Universidad de Deusto
Biblioteca

IIII.
PROPHETAE.

Universidad de Deusto
Biblioteca

BIBLIA
SACRA
TOM. 4.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

SACRORVM BIBLIORVM TOMVS QVARTVS.

FACULTAD DE TEOLOGIA
Univ. de Deusto
BILBAO

Universidad de Deusto
Biblioteca

SACRORVM
BIBLIORVM
TOMVS
QVARTVS

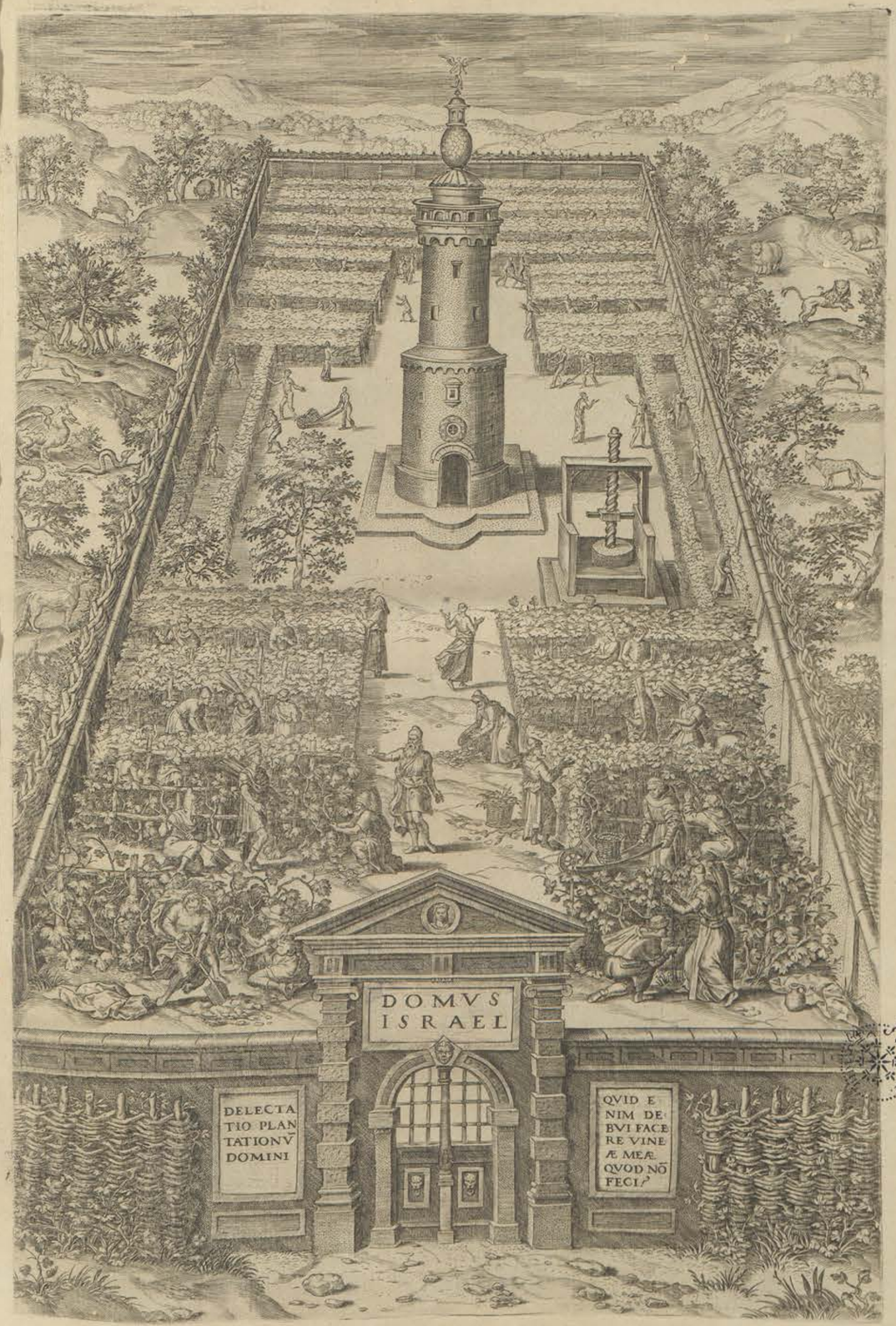

Ex Bibliotheca Sti Victor. Par.

Universidad de Deusto
Biblioteca

שער בית י הרביעי

נביאים
אחרונים

נביאיא בתראי

ΠΡΟΦΗΤΑΙ
ΥΣΤΕΡΟΙ.

PROPHETAE
POSTERIORES.

יְהוָה בְּעֻזְּךָ יִשְׂמַח־מֶלֶךְ וּבִישׁוּעָתְךָ מַה־יָּגֵל מְאֹד׃

PSALMO XXI.

Universidad de Deusto
Biblioteca

B. HIERONYMI PRESB.

PROLOGVS IN ESAIAM PROPHETAM.

NEMO, cùm Prophetas versibus viderit esse descriptos, metro eos æstimet apud Hebræos ligari, & aliquid simile habere de Psalmis vel operibus Salomonis. sed quod in Demosthene & Tullio solet fieri, vt per cola scribantur & commata: qui vtique prosa & non versibus conscripserunt. Nos quoque vtilitati legentium prouidentes, interpretationem nouam nouo scribendi genere distinximus. At primùm de Esaia sciendum, quòd in sermone suo disertus sit, quippe vt vir nobilis & vrbanæ elegantiæ, nec habens quicquam in eloquio rusticitatis admixtum. Vnde accidit vt præ cæteris florem sermonis eius, translatio non potuerit conseruare. Deinde etiam hoc adiiciendũ, quòd non tam Propheta dicendus sit quàm Euangelista. Ita enim vniuersa Christi Ecclesiæque mysteria ad liquidum prosecutus est; vt non putes eum de futuro vaticinari, sed de præteritis historiã texere. Vnde coniicio noluisse tunc temporis Septuaginta interpretes fidei suæ sacramenta perspicuè Ethnicis prodere, ne sanctum canibus & margaritas porcis darent. quæ cùm hanc editionem legeritis, ab illis animaduertetis abscondita. Nec ignoro quanti laboris sit prophetas intelligere; nec facilè quempiã posse iudicare de interpretatione, nisi intellexerit antè quæ legerit. Nos quoque patere morsibus plurimorum, qui stimulante inuidia quod consequi non valẽt despiciunt. Sciens ergo & prudens in flammam mitto manum. & nihilominus hoc à fastidiosis lectoribus precor, vt quomodo Græci post Septuaginta translatores, Aquilam & Symmachum & Theodotionem legunt, vel ob studium doctrinæ suæ, vel vt Septuaginta magis ex collatione eorum intelligant: sic & isti saltem vnum post priores habere dignentur interpretem. Legãt priùs, & postea despiciant, ne videantur non ex iudicio, sed ex odij præsumptione ignorata damnare. Prophetauit autem Esaias in Hierusalem & in Iudæa, necdum decem tribubus in captiuitatem ductis: ac de vtroque regno nunc commixtim, nunc separatim texit' oraculum. Et cùm interdum ad præsentem respiciat historiam, & post Babyloniæ captiuitatem reditum populi significet in Iudæam; tamen omnis eius cura de vocatione gentium, & de aduentu Christi est. Quẽ quanto plus ô amatis Paula & Eustochiũ, tanto magis ab eo petite, vt pro obtrectatione præsenti, qua me indesinẽter æmuli laniant, ipse mihi mercedem restituat in futuro, qui scit me ob hoc in peregrinæ linguæ eruditione sudasse, ne Iudæi de falsitate Scripturarum ecclesiis eius diutius insultarent.

ARGVMENTVM.

ESAIAS in Hierusalem nobili genere ortus est, ibique prophetauit. Sub Manasse rege sectus in duas partes, occubuit. Sepultusque est sub quercu Rogel, iuxta transitum aquarum, quas olim Ezechias rex iacto obstruxerat puluere.

Universidad de Deusto
Biblioteca

א

חזון ישעיהו בן־אמוץ אשר חזה על־
יהודה וירושלם בימי עזיהו יותם
אחז יחזקיהו מלכי יהודה׃
שמעו שמים והאזיני ארץ כי
יהוה דבר בנים גדלתי ורוממתי והם פשעו בי׃
ידע שור קנהו וחמור אבוס בעליו ישראל לא
ידע עמי לא התבונן׃
הוי גוי חטא עם כבד עון זרע מרעים בנים
משחיתים עזבו את־יהוה נאצו את־קדוש ישראל
נזרו אחור׃
על־מה תכו עוד תוסיפו סרה כל־ראש לחלי
וכל־לבב דוי׃ מכף־רגל ועד־ראש אין־
בו מתם פצע וחבורה ומכה טריה לא־זרו ולא
חבשו ולא רככה בשמן׃
ארצכם שממה עריכם שרפות אש אדמתכם
לנגדכם זרים אכלים אתה ושממה כמהפכת זרים׃
ונותרה בת־ציון כסכה בכרם כמלונה
במקשה כעיר נצורה׃
לולי יהוה צבאות הותיר לנו שריד כמעט
כסדם היינו לעמרה דמינו׃ שמעו דבר־יהוה
קציני סדם האזינו תורת אלהינו עם עמרה׃
למה־לי רב־זבחיכם יאמר יהוה שבעתי עלות
אילים וחלב מריאים ודם פרים וכבשים ועתודים
לא חפצתי׃ כי תבאו לראות פני מי־בקש זאת
מידכם רמס חצרי׃ לא תוסיפו הביא מנחת־
שוא קטרת תועבה היא לי חדש ושבת קרא מקרא
לא־אוכל און ועצרה׃

ESAIAS PROPHETA.

CAPVT I.

VISIO Esaiæ filij Amos, quã vidit super Iudam & Hierusalem, in diebus Oziæ, Ioatham, Achaz, & Ezechiæ regum Iuda.

* Audite cæli, & auribus percipe terra, quoniam Dominus locutus est: Filios enutriui & exaltaui, ipsi autẽ spreuerunt me. * Cognouit bos possessorẽ suum, & asinus præsepe dñi sui, Israel autẽ me non cognouit, & populus meus nõ intellexit. * Væ genti peccatrici, populo graui iniquitate, semini nequam, filiis sceleratis. dereliquerunt Dñm, blasphemauerũt sanctum Israel: abalienati sunt retrorsum.

* Super quo percutiam vos vltrà addẽtes prævaricationem? Omne caput languidũ, & omne cor mœrens. * A planta pedis vsque ad verticem non est in eo sanitas. Vulnus & liuor & plaga tumens, non est circũligata nec curata medicamine, neque fota oleo. * Terra vestra deserta, ciuitates vestræ succensæ igni: regionẽ vestram coram vobis alieni deuorant, & desolabitur sicut in vastitate hostili. * Et derelinquetur filia Sion vt vmbraculũ in vinea, & sicut tugurium in cucumerario, sicut ciuitas quæ vastatur. * Nisi Dñs exercituũ reliquisset nobis semẽ, quasi Sodoma fuissemus, & quasi Gomorra similes essemus. * Audite verbũ Dñi principes Sodomorum: percipite auribus legem Dei nostri populus Gomorræ. Rom. 9.

* Quo mihi multitudinẽ victimarum vestrarum, dicit Dñs? Plenus sum. holocausta arietũ & adipẽ pinguium, & sanguinẽ vitulorũ & agnorũ & hircorũ nolui. * Cùm veneritis ante conspectũ meũ, quis quæsiuit hæc de manibus vestris, vt ambuletis in atriis meis?

* Ne offeratis vltrà sacrificium frustra. Incensum abominatio est mihi. Neomeniam & sabbatum & festiuitates alias non feram. iniqui sunt cœtus vestri. Ioan. 5. c.

תרגום יונתן

א

נבואת ישעיהו בר אמוץ דאתנבי על עמא יהודה וירושלם בימי עזיה יותם אחז יחזקיהו מלכיא דבית יהודה׃
שמעו שמיא ואצית ארעא דאתרגיפת מן קדם יהוה פתגמי ארי ייי מלל עמי בית ישראל
קריתי להון בנין וחבבתינון ויקרתינון ואנון מרדו במימרי׃ ידע תורא דזבנה ומרעי דעזעו כד יהבה אורזיה דמרוהי ישראל לא אלף למדע דחלתי עמי לא
אסתכל למעבד לדחלתי׃ ויי על דאחקריו עם קדיש וחמו בניהון בחרעא ואסגיו חזבין אתכבין בחרעא רחיסא ואבאשו ואתאסר להון
בנין חביבין וחבלו ארחתהון שבקו יתי פלחנא דייי קצו בדחלתא קדישא דישראל וכדיל עובדיהון בישיא אסתחרו והוו לאחורא׃ לא
מסתכלין למיסר על מה לקינא עוד מוספין למחמי ולא אסרין מדין כל רישא כדם ורוח כל לב דוי׃ משאר עמא ועד רישא ליה בהון קשלים
בדחלתי כוהלהון מרבין ומרחקין שבקו בחוביהון כמחא כרסמא לא שבקין מזדוניהון ולא מחמדין למיתבא ואף לא זכין להון לאגנא
עליהון׃ ארעכון צדיא וקריוכון יקידת נורא ארעכון קדמיא מחסנין יקידת כמחא ובחוביכון ארית ארעא מגכון ואיתחלפת לכברין׃
ואשתארת כנשתא דציון כמטללתא בכרמא כהד דקטפותי בירמיל מבהותא איה עקמא חוכין דכאנש סדום פון אבדנא וכיחבי עמורה אשתיצנא׃
אולילפון מהור טובה דייי צבאות אשאר לנא שיזבא ברחמותי איה עקמא חוכין דכאנש סדום פון אבדנא וכיחבי עמורה אשתיצנא׃
קבלו פתגמא דייי שלטונגא דעובדיהון בישין כשלטוני סדום אצייתו לאוריתא דאלהנא עמא דעובדיהון דמיין לעם עמרה׃ לא
רעוא קדמי בסגיאות נכסת קדשיכון אמר ייי שבעא כיסא עלות דכרין ותרב פשיטין ודם חורין ואימרין ותרין דכאלין לא רעוא קדמי בהון׃
כד אתין אתן לאתחזאה קדמי מן תבע דא מידכון למיהי לאתדושן עזרתי׃ לא תוספון לאיתאה מנחתי שקיפא אגיסא קדמי מרחק
הוא קדמי ירחין ושבין כנישא אתין מתכנשין לא שבקין חוביכון לקבלא אילוכון בעזרן כנישתכון׃

ESAIAS. CAPVT I.

VISIO quã vidit Esaias filius Amos, quam vidit contra Iudæam & contra Ierusalem in regno Oziæ, et Ioatham, Achaz et Ezechiæ, qui regnauerunt in Iudæa.

* Audi cælum, et auribus percipe terra, quia Dominus locutus est: Filios genui & exaltaui; ipsi autẽ me spreuerunt. * Cognouit bos possessorẽ, & asinus præsepe domini sui; Israel autem me non cognouit, & populus me non intellexit.

* Væ gens peccatrix, populo plene peccatis, semen nequam, filij iniqui dereliquistis Dominũ, & ad iracundiam concitastis sanctum Israel: alienati sunt in retro.

* Quid vltrà percutiemini addentes iniquitatem? Omne caput in laborem, & omne cor in tristitiam. * A pedibus vsque ad caput non est in eo sanitas: vulnus, liuor, plaga tumens; non est malagma imponere, neque oleum neque alligaturas. * Terra vestra deserta, ciuitates vestræ succensæ igni: regionem vestram coram vobis alieni deuorant eam: & desolata est subuersa à populis alienis.

* Derelinquetur filia Sion sicut tentorium in vinea, et sicut pomorum custodia in cucumerario, sicut ciuitas obsessa. * Et nisi Dominus Sabaoth reliquisset nobis semen, quasi Sodoma vtique facti fuissemus, & quasi Gomorra vtiq; assimilati essemus. * Audite verbum Domini principes Sodomorum, attendite legẽ Dei nostri populus Gomorræ. * Quid mihi multitudo victimarum vestrarum, dicit Dominus? plenus sum holocaustis arietum, et adipem agnorum, & sanguinem taurorum & hircorum non volo.

* Neque veneritis apparere mihi. quis enim quæsiuit hæc de manibus vestris? calcare atrium meum, * Non apponetis. si obtuleritis stiginem; vanum: incensum abominatio mihi est. Neomenias vestras & sabbata, & diem magnum non feram: ieiunium & otium;

HΣAIAΣ. κεφ. α.

ΟΡασις ἣν εἶδεν Ησαΐας υἱὸς Αμώς, ἣν εἶδεν κατὰ Ἰουδαίας, καὶ κατὰ Ἱερουσαλὴμ ἐν βασιλείᾳ Ὀζίου καὶ Ἰωάθαμ καὶ Ἄχαζ Ἐζεκίου, οἱ ἐβασίλευσαν τῆς Ἰουδαίας.
* Ἄκουε οὐρανὲ καὶ ἐνωτίζου γῆ, ὅτι κύριος ἐλάλησεν. υἱοὺς ἐγέννησα καὶ ὕψωσα, αὐτοὶ δέ με ἠθέτησαν. * ἔγνω βοῦς τὸν κτησάμενον, καὶ ὄνος τὴν φάτνην τοῦ κυρίου αὐτοῦ, Ισραὴλ δέ με οὐκ ἔγνω, καὶ ὁ λαός με οὐ συνῆκεν. * ὀὶ ἔθνος ἁμαρτωλόν, λαὸς πλήρης ἁμαρτιῶν, σπέρμα πονηρόν, υἱοὶ ἄνομοι ἐγκατελίπετε τὸν κύριον, καὶ παρωργίσατε τὸν ἅγιον Ἰσραήλ, ἀπηλλοτριώθησαν εἰς τὰ ὀπίσω.
* τί ἔτι πληγῆτε προστιθέντες ἀνομίαν; πᾶσα κεφαλὴ εἰς πόνον, καὶ πᾶσα καρδία εἰς λύπην·
* ἀπὸ ποδῶν ἕως κεφαλῆς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ ὁλοκληρία, τραῦμα μώλωψ πληγὴ φλεγμαίνουσα, οὐκ ἔστι μαλαγμα ἐπιθεῖναι οὔτε ἔλαιον οὔτε καταδέσμους.
* ἡ γῆ ὑμῶν ἔρημος, αἱ πόλεις ὑμῶν πυρίκαυστοι, τὴν χώραν ὑμῶν ἐνώπιον ὑμῶν ἀλλότριοι κατεσθίουσιν αὐτήν. καὶ ἠρήμωται κατεφθαρμένη ὑπὸ λαῶν ἀλλοτείων.
* ἐγκαταλειφθήσεται ἡ θυγάτηρ Σιὼν ὡς σκηνὴ ἐν ἀμπελῶνι· καὶ ὡς ὁπωροφυλάκιον ἐν σικυηράτῳ, ὡς πόλις πολιορκουμένη. * εἰ μὴ κύριος Σαβαὼθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα, ὡς Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν, καὶ ὡς Γόμορρα ἂν ὡμοιώθημεν.
* ἀκούσατε λόγον κυρίου ἄρχοντες Σοδόμων, προσέχετε νόμον θεοῦ ὑμῶν λαὸς Γομόρρας.
* τί μοι πλῆθος τῶν θυσιῶν ὑμῶν, λέγει κύριος; πλήρης εἰμὶ ὁλοκαυτωμάτων κριῶν, καὶ στέαρ ἀρνῶν, καὶ αἷμα ταύρων καὶ τράγων οὐ βούλομαι.
* οὐδ' ἂν ἔρχησθε ὀφθῆναί μοι· τίς γὰρ ἐξεζήτησε ταῦτα ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν, πατεῖν τὴν αὐλήν μου.
* οὐ προσθήσετε. ἐὰν φέρητε σεμίδαλιν, μάταιον θυμίαμα βδέλυγμά μοί ἐστι. τὰς νεομηνίας ὑμῶν καὶ τὰ σάββατα καὶ ἡμέραν μεγάλην οὐκ ἀνέξομαι. νηστείαν καὶ ἀργίαν·

INTERPRETATIO LATINA TRANSLATIONIS CHALDAICAE IN ESAIAM;

Ex Complutensi Bibliotheca, ad Hebraicam & Chaldaicam veritatem à B. Aria Montano correcta.

PROPHETIA Esaiæ filij Amos, quam prophetauit super viros Iuda, & habitatores Ierusalẽ in diebus Oziæ, Iotham, Achaz, Ezechiæ, regum domus Iuda. * Audite cæli, qui commoti estis, quando dedi legem meam populo meo; & auscultа terra, quæ contr

14 חדשיכם ומועדיכם שנאה נפשי היו עלי לטרח
נלאיתי נשא :
15 ובפרשכם כפיכם אעלים עיני מכם גם כי
תרבו תפלה אינני שמע ידיכם דמים מלאו :
16 רחצו הזכו הסירו רע מעלליכם מנגד עיני
חדלו הרע :
17 למדו היטב דרשו משפט אשרו חמוץ שפטו
יתום ריבו אלמנה :
18 לכו נא ונוכחה יאמר יהוה אם יהיו חטאיכם
כשנים כשלג ילבינו אם יאדימו כתולע כצמר
יהיו :
19 אם תאבו ושמעתם טוב הארץ תאכלו :
20 ואם תמאנו ומריתם חרב תאכלו כי פי
יהוה דבר :
21 איכה היתה לזונה קריה נאמנה מלאתי משפט
צדק ילין בה ועתה מרצחים :
22 כספך היה לסגים סבאך מהול במים :
23 שריך סוררים וחברי גנבים כלו אהב שחד
ורדף שלמנים יתום לא ישפטו וריב אלמנה לא
יבוא אליהם :
24 לכן נאם האדון יהוה צבאות אביר ישראל
הוי אנחם מצרי ואנקמה מאויבי :
25 ואשיבה ידי עליך ואצרף כבר סגיך ואסירה
כל בדיליך :
26 ואשיבה שפטיך כבראשנה ויעציך כבתחלה
אחרי כן יקרא לך עיר הצדק קריה נאמנה :
27 ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה :
28 ושבר פשעים וחטאים יחדו ועזבי יהוה יכלו :
29 כי יבשו מאילים אשר חמדתם ותחפרו מהגנות
אשר בחרתם :

14 *Calendas vestras & solemnitates vestras
odiuit anima mea. facta sunt mihi mole-
sta. laboraui sustinens.
15 *Et cùm extenderitis manus vestras, auer
tam oculos meos à vobis: & cùm multi-
plicaueritis orationem, nõ exaudiam. ma-
nus enim vestræ sanguine plenæ sunt.
16 *Lauamini, mundi estote, auferte malum Infr. 59.
E cogitationum vestrarum ab oculis meis.
17 quiescite agere peruersè. *Discite bene-
facere: quærite iudicium, subuenite oppres-
so; iudicate pupillo, defendite viduam.
18 *Et venite, & arguite me, dicit Dominus.
Si fuerint peccata vestra vt coccinũ, quasi
nix dealbabuntur: & si fuerint rubra quasi
vermiculus, velut lana erunt.
19 *Si volueritis & audieritis; bona terræ
20 comedetis. *Quòd si nolueritis, & me ad
iracundiam prouocaueritis, gladius deuo-
rabit vos; quia os Domini locutum est.
21 *Quomodo facta est meretrix ciuitas fi-
delis plena iudicij? Iustitia habitauit in ea:
22 nunc autem homicidæ. *Argentum tuũ
F versum est in scoriam: vinum tuum mixtũ
est aqua.
23 *Principes tui infideles, socij furũ. om-
nes diligunt munera: sequũtur retributio- Iere. 5.
nes. pupillo non iudicant, & causa viduæ
non ingreditur ad illos.
24 *Propter hoc ait Dominus Deus exerci-
tuum fortis Israel: Heu ego consolabor su-
per hostibus meis, & vindicabor de inimi-
cis meis.
25 *Et conuertam manum meam ad te, &
excoquam ad purum scoriam tuam: & au-
feram omne stannum tuum.
26 *Et restituam iudices tuos vt fuerũt priùs,
& consiliarios tuos sicut antiquitus. post
hæc vocaberis ciuitas iusti, vrbs fidelis.
27 *Sion in iudicio redimetur, & reducent
G eam in iustitia.
28 *Et conteret scelestos & peccatores si-
mul; & qui dereliquerũt Dñm, consumen-
29 tur. *Confundentur enim ab idolis, qui- Rom. 6.
bus sacrificauerunt. et erubescetis super
hortis, quos elegeratis.

*Et neomenias & festiuitates vestras odio 14
habet anima mea. facti estis mihi in satietatem:
non amplius remittam peccata vestra.
**Cùm extenderitis manus, auertam oculos* 15
meos à vobis: & si multiplicaueritis orationẽ,
non exaudiam vos. nam manus vestræ sangui-
ne plenæ. **Lauamini, mundi estote, auferte* 16
nequitias ab animabus vestris, coram oculis
meis: cessate à nequitiis vestris.
**Discite bonum facere, quærite iudicium: li-* 17
berate iniuria oppressum: iudicate pupillo, &
iustificate viduam.
**Et venite, & disceptemus, dicit Dominus:* 18
& si fuerint peccata vestra sicut rubeum, quasi
niuem dealbabo: si autem fuerint sicut coccinũ,
velut lanam dealbabo.
**Et si volueritis & exaudieritis me, bona* 19
terræ comedetis. **Si autem non volueritis,* 20
neque audieritis me; gladius vos deuorabit. nã
os Domini locutum est ista.
**Quomodo facta est meretrix ciuitas fidelis* 21
Sion plena iudicio? in qua iustitia dormiuit in
ea, nunc autem homicidæ.
**Argentum vestrum reprobum, caupones tui* 22
miscent vinum aquæ. **Principes tui non obe-* 23
diunt, participes furum, diligentes munera, se-
quentes retributionem, pupillis non iudicantes,
& iudicium viduarum non attendentes.
**Propter hoc hæc dicit dominator Dominus* 24
Sabaoth: Væ fortes Israel, nõ cessabit enim meus
furor contra aduersarios, & iudicium de ini-
micis meis faciam. **Et inducam manum meã* 25
in te, & igne examinabo te ad purũ, at inobe-
dientes perdam, et auferam omnes iniquos à te,
& omnes superbos.
**Et instituam iudices tuos sicut prius, & con* 26
siliarios tuos sicut ab initio. et post hæc vocabe-
ris ciuitas iustitiæ metropolis fidelis Sion.
**Cum enim iudicio saluabitur captiuitas eius,* 27
& cum eelemosyna. **Et contererentur iniqui,* 28
& peccatores simul; & qui dereliquerunt Do-
minum, consumentur. **Quia confundentur ab* 29
idolis suis, quæ ipsi voluerunt: & erubuerunt
in hortis quæ desiderauerunt.

14 *καὶ τὰς νεομηνίας καὶ τὰς ἑορτὰς ὑμῶν μισεῖ ἡ ψυχή
μου, ἐγενήθητέ μοι εἰς πλησμονήν. οὐκ ἔτι ἀνήσω τὰς
15 ἁμαρτίας ὑμῶν. *ὅταν ἐκτείνητε τὰς χεῖρας, ἀποστρέ-
ψω τοὺς ὀφθαλμούς μου ἀφ' ὑμῶν. καὶ ἐὰν πληθύνητε τὴν
δέησιν, οὐκ εἰσακούσομαι ὑμῶν, αἱ γὰρ χεῖρες ὑμῶν αἵματος
16 πλήρεις. *λούσασθε, καθαροὶ γένεσθε, ἀφέλετε τὰς
πονηρίας ἀπὸ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ἀπέναντι τῶν ὀφθαλ-
μῶν μου. παύσασθε ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν.
17 *μάθετε καλὸν ποιεῖν, ἐκζητήσατε κρίσιν, ῥύσασθε
ἀδικούμενον· κρίνατε ὀρφανῷ καὶ δικαιώσατε χήραν.
18 *καὶ δεῦτε καὶ διελεγχθῶμεν, λέγει κύριος. καὶ ἐὰν
ὦσιν αἱ ἁμαρτίαι ὑμῶν ὡς φοινικοῦν, ὡς χιόνα λευκανῶ.
ἐὰν δὲ ὦσιν ὡς κόκκινον, ὡσεὶ ἔριον λευκανῶ.
19 *καὶ ἐὰν θέλητε καὶ εἰσακούσητέ μου, τὰ ἀγαθὰ τῆς
γῆς φάγεσθε.
20 *ἐὰν δὲ μὴ θέλητε, μηδὲ εἰσακούσητέ μου, μάχαιρα
ὑμᾶς κατέδεται, τὸ γὰρ στόμα κυρίου ἐλάλησε ταῦτα.
21 *πῶς ἐγένετο πόρνη πόλις πιστὴ σιὼν πλήρης κρίσεως; ἐν
ᾗ δικαιοσύνη ἐκοιμήθη ἐν αὐτῇ, νῦν δὲ φονευταί.
22 *τὸ ἀργύριον ὑμῶν ἀδόκιμον, οἱ κάπηλοί σου μίσ-
23 γουσι τὸν οἶνον ὕδατι. *οἱ ἄρχοντές σου ἀπειθοῦσι, κοι-
νωνοὶ κλεπτῶν, ἀγαπῶντες δῶρα, διώκοντες ἀνταπόδο-
μα· ὀρφανοῖς οὐ κρίνοντες, καὶ κρίσιν χηρῶν οὐ προσέχοντες.
24 *διὰ τοῦτο τάδε λέγει ὁ δεσπότης κύριος σαβαώθ. οὐαὶ
οἱ ἰσχύοντες ἰσραήλ, οὐ παύσεται γάρ μου ὁ θυμὸς ἐν τοῖς
ὑπεναντίοις, καὶ κρίσιν ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου ποιήσω.
25 *καὶ ἐπάξω τὴν χεῖρά μου ἐπὶ σέ, καὶ πυρώσω σε εἰς
καθαρόν, τοὺς δὲ ἀπειθοῦντας ἀπολέσω. καὶ ἀφελῶ πάν-
τας ἀνόμους ἀπὸ σοῦ καὶ πάντας ὑπερηφάνους.
26 *καὶ ἐπιστήσω τοὺς κριτάς σου ὡς τὸ πρότερον, καὶ
τοὺς συμβούλους σου ὡς τὸ ἀπαρχῆς. καὶ μετὰ ταῦτα κλη-
θήσῃ πόλις δικαιοσύνης μητρόπολις πιστὴ σιών.
27 *μετὰ γὰρ κρίματος σωθήσεται ἡ αἰχμαλωσία αὐτῆς
καὶ μετὰ ἐλεημοσύνης.
28 *καὶ συντριβήσονται οἱ ἄνομοι καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἅμα.
καὶ οἱ ἐγκαταλιπόντες τὸν κύριον συντελεσθήσονται.
29 *διότι αἰσχυνθήσονται ἀπὸ τῶν εἰδώλων αὐτῶν ἃ αὐ-
τοὶ ἠβούλοντο, καὶ ἐπῃσχύνθησαν ἐν κήποις ἃ ἐπεθύ-
μησαν.

תרגום יונתן

14 ירחיכון ומועדיכון רחק מימרי הוו קדמי לריחוק אסגיתי למשבק : 15 וכד כהניא פרשין ידיהון לצלאה עליכון מסלקנא אפי
שכנתי מנכון וכד אתון מסגן לצלאה לא רעוא קדמי לקבלא צלותכון מדידיכון דם זכאי מלין : 16 תובו לאוריתי אדכו מחוביכון
אעדו בישות עובדיכון מקבל מימרי אתמנעו מלאבאשא : 17 אלפו לאוטבא תבעו דינא זכו דאנים דינו דין יתמא קבלו קבילת
ארמלתא : 18 בכן כד תתובון לאוריתי תבעון מן קדמי ואעבד בעותכון אמר יי אם יהוין חוביכון כתימין כצבעונין כתלגא יחורן
אם יסמקון כזהוריתא כעמר נקא יהון : 19 אם תיבון ותקבלון למימרי טובא דארעא תיכלון : 20 ואם תסרבון ולא תקבלון
למימרי בחרב סנאה תתקטלון ארי במימרא דיי גזיר כן : 21 איכדין הבו עובדהא למהוי כמעיהא קרתא מהימנתא דהות מליא עבדי
דינא קושטא הוה מתעבד בה וכען אנון קטולי נפשן : 22 כספך הוה לפסולא חמריך מערב במיא : 23 רברבך מרדין ושותפין
לגנבין כולהון רחמין לקבלא שוחדא אמרין גבר לחבריה עבד לי בדיני ואשלם לך בדינך דין יתמא לא דינין וקבילת ארמלתא לא עלת
לקדמיהון : 24 בכן אמר רבון עלמא יי צבאות תקיפא דישראל קרתא דירושלם אנא עתיד לנחמותה ברם ווי לרשיעיא כד אתגלי
למעבד פרענות דין מסנאי עמי ואתיב נקמא לבעל דבבאי : 25 ואתיב מחת גבורתי ואברר כמא דמנקן בבוריתא כל רשיעך ואעדי כל
חיבך : 26 ואמני ביך דיני קשטא כדבקדמיתא ומלכי מלכך כיד מן אולא ובתר כן יתקרי לך קרתא דקשטא קרתא מהימנתא : 27 ציון
כד יתעבד בה דינא תתפרוק ודעבדו אוריתא יתובון לה בזכו : 28 ויתברון מרודין וחיבין כחדא ודשבקו אוריתא דיי ישתיצון :
29 ארי תבהתון מאילני טעותא דחמדתון ותתכנעון מגניאת טעותא דאתון מסתיעין בהן :

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

multiplicaui remittens.
14 Neomenias & festiuitates vestras detestatur Verbum meum, factaque sunt coram me in abominationem.
15 Et cùm sacerdotes extenderint manus suas ad orandum pro vobis, auferam maiestatem meam à vobis; & cùm multiplicaueritis ora-
tionem, non est voluntas coram me ad exaudiendam orationem vestram, eò quòd manus vestræ plenæ sint sanguine innocentis. 16 Con-
uertimini ad legem meam, mundamini à peccatis vestris, auferte malum operationum vestrarum à cõspectu Verbi mei: desinite malefacere.
17 Discite benefacere, quærite iudicium, subuenite vim patienti: iudicate iudiciũ pupilli, audite clamorem viduæ. 18 Cùm conuersi fue-
ritis ad legem meam, deprecabimini coram me, & faciam deprecationem vestram, dicit Dominus. Si fuerint peccata vestra maculata quasi
tincturæ, quasi nix dealbabuntur: & si fuerint rubra sicut coccinum, sicut lana munda erunt. 19 Si volueritis & obedieritis verbo meo, bo-
na terræ comedetis. 20 Et si renueritis & non obedieritis verbo meo; gladio inimici interficiemini, quia in verbo Domini decretum est ita.
21 Quomodo conuersa est ciuitas fidelis, vt essent opera eius sicut opera meretricis? quæ erat plena operantium iudicium, & veritas fiebat
in ea, nunc autem ipsi sunt homicidæ. 22 Argentum tuum factum est in scoriam: vinum tuum mistum est aqua. 23 Principes tui rebelles, &
socij latronum: omnes diligunt accipere munera. dicunt vnusquisque proximo suo: Fac pro me in iudicio meo, & retribuam tibi in causa
tua. Iudicium pupilli non iudicant, & clamor viduæ non ingreditur in conspectu eorum. 24 Propterea dicit dominator seculi Dñs exerci-
tuum fortis Israel: Ciuitatem Hierusalem ego consolabor; sed væ impiis quando reuelatus fuero vt faciam vltionem iudicij de hostibus po-
puli mei, & retribuam vindictam inimicis meis. 25 Et conuertam percussionem fortitudinis meæ, & mundabo, quasi purificans cum herba
borith, omnes improbos tuos, & auferam omnes peccatores tuos. 26 Et constituã in te iudices veraces sicut in principio, & cõsiliarios tuos
sicut antiquitus: & postea vocaberis ciuitas veritatis, vrbs fidelis. 27 Sion autẽ, cùm factum fuerit in ea iudicium, redimetur: & qui operati
sunt legem, reuertentur ad eam in iustitia. 28 Et conterentur rebelles & peccatores simul. & qui dereliquerunt legem Dñi, consumentur.
29 Quoniam confundemini à lucis idolorum, quos concupistis; & erubescetis ab hortis simulachrorum, à quibus auxilium quærebatis.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

ל כִּי תִהְיוּ כְּאֵלָה נֹבֶלֶת עָלֶהָ וּכְגַנָּה אֲשֶׁר־מַיִם
אֵין לָהּ׃
לא וְהָיָה֙ הֶחָסֹ֣ן לְנִעֳרָ֔ה וּפֹעֲל֖וֹ לְנִיצּ֑וֹץ וּבָעֲרוּ
שְׁנֵיהֶ֣ם יַחְדָּ֔ו וְאֵ֥ין מְכַבֶּ֖ה׃

ב

א הַדָּבָ֗ר אֲשֶׁ֤ר חָזָה֙ יְשַׁעְיָ֣הוּ בֶן־אָמ֔וֹץ עַל־יְהוּדָ֖ה
וִירוּשָׁלָֽם׃
ב וְהָיָה֙ בְּאַחֲרִ֣ית הַיָּמִ֔ים נָכ֗וֹן יִהְיֶ֛ה הַ֥ר בֵּית־יְהוָ֖ה
בְּרֹ֣אשׁ הֶהָרִ֑ים וְנִשָּׂא֙ מִגְּבָעוֹת֔ וְנָהֲר֥וּ אֵלָ֖יו כָּל־
הַגּוֹיִֽם׃
ג וְהָלְכ֥וּ עַמִּ֖ים רַבִּ֑ים וְאָמְר֗וּ לְכ֤וּ וְנַעֲלֶה֙ אֶל־הַ֣ר
יְהוָ֔ה אֶל־בֵּ֖ית אֱלֹהֵ֣י יַעֲקֹ֑ב וְיֹרֵ֙נוּ֙ מִדְּרָכָ֔יו וְנֵלְכָ֖ה
בְּאֹרְחֹתָ֑יו כִּ֣י מִצִּיּ֤וֹן תֵּצֵא֙ תּוֹרָ֔ה וּדְבַר־יְהוָ֖ה
מִירוּשָׁלָֽם׃
ד וְשָׁפַ֣ט בֵּין־הַגּוֹיִ֗ם וְהוֹכִ֛יחַ לְעַמִּ֥ים רַבִּ֖ים
וְכִתְּת֣וּ חַרְבוֹתָ֔ם לְאִתִּ֑ים וַחֲנִיתוֹתֵיהֶ֖ם
לְמַזְמֵר֣וֹת לֹא־יִשָּׂ֤א גּוֹי֙ אֶל־גּ֔וֹי חֶ֖רֶב וְלֹא־יִלְמְד֥וּ
עוֹד֙ מִלְחָמָ֔ה׃
ה בֵּ֥ית יַעֲקֹ֖ב לְכ֣וּ וְנֵלְכָ֑ה בְּאוֹר֙ יְהוָֽה׃
ו כִּֽי־נָטַ֙שְׁתָּה֙ עַמְּךָ֣ בֵּית־יַעֲקֹ֔ב כִּ֥י מָלְא֖וּ מִקֶּ֑דֶם
וְעֹנְנִ֣ים כַּפְּלִשְׁתִּ֔ים וּבְיַלְדֵי־נֵכָ֖ר יַשְׂפִּיקוּ׃
ז וַתִּמָּלֵ֥א אַרְצ֖וֹ כֶּ֣סֶף וְזָהָ֑ב וְאֵ֥ין קֵצֶ֖ה לְאֹצְרוֹתָ֑יו
וַתִּמָּלֵ֥א אַרְצ֖וֹ סוּסִ֑ים וְאֵ֥ין קֵצֶ֖ה לְמַרְכְּבֹתָֽיו׃
ח וַתִּמָּלֵ֥א אַרְצ֖וֹ אֱלִילִ֑ים לְמַעֲשֵׂ֣ה יָדָ֔יו יִשְׁתַּחֲוֺ֖
לַאֲשֶׁ֥ר עָשׂ֖וּ אֶצְבְּעֹתָֽיו׃
ט וַיִּשַּׁ֤ח אָדָם֙ וַיִּשְׁפַּל־אִ֔ישׁ וְאַל־תִּשָּׂ֖א לָהֶֽם׃
י בּ֣וֹא בַצּ֔וּר וּטְמֹ֖ן בֶּֽעָפָ֑ר מִפְּנֵ֤י פַחַד֙ יְהוָ֔ה
וּמֵֽהֲדַ֖ר גְּאוֹנ֥וֹ׃
יא עֵינֵ֣י גַבֹּהוּת֮ אָדָם֒ שָׁפֵ֣ל וְשֵׁחַ֣ ר֔וֹם אֲנָשִׁ֖ים וְנִשְׂגַּ֥ב
יְהוָ֛ה לְבַדּ֥וֹ בַיּ֖וֹם הַהֽוּא׃

30 * Cùm fueritis velut quercus defluẽtibus foliis, & velut hortus absque aqua.
31 * Et erit fortitudo vestra vt fauilla stuppæ, & opus vestrum quasi scintilla, & accendetur vtrunque simul, & non erit qui extinguat.

CAP. II.

1 VErbum quod vidit Esaias filius Amos
A super Iudeam & Hierusalem. Mich.3.a
2 * Et erit in nouissimis diebus præparatus mons domus Domini in vertice mõtium, & eleuabitur super colles. et fluent ad eum omnes gentes.
3 * Et ibunt populi multi,& dicent:Venite ascẽdamus ad montem Domini, & ad domum Dei Iacob, & docebit nos vias suas, & ambulabimus in semitis eius. quia de Sion exibit lex,& verbum Domini de Hierusalem.
4 * Et iudicabit gentes, & arguet populos
B multos. Et conflabunt gladios suos in vomeres,& lanceas suas in falces. Nõ leuabit gens contra gentem gladium, nec exercebuntur vltra ad prœlium. Mich. 5.
5 * Domus Iacob venite & ambulemus in lumine Domini.
6 * Proiecisti enim populum tuum domum Iacob, quia repleti sunt vt olim:& augures habuerunt vt Philistiim, & pueris alienis adhæserunt.
7 * Repleta est terra eius argento,& auro,& non est finis thesaurorum eius. Et repleta est terra eius equis, & innumerabiles quadrigæ eius.
8 * Et repleta est terra eius idolis. opus ma-
C nuum suarum adorauerunt, quod fecerunt digiti eorum.
9 * Et incuruauit se homo, & humiliatus est vir. ne ergo dimittas eis.
10 * Ingredere in petram, & abscondere in fossa humo à facie timoris Domini, & à gloria maiestatis eius.
11 * Oculi sublimis hominis humiliati sunt, & incuruabitur altitudo virorum. Exaltabitur autem Dominus solus in die illa.

30 * *Erunt enim sicut terebinthus quæ deposuit folia, & sicut hortus aquam non habens.*
31 * *Et erit fortitudo eorum sicut stipula stuppæ, & opera eorum quasi scintilla ignis: & succendentur iniqui & peccatores simul, & non erit qui extinguat.*

CAP. II.

1 *VErbum quod factum est ad Esaiam filium Amos de Iudæa & de Hierusalem.*
2 * *Quia erit in nouissimis diebus manifestus mons Domini, & domus Dei in summitatibus montium. & eleuabitur super colles, & veniẽt ad eum omnes gentes.*
3 * *Et ibunt gentes multæ, & dicent: Venite & ascendamus ad montem Domini, & ad domum Dei Iacob; & annunciabit nobis viam suam, et ambulabimus in ea. Ex enim Sion exibit lex, & verbum Domini de Hierusalem.*
4 * *Et iudicabit inter gentes, & arguet populum multũ, & contundent gladios suos in aratra, & lanceas suas in falces; & non accipiet gens contra gentem gladium, & non discent vltrà prœliari.* * *Et nunc domus Iacob, Venite & ambulemus in lumine Domini.*
6 * *Dereliquit enim populum suum domum Iacob. quia repleta est vt ab initio regio eorum auguriis, vt alienigenarum: & filij multi alienigenæ nati sunt eis.*
7 * *Repleta est enim regio eorum argento & auro, & non fuit numerus thesaurorum eorum. & repleta est terra equis, & non fuit numerus curruum eorum.*
8 * *Et repleta est terra abominationibus operum manuum eorum, & adorauerunt quos fecerunt digiti eorum.*
9 * *Et incuruauit se homo, & humiliatus est vir: & non dimittam eos.*
10 * *Et nunc ingredimini in petras, & abscondimini in terram, à facie timoris Domini, & à gloria fortitudinis eius, quando surrexerit frangere terram.*
11 * *Nam oculi Domini sublimes: et homo humilis, & humiliabitur altitudo hominum, & exaltabitur Dominus solus in die illa.*

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

30 Quia eritis veluti quercus, cuius folia defluunt, & veluti hortus irriguus qui non habet aquam. 31 Et erit fortitudo impiorum sicut stuppa limi, & opus manuum eorum sicut scintilla ignis; quæ cùm applicantur ad inuicem, ardent ambo simul: sic consumentur impij, & opera eorum praua, & non erit super eis misericordia.

CAPVT II.

VErbum prophetiæ, quod prophetauit Esaias filius Amos super viros Iuda, & habitatores Ierusalem. 2 Et erit in fine dierum paratus mons domus sanctuarij Domini in capite montiũ, & eleuabitur super colles; & confluent vt seruiant super eum, omnia regna. 3 Et ibunt populi multi, & dicent: Venite & ascendamus in montem domus sanctuarij Domini, & in domum maiestatis Dei Iacob, & docebit nos vias suas, quæ rectæ sunt coram eo: & ambulabimus in doctrina legis eius. quia de Sion exibit lex, & doctrina verbi Domini de Hierusalem. 4 Et iudicabit inter regna, & arguet populos multos, & contundent gladios suos in vomeres, & lanceas suas in falces. non leuabit populus contra populum arma, neque discent amplius prœlium. 5 Et dicent viri domus Iacob: Venite & ambulemus in doctrina legis Domini. 6 Quia dereliquistis terribilem & fortissimum, qui erat redemptor vester domus Iacob; quia repleta est terra vestra idolis, sicut ab initio; & augures fuerunt sicut Philistiim, & in legibus populorum ambulant. 7 Et repleta est terra eorum argento & auro, & non est finis thesaurorum eius, & repleta est terra eorum equis, & non est finis quadrigarum eius. 8 Et repleta est terra eorum idolis, opus manuum suarum adorant, quod parauerunt digiti eorum. 9 Et humiliabitur homo, & infirmabitur fortitudo virorum: ne dimittas eis. 10 Ingredientur vt fugiant in petris, & vt abscondantur in puluere à facie timoris Domini, & à splendore gloriæ eius. 11 Oculi sublimis hominis humiliabuntur, & infirmabitur fortitudo virorum: & erit fortitudo Domini solius in tempore illo.

תרגום

כט אֲרֵי תְּהוֹן כְּבוּסְטָא דְּסָרְפִין פֵּרְיְהוֹן וּכְגִנְתָּא שַׁקְיָא דְּמַיִן לֵית לָהּ׃ ל וְיֵהֵי תֻּקְפְּהוֹן דְּרַשִׁיעַיָּא כִּסְתָּנָא כַּחֲנָא וְעוֹבָד יְדֵיהוֹן כְּנִיצוֹץ נוּרָא וְכָמָא דְּיִקְּדוּן דֵּין דֵּין לְמִסְפַּר דֵּין וְדֵלֵיקוּן מְרַחֲיהוֹן כַּחֲדָא בְּנֵי חוֹפוֹף רְשִׁיעַיָּא אִנּוּן וְעוֹבְדֵי דִּיהוֹן בִּישַׁיָּא וְלָא יְהֵי עֲלֵיהוֹן חַיִּים׃

ב

א פִּתְגָמָא נְבוּאָה דְּאִתְחֲזִי יְשַׁעְיָה בַּר אָמוֹץ עַל אֻמַּיָּא יְהוּדָה וְיִתְבֵי יְרוּשְׁלֵם׃ ב וְיֵהֵי בְּסוֹף יוֹמַיָּא מְתֻקַּן יְהֵא טוּר בֵּית מַקְדְּשָׁא דַּייָ בְּרֵישׁ טוּרַיָּא וְכָמָא דְּמִתְקְרֵיבִין אִנּוּן וְיֵיחְרוּן אֵתוּ וְנִסְפַּק לְטוּר בֵּית מַקְדְּשָׁא דַּייָ וְלֵבֵית שְׁכִינַת אֱלָהָה דְּיַעֲקֹב וְיִלְפְּנָנָא מֵאוֹרְחָתֵהּ דְּהָקְנֵן קֳדָמוֹהִי וְנִהֲךְ בְּאֻלְפָּנֵהּ אֲרֵי מִצִּיוֹן תִּפּוֹק אוֹרָיְתָא וְאֻלְפָּנָא דַּייָ מִירוּשְׁלֵם׃ ג וְיִדַּין בֵּין כַּלְכָוָתָא וְיוֹכַח לְעַמְמִין סַגִּיאִין וְיַעְבְּדוּן סַיְפֵיהוֹן לְסִכִּין וּמִרְנֵיהוֹן לְמַגְלִין לָא יִסַּק עַם לְעַם זֵין וְלָא יִתְאַלְּפוּן עוֹד מִגְבֵּן קְרָבָא׃ ד וַיְמִרְנָן דְּבֵית יַעֲקֹב אֲתוֹ נְהָךְ בְּאֻלְפָּן אוֹרַיְתָא דַּייָ׃ ה אֲרֵי שְׁבַקְתְּ קְהָל דְּחַלָּה תַּקִּיפָא דְּהָוָה פָּרֵיק לְכוֹן דְּבֵית יַעֲקֹב אֲרֵי אִתְמְלִיאוּ אַרְעֲכוֹן מִשְּׁעַן כְּדִקְדְּמִין וְעָנְנִין כְּפִלִשְׁתָּאֵי וּבִבְנוֹהִי עַמְמַיָּא אִזְלִין׃ ז וְאִתְמְלִיאַת אַרְעֲהוֹן כּוֹסְפָּן וְלֵית סוֹף יְקָרָא לְגִנְזוֹהִי וְאִתְמְלִיאַת אַרְעֲהוֹן כּוֹסְתָּן וְלֵית סוֹף לְרַתִּיכוּתְהוֹן׃ ח וְאִתְמְלִיאַת אַרְעֲהוֹן טָעֲנָן לְעוֹבַד יְדֵיהוֹן סְגִירוּ לְדִקְנָקְנֵי אֶצְבְּעָתְהוֹן׃ ט וְיִמְאַךְ אֱנָשָׁא וְיִתְשְׁפַּל גְּבַרְיָן וְלָא תְּשָׁבוֹק לְהוֹן׃ י עֲלָק לְמַעְרָק בְּטִנְרָיָא וְלֶאֱשְׁתְּרָא בַּעֲפָרָא מִן קֳדָם דַּייָ וְדִיוֹלָא דְּיִקְרֵהּ׃ יא עֵינֵי רְמוּתָא דֶּאֱנָשָׁא יִמְאַכְנ וְיִתְשְׁפַּל תֻּקְפָּא דְּגַבְרִין וְיִתְקַף דַּייָ לְחוֹדוֹהִי בְּעִדָּנָא הַהִוא׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

12 * כי יום ליהוה צבאות על כל־גאה ורם ועל כל־
נשא ושפל:
13 * ועל כל־ארזי הלבנון הרמים והנשאים ועל
כל־אלוני הבשן:
14 * ועל כל־ההרים הרמים ועל כל־הגבעות
הנשאות:
15 * ועל כל־מגדל גבה ועל כל־חומה בצורה:
16 * ועל כל־אניות תרשיש ועל כל־שכיות החמדה:
17 * ושח גבהות האדם ושפל רום אנשים ונשגב
יהוה לבדו ביום ההוא:
18 * והאלילים כליל יחלף:
19 * ובאו במערות צרים ובמחלות עפר מפני פחד
יהוה ומהדר גאונו בקומו לערץ הארץ:
20 * ביום ההוא ישליך האדם את אלילי כספו ואת
אלילי זהבו אשר עשו־לו להשתחות לחפר פרות
ולעטלפים:
21 * לבוא בנקרות הצרים ובסעפי הסלעים מפני
פחד יהוה ומהדר גאונו בקומו לערץ הארץ:
22 * חדלו לכם מן־האדם אשר נשמה באפו כי־
במה נחשב הוא:

ג

1 * כי הנה האדון יהוה צבאות מסיר מירושלם
ומיהודה משען ומשענה כל משען־לחם וכל
משען־מים:
2 * גבור ואיש מלחמה שופט ונביא וקסם וזקן:
3 * שר־חמשים ונשוא פנים ויועץ וחכם חרשים
ונבון לחש:
4 * ונתתי נערים שריהם ותעלולים ימשלו־בם:
5 * ונגש העם איש באיש ואיש ברעהו ירהבו הנער
בזקן והנקלה בנכבד:

12 * Quia dies Domini exercituũ ſuper om-
nem ſuperbum & excelſum,& ſuper omnẽ
arrogantem, & humiliabitur.
13 * Et ſuper omnes cedros Libani ſublimes
& erectas, & ſuper omnes quercus Baſan.
14 * Et ſuper omnes montes excelſos, & ſu-
per omnes colles eleuatos.
15 * Et ſuper omnem turrem excelſam,& ſu
per omnem murum munitum.
16 * Et ſuper omnes naues Tharſis, & ſuper
D omne quod viſu pulchrum eſt.
17 * Et incuruabitur omnis ſublimitas ho-
minum, & humiliabitur altitudo virorũ,
& eleuabitur Dominus ſolus in die illa.
18 * Et idola penitus conterentur.
19 * Et introibunt in ſpeluncas petrarum,&
in voragines terræ à facie formidinis Do-
mini, & à gloria maieſtatis eius, cùm ſur-
rexerit percutere terram.
20 * In die illa proiiciet homo idola argenti
ſui, & ſimulachta auri ſui quæ fecerat ſibi,
vt adoraret talpas & veſpertiliones.
21 * Et ingredietur ſciſſuras petrarum, & in
cauernas ſaxorum à facie formidinis Do-
mini, & à gloria maieſtatis eius, cùm ſur-
rexerit percutere terram.
22 * Quieſcite ergo ab homine, cuius ſpiri-
tus in naribus eius eſt, quia excelſus repu-
tatus eſt ipſe.

CAP. III.

1 ECce enim dominator Dominus exerci-
A tuum auferet ab Hieruſalem,& ab Iuda
validum & fortem, omne robur panis &
omne robur aquæ.
2 * Et fortem, & virum bellatorem, & iu-
dicem, & prophetam, & ariolum;
3 * Et ſenem principẽ ſuper quinquaginta,
& honorabilem vultu, & conſiliarium, &
ſapientem de architectis, & prudentẽ elo-
quij myſtici.
4 * Et dabo pueros principes eorum, & ef-
fœminati dominabuntur eis.
5 * Et corruet populus vir ad virũ, & vnuſ-
quiſque ad proximum ſuum. Tumultua-
bitur puer contra ſenem, & ignobilis con-
tra nobilem.

תרגום

12 ארי יומא דעתיד למיתי מן קדם יי צבאות על כל גיותניא ורמי לבא ועל כל תקיפיא וימאכון: 13 ועל כל מלכי עממיא תקיפיא
וחסינא ועל כל טורני מדינתא: 14 ועל כל טוריא רמיא ועל כל רמתא מנטלתא: 15 ועל כל דיתבין במגדל רם ועל כל דשרן בשור
כריך: 16 ועל כל דיתבין בנימי ימא ועל כל דשרן בבירנית שפרא: 17 וימאך רמות אנשא ויחלש תקוף גבריו ויתקף יי בלחודוהי
בעדנא ההיא: 18 וטעותא גמירא יסופן: 19 ויעלון במערת טנריא ובמחלת עפר מן קדם דחילא דיי ומזיו יקרה
באתגליותה למתבר רשיעי ארעא: 20 בעדנא ההיא ירחקון בני אנשא ית טעות כספהון וית טעות דהבהון דעבדו להון
למסגד לטעותא ולצלמניא: 21 למעל במערת טנריא ובשקיפי כיפיא מן קדם דחילא דיי ומזיו יקרה באתגליותיה למתבר
רשיעי ארעא: 22 אתמנעו לכון מלאשתעבדא לאנשא במעבדה דחלא דנשמת רוח חיין באפוהי ארי יומא דין הוא קים
ומחר לא איתוהי וכלמא חשיב הוא:

ג

1 ארי הא רבון עלמא יי צבאות מעדי מירושלם ומיהודה סמך וסעיד כל סמך מיכל וכל סעד משתיי: 2 גבר וגבר עבד קרב
דין וספר ומשאל וסב: 3 שר ורב חמשין ונסיב אפין ומלך מילך ואמר ומשתמע וחכים וסכלתן בעצא: 4 ואמני ינקיא
פרנסיהון וחלשיא ישלטון בהון: 5 ויתגרון עמא גבר בגבר וגבר בחבריה ישלטון עולימא בסבא ודשיט ביקיר:

* *Dies enim Domini Sabaoth ſuper omnem* 12
arrogantem & ſuperbum, & ſuper omnem ex-
celſum & ſublimem, & humiliabuntur.
* *Et ſuper omnem cedrum Libani excelſarũ* 13
& ſublimium, & ſuper omnem arborem glan-
dis Baſan. * *Et ſuper montem excelſum, &* 14
ſuper omnem collem excelſum. * *Et ſuper om-* 15
nem turrim excelſam, & ſuper omnem murum
excelſum. * *Et ſuper omne nauigium maris,* 16
& ſuper omnem aſpectum nauium pulchritu-
dinis. * *Et humiliabitur omnis homo, & ca-* 17
det altitudo hominum, et exaltabitur Dominus
ſolus in die illa.
* *Et manufacta omnia abſcondent;* 18
* *Inferentes in ſpeluncas & in ſciſſuras pe-* 19
trarum, & in foramina terræ, à facie timoris
Domini, & à gloria fortitudinis eius, cùm ſur-
rexerit confringere terram.
* *Nã die illa eiiciet homo abominationes ſuas* 20
argenteas et aureas, quas fecerunt adorare va-
na & veſpertiliones.
* *Ingredi in foramina duriſſimæ petræ, &* 21
ſciſſuras petrarum à facie timoris Domini, & à
gloria fortitudinis eius, cùm ſurrexerit contere-
re terram.
* *Quieſcite vobis ab homine, cui reſpiratio* 22
in naribus eius, quoniam in quo reputatus eſt.

CAP. III.

ECce iam dominator Dominus Sabaoth au- 1
feret de Hieruſalem & de Iudæa validum
& validam, robur panis & robur aquæ:
* *Gigantem & fortem, & hominem belli-* 2
torem, & iudicem, & prophetam, & coniecto-
rem, & presbyterum.
* *Et principem ſuper quinquaginta, & ad-* 3
mirabilem conſiliarium, & ſapientem archite-
ctum, & prudentem auditorem.
* *Et inſtituam iuuenes principes eorum, &* 4
illuſores dominabuntur eis.
* *Et corruet populus homo ad hominem, &* 5
homo ad proximum ſuum. offendet puer con-
tra ſenem, ignobilis contra nobilem.

12 * ἡμέρα γὰρ κυρίου σαβαώθ, ἐπὶ πάντα ὑβριστὴν καὶ
ὑπερήφανον, καὶ ἐπὶ πάντα ὑψηλὸν καὶ μετέωρον. καὶ
13 ταπεινωθήσονται. * καὶ ἐπὶ πᾶσαν κέδρον τοῦ λιβάνου
τῶν ὑψηλῶν καὶ μετεώρων. καὶ ἐπὶ πᾶν δένδρον βα-
14 λάνου βασάν. * καὶ ἐπὶ ὄρος ὑψηλόν, καὶ ἐπὶ πάντα
βουνὸν ὑψηλόν.
15 * καὶ ἐπὶ πάντα πύργον ὑψηλόν, καὶ ἐπὶ πᾶν τεῖχος
ὑψηλόν.
16 * καὶ ἐπὶ πᾶν πλοῖον θαλάσσης. καὶ ἐπὶ πᾶσαν θέαν
17 πλοίων κάλλους. * καὶ ταπεινωθήσεται πᾶς ἄνθρωπος,
καὶ πεσεῖται τὸ ὕψος τῶν ἀνθρώπων. καὶ ὑψωθήσεται κύριος
18 μόνος ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. * καὶ τὰ χειροποίητα πάν-
τα κατακρύψουσιν,
19 * εἰσενέγκαντες εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς τὰς σχισμὰς
τῶν πετρῶν καὶ εἰς τὰς τρώγλας τῆς γῆς, ἀπὸ προσώπου
τοῦ φόβου κυρίου, καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ὅταν
ἀναστῇ θραῦσαι τὴν γῆν.
20 * τῇ γὰρ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐκβαλεῖ ἄνθρωπος τὰ βδελύγ-
ματα αὐτοῦ τὰ ἀργυρᾶ καὶ τὰ χρυσᾶ ἃ ἐποίησαν προσ-
κυνεῖν τοῖς ματαίοις καὶ ταῖς νυκτερίσι.
21 * τοῦ εἰσελθεῖν εἰς τὰς τρώγλας τῆς στερεᾶς πέτρας καὶ
τὰς σχισμὰς τῶν πετρῶν ἀπὸ προσώπου τοῦ φόβου κυρίου
καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ὅταν ἀναστῇ θραῦσαι
22 τὴν γῆν· * παύσασθε ὑμεῖς ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, οὗ ἡ ἀνα-
πνοὴ ἐν μυκτῆρι αὐτοῦ ὅτι ἐν τίνι ἐλογίσθη.

γ΄

1 Ἰδοὺ δὴ ὁ δεσπότης κύριος σαβαὼθ ἀφελεῖ ἀπὸ
ἱερουσαλὴμ καὶ ἀπὸ τῆς ἰουδαίας ἰσχύοντα καὶ ἰσχύουσαν.
ἰσχὺν ἄρτου καὶ ἰσχὺν ὕδατος.
2 * γίγαντα καὶ ἰσχύοντα καὶ ἄνθρωπον πολεμιστὴν καὶ δι-
καστὴν καὶ προφήτην, καὶ στοχαστὴν καὶ πρεσβύτην.
3 * καὶ πεντηκόνταρχον, καὶ θαυμαστὸν σύμβουλον, καὶ
σοφὸν ἀρχιτέκτονα, καὶ συνετὸν ἀκροατήν.
4 * καὶ ἐπιστήσω νεανίσκους ἄρχοντας αὐτῶν, καὶ ἐμπαῖ-
κται κατακυριεύσουσιν αὐτῶν.
5 * καὶ συμπεσεῖται ὁ λαός, ἄνθρωπος πρὸς ἄνθρω-
πον, καὶ ἄνθρωπος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ. προσκό-
ψει τὸ παιδίον πρὸς τὸν πρεσβύτην, ὁ ἄτιμος πρὸς τὸν
ἔντιμον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Quia dies venturus eſt à facie Domini exercituum ſuper omnes ſuperbos & elatos corde: & ſuper omnes fortes, & humiliabuntur.
13 Et ſuper omnes reges populorum fortes & robuſtos, & ſuper omnes principes prouinciarum. 14 Et ſuper omnes montes excelſos,
& ſuper omnes colles eleuatos. 15 Et ſuper omnes qui habitant in turre excelſa, & ſuper omnes qui morantur in muro munito. 16 Et ſu-
per omnes qui habitant in inſulis maris, & ſuper omnes qui morantur in palatiis pulcherrimis. 17 Et humiliabitur altitudo hominum, &
infirmabitur fortitudo virorum, & roborabitur Dominus ſolus in tẽpore illo. 18 Et idola penitus deficient. 19 Et introibunt in ſpelun-
cas petrarum, & in cauernas pulueris à facie timoris Domini, & à ſplendore gloriæ eius, cùm reuelatus fuerit vt conterat impios terræ.
20 In tempore illo procul abiicient homines idola ſua argentea, & idola ſua aurea, quæ ſibi fecerant, vt adorarent idola & ſimulachra.
21 Vt ingrediantur ſpeluncas rupium, petrarumque foramina à facie timoris Domini, & à ſplendore gloriæ eius, cùm reuelatus fue-
rit vt cõterat impios terræ. 22 Ceſſate vobis ne ſubiiciamini homini, cùm factus fuerit terribilis, cuius ſpiraculum ſpiritus vitæ in naribus
eius eſt. quia hodie eſt viuus & cras non eſt, & quaſi nihilum reputatus eſt ipſe.

CAPVT III.

ECce enim dominator ſeculi Dominus exercituum auferet de Hieruſalem & de Iuda fulcimentum & ſuſtentaculum, omne fulcimentum
cibi, & omnem ſuſtentationem potus. 2 Fortem & virum bellatorem, iudicem & ſcribam, & coniectorem, & ſenem; 3 Et principem
quinquagenarium, & acceptabilem vultus, & conſiliarium, & docentem, & audientem, & ſapientem, & prudentem in conſilio.
4 Et conſtituam pueros gubernatores eorum; & infirmi dominabuntur eis. 5 Et irruet populus vir in virum, & vnuſquiſque in
proximum ſuum; dominabitur puer contra ſenem, & ignobilis contra nobilem.

Universidad de Deusto Biblioteca

6 כִּי־יִתְפֹּשׂ אִישׁ בְּאָחִיו בֵּית אָבִיו שִׂמְלָה לְכָה קָצִין תִּהְיֶה־לָּנוּ וְהַמַּכְשֵׁלָה הַזֹּאת תַּחַת יָדֶךָ׃
7 יִשָּׂא בַיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר לֹא־אֶהְיֶה חֹבֵשׁ וּבְבֵיתִי אֵין לֶחֶם וְאֵין שִׂמְלָה לֹא תְשִׂימֻנִי קְצִין עָם׃
8 כִּי כָשְׁלָה יְרוּשָׁלַםִ וִיהוּדָה נָפָל כִּי־לְשׁוֹנָם וּמַעַלְלֵיהֶם אֶל־יְהוָה לַמְרוֹת עֵנֵי כְבוֹדוֹ׃
9 הַכָּרַת פְּנֵיהֶם עָנְתָה בָּם וְחַטָּאתָם כִּסְדֹם הִגִּידוּ לֹא כִחֵדוּ אוֹי לְנַפְשָׁם כִּי־גָמְלוּ לָהֶם רָעָה׃
10 אִמְרוּ צַדִּיק כִּי־טוֹב כִּי־פְרִי מַעַלְלֵיהֶם יֹאכֵלוּ׃
11 אוֹי לְרָשָׁע רָע כִּי־גְמוּל יָדָיו יֵעָשֶׂה לּוֹ׃
12 עַמִּי נֹגְשָׂיו מְעוֹלֵל וְנָשִׁים מָשְׁלוּ בוֹ עַמִּי מְאַשְּׁרֶיךָ מַתְעִים וְדֶרֶךְ אֹרְחֹתֶיךָ בִּלֵּעוּ׃
13 נִצָּב לָרִיב יְהוָה וְעֹמֵד לָדִין עַמִּים׃
14 יְהוָה בְּמִשְׁפָּט יָבוֹא עִם־זִקְנֵי עַמּוֹ וְשָׂרָיו וְאַתֶּם בִּעַרְתֶּם הַכֶּרֶם גְּזֵלַת הֶעָנִי בְּבָתֵּיכֶם׃
15 מַלָּכֶם תְּדַכְּאוּ עַמִּי וּפְנֵי עֲנִיִּים תִּטְחָנוּ נְאֻם־אֲדֹנָי יֱהוִה צְבָאוֹת׃
16 וַיֹּאמֶר יְהוָה יַעַן כִּי גָבְהוּ בְּנוֹת צִיּוֹן וַתֵּלַכְנָה נְטוּוֹת גָּרוֹן וּמְשַׂקְּרוֹת עֵינָיִם הָלוֹךְ וְטָפֹף תֵּלַכְנָה וּבְרַגְלֵיהֶם תְּעַכַּסְנָה׃
17 וְשִׂפַּח אֲדֹנָי קָדְקֹד בְּנוֹת צִיּוֹן וַיהוָה פָּתְהֵן יְעָרֶה׃
18 בַּיּוֹם הַהוּא יָסִיר אֲדֹנָי אֵת תִּפְאֶרֶת הָעֲכָסִים וְהַשְּׁבִיסִים וְהַשַּׂהֲרֹנִים׃
19 הַנְּטִפוֹת וְהַשֵּׁרוֹת וְהָרְעָלוֹת׃
20 הַפְּאֵרִים וְהַצְּעָדוֹת וְהַקִּשֻּׁרִים וּבָתֵּי הַנֶּפֶשׁ וְהַלְּחָשִׁים׃
21 הַטַּבָּעוֹת וְנִזְמֵי הָאָף׃

6 Apprehendet enim vir fratrem suum do-
mesticum patris sui, & dicet: Vestimentū
B tibi est, princeps esto noster: ruina autem
hæc sub manu tua.
7 Respondebitque in die illa dicens: Non
sum medicus, & in domo mea non est pa-
nis, neque vestimētum. nolite constituere
me principem populi.
8 Ruit enim Hierusalem & Iudas conci-
dit, quia lingua eorū & adinuentiones eo-
rum contra Dominū vt prouocarent ocu-
los maiestatis eius.
9 Agnitio vultus eorum respondebit eis,
& peccatum suum quasi Sodoma prædica-
uerunt, nec absconderunt. Væ animæ eo-
rum: quoniam reddita sunt eis mala.
10 Dicito iusto quoniam bene, quoniam
fructum adinuētionum suarum comedet.
11 Væ impio in malum. retributio enim
manuum eius fiet ei.
12 Populum meum exactores sui spoliaue-
runt, & mulieres dominatæ sunt eis. Po-
C pule meus qui te beatum dicūt, ipsi te de-
cipiunt, & viam gressuum tuorū dissipant.
13 Stat ad iudicandum Dominus, & stat Luce 20 d.
ad iudicandos populos.
14 Dominus ad iudicium veniet cum se-
nibus populi sui & principibus eius. Vos
enim depasti estis vineam, & rapina pau-
peris in domo vestra.
15 Quare atteritis populum meum, & fa-
cies pauperum commolitis, dicit Domi-
nus exercituum?
16 Et dixit Dominus Deus: Pro eo quòd
eleuatæ sunt filiæ Sion, & ambulauerunt
extento collo, & nutibus oculorum ibant,
D & plaudebant, & ambulabant, & pedibus
suis composito gradu incedebant:
17 Decaluabit Dn̄s verticem filiarū Sion,
& Dominus crinem earum nudabit.
18 In die illa auferet Dn̄s ornamentum cal
19 ciamentorum, & lunulas; Et torques, &
20 monilia, & armillas. Et mitras, & discri-
minalia, & periscelides, & murenulas, &
21 olfactoriola, & inaures. Et annulos, &
gemmas in fronte pendentes.

Quia apprehendet homo fratrem suum, vel 6
domesticum patris sui, dicens: Vestimentum ha-
bes, princeps esto noster, & cibus meus sub te
sit.
Et respondens in die illa dicet: Non ero 7
tuus princeps. non enim in domo mea est panis
neq; vestimentum, nō ero princeps populi huius.
Quia corruit Hierusalem, & Judæa conci- 8
dit, & linguæ eorum cum iniquitate, quæ erga
Dominum, non credentes. quare nunc humiliata
est gloria eorum. Et confusio vultus eorum 9
restitit eis. at peccatum suum quasi Sodomorum
annunciauerunt & manifestauerūt. Væ animæ
eorum, quoniam consuluerunt consilium malum
contra se.
Dicentes: Alligemus iustū, quoniā inutilis 10
nobis est. igitur fructus operū suorum comedent.
Væ iniquo, mala secundum opera manuum 11
eius accident ei.
Populus meus, exactores vestri deuorant 12
vos, & exactores dominantur vestri. popu-
lus meus, beatificantes vos decipiunt vos, &
semitas pedum vestrorum conturbant.
Sed nunc constituetur ad iudicium Domi- 13
nus, & statuet ad iudicium populum suum.
Ipse Dominus ad iudicium veniet cum se- 14
nioribus populi, & cum principibus suis. vos
autem quid incendistis vineam meam: & rapi-
na pauperis in domibus vestris?
Quid vos iniuria afficitis populum meum, 15
et faciem mendicorum confunditis? dicit domi-
nator Dominus exercituum.
Hæc dicit Dominus: Pro eo quòd exaltatæ 16
sunt filiæ Sion, & ambulauerunt excelso collo,
& in nutibus oculorum & itinere pedum si-
mul trahentes tunicas, & pedibus simul luden-
tes. Et humiliabit Dominus dominatrices 17
filias Sion, & Dominus nudabit turpitudinem
ipsarum in die illa. Et auferet Dominus glo- 18
riam vestimenti earum; & tunicas fimbriatas,
Et torques, & bullam; & ornatum faciei 19
earum, Et compositionem ornatus gloriæ, 20
& olfactoriola, & armillas, & discriminalia.
Et annulos, & dextralia, & inaures. 21

6 ὅτι ἐπιλήψεται ἄνθρωπος τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ἢ τοῦ οἰ-
κείου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ λέγων, ἱμάτιον ἔχεις, ἀρχηγὸς
γενοῦ ἡμῶν, καὶ τὸ βρῶμα τὸ ἐμὸν ὑπὸ σὲ ἔστω.
7 καὶ ἀποκριθεὶς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐρεῖ, οὐκ ἔσομαί
σου ἀρχηγός, οὐ γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ μου ἔστιν ἄρτος, οὐδὲ ἱμά-
τιον, οὐκ ἔσομαι ἀρχηγὸς τοῦ λαοῦ τούτου.
8 ὅτι ἀνεῖται ἱερουσαλήμ, καὶ ἰουδαία συμπέπτωκε, καὶ
αἱ γλῶσσαι αὐτῶν μετὰ ἀνομίας τὰ πρὸς κύριον ἀπειθοῦντες.
διότι νῦν ἐταπεινώθη ἡ δόξα αὐτῶν.
9 καὶ ἡ αἰσχύνη τοῦ προσώπου αὐτῶν ἀντέστη αὐτοῖς. τὴν
δὲ ἁμαρτίαν αὐτῶν ὡς σοδόμων ἀνήγγειλαν καὶ ἐνεφάνι-
σαν. οὐαὶ τῇ ψυχῇ αὐτῶν, διότι βεβούλευνται βουλὴν πο-
10 νηρὰν καθ' ἑαυτῶν εἰπόντες, δήσωμεν τὸν δίκαιον, ὅτι
δύσχρηστος ἡμῖν ἐστι. τοίνυν τὰ γεννήματα τῶν ἔργων αὐ-
11 τῶν φάγονται. οὐαὶ τῷ ἀνόμῳ, πονηρὰ κατὰ τὰ ἔργα
τῶν χειρῶν αὐτοῦ συμβήσεται αὐτῷ.
12 λαός μου, οἱ πράκτορες ὑμῶν καλαμῶνται ὑμᾶς, καὶ
οἱ ἀπαιτοῦντες κυριεύουσιν ὑμῶν. λαός μου, οἱ μακα-
ρίζοντες ὑμᾶς πλανῶσιν ὑμᾶς. καὶ τὰς τρίβους τῶν ποδῶν
13 ὑμῶν ἐκταράσσουσιν. ἀλλὰ νῦν καταστήσεται εἰς κρί-
σιν κύριος. καὶ στήσει εἰς κρίσιν τὸν λαὸν αὐτοῦ.
14 αὐτὸς κύριος εἰς κρίσιν ἥξει μετὰ τῶν πρεσβυτέρων τοῦ
λαοῦ καὶ μετὰ τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ. ὑμεῖς δὲ τί ἐνεπυρίσατε
τὸν ἀμπελῶνά μου, καὶ ἡ ἁρπαγὴ τοῦ πτωχοῦ ἐν τοῖς οἴκοις
15 ὑμῶν; τί ὑμεῖς ἀδικεῖτε τὸν λαόν μου, καὶ τὸ πρόσω-
πον τῶν πτωχῶν καταισχύνετε; φησὶν κύριος κύριος στρα-
τιῶν.
16 τάδε λέγει κύριος, ἀνθ' ὧν ὑψώθησαν αἱ θυγατέ-
ρες σιών, καὶ ἐπορεύθησαν ὑψηλῷ τραχήλῳ καὶ ἐν νεύμα-
σιν ὀφθαλμῶν καὶ τῇ πορείᾳ τῶν ποδῶν ἅμα σύρουσαι
τοὺς χιτῶνας καὶ τοῖς ποσὶν ἅμα παίζουσαι.
17 καὶ ταπεινώσει κύριος ἀρχούσας θυγατέρας σιών.
καὶ κύριος ἀνακαλύψει τὸ αἰσχύνωμα αὐτῶν ἐν τῇ ἡμέ-
ρᾳ ἐκείνῃ.
18 καὶ ἀφελεῖ κύριος τὴν δόξαν τοῦ ἱματισμοῦ αὐτῶν,
19 καὶ τοὺς κοσύμβους, καὶ τοὺς μηνίσκους, καὶ τὸ κάθεμα,
20 καὶ τὸν κόσμον τοῦ προσώπου αὐτῶν, καὶ τὴν σύνθεσιν τοῦ
κόσμου τῆς δόξης. καὶ τοὺς χλιδῶνας καὶ τὰ ψέλια καὶ τὰ ἐμ-
21 πλόκια. καὶ τοὺς δακτυλίους, καὶ τὰ ἐπιδέξια, καὶ τὰ ἐνώτια,

תרגום

6 אֲרֵי יֶחוּד גְּבַר בְּאַחוּהִי מִזַּרְעִית בֵּית אֲבוּהִי לְמֵימַר כְּסוּ אִית לָךְ רַב תְּהֵי עֲלָנָא וּסְגִבִיתָא הָדָא תְּהֵי תְּחוֹת יְדָךְ׃ 7 יְתִיב בְּעִדָּנָא הַהִיא לְמֵימַר לֵית אֲנָא כָּשַׁר לְמֶהֱוֵי רֵישׁ וּבְבֵיתִי לֵית מָא דְאֵיכוֹל וְלֵית מָא דְאִתְכַּסֵּי וְלָא תְמַנְּנֵנִי רַב עַל עַמָּא׃
8 אֲרֵי אִתְקִלוּ יָתְבֵי יְרוּשְׁלֶם וַאֲנָשׁ יְהוּדָה גְּלוֹ אֲרֵי מַלַּל פֻּמְּהוֹן וַאֲגַר עוֹבָדֵיהוֹן גְּלַן קֳדָם יְיָ מַרְגְּזִין קֳדָם יְקָרֵהּ׃
9 אִשְׁתְּמוֹדְעוּת אַפֵּיהוֹן בְּדִינָא אַסְהֵד בְּהוֹן וְחַטָּאֵיהוֹן כִּסְדוֹמָאֵין קַבְּלִין וְלָא מַנְעִין וַי לְנַפְשְׁהוֹן אֲרֵי גְרַמוּ דְּתֵיתֵי לְהוֹן בִּישְׁתָא׃
10 אֱמַרוּ לְצַדִּיקַיָּא טוּבֵיכוֹן אֲרֵי פֵּרֵי עוֹבָדֵיהוֹן יְשַׁתְּלְמוּן׃ 11 וַוי לְרַשִׁיעַיָּא דְעוֹבָדֵיהוֹן בִּישִׁין אֲרֵי גְמֻלָא דִידֵיהוֹן יִתְיְהֵב לְהוֹן׃
12 עַמִּי דְמַרְכוּהִי בְּזוּזוּהִי כִּמְעַלְּלֵי כַרְמָא וּכְמָרֵי חוֹבָא שְׁלַטוּ בֵהּ עַמִּי מְשַׁבְּחָךְ מַטְעָיִךְ וְאוֹרַח שְׁבִילָךְ קַלְקִלוּ׃
13 עֲתִיד לְמִדַּן יְיָ וּמִתְגְּלֵי לְמֶעְבַּד פּוּרְעָנוּתָא דִין מִן עַמְמַיָּא׃
14 יְיָ בְּדִינָא יֵעוֹל יָת סָבֵי עַמֵּהּ וְרַבְרְבוֹהִי וְאַתּוּן אַנְסְתּוּן יָת עַמִּי חֲטוֹף מִסְכְּנָא בְּבָתֵּיכוֹן׃
15 מָה לְכוֹן דְּאַתּוּן מְמַסְכְּנִין יָת עַמִּי וְאַפֵּי חֲשִׁיכַיָּא מְבַלָּן אַתּוּן וּמִיָתְהוֹן בְּדִינֵיהוֹן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים צְבָאוֹת׃
16 וַאֲמַר יְיָ חֲלָף דְּאִתְרַבְרְבָא בְּנָת צִיּוֹן וְאָזְלָן מְרִימָן צַוַּאר וּמְסַרְבְּקָן עֵינַיִן אָזְלָן וּבְפַתְהֵן מְקַפְּן וּבְרַגְלֵיהֶן מַרְגְּזָן׃
17 וְיִשַׁעְבֵּד יְיָ יְקָרַת בְּנָת צִיּוֹן וַיְיָ יְקָרְהֵן יַעְדֵּי׃ 18 בְּעִדָּנָא הַהִיא יַעְדֵּי יְיָ יָת תֻּשְׁבַּחַת מְסָנַיָּא וּשְׁבִיסַיָּא וְסַבְכַיָּא׃ 19 עִנְקַיָּא וְשֵׁירֵי יְדַיָּא וְחֲנִיסְנְסַיָּא׃
20 כְּלִילַיָּא וְשֵׁירֵי רַגְלַיָּא וְקוֹלְמוּסַיָּא וְקַדָּשַׁיָּא וְחֲלִיטָתָא׃ 21 עִזְקָתָא וְטַלְטִילַיָּא׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Apprehendet enim vir fratrem suum, de cognatione domus patris sui, dicens: Vestimentum tibi est, princeps esto noster, & potestas hæc erit sub manu tua. 7 Respondebit in tempore illo dicens: Non sum sufficiens vt sim princeps, & in domo mea non habeo quod comedam, neque quo operiar; ne constituatis me principem super populum. 8 Quia offenderunt habitatores Hierusalem, & viri Iuda transmigrati sunt, quia eloquium oris sui, & merces operum suorum manifesta sunt coram Domino; prouocant enim maiestatem eius.
9 Agnitio enim vultus eorum in iudicio testificatur contra eos, & peccata eorum quasi Sodomitæ prædicāt, & non desinunt. Væ animæ eorum, quoniam ipsi fuerunt causa quòd venerit eis malum. 10 Dicite iustis: Beati estis vos; quia fructus operum suorum retribuetur eis. 11 Væ impiis, quorum opera mala sunt, quia retributio manuum suarum reddetur eis. 12 Populum meū exactores sui exspoliauerunt, quasi vindemiantes vineam, & quasi fœneratores dominati sunt ei. Popule meus, qui te laudant, decipiunt te; & viam semitæ tuæ dissipant.
13 Iudicaturus est Dominus, & reuelabit se, vt faciat vltionem iudicij in populos. 14 Dominus ad iudicium veniet cum senioribus populi sui, & exactoribus eius: vos autem diripuistis populum meum, rapina pauperis in domibus vestris est.
15 Quid vobis est quòd depauperatis populum meum; & facies pauperum atteritis, vt in causa sua pereant? dicit Dominus exercituum. 16 Et dixit Dominus: Pro eo quòd eleuatæ sunt filiæ Sion, & ambulauerunt extento collo, & stibio linitis oculis ibant, & crinibus circumuolutis, & pedibus suis prouocantes:
17 Prosternet Dominus gloriam filiarum Sion, & Dominus gloriam earum auferet.
18 In illo tempore auferet Dominus ornamentum calceamentorum; & lunulas, & torques, 19 Et monilia, & armillas manuū, & mitras. 20 Et discriminalia, & armillas pedum, & murenulas, & inaures, & olfactoria. 21 Et annulos, & gemmas.

22 הַמַּחֲלָצוֹת וְהַמַּעֲטָפוֹת וְהַמִּטְפָּחוֹת וְהָחֲרִיטִים׃
23 וְהַגִּלְיֹנִים וְהַסְּדִינִים וְהַצְּנִיפוֹת וְהָרְדִידִים׃
24 וְהָיָה תַחַת בֹּשֶׂם מַק יִהְיֶה וְתַחַת חֲגוֹרָה נִקְפָּה
וְתַחַת מַעֲשֶׂה מִקְשֶׁה קָרְחָה וְתַחַת פְּתִיגִיל מַחֲגֹרֶת
שָׂק כִּי־תַחַת יֹפִי׃
25 מְתַיִךְ בַּחֶרֶב יִפֹּלוּ וּגְבוּרָתֵךְ בַּמִּלְחָמָה׃
26 וְאָנוּ וְאָבְלוּ פְּתָחֶיהָ וְנִקָּתָה לָאָרֶץ תֵּשֵׁב׃

ד

1 וְהֶחֱזִיקוּ שֶׁבַע נָשִׁים בְּאִישׁ אֶחָד בַּיּוֹם הַהוּא
לֵאמֹר לַחְמֵנוּ נֹאכֵל וְשִׂמְלָתֵנוּ נִלְבָּשׁ רַק יִקָּרֵא
שִׁמְךָ עָלֵינוּ אֱסֹף חֶרְפָּתֵנוּ׃
2 בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה צֶמַח יְהוָה לִצְבִי וּלְכָבוֹד וּפְרִי
הָאָרֶץ לְגָאוֹן וּלְתִפְאֶרֶת לִפְלֵיטַת יִשְׂרָאֵל׃
3 וְהָיָה הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַם קָדוֹשׁ
יֵאָמֶר לוֹ כָּל־הַכָּתוּב לַחַיִּים בִּירוּשָׁלָם׃
4 אִם רָחַץ אֲדֹנָי אֵת צֹאַת בְּנוֹת־צִיּוֹן וְאֶת־דְּמֵי
יְרוּשָׁלַם יָדִיחַ מִקִּרְבָּהּ בְּרוּחַ מִשְׁפָּט וּבְרוּחַ בָּעֵר׃
5 וּבָרָא יְהוָה עַל כָּל־מְכוֹן הַר־צִיּוֹן וְעַל־מִקְרָאֶהָ
עָנָן יוֹמָם וְעָשָׁן וְנֹגַהּ אֵשׁ לֶהָבָה לָיְלָה כִּי עַל־
כָּל־כָּבוֹד חֻפָּה׃
6 וְסֻכָּה תִּהְיֶה לְצֵל־יוֹמָם מֵחֹרֶב וּלְמַחְסֶה וּלְמִסְתּוֹר
מִזֶּרֶם וּמִמָּטָר׃

ה

1 אָשִׁירָה נָּא לִידִידִי שִׁירַת דּוֹדִי לְכַרְמוֹ כֶּרֶם
הָיָה לִידִידִי בְּקֶרֶן בֶּן־שָׁמֶן׃
2 וַיְעַזְּקֵהוּ וַיְסַקְּלֵהוּ וַיִּטָּעֵהוּ שֹׂרֵק וַיִּבֶן מִגְדָּל
בְּתוֹכוֹ וְגַם־יֶקֶב חָצֵב בּוֹ וַיְקַו לַעֲשׂוֹת עֲנָבִים וַיַּעַשׂ
בְּאֻשִׁים׃
3 וְעַתָּה יֹשֵׁב יְרוּשָׁלַם וְאִישׁ יְהוּדָה שִׁפְטוּ־נָא
בֵּינִי וּבֵין כַּרְמִי׃

22 * Et mutatoria, & palliola & linteamina
23 & acus. * Et specula, & sindones, & vittas, & theristra.
24 * Et erit pro suaui odore fœtor, & pro zona funiculus, & pro crispanti crine caluicium, & pro fascia pectorali cilicium.
25 * Pulcherrimi quoque viri tui gladio ca-
26 dent, & fortes tui in prœlio. * Et mœrebũt atque lugebunt portæ eius, & desolata in terra sedebit.

CAP. IIII.

1 A ET apprehendent septem mulieres virũ vnum in die illa dicẽtes: Panem nostrũ comedemus, & vestimentis nostris operiemur: tantummodo inuocetur nomẽ tuum super nos: aufer opprobrium nostrum.
2 * In die illa erit germẽ Domini in magnificentia, & gloria, fructus terræ sublimis, & exultatio his qui saluati fuerint de Israel.
3 * Et erit omnis qui relictus fuerit in Sion, & residuus in Hierusalem, sanctus vocabitur, omnis qui scriptus est in vita in Hierusalem.
4 * Si abluerit Dominus sordem filiarum Sion, & sanguinem Hierusalem lauerit de medio eius in spiritu iudicij & spiritu ardoris.
5 * Et creabit Dominus super omnem locũ montis Sion, & vbi inuocatus est, nubem per diem, & fumum & splendorem ignis flammantis in nocte. super omnem enim gloriam protectio.
6 * Et tabernaculum erit in vmbraculum diei ab æstu, & in securitatem & absconsionem à turbine & à pluuia.

CAP. V.

1 A CAntabo dilecto meo canticum patruelis mei, vineæ suæ: Vinea facta est dilecto meo, in cornu filio olei.
2 * Et sepiuit eam, & lapides elegit ex ea, & plantauit vineam electam. et ædificauit turrim in medio eius, & torcular extruxit in ea. Et expectauit vt faceret vuas, & fecit
3 labruscas. * Nunc ergo habitatores Hierusalem & viri Iuda, iudicate inter me & vineam meam.

Math. 21

תרגום יונתן

22 כתוניא ושושיפיא ולבורנקיא ומחכיא׃ 23 ומחזיתא וקרטיסיא וכיתריא וכבנתיא׃ 24 ויהי אתר דהואה יהבין בסמין יתמסי ואתר דהואה אסרן פסיקיא יהא רשמין דמחא וחלף אקפורת פתא גזוז ריש וחלף דהואה מהלכן בגיוא יסרן סקין דא פורענותא תתעבד מנהן ארי טעאה בשפריהון׃ 25 שפר גבריך בחרבא יתקטלון ועבדי נצחניך בקרבא׃ 26 ויצדון ויסופון תרעי קרותא ותתרוקן ארעא ותחרוב׃

ד

1 ויתקפן שבע נשין בגברא חד בעדנא ההיא למימר מדילנא ניכול ומדילנא נתכסי לחוד יתקרי שמך עלנא כנוש חסודנא׃ 2 בעדנא ההיא יהי משיחא דיי לחדוא וליקר ועבדי אוריתא לרבו ולתשבחא לשיזבת ישראל׃ 3 ויהא דישתאר יתוב לציון ודעבד אוריתא יתקים בירושלם קדיש יתאמר לה כל דכתיב לחיי עלמא יחזי בנחמת ירושלם׃ 4 אם יעדי יי ית טנופת בנת ציון ויה אשדי דם זכאי דבירושלם יגלי מגוה במימר דין ובמימר גמירא׃ 5 ויברי יי על כל מקדש טורא דציון ועל אתר בית שכינתה ענן יקר יהי מטל עלוהי בימם ואמיטתא וזיהור כאשא שלהובי בליליא ארי יתיר מן יקרא דאמיר לאיתאה עלוהי שכינתא תהי מגנא עלוהי כגנון׃ 6 ועל ירושלם תהי מטלה עננ לאטלא עלוהי בימם משרב ולבית סתר ולאגנא מזרמית וממטר׃

ה

1 אמר נביא אשבחה כען לישראל דמתיל לכרמא זרעה דאברהם רחמי תשבחת רחמי לכרמיה עמי חביבי ישראל יהבית להון אחסנא בטור רם בארע שמנא׃ 2 וקדשתנון ויקרתנון וקימתנון כמצב גפן בחירא ובנית מקדשי ביניהון ואף מדבחי יהבית לכפרא על חטאיהון אמרית דיעבדון עובדין טבין ואנון אבאישו עובדיהון׃ 3 נביא אמר להון הא בית ישראל מרדו מן אוריתא ולא צבן למתב וכען יתבי ירושלם ואנש יהודה דינו כען קדמי דינא מן עמי׃

22 * Et circumpurpurea & clauatam purpurã, & vestimenta per domum, et perspicua laconica.
23 * Et byssina & hyacinthina & coccinea, & byssum cum auro & hyacintho contextam, et palliola clausa.
24 * Et erit pro odore suaui puluis, & pro zona funiculo cingeris, & pro ornatu capitis aureo caluiciũ habebis propter opera tua: et pro tunica clauatæ purpuræ, præcingeris cilicio: & filius tuus pulcherrimus quẽ diligis, gladio cadet.
25 * Et fortes vestri gladio cadent, et
26 humiliabũtur. * Et lugebunt thecæ ornatus vestri, & derelinqueris sola, et ad terram prosterneris.

CAP. IIII.

1 ET apprehendent septem mulieres hominem vnum, in illa die dicentes: Panem nostrum comedemus & vestimenta nostra induemur: veruntamen nomen tuum vocetur super nos, aufer opprobrium nostrum.
2 * In die illa illucebit Deus in consilio cum gloria super terrã vt exaltet & glorificet quod reliquũ est Israel.
3 * Et erit quod relictum est in Sion, & quod residuum est Hierusalem: sancti vocabuntur omnes qui scripti sunt in vitam in Hierusalem.
4 * Quia abluet Dominus sordem filiorum et filiarum Sion, & sanguinem Hierusalem emundabit de medio eius, in spiritu iudicij & spiritu
5 ardoris. * Et veniet, & erit omnis locus montis Sion, & omnia quæ in circuitu eius obumbrabit nubes per diem & sicut fumi et lucis ignis ardentis nocte, omni gloria protegetur.
6 * Et erit in vmbram ab æstu & in protectione & in abscondito à duricie & pluuia.

CAP. V.

1 CAntabo iam dilecto meo canticũ dilecti mei vineæ suæ: Vinea facta est dilecto, in cornu in loco pingui.
2 * Et maceriam circumposui, et vallum feci, et plantaui vineam electam, et ædificaui turrim in medio eius, & torcular fodi in eo, & expectaui vt faceret vuam, & fecit spinas.
3 * Et nunc inhabitantes Hierusalem & homo Iuda, iudicate iam in me & inter vineam meam.

22 * καὶ τὰ περιπόρφυρα καὶ τὰ μεσοπόρφυρα, καὶ τὰ ἐπιβλήματα κατὰ τὴν οἰκίαν, καὶ διαφανῆ λακωνικά.
23 * καὶ τὰ βύσσινα καὶ τὰ ὑακίνθινα καὶ κόκκινα, καὶ τὴν βύσσον σὺν χρυσίῳ καὶ ὑακίνθῳ συγκαθυφασμένην, καὶ
24 θέριστρα κατάκλειστα. * καὶ ἔσται ἀντὶ ὀσμῆς ἡδείας κονιορτός, καὶ ἀντὶ ζώνης, σχοινίῳ ζώσῃ, καὶ ἀντὶ τοῦ κόσμου τῆς κεφαλῆς τοῦ χρυσίου, φαλάκρωμα ἕξεις διὰ τὰ ἔργα σου, καὶ ἀντὶ τοῦ χιτῶνος τοῦ μεσοπορφύρου, περιζώσῃ σάκκον. καὶ ὁ υἱός σου ὁ κάλλιστος ὃν ἀγαπᾷς, μαχαίρᾳ πεσεῖται.
25 * καὶ οἱ ἰσχυροὶ ὑμῶν μαχαίρᾳ πεσοῦνται, καὶ ταπεινωθή-
26 σονται. * καὶ πενθήσουσιν αἱ θῆκαι τοῦ κόσμου ὑμῶν· καὶ καταλειφθήσῃ μόνη καὶ εἰς τὴν γῆν ἐδαφισθήσῃ.

δ'

1 * Καὶ ἐπιλήψονται ἑπτὰ γυναῖκες ἀνθρώπου ἑνός. ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ λέγουσαι, τὸν ἄρτον ἡμῶν φαγόμεθα καὶ τὰ ἱμάτια ἡμῶν περιβαλούμεθα, πλὴν τὸ ὄνομά σου κεκλήσθω ἐφ' ἡμᾶς. ἄφελε τὸν ὀνειδισμὸν ἡμῶν.
2 * ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐπιλάμψει ὁ θεὸς ἐν βουλῇ μετὰ δόξης ἐπὶ τῆς γῆς τοῦ ὑψῶσαι καὶ δοξάσαι τὸ καταλειφθὲν
3 τοῦ ἰσραήλ. * καὶ ἔσται τὸ ὑπολειφθὲν ἐν σιὼν καὶ τὸ καταλειφθὲν ἱερουσαλήμ. ἅγιοι κληθήσονται πάντες οἱ
4 γραφέντες εἰς ζωὴν ἐν ἱερουσαλήμ. * ὅτι ἐκπλυνεῖ κύριος τὸν ῥύπον τῶν υἱῶν καὶ τῶν θυγατέρων σιών. καὶ τὸ αἷμα ἱερουσαλὴμ ἐκκαθαριεῖ ἐκ μέσου αὐτῆς, ἐν πνεύ-
5 ματι κρίσεως, καὶ πνεύματι καύσεως. * καὶ ἥξει καὶ ἔσται πᾶς τόπος τοῦ ὄρους σιών, καὶ πάντα τὰ περικύκλῳ αὐτῆς σκιάσει νεφέλη ἡμέρας καὶ ὡς καπνοῦ καὶ φωτὸς πυρὸς καιομένου νυκτός, πάσῃ τῇ δόξῃ σκεπασθήσεται.
6 * καὶ ἔσται εἰς σκιὰν ἀπὸ καύματος καὶ ἐν σκέπῃ καὶ ἐν ἀποκρύφῳ ἀπὸ σκληρότητος καὶ ὑετοῦ.

ε'

1 * Ἄσω δὴ τῷ ἠγαπημένῳ μου ᾆσμα τοῦ ἀγαπητοῦ μου τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ. ἀμπελὼν ἐγενήθη τῷ ἠγαπημένῳ, ἐν κέ-
2 ρατι ἐν τόπῳ πίονι. * καὶ φραγμὸν περιέθηκα καὶ ἐχαράκωσα, καὶ ἐφύτευσα ἄμπελον σωρήχ. καὶ ᾠκοδόμησα πύργον ἐν μέσῳ αὐτοῦ, καὶ προλήνιον ὤρυξα ἐν αὐτῷ. καὶ ἔ-
3 μεινα τοῦ ποιῆσαι σταφυλήν· καὶ ἐποίησεν ἀκάνθας. * καὶ νῦν οἱ ἐνοικοῦντες ἱερουσαλὴμ καὶ ἄνθρωπος τοῦ ἰούδα, κρίνατε δὴ ἐν ἐμοὶ καὶ ἀναμέσον τοῦ ἀμπελῶνός μου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

22 Tunicas & palliola, & linteamina, & acus. 23 Et specula, & sindones, & coronas, & theristra. 24 Et in loco vbi erant aromata, tabefactio erit; & in loco vbi ligabant zonas, erunt stigmata percussionis, & pro circumuoluto crine erit tonsio capitis, & pro eo quòd ambulabant in superbia, accingentur saccis. Hæc vindicta sumetur ex eis, quia fornicatæ sunt in pulchritudine sua. 25 Pulcherrimi viri tui gladio occidentur, & victores tui in bello. 26 Et destruentur & peribunt in porta ciuitatum suarum, & desolabitur terra & deserta erit.

CAPVT IIII.

ET apprehendent septem mulieres virum vnum in tempore illo, dicentes: Panem nostrum comedemus, & vestimentis nostris operiemur, tantummodo inuocetur nomen tuum super nos: aufer opprobrium nostrum. 2 In tempore illo erit Christus Domini in gaudium & gloriam; & factores Legis in magnificentiam, & in laudem, his qui liberati fuerint de Israel. 3 Et qui relictus fuerit, reuertetur ad Sion, & factor legis sustentabitur in Ierusalem. Sanctus vocabitur omnis qui scriptus fuerit ad vitam æternam: videbit consolationem Ierusalem. 4 Si abstulerit Dñs sordem filiarum Sion, & effundentes sanguinem innocentem, qui sunt in Ierusalem transmigrauerit de medio eius, in verbo iudicij & in verbo consummationis. 5 Et creabit Dominus super omne sanctuariũ montis Sion, & super omnem locũ domus maiestatis suæ, nubẽ gloriæ; quæ erit obumbrans super eum in die, & caliginẽ splendoremq; tãquã ignis flãmæ in nocte; quoniã ampliori gloria quàm dixit vt adduceret super eum, maiestas eius erit protegens super eum in protectione. 6 Et super Hierusalem obumbrabit nubibus, vt sit vmbra super eum in die ab æstu, & in domum refugij etiam ad protegendum à turbine & à pluuia.

CAP. V.

DIxit propheta: Cantabo nunc Israeli, qui cõparatus est vineæ, semini Abrahæ dilecti mei, canticum dilecti mei, vineæ suæ. Populus meus dilectus meus Israel; dedi eis hæreditatem in monte excelso, in terra pingui. 2 Et sanctificaui eos, & honorificaui eos, & sustentaui eos, sicut plantationem vitis electæ; & ædificaui sanctuarium meum in medio eorum. Altare quoque meũ dedi ad propitiandum super peccata eorum: præcepi eis vt facerent opera bona, & ipsi iniquè egerunt in operibus suis. 3 Propheta dic eis: Ecce domus Israel recesserunt à lege, & nolunt conuerti. Nunc autem habitatores Hierusalem & viri Iuda, iudicate nunc iudicium inter me & populum meum.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

4 מַה־לַּעֲשׂוֹת עוֹד לְכַרְמִי וְלֹא עָשִׂיתִי בּוֹ מַדּוּעַ
קִוֵּיתִי לַעֲשׂוֹת עֲנָבִים וַיַּעַשׂ בְּאֻשִׁים׃
5 וְעַתָּה אוֹדִיעָה־נָּא אֶתְכֶם אֵת אֲשֶׁר־אֲנִי עֹשֶׂה
לְכַרְמִי הָסֵר מְשׂוּכָתוֹ וְהִיֵּה לְבָעֵר פָּרֹץ גְּדֵרוֹתָיו וְיִהְיֶה
לְמִרְמָס׃
6 וַאֲשִׁיתֵהוּ בָתָה לֹא יִזָּמֵר וְלֹא יֵעָדֵר וְעָלָה שָׁמִיר
וָשַׁיִת וְעַל הֶעָבִים אֲצַוֶּה מֵהַמְטִיר עָלָיו מָטָר׃
7 כִּי כֶרֶם יְהוָה צְבָאוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל וְאִישׁ יְהוּדָה
נְטַע שַׁעֲשָׁעָיו וַיְקַו לְמִשְׁפָּט וְהִנֵּה מִשְׂפָּח לְצְדָקָה
וְהִנֵּה צְעָקָה׃
8 הוֹי מַגִּיעֵי בַיִת בְּבַיִת שָׂדֶה בְשָׂדֶה יַקְרִיבוּ עַד
אֶפֶס מָקוֹם וְהוּשַׁבְתֶּם לְבַדְּכֶם בְּקֶרֶב הָאָרֶץ׃
9 בְּאָזְנַי יְהוָה צְבָאוֹת אִם־לֹא בָתִּים רַבִּים לְשַׁמָּה
יְהִיוּ גְדֹלִים וְטוֹבִים מֵאֵין יוֹשֵׁב׃
10 כִּי עֲשֶׂרֶת צִמְדֵי־כֶרֶם יַעֲשׂוּ בַת אֶחָת וְזֶרַע חֹמֶר
יַעֲשֶׂה אֵיפָה׃
11 הוֹי מַשְׁכִּימֵי בַבֹּקֶר שֵׁכָר יִרְדֹּפוּ מְאַחֲרֵי בַנֶּשֶׁף
יַיִן יַדְלִיקֵם׃
12 וְהָיָה כִנּוֹר וָנֵבֶל תֹּף וְחָלִיל וְיַיִן מִשְׁתֵּיהֶם וְאֶת
פֹּעַל יְהוָה לֹא יַבִּיטוּ וּמַעֲשֵׂה יָדָיו לֹא רָאוּ׃
13 לָכֵן גָּלָה עַמִּי מִבְּלִי־דָעַת וּכְבוֹדוֹ מְתֵי רָעָב
וַהֲמוֹנוֹ צָחֵה צָמָא׃
14 לָכֵן הִרְחִיבָה שְׁאוֹל נַפְשָׁהּ וּפָעֲרָה פִיהָ
לִבְלִי־חֹק וְיָרַד הֲדָרָהּ וַהֲמוֹנָהּ וְשְׁאוֹנָהּ וְעָלֵז
בָּהּ׃ 15 וַיִּשַּׁח אָדָם וַיִּשְׁפַּל־אִישׁ וְעֵינֵי גְבֹהִים
תִּשְׁפָּלְנָה׃
16 וַיִּגְבַּהּ יְהוָה צְבָאוֹת בַּמִּשְׁפָּט וְהָאֵל הַקָּדוֹשׁ
נִקְדַּשׁ בִּצְדָקָה׃
17 וְרָעוּ כְבָשִׂים כִּדְבָרָם וְחָרְבוֹת מֵחִים גָּרִים
יֹאבֵלוּ׃

4 *Quid est quod debui vltrà facere vineæ meæ, & non feci ei? an quòd expectaui vt faceret vuas, & fecit labruscas?
5 * Et nunc ostendam vobis quid ego faciam vineæ meæ. Auferam sepem eius & B erit in direptionem. diruam maceriam eius, & erit in conculcationem.
6 * Et ponam eam desertam. non putabitur & non fodietur: & ascédent super eam vepres & spinæ; & nubibus mandabo ne pluant super eam imbrem.
7 * Vinea autem Domini exercituum domus Israel est, & viri Iuda germen eius delectabile. Et expectauit vt faceret iudiciũ; & ecce iniquitas: & iustitiam; & ecce clamor.
8 * Væ qui coniungitis domum ad domũ, C & agrum agro copulatis vsque ad terminum loci. Nunquid habitabitis vos soli in medio terræ?
9 * In auribus meis sunt hæc, dicit Dominus exercituum: Nisi domus multæ desertæ fuerint grandes & pulchræ absque habitatore.
10 * Decem enim iugera vinearum facient lagunculam vnã, & triginta modij sementis facient modios tres.
11 * Væ qui consurgitis manè ad ebrietatem sectandam & potandum vsque ad vesperam vt vino æstuetis. 12 * Cithara & lyra & tympanum & tibia & vinum in conuiuiis vestris, & opus Domini non respicitis, nec opera manuum eius consideratis.
13 * Propterea captiuus ductus est populus D meus, quia non habuit scientiã, & nobiles eius interierunt fame, & multitudo eius siti exaruit. 14 * Propterea dilatauit infernus animam suam, & aperuit os suum absq; vllo termino. Et descendent fortes eius & populus eius & sublimes gloriosiq; eius ad eum.
15 * Et incuruabitur homo & humiliabitur
16 vir, & oculi sublimium deprimentur. * Et exaltabitur Dñs exercituum in iudicio, & Deus sanctus sanctificabitur in iustitia.
17 * Et pascentur agni iuxta ordinẽ suum, & deserta in vbertatẽ versa aduenæ comedẽt.

תרגום יונתן

4 מַה טָּבָא אֲמָרֶת לְמֶעְבַּד עוֹד לְעַמִּי וְלָא לְמֶעְבַּד לְהוֹן כְּדִין אִסְתְּרִיתְּ דְּיִעְבְּדוּן סְבִירִין וְאִנּוּן אַבְּאִשׁוּ עוֹבָדֵיהוֹן׃ 5 וּכְעַן אֲחַוֵי לְכוֹן
לָכֵן יְתַרְּאִנָּא עֲתִיד לְמֶעְבַּד לְעַמִּי אֲסַלֵּק שְׁכִינַתִּי מִנְּהוֹן וְיֶהוֹן לְמִבְז אֲתָרָא בַּיִת מַקְדְּשֵׁהוֹן וְיֶהוֹן לְרִיש׃ 6 וַאֲשַׁוֵינוּן רְשִׁישִׁין לָא יִסְתְּעָרוּן
וְלָא יִסְתַּכְּנוּן וְיֶהוֹן מְטַלְטְלִין וְשִׁבְיקִין וְעַל נְבִיאַיָּא אֲפְקֵר דְּלָא יְהֵבוּן נְבוּאָה׃ 7 אֲרֵי עַמָּא דְּבֵית יִשְׂרָאֵל אִנּוּן וּבְנֵי אֲנָשׁ
יְהוּדָה נִצְבָא דְּחָדְוַתְהוֹן אִסְתְּרִיתְּ דְּיִעְבְּדוּן דִּינָא וְהָא אֲנַסְיָן דְּיַעְבְּדוּן זְכוּ וְהָא אֲנַן סָנְגֵן חוֹבִין׃
8 וֵי דְּמַקְּפִין בֵּיתָא עַל בֵּיתָא חֲקַל אַנְפָּא בְּחַקְלְהוֹן מְקָרְבִין וְאַפְרִיז עַד דְּנַחְסַן כָּל אֲתַר וְכַדְּמָן דְּיִתְבוּן בְּלַחוֹדֵיהוֹן בְּגוֹ אַרְעָא׃
9 אִסְתְּרִיתְּ בְּאוּדְנַי יְהוָה צְבָאוֹת אִם לָא בָּתִּין סַגִּיאִין לְצַדְיָא יְהוֹן רַבְרְבִין וְטָבִין מִבְּלֵי יָתֵב׃
10 אֲרֵי עֲשַׂר מְדִינָן חֲיָיתִי שַׁמָּעַ כַּר אִתְגְּזָרָה דָּא מִן קֳדָם יְיָ צְבָאוֹת אִם לָא בְּחֵין סַגִּיאִין לְצַדְיָא יְהוֹן רַבְרְבִין וְטָבִין מִבְּלֵי יָתֵב׃
11 וֵי דְּמַשְׁכְּמִין בְּצַפְרָא לְמִשְׁתֵּי חֲמַרָא עֲתִיק דְּיֵיתֵי מִצְּפוֹן לְמִשְׁתֵּי חֲמַר אִבְטָא מְדִלִיק לְהוֹן׃
12 וַהֲוָיוּ עַל יְדֵי כִּנָּר וְנָבָל קַרְסָא אַבוּבָא וְחֲמָרָא מִשְׁתֵּיהוֹן וְאִנּוּן לָא אִסְתַּכְּלוּ דִּיְיָי לָא אִסְתַּכְּלוּ וְעוֹבַד גְּבוּרְתֵּיהּ לָא חֲזוּ׃
13 בְּכֵן גְּלוֹ עַמִּי מִבְּלִי דְעָתָא וְיֵקִירֵיהוֹן מְיָתִין רְעָבָא וְסַגְיָין דְּבָרְיָתָא בְּצָרְתָא בְּצָחֲנָא׃ 14 בְּכֵן אַפְתִּיחַת שְׁאוֹל נַפְשָׁהּ וּפַתְחַת פּוּמָהּ
לְלֵית סוֹף וְנָחֲתוּ יְקִירֵיהוֹן וְסַגְיֵיהוֹן וְאִתְרַגְּשָׁתְהוֹן וְדַחֲקִיף בְּהוֹן׃ 15 וְיִתְמָךְ אֲנָשָׁא וְיֶתְשַׁל תַּקִּיף גַּבְרִין וְעֵינֵי רַמְיָא יִתְמָכְנָן׃ 16 וְתַקִּיף
יְיָ צְבָאוֹת בְּדִינָא וֵאלָהָא קַדִּישָׁא קַדִּישׁ בְּזָכוּתָא׃ 17 וְיִתְפָּרְנְסוּן צַדִּיקַיָּא כְּמָא דַּאֲפִיר עֲלֵיהוֹן יִסְגֵּן וְנָכְסֵי רְשִׁיעַיָּא צַדִּיקַיָּא יִסְחְנוּן׃

4 * Τί ποίησω ἔτι τῷ ἀμπελῶνί μου, & οὐκ ἐποίησα αὐτῷ· διὸτι ἔμεινα ἵνα ποιήσῃ σταφυλήν, ἐποίησε δὲ ἀκηδίαν.
5 * νῦν δὲ ἀγγελῶ ὑμῖν, τί ἐγὼ ποιήσω τῷ ἀμπελῶνί μου· ἀφελῶ τὸν φραγμὸν αὐτοῦ καὶ ἔσομαι εἰς διαρπαγήν. καὶ καθελῶ τὸν τεῖχον αὐτοῦ & ἔσομαι εἰς καταπάτημα. 6 * καὶ ἀνήσω τὸν ἀμπελῶνά μου, καὶ οὐ μὴ τμηθῇ, οὐδὲ μὴ σκαφῇ. & ἀναβήσεται εἰς αὐτὸν ὡς εἰς χέρσον ἄκανθα. καὶ ταῖς νεφέλαις ἐντελοῦμαι τοῦ μὴ βρέξαι εἰς 7 ἀνὴν ὑετόν. * ὁ γὰρ ἀμπελὼν κυρίου Σαβαὼθ, οἶκος τοῦ ἰσραὴλ ἐστι, καὶ ἀνὴρ Ἰούδα νεόφυτον ἠγαπημένον. ἔμεινα ἵνα ποιήσῃ κρίσιν, ἐποίησε δὲ ἀνομίαν καὶ οὐ δικαιοσύνην, ἀλλὰ κραυγήν.
8 * ὠὰὶ οἱ συνάπτοντες οἰκίαν πρὸς οἰκίαν, καὶ ἀγρὸν πρὸς ἀγρὸν ἐγγίζοντες, ἵνα δὲ πλησίον ἀφέλωνται π. μὴ οἰκήσετε μόνοι ἐπὶ τῆς γῆς.
9 * ἠκούσθη γὰρ εἰς τὰ ὦτα κυρίου σαβαὼθ ταῦτα. ἐὰν γὰρ ὦσιν αἰ οἰκίαι πολλαὶ, εἰς ἔρημον ἔσονται μεγάλαι καὶ καλαί, καὶ οὐκ ἔσονται οἱ ἐνοικοῦντες ἐν αὐταῖς.
10 * ἐὰν γὰρ ἐργασῶνται δέκα ζεύγη βοῶν, ποιήσει κεράμιον οἶνον. καὶ ὁ σπείρων ἀρτάβας ἓξ, ποιήσει μέτρα τρία.
11 ὠὰὶ οἱ ἐγειρόμενοι τὸ πρωῒ καὶ τὸ σίκερα διώκοντες, οἱ μένοντες τὸ ὀψέ. ὁ γὰρ οἶνος συγκαύσει αὐτούς.
12 * καὶ γὰρ κιθάραις καὶ ψαλτηρίῳ καὶ τυμπάνοις καὶ αὐλοῖς τὸν οἶνον πίνουσι. τὰ δὲ ἔργα κυρίου οὐκ ἐμβλέπουσι, οὐδὲ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτοῦ κατανοοῦσι.
13 * διὰ τοῦτο αἰχμάλωτος ὁ λαός μου ἐγενήθη, διὰ τὸ μὴ εἰδέναι αὐτοὺς τὸν κύριον. & πλῆθος ἐχρήθη νεκρῶν, διὰ λιμοὺς καὶ διψαν ὕδατος.
14 * καὶ ἐπλάτυνεν ὁ ἅδης τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, καὶ διήνοιξεν τὸ στόμα αὐτοῦ τοῦ μὴ διαλιπεῖν. καὶ καταβήσονται οἱ ἔνδοξοι καὶ οἱ μεγάλοι καὶ οἱ πλούσιοι καὶ ὁ ἀγαλλιώμενος ἐν αὐτῇ.
15 * καὶ ταπεινωθήσεται ἄνθρωπος, καὶ ἀπιμαθήσεται ἀνήρ, καὶ ὀφθαλμοὶ ὑψηλοὶ μετέωροι ταπεινωθήσονται.
16 * καὶ ὑψωθήσεται κύριος Σαβαὼθ ἐν κρίματι, καὶ ὁ θεὸς ὁ ἅγιος δοξασθήσεται ἐν δικαιοσύνῃ.
17 * καὶ βοσκηθήσονται οἱ διαπορευόμενοι ὡς ταῦροι· καὶ τὰς ἐρήμους τῶν ἀπειλημμένων ἄρνες φάγονται.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 Quod bonum dixi vt facerem populo meo quod non fecerim eis? & cùm præciperem eis vt facerent opera bona, quare ipsi fecerunt opera mala? 5 Nunc autem annunciabo vobis quod ego facturus sum populo meo. Tollam maiestatem meam ab eis, & erunt in direptionẽ: conteram domum sanctuarij eorum, & erunt in conculcationem. 6 Et ponam eos derelictos. non erit eis sustentaculum nec fulcimentũ; & erunt transmigrantes & derelicti. Prophetis quoque mandabo ne prophetizent super eos prophetiam. 7 Quia populus Domini exercituũ Israel est, & viri Iuda plantatio lætitiæ eius. Dixi vt facerent iudicium, & ecce facti sunt calumniatores; & vt facerent iustitiam, & ecce ipsi multiplicant peccata. 8 Væ qui coniungunt domum domui, agrum violenter agro suo copulant, & dicunt: Donec possideamus omnẽ locũ: existimantes quòd habitabunt soli in medio terræ. 9 Dixit Propheta: In auribus meis audiui, siquidem decretũ est hoc à facie Domini exercituum, Si non domus multæ in desolationem erunt, grandes & bonæ absque habitatore. 10 Et propter peccatum non soluendi decimas, locus decem iugerum vineæ faciet lagunculam vnam, & locus vbi seminatur corus sementis, faciet tria sata. 11 Væ qui cõsurgunt manè ad bibendum, vinum vetus sectantes, & remorantes discessum vesperi in cubilibus suis, vinum rapinæ incendit eos. 12 Et fiũt cũ cithara & psalterio, & lyra, & organo, & vino conuiuia eorum: & in lege Domini non contemplantur, & opus potentiæ eius non respiciunt. 13 Propterea captiuus ductus est populus meus, eò quòd non habuit scientiam, & nobiles eorum pereunt fame, & multitudo eorum in siccitate & in siti. 14 Propterea dilatauit infernus animam suam, & aperuit os suum sine fine, & descenderunt nobiles eorum, & multitudo eorum, & tumultus eorum, & qui fortis est in eis. 15 Et humiliabitur homo, & infirmabitur fortitudo fortium, & oculi sublimes humiliabuntur. 16 Et roborabitur Dominus exercituum in iudicio, & Deus sanctus sanctificabitur in iustitia. 17 Et pascentur iusti sicut dictum est de eis, & multiplicabuntur, & substantias impiorum iusti possidebunt.

Universidad de Deusto
Biblioteca

18 הוֹי מֹשְׁכֵי חַטָּאת בְּחַבְלֵי הַשָּׁוְא וְכַעֲבוֹת הָעֲגָלָה חַטָּאָה׃

19 הָאֹמְרִים יְמַהֵר יָחִישָׁה מַעֲשֵׂהוּ לְמַעַן נִרְאֶה וְתִקְרַב וְתָבוֹאָה עֲצַת קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל וְנֵדָעָה׃

20 הוֹי הָאֹמְרִים לָרַע טוֹב וְלַטּוֹב רָע שָׂמִים חֹשֶׁךְ לְאוֹר וְאוֹר לְחֹשֶׁךְ שָׂמִים מַר לְמָתוֹק וּמָתוֹק לְמָר׃

21 הוֹי חֲכָמִים בְּעֵינֵיהֶם וְנֶגֶד פְּנֵיהֶם נְבוֹנִים׃

22 הוֹי גִּבֹּרִים לִשְׁתּוֹת יָיִן וְאַנְשֵׁי חַיִל לִמְסֹךְ שֵׁכָר׃

23 מַצְדִּיקֵי רָשָׁע עֵקֶב שֹׁחַד וְצִדְקַת צַדִּיקִים יָסִירוּ מִמֶּנּוּ׃

24 לָכֵן כַּאֲכֹל קַשׁ לְשׁוֹן אֵשׁ וְחֵשֶׁשׁ לֶהָבָה יִרְפֶּה שָׁרְשָׁם כְּמֹק יִהְיֶה וּפִרְחָם כָּאָבָק יַעֲלֶה כִּי מָאֲסוּ אֶת תּוֹרַת יְהוָה צְבָאוֹת וְאֵת אִמְרַת קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל נִאָצוּ׃

25 עַל כֵּן חָרָה אַף יְהוָה בְּעַמּוֹ וַיֵּט יָדוֹ עָלָיו וַיַּכֵּהוּ וַיִּרְגְּזוּ הֶהָרִים וַתְּהִי נִבְלָתָם כַּסּוּחָה בְּקֶרֶב חוּצוֹת בְּכָל זֹאת לֹא שָׁב אַפּוֹ וְעוֹד יָדוֹ נְטוּיָה׃

26 וְנָשָׂא נֵס לַגּוֹיִם מֵרָחוֹק וְשָׁרַק לוֹ מִקְצֵה הָאָרֶץ וְהִנֵּה מְהֵרָה קַל יָבוֹא׃

27 אֵין עָיֵף וְאֵין כּוֹשֵׁל בּוֹ לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן וְלֹא נִפְתַּח אֲזוֹר חֲלָצָיו וְלֹא נִתַּק שְׂרוֹךְ נְעָלָיו׃

28 אֲשֶׁר חִצָּיו שְׁנוּנִים וְכָל קַשְׁתֹתָיו דְּרֻכוֹת פַּרְסוֹת סוּסָיו כַּצֹּר נֶחְשָׁבוּ וְגַלְגַּלָּיו כַּסּוּפָה׃

29 שְׁאָגָה לוֹ כְּלָבִיא וְשׁאַג כַּכְּפִירִים וְיִנְהֹם וְיֹאחֵז טָרֶף וְיַפְלִיט וְאֵין מַצִּיל׃

30 וְיִנְהֹם עָלָיו בַּיּוֹם הַהוּא כִּנְהַמַּת יָם וְנִבַּט לָאָרֶץ וְהִנֵּה חֹשֶׁךְ צַר וָאוֹר חָשַׁךְ בְּעָרְפֶּיהָ׃

18 * Væ qui trahitis iniquitatem in funiculis vanitatis, & quasi vinculũ plaustri peccatum.

19 * Qui dicitis: Festinet. & citò veniat opus eius vt videamus: & appropiet, & veniat consilium sancti Israel, & sciemus illud.

20 * Væ qui dicitis malum bonum, & bonũ malum, ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras: ponentes amarum in dulce, & dulce in amarum.

21 * Væ qui sapientes estis in oculis vestris, & coram vobismetipsis prudentes.

22 * Væ qui potentes estis ad bibendum vinum, & viri fortes ad miscendã ebrietatẽ. Prou. 17. c.

23 * Qui iustificatis impiũ pro muneribus, & iustitiam iusti aufertis ab eo.

24 * Propter hoc sicut deuorat stipulam lingua ignis, & calor flammæ exurit, sic radix eorum sicut fauilla erit, & germen eorum vt puluis ascendet. Abiecerunt enim legẽ Domini exercituum, & eloquium sancti Israel blasphemauerunt.

25 * Ideo iratus est furor Domini in populũ suum, & extendit manum suam super eũ, & percussit eum. Et conturbati sunt montes, & facta sunt morticinia eorum quasi stercus in medio platearum. In his omnibus non est auersus furor eius, sed adhuc manus eius extenta. * Et eleuabit signum in nationibus procul, & sibilabit ad eũ de finibus terræ: & ecce festinus velociter veniet. * Non est deficiens neque laborans in eo: non dormitabit, neque dormiet, neq; soluetur cingulum renum eius, neque rumpetur corrigia calciamenti eius. Talliũ

28 * Sagittæ eius acutæ, & omnes arcus eius extenti. Vngulæ equorum eius vt silex, & rotæ eius quasi impetus tempestatis.

29 * Rugitus eius vt leonis, rugiet vt catuli leonũ. Et frendet & tenebit prædam, & amplexabitur, & non erit qui eruat.

30 * Et sonabit super eum in die illa sicut sonitus maris. Aspiciemus in terrã, & ecce tenebræ tribulationis, & lux obtenebrata est in caligine eius.

תרגום יונתן

18 וי דמשרן למחשי צבחר נגדין חזבין בחבלי לבא אזלין וסגן עד דתקפיף וכגדילת עגלתא חזבין׃ 19 דאמרין אימתי יוחי ויגלי פרישתה בדיל דנחזי ויקרב וייתי סלבה דקודשא דישראל ונדעינה׃ 20 וי דאמרין לדשיעיא דמצלחין בשלפא חדין אתין פריא לשעוניתיא אפרין אחין דשיעיא חלא בסיתי נהורא לצדיקיא וחשוך לדשיעיא ויסתמון פתגמי אוריתא לשבדיהון וייתי מרדא לדשיעיא ודיעדון דבסופא מריר חמאה לעבדה׃ 22 וי דחכימין בעיני נפשהון וקבל אפיהון סכלתנין׃ 23 וי דגברין למשחי חמר וגברי פרי נכחין לאהרוצה מן שחיק׃ 24 מסבן לה לחיבא חלף מגה במון דשקר זכיא ברשע מעדין מנהון׃ בכן יתאכלון כקש בשעתא וכעמיא בשלהובא בסגי יקפחון כאבקא ופרח ארי קצו באוריתא דיי צבאות ויח סיסר קדישא דישראל רחקו׃ 25 על כן תקף רגזא דייי באמה בעמה ואצרים מחה גבורתה עליהון בר יחנון ועד כען סחנין קדישין מדריהון ועוד לא יתיבא רגזיה ובכל דא לא תבו מחובי יהון דיהוה רגזיה נהנהון ועד כען עמא דישראל רחקו׃ 26 וסלקיתיה בגו שוקיא בכל דא לא תבו מחובי יהון דיהוה רגזיה נהנהון ועד כען עמא דישראל רחקו׃ 27 ויקוף את לעכמיא מרחיק ויכלי לה מסיפי ארעא והא בפריע מלך בשריתיה כענגין קלילין ייתיי׃ 28 די גרורוהי מחרפין וכל קשתתיה מתיחין פרסה סוסוהיה כסנרא תקיפיא וגלגלוהי קלילין הא כשעלעולא׃ 29 נהומי לה כאריא ויגהום כבר ארעא עקא ודאחי על יהון ברם צדיקיא דיהון בשעתא ההיא כאהרגושה עמא דאם יבעון רשיעיא סעיד מיתבי ארעא עקא ודאחי על יהון ברם צדיקיא דיהון בשעתא ההיא יתקסון מן קדם כישתא׃

18 * Οὐαὶ οἱ ἕλκοντες τὰς ἁμαρτίας ὡς σχοινίῳ μακρῷ, καὶ ὡς ζυγὸν ἱμαντίνην ἁμαλεῶς τὰς ἀνομίας.

19 * οἱ λέγοντες, τὸ τάχος ἐγγισάτω καὶ ποιησάτω ἵνα ἴδωμεν. καὶ ἐλθέτω ἡ βουλὴ τοῦ ἁγίου Ἰσραὴλ ἵνα γνῶμεν.

20 * οὐαὶ οἱ λέγοντες τὸ πονηρὸν καλόν, καὶ τὸ καλὸν πονηρόν, οἱ τιθέντες τὸ σκότος φῶς, καὶ τὸ φῶς σκότος, οἱ θέντες τὸ πικρὸν γλυκύ, καὶ τὸ γλυκὺ πικρόν.

21 * οὐαὶ οἱ σοφοὶ ὀν αὐτοῖς καὶ ἐνώπιον ἑαυτῶν συνετοί.

22 * οὐαὶ οἱ ἰσχύοντες ὑμεῖς, οἱ πίνοντες τὸν οἶνον, καὶ οἱ δυνάσαι οἱ κεραννύοντες τὸ σίκερα.

23 * οἱ δικαιοῦντες τὸν ἀσεβῆ ἕνεκεν δώρων καὶ τὸ δίκαιον τοῦ δικαίου ἀφέντες.

24 * διὰ τοῦτο ὃν τρόπον καυθήσεται καλάμη ὑπὸ πυρὸς καὶ συγκαυθήσεται ὑπὸ φλογὸς δύφλομος ῥίζα ἀπῶν ὡς χνοῦς ἔσαι, καὶ τὸ ἄνθος αὐτῶν ὡς κονιορτὸς ἀναβήσεται. ὁ γὰρ ἠθέτησαν τὸν νόμον κυρίου σαβαὼθ, ἀλλὰ τὸ λόγιον τοῦ ἁγίου Ἰσραὴλ παρώξυναν.

25 * καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ κύριος σαβαὼθ ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ. καὶ ἐπέβαλον τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' αὐτούς, καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς καὶ παρωξύνθη τὰ ὄρη, καὶ ἐγένοντο τὰ θνησιμαῖα αὐτῶν ὡς κοπρία ἐν μέσῳ ὁδοῦ· καὶ ἐν πᾶσι τούτοις οὐκ ἀπέστραπται ὁ θυμὸς αὐτοῦ, ἀλλ' ἔτι ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑψηλή.

26 * τοιγαροῦν ἀρεῖ σύσημον ἐν τοῖς ἔθνεσι τοῖς μακρόθεν, καὶ συριεῖ αὐτοῖς ἀπ' ἄκρου τῆς γῆς. καὶ ἰδοὺ ταχὺ κούφως ἔρχονται.

27 * οὐκ ἀνατενοῦσιν οὐ κοπιάσουσιν οὐ νυστάξουσιν οὐ κοιμηθήσονται, οὐδὲ λύσουσι τὰς ζώνας αὐτῶν ἀπὸ τῶν ὀσφύων αὐτῶν, οὐδ' οὐμὴ ῥαγῶσιν οἱ ἱμάντες τῶν ὑποδημάτων αὐτῶν. * ὧν τὰ βέλη ὀξέα ἐστι, καὶ τὰ τόξα αὐτῶν ἐντεταμένα. οἱ πόδες τῶν ἵππων αὐτῶν ὡς πέτρα πέτρα ἐλογίσθησαν. οἱ τροχοὶ τῶν ἁρμάτων αὐτῶν ὡς καταιγίς,

29 * ὁρμῶσιν ὡς λέοντες καὶ παρέξουσιν ὡς σκύμνοι λέοντος. καὶ ἁρπάσει καὶ βύσει ὡς ἰσχὺς καὶ σώσαι, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ῥύσεται αὐτούς.

30 * καὶ βοήσει ἐπ' αὐτοὺς τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ὡς φωνὴ θαλάσσης κυμαινούσης. καὶ ἐμβλέψονται εἰς τὸν οὐρανὸν ἄνω κάτω. καὶ ἰδοὺ σκότος ἐν τῇ ἀποικίᾳ αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

18 Væ qui incipiũt pusillũ peccare, trahentes peccata in funiculis vanitatis; augẽtur & crescũt donec fortiora facta sint, & quasi vinculũ plaustri peccatum. 19 Qui dicunt: Quando festinabit & reuelabitur miraculũ eius vt videamus, & appropiet, & veniat cõsiliũ sancti Israel, & sciemus illud? 20 Væ qui dicunt impiis qui prosperantur in sæculo hoc: Vos estis boni. & mansuetis dicunt. Vos estis impij. Itaque cùm venerit lux iustis & tenebræ impiis, dulcia eruut verba legis operantibus ea. et veniet amaritudo impiis, & scient quia in fine erit amarũ peccatũ, facientibus illud. 21 Væ sapientibus in oculis mentis suæ, & coram semetipsis prudentes. 22 Væ qui potentes sunt ad bibendum vinum, & viri diuitiarum, ad inebriandum se vino veteri. 23 Qui iustificant impium, eò quòd recipiunt ab eo mammonam iniquitatis; & iustitiã iustorum malignè auferunt ab eis. 24 Propterea consumentur sicut stipula in igne, & sicut manipulus in flamma, in multitudine fortitudinis eorum, quasi vlcus erit, & pecunia rapinæ eorum, sicut faulla quæ volat. quoniam detestati sunt legem Domini Sabaoth, & Verbum sancti Israel abominati sunt. 25 Propterea iratus est furor Domini in populum suum, & leuauit plagam fortitudinis suæ super eos: quando percussit eos, & commoti sunt mõtes, & fuerunt cadauera eorum proiecta quasi stercus in medio platearum. In omnibus his non sunt cõuersi à peccatis suis, vt auerreretur furor eius ab eis; sed adhuc scelera eorum inualescunt: & rursus plaga eorum futura est, vt vindictam sumat ab eis. 26 Et eleuabit signum in populis à longè, & clamabit ad eum à finibus terræ: Et ecce cirò veniet rex cum exercitu suo sicut nubes leues. 27 Non erit deficiens neque corruens in eo: non dormitabit neque dormiet, neque soluetur cingulum lumborum eius, neque rumpetur corrigia calceamenti eius. 28 Cuius sagittæ acutæ, & omnes arcus eius extenti: vngulæ equorum eius sicut petræ fortissimæ, & rotæ eius veloces sicut tempestas. 29 Rugitus eius sicut leo, rugietque sicut filius leonis: & clamabit & apprehendet prædam; & auferet, & nõ erit qui eruat. 30 Et sonabit super eum in tẽpore illo sicut tumultus populi. Quòd si quẽ fecerint impij auxilium ab habitatoribus terræ, tribulatio veniet super eos. Veruntamen iusti qui erunt in illa hora, protegentur à facie mali.

ו

1 בִּשְׁנַת־מוֹת הַמֶּלֶךְ עֻזִּיָּהוּ וָאֶרְאֶה אֶת־אֲדֹנָי יֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא רָם וְנִשָּׂא וְשׁוּלָיו מְלֵאִים אֶת־הַהֵיכָל׃

2 שְׂרָפִים עֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאֶחָד בִּשְׁתַּיִם יְכַסֶּה פָנָיו וּבִשְׁתַּיִם יְכַסֶּה רַגְלָיו וּבִשְׁתַּיִם יְעוֹפֵף׃

3 וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְהוָה צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ׃

4 וַיָּנֻעוּ אַמּוֹת הַסִּפִּים מִקּוֹל הַקּוֹרֵא וְהַבַּיִת יִמָּלֵא עָשָׁן׃

5 וָאֹמַר אוֹי־לִי כִי־נִדְמֵיתִי כִּי אִישׁ טְמֵא־שְׂפָתַיִם אָנֹכִי וּבְתוֹךְ עַם־טְמֵא שְׂפָתַיִם אָנֹכִי יוֹשֵׁב כִּי אֶת־הַמֶּלֶךְ יְהוָה צְבָאוֹת רָאוּ עֵינָי׃

6 וַיָּעָף אֵלַי אֶחָד מִן־הַשְּׂרָפִים וּבְיָדוֹ רִצְפָּה בְּמֶלְקַחַיִם לָקַח מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ׃

7 וַיַּגַּע עַל־פִּי וַיֹּאמֶר הִנֵּה נָגַע זֶה עַל־שְׂפָתֶיךָ וְסָר עֲוֺנֶךָ וְחַטָּאתְךָ תְּכֻפָּר׃

8 וָאֶשְׁמַע אֶת־קוֹל אֲדֹנָי אֹמֵר אֶת־מִי אֶשְׁלַח וּמִי יֵלֶךְ־לָנוּ וָאֹמַר הִנְנִי שְׁלָחֵנִי׃

9 וַיֹּאמֶר לֵךְ וְאָמַרְתָּ לָעָם הַזֶּה שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ וְאַל־תָּבִינוּ וּרְאוּ רָאוֹ וְאַל־תֵּדָעוּ׃

10 הַשְׁמֵן לֵב־הָעָם הַזֶּה וְאָזְנָיו הַכְבֵּד וְעֵינָיו הָשַׁע פֶּן־יִרְאֶה בְעֵינָיו וּבְאָזְנָיו יִשְׁמָע וּלְבָבוֹ יָבִין וָשָׁב וְרָפָא לוֹ׃

11 וָאֹמַר עַד־מָתַי אֲדֹנָי וַיֹּאמֶר עַד אֲשֶׁר אִם־שָׁאוּ עָרִים מֵאֵין יוֹשֵׁב וּבָתִּים מֵאֵין אָדָם וְהָאֲדָמָה תִּשָּׁאֶה שְׁמָמָה׃

12 וְרִחַק יְהוָה אֶת־הָאָדָם וְרַבָּה הָעֲזוּבָה בְּקֶרֶב הָאָרֶץ׃

CAP. VI.

1 IN anno quo mortuus est rex Ozias, vi-
A di Dominum sedentem super solium ex-
celsum & eleuatũ, & ea quæ sub ipso erant
replebant templum.
2 Seraphim stabant super illud: sex alæ
vni, & sex alæ alteri. duabus velabant fa-
ciem eius, & duabus velabant pedes eius,
& duabus volabant.
3 Et clamabant alter ad alterum, & dice-
bant: Sanctus sanctus sanctus Dominus
B Deus exercituum: plena est omnis terra glo
ria eius.
4 Et commota sunt superliminaria cardi-
num à voce clamantis, & domus repleta
est fumo.
5 Et dixi: Vę mihi, quia tacui: quia vir pol-
lutus labiis ego sum, & in medio populi
polluta labia habentis ego habito: & re-
gem Dominum exercituum vidi oculis
meis.
6 Et volauit ad me vnus de Seraphim, &
in manu eius calculus, quem forcipe tule-
rat de altari.
7 Et tetigit os meum, & dixit: Ecce tetigit
C hoc labia tua, & auferetur iniquitas tua, &
peccatum tuum mundabitur.
8 Et audiui vocẽ Domini dicentis: Quem
mittam, & quis ibit nobis? & dixi: Ecce
ego, mitte me.
9 Et dixit: Vade, & dices populo huic:
Audite audientes & nolite intelligere, &
videte visionem & nolite cognoscere.
10 Excæca cor populi huius, & aures eius
aggraua, & oculos eius claude, ne forte vi-
deat oculis suis, & auribus suis audiat, &
corde suo intelligat, & conuertatur & sa-
nem eum.
11 Et dixi: Vsquequo Domine? Et dixit:
Donec desolentur ciuitates absque habi-
tatore, & domus sine homine, & terra re-
linquetur deserta.
12 Et longè faciet Dominus homines, &
multiplicabitur quę derelicta fuerat in me-
dio terræ.

Math. 13. b. Mar. 4. d. Luc. 8. b. Act. 28. f. Rom. 11. b.

CAP. VI.

ET factũ est anno quo mortuus est rex Ozias; vidi Dominum sedentem super solium excelsum & eleuatum, & plena domus gloria eius. 1

Et Seraphim stabant in circuitu eius: sex alæ vni & sex alæ vni, & quidẽ duabus velabant faciem, at duabus velabant pedes, et duabus volabant. 2

Et clamabant alter ad alterũ, & dicebant: Sanctus sanctus sanctus Dominus Sabaoth: plena omnis terra gloria eius. 3

Et eleuatum est superliminare à voce qua clamauerunt, & domus impleta est fumo. 4

Et dixi: O miser ego quia compunctus sum, quia homo existens & immunda labia habens, in medio populi polluta labia habentis ego habito, & regem Dominum Sabaoth vidi oculis meis. 5

Et missus est ad me vnus ex Seraphim, & in manu habebat carbũculum, quem forcipe tulit de altari. 6

Et tetigit os meum, & ait: Ecce tetigit hoc labia tua, & auferet iniquitates tuas, peccata tua mundabit. 7

Et audiui vocem Domini dicentis: Quem mittã, & quis ibit ad populum istum? & dixi: Ecce ego sum, mitte me. 8

Et dixit: Vade, & dic populo huic: Auditu audietis, & non intelligetis, & videntes videbitis, & non videbitis. 9

Incrassatum est enim cor populi huius, & auribus suis grauiter audierunt, & oculos suos clauserunt, ne forte videant oculis, & auribus audiant, & corde intelligant, & conuertant se, & sanem eos. 10

Et dixi: Vsque quo Domine? & ait: Donec desolentur ciuitates vt non habitentur, & domus vt non sint homines, & terra relinquetur deserta. 11 *Et post hæc longè faciet Deus homines, & multiplicabuntur derelicti super terram.* 12

ϛʹ

1 Καὶ ἐγένετο τοῦ ἐνιαυτοῦ οὗ ἀπέθανεν ὁ βασιλεὺς ὀζίας, εἶδον τὸν κύριον καθήμενον ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ καὶ ἐπηρμένου, καὶ πλήρης ὁ οἶκος τῆς δόξης αὐτοῦ.

2 καὶ σεραφεὶμ εἱστήκεισαν κύκλῳ αὐτοῦ, ἓξ πτέρυγες τῷ ἑνὶ καὶ ἓξ πτέρυγες τῷ ἑνί, καὶ ταῖς μὲν δυσὶ κατεκάλυπτον τὸ πρόσωπον, ταῖς δὲ δυσὶ κατεκάλυπτον τοὺς πόδας, καὶ ταῖς δυσὶν ἐπέταντο.

3 καὶ ἐκέκραγον ἕτερος πρὸς τὸν ἕτερον, καὶ ἔλεγον, ἅγιος ἅγιος ἅγιος κύριος σαβαώθ, πλήρης πᾶσα ἡ γῆ τῆς δόξης αὐτοῦ.

4 καὶ ἐπήρθη τὸ ὑπέρθυρον ἀπὸ τῆς φωνῆς ἧς ἐκέκραγον. καὶ ὁ οἶκος ἐνεπλήσθη καπνοῦ.

5 καὶ εἶπον, ὦ τάλας ἐγὼ ὅτι κατανένυγμαι. ὅτι ἄνθρωπος ὢν καὶ ἀκάθαρτα χείλη ἔχων, ἐν μέσῳ λαοῦ ἀκάθαρτα χείλη ἔχοντος ἐγὼ οἰκῶ, καὶ τὸν βασιλέα κύριον σαβαὼθ εἶδον τοῖς ὀφθαλμοῖς μου.

6 καὶ ἀπεστάλη πρός με ἓν τῶν σεραφεὶμ, καὶ ἐν τῇ χειρὶ εἶχεν ἄνθρακα, ὃν τῇ λαβίδι ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου.

7 καὶ ἥψατο τοῦ στόματός μου, καὶ εἶπεν, ἰδοὺ ἥψατο τοῦτο τῶν χειλέων σου, καὶ ἀφελεῖ τὰς ἀνομίας σου, καὶ τὰς ἁμαρτίας σου περικαθαριεῖ.

8 καὶ ἤκουσα τῆς φωνῆς κυρίου λέγοντος, τίνα ἀποστείλω, καὶ τίς πορεύσεται πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον; καὶ εἶπον, ἰδοὺ ἐγώ εἰμι, ἀπόστειλόν με.

9 καὶ εἶπεν, πορεύθητι, καὶ εἰπὸν τῷ λαῷ τούτῳ, ἀκοῇ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε. καὶ βλέποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε.

10 ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶν αὐτῶν βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν, μή ποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσι καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσι, καὶ ἐπιστρέψωσι καὶ ἰάσωμαι αὐτούς.

11 καὶ εἶπα, ἕως πότε κύριε; καὶ εἶπεν, ἕως ἂν ἐρημωθῶσι πόλεις παρὰ τὸ μὴ κατοικεῖσθαι, καὶ οἶκοι παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἀνθρώπους, καὶ ἡ γῆ καταλειφθήσεται ἔρημος.

12 καὶ μετὰ ταῦτα μακρυνεῖ ὁ θεὸς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ πληθυνθήσονται οἱ ἐγκαταλειφθέντες ἐπὶ τῆς γῆς.

תרגום יונתן

ו

1 בִּשְׁתָּא דְאִתְנְגַע בַּהּ מַלְכָּא עֻזִּיָּהוּ אֲמַר נְבִיָּא חֲזֵיתִי יָת יְקָרָא דַייָ שָׁרֵי עַל כֻּרְסֵי רָם וּמְנַטַּל בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא וּמִזִּיו יְקָרֵהּ אִתְמְלִי הֵיכְלָא׃

2 שַׁמָּשִׁין קַדִּישִׁין בִּרוֹמָא קֳדָמוֹהִי שִׁתָּא גַּפִּין שִׁתָּא גַּפִּין לְחַד בִּתְרֵין מְכַסֵּי אַנְפּוֹהִי דְּלָא חָזֵי וּבִתְרֵין מְכַסֵּי רַגְלוֹהִי דְּלָא מִתַּחֲזֵי וּבִתְרֵין מְשַׁמֵּשׁ׃

3 וּמְקַבְּלִין דֵּין מִן דֵּין וְאָמְרִין קַדִּישׁ בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ קַדִּישׁ עַל אַרְעָא עוֹבַד גְּבוּרְתֵּהּ קַדִּישׁ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא יְיָ צְבָאוֹת מַלְיָא כָל אַרְעָא זִיו יְקָרֵהּ׃

4 וְזָעוּ אִילָוַת סִפֵּי הֵיכְלָא מִקָּל מְלוּלָא וּבֵית מַקְדְּשָׁא אִתְמְלִי אֲמִיטְתָא׃

5 וַאֲמָרִית וַי לִי אֲרֵי חָבִית אֲרֵי גְּבַר חַיָּב לְאוֹכָחָא אֲנָא וּבְגוֹ עַמָּא דִּמְגָעַל בְּחוֹבִין אֲנָא יָתֵב אֲרֵי יָת יְקַר שְׁכִינַת מֶלֶךְ עָלְמַיָּא יְיָ צְבָאוֹת חֲזוֹ עֵינָי׃

6 וְאִשְׁתְּדֵי לְוָתִי חַד מִן שַׁמָּשַׁיָּא וּבְפֻמֵּהּ מַמְלָל דְּקַבֵּל מִן קֳדָם דִּשְׁכִינְתֵּהּ עַל כֻּרְסֵי יְקָרָא בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא עֵיל מִן מַדְבְּחָא׃

7 וְסַדַּר בְּפוּמִי וַאֲמַר הָא שַׁוֵּיתִי יָת פִּתְגָּמֵי נְבוּאָתִי בְּפוּמָךְ וְיֶעְדוּן עֲוָיָתָךְ וְחוֹבָךְ יִתְכַּפְּרוּן׃

8 וּשְׁמָעִית יָת קָל מֵימְרָא דַייָ דְּאָמַר מַן דְּאֶשְׁלַח לְאִתְנַבָּאָה וּמַן יֵיזִיל לְנָא וַאֲמָרִית הָא אֲנָא שְׁלַח יָתִי׃

9 וַאֲמַר אֵיזִיל וְתֵימַר לְעַמָּא הָדֵין דְּשָׁמְעִין מִשְׁמַע וְלָא מִסְתַּכְּלִין וְחָזַן מֶחְזָן וְלָא יָדְעִין׃

10 טַפֵּשׁ לִבָּא דְעַמָּא הָדֵין וְאֻדְנוֹהִי יַקַּר וְעֵינוֹהִי טַמְטֵם דִּלְמָא יֶחֱזוּן בְּעֵינֵיהוֹן וּבְאֻדְנֵיהוֹן יִשְׁמְעוּן וּבְלִבְּהוֹן יִסְתַּכְּלוּן וִיתוּבוּן וְיִשְׁתְּבֵק לְהוֹן׃

11 וַאֲמָרִית עַד אֵימָתַי יְיָ וַאֲמַר עַד דְּיִצְדוּן קִרְוַיָּא מִבְּלִי יָתֵב וּבָתַּיָּא מִבְּלִי אֱנָשָׁא וְאַרְעָא תֶּחֱרוּב וְתִצְדֵּי׃

12 וִירַחֵק יְיָ יָת בְּנֵי אֱנָשָׁא וְיִסְגּוֹן צַדְיָתָא בְּגוֹ אַרְעָא׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAPVT VI.

1 IN anno quo percussus est rex Ochozias, dixit propheta: Vidi gloriam Domini habitantem super solium excelsum, & eleuatum in cælis excelsis, & de splendore gloriæ eius replebatur templum. 2 Ministri sancti *stabant* in excelso in conspectu eius; sex alæ vnicuique; duabus velabat vnusquisq; faciẽ suã vt nõ videret, & duabus velabat pedes suos vt nõ videretur, & duabus ministrabat. 3 Et clamabãt alter ad alterũ, & dicebant: Sanctus in cælis excelsis, domo maiestatis eius. sanctus super terram opus potentiæ eius: sanctus in seculum, & in secula seculorum Dominus exercituum: plena est omnis terra splendore gloriæ eius. 4 Et commota sunt superliminaria cardinum templi à voce loquentis, & domus sanctuarij repleta est caligine. 5 Et dixi: Væ mihi quia peccaui: quoniã vir peccator sum ad increpandũ, & in medio populi polluti peccatis ego habito. quia gloriam maiestatis regis seculi, Domini exercituum, viderunt oculi mei.
6 Et volauit ad me vnus de ministris, & in ore eius eloquium quod susceperat à facie maiestatis eius qui habitat in throno gloriæ in cælis celsitudinis supra altare. 7 Et disposuit *verba* in ore meo, & ait: Ecce posui verba prophetiæ meæ in ore tuo, & auferentur iniquitates tuæ, & peccata tua dimittentur. 8 Et audiui vocem verbi Domini dicentis: Quem mittam ad prophetandum? & quis ibit nobis? & dixi: Ecce ego, mitte me. 9 Et ait, Vade & dic populo huic, Qui audientes audiunt & non intelligunt, & videntes vidẽt & nesciunt. 10 Infatua cor populi huius, & aures eius aggraua, & oculos eius claude, ne forte videant oculis suis, & auribus suis audiant, & cordibus suis intelligant: conuertantur, & dimittetur eis. 11 Et dixi: Vsquequo Domine? Et ait: Donec desolentur ciuitates absque habitatore, & domus absque homine, & terra deserta sit & desoletur. 12 Et longè faciet Dominus filios hominis, & multiplicabitur desolatio in medio terræ.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

13 ועוד בה עשיריה ושבה והיתה לבער כאלה
ואלון אשר בשלכת מצבת בם זרע קדש
מצבתה :

ז

1 ויהי בימי אחז בן יותם בן עזיהו מלך יהודה
עלה רצין מלך ארם ופקח בן רמליהו מלך
ישראל ירושלם למלחמה עליה ולא יכל להלחם
עליה :
2 ויגד לבית דוד לאמר נחה ארם על אפרים
וינע לבבו ולבב עמו כנוע עצי יער מפני רוח :
3 ויאמר יהוה אל ישעיהו צא נא לקראת אחז
אתה ושאר ישוב בנך אל קצה תעלת הברכה
העליונה אל מסלת שדה כובס :
4 ואמרת אליו השמר והשקט אל תירא ולבבך
אל ירך משני זנבות האודים העשנים האלה
בחרי אף רצין וארם ובן רמליהו :
5 יען כי יעץ עליך ארם רעה אפרים ובן רמליהו
לאמר :
6 נעלה ביהודה ונקיצנה ונבקענה אלינו
ונמליך מלך בתוכה את בן טבאל :
7 כה אמר אדני יהוה לא תקום ולא תהיה :
8 כי ראש ארם דמשק וראש דמשק רצין ובעוד
ששים וחמש שנה יחת אפרים מעם :
9 וראש אפרים שמרון וראש שמרון בן רמליהו
אם לא תאמינו כי לא תאמנו :
10 ויוסף יהוה דבר אל אחז לאמר :
11 שאל לך אות מעם יהוה אלהיך העמק שאלה
או הגבה למעלה :
12 ויאמר אחז לא אשאל ולא אנסה את יהוה :

13 * Et adhuc in ea decimatio. Et conuertetur, & erit in ostensioné sicut terebinthus & sicut quercus quæ expandit ramos suos. Semen sanctum erit id quod steterit in ea. Luc. 1. a.

CAP. VII.

1 ET factum est in diebus Achaz filij Ioatham filij Oziæ regis Iuda, ascendit Rasin rex Syriæ, & Phacee filius Romeliæ rex Israel in Hierusalem ad præliandum contra eam, & non potuerunt debellare eam. 4. reg. 16. a.
2 * Et nunciauerunt domui Dauid dicentes: Requieuit Syria super Ephraim, & commotum est cor eius & cor populi eius sicut mouentur ligna syluarum à facie venti.
3 * Et dixit Dominus ad Esaiam: Egredere in occursum Achaz tu, & qui derelictus est Iasub filius tuus, ad extremú aquæ-ductus piscinæ superioris in via Agri fullonis.
4 * Et dices ad eum: Vide vt sileas. noli timere, & cor tuum ne formidet à duabus caudis titionum fumigantium istorum in ira furoris Rasin regis Syriæ & filij Romeliæ.
5 * Eò quòd consilium inierit contra te Syria in malum, & Ephraim, & filius Romeliæ, dicentes:
6 * Ascendamus ad Iudam, & suscitemus eum, & auellamus eum ad nos, & ponamus regem in medio eius filium Tabeel.
7 * Hæc dicit Dominus Deus: Non stabit & non erit istud.
8 * Sed caput Syriæ Damascus & caput Damasci Rasin. Et adhuc sexaginta & quinque anni, & desinet Ephraim esse populus.
9 * Et caput Ephraim Samaria, & caput Samariæ filius Romeliæ. Si non credideritis, non permanebitis.
10 * Et adiecit Dominus loqui ad Achaz, dicens:
11 * Pete tibi signum à Domino Deo tuo in profundum inferni, siue in excelsum suprà.
12 * Et dixit Achaz: Non petam, & non tentabo Dominum.

Et adhuc in ea est decimatio. & rursum erit in deprædationem, sicut terebinthus et sicut glans quando exciderit ex theca sua. semen sanctum columna fundationis eius. 13

CAP. VII.

ET factú est in diebus Achaz filij Joatham filij Oziæ regis Juda, ascédit Rasin rex Aram, & Phacee filius Romeliæ rex Jsrael in Hierusalem ad bellandum contra eam, & non potuerunt debellare eam. 1
Et nunciatum est in domum Dauid à dicentibus: Consensit Aram ad Ephraim, & commota est anima eius & anima populi eius, quemadmodum in sylua lignum à vento mouetur. 2
Et dixit Dominus ad Esaiam: Egredere iã in occursum Achaz tu & relictus Jasub filius tuus, ad natatoriam superioris viæ agri fullonis. 3
Et dices ei: Obserua vt sileas, & ne timeas, neque anima tua consternetur à duobus lignis titionum fumigantium istorum. quando enim ira furoris mei fuerit, iterum sanabo, & filius Aram & filius Romeliæ. 4
Quia consuluerunt consiliú malú, Ephraim & filius Romeliæ de te dicentes: 5
Ascendamus ad Judæam, & colloquentes eis reducamus eos ad nos, & regnare faciamus eis filium Tabel. 6
Hæc dicit Dominus Sabaoth: Non manebit consilium hoc neque erit. 7
Sed caput Aram Damascus, & caput Damasci Rasin: sed in sexaginta & quinque annis deficiet regnum Ephraim à populo. 8
Et caput Ephraim, Samariæ; & caput Samariæ, filius Romeliæ. & si non credideritis, neque intelligetis. 9
Et adiecit Dominus loqui Achaz, dicens: 10
Pete tibi signum à Domino Deo tuo, in profundum aut in excelsum. 11
Et dixit Achaz: Non petam, neque tentabo Dominum. 12

13 καὶ ἔτι ἐπ᾽ αὐτῆς ἐστι τὸ ἐπιδέκατον. καὶ πάλιν ἔσται εἰς προνομήν, ὡς τερέβινθος καὶ ὡς βάλανος ὅταν ἐκπέσῃ ἐκ τῆς θήκης αὐτῆς. σπέρμα ἅγιον τὸ στήλωμα αὐτῆς.

ζ

1 Καὶ ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις ἄχαζ υἱοῦ ἰωάθαμ τοῦ υἱοῦ ὀζίου βασιλέως ἰούδα, ἀνέβη ῥασὶν βασιλεὺς ἀράμ, καὶ φακεὲ υἱὸς ῥωμελίου βασιλεὺς ἰσραὴλ ἐπὶ ἱερουσαλὴμ πολεμῆσαι αὐτήν, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν πολιορκῆσαι αὐτήν.
2 καὶ ἀνηγγέλη εἰς τὸν οἶκον δαυὶδ λεγόντων· συνεφώνησεν ἀρὰμ πρὸς τὸν ἐφραίμ, καὶ ἐξέστη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, ὃν τρόπον ἐν δρυμῷ ξύλον ὑπὸ πνεύματος σαλευθῇ.
3 καὶ εἶπε κύριος πρὸς ἠσαΐαν, ἔξελθε δὴ εἰς συνάντησιν ἄχαζ σὺ καὶ ὁ καταλειφθεὶς ἰασοὺβ ὁ υἱός σου, πρὸς τὴν κολυμβήθραν τῆς ἄνω ὁδοῦ τοῦ ἀγροῦ τοῦ κναφέως.
4 καὶ ἐρεῖς αὐτῷ, φύλαξαι τοῦ ἡσυχάσαι καὶ μὴ φοβοῦ, μηδὲ ἡ ψυχή σου ἀσθενείτω ἀπὸ τῶν δύο ξύλων τῶν δαλῶν τῶν καπνιζομένων τούτων. ὅταν γὰρ ὀργὴ τοῦ θυμοῦ μου γένηται, πάλιν ἰάσομαι. καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀρὰμ καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ῥωμελίου·
5 ὅτι ἐβουλεύσαντο βουλὴν πονηράν, ἐφραὶμ καὶ ὁ υἱὸς ῥωμελίου περὶ σοῦ λέγοντες,
6 ἀναβησόμεθα εἰς τὴν ἰουδαίαν, καὶ συλλαλήσαντες αὐτοῖς ἀποστρέψωμεν αὐτοὺς πρὸς ἡμᾶς, καὶ βασιλεύσωμεν αὐτοῖς τὸν υἱὸν ταβέλ.
7 τάδε λέγει κύριος σαβαώθ, οὐ μὴ μείνῃ ἡ βουλὴ αὕτη,
8 οὐδὲ μὴ ἔσται. ἀλλὰ κεφαλὴ ἀρὰμ δαμασκός, καὶ ἡ κεφαλὴ δαμασκοῦ ῥασίν. ἀλλ᾽ ἔτι ἑξήκοντα καὶ πέντε ἐτῶν
9 ἐκλείψει βασιλεία ἐφραὶμ ἀπὸ λαοῦ. καὶ ἡ κεφαλὴ ἐφραίμ, σομόρων. καὶ ἡ κεφαλὴ σομόρων, υἱὸς τοῦ ῥωμελίου,
10 καὶ ἐὰν μὴ πιστεύσητε, οὐδὲ μὴ συνῆτε. καὶ προσέθετο κύριος λαλῆσαι τῷ ἄχαζ, λέγων,
11 αἴτησαι σεαυτῷ σημεῖον παρὰ κυρίου θεοῦ σου, εἰς βάθος ἢ εἰς ὕψος.
12 καὶ εἶπεν ἄχαζ, οὐ μὴ αἰτήσω οὐδὲ μὴ πειράσω κύριον.

תרגום יונתן

13 וישתארון בה חד מן עשרא ויתובון ויהון לצרבא כבטמא וכבלוטא דמתחר טרפוהי דמן ליבשין ועד כען רטיבין לקימא מנהון
זרעא כן גלותא דישראל יתכנשון ויתובון לארעא ארי זרעא דקדשא נצבתהון :

ז

1 והוה ביומי אחז בר יותם בר עזיה מלך שבטא דבית יהודה סלק רצין מלכא דארם ופקח בר רמליה מלכא דישראל לירושלם
לאגחא קרבא עלה ולא יכל לאגחא עלה : 2 ואתחוה לבית דויד למימר אתחבר מלכא דארם עם מלכא דישראל למיתי עלוהי
וזע לבה ולבא דעמה כאשתדיות אילני חורשא מן קדם רוחא : 3 ואמר יי לישעיה פוק כען לקדמות אחז את ושאר דלא חטו
ודתבו מחטאה תלמידך לסיפי מזיקת בריכתא עליתא דבכיבש חקל משטח קצריא : 4 ותימר לה אסתמר ונוח לא תדחל ולבך
לא יזוע מן קדם מלכיא דאנון כאודיא סתננא האלין בתקוף רגז רצין וארם ובר רמליה : 5 חלף ארי מלך עלך ארם בישא
אפרים ובר רמליה למימר : 6 נסק בארעא דבית יהודה ונתחברנון ונשיתנון עמנא ונמלך מלכא בגוה ית מן דכשר לנא : 7 כדנן אמר
יי אלהים לא תקום ולא תהי : 8 ארי ריש ארם דמשק וריש דמשק רצין ובסוף שתין וחמש שנין יבטלון בית ישראל ממלכו : 9 וריש
אפרים שמרון וריש שמרון בר רמליה אם לא תהימנון למלי נביא ארי לא תתקימון : 10 ואוסף נביא דיי למללא עם אחז למימר :
11 שאל לך אתא מן קדם יי אלהך שאל דיתעבד לך נסא על ארעא או דתחזי את בשמיא : 12 ואמר אחז לא אשאל ולא אנסה קדם יי

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 Et relinquetur in ea vnus ex decem: & conuertentur, & erunt in combustioné, sicut terebinthus & sicut quercus; quæ, cùm defluunt folia eius, videntur quasi aridæ, & adhuc retinent humorem, vt ex eis sustentetur semen: sic transmigrationes Israel congregabuntur & conuertentur in terram, quia semen sanctum est plantatio eorum.

CAPVT VII.

1 ET factum est in diebus Achaz filij Iotham filij Oziæ regis tribus domus Iuda; ascendit Rasin rex Syriæ, & Phechah filius Romeliæ rex Israel in Hierusalem ad prœliandum contra eam, & non potuerunt expugnare eam. 2 Et nunciauerunt domui Dauid dicentes: Coniunctus est rex Syriæ cum rege Israel, vt veniat contra eum: & commotum est cor eius & cor populi sui sicut mouentur ligna syluæ à facie venti. 3 Et dixit Dominus ad Esaiam: Egredere nunc in occursum Achaz tu & reliqui discipuli tui, qui non peccauerunt, & qui cõuersi sunt à peccato, ad extrema aquæ-ductus piscinæ superioris, quæ est in via agri extẽsionis fullonú. 4 Et dices ei: Caue, & quiesce; ne timeas, & cor tuum ne commoueatur à facie regum istorum, qui sunt quasi titiones fumantes, in ira furoris Rasin, & Syriæ, & filij Romeliæ. 5 Pro eo quòd consilium malum inierunt super te, Syria & Ephraim, & filius Romeliæ, dicentes: 6 Ascendamus in terram domus Iuda, & iungamus & apponamus eos ad nos, & constituamus regem in medio eius, qui nobis placuerit. 7 Hæc dicit Dominus Deus: Non stabit neque erit. 8 Quia caput Syriæ Damascus, & caput Damasci Rasin, & in fine sexaginta & quinque annorum cessabit regnú domus Israel. 9 Et caput Ephraim Samaria, & caput Samariæ filius Romeliæ: si non credideritis verbis prophetæ, neque permanebitis. 10 Et addidit propheta Domini loqui cum Achaz, dicens: 11 Pete tibi signum à facie Domini Dei tui: pete vt fiat tibi miraculum super terram, aut videatur signum in cœlis. 12 Et dixit Achaz: Non petam, & non tentabo in conspectu Domini.

Universidad de Deusto
Biblioteca

13 וַיֹּאמֶר שִׁמְעוּ־נָא בֵּית דָּוִד הַמְעַט מִכֶּם הַלְאוֹת
אֲנָשִׁים כִּי תַלְאוּ גַם־אֶת־אֱלֹהָי׃
14 לָכֵן יִתֵּן אֲדֹנָי הוּא לָכֶם אוֹת הִנֵּה הָעַלְמָה הָרָה
וְיֹלֶדֶת בֵּן וְקָרְאָת שְׁמוֹ עִמָּנוּאֵל׃
15 חֶמְאָה וּדְבַשׁ יֹאכֵל לְדַעְתּוֹ מָאוֹס בָּרָע וּבָחוֹר
בַּטּוֹב׃
16 כִּי בְטֶרֶם יֵדַע־נַעַר מָאוֹס בָּרָע וּבָחוֹר בַּטּוֹב
תֵּעָזֵב הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־אַתָּה קָץ מִפְּנֵי שְׁנֵי מְלָכֶיהָ׃
17 יָבִיא יְהוָה עָלֶיךָ וְעַל־עַמְּךָ וְעַל־בֵּית אָבִיךָ יָמִים
אֲשֶׁר לֹא־בָאוּ לְמִיּוֹם סוּר אֶפְרַיִם מֵעַל יְהוּדָה
אֶת־מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃
18 וְהָיָה ׀ בַּיּוֹם הַהוּא יִשְׁרֹק יְהוָה לַזְּבוּב אֲשֶׁר
בְּקֵצֵה יְאֹרֵי מִצְרָיִם וְלִדְבוֹרָה אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר׃
19 וּבָאוּ וְנָחוּ כֻלָּם בְּנַחֲלֵי הַבָּתּוֹת וּבִנְקִיקֵי הַסְּלָעִים
וּבְכָל הַנַּעֲצוּצִים וּבְכָל הַנְּהָלִים׃
20 בַּיּוֹם הַהוּא יְגַלַּח אֲדֹנָי בְּתַעַר הַשְּׂכִירָה בְּעִבְרִי
נָהָר בְּמֶלֶךְ אַשּׁוּר אֶת־הָרֹאשׁ וְשַׂעַר הָרַגְלַיִם וְגַם
אֶת־הַזָּקָן תִּסְפֶּה׃
21 וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יְחַיֶּה־אִישׁ עֶגְלַת בָּקָר
וּשְׁתֵּי־צֹאן׃
22 וְהָיָה מֵרֹב עֲשׂוֹת חָלֶב יֹאכַל חֶמְאָה כִּי־חֶמְאָה
וּדְבַשׁ יֹאכַל כָּל־הַנּוֹתָר בְּקֶרֶב הָאָרֶץ׃
23 וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה כָּל־מָקוֹם אֲשֶׁר יִהְיֶה־
שָׁם אֶלֶף גֶּפֶן בְּאֶלֶף כָּסֶף לַשָּׁמִיר וְלַשַּׁיִת תִּהְיֶה׃
24 בַּחִצִּים וּבְקֶשֶׁת יָבֹא שָׁמָּה כִּי שָׁמִיר וָשַׁיִת תִּהְיֶה
כָּל־הָאָרֶץ׃
25 וְכָל הֶהָרִים אֲשֶׁר בַּמַּעְדֵּר יֵעָדֵרוּן לֹא תָבוֹא
שָׁמָּה יִרְאַת שָׁמִיר וָשַׁיִת וְהָיְתָה לְמִשְׁלַח שׁוֹר
וּלְמִרְמַס שֶׂה׃

13 * Et dixit: Audite ergo domus Dauid: Nunquid parum vobis est, molestos esse hominibus, quia molesti estis & Deo meo?
14 * Propter hoc dabit Dominus ipse vobis signum. Ecce virgo concipiet, & pariet filium, & vocabitur nomen eius EMANVEL. Matth. 1. Lucæ 1.
15 * Butyrum & mel comedet, vt sciat reprobare malum & eligere bonum.
16 * Quia antequam sciat puer reprobare malum & eligere bonũ, derelinquetur terra, quam tu detestaris à facie duorum regum suorum.
17 * Adducet Dominus super te & super populum tuum, & super domum patris tui, dies qui non venerunt à diebus separationis Ephraim à Iuda cum rege Assyriorum.
18 * Et erit in die illa: Sibilabit Dominus muscæ quæ est in extremo fluminũ Ægypti, & api quæ est in terra Assur.
19 * Et venient & requiescent omnes in torrentibus vallium, & in cauernis petrarum, & in omnibus frutetis, & in vniuersis foraminibus.
20 * In die illa radet Dominus in nouacula conducta in his qui trans flumen sunt in rege Assyriorum caput & pilos pedum, & barbam vniuersam.
21 * Et erit in die illa, nutriet homo vaccam boum, & duas oues.
22 * Et præ vbertate lactis comedet butyrum. butyrum enim & mel manducabit omnis qui relictus fuerit in medio terræ.
23 * Et erit in die illa: Omnis locus vbi fuerint mille vites, mille argenteis, in spinas & in vepres erunt.
24 * Cum sagittis & arcu ingredientur illuc. vepres enim & spinæ erunt in vniuersa terra.
25 * Et omnes montes qui in sarculo sarrientur, non veniet illuc terror spinarum & veprium; & erit in pascua bouis & in conculcationem pecoris.

תרגום יונתן

13 וַאֲמַר שְׁמָעוּ כְעַן בֵּית דָּוִד הַזְעִיר מִכְּכוֹן דְּאֲתוּן מְהַלְּחִין אַף יַת מִתְנַבְּיֵא אֲרֵי תְּהַלְּחִין אַף יַת מֵימְרָא דֵּי אֱלָהִי׃ 14 בְּכֵן יְהַן יְיָ הוּא לְכוֹן אָתָא הָא
עַלְמְתָא מָעֲרְיָא וְהָלַד בַּר וְתִקְרֵי שְׁמֵהּ עִמָּנוּ אֵל׃ 15 שְׁמֶן דְּבַשׁ יֵיכוֹל עַד לָא יֵדַע לְרַחָקָא בִּישָׁא וּלְקָרְבָא שַׁבָּא חֵרְשׁ מִן קֳדָם חֵרִין מַלְכַהָא׃
16 אֲרֵי עַד לָא יֵדַע עֻלֵּיכָא לְרַחָקָא בִּישָׁא וּלְקָרְבָא שַׁבָּא חֵרְשׁ אַרְעָא דְאַתְּ דָחִיל מִן קֳדָם תְּרֵין מַלְכַהָא דַאֲחוֹר׃
17 יַיְתֵי יְיָ עֲלָךְ וְעַל עַמָּךְ וְעַל בֵּית אֲבוּךְ יוֹמִין דְּלָא אֲתוֹ לְמִיוְקָא דְאִתְפְּלִיגוּ בַּיִת יְהוּדָה וְלָא אֲתוֹ מִיּוֹמָא דְאִתְפְּלִיגוּ בַּיִת יִשְׂרָאֵל עַל בֵּית אֲבוּךְ יָתִיר מִדְּאִתְפְּלִיגוּ מַלְכַיָּא דְאַשּׁוּר׃
18 וִיהֵא בְּעִדָּנָא הַהִיא יְקַלֵּי יְיָ לְכֹם קִטְרֵי מַשְׁרְיָת גַּבְרַיָּא דְּסַגִּיאִין כִּדְבַבְיָא דְּמִצְרַיִם וְיֵיתְיָנִין מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם וְלַעֲזַיְתֵי מַשְׁרְיָתָא דְּאַשּׁוּר סַגִּיאִין חֲקִיפִין
כְּדַבְרֵיָא וַיֵיתְיָנִין מִכָּפֵי אַרְעָא דְּאַשּׁוּר׃ 19 וְיֵיתוֹן וְיִשְׁרְיָן בְּלֵהוֹן בְּרַחוּבֵי קִרְיָתָא וּבִשְׁקִפֵי כֵּיפַיָּא וּבְכָל מִדְבְּרֵי נַעֲוָתָיָא וּבְכָל בָּתֵּי תְּשְׁכְּחָתָא׃
20 בְּעִדָּנָא הַהִיא יְקַטֵּל יְיָ בְּהוֹן בְּרַחוּבֵי קִרְיָתָא בְּסַיְבְיָא וּבְסַגְרֵי נַהֲרָא בְּמַלְכָא דְּאַתּוּר יַת מַלְכָא עִם מַשְׁרְיָתֵהּ
וְאַף יַת שַׁלְטוֹנֵיהּ כַּחֲדָא יְשֵׁיצִי׃ 21 וִיהֵי בְּעִדָּנָא הַהִיא יְקַיֵּם גְּבַר עֶגְלַת הוֹרִין וְתַרְתֵּין עָן׃
22 וִיהֵי מִסְּגִי טוּב מְשַׁח יֵיכוֹל שִׁבְלָא אֲרֵי שִׁבְלָא וּדְבַשׁ יְהַפְּרְנְסוּן כָּל צַדִּיקַיָּא דִּישְׁתַּאֲרוּן בְּגוֹ אַרְעָא׃
23 וִיהֵי בְּעִדָּנָא הַהִיא יְהֵי כָּל אֲתַר דִּיהוֹן תַּמָּן אַלְפָּא גַפְנִין שָׁוֵן אַלְפָּא כַּסְפָּא לְחוּבְיָא וּבוּר יְהֵי׃
24 בְּגֻרְיָן וּבְקֶשְׁתִּין יְתֵכוֹן לְתַמָּן אֲרֵי חוּבְיָא וּבוּר יְהֵי לְבֵירֵי אַרְבְּעָה בְּקִרְנֵי דְּחֵרִין לְבֵירֵי כָּל טוּרַיָּא דִּי בְּבֵית יְהוּדָה דִּי בְּמַעְדַּר יְהַפְּלוּן וְלָא תֵעוֹל
לְתַמָּן דַּחֲלַת חוּבְיָא וּבוּר וְיְהֵי לְבֵירֵי אַרְבְּעָה בְּקִרְנֵי דְּחֵרִין לְבֵירֵי מִשְׁרֵי עָנְרִין וְדָעָן׃ 25 וְכֹל טוּרַיָּא דִּי בְּבֵית יְהוּדָה דִּי בְּמַעְדַּר יְהַפְּלוּן וְלָא תֵעוֹל

13 καὶ εἶπεν, ἀκούσατε δὴ ὁ οἶκος Ἰούδα. μὴ μικρὸν
ὑμῖν ἀγῶνα παρέχειν ἀνθρώποις, καὶ πῶς κυρίῳ παρέ-
χετε ἀγῶνα;
14 διὰ τοῦτο δώσει κύριος αὐτὸς ὑμῖν σημεῖον. ἰδοὺ ἡ παρ-
θένος ἐν γαστρὶ λήψεται καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ
ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ.
15 βούτυρον καὶ μέλι φάγεται, πρὶν ἢ γνῶναι αὐτὸν ἀπο-
λέσαι πονηρὰ ἢ ἐκλέξασθαι τἀγαθόν.
16 διότι πρὶν ἢ γνῶναι τὸ παιδίον ἀγαθὸν ἢ κακόν, ἀπέ-
θετο πονηρία ἐκλέξασθαι τἀγαθόν. καὶ καταλειφθήσεται
ἡ γῆ ὑπὸ φόβου ἀπὸ προσώπου τῶν δύο βασιλέων.
17 ἀλλὰ ἐπάξει ἐπὶ σὲ ὁ θεὸς καὶ ἐπὶ τὸν λαόν σου καὶ
ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ πατρός σου ἡμέρας, αἳ οὔπω ἦκασιν
ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀφεῖλον Ἐφραὶμ ἀπὸ Ἰούδα τὸν βασιλέα
τῶν Ἀσσυρίων.
18 καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ συριεῖ κύριος μυίᾳ, αἳ
κυριεύουσι μέρος ποταμοῦ Αἰγύπτου, καὶ τῇ μελίσσῃ ἡ
ἐστὶν ἐν χώρᾳ Ἀσσυρίων.
19 καὶ ἐλεύσονται καὶ ἀναπαύσονται πάντες ἐν ταῖς
φάραγξι τῆς χώρας καὶ ἐν ταῖς τρώγλαις τῶν πετρῶν
καὶ εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς πᾶσαν ῥαγάδα καὶ ἐν παντὶ
ξύλῳ.
20 ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ξυρήσει κύριος ἐν τῷ ξυρῷ τοῦ
μεμεδυσμένου πέραν τοῦ ποταμοῦ βασιλέως Ἀσσυρίων,
τὴν κεφαλὴν καὶ τὰς τρίχας τῶν ποδῶν καὶ τὸν πώγωνα
ἀφελεῖ.
21 καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τρέψει ἄνθρωπος δά-
μαλιν βοῶν καὶ δύο πρόβατα.
22 καὶ ἔσται ἀπὸ τοῦ πλείονα ποιεῖν γάλα, φάγεται βού-
τυρον, ὅτι βούτυρον καὶ γάλα φάγεται πᾶς ὁ καταλειφθεὶς
ἐπὶ τῆς γῆς.
23 καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσται πᾶς τόπος ἐὰν
ὦσι χίλιαι ἄμπελοι χιλίων σικλῶν, εἰς χέρσον ἔσται καὶ
εἰς ἀκάνθας.
24 μετὰ βελῶν καὶ τόξου εἰσελεύσονται ἐκεῖ, ὅτι χέρ-
σος καὶ ἀκανθώδης ἔσται πᾶσα ἡ γῆ. 25 καὶ πρὸς ὄρος ὃ
ἀροτριώμενον ἀροτριωθήσεται, οὐ μὴ ἐπέλθῃ ἐκεῖ φόβος. ἔσται
γὰρ ἀπὸ τῆς χέρσου καὶ ἀκανθώδους εἰς βόσκημα προβάτου καὶ
κατάπατημα βοός.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 Et dixit: Audite nunc domus Dauid; Nunquid parum vobis est quòd molesti estis prophetis, quia molesti estis etiam verbis Dei mei? 14 Propterea dabit Dominus vobis signum: Ecce virgo concipiet, & pariet filium, & vocabit nomen eius Emanuel. 15 Butyrum & mel comedet, donec sciat reprobare malum, & eligere bonum. 16 Quoniam antequam sciat puer reprobare malum & eligere bonum, derelinquetur terra, pro qua tu tribulationem pateris à facie duorum regum eius. 17 Adducet Dominus super te & super populum tuum, & super domum patris tui, dies, qui non venerunt à die separationis domus Israel à domo Iuda cum rege Assyriæ. 18 Et erit in tempore illo, clamabit Dominus ad populum accinctum exercitibus fortium qui multi sunt sicut muscæ; & adducet eos de terra Aegypti, & exercitus fortes, qui fortes sunt sicut apes: & adducet eos de finibus terræ Assyriæ. 19 Et venient & habitabunt omnes in plateis ciuitatum, & in scissuris petrarum, & in omnibus defertis vbi sunt carecta, & in omnibus domibus laudis.
20 In tempore illo occidet illos Dominus, sicut qui occidunt in gladio acuto, in fustibus & in serris trans flumen contra regem Assyriæ: regem cum exercitu suo, & etiam potentes simul consumet. 21 Et erit in tempore illo: Nutriet vir vitulam boum & duas oues. 22 Et erit, præ multitudine bonitatis pinguedinis comedet butyrum; quia butyro & melle nutrientur omnes iusti qui relicti fuerint in medio terræ. 23 Et erit in tempore illo, Omnis locus in quo fuerint mille vites, quarum precium erat mille drachmæ argenti, in spinas, & vepres erit. 24 Cum sagittis & arcubus ibunt illuc, quia vepres & spinæ erunt in vniuersa terra. 25 Et omnes montes qui sunt in domo Iuda, qui in sarculo coluntur; non veniet illuc tumor spinarum & veprium, & erit in locum accubationis boum, & in locum mansionis gregum ouium.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ח

CAP. VIII.

1 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי קַח־לְךָ גִלָּיוֹן גָּדוֹל וּכְתֹב עָלָיו
בְּחֶרֶט אֱנוֹשׁ לְמַהֵר שָׁלָל חָשׁ בַּז׃

1 ET dixit Dominus ad me: Sume tibi librum grandem, & scribe in eo stylo hominis: Velociter spolia, detrahe citò, prædare.

2 וְאָעִידָה־לִּי עֵדִים נֶאֱמָנִים אֵת אוּרִיָּה הַכֹּהֵן
וְאֶת־זְכַרְיָהוּ בֶּן־יְבֶרֶכְיָהוּ׃

2 Et adhibui mihi testes fideles Vriam sacerdotem, & Zachariam filium Barachiæ.

3 וָאֶקְרַב אֶל־הַנְּבִיאָה וַתַּהַר וַתֵּלֶד בֵּן
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי קְרָא שְׁמוֹ מַהֵר שָׁלָל חָשׁ בַּז׃

3 Et accessi ad prophetissam: & concepit, & peperit filium. Et dixit Dominus ad me: Voca nomen eius: Accelera, spolia detrahe, festina prædari.

4 כִּי בְטֶרֶם יֵדַע הַנַּעַר קְרֹא אֲבִי וְאִמִּי יִשָּׂא אֶת־
חֵיל דַּמֶּשֶׂק וְאֵת שְׁלַל שֹׁמְרוֹן לִפְנֵי מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃

4 Quia antequam sciat puer vocare patrem suum & matrem suam, auferetur fortitudo Damasci, & spolia Samariæ coram rege Assyriorum.

5 וַיֹּסֶף יְהוָה דַּבֵּר אֵלַי עוֹד לֵאמֹר׃

5 Et adiecit Dominus loqui ad me adhuc dicens:

6 יַעַן כִּי מָאַס הָעָם הַזֶּה אֶת־מֵי הַשִּׁלֹחַ
הַהֹלְכִים לְאָט וּמְשׂוֹשׂ אֶת־רְצִין וּבֶן־
רְמַלְיָהוּ׃

6 Pro eo quòd abiecit populus iste aquas Syloe, quæ vadunt cum silentio, & assumpsit magis Rasin & filium Romeliæ;

7 וְלָכֵן הִנֵּה אֲדֹנָי מַעֲלֶה עֲלֵיהֶם אֶת־מֵי הַנָּהָר
הָעֲצוּמִים וְהָרַבִּים אֵת־מֶלֶךְ אַשּׁוּר וְאֶת־כָּל־
כְּבוֹדוֹ וְעָלָה עַל־כָּל־אֲפִיקָיו וְהָלַךְ עַל־כָּל־
גְּדוֹתָיו׃

7 Propter hoc ecce Dominus adducet super eos aquas fluminis fortes & multas: regem Assyriorũ & omnem gloriam eius. et ascendet super omnes riuos eius, & fluet super vniuersas ripas eius.

8 וְחָלַף בִּיהוּדָה שָׁטַף וְעָבַר עַד־צַוָּאר יַגִּיעַ וְהָיָה
מְטוֹת כְּנָפָיו מְלֹא רֹחַב אַרְצְךָ עִמָּנוּ אֵל׃

8 Et ibit per Iudã inundans, & transiens vsque ad collum veniet. Et erit extẽsio alarum eius implens latitudinem terræ tuæ ô Emanuel.

9 רֹעוּ עַמִּים וְהֻחָתּוּ וְהַאֲזִינוּ כֹּל מַרְחַקֵּי־אָרֶץ
הִתְאַזָּרוּ וְהֻחָתּוּ הִתְאַזָּרוּ וְהֻחָתּוּ׃

9 Congregamini populi & vincemini, & audite vniuersæ procul terræ. Confortamini & vincemini: accingite vos, & vincemini.

10 עִצוּ עֵצָה וְתֻפָר דַּבְּרוּ דָבָר וְלֹא יָקוּם כִּי עִמָּנוּ
אֵל׃

10 Inite consilium, & dissipabitur: loquimini verbum, & non fiet, quia nobiscum Deus.

11 כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אֵלַי בְּחֹזֶק הַיָּד וְיִסְּרֵנִי מִלֶּכֶת
בְּדֶרֶךְ הָעָם־הַזֶּה לֵאמֹר׃

11 Hæc enim ait Dominus ad me: Sicut in manu forti erudiuit me ne irem in via populi huius, dicens:

12 לֹא תֹאמְרוּן קֶשֶׁר לְכֹל אֲשֶׁר־יֹאמַר הָעָם הַזֶּה־
קֶשֶׁר וְאֶת־מוֹרָאוֹ לֹא תִירְאוּ וְלֹא תַעֲרִיצוּ׃

12 Non dicatis, Cõiuratio. Omnia enim quæ loquitur populus iste, coniuratio est: & timoreeius ne timeatis neque paueatis.

13 אֶת־יְהוָה צְבָאוֹת אֹתוֹ תַקְדִּישׁוּ וְהוּא מוֹרַאֲכֶם
וְהוּא מַעֲרִיצְכֶם׃

13 Dominum exercituum ipsum sanctificate: ipse pauor vester, & ipse terror vester.

תרגום יונתן

ח

1 וַאֲמַר יְיָ לִי סַב לָךְ לוּחַ רַב וּכְתֹב עֲלוֹהִי כְּתֹב מְפָרַשׁ מוֹחֵי לְמַבַּז בְּזָא לְסָעֲדֵי עֲרָאָה׃ 2 וְאֶסְהַד קֳדָמַי סָהֲדִין מְהֵימָנִין יָת לְוִטְיָא
וְאֶסְהַרְת לְאִיסְתָּא כַּהֲנָא וְעָדֵיהּ וְיָת זְכַרְיָה בַּר יְבֶרְכְיָה אֲנָא עָתִיד לְאַיְתָאָה׃ 3 וְקָרֵיבִית לְוָת נְבִיאָתָא וְעָדְיָת וִילָדַת בַּר וַאֲמַר יְיָ לִי קְרֵי שְׁמֵהּ מוֹחֵי לְמַבַּז בָּזָא וְלִסְעֲדֵי עֲרָאָה׃ 4 אֲרֵי עַד לָא יְדַע עֻלֵּימָא דְיֵיעֵי לְמִקְרֵי אַבָּא וְאִמָּא יְשֵׁבֵי יָת נְכָסֵי דַּמָּשֶׂק וְיָת עֲדָאֵי שֹׁמְרוֹן קֳדָם מַלְכָּא דְאַתּוּר׃ 5 וְאוֹסִיף מֵימְרָא דַיְיָ לְמַלָּלָא עִמִּי עוֹד לְמֵימַר׃
6 חֲלַף דְּקָא עַמָּא הָדֵין בְּמַלְיוּתָא דְיִרְדְּנָא דְּמִתְרַבְּרָא לְהוֹן בְּנִיחַ כְּמֵי שִׁלֹחַ דְּמִתְרַבְּרָא בְּנִיחַ וְאִתְרָעֵיו בִּרְצִין וּבַר רַמַלְיָהוּ׃
7 לְכֵן הָא אֲנָא מֵיְיתֵי וְיָסֵיק עֲלֵיהוֹן יָת מַשְׁרְיָתָא עַמְמַיָּא דְסַגִּיאִין כְּמֵי נַהֲרָא תַּקִּיפָא וְתַסְגִּיא יָת מַלְכָּא דְאַתּוּר וְיָת כָּל מִשְׁרְיָתֵיהּ וְיִסַּק עַל כָּל פְּצָיְדוֹהִי וְיֵיחֵךְ עַל כָּל בֵּיפוּחֵי׃ 8 וְיִעְדֵּי בְּאַרְעָא דְיְהוּדָה מְהַלְכָא וְתַסְגֵּי עַד לְקוּרְצֵי יְהֵי מִתְפְּרְסָא אֲחִידַת כְּנָפוֹהִי מְלֵי פִּתְיוֹ אַרְעָךְ עִמָּנוּאֵל׃ 9 אִתְחַבָּרוּ עַמְמַיָּא וְאִתְבָּרוּ וְאַצִּיתוּ כָּל דְּבַסְעִיד אַרְעָא אִתְקַפּוּ וְאִתְבָּרוּ אִתְקַפּוּ וְאִתְבָּרוּ׃ 10 אִתְחַלְּכוּ סַלְקָא וְיֵעֲבֵד מַלּוּ פִּתְגָמָא וְלָא יְהֵקוּם אֲרֵי אֱלָהָנָא בְּסַעֲדָנָא׃ 11 אֲרֵי כְּרֵנָן אֲמַר יְיָ לִי בְּסִחְקָף נְבוּאָתָא וְאַלְפָנִי מֵלְּמֵהֵךְ בְּאוֹרַח עַמָּא הָדֵין לְמֵימַר׃ 12 לָא תֵימְרוּן סָרָב לְכֹל דְּיֵימַר עַמָּא הָדֵין סָרָב וְדַחֲלָתֵיהּ לָא תִדְחֲלוּן וְלָא תֵיעֹקְפוּן לָא תֵימְרוּן
קְשׁוֹט׃ 13 יְיָ יוֹ צְבָאוֹת יָתֵהּ תֵּימְרוּן קַדִּישׁ וְהוּא דְּחֲלַתְכוֹן וְהוּא תֵּקְפַכוֹן׃

η΄

CAP. VIII.

1 Καὶ εἶπε κύριος πρός με, λάβε σεαυτῷ τόμον
καινὸν μέγαν, καὶ γράψον εἰς αὐτὸν γραφίδι ἀνθρώπου
τοῦ ὀξέως σκῦλα νομὴν ποιῆσαι σκύλων.

1 ET dixit Dominus ad me: Sume tibi librum nouum magnum, & scribe in eo stylo hominis, vt velociter deprædationem faciat spoliorum.

2 παρέστι γὰρ, καὶ μάρτυρές μοι πιστοὶ ἀνθρώ-
ποις, τὸν ἱερέα τὸν ἱερέα καὶ ζαχαρίαν υἱὸν βαραχίου.

2 Adest enim, & testes mihi fac fideles homines, Vriam sacerdotem, & Zachariam filium Barachiæ.

3 καὶ προσῆλθον πρὸς τὴν προφῆτιν, καὶ ἐν γαστρὶ
ἔλαβεν, καὶ ἔτεκεν υἱόν. καὶ εἶπεν κύριός μοι, κάλεσον
τὸ ὄνομα αὐτοῦ. ταχέως σκύλευσον, ὀξέως προνόμευσον.

3 Et accessi ad prophetissam, & in vtero accepit, & peperit filium. Et dixit Dominus mihi: Voca nomen eius, Cito spolia, velociter prædare.

4 διότι πρὶν ἢ γνῶναι τὸ παιδίον καλέσαι πατέρα ἢ μη-
τέρα, λήψεται δύναμιν Δαμασκοῦ καὶ τὰ σκῦλα Σα-
μαρείας ἐναντι βασιλέως Ασσυρίων.

4 Quia antequam sciat puer vocare patrem vel matrem, accipiet fortitudinem Damasci, & spolia Samariæ coram rege Assyriorum.

5 καὶ προσέθετο κύριος λαλῆσαί μοι ἔτι λέγων:

5 Et adiecit Dominus loqui mihi adhuc, dicens:

6 διὰ τὸ μὴ βούλεσθαι τὸν λαὸν τοῦτον τὸ ὕδωρ τοῦ σι-
λωὰμ τὸ πορευόμενον ἡσυχῇ, ἀλλὰ βούλεσθαι ἔχειν τὸν
ῥαασὶν καὶ τὸν υἱὸν ῥομελίου βασιλέα ἐφ' ὑμᾶς·

6 Eò quòd non vult populus iste aquam Siloam, quæ vadit quietè; sed vult habere Raasin, & filium Romeliæ regem super vos:

7 διὰ τοῦτο ἰδοὺ κύριος ἀνάγει ἐφ' ὑμᾶς τὸ ὕδωρ
τοῦ ποταμοῦ τὸ ἰσχυρὸν καὶ πολύ, τὸν βασιλέα τῶν Ασ-
συρίων καὶ τὴν δόξαν αὐτοῦ. καὶ ἀναβήσεται ἐπὶ πᾶ-
σαν φάραγγα ὑμῶν, καὶ πεδιάσει ἐπὶ πᾶν τεῖχος
ὑμῶν.

7 Propterea ecce Dominus adducit super vos aquam fluminis fortem & multam; regem Assyriorum & gloriam eius. Et ascendet super omnem vallem vestram, & deambulabit super omnem murum vestrum.

8 καὶ ἀφελεῖ ἀπὸ τῆς Ιουδαίας ἄνθρωπον, ὃς δυνήσε-
ται κεφαλὴν αἴρειν. ἡ δύναμις συντελέσαι σε π. καὶ ἔσαι
ἡ παρεμβολὴ αὐτοῦ, ὥστε πληρῶσαι τὸ πλάτος τῆς χώ-
ρας σου. μεθ' ἡμῶν ὁ θεός.

8 Et auferet à Iudæa hominem, qui poterit caput leuare, aut sortem perficere aliquid. Et erunt castra eius, vt impleant latitudinem regionis tuæ: nobiscum Deus.

9 γνῶτε ἔθνη καὶ πάθε, καὶ ἐπακούσατε ἕως ἐσχάτου τῆς
γῆς, ἰσχυόντες καὶ πάθε. ἐάν γὰρ πάλιν ἰσχύσητε, πάλιν κα-
τα θήσεσθε.

9 Scitote gentes, vincimini, exaudite vsque ad extremum terræ: potentes vincimini. si enim iterum prævalueritis, iterum vincemini.

10 καὶ ἐὰν διαβουλεύσησθε βουλὴν διασκεδασθή σε-
ται. καὶ λόγον ὃν ἐὰν λαλήσητε, οὐ μὴ ἐμμείνῃ ἐν ὑμῖν,
ὅτι μεθ' ἡμῶν ὁ θεός.

10 Et quodcunque consilium consultaueritis, dissipabit Dominus: & verbum quodcunque locuti fueritis, non manebit in vobis; quia nobiscum Deus.

11 ὅτως λέγει κύριος τῇ ἰσχυρᾷ χειρί, ἀπειθούσῃ τῇ πο-
ρείᾳ τῆς ὁδοῦ τοῦ λαοῦ τούτου λέγοντες·

11 Sic dicit Dominus forti manu: Recesserunt ab itinere viæ populi huius, dicentes:

12 μήποτε εἴπωσι σκληρόν· πᾶν γὰ ὃ ἐὰν εἴπῃ ὁ λαὸς οὗ-
τος σκληρόν ἐστι. τὸν φόβον αὐτοῦ ὑμεῖς μὴ φοβηθῆτε, οὐ θεμὴ
ταραχθῆτε.

12 Ne forte dicant durum. Omne enim quodcunque dixerit populus hic, durum est: at timorem eius ne timeritis, neque conturbemini.

13 τὸν κύριον τῶν δυνάμεων αὐτὸν ἁγιάσατε, καὶ
αὐτὸς ἔσαι σου φόβος, καὶ αὐτὸς πεποιθώς σου.

13 Dominum virtutum ipsum sanctificate, et ipse erit tuus timor: & si in ipso confisus fueris;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAPVT VIII.

ET dixit Dominus ad me: Sume tibi tabulam grandem, & scribe in ea scripturã claram: Festina ad prædandũ prædã, & auferendũ spolium. [2] Et contestare coram me testibus fidelibus maledictiones quas dixi vt inducerẽ in diebus Vriæ sacerdotis: Ecce venerunt. Et etiam omnes consolationes, quas dixi in prophetia Zachariæ filij Barachiæ, ego adducturus sum. [3] Et ingressus sum ad prophetissam: & concepit & peperit filium. Et dixit Dominus ad me: Voca nomen eius; Festina ad prædandum prædam, & auferendum spolium. [4] Quoniam antequam sciat puer vocare patrem & matrem, capientur substantiæ Damasci, & spolia Samariæ, coram rege Assyriæ. [5] Et addidit Verbum Domini loqui mecum rursus dicens. [6] Pro eo quòd abiecit populus hic regnum domus Dauid, qui regebat eos in quiete, sicut aquæ Siloe, quæ defluunt in quiete; & elegerunt Rasin & filium Romeliæ: [7] Propterea ego Dominus adducam & ascendere faciam super eos castra populorum, quæ magna sunt sicut aquæ fluminis fortes & multæ; regem Assyriæ, & omnem exercitũ eius: & ascendet super omnes riuos eius, & ibit super vniuersas ripas eius. [8] Et transibit per terram domus Iudæ sicut torrens inundans: & ascendet usque ad Hierusalem peruenient: & erit populus exercitus eius implens plenitudinem terræ tuæ Emanuel. [9] Congregamini populi & conterimini; auscultate omnes qui estis in finibus terræ: confortamini & conterimini: confortamini & conterimini. [10] Inite consilium & dissipabitur, loquimini verbum, & non confirmabitur; quia Deus noster est in adiutorium nostrum. [11] Quia hæc ait Dominus mihi in fortitudine prophetiæ, & docuit me, ne ambularem in via populi huius, dicens: [12] Ne dicatis rebellionem, pro omni quod dicit populus hic rebellionem; & timorem eius ne timeatis, & fortitudinem eius ne dicatis esse fortitudinem. [13] Dominum exercituum ipsum dicetis sanctum, & ipse est timor vester, & ipse est fortitudo vestra.

14 * והיה למקדש ולאבן נגף ולצור מכשול לשני
בתי ישראל לפח ולמוקש ליושב ירושלם :
15 * וכשלו בם רבים ונפלו ונשברו ונוקשו ונלכדו :
16 * צור תעודה חתום תורה בלמדי :
17 * וחכיתי ליהוה המסתיר פניו מבית יעקב
וקויתי לו :
18 * הנה אנכי והילדים אשר נתן לי יהוה לאתות
ולמופתים בישראל מעם יהוה צבאות השכן
בהר ציון :
19 * וכי יאמרו אליכם דרשו אל האבות
ואל הידענים המצפצפים והמהגים
הלא עם אל אלהיו ידרש בעד החיים אל
המתים :
20 * לתורה ולתעודה אם לא יאמרו כדבר הזה
אשר אין לו שחר :
21 * ועבר בה נקשה ורעב והיה כי ירעב והתקצף
וקלל במלכו ובאלהיו ופנה למעלה :
22 * ואל ארץ יביט והנה צרה וחשכה מעוף צוקה
ואפלה מנדח :
23 * כי לא מועף לאשר מוצק לה

ט

כעת הראשון הקל ארצה זבלון וארצה
נפתלי והאחרון הכביד דרך הים עבר הירדן גליל
הגוים :
1 * העם ההלכים בחשך ראו אור גדול ישבי
בארץ צלמות אור נגה עליהם :
2 * הרבית הגוי לא הגדלת השמחה שמחו לפניך
כשמחת בקציר כאשר יגילו בחלקם שלל :
3 * כי את על סבלו ואת מטה שכמו שבט הנגש
בו החתת כיום מדין :

14 * Et erit vobis in sanctificationem; in lapidem autem offensionis & petram scandali duabus domibus Israel; & in laqueum & in ruinam habitantibus Hierusalem.
15 * Et offendent ex eis plurimi, & cadent, & conterentur, & irretientur, & capientur.
16 * Liga testimonium, signa legem in disci-
D pulis meis.
17 * Expectabo Dominum, qui abscondit faciē suam à domo Iacob, & præstolabor eum. Heb. 2. c.
18 * Ecce ego & pueri mei quos dedit mihi Dominus in signum & in portentū Israel, à Domino exercituū qui habitat in monte Sion.
19 * Et cùm dixerint ad vos: Quærite à pythonibus & à diuinis, qui stridēt in incantationibus suis: nunquid non populus à Deo suo requiret visionem pro viuis ac mortuis?
20 * Ad legem magis & ad testimonium. Quòd si non dixerint iuxta verbum hoc, non erit eis matutina lux.
21 * Et transibit per eam, & corruet, & esuriet; & cùm esurierit, irascetur, & maledicet regi suo & Deo suo. et suspiciet sursum:
22 * Et ad terram intuebitur; & ecce tribulatio, & tenebræ, & dissolutio, & angustia, & caligo persequens, & non poterit auolare de angustia sua.

CAP. IX.

A PRimo tempore alleuiata est terra Zabulon, & terra Nephtalim, & nouissimò aggrauata est via maris trans Iordané Galileæ gentium. Mat. 4. c.
1 * Populus qui ambulabat in tenebris, vidit lucem magnam: habitantibus in regione vmbræ mortis, lux orta est eis.
2 * Multiplicasti gentem, non magnificasti lætitiam. lętabuntur coram te sicut qui lætantur in messe, sicut exultant victores capta præda, quando diuidunt spolia.
3 * Iugum enim oneris eius, & virgam humeri eius, & sceptrum exactoris eius superasti sicut in die Madian.

* *Erit tibi in sanctificationem, & non vt lapidis offensioni occurretis, neque vt petræ ruinæ. at domus Iacob in laqueo, & in conualle sedentes in Hierusalem.* 14
* *Propter hoc impotentes erunt in ipsis multi, & ruent, & conterentur, & appropinquabunt, & capientur homines in securitate existentes.* 15
* *Tunc manifesti erunt sigillantes legem ne discant.* 16
* *Et dicet: Expectabo Deum qui auertit faciē suam à domo Iacob, & confidens ero in eo.* 17
* *Ecce ego & pueri quos dedit mihi Deus: & erunt signa et portenta in domo Israel à Domino Sabaoth, qui habitat in monte Sion.* 18
* *Et si dixerint ad vos: Quærite vates, & de terra loquentes & vana loquentes, qui de ventre loquentur; nonne gens ad Deum suum requiret? quid requirent de viuis mortuos?* 19
* *Legem enim in adiutorium dedit, vt dicant non sicut verbum hoc: pro quo non est munera dare de ipso.* 20
* *Et veniet super vos fortis fames: & erit vt esurieritis, contristabimini & malè dicetis principi & quæ patriæ: & suspicient in cælum sursum.* 21
* *Et in terrā deorsum inspiciēt. Et ecce tenebræ, tribulatio & angustia, & tenebræ vt non videre; vsque ad tempus.* 22

CAP. IX.

HOc primum velociter bibe, velociter fac regio Zabulon, terra Nephtalim, & reliqui maritimam & trans Iordanem Galilæa gentiū.
* *Populus sedens in tenebris vidit lucē magnam: qui habitat in regione & vmbra mortis, lux orietur super vos.* 1
* *Plurimam partem populi deduxisti in lętitia, & lętabuntur in conspectu tuo, sicut qui lętantur in messe, & quemadmodū diuidentes spolia.* 2
* *Quia ablatum est iugum quod supra ipsos positum, & virga quæ super collum eorum. nam virgam exactorum dissipauit sicut in die Madian.* 3

14 * ἔσται σοι εἰς ἁγίασμα, καὶ οὐχ ὡς λίθου προσκόμματι συναντήσεσθε, οὐδ᾽ ὡς πέτρας πτώματι. οἱ δὲ οἶκοι ἰακὼβ ἐν παγίδι καὶ ἐν κοιλώματι ἐγκαθήμενοι ἐν ἱερουσαλήμ.
15 * διὰ τοῦτο ἀδυνατήσουσιν ἐν αὐτοῖς πολλοί, καὶ πεσοῦνται καὶ συντριβήσονται καὶ ἐγγιοῦσι, καὶ ἁλώσονται ἄν-
16 θρωποι ἐν ἀσφαλείᾳ ὄντες. * τότε φανεροὶ ἔσονται οἱ σφραγιζόμενοι τὸν νόμον τοῦ μὴ μαθεῖν.
17 * καὶ ἐρεῖ, μενῶ τὸν θεὸν τὸν ἀποστρέψαντα τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ οἴκου ἰακὼβ, καὶ πεποιθὼς ἔσομαι ἐπ᾽
18 αὐτῷ. * ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία ἅ ἔδωκέ μοι ὁ θεός, καὶ ἔσται σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τῷ οἴκῳ ἰσραὴλ παρὰ κυρίου σαβαώθ, ὃς κατοικεῖ ἐν τῷ ὄρει σιών.
19 * καὶ ἐὰν εἴπωσι πρὸς ὑμᾶς, ζητήσατε τοὺς ἐγγαστριμύθους καὶ τοὺς ἀπὸ τῆς γῆς φωνοῦντας, καὶ τοὺς κενολογοῦντας, οἳ ἐκ τῆς κοιλίας φωνοῦσιν, οὐκ ἔθνος πρὸς θεὸν αὐτοῦ ἐκζητήσουσι; τί ἐκζητήσουσι περὶ τῶν ζώντων τοὺς νεκρούς;
20 * νόμον γὰρ εἰς βοήθειαν ἔδωκεν, ἵνα εἴπωσιν οὐχ ὡς τὸ ῥῆμα τοῦτο, περὶ οὗ οὐκ ἔστι δῶρα δοῦναι περὶ αὐτοῦ.
21 * καὶ ἥξει ἐφ᾽ ὑμᾶς σκληρὰ λιμός, καὶ ἔσται ὡς ἂν πεινάσητε, λυπηθήσεσθε καὶ κακῶς ἐρεῖτε τὸν ἄρχοντα καὶ τὰ πάτρια. καὶ ἀναβλέψονται εἰς τὸν οὐρανὸν ἄνω
22 * καὶ εἰς τὴν γῆν κάτω ἐμβλέψονται. καὶ ἰδοὺ σκότος, θλῖψις, καὶ στενοχωρία καὶ σκότος ὥστε μὴ βλέπειν, ἕως καιροῦ.

θ´

* Τοῦτο πρῶτον ταχὺ πίε, ταχὺ ποίει. χώρα ζαβουλών, ἡ γῆ νεφθαλείμ καὶ οἱ λοιποὶ τὴν παραλίαν καὶ πέραν τοῦ ἰορδάνου γαλιλαία τῶν ἐθνῶν·
1 * ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει, ἴδε φῶς μέγα, οἱ κατοικοῦντες ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου, φῶς λάμψει ἐφ᾽ ὑμᾶς.
2 * τὸ πλεῖστον τοῦ λαοῦ κατήγαγες ἐν εὐφροσύνῃ, καὶ εὐφρανθήσονται ἐνώπιόν σου, ὡς οἱ εὐφραινόμενοι ἐν ἀμήτῳ, καὶ ὃν τρόπον οἱ διαιρούμενοι σκῦλα.
3 * διότι ἀφῄρηται ὁ ζυγὸς ὁ ἐπ᾽ αὐτῶν κείμενος, καὶ ἡ ῥάβδος ἡ ἐπὶ τοῦ τραχήλου αὐτῶν. τὴν γὰρ ῥάβδον τῶν ἀπαιτούντων διεσκέδασεν ὡς τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐπὶ μαδιάμ.

תרגום יונתן

14 ואם לא תקבלון ויהי מימרה בכון לפרען ולאבן מחי ולכיף מתקל לתרין בתי רברבי ישראל לתבר ולתקלא על דאתפליגו על דבית
יהודה דיתבין בירושלם : 15 ויתקלון בהון סגיאין ויפלון ויתברון ויתצרון ויתאחדון : 16 נביא טר סהדותא לא תסהד בהון ארי לא
מקבלין חתום וטמר אוריתא לא צבן דילפון בה : 17 על דא צליתי קדם יי דאמר לסלקא שכינתה מבית יעקב ובעיתי מן קדמוהי :
18 הא עד דאנא קים ועולימיא דיהב לי יי יתקימון בנא אתין ומופתין דאמירן למיתי על ישראל דאם יחזון ויתובון תבטל גזירתא די
גזירא עליהון דיגלון מלאתחזאה קדם יי צבאות דשכינתה בטורא דציון : 19 וארי יימרון לכון עממיא דאתון ביניהון תבעו מן בדין
ומן זכורו דמנצפין ודמנהמין הלא כן אורח עממיא פלחי טעותא עמא מן טעותיה תבעין חייא מן מיתיא : 20 כדין תימרון להון לאוריתא
דאתיהבת לנא ולסהדו אנחנא שמעין אלא תגלון לביני עממיא ויימרון לכון כפתגמא הדין מכען לית לה מן דשחר ויבעינה :
21 ויעדי תקלא בארעא ויהי עקא וכפן ויהא ארי יחזי כפן וסגוף וילוט ויבזי שום פתכריה וטעותיה ויתפני לעילא למבעי פרקן כתר
דמתחתם גזירתא ולא יכל : 22 ויסער מיתבי ארעא ויבעי ארי ייתי עלוהי עקא כפן ושלחי עקא קבל ובדור :
23 ארי לא ישתלהי לדייתי לאעקא להון

ט

בעידן קדמי גלו עם ארע זבולן ועם ארע נפתלי ושארהון
מלך תקיף יגלי על דלא אדכרו גבורת ימא ניסי ירדנא קרב כרכי עממיא : 1 עמא בית ישראל דהוו מהלכין במצרים כד בקבלא
נפקו למחזי נהור סגי יתבין בארע טולי מותא נהורא אזהר עליהון : 2 אסגית עמא בית ישראל להון אסגית חדוא חדיו קדמך כחדות
נצחי קרב כמא דהוו חדן בפלגותהון בזתא : 3 ארי ית ניר מרותיה וית שלטן עקתה שלטן דהוה מפלח בה אתבר כיום מדין :

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Et si nō obedieritis, erit verbū eius vobis in vltioné & in lapidé percutienté, & in petrā scādali duabus domibus principū Israel, & in interitū & in scandalū his qui diuisi sunt de domo Iuda, & habitantibus in Hierusalé. 15 Et offendent in eis multi & cadent, & conterentur, & destruentur, & capientur. 16 Propheta serua testimoniū, ne testificeris eis quia non obediunt. signa & absconde legem, quia non volunt discere eam. 17 Pro hoc oraui coram Dño, qui dixit se subducturū maiestaté suam de domo Iacob, & deprecatus sum in cōspectu eius. 18 Ecce dum ego viuo & pueri quos dedit mihi Dominus, confirmabuntur in nobis signa & portenta, quæ dicta sunt vt venirent super Israel. Quòd si viderint & conuersi fuerint, irrita erit sententia, quæ decreta est super eos vt transmigrent; ne appareant coram Domino exercituum, cuius maiestas habitat in monte Sion. 19 Et quando dixerint vobis populi, in quorum medio vos habitatis: Quærite à pythonibus & diuinis qui garriunt & gemunt: nonne hæc via est populorum colentiū idola? vnusquisque populus ab idolo suo requirit, viui à mortuis. 20 Sic dicetis eis: Legem, quæ data est nobis in testimonium, audiuimus. Nisi transmigraueritis inter populos, & dixerint vobis iuxta verbum hoc: iam non erit ei qui manè consurgat, & requirat illud. 21 Et transibit corruens in terra, & erit tribulatio & fames. Et erit quando viderit famem & afflictionem, & maledicet & contemnet nomen sacerdotis sui & idoli sui: & respiciet suprà vt quærat salutem, postquam signata est sententia, & non poterit *obtinere*. 22 Et auxilium quæret ab habitatoribus terræ, quando venerit super eum tribulatio famis, & immissiones tribulationis, & tenebræ, & dispersio. Quoniam non deficiet qui veniat vt tribulet eos. CAP. IX.

PRimo tēpore trāsmigrauerunt cū terra Zabulō & cū terra Nepthali: & qui remāserint ex eis, rex fortis eos abducet in captiuitaté, eò quòd nō sunt recordati potentiæ quæ facta est in mari *rubro*, & miraculorū *quæ facta sunt in* Iordane, & belli ciuitatū populorum. 1 Populus domus Israel, qui ambulabat in Aegypto sicut in tenebris, egressi sunt vt viderent lumē magnū: habitātibus in terra vmbræ mortis, lux orta est eis. 2 Multiplicasti populum domus Israel, ipsis multiplicasti lætitiam, lætati sunt coram te sicut lætantur victores prœlij, sicut lætantur cùm diuidūt spolia. 3 Quoniā iugū subiectionis eius, & dominiū tribulationis eius, dominiū quo seruiebant ei, cōtritum est sicut in die Madian.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

4 כִּי כָל־סְאוֹן סֹאֵן בְּרַעַשׁ וְשִׂמְלָה מְגוֹלָלָה בְדָמִים וְהָיְתָה לִשְׂרֵפָה מַאֲכֹלֶת אֵשׁ :

5 כִּי־יֶלֶד יֻלַּד־לָנוּ בֵּן נִתַּן־לָנוּ וַתְּהִי הַמִּשְׂרָה עַל־שִׁכְמוֹ וַיִּקְרָא שְׁמוֹ פֶּלֶא יוֹעֵץ אֵל גִּבּוֹר אֲבִי־עַד שַׂר־שָׁלוֹם :

6 לְמַרְבֵּה הַמִּשְׂרָה וּלְשָׁלוֹם אֵין־קֵץ עַל־כִּסֵּא דָוִד וְעַל־מַמְלַכְתּוֹ לְהָכִין אֹתָהּ וּלְסַעֲדָהּ בְּמִשְׁפָּט וּבִצְדָקָה מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם קִנְאַת יְהוָה צְבָאוֹת תַּעֲשֶׂה־זֹּאת :

7 דָּבָר שָׁלַח אֲדֹנָי בְּיַעֲקֹב וְנָפַל בְּיִשְׂרָאֵל :

8 וְיָדְעוּ הָעָם כֻּלּוֹ אֶפְרַיִם וְיוֹשֵׁב שֹׁמְרוֹן בְּגַאֲוָה וּבְגֹדֶל לֵבָב לֵאמֹר :

9 לְבֵנִים נָפָלוּ וְגָזִית נִבְנֶה שִׁקְמִים גֻּדָּעוּ וַאֲרָזִים נַחֲלִיף :

10 וַיְשַׂגֵּב יְהוָה אֶת־צָרֵי רְצִין עָלָיו וְאֶת־אֹיְבָיו יְסַכְסֵךְ :

11 אֲרָם מִקֶּדֶם וּפְלִשְׁתִּים מֵאָחוֹר וַיֹּאכְלוּ אֶת־יִשְׂרָאֵל בְּכָל־פֶּה בְּכָל־זֹאת לֹא־שָׁב אַפּוֹ וְעוֹד יָדוֹ נְטוּיָה :

12 וְהָעָם לֹא־שָׁב עַד־הַמַּכֵּהוּ וְאֶת־יְהוָה צְבָאוֹת לֹא דָרָשׁוּ :

13 וַיַּכְרֵת יְהוָה מִיִּשְׂרָאֵל רֹאשׁ וְזָנָב כִּפָּה וְאַגְמוֹן יוֹם אֶחָד :

14 זָקֵן וּנְשׂוּא־פָנִים הוּא הָרֹאשׁ וְנָבִיא מוֹרֶה־שֶּׁקֶר הוּא הַזָּנָב :

15 וַיִּהְיוּ מְאַשְּׁרֵי הָעָם־הַזֶּה מַתְעִים וּמְאֻשָּׁרָיו מְבֻלָּעִים :

16 עַל־כֵּן עַל־בַּחוּרָיו לֹא־יִשְׂמַח אֲדֹנָי וְאֶת־יְתֹמָיו וְאֶת־אַלְמְנֹתָיו לֹא יְרַחֵם כִּי כֻלּוֹ חָנֵף וּמֵרַע וְכָל־פֶּה דֹּבֵר נְבָלָה בְּכָל־זֹאת לֹא־שָׁב אַפּוֹ וְעוֹד יָדוֹ נְטוּיָה :

4 Quia omnis violenta prædatio cum
B tumultu, & vestimentum mixtum sanguine erit in combustionem, & cibus ignis.
5 Paruulus enim natus est nobis, & filius datus est nobis: & factus est principatus super humerum eius, & vocabitur nomen eius Admirabilis consiliarius, Deus fortis, pater futuri seculi, princeps pacis.
6 Multiplicabitur eius imperium, & pacis non erit finis super solium Dauid, & super regnum eius, vt confirmet illud, & corroboret in iudicio & iustitia amodò & vsque in sempiternum. Zelus Domini exercituum faciet hoc.
7 Verbum misit Dominus Iacob, & cecidit in Israel.
8 Et sciet omnis populus, Ephraim & ha-
C bitantes Samariam in superbia, & magnitudine cordis dicentes:
9 Lateres ceciderunt, sed quadris lapidibus ædificabimus: sycomoros succiderunt; sed cedros immutabimus.
10 Et eleuabit Dominus hostes Rasin super eum, & inimicos eius in tumultum vertet.
11 Syriā ab Oriente, & Philistiim ab Occidente: & deuorabant Israel toto ore. In omnibus his non est auersus furor eius; sed adhuc manus eius extenta.
12 Et populus non est reuersus ad percutientem se, & Dominum exercituum non
13 inquisierunt. Et disperdet Dominus ab Israel caput & caudam incuruantem & deprauantem die vna.
14 Longæuus & honorabilis ipse est caput; & propheta docens mendacium, ipse est
15 cauda. Et erunt qui beatificent populum istum seducentes, & qui beatificantur præcipitati.
16 Propter hoc super adolescentulis eius
D non lætabitur Dominus, & pupillorum eius & viduarum non miserebitur. Quia omnis hypocrita est & nequam; & vniuersum os locutum est stultitiam. In omnibus his non est auersus furor eius, sed adhuc manus eius extenta.

Quia omnem stolam congregatam dolo, & vestimentum cum conmutatione restituent, & volent esse igne combusti. 4

Quia puer natus est nobis, filius datus est nobis; cuius principatus factus est super humero eius, & vocatur nomen eius, Magni consilij nuncius, Admirabilis consiliarius, Deus fortis, potens, Princeps pacis, Pater futuri seculi. adducam enim pacem super principes, & sanitatem eius. 5 *Et magnus principatus illius, & pacis eius non erit finis, super thronum Dauid & regnum eius, vt corrigat illud, & auxilietur in iudicio & in iustitia, ex nunc & in seculum. Zelus Domini Sabaoth faciet hæc.* 6

Mortem misit Dominus super Jacob, & venit super Jsrael. 7

Et sciēt omnis populus Ephraim, & sedentes in Samaria in superbia & excelso corde, dicentes: 8

Lateres ceciderunt; sed venite, poliamus lapides & incidamus sycomoros & cedros; & ædificabimus nobis turrim. 9

Et allidet Deus insurgentes contra montem Sion super eum, & inimicos eius dissipabit. 10

Syriam à Solis ortu, & Græcos à Solis occasu, deuorantes Jsrael toto ore. Jn omnibus his non est auersus furor meus, sed est manus excelsa. 11

Et populus non est conuersus, donec percussus est, & Dominum exercituum non quæsiuit. 12

Et abstulit Dominus ab Jsrael caput & caudam, magnum & paruum in vna die. 13

Senem & eos qui facies admirantur, hoc caput: & prophetam docentem iniqua, hic cauda. 14

Et erunt beatificantes populum istum seducentes, & seducunt vt absorbeant eos. 15

Propter hoc super adolescentulis eorum non lætabitur Dominus; & pupillorum eorum, & viduarum eorum non miserebitur. quia omnes iniqui & praui; & omne os loquitur iniusta. Jn omnibus his non est auersus furor eius, sed adhuc manus eius excelsa. 16

4 ὅτι πᾶσαν στολὴν ἐπισυνηγμένην δόλῳ, καὶ ἱμάτιον μετὰ καταλλαγῆς ἀποτίσουσι. καὶ θελήσουσιν εἶναι πυρίκαυστοι.

5 ὅτι παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν, υἱὸς ἐδόθη ἡμῖν. οὗ ἡ ἀρχὴ ἐγενήθη ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτοῦ. καὶ καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ μεγάλης βουλῆς, ἄγγελος, θαυμαστὸς σύμβουλος, θεὸς ἰσχυρός, ἐξουσιαστής, ἄρχων εἰρήνης, πατὴρ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. ἄξω γὰρ εἰρήνην ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας
6 καὶ ὑγείαν αὐτοῦ. καὶ μεγάλη ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ, καὶ τῆς εἰρήνης αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος ἐπὶ τὸν θρόνον δαυίδ, καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ κατορθῶσαι αὐτὴν καὶ ἀντιλαβέσθαι ἐν κρίματι καὶ ἐν δικαιοσύνῃ ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν αἰῶνα. ὁ ζῆλος κυρίου σαβαὼθ ποιήσει ταῦτα.

7 θάνατον ἀπέστειλε κύριος ἐπὶ ἰακώβ, καὶ ἦλθεν ἐπὶ ἰσραήλ.

8 καὶ γνώσονται πᾶς ὁ λαὸς τοῦ ἐφραίμ, καὶ οἱ καθήμενοι ἐν σαμαρείᾳ ἐφ᾽ ὕβρει καὶ ὑψηλῇ καρδίᾳ λέγοντες·

9 πλίνθοι πεπτώκασιν, ἀλλὰ δεῦτε λαξεύσωμεν λίθους, καὶ κόψωμεν συκαμίνους καὶ κέδρους, καὶ οἰκοδομήσομεν ἑαυτοῖς πύργον.

10 καὶ ῥήξει ὁ θεὸς τοὺς ἐπανισταμένους ἐπὶ ὄρος σιὼν ἐπὶ αὐτόν, καὶ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ διασκεδάσει.

11 συρίαν ἀφ᾽ ἡλίου ἀνατολῶν καὶ τοὺς ἕλληνας ἀφ᾽ ἡλίου δυσμῶν, τοὺς κατεσθίοντας τὸν ἰσραὴλ ὅλῳ τῷ στόματι. ἐπὶ πᾶσι τούτοις οὐκ ἀπεστράφη ὁ θυμός μου, ἀλλ᾽ ἔτι ἡ
12 χεὶρ ὑψηλή. καὶ ὁ λαὸς οὐκ ἐπεστράφη, ἕως ἐπλήγη. καὶ τὸν κύριον τῶν δυνάμεων οὐκ ἐζήτησεν.

13 καὶ ἀφεῖλε κύριος ἀπὸ ἰσραὴλ κεφαλὴν καὶ οὐράν, μέγαν καὶ μικρὸν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ·

14 πρεσβύτην καὶ τοὺς τὰ πρόσωπα θαυμάζοντας, αὕτη ἡ ἀρχή. καὶ προφήτην διδάσκοντα ἄνομα, οὗτος
15 ἡ οὐρά. καὶ ἔσονται οἱ μακαρίζοντες τὸν λαὸν τοῦτον πλανῶντες, καὶ πλανῶσιν, ὅπως καταπίωσιν αὐτούς.

16 διὰ τοῦτο ἐπὶ τοῖς νεανίσκοις αὐτῶν οὐκ εὐφρανθήσεται κύριος. καὶ τοὺς ὀρφανοὺς αὐτῶν καὶ τὰς χήρας αὐτῶν οὐκ ἐλεήσει, ὅτι πάντες ἄνομοι καὶ πονηροί, καὶ πᾶν στόμα λαλεῖ ἄδικα. ἐπὶ πᾶσι τούτοις οὐκ ἀπεστράφη ὁ θυμὸς αὐτοῦ, ἀλλ᾽ ἔτι ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑψηλή.

תרגום יונתן

4 ארי כל מסבהון ומתנהון ברשע אתגעלו בחובין הא ככסו דמלושא בדם ולא דכן כד דשמי כתמא מנה בן כמה דליה בה צרוך אלהן לאתוקדא בנורא בן ייתון עליהון עממיא דתקיפין כאשתא ויקטלונון :
5 אמר נביא לבית דוד ארי רבי איתיליד לנא בר איתיהב לנא וקביל אוריתא עלוהי למטרה ואתקרי שמיה מן קדם מפליא עצה אלהא גברא קיים עלמא משיחא דשלמא יסגי עלנא ביומוהי :
6 סגי רבו לעבדי אוריתא ולנטרי שלמא לית סוף על כרסי דוד ועל מלכותה לאתקנא יתה ולמבנה בדינא ובזכותא מכען ועד עלמא במימרא דיי צבאות תתעביד דא :
7 פתגמא שלח יי בדבית יעקב ואשתמע בישראל :
8 ואתרברבו עמא כולהון אפרים ויתב שמרון ברבו ובתקוף לב למימר :
9 רישיא גלו ודטבין מנהון נמני נכסיא אתבזיזו ודשפירין מנהון נקני :
10 ותקיף יי ית סנאי דישראל רצין עלוהי וית בעלי דבבוהי יערר :
11 ארם ממדנחא ופלשתאי ממערבא ובזו ית נכסי ישראל בכל אתר בכל דא לא תבו מחוביהון דיתוב רגזיה מנהון ועד כען מתקפין מרדיהון ועוד מחתיה עתידא לאתפרעא מנהון :
12 ועמא לא תבו לפלחן עד דאיתי עליהון מחא ואלפן מן קדם יי צבאות לא תבעו :
13 ושיצי יי מישראל ריש ושלטון הגמון ואטרון יומא חד :
14 סב ונסיב אפין הוא רישא וספר מליף שקר הוא חלשא :
15 והוו משבחי דעמא הדין מטען ורברבנוהי מתלטמין :
16 על כן על עולימוהי לא יחדי יי ועל יתמוהי ועל ארמלתיה לא ירחם ארי כלהון חנפין ובישין וכל פמהון ממללן שקר בכל דא לא תבו מחוביהון דיתוב רגזה מנהון ועד כען מתקפין במרדיהון ועוד מחתה עתידא לאתפרעא מנהון :

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 Quoniam omnis acceptio & datum eorum est in malitiam. Coinquinati sunt in peccatis, sicut vestimentum quod inuolutum est in sanguine, cuius maculas fullones non possunt mundare ab eo, & sic ad nihilum valet, nisi vt comburatur igni. Sic venient cōtra eos populi, qui fortes sunt sicut ignis; & occident eos. 5 Dicit propheta domui Dauid, Quoniam paruulus natus est nobis, filius datus est nobis: & suscepit legem super se vt seruaret eam: & vocabitur nomen eius à facie Admirabilis cōsilij Deus, vir permanens in æternum, Christus, cuius pax multiplicabitur super nos in diebus eius. 6 Multiplicabitur magnitudo operantibus legē, & custodientibus pacē, nō erit finis, super soliū Dauid & super regnū eius: vt stabiliat & ædificet illud in iudicio & in iustitia, à modo & vsque in seculū. Verbo Domini exercituū fiet hoc. 7 Verbum misit Dominus in domum Iacob, & auditum est in Israel. 8 Et magnificatus est populus omnis, Ephraim & habitator Samariæ, in magnitudine & in fortitudine cordis, dicentes: 9 Principes transmigrarunt, & meliores eis constituemus. substantiæ direptæ sunt, & pulchriora his ememus. 10 Et confortabit Dominus hostes Israel, Rasin super eum, & inimicos eius excitabit. 11 Syriā ab Oriente, & Philistæos ab Occidente; & diripuerunt substantiam Israel in omni loco. In omnibus his non sunt conuersi à peccatis suis, vt auerteretur ira eius ab eis. et adhuc retinent scelera sua. & adhuc plaga eius futura est, vt vindictam sumat ab eis. 12 Et populus non est conuersus ad cultum Dei, donec adduxit super eos percussionem: & doctrinam à facie Domini non quæsierūt. 13 Et disperdet Dominus ab Israel principem & præfectum, dominatorem, & satrapam in die vna. 14 Senex & acceptabilis vultu ipse est princeps: & scriba docens mendaciū, ipse est infirmus. 15 Et fuerunt laudantes populum hunc seducentes, & principes eius deglutientes. 16 Propter hoc super adolescentulis eius non lætabitur Dominus; & super pupillis eius & super viduis eius non miserebitur; quia omnes sunt hypocritæ & maligni: & omne os eorum locutum est mendacium. In omnibus his non sunt conuersi à peccatis suis, vt auertatur furor eius ab eis: & adhuc retinent scelera sua: & adhuc plaga eius futura est, vt vindictam sumat ab eis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

17 כי בערה כאש רשעה שמיר ושית תאכל
ותצת בסבכי היער ויתאבכו גאות עשן׃
18 בעברת יהוה צבאות נעתם ארץ ויהי העם
כמאכלת אש איש אל אחיו לא יחמלו׃
19 ויגזר על ימין ורעב ויאכל על שמאל ולא שבעו
איש בשר זרעו יאכלו׃
20 מנשה את אפרים ואפרים את מנשה יחדו
המה על יהודה בכל זאת לא שב אפו ועוד
ידו נטויה׃

יוד

1 הוי החקקים חקקי און ומכתבים עמל
כתבו׃
2 להטות מדין דלים ולגזל משפט עניי עמי
להיות אלמנות שללם ואת יתומים יבזו׃
3 ומה תעשו ליום פקדה ולשואה ממרחק תבוא
על מי תנוסו לעזרה ואנה תעזבו כבודכם׃
4 בלתי כרע תחת אסיר ותחת הרוגים יפלו בכל
זאת לא שב אפו ועוד ידו נטויה׃
5 הוי אשור שבט אפי ומטה הוא בידם זעמי׃
6 בגוי חנף אשלחנו ועל עם עברתי אצונו לשלל
שלל ולבז בז ולשימו מרמס כחמר חוצות׃
7 והוא לא כן ידמה ולבבו לא כן יחשב כי
להשמיד בלבבו ולהכרית גוים לא מעט׃
8 כי יאמר הלא שרי יחדו מלכים׃
9 הלא ככרכמיש כלנו אם לא כארפד חמת אם
לא כדמשק שמרון׃
10 כאשר מצאה ידי לממלכת האליל ופסיליהם
מירושלם ומשמרון׃
11 הלא כאשר עשיתי לשמרון ולאליליה כן
אעשה לירושלם ולעצביה׃

17 Succenſa eſt enim quaſi ignis impietas;
veprem & ſpinam vorabit. Et ſuccendetur
in denſitate ſaltus, & cõuoluetur in ſuper-
18 bia fumi. In ira Domini exercituum cõ-
turbata eſt terra, & erit populus quaſi eſca
ignis: vir fratri ſuo non parcet.
19 Et declinabit ad dexteram & eſuriet; &
comedet ad ſiniſtram, & non ſaturabitur.
vnuſquiſque carnem brachij ſui vorabit.
20 Manaſſes Ephraim, & Ephraim Manaſ-
ſen, & ſimul ipſi contra Iudam. In omni-
bus his nõ eſt auerſus furor eius, ſed adhuc
manus eius extenta.

CAP. X.

1 VÆ qui condunt leges iniquas, & ſcri-
A bentes iniuſtitiam ſcripſerunt.
2 Vt opprimerent in iudicio pauperes, &
vim facerent cauſæ humilium populi mei,
vt eſſent viduæ præda eorum & pupillos
diriperent.
3 Quid facietis in die viſitationis & cala-
mitatis de longè venientis? ad cuius confu-
gietis auxilium, & vbi derelinquetis gloriã
4 veſtram? Ne incuruemini ſub vinculo,
B & cum interfectis cadatis. Super omnibus
his non eſt auerſus furor eius, ſed adhuc
manus eius extenta.
5 Væ Aſſur. Virga furoris mei & baculus
6 ipſe eſt. In manu eius indignatio mea. Ad
gentem fallacem mittã eum, & contra po-
pulum furoris mei mandabo illi, vt auferat
ſpolia & diripiat prędam, & ponat illum in
conculcationem quaſi lutum platearum.
7 Ipſe autem non ſic arbitrabitur, & cor
eius non ita æſtimabit; ſed ad conterendũ
erit cor eius, & ad internecionem gẽtium
8 non paucarum. Dicit enim: Nunquid
non principes mei ſimul reges ſunt?
9 Nunquid nõ vt Carchamis, ſic Calan-
no; & vt Arphat, ſic Emath? Nunquid non
10 vt Damaſcus, ſic Samaria? Quo-
C modo inuenit manus mea regna idoli, ſic
& ſimulachra eorum de Hieruſalem & de
11 Samaria. Nunquid non ſicut feci Sa-
mariæ & idolis eius; ſic faciam Hieruſalem
& ſimulachris eius?

Et ſuccendetur ſicut ignis iniquitas, & ſi- 18
cut gramen aridum deuorabitur ab igne, & ſuc
cẽdetur in dẽſitatibus ſyluæ, & deuorabit quæ
in circuitu colliũ omnia. In ira furoris Do- 19
mini ſuccenſa eſt terra omnis, & erit populus
quaſi ſuccenſus ab igne: homo fratris ſui non mi-
ſerebitur. Sed declinabit ad dexteram, quia 20
eſuriet: & comedet ad ſiniſtram, et non ſatura-
bitur homo comedens carnes brachij ſui.
Comedet enim Manaſſes Ephraim, & 21
Ephraim Manaſſe; quia ſimul obſidebunt Iu-
dam. In his omnibus non eſt auerſus furor, ſed
adhuc manus eius excelſa.

CAP. X.

VÆ ſcribentibus iniquitatem: ſcribẽtes enim 1
iniquitatem ſcribunt.
Declinantes iudicium mendicorum, rapien- 2
tes iudicium pauperum populi mei, vt eſſet ipſis
vidua in direptionem, & pupillus in prædam.
Et quid facient in die viſitationis? nam 3
tribulatio veſtra de longè veniet. Et ad quam
confugient vt adiuuentur, & vbi derelinque-
tis gloriam veſtram?
Vt non corruatis in deductionem, & ſub 4
interfectis cadent. Et ſuper omnibus his non eſt
auerſus furor eius; ſed adhuc manus eius ex-
celſa.
Væ Aſſyriis virga furoris mei. et ira eſt 5
in manibus eorum. Iram meam in gentem 6
iniquam mittam, & meo populo præcipiam vt
faciat ſpolia & prædam, & conculcet ciuitates,
& ponat eas in puluerem.
Ipſe autem non ſic cogitauit, & animo nõ 7
ſic arbitratus eſt; ſed diſcedet mens eius, & vt
diſperdat gentes non paucas.
Et ſi dixerint ei: Tu ſolus es princeps. 8
Et dicet: Non tuli regionẽ quæ ſupra Ba- 9
bylonem & Chalanem, vbi turris ædificata eſt;
& tuli Arabiam & Damaſcum & Samariã.
Sicut tuli has, omnes principatus capiam.
Vlulate ſculptilia in Hieruſalem, & in 10
Samaria. Quemadmodum enim feci Sama- 11
riæ & manufactis eius; ſic faciam & Hieruſa-
lem & ſimulachris eius.

18 καὶ καυθήσεται ὡς πῦρ ἡ ἀνομία, καὶ ὡς ἄγρωστις ξηρὰ
βρωθήσεται ὑπὸ πυρός. καὶ καυθήσεται ἐν τοῖς δάσεσι τοῦ
δρυμοῦ. καὶ συγκαταφάγεται τὰ κύκλῳ τῶν βουνῶν πάντα.
19 διὰ θυμὸν ὀργῆς κυρίου συγκέκαυται ἡ γῆ ὅλη, καὶ
ἔσται ὁ λαὸς ὡς κατακεκαυμένος ὑπὸ πυρός· ἄνθρωπος
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ οὐκ ἐλεήσει.
20 ἀλλ᾽ ἐκκλινεῖ εἰς τὰ δεξιά, ὅτι πεινάσει. καὶ φάγε-
ται ἐκ τῶν ἀριστερῶν, καὶ οὐ μὴ ἐμπλησθήσεται ἄνθρωπος
ἐσθίων τὰς σάρκας τοῦ βραχίονος αὐτοῦ.
21 φάγεται γὰρ μανασσῆς τοῦ ἐφραίμ, καὶ ἐφραὶμ τοῦ
μανασσῆ, ὅτι ἅμα πολιορκήσουσι τὸν ἰουδαν. ἐπὶ τού-
τοις πᾶσιν οὐκ ἀπεστράφη ὁ θυμός, ἀλλ᾽ ἔτι ἡ χεὶρ αὐτοῦ
ὑψηλή.

ι

1 Οὐαὶ τοῖς γράφουσι πονηρίαν, γράφοντες γὰρ πονηρίαν
2 γράφουσιν. ἐκκλίνοντες κρίσιν πτωχῶν, ἁρπάζοντες
κρίμα πενήτων τοῦ λαοῦ μου, ὥστε εἶναι αὐτοῖς χήραν εἰς
διαρπαγὴν καὶ ὀρφανὸν εἰς προνομήν.
3 καὶ τί ποιήσουσιν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἐπισκοπῆς; ἡ γὰρ θλί-
ψις ὑμῶν πόρρωθεν ἥξει. καὶ πρὸς τίνα καταφεύξονται τοῦ
βοηθηθῆναι, καὶ ποῦ καταλείψετε τὴν δόξαν ὑμῶν;
4 τοῦ μὴ ἐμπεσεῖν εἰς ἀπαγωγήν, καὶ ὑποκάτω ἀνῃρημέ-
νων πεσοῦνται. καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις οὐκ ἀπεστράφη ἡ ὀργὴ
αὐτοῦ, ἀλλ᾽ ἔτι ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑψηλή.
5 οὐαὶ ἀσσυρίοις ἡ ῥάβδος τοῦ θυμοῦ μου. καὶ ὀργὴ
6 ἐστὶν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν. τὴν ὀργήν μου εἰς
ἔθνος ἄνομον ἀποστελῶ, καὶ τῷ ἐμῷ λαῷ συντάξω ποιῆ-
σαι σκῦλα καὶ προνομήν, καὶ καταπατεῖν τὰς πόλεις· καὶ
7 θεῖναι αὐτὰς εἰς κονιορτόν. αὐτὸς δὲ οὐχ οὕτως ἐνεθυμήθη,
καὶ τῇ ψυχῇ οὐχ οὕτω λελόγισται, ἀλλὰ ἀπαλλάξει ὁ νοῦς
8 αὐτοῦ, καὶ τοῦ ἐξολοθρεῦσαι ἔθνη οὐκ ὀλίγα. καὶ ἐὰν εἴπωσιν
9 αὐτῷ, σὺ μόνος εἶ ἄρχων. καὶ ἐρεῖ, οὐκ ἔλαβον τὴν χώ-
ραν τὴν ἐπάνω βαβυλῶνος καὶ χαλαννῆς, οὗ ὁ πύργος
ᾠκοδομήθη. καὶ ἔλαβον ἀραβίαν καὶ δαμασκὸν καὶ σαμά-
10 ρειαν. ὃν τρόπον ἔλαβον ταύτας, πάσας τὰς ἀρχὰς
λήψομαι. ὀλολύξατε τὰ γλυπτὰ ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ
11 ἐν σαμαρείᾳ. ὃν τρόπον γὰρ ἐποίησα σαμαρείᾳ καὶ
τοῖς χειροποιήτοις αὐτῆς, οὕτως ποιήσω καὶ τῇ ἱερουσα-
λὴμ καὶ τοῖς εἰδώλοις αὐτῆς.

תרגום יונתן

17 ארי הדלק כאשתא פורענות חוביהון חיביא תשיצי ותשלוט בשאר עמא ותשיצי סגי משריתא׃ 18 בתעבור מן קדם יי צבאות
חרובת ארעא והוה עמא כיקידת נור גבר על אחוהי לא חייסין׃ 19 ויבוז מן דרומא ויכפן וישיצי מן צפונא ולא שבע גבר נכסי קריבה יבזון׃
20 דבית מנשה עם דבית אפרים ודבית אפרים עם דבית מנשה כחדא יתחברון למיתי על דבית יהודה ועל דא לא תבו מחוביהון דיהוב
רגזה מנהון ועד כען מתקפין מרדיהון ועוד מחתיה עתידא לאתפרעא מנהון׃ יוד 1 וי דרשמין רשמין דמינס
וכתב דליאו כתבין׃ 2 לאסטאה מדין מסכנין ולמינס מה דרען מחשיבי עמי בדינא למהוי ארמלן עדיהון וית נכסי יתמיא יבזון׃
3 ומה תעבדון ליומא דיסערון עליכון חוביכון ולרגוש עקא דמרחיק ייתי לאן תערקון לסעדא והיכא תשבקון יקרכון׃ 4 בכן בר מן
ארעכון אסירין תתאסרון וברא מקרויכון קטילין תתרמון בכל דא לא תבו מחוביהון דיהוב רגזה מנהון ועד כען מתקפין מרדיהון ועוד
מחתיה עתידא לאתפרעא מנהון׃ 5 וי אתוראה שלטן רגזי ומלאך שליח מן קדמי עליהון בלוט׃ 6 בכנשא חנפא אשלחנה ועל עמא
דעברו על אוריתי אפקדנה למבז ביזא ולמעדי עדאה ולשואותיה לדיש כטין שוקין׃ 7 והוא לא כן מדמי ולביה לא כן מחשב ארי לשיצאה
אמר בלבה ולאספא עממין לא בחים׃ 8 ארי יימר הלא כל שלטוני כחדא כמלכין חשיבין קדמי׃ 9 הלא ככרכמיש כבישא
קדמי כן כלנו אם לא כארפד מסירא בידי כן חמת וכמא דעבדית לדמשק כן אעבד לשמרון׃ 10 כמא דאשכחת ידי מלכון דפלחן
לטעותא וצלמניהון מירושלם ומשומרון׃ 11 הלא כמא דעבדית לשמרון ולטעותה כן אעבד לירושלם ולצלמניא דבה׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Quoniam ſuccenſa eſt quaſi ignis vltio peccatorũ eorum: impios cõſumet, & dñabitur in reliquum populũ, & conſumet multitudinẽ exercituũ. 18 Præ ira à facie Dñi deſerta eſt terra, & fuit populus ſicut incendium ignis. Vir ſup fratrẽ ſuum nõ miſerebitur. 19 Et diripiet ab Auſtro, & eſuriet; & conſumet ab Aquilone, & non ſaturabitur. vnuſquiſque ſubſtantiã proximi ſui diripiẽt. 20 Viri dom' Manaſſe cũ domo Ephraim, & viri domus Ephraim cũ domo Manaſſe ſimul iungẽtur, vt veniant cõtra domum Iuda. Et in hoc nõ ſunt cõuerſi à peccatis ſuis, vt auerteretur furor eius ab eis: et adhuc retinẽt ſcelera ſua, & adhuc plaga eius futura eſt, vt vindictam ſumat ex eis. CAP. X.

VÆ qui ſignant ſignacula violentiæ, & ſcripturã laboris ſcribunt. 2 Vt euertant à iure pauperes, & vi rapiant id quod maximè volunt pauperes populi mei in iudicio: vt ſint viduæ præda eorum; & ſubſtantiam pupillorum diripiant. 3 Et quid facietis in die qua viſitabuntur ſuper vos peccata veſtra? & in tumultu tribulationis quæ de longè veniet? quò fugietis ad auxilium? & quomodo relinquetis gloriam veſtram? 4 Propterea extra terram veſtram vinculis vinciemini, & extra ciuitates veſtras interfecti proiiciemini. In omnibus his non ſunt conuerſi à peccatis ſuis, vt auerteretur furor eius ab eis. et adhuc retinent ſcelera ſua: & adhuc plaga eius futura eſt, vt vindictam ſumat ab eis. 5 Væ Aſſur dominium furoris mei, & angelus miſſus à facie mea cõtra eos in maledictionẽ. 6 Ad cœtum hypocriticũ mittam eum, & ſuper populum qui tranſgreſſi ſunt legem meam mandabo illi, vt diripiat prædam & auferat ſpolium, & vt ponat eum in conculcationem quaſi lutum platearum. 7 Et ipſe non ſic exiſtimat, & in corde ſuo non ſic cogitat; ſed ad diſperdendum dicit in corde ſuo, & vt conſumat populos abſque miſericordia. 8 Dicit enim: Nonne omnes principes pariter quaſi reges reputati ſunt coram me? 9 Nonne ſicut Carchamis ſubiecta eſt corã me, ſic Calano? Nonne ſicut Arphat tradita eſt in manũ meã, ſic Hemath? & ſicut feci Damaſco, ſic faciam Samariæ? 10 Sicut inuenit manus mea regna quæ colunt idola, & ſimulachra eorum ex Hieruſalem & Samaria?
11 Nonne ſicut feci Samariæ; & idolis eius; ſic faciam Hieruſalem & ſimulachris eius?

12 * והיה כי יבצע אדני את כל מעשהו בהר ציון
ובירושלם אפקד על פרי גדל לבב מלך אשור
ועל תפארת רום עיניו:
13 * כי אמר בכח ידי עשיתי ובחכמתי כי נבנותי
ואסיר גבולת עמים ועתידתיהם שושתי ואוריד
כאביר יושבים:
14 * ותמצא כקן ידי לחיל העמים וכאסף ביצים
עזבות כל הארץ אני אספתי ולא היה נדד כנף
ופצה פה ומצפצף:
15 * היתפאר הגרזן על החצב בו אם יתגדל
המשור על מניפו כהניף שבט את מרימיו כהרים
מטה לא עץ:
16 * לכן ישלח האדון אדני צבאות במשמניו רזון
ותחת כבדו יקד יקד כיקוד אש:
17 * והיה אור ישראל לאש וקדושו ללהבה ובערה
ואכלה שיתו ושמירו ביום אחד:
18 * וכבוד יערו וכרמלו מנפש ועד בשר יכלה
והיה כמסס נסס:
19 * ושאר עץ יערו מספר יהיו ונער יכתבם:
20 * והיה ביום ההוא לא יוסיף עוד שאר ישראל
ופליטת בית יעקב להשען על מכהו ונשען על
יהוה קדוש ישראל באמת:
21 * שאר ישוב שאר יעקב אל אל גבור:
22 * כי אם יהיה עמך ישראל כחול הים שאר ישוב
בו כליון חרוץ שוטף צדקה:
23 * כי כלה ונחרצה אדני יהוה צבאות עשה בקרב
כל הארץ:
24 * לכן כה אמר אדני יהוה צבאות אל תירא עמי
ישב ציון מאשור בשבט יככה ומטהו ישא עליך
בדרך מצרים:

12 * Et erit cùm impleuerit Dominus cun-
cta opera sua in monte Sion & in Hierusa-
lem; visitabo super fructũ magnifici cordis
regis Assur, & super gloriá altitudinis ocu-
13 lorum eius. * Dixit enim: In fortitudine
manus meæ feci, & in sapientia mea intel-
lexi. et abstuli terminos populorũ, & prin-
cipes eorum deprædatus sum, & detraxi
D quasi potens in sublimi residentes.
14 * Et inuenit quasi nidum manus mea for
titudinem populorum: & sicut colliguntur
oua quæ derelicta sunt; sic vniuersam terrá
ego congregaui, & non fuit qui moueret
pennam, & aperiret os & ganniret.
15 * Nunquid gloriabitur securis contra eũ
qui secat in ea: aut exaltabitur serra con-
tra eum à quo trahitur? Quomodo si ele-
uetur virga contra eleuantem se, & exalte-
tur baculus qui vtique lignum est.
16 * Propter hoc mittet dominator Domi-
nus exercituum in pinguibus eius tenuita-
tem, & subtus gloriam eius succensa arde-
bit quasi combustio ignis.
17 * Et erit lumẽ Israel in ignem, & sanctus
eius in flammam, & succendetur & deuo-
rabitur spina eius & vepres in die vna.
18 * Et gloria saltus eius, & Carmeli eius ab
E anima vsque ad carnem consumetur.
19 Et erit terrore profugus, & reliquiæ ligni
saltus eius præ paucitate numerabuntur, &
20 puer scribet eos. * Et erit in die illa; Non
adiiciet residuũ Israel, & hi qui fugerint de
domo Iacob, inniti super eo qui percutit
eos, sed innitetur super Dominum sanctũ
21 Israel in veritate. * Reliquię conuertentur, Rom. 9. Isai. 28.
reliquiæ, inquam, Iacob ad Deum fortem.
22 * Si enim fuerit populus tuus Israel quasi
F arena maris, reliquiæ conuertentur ex eo.
Cõsummatio abbreuiata inũdabit iustitiã.
23 * Cõsummationẽ enim & abbreuationẽ
Dñs Deus exercituum faciet in medio om
24 nis terræ. * Propter hoc, hæc dicit Domin⁹
Deus exercituũ: Noli timere populus meus
habitator Sion ab Assur. In virga enim
percutiet te, & baculum suum leuabit su-
per te in via Ægypti.

* Et erit cùm impleuerit Dominus cuncta 12
faciens in monte Sion & Hierusalem, & indu-
cet super mentem magnam super principem As-
syriorum & super celsitudinem gloriæ oculo-
rum eius.
* Dixit enim: In fortitudine faciam, & sa- 13
pientia intellectus auferam terminos gentium,
& fortitudinem eorum deprædabor, et persua-
debo ciuitates habitatas.
* Et orbem habitatum totum comprehẽdam 14
manu vt nidum, & sicut derelicta oua tollam,
& non est qui fugiat me aut resistat mihi, &
aperiens os garriens.
* Nunquid gloriabitur securis sine inciden- 15
te cum ea? aut exaltabitur serra sine trahente
eam? similiter si quis leuauerit virgam vel li-
gnum, exaltabitur lignum. & non sic.
* Sed mittet Dominus Sabaoth in tuum ho- 16
norem ignominiam, in tuam gloriam ignem ar-
dentem incendet.
* Et erit lumen Israel in ignem, & sancti- 17
ficabit eam in igne ardenti, & comedet sicut fœ
num syluam.
* Die illa extinguentur montes, & colles, 18
& saltus, & deuorabitur ab anima vsque ad
carnes, & erit fugiens quasi fugiens à flamma
ardente.
* Et relicti eorum numerus erunt, & puer 19
paruus scribet eos.
* Et erit in die illa; non amplius adiiciet resi- 20
duum Israel, et hi qui saluati fuerunt de Jacob:
non amplius confidẽtes erunt super iniuriantes
eos; sed erunt confidentes super Deum sanctum
Israel in veritate. * Et erit residuum Jacob 21
super Deum fortem.
* Et si fuerit populus Israel sicut arena ma- 22
ris, reliquiæ eorum saluabuntur. Verbum enim
consumens & abbreuians in iustitia. * Quia 23
verbum abbreuiatũ dominator Dñs exercituum
faciet in orbe terræ vniuerso. * Propter hoc hæc 24
dicit Dominus Sabaoth: Ne timeas populus
meus habitantes in Sion ab Assyriis; quia in
virga percutiet te. plagam enim inducit super
te, vt videas viam Aegypti.

12 * καὶ ἔσται ὅταν συντελέσῃ κύριος πάντα ποιῶν ἐν τῷ
ὄρει σιὼν καὶ ἱερουσαλὴμ, καὶ ἐπάξει ἐπὶ τὸν νοῦν τὸν μέ-
γαν ἐπὶ τὸν ἄρχοντα τῶν ἀσυρίων καὶ ἐπὶ τὸ ὕψος τῆς
δόξης τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ.
13 * εἶπε γὰρ ἐν τῇ ἰσχύϊ ποιήσω, καὶ τῇ σοφίᾳ τῆς συνέσεως
ἀφελῶ ὅρια ἐθνῶν, καὶ τὴν ἰσχὺν αὐτῶν προνομεύσω. καὶ
σείσω πόλεις κατοικουμένας.
14 * καὶ τὴν οἰκουμένην ὅλην καταλήψομαι τῇ χειρὶ ὡς
νοσσιὰν, καὶ ὡς καταλελειμμένα ὠὰ ἀρῶ. καὶ οὐκ ἔστιν ὃς
διαφεύξεταί με ἢ ἀντείπῃ μοι καὶ ἀνοίγων στόμα καὶ στρου-
θίζων.
15 * μὴ δοξασθήσεται ἀξίνη ἄνευ τοῦ κόπτοντος ἐν αὐτῇ, ἢ
ὑψωθήσεται πρίων ἄνευ τοῦ ἕλκοντος αὐτόν; ὡσαύτως ἐάν
τις ἄρῃ ῥάβδον ἢ ξύλον ὑψωθήσεται ξύλον. καὶ οὐχ οὕτως.
16 * ἀλλὰ ἀποστελεῖ κύριος σαβαὼθ εἰς τὴν σὴν τιμὴν
ἀτιμίαν, καὶ εἰς τὴν σὴν δόξαν πῦρ καιόμενον καυθή-
17 σεται. * καὶ ἔσται τὸ φῶς τοῦ ἰσραὴλ εἰς πῦρ, καὶ ἁγιάσει
αὐτὴν ἐν πυρὶ καιομένῳ, καὶ φάγεται ὡσεὶ χόρτον τὴν ὕλην.
18 * τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἀποσβεσθήσεται τὰ ὄρη καὶ οἱ βου-
νοὶ καὶ οἱ δρυμοὶ, καὶ καταφάγεται ἀπὸ ψυχῆς ἕως σαρ-
κῶν. καὶ ἔσται ὁ φεύγων ὡς ὁ φεύγων ἀπὸ φλογὸς καιο-
μένης.
19 * καὶ οἱ καταλειφθέντες αὐτῶν ἀριθμὸς ἔσονται, καὶ
παιδίον μικρὸν γράψει αὐτούς.
20 * καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ οὐκέτι προστεθήσεται τὸ
καταλειφθὲν ἰσραήλ. καὶ οἱ σωθέντες τοῦ ἰακὼβ οὐκέτι
μὴ πεποιθότες ὦσιν ἐπὶ τοὺς ἀδικήσαντας αὐτούς, ἀλλ᾽
ἔσονται πεποιθότες ἐπὶ τὸν θεὸν τὸν ἅγιον τοῦ ἰσραὴλ τῇ
ἀληθείᾳ.
21 * καὶ ἔσται τὸ καταλειφθὲν τοῦ ἰακὼβ ἐπὶ θεὸν ἰσχύοντα.
22 * καὶ ἐὰν γένηται ὁ λαὸς ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς
θαλάσσης, τὸ κατάλειμμα αὐτῶν σωθήσεται. λόγον γὰρ
συντελῶν καὶ συντέμνων ἐν δικαιοσύνῃ.
23 * ὅτι λόγον συντετμημένον κύριος κύριος δυνά-
μεων ποιήσει ἐν τῇ οἰκουμένῃ ὅλῃ.
24 * διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος σαβαὼθ, μὴ φοβοῦ
λαός μου οἱ κατοικοῦντες ἐν σιὼν ἀπὸ ἀσυρίων, ὅτι ἐν
ῥάβδῳ πατάξει σε. πληγὴν γὰρ ἐπάγει ἐπὶ σέ, τοῦ ἰδεῖν
ὁδὸν αἰγύπτου.

תרגום יונתן

12 ויהי ארי ישיצי יי למעבד ית כל דאמר בטורא דציון ובירושלם אסער על עובדי רם לבא דמלכא דאתור ועל תשבחת ראמות עינוהי:
13 ארי אמר בתקוף ידי עבדית ובחכמתי ארי סכלתן אנא ואגליתי עממיא ממדינא למדינא וקרוי תשבחתהון בזיתי ואחתית בתקוף
יתבי כרכין תקיפין: 14 ואשכחת כקינא ידי נכסי עממיא וכמכנש ביעין שביקין כל דירי ארעא אנא כבשית ולא הוא נטל מכא ושדי כא
ופתח פמה וממלל מלא: 15 האפשר דישתבח חולילא על דחלל בה למימר הלא אנא חללית אם יתרברב מסרא על דנגר בה למימר הלא
אנא נגרית כארמא חטרא למחי לא חטרא מחי אלהין מן דמחי ביה: 16 חלף דאתרברב מלכא דאתור בכן ישלח רבון עלמא יי צבאות
ברברבנוהי מחא ותחות יקרהון מיקד ייקדון כיקידת אשא: 17 ויהי מרי נהורה דישראל וקדישה מימרה תקיף כאשתא ופתגמה
כשלהוביתא ויקטל וישיצי שלטונוהי וטורנוהי ביומא חד: 18 ויקר סגי משריתיה נפשיהון עם פגריהון ישיצי ויהי תביר וערק:
19 ושאר עבדי קרבה יסופון למהוי עם דמנין ומלכו חלשא יתחשבון: 20 ויהי בעדנא ההיא לא יוספון עוד שארא דישראל
ושזבת בית יעקב לאסתמכא על עממיא דהוו מפלחין בהון ויסתמכון על מימרא דיי קדישא דישראל בקשוט:
21 שאר דלא חטו ודתבו מחטאה שארא דבית יעקב יתובון לפלח קדם אל גברא: 22 ארי אם יהי עמך בית ישראל סגי כחלא דימא
שאר דלא חטו ודתבו מחטאה יתעבדון להון גבורן דמתגברן ומדברן בזכו: 23 ארי גמירא ושיצאה יי אלהים צבאות עבד עם כל רשיעי
ארעא: 24 בכן כדנן אמר יי אלהים צבאות לא תדחל עמי יתב ציון מאתוראה בשוטה ימחינך ומרותיה ירמי עלך כד באורח מצרים:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Et erit cùm consummauerit Dominus vt faciat omnia quæ dixit in monte Sion & in Hierusalem, visitabo super opera elati cordis regis
Assur, & super laudem altitudinis oculorum eius. 13 Dixit enim: In fortitudine manus meæ feci, & in sapientia mea; quia intelligẽs ego sum:
& transmigrare feci populos de prouincia in prouinciam, & ciuitates laudabiles eorum deprædatus sum, & detraxi in fortitudine habitãtes
in arcibus fortissimis. 14 Et inuenit quasi nidum manus mea substantiam populorum, & sicut colliguntur oua quæ derelicta sunt, omnes
habitatores terræ ego subieci; & non fuit qui tolleret hinc & mitteret illuc, & aperiret os suum & loqueretur verbum. 15 Nunquid gloria-
bitur securis contra eum qui scindit in eo, dicens: Nonne ego scidi? aut magnificabitur serra contra eum à quo trahitur, dicens: Nonne ego
secaui? Quando eleuatur virga ad percutiendum, nõ virga percutit, sed ille qui percutit in ea. 16 Pro eo quòd magnificatus est rex Assyriæ;
propterea mittet dominator seculi Dñs exercituum in principes eius plagam, & subtus gloria eorum incendio succendentur, sicut incen-
dium ignis. 17 Et erit Dominus lumen Israel, & sanctus eius, & verbum eius forte sicut ignis, & sermo eius sicut flãma; & occidet & con-
sumet principes eius, & satrapas eius in die vna. 18 Et gloriam multitudinis exercitus eius, & animas eorum cum corporibus eorũ consu-
met, & erit cõfractus & profugus. 19 Et reliqui bellatores eius deficient, vt sit populus pauci numeri; & in regnum infirmũ reputabuntur.
20 Et erit in tempore illo; Non adiicient vltra residuum Israel, & qui liberati fuerint de domo Iacob, inniti super populis, quibus antea ser-
uiebant, sed innitentur super verbo Dñi sancto Israel, in veritate. 21 Reliquiæ quæ non peccauerunt, & quæ conuersæ fuerunt à peccato, re-
liquiæ domus Iacob conuertentur, vt seruiant corã Deo forti. 22 Quoniã si fuerit populus tuus domus Israel multus sicut arena maris, illis
reliquiis quæ nõ peccauerunt, & quæ conuersæ sunt à peccato, fient magnalia quæ præualebunt, & ducentur in iustitia. 23 Quia consumma-
tionẽ, & cõsumptionẽ Dñs Deus exercituum faciet in omnibus impiis terræ. 24 Propterea hæc dicit Dñs Deus exercituũ: Ne timeas popule
meus habitator Sion ab Assur. In virga enim sua percutiet te, & subiectionem suam proiiciet super te, sicut in via Aegypti.

Universidad de Deusto Biblioteca

25 כי עוד מעט מזער וכלה זעם ואפי על תבליתם:
26 ועורר עליו יהוה צבאות שוט כמכת מדין בצור
עורב ומטהו על הים ונשאו בדרך מצרים:
27 והיה ביום ההוא יסור סבלו מעל שכמך ועלו
מעל צוארך וחבל על מפני שמן:
28 בא על עית עבר במגרון למכמש יפקיד כליו:
29 עברו מעברה גבע מלון לנו חרדה הרמה גבעת
שאול נסה:
30 צהלי קולך בת גלים הקשיבי לישה עניה
31 ענתות: נדדה מדמנה ישבי הגבים העיזו:
32 עוד היום בנב לעמד ינפף ידו הר בית ציון
גבעת ירושלם:
33 הנה האדון יהוה צבאות מסעף פארה במערצה
ורמי הקומה גדעים והגבהים ישפלו:
34 ונקף סבכי היער בברזל והלבנון באדיר יפול:

יא

1 ויצא חטר מגזע ישי ונצר משרשיו יפרה:
2 ונחה עליו רוח יהוה רוח חכמה ובינה רוח עצה
וגבורה רוח דעת ויראת יהוה:
3 והריחו ביראת יהוה ולא למראה עיניו ישפוט
ולא למשמע אזניו יוכיח:
4 ושפט בצדק דלים והוכיח במישור לענוי ארץ
והכה ארץ בשבט פיו וברוח שפתיו ימית רשע:
5 והיה צדק אזור מתניו והאמונה אזור חלציו:
6 וגר זאב עם כבש ונמר עם גדי ירבץ ועגל
וכפיר ומריא יחדו ונער קטן נהג בם:
7 ופרה ודב תרעינה יחדו ירבצו ילדיהן ואריה
כבקר יאכל תבן:
8 ושעשע יונק על חר פתן ועל מאורת צפעוני
גמול ידו הדה:

25 * Adhuc enim paululum modicumq;,&
F consummabitur indignatio mea, & furor
meus super scelus eorum.
26 * Et suscitabit super eum Dominus exer-
cituum flagellum iuxta plagam Madian in
petra Oreb, & virgam suam super mare,&
leuabit eam in via Ægypti.
27 * Et erit in die illa;auferetur onus eius de
humero tuo, & iugum eius de collo tuo,&
computrescet iugum à facie olei.
28 * Veniet in Aioth, transibit in Magrom,
apud Magmas commendabit vasa sua.
29 * Transierũt cursim:Gabaa sedes nostra.
G obstupuit Rama:Gabaa Saulis fugit.
30 * Hinni voce tua filia Gallim: attende
31 Laisa paupercula Anathot. *Migrauit Me-
demena:habitatores Gabin confortamini.
32 * Adhuc dies est vt in Nobe stetur. Agi-
tabit manum suã super montẽ filiæ Sion,
33 & collem Hierusalem. * Ecce dominator
Dominus exercituum cõfringet lagunculã
in terrore, & excelsi staturæ succidentur,
& sublimes humiliabuntur.
34 *Et subuertẽtur cõdensa saltus eius ferro,
& Libanus cum excelsis cadet. CAP. XI.
1 ET egredietur virga de radice Iesse,& flos
2 de radice eius ascẽdet. *Et requiescet su
A per eum spiritus Domini,spiritus sapientiæ
& intellectus, spiritus consilij & fortitudi-
3 nis,spiritus scientiæ & pietatis. * Et reple-
bit eum spiritus timoris Domini. non se-
cundum visionem oculorũ iudicabit, neq;
4 secundũ auditũ auriũ arguet.*Sed iudicabit
in iustitia pauperes, & arguet in æquitate pro
mansuetis terræ. Et pcutiet terrã virga oris
sui, & spiritu labiorum suorum interficiet
5 impiũ. *Et erit iustitia cingulum lumborũ
6 eius,& fides cinctorium renũ eius: *Habi-
tabit lupus cũ agno,& pardus cũ hœdo ac-
cubabit. Vitulus & leo & ouis simul mo-
rabuntur, & puer paruulus minabit eos.
7 *Vitulus & vrsus pascentur, simul requies-
cent catuli eorũ, & leo q̃si bos comedet pa
8 leas. *Et delectabitur infans ab vbere super
foramina aspidis, & in cauerna reguli qui
ablactatus fuerit, manum suam mittet.

* Adhuc enim parum, & cessabit ira. 25
* Et suscitabit super eos Dominus Deus ex- 26
ercituum secundum plagam Madiam in loco tri-
bulationis. Et furor eius in via quæ per mare,
in viam quæ ad Aegyptum.
* Et erit in die illa; auferetur iugum eius à 27
te, & corrumpetur iugum ab humeris vestris.
* Veniet enim in ciuitatem Aggai, & tran- 28
sibit in Magedo, & in Machmas ponet vasa
sua. * Et pertransibit vallẽ,et veniet in Ag- 29
gai:timor apprehẽdet Rama,ciuitatem Saul fu-
giet. * Hinni vocem tuam filia Gallim: audi 30
Laissa: audietur in Anathoth.
* Obstupuit Medebena & habitantes Ge- 31
bim. Consolamini hodie in via vt maneat.
* Consolamini in monte filiam Sion, & colles 32
in Hierusalem.
* Ecce dominator Dominus Sabaoth contur- 33
bat gloriosos cum fortitudine, & excelsi super-
bia conterentur, & sublimes humiliabuntur.
* Et cadẽt excelsi gladio: at Libanus cum ex- 34
celsis cadet.

CAP. XI.

ET egredietur virga de radice Iesse, & flos de 1
radice eius ascendet. * Et requiescet super 2
eum spiritus Domini, spiritus sapientiæ et intel-
lectus, spiritus consilij & fortitudinis, spiritus
scientiæ & pietatis replebit eũ. *Spiritus timo- 3
ris Dei nõ secundum gloriã iudicabit, neque iu-
xta sermonẽ arguet. * Sed iudicabit humili iu- 4
diciũ, & arguet humiles terræ, et percutiet ter-
ram verbo oris sui, & in spiritu per labia impiũ
interficiet.* Et erit iustitia cinctus lumbos suos, 5
& veritate inuolutus latera sua. * Et simul 6
pascetur lupus cum agno, & pardus simul ac-
cubabit cũ hœdo, & vitulus & leo & taurus
simul pascentur, & puer paruus ducet eos.
* Et bos & vrsus pascentur simul, & simul 7
erunt catuli eorum, & leo sicut bos comedet pa-
leas. * Et puer paruulus in foramẽ aspidũ, & in 8
cubile propagationũ aspidum manum immittet.

25 * ἔτι γὰρ μικρόν, καὶ παύσεται ἡ ὀργή.
26 * καὶ ἐγερεῖ ἐπ' αὐτοὺς κύριος ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων
κατὰ τὴν πληγὴν μαδιὰμ ἐν τόπῳ θλίψεως. καὶ ὁ θυμὸς
αὐτοῦ τῇ ὁδῷ τῇ κατὰ θάλασσαν εἰς τὴν ὁδὸν τὴν κατ' αἴγυ-
27 πτον. * καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀφαιρεθήσεται ὁ ζυ-
γὸς αὐτοῦ ἀπὸ σοῦ, καὶ καταφθαρήσεται ὁ ζυγὸς ἀπὸ τῶν ὤ-
28 μων ὑμῶν. * ἥξει γὰρ εἰς τὴν πόλιν ἀγγαΐ, καὶ παρελεύ-
σεται εἰς μαγεδώ, καὶ ἐν μαχμὰς θήσει τὰ σκεύη αὐτοῦ.
29 * καὶ παρελεύσεται φάραγγα καὶ ἥξει εἰς ἀγγαΐ, φό-
βος λήψεται ῥαμά, πόλιν σαοὺλ φεύξεται.
30 * χρεμέτισον φωνὴν σου θύγατερ γαλλίμ, ἐπάκουε
31 λαϊσά, ἐπακούσεται ἐν ἀναθώθ. * ἐξέστη μαδεβηνὰ καὶ
οἱ κατοικοῦντες γεβίμ. παρακαλεῖτε σήμερον ἐν ὁδῷ τοῦ
32 μεῖναι. * παρακαλεῖτε ἐν τῷ ὄρει τὴν θυγατέρα σιών.
καὶ οἱ βουνοὶ ἐν ἱερουσαλήμ.
33 * ἰδοὺ ὁ δεσπότης κύριος σαβαὼθ συνταράσσει τοὺς
ἐνδόξους μετὰ ἰσχύος, καὶ οἱ ὑψηλοὶ τῇ ὕβρει συντριβήσονται,
34 καὶ οἱ ὑψηλοὶ ταπεινωθήσονται. * καὶ πεσοῦνται οἱ ὑψηλοὶ μα-
χαίρᾳ, ὁ δὲ λίβανος σὺν τοῖς ὑψηλοῖς πεσεῖται.

ια

1 * Καὶ ἐξελεύσεται ῥάβδος ἐκ τῆς ῥίζης ἰεσσαί, καὶ ἄν-
2 θος ἐκ τῆς ῥίζης αὐτοῦ ἀναβήσεται. * καὶ ἀναπαύσεται
ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα κυρίου, πνεῦμα σοφίας καὶ συνέσεως, πνεῦ-
μα βουλῆς καὶ ἰσχύος, πνεῦμα γνώσεως καὶ εὐσεβείας
3 ἐμπλήσει αὐτόν. * πνεῦμα φόβου θεοῦ οὐ κατὰ τὴν δόξαν κρι-
4 νεῖ, οὐδὲ κατὰ τὴν λαλιὰν ἐλέγξει. * ἀλλὰ κρινεῖ ταπεινῷ κρί-
σιν, καὶ ἐλέγξει τοὺς ταπεινοὺς τῆς γῆς, καὶ πατάξει γῆν τῷ
λόγῳ τοῦ στόματος αὐτοῦ. καὶ ἐν πνεύματι διὰ χειλέων ἀσε-
5 βῆ ἀνελεῖ. * καὶ ἔσται δικαιοσύνῃ ἐζωσμένος τὴν ὀσφὺν
αὐτοῦ. καὶ ἀληθείᾳ εἰλημένος τὰς πλευρὰς αὐτοῦ.
7 * καὶ συμβοσκηθήσεται λύκος μετὰ ἀρνός, καὶ πάρδαλις
συναναπαύσεται ἐρίφῳ, καὶ μοσχάριον καὶ λέων καὶ ταῦρος
ἅμα βοσκηθήσονται, καὶ παιδίον μικρὸν ἄξει αὐτούς.
7 * καὶ βοῦς καὶ ἄρκτος βοσκηθήσονται ἅμα, καὶ ἅμα ἔσονται τὰ
παιδία αὐτῶν. καὶ λέων ὡς βοῦς φάγεται ἄχυρα.
8 * καὶ παιδίον νήπιον ἐπὶ τρώγλην ἀσπίδων. καὶ ἐπὶ κοί-
την ἐκγόνων ἀσπίδων τὴν χεῖρα ἐπιβαλεῖ.

תרגום יונתן

25 ארי עוד זעיר ויסופון לוטיא מנכון דבית יעקב ורגזי על עממיא עבדי חבלא לשיציותהון: 26 ועוד ייתי עלוהי יי צבאות מחא
כמחת מדין בשקיף עורב ומרותיה תעדי מנכון כמא דעדת מרות פרעה על עמא ויתעבדון להון גבורן כדבארח מצרים: 27 ויהי בעדנא
ההיא תעדי מרותיה מנך ונירה מעל צוארך ויתברון עממיא מן קדם משיחא: 28 אתא על עית עבר במגרון למכמש ימני רבני משריתיה:
29 עברו ירדנא בגבע בתו להון אתברו יתבי רמתא אנש גבעת שאול ערקו: 30 ארימו קלכון אנש בת גלים אציתו דיתבין בליש דדירין
בענתות: 31 אתברו אנש מדמנה יתבי גבים גלו: 32 עד כען יומא רב וסגי עדן לה למעל הא סנחריב מלכא דאתור אתא וקם בנוב
קרית כהניא לקביל שורא דירושלם ענה ואמר לחילותיה הלא דא היא קרתא ירושלם דעלה ארגשת כל משריתי הא היא חלשא מכל
כרכי עממיא דכבשת בתקוף ידי עלה קם ומניד ברישיה מוביל ומיתי בידיה על טור בית מקדשא די בציון ועל עזרתא דבירושלם: 33 הא
רבון עלמא יי צבאות רמי קטול במשריתיה כבעוט דמתבעיט במעצרתא ורמי קומא יתקטפון ותקיפיא יתמאכון: 34 ויקטל גברי משריתיה
דמתגברין כברזלא ועבדי קרבה על ארעא דישראל יתרמון: יא 1 ויפוק מלכא מבנוהי דישי ומשיחא מבני בנוהי יתרבי:
2 ותשרי עלוהי רוח נבואה מן קדם יי רוח חכמה וסכלתנו רוח מלך וגבורה רוח מדע ודחלתא דיי: 3 ויקרבניה בדחלתא דיי לא
לחיזו עינוהי יהי דאין ולא למשמע אדנוהי יהי מוכח: 4 וידון בקשטא מסכנין ויוכח בהימנותא לחשיכי עמא וימחי חייבי ארעא במימר
פומה ובממלל שפוותיה יהי מאית רשיעא: 5 ויהון צדיקיא סחור סחור לה ועבדי הימנותא מקרבין לה: 6 ביומוהי דמשיחא דישראל
יסגי שלמא בארעא וידור דיבא עם אמרא ונמרא עם גדיא ישרי ועגל ואריא ופטים כחדא ויניק זעיר יהי מדבר להון: 7 ותורתא ודובא
ירען כחדא ישרון בניהון ואריא כתורא ייכול תבנא: 8 ויתיך ינקא על חור חיוי פתן ועל חיזו גלגלי עיני חיוי חרמן תסילא ידוהי יושיט:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

25 Quia adhuc paululũ, modicumque, & definẽt maledictiones à vobis, ô domus Iacob; & ira mea erit super operãtes scelus, vt consumãtur. 26 Et adhuc adducet super eũ Dñs exercituũ plagam, sicut plagã Madian in petra Oreb: & subiectio eius auferetur à vobis, sicut ablata est subiectio Pharaonis à populo, & fient eis magnalia sicut in via Aegypti. 27 Et erit in tempore illo; auferetur subiectio eius à te, & iugum eius de collo tuo. et conterentur populi à facie Christi. 28 Venit super Aiat, transiuit in Magron, apud Machmas constituet principes exercitus sui. 29 Transierunt Iordanẽ; in Gabaa mansionem fecerunt sibi: cõtriti sunt habitatores Rama: viri Gabaa Saulis fugerunt. 30 Eleuate vocem vestram viri filiæ Galim; auscultate qui habitatis in Lais; qui moramini in paupercula Anathoth. 31 Contriti sunt viri Madmena, habitatores Gabim transmigrarunt. 32 Adhuc dies magnus, & multum tempus ei vt ingrediatur. Ecce Senacherib rex Assyriorũ veniet & stabit in Nobe vrbe sacerdotum contra murum Hierusalem. Respondet & dicit exercitui suo: Hæccine est illa ciuitas Hierusalem, contra quam congregaui omnia castra mea? Ecce ipsa infirmior est cunctis munitionibus populorũ, quas subieci in fortitudine manus meæ. Ascendet, & stabit & commouebit caput suum; inferet & trahet manum suam super montem domus sanctuarij quæ est in Syon, & contra atrium quod est in Hierusalem. 33 Ecce dominator seculi Dominus exercituum proiiciet interfectos in castris eius, sicut cùm vuæ calcantur in torculari. Et excelsi statura succidentur, & fortes humiliabuntur. 34 Et occidet robustos exercitus eius, qui fortes sunt sicut ferrum; & bellatores eius super terram Israel cadent.

CAPVT XI.

ET egredietur rex de filiis Iesse, & Christus de filiis filiorum eius vngetur. 2 Et residebit super eum spiritus prophetiæ à facie Domini, spiritus sapientiæ & intellectus, spiritus consilij & fortitudinis, spiritus scientiæ in timore Domini. 3 Et applicabit eum in timore Domini: non secundum visionem oculorum suorũ iudicabit, neque secundum auditum auriũ suarũ arguet. 4 Sed iudicabit in veritate pauperes, & arguet in fide pro egenis populi, & percutiet peccatores terræ verbo oris sui, & in eloquio labiorum suorum occidet impium. 5 Et erunt iusti in circuitu eius, & fideles accedent ad eum. 6 In diebus Christi Israel multiplicabitur pax in terra. Et habitabit lupus cum agno, & leopardus cum hœdo commorabitur, & vitulus & leo & aries pinguis simul erunt: & puer paruulus minabit eos. 7 Et bos & vrsus pascentur, simul morabuntur filij eorum, & leo sicut bos comedet paleas. 8 Et delectabitur infans super foramen aspidis; & super visum conchæ oculorum serpentis reguli, qui ablactatus est mittet manum suam.

Universidad de Deusto Biblioteca

9 לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי כי מלאה
הארץ דעה את יהוה כמים לים מכסים׃
10 והיה ביום ההוא שרש ישי אשר עמד לנס
עמים אליו גוים ידרשו והיתה מנחתו כבוד׃
11 והיה ביום ההוא יוסיף אדני שנית ידו לקנות
את שאר עמו אשר ישאר מאשור וממצרים
ומפתרוס ומכוש ומעילם ומשנער ומחמת ומאיי
הים׃
12 ונשא נס לגוים ואסף נדחי ישראל ונפצות
יהודה יקבץ מארבע כנפות הארץ׃
13 וסרה קנאת אפרים וצררי יהודה יכרתו אפרים
לא יקנא את יהודה ויהודה לא יצר את
אפרים׃
14 ועפו בכתף פלשתים ימה יחדו יבזו את בני
קדם אדום ומואב משלוח ידם ובני עמון
משמעתם׃
15 והחרים יהוה את לשון ים מצרים והניף
ידו על הנהר בעים רוחו והכהו לשבעה נחלים
והדריך בנעלים׃
16 והיתה מסלה לשאר עמו אשר ישאר מאשור
כאשר היתה לישראל ביום עלתו מארץ מצרים׃

יב

1 ואמרת ביום ההוא אודך יהוה כי אנפת בי ישב
אפך ותנחמני׃
2 הנה אל ישועתי אבטח ולא אפחד כי עזי וזמרת
יה יהוה ויהי לי לישועה׃
3 ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה׃
4 ואמרתם ביום ההוא הודו ליהוה קראו בשמו
הודיעו בעמים עלילתיו הזכירו כי נשגב שמו׃

9 * Non nocebunt, & non occident in vni-
C uerso monte sancto meo; quia repleta est
terra sciētia Domini sicut aquæ maris ope-
rientes.
10 * In die illa radix Iesse qui stat in signum (Rom. 15. c.)
populorum, ipsum gentes deprecabuntur,
& erit sepulchrum eius gloriosum.
11 * Et erit in die illa; adiiciet Dominus se-
cundò manum suam ad possidendum resi-
duum populi sui, quod relinquetur ab As-
syriis, & ab Aegypto, & à Phetros, & ab
Aethiopia, & ab Elam, & à Sennaar, & ab
Emath, & ab insulis maris.
12 * Et leuabit signum in nationes, & con-
D gregabit profugos Israel. Et dispersos Iuda
colliget à quatuor plagis terræ.
13 * Et auferetur zelus Ephraim, & hostes
Iuda peribunt. Ephraim non æmulabitur
Iudam, & Iudas non pugnabit contra
Ephraim.
14 * Et volabunt in humeros Philistiim, per
mare simul prædabuntur filios Orientis.
Idumæa & Moab preceptum manus corū,
& filij Ammon obedientes erunt.
15 * Et desolabit Dominus linguam maris
Ægypti, & leuabit manum suam super flu-
men in fortitudine spiritus sui, & percutiet
eum in septem riuis, ita vt transeant per eū
calciati.
16 * Et erit via residuo populo meo, qui re-
linquetur ab Assyriis, sicut fuit Israeli in die
illa qua ascendit de terra Ægypti.

CAP. XII.

1 ET dices in die illa: Confitebor tibi Do- (Exod. 15. Psal. 117.)
A mine, quoniam iratus es mihi: conuer-
sus est furor tuus, & consolatus es me.
2 * Ecce Deus saluator meus, fiducialiter
agam, & non timebo. Quia fortitudo mea
& laus mea Dominus Deus, & factus es
mihi in salutem.
3 * Haurietis aquas in gaudio de fontibus
saluatoris.
4 * Et dicetis in die illa: Confitemini Dño, (Psal. 104. 1. Paral. 16.)
& inuocate nomen eius. notas facite in
populis adinuentiones eius · mementote
quoniam excelsum est nomen eius.

תרגום יונתן

9 לא יבאשון ולא יחבלון בכל טורא דקודשי ארי תתמלי ארעא מדע ית דחלתא דיוי כמיא דלימא חפן׃ 10 ויהי בעדנא ההיא בר
בריה דבני דישי דעתיד דיקום אה לעממיא לה מלכון ישתמעון ויהי אתר בית מישרוהי ביקר׃ 11 ויהי בעדנא ההיא יוסף יוי בגבורתה
למפרק ית שארא דעמיה דישתאר מאתור וממצרים ומפתרוס ומהודו ומעילם ומבבל ומחמת ומנגות ימא׃ 12 ויזקוף את
לעממיא ויכנש מבדרי ישראל וגלות יהודה יקרב מארבע רוחי ארעא׃ 13 ויעדי קנאתא מדבית אפרים ודמעיקין לדבית יהודה
ישתיצון דבית אפרים לא יקנון בדבית יהודה ודבית יהודה לא יעיקון לדבית אפרים׃ 14 ויתחברון כתף חד למחאי ית
פלשתאי די במערבא כחדא יבוזון ית בני מדנחא באדום ומואב יושטון ידיהון ובני עמון ישתמעון להון׃ 15 וייבש יוי ית לישן
ימא דמצרים וירים ית מחת גבורתה על פרת במימר נביאוהי וימחינה לשבעה נחלין ויהכון בה בסנדלין׃ 16 ותהי אורח כבישא
לשארא דעמה דישתאר מאתוראה כמא דהות לישראל ביום מפקהון מארעא דמצרים׃

יב

1 ותימר בעדנא ההיא אודה קדמך יוי ארי על דחבית קדמך הוה רגזך עלי כדיתוב רגזך מני ותרחם עלי׃ 2 הא על מימר אלהא
פורקני אנא רחיץ ולא אזדעזע ארי תקפי ותשבחתי דחילא יוי אמר במימרה והוה לי לפריק׃ 3 ותקבלון אולפן חדת בחדוא מבחירי
צדיקיא׃ 4 ותימרון בעדנא ההיא אודו קדם יוי צלו בשמה חוו בעממיא עובדוהי אדכרו ארי תקיף שמה׃

*Et non malefacient, neque poterunt perde- 9
re vllum in monte sancto meo. quia repleta est
omnis terra cognoscendi Dominum sicut aqua
multa operiet maria.
*Et erit in die illa radix Jesse, & qui con- 10
surgit vt princeps sit gentium, in ipso gentes spe-
rabunt, & erit requies eius honor.
*Et erit in die illa, apponet Dominus osten- 11
dere manum suã, vt zelet reliquum populi, quod
derelinquetur ab Assyriis, & ab Aegypto, &
à Babylone, & ab Aethiopia, & ab Elamitis,
& à Solis ortu, & ex Arabia.
*Et leuabit signum in gentes, & congrega- 12
bit qui perierant ex Jsrael, & dispersos Juda
congregabit ex quatuor alis terræ.
*Et auferetur zelus Ephraim, & inimici 13
Juda peribunt. Ephraim non æmulabitur Ju-
dam, & Judas non tribulabit Ephraim.
*Et volabunt in nauibus Philistiim: mare 14
simul prædabuntur, & eos qui à Solis ortu &
Jdumæam, & in Moab primum manus inii-
cient, at filij Ammon primum obedient.
*Et desolabit Dominus mare Aegypti, & 15
iniiciet manum suam super flumen spiritu vio-
lento, & percutiet septem valles, ita vt transi-
re eum in calciamentis.
*Et erit via residuo populo meo, qui dereli- 16
ctus est ab Assyriis: & erit Jsrael sicut in die
quando egressus est de terra Aegypti.

CAP. XII.

ET dicet in die illa: Benedicam tibi Domine, 1
quoniam iratus es; et auertisti furorẽ tuum,
& misertus es mei.
*Ecce Deus meus saluator meus, confidens 2
ero in eo, & non timebo. quoniam gloria mea,
& laus mea Dominus, & factus est mihi in
salutem. *Et haurite aquam cum gaudio de 3
fontibus saluationis.
*Et dices in die illa: Confitemini Domino, 4
clamate nomen eius, annũciate in gentibus glo-
riosa eius: mementote, quia exaltatum est no-
men eius.

9 *καὶ οὐ μὴ κακοποιήσωσιν, οὐδ' οὐ μὴ δύνωνται ἀπολέ-
σαι οὐδένα ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν μου, ὅτι ἐνεπλήσθη ἡ σύμ-
πασα γῆ τοῦ γνῶναι τὸν κύριον ὡς ὕδωρ πολὺ κατακα-
10 λύψει θαλάσσας. *καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἡ ῥίζα
τοῦ ἰεσσαί, καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν. ἐπ' αὐτῷ ἔθνη
ἐλπιοῦσι. καὶ ἔσται ἡ ἀνάπαυσις αὐτοῦ τιμή.
11 *καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ προσθήσει κύριος τοῦ
δεῖξαι τὴν χεῖρα αὐτοῦ, τοῦ ζηλῶσαι τὸ καταλειφθὲν τοῦ
λαοῦ· ὃ ἐὰν καταλειφθῇ ἀπὸ τῶν ἀσσυρίων καὶ ἀπὸ αἰ-
γύπτου καὶ ἀπὸ βαβυλῶνος καὶ ἀπὸ αἰθιοπίας καὶ ἀπὸ ἐλα-
μιτῶν καὶ ἀπὸ ἡλίου ἀνατολῶν, καὶ ἐξ ἀραβίας.
12 *καὶ ἀρεῖ σημεῖον εἰς τὰ ἔθνη· καὶ συνάξει τοὺς ἀπο-
λομένους ἰσραήλ· καὶ τοὺς διεσπαρμένους ἰούδα συνάξει
ἐκ τῶν τεσσάρων πτερύγων τῆς γῆς.
13 *καὶ ἀφαιρεθήσεται ὁ ζῆλος ἐφραΐμ, καὶ οἱ ἐχθροὶ
ἰούδα ἀπολοῦνται. ἐφραΐμ οὐ ζηλώσει τὸν ἰούδαν, καὶ ἰού-
δας οὐ θλίψει τὸν ἐφραΐμ.
14 *καὶ πετασθήσονται ἐν πλοίοις ἀλλοφύλων. θάλασσαν
ἅμα προνομεύσουσι, καὶ τοὺς ἀφ' ἡλίου ἀνατολῶν καὶ ἰδου-
μαίαν, καὶ ἐπὶ μωὰβ πρῶτον τὰς χεῖρας ἐπιβαλοῦσιν.
οἱ δὲ υἱοὶ ἀμμὼν πρῶτον ὑπακούσονται.
15 *καὶ ἐρημώσει κύριος τὴν θάλασσαν αἰγύπτου, καὶ
ἐπιβαλεῖ τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ποταμὸν πνεύματι
βιαίῳ, καὶ πατάξει ἑπτὰ φάραγγας· ὥστε πορεύεσθαι αὐτὸν
ἐν ὑποδήμασι.
16 *καὶ ἔσται δίοδος τῷ καταλειφθέντι λαῷ μου τῷ κα-
ταλειφθέντι ἀπὸ τῶν ἀσσυρίων. καὶ ἔσται τῷ ἰσραὴλ ὡς τῇ
ἡμέρᾳ ὅτε ἐξῆλθεν ἐκ γῆς αἰγύπτου.

ιβ

1 *Καὶ ἐρεῖς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, εὐλογήσω σε κύριε,
διότι ὠργίσθης, καὶ ἀπέστρεψας τὸν θυμόν σου, καὶ ἠλέησάς
2 με. *ἰδοὺ ὁ θεός μου σωτήρ μου πεποιθὼς ἔσομαι ἐπ'
αὐτῷ, καὶ οὐ φοβηθήσομαι. διότι ἡ δόξα μου καὶ ἡ αἴνεσίς
μου κύριος, καὶ ἐγένετό μοι εἰς σωτηρίαν.
3 *καὶ ἀντλήσατε ὕδωρ μετ' εὐφροσύνης ἐκ τῶν πη-
γῶν τοῦ σωτηρίου.
4 *καὶ ἐρεῖς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ,
βοᾶτε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ἀναγγείλατε ἐν τοῖς ἔθνεσι τὰ ἔνδο-
ξα αὐτοῦ. μιμνήσκεσθε, ὅτι ὑψώθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Non malè facient neque nocebunt in omni monte sancto meo, quia implebitur terra scientia timoris Domini, sicut aquæ operiunt mare. 10 Et erit in tempore illo filius filiorum Iesse, qui futurus est vt stet in signum populorū: ipsi regna obedient, & erit locus mansionis eius in gloria. 11 Et erit in tempore illo, adiiciet Dñs secundò per potentiā suam, vt liberet reliquias populi sui quæ relinquentur de Assur, & de Ægypto, & de Phetros, & de India, & de Elam, & de Babylonia, & de Emath, & de insulis maris. 12 Et leuabit signum populis, & congregabit dispersos Israel, & transmigrationem Iuda applicabit à quatuor ventis terræ. 13 Et auferetur zelus de domo Ephraim: et qui angustia afficiebant domum Iuda, excidentur: viri domus Ephraim non æmulabuntur domum Iuda: & viri domus Iuda non angustiabunt domum Ephraim. 14 Et coniungentur humero vno, vt percutiant Philistæos qui sunt in Occidente, simul prædabuntur filios Orientis. In Idumæam & Moab extendent manus suas, & filij Ammon obedient eis. 15 Et exsiccabit Dominus linguam maris Aegypti, & eleuabit plagam fortitudinis suæ super Euphratem, in verbo prophetarum suorum; & percutiet eum in septem torrentes, & ibunt in eo cum calceamentis.
16 Et erit via strata reliquiis populi sui qui remansit de Assur, sicut fuit Israel in die quo egressi sunt de terra Aegypti.

CAPVT XII.

ET dices in tempore illo: Confitebor coram te Domine, quoniam pro eo quòd peccaui coram te, factus est furor tuus super me: auertetur enim furor tuus à me, & misereberis mei.

2 Ecce in verbo Dei salutis meæ ego confido, & non commouebor; quia fortitudo mea, & laus mea terribilis Dominus: dixit in verbo suo, & fuit mihi in salutem. 3 Et recipietis doctrinam nouam in gaudio ab electis iustorum. 4 Et dicetis in tempore illo: Confitemini coram Domino, orate in nomine eius: annunciate inter populos opera eius. mementote quia forte est nomen eius.

Universidad de Deusto
Biblioteca

5 זמרו יהוה כי גאות עשה מידעת זאת בכל-
6 הארץ: צהלי ורני יושבת ציון כי-גדול בקרבך
קדוש ישראל:

יג

1 משא בבל אשר חזה ישעיהו בן-אמוץ:
2 על הר-נשפה שאו-נס הרימו קול להם הניפו יד
ויבאו פתחי נדיבים:
3 אני צויתי למקדשי גם קראתי גבורי לאפי
עליזי גאותי:
4 קול המון בהרים דמות עם-רב קול שאון ממלכות
גוים נאספים יהוה צבאות מפקד צבא מלחמה:
5 באים מארץ מרחק מקצה השמים יהוה וכלי
זעמו לחבל כל-הארץ:
6 הלילו כי קרוב יום יהוה כשד משדי יבוא:
7 על-כן כל-ידים תרפינה וכל-לבב אנוש ימס:
8 ונבהלו צירים וחבלים יאחזון כיולדה יחילון
איש אל-רעהו יתמהו פני להבים פניהם:
9 הנה יום-יהוה בא אכזרי ועברה וחרון אף
לשום הארץ לשמה וחטאיה ישמיד ממנה:
10 כי-כוכבי השמים וכסיליהם לא יהלו אורם
חשך השמש בצאתו וירח לא-יגיה אורו:
11 ופקדתי על-תבל רעה ועל-רשעים עונם והשבתי
גאון זדים וגאות עריצים אשפיל:
12 אוקיר אנוש מפז ואדם מכתם אופיר:
13 על-כן שמים ארגיז ותרעש הארץ ממקומה
בעברת יהוה צבאות וביום חרון אפו:
14 והיה כצבי מדח וכצאן ואין מקבץ איש אל-
עמו יפנו ואיש אל-ארצו ינוסו:
15 כל-הנמצא ידקר וכל-הנספה יפול בחרב:

5 * Cantate Domino, quoniam magnificè
fecit, annunciate hoc in vniuersa terra.
6 * Exulta & lauda habitatio Sion, quia ma-
gnus in medio tui sanctus Israel.

CAP. XIII.

1 ONus Babylonis, quod vidit Esaias filius
2 Amos. * Super montem caliginosum
A leuate signum, exaltate vocem, leuate ma-
num, & ingrediantur portas duces.
3 * Ego mandaui sanctificatis meis, & vo-
caui fortes meos in ira mea exultantes in
4 gloria mea. * Vox multitudinis in mon-
tibus quasi populorum frequentium: vox
sonitus regum gentiũ congregatarum. Do-
minus exercituum præcepit militiæ belli;
5 * Venientibus de terra procul. A summi-
tate cæli Dominus & vasa furoris eius vt
6 disperdat omnem terram. * Vlulate quia
B propè est dies Domini, quasi vastitas à Do-
7 mino veniet. * Propter hoc omnes ma-
nus dissoluentur, & omne cor hominis ta-
8 bescet; * Et conteretur. torsiones & do-
lores tenebunt, quasi parturiens dolebunt.
Vnusquisque ad proximum suum stupe-
9 bit: facies cõbustæ vultus eorũ. * Ecce dies
Dñi veniet crudelis & indignationis ple-
nus, & iræ furorisque ad ponendam terrã
in solitudinẽ, & peccatores eius conteren-
10 dos de ea. * Quoniam stellæ cæli & splen
dor earũ non expandent lumen suum. ob-
tenebratus est Sol in ortu suo, & Luna nõ
11 splendebit in lumine suo. * Et visitabo su
per orbis mala, & contra impios iniquita-
tem eorum. Et requiescere faciam superbiã
infidelium, & arrogantiã fortiũ humiliabo.
12 * Preciosior erit vir auro, & homo mundo
13 obrizo. * Super hoc cælum turbabo, &
C mouebitur terra de loco suo, propter indi-
gnationẽ Domini exercituum, & propter
diem iræ furoris eius.
14 * Et erit quasi damula fugiens, & quasi
ouis, & non erit qui congreget. Vnusquis-
que ad populum suum conuertetur, & sin-
guli ad terram suam fugient.
15 * Omnis qui inuentus fuerit, occidetur; &
omnis qui superuenerit, cadet in gladio.

** Laudate nomen Domini, quoniam excelsa* 5
fecit: annunciate hæc in omni terra.
** Exultate et lætamini habitantes Sion, quia* 6
exaltatus est sanctus Israel in medio eius.

CAP. XIII.

Visio contra Babylonem, quam vidit Esaias 1
*filius Amos super montẽ campestrem. * Exal-* 2
tate signum, eleuate vocem eis, ne timeatis, ap-
*plaudite manu, aperite principes. * Ego præci-* 3
pio, & ego adduco eos. Gigantes veniunt imple-
re furorem meum, gaudẽtes simul & superbien-
*tes. * Vox gentium multarum super mon* 4
tes, similis gentium multarum: vox regum &
gentium congregatarũ Dominus Sabaoth præ-
*cepit genti bellicosæ: * Venite de terra pro-* 5
cul, à summitate fundamenti cæli, Dominus &
præliatores eius vt disperdat totũ orbem terræ.
** Vlulate, propè enim dies Domini, & con-* 6
*tritio à Deo veniet. * Propter hoc omnis ma-* 7
nus dissoluetur, & omnis anima hominis time-
*bit. * Et turbabuntur legati, & dolores ipsos* 8
habebunt sicut mulieris parientis, & condole-
bunt alter ad alterum, & stupebunt, & faciem
eorum sicut flamma mutabunt.
** Ecce enim dies Domini venit insanabilis et* 9
indignationis furoris & iræ, ad ponendum orbẽ
terræ desertum, & peccatores perdere ex eo.
** Nam stellæ cæli, & Orion, & omnis orna-* 10
tus cæli lumen suum non dabunt, et obtenebra-
bitur Sole oriente, & Luna non dabit lumen
*suum. * Et mandabo orbi terræ vniuerso ma-* 11
la, & impiis impietates eorum, & perdam su-
perbiam iniquorum, & iniuriam superborũ hu-
*miliabo. * Et erũt relicti honorati magis quàm* 12
aurum obrizum, et homo magis honorabilis erit
*quàm lapis qui ex Ophir. * Nã cælũ irascetur, et* 13
terra mouebitur à fundamẽtis eius, propter furo
rẽ iræ Dñi Sabaoth, in die qua venerit furor eius.
** Et erũt relicti quasi damula fugiens, et quasi* 14
ouis errans, & non est congregans, ita vt homo
in populum suum conuertatur.
** Et homo in regionem suam impelletur. qui* 15
enim captus fuerit erit, victus; & quicunque
congregati sunt, cadent in gladio.

5 * ὑμνήσατε τὸ ὄνομα κυρίου, ὅτι ὑψηλὰ ἐποίησεν·
ἀναγγείλατε ταῦτα ἐν πάσῃ τῇ γῇ.
6 * ἀγαλλιᾶσθε καὶ εὐφραίνεσθε οἱ κατοικοῦντες σιών,
ὅτι ὑψώθη ὁ ἅγιος τοῦ ἰσραὴλ ἐν μέσῳ αὐτῆς.

ιγ

1 * Ὅρασις κατὰ βαβυλῶνος ἣν εἶδεν ἡσαΐας υἱὸς ἀμώς
2 ἐπ᾽ ὄρους πεδινοῦ. * ἄρατε σημεῖον, ὑψώσατε τὴν φωνὴν
αὐτοῖς, μὴ φοβεῖσθε, παρακαλεῖτε τῇ χειρί, ἀνοίξατε οἱ
3 ἄρχοντες. * ἐγὼ συντάσσω, καὶ ἐγὼ ἄγω αὐτούς. γίγαντες
ἔρχονται πληρῶσαι τὸν θυμόν μου, χαίροντες ἅμα καὶ ὑβρί-
4 ζοντες. * φωνὴ ἐθνῶν πολλῶν ἐπὶ τῶν ὀρέων, ὁμοία ἐθνῶν
πολλῶν, φωνὴ βασιλέων καὶ ἐθνῶν συνηγμένων κύριος σα-
5 βαὼθ ἐντέταλται ἔθνει ὁπλομάχῳ. * ἔρχεσθε ἐκ γῆς πόρρω-
θεν, ἀπ᾽ ἄκρου θεμελίου τοῦ οὐρανοῦ, κύριος καὶ οἱ ὁπλομάχοι
6 αὐτοῦ καταφθεῖραι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. * ὀλολύζετε,
ἐγγὺς γὰρ ἡμέρα κυρίου, καὶ συντριβὴ παρὰ θεοῦ ἥξει.
7 * διὰ τοῦτο πᾶσα χεὶρ ἐκλυθήσεται καὶ πᾶσα ψυχὴ ἀν-
8 θρώπου δειλιάσει. * καὶ ταραχθήσονται οἱ πρέσβεις, καὶ ὠδῖνες
αὐτοὺς ἕξουσιν ὡς γυναικὸς τικτούσης. καὶ συμφοράσουσιν
ἕτερος πρὸς τὸν ἕτερον, καὶ ἐκστήσονται, καὶ τὸ πρόσωπον αὐ-
9 τῶν ὡς φλὸξ μεταβαλοῦσιν. * ἰδοὺ γὰρ ἡμέρα κυρίου ἔρ-
χεται ἀνίατος καὶ μήνιδος θυμοῦ καὶ ὀργῆς θεῖναι τὴν
οἰκουμένην ἔρημον καὶ τοὺς ἁμαρτωλοὺς ἀπολέσαι ἐξ αὐτῆς.
10 * οἱ γὰρ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ καὶ ὁ ὠρίων καὶ πᾶς ὁ κόσμος τοῦ
οὐρανοῦ τὸ φῶς αὐτῶν οὐ δώσουσιν. καὶ σκοτισθήσεται τοῦ ἡλίου
ἀνατέλλοντος, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φῶς αὐτῆς.
11 * καὶ ἐντελοῦμαι τῇ οἰκουμένῃ ὅλῃ κακά, καὶ τοῖς ἀσεβέσι
τὰς ἀσεβείας αὐτῶν, καὶ ἀπολῶ ὕβριν ἀνόμων. καὶ ὕβριν
12 ὑπερηφάνων ταπεινώσω. * καὶ ἔσονται οἱ ἐγκαταλελειμ-
μένοι ἔντιμοι μᾶλλον ἢ τὸ χρυσίον τὸ ἄπυρον. καὶ ἄνθρω-
πος μᾶλλον ἔντιμος ἔσται ἢ ὁ λίθος ὁ ἐκ ὀπφείρ.
13 * ὁ γὰρ οὐρανὸς θυμωθήσεται καὶ ἡ γῆ σεισθήσεται ἐκ τῶν
θεμελίων αὐτῆς, διὰ θυμὸν ὀργῆς κυρίου σαβαώθ, ἐν τῇ
ἡμέρᾳ ᾗ ἂν ἐπέλθῃ ὁ θυμὸς αὐτοῦ.
14 * καὶ ἔσονται καταλελειμμένοι ὡς δορκάδιον φεῦγον, καὶ ὡς
πρόβατον πλανώμενον, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ συνάγων, ὥστε ἄνθρωπον
15 εἰς τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀποστραφῆναι. * καὶ ἄνθρωπος εἰς τὴν
χώραν αὐτοῦ διώξεται. ὃς γὰρ ἂν ἁλῷ ἡττηθήσεται, καὶ οἵ-
τινες συνηγμένοι εἰσί, πεσοῦνται ἐν μαχαίρᾳ.

תרגום יונתן

5 שבחו קדם יי ארי גבורן עבד גליא דא בכל ארעא : 6 בועי ושבחי כנישתא דציון ארי רבא אמר לאשראה שכינתיה בגויך
קדישא דישראל :

יג

1 מטל כס דלוט לאשקאה ית בבל דאתנבי ישעיה בר אמוץ : 2 על כרכא יתיב שליוא זקפו אתא ארימו קלא להון אניפו יד
ויעלון בתרעוהי דמתנדבין : 3 אנא פקדה למזמני אף ערעת גברי ויתפרעון מנהון רגזי תקיפי תשבחתי : 4 קל המון בטוריא
דמות עם סגי קל אתרגושת מלכות עממין דמתכנשין יי צבאות ממני משרין בקרבא : 5 אתן מארע רחיקא מסיפי שמיא יי ומני
כס דלוט קדמוהי לחבלא כל רשיעי ארעא : 6 אילילו ארי קריב יומא דעתיד למיתי מן קדם יי כבזא מן קדם שדי ייתי :
7 על כן כל ידיא יתרשלן וכל לבא דאנשא יתמסי : 8 ויתבהלון עקא וחבלין יאחדונון זיעי כילדתא יזועון גבר בחבריה יתמהון אפי
שלהובין יתמהון אפיהון : 9 הא יומא מן קדם יי אתי אכזרי ותעבור ותקוף רגז לשואה ארעא לצדו וחיבהא ישיצי מנה :
10 ארי כוכבי שמיא ונפיליהון לא יזהרון נהוריהון וקבל שמשא במפקה וסיהרא לא יזהר נהוריה : 11 ואסער על יתבי תבל
בישא ועל רשיעיא חוביהון ואבטל רבות רשיעין ותקוף תקיפין אמאך : 12 אחבב דחלי מדהבא דמתיקרין מנה בני אנשא ועברי
אוריתא מכספא דאופיר : 13 על כן שמיא אזיע ותזוע ארעא מאתרה בתעבור מן קדם יי צבאות וביום תקוף רגזיה : 14 ויהי כטבי
מפריד וכען ולית דמכניש גבר לעמה יתפנון וגבר לארעה יערקון : 15 כל דישתכח בה יתקטל וכל דיעול לכרכי צירא יתקטל בחרבא :

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Canite coram Domino, quia magnalia fecit; & manifestum est hoc in vniuersa terra. 6 Exulta & lauda congregatio Sion, quia
magnus est qui dixit, se collocaturum maiestatem suam in medio tui, sanctus Israel. CAP. XIII.
ONus calicis maledictionis ad propinandum Babyloni, quod prophetauit Esaias filius Amos. 2 Super ciuitatem habitantem confi-
denter, leuate signum, eleuate vocem eis: agitate manũ, & ingrediantur per portas eius, qui sponte se offerunt. 3 Ego mandaui præ-
paratis meis; etiam conuocaui fortes meos, vt sumant ex eis vltionem furoris mei fortes laudis meæ. 4 Vox multitudinis in montibus, simi-
litudo populi grandis. vox tumultus regnorũ multorum, populi qui congregantur. Dominus exercituum constituit exercitus in bello.
5 Venientes de terra longinqua à finibus cæli. Dominus, & vasa calicis maledictionis coram eo, vt disperdat omnes impios terræ. 6 Vlu-
late, quia propè est dies qui venturus est à facie Domini: quasi præda à facie omnipotẽtis veniet. 7 Propterea omnes manus dissoluẽtur, &
omne cor hominis tabescet. 8 Et turbabuntur: tribulatio & dolores apprehendent eos: trementes sicut parturiens cõtremiscent. vnusquis-
que in proximo suo tabescent: vultus flammarũ cõturbabit faciem eorũ. 9 Ecce dies à facie Domini veniet crudelis, & indignatione plenus,
& ira furoris, vt ponat terram in desolationem, & peccatores consumat ex ea. 10 Quoniam stellæ cælorum & planetæ eorum splendorẽ
suum non emittent, obtenebrescente Sole in egressu suo, & Luna lucem suam non diffundente. 11 Et visitabo super habitatores orbis
mala, & super impios peccata eorum. cessare faciam magnitudinem impiorum, & fortitudinem fortium humiliabo. 12 Diligam diligentes
me magis quàm aurum quo gloriantur homines, & legis obseruantes plus quàm aurum probatum de Ophir. 13 Propterea commouebo
cælos, & mouebitur terra de loco suo, in ira à facie Domini, & in die furoris indignationis eius. 14 Et erit sicut damula aberrans,
& quasi ouis, & non erit qui congreget. Vnusquisque ad populum suum respiciet, & vnusquisque ad terram suam fugiet.
15 Et omnis qui inuentus fuerit in ea, occidetur: & omnis qui ingreditur in ciuitates munitas, occidetur gladio.

Universidad de Deusto
Biblioteca

16 ׳ וְעֹלְלֵיהֶם יְרֻטָּשׁוּ לְעֵינֵיהֶם יְשֻׁסּוּ בָתֵּיהֶם וּנְשֵׁיהֶם תְּשֻׁגָּלְנָה׃

17 ׳ הִנְנִי מֵעִיר עֲלֵיהֶם אֶת־מָדַי אֲשֶׁר־כֶּסֶף לֹא יַחְשֹׁבוּ וְזָהָב לֹא יַחְפְּצוּ־בוֹ׃

18 ׳ וְקַשְׁתוֹת נְעָרִים תְּרַטַּשְׁנָה וּפְרִי־בֶטֶן לֹא יְרַחֵמוּ עַל־בָּנִים לֹא־תָחוּס עֵינָם׃

19 ׳ וְהָיְתָה בָבֶל צְבִי מַמְלָכוֹת תִּפְאֶרֶת גְּאוֹן כַּשְׂדִּים כְּמַהְפֵּכַת אֱלֹהִים אֶת־סְדֹם וְאֶת־עֲמֹרָה׃

20 ׳ לֹא תֵשֵׁב לָנֶצַח וְלֹא תִשָּׁכֵן עַד־דֹּר וָדֹר וְלֹא־יַהֵל שָׁם עֲרָבִי וְרֹעִים לֹא־יַרְבְּצוּ שָׁם׃

21 ׳ וְרָבְצוּ שָׁם צִיִּים וּמָלְאוּ בָתֵּיהֶם אֹחִים וְשָׁכְנוּ שָׁם בְּנוֹת יַעֲנָה וּשְׂעִירִים יְרַקְּדוּ־שָׁם׃

22 ׳ וְעָנָה אִיִּים בְּאַלְמְנוֹתָיו וְתַנִּים בְּהֵיכְלֵי עֹנֶג

יד

וְקָרוֹב לָבוֹא עִתָּהּ וְיָמֶיהָ לֹא יִמָּשֵׁכוּ׃

1 ׳ כִּי יְרַחֵם יְהוָה אֶת־יַעֲקֹב וּבָחַר עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל וְהִנִּיחָם עַל־אַדְמָתָם וְנִלְוָה הַגֵּר עֲלֵיהֶם וְנִסְפְּחוּ עַל־בֵּית יַעֲקֹב׃

2 ׳ וּלְקָחוּם עַמִּים וְהֵבִיאוּם אֶל־מְקוֹמָם וְהִתְנַחֲלוֹם בֵּית־יִשְׂרָאֵל עַל אַדְמַת יְהוָה לַעֲבֵדִים וְלִשְׁפָחוֹת וְהָיוּ שׁוֹבִים לְשׁוֹבֵיהֶם וְרָדוּ בְנֹגְשֵׂיהֶם׃

3 ׳ וְהָיָה בְּיוֹם הָנִיחַ יְהוָה לְךָ מֵעִצְּבֶךָ וּמֵרַגְזְךָ וּמִן־הָעֲבֹדָה הַקָּשָׁה אֲשֶׁר עֻבַּד־בָּךְ׃

4 ׳ וְנָשָׂאתָ הַמָּשָׁל הַזֶּה עַל־מֶלֶךְ בָּבֶל וְאָמַרְתָּ אֵיךְ שָׁבַת נֹגֵשׂ שָׁבְתָה מַדְהֵבָה׃

5 ׳ שָׁבַר יְהוָה מַטֵּה רְשָׁעִים שֵׁבֶט מֹשְׁלִים׃

6 ׳ מַכֵּה עַמִּים בְּעֶבְרָה מַכַּת בִּלְתִּי סָרָה רֹדֶה בָאַף גּוֹיִם מְרֻדָּף בְּלִי חָשָׂךְ׃

7 ׳ נָחָה שָׁקְטָה כָל־הָאָרֶץ פָּצְחוּ רִנָּה׃

ESAIAS. Translat. B. Hieronymi.

15 *Infantes eorum allidentur in oculis eo-
D rum: diripientur domus eorum, & vxores
17 eorum violabuntur. *Ecce ego suscitabo
super eos Medos qui argentum non quæ-
rant, nec aurum velint.
18 *Sed sagittis paruulos interficient, & la-
ctantibus vteris non miserebuntur, & su-
per filios non parcet oculus eorum.
19 *Et erit Babylon illa ciuitas gloriosa in
regnis, inclyta in superbia Chaldæorum,
sicut subuertit Deus Sodomã & Gomor-
20 ram. *Non habitabitur vsque in finem,
& non fundabitur vsque ad generationem
& generationem. Nec ponet ibi tentoria
Arabs, nec pastores requiescent ibi: sed re-
quiescent ibi bestiæ, & replebuntur domus
eorum draconibus. et habitabunt ibi stru-
22 thiones, & pilosi saltabũt ibi. *Et respon
debunt ibi vlulæ in ædibus eius, & Sirenes
in delubris voluptatis.

CAP. XIIII.

PRopè est vt veniat tempus eius, & dies
A eius non elongabuntur.
1 *Miserebitur enim Dominus Iacob, &
eliget adhuc de Israel, & requiescere eos fa-
ciet super humum suam. Adiungetur ad-
uena ad eos, & adhærebit domui Iacob.
2 *Et tenebunt eos populi, & adducẽt eos
in locum suum. Et possidebit eos domus
Israel super terram Domini in seruos &
ancillas, & erunt capientes eos qui se cepe-
rant, & subiicient exactores suos.
3 *Et erit in die illa, cùm requiem dede-
B rit tibi Dominus à labore tuo, & à confu-
sione tua, & à seruitute dura qua antè ser-
uisti:
4 *Sumes parabolam istam contra regem
Babylonis, & dices: Quomodo cessauit
exactor, quieuit tributum!
5 *Contriuit Dominus baculum impio-
6 rum, virgã dominantium, *Cædente po-
pulos indignatione, plaga insanabili, subii-
cientem in furore gentes, persequentem
crudeliter.
7 *Conquieuit, & siluit omnis terra: gaui-
sa est, & exultauit.

16 *Et filios eorum allident coram eis, & do-
mos eorum diripient, & vxores eorum habe-
bunt.
17 *Ecce suscitabo vobis Medos, qui argentum
non reputant, neque auri indigentiam habent.
18 *Arcus adolescentium conterent, & filiorũ
vestrorum non miserebuntur, neque super filiis
tuis parcent oculi eorum.
19 *Et erit Babylon quæ vocatur inclyta à re-
gibus Chaldæorum, quemadmodum subuertit
Deus Sodomam & Gomorram.
20 *Non habitabitur in æternum, neque ingre-
dientur in eam per multas generationes, neque
ingredientur in eam Arabes, neque pastores re-
quiescent in ea.
21 *Et requiescent in ea bestiæ, & implebun-
tur domus sonitu, & accubabunt ibi Sirenes,
& dæmones saltabunt ibi.
22 *Et onocentauri illic habitabunt, & nidifi-
cabunt ericij in domibus eorum.

CAP. XIIII.

CItò venit & non tardabit, & dies eorum
non protrahentur.
1 *Et miserebitur Dominus Iacob, & eliget
adhuc Israel, & requiescet super terram eorum,
& aduena apponetur ad eos, & adiungetur ad
domum Iacob.
2 *Et accipient eos gentes, & inducent in lo-
cum eorum, & possidebunt, & multiplicabun-
tur super terram Dei in seruos & ancillas, &
erunt captiui captiuantes eos, & subiicientur
dominantes eis.
3 *Et erit die illa, releuabit Dominus te à do-
lore, & ira tua, & seruitute tua dura qua ser-
uisti eis.
4 *Et sumes planctũ hunc super regem Baby-
lonis: & dices in die illa; Quomodo cessauit exa-
ctor, & cessauit sollicitator!
5 *Contriuit Dominus iugum peccatorum, iu-
gum principum. *Percutiens gentem furore,
6 plaga insanabili, percutiens gentem plaga furo-
ris qua non pepercit.
7 *Requieuit considens, omnis terra clamat
cum lætitia.

תרגום יונתן

16 וְעַלֵּימֵיהוֹן יִשְׁתְּפוּן לְעֵינֵיהוֹן יְהֵבְזוּן בָּתֵּיהוֹן וּנְשֵׁיהוֹן יִשְׁתַּכְּבָן׃
17 הָא אֲנָא מְהֵיךְ עֲלֵיהוֹן יָת מָדַיָּא דְּכַסְפָּא לָא מִתְפַּיְסִין
18 וְקֻשְׁטָהָתְהוֹן עַלֵּימִין יְבַזְעִין וְעַל וְלַד מְעַיִן לָא יְרַחֲמוּן וְעַל בְּנַיָּא לָא תְחוּס עֵינְהוֹן׃
19 וּתְהֵי בָּבֶל דַּתְקָרֵי מַלְכָוָתָא חֶדְוָה מַלְכָנִין תַּשְׁבָּחַת רְבוּת כַּסְדָּאֵי כְּמַהְפֵּכְתָּא דַּהֲפַךְ יְיָ יָת סְדוֹם וְיָת עֲמוֹרָה׃
20 לָא תֶהֱוֵי לְעָלַם וְלָא תִשְׁרֵי עַד דָּר וָדָר וְלָא יִפְרוֹס תַּמָּן עֲרָבָאֵי כְּסַרְדְּבָנַיָּא וְרָעַיָן לָא יִשְׁרוֹן תַּמָּן׃
21 בַּחֲיָתָן אוּחָיָן וְיִשְׁרְיָן תַּמָּן בְּנָת נַעֲמָן וְשָׂעִירִין יְהֵיכוּן תַּמָּן׃
22 וְיִצְפּוֹן חֲהוּלִין בְּבִירְנֵיהוֹן וְיִרְתִּין בְּבֵית תַּפְנוּגֵי יְהוֹן

ד

1 בְּרַחֲמֵי יְיָ עַל בֵּית יַעֲקֹב וְיִתְרְעֵי עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל וְיַשְׁרְנִין עַל אַרְעֲהוֹן וְיִסְתַּפְּחוּן גִּיּוֹרִין עֲלֵיהוֹן וְיִתְחַבְּרוּן לְבֵית יַעֲקֹב׃
2 וְיִדְבְּרוּנוּן עַמְמַיָּא וְיוֹבְלוּנוּן לַאֲתְרֵיהוֹן וְיִתְחַסְנוּן בֵּית יִשְׂרָאֵל עַל אַרְעָא שַׁכְיְנְתָא דַּיְיָ לְעַבְדִין וּלְאַמְהָתָן וּנְפַלְחָן בְּמִשְׁעְבְּדֵיהוֹן׃
3 וִיהֵי בְּיוֹמָא דְּיָנַיַּח יְיָ לָךְ מֵעַצְבָּךְ וּמִפְּרִיחָךְ וּמִן פֻּלְחָנָא קַשְׁיָא דְּאִתְפְּלַח בָּךְ׃
4 תִּבְרֵי יָתֵי תְּקוֹף רְשִׁיעַיָּא שַׁלְטוֹן חַיָּבַיָּא׃
5 דְּהָוָה מְחֵי עַמְמִין בִּתְקוֹף מְחַן וְלָא פְסֵקָן מִפְּלַח בִּתְקוֹף עַמְמִין מִפְּלַח דְּלָא מְטַפֵּא׃
6 נְחַת שְׁדוֹכַת כָּל אַרְעָא יְבָעוּ וְחָשְׁבַת חֲשָׁבְתָּא׃
7

16 Et infantes eorum allidentur in oculis eorum: diripiẽtur domus eorum: & vxores eorum concumbentur. 17 Ecce ego indu-
cam super eos Medos qui argento non placantur; neque volunt aurum. 18 Et arcubus suis iuuenes perfodient, & super paruulum ventris
non miserebuntur: & super filios non parcet oculus eorum. 19 Babylon autem quæ erat ab initio gaudium regnorum, & laus ma-
gnitudinis Chaldæorum, erit sicut subuersio, qua subuertit Dominus Sodomam & Gomorram. 20 Non habitabitur in seculum, & non
incoletur vsque in generationem & generationem. neque extendet ibi Arabs tabernaculum suum, neque pastores habitabunt ibi.
21 Sed habitabunt ibi simiæ, & implebuntur domus eorum mustellis, & habitabunt ibi filiæ struthionum, & dæmones ludent ibi.
22 Et saltabunt cati in palatiis eorum, & dracones in domo habitationis deliuarum eorum.

CAPVT XIIII.

ET propè est vt veniat tempus interitus Babylonis, & dies eius non elongabuntur. 1 Miserebitur enim Dominus domus Iacob, & eliget
adhuc Israelẽ, & habitare faciet eos super terram suam; & adiicientur aduenæ ad eos, & adhærebunt domui Iacob. 2 Et tollent eos populi,
& adducent eos in locum suum: & possidebit eos domus Israel super terram maiestatis Domini in seruos & ancillas; & erunt captiuantes
eos qui captiuauerant eos, & seruient eis illi qui subiecerant eos. 3 Et erit in die qua requiescere faciet Dominus te à tribulatione tua,
& à subiectione tua, & à seruitute dura qua antè seruisti eis. 4 Et tolles parabolam istam super regem Babylonis, & dices: Quomodo
cessauit subiectio nostra subiiciens nos! defecit fortitudo peccatorum! 5 Contriuit Dominus fortitudinem impiorum, dominium
peccatorum. 6 Qui percutiebat populos in furore, percussionibus sine cessatione, seruire faciens in furore populos seruitute sine
cessatione. 7 Conquieuit, pacata est omnis terra, & exultauerunt in cantico.

Universidad de Deusto
Biblioteca

8 גַּם־בְּרוֹשִׁים שָׂמְחוּ לָךְ אֲרֵזֵי לְבָנוֹן מֵאָז שָׁכַבְתָּ
לֹא־יַעֲלֶה הַכֹּרֵת עָלֵינוּ׃
9 שְׁאוֹל מִתָּחַת רָגְזָה לְךָ לִקְרַאת בּוֹאֶךָ עוֹרֵר לְךָ
רְפָאִים כֹּל־עַתּוּדֵי אֶרֶץ הֵקִים מִכִּסְאוֹתָם כֹּל מַלְכֵי
גּוֹיִם׃
10 כֻּלָּם יַעֲנוּ וְיֹאמְרוּ אֵלֶיךָ גַּם־אַתָּה חֻלֵּיתָ כָּמוֹנוּ
אֵלֵינוּ נִמְשָׁלְתָּ׃
11 הוּרַד שְׁאוֹל גְּאוֹנֶךָ הֲמִיַּת נְבָלֶיךָ תַּחְתֶּיךָ יֻצַּע
רִמָּה וּמְכַסֶּיךָ תּוֹלָעָה׃
12 אֵיךְ נָפַלְתָּ מִשָּׁמַיִם הֵילֵל בֶּן־שָׁחַר נִגְדַּעְתָּ
לָאָרֶץ חוֹלֵשׁ עַל־גּוֹיִם׃
13 וְאַתָּה אָמַרְתָּ בִלְבָבְךָ הַשָּׁמַיִם אֶעֱלֶה מִמַּעַל
לְכוֹכְבֵי־אֵל אָרִים כִּסְאִי וְאֵשֵׁב בְּהַר־מוֹעֵד בְּיַרְכְּתֵי
צָפוֹן׃
14 אֶעֱלֶה עַל־בָּמֳתֵי עָב אֶדַּמֶּה לְעֶלְיוֹן׃
15 אַךְ אֶל־שְׁאוֹל תּוּרַד אֶל־יַרְכְתֵי־בוֹר׃
16 רֹאֶיךָ אֵלֶיךָ יְשַׁגִּיחוּ אֵלֶיךָ יִתְבּוֹנָנוּ הֲזֶה הָאִישׁ
מַרְגִּיז הָאָרֶץ מַרְעִישׁ מַמְלָכוֹת׃
17 שָׂם תֵּבֵל כַּמִּדְבָּר וְעָרָיו הָרַס אֲסִירָיו לֹא־פָתַח
בֵּיתָה׃
18 כָּל־מַלְכֵי גּוֹיִם כֻּלָּם שָׁכְבוּ בְכָבוֹד אִישׁ
בְּבֵיתוֹ׃
19 וְאַתָּה הָשְׁלַכְתָּ מִקִּבְרְךָ כְּנֵצֶר נִתְעָב לְבֻשׁ הֲרֻגִים
מְטֹעֲנֵי חֶרֶב יוֹרְדֵי אֶל־אַבְנֵי־בוֹר כְּפֶגֶר מוּבָס׃
20 לֹא־תֵחַד אִתָּם בְּקְבוּרָה כִּי־אַרְצְךָ שִׁחַתָּ עַמֶּךָ
הַרֻּעַת לֹא־יִקָּרֵא לְעוֹלָם זֶרַע מְרֵעִים׃
21 הָכִינוּ לְבָנָיו מַטְבֵּחַ בַּעֲוֹן אֲבוֹתָם בַּל־יָקֻמוּ וְיִרְשׁוּ
אֶרֶץ וּמָלְאוּ פְנֵי־תֵבֵל עָרִים׃
22 וְקַמְתִּי עֲלֵיהֶם נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת וְהִכְרַתִּי לְבָבֶל
שֵׁם וּשְׁאָר וְנִין וְנֶכֶד נְאֻם־יְהוָה׃

8 *Abietes quoque lætatæ sunt super te, & cedri Libani. Ex quo dormisti, non ascēdit
9 qui succidat nos. *Infernus subter te con-
turbatus est in occursum aduentus tui; suscitauit tibi gigātes. Omnes principes terræ
surrexerunt de soliis suis, omnes principes
10 nationum. *Vniuersi respondebunt & dicent tibi: Et tu vulneratus es sicut & nos:
nostri similis effectus es.
11 *Detracta est ad inferos superbia tua: cōcidit cadauer tuum. Subter te sternetur tinea, & operimentum tuum erunt vermes.
12 *Quomodo cecidisti de cælo Lucifer qui
mane oriebaris? corruisti in terrā qui vul-
13 nerabas gentes. *Qui dicebas in corde
D tuo: In cælum ascendam, supra astra Dei
exaltabo solium meum, & sedebo in mon-
tē testamenti in lateribus Aquilonis.
14 *Ascendam super altitudinem nubium,
similis ero Altissimo.
15 *Veruntamen ad infernum detrahēris in
16 profundum laci. *Qui te viderint, ad te
inclinabuntur, teque prospicient. Nunquid
iste est vir qui turbauit terram, qui concus-
17 sit regna? *Qui posuit orbem desertum,
& vrbes eius destruxit, vinctis eius nō aperuit carcerem.
18 *Omnes reges gentium vniuersi dormierunt in gloria, vir in domo sua.
19 *Tu autem proiectus es de sepulchro tuo
E quasi stirps inutilis, pollutus & obuolutus,
cum his qui interfecti sunt gladio, & descē-
derunt ad fundamenta laci. quasi cadauer
20 putridum *Non habe-
bis consortium neque cum eis in sepultu-
ra. Tu enim terram tuam disperdisti, tu
populum tuum occidisti. Non vocabitur
21 in æternum semen pessimorum.
*Præparate filios eius occisioni in iniqui-
tate patrum eorum. Non consurgent nec
hæreditabunt terram, neque implebunt fa-
ciem orbis ciuitatum.
22 *Et consurgam super eos, dicit Dominus exercituum, & perdam Babylonis nomen,
& reliquias, & germen, & progeniem, di-
cit Dominus.

תרגום יונתן

8 אַף סַלְכִין חַדָּיו עָלָךְ עֲחִירֵי נְכָסַיָּא אֲמָרִין מֵעֲדָן דְּשַׁכְבְתָּא לָא סְלִיק מְחַבְּלָנָא עֲלָנָא׃
9 אֲעִירַת לָךְ גִּבָּרַיָּא כָּל עַתִּירֵי נְכָסַיָּא אֲקִימוּ מִכָּרְסְוָתְהוֹן כָּל מַלְכֵי עַמְמַיָּא׃
10 דְּקַיְּמִין אִנּוּן וְיֵימְרוּן לָךְ אַתְּ חַלְשְׁתְּ כְּמָנָא וְעַיל דְּמָנָא רְחֵישְׁתָּא׃
11 אִתְּחַת לִשְׁאוֹל יְקָרָךְ אִתְרְגִישַׁת חֲשָׁבְחָת זְמָרָךְ תְּחוֹתָךְ יְשׁוּוֹן רִבְדָּא וְעַיל מִנָּךְ רַחֲשָׁא׃
12 אֵיכְדֵין אִתְּרְבַּקְתָּא מִן רוּמָא דַּהֲוֵיתָא זְיוֹהֵן כְּבוּ בְנֵי אֱנָשָׁא כְּכוֹכָב נְגָהָא בֵּין כּוֹכְבַיָּא אִתְּתַּשְׁתָּא לְאַרְעָא דַּהֲוֵיתָא מְקַטֵּל בְּעַמְמַיָּא׃
13 וְאַתְּ אֲמַרְתְּ בְּלִבָּךְ לִרוּמָא אֶסַּק עַיל מִן עִמְמַיָּא דִּלְעֵילָּא אֲשַׁוֵּי כָּרְסְוָתִי וְאֵחוֹת בְּטוּר זְמָן כְּנִשְׁתָּא בְּיַרְכְּתֵי צָפוֹנָא׃
14 אֶסַּק עַלְוֵי כָּל עִמְמַיָּא אֶהֵוֵי עִלָּאי מִן כָּלְהוֹן׃
15 לְגֵיהִנָּם יְהֵיבַת וְיַיקַּרוּן לָךְ אַף אַתְּ מְרַעְיָתָא בְּוַהֲנָא לְגָא׃
16 כָּל מַלְכֵי עַמְמַיָּא כָּלְהוֹן שְׁכִיבִין בִּיקָר גְּבַר בְּבֵית עָלְמֵהּ׃
17 וְאַתְּ אִתְרְגַשְׁתָּא מִן קִבְרָךְ כִּי חַט מְסָרִין קְטִילִין מְסוֹעֲנֵי חֶרֶב נָחֲתֵי לְגוֹב בֵּית אֲבָרָנָא כְּפֶגֶר מְרַשְׁרַשׁ׃
18 לָא תְהֵי כְּחַד מִנְּהוֹן בְּקְבוּרְתָּא אֲרֵי אַרְעָךְ חַבַּלְתָּא וְעַמָּךְ קְטַלְתָּא לָא יִתְקְרֵי לְעָלַם זַרְע מְבַאֲשִׁין׃
19 אֲתַקְנוּ לִבְנֵיהוֹן קְטוֹל בְּחוֹבֵי אֲבָהָתְהוֹן דִּלְמָא יְקוּמוּן וְיֵחְסְנוּן אַרְעָא וְיִתְמְלוֹן אַפֵּי תֵבֵל קִרְוָתָן עָרִין׃
20 וְאֶתְגְּלֵי מִן קֳדָמַי יְיָ צְבָאוֹת וְאֶשֵׁיצִי לְבָבֶל שׁוּם וּשְׁאָר וּבַר וּבַר כַּר אֲמַר יְיָ׃

8 *καὶ αἱ ξύλαι τοῦ Λιβάνου εὐφράνθησάν σε αἱ Θί, καὶ
ἡ κέδρος τοῦ Λιβάνου ἀφ' οὗ σὺ κεκοίμησαι, οὐκ ἀνέβη ὁ κό-
πων ἡμᾶς.
9 *ὁ ἅδης κάτωθεν ἐπαρόξυνταί σοι συναντήσας σοι, συνη-
γέρθησάν σοι πάντες οἱ γίγαντες οἱ ἀρχόντες τῆς γῆς, οἱ
ἐγείραντες ἐκ τῶν θρόνων αὐτῶν πάντας βασιλεῖς ἐθνῶν.
10 *πάντες ἀποκριθήσονταί σοι, καὶ σὺ ἐάλως
ὥσπερ καὶ ἡμεῖς. ἐν ἡμῖν δὲ κατελογίσθης.
11 *κατέβη δὲ εἰς ἅδην ἡ δόξα σου, ἡ πολλὴ εὐφροσύνη
σου. ὑποκάτω σου στρωθήσεται σὴς. καὶ τὸ κατάλυμά σου
σκώληξ.
12 *πῶς ἐξέπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὁ ἑωσφόρος ὁ πρωὶ ἀνα-
τέλλων; συνετρίβης εἰς τὴν γῆν ὁ ἀποστέλλων πρὸς πάντα
τὰ ἔθνη.
13 *σὺ δὲ εἶπας ἐν τῇ καρδίᾳ σου, εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναβήσο-
μαι, ἐπάνω τῶν ἄστρων τοῦ οὐρανοῦ θήσω τὸν θρόνον μου.
καθιῶ ἐν ὄρει ὑψηλῷ ἐπὶ τὰ ὄρη τὰ ὑψηλὰ τὰ πρὸς
14 βορρᾶν. *ἀναβήσομαι ἐπάνω τῶν νεφελῶν, ἔσομαι ὅ-
μοιος τῷ ὑψίστῳ.
15 *νῦν δὲ εἰς ἅδου καταβήσῃ καὶ εἰς τὰ θεμέλια τῆς γῆς.
16 *οἱ ἰδόντες σε θαυμάσονταί σε ἐπὶ σοί, καὶ ἐροῦσιν. οὗτος
ὁ ἀνθρωπος ὁ παροξύνων τὴν γῆν, ὁ σείων βασιλείς.
17 *ὁ θεὶς τὴν οἰκουμένην ἔρημον καὶ τὰς πόλεις αὐτῆς
καθεῖλεν. οὗ τὰ ἀπαγωγὰ οὐκ ἔλυσεν.
18 *πάντες οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν ἐκοιμήθησαν ἐν τιμῇ,
ἄνθρωπος ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.
19 *Σὺ δὲ ῥιφήσῃ ἐν τοῖς ὄρεσιν ὡς νεκρὸς ἐβδελυγμένος
μετὰ πολλῶν τεθνηκότων κεκεντημένων μαχαίρᾳ κατα-
βαινόντων εἰς ἅδου.
20 *οὐ τρόπον ἱμάτιον ἐν αἵματι πεφυρμένον οὐκ ἔσται
καθαρόν, οὕτως οὐδὲ σὺ ἔσῃ καθαρός. διότι τὴν γῆν μου
ἀπώλεσας καὶ τὸν λαόν μου ἀπέκτεινας. οὐ μὴ μείνῃς εἰς
τὸν αἰῶνα χρόνον. σπέρμα πονηρόν
21 *ἑτοίμασον τὰ τέκνα σου σφαγὴν τοῖς ἁμαρτίαις τῶν
πατέρων αὐτῶν, ἵνα μὴ ἀναστῶσι καὶ κληρονομήσωσι τὴν
γῆν, καὶ ἐμπλήσωσι τὴν γῆν πολέμων.
22 *καὶ ἐπαναστήσομαι αὐτοῖς, λέγει κύριος σαβαώθ,
καὶ ἀπολέσω αὐτῶν ὄνομα, καὶ κατάλειμμα καὶ σπέρμα,
τάδε λέγει κύριος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

*Reges quoque lætati sunt super te. diuites in substantiis dicebant: A tempore quo dormiuisti, non ascendit disperdens super nos.
9 *Infernus subter te commotus est in occursum aduentus tui, suscitauit tibi gigantes. Omnes diuites in substantiis surrexerunt de
soliis suis omnes reges populorum. 10 Omnes illi respondebunt, & dicent tibi: Tu quoque infirmatus es sicut & nos; assimilatus es
nobis. 11 Detracta est in infernum gloria tua; strepitus laudis musicæ tuæ: subter te sternent vermes, & super te tinea. 12 Quomodo ce-
cidisti de excelso, qui eras splendidus inter filios hominum, sicut stella lucens inter stellas? proiectus es in terram qui occidebas populos.
13 Tu autem dixisti in corde tuo: In excelsum ascendam, super populum Dei ponam thronum regni mei, & sedebo in monte fœde-
ris in finibus Aquilonis. 14 Ascendam super omnem populum: ero excelsior omnibus. 15 Qui te viderint, super te contempla-
buntur, & te prospicient, & dicent: Nunquid iste est vir qui commouebat terram, in solitudinem redigens regna?
17 Posuit orbem sicut desertum, & ciuitates eius destruxit, vinctis eius non aperuit ianuam. 18 Omnes reges populorum
vniuersi dormierunt in gloria, vnusquisque in domo seculi sui. 19 Tu autem proiectus es de sepulchro tuo, quasi virgultum abscon-
ditum, coopertum interfectis, vulneratis gladio, descendentibus in lacum domus perditionis, quasi cadauer conculcatum.
20 Non eris sicut vnus ex eis in sepulchro; quia terram tuam dissipasti, & populum tuum occidisti: non permanebit in æternum se-
men malignorum. 21 Præparate filiis eorum occisionem, propter peccata patrum suorum, ne fortè consurgant & possideant terrā;
& impleatur facies orbis inimicis. 22 Et consurgam, vt vindictam sumam ex eis, dicit Dominus exercituum. & disperdam de Baby-
lone nomen & reliquias, & filium, & filium filij, dicit Dominus.

Universidad de Deusto Biblioteca

23 וְשַׂמְתִּיהָ לְמוֹרַשׁ קִפֹּד וְאַגְמֵי־מָיִם וְטֵאטֵאתִיהָ
בְּמַטְאֲטֵא הַשְׁמֵד נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת׃
24 נִשְׁבַּע יְהוָה צְבָאוֹת לֵאמֹר אִם־לֹא כַּאֲשֶׁר
דִּמִּיתִי כֵּן הָיָתָה וְכַאֲשֶׁר יָעַצְתִּי הִיא תָקוּם׃
25 לִשְׁבֹּר אַשּׁוּר בְּאַרְצִי וְעַל־הָרַי אֲבוּסֶנּוּ וְסָר
מֵעֲלֵיהֶם עֻלּוֹ וְסֻבֳּלוֹ מֵעַל שִׁכְמוֹ יָסוּר׃
26 זֹאת הָעֵצָה הַיְּעוּצָה עַל־כָּל־הָאָרֶץ וְזֹאת הַיָּד
הַנְּטוּיָה עַל־כָּל־הַגּוֹיִם׃
27 כִּי־יְהוָה צְבָאוֹת יָעָץ וּמִי יָפֵר וְיָדוֹ הַנְּטוּיָה וּמִי
יְשִׁיבֶנָּה׃
28 בִּשְׁנַת־מוֹת הַמֶּלֶךְ אָחָז הָיָה הַמַּשָּׂא הַזֶּה׃
29 אַל־תִּשְׂמְחִי פְלֶשֶׁת כֻּלֵּךְ כִּי נִשְׁבַּר שֵׁבֶט מַכֵּךְ
כִּי־מִשֹּׁרֶשׁ נָחָשׁ יֵצֵא צֶפַע וּפִרְיוֹ שָׂרָף מְעוֹפֵף׃
30 וְרָעוּ בְּכוֹרֵי דַלִּים וְאֶבְיוֹנִים לָבֶטַח יִרְבָּצוּ
וְהֵמַתִּי בָרָעָב שָׁרְשֵׁךְ וּשְׁאֵרִיתֵךְ יַהֲרֹג׃
31 הֵילִילִי שַׁעַר זַעֲקִי־עִיר נָמוֹג פְּלֶשֶׁת כֻּלֵּךְ כִּי
מִצָּפוֹן עָשָׁן בָּא וְאֵין בּוֹדֵד בְּמוֹעָדָיו׃
32 וּמַה־יַּעֲנֶה מַלְאֲכֵי־גוֹי כִּי יְהוָה יִסַּד צִיּוֹן וּבָהּ
יֶחֱסוּ עֲנִיֵּי עַמּוֹ׃

טו

1 מַשָּׂא מוֹאָב כִּי בְּלֵיל שֻׁדַּד עָר מוֹאָב נִדְמָה כִּי
בְּלֵיל שֻׁדַּד קִיר־מוֹאָב נִדְמָה׃
2 עָלָה הַבַּיִת וְדִיבֹן הַבָּמוֹת לְבֶכִי עַל־נְבוֹ וְעַל
מֵידְבָא מוֹאָב יְיֵלִיל בְּכָל־רֹאשָׁיו קָרְחָה כָּל־זָקָן
גְּדוּעָה׃
3 בְּחוּצֹתָיו חָגְרוּ שָׂק עַל גַּגּוֹתֶיהָ וּבִרְחֹבֹתֶיהָ כֻּלֹּה
יְיֵלִיל יֹרֵד בַּבֶּכִי׃
4 וַתִּזְעַק חֶשְׁבּוֹן וְאֶלְעָלֵה עַד־יַהַץ נִשְׁמַע קוֹלָם
עַל־כֵּן חֲלֻצֵי מוֹאָב יָרִיעוּ נַפְשׁוֹ יָרְעָה לּוֹ׃

23 * Et ponam eam in possessionem ericij,
& in paludes aquarum, & scopabo eam in
scopa terens, dicit Dominus exercituum.
24 * Iurauit Dominus exercituum dicens: Si
non vt putaui ita erit; & quomodo mente
tractaui, sic eueniet.
25 * Vt conteram Assyrium in terra mea, &
in montibus meis conculcem eum, & au-
feretur ab eis iugum eius, & onus illius ab
humero eorum tolletur.
26 * Hoc consilium quod cogitaui super om
G nem terram, & hæc est manus extenta su-
per vniuersas gentes.
27 * Dominus exercituum decreuit, & quis
poterit infirmare? & manus eius extentæ,
& quis auertet eam?
28 * In anno quo mortuus est rex Achaz, fa-
ctum est onus istud.
29 * Ne læteris Philistæa omnis tu, quoniam
cōminuta est virga percussoris tui. De radi-
ce enim colubri egredietur regulus, & se-
30 men eius absorbens volucrē. * Et pascen-
tur primogenita pauperum, & pauperes fi-
ducialiter requiescent: & interire faciam in
fame radicem tuam, & reliquias tuas inter-
31 ficiam. * Vlula porta, clama ciuitas, pro-
strata est Philistæa omnis. Ab aquilone
enim fumus veniet, & non est qui effugiat
agmen eius.
32 * Et quid respondebitur nunciis gentis?
Quia Dominus fundauit Sion, & in ipsa
sperabunt pauperes populi eius.

CAP. XV.

1 ONus Moab. Quia nocte vastata est, Ar Iere. 48. Ezech. 25.
A Moab conticuit: quia nocte vastatus
2 est murus Moab, cōticuit. * Ascendit do-
mus & Dybon ad excelsa in planctum su-
per Nabo, & super Medaba Moab vlula-
bit. In cunctis capitibus eius caluicium,
3 & omnis barba radetur. * In triuiis eius ac-
cincti sunt sacco; super tecta eius & in pla
teis eius omnis vlulatus descendet in fletū.
4 * Clamabit Esebon & Eleale: vsque Iasa
audita est vox eorum. Super hoc expediti
Moab vlulabunt, anima eius vlulabit
sibi.

** Et ponam Babylonem desertam; ita vt ha-* 23
bitent ericij, & erit in nihilum, & ponam eam
luti barathrum in perditionem. hæc dicit Domi-
*nus Sabaoth. * Quemadmodum dixi, sic erit;* 24
*& quemadmodū deliberaui, sic manebit: * Vt* 25
perdam Assyrios super terram meam, & super
montes meos: & erunt in conculcationem, &
auferetur ab eis iugum eorum, & gloria eorum
ab humeris eorum auferetur.
** Hoc consilium quod cogitauit Dominus su-* 26
per vniuersum orbem, et hæc manus excelsa su-
per omnes gentes.
** Quæ enim Deus sanctus decreuit, quis dis-* 27
sipabit? & manum eius excelsam quis auertet?
** Anno quo mortuus est Achaz rex, factum* 28
est verbum hoc:
** Ne lætemini Philistiim omnes, contritum* 29
est enim iugum percutientis vos. Ex enim semi-
ne serpentum egredientur genimina aspidum, et
genimina eorum egredientur serpentes pennati.
** Et pascentur mendici per ipsum: mendici* 30
autem homines in pace requiescent; interficiet
autem in fame semen tuum, & reliquias tuas
interficiet.
** Vlulate portæ ciuitatum, clament ciuitates* 31
conturbatæ Philistiim omnes, quia ab Aquilone
fumus venit, & non est vt sit.
** Et quid respondebunt reges gentium? quia* 32
Dominus fundauit Sion, & per ipsum salua-
buntur populi multi.

CAP. XV.

VErbum contra Moab. Nocte peribit Moa- 1
bites, nocte enim vastabitur murus Moabi-
*tidis. contristamini in nobisipsis. * Peribit* 2
enim & Debon: vbi ara vestra, illuc ascende-
tis ad plorãdum; super Nabau Moabitidis vlu-
late: super omne caput caluicium, omnia brachia
concisa.
** In plateis eorum præcingite saccos, et plan-* 3
gite super tectis eius, & in vicis eius omnes
*vlulate cum fletu. * Quia clamauit Esebon,* 4
& Eleale; vsque Iassa audita est vox eorum.
Propter hoc lumbi Moabitidis clamant, anima
eius cognoscet.

23 * καὶ θήσομαι τὴν Βαβυλῶνα ἔρημον, ὥστε κατοικεῖν
ἐχίνους, καὶ ἔσται εἰς οὐδέν. καὶ θήσω αὐτὴν πηλοῦ βάρα-
θρον εἰς ἀπώλειαν. τάδε λέγει κύριος σαβαώθ.
24 * ὃν τρόπον εἴρηκα, οὕτως ἔσται. καὶ ὃν τρόπον βεβούλευ-
25 μαι οὕτως μενεῖ. * τοῦ ἀπολέσαι τοὺς ἀσσυρίους ἐπὶ τῆς
γῆς τῆς ἐμῆς καὶ ἐπὶ τῶν ὀρέων μου, καὶ ἔσονται εἰς κατα-
πάτημα, καὶ ἀφαιρεθήσεται ἀπ' αὐτῶν ὁ ζυγὸς αὐτῶν, καὶ τὸ
κῦδος αὐτῶν ἀπὸ τῶν ὤμων αὐτῶν ἀφαιρεθήσεται.
26 * αὕτη ἡ βουλὴ ἣν βεβούλευται κύριος ἐπὶ ὅλην τὴν
οἰκουμένην. καὶ αὕτη ἡ χεὶρ ἡ ὑψηλὴ ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη.
27 * ἃ γὰρ ὁ θεὸς ὁ ἅγιος βεβούλευται, τίς διασκεδάσει; καὶ
τὴν χεῖρα αὐτοῦ τὴν ὑψηλὴν τίς ἀποστρέψει;
28 * τοῦ ἔτους οὗ ἀπέθανεν ἄχαζ ὁ βασιλεύς, ἐγενήθη τὸ
ῥῆμα τοῦτο.
29 * μὴ εὐφρανθείητε οἱ ἀλλόφυλοι πάντες, συνετρίβη
γὰρ ὁ ζυγὸς τοῦ παίοντος ὑμᾶς. ἐκ γὰρ σπέρματος ὄφεων ἐξε-
λεύσονται ἔκγονα ἀσπίδων. καὶ τὰ ἔκγονα αὐτῶν ἐξε-
λεύσονται ὄφεις πετώμενοι.
30 * καὶ βοσκηθήσονται πτωχοὶ δι' αὐτοῦ. πτωχοὶ δὲ ἄνθρω-
ποι ἐπ' εἰρήνης ἀναπαύσονται. ἀνελεῖ δὲ ἐν λιμῷ τὸ σπέρ-
μα σου, καὶ τὸ κατάλειμμά σου ἀνελεῖ.
31 * ὀλολύξατε πύλαι πόλεων. κεκραγέτωσαν πόλεις
τεταραγμέναι οἱ ἀλλόφυλοι πάντες, ὅτι ἀπὸ βορρᾶ
καπνὸς ἔρχεται, καὶ οὐκ ἔστι τοῦ εἶναι.
32 * καὶ τί ἀποκριθήσονται βασιλεῖς ἐθνῶν; ὅτι κύριος ἐθεμε-
λίωσε σιών. καὶ δι' αὐτοῦ σωθήσονται λαοὶ πολλοί.

ιε

1 * Ῥῆμα κατὰ τοῦ μωάβ. νυκτὸς ἀπολεῖται ἡ μωαβῖ-
τις, νυκτὸς γὰρ ἀπολεῖται τὸ τεῖχος τῆς μωαβίτιδος. λυ-
πεῖσθε ἐφ' αὐτοῖς.
2 * ἀπολεῖται γὰρ καὶ δεβών, οὗ ὁ βωμὸς ὑμῶν. ἐκεῖ ἀνα-
βήσεσθε κλαίειν, ἐπὶ ναβαῦ τῆς μωαβίτιδος ὀλολύξατε,
ἐπὶ πάσης κεφαλῆς φαλάκρωμα πάντες βραχίονες
3 κατατετμημένοι. * ἐν ταῖς πλατείαις αὐτῶν περιζώσασθε
σάκκους, καὶ κόπτεσθε ἐπὶ τῶν δωμάτων αὐτῆς, καὶ ἐν
ταῖς ῥύμαις αὐτῆς πάντες ὀλολύζετε μετὰ κλαυθμοῦ.
4 * ὅτι κέκραγεν ἐσεβών. καὶ ἐλεαλὴ ἕως ἰασσὰ ἠκούσθη
ἡ φωνὴ αὐτῶν. διὰ τοῦτο ἡ ὀσφὺς τῆς μωαβίτιδος βοᾷ,
ἡ ψυχὴ αὐτῆς γνώσεται.

תרגום יונתן

23 ואשוינה לירותת קופדין וביצין דמיין ואמטאטנה כמה דממטאטין במכנשתא ואחבבינה לשיצאה אמר יי אלהים צבאות: 24 קים יי צבאות למימר אם לא כמא דחשבית כן הוא וכמא דיעצת היא תקום: 25 למתבר אתוראה בארעי ועל טורי עמי ארושינה ותעדי פגוון מרותיה ונירויה מעל צואריהון יתפסק: 26 דא מלכא דמליך על כל ארעא ודא גבורתא דמרממא דשליט על כל מלכותא: 27 ארי יי צבאות מלך ומן יעדי וגבורתה מרממא וליתה דיתיבנה: 28 בשתא דמית מלכא אחז הוה מטל נבואתא הדא: 29 לא תחדון פלשתאי כלכון ארי אתבר שלטון דהוה מפלח בכון ארי מבני בנוהי דישי יפוק משיחא ויהי עובדוהי בכון כחויי מפריחן: 30 ויתפרנסון חשיכי עמא וענותניא ביומוהי לרחצא ישרון ואמית בכפנא בנך ושאר עמיך יקטל: 31 אילילי על תרעיך צוחי על קרויך אתברתון פלשתאי כלכון ארי מצפונא פרענא אתי וליה דמאחר בזמנוהי: 32 ומה יבסרת אזגדי עממיא ארי יי שכלל ציון ובה יתרחצון ויחדון חשיכי עמא:

טו

1 מטל כס דלוט לאשקאה ית מואב ארי בליליא אתבזיזת לחית מואב ואנון דמיכין ובליליא אתכבש כרכא דמואב ואנון רדימין: 2 סליקו לבתיא דדיבון לבמתא למבכי על נבו ועל מידבא מואבאי מיללין ובכל רישיהון קרחא ובכל דקן גלוח: 3 בשוקיהון יסרון סקין על אגוריהון וברחוביהון כלהון מיללין מצוחין ובכן: 4 וצוחו יתבי חשבון ואלעלה עד יהץ אשתמע קלהון על כן מזרזי מואב מצוחין על נפשהון מיללין:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

23 Et ponam eam in hæreditatem ericiorum, & in paludes aquarum, & scopabo eas, sicut scopis scopatur: & suscitabo eam, vt disperdam eam, dicit Dominus exercituum. 24 Iurauit Dominus exercituum dicens: Si non vt putaui, ita erit; & sicut consilio decreui, ita confirmabitur. 25 Vt conteram Assyrium in terra mea, & in montibus populi mei conculcem eum: & auferetur ab eis subiectio eius, & iugum eius à ceruicibus eorum cessabit. 26 Hoc est consilium quod consultum est super omnem terram; & hæc est potentia dominantis, quæ eleuata est super omnia regna. 27 Quoniam Dominus exercituum decreuit consilium, & quis est qui auferat ipsum? & potentia eius eleuata est; at quis eam reuocabit? 28 In anno quo mortuus est rex Achaz, factum est onus prophetiæ huius. 29 Ne lætemini Philistęi vniuersi vos, quia contritum est dominium cui seruiebatis. Quoniā de filiis filiorum Iesse egredietur Christus, & erunt opera eius in vobis quasi serpēns volans. 30 Et pascentur pauperes populi, & mites in diebus eius habitabunt confidenter; & occidet fame filios tuos, & residuum populi tui interficiet. 31 Vlula super portas tuas, clama super ciuitates tuas: exterminati estis Philistæi omnes vos, quia ab Aquilone malum veniet, & non erit qui moram faciat in temporibus suis. 32 Et quid annunciabunt nuncij populorum? quia Dominus fundabit Sion: & in ipsa sperabunt & lætabuntur pauperes populi.

CAP. XV.

ONus calicis maledictionis ad propinandum Moab: Quia in nocte diruta est Lehaiath Moab ipsis dormientibus, & in nocte subiecta est vrbs Moab ipsis soporatis. 2 Ascendite in domos Dibon, in excelsa ad plorandum super Nebo, & super Medaba Moabitæ vlulāt: & in omnibus capitibus suis caluicium, & in omni barba depilatio. 3 Et in vicis suis accingentur saccis super tecta sua: & in plateis suis omnes vlulant, clamant, & plorant. 4 Et clamauerunt habitatores Essebon & Eleale: vsque Iahats audita est vox eorum; propterea accincti Moab clamant, super animas suas vlulant.

5 לבי למואב יזעק בריחה עד צוער עגלת שלשיה
כי מעלה הלוחית בבכי יעלה בו כי דרך חרנים
זעקת שבר יעערו :
6 כי מי נמרים משמות יהיו כי יבש חציר כלה
דשא ירק לא היה :
7 על כן יתרה עשה ופקדתם על נחל הערבים
ישאום :
8 כי הקיפה הזעקה את גבול מואב עד אגלים
יללתה ובאר אלים יללתה :
9 כי מי דימון מלאו דם כי אשית על דימון
נוספות לפליטת מואב אריה ולשארית אדמה :

יו

1 שלחו כר מושל ארץ מסלע מדברה אל
הר בת ציון :
2 והיה כעוף נודד קן משלח תהיינה בנות מואב
מעברות לארנון :
3 הביאו עצה עשו פלילה שיתי כליל צלך בתוך
צהרים סתרי נדחים נודד אל תגלי :
4 יגורו בך נדחי מואב הוי סתר למו מפני שודד
כי אפס המץ כלה שד תמו רמס מן הארץ :
5 והוכן בחסד כסא וישב עליו באמת באהל דוד
שפט ודרש משפט ומהר צדק :
6 שמענו גאון מואב גא מאד גאותו וגאונו
ועברתו לא כן בדיו :
7 לכן ייליל מואב למואב כלה ייליל לאשישי
קיר חרשת תהגו אך נכאים :
8 כי שדמות חשבון אמלל גפן שבמה בעלי גוים
הלמו שרוקיה עד יעזר נגעו תעו מדבר שלחותיה
נטשו עברו ים :

5 Cor meum ad Moab clamabit, vectes
C eius vſque Segor vitulam conſternantem;
per aſcenſum enim Luith flens aſcendet,&
in via Oronaim clamorem contritionis leuabunt.
6 Aquæ enim Nemrim deſertæ erũt; quia
aruit herba, defecit germen, viror omnis
7 interiit. Secundum magnitudinẽ operis
D & viſitatio eorum: ad torrentem ſalicum
ducent eos.
8 Quoniam circuibit clamor terminum
Moab. Vſque ad Gallim vlulatus eius, &
vſque ad puteum Helim clamor eius.
9 Quia aquę Dybon repletæ ſunt ſanguine. Ponam enim ſuper Dybon additamenta, his qui fugerint de Moab leonem, & reliquiis terræ.

CAP. XVI.

1 EMitte agnum Domine, dominatorem
A terræ de petra deſerti ad montem filiæ
2 Sion. Et erit ſicut auis fugiens, & pulli
de nido euolantes; ſic erunt filiæ Moab in
tranſcenſu Arnon.
3 Ini conſilium, coge concilium: pone quaſi noctẽ vmbram tuam in meridie. abſconde fugientes, & vagos ne prodas.
4 Habitabunt apud te profugi mei. Moab eſto latibulum eorum à facie vaſtatoris. Finitus eſt enim puluis, cõſummatus eſt miſer, defecit qui conculcabat terram.
5 Et præparabitur in miſericordia ſoliũ, & ſedebit ſuper eum in veritate in tabernaculo Dauid iudicans & quęrens iudiciũ, & velociter reddens quod iuſtum eſt.
6 Audiuimus ſuperbiam Moab, ſuperbus eſt valde. Superbia eius & arrogantia eius, & indignatio eius, plus quàm fortitudo eius.
7 Idcirco vlulabit Moab ad Moab: vniuerſus vlulabit. His qui lętantur ſuper muros cocti lateris, loquimini plagas ſuas.
8 Quoniam ſuburbana Eſebon deſerta ſunt. et vineam Sabama domini gentiũ exciderũt. Flagella eius vſque ad Iazer peruenerunt: errauerunt in deſerto: propagines eius relictæ ſunt, tranſierunt mare.

תרגום יונתן

5 בלבהון מואבאי יימרון למערק עד צוער עגלת תלתות דבתא ארי במסקית לוחית כדבכן יסקון בה ארי במחותית חורונים צוחת תבירי קרב יבשרון : 6 ארי מי נמרים לצדו יהון ארי יבש עסבא אף דתאה ירוק לא הוה : 7 בכן שאר נכסיהון דקנו יקבזון ותחומיהון על ימא מערבאה יתנסב מנהון : 8 ארי אקפת צוחתא ית תחום מואב עד אגלים מיללין ובאר אילים מצוחין : 9 ארי מי דימון אתמליו דם קטילין ארי אמני על דימון כנישת משריתא לשיזבת מואב מלך במשריתיה יסק ולמבז ית שארא דארעהון :

יו

1 יהון מסקי מסין למשיחא דישראל דתקיף על דהוו במדברא לטור כנישתא דציון : 2 ויהי כעופא דאפרחוהי מקנה אטלטל יתקפן ויהוין בנת מואב מגיזן להון לארנון : 3 אתמלכי מלך עבדי עצה שוי כליליא טוליך ביממא בגו טיהרא טמרי מטלטליא ומבדריא לא תקרבין : 4 יתיתבון ביך מטלטליא מלכות מואב הוי סתרא להון מן קדם בזוזין ארי סף מעיקא אשתצא בזזא ספו כל דהוו דיישין ארעא : 5 בכן משיחא דישראל יתקן בטוב כרסוהי ויתב עלוהי בקשוט בקרתא דדויד דאין ותבע דין ועבד קשוט : 6 שמענא רברבי מואב דמתגאן לחדא יקיריהון ומפנקיהון וגיותנותהון לקביל פרענותהון לא שוי להון : 7 בכן מיללין מואבאי על מואבאי כלהון מצוחין על אנש כרך תקפהון דהוו יימרון ברם כבישין : 8 ארי אתבזיזא משרית חשבון אתקטלא סיעת סבמה מלכי עממין קטלו שלטוניהון עד יעזר מטו טעו למדברא מטלטליהון גזו עברו ימא :

Cor Moabitidis clamat in ipſa vſque Segor, vitula enim eſt trima, ſuper autem requiem Luith; ad te flentes aſcendent via Oronaim: clamat contritio & concuſſio. 5
Aqua Nebrim deſerta erit, & herba eius deficiet; herba enim viridis non erit. 6
Nunquid & ſic debet ſaluari? inducam enim ſuper vallem Arabes, & capient eam. 7
Attigit enim clamor terminum Moabitidis, Agallim; & vlulatus eius vſque ad puteum Elim, vlulatus eius. 8
Nam aqua Dibon replebitur ſanguine; inducam enim ſuper Dibon additamenta: & tollam ſemen Moab & Ariel, & reliquum Adama. 9

CAP. XVI.

MIttam agnum dominantem ſuper terram: nũquid petra deſerta eſt mons filiæ Sion? 1
Eris enim ſicut auis volantis pullus ablatus filia Moab; deinde autem Arnon 2
Plura conſule. facite tegmen planctus ipſi ſemper. in meridianis tenebris fugiunt, obſtupuerunt. ne ducaris. 3
Habitabunt iuxta te fugitiui Moab. erunt protectio vobis à facie perſequentis; quia ſublatum eſt auxilium tuum & princeps perijt conculcans à terra. 4
Et dirigetur cum miſericordia ſolium: & ſedebit ſuper illud cum veritate in tabernaculo Dauid, iudicans & requirens iudicium, & feſtinans iuſtitiam. 5
Audiuimus iniuriam Moab: contumelioſam valde ſuperbiam; & iniuriam eius & indignatio eius non ſic: diuinatio tua. 6
Vlulabit Moab; in enim Moabitide omnes vlulabunt; in habitantibus autem Seth, meditaberis, & non confunderis. 7
Campi Eſebon lugebunt, vinea Sabama. abſorbentes gentes, conculcantes vites eius, vſque Iazer non contingatis: errate per deſertum, miſſi ab ea relicti ſunt, tranſierunt enim mare. 8

5 ἡ καρδία τῆς μωαβίτιδος βοᾷ ἐν ἑαυτῇ ἕως σηγώρ, δάμαλις γάρ ἐστι τριετής, ἐπὶ δὲ τῆς ἀναπαύσεως τῆς λουιθ πρὸς σὲ κλαίοντες ἀναβήσονται τῇ ὁδῷ ἀρωνιίμ· βοᾷ σύντριμμα καὶ σεισμός.
6 τὸ ὕδωρ τῆς νεβρίμ ἔρημον ἔσται, καὶ ὁ χόρτος αὐτῆς
7 ἐκλείψει· χόρτος γὰρ χλωρὸς οὐκ ἔσται. μὴ καὶ οὕτως μέλλει σωθῆναι; ἐπάξω γὰρ ἐπὶ τὴν φάραγγα ἄραβας, καὶ λήψονται αὐτήν.
8 συνῆψε γὰρ ἡ βοὴ τὸ ὅριον τῆς μωαβίτιδος τῆς ἀγαλλείμ, καὶ ὀλολυγμὸς αὐτῆς ἕως τοῦ φρέατος τοῦ ἐλείμ, ὀλολυγμὸς αὐτῆς.
9 τὸ γὰρ ὕδωρ τὸ δεβὼν πλησθήσεται αἵματος· ἐπάξω γὰρ ἐπὶ δεβὼν προσθήκας· καὶ ἀρῶ τὸ σπέρμα μωὰβ καὶ ἀριὴλ καὶ τὸ κατάλοιπον ἀδαμα.

ιϛ.

1 Ἀποστελῶ ἀμνοὺς κυριεύοντα ἐπὶ τὴν γῆν· μὴ πέτρα ἔρημός ἐστι τὸ ὄρος τῆς θυγατρὸς σιών;
2 ἔσῃ γὰρ ὡς πετεινοῦ ἀνιπταμένου νεοσσὸς ἀφῃρημένος θύγατερ μωάβ· ἔπειτα δὲ ἀρνῶν
3 πλείονα βουλεύου· ποιεῖτε σκέπην πένθους αὐτῇ διαπαντός· ἐν μεσημβρινῇ σκοτίᾳ φεύγουσιν ἐξέστησαν, μὴ ἀχθῇς.
4 παροικήσουσί σοι οἱ φυγάδες μωάβ, ἔσονται σκέπη ὑμῖν ἀπὸ προσώπου διώκοντος, ὅτι ἤρθη ἡ συμμαχία σου καὶ ὁ ἄρχων ἀπώλετο ὁ καταπατῶν ἀπὸ τῆς γῆς.
5 καὶ διορθωθήσεται μετ᾽ ἐλέους θρόνος· καὶ καθιεῖται ἐπ᾽ αὐτοῦ μετὰ ἀληθείας ἐν σκηνῇ δαυίδ, κρίνων καὶ ἐκζητῶν κρίμα καὶ σπεύδων δικαιοσύνην.
6 ἠκούσαμεν τὴν ὕβριν μωάβ, ὑβριστὴν σφόδρα τὴν ὑπερηφανίαν, καὶ τὴν ὕβριν αὐτοῦ καὶ ἡ μῆνις αὐτοῦ οὐχ οὕτως· μαντεία σου.
7 ὀλολύξει μωάβ, ἐν γὰρ τῇ μωαβίτιδι πάντες ὀλολύξουσιν· ἐν τοῖς κατοικοῦσι δὲ σέθ, μελετήσεις, καὶ οὐκ ἐντραπήσῃ.
8 τὰ πεδία ἐσεβὼν πενθήσει, ἄμπελος σεβαμά· καταπίνοντες τὰ ἔθνη, καταπατήσατε τὰς ἀμπέλους αὐτῆς, ἕως ἰαζὴρ οὐ μὴ συνάψητε· πλανήθητε τὴν ἔρημον, οἱ ἀπεσταλμένοι ἀπ᾽ αὐτῆς κατελείφθησαν, διέβησαν γὰρ τὴν θάλασσαν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 In cordibus ſuis dicent Moabitæ, vt fugiant vſque ad Segor, vitulam triennem grandem, quoniam per aſcenſum Luith in planctu aſcendent eò, quia in deſcenſu Horonaim clamorem victorum in prœlio, annunciabunt. 6 Quoniam aquæ Nemrim in deſolationem erunt, quia exiccata eſt herba, fœnum quoque viride non fuit. 7 Propterea reſiduum ſubſtantiæ eorum quod poſſederunt, diripietur: & terminus eorum vſque ad mare Occidentale tolletur ab eis. 8 Quoniam circuit clamor terminum Moab, vſque Agalim vlulant, & in Beerelim clamant. 9 Quoniam aquæ Dimon impletæ ſunt ſanguine occiſorum; quia conſtituam ſuper Dimon congregationem exercitus. Ad eos qui liberati fuerint de Moab, aſcendet rex cum exercitu ſuo, & vt diripiat reſiduum terræ eorum.

CAP. XVI.

DEferent tributa Chriſto Iſrael qui fortis eſt ſuper eos, qui erant in deſerto, ad montem cœtus Syon. 2 Et erit quaſi tranſmigrans auis, quam abegerunt de nido ſuo; circumductæ erunt filiæ Moab tranſlatæ ad Arnon. 3 Ini conſilium, fac conſilium: pone quaſi noctem vmbram tuam interdiu in meridie: abſconde tranſmigrantes, diſperſos ne cõtingatis. 4 Habitabũt in te profugi, regnũ Moab; eſto eis protectio à facie diripientium; quia finitus eſt hoſtis, conſummatus eſt deprædator, defecerunt omnes qui conculcabant terram. 5 Tunc Chriſto Iſrael præparabitur thronus eius in bono, & ſedebit ſuper eum in veritate, in ciuitate Dauid, iudicans & quærens iudicium, & faciens veritatem. 6 Audiuimus principes Moab, qui ſuperbiunt nimis; inclytos eorum, & delicatos eorum: ſed ſuperbia eorũ propter vltionem eorũ, non profuit eis. 7 Propterea vlulabunt Moabitæ: ad Moabitas omnes clamabunt, ſuper viros ciuitatis fortitudinis eorũ mœrentes dicẽt: Subiecti vtique ſunt. 8 Quoniã direpta ſunt caſtra Eſſebon, interfecta eſt turba Sebama; reges populorum occiderunt dominatores eorum: vſque ad Iazer peruenerunt, errauerunt in ſolitudine, profugi eorum transfretauerunt, tranſierunt mare.

Universidad de Deusto
Biblioteca

9 עַל־כֵּן אֶבְכֶּה בִּבְכִי יַעְזֵר גֶּפֶן שִׂבְמָה אֲרַיָּוֶךְ
דִּמְעָתִי חֶשְׁבּוֹן וְאֶלְעָלֵה כִּי עַל־קֵיצֵךְ וְעַל־קְצִירֵךְ
הֵידָד נָפָל׃
10 וְנֶאֱסַף שִׂמְחָה וָגִיל מִן־הַכַּרְמֶל וּבַכְּרָמִים לֹא־
יְרֻנָּן לֹא יְרֹעָע יַיִן בַּיְקָבִים לֹא־יִדְרֹךְ הַדֹּרֵךְ הֵידָד
11 הִשְׁבַּתִּי׃ עַל־כֵּן מֵעַי לְמוֹאָב כַּכִּנּוֹר יֶהֱמוּ
וְקִרְבִּי לְקִיר חָרֶשׂ׃
12 וְהָיָה כִי־נִרְאָה כִּי־נִלְאָה מוֹאָב עַל־הַבָּמָה
וּבָא אֶל־מִקְדָּשׁוֹ לְהִתְפַּלֵּל וְלֹא יוּכָל׃
13 זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל־מוֹאָב מֵאָז׃
14 וְעַתָּה דִּבֶּר יְהוָה לֵאמֹר בְּשָׁלֹשׁ שָׁנִים כִּשְׁנֵי
שָׂכִיר וְנִקְלָה כְּבוֹד מוֹאָב בְּכֹל הֶהָמוֹן הָרָב וּשְׁאָר
מְעַט מִזְעָר לוֹא כַבִּיר׃

יז

1 מַשָּׂא דַּמָּשֶׂק הִנֵּה דַמֶּשֶׂק מוּסָר מֵעִיר
וְהָיְתָה מְעִי מַפָּלָה׃
2 עֲזֻבוֹת עָרֵי עֲרֹעֵר לַעֲדָרִים תִּהְיֶינָה וְרָבְצוּ
וְאֵין מַחֲרִיד׃
3 וְנִשְׁבַּת מִבְצָר מֵאֶפְרַיִם וּמַמְלָכָה מִדַּמֶּשֶׂק
וּשְׁאָר אֲרָם כִּכְבוֹד בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל יִהְיוּ נְאֻם־
יְהוָה צְבָאוֹת׃
4 וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִדַּל כְּבוֹד יַעֲקֹב וּמִשְׁמַן
בְּשָׂרוֹ יֵרָזֶה׃
5 וְהָיָה כֶּאֱסֹף קָצִיר קָמָה וּזְרֹעוֹ שִׁבֳּלִים יִקְצוֹר
וְהָיָה כִּמְלַקֵּט שִׁבֳּלִים בְּעֵמֶק רְפָאִים׃
6 וְנִשְׁאַר־בּוֹ עוֹלֵלֹת כְּנֹקֶף זַיִת שְׁנַיִם שְׁלֹשָׁה
גַּרְגְּרִים בְּרֹאשׁ אָמִיר אַרְבָּעָה חֲמִשָּׁה בִּסְעִפֶיהָ
פֹּרִיָּה נְאֻם־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃
7 בַּיּוֹם הַהוּא יִשְׁעֶה הָאָדָם עַל־עֹשֵׂהוּ וְעֵינָיו אֶל־
קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל תִּרְאֶינָה׃

9 * Super hoc plorabis in fletu Iazer, &
vineam Sabama. Inebriabo te lachryma
mea Esebon & Eleale, quoniam super vin-
demiam tuam, & super messem tuam vox
10 calcantium irruit. * Et auferetur lætitia
& exultatio de Carmelo, & in vineis non Iere. 48
D exultabit neque iubilabit. Vinum in tor-
culari non calcabit qui calcare consueue-
rat: vocem calcantium abstuli.
11 * Super hoc venter meus ad Moab qua-
si cithara sonabit, & viscera mea ad murũ
12 cocti lateris. * Et erit cùm apparuerit
quòd laborauit Moab super excelsis suis,
ingredietur ad sancta sua vt obsecret, & nõ
13 valebit. * Hoc verbum quod locutus est
Dominus ad Moab ex tunc:
14 * Et nunc locutus est, dicens: In tribus
annis quasi anni mercenarij auferetur glo
ria Moab super omni populo multo, & re-
linquetur in eo paruus & modicus nequa-
quam multus.

CAP. XVII.

1 A ONus Damasci. Ecce Damascus desinet
esse ciuitas, & erit sicut aceruus lapi-
2 dum in ruina. * Derelictæ ciuitates Aroer
gregibus erunt, & requiescent ibi, & non
erit qui exterreat.
8 * Et cessabit adiutorium ab Ephraim,
& regnum à Damasco, & reliquiæ Syriæ
sicut gloria filiorum Israel erunt, dicit Do
4 minus exercituum. * Et erit in die illa
attenuabitur gloria Iacob, & pinguedo
carnis eius emarcescet.
5 * Et erit sicut congregans in messe quod
restiterit, & brachium eius spicas leget; &
erit sicut quærens spicas in valle Raphaim.
6 * Et relinquetur in eo sicut racemus, &
sicut excussio oleæ duarum vel trium oli-
uarum in summitate rami, siue quatuor
aut quinque. in cacuminibus eius fructus
eius, dicit Dominus Deus Israel.
7 * In die illa inclinabitur homo ad fa-
ctorem suum, & oculi eius ad sanctum If-
rael respicient.

תרגום יונתן

9 על כן כמא דאיתיתי משרית על יעזר כן איתי קטולין על סבמא ארוינך דמעתא חשבון ואלעלה ארי על חצדיך ועל קטפיך בוזזין נפלו
10 ואתכניש ביע וחדוה מן כרמלא ובכרמיא לא ידוצון ולא יחיכון חמר במעצריא לא יעצרון עצורין עצור אבטלית׃
11 על כן מעיהון דמואבי ככנרא המן ולביהון על אנש כרך תקפהון דון׃ 12 ויהי ארי יחזה ארי לאי מואב על במתא ויעול
לבית טעותיה למבעי ולא יכול׃ 13 דין פתגמא דמליל יי על מואב מבכן׃ 14 וכען גזר יי למימר בתלת שנין כשני
אגירא ויסוף יקרהון דמואבאי בכל המון סגיא ושאר צבחר מזעיר יסוף כל יקרהון׃

יז

1 מטל כס דלוט לאשקאה ית דמשק הא דמשק מתעדיא ממלכו ותהי לכרך מחמרא׃ 2 שביקן קרויהון חבבן לבית משרי
עדרין דען יהון וישרון ולית דמניד׃ 3 ויבטל שלטן מאפרים ומלכו מדמשק ושאר יחידאין מארם ויקרהון כיקר בני ישראל יהון
אמר יי צבאות׃ 4 ויהי בעדנא ההיא ימאך יקר יעקב ועותר יקרה יגלי׃ 5 ויהי כמכנש חצר קמה ובדרעה שבלין יחצוד ויהי
כמלקט שבלין במישר גבריא׃ 6 וישתארון ביה עוללין כביעור זיתא תרין תלתא גרגרין בריש ענפא ארבעה חמשא בסוכא סרדא כן
ישתארון יחידאין צדיקיא בגו עלמא ביני מלכותא אמר יי אלהא דישראל׃ 7 בעדנא ההיא יסתמיך אנשא על פלחן עבדה
ועינוהי למימר קדישא דישראל יסברון׃

*Propter hoc plorabo in fletu Iazer vineam 9
Sabama, arbores tuas deiecit Esebon & Elea-
le, quia super messe & super vindemia tua con-
culcabo, & omnia cadent.*
*Et auferetur lætitia & exultatio de vi- 10
neis, & in vineis tuis non lætabuntur, & non
calcabunt vinum in torcularibus, cessauit enim.*
*Propter hoc venter meus ad Moab sicut 11
cithara sonabit, & interiora mea sicut murum
renouasti.*
*Et erit vt confundaris tu: quia laborauit 12
Moab super altaribus; & ingredietur ad ma-
nufacta sua, vt oret, & non valebit liberare
eam.*
Hoc verbũ locutus est Dominus ad Moab. 13
*Et nunc locutus est Dominus: dicens, In 14
tribus annis annorum mercenarij ignominia af-
ficietur gloria Moab, in omnibus diuitiis mul-
tis, & relinquetur paucissimus & non bono-
rabilis.*

CAP. XVII.

*VErbum hoc contra Damascum: Ecce Da- 1
mascus auferetur à ciuitatibus, & erit in
ruinam,*
*Derelicta in seculum; in cubile gregum & 2
requiem, & non erit persequens.*
*Et non amplius erit munita ad confugien- 3
dum illuc Ephraim: & non amplius erit re-
gnum in Damasco, & reliquum Syrorum; non
enim tu melior es filiis Israel & gloria eorum:
hæc dicit Dominus Sabaoth.*
*Erit in die illa defectio gloriæ Iacob, & pin 4
guia gloriæ eius commouebuntur.*
*Et erit quemadmodum si quis congregaue- 5
rit messem quæ stetit, & semen spicarum metet;
& erit quemadmodum si quis congregauerit
spicam in valle dura:*
*Et relicta fuerit in ea stipula; aut sicut gra- 6
na oliuæ duo vel tria in summitate sublimi, vel
quatuor aut quinque in ramis eorum derelin-
quentur. hæc dicit Dominus Deus Israel.*
*Die illa confidens erit homo super eo qui fe- 7
cit eum: at oculi eius in sanctum Israel respi-
cient.*

9 διὰ τοῦτο κλαύσομαι εἰς τὸν κλαυθμὸν ἰαζὴρ ἄμπε-
λον σεβαμά· τὰ δένδρα σου κατέβαλεν ἐσεβὼν καὶ ἐ-
λεάλε, ὅτι ἐπὶ τῷ θερισμῷ καὶ ἐπὶ τῷ τρυγητῷ σου κα-
ταπατήσω καὶ πάντα πεσοῦνται.
10 καὶ ἀρθήσεται εὐφροσύνη καὶ ἀγαλλίαμα ἐκ τῶν
ἀμπέλων καὶ ἐν τοῖς ἀμπελῶσί σου οὐ μὴ εὐφρανθήσον-
ται, καὶ οὐ μὴ πατήσωσιν οἶνον εἰς τὰ ὑπολήνια, πέ-
παυται γάρ.
11 διὰ τοῦτο ἡ κοιλία μου ἐπὶ μωὰβ ὡς κιθάρα ἠχή-
σει, καὶ τὰ ἐντός μου ὡσεὶ τεῖχος ἐνεκαίνισας.
12 καὶ ἔσται εἰς τὸ ἐντραπῆναί σε, ὅτι ἐκοπίασε μωὰβ
ἐπὶ τοῖς βωμοῖς· καὶ εἰσελεύσεται εἰς τὰ χειροποίητα αὐ-
τῆς, ὥστε προσεύξασθαι καὶ οὐ μὴ δύνηται ἐξελέσθαι αὐτήν.
13 τοῦτο τὸ ῥῆμα ἐλάλησε κύριος ἐπὶ μωάβ.
14 καὶ νῦν ἐλάλησε κύριος, λέγων, ἐν τρισὶν ἔτεσιν
ἐτῶν μισθωτοῦ ἀτιμασθήσεται ἡ δόξα μωάβ, ἐν παντὶ
τῷ πλούτῳ τῷ πολλῷ· καὶ καταλειφθήσεται ὀλίγος
καὶ οὐκ ἔντιμος.

ιζ.

1 Τὸ ῥῆμα τοῦτο κατὰ δαμασκοῦ· ἰδοὺ δαμασκὸς ἀρ-
θήσεται ἀπὸ πόλεων, καὶ ἔσται εἰς πτῶσιν,
2 καταλελειμμένη εἰς τὸν αἰῶνα· εἰς κοίτην ποιμνίων
καὶ ἀνάπαυσιν, καὶ οὐκ ἔσται ὁ διώκων.
3 καὶ οὐκέτι ἔσται ὀχυρὰ τοῦ καταφυγεῖν ἐκεῖ τὸν ἐ-
φραίμ· καὶ οὐκέτι ἔσται βασιλεία ἐν δαμασκῷ καὶ τὸ κατά-
λοιπον τῶν σύρων· οὐ γὰρ σὺ βελτίων εἶ τῶν υἱῶν ἰσραὴλ καὶ
τῆς δόξης αὐτῶν· τάδε λέγει κύριος σαβαώθ.
4 ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔκλειψις τῆς δόξης ἰακώβ, καὶ
τὰ πίονα τῆς δόξης αὐτοῦ σεισθήσεται.
5 καὶ ἔσται ὃν τρόπον ἐάν τις συναγάγῃ ἀμητὸν ἑστηκό-
τα καὶ σπέρμα σταχύων ἀμήσῃ, καὶ ἔσται ὃν τρόπον ἐάν τις
συναγάγῃ στάχυν ἐν φάραγγι στερεᾷ·
6 καὶ καταλειφθῇ ἐν αὐτῇ καλάμη· ἢ ὡς ῥῶγες ἐλαίας
δύο ἢ τρεῖς ἐπ᾽ ἄκρου μετεώρου, ἢ τέσσαρες ἢ πέντε ἐπὶ
τῶν κλάδων αὐτῶν καταλειφθῶσι· τάδε λέγει κύριος ὁ
θεὸς ἰσραήλ.
7 τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ πεποιθὼς ἔσται ἄνθρωπος ἐπὶ τῷ
ποιήσαντι αὐτόν· οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ εἰς τὸν ἅγιον τοῦ
ἰσραὴλ ἐμβλέψονται.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Propterea sicut adduxi exercitum contra Iazer, sic adducam occisores contra Sebama: inebriabo te lachrymis Essebon & Eleale, quo-
niam super messem tuam & super vindemiam tuam deprædatores irruerunt. 10 Et retrahetur lætitia & gaudium de Carmelo; & in vineis
non exultabunt neque ridebunt: vinum in torcularibus nõ calcabunt calcatores: cessare feci calcationẽ vini. 11 Propterea viscera Moabita-
rum quasi cithara sonabunt, & corda eorum super homines ciuitatis fortitudinis suæ dolebunt. 12 Et erit cùm viderit quòd laborauerit
Moab super excelsa, & ingredietur domum idololatriæ suæ vt obsecret, & non valebit. 13 Hoc est verbum quod locutus est Dominus
super Moab ex tunc. 14 Et nunc decreuit Dominus, dicens: In tribus annis quasi anni mercenarij, & deficiet gloria Moabitarum
cum omni turba multa: & relinquetur pusillum modicumque, & finietur omnis gloria eorum.

CAP. XVII.

ONus calicis maledictionis ad propinandum Damasco. Ecce Damascus desinet esse regnum, & erit in ciuitatem redactam in aceruos
lapidum. 2 Derelictæ ciuitates eorum dilectæ, in domum mansionis gregum ouium erunt; & habitabunt ibi, & non erit qui
exterreat. 3 Et cessabit dominium ab Ephraim, & regnum à Damasco, & reliqui singulares ex Syria, & gloria eorum quasi gloria filiorum
Israel erit, dicit Dominus exercituum. 4 Et erit in tempore illo, humiliabitur gloria Iacob, & diuitiæ gloriæ eius transmigrabun-
tur. 5 Et erit sicut congregans in messe manipulum, & qui in brachio suo spicas metit; & erit sicut colligens spicas in valle gigantum:
6 Et relinquentur in eo racemi, sicut excussio oliuæ: duo vel tria granula in summitate rami, quatuor vel quinque in propagine eius
dispersa: sic relinquentur solitarij iusti in medio seculi inter regna: dicit Dominus Deus Israel. 7 In tempore illo innitetur ho-
mo cultui factoris sui, & oculi eius in verbo sancti Israel sperabunt.

8 וְלֹא יִשְׁעֶה אֶל־הַמִּזְבְּחוֹת מַעֲשֵׂה יָדָיו וַאֲשֶׁר
עָשׂוּ אֶצְבְּעֹתָיו לֹא יִרְאֶה וְהָאֲשֵׁרִים וְהַחַמָּנִים׃
9 בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיוּ עָרֵי מָעֻזּוֹ כַּעֲזוּבַת הַחֹרֶשׁ
וְהָאָמִיר אֲשֶׁר עָזְבוּ מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהָיְתָה
שְׁמָמָה׃
10 כִּי שָׁכַחַתְּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵךְ וְצוּר מָעֻזֵּךְ לֹא זָכָרְתְּ
עַל־כֵּן תִּטְּעִי נִטְעֵי נַעֲמָנִים וּזְמֹרַת זָר תִּזְרָעֶנּוּ׃
11 בְּיוֹם נִטְעֵךְ תְּשַׂגְשֵׂגִי וּבַבֹּקֶר זַרְעֵךְ תַּפְרִיחִי
נֵד קָצִיר בְּיוֹם נַחֲלָה וּכְאֵב אָנוּשׁ׃
12 הוֹי הֲמוֹן עַמִּים רַבִּים כַּהֲמוֹת יַמִּים יֶהֱמָיוּן
וּשְׁאוֹן לְאֻמִּים כִּשְׁאוֹן מַיִם כַּבִּירִים יִשָּׁאוּן׃
13 לְאֻמִּים כִּשְׁאוֹן מַיִם רַבִּים יִשָּׁאוּן וְגָעַר בּוֹ
וְנָס מִמֶּרְחָק וְרֻדַּף כְּמֹץ הָרִים לִפְנֵי־רוּחַ וּכְגַלְגַּל
לִפְנֵי סוּפָה׃
14 לְעֵת עֶרֶב וְהִנֵּה בַלָּהָה בְּטֶרֶם בֹּקֶר אֵינֶנּוּ זֶה
חֵלֶק שׁוֹסֵינוּ וְגוֹרָל לְבֹזְזֵינוּ׃

יח

1 הוֹי אֶרֶץ צִלְצַל כְּנָפָיִם אֲשֶׁר מֵעֵבֶר
לְנַהֲרֵי־כוּשׁ׃
2 הַשֹּׁלֵחַ בַּיָּם צִירִים וּבִכְלֵי־גֹמֶא עַל־פְּנֵי־מַיִם
לְכוּ מַלְאָכִים קַלִּים אֶל־גּוֹי מְמֻשָּׁךְ וּמוֹרָט אֶל־
עַם נוֹרָא מִן־הוּא וָהָלְאָה גּוֹי קַו־קָו וּמְבוּסָה
אֲשֶׁר־בָּזְאוּ נְהָרִים אַרְצוֹ׃
3 כָּל־יֹשְׁבֵי תֵבֵל וְשֹׁכְנֵי אָרֶץ כִּנְשֹׂא־נֵס הָרִים
תִּרְאוּ וְכִתְקֹעַ שׁוֹפָר תִּשְׁמָעוּ׃
4 כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אֵלַי אֶשְׁקוֹטָה וְאַבִּיטָה
בִמְכוֹנִי כְּחֹם צַח עֲלֵי־אוֹר כְּעָב טַל בְּחֹם קָצִיר׃
5 כִּי־לִפְנֵי קָצִיר כְּתָם־פֶּרַח וּבֹסֶר גֹּמֵל יִהְיֶה
נִצָּה וְכָרַת הַזַּלְזַלִּים בַּמַּזְמֵרוֹת וְאֶת־הַנְּטִישׁוֹת
הֵסִיר הֵתַז׃

8 Et non inclinabitur ad altaria quæ fe-
cerunt manus eius, & quæ operati sunt di-
giti eius, non respicient lucos & delubra.
9 In die illa, erunt ciuitates fortitudi-
nis eius derelictæ sicut aratra; & segetes
quæ derelictæ sunt à facie filiorum Israel,
10 & erit deserta. Quia oblita es Dei sal-
uatoris tui, & fortis adiutoris tui nō es re-
cordata. propterea plantabis plantationē
fidelem, & germen alienum seminabis.
11 In die plantationis tuæ labrusca, &
D manè semē tuum florebit. Ablata est mes-
sis in die hæreditatis, & dolebit grauiter.
12 Væ multitudini populorum multo-
rum vt multitudo maris sonantis, & tu-
multus turbarum sicut sonitus aquarum
13 multarum. Sonabunt populi sicut so-
nitus aquarum inundantium, & increpa-
bit eum & fugiet procul. Et rapietur sicut
puluis montium à facie venti, & sicut tur-
bo coram tempestate.
14 In tempore vesperæ, & ecce turbatio;
in matutino & non subsistet. Hæc est pars
eorum qui vastauerunt nos, & sors diri-
pientium nos. CAP. XVIII.
1 VÆ terræ cymbalo alarum, quæ est
A trans flumina Aethiopiæ.
2 Qui mittit in mare legatos, & in vasis pa-
pyri super aquas. Ite angeli veloces ad gen-
tem conuulsam & dilaceratam, ad popu-
lum terribilem post quem non est alius; ad
gentem expectantē & conculcatam, cuius
diripuerunt flumina terram eius.
3 Omnes habitatores orbis qui mora-
mini in terra, cùm eleuatum fuerit signum
in montibus videbitis, & clangorem tubæ
4 audietis. Quia hæc dicit Dñs ad me, Ego
quiescam & cōsiderabo in loco meo, sicut
meridiana lux clara est, & sicut nubes ro-
ris in die messis.
5 Ante messem enim totus effloruit, &
immatura perfectio germinauit, & præ-
scindētur ramusculi eius falcibus, & quæ
derelicta fuerint abscindētur, excutientur.

תרגום יונתן

8 ולא יסתמיך על אגוריא עובד ידוהי ודאתקנא אצבעתיה לא יתקים ואשיריא וחניסנסיא: 9 בעדנא ההיא יהוין קרוי תקפהון
כבכרך דחרוב ואתחמר דאשתבק מן קדם בני ישראל והוי לצדו: 10 ארי שבקת אל אלהא פרקניך ודחלת תקיפא דמימרה בסעדיך לא
אדכרת בדיל דאת נציבא נצבא בחירא ועובדין מתקלקלין אסגיתא: 11 באתר דאתקדשתון למהוי עם תמן קלקלתון עובדיכון ואף כד
עלתון לארע בית שכינתי תמן הוא חזי לכון למפלח שבקתון פלחני ופלחתון לטעותא ארחקתון תיובתא עד דמטא יום תברכון בכן הוה
כיבכון למפחת נפש: 12 וי המון עממין סגיאין די כמהמי ימא יהמן ואתרגושת מלכון דכאתרגושת מין תקיפין מתרגשין: 13 מלכון
דכאתרגושת מין תקיפין מתרגשין ואזוף בה ויערוק מרחיק ויתרדף כמוץ טוריא קדם רוחא וכגלגלא קדם עלעולא: 14 לעדן רמשא
והא כלא הוה עד לא צפרא כדליתוהי דין חולק לאנסנא ועדב לבזוזנא: יח 1 ווי ארעא דאתן לה בספינן מארע רחיקא
וקלעיהון פריסן כנשרא דטאס בכנפוהי דמעבר לנהרי הודו: 2 דמשלח בימא אזגדין ובדגוגין על אפי מיא אזלו אזגדין קלילין לות
עמא אניסא ובזיזא לות עמא דתקיף מבכן ולהלא עמא אניסא ובזיזא דבזו עממיא ארעה: 3 כל יתבי תבל ודישרין בארעא במזקף
אתא על טוריא תחזון אתא וכמתקע שופרא תשמעון פרקני: 4 ארי כדנן אמר יוי לי אניח לעמי ישראל ואשקט להון ואתרעי ממדור
קדשי לאוטבא להון ברכן ונחמן איתי להון בפריע כשחין פצח על שמש כענן טל בשחין חצר: 5 ארי עד לא ימטי זמן חצרא אילנא
לאפרחא ובסרא מנה ספדר ויקטל שלטוני עממיא בחרבא וית תקיפיהון יעדי ויעברו

8 *Et non confidentes erunt in altaribus, neque in operibus manuum eorum quæ fecerunt digiti eorum, & non videbunt arbores, neque abominationes eorum.*

9 *Die illa erūt ciuitates tuæ derelictæ quemadmodum reliquerunt Amorræi & Euæi à facie filiorum Israel, & erunt desertæ.*

10 *Quia dereliquisti Deum saluatorem tuum, & Domini Dei tui non es recordata: propter hoc plantabis plantationem infidelem & semen infidele.*

11 *At die qua plantaueris, errabis; at manè si seminaueris, florebit in messem in die hæreditatis: et sicut pater hominis hæreditabit filios tuos.*

12 *Væ multitudini gentium multarum, sicut mare inundans, sic conturbabitur; & sonitus gentium multarum quasi aqua sonabit, sicut aqua multa gentes multæ.*

13 *Quasi aquæ multæ vi impulsæ: & exterminabit eos, & procul eos prosequetur, sicut puluerem montium ventilatum à facie venti, & sicut puluerem rotæ tempestate impellente.*

14 *Ad vesperam erit luctus priusquam manè & non erit. hæc pars prædantium nos; hæreditas hæreditantibus nos.*

CAP. XVIII.

1 *VÆ terræ nauium alarum trans flumina Æthiopiæ.*

2 *Qui mittit in mari obsides & epistolas papyraceas super aquam; ibunt enim nuncij leues ad gentem excelsam: & peregrinum populum & durum. quis est vltra? gens sine spe & conculcata. nunc flumina terræ*

3 *Omnia sicut regio habitata habitabitur; regio eorum quasi in signum à monte leuabitur, sicut tubæ vox, audibile.*

4 *Quia sic dixit Dominus mihi, Securitas erit in mea ciuitate, sicut lux ardoris in meridie, & sicut nubes roris diei messis erit,*

5 *Ante messem quando consummatus fuerit flos, & acresta floruerit florem germinans; & auferet racemulos paruos falcibus, & sarmenta auferet & abscindet.*

8 καὶ οὐ μὴ πεποιθότες ὦσιν ἐπὶ τοῖς βωμοῖς, οὐδὲ ἐπὶ τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν ἃ ἐποίησαν οἱ δάκτυλοι αὐτῶν, καὶ οὐκ ὄψονται τὰ δένδρα, οὐδὲ τὰ βδελύγματα αὐτῶν.

9 τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσονται αἱ πόλεις σου ἐγκαταλελειμμέναι ὃν τρόπον κατέλιπον οἱ ἀμορραῖοι καὶ οἱ εὐαῖοι ἀπὸ προσώπου τῶν υἱῶν ἰσραήλ, καὶ ἔσονται ἔρημοι.

10 διότι κατέλιπες τὸν θεὸν τὸν σωτῆρά σου, καὶ κυρίου θεοῦ σου οὐκ ἐμνήσθης· διὰ τοῦτο φυτεύσεις φύτευμα ἄπιστον καὶ σπέρμα ἄπιστον.

11 τῇ δὲ ἡμέρᾳ ἧ ἂν φυτεύσῃς πλανηθήσῃ· τὸ δὲ πρωῒ ἐὰν σπείρῃς ἀνθήσει εἰς ἀμητὸν ἐν ἡμέρᾳ κληρονομίας, καὶ ὡς πατὴρ ἀνθρώπου κληρώσῃ τοὺς υἱούς σου.

12 οὐαὶ πλῆθος ἐθνῶν πολλῶν, ὡς θάλασσα κυμαίνουσα οὕτως ταραχθήσεσθε· καὶ ἦχος ἐθνῶν πολλῶν ὡς ὕδωρ ἠχήσει ὡς ὕδωρ πολὺ ἔθνη πολλά.

13 ὡς ὕδατος πολλοῦ βίᾳ φερομένου· καὶ ἀποσκορακιεῖ
αὐτούς, καὶ πόρρω αὐτοὺς διώξεται, ὡς χνοῦν ὀρέων λελικμω-
μένον ἀπέναντι ἀνέμου, καὶ ὡς κονιορτὸν τροχοῦ καταιγί-
14 δος φερούσης. πρὸς ἑσπέραν ἔσται πένθος πρὶν ἢ
πρωῒ καὶ οὐκ ἔσται· αὕτη ἡ μερὶς τῶν προνομευσάντων
ἡμᾶς· κληρονομία τοῖς κληρονομήσασιν ἡμᾶς.

ιη'.

1 Οὐαὶ γῆς πλοίων πτερύγων ἐπέκεινα ποταμῶν αἰθιοπίας.

2 ὁ ἀποστέλλων ἐν θαλάσσῃ ὅμηρα καὶ ἐπιστολὰς βιβλίνας ἐπάνω τοῦ ὕδατος· πορεύσονται γὰρ ἄγγελοι κοῦφοι πρὸς ἔθνος μετέωρον καὶ ξένον λαὸν καὶ χαλεπόν· τίς ἐστιν ἐπέκεινα; ἔθνος ἀνέλπιστον καὶ καταπεπατημένον· νῦν οἱ ποταμοὶ τῆς γῆς

3 πάντες ὡς χώρα κατοικουμένη κατοικηθήσεται· ἡ χώρα αὐτῶν ὡς εἰς σημεῖον ἀπὸ τοῦ ὄρους ἀρθῇ ὡς σάλπιγγος φωνὴ ἀκουστόν.

4 διότι οὕτως εἶπε κύριος μοι· ἀσφάλεια ἔσται ἐν τῇ ἐμῇ πόλει ὡς φῶς καύματος μεσημβρίας, καὶ ὡς νεφέλη δρόσου ἡμέρας ἀμητοῦ ἔσται,

5 πρὸ τοῦ θερισμοῦ ὅταν συντελεσθῇ ἄνθος καὶ ὄμφαξ ἀνθήσῃ ἄνθος ὀμφακίζουσα· καὶ ἀφελεῖ τὰ βοτρύδια τὰ μικρὰ τοῖς δρεπάνοις, καὶ τὰς κληματίδας ἀφελεῖ καὶ ἀποκόψει.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

8 Et non innitetur altaribus operi manuum suarum, & quæ parauerant digiti eius, non stabunt luci neque delubra. 9 In tempore illo erunt ciuitates fortitudinis eorum, sicut vrbs quæ deserta est, & redacta in aceruos lapidum, quæ derelicta est à facie filiorum Israel: & erit in desolationem. 10 Quia dereliquisti fortissimū Deum saluatorem tuum: & terribilis & fortis, cuius Verbum est in adiutorium tuum, non es recordata; quia plantata es plantatione electa, & opera corrupta multiplicasti. 11 Postquam sanctificati estis vt essetis populus, ibi corrupistis opera vestra: & insuper postquam ingressi estis in terram domus maiestatis meæ, vbi decebat seruire mihi, reliquistis obsequium meum; & seruistis idolis, & detestati estis pœnitentiam. Antequam perueniret dies interitus vestri, tunc fuit dolor vester in exhalationem animę. 12 Væ turbæ populorum multorum, qui, sicut sonat mare, sonabunt: & tumultus regnorum, sicut sonitus aquarum fortium, sonabunt. 13 Regna quæ quasi sonitus aquarum tumultuabuntur, increpabo ea, & fugient procul, & rapientur sicut stipula montium ante ventum; & sicut rota coram turbine. 14 In tempore vesperę, & ecce quasi non sit; antequam sit manè, quasi non sit. Hæc est pars vim facientium nobis, & sors diripientium nos.

CAP. XVIII.

1 VÆ terræ ad quam veniunt in nauibus de terra longinqua, & vela eorum extēsa sunt, quasi aquila quæ volat alis suis, quæ est trans flumina Æthiopiæ. 2 Quæ mittit in aquis nuntios, & in trieribus super faciem aquarū: Ite nuncij veloces ad populum vim patientem & direptum, ad populum, qui iam olim ac deinceps potens fuit, populum oppressum & direptum; cuius terram diripuerunt populi. 3 Omnes habitatores orbis, & qui morantur in terra cùm eleuatum fuerit signum super montes, videbitis signū; & cùm clanxerit tuba, audietis redemptionē. 4 Quia hæc dicit Dominus mihi, Requiescere faciam populum meum Israel: quiescere faciam eos, & complacebit mihi in habitaculo sancto meo, vt bene faciam eis. benedictiones & consolationes adducam eis citò, sicut calor æstuans Sole, sicut nubes roris in calore messis. 5 Quoniam antequam perueniat tempus messis vt arbor floreat, & vua acerba ex ea erumpat in florem; & occidet principes populorum gladio, & robustos eorum auferet & transferet.

Universidad de Deusto Biblioteca

6 * יֵעָזְבוּ יַחְדָּו לְעֵיט הָרִים וּלְבֶהֱמַת הָאָרֶץ וְקָץ
עָלָיו הָעַיִט וְכָל־בֶּהֱמַת הָאָרֶץ עָלָיו תֶּחֱרָף׃
7 * בָּעֵת הַהִיא יוּבַל־שַׁי לַיהוָה צְבָאוֹת עַם
מְמֻשָּׁךְ וּמוֹרָט וּמֵעַם נוֹרָא מִן־הוּא וָהָלְאָה גּוֹי
קַו־קָו וּמְבוּסָה אֲשֶׁר בָּזְאוּ נְהָרִים אַרְצוֹ אֶל־
מְקוֹם שֵׁם־יְהוָה צְבָאוֹת הַר־צִיּוֹן׃

יט

1 * מַשָּׂא מִצְרָיִם הִנֵּה יְהוָה רֹכֵב עַל־עָב קַל
וּבָא מִצְרַיִם וְנָעוּ אֱלִילֵי מִצְרַיִם מִפָּנָיו וּלְבַב
מִצְרַיִם יִמַּס בְּקִרְבּוֹ׃
2 * וְסִכְסַכְתִּי מִצְרַיִם בְּמִצְרַיִם וְנִלְחֲמוּ אִישׁ
בְּאָחִיו וְאִישׁ בְּרֵעֵהוּ עִיר בְּעִיר מַמְלָכָה בְּמַמְלָכָה׃
3 * וְנָבְקָה רוּחַ־מִצְרַיִם בְּקִרְבּוֹ וַעֲצָתוֹ אֲבַלֵּעַ
וְדָרְשׁוּ אֶל־הָאֱלִילִים וְאֶל־הָאִטִּים וְאֶל־הָאֹבוֹת
וְאֶל־הַיִּדְּעֹנִים׃
4 * וְסִכַּרְתִּי אֶת־מִצְרַיִם בְּיַד אֲדֹנִים קָשֶׁה וּמֶלֶךְ
עַז יִמְשָׁל־בָּם נְאֻם הָאָדוֹן יְהוָה צְבָאוֹת׃
5 * וְנִשְּׁתוּ־מַיִם מֵהַיָּם וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ׃
6 * וְהֶאֶזְנִיחוּ נְהָרוֹת דָּלְלוּ וְחָרְבוּ יְאֹרֵי מָצוֹר קָנֶה
וָסוּף קָמֵלוּ׃
7 * עָרוֹת עַל־יְאוֹר עַל־פִּי יְאוֹר וְכֹל מִזְרַע יְאוֹר
יִיבַשׁ נִדַּף וְאֵינֶנּוּ׃
8 * וְאָנוּ הַדַּיָּגִים וְאָבְלוּ כָּל־מַשְׁלִיכֵי בַיְאוֹר חַכָּה
וּפֹרְשֵׂי מִכְמֹרֶת עַל־פְּנֵי־מַיִם אֻמְלָלוּ׃
9 * וּבֹשׁוּ עֹבְדֵי פִשְׁתִּים שְׂרִיקוֹת וְאֹרְגִים חוֹרָי׃
10 * וְהָיוּ שָׁתֹתֶיהָ מְדֻכָּאִים כָּל־עֹשֵׂי שֶׂכֶר אַגְמֵי־
נָפֶשׁ׃
11 * אַךְ־אֱוִלִים שָׂרֵי צֹעַן חַכְמֵי יֹעֲצֵי פַרְעֹה עֵצָה
נִבְעָרָה אֵיךְ תֹּאמְרוּ אֶל־פַּרְעֹה בֶּן־חֲכָמִים אֲנִי
בֶּן־מַלְכֵי־קֶדֶם׃

6 * Et relinquētur simul auibus montiū,
& bestijs terræ, & æstate perpetua erunt su
per eum volucres, & omnes bestiæ terræ
7 super illum hyemabunt. * In tempore
D illo deferetur munus Domino exercituum
à populo diuulso & dilacerato, à populo
terribili, post quem non fuit alius, à gente
expectante & conculcata, cuius diripue-
runt flumina terram eius, ad locum nomi-
nis Domini exercituum montem Sion.

CAP. XIX.

1 ONus Aegypti. Ecce Dominus ascēdet
A super nubem leuem, & ingredietur
Aegyptum, & commouebūtur simulachra
Aegypti à facie eius, & cor Aegypti tabe-
2 scet in medio eius. * Et concurrere faciam
Aegyptios aduersus Aegyptios, & pugna-
bit vir contra fratrem suum, & vir contra
amicum suum, ciuitas aduersus ciuitatem,
3 regnum aduersus regnum. * Et dirumpe-
tur spiritus Aegypti in visceribus eius, &
consilium eius præcipitabo, & interroga-
bunt simulachra sua & diuinos suos, &
4 pythones & ariolos. * Et tradam Aegy-
ptum in manu dominorum crudelium, &
rex fortis dominabitur eorum, ait Domi-
5 nus exercituum. * Et arescet aqua de mari,
& fluuius desolabitur atque siccabitur.
6 * Et deficient flumina. attenuabuntur
& siccabuntur riui aggerum. calamus &
B iuncus marcescet.
7 * Nudabitur alueus riui à fonte suo, &
omnis sementis irrigua siccabitur, arescet
8 & non erit. * Et mœrebūt piscatores, & lu-
gebūt omnes mittentes in flumē hamum,
& expandētes rete super faciem aquarum
9 emarcescent. * Confundentur qui opera-
bantur linum, plectentes & texentes sub-
10 tilia. * Et erunt irrigua eius flectentia, om-
nes qui faciebant lacunas ad capiendos pi-
11 sces. * Stulti principes Taneos, sapientes
consiliarij Pharaonis dederunt consilium
insipiens. Quomodo dicetis Pharaoni: Fi-
lius sapientiū ego, filius regū antiquorū?

תרגום יונתן

6 ישתבקון כחדא לעופא דטוריא ולבעירא דארעא בקיטא יהי שרי עלוהי כל עופא דשמיא וכל בעירא דארעא עלוהי יעברון סיתוא׃
7 בעדנא ההיא יהובה בתקרבא לקדם יי צבאות לעמא אניסא ובזיזא ולעמא דיתקף מבכן ולהלא עמא אניסא ובזיזא דבזו עממיא ארעה
לארעא דאתקרי שמא דיי צבאות דשכינתיה בטורא דציון׃

יט

1 מטל כס דלוט לאשקאה ית מצראי הא יי מתגלי בעננא יקריה לאתפרעא מן מצראי ויתברו טעות מצראי מן קדמוהי ולבא דמצראי
יתמסי במעיהון׃ 2 ואגרי מצראי במצראי ויגיחון קרב גבר באחוהי וגבר בחבריה קרי בקרי ומלכו במלכו׃ 3 ותתמסי רוחא
דמצראי במעיהון וחכימיהון אשלעם ויתבעון מן טעון ומן חרשין ומן בדין ומן זכורו׃ 4 ואמסר ית מצראי ביד רבון קשי ומלך תקיף
ישלוט בהון אמר רבון עלמא יי צבאות׃ 5 ויצדון מיא מימא ונהרהון יחרוב ויבש׃ 6 ויצדון נהרותהון ויבשון ויחרבון נהריותהון
עמיקיא קנה וגומא לא יסקון׃ 7 יבש רומיה דנהרא ויהי בכיפה וכל בית מזרע נהרהון יבש יתבדר ולא יצמח׃ 8 ויצדון צידי נוניא
ויתאבלון כל דהוו רמן בנהרא חכתא ופרסי מצדא על אפי מיא יצדון׃ 9 ויבהתון פלחי כתנא דסריקין ומחן מנה מצדן׃ 10 ויהי אתר
בית שקיותהא כבישין אתר דהוו עבדין סכרא וכנשין מיא גבר לנפשה׃ 11 ברם אטפשו רברבי טנים חכימיא דמלכוהי לפרעה מלך
דמועו אמרין תימרון לפרעה בני חכימין אנחנא ואת בר מלכין מלקדמין׃

*Et relinquet simul auibus cæli & bestijs 6
terræ, & congregabuntur super eos volatilia
cæli, & omnes bestiæ terræ super eam venient.
*In tempore illo deferentur munera Domino 7
Sabaoth de populo tribulato & diuulso, & à
populo magno, ex nunc & in æternum tempus:
gens sperans & conculcata, quæ est in parte flu-
minis regionis, in locum vbi nomen Domini
Sabaoth, in montem sanctum.

CAP. XIX.

VIsio Aegypti. Ecce Dominus sedet super nu- 1
bem leuem, & veniet in Aegyptum, & mo-
uebuntur manufacta Aegypti à facie eius; &
cor eorum deficiet in ipsis.
*Et insurgent Aegyptij in Aegyptios, & de- 2
bellabit homo fratrem suum, & homo proxi-
mum suum, ciuitas in ciuitatē, & lex in legem.
*Et conturbabitur spiritus Aegyptiorum 3
in ipsis, & consilium eorum dissipabo: & in-
terrogabunt Deos eorum & simulachra eorum
& de terra loquentes & ventriloquos.
*Et tradam Aegyptum in manus hominum 4
dominorum durorum, & reges duri domina-
buntur eis: hæc dicit Dominus Sabaoth.
*Et bibent aquam quæ iuxta mare, Aegy- 5
ptij; at fluuius deficiet & siccabitur.
*Et deficient flumina & fossæ fluminis, & 6
siccabitur omnis congregatio aquæ, & in omni
palude calami & papyri.
*Et viride omne quod circum flumen, & 7
omne quod seminatur per flumen siccabitur à
ventis corruptum.
*Et gement piscatores, & gement omnes 8
mittentes hamum in flumen, & mittentes sa-
genas, & expandentes retia lugebunt.
*Et confusio accipiet operantes linum fissile, 9
& operantes byssum.
*Et erunt operantes ea in dolore; omnes fa- 10
cientes ceruisiam, contristabuntur, & anima-
bus dolebunt.
*Et stulti erunt principes Taneos, sapientes 11
consiliarij regis; consilium eorum euanescet.
quomodo dicetis regi filij prudentium? Nos filij
regum qui ab initio.

6 *καὶ καταλείψει ἅμα τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ καὶ
τοῖς θηρίοις τῆς γῆς· καὶ συναχθήσεται ἐπ' αὐτοὺς τὰ πε-
τεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ πάντα τὰ θηρία τῆς γῆς ἐπ' αὐτὴν
7 ἥξει. *ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀνενεχθήσεται δῶρα κυρίῳ
σαβαὼθ ἐκ λαοῦ τεθλιμμένου καὶ τετιλμένου· καὶ ἀπὸ
λαοῦ μεγάλου, ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον· ἔθνος
ἐλπίζον καὶ καταπεπατημένον, ὅ ἐστιν ἐν μέρει ποταμοῦ τῆς
χώρας, εἰς τὸν τόπον οὗ τὸ ὄνομα κυρίου σαβαὼθ, εἰς ὄρος
ἅγιον. ιθ.
1 *Ὅρασις αἰγύπτου· ἰδοὺ κύριος κάθηται ἐπὶ νεφέλης
κούφης καὶ ἥξει εἰς αἴγυπτον, καὶ σεισθήσεται τὰ χειροποίητα
αἰγύπτου ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ· καὶ ἡ καρδία αὐτῶν ἡττηθή-
2 σεται ἐν αὐτοῖς. *καὶ ἐπεγερθήσονται αἰγύπτιοι ἐπ' αἰγυπτίους,
καὶ πολεμήσει ἄνθρωπος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἄνθρωπος τὸν
πλησίον αὐτοῦ· πόλις ἐπὶ πόλιν, καὶ νόμος ἐπὶ νόμον.
3 *καὶ ταραχθήσεται τὸ πνεῦμα τῶν αἰγυπτίων ἐν αὐ-
τοῖς· καὶ τὴν βουλὴν αὐτῶν διασκεδάσω· καὶ ἐπερωτήσουσι
τοὺς θεοὺς αὐτῶν καὶ τὰ ἀγάλματα αὐτῶν καὶ τοὺς ἐκ τῆς
γῆς φωνοῦντας καὶ τοὺς ἐγγαστριμύθοις.
4 *καὶ παραδώσω τὴν αἴγυπτον εἰς χεῖρας ἀνθρώπων
κυρίων σκληρῶν, καὶ βασιλεῖς σκληροὶ κυριεύσουσιν αὐτῶν·
τάδε λέγει κύριος σαβαώθ.
5 *καὶ πίονται ὕδωρ τὸ παρὰ θάλασσαν οἱ αἰγύπτιοι·
ὁ δὲ ποταμὸς ἐκλείψει καὶ ξηρανθήσεται.
6 *καὶ ἐκλείψουσιν οἱ ποταμοὶ καὶ αἱ διώρυγες τοῦ ποτα-
μοῦ· καὶ ξηρανθήσεται πᾶσα συναγωγὴ ὕδατος, καὶ ἐν
παντὶ ἕλει καλάμου καὶ παπύρου.
7 *καὶ τὸ χλωρὸν πᾶν τὸ κύκλῳ τοῦ ποταμοῦ, καὶ πᾶν τὸ σπει-
ρόμενον διὰ τοῦ ποταμοῦ ξηρανθήσεται ἀνεμόφθορον.
8 *καὶ στενάξουσιν οἱ ἁλιεῖς, καὶ στενάξουσι πάντες οἱ βάλ-
λοντες ἄγκιστρον εἰς τὸν ποταμόν, καὶ οἱ βάλλοντες σαγή-
νας καὶ οἱ ἀμφιβολεῖς πενθήσουσι.
9 *καὶ αἰσχύνη λήψεται τοὺς ἐργαζομένους τὸ λινὸν τὸ
10 σχιστόν, καὶ τοὺς ἐργαζομένους τὴν βύσσον. *καὶ ἔσονται
οἱ ἐργαζόμενοι αὐτὰ ἐν ὀδύνῃ, καὶ πάντες οἱ ποιοῦντες τὸν
ζύθον, λυπηθήσονται καὶ τὰς ψυχὰς πονέσουσι.
11 *καὶ μωροὶ ἔσονται οἱ ἄρχοντες τάνεως· οἱ σοφοὶ σύμβουλοι
τοῦ βασιλέως, ἡ βουλὴ αὐτῶν μωρανθήσεται· πῶς ἐρεῖτε τῷ
βασιλεῖ υἱοὶ συνετῶν· ἡμεῖς υἱοὶ βασιλέων τῶν ἐξ ἀρχῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Relinquentur simul auibus montiū, & bestiis terræ: & in vere erit habitans super eos omnis auis cæli, & omnes bestiæ terræ super eos hyemabunt. 7 In tempore illo adducetur munus in conspectu Domini exercituum à populo vim facienti & direpto, & à populo qui fortis erit ex tunc & deinceps; populo vim patienti, & direpto, cuius terram diripuerunt populi; ad terram in qua inuocatū est nomen Domini exercituum, cuius maiestas habitat in monte Sion.

CAP. XIX.

ONus calicis maledictionis ad propinandum Aegyptiis. Ecce Dominus reuelabitur in nube gloriæ suæ, vt vindictā sumat de Aegyptiis: & conterentur idola Aegyptiorum à facie eius, & cor Aegyptiorum tabescet in visceribus eorum. 2 Et concurrere faciam Aegyptios contra Aegyptios, & pugnabit vir contra fratrem suum, & vir contra socium suum: ciuitas contra ciuitatem, & regnum contra regnum. 3 Et tabescet spiritus Aegyptiorum in visceribus eorū, & sapientes eorum obstupefaciam: & requirent ab idolis & à maleficis, & à diuinis, & ab ariolis. 4 Et tradam Aegyptios in manu Domini duri, & rex fortis dominabitur eorū; dicit dominator seculi, Dominus exercituum. 5 Et desertæ erunt aquæ maris, & flumen eorum arescet & siccabitur. 6 Et desolabuntur flumina eorum; siccabuntur & arescent flumina eorum profunda; calamus & iuncus non crescent. 7 Exiccabitur maior pars fluminis; & quod fuerit in ripa eius, & omnis locus sementis fluminis eorum siccabitur, & arescet, & non germinabit. 8 Et desolabuntur piscatores piscium; & lugebūt omnes qui mittebant in flumen hamum; & expandentes rete super faciem aquarum, desolabuntur. 9 Et confundentur qui operabantur linum carminatum, & texentes ex eo retia. 10 Et erit locus irriguus eius conculcatus, & locus vbi faciebant lacunas, & congregabant aquas vnusquisque animæ suæ. 11 Veruntamen insipientes facti sunt principes Taneos, sapientes qui dederunt Pharaoni consilium deceptionis: quomodo dicitis Pharaoni: Filij sapientum sumus? & tu filius regum ab initio.

Universidad de Deusto
Biblioteca

12 * אים אפוא חכמיך ויגידו נא לך וידעו מה־יעץ יהוה צבאות על־מצרים:

13 * נואלו שרי צען נשאו שרי נף והתעו את־מצרים פנת שבטיה:

14 * יהוה מסך בקרבה רוח עועים והתעו את־מצרים בכל־מעשהו כהתעות שכור בקיאו:

15 * ולא־יהיה למצרים מעשה אשר יעשה ראש וזנב כפה ואגמון:

16 * ביום ההוא יהיה מצרים כנשים וחרד ופחד מפני תנופת יד־יהוה צבאות אשר־הוא מניף עליו:

17 * והיתה אדמת יהודה למצרים לחגא כל אשר יזכיר אתה אליו יפחד מפני עצת יהוה צבאות אשר־הוא יועץ עליו:

18 * ביום ההוא יהיו חמש ערים בארץ מצרים מדברות שפת כנען ונשבעות ליהוה צבאות עיר ההרס יאמר לאחת:

19 * ביום ההוא יהיה מזבח ליהוה בתוך ארץ מצרים ומצבה אצל־גבולה ליהוה:

20 * והיה לאות ולעד ליהוה צבאות בארץ מצרים כי־יצעקו אל־יהוה מפני לחצים וישלח להם מושיע ורב והצילם:

21 * ונודע יהוה למצרים וידעו מצרים את־יהוה ביום ההוא ועבדו זבח ומנחה ונדרו־נדר ליהוה ושלמו:

22 * ונגף יהוה את־מצרים נגף ורפוא ושבו עד־יהוה ונעתר להם ורפאם:

23 * ביום ההוא תהיה מסלה ממצרים אשורה ובא־אשור במצרים ומצרים באשור ועבדו מצרים את־אשור:

12 * Vbi nunc sunt sapientes tui? Annuncient tibi & indicét quid cogitauerit Dominus exercituum super Aegyptum.

13 * Stulti facti sunt principes Taneos,
C emarcuerunt principes Mempheos, deceperunt Ægyptum angulũ populorũ eius.

14 * Dominus miscuit in medio eius spiritum vertiginis. & errare fecerunt Ægyptum in omni opere suo, sicut errat ebrius & vomens.

15 * Et nõ erit Aegypto opus quod faciat, caput, & caudam incuruantem & refrenantem.

16 * In die illa erit Aegyptus quasi mulieres, & stupebunt, & timebunt à facie commotionis manus Domini exercituum quá ipse mouebit super eam.

17 * Et erit terra Iuda Aegypto in pauorem. Omnis qui illius fuerit recordatus, pauebit à facie consilij Domini exercituũ, quod ipse cogitauit super eam.

18 * In die illa erunt quinque ciuitates in terra Aegypti loquentes lingua Chanaan, & iurantes per Dominum exercituum.
D Ciuitas Solis vocabitur vna.

19 * In die illa erit altare Domini in medio terræ Aegypti, & titulus Domini iuxta terminum eius;

20 * Et erit in signum, & in testimonium Domino exercituum in terra Aegypti. Clamabunt enim ad Dominum à facie tribulantis, & mittet eis saluatorem & propugnatorem qui liberet eos.

21 * Et cognoscetur Dominus ab Aegypto, & cognoscent Aegyptij Dominum in die illa, & colent eum in hostijs & in muneribus, & vota vouebũt Domino, & soluent.

22 * Et percutiet Dominus Aegyptum plaga, & sanabit eam, & reuertẽtur ad Dominum, & placabitur eis, & sanabit eos.

23 * In die illa erit via de Aegypto in Assyrios, & intrabit Assyrius Aegyptum, & Aegyptius in Assyrios, & seruient Aegyptij Assur.

12 * *Vbi sunt nunc sapientes tui, & annuncient tibi? & dicant quid cogitauit Dominus Sabaoth super Ægyptum.*

13 * *Defecerunt principes Taneos, & exaltati sunt principes Mempheos; & decipient Aegyptum & tribus.*

14 * *Dominus enim miscuit eis spiritum erroris, & errare fecerunt Aegyptum in omnibus operibus eius, sicut errat ebrius & vomens simul.*

15 * *Et non erit Aegyptiis opus quod faciet caput & caudam, principium & finem.*

16 * *Die illa erunt Aegyptij sicut mulieres in tremore & in timore à facie manus Domini Sabaoth, quam ipse iniiciet eis.*

17 * *Et erit regio Aegyptiorum Iudæis in terrorem: omnis qui nominauerit eam ipsis, timebunt per consilium quod Dominus Sabaoth decreuit super illam.*

18 * *Die illa erunt quinque ciuitates in terra Aegypti, loquentes lingua Chananitide, & iurantes nomine Domini Sabaoth: ciuitas Solis vocabitur vna ciuitas.*

19 * *Die illa erit altare Domino in regione Aegyptiorum, & titulus ad terminum eius Domino.*

20 * *Et erit in signum in seculum Domino in regione Aegypti, quia clamabunt ad Dominum propter tribulantes eos; & mittet eis hominem, qui saluabit eos: iudicans saluabit eos, & notus erit Dominus Aegyptiis.*

21 * *Et cognoscent Aegyptij Dominum in die illa: & facient sacrificium & donum, & vouebunt vota Domino, & reddent.*

22 * *Et percutiet Dominus Aegyptios plaga, & sanabit eos; & conuertentur ad Dominum, & exaudiet eos, & sanabit eos sanitate.*

23 * *Die illa erit via Aegypti ad Assyrios, & ingredientur Assyrij in Aegyptum, & Aegyptij ibunt ad Assyrios, & seruient Aegyptij Assyrijs.*

12 * ποῦ εἰσὶ νῦν οἱ σοφοί σου καὶ ἀναγγειλάτωσάν σοι καὶ εἰπάτωσαν, τί βεβούλευται κύριος σαβαὼθ ἐπ' αἴγυπτον.

13 * ἐξέλιπον οἱ ἄρχοντες τάνεως· καὶ ὑψώθησαν οἱ ἄρχοντες μέμφεως· καὶ πλανήσουσι τὴν αἴγυπτον καὶ τὰς φυλάς.

14 * κύριος γὰρ ἐκέρασεν αὐτοῖς πνεῦμα πλανήσεως· καὶ ἐπλάνησαν τὴν αἴγυπτον ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτῆς, ὡς πλανᾶται ὁ μεθύων καὶ ὁ ἐμῶν ἅμα.

15 * καὶ οὐκ ἔσται τοῖς αἰγυπτίοις ἔργον ὃ ποιήσει κεφαλὴν καὶ οὐράν, ἀρχὴν καὶ τέλος.

16 * τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσονται αἰγύπτιοι ὡς γυναῖκες ἐν τρόμῳ καὶ ἐν φόβῳ ἀπὸ προσώπου τῆς χειρὸς κυρίου σαβαώθ, ἣν αὐτὸς ἐπιβαλεῖ αὐτοῖς.

17 * καὶ ἔσται ἡ χώρα τῶν αἰγυπτίων τοῖς ἰουδαίοις εἰς φόβητρον· πᾶς ὃς ἐὰν ὀνομάσῃ αὐτὴν αὐτοῖς, φοβηθήσονται διὰ τὴν βουλὴν ἣν κύριος σαβαὼθ βεβούλευται ἐπ' αὐτήν.

18 * τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσονται πέντε πόλεις ἐν γῇ αἰγύπτῳ, λαλοῦσαι τῇ γλώσσῃ τῇ χαναανίτιδι· καὶ ὀμνύοντες τῷ ὀνόματι κυρίου σαβαώθ· πόλις ἀχερὲς κληθήσεται μία πόλις.

19 * τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσται θυσιαστήριον τῷ κυρίῳ ἐν χώρᾳ αἰγυπτίων· καὶ στήλη πρὸς τὸ ὅριον αὐτῆς τῷ κυρίῳ.

20 * καὶ ἔσται εἰς σημεῖον εἰς τὸν αἰῶνα κυρίῳ ἐν χώρᾳ αἰγύπτου· ὅτι κεκράξονται πρὸς κύριον διὰ τοὺς θλίβοντας αὐτούς· καὶ ἀποστελεῖ αὐτοῖς ἄνθρωπον, ὃς σώσει αὐτούς· κρίνων σώσει αὐτούς· καὶ γνωστὸς ἔσται κύριος τοῖς αἰγυπτίοις.

21 * καὶ γνώσονται οἱ αἰγύπτιοι τὸν κύριον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ· καὶ ποιήσουσι θυσίαν καὶ δῶρον, καὶ εὔξονται εὐχὰς τῷ κυρίῳ, καὶ ἀποδώσουσιν.

22 * καὶ πατάξει κύριος τοὺς αἰγυπτίους πληγῇ· καὶ ἰάσεται αὐτούς· καὶ ἐπιστραφήσονται πρὸς κύριον, καὶ εἰσακούσεται αὐτῶν· καὶ ἰάσεται αὐτοὺς ἰάσει.

23 * τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσται ὁδὸς αἰγύπτου πρὸς ἀσυρίους· καὶ εἰσελεύσονται ἀσύριοι εἰς αἴγυπτον, καὶ αἰγύπτιοι πορεύσονται πρὸς ἀσυρίους· καὶ δουλεύσουσιν οἱ αἰγύπτιοι τοῖς ἀσυρίοις.

תרגום יונתן

12 אן אנון חכימך ויחוון כען לך וידעון מא מלך יי צבאות על מצרים:
13 אטפשו רברבי טנים טעו אנש מפים אטעיו ית מצראי דבני פלכהא:
14 יי רמא ביניהון רוח דטעו ואטעיו ית מצראי בכל עובדיהון כמא דטעי רויא דמדשדש בחוביה:
15 ולא יהי למצרים מלכא דימליך ריש והגמון שלטון ואטרון:
16 בעדנא ההיא יהון מצראי חלשין כנשיא ויזועון ויתברון מן קדם ארמות גבורתא דיי צבאות דהוא מרים עליהון:
17 ותהי ארעא דבית יהודה למצרים לדחלא כל דידכר יתה לה יזוע מן קדם מלכא דיי צבאות דהוא מלך עליהון:
18 ביומא ההוא יהוין חמש קרוין בארעא דמצרים ממללן ממלל כנענאה ומקימן בשמא דיי צבאות קרתא בית שמש דעתידא למחרב עלה יתאמר דהיא חדא מנהן:
19 בעדנא ההיא יהי מדבחא מתקן קדם יי בגו ארעא דמצרים וקמתה בסטר תחומה קדם יי:
20 ויהי לאת ולסהיד קדם יי צבאות בארעא דמצרים ארי יצלון קדם יי מן קדם דחקיהון וישלח להון פריק ודין וישזבנון:
21 ויתגלי גבורתא דיי לאוטבא למצראי וידעון מצראי למדחל מן קדם יי בעדנא ההיא ויפלחון בנכסת קודשין ובקרבנין ויתרון נדרין קדם יי וישלמון:
22 וימחי יי ית מצראי מחא ויסינון ויתובון לפלחנא דיי ויקבל צלותהון ויסי יתהון:
23 בעדנא ההיא יהי אורח כבישא ממצרים לאתור ויגיחון אתוראי במצרים ומצראי באתוראי ויפלחון מצראי ית אתוראי:

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Vbi sunt sapientes tui vt annuncient nunc tibi? & sciant quod consilium iniuit Dominus exercituum contra Aegyptum.
13 Insipientes facti sunt principes Taneos, errauerunt viri Mempheos: deceperunt Ægyptios principes prouinciarum eius.
14 Dominus immisit in eos spiritum erroris, & errare fecerunt Ægyptios in omnibus operibus suis; sicut errat ebrius, qui prouoluitur in vomitu suo.
15 Et non erit Ægyptijs rex qui regnet, nec princeps nec satrapa, nec præfectus, nec dominator.
16 In tempore illo erunt Ægyptij infirmi sicut mulieres, & contremiscent, & conterentur à facie eleuationis potentiæ Domini exercituum, quam ipse leuabit super eos.
17 Et erit terra domus Iudæ Ægypto in pauorem: omnis qui recordatus fuerit illius, contremiscet à facie consilij Domini exercituum, quod ipse consuluit contra eos.
18 In die illa erunt quinque ciuitates in terra Ægypti, loquentes loquela Chanaan, & iurantes in nomine Domini exercituum. Ciuitas domus Solis, quæ destruenda est, dicetur vna ex eis.
19 In tempore illo erit altare præparatum coram Domino in medio terræ Aegypti, & titulus in latere termini eius coram Domino.
20 Et erit in signum, & in testem coram Domino exercituum in terra Ægypti: quando orauerint coram Domino à facie eorum qui tribulant eos, & mittet eis saluatorem & iudicem, & liberabit eos.
21 Et reuelabitur potentia Domini vt benefaciat Aegyptijs, & scient Aegyptij timere à facie Domini in tempore illo, & colent in hostijs sanctificatis, & in oblationibus, & vouebunt vota coram Domino, & soluent.
22 Et percutiet Dominus Aegyptios percussione, & sanabit eos, & conuertentur ad cultum Domini, & suscipiet orationes eorum, & sanabit eos.
23 In tempore illo erit via trita de Aegypto in Assyriam: & pugnabunt Assyrij contra Aegyptios, & Aegyptij contra Assyrios, & seruient Aegyptij Assyrijs.

Universidad de Deusto Biblioteca

24 בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יִשְׂרָאֵל שְׁלִישִׁיָּה לְמִצְרַיִם וּלְאַשּׁוּר בְּרָכָה בְּקֶרֶב הָאָרֶץ׃

25 אֲשֶׁר בֵּרְכוֹ יְהוָה צְבָאוֹת לֵאמֹר בָּרוּךְ עַמִּי מִצְרַיִם וּמַעֲשֵׂה יָדַי אַשּׁוּר וְנַחֲלָתִי יִשְׂרָאֵל׃

כ

1 בִּשְׁנַת בֹּא תַרְתָּן אַשְׁדּוֹדָה בִּשְׁלֹחַ אֹתוֹ סַרְגוֹן מֶלֶךְ אַשּׁוּר וַיִּלָּחֶם בְּאַשְׁדּוֹד וַיִּלְכְּדָהּ׃

2 בָּעֵת הַהִיא דִּבֶּר יְהוָה בְּיַד יְשַׁעְיָהוּ בֶן־אָמוֹץ לֵאמֹר לֵךְ וּפִתַּחְתָּ הַשַּׂק מֵעַל מָתְנֶיךָ וְנַעַלְךָ תַחֲלֹץ מֵעַל רַגְלֶךָ וַיַּעַשׂ כֵּן הָלֹךְ עָרוֹם וְיָחֵף׃

3 וַיֹּאמֶר יְהוָה כַּאֲשֶׁר הָלַךְ עַבְדִּי יְשַׁעְיָהוּ עָרוֹם וְיָחֵף שָׁלֹשׁ שָׁנִים אוֹת וּמוֹפֵת עַל־מִצְרַיִם וְעַל־כּוּשׁ׃

4 כֵּן יִנְהַג מֶלֶךְ־אַשּׁוּר אֶת־שְׁבִי מִצְרַיִם וְאֶת־גָּלוּת כּוּשׁ נְעָרִים וּזְקֵנִים עָרוֹם וְיָחֵף וַחֲשׂוּפַי שֵׁת עֶרְוַת מִצְרָיִם׃

5 וְחַתּוּ וָבֹשׁוּ מִכּוּשׁ מַבָּטָם וּמִן־מִצְרַיִם תִּפְאַרְתָּם׃

6 וְאָמַר יֹשֵׁב הָאִי הַזֶּה בַּיּוֹם הַהוּא הִנֵּה־כֹה מַבָּטֵנוּ אֲשֶׁר־נַסְנוּ שָׁם לְעֶזְרָה לְהִנָּצֵל מִפְּנֵי מֶלֶךְ אַשּׁוּר וְאֵיךְ נִמָּלֵט אֲנָחְנוּ׃

כא

1 מַשָּׂא מִדְבַּר־יָם כְּסוּפוֹת בַּנֶּגֶב לַחֲלֹף מִמִּדְבָּר בָּא מֵאֶרֶץ נוֹרָאָה׃

2 חָזוּת קָשָׁה הֻגַּד־לִי הַבּוֹגֵד בּוֹגֵד וְהַשּׁוֹדֵד שׁוֹדֵד עֲלִי עֵילָם צוּרִי מָדַי כָּל־אַנְחָתָה הִשְׁבַּתִּי׃

3 עַל־כֵּן מָלְאוּ מָתְנַי חַלְחָלָה צִירִים אֲחָזוּנִי כְּצִירֵי יוֹלֵדָה נַעֲוֵיתִי מִשְּׁמֹעַ נִבְהַלְתִּי מֵרְאוֹת׃

4 תָּעָה לְבָבִי פַּלָּצוּת בִּעֲתָתְנִי אֵת נֶשֶׁף חִשְׁקִי שָׂם לִי לַחֲרָדָה׃

24 * In die illa erit Israel tertius Ægyptio
& Assyrio, benedictio in medio terræ.
25 * Cui benedixit Dominus exercituum,
dicens: Benedictus populus meus Ægy-
pti, & opus manuũ mearum Assyrius, hæ-
reditas autem mea Israel.

CAP. XX.

1 IN anno quo ingressus est Thartan in
A Azotum, cùm misisset eum Sargon rex
Assyriorum, & pugnasset contra Azotum
2 & cepisset eam. * In tempore illo locu-
tus est Dominus in manu Esaiæ, filij Amos,
dicens: Vade & solue saccum de lumbis
tuis, & calciamenta tua tolle de pedibus
tuis; & fecit sic, vadens nudus & discalcia-
3 tus. * Et dixit Dominus, Sicut ambula-
uit seruus meus Esaias nudus & discalcia-
tus, trium annorum signum & portentum
erit super Ægyptum & super Æthiopiam.
4 * Sic minabit rex Assyriorum captiuita-
B tem Aegypti, & transmigratioñe Aethio-
piæ, iuuenem & senem, nudam & discal-
ciatam discoopertis natibus ad ignomi-
5 niam Aegypti. * Et timebunt & confun-
dentur ab Aethiopia spe sua, & ab Aegy-
6 pto gloria sua. * Et dicet habitator insu-
læ huius in die illa, Hæccine erat spes no-
stra, ad quos confugimus in auxilium vt
liberarent nos à facie regis Assyriorum? &
quomodo effugere poterimus nos?

CAP. XXI.

1 ONus deserti maris. Sicut turbines ab
A Africo veniunt, de deserto venit, de
2 terra horribili. * Visio dura nunciata
est mihi. Qui incredulus est, infideliter
agit; & qui depopulator est, vastat: ascen-
de Elam, obside Mede: omnem gemitum
3 eius cessare feci. * Propterea repleti sunt
lũbi mei dolore, & angustia possedit me,
sicut angustia parturientis. corrui cùm
audirem, conturbatus sum cùm viderem.
4 * Emarcuit cor meum, tenebræ stupefe-
cerunt me. Babylon dilecta mea posita est
mihi in miraculum.

תרגום יונתן

24 בְּעִדָּנָא הַהִיא יְהֵי יִשְׂרָאֵל תְּלִיתָאי לְמִצְרָאֵי וּלְאַתּוּרָאֵי בִּרְכָא בְּגוֹ אַרְעָא׃ 25 דְּבָרְכֵהּ יְיָ צְבָאוֹת לְמֵימַר בְּרִיךְ עַמִּי דְּאַפֵּקִית מִמִּצְרַיִם וְעַל דְּחָבוּ קֳדָמַי אַגְלֵיתִי יַתְהוֹן לְאַתּוּר וּכְדוּ תָבוּ לְאוֹרָיְתִי מִתְקְרָן עַמִּי וְאַחְסַנְתִּי יִשְׂרָאֵל׃

כ

1 בִּשְׁתָּא דַּאֲתָא תַּרְתָּן לְאַשְׁדּוֹד כַּד שְׁלַח יָתֵהּ סַרְגוֹן מַלְכָּא דְאַתּוּר וַאֲגִיחַ קְרָבָא בְּאַשְׁדּוֹד וְכַבְשַׁהּ׃ 2 בְּעִדָּנָא הַהִיא גְּזַר יְיָ בְּיַד יְשַׁעְיָה בַר אָמוֹץ לְמֵימַר אֱזֵיל וְתֵיסַר שַׂקָּא בְּחַרְצָךְ וּמְסָנָךְ תִּשְׁלוֹף מֵעַל רִגְלָךְ וַעֲבַד כֵּן אֲזַל פְּחִיחַ וְיָחֵף׃ 3 וַאֲמַר יְיָ כְּמָא דִּמְהַלֵּךְ עַבְדִּי יְשַׁעְיָה פְּחִיחַ וְיָחֵף תְּלָת שְׁנִין אָת וּמוֹפֵת עַל מִצְרָאֵי וְעַל כּוּשָׁאֵי׃ 4 כֵּן יְדַבַּר מַלְכָּא דְאַתּוּר יָת שְׁבִי מִצְרַיִם וְיָת גָּלוּת כּוּשׁ עוּלֵימִין וְסָבִין פְּחִיחִין וִיחֵפִין וְגַלָּן עַרְיָא קְלָן מִצְרָאֵי׃ 5 וְיִתְבָּרוּן וְיִבְהֲתוּן מִכּוּשׁ בֵּית רְחָצְנְהוֹן וּמִן מִצְרָאֵי תֻּשְׁבַּחְתְּהוֹן׃ 6 וְיֵימַר יָתֵיב נִיסָא הָדֵין בְּעִדָּנָא הַהִיא הָא כְּדֵין הֲוָה אֲתַר בֵּית רְחָצְנָנָא דַּהֲוֵינָא רְחִיצִין לְמֵעַרְק לְתַמָּן לְסַעִיד לְאִשְׁתְּזָבָא מִן קֳדָם מַלְכָּא דְאַתּוּר עַד כְּעַן נַפְשֵׁיהוֹן לָא שֵׁיזִבוּ וְאֵיכְדֵין נִשְׁתֵּיזֵב אֲנַחְנָא׃

כא

1 מַטַּל מַשִׁרְיָן דְּאָתְיָן מִמַּדְבְּרָא כְּמֵי יַמָּא דְנָגְדִין כְּעַלְעוֹלִין דְּאָתָן בְּאוֹרַח דָּרוֹמָא מִדְבְּרָן וְאָתָן מִמַּדְבְּרָא מֵאַרְעָא דְאִתְעֲבִידָא בַּהּ חֲסִינָן׃ 2 אֲמַר נְבִיָּא נְבוּאָה קַשְׁיָא אִתְחֲוָא לִי אַנְסַיָּא מִתְאַנְסִין וּבְזוֹזַיָּא מִתְבַּזְזִין סְקוּ עֵילָמָאֵי תְּקִיפוּ מָדָאֵי וְכָל דַּהֲווֹ מִתְאַנְחִין מִן קֳדָם מַלְכָּא דְבָבֶל אַנְיַחִית לְהוֹן׃ 3 עַל כֵּן אִתְמְלִיאוּ חַרְצֵיהוֹן זִיעַ דַּחֲלָא אַחֲדְתִנּוּן הָא כְּחַבְלִין לְיָלְדְתָא אִטַּפְּשׁוּ מִלְּמִשְׁמַע טְעוֹ מִלְּמִחְזֵי׃ 4 טְעָא לִבְּהוֹן עָקָא וּבִיעוּתִין אַחֲדוּנוּן אֲתַר בֵּית רְחָצְנֵיהוֹן הֲוָה לְהוֹן לִתְבָר׃

*24 * Die illa erit Israel tertius inter Ægyptios et*
inter Assyrios benedictus in terra.
*25 * Cui benedixit Dominus Sabaoth, dicens:*
Benedictus populus meus qui in Ægypto, &
qui in Assyriis, & hæreditas mea Israel.

CAP. XX.

1 ANno quo ingressus est Tarthan in Azotum
quando missus est à Sargon rege Assyrio-
rum, & debellauit Azotum & cepit eam.
*2 * Tunc locutus est Dominus ad Esaiam, di-*
cens: Vade & aufer saccum de lumbis tuis, &
calciamenta tua solue à pedibus tuis: & fecit
sic, vadens nudus & discalciatus.
*3 * Et dixit Dominus, Quemadmodum am-*
bulauit Esaias seruus meus, nudus & discal-
ciatus: tribus annis erunt signa & portenta
Ægyptiis & Aethiopibus.
*4 * Quia sic aget rex Assyriorum captiuitatem*
Aegypti & Aethiopum, iuuenes & senes, nu-
dos & discalciatos, discoopertos confusionem
Aegypti.
*5 * Et confundẽtur victi Aegyptij in Aethiopi-*
bus, in quibus fuerant confisi Aegyptij; erant
enim eis gloria.
*6 * Et dicent habitantes in insula hac, Ecce*
nos fuimus confisi in eis in auxilium; qui non po
tuerunt saluari à regibus Assyriorum, & quo-
modo nos saluabimur?

CAP. XXI.

*1 * Visio deserti.*
SIcut tempestas per desertum transeat de de-
serto veniens de terra: horribilis
*2 * Visio et dura annunciata est mihi: Præua-*
ricans præuaricatur; iniquus iniquè agit, con-
tra me Elamitæ & legati Persarum contra me
veniunt: nunc ingemiscam & consolabor me-
ipsum.
*3 * Propter hoc repleti sunt lumbi mei angu-*
stia, & dolores apprehenderunt me sicut pa-
rientem. iniquè egi ne audirem: festinaui ne vi-
derem.
*4 * Cor meum aberrat, & iniquitas me inun-*
dat; anima mea institit in timorem.

24 * τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσται ἰσραὴλ τρίτος ἐν τοῖς αἰγυ-
πτίοις καὶ ἐν τοῖς ἀσυρίοις εὐλογημένος ἐν τῇ γῇ·
25 * ἣν εὐλόγησε κύριος σαβαώθ, λέγων· εὐλογημένος
ὁ λαός μου ὁ ἐν αἰγύπτῳ καὶ ὁ ἐν ἀσυρίοις· καὶ ἡ κληρονο-
μία μου ἰσραήλ.

κ΄.

1 * Τοῦ ἔτους οὗ εἰσῆλθε ταναθὰν εἰς ἄζωτον ἡνίκα ἀπε-
στάλη ὑπὸ ναρνᾶ βασιλέως ἀσυρίων, καὶ ἐπολέμησε τὴν
ἄζωτον καὶ κατελάβετο αὐτήν.
2 * τότε ἐλάλησε κύριος πρὸς ἡσαΐαν, λέγων· πορεύου
καὶ ἄφελε τὸν σάκκον ἀπὸ τῆς ὀσφύος σου, καὶ τὰ σανδάλιά
σου ὑπόλυσαι ἀπὸ τῶν ποδῶν σου· καὶ ἐποίησεν οὕτως, πο-
ρευόμενος γυμνὸς καὶ ἀνυπόδετος.
3 * καὶ εἶπε κύριος ὃν τρόπον πεπόρευται ἡσαΐας ὁ παῖς
μου γυμνὸς καὶ ἀνυπόδετος· τρία ἔτη ἔσται σημεῖα καὶ τέ-
ρατα τοῖς αἰγυπτίοις καὶ αἰθίοψιν.
4 * ὅτι οὕτως ἄξει βασιλεὺς ἀσυρίων τὴν αἰχμαλω-
σίαν αἰγύπτου καὶ αἰθιόπων· νεανίσκους καὶ πρεσβύτας,
γυμνοὺς καὶ ἀνυποδέτους ἀνακεκαλυμμένους τὴν αἰσχύ-
νην αἰγύπτου.
5 * καὶ αἰσχυνθήσονται ἡττηθέντες οἱ αἰγύπτιοι ἐπὶ
τοῖς αἰθίοψιν, ἐφ᾽ οἷς ἦσαν πεποιθότες οἱ αἰγύπτιοι, ἦσαν
γὰρ αὐτοῖς δόξα.
6 * καὶ ἐροῦσιν οἱ κατοικοῦντες ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ· ἰδοὺ ἡμεῖς
ἦμεν πεποιθότες εἰς αὐτοὺς εἰς βοήθειαν, οἳ οὐκ ἠδύναντο
σωθῆναι ἀπὸ βασιλέων ἀσυρίων· καὶ πῶς ἡμεῖς σωθη-
σόμεθα;

κα΄.

1 Ὅραμα τῆς ἐρήμου.
* Ὡς καταιγὶς δι᾽ ἐρήμου διέλθοι ἐξ ἐρήμου ἐρχομέ-
νη ἐκ γῆς φοβερόν
2 * τὸ ὅραμα καὶ σκληρὸν ἀνηγγέλη μοι, ὁ ἀθετῶν ἀθε-
τεῖ· ὁ ἀνομῶν ἀνομεῖ· ἐπ᾽ ἐμοὶ οἱ ἐλαμῖται καὶ πρέσβεις
τῶν περσῶν ἐπ᾽ ἐμὲ ἔρχονται· νῦν στενάξω καὶ παρακαλέσω
ἐμαυτόν.
3 * διὰ τοῦτο ἐνεπλήσθη ἡ ὀσφύς μου ἐκλύσεως, καὶ ὠδῖνες
ἔλαβόν με ὡς τὴν τίκτουσαν· ἠδίκησα τοῦ μὴ ἀκοῦσαι·
ἐσπούδασα τοῦ μὴ βλέπειν.
4 * ἡ καρδία μου πλανᾶται· καὶ ἡ ἀνομία με βαπτίζει·
ἡ ψυχή μου ἐφέστηκεν εἰς φόβον.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

24 In tempore illo, erit Israel tertius Aegyptijs & Assyrijs; benedictio in medio terræ. 25 Cui benedixit Dominus exercituum, dicens:
Benedictus populus meus quem eduxi de Aegypto: & quia peccauerunt coram me, transmigrare eos feci in Assyriam; & quando conuersi
sunt ad legem meam, vocati sunt populus meus, & hæreditas mea Israel. CAP. XX.
IN anno quo ingressus est Thartan in Azotum, quando misit eum Sargon rex Assyriæ: & pugnauit contra Azotum, & subiecit eam.
2 In tempore illo decreuit Dominus per manum Esaiæ filij Amos, dicens: Vade & solue saccum de lumbis tuis, & calciaměta tua dis-
calciabis de pedibus tuis. & fecit sic; ambulans nudus & discalciatus. 3 Et dixit Dominus: Sicut ambulauit seruus meus Esaias nudus &
discalciatus tribus annis in signum & portentum super Aegyptios, & super Aethiopes: 4 Sic ducet rex Assyriæ captiuitatem Aegypti, &
transmigrationem Aethiopiæ, iuuenes & senes, nudos & discalciatos, & discoopertis pudendis in ignominiam Aegyptiorum. 5 Et con-
terentur & confundentur ab Aethiopia domo confidentiæ suæ, & ab Aegyptijs laude sua. 6 Et dicet habitator insulę huius in tempore
illo: Ecce hic erat locus confidentiæ nostræ, ad quem sperabamus confugere in auxilium, vt liberaremur à facie regis Assyriæ. & si isti ad-
huc animas suas non liberauerunt, quomodo liberabimur nos? CAP. XXI.
ONus exercituũ venientiũ à deserto, sicut aquæ maris decurrentes; quasi turbines venientes per viã Austri sese proripiunt, & veniunt à
deserto, de terra in qua facta sunt terribilia. 2 Dicit propheta, Prophetia dura nunciata est mihi: Violenti violentiam inferunt, & di-
reptores diripiunt: Ascendite Elamitæ, circuite Medi: & omnes qui gemebant à facie regis Babylonis, requiescere feci eos. 3 Propterea
impleti sunt lumbi eorum tremore; timor apprehendit eos, sicut dolores parturientem: insipientes facti sunt ne audiant: errauerunt vt non
videant. 4 Errauit cor eorum; tribulatio & conturbationes apprehenderunt eos, quia domus confidentiæ suæ fuit eis in interitum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

5 ערך השלחן צפה הצפית אכול שתה קומו
השרים משחו מגן ׃
6 כי כה אמר אלי אדני לך העמד המצפה
אשר יראה יגיד ׃
7 וראה רכב צמד פרשים רכב חמור רכב גמל
והקשיב קשב רב קשב ׃
8 ויקרא אריה על מצפה אדני אנכי עמד תמיד
יומם ועל משמרתי אנכי נצב כל הלילות ׃
9 והנה זה בא רכב איש צמד פרשים ויען
ויאמר נפלה נפלה בבל וכל פסילי אלהיה שבר
10 לארץ ׃ מדשתי ובן גרני אשר שמעתי מאת
יהוה צבאות אלהי ישראל הגדתי לכם ׃
11 משא דומה אלי קרא משעיר שמר מה
מלילה שמר מה מליל ׃
12 אמר שמר אתה בקר וגם לילה אם תבעיון
בעיו שבו אתיו ׃
13 משא בערב ביער בערב תלינו ארחות דדנים ׃
14 לקראת צמא התיו מים ישבי ארץ תימא
בלחמו קדמו נדד ׃
15 כי מפני חרבות נדדו מפני חרב נטושה
ומפני קשת דרוכה ומפני כבד מלחמה ׃
16 כי כה אמר אדני אלי בעוד שנה כשני שכיר
וכלה כל כבוד קדר ׃
17 ושאר מספר קשת גבורי בני קדר ימעטו כי
יהוה אלהי ישראל דבר ׃

כב

1 משא גיא חזיון מה לך אפוא כי
2 עלית כלך לגגות ׃ תשאות מלאה עיר הומיה
קריה עליזה חלליך לא חללי חרב ולא מתי
מלחמה ׃

5 * Pone mensam, contemplare in specu-
la: comedentes & bibentes, surgite prin-
cipes, arripite clypeum.
6 * Hæc enim dicit mihi Dominus, Vade
& pone speculatorem, & quodcunque vi-
7 derit annunciet. * Et vidit currum duo-
rum equitum, ascensorem asini, & ascenso-
C rem cameli, & contemplatus est diligenter
8 multo intuitu. * Et clamauit leo, Super
speculam Domini ego sum stans iugiter
per diem, & super custodiam meam ego
sum stans totis noctibus.
9 * Ecce iste venit ascensor vir bigæ equi-
tum, & respondit & dixit: Cecidit cecidit
Babylon & omnia sculptilia deorum eius
contrita sunt in terra.
10 * Tritura mea & filij areæ meæ, quæ au-
diui à Domino exercituum Deo Israel an-
nunciaui vobis.
11 * Onus Duma. Ad me clamat ex Seyr,
Custos quid de nocte? custos quid de no-
12 cte? * Dixit custos, Venit manè & nox; si
quæritis, quærite, conuertimini & venite.
13 * Onus in Arabia. In saltu ad vesperam
D dormietis, in semitis Dodanim.
14 * Occurrentes sitienti ferte aquam qui
habitatis terram Austri, cum panibus oc-
15 currite fugienti. * A facie enim gladiorum
fugerunt, à facie gladij imminentis, à facie
arcus extenti, à facie grauis prœlij.
16 * Quoniam hæc dicit Dominus ad me,
Adhuc in vno anno quasi in anno merce-
narij, & auferetur omnis gloria Cedar.
17 * Et reliquiæ numeri sagittariorum for-
tium de filijs Cedar imminuentur. Domi-
nus enim Deus Israel locutus est.

CAP. XXII.

1 A ONus vallis visionis. Quidnam quoq;
tibi est, quia ascendisti & tu omnis in
tecta,
2 * Clamoris plena, vrbs frequens, ciuitas
exultans? Interfecti tui non interfecti gla-
dio, nec mortui in bello.

תרגום יונתן

5 סדרו פתורין אקימו סכואין אכלו שתו קומו רברביא מרקו וצחצחו זינא ׃ 6 ארי כדנן אמר לי יי אזל אקים סכואה דיחזי יחוי ׃
7 וחזי רתך אנש ועמה זוג פרשין רכב על חמר רכב על גמל אמר נביא אציתת אצתא וחזית והא משרין סגיאן אתין ׃ 8 אמר ישעיה
נביא קל משרין סגיאן דאתין בסטוניהון כאריא על סכותא קדם יי אנא קאם תדירא ביממא ועל מטרתי אנא מעתד כל ליליא ׃
9 והא דין אתא רתך אנש ועמה זוג פרשין ואתיב ואמר נפלה ואף עתידא למפל בבל וכל צלמני טעותהא ידקדקון בארעא ׃
10 מלכין דאומנין לאנתא קרבא ייתון עלה לבזזהא כאברא דאומן למדש יה אדרא אמר נביא דשמעית מן קדם יי צבאות אלהא
דישראל חויתי לכון ׃ 11 מטל כס דלוט לאשקאה יה דומה עלאי אבלי מן שמיא נביא פרש להון יה נבואתא נביא פרש להון מה דעתיד
למיתי ׃ 12 אמר נביא אית אגר לצדיקיא ואית פרענות לרשיעיא אם תיבין אתון תובו עד דאתון יכלין למתב ׃ 13 מטל כס דלוט
לאשקאה יה ערבאי בחרשא ברמשא תביתון שירת בני דן ׃ 14 לאפי צחיא פוקו גרונין דמיא דיתבין בארע דרומא לחמא דאתון אכלין
זמנו למערקיא ׃ 15 ארי מן קדם קטול ערקו מן קדם חרב שליפא ומן קדם קשת מתיחא ומן קדם תקוף קרבא ׃ 16 ארי כדנן אמר
יי לי בסוף כל שניא כשני אגירא ויסוף כל יקרהון דערבאי ׃ 17 ושאר תקוף עבדי קרב גברי ערבאי יזערון ארי במימרא דיי צבאות אלהא
דישראל גזיר כן ׃ כב 1 מטל נבואתא על קרתא דיתבא בחילתא דאתנביו עלה נביא מה לכון כען ארי סלקתון כלכון לאגריא ׃
2 מן קדם אתרגושא דאתמליאת קרתא משבחתא כרכא חדאה קטיליך לא אתקטלו בחרבא ואף בקרבא לא מיתו ׃

* Parate mensam, bibite, comedite, surgen- 5
tes principes arripite clypeos.
* Quia sic dixit Dominus ad me, Vadens ti- 6
bi statue speculatorem, & quodcunque videris
annuncia.
* Et vidi ascensores equites duos, ascenso- 7
rem asini, & ascensorem cameli: audi auditio-
nem multam.
* Et voca Vriam in speculam Domini. & 8
dixit, Steti per totum die, & super castra steti
tota nocte.
* Et ecce ipse venit ascensor bigæ, & respon- 9
dens ait: Cecidit, cecidit Babylon, & omnia si-
mulachra eius, & manufacta eius contrita sunt
in terra.
* Audite derelicti & dolentes audite quæ 10
audiui à Domino Sabaoth; Deus Israel annun-
ciauit vobis.
* Verbum Idumeæ. Ad me clama de Seyr, 11
custodite propugnacula, custodio manè &
nocte.
* Si quæsieris quære, & apud me habita. 12
* In saltu vespere dormies in via Dedan. 13
* In occursum sitienti aquam ferte habi- 14
tantes in regione Theman, panibus occurrite fu-
gientibus propter multitudinem occisorum, &
propter multitudinem errantium;
* Et propter multitudinem gladij, & pro- 15
pter multitudinem arcuum extentorum, &
propter multitudinem eorum qui ceciderunt in
bello.
* Quia sic dixit mihi Dominus, Adhuc annus 16
quasi annus mercenarij deficiet gloria Cedar.
* Et reliquum sagittationum fortium filiorum 17
Cedar erit parum: quia Dominus locutus est
Deus Israel.

CAP. XXII.

Verbum vallis visionis, quod factum est ti- 1
bi nunc quia ascendistis omnes in tecta
* Vana: impleta est ciuitas clamantium, 2
vulnerati tui non vulnerati gladio, neque mor-
tui tui mortui bello.

5 * ἑτοιμάσατε τὴν τράπεζαν, πίετε, φάγετε· ἀνα-
στάντες οἱ ἄρχοντες ἀναπαράσατε θυρεούς.
6 * ὅτι οὕτως εἶπεν κύριος πρός με, βαδίσας σεαυτῷ
στῆσον σκοπόν· καὶ ὃ ἐὰν ἴδῃς ἀνάγγειλον.
7 * καὶ εἶδον ἀναβάτας ἱππεῖς δύο, ἀναβάτην ὄνου, καὶ
ἀναβάτην καμήλου, ἀκρόασαι ἀκρόασιν πολλήν.
8 * καὶ κάλεσον οὐρίαν εἰς τὴν σκοπιὰν κυρίου· καὶ εἶπεν· ἔστην
διὰ παντὸς ἡμέρας, καὶ ἐπὶ τῆς παρεμβολῆς ἔστην ὅλην
τὴν νύκτα.
9 * καὶ ἰδοὺ αὐτὸς ἔρχεται ἀναβάτης συνωρίδος· καὶ ἀπο-
κριθεὶς εἶπεν, πέπτωκε πέπτωκε βαβυλὼν καὶ πάντα τὰ
ἀγάλματα αὐτῆς, καὶ τὰ χειροποίητα αὐτῆς συνετρίβη-
σαν εἰς τὴν γῆν.
10 * ἀκούσατε οἱ καταλελειμμένοι καὶ οἱ ὀδυνώμενοι ἀκού-
σατε ἃ ἤκουσα παρὰ κυρίου σαβαώθ, ὁ θεὸς τοῦ ἰσραὴλ
ἀνήγγειλεν ὑμῖν.
11 * Τὸ ῥῆμα τῆς ἰδουμαίας. πρὸς ἐμὲ καλεῖ παρὰ
τοῦ σηείρ· φυλάσσετε ἐπάλξεις· φυλάσσω τὸ πρωῒ καὶ τὴν
νύκτα.
12 * ἐὰν ζητῇς ζήτει, καὶ παρ' ἐμοὶ οἴκει.
13 * ἐν τῷ δρυμῷ ἑσπέρας κοιμηθήσῃ ἐν τῇ ὁδῷ δαιδάν·
14 * εἰς συνάντησιν διψῶντι ὕδωρ φέρετε οἱ ἐνοικοῦντες ἐν
χώρᾳ θαιμάν, ἄρτοις συναντᾶτε φεύγουσι διὰ τὸ πλῆθος
τῶν κτεινομένων, καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν πλανωμένων.
15 * καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῆς μαχαίρας, καὶ διὰ τὸ πλῆθος
τῶν τοξευμάτων τῶν διατεταμένων, καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν
πεπτωκότων ἐν τῷ πολέμῳ.
16 * ὅτι οὕτως εἶπέ μοι κύριος· ἔτι ἐνιαυτὸς ὡς ἐνιαυτὸς
μισθωτοῦ ἐκλείψει ἡ δόξα κηδάρ.
17 * καὶ τὸ κατάλοιπον τῶν τοξευμάτων τῶν ἰσχυρῶν υἱῶν
κηδὰρ ἔσται ὀλίγον· διότι κύριος ἐλάλησεν ὁ θεὸς ἰσραήλ.

κβ΄.

1 * Τὸ ῥῆμα τῆς φάραγγος σιών· τί ἐγένετό σοι νῦν ὅτι
ἀνέβητε πάντες εἰς δώματα
2 * μάταια· ἐνεπλήσθη ἡ πόλις βοώντων· οἱ τραυμα-
τίαι σου οὐ τραυματίαι μαχαίρας, οὐδ' οἱ νεκροί σου νε-
κροὶ πολέμου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Ordinate mensas, statuite speculas, comedite, bibite, surgite principes, tergite & lucida facite arma. 6 Quia hæc dicit mihi Dominus,
Vade, constitue speculatorem; quodcunque viderit, annuntiet. 7 Et vidit currum hominis, & cum eo par equitum: ascensorem asini, &
ascensorem cameli. Dixit propheta, Auscultaui auscultatione, & vidi; & ecce, turbæ magnæ veniebant. 8 Dixit Esaias propheta; Vox
turmarum multarum venientium cum loricis suis; sicut leo super specula, ego sto coram Domino semper in die, & in custodia mea ego
sto tota nocte. 9 Et ecce iste venit currus hominis, & cum eo duo equites: & respondit & dixit, Cecidit & etiam futura est vt cadat Ba-
bylon, & omnia simulachra idolorum eius comminuentur in terra. 10 Reges qui consueti sunt ad ineundum prœlium venient contra eã,
vt diripiant eam sicut plaustrum artificis ad triturandam aream. Dicit propheta, Quod audiui à facie Domini exercituũ Dei Israel, annun-
cio vobis. 11 Onus calicis maledictionis ad propinandum Dumæ. Ad me clamat de cælis; Propheta edissere eis prophetiam, propheta
edissere illis quod vẽturũ est. 12 Dixit propheta, Est merces iustis, & est vindicta impijs. si cõuertendi estis, cõuertimini dũ potestis conuerti.
13 Onus calicis maledictionis ad propinandum Arabibus. In sylua in vespere manebitis turba filiorum Dan. 14 In occursum sitientis
educite vtres aquarum qui habitatis in terra Australi: panem quem vos comeditis præparate fugientibus. 15 Quia à facie occisionis fuge-
runt, à facie gladij nudati, & à facie arcus extenti, & à facie fortitudinis prœlij. 16 Quia hæc dicit Dominus mihi, In fine omnium anno-
rum quasi anni mercenarij; & consumetur omnis gloria Arabum. 17 Et residuum fortitudinis bellatorum fortium Arabum imminue-
tur, quia in verbo Domini exercituum decretum est ita. CAP. XXII.
1 ONus prophetiæ super ciuitate quæ habitat in valle, quam prophetauerunt super eam prophetæ. Quidnam vobis est hic, quia ascendistis
vniuersi vos in tecta? 2 A facie tumultus quo plena erat ciuitas, laudabilis vrbs exultans, interfecti tui non sunt interfecti gladio,
nec mortui sunt in bello.

3 כָּל־קְצִינַיִךְ נָדְדוּ־יַחַד מִקֶּשֶׁת אֻסָּרוּ כָּל־
נִמְצָאַיִךְ אֻסְּרוּ יַחְדָּו מֵרָחוֹק בָּרָחוּ׃
4 עַל־כֵּן אָמַרְתִּי שְׁעוּ מִנִּי אֲמָרֵר בַּבֶּכִי אַל־
תָּאִיצוּ לְנַחֲמֵנִי עַל־שֹׁד בַּת־עַמִּי׃
5 כִּי יוֹם מְהוּמָה וּמְבוּסָה וּמְבוּכָה לַאדֹנָי יְהוִה
צְבָאוֹת בְּגֵי חִזָּיוֹן מְקַרְקַר קִר וְשׁוֹעַ אֶל־הָהָר׃
6 וְעֵילָם נָשָׂא אַשְׁפָּה בְּרֶכֶב אָדָם פָּרָשִׁים
וְקִיר עֵרָה מָגֵן׃
7 וַיְהִי מִבְחַר־עֲמָקַיִךְ מָלְאוּ רָכֶב וְהַפָּרָשִׁים
שֹׁת שָׁתוּ הַשָּׁעְרָה׃
8 וַיְגַל אֵת מָסַךְ יְהוּדָה וַתַּבֵּט בַּיּוֹם הַהוּא אֶל־
נֶשֶׁק בֵּית הַיָּעַר׃
9 וְאֵת בְּקִיעֵי עִיר־דָּוִד רְאִיתֶם כִּי־רָבּוּ וַתְּקַבְּצוּ
אֶת־מֵי הַבְּרֵכָה הַתַּחְתּוֹנָה׃
10 וְאֶת־בָּתֵּי יְרוּשָׁלַם סְפַרְתֶּם וַתִּתְצוּ הַבָּתִּים
11 לְבַצֵּר הַחוֹמָה׃ וּמִקְוָה עֲשִׂיתֶם בֵּין הַחֹמֹתַיִם
לְמֵי הַבְּרֵכָה הַיְשָׁנָה וְלֹא הִבַּטְתֶּם אֶל־עֹשֶׂיהָ
וְיֹצְרָהּ מֵרָחוֹק לֹא רְאִיתֶם׃
12 וַיִּקְרָא אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא לִבְכִי
וּלְמִסְפֵּד וּלְקָרְחָה וְלַחֲגֹר שָׂק׃
13 וְהִנֵּה שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה הָרֹג בָּקָר וְשָׁחֹט צֹאן
אָכֹל בָּשָׂר וְשָׁתוֹת יָיִן אָכוֹל וְשָׁתוֹ כִּי מָחָר נָמוּת׃
14 וְנִגְלָה בְאָזְנָי יְהוָה צְבָאוֹת אִם־יְכֻפַּר הֶעָוֹן
הַזֶּה לָכֶם עַד־תְּמֻתוּן אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת׃
15 כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת לֶךְ־בֹּא אֶל־
הַסֹּכֵן הַזֶּה עַל־שֶׁבְנָא אֲשֶׁר עַל־הַבָּיִת׃
16 מַה־לְּךָ פֹה וּמִי־לְךָ פֹה כִּי־חָצַבְתָּ לְּךָ פֹּה
קָבֶר חֹצְבִי מָרוֹם קִבְרוֹ חֹקְקִי בַסֶּלַע מִשְׁכָּן לוֹ׃
17 הִנֵּה יְהוָה מְטַלְטֶלְךָ טַלְטֵלָה גָּבֶר וְעֹטְךָ
עָטֹה׃

3 Cuncti principes tui fugerunt simul, du-
reque ligati sunt. Omnes qui inuenti sunt
vincti pariter, procul fugerunt.
4 Propterea dixi, Recedite à me, amarè
flebo. Nolite incumbere vt consolemini
B me super vastitate filiæ populi mei.
5 Dies enim interfectionis & conculca-
tionis, & fletuū Domino Deo exercituum
in valle visionis. scrutans murum, & ma-
gnificus super montem.
6 Et Elam sumpsit pharetram, & currum
hominis equitis, & parietem nudauit cly-
peus.
7 Et erūt electæ valles tuæ plenæ quadri-
garū, & equites ponent sedes suas in porta.
8 Et reuelabitur operimentum Iudæ. &
C videbitis in die illa armamentariū domus
9 saltus. Et scissuras ciuitatis Dauid vide-
bitis, quia multiplicatæ sunt; & congrega-
stis aquas piscinæ inferioris.
10 Et domos Hierusalem numerastis, &
destruxistis domos ad muniendū murum:
11 Et lacum fecistis inter duos muros, ad
aquam piscinæ veteris, & non suspexistis
ad eum qui fecerat eam, & operatorē eius
12 de longè non vidistis. Et vocauit Domi-
D nus Deus exercituum in die illa ad fletum,
& ad planctum, ad caluitium, & ad cingu-
13 lum sacci. Et ecce gaudium & lætitia,
occidere vitulos & iugulare arietes, come-
dere carnes, & bibere vinum. Comedamus 1. Cor. 15.d
& bibamus, cras enim moriemur.
14 Et reuelata est in auribus meis vox Do-
mini exercituū, Si dimittetur iniquitas hęc
E vobis, donec moriamini, dicit Dominus
exercituum.
15 Hæc dicit Dominus Deus exercituum,
Vade, ingredere ad eum qui habitat in ta-
bernaculo ad Sobnam prępositum templi.
16 Et dices ad eum, Quid tu hîc, aut quasi
quis hic? Quia excidisti tibi hîc sepulchrū,
excidisti in excelso memoriale, diligenter
in petra tabernaculum tibi.
17 Ecce Dominus asportari te faciet sicut
asportatur gallus gallinaceus, & quasi ami-
ctum, sic subleuabit te.

Omnes primates tui migrauerunt, simul ab 3
arcu ligati sunt, & fortes in te longè fugerunt.
Propter hoc dixi, Dimittite me, amarè fle- 4
bo, nolite contendere consolari me super contri-
tione filiæ populi mei.
Quia dies tumultus & perditionis & 5
conculcationis, & error à Domino Sabaoth in
valle visionis errant, à paruo vsque ad ma-
gnum errant super montes.
At Elamitæ tulerunt pharetras, & ascen- 6
sores homines super equos & congregatio pu-
gnæ. Et erunt electæ valles tuæ reple- 7
buntur quadrigis: at equites stipabunt portas
tuas.
Et reuelabunt portas Iuda, & inspicient 8
die illa in electas domos ciuitatis.
Et reuelabunt abscondita domorum arcis 9
Dauid, & viderunt quoniam plures sunt, &
auerterunt aquam antiquæ piscinæ
In ciuitatem: & quoniā destruxerunt do- 10
mos Hierusalem ad firmandos muros ciuitati:
Et fecistis vobis aquam inter duos muros, 11
intra piscinam antiquam: & non inspexistis in
eum qui à principio fecit eam, & qui creauit il-
lam non vidistis.
Et vocauit Dominus Sabaoth in die illa 12
fletum, & planctum, & rasuram, & cinctu-
ram saccorum.
Ipsi autem fecerunt gaudium & lætitiam, 13
iugulantes vitulos & sacrificantes oues, ita vt
comederent carnes & biberent vinū: dicentes,
Comedamus & bibamus, cras enim morimur.
Et reuelata hæc sunt in auribus Domini 14
Sabaoth, quoniam non dimittetur vobis hoc pec
catum donec moriamini.
Hæc dicit Dominus Sabaoth, Vade in pa- 15
stophorium ad Somnam quæstorem:
Et dic ei, Quid tu hic? & quid tibi est hic? 16
quoniam excidisti tibi hic sepulchrum, & fecisti
tibi in excelso sepulchrum, & scripsisti tibi in
petra tabernaculum?
Ecce iam Dominus Sabaoth eijciet & con- 17
teret virum, & auferet stolam tuam;

3 πάντες οἱ ἄρχοντές σου πεφεύγασι· ἅμα ἀπὸ τοῦ
τόξου δεδεμένοι εἰσί· καὶ οἱ ἰσχύοντες ἐν σοὶ πόρρω πε-
φεύγασι.
4 διὰ τοῦτο εἶπα, ἄφετέ με, πικρῶς κλαύσομαι· μὴ κα-
τισχύσητε παρακαλεῖν με ἐπὶ τὸ σύντριμμα τῆς θυγα-
τρὸς τοῦ λαοῦ μου.
5 ὅτι ἡμέρα ταραχῆς καὶ ἀπωλείας καὶ καταπατή-
ματος, καὶ πλάνησις παρὰ κυρίου σαβαὼθ, ἐν φάραγγι
σιὼν πλανῶνται· ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου πλανῶνται ἐπὶ
6 τὰ ὄρη. οἱ δὲ ἐλαμῖται ἔλαβον φαρέτρας, καὶ ἀναβά-
ται ἄνθρωποι ἐφ' ἵπποις καὶ συναγωγὴ παρατάξεως.
7 καὶ ἔσονται αἱ ἐκλεκταὶ φάραγγές σου πλησθήσονται ἁρ-
μάτων· οἱ δὲ ἱππεῖς ἐμφράξουσι τὰς πύλας σου.
8 καὶ ἀνακαλύψουσι τὰς πύλας ἰούδα, καὶ ἐμβλέψονται
τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ εἰς τοὺς ἐκλεκτοὺς οἴκους τῆς πόλεως.
9 καὶ ἀνακαλύψουσι τὰ κρυπτὰ τῶν οἴκων τῆς ἄκρας
δαυίδ· καὶ ἴδοσαν ὅτι πλείους εἰσί· καὶ ἀπέστρεψαν τὸ ὕδωρ τῆς
10 ἀρχαίας κολυμβήθρας εἰς τὴν πόλιν· καὶ ὅτι καθεί-
λοσαν τοὺς οἴκους ἱερουσαλὴμ εἰς ὀχύρωμα τείχους τῇ
11 πόλει. καὶ ἐποιήσατε ἑαυτοῖς ὕδωρ ἀναμέσον τῶν δύο
τειχέων ἐσώτερον τῆς κολυμβήθρας τῆς ἀρχαίας· καὶ οὐκ
ἐνεβλέψατε εἰς τὸν ἀπ' ἀρχῆς ποιήσαντα αὐτήν· καὶ τὸν
12 κτίσαντα αὐτὴν οὐκ εἴδετε. καὶ ἐκάλεσε κύριος σα-
βαὼθ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ κλαυθμὸν καὶ κοπετὸν καὶ ξύρη-
13 σιν, καὶ ζῶσιν σάκκων. αὐτοὶ δὲ ἐποιήσαντο εὐφροσύνην
καὶ ἀγαλλίαμα, σφάζοντες μόσχους καὶ θύοντες πρόβατα,
ὥστε φαγεῖν κρέατα καὶ πιεῖν οἶνον, λέγοντες· φάγωμεν
καὶ πίωμεν, αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν.
14 καὶ ἀνακεκαλυμμένα ταῦτά ἐστιν ἐν τοῖς ὠσὶ κυρίου
σαβαὼθ, ὅτι οὐκ ἀφεθήσεται ὑμῖν αὕτη ἡ ἁμαρτία ἕως
ἂν ἀποθάνητε.
15 τάδε λέγει κύριος σαβαὼθ· πορεύου εἰς τὸ παστο-
φόριον πρὸς σομνὰν τὸν ταμίαν.
16 καὶ εἶπον αὐτῷ, τί σὺ ὧδε; καὶ τί σοι ἐστὶν ὧδε; ὅτι
ἐλατόμησας σεαυτῷ ὧδε μνημεῖον, καὶ ἐποίησας σεαυ-
τῷ ἐν ὑψηλῷ μνημεῖον, καὶ ἔγραψας σεαυτῷ ἐν πέτρᾳ
σκηνήν;
17 ἰδοὺ δὴ κύριος σαβαὼθ ἐκβαλεῖ καὶ ἐκτρίψει ἄν-
δρα· καὶ ἀφελεῖ τὴν στολήν σου.

תרגום יונתן

3 כל שלטוניך אטלטלו כחדא מן קדם מחת קשתא גלו כל דאשתכח ביך אתקטלו כחדא מרחיק ערקו ׃ 4 על כן אמרית שבקו
מני אבכה בכיר לא תתבעיתו לנחמותי על תבר כנשתא דעמי ׃ 5 ארי יום רגוש ואתרשא וקטול קדם יוי אלהים צבאות על קרתא
דיתב בחילתא דאתנביו עלה נבייא מבלשין בתיא מקפין מגדליא ברישי טוריא ׃ 6 ועילמאי נטלו זין ברתכי אנש ועמה זוג פרשין ועל
שור דבקו תריסין ׃ 7 והוה שפר מישרך אתמליו רתיכין ופרשין מסגן על תרעין ׃ 8 וגלי ית מטמורית בית יהודה ואסתכי בעדנא
ההיא על זין גנזי מקדשא ׃ 9 וית פלוגת קרתא דדוד חזיתון ארי סגית וכנשתון ית עמא למי ברכתא ארעיתא ׃
10 וית בתי ירושלם מניתון ותרעתון בתיא לאתקפא שורא ׃ 11 ומקוה עבדתון בין שוריא למי ברכתא עתיקא ולא אסתכלתון
לדעבדה ודברה מלקדמין לא חזיתון ׃ 12 ואבלי נביא דיוי אלהים צבאות ביומא ההוא למבכי ולמספד ולגווז ולמיסר סקין ׃
13 והא ביע וחדות אמרין נקטל תורין ונכס עאן ניכול בשר ונשתי חמר ניכול ונשתי מדנמות ולא נחי ׃ 14 אמר נביא באדני
הויתי שמע כד אתגזר דא מן קדם יוי צבאות אם ישתבק חובה הדין לכון עד די תמותון מותא תנינא אמר יוי אלהים צבאות ׃
15 כדנן אמר יוי אלהים צבאות אתא אזל לות פרנסא הדין לות שבנא די ממנא על ביתא ׃
16 ותימר לה מה לך כא ומה לך ברין ארי אתקנתא לך כא אתר אתקן ברומא אתרה שוי בכיפא בית מדורה ׃
17 הא יוי מטלטל לך טלטול דגבר ותחפנך בהתא ׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[3] Omnes principes tui moti sunt, simul à facie arcus extenti transmigrauerunt: omnes qui inuenti sunt in te, occisi sunt, simul eminus fugerunt. [4] Propterea dixi, Sinite me & amarè flebo, ne quæratis consolationem meam super contritionem cœtus populi mei.
[5] Dies enim tumultus & conculcationis, & occisionis coram Domino Deo exercituū, super ciuitatem quæ habitat in valle, super quam prophetauerunt Prophetæ, scrutantes domos & circundantes turres quæ sunt in cacumine montium.
[6] Et Elamitæ tulerunt arma in curru hominis & cum eo duo equites, & super murum adhæserunt clypei. [7] Et pulchriora electæ vallis tuæ impleta sunt quadrigis, & equites constituentur super portas. [8] Et reuelabitur operimentum domus Iudæ, & prospicietur in tempore illo super arma thesaurorum sanctuarij. [9] Et diuisionem ciuitatis Dauid vidistis, quia multa fuit; & congregastis populum ad aquas piscinæ inferioris. [10] Et domos Hierusalem numerastis, & confregistis domos ad roborandum murum. [11] Et lacum fecistis inter muros aquæ piscinæ veteris, & non respexistis ad factorem eius, neque creatorem eius ab initio vidistis. [12] Et vocauit propheta Domini exercituum in die illo ad planctum & ad luctum, & ad caluitium, & ad accingendum saccos. [13] Et ecce gaudium & lætitiam: dicunt, Occidamus boues, & iugulemus oues, comedamus carnes, & bibamus vinum, comedamus & bibamus, quia morituri sumus & non viuemus. [14] Dixit Propheta, In auribus meis auditum est, quando decretum est hoc à facie Domini exercituum; Si dimittetur peccatū hoc vobis donec moriamini morte secunda, dicit Dominus exercituum. [15] Hæc dicit Dominus exercituum, Veni, & vade ad gubernatorem hunc, ad Sobnam, qui est præpositus domus.
[16] Et dices ei, Quid tibi hic? aut quid tibi in isto loco? quia præparasti tibi hic locum: præparans in excelso locum suum, & ponens in petra domum habitaculi sui. [17] Ecce Dominus transmigrare te faciet transmigratione viri, & operiet te confusione.

18 צנוף יצנפך צנפה כדור אל ארץ רחבת
ידים שמה תמות ושמה מרכבות כבודך קלון
בית אדניך:
19 והדפתיך ממצבך וממעמדך יהרסך:
20 והיה ביום ההוא וקראתי לעבדי לאליקים
21 בן חלקיהו: והלבשתיו כתנתך ואבנטך
אחזקנו וממשלתך אתן בידו והיה לאב ליושב
ירושלם ולבית יהודה:
22 ונתתי מפתח בית דוד על שכמו ופתח ואין
סגר וסגר ואין פתח:
23 ותקעתיו יתד במקום נאמן והיה לכסא
כבוד לבית אביו:
24 ותלו עליו כל כבוד בית אביו הצאצאים
והצפעות כל כלי הקטן מכלי האגנות ועד כל
כלי הנבלים:
25 ביום ההוא נאם יהוה צבאות תמוש היתד
התקועה במקום נאמן ונגדעה ונפלה ונכרת
המשא אשר עליה כי יהוה דבר:

כג

1 משא צר הילילו אניות תרשיש כי שדד
מבית מבוא מארץ כתים נגלה למו:
2 דמו ישבי אי סחר צידון עבר ים מלאוך:
3 ובמים רבים זרע שחר קציר יאור תבואתה
4 ותהי סחר גוים: בושי צידון כי אמר ים
מעוז הים לאמר לא חלתי ולא ילדתי ולא
גדלתי בחורים רוממתי בתולות:
5 כאשר שמע למצרים יחילו כשמע צר:
6 עברו תרשישה הילילו ישבי אי:
7 הזאת לכם עליזה מימי קדם קדמתה יבלוה
רגליה מרחוק לגור:

18 * Coronans coronabit te tribulatione:
quasi pilam mittet te in terram latam &
F spaciosam. ibi morieris, & ibi erit currus
gloriæ tuæ, & ignominia domus Domini
19 tui. * Et expellam te de statione tua, &
de ministerio tuo deponam te.
20 * Et erit in die illa, vocabo seruum meũ
Eliachim filium Helchiæ.
21 * Et induam illum tunica tua, & cingu-
lo tuo confortabo eum, & potestaté tuam
dabo in manu eius, & erit quasi pater ha-
bitantibus Hierusalem & domui Iuda.
22 * Et dabo clauem domus Dauid super
humerum eius, & aperiet, & non erit qui
claudat; & claudet, & non erit qui aperiat.
23 * Et figam illum paxillum in loco fideli,
& erit in solium gloriæ domui patris sui.
24 * Et suspendam super eum omnem glo-
riam domus patris eius, vasorum diuersa
genera, omne vas paruulum à vasis crate-
rarum vsque ad omne vas musicorũ. * In
die illa, dicit Dñs exercituum, Auferetur
25 paxillus qui fixus fuerat in loco fideli, &
frangetur & cadet, & peribit quod pepen-
derat in eo, quia Dominus locutus est.

CAP. XXIII.

1 ONus Tyri. Vlulate naues maris, quia
A vastata est domus vnde venire con-
sueuerát: de terra Cethim reuelatũ est eis.
2 * Tacete qui habitatis in insula, nego-
tiatio Sidonis. transfretantes mare reple-
3 uerunt te. * In aquis multis, semen Ni-
li messis fluminis fruges eius, & facta est
negotiatio gentium.
4 * Erubesce Sidon, ait mare; fortitudo
maris, dicens: Non parturiui, & non pepe-
ri, & non enutriui iuuenes, nec ad incre-
mentum perduxi virgines.
5 * Cùm auditum fuerit in Ægypto, do-
lebunt cùm audierint de Tyro.
6 * Transite maria, vlulate qui habitatis
in insula.
7 * Nunquid non hæc vestra est quæ glo-
riabatur à diebus pristinis in antiquitate
sua? Ducent eam pedes sui longè ad pere-
grinandum.

תרגום יונתן

18 יעדי מנך ית מצנפתא ויקפונך בעלי דבב כשור מקף ויגלונך לאתר פתיה ידין תמן תמות ולתמן רתיכי יקרך יהובן בקלן על דלא נטרתא
יקר בית רבונך: 19 ואדחינך מסקפך ומשמושך אמגרנך: 20 ויהי בעדנא ההיא וארבי לעבדי לאליקים בר חלקיהו:
21 ואלבשנה כתונך והמינך אזרזנה ושלטנך אתן בידיה ויהי לאב ליתבי ירושלם ולבית יהודה: 22 ואתן מפתח בית מקדשא
ושלטן בית דוד בידה ויפתח ולית דאחד ויחוד ולית דפתח: 23 ואמנינה אמרכל מהימן משמש באתר קים ויהי לכרסי יקר לבית אבוהי:
24 ויתסמכון עלוהי כל יקירי בית אבוהי בניא ובני בניא מרברביא ועד דעדקיא מכהניא לבשי אפודא ועד בני לוי אחדי נבליא: 25 ביומא
ההוא אמר יי צבאות יעדי אמרכל מהימן משמש באתר קים ויתקטף ויפול ויתבטל מטל נבואתא דעלוהי ארי במימרא דיי גזר כן:

כג

1 מטל נבואת כס דלוט לאשקאה ית צור אילילו נחתי ספיני ימא ארי אתבזזו מחוזיהון מלמיעל מארע כתאי אתו עליהון:
2 אתברו יתבי ניסא תגרי צידון דהוו עלן בימא מלוך: 3 דהוה מספקא סחורה לעממין סגיאין דבחצד כנישת נהרא עללתה והות
סחורה לעממיא: 4 בהיתו צידונאי ארי אמר מערבאה דיתב בתקוף ימא למימר לוי לא מרעת ולא עדיתי ולא רביתי עלמין פנקית בתולן:
5 כמא די שמעו למחתא דלקו מצראי זעו כד שמעו צוראי: 6 גלו למדינת ימא אילילו יתבי ניסא: 7 ההדא לכון תקיפתא
צור מיומי קדם מלקדמין הוו מיתן לה קרבנין מארע רחיקא כדו לאתותבא הא גליא:

*Et coronam tuam gloriosam: & proijciet 18
te in regionem magnam & absque mensura, &
ibi morieris, & ponet currum tuum pulchrum
ignominiam.
*Et domum principis tui in conculcationẽ, 19
& auferis à dispensatione tua & de gradu
tuo.
*Et erit in die illa; vocabo puerum meum 20
Eliachim filium Helchiæ:
*Et induam illum stolam tuam, & coro- 21
nam tuam dabo illi, & potentiam & dispen-
sationem tuam dabo in manus eius, et erit qua-
si pater habitantibus Hierusalem, & habitan-
tibus Iuda.
*Et dabo ei clauem domus Dauid super hu- 22
merum eius, & aperiet, & non erit claudens;
& claudet, & non est aperiens.
*Et dabo gloriam Dauid ei, & imperabit, 23
& non erit contradicens; & constituam eum
principem in loco fideli, & erit in solium gloriæ
domus patris eius.
*Et erit confidens super eum omnis glorio- 24
sus in domo patris sui à paruo vsque ad magnũ,
omne vas paruum, à vase craterarum: & pen-
debunt ei. *In die illa, Hæc dicit Dominus Sa- 25
baoth, mouebitur homo stabilitus in loco fideli,
& auferetur & corruet, & dissoluetur gloria
in eum, quia Dominus locutus est.

CAP. XXIII.

VIsio Tyri. Vlulate naues Carthaginis, quia 1
perijt, & non vltra veniunt, de terra Ci-
tiorum ducta est captiua. *Cui similes facti 2
sunt habitãtes in insula, negociatores Phœniciæ
transfretantes mare.
*In aqua multa semen negociatorum quasi 3
messium illatarum negociatores gentium.
*Erubesce Sidon, dixit mare. at fortitudo 4
maris ait, Nõ parturiui, neque peperi, neq; enu-
triui iuuenes neque exaltaui virgines.
*Cùm autem auditum fuerit in Ægypto, ap- 5
prehendet eos dolor de Tyro.
*Abite in Carthaginem; vlulate habitan- 6
tes in insula hac. *Non hæc erat contumelia ve- 7
stra quæ ab initio, antequam traderetur ipsa.

18 *καὶ τὸν στέφανόν σου τὸν ἔνδοξον· καὶ ῥίψει σε εἰς χώραν
μεγάλην καὶ ἀμέτρητον, καὶ ἐκεῖ ἀποθανεῖς· καὶ θήσει τὸ ἅρ-
19 μα σου τὸ καλὸν ἀτιμίαν. *καὶ τὸν οἶκον τοῦ ἄρχοντός σου
εἰς καταπάτημα, καὶ ἀφαιρεθήσῃ ἐκ τῆς οἰκονομίας σου καὶ
20 ἐκ τῆς στάσεώς σου. *καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, κα-
λέσω τὸν παῖδά μου ἐλιακεὶμ τὸν τοῦ χελκίου.
21 *καὶ ἐνδύσω αὐτὸν τὴν στολήν σου καὶ τὸν στέφανόν σου
δώσω αὐτῷ· καὶ τὸ κράτος καὶ τὴν οἰκονομίαν σου δώσω εἰς
τὰς χεῖρας αὐτοῦ· καὶ ἔσται ὡς πατὴρ τοῖς ἐνοικοῦσιν ἱερου-
22 σαλήμ, καὶ τοῖς ἐνοικοῦσιν ἰούδα. *καὶ δώσω αὐτῷ τὴν
κλεῖδα οἴκου δαυὶδ ἐπὶ τῷ ὤμῳ αὐτοῦ καὶ ἀνοίξει· καὶ οὐκ
ἔσται ὁ ἀποκλείων· καὶ κλείσει, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ ἀνοίγων.
23 *καὶ δώσω τὴν δόξαν δαυὶδ αὐτῷ, καὶ ἄρξει, καὶ οὐκ ἔσται
ὁ ἀντιλέγων· καὶ στήσω αὐτὸν ἄρχοντα ἐν τόπῳ πιστῷ, καὶ ἔσται
εἰς θρόνον δόξης τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.
24 *καὶ ἔσται πεποιθὼς ἐπ' αὐτὸν πᾶς ἔνδοξος ἐν τῷ οἴ-
κῳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου· πᾶν τὸ
σκεῦος τὸ μικρόν, ἀπὸ σκευῶν τῶν ἀγανὼθ· καὶ ἔσονται ἐπι-
25 κρεμάμενοι αὐτῷ, *ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ· τάδε λέγει
κύριος σαβαώθ, κινηθήσεται ὁ ἄνθρωπος ὁ ἐστηριγμένος
ἐν τόπῳ πιστῷ, καὶ ἀφαιρεθήσεται καὶ πεσεῖται καὶ ἀπολυ-
θήσεται ἡ δόξα ἐπ' αὐτόν, ὅτι κύριος ἐλάλησεν.

κγ.

1 *Τὸ ὅραμα τύρου· ὀλολύξατε πλοῖα καρχηδό-
νος, ὅτι ἀπώλετο, καὶ οὐκέτι ἔρχονται, ἐκ γῆς κιτιαίων ἦκται
αἰχμάλωτος.
2 *τίνι ὅμοιοι γεγόνασιν οἱ κατοικοῦντες ἐν τῇ νήσῳ.
μετάβολοι φοινίκης διαπερῶντες τὴν θάλασσαν,
3 *ἐν ὕδατι πολλῷ σπέρμα μεταβόλων ὡς ἀμητῶν εἰς
φερομένων οἱ μετάβολοι τῶν ἐθνῶν.
4 *αἰσχύνθητι σιδών, εἶπεν ἡ θάλασσα· ἡ δὲ ἰσχὺς τῆς θα-
λάσσης εἶπεν, οὐκ ὤδινον οὐδὲ ἔτεκον, οὐδὲ ἐξέθρεψα νεα-
νίσκους, οὐδὲ ὕψωσα παρθένους.
5 *ὅταν δὲ ἀκουστὸν γένηται ἐν αἰγύπτῳ, λήψεται αὐτοὺς
ὠδίνη περὶ τύρου.
6 *ἀπέλθετε εἰς καρχηδόνα· ὀλολύξατε οἱ ἐνοικοῦν-
τες ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ.
7 *οὐχ αὕτη ἦν ἡ ὕβρις ὑμῶν ἡ ἀπ' ἀρχῆς, πρὶν ἢ παρα-
δοθῆναι αὐτήν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

18 Auferet à te tiaram, & circundabunt te inimici quasi murum circundatum, & in captiuitatem ducent te in locum latum manibus; ibi morieris: & ibi quadrigæ gloriæ tuæ conuertentur in ignominiam, eò quòd non conseruasti gloriam domus Domini tui. 19 Et expellam te de accubitu tuo, & de ministerio tuo deponam te. 20 Et erit in tempore illo, & magnificabo seruum meum Eliachim filium Helchiæ. 21 Et induam illum tunica tua, & cingulo tuo accingam eum, & dominium tuum dabo in manu eius, & erit in patrẽ habitatoribus Hierusalem, & domui Iuda. 22 Et dabo clauem domus sanctuarij, & dominium domus Dauid in manu eius; & aperiet, & non erit qui claudat; & claudet, & non erit qui aperiat. 23 Et constituam eum præpositum fidelem, ministrantem in loco firmissimo, & erit in solium gloriæ domui patris sui. 24 Et innitentur super eum omnes nobiles domus patris sui, filij & nepotes, à iuuenibus vsque ad paruulos; à sacerdotibus induris Ephod, vsque ad filios Leui tenentes organa. 25 In die illo, dicit Dominus exercituum, Auferetur præpositus fidelis, qui ministrabat in loco firmissimo: & resecabitur, cadet, & cessabit onus prophetiæ quod est super eum, quoniam in verbo Domini decretum est ita.

CAP. XXIII.

ONus prophetiæ calicis maledictionis ad propinandũ Tyro. Vlulate descendentes in naues maris, quia direptæ sunt prouinciæ vestræ ita vt eò aditus non pateat. De terra Cetim venerunt contra eos. 2 Contriti sunt habitatores insulæ, negociatores Sydon, qui transibant mare, repleuerũt te. 3 Quæ erat sufficiens negotiationi multis populis: cuius prouẽtus erat in messe congregationis fluminis, & facta est negotiatio populorũ. 4 Confusi sunt Sydonij, quia dixit Occidentalis qui habitat in fortitudine maris, dicens: Vtinam nõ infirmarer, nec conciperem, nec nutrirem iuuenes, nec delitijs affluere facerem virgines. 5 Sicut audiuerunt plagam qua percussi sunt Aegyptij; tremuerunt quando audierunt Tyrij. 6 Migrauerunt in prouinciam maris. Vlulate habitatores insulæ. 7 Nunquid hæc est vobis Tyrus fortissima à diebus antiquis, cui ab antiquo afferebant munera à terra longinqua? Ecce nunc migrauit vt longè habitaret.

Universidad de Deusto Biblioteca

8 מִי יָעַץ זֹאת עַל־צֹר הַמַּעֲטִירָה אֲשֶׁר סֹחֲרֶיהָ
שָׂרִים כְּנַעֲנֶיהָ נִכְבַּדֵּי־אָרֶץ׃
9 יְהוָה צְבָאוֹת יְעָצָהּ לְחַלֵּל גְּאוֹן כָּל־צְבִי
לְהָקֵל כָּל־נִכְבַּדֵּי־אָרֶץ׃
10 עִבְרִי אַרְצֵךְ כַּיְאֹר בַּת־תַּרְשִׁישׁ אֵין מֵזַח עוֹד׃
11 יָדוֹ נָטָה עַל־הַיָּם הִרְגִּיז מַמְלָכוֹת יְהוָה צִוָּה
אֶל־כְּנַעַן לַשְׁמִד מָעֻזְנֶיהָ׃
12 וַיֹּאמֶר לֹא־תוֹסִיפִי עוֹד לַעֲלוֹז הַמְעֻשָּׁקָה
בְּתוּלַת בַּת־צִידוֹן כִּתִּיִּים קוּמִי עֲבֹרִי גַּם־שָׁם
13 לֹא־יָנוּחַ לָךְ׃ הֵן אֶרֶץ כַּשְׂדִּים זֶה הָעָם
לֹא הָיָה אַשּׁוּר יְסָדָהּ לְצִיִּים הֵקִימוּ בְחִינָיו עֹרְרוּ
אַרְמְנוֹתֶיהָ שָׂמָהּ לְמַפֵּלָה׃
14 הֵילִילוּ אֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ כִּי שֻׁדַּד מָעֻזְּכֶן׃
15 וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא וְנִשְׁכַּחַת צֹר שִׁבְעִים שָׁנָה
כִּימֵי מֶלֶךְ אֶחָד מִקֵּץ שִׁבְעִים שָׁנָה יִהְיֶה לְצֹר
כְּשִׁירַת הַזּוֹנָה׃
16 קְחִי כִנּוֹר סֹבִּי עִיר זוֹנָה נִשְׁכָּחָה הֵיטִיבִי נַגֵּן
הַרְבִּי־שִׁיר לְמַעַן תִּזָּכֵרִי׃
17 וְהָיָה מִקֵּץ שִׁבְעִים שָׁנָה יִפְקֹד יְהוָה אֶת־צֹר
וְשָׁבָה לְאֶתְנַנָּהּ וְזָנְתָה אֶת־כָּל־מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ
עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה׃
18 וְהָיָה סַחְרָהּ וְאֶתְנַנָּהּ קֹדֶשׁ לַיהוָה לֹא יֵאָצֵר
וְלֹא יֵחָסֵן כִּי לַיֹּשְׁבִים לִפְנֵי יְהוָה יִהְיֶה סַחְרָהּ
לֶאֱכֹל לְשָׂבְעָה וְלִמְכַסֶּה עָתִיק׃

כד

1 הִנֵּה יְהוָה בּוֹקֵק הָאָרֶץ וּבוֹלְקָהּ וְעִוָּה
פָנֶיהָ וְהֵפִיץ יֹשְׁבֶיהָ׃
2 וְהָיָה כָעָם כַּכֹּהֵן כַּעֶבֶד כַּאדֹנָיו כַּשִּׁפְחָה
כַּגְּבִרְתָּהּ כַּקּוֹנֶה כַּמּוֹכֵר כַּמַּלְוֶה כַּלֹּוֶה כַּנֹּשֶׁה
כַּאֲשֶׁר נֹשֶׁא בוֹ׃

8 Quis cogitauit hoc super Tyrũ quondam coronatam? cuius negociatores principes, institores eius inclyti terræ.
9 Dominus exercituum cogitauit hoc, vt detraheret superbiã omnis gloriæ, & ad ignominiam deduceret vniuersos inclytos
10 terræ. Transi terram tuam quasi fluuium
C filia maris, non est cingulum vltrà tibi.
11 Manum suã extendit super mare, conturbauit regna. Dominus mandauit aduersus Chanaan, vt contereret fortes eius.
12 Et dixit, Non adijcies vltrà vt glorieris calumniam sustinens virgo filia Sidonis. In Cethim consurgens transfreta, ibi quoque non erit requies tibi.
13 Ecce terra Chaldæorum, talis populus non fuit, Assur fundauit eam. In captiuitatem traduxerunt robustos eius, suffode-
D runt domos eius; posuerunt eam in ruinã.
14 Vlulate naues maris, quia deuastata est
15 fortitudo vestra. Et erit in die illa, in obliuione eris ô Tyre septuaginta annis, sicut dies regis vnius. Post septuaginta annos erit Tyro quasi canticum meretricis.
16 Sume tibi citharam, circui ciuitatem meretrix obliuioni tradita. bene cane, frequenta canticum vt memoria tui sit.
17 Et erit post septuaginta annos, visitabit Dominus Tyrum, & reducet eam ad merces suas, & rursum fornicabitur cum vniuersis regnis super faciem terræ.
18 Et erunt negociationes eius, & merces eius sanctificatæ Domino. Non condentur neque reponentur; quia his qui habitauerũt coram Domino erit negociatio eius, vt manducent in saturitatem, & vestiantur vsque ad vetustatem.

CAP. XXIIII.

1 Ecce Dominus dissipabit terram & nu-
A dabit eam, & affliget faciem eius, & di-
2 sperget habitatores eius. Et erit sicut populus, sic sacerdos; & sicut seruus, sic dñs eius; & sicut ancilla, sic domina eius. sicut emẽs, sic ille qui vendit: sicut fœnerator, sic is qui mutuum accipit; sicut qui repetit, sic qui debet.

Quis hæc cogitauit super Tyrum? nunquid minor est aut non præualet? negociatores eius Chanaan principes inclyti terræ. 8
Dominus Sabaoth cogitauit dissoluere omnem iniuriam gloriosorum, & ignominia afficere omnem inclytum super terram. 9
Operare terram tuam; & enim naues non vltrà veniunt de Carthagine. 10
At manus tua non vltra præualet per mare quæ prouocat reges: Dominus Sabaoth præcepit de Chanaan perdere eius fortitudinem. 11
Et dicet, Non vltrà adijcietis iniuriari & iniuria afficere filiam Sion: & si abieris in Cithim, neque illic tibi requies erit. 12
Et in terram Chaldæorum, & ipsa desolata est ab Assyriis: neque illic tibi requies erit, quia paries ipsius cecidit. 13
Vlulate naues Carthaginis, quia perijt munitio vestra. 14
Et erit in die illa, derelinquetur Tyrus annis septuaginta sicut tempus regis vnius, quasi tempus hominis: & post septuaginta annos erit Tyrus quasi canticum meretricis. 15
Sume citharam, circui ciuitatem meretrix obliuioni tradita: bene cithariza, plurimum canta, vt tui memoria sit. 16
Et erit post septuaginta annos, visitationem faciet Deus Tyri, & iterum restituetur in pristinum, & erit emporium omnibus regnis orbis terræ. 17
Et erit eius negociatio & merces sancta Domino: non ipsis congregabitur, sed habitantibus corã Domino. omnis negociatio eius, vt comederent & biberent, et implerẽtur in symbolum, memoria coram Domino. 18

CAP. XXIIII.

Ecce Dominus dissipat orbem terræ totum et desolabit eum, & reuelabit faciem eius, & disseminabit habitantes in eo. 1
Et erit populus sicut sacerdos; & seruus sicut dominus, & ancilla sicut domina: erit emẽs sicut vendens; & fænerans sicut fænus accipiens, & debens sicut cui debet. 2

8 τίς ταῦτα ἐβούλευσεν ἐπὶ τύρον; μὴ ἥσσων ἐστὶν ἢ οὐκ ἰσχύει; οἱ ἔμποροι αὐτῆς χαναὰν ἄρχοντες οἱ ἔνδοξοι τῆς
9 γῆς. κύριος σαβαὼθ ἐβουλεύσατο παραλῦσαι πᾶσαν τὴν ὕβριν τῶν ἐνδόξων, καὶ ἀτιμάσαι πᾶν ἔνδοξον ἐπὶ τῆς γῆς. ἐργάζου τὴν γῆν σου, καὶ γὰρ πλοῖα οὐκέτι ἔρχεται ἐκ καρχηδόνος.
10 ἡ δὲ χείρ σου οὐκέτι ἰσχύει κατὰ θάλασσαν ἡ παροξύνουσα βασιλεῖς· κύριος σαβαὼθ ἐνετείλατο περὶ χαναὰν ἀπολέσαι αὐτῆς τὴν ἰσχύν.
11 καὶ ἐροῦσιν, οὐκέτι οὐ μὴ προσθῆτε τοῦ ὑβρίζειν καὶ ἀδικεῖν τὴν θυγατέρα σιών· καὶ ἐὰν ἀπέλθῃς εἰς κιτιεῖς,
12 οὐδὲ ἐκεῖ σοι ἀνάπαυσις ἔσται. καὶ εἰς γῆν χαλδαίων, καὶ αὕτη ἠρήμωται ἀπὸ τῶν ἀσσυρίων, οὐδὲ ἐκεῖ σοι ἀνάπαυσις ἔσται, ὅτι ὁ τοῖχος αὐτῆς πέπτωκεν.
14 ὀλολύζετε πλοῖα καρχηδόνος, ὅτι ἀπώλετο τὸ ὀχύρωμα ὑμῶν.
15 καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καταλειφθήσεται τύρος ἔτη ἑβδομήκοντα ὡς χρόνος βασιλέως ἑνός, ὡς χρόνος ἀνθρώπου· καὶ μετὰ ἑβδομήκοντα ἔτη ἔσται τύρος ὡς ᾆσμα πόρνης.
16 λάβε κιθάραν, ῥέμβευσον πόλιν πόρνη ἐπιλελησμένη· καλῶς κιθάρισον, πολλὰ ᾆσον, ἵνα σου μνεία γένηται.
17 καὶ ἔσται μετὰ ἑβδομήκοντα ἔτη ἐπισκοπὴν ποιήσει ὁ θεὸς τύρου, καὶ πάλιν ἀποκατασταθήσεται εἰς τὸ ἀρχαῖον, καὶ ἔσται ἐμπόριον πάσαις ταῖς βασιλείαις τῆς οἰκουμένης.
18 καὶ ἔσται αὐτῆς ἡ ἐμπορία καὶ ὁ μισθὸς ἅγιος τῷ κυρίῳ· οὐκ αὐτοῖς συναχθήσεται, ἀλλὰ τοῖς κατοικοῦσιν ἔναντι κυρίου πᾶσα ἡ ἐμπορία αὐτῆς, φαγεῖν καὶ πιεῖν, καὶ ἐμπλησθῆναι εἰς συμβολήν, μνημόσυνον ἔναντι κυρίου.

κδ΄.

1 Ἰδοὺ κύριος καταφθείρει τὴν οἰκουμένην ὅλην καὶ ἐρημώσει αὐτήν, καὶ ἀνακαλύψει τὸ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ διασπερεῖ τοὺς ἐνοικοῦντας ἐν αὐτῇ.
2 καὶ ἔσται ὁ λαὸς ὡς ὁ ἱερεύς, καὶ ὁ παῖς ὡς ὁ κύριος, καὶ ἡ θεράπαινα ὡς ἡ κυρία· ἔσται ὁ ἀγοράζων ὡς ὁ πωλῶν, καὶ ὁ δανείζων ὡς ὁ δανειζόμενος, καὶ ὁ ὀφείλων ὡς ᾧ ὀφείλει.

תרגום יונתן

8 מַן מְלַךְ דָא עַל צוֹר דַהֲוָת מַמלְכָא מַלְכִין דְתַגָרָהָא רַבְרְבִין שִׁלְטוֹנָהָא יַקִירֵי אַרעָא׃ 9 יְיָ צְבָאוֹת מַלְכֵהּ לְאַפָסָא יְקָר כָּל חֶדְוָתָא
לְאַקְלָא כָּל יַקִירֵי אַרְעָא׃ 10 גְלָא מֵאַרְעִיךְ כְּמֵימֵי נַהֲרָא עֲרָקִי לִמְדִינַת יַמָא לֵית תְּקוֹף עוֹד׃ 11 גְבוּרְתֵהּ מְרַמְמָא עַל יַמָא לְאַזָעָת
מַלְכְוָתָא יְיָ פַּקֵד עַל כְּנַעַן לְשֵׁיצָאָה תַקִיפָהָא׃ 12 וַאֲמַר לָא תוֹסְפוּן עוֹד לְמִתְקַף דַהֲוֵיתוּן אָנְסִין לְעַמָא דִי בְצִידוֹן לְכִתִּים קוּמוּ גְלוֹ אַף
תַמָן לָא יְהֵי לְכוֹן נְיָח׃ 13 הָא אַרְעָא כַסְדָאֵי דֵין עַמָא כִּדְלָא הֲוָה אַתוּרָאָה שַׁכְלְלֵהּ לְנַגְוָן אֲקִימוּ חֲזוֹתָהָא פַּגָרוּ בִירְנָיָתְהָא שַׁוְיוּהָא
לְדִמְחַמְרָא׃ 14 אֵילִילוּ נָחְתֵי סְפִינֵי יַמָא אֲרֵי אִתְבְּזִיזוּ מְחוֹז תָּקְפֵיכוֹן׃ 15 וִיהֵי בְעִדָנָא הַהִיא וְתִתְרְחֵק צוֹר שַׁבְעִין שְׁנִין כְּיוֹמֵי
מַלְכָּא חַד מִסּוֹף שַׁבְעִין שְׁנִין יְהֵי לְצוֹר כְּתֻשְׁבַּחַת נַפְקַת בָּרָא׃ 16 אִתְחַלַף יְקָרִיךְ אִטַּלְטַל לִמְדִינָא קַרְתָּא דַהֲוָת מְהֵימְנָתָא כִּדְנַפְקַת בָּרָא
אִתְרְחֵקָה הֲפֹכִי כִּנָרִיךְ לְאֶבְלָא וְזַמָרִיךְ לְאִלְיָא סָאִים יְעוֹל דֻכְרָנִיךְ׃ 17 וִיהֵי מִסּוֹף שַׁבְעִין שְׁנִין יְעוֹל דֻכְרָנָא דְצוֹר קֳדָם יְיָ וְתְתוּב
לְאַתְרָהּ וּתְהֵי מְסַפְּקָה סְחוֹרָה לְכָל מַלְכְוָת עַמְמַיָא דְעַל מַלְכוּ אַרְעָא׃ 18 וּתְהֵי סְחוֹרְתַהּ וְאַגְרָהּ קֻדְשָׁא קֳדָם יְיָ לָא יִתְאֲצַר וְלָא
יִתְגְנַז אֲרֵי לְדִמְשַׁמְשִׁין קֳדָם יְיָ יְהֵי אַגְרָהּ לְמֵיכַל וּלְשִׂבַע וּלְכְסוּ דִיקָר׃

כד

1 הָא יְיָ מְבַזֵּיז אַרְעָא וּמְסַר לָהּ לְסָנְאָה וְחַפֵּי בַהֲתָא אַפֵּי רַבְרְבָהָא עַל דַעֲבָרוּ עַל אוֹרָיְתָא וִיבַדַּר יָת דְיָתְבִין בַּהּ׃
2 וִיהֵי חִלוֹנָאָה כְּכַהֲנָא עַבְדָא כְרִבּוֹנֵהּ אַמְתָא כְּמָרָתַהּ זָבְנָא כְּמִזַבְּנָא יָזְפָא כְּמוֹזְפָא רָשְׁיָא כְּמָאן דְרָשֵׁי בֵהּ׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

8 Quis dedit hoc consilium contra Tyrum quæ erat consiliatrix? cuius negociatores erant principes, & dominatores eius inclyti terræ.
9 Dominus exercituum dedit hoc consilium, vt violaret gloriam vniuersæ lætitiæ, vt in ignominiam deduceret omnes gloriosos terræ.
10 Migra de terra tua quasi aquæ fluminis; fuge in prouinciam maris, non est vltra fortitudo. 11 Potentia eius eleuata est super mare ad commouenda regna. Dominus mandauit aduersus Canaan, vt disperderet fortes eius. 12 Et dixit, Non addetis vltrà roborari, qui vim inferebatis populo qui est in Sydon. In Cethim consurgite, transmigrate: ibi quoque non erit vobis requies. 13 Ecce terra Chaldæorum, iste populus aliquando non erat. Assyrius fundauit eam in insulas, statuerunt speculas eius, dissipauerunt palatia eius, posuerunt eam in aceruos lapidum. 14 Vlulate descendentes in naues maris, quoniã deuastata est prouincia fortitudinis vestræ. 15 Et erit in tempore illo, & obliuioni tradetur Tyrus septuaginta annis, sicut dies regis vnius: & in fine septuaginta annorum erit Tyro quasi canticũm meretricis.
16 Mutata est gloria tua: migra in aliam prouinciam, ciuitas quæ eras fidelis, obliuioni tradita es quasi meretrix: conuerte citharam tuam in luctum, & musicam tuam in lamentationẽ; fortasse erit memoria tui. 17 Et erit in fine septuaginta annorum, ingredietur memoria Tyri coram Domino; & reuertetur in locum suum: & erit sufficiens negotiatio eius omnibus regnis populorum quæ sunt super terrã. 18 Et erunt negotiatio eius, & merces eius sanctificatæ coram Domino; non thesaurizabuntur nec recondentur; quia his qui ministrant corã Domino, erit merces eius, vt comedant & saturentur, & operiantur vestimentis gloriæ.

CAP. XXIIII.

1 Ecce Dominus dissipabit terram, & tradet eam inimico; & cooperiet confusione faciem principum eius, eò quòd transgressi sunt legem: & disperget habitantes in ea. 2 Et erit laicus sicut sacerdos, seruus sicut dominus eius, ancilla sicut domina eius; emens sicut qui vendit; mutuans, sicut ille qui mutuò accipit; debitor sicut creditor.

Universidad de Deusto
Biblioteca

3 * הִבּוֹק תִּבּוֹק הָאָרֶץ וְהִבּוֹז תִּבּוֹז כִּי יְהוָה דִּבֶּר
אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה׃
4 * אָבְלָה נָבְלָה הָאָרֶץ אֻמְלְלָה נָבְלָה תֵּבֵל
אֻמְלָלוּ מְרוֹם עַם־הָאָרֶץ׃
5 * וְהָאָרֶץ חָנְפָה תַּחַת יֹשְׁבֶיהָ כִּי־עָבְרוּ תוֹרֹת
חָלְפוּ חֹק הֵפֵרוּ בְּרִית עוֹלָם׃
6 * עַל־כֵּן אָלָה אָכְלָה אֶרֶץ וַיֶּאְשְׁמוּ יֹשְׁבֵי בָהּ
עַל־כֵּן חָרוּ יֹשְׁבֵי אֶרֶץ וְנִשְׁאַר אֱנוֹשׁ מִזְעָר׃
7 * אָבַל תִּירוֹשׁ אֻמְלְלָה־גָפֶן נֶאֶנְחוּ כָּל־שִׂמְחֵי־
8 לֵב׃ * שָׁבַת מְשׂוֹשׂ תֻּפִּים חָדַל שְׁאוֹן עַלִּיזִים
שָׁבַת מְשׂוֹשׂ כִּנּוֹר׃
9 * בַּשִּׁיר לֹא יִשְׁתּוּ־יָיִן יֵמַר שֵׁכָר לְשֹׁתָיו׃
10 * נִשְׁבְּרָה קִרְיַת־תֹּהוּ סֻגַּר כָּל־בַּיִת מִבּוֹא׃
11 * צְוָחָה עַל־הַיַּיִן בַּחוּצוֹת עָרְבָה כָּל־שִׂמְחָה גָּלָה
מְשׂוֹשׂ הָאָרֶץ׃
12 * נִשְׁאַר בָּעִיר שַׁמָּה וּשְׁאִיָּה יֻכַּת־שָׁעַר׃
13 * כִּי־כֹה יִהְיֶה בְּקֶרֶב הָאָרֶץ בְּתוֹךְ הָעַמִּים כְּנֹקֶף
זַיִת כְּעוֹלֵלֹת אִם־כָּלָה בָצִיר׃
14 * הֵמָּה יִשְׂאוּ קוֹלָם יָרֹנּוּ בִּגְאוֹן יְהוָה צָהֲלוּ מִיָּם׃
15 * עַל־כֵּן בָּאֻרִים כַּבְּדוּ יְהוָה בְּאִיֵּי הַיָּם שֵׁם יְהוָה
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃
16 * מִכְּנַף הָאָרֶץ זְמִרֹת שָׁמַעְנוּ צְבִי לַצַּדִּיק וָאֹמַר
רָזִי־לִי רָזִי־לִי אוֹי לִי בֹּגְדִים בָּגָדוּ וּבֶגֶד בּוֹגְדִים
בָּגָדוּ׃
17 * פַּחַד וָפַחַת וָפָח עָלֶיךָ יוֹשֵׁב הָאָרֶץ׃
18 * וְהָיָה הַנָּס מִקּוֹל הַפַּחַד יִפֹּל אֶל־הַפַּחַת
וְהָעוֹלֶה מִתּוֹךְ הַפַּחַת יִלָּכֵד בַּפָּח כִּי־אֲרֻבּוֹת
מִמָּרוֹם נִפְתָּחוּ וַיִּרְעֲשׁוּ מוֹסְדֵי אָרֶץ׃
19 * רֹעָה הִתְרֹעֲעָה הָאָרֶץ פּוֹר הִתְפּוֹרְרָה אֶרֶץ מוֹט
הִתְמוֹטְטָה אָרֶץ׃

3 * Dissipatione dissipabitur terra, & dire-
ptione prædabitur. Dñs enim locutus est
4 verbū hoc. *Luxit & defluxit terra & infir-
mata est; defluxit orbis & infirmata est al-
5 titudo populi terræ. * Et terra infecta est
ab habitatoribus suis, quia transgressi sunt
B leges, mutauerunt ius, dissipauerunt fœdus
6 sempiternum. * Propter hoc maledictio
vorabit terram, & peccabunt habitatores
eius, ideóque insanient cultores eius, & re-
7 linquentur homines pauci. *Luxit vinde-
mia, infirmata est vitis, ingemuerunt om-
8 nes qui lætabantur corde. * Cessauit gau-
dium tympanorum, quieuit sonitus lętan-
tium, conticuit dulcedo citharæ.
9 * Cum cantico non bibent vinum, ama-
ra erit potio bibentibus illam.
10 *Attrita est ciuitas vanitatis, clausa est o-
mnis domus nullo introeunte.
11 *Clamor erit super vino in plateis, deser-
C ta est omnis lætitia, translatum est gau-
12 dium terræ. * Relicta est in vrbe solitudo,
& calamitas opprimet portas.
13 * Quia hæc erunt in medio terræ, in me-
dio populorum. Quomodo si paucę oliuæ
quæ remanserunt, excutiantur ex olea, &
racemi cùm fuerit finita vindemia.
14 * Hi leuabunt vocem suam atque lauda-
bunt, cùm glorificatus fuerit Dominus,
15 hinnient de mari. *Propter hoc in doctri-
nis glorificate Dominum, in insulis maris
nomen Domini Dei Israel.
16 * A finibus terræ laudes audiuimus glo-
riam iusti: & dixi, Secretum meum mihi,
secretum meum mihi. Væ mihi. Præuari-
cantes præuaricati sunt, & præuaricatione
transgressorum præuaricati sunt.
17 * Formido & fouea, & laqueus super te,
18 qui habitator es terræ. * Et erit qui fuge-
rit à voce formidinis, cadet in foueam; &
qui se explicauerit de fouea, tenebitur la-
queo; quia cataractę de excelsis apertę sunt,
& concutientur fund amenta terræ.
* Confractione confringetur terra; con-
19 tritione conteretur terra; cōmotione com-
mouebitur terra.

תרגום יונתן

3 אִתְבְּזָזָא תִּתְבְּזֵז אַרְעָא וְאִתְרְשָׁא תִּתְרְשׁ אַרְעָא אֲרֵי יְיָ מַלֵּל יָת פִּתְגָּמָא הָדֵין׃ 4 אִתְאַבְּלַת חֲרוּבַת אַרְעָא צְדִיַת חֲרוּבַת תֵּבֵל סָפוּ תְּקוֹף
עַמָּא דְאַרְעָא׃ 5 וְאַרְעָא חַבַת תְּחוֹת יָתְבָהָא אֲרֵי עֲבָרוּ עַל אוֹרָיְתָא אַבְטִלוּ מוֹעֲדַיָּא אַשְׁנִיו קְיָמָא דְמִן עָלְמָא׃ 6 עַל כֵּן מִן קֳדָם
מוֹמֵי דְשִׁקַּר חֲרוּבַת אַרְעָא וּצְדִיו דְיָתְבִין בָּהּ עַל כֵּן סָפוּ יָתְבֵי אַרְעָא וְאִשְׁתְּאַר אֱנָשָׁא כִּזְעֵיר׃ 7 אִתְאַבָּלוּ כָּל שָׁתֵי חֲמַר אֲרֵי אִתְפְּרִיכוּ
גֻפְנַיָּא אִתְאַנְּחוּ כָּל חֲדֵי לִבָּא׃ 8 בְּטֵלַת חֶדְוַת תּוּפִּין וְאִתְמְנַעַת אִתְרְגוּשַׁת תַּקִּיפִין פְּסַקַת חֶדְוַת כִּנָּרָא׃ 9 עַד דְיָדֵי זְמַר לָא יִשְׁתּוֹן
חַמְרָא יְמַר עַתִּיקָא לְשָׁתוֹהִי׃ 10 אִתְבְּרַת קַרְתְּהוֹן צְדִיַת אִתְאֲחָדוּן כָּל בָּתַיָּא מִלְמֵעַל׃ 11 מְצַוְּחִין עַל חַמְרָא בְּשׁוּקַיָּא שְׁלֵימַת
כָּל חֶדְוָתָא גְּלָא בִּיעַ מִן אַרְעָא׃ 12 אִשְׁתְּאַר בְּקַרְתָּא צָדוּ וְאִתְרְגוּשָׁא בְּפִגּוּר תַּרְעִין׃ 13 אֲרֵי כְדֵין יִשְׁתַּאֲרוּן יְחִידָאִין צַדִּיקַיָּא
בְּגוֹ אַרְעָא בֵּינֵי מַלְכְוָתָא כְּבִיעוּר זֵיתָא כְּעוֹלְלִין בָּתַר קְטוֹף׃ 14 אִנּוּן יְרִימוּן קָלְהוֹן וְשַׁבְּחוּן בִּשְׁמָא דַייָ יְבִיעוּן כְּמָא דִּבְעוּ עַל גְּבוּרָן
דְאִתְעֲבִדוּ לְהוֹן עַל יַמָּא׃ 15 עַל כֵּן בְּמֵיתֵי אוֹרָא לְצַדִּיקַיָּא יְקָרוּן קֳדָם יְיָ בְּנִיסֵי יַמָּא יְהוֹן מוֹדָן וּמְבָרְכִין שְׁמָא דַייָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל׃
16 מִבֵּית מַקְדְּשָׁא דְמִתַּמָּן עָתִיד לְמִפַּק חֶדְוָא לְכָל יָתְבֵי אַרְעָא תֻּשְׁבַּחְתָּא שְׁמַעְנָא לְצַדִּיקַיָּא אֲמַר נְבִיָּא רָז אֲגַר לְצַדִּיקַיָּא אִתְחֲזִי לִי רָז פּוּרְעָנוּת
לְרַשִׁיעַיָּא אִתְגְּלִי לִי וַי לַאֲנִיסַיָּא דְמִתְאַנְסִין וְלִבְזוּז בְּזוּזֵי דְהָא מִתְבַּזִּין׃ 17 דַּחֲלָא וּכַמְצָא וּמְצָדָא עֲלָךְ יָתֵב אַרְעָא׃ 18 וִיהֵי דְיֵעָרוֹק
מִן קֳדָם דַּחֲלָא יִפּוֹל לְגוֹ כַּמְצָא וּדְיִסַּק מִגּוֹ כַּמְצָא יִתְאֲחֵד בְּמִצְדְּתָא אֲרֵי גְבוּרָן בִּשְׁמַיָּא אִתְעֲבִידָא וְזָעוּ יְסוֹדֵי אַרְעָא׃ 19 מִזָּע תְּזוּעַ
אַרְעָא כְּנָד תְּנוּד אַרְעָא פָּרוֹק תִּתְפָּרֵק אַרְעָא׃

* Dissipatione dissipabitur terra, & dire- 3
ptione deprædabitur terra; nam os Domini locu-
tum est hæc.
* Luxit terra & corruptus est orbis: luxe- 4
runt excelsi terræ.
* Et terra iniquè egit propter habitantes 5
eam, quia transgressi sunt legem Domini, &
dissipauerunt; mutauerunt præcepta testamen-
tum æternum.
* Propter hoc maledictio vorabit terram, 6
quia peccauerunt habitantes eam: propter hoc
pauperes erunt habitantes in terra, & dimit-
tentur homines pauci.
* Lugebit vinum, lugebit vitis, gement o- 7
mnes læti anima.
* Cessauit lætitia tympanorum, cessauit con- 8
tumacia & diuitiæ impiorum, cessauit vox ci-
tharæ.
* Erubuerunt, nō biberunt vinum; amara 9
facta est sicera bibentibus.
* Deserta est omnis ciuitas; claudet domum 10
ne ingrediantur.
* Vlulate pro vino vbique, cessauit omnis 11
lætitia, abijt omne gaudium terræ. * Et dere- 12
linquentur ciuitates desertæ, & domus dereli-
ctæ peribunt. * Hæc omnia erunt in terra in 13
medio gentium, quemadmodum si quis excutiat
oliuam, sic excutient eos, & si quieuerit vinde-
mia. * Et isti voce clamabunt: at derelicti 14
super terram, lætabuntur simul cum gloria Do-
mini; conturbabitur aqua maris.
* Propter hoc gloria Domini in insulis erit 15
maris: nomen Domini gloriosum erit Domini
Dei Israel. * Ab alis terræ portenta audiui- 16
mus, spes iusto: & dicent, Væ præuaricanti-
bus, præuaricantes legem.
* Timor & fouea & laqueus super vos ha- 17
bitantes in terra.
* Et erit fugiens timorem cadet in foueam: 18
at egrediens de fouea, capietur à laqueo; quia
fenestræ de cælo apertæ sunt, & concutientur
fundamenta terræ.
* Turbatione conturbabitur terra, & de- 19
pauperatione depauperabitur terra.

3 * φθορᾷ φθαρήσεται ἡ γῆ· καὶ προνομῇ προνομευθή-
σεται ἡ γῆ· τὸ γὰρ στόμα κυρίου ἐλάλησε ταῦτα.
4 * ἐπένθησεν ἡ γῆ καὶ ἐφθάρη ἡ οἰκουμένη· ἐπένθησαν
5 οἱ ὑψηλοὶ τῆς γῆς. * καὶ ἡ γῆ ἠνόμησε διὰ τοὺς κατοικοῦντας
αὐτήν· διότι παρέβησαν τὸν νόμον κυρίου, καὶ διεσκέδασαν·
6 ἤλλαξαν τὰ προστάγματα διαθήκην αἰώνιον. * διὰ
τοῦτο ἀρὰ ἔδεται τὴν γῆν· ὅτι ἡμάρτοσαν οἱ κατοι-
κοῦντες αὐτήν· διὰ τοῦτο πτωχοὶ ἔσονται οἱ κατοικοῦντες
ἐν τῇ γῇ· καὶ καταλειφθήσονται ἄνθρωποι ὀλίγοι.
7 * πενθήσει οἶνος, πενθήσει ἄμπελος· στενάξουσι
πάντες οἱ εὐφραινόμενοι τὴν ψυχήν.
8 * πέπαυται εὐφροσύνη τυμπάνων, πέπαυται αὐθάδεια
καὶ πλοῦτος ἀσεβῶν, πέπαυται φωνὴ κιθάρας.
9 * ἠσχύνθησαν, οὐκ ἔπιον οἶνον· πικρὸν ἐγένετο τὸ σίκερα
10 τοῖς πίνουσιν. * ἠρημώθη πᾶσα πόλις· κλείσει οἰκίαν τοῦ
μὴ εἰσελθεῖν.
11 * ὀλολύζετε περὶ τοῦ οἴνου πανταχῇ· πέπαυται πᾶσα
εὐφροσύνη· ἀπῆλθε πᾶσα εὐφροσύνη τῆς γῆς.
12 * καὶ καταλειφθήσονται πόλεις ἔρημοι, καὶ οἶκοι ἐγκατα-
λελειμμένοι ἀπολοῦνται.
13 * ταῦτα πάντα ἔσται ἐν τῇ γῇ ἐν μέσῳ τῶν ἐθνῶν· ὃν
τρόπον ἐάν τις καλαμήσηται ἐλαίαν, οὕτως καλαμή-
σονται αὐτούς, καὶ ἐὰν παύσηται ὁ τρυγητός.
14 * καὶ οὗτοι φωνῇ βοήσονται· οἱ δὲ καταλειφθέντες ἐπὶ
τῆς γῆς, εὐφρανθήσονται ἅμα τῇ δόξῃ κυρίου, ταραχθήσεται
τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης.
15 * διὰ τοῦτο ἡ δόξα κυρίου ἐν ταῖς νήσοις ἔσται τῆς θαλάσ-
σης· τὸ ὄνομα κυρίου ἔνδοξον ἔσται κυρίου τοῦ θεοῦ ἰσραήλ.
16 * ἀπὸ τῶν πτερύγων τῆς γῆς τέρατα ἠκούσαμεν, ἐλπὶς
τῷ εὐσεβεῖ· καὶ ἐροῦσιν, οὐαὶ τοῖς ἀθετοῦσιν οἱ ἀθετοῦντες
τὸν νόμον.
17 * φόβος καὶ βόθυνος καὶ παγὶς ἐφ' ὑμᾶς τοὺς ἐνοι-
κοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς.
18 * καὶ ἔσται ὁ φεύγων τὸν φόβον ἐμπεσεῖται εἰς τὸν βόθυ-
νον· ὁ δὲ ἐκβαίνων ἐκ τοῦ βοθύνου, ἁλώσεται ὑπὸ τῆς πα-
γίδος, ὅτι θυρίδες ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀνεῴχθησαν· καὶ σεισθή-
σεται τὰ θεμέλια τῆς γῆς.
19 * ταραχῇ ταραχθήσεται ἡ γῆ, καὶ ἀπορίᾳ ἀπορηθή-
σεται ἡ γῆ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 Dissipatione dissipabitur terra, & conculcatione conculcabitur terra, quia Dominus locutus est verbum hoc. 4 Luxit & desolata est terra: desertus est, in solitudinem redactus est orbis: defecit fortitudo populi terræ. 5 Terra autem peccauit sub habitatoribus suis, quia transgressi sunt Legem, & cessare fecerunt solemnitates; mutauerunt pactum quod à seculo est. 6 Ideo propter iuramentum mendacij deserta est terra, & desolati sunt omnes habitantes in ea. propterea consumpti sunt habitatores terræ, & relinquentur quasi pauci homines. 7 Luxerunt omnes qui bibebant vinum, quia attritæ sunt vites: ingemuerunt omnes qui lætabantur corde. 8 Cessauit gaudium tympanorum, & prohibitus est tumultus fortium; cessauit gaudium citharæ. 9 Cum instrumentis musicis non bibent vinum: amara est sicera bibentibus eam. 10 Attrita est ciuitas eorum et deserta est: clausæ sunt omnes domus nullo introeunte. 11 Clamāt super vino in vijs; consummata est omnis lætitia; translatum est gaudiū à terra. 12 Relicta est in vrbe solitudo, & tumultus in dissipatione portarum. 13 Quia nunc relinquentur soli iusti in medio terræ, & in medio regnorū, sicut oliuæ quæ remanent post excussionem oliuarum, & sicut racemi post vindemiam. 14 Hi leuabunt vocem suam, & laudabunt nomen Domini: exultabunt sicut exultauerunt super magnalia quæ facta sunt eis in mari. 15 Cùm venerit lumen iustis, glorificabunt coram Domino: in insulis maris, confitebuntur & benedicent nomini Dñi Dei Israel. 16 De domo sanctuarij, vnde futurum est vt egrediatur gaudium omnibus habitatoribus terræ, laudes audiuimus iustorum. Dixit Propheta, Secretum, præmium iustorum monstratū est mihi: secretum, vindicta impiorū reuelata est mihi. Væ eis qui vim faciunt, quia vim patientur; & direptoribus, quia ecce diripientur. 17 Timor & fouea, & rete super te habitator terræ. 18 Et erit qui fugerit à facie timoris, cadet in foueam: & qui ascenderit de medio foueæ, comprehendetur in rete; quia magnalia in cælo facta sunt, & commota sunt fundamenta terrę. 19 Commotione commouebitur terra, agitatione agitabitur terra; dissolutione dissoluetur terra.

Universidad de Deusto Biblioteca

20 * נוע תנוע ארץ כשכור והתנודדה כמלונה
וכבד עליה פשעה ונפלה ולא תסיף קום:
21 * והיה ביום ההוא יפקד יהוה על צבא
המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה:
22 * ואספו אספה אסיר על בור וסגרו על מסגר
ומרב ימים יפקדו:
23 * וחפרה הלבנה ובושה החמה כי מלך יהוה
צבאות בהר ציון ובירושלם ונגד זקניו כבוד:

כה

1 * יהוה אלהי אתה ארוממך אודה שמך כי
עשית פלא עצות מרחק אמונה אמן:
2 * כי שמת מעיר לגל קריה בצורה למפלה
ארמון זרים מעיר לעולם לא יבנה:
3 * על כן יכבדוך עם עז קרית גוים עריצים
ייראוך:
4 * כי היית מעוז לדל מעוז לאביון בצר לו
מחסה מזרם צל מחרב כי רוח עריצים כזרם קיר:
5 * כחרב בציון שאון זרים תכניע חרב בצל עב
זמיר עריצים יענה:
6 * ועשה יהוה צבאות לכל העמים בהר הזה
משתה שמנים משתה שמרים שמנים ממחים
שמרים מזקקים:
7 * ובלע בהר הזה פני הלוט הלוט על כל
העמים והמסכה הנסוכה על כל הגוים:
8 * בלע המות לנצח ומחה אדני יהוה דמעה
מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ
כי יהוה דבר:
9 * ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה קוינו לו
ויושיענו זה יהוה קוינו לו נגילה ונשמחה
בישועתו:

20 * Agitatione agitabitur terra sicut ebrius,&
auferetur quasi tabernaculū vnius noctis.
Et grauabit eam iniquitas sua, & corruet,
& non adijciet vt resurgat.
21 * Et erit in die illa, Visitabit Dominus su
per militiam cæli in excelso, & super reges
terræ qui sunt super terra.
22 * Et congregabuntur in congregatione
vnius facis in lacum, & claudentur ibi in
carcere, & post multos dies visitabuntur.
23 * Et erubescet Luna & confundetur Sol,
cùm regnauerit Dominus exercituum in
monte Sion & in Hierusalem, & in conspectu senum suorum fuerit glorificatus.

CAP. XXV.

1 DOmine Deus meus es tu & exaltabo
A te, confitebor nomini tuo, quoniam
fecisti mirabilia, cogitationes antiquas fi-
2 deles, amen. * Quia posuisti ciuitatem in
tumulum, vrbem fortem in ruinam, domū
alienorum vt non sit ciuitas, & in sempi-
3 ternum non ædificetur. * Super hoc lau-
dabit te populus fortis, ciuitas gentium ro
4 bustarum timebit te. * Quia factus es for-
titudo pauperi, fortitudo egeno in tribula-
B tione sua, spes à turbine, vmbraculum ab
æstu. Spiritus enim robustorum quasi tur-
5 bo impellens parietem. * Sicut æstus in si-
ti, tumultum alienorū humiliabis, & qua-
si calore sub nube torrente propaginē for-
6 tium marcescere facies. * Et faciet Dn̄s ex-
ercituum omnibus populis in monte isto
C conuiuiū pinguium, conuiuium vindemiæ,
conuiuium pinguium medullatorum, vin-
7 demiæ defecatæ. * Et præcipitabit in mon
te isto faciē vinculi colligati super omnes
populos, & telam quam orditus est super
8 omnes nationes. * Præcipitabit mortem in
sempiternum; & auferet Dn̄s Deus lachry
mā ab omni facie, & opprobriū populi sui
auferet de vniuersa terra, quia Dn̄s locutus
9 est. * Et dicent in die illa, Ecce Deus no-
D ster, iste expectauimus eū, & saluabit nos.
Iste Dominus, sustinuimus eum, exultabi-
mus & lætabimur in salutari eius.

תרגום יונתן

20 אשתדאה תשתדי ארעא כרויא ותהי אזלא ואתיא כערסלא ויתקפון עלהא חובהא ותפל ולא תוסיף למקם: 21 ויהי בעדנא ההיא
יסער יי על חילת תקפא בתקפא ועל מלכי בני אנשא דדירין על ארעא: 22 ויכנשנונון מכנש לבית אסירי ויענונון לבית ענגה ומסגי
יומין יעול דכרנהון: 23 ויבהתון דפלחין לסיהרא ויתכנעון דסגדין לשמשא ארי יתגלי גבורתא דיי צבאות בטורא דציון ובירושלם
וקדם סבי עמה ביקר: כה 1 יי אלהי את ארוממנך אודה שמך ארי עבדת פרישן מלכין דאמרת לאיתאה
מלקדמין בכן איתיתא וקימתא: 2 ארי שויתא קרוי פצחיא לגלין כרך תקיף למחברא בית דחלת עממיא בקרתא ירושלם לעלם לא
יתבני: 3 על כן יקרון קדמך עם תקיף קריה עממין חסינין יהללון קדמך: 4 ארי הויתא תקוף למסכן סעיד לחשיך בעדן עקא
כמא דמטמרין מן קדם זרמית כטלל משרב כן מלי רשיעיא לצדיקיא כזרמית דשקיפא בכותל: 5 כשרבא בארע צחיא אתרגושת תקיפין
תמאיך כטלל כיף בארע משלהיא כן נית רוחא לצדיקיא כד ימאכון רשיעיא: 6 ויעבד יי צבאות לכל עממיא בטורא הדין שירו וזמן
מדמן דהיא להון דיקר ותהי להון לקלן סתן דלא ישתיזבון מנהון סתן דיסופון בהון: 7 ויסתלעמון בטורא הדין אפי רבא ורב
על כל עממיא ואפי מלכא דשליט על כל מלכותא: 8 יתנשון מותא לעלמין וימחי יי אלהים דמעתא מעל כל אפיא
וחסודי עמה יעדי מעל כל ארעא ארי במימרא דיי יתגזר כן: 9 ויימר בעדנא ההיא הא אלהנא דין דסברנא לה
ויפרקננא דין יי דהוינא מסברין למימרה נבוע ונחדי בפרקנה:

20 * *Declinauit, & commouebitur sicut tugurium pomorum terra, quasi ebrius & crapulatus; & cadet & non poterit surgere: inualuit enim super eam iniquitas.*
21 * *Et erit in die illa inducet Deus super ornatum cæli manum & super reges terræ.*
22 * *Et congregabunt & concludent in munitionem & in carcerem: per multas generationes visitatio erit eorum, & liquefiet later, & ca-*
det murus. * *Et confundetur Luna, & eru-* 23
bescet Sol, quia regnabit Dn̄s in Sion, & in Hie
rusalem, & in conspectu seniorū glorificabitur.

CAP. XXV.

DOmine Deus meus glorificabo te, laudabo nomen tuum, quia fecisti admirabiles res: consilium antiquum verum fiat. 1
* *Quia posuisti ciuitates in tumulum, ciuitates munitas vt caderent eorum fundamenta, impiorum ciuitates, in æternū non ædificabitur.* 2
* *Propter hoc benedicet tibi populus mendicus, & ciuitates hominum iniquitatem sustinentium benedicent tibi.* 3
* *Fuisti enim omni ciuitati humili auxiliator; tristibus propter inopiam protectio, ab hominibus malis liberabis eos, vmbraculum sitientium.* 4
* *Et spiritus hominum iniuriam patientium benedicent tibi, quasi homines pusillanimes sitientes in Sion, quia liberabis eos ab hominibus impijs, quibus nos tradidisti.* 5
* *Et faciet Dominus Sabaoth omnibus gentibus: super montem istum bibent in lætitia, bibent vinum.* 6
* *Vngentur vnguento in monte hoc: trade hæc omnia gentibus, nam consilium hoc super omnes gentes.* 7
* *Deuorauit mors præualens, & rursum abstulit Deus omnem lachrymam ab omni facie, opprobrium populi abstulit ab omni terra; nam os Domini locutum est.* 8
* *Et dicent die illa, Ecce Deus noster in quo sperabamus, & exultabamus super salute nostra, & lætabimur.* 9

20 * ἔκλινεν καὶ σεισθήσεται ὡς ὀπωροφυλάκιον ἡ γῆ· ὡς ὁ μεθύων καὶ κραιπαλῶν· καὶ πεσεῖται καὶ οὐ μὴ δύνηται ἀναστῆναι· κατίσχυσε γὰρ ἐπ' αὐτῆς ἡ ἀνομία.
21 * καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐπάξει ὁ θεὸς ἐπὶ τὸν κόσμον τοῦ οὐρανοῦ τὴν χεῖρα, καὶ ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς.
22 * καὶ συνάξουσι καὶ ἀποκλείσουσιν εἰς ὀχύρωμα καὶ εἰς δεσμωτήριον· διὰ πολλῶν γενεῶν ἐπισκοπὴ ἔσται αὐτῶν· καὶ τακήσεται ἡ πλίνθος, καὶ πεσεῖται τὸ τεῖχος.
23 * καὶ ἐντραπήσεται ἡ σελήνη, καὶ αἰσχυνθήσεται ὁ ἥλιος· ὅτι βασιλεύσει κύριος ἐν σιών, καὶ ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ἐνώπιον τῶν πρεσβυτέρων δοξασθήσεται.

κε.

1 * Κύριε ὁ θεός μου δοξάσω σε, ὑμνήσω τὸ ὄνομά σου, ὅτι ἐποίησας θαυμαστὰ πράγματα, βουλὴν ἀρχαίαν ἀληθινὴν γένοιτο.
2 * ὅτι ἔθηκας πόλεις εἰς χῶμα· πόλεις ὀχυρὰς τοῦ πεσεῖν αὐτῶν τὰ θεμέλια τῶν ἀσεβῶν πόλεις, εἰς τὸν αἰῶνα οὐ μὴ οἰκοδομηθῇ.
3 * διὰ τοῦτο εὐλογήσει σε ὁ λαὸς ὁ πτωχός· καὶ πόλεις ἀνθρώπων ἀδικουμένων εὐλογήσουσί σε.
4 * ἐγένου γὰρ πάσῃ πόλει ταπεινῇ βοηθός· τοῖς ἀθυμήσασι δι' ἔνδειαν σκέπη, ἀπὸ ἀνθρώπων πονηρῶν ῥύσῃ αὐτούς, σκέπη διψώντων.
5 * καὶ πνεῦμα ἀνθρώπων ἀδικουμένων εὐλογήσουσί σε· ὡς ἄνθρωποι ὀλιγόψυχοι διψῶντες ἐν σιών· ὅτι ῥύσῃ αὐτοὺς ἀπὸ ἀνθρώπων ἀσεβῶν, οἷς ἡμᾶς παρέδωκας.
6 * καὶ ποιήσει κύριος σαβαὼθ πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν· ἐπὶ τὸ ὄρος τοῦτο πίονται ἐν εὐφροσύνῃ πίονται οἶνον.
7 * χρίσονται μύρον ἐν τῷ ὄρει τούτῳ· παράδος ταῦτα πάντα τοῖς ἔθνεσιν· ἡ γὰρ βουλὴ αὕτη ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη.
8 * κατέπιεν ὁ θάνατος ἰσχύσας· καὶ πάλιν ἀφεῖλεν ὁ θεὸς πᾶν δάκρυον ἀπὸ παντὸς προσώπου· τὸ ὄνειδος τοῦ λαοῦ ἀφεῖλεν ἀπὸ πάσης τῆς γῆς· τὸ γὰρ στόμα κυρίου ἐλάλησεν.
9 * καὶ ἐροῦσι τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἰδοὺ ὁ θεὸς ἡμῶν ἐφ' ᾧ ἠλπίζομεν καὶ ἠγαλλιώμεθα ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ ἡμῶν· καὶ εὐφρανθησόμεθα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

20 Suffossione suffodietur terra sicut ebrius, & erit instabilis quasi lectulus vnius noctis: & roborabuntur in ea peccata eius, & cadet, & non adijciet vt resurgat. 21 Et erit in tempore illo; visitabit Dominus super exercitū fortitudinis in fortitudine: & super reges filiorū hominum qui morantur in terra. 22 Et congregabuntur congregatione in domū vinctorū, & detinebuntur in domo carceris, & post multos dies veniet memoria eorum. 23 Et confundentur qui colunt Lunam; & erubescent qui adorant Solem; quia reuelabitur potētia Domini exercituum in monte Syon, & in Hierusalem, & coram senibus populi sui in gloria. CAP. XXV.

DOmine Deus meus es tu, exaltabo te, confitebor nomini tuo, quia fecisti mirabilia: consilia quæ dixisti ab antiquo vt adduceres, ecce adduxisti & confirmasti. 2 Quia posuisti vrbes munitas in aceruos, ciuitatem fortem in ruinam; domum deorum populorū in ciuitate Hierusalem: in sempiternum nō ædificabitur. 3 Propterea glorificabunt coram te populus fortis, ciuitas populorum robustorum timebunt te. 4 Quia fuisti fortitudo pauperi, auxiliū inopi in tempore tribulationis: sicut proteguntur à facie turbinis, in vmbraculo ab æstu, sic sunt verba impiorū iustis, quasi turbo impellens parietem: 5 Sicut æstus in terra sitiente. tumultum robustorū humiliabis: quasi vmbra petræ in terra arida, sic erit requies spatiosa iustis, quando humiliabuntur impij. 6 Et faciet Dominus exercituū omnibus populis in monte isto prandium & conuiuiū, & putabunt quòd sit ipsis in gloriam, & erit eis in ignominiā, & in plagas, ex quibus nō liberabuntur, & in quibus deficient. 7 Et præcipitabuntur in monte isto facies principis qui est super omnes populos, & facies regis qui dominatur super omnia regna. 8 Obliuioni tradent mortem in æternum: & delebit Dn̄s Deus lachrymam ab omni facie, & opprobrium populi sui auferet ab vniuersa terra, quia in verbo Domini decretum est ita. 9 Et dicent in tempore illo, Ecce Deus noster, iste in quem sperabamus, & saluabit nos: iste est Dominus in cuius verbo sperabamus, exultabimus & lætabimur in salutari eius.

Universidad de Deusto
Biblioteca

10 כִּי־תָנוּחַ יַד־יְהוָה בְּהַר הַזֶּה וְנָדוֹשׁ מוֹאָב
תַּחְתָּיו כְּהִדּוֹשׁ מַתְבֵּן בְּמֵי מַדְמֵנָה׃
11 וּפָרַשׂ יָדָיו בְּקִרְבּוֹ כַּאֲשֶׁר יְפָרֹשׂ הַשֹּׂחֶה
לִשְׂחוֹת וְהִשְׁפִּיל גַּאוָתוֹ עִם אָרְבוֹת יָדָיו׃
12 וּמִבְצַר מִשְׂגַּב חוֹמֹתֶיךָ הֵשַׁח הִשְׁפִּיל הִגִּיעַ
לָאָרֶץ עַד־עָפָר׃

כו

1 בַּיּוֹם הַהוּא יוּשַׁר הַשִּׁיר־הַזֶּה בְּאֶרֶץ יְהוּדָה
עִיר עֻז־לָנוּ יְשׁוּעָה יָשִׁית חוֹמוֹת וְחֵל׃
2 פִּתְחוּ שְׁעָרִים וְיָבֹא גוֹי־צַדִּיק שֹׁמֵר אֱמֻנִים׃
3 יֵצֶר סָמוּךְ תִּצֹּר שָׁלוֹם שָׁלוֹם כִּי בְךָ בָטוּחַ׃
4 בִּטְחוּ בַיהוָה עֲדֵי־עַד כִּי בְיָהּ יְהוִה צוּר
עוֹלָמִים׃
5 כִּי הִשַּׁח יֹשְׁבֵי מָרוֹם קִרְיָה נִשְׂגָּבָה יַשְׁפִּילֶנָּה
יַשְׁפִּילָהּ עַד־אֶרֶץ יַגִּיעֶנָּה עַד־עָפָר׃
6 תִּרְמְסֶנָּה רֶגֶל רַגְלֵי עֲנִי פַּעֲמֵי דַלִּים׃
7 אֹרַח לַצַּדִּיק מֵישָׁרִים יָשָׁר מַעְגַּל צַדִּיק תְּפַלֵּס׃
8 אַף אֹרַח מִשְׁפָּטֶיךָ יְהוָה קִוִּינוּךָ לְשִׁמְךָ
וּלְזִכְרְךָ תַּאֲוַת נָפֶשׁ׃
9 נַפְשִׁי אִוִּיתִךָ בַלַּיְלָה אַף־רוּחִי בְקִרְבִּי
אֲשַׁחֲרֶךָּ כִּי כַאֲשֶׁר מִשְׁפָּטֶיךָ לָאָרֶץ צֶדֶק לָמְדוּ
יֹשְׁבֵי תֵבֵל׃ 10 יֻחַן רָשָׁע בַּל־לָמַד צֶדֶק בְּאֶרֶץ
נְכֹחוֹת יְעַוֵּל וּבַל־יִרְאֶה גְּאוּת יְהוָה׃
11 יְהוָה רָמָה יָדְךָ בַּל יֶחֱזָיוּן יֶחֱזוּ וְיֵבֹשׁוּ קִנְאַת־
עָם אַף־אֵשׁ צָרֶיךָ תֹּאכְלֵם׃
12 יְהוָה תִּשְׁפְּתָה שָׁלוֹם לָנוּ כִּי גַם־כָּל־מַעֲשֵׂינוּ
פָּעַלְתָּ לָנוּ׃ 13 יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּעָלוֹנוּ אֲדֹנִים זוּלָתֶךָ
לְבַדְּךָ נַזְכִּיר שְׁמֶךָ׃
14 מֵתִים בַּל־יִחְיוּ רְפָאִים בַּל־יָקֻמוּ לָכֵן פָּקַדְתָּ
וַתַּשְׁמִידֵם וַתְּאַבֵּד כָּל־זֵכֶר לָמוֹ׃

ESAIAS. Translat. B. Hieronymi.

10 * Quia requieſcet manus Domini in monte iſto. Et triturabitur Moab ſub eo, ſicuti teruntur paleæ in plauſtro.
11 * Et extendet manus ſuas ſub eo, ſicut extendit natans ad natandū, & humiliabit gloriam eius cum alliſione manuum eius.
12 * Et munimenta ſublimium murorum tuorum concident; & humiliabuntur, & detrahentur in terram vſque ad puluerem.

CAP. XXVI.

1 IN die illa cantabitur canticum iſtud in terra Iuda. Vrbs fortitudinis noſtræ, ſaluator ponetur in ea murus & antemurale.
2 * Aperite portas, & ingredietur gens iuſta, cuſtodiens veritatem.
3 * Vetus error abijt, ſeruabis pacem, pacem quia in te ſperauimus. 4 * Sperastis in Domino in ſeculis æternis, in Dño Deo forti in perpetuum. 5 * Quia incuruabit habitantes in excelſo, ciuitatem ſublimem humiliabit, humiliabit eam vſque ad terram, detrahet eam vſque ad puluerem.
6 * Conculcabit eam pes, pes pauperis, 7 greſſus egenorum. * Semita iuſti recta eſt, B rectus callis iuſti ad ambulandum.
8 * Et in ſemita iudiciorum tuorum Domine ſuſtinuimus te, nomen tuum & memoriale tuum in deſiderio animæ.
9 * Anima mea deſiderauit te in nocte, ſed in ſpiritu meo in præcordijs meis de manè vigilabo ad te. Cùm feceris iudicia tua in terra, iuſtitiam diſcent habitatores 10 orbis. * Miſereamur impio, & non diſcet iuſtitiam facere. In terra ſanctorum iniqua geſſit, & non videbit gloriam Domini.
11 * Domine exaltetur manus tua vt non videant, videant & confundantur zelantes populi, & ignis hoſtes tuos deuoret.
12 * Domine dabis pacem nobis, omnia enim operatus es nobis.
13 * Domine Deus noſter poſſederunt nos domini abſque te, tantum in te recordemur nominis tui. * Morientes non viuant, gigantes non reſurgant. Propterea viſitaſti & cōtriuiſti eos & perdidiſti omnem memoriam eorum.

תרגום יונתן

10 אֲרֵי תְּנוּחַ גְּבוּרְתָא דַייָ בְּטוּרָא הָדֵין וְיִתְדַּשַׁשׁ מוֹאָב בְּאַתְרֵהּ כְּמָא דְמִתְדַּשׁ תִּבְנָא בְּמֵי גֻבְרְתָּנוּתֵהּ׃ 11 וְיִפְרוֹשׂ מְחָא גַבְרְתָּנוּתֵהּ בֵּינֵיהוֹן
כְּמָא דְיִסְגֵּם שָׂחֵי לְמִשְׂחֵי וְיִקְרַב עִם אַשְׁוָאוֹת יְדוֹהִי׃ 12 וּכְרַךְ חֻקּוֹף כַּרְסֵי עִסְקֵיהוֹן יַסְגֵּי יַרְמֵי יִקְטֵי לְאַרְעָא עַד עַפְרָא׃
כו 1 בְּעִדָּנָא הַהִיא יִשְׁבַּחוּן יְשִׁבְחוּן הָשְׁתָּא הָדָא בְּאַרְעָא דִּיהוּדָה הָקְפָא לַנָא פַּרְקָן יְהֵי כְּשׁוּרָא וְתַרְעָא׃
2 פְּתַחוּ תַרְעַיָּא וְיֵעוֹל עַמָּא זַכָּאָה דְּנָטַר אֱמוּנָא׃ 3 כְּלִבָּב שְׁלִים נְטַר שְׁלָמָא שְׁלָמָא יְהֵא בְּבֵיתָךְ אֲרֵי בְּמֵימְרָךְ אִתְרְחִיצוּ׃
4 אִתְרְחִיצוּ עַל מֵימְרָא דַייָ לְעָלְמָא וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא אֲרֵי בְּכֵן הִתְפְּרְקָן בְּמֵימַר דַּחֲיֵל עָלְמַיָּא׃ 5 אֲרֵי אַפֵּיךְ יְהֵי רוּמָא
קַרְיָא תַּקִּיפָא יְסַפְּכִנַּהּ יַרְמִינַהּ עַד אַרְעָא יַסְמִינַהּ עַד עַפְרָא׃ 6 יְרוּשְׁנַהּ רַגְלִין רַגְלֵי צַדִּיקַיָּא פָּרְסָת עַוְתָנַיָּא חֲשִׁיכֵי עַמָּא׃ 7 אָרְחָת
צַדִּיקַיָּא מֵימְרָא דַייָ מְהַגַּן מְהַגַּן וּמְפָרַשׁ שְׁבִילֵי קְשׁוֹט׃ 8 אַף לְאוֹרַח דִּינָךְ יְיָ סְבַרְנָא לָךְ תֵּיחָלָן לִשְׁמָךְ וּלְדִכְרָנָךְ חֲמַדַּת נַפְשָׁנָא׃ 9 נַפְשִׁי מִחְמְרָא לְצַלָּאָה
קֳדָמָךְ בְּלֵילְיָא אַף רוּחִי בְּמֵעַי אֶתְאַלְּפוּן לְמֶעְבַּד קוּשְׁטָא יְחַלְּפוּן דִּינָיךְ בְּחֵבֶל׃ 10 יְתְחֲזֵי רָשִׁיעָא דְּאִם כֵּן יְהוֹבוּן לְאוֹרַיְתָךְ וְלָא חָבוּ כָּל יוֹמָן דַּחֲווֹ קְנִיסִין יַעְבְּדוּן אַף אִנּוּן לָא יְחָזוּן בְּחִשְׁכַּת יְקָרָךְ יְיָ
תַּקֵּיפָא׃ 11 כַּד חַקְלַי נְבִיאֵי לְאוֹטָבָא לְחַיָּלָךְ לָא יִתְחֲזוֹן קְנָאֵי עַמָּךְ יֵחָזוֹן וְיֵבְהָתוּן פַּרְצָנֵי עַמָּא תְּחַפְּינוּן אַף אֶשָׁתָא לְבַעֲלֵי דְבָבָךְ
כַּד כָּנֵךְ בְּרֵם בְּמֵימְרָךְ אֲנַחְנָא רְחִיצִין בְּשִׁבְקָךְ אֲנַחְנָא טְרָן׃ 12 יְיָ דְּמֵקֵן שְׁלָמָא לָנָא אֲרֵי כָּל עִדָּנִין חַסְכְּנָא מִחוֹבָנָא אַתְּ עֲבַד עַמָּנָא׃ 13 יְיָ אֱלָהָנָא שַׁלְטוּ בָּנָא עַמְמַיָּא לְמֶהֱוֵי עֲלָנָא דִּבּוּרִין
אֲבָל בְּשׁוּמָךְ בִּלְחוֹד נְדַכַּר שְׁמָךְ׃ 14 אִנּוּן פָּלְחִין לְמֵיהֵי וְלָא יְהוֹן לְגַבְרֵיהוֹן דְּלָא יְקוּמוּן בְּכֵן כַּר תַּסְעַר
עֲלֵיהוֹן חוּבֵי יוֹהִי וְתֵשֵׁיצִינוּן וְהוֹבֵד כָּל דְּכַרְנְהוֹן׃

10 * Ὅτι ἀναπαύσει ποιήσει ὁ θεὸς ἐπὶ τὸ ὄρος τοῦτο· καὶ καταπατηθήσεται ἡ μωαβῖτις, ὃν τρόπον πατοῦσιν ἄλωνα
11 ἐν ἁμαξαῖς. * καὶ δώσει τὰς χεῖρας αὐτῆς, ὃν τρόπον ὁ αὐτὸς ἐταπείνωσε τοῦ ἀπολέσαι, καὶ ταπεινώσει τὸν ὕψει αὐτῆς, ἐφ' ἃ τὰς χεῖρας ἐπέβαλεν.
12 * καὶ τὸ ὕψος τῶν καταφυγῶν τοῦ οἴκου σου ταπεινώσει καταβήσεται ἕως τοῦ ἐδάφους.

κς.

1 * Τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ᾄσεται τὸ ᾆσμα τοῦτο ἐπὶ τῆς γῆς ἰούδα, λέγοντες· ἰσχὺς πόλις ὀχυρὰ καὶ σωτήριον ἡμῖν, θήσῃ τεῖχος καὶ περίτειχος.
2 * ἀνοίξατε πύλας, εἰσελθέτω λαὸς φυλάσσων δικαιοσύνην καὶ φυλάσσων ἀλήθειαν·
3 * φυλακὴν μεμνημένον ἀληθείας καὶ φυλάσσων εἰρήνην· ὅτι ἐπὶ σοὶ ἠλπίσαμεν,
4 * κύριε ἕως τοῦ αἰῶνος, ὁ θεὸς ὁ μέγας ὁ αἰώνιος.
5 * ὃς ταπεινώσας κατήγαγεν οὓς κατῴκησας ἐν ὑψηλοῖς, πόλεις ὀχυρὰς καταβαλεῖς καὶ κατάξεις ἕως ἐδάφους. * καὶ πατήσουσιν αὐτὰς ποδὲς πρεσβυτέρων καὶ ταπεινῶν βήματα. * ὁδὸς δικαίων εὐθεῖα ἐγένετο, καὶ παρεσκευασμένη ἡ ὁδὸς τῶν δικαίων.
8 * ἡ γὰρ ὁδὸς κυρίου κρίσις, ἠλπίσαμεν ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου καὶ ἐπὶ τῇ μνείᾳ σου ἐπεθύμει ἡ ψυχή μου.
9 * ἐκ νυκτὸς ὀρθρίζει τὸ πνεῦμά μου πρὸς σέ ὁ θεός· διότι φῶς τὰ προστάγματά σου ἐπὶ τῆς γῆς, δικαιοσύνην μάθετε οἱ ἐνοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς.
10 * πέπαυται γὰρ ὁ ἀσεβὴς, ἵνα μὴ μάθῃ δικαιοσύνην ἐπὶ τῆς γῆς· ἀλήθειαν ἃ μὴ ποιήσῃ, ἀφῃρήσθω ὁ ἀσεβὴς ἵνα μὴ ἴδῃ τὴν δόξαν κυρίου.
11 * κύριε ὑψηλὸς σου ὁ βραχίων καὶ οὐκ ἤδεισαν· γνόντες δὲ αἰσχυνθήσονται· ζῆλος λήψεται λαὸν ἀπαίδευτον, καὶ νῦν πῦρ σοὺς ὑπεναντίους ἔδεται.
12 * κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν εἰρήνην δὸς ἡμῖν, πάντα γὰρ ἀπέδωκας ἡμῖν.
13 * κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν κτῆσαι ἡμᾶς, κύριε ἐκτός σου ἄλλον οὐκ οἴδαμεν, τὸ ὄνομά σου ὀνομάζομεν.
14 * οἱ δὲ νεκροὶ ζωὴν οὐ μὴ ἴδωσιν, οὐδὲ ἰατροὶ οὐ μὴ ἀναστήσωσι· διὰ τοῦτο ἐπήγαγες καὶ ἀπώλεσας καὶ ἦρας πᾶν ἄρσεν αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Quia reuelabitur potentia Domini in monte iſto, & triturabuntur Moabitæ in loco ſuo, ſicut teruntur paleæ in luto. "Et extendet plagam potentiæ ſuæ inter eos, ſicut extendit ſe natans ad natandū; & humiliabit gloriam eius cum impoſitione manuum ſuarum. "Ciuitatem autem munitam in ciuitatibus populorum deſtruet, proijciet eam; & detrahetur in terram vſque ad puluerem. CAP. XXVI.
IN tempore illo cantabunt canticum iſtud in terra domus Iuda: Ciuitas fortitudinis noſtræ, ſalus ponetur ſuper muros eius, & miserationes. 2 Aperite portas, & ingredietur populus iuſtus, qui cuſtodit legem corde perfecto. 3 In corde perfecto ſeruauerunt pacem: pax fiet eis, quia in verbo tuo confiſi ſunt. 4 Confidite in verbo Domini in ſeculum, & in ſecula ſeculorum. tunc enim ſalui eritis in verbo timoris Domini fortiſſimi ſeculorum. 5 Quia humiliabit habitatores vrbis excelſæ & fortiſſimæ; humiliabit eam & proijciet eam vſque in terram: detrahet eam vſque ad puluerem. 6 Conculcabunt eam pedes, pedes iuſtorum, plantæ humilium, pauperum populi.
7 Semitæ iuſtorum rectæ ſunt: operantes quoque in via iuſtorum diriges. 8 Viam quoque iudiciorum tuorum Domine ſperamus: nomen tuum & memoriale tuum deſiderat anima noſtra. 9 Anima mea deſiderat orare coram te in nocte; etiam ſpiritus meus in viſceribus meis benedicit te: quia ſicut iudicia tua diriguntur in terra, veritatem diſcent operari qui habitant in orbe. 10 "Dediſti terminum impijs, vt conuerterentur ad legem tuam; & non ſunt conuerſi omnibus diebus quibus viuunt: & vt facerent veritatem ſuper terram, & facti ſunt falſarij: ipſi quoque non videbunt laudem gloriæ tuæ Domine. 11 "Domine quando reuelatus fueris in potentia tua, vt bene facias timentibus te; non erit lumen inimicis populi tui: videbunt impij, & confundētur: vindicta populi tui cooperiet eos; ignis quoque inimicos tuos consumet. 12 "Domine ordinabis pacem nobis, quia in omni tempore, quo ſeparati fumus à peccatis noſtris, operatus es nobiſcum.
13 "Domine Deus noſter, dominati ſunt noſtri populi vt dominarentur ſuper nos abſque te: veruntamen in verbo tuo confidimus, & in nomine tuo nos confitemur. 14 "Ipſi colunt mortuos qui non viuunt, & gigantes ſuos qui non conſurgent. Propterea quando viſitabis ſuper eos peccata eorum, & diſperderis eos, peribit eis memoria eorum.

15 יספת ליהוה יספת לגוי נכבדת רחקת
כל קצוי ארץ:
16 יהוה בצר פקדוך צקון לחש מוסרך למו:
17 כמו הרה תקריב ללדת תחיל תזעק בחבליה
כן היינו מפניך יהוה:
18 הרינו חלנו כמו ילדנו רוח ישועת בל
נעשה ארץ ובל יפלו ישבי תבל:
19 יחיו מתיך נבלתי יקומון הקיצו ורננו שכני
עפר כי טל אורת טלך וארץ רפאים תפיל:
20 לך עמי בא בחדריך וסגר דלתיך בעדך חבי
כמעט רגע עד יעבור זעם:
21 כי הנה יהוה יצא ממקומו לפקד עון ישב
הארץ עליו וגלתה הארץ את דמיה ולא תכסה
עוד על הרוגיה:

כז

1 ביום ההוא יפקד יהוה בחרבו הקשה
והגדולה והחזקה על לויתן נחש ברח ועל לויתן
נחש עקלתון והרג את התנין אשר בים:
2 ביום ההוא כרם חמר ענו לה:
3 אני יהוה נצרה לרגעים אשקנה פן יפקד
עליה לילה ויום אצרנה:
4 חמה אין לי מי יתנני שמיר שית במלחמה
5 אפשעה בה אציתנה יחד: או יחזק במעזי
יעשה שלום לי שלום יעשה לי:
6 הבאים ישרש יעקב יציץ ופרח ישראל
7 ומלאו פני תבל תנובה: הכמכת מכהו
הכהו אם כהרג הרגיו הרג:
8 בסאסאה בשלחה תריבנה הגה ברוחו
הקשה ביום קדים:

15 Indulsisti genti Domine, indulsisti genti. Nunquid glorificatus es? Elongasti om-
16 nes terminos terræ. Domine in angustia
requisierunt te, in tribulatione murmuris
17 doctrina tua eis. Sicut quæ cõcepit cùm
D appropinquauerit ad partum, dolens clamat in doloribus suis, sic facti sumus à fa-
18 cie tua Domine. Concepimus, & quasi
parturiuimus, & peperimus spiritum. salutes non fecimus in terra, ideò non ceci-
19 derunt habitatores terræ. Viuent mortui tui, interfecti mei resurgent. Expergiscimini & laudate qui habitatis in puluere,
quia ros lucis ros tuus; & terram gigãtium
20 detrahes in ruinam. Vade populus meus,
intra in cubicula tua, claude ostia tua super te, abscondere modicum ad momen-
21 tum, donec pertranseat indignatio. Ecce
enim Dominus egredietur de loco suo, vt
visitet iniquitatẽ habitatoris terræ contra
eum: & reuelabit terra sanguinem suum, &
non operiet vltrà interfectos suos.

CAP. XXVII.

1 IN die illa visitabit Dominus in gladio
A suo duro & grandi, & forti, super Leuiathan serpentẽ vectem, & super Leuiathan
serpentem tortuosum, & occidet cœtum
2 qui in mari est. In die illa vinea meri can-
3 tabit ei. Ego Dñs qui seruo eam, repentè
propinabo ei, ne fortè visitetur contra
4 eam. nocte & die seruo eam. Indignatio
nõ est mihi. Quis dabit me spinam & veprem in prœlio? gradiar super eam, succen-
5 dam eam pariter. An potius tenebit fortitudinem meam? Faciet pacem mihi, pa-
6 cem faciet mihi. Qui egredientur impetu à Iacob, florebit & germinabit Israel, &
implebunt faciem orbis semine.
7 Nunquid iuxta plagam percutientis se
percussit eũ? aut sicut occidit interfectos
8 eius, sic occisus est? In mẽsura cõtra mensurã cùm abiecta fuerit, iudicabit eã, meditatus est in spiritu suo duro per diẽ æst.

תרגום יונתן

15 אתגליתא לכנשא מבדרי עמך יוי אף עתיד את לקרבא גלותהון לאתגלאה בגבורתך לרחקא כל רשיעיא לגיהנם: 16 יוי בעקא הוו
דחלין לדחלתך כעקתהון הוו מלפין אלפן אוריתך בחשי: 17 כמעדיא דבעדן מילדה זיעא ומצוחא בחבלהא כן הוינא מן קדם
חטאנא קדמך יוי: 18 אחדתנא עקא כמעדיא בעדן מילדה קליל כרוחא פרקן לא איתיו ארעא לא עבדו אף פריקין לא יכלין למעבד
דדירין בתבל: 19 אף את הוא מחיי מיתין גרמי נבילתהון את מקים יחון וישבחון קדמך כל דהוו רמן בעפרא ארי טל נהור טלך לעבדי
אוריתא ודשיעיא די יהבת להון גבורא ואנון עברו על מימרך לגיהנם תמסר: 20 אזל עמי עביד עובדין טבין דיגנון עלך בעדן עקא אטמר
כזעיר זמן עד דיעדי לוטא: 21 ארי הא יוי מתגלי מאתר בית שכינתה לאסערא חוב יתבי ארעא עלוהי ותגלי ארעא על דם זכאי דאתשד בה
ולא תכסי עוד על קטילהא:

כז

1 בעדנא ההיא יסער יוי בחרבה רבתא תקיפתא וחסינתא על
מלכא דאתרבא כפרעה מלכא קדמאה ועל מלכא דאתגאי כסנחריב מלכא תנינא ויקטול ית עמא דתקיף כתנינא די בימא:
2 בעדנא ההיא כנישתא דישראל דהיא ככרם נציב בארעא טבא שבחו לה: 3 אנא יוי נטר להון קים אבהתהון ולא אשיצנון
אלא בזמן דאנון מרגזין קדמי אנא משקי להון כס פורענותהון אלא חוביהון גרמין לאתפרעא מנהון בכן ליליא ויממא מימרי מגין עליהון:
4 הא גבורן סגי מן קדמי הלא אם ישוון בית ישראל אפיהון למעבד אוריתא אשלח רגזי וחמתי בעממיא דמתגרן בהון ואשיצנון כמא
דמשיציא אשתא הובאי ובור כחדא: 5 אם יתקפון בפתגמי אוריתא יתעביד שלמא להון מכען שלמא יתעביד להון:
6 יתכנשון מביני גלותהון יתובון לארעהון תמן יתילדון דבית יעקב יפשון ויסגון דבית ישראל ויתמלון אפי תבל בני בנין:
7 הכמחתא דהוא מחי מחתהי אם כקטול קטילוהי יתקטיל:
8 בסאה דהויתא כאיל בה יכילון לה דהויתא שלח ומעיק להון הגי עליהון במלא מתקף עליהון ביום לוטא:

15 *Adde eis mala Domine, adde mala gloriosis terræ.* 16 *Domine in tribulatione recordati sumus tui, in tribulatione parua doctrina tua nobis.* 17 *Et sicut parturiens cùm appropinquat ad pariendum & in dolore suo clamat, sic facti sumus dilecto tuo: propter timorẽ tuum Domine,*
18 *In vtero accepimus & parturiuimus, & peperimus spiritum salutis tuę quem fecisti super terram: non cademus, sed cadent habitantes in terra.* 19 *Surgent mortui & resurgent qui in monumentis; & lætabuntur qui in terra: nam ros qui à te sanitas ipsis est; at terra impiorum cadet.*
20 *Vade populus meus, ingredere in cubicula tua, claude ostium tuum; abscondere modicum quantulùcunque, donec pertranseat ira Domini.*
21 *Ecce enim Dominus à sancto inducit iram super habitantes super terram, & reuelabit terra sanguinem suum, & non abscondet interfectos vltrà.*

CAP. XXVII.

1 *IN die illa inducet Deus gladium sanctum & magnum, & forte super draconem colubrum fugientem, super draconem colubrum tortuosum, & occidet draconem qui in mari.*
2 *Die illa vinea bona desiderium cantare secundùm eum.*
3 *Ego ciuitas munita, ciuitas oppugnata frustrà potum dabo illi: capietur enim nocte, die autem cadet murus eius.*
4 *Non est qui non apprehendit eam; igitur propter hoc fecit Dominus Deus omnia quæcunque constituit: combustus sum.* 5 *Clamabunt omnes habitantes in ea, Faciamus pacem illi, faciamus pacem.* 6 *Qui veniunt filij Iacob, germinabit & florebit Israel, & implebitur orbis terræ fructus eius.* 7 *Nunquid sicut ipse percussit, & ipse sic percutietur? & sicut ipse occidit, & ipse sic occidetur?*
8 *Rixans & exprobrans emittet eos: nónne tu eras qui meditabaris spiritu duro interficere eos spiritu furoris?*

15 προσθὲς αὐτοῖς κακὰ κύριε, πρόσθες κακὰ τοῖς ἐν-
16 δόξοις τῆς γῆς. κύριε ἐν θλίψει ἐμνήσθημέν σου, ἐν θλίψει μικρᾷ ἡ παιδεία σου ἡμῖν.
17 καὶ ὡσεὶ ὠδίνουσα ἐγγίζει τοῦ τεκεῖν καὶ ἐπὶ τῇ ὠδῖνι αὐτῆς κράζει, οὕτως ἐγενήθημεν τῷ ἀγαπητῷ σου διὰ τὸν φόβον σου κύριε,
18 ἐν γαστρὶ ἐλάβομεν καὶ ὠδινήσαμεν καὶ ἐτέκομεν, πνεῦμα σωτηρίας σου ὃ ἐποίησας ἐπὶ τῆς γῆς· οὐ πεσούμεθα, ἀλλὰ πεσοῦνται οἱ ἐνοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς.
19 ἀναστήσονται οἱ νεκροὶ καὶ ἐγερθήσονται οἱ ἐν τοῖς μνημείοις· καὶ εὐφρανθήσονται οἱ ἐν τῇ γῇ, ἡ γὰρ δρόσος ἡ παρὰ σοῦ ἴαμα αὐτοῖς ἐστιν, ἡ δὲ γῆ τῶν ἀσεβῶν πεσεῖται.
20 βάδιζε λαός μου, εἴσελθε εἰς τὰ ταμιεῖά σου, ἀπόκλεισον τὴν θύραν σου· ἀποκρύβηθι μικρὸν ὅσον ὅσον, ἕως
21 ἂν παρέλθῃ ἡ ὀργὴ κυρίου. ἰδοὺ γὰρ κύριος ἀπὸ τοῦ ἁγίου ἐπάγει τὴν ὀργὴν ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ ἀνακαλύψει ἡ γῆ τὸ αἷμα αὐτῆς· καὶ οὐ κατακαλύψει τοὺς ἀνῃρημένους ἔτι. κζ.
1 Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐπάξει ὁ θεὸς τὴν μάχαιραν τὴν ἁγίαν καὶ τὴν μεγάλην καὶ τὴν ἰσχυρὰν ἐπὶ τὸν δράκοντα ὄφιν φεύγοντα ἐπὶ τὸν δράκοντα ὄφιν σκολιόν· καὶ
2 ἀνελεῖ τὸν δράκοντα τὸν ἐν τῇ θαλάσσῃ. τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀμπελὼν καλὸς ἐπιθύμημα ἐξάρχειν κατ' αὐτῆς.
3 ἐγὼ πόλις ὀχυρά, πόλις πολιορκουμένη μάτην ποτιῶ αὐτήν· ἁλώσεται γὰρ νυκτός, ἡμέρας δὲ πεσεῖται τὸ τεῖ-
4 χος αὐτῆς. οὐκ ἔστιν ἣ οὐκ ἐπελάβετο αὐτῆς· τοίνυν διὰ τοῦτο ἐποίησε κύριος ὁ θεὸς πάντα ὅσα συνέταξεν·
5 κατακέκαυμαι. βοήσονται πάντες οἱ ἐνοικοῦντες ἐν αὐτῇ· ποιήσωμεν εἰρήνην αὐτῷ, ποιήσωμεν εἰρήνην
6 οἱ ἐρχόμενοι τέκνα ἰακώβ, βλαστήσει καὶ ἐξανθήσει ἰσραὴλ καὶ ἐμπλησθήσεται ἡ οἰκουμένη τοῦ καρποῦ αὐτοῦ.
7 μὴ ὡς αὐτὸς ἐπάταξε καὶ αὐτὸς οὕτως πληγήσεται; καὶ ὡς αὐτὸς ἀνεῖλεν καὶ αὐτὸς οὕτως ἀναιρεθήσεται;
8 μαχόμενος καὶ ὀνειδίζων ἐξαποστελεῖ αὐτούς· οὐ σὺ ἦσθα ὁ μελετῶν τῷ πνεύματι τῷ σκληρῷ ἀνελεῖν αὐτοὺς πνεύματι θυμοῦ;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Reuelatus es vt congregares dispersos populi tui Dñe: futurum quoque est vt colligas transmigrationẽ eorum; vt appareas in potẽtia tua, ad proijciendos omnes impios in gehennam. 16 Domine in tribulatione timebant timore tui; in angustia sua docebant doctrinam legis tuæ tacitè. 17 Sicut prægnans quæ in tempore partus sui cõtremiscit, & clamat in dolore suo: sic fuimus, eò quòd peccauimus corã te Dñe. 18 Apprehendit nos tribulatio quasi prægnantem in tempore partus sui; velocem salutem, sicut ventus, non adduxerunt: terram non coluerunt. mirabilia quoque non possunt facere qui habitant in orbe. 19 Tu enim es qui viuificas mortuos, & ossa cadauerum eorũ tu suscitas. Viuent & laudabunt coram te omnes qui iacent in puluere; quia ros luminis ros tuus operantibus legem. impios autem quibus dedisti potentiam, & ipsi transgressi sunt verbum tuum, trades eos in gehennam. 20 Vade popule mi, fac opera bona, quæ protegant te in tempore tribulationis: absconde te quasi modico tempore, donec transeat maledictio. 21 Quia ecce Dominus reuelabitur de loco domus maiestatis suæ, vt visitet peccatum habitatorum terræ super eam: & reuelabit terra sanguinem innocentem qui effusus est in ea, & non operiet vltrà interfectos suos.

CAP. XXVII.

IN tempore illo visitabit Dominus in gladio suo grandi & forti, & robusto super regem qui magnificatus est, sicut Pharao rex primus Aegypti, & super regem qui eleuatus est sicut Senacherib rex secundus; & occidet populum qui fortis est, sicut draco qui est in mari. 2 In tempore illo cœtus Israel qui est sicut vinea plantata in terra bona, cantate ei. 3 Ego Dominus seruo eis pactum patrum suorum; & non consumam eos: sed in tempore quo irritant coram me, ego propino eis calicem vltionis eorum: sed peccata eorum sunt causæ vt vindictam sumam ex eis: tamen in nocte & die verbum meum protegit super eos. 4 Ecce magnalia magna à facie mea facta sunt: sed si cõposuerit domus Israel faciem suam, vt operetur secundùm legem; mittam iram meam, & furorem meum in populos qui irruebant in eos, & consumam eos, sicut consumit ignis tribulum & spinam pariter. 5 Si tenuerint verba legis, fiet eis pax: posthac *inquam* pax fiet eis. 6 Congregabuntur de medio transmigrationis eorum, reuertentur in terram suam: ibi generabunt viri domus Iacob: crescent & multiplicabuntur viri domus Israel; & implebunt faciem orbis filij filiorum. 7 Nunquid iuxta plagam qua ipse percutiebat, percussit eum, aut iuxta occisionem interfectorum eius occisus est? 8 In mensura qua metiebatur, metientur ei: qui mittebat & tribulabat eos: meditatus est contra eos sermonem: confortatus est contra eos in die maledictionis.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

9 Idcirco super hoc dimittetur iniquitas domui Iacob: & iste omnis fructus, vt auferatur peccatum eius. Cùm posuerit omnes lapides altaris sicut lapides cineris allisos: non stabunt luci & delubra. 10 Ciuitas enim munita desolata erit: speciosa relinquetur: & dimittetur quasi desertum. Ibi pascetur vitulus & ibi accubabit; & consumet summitates eius. 11 In siccitate messis illius conterētur mulieres venientes & docētes eam. Non est enim populus sapiens: propterea non miserebitur eius qui fecit eum: & qui formauit eum, non parcet ei. 12 Et erit in die illa, excutiet Dominus ab alueo fluminis vsque ad torrentem Ægypti: & vos congregabimini vnus & vnus filij Israel. 13 Et erit in die illa; clangetur in tuba magna: & venient qui perditi fuerant de terra Assyriorum; & qui eiecti erāt de terra Ægypti. & adorabunt Dominum in monte sancto in Hierusalem.

9 לָכֵן בֹּזאת יְכֻפַּר עֲוֹן־יַעֲקֹב וְזֶה כָּל־פְּרִי הָסֵר חַטָּאתוֹ בשומו כָּל־אַבְנֵי מִזְבֵּחַ כְּאַבְנֵי־גִר מְנֻפָּצוֹת לֹא־יָקֻמוּ אֲשֵׁרִים וְחַמָּנִים׃
10 כִּי עִיר בְּצוּרָה בְּדַד נָוֶה מְשֻׁלָּחָה וְנֶעֱזָב כַּמִּדְבָּר שָׁם יִרְעֶה עֵגֶל וְשָׁם יִרְבֹּץ וְכִלָּה סְעִפֶּיהָ׃
11 בְּיִבֵּשׁ קְצִירָהּ תְּשֻׁבַּרְנָה נָשִׁים בָּאוֹת מְאִירוֹת אוֹתָהּ כִּי לֹא עַם־בִּינוֹת הוּא עַל־כֵּן לֹא־יְרַחֲמֵנּוּ עֹשֵׂהוּ וְיֹצְרוֹ לֹא יְחֻנֶּנּוּ׃
12 וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יַחְבֹּט יְהוָה מִשִּׁבֹּלֶת הַנָּהָר עַד־נַחַל מִצְרַיִם וְאַתֶּם תְּלֻקְּטוּ לְאַחַד אֶחָד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
13 וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאֹבְדִים בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר וְהַנִּדָּחִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְהִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלִָם׃

CAP. XXVIII.

1 VÆ coronæ superbiæ ebrijs Ephraim, & flori decidenti gloriæ exultationis eius, qui erant in vertice vallis pinguissimæ errantes à vino.
2 Ecce validus & fortis Dominus, sicut impetus grandinis, turbo confringens: sicut impetus aquarum multarum inundantium & emissarum super terrā spaciosam.
3 Pedibus conculcabitur corona superbiæ ebriorum Ephraim.
4 Et erit flos decidens gloriæ exultationis eius, qui est super verticem vallis pinguium; quasi temporaneum ante maturitatem autumni. Quod cùm aspexerit videns statim vt manu tenuerit, deuorabit illud.
5 In die illa erit Dominus exercituum corona gloriæ, & sertum exultationis residuo populi sui.
6 Et spiritus iudicij sedenti super iudicium, & fortitudo reuertentibus de bello ad portam.

כח

1 הוֹי עֲטֶרֶת גַּאוַת שִׁכֹּרֵי אֶפְרַיִם וְצִיץ נֹבֵל צִבִי תִּפְאַרְתּוֹ אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ גֵּיא־שְׁמָנִים הַלּוּמֵי יָיִן׃
2 הִנֵּה חָזָק וְאַמִּיץ לַאדֹנָי כְּזֶרֶם בָּרָד שַׂעַר קָטֶב כְּזֶרֶם מַיִם כַּבִּירִים שֹׁטְפִים הִנִּיחַ לָאֶרֶץ בְּיָד׃
3 בְּרַגְלַיִם תִּרָּמַסְנָה עֲטֶרֶת גַּאוַת שִׁכּוֹרֵי אֶפְרָיִם׃
4 וְהָיְתָה צִיצַת נֹבֵל צִבִי תִּפְאַרְתּוֹ אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ גֵּיא שְׁמָנִים כִּבְכוּרָה בְטֶרֶם קַיִץ אֲשֶׁר יִרְאֶה הָרֹאֶה אוֹתָהּ בְּעוֹדָהּ בְכַפּוֹ יִבְלָעֶנָּה׃
5 בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהוָה צְבָאוֹת לַעֲטֶרֶת צְבִי וְלִצְפִירַת תִּפְאָרָה לִשְׁאָר עַמּוֹ׃
6 וּלְרוּחַ מִשְׁפָּט לַיּוֹשֵׁב עַל־הַמִּשְׁפָּט וּלְגִבֻּרָה מְשִׁיבֵי מִלְחָמָה שָׁעָרָה׃

9 Propterea auferetur iniquitas Iacob: & hoc est benedictio eius, cum abstulero eius peccatum, quando posuerint omnes lapides altarium concisos vt pulverem minutum, & non manebunt arbores eorum & idola eorum succensa quasi lucus longe habitant.
10 Grex remissus erit sicut grex derelictus: & erit multo tempore in pascua: & ibi requiescent & post multum tempus non erit in ea omne viride.
11 Quia exsiccatum est: mulieres venientes ab spectaculo venite: non enim populus est habens intellectum: propterea non miserebitur qui fecit eos, neque qui plasmauit eos non miserebitur.
12 Et erit in die illa, concludet Dominus a fossa fluminis vsque ad torrentem Aegypti. vos autem congregate filios Israel per vnum vnum.
13 Et erit in die illa, clangent tuba magna, & venient qui perierunt in regione Assyriorum; & qui perierant in Aegypto, & adorabunt Dominum super montem sanctum in Hierusalem.

9 διὰ τοῦτο ἀφαιρεθήσεται ἡ ἀνομία Ιακωβ· καὶ τοῦτό ἐστιν ἡ εὐλογία αὐτοῦ· ὅταν ἀφέλωμαι αὐτοῦ τὴν ἁμαρτίαν, ὅταν θῶσι πάντας τοὺς λίθους τῶν βωμῶν καταγεκομμένους ὡς κονίαν λεπτήν, καὶ οὐ μὴ μείνῃ τὰ δένδρα αὐτῶν καὶ τὰ εἴδωλα αὐτῶν ἐκκεκαυμένα ὥσπερ θρυμὸς μακρὰν τὸ καταικόμενον.
10 πάμπολυ ἀπόμονον ἔσται ὡς ποίμνιον καταλελειμμένον· καὶ ἔσται πολὺ χρόνον εἰς βόσκημα, καὶ ἐκεῖ διαπαύσονται, καὶ μετὰ πολὺ χρόνον οὐκ ἔσται ἐν αὐτῇ πόα χλωρόν.
11 διὰ τὸ ξηρανθῆναι, γυναῖκες ἐρχόμεναι ἀπὸ θέας δεῦτε· ὁ γὰρ λαὸς ἐστιν ἔχων σύνεσιν· διὰ τοῦτο οὐ μὴ οἰκτειρήσῃ ὁ ποιήσας αὐτούς, οὐδὲ ὁ πλάσας αὐτοὺς, οὐ μὴ ἐλεήσῃ.
12 καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, συμφράξει κύριος ἀπὸ τοῦ διώρυγος τοῦ ποταμοῦ ἕως ῥωμφαίας· ὑμεῖς δὲ σωάγετε εἷς ὑὸς ἰσραὴλ κατ᾽ ἕνα ἕνα.
13 καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ σαλπίσουσι τῇ σάλπιγγι τῇ μεγάλῃ, καὶ ἥξουσιν οἱ ἀπολλύμενοι ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἀσσυρίων, καὶ οἱ ἀπολλύμενοι ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ προσκυνήσουσι τῷ κυρίῳ τῷ θεῷ τῷ ἁγίῳ ἐν ἱερουσαλήμ.

κη.

1 Οὐαὶ τῷ στεφάνῳ τῆς ὕβρεως καὶ μισθωτοῖ ἐφραίμ, τὸ ἄνθος τὸ ὑπέρτερον τῆς δόξης ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους τοῦ παχέος, οἱ μεθύοντες ἀπὸ οἴνου.
2 ἰδοὺ ἰσχυρὸς καὶ σκληρὸς ὁ θυμὸς κυρίου ὡς χάλαζα καταφέρουσα καὶ ἔχουσα σκέπην βίαν καταφέρουσαν, ὡς ὕδατος πολλοῦ πλήθους σύρον χώραν· ἐν τῇ γῇ ποιήσει ἀνάπαυσιν ταῖς χερσί.
3 καὶ τοῖς ποσὶ καταπατηθήσεται ὁ στέφανος τῆς ὕβρεως, ὁ μισθωτοῖ τοῦ ἐφραίμ.
4 καὶ ἔσται τὸ ἄνθος τὸ ὑπέρτερον τῆς ἐλπίδος τῆς δόξης ἐπ᾽ ἄκρου τοῦ ὄρους τοῦ ὑψηλοῦ, ὡς προδρομος σύκου· ὃ ἰδὼν αὐτὸ, πρὶν εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ λαβεῖν, ἐλήσει αὐτὸ καταπιεῖν.
5 τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσται κύριος σαβαὼθ ὁ στέφανος τῆς ἐλπίδος ὁ πλακεὶς τῆς δόξης, τοῦ καταλειφθέντος μου λαοῦ.
6 καὶ καταλειφθήσεται ἐν πνεύματι κρίσεως τῷ κρίνοντι, καὶ ἰσχὺν κωλυόντων φυλάσσειν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Propterea in hoc dimittentur peccata domus Iacob: & hæc fuit prævaricatio omnium operum eorum, & peccatorum eorum; cùm posuerit omnes lapides altaris quasi lapides gypsi dispersos: non stabunt luci & delubra. 10 Quoniam ciuitas quæ erat munita, sola manebit, & erit instabilis, & derelicta quasi desertum: illam expugnabunt iusti, & diripient substantiam eius, & consument exercitum eius ne vltrà crescant. 11 Diminuentur exercitus eius; confundentur in operibus suis, & conterentur: mulieres venientes in domum deorum suorum, docebunt eos, quoniam non est populus sapiens. Propterea non miserebitur eorum qui fecit eos, & qui creauit eos, nō parcet eis. 12 Et erit in tempore illo, projicientur interfecti coram Domino à ripa fluminis Euphratis, vsque ad torrentem Ægypti; & vos applicabimini vnus ad alterum filij Israel. 13 Et erit in tempore illo, clangetur in tuba magna, & venient qui captiui ducti sunt in terram in Assyriæ, & qui transmigrauerunt in terram Ægypti, & adorabunt coram Domino in monte sancto in Hierusalem. CAP. XXVIII.

VÆ ei qui dat coronam superbo & insipienti principi Israel, & qui dat mittam impijs domus sanctuarij laudis eius, qui erant in capite vallis pinguissimæ confracti à vino. 2 Ecce quàm terribilia & fortia veniunt a facie Domini: sicut impetus grandinis, sicut turbo venti, sicut impetus aquarum fortium inundantium, quando venient contra eos populi, & transferent eos de terra sua, in terram aliam, propter peccata quæ sunt in manibus eorum. 3 Pedibus conculcabitur corona superbiæ insipientis principis Israel. 4 Qui autem dedecorit mittam impijs domus sanctuarij laudabilis eios, quæ est in vertice vallis pinguissimæ; erit sicut præcox ficus ante æstatē iquam quicunque viderit, statim deglutiet; cùm sit in manu sua. 5 In tempore illo erit Christus Domini exercituum in coronam gaudij, & in diadema laudis residuo populi sui. 6 Et in verbum veritatis ei qui iudicat; & habitantibus in domibus iudicij, vt iudicent iudicium verum, & vt det victoriam egredientibus ad bellum, & vt reducat eos in pacem in domum suam.

תרגום יונתן

כח

כֵּן הָא יִשְׁתְּבָקוּן חוֹבֵי בֵּית יַעֲקֹב וְדֵין כָּל עוֹבְדֵי אַסְתָּיָה חוֹבוֹהִי כַּד אַבְנֵי אֲגוֹרָא כְּאַבְנֵי גִיר מְנַפָּצָן לָא יְתְקוֹמוּן אֲשֵׁירַיָּא וְחַמְנַיָּא׃
אֲרֵי קִרְתָּא דַּהֲוַת בְּרִיכָה בְּלִחוֹדָהּ תַּהֲוֵי מְסַלְּקָא וּשְׁבִיקָא כְּמַדְבְּרָא תַּמָּן יִרְעוֹן צְדִיקַיָּא וְיִכְזוֹן זַמְּרִין וְיִסּוֹפוּן
יְתְקַטְּרוּן עַלֵּיהוֹן דְּעַבְּדָנַיִן וְדַבְּרִנַיִן בְּעוּבְדֵיהוֹן וְיִתְבָּרְעוּן בְּחוֹבֵיהוֹן וְיִתְבָּרְכוּן בְּעוּבְדֵי יְדֵיהוֹן׃
וִיהֵי בְּעִדָּנָא הַהִיא יְתְרְטוּן קְטִילִין קֳדָם יְיָ מִסִּפְיָא דִּפְרָת עַד נַחֲלָא דְּמִצְרַיִם וְאַתּוּן תִּתְלְקְטוּן חַד חַד לְמִטְרַ חַד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
וִיהֵי בְּעִדָּנָא הַהִיא יִתְקַע בְּשׁוֹפָרָא רַבָּא וְיִתְיוֹן דַּיְרֵי לְאַרְעָא דְאָתוּר וְדַיְרֵי לְאַרְעָא דְמִצְרַיִם וְיִסְגְּדוּן קֳדָם יְיָ בְּטוּרָא קַדִּישָׁא בִּירוּשְׁלֶם׃

כח

וַיְדִי וַהֲבַ לְחֵילָא דְּגֵיוָתָנָא קַדִּישָׁא דְּבִיהּ מְקַדְּשָׁא חֶשְׁבַּחְתֵּהּ דְּעַל רֵישׁ חֵילָא שְׁמָרֵינָא כְּחִשֵּׁי חֲמַרוּ׃
הָא מָרֵי חֵילָא לְגֵיוָתָנָא דְּבִיהּ מְקַדְּשָׁא מְשַׁפְּשָׁא רַבָּא דְּיִשְׂרָאֵל וַהֲבַ מְצַנְפְּתָא לְרִשְׁעַיָּא דְּבִיהּ מְקַדְּשָׁא חֶשְׁבַּחְתֵּהּ דְּעַל רֵישׁ חֵילָא שְׁמָרֵינָא כְּחִשֵּׁי חֲמַרוּ׃
וְהָא מָרֵי חֵילָא לְגֵיוָתָנָא דְּבִיהּ מְקַדְּשָׁא מְשַׁפְּשָׁא רַבָּא דְּיִשְׂרָאֵל וַהֲבַ מְצַנְפְּתָא לְרִשְׁעַיָּא דְּבִיהּ מְקַדְּשָׁא חֶשְׁבַּחְתֵּהּ דְּעַל רֵישׁ חֵילָא שְׁמָרֵינָא כְּחִשֵּׁי חֲמַרוּ׃
בְּרַגְלִין יִתְדַּשׁ כִּתְרָא דְּגֵיוָתָנָא טַפְשָׁא רַבָּא דְּיִשְׂרָאֵל׃
וְהֲוָת דְּיוֹקָא מִצַּנְפְּתָא לְרִשְׁעַיָּא דְּבִיהּ מְקַדְּשָׁא חֶשְׁבַּחְתֵּהּ דְּעַל רֵישׁ חֵילָא שְׁמָרֵינָא כְּחִשֵּׁי חֲמַרוּ׃
בְּעִדָּנָא הַהִיא יְהֵא יְיָ לְכִתְרָא דְּחֶדְוָה וּלְכִתַר דְּחַשְׁבַּחְתָּא לִשְׁאַר דַּעֲמֵהּ׃
וּלְמֵימַר קְשׁוֹט וְרָאזָן לְדַיְנֵי בְּהַתְיָא דִּינָא לְמַהְדַּרְיָא דְּקָשׁוֹט
וְלִגְבוּרְתָנָא לְדָנְפָקִין בְּקְרָבָא לְאָתְבוּהָן בְּשְׁלָמָא לְבָתֵּיהוֹן׃

Universidad de Deusto Biblioteca

7 וְגַם־אֵלֶּה בַּיַּיִן שָׁגוּ וּבַשֵּׁכָר תָּעוּ כֹּהֵן וְנָבִיא שָׁגוּ בַשֵּׁכָר נִבְלְעוּ מִן־הַיַּיִן תָּעוּ מִן־הַשֵּׁכָר שָׁגוּ בָּרֹאֶה פָּקוּ פְּלִילִיָּה׃
8 כִּי כָּל־שֻׁלְחָנוֹת מָלְאוּ קִיא צֹאָה בְּלִי מָקוֹם׃
9 אֶת־מִי יוֹרֶה דֵעָה וְאֶת־מִי יָבִין שְׁמוּעָה גְּמוּלֵי מֵחָלָב עַתִּיקֵי מִשָּׁדָיִם׃
10 כִּי צַו לָצָו צַו לָצָו קַו לָקָו קַו לָקָו זְעֵיר שָׁם זְעֵיר שָׁם׃
11 כִּי בְּלַעֲגֵי שָׂפָה וּבְלָשׁוֹן אַחֶרֶת יְדַבֵּר אֶל־הָעָם הַזֶּה׃
12 אֲשֶׁר אָמַר אֲלֵיהֶם זֹאת הַמְּנוּחָה הָנִיחוּ לֶעָיֵף וְזֹאת הַמַּרְגֵּעָה וְלֹא אָבוּא שְׁמוֹעַ׃
13 וְהָיָה לָהֶם דְּבַר־יְהוָה צַו לָצָו צַו לָצָו קַו לָקָו קַו לָקָו זְעֵיר שָׁם זְעֵיר שָׁם לְמַעַן יֵלְכוּ וְכָשְׁלוּ אָחוֹר וְנִשְׁבָּרוּ וְנוֹקְשׁוּ וְנִלְכָּדוּ׃
14 לָכֵן שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה אַנְשֵׁי לָצוֹן מֹשְׁלֵי הָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלָםִ׃
15 כִּי אֲמַרְתֶּם כָּרַתְנוּ בְרִית אֶת־מָוֶת וְעִם־שְׁאוֹל עָשִׂינוּ חֹזֶה שׁוֹט שׁוֹטֵף כִּי־יַעֲבֹר לֹא יְבוֹאֵנוּ כִּי שַׂמְנוּ כָזָב מַחְסֵנוּ וּבַשֶּׁקֶר נִסְתָּרְנוּ׃
16 לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי יִסַּד בְּצִיּוֹן אָבֶן אֶבֶן בֹּחַן פִּנַּת יִקְרַת מוּסָד מוּסָּד הַמַּאֲמִין לֹא יָחִישׁ׃
17 וְשַׂמְתִּי מִשְׁפָּט לְקָו וּצְדָקָה לְמִשְׁקָלֶת וְיָעָה בָרָד מַחְסֵה כָזָב וְסֵתֶר מַיִם יִשְׁטֹפוּ׃
18 וְכֻפַּר בְּרִיתְכֶם אֶת־מָוֶת וְחָזוּתְכֶם אֶת־שְׁאוֹל לֹא תָקוּם שׁוֹט שׁוֹטֵף כִּי יַעֲבֹר וִהְיִיתֶם לוֹ לְמִרְמָס׃

7 Verùm hi quoque præ vino nescierunt:
& præ ebrietate errauerũt. Sacerdos & pro-
pheta nescierunt præ ebrietate: absorpti
sunt à vino, errauerunt in ebrietate: nescie-
runt videntem, ignorauerunt iudicium.
8 Omnes enim mensæ repletæ sunt vo-
mitu sordiumque, ita vt non esset vltra lo-
9 cus. Quem docebit scientiam, & quem
C intelligere faciet auditum? ablactatos à la-
10 cte, auulsos ab vberibus. Quia manda
remanda, manda remanda, expecta, reex-
pecta, expecta reexpecta, modicũ ibi, mo-
11 dicum ibi. In loquela enim labij & lin-
gua altera loquetur ad populum istum:
12 Cui dixit, Hæc est requies mea, reficite
lassum: & hoc est meum refrigerium; &
13 noluerunt audire. Et erit eis verbum
Domini, Manda remanda, manda reman-
da, expecta reexpecta, expecta reexpecta,
modicum ibi, modicum ibi, vt vadant &
cadant retrorsum, & conterantur, & illa-
queentur & capiantur.
14 Propter hoc audite verbum Domini
D viri illusores, qui dominamini super popu-
lum meum, qui est in Hierusalem.
15 Dixistis enim, Percussimus fœdus cum
morte, & cum inferno fecimus pactum:
flagellum inundans cùm transierit, nõ ve-
niet super nos, quia posuimus mendacium
spem nostrã, & mendacio protecti sumus.
16 Idcirco hæc dicit Dominus Deus, Ecce
ego mittam in fundamẽtis Sion lapidem,
lapidem probatum, angularẽ, preciosum,
in fundamento fundatum. qui crediderit,
17 non festinet. Et ponam in pondere iu-
dicium, & iustitiam in mensura: & subuer-
tet grando spem mendacij, & protectio-
nem aquæ inundabunt.
18 Et delebitur fœdus vestrum cũ morte,
E & pactum vestrum cum inferno non sta-
bit: flagellum inundans cùm transierit, eri-
tis ei in conculcationem.

7 *Hi enim vino decepti sunt, errauerunt propter siceram: sacerdos & propheta exciderunt mente propter vinum. vacillauerunt ab ebrietate sicera, errauerunt. hoc est phasma. maledictio comedet hoc consilium.*
8 *Hoc enim consilium propter auaritiam. cui annunciauimus mala?*
9 *Et cui annunciauimus nuncium? ablactati à lacte, & abstracti ab vbere,*
10 *Tribulationem super tribulationem, expecta spem super spem, adhuc parum, adhuc parum.*
11 *Propter irrisionem labiorum, propter linguam alteram, quia loquentur populo huic,*
12 *Dicentes ei: Hæc requies esurienti, & hæc contritio: & non voluerunt audire.*
13 *Et erit eis sermo Dei, tribulatio super tribulationem, spes super spem, adhuc parum adhuc parum, vt vadant & cadant in retro, & periclitentur & conterantur & capiantur.*
14 *Propter hoc audite verbum Domini viri tribulati, & principes populi huius in Hierusalem.*
15 *Quia dixistis: Fecimus testamentum cum inferno, & cum morte pactum: tempestas irruens si pertransierit, non veniet nobis. posuimus mendacium spem nostrã, & mendacio protegemur.*
16 *Propter hoc sic dicit Dominus: Ecce ego immittam in fundamenta Sion lapidem preciosum, electum, angularem, preciosum in fundamenta eius: & credens in eo non confundetur.*
17 *Et ponam iudicium in spem: at misericordia mea in stateras, & qui credunt frustra mendacio, quia non pertransibit vos tempestas.*
18 *Et non auferet vobis testamentum mortis, & spes vestra quæ ad infernum, non permanebit: tempestas veniens si pertransierit, eritis ei in conculcationem.*

7 οὗτοι γὰρ οἴνῳ πεπλανημένοι εἰσίν. ἐπλανήθησαν διὰ τὸ σίκερα. ἱερεὺς καὶ προφήτης ἐξέστησαν διὰ τὸν οἶνον. ἐσείσθησαν ἀπὸ τῆς μέθης τοῦ σίκερα, ἐπλανήθησαν. τοῦτ᾽ ἔστι φάσμα. ἀρὰ ἔδεται ταύτην τὴν βουλήν.
8 αὕτη γὰρ ἡ βουλὴ ἕνεκεν πλεονεξίας. τίνι ἀνηγγείλαμεν κακά;
9 καὶ τίνι ἀνηγγείλαμεν ἀγγελίαν, οἱ ἀπογεγαλακτισμένοι ἀπὸ γάλακτος, καὶ οἱ ἀπεσπασμένοι ἀπὸ μα-
10 στοῦ. θλῖψιν ἐπὶ θλῖψιν προσδέχου, ἐλπίδα ἐπ᾽ ἐλπίδι, ἔτι μικρὸν ἔτι μικρόν.
11 διὰ φαυλισμὸν χειλέων διὰ γλώσσης ἑτέρας ὅτι
12 λαλήσουσι τῷ λαῷ τούτῳ, λέγοντες αὐτῷ· τοῦτο τὸ ἀνάπαυμα τῷ πεινῶντι καὶ τοῦτο τὸ σύντριμμα, καὶ οὐκ ἠθέλησαν ἀκούειν.
13 καὶ ἔσται αὐτοῖς τὸ λόγιον τοῦ θεοῦ, θλῖψις ἐπὶ θλῖψιν, ἐλπὶς ἐπ᾽ ἐλπίδι, ἔτι μικρὸν ἔτι μικρόν. ἵνα πορευθῶσι καὶ πέσωσιν εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ κινδυνεύσωσι καὶ συντριβήσονται καὶ ἁλώσονται.
14 διὰ τοῦτο ἀκούσατε λόγον κυρίου ἄνδρες τεθλιμμένοι, καὶ οἱ ἄρχοντες τοῦ λαοῦ τούτου ἐν ἱερουσαλήμ.
15 ὅτι εἴπατε, ἐποιήσαμεν διαθήκην μετὰ τοῦ ᾅδου, καὶ μετὰ τοῦ θανάτου συνθήκην καταιγὶς φερομένη ἐὰν παρέλθῃ, οὐ μὴ ἔλθῃ ἡμῖν. ἐθήκαμεν ψεῦδος τὴν ἐλπίδα ἡμῶν, καὶ τῷ ψεύδει σκεπασθησόμεθα.
16 διὰ τοῦτο οὕτως λέγει κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐμβαλῶ εἰς τὰ θεμέλια σιὼν λίθον πολυτελῆ ἐκλεκτὸν ἀκρογωνιαῖον ἔντιμον εἰς τὰ θεμέλια αὐτῆς. καὶ ὁ πιστεύων ἐπ᾽ αὐτῷ, οὐ μὴ καταισχυνθῇ.
17 καὶ θήσω κρίσιν εἰς ἐλπίδα· ἡ δὲ ἐλεημοσύνη μου εἰς σταθμούς, καὶ οἱ πεποιθότες μάτην ψεύδει. ὅτι οὐ μὴ παρέλ-
18 θῃ ὑμᾶς καταιγίς. καὶ μὴ ἀφέλῃ ὑμῶν τὴν διαθήκην τοῦ θανάτου καὶ ἡ ἐλπὶς ὑμῶν ἡ πρὸς τὸν ᾅδην οὐ μὴ ἐμμείνῃ. καταιγὶς φερομένη ἐὰν παρέλθῃ, ἔσεσθε αὐτῇ εἰς καταπάτημα.

תרגום יונתן

7 ואף אלין בחמרא רוו ובעתיקא אסתלעמו כהן וספר רוו מן עתיק אסתלעמו מן חמר טעו מן עתיק אתפניו בתר מיכל בסים טעו דיניהא׃
8 ארי כל פתוריהון מלן מיכל מגעל ומשקץ לית להון אתר דנקי מן אונס׃ 9 למן אתיהיבת אוריתא ומן אתפקד למסבר
חכמתא הלא לבית ישראל דרחימין מכל עממיא וחביבין מכל מלכותא׃ 10 ארי אנון אתפקדו למעבד אוריתא ומה דאתפקדו לא
צבו למעבד ואתנביו עליהון נביא דאם יתובון ולמלי נביא לא קבלו הלכו ברעות נפשהון לא חמדו למעבד אוריתי סברו דיתקים להון
פלחן שקוצא ולא סברו לפלחן בית מקדשי כזעיר הוה בעיניהון בית מקדשי למפלח תמן כזעיר בעיניהון שכינתי תמן׃ 11 ארי בשנוי ממלל
ולישן חלעבא הוו מלעגין לקביל נביא דמתנבן להון עמא הדין׃ 12 וצברין להון נביא דין בית מקדשא פלחו בה ודא אחסנת בית ניחא
לא אבו לקבלא אולפן׃ 13 דין יהא כס פרענותהון על דעברו על פתגמא דיוי ועל דאתפקדו למעבד אוריתא ומה דאתפקדו לא צביו
למעבד בכן יתמסרון לעממיא דלא ידעו אוריתא על דהלכו ברעות נפשהון ולא חמדו למעבד רעותי בכן יסברון לפרקן בעדן דאיתי עליהון
עקא ולא יהא להון סעיד וסמיך ועל דהוה זעיר בעיניהון בית מקדשי למפלח תמן בכן ישתארון כזעיר ביני עממיא דיגלון לתמן בדיל דיהכון
ויתקלון לאחורא ויתברון ויתצדון ויתאחדון׃ 14 בכן קבלו פתגמא דיוי גברין רשיעין שלטוני עמא הדין די בירושלם׃
15 ארי אמרתון גזרנא קים עם קטלא ועם מחבלא עבדנא שלמא מחת סנאה ארי תיתי עליכון כנחל מגבר דאתון אמרין לא תיתי
עלנא ארי שוינא בכדבא רחצננא ובגין שקרין אטמרנא׃
16 בכן כדנן אמר יוי אלהים הא אנא מסני בציון מלך מלך תקיף גבר ואימתן אתקפניה ואחסניניה אמר נביא וצדיקיא דהימנו באלין
במיתי עקא לא יזדעזעון׃ 17 ואשוי דינא תקיף דאשמרתון כחוט בנינא וזכותא כאבן משקולתא וידליק רגזי ברחצן כדביכון
ועל דאשמרתון מן קדם מעיקא יתכון עממיא יגלון׃ 18 ויבטל קימכון דעם קטלא ושלמכון דעם מחבלא לא יתקים מחת
סנאה ארי תיתי עליכון כנחל מגבר ותהון להון לדיש׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Hi quoq; vino inebriati sunt, & vino veteri consopiti sunt: sacerdos & scriba inebriati sunt vino veteri: præcipitati sunt mero, errauerũt à vino veteri; declinauerunt ad cibũ suauem; errauerunt iudices eius. 8 Quoniam omnes mensæ eorũ plenæ sunt cibo inquinato & sordido: neq; est eis locus qui mundus sit à rapina. 9 Cui data est Lex? & cui mandatum est vt intelligeret sapientiam? Nonne domui Israel quæ dilecta est super omnes populos? & amabilis super omnia regna? 10 Quoniam ipsis mandatum est vt operarentur secundum legem; & noluerunt facere quod mandatum est eis. Prophetauerunt prophetæ super eos vt conuerterentur, & noluerunt obedire verbis prophetarum: ambulauerunt in voluntate animæ suæ: non desiderauerunt operari secundum legem meam. sperauerunt quòd staret eis cultus idolorum, & non attenderunt cultui domus sanctuarij mei: quasi perpusilla res fuit in oculis eorum domus sanctuarij mei, vt seruirent ibi: quasi parum fuit in oculis eorum esse maiestatem meam ibi.
11 Quoniam in mutatione loquelæ, & in lingua subsannationis irridebant contra prophetas qui prophetabant populo huic.
12 Quibus dicebant prophetæ: Hæc est domus sanctuarij, seruite in ea: & hæc est possessio in qua est requies; & noluerunt suscipere disciplinam. 13 Hic est calix vindictæ eorum, pro eo quòd transgressi sunt verbum Domini, & pro eo quòd mandatum est eis vt facerent secundum legem, & noluerunt facere quod præceptum est eis. Propterea tradentur populis qui nescierunt legem, eo quòd ambulauerunt in voluntate animæ suæ; & non desiderauerunt facere voluntatem meam. Propterea sperabunt redemptionem in tempore quo inducam super eos tribulationem, & nõ erit eis auxilium neque sustentaculum. Et quia erat domus sanctuarij mei modica in oculis eorum vt seruirent ibi, propterea relinquentur pauci inter populos ad quos transmigrauerũt, vt ambulent & corruant retrorsum, & conterantur & capiantur, & comprehendantur. 14 Propterea suscipite verbum domini viri impij qui dominamini populo huic qui est in Hierusalem;
15 Dixistis enim: Pepigimus pactum cum morte, & cum disperdente fecimus pacem. plaga inimici cùm venerit super vos, erit quasi torrens inundans, de qua dixistis: Non veniet super nos, quia posuimus in mendacio spem nostram, & in fallaciis absconditi sumus.
16 Propterea hæc dicit Dominus: Ecce ego constituam in Sion regem, regem fortem, potentem & terribilem: corroborabo eum, & confortabo eum, dicit Propheta. Iusti autem qui crediderint hæc, cùm venerit tribulatio, non commemouebuntur. 17 Et ponam iudicium forte, propter quod absconditi estis, quasi funiculum ædificij, & iustitiam quasi lapidem perpendiculi. Et succendetur furor meus, propter fiduciam mendaciorum vestrorũ. & pro eo quod absconditi estis à facie tribulationis, transferent vos populi. 18 Et irritum fiet pactum vestrum, quod erat cum morte, & pax vestra quæ erat cum disperdente, non stabit. Plaga inimici cum venerit super vos, erit quasi torrens inundans, & eritis ei in conculcationem.

19 מִדֵּי עָבְרוֹ יִקַּח אֶתְכֶם כִּי־בַבֹּקֶר בַּבֹּקֶר יַעֲבֹר בַּיּוֹם וּבַלָּיְלָה וְהָיָה רַק־זְוָעָה הָבִין שְׁמוּעָה׃
20 כִּי־קָצַר הַמַּצָּע מֵהִשְׂתָּרֵעַ וְהַמַּסֵּכָה צָרָה כְּהִתְכַּנֵּס׃
21 כִּי כְהַר־פְּרָצִים יָקוּם יְהוָה כְּעֵמֶק בְּגִבְעוֹן יִרְגָּז לַעֲשׂוֹת מַעֲשֵׂהוּ זָר מַעֲשֵׂהוּ וְלַעֲבֹד עֲבֹדָתוֹ נָכְרִיָּה עֲבֹדָתוֹ׃
22 וְעַתָּה אַל־תִּתְלוֹצָצוּ פֶּן־יֶחְזְקוּ מוֹסְרֵיכֶם כִּי־כָלָה וְנֶחֱרָצָה שָׁמַעְתִּי מֵאֵת אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת עַל־כָּל־הָאָרֶץ׃
23 הַאֲזִינוּ וְשִׁמְעוּ קוֹלִי הַקְשִׁיבוּ וְשִׁמְעוּ אִמְרָתִי׃
24 הֲכֹל הַיּוֹם יַחֲרֹשׁ הַחֹרֵשׁ לִזְרֹעַ יְפַתַּח וִישַׂדֵּד אַדְמָתוֹ׃
25 הֲלוֹא אִם־שִׁוָּה פָנֶיהָ וְהֵפִיץ קֶצַח וְכַמֹּן יִזְרֹק וְשָׂם חִטָּה שׂוֹרָה וּשְׂעֹרָה נִסְמָן וְכֻסֶּמֶת גְּבֻלָתוֹ׃
26 וְיִסְּרוֹ לַמִּשְׁפָּט אֱלֹהָיו יוֹרֶנּוּ׃
27 כִּי לֹא בֶחָרוּץ יוּדַשׁ קֶצַח וְאוֹפַן עֲגָלָה עַל־כַּמֹּן יוּסָּב כִּי בַמַּטֶּה יֵחָבֶט קֶצַח וְכַמֹּן בַּשָּׁבֶט׃
28 לֶחֶם יוּדָק כִּי לֹא לָנֶצַח אָדוֹשׁ יְדוּשֶׁנּוּ וְהָמַם גַּלְגַּל עֶגְלָתוֹ וּפָרָשָׁיו לֹא יְדֻקֶּנּוּ׃
29 גַּם־זֹאת מֵעִם יְהוָה צְבָאוֹת יָצְאָה הִפְלִיא עֵצָה הִגְדִּיל תּוּשִׁיָּה׃

כט

1 הוֹי אֲרִיאֵל אֲרִיאֵל קִרְיַת חָנָה דָוִד סְפוּ שָׁנָה עַל־שָׁנָה חַגִּים יִנְקֹפוּ׃
2 וַהֲצִיקוֹתִי לַאֲרִיאֵל וְהָיְתָה תַאֲנִיָּה וַאֲנִיָּה וְהָיְתָה לִּי כַּאֲרִיאֵל׃
3 וְחָנִיתִי כַדּוּר עָלָיִךְ וְצַרְתִּי עָלַיִךְ מֻצָּב וַהֲקִימֹתִי עָלַיִךְ מְצֻרֹת׃

19 Quandocunq; pertransierit, tollet vos, quoniam manè diluculo pertransibit in die & in nocte, & tantummodo sola vexatio intellectum dabit auditui.
20 Coangustatum est enim stratum, ita vt alter decidat; & pallium breue vtrunque operire non potest.
21 Sicut enim in monte diuisionum stabit Dominus, sic in valle quæ est in Gabaon, irascetur vt faciat opus suum, alienum est opus eius, vt operetur opus suum. peregrinum est opus eius ab eo.
22 Et nunc nolite illudere, ne fortè constringantur vincula vestra. Consummationem enim & abbreuiationé audiui à Domino Deo exercituum super vniuersam terram.
23 Auribus percipite & audite vocem meam, attendite & audite eloquium meum.
24 Nunquid tota die arabit arans vt serat; proscindet & sartiet humum suam?
25 Nónne cùm adæquauerit faciem eius, seret git, & cyminum sparget, & ponet triticum per ordinem, & ordeum & milium, & viciam in finibus suis?
26 Et erudiet illum in iudicio, Deus suus docebit illum.
27 Non enim in serris triturabitur git, nec rota plaustri super cyminum circuibit, sed in virga excutietur git, & cyminum in baculo.
28 Panis autem comminuetur. verùm non in perpetuum triturans triturabit illum, neque vexabit eum rota plaustri, nec vngulis suis comminuet eum.
29 Et hoc à Domino Deo exercituú exiuit, vt mirabile faceret consilium, & magnificaret iustitiam.

CAP. XXIX.

1 VÆ Ariel Ariel, ciuitas quam expugnauit Dauid. Additus est annus ad annum, solemnitates euolutæ sunt.
2 Et circumuallabo Ariel, & erit tristis & mœrens, & erit mihi quasi Ariel.
3 Et circundabo quasi sphæram in circuitu tuo, & iaciam contra te aggerem, & munimenta ponam in obsidionem tuam.

*Cùm pertransierit, tollet vos; manè manè pertransibit vos, & in nocte erit spes mala; discite audire 19
*Angustiati: non possumus pugnare; ipsi autem infirmamur vt nos congregemur. 20
*Sicut mons impiorum consurget, & erit in valle Gabaon: cum furore faciet opera sua amaritudinis opus; at furor eius alienè vtetur: & amaritudo eius aliena. 21
*Et vos ne lætemini, neque confortentur vobis vincula, quia consummatas & abbreuiatas res audiui à Domino Deo Sabaoth, quæ faciet super omnem terram. 22
*Auribus percipite & audite vocem meam; attendite & audite sermones meos. 23
*Nunquid tota die debet arans arare? aut semen præparare antequam præparet terram? 24
*Nónne cùm complanauerit eius faciem, tunc seminat paruum git aut cyminum: & rursum seminat triticum & ordeum, & far in finibus tuis? 25
*Et erudieris iudicio Dei tui, & lætaberis. 26
*Non enim cum duricia mundatur git, neque rota plaustri circuibit super cyminú, sed virga excutitur git: at cyminum 27
*Cum pane comedetur: non enim in æternum ego irascar vobis; nec vox amaritudinis meæ conculcabit vos. 28
*Et hæc à Domino Sabaoth egressa sunt portenta: inite consilium, exaltate vanam consolationem. 29

CAP. XXIX.

VAe ciuitas Ariel, quam Dauid expugnauit: congregate germina annum super annum; comedetis enim cum Moab. 1
*Tribulabo enim Ariel, & erit eius fortitudo & diuitiæ mihi; & circundabo sicut Dauid super te. 2
*Et circundabo in te vallum, & ædificabo: ponam circa te turres. 3

19 *ὅταν ἂν παρέλθῃ, λήψεται ὑμᾶς πρωῒ πρωῒ παρελεύσεται ὑμᾶς, καὶ ἐν νυκτὶ ἔσται ἐλπὶς πονηρά· μάθετε ἀκούειν
20 *στενοχωρούμενοι οὐ δυνάμεθα μάχεσθαι· αὐτοὶ δὲ ἀσθενοῦμεν τοῦ ἡμᾶς συναχθῆναι.
21 *ὥσπερ ὄρος ἀσεβῶν ἀναστήσεται· καὶ ἔσται ἐν τῇ φάραγγι γαβαών· μετὰ θυμοῦ ποιήσει τὰ ἔργα αὐτοῦ πικρίας ἔργον· ὁ δὲ θυμὸς αὐτοῦ ἀλλοτρίως χρήσεται, καὶ ἡ πικρία αὐτοῦ ἀλλοτρία.
22 *καὶ ὑμεῖς μὴ εὐφρανθείητε, μηδὲ ἰσχυσάτωσαν ὑμῖν οἱ δεσμοί. διότι συντετελεσμένα καὶ συντετμημένα πράγματα ἤκουσα παρὰ κυρίου θεοῦ σαβαὼθ ἃ ποιήσει ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν.
23 *ἐνωτίζεσθε καὶ ἀκούετε τῆς φωνῆς μου, προσέχετε καὶ ἀκούετε τοὺς λόγους μου.
24 *μὴ ὅλην τὴν ἡμέραν μέλλει ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾷν; ἢ σπόρον προετοιμάσαι πρὶν ἐργάσασθαι τὴν γῆν;
25 *οὐχ ὅταν ὁμαλίσῃ αὐτῆς τὸ πρόσωπον τότε σπείρει μικρὸν μελάνθιον ἢ κύμινον· καὶ πάλιν σπείρει πυρὸν καὶ κριθὴν καὶ ζέαν ἐν τοῖς ὁρίοις σου.
26 *καὶ παιδευθήσῃ κρίματι θεοῦ σου καὶ εὐφρανθήσῃ.
27 *οὐ γὰρ μετὰ σκληρότητος καθαίρεται μελάνθιον· οὐδὲ τροχὸς ἁμάξης περιάξει ἐπὶ τὸ κύμινον, ἀλλὰ ῥάβδῳ ἐκτινάσσεται τὸ μελάνθιον· τὸ δὲ κύμινον
28 *μετὰ ἄρτου βρωθήσεται· οὐ γὰρ εἰς τὸν αἰῶνα ἐγὼ ὀργισθήσομαι ὑμῖν. οὐδὲ φωνὴ τῆς πικρίας μου καταπατήσει ὑμᾶς.
29 *καὶ ταῦτα παρὰ κυρίου σαβαὼθ ἐξῆλθεν τὰ τέρατα· βουλεύσασθε, ὑψώσατε ματαίαν παράκλησιν.

κθ.

1 *Οὐαὶ πόλις ἀριήλ, ἣν δαυὶδ ἐπολέμησεν· συναγάγετε γεννήματα ἐνιαυτὸν ἐπ᾽ ἐνιαυτόν· φάγεσθε γὰρ σὺν μωάβ.
2 *ἐκθλίψω γὰρ ἀριήλ· καὶ ἔσται αὐτῆς ἡ ἰσχὺς καὶ ὁ πλοῦτος ἐμοί· καὶ κυκλώσω ὡς δαυὶδ ἐπὶ σέ.
3 *καὶ κυκλώσω εἰς σὲ χάρακα· καὶ οἰκοδομήσω, θήσω περὶ σὲ πύργους.

תרגום יונתן

19 בזמן מעדוהי יגלי יתכון ארי בצפר בצפר יעדי בימם ובליליא ויהי עד לא ימטי זמן לוטא תסתכלון במלי נביא׃ 20 ארי יתקצר שלטון משעבוד תקיף ושלטון מעיק יסגי מרוא׃ 21 ארי כמא דזעו טוריא כד אתגלי יקרא דיוי ביומי עזיהו מלכא ובנסין דעבד יוי ליהושע במישר גבעון לאתפרעא מרשיעיא דעברו על מימריה כן יתגלי לאתפרעא מדעבדין עובדין נכראין עובדיהון ומפלחין פלחן טעותא פלחנהון׃ 22 וכען לא תהרשעון דילמא תתקפון אסוריכון ארי גמירא ושיצאה שמעית מן קדם יוי אלהים צבאות על כל יתבי ארעא׃ 23 אמר נביא אציתו ושמעו קלי אתפנו וקבלו למימרי׃ 24 בכל עדן מתנבן נביא לאלפא מאים יתפתחן אודני חיביא ויקבלון אלפן׃ 25 הלא אם ישוון בית ישראל אפיהון למעבד אוריתא אתוב ואכנש יתהון מביני עממיא דאנון מבדרין ביניהון הא כקצחא וככמונא דמבדרין ויקרב יתהון זרעין זרעין לשבטיהון הא כזרעי חטין על לגנין ושערין על סומנין וכונתין על תחומין׃ 26 הא כל אלין להון אולפן דידעונון די אלהנא מחוי להון אורחא דתקנא די יהכון בה׃ 27 ארי לא במורגי ברזלא מדרכין קצחא וגלגלי אגלתא על כמונא מחזרין ארי בחטרא מחבטין קצחא וכמונא בסחבוטא׃ 28 ית עבורא מדרכין אף יתה ארי לא לעלמין אדרכא ידרכנה ומבלבל גלגלי עגלתיה ומפרש ית עבורא ומפרח ית דוקא׃ 29 אף דא מן קדם יוי צבאות נפקת דאתקן עלמא במחשבת דעתה רבתא אסגי עבדי בראשית בסגי חכמתה׃

כט

1 וי מדבחא מדבחא דבני בקרתא די שרא בה דוד מן קדם כנישת משרין דמתכנשין עלה שנה בשנה בדחגין יבטלון׃ 2 ואעיק לקרתא דמדבחא בה ותהי צדיא וריקניא ותהי מקפא קדמי דם קטילין באקפות מדבחא דם נכסת קודשיא ביומא דחגא סחור׃ 3 ואשרי עליך משרין ואבני עליך כרקום ואצבר עליך מליתא׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[19] In tempore transitus sui transmigrare faciet vos, quoniam manè diluculo transibit, in die & in nocte: & erit antequam perueniat tempus maledictionis, intelligetis verba prophetarum. [20] Abbreuiata est enim virtus eorum, præ seruitute forti, & dominiú tribulantis multiplicabit subiectionem. [21] Quia sicut commoti sunt montes, quando reuelata est gloria Domini in diebus Oziæ regis, & in miraculis quæ fecit Dominus cum Iosue in valle Gabaon, vt vindictam sumeret ab impijs qui trásgressi sunt verbú eius: sic reuelabitur vt vindictam sumat ab his qui operantur opera extranea, & colunt cultum idolorum in cultu suo. [22] Nunc autem ne impiè agatis, ne fortè roborentur vincula vestra: quia consumationé & consumptioné audiui à facie Dñi Dei exercituum, super omnes habitatores terræ. [23] Dicit propheta, Auscultate & audite vocem meam; aspicite & attendite verbis meis. [24] In omni tempore prophetant prophetæ ad docendum, si fortè aperiantur aures peccatorum, & suscipiant disciplinam. [25] Vtique si posuerint filij domus Israel faciem suá vt operentur secundùm legem; conuertam & congregabo eos de medio populorum in quibus dispersi sunt; sicut gith & sicut cyminum quæ dispersa sunt: & applicabit eos per cognationes tribuum suarum, sicut congregantur semina tritici in horrea, & hordeum ad signa, & viciæ ad terminos. [26] Ecce omnia hæc sunt eis doctrina quam scire debent generationes, quibus Deus noster annuntiat viam rectam in qua ambulent. [27] Non enim in ferreo tribulo teritur gith, nec rotæ plaustri circumducuntur super cyminum, sed in virga excutitur gith, & cyminum baculo excussotio. [28] Frumentum trituratur & ipsum quidem; nec tamen in æternum triturantes triturabunt illud, sed permiscetur rotis plaustri sui: & triturans separabit frumentum, & ventilabit stipulas. [29] Hoc quoque à facie Domini exercituum exiuit, qui aptauit seculum in cogitatione scientiæ suæ magnæ; multiplicauit opera in principio in multitudine sapientiæ suæ. CAP. XXIX.
[1] VÆ altare, altare quod constructum est in ciuitate in qua mansit Dauid, propter congregationem exercituum, qui congregantur in ea per singulos annos: solemnitates abolebuntur. [2] Et tribulabo ciuitatem in qua est altare, & erit deserta & vacua; & erit coram me circundata sanguine occisorum, sicut circundatur altare sanguine victimarum sanctificatarum in die solemnitatis per circuitum.
[3] Et castrametari faciam contra te castra: & construam super te machinam, & congregabo contra te aggerem.

Universidad de Deusto Biblioteca

4 ושפלת מארץ תדברי ומעפר תשח אמרתך
והיה כאוב מארץ קולך ומעפר אמרתך תצפצף׃
5 והיה כאבק דק המון זריך וכמץ עבר המון
עריצים והיה לפתע פתאם׃
6 מעם יהוה צבאות תפקד ברעם וברעש וקול
גדול סופה וסערה ולהב אש אוכלה׃
7 והיה כחלום חזון לילה המון כל־הגוים
הצבאים על־אריאל וכל־צביה ומצדתה
והמציקים לה׃
8 והיה כאשר יחלם הרעב והנה אוכל והקיץ
וריקה נפשו וכאשר יחלם הצמא והנה שתה
והקיץ והנה עיף ונפשו שוקקה כן יהיה המון
כל־הגוים הצבאים על־הר ציון׃
9 התמהמהו ותמהו השתעשעו ושעו שכרו
ולא־יין נעו ולא שכר׃
10 כי־נסך עליכם יהוה רוח תרדמה ויעצם את־
עיניכם את־הנביאים ואת־ראשיכם החזים כסה׃
11 ותהי לכם חזות הכל כדברי הספר החתום
אשר־יתנו אתו אל־יודע הספר לאמר קרא־נא
זה ואמר לא אוכל כי חתום הוא׃
12 ונתן הספר על אשר לא־ידע ספר לאמר
קרא־נא זה ואמר לא ידעתי ספר׃
13 ויאמר אדני יען כי נגש העם הזה בפיו
ובשפתיו כבדוני ולבו רחק ממני ותהי יראתם
אתי מצות אנשים מלמדה׃
14 לכן הנני יוסף להפליא את־העם־הזה
הפלא ופלא ואבדה חכמת חכמיו ובינת נבניו
15 תסתתר׃ הוי המעמיקים מיהוה לסתר
עצה והיה במחשך מעשיהם ויאמרו מי ראנו
ומי ידענו׃

4 Humiliaberis, de terra loqueris, & de
humo audietur eloquium tuum. & erit
quasi pythonis de terra vox tua, & de hu-
mo eloquium tuum mussitabit.
5 Et erit sicut puluis tenuis multitudo
B ventilantium te, & sicut fauilla pertran-
siens multitudo eorum, qui contra te præ-
ualuerunt: eritque repentè, confestim
6 A Domino exercituum visitabitur in
tonitruo & cõmotione terræ, & voce ma-
gna turbinis & tẽpestatis, & flamma ignis
7 deuorantis. Et erit sicut somnium vi-
sionis nocturnæ, multitudo omnium gen-
tium, quæ dimicauerunt contra Ariel; &
omnes qui militauerunt & obsederunt &
8 præualuerunt aduersus eam. Et sicut
somniat esuriens & comedit; cùm autem
fuerit expergefactus, vacua est anima eius:
& sicut somniat sitiens & bibit, & post-
C quam fuerit expergefactus, adhuc sitit, &
anima eius vacua est; sic erit multitudo om
nium gentium quæ dimicauerunt contra
9 montem Sion. Obstupescite & admi-
ramini; fluctuate, & vacillate; inebriamini,
& non à vino; mouemini, & nõ ab ebrie-
10 tate: Quoniam miscuit vobis Domi-
nus spiritum soporis. claudet oculos ve-
stros; prophetas & principes vestros, qui
vident visiones, operiet.
11 Et erit vobis visio omnium sicut ver-
ba libri signati: quem cùm dederint scienti
literas, dicent: Lege istum: & respondebit,
Non possum; signatus est enim.
12 Et dabitur liber nescienti literas, di-
D ceturque ei; Lege: & respondebit; Nescio
13 literas. Et dixit Dominus: Eò quòd ap-
propinquat populus iste ore suo, & labiis
suis glorificat me; cor autem eius longè est
à me; & timuerunt me mandato hominũ
14 & doctrinis. Ideò ecce ego addã vt ad-
mirationem faciam populo huic miraculo
grandi & stupendo; peribit enim sapientia
à sapientibus eius, & intellectus prudentiũ
15 eius abscondetur. Væ qui profundi estis
corde, vt à Dño abscondatis consiliũ, quo-
rum sunt in tenebris opera: & dicũt, Quis
videt nos, & quis nouit nos?

תרגום יונתן

4 ותתמאכין מארעא תמללין ומעפרא יצפצף מלך ויהי כאוב מארעא קליך ומעפרא מליך יצפצפן׃
5 ויהי כאבק דקיק המון מבדריך וכמוץ דעדי אתרגושת תקיפין ויהי בתכיף אתרגושא׃
6 מן קדם יי צבאות תתפקד ברעם ובזיע וקל סגיא בעלעול וברוח ושלהובי אשא דמשיציא׃
7 ויהי כמחלם הרהור לילי המון כל עממיא דמתכנשין על קרתא דמדבחא בה וכל משריתהון וחיליהון ודמעיקין לה׃
8 ויהי כמא דחלם כפנא והא אכל ומתער ומסירא נפשיה וכמא דחלם צחיא והא שתי ומתער והא משלהי ונפשיה משלהיא כן יהי המון כל עממיא דמתכנשין על טורא דציון׃
9 אתרפו שהו אשתגישו ואשתממו רוו ולא מן חמר טעו ולא מן עתיק׃
10 ארי רמא בינכון יי רוח דטעו ואטמר מנכון ית נביאיא וית ספריא וית מלפיא דהוו מלפין לכון אלפן אוריתא טמר׃
11 והוה לכון נבואת כולא כפתגמי ספרא דחתים דאם יתנון יתיה לדידע ספרא למימר קרי כען דין ויימר לית אנא יכיל ארי חתים הוא׃
12 ויתיהב ספרא לדלא ידע ספרא למימר קרי כען דין ויימר לית אנא ידע ספרא׃
13 ואמר יי חלף דאתרברב עמא הדין בפומהון ובספותהון מיקרין קדמי ולבהון רחיק מדחלתי והות דחלתהון קדמי כתפקדת גברין מלפין׃
14 בכן הא אנא מוסיף למחי ית עמא הדין מחן מפרשן ויהבד חכמת חכימיהון וסכלתנותא סכלתניהון תטמר׃
15 וי דמדמן לאטמרא עיצה מן קדם יי ויהון כדבקבלא עובדיהון ואמרין לית דחזי לנא ולית דידע בעובדנא׃

Et humiliabuntur sermones tui in terram, 4
& in terram verba tua occident: & erit sicut
loquentes de terra vox tua; & vsque ad paui-
mentum vox tua infirmabitur.
Et erunt sicut puluis de rota diuitiæ impio- 5
rum, & sicut fauilla quæ rapitur multitudo eo-
rum qui oppresserunt te, & erit sicut punctus
repentè
A Domino Sabaoth; visitatio enim erit 6
cum tonitru & commotione & voce magna,
tempestas valida & flamma ignis deuorans.
Et erunt sicut insomnians in somnio diuitiæ 7
gentium omnium, quicunque militauerunt con-
tra Ariel, & omnes qui pugnauerunt contra
Hierusalem, & omnes congregati super eam &
tribulantes eam.
Et erunt sicut in somno bibentes & come- 8
dentes, & cùm surrexerint, vanum eorum in-
somnium: & quemadmodum insomniat sitiens
& bibens, et cùm surrexerit, adhuc sitit, at ani-
ma eius frustra sperauit: sic erunt diuitiæ om-
nium gentium, quotquot militauerunt contra
montem Sion.
Deficite, obstupescite, & inebriamini non à 9
sicera, neque à vino.
Quia potauit vos Dominus spiritu com- 10
punctionis: & claudet oculos eorum & pro-
phetarum suorum, & principum suorum viden-
tes abscondita.
Et erunt vobis omnia verba hæc, sicut ver- 11
ba libri signati huius, cuicunque dederit illum ho
mini scienti literas, dicentes: Lege ista: & dicet,
Non possum legere, signatus est enim.
Et dabitur liber iste in manus hominis non 12
scientis literas, & dicet ei, Lege hoc: & dicet,
Non scio literas. Et ait Dominus, Appropin- 13
quat mihi populus iste ore suo, labiis honorãt me,
at cor eorum longè abest à me; frustrà autem co-
lunt me, docẽtes præcepta hominũ & doctrinas.
Propterea ecce ego addam vt transferam po 14
pulum istum, & transferam eos, & perdam sa-
pientiam sapientum & intellectum prudentium
abscondam. Væ profundum consilium facientes 15
& non per Dominum: væ in abscondito consi-
lium facientes, & erũt in tenebris opera eorum:
et dicent, Quis nos vidit? & quis nos cognoscet?

4 καὶ ταπεινωθήσονται οἱ λόγοι σου εἰς τὴν γῆν· καὶ εἰς τὴν
γῆν οἱ λόγοι σου δύσονται, καὶ ἔσται ὡς οἱ φωνοῦντες ἐκ τῆς γῆς
ἡ φωνή σου· καὶ πρὸς τὸ ἔδαφος ἡ φωνή σου ἀσθενήσει.
5 καὶ ἔσται ὡς κονιορτὸς ἀπὸ τροχοῦ ὁ πλοῦτος τῶν ἀσε-
βῶν, καὶ ὡς χνοῦς φερόμενος πλῆθος τῶν θλιβόντων
σε, καὶ ἔσται ὡς στιγμὴ παραχρῆμα
6 παρὰ κυρίου σαβαώθ· ἐπισκοπὴ γὰρ ἔσται μετὰ βροv-
τῆς καὶ σεισμοῦ καὶ φωνῆς μεγάλης, καταιγὶς φερομένη
καὶ φλὸξ πυρὸς κατεσθίουσα.
7 καὶ ἔσται ὡς ὁ ἐνυπνιαζόμενος ἐν ὕπνῳ ὁ πλοῦτος
τῶν ἐθνῶν πάντων, ὅσοι ἐπεστράτευσαν ἐπὶ ἀριήλ· καὶ πάν-
τες οἱ στρατευσάμενοι ἐπὶ ἱερουσαλὴμ, καὶ πάντες οἱ
συνηγμένοι ἐπ' αὐτὴν καὶ οἱ θλίβοντες αὐτήν.
8 καὶ ἔσονται ὡς οἱ ἐν ὕπνῳ πίνοντες καὶ ἐσθίοντες καὶ ἐξανα-
στάντων, μάταιον αὐτῶν τὸ ἐνύπνιον· καὶ ὃν τρόπον ἐνυπνιά-
ζεται ὁ διψῶν καὶ πίνων, καὶ ἐξαναστὰς ἔτι διψᾷ· ἡ δὲ ψυχὴ
αὐτοῦ εἰς κενὸν ἤλπισεν, οὕτως ἔσται ὁ πλοῦτος πάντων
τῶν ἐθνῶν, ὅσοι ἐπεστράτευσαν ἐπὶ τὸ ὄρος σιών.
9 ἐκλύθητε ἔκστητε καὶ κραιπαλήσατε οὐκ ἀπὸ σίκερα,
10 οὐδὲ ἀπὸ οἴνου. ὅτι πεπότικεν ὑμᾶς κύριος πνεύματι κα-
τανύξεως· καὶ καμμύσει τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν καὶ τῶν προ-
φητῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀρχόντων αὐτῶν οἱ ὁρῶντες τὰ κρυ-
11 πτά. καὶ ἔσονται ὑμῖν πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα ὡς οἱ λό-
γοι τοῦ βιβλίου τοῦ ἐσφραγισμένου τούτου, ὃ ἐὰν δῶσιν
αὐτὸ ἀνθρώπῳ ἐπισταμένῳ γράμματα, λέγοντες· ἀνά-
γνωθι ταῦτα· καὶ ἐρεῖ, οὐ δύναμαι ἀναγνῶναι, ἐσφράγι-
12 σται γάρ. καὶ δοθήσεται τὸ βιβλίον τοῦτο εἰς χεῖρας ἀν-
θρώπου μὴ ἐπισταμένου γράμματα, καὶ ἐρεῖ αὐτῷ, ἀνά-
γνωθι τοῦτο, καὶ ἐρεῖ, οὐκ ἐπίσταμαι γράμματα.
13 καὶ εἶπε κύριος, ἐγγίζει μοι ὁ λαὸς οὗτος τῷ στόματι
αὐτοῦ, τοῖς χείλεσι τιμῶσί με· ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω
ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ· μάτην δὲ σέβονταί με, διδάσκοντες
ἐντάλματα ἀνθρώπων καὶ διδασκαλίας.
14 διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ προσθήσω τοῦ μεταθεῖναι τὸν λαὸν τοῦ-
τον καὶ μεταθήσω αὐτούς· καὶ ἀπολῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν,
15 καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν κρύψω. οὐαὶ βαθεῖαν βου-
λὴν ποιοῦντες καὶ οὐ διὰ κυρίου· οὐαὶ οἱ ἐν κρυφῇ βουλὴν
ποιοῦντες, καὶ ἔσται ἐν σκότει τὰ ἔργα αὐτῶν· καὶ ἐροῦσι, τίς
ἡμᾶς ἑώρακεν; καὶ τίς ἡμᾶς γνώσεται;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 Et humiliaberis, de terra loqueris, & de puluere garriet eloquium tuum; & erit quasi pythonis de terra vox tua, & de puluere verba
tua mussitabunt. 5 Et erit sicut fauilla tenuis multitudo dispergentium te; & sicut stipula quæ transit, tumultus fortium; & erit
repentè tumultus. 6 A facie Domini exercituum præcipietur in tonitruo, & in commotione, & voce grandi, in tempestate & ven-
to, & flamma ignis consumentis. 7 Et erit quasi somnium cogitationis nocturnæ, multitudo omnium populorum, qui congregati
sunt contra ciuitatem, in qua est altare; & omnia castra eorum, & exercitus eorum, & qui tribulant eam.
8 Et erit sicut somniat esuriens, & ecce comedit; & cùm fuerit expergefactus, vacua est anima eius; & sicut somniat sitiens, & ecce
bibit; & expergiscitur, & ecce lassus est, anima quoque eius lassa est: sic erit multitudo omnium populorum, qui congregantur contra
montem Sion. 9 Obstupescite, admiramini, terremini & admiramini; inebriamini, & non à vino; aberrate, & non à sicera.
10 Quoniam immisit in vos Dominus spiritum erroris: & abscondit à vobis Prophetas & scribas: doctores quoque, qui docebant vos
doctrinam Legis, abscondit. 11 Et facta est vobis omnis prophetia sicut verba libri signati; quem cùm dederint scienti
librum, dicentes; Lege nunc istum: & dicet; Non possum; quia signatus est. 12 Et dabitur liber nescienti librum, dicentes; Lege
nunc istum: & dicet; Nescio librum. 13 Et dixit Dominus, Pro eo quòd magnificatus est populus iste in ore suo; & in labiis suis
honorificant me; cor autem eorum longè est à timore meo, & fuit timor eorum coram me, iuxta mandatum virorum docentium.
14 Propterea ecce ego adiiciam, vt percutiam populum hunc percussionibus mirabilibus; & peribit sapientia à sapientibus eorum, &
prudentia prudentium eorum abscondetur. 15 Væ qui putant abscondere consilium à facie Domini, & sunt quasi in tenebris opera
eorum; & dicunt, Non est qui videat nos, neque qui sciat opera nostra.

16 הפככם אם כחמר היצר יחשב כי יאמר
מעשה לעשהו לא עשני ויצר אמר ליצרו לא
הבין׃ 17 הלוא עוד מעט מזער ושב לבנון לכרמל
והכרמל ליער יחשב׃
18 ושמעו ביום ההוא החרשים דברי ספר
ומאפל ומחשך עיני עורים תראינה׃
19 ויספו ענוים ביהוה שמחה ואביוני אדם
בקדוש ישראל יגילו׃
20 כי אפס עריץ וכלה לץ ונכרתו כל שקדי
21 און׃ מחטיאי אדם בדבר ולמוכיח בשער
יקשון ויטו בתהו צדיק׃
22 לכן כה אמר יהוה אל בית יעקב אשר
פדה את אברהם לא עתה יבוש יעקב ולא
עתה פניו יחורו׃
23 כי בראותו ילדיו מעשה ידי בקרבו יקדישו
שמי והקדישו את קדוש יעקב ואת אלהי
ישראל יעריצו׃
24 וידעו תעי רוח בינה ורוגנים ילמדו לקח׃

ל

1 הוי בנים סוררים נאם יהוה לעשות
עצה ולא מני ולנסך מסכה ולא רוחי למען ספות
חטאת על חטאת׃
2 ההלכים לרדת מצרים ופי לא שאלו לעוז
במעוז פרעה ולחסות בצל מצרים׃
3 והיה לכם מעוז פרעה לבשת והחסות
בצל מצרים לכלמה׃
4 כי היו בצען שריו ומלאכיו חנס יגיעו׃
5 כל הבאיש על עם לא יועילו למו לא לעזר
ולא להועיל כי לבשת וגם לחרפה׃

16 Peruerſa eſt hæc veſtra cogitatio, quaſi ſi lutum contra figulum cogitet & dicat opus factori ſuo, Nõ feciſti me: & figmen-
F tum dicat fictori ſuo, Non intelligis.
17 Nónne adhuc in modico & in breui conuertetur Libanus in Chermel, & Cher-
18 mel in ſaltum reputabitur? Et audient in die illa ſurdi verba libri, & de tenebris, & caligine oculi cæcorum videbunt.
19 Et addent mites in Domino lætitiam, & pauperes homines in ſancto Iſrael exultabunt.
20 Quoniam defecit qui præualebat, con-
G ſummatus eſt illuſor, & ſucciſi ſunt omnes qui vigilabant ſuper iniquitatem.
21 Qui peccare faciebãt homines in verbo, & arguentem in porta ſupplantabant, & declinauerunt fruſtrà à iuſto.
22 Propter hoc hæc dicit Dominus ad domum Iacob, qui redemit Abraam, Non modò confundetur Iacob, nec modò vultus eius erubeſcet.
23 Sed cùm viderit filios ſuos opera manuum mearum in medio ſui ſanctificantes nomen meum, & ſanctificabunt ſanctum Iacob, & Deum Iſrael prædicabunt.
24 Et ſcient errantes ſpiritu intellectum, & muſſitatores diſcent legem.

CAP. XXX.

1 VÆ filij deſertores, dicit Dominus: vt fa-
A ceretis conſilium, & non ex me: & ordiremini telam, & non per ſpiritum meũ: vt adderetis peccatum ſuper peccatum.
2 Qui ambulatis vt deſcendatis in Ægyptum, & os meum non interrogaſtis, ſperantes auxilium in fortitudine Pharaonis, & habentes fiduciam in vmbra Ægypti.
3 Et erit vobis fortitudo Pharaonis in confuſionem, & fiducia vmbræ Ægypti in ignominiam.
4 Ierant enim in Taphnis principes tui, & nuncij tui vſque ad Thanes peruenerũt.
5 Omnes confuſi ſunt ſuper populo qui eis prodeſſe non potuit. non fuerunt in auxilium & in aliquam vtilitatem, ſed in confuſionem & in opprobrium.

16 *Aut quæ nos facimus, nonne vt lutum figuli reputabimini? nunquid dicet figmentum fictori, Non tu me plaſmaſti? aut factura factori, Non ſapienter me feciſti?*
17 *Non adhuc parum, & transferetur Libanus quaſi mons Chermel, & mons Chermel in ſyluam reputabitur?*
18 *Et audient in die illa ſurdi verba libri: & qui in tenebris, & qui in nebula, oculi cæcorum videbunt.*
19 *Et exultabunt mendici propter Dominum in lætitia: & ſpe deſtituti homines, implebuntur lætitia.*
20 *Defecit iniquus, & periit ſuperbus, & exterminati ſunt iniquè agentes pro malitia:*
21 *Et facientes peccare homines in verbo. omnes autem arguentes in portis, offenſionem ponent, & obliquauerunt in iniquis iuſtum.*
22 *Propter hoc hæc dicit Dominus ſuper domum Iacob quam ſeparauit ex Abraam: Nõ modò confundetur Iacob, neque nunc faciem mutabit Iſrael.*
23 *Sed cùm viderint filios ſuos opera mea, propter me ſanctificabunt nomen meum, & ſanctificabunt ſanctum Iacob, & Deum Iſrael timebunt.*
24 *Et ſcient ſpiritu errantes intelligentiam: at muſſitatores diſcent obedire, & linguæ balbutientes diſcent loqui pacem.*

CAP. XXX.

1 *VAe filij apoſtatæ, hæc dicit Dominus, & feciſtis conſilium, non per me, & pactum, non per ſpiritum meum, addere peccata ſuper peccata:*
2 *Euntes deſcendere in Aegyptum, me autem non interrogauerunt, vt auxilium acciperent à Pharaone, & vt protegerentur ab Aegyptiis.*
3 *Erit enim vobis protectio Pharaonis in confuſionem, & confidentibus in Aegypto opprobrium.*
4 *Quia ſunt in Tanis principes nuncij mali.*
5 *Fruſtra laborabunt ad populum, qui non proderit eis, neque in auxilium, neque in vtilitatem, ſed in confuſionem & opprobrium.*

16 ἢ ἃ ἡμεῖς ποιοῦμεν, οὐχ ὡς ὁ πηλὸς τοῦ κεραμέως λογισθήσεσθε; μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι, οὐ σύ με ἔπλασας; ἢ τὸ ποίημα τῷ ποιήσαντι, οὐ συνετῶς με ἐποίησας;
17 οὐκέτι μικρὸν καὶ μετατεθήσεται ὁ λίβανος ὡς τὸ ὄρος τὸ χερμέλ· καὶ τὸ ὄρος τὸ χερμέλ εἰς δρυμὸν λογισθήσεται;
18 καὶ ἀκούσονται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ κωφοὶ λόγους βιβλίου· καὶ οἱ ἐν τῷ σκότει καὶ οἱ ἐν τῇ ὁμίχλῃ, ὀφθαλμοὶ τυφλῶν ὄψονται.
19 καὶ ἀγαλλιάσονται οἱ πτωχοὶ διὰ κύριον ἐν εὐφροσύνῃ, καὶ ἀπηλπισμένοι τῶν ἀνθρώπων ἐμπλησθήσονται εὐφροσύνης.
20 ἐξέλιπεν ἄνομος καὶ ἀπώλετο ὑπερήφανος· καὶ ἐξωλοθρεύθησαν οἱ ἀνομοῦντες ἐπὶ κακίᾳ.
21 καὶ οἱ ποιοῦντες ἁμαρτεῖν ἀνθρώπους ἐν λόγῳ· πάντας δὲ τοὺς ἐλέγχοντας ἐν πύλαις πρόσκομμα θήσουσι· καὶ ἐπλάγιασαν ἐπ' ἀδίκοις δίκαιον.
22 διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ἐπὶ τὸν οἶκον ἰακὼβ ὃν ἀφώρισεν ἐξ ἀβραάμ· οὐ νῦν αἰσχυνθήσεται ἰακώβ, οὐδὲ νῦν τὸ πρόσωπον μεταβαλεῖ ἰσραήλ.
23 ἀλλ' ὅταν ἴδωσι τὰ τέκνα αὐτῶν τὰ ἔργα μου, δι' ἐμὲ ἁγιάσουσι τὸ ὄνομά μου· καὶ ἁγιάσουσι τὸν ἅγιον ἰακώβ· καὶ τὸν θεὸν τοῦ ἰσραὴλ φοβηθήσονται.
24 καὶ γνώσονται οἱ τῷ πνεύματι πλανώμενοι σύνεσιν· οἱ δὲ γογγύζοντες μαθήσονται ὑπακούειν· καὶ αἱ γλῶσσαι αἱ ψελλίζουσαι μαθήσονται λαλεῖν εἰρήνην.

λ.

1 Οὐαὶ τέκνα ἀποστάται τάδε λέγει κύριος· καὶ ἐποιήσατε βουλὴν οὐ δι' ἐμοῦ, καὶ συνθήκην οὐ διὰ τοῦ πνεύματός μου· προσθεῖναι ἁμαρτίας ἐφ' ἁμαρτίαις,
2 οἱ πορευόμενοι καταβῆναι εἰς αἴγυπτον· ἐμὲ δὲ οὐκ ἐπηρώτησαν τοῦ βοηθηθῆναι ὑπὸ φαραώ, καὶ σκεπασθῆναι ὑπὸ αἰγυπτίων.
3 ἔσται γὰρ ὑμῖν ἡ σκέπη φαραὼ εἰς αἰσχύνην, καὶ τοῖς πεποιθόσιν ἐπ' αἴγυπτον ὄνειδος.
4 ὅτι εἰσὶν ἐν τάνει ἀρχηγοὶ ἄγγελοι πονηροί.
5 μάτην κοπιάσουσι πρὸς λαόν, ὃς οὐκ ὠφελήσει αὐτούς, οὔτε εἰς βοήθειαν οὔτε εἰς ὠφέλειαν, ἀλλ' εἰς αἰσχύνην καὶ ὄνειδος.

תרגום יונתן

16 הלמהפך עובדיכון אתון בען הא כמא דטינא ביד פחרא כן אתון חשיבין קדמי האפשר דיימר טינא לעבדה לא עבדתני ובריתא דתימר לברהא לא חכמת לי׃ 17 הלא עוד צבחר מזער ויתובון לבנן למהוי בכרמלא וכרמלא קרוין סגיאין יתב׃ 18 וישמעון בעדנא ההוא דכחרשין מלי ספר ומקבל ומחשוך עיני סמן יחזין׃ 19 ויוספון מקבלי עולבן במימרא דיי חדוא וחשיכי בני אנשא במימר קדישא דישראל יבועון׃ 20 ארי סף מעיקא ואשתיצי בזזא וספו כל דהוו משחרין למינס׃ 21 מחיבין בני אנשא במליהון ולדמוכח להון בתרעא פתגמי אוריתא בען לה תקלא ואסטיו בשקר דין זכאין׃ 22 בכן כדנן אמר יי על דבית יעקב דפרק ית אברהם לא מכען יבהתון דבית יעקב ולא מכען אפיהון ישתנון׃ 23 ארי במחזוהי גבורן דאעבד לבנוהי טבות אברהם לזרעה בתרוהי על ארעהון בניהון יקדשון שמי ויימרון קדיש קדישא דיעקב ועל אלהא דישראל יימרון תקיף׃ 24 וידעון דלא אלפו רוח דסכלתנו ודהוו אמרין לית כל אלין יקבלון אלפן׃

ל

1 וי בניא מרודיא אמר יי למעבד עיצה ולא ממימרי ולאתמלכא מלך ולא שאלין בנביי בדיל לאוספא חובין על חובי נפשהון׃ 2 דאזלין למחת למצרים ובפתגמי נביאי לא שאלו לאתקפא בתקוף פרעה ולאתרחצא בטלל מצרים׃ 3 ויהי לכון תקוף פרעה לבהיתא ורחצנא בטלל מצרים לאתכנעו׃ 4 ארי הוו בטאנים רברבוהי ואזגדוהי עד תחפנחס מטו׃ 5 כלהון אזלין למבהתא לות עמא דלא יהנון להון לא לסעיד ולא להנאה ארי לבהתא ואף לחסודין׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Nunquid peruertere quæritis opera veſtra? ecce ſicut lutum in manu figuli, ſic eſtis reputati coram me. Nunquid poſſibile eſt vt dicat lutum factori ſuo, Non feciſti me? aut creaturam dicere creatori ſuo, Non intelligis me? 17 Ecce adhuc modicum paululum, & vertetur Libanus, vt ſit ſicut Carmelus, & Carmelus ciuitatibus multis habitabitur. 18 Et audient in tempore illo qui ſunt ſicut ſurdi, verba libri, & de tenebris & caligine oculi cæcorum videbunt. 19 Et addent qui iniuriam paſſi ſunt, gaudium in verbo Domini, & pauperes filiorum hominum in verbo ſancti Iſrael exultabunt. 20 Quia finitus eſt tribulator, & conſumptus eſt deprædator, & finiti ſunt omnes qui manè ſurgebant ad diripiendum. 21 Qui condemnant filios hominum in verbis ſuis; & ei qui corripit eos in porta, verbis legis quærunt offendiculum: & peruerterunt in falſitate iudicium innocentium. 22 Propterea hæc dicit Dominus ſuper domum Iacob, qui redemit Abraham: Deinceps non confundetur domus Iacob, nec poſthac facies eius mutabuntur. 23 Sed cùm viderit magnalia quæ faciam filiis ſuis, & benignitatem quam promiſi Abrahæ & ſemini eius poſt eum, ſuper terram ſuam, filij ſui ſanctificabunt nomen meum. & dicent, Sanctus eſt ſanctiſſimus Iacob: & Deum Iſrael dicent fortiſſimum. 24 Et ſcient qui non didicerunt ſpiritum intellectus; & qui dicebant, Nihil ſunt omnia hæc, ſuſcipient diſciplinam. CAP. XXX.
1 VÆ filiis tranſgreſſoribus, dicit Dominus, vt inſtituerent deliberationẽ, & non ex verbo meo; & caperent conſiliũ, & non interrogauerũt prophetas meos, vt adiicerent peccata peccatis animæ ſuæ. 2 Qui vadunt vt deſcendant in Aegyptum, & verba prophetarum meorum non interrogauerunt, & vt roborentur in fortitudine Pharaonis, & vt confidant in vmbra Aegypti. 3 Et erit vobis robur Pharaonis in confuſionem; & confidentia in vmbra Aegypti, in ignominiam. 4 Quia fuerunt in Tanes principes eius, & nuncij eius vſque ad Taphnes peruenerunt. 5 Omnes ambulant in confuſionem, ad populum qui non proderit eis, nec in auxilium neque in vtilitatem, ſed in confuſionem & in opprobria.

Universidad de Deusto
Biblioteca

6 * מַשָּׂא בַּהֲמוֹת נֶגֶב בְּאֶרֶץ צָרָה וְצוּקָה לָבִיא
וְלַיִשׁ מֵהֶם אֶפְעֶה וְשָׂרָף מְעוֹפֵף יִשְׂאוּ עַל־
כֶּתֶף עֲיָרִים חֵילֵיהֶם וְעַל־דַּבֶּשֶׁת גְּמַלִּים
אוֹצְרוֹתָם עַל־עַם לֹא יוֹעִילוּ׃
7 * וּמִצְרַיִם הֶבֶל וָרִיק יַעְזְרוּ לָכֵן קָרָאתִי לְזֹאת
רַהַב הֶם שָׁבֶת׃
8 * עַתָּה בּוֹא כָתְבָה עַל־לוּחַ אִתָּם וְעַל־סֵפֶר חֻקָּהּ
וְתִהְיֶה לְיוֹם אַחֲרוֹן לָעַד עַד־עוֹלָם׃
9 * כִּי עַם מְרִי הוּא בָּנִים כְּחָשִׁים בָּנִים לֹא־
אָבוּ שְׁמוֹעַ תּוֹרַת יְהוָה׃
10 * אֲשֶׁר אָמְרוּ לָרֹאִים לֹא תֶרְאוּ וְלַחֹזִים לֹא־
תֶחֱזוּ־לָנוּ נְכֹחוֹת דַּבְּרוּ־לָנוּ חֲלָקוֹת חֲזוּ מַהֲתַלוֹת׃
11 * סוּרוּ מִנֵּי־דֶרֶךְ הַטּוּ מִנֵּי־אֹרַח הַשְׁבִּיתוּ מִפָּנֵינוּ
אֶת־קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל׃
12 * לָכֵן כֹּה אָמַר קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל יַעַן מַאַסְכֶם בַּדָּבָר
הַזֶּה וַתִּבְטְחוּ בְּעֹשֶׁק וְנָלוֹז וַתִּשָּׁעֲנוּ עָלָיו׃
13 * לָכֵן יִהְיֶה לָכֶם הֶעָוֹן הַזֶּה כְּפֶרֶץ נֹפֵל
נִבְעֶה בְּחוֹמָה נִשְׂגָּבָה אֲשֶׁר־פִּתְאֹם לְפֶתַע
יָבוֹא שִׁבְרָהּ׃
14 * וְשִׁבְרָהּ כְּשֹׁבֶר נֵבֶל יוֹצְרִים כָּתוּר לֹא יַחְמֹל
וְלֹא־יִמָּצֵא בְמִכְתָּתוֹ חֶרֶשׂ לַחְתּוֹת אֵשׁ מִיָּקוּד
וְלַחְשׂף מַיִם מִנָּבֶא׃

ESAIAS. Translat. B. Hieronym.

6 * Onus iumentorum Austri. In terra tribulationis & angustiæ, leæna & leo ex eis, vipera, & regulus volans, portantes super humeros iumentorum diuitias suas, & super gibbum camelorum thesauros suos ad populum qui eis prodesse non poterit.
7 * Ægyptus enim frustrà & vanè auxiliabitur. Ideo clamaui super hoc, superbia tantum est, quiesce.
8 * Nunc ingressus scribe ei super buxum, & in libro diligenter exara illud, & erit in die nouissimo in testimonium vsque in æternum.
9 * Populus enim ad iracundiam prouocans est, & filij mendaces, filij nolentes audire legem Domini.
10 * Qui dicunt videntibus, Nolite videre: C & aspicientibus, Nolite aspicere nobis ea quæ recta sunt. Loquimini nobis placentia, videte nobis errores.
11 * Auferte à me viam, declinate à me semitam, cesset à facie nostra sanctus Israel.
12 * Propterea hæc dicit sanctus Israel: Pro eo quòd reprobastis verbum hoc & speratis in calumnia & in tumultu, & innixestis super eo. * Propterea erit vobis iniquitas hæc, sicut interruptio, cadens & requisita in muro excelso. quoniam subitò dum non speratur, veniet contritio eius.
14 * Et comminuetur sicut conteritur lagena figuli contritione perualida, & non inuenietur de fragmentis eius testa in qua portetur igniculus de incendio, aut hauriatur parum aquæ de fouea.
15 * Quia hæc dicit Dominus Deus sanctus Israel, Si reuertamini & quiescatis, salui eritis. In silentio & in spe erit fortitudo D ui vestra. & noluistis:
16 * Et dixistis, Nequaquam, sed ad equos fugiemus. ideò fugietis. & super veloces ascendemus. ideo velociores erunt qui persequentur vos.
17 * Mille homines à facie terroris vnius, & à facie terroris quinque fugietis, donec relinquamini quasi malus nauis super montem, & quasi signum ferens super collem.

6 * Ὅρασις τῶν τετραπόδων τῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ· ἐν τῇ θλίψει καὶ τῇ στενοχωρίᾳ λέων Ϛ σκύμνος λέοντος ἐκεῖθεν Ϛ ἀσπίδες καὶ ἔκγονα ἀσπίδων πετωμένων, οἱ ἔφερον ἐπὶ ὄνων καὶ καμήλων τὸν πλοῦτον αὐτῶν ἐπὶ ἔθνος· ὃ οὐκ ὠφελήσει αὐτοὺς εἰς βοήθειαν ἀλλ' εἰς αἰσχύνην καὶ ὄνειδος.
7 * αἰγύπτιοι μάταια καὶ κενὰ ὠφελήσουσιν ὑμᾶς· ἀπάγγειλον αὐτοῖς ὅτι μάταια ἡ παράκλησις ὑμῶν αὕτη.
8 * νῦν οὖν καθίσας γράψον ἐπὶ πυξίου ταῦτα Ϛ εἰς βιβλίον· ὅτε ἔσαι εἰς ἡμέρας καιρὸν ταῦτα καὶ ἕως εἰς τὸν αἰῶνα.
9 * ὅτι λαὸς ἀπειθής ἐστιν υἱοὶ ψευδεῖς· οἱ οὐκ ἠθέλοντο ἀκούειν τὸν νόμον τοῦ θεοῦ.
10 * οἳ λέγουσιν τοῖς προφήταις, μὴ διαγγέλλετε ἡμῖν· Ϛ τοῖς τὰ ὁράματα ὁρῶσι, μὴ λαλεῖτε ἡμῖν· ἄλλα ἡμῖν λαλεῖτε, καὶ διαγγέλλετε ἡμῖν ἑτέραν πλάνησιν, καὶ ἀποστρέψατε ἡμᾶς ἀπὸ τῆ ὁδοῦ ταύτης.
11 * ἀφέλετε ἀφ ἡμῶν τὸν τρόπον τοῦτον, καὶ ἀφέλετε ἀφ ἡμῶν τὸ λόγιον τοῦ ἰσραήλ.
12 * διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ὁ ἅγιος τοῦ ἰσραήλ, ὅτι ἠπειθήσατε τοῖς λόγοις τούτοις Ϛ ἠλπίσατε ἐπὶ ψεύδει, καὶ ὅτι ἐγόγγυσας καὶ πεποιθὼς ἐγένου ἐπὶ τῷ λόγῳ τούτῳ.
13 * διὰ τοῦτο ἔσαι ὑμῖν ἡ ἁμαρτία αὕτη ὡς τεῖχος πίπτον ἀθαλῆ πόλεως ὀχυρᾶς ἁλωκυίας, ἧς ἀθαλῆ παρέσι τὸ πλῆμα.
14 * καὶ τὸ πλῆμα αὐτῆς ἔσαι ὡς σώτειμμα ἀγγείου ὀστρακίνου ὃν κεραμίου λεπτοῦ, ὥστε μὴ δύρειν ἐν αὐτοῖς ὄστρακον, ἐν ᾧ πῦρ λάβοις, Ϛ ἐν ᾧ ἀποστυρεῖς ὕδωρ μικρόν.
15 * ταῦτα λέγει κύριος ὁ ἅγιος Ϛ ἰσραήλ· ὅτ' ἀναπαυσόμενος σεσώσῃς, τότε σωθήσῃ· Ϛ γνώσεις ποῦ ἦσθα ὅτε ἐπεποίθεις ἐπὶ τοῖς ματαίοις· ματαία ἡ ἰσχύς σου ἐγενήθη· Ϛ οὐκ ἐβούλεσθε ἀκούειν.
16 * ἀλλ' εἶπας, ἐφ' ἵπποις φευξόμεθα· διὰ τοῦτο φεύξεσθε· καὶ εἶπας, ἐπὶ κούφοις διαβάταις φεύξόμεθα· διὰ τοῦτο κοῦφοι ἔσονται Ϛ διώκοντες ὑμᾶς.
17 * διὰ φωνῆς ἑνὸς φεύξονται χίλιοι, καὶ διὰ φωνῶν πέντε φεύξονται πολλοί· ἕως δὺ καταλειφθῆτε ὡς ἱστὸς ἐπ' ὄρους, καὶ ὡς σημεῖον φέρων ἐπὶ βουνοῦ·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Portant in iumentis suis in via Austri, in via tribulationis & angustiæ; in loco vbi est leo & catulus leonis, & serpens, & basiliſci volantes; portant in humeris pullorum substantias suas, & super gibbum camelorum deferunt quidquid habent in thesauris suis, populo qui non proderit eis. 7 Ægyptiorum autem vanum & inane est auxilium: propterea occurri plurimis ex eis occisis: armatos inducam super eos. 8 Nunc autem ingredere, scribe super tabulam in medio eorum, & in columnis libri signa; & erit in die iudicij in testimonium coram me vsque in æternum. 9 Quia populus rebellis est & filij mendaces, filij qui noluerunt suscipere doctrinam legis Domini. 10 Qui dicunt prophetis, Ne prophetetis: & doctoribus, Ne doceatis nos doctrinam legis; loquimini nobis complacentia, narrate nobis mutationes. 11 Auertite nos à via rectà, cessare facite nos à semita; longè facite à conspectu nostro verbum sancti Israel. 12 Propterea dicit Dominus sanctus Israel, Pro eo quòd detestati estis verbum hoc, & speratis in mendacio, & in rapina, eique innixi estis. 13 Propterea erit vobis peccatum hoc, sicut ciuitas quæ destructa est, & in aceruos redacta, & sicut murus circumiens, cuius interitus veniet subitò. 14 Et interitus eius erit sicut contritio vasis testacei, quod comminuitur absque misericordia, ita vt non inueniatur in comminutione eius testa ad portandum ignem de incendio, & ad hauriendam aquam de cisterna. 15 Quia hæc dicit Dominus Deus sanctus Israel. Dixi, Si conuersi fueritis ad legem meam; requiescetis & redimemini, & quiescetis, & habitabitis confidenter, & eritis fortes. & noluistis. 16 Et dixistis, Non, sed in equis fugiemus: ideò fugietis. & super veloces equitabimus: ideo veloces erunt persecutores vestri. 17 Mille hominum à facie increpantis vnius, à facie increpantis quinque fugietis, donec relinquamini sicut malus nauis in vertice montis, & sicut signum super collem.

תרגום יונתן

6 נטלין על בעירהון באורח דרומא באורח עקא ועיוק אהר דאריא וחיויא כד ארזיון וחיויין חרמנין כפרחין נטלין על כתף עיליהון נכסיהון ועל
חשוי גבהון קה דקאתגרייהון סובלין לעם דלא יהנון להון׃ 7 ומצראי לבא ודיקנו סגדהון בכן קרית עלה
קדמי עד עלמא׃ 8 כען עול כתב על לוח כניהון ועל שיטין דספר רשום ותהי ליום דין לסהדו קדמי עד עלמא׃
9 ארי עם סרבן אנון בנין כדיבין בנין דלא צבו לקבלא אולפן אורייתא דייי׃ 10 דאמרין לנבייא לא תהנבון לקדמיא לא
תחזון לנא קשוט אולפן אורייתא בסיכון מלי דקנקנא דתקנא אבדו לנא שבילא׃ 11 אסתמוך מאורחא דתקנא אבטלונא מסטטונא ארחקו כן
מקדם קודשא דישראל׃ 12 בכן כדין אמר ייי קדישא דישראל חלף דקנקנתן בפתגמא הדין ואתרחצתין בשקרא וכאנסא
ותסמכתון עלוהי׃ 13 בכן יהי לכון חוכא הדין כבקעא דחרוב ואתחסר כשור כקוף דבתכיף שלו וייתי חבורה׃
14 ותהבר כתבור כן יתחסף דמדקק לא בחיס ולא ישתכח בדקיקיה חסף לסחתי מדמבער ולמזלף מין מפציד׃
15 ארי כדין אמר ייי אלהים קדישא דישראל אסתרת דתתובון לאוריתא הנוחון ותתפרקון תשקטון והשרין לרחצן תהון
גבורתכון ולא צבתון׃ 16 ואמרתון לא אלהן על סוסין נערוק על כן תערקון ועל קלילין נרכוב על כן יהון קלילין רדפיכון׃
17 אלפא חד מן קדם מזופיה חד מן קדם מזופיה תתשארון כבועלא תערקון עד דתשתארון כבועלא על ריש טרא וכאתא על רמתא׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

18 * וְלָכֵן יְחַכֶּה יְהוָה לַחֲנַנְכֶם וְלָכֵן יָרוּם
לְרַחֶמְכֶם כִּי־אֱלֹהֵי מִשְׁפָּט יְהוָה אַשְׁרֵי כָל־
חוֹכֵי לוֹ׃

19 * כִּי־עַם בְּצִיּוֹן יֵשֵׁב בִּירוּשָׁלַם בָּכוֹ לֹא־תִבְכֶּה
חָנוֹן יָחְנְךָ לְקוֹל זַעֲקֶךָ כְּשָׁמְעָתוֹ עָנָךְ׃

20 * וְנָתַן לָכֶם אֲדֹנָי לֶחֶם צַר וּמַיִם לָחַץ וְלֹא־יִכָּנֵף
עוֹד מוֹרֶיךָ וְהָיוּ עֵינֶיךָ רֹאוֹת אֶת־מוֹרֶיךָ׃

21 * וְאָזְנֶיךָ תִּשְׁמַעְנָה דָּבָר מֵאַחֲרֶיךָ לֵאמֹר זֶה־
הַדֶּרֶךְ לְכוּ בוֹ כִּי תַאֲמִינוּ וְכִי תַשְׂמְאִילוּ׃

22 * וְטִמֵּאתֶם אֶת־צִפּוּי פְּסִילֵי כַסְפֶּךָ וְאֶת־
אֲפֻדַּת מַסֵּכַת זְהָבֶךָ תְּזָרֵם כְּמוֹ דָוָה צֵא תֹאמַר לוֹ׃

23 * וְנָתַן מְטַר זַרְעֲךָ אֲשֶׁר־תִּזְרַע אֶת־הָאֲדָמָה
וְלֶחֶם תְּבוּאַת הָאֲדָמָה וְהָיָה דָשֵׁן וְשָׁמֵן יִרְעֶה
מִקְנֶיךָ בַּיּוֹם הַהוּא כַּר נִרְחָב׃

24 * וְהָאֲלָפִים וְהָעָיִרִים עֹבְדֵי הָאֲדָמָה בְּלִיל חָמִיץ
יֹאכֵלוּ אֲשֶׁר־זֹרֶה בָּרֵחַת וּבַמִּזְרֶה׃

25 * וְהָיָה עַל־כָּל־הַר גָּבֹהַּ וְעַל כָּל־גִּבְעָה
נְשָׂאָה פְלָגִים יִבְלֵי־מָיִם בְּיוֹם הֶרֶג רָב בִּנְפֹל
מִגְדָּלִים׃

26 * וְהָיָה אוֹר־הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְאוֹר
הַחַמָּה יִהְיֶה שִׁבְעָתַיִם כְּאוֹר שִׁבְעַת הַיָּמִים
בְּיוֹם חֲבֹשׁ יְהוָה אֶת־שֶׁבֶר עַמּוֹ וּמַחַץ מַכָּתוֹ
יִרְפָּא׃

27 * הִנֵּה־שֵׁם־יְהוָה בָּא מִמֶּרְחָק בֹּעֵר אַפּוֹ וְכֹבֶד
מַשָּׂאָה שְׂפָתָיו מָלְאוּ זַעַם וּלְשׁוֹנוֹ כְּאֵשׁ אֹכָלֶת׃

28 * וְרוּחוֹ כְּנַחַל שׁוֹטֵף עַד־צַוָּאר יֶחֱצֶה לַהֲנָפָה
גּוֹיִם בְּנָפַת שָׁוְא וְרֶסֶן מַתְעֶה עַל לְחָיֵי עַמִּים׃

29 * הַשִּׁיר יִהְיֶה לָכֶם כְּלֵיל הִתְקַדֵּשׁ חַג וְשִׂמְחַת
לֵבָב כַּהוֹלֵךְ בֶּחָלִיל לָבוֹא בְּהַר־יְהוָה אֶל־צוּר
יִשְׂרָאֵל׃

18 *Propterea expectat Dominus vt misereatur vestri, & ideò exaltabitur parcens vobis, quia Deus iudicij Dominus. Beati omnes qui expectant eum.

19 *Populus enim Sion habitabit in Hierusalem. plorans nequaquam plorabis: miserans miserebitur tui. ad vocem clamoris tui statim vt audierit, respondebit tibi.

20 *Et dabit vobis Dominus panem arctũ, & aquam breuem, & non faciet auolare à te vltrà doctorem tuum; & erunt oculi tui videntes præceptorem tuum.

21 *Et aures tuæ audient verbum post tergum monentis. Hæc est via, ambulate in ea, & nõ declinetis, neque ad dextram neque ad sinistram. 22 *Et contaminabis laminas sculptilium argenti tui, & vestimẽtum conflatilis auri tui; & dispergens ea sicut immundiciam menstruatæ. Egredere, dices ei.

23 *Et dabitur pluuia semini tuo vbicunq; seminaueris in terra, & panis frugum terræ erit vberrimus & pinguis. Pascetur in possessione tua in die illo agnus spaciosè.

24 *Et tauri tui, & pulli asinorum qui operantur terram, commixtum migma comedent sicut in area ventilatum est.

25 *Et erunt super omnem montem excelsum, & super omnem collem eleuatum aqua pertransiens in die illa, quando perierint multi, & quando ceciderint turres.

26 *Et erit lux Lunæ sicut lux Solis, & lux Solis erit septempliciter; sicut lux septem dierum, in die qua alligauerit Dominus vulnus populi sui, & percussurã plagæ eius sanauerit. 27 *Ecce nomen Dñi venit de longinquo, ardẽs furor eius & grauis ad portandum. labia eius repleta sunt indignatione, & lingua eius quasi ignis deuorans.

28 *Spiritus eius velut torrens inundans vsque ad medium colli, ad perdendas gentes in nihilum, & frenũ erroris quod erat in maxillis populorum.

29 *Canticum erit vobis sicut nox sanctificatæ solemnitatis, & lætitia cordis sicut qui pergit cum tibia vt intret in montem Domini ad fortem Israel.

תרגום יונתן

18 וּבְכֵן עֲתִיד יְיָ לְמֶחֱס עֲלֵיכוֹן וּמִקָּדָם הוּא דְיָרַחֵם עֲלֵיכוֹן אֲרֵי אֱלָהָא עֲבַד דִּינָא יְיָ טוּבֵי צַדִּיקַיָּא דְּמִסְבְּרִין לְפֻרְקָנֵהּ׃ 19 אֲרֵי עַמָּא
דְּיַתְבִין בִּירוּשְׁלֵם מִבְּכָא לָא תִבְכֶּא תִּבְכֵּי רַחֲמָא יְרַחֵם עֲלָךְ לְקַל קָבֵּיל צְלוֹתָךְ יְקַבֵּל לְמֶעְבַּד בְּעוּתָךְ׃ 20 וְיִתֶּן לְכוֹן יְיָ נְכְסֵי שְׁגִיאָה וּמִיעַר
דְּיַתְבִין לָא יִשְׁתְּקוֹן פִּתְגָמָא מִבְּתָרָךְ לְמֵיסַר וְאִדְנָךְ יִשְׁתְּקוֹן פִּתְגָמָא מִבְּתָרָךְ׃ 21 וְאָדְנָךְ יִשְׁתְּקוֹן פִּתְגָמָא מִבְּתָרָךְ לְמֵיסַר
דְּיַתְבִין בְּיוֹמָא הַהוּא יְיָ יְגַלֵּי יָת מַקְדְּשֵׁהּ דְּאִתְחַלַּל בֵּיהּ חֲנָנְיָה בַּר עֻזִּיאֵל וְשֶׁלֶמְיָה בַּר בָּרוּךְ וְיָת בֵּית מַקְדְּשָׁא דְּיַתְבִין בֵּיהּ יְיָ יְגַלֵּי יָת מַקְדְּשֵׁהּ דְּאִתְחַלַּל בֵּיהּ חֲנַנְיָה בַּר עֻזִּיאֵל וְשֶׁלֶמְיָה בַּר בָּרוּךְ וְיָת
דְּיַתְבִין בִּירוּשְׁלֵם מִבְּכָא לָא תִבְכֶּא תִּבְכֵּי רַחֲמָא יְרַחֵם עֲלָךְ לְקַל קָבֵּיל צְלוֹתָךְ יְקַבֵּל לְמֶעְבַּד בְּעוּתָךְ׃ 22 וְתִסְאֲבוּן יָת חִפּוּי צַלְמֵי כַסְפָּכוֹן וְיָת חִפּוּי צַלְמֵי דַּהֲבָא דְּיִקְדְּתָא דִּילְכוֹן תְּרַחֲקוּנוּן
כְּמַיָּא דְּמַקְרְבָן יָת חִפּוּי צַלְמֵי כַסְפָּכוֹן וְיָת חִפּוּי צַלְמֵי דַּהֲבָא דְּיִקְדְּתָא דִּילְכוֹן תְּרַחֲקוּנוּן
כְּמַיָּא דְּמַקְרְבָן תֵּיבְלָא לָא תִסְטוֹן לְיִמְיְנָא וְלָא לְשִׂמְאלָא׃ 23 וְיִתֵּן מְטַר זַרְעָךְ דְּתִזְרַע יָת אַרְעָא וְעִבּוּר אַרְעָא וְיִסְגֵּי בְּאַרְעָא וְיִתְרְעֵי פַּרְנוֹס וְיִפַּת וְיִתְפַּרְנְסוּן
גֵּיתָךְ בְּאַרְעָא בְּמֶרְוַח אַפֵּי׃ 24 וְתוֹרַיָּא וְחֻמָרַיָּא דְּפַלְחִין בְּהוֹן יָת אַרְעָא בְּלֵיל מְפַשַּׁם נַיְכְלִין דְּרִיתָא דְּרִיתָא
וְיִתְרְעֵי פַּרְנוֹס וְיִפַּת וְיִתְפַּרְנְסוּן
גֵּיתָךְ בְּאַרְעָא בְּמֶרְוַח אַפֵּי׃ 25 וְיִהֵי עַל כָּל טוּר רָם וְעַל כָּל גַּלְעָד מַנְבְּלָא פְּצִידִין נָגְדִין מִן חֲקַל קְטוֹל רַב בְּמִפַּל רַכְרְבִין׃
וְיִהֵי עַל כָּל טוּר רָם וְעַל כָּל גַּלְעָד מַנְבְּלָא פְּצִידִין נָגְדִין מִן חֲקַל קְטוֹל רַב בְּמִפַּל רַכְרְבִין׃ 26 וְיֶהֱוֵי נְהוֹר סִיהֲרָא כְּנְהוֹר שִׁמְשָׁא וְנְהוֹר שִׁמְשָׁא יְהֵי שִׁבְעָתַיִם כְּנְהוֹר שִׁבְעַת יוֹמַיָּא בְּיוֹמָא דְּיִסְיָא
וְיֶהֱוֵי נְהוֹר סִיהֲרָא כְּנְהוֹר שִׁמְשָׁא וְנְהוֹר שִׁמְשָׁא יְהֵי שִׁבְעָתַיִם כְּנְהוֹר שִׁבְעַת יוֹמַיָּא בְּיוֹמָא דְּיִסְיָא
יְיָ יָת תְּבִירוּ עַמֵּהּ וְיָת מְחָא מַכְתְּשׁוֹן דְּמָחָא בְּהוֹן׃ 27 הָא שְׁמָא דַּייָ מֵאָתֵר מַקְדְּשֵׁהּ אָתֵי תַּקִּיפָא וְיַקִּירָא עֲלוֹהִי וְיַקִּירָא מַלְכוּתֵהּ וְתַקִּיפָא רְגְזֵיהּ וְתַקִּיפָא מִן
יְיָ יָת תְּבִירוּ עַמֵּהּ וְיָת מְחָא מַכְתְּשׁוֹן דְּמָחָא בְּהוֹן׃ 27 הָא שְׁמָא דַּייָ מֵאָתֵר מַקְדְּשֵׁהּ אָתֵי תַּקִּיפָא וְיַקִּירָא עֲלוֹהִי וְיַקִּירָא מַלְכוּתֵהּ וְתַקִּיפָא רְגְזֵיהּ וְתַקִּיפָא מִן
רְגְזֵיהּ לְמֶעְבַּד לְמִסְנְיָא עַמְמִין לְמִסְנְיָא וְלָא לְמִסְנְיָא עַמְמִין לְמִסְנְיָא וְלָא לְמִסְנְיָא
שִׂפְוָתֵהּ מָלְיָן רְגְזָא וְלִישָׁנֵהּ כְּאֶשָׁא אָכְלָא׃ 28 וְרוּגְזֵהּ כְּנַחְלָא נָפֵק לְיוּט וְעַד פִּלְגוּת כְּתֵפָא וְיִתְרְעֵי לְמִשְׁדֵּי עַמְמִין לְמִשְׁדֵּי וְלָא לְמִשְׁדֵּי
שִׂפְוָתֵהּ מָלְיָן רְגְזָא וְלִישָׁנֵהּ כְּאֶשָׁא אָכְלָא׃ 28 וְרוּגְזֵהּ כְּנַחְלָא נָפֵק לְיוּט וְעַד פִּלְגוּת כְּתֵפָא וְיִתְרְעֵי לְמִשְׁדֵּי עַמְמִין לְמִשְׁדֵּי וְלָא לְמִשְׁדֵּי
לְמִשְׁדֵּי לְמִשְׁדֵּי לְמִשְׁדֵּי לְמִשְׁדֵּי לְמִשְׁדֵּי לְמִשְׁדֵּי לְמִשְׁדֵּי לְמִשְׁדֵּי לְמִשְׁדֵּי

Universidad de Deusto
Biblioteca

30 והשמיע יהוה את־הוד קולו ונחת זרועו יראה
בזעף אף ולהב אש אוכלה נפץ וזרם ואבן ברד:
31 כי־מקול יהוה יחת אשור בשבט יכה:
32 והיה כל מעבר מטה מוסדה אשר יניח
יהוה עליו בתפים ובכנרות ובמלחמות תנופה
נלחם־בה:
33 כי־ערוך מאתמול תפתה גם־הוא למלך
הוכן העמיק הרחב מדרתה אש ועצים הרבה
נשמת יהוה כנחל גפרית בערה בה:

לא

1 הוי הירדים מצרים לעזרה ועל־סוסים
ישענו ויבטחו על־רכב כי רב ועל־פרשים כי־
עצמו מאד ולא שעו על־קדוש ישראל ואת־יהוה
2 לא דרשו: וגם־הוא חכם ויבא רע ואת־
דבריו לא הסיר וקם על־בית מרעים ועל־עזרת
3 פעלי און: ומצרים אדם ולא־אל וסוסיהם
בשר ולא־רוח ויהוה יטה ידו וכשל עוזר ונפל
עזר ויחדו כלם יכליון:
4 כי־כה אמר־יהוה אלי כאשר יהגה האריה
והכפיר על־טרפו אשר יקרא עליו מלא רעים
מקולם לא יחת ומהמונם לא יענה כן ירד יהוה
צבאות לצבא על־הר־ציון ועל־גבעתה:
5 כצפרים עפות כן יגן יהוה צבאות על־ירושלם
גנון והציל פסח והמליט:
6 שבו לאשר העמיקו סרה בני ישראל:
7 כי ביום ההוא ימאסון איש אלילי כספו
ואלילי זהבו אשר עשו לכם ידיכם חטא:
8 ונפל אשור בחרב לא־איש וחרב לא־אדם
תאכלנו ונס לו מפני־חרב ובחוריו למס יהיו:

30 *Et auditam faciet Dominus gloriam
vocis suæ,& terrorem brachij sui ostendet
in comminatione furoris, & flamma ignis
deuorantis. allidet in turbine & in lapide
31 grandinis. *A voce enim Domini pauebit
32 Assur virga percussus. *Et erit transitus
virgæ fundatus quã requiescere faciet Do-
minus super eum in tympanis & citharis,
& in bellis præcipuis expugnabit eos.
33 *Præparata est enim ab heri Tophet à
rege præparata profunda & dilatata. Nu-
trimenta eius ignis & ligna multa, flatus
Dñi sicut torrens sulphuris succendens eã.

CAP. XXXI.

1 VÆ qui descendũt in Ægyptum ad au-
A xilium in equis sperantes, & habentes
fiduciã super quadrigis, quia multæ sunt,
& super equitibus, quia prævalidi nimis,
& non sunt confisi super sanctum Israel, &
2 Dñm non requisierunt. *Ipse aũt sapiens
adduxit malum,& verba sua non abstulit.
Et consurget contra domum pessimorum,
B & cõtra auxilium operantium iniquitatẽ.
3 *Ægyptus homo & non Deus, & equi
eorum caro & non spiritus. Et Dominus
inclinabit manum suam, & corruet auxi-
liator, & cadet cui præstatur auxilium, si-
4 mulque omnes consumentur. *Quia hæc
dicit Dñs ad me, Quomodo si rugiet leo
& catulus leonis super prædam suam, cùm
occurrerit ei multitudo pastorum, à voce
eorum non formidabit, & à multitudine
eorum non pauebit; sic descendet Domi-
nus exercituum, vt prælietur super mon-
5 tem Sion & super collem eius. *Sicut aues
volantes sic proteget Dominus exercituũ
Hierusalem,protegens & liberans, trãsiens
6 & saluans. *Conuertimini sicut in pro-
fundum recesseratis filij Israel.
7 *In die enim illa abijciet vir idola ar-
genti sui,& idola auri sui, quæ fecerunt vo-
bis manus vestræ in peccatum.
8 *Et cadet Assur in gladio non viri, &
gladius non hominis vorabit eum, & fu-
giet non à facie gladij, & iuuenes eius ve-
ctigales erunt.

תרגום יונתן

30 וישמע ייי ית זיו קל מימרה ותקוף דרע גבורתה יגלי בתקוף רגז ושלהובי אשא דמשיציא פסילן וזרסית ואבנין דברד:
31 ארי מקל מימרא דייי יתברון אתוראה די בשלטן מחי: 32 ויהי כל מעבר רברביהון ותקיפיהון דיניח ייי פרענות גבורתה ביניהון בתופין ובכנרין ישבחון בית ישראל ועל קרבא תקיפא דיתעבד להון בעממיא:
33 ארי מסדרא מן עלמין לקבל חוביהון גהנם אף מלך עלמיא אתקנהא לעמקא ולאפתאה מדורא אשתא דלקה בה כד באעין סגיאין מימרא דייי כנחל מגבר גפריה דלקה בה:

לא

1 וי דנחתין למצרים לסעיד ועל סוסותא מסתמכין ומתרחצין על רתיכיא ארי סגיאין ועל פרשיא ארי תקיפין לחדא ולא אסתמיכו על מימר קדישא דישראל ואולפן מן קדם ייי לא תבעו: 2 ואף הוא בחכמתה איתי בישא על דעברתא וית פתגמוהי לא בטיל ואקים על בית מבאשין ועל דסעדין ליאות שקר: 3 ומצראי אנש ולא רב וסוסותהון בשר ולא רוח וייי ירים מחת גבורתה ויתקל סעיד ויפל סעיד וכחדא כלהון ישתיצון: 4 ארי כדנן אמר ייי לי כמא דמכלי אריא בר אריון על ציריה דמזדמנין עלוהי דיר רעין מקלהון לא מתבר ומאתרגושתהון לא מתעכב כן תתגלי מלכותא דייי צבאות על טורא דציון ועל רמתה: 5 כעופא דטאס כן תתגלי גבורתה דייי צבאות על ירושלם יגן וישיזב יציל ויעדי: 6 תובו לאוריתא ארי אסגיתון למטעי בית ישראל: 7 ארי בעדנא ההיא ירחקון גבר טעות כספהון וטעות דהבהון דעבדא לכון ידיכון חובא: 8 ויפל אתוראה בחרב לא אנש וחרב לא אנש תשיצינה ויערוק לה מן קדם דקטלין בחרבא וגברוהי להבר יהון:

*Et auditam faciet Deus gloriam vocis suæ; 30
& furorem brachij sui ostendet cum furore &
ira, & flamma deuorante fulminabit vehe-
menter: & sicut aqua & grando descendens
vehementia. *Per enim vocem Domini vin- 31
centur Assyrij; plaga percutiet eos.
*Et erit ei per circuitum, vnde erat ei spes 32
auxilij, in quam ipse confidebat; ipsi cum tym-
panis & cithara pugnabunt contra eum ex com
mutatione: tu enim ante dies decipieris.
*Nunquid & tibi paratum est regnare, 33
vallem profundam, ligna posita, ignem & li-
gna multa, furor Domini quasi vallis à sulphu-
re succensa.

CAP. XXXI.

VAe qui descendunt in Aegyptum ad auxiliũ, 1
in equis confidentes sunt, & in curribus,
sunt enim multi, & super equis multitudo val-
de: & non audierunt confidentes super sanctum
Israel, & Deum non exquisierunt.
*Et ipse sapienter adduxit super eos mala, 2
& verbum eius non frustrabitur, & insurget
super domos hominum malorum, & super spem
eorum vanam.
*Aegyptius homo & non Deus; equi eorũ 3
carnes, & non auxilium: at Dominus inducet
manum suam super eos, & laborabũt auxilian-
tes, & simul omnes peribunt.
*Quia sic dixit mihi Dominus, Quemadmo- 4
dum cùm rugierit leo vel catulus leonis super
præda quam cepit, & clamauerint super eum
donec impleantur montes voce eius, & victi
sunt, & per multitudinem furoris terrefacti
sunt: sic descendet Dominus Sabaoth vt prælie-
tur super montem Sion, super montes eius.
*Sicut aues volantes, sic proteget Dominus 5
Hierusalem, & liberabit & fouebit, & salua-
bit. *Conuertimini profundum consilium con- 6
sultantes & iniquũ filij Israel. *Quia die illa 7
negabunt homines manufacta sua argentea &
aurea quæ fecerunt manus eorum. *Et cadet 8
Assur, non gladius viri, neque gladius hominis
vorabit eum; & fugiet non à facie gladij, at
iuuenes erunt victi.

30 *καὶ ἀκουστὴν ποιήσει ὁ θεὸς τὴν δόξαν τῆς φωνῆς αὐτοῦ·
καὶ τὸν θυμὸν τοῦ βραχίονος αὐτοῦ δεῖξαι μετὰ θυμοῦ καὶ
ὀργῆς, καὶ φλογὸς κατεσθιούσης κεραυνώσει βιαίως· καὶ
ὡς ὕδωρ καὶ χάλαζα συγκαταφερομένη βίᾳ.
31 *διὰ γὰρ φωνῆς κυρίου ἡττηθήσονται ἀσσύριοι τῇ πληγῇ
32 ᾗ ἂν πατάξῃ αὐτούς. *καὶ ἔσται αὐτῷ κυκλόθεν, ὅθεν ἦν
αὐτῷ ἡ ἐλπὶς τῆς βοηθείας, ἐφ᾽ ᾗ αὐτὸς ἐπεποίθει· αὐτοὶ
μετὰ τυμπάνων καὶ κιθάρας πολεμήσουσιν αὐτὸν ἐκ με-
ταβολῆς· σὺ γὰρ πρὸ ἡμερῶν ἀπατηθήσῃ.
33 *μὴ καὶ σοὶ ἡτοιμάσθη βασιλεύειν, φάραγγα βα-
θεῖαν, ξύλα κείμενα, πῦρ καὶ ξύλα πολλά· ὁ θυμὸς κυ-
ρίου ὡς φάραγξ ὑπὸ θείου καιομένη.

λα'.

1 *Οὐαὶ οἱ καταβαίνοντες εἰς αἴγυπτον ἐπὶ βοήθειαν,
οἱ ἐφ᾽ ἵπποις πεποιθότες καὶ ἐφ᾽ ἅρμασιν· ἔστι γὰρ πολλὰ καὶ
ἐφ᾽ ἵπποις πλῆθος σφόδρα· καὶ οὐκ ἤκουσαν πεποιθότες
ἐπὶ τὸν ἅγιον τοῦ ἰσραήλ, καὶ τὸν θεὸν οὐκ ἐξεζήτησαν.
2 *καὶ αὐτὸς σοφὸς ἦγεν ἐπ᾽ αὐτοὺς κακά· καὶ ὁ λόγος
αὐτοῦ οὐ μὴ ἀθετηθῇ καὶ ἐπαναστήσεται ἐπ᾽ οἴκους ἀνθρώπων
πονηρῶν καὶ ἐπὶ τὴν ἐλπίδα αὐτῶν τὴν ματαίαν.
3 *αἰγύπτιος ἄνθρωπος καὶ οὐ θεός· ἵπποι αὐτῶν σάρ-
κας καὶ οὐ βοήθεια· ὁ δὲ κύριος ἐπάξει τὴν χεῖρα αὐτοῦ
ἐπ᾽ αὐτούς· καὶ κοπιάσουσιν οἱ βοηθοῦντες καὶ ἅμα πάντες
4 ἀπολοῦνται. *ὅτι οὕτως εἶπέ μοι κύριος· ὃν τρόπον
ὅταν βοήσῃ ὁ λέων ἢ ὁ σκύμνος ἐπὶ τῇ θήρᾳ ᾗ ἔλαβεν
καὶ κεκράξωσιν ἐπ᾽ αὐτὸν ἕως ἂν ἐμπλησθῇ τὰ ὄρη τῆς φωνῆς
αὐτοῦ καὶ ἡττήθησαν καὶ τὸ πλῆθος τοῦ θυμοῦ ἐπτοήθη-
σαν· οὕτως καταβήσεται κύριος σαβαωθ ἐπιστρατεῦ-
σαι ἐπὶ τὸ ὄρος σιων ἐπὶ τὰ ὄρη αὐτῆς.
5 *ὡς ὄρνεα πετόμενα, οὕτως ὑπερασπιεῖ κύριος ἱερου-
σαλήμ, καὶ ἐξελεῖται καὶ περιποιήσεται καὶ σώσει.
6 *ἐπιστράφητε οἱ τὴν βαθεῖαν βουλὴν βουλευόμε-
νοι καὶ ἄνομοι υἱοὶ ἰσραήλ.
7 *ὅτι τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀπαρνήσονται οἱ ἄνθρωποι τὰ
χειροποίητα αὐτῶν τὰ ἀργυρᾶ καὶ τὰ χρυσᾶ ἃ ἐποίη-
σαν αἱ χεῖρες αὐτῶν.
8 *καὶ πεσεῖται ἀσσούρ· οὐ μάχαιρα ἀνδρός, οὐδὲ μάχαι-
ρα ἀνθρώπου καταφάγεται αὐτόν· καὶ φεύξεται οὐκ ἀπὸ
προσώπου μαχαίρας· οἱ δὲ νεανίσκοι ἔσονται ἥττημα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

30 Et auditam faciet Dominus gloriam vocis verbi sui,& fortitudinem brachij potentiæ suæ reuelabit in ira furoris, & flamma ignis consumentis, allisione & turbine,& lapidibus grandinis. 31 Quia à voce verbi Domini conteretur Assyrius qui cum dominio percutiebat. 32 Et erit omnis transitus principum eorum, & fortium eorum,in quibus ponet Dominus vltionem potentiæ suæ; in tympanis & citharis laudabit domus Israel, propter bellum forte quod pro eis fiet in populis. 33 Quia ordinata est gehẽna à seculis propter peccata eorum. Rex quoque populorum præparauit eam profundam & latam: pyra ignis incensa est in ea, sicut in lignis multis: Verbum Domini quasi torrens sulphuris inundans succendens eam.

CAP. XXXI.

VÆ qui descendunt in Ægyptum ad auxilium,& in equis innituntur, & confidunt in quadrigis,quia multæ sunt; & in equitibus, quia validi sunt nimis: & non innituntur in verbo sancti Israel; & doctrinam à facie Domini non requisierunt. 2 Ipse quoque in sapientia sua adduxit malum propter transgressionem: & verba sua non fecit irrita,& constabiliuit contra domum malignorũ,& contra adiutores iniquitatis & mendacij. 3 Ægyptij enim homines sunt,& non principes; & equi eorum caro,& non spiritus. Et Dominus leuabit plagam potentiæ suæ, & corruet auxiliator, & cadet cui præstatur auxilium,& simul omnes consumentur. 4 Quia hæc dicit Dominus mihi, Sicut clamat leo & catulus leonis super venationem suam, contra quem conuenit caula pastorum, à voce eorum non conteretur, & à tumultu eorum non demorabitur; sic reuelabitur regnum Domini exercituum super montem Sion, & super collem eius. 5 Sicut auis quę volat, sic reuelabitur potentia Domini exercituum super Ierusalem; proteget & liberabit, saluabit & transibit. 6 Conuertimini ad legem, quia multum errastis domus Israel. 7 Quia in tempore illo proijciet vnusquisque idola argenti sui, & idola auri sui, quæ fecerunt manus vestræ in peccatum. 8 Et cadet Assur in gladio non viri,& gladius non hominis consumet eum: & fugiet à facie occidentium gladio; & robusti eius in interitum erunt.

Universidad de Deusto
Biblioteca

9 וְסַלְעוֹ מִמָּנוֹר יַעֲבוֹר וְחַתּוּ מְנֻסֵּי שָׂרָיו נְאֻם־
יְהוָה אֲשֶׁר־אוֹר לוֹ בְּצִיּוֹן וְתַנּוּר לוֹ בִּירוּשָׁלִָם׃

לב

1 הֵן לְצֶדֶק יִמְלֹךְ־מֶלֶךְ וּלְשָׂרִים לְמִשְׁפָּט
2 יָשֹׂרוּ׃ וְהָיָה־אִישׁ כְּמַחֲבֵא־רוּחַ וְסֵתֶר זָרֶם
בַּפַּלְגֵי־מַיִם בְּצִיּוֹן כְּצֵל סֶלַע־כָּבֵד בְּאֶרֶץ עֲיֵפָה׃
3 וְלֹא תִשְׁעֶינָה עֵינֵי רֹאִים וְאָזְנֵי שֹׁמְעִים
תְּקַשַּׁבְנָה׃
4 וְלֵבָב נְמָהֲרִים יָבִין לָדָעַת וּלְשׁוֹן עִלְּגִים
5 תְּמַהֵר לְדַבֵּר צַחוֹת׃ לֹא־יִקָּרֵא עוֹד לִנָּבָל
נָדִיב וְלִכִילַי לֹא יֵאָמֵר שׁוּעַ׃
6 כִּי נָבָל נְבָלָה יְדַבֵּר וְלִבּוֹ יַעֲשֶׂה־אָוֶן לַעֲשׂוֹת
חֹנֶף וְלְדַבֵּר אֶל־יְהוָה תּוֹעָה לְהָרִיק נֶפֶשׁ רָעֵב
וּמַשְׁקֵה צָמֵא יַחְסִיר׃
7 וְכֵלָיו כְּלָיו רָעִים הוּא זִמּוֹת יָעַץ לַחֲבֵל עֲנִיִּים
בְּאִמְרֵי שֶׁקֶר וּבְדַבֵּר אֶבְיוֹן מִשְׁפָּט׃
8 וְנָדִיב נְדִיבוֹת יָעַץ וְהוּא עַל־נְדִיבוֹת יָקוּם׃
9 נָשִׁים שַׁאֲנַנּוֹת קֹמְנָה שְׁמַעְנָה קוֹלִי בָּנוֹת
בֹּטְחוֹת הַאֲזֵנָּה אִמְרָתִי׃
10 יָמִים עַל־שָׁנָה תִּרְגַּזְנָה בֹּטְחוֹת כִּי כָלָה בָצִיר
אָסָף בְּלִי יָבוֹא׃
11 חָרְדוּ שַׁאֲנַנּוֹת רֹגָזָה בֹּטְחוֹת פְּשֹׁטָה וְעָרֹה
12 וַחֲגֹרָה עַל־חֲלָצָיִם׃ עַל־שָׁדַיִם סֹפְדִים עַל־
שְׁדֵי־חֶמֶד עַל־גֶּפֶן פֹּרִיָּה׃
13 עַל אַדְמַת עַמִּי קוֹץ שָׁמִיר תַּעֲלֶה כִּי עַל־כָּל־
בָּתֵּי מָשׂוֹשׂ קִרְיָה עַלִּיזָה׃
14 כִּי־אַרְמוֹן נָטֹשׁ הֲמוֹן עִיר עֹזֶב עֹפֶל וָבַחַן הָיָה
בְעַד מְעָרוֹת עַד־עוֹלָם מְשׂוֹשׂ פְּרָאִים מִרְעֵה
עֲדָרִים׃

9 And fortitudo eius à terrore transibit, & pauebunt fugientes principes eius. Dixit Dominus cuius ignis est in Sion, & caminus eius in Hierusalem.

CAP. XXXII.

1 ECce in iustitia regnabit rex, & principes in iudicio præerunt. 2 Et erit vir sicut qui absconditur à vento, & cælat se à tempestate, sicut riui aquarũ in siti, & vmbra petræ prominentis in terra deserta. 3 Non caligabunt oculi videntium, & aures audientium diligenter ausultabunt. 4 Et cor stultorum intelliget scientiam, & lingua balborum velociter loquetur & 5 planè. Non vocabitur vltrà is qui insipiens est princeps, neque fraudulentus appellabitur maior. 6 Stultus enim fatua loquetur, & cor eius faciet iniquitatem, vt perficiat simulationem & loquatur ad Dominum fraudulèter, & vacuam faciat animam esurientis, & potum sitienti auferat. 7 Fraudulenti vasa pessima sunt. ipse enim cogitationes cõcinnabit ad perdendos mites in sermone mendacij cùm loqueretur pauper iudicium. 8 Princeps verò ea quæ digna sunt principi cogitabit, & ipse super duces stabit. 9 Mulieres opulentæ surgite, & audite vocem meam; filiæ confidentes percipite auribus eloquium meum. 10 Post dies & annos, & vos conturbamini confidentes. Consummata est enim vindemia, collectio vltrà non veniet. 11 Obstupescite opulentæ, conturbamini confidentes: exuite vos, & confundemini, accingite lumbos vestros. 12 Super vbera plangite, super regione desiderabili, super vinea fertili. 13 Super humum populi mei spinæ & vepres ascendent, quãto magis super omnes domos gaudij ciuitatis exultantis? 14 Domus enim dimissa est, multitudo vrbis relicta est, tenebræ & palpatio fuerunt super speluncas vsque in æternum, gaudium onagrorum, pascua gregum.

תרגום יונתן

[illegible] נְקֵם דַּחֲלָא וַיְדַעֲרִין וְיִתְבַּרְיָן מִן קֳדָם נְקַם רִבְרְבוֹהִי לַהּ בְּצִיּוֹן לְעַבְדֵי אוּרַיְתָא וְהָגוּר בְּעֵר לַהּ דְּאִשְׁתְּ
[illegible] לב
[illegible] וְהוֹן לְקַשְׁטָא יִסְלוֹק מַלְכָּא וְדַוְּדִיקָיָא לְמַעְבַּד פִּרְעָנוּת דִּין מִן עַמְמַיָּא יְהַרְבַּן׃ 1 הָא לְקַשְׁטָא
[illegible] וְיִתְרְבִין וְיִתְקַבַּל אִלֵּפְנֵהוֹן בְּפוּרְעָנ כְּפֵצִידִי מַיָא דְנָגְדִין 2 וְיִהֵי גְּבַר מִן קֳדָם יְיָ כְּמַטְמֵרִין מִן קֳדָם זַרְמָיָת יְהוֹבִין
[illegible] וְלֵב מְהֵרְהֲרִין יִסְבַּר לְמִדַּע 4 וְלָא יִשְׁמְטֵנּוּן עֵינֵי צַדִּיקַיָא וְאָדְנֵי סְקַבְלֵי אִלֵּפְנֵי יְאִיתֵי׃ 3 וְלִבְּ
[illegible] אַרְעָא דְשִׁיעְיָא כְּמָא דְּיָתִיב לְמִלַּל בֵּיף מֵיכַּר בַּאֲרַע מִשְׁלְהֲנָיָא׃ 5 לָא יְהַאֲמַר עוֹד לְרָשִׁיעָא צַדִּיקָא וְלִדְעֲבַדוּ עַל מֵימְרָא לָא יְהַאֲמַר תַּקִּיפָא
[illegible] וְהַב לְמִסְכְּנַיָּא וְיִתֵּי לְמִלַּל בְּצַחֲנָא׃ 6 אֲרֵי רְשִׁיעָא כְּסִילָא יְמַלֵּל וּבְלִבֵּהּ מְהַגֵּא אוֹנֶס לְמֶעְבַּד שִׁקַּר וּלְמִלַּל אוֹנֶס עַל מֵימְרָא דַּיְיָ לְאַלְפָּן
[illegible] וְרִשְׁיעָיָא דְעַבְדֵיהוֹן בִּישִׁין וְאִנַּן עַל עֲשָׁת חֶסְרָן מִתְמַלְכִין 7 וְכֵלָיו כְּלָיו רָעִים הוּא דְּאִנַּן כְּצַחְיָא לְמִיא מַדְּמָן לְכַסְלָא׃
[illegible] וְדַוְּדִיקָיָא קְשִׁטָא מְתַקְּנִי אוֹרַיְתָא דְּאִנַּן עַל קְשִׁטְהוֹן יְתְקַיְּמוּן׃ 8 וְנָדִיב נְדִיבוֹת יָעַץ וְהוּא עַל־נְדִיבוֹת יָקוּם׃
[illegible] וְיוֹתֵן עִם שִׁנַּיִן יוֹדְעִין רְשָׁרֵן לְרַחֲצָן אֲרֵי קָפָּא עֲבִידָא לְמֵיתֵי׃ 10 נָשִׁים שַׁאֲנַנּוֹת קוּמְנָה שִׁמַעְנָה קוֹלִי בָּנוֹת
[illegible] עַל דִּין סַפְדִין וְעַל חַקְלֵי חֶמְדְּהָא וְעַל גֶּפֶן 12 אַרְעִי בֵּית מַקְדְּשִׁי חֲרוֹב הָמוֹן קַרְיָא תַּקִּיפָא׃ 11 חֲרִדוּ שַׁאֲנַנּוֹת רְגָזָה בֹּטְחוֹת פְּשֹׁטָה וְעָרֹה
[illegible] עַל אַרְעָא עַמִּי דְּהוּבְאִי וּבוּר הַסְּכָ אַרֵי עַל כָּל בָּתֵּי רֵיזָ קִרְיָה תַּקִּיפָא׃ 13 וַחֲגֹרָה עַל־חֲלָצָיִם׃ עַל־שָׁדַיִם סֹפְדִים עַל־שְׁדֵי־חֶמֶד עַל־גֶּפֶן פֹּרִיָּה׃
[illegible] אֲרֵי בֵּית מַקְדְּשָׁא חֲרוֹב הָמוֹן קַרְיָא תַּקִּיפָא׃ 14 עַל אַדְמַת עַמִּי קוֹץ שָׁמִיר תַּעֲלֶה כִּי עַל כָּל־בָּתֵּי מָשׂוֹשׂ קִרְיָה עַלִּיזָה׃
[illegible] בֵּית חַקְפָּנָא וּמַטְמוֹרָתָא אִתְבְּלִי וּכְרוֹ חֲרוֹב וּגְרוֹ עַד זִמַּן אֲתֵי רוּחָא מִדְּהָיָה בֵּית חֵידוּ לְמִלְכַיָּא כְּרוֹ הָוָה מִבּוּ לְמִשְׁרְיָן׃ כִּי־אַרְמוֹן נָטֹשׁ הֲמוֹן עִיר עֹזֶב עֹפֶל וָבַחַן הָיָה בְעַד מְעָרוֹת עַד־עוֹלָם מְשׂוֹשׂ פְּרָאִים מִרְעֵה עֲדָרִים׃

9 πέτρα γὰρ περιελεύσεται ὡς χάραξ, καὶ πτηθήσονται, ὁ δὲ φεύγων ἁλώσεται· τάδε λέγει κύριος, μακάριος ὃς ἔχει ἐν σιὼν σπέρμα καὶ οἰκείους ἐν ἱερουσαλήμ.

λβ'.

1 Ἰδοὺ γὰρ βασιλεὺς δίκαιος βασιλεύσει· καὶ ἄρχοντες μετὰ κρίσεως ἄρξουσι.
2 καὶ ἔσται ὁ ἄνθρωπος κρύπτων τοὺς λόγους αὐτοῦ καὶ κρυβήσεται ὡς ἀφ' ὕδατος φερομένου· καὶ φανήσεται ἐν σιὼν ὡς ποταμὸς φερόμενος ἐν ὁδῷ ἐν γῇ διψώσῃ.
3 καὶ οὐκέτι ἔσονται πεποιθότες ἐπ' ἀνθρώποις, ἀλλὰ τὰ ὦτα δώσουσιν ἀκούειν.
4 καὶ ἡ καρδία ἀσθενούντων προσέξει τοῦ ἀκούειν· καὶ αἱ γλῶσσαι ψελλίζουσαι, ταχὺ μαθήσονται λαλεῖν εἰρηνικά.
5 καὶ οὐκέτι μὴ εἴπωσι τῷ μωρῷ ἄρχειν· καὶ οὐκέτι μὴ εἴπωσι τῷ ὑπηρέτῃ σου, σίγα.
6 ὁ γὰρ μωρὸς μωρὰ λαλήσει· καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ μάταια νοήσει, τοῦ σὺν τελεῖν ἄνομα καὶ λαλεῖν πρὸς κύριον πλάνην, τοῦ διαφθεῖραι ψυχὰς πεινώσας καὶ τὰς ψυχὰς τὰς διψώσας κενὰς ποιῆσαι.
7 ἡ γὰρ βουλὴ τῶν πονηρῶν δόλια βουλεύεται, καταφθεῖραι ταπεινοὺς ἐν λόγοις ἀδίκοις, καὶ διασκεδάσαι λόγους ταπεινῶν ἐν κρίσει.
8 οἱ δὲ εὐσεβεῖς σύνεται ἐβουλεύσαντο.
9 γυναῖκες πλήσαι δόξητε καὶ ἀκούσατε τῆς φωνῆς μου θυγατέρες ἐπ' ἐλπίδι ἀκούσατε τοῦ λόγου μου.
10 ἡμέρας ἐνιαυτοῦ μνείαν ποιήσασθε ἐν ὀδυνῃ μετ' ἐλπίδος, δηύλωται ὁ τρυγητὸς, πέπαυται ὁ ἀπορὸς καὶ οὐκέτι μὴ ἔλθῃ.
11 ἔκστητε λυπηθῆτε αἱ πεποιθυῖαι, ἐνδύσασθε, γυμναὶ γένεσθε, περιζώσασθε σάκκους ὀσφύας ὑμῶν.
12 καὶ ἐπὶ τῶν μαστῶν κόψεσθε, περὶ ἀγροῦ ἐπιθυμήματος καὶ ἀμπέλου γενήματος.
13 ἐν γῇ τοῦ λαοῦ μου ἀκάνθα ἀναβήσεται ἐπὶ πάσης οἰκίας εὐφροσύνη ἀρθήσεται.
14 ὅτι οἶκοι ἐγκαταλελειμμένοι πλοῦτον πόλεως ἀφήσουσι καὶ οἶκος ἐπιθυμητὸς· ἔσονται αἱ νῆσαι σπήλαια ἕως τοῦ αἰῶνος εὐφροσύνη ὄνων ἀγρίων· βοσκήματα προβάτων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

Principes autem eius à facie timoris transibunt, & conterentur propter miraculum principes eius. Dicit Dominus, cuius splendor est in Syon facientibus legem; & caminus ignis ardens in Ierusalem, transgredientibus verbum eius. CAP. XXXII.

ECce in veritate regnabit rex; & iusti vt sumant iustam vindictam de populis, in dignitatem euehentur. Et erunt iusti qui sese abscondunt propter impios, sicut qui abdunt sese à tempestate, reuertentur & magnificabuntur, & suscipietur citò doctrina eorum, sicut riui aquarum decurrentium in terra sitiente: & sicut vmbra petræ grauis in terra arida. Nec claudentur oculi iustorũ: & aures recipientium disciplinam auscultabunt. Et cor insipientium intelliget scientiã, & lingua eorum quæ erat balbuttens, velociter loquetur eleganter. Non dicentur amplius impij iusti, & qui transgressi sunt verbum eius, non dicentur fortes. Quia impij impietatem loquuntur, & in corde suo vim cogitant vt faciant iniquum, & vt loquantur coram Domino errorem, vt lassam faciant animã iustorum, qui non aliter desiderant doctrinam, quàm famelicus panem; & verba legis, quæ sunt sicut aquæ sitibundo, putant auferre. Impij autem, quorũ opera mala sunt, ipsi in consilio peccatorum deliberant dispergere mites verbis mendacibus, & verba pauperum in iudicio. Iusti autem veritatem cogitant; & ipsi super veritatem suam consistent. Prouinciæ quæ habitamini tranquillè, surgite audite vocem meam. Ciuitates quæ habitamini confidenter, auscultate verbum meum. Diebus enim cum annis commouebuntur, qui habitant confidenter, quia defecit frumentum, & non sunt fruges ad colligendum. Contriti sunt qui habitabant in pace: contremuerunt qui morabantur confidenter: exspoliamini & nudamini, & accingite lumbos. Super vbera plãgentes, super agros desideribiles, & super vites oneratas fructu. Super terram populi mei: quæ tribulum & spinam profert; super omnes quoque domos exultationis ciuitatis munitæ. Quoniam domus sanctuarij destructa est, multitudo ciuitatũ quæ in ea colebant, deserta est: domus fortitudinis nostræ & refugij nostri attrita est, & suffossa, & desolata, & vastata vsq; ad tempus: locus in quo erat lætitia, & gaudium regibus, nunc factus est in direptionem exercitibus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

15 עַד־יֵעָרֶה עָלֵינוּ רוּחַ מִמָּרוֹם וְהָיָה מִדְבָּר
לַכַּרְמֶל וְכַרְמֶל לַיַּעַר יֵחָשֵׁב׃
16 וְשָׁכַן בַּמִּדְבָּר מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בַּכַּרְמֶל תֵּשֵׁב׃
17 וְהָיָה מַעֲשֵׂה הַצְּדָקָה שָׁלוֹם וַעֲבֹדַת הַצְּדָקָה
הַשְׁקֵט וָבֶטַח עַד־עוֹלָם׃
18 וְיָשַׁב עַמִּי בִּנְוֵה שָׁלוֹם וּבְמִשְׁכְּנוֹת מִבְטָחִים
וּבְמְנוּחֹת שַׁאֲנַנּוֹת׃
19 וּבָרַד בְּרֶדֶת הַיָּעַר וּבַשְּׁפָלָה תִּשְׁפַּל הָעִיר׃
20 אַשְׁרֵיכֶם זֹרְעֵי עַל־כָּל־מָיִם מְשַׁלְּחֵי רֶגֶל־
הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר׃

לג

1 הוֹי שׁוֹדֵד וְאַתָּה לֹא שָׁדוּד וּבוֹגֵד
וְלֹא־בָגְדוּ בָךְ כַּהַתְמֵךְ שׁוֹדֵד תּוֹשֵׁד כַּנְּלֹתְךָ
לִבְגֹּד יִבְגְּדוּ־בָךְ׃
2 יְהוָה חָנֵנוּ לְךָ קִוִּינוּ הְיֵה זְרוֹעָם לַבְּקָרִים
אַף־יְשׁוּעָתֵנוּ בְּעֵת צָרָה׃ 3 מִקּוֹל הָמוֹן נָדְדוּ
עַמִּים מֵרֹמְמוּתְךָ נָפְצוּ גוֹיִם׃
4 וְאֻסַּף שְׁלָלְכֶם אֹסֶף הֶחָסִיל כְּמְשַׁךְ גֵּבִים
שֹׁקֵק בּוֹ׃ 5 נִשְׂגָּב יְהוָה כִּי שֹׁכֵן מָרוֹם מִלֵּא
צִיּוֹן מִשְׁפָּט וּצְדָקָה׃
6 וְהָיָה אֱמוּנַת עִתֶּיךָ חֹסֶן יְשׁוּעֹת חָכְמַת וָדָעַת
יִרְאַת יְהוָה הִיא אוֹצָרוֹ׃ 7 הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ
חָצָה מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם מַר יִבְכְּיוּן׃
8 נָשַׁמּוּ מְסִלּוֹת שָׁבַת עֹבֵר אֹרַח הֵפֵר בְּרִית
מָאַס עָרִים לֹא חָשַׁב אֱנוֹשׁ׃
9 אָבַל אָמְלָלָה אֶרֶץ הָחְפִּיר לְבָנוֹן קָמַל וַיְהִי
הַשָּׁרוֹן כָּעֲרָבָה וְנֹעַר בָּשָׁן וְכַרְמֶל׃
10 עַתָּה אָקוּם יֹאמַר יְהוָה עַתָּה אָרוֹמָם עַתָּה
אֲנַשֵּׂא׃

ESAIAS. Translat. B. Hieronym.

15 Donec effundatur super nos spiritus de excelso. Et erit desertum in Chermel, & Chermel in saltum reputabitur.
16 Et habitabit in solitudine iudicium, & iustitia in Chermel sedebit.
17 Et erit opus iustitiæ pax, & cultus iustitiæ silentium & securitas vsque in sempiternum.
18 Et sedebit populus meus in pulchritudine pacis, & in tabernaculis fiduciæ, & in requie opulenta.
19 Grando autem in descensione salus, & humilitate humiliabitur ciuitas.
20 Beati qui seminatis super omnes aquas, immittentes pedem bouis & asini.

CAP. XXXIII.

1 VÆ qui prædaris; nónne & ipse prædaberis? & qui spernis, nónne & ipse spemeris? Cùm consummaueris deprædationē, deprædaberis; cùm fatigatus desieris contemnere, contemneris.
2 Domine miserere nostri, te enim exspectamus: esto brachium nostrum in mane, & salus nostra in tépore tribulationis.
3 A voce angeli fugerunt populi; & ab exaltatione tua dispersæ sunt gentes.
4 Et congregabuntur spolia vestra sicut colligitur bruchus, velut cùm fossæ plenæ fuerint de eo.
5 Magnificatus est Dominus, quoniam habitauit in excelso, impleuit Sion iudicio & iustitia.
6 Et erit fides in temporibus suis, Diuitiæ salutis sapientia, & scientia: timor Domini ipse est thesaurus eius.
7 Ecce videntes clamabunt foris, angeli pacis amarè flebunt.
8 Dissipatæ sunt viæ, cessauit transiens per semitam; irritum factum est pactum, proiecit ciuitates, non reputauit homines.
9 Luxit & elanguit terra, confusus est Libanus & obsurduit. & factus est Saron sicut desertum, & concussa est Basan & Carmelus.
10 Nunc consurgam, dicit Dñs, nunc exaltabor, & nunc sublimabor.

15 Ἕως οὗ ἐπέλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πνεῦμα ἀφ' ὑψηλοῦ· καὶ
ἔσται ἔρημος ὁ χερμέλ, καὶ ὁ χερμὲλ εἰς δρυμὸν λογισθή-
16 σεται. καὶ κατοικήσει ἐν τῇ ἐρήμῳ κρῖμα, καὶ δικαιο-
17 σύνη ἐν τῷ καρμήλῳ καθιεῖται. καὶ ἔσται τὰ ἔργα τῆς
δικαιοσύνης εἰρήνη· καὶ κατασκηνώσει ἡ δικαιοσύνη ἀνάπαυσιν
καὶ πεποιθότες ἔσονται ἕως τοῦ αἰῶνος.
18 καὶ καθιεῖται ὁ λαός μου ἐν πόλει εἰρήνης· καὶ ἐν οἰ-
19 κήσει πεποιθώς, καὶ ἀναπαύσονται μετὰ πλούτου. ἡ δὲ χά-
λαζα ἐν τῷ καταβῆναι, οὐκ ἐφ' ὑμᾶς ἥξει· καὶ ἔσονται οἱ ἐνοι-
20 κοῦντες ἐν τοῖς δρυμοῖς πεποιθότες ὡς οἱ ἐν τῇ πεδινῇ. μακά-
ριοι οἱ ἀπείροντες ἐπὶ παντὶ ὕδατι, βοὸς καὶ ὄνου πατεῖ.

λγ.

1 Οὐαὶ τοῖς ταλαιπωρεῖσιν ὑμᾶς· ὑμᾶς δὲ οὐδεὶς ποιεῖ
ταλαιπώρους· καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς, οὐκ ἀθετεῖ· ἀλλὰ τοῦ
ἀθετοῦντες καὶ παραδοθήσονται· καὶ ὡς σὴς ἐπὶ ἱματίῳ,
2 ὕτως ὑπληθήσονται. κύριε ἐλέησον ἡμᾶς, ἐπὶ σοὶ γὰρ
πεποίθαμεν· ἐγχυθήτω τὸ πέρημα τῶν ἀπειθούντων εἰς ἀ-
πώλειαν· ἡ δὲ σωτηρία ἡμῶν ἐν καιρῷ θλίψεως.
3 ἀπὸ φωνῆς τοῦ φόβου σου ἐξέστησαν λαοί, ἀπὸ τοῦ
φόβου σου, καὶ διεσπάρησαν τὰ ἔθνη.
4 νῦν δὲ συναχθήσεται τὰ σκύλα ὑμῶν μικρὸν καὶ μεγά-
λα· ὀντέρπον ἐπὶ τοῖς σωαγάγῃ ἀκρίδας, ὕτως ἐμ-
παίξονται ὑμῖν.
5 ἄγιος ὁ θεὸς ὁ κατοικῶν ἐν ὑψηλοῖς· ἐνεπλήσθη σιὼν
κρίσεως καὶ δικαιοσύνης,
6 ἐν νόμῳ παραδοθήσονται· ἐν σωτηρίοις ἡ σωτηρία
ἡμῶν· ἐπεὶ σοφία καὶ ἐπιστήμη εὐσέβεια παρὰ τὸν κύ-
ριον· ὅτοί εἰσι θησαυροὶ δικαιοσύνης.
7 ἰδοὺ δὴ ἐν τῷ φόβῳ ὑμῶν αὐτοὶ φοβηθήσονται· οὓς
ἐφοβεῖσθε, φοβηθήσονται ἀφ' ὑμῶν· ἄγγελοι γὰρ ὀπο-
σταλήσονται λαλοῦντες εἰρήνην· πικρῶς κλαίοντες πα-
ρακαλοῦντες εἰρήνην.
8 ἐρημωθήσονται γὰρ αἱ τότων ὁδοί· πέπαυται ὁ φόβος
τῶν ἐθνῶν· καὶ ἡ διαθήκη αἴρεται· καὶ ὃ μὴ ἐλογίσθη
αὐτὸς οὗτος ἀνθρώποις.
9 ἐπένθησεν ἡ γῆ· ἠχρειώθη ὁ λίβανος· ἔλη ἐγένετο ὁ
σαρών· φανερὸς ἔσαι ἡ γαλιλαία καὶ καρμηλος.
10 νῦν ἀναστήσομαι, λέγει κύριος· νῦν δοξασθήσομαι,
νῦν ὑψωθήσομαι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Omnia hæc sustinemus donec veniat nobis respiratio à facie eius, cuius maiestas est in cælis excelsis. Et erit desertum in Carmel, & Carmel ciuitatibus multis habitabitur. " Et morabuntur in deserto facientes iudicium, & facientes iustitiam in Carmelo habitabunt. "Et erunt operantes iustitiam in pace, & colentes iustitiam quiescent, & habitabunt confidenter vsque in seculum. "Et habitabit populus meus in habitaculis suis pacificè, & in terra sua confidenter, & in ciuitatibus suis opulentis. "Et descendet grando, & interficiet castra populorum; & destruentur & consumentur habitatores eorum. "Beati estis vos iusti qui fecistis opera bona: qui similes estis seminantibus super irrigua, qui immittunt boues ad calcandum, & asinos ad colligendum. CAP. XXXIII.

VÆ qui venis ad prædandum, nónne & te deprædabuntur? & qui venis ad diripiendum, nónne & te diripient? cùm venis ad deprædandum, vastaberis; & cùm fatigatus desieris diripere, diripient te. 'Domine miserere nostri, in verbū tuum speruimus: esto fortitudo nostra in omni die, salus quoque nostra in tempore tribulationis. 'A voce multitudinis contriti sunt populi; præ multitudine imanitudinis dispersa sunt regna. 'Et colligent domus Israel substantias populorum inimicorū suorum, sicut colligunt bruchum: armaburitur armis bellicis, sicut armantur lorica. 'Fortis est Dominus qui habitare fecit maiestatem suam in cælis excelsis; qui dixit se impleturum Syon operantibus iudicium verum, & iustitiam. 'Et ita fit vt sicut dixeras te benefacturum timentibus te, adducas & confirmes in tempore suo, fortitudinē & salutē, sapientiā, & scientiam timentibus Dñm, thesaurus eius bonus futurus est. 'Ecce quando reuelatus fuerit eis, clamabunt foris amarè nuncij populorū, qui ierant ad annunciandā pacem; reuersi sunt vt plorent in amaritudine animæ. 'Desertæ sunt semitæ, cessauerūt transeūtes viam; eò quòd mutauerūt pactū: longè facti sunt à ciuitatibus suis; & nō cogitant filij hominū malū quod venturum est eis. 'Luxit & deserta est terra: exiccatus est Libanus & eunlsus est: fuit Saron sicut vallis; & vastus est Basan & Carmelus. "Nunc reuelabor, dicit Dominus, nunc exaltabor, nunc eleuabor.

15 עַל דְּנָה עַד דְּיֵיתֵי לָנָא רוּחָא מִן קֳדָם דְּשְׁכִינְתֵּהּ בְּשְׁמֵי מְרוֹמָא וְיֵתֵי מַדְבְּרָא לְכַרְמְלָא וְכַרְמְלָא קְרְיִין סַגִּיאִין יִתֵּב׃ 16 וְיִשְׁרוֹן
בְּמַדְבְּרָא יַתִּיב וְעָבְדֵי צִדְקָתָא שְׁלָם וּפִלְחֵי צִדְקָתָא יִשְׁקְטוּן וְיִשְׁרוֹן לְרָחֵיצָן עַד עָלְמָא׃ 17 וְיִהְוֹן עָבְדֵי צִדְקָתָא יַת פֵּרָקְלָא יְתִיב׃
18 וְיִתְּבוּן עַמִּי בְּקִרְוֵי מִשְׁרְיָתְהוֹן שְׁלָם וְעַל אַרְעָהוֹן לְרָחֵיצָן וּבְקִרְוֵיהוֹן שְׁלֵיוָא׃ 19 וַיְיחוּת בָּרְדָא וְיִקַּל מִשְׁרְיָתְהוֹן עַמְמַיָּא וְיִצְדְּיוּן וְיִסְפּוֹן דְּיָרֵיהוֹן׃
20 טוּבֵיכוֹן צַדִּיקַיָּא דְּעָבְדִיתוּן לְבוֹן עוֹבְדִין שַׁבִּיחִין דְּאִתּוּן דָּמְכִין לְדַיְרֵיעִין עַל שְׁקְיָא מְשַׁלְּחִין לְאַתְרָכָא בְּחוּרָא וּלְמִכְנַשׁ בְּהֵמְרָא׃

לג

1 וֵי דְּאִתֵּי לְמִבְז וְאִתְבְּזָא לָא יְהִיב וְדִי יִבְטוֹן וְדָאֲתֵי לְמִטְעַן לָא יִטְעֲנוּן כַּד תֵּיכֵי לְמִבְז יִבְזוּנָךְ
2 וְכַד תִּבְטוֹן לָא יְהִיבוּן לָךְ׃ יְיָ רַחֵם עָלָנָא לְמֵימְרָךְ סְבַרְנָא הֲוֵי תְקַפְנָא בְּכָל יוֹם וְאַף פֻּרְקָנֵנָא בְּעִדָּן עָקְתָא׃ 3 מִקָּל הָמוֹן אִתְבְּרוּ
עַמְמַיָּא מִן קֳדָם גְּבוּרְתָּךְ אִתְפְּזַרוּ עַמְמַיָּא׃ 4 וְיִכָּנְשׁוּן בַּיִת יִשְׂרָאֵל כְּנִכְסֵי עַמְמַיָּא סְגִיאַיָּא כְּמָא דְכָנְשִׁין זְרִיזִין וְחָלָא אַזְיִן בְּמַאנֵי זַיְיתָא כְּמָא
דְּרָהֲטִין לְרַהֲטָא אִינּוּן רָהֲטִין בְּכֵן׃ 5 תַּקִּיף יְיָ דְּאַשְׁרֵי שְׁכִינְתֵּהּ בְּשְׁמֵי מְרוֹמָא דְּאָמַר לְמִפְלֵי צִיּוֹן דְּעָבְדֵי דִּין וְקִשׁוֹט וְכֵן׃ 6 וְיִהֵי כְּמָא דְאַמַּרְתָּ
הָא מַר תְּתַגְלֵי לְהוֹן צְוָחוֹן דְּשְׁלָמָא מַלְאֲכֵי מְפַיְּסֵי עַמְמַיָּא דַּאֲזָלוּ לְבַשְּׂרָא שְׁלָם חָבוּ לְמֶהֱוֵי לְמִבְכֵּי בְּכֵן בְּכִרְיַר נַפְשׁ׃ 7 צְרָיוּ בְּכִשְׁיָא מְפַקְנוּ עַדֵּי אַרְחָן עַל דְּאַשְׁנִיוּ קְיָמָא אִתְרַחְקוּ
אִתְבְּטָלַת חֲרוּבַת אַרְעָא יְבִשׁ לְבְנָן אִתְבְּהַת שָׁרוֹנָא כְּמִישְׁרָא וְאִתְנְעַר בָּשָׁן וְכַרְמֶלָא׃ 8 כְּעַן אֶתְגְּלִי אֲמַר יְיָ כְּעַן אִתְרוֹמַם כְּעַן אֶתְנַטַּל׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

11 * תַּהֲרוּ חֲשַׁשׁ תֵּלְדוּ־קַשׁ רוּחֲכֶם אֵשׁ תְּאַכְלֶכֶם׃
12 * וְהָיוּ עַמִּים מִשְׂרְפוֹת שִׂיד קוֹצִים בָּסוּחִים
13 בָּאֵשׁ יִצָּתּוּ׃ * שִׁמְעוּ רְחוֹקִים אֲשֶׁר עָשִׂיתִי
וְדְעוּ קְרוֹבִים גְּבוּרָתִי׃
14 * פָּחֲדוּ בְצִיּוֹן חַטָּאִים אֲחָזָה רְעָדָה חַנְפִים מִי
יָגוּר לָנוּ אֵשׁ אוֹכְלָה מִי יָגוּר לָנוּ מוֹקְדֵי עוֹלָם׃
15 * הֹלֵךְ צְדָקוֹת וְדֹבֵר מֵישָׁרִים מֹאֵס בְּבֶצַע
מַעֲשָׁקוֹת נֹעֵר כַּפָּיו מִתְמֹךְ בַּשֹּׁחַד אָטֵם אָזְנוֹ
מִשְׁמַע דָּמִים וְעֹצֵם עֵינָיו מֵרְאוֹת בְּרָע׃
16 * הוּא מְרוֹמִים יִשְׁכֹּן מִצְדוֹת סְלָעִים מִשְׂגַּבּוֹ
לַחְמוֹ נִתָּן מֵימָיו נֶאֱמָנִים׃
17 * מֶלֶךְ בְּיָפְיוֹ תֶּחֱזֶינָה עֵינֶיךָ תִּרְאֶינָה אֶרֶץ
מֵרְחָקִים׃ * לִבְּךָ יֶהְגֶּה אֵימָה אַיֵּה סֹפֵר
אַיֵּה שֹׁקֵל אַיֵּה סֹפֵר אֶת־הַמִּגְדָּלִים׃
19 * אֶת־עַם נוֹעַז לֹא תִרְאֶה עַם עִמְקֵי שָׂפָה
מִשְׁמוֹעַ נִלְעַג לְשׁוֹן אֵין בִּינָה׃
20 * חֲזֵה צִיּוֹן קִרְיַת מוֹעֲדֵנוּ עֵינֶיךָ תִּרְאֶינָה
יְרוּשָׁלַם נְוֵה שַׁאֲנָן אֹהֶל בַּל־יִצָּעֵן בַּל־יִסַּע יְתֻדֹתָיו
לָנֶצַח וְכָל־חֲבָלָיו בַּל־יִנָּתֵקוּ׃
21 * כִּי אִם־שָׁם אַדִּיר יְהוָה לָנוּ מְקוֹם נְהָרִים
יְאֹרִים רְחָבֵי יָדַיִם בַּל־תֵּלֵךְ בּוֹ אֳנִי־שָׁיט וְצִי אַדִּיר
22 לֹא יַעֲבְרֶנּוּ׃ * כִּי יְהוָה שֹׁפְטֵנוּ יְהוָה מְחֹקְקֵנוּ
יְהוָה מַלְכֵּנוּ הוּא יוֹשִׁיעֵנוּ׃
23 * נָטְשׁוּ חֶבָלַיִךְ בַּל־יְחַזְּקוּ כֵּן תָּרִנָּם בַּל־פָּרְשׂוּ
אָז חֵלֶק עַד־שָׁלָל מְרֻבֶּה פִּסְחִים בִּזּוּ בִזָּה׃
24 * וּבַל־יֹאמַר שָׁכֵן חָלִיתִי הָעָם הַיֹּשֵׁב בָּהּ
נְשֹׂא עָוֹן׃

11 * Concipietis ardorẽ, & parietis ſtipulã
12 ſpiritus veſter vt ignis vorabit vos. *Et erunt
populi quaſi de incendio cinis, ſpinæ con-
13 gregatæ igni comburentur. * Audite qui
longè eſtis quæ fecerim, & cognoſcite vici-
14 ni fortitudinẽ meam. * Conterriti ſunt in
Sion peccatores, poſſedit timor hypocri-
C tas. quis poterit habitare de vobis cũ igne
deuorante? aut quis habitabit ex vobis cũ
15 ardoribus ſempiternis? * Qui ambulat in
iuſtitiis, & loquitur veritatem, qui proiecit
auaritiam & calumniam, & excutit manus
ſuas ab omni munere. qui obturat aures
ſuas ne audiat ſanguinẽ; & claudit oculos
16 ſuos, ne videat malũ. *Iſte in excelſis ha-
bitabit, muniméta ſaxorũ ſublimitas eius:
panis ei datus eſt, aquæ eius fideles ſunt.
17 * Regem in decore ſuo videbunt oculi,
18 eius; cernent terram de longè. * Cor tuum
meditabitur timorem. vbi eſt literatus, vbi
Legis verba ponderans, vbi eſt doctor pa-
19 uulorum? * Populum impudentẽ non vi-
debis, populum alti ſermonis, ita vt non
poſſis intelligere diſertitudinem linguæ
20 eius, in quo nulla eſt ſapientia. *Reſpice
D Sion ciuitatem ſolennitatis noſtræ, oculi
tui videbũt Hieruſalem habitationẽ opu-
lentam, tabernaculum quod nequaquam
transferri poterit: nec auferétur clauis eius
in ſempiternum, & omnes funiculi eius
21 non rumpentur. * Quia ſolummodo
ibi magnificus eſt Dominus noſter, locus
fluuiorũ riuiq; latiſſimi & patentes, nõ tran-
ſibit ſuper eũ nauis remigũ, neq; triremis
22 magna trãſgredietur eũ. * Dñs enim index
noſter, Dñs legifer noſter, Dñs rex noſter,
23 ipſe ſaluabit nos. *Laxati ſunt funiculi ta-
men, non præualebunt. ſic erit malus tuus,
ſed nõ præualebunt. ſic erit malus tuus, vt
dilatare ſignũ non queas. tunc diuidentur
ſpolia prædarũ multarum; claudi diripient
24 rapinã. *Nec dicet vicinus, Elãgui, populo
qui habitat in ea, auferetur ab eo iniquitas

11 * Nunc videbitis, nunc erubeſcetis, vana erit
fortitudo ſpiritus veſtri; ignis vos deuorabit.
12 * Et erunt gentes combuſtæ, ſicut ſpina in
13 agro proiecta & combuſta. * Audient qui lon-
gè ſunt quæ feci, & ſcient qui appropinquant,
fortitudinem meam. * Receſſerunt qui in Sion,
14 iniqui: apprehendet tremor iniquos. quis an-
nunciabit vobis, quia ignis ardet? quis an-
nunciabit vobis locum æternũ? * Ambulans
15 in iuſtitia, loquẽs rectã viam, qui odit iniquita-
tẽ & iniuſtitiã, & manus excutiens à mune-
ribus: obturãs aures, vt nõ audiat iudiciũ ſan-
guinis, claudẽs oculos, vt nõ videat iniquitatẽ.
16 * Hic habitabit in excelſa ſpelunca petræ fòr-
tis: panis ei dabitur & aqua eius fidelis.
17 * Regem cum gloria videbitis: & oculi ve-
18 ſtri videbunt terram de longè. * Anima ve-
ſtra meditabitur timorem: vbi ſunt literati?
vbi ſunt conſiliatores? vbi eſt numerans nu-
trientes parvũ et magnũ * Populum? cui non
19 dederunt conſiliũ, neque ſciebat profundam vo-
cem: ita vt non audiret populus contemptibilis;
& non eſt audienti intelligentia.
20 * Ecce Sion ciuitas ſalutare noſtrũ, oculi tui
videbũt Hieruſalem ciuitas diues: tabernacu-
la, quæ nõ commouebuntur, neque mouebuntur
paxilli tabernaculi eius in æternum tempus: ne-
que funiculi eius diſrumpentur.
21 * Quia nomen Domini magnum vobis erit:
flumina & foſſa lata & ſpacioſa: non ambula-
bis hanc viam, neque trãſibit nauis agitata re-
migio, nam Deus meus magnus eſt, non pertran-
ſibit me Dominus. * Dominus iudex noſter,
22 Dominus princeps noſter, Dominus rex noſter,
Dominus ipſe nos ſaluabit. * Diruptí ſunt fu-
23 meuli tui, quia non præualuerũt; malus tuus in-
clinatus eſt, nõ demittet vela: nõ eleuabit ſignũ,
donec tradatur in vaſtationẽ, igitur multi claudi
24 prædã facient. * Et nõ dicat populus inhabitãs
in ea, Laborabo; dimiſſum eſt enim eis delictum.

11 * νῦν ὄψεσθε, νῦν αἰσχυνθήσεσθε, ματαία ἔσται ἡ ἰσχὺς
12 ὑμῶν πνεύματος ὑμῖν· πῦρ ὑμᾶς κατέδε). * καὶ ἔσονται ἔθνη
καταικεκαυμένα ὡς ἄκανθα ἐν αἰγιαλῷ ἐρημίᾳ καὶ κα-
13 ταικεκαυμένη. * ἀκούσονται οἱ πόρρωθεν ἃ ἐποίησα, καὶ γνώ-
14 σονται οἱ ἐγγίζοντες τὴν ἰσχύν μου. * ἀπέστησαν οἱ ἐν
σιὼν δίκαιοι· λήψεται τρόμος τοὺς ἀσεβεῖς· τίς ἀναγγε-
λεῖ ὑμῖν, ὅτι πῦρ καίεται, τίς ἀναγγελεῖ ὑμῖν τὸν τόπον
15 αἰώνιον; * πορευόμενος ἐν δικαιοσύνῃ, λαλῶν εὐθείαν
ὁδόν, μισῶν δυσμίαν καὶ ἀδικίαν, καὶ τὰς χεῖρας ἀποσφόμε-
νος ἀπὸ δώρων· ἐμφράσσων τὰ ὦτα, ἵνα μὴ ἀκούσῃ κρίσιν αἱ-
μάτων, καμμύων τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἵνα μὴ ἴδῃ ἀδικίαν.
16 * οὗτος οἰκήσει ἐν ὑψηλοῖς ἀσπαλιεῖ πέτρας ἰσχυρᾶς·
17 ἄρτος αὐτῷ δοθήσεται καὶ τὸ ὕδωρ ἀπὸ πίσεως. * βασιλέα
μὲν δόξης ὄψεσθε· καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ὑμῶν ὄψονται χῶ-
18 πόρρωθεν. * ἡ ψυχὴ ὑμῶν μελετήσει φόβον· ποῦ εἰσὶν
οἱ γραμματικοί; ποῦ εἰσὶν οἱ συμβαλλόμενοι; ποῦ ἐστὶν ὁ
ἀριθμῶν τοὺς συντεφομένους μικρὸν καὶ μέγαν
19 * λαὸν; ᾧ οὐ συνεβάλοντο, οὐδὲ ἤδει βαθύφωνον· ὅτε-
μὴ ἀκούσαι λαὸς πεφαυλισμένῳ· καὶ οὐκ ἔστι τῷ ἀ-
20 κούειν σύνεσις. * ἴδετε σιὼν ἡ πόλις τῆς σωτηρίου ἡμῶν· οἱ
ὀφθαλμοί σου ὄψονται ἱερουσαλὴμ πόλις πλουσία·
σκηναὶ αἳ οὐ μὴ σεισθῶσιν, οὐδὲ μὴ κινηθῶσιν οἱ πάσσαλοι
τῶν σκηνῶν αὐτῆς εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον· οὐδὲ τὰ σχοινία αὐ-
21 τῆς οὐ μὴ διαρραγῶσιν. * ὅτι τὸ ὄνομα κυρίου μέγα ὑμῖν
ἔσται· πολλοὶ καὶ διῶρυγες πλατεῖς καὶ ὑδρυχωρεῖα· οὐ
πορεύσῃ ταύτην τὴν ὁδὸν οὐδὲ πορεύσεται) πλοῖον ἐλαυνον·
ὁ γὰρ θεός μου μέγας ἐστὶν· οὐ παρελεύσεται με κύριος.
22 * κύριος κριτὴς ἡμῶν, κύριος ἄρχων ἡμῶν, κύριος
βασιλεὺς ἡμῶν, κύριος αὐτὸς ἡμᾶς σώσει.
23 * ἐρρύησαν τὰ σχοινία σου, ὅτι οὐκ ἐνίσχυσεν· οὕτως
σου ἔκλινεν· οὐχαλάσει τὰ ἱστία· οὐκ ἔστι σημεῖον, ἕως ἂν
διαδοθῇ εἰς ἀφορμήν· τότε πολλοὶ χωλοὶ ἀφορμὴν
ποιήσουσιν.
24 * ἐὰν μὴ εἴπῃ ὁ λαὸς ὁ ἐνοικῶν ἐν αὐτῇ, κοπιῶ· ἀφέθη
γὰρ αὐτοῖς ἡ ἁμαρτία.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Cogitaſtis vobis populi cogitationes impietatis: feciſtis vobis opera mala; propter malefacta veſtra Verbum meum diſperdet vos, ſicut turbo ſtipulam. "Et erunt populi incendium ignis; vt ſpinæ exciſæ, igne comburentur. "Audite iuſti qui ſeruaſtis legem ab antiquo, quid fecerim; & ſcitote boni qui reditis ad legem meã: propè enim eſt potentia mea. "Contriti ſunt in Sion peccatores, timor apprehendit impios qui ſuffurãtur vias ſuas. Dicũt, Quis habitabit ex nobis in Sion, vbi eſt ſplendor maieſtatis eius ſicut ignis cõſumens? quis habitabit ex nobis in Ieruſalem; vbi impij iudicandi ſunt, & tradendi in gehennam incendio ignis ſempiterno? "Dixit prophetа, Habitabunt in ea iuſti; omnis qui ambulat in iuſtitia, & loquitur rectа, & ſeparat ſe à mammona iniquitatis; elongat animam ſuam à rapinis, prohibet manum ſuam ab acceptione muneris, & obturat aurem ſuam, ne audiat effundentes ſanguinẽ innocentem, & claudit oculos ſuos ne videat operantes iniquitatem. "Ipſe autem in loco excelſo & eleuato habebit domum habitationis ſuæ; in domo ſanctuarij ſarurabitur anima eius; eibus eius erit ſufficiens; aquæ eius erunt permanentes, ſicut fons aquarum, cuius aquæ non deficiunt. "Gloriam maieſtatis regis ſeculorum in decore ſuo videbunt oculi tui; aſpicies & videbis deſcendentes in terram gehennæ. "Cor tuum cogitabit magnalia: vbi ſunt ſcribæ? vbi proceres? vbi ſunt ſupputatores? veniant, ſi modò poſſint, numerantes numerum capitum occiſorum exercitus fortium. "Subiectionem populi robuſti non poteris videre; populi qui eſt tam profundæ loquelæ, vt non audiat; balbutientis lingua ſua, quia non eſt in eis intellectus. "Videbis ruinam eorum tu Sion, ciuitas ſolemnitatis noſtræ; oculi tui videbunt conſolationem Ieruſalem, in proſperitate, & opulentia, ſicut tabernaculũ cuius non dimouentur nec euelluntur paxilli vnquam; nec omnes funiculi eius rumpuntur. "Sed iũde reuelabitur potentia Domini, vt benè faciat nobis de loco ex quo egrediuntur flumina inundantia lati ſpacij, per quem non tranſibit nauis piſcatorum, nec trieris magna tranſfretabit eum. "Quoniam Dominus iudex noſter, qui eduxit nos in potentia ſua de Ægypto; Dominus doctor noſter, qui dedit nobis doctrinam legis ex Synai; Dominus rex noſter ipſe ſaluabit nos, & faciet nobis vindictam iudicij de caſtris Gog. "In tempore illo, conterentur populi à fortitudine ſua, & erunt ſimiles naui cuius funiculi rupti ſunt, & non habet fortitudinem in malo ſuo, qui ita exciſus eſt vt non poſſint ſuper eum extendi vela. Tunc diuidet domus Iſrael ſubſtantias populorum, & multitudinem prædæ & ſpolij; & quamuis ſint in eis cæci & claudi, ipſi quoque partientur multitudinem ſpolij & prædæ. "Nec deinceps dicent populo qui moratur in circuitu maieſtatis eius, A vobis venit ſuper nos plaga infirmitatis: populus enim domus Iſrael congregabitur & reuertetur in terram ſuam, remiſſis ei delictis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

לד

1 * קִרְבוּ גוֹיִם לִשְׁמֹעַ וּלְאֻמִּים הַקְשִׁיבוּ תִּשְׁמַע
הָאָרֶץ וּמְלֹאָהּ תֵּבֵל וְכָל־צֶאֱצָאֶיהָ׃
2 * כִּי קֶצֶף לַיהוָה עַל־כָּל־הַגּוֹיִם וְחֵמָה עַל־
כָּל־צְבָאָם הֶחֱרִימָם נְתָנָם לַטָּבַח׃
3 * וְחַלְלֵיהֶם יֻשְׁלָכוּ וּפִגְרֵיהֶם יַעֲלֶה בָאְשָׁם
וְנָמַסּוּ הָרִים מִדָּמָם׃
4 * וְנָמַקּוּ כָּל־צְבָא הַשָּׁמַיִם וְנָגֹלּוּ כַסֵּפֶר הַשָּׁמָיִם
וְכָל־צְבָאָם יִבּוֹל כִּנְבֹל עָלֶה מִגֶּפֶן וּכְנֹבֶלֶת
מִתְּאֵנָה׃
5 * כִּי־רִוְּתָה בַשָּׁמַיִם חַרְבִּי הִנֵּה עַל־אֱדוֹם
תֵּרֵד וְעַל־עַם חֶרְמִי לְמִשְׁפָּט׃
6 * חֶרֶב לַיהוָה מָלְאָה דָם הֻדַּשְּׁנָה מֵחֵלֶב מִדַּם
כָּרִים וְעַתּוּדִים מֵחֵלֶב כִּלְיוֹת אֵילִים כִּי זֶבַח
לַיהוָה בְּבָצְרָה וְטֶבַח גָּדוֹל בְּאֶרֶץ אֱדוֹם׃
7 * וְיָרְדוּ רְאֵמִים עִמָּם וּפָרִים עִם־אַבִּירִים
וְרִוְּתָה אַרְצָם מִדָּם וַעֲפָרָם מֵחֵלֶב יְדֻשָּׁן׃
8 * כִּי יוֹם נָקָם לַיהוָה שְׁנַת שִׁלּוּמִים לְרִיב צִיּוֹן׃
9 * וְנֶהֶפְכוּ נְחָלֶיהָ לְזֶפֶת וַעֲפָרָהּ לְגָפְרִית וְהָיְתָה
אַרְצָהּ לְזֶפֶת בֹּעֵרָה׃
10 * לַיְלָה וְיוֹמָם לֹא תִכְבֶּה לְעוֹלָם יַעֲלֶה עֲשָׁנָהּ
מִדּוֹר לָדוֹר תֶּחֱרָב לְנֵצַח נְצָחִים אֵין עֹבֵר בָּהּ׃
11 * וִירֵשׁוּהָ קָאַת וְקִפּוֹד וְיַנְשׁוֹף וְעֹרֵב יִשְׁכְּנוּ־
בָהּ וְנָטָה עָלֶיהָ קַו־תֹהוּ וְאַבְנֵי־בֹהוּ׃
12 * חֹרֶיהָ וְאֵין־שָׁם מְלוּכָה יִקְרָאוּ וְכָל־שָׂרֶיהָ
יִהְיוּ אָפֶס׃
13 * וְעָלְתָה אַרְמְנֹתֶיהָ סִירִים קִמּוֹשׂ וָחוֹחַ
בְּמִבְצָרֶיהָ וְהָיְתָה נְוֵה תַנִּים חָצִיר לִבְנוֹת יַעֲנָה׃
14 * וּפָגְשׁוּ צִיִּים אֶת־אִיִּים וְשָׂעִיר עַל־רֵעֵהוּ יִקְרָא
אַךְ־שָׁם הִרְגִּיעָה לִּילִית וּמָצְאָה לָהּ מָנוֹחַ׃

CAP. XXXIIII.

1 ACcedite gentes & audite, & populi attendite, audiat terra & plenitudo eius,
orbis, & omne germen eius.
2 *Quia indignatio Domini super omnes
gentes, & furor super vniuersam militiam
eorum. Interfecit eos & dedit eos in occi-
3 sionem. *Interfecti eorum proijcientur,
& de cadaueribus eorum ascendet fœtor:
tabescent montes à sanguine eorum.
4 *Et tabescet omnis militia cælorum, &
complicabuntur sicut liber cæli, & omnis
militia eorum defluet sicut defluit folium
5 de vinea & de ficu. *Quoniam inebria-
tus est in cælo gladius meus. Ecce super
B Idumæam descendet, & super populum
interfectionis meæ ad iudicium.
6 *Gladius Domini repletus est sanguine,
incrassatus est adipe de sanguine agnorum
& hircorum, & de sanguine medullatorũ
arietum. Victima enim Domini in Bosra,
& interfectio magna in terra Edom.
7 *Et descẽdent vnicornes cum eis, & tauri cum potentibus. Inebriabitur terra eo-
rum sanguine, & humus eorum adipe pin-
8 guium. *Quia dies vltionis Domini, an-
9 nus retributionum iudicij Sion. *Et con-
uertentur torrentes eius in picem, & hu-
mus ei⁹ in sulphur, & erit terra eius in picẽ
10 ardentẽ. *Nocte & die nõ extinguetur, in
C sempiternum ascendet fumus eius, à generatione in generationem desolabitur in se-
cula seculorũ. non erit transiens per eam.
11 *Et possidebunt illam onocrotalus &
ericius, & ibis & coruus habitabunt in ea.
Et extendetur super eam mensura vt redi-
gatur ad nihilum, & perpẽdiculum in de-
12 solationem. *Nobiles eius non erunt ibi:
regem potius inuocabunt: & omnes prin-
cipes eius erunt in nihilum.
13 *Et orientur in domibus eius spinæ &
vrticæ, & paliurus in munitionibus eius:
& erit cubile draconũ & pascua struthio-
14 num. *Et occurrent dæmonia onocentau-
ris, & pilosus clamabit alter ad alterũ. Ibi
cubauit lamia, & inuenit sibi requiem.

תרגום יונתן
לד

1 אִתְקְרִיבוּ עַמְמַיָא לְמִשְׁמַע וּמַלְכְוָתָא אַצִיתוּ תִּשְׁמַע אַרְעָא וּמְלָאַהּ תֵּבֵל וְכָל דְּדָיְרִין בַּהּ׃ 2 אֲרֵי רְגַז מִן קֳדָם יְיָ עַל כָּל עַמְמַיָא
וְחֵימָא עַל כָּל מַשִׁרְיָתְהוֹן חַיְבִנּוּן מְסָרִנּוּן לְקִטְלָא׃ 3 וְקִטִילֵיהוֹן יִתְרְמוֹן וּפִגְרֵיהוֹן יִסַּק תְּנָנְהוֹן וְיִתְמַסְיָן טוּרַיָא מִדְּמְהוֹן׃
4 וְיִתְמְסוֹן כָּל שְׁמֵי שְׁמַיָא וְיִתְמְחוֹן מִתְּחוֹת שְׁמַיָא כְּמָא דַאֲמִיר עֲלֵיהוֹן בְּסִפְרָא כָּל מַשִׁרְיָתְהוֹן יְסוּפוּן כְּמִתַּר טְרַף מִגֻּפְנָא וּכְנַבְלָא מִתְּאֵנָה׃
5 אֲרֵי תִתְגְּלֵי בִשְׁמַיָא חַרְבִּי הָא עַל אֱדוֹם תִּתְגְּלֵי וְעַל עַמָא דְחַיְבֵה בְּדִינָא׃ 6 חַרְבָּא קֳדָם יְיָ אִתְמְלִיַת דְּם אִתְדְּהֲנַת מִתְּרַב מִדְּם מַלְכִין
וְשִׁלְטוֹנִין מִתְּרַב כּוּלְיָת רַבְרְבִין אֲרֵי קִטְלָא קֳדָם יְיָ בְּבָצְרָא וְנִכְסָא רַבָּא בְּאַרְעָא דֶאֱדוֹם׃ 7 וְיִתְקַטְלוּן גִּבָּרִין עִמְּהוֹן וְשִׁלְטוֹנִין עִם
רַבְרְבִין וְתִרְוֵי אַרְעֲהוֹן מִדְּמְהוֹן וְעַפְרְהוֹן מִתַּרְבְּהוֹן יִדְהַן׃ 8 אֲרֵי יוֹם פֻּרְעֲנוּתָא קֳדָם יְיָ שְׁנַת תַּשְׁלֻמְתָּא לְמֶעְבַּד פֻּרְעֲנוּת דִּין עֶלְבָּנָא דְצִיּוֹן׃
9 וְיִתְהַפְּכוּן נַחֲלָהָא דְרוֹמֵי לְזִפְתָּא וְעַפְרַהּ לְגָפְרִיתָא וּתְהֵי אַרְעַהּ לְזִפְתָּא בָּעֲרָה׃ 10 לֵילֵי וִימָם לָא תִטְפֵי לְעָלַם יִסַּק תְּנָנַהּ מִדָּר לְדָר
לְעָלְמֵי עָלְמַיָא לֵית דְּעָדֵי בַהּ׃ 11 וְיַחְסְנוּנַהּ קָתִין וְקִפּוֹדִין וְקִפּוֹפִין וְעוֹרְבִין יִשְׁרוּן בַהּ וְיִתְנְגֵיד עֲלַהּ חוּט דְּחַרְבָּנָא וּמַתְקַלְתָּא
12 דַהֲווֹ אָמְרִין בְּנֵי חוֹרִין אֲנַחְנָא וְלָא צְבַן לְקַבָּלָא עֲלֵיהוֹן מַלְכוּ וְכָל רַבְרְבָהָא יְהוֹן לְלָמָא׃ 13 וְיִסְקוּן בְּבִירָנְיָתְהָא
כּוּבִּין וְהוּחִין בִּתְקוֹף כְּרַכְּהָא וּתְהֵי מְדוֹר יָרוֹדִין אַתְרָא לִבְנַת נַעֲמִין׃ 14 וְיִעְרְעוּן תַּמָּן בְּחַתּוּלִין וְשֵׁידִין חַד עִם חַבְרֵיהּ וְתַמָּן
שְׁרַן לִילִין וְיִשְׁכְּחָן לְהֶן נְיָח׃

CAP. XXXIIII.

ACcedite gentes & audite principes; audiat 1
terra & in ea habitantes: orbis terræ &
populus qui in eo.
Quia furor Domini super omnes gentes, 2
& ira super numerũ eorum vt perdat eos &
tradat eos in occisionem.
At vulnerati eorum proijcientur & mor- 3
tui; & ascendet eorum fœtor, & rigabuntur
montes à sanguine eorum.
Et contabescet cælum sicut liber, & om- 4
nes stellæ cadent sicut folia ex vite; & sicut ca-
dunt folia ex ficu.
Quoniam inebriatus est gladius meus in 5
cælo; ecce super Idumæam descendet, & super
populum perditionis cum iudicio:
Gladius Domini repletus est sanguine, in- 6
crassatus est à pinguedine agnorum, & ab adipe
hircorum & arietum, quia sacrificium Deo in
Bosor, & occisio magna in Idumæa.
Et simul cadent robusti cum eis, & arie- 7
tes & tauri, & inebriabitur terra à san-
guine, & puluis eorum, & ab adipe eorum
implebitur. Dies enim iudicij Domini & an- 8
nus retributionis iudicij Sion adest.
Et conuertentur torrentes eius in picem, 9
& terra eius in sulphur, & erit terra eius in
picem ardentem. Nocte & die, & non ex- 10
tinguetur in æternum tempus, & ascendet fu-
mus eius sursum; in generationes desolabitur,
& in tempus multum desolabitur.
Et habitabunt in ea aues & ericij, & ibi- 11
des & corui: & inijcietur super eam funicu-
lus geometriæ deserti, & onocentauri habita-
bunt in ea.
Principes eius non erunt: nam reges eius 12
& principes, et magnates eius erunt in perdi-
tionem.
Et renascẽtur in ciuitatibus eorum spinea 13
ligna, & in munitionibus eius: & erunt cu-
bilia sirenum & aula struthionum.
Et occurrent dæmonia onocentauris, & 14
clamabunt alter ad alterum: illic requiescent
onocentauri; inuenerunt enim sibi requiem.

λδ΄.

1 Προσάγετε ἔθνη καὶ ἀκούσατε ἄρχοντες· ἀκουσάτω
ἡ γῆ καὶ οἱ ἐν αὐτῇ οἰκοῦντες· ἡ οἰκουμένη καὶ ὁ λαὸς ὁ ἐν αὐτῇ.
2 διότι ὁ θυμὸς κυρίου ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη· καὶ ὀργὴ
ἐπὶ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν τοῦ ἀπολέσαι αὐτοὺς καὶ παραδοῦναι
3 αὐτοὺς εἰς σφαγήν. οἱ δὲ τραυματίαι αὐτῶν ῥιφή-
σονται καὶ οἱ νεκροί· καὶ ἀναβήσεται αὐτῶν ἡ ὀσμὴ, καὶ βρα-
4 χήσεται τὰ ὄρη ἀπὸ τοῦ αἵματος αὐτῶν. καὶ ἑλιγήσεται
ὁ οὐρανὸς ὡς βιβλίον καὶ πάντα τὰ ἄστρα πεσεῖται ὡς
φύλλα ἐξ ἀμπέλου, καὶ ὡς πίπτει φύλλα ἀπὸ συκῆς.
5 ὅτι ἐμεθύσθη ἡ μάχαιρά μου ἐν τῷ οὐρανῷ. ἰδοὺ ἐπὶ
τὴν ἰδουμαίαν καταβήσεται, καὶ ἐπὶ τὸν λαὸν τῆς ἀπωλείας
6 μετὰ κρίσεως. ἡ μάχαιρα κυρίου ἐνεπλήσθη αἵμα-
τος ἐπαχύνθη ἀπὸ στέατος ἀρνῶν, καὶ ἀπὸ στέατος τρά-
γων καὶ κριῶν, ὅτι θυσία τῷ θεῷ ἐν βοσόρ· καὶ σφαγὴ
7 μεγάλη ἐν τῇ ἰδουμαίᾳ. καὶ συμπεσοῦνται οἱ ἁδροὶ
μετ᾽ αὐτῶν καὶ οἱ κριοὶ καὶ οἱ ταῦροι, καὶ μεθυσθήσεται
ἡ γῆ ἀπὸ τοῦ αἵματος, καὶ τὸ χῶμα αὐτῶν καὶ ἀπὸ τοῦ στέα-
τος αὐτῶν ἐμπλησθήσεται.
8 ἡμέρα γὰρ κρίσεως κυρίου καὶ ἐνιαυτὸς ἀνταποδόσεως
κρίσεως σιὼν πάρεστιν.
9 καὶ στραφήσονται αἱ φάραγγες αὐτῆς εἰς πίσσαν, καὶ ἡ
γῆ αὐτῆς εἰς θεῖον· καὶ ἔσται ἡ γῆ αὐτῆς εἰς πίσσαν καιο-
μένην.
10 νυκτὸς καὶ ἡμέρας, καὶ οὐ σβεσθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα χρό-
νον· καὶ ἀναβήσεται ὁ καπνὸς αὐτῆς ἄνω· εἰς γενεὰς ἐρη-
μωθήσεται καὶ εἰς χρόνον πολὺν ἐρημωθήσεται.
11 καὶ κατοικήσουσιν ἐν αὐτῇ ὄρνεα καὶ ἐχῖνοι καὶ ἴβεις καὶ
κόρακες· καὶ ἐπιβληθήσεται ἐπ᾽ αὐτὴν σπαρτίον γεω-
μετρίας ἐρήμου· καὶ ὀνοκένταυροι οἰκήσουσιν ἐν αὐτῇ.
12 οἱ ἄρχοντες αὐτῆς οὐκ ἔσονται· οἱ γὰρ βασιλεῖς αὐ-
τῆς καὶ οἱ ἄρχοντες, καὶ οἱ μεγιστᾶνες αὐτῆς ἔσονται εἰς ἀπώ-
λειαν.
13 καὶ ἀναφύσει εἰς τὰς πόλεις αὐτῶν ἀκάνθινα ξύ-
λα καὶ εἰς τὰ ὀχυρώματα αὐτῆς· καὶ ἔσονται ἐπαύλεις σει-
ρήνων καὶ αὐλὴ στρουθῶν.
14 καὶ συναντήσουσι δαιμόνια ὀνοκενταύροις, καὶ βοήσον-
ται ἕτερος πρὸς τὸν ἕτερον· ἐκεῖ ἀναπαύσονται ὀνοκέν-
ταυροι· εὗρον γὰρ αὐτοῖς ἀνάπαυσιν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.
CAP. XXXIIII.

1 ACcedite populi ad audiendum, & regna attendite; audiat terra, & plenitudo eius, orbis & omnes qui habitant in eo. 2 Furor enim à facie Domini est super omnes populos, & occisio super omnem exercitum eorum: condemnauit eos & tradidit eos in occisionem. 3 Et interfecti eorum proijcientur, & de cadaueribus eorum ascendet fœtor eorum, & colliquescent montes à sanguine eorum. 4 Et tabescẽt omnes cæli cælorum, & delebuntur desubter cælum sicut dictum est de eis in libro: Omnes exercitus eorum consumentur, sicut defluit folium de vite; & sicut deciduũ de ficulnea. 5 Quia reuelatus est in cælo gladius meus; ecce super Idumæam reuelatus est, & super populum quem condemnaui in iudicio. 6 Gladius enim in conspectu Domini repletus est sanguine, impinguatus est adipe, sanguine regum & dominatorum, & adipe renum principum; quoniam occisio est coram Domino in Bosra, & interfectio magna in terra Edom. 7 Et occidentur fortes cũ eis, & dominatores cum ducibus; & inebriabitur eorũ sanguine ipsorum terra; & puluis adipe eorũ impinguabitur. 8 Quia dies vindictæ est coram Domino, annus retributionis ad sumendam vltionem iustam iniuriæ Sion. 9 Et conuertentur torrentes Romani imperij in picem, & puluis eius in sulphur; & erit terra in picem ardentem. 10 Noctes & dies non extinguetur: in æternum ascendet fumus eius; à generatione in generationes desolabitur: in secula seculorum non erit qui transeat per eam. 11 Et possidebunt illam cati & ericij; & vlulæ, & corui habitabunt in ea: & extendetur super eam linea desolationis, & perpendiculum destructionis. 12 Qui dictitabant, Filij liberi sumus, & nolebant suscipere regem super se. Et omnes principes eius erunt in nihilum. 13 Succrescent in palatijs eius spinæ, vrticæ, & tribuli in munitione ciuitatis eius; & erit habitaculum draconum, & locus filijs struthionum. 14 Et occurrent feræ catis, & dæmones inter se colludent: veruntamen ibi manebunt noctuæ, & inuenient sibi requiem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

15 * שַׂמָּה קִנָּה קִפּוֹד וְתַמְלַט וּבְקָעָה וְדָגְרָה בְצִלָּהּ
אַךְ־שָׁם נִקְבְּצוּ דַיּוֹת אִשָּׁה רֵעוּתָהּ׃
16 * דִּרְשׁוּ מֵעַל־סֵפֶר יְהוָה וּקְרָאוּ אַחַת מֵהֵנָּה
לֹא נֶעְדָּרָה אִשָּׁה רֵעוּתָהּ לֹא פִקָּדוּ כִּי־פִי הוּא
צִוָּה וְרוּחוֹ הִוא קִבְּצָן׃
17 * וְהוּא הִפִּיל לָהֶן גּוֹרָל וְיָדוֹ חִלְּקָתָה לָהֶם
בְּקָו עַד־עוֹלָם יִירְשׁוּהָ לְדוֹר וָדוֹר יִשְׁכְּנוּ בָהּ׃

לה

1 * יָשִׂישׂוּם מִדְבָּר וְצִיָּה וְתָגֵל עֲרָבָה וְתִפְרַח
2 כַּחֲבַצָּלֶת׃ * פָּרֹחַ תִּפְרַח וְתָגֵל אַף גִּילַת וְרַנֵּן
כְּבוֹד הַלְּבָנוֹן נִתַּן לָהּ הֲדַר הַכַּרְמֶל וְהַשָּׁרוֹן הֵמָּה
יִרְאוּ כְּבוֹד יְהוָה הֲדַר אֱלֹהֵינוּ׃
3 * חַזְּקוּ יָדַיִם רָפוֹת וּבִרְכַּיִם כֹּשְׁלוֹת אַמֵּצוּ׃
4 * אִמְרוּ לְנִמְהֲרֵי־לֵב חִזְקוּ אַל־תִּירָאוּ הִנֵּה
אֱלֹהֵיכֶם נָקָם יָבֹא גְּמוּל אֱלֹהִים הוּא יָבוֹא
5 וְיוֹשִׁיעֲכֶם׃ * אָז תִּפָּקַחְנָה עֵינֵי עִוְרִים וְאָזְנֵי
חֵרְשִׁים תֵּפָּתַחְנָה׃
6 * אָז יְדַלֵּג כָּאַיָּל פִּסֵּחַ וְתָרֹן לְשׁוֹן אִלֵּם כִּי־נִבְקְעוּ
בַמִּדְבָּר מַיִם וּנְחָלִים בָּעֲרָבָה׃
7 * וְהָיָה הַשָּׁרָב לַאֲגַם וְצִמָּאוֹן לְמַבּוּעֵי מָיִם
בְּנָוֵה תַנִּים רִבְצָה חָצִיר לְקָנֶה וָגֹמֶא׃
8 * וְהָיְתָה שָׁם מְסִלָּה וְדֶרֶךְ וְדֶרֶךְ הַקֹּדֶשׁ יִקָּרֵא
לְךָ לֹא־יַעֲבָרֶנּוּ טָמֵא וְהוּא לָמוֹ הֹלֵךְ דֶּרֶךְ
וְאִוִּלִים לֹא יִתְעוּ׃
9 * לֹא־יִהְיֶה שָׁם אַרְיֵה וּפְרִיץ חַיָּה לֹא־יַעֲלֶנָּה
לֹא תִמָּצֵא שָׁם וְהָלְכוּ גְאוּלִים׃
10 * וּפְדוּיֵי יְהוָה יְשׁוּבוּן וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה וְשִׂמְחַת
עוֹלָם עַל־רֹאשָׁם שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְנָסוּ יָגוֹן
וַאֲנָחָה׃

ESAIAS. Transl. B. Hieronymi. 202

16 * Ibi habuit foueam ericius, & enumerauit catulos, & circunfodit, & fouit in vmbra eius. Illuc congregati sunt milui alter
16 ad alterum. * Requirite diligenter in libro Domini & legite: vnum eis non defuit, alter alterum non quæsiuit; quia quod ex ore meo procedit, ille mandauit, & spiritus eius ipse congregauit ea.
17 * Et ipse misit eis sortem, & manus eius diuisit eam illis in mensuram. Vsque in æternum possidebunt eam, in generatione & generationem habitabunt in ea.

CAP. XXXV.

1 LÆtabitur deserta & inuia, & exultabit solitudo & florebit quasi lilium.
2 * Germinans germinabit, & exultabit lætabunda & laudans. Gloria Libani data est ei, decor Carmeli & Saron. ipsi videbũt gloriam Domini & decorem Dei nostri.
3 * Confortate manus dissolutas, & genua debilia roborate.
4 * Dicite pusillanimis, Cõfortamini, & nolite timere, ecce Deus vester vltionem adducet retributionis: Deus ipse veniet & saluabit nos.
5 * Tunc aperientur oculi cęcorum, & aures surdorum patebunt.
6 * Tunc saliet sicut ceruus claudus, & B aperta erit lingua mutorũ, quia scissæ sunt in deserto aquæ & torrentes in solitudine.
7 * Et quę erat arida in stagnum, & sitiens in fontes aquarum. In cubilibus in quibus prius dracones habitabant, orietur viror calami & iunci. * Et erit ibi semita, &
8 via sancta vocabitur. nõ transibit per eam pollutus, & hæc erit vobis directa via, ita vt stulti non errent per eam.
9 * Non erit ibi leo, & mala bestia non ascendet per eam, nec inuenietur ibi. & ambulabunt qui liberati fuerint.
10 * Et redempti à Domino, conuertentur, & venient in Sion cum laude & lætitia & lætitiam obtinebunt, & fugiet dolor & gemitus.

Interp. ex Græc. Lxx. CAP. XXXV.

* Illic nidificauit ericius, & saluauit terra filios eius cum securitate: illic cerui occurrerunt & viderunt facies adinuicem.
* Numero transierunt, & vna ex eis non perijt, altera alteram non quæsierunt, quia Dominus ipsis præcepit, & spiritus eius congregauit eas.
* Et ipse immittet eis sortes, & manus eius diuisit eis vt pascerentur. in æternum tempus hereditabitis: in generationes generationum requiescent in ea.

CAP. XXXV.

1 * Εὐφρανθήτω ἔρημος καὶ διψῶσα· ἀγαλλιάσθω ἔρημος καὶ ἀνθείτω ὡς κρίνον.
2 * καὶ ἐξανθήσει καὶ ἀγαλλιάσει τὰ ἔρημα τοῦ Ἰορδάνου· καὶ ἡ δόξα τοῦ Λιβάνου ἐδόθη αὐτῇ, καὶ ἡ τιμὴ τοῦ Καρμήλου· καὶ ὁ λαός μου ὄψεται τὴν δόξαν κυρίου καὶ τὴν
3 τοῦ θεοῦ. * ἰσχύσατε χεῖρες διειμέναι καὶ γόνατα παραλελυμένα παρακαλέσατε.
4 * ὀλιγόψυχοι τῇ διανοίᾳ, ἰσχύσατε, μὴ φοβεῖσθε· ἰδοὺ ὁ θεὸς ἡμῶν κρίσιν ἀνταποδίδωσι καὶ ἀνταποδώσει αὐτὸς ἥξει καὶ σώσει ἡμᾶς.
5 * τότε διανοιχθήσονται ὀφθαλμοὶ τυφλῶν καὶ ὦτα κωφῶν
6 ἀκουσθήσεται. * τότε ἁλεῖται ὡς ἔλαφος ὁ χωλός, καὶ τραυλὴ ἔσται γλῶσσα μογιλάλων διότι ἐρράγησαν ἐν τῇ ἐρήμῳ ὕδωρ καὶ φάραγξ ἐν γῇ διψώσῃ.
7 * καὶ ἔσται ἡ συῦδρος εἰς ἕλη, καὶ εἰς τὸ διψῶσαν γῆ πηγὴ ὕδατος ἔσται· ἐκεῖ δράγσωσιν ὀρέων· ἔπαυλις ποιμένων καλάμη καὶ ἕλη.
8 * ἔσται ἐκεῖ ὁδὸς καθαρὰ καὶ ὁδὸς ἁγία κληθήσεται, καὶ
ἀκάθαρτος οὐ μὴ παρέλθῃ ἐκεῖ ἀκάθαρτος, αὐτὸς δὲ ἔσται ἐκεῖ ὁδὸς ἀκάθαρτος· καὶ οἱ διεσπαρμένοι πορεύσονται ἐπ' αὐτῆς καὶ
9 οὐ μὴ πλανηθῶσιν. * καὶ οὐκ ἔσται ἐκεῖ λέων, οὐδὲ τῶν πονηρῶν θηρίων οὐ μὴ ἀναβῇ ἐπ' αὐτὸν, οὐδὲ μὴ εὑρεθῇ ἐκεῖ· ἀλλὰ πορεύσονται ἐν αὐτῇ
10 * λελυτρωμένοι καὶ σεσωσμένοι διὰ κύριον· καὶ ἀποστραφήσονται καὶ ἥξουσιν ἐν σιὼν μετ' εὐφροσύνης· καὶ εὐφροσύνη αἰώνιος ὑπὲρ κεφαλῆς αὐτῶν· πεῖ γὰρ τῆς κεφαλῆς αὐτῶν αἴνεσις καὶ ἀγαλλίαμα· καὶ εὐφροσύνη καταλήψεται αὐτούς· ἀπέδρα ὀδύνη καὶ λύπη καὶ στεναγμός.

ΗΣΑΙΑΣ. μεθερμήνευσις τῶν ὁ. 203

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Ibi nidificabit ericius, & pullos excludet, & perdices eorũ garrient in vmbra eius. veruntamẽ ibi congregabuntur milui alter ad alterũ.
"Requirite in libro Domini, & quærite; vnum ex eis non defuit, nec alterum alteri moram affert, quia in verbo eius congregabuntur: & in verbo eius coniungentur. "Et ipse in verbo suo misit eis sortem; & in voluntate sua diuisit eis funiculo; vsque in seculum possidebunt eam; in generationem & generationem habitabunt in ea. CAP. XXXV.

1 EXultabunt qui habitant in deserto, in terra arida; & gaudebunt qui morantur in campestribus, & splendebunt sicut lilia. 2 Exultantes exultabunt, & gaudebunt exultatione & gaudio. Gloria Libani data est eis, decor Carmeli & Saron: domus Israel quibus dicuntur hæc, ipsi videbunt gloriam Domini, decorem laudis Dei nostri. 3 Dixit Dominus Prophetis: Cõfortate manus dissolutas, & genua tremuentis roborate. 4 Dicite festinis corde vt operentur secundum legem. Confortamini, & nolite timere: ecce Deus vester reuelatur vt faciat vindictam iudicij: Dominus auctor retributionis ipse reuelabitur & saluabit vos. 5 Tunc aperientur oculi domus Israel, qui erat vinctum quasi cæci à lege; & aures eorum qui sunt quasi surdi ad audienda verba prophetarum, audient. 6 Tunc cùm viderint exules Israelitæ congregatos ascendere in terram suam more ceruorum velocissimorũ, ita vt non detineantur, laudabit lingua eorum, quæ erat quasi mutus, quòd dissiliæ sint in deserto aquæ, & torrentes in solitudine. 7 Et erit arida in stagna aquarum, & locus sitiens in fontes aquarũ. In loco vbi prius dracones habitabant, ibi multiplicabuntur calamus & iuncus. 8 Et erit ibi via trita & recta, Via sancta vocabitur, non transibunt per eam immundi, & non deficient vsque in viam: & qui nõ didicerint, nõ errabunt per eam. 9 Non erit ibi rex malefaciens, nec dominator tribulans pertransibit eam; imò illic non inuenientur: ibuntque redempti. "Redempti autem à Domino reuertentur & congregabuntur de medio captiuitatis suæ, & venient ad Sion cum laude. Et lætitia sempiterna erit eis, quæ nunquam cessabit, & nubes gloriæ erit obumbrans super capita eorum: gaudium & lætitiam inuenient; & cessabit ab eis, & à domo Israel dolor & gemitus.

תרגום יונתן

15 הַמָּן קִפּוֹדָא וְקַפְּדָא וְקִיר יְהוֹן יְצַפּוּן בְּטוּלָה בְּרֹם לְמִסַּק וְיִתְכַּנְּשׁוּן תַּמָּן אִתְּתָא לְוָת חַבְרְתָּהּ׃ 16 תְּבָעוּ מֵעַל סִפְרָא דְיָיָ וּקְרָעוּ
מִנְּהוֹן לָא שְׁגָא וְאִתְּתָא לַחֲבְרְתָּהּ לָא עַכְּבַת אֲרֵי כְּפוּם מֵימְרָה דְיָיָ הוּא פְּקִיד וְרוּחֵיהּ וְכִנְשָׁן׃ 17 וְהוּא בְּמֵימְרֵהּ רְקָא לְהוֹן שַׁרְבָא וּבְרַעוּתֵיהּ
פְּלִיג לְהוֹן בְּחוּשְׁבָּן עַד עָלְמָא יֵחְסְנוּנֵהּ לְדָר וְדָר יִשְׁרְיָן בַּהּ׃

לה

1 מְרַע יְרִיעוּן וְיִתְחַדְּיָן אַף בְּיַע וְחַדְיָא יְקַר לְבְנָן יְהִיבַת לְהוֹן וְיַע בְּרַכְתָּא וְיַקַר לְבְנָ

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. XXXVI.

לו

1 וַיְהִי בְּאַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה לַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ עָלָה סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ־אַשּׁוּר עַל כָּל־עָרֵי יְהוּדָה הַבְּצוּרוֹת וַיִּתְפְּשֵׂם׃

2 וַיִּשְׁלַח מֶלֶךְ־אַשּׁוּר אֶת־רַבְשָׁקֵה מִלָּכִישׁ יְרוּשָׁלַ͏ִם אֶל־הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ בְּחַיִל כָּבֵד וַיַּעֲמֹד בְּתְעָלַת הַבְּרֵכָה הָעֶלְיוֹנָה בִּמְסִלַּת שְׂדֵה כוֹבֵס׃

3 וַיֵּצֵא אֲלֵיהוּ אֶלְיָקִים בֶּן־חִלְקִיָּהוּ אֲשֶׁר עַל־הַבָּיִת וְשֶׁבְנָא הַסֹּפֵר וְיוֹאָח בֶּן־אָסָף הַמַּזְכִּיר׃

4 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם רַבְשָׁקֵה אִמְרוּ־נָא אֶל־חִזְקִיָּהוּ כֹּה־אָמַר הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל מֶלֶךְ אַשּׁוּר מֶה הַבִּטָּחוֹן הַזֶּה אֲשֶׁר בָּטָחְתָּ׃

5 אָמַרְתִּי אַךְ דְּבַר שִׂפְתַיִם עֵצָה וּגְבוּרָה לַמִּלְחָמָה עַתָּה עַל־מִי בָטַחְתָּ כִּי מָרַדְתָּ בִּי׃

6 הִנֵּה בָטַחְתָּ עַל־מִשְׁעֶנֶת הַקָּנֶה הָרָצוּץ הַזֶּה עַל־מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִסְמָךְ אִישׁ עָלָיו וּבָא בְכַפּוֹ וּנְקָבָהּ כֵּן פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְכָל־הַבֹּטְחִים עָלָיו׃

7 וְכִי־תֹאמַר אֵלַי אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בָּטָחְנוּ הֲלֹא הוּא אֲשֶׁר הֵסִיר חִזְקִיָּהוּ אֶת־בָּמֹתָיו וְאֶת־מִזְבְּחֹתָיו וַיֹּאמֶר לִיהוּדָה וְלִירוּשָׁלַ͏ִם לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ הַזֶּה תִּשְׁתַּחֲווּ׃

8 וְעַתָּה הִתְעָרֵב נָא אֶת־אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אַשּׁוּר וְאֶתְּנָה לְךָ אַלְפַּיִם סוּסִים אִם־תּוּכַל לָתֵת לְךָ רֹכְבִים עֲלֵיהֶם׃

9 וְאֵיךְ תָּשִׁיב אֵת פְּנֵי פַּחַת אֶחָד מֵעַבְדֵי אֲדֹנִי הַקְּטַנִּים וַתִּבְטַח לְךָ עַל־מִצְרַיִם לָרֶכֶב וְלַפָּרָשִׁים׃

10 וְעַתָּה הֲמִבַּלְעֲדֵי יְהוָה עָלִיתִי עַל־הָאָרֶץ הַזֹּאת לְהַשְׁחִיתָהּ יְהוָה אֱמֹר אֵלַי עֲלֵה אֶל־הָאָרֶץ הַזֹּאת וְהַשְׁחִיתָהּ׃

CAP. XXXVI.

1 ET factum est in quartodecimo anno regis Ezechiæ, ascendit Sennacherib rex Assyriorum super omnes ciuitates Iuda munitas, & cepit eas.

2 Et misit rex Assyriorum Rapsacen de Lachis in Hierusalem ad regem Ezechiam in manu graui, & stetit in aquæductu piscinæ superioris in via agri fullonis.

3 Et egressus est ad eum Eliachim filius Helchiæ qui erat super domum, & Sobna scriba, & Ioahe filius Asaph à commentarijs.

4 Et dixit ad eos Rapsaces, Dicite Ezechiæ: Hæc dicit rex magnus rex Assyriorum; Quæ est ista fiducia qua confidis?

5 Aut quo consilio vel fortitudine rebellare disponis? super quem habes fiduciam, quia recessisti à me?

6 Ecce confidis super baculum arundineum confractum istum super Ægyptum: cui si innixus fuerit homo, intrabit in manum eius, & perforabit eam: sic Pharao rex Ægypti omnibus qui confidunt in eo.

7 Quòd si responderis mihi, In Domino Deo nostro confidimus, nónne ipse est cuius abstulit Ezechias excelsa & altaria? & dixit Iudæ & Hierusalem, Coram altari isto adorabitis.

8 Et nunc trade te domino meo regi Assyriorum, & dabo tibi duo millia equorum, nec poteris ex te præbere ascensores eorum.

9 Et quomodo sustinebis faciem indicis vnius loci ex seruis domini mei minoribus? Quod si confidis in Ægypto in quadriga, & in equitibus.

10 Et nunc nunquid sine domino ascendi ad terram istam, vt disperderem eam? Dominus dixit ad me, Ascende super terram istam, & disperde eam.

תרגום יונתן
לו

1 וַהֲוָה בְּאַרְבַּע עֲשְׂרֵה שְׁנִין לְמַלְכָּא חִזְקִיָּה סְלֵק סַנְחֵרִיב מַלְכָּא דְּאַתּוּר עַל כָּל קִרְיָתָא דִּיהוּדָה קְרִיבָתָא וְאַחֲדִנוּן׃ 2 וּשְׁלַח מַלְכָּא דְּאַתּוּר וְתַב־שָׁקֵה מַלְכָּא דְּלָכִישׁ לִירוּשְׁלֵם לְוָת מַלְכָּא חִזְקִיָּה בְּסִפּוּקְתָא דְּחַיִל כְּבִיר וְקָם בְּמֵסוּקְתָא דְּבֵרֵיכְתָא עִלָּיְתָא דְּבַבְשָׁ חַקָּל מַסְגֵּד קַרְיָא׃ 3 וּנְפַק לְוָתֵהּ אֶלְיָקִים בַּר חִלְקִיָּה דִּי מְטָנָא עַל בַּיְתָא וְשִׁבְנָא סַפְרָא וְיוֹאָח בַּר אָסָף דִּי עַל דְּכָרְנַיָּא׃ 4 וַאֲמַר לְהוֹן רַב־שָׁקֵה אֲמַרוּ כְעַן לְחִזְקִיָּה דִּי כְנֵן אֲמַר מַלְכָּא רַבְּנָא מַלְכָּא דְּאַתּוּר מָה בִּטְחָנָא הָדֵין דְּאִתְרְחֵצְתָּא׃ 5 אֲמַרְתְּ אֲפִלּוּ פִּתְגָמָא דִּשְׂפָתַיִן עֵצָה וְגִבוּרְתָא לְמִלְחְמְתָא עַל מָן אִתְרְחֵצְתָּא אֲרֵי מְרַדְתָּ בִּי׃ 6 הָא אִתְרְחֵצְתָּא עַל סְמָךְ קְנְיָא הָדֵין עַל פַּרְעֹה מַלְכָּא דְּמִצְרַיִם דְּאִם יִסְמָךְ גְּבַר עֲלוֹהִי וְיִפּוֹל בִּידֵיהּ וְיִבְזְעִנֵּהּ בֵּן פַּרְעֹה מַלְכָּא דְּמִצְרַיִם לְכָל דְּסָמְכִין עֲלוֹהִי׃ 7 וְאִם תֵּימְרוּן לִי עַל מֵימְרָא דַּייָ אֱלָהָנָא אִתְרְחֵצְנָא הֲלָא הוּא דַּאֲעֲדִי חִזְקִיָּה יָת מַשְׁכְּנֵי פֻלְחָנֵהּ וְאָמַר לְיַהוּדָה וּלְיוֹרְשְׁלֵם קֳדָם מַדְבְּחָא הָדֵין תִּסְגְּדוּן׃ 8 וּכְעַן אִתְעָרַב כְּעַן עִם רִבּוֹנִי מַלְכָּא דְּאַתּוּר וְאֶתֵּן לָךְ אַלְפַּיִן סוּסָוָן אִם תְּכוֹל לְמִתַּן אַתְּ לָךְ רַכְּבִין עֲלֵיהוֹן׃ 9 וְאֵיכְדֵין אַתְּ מְבַטֵּל אַפֵּי חַד מִשַּׁלְטוֹנֵי עַבְדֵי רִבּוֹנִי זְעֵירָא וְאִתְרְחֵצְתָּא לָךְ עַל מִצְרַיִם לְרַתִּיכִין וּלְפָרָשִׁין׃ 10 וְכָעַן מִבָּר מֵימְרָא דַּייָ סְלֵקְנָא לְאַרְעָא הָדָא לְחַבָּלוּתָהּ יְיָ אֲמַר לִי סַק עַל אַרְעָא הָדָא וְחַבָּלָהּ׃

CAP. XXXVI.

1 ET factum est quartodecimo anno regnante Ezechia, ascendit Senacherim rex Assyriorum super ciuitates munitas, & cepit eas.

2 Et misit rex Assyriorum Rapsacen ex Lachis in Hierusalem ad regem Ezechiam cum virtute multa, & stetit in aquæductu piscinæ superioris in via agri fullonis.

3 Et egressus est ad eum Eliacim filius Helchiæ, magister aulæ & Somnas scriba, & Joach filius Asaph à commentariis.

4 Et dixit eis Rapsaces, Dicite ad Ezechiã, Hæc dicit rex magnus, rex Assyriorum: Quid confidens es?

5 Nunquid in consilio aut in sermonibus labiorum prælium sit? & nunc in quem confidis, quia recedis à me?

6 Ecce confidens es; & super virgam arundineam confractam hanc super Aegyptum; cui si innixus fuerit vir super eam, intrabit in manum eius, & perforabit eam: sic est Pharao rex Aegypti, & omnes confidentes in eo.

7 Si autem dicitis, In Domino Deo nostro confidimus, nonne ipse est cui abstulit Ezechias excelsa eius, & altaria eius? & dixit Judæ & Hierusalem, Coram facie altaris huius adorabitis.

8 Nunc, tradite vos iam dño meo regi Assyriorum, & dabo vobis duo millia equorum si poteritis dare ascensores super eos.

9 Et quomodo poteritis stare in faciem ducum loci vnius; serui sunt qui confidunt in Aegyptijs in equum & ascensorem.

10 Et nunc non sine domino ascendimus ad regionem hanc oppugnare eam: Dominus dixit ad me, Ascende super eam, & disperde eam.

λϛ'.

1 Καὶ ἐγένετο τοῦ τεσσαρεσκαιδεκάτου ἔτους βασιλεύοντος Ἐζεκίου ἀνέβη σενναχειρεὶμ βασιλεὺς ἀσσυρίων ἐπὶ τὰς πόλεις τὰς ὀχυρὰς, καὶ ἔλαβεν αὐτάς.

2 καὶ ἀπέστειλεν βασιλεὺς ἀσσυρίων τὸν ραψάκην ἐκ λάχης εἰς ἱερουσαλὴμ πρὸς τὸν βασιλέα ἐζεκίαν μετὰ δυνάμεως πολλῆς· καὶ ἔστη ἐν τῇ ὑδραγωγῷ τῆς κολυμβήθρας τῆς ἄνω ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ ἀγροῦ τοῦ κναφέως.

3 καὶ ἐξῆλθεν πρὸς αὐτὸν ελιακεὶμ ὁ τοῦ χελκίου ὁ οἰκονόμος & ὁ Σομνᾶς ὁ γραμματεὺς, & ἰωὰχ ὁ τοῦ ἀσὰφ ὁ ὑπομνηματογράφος.

4 καὶ εἶπεν αὐτοῖς ραψάκης, εἴπατε δὴ πρὸς ἐζεκίαν, τάδε λέγει ὁ βασιλεὺς ὁ μέγας, βασιλεὺς ἀσσυρίων· τί πεποιθὼς εἶ;

5 μὴ ἐν βουλῇ ἢ ἐν λόγοις χειλέων διάταξις γίνεται; & νῦν ἐπὶ τίνα πέποιθας, ὅτι ἀπειθεῖς μοι;

6 ἰδοὺ πεποιθὼς εἶ· ἢ ἐπὶ τὴν ῥάβδον τὴν καλαμίνην τὴν τεθλασμένην ταύτην ἐπ' αἴγυπτον, ἣ ἐάν τις ἐπερείσηται ἢ ἀνὴρ ἐπ' αὐτὴν· εἰσελεύσεται εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ, & τρήσει αὐτὴν· ἕως ἐστὶ φαραὼ βασιλεὺς αἰγύπτιος, & πάντες ⟨οἱ⟩ πεποιθότες ἐπ' αὐτόν.

7 εἰ δὲ λέγετε, ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν πεποίθαμεν· οὐκ αὐτός ἐστιν ᾧ ἀφεῖλεν ἐζεκίας τὰ ὑψηλὰ αὐτοῦ καὶ τὰ θυσιαστήρια αὐτοῦ, καὶ εἶπε τῷ ἰούδᾳ & τῇ ἱερουσαλὴμ, κατὰ πρόσωπον τοῦ θυσιαστηρίου τούτου προσκυνήσετε.

8 νῦν, μίχθητε δὴ τῷ κυρίῳ μου τῷ βασιλεῖ ἀσσυρίων, & δώσω ὑμῖν διχιλίαν ἵππον εἰ δυνήσεσθε δοῦναι ἀναβάτας ἐπ' αὐτάς.

9 & πῶς δύνασθε ἀποστρέψαι εἰς πρόσωπον τῶν ὑπαρχόντων οἰκέται εἰσὶν οἱ πεποιθότες ἐπ' αἰγυπτίοις εἰς ἵππον & ἀναβάτην.

10 & νῦν μὴ δοῦλος κυρίου ἀνέβημεν ἐπὶ τὴν χώραν ταύτην πολεμῆσαι αὐτήν. κύριος εἶπεν πρός με, ἀνάβηθι ἐπ' αὐτὴν, & διάφθειρον αὐτήν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XXXVI.

ET factum est in decimo quarto anno regis Ezechiæ, ascendit Senacherib rex Assyriæ super omnes ciuitates domus Iudæ munitas, & obtinuit eas.
2 Et misit rex Assyriæ Rapsacen de Lachis in Ierusalem ad regem Ezechiam cum exercitu multo, & stetit in aquæductu piscinæ superioris, in via agri vbi fullones extendunt pannos.
3 Et egressus est ad eum Eliachim filius Elchiæ, qui præpositus erat domus, & Sobna scriba, & Ioah filius Asaph à commentarijs.
4 Et dixit eis Rabsaces: Dicite nunc Ezechiæ, Hæc dicit rex dominus noster rex Assyriæ, Quæ est ista fiducia qua confidis?
5 Dixisti, Vtique in loquela labiorum, in consilio, & in potentia faciam bellum; nunc in quem confidis, vt rebelles contra me?
6 Quoniam confidis in sustentaculo calami confracti, isto Pharaone rege Ægypti; cui si quis innitatur, intrabit in manum eius, & perforabit eam; sic Pharao rex Ægypti omnibus qui confidunt in eo.
7 Quòd si dixeritis mihi, in verbo Domini Dei nostri confidimus; nónne ipse est cuius abstulit Ezechias excelsa, & altaria? & dixit viris Iudæ, & habitatoribus Ierusalem, Coram altari isto adorabitis?
8 Et nunc commisce te obsecro cum domino meo rege Assyriæ, & dabo tibi duo millia equorum, si poteris tibi constituere sessores super eos;
9 Et quomodo tu putas auertere faciem vnius è principibus seruis domini mei minimis? & confidis in Ægypto, in curribus & in equitibus.
10 Iam verò, Num sine verbo Domini ascendi contra terram hanc vt disperderem eam? Dominus dixit mihi, Ascende super terram hanc & disperde eam.

Universidad de Deusto
Biblioteca

1 וַיְהִי֙ כְּשָׁמְעָ֔ם וַיִּקְרַ֖ע אֶלְי֣וֹקִ֑ים וְשֶׁבְנָ֣א וְיוֹאָ֔ח אֶל־
רַבְשָׁקֵ֖ה דַּבֶּר־נָ֣א אֶל־עֲבָדֶ֗יךָ אֲרָמִית֙ כִּ֣י שֹׁמְעִ֔ים
אֲנָ֖חְנוּ וְאַל־תְּדַבֵּ֨ר אֵלֵ֜ינוּ יְהוּדִ֗ית בְּאָזְנֵ֤י הָעָם֙
אֲשֶׁ֣ר עַל־הַחוֹמָ֔ה׃

12 וַיֹּ֤אמֶר רַבְשָׁקֵה֙ הַאֶל֙ אֲדֹנֶ֣יךָ וְאֵלֶ֔יךָ שְׁלָחַ֖נִי
אֲדֹנִ֑י לְדַבֵּ֤ר אֶת־הַדְּבָרִים֙ הָאֵ֔לֶּה הֲלֹ֣א עַל־
הָאֲנָשִׁ֗ים הַיֹּשְׁבִים֙ עַל־הַחוֹמָ֔ה לֶֽאֱכֹ֥ל אֶת־
חָרְיָ֖ם וְלִשְׁתּ֣וֹת אֶת־שֵׁינֵיהֶ֑ם עִמָּכֶֽם׃

13 וַיַּעֲמֹ֣ד רַבְשָׁקֵ֗ה וַיִּקְרָא֙ בְּקוֹל־גָּד֣וֹל יְהוּדִ֔ית
וַיֹּ֣אמֶר שִׁמְעוּ֙ אֶת־דִּבְרֵ֣י הַמֶּ֔לֶךְ הַגָּד֖וֹל מֶ֥לֶךְ אַשּֽׁוּר׃

14 כֹּ֥ה אָמַ֖ר הַמֶּ֑לֶךְ אַל־יַשִּׁ֥א לָכֶ֛ם חִזְקִיָּ֖הוּ כִּי־לֹ֥א
יוּכַ֖ל לְהַצִּ֥יל אֶתְכֶֽם׃

15 וְאַל־יַבְטַ֤ח אֶתְכֶם֙ חִזְקִיָּ֣הוּ אֶל־יְהוָ֔ה
לֵאמֹ֗ר הַצֵּ֤ל יַצִּילֵ֙נוּ֙ יְהוָ֔ה לֹ֥א תִנָּתֵ֖ן הָעִ֣יר הַזֹּ֑את בְּיַ֖ד
מֶ֥לֶךְ אַשּֽׁוּר׃

16 אַל־תִּשְׁמְעוּ֙ אֶל־חִזְקִיָּ֔הוּ כִּ֣י כֹ֔ה אָמַ֖ר הַמֶּ֣לֶךְ
אַשּׁ֑וּר עֲשׂ֤וּ אִתִּי֙ בְּרָכָ֔ה וְצֵ֥אוּ אֵלַ֖י וְאִכְל֣וּ אִישׁ־
גַּפְנ֣וֹ וְאִ֔ישׁ תְּאֵנָת֖וֹ וּשְׁתוּ֙ אִ֣ישׁ מֵֽי־בוֹר֔וֹ׃

17 עַ֚ד־בֹּאִ֣י וְלָקַחְתִּ֣י אֶתְכֶ֔ם אֶל־אֶ֖רֶץ כְּאַרְצְכֶ֑ם
אֶ֥רֶץ דָּגָ֛ן וְתִירֹ֖ושׁ אֶ֣רֶץ לֶ֔חֶם וּכְרָמִ֖ים׃

18 פֶּן־יַסִּ֤ית אֶתְכֶם֙ חִזְקִיָּ֣הוּ לֵאמֹ֔ר יְהוָ֖ה
יַצִּילֵ֑נוּ הַהִצִּ֣ילוּ אֱלֹהֵ֤י הַגּוֹיִם֙ אִ֣ישׁ אֶת־אַרְצ֔וֹ מִיַּ֖ד
מֶ֥לֶךְ אַשּֽׁוּר׃

19 אַ֚יֵּה אֱלֹהֵ֣י חֲמָ֔ת וְאַרְפָּ֖ד אַיֵּ֣ה אֱלֹהֵ֣י סְפַרְוַ֑יִם
וְכִי־הִצִּ֥ילוּ אֶת־שֹׁמְר֖וֹן מִיָּדִֽי׃

20 מִי־בְכֹל֙ אֱלֹהֵ֣י הָאֲרָצ֣וֹת הָאֵ֔לֶּה אֲשֶׁ֥ר הִצִּ֖ילוּ
אֶת־אַרְצָ֑ם כִּֽי־יַצִּ֤יל יְהוָה֙ אֶת־יְרוּשָׁלַ֔͏ִם
מִיָּדִֽי׃

21 וַיַּחֲרִ֖ישׁוּ וְלֹא־עָנ֣וּ אֹת֔וֹ דָּבָ֖ר כִּי־מִצְוַ֣ת הַמֶּ֑לֶךְ
הָיְתָ֥ה לֵאמֹ֖ר לֹ֥א תַעֲנֻֽהוּ׃

11 * Et dixit Eliachim & Sobna, & Ioahe, ad Rapſacen: Loquere ad ſeruos tuos Syra lingua, intelligimus enim: ne loquaris ad nos Iudaicè in auribus populi qui eſt ſuper murum.

12 * Et dixit ad eos Rapſaces: Nunquid ad dominum tuum & ad te miſit me dominus meus, vt loquerer omnia verba iſta, & non potius ad viros qui ſedent in muro, vt comedant ſtercora ſua, & bibant vrinam pedum ſuorum vobiſcum?

13 * Et ſtetit Rapſaces, & clamauit voce magna Iudaicè, & dixit, Audite verba regis magni regis Aſſyriorum.

14 * Hæc dicit rex, Non vos ſeducat Ezechias, quia non poterit eruere vos.

15 * Et non vobis tribuat fiduciam Ezechias ſuper Domino, dicens: Eruens liberabit nos Dominus, non dabitur ciuitas iſta in manu regis Aſſyriorum.

16 * Nolite audire Ezechiam. Hæc enim dicit rex Aſſyriorum: Facite mecum benedictionem, & egredimini ad me, & comedite vnuſquiſque vineam ſuam, & vnuſquiſque ficum ſuam, & bibite vnuſquiſque aquam ciſternæ ſuæ.

17 * Donec veniam & tollam vos ad terram, quæ eſt vt terra veſtra, terram frumenti & vini, terram panum & vinearum.

18 * Nec conturbet vos Ezechias, dicens: Dominus liberabit nos. Nunquid liberauerunt dij gentium vnuſquiſque terram ſuam de manu regis Aſſyriorum?

19 * Vbi eſt Deus Emath & Arphad? Vbi eſt Deus Sepharuaim? Nunquid liberauerunt Samariam de manu mea?

20 * Quis eſt ex omnibus dijs terrarum iſtarum, qui eruerit terram ſuam de manu mea, vt eruat Dominus Hieruſalem de manu mea?

21 * Et ſiluerunt, & non reſponderunt ei verbum. Mandauerat enim rex dicens, Ne reſpondeatis ei.

תרגום יונתן

11 וַאֲמַר אֶלְיָקִים וְשֶׁבְנָא וְיוֹאָח לְרַב־שָׁקֶה מַלֵּל כְּעַן עִם עַבְדָךְ אֲרָמָיְתָא אֲרֵי שְׁמַעְיִן אֲנַחְנָא וְלָא תְמַלֵּל עִמָּנָא יְהוּדָיְתָא קֳדָם עַמָּא דְעַל שׁוּרְיָא׃
12 וַאֲמַר רַבְשָׁקֶה הֲעַל רִבּוֹנָךְ וְעָלָךְ שְׁלְחָנִי רִבּוֹנִי לְמַלָּלָא יָת פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין הֲלָא עַל גֻּבְרַיָּא דְיָתְבִין עַל שׁוּרְיָא לְמֵיכַל יָת קְרֵיהוֹן וּלְמִשְׁתֵּי יָת מֵימֵי רַגְלֵיהוֹן כְּעִיָּרְיָא עִמְּכוֹן׃
13 וְקָם רַב שָׁקֶה וְאֶכְלִי כָּקֵל רַב יְהוּדָיְתָא וַאֲמַר שְׁמָעוּ יָת פִּתְגָמֵי מַלְכָּא דְרַבְרְבָנָא מַלְכָּא דְאַשּׁוּר׃
14 כְּדֵין אֲמַר מַלְכָּא לָא יְכִל לְשֵׁיזָבָא יָתְכוֹן׃
15 וְלָא יְרַחֵץ יָתְכוֹן חִזְקִיָּה עַל מֵימְרָא דַייָ לְמֵימַר שֵׁיזָבָא יְשֵׁיזְבִנָּא דַייָ וְלָא תִתְמְסַר קִרְתָּא הָדָא בִּידָא דְמַלְכָּא דְאַשּׁוּר׃
16 לָא תְקַבְּלוּן מִן חִזְקִיָּהוּ אֲרֵי כְדֵין אֲמַר מַלְכָּא דְאַשּׁוּר עֲבִדוּ עִמִּי טִיבְלָא וּפוּקוּ לְוָתִי וְאִכְלוּ גְּבַר פֵּרֵי גַפְנֵהּ וּגְבַר פֵּרֵי תֵינוֹהִי וְשָׁתוּ גְּבַר מַיָּא נוּבְהָא׃
17 עַד מֵיתֵי וְאֶדְבַּר יַתְכוֹן לְאַרְעָא טָבָא כְּאַרְעֲכוֹן אַרְעָא עִבּוּר וַחֲמַר אַרְעָא חִקְלִין וְכַרְמִין׃
18 דִּלְמָא יְשַׁדֵּי יַתְכוֹן חִזְקִיָּה לְמֵימַר דַּייָ יְשֵׁיזְבִנָּא שַׁיְזְבִנָּא וְלָא אִתְמְסַר קִרְתָּא הָדָא בִּידָא דְמַלְכָּא דְאַשּׁוּר׃
19 אַיְדַלְמָא תִּפְתַּר וַאֲרַפַּד וְאַיְן דְּתַלְיָה סְפַרְוַיִם וַאֲרֵי שֵׁיזְבוּ יָת שֹׁמְרוֹן מִן יְדִי׃
20 מַן בְּכָל דְּתַלְיָה מִדִּינָתָא הָאִלֵּין דְּשֵׁיזְבוּ יָת אַרְעָתְהוֹן מִן יְדִי אֲרֵי יְשֵׁיזֵב יְיָ יָת יְרוּשְׁלֵם מִן יְדִי׃
21 וְשָׁתְקוּ וְלָא אֲתִיבוּ יְתֵיהּ פִּתְגָמָא אֲרֵי תְּפִקְדָּת מַלְכָּא הֲוָה לְמֵימַר לָא תְּהֵיבוּנֵהּ׃

11 * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἐλιακείμ καὶ σομνᾶς καὶ ἰωᾶς πρὸς ραψάκην· λάλησον δὴ πρὸς σοῦ παῖδάς σου συρι-
στί· ἀκούομεν γὰρ ἡμεῖς· καὶ μὴ λάλει πρὸς ἡμᾶς ἰουδαϊστί, καὶ ἵνατί λαλεῖς εἰς τὰ ὦτα τῶν ἀνθρώπων τῶν
ἐσηκότων ἐπὶ τῷ τείχει;

12 * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸς ραψάκης, μὴ πρὸς τὸν κύ-
ριόν σου ἢ πρὸς ὑμᾶς ἀπέστειλέ με ὁ κύριός μου σοῦ λό-
γοις τούτοις λαλῆσαι, ἀλλὰ πρὸς σοῦ ἀνθρώπους σοῦ κα-
θημένους ἐπὶ τῷ τείχει ἵνα φάγωσι τὸν κόπρον αὐτῶν
καὶ πίωσι τὸ οὖρον αὐτῶν μεθ' ὑμῶν ἅμα;

13 * καὶ ἔστη ραψάκης καὶ ἀνέβοησε φωνῇ μεγάλῃ ἰου-
δαϊστί, καὶ εἶπεν· ἀκούσατε δὴ σοῦ λόγους τοῦ βασιλέως
ἀσσυρίων.

14 * τάδε λέγει ὁ βασιλεύς, μὴ ἀπατάτω ὑμᾶς ἐζε-
κίας λόγοις, οἷς ὁ μὴ δυνήται ῥύσασθαι ὑμᾶς.

15 * καὶ μὴ λεγέτω ὑμῖν ἐζεκίας ὅτι ῥύσεται ὑμᾶς ὁ
θεὸς καὶ ὁ μὴ παραδοθῇ ἡ πόλις αὕτη ἐν χειρὶ βασι-
λέως ἀσσυρίων.

16 * μὴ ἀκούετε ἐζεκίου· τάδε λέγει ὁ βασιλεὺς ἀσσυ-
ρίων· εἰ βούλεσθε δίλογηθῆναι, ἐκπορεύεσθε πρός με,
καὶ φάγεσθε ἕκαστος τὴν ἄμπελον αὐτοῦ καὶ τὰς συ-
κᾶς, καὶ πίεσθε ὕδωρ τοῦ λάκκου αὐτοῦ.

17 ἕως ἂν ἔλθω καὶ λάβω ὑμᾶς εἰς γῆν, ὡς ἡ γῆ ὑμῶν, γῆν
σίτου καὶ οἴνου καὶ ἄρτων καὶ ἀμπελώνων.

18 * μὴ ἀπατάτω ὑμᾶς ἐζεκίας, λέγων· ὁ θεὸς ῥύ(ε)
ται ὑμᾶς· μὴ ἐρρύσαντο οἱ θεοὶ τῶν ἐθνῶν ἕκας τὴν
ἑαυτῶν χώραν ἐκ χειρὸς βασιλέως ἀσσυρίων;

19 * ποῦ ἐστιν ὁ θεὸς ἐμαθ καὶ ἀρφάθ; καὶ ποῦ ὁ θεὸς τῆς
πόλεως σεπφαρυέμ; μὴ ἐσώσαντο ῥύσασθαι τὴν σα-
μάρειαν ἐκ χειρός μου;

20 * τίς τῶν θεῶν πάντων τῶν ἐθνῶν τούτων, ὅστις ἐρρύ-
σατο τὴν γῆν αὐτῶν ἐκ χειρός μου, ἵνα ῥύσηται κύριος ἰε-
ρουσαλὴμ ἐκ χειρός μου;

21 * καὶ ἐσιώπησαν καὶ ἐδεὶς αὐτῷ ἀπεκρίθη λόγον, διὰ τὸ
προστάξαι τὸν βασιλέα μηδὲν ἀποκριθῆναι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Et dixit Eliachim & Sobna, & Ioach ad Rabſacen, Loquere nunc cum ſeruis tuis Syriacè; intelligimus enim nos: nec loquaris nobiſcum Iudaicè coram populo qui eſt ſuper murum.
" Et dixit Rabſaces, Nunquid ad dominum tuum & ad te miſit me dominus meus vt loquar verba hæc? nónne ad viros qui ſedent ſuper murum, vt comedant ſtercora ſua, & bibant vrinam ſuam in obſidione vobiſcum?
" Et ſtetit Rabſaces & clamauit voce magna Iudaicè, & ait: Audite verba regis magni, regis Aſſyriæ.
" Hæc dicit rex, Ne ſeducat vos Ezechias, quia non poterit liberare vos.
" Nec tribuat vobis fiduciam Ezechias in verbo Domini, dicens: Liberando liberabit vos Dominus, & non tradetur ciuitas iſta in manum regis Aſſyriæ. " Nolite obedire Ezechiæ: quia hæc dicit rex Aſſyriæ, Facite mecum pacem, & egredimini ad me, & comedite vnuſquiſque fructum vitis ſuæ, & vnuſquiſque fructum ficulneæ ſuæ, & bibite vnuſquiſque aquam ciſternæ ſuæ.
" Donec veniam & tollam vos in terram bonam, ſicut terra veſtra eſt, terram frumenti & vini, terram agrorum & vinearum.
" Et ne forte ſeducat vos Ezechias, dicens: Dominus liberabit nos. Nunquid potuerunt liberare dij populorum quiſque terram ſuam de manu regis Aſſyriæ?
" Vbi eſt Deus Emath? & Arphad? & vbi eſt Deus Sepharuaim? & quid? Samariam de manu mea eripuerunt?
" Quinam ſunt inter omnes harum prouinciarum deos qui eruerint terram ſuam è manu mea, vt Dominus eripiat è manu mea Ieruſalem?
" Et tacuerunt, & non reſpondentunt ei verbum: quia mandatum regis erat, dicentis: Ne reſpondeatis ei.

Universidad de Deusto
Biblioteca

22 וַיָּבֹא אֶלְיָקִים בֶּן־חִלְקִיָּהוּ אֲשֶׁר־עַל־הַבָּיִת
וְשֶׁבְנָא הַסֹּפֵר וְיוֹאָח בֶּן־אָסָף הַמַּזְכִּיר אֶל־חִזְקִיָּהוּ
קְרוּעֵי בְגָדִים וַיַּגִּידוּ לוֹ אֵת דִּבְרֵי רַבְשָׁקֵה׃

22 * Et ingressus est Eliachim filius Helchię, qui erat super domum, & Sobna scriba, & Iohahe filius Asaph à commentarijs, ad Ezechiam scissis vestibus, & nunciauerunt ei verbum Rapsacis.

לו

1 * וַיְהִי כְּשָׁמְעַ הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ וַיִּקְרַע אֶת־
בְּגָדָיו וַיִּתְכֻּס בַּשָּׂק וַיָּבֹא בֵּית יְהוָה׃

CAP. XXXVII.

1 A ET factum est cùm audisset rex Ezechias scidit vestimenta sua, & obuolutus est sacco, & intrauit in domum Domini.

2 * וַיִּשְׁלַח אֶת־אֶלְיָקִים אֲשֶׁר־עַל־הַבַּיִת וְאֵת
שֶׁבְנָא הַסּוֹפֵר וְאֵת זִקְנֵי הַכֹּהֲנִים מְתֻכַּסִּים בַּשָּׂקִים
אֶל־יְשַׁעְיָהוּ בֶן־אָמוֹץ הַנָּבִיא׃

2 * Et misit Eliachim qui erat super domũ & Sobnan scribam, & seniores de sacerdotibus opertos saccis, ad Esaiam filium Amos prophetam.

3 * וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו כֹּה אָמַר חִזְקִיָּהוּ יוֹם־צָרָה
וְתוֹכֵחָה וּנְאָצָה הַיּוֹם הַזֶּה כִּי־בָאוּ בָנִים עַד־
מַשְׁבֵּר וְכֹחַ אֵין לְלֵדָה׃

3 * Et dixerunt ad eum, Hæc dicit Ezechias, Dies tribulationis & correptionis, & blasphemiæ dies hæc, quia venerunt filij vsque ad partum, & virtus non est pariendi.

4 * אוּלַי יִשְׁמַע יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת־דִּבְרֵי רַבְשָׁקֵה
אֲשֶׁר שְׁלָחוֹ מֶלֶךְ־אַשּׁוּר אֲדֹנָיו לְחָרֵף אֱלֹהִים
חַי וְהוֹכִיחַ בַּדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁמַע יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
וְנָשָׂאתָ תְפִלָּה בְּעַד הַשְּׁאֵרִית הַנִּמְצָאָה׃

4 * Si quomodo audiat Dominus Deus tuus verba Rapsacis quem misit rex Assyriorum dominus suus ad blasphemandum Deum viuentem, & exprobrandum sermonibus quos audiuit Dominus Deus tuus. Leua ergo orationem pro reliquijs quæ repertæ sunt.

5 * וַיָּבֹאוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ אֶל־יְשַׁעְיָהוּ׃

5 * Et venerunt serui regis Ezechiæ ad Esaiam.

6 * וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם יְשַׁעְיָהוּ כֹּה תֹאמְרוּן אֶל־
אֲדֹנֵיכֶם כֹּה אָמַר יְהוָה אַל־תִּירָא מִפְּנֵי הַדְּבָרִים
אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ אֲשֶׁר גִּדְּפוּ נַעֲרֵי מֶלֶךְ־אַשּׁוּר אוֹתִי׃

6 * Et dixit ad eos Esaias, Hæc dicetis domino vestro, Hæc dicit Dominus, Ne timeas à facie verborum quæ audisti, quibus blasphemauerunt pueri regis Assyriorum me.

7 * הִנְנִי נוֹתֵן בּוֹ רוּחַ וְשָׁמַע שְׁמוּעָה וְשָׁב אֶל־
אַרְצוֹ וְהַפַּלְתִּיו בַּחֶרֶב בְּאַרְצוֹ׃

7 * Ecce ego dabo ei spiritum, & audiet nuncium, & reuertetur ad terrã suam, & corruere eum faciam gladio in terra sua.

8 * וַיָּשָׁב רַבְשָׁקֵה וַיִּמְצָא אֶת־מֶלֶךְ אַשּׁוּר נִלְחָם
עַל־לִבְנָה כִּי שָׁמַע כִּי נָסַע מִלָּכִישׁ׃

8 * Reuersus est autem Rapsaces, & inuenit regem Assyriorum prœliantem aduersus Lobnam. Audierat enim quia profectus esset de Lachis.

9 * וַיִּשְׁמַע עַל־תִּרְהָקָה מֶלֶךְ־כּוּשׁ לֵאמֹר יָצָא
לְהִלָּחֶם אִתָּךְ וַיִּשְׁמַע וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל־חִזְקִיָּהוּ
10 לֵאמֹר׃ * כֹּה תֹאמְרוּן אֶל־חִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה
לֵאמֹר לֹא תִנָּתֵן יְרוּשָׁלַ‍ִם בְּיַד מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃

9 * Et audiuit de Taracha rege Æthiopię, dicentes: Egressus est vt pugnet contra te. Quod cùm audisset, misit nuncios ad Ezechiam, dicẽs: 10 * Hęc dicetis Ezechiæ regi Iudæ loquentes, Non te decipiat Deus tuus in quo tu confidis, dicens: Non dabitur Hierusalem in manu regis Assyriorum.

תרגום יונתן

22 וְאָתָא אֶלְיָקִים בַּר חִלְקִיָּה דִּי מְמַנָּא עַל בֵּיתָא וְשֶׁבְנָא סַפְרָא וְיוֹאָח בַּר אָסָף דִּי מְסַנָּא עַל דְּכִרָנַיָּא לְוָת חִזְקִיָּה כַּרְסְבוּעִין לְבִרְשִׁיהוֹן

לז

1 וַהֲוָה כַּד שְׁמַע מַלְכָּא חִזְקִיָּה וּבְזַע יָת לְבוּשׁוֹהִי וְאִתְכְּסִי בְּשַׁקָּא וְעַל לְבַיְת מַקְדְּשָׁא דַיְיָ׃

2 וְשַׁלַּח בַּר שְׁמַע מַלְכָּא חִזְקִיָּה וְיָת אֶלְיָקִים דִּי מְמַנָּא עַל בֵּיתָא וְיָת שֶׁבְנָא סַפְרָא וְיָת סָבֵי כַהֲנַיָּא כַּר מְכַסְיָן שַׁקָּיָא לְוָת יְשַׁעְיָה בַּר אָמוֹץ נְבִיאָה׃

3 וַאֲמַרוּ לֵה כְּדֵין אֲמַר חִזְקִיָּהוּ יוֹם עָקָא וְחִסּוֹדִין וְנָאוֹפָא יוֹמָא הָדֵין אֲרֵי אֲתוֹ בְנַיָּא לְקִיטָא וְעָבֵד אָפְרָעוּתָא לֵית כֹּחָא לְמֵילַד׃

4 מִדֵּילְמָא יִשְׁמַע קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ יָת פִּתְגָמֵי רַב־שָׁקֶה דִּי שְׁלְחֵיהּ מַלְכָּא דְאַתּוּר רְבוֹנֵהּ לְמְחָרְפָא עֲנָא דַיְיָ קַיְמָא וְיוֹכַח בְּפִתְגָמַיָּא דִּשְׁמִיעַ קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ וְתִסְלָק צְלוֹתָא בְּעַד שְׁאָרָא דְּאִשְׁתְּאַר׃

5 וַאֲתוֹ עַבְדֵי מַלְכָּא חִזְקִיָּה בְּצִלּוֹ עַל שֵׁירָא דִּישַׁעְיָה׃

6 וַאֲמַר לְהוֹן יְשַׁעְיָהוּ כְּדֵין תֵּימְרוּן לְרִבּוֹנְכוֹן כְּדֵין אֲמַר יְיָ לָא תִדְחַל מִן קֳדָם פִּתְגָמַיָּא דִּשְׁמַעְתָּא דִּי שְׁלִיחַ מַלְכָּא דְאַתּוּר רְבוֹנֵהּ חַיְבוּהִי לְשׁוּצָפַנַּי׃

7 הָא אֲנָא יָהֵב בֵּהּ רוּחָא וְיִשְׁמַע בִּשְׁוּרָא וְיָתוּב לְאַרְעֵהּ וְאַפְלִינֵהּ בְּחַרְבָא בְּאַרְעֵהּ׃

8 וְתָב רַבְשָׁקֵה וְאַשְׁכַּח מַלְכָּא דְאַתּוּר קְרֵב עַל לִבְנָה אֲרֵי שְׁמַע אֲרֵי נְטַל מִלָּכִישׁ׃

9 וּשְׁמַע עַל תִּרְהָקָה מַלְכָּא דְכוּשׁ לְמֵימַר נְפַק לְאַגָּחָא קְרָבָא עִמָּךְ וְשָׁמַע וְשְׁלַח אִזְדְּרִין לְוָת חִזְקִיָּה לְמֵימַר׃

10 כְּדֵין תֵּימְרוּן לְחִזְקִיָּהוּ מַלְכָּא דִּיהוּדָה לְמֵימַר לָא יְטַעִינָךְ אֱלָהָךְ דְּאַתְּ רָחִיץ בֵּהּ לְמֵימַר לָא

22 * καὶ εἰσῆλθον ἐλιακεὶμ ὁ τοῦ χελκίου ὁ οἰκονόμος καὶ
ὁ σομνᾶ γραμματεὺς καὶ ἰωὰς ὁ τοῦ ἀσὰφ ὁ ὑπομνηματογράφος πρὸς ἐζεκίαν, τὰ ἱερὰ ἱστμένοι σὺν χιτῶνας, καὶ
ἀνήγειλαν αὐτῷ σὺν λόγοις ραψάκου.

22 * Et ingressus est Eliachim filius Helchiæ magister aulæ, & Somna scriba, & Joas filius Asaph à commentariis ad Ezechiam scissi tunicas; & nunciauerunt ei verba Rapsacis.

λζ.

CAP. XXXVII.

1 * Καὶ ἐγένετο ὡς τὸ ἀκοῦσαι τὸν βασιλέα ἐζεκίαν, ἔρρηξεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ περιεβάλετο σάκκον καὶ ἀνέβη
εἰς οἶκον κυρίου.

1 * ET factum est cùm audisset rex Ezechias, scidit vestimenta sua, & indutus est sacco, & ascendit in domum Domini.

2 * καὶ ἀπέστειλε τὸν ἐλιακεὶμ τὸν οἰκονόμον καὶ σομνᾶν
τὸν γραμματέα καὶ τοὺς πρεσβυτέρους τῶν ἱερέων περιβεβλημένους σάκκους πρὸς ἡσαΐαν υἱὸν ἀμὼς τὸν προφήτην.

2 * Et misit Eliachim magistrum aulæ, & Somnam scribam, & seniores Sacerdotum indutos saccis ad Esaiam filium Amos prophetam:

3 * καὶ εἶπαν αὐτῷ· τάδε λέγει ἐζεκίας· ἡμέρα θλίψεως καὶ ὀνειδισμοῦ καὶ ἐλεγμοῦ καὶ ὀργῆς ἡ σήμερον
ἡμέρα· ὅτι ἥκει ἡ ὠδὶν τῇ ὑκτούσῃ· ἰσχὺν δὲ οὐκ ἔχει τοῦ
τεκεῖν.

3 * Et dixerunt ei: Hæc dicit Ezechias; Dies tribulationis & opprobrij & redargutionis & iræ hodierna dies: quia venit dolor parienti, virtutem autem non habet ad pariendum.

4 * εἴπως εἰσακούσαι κύριος ὁ θεός σου τοὺς λόγους ραψάκου οὓς ἀπέστειλε βασιλεὺς ἀσσυρίων ὁ κύριος αὐτοῦ ὀνειδίζειν θεὸν ζῶντα, ὀνειδίζει λόγους οὓς ἤκουσε κύριος ὁ
θεός σου· καὶ δεηθήσῃ περὶ κύριον τὸν θεόν σου περὶ τῶν καταλελειμμένων τούτων.

4 * Si quomodo audiat Dominus Deus tuus verba Rapsaci, quæ misit rex Assyriorum dominus eius ad exprobrandum Deo viuenti, improperat verba, quæ audiuit Dominus Deus tuus, & deprecaberis ad Dominũ Deum tuum pro derelictis his.

5 * καὶ ἦλθον οἱ παῖδες ἐζεκίου πρὸς ἡσαΐαν· καὶ εἶπον
αὐτοῖς ἡσαΐας, ὅτως ἐρεῖτε πρὸς τὸν κύριον ὑμῶν·

5 * Et venerunt serui regis Ezechiæ ad Esaiam. & ait illis Esaias: Sic dicetis ad dominum vestrum:

6 * τάδε λέγει κύριος, μὴ φοβηθῇς ἀπὸ τῶν λόγων
ὧν ἤκουσας, οὓς ὠνείδισάν με οἱ παῖδες βασιλέως
ἀσσυρίων.

6 * Hæc dicit Dominus, Ne timueris à verbis quæ audisti, quibus improperauerunt me legati regis Assyriorum.

7 * ἰδοὺ ἐγὼ ἐμβαλῶ ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα, καὶ ἀκούσας
ἀγγελίαν ἀποστρέψει εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ, καὶ πεσεῖται μα
χαίρᾳ ἐν τῇ γῇ αὐτοῦ.

7 * Ecce ego immittam super eum spiritum, & audiens nuncium reuertetur in regionem suam, & cadet gladio in terra sua.

8 * καὶ ἐπέστρεψε ραψάκης καὶ κατέλαβε τὸν βασιλέα
ἀσσυρίων πολιορκοῦντα λόβναν· καὶ ἤκουσεν ὅτι ἀπῆρεν
ἀπὸ λάχης.

8 * Et reuersus est Rabsaces, & inuenit regem Assyriæ præliantem contra Lobnam; audierat enim quòd profectus esset de Lachis.

9 * καὶ ἐξῆλθεν θαρεὰ βασιλεὺς αἰθιόπων, ἐπολιορκήσαι αὐτὸν· καὶ ἀκούσας ἀπέστρεψε καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸς ἐζεκίαν, λέγων·

9 * Et egressus est Tharra rex Æthiopum, vt obsideret eum. & audiens reuersus est, & misit nuncios ad Ezechiam, dicens:

10 * ὅτως ἐρεῖτε ἐζεκία βασιλεῖ τῆς ἰουδαίας· μὴ ἀπατάτω σε ὁ θεός σου ἐφ' ᾧ σὺ πέποιθας ἐπ' αὐτῷ, λέγων, ὁ μὴ παραδοθῇ ἱερουσαλὴμ ἐν χειρὶ βασιλέως
ἀσσυρίων.

10 * Sic dicetis Ezechiæ regi Judææ: Non decipiat te Deus tuus in quo tu confisus es in eo, dicens: Non tradetur Hierusalem in manu regis Assyriorum.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

22 * Et venit Eliachim filius Elchiæ qui præpositus erat domus, & Sobna scriba, & Ioach filius Asaph, qui constitutus erat super memorialia, ad Ezechiam scissis vestibus, & narrauerunt ei verba Rabsacis.

CAP. XXXVII.

1 ET factum est cùm audisset rex Ezechias, scidit vestimenta sua, & opertus est sacco, & ingressus est in domum sanctuarij Domini.
2 * Et misit Eliachim præpositum domus, & Sobnam scribam, & seniores sacerdotum coopertos saccis ad Esaiam filium Amos prophetam.
3 * Et dixerunt ei, Hæc dicit Ezechias: Dies tribulationis & opprobrij, & blasphemiæ est dies hæc: quia apprehendit nos tribulatio, sicut mulierem quæ sedet ad pariendum, & non est ei robur vt pariat.
4 * Fortè audientur coram Domino Deo tuo verba Rabsacis; quem misit rex Assyriæ dominus suus, vt exprobraret populum Dei viui, & faciet vindictam propter verba quæ audita sunt coram Domino Deo tuo. Deprecare ergo in oratione pro reliquijs quæ remanserunt.
5 * Et venerunt serui regis Ezechiæ ad Esaiam. 6 * Et dixit eis Esaias, Hæc dicetis domino vestro: Hæc dicit Dominus, Ne timeas à facie verborum quæ audisti, quibus exprobrauerunt pueri regis Assyriæ coram me.
7 * Ecce ego dabo in eum spiritum, & audiet nuncium, & reuertetur in terram suam; & cadere eum faciam in gladio in terra sua.
8 * Et reuersus est Rabsaces, & inuenit regem Assyriæ præliantem contra Lobnam; audierat enim quòd profectus esset de Lachis.
9 * Et audiuit de Taracha rege Æthiopiæ dicentes, Egressus est vt ineat bellum tecum: & audiuit, & misit nuncios ad Ezechiam.
10 * Sic dicetis Ezechiæ regi tribus domus Iuda, dicendo: Ne seducat te Deus tuus, in quo tu confidis, dicens: Non tradetur Ierusalem in manum regis Assyriorum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

11 * הִנֵּה ׀ אַתָּה שָׁמַעְתָּ אֲשֶׁר עָשׂוּ מַלְכֵי אַשּׁוּר
לְכָל־הָאֲרָצוֹת לְהַחֲרִימָם וְאַתָּה תִּנָּצֵל׃
12 * הַהִצִּילוּ אוֹתָם אֱלֹהֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־הִשְׁחִיתוּ
אֲבוֹתַי אֶת־גּוֹזָן וְאֶת־חָרָן וְרֶצֶף וּבְנֵי־עֵדֶן אֲשֶׁר
13 בִּתְלַשָּׂר׃ * אַיֵּה מֶלֶךְ־חֲמָת וּמֶלֶךְ אַרְפַּד וּמֶלֶךְ
לָעִיר סְפַרְוַיִם הֵנַע וְעִוָּה׃
14 * וַיִּקַּח חִזְקִיָּהוּ אֶת־הַסְּפָרִים מִיַּד הַמַּלְאָכִים
וַיִּקְרָאֵהוּ וַיַּעַל בֵּית יְהוָה וַיִּפְרְשֵׂהוּ חִזְקִיָּהוּ
לִפְנֵי יְהוָה׃
15 * וַיִּתְפַּלֵּל חִזְקִיָּהוּ אֶל־יְהוָה לֵאמֹר׃
16 * יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יֹשֵׁב הַכְּרֻבִים
אַתָּה־הוּא הָאֱלֹהִים לְבַדְּךָ לְכָל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ
אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ׃
17 * הַטֵּה יְהוָה ׀ אָזְנְךָ וּשְׁמַע פְּקַח יְהוָה עֵינֶךָ
וּרְאֵה וּשְׁמַע אֵת כָּל־דִּבְרֵי סַנְחֵרִיב אֲשֶׁר שָׁלַח
לְחָרֵף אֱלֹהִים חָי׃
18 * אֲמָנָם יְהוָה הֶחֱרִיבוּ מַלְכֵי אַשּׁוּר אֶת־כָּל־
הָאֲרָצוֹת וְאֶת־אַרְצָם׃
19 * וְנָתַן אֶת־אֱלֹהֵיהֶם בָּאֵשׁ כִּי לֹא אֱלֹהִים הֵמָּה
כִּי אִם־מַעֲשֵׂה יְדֵי־אָדָם עֵץ וָאֶבֶן וַיְאַבְּדוּם׃
20 * וְעַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ הוֹשִׁיעֵנוּ מִיָּדוֹ וְיֵדְעוּ
כָל־מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ כִּי־אַתָּה יְהוָה לְבַדֶּךָ׃
21 * וַיִּשְׁלַח יְשַׁעְיָהוּ בֶן־אָמוֹץ אֶל־חִזְקִיָּהוּ לֵאמֹר
כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הִתְפַּלַּלְתָּ אֵלַי
אֶל־סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃
22 * זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה עָלָיו בָּזָה לְךָ
לָעֲגָה לְךָ בְּתוּלַת בַּת־צִיּוֹן אַחֲרֶיךָ רֹאשׁ הֵנִיעָה
23 בַּת יְרוּשָׁלָם׃ * אֶת־מִי חֵרַפְתָּ וְגִדַּפְתָּ וְעַל־
מִי הֲרִימוֹתָה קוֹל וַתִּשָּׂא מָרוֹם עֵינֶיךָ אֶל־קְדוֹשׁ
יִשְׂרָאֵל׃

11 * Ecce tu audisti omnia quæ fecerunt reges Assyriorum omnibus terris, quas subuerterunt: & tu poteris liberari?
12 * Nunquid eruerunt eos dij gentium, quos subuerterunt patres mei, Gozan & Aran, & Reseph, & filios Eden qui erant in Thalassar?
13 * Vbi est rex Emath, & rex Arphath, & rex vrbis Sepharuaim Ana & Aua?
14 * Et tulit Ezechias libros de manu nunciorum, & legit eos, & ascendit in domum Domini, & expandit eos coram Domino.
15 * Et orauit ad Dominum: dicens,
16 * Domine exercituum Deus Israel qui sedes super cherubim, tu es Deus solus omnium regnorum terræ, tu fecisti cælum & terram.
17 * Inclina Domine aurem tuam & audi; aperi Domine oculos tuos & vide; & audi omnia verba Sennacherib, quæ misit ad blasphemandum Deum viuentem.
18 * Verè enim Domine desertas fecerunt reges Assyriorum terras, & regiones earum.
19 * Et dederunt deos earum igni; non enim erant dij, sed opera manuum hominum, lignum & lapis; & comminuerunt eos.
20 * Et nunc Domine Deus noster salua nos de manu eius, & cognoscant omnia regna terræ, quia tu es Dominus solus.
21 * Et misit Esaias filius Amos ad Ezechiam: dicens, Hæc dicit Dominus Deus Israel: Pro quibus rogasti me de Sennacherib rege Assyriorum:
22 * Hoc est verbum quod locutus est Dominus super eum. Despexit te & subsannauit te virgo filia Sion: post te caput mouit filia Hierusalem.
23 * Cui exprobrasti, & quem blasphemasti, & super quem exaltasti vocem, & leuasti altitudinem oculorum tuorum ad sanctum Israel?

תרגום יונתן

11 הָא אַתְּ שְׁמַעְתָּ דַּעֲבָדוּ מַלְכֵי אַחוּר לְכָל מְדִינָתָא לְגַמָּרוּתְהוֹן וְאַתְּ מְדַמֵּי לְאִשְׁחֵיזָבָא׃ 12 הֲשֵׁיזְבָא יְהוֹן דַּחֲלָת עַמְמַיָּא
דְּחַבְּלוּ אֲבָהָתַי יָת גּוֹזָן וְיָת חָרָן וְרֶצֶף וּבְנֵי עֵדֶן דִּבְתְלַשָּׂר׃ 13 אַן מַלְכָּא דַחֲמָת וּמַלְכָּא דְאַרְפַּד וּמַלְכָּא דִּלְקַרְתָּא סְפַרְוַיִם הֲלָא מַלְטְלִנוּן
וְאַלְיוּתוּן׃ 14 וּנְסַב חִזְקִיָּה יָת אִגְּרָתָא מִיַּד אִזְגַּדְיָא וּקְרָא חַד מִנְּהוֹן וּסְלִק לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָי וּפַרְסֵה חִזְקִיָּה קֳדָם יְיָי׃
15 וְצַלִּי חִזְקִיָּה קֳדָם יְיָי לְמֵימַר׃ 16 יְיָי צְבָאוֹת אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל דִּשְׁכִינְתֵּהּ שָׁרְיָא עַיִל מִן כְּרוּבַיָּא אַתְּ הוּא אֱלָהָא וְלֵית בַּר מִנָּךְ
לְכָל מַלְכְּוָת אַרְעָא אַתְּ עֲבַדְתָּא יָת שְׁמַיָּא וְיָת אַרְעָא׃ 17 גְּלֵי קֳדָמָךְ יְיָי וְדוּן וּשְׁמִיעַ קֳדָמָךְ יְיָי וְאִתְפְּרַע וְעֲבַד פֻּרְעָנוּת עַל כָּל פִּתְגְּמֵי
סַנְחֵרִיב דְּשָׁלַח לְחַסָּדָא עַמָּא דַיְיָי קַיְמָא׃ 18 בְּקֻשְׁטָא יְיָי אַחֲרִבוּ מַלְכֵי אַחוּר יָת כָּל מְדִינָתָא וְיָת אַרְעָהוֹן׃
19 וּסוּקְדִין יָת מַעֲוָתְהוֹן בְּנוּרָא אֲרֵי לָא טַעֲוָן דְּאִית בְּהוֹן צְרוּךְ אִנּוּן אֱלָהָן עוּבְדֵי יְדֵי אֱנָשָׁא אָעָא וְאַבְנָא וְאוּבְדוּנוּן׃
20 וּכְעַן יְיָי אֱלָהָא פַּרְקָנָא מִן יְדֵיהּ וְיִדְעוּן כָּל מַלְכְּוָת אַרְעָא אֲרֵי אַתְּ יְיָי לֵית בַּר מִנָּךְ׃
21 וּשְׁלַח יְשַׁעְיָה בַּר אָמוֹץ לְוָת חִזְקִיָּה לְמֵימַר כִּדְנָן אָמַר יְיָי אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל דִּבְעֵיתָא מִן קֳדָמַי עַל סַנְחֵרִיב מַלְכָּא דְאַחוּר׃
22 דֵּין פִּתְגָמָא דִּי גְזַר יְיָי עֲלוֹהִי מְבַסְּרָא עֲלָךְ מְעִיקָא עֲלָךְ מַלְכוּת כְּנִשְׁתָּא דְצִיּוֹן בָּתְרָךְ רֵישֵׁיהוֹן מְנִידִין עַמָּא דְבִירוּשְׁלָם׃
23 יָת מַן חַסַּדְתָּא וְעַל מַן אִתְרַבְרַבְתָּא וּקְדָם מַן אֲרֵימְתָּא קָלָא חֲקַפְתָּא לְרוּמָא עֵינָךְ וַאֲמַרְתָּא מִדִּין דְּלָא כָשְׁרִין קֳדָם קַדִּישָׁא דְיִשְׂרָאֵל׃

11 * Ecce tu non audisti quæ fecerunt reges Assyriorum omni terræ quam destruxerunt & tu liberaberis?
12 * Nunquid liberauerunt eos dij gentium quos perdiderunt patres mei: & Gozan, & Charran, & Rase in regione Theemath?
13 * Vbi sunt reges Emath, & vbi Arphath, & vbi ciuitatis Sepharuaim, Ana & Aua?
14 * Et accepit Ezechias librum à nunciis, & legit illum; & ascendit in domum Domini, & aperuit illum, coram Domino.
15 * Et orauit Ezechias ad Dominum: dicens.
16 * Domine Sabaoth Deus Israel qui sedes super cherubim, tu es Deus solus omnis regni orbis terræ: tu fecisti cælum & terram.
17 * Inclina Domine aurem tuam; exaudi Domine, aperi Domine oculos tuos, inspice Domine & vide, & audi omnia verba Senacherib, quæ misit ad exprobrandum Deum viuentem.
18 * In veritate enim Domine, desolauerunt reges Assyriorum orbem terræ totum, & regionem eorum.
19 * Et iniecerunt idola eorum in ignem: non enim dij erant, sed opera manuum hominum, ligna & lapides, & destruxerunt eos.
20 * Tu Domine Deus noster salua nos de manu eorum, vt cognoscat omne regnũ terræ, quia tu es Deus solus.
21 * Et missus est Esaias filius Amos ad Ezechiam, & dixit ei: Hæc dicit Dominus Deus Israel, Audiui quæ orasti ad me de Senacherib rege Assyriorum.
22 * Hoc verbum quod locutus est de eo Deus: Despexit te & subsannauit te virgo filia Sion; super te caput mouit, filia Hierusalem.
23 * Cui exprobrasti & irritasti? aut ad quem exaltasti vocem tuam, & leuasti in excelsum oculos tuos in sanctum Israel?

11 * ἰδοὺ σὺ οὐκ ἤκουσας ἃ ἐποίησαν βασιλεῖς ἀσσυρίων πᾶσαν τὴν γῆν ἣν ἀπώλεσαν καὶ σὺ ῥυθήσῃ;
12 * μὴ ἐρρύσαντο αὐτοὺς οἱ θεοὶ τῶν ἐθνῶν οὓς ἀπώλεσαν οἱ πατέρες μου· τήν τε γῶζαν καὶ χαρρὰν, καὶ ῥασεμαιησὶν ἐν χώρᾳ θεεμάθ;
13 * ποῦ εἰσὶν οἱ βασιλεῖς ἐμάθ, καὶ ποῦ ἀρφάθ, καὶ ποῦ πόλεως σεφφαρουέμ, ἀνανεοῦ καὶ γαυσά;
14 * καὶ ἔλαβεν ἐζεκίας τὸ βιβλίον παρὰ τῶν ἀγγέλων, καὶ ἀνέγνω αὐτό· καὶ ἀνέβη εἰς οἶκον κυρίου καὶ ἤνοιξεν αὐτὸ, ἐναντίον κυρίου.
15 * καὶ προσηύξατο ἐζεκίας πρὸς κύριον· λέγων.
16 * κύριε σαβαὼθ ὁ θεὸς ἰσραὴλ ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν χερουβείμ, σὺ εἶ ὁ θεὸς μόνος πάσης βασιλείας τῆς οἰκουμένης· σὺ ἐποίησας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν.
17 * κλίνον κύριε τὸ οὖς σου· εἰσάκουσον κύριε· ἄνοιξον κύριε τοὺς ὀφθαλμούς σου· εἴσβλεψον κύριε καὶ ἴδε, καὶ ἄκουσον πάντας τοὺς λόγους σεναχειρήμ, οὓς ἀπέστειλεν ὀνειδίζειν θεὸν ζῶντα.
18 * ἐπ' ἀληθείας γὰρ κύριε, ἠρήμωσαν βασιλεῖς ἀσσυρίων τὴν οἰκουμένην ὅλην καὶ τὴν χώραν αὐτῶν.
19 * καὶ ἐνέβαλον τὰ εἴδωλα αὐτῶν εἰς τὸ πῦρ· οὐ γὰρ θεοὶ ἦσαν, ἀλλ' ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων, ξύλα καὶ λίθοι καὶ ἀπώλεσαν αὐτούς.
20 * σὺ κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν σῶσον ἡμᾶς ἐκ χειρὸς αὐτῶν· ἵνα γνῷ πᾶσα βασιλεία τῆς γῆς, ὅτι σὺ εἶ ὁ θεὸς μόνος.
21 * καὶ ἀπεστάλη ἡσαΐας υἱὸς ἀμὼς πρὸς ἐζεκίαν, καὶ εἶπεν αὐτῷ· τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ· ἤκουσα ἃ προσηύξω πρός με περὶ σεναχειρὴμ βασιλέως ἀσσυρίων.
22 * οὗτος ὁ λόγος ὃν ἐλάλησε περὶ αὐτοῦ ὁ θεός· ἐφαύλισέν σε καὶ ἐξεμυκτήρησέ σε παρθένος θυγάτηρ σιὼν ἐπὶ σοὶ κεφαλὴν ἐκίνησε θυγάτηρ ἱερουσαλήμ·
23 * τὸν τίνα ὠνείδισας καὶ παρώξυνας; ἢ πρὸς τίνα ὕψωσας τὴν φωνήν σου; καὶ ἦρας εἰς ὕψος τοὺς ὀφθαλμούς σου εἰς τὸν ἅγιον τοῦ ἰσραήλ;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Ecce tu audisti quid fecerint reges Assyrij omnibus prouincijs vt disperderent eas, & te euasurum putas?
12 Nunquid liberauerunt eos dij populorum, quos dissipauerunt patres mei; Gozan & Haran, & Reseph, & filios Eden, qui erant in Thelasar?
13 Vbi est rex Emath & rex Arphad, & rex ciuitatis Sepharuaim? nónne transmigrare fecit eos, & in captiuitatem duxit?
14 Et tulit Ezechias epistolas de manu nunciorum, & legit vnam ex eis, & ascendit in domum sanctuarij Domini; & expandit eam Ezechias coram Domino.
15 Et orauit Ezechias coram Domino: dicens.
16 Domine exercituum Deus Israel, cuius maiestas habitat super cherubim; tu es Deus, & nullus est præter te, in omnibus regnis terræ. tu fecisti cælos & terram.
17 Manifestum est coram te Domine, & iudica; & auditum est coram te Domine, & vlciscere, & fac vindictam super omnia verba Senacherib, qui misit ad exprobrandum populum Dei viui.
18 Verè Domine desertas fecerunt reges Assyrij omnes prouincias & terras earum.
19 Et incenderunt idola earum igni; idola enim sunt in quibus nulla est vtilitas, sed sunt opera manuum hominum, lignum & lapis, & disperderunt ea.
20 Et nunc Domine Deus noster, salua nos de manu eius, & scient omnia regna terræ, quia tu es Dominus, & nullus est præter te.
21 Et misit Esaias filius Amos ad Ezechiam: dicens, Hæc dicit Dominus Deus Israel, Quia rogasti à facie mea super Senacherib regem Assyriæ:
22 Hoc est verbum quod decreuit Dominus super eum: Despexit te, tribulauit te; regnum cœtus Sion: post te capita sua mouerunt, popule qui habitas in Hierusalem.
23 Cui exprobrasti, & super quem magnificatus es, & contra quem extulisti vocem? & sustulisti in excelsum oculos tuos; & dixisti verba quæ non sunt recta coram sancto Israel?

24 ביד עבדיך חרפת אדני ותאמר ברב רכבי אני עליתי מרום הרים ירכתי לבנון ואכרת קומת ארזיו מבחר ברושיו ואבוא מרום קצו יער כרמלו:
25 אני קרתי ושתיתי מים ואחרב בכף פעמי כל יאורי מצור:
26 הלא שמעת למרחוק אותה עשיתי מימי קדם ויצרתיה עתה הבאתיה ותהי להשאות גלים נצים ערים בצורות:
27 וישביהן קצרי יד חתו ובשו היו עשב שדה וירק דשא חציר גגות ושדמה לפני קמה:
28 ושבתך וצאתך ובאך ידעתי ואת התרגזך אלי:
29 יען התרגזך אלי ושאננך עלה באזני ושמתי חחי באפך ומתגי בשפתיך והשבתיך בדרך אשר באת בה:
30 וזה לך האות אכול השנה ספיח ובשנה השנית שחיס ובשנה השלישית זרעו וקצרו ונטעו כרמים ואכול פרים:
31 ויספה פליטת בית יהודה הנשארה שרש למטה ועשה פרי למעלה:
32 כי מירושלם תצא שארית ופליטה מהר ציון קנאת יהוה צבאות תעשה זאת:
33 לכן כה אמר יהוה אל מלך אשור לא יבוא אל העיר הזאת ולא יורה שם חץ ולא יקדמנה מגן ולא ישפך עליה סללה:
34 בדרך אשר בא בה ישוב ואל העיר הזאת לא יבוא נאם יהוה:
35 וגנותי על העיר הזאת להושיעה למעני ולמען דוד עבדי:

24 In manu seruorū tuorum exprobrasti Domino, & dixisti, In multitudine quadrigarum mearum ego ascendi in altitu-
E dinem montium, iuga Libani; & succidam excelsa cedrorum eius, electas abietes illius, & introibo altitudinem summitatis eius, saltum Carmeli eius.
25 Ego fodi & bibi aquam, & siccaui vestigio pedis mei omnes riuos aggerum.
26 Nunquid non audisti quæ olim fecerim ei? Ex diebus antiquis ego plasmaui illud, & nunc adduxi, & factum est in eradicationem collium compugnātium & ciuitatum munitarum.
27 Habitatores earum breuiata manu cōtremuerunt, & confusi sunt; facti sunt sicut fœnum agri & gramen pascuæ, & herba tectorum, quæ exaruit antequam maturesceret.
28 Habitationē tuam & egressum tuum, & introitum tuum ego cognoui, & insaniam tuam contra me.
29 Cùm fureres aduersum me, superbia tua ascendit in aures meas. Ponam ergo circulum in naribus tuis, & frenum in labijs tuis, & reducam te in via per quam venisti.
30 Tibi autem hoc erit signum: Comede hoc anno quæ sponte nascuntur, & in anno secundo pomis vescere: in anno autem tertio seminate & metite, & plantate vineas, & comedite fructum earum.
31 Et emittet id quod saluatum fuerit de domo Iuda, & quod reliquum est radicem deorsum, & faciet fructum sursum.
32 Quia de Hierusalem exibunt reliquiæ, & saluatio de monte Sion. Zelus Domini exercituum faciet istud.
33 Propterea hæc dicit Dominus de rege Assyriorum, Non intrabit ciuitatem hanc, & non iaciet ibi sagittam, & non occupabit eam clypeus, & non mittet in circuitu
34 eius aggerem. In via qua venit, per eam reuertetur, & ciuitatem hanc nō ingredie-
35 tur, dicit Dominus. Et protegam ciuitatem istam vt saluem eam propter me & propter Dauid seruum meum.

Quia per nuncios exprobrasti Domino: tu enim dixisti, Multitudine curruum ego ascendi in altitudinem montium, & in extrema Libani, & succidi altitudinem cedri eius & pulchritudinem cupressi; & intraui in altitudinem partis syluæ. 24

Et posui pontem, & desolaui aquas & omnem congregationem aquæ. 25

Non hæc audisti olim quæ ego feci? à diebus antiquis decreui: nunc autem ostendi, vt desolarem gentes in munitionibus, 26

Et habitantes in ciuitatibus munitis: remisi manus, & exaruerunt & fuerunt quasi fœnum aridum in tectis & vt gramen. 27

Nunc autem ocium tuum & exitum tuū, & introitum tuum ego scio. 28

At furor tuus quo iratus es, & amaritudo tua ascendit ad me: & imponam circulum in nasum tuum, & frenum in labia tua, & reuerti faciam te via qua venisti in ea. 29

Hoc autem tibi signum; Comede hoc anno quæ seminasti, at anno secundo reliquias; at tertio seminantes metite & plantate vineam, & comedite fructum eorum. 30

Et erunt derelicti in Judæa, mittent radicem deorsum, & facient semen sursum. 31

Quia de Hierusalem exibunt relicti, & saluati de monte Sion. Zelus Domini Sabaoth fecit hæc. 32

Propterea sic dicit Dominus ad regem Assyriorum, Non intrabit in ciuitatem hanc neq; mittet in eam sagittam, neque mittet in eam scutum, neque circundabit super eam vallum. 33

Sed via qua venit, in ea reuertetur, & in ciuitatem hanc non intrabit: hæc dicit Dominus. 34

Protegam super ciuitatem istam vt saluem eam, propter me & propter Dauid seruum meum. 35

24 ὅτι δι᾽ ἀγγέλων ὠνείδισας κύριον· σὺ γὰρ εἶπας, τῷ πλήθει τῶν ἁρμάτων ἐγὼ ἀνέβην εἰς ὕψος ὀρέων καὶ εἰς τὰ ἔσχατα τοῦ λιβάνου, καὶ ἔκοψα τὸ ὕψος κέδρου αὐτοῦ καὶ τὸ κάλλος τῆς κυπαρίσσου· καὶ εἰσῆλθον εἰς ὕψος μέρους τοῦ δρυμοῦ.
25 καὶ ἔθηκα γέφυραν, καὶ ἠρήμωσα ὕδατα καὶ πᾶσαν συναγωγὴν ὕδατος.
26 οὐ ταῦτα ἤκουσας πάλαι ἃ ἐγὼ ἐποίησα; ἐξ ἡμερῶν ἀρχαίων συνέταξα· νῦν δὲ ἐπέδειξα, ἐξερημῶσαι ἔθνη ἐν ὀχυροῖς.
27 καὶ οἰκοῦντας ἐν πόλεσιν ὀχυραῖς· ἀνῆκα τὰς χεῖρας καὶ ἐξηράνθησαν καὶ ἐγένοντο ὡς χόρτος ξηρὸς ἐπὶ δωμάτων καὶ ὡς ἄγρωστις.
28 νῦν δὲ τὴν ἀνάπαυσίν σου καὶ τὴν ἔξοδόν σου καὶ τὴν εἴσοδόν σου ἐγὼ ἐπίσταμαι.
29 ὁ δὲ θυμός σου ὃν ἐθυμώθης, καὶ ἡ πικρία σου ἀνέβη πρός με· καὶ ἐμβαλῶ φιμὸν εἰς τὴν ῥῖνά σου καὶ χαλινὸν εἰς τὰ χείλη σου· καὶ ἀποστρέψω σε τῇ ὁδῷ ᾗ ἦλθες ἐν αὐτῇ.
30 τοῦτο δέ σοι τὸ σημεῖον· φάγε τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν ἃ ἔσπαρκας, τῷ δὲ ἐνιαυτῷ τῷ δευτέρῳ τὸ κατάλειμμα· τῷ δὲ τρίτῳ σπείραντες ἀμήσατε καὶ φυτεύσατε ἀμπελῶνα, καὶ φάγεσθε τὸν καρπὸν αὐτῶν.
31 καὶ ἔσονται οἱ καταλελειμμένοι ἐν τῇ ἰουδαίᾳ, φύσουσι ῥίζαν κάτω καὶ ποιήσουσι σπέρμα ἄνω.
32 ὅτι ἐξ ἱερουσαλὴμ ἐξελεύσονται οἱ καταλελειμμένοι, καὶ οἱ σωζόμενοι ἐξ ὄρους σιών· ὁ ζῆλος κυρίου σαβαὼθ ἐποίησε ταῦτα.
33 διὰ τοῦτο οὕτως λέγει κύριος ἐπὶ βασιλέα ἀσσυρίων, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς τὴν πόλιν ταύτην οὐδὲ μὴ βάλῃ ἐπ᾽ αὐτὴν βέλος, οὐδὲ μὴ βάλῃ ἐπ᾽ αὐτὴν θυρεόν, οὐδὲ μὴ κυκλώσῃ ἐπ᾽ αὐτὴν χάρακα.
34 ἀλλὰ τῇ ὁδῷ ᾗ ἦλθεν ἐπ᾽ αὐτῇ ἀποστραφήσεται, καὶ εἰς τὴν πόλιν ταύτην οὐ μὴ εἰσέλθῃ· τάδε λέγει κύριος,
35 ὑπερασπιῶ ὑπὲρ τῆς πόλεως ταύτης τοῦ σῶσαι αὐτήν, δι᾽ ἐμὲ καὶ διὰ δαυὶδ τὸν δοῦλόν μου.

תרגום יונתן

24 ביד עבדך חסדתא עמא דיוי ואמרת בסגיאות רתיכי אנא סלקת לתקוף כרכיהון ואף איחוד בית מקדשהון ואקטול שפר גבריהון מבחר שלטוניהון ואכבש קרית תקפהון ואשיצי סגי משריתהון:
25 אנא חויתי חפר גובין ושתי מין ותפתת בפרסי רגלי עמא דעמי כל מי נהרין עמיקין:
26 הלא שמעת מלקדמין מה דעבדית לפרעה מלכא דמצרים על דשלט בהון ואף עלך אתנביו נביאי בני ישראל הא הכדתא ודא חזיא קדמי מיומי קדם למעבד לך ואף אתקנתה כען איתיתה ודא הות לך לתקלא על דהואה קדמך כאתרגושת גלין דשחו קרוין כריכן:
27 ויתביהון אתקציר חילהון אתברו ובהיתו הוו כעסב חקלא וכירוק דתאה כעסב אגריא דסלק עד לא מטא למהוי שבלין:
28 ומתבך בעיצה ומפקך לאגחא קרבא ומיתך לארעא דישראל גלן קדמי וית דארגזתא קדמי גלו:
29 חלף דארגזתא על מימרי ואתרגושתך סלקא לקדמי ואשוי שירין בליסתך וזמם בספותך ואתיבינך בארחא דאתיתא בה:
30 ודין לך אתא אכל בשתא הדין כתין ובשתא תניתא בה כתין ובשתא תליתאה זרעו וחצדו ונצובו כרמין ואכלו אבהון:
31 ויוספון משיזבא דבית יהודה דישתארון כאילן דמשלח שורשוהי מלרע ומרים ענפיה לעילא:
32 ארי מירושלם יפקון שאר צדיקיא ושזבת מקימי אוריתא מטורא דציון במימרא דיוי צבאות תתעבד דא:
33 בכן כדנן אמר יוי על מלכא דאתור לא יעול לקרתא הדא ולא יקשה תמן גיר ולא יקדמינה בתריסין ולא יצבר עלהא מליתא:
34 בארחא דאתא בה יתוב ולקרתא הדא לא יעול אמר יוי:
35 ואגין על קרתא הדא למפרקה בדיל מימרי ובדיל דוד עבדי:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

24 In manu seruorum tuorum exprobrasti populo Domini, & dixisti: Cum multitudine quadrigarum mearum ego ascendam in munitionem ciuitatum eorum, & insuper capiam domum sanctuarij eorum, & occidam pulcherrimos inter fortes eorum, & electos principes eorum, & subijciam ciuitatem fortitudinis eorum; & consumam multitudinem exercitus eorum. 25 Ego fodi cisternas, & bibi aquas; & conculcaui vestigijs pedum populi qui mecū est, omnes aquas fluminum profundorū. 26 Nónne olim audisti quid fecerim Pharaoni, regi Aegypti, eò quòd dominatus esset eorū? etiam de te prophetauerunt prophetæ filiorum Israel, & non egisti pœnitentiam; & hoc visum est ante me à diebus antiquis, vt facerem tibi: & etiam præparaui illud; & nunc adduxi illud: & hoc fuit tibi in ruinam, eò quòd facta sint coram te, sicut tumultus fluctuum, quo humiliatæ sunt ciuitates munitæ. 27 Et habitatorum eius virtus abbreuiata est, contriti sunt, & confusi facti sunt sicut herba agri, & sicut olus viride, quasi fœnum tectorum, quod tollitur antequam perueniat ad spicam. 28 Et sessio tua in consilio, & egressus tuus ad pugnandum; & introitus tuus in terram Israel manifesta sunt coram me. & quòd prouocaris me ad iram, coram me manifestum est. 29 Pro eo quòd prouocasti contra verbum meum, & tumultus tuus ascendit in conspectu meo; ponam armillas in maxilla tua, & frenum in labijs tuis, & reducam te per viam qua venisti. 30 Et hoc tibi erit signum, Comede hoc anno quæ sponte nascuntur, & in anno secundo quod ex illis renascitur; & in anno tertio, seminate, & metite, & plātate vineas, & comedite fructum eorum. 31 Et addent qui liberati fuerint de domo Iuda, & qui remanserint, sicut arbor, quæ mittit radices deorsum, & eleuantur rami eius sursum. 32 Quoniam de Hierusalem egredientur reliqui iusti, & erepti confirmantes legem de monte Sion. In verbo Domini exercituum fiet hoc. 33 Propterea hæc dicit Dominus super regem Assyriæ, Non intrabit ciuitatem hanc, & non iaciet ibi sagittam, & non occupabit eam clypeis, & non congeret contra eam aggerem. 34 Per viam qua venit, per eam reuertetur; & ciuitatem hanc non ingredietur, dicit Dominus. 35 Et protegam ciuitatem hanc, vt saluem eam propter verbum meum, & propter Dauid seruum meum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

36 ‡ Egressus est autem angelus Domini, & percussit in castris Assyriorum centum octoginta quinque millia. Et surrexerunt manè, & ecce omnes cadauera mortuorum.

37 ‡ Et egressus est & abijt, & reuersus est Senacherib rex Assyriorum, & habitauit in Niniue.

38 ‡ Et factum est cùm adoraret in templo Nesrach Deum suum, Adramelech & Sarasar filij eius percusserunt eum gladio, fugeruntque in terram Ararat: & regnauit Asaraddon filius eius pro eo.

CAP. XXXVIII.

1 A IN diebus illis ægrotauit Ezechias vsque ad mortem, & introiuit ad eum Esaias filius Amos Propheta, & dixit ei, Hæc dicit Dominus, Dispone domui tuæ, quia morieris tu & non viues.

2 ‡ Et conuertit Ezechias faciem suam ad parietem, & orauit ad Dominum.

3 ‡ Et dixit, Obsecro Domine memento quæso quomodo ambulauerim coram te in veritate, & in corde perfecto, & quod bonum est in oculis tuis fecerim. Et fleuit Ezechias fletu magno.

4 ‡ Et factum est verbum Domini ad Esaiam: dicens.

5 ‡ Vade & dic Ezechiæ, Hæc dicit Dominus Deus Dauid patris tui, Audiui orationem tuam, vidi lachrymas tuas. Ecce ego adijciam super dies tuos quindecim annos.

6 ‡ Et de manu regis Assyriorum eruam te, & ciuitatem istam, & protegam eam.

7 ‡ Hoc autem tibi erit signum à Domino, quia faciet Dominus verbū hoc quod locutus est.

8 ‡ Ecce ego reuerti faciam vmbram linearum, per quas descenderat in horologio Achaz in Sole retrorsùm decem lineis. Et reuersus est Sol decem gradibus per quos descenderat.

36 וַיֵּצֵא מַלְאַךְ יְהוָה וַיַּךְ בְּמַחֲנֵה אַשּׁוּר מֵאָה
וּשְׁמוֹנִים וַחֲמִשָּׁה אֲלָפִים וַיַּשְׁכִּימוּ בַבֹּקֶר וְהִנֵּה
כֻלָּם פְּגָרִים מֵתִים׃

37 וַיִּסַּע וַיֵּלֶךְ וַיָּשָׁב סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ־אַשּׁוּר וַיֵּשֶׁב
בְּנִינְוֵה׃

38 וַיְהִי הוּא מִשְׁתַּחֲוֶה בֵּית נִסְרֹךְ אֱלֹהָיו
וְאַדְרַמֶּלֶךְ וְשַׂרְאֶצ�er בָּנָיו הִכֻּהוּ בַחֶרֶב וְהֵמָּה
נִמְלְטוּ אֶרֶץ אֲרָרָט וַיִּמְלֹךְ אַסַּר־חַדֹּן בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃

לח

1 בַּיָּמִים הָהֵם חָלָה חִזְקִיָּהוּ לָמוּת וַיָּבוֹא אֵלָיו
יְשַׁעְיָהוּ בֶן־אָמוֹץ הַנָּבִיא וַיֹּאמֶר אֵלָיו כֹּה־אָמַר
יְהוָה צַו לְבֵיתֶךָ כִּי מֵת אַתָּה וְלֹא תִחְיֶה׃

2 וַיַּסֵּב חִזְקִיָּהוּ פָּנָיו אֶל־הַקִּיר וַיִּתְפַּלֵּל אֶל־
יְהוָה׃

3 וַיֹּאמַר אָנָּה יְהוָה זְכָר־נָא אֵת אֲשֶׁר הִתְהַלַּכְתִּי
לְפָנֶיךָ בֶּאֱמֶת וּבְלֵבָב שָׁלֵם וְהַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי
וַיֵּבְךְּ חִזְקִיָּהוּ בְּכִי גָּדוֹל׃

4 וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה אֶל־יְשַׁעְיָהוּ לֵאמֹר׃

5 הָלוֹךְ וְאָמַרְתָּ אֶל־חִזְקִיָּהוּ כֹּה־אָמַר יְהוָה
אֱלֹהֵי דָוִד אָבִיךָ שָׁמַעְתִּי אֶת־תְּפִלָּתֶךָ רָאִיתִי
אֶת־דִּמְעָתֶךָ הִנְנִי יוֹסִף עַל־יָמֶיךָ חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה
שָׁנָה׃

6 וּמִכַּף מֶלֶךְ־אַשּׁוּר אַצִּילְךָ וְאֶת־הָעִיר הַזֹּאת
וְגַנּוֹתִי עַל־הָעִיר הַזֹּאת׃

7 וְזֶה־לְּךָ הָאוֹת מֵאֵת יְהוָה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה יְהוָה
אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבֶּר׃

8 הִנְנִי מֵשִׁיב אֶת־צֵל הַמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר יָרְדָה
בְמַעֲלוֹת אָחָז בַּשֶּׁמֶשׁ אָחֳרַנִּית עֶשֶׂר מַעֲלוֹת וַתָּשָׁב
הַשֶּׁמֶשׁ עֶשֶׂר מַעֲלוֹת בַּמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר יָרְדָה׃

תרגום יונתן

36 וּנְפַק מַלְאָכָא דַיְיָ וּקְטַל בְּמַשְׁרְיָתָא דְּאַתּוּר מְאָה וּתְמָנֵן וְחַמְשָׁא אַלְפִין וְאַקְדְּמוּ בְצַפְרָא וְהָא כֻלְּהוֹן פִּגְרִין מְיָתִין׃

37 וְשַׁלַּח וַאֲזַל וְתָב סַנְחֵרִיב מַלְכָּא דְאַתּוּר וִיתֵב בְּנִינְוֵה׃

38 וַהֲוָה הוּא כָּגֵד בֵּית נִסְרוֹךְ טָעֲוָתֵיהּ וְאַדְרַמֶּלֶךְ וְשַׂרְאֶצֶר בְּנוֹהִי קְטָלוּתֵיהּ
בְּחַרְבָּא וְאִנּוּן אִשְׁתֵּזְבוּ לְאַרְעָא קַרְווּ וּמְלַךְ אֲסַרְחַדּוֹן בְּרֵהּ תְּחוֹתוֹהִי׃

לח

1 בְּיוֹמַיָּא הָאִנּוּן מְרַע חִזְקִיָּהוּ לְמָמָתָא וַאֲתָא לְוָתֵיהּ יְשַׁעְיָהוּ בַּר אָמוֹץ נְבִיָּא וְאֲמַר לֵהּ כְּדֵין אֲמַר יְיָ פְּקַד עַל אֲנָשׁ בֵּיתָךְ אֲרֵי מְאִית אַתְּ וְלָא
תֶחֱיֵי׃

2 וְאַסְחַר חִזְקִיָּהוּ אַפּוֹהִי לְכוֹתֶל בֵּיתָא וְצַלֵּי קֳדָם יְיָ׃

3 וַאֲמַר בְּעוּתִי יְיָ אִדְכַר כְּעַן יְתֵיהּ דְּהַלִּיכְנָא קֳדָמָךְ בְּקוּשְׁטָא וּבְלֵבָב שְׁלִים וְדַחֲקִין קֳדָמָךְ עֲבַדְתִּ וּבְכָא חִזְקִיָּהוּ בְּכִיָּה סַגִּיאָה׃

4 וַהֲוָה פִּתְגָמָא דַיְיָ עִם יְשַׁעְיָהוּ לְמֵימָר׃

5 אֲזַל וְתֵימַר לְחִזְקִיָּהוּ כְּדֵין אֲמַר יְיָ אֱלָהֵיהּ דְּדָוִד אֲבוּךְ שְׁמִיעַ קֳדָמַי צְלוֹתָךְ גְּלֵיאַ קֳדָמַי דְּמָעָתָךְ הָא אֲנָא מוֹסִיף עַל יוֹמָךְ
חֲמֵשׂ עֲשַׂר שְׁנִין׃

6 וּמִידָּ מַלְכָּא דְאַתּוּר אֲשֵׁיזְבִנָּךְ וְיָת קִרְתָּא הָדָא וַאֲגִין עַל קִרְתָּא הָדָא׃

7 וְדֵין לָךְ אָתָא מִן קֳדָם יְיָ דְּיַעְבַּד יְיָ יָת פִּתְגָמָא הָדֵין דְּמַלֵּל׃

8 הָא אֲנָא מְהֵיב יָת טַל אָבֶן שָׁעְיָא דְּנָחַתַת בְּשִׁעוּרַת אָבֶן שָׁעְיָא דְּחָתַת בְּאָחָז לְאָחֳרַנִּית עֲשַׂר שְׁעִין וְתָב טַל שִׁמְשָׁא עֲשַׂר שְׁעִין בְּשִׁעוּרַת אָבֶן שָׁעְיָא דְּנָחַתַת׃

36 ‡ Et egressus est angelus Domini, & occidit de castris Assyriorum centum octoginta & quinque millia, & surgentes manè inuenerunt corpora mortua.

37 ‡ Et abijt reuersus, & reuersus est Sennacherim rex Assyriorum, & habitauit in Niniue.

38 ‡ Et cùm ipse adoraret in domo Assarach Dei sui, Adramelech & Narasar filij eius percusserunt eum gladiis; ipsi autem saluati sunt in Armeniam. & regnauit Asaradan filius eius pro eo.

CAP. XXXVIII.

1 FActum est autem in tempore illo, ægrotauit Ezechias vsque ad mortem; & venit ad eum Esaias filius Amos propheta, & dixit ad eum: Hæc dicit Dominus, Dispone de domo tua, morieris enim tu, & non viues.

2 ‡ Et conuertit Ezechias faciem suam ad parietem; & orauit ad Dominum:

3 ‡ Dicens: O Domine, memento Domine quomodo ambulaui in conspectu tuo cum veritate in corde vero, & placita in conspectu tuo feci. & fleuit Ezechias fletu magno.

4 ‡ Et factum est verbum Domini ad Esaiam, dicens:

5 ‡ Vade & dic Ezechiæ: Hæc dicit Dominus Deus Dauid patris tui, Audiui orationem tuam & vidi lachrymas tuas: ecce adiicio ad tempus tuum quindecim annos.

6 ‡ Et de manu regis Assyriorum liberabo te & ciuitatem hanc, & protegam super ciuitatem hanc.

7 ‡ Hoc autem tibi signum à Domino, quia faciet Deus verbum hoc quod locutus est.

8 ‡ Ecce ego reuerto vmbram graduum quos descendit decem gradus domus patris tui Sol: auertam Solem decem gradibus quos descendit vmbra.

λή.

1 ‡ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐμαλακίσθη Ἐζεκίας ἕως θανάτου· καὶ ἦλθεν πρὸς αὐτὸν Ἡσαίας υἱὸς Ἀμὼς ὁ προφήτης, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν· τάδε λέγει κύριος, τάξαι περὶ τοῦ οἴκου σου· ἀποθνήσκεις γὰρ σὺ καὶ οὐ ζήσῃ.

2 ‡ καὶ ἀπέστρεψεν Ἐζεκίας τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πρὸς τὸν τοῖχον, καὶ προσηύξατο πρὸς κύριον.

3 ‡ λέγων· ὦ δή, κύριε, μνήσθητι, κύριε, ὡς ἐπορεύθην ἐνώπιόν σου μετὰ ἀληθείας ἐν καρδίᾳ ἀληθινῇ καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιόν σου ἐποίησα. καὶ ἔκλαυσεν Ἐζεκίας κλαυθμῷ μεγάλῳ.

4 ‡ καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς Ἡσαΐαν· λέγων.

5 ‡ πορεύθητι καὶ εἰπὸν Ἐζεκίᾳ· τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς Δαυὶδ τοῦ πατρός σου, ἤκουσα τῆς προσευχῆς σου καὶ εἶδον τὰ δάκρυά σου· ἰδοὺ προστίθημι πρὸς τὸν χρόνον σου πεντεκαίδεκα ἔτη.

6 ‡ καὶ ἐκ χειρὸς βασιλέως Ἀσσυρίων ῥύομαί σε καὶ τὴν πόλιν ταύτην, καὶ ὑπερασπιῶ ὑπὲρ τῆς πόλεως ταύτης.

7 ‡ τοῦτο δέ σοι τὸ σημεῖον παρὰ κυρίου ὅτι ποιήσει ὁ θεὸς τὸ ῥῆμα τοῦτο ὃ ἐλάλησεν.

8 ‡ ἰδοὺ ἐγὼ στρέφω τὴν σκιὰν τῶν διαβαθμῶν ἃς κατέβη ἐν τοῖς δέκα διαβαθμοῖς τοῦ οἴκου τοῦ πατρός σου ὁ ἥλιος· ὑποστρέψω τὸν ἥλιον ἐν τοῖς δέκα διαβαθμοῖς ἃς κατέβη ἡ σκιά.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

36 ‖ Et egressus est angelus Domini, & interfecit in castris regis Assyriæ centum & octoginta quinque millia; & surrexerunt manè, & ecce omnes erant cadauera mortuorum.

37 ‖ Et profectus est, & abiit; & reuersus est Senacherib rex Assyriæ, & habitauit in Niniue.

38 ‖ Et factum est cùm adoraret in domo Nesroch idoli sui, Adrameleech & Sarasser filij sui occiderunt eum gladio: & ipsi euaserunt in terram Armeniæ. Et regnauit Assaradon filius eius pro eo.

CAP. XXXVIII.

IN diebus illis ægrotauit Ezechias vsque ad mortem: & venit ad eum Esaias filius Amos, propheta; & dixit ei: Hæc dicit Dominus, Præcipe de viris domus tuæ, quia morieris, & non viues ab infirmitate tua. ‖ Et conuertit Ezechias faciem suam ad parietem domus sanctuarij, & orauit coram Domino. ‡ Et ait, Suscipe deprecationem meam Domine; memento obsecro quòd ambulauerim coram te in veritate & in corde perfecto, & quod rectum est coram te fecerim. Et fleuit Ezechias fletu magno. ‡ Et factum est verbum prophetiæ à facie Domini ad Esaiam dicens. ‡ Vade, & dices Ezechiæ: Hæc dicit Dominus Deus Dauid patris tui, Audita est coram me oratio tua: notæ sunt coram me lachrymæ tuæ: ecce ego adiiciam super dies tuos quindecim annos. ‡ Et de manu regis Assyriæ eruam te, & ciuitatem istam; & protegam ciuitatem istam. ‡ Et hoc erit tibi signum à facie Domini, quòd faciet Dominus verbum hoc quod locutus est: ‡ Ecce ego reuerti faciam vmbram lapidis horarum, quà descenderat per gradus Achaz Sol, retrorsum decem horis. & regressus est Sol decem hotis in figura lapidis horarum, quà descenderat.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ט מִכְתָּב לְחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה בְּחָלְתּוֹ וַיְחִי מֵחָלְיוֹ׃
י אֲנִי אָמַרְתִּי בִּדְמִי יָמַי אֵלְכָה בְּשַׁעֲרֵי שְׁאוֹל פֻּקַּדְתִּי יֶתֶר שְׁנוֹתָי׃
יא אָמַרְתִּי לֹא־אֶרְאֶה יָהּ יָהּ בְּאֶרֶץ הַחַיִּים לֹא־אַבִּיט אָדָם עוֹד עִם־יוֹשְׁבֵי חָדֶל׃
יב דּוֹרִי נִסַּע וְנִגְלָה מֵנִּי כְּאֹהֶל רֹעִי קִפַּדְתִּי כָאָרַג חַיַּי מִדַּלָּה יְבַצְּעֵנִי מִיּוֹם עַד־לַיְלָה תַּשְׁלִימֵנִי׃
יג שִׁוִּיתִי עַד־בֹּקֶר כָּאַרְיֵה כֵּן יְשַׁבֵּר כָּל־עַצְמוֹתַי מִיּוֹם עַד־לַיְלָה תַּשְׁלִימֵנִי׃
יד כְּסוּס עָגוּר כֵּן אֲצַפְצֵף אֶהְגֶּה כְיוֹנָה דַּלּוּ עֵינָי לַמָּרוֹם יְהוָה עָשְׁקָה־לִּי עָרְבֵנִי׃
טו מָה־אֲדַבֵּר וְאָמַר־לִי וְהוּא עָשָׂה אֲדַרְּךָ כָּל־שְׁנוֹתַי עַל־מַר נַפְשִׁי׃
טז אֲדֹנָי עֲלֵיהֶם יִחְיוּ וּלְכָל־בָּהֶן חַיֵּי רוּחִי וְתַחֲלִימֵנִי וְהַחֲיֵנִי׃
יז הִנֵּה לִשְׁלוֹם מַר־לִי מָר וְאַתָּה חָשַׁקְתָּ נַפְשִׁי מִשַּׁחַת בְּלִי כִּי־הִשְׁלַכְתָּ אַחֲרֵי גוֹךְ כָּל־חַטָּאָי׃
יח כִּי־לֹא שְׁאוֹל תּוֹדְךָ מָוֶת יְהַלְלֶךָּ לֹא־יְשַׂבְּרוּ יוֹרְדֵי־בוֹר אֶל־אֲמִתֶּךָ׃
יט חַי חַי הוּא יוֹדְךָ כָּמֹנִי הַיּוֹם אָב לְבָנִים יוֹדִיעַ אֶל־אֲמִתֶּךָ׃ יְהוָה לְהוֹשִׁיעֵנִי וּנְגִינֹתַי נְנַגֵּן כָּל־יְמֵי חַיֵּינוּ עַל־בֵּית יְהוָה׃
כ וַיֹּאמֶר יְשַׁעְיָהוּ יִשְׂאוּ דְבֶלֶת תְּאֵנִים וְיִמְרְחוּ עַל־הַשְּׁחִין וְיֶחִי׃
כא וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ מָה אוֹת כִּי אֶעֱלֶה בֵּית יְהוָה׃

לט

א בָּעֵת הַהִיא שָׁלַח מְרֹדַךְ בַּלְאֲדָן בֶּן־בַּלְאֲדָן מֶלֶךְ־בָּבֶל סְפָרִים וּמִנְחָה אֶל־חִזְקִיָּהוּ וַיִּשְׁמַע כִּי חָלָה וַיֶּחֱזָק׃

ESAIAS. Translat. B. Hieronymi.

9 Scriptura Ezechiæ regis Iuda, cùm ægrotasset, & conualuisset de infirmitate
10 sua. Ego dixi, In dimidio dierum meorum, vadam ad portas inferi. quæsiui re-
siduum annorum meorum.
11 Dixi, Non videbo Dominum Deum in terra viuentium: non aspiciam homi-
nem vltrà & habitatorem quietis.
12 Generatio mea ablata est, & cõuoluta est à me, quasi tabernaculum pastorum.
Præcisa est velut à texente vita mea: dum adhuc ordirer, succidit me.
13 De manè vsque ad vesperam finies me, sperabam vsque manè: quasi leo, sic con-
triuit omnia ossa mea. de manè vsque ad vesperam finies me.
14 Sicut pullus hirundinis sic clamabo, & meditabor vt columba. Attenuati sunt o-
culi mei suspicientes in excelsum. Domine vim patior, sponde pro me.
15 Quid dicam aut quid respondebit mihi, cùm ipse fecerim? Recogitabo omnes
annos meos in amaritudine animæ meæ.
16 Domine si sic viuitur, & in talibus vita spiritus mei: corripies me & viuificabis
17 me. Ecce in pace amaritudo mea amarissima. Tu autem eruisti animam meam vt non periret: proiecisti post tergum tuũ omnia peccata mea.
18 Quia non infernus confitebitur tibi, neque mors laudabit te: non expectabunt qui descendunt in lacum veritatem tuam.
19 Viuens viuens ipse confitebitur tibi, sicut & ego hodie: pater filijs notam faciet veritatem tuam.
20 Domine saluum me fac, & psalmos nostros cãtabimus cunctis diebus vitæ nostræ in domo Domini.
21 Et iussit Esaias vt tollerent massam de ficis & cataplasmarent super vulnus, & sanaretur.
22 Et dixit Ezechias: Quod erit signum, quia ascendam in domũ Domini?

CAP. XXXIX.

1 IN tempore illo misit Merodach Baladan filius Baladan rex Babylonis libros & munera ad Ezechiã: Audierat enim quod ægrotasset, & conualuisset.

תרגום יונתן

ט כְּתַב אוֹדָאָה עַל נִסָּא דְאִתְעֲבִיד לְחִזְקִיָּה מַלְכָּא דִּבְיְהוּדָה כַּד מָרַע וְאִתְסִי מִסְּפַרְעָיָה׃
י אֲנָא אֲמָרֵת בִּדְנִין יוֹמֵי אֵתֵךְ בְּתַרְעֵי שְׁכִנְתָּהּ דְּבָבָא אֲרִיכוּת חַיָּיא וְלָא אֶשְׁתְּלִים
יא אֲמָרֵת לָא אֶחֱזֵי עוֹד קֳדָם יְיָ בְּאַרְעָא דְּחַיֵּי כְּאֲנָשָׁא שְׁכִנְתֵּהּ דִּבְרָא דְקֻדְשָׁא קְרוֹבִי דְּמִתְגְּלֵי
יב בְּהוֹן וְלָא אֶחֱמֵי עוֹד בְּנֵי עָלְמָא דְּיָתְבִין בִּירוּשְׁלֶם קְרוֹבִי דְּקֻדְשָׁא כְּרוֹזִי פָּסְקִין
יג מִנִּי דָרִי אִתְנַטְּלוּ יוֹמֵי אִתְקְנִיעוּ וּגְלוּ מִנִּי אִתְכַּפְּיוּ כְּמִשְׁכָּן דָּרָעֵי אִתְקַפְּדוּ כְּנָוֵל גַּרְדָּאִין חַיַּי מִיכַּל כַּלְיוֹתַי אֲרֵי גָּלֵי יְקָרֵי אִתְעֲדִיאוּ
יד מִנִּי בְּפִיתְחָא דְּצִפְרָא כְּאַרְיֵה דְּנָהֲם וְהֵבֵר גַּרְמַי חַיְיתַי כֵּן מְחַבְּרָן כְּנִשְׁמָתָא כְּיוֹנָה דַּלּוּ עֵינַי מִלְּאִסְתַּכָּלָא לִשְׁמֵי רוּמָא יְיָ אִתְעֲרֵב בְּדִינָא
טו עִמִּי סְבַל בְּמֵימְרָךְ וְאַפְרַשׁ מָה אֵימַר וְהוּא מַלֵּיל עִמִּי וְהוּא עֲבַד כָּל שְׁנַיָּא דְאוֹסִיף עַל חַיַּי וְשֵׁזֵב
טז עַל כָּל מַיְתָנַיָּא אֲמָרֵת קֳדָמוֹהִי מָרִי עָלְמָא עַל דְּאִתְעֲבִיד בִּי נִסָּא וְעַל כָּל דְּאִתְעֲבִיד בְּכָל עָלְמָא
יז בְּגִינֵי כֵּן אִתְרַעְיָא בְּמֵימְרָךְ וְקַבֵּל צְלוֹתִי וְאַסְיֵי לִי וְאַחֲיֵנִי וְקַיְּמֵנִי׃ הָא לְשַׁלְמוּתָא מַר־לִי
יח מַר וְאַתְּ חָשַׁקְתָּ נַפְשִׁי מִגֵּיהִנָּם בְּלִי כִּי שַׁדַּרְתָּ כָּל חוֹבַיָּא מִנִּי אֲחוֹרָךְ׃ אֲרֵי לָא דְּשָׁאוֹל מְנַן קֳדָמָךְ מוֹתָא לָא מְסַבְּרָן נָחֵי גּוּב בֵּית אֲבַדְנָא לְפוּרְקָנָךְ׃
יט חַיֵּי חַיֵּי הוּא יוֹדֵי כְּיוֹמָא דֵּין אֲבָהָן לְבָנַיָּא יְהוֹדַע לְמֵימְרָךְ וְיוֹדְעִין לְמֵימְרָךְ כֻּלְּהוֹן
כ יְיָ לְפָרְקָנָא אֲמַר וְנִזְמַר שְׁבָחָא קֳדָם יְיָ כָּל יוֹמֵי חַיַּיִן בְּבֵית מִקְדְּשָׁא דַּיְיָ׃
כא וַאֲמַר יְשַׁעְיָה יִסְבּוּן דְּבֶלְתָּא דְּתִינִין וְיִשְׁחְנוּן עַל שִׁיחָנָא וְיִתְסֵי
כב וַאֲמַר חִזְקִיָּה מָה אָת אֲרֵי אֶסְּק בֵּית מִקְדְּשָׁא דַּיְיָ׃

לט

א בְּעִדָּנָא הַהִיא שְׁלַח מְרוֹדָךְ בַּלְאֲדָן בַּר בַּלְאֲדָן מַלְכָּא דְּבָבֶל סְפַר וּמַתְנָן לְוָת חִזְקִיָּה מָרֵי אֲרֵי שְׁמַע אֲרֵי מְרַע וְאִתְסִי׃

Interp. ex Græc. lxx. CAP. XXXIX. ΗΣΑΙΑΣ. μθερμήνευσις τῶν ο. 115

9 Oratio Ezechiæ regis Judæ, quando elanguit, & surrexit de infirmitate sua.
10 Ego dixi, In excelso dierum meorum vadam ad portas inferi, relinquã annos residuos.
11 Dixi, Non vltrà videbo salutare Dei in terra viuentium, nec vltrà videbo hominem cum habitantibus.
12 Defeci à cognatione mea, dereliqui reliquum vitæ meæ: exiuit & recessit à me sicut diuertẽs tabernaculum qui fixerat. spiritus meus apud me factus est sicut tela texentis appropinquantis ad succidendum. In die illa traditus
13 sum. vsque manè quasi leo, sic cõtriuit omnia ossa mea: ab enim die vsq; ad noctem traditus sum.
14 Quasi hirundo sic clamabo, & quasi columba sic meditabor; defecerunt enim mei oculi vt aspicerem ego in excelsum cæli ad Dominum. Qui eruit me & abstulit à me dolo-
15 rem animæ, & ipse fecit.
16 Domine de ipsa enim annuntiatum est tibi, & suscitasti meũ spiritum & consolatus vixi.
17 Ecce in pace amaritudo mea, liberasti enim meam animam vt non pereat, & proiecisti post me omnia peccata mea.
18 Non enim qui in inferno laudabunt te, neque morientes benedicent tibi, neque sperabunt qui in inferno, misericordiam tuam,
19 Viuentes benedicent tibi quemadmodum & ego: ab enim hodierno die filios faciam, qui annunciabunt iustitiam tuam,
20 Domine salutis meæ; & non requiescam benedicens tibi cum psalterio omnibus diebus
21 vitæ meæ in conspectu domus Dei.
22 Et dixit Esaias ad Ezechiam, Accipe massam ficuum, & tere, & cataplasma, & sanus eris. Et dixit Ezechias, Quod signum quia
ascendam in domum Dei?

CAP. XXXIX.

1 IN tempore illo misit Meodoch filius Baladan rex Babyloniæ epistolas & legatos & munera Ezechiæ: audierat enim quia ægrotauit vsque ad mortem, & surrexit.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Scripturæ confessionis de miraculo quod factum est Ezechiæ regi tribus Iuda, quando ægrotauit & sanatus est ab infirmitate suâ.
10 Ego dixi, In mœrore dierum meorum vadam ad portas inferi; & quia recordatus est mei in bonum, additum est super annos meos.
11 Dixi, Non apparebo amplius in conspectu terribilis Domini in terra domus maiestatis eius, in qua est longitudo vitæ, & non seruiam
coram eo amplius in domo sanctuarij, vnde futurum est vt egrediatur gaudium omnibus habitatoribus terræ; neque morabor in Ieruſa-
lem ciuitate sancta, habitaculum meum succisum est. A filijs generationis meæ ablati sunt dies mei, & succisi sunt, & migrauerunt à me;
conuoluti sunt quasi tabernaculum pastoris; præcisa est, quasi tela texentium, vita mea à gloria regni mei, quia transmigrauit: dies mei,
& noctes meæ finitæ sunt. Rugiebam vsque ad manè sicut leo qui rugit & confringit ossa animalis; sic cõfringuntur præ dolore omnia
ossa mea: dies mei & noctes meæ cõsummatæ sunt. Sicut hirundo quæ cõprehensa est garrit, sic garriebam; & rugiebam, sicut columba:
lenti oculos meos, vt veniret mihi spacium à facie eius, cuius maiestas est in cælis excelsis. Dñe suscipe orationẽ meam, & fac deprecationẽ
meã. Quid laudis loquar & dicam coram eo? ecce enim multiplicauit benefacere mihi? in quo seruiam & retribuam coram eo, propter
omnes annos quos adiecit super vitam meam; & liberauit ab amaritudine animam meam? Domine de omnibus mortuis dixisti te viui-
ficaturum eos: & ante omnes viuificasti spiritum meum, sanasti me & sustentasti me. Ecce operantibus legem multiplicabitur
pax coram te; & tu adducis amaritudinem impijs. Propterea quando cognoui diem mortis meæ, fudi lachrymas meas coram te in oratio-
ne. amaritudo fuit mihi multa: tu autem voluisti vitam meam, vt non disperderes animam meam, quia proiecistiã facie tua omnia peccata mea. Non enim mortui qui habitant in inferno, confitentur coram te; nec laudant te, neque sperant descendentes in lacum per-
ditionis salutare tuum. Viuens viuens ipse confitebitur coram te, sicut & ego hodie: patres filijs suis annunciabunt potentiã tuam,
& confitebuntur: dicentes, Quia omnia hæc vera sunt. Dominus dixit se liberaturum nos: & canticum laudis eius cãtabimus omnibus
diebus vitæ nostræ in domo sanctuarij Domini. Et dixit Esaias, Tollant massam ficuum, & extendant super scabiem, & sanabitur.
Et dixit Ezechias, Quod est signum quòd ascendam in domum sanctuarij Domini?

CAP. XXXIX.

IN tempore illo misit Merodach Baladan filius Baladan rex Babylonis epistolas & muneta ad Ezechiam, quando audiuit quòd ægrotasset, & sanatus fuisset.

Universidad de Deusto
Biblioteca

1 ‡ Lætatus est autem super eis Ezechias, & ostendit eis cellam aromatum: & argenti & auri & odoramentorum & vnguenti optimi, & omnes apotheeas supellectilis suæ, & vniuersa quæ inuenta sunt in thesauris eius. Non fuit verbum quod non
B ostenderet eis Ezechias in domo sua, & in omni potestate sua.

3 ‡ Introiuit autem Esaias propheta ad Ezechiam regem, et dixit ei: Quid dixerunt viri isti, et vnde venerunt ad te? Et dixit Ezechias: De terra longinqua venerunt ad me de Babylone.

4 ‡ Et dixit: Quid viderunt in domo tua?
C Et dixit Ezechias: Omnia quæ in domo mea sunt, viderunt. Non fuit res quam non ostenderim eis in thesauris meis.

5 ‡ Et dixit Esaias ad Ezechiam: Audi verbum Domini exercituum.

6 ‡ Ecce dies venient, & auferentur omnia quæ in domo tua sunt, & quæ thesaurisauerunt patres tui vsque ad diem
D hanc in Babylone. non relinquetur quicquam, dicit Dominus.

7 ‡ Et de filijs tuis qui exibunt de te quos genueris, tollent: & erunt eunuchi in palatio regis Babylonis.

8 ‡ Et dixit Ezechias ad Esaiam, Bonum verbum Domini quod locutus es. Et dixit, Fiat tantùm pax, & veritas in diebus meis.

CAP. XL.

1 CONsolamini cõsolamini populus meus, dicit
A Deus vester.

2 ‡ Loquimini ad cor Hierusalem & aduocate eam, quoniam completa est malitia eius; dimissa est iniquitas illius. suscepit de manu Domini duplicia pro omnibus peccatis suis.

3 ‡ Vox clamantis in deserto: Parate viam Domini, rectas facite in solitudine semitas Dei nostri.

4 ‡ Omnis vallis exaltabitur, & omnis mons & collis humiliabitur, & erunt prauа in directa & aspera in vias planas.

1 ‡ וְשִׂמַח עֲלֵיהֶם חִזְקִיָּהוּ וַיַּרְאֵם אֶת־בֵּית נְכֹתֹה
אֶת־הַכֶּסֶף וְאֶת־הַזָּהָב וְאֶת־הַבְּשָׂמִים וְאֶת־הַשֶּׁמֶן
הַטּוֹב וְאֶת כָּל־בֵּית כֵּלָיו וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר נִמְצָא
בְּאוֹצְרֹתָיו לֹא־הָיָה דָבָר אֲשֶׁר לֹא־הֶרְאָם חִזְקִיָּהוּ
בְּבֵיתוֹ וּבְכָל־מֶמְשַׁלְתּוֹ׃

3 ‡ וַיָּבֹא יְשַׁעְיָהוּ הַנָּבִיא אֶל־הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ וַיֹּאמֶר
אֵלָיו מָה־אָמְרוּ הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה וּמֵאַיִן יָבֹאוּ אֵלֶיךָ
וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה בָּאוּ אֵלַי מִבָּבֶל׃

4 ‡ וַיֹּאמֶר מָה רָאוּ בְּבֵיתֶךָ וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ אֵת
כָּל־אֲשֶׁר בְּבֵיתִי רָאוּ לֹא־הָיָה דָבָר אֲשֶׁר לֹא־
הֶרְאִיתִים בְּאֹצְרוֹתָי׃

5 ‡ וַיֹּאמֶר יְשַׁעְיָהוּ אֶל־חִזְקִיָּהוּ שְׁמַע דְּבַר־יְהוָה
צְבָאוֹת׃

6 ‡ הִנֵּה יָמִים בָּאִים וְנִשָּׂא כֹל־אֲשֶׁר בְּבֵיתֶךָ
וַאֲשֶׁר אָצְרוּ אֲבֹתֶיךָ עַד־הַיּוֹם הַזֶּה בָּבֶלָה לֹא־יִוָּתֵר
דָּבָר אָמַר יְהוָה׃

7 ‡ וּמִבָּנֶיךָ אֲשֶׁר יֵצְאוּ מִמְּךָ אֲשֶׁר תּוֹלִיד יִקָּחוּ
וְהָיוּ סָרִיסִים בְּהֵיכַל מֶלֶךְ בָּבֶל׃

8 ‡ וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ אֶל־יְשַׁעְיָהוּ טוֹב דְּבַר־יְהוָה
אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ וַיֹּאמֶר כִּי יִהְיֶה שָׁלוֹם וֶאֱמֶת בְּיָמָי׃

מ

1 ‡ נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי יֹאמַר אֱלֹהֵיכֶם׃

2 ‡ דַּבְּרוּ עַל־לֵב יְרוּשָׁלַ͏ִם וְקִרְאוּ אֵלֶיהָ כִּי
מָלְאָה צְבָאָה כִּי נִרְצָה עֲוֹנָהּ כִּי לָקְחָה מִיַּד יְהוָה
כִּפְלַיִם בְּכָל־חַטֹּאתֶיהָ׃

3 ‡ קוֹל קוֹרֵא בַּמִּדְבָּר פַּנּוּ דֶּרֶךְ יְהוָה יַשְּׁרוּ בָּעֲרָבָה
מְסִלָּה לֵאלֹהֵינוּ׃

4 ‡ כָּל־גַּיְא יִנָּשֵׂא וְכָל־הַר וְגִבְעָה יִשְׁפָּלוּ וְהָיָה
הֶעָקֹב לְמִישׁוֹר וְהָרְכָסִים לְבִקְעָה׃

1 ‡ Et gauisus est super eis Ezechias gaudio magno, & ostendit eis domum aromatum & sanctes, & thymiamatũ et vnguenti & argenti, & auri, & omnes domos vasorum gazæ, & omnia quæcunque erant in thesauris eius: & non fuit aliquid quod non ostendit eis Ezechias in domo sua.

3 ‡ Et venit Esaias propheta ad Ezechiam, & ait ad eum, Quid dicunt homines isti, & vnde venerunt ad te? & ait Ezechias, De terra de longè venerunt de Babylone ad me.

4 ‡ Et dixit Esaias, Quid viderunt in domo tua? Et ait Ezechias: Omnia quæ in domo mea, viderunt: & non est in domo mea quod non viderunt, sed & quæ in thesauris meis.

5 ‡ Et ait illi Esaias, Audi verbum Domini Sabaoth.

6 ‡ Ecce dies veniunt, dicit Dominus, & auferentur omnia quæ in domo tua, & quæcunque congregauerunt patres tui vsque ad diem hanc, in Babylonem venient; & nihil relinquent, dixit autem Deus:

7 ‡ Quia & à filijs tuis quos genuisti accipient, & facient eunuchos in domo regis Babyloniorum.

8 ‡ Et ait Esaiæ Ezechias, Bonum verbum Domini quod locutus es: fiat iam pax & iustitia in diebus meis.

CAP. XL.

1 COnsolamini cõsolamini populus meus, dicit
A Deus vester.

2 ‡ Sacerdotes loquimini ad cor Hierusalem, consolamini eam, quia repleta est humilitas eius, solutum est eius peccatum: quod autem recepit de manu Domini duplicia peccata sua.

3 ‡ Vox clamantis in deserto, Parate viam Domini, rectas facite semitas eius.

4 ‡ Omnis vallis implebitur, & omnis mons, & collis humiliabitur, & erunt praua in directa, & aspera in campos planos.

1 * καὶ ἐχάρη ἐπ' αὐτοῖς ἐζεκίας χαρᾷ μεγάλῃ· & ἔδειξεν αὐτοῖς τὸν οἶκον τοῦ νεχωθᾶ καὶ τῆς σακτῆς καὶ τῶν θυμιαμάτων καὶ τοῦ μύρου καὶ τοῦ λιβάνου καὶ τοῦ χρυσίου, καὶ πάντας θησαυροὺς οἴκους τῶν σκευῶν τῆς γάζης, καὶ πάντα ὅσα ἦν ἐν τοῖς θησαυροῖς αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἦν ὃ οὐκ ἔδειξεν αὐτοῖς ἐζεκίας ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.

3 * καὶ ἦλθεν ἡσαίας ὁ προφήτης πρὸς ἐζεκίαν, & εἶπε πρὸς αὐτόν, τί λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι οὗτοι, & πόθεν ἦκασι πρὸς σέ; & εἶπεν ἐζεκίας, ἐκ γῆς πόρρωθεν ἥκασιν ἐκ Βαβυλῶνος πρός με.

4 * καὶ εἶπεν ἡσαίας, τί ἴδοσαν ἐν τῷ οἴκῳ σου; καὶ εἶπεν ἐζεκίας, πάντα τὰ ἐν τῷ οἴκῳ μου ἴδοσαν, καὶ οὐκ ἔστιν ἐν τῷ οἴκῳ μου ὃ οὐκ ἴδοσαν, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν τοῖς θησαυροῖς μου.

5 * καὶ εἶπεν αὖπω ἡσαίας, ἄκουσον τὸν λόγον κυρίου σαβαώθ.

6 * ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος, & λήψονται πάντα τὰ ἐν τῷ οἴκῳ σου καὶ ὅσα συνήγαγον οἱ πατέρες σου ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης εἰς Βαβυλῶνα ἤξει· καὶ οὐδὲν ἀπολειφθήσεται εἶπε δὲ ὁ θεός.

7 * ὅτι & ἀπὸ τῶν τέκνων σου ὧν ἐγέννησας, λήψονται, & ποιήσουσι εὐνούχους ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ βασιλέως τῶν Βαβυλωνίων.

8 * καὶ εἶπεν ἡσαΐα ἐζεκίας, ἀγαθὸς ὁ λόγος κυρίου ὃν ἐλάλησας, γενέσθω δὴ εἰρήνη καὶ δικαιοσύνη ἐν ταῖς ἡμέραις μου.

μ΄.

1 * Παρακαλεῖτε παρακαλεῖτε λαός μου, λέγει ὁ θεὸς ὑμῶν.

2 * ἱερεῖς λαλήσατε εἰς τὴν καρδίαν ἱερουσαλὴμ, παρακαλέσατε αὐτὴν· ὅτι ἐπλήσθη ἡ ταπείνωσις αὐτῆς· λέλυται αὐτῆς ἡ ἁμαρτία· ὅτι ᾗ ἐδέξατο ἐκ χειρὸς κυρίου διπλᾶ τὰ ἁμαρτήματα αὐτῆς.

3 * φωνὴ βοᾶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.

4 * πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται & πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται· καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς εὐθεῖαν, & ἡ τραχεῖα εἰς πεδία λεῖα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Et lætatus est super eis Ezechias, & ostendit eis domum thesaurorum suorum, & argentum, & aurum, & aromata, & vnguentum optimum, & omnem domum vasorum suorum, & omnia quæ inuenta sunt in thesauris suis: nihil fuit quod non ostenderet eis Ezechias in domo sua, & in omni dominatione sua. 3 Et venit Esaias propheta ad regem Ezechiam: & dixit ei, Quid dixerunt viri isti, & vnde venerunt ad te? Et dixit Ezechias, De terra longinqua venerunt ad me, de Babylone. 4 Et ait, Quid viderunt in domo tua? Et dixit Ezechias, Omnia quæ in domo mea sunt, viderunt: nihil fuit quod non ostenderim eis in thesauris meis. 5 Et dixit Esaias ad Ezechiam, Suscipe verbum Domini exercituum. 6 Ecce dies venient, & auferentur omnia quæ in domo tua sunt, & quæ thesaurizauerunt patres tui vsque in diem hanc; & asportabuntur in Babylonem, non relinquetur quicquam, dicit Dominus. 7 Et de filijs tuis qui exibunt ex te, quos genueris, tollent; & erunt nutriti in palatio regis Babylonis. 8 Et dixit Ezechias ad Esaiam: Rectum est verbum Domini quod locutus es: & dixit, Quia erit pax & veritas in diebus meis.

CAP. XL.

1 PRophetæ prophetate consolationes super populum meum, dicit Deus vester.
2 Loquimini ad cor Ierusalem, & prophetate super eam; quia futurum est vt impleatur populo transmigrationis, quia dimittetur ei peccata sua; quia suscepit calicem consolationum à facie Domini, ac si percussa esset dupliciter pro omnibus peccatis suis.
3 Vox clamantis in deserto, Parate viam Domino, sternite in campestri planitie vias coram cœtu Dei nostri.
4 Omnes valles eleuabuntur, & omnis mons & collis humiliabuntur; & erunt ardua in planitiem, & aspera in campum planum.

תרגום יונתן

1 וְחַדִּי עֲלֵיהוֹן חִזְקִיָּה וְאַחֲזִינוּן יַת בֵּית גַּנְזוֹהִי יַת כְּסַפָּא וְיָת דַּהֲבָא וְיָת בֻּסְמָנֵיָא וְיָת מְשׁוּחָא טָבָא וְיָת בֵּית קְנוֹהִי וְיָת כֹּל דְּאִשְׁתְּכַח
בְּגוֹהֲרֵי לֵית הֲוָה פִּתְגָמָא דְּלָא אַחֲזִינוּן חִזְקִיָּה בְּבֵיתֵיהּ וּבְכָל שָׁלְטָנֵהּ׃ 3 וַאֲתָא יְשַׁעְיָה נְבִיָּא לְוָת מַלְכָּא חִזְקִיָּה וַאֲמַר לֵיהּ מָה אֲמָרוּ גֻּבְרַיָּא הָאִלֵּין וּמִן אֵימָתַי אֲתוֹ לְוָתָךְ
וַאֲמַר חִזְקִיָּה מֵאַרְעָא רְחִיקָא אֲתוֹ לְוָתִי מִבָּבֶל׃ 4 וַאֲמַר מָה חֲזוֹ בְּבֵיתָךְ וַאֲמַר חִזְקִיָּה יַת כָּל דְּאִשְׁתְּכַח בְּבֵיתִי חֲזוֹ לָא אִתְחֲזִינַן בְּגַנְזַי׃ 5 וַאֲמַר יְשַׁעְיָה לְחִזְקִיָּה שְׁמַע פִּתְגָמָא דַּייָ רַבְרְבִין
6 הָא יוֹמִין אֲתַן וְיִתְנַטֵּל כֹּל דִּי בְּבֵיתָךְ וְדִי גְנָזוּ אֲבָהָתָךְ עַד יוֹמָא הָדֵין לְבָבֶל לָא יִשְׁתְּאַר מִדְּעָתָם אֲמַר יְיָ׃ 7 וּמִבְּנָיָךְ דְּיִפְּקוּן מִנָּךְ דְּתוֹלִיד יְדָרְזִין וְיהוֹן רַבְרְבִין בְּהֵיכְלָא מַלְכָּא דְּבָבֶל׃
8 וַאֲמַר חִזְקִיָּה לִישַׁעְיָה תָּקִין פִּתְגָמָא דַּייָ דְּמַלֶּלְתָּא וַאֲמַר אַרְעֵי יְהֵי שְׁלָם וְקוּשְׁט בְּיוֹמָי׃

מ

1 נְבִיאוּ אִתְנַבְּאוּ תְּנִחוּמִין עַל עַמִּי אֲמַר אֱלָהֲכוֹן׃ 2 סַלְּקוּ עַל לִבָּא דִּירוּשְׁלֶם וְאִתְנְבוּ עֲלַהּ אֲרֵי עֲתִידָה דְּתִתְחַלִּי מִנָּם גָּלוּתָא אֲרֵי
אִשְׁתְּכִיקַת לַהּ חוֹבָהָא אֲרֵי קַבִּילַת מִן מֵימְרָא דַּייָ כִּפְלַיִם מִן כָּל חוֹבָהָא׃ 3 קָל דְּמַכְרֵז בְּמֵימְרָא פְּנוּ אוֹרְחָא קֳדָם יְיָ כַּוְּונוּ בְּמֵישְׁרָא כְּכִשְׁיוֹן קֳדָם דְּאֱלָהָנָא׃
4 כָּל חֵילְיָא יִתְאַסְיוֹן וְכָל טוּר וְרָמָן יִתְּאֲכוֹן וְיִתֵּי כְּפָלָא לְמִישְׁרָא וּבִיקְעָא גְּדִירִין לְבִקְעָא׃

Universidad de Deusto Biblioteca

5 ונגלה כבוד יהוה וראו כל בשר יחדו כי פי
יהוה דבר׃
6 קול אמר קרא ואמר מה אקרא כל הבשר
חציר וכל חסדו כציץ השדה׃
7 יבש חציר נבל ציץ כי רוח יהוה נשבה בו אכן
8 חציר העם׃ יבש חציר נבל ציץ ודבר
אלהינו יקום לעולם׃
9 על הר גבה עלי לך מבשרת ציון הרימי
בכח קולך מבשרת ירושלם הרימי אל תיראי
אמרי לערי יהודה הנה אלהיכם׃
10 הנה אדני יהוה בחזק יבוא וזרעו משלה לו
הנה שכרו אתו ופעלתו לפניו׃
11 כרעה עדרו ירעה בזרעו יקבץ טלאים
ובחיקו ישא עלות ינהל׃
12 מי מדד בשעלו מים ושמים בזרת תכן וכל
בשלש עפר הארץ ושקל בפלס הרים וגבעות
במאזנים׃
13 מי תכן את רוח יהוה ואיש עצתו יודיענו׃
14 את מי נועץ ויבינהו וילמדהו בארח משפט
וילמדהו דעת ודרך תבונות יודיענו׃
15 הן גוים כמר מדלי וכשחק מאזנים נחשבו
הן איים כדק יטול׃
16 ולבנון אין די בער וחיתו אין די עולה׃
17 כל הגוים כאין נגדו מאפס ותהו נחשבו
18 לו׃ ואל מי תדמיון אל ומה דמות
תערכו לו׃
19 הפסל נסך חרש וצרף בזהב ירקענו ורתקות
כסף צורף׃
20 המסכן תרומה עץ לא ירקב יבחר חרש
חכם יבקש לו להכין פסל לא ימוט׃

5 Et reuelabitur gloria Domini,& vide-
B bit omnis caro pariter, quòd os Domini
locutum est.
6 Vox dicentis: Clama. & dixi,Quid cla-
mabo? Omnis caro fœnum, & omnis glo-
ria eius quasi flos agri.
7 Exsiccatum est fœnum,& cecidit flos,
quia spiritus Domini sufflauit in eo. Verè
fœnum est populus.
8 Exsiccatum est fœnum,& cecidit flos:
verbum autem Dei nostri manet in æter-
9 num. Super montem excelsum ascende
tu,qui euangelizas Sion, exalta in fortitu-
dine vocem tuam qui euangelizas Hieru-
salem. Exalta, noli timere. Dic ciuitatibus
Iudæ, Ecce Deus vester.
10 Ecce Dominus Deus in fortitudine ve-
C niet, & brachium eius dominabitur. Ecce
merces eius cum eo , & opus illius coram
11 illo. Sicut pastor gregem suum pascet,in
brachio suo cōgregabit agnos , in sinu suo
leuabit,fœtas ipse portabit.
12 Quis mensus est pugillo aquas, & cæ-
los palmo ponderauit? Quis appendit tri-
bus digitis molē terræ , & librauit in pon-
dere montes & colles in statera?
13 Quis adiuuit spiritum Domini? aut
quis consiliarius eius fuit,& ostendit illi?
14 Cum quo iniit consilium, & instruxit
D eum & docuit eum semitā iustitiæ, & eru-
diuit eū scientia,& viam prudentiæ osten-
15 dit illi? Ecce gentes quasi stilla situlæ,&
quasi momentum stateræ reputatæ sunt:
ecce insulæ quasi puluis exiguus.
16 Et Libanus non sufficiet ad succēden-
dum,& animalia eius non sufficient ad ho-
17 locaustum. Omnes gentes quasi non
sint,sic sunt coram eo, & quasi nihilum,&
18 inane reputatæ sunt ei. Cui ergo similem
fecistis deum , aut quam imaginem pone-
19 tis ei? Nunquid sculptile conflabit fa-
ber, aut aurifex auro figurabit illud & la-
minis argenteis argentarius?
20 Forte lignum & imputribile elegit ar-
tifex sapiens , quærit quomodo statuat si-
mulachrum quod non moueatur.

Et apparebit gloria Domini, & videbit omnis caro salutare Dei , quia Dominus locu- 5
tus est.
Vox dicentis,Clama. & dixi, Quid clama- 6
bo? omnis caro fœnum , & omnis gloria homi-
nis quasi flos fœni.
Aruit fœnum, & flos cecidit, quia spiritus 7
Dei insufflauit in eo. verè fœnum est populus.
Exsiccatum est fœnum, flos cecidit; at ver- 8
bum Dei nostri manet in æternum.
Super montem excelsum ascende qui euan- 9
gelizas Sion; exalta in fortitudine vocem tuam
qui euangelizas Hierusalem: exalta, noli time-
re: dic ciuitatibus Iuda, Ecce Deus vester.
Ecce Dominus cum virtute venit , & 10
brachium cum dominatione ; ecce merces eius
cum eo; & opus in conspectu illius.
Sicut pastor pascet gregem suum, & bra- 11
chio suo congregabit agnos, & prægnantes con-
solabitur.
Quis mensus est manu aquam , & cælum 12
palmo , & omnem terram pugillo ? quis statuit
montes pondere, & rupes statera?
Quis cognouit mentem Domini ; aut quis 13
consiliarius eius fuit? qui instruet eum.
Aut quem consuluit & instruxit eum? aut 14
quis ostendit ei iudicium? aut viam intelligen-
tiæ? quis ostendit ei,
Si omnes gentes sicut stilla à situla , & si- 15
cut momentum stateræ reputatæ sunt, & quasi
saliua reputabuntur?
At Libanus non sufficit ad comburendum, 16
& omnia quadrupeda non sufficiunt ad holo-
caustum.
Et omnes gentes quasi nihil sunt , & in 17
nihilum reputatæ sunt ei.
Cui assimilastis Dominum , & cui imagini 18
assimilastis eum?
Nunquid imaginem fecit faber aut aurifex, 19
conflans aurum circumdeaurauit eum , imagi-
nem fabricauit eum?
Lignum enim imputribile eligit faber , & 20
sapienter quærit , quomodo statuet eius simula-
chrum vt non moueatur.

5 καὶ ὀφθήσεται ἡ δόξα κυρίου καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ
σωτήριον τοῦ θεοῦ, ὅτι κύριος ἐλάλησεν.
6 φωνὴ λέγοντος, βόησον· καὶ εἶπα, τί βοήσω; πᾶσα
σὰρξ χόρτος καὶ πᾶσα δόξα ἀνθρώπου ὡς ἄνθος χόρτου.
7 ἐξηράνθη ὁ χόρτος καὶ τὸ ἄνθος ἐξέπεσε ὅτι πνεῦμα
θεοῦ ἐνεφύσησεν ἐν αὐτῷ· ἀληθῶς ὁ χόρτος ἐστὶν ὁ λαός.
8 ἐξηράνθη ὁ χόρτος, ἄνθος ἐξέπεσεν, τὸ δὲ ῥῆμα τοῦ
θεοῦ ἡμῶν μένει εἰς τὸν αἰῶνα.
9 ἐπ' ὄρος ὑψηλὸν ἀνάβηθι ὁ εὐαγγελιζόμενος σιών·
ὕψωσον ἐν τῇ ἰσχύϊ τὴν φωνήν σου ὁ εὐαγγελιζόμενος
ἱερουσαλήμ, ὑψώσατε, μὴ φοβοῦ· εἶπον ταῖς πόλεσιν ἰού-
δα· ἰδοὺ ὁ θεὸς ὑμῶν.
10 ἰδοὺ κύριος μετὰ ἰσχύος ἔρχεται, καὶ ὁ βραχίων μετὰ κυ-
ρείας· ἰδοὺ ὁ μισθὸς αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ καὶ τὸ ἔργον ἐναντίον
αὐτοῦ.
11 ὡς ποιμὴν ποιμανεῖ τὸ ποίμνιον αὐτοῦ καὶ τῷ βρα-
χίονι αὐτοῦ συνάξει ἄρνας, καὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσας παρα-
καλέσει.
12 τίς ἐμέτρησε τῇ χειρὶ τὸ ὕδωρ καὶ τὸν οὐρανὸν σπιθα-
μῇ καὶ πᾶσαν τὴν γῆν δρακί; τίς ἔστησε τὰ ὄρη σταθμῷ
καὶ τὰς νάπας ζυγῷ;
13 τίς ἔγνω νοῦν κυρίου, ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο, ὃς
συμβιβάσει αὐτόν.
14 ἢ τίνα συνεβουλεύσατο καὶ συνεβίβασεν αὐτόν; ἢ τίς
ἔδειξεν αὐτῷ κρίσιν; ἢ ὁδὸν συνέσεως τίς ἔδειξεν αὐτῷ·
15 εἰ πάντα τὰ ἔθνη ὡς σταγὼν ἀπὸ κάδου καὶ ὡς ῥοπὴ ζυ-
γοῦ ἐλογίσθησαν, καὶ ὡς σίελος λογισθήσονται;
16 ὁ δὲ λίβανος οὐχ ἱκανὸς εἰς καῦσιν, καὶ πάντα τὰ τε-
τράποδα οὐχ ἱκανὰ εἰς ὁλοκάρπωσιν.
17 καὶ πάντα τὰ ἔθνη ὡς οὐδέν εἰσι, καὶ εἰς οὐδὲν ἐλογίσθη-
σαν αὐτῷ.
18 τίνι ὡμοιώσατε κύριον, καὶ τίνι ὁμοιώματι ὡμοιώσα-
τε αὐτόν;
19 μὴ εἰκόνα ἐποίησε τέκτων ἢ χρυσοχόος χωνεύσας
χρυσίον περιεχρύσωσεν αὐτόν, ὁμοίωμα κατεσκεύασεν
αὐτόν;
20 ξύλον γὰρ ἄσηπτον ἐκλέγεται τέκτων, καὶ σοφῶς ζητεῖ
πῶς στήσει αὐτοῦ εἰκόνα ἵνα μὴ σαλευθῇ.

תרגום יונתן

5 ויתגלי יקרא דיוי ויחזון כל בני בשרא כחדא ארי במימרא דיוי גזיר כן׃ 6 קל דאמר אתנבי ומתיב ואמר מה אתנבי כל רשיעיא
כעשבא וכל תקפיהון כמוצא דחקלא׃ 7 יבש עשבא נתר נצה ארי רוחא מן קדם יוי נשבת בה בכן כעשבא חשיבין רשיעיא דעמא׃
8 מית רשיעא אבדו עשתונוהי ופתגמא דאלהנא קים לעלמין׃ 9 על טור רם סקו לכון נביא דמבסרין לציון ארימו בחילא קלכון
דמבסרין לירושלם ארימו לא תדחלון אמרו לקרויא דבית יהודה אתגליאת מלכותא דאלהכון׃ 10 הא יוי אלהים בתקוף מתגלי
ותקוף דרע גבורתה שלטא קדמוהי הא אגר עבדי מימרה עמה דכל עובדיהון גלן קדמוהי׃ 11 כרעיא דעדרה רעי בדרעה מכניש
אמרין ובחיניה מסובר רכיכין מיניקתא בניח מדבר׃ 12 מן אמר אלין קים אמר ועבד דכל מי עלמא חשיבין קדמוהי בטפא בשעולא
ושמיא כאלו בזרתא מתקנין ועפרא דארעא כאלו במכלתא אתכל וטוריא כאלו מתקל תקילין ורמתא כד במואזניא׃
13 מן תקין ית רוח קדשא בפום כל נביא הלא יוי וצדיקיא עבדי מימרה פתגמי רעותה הודעינון׃ 14 להון דבעו מן קדמי אסבר
חכמא ואלפינון אורח דין ויהב לבניהון אוריתא ואורח דסכלתנו לבני בניהון הודעינון׃ 15 הא עממיא כטפה מדול וכעיול
מאזניא חשיבין הא נגותא כדוקא דפרח׃ 16 ואילני לבנן לא יספקון לאדלקא וחיותא רבה לית היא כמסת לעלא׃
17 כל עממיא כלא עובדיהון גמירא ושיצאה אנון חשיבין קדמוהי׃ 18 ולמן אתון מדמן למקם קדם אלהא ומה דמות דאתון
סדרין קדמוהי׃ 19 הא צלמא נגרא עבד וקינאה ברהב מחפי לה ושלשלן דכסף קינאה מאחד לה׃
20 קראנא דלא אחד בה רקבא בחר נגר אומן בעי לה לאתקנא צלם דלא יצטלי׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Et reuelabitur gloria Domini,& videbūt omnes filij carnis simul,quia in verbo Domini decretum est ita. 6 Vox dicētis, Prophetiza.
& respondit & ait: Quid prophetabo? omnes impij sunt sicut herba, & omnis fortitudo eorū sicut stipula agri. 7 Arescit herba & marce-
scit flos eius, quia spiritus à facie Domini sufflauit in eum: vtique sicut herba existimati sunt impij populi. 8 Mortuus est impius,& peri-
runt cogitationes eius. Verbum autem Dei nostri manet in æternum. 9 Super montem excelsum ascendite vos Prophetæ qui euangeliza-
tis Sion,extollite in fortitudine vocem vestram,qui euāgelizatis Ierusalem; extollite,ne timeatis: dicite vrbibus domus Iudæ,Reuelatū est
regnū Dei vestri. 10 Ecce Dominus Deus in fortitudine reuelatur , & fortitudo brachij potentiæ suæ dominatur coram eo : ecce merces
facientibus verbum eius cum eo,quia omnia opera eorum manifesta sunt coram eo. 11 Sicut pastor qui pascit gregem suum, & in brachio
suo congregat agnos, & in sinu suo portat teneros; fœtas leniter ducit. 12 Qui dixit hæc, confirmauit ea: & dixit, & fecit; ante cuius
conspectum omnes aquæ seculi habentur quasi gutta in pugillo,& mensura cælorū, ac si præparati essent palmo, & puluis terræ , ac si men-
suratus esset in mensura; & montes,ac si essent ponderati in pondere; & colles,ac si essent in stateris. 13 Quis direxit spiritum sanctum in
ore omnium prophetarum? Nonne Dominus? & iusti faciunt verbum eius,quibus ostēdit verba voluntatis suæ. 14 Qui à facie mea quæ-
sierunt,intelligere faciam eos sapientiam;& docebo eos viam iudicij. Et,dedit filijs eorum legem,& viam intelligentiæ filijs filiorum eorum
ostendit. 15 Ecce populi quasi gutta situlæ, & quasi momentū bilancis reputati sunt: ecce insulæ quasi fauilla quæ volat. 16 Arbores aūt
Libani non sufficient ad succendendū, & animalia multa non sufficient ad holocausta. 17 Omnes populi quasi nihilum, & opera eorum
velut consumptio,& destructio habentur coram eo. 18 Quem aūt vos putatis cōtendere posse cū Deo? aut quam similitudinē vos ordinatis
coram eo? 19 Ecce simulachrum facit faber, & aurifex auro operit illud, & catenis argenteis argentarius cōiungit illud. 20 Lignum quod
putredo non comprehendit eligit: fabrum artificem quærit sibi vt construat simulachrum quod non commoueatur.

21 הלוא תדעו הלוא תשמעו הלוא הגד מראש
לכם הלוא הבינותם מוסדות הארץ:
22 הישב על חוג הארץ וישביה כחגבים
הנוטה כדק שמים וימתחם כאהל לשבת:
23 הנותן רוזנים לאין שפטי ארץ כתהו עשה:
24 אף בל נטעו אף בל זרעו אף בל שרש
בארץ גזעם וגם נשף בהם ויבשו וסערה כקש
תשאם:
25 ואל מי תדמיוני ואשוה יאמר קדוש:
26 שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה
המוציא במספר צבאם לכלם בשם יקרא מרב
אונים ואמיץ כח איש לא נעדר:
27 למה תאמר יעקב ותדבר ישראל נסתרה
דרכי מיהוה ומאלהי משפטי יעבור:
28 הלוא ידעת אם לא שמעת אלהי עולם
יהוה בורא קצות הארץ לא ייעף ולא ייגע אין
חקר לתבונתו:
29 נתן ליעף כח ולאין אונים עצמה ירבה:
30 ויעפו נערים ויגעו ובחורים כשול יכשלו:
31 וקוי יהוה יחליפו כח יעלו אבר כנשרים
ירוצו ולא ייגעו ילכו ולא ייעפו:

מא

1 החרישו אלי איים ולאמים יחליפו כח
יגשו אז ידברו יחדו למשפט נקרבה:
2 מי העיר ממזרח צדק יקראהו לרגלו יתן
לפניו גוים ומלכים ירד יתן כעפר חרבו כקש
נדף קשתו:
3 ירדפם יעבור שלום ארח ברגליו לא יבוא:

21 * Nunquid non scietis? nunquid non
audietis? Nunquid non annunciatum est
vobis ab initio? nunquid nõ intellexistis
22 fundamenta terræ? * Qui sedet super gyrũ
terræ, & habitatores eius sunt quasi lo-
custæ. Qui extendit velut nihili cælos, &
expandit eos sicut tabernaculum ad inha-
23 bitandum. * Qui dat secretorum scrutato-
res quasi non sint, iudices terræ velut inane
24 fecit. * Et quidem neque plantato, neque
F sato, neque radicato in terra trunco eorũ.
Repentè flauit in eos, & aruerunt, & turbo
quasi stipulam auferet eos.
25 * Et cui assimilastis me & adæquastis,
dicit Sanctus?
26 * Leuate in excelsum oculos vestros, &
videte quis creauit hæc. Qui educit in nu-
mero militiam eorum, & omnes ex nomi-
ne vocat. Præ multitudine fortitudinis &
roboris virtutisque eius, neque vnum reli-
27 quum fuit. * Quare dicis Iacob, & loque-
ris Israel? Abscondita est via mea à Domi-
no, & à Deo meo iudicium meum transi-
28 bit? * Nunquid nescis, aut non audisti?
G Deus sempiternus Dominus, qui creauit
terminos terræ, & non deficiet neque labo
rabit, nec est inuestigatio sapientiæ eius.
29 * Qui dat lasso virtutem, & his qui non
sunt, fortitudinem & robur multiplicat.
30 * Deficient pueri & laborabunt, & iu-
uenes in infirmitate cadent.
31 * Qui autem sperant in Domino, muta-
bunt fortitudinem, assument pennas sicut
aquilæ; current & non laborabunt, am-
bulabunt & non deficient.

CAP. XLI.

1 Taceant ad me insulæ, & gentes mutent
A fortitudinẽ. Accedant & tunc loquen-
tur: simul ad iudicium propinquemus.
2 * Quis suscitauit ab Oriente iustum, vo-
cauit eum vt sequeretur se? Dabit in con-
spectu eius gẽtes, & reges obtinebit. Dabit
quasi puluerem gladio eius, sicut stipulam
vento raptam arcui eius.
3 * Persequetur eos, transibit in pace: se-
mita in pedibus eius non apparebit.

*Nonne scietis? nonne audietis? nonne annũ- 21
ciatũ est à principio vobis? nõne cognouistis fun-
damenta terræ?
*Qui tenet gyrum terræ, & inhabitantes 22
in ea quasi locustæ: qui statuit quasi cameram cæ-
lum, & extendit quasi tabernaculum ad ha-
bitandum.
*Qui dat principes in nihilum regere, at 23
terram quasi nihil fecit.
*Non enim plantabuntur neque serentur, 24
neque radicabitur in terra radix eorum: flauit
super eos & arefacti sunt, & tempestas quasi
stipulas assumet eos.
*Nunc ergo cui me assimilastis, & exæqua- 25
bor eis, dixit sanctus.
*Eleuate sursum oculos vestros, & videte, 26
quis ostendit hæc omnia: qui educit iuxta nume-
rum ornatum suum, omnes in nomine vocabit à
multa gloria, & in robore fortitudinis nihil à te
absconditum est.
*Non enim dicas Iacob & quid locutus es 27
Israel, Abscondita est via mea à Deo, & Deus
meus iudicium abstulit & recessit.
*Et nunc non nosti nisi audisti Deus æternus, 28
Deus qui fabricauit terminos terræ, non esuriet
neque laborabit, neque est inuentio prudentiæ
eius. *Qui dat esurientibus fortitudinem, & 29
non dolẽtibus mœrorem. *Esurient enim iunio- 30
res & laborabunt adolescentes, & electi infir-
mi erunt. *At expectantes Deum mutabunt 31
fortitudinem, assument alas quasi aquilæ; cur-
rent, & non laborabunt: gradientur & non
esurient.

CAP. XLI.

Innouamini ad me insulæ; nam principes mu- 1
tant fortitudinẽ, appropinquent & loquan-
tur simul: tunc iudicium annuncient. *Quis 2
suscitauit de Oriente iustitiam, vocauit eam ad
pedes suos, & vadet: dabit in conspectu gen-
tium, & reges in stuporem mittet & dabit in
terra gladios eorum, & sicut stipulas proiectas
arcus eorum.
*Et persequetur eos, & pertransibit in pa- 3
ce viam pedum eius.

21 * οὐ γνώσεσθε; οὐκ ἀκούσεσθε; οὐκ ἀνηγγέλη ἐξ ἀρχῆς
ὑμῖν; οὐκ ἔγνωτε τὰ θεμέλια τῆς γῆς;
22 * ὁ κατέχων τὸν γῦρον τῆς γῆς, καὶ οἱ ἐνοικοῦντες ἐν αὐτῇ
ὡς ἀκρίδες· ὁ στήσας ὡς καμάραν τὸν οὐρανὸν, καὶ διατείνας
ὡς σκηνὴν κατοικεῖν.
23 * ὁ διδοὺς ἄρχοντας εἰς οὐδὲν ἄρχειν, τὴν δὲ γῆν ὡς οὐδὲν
ἐποίησεν.
24 * οὐ γὰρ μὴ φυτεύσωσιν, οὐδὲ σπαρῶσι, οὐδὲ μὴ ῥιζωθῇ εἰς
τὴν γῆν ἡ ῥίζα αὐτῶν, ἔπνευσεν ἐπ᾽ αὐτοὺς, καὶ ἐξηράνθη-
σαν, καὶ καταιγὶς ὡς φρύγανα ἀναλήψεται αὐτούς.
25 * νῦν οὖν τίνι με ὡμοιώσατε καὶ ὁμοιωθήσομαι αὐτοῖς,
εἶπεν ἅγιος;
26 * ἀναβλέψατε τὸ ὕψος τῶν ὀφθαλμῶν ὑμῶν καὶ ἴδε-
τε, τίς κατέδειξε ταῦτα πάντα ὁ ἐκφέρων κατὰ ἀριθμὸν τὸν
κόσμον αὐτοῦ πάντας ἐπ᾽ ὀνόματι καλέσει ἀπὸ πολλῆς
δόξης καὶ ἐν κράτει ἰσχύος οὐδέν σε ἔλαθεν.
27 * μὴ γὰρ εἴπῃς Ἰακὼβ, καὶ τί ἐλάλησας Ἰσραήλ· ἀπε-
κρύβη ἡ ὁδός μου ἀπὸ τοῦ θεοῦ καὶ ὁ θεός μου τὴν κρίσιν
ἀφεῖλεν, καὶ ἀπέστη.
28 * καὶ νῦν οὐκ ἔγνως εἰ μὴ ἤκουσας θεὸς αἰώνιος θεὸς
ὁ κατασκευάσας τὰ ἄκρα τῆς γῆς, οὐ πεινάσει, οὐδὲ κοπιά-
σει, οὐδὲ ἔστιν ἐξεύρεσις τῆς φρονήσεως αὐτοῦ.
29 * διδοὺς τοῖς πεινῶσιν ἰσχὺν, καὶ τοῖς μὴ ὀδυνωμένοις
λύπην.
30 * πεινάσουσι γὰρ νεώτεροι καὶ κοπιάσουσι νεανίσκοι, καὶ
ἐκλεκτοὶ ἀνίσχυες ἔσονται.
31 * οἱ δὲ ὑπομένοντες τὸν θεὸν ἀλλάξουσιν ἰσχὺν, πτερο-
φυήσουσιν ὡς ἀετοί, δραμοῦνται, καὶ οὐ κοπιάσουσι βαδιοῦνται,
καὶ οὐ πεινάσουσι.

μα´.

1 * Ἐγκαινίζεσθε πρός με νῆσοι, οἱ γὰρ ἄρχοντες ἀλ-
λάξουσι ἰσχύν, ἐγγισάτωσαν καὶ λαλησάτωσαν ἅμα·
τότε κρίσιν ἀπαγγειλάτωσαν.
2 * τίς ἐξήγειρεν ἀπ᾽ ἀνατολῶν δικαιοσύνην, ἐκάλεσεν
αὐτὴν κατὰ πόδας αὐτοῦ, καὶ πορεύσεται· δώσει ἐναντίον
ἐθνῶν, καὶ βασιλεῖς ἐκστήσει καὶ δώσει εἰς γῆν τὰς μαχαίρας
αὐτῶν, καὶ ὡς φρύγανα ἐξωσμένα τὰ τόξα αὐτῶν.
3 * καὶ διώξεται αὐτοὺς, καὶ διελεύσεται ἐν εἰρήνῃ τὴν ὁδὸν
τῶν ποδῶν αὐτοῦ.

תרגום יונתן

21 הלא ידעתון הלא שמעתון הלא אתחוא מן אולא עובדי סדרי לכון הלא תסתכלון למדחל מן דברא יסודי ארעא:
22 דאשרי בתקוף רומא שכינת יקריה וכל יתבי ארעא חשיבין קדמוהי כקמצין דפתח כזעיר שמיא ופרסנון כמשכן יקרא לבית שכינתא:
23 דמסר שלטונין לחלשא דיני ארעא כלמא עבד:
24 אפלו יפשון אפלו יסגון אפלו יתרבון בארעא בניהון ואף רגזה ישלח בהון ויבהתון ומימרה כעלעולא לקשא יבדר יתהון:
25 ולמן תדמון קדמי ותשוון יימר קדישא:
26 זקפו לרומא עיניכון וחזו מן ברא אלין דאפיק במנין חילי שמיא לכלהון בשמהן קרי מסגי גבורן ותקוף חיל חד מסדרה לא מתעכב:
27 למא תימר יעקב ותמלל ישראל מטמרא ארחי מן קדם יי ומן קדם אלהי דיני יעבר:
28 הלא ידעתא אם לא שמעתא אלהא עלמא יי דברא יסודי ארעא לא בעמל ולא בליאו ליה סוף לסכלתנותה:
29 יהב לצדיקיא דמשלהן לפתגמי אוריתא חכמה ודלית להון תקוף נכסין מסגי:
30 וישתלהון עולימי חיבין ויאון ירוקי רשיעיא אתקלא יתקלון:
31 ודסברו לפרקנא דיי יתכנשון מביני גלותהון ויוספון חיל ויתחדתון לעלמיהון כצמח דסליק על גדפי נשרין ירהטון ולא ילאון יהכון ולא ישהלהון:

מא

1 אציתו למימרי נגון ומלכין יוספון חיל יתקרבון בכן וממללין כחדא לדינא נתקרב:
2 מן אייתי בגלאי ממדנחא אברהם בחיר צדיקיא בקשוט קרב לאתרה מסר קדמוהי עממין ומלכין תבר רמא כעפרא קטולין קדם חרבה כקשא דרדיפין קדם קשתה:
3 ירדפנון עדא שלם חילת אורח ברגלוהי לא עלת:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

21 Nõnne cognouistis? nunquid nõ audistis? nunquid nõ annunciatũ est vobis opus ordinis mei à principio? nunquid nõ intelligetis timere eum qui creauit fundamenta terræ? 22 Qui habitare facit maiestatem gloriæ suæ in fortitudine excelsa, & omnes habitatores terræ reputati sunt coram eo quasi locustæ. qui extendit quasi paululum cælos, & expandit eos quasi habitaculum gloriæ domus maiestatis. 23 Qui tradit principes in infirmitatem; iudices terræ quasi nihilum facit. 24 Quamuis inualescant, quamuis crescant, & quamuis euehantur in terra filij eorũ, furorem tamen suum mittet in eos, & turbabuntur: & Verbum eius disperget eos velut tempestas stipulam. 25 Cui autem assimilastis me, & adæquastis; dicit Sanctus. 26 Leuate in excelsum oculos vestros, & videte, vt timeatis coram illo qui creauit hæc; qui educit in numero militiam cœlorum, & omnes nomine suo vocat. præ multitudine fortitudinũ & robore virtutis nullus impeditur ab ordine suo. 27 Quare dicis Iacob & loqueris Israel, Abscondita est via mea à facie Domini, & à facie Dei mei iudicium meum transibit? 28 Nunquid nescis, aut non audisti? Deus sempiternus est Dominus qui creauit fundamenta terræ, non in labore, neque in defatigatione; non est finis intellectui eius. 29 Qui dat iustis, qui ad verba legis anhelant, sapientiam; & eis qui nõ habent fortitudinem, diuitias multiplicat. 30 Et defatigabuntur iuuenes peccatores & laborabunt, & iuuenes impij corruendo corruent. 31 Qui autem sperant in salute Domini, congregabuntur de medio captiuitatis suæ, & addent fortitudinem, & renouabuntur iuuentuti suæ, sicut germen quod crescit: super alas aquilarum current, & non laborabunt, ambulabunt & non defatigabuntur.

CAP. XLI.

Auscultate insulæ verbum meum, & regna addant fortitudinem: accedant, & tunc loquantur, simul ad iudicium appropinquemus. 2 Quis adduxit publicè ab Oriente Abraham, electum iustorum in veritate acciuit in locum suum, tradidit in conspectu eius populos, & reges contriuit, proiecit quasi puluerem interfectores ante gladium eius, & quasi stipulam propulsos ante arcum eius? 3 Persequebatur eos, transiuit in pace: virtus itineris in pedes eius non introiuit.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

4 מִי־פָעַל וְעָשָׂה קֹרֵא הַדֹּרוֹת מֵרֹאשׁ אֲנִי
יְהוָה רִאשׁוֹן וְאֶת־אַחֲרֹנִים אֲנִי־הוּא׃
5 רָאוּ אִיִּים וְיִירָאוּ קְצוֹת הָאָרֶץ יֶחֱרָדוּ קָרְבוּ
וְיֶאֱתָיָן׃
6 אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ יַעְזֹרוּ וְלְאָחִיו יֹאמַר חֲזָק׃
7 וַיְחַזֵּק חָרָשׁ אֶת־צוֹרֵף מַחֲלִיק פַּטִּישׁ אֶת־
הוֹלֶם פָּעַם אֹמֵר לַדֶּבֶק טוֹב הוּא וַיְחַזְּקֵהוּ
בְמַסְמְרִים לֹא יִמּוֹט׃
8 וְאַתָּה יִשְׂרָאֵל עַבְדִּי יַעֲקֹב אֲשֶׁר בְּחַרְתִּיךָ
זֶרַע אַבְרָהָם אֹהֲבִי׃
9 אֲשֶׁר הֶחֱזַקְתִּיךָ מִקְצוֹת הָאָרֶץ וּמֵאֲצִילֶיהָ
קְרָאתִיךָ וָאֹמַר לְךָ עַבְדִּי־אַתָּה בְּחַרְתִּיךָ וְלֹא
מְאַסְתִּיךָ׃
10 אַל־תִּירָא כִּי־עִמְּךָ אָנִי אַל־תִּשְׁתָּע כִּי־אֲנִי
אֱלֹהֶיךָ אִמַּצְתִּיךָ אַף־עֲזַרְתִּיךָ אַף תְּמַכְתִּיךָ בִּימִין
צִדְקִי׃
11 הֵן יֵבֹשׁוּ וְיִכָּלְמוּ כָּל הַנֶּחֱרִים בָּךְ יִהְיוּ
כְאַיִן וְיֹאבְדוּ אַנְשֵׁי רִיבֶךָ׃
12 תְּבַקְשֵׁם וְלֹא תִמְצָאֵם אַנְשֵׁי מַצֻּתֶךָ יִהְיוּ כְאַיִן
וּכְאֶפֶס אַנְשֵׁי מִלְחַמְתֶּךָ׃
13 כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מַחֲזִיק יְמִינֶךָ הָאֹמֵר לְךָ
אַל־תִּירָא אֲנִי עֲזַרְתִּיךָ׃
14 אַל־תִּירְאִי תּוֹלַעַת יַעֲקֹב מְתֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי
עֲזַרְתִּיךְ נְאֻם־יְהוָה וְגֹאֲלֵךְ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל׃
15 הִנֵּה שַׂמְתִּיךְ לְמוֹרֵג חָרוּץ חָדָשׁ בַּעַל פִּיפִיּוֹת
תָּדוֹשׁ הָרִים וְתָדֻקָּם וְגִבָּעוֹת כַּמֹּץ תָּשִׂים׃
16 תְּזָרֵם וְרוּחַ תִּשָּׂאֵם וסערה [וְסַעֲרָה] תָּפִיץ אֹתָם וְאַתָּה
תָּגִיל בַּיהוָה בִּקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל תִּתְהַלָּל׃
17 הָעֲנִיִּים וְהָאֶבְיוֹנִים מְבַקְשִׁים מַיִם וְאַיִן
לְשׁוֹנָם בַּצָּמָא נָשְׁתָּה אֲנִי יְהוָה אֶעֱנֵם אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל לֹא אֶעֶזְבֵם׃

4 Quis hæc operatus est & fecit vocans
B generationes ab exordio? Ego Dominus primus & nouissimus ego sum.
5 Viderunt insulæ & timuerunt, extrema terræ obstupuerunt, appropinquauerunt & accesserunt.
6 Vnusquisque proximo suo auxiliatur, & fratri suo dicet, Confortare.
7 Confortauit faber ærarius percutiens malleo eum qui cudebat tunc temporis, dicens glutino, Bonum est; & confortauit eum clauis vt non moueatur.
8 Et tu Israel serue meus Iacob quem elegi, semen Abraam amici mei.
9 In quo apprehendi te, ab extremis terræ & à longinquis eius vocaui te, & dixi tibi, Seruus meus es tu, elegi te & non abie-
C ci te.
10 Ne timeas, quia ego tecum sum; ne declines, quia ego Deus tuus. Confortaui te & auxiliatus sum tibi, & susceptite dextera iusti mei.
11 Ecce confundentur & erubescent omnes qui pugnant aduersum te. Erunt quasi non sint, & peribunt viri qui contradicunt tibi.
12 Quæres eos & non inuenies viros rebelles tuos, & erunt quasi non sint & vebeluti tui consumptio homines bellantes aduersum te.
13 Quia ego Dominus Deus tuus appre-
D hendens manum tuam: dicensque tibi, Ne timeas, ego adiuui te.
14 Noli timere vermis Iacob, qui mortui estis ex Israel. Ego auxiliatus sum tibi, dicit Dominus & redemptor tuus sanctus Israel.
15 Ego posui te quasi plaustrum triturans nouum, habens rostra serrantia. Triturabis montes & comminues, & colles quasi pulueremfones. Ventilabis eos, & ventus tollet, & turbo dispergetcos: & tu exultabis in Domino, in sancto Israel lætabe-
71 ris. Egeni & pauperes quærunt aquas & non sunt, lingua eorum siti aruit. Ego Dominus exaudiam eos, Deus Israel, non derelinquam eos.

4 Quis operatus est & fecit hæc? vocauit eam qui vocat eam à generationũ principioeg o Deus primus, & in ventura ego sum.
5 Viderunt gentes: & timuerunt, termini; terræ obstupuerunt, appropinquauerunt & venerunt
6 Simul iudicans vnusquisque proximo, & fratri auxiliaturus: & dicet, Prævaluit
7 Vir faber lignarius & ærarius percutiens malleo simul producens: aliquando quidem dicet, Solidatio bona est, confortauerunt ea in clauis ponent ea, & non mouebuntur.
8 Tu autem Israel puer meus Iacob, quem elegi; semen Abraam quem dilexi,
9 Quem assumpsi ab extremo terræ, & à summitatibus eius vocaui te; & dixi tibi, Puer meus es, elegi te & non dereliqui te.
10 Ne timeas, tecum enim sum, ne erres, ego enim sum Deus tuus, qui confortaui te, & auxiliatus sum tibi, & roboraui te dextera iusta mea.
11 Ecce confundentur & erubescent omnes aduersantes tibi; erunt enim quasi non existentes, & peribunt omnes aduersarij tui.
12 Quæres eos, & non inuenies homines qui insamient in te: erunt enim quasi non existentes, & non erunt pugnantes contra te.
13 Quia ego Deus tuus tenens dexterã tuam, dicens tibi:
14 Ne timeas Iacob paruule Israel, ego auxiliatus sum tibi, dicit Deus tuus, redimens te Israel.
15 Ecce feci te quasi rotas plaustri nouas in serrarum modum, & triturabis montes, & comminues colles, & quasi pulueremponas.
16 Et ventilabis, & ventus auferet eos, & tempestas dispergetillos; tu autem lætaberis in sancto Israel, & exultabunt
17 Pauperes & inopes: quæret enim aquam, & non erit, lingua eorum præ siti exaruit: ego Dominus exaudiam Deus Israel, & non derelinquam eos.

4 τίς ἐνήργησε καὶ ἐποίησε ταῦτα; ὁ καλέσεν αὐτὰ ἐκ γενεῶν ἀπ' ἀρχῆς· ἐγὼ ὁ θεὸς πρῶτος, καὶ εἰς τὰ ἐπερχόμενα ἐγώ εἰμι.
5 ἰδόσαν ἔθνη καὶ ἐφοβήθησαν, τὰ ἄκρα τῆς γῆς ἐξέστησαν· ἤγγισαν καὶ ἦλθόσαν
6 ἅμα κρίνων ἕκας καὶ τὸν πλησίον, καὶ τῷ ἀδελφῷ βοηθήσων· καὶ ἐρεῖ, ἴσχυσεν
7 ὁ μὲν τέκτων καὶ χαλκεὺς τύπῳ σφύρᾳ ἅμα ἐλαύνων· ποτὲ μὲν ἐρεῖ, ἀμβλυμὰ καλόν ἐστιν, ἰσχύρωσαν αὐτὰ ἐν ἥλοις θήσουσιν αὐτά, καὶ οὐ κινηθήσεται.
8 σὺ δὲ Ισραὴλ παῖς μου Ιακὼβ ὃν ἐξελεξάμην, σπέρμα Ἀβραὰμ ὃν ἠγάπησα·
9 ὃ ἀντελαβόμην ἀπ' ἄκρου τῆς γῆς καὶ ἐκ τῶν σκοπῶν αὐτῆς ἐκάλεσά σε, καὶ εἶπα σοι, παῖς μου εἶ, ἐξελεξάμην σε, καὶ οὐκ ἐγκατέλιπόν σε.
10 μὴ φοβοῦ, μετὰ σοῦ γάρ εἰμι· μὴ πλανῶ, ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ θεός σου ὁ ἐνισχύσας σοι, καὶ ἐβοήθησά σοι, καὶ ὑπερασπιῶ σε τῇ δεξιᾷ τῇ δικαίᾳ μου.
11 ἰδοὺ αἰσχυνθήσονται καὶ ἐντραπήσονται πάντες οἱ ἀντικείμενοί σοι· ἔσονται γὰρ ὡς οὐχ ὑπάρχοντες· καὶ ἀπολοῦνται πάντες οἱ ἀντίδικοί σου.
12 ζητήσεις αὐτούς, καὶ οὐ μὴ εὕρῃς τοὺς ἀνθρώπους οἱ παρεμπίπτουσιν εἰς σέ· ἔσονται γὰρ ὡς οὐκ ὄντες, καὶ οὐκ ἔσονται οἱ ἀντιπολεμοῦντές σε.
13 ὅτι ἐγὼ ὁ θεός σου ὁ κρατῶν τῆς δεξιᾶς σου, ὁ λέγων σοι·
14 μὴ φοβοῦ Ιακὼβ ὀλιγοστὸς Ισραήλ, ἐγὼ ἐβοήθησά σοι, λέγει ὁ θεός σου λυτρούμενός σε Ισραήλ.
15 ἰδοὺ ἐποίησά σε ὡς τροχὸς ἁμάξης καινὸς πελεκητὸς τριστόμους· καὶ ἀλοήσεις ὄρη, καὶ λεπτυνεῖς βουνούς, καὶ ὡς χοῦν θήσεις.
16 καὶ λικμήσεις, καὶ ἄνεμος λήψεται αὐτούς, καὶ καταιγὶς διασπερεῖ αὐτούς· σὺ δὲ εὐφρανθήσῃ ἐν τοῖς ἁγίοις Ισραήλ, καὶ ἀγαλλιάσῃ
17 οἱ πτωχοὶ καὶ οἱ ἐνδεεῖς ζητήσει γὰρ ὕδωρ καὶ οὐκ ἔσται, ἡ γλῶσσα αὐτῶν ἀπὸ τῆς δίψης ἐξηράνθη· ἐγὼ κύριος ἐπακούσομαι ὁ θεὸς Ισραήλ, καὶ οὐκ ἐγκαταλείψω αὐτούς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

Qui dixit hæc, confirmauit ea; dixit & fecit qui ordinauit generationes à principio. Ego Dominus creaui seculũ à principio; etiam secula seculorum mea sunt, & absque me non est Deus. Viderunt insulæ, & timuerunt; & qui in extremis terræ sunt, contremiscent, appropinquabunt & venient. Vnusquisque proximo suo auxiliabitur, & fratri suo dicet, Confortare. Nonne confundentur in operibus suis? quòd fortificat faber cum aurifice, percutiens malleo cum eo qui concutit malleolo, demum dicit, Solidationi aptum est: & fortificat illud clauis vt nõ cõmoueatur. Et tu Israel serue mi Iacob quem elegi, semen Abrahæ dilecti mei: Quem adiunxi de cognatione terræ, & de regnis eius elegi te: & dixi tibi, Seruus meus es tu, elegi te & non abiciam te. Ne timeas, quia in adiutorium tuum eris Verbum meum: ne frangaris, quoniam ego Deus tuus: confortaui te & auxiliatus sum tibi; etiam custodiam te dextera veritatis. Ecce confundentur & erubescent omnes populi qui irruebant in te; erunt quasi nihilum, & peribunt viri qui iudicij tui. Quæres eos, & non inuenies viros obiurgantes aduersum te; erunt quasi non sint, & quasi nihilum viri qui irruebant vt pugnarent contra te. Quoniam ego Dominus Deus tuus, confortans manum dexteram tuam: qui dico tibi, Ne timeas, quia Verbum meum est in adiutorium tuum. Ne timeatis tribus domus Iacob; cognationes domus Israel; Verbum meum est in auxilium vestrum, dicit Dominus & redemptor vester sanctus Israel. Ecce posui vos quasi tribulam fortem nouam plenam dentibus: occides populos, & consumes regna; quasi stipulam pones eos. Disperges eos, & ventus abripiet eos; & Verbum eius dispergetos quasi turbo stipulas. Tu autem exultabis in verbo Domini; & in sancto Israel laudaberis. Humiles & pauperes qui desiderant doctrinam sicut sitiens aquam, & non inueniunt; spiritus eorum in afflictione fatiscit: ego Dominus suscipiam orationem eorum, Deus Israel non abijciam eos.

Universidad de Deusto
Biblioteca

15 * אַפְתַּח עַל־שְׁפָיִם נְהָרוֹת וּבְתוֹךְ בְּקָעוֹת
מַעְיָנוֹת אָשִׂים מִדְבָּר לַאֲגַם־מַיִם וְאֶרֶץ צִיָּה
לְמוֹצָאֵי מָיִם׃
19 * אֶתֵּן בַּמִּדְבָּר אֶרֶז שִׁטָּה וְהֲדַס וְעֵץ שֶׁמֶן אָשִׂים
בָּעֲרָבָה בְּרוֹשׁ תִּדְהָר וְתַאְשׁוּר יָחָדָו׃
20 * לְמַעַן יִרְאוּ וְיֵדְעוּ וְיָשִׂימוּ וְיַשְׂכִּילוּ יַחְדָּו כִּי יַד־
יְהוָה עָשְׂתָה זֹאת וּקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל בְּרָאָהּ׃
21 * קִרְבוּ רִיבְכֶם יֹאמַר יְהוָה הַגִּישׁוּ עַצְמוֹתֵיכֶם
יֹאמַר מֶלֶךְ יַעֲקֹב׃
22 * יַגִּישׁוּ וְיַגִּידוּ לָנוּ אֵת אֲשֶׁר תִּקְרֶינָה הָרִאשֹׁנוֹת
מָה הֵנָּה הַגִּידוּ וְנָשִׂימָה לִבֵּנוּ וְנֵדְעָה אַחֲרִיתָן אוֹ
הַבָּאוֹת הַשְׁמִיעֻנוּ׃
23 * הַגִּידוּ הָאֹתִיוֹת לְאָחוֹר וְנֵדְעָה כִּי אֱלֹהִים אַתֶּם
אַף־תֵּיטִיבוּ וְתָרֵעוּ וְנִשְׁתָּעָה וְנִרְאֶה יָחְדָּו׃
24 * הֵן־אַתֶּם מֵאַיִן וּפְעֲלְכֶם מֵאָפַע תּוֹעֵבָה
יִבְחַר בָּכֶם׃ * הֵעִירוֹתִי מִצָּפוֹן וַיֵּאֹת מִמִּזְרַח־
שֶׁמֶשׁ יִקְרָא בִשְׁמִי וְיָבֹא סְגָנִים כְּמוֹ־חֹמֶר וּכְמוֹ
יוֹצֵר יִרְמָס־טִיט׃
26 * מִי־הִגִּיד מֵרֹאשׁ וְנֵדָע וּמִלְּפָנִים וְנֹאמַר
צַדִּיק אַף אֵין־מַגִּיד אַף אֵין מַשְׁמִיעַ אַף אֵין־שֹׁמֵעַ
27 אֲמָרֵיכֶם׃ * רִאשׁוֹן לְצִיּוֹן הִנֵּם הִנָּם וְלִירוּשָׁלַם
מְבַשֵּׂר אֶתֵּן׃
28 * וָאֵרֶא וְאֵין אִישׁ וּמֵאֵלֶּה וְאֵין יוֹעֵץ וְאֶשְׁאָלֵם
29 וְיָשִׁבוּ דָבָר׃ * הֵן כֻּלָּם אָוֶן אֶפֶס מַעֲשֵׂיהֶם רוּחַ וָתֹהוּ נְסִכֵיהֶם׃

מב

1 * הֵן עַבְדִּי אֶתְמָךְ־בּוֹ בְּחִירִי רָצְתָה נַפְשִׁי
נָתַתִּי רוּחִי עָלָיו מִשְׁפָּט לַגּוֹיִם יוֹצִיא׃
2 * לֹא יִצְעַק וְלֹא יִשָּׂא וְלֹא־יַשְׁמִיעַ בַּחוּץ קוֹלוֹ׃

18 * Aperiam in supinis collibus flumina, & in medio camporum fontes. Ponam desertum in stagna aquarũ, & terram inuiam in riuos aquarum.
19 * Dabo in solitudine cedrum & spinam & myrtum, & lignũ oliuæ. Ponam in deserto abietem, vlmum, & buxum simul.
20 * Vt videant, & sciant, & recogitent, & intelligant pariter, quia manus Domini fecit hæc, & sanctus Israel creauit illud.
21 * Propè facite iudicium vestrum, dicit Dominus: afferte si quid fortè habetis, dixit rex Iacob.
22 * Accedant & nuncient nobis quæcunque ventura sunt, priora quę fuerunt nunciate: & ponemus cor nostrum, & sciemus nouissima eorum, & quæ ventura sunt indicate nobis.
23 * Annunciate quæ ventura sunt in futurum, & sciemus quia dij estis vos. Bene quoq; aut malè si potestis facite, & loquamur & videamus simul.
24 * Ecce vos estis ex nihilo, & opus vestrum ex eo quod non est. Abominatio est qui elegit vos.
25 * Suscitaui ab Aquilone, & veniet ab ortu Solis. Vocabit nomen meum, & adducet magistratus quasi lutum, & velut plastes conculcans humum.
26 * Quis annunciauit ab exordio vt sciamus; & à principio, vt dicamus, Iustus es? Non est annuncians neque prædicens, neque audiens sermones vestros.
27 * Primus ad Sion dicet, Ecce adsunt: & Hierusalem euangelistam dabo.
28 * Et vidi, & non erat ex istis quisquã qui iniret consilium, & interrogatus responderet verbum.
29 * Ecce omnes iniusti, & vana opera eorum: ventus & inane simulachra eorum.

CAP. XLII.

1 ECce seruus meus, suscipiam eũ: electus meus, cõplacuit sibi in illo anima mea. Dedi spiritum meum super eum: iudicium gentibus proferet. * Nõ clamabit neq; accipiet personã, nec audietur vox eius foris.

18 * Sed aperiam in montibus flumina, & in medio camporum fontes; & faciam desertum in paludes, & sicientẽ terram in aquæductibus.
19 * Ponam in aquosam terram cedrum & buxum, & myrtum, & cupressum, & populum.
20 * Vt videant & cognoscant & cogitent, & nouerint simul, quia manus Domini fecit hæc, & sanctus Israel ostendit.
21 * Appropinquat iudicium vestrum, dicit Dominus Deus, appropinquauerunt cõsilia vestra, dicit rex Iacob.
22 * Appropinquent & annuncient vobis quæ ventura sunt. aut priora quæ erant, dicite. & apponemus sensum, & sciemus quæ nouissima: & ventura dicite nobis.
23 * Annunciate futura in nouissimo, & sciemus quoniam dij estis: benefacite & malefacite, admirabimur & videbimus simul.
24 * Quia vnde estis vos, & vnde opus vestrum? de terra abominationum elegerunt vos.
25 * Ego autem suscitaui eum qui ab Aquilone, & qui à Solis ortu, vocabuntur nomine meo, & veniant principes, & sicut lutum figuli, & sicut figulus conculcans lutum; sic conculcabimini.
26 * Quis enim annunciabit quæ à principio? vt cognoscamus et quæ antea. dicemus quia vera sunt. non est prædicens, neque audiens vestros sermones.
27 * Principium Sion dabo, & Hierusalem consolabor in via.
28 * De enim gentibus ecce nulla; & à simulachris eorum non erat qui annunciaret. & si interrogauero eos, Vnde estis? non respondebunt mihi.
29 * Sunt enim qui faciunt vos, & frustra seducentes vos.

CAP. XLII.

1 IAcob puer meus, assumam eum. Israel electus meus, suscepit eum anima mea. dedi spiritum meum super eum; iudicium gentibus educet.
2 * Non clamabit neque dimittet, neque audietur foras vox eius.

תרגום יונתן

18 אֶפְתַּח עַל־שְׁפָיִם מַבּוּעֵי עַמְמַיָּא וְאַרְבְּרְנִין בְּ אוּרַח תַּקָּנָא אֲפַתַּח לְהוֹן עַל נְגָרִין נַהֲרִין וְכֹגוּ מְשָׁרְיָן מַבּוּעִין אֲשׁוּי מִדְבְּרָא לַאֲגַמִּין דְּמַיִן
19 לְאַרְעָא בַּת צַחֲנָא לְמַבּוּעֵי מַיָּא׃ אֶתֵּן בְּמִדְבְּרָא אַרְזִין שִׁטִּין וְהַדַסִּין וְאֵעֲיָן דְּשֶׁמֶן אֲשׁוּי בְּמֵישְׁרָא בְּרַתְנִין סוּרְנִין וְאַשְׁקְרוּעִין כַּחֲדָא׃
20 כְּדֵיל דְּיֶחֱזוֹן וְיִדְעִין וְיִשְׁוּוֹן וְיִתְחַכְּמוּן כַּחֲדָא אֲרֵי גְבוּרְתָא דַיְיָ עֲבָדָה דָא וְקַדִּישָׁא דְיִשְׂרָאֵל בְּרָא יְהַוָּה׃ 21 קָרְבוּ
מֵימְרָא דַיְיָ אֱמַלּוּ חַזִּיקוֹן אֲמַר מַלְכָּא דְיַעֲקֹב׃ 22 יְתְקָרְבוּן וְיֶחֱוֹן לָנָא יְהַשְׁרָעְנָא קַדְמָיְתָא מָה אִנּוּן חַוּוּ וּנְשַׁוֵּי לִבָּנָא וְנִדַּע
סוֹפְהוֹן אוֹ דְעַתִידִין לְמֵיתֵי לְהוֹן חַוּוֹ לָנָא׃ 23 חַוּוֹ דְאִינּוּן לְסוֹפָא וְנִדַּע אֲרֵי אֱלָהִין אַתּוּן אַף תֵּיטִיבוּן אֲנַן נִתְבְּהַת וְנִתְחַמֵּי כַּחֲדָא׃
24 הָא אַתּוּן לָא וְעוּבָדֵיכוֹן לָא מִדַּעַם הוֹעֲבָה דְאִתְרְעִיתוּן בָּהּ לְכוֹן׃ 25 אֲיתֵי מִבְּלִי מַלְכָּ
מִקַּדְמַת צָפוֹנָא וַיְתֵי כְּמִפַּךְ שְׁמֵשָׁא בְּבִרְיָחָה מִסְּדָרְנָא בְּשֵׁמִי וְיֵיתֵי שַׁלְטוֹנֵי עַמְמַיָּא כְּטִינָא וְדַיְשִׁין יַתְ עַפְרָא וְכִפַּחֲרָא
דְּרָךְ חַד טִינָא׃ 26 מַן חַוִי מִן אוּלָא וְנֵדַע וּמִלְּקַדְמִין וְנֵימַר קְשׁוֹט אַף לֵית דְּמַחֲוֵי וְאַף לֵית דְּמַשְׁמַע לְמִלֵּיכוֹן׃
27 קַדְמָיְתָא מְתַחֲמָא דְאִתְגְּלִיָּא נְבִיָּא לְקַדְמַיָּן עַל צִיּוֹן הָא אִנּוּן וְלִירוּשְׁלֵם מְבַשַּׂר אֶתֵּן׃ 28 וְחָמֵיתִי וְלֵית גְּבַר דְּלֵיהּ מְהֵימְנוּתָא
וְלֵית דְּקָאֵם מִלָּקְדָם מֵימְרִי וְאִתְבְּרֵי וְלָא מִתְּרֵיהוֹן אִנּוּן אִם יְהִיבוּן פִּתְגָם׃ 29 הָא כֻלְּהוֹן לָקָא וְלָא מַעֲבָדֵיהוֹן אֲפִילוּ עוּבְדֵי הוּבָלָא עִשְׁחוֹנֵיהוֹן׃

מב

1 הָא עַבְדִּי מְשַׁיְּחָא אִתְקְרִיבַת מִנֵּיהּ אֲרֵי רְעוּתִי בֵּיהּ וְאִתְרְעִיתִי בְּמֵימְרִי יְהַב רוּחִי קַדִּישָׁא עֲלוֹהִי דִּינִי לְעַמְמִין יְגַלֵּי׃
2 לָא יְצַוַּח וְלָא יְכַלֵּי וְלָא יְרִים בְּבָרָא קָלֵהּ׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Congregabo transmigrationem eorum de medio populorum; deducam eos in via recta; aperiam eis in torrentibus, flumina; & in mediis cassis, fontes: ponam desertum in stagna aquarum, & terram sitientem in scaturiginem aquarum. "Dabo in solitudine cedros & ebenum & myrtos & ligna olei; crescere faciam in campestribus abietes, & vlmos, & buxos simul. "Vt videant & sciant, & ponant timorem mei in corde suo, & intelligant simul quòd potentia Domini fecerit hoc, & sanctus Israel creauerit illud. "Propè facite iudicium vestrum, dicit Dominus: afferte quod vobis videtur, dicit Rex Iacob. "Accedant & indicent nobis quæ accident nobis, & prima quæ fuerunt annuncient; & ponemus cor nostrum, & sciemus finem eorum: aut quæ ventura sunt, renunciate nobis. "Annunciate quæ venturasunt tandem, vt sciamus, num vos colatis idola in quibus sit vtilitas, & num ea possint benefacere aut male facere: & attendamus & discernamus simul. "Ecce vos estis nihili, & opera vestra nequicquam; abominatio est id quod vobis elegistis. "Adducam publicè regem fortem à plaga Aquilonis, & veniet, ficut egreditur fol ab oriente, in fortitudine fua: roborabo eum nomine meo: & veniet, & conculcabit principes populorum ficut conculcatur puluis, & ficut figulus qui disponit lutum. "Quis annunciauit ab initio, vt sciamus? & iam olim, vt dicemus Verum est? nec est enim, qui annuncier, nec qui indicet, nec qui audiat fermones vestros. "Verba consolationum quæ prophetauerunt prophetæ ab initio super Sion, ecce veniunt: & Ierusalem euangelistam dabo. "Manifestum est coram me non esse quenquã cuius opera sint bona, neque istorum vllum esse qui ineat consilium: & interrogaui eos num responderent verbum. "Ecce omnes illi sunt vanitas, & nihili opera eorum: direptio, & interitus cogitata eorum. CAP. XLII.

ECce seruus meus Messias; applicabo eum: dilectus meus in quo sibi complacuit Verbum meum: dabo spiritum sanctum meum super eum; iudicium meum populis reuelabit. "Non clamabit, nec vociferabitur, nec elevabit foràs vocem suam.

3 קָנֶה רָצוּץ לֹא יִשְׁבּוֹר וּפִשְׁתָּה כֵהָה לֹא יְכַבֶּנָּה לֶאֱמֶת יוֹצִיא מִשְׁפָּט ׃
4 לֹא יִכְהֶה וְלֹא יָרוּץ עַד־יָשִׂים בָּאָרֶץ מִשְׁפָּט וּלְתוֹרָתוֹ אִיִּים יְיַחֵלוּ ׃
5 כֹּה־אָמַר הָאֵל יְהוָה בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם וְנוֹטֵיהֶם רֹקַע הָאָרֶץ וְצֶאֱצָאֶיהָ נֹתֵן נְשָׁמָה לָעָם עָלֶיהָ וְרוּחַ לַהֹלְכִים בָּהּ ׃
6 אֲנִי יְהוָה קְרָאתִיךָ בְצֶדֶק וְאַחְזֵק בְּיָדֶךָ וְאֶצָּרְךָ וְאֶתֶּנְךָ לִבְרִית עָם לְאוֹר גּוֹיִם ׃
7 לִפְקֹחַ עֵינַיִם עִוְרוֹת לְהוֹצִיא מִמַּסְגֵּר אַסִּיר מִבֵּית כֶּלֶא יֹשְׁבֵי חֹשֶׁךְ ׃
8 אֲנִי יְהוָה הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא־אֶתֵּן וּתְהִלָּתִי לַפְּסִילִים ׃
9 הָרִאשֹׁנוֹת הִנֵּה־בָאוּ וַחֲדָשׁוֹת אֲנִי מַגִּיד בְּטֶרֶם תִּצְמַחְנָה אַשְׁמִיעַ אֶתְכֶם ׃
10 שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּתוֹ מִקְצֵה הָאָרֶץ יוֹרְדֵי הַיָּם וּמְלֹאוֹ אִיִּים וְיֹשְׁבֵיהֶם ׃
11 יִשְׂאוּ מִדְבָּר וְעָרָיו חֲצֵרִים תֵּשֵׁב קֵדָר יָרֹנּוּ יֹשְׁבֵי סֶלַע מֵרֹאשׁ הָרִים יִצְוָחוּ ׃
12 יָשִׂימוּ לַיהוָה כָּבוֹד וּתְהִלָּתוֹ בָּאִיִּים יַגִּידוּ ׃
13 יְהוָה כַּגִּבּוֹר יֵצֵא כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת יָעִיר קִנְאָה יָרִיעַ אַף־יַצְרִיחַ עַל־אֹיְבָיו יִתְגַּבָּר ׃
14 הֶחֱשֵׁיתִי מֵעוֹלָם אַחֲרִישׁ אֶתְאַפָּק כַּיּוֹלֵדָה אֶפְעֶה אֶשֹּׁם וְאֶשְׁאַף יָחַד ׃
15 אַחֲרִיב הָרִים וּגְבָעוֹת וְכָל־עֶשְׂבָּם אוֹבִישׁ וְשַׂמְתִּי נְהָרוֹת לָאִיִּים וַאֲגַמִּים אוֹבִישׁ ׃
16 וְהוֹלַכְתִּי עִוְרִים בְּדֶרֶךְ לֹא יָדָעוּ בִּנְתִיבוֹת לֹא־יָדְעוּ אַדְרִיכֵם אָשִׂים מַחְשָׁךְ לִפְנֵיהֶם לָאוֹר וּמַעֲקַשִּׁים לְמִישׁוֹר אֵלֶּה הַדְּבָרִים עֲשִׂיתִם וְלֹא עֲזַבְתִּים ׃

3 Calamum quassatum non conteret, & linum fumigans non extinguet. In veritate educet iudicium.
4 Non erit tristis neque turbulentus donec ponat in terra iudicium, & legem eius insulæ expectabunt.
5 Hæc dicit Dominus Deus creans cælos & extendens eos, firmans terram & quæ germinant ex ea, dans flatú populo qui est super terram, & spiritum calcantibus eam.
6 Ego Dominus vocaui te in iustitia, & apprehendi manum tuam, & seruaui te. Et dedi te in fœdus populi in lucem gētium.
7 Vt aperires oculos cæcorum & educeres de conclusione vinctum, de domo carceris sedentes in tenebris.
8 Ego Dominus, hoc est nomen meum. Gloriam meam alteri non dabo, & laudem meam sculptilibus.
9 Quæ prima fuerunt ecce venerunt, noua quoq; ego annuncio: antequam oriantur, audita vobis faciam.
10 Cantate Domino canticum nouum, laus eius ab extremis terræ: qui descenditis in mare & plenitudo eius, insulæ & habitatores earum.
11 Lætetur desertum & ciuitates eius; in domibus habitabit Cedar. Laudate habitatores petræ, de vertice montium clamabunt.
12 Ponent Domino gloriam, & laudem eius in insulis nunciabunt.
13 Dominus sicut fortis egredietur, sicut vir præliator suscitabit zelum. vociferabitur & clamabit, super inimicos suos confortabitur.
14 Tacui semper, silui, patiens fui, sicut parturiens loquar.
15 Dissipabo & absorbebo simul, desertos faciam montes & colles, & omne germen eorum exiccabo. Ponam flumina in insulas, & stagna arefaciam.
16 Et ducam cæcos in viam quam nesciunt, & in semitis quas ignorauerunt ambulare eos faciam. Ponam tenebras coram eis in lucem & praua in recta. Hæc verba feci eis, & non dereliqui eos.

Calamum fractum non conteret, & linum fumigans non extinguet: sed in veritate educet iudicium. 3
Splendebit & non conteretur donec ponat super terram iudicium; & in nomine eius gentes sperabunt. 4
Sic dicit Dominus Deus qui fecit cælum & defixit illud; qui firmauit terram, & quæ in ea; & qui dedit flatum populo qui super eam, & spiritum calcantibus eam. 5
Ego Dominus Deus vocaui te in iustitia, & apprehendam manum tuam, & confortabo te, & dedi te in fœdus generis Israel in lucem gentium: 6
Vt aperires oculos cæcorum, & educeres de vinculis ligatos, de domo carceris sedentes in tenebris. 7
Ego Dominus Deus, hoc meum est nomen; gloriam meam alteri non dabo, neque virtutes meas simulachris. 8
Quæ à principio ecce venerunt, & noua quæ ego annunciabo; & antequam annuncientur, manifesta sunt vobis. 9
Cantate Domino canticum nouum, glorificate nomen eius in terminis terræ, qui descendunt in mare, & nauigant in eo, & insulæ, & habitantes eas. 10
Letare desertum & vici eius, villæ & qui habitant Cedar: lætabuntur habitantes petram, de summitate montium clamabunt. 11
Dabunt Deo gloriam, virtutes eius in insulis nunciabunt. 12
Dominus Deus virtutum egredietur & conteret bellum, suscitabit zelum, & clamabit super inimicos suos cum fortitudine. 13
Tacui à seculo, nunquid & semper tacebo & sustinebo? sicut pariens patiēter egi. 14
Erumpam & arefaciam simul, vastabo mōtes, & colles, & omne fœnum eorum arefaciam, & ponam flumina in insulas, & paludes siccabo. 15
Et adducam cæcos per viam quam nescierunt, & semitas quas ignorauerunt faciam calcare eos: faciam eis tenebras in lucem, & praua in directa. hæc verba faciam illis, & non derelinquam eos. 16

3 κάλαμον συντεθλασμένον οὐ συντρίψει, καὶ λίνον καπνιζόμενον οὐ σβέσει· ἀλλὰ εἰς ἀληθῆ ἐξοίσει κρίσιν.
4 ἀναλάμψει καὶ οὐ θραυσθήσεται ἕως ἂν θῇ ἐπὶ τῆς γῆς κρίσιν· καὶ ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιοῦσιν.
5 οὕτως λέγει κύριος ὁ θεὸς ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ πήξας αὐτόν, στερεώσας τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ διδοὺς πνοὴν τῷ λαῷ τῷ ἐπ' αὐτῆς, καὶ πνεῦμα τοῖς πατοῦσιν αὐτήν.
6 ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ἐκάλεσά σε ἐν δικαιοσύνῃ καὶ κρατήσω τῆς χειρός σου, καὶ ἐνισχύσω σε, καὶ ἔδωκά σε εἰς διαθήκην γένους Ἰσραὴλ εἰς φῶς ἐθνῶν·
7 ἀνοῖξαι ὀφθαλμοὺς τυφλῶν, καὶ ἐξαγαγεῖν ἐκ δεσμῶν δεδεμένους, ἐξ οἴκου φυλακῆς καθημένους ἐν σκότει.
8 ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς τοῦτό μου ἐστὶ τὸ ὄνομα· τὴν δόξαν μου ἑτέρῳ οὐ δώσω, οὔτε τὰς ἀρετάς μου τοῖς γλυπτοῖς.
9 τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἰδοὺ ἥκασι, καὶ καινὰ ἃ ἐγὼ ἀναγγελῶ· καὶ πρὸ τοῦ ἀναγγεῖλαι ἐδηλώθη ὑμῖν.
10 ὑμνήσατε τῷ κυρίῳ ὕμνον καινόν, δοξάζετε τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπ' ἄκρου τῆς γῆς· οἱ καταβαίνοντες εἰς τὴν θάλασσαν καὶ πλέοντες αὐτήν, καὶ νῆσοι καὶ κατοικοῦντες αὐτάς.
11 εὐφράνθητι ἔρημος καὶ αἱ κῶμαι αὐτῆς, ἐπαύλεις καὶ οἱ κατοικοῦντες κηδάρ· εὐφρανθήσονται οἱ κατοικοῦντες πέτραν ἀπ' ἄκρου τῶν ὀρέων βοήσουσι.
12 δώσουσι τῷ θεῷ δόξαν· τὰς ἀρετὰς αὐτοῦ ἐν ταῖς νήσοις ἀπαγγελοῦσιν.
13 κύριος ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ἐξελεύσεται καὶ συντρίψει πόλεμον, ἐπεγερεῖ ζῆλον, καὶ βοήσεται ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ μετὰ ἰσχύος.
14 ἐσιώπησα ἀπ' αἰῶνος, μὴ καὶ ἀεὶ σιωπήσομαι καὶ ἀνέξομαι· ὡς ἡ τίκτουσα ἐκαρτέρησα.
15 ἐκστήσω καὶ ξηρανῶ ἅμα, ἐρημώσω ὄρη, καὶ βουνούς, καὶ πάντα τὸν χόρτον αὐτῶν ξηρανῶ, καὶ θήσω ποταμοὺς εἰς νήσους, καὶ ἕλη ξηρανῶ.
16 καὶ ἄξω τυφλοὺς ἐν ὁδῷ ᾗ οὐκ ἔγνωσαν, καὶ τρίβους ἃς οὐκ ᾔδεισαν ποιήσω πατῆσαι αὐτούς, ποιήσω αὐτοῖς σκότος εἰς φῶς, καὶ σκολιὰ εἰς εὐθεῖαν· ταῦτα τὰ ῥήματα ποιήσω αὐτοῖς, καὶ οὐκ ἐγκαταλείψω αὐτούς.

תרגום יונתן

3 עִנְוְתָנַיָא דְּכִקְנֵה רְעִיעַ לָא יִתְבַּר וַחֲשִׁיכַיָא דִּכְבוּצִין עֲמֵי לָא יִטְפֵּי לְקֻשְׁטָא יַפֵּק דִּינָא ׃ 4 לָא יִלְהֵי וְלָא יִלְאֵי עַד דִּיתַקֵּן בְּאַרְעָא
דִּינָא וּלְאוֹרַיְתֵיהּ נַגְוָן יְכַתְּרוּן ׃ 5 כִּדְנַן אֲמַר אֱלָהּ עָלְמָא יְיָ דִּבְרָא שְׁמַיָּא וּתְלִינוּן שַׁכְלֵיל אַרְעָא וְדַיָּרַהָא יָהֵב נִשְׁמְתָא לְעַם דַּעֲלַהּ וְרוּחָא
לִדְמְהַלְּכִין בַּהּ ׃ 6 אֲנָא יְיָ רַבִּיתָךְ בְּקֻשְׁטְ וְאַתְקֵיפִית בִּידָךְ וְאַתְקְנָךְ וְאֶתְּנִינָךְ לִקְיָם עַם לִנְהוֹר עַמְמִין ׃ 7 לְמִפְתַּח עֵינֵי בֵית יִשְׂרָאֵל
דְּאִינוּן כְּסָמַן מִן אוֹרַיְתָא וּלְאַפָּקָא גָלְוָתְהוֹן מִבֵּינֵי עַמְמַיָא דְּאִינוּן דָּמַן לַאֲסִירִין וּלְמִפְרְקְהוֹן מִשִּׁעְבּוּד מַלְכְוָתָא דְּאִנּוּן עֲצִירִין כַּאֲסִירֵי קְבָל ׃ 8 אֲנָא
יְיָ הוּא שְׁמִי וִיקָרִי דְּאִתְגְּלֵיתִי עֲלֵיכוֹן לְעַם אָחֳרָן לָא אֶתֵּן וְתֻשְׁבַּחְתִּי לְפָלְחֵי צַלְמַיָא ׃ 9 קַדְמָיָתָא הָא אֲתָאָה וְחַדְתָּן אֲנָא
מְחַוֵּי עַד לָא יֵיתְיָן אַשְׁמַע יָתְכוֹן ׃ 10 שַׁבַּחוּ קֳדָם יְיָ תֻּשְׁבַּחְתָּא חַדְתָּא אֲמָרוּ תֻשְׁבַּחְתֵּיהּ מִסְיָפֵי אַרְעָא נָחֲתֵי יַמָּא וּמְלֵאֵהּ נַגְוָן וְיָתְבֵיהוֹן ׃
11 יְשַׁבְּחוּן מַדְבְּרָא וְקִרְוִין דְּיָתְבִין בַּהּ פְּצִיחִין יָתְבִין מַדְבַּר עַרְבָאֵי יְשַׁבְּחוּן מֵיתַיָא כַּד יִפְקוּן מִבָּתֵּי עָלְמְהוֹן מֵרֵישׁ טוּרַיָא יְרִימוּן קָלְהוֹן ׃
12 יְשַׁוּוּן קֳדָם יְיָ יְקָרָא וְתֻשְׁבַּחְתֵּיהּ בְּנַגְוָן יְחַוּוּן ׃ 13 יְיָ לְמֶעְבַּד גְּבוּרָן מִתְגְּלֵי לְמֶעְבַּד גְּבוּרָא מִתְגְּלֵי בִּרְגַז בְּמַלּוּל אַף בְּזִיעַ עַל
בַּעֲלֵי דְבָבוֹהִי מִתְגְּלֵי בִּגְבוּרְתֵיהּ ׃ 14 יְהָבֵית לְהוֹן אַרְכָּא מֵעָלְמָא דְאִם יְתוּבוּן לְאוֹרַיְתָא וְלָא תָבוּ כְּחַבְלִין עַל יָלְדְתָא יִתְגְּלֵי דִּינִי עֲלֵיהוֹן
וְיִסּוֹפוּן כַּחֲדָא ׃ 15 אַחֲרִיב טוּרִין וְרָמָן וְכָל עִסְבֵּיהוֹן אוֹבִישׁ וַאֲשַׁוֵּי נַהֲרִין לְנַגְוָן וַאֲגַמִּין אוֹבִישׁ ׃
16 וְאַדְבַּר דְּכַסְמַן בְּאוֹרַח דְּלָא יְדַעוּ בִּשְׁבִילִין דְּלָא אַלְפוּ אַדְרְכִנּוּן אֲשַׁוֵּי קֳבַל קֳדָמֵיהוֹן לִנְהוֹר וְכַפְלַיָא לְמֵישְׁרָא אִלֵּין פִּתְגָמַיָא
אַעֲבֵדִינוּן וְלָא אַרְחֵקִנּוּן ׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 Mansuetos, qui sunt quasi calamus quassatus, non confringet; & pauperes, qui sunt quasi linum obscurum, non extinguet: In veritate adducet iudicium. 4 Non erit lassus, nec laborabit, donec dirigat in terra iudicium: & legem eius insulæ expectabunt. 5 Hæc dicit Dominus Deus seculi, qui creauit cælos, & appendit eos; fundauit terram & habitatores eius; dans spiramentum populo qui super ea est, & spiritum gradientibus in ea. 6 Ego Dominus magnificaui te in veritate, & apprehendi manum tuam, & direxi te, & posui te in fœdus populi, & in lumen populorum. 7 Ad aperiendos oculos domus Israel, qui sunt quasi cæci à lege; & vt educeres captiuitatem eorum de medio populorum; vbi sunt similes vinctis: & liberares eos de subiectione regnorum, vbi sunt detenti quasi essent vincti in obscuritate. 8 Ego Dominus, hoc est nomen meum; & gloriam meam qua reuelatus sum vobis, populo alteri non dabo, nec laudem meam cultoribus sculptilium. 9 Quæ prima fuerunt, ecce venerunt; noua autem ego annūcio vobis; antequam veniant nuncio vobis. 10 Cantate coram Domino canticum nouum; dicite laudem eius à finibus terræ; qui descenditis in mare, & plenitudo eius; insulæ, & habitatores earum. 11 Laudabit desertum & ciuitates quæ habitant in eo; Arabes qui habitant in vicis deserti, laudabunt; & mortui quando egredientur de domo seculi sui, de capite montiū leuabunt vocē suam. 12 Ponent coram Dño gloriam, & laudem eius in insulis nunciabunt. 13 Dn̄s reuelabitur vt faciat magnalia; vt fortiter agat, prodibit in ira, & sermone furoris, in tremore contra inimicos suos reuelabitur in potentia sua. 14 Dedi eis terminum à seculo vt cōuerterentur ad legem, & non sunt conuersi: sicut dolores super parturientē exeretur in eos iudicium meum, & disperdentur & consumentur simul. 15 Desertos faciam montes & colles, & omnē herbam eorū exiccabo, & ponam flumina in insulas, & stagna arefaciā. 16 Et ducam eos qui sunt quasi cæci, in via quam nescierunt; in semitis quas non didicerunt, ducam eos: ponam tenebras coram eis in lucem, & aspera in planiciem. Hæc verba faciam eis, & non abijciam eos.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

1 * וְעַתָּה כֹּה־אָמַר יְהוָה בֹּרַאֲךָ יַעֲקֹב וְיֹצֶרְךָ
יִשְׂרָאֵל אַל־תִּירָא כִּי גְאַלְתִּיךָ קָרָאתִי בְשִׁמְךָ
לִי־אָתָּה׃
2 * כִּי־תַעֲבֹר בַּמַּיִם אִתְּךָ אָנִי וּבַנְּהָרוֹת לֹא
יִשְׁטְפוּךָ כִּי־תֵלֵךְ בְּמוֹ־אֵשׁ לֹא תִכָּוֶה וְלֶהָבָה לֹא
תִבְעַר־בָּךְ׃
3 * כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעֶךָ
נָתַתִּי כָפְרְךָ מִצְרַיִם כּוּשׁ וּסְבָא תַּחְתֶּיךָ׃
4 * מֵאֲשֶׁר יָקַרְתָּ בְעֵינַי נִכְבַּדְתָּ וַאֲנִי אֲהַבְתִּיךָ
וְאֶתֵּן אָדָם תַּחְתֶּיךָ וּלְאֻמִּים תַּחַת נַפְשֶׁךָ׃

מג

1 * וְעַתָּה כֹּה־אָמַר יְהוָה בֹּרַאֲךָ יַעֲקֹב וְיֹצֶרְךָ
יִשְׂרָאֵל אַל־תִּירָא כִּי גְאַלְתִּיךָ קָרָאתִי בְשִׁמְךָ
לִי־אָתָּה׃
2 * כִּי־תַעֲבֹר בַּמַּיִם אִתְּךָ אָנִי וּבַנְּהָרוֹת לֹא
יִשְׁטְפוּךָ כִּי־תֵלֵךְ בְּמוֹ־אֵשׁ לֹא תִכָּוֶה וְלֶהָבָה לֹא
תִבְעַר־בָּךְ׃
3 * כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעֶךָ
נָתַתִּי כָפְרְךָ מִצְרַיִם כּוּשׁ וּסְבָא תַּחְתֶּיךָ׃
4 * מֵאֲשֶׁר יָקַרְתָּ בְעֵינַי נִכְבַּדְתָּ וַאֲנִי אֲהַבְתִּיךָ
וְאֶתֵּן אָדָם תַּחְתֶּיךָ וּלְאֻמִּים תַּחַת נַפְשֶׁךָ׃

17 * Conuersi sunt retrorsum: confundantur confusione, qui confidunt in sculptili, qui dicunt conflatili, Vos dij nostri.
18 * Surdi audite, & cæci intuemini ad videndum.
19 * Quis cæcus, nisi seruus meus; & surdus, nisi ad quem nuncios meos misi? quis
D cæcus, nisi qui venundatus est? & quis cæcus, nisi seruus Domini?
20 * Qui vides multa, nónne custodies? qui apertas habes aures, nónne audies?
21 * Et Dominus voluit vt sanctificaret eũ, magnificaret Legem & extolleret.
22 * Ipse autem populus direptus & vastatus: laqueus iuuenum omnes, & in domibus carcerũ absconditi sunt: facti sunt in rapinam, nec est qui eruat: in direptionem, nec est qui dicat, Redde.
23 * Quis est in vobis qui audiat hoc, attendat & auscultet futura?
24 * Quis dedit in direptionem Iacob, & Israel vastãtibus? nónne Dominus ipse cui peccauimus? & noluerunt in viis eius ambulare, & non audierunt legem eius.
25 * Et effudit super eum indignationem furoris sui, & forte bellum; & combussit eum in circuitu, & non cognouit, & succendit eum, & non intellexit.

CAP. XLIII.

1 * ET nunc hæc dicit Dominus creans te Iacob, & formans te Israel: Noli timere, quia redemi te, & vocaui te nomine tuo, Meus es tu.
2 * Cùm transieris per aquas, tecum ero, & flumina non operient te: cùm ambulaueris in igne, non combureris, & flamma non ardebit in te.
3 * Quia ego Dñs Deus tuus sanctus Israel, saluator tuus: dedi propiciationem tuam Ægyptum & Æthiopiam & Saba pro te.
4 * Ex quo honorabilis factus es in oculis meis, & gloriosus; ego dilexi te: & dabo homines pro te, & populus pro anima tua.

17 * Ipsi autem conuersi sunt retrorsum: confundimini confusione, qui confiditis in sculptilibus, dicentes conflatilibus, Vos estis dij nostri.
18 * Surdi audite, & cæci respicite, vt videatis.
19 * Et quis cæcus nisi pueri mei, & surdi, nisi dominantes eorum? quis cæcus sicut qui recessit, & excæcati sunt serui Dei.
20 * Vidistis sæpè, & non custodistis, apertæ aures, & non audistis.
21 * Dominus Deus voluit vt iustificaretur, & magnificaret laudem, & vidi.
22 * Et fuit populus vastatus & direptus; nam laqueus in cubilibus vbique & in domibus simul, vbi absconderunt eos, facti sunt in direptionem, & non erat qui eruaret; prædam, & non erat dicens, Redde.
23 * Quis in vobis qui hæc exaudiet, & in futura cognoscat?
24 * Quis dedit in deprædationem Jacob & Israel vastantibus? nonne Deus cui peccauerunt? & non voluerunt in vijs eius ambulare, neque audire legem eius.
25 * Et induxit super eos iram furoris sui, & prævaluit contra eum bellum, & comburentes eos per circuitum, & non cognouerunt vnusquisque eorum, neque posuerunt super animam.

CAP. XLIII.

1 * ET nunc sic dicit Dominus Deus, qui fecit te Iacob, et qui plasmauit te Israel; Ne timeas, quoniam redemi te: vocaui te nomine tuo, Meus es tu.
2 * Et si transieris per aquã, tecum sum, et flumina non cooperient te: & si transieris per ignem, non combureris: flamma non exuret te.
3 * Quia ego Dominus Deus tuus sanctus Israel, saluans te feci commutationem tuam Ægyptum & Æthiopiam, & Syenem pro te.
4 * Ex quo honorabilis factus es in conspectu meo, glorificatus es & ego dilexi te; & dabo homines pro te, & principes pro capite tuo.

17 * αὐτοὶ δὲ ἀπεστράφησαν εἰς τὰ ὀπίσω, αἰσχυνθήτε αἰσχύνῃ ⓓ πεποιθότες ἐπὶ τοῖς γλυπτοῖς, ⓓ λέγοντες τοῖς χωνευτοῖς· ὑμεῖς ἐστὲ θεοὶ ἡμῶν.
18 * ⓓ κωφοὶ ἀκούσατε, καὶ ⓓ τυφλοὶ ἀνάβλεψατε ἰδεῖν.
19 * καὶ τίς τυφλὸς ἀλλ' ἢ παῖδές μου, καὶ κωφοὶ ἀλλ' ἢ οἱ κυριεύοντες αὐτῶν; τίς τυφλὸς ὡς ὁ ἀπεστηκώς· καὶ ἐτυφλώθησαν οἱ δοῦλοι τοῦ θεοῦ.
20 * ἴδετε πολλάκις ⓒ οὐκ ἐφυλάξασθε, ἀνεῳγμένα τὰ ὦτα ⓒ οὐκ ἠκούσατε.
21 * κύριος ⓟ ὁ θεὸς εὐδόκησεν ἵνα δικαιωθῇ καὶ μεγαλυνθῇ αἴνεσιν, ⓒ εἶδον.
22 * καὶ ἐγένετο ὁ λαὸς πεσούμενος ἐν ῥομφαίᾳ ἐν ῥύμαις, ἢ γὰρ παγὶς ἐν τοῖς ταμείοις πανταχοῦ ⓒ ἐν οἰκοις ἅμα ὅπου ἔκρυψαν αὐτούς· ἐγένοντο εἰς προνομὴν, ⓒ οὐκ ἦν ὁ ἐξαιρούμενος ἁρπαγμα, ⓒ οὐκ ἦν ὁ λέγων· ἀπόδος.
23 * τίς ἐν ὑμῖν ὃς τοῦτο εἰσακούσεται, καὶ εἰς τὰ ἐπερχόμενα γνώσῃ.
24 * τίς ἔδωκεν εἰς διαρπαγὴν ἰακὼβ ⓒ ἰσραὴλ τοῖς προνομεύουσιν; οὐχὶ ὁ θεὸς ᾧ ἡμάρτοσαν; ⓒ οὐκ ἠβούλοντο ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ πορεύεσθαι, οὐδὲ ἀκοῦσαι τοῦ νόμου αὐτοῦ.
25 * καὶ ἐπήγαγεν ἐπ' αὐτοὺς ὀργὴν θυμοῦ αὐτοῦ, ⓒ κατίσχυσεν κατ' αὐτοῦ πόλεμον, καὶ οἱ συμφλέγοντες αὐτοὺς κύκλῳ, καὶ οὐκ ἔγνωσαν ἕκαστος αὐτῶν, οὐδὲ ἔθετο ἐπὶ ψυχῇ.

μγ.

1 * Καὶ νῦν ὅτως λέγει κύριος ⓟ ὁ θεὸς ὁ ποιήσας σε ἰακὼβ, καὶ ὁ πλάσας σε ἰσραήλ· μὴ φοβοῦ ὅτι ἐλυτρωσάμην σε, ἐκάλεσά σε τῷ ὀνόματί σου· ἐμὸς εἶ σύ.
2 * καὶ ἐὰν διαβαίνῃς διὰ ὕδατος ⓟ μετ' οὐ εἰμί, καὶ ποταμοὶ οὐ συγκλείουσί σε· ⓒ ἐὰν διέλθῃς διὰ πυρὸς, οὐ μὴ καυθήσῃ· φλὸξ οὐ καύσει σε.
3 * ὅτι ἐγὼ κύριος ⓟ ὁ θεός σου ὁ ἅγιος ἰσραὴλ ὁ σώζων σε, ἐποίησα ἀλλαγμά σου αἴγυπτον καὶ αἰθιοπίαν ⓒ συήνην ὑπὲρ σοῦ.
4 * ἀφ' οὗ ἐνδόξως ἐνώπιόν μου· ἐδοξάσθης, καὶ ἐγὼ ἠγάπησά σε· καὶ δώσω ἀνθρώπους ὑπὲρ σοῦ, ⓒ ἄρχοντας ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς σου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Conuertentur retrorsum, confundentur confusione colentes simulachra; qui dicunt simulachris conflatilibus, Vos estis idola nostra. "Impij qui estis quasi surdi, nónne aures habetis? audite. & impij qui estis quasi cæci, nónne oculos habetis? intelligite & videte, "Nónne si impij conuertantur, vocabuntur serui mei, & peccatores ad quos misi prophetas? Enimuero impijs persoluenda erit vindicta peccati sui. si tamen conuersi fuerint, vocabuntur serui Domini. * Videtis multa, & non custoditis: apertæ sunt aures vestræ, & non suscipitis disciplinam. "Dominus voluit vt iustificaret Israel, & magnificauit factores legis suæ, & confortauit eos.
"Ipse autem est populus direptus, & vim patiens; operti sunt confusione: iuuenes sunt omnes, & carceribus clausi: facti sunt in prædam, & non est qui eruat, in direptionem, & non est qui dicat, Redde. "Quis est in vobis qui auscultet hoc, attendat, & intelligat in finem? "Quis tradidit in prædam Iacob; & Israelem direptoribus? nónne Dominus? eo quòd peccauerunt coram eo, & noluerunt ambulare in vijs quæ rectæ sunt in conspectu eius, nec receperunt disciplinam legis eius. "Et effudit super eum furorem indignationis suæ, & fortitudinem bellatorum adduxit super eos; & occiderunt eos per circuitum, & nescierunt, & dominationem exercuerunt in eos; & non proposuerunt animo timorem eius.

CAP. XLIII.

ET nunc hæc dicit Dominus, qui creauit te Iacob, & qui formanit te Israel: Ne timeas, quia redemi te: & vocaui te nomine tuo, meus es tu. "Quoniam in principio quando transijstis mare carectosum, Verbum meũ fuit in adiutorium vestrũ. Pharao & Ægyptij qui multi erant sicut aquæ fluminis, non potuerunt contra vos. Et etiam secundò cùm iertitis inter populos qui fortes sunt sicut ignis, non prævalebunt contra vos; & regna quæ robusta sunt sicut flamma, non excindent vos. 'Quia ego Dominus Deus tuus sanctus Israel, qui redemi te, dedi in commutationem tuam Ægyptios, Æthiopiam & Saba pro te. 'Ex quo dilectus factus es coram me, honorificatus es, & ego dilexi te, & tradidi populos pro te, & regna pro anima tua.

תרגום יונתן

17 יִסְתְּחָרְרוּן לְאָחוֹרָא יְבַהֲתוּן בַּהֲתָא פָּלְחֵי צַלְמִיָּא דְּאָמְרִין לְצַלְמִין מַתִּיכָא אַתּוּן טָעֲוָתָנָא׃ 18 רַשִׁיעַיָּא דְּאִנּוּן כְּחֵרְשִׁין הָלָא שְׁמָעוּתָכוֹן וְחַיָּבַיָּא דְּאִנּוּן כְּעִוְרִין הָלָא חֲזוֹ דְּעֵינֵיכוֹן׃ 19 הָלָא אֲפִלּוּ חֵרְשִׁין אִלֵּין עַבְדַי וְחַיָּבַיָּא דְּכִבְיָיא שְׁלִיחַת עֲלֵיהוֹן אִלֵּין עַבְדַי יְיָ׃ 20 חֲזִיתוּן סַגִּיאִין וְלָא נְטַרְתּוּן אַתְפַּתְּחָא אָדְנֵיכוֹן וְלָא קַבִּלְתּוּן׃ 21 יְיָ רְעָא לְזַכָּאוּתֵהּ לְיִשְׂרָאֵל וְרַבִּי אוֹרָיְתֵהּ וְיַקְפַּהּ׃ 22 וְהוּא עַם כְּוִיז וְצַנִּים אִתְחַפְיָין בְּתַרְעֵי בָתֵּי אֲסוּרַיָּא דְּכֻלְּהוֹן בַּחוּרַיָּא וּבְבָתֵּי בְלָאיִם אִתְטְמִירוּ דְּלֵית דְּפָרֵק וְאֵין דְּמַצֵּיל מְשַׁסָּה וְאֵין אוֹמֵר הָשֵׁב׃ 23 מַן בְּכוֹתְכוֹן יְצַנְתּוּן דָּא וְיַקְשִׁיב וְיִשְׁמַע לְאַתְרָא׃ 24 מַן מְסַר לְעַדֵּי יַעֲקֹב לְבִזָּיוֹ וְיִשְׂרָאֵל לְכַנְּזִים הָלָא יְיָ דְּקֳדָמוֹהִי חַבְתּוּן וְלָא אָבוּ לְמֵהַךְ בְּאָרְחָתֵהּ דְּקִשְׁטָא וְלָא קַבִּלוּ אוּלְפָּנֵהּ׃ 25 וְשַׁפִּיךְ עֲלוֹהִי מֵימַר רְגָזֵיהּ וְתוּקְפָּא עֲבִידָא קְרָבָא אֲחֵי קְרָבָא אֲחֵי וְלָא יְדָעוּ וְשַׁלְהַט בְּהוֹן וְלָא שָׁוֵי עַל לֵב׃

מג

1 וְכַעַן כְּדֵין אֲמַר יְיָ דְּבָרָךְ יַעֲקֹב וּדְאִתְגְּלֵי לְעַמֵּהּ יִשְׂרָאֵל לָא תִדְחַל אֲרֵי פְּרִיקְנָךְ בְּשִׁבְקָךְ רְחִיקָךְ בְּשִׁבְיָא וְקָרֵינָךְ בְּשׁוּמָךְ דִּילִי אַתְּ׃ 2 כְּמָא דְּתֵימַר אֲרֵי תִּתְגְּלֵי מִבֵּית מַדְרָשָׁא וְעִמָּךְ אֲנָא בְּמִצְוָתָא וּבְמִשְׁכְּנָא דְּמוֹעֲדָא לָא יְכִלּוּן לְכוֹן מִסְעִיכוֹן דְּאַף כְּתִגְיָתָא דְּבַר תַּקִּיפִין לְמִיעְבַּד בְּאִשְׁתָּא לָא יְהֵי לְכוֹן וְסוֹלְכָנְכוֹן דְּמִסְעִיכוֹן כְּשַׁלְהוֹבִיתָא לָא יִשְׁיצִנְכוֹן׃ 3 אֲרֵי אֲנָא יְיָ אֱלָהָךְ קַדִּישָׁא דְּיִשְׂרָאֵל פָּרְקָךְ יְהַבְתִּי לְמִצְרַיִם כְּשֻׁלְהוֹבִיתָא לָא יְשֵׁיצִנְכוֹן׃ 4 וְעִטְּתִי חֲבִיב קֳדָמַי אִתְיַקַּרְתָּא וַאֲנָא רְחִימְתָךְ וְסִתְרֵת עֲמִמַיָּא תְּחוּתָךְ וּמַלְכְוָתָא תְּלוּף נַפְשָׁךְ׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

5 * אַל־תִּירָא כִּי־אִתְּךָ אָנִי מִמִּזְרָח אָבִיא זַרְעֶךָ
וּמִמַּעֲרָב אֲקַבְּצֶךָּ׃
6 * אֹמַר לַצָּפוֹן תְּנִי וְלַתֵּימָן אַל־תִּכְלָאִי הֲבִיאִי
בָנַי מֵרָחוֹק וּבְנוֹתַי מִקְצֵה הָאָרֶץ׃
7 * כֹּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו יְצַרְתִּיו
אַף־עָשִׂיתִיו׃
8 * הוֹצִיא עַם־עִוֵּר וְעֵינַיִם יֵשׁ וְחֵרְשִׁים
וְאָזְנַיִם לָמוֹ׃
9 * כָּל־הַגּוֹיִם נִקְבְּצוּ יַחְדָּו וְיֵאָסְפוּ לְאֻמִּים
מִי בָהֶם יַגִּיד זֹאת וְרִאשֹׁנוֹת יַשְׁמִיעֻנוּ יִתְּנוּ עֵדֵיהֶם
וְיִצְדָּקוּ וְיִשְׁמְעוּ וְיֹאמְרוּ אֱמֶת׃
10 * אַתֶּם עֵדַי נְאֻם־יְהוָה וְעַבְדִּי אֲשֶׁר בָּחָרְתִּי
לְמַעַן תֵּדְעוּ וְתַאֲמִינוּ לִי וְתָבִינוּ כִּי־אֲנִי הוּא לְפָנַי
לֹא־נוֹצַר אֵל וְאַחֲרַי לֹא־יִהְיֶה׃
11 * אֲנֹכִי אֲנֹכִי יְהוָה וְאֵין מִבַּלְעָדַי מוֹשִׁיעַ׃
12 * אֲנֹכִי הִגַּדְתִּי וְהוֹשַׁעְתִּי וְהִשְׁמַעְתִּי וְאֵין בָּכֶם
זָר וְאַתֶּם עֵדַי נְאֻם־יְהוָה וַאֲנִי־אֵל׃
13 * גַּם־מִיּוֹם אֲנִי הוּא וְאֵין מִיָּדִי מַצִּיל אֶפְעַל
וּמִי יְשִׁיבֶנָּה׃
14 * כֹּה־אָמַר יְהוָה גֹּאַלְכֶם קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל
לְמַעַנְכֶם שִׁלַּחְתִּי בָבֶלָה וְהוֹרַדְתִּי בְרִיחִים כֻּלָּם
וְכַשְׂדִּים בָּאֳנִיּוֹת רִנָּתָם׃
15 * אֲנִי יְהוָה קְדוֹשְׁכֶם בּוֹרֵא יִשְׂרָאֵל מַלְכְּכֶם׃
16 * כֹּה אָמַר יְהוָה הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ וּבְמַיִם
עַזִּים נְתִיבָה׃
17 * הַמּוֹצִיא רֶכֶב־וְסוּס חַיִל וְעִזּוּז יַחְדָּו יִשְׁכְּבוּ
בַל־יָקוּמוּ דָּעֲכוּ כְּפִשְׁתָּה כָבוּ׃
18 * אַל־תִּזְכְּרוּ רִאשֹׁנוֹת וְקַדְמֹנִיּוֹת אַל־תִּתְבֹּנָנוּ׃
19 * הִנְנִי עֹשֶׂה חֲדָשָׁה עַתָּה תִצְמָח הֲלוֹא תֵדָעוּהָ
אַף אָשִׂים בַּמִּדְבָּר דֶּרֶךְ בִּישִׁימוֹן נְהָרוֹת׃

5 Noli timere, quia ego tecum sum. Ab Oriente adducam semen tuum, & ab Occidente congregabo te.
6 Dicam Aquiloni, Da. & Austro, Noli prohibere. Affer filios meos de longinquo, & filias meas ab extremis terræ.
7 Et omnem qui inuocat nomen meum, in gloriam meam creaui eum, formaui eum & feci eum.
8 Educ foras populum cæcum, & oculos habentem, surdum, & aures ei sunt.
9 Omnes gentes congregatæ sunt simul & collectæ sunt tribus: quis in vobis annũciet istud, & quæ prima sunt audire nos faciet? Dent testes eorum & iustificentur, & audiant & dicant.
10 Verè vos testes mei, dicit Dominus, & seruus meus quem elegi, vt sciatis & credatis mihi, & intelligatis, quia ego ipse sum. Ante me non est formatus Deus, & post me non erit.
11 Ego sum, ego sum Dominus, & non est absque me saluator.
12 Ego annunciaui & saluaui, auditum fecí, & non fuit in vobis alienus. Vos testes mei, dicit Dominus, & ego Deus.
13 Et ab initio ego ipse, & non est qui de manu mea eruat. operabor, & quis auertet illud?
14 Hæc dicit Dominus redemptor vester sanctus Israel. Propter vos emisi Babylonem, & detraxi vectes vniuersos & Chaldæos in nauibus suis gloriantes.
15 Ego Dominus sanctus vester, creans Israel, rex vester.
16 Hæc dicit Dominus qui dedit in mari viam, & in aquis torrentibus semitam.
17 Qui eduxit quadrigam & equũ, agmen & robustum. simul obdormierunt nec resurgent, & contriti sunt quasi linum & extincti sunt.
18 Ne memineritis priorum, & antiqua ne intueamini,
19 Ecce ego facio noua, & nunc orientur, vtique cognoscetis ea. Ponam in deserto viam, & in inuio flumina.

5 * μὴ φοβοῦ, ὅτι μετ' σοῦ εἰμι· ἀπὸ ἀνατολῶν ἄξω τὸ
σπέρμα σου καὶ ἀπὸ δυσμῶν σώσω σε.
6 * ἐρῶ τῷ βορρᾷ, ἄγε· καὶ τῷ λιβί, μὴ κώλυε· ἄγε σοῦ
υἱούς μου ἀπὸ γῆς πορρωθεν, καὶ τὰς θυγατέρας μου
ἀπ' ἄκρου τῆς γῆς.
7 * πάντες οἱ ἐπικαλούμενοι τὸ ὄνομά μου, ἐν γὰρ τῇ δό-
ξῃ μου κατεσκεύασα αὐτὸν, καὶ ἔπλασα αὐτὸν καὶ ἐποίη-
σα αὐτόν.
8 * καὶ ἐξήγαγον λαὸν τυφλὸν, καὶ ὀφθαλμοὶ εἰσὶν ὡ-
σαύτως τυφλοὶ, καὶ κωφοὶ τὰ ὦτα ἔχοντες.
9 * πάντα τὰ ἔθνη συνήχθησαν ἅμα, καὶ συνάχθη-
σαν ἄρχοντες ἐξ αὐτῶν· τίς ἀναγγελεῖ ταῦτα, ἢ τὰ ἐξ ἀρ-
χῆς τίς ἀναγγελεῖ; ἀγαγέτωσαν σοῦ μάρτυρας αὐτῶν
καὶ δικαιωθήτωσαν καὶ εἰπάτωσαν ἀληθῆ·
10 * γένεσθέ μοι μάρτυρες, κἀγὼ μάρτυς, λέγει κύ-
ριος ὁ θεός, καὶ ὁ παῖς μου ὃν ἐξελεξάμην, ἵνα γνῶτε καὶ
πιστεύσητε καὶ συῆτε, ὅτι ἐγώ εἰμι· ἔμπροσθέν μου οὐκ
ἐγένετο ἄλλος θεός, καὶ μετ' ἐμὲ οὐκ ἔσται.
11 * ἐγὼ θεός· καὶ οὐκ ἔστιν πάρεξ ἐμοῦ σώζων.
12 * ἐγὼ ἀνήγγειλα καὶ ἔσωσα καὶ οὐκ ἦν ἐν ὑμῖν ἀλλότ-
τριος· ὑμεῖς ἐμοὶ μάρτυρες.
13 * καὶ ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ἀπ' ἀρχῆς, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ ἐκ τῶν
χειρῶν μου ἐξαιρούμενος, ποιήσω καὶ τίς ἀποστρέψει αὐτό;
14 * ὅτως λέγει κύριος ὁ θεὸς ὁ λυτρούμενος ὑμᾶς ὁ
ἅγιος τοῦ Ισραηλ· ἕνεκεν ὑμῶν ἀποστελῶ εἰς Βαβυλῶνα καὶ
ἐπεγερῶ φυγόντας πάντας, καὶ χαλδαῖοι ἐν πλοίοις θε-
σθήσονται.
15 * ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὁ ἅγιος ὑμῶν ὁ καταδείξας Ισ-
ραὴλ βασιλέα ὑμῶν.
16 * ὅτι τάδε λέγει κύριος, ὁ διδοὺς ἐν θαλάσσῃ ὁδὸν καὶ
ἐν ὕδατι ἰσχυρῷ τρίβον.
17 * ὁ ἐξαγαγὼν ἅρμα καὶ ἵππον καὶ ὄχλον ἰσχυρὸν
ἅμα· ἐκοιμήθησαν καὶ οὐκ ἀναστήσουσιν, ἐσβέσθησαν ὡς λι-
νοῦν ἐσβεσμένον.
18 * μὴ μνημονεύετε τὰ πρῶτα καὶ τὰ ἀρχαῖα μὴ συλ-
λογίζεσθε.
19 * ἰδοὺ ἐγὼ ποιῶ καινὰ ἃ νῦν ἀνατελεῖ, καὶ γνώσεσθε αὐ-
τὰ, καὶ ποιήσω ἐν τῇ ἐρήμῳ ὁδὸν, καὶ ἐν τῇ ἀνύδρῳ πο-
ταμούς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Ne timeas, quia in adiutorium tuum erit Verbum meum: ab Oriente adducam filios tuos, & ab Occidente congregabo transmigrationem tuam. 6 Omnia hæc fient propter patres vestros iustos, super quos inuocatum est nomen meum, & in gloriam meam creaui eos. Direxi transmigrationem eorum, & etiam feci eis miracula. 8 Qui eduxi populum meum de Ægypto, qui erant sicut cæci, & habebant oculos, & sicut surdi, & aures habebant. 9 Omnes populi congregentur simul, & conueniant regna: quis eorum annunciabit istud? & quæ prima sunt annuncient nobis; dent testes suos & iustificentur; audiant, & dicant verum. 10 Vos testes coram me, dicit Dominus, & seruus meus Christus quem elegi, vt sciatis & credatis coram me, & intelligatis quia ego sum ab initio, & secula seculorum mea sunt, & absque me non est Deus. 11 Ego ego Dominus, & non est absque me saluator. 12 Ego annunciaui Abrahæ patri vestro & saluaui, ego redemi vos à subiectione Ægyptiorum, sicut iuraui ei inter diuisiones. Et ego audire vos feci doctrinam legis meæ quæ ventura erant: ego redemi vos à subiectione Ægyptiorum, sicut iuraui ei inter diuisiones. Et ego audire vos feci doctrinam legis meæ de Syria; adhuc permanetis. & non est in vobis extraneus: & vos testes coram me, dicit Dominus: & ego Deus. 13 A seculo etiam ego sum, & non est qui eruat de manu mea. faciam, illud & non auertam illud. 14 Sic dicit Dominus redemptor vester sanctus Israel: Propter peccata vestra transmigrastis in Babylonem, & descendere feci in remis vniuersos; & Chaldæos in nauibus laudis suæ. 15 Ego Dominus sanctus vester, qui creaui Israelem, rex vester. 16 Sic dicit Dominus qui direxit in mari viam, & in aquis vehementibus semitam. 17 Qui eduxit quadrigas & equos, & exercitum, & populum multum: simul absorpti sunt, & non surrexerunt; extincti sunt, & sicut linum extinctum extincti sunt. 18 Ne memineritis priorum, & quæ sunt ab antiquo, ne intueamini. 19 Ecce ego facio nouum, & nunc reuelabitur: vtique scietis illud. ponam etiam in solitudine viam, in deserto flumina.

תרגום יונתן

5 לָא תִדְחַל אֲרֵי בְּסַעְדָךְ מֵימְרִי מִמַדְנְחָא אֵיתֵי בְנָךְ וּמִמַעֲרְבָא אֲקָרֵב גָלְוָתָךְ׃
6 אֵימַר לְצִפּוּנָא תֵּן וּלְתֵימָנָא לָא תְעַכֵּב אֵיתֵי בְנַי מִרְחִיק וְגָלְוָת עַמִי מִסְיָפֵי אַרְעָא׃ 7 כָּל דְּאִדְכַּר בְּשׁוּמִי וּלְיִקְרִי בְרֵיתִינוּן אֲתְקַנֵת גַלְוָתְהוֹן אַף עֲבַדְתָּ
לְתוֹן נִסְיָן׃ 8 דְאַפֵּיק עַמָא מִמִצְרַיִם דְאִנּוּן כְּסַמְיָן וְעַיְנִין לְהוֹן וּכְחֵרְשִׁין וְאָדְנִין לְהוֹן׃ 9 כָּל עַמְמַיָא יִתְכַּנְשׁוּן כַּחֲדָא וְיִתְקָרְבָן
מַלְכְוָתָן מַן בֵּינֵיהוֹן וְיַחֲוֵי לָנָא דְנָן יַחֲוֵי לָנָא קַדְמָאֵי קַדְמָאֵי לָא יְקָרְבוּן וְיִשְׁתְעוֹן וְיֵיתְרוּן קְשׁוֹט׃ אֲחוֹן סָהֲדִין קֳדָמַי אֲמַר יְיָ וְעַבְדִי
דְאִתְרְעֵיתִי בֵּה בְּדִיל דְתִדְעוּן וְתְהֵימְנוּן לִי וְתִסְתַּכְלוּן אֲרֵי אֲנָא הוּא דְמִן קֳדָמַי לָא אִתְבְּרִיאַת אֱלָהָא אָחֳרָא וּבָתְרָאי לָא יְהֵי׃ 11 אֲנָא אֲנָא יְיָ וְלֵית בַּר מִנִי פָרִיק׃
12 אֲנָא גְלֵיתִי וְשֵׁיזְבֵית וְהַשְׁמַעְתִּי וְלֵית בְּכוֹן נָכְרָאי וְאַתּוּן סָהֲדַי אֲמַר יְיָ וַאֲנָא אֱלָהָא׃ 13 אַף מִן קֳדָם יוֹמָא אֲנָא הוּא וְלֵית דְמָן יְדִי מְשֵׁזְבָא וְלָא אֲהַבִּיהָ׃
14 כִּדְנָן אֲמַר יְיָ פָרִיקְכוֹן קַדִישָׁא דְיִשְׂרָאֵל מִן קֳדָמַיכוֹן אֲתְקַנֵת גַלְוָתְכוֹן בְּמַלָכֵי כַשְׂדָאֵי וְאַחֲתֵת כָּל סְפִינֵי חֶשְׁבְּחָתְהוֹן׃
15 אֲנָא יְיָ קַדִישְׁכוֹן דְבָרֵית לְיִשְׂרָאֵל מַלְכְּכוֹן׃ 16 כִּדְנָן אֲמַר יְיָ דְאַתְקֵן בְּיַמָא אוֹרַח וּבְמַיִין תַּקִיפִין שְׁבִילָא׃
17 דְאַפֵּיק רְתִיכִין וְסוּסְוָן מַשְׁרְיָן וְעַם סַגִי כַּחֲדָא אִתְבְּלִעוּ וְלָא קָמוּ כְּלוּ אִתְכַּבִּישׁוּ כְּפִשְׁתָּא אַף אִשְׁתֵּי בְּמַדְכְּרָא אוֹרַח כְּצַוְיוֹתָא נָתְנוּ׃
18 לָא תְהֵיכְרוּן קַדְמָאֵי וְלָא תִסְתַּכְלוּן׃ 19 הָא אֲנָא עָבֵד חַדְתָּא וְכָעַן תִתְגְלֵי וַלָא תִדְעוּנַהּ אַף אֲשַׁוֵי בְּמַדְכְּרָא אוֹרַח בְּצַוְיוֹתָא נַהֲרִין׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

20 תְּכַבְּדֵנִי חַיַּת הַשָּׂדֶה תַּנִּים וּבְנוֹת יַעֲנָה כִּי־
נָתַתִּי בַמִּדְבָּר מַיִם נְהָרוֹת בִּישִׁימוֹן לְהַשְׁקוֹת
עַמִּי בְחִירִי׃
21 עַם־זוּ יָצַרְתִּי לִי תְּהִלָּתִי יְסַפֵּרוּ׃
22 וְלֹא־אֹתִי קָרָאתָ יַעֲקֹב כִּי־יָגַעְתָּ בִי יִשְׂרָאֵל׃
23 לֹא־הֵבֵיאתָ לִי שֵׂה עֹלָתֶיךָ וּזְבָחֶיךָ לֹא כִבַּדְתָּנִי
לֹא הַעֲבַדְתִּיךָ בְּמִנְחָה וְלֹא הוֹגַעְתִּיךָ בְּלְבוֹנָה׃
24 לֹא־קָנִיתָ לִי בַכֶּסֶף קָנֶה וְחֶלֶב זִבְחֶיךָ
לֹא הִרְוִיתָנִי אַךְ הַעֲבַדְתַּנִי בְּחַטֹּאוֹתֶיךָ הוֹגַעְתַּנִי
בַּעֲוֹנֹתֶיךָ׃
25 אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא־מֹחֶה פְּשָׁעֶיךָ לְמַעֲנִי
וְחַטֹּאתֶיךָ לֹא אֶזְכֹּר׃
26 הַזְכִּירֵנִי נִשָּׁפְטָה יָחַד סַפֵּר אַתָּה לְמַעַן תִּצְדָּק׃
27 אָבִיךָ הָרִאשׁוֹן חָטָא וּמְלִיצֶיךָ פָּשְׁעוּ בִי׃
28 וַאֲחַלֵּל שָׂרֵי קֹדֶשׁ וְאֶתְּנָה לַחֵרֶם יַעֲקֹב
וְיִשְׂרָאֵל לִגְדוּפִים׃

מר

1 וְעַתָּה שְׁמַע יַעֲקֹב עַבְדִּי וְיִשְׂרָאֵל בְּחַרְתִּי בּוֹ׃
2 כֹּה־אָמַר יְהוָה עֹשְׂךָ וְיֹצֶרְךָ מִבֶּטֶן יַעְזְרֶךָ
אַל־תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וִישֻׁרוּן בְּחַרְתִּי בּוֹ׃
3 כִּי אֶצֹק־מַיִם עַל־צָמֵא וְנוֹזְלִים עַל־יַבָּשָׁה
אָצֹק רוּחִי עַל־זַרְעֶךָ וּבִרְכָתִי עַל־צֶאֱצָאֶיךָ׃
4 וְצָמְחוּ בְּבֵין חָצִיר כַּעֲרָבִים עַל־יִבְלֵי־מָיִם׃
5 זֶה יֹאמַר לַיהוָה אֲנִי וְזֶה יִקְרָא בְשֵׁם־יַעֲקֹב
וְזֶה יִכְתֹּב יָדוֹ לַיהוָה וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל יְכַנֶּה׃
6 כֹּה־אָמַר יְהוָה מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וְגֹאֲלוֹ יְהוָה
צְבָאוֹת אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדַי אֵין
אֱלֹהִים׃

ESAIAS. Translat. B. Hieronymi.

10 Et glorificabit me bestia agri, dracones & struthiones, quia dedi in deserto aquas, & flumina in inuio, vt darem potum populo meo electo meo.
11 Populum istum formaui mihi, laudem meam narrabit.
22 Non me inuocasti Iacob, nec laborasti in me Israel.
23 Nō obtulisti mihi arietem holocausti tui, & victimis tuis non glorificasti me. Nō te seruire feci in oblatione, nec laborem tibi præbui in thure.
24 Non emisti mihi argento calamum, & adipe victimarum tuarum non inebriasti me. Veruntamen seruire me fecisti in peccatis tuis, præbuisti mihi laborem in iniquitatibus tuis.
25 Ego sum, ego sum ipse qui deleo iniquitates tuas propter me, & peccatorum tuorum non recordabor.
26 Reduc me in memoriam, & iudicemur simul; narra si quid habes, vt iustificeris.
27 Pater tuus primus peccauit, & interpretes tui præuaricati sunt in me.
28 Et contaminaui principes sanctos, & dedi ad internecionem Iacob, & Israel in blasphemiam.

CAP. XLIIII.

1 ET nunc audi Iacob serue meus, & Israel quem elegi.
2 Hæc dicit Dominus, faciens & formans
te ab vtero auxiliator tuus: Noli timere serue meus Iacob, & rectissime quē elegi.
3 Effundam enim aquas super sitientem, & fluenta super aridam. Effundam spiritum meum super semen tuum, & benedictionem meam super stirpem tuam.
4 Et germinabunt inter herbas quasi salices iuxta præterfluentes aquas.
5 Iste dicet, Domini ego sum; & ille vocabit in nomine Iacob. Et hic scribet manu sua Domino, & in nomine Israel adnumilabitur. Hæc dicit Dominus rex Israel, & redemptor eius Dominus exercituum, Ego primus & ego nouissimus, & absque me non est Deus.

תרגום יונתן

כ יְיַקָּרוּן קֳדָמַי כַּד אֵיתִיב מְדִינִין דְּצַיִן אֲתַר רַחֲוָה שָׁרִין יְהוֹדִין וּכְנָה נְעַמִין אֲרֵי יְהָבֵת בְּמַדְבְּרָא מַיָּא נְהָרִין בְּצַיְיוּתָא לְאַשְׁקָאוּת עַמִּי
כא בְּחִירַיָּיתִי בָּה׃ כא עַמָּא דֵּין אִתְקְנֵית לְפָלְחָנִי בְּתֻשְׁבְּחָתִי יְהוֹן מְשַׁתְּעָן׃ כב וְלָא אִיתַיְתָא קֳדָמַי אוּרְיָתִי יִשְׂרָאֵל׃ כג לָא אַיְתֵיתָא קֳדָמַי אִמְּרֵי עֲלָתָךְ וְתֻרְבְּנֵי נִכְסַת קֻדְשָׁךְ לָא רְעֵיתָךְ קֳדָמַי לָא אַסְגֵּיתָךְ עֲלָךְ בְּקֻרְבָּנִין
כד וְלָא אִתְקְנֵיתָךְ עֲלָךְ בְּלִבּוּנְתָא׃ כד לָא זְבַנְתָּ קֳדָמַי בְּכַסְפָּא קָנֶה וְחֶלְבָּא דְּנִכְסַת קֻדְשָׁךְ לָא רְוֵיתָנִי אֲרֵי בְּחוֹבָךְ אַקְדַּמְתָּנִי בְּחוֹבָךְ אַלֵּיתָנִי׃
כה אֲנָא אֲנָא הוּא שָׁבֵק לְחוֹבָךְ לְשׁוּמִי בְּעַיְיתָךְ׃ כה אֲנָא אֲנָא הוּא מְחֵי פִּשְׁעָךְ לְשׁוּמִי וְחוֹבָךְ לָא אֶדְכַּר׃
כו אֲדִכְרִנִי נִתְדַּן בְּמֵימְרִי נִתְפַּרְעָן אַתְּ בְּדִיל דְּתִזְדַּכֵּי׃ כו אֲבָהָתָךְ קַדְמָאֵי חַטָּא וּפָלְחָךְ מְרָדוּ בְּמֵימְרִי׃
כז וְרַבְרְבֵי קֻדְשָׁא וְאַסְגֵּיתָא לְקִטְלָא יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל לְחִסְרָנִין

מר

א וּכְעַן שְׁמַע יַעֲקֹב עַבְדִּי וְיִשְׂרָאֵל דְּאִתְרְעֵיתִי בֵּהּ׃ ב כְּרִין אֲמַר יְיָ דְּעָבְדָךְ וְדַאֲתְקִנָּךְ מִכְּעֵי יְסַעֲדָךְ לָא תְּדְחַל עַבְדִּי יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל
דְּאִתְרְעֵיתִי בֵּהּ׃ ג אֲרֵי אֲנָא מְסַר מַיִן בְּיַת צַדְיָנָא וּמְחַנְגַּן עַל יַבֵּשְׁתָּא בֵּן אֶתֵּין רוּחִי קַדִּישִׁי עַל בְּנִיךְ וּבִרְכָתִי עַל בְּנֵי בְנָךְ׃
ד וְיִתְרְבְּיָן צַדִּיקַיָּא כְּמַיָּא דְּמִסְתַּלְּקִין מִכְּלְכְּלֵי עֲשָׂב כְּאִילָנָא דְּמִשְׁלַח שָׁרְשׁוֹהִי עַל נַגְדִּין דְּמַיָּא׃
ה דֵּין יֵימַר אֲנָא לְקֳדָם יְיָ וּבְשׁוּם יַעֲקֹב יְקָרֵב קֻרְבָּנֵיהּ קֳדָם יְיָ וּבְשׁוּם יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּי׃
ו כְּרִין אֲמַר יְיָ מַלְכָּהּ דְּיִשְׂרָאֵל וּפָרִיקֵהּ יְיָ צְבָאוֹת אֲנָא הוּא קַדְמָאֵי וְאֲנָא הוּא בָּתְרָאֵי וּבַר מִנַּי לֵית אֱלָהָא׃

20 Benedicent mihi bestiæ agri, sirenes & filiæ struthionum, quia dedi in deserto aquam, & flumina in inaquoso, vt bibere faciam genus meum electum:
21 Populum meum quem acquisiui virtutes meas vt narret:
22 Non modò vocauit te Iacob, neque laborare te feci Israel.
23 Non obtulisti mihi oues holocausti tui, neque in victimis tuis glorificasti me, non seruisti in hostiis, neque laborem fecisti in thure.
24 Neque emisti mihi thymiama argento, neque adipem hostiarum tuarum concupiui: sed in peccatis tuis defendi te, & in iniquitatibus tuis.
25 Ego sum, ego sum ipse qui deleo iniquitates tuas propter me, & peccatorum tuorum non recordabor.
26 Tu autem memento, & iudicemur simul: dic tu iniquitates tuas primus, vt iustificeris.
27 Patres vestri primi peccauerunt, & principes vestri iniquè egerunt in me.
28 Et contaminauerunt principes sancta mea, & dedi vt perderem Iacob & Israel in opprobrium.

CAP. XLIIII.

1 NVnc autem audi Iacob puer meus, & Israel quem elegi.
2 Sic dicit Dominus Deus qui creauit te, & plasmauit te de vtero: Adhuc habebis auxilium, ne timeas puer meus Iacob, & dilectus Israel quem elegi.
3 Quia ego dabo aquam in siti ambulantibus in inaquoso, ponam spiritum meum super semen tuum, & benedictiones meas super filios tuos.
4 Et orientur vt in medio aquæ fœnum, & sicut salix iuxta omnem fluentem aquam.
5 Hic dicet, Dei sum; & iste clamabit in nomine Iacob, & alius scribet manu sua, Dei sum, & in nomine Israel clamabit.
6 Sic dicit Dominus Deus rex Israel, & qui redemit eum Deus Sabaoth, Ego primus & ego post hæc, præter me non est Deus.

20 Βλογήσει μὲ τὰ θηρία & ἀγρῶν, σειρῆνες & θυγατέρες στρουθῶν, ὅτι ἔδωκα ἐν τῇ ἐρήμῳ ὕδωρ & ποταμοὺς ἐν τῇ ἀνύδρῳ ποτίσαι τὸ γένος μου τὸ ἐκλεκτόν.
21 λαόν μου ὃν περιεποιησάμην τὰς ἀρετάς μου διηγεῖσθαι.
22 οὐ νῦν ἐκάλεσά σε Ιακώβ, ὁ δὲ κοπίασαι σε ἐποίησα Ισραήλ.
23 οὐκ ἠνεγκάς μοι πρόβατα τῶν ὁλοκαρπώσεών σου, οὐδὲ ἐν ταῖς θυσίαις σου ἐδόξασάς με, οὐκ ἐδούλωσάς σε ἐν θυσίαις, οὐδὲ ἐγκοπον ἐποίησας ὀν λιβανῳ.
24 οὐδὲ ἐκτήσω μοι θυμίαμα ἀργυρίῳ, οὐδὲ τὸ στέαρ τῶν θυσιῶν σου ἐπεθύμησα· ἀλλ' ἐν ταῖς ἁμαρτίαις σου ὑπερήφησά σε, καὶ ἐν ταῖς ἀδικίαις σου.
25 ἐγώ εἰμι· ἐγώ εἰμι αὐτὸς ὁ ἐξαλείφων τὰς ἀνομίας σου ἕνεκεν ἐμοῦ, & τὰς ἁμαρτίας σου οὐ μνησθήσομαι.
26 σὺ δὲ μνήσθητι καὶ κριθῶμεν ἅμα, λέγε σὺ τὰς ἀνομίας σου πρῶτος ἵνα δικαιωθῇς.
27 οἱ πατέρες ὑμῶν πρῶτοι ἥμαρτον, καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν ἠνόμησαν εἰς ἐμέ.
28 καὶ ἐμίαναν οἱ ἄρχοντες τὰ ἅγιά μου, καὶ ἔδωκα ἀπολέσαι Ιακὼβ & Ισραὴλ εἰς ὀνειδισμόν.

μδ΄.

1 Νῦν δὲ ἄκουσον Ιακὼβ ὁ παῖς μου & Ισραὴλ ὃν ἐξελεξάμην.
2 ὅτως λέγει κύριος ὁ θεὸς ὁ κτίσας σε καὶ πλάσας σε ἐκ κοιλίας· ἐπιβοηθήσει· μὴ φοβοῦ παῖς μου Ιακὼβ καὶ ὁ ἠγαπημένος & Ισραὴλ ὃν ἐξελεξάμην.
3 ὅτι ἐγὼ δώσω ὕδωρ ἐν διψῃ τοῖς πορευομένοις ἐν ἀνύδρῳ· πνεῦσω τὸ πνεῦμα μου ἐπὶ τὸ σπέρμα σου καὶ τὰς εὐλογίας μου ἐπὶ τὰ τέκνα σου.
4 καὶ ἀνατελοῦσιν ὡς ἀναμέσον ὕδατος χόρτος, καὶ ὡς ἰτέα ἐπὶ πολὺ ῥέον ὕδωρ.
5 οὗτος ἐρεῖ, & θεοῦ εἰμι, & οὗτος βοήσει ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ιακώβ· καὶ ἕτερος ἐπιγράψει χειρὶ αὐτοῦ, & θεοῦ εἰμι & ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ισραὴλ βοήσει.
6 ὅτως λέγει κύριος ὁ θεὸς ὁ βασιλεὺς Ισραὴλ καὶ ὁ ῥυσάμενος αὐτὸν θεὸς σαβαὼθ· ἐγὼ πρῶτος & ἐγὼ μετὰ ταῦτα, πλὴν ἐμοῦ οὐκ ἔστιν θεός.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[20] Glorificabunt coram me, quando conuertero prouincias desertas, & locum vbi manebant dracones & filiæ struthionum; quia dedi in solitudine aquas, & flumina in deserto, vt darem potum populo meo quem elegi. [21] Populum hunc præparaui cultui meo: laudem meam narrabunt. [22] Dictum est per manum prophetarum, quòd non acceditis ad cultum meum viri domus Iacob: quia laborasti Israel in doctrina legis meæ. [23] Non obtulisti coram me arietes holocausti tui, neque pinguedine victimarum sanctarum tuarum honorasti coram me: non multiplicauisti super te oblationes, neque grauasti te thure. [24] Non emisti coram me argento calamum aromaticum, neque adipe victimarum tuarum impinguasti altare meum. Veruntamen multiplicasti coram me peccata tua; & grauasti me tuis iniquitatibus. [25] Ego, ego sum ipse qui dimitto scelera tua propter nomen meum, & peccata tua non erunt in memoria. [26] Dic nunc, iudicemur simul, narra tu si pores vt iustificeris. [27] Pater tuus primus peccauit; & doctores tui præuaricati sunt in Verbum meum. [28] Et profanaui principes sanctitatis, & tradidi in occisionem Iacob, & Israelem in opprobria.

CAP. XLIIII.

ET nunc audi Iacob serue mi, & Israel quem elegi. [1] Hæc dicit Dominus qui fecit te & formauit te, ab vtero sustentauit te: Ne timeas serue mi Iacob, & Israel quem elegi. [2] Quia sicut dantur aquæ super terram sitientem, & fluunt super aridam; sic dabo spiritum sanctum meum super filios tuos, & benedictionem meam super filios filiorum tuorum. [3] Et crescent iusti & erunt teneri, & deliciæ sicut germen herbæ, sicut arbor quæ mittit radices suas iuxta fluentes aquas. [4] Hic dicet, De timentibus Dominum ego sum; & hic orabit in nomine Iacob; & iste offeret oblationem suam coram Domino, & in nomine Israel applicabitur. [5] Hæc dicit Dominus rex Israel, & redemptor eius Dominus exercituum: Ego sum ab initio, secula seculorum mea sunt, & absque me non est Deus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

7 ומי־כמוני יקרא ויגידה ויערכה לי משומי
עם־עולם ואותיות ואשר תבאנה יגידו למו׃
8 אל־תפחדו ואל־תרהו הלא מאז השמעתיך
והגדתי ואתם עדי החיש אלוה מבלעדי ואין צור
בל־ידעתי׃
9 יצרי־פסל כלם תהו וחמודיהם בל־
יועילו ועדיהם המה בל־יראו ובל־ידעו
למען יבשו׃
10 מי־יצר אל ופסל נסך לבלתי הועיל׃
11 הן כל־חבריו יבשו והרשים המה מאדם
יתקבצו כלם יעמדו יפחדו יבשו יחד׃
12 חרש ברזל מעצד ופעל בפחם ובמקבות
יצרהו ויפעלהו בזרוע כחו גם־רעב ואין כח לא־
שתה־מים ויעף׃
13 חרש עצים נטה קו יתארהו בשרד יעשהו
במקצעות ובמחוגה יתארהו ויעשהו כתבנית
איש ככתפארת אדם לשבת בית׃
14 לברת־לו ארזים ויקח תרזה ואלון ויאמץ־
לו בעצי־יער נטע ארן וגשם יגדל׃
15 והיה לאדם לבער ויקח מהם ויחם אף־
ישיק ואפה לחם אף־יפעל־אל וישתחו עשהו
פסל ויסגד־למו׃
16 חציו שרף במו־אש על־חציו בשר יאכל
יצלה־צלי וישבע אף־יחם ויאמר האח חמותי
ראיתי־אור׃
17 ושארית־לו לאל עשה לפסלו יסגור־לו
וישתחו ויתפלל אליו ויאמר הצילני כי־אלי
אתה׃
18 לא ידעו ולא יבינו כי טח מראות עיניהם
מהשכיל לבתם׃

7 Quis similis mei? Vocet & annunciet, & ordinem exponat mihi. Ex quo constitui mihi populum antiquum: ventura & quæ futura sunt, annuncient eis.
8 Nolite timere, neque conturbemini. Ex tunc audire te feci, & annunciaui, vos estis testes mei. Nunquid est Deus absque me, & formator quem ego non nouerim?
9 Plastæ idoli omnes nihil sunt, & amantissima eorum non proderunt eis. Ipsi sunt testes eorum, quia non vident neque intelligunt, vt confundantur.
10 Quis formauit deum, & sculptile conflauit, ad nihil vtile?
11 Ecce omnes participes eius cõfundentur. fabri enim sunt ex hominibus. Conuenient enim omnes, stabunt & paucbunt & confundentur simul.
12 Faber ferrarius lima operatus est, in prunis & in malleis formauit illud, & operatus est in brachio fortitudinis suæ. Esuriet & deficiet, non bibet aquam, & lassescet. Artifex lignarius extendit normam, formauit illud in runcina. fecit illud in angularibus, & in circino tornauit illud, & fecit imaginem viri quasi speciosum hominem habitantem in domo.
14 Succidit cedros, tulit ilicem & quercum quæ steterat inter ligna saltus. plantauit pinum quam pluuia nutriuit.
15 Et facta est hominibus in focu. Sumpsit ex eis & calefactus est; & succendit & coxit panes, de reliquo autem operatus est deum, & adorauit. fecit sculptile, & curuatus est ante illud.
16 Medium eius combussit igni, & de medio eius carnes coxit & comedit, coxit pulmẽtum & saturatus est & calefactus est, & dixit, Vah, calefactus sum, vidi focum.
17 Reliquum autem eius deum fecit & sculptile sibi. curuatur ante illud, & adorat illud & obsecrat: dicens, Libera me, quia Deus meus es tu.
18 Nescierunt neque intellexerunt: obstructi enim sunt ne videant oculi eorum, & intelligant in corde suo.

תרגום יונתן

ומן מתי דישראל אינון ויסדרנה קדמי משוויתי עמא דמן עלמא ידעתידין למיתי יחוון להון׃
לא תתדחלון ולא תחברון הלא מכדין מחוי קדמי ואמרית ואתון סהדין דלית אלהא בר מני ולית דחקוף אלהן דמן קדמי מתיהב להון׃
שבדי צלמיא כלהון לטמא ופולחניהון לא יהנון להון וסהדין אנון דנפש שהתהון דלא חזן ולא ידעין בדיל דיבהתון׃
מן עבד דחלא ואצלמא אתיך בדיל דלא להנאה׃
הא כל פולחניהון יבהתון וכל אומנין עובדנין מבני אנשא יתכנשון כהון יתבהתון ויתכלמון כחדא׃
נפחא מברזלא חצינא עבד בשיחורייא ובמקבין מחקקה להא ועבד להא בחקוף חילוה
ובזרוע עבדוהי ולא ייכול לא יתי בה חיל ואם יצתי ולא ישתי מיא משלהי׃
נגרא אעין נפץ בחוטא מסר להא בקשקולתא
לקיקא להא ארזין וסכר להא תרזוב וסחקף להא באעין חרשא ונצב ארנא ומסרא כרבי׃
ויהי לאנשא לאוקדא ונסב מנה ושחין ואפא ולחם אף עבדה דחלא ומגד צחכה אלהא וכרע מנה׃
פלגה מקיף בגויה על פלגיה בשרא אכל טוי ושבע אף שחין ואמר אח חמימית חמיתי נור׃
ושאירית לדחלא עבד לצלמא מגד ואשתעבד להּ וכרע מנה ואשתעי מלקדמוי והוי אלהי ארי דחלתי אתּ׃
לא ידעין ולא מסתכלין ארי טמטמין מלמחזי עיניהון מלאסתכלא כלבביהון׃

7 Quis sicut ego, stet, vocet & annunciet, & paret mihi ex quo feci hominem in seculum, & vẽtura antequam veniant annunciẽt vobis.
8 Ne formidetis neque conturbemini, non ab initio auribus percepistis & annunciaui vobis? testes vos estis, si est Deus præter me? & non erant tunc plasmantes. Et sculptentes omnes vani facientes desideria eorum quæ non proderunt eis: & testes eorum non videbunt, & non cognoscent vt confundantur. Quis formabit fortẽ, & sculptile conflabit ad nihil vtile?
11 Ecce omnes participes eius confundentur plasmantes Deum, & sculpentes omnes inutilia, & omnia vnde facta sunt aruerunt, & surdi ex hominibus congregentur omnes, & stent simul, confundantur & reuereantur simul.
12 Quia acuit faber ferrum, ascia operatus est illud in prunis, & in terebro statuit illud, & operatus est in brachio fortitudinis suæ, & esuriet, & infirmabitur, & non bibet aquam.
13 Eligens faber lignum, statuit illud in mensura, & formauit illud in runcina; fecit illud in angularibus, & in circino regulauit illud: & fecit illud quasi imaginem viri, & quasi pulchritudinem hominis vt statueret illud in domo.
14 Qui succidit sibi cedros, & tulit ilicem & quercum; & comportauit sibi lignum de sylua, quod plantauit Dominus pinum, et pluuia nutriuit.
15 Vt sit hominibus in combustionem: & sumens ex eo calefactus est, & succendentes coxerunt panes in eo, at reliquum operati sunt deos, & adorant eos; fecerunt illud sculptile, & incurvatur eis.
16 Cuius dimidium eius combussit in igne, & super medio eius carnes comedit, coquens assauit coctum, & repletus est & calefactus, dixit, Dulce mihi, quia calefactus sum, & vidi focũ.
17 At reliquum fecit in Deum, & sculptile, incurvatur illi, & adorat & orat: dicens, Libera me quia Deus meus es tu.
18 Non cognouerunt vt saperent, quoniam obtenebrati sunt vt viderent oculis suis & intelligerent corde suo.

7 τίς ὥσπερ ἐγὼ στήτω, καλεσάτω & ἀναγειλάτω καὶ ἑτοιμασάτω μοι ἀφ' ἧς ἐποίησα ἀνθρωπον εἰς τὸν αἰῶνα, & τὰ ἐπερχόμενα πρὸ τοῦ ἐλθεῖν ἀπαγειλάτωσαν ὑμῖν.
8 μὴ φοβεῖσθε μηδὲ πλανᾶσθε, οὐκ ἀπ' ἀρχῆς ἠκούσατε & ἀπήγειλα ὑμῖν; μάρτυρες ὑμεῖς ἐστέ, εἰ ἔστι θεὸς πλὴν ἐμοῦ; καὶ οὐκ ἦσαν τότε οἱ πλάσσοντες,
9 & οἱ γλύφοντες πάντες μάταιοι οἱ ποιοῦντες τὰ καταθύμια αὐτῶν ἃ οὐκ ὠφελήσει αὐτούς· & μάρτυρες αὐτῶν
10 οὐκ ὄψον) & ἀγνώσιν) ἵνα αἰσχυνθῶσι. τίς πλάσει ἰσχυρόν, καὶ γλυπτὸν χωνεύσει εἰς οὐδὲν ὠφελῆ;
11 ἰδοὺ πάντες ⟨&⟩ κοινωνοῦντες αὐτῷ αἰσχυνθήσονται) ⟨&⟩ πλάσσοντες θεὸν, & γλύφοντες πάντες οὐδὲν ὠφελῆ & πάντα ὅσα ἐγένοντο ἐξηράνθησαν, καὶ κωφοὶ ἀπὸ ἀνθρώπων συναχθήσονται πάντες, & στήσονται ἅμα, ὀντως αἰσχυνθήσονται
12 καὶ αἰσχυνθήσονται ἅμα. ὅπου ἔξυσε τέκτων σίδηρον, σκεπάρνῳ εἰργάσατο αὐτὸν ἐν ἀνθρακιᾷ & ἐν τερέτρῳ ἔστησεν αὐτὸ· καὶ εἰργάσατο ἐν τῷ βραχίονι τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, καὶ πεινάσει καὶ ἀδυνήσει καὶ οὐ μὴ πίῃ ὕδωρ.
13 ἐκλεξάμενος & τέκτων ξύλον, ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέτρῳ καὶ ἐμόρφωσεν αὐτὸν ὡς ἀγαθὸν φίδι· ἐποίησεν αὐτὸ ἐν ἀγωνίσκοις καὶ ἐν κόλλῃ ἐρυθμισεν αὐτὸ· καὶ ἐποίησεν αὐτὸ ὡς μορφὴν ἀνδρὸς καὶ ὡς ὡραιότητα ἀνθρώπου ἔστησαι αὐτὸ ἐν οἰκίσκῳ·
14 ὃ ἔκοψεν ἑαυτῷ κέδρους καὶ ἔλαβεν ἀγριοβάλανον καὶ δρῦν· καὶ ἐκαρτέρωσεν αὐτῷ ξύλον ἐκ τοῦ δρυμοῦ, ὃ ἐφύτευσε κύριος & πίτυν καὶ ὑετὸς ἐμήκυνεν.
15 ἵνα ᾖ ἀνθρώποις εἰς καῦσιν καὶ λαβὼν ἀπ' αὐτοῦ ἐθερμάνθη· & καύσαντες ἔπεψαν ἄρτους ἐπ' αὐτοῦ, τὸ δὲ λοιπὸν εἰργάσατο θεὸν καὶ προσκυνοῦσιν αὐτῷ· ἐποίησαν αὐτὸ γλυπτὸν καὶ κάμπει αὐτῷ.
16 & τὸ ἥμισυ αὐτοῦ κατέκαυσεν ἐν πυρὶ καὶ ἐπὶ τοῦ ἡμίσους αὐτοῦ κρέας ἔφαγε, ἐψήσας ὤπησεν ἐπὶν, καὶ ἐνεπλήσθη & θερμανθεὶς εἶπεν· ἡδύ μοι ὅτι ἐθερμάνθην καὶ εἶδον πῦρ.
17 τὸ δὲ λοιπὸν ἐποίησεν εἰς θεὸν καὶ γλυπτὸν κάμπει αὐτῷ καὶ προσκυνᾷ καὶ προσεύχεται, λέγων· ἐξελοῦ με ὅτι θεός μου εἶ σύ. ἔγνωσαν φρονῆσαι· ὅτι ἀπεμαυρώθησαν τοῦ βλέπειν τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτῶν καὶ τοῦ νοῆσαι τῇ καρδίᾳ αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

Et quis est sicut ego, qui vocet & annunciet illud, & ordinet illud coram me? ex quo posui populum qui à seculo est; & quæ ventura sunt, & futura annuncient nobis. Ne timeatis neque consternemini; an non ex illo tempore annunciaui tibi & indicaui? & vos testes estis coram me; num sit Deus præter me; & num sit fortis nisi is cui datur fortitudo à facie mea. Qui simulachra faciunt, omnes sunt vanitas, & colunt ea quæ sibi non proderunt; & testes sunt sibimet quòd non vident neque intelligunt, eò vt confundantur. Quis fecit deum & simulachrum conflauit ad nihil vtile? Ecce omnes cultores eorum confundentur, & artifices operarij ex filijs hominum; congregentur vniuersi, stent, conterantur & confundantur simul. Sufflator ex ferro bipennim facit; exsufflat ignem in carbonibus: & malleis confirmat illud, & facit illud totis viribus suis: quòd si esurierit qui fecit illud, & non comederit, non erit in eo virtus; & si sitierit & non biberit aquas, erit lassus. Faber lignarius extendit lineam; serrat illud perpendiculo, dolat illud dolabro, & in circino formar illud; & facit illud in similitudinem viri, & iuxta decorem mulieris, vt habitet in domo. Vt succidat sibi cedros, & tulit ilicem & quercum, & apprehendit sibi ligna in saltu: plantauit pinum quam pluuia nutrit. Et facta est homini ad succendendum: & sumpsit ex eo & calefactus est; & etiam succendit & coxit panem. Facit quoque ex illo deum & adorat conflatile simulachrum, & deprecatur illud. Dimidium eius succendit igni; super dimidio eius carnem comedit; assauit assaturam, & satiatus est: calefactus quoque est: & dixit, Vah incaluí, vidi ignem. Reliquum autem eius in deum fecit, simulacrum cui procidit: & subijcitur ei, & deprecatur illud: & dicit, Libera me, quia Deus meus es tu. Nesciunt neque intelliguat, obturati enim sunt oculi eorum ne cernant, neque intelligant cordibus suis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

19 * וְלֹא־יָשִׁיב אֶל־לִבּוֹ וְלֹא דַעַת וְלֹא־תְבוּנָה
לֵאמֹר חָצִיו שָׂרַפְתִּי בְמוֹ־אֵשׁ וְאַף אָפִיתִי עַל־
גֶּחָלָיו לֶחֶם אֶצְלֶה בָשָׂר וְאֹכֵל וְיִתְרוֹ לְתוֹעֵבָה
אֶעֱשֶׂה לְבוּל עֵץ אֶסְגּוֹד׃
20 * רֹעֶה אֵפֶר לֵב הוֹתַל הִטָּהוּ וְלֹא־יַצִּיל אֶת־
נַפְשׁוֹ וְלֹא יֹאמַר הֲלוֹא־שֶׁקֶר בִּימִינִי׃
21 * זְכָר־אֵלֶּה יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל כִּי עַבְדִּי־אָתָּה
יְצַרְתִּיךָ עֶבֶד־לִי אַתָּה יִשְׂרָאֵל לֹא תִנָּשֵׁנִי׃
22 * מָחִיתִי כָעָב פְּשָׁעֶיךָ וְכָעָנָן חַטֹּאתֶיךָ שׁוּבָה
אֵלַי כִּי גְאַלְתִּיךָ׃
23 * רָנּוּ שָׁמַיִם כִּי־עָשָׂה יְהוָה הָרִיעוּ תַחְתִּיּוֹת
אֶרֶץ פִּצְחוּ הָרִים רִנָּה יַעַר וְכָל־עֵץ בּוֹ כִּי־גָאַל
יְהוָה יַעֲקֹב וּבְיִשְׂרָאֵל יִתְפָּאָר׃
24 * כֹּה־אָמַר יְהוָה גֹּאֲלֶךָ וְיֹצֶרְךָ מִבָּטֶן אָנֹכִי
יְהוָה עֹשֶׂה כֹּל נֹטֶה שָׁמַיִם לְבַדִּי רֹקַע הָאָרֶץ
מֵיאִתִּי׃
25 * מֵפֵר אֹתוֹת בַּדִּים וְקֹסְמִים יְהוֹלֵל מֵשִׁיב
חֲכָמִים אָחוֹר וְדַעְתָּם יְסַכֵּל׃
26 * מֵקִים דְּבַר עַבְדּוֹ וַעֲצַת מַלְאָכָיו יַשְׁלִים
הָאֹמֵר לִירוּשָׁלַם תּוּשָׁב וּלְעָרֵי יְהוּדָה תִּבָּנֶינָה
וְחָרְבוֹתֶיהָ אֲקוֹמֵם׃
27 * הָאֹמֵר לַצּוּלָה חֳרָבִי וְנַהֲרֹתַיִךְ אוֹבִישׁ׃
28 * הָאֹמֵר לְכוֹרֶשׁ רֹעִי וְכָל־חֶפְצִי יַשְׁלֵם וְלֵאמֹר
לִירוּשָׁלַם תִּבָּנֶה וְהֵיכָל תִּוָּסֵד׃

מה

1 * כֹּה־אָמַר יְהוָה לִמְשִׁיחוֹ לְכוֹרֶשׁ
אֲשֶׁר־הֶחֱזַקְתִּי בִּימִינוֹ לְרַד־לְפָנָיו גּוֹיִם וּמָתְנֵי
מְלָכִים אֲפַתֵּחַ לִפְתֹּחַ לְפָנָיו דְּלָתַיִם וּשְׁעָרִים
לֹא יִסָּגֵרוּ׃

19 * Non recogitant in mente sua, neque cognoscunt, neque consentiunt, vt dicant: Medietatem eius combussi igni, & coxi super carbones eius panes, coxi carnes & comedi, & de reliquo eius idolum faciam. ante truncum ligni procidam?
20 * Pars eius cinis est: cor insipiens adorabit illud: & non liberabit animam suam, neque dicet, Fortè mendacium est in dextera mea.
21 * Memento horum Iacob & Israel, quo-
D niam seruus meus es tu. Formaui te, seruus meus es tu Israel, non obliuiscaris mei.
22 * Deleui vt nubem iniquitates tuas, & quasi nebulam peccata tua. reuertere ad me, quoniam redemi te.
23 * Laudate cæli quoniam fecit Dominus, iubilate extrema terræ. resonate montes laudatione, saltus & omne lignum eius. quoniam redemit Dominus Iacob, & Israel gloriabitur.
24 * Hæc dicit Dominus redemptor tuus, & formator tuus ex vtero. Ego sum Dominus faciens omnia, extendens cælos solus, stabiliens terram, & nullus mecum.
25 * Irrita faciens signa diuinorum, & ariolos in furorem vertens. Conuertens sapientes retrorsum, & scientiam eorũ stultam faciens.
26 * Suscitans verbum serui sui, & consilium nunciorum suorum complens. Qui dico Hierusalem, Habitaberis; & ciuitatibus Iudæ, Ædificabimini, & deserta eius suscitabo.
27 * Qui dico profundo, Desolare, & flumina tua arefaciam.
28 * Qui dico Cyro, Pastor meus es, & omnem voluntatem meam complebis. Qui dico Hierusalem, Ædificaberis, & templo fundaberis.

CAP. XLV.

1 A HÆc dicit Dominus christo meo Cyro, cuius apprehendi dexteram vt subijciam ante faciem eius gentes, & dorsa regum vertam. Et aperiam coram eo ianuas, & portæ non claudentur.

תרגום יונתן

19 וְלֹא מֵתִיב לְלִבֵּה וְלֹא מֵדַע וְלֹא סַכְלְתָנוּ לְמֵימַר פַּלְגֵיהּ אוּקְדַת בְּנוּרָא וְאַף אָפֵיתִי עַל גּוּמְרוֹהִי לֶחֶם טְוִיָּה בִּשְׂרָא וְאֶכְלַת וּשְׁאָרִיהּ
לְתוּעֲבָה אֶעֱבַד לְיִבְלֵי אָע אֶסְגֻּד׃ 20 הָא דְחַלְתֵּיהּ פַּלְגֵיהּ קִטְמָא לִבֵּהּ טִפְשָׁא אַטְעֵיהּ וְלֹא יְשֵׁיזֵב יָת נַפְשֵׁהּ וְלֹא יֵימַר הֲלֹא שִׁקְרָא
עַבְדָּה יְמִינִי׃ 21 אִדְכַּר אִלֵּין יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל אֲרֵי עַבְדִּי אַתְּ אַתְקַנְתָּךְ לְמֶהֱוֵי עֲבַד פַּלַּח קֳדָמַי אַתְּ יִשְׂרָאֵל לֹא תִתְנַשֵּׁי דְחַלְתִּי׃
22 מְחֵיתִי כְּעִיבָא חוֹבָךְ וּכְעָנָן עָרֵי כָּל חֲטָאָךְ חוּב לְפֻלְחָנִי אֲרֵי פְּרַקְתָּךְ׃ 23 שַׁבְּחוּ שְׁמַיָּא אֲרֵי עֲבַד יְיָ פִּרְקָן לְעַמֵּהּ יַבְּעוּ יְסוֹדֵי
אַרְעָא דְּוֹצוּ טוּרַיָּא תִּשְׁבַּחְתָּא חֻרְשָׁא וְכָל אִילָנַיָּא דְּבֵיהּ אֲרֵי פְּרַק יְיָ יַעֲקֹב וּבְיִשְׂרָאֵל יִשְׁתַּבַּח׃
24 כְּדֵנָן אָמַר יְיָ דְּפַרְקָךְ וּדְאַתְקָנָךְ מִמְּעִין אֲנָא יְיָ עֲבַד כּוֹלָא חֲלֵית שְׁמַיָּא כְּמֵימְרִי וְשַׁכְלְלֵת אַרְעָא בִּגְבוּרְתִּי׃
25 מְבַטֵּל אָתְוָת בְּדִין וְקִסּוּמִין מְשַׁגֵּשׁ מֵתִיב לְחַכִּימַיָּא לְאָחוֹרָא וְדַעְתְּהוֹן מְקַלְקֵל׃
26 מְקִים פִּתְגַם עַבְדּוֹהִי צְדִיקַיָּא וּמֵלֵךְ שְׁלוּחוֹהִי מַשְׁלֵם דְּאָמַר לִירוּשְׁלֵם תִּתְיַתֵּב וּלְקִרְוַיָּא דְּבֵית יְהוּדָה יִתְבַּנְיָן וְחָרְבָתָהָא אֲקוֹמֵם׃
27 דְּאָמַר עַל בָּבֶל הַחֲרוֹב וְנַהֲרָתָא אֲיַבֵּשׁ׃ 28 דְּאָמַר לְכוֹרֶשׁ לְמִתַּן לֵהּ מַלְכוּ וְכָל רְעוּתִי יְקַיֵּם וְלִדְאָמַר
לִירוּשָׁלַם תִּתְבְּנֵי וְהֵיכְלָא יִשְׁתַּכְלֵל׃

מה

1 כְּדֵנָן אָמַר יְיָ לִמְשִׁיחֵהּ לְכוֹרֶשׁ דְּאַתְקַפֵּת בִּימִינֵיהּ לְמִמְסַר קֳדָמוֹהִי עַמְמִין וְחַרְצֵי מַלְכִין אֲפַתַּח לְפַתָּחָא קֳדָמוֹהִי דְּשִׁין וְתַרְעִין לֹא יִתְאַחֲדוּן׃

19 * Et non recogitauit anima eius, neque cognouit prudentia quoniam dimidium eius combussit in igne, & coxit super carbones panes, & assans carnem comedit, & reliquum eius in abominationem fecit, & adorant eum.
20 * Scito quia cinis cor eorum, & errant, & nemo potest liberare animam suam. videte non dicetis quia mendacium in dextera mea.
21 * Memento horum Iacob & Israel, quia puer meus es tu; formaui te puerum meum, & tu Israel ne obliuiscaris mei.
22 * Ecce deleui sicut nubem iniquitates tuas, & sicut caliginem peccata tua: reuertere ad me, & redimam te.
23 * Lætamini cæli quoniam misertus est Deus Israelis, canite tuba fundamenta terræ, clamate montes lætitiam, colles, & omnia ligna quæ in eis, quia redemit Dominus Iacob & Israel glorificabitur.
24 * Sic dicit Dominus qui redimit te & formans te ex vtero: Ego sum Dominus qui compleo omnia, extendi cælum solus, & firmaui terram; quis alius
25 * Dissipabit signa pythonum, & diuinationes de corde, conuertens prudentes retrorsum, & consilium eorum stultum faciens.
26 * Et statuens verbum pueri eius, & consilium angelorum eius verificans: dicens Hierusalem, Habitaberis, & ciuitatibus Iudæ, Aedificabimini, & deserta eius suscitabo.
29 * Dicens abysso, Desolaberis, & flumina tua arefaciam.
28 * Dicens Cyro vt sapiat & omnes voluntates meas faciat: dicens Hierusalem, Aedificaberis, & domum sanctam meam fundabo.

CAP. XLV.

1 SIc dicit Dominus Deus christo meo Cyro cuius apprehendi dexteram, vt subijciam ante eum gẽtes & fortitudinem regum dirumpam; aperiam ante eum ianuas, & portæ non claudentur.

19 * καὶ οὐκ ἐλογίσατο ἡ ψυχὴ αὐτοῦ, οὐδὲ ἔγνω τῇ φρονήσει ὅτι τὸ ἥμισυ αὐτοῦ κατέκαυσεν ἐν πυρί, καὶ ἔπεψεν ἐπὶ τῶν ἀνθράκων ἄρτους, καὶ ὀπτήσας κρέας ἔφαγεν καὶ τὸ λοιπὸν αὐτοῦ εἰς βδέλυγμα ἐποίησε, καὶ προσκυνοῦσιν αὐτῷ.
20 * γνῶθι ὅτι σποδὸς ἡ καρδία αὐτῶν καὶ πλανῶν καὶ οὐδεὶς δύνα ἐξελέσθαι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ· ἴδετε, οὐκ ἐρεῖτε ὅτι ψεῦδος ἐν τῇ δεξιᾷ μου.
21 * μνήσθητι ταῦτα ἰακὼβ καὶ ἰσραήλ, ὅτι παῖς μου εἶ σύ· ἔπλασά σε παῖδά μου, καὶ σὺ ἰσραὴλ μὴ ἐπιλανθάνου μου.
22 * ἰδοὺ ἀπήλειψα ὡς νεφέλην τὰς ἀνομίας σου, καὶ ὡς γνόφον τὰς ἁμαρτίας σου· ἐπιστράφηθι πρός με, καὶ λυτρώσομαί σε.
23 * εὐφράνθητε οὐρανοὶ ὅτι ἠλέησεν ὁ θεὸς τὸν ἰσραήλ, σαλπίσατε τὰ θεμέλια τῆς γῆς· βοήσατε ὄρη εὐφροσύνην καὶ βουνοὶ καὶ πάντα τὰ ξύλα τὰ ἐν αὐτοῖς, ὅτι ἐλυτρώσατο κύριος τὸν ἰακὼβ καὶ ἰσραὴλ δοξασθήσε.
24 * οὕτως λέγει κύριος ὁ λυτρούμενός σε καὶ πλάσσων σε ἐκ κοιλίας· ἐγώ εἰμι κύριος ὁ συντελῶν πάντα, ἐξέτεινα τὸν οὐρανὸν μόνος, καὶ ἐστερέωσα τὴν γῆν· τίς ἕτερος
25 * διασκεδάσει σημεῖα ἐγγαστριμύθων, καὶ μαντείας ἀπὸ καρδίας, ἀποστρέφων φρονίμους εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ τὴν βουλὴν αὐτῶν μωραίνων.
26 * καὶ ἱστῶν ῥῆμα παιδὸς αὐτοῦ, καὶ τὴν βουλὴν τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ ἀληθεύων· ὁ λέγων τῇ ἱερουσαλὴμ, κατοικηθήσῃ, καὶ ταῖς πόλεσι τῆς ἰουδαίας, οἰκοδομηθήσεσθε, καὶ τὰ ἔρημα αὐτῆς ἀναστήσω.
27 * ὁ λέγων τῇ ἀβύσσῳ, ἐρημωθήσῃ, καὶ σοῦ ποταμούς σου ξηρανῶ.
28 * ὁ λέγων κύρῳ φρονεῖν καὶ πάντα τὰ θελήματά μου ποιήσει· ὁ λέγων ἱερουσαλὴμ, οἰκοδομηθήσῃ, καὶ τὸν οἶκον τὸν ἅγιόν μου θεμελιώσω.

μέ.

1 * Οὕτως λέγει κύριος ὁ θεὸς τῷ χριστῷ μου κύρῳ οὗ ἐκράτησα τῆς δεξιᾶς, ἐπακοῦσαι ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἔθνη καὶ ἰσχὺν βασιλέων διαρρήξω· ἀνοίξω ἔμπροσθεν αὐτοῦ θύρας, καὶ πύλαι οὐ συγκλεισθήσον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 Nec ad animum suum reuocat, neque est scientia neque intelligentia, vt dicat, Partem eius succendi igne, quin etiam coxi super prunas eius, panem; assaui carnem & comedi, & reliquum in abominationem faciam, germen ligni adorabo.
20 Ecce dimidium Dei eius in cinerem redactum est: cor eius insipiens seduxit eum, & non liberauit animam suam: neque dicet, An non mendacium operata est dextera mea?
21 Memento horum Iacob & Israel, quia seruus meus es tu, formaui te vt sis seruus meus seruiens coram me. Israel ne obliuiscaris timoris mei.
22 Deleui tanquam nebulam omnia delicta tua, & sicut nubem transeuntem omnia peccata tua: reuertere ad timorem mei quia redemi te.
23 Laudate cæli, quia fecit Dominus salutem populo suo: exultent fundamenta terræ, gaudete montes in laude; sylua & omnia ligna quæ in ea sunt: quia redemit Dominus Iacob, & in Israel laudabitur.
24 Hæc dicit Dominus qui saluabit te, & formauit te ab vtero. Ego Dominus conditor omniũ, appendi cælos in verbo meo, & fundaui terram in potentia mea.
25 Irrita faciens signa diuinorum, & ariolos in insaniam vertens. conuertens sapientes retrorsum, & scientiam eorum stultam reddens.
26 Suscitans verbum seruorum suorum iustorum, & consilium nunciorum suorũ complens. Qui dico Hierusalem, Habitaberis, & ciuitatibus domus Iudæ, Aedificabuntur; & solitudines eius instaurabo.
27 Qui dico Babyloni, Desolare, & flumina tua arefaciam.
28 Qui dico Cyro dandum ei regnum, & omnem voluntatem meam complebit: qui dico Hierusalem, Aedificaberis, & templum fundabitur.

CAP. XLV.

HÆc dicit Dominus christo suo Cyro, cuius dexteram confortaui, vt traderem in conspectu eius populos, & lumbos regum dissoluerem, vt aperirem in conspectu eius ianuas, & portæ non claudentur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

1 כֹּה־אָמַר יְהוָה לִמְשִׁיחוֹ לְכוֹרֶשׁ אֲשֶׁר־הֶחֱזַקְתִּי בִימִינוֹ לָרְדָּ לְפָנָיו גּוֹיִם וּמׇתְנֵי מְלָכִים אֲפַתֵּחַ לִפְתֹּחַ לְפָנָיו דְּלָתָיִם וּשְׁעָרִים לֹא יִסָּגֵרוּ׃

2 אֲנִי לְפָנֶיךָ אֵלֵךְ וְהַדְרִים אַיְשֵׁר אֲשַׁבֵּר דַּלְתוֹת נְחוֹשֶׁת וּבְרִיחֵי בַרְזֶל אֲגַדֵּעַ׃

3 וְנָתַתִּי לְךָ אוֹצְרוֹת חֹשֶׁךְ וּמַטְמֻנֵי מִסְתָּרִים לְמַעַן תֵּדַע כִּי אֲנִי יְהוָה הַקּוֹרֵא בְשִׁמְךָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃

4 לְמַעַן עַבְדִּי יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל בְּחִירִי וָאֶקְרָא לְךָ בְשִׁמְךָ אֲכַנֶּךָּ וְלֹא יְדַעְתָּנִי׃

5 אֲנִי יְהוָה וְאֵין עוֹד זוּלָתִי אֵין אֱלֹהִים אֲאַזֶּרְךָ וְלֹא יְדַעְתָּנִי׃

6 לְמַעַן יֵדְעוּ מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ וּמִמַּעֲרָבָה כִּי־אֶפֶס בִּלְעָדָי אֲנִי יְהוָה וְאֵין עוֹד׃

7 יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ עֹשֶׂה שָׁלוֹם וּבוֹרֵא רָע אֲנִי יְהוָה עֹשֶׂה כָל־אֵלֶּה׃

8 הַרְעִיפוּ שָׁמַיִם מִמַּעַל וּשְׁחָקִים יִזְלוּ־צֶדֶק תִּפְתַּח־אֶרֶץ וְיִפְרוּ־יֶשַׁע וּצְדָקָה תַּצְמִיחָ יַחַד אֲנִי יְהוָה בְּרָאתִיו׃

9 הוֹי רָב אֶת־יֹצְרוֹ חֶרֶשׂ אֶרֶס חַרְשֵׁי אֲדָמָה הֲיֹאמַר חֹמֶר לְיֹצְרוֹ מַה־תַּעֲשֶׂה וּפָעָלְךָ אֵין־יָדַיִם לוֹ׃

10 הוֹי אֹמֵר לְאָב מַה־תּוֹלִיד וְלְאִשָּׁה מַה־תְּחִילִין׃

11 כֹּה־אָמַר יְהוָה קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל וְיֹצְרוֹ הָאֹתִיּוֹת שְׁאֵלוּנִי עַל־בָּנַי וְעַל־פֹּעַל יָדַי תְּצַוּוּנִי׃

12 אָנֹכִי עָשִׂיתִי אֶרֶץ וְאָדָם עָלֶיהָ בָּרָאתִי אֲנִי יָדַי נָטוּ שָׁמַיִם וְכָל־צְבָאָם צִוִּיתִי׃

13 אָנֹכִי הֵעֲירֹתִהוּ בְצֶדֶק וְכָל־דְּרָכָיו אְיַשֵּׁר הוּא־יִבְנֶה עִירִי וְגָלוּתַי יְשַׁלַּח לֹא בִמְחִיר וְלֹא בְשֹׁחַד אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃

14 כֹּה אָמַר יְהוָה יְגִיעַ מִצְרַיִם וְסַחַר־כּוּשׁ וְסִבְאִים אַנְשֵׁי מִדָּה עָלַיִךְ יַעֲבֹרוּ וְלָךְ יִהְיוּ אַחֲרַיִךְ יַלְכוּ בְזִקִים יַעֲבֹרוּ וְאֵלַיִךְ יִשְׁתַּחֲווּ אֵלַיִךְ יִתְפַּלָּלוּ אַךְ בָּךְ אֵל וְאֵין עוֹד אֶפֶס אֱלֹהִים׃

ESAIAS. Translat. B. Hieronymi.

1 Ego ante te ibo, & glorioſos terræ humiliabo. Portas æreas conteram, & vectes ferreos confringam.

2 Et dabo tibi theſauros abſconditos, & arcana ſecretorũ, vt ſcias quia ego Dominus qui voco nomen tuum Deus Iſrael.

3 Propter ſeruum meum Iacob, & Iſrael electum meum. & vocaui te nomine tuo, aſſimilaui te, & non cognouiſti me.

4 Ego Dominus, non eſt amplius, extra me non eſt Deus. Accinxi te, & non cognouiſti me.

5 Vt ſciant hi qui ab ortu Solis & qui ab occidente, quoniam abſque me non eſt Deus. Ego Dominus & non eſt alter.

6 Formans lucem & creans tenebras, faciens pacem & creans malum. Ego Dominus faciens omnia hæc.

7 Rorate cæli deſuper, & nubes pluant iuſtum; aperiatur terra, & germinet ſaluatorem, & iuſtitia oriatur ſimul. Ego Dominus creaui eum.

8 Væ qui contradicit fictori ſuo, teſta de ſamijs terræ. Nunquid dicet lutum figulo ſuo, Quid facis, & opus tuum abſque manibus eſt?

9 Væ qui dicit patri, Quid generas? & mulieri, Quid parturis?

10 Hæc dicit Dominus ſanctus Iſrael plaſtes eius: Ventura interrogate me, ſuper filios meos & ſuper opus manuum mearum mandate mihi.

11 Ego feci terrã, & hominem ſuper eam creaui. Ego & manus meæ tetenderũt cælos, & omni militiæ eorum mandaui.

12 Ego ſuſcitaui eum ad iuſtitiam, & omnes vias eius dirigam. Ipſe ædificabit ciuitatem meam, & captiuitatem populi mei dimittet, non in precio, neq; in muneribus, dicit Dominus exercituum.

13 Hæc dicit Dominus, Labor Ægypti & negociatio Æthiopiæ & Sabaim viri ſublimes ad te trãſibunt, & tui erunt. Poſt te ambulabunt, vincti manicis pergent, & adorabunt, teque deprecabuntur. Tantum in te eſt Deus, & non eſt Deus abſque te.

Interp. ex Græc. lxx. CAP. XLV.

1 *Ego ante te ibo, & montes complanabo: portas æneas conteram, & vectes ferreos confringam.* 2 *Et dabo tibi theſauros tenebroſos, & abſconditos, inuiſibiles aperiam tibi; vt ſcias, quia ego Dominus Deus tuus vocans nomen tuum Deus Iſrael.* 4 *Propter ſeruum meum Iacob & Iſrael electum meum ego vocabo te nomine tuo, & ſuſcipiam te; tu autem non cognouiſti me.* 5 *Quia ego Dominus Deus & non eſt amplius, extra me non eſt Deus: confortaui te, & non cognouiſti me.* 6 *Vt ſciant qui ab ortu Solis & qui ab occaſu, quoniam non eſt præter me; ego Dominus Deus & non eſt amplius.* 7 *Ego qui fabricaui lucem, & qui feci tenebras, faciens pacem & creans mala; ego Dominus Deus faciens omnia.* 8 *Letetur cælum deſuper, & nubes ſpargant iuſtitiam: germinet terra, & oriatur miſericordia, & iuſtitiã germinet ſimul: ego ſum Dominus qui creaui te.* 9 *Quid feci melior lutum figuli? nunquid arans tota die arabit terram? nunquid dicet lutum figulo? Quid facis quia non operaris? neque habes manus?* 10 *Væ dicens patri, Quid generabis? & matri, Quid parturis?* 11 *Quia ſic dicit Dominus Deus ſanctus Iſrael qui fecit ventura, Interrogate me de filiis meis, & de operibus manuum mearum mandate mihi.* 12 *Ego feci terram & hominem ſuper ea: ego manu mea firmaui cælum: ego omnibus ſtellis mandaui.* 13 *Ego ſuſcitabo eum cum iuſtitia; regem, & omnes viæ eius rectæ: ipſe ædificabit ciuitatem meam, & captiuitatem populi mei conuertet, non cum precio, neque cum muneribus; dixit Dominus Sabaoth.* 14 *Sic dicit Dominus Sabaoth, Laborauit Ægyptus, et negociatio Aethiopiũ, et Sabain viri excelſi ad te tranſibunt, & tibi erunt ſerui, & poſt te ſequentur vincti manicis, & tranſibunt ad te, & adorabunt te, & in te orabunt, quia in te Deus eſt, & non eſt Deus præter te.*

1 *ἐγὼ ἔμπροσθεν σοῦ πορεύσομαι καὶ ὄρη ὁμαλιῶ, θύρας χαλκᾶς συντρίψω καὶ μοχλοὺς σιδηροῦς συγκλάσω.*

2 *καὶ δώσω σοι θησαυροὺς σκοτεινούς, ἀποκρύφους ἀοράτους δώσω σοι, ἵνα γνῷς, ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς σου ὁ καλῶν τὸ ὄνομά σου ὁ θεὸς Ισραηλ.*

4 *ἕνεκεν δὲ παιδὸς μου Ιακωβ καὶ Ισραηλ τοῦ ἐκλεκτοῦ μου ἐγὼ καλέσω σε τῷ ὀνόματί σου, καὶ προσδέξομαί σε· οὐ δὲ σὺ ἔγνως με.*

5 *ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι, πλὴν ἐμοῦ οὐκ ἔστι θεός· ἐνίσχυσά σε καὶ οὐκ ἤδεις με.*

6 *ἵνα γνῶσιν οἱ ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου καὶ οἱ ἀπὸ δυσμῶν, ὅτι οὐκ ἔστιν πλὴν ἐμοῦ· ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς, καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι.*

7 *ἐγὼ ὁ καταβυθίσας φῶς καὶ ποιήσας σκότος, ὁ ποιῶν εἰρήνην καὶ κτίζων κακά· ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὁ ποιῶν πάντα.*

8 *διαφερέσθω ὁ οὐρανὸς ἄνωθεν, καὶ αἱ νεφέλαι ῥαιάτωσαν δικαιοσύνην, βλαστησάτω ἡ γῆ καὶ διατειλάτω ἔλεος, καὶ δικαιοσύνην βλαστησάτω ἅμα· ἐγὼ εἰμι κύριος ὁ κτίσας σε.*

9 *τί ἐποίησα βελτίων πηλὸν κεραμέως; μὴ ὁ ἀροτριῶν ὅλην τὴν ἡμέραν ἀροτριάσει τὴν γῆν; μὴ ἐρεῖ ὁ πηλὸς τῷ κεραμεῖ; τί ποιεῖς ὅτι οὐκ ἐργάζῃ; ὧδε ἔχεις χεῖρας;*

10 *οὐαὶ ὁ λέγων τῷ πατρί, τί γεννήσεις; καὶ τῇ μητρί, τί ὠδίνεις;*

11 *ὅτι ὅτως λέγει κύριος ὁ θεὸς ὁ ἅγιος Ισραηλ ὁ ποιήσας τὰ ἐπερχόμενα, ἐρωτήσατέ με περὶ τῶν υἱῶν μου, καὶ περὶ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν μου ἐντελεῖσθέ μοι.*

12 *ἐγὼ ἐποίησα γῆν καὶ ἄνθρωπον ἐπ' αὐτῆς· ἐγὼ τῇ χειρί μου ἐστερέωσα τὸν οὐρανόν· ἐγὼ πᾶσι τοῖς ἄστροις ἐνετειλάμην.*

13 *ἐγὼ ἐγεῖρα αὐτὸν μετὰ δικαιοσύνης, βασιλέα, καὶ πάσας αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ εὐθεῖαι· αὐτὸς οἰκοδομήσει τὴν πόλιν μου, καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ λαοῦ μου ἀπορρέψει, οὐ μετὰ λύτρων, οὐδὲ μετὰ δώρων· εἶπεν κύριος σαβαώθ.*

14 *ὅτως λέγει κύριος σαβαώθ, ἐκοπίασεν αἴγυπτος, καὶ ἐμπορεία αἰθιόπων, καὶ οἱ σαβαεὶν ἄνδρες ὑψηλοὶ ἐπὶ σὲ διαβήσονται, καὶ σοὶ ἔσονται δοῦλοι, καὶ ὀπίσω σου ἀκολουθήσουσι δεδεμένοι χειροπέδαις, καὶ διαβήσονται πρὸς σέ, καὶ προσκυνήσουσί σοι, καὶ ἐν σοὶ προσεύξονται, ὅτι ἐν σοὶ θεός ἐστιν, καὶ οὐκ ἔστιν θεὸς πλὴν σοῦ.*

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Verbum meum tibi præibit, & in campeſtribus ſternam viam; portas æreas conteram, & vectes ferreos ſuccidam. 2 Et dabo tibi theſauros qui ſunt in tenebris, & obſtrufas opes; vt ſcias quia ego Dominus qui voco nomen tuum, Deus Iſrael. 4 Propter ſeruum meum Iacob, & Iſrael electum meum vocaui te nomine tuo: direxi te, & nondum cognouiſti timere ante me. 5 Ego Dominus & non eſt alius, & extra me non eſt Deus: adiuui te, & nondum cognouiſti ſeruire coram me. 6 Vt ſciant hi qui ab ortu Solis & ab Occidente, quoniam abſque me non eſt Deus, ego Dominus, & nullus eſt amplius. 7 Formans lucem, & creans tenebras, faciens pacem, & creans malum: ego Dominus, faciens omnia hęc. 8 Miniſtrent cæli deſuper, & nubes fluant bonum, & non eſt alius, & extra me non eſt Deus. ego Dominus, faciens omnia hęc. 9 Væ qui putat iudicio contendere conſtitutori ſuo, & confidit quòd ſibi proderunt ſimulachra teſtea, quæ facta ſunt ex puluere terræ. Nunquid dicet luturæ faciens pacem, & creans malum: ego Dominus, faciens omnia hęc. 8 Miniſtrent cæli deſuper, & nubes fluant bonum, & non eſt alius, & extra me non eſt Deus. ego Dominus, & nullus eſt amplius. 7 Formans lucem, & creans tenebras,

Universidad de Deusto
Biblioteca

15 * Verè tu es Deus absconditus, Deus Israel saluator. 16 * Confusi sunt & erubescunt omnes; simul abierunt in confusione fabricatores errorum. 17 * Israel saluatus est in Domino salute æterna. Non confundemini, & non erubescetis vsque in seculum seculi. 18 * Quia hæc dicit Dominus creans cælos. Ipse Deus formans terram, & faciés eam, ipse plastes eius. Non in vanum creauit eam; vt habitetur formauit eam. Ego Dominus & non est alius.

19 *Non in abscondito locutus sum, in loco terræ tenebroso. Nō dixi semini Iacob, Frustrà quærite me. Ego Dominus loquens iustitiam, annuncians recta.

20 *Congregamini & venite, & accedite simul qui saluati estis ex gentibus. Nescierunt qui leuant lignum sculpturæ suæ, & rogant deum non saluantem.

21 *Annunciate & venite, & consiliamini simul. Quis auditum fecit hoc ab initio? ex tunc prædixit illud? Nunquid non ego Dominus, & non est vltrà Deus absque me. Deus iustus & saluans non est præter me.

22 * Conuertimini ad me & salui eritis omnes fines terræ, quia ego Deus & non est alius.

23 * In memetipso iuraui, egredietur de ore meo iustitiæ verbum, & non reuertetur; quia mihi curuabitur omne genu, & iurabit omnis lingua.

24 * Ergo in Domino dicent, Meæ sunt iustitiæ & imperium. Ad cùm venient, & confundentur omnes qui repugnant ei.

25 * In Domino iustificabitur, & laudabitur omne semen Israel.

CAP. XLVI.

1 ACONfractus est Bel, contritus est Nabo, facta sunt simulachra eorum bellijs & iumentis. Onera vestra graui pondere vsque ad lassitudinem.

2 *Contabuerunt & contrita sunt simul, non potuerunt saluare portantem, & anima eorum in captiuitatem ibit.

15 * σὺ γὰρ εἶ θεὸς ὁ κρύπτων σεαυτὸν θεὸς Ἰσραὴλ σωτήρ.
16 * αἰσχυνθήσονται καὶ ἐντραπήσονται πάντες οἱ ἀδικοῦντες αὐτούς, καὶ πορεύσονται ἐν αἰσχύνῃ ἐγκαινίζεσθε ἀπὸ μενῶν
17 οἱ * Ἰσραὴλ, σωζεσθε ὑπὸ κυρίου σωτηρίαν αἰώνιον οὐκ αἰσχυνθήσονται καὶ οὐ μὴ ἐντραπῶσιν ἕως εἰς αἰῶνος ἔτι.
18 * ὅτι οὕτως λέγει κύριος ὁ ποιήσας τὸν οὐρανόν, οὗτος ὁ θεὸς ὁ καταδείξας τὴν γῆν, καὶ ποιήσας αὐτήν, αὐτὸς διώρισεν αὐτήν· οὐκ εἰς κενὸν ἐποίησεν αὐτήν, ἀλλὰ κατῳκισμένην ἔπλασεν αὐτήν· ἐγώ εἰμι κύριος, καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι.
19 * οὐκ ἐν κρυφῇ λελάληκα, ἢ ἐν τόπῳ γῆς σκοτεινῇ· οὐκ εἶπα τῷ σπέρματι Ἰακὼβ μάταιον ζητήσατε, ἐγώ εἰμι κύριος λαλῶν δικαιοσύνην, ἀναγγέλλων ἀληθείαν.
20 * συνάχθητε καὶ ἥκετε· βουλεύσασθε ἅμα οἱ σῳζόμενοι ἀπὸ τῶν ἐθνῶν· οὐκ ἔγνωσαν οἱ αἴροντες τὸ ξύλον γλύμμα αὐτῶν, καὶ προσεύχονται πρὸς θεοὺς οἳ οὐ σώζουσιν.
21 * εἰ ἀναγγέλλουσιν ἐγίσατωσαν ἵνα γνῶσιν ἅμα, τίς ἀκουστὰ ἐποίησεν ταῦτα· ἀπ' ἀρχῆς οὐκ ἔστε ἀναγγελεῖ ὑμῖν· ἰδοὺ ἐγώ κύριος ὁ θεὸς οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν ἐμοῦ, δίκαιος καὶ σωτὴρ οὐκ ἔστιν παρεξ ἐμοῦ.
22 * Ἐπιστράφητε ἐπ' ἐμὲ καὶ σωθήσεσθε οἱ ἐπ' ἐσχάτου τῆς γῆς· ἐγώ εἰμι ὁ θεὸς καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος.
23 * κατ' ἐμαυτοῦ ὀμνύω εἰμὴ ἐξελεύσεται ἐκ στόματός μου δικαιοσύνη, καὶ λόγοι μου οὐκ ἀποστραφήσονται· ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ, καὶ ὀμεῖται πᾶσα γλῶσσα
24 * τὸν θεόν, λέγων, δικαιοσύνη καὶ δόξα πρὸς αὐτὸν ἥξει, καὶ αἰσχυνθήσονται πάντες οἱ διορίζοντες αὐτούς, ἀπὸ κυρίου δικαιωθήσονται.
25 * καὶ ἐν τῷ θεῷ δοξασθήσεται πᾶν τὸ σπέρμα τῶν υἱῶν Ἰσραήλ.

μς'.

1 * Ἔπεσεν Βὴλ, συνετρίβη δαγών· ἐγένετο τὰ γλυπτὰ αὐτῶν εἰς θηρία, καὶ κτήνη αἴρετε αὐτὰ καταδεδεμένα εἰς φορτίον κοπιῶντι,
2 * ἐκλελυμένῳ καὶ πεινῶντι οὐκ ἰσχύοντι ἅμα· οἱ δὲ δυνήσονται σωθῆναι ἀπὸ πολέμου, αὐτοὶ δὲ αἰχμάλωτοι ἤχθησαν.

CAP. XLVI.

CEcidit Bel, contritus est Dagon, facta sunt 1
sculptilia eorum in bestias, & iumenta portatia ea colligata quasi onus laboranti,
2 Deficienti & esurienti, non præualenti simul: qui non poterunt saluari de bello, ipsi autem captiui ducti sunt.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 In veritate tu Deus habitare fecisti maiestatem tuam in excelsa fortitudine, Deus Israel saluator. 16 Cõfusi sunt, & etiam erubuerunt omnes simul, abierunt in confusione cultores idolorum. 17 Israel saluatus est in verbo Domini salute æterna. non confundemini neque erubescetis in seculum, & in secula seculorum. 18 Quoniam hæc dicit Dominus, qui creauit cælos, ipse est Deus qui fundauit terram, & fecit eam, ipse præparauit eam, non in vanum creauit eam; sed vt multiplicentur in ea filij hominis, præparauit eam. Ego Dominus nec est alius. 19 Non in occulto locutus sum, in loco terræ tenebroso: neque dixi semini domus Iacob in vanum, Quærite timorem mei. Ego Dominus loquens veritatem, annuncians recta. 20 Congregamini & venite, accedite simul qui saluati estis ex populis. nescierunt enim qui tollunt ligna simulachri sui, & rogant deum qui non saluat. 21 Annunciate, accedite, & inite consilium simul, quis annunciauit hoc ab initio; iam antè narrauit illud? Nõnne ego Dominus, & non est amplius Deus absque me? Deus iustus & Saluator, non est alius à me. 22 Aspicite ad verbum meum, & saluamini omnes qui in finibus terræ estis: quoniam ego sum Deus, & non est alius. 23 Per verbum meum iuraui, exijt à facie mea sermo in iustitia, & non erit irritus: quoniam ante me curuabitur omne genu, iurabit omnis lingua. 24 Veruntamen in verbo Domini dixit ad me, vt adduceret iustitiam & fortitudinem. In verbo eius confitebuntur, & confundentur omnes populi qui irruebant in populum eius. 25 In verbo Domini iustificabitur & gloriabitur omne semen Israel,

CAP. XLVI.

INcuruatus est Bel, successus est Nabo, fuerunt simulachra eorum in similitudinem serpentum, & iumentorum. Onera idolorum vestrorum grauia sunt portantibus ea, & ipsi sunt lassi. 2 Præcisa sunt, & resecta sunt pariter, & non potuerunt liberare portantes ea, & cultores eorum in captiuitatem abierunt.

15 * אָבֵן אַתָּה אֵל מִסְתַּתֵּר אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעַ׃
16 * בּוֹשׁוּ וְגַם־נִכְלְמוּ כֻלָּם יַחְדָּו הָלְמוּ בַּכְלִמָּה חָרָשֵׁי צִירִים׃
17 * יִשְׂרָאֵל נוֹשַׁע בַּיהוָה תְּשׁוּעַת עוֹלָמִים לֹא־תֵבֹשׁוּ וְלֹא־תִכָּלְמוּ עַד־עוֹלְמֵי עַד׃
18 * כִּי־כֹה אָמַר־יְהוָה בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם הוּא הָאֱלֹהִים יֹצֵר הָאָרֶץ וְעֹשֶׂהָ הוּא כוֹנְנָהּ לֹא־תֹהוּ בְרָאָהּ לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ אֲנִי יְהוָה וְאֵין עוֹד׃
19 * לֹא בַסֵּתֶר דִּבַּרְתִּי בִּמְקוֹם אֶרֶץ חֹשֶׁךְ לֹא אָמַרְתִּי לְזֶרַע יַעֲקֹב תֹּהוּ בַקְּשׁוּנִי אֲנִי יְהוָה דֹּבֵר צֶדֶק מַגִּיד מֵישָׁרִים׃
20 * הִקָּבְצוּ וְבֹאוּ הִתְנַגְּשׁוּ יַחְדָּו פְּלִיטֵי הַגּוֹיִם לֹא יָדְעוּ הַנֹּשְׂאִים אֶת־עֵץ פִּסְלָם וּמִתְפַּלִּים אֶל־אֵל לֹא יוֹשִׁיעַ׃
21 * הַגִּידוּ וְהַגִּישׁוּ אַף יִוָּעֲצוּ יַחְדָּו מִי הִשְׁמִיעַ זֹאת מִקֶּדֶם מֵאָז הִנִּידָהּ הֲלוֹא אֲנִי יְהוָה וְאֵין עוֹד אֱלֹהִים מִבַּלְעָדַי אֵל צַדִּיק וּמוֹשִׁיעַ אֵין זוּלָתִי׃
22 * פְּנוּ־אֵלַי וְהִוָּשְׁעוּ כָּל־אַפְסֵי־אָרֶץ כִּי אֲנִי אֵל וְאֵין עוֹד׃
23 * בִּי נִשְׁבַּעְתִּי יָצָא מִפִּי צִדְקָה דָבָר וְלֹא יָשׁוּב כִּי־לִי תִכְרַע כָּל־בֶּרֶךְ תִּשָּׁבַע כָּל־לָשׁוֹן׃
24 * אַךְ בַּיהוָה לִי אֹמַר צְדָקוֹת וָעֹז עָדָיו יָבוֹא וְיֵבֹשׁוּ כָּל הַנֶּחֱרִים בּוֹ׃
25 * בַּיהוָה יִצְדְּקוּ וְיִתְהַלְלוּ כָּל־זֶרַע יִשְׂרָאֵל׃

מו

1 * כָּרַע בֵּל קֹרַס נְבוֹ הָיוּ עֲצַבֵּיהֶם לַחַיָּה וְלַבְּהֵמָה נְשֹׂאתֵיכֶם עֲמוּסוֹת מַשָּׂא לַעֲיֵפָה׃
2 * קָרְסוּ כָרְעוּ יַחְדָּו לֹא יָכְלוּ מַלֵּט מַשָּׂא וְנַפְשָׁם בַּשֶּׁבִי הָלָכָה׃

תרגום יונתן

15 דְּקוּשְׁטָא אַתְּ אֱלָהָא אִשְׁתְּרִיתָא בְּתַקְפָּא רוּמָא שְׁכִינְתָּךְ אֱלָהָא דְּיִשְׂרָאֵל פָּרִיק׃ 16 בְּהָווּ וְאַף אִתְכְּנָשׁוּ כְּלְהוֹן כְּחָדָא הַלְכוּ
17 אִתְכְּנָשׁוּ פָּלְחֵי צַלְמַיָּא׃ 17 וְיִשְׂרָאֵל יִתְפְּרַק בְּמֵימְרָא דַּייָ פֻּרְקַן עָלְמָא לָא תִתְכַּנְעוּן לְעָלְמָא וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא׃
18 אֲרֵי כִדְנָן אָמַר יְיָ דְּבָרָא שְׁמַיָּא הוּא אֱלָהִים דְּשַׁכְלֵל אַרְעָא וְעָבְדָהּ הוּא אִתְקְנָהּ לָא לְרִיקְנוּ בְּרָהּ יַתְבָהּ אֱלָהִין לְאִסְתַּנָּאָה עֲלָהּ בְּנֵי נָשָׁא
19 קִדָּמַי אֲנָא יְיָ וְלֵית עוֹד׃ 19 לָא בְּחֵדְוָא מַלֵּלִית בְּאַתַר אַרְעָא קַבֵּל וְלָא אֲמָרֵת לְזַרְעָא דְּבֵית יַעֲקֹב דְּרִיקְנוּ תְּבָעוּן דְּחַלְתִּי אֲנָא יְיָ מְמַלֵּל
20 קְשׁוֹט מְחַוֵּי כֵּינָן׃ 20 אִתְכַּנְשׁוּ וְאִתּוֹ אִתְקָרְבוּ כַּחֲדָא פְּשִׁיטֵי עַמְמַיָּא וְלָא יְדָעִין דְּנָטְלִין יָת אָעֵי צַלְמְנְהוֹן וְצָאן לְאֵלָהּ דְּלָא יְפָרוֹק׃
21 אִתְקְנוֹ וְקָרְבוּ אַף אִתְיַעֲצוּ כַּחֲדָא מַן אַשְׁמַע דָּא מִלְּקַדְמִין מִכְּבַר דָּא מַן אַחֲוָא הֲלָא אֲנָא יְיָ וְלֵית עוֹד אֱלָהּ בַּר מִנִּי אֱלָהּ זַכַּאי וּפָרִיק לֵית אֶלָּא אֲנָא׃
22 אִסְתַּכְּלוּ לְמֵימְרִי וְאִתְפְּרִיקוּ כָּל דְּבַתְרֵי אַרְעָא אֲנָא אֱלָהָא וְלֵית עוֹד׃ 23 בְּמֵימְרִי קַיֶּמֶת נְפַק מִן קֳדָמַי בְּזִכּוּ וּתְקוּף דְּמֵימְרִיהּ יְתִרִין וְיִתְהַדַּן כָּל עַמְמַיָּא
24 דְּיִתְכַּנְשׁוּן עֲלַי׃ 24 בְּרוּם בְּמֵימְרָא דַּייָ יִזְכּוֹן וְיִשְׁתַּבְּחוּן כָּל זַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל׃
25 בְּמֵימְרָא דַּייָ יִזְכּוֹן וְיִשְׁתַּבְּחוּן כָּל זַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל׃

מו

1 כְּרִיעַ בֵּל אִתְקְמַשׁ נְבוֹ הֲווֹ צַלְמַנְיְהוֹן דְּמוּת חֵיוָא וּבְעִירָא מְטַלֵּי מַעֲרִיכִין יְקִירִין עַל נִפְלֵיהוֹן וְאִנּוּן מְשַׁלְּחִין
2 אִתְקַצִּיצוּ וְאִתְקְטִיפוּ כַּחֲדָא וְלָא יְכִלוּ לְשֵׁיזָבָא נְטָלֵיהוֹן וּפוּלְחֵיהוֹן בְּשִׁבְיָא אֲזָלוּ׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

1 שִׁמְעוּ אֵלַי בֵּית יַעֲקֹב וְכֹל שְׁאֵרִית בֵּית יִשְׂרָאֵל
הָעֲמָסִים מִבֶּטֶן־מְבֻטָּן הַנְּשֻׂאִים מֵרֶחֶם׃
4 וְעַד־זִקְנָה־אֲנִי הוּא וְעַד־שֵׂיבָה אֲנִי אֶסְבֹּל
אֲנִי עָשִׂיתִי וַאֲנִי אֶשָּׂא וַאֲנִי אֶסְבֹּל וַאֲמַלֵּט׃
5 לְמִי תְדַמְּיוּנִי וְתַשְׁוּוּ וְתַמְשִׁלֻנִי וְנִדְמֶה׃
6 הַזֹּלְלִים זָהָב מִכִּיס וְכֶסֶף בְּמֹאזְנַיִם יִשְׁקֹלוּ יִשְׂכְּרוּ
צוֹרֵף וְיַעֲשֵׂהוּ אֵל יִסְגְּדוּ אַף־יִשְׁתַּחֲוּוּ׃
7 יִשָּׂאֻהוּ עַל־כָּתֵף יִסְבְּלֻהוּ וְיַנִּיחֻהוּ תַּחְתָּיו
וַיַּעֲמֹד מִמְּקוֹמוֹ לֹא יָמִישׁ אַף־יִצְעַק־אֵלָיו וְלֹא
יַעֲנֶה מִצָּרָתוֹ לֹא יוֹשִׁיעֶנּוּ׃
8 זִכְרוּ־זֹאת וְהִתְאַשָּׁשׁוּ הָשִׁיבוּ פוֹשְׁעִים עַל־לֵב׃
9 זִכְרוּ רִאשֹׁנוֹת מֵעוֹלָם כִּי אֲנִכִי אֵל וְאֵין עוֹד
אֱלֹהִים וְאֶפֶס כָּמוֹנִי׃
10 מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית וּמִקֶּדֶם אֲשֶׁר לֹא־
נֵעָשׂוּ אֹמֵר עֲצָתִי תָקוּם וְכָל־חֶפְצִי אֶעֱשֶׂה׃
11 קֹרֵא מִמִּזְרָח עַיִט מֵאֶרֶץ מֶרְחָק אִישׁ עֲצָתִי
אַף דִּבַּרְתִּי אַף־אֲבִיאֶנָּה יְצַרְתִּי אַף אֶעֱשֶׂנָּה׃
12 שִׁמְעוּ אֵלַי אַבִּירֵי לֵב הָרְחוֹקִים מִצְּדָקָה׃
13 קָרַבְתִּי צִדְקָתִי לֹא תִרְחָק וּתְשׁוּעָתִי לֹא תְאַחֵר
וְנָתַתִּי בְצִיּוֹן תְּשׁוּעָה לְיִשְׂרָאֵל תִּפְאַרְתִּי׃

מז

1 רְדִי וְשִׁבִי עַל־עָפָר בְּתוּלַת־בַּת־בָּבֶל שְׁבִי־
לָאָרֶץ אֵין־כִּסֵּא בַּת־כַּשְׂדִּים כִּי לֹא תוֹסִיפִי יִקָּרְאוּ־
לָךְ רַכָּה וַעֲנֻגָּה׃
2 קְחִי רֵחַיִם וטחני [וְטַחֲנִי] קָמַח גַּלִּי צַמָּתֵךְ חֶשְׂפִּי־שֹׁבֶל
גַּלִּי־שׁוֹק עִבְרִי נְהָרוֹת׃
3 תִּגָּל עֶרְוָתֵךְ גַּם תֵּרָאֶה חֶרְפָּתֵךְ נָקֹם אֶקָּח
וְלֹא אֶפְגַּע אָדָם׃
4 גֹּאֲלֵנוּ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל׃

1 Audite me domus Iacob, & omnes reliquiæ Israel, qui portamini de vtero, & eruditi ab infantia. 2 Vsque ad senectutem: ego sum & donec senescatis ego sum; ego sustineo vos, ego feci, & ego dimittam, ego suscipiam & saluabo vos. 5 Cui me assimilastis, videte, excogitate qui erratis.
6 Et qui confertis aurum de sacculo, argentum in statera appenditis: mercede conducentes aurificem fecerunt manufacta, & incuruati adorant illud. 7 Portant illud in humero, & vadunt; si autem posuerint illud in loco, ibi manet, non mouebitur: & quicunque clamauerit ad illud, non exaudiet, de malo non saluabit eum. 8 Mementote horum & ingemiscite: pœnitentiam agite, reuertimini corde.
9 Mementote priorum à seculo, quia ego sum Deus, & non est alius præter me:
10 Annuncians priùs nouissima, antequam ipsa fiant, & completa sunt: & dixi, Omne consilium meum stabit, & cuncta quæcunque cogitaui faciam.
11 Qui voco ab Oriente auem, & de terra à longè; de quibus cogitaui, & quidem locutus sum, & adduxi, creaui, & feci.
12 Audite me qui perdidistis cor, qui longè à iustitia estis.
13 Propè duxi iustitiam meam, non elongabitur, & salutem, quæ ex me non tardabo: dedi in Sion salutem Israeli in gloriam.

CAP. XLVII.

1 Descende sede super terram, virgo filia Babylonis sede in terram; non est solium filiæ Chaldæorum, quia non vltrà addes vocari mollis & tenera.
2 Tolle molam, mole farinam: reuela operimentum tuum, denuda canos, discooperi tibias: transi flumina.
3 Reuelabitur ignominia tua; apparebunt opprobria tua: quod iustum est de te auferam, nõ vltrà tradam hominibus.
4 Qui eruit te Dominus Sabaoth, nomen illi sanctus Israel.

1 ἀκούσατέ μου οἶκος ἰακὼβ, καὶ πᾶν τὸ κατάλοιπον Ἰσραήλ· οἱ αἰρόμενοι ἐκ κοιλίας, οἱ παιδευόμενοι
4 ἐκ παιδίας· ἕως γήρως· ἐγὼ εἰμὶ καὶ ὡς ἂν καταγηράσητε ἐγώ εἰμι, ἐγὼ ἀνέχομαι ὑμᾶς, ἐγὼ ἐποίησα, καὶ ἐγὼ ἀνήσω, ἐγὼ ἀναλήψομαι, καὶ σώσω ὑμᾶς.
5 τίνι με ὡμοιώσατε, ἢ δεῦτε, τεχνάσασθε οἱ πλανώμενοι.
6 καὶ οἱ συμβαλλόμενοι χρυσίον ἐκ μαρσυπαίου, ἀργύριον ἐν ζυγῷ σταθμίζετε· μισθωσάμενοι χρυσοφόρον ἐποίησάν μοι χειροποίητα, καὶ κύψαντες προσκυνοῦσιν
7 αὐτῷ. αἴρουσιν αὐτὸ ἐπὶ τοῦ ὤμου, καὶ πορεύον· ἐὰν δὲ θῶσιν αὐτὸ ἐπὶ τοῦ τόπου, αὐτὸ μένει, καὶ οὐ κινηθήσεται· καὶ ὃς ἐὰν βοήσῃ πρὸς αὐτὸ, καὶ οὐκ εἰσακούσεται, οὐδὲ κακοῦ οὐ μὴ
σώσῃ αὐτόν.
8 μνήσθητε ταῦτα καὶ ἐνάζεσθε· μεταγνόσατε· ἐπιστρέψατε τῇ καρδίᾳ.
9 μνήσθητε τὰ πρότερα ἀπὸ τοῦ αἰῶνος· ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ θεός, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν ἐμοῦ.
10 ἀναγγέλλων πρότερον τὰ ἐρχόμενα, πρὶν αὐτὰ ἐλθεῖν, καὶ συντελεσθῆναι· καὶ εἶπα, πᾶσα ἡ βουλή μου στήσεται καὶ
πάντα ὅσα βεβούλευμαι ποιήσω·
11 καλῶν ἀπὸ ἀνατολῶν πετεινόν, καὶ ἀπὸ γῆς πόρρωθεν περὶ ὧν βεβούλευμαι· καί γε ἐλάλησα, καί γε ἤγαγον, ἔκλισα καὶ ἐποίησα.
12 ἀκούσατέ μου οἱ ἀπολωλεκότες τὴν καρδίαν, οἱ μακρὰν ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης.
13 ἤγγισα τὴν δικαιοσύνην μου, καὶ οὐ μακρυνῶ, καὶ τὴν σωτηρίαν τὴν παρ' ἐμοῦ οὐ βραδυνῶ· δώσω ἐν σιὼν σωτηρίαν τῷ ἰσραὴλ εἰς δόξασμα.

μζ.

1 Κατάβηθι κάθισον ἐπὶ τὴν γῆν παρθένος θυγάτηρ βαβυλὼν· κάθισον εἰς τὴν γῆν· οὐκ ἔστι θρόνος θυγάτηρ χαλδαίων, ὅτι οὐκ ἔτι προσθήσῃ κληθῆναι ἁπαλὴ καὶ τρυφερά.
2 λάβε μύλον, ἄλεσον ἄλευρον ἀποκάλυψαι τὸ κάλυμμά σου, ἀνάσυρε τὰς πολιάς, ἀποκάλυψαι τὰς
3 κνήμας· διάβηθι ποταμούς. ἀνακαλυφθήσεται ἡ αἰσχύνη σου· ὀφθήσονται οἱ ὀνειδισμοί σου· τὸ δίκαιον οὐκ ἐξ ἀνθρώπου
4 λήμψομαι, οὐκ ἔτι μὴ προσδώσουσί σοι ἄνθρωποι. ὁ ῥυσάμενός σε κύριος σαβαὼθ, ὄνομα αὐτῷ ἅγιος ἰσραήλ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Acquiescite verbo meo domus Iacob, & omne residuum domus Israel, qui dilecti estis præ omnibus populis, & chari præ omnibus regnis. 2 Et vsque in seculum ego sum; & vsque in secula seculorum Verbum meum permanet. Ego creaui omnes homines, & ego dilpersi eos inter populos: ego quoque dimittam peccata eorum, & propitius ero. 3 Quem assimilastis coram me, & adæquastis, & comparastis cotam me in veritate? 4 Ecce populi colligunt aurum de marsupio, & argentum in stateris ponderant, conducunt argentarium vt faciat sibi deum; adorant & seruiunt ei. 5 Tollunt illum in humeris suis, & portant illum, & deponunt illum in locum suum, in quo stat, vt de loco suo nequeat moueri: etiam interrogant eum, & non respondet eis; de tribulatione sua non saluabit eos.
6 Mementote huius, & confortamini; & reuocate præuaricatores in animũ. 7 Recordamini priorum quæ à seculo sunt, quia ego sum Deus, & non est vltrà Deus absque me. 10 Annuncians ab exordio in finem, & ab initio quæ necdum facta sunt: dicens, Consilium meum confirmabitur, & omnem voluntatem meam faciam. 11 Qui dico vt congregarem captiuitatem ab Oriente, & adducerem publicè sicut autem velocissimam de terra longinqua filios Abraham dilecti mei: etiam locutus sum & etiam adducam illud, præparabo illud, faciam quoque illud. 12 Obedite verbo meo robusti corde, qui longè estis à iustitia. 13 Propè est iustitia mea, non elongabitur, & salus mea non impedietur. Dabo enim in Sion salutem, in Israel laudem meam.

CAP. XLVII.

Descende & sede super puluerem regnum congregationis Babyloniæ; sede in terra absque solio inclyto regnum Chaldæorum; quia nõ vocabunt te vltrà teneram & delicatam. 2 Suscipe subiectionem, & ingredere in seruitutem, reuela gloriam regni tui. Contriti sunt principes tui, dispersi sunt populi exercitus tui, migrauerunt sicut aquæ fluminis. 3 Discooperiatur confusio tua, & videatur quoque ignominia tua. Vltionem perfectam capiam ex te, & mutabo iudicium tuum à filiis hominum. 4 Redemptor noster Deus exercituum, nomen eius, sanctus Israel.

תרגום יונתן

1 קַבִּילוּ לְמֵימְרִי דְּבֵית יַעֲקֹב וְכֹל שְׁאָרָא דְּבֵית יִשְׂרָאֵל דְּרַחֲמִיתוּן מִכָּל עַמְמַיָּא וְחַבִּיבִין מִכָּל פִּלְכָתָא׃ 4 וְעַד עָלְמָא אֲנָא הוּא וְעַד
שַׂב עָלְמָא אֲנָא עֲבַדִית וַאֲנָא אֶסְבַּר וַאֲנָא אֶסְחַר וַאֲפַלֵּיט׃ 5 לְמַן תְּדַמְּיוּן קֳדָמַי
וְתִשְׁוְיוּן וְתִתְדַּמְּיוּן כְּמֵימְרִי וְאֶסְתַּלַּח׃ 6 הָא עַמְמַיָּא נָטְלִין דָּהָב מִכִּיסִין וְכַסְפָּא בְּמֵאזְנַיָּא קָיְלִין אַגְרִין קָנְיָאת וְעָבְדִין לָהּ דַּחֲלָא סְגִדִין אַף מְשַׁתְּעַבְּדִין׃
לְקֳדָמוֹהִי׃ 7 נְטָלִין יָתֵיהּ עַל כְּתַף סָבְלִין לָהּ בְּאַתְרֵהּ וְקָאֵם מֵאַתְרֵיהּ לָא אֲסַח לָהּ דְּיִנּוֹר אַף יְבֵעֵי מִנֵּהּ וְלָא אֲחֵבְנָה מֵעָקָתֵיהּ לָא יְפַרְקִנֵּיהּ׃
אִנְדְּרוּ דָא וְאִתְקַפּוּ וְאִהֵיבוּ סְרוּדִין עַל לֵב׃ 9 אִדְכְּרוּ קַדְמָיְתָא דְּמִן עָלְמָא אֲרֵי אֲנָא אֱלָה וְלֵית עוֹד אֱלָה וְלֵית עִמִּי
מְחַיֵּי מִן אוּלָּא לְמִסְפֵּא וּמְקַדְּמִין דְּלָא אִתְעֲבִידָא אֲמַר מַלְכִּי יְתְקַיֵּם וְכָל רְעוּתִי אֶעְבֵּד׃ 11 דְּאֶמַר לְמִשְׁבַּר גָּלוּתָא מִמַּדִּינְחָא
מִמַּדִּינְחָא כְּבָרִי בְּמִלּוֹי קָלִיל מֵאַרְעָא רְחִיקָא כְּנֵי אֲבָהָם בְּחִירִי אַף אֲיִהְנֵיהּ אֲהַכְנֵיהּ אַף אֲשַׁוֵּינֵיהּ׃ 12 קַבִּילוּ לְמֵימְרִי תַּקִּיפֵי
לִבָּא דִּרְחִיקִין מִקְּשׁוֹטָא׃ 13 קָרִיבָא זְכוּתִי לָא תִתְרְחַק וּפֻרְקָנִי לָא יְהַעֵבֵּב וְאֶתֵּן בְּצִיּוֹן פְּרִיק לְיִשְׂרָאֵל תֻּשְׁבַּחְתִּי׃

מז

1 אִתְּחֲתִי וְאִיתֵבִי עַל עַפְרָא כְּלוּכוּת בְּנַיְשְׁתָּא דְּבָבֶל חֵיבִי לְאַרְעָא לֵית כָּרְסֵי יְקַר מַלְכוּת כַּסְדָּאֵי אֲרֵי לָא תּוֹסִיפִין לְמֵיכַר לִיךְ רְכִיכָא וְסַפְנְקָא׃
2 קַבְּלִי מַרְחָיָא וְעִילִי כְּשַׁעְבּוּד גְּלֵי קַלּוּתִיךְ אִתְחַזְּרוּ שָׁקֵיךְ אִתְחַזְּרוּ עַם מַשְׁרְיָתָיִךְ גְּלוּ מִקְּבֵי נַהֲרָא׃ 3 תִּתְגְּלֵי בְּתִזְדְּוִיךְ אַף
תִּתְחֲזֵי חֲסוֹנָךְ אֲחַבְּדָא מָחֲבִיל וְלָא אֶתְקַל מִנָּךְ גְּבַר אֱנָשָׁא׃ 4 פָּרְקָנָא יְיָ צְבָאוֹת שְׁמֵיהּ קַדִּישָׁא דְּיִשְׂרָאֵל׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

5 שְׁבִי דוּמָם וּבֹאִי בַחֹשֶׁךְ בַּת־כַּשְׂדִּים כִּי לֹא
תוֹסִיפִי יִקְרְאוּ־לָךְ גְּבֶרֶת מַמְלָכוֹת׃
6 קָצַפְתִּי עַל־עַמִּי חִלַּלְתִּי נַחֲלָתִי וָאֶתְּנֵם
בְּיָדֵךְ לֹא־שַׂמְתְּ לָהֶם רַחֲמִים עַל־זָקֵן הִכְבַּדְתְּ
עֻלֵּךְ מְאֹד׃
7 וַתֹּאמְרִי לְעוֹלָם אֶהְיֶה גְּבֶרֶת עַד לֹא־שַׂמְתְּ
אֵלֶּה עַל־לִבֵּךְ לֹא זָכַרְתְּ אַחֲרִיתֵךְ׃
8 וְעַתָּה שִׁמְעִי־זֹאת עֲדִינָה הַיּוֹשֶׁבֶת לָבֶטַח
הָאֹמְרָה בִּלְבָבֵהּ אֲנִי וְאַפְסִי עוֹד לֹא אֵשֵׁב אַלְמָנָה
וְלֹא אֵדַע שְׁכוֹל׃
9 וְתָבֹאנָה לָךְ שְׁתֵּי־אֵלֶּה רֶגַע בְּיוֹם אֶחָד שְׁכוֹל
וְאַלְמָן כְּתֻמָּם בָּאוּ עָלַיִךְ בְּרֹב כְּשָׁפַיִךְ בְּעָצְמַת
חַבָּרַיִךְ מְאֹד׃
10 וַתִּבְטְחִי בְרָעָתֵךְ אָמַרְתְּ אֵין רֹאָנִי חָכְמָתֵךְ
וְדַעְתֵּךְ הִיא שׁוֹבְבָתֵךְ וַתֹּאמְרִי בִלְבָבֵךְ אֲנִי
וְאַפְסִי עוֹד׃
11 וּבָא עָלַיִךְ רָעָה לֹא תֵדְעִי שֹׁחָרָה וְתִפֹּל עָלַיִךְ
יְהוָה לֹא תוּכְלִי כַּפְּרָהּ וְתָבֹא עָלַיִךְ פִּתְאֹם שׁאֵה
לֹא תֵדָעִי׃
12 עִמְדִי־נָא בַחֲבָרַיִךְ וּבְרֹב כְּשָׁפַיִךְ בַּאֲשֶׁר
יָגַעַתְּ מִנְּעוּרָיִךְ אוּלַי תּוּכְלִי תּוֹעִיל אוּלַי
תַּעֲרוֹצִי׃
13 נָלְאֵית בְּרֹב עֲצָתָיִךְ יַעַמְדוּ־נָא וְיוֹשִׁיעֻךְ
הֹבְרֵי שָׁמַיִם הַחֹזִים בַּכּוֹכָבִים מוֹדִיעִים לַחֳדָשִׁים
מֵאֲשֶׁר יָבֹאוּ עָלָיִךְ׃
14 הִנֵּה הָיוּ כְקַשׁ אֵשׁ שָׂרָפָתַם לֹא־יַצִּילוּ אֶת־
נַפְשָׁם מִיַּד לֶהָבָה אֵין־גַּחֶלֶת לַחֲמָם אוֹר לָשָׁבֶת
נֶגְדּוֹ׃
15 כֵּן הָיוּ־לָךְ אֲשֶׁר יָגַעַתְּ סֹחֲרַיִךְ מִנְּעוּרָיִךְ אִישׁ
לְעִבְרוֹ תָּעוּ אֵין מוֹשִׁיעֵךְ׃

5 *Sede tacens, & intra in tenebras filia Chaldæorum, quia non vocaberis vltrà domina regnorum.
6 *Iratus sum super populum meum, contaminaui hæreditatem meam, & dedi eos in manu tua; non posuisti eis misericordias. Super senem aggrauasti iugum tuum valde.
7 *Et dixisti, In sempiternum ero domina. Non posuisti hæc super cor tuum, neque recordata es nouissimi tui.
8 *Et nunc audi hæc delicata, & habitans confidenter, quæ dicis in corde tuo, Ego sum, & non est præter me amplius. Non sedebo, vidua & ignorabo sterilitatem.
9 *Venient tibi duo hæc subitò in die vna, sterilitas & viduitas. Vniuersa venerunt super te propter multitudinem maleficiorum tuorum vehementem.
10 *Et fiduciam habuisti in malitia tua, & dixisti, Nō est qui videat me. Sapientia tua & scientia tua hæc decepit te. Et dixisti in corde tuo, Ego sum, & præter me non est altera.
11 *Veniet super te malum, & nescies ortum eius: & irruet super te calamitas, quam non poteris expiare. Veniet super te repentè miseria, quam nescies.
12 *Sta cum incantatoribus tuis, & cum multitudine maleficiorum tuorum in quibus laborasti ab adolescentia tua, si forte quid profit tibi, aut si possis fieri fortior.
13 *Defecisti in multitudine consiliorum tuorum. Stent & saluent te augures cæli, qui contemplabantur sydera, & supputabant menses vt ex eis annunciarent venturā tibi.
14 *Ecce facti sunt quasi stipula; ignis combussit eos. non liberabunt animam suam de manu flammæ n on sunt prunæ quibus calefiant, nec focus vt sedeant ad eum.
15 *Sic facta sunt tibi, in quibuscunque laboraueras. Negociatores tui ab adolescentia tua, vnusquisque in via sua erraueruntnon est qui saluet te.

תרגום יונתן

5 תֵּיתֵי שְׁתִיקָא וְעִילִי בְקִבְלָא מַלְכוּתָא כַּסְדָּאֵי אֲרֵי לָא תּוֹסִיפִין דְּיִקָּרוּן לִיךְ תַּקִּיפָה מַלְכִין׃
6 רְגִזֵת עַל עַמִּי אַחֲסַנְתִּי וּמְסַרְתִּינוּן בִּידִיךְ לָא אַתְחֲלִית עֲלֵיהוֹן רַחֲמִין עַל סָבָא אַקְפֵּתָא סַרְהִיךְ לַחֲדָא׃
7 וְאָמַרְתְּ לְעָלַם אֶהֱוֵי תַּקִּיפָה מַלְכָן עַד לָא שַׁוִּית אִלֵּין עַל לִבִּיךְ לָא אִדְכַּרְתְּ לְסוֹפָא׃
8 וּכְעַן שְׁמָעִי זְדָא מְסַכְּנָתָא דְּיָתְבָא לָא שַׁוְיָא אִלֵּין עַל לִבִּיךְ לָא אֲמַרְתְּ וְלָא יְדַעַתְּ חֲכִילוּ׃
9 וְיֵתוֹן לִיךְ תַּרְתֵּין אִלֵּין זְמַן בְּיוֹמָא חַד חָכְלָא וְאַרְמְלוּ כַּרְשִׁלְמָן יֵיתוֹן עֲלָךְ בְּסִגְיוּת חַרְשִׁיךְ בְּתֻקֶּף קְסָמִיךְ לַחֲדָא׃
10 וְאִתְרְחֵצַת בְּבִישְׁתִּיךְ אֲמַרְתְּ לֵית דְּחָזֵי יָתִי חָכְמְתִיךְ וְדַעְתִּיךְ הִיא מְבַעֲשַׁת יָתִיךְ וְאָמַרְתְּ בְּלִבִּיךְ אֲנָא וְלֵית בַּר מִנִּי עוֹד׃
11 וְיֵתֵי עֲלָךְ בִּישְׁתָּא לָא תִדְּעִין לְהַבְּעֵי עֲלָהּ וְתִפֹּל עֲלָךְ שֵׁקָא וְלָא תִיכְלִין לְאַעֲרְעוּתָהּ וְיֵתֵי עֲלָךְ בְּתַבְלָא אַרְגּוּשָׁא לָא תִדְּעִין׃
12 קוּמִי בְּקִטְמִיךְ וּבְסִגְיוּת חַרְשִׁיךְ דְּלָא תִדְּעִי לְמִבְּעֵי עֲלָהּ מִלְּמֶהֱוֵי לָךְ סְיָעָא מִלְּמִשְׁלַט בָּךְ אוּלַי תִּכְלִי לְאַצְלָחָא אוּלַי תִּתְקְפִי׃
13 לֵיאוּ בְקִטְמֵי עִדָּנָיִךְ דְּחָזַיִן לְמִנְדַּע מִן כּוֹכְבַיָּא מְהוֹדְעִין לִיךְ לְמֵירַח בַּן אֲחִיד לְמִיתֵי עֲלָךְ מִלְּבַד יְקוּטִין בְּעִן וְיִפְרְקִנִּיךְ דְּהֲווֹ מְסַבְּרִין כְּאִשְׁתָּא שֵׁצִינִין לָא יְשֵׁזְבוּן יָת נַפְשָׁהוֹן מִיַּד לַהֲטָא לֵית לְהוֹן מְנַקְּחִיךְ תִּקְפָּךְ נְגַר לְקַבֵּל
14 הָא הֲווֹ חַלְשִׁין כְּקַשָּׁא עַמְסָנִיא דְּהִקְרִיפִין כְּאִשְׁתָּא שֵׁצִינִין לָא יְשֵׁזְבוּן יָת נַפְשָׁהוֹן מִיַּד לַהֲטָא לֵית לְהוֹן מְנַקְּחִיךְ תִּקְפָּךְ נְגַר לְקַבֵּל
15 כֵּן הֲווֹ בָךְ עוֹבְדֵי שְׁקָרָךְ דַּהֲוִיתָ סְחִיתָא מִן עוּלֵימוּתָךְ שַׁלְטוֹנֵי תִקְפָּךְ נְגַר לְקַבֵּל

5 *Sede compuncta, ingredere in tenebras filia Chaldæorum. non vltrà vocaberis fortitudo regni.
6 *Iratus sum contra populum meum, contaminaui hæreditatem meam. ego dedi eos in manu tua; tu autem non dedisti eis misericordiam. senis aggrauasti iugum valdè.
7 *Et dixisti: In æternum ero domina. Non intellexisti hæc in corde tuo, neque recordata es nouissimorum.
8 *Nunc autem audi hæc delicata, sedens, confidens, dicens in corde tuo: Ego sum, & non est alia. Non sedebo vidua, neque sciam sterilitatem.
9 *Nunc autem venient super te duo hæc subitò in die vna, sterilitas & viduitas venient subitò super te: in veneficio tuo, in fortitudine incantatorum tuorum vehementer
10 *in spe nequitiæ tuæ. Tu enim dixisti: Ego sum, & non est alia. sciat quoniam prudentia horum & fornicatio tua tibi erit opprobrium. & dixisti in corde tuo: Ego sum, & non est alia.
11 *Et veniet super te perditio, & nescies soueam & incides in eam. & veniet super te calamitas, & non poteris munda fieri. & veniet super te de repentè perditio, & non cognosces.
12 *Sta nunc in incantationibus tuis & multis veneficiis tuis, quæ didicisti ab adolescentia tua, si poteris iuuari.
13 *Laborasti in consiliis tuis. stent iam & saluent te astrologi cæli; qui contemplantur stellas, annuncient tibi, quid venturum sit super te.
14 *Ecce omnes quasi stipulæ in igne comburentur, & non eruent animam suam de flamma, quia habes carbones ignis, sedebis super eos.
15 *Hi erunt tibi adiutorium. laborasti in commutatione tua, ab adolescentia tua homo in semetipso errauit, tibi autem non erit salus.

5 *καθίζου κατανενυγμένη, εἴσελθε εἰς τὸ σκότος θύγατερ χαλδαίων. οὐκ ἐπὶ μὴ κληθῇς ἰσχὺς βασιλείας.
6 *παρῳξύνθην ἐπὶ τῷ λαῷ μου, ἐμίανα τὸν κληρονομίάν μου. ἐγὼ ἔδωκα αὐτοὺ εἰς τὴν χέρα σου, σὺ δὲ οὐκ ἔδωκας αὐτοῖς ἔλεον. τοῦ πρεσβύτου ἐβάρυνας τὸν ζύγον σφόδρα.
7 *καὶ εἶπας, εἰς τὸν αἰῶνα, ἔσομαι ἄρχουσα. οὐκ ἐνόησας ταῦτα ἐν τῇ καρδίᾳ σου, οὐδὲ ἐμνήσθης τὰ ἔσχατα.
8 *νῦν δὲ ἄκουε ταῦτα τρυφερά, ἡ καθημένη, ἡ πεποιθυῖα, ἡ λέγουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς, ἐγώ εἰμι, καὶ οὐκ ἔστιν ἑτέρα. οὐ καθίζω χήρα, οὐδὲ γνώσομαι ὀρφανίαν.
9 *νῦν δὲ ἥξει ἐπὶ σὲ τὰ δύο ταῦτα ἐξαίφνης ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ, ἀτεκνία καὶ χηρεία ἥξει ἐξαίφνης ἐπὶ σὲ ἐν τῇ φαρμακείᾳ σου ἐν τῇ ἰσχύι τῶν ἐπαοιδῶν σου σφόδρα.
10 *ἐπὶ ἐλπίδι τῆς πονηρίας σου. σὺ γὰρ εἶπας, ἐγώ εἰμι, καὶ οὐκ ἔστιν ἑτέρα. γνῶθι ὅτι ἡ σύνεσις αὕτων καὶ ἡ πορνεία σου σοὶ ἔσται αἰσχύνη. καὶ εἶπας ἐν τῇ καρδίᾳ σου, ἐγώ εἰμι, καὶ οὐκ ἔστιν ἑτέρα.
11 *καὶ ἥξει ἐπὶ σὲ ἀπώλεια, καὶ οὐ μὴ γνῶς βόθυνον, καὶ ἐμπέσεις εἰς αὐτόν. καὶ ἥξει ἐπὶ σὲ ἁλαπτωσία, καὶ ἀδυνήσῃ καθαρὰ γλυκεῖα. καὶ ἥξει ἐπὶ σὲ ἐξαπίνης ἀπώλεια, καὶ οὐ γνώσῃ.
12 *στῆθι νῦν ἐν ταῖς ἐπαοιδαῖς σου καὶ τῇ πολλῇ φαρμακείᾳ σου, ἃ ἐμεμάθηκας ἐκ νεότητός σου, εἰ δυνήσῃ ὠφεληθῆναι.
13 *κοπίακας ἐν ταῖς βουλαῖς σου. στήτωσάν σου δὴ καὶ σωτάτωσάν σε ⟨οἱ⟩ ἀστρόλογοι τοῦ οὐρανοῦ, ⟨οἱ⟩ ὁρῶντες τὰ ἄστρα, ἀναγγειλάτωσάν σοι, τί μέλλει ἔρχεσθαί σοι.
14 *ἰδοὺ πάντες ὡς φρύγανα ἐπὶ πυρὶ κατακαυθήσονται, καὶ οὐ μὴ ἐξέλωνται τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἐκ φλογός, ὅτι ἔχεις δύο σποδιὰς πυρός, καθήσῃ ἐπ' αὐτούς.
15 *ταῦτά σοι ἔσονται σοι βοήθεια· ὀκοπίασας ἐν τῇ ἐναλλαγῇ σου, ὁ παῖς νεότητός σου δι' ὁδοῦ σου καθ' ἑαυτὸν ἐπλανήθη, σοὶ δὲ οὐκ ἔσται σωτηρία.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[1] Sede tacens, & ingredere in tenebras, regnum Chaldeorum; quia non addent vocare te fortitudinem regnorum.
[2] Iratus sum contra populum meum, prophanaui hæreditatem meam, & tradidi eos in manu tua: non ex impletus misserationibus super eos. super senem aggrauasti subiectionem tuam nimis.
[3] Et dixisti: In æternum ero fortitudo regnorum: adhuc non posuisti hæc super cor tuum, nec recordata es finis eorum.
[4] Et nunc audi hoc delicata quæ habitas confidenter, dicens in corde suo: Ego sum, & non est præter me amplius: non sedebo vidua, nec sciam orbationem. [5] Et venient tibi duo hæc subitò in die vno, orbatio & viduitas; cùm fuerint perfectę, venient super te, in multitudine maleficiorum tuorum, & in fortitudine incantationum tuarum vehementer.
[6] Et confisa es in malitia tua. dixisti: Non est qui videat me. sapientia tua & scientia tua ipsa prohibuit te ne habitares. Et dixisti in corde tuo: Ego sum, & præter me non est amplius. [7] Et veniet super te malum, & nescies deprecari super ipsum. & cadet super te tribulatio, & non poteris auferre eam. & veniet super te repentè tumultus quem nescis. [8] Sta nunc cum diuinationibus tuis, & in multitudine maleficiorum tuorum, in quibus laborasti ab infantia tua: si fortè poteris prodesse, aut si fortè poteris confortari.
[9] Laborasti in multitudine consiliorum tuorum. stent nunc & saluent te qui contemplantur sydera cæli, & vident quasi stipula, populi qui erant fortes quasi ignis: consumpsit eos, & non liberabunt animam suam de manu occidentium: nec erit eis refiduum, nec qui euadat, nec erit eis locus in quo liberentur. [10] Sic fuerunt in te operantes iniquitates tuas, in quibus laborasti ab infantia tua; principes fortitudinis tuæ, vnusquisque migrauit contra faciem suam; non est qui saluet te.

מח

1 שמעו זאת בית יעקב הנקראים בשם ישראל וממי יהודה יצאו הנשבעים בשם יהוה ובאלהי ישראל יזכירו לא באמת ולא בצדקה:
2 כי מעיר הקדש נקראו ועל אלהי ישראל נסמכו יהוה צבאות שמו:
3 הראשנות מאז הגדתי ומפי יצאו ואשמיעם פתאם עשיתי ותבאנה:
4 מדעתי כי קשה אתה וגיד ברזל ערפך ומצחך נחושה:
5 ואגיד לך מאז בטרם תבוא השמעתיך פן תאמר עצבי עשם ופסלי ונסכי צום:
6 שמעת חזה כלה ואתם הלוא תגידו השמעתיך חדשות מעתה ונצרות ולא ידעתם:
7 עתה נבראו ולא מאז ולפני יום ולא שמעתם פן תאמר הנה ידעתין:
8 גם לא שמעת גם לא ידעת גם מאז לא פתחה אזנך כי ידעתי בגוד תבגוד ופשע מבטן קרא לך:
9 למען שמי אאריך אפי ותהלתי אחטם לך לבלתי הכריתך:
10 הנה צרפתיך ולא בכסף בחרתיך בכור עני:
11 למעני למעני אעשה כי איך יחל וכבודי לאחר לא אתן:
12 שמע אלי יעקב וישראל מקראי אני הוא אני ראשון אף אני אחרון:
13 אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים קרא אני אליהם יעמדו יחדו:
14 הקבצו כלכם ושמעו מי בהם הגיד את אלה יהוה אהבו יעשה חפצו בבבל וזרעו כשדים:

CAP. XLVIII.

1 A Vdite hæc domus Iacob, qui vocamini nomine Israel, & de aquis Iuda existis, qui iuratis in nomine Domini, & Dei Israel recordamini, non in veritate neque in iustitia.
A
2 De ciuitate enim sancta vocati sunt, & super Deum Israel constabiliti sunt. Dominus exercituum nomen eius.
3 Priora ex tunc annunciaui, & ex ore meo exierunt, & audita feci ea, repentè operatus sum, & venerunt.
4 Sciui enim quia durus es tu, & neruus ferreus ceruix tua, & frons tua ærea.
5 Prædixi tibi ex tunc, antequàm venirent indicaui tibi, ne fortè diceres: Idola mea fecerunt hæc, & sculptilia mea, & conflatilia mandauerunt ista.
6 Quæ audisti vide omnia. vos autem
B non annunciastis. Audita tibi feci noua ex tunc, & conseruata sunt quæ nescis.
7 Nunc creata sunt, & non ex tunc & ante diem, & non audisti ea: ne fortè dicas; Ecce cognoui ea.
8 Neque audisti, neque cognouisti, neque ex tunc aperta est auris tua. Scio enim quia præuaricans præuaricaberis, & transgressorem ex vtero vocaui te.
9 Propter nomen meum longè faciam furorem meum, & laude mea infrenabo te ne intereas.
10 Ecce excoxi te, sed non quasi argentum: elegi te in camino paupertatis.
11 Propter me, propter me faciam, vt non blasphemer: & gloriam meam alteri non dabo.
12 Audi me Iacob, & Israel quem ego
C voco. Ego ipse, ego primus & ego nouissimus.
13 Manus quoque mea fundauit terram, & dextera mea mensa est cælos. ego vocabo eos, & stabunt simul.
14 Congregamini omnes vos, & audite. Quis de eis annunciauit hæc? Dominus dilexit eum, faciet voluntatem suam in Babylone, & brachium suum in Chaldæis.

CAP. XLVIII.

Audite hæc domus Iacob, vocati in nomine Israel, & de aqua Iuda exeuntes, iurantes in nomine Domini Dei Israel, recensentes, nō cum veritate neque cum iustitia: 1
Et adhærentes nomini ciuitatis sanctæ, & in Deo Israel contra stabiliti. Dominus Sabaoth nomen ei. 2
Priora adhuc annunciaui, & de ore meo egressa sunt, & auditum factum est. subito feci, & venerunt. 3
Scio quia durus es, & neruus ferreus collum tuum, & frons tua ænea. 4
Et annunciaui tibi olim antequàm venirent super te. auditum tibi feci, ne fortè diceres, Quia idola mea fecerunt: & dices, Quia sculptilia & conflatilia mandauerunt mihi. 5
Audistis omnia, & vos non cognouistis: sed & audita tibi feci noua ex nunc quæ futura sunt: 6
Et non dixi, Nunc fiunt, & non olim, & non prioribus diebus, & non audisti ea. ne dicas: Certè noui ea. 7
Neque nosti, neque sciuisti, neque à principio aperui tuas aures. Noui enim quòd præuaricans præuaricaberis, & iniquus adhuc ex vtero vocaberis. 8
Propter meum nomen ostendam tibi furorem meum, & gloriosa mea inducam super te, vt non destruam te. 9
Ecce vendidi te non propter argentum; eruite de fornace paupertatis. 10
Propter me faciam, quia meum nomen polluitur, & gloriam meam alteri non dabo. 11
Audi me Iacob & Israel, quem ego voco: Ego sum primus, & ego in sempiternum. 12
Et manus mea fundauit terram, & dextera mea firmauit cælum. vocabo ego eos, & stabunt simul. 13
Et congregabuntur omnes & audient, Quis eis annunciauit hæc? Diligens te, feci voluntatem tuam super Babylonem, vt auferrem semen Chaldæorum. 14

μή.

1 Ἀκούσατε ταῦτα οἶκος ἰακώβ, οἱ κεκλημένοι ἐπὶ τῷ ὀνόματι ἰσραήλ, καὶ ἐξ ὕδατος ἰούδα ἐξελθόντες οἱ ὀμνύοντες τῷ ὀνόματι κυρίου θεοῦ ἰσραὴλ μιμνησκόμενοι, οὐ μετὰ ἀληθείας οὐδὲ μετὰ δικαιοσύνης·
2 καὶ ἀντεχόμενοι τῷ ὀνόματι τῆς πόλεως τῆς ἁγίας, καὶ ἐπὶ τῷ θεῷ ἰσραὴλ ἀντιστηριζόμενοι. κύριος σαβαὼθ ὄνομα αὐτῷ.
3 τὰ πρότερα ἔτι ἀνήγγειλα καὶ ἐκ τοῦ στόματός μου ἐξῆλθεν, καὶ ἀκουστὸν ἐγένετο. ἐξάπινα ἐποίησα καὶ ἐπῆλθεν.
4 γινώσκω ὅτι σκληρὸς εἶ καὶ νεῦρον σιδηροῦν ὁ τράχηλός σου, καὶ τὸ μέτωπόν σου χαλκοῦν.
5 καὶ ἀνήγγειλά σοι πάλαι πρὶν ἐλθεῖν ἐπὶ σέ. ἀκουστόν σοι ἐποίησα μήποτε εἴπῃς, ὅτι τὰ εἴδωλά μου ἐποίησε. καὶ εἴπῃς, ὅτι τὰ γλυπτὰ καὶ τὰ χωνευτὰ ἐνετείλατό μοι.
6 ἠκούσατε πάντα, καὶ ὑμεῖς οὐκ ἔγνωτε, ἀλλὰ καὶ ἀκουστά σοι ἐποίησα τὰ καινὰ ἀπὸ τοῦ νῦν ἃ μέλλει γενέσθαι·
7 καὶ οὐκ εἶπα, νῦν γίνεται, καὶ οὐ πάλαι, καὶ οὐ προτέραις ἡμέραις, καὶ οὐκ ἤκουσας αὐτά. μὴ εἴπῃς, ναὶ γινώσκω αὐτά·
8 οὔτε ἔγνως, οὔτε ἠπίστω, οὔτε ἀπ᾽ ἀρχῆς ἤνοιξά σου τὰ ὦτα. ἔγνων γὰρ ὅτι ἀθετῶν ἀθετήσεις, καὶ ἄνομος ἔτι ἐκ κοιλίας κληθήσῃ.
9 ἕνεκεν τοῦ ἐμοῦ ὀνόματος δείξω σοι τὸν θυμόν μου, καὶ τὰ ἔνδοξά μου ἐπάξω ἐπὶ σέ, ἵνα μὴ ἐξολοθρεύσω σε.
10 ἰδοὺ πέπρακά σε οὐχ ἕνεκεν ἀργυρίου, ἐξειλόμην σε ἐκ καμίνου πτωχείας.
11 ἕνεκεν ἐμοῦ ποιήσω, ὅτι τὸ ἐμὸν ὄνομα βεβηλοῦται, καὶ τὴν δόξαν μου ἑτέρῳ οὐ δώσω.
12 ἄκουέ μου ἰακὼβ καὶ ἰσραήλ, ὃν ἐγὼ καλῶ, ἐγώ εἰμι πρῶτος καὶ ἐγὼ εἰς τὸν αἰῶνα.
13 καὶ ἡ χείρ μου ἐθεμελίωσε τὴν γῆν, καὶ ἡ δεξιά μου ἐστερέωσε τὸν οὐρανόν· καλέσω ἐγὼ αὐτούς, καὶ στήσονται ἅμα.
14 καὶ συναχθήσονται πάντες καὶ ἀκούσονται, τίς αὐτοῖς ἀνήγγειλε ταῦτα. ἀγαπῶν σε ἐποίησα τὸ θέλημά σου ἐπὶ βαβυλῶνα ἆραι σπέρμα χαλδαίων.

תרגום יונתן

מח

1 שמעו דא בית יעקב דמתקרן בשמא דישראל ומזרעית יהודה נפקו דגזר להון קים בשמא דיוי אלהא דישראל לא יפסק דכרנהון הלא מימריה בקשוט ובזכו: 2 ארי בקרתא דקדשא חולקהון ועל אלהא דישראל רחצנהון יוי צבאות שמה: 3 קדמיתא מבכין חויתי ומימרי נפקא ובסרחנון כתכיף עבדתנון ואתאה: 4 גלי קדמי דאת סרבן וקשי כברזלא קדלך וביה עינך חסין כנחשא: 5 וחויתי לך מבכין עד לא ייתון בסרחך דלמא תימר דחלתי עבדתנון וצלמי ונסכי אתכנון: 6 שמעת האתגלית לכל עם מה דאתגלי לכון ואתון הלא תחוון בסרחך חדתן מכען ונטירן דלא ידעתנון: 7 כען אתבריאה ולא מבכין וקדם יום סיתיהון ולא שמעתנון דלמא תימר הא ידעתנון: 8 אף לא שמעת למלי נביא אף לא קבלתא אלפן אוריתא אף לפתגמי ברכן ולוטין קימי דגזרית עמכון בחורב לא ארכנתא אודנך לקבלא ארי גלי קדמי דשקרא תשקר ומרוד ממעין יתקרי לך: 9 בדיל שמי ארחק רגזי ובדיל יקרי אקים לך בדיל דלא לשיציותך: 10 הא צרפתך ולא בכסף בחרתך בדחוק מסכנו: 11 בדיל שמי בדיל מימרי אעבד דלא יתחל ויקרי דאתגליתי עליכון לעם אחרן לא אתן: 12 קבלו למימרי דבית יעקב וישראל מזמני אנא הוא אנא הוא דמלקדמין אף עלמי עלמיא דילי אנון ובר מני לית אלהא: 13 אף במימרי שכללית ארעא ובגבורתי תלית שמיא קרית אנא להון קמו כחדא: 14 אתכנשו כלכון ושמעו מן בכון חוי ית אלין יוי מרחם ליה לישראל יעבד רעותיה בבבל ותקוף דרע גבורתיה יגלי בכסדאי:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XLVIII.

A Vdite hoc domus Iacob, qui vocamini in nomine Domini, & de cognatione Iuda existis, quibus initum est pactum in nomine Dñi Dei Israel, non cessabit memoria eorum: an non stat verbum eius in veritate & iustitia? 2 Quoniam in ciuitate sancta est pars eorum, & in Deo Israel confidentia eorum. Dñs exercituum nomen eius. 3 Quæ prima fuerunt, ex tunc annunciaui, & de verbo meo exierunt, & annunciaui ea: repentè feci ea, & euenerunt. 4 Manifestum est coram me quòd rebellis sis, & durum sicut ferrum collum tuum, & frons tua fortis sicut æs. 5 Annunciaui enim tibi ex tunc: antequàm veniant, indicaui tibi: ne fortè dicas: Idolum meum fecit illa, & simulachrum meum, & conflatile meum firmauit ea. 6 Nunquid audisti vtrùm reuelatum sit omni populo id quod reuelatum est vobis? & vos nōne annunciabitis? nunciaui tibi noua deinceps; & conseruata, quę nescis. 7 Nunc creata sunt, & non ex tunc, & ante diem aduentus eorum non annunciaui ea, ne fortè dicas: Ecce ego cognoui ea. 8 Nec enim audisti verba prophetarum, nec suscepisti doctrinā Legis, nec inclinasti aurem tuam vt susciperes verba benedictionum & maledictionum pacti mei quod statui vobiscum in Horeb: quia manifestum est coram me quòd præuaricans præuaricaberis, & transgressor ex vtero vocaberis. 9 Propter nomen meum, longè faciam furorem meum; & propter laudem meā sustentabo te, vt non consumam te. 10 Ecce conflaui te, & non in argento; probaui te in angustia paupertatis. 11 Propter nomen meum, & propter Verbum meū faciam vt non violetur. & gloriā meam quam reuelaui vobis, populo alteri non dabo. 12 Obedite verbo meo domus Iacob, & Israel inuitatus meus: ego ipse, ego ipse qui sum ab initio; etiam secula seculorum mea sunt, & absque me non est Deus. 13 Etiam in verbo meo fundaui terram, & in potentia mea appendi cælos: vocaui eos, & steterunt simul. 14 Congregamini omnes vos, & audite quis in vobis annunciet hæc. Dominus enim propter dilectionem qua dilexit Israel, faciet voluntatem suam in Babylonem, & fortitudinem brachij sui reuelabit in Caldæos.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

15 * אני אני דברתי אף־קראתיו הביאתיו והצליח
דרכו:
16 * קרבו אלי שמעו־זאת לא מראש בסתר
דברתי מעת היותה שם אני ועתה אדני יהוה
שלחני ורוחו:
17 * כה־אמר יהוה גאלך קדוש ישראל אני
יהוה אלהיך מלמדך להועיל מדריכך בדרך
תלך:
18 * לוא הקשבת למצותי ויהי כנהר שלומך
וצדקתך כגלי הים:
19 * ויהי כחול זרעך וצאצאי מעיך כמעתיו לא־
יכרת ולא־ישמד שמו מלפני:
20 * צאו מבבל ברחו מכשדים בקול רנה הגידו
השמיעו זאת הוציאוה עד־קצה הארץ אמרו גאל
יהוה עבדו יעקב:
21 * ולא צמאו בחרבות הוליכם מים מצור הזיל
למו ויבקע־צור ויזבו מים:
22 * אין שלום אמר יהוה לרשעים:

מט

1 * שמעו איים אלי והקשיבו לאמים מרחוק יהוה
מבטן קראני ממעי אמי הזכיר שמי:
2 * וישם פי כחרב חדה בצל ידו החביאני וישימני
לחץ ברור באשפתו הסתירני:
3 * ויאמר לי עבדי־אתה ישראל אשר־בך
אתפאר:
4 * ואני אמרתי לריק יגעתי לתהו והבל כחי
כליתי אכן משפטי את־יהוה ופעלתי את־אלהי:
5 * ועתה אמר יהוה יצרי מבטן לעבד לו לשובב
יעקב אליו וישראל לא יאסף ואכבד בעיני יהוה
ואלהי היה עזי:

15 * Ego locutus sum, & vocaui eum; adduxi eum, & directa est via eius.
16 * Accedite ad me, & audite hæc: Non à principio in abscondito locutus sum. Ex tépore antequàm fierent ibi eram; & nunc Dominus Deus misit me & spiritus eius.
17 * Hæc dicit Dominus redemptor tuus
D sanctus Israel: Ego Dominus Deus tuus, docens te vtilia, gubernans te in via qua ambulas.
18 * Vtinam attendisses mandata mea, facta fuisset sicut flumen pax tua, & iustitia tua sicut gurgites maris.
19 * Et fuisset quasi arena semen tuum, & stirps vteri tui vt lapilli eius. Non interiisset, & non fuisset attritum nomen eius à facie mea.
20 * Egredimini de Babylone, fugite à Chaldæis, in voce exultationis annunciate, auditum facite hoc, & afferte illud vsque ad extrema terræ. dicite: Redemit Dominus seruum suum Iacob.
21 * Non sitierunt in deserto cùm educeret eos. aquam de petra produxit eis, & scidit petram, & fluxerunt aquæ.
22 * Non est pax impiis, dicit Dominus.

CAP. XLIX.

1 Audite insulæ & attendite populi de longè: Dominus ab vtero vocauit me, de
A ventre matris meæ recordatus est nominis mei.
2 * Et posuit os meum quasi gladium acutum, in vmbra manus suæ protexit me, & posuit me sicut sagittam electam. in pharetra sua abscondit me:
3 * Et dixit mihi: Seruus meus es tu Israel, quia in te glorificabor.
4 * Et ego dixi: In vacuum laboraui, sine causa & vanè fortitudinem meam consumpsi. Ergo iudicium meum cum Domino, & opus meum cum Deo meo.
5 * Et nunc hæc dicit Dominus, formans me ex vtero seruum sibi vt reducam Iacob ad eũ, & Israel non congregabitur. Et glorificatus sum in oculis Domini, & Deus meus factus est fortitudo mea.

* *Ego locutus sum, & ego vocaui: adduxi eum, & prosperaui viam eius.* 15
* *Adducite ad me, & audite hæc: Non à principio in abscondito locutus sum; quando fiebat, ibi eram. & nunc Dominus Deus misit me, & spiritus eius.* 16
* *Sic dicit Dominus, Dominus qui liberauit te sanctus Israel: Ego Dominus Deus tuus, docui te vt inuenires tu viam, in qua ambulabis in ea.* 17
* *Et si audisses mandata mea, facta fuisset vtique sicut flumen pax tua, & iustitia tua quasi vnda maris.* 18
* *Et fuisset vtique quasi arena semen tuum, & stirpes vteri tui vt puluis terræ: neque nunc exterminaberis, neque peribit nomen tuum in conspectu meo.* 19
* *Exi de Babylone fugiens à Chaldæis, vocem exultationis annunciate, & auditum fiat hoc. annunciate vsque ad extremum terræ. dicite; Redemit Dominus seruum suum Iacob.* 20
* *Et si sitierint per desertum ducet eos, aquã de petra educet eis. scindetur petra, & fluet aqua, & bibet populus meus.* 21
* *Non est gaudere, dicit Dominus, impiis.* 22

CAP. XLIX.

Audite insulæ, & attendite gentes: Post tempus multum stabit, dicit Dominus. De ventre matris meæ vocauit nomen meum: 1
* *Et posuit os meum quasi gladium acutum, & sub protectione manus suæ abscondit me: posuit me quasi sagittam electam, & in pharetra tua abscondit me.* 2
* *Et dixit mihi: Seruus meus es tu Israel, et in te gloriabor.* 3
* *Et ego dixi: Vanè laboraui, in vanum, in nihilum dedi fortitudinem meam. propter hoc iudicium meum apud Dominum, & labor meus coram Deo meo.* 4
* *Et nunc sic dicit Dominus, qui formauit me ex vtero seruum sibi, vt congregarem Jacob ad eum. & Israel congregabor, & glorificabor coram Domino: & Deus meus erit fortitudo mea.* 5

15 * ἐγὼ ἐλάλησα, καὶ ἐγὼ ἐκάλεσα, ἤγαγον αὐτὸν καὶ εὐόδωσα τὴν ὁδὸν αὐτοῦ.
16 * προσαγάγετε πρός με, καὶ ἀκούσατε ταῦτα, οὐκ ἀπ' ἀρχῆς ἐν κρυφῇ λελάληκα, ἡνίκα ἐγένετο ἐκεῖ ἤμην. καὶ νῦν κύριος ὁ θεὸς ἀπέσταλκέ με, καὶ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ.
17 * οὕτως λέγει κύριος, κύριος ὁ ῥυσάμενός σε ὁ ἅγιος ἰσραήλ, ἐγὼ κύριος ὁ θεός σου δέδειχά σοι τοῦ εὑρεῖν σε τὴν ὁδόν, ἐν ᾗ πορεύσῃ ἐν αὐτῇ·
18 * καὶ εἰ ἤκουσας τῶν ἐντολῶν μου, ἐγένετο ἂν ὡς ποταμὸς ἡ εἰρήνη σου, καὶ ἡ δικαιοσύνη σου ὡς κῦμα θαλάσσης.
19 * καὶ ἐγένετο ἂν ὡσεὶ ἄμμος τὸ σπέρμα σου, καὶ τὰ ἔκγονα τῆς κοιλίας σου ὡς χοῦς τῆς γῆς, οὐδὲ νῦν οὐ μὴ ἐξολοθρευθῇς, οὐδὲ ἀπολεῖται τὸ ὄνομά σου ἐνώπιον ἐμοῦ.
20 * ἔξελθε ἐκ βαβυλῶνος, φεύγων ἀπὸ τῶν χαλδαίων, φωνὴν εὐφροσύνης ἀναγγείλατε, καὶ ἀκουστὸν γενέσθω τοῦτο. ἀπαγγείλατε ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. λέγετε, ἐρρύσατο κύριος τὸν δοῦλον αὐτοῦ ἰακώβ.
21 * καὶ ἐὰν διψήσωσι δι' ἐρήμου ἄξει αὐτούς, ὕδωρ ἐκ πέτρας ἐξάξει αὐτοῖς. σχισθήσεται πέτρα καὶ ῥυήσεται ὕδωρ, καὶ πίεται ὁ λαός μου.
22 * οὐκ ἔστι χαίρειν, λέγει κύριος, τοῖς ἀσεβέσιν.

μθ'.

1 * Ἀκούσατε νῆσοι καὶ προσέχετε ἔθνη, διὰ χρόνου πολλοῦ στήσεται, λέγει κύριος. ἐκ κοιλίας μητρός μου ἐκάλεσε τὸ ὄνομά μου·
2 * καὶ ἔθηκε τὸ στόμα μου ὡς μάχαιραν ὀξεῖαν, καὶ ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς χειρὸς αὐτοῦ ἔκρυψέ με, ἔθηκέ με ὡσεὶ βέλος ἐκλεκτόν, καὶ ἐν τῇ φαρέτρᾳ σου ἔκρυψέ με.
3 * καὶ εἶπέ μοι, δοῦλός μου εἶ σὺ ἰσραήλ, καὶ ἐν σοὶ δοξασθήσομαι.
4 * καὶ ἐγὼ εἶπα, κενῶς ἐκοπίασα. εἰς μάταιον, εἰς οὐδὲν ἔδωκα τὴν ἰσχύν μου. διὰ τοῦτο ἡ κρίσις μου παρὰ κυρίῳ, καὶ ὁ πόνος μου ἐναντίον τοῦ θεοῦ μου.
5 * καὶ νῦν οὕτως λέγει κύριος ὁ πλάσας με ἐκ κοιλίας δοῦλον ἑαυτῷ, τοῦ συναγαγεῖν τὸν ἰακὼβ πρὸς αὐτόν. καὶ ἰσραὴλ συναχθήσομαι, καὶ δοξασθήσομαι ἐναντίον κυρίου, καὶ ὁ θεός μου ἔσται ἰσχύς μου.

תרגום יונתן

15 אנא במימרי גזרית קים עם אברהם אבוכון אף רביתיה אעליתה לארע בית שכינתי ואצלחית אורחיה: 16 אתקרבו למימרי שמעו דא לא מן אולא בסתרא מללית מעדן דאתפרשו עממיא מדחלתי מתמן אברהם קרבתיה לפלחני אמר נביא וכען יי אלהים שלחני ומימריה: 17 כדנן אמר יי פרקך קדישא דישראל אנא יי אלהך מלף לך להנאה מתוי לך באורח דתהך: 18 אלו אציתתא לפקודי כמא כשפע נהר פרת שלמך וזכותך כגלי ימא: 19 והוו פון סגי כחלא דימא בנך ובני בנך כפרודהי לא יפסוק ולא ישתיצי שמה דישראל מן קדמי לעלם: 20 פוקו מבבל ערקו ממדינת ארע כסדאי בקל תשבחא חוו ובסרו דא אפקוהא עד סייפי ארעא אמרו פרק יי עבדוהי דבית יעקב: 21 ולא אצחינון בחרבתא דברנון מיא מטנרא אפיק להון ובזע טנרא ונגדו מיא: 22 לית שלם אמר יי לרשיעיא:

מט

1 קבילו נגון לי ואציתא מלכון מרחיק יי עד לא הויתי ומנני ממעי אמי אדכר שמי: 2 ושוי פתגמוהי בפמי כחרב חריפא בטלל גבורתיה אגין עלי ושוינני כגיר בחיר דבבית אזנין מסתר: 3 ואמר לי עבדי את ישראל ובך אשתבח: 4 ואנא אמרית לריקנו לאיתי ללמא ולא מדעם חילי שיציתי ברם דיני גלי קדם יי ואגר עובדי קדם אלהי: 5 וכען אמר יי דאתקנני ממעין למהוי עבד פלח קדמוהי לאתבא דבית יעקב לפלחניה וישראל לדחלתה יתקרב ויקרנה קדם יי ומימרא דאלהי הוה בסעדי:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Ego in verbo meo pepigi pactum cum Abraham patre vestro: etiam vocaui eum, & introduxi eum in terrã domus maiestatis meæ: & direxi viam eius. 16 Accedite ad Verbum meum, audite hæc: non à principio in occulto locutus sum: à tempore quo separati sunt populi à timore mei, indè applicaui Abraham ad seruitutem meam. Dixit propheta: Et nunc Dominus Deus misit me, & Verbum eius. 17 Hæc dicit Dominus redemptor tuus sanctus Israelis: Ego Dominus Deus tuus, docens te profutura; indicãs tibi viam in qua ambules. 18 Si attendisses preceptis meis, esset vtique quasi inundatio fluminis Euphratis pax tua, & iustitia tua sicut fluctus maris. 19 Et essent vtique filij tui multi sicut arena maris, & filij filiorum tuorũ sicut lapilli eius: non cessabit nec consumetur nomen Israelis à facie mea in æternum. 20 Egredimini de Babylone, fugite de prouincia terræ Chaldæorum: in voce laudis annunciate & narrate hoc, & efferte illud vsq; ad extrema terræ. dicite: Redemit Dominus seruos suos de domo Iacob. 21 Et non fecit eos sitire in desertis; deduxit eos; aquam de petra eduxit eis: & scidit petram, & fluxerunt aquæ. 22 Non est pax, dicit Dominus, impiis.

CAP. XLIX.

Obedite insulę mihi, & auscultent regna à longè: Dominus antequàm essem pręparauit me; ab vtero matris meæ recordatus est mei. 2 Et posuit verba sua in ore meo quasi gladium acutum: in vmbra potentiæ suæ protexit me: & posuit me quasi sagittam electam, quę abscondita est in pharetra. 3 Et dixit mihi: Seruus meus es tu Israel, in te enim laudabor. 4 Et ego dixi: In vacuum laboraui, in vanum & in nihilum fortitudinem meam consumpsi: veruntamen iudicium meum manifestum est coram Domino, & merces operum meorum coram Deo meo. 5 Et nunc dicit Dominus qui pręparauit me ex vtero, vt sim seruus ministrans coram eo; vt conuertam domũ Israel ad seruitutem eius: & Israel ad timorem eius applicabitur, & glorificabitur coram Domino, & Verbum Dei mei erit in adiutorium meum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

6 * ויאמר נקל מהיותך לי עבד להקים את־
שבטי יעקב ונצירי ישראל להשיב ונתתיך
לאור גוים להיות ישועתי עד־קצה
הארץ׃
7 * כה אמר־יהוה גאל ישראל קדושו לבזה־נפש
למתעב גוי לעבד משלים מלכים יראו וקמו שרים
וישתחוו למען יהוה אשר נאמן קדש ישראל
ויבחרך׃
8 * כה אמר יהוה בעת רצון עניתיך וביום ישועה
עזרתיך ואצרך ואתנך לברית עם להקים ארץ
להנחיל נחלות שממות׃
9 * לאמר לאסורים צאו לאשר בחשך הגלו על־
דרכים ירעו ובכל־שפיים מרעיתם׃
10 * לא ירעבו ולא יצמאו ולא־יכם שרב ושמש כי־
מרחמם ינהגם ועל־מבועי מים ינהלם׃
11 * ושמתי כל־הרי לדרך ומסלתי ירמון׃
12 * הנה־אלה מרחוק יבאו והנה־אלה מצפון ומים
ואלה מארץ סינים׃
13 * רנו שמים וגילי ארץ יפצחו הרים רנה כי־נחם
יהוה עמו ועניו ירחם׃
14 * ותאמר ציון עזבני יהוה ואדני שכחני׃
15 * התשכח אשה עולה מרחם בן־בטנה גם־אלה
תשכחנה ואנכי לא אשכחך׃
16 * הן על־כפים חקתיך חומתיך נגדי תמיד׃
17 * מהרו בניך מהרסיך ומחריביך ממך יצאו׃
18 * שאי־סביב עיניך וראי כלם נקבצו באו־לך
חי־אני נאם־יהוה כי כלם כעדי תלבשי ותקשרים
ככלה׃
19 * כי חרבתיך ושממתיך וארץ הריסתך כי עתה
תצרי מיושב ורחקו מבלעיך׃

6 * Et dixit: Parum est vt sis mihi seruus
ad suscitandas tribus Iacob, & fœces Israel
C conuertendas. Dedi te in lucem gentium,
vt sis salus mea vsque ad extremum terræ.
7 * Hæc dicit Dominus redemptor Israel,
sanctus eius, ad contemptibilem animam
ad abominatam gentem, ad seruum domi-
norum. Reges videbunt, & consurgẽt prin
cipes, & adorabunt propter Dominũ, quia
fidelis est, & sanctum Israel qui elegit te.
8 * Hæc dicit Dominus: In tempore pla-
cito exaudiui te, & in die salutis auxiliatus
D sum tui. Et seruaui te, & dedi te in fœdus
populi vt suscitares terram, & possideres
9 hæreditates dissipatas: * Vt diceres his qui
vincti sunt, Exite; & his qui in tenebris, Re
uelamini. Super vias pascentur, & in om-
nibus planis pascuæ eorum.
10 * Non esurient neque sitient, & nõ per-
cutiet eos æstus & Sol, quia miserator eo-
rum reget eos, & ad fontes aquarum por-
11 tabit eos. * Et ponam omnes montes
meos in viam, & semitæ meæ exaltabũtur.
12 * Ecce isti de longè venient, & ecce illi ab
Aquilone & mari, & isti de terra Australi.
13 * Laudate cæli, & exulta terra, iubilate
montes laude, quia consolatus est Domin'
populum suum, & pauperum suorum mi-
14 serebitur. * Et dixit Sion: Dereliquit me
E Dominus, & Dominus oblitus est mei.
15 * Nunquid obliuisci potest mulier in-
fantem suum, vt non misereatur filio vte-
ri sui? & si illa oblita fuerit, ego tamen non
16 obliuiscar tui. * Ecce in manibus meis
descripsi te, muri tui corã oculis meis sem-
17 per. * Venerunt structores tui, destruen-
tes te & dissipantes à te exibunt.
18 * Leua in circuitu oculos tuos, & vide,
omnes isti congregati sunt, venerunt tibi.
Viuo ego dicit Dominus. Quia omnibus
his velut ornamento vestieris, & circun-
dabis tibi eos quasi sponsa.
19 * Quia deserta tua & solitudines tuæ, &
terra ruinæ tuæ nunc angusta erunt præ
F habitatoribus, & longè fugabuntur qui
absorbebant te.

Et dixit: Magnum tibi est vt voceris puer 6
meus, vt suscites tribus Iacob, & dispersionẽ
Israel conuertas. Ecce posui te in testamentum
generis in lucem gentium, vt sis tu in salutem
vsque ad extremum terræ.
** Sic dicit Dominus qui eruit te Deus Israel:* 7
Sanctificate eum qui despicit animam suam qui
abominationi habetur à gentibus seruus princi-
pum. reges videbunt eum, et consurgent princi-
pes & adorabunt eum propter Dominum, quia
fidelis est sanctus Israel, & elegit te.
** Sic dicit Dominus: Tempore oportuno ex-* 8
audiui te, & in die salutis adiuui te, & plas-
maui te, & dedi te in testamentum gentium,
vt constitueres terram, possideres hæreditates
*desertas: * Dicens his qui in vinculis,* 9
Exite; & his qui in tenebris, reuelari. In om-
nibus viis pascentur, & in omnibus semitis
*pascua eorum. * Non esurient, neque si-* 10
tient, neque percutiet eos æstus neque sol: sed
qui miseratus fuerit eos, consolabitur eos, &
per fontes aquarum ducet illos.
** Et ponam omnem montem in viam, et om-* 11
nem semitam in pascua eis.
** Ecce isti de longè venient, isti ab Aquilone* 12
& mari, alij autem de terra Persarum.
** Lætamini cæli, & exultet terra; erumpant* 13
montes lætitiam, quia misertus est Deus populi
sui, & humiles populi sui consolatus est.
** Dixit Sion: Dereliquit me Dominus, &* 14
*Dominus oblitus est mei. * Nunquid obli-* 15
uiscetur mulier filij sui, vel non misereri partus
vteri sui? si autem & horum oblita fuerit mu-
lier, sed ego non obliuiscar tui, dicit Dominus.
** Ecce super manus meas depinxi tuos muros, et* 16
*corã me es semper. * Et citò ædificata es à quibus* 17
destructa fuisti, & qui desolauerunt te, ex te e-
*gredientur. * Leua in circuitu tuo oculos tuos, et* 18
vide omnes. ecce congregati sunt, et venerunt ad
te. Viuo ego, dicit Dñs: quia omnibus his quasi
ornamẽto vestieris, et circũdaberis eis quasi or-
*namento sponsa: * quia deserta tua, et dissipata,* 19
et quæ corruerunt, quoniã nũc angustiaberis ab
habitantibus, & elongabuntur à te absorbẽtes.

6 * καὶ εἶπεν, μέγα σοι ἐστὶ τοῦ κληθῆναι παῖδά μου, τοῦ
στῆσαι φυλὰς ἰακὼβ, καὶ τὴν διασπορὰν τοῦ ἰσραὴλ ἐ-
πιστρέψαι. ἰδοὺ τέθεικά σε εἰς διαθήκην γένους εἰς φῶς ἐθνῶν,
τοῦ εἶναί σε εἰς σωτηρίαν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς.
7 * οὕτως λέγει κύριος ὁ ῥυσάμενός σε ὁ θεὸς ἰσραήλ,
ἁγιάσατε τὸν φαυλίζοντα τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τὸν βδε-
λυσσόμενον ὑπὸ τῶν ἐθνῶν ὁ δοῦλος τῶν ἀρχόντων. βασι
λεῖς ὄψονται αὐτὸν, καὶ ἀναστήσονται ἄρχοντες καὶ προσκυ-
νήσουσιν αὐτῷ ἕνεκεν κυρίου, ὅτι πιστός ἐστιν ὁ ἅγιος ἰσραήλ,
8 καὶ ἐξελεξάμην σε. * οὕτως λέγει κύριος, καιρῷ
ἐπήκουσά σου, καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά σοι, καὶ ἔ-
πλασά σε, καὶ ἔδωκά σε εἰς διαθήκην ἐθνῶν, τοῦ κατα-
στῆσαι τὴν γῆν, κληρονομῆσαι κληρονομίας ἐρήμους,
9 * λέγοντα τοῖς ἐν δεσμοῖς, ἐξέλθετε, καὶ τοῖς ἐν τῷ σκότει,
ἀνακαλυφθῆναι. ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς βοσκηθήσονται, καὶ
ἐν πάσαις ταῖς τρίβοις ἡ νομὴ αὐτῶν.
10 * οὐ πεινάσουσιν, οὐδὲ διψήσουσιν, οὐδὲ πατάξει αὐτοὺς
καύσων οὐδὲ ὁ ἥλιος· ἀλλ' ὁ ἐλεῶν αὐτοὺς παρακαλέσει
αὐτοὺς, καὶ διὰ πηγῶν ὑδάτων ἄξει αὐτούς·
11 * καὶ θήσω πᾶν ὄρος εἰς ὁδὸν, καὶ πᾶσαν τρίβον εἰς βό-
12 σκημα αὐτοῖς. * ἰδοὺ οὗτοι πόρρωθεν ἥξουσιν, οὗτοι ἀπὸ
βορρᾶ καὶ θαλάσσης, ἄλλοι δὲ ἐκ γῆς περσῶν.
13 * εὐφραίνεσθε οὐρανοί, καὶ ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ, ῥηξά-
τωσαν τὰ ὄρη εὐφροσύνην, ὅτι ἠλέησεν ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ,
καὶ τοὺς ταπεινοὺς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ παρεκάλεσεν.
14 * εἶπε δὲ σιών, ἐγκατέλιπέ με κύριος, καὶ ὁ κύριος ἐ-
15 πελάθετό μου. * μὴ ἐπιλήσεται γυνὴ τοῦ παιδὸς αὐτῆς,
ἢ τοῦ μὴ ἐλεῆσαι τὰ ἔκγονα τῆς κοιλίας αὐτῆς; εἰ δὲ καὶ ταῦτα
ἐπιλάθοιτο γυνή, ἀλλ' ἐγὼ οὐκ ἐπιλήσομαί σου, λέγει κύ-
16 ριος. * ἰδοὺ ἐπὶ τῶν χειρῶν μου ἐζωγράφησά σου τὰ τεί-
17 χη, καὶ ἐνώπιόν μου εἶ διαπαντός. * καὶ τάχυ οἰκοδομηθήσῃ
ὑφ' ὧν καθῃρέθης, καὶ οἱ ἐρημώσαντές σε ἐκ σοῦ ἐξελεύ-
18 σονται. * ἆρον κύκλῳ τοὺς ὀφθαλμούς σου καὶ ἴδε πάν-
τας. ἰδοὺ συνήχθησαν, καὶ ἦλθοσαν πρὸς σέ. ζῶ ἐγώ, λέ-
γει κύριος, ὅτι πάντας αὐτοὺς ὡς κόσμον ἐνδύσῃ, καὶ περι-
19 θήσῃ αὐτοὺς ὡς κόσμον νύμφη. * ὅτι τὰ ἔρημά σου καὶ
τὰ διεφθαρμένα καὶ τὰ πεπτωκότα, ὅτι νῦν στενοχωρήσῃ
ἀπὸ τῶν κατοικούντων, καὶ μακρυνθήσονται ἀπὸ σοῦ οἱ
καταπίνοντες.

תרגום יונתן

6 ואמר הזעיר לכון דאתון מתקרן עבדי לאקמא ית שבטי יעקב וגלות ישראל לאתבא ואתנינך לנהור עממין למהוי פרקני עד סיפי ארעא׃ 7 כדנן אמר יי פרקה דישראל קדישיה לדבסירין בני עממיא לדמטלטלין ביני מלכותא לדהוו עבדין לשלטונין להון מלכין יחזון ויקומון רברבין ויסגדון בדיל יי דמהימן קדישא דישראל ואתרעי בך׃ 8 כדנן אמר יי בעדן דאתון עבדין רעותי אנא מקבל צלותכון וביום עקא אנא מקים פרקן וסעיד לכון ואתקנינך ואתננך לקים עם לאקמא צדיקיא דשכבין בעפרא לאחסנא ירותן דצדין׃ 9 למימר לדאסירין ביני עממיא פוקו לדעניגין ביני מלכותא כדבקבלא אתגלו לנהור על ארחן ישרון ובכל נגרין בית מישריהון׃ 10 לא יכפנון ולא יצחון ולא ילקינון שרבא ושמשא ארי דעתיד לרחמא עליהון ידברנון ועל מבועי מיין ישרינון׃ 11 ואשוי כל טוריא כבישין קדמיהון כאורח ושבילא ירמון׃ 12 הא אלין מרחיק ייתון והא אלין מצפונא וממערבא ואלין מארע דרומא׃ 13 שבחו שמיא ובועי ארעא ורוצו טוריא תושבחא ארי עתיד יי לנחמא עמה ועל ענותנוהי ירחם׃ 14 ואמרת ציון סלק שכינתה יי מני ויי רחקני׃ 15 האפשר דתתנשי אתתא ברה מלרחמא על בר מעהא מתיבה כנישתא דישראל ואמרת אם ליה קדמוהי אתנשאה דלמא לא מתנשי לי ית דעבדית עגלא דדהב אמר לה נביא אף ית אלין יתנשין ואמרת לה אם אית קדמוהי אתנשאה דלמא יתנשי לי ית דאמרית בסיני נעבד ונקביל מתיב ואמר אף אלין לא יתנשין ומימרי לא ירחקינך׃ 16 הא כדעל ידין את צירא קדמי שוריך לקבלי תדירא׃ 17 יוחון ויבנון חרבתיך ומחרבך מניך יגלון׃ 18 זקפי ירושלם סחור סחור עינך וחזא כל בני עם גלותיך דמתכנשין ואתן לגויך קיים אנא אמר יי ארי כלהון ליך כלבוש יקר ויעבדיהון בגויך כקישוט כלתא׃ 19 ארי חרבותיך וצדיותיך וארע מפגרותיך ארי כען תדחקין מיתב ויתרחקון מסלעסיך׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Et dixit: Nunquid parum vobis est quòd vos vocemini serui mei ad suscitandas tribus Israel, & ad conuertendam captiuitatem Israel? Dabo etiam te in lucem populorum, vt sis salus mea vsque ad extrema terræ. 7 Hæc dicit Dominus redemptor Israel, & sanctus eius, his qui contempti sunt inter populos, & his qui transmigrauerunt inter regna, his qui seruiebant dominatoribus. hos videbunt reges, & consurgẽt; principes, & adorabunt, propter Dñm qui fidelis est sanctus Israel, & elegit te. 8 Hęc dicit Dñs: In tempore quo vos facitis voluntatẽ meam, ego suscipio orationes vestras, & in die tribulationis ego suscito salutẽ & adiutoriũ vobis. præparaui enim & dedi te in pactũ populi, vt susci tares iustos qui iacent in puluere, vt possideres hæreditates desolatas: 9 Et diceres his qui vincti sunt inter populos, Exite; & his qui retẽti sunt inter regna sicut in tenebris, Reuelamini in lucem. In viis habitabunt, & in omnibus riuis erit locus habitationis eorum. 10 Non esurient nec sitient, neque percutiet eos ęstus & Sol; quia qui misertus est eorum reget eos, & super fontes aquarum habitare faciet eos. 11 Ponam omnes montes stratos coram eis in viæ morem, & semitę eleuabuntur. 12 Ecce isti de longè venient, & ecce hi ab Aquilone & ab Occidente, & isti de terra Australi. 13 Laudate cęli, & exulta terra, & iubilate montes in laude, quia consolaturus est Dñs populũ suum; & mansuetorum suorum miserebitur. 14 Et dixit Sion: Abstulit Deus maiestatem suam à me; & Dominus abiecit me. 15 Nunquid obliuiscetur mulier filij sui, quo minus misereatur filii vteri sui? Respondit cœtus Israel & ait: Si non est coram eo obliuio, fortè non illius obliuiscetur mihi, quòd fecerim vitulum aureum. Dixit ei Propheta: Etiam huius obliuiscetur. Et dixit ei: Si est coram illo obliuio, fortè obliuiscetur mihi illius quod dixerim in Synai, Faciemus, & obediemus. Respondit & dixit: Etiam hæc non erunt in obliuionem, & Verbum meum non abiiciet te. 16 Ecce quasi in manibus tu signatus es coram me, muri tui in conspectu meo semper. 17 Festinabunt, & ædificabunt solitudines tuas: destruẽtes te & dissipantes te ex te migrabunt. 18 Leua Ierusalẽ in circuitu oculos tuos, & vide omnes filios populi transmigrationis tuę, qui congregantur & veniunt ad te. Viuo ego, dicit Dominus, quoniam omnes isti erunt tibi quasi vestimentum gloriæ, & opera eorum in medio tui quasi ornamentum sponsæ. 19 Quia solitudines tuæ, & deserta tua, & terra destructionis tuæ, nunc sanè angusta erunt præ habitatoribus, & longè erunt qui absorbebant te.

20 * עוֹד יֹאמְרוּ בְאָזְנַיִךְ בְּנֵי שִׁכֻּלָיִךְ צַר־לִי הַמָּקוֹם
גְּשָׁה־לִּי וְאֵשֵׁבָה׃
21 * וְאָמַרְתְּ בִּלְבָבֵךְ מִי יָלַד־לִי אֶת־אֵלֶּה וַאֲנִי
שְׁכוּלָה וְגַלְמוּדָה גֹּלָה וְסוּרָה וְאֵלֶּה מִי גִדֵּל הֵן אֲנִי
נִשְׁאַרְתִּי לְבַדִּי אֵלֶּה אֵיפֹה הֵם׃
22 * כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה הִנֵּה אֶשָּׂא אֶל־גּוֹיִם יָדִי
וְאֶל־עַמִּים אָרִים נִסִּי וְהֵבִיאוּ בָנַיִךְ בְּחֹצֶן וּבְנֹתַיִךְ
עַל־כָּתֵף תִּנָּשֶׂאנָה׃
23 * וְהָיוּ מְלָכִים אֹמְנַיִךְ וְשָׂרוֹתֵיהֶם מֵינִיקֹתַיִךְ
אַפַּיִם אֶרֶץ יִשְׁתַּחֲווּ־לָךְ וַעֲפַר רַגְלַיִךְ יְלַחֵכוּ וְיָדַעַתְּ
כִּי־אֲנִי יְהוָה אֲשֶׁר לֹא־יֵבֹשׁוּ קֹוָי׃
24 * הֲיֻקַּח מִגִּבּוֹר מַלְקוֹחַ וְאִם־שְׁבִי צַדִּיק יִמָּלֵט׃
25 * כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה גַּם־שְׁבִי גִבּוֹר יֻקָּח וּמַלְקוֹחַ
עָרִיץ יִמָּלֵט וְאֶת־יְרִיבֵךְ אָנֹכִי אָרִיב וְאֶת־בָּנַיִךְ
אָנֹכִי אוֹשִׁיעַ׃
26 * וְהַאֲכַלְתִּי אֶת־מוֹנַיִךְ אֶת־בְּשָׂרָם וְכֶעָסִיס דָּמָם
יִשְׁכָּרוּן וְיָדְעוּ כָל־בָּשָׂר כִּי אֲנִי יְהוָה מוֹשִׁיעֵךְ וְגֹאֲלֵךְ
אֲבִיר יַעֲקֹב׃

נ

1 * כֹּה אָמַר יְהוָה אֵי זֶה סֵפֶר כְּרִיתוּת אִמְּכֶם אֲשֶׁר
שִׁלַּחְתִּיהָ אוֹ מִי מִנּוֹשַׁי אֲשֶׁר־מָכַרְתִּי אֶתְכֶם לוֹ הֵן
בַּעֲוֹנֹתֵיכֶם נִמְכַּרְתֶּם וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם׃
2 * מַדּוּעַ בָּאתִי וְאֵין אִישׁ קָרָאתִי וְאֵין עוֹנֶה הֲקָצוֹר
קָצְרָה יָדִי מִפְּדוּת וְאִם־אֵין־בִּי כֹחַ לְהַצִּיל הֵן
בְּגַעֲרָתִי אַחֲרִיב יָם אָשִׂים נְהָרוֹת מִדְבָּר תִּבְאַשׁ
דְּגָתָם מֵאֵין מַיִם וְתָמֹת בַּצָּמָא׃
3 * אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת וְשַׂק אָשִׂים כְּסוּתָם׃
4 * אֲדֹנָי יֱהוִה נָתַן לִי לְשׁוֹן לִמּוּדִים לָדַעַת לָעוּת
אֶת־יָעֵף דָּבָר יָעִיר בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר יָעִיר לִי אֹזֶן לִשְׁמֹעַ
כַּלִּמּוּדִים׃

20 * Adhuc dicent in auribus tuis filij ste-
rilitatis tuæ: Angustus est mihi locus, fac
21 spacium mihi vt habitem. * Et dices in
corde tuo: Quis genuit mihi istos? Ego ste-
rilis & non pariens transmigrata & capti-
ua: & istos quis enutriuit? ego destituta &
22 sola, & isti vbi hic erant? * Hæc dicit do-
minus Deus: Ecce leuabo ad gentes ma-
num meam, & ad populos exaltabo signu
meum. & afferent filios tuos in vlnis, & fi-
lias tuas super humeros portabunt.
23 * Et erunt reges nutritij tui, & reginæ nu-
G trices tuæ. Vultu in terra demisso adora-
bunt te, & puluerem pedum tuorum lin-
gent. & scies quia ego Dominus, super quo
non confundentur qui expectant eum.
24 *Nunquid tolletur à forti præda, aut quod
captum fuerit à robusto, saluum esse pote-
25 rit? *Quia hæc dicit Dominus: Equidem &
captiuitas à forti tolletur, & quod ablatum
fuerit à robusto saluabitur. eos verò qui
iudicauerunt te, ego iudicabo, & filios tuos
26 ego saluabo. * Et cibabo hostes tuos car-
nibus suis, & quasi musto sanguine suo in-
ebriabuntur. Et sciet omnis caro quia ego
Dominus saluans te, & redemptor tuus
fortis Iacob.

CAP. L.

1 HÆc dicit Dominus: Quis est hic liber
A repudij matris vestræ, quo dimisi eam?
aut quis est creditor meus, cui vendidi vos?
Ecce enim in iniquitatibus vestris vendi-
estis, & in sceleribus vestris dimisi matrem
2 vestram: * Quia veni, & non erat vir:
vocaui, & non erat qui audiret. Nunquid
abbreuiata & paruula facta est manus mea
vt non possim redimere, aut non est in me
B virtus ad liberandum? Ecce increpatione
mea desertum faciam mare, ponam flumi-
na in siccum. computrescent pisces sine
3 aqua, & morientur in siti. * Induam cælos
tenebris, & saccum ponam operimentum
4 eorum. * Dominus dedit mihi lin-
guam eruditam, vt sciam sustentare eum
qui lassus est verbo. Erigit manè, manè e-
rigit mihi aurem, vt audiam quasi magi-
strum.

תרגום יונתן

20 סבנן יימרון חד חד בגויך בני עם גלותיך עק לי אתרא רוח לי ואתב׃
21 ותימרין בלביך מן רבי לי ית אלין ואנא תכלא ויחידאה גליא ומטלטלא ואילין מן רבי הא אנא אשתארת בלחודי אלין היכא הוו׃
22 כדנן אמר יוי אלהים הא אגלי בעממיא גבורתי ועל כל מלכותא ארים נסי וייתין בניך בציבין ובנתך על פרון יתנטלן׃
23 ויהון מלכיא מרבנך ומלכותהון משמשניך על אפיהון על ארעא ישתטחון למבעי מניך ועפר רגליך ילחכון ותדעין ארי אנא יוי דלא יבהתון צדיקיא דסברין לפרקני׃
24 האפשר דיתנסב מגברא עדי ואם דשבו זכאין ישתזבון׃ אמרת ירושלם האפשר דיתנסב מעשו רשיעא דאמיר עלה ועל חרבך תחי עדאה דעדי מני ואם שביא דשבא ישמעאל דאמיר עלה דצדיקיא הוא ישתיזב׃
25 ארי כדנן אמר יוי אף דשבו גבריא יתובון ועדאה דעדא מניך עשו גברא יתנסב מנה ושביא דשבא מניך ישמעאל גיותנא דאמיר עלה ערוד באנשא ישתיזב ופורענותיך אנא אפרע וית בנך אנא אפרוק׃
26 ואחזין ית בסר דהוו סונין ליך מיכל לכל עופא שמיא וכמא דרוין מחמר עתיק כן ירוון חיות ברא מדמהון וידעון כל בני בשרא ארי אנא יוי פרקיך ומשיזבך תקיפא דיעקב׃

נ

1 כדנן אמר יוי אידא היא אגרת פטורין דיהבית לכנישתכון ארי אתרחקת או מן דליה חובא קדמי דזבנית יתכון לה הא בחוביכון אזדבנתון ובמרדיכון אתרחקת כנישתכון׃
2 מה דין שלחית נביי ולא תבו אתנביו ולא קבלו האתקצרא אתקצרת גבורתי מלמפרק ואם לית קדמי חיל לשיזבא הא במזופיתי אחרב ימא אשוי נהרין מדברא יסרון נוניהון מבלי מיא וימותון בצחותא׃
3 אכסי שמיא כקבלא וכשקא אשוי כסותהון׃
4 יוי אלהים יהב לי לשן דמלפין להודעא לאלפא לצדיקיא דמשלהן לפתגמי אוריתא חכמא בכן בצפר בצפר מקדם לשלחא נביוהי מאים יתפתחון אודני חיביא ויקבלון אולפן׃

* Dicent enim in auribus tuis filij tui, quos 20
perdidisti, Angustus mihi locus, fac mihi locum
vt habitem. * Et dices in corde tuo: Quis 21
genuit mihi istos? ego autem sine filiis et vidua,
aduena & inclusa; hos autem quis enutriuit
mihi? ego autem derelicta sum sola: isti autem
mihi vbi erant? * Sic dicit Dominus: Ecce 22
leuo super gentes manum meam, & super insu-
las leuabo signum meum. et adducent filios tuos
in sinu, at filias tuas in humeris portabunt.
* Et erunt reges nutritij tui, at principes fæ- 23
minæ eorum nutrices tuæ. super faciem terræ a-
dorabunt te, & puluerem pedum tuorum lin-
gent. & scies quia ego Dominus, & non con-
fundentur expectantes eum.
* Nunquid accipiet quis à gigante spolia? et 24
si captiuauerit, quis iniustè saluabitur?
* Quia sic dicit Dominus: Si quis captiua- 25
uerit gigantem, accipiet spolia. accipiens autem
à forti saluabitur. ego autem iudicium tuum iu-
dicabo, & ego filios meos eruam.
* Et comedent qui tribulauerunt te, carnes 26
suas; & bibent quasi vinum nouum, sangui-
nem suum, & inebriabuntur: & sentiet omnis
caro, quia ego Dominus, qui erui te, & adiutor
fortitudinis Iacob.

CAP. L.

SIc dicit Dominus: Qualis hic liber repudij 1
matris vestræ, quo dimisi eam? aut cui cre-
ditori exactorum meorum vendidi vos ei? ec-
ce peccatis vestris venundati estis, & iniqui-
tatibus vestris dimisi matrem vestram.
* Quia veni, & non erat homo; vocaui, & 2
non erat audiens. Nunquid non poterit manus
mea liberare, aut non possum eruere? ecce com-
minatione mea desertum faciam mare, et ponam
flumina deserta, & arescent pisces eorum, eo
quòd non sit aqua, & morientur in siti.
* Induam cælum tenebris, & quasi cilicium 3
ponam operimentum eius.
* Dominus Dominus dat mihi linguam disci- 4
plinæ, vt sciã quando oportet loqui verbum. po-
suit mihi manè, manè; addidit mihi aurem ad
audiendum.

20 * ἐροῦσι γὰρ εἰς τὰ ὦτά σου οἱ υἱοί σου, οὓς ἀπώλεσας, στε-
νός μοι ὁ τόπος, ποίησόν μοι τόπον ἵνα κατοικήσω.
21 * καὶ ἐρεῖς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, τίς ἐγέννησέ μοι τούτους;
ἐγὼ δὲ ἄτεκνος καὶ χήρα, πάροικος καὶ ἐγκεκλεισμένη,
τούτους δὲ τίς ἐξέθρεψέ μοι; ἐγὼ δὲ κατελείφθην μόνη, οὗ-
22 τοι δέ μοι ποῦ ἦσαν; * οὕτως λέγει κύριος, ἰδοὺ αἴρω
εἰς τὰ ἔθνη τὴν χεῖρά μου, καὶ εἰς τὰς νήσους ἀρῶ σύσσημόν
μου. καὶ ἄξουσι τοὺς υἱούς σου ἐν κόλπῳ, τὰς δὲ θυγατέρας
23 σου ἐπ' ὤμων ἀροῦσι. * καὶ ἔσονται βασιλεῖς τιθηνοί σου.
αἱ δὲ ἄρχουσαι αὐτῶν τροφοί σου. ἐπὶ πρόσωπον τῆς γῆς
προσκυνήσουσί σοι, καὶ τὸν χοῦν τῶν ποδῶν σου λείξουσι.
καὶ γνώσῃ, ὅτι ἐγὼ κύριος, καὶ οὐκ αἰσχυνθήσονται οἱ ὑπο-
24 μένοντές με. * μὴ λήψεταί τις παρὰ γίγαντος σκῦ-
λα; καὶ ἐὰν αἰχμαλωτεύσῃ τις ἀδίκως, σωθήσεται;
25 * ὅτι οὕτως λέγει κύριος, ἐάν τις αἰχμαλωτεύσῃ γί-
γαντα, λήψεται σκῦλα. λαμβάνων δὲ παρὰ ἰσχύοντος σω-
θήσεται. ἐγὼ δὲ τὴν κρίσιν σου κρινῶ, καὶ ἐγὼ τοὺς υἱούς μου
26 ῥύσομαι. * καὶ φάγονται οἱ θλίψαντές σε τὰς σάρ-
κας αὐτῶν, καὶ πίονται ὡς οἶνον νέον τὸ αἷμα αὐτῶν, καὶ με-
θυσθήσονται, καὶ αἰσθανθήσεται πᾶσα σάρξ, ὅτι ἐγὼ
κύριος ὁ ῥυσάμενός σε, καὶ ἀντιλαμβανόμενος ἰσχύος
ἰακώβ.

ν΄.

1 * Οὕτως λέγει κύριος, ποῖον τὸ βιβλίον τοῦ ἀπο-
στασίου τῆς μητρὸς ὑμῶν, ᾧ ἐξαπέστειλα αὐτήν; ἢ τίνι ὑ-
πόχρεῳ τῶν προσόντων με πέπρακα ὑμᾶς αὐτῷ; ἰδοὺ
ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν ἐπράθητε, καὶ ταῖς ἀνομίαις ὑμῶν
ἐξαπέστειλα τὴν μητέρα ὑμῶν.
2 * διότι ἦλθον καὶ οὐκ ἦν ἄνθρωπος, ἐκάλεσα καὶ οὐκ
ἦν ὁ ὑπακούων. μὴ οὐκ ἰσχύει ἡ χείρ μου τοῦ ῥύσασθαι, ἢ οὐκ
ἰσχύω τοῦ ἐξελέσθαι; ἰδοὺ τῷ ἐλεγμῷ μου ἐξερημώσω τὴν
θάλασσαν, καὶ θήσω ποταμοὺς ἐρήμους, καὶ ξηρανθή-
σονται οἱ ἰχθύες αὐτῶν, ἀπὸ τοῦ μὴ εἶναι ὕδωρ, καὶ ἀπο-
θανοῦνται ἐν δίψῃ.
3 * ἐνδύσω τὸν οὐρανὸν σκότος, καὶ ὡς σάκκον θήσω τὸ πε-
ριβόλαιον αὐτοῦ.
4 * κύριος κύριος δίδωσί μοι γλῶσσαν παιδείας, τοῦ γνῶναι
ἡνίκα δεῖ εἰπεῖν λόγον. ἔθηκέ μοι πρωΐ, πρωΐ, προσέθη-
κέ μοι ὠτίον ἀκούειν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

20 Posthac dicent singuli in medio tui filij populi transmigrationis tuæ, Angustus est mihi locus, fac spacium mihi vt sedeam. 21 Et dices
in corde tuo: Quis nutriuit mihi hos, & ego orbata & solitaria, captiua, & transmigrans, & istos quis nutriuit? Ecce ego remansi sola; isti au-
tem vbi erant? 22 Hęc dicit Dñs Deus: Ecce reuelabo in populis potentiam meam, & super omnia regna leuabo vexillum meum, & afferent
filios tuos in lecticis, & filias tuas in humeris portabunt. 23 Et erunt reges nutritij tui, & reginę eorum ministrabunt tibi; proni in terram
curuabuntur, vt deprecentur te; & puluerem pedum tuorum lingent: & scietis quia ego Dñs, quia non confundentur iusti qui sperant in
salutem meam. 24 Nunquid tolletur à forti pręda, & quod ceperunt iusti saluabitur? Dixit Ierusalem: Nunquid possibile est vt auferatur
ab Esau impio quod dictum est de eo: In gladio tuo viues? & pręda quam abstulit à me, & captiuitas quam captiuauit Ismael, de qua dictum
est, Quod iustorum est, eruetur? 25 Hæc enim dicit Dñs: Etiã pręda quã abstulit à te Esau robustus, tolletur ab eo, & captiuitas quã accepit à
te Ismael superbus, qui dictus est onager in hominibus, eruetur. etiam captiuitatem quã ceperunt robusti, reducam, & quod deprędati sunt
fortes, eruã: & vindictã tuã ego vlciscar, & filios tuos ego saluabo. 26 Dabo carnes eorũ qui opprimebãt te in escã oĩ volatili cęli: & sicut ine-
briãtur vino mero, ita bestię agri inebriabũtur sanguine eorũ: & sciẽt oẽs filij carnis, quia ego Dñs saluãs te, & liberãs te fortis Iacob. CAP. L.
HÆc dicit Dñs: Quis est iste libellus repudii quẽ dedi cœtui vestro, quia elongatus est à me? aut quis est creditor coram me: cui vendi-
di vos? Ecce propter peccata vestra venditi estis, & propter scelera vestra elongata est congregatio vestra. 2 Quare misi Prophetas
meos, & non sunt conuersi? prophetauerunt, & non obedierunt. nunquid deficiens defuit potentia mea vt non redimeret? aut non est co-
ram me virtus ad liberandum? ecce in increpatione mea siccabo mare; ponam flumina in desertum, computrescent pisces eorum sine aqua,
& morientur in siti. 3 Operiam cælos quasi tenebris, & quasi saccum ponam operimentum eorum. 4 Dominus Deus dedit mihi lin-
guam docentium, vt scirem docere iustos scientiam, qui ad verba Legis anhelant. veruntamen manè manè præuenit vt mittat prophetas
suos, si fortè aperiantur aures peccatorum, & suscipiant disciplinam.

Universidad de Deusto Biblioteca

5 * אֲדֹנָי יֱהוִה פָּתַח־לִי אֹזֶן וְאָנֹכִי לֹא מָרִיתִי אָחוֹר
לֹא נְסוּגֹתִי׃
6 * גֵּוִי נָתַתִּי לְמַכִּים וּלְחָיַי לְמֹרְטִים פָּנַי לֹא הִסְתַּרְתִּי
מִכְּלִמּוֹת וָרֹק׃
7 * וַאדֹנָי יֱהוִה יַעֲזָר־לִי עַל־כֵּן לֹא נִכְלָמְתִּי
עַל־כֵּן שַׂמְתִּי פָנַי כַּחַלָּמִישׁ וָאֵדַע כִּי־לֹא
אֵבוֹשׁ׃
8 * קָרוֹב מַצְדִּיקִי מִי־יָרִיב אִתִּי נַעַמְדָה יָּחַד מִי־
בַעַל מִשְׁפָּטִי יִגַּשׁ אֵלָי׃
9 * הֵן אֲדֹנָי יֱהוִה יַעֲזָר־לִי מִי־הוּא יַרְשִׁיעֵנִי הֵן
כֻּלָּם כַּבֶּגֶד יִבְלוּ עָשׁ יֹאכְלֵם׃
10 * מִי בָכֶם יְרֵא יְהוָה שֹׁמֵעַ בְּקוֹל עַבְדּוֹ אֲשֶׁר הָלַךְ
חֲשֵׁכִים וְאֵין נֹגַהּ לוֹ יִבְטַח בְּשֵׁם יְהוָה וְיִשָּׁעֵן
בֵּאלֹהָיו׃
11 * הֵן כֻּלְּכֶם קֹדְחֵי אֵשׁ מְאַזְּרֵי זִיקוֹת לְכוּ בְּאוּר
אֶשְׁכֶם וּבְזִיקוֹת בִּעַרְתֶּם מִיָּדִי הָיְתָה־זֹּאת לָכֶם
לְמַעֲצֵבָה תִּשְׁכָּבוּן׃

נא

1 * שִׁמְעוּ אֵלַי רֹדְפֵי צֶדֶק מְבַקְשֵׁי יְהוָה הַבִּיטוּ אֶל־
צוּר חֻצַּבְתֶּם וְאֶל־מַקֶּבֶת בּוֹר נֻקַּרְתֶּם׃
2 * הַבִּיטוּ אֶל־אַבְרָהָם אֲבִיכֶם וְאֶל־שָׂרָה
תְּחוֹלֶלְכֶם כִּי־אֶחָד קְרָאתִיו וַאֲבָרְכֵהוּ וְאַרְבֵּהוּ׃
3 * כִּי־נִחַם יְהוָה צִיּוֹן נִחַם כָּל־חָרְבֹתֶיהָ וַיָּשֶׂם
מִדְבָּרָהּ כְּעֵדֶן וְעַרְבָתָהּ כְּגַן־יְהוָה שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה
יִמָּצֵא בָהּ תּוֹדָה וְקוֹל זִמְרָה׃
4 * הַקְשִׁיבוּ אֵלַי עַמִּי וּלְאוּמִּי אֵלַי הַאֲזִינוּ כִּי תוֹרָה
מֵאִתִּי תֵצֵא וּמִשְׁפָּטִי לְאוֹר עַמִּים אַרְגִּיעַ׃
5 * קָרוֹב צִדְקִי יָצָא יִשְׁעִי וּזְרֹעַי עַמִּים יִשְׁפֹּטוּ אֵלַי
אִיִּים יְקַוּוּ וְאֶל־זְרֹעִי יְיַחֵלוּן׃

5 * Dominus Deus aperuit mihi aurem,
C ego autem non contradico, retrorsum non
6 abij. * Corpus meum dedi percutienti-
bus, & genas meas vellentibus. faciē meam
non auerti ab increpantibus & conspuen-
7 tibus in me. * Dominus Deus auxilia-
tor meus, & ideò non sum confusus. Ideò
posui faciem meam vt petram durissimā,
8 & scio quoniam non confundar. * Iuxta
D est qui iustificat me. quis contradicet mi-
hi? Stemus simul. Quis est aduersarius me⁹?
9 accedat ad me. * Ecce Dominus Deus
auxiliator meus. Quis est qui condemnet
me? Ecce omnes quasi vestimentum con-
10 terentur, tinea comedet eos. * Quis ex vo-
bis timens Dominum, audiens vocem ser-
ui sui? quis ambulauit in tenebris, & non
est lumen ei? Speret in nomine Domini, &
innitatur super Deum suum.
11 * Ecce vos omnes accendentes ignem,
accincti flāmis. ambulate in lumine ignis
vestri, & in flammis quas succendistis. de
manu mea factum est hoc vobis. In dolo-
ribus dormietis.

CAP. LI.

1 Audite me qui sequimini quod iustum
A est, & quæritis Dominum. Attendite
ad petram vndè excisi estis, & ad cauernam
laci, de qua præcisi estis.
2 * Attendite ad Abraam patrem vestrū,
& ad Saram quæ peperit vos. quia vnum
vocaui eum, & benedixi ei, & multipli-
caui eum.
3 * Consolabitur ergo Dominus Sion, &
consolabitur omnes ruinas eius. & ponet
B desertum eius quasi delicias, & solitudinē
eius quasi hortum Domini. Gaudium &
lætitia inuenietur in ea, gratiarum actio &
4 vox laudis. * Attendite ad me popu-
le meus, & trib⁹ mea me audite. Quia lex
à me exiet, & iudicium meū in lucem po-
pulorum requiescet.
5 * Propè est iustus meus, egressus est sal-
uator meus, & brachia mea populos iudi-
cabunt. Me insulæ expectabunt, & bra-
chium meum sustinebunt.

תרגום יונתן

5 יי אלהים שלחני לאתנבאה ואנא לא סרבית לאחורא לא אסתחרית׃ 6 גבי יהבית למחן ולסחי למורטין אפי לא טמרית מאתכנעו ורוקי׃
7 ויי אלהים סעיד לי על כן לא אתכנעת על כן שויתי אפי תקיפין כטנרא וידעת ארי לא אתבהית׃ 8 קריבא זכותי מן ידין עמי נקום כחדא
מן בעל דיני יתקרב לותי׃ 9 הא יי אלהים סעיד לי מן הוא די יחיבנני הא כלהון כלבושא דבלי וכעשא אכיל לה׃ 10 אמר נביא עתיד
דקודשא בריך הוא למהוי אמר לכל עממיא מן בכון מדחליא דיי דשמע בקל עבדוהי נביא דעבד אוריתא בעקא כגבר דמהלך בקבלא ולית
נהור ליה רחיץ בשמא דיי ומסתמיך על פרקנא דאלהיה׃ 11 מתיבין עממיא ואמרין קדמוהי רבוננא לא אפשר לנא למעסק באוריתא
ארי כל יומא אתגרינא דין על דין בקרבא וכד נצחנא דין לדין אוקדנא בתיהון בנורא ושבינא נשיהון וטפליהון ונכסיהון ובהדא גזירה
שלימו יומנא ולא אפשר לנא למעסק באוריתא מתיב קודשא בריך הוא ואמר להון הא כלכון מגרן באשתא מתקפי חרב אזלו פילו
בנורא דגריתון ובחרב דתקפתון ממימרי הות דא לכון לתקלתכון תתובון׃

נא

1 קבלו למימרי רדפי קשטא
דבעין אולפן מן קדם יי אסתכלו די כחציבא מטנרא אתחצבתון וכפסולא דמגוב ריקן אתפסלתון׃ 2 אסתכלו באברהם אבוכון ובשרה
דילדתכון ארי חד הוה אברהם יחידאי בעלמא וקרבתיה לפלחני וברכתיה ואסגתיה׃ 3 ארי עתיד יי לנחמא ציון לנחמא כל חרבתהא
ויתשוי מדברהא כעדן ומישרה כגנתא דיי ביע וחדוא ישתכח בה מעלי תודתא וקל דמשבחין׃ 4 קבלו למימרי עמי וכנשתי לפלחני
אצותו ארי אוריתא מן קדמי תפוק ודיני כנהור ליה עממין ישתבחון׃
5 קריבא זכותי נפק פרקני ובתקוף דרע גבורתי עממיא יתדנון למימרי נגוון יסברון ולתקוף דרע גבורתי יכתרון׃

*Et disciplina Domini aperit meas aures, ego 5
autem non renuo, non contradico.
*Dorsum meum dedi in flagella, at genas 6
meas ad alapas. at faciem meam nō auerti à con-
fusione sputorum.
*Et Dominus Dominus auxiliator meus fa- 7
ctus est. propter hoc non sum confusus, sed posui
faciem meam sicut firmam petram, & cognoui
quia non confundar:
*Quia iuxtà est qui iustificat me. quis qui 8
litigat mecum? resistat mihi simul? & quis qui
litigat mecum? appropinquet mihi.
*Ecce Dominus auxiliabitur mihi. & affli- 9
get me? ecce omnes vos quasi vestimentum ve-
terascetis, & quasi tinea comedet vos.
*Exaudiat vocem pueri eius. ambulantes in 10
tenebris, & non est illis lux, confidite in nomi-
ne Domini, & innitimini super Deo.
*Ecce omnes vos ignem accenditis, & con- 11
fortatis flammam. ambulate in lumine ignis ve-
stri & in flamma quam succendistis. per me fa-
cta sunt hæc vobis: in mœrore dormietis.

CAP. LI.

Audite me sequētes quod iustum est, & quæ- 1
rentes Dominum. inspicite in solidam pe-
tram, quam excidistis, & in foueam laci quam
fodistis.
*Inspicite in Abraam patrem vestrum, & 2
in Sarram quæ peperit vos, quia vnus erat. &
vocaui eum, & benedixi ei, & dilexi eum, &
multiplicaui eum.
*Et te nunc consolabor Sion, & consolatus 3
sum omnia deserta eius, & ponam deserta eius
quasi paradisum, & quæ ad Occidentem eius,
quasi paradisum Domini. exultationem & læ-
titiam inuenient in ea, confessionem & vocem
laudis.
*Audite me, audite me populus meus, & 4
reges ad me attendite: quia lex à me egredietur,
& iudicium meum in lucem gentium.
*Appropinquat citò iustitia mea, & egre- 5
dietur quasi lumen salutare meum, & in bra-
chium meum sperabunt.

5 * καὶ ἡ παιδεία κυρίου ἀνοίγει μου τὰ ὦτα, ἐγὼ δὲ οὐκ
ἀπειθῶ, οὐκ ἀντιλέγω.
6 * τὸν νῶτόν μου δέδωκα εἰς μάστιγας, τὰς δὲ σιαγόνας
μου εἰς ῥαπίσματα. τὸ δὲ πρόσωπόν μου οὐκ ἀπέστρεψα
ἀπὸ αἰσχύνης ἐμπτυσμάτων·
7 * καὶ κύριος κύριος βοηθός μου ἐγενήθη. διὰ τοῦτο οὐκ
ἐνετράπην, ἀλλ᾽ ἔθηκα τὸ πρόσωπόν μου ὡς στερεὰν πέ-
τραν, καὶ ἔγνων ὅτι οὐ μὴ αἰσχυνθῶ·
8 * ὅτι ἐγγίζει ὁ δικαιώσας με. τίς ὁ κρινόμενός μοι; ἀντιστή-
τω μοι ἅμα; καὶ τίς ὁ κρινόμενός μοι; ἐγγισάτω μοι.
9 * ἰδοὺ κύριος βοηθήσει μοι. καὶ κακώσει με; ἰδοὺ
πάντες ὑμεῖς ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσεσθε, καὶ ὡς σὴς κα-
ταφάγεται ὑμᾶς.
10 * ὑπακουσάτω τῆς φωνῆς τοῦ παιδὸς αὐτοῦ. οἱ πορευό-
μενοι ἐν σκότει, καὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς φῶς, πεποίθατε ἐπὶ
τῷ ὀνόματι κυρίου, καὶ ἀντιστηρίξασθε ἐπὶ τῷ θεῷ.
11 * ἰδοὺ πάντες ὑμεῖς πῦρ καίετε, καὶ κατισχύετε φλό-
γα. πορεύεσθε τῷ φωτὶ τοῦ πυρὸς ὑμῶν καὶ τῇ φλογὶ ᾗ
ἐξεκαύσατε. δι᾽ ἐμὲ ἐγένετο ταῦτα ὑμῖν, ἐν λύπῃ κοι-
μηθήσεσθε.

να.

1 * Ἀκούσατέ μου οἱ διώκοντες τὸ δίκαιον, καὶ ζητοῦντες
τὸν κύριον. ἐμβλέψατε εἰς τὴν στερεὰν πέτραν, ἣν ἐλα-
τομήσατε, καὶ εἰς τὸν βόθυνον τοῦ λάκκου, ὃν ὠρύξατε.
2 * ἐμβλέψατε εἰς ἀβραὰμ τὸν πατέρα ὑμῶν, καὶ εἰς
σάρραν τὴν ὠδίνουσαν ὑμᾶς, ὅτι εἷς ἦν. καὶ ἐκάλεσα
αὐτόν, καὶ εὐλόγησα αὐτόν, καὶ ἠγάπησα αὐτόν, καὶ ἐπλή-
θυνα αὐτόν.
3 * καὶ σὲ νῦν παρακαλέσω σιών, καὶ παρεκάλεσα πάν-
τα τὰ ἔρημα αὐτῆς, καὶ θήσω τὰ ἔρημα αὐτῆς ὡς παρά-
δεισον, καὶ τὰ πρὸς δυσμαῖς αὐτῆς ὡς παράδεισον κυρίου.
ἀγαλλίαμα καὶ εὐφροσύνην εὑρήσουσιν ἐν αὐτῇ, ἐξο-
μολόγησιν καὶ φωνὴν αἰνέσεως.
4 * ἀκούσατέ μου, ἀκούσατέ μου λαός μου, καὶ οἱ βα-
σιλεῖς πρός με ἐνωτίσασθε, ὅτι νόμος παρ᾽ ἐμοῦ ἐξελεύ-
σεται, καὶ ἡ κρίσις μου εἰς φῶς ἐθνῶν.
5 * ἐγγίζει ταχὺ ἡ δικαιοσύνη μου, καὶ ἐξελεύσε-
ται ὡς φῶς τὸ σωτήριόν μου, καὶ εἰς τὸν βραχίονά μου ἐλ-
πιοῦσιν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Dominus Deus misit me ad prophetandum, & ego non contradixi, neque sum conuersus retrorsum. 6 Dorsum meum dedi percus-
soribus, & genas meas vellentibus: faciem meam non abscondi à confusione, & sputo. 7 Dominus autem Deus auxiliator meus est, & ideò
non sum confusus: ideo posui faciem meā fortem sicut petrā; & scio quoniam non confundar. 8 Appropinquat iustitia mea: quis iudicabi-
tur mecum? surgamus simul, quis est aduersarius meus? accedat ad me. 9 Ecce Dñs Deus auxiliator meus est: quis est qui condemnet me?
ecce omnes illi quasi vestimentum quod veterascit, quod tinea comedit. 10 Dicit Propheta: Futurum est vt sanctus & benedictus dicat om-
nibus populis: Quis est in vobis ex timentibus Dominum, audiens vocem seruorum suorum Prophetarum, qui est factor legis in tribula-
tione; sicut vir qui ambulat in tenebris, & non est lumen ei: speret in nomine Dñi, & innitatur super salutare Dei sui? 11 Respondebunt po-
puli & dicent coram eo: Dominator noster, non potest fieri vt laboremus in Lege, quia quotidie irruimus vnus contra alterum in bello, &
quando mutuò vincimus, alter alterius succendimus domos igni, & captiuas ducimus vxores eorum, & paruulos eorum & substantias eo-
rum: & in hoc decreto consumpti sunt dies nostri: itaque non est possibile nobis vt incumbamus Legi. Respondebit ille qui est sanctus &
benedictus, & dicet eis: Ecce omnes vos immittentes ignem, & tenentes gladium, ite & cadite in ignem quem immisistis, & in gladium
quem tenuistis: à verbo meo factum est hoc vobis, in interitum vestrum reuertimini. CAP. LI.
Obedite verbo meo qui sequimini veritatem, qui quæritis doctrinā à facie Dñi, attendite, quòd sicut id quod exciditur à petra, sic excisi
estis; & sicut præcisio cisternæ vacuæ, sic præcisi estis. 2 Attendite ad Abraham patrem vestrum, & ad Saram quæ concepit vos; quoniā
vnus erat Abraham solus in seculo: & applicaui eum ad seruitutem meā, & benedixi ei, & multiplicaui eum. 3 Quia consolaturus est Domi-
nus Sion, vt consoletur omnia deserta eius: & ponet desertum eius sicut delicias, & solitudinem eius quasi hortum Domini. gaudium &
exultatio inueniētur in ea: offerentes laudem & vox laudantium. 4 Obedite verbo meo popule mi, & congregatio mea ad seruitutem meam
ausculta; quoniā lex à facie mea egredietur, & iudiciū meum quasi lumen: ipsum populi laudabūt. 5 Propè est iustitia mea, egressa est salus
mea, & in fortitudine brachij potentiæ meę populi iudicabūtur: Verbum meū insulę sperabūt, & fortitudinē brachij potētię meę expectabūt.

Universidad de Deusto
Biblioteca

4 שְׂאוּ לַשָּׁמַיִם עֵינֵיכֶם וְהַבִּיטוּ אֶל־הָאָרֶץ מִתַּחַת
כִּי־שָׁמַיִם כֶּעָשֵׁן נִמְלָחוּ וְהָאָרֶץ כַּבֶּגֶד תִּבְלֶה
וְיֹשְׁבֶיהָ כְּמוֹ־כֵן יְמוֹתוּן וִישׁוּעָתִי לְעוֹלָם תִּהְיֶה
וְצִדְקָתִי לֹא תֵחָת׃

7 שִׁמְעוּ אֵלַי יוֹדְעֵי צֶדֶק עַם תּוֹרָתִי בִלְבָבָם אַל־
תִּירְאוּ חֶרְפַּת אֱנוֹשׁ וּמִגִּדּוּפֵיהֶם אַל־תֵּחַתּוּ׃

8 כִּי כַבֶּגֶד יֹאכְלֵם עָשׁ וְכַצֶּמֶר יֹאכְלֵם סָס וְצִדְקָתִי
לְעוֹלָם תִּהְיֶה וִישׁוּעָתִי לְדוֹר דּוֹרִים׃

9 עוּרִי עוּרִי לִבְשִׁי־עֹז זְרוֹעַ יְהוָה עוּרִי כִּימֵי קֶדֶם
דורות עולמים הלוא־אַתְּ־הִיא הַמַּחְצֶבֶת רַהַב
מְחוֹלֶלֶת תַּנִּין׃

10 הֲלוֹא אַתְּ־הִיא הַמַּחֲרֶבֶת יָם מֵי תְהוֹם רַבָּה
הַשָּׂמָה מַעֲמַקֵּי־יָם דֶּרֶךְ לַעֲבֹר גְּאוּלִים׃

11 וּפְדוּיֵי יְהוָה יְשׁוּבוּן וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה וְשִׂמְחַת
עוֹלָם עַל־רֹאשָׁם שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּן נָסוּ יָגוֹן
וַאֲנָחָה׃

12 אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מְנַחֲמְכֶם מִי־אַתְּ וַתִּירְאִי מֵאֱנוֹשׁ
יָמוּת וּמִבֶּן־אָדָם חָצִיר יִנָּתֵן׃

13 וַתִּשְׁכַּח יְהוָה עֹשֶׂךָ נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיֹסֵד אָרֶץ
וַתְּפַחֵד תָּמִיד כָּל־הַיּוֹם מִפְּנֵי חֲמַת הַמֵּצִיק בַּאֲשֶׁר
כּוֹנֵן לְהַשְׁחִית וְאַיֵּה חֲמַת הַמֵּצִיק׃

14 מְהֵר צֹעָה לְהִפָּתֵחַ וְלֹא־יָמוּת לַשַּׁחַת וְלֹא יֶחְסַר
לַחְמוֹ׃

15 וְאָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ רֹגַע הַיָּם וַיֶּהֱמוּ גַלָּיו יְהוָה
צְבָאוֹת שְׁמוֹ׃

16 וָאָשִׂם דְּבָרַי בְּפִיךְ וּבְצֵל יָדִי כִסִּיתִיךְ לִנְטֹעַ
שָׁמַיִם וְלִיסֹד אֶרֶץ וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עַמִּי אָתָּה׃

17 הִתְעוֹרְרִי הִתְעוֹרְרִי קוּמִי יְרוּשָׁלַם אֲשֶׁר שָׁתִית
מִיַּד יְהוָה אֶת־כּוֹס חֲמָתוֹ אֶת־קֻבַּעַת כּוֹס הַתַּרְעֵלָה
שָׁתִית מָצִית׃

4 *Leuate in cælum oculos vestros, & videte sub terra deorsum; quia cæli sicut fumus liquescent, & terra sicut vestimentum atteretur, & habitatores eius sicut hæc interibunt. Salus autem mea in sempiternũ erit, & iustitia mea non deficiet.

7 *Audite me qui scitis iustum, populus meus lex mea in corde eorum. Nolite timere opprobrium hominum, & blasphemias eorum ne metuatis.

8 *Sicut enim vestimentum, sic comedet eos vermis, & sicut lanã, sic deuorabit eos tinea. Salus autem mea in sempiternũ erit, & iustitia mea in generationes generationum.

9 *Consurge, consurge, induere fortitudinem brachium Domini. consurge sicut in diebus antiquis, in generationibus seculorum. Nunquid non tu percussisti superbũ, vulnerasti draconem? *Nunquid non tu siccasti mare, aquam abyssi vehementis? Qui posuisti profundum maris viam, vt transirent liberati. *Et nunc qui redempti sunt à Domino reuertentur, & venient in Sion laudantes, & lętitia sempiterna super capita eorum. Gaudium & lętitiam tenebunt, fugiet dolor & gemitus. *Ego ego ipse consolabor vos. quis tu vt timeas ab homine mortali, & à filio hominis, qui quasi fœnum ita arescet, *Et oblitus es Dñi factoris tui, qui tetendit cælos, & fundauit terram, & formidasti iugiter tota die à facie furoris eius qui te tribulabat, & paraue rat ad perdendum? vbi nunc est furor tribulantis? *Citò veniet gradiés ad aperiendum, &nõ interficiet vsq; ad internecionẽ, nec deficiet panis eius. *Ego autẽ sum Dñs Deus tuus qui conturbo mare, & intumescunt fluctus eius, Dñs exercituum nomen meum. *Posui verba mea in ore tuo, & in vmbra manus meæ protexi te, vt plantes cælos, & fundes terram, & dicas ad Sion: Populus meus es tu.

17 *Eleuare, eleuare, consurge Hierusalem, quæ bibisti de manu Domini calicem furoris eius. vsque ad fundum calicis soporis bibisti, & potasti vsque ad fæces.

6 *ἀρατε εἰς τὸν οὐρανὸν τοῦ ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, & ἐμβλέψατε εἰς τὴν γῆν κάτω, ὅτι ὁ οὐρανὸς ὡς καπνὸς ἐσκεδάσθη, ἡ δὲ γῆ ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσεται· ⊕ οἱ κατοικοῦντες ὧδε ὡσαύτως ἀποθανοῦνται. τὸ δὲ σωτήριόν μου εἰς τὸν αἰῶνα ἔσται, ἡ δὲ δικαιοσύνη μου οὐ μὴ ἐκλείπῃ.

7 *ἀκούσατέ μου ⊕ εἰδότες κρίσιν, λαὸς οὗ ὁ νόμος μου ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν. μὴ φοβεῖσθε ὀνειδισμὸν ἀνθρώπων, καὶ τῷ φαυλισμῷ αὐτῶν μὴ ἡσσᾶσθε.

8 *ὡς γὰρ ἱμάτιον βρωθήσεται ὑπὸ σητός· καὶ ὡς ἔριον βρωθήσεται ὑπὸ σητός. ἡ δὲ δικαιοσύνη μου εἰς τὸν αἰῶνα ἔσται, τὸ δὲ σωτήριόν μου εἰς γενεὰς γενεῶν.

9 *Ἐξεγείρου ἐξεγείρου ἰερουσαλήμ, καὶ ἐνδύσαι τὴν ἰσχύν σου βραχίονος σου. ἐξεγείρου ὡς ἐν ἀρχῇ ἡμέρας, ὡς γενεὰ αἰῶνος. οὐ σὺ εἶ ἡ κατεμήσασα πλάτος, πληρώσασα δράκοντα; *οὐ σὺ εἶ ἡ ἐρημώσασα θάλασσαν, ὕδωρ ἀβύσσου πολύ; ἡ θεῖσα τὰ βάθη τῆς θαλάσσης ὁδὸν διαβάσεως ῥυομένοις καὶ λελυτρωμένοις.

11 *διὸ κυρίου ἀποκατασταθήσονται καὶ ἥξουσιν εἰς σιὼν μετ' εὐφροσύνης καὶ ἀγαλλιάματος αἰωνίου. ἐπὶ κεφαλῆς γὰρ αὐτῶν αἴνεσις & εὐφροσύνη καταλήψεται αὐτούς. ἀπέδρα ὀδύνη καὶ λύπη καὶ στεναγμός·

12 *ἐγώ εἰμι ἐγώ εἰμι αὐτὸς ὁ παρακαλῶν σε. γνῶθι τίς οὖσα ἵνα φοβηθῇς ἀπὸ ἀνθρώπου θνητοῦ, & ἀπὸ υἱοῦ ἀνθρώπου, οἳ ὡσεὶ χόρτος ἐξηράνθησαν.

13 *καὶ ἐπελάθου θεὸν τὸν ποιήσαντά σε, τὸν ποιήσαντα τὸν οὐρανόν, καὶ θεμελιώσαντα τὴν γῆν, καὶ φοβῇ πᾶσας τὰς ἡμέρας τὸ πρόσωπον τοῦ θυμοῦ τοῦ θλίβοντός σε, ὃν ἱρόπον ἐβουλεύσατο τοῦ ἀπολέσαι σέ. καὶ νῦν ποῦ ὁ θυμὸς τοῦ

14 θλίβοντός σε; *ἐν τῷ ζωζεσθαί σε οὐ σήσεται, οὐδὲ χρονιεῖ, καὶ οὐ διατρίψει εἰς διαφθορὰν καὶ οὐ μὴ ὑστερήσει ὁ ἄρτος αὐτοῦ· *ὅτι ἐγώ ὁ θεός σου ὁ ταράσσων

15 τὴν θάλασσαν, καὶ ἠχοῦν τὰ κύματα αὐτῆς, κύριος ὁ θεὸς
16 ⊕ σαβαὼθ ὄνομά μοι. *θήσω δὴ λόγους μου εἰς τὸ στόμα σου καὶ ὑπὸ τὴν σκιὰν χειρός μου σκεπάσω σε, ὃν τρόπον ἔστησα τὸν οὐρανόν, καὶ ἐθεμελίωσα τὴν γῆν. ⊕ ἐρεῖ σιών,

17 λαός μου εἶ σύ· *ἐξεγείρου ἐξεγείρου, σπάσῃ δι ἰερουσαλήμ, ἡ πίουσα ἐκ χειρὸς κυρίου τὸ ποτήριον τοῦ θυμοῦ αὐτοῦ. τὸ ποτήριον τῆς πλώσεως τὸν κόνδυ τοῦ θυμοῦ ἐξέπιες καὶ ἐξεκένωσας.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

*Leuate in cælum oculos vestros, & aspicite terram deorsum, quoniam cæli sicut fumus qui transit, sic pertransibunt, & terra sicut vestimentum quod veterascit; sic veterascet, & habitatores eius etiam ipsi similiter morientur: salus autem mea in æternum erit, & iustitia mea non deficiet. *Obedite verbo meo qui nostis veritatem; populo in cuius corde est doctrina Legis. ne timeatis ab opprobriis filiorum hominum, & à superbiis eorum ne conteramini. *Quoniam sicut vestimentum quod corroditur à tinea, & sicut lana quam apprehendit putredo: iustitia autem mea in æternum erit, & salus mea in generationem generationum. *Reuelare, reuelare, induere fortitudinem potentiæ à facie Domini: reuelare sicut in diebus antiquis, in generationibus quæ ab initio fuerunt. nonne propter te congregatio Israel contriti fortes, consumpsti Pharaonem & exercitum eius, qui erant fortes sicut draco? *Nonne propter te cœtus Israel arefeci mare, & aquas abyssi magni; posui in profundis maris viam vt transirent liberati? *Et qui redempti sunt à Domino, conuertentur de medio captiuitatis suæ, & ingredientur in Sion cum laude, & lætitia sempiterna erit eis, quæ nunquam cessabit: & nubes gloriæ erit obumbrans super capita eorũ, gaudium & lætitiam inuenient. & cessabit ab illis qui sunt de domo Israel, mœror & gemitus. *Ego, ego sum consolator vester: quem vos timetis hominem qui moritur, & filium hominis qui quasi fœnum reputatus est? *Et oblitus es cultus Domini qui fecit te, qui appendit cælos & fundauit terram: & timuisti semper tota die à facie furoris tribulantis, quando parabat disperdere. iam verò vbi est furor tribulãtis? *Citò reuelabitur vindicta, & nõ morientur iusti in corruptionẽ, nec deficient cibaria eorũ. *Ego autem sum Dñs Deus tuus, increpãs mare, & sonant fluctus eius: Dominus exercituũ nomen eius. *Et posui verba prophetię meę in ore Prophetarum: & in vmbra potẽtię meę protexi te, vt suscitatem populum de quo dictum est, Quòd multiplicarẽtur sicut stellæ cœli: & vt fundarẽ congregationem de qua dictũ est, Quòd multiplicaretur sicut pulvis terræ: & dicerem habitantibus in Sion, Populus meus estis vos. *Euehere, euehere, consurge Ierusalem, quæ suscepisti à facie Domini calicem furoris eius, phialam calicis maledictionis bibisti & detraxisti.

תרגום יונתן

6 זְקַפוּ לִשְׁמַיָּא עֵינֵיכוֹן וְאִסְתַּכְּלוּ בְּאַרְעָא מִלְּרַע אֲרֵי שְׁמַיָּא כְּתִנָּא דְּעִדּוֹן וְאַרְעָא כִּכְסוּתָא דִּבְלָיָא מִן תְּחִבְּלִי וְיַתְבַהָא אַף אִנּוּן כְּדֵין
מִיתִין תְּרֵקְנֵי לְעָלַם יְהֵא פּוּרְקָנִי וְצִדְקָתִי לָא תִּסְתָּאַב: 7 קַבְּלוּ לְמֵימְרִי יְדָעֵי קְשׁוֹטָא עַמָּא דְאוֹרַיְתָא בְּלִבְּהוֹן לָא תִּדְחֲלוּן כְּחִסְרֵי בְנֵי אֱנָשָׁא
וּמִתְּקָנֵיהוֹן לָא תִּתְבָּרְכוּן: 8 אֲרֵי כִּלְבוּשָׁא דְאָכֵל לֵהּ עָשָׁא וּכְעַמְרָא דְאָחֵד בֵּהּ רִיקְבָּא וְתֵבוּתִי לְעָלַם תְּהֵי וּפוּרְקָנִי לְדָרֵי דָרִין:
עוּרִי עוּרִי לִבְשִׁי תְקוֹף גְּבוּרְתָּא מִן קֳדָם יְיָ אִתְגְּלִי כְּיוֹמֵי קֶדֶם דָּרַיָּא דְּרֵישׁ דָּרִין הֲלָא אַתְּ הִיא דְּנַשְׁתְּ יַמָּא מֵי תְהוֹמָא רַבָּא שַׁוְיֵתִי עַמְּקֵי יַמָּא אוֹרַח
עַל־רֹאשָׁם שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּן נָסוּ יָגוֹן וְנָסוּ יְגוֹן וַאֲנָחָה: 12 אֲנָא אֲנָא הוּא מְנַחֲמְכוֹן מִכְּדֵין מִבְּיַת יִשְׂרָאֵל דְּוִינָא וְתִתְנַחֲמָא:
וְאִתְנַשֵּׁיתָא מִן קֳדָם יְיָ עָבְדָךְ דְּאִלְּמָלֵא דְיֵי דַּעֲבַדְתְּ דְּהֲלָא שְׁמַיָּא וְשַׁכְלֵל אַרְעָא וּדְחַלְתָּא תְּדִירָא כָּל יוֹמָא מִן
חֵמַת מְעִיקָא כְּמָה דְיֵי דַּעֲבַדְתְּ דְּהֲלָא אִתְּמְנַע מִנָּךְ וְאֵיכָא חֵמַת מְעִיקָא: 14 סוּחְיֵי פּוּרְעָנוּתָא לְאִתְגְּלָאָה וְלָא יְסוּחוּן צְרִיכָא לְהַבָּל וְלָא
וְנָגֵיד לְהוֹן דְּאַנְתּוּן עַמִּי אַתּוּן: 16 וְשַׁוְיֵתִי פִּתְגָמַי נְבוּאָתִי בְּפֻמָּךְ נְבִיאָא וְכִסִּיתָךְ בְּטֻלַּל נְבִיאָא וּכְטַלָּל
אִתְרָבָא אִתְרְבָא קוּמִי יְרוּשְׁלֵם דְּקַבֵּלְתְּ מִן קֳדָם יְיָ יַת כָּסָא דְּחֵמְתָּה יַת פִּילִי כָּסָא דְּלוּנְטָא שְׁתֵית אַעֲדֵיתְּ:

Universidad de Deusto
Biblioteca

יח אֵין־מְנַהֵל לָהּ מִכָּל־בָּנִים יָלָדָה וְאֵין מַחֲזִיק
בְּיָדָהּ מִכָּל־בָּנִים גִּדָּלָה׃
יט שְׁתַּיִם הֵנָּה קָרָאתַיִךְ מִי יָנוּד לָךְ הַשֹּׁד וְהַשֶּׁבֶר
וְהָרָעָב וְהַחֶרֶב מִי אֲנַחֲמֵךְ׃
כ בָּנַיִךְ עָלְפוּ שָׁכְבוּ בְרֹאשׁ כָּל־חוּצוֹת כְּתוֹא
מְכֻמָּר חֲמַת־יְהוָה גַּעֲרַת אֱלֹהָיִךְ׃
כא לָכֵן שִׁמְעִי־נָא זֹאת עֲנִיָּה וּשְׁכֻרַת וְלֹא מְיָיִן׃
כב כֹּה־אָמַר אֲדֹנַיִךְ יְהוָה וֵאלֹהַיִךְ יָרִיב עַמּוֹ הִנֵּה
לָקַחְתִּי מִיָּדֵךְ אֶת־כּוֹס הַתַּרְעֵלָה אֶת־קֻבַּעַת כּוֹס
חֲמָתִי לֹא־תוֹסִיפִי לִשְׁתּוֹתָהּ עוֹד׃
כג וְשַׂמְתִּיהָ בְיַד מוֹגַיִךְ אֲשֶׁר־אָמְרוּ לְנַפְשֵׁךְ שְׁחִי
וְנַעֲבֹרָה וַתָּשִׂימִי כָאָרֶץ גֵּוֵךְ וְכַחוּץ לָעֹבְרִים׃

נב

א עוּרִי עוּרִי לִבְשִׁי עֻזֵּךְ צִיּוֹן לִבְשִׁי בִגְדֵי תִפְאַרְתֵּךְ
יְרוּשָׁלַם עִיר הַקֹּדֶשׁ כִּי לֹא יוֹסִיף יָבֹא־בָךְ עוֹד עָרֵל
וְטָמֵא׃
ב הִתְנַעֲרִי מֵעָפָר קוּמִי שְׁבִי יְרוּשָׁלַם הִתְפַּתְּחִי
מוֹסְרֵי צַוָּארֵךְ שְׁבִיָּה בַּת־צִיּוֹן׃
ג כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה חִנָּם נִמְכַּרְתֶּם וְלֹא בְכֶסֶף
תִּגָּאֲלוּ׃
ד כִּי־כֹה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה מִצְרַיִם יָרַד־עַמִּי
בָרִאשֹׁנָה לָגוּר שָׁם וְאַשּׁוּר בָּאֶפֶס עֲשָׁקוֹ׃
ה וְעַתָּה מַה־לִּי־פֹה נְאֻם־יְהוָה כִּי־לֻקַּח עַמִּי חִנָּם
מֹשְׁלָיו יְהֵילִלוּ נְאֻם־יְהוָה וְתָמִיד כָּל־הַיּוֹם שְׁמִי
מְנֻאָץ׃
ו לָכֵן יֵדַע עַמִּי שְׁמִי לָכֵן בַּיּוֹם הַהוּא כִּי־אֲנִי־הוּא
הַמְדַבֵּר הִנֵּנִי׃
ז מַה־נָּאוֹו עַל־הֶהָרִים רַגְלֵי מְבַשֵּׂר מַשְׁמִיעַ
שָׁלוֹם מְבַשֵּׂר טוֹב מַשְׁמִיעַ יְשׁוּעָה אֹמֵר לְצִיּוֹן מָלַךְ
אֱלֹהָיִךְ׃

18 * Non eſt qui ſuſtéret eam ex omnibus
filiis quos genuit,& non eſt qui apprehen-
dat manum eius ex omnibus filiis quos e-
19 nutriuit. * Duo ſunt quæ occurrerunt ti-
bi. quis contriſtabitur ſuper te? vaſtitas,&
contritio,& fames & gladius. quis conſo-
20 labitur te? * Filij tui proiecti ſunt,dormie-
runt in capite omnium viarum ſicut oryx
illaqueatus: pleni indignatione Domini,
21 increpatione Dei tui. * Idcirco audi hæc
22 paupercula, & ebria non à vino. * Hæc di-
cit dominator tuus Dominus,& Deus tu*
qui pugnauit pro populo ſuo: Ecce tuli de
manu tua calicem ſoporis, fundum calicis
indignationis meæ. non addiicies vt bibas
23 illum vltrà. * Et ponam illum in ma-
nu eorum qui te humiliauerunt, & dixe-
runt animæ tuæ, Incuruare vt tranſeamus:
& poſuiſti vt terram corpus tuum,& quaſi
viam tranſeuntibus.

CAP. LII.

1 COnſurge, conſurge, induere fortitudi-
ne tua Sion. induere veſtimentis glo-
riæ tuę Hieruſalem ciuitas ſancti,quia non
adiiciet vltrà vt pertranſeat per te incircun-
2 ciſus & immundus. * Excutere de pul-
uere,conſurge,ſede Hieruſalem. ſolue vin-
3 cula colli tui captiua filia Sion: * Quia
hæc dicit Dominus: Gratis venundati e-
ſtis, & ſine argento redimemini.
4 * Quia hæc dicit Dominus Deus:In Æ-
gyptum deſcendit populus meus in prin-
cipio vt colonus eſſet ibi, & Aſſur abſque
5 vlla cauſa calumniatus eſt eum.
* Et nunc quid mihi eſt hic, dicit Do-
minus? quoniam ablatus eſt populus meus
gratis. Dominatores eius iniquè agunt, di-
cit Dominus, & iugiter tota die nomen
meum blaſphematur.
6 * Propter hoc ſciet populus meus no-
men meum in illa die,quia ego ipſe qui lo-
7 quebar,ecce adſum. * Quàm pulchri
ſuper montes pedes annunciantis & pre-
dicantis pacem, annunciátis bonum, præ-
dicantis ſalutem, dicentis Sion, Regnauit
Deus tuus!

18 * Et non erat conſolans te ex omnibus filiis
tuis quos genuiſti,& non erat apprehẽdens ma
num tuam, neq; ex omnibus filiis tuis quos ex-
19 altaſti. * Duo hæc contraria tibi, quis con-
triſtabitur? ruina & contritio, fames & gla-
dius quis conſolabitur te * filij tui indigentes,
20 dormientes in capite omnium viarum, ſicut
beta ſemicocta,pleni furoris Domini deficientes
21 à Domino Deo. * Propter hoc audi humi-
liata & ebria non à vino: * Sic dicit Do-
22 minus Deus,Deus iudicans populum ſuum: Ec-
ce tuli de manu tua calicem ruinæ,calicem furo-
ris mei, & non adijcies bibere illum vltrà:
23 * Et dabo eum in manus eorum qui iniquè
oppreſſerunt te,& humiliauerunt te,qui dixe-
runt animæ tuæ, Inclinare,vt tranſeamus. & ſ
poſuiſti æqualia terræ media tua foris tranſ-
euntibus.

CAP. LII.

1 EXurge, exurge Sion, induere fortitudinem
tuam Sion,& tu induere gloriam tuam Hie
ruſalem ciuitas ſancta: non vltrà adijciet vt
pertranſeat per te incircunciſus & immundus.
2 * Excute puluerem & ſurge, ſede Hieruſa-
lem, ſolue vinculum colli tui, captiua filia Sion.
3 * Quia hæc dicit Dominus: Gratis venun-
dati eſtis, & non cum argento redimemini.
4 * Quia ſic dicit Dominus Dominus Deus:
In Ægyptum deſcendit populus meus prius, vt
peregrinaretur ibi, & in Aſſyrios violenter
5 adducti ſunt.
* Et nunc quid erit hic? Hæc dicit Domi-
nus: Quia captus eſt populus meus gratis, ad-
miramini & vlulate. Hæc dicit Dominus: Pro-
pter vos ſemper nomen meum blaſphematur in
gentibus.
6 * Propter hoc ſciet populus meus nomen meũ
propter hoc in die illa, quia ego ſum ipſe qui lo-
quebar.
7 * Adſum ſicut hora ſuper montes, ſic pe-
des annunciantes auditum pacis, ſic euangeli-
zãtis bona, quia auditam faciam ſalutem tuam
dicens: Sion regnabit Deus tuus.

18 * καὶ οὐκ ἦν ὁ παρακαλῶν σε ἀπὸ πάντων τῶν τέκνων
ὧν ἔτεκες, & οὐκ ἦν ὁ ἀντιλαμβανόμενος τῆς χειρός
σου, ἀπὸ πάντων τῶν υἱῶν σου, ὧν ὕψωσας.
19 * δύο ταῦτά σοι ἀντικείμενά ἐστι, τίς συλλυπηθήσε-
ται; πῶμα καὶ σύντεμμα, λιμὸς καὶ μάχαιρα, τίς παρακα-
20 λέσει σε * οἱ υἱοί σου οἱ ἀπορεύμενοι, οἱ καθεύδοντες ἐπ'
ἄκρου πασῶν ἐξόδων, ὡς θὼς τὸν ἠμέφθον, οἱ πλήρεις
θυμοῦ κυρίου ἐκλελυμένοι ἀπὸ κυρίου τοῦ θεοῦ.
21 * διὰ τοῦτο ἄκουε ταπεινωμένη καὶ μεθύουσα οὐκ ἀ-
22 πὸ οἴνου·
* ὅτως λέγει κύριος ὁ θεός, ὁ θεὸς ὁ κρίνων τὸν λαὸν αὐ-
τοῦ, ἰδοὺ ἔλαβα ἐκ τῆς χειρός σου ποτήριον συμπώσεως, τὸν κόν-
δυ τοῦ θυμοῦ μου, οὐ προσθήσῃ πιεῖν αὐτὸ ἔτι·
23 καὶ δώσω αὐτὸ εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀλικησάντων σε, οἳ
τὴν ταπεινωσάτων σε, οἳ εἶπαν τῇ ψυχῇ σε, κύψον, ἵνα
παρέλθωμεν. οὐ ἔθηκας ὡσὰ τῇ γῇ τὰ μέσα σου ἔξω τοῖς
διαπορευομένοις.

ΝΒ.

1 * Ἐξεγείρου ἐξεγείρου σιών, ἐνδύσαι τὴν ἰσχύν σου
σιών, καὶ σὺ ἐνδύσαι τὴν δόξαν σου ἱερουσαλὴμ πόλις
ἡ ἁγία, ὅτι ἔτι προσθήσεταί σοι διελθεῖν διὰ σοῦ ἀπερίτμη-
τος καὶ ἀκάθαρτος.
2 * ἐκτίναξαι τὸν χοῦν καὶ ἀνάστηθι, κάθισον ἱερουσα-
λὴμ, ἔκδυσαι τὸν δεσμὸν τοῦ τραχήλου σου ἡ αἰχμάλω-
τος θυγάτηρ σιών.
3 * ὅτι τάδε λέγει κύριος, δωρεὰν ἐπράθητε καὶ οὐ μὴ
4 ἀργυρίῳ λυτρωθήσεσθε. * ὅτι οὕτως λέγει κύριος κύριος
ὁ θεός, εἰς αἴγυπτον κατέβη ὁ λαός μου τὸ πρότερον παροι-
κῆσαι ἐκεῖ, καὶ εἰς ἀσσυρίους βιαίως ἤχθησαν.
5 * καὶ νῦν τί ἔστιν ὧδε τάδε λέγει κύριος, ὅτι ἐλήφ-
θη ὁ λαός μου δωρεάν, θαυμάζετε & ὀλολύζετε. τάδε
λέγει κύριος, δι' ὑμᾶς διαπαντὸς τὸ ὄνομά μου βλασφη-
μεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσι.
6 * διὰ τοῦτο γνώσεται ὁ λαός μου τὸ ὄνομά μου διὰ τοῦτο
ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ὅτι ἐγώ εἰμι αὐτὸς ὁ λαλῶν.
7 * παρείμι ὡς ὥρα ἐπὶ τῶν ὀρέων, ὡς πόδες εὐαγγε-
λιζομένου ἀκοὴν εἰρήνης, ὡς εὐαγγελιζομένου ἀγαθά,
ὅτι ἀκουστὸν ποιήσω τὴν σωτηρίαν σου λέγων, σιὼν βα-
σιλεύσει ὁ θεός σου·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Non eſt qui conſoletur eam ex omnibus filiis quos peperit, neque eſt qui apprehendat manum eius ex omnibus filiis quos nutriuit.
"Duæ tribulationes venerunt ſuper te Ieruſalem,nõ potuiſti conſurgere.cùm irruerint ſuper te præda & contritio,& fames & gladius,
non erit qui conſoletur te. "Filij tui iacent conturbati, proiecti in capite omnium viarum quaſi lagunculæ confractæ, pleni furore à facie
Domini,& increpatione à facie Dei tui. "Propterea audi nunc tranſmigrans,quę inebriata es à tribulatione,& non à vino: "Hæc dicit
dominator tuus: Dominus Deus tuus factus eſt vindictam iudicij populi tui: Ecce ſuſcepi de manu tua calicem maledictionis, phialam
calicis furoris mei:non addes vt bibas eam amplius. "Et tradam eam in manu eorum qui te oppreſſerunt,qui dicebant animæ tuæ,Humi-
liare vt tranſeamus, & humiliaſti quaſi terram gloriam tuam, & facta es quaſi callis tranſeuntibus. CAP. LII.
Reuelate,reuelare, induere fortitudine tua Sion, induete veſtimentis gloriæ tuæ Ieruſalem ciuitas ſancta: quia non adiicient tranſire
vltrà per te incircunciſi & immundi. Excutere de puluere, conſurge, ſede ſuper ſolium gloriæ tuæ Ieruſalem ciuitas ſancta. Succi-
ſa ſunt vincula colli veſtri, captiua congregatio Sion. Quoniam hæc dicit Dominus: Gratis venundati eſtis, & abſque argento redime-
mini. Quia hæc dicit Dominus Deus: In Ægyptum deſcendit populus meus in principio, vt peregrinaretur ibi, & Aſſur temerè
violenter oppreſſit eum. Et nunc redemptus ſum eum, dicit Dominus, quia venundatus eſt populus meus gratis. populi qui domi-
nati ſunt eorum,ſeſe iactitant,dicit Dominus: & ſemper tota die prouocant eos propter cultum nominis mei. Propterea magnificabitur
nomen meum in populis. Ideò in tempore illo ſcietis, quoniam ego ſum qui loquebar, & Verbum meum in æternum permanet. Quàm
pulchri ſunt ſuper montes Iſrael terræ pedes euãgelizantis,audire facientis pacem;euangelizantis bonũ,& audire facientis ſalutem,dicentis
cœtui Sion: Reuelatum eſt regnum Dei tui.

תרגום יונתן.

יח לית דמנחם לה מכל בנין דילדת ולית דמחקף בידה מכל בנין דרבית׃
יט תרתין עקה אתו עלך ירושלם לא יכלת למקם כד ארגעיהון עלך בוא וחבלא וכפנא וחרבא לית דינחמיך׃
כ בנין יהון סתרעין דרכין ברוש כל שוקיא כסורקי מצדין מלן חפטא מן קדם ייי יקומופיתא מן קדם אלהיך׃
כא בכן שמעי כען דא מסכלתא דרגיזא מן עקא ולא מן חמר׃ כב כדין אמר רבונך ייי ואלהיך יתדין עמה הא
קבלת מן ידיך כעקא מסכלתא דרגיזא מן עקא ולא מן חמר׃ כג כדין אשית יתה בידא דמעיקיא יתך דאמרו
לנפשתיך שלטי כמא דגופיך שויתי כארעא וכאתרא דמעברין עלוהי׃

נב

א אתערי אתערי לבשי עוזך ציון לבשי לבושי תפארתך ירושלם קרתא דקודשא ארי לא יוסיפון ויעדון בוך עוד ערלין וסמאין׃
ב אתפנקי מעפרא קומי יתבי ירושלם אתפתחי מחבלי קרטיא דצוארכון שביתה בת ציון׃ ג ארי כדין אמר
ייי חנם זבנתון ולא בכספא תתפרקון׃ ד ארי כדין אמר ייי אלהים למצראי נחת עמי בקדמיתא למיתב תמן ואתחרבא בלמא אנסה
ו בכן ידע עמי שמי בכן ביומא ההיא חדעון ארי אנא הוא דממללת הא אנא׃ ז מה יאין על טורי ארעא
דשפר לכנשתא דישראל מלכותה דאלהך׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

8 * קוֹל צֹפַיִךְ נָשְׂאוּ קוֹל יַחְדָּו יְרַנֵּנוּ כִּי עַיִן בָּעַיִן
יִרְאוּ בְּשׁוּב יְהוָה צִיּוֹן׃
9 * פִּצְחוּ רַנְּנוּ יַחְדָּו חָרְבוֹת יְרוּשָׁלִָם כִּי־נִחַם
יְהוָה עַמּוֹ גָּאַל יְרוּשָׁלִָם׃
10 * חָשַׂף יְהוָה אֶת־זְרוֹעַ קָדְשׁוֹ לְעֵינֵי כָל־הַגּוֹיִם
וְרָאוּ כָל־אַפְסֵי־אָרֶץ אֵת יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ׃
11 * סוּרוּ סוּרוּ צְאוּ מִשָּׁם טָמֵא אַל־תִּנְעוּ צְאוּ מִתּוֹכָהּ
הִבָּרוּ נֹשְׂאֵי כְלֵי יְהוָה׃
12 * כִּי לֹא בְחִפָּזוֹן תֵּצֵאוּ וּבִמְנוּסָה לֹא תֵלֵכוּן
כִּי־הֹלֵךְ לִפְנֵיכֶם יְהוָה וּמְאַסִּפְכֶם אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל׃
13 * הִנֵּה יַשְׂכִּיל עַבְדִּי יָרוּם וְנִשָּׂא וְגָבַהּ מְאֹד׃
14 * כַּאֲשֶׁר שָׁמְמוּ עָלֶיךָ רַבִּים כֵּן־מִשְׁחַת מֵאִישׁ
מַרְאֵהוּ וְתֹאָרוֹ מִבְּנֵי אָדָם׃
15 * כֵּן יַזֶּה גּוֹיִם רַבִּים עָלָיו יִקְפְּצוּ מְלָכִים
פִּיהֶם כִּי אֲשֶׁר לֹא־סֻפַּר לָהֶם רָאוּ וַאֲשֶׁר
לֹא־שָׁמְעוּ הִתְבּוֹנָנוּ׃

נג

1 * מִי הֶאֱמִין לִשְׁמֻעָתֵנוּ וּזְרוֹעַ יְהוָה עַל־מִי
נִגְלָתָה׃
2 * וַיַּעַל כְּיוֹנֵק לְפָנָיו וְכַשֹּׁרֶשׁ מֵאֶרֶץ צִיָּה לֹא־תֹאַר
לוֹ וְלֹא הָדָר וְנִרְאֵהוּ וְלֹא־מַרְאֶה וְנֶחְמְדֵהוּ׃
3 * נִבְזֶה וַחֲדַל אִישִׁים אִישׁ מַכְאֹבוֹת וִידוּעַ חֹלִי
וּכְמַסְתֵּר פָּנִים מִמֶּנּוּ נִבְזֶה וְלֹא חֲשַׁבְנֻהוּ׃
4 * אָכֵן חֳלָיֵנוּ הוּא נָשָׂא וּמַכְאֹבֵינוּ · סְבָלָם
וַאֲנַחְנוּ חֲשַׁבְנֻהוּ נָגוּעַ מֻכֵּה אֱלֹהִים וּמְעֻנֶּה׃
5 * וְהוּא מְחֹלָל מִפְּשָׁעֵינוּ מְדֻכָּא מֵעֲוֹנֹתֵינוּ מוּסַר
שְׁלוֹמֵנוּ עָלָיו וּבַחֲבֻרָתוֹ נִרְפָּא־לָנוּ׃
6 * כֻּלָּנוּ כַצֹּאן תָּעִינוּ אִישׁ לְדַרְכּוֹ פָנִינוּ וַיהוָה
הִפְגִּיעַ בּוֹ אֶת־עֲוֹן כֻּלָּנוּ׃

8 * Vox speculatorum tuorum. Leuauerunt vocem, simul laudabunt; quia oculo
C ad oculum videbunt cùm conuerterit Do-
9 minus Sion. * Gaudete & laudate simul deserta Hierusalem, quia misertus
est Dominus populum suum, redemit Hie-
10 rusalem. * Parauit Dominus brachium sanctum suum in oculis omnium gẽtium, & videbunt omnes fines terræ salutare Dei
11 nostri. * Recedite, recedite, exite inde, pollutum nolite tangere. Exite de medio eius, mundamini qui fertis vasa Domini.
12 * Quoniam non in tumultu exibitis, D nec in fuga properabitis. præcedet enim vos Dominus, & congregabit vos Deus
13 Israel. * Ecce intelliget seruus meus, exaltabitur & eleuabitur, & sublimis erit valdè.
14 * Sicut obstupuerunt super te multi, inglorius erit inter viros aspectus eius, & forma eius inter filios hominum.
15 * Iste asperget gẽtes multas, super ipsum continebunt reges os suum. quia quibus non est narratum de eo, viderunt, & quæ non audierunt, contemplati sunt.

CAP. LIII.

1 QVis credidit auditui nostro? & brachium A Domini cui reuelatum est?
2 * Et ascendet sicut virgultum coram eo, & sicut radix de terra sitienti. Non est speries ei neque decor. & vidimus eum, & non erat aspectus, & desideratiuimus eum.
3 * Despectum & nouissimum virorum, virum dolorum & scientem infirmitatem. & quasi absconditus vultus eius & despectus, vnde nec reputauimus eum.
4 * Verè languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portauit. & nos putauimus eum quasi leprosum, & percussum
B à Deo & humiliatum.
5 * Ipse autem vulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra. Disciplina pacis nostræ super eum, & liuore eius sanati sumus.
6 * Omnes nos quasi oues errauimus, vnusquisq; in viam suam declinauit, & posuit Dñs in eo iniquitatem omniũ nostrũ.

* Vox custodientium te exaltata est, & voce simul letabuntur: quia oculi ad oculos videbũt, quando misertus fuerit Dominus Sion.
* Erumpant letitiam simul deserta Hierusalem, quia misertus est Dominus eius, & eruit Hierusalem. * Reuelabit Dominus brachium sanctum suum in conspectu cunctarum gentium, & videbunt omnes fines terræ salutare quod à Deo nostro.
* Recedite recedite, egredimini indè, & immundum ne tangite: exite de medio eius, separamini, portantes vasa Domini:
* Quia non cum tumultu exibitis, neq; cum fuga ibitis; præcedet enim prior vos Dominus, & congregans vos Deus Israel.
* Ecce intelliget puer meus & exaltabitur, & gloriabitur, & sublimis erit valdè.
* Quemadmodum stupebunt super te multi. sic ingloria erit ab hominibus species tua, et gloria tua à filiis hominum.
* Sic mirabuntur gentes multæ super eum, & continebunt reges os suum. quia quibus non est annunciatum de eis videbunt, & qui non audierunt intelligent.

CAP. LIII.

DOmine quis credidit auditui nostro? & brachium Domini cui reuelatum est?
* Annunciauimus quasi puer in conspectu eius, sicut radix in terra sitiente non est species ei neque gloria. & vidimus eum, & non habebat speciem neque decorem:
* Sed species eius inhonorata & deficiens præter filios hominum, homo in plaga existens, & sciens ferre infirmitatem, quia auersa est facies eius, despecta est & non est reputata.
* Ipse peccata nostra portat, & pro nobis dolet, & nos putauimus esse eum in dolore, & in plaga à Deo, & in afflictione.
* Ipse autem vulneratus est propter peccata nostra, & infirmatus est propter iniquitates nostras: disciplina pacis nobis super eum. luore eius nos sanati sumus. * Omnes quasi oues errauimus. homo via sua errauit, & Dominus tradidit eum iniquitatibus nostris.

8 * φωνὴ τῶν φυλαττόντων σε ὑψώθη, καὶ τῇ φωνῇ ἅμα δοξασθήσονται), ὅτι ὀφθαλμοὶ πρὸς ὀφθαλμοὺς ὄψονται), ἡνίκα ἂν ἐλεήσῃ κύριος τὸν σιών.
9 * ῥηξάτω δόξασιν ἅμα τὰ ἔρημα ἱερουσαλήμ, ὅτι ἠλέησε κύριος αὐτὸν, καὶ ἐρρύσατο ἱερουσαλήμ.
10 * ἀποκαλύψει κύριος τὸν βραχίονα τὸν ἅγιον αὐτοῦ ἐνώπιον πάντων τῶν ἐθνῶν, καὶ ὄψονται) πανταχοῦ ἄκρα τῆς γῆς τὸν σωτηρίον τὸν παρὰ τοῦ θεοῦ ἡμῶν.
11 * ἀπόστητε ἀπόστητε, ἐξέλθετε ἐκεῖθεν, καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἅψησθε, ἐξέλθετε ἐκ μέσου αὐτοῦ, ἀφορισθῆτε οἱ φέροντες τὰ σκεύη τοῦ κυρίου·
12 * ὅτι οὐ μὴ ταραχῆς ἐξέλθητε, οὐδὲ φυγῇ πορεύεσθε, προπορεύσεται) γὰρ προτερος ὑμῶν κύριος, καὶ ἐπισωρεύσει ὑμᾶς ὁ θεὸς ισραήλ.
13 * ἰδοὺ συνήσει ὁ παῖς μου καὶ ὑψωθήσεται καὶ δοξασθήσεται), καὶ μετεωρισθήσεται) σφόδρα,
14 * ὃν τρόπον ἐκστήσονται) ἐπὶ σὲ πολλοί. οὕτως ἀδοξήσει ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τὸ εἶδός σου, καὶ ἡ δόξα σου ἀπὸ υἱῶν ἀνθρώπων.
15 * ἔτω θαυμάσονται) ἔθνη πολλὰ ἐπ' αὐτῷ, καὶ συνάξουσι βασιλεῖς τὸ στόμα αὐτῶν. ὅτι οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτῶν ὄψονται, καὶ οἱ οὐκ ἀκηκόασι συνήσουσιν.

νγ'.

1 * Κύριε τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν, καὶ ὁ βραχίων κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη;
2 * ἀνηγείλαμεν ὡς παιδίον ἐναντίον αὐτοῦ, ὡς ῥίζα ἐν γῇ διψώσῃ· οὐκ ἔστιν εἶδος αὐτῷ οὐδὲ δόξα. καὶ ἴδομεν αὐτὸν, καὶ οὐκ εἶχεν εἶδος οὐδὲ κάλλος * ἀλλὰ τὸ εἶδος αὐτοῦ ἄτιμον καὶ ἐκλεῖπον παρὰ υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων, ἄνθρωπος ἐν πληγῇ ὢν καὶ εἰδὼς φέρειν μαλακίαν, ὅτι ἀπέστραπται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ἠτιμάσθη καὶ οὐκ ἐλογίσθη.
4 * οὗτος τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν φέρει, καὶ περὶ ἡμῶν ὀδυνᾶται· καὶ ἡμεῖς ἐλογισάμεθα αὐτὸν εἶναι ἐν πόνῳ καὶ ἐν
5 πληγῇ καὶ ἐν κακώσει. * αὐτὸς δὲ ἐτραυματίσθη διὰτὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ πεμαλάκισται διὰτὰς ἀνομίας ἡμῶν, παιδεία εἰρήνης ἡμῶν ἐπ' αὐτὸν· τῷ μώλωπι αὐτοῦ ἡμεῖς ἰάθημεν. * πάντες ὡς πρόβατα ἐπλανήθημεν. ἄνθρωπος τῇ ὁδῷ αὐτοῦ ἐπλανήθη, καὶ κύριος παρέδωκεν αὐτὸν ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

'Vox gubernatorum tuorum, qui eleuauerunt vocem suam simul laudantes: quoniam oculis suis videbunt magnalia quę faciet Dñs, cum reduxerit maiestatem suam in Sion. 'Gaudete, laudate simul, deserta Ierusalem, quoniã consolaturus est Dñs populum suum, & redemturus Ierusalem. '"Reuelauit Dñs brachium sanctum suum in oculis omnium populorum, & videbunt omnes qui in extremis terræ sunt, salutare Dei nostri. '"Separamini, separamini, exite indè, immundũ ne tangatis: egredimini de medio eius, electi estote, portãtes vasa domus sanctuarij Dominit. '"Quoniam non in conturbatione exibitis de medio populorum, neque in fuga deducemini in terrã vestrã, quoniã ductor erit Dominus ante vos, & congregaturus est captiuitatem vestram Deus Israel. '"Ecce prosperabit seruus meus Christus: exaltabitur & eleuabitur, & confortabitur nimis. '"Sicut sperauerunt eum domus Israel diebus multis, qui erat pauper inter populos: vidisti eorum & splendor eorum à filiis hominum. '"Sic disperget populos multos, super eum conticescent reges, admouebunt manus suas super os suum, quia quod non narrauerunt eis, viderunt, & quod non audierunt, contemplati sunt. CAP. LIII.

QVis credidit huic nuncio nostro? & fortitudo brachij potentię Dñi huius cui reuelata est? 'Et magnificabitur iustus corã eo sicut surculis qui florent, & sicut arbor quæ mittit radices suas iuxta torrentes aquarum: sic multiplicabitur gens sancta, in terra quę indigebat eo. Non erit aspectus eius sicut aspectus communis, nec timor eius sicut timor idiotæ, sed erit decor eius, decor sanctitatis omni qui viderit eum, & contemplatus fuerit eum. 'Erit quidem contemptus, verùm auferet gloriam omniũ regum: erunt infirmi & dolentes quasi vir doloribus & infirmitatibus expositus. Et cùm subtrahebat vultum maiestatis à nobis, eramus despecti & in nihilum reputati. 'Propterea ipse deprecabitur pro peccatis nostris, & delicta nostra propter eum dimittentur: & nos reputati sumus vulnerati, percussi à facie Domini, & afflicti. 'Et ipse ædificabit domum sanctuarij nostri, quod violatum est propter peccata nostra, & traditũ est propter iniquitates nostras. Et in doctrina eius multiplicabitur pax super nos. & cùm obedierimus verbis eius, dimittentur nobis peccata nostra. 'Omnes nos quasi oues disperſi sumus, vnusquisque versus viam suam migrauimus. & à facie Domini voluntas fuit, vt dimitteret peccata nostra propter eum.

תרגום יונתן

Universidad de Deusto
Biblioteca

נִגַּשׂ וְהוּא נֶעֱנֶה וְלֹא יִפְתַּח־פִּיו כַּשֶּׂה לַטֶּבַח 7
יוּבַל וְכָרָחֵל לִפְנֵי גֹזְזֶיהָ נֶאלָמָה וְלֹא יִפְתַּח פִּיו׃
מֵעֹצֶר וּמִמִּשְׁפָּט לֻקָּח וְאֶת־דּוֹרוֹ מִי יְשׂוֹחֵחַ כִּי 8
נִגְזַר מֵאֶרֶץ חַיִּים מִפֶּשַׁע עַמִּי נֶגַע לָמוֹ׃
וַיִּתֵּן אֶת־רְשָׁעִים קִבְרוֹ וְאֶת־עָשִׁיר בְּמֹתָיו עַל 9
לֹא־חָמָס עָשָׂה וְלֹא מִרְמָה בְּפִיו׃
וַיהוָה חָפֵץ דַּכְּאוֹ הֶחֱלִי אִם־תָּשִׂים אָשָׁם 10
נַפְשׁוֹ יִרְאֶה זֶרַע יַאֲרִיךְ יָמִים וְחֵפֶץ יְהוָה בְּיָדוֹ
יִצְלָח׃
מֵעֲמַל נַפְשׁוֹ יִרְאֶה יִשְׂבָּע בְּדַעְתּוֹ יַצְדִּיק צַדִּיק 11
עַבְדִּי לָרַבִּים וַעֲוֹנֹתָם הוּא יִסְבֹּל׃
לָכֵן אֲחַלֵּק־לוֹ בָרַבִּים וְאֶת־עֲצוּמִים יְחַלֵּק 12
שָׁלָל תַּחַת אֲשֶׁר הֶעֱרָה לַמָּוֶת נַפְשׁוֹ וְאֶת־
פֹּשְׁעִים נִמְנָה וְהוּא חֵטְא־רַבִּים נָשָׂא
וְלַפֹּשְׁעִים יַפְגִּיעַ׃

נר

רָנִּי עֲקָרָה לֹא יָלָדָה פִּצְחִי רִנָּה וְצַהֲלִי לֹא 1
חָלָה כִּי־רַבִּים בְּנֵי־שׁוֹמֵמָה מִבְּנֵי בְעוּלָה אָמַר
יְהוָה׃
הַרְחִיבִי מְקוֹם אָהֳלֵךְ וִירִיעוֹת מִשְׁכְּנוֹתַיִךְ יַטּוּ 2
אַל־תַּחְשָׂכִי הַאֲרִיכִי מֵיתָרַיִךְ וִיתֵדֹתַיִךְ חַזֵּקִי׃
כִּי־יָמִין וּשְׂמֹאול תִּפְרֹצִי וְזַרְעֵךְ גּוֹיִם יִירָשׁוּ וְעָרִים 3
נְשַׁמּוֹת יוֹשִׁיבוּ׃
אַל־תִּירְאִי כִּי לֹא תֵבוֹשִׁי וְאַל־תִּכָּלְמִי כִּי לֹא 4
תַחְפִּירִי כִּי בֹשֶׁת עֲלוּמַיִךְ תִּשְׁכָּחִי וְחֶרְפַּת
אַלְמְנוּתַיִךְ לֹא תִזְכְּרִי־עוֹד׃
כִּי בֹעֲלַיִךְ עֹשַׂיִךְ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ וְגֹאֲלֵךְ 5
קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל אֱלֹהֵי כָל־הָאָרֶץ יִקָּרֵא׃
כִּי כְּאִשָּׁה עְזוּבָה וַעֲצוּבַת רוּחַ קְרָאָךְ יְהוָה 6
וְאֵשֶׁת נְעוּרִים כִּי תִמָּאֵס אָמַר אֱלֹהָיִךְ׃

ESAIAS. Translat. B. Hieronymi.

Oblatus est quia ipse voluit, & nó aperuit os suum. Sicut ouis ad occisionem ducetur, & quasi agnus coram tondente se obmutescet, & non aperiet os suum. De angustia & de iudicio sublatus est. generationem eius quis enarrabit? quia abscissus est de terra viuentium. propter scelus populi mei percussi eum. Et dabit impios pro sepultura, & diuitem pro morte sua, eo quòd iniquitatem non fecerit, neque dolus fuerit in ore eius. & Dominus voluit conterere eum in infirmitate. Si posuerit pro peccato animam suam, videbit semen longeuum, & voluntas Domini in manu eius dirigetur. Pro eo quòd laborauit anima eius, videbit & saturabitur: scientia sua iustificabit ipse iustus seruos meos multos, & iniquitates eorum ipse portabit. Ideò dispartiam ei plurimos, & fortiũ diuidet spolia, pro eo quòd tradidit in mortem animã suam, & cum sceleratis reputatus est. Et ipse peccata multorum tulit, & pro transgressoribus rogauit.

CAP. LIIII.

LAuda sterilis quæ non paris, decanta laudem & hinni, quæ non pariebas, quoniam multi filij desertæ magis quàm eius quæ habebat virum, dicit Dominus.
Dilata locum tentorij tui, & pelles tabernaculorum tuorum extende, ne parcas, longos fac funiculos tuos, & clauos tuos consolida. Ad dexteram enim & ad læuam penetrabis, & semen tuum gentes hæreditabit, & ciuitates desertas inhabitabit. Noli timere, quia non confunderis neq; erubescas. Non enim erubescet, quia confusionis adolescẽtiæ tuæ obliuiscaris, & opprobrij viduitatis tuæ non recordaberis amplius.
Quia dominabitur tui qui fecit te Dominus exercituum nomen eius, & redemptor tuus sanctus Israel, Deus omnis terræ vocabitur. Quia vt mulierem derelictam & mœrentem spiritu vocauit te Dominus, & vxorem ab adolescẽtia abiectam, dixit Deus tuus.

Et ipse propter afflictionem non aperuit os suum: sicut ouis ad occisionem ductus est, et quasi agnus coram tondente mutus, sic non aperuit os suum. In humilitate iudicium eius sublatum est. generationem eius quis enarrabit? quia tollitur de terra vita eius. ab iniquitatibus populi mei ductus est ad mortem:
Et dabo impios pro sepultura eius, & diuites pro morte eius. quia iniquitatem non fecit, neque dolus in ore eius. Et Dominus vult mundare eum à plaga. Si dederitis pro peccato animam vestram, videbit semen longæuum. Et vult Dominus in manu eius auferre dolorem animæ eius, ostendere ei lucem & formare intelligentia, iustificare iustum bene seruientem multis, & peccata eorum ipse portabit.
Propter hoc ipse possidebit multos, & fortium diuidet spolia, pro eo quòd tradita est in mortem anima eius. & inter iniquos reputatus est, & ipse peccata multorum tulit, & propter iniquitates eorum traditus est.

CAP. LIIII.

LÆtare sterilis quæ non paris; erumpe & clama quæ non parturis, quia multi filij desertæ magis quàm habentis virum. Dixit enim Dominus:
Dilata locum tentorij tui, & pelles tabernaculorum tuorum fige, ne parcas. protende funiculos tuos & clauos conforta:
Adhuc in dextris & sinistris dilata. & semen tuum gentes possidebit, & ciuitates desertas habitare facies.
Ne timeas, quia confusa es; neque confundaris, quia exprobratum tibi est, quia confusionis æternæ obliuiscẽris, & opprobrij viduitatis tuæ non recordaberis amplius.
Quia Dominus faciens te, Dominus sabaoth nomen ei: et qui eruit te, ipse Deus Israel, Deus omnis terræ vocabitur.
Non vt mulierem derelictam & pusillanimem vocauit te Dominus, non vt mulierem quæ ab adolescentia odiosa est, dixit Deus tuus.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

Deprecatus est, ipse exauditus est, & antequàm aperiret os suum acceptus est. Robustos populorum quasi agnum ad victimã traden, & sicut ouem quæ tacet coram tondente se, & non erit qui aperiat os suum in cõspectu eius, & loquatur verbum. Ex infirmitatibus & vltione congregabit captiuitatẽ nostrã: & mirabilia quę fient nobis in diebus eius quis poterit enarrare? quia auferet dominiũ populorũ de terra Israel: peccata quę peccauerunt populus meus, vsq; ad eum peruenient. Et tradet impios in gehennam, & diuites subſtãtis qui vim attulerunt morte exitiosa, vt non permaneant facientes peccatum, neque loquantur dolum in ore suo. A facie Domini voluntas fuit, vt confiteret & mundaret residuum populi sui, vt purificaret à peccatis animas eorum. videbunt regnum Christi sui, multiplicabunt filios & filias, prolongabuntur dies eorum: & facientes legem Domini, in voluntate eius dirigentur. A subiectione populorum liberabit animas eorũ, videbũt vltionẽ de inimicis suis, saturabuntur præda regum eorũ. In sapiẽtia sua iustificabit iustos, vt subiiciat multos Legi: & pro peccatis eorũ ipse deprecabitur. Ideò diuidet sibi prædã populorũ multorũ, & diuitias ciuitatũ fortiũ: diuidet spolia, eò q̃ tradidit morti animã suã, & transgressores subiecit Legi: & ipse pro peccatis multorũ deprecabitur, & transgressoribus dimittetur propter eum. CAP. LIIII.

LAuda Ierusalem, quę eras quasi mulier sterilis quę non peperit: exulta in laude, & gaude quę eras quasi mulier quę non concepit. quoniam plures futuri sunt filij Ierusalem desertę, quàm filij vrbis habitabilis, dicit Dñs. Dilata locum domus habitationis tuę, & à ciuitatibus terrę tuę ne habitatores arceas: multiplica populum castrorum tuorum, & principes tuos corrobora. Quoniam ad Austrum & ad Aquilonẽ confortaberis, & filij tui populos hæreditabũt, & ciuitates quæ desertæ sunt habitabiles reddẽt. Ne timeas, quia nõ cõfunderis; neque erubescas, quoniam non te pudebit: quia confusionis adolescentiæ tuæ obliuiscẽris, & opprobrii viduitatis tuę non recordaberis amplius. Quia dominator tuus qui fecit te, Dominus exercituũ nomen eius, & redemptor tuus sanctus Israel, Deus omnis terrę vocabitur. Quoniam sicut mulierem derelictam & mœstam animo vocauit te maiestas Domini, & sicut mulierem quæ abiecta est ab adolescentia, dicit Deus tuus.

Universidad de Deusto Biblioteca

7 ׃ בְּרֶגַע קָטֹן עֲזַבְתִּיךְ וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֲקַבְּצֵךְ׃
8 ׃ בְּשֶׁצֶף קֶצֶף הִסְתַּרְתִּי פָנַי רֶגַע מִמֵּךְ וּבְחֶסֶד עוֹלָם
רִחַמְתִּיךְ אָמַר גֹּאֲלֵךְ יְהוָה׃
9 ׃ כִּי־מֵי נֹחַ זֹאת לִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מֵעֲבֹר מֵי־נֹחַ
עוֹד עַל־הָאָרֶץ כֵּן נִשְׁבַּעְתִּי מִקְּצֹף עָלַיִךְ וּמִגְּעָר־
בָּךְ׃
10 ׃ כִּי הֶהָרִים יָמוּשׁוּ וְהַגְּבָעוֹת תְּמוּטֶינָה וְחַסְדִּי
מֵאִתֵּךְ לֹא־יָמוּשׁ וּבְרִית שְׁלוֹמִי לֹא תָמוּט אָמַר
מְרַחֲמֵךְ יְהוָה׃
11 ׃ עֲנִיָּה סֹעֲרָה לֹא נֻחָמָה הִנֵּה אָנֹכִי מַרְבִּיץ בַּפּוּךְ
אֲבָנַיִךְ וִיסַדְתִּיךְ בַּסַּפִּירִים׃
12 ׃ וְשַׂמְתִּי כַּדְכֹד שִׁמְשֹׁתַיִךְ וּשְׁעָרַיִךְ לְאַבְנֵי אֶקְדָּח
וְכָל־גְּבוּלֵךְ לְאַבְנֵי־חֵפֶץ׃
13 ׃ וְכָל־בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי יְהוָה וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ׃
14 ׃ בִּצְדָקָה תִּכּוֹנָנִי רַחֲקִי מֵעֹשֶׁק כִּי־לֹא תִירָאִי
וּמִמְּחִתָּה כִּי לֹא־תִקְרַב אֵלָיִךְ׃
15 ׃ הֵן גּוֹר יָגוּר אֶפֶס מֵאוֹתִי מִי־גָר אִתָּךְ עָלַיִךְ
יִפּוֹל׃
16 ׃ הֵן אָנֹכִי בָּרָאתִי חָרָשׁ נֹפֵחַ בְּאֵשׁ פֶּחָם וּמוֹצִיא
כְלִי לְמַעֲשֵׂהוּ וְאָנֹכִי בָּרָאתִי מַשְׁחִית לְחַבֵּל׃
17 ׃ כָּל־כְּלִי יוּצַר עָלַיִךְ לֹא יִצְלָח וְכָל־לָשׁוֹן תָּקוּם־
אִתָּךְ לַמִּשְׁפָּט תַּרְשִׁיעִי זֹאת נַחֲלַת עַבְדֵי יְהוָה
וְצִדְקָתָם מֵאִתִּי נְאֻם־יְהוָה׃

נה

1 ׃ הוֹי כָּל־צָמֵא לְכוּ לַמַּיִם וַאֲשֶׁר אֵין־לוֹ כָּסֶף לְכוּ
שִׁבְרוּ וֶאֱכֹלוּ וּלְכוּ שִׁבְרוּ בְּלוֹא־כֶסֶף וּבְלוֹא מְחִיר
יַיִן וְחָלָב׃
2 ׃ לָמָּה תִשְׁקְלוּ־כֶסֶף בְּלוֹא־לֶחֶם וִיגִיעֲכֶם בְּלוֹא
לְשָׂבְעָה שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ אֵלַי וְאִכְלוּ־טוֹב וְתִתְעַנַּג
בַּדֶּשֶׁן נַפְשְׁכֶם׃

7 * Ad punctum in modico dereliqui te,
& in miserationibus magnis congregabo
8 te. * In momento indignationis abscon-
C di faciem meam parumper à te,& in mise-
ricordia sempiterna misertus sum tui. Di-
xit redemptor tuus Dominus.
9 * Sicut in diebus Noe istud mihi est:cui
iuraui ne inducerem aquas Noe vltrà su-
pra terram, sic iuraui vt non irascar tibi,&
non increpem te.
10 * Montes enim commouebuntur, &
colles contremiscent. misericordia autem
mea non recedet à te, & fœdus pacis meæ
non mouebitur: dixit miserator tuus Dñs.
11 * Paupercula tempestate conuulsa ab-
que vlla consolatione, ecce ego sternam
per ordinem lapides tuos,& fundabo te in
sapphiris.
12 * Et ponam iaspidē propugnacula tua,
D & portas tuas in lapides sculptos,& omnes
terminos tuos in lapides desiderabiles.
13 * Vniuersos filios tuos doctos à Domi-
no, & multitudinem pacis filiis tuis,
14 * & in iustitia fundaberis. recede procul
à calumnia,quia non timebis; & à pauore,
quia non appropinquabit tibi.
15 * Ecce accola veniet,qui non erat mecū,
aduena quondam tuus adiungetur tibi.
16 * Ecce ego creaui fabrum sufflantem in
igne prunas, & proferentem vas in opus
suum, & ego creaui interfectorem ad di-
17 perdendum. * Omne vas quod fictum
est,contra te non dirigetur,& omnem lin-
guam resistentem tibi,in iudicio condem-
nabis.Hæc est hæreditas seruorum Dñi, &
iustitia eorum apud me, dicit Dominus.

CAP. LV.

1 A OMnes sitientes venite ad aquas, & qui
nō habetis argentum,properate, emi-
te & comedite.Venite, emite absq; argen-
to & absq; vlla cōmutatione vinum & lac.
2 * Quare appenditis argentum non in pani-
bus,& laborem vestrum non in saturitate?
audite audientes me & comedite bonū, &
delectabitur in crassitudine anima vestra.

* *Tempore modico reliqui te, & cum miseri-* 7
cordia magna miserebor tui. * *In furore* 8
paruo auerti faciem meam à te, & in misericor-
dia sempiterna miserebor tui, dixit qui eruit te
Dominus:
* *Ab aqua quæ in tempore Noe, hoc mihi e-* 9
rit: sicut iuraui ei in tempore illo terræ, non ira-
tum iri super te vltrà, neque in comminatio-
ne tua * *montes translaturum esse: ne-* 10
que colles tui transferentur. sic neque quæ à me
tibi misericordia deficiet, neque testamentum
pacis meæ auferetur. Dixit enim propicius tibi
Dominus, * *Humilis & instabilis non consolata* 11
es. Ecce ego præparo tibi carbunculum lapidem
tuum, & fundamenta tua sapphirum:
* *Et ponam propugnacula tua iaspidem, &* 12
portas tuas lapides crystalli, & muros tuos la-
pides electos:
* *Et omnes filios tuos discipulos Dei, et mul-* 13
ta pax filiis tuis, * *& in iustitia ædificaberis:* 14
recede ab iniquo, & non timebis, & tremor
non appropinquabit tibi.
* *Ecce proselyti accedent tibi per me, & co-* 15
loni erunt tui, & ad te confugient.
* *Ecce ego creaui te, non vt ærarius suf-* 16
flans in igne prunas, & proferens vas in o-
pus. ego autem creaui te. non in perditionem
interficere
* *Omne vas factum contra te, non prospe-* 17
rabitur, & omnis vox surget contra te in iu-
dicium, omnes eos vinces, at obnoxij tui e-
runt in ea. est hæreditas seruientibus Domino,
& vos eritis mihi iusti, dicit Dominus.

CAP. LV.

VÆ qui sititis, ite ad aquam: & quotquot 1
non habetis argentum, euntes emite, & co-
medite, & ambulate, & emite absque argen-
to & precio vinum & adipem.
* *Quare emitis argento non in panibus, &* 2
laborem vestrum non in saturitatem? Audite
me, & comedetis bona, & delectabitur in bo-
nis anima vestra;

7 * χρόνον μικρὸν κατέλιπόν σε, καὶ μετ' ἐλέους μεγά-
8 λου ἐλεήσω σε. * ἐν θυμῷ μικρῷ ἀπέστρεψα τὸ
πρόσωπόν μου ἀπὸ σοῦ, καὶ ἐν ἐλέει αἰωνίῳ ἐλεήσω σε, εἶ-
πεν ὁ ῥυσάμενός σε κύριος.
9 * ἀπὸ τοῦ ὕδατος τοῦ ἐπὶ νῶε τοῦτό μοι ἐστί. καθότι
ὤμοσα αὐτῷ ἐν τῷ χρόνῳ ἐκείνῳ τῇ γῇ, μὴ θυμωθήσε-
σθαι ἐπὶ σοὶ ἔτι, μηδὲ ἐν ἀπειλῇ σου
10 * τὰ ὄρη μεταστήσεσθαι, οὐδὲ οἱ βουνοί σου μετακινηθήσον-
ται. οὕτως οὐδὲ τὸ παρ' ἐμοῦ σοι ἔλεος ἐκλείψει, οὐδὲ ἡ
διαθήκη τῆς εἰρήνης μου οὐ μὴ μεταστῇ. εἶπεν γὰρ ἵλεώς σοι
11 κύριος * ταπεινὴ καὶ ἀκατάστατος οὐ παρεκλήθης. ἰδοὺ
ἐγὼ ἑτοιμάζω σοι ἄνθρακα τὸν λίθον σου, καὶ τὰ θεμέ-
λιά σου σάπφειρον·
12 * καὶ θήσω τὰς ἐπάλξεις σου ἴασπιν, καὶ τὰς πύλας
σου λίθοις κρυστάλλοις, καὶ τὸν περίβολόν σου λίθοις ἐκ-
λεκτούς.
13 * καὶ πάντας τοὺς υἱούς σου διδακτοὺς θεοῦ, καὶ πολ-
λὴν εἰρήνην τοῖς τέκνοις σου·
14 * καὶ ἐν δικαιοσύνῃ οἰκοδομηθήσῃ· ἀπέχου ἀπὸ ἀ-
δίκου καὶ οὐ φοβηθήσῃ καὶ τρόμος οὐκ ἐγγιεῖ σοι.
15 * ἰδοὺ προσήλυτοι προσελεύσονταί σοι δι' ἐμοῦ, καὶ πα-
ροικήσουσί σοι, καὶ ἐπὶ σὲ καταφεύξονται.
16 * ἰδοὺ ἐγὼ ἔκτισά σε, οὐχ ὡς χαλκεὺς φυσῶν ἐν πυρὶ
ἄνθρακας καὶ ἐκφέρων σκεῦος εἰς ἔργον. ἐγὼ δὲ ἔκτισά
σε. οὐκ εἰς ἀπώλειαν φθεῖραι
17 * πᾶν σκεῦος σκευαστὸν ἐπὶ σέ, οὐκ εὐοδώσω, καὶ
πᾶσα φωνὴ ἀναστήσεται ἐπὶ σὲ εἰς κρίσιν, πάντας αὐτοὺς ἡτ-
τήσεις, οἱ δὲ ἔνοχοί σου ἔσονται ἐν αὐτῇ. ἔστι κληρονομία τοῖς
θεραπεύουσι κύριον, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι δίκαιοι, λέγει
κύριος.

νέ.

1 * Οὐαὶ οἱ διψῶντες πορεύεσθε ἐφ' ὕδωρ, καὶ ὅσοι
μὴ ἔχετε ἀργύριον, βαδίσαντες ἀγοράσατε καὶ φάγε-
τε καὶ πορεύεσθε, καὶ ἀγοράσατε ἄνευ ἀργυρίου καὶ τι-
μῆς οἶνον καὶ στέαρ·
2 * ἵνα τί τιμᾶσθε ἀργυρίου οὐκ ἐν ἄρτοις, καὶ τὸν μόχ-
θον ὑμῶν οὐκ εἰς πλησμονήν; ἀκούσατέ μου καὶ φάγεσθε
ἀγαθά, καὶ ἐντρυφήσει ἐν ἀγαθοῖς ἡ ψυχὴ ὑμῶν.

תרגום יונתן

7 בִּרְגַז זְעֵיר רְחֵקְתִּיךְ וּבְרַחֲמִין סַגִּיאִין אֲקָרֵב גָּלְוָתִיךְ׃
8 בִּשְׁעָה זְעֵירָא סַלְקֵית אַפֵּי שְׁכִנְתִּי זְמַן זְעֵירָא מִנִּיךְ וּבְטַבְוָת עָלַם דְּלָא פָסְקָן אֲרַחֵם עֲלָךְ אֲמַר פָּרְקִיךְ יְיָ׃ 9 כְּיוֹמֵי נֹחַ דָּא קֳדָמַי
דְּקַיֵּמִית בְּמֵימְרִי דְּלָא יְעַדּוֹן מֵי טוֹפָנָא דַּהֲווֹ בְּיוֹמֵי נֹחַ עוֹד עַל אַרְעָא כֵּן קַיֵּמִית בְּמֵימְרִי דְּלָא יְחוּל רוּגְזִי עֲלָךְ וְלָא אֲזוּף בָּךְ׃ 10 אֲרֵי טוּרַיָּא
יְעַדּוֹן וְרָמָתָא יִתְפַּרְקָן וְטוּבִי מִנִּיךְ יְרוּשְׁלֵם לָא יְעַדֵּי וּקְיָם שְׁלָמִי לָא יִתְרַחַק אֲמַר דַּעֲתִיד לְרַחָמָא עֲלָךְ יְיָ׃ 11 חֲשִׁיכְתָּא מְקַבְּלָא עָלְבָּן קַרְתָּא
דַּאֲמַרִין עֲלַהּ עַמְמַיָּא לָא תִתְנְחַם הָא אֲנָא כָּבֵשׁ בִּצְדִידָא אַבְנֵי רִצְפְּתִיךְ וְאַשַׁכְלְלִנִּיךְ בְּאַבְנִין טָבִין׃ 12 וַאֲשַׁוֵּי בְּמַרְגְּלִין אָעַךְ וְתַרְעַיִךְ
בְּאַבְנֵי גְמַר וְכָל תְּחוּמִיךְ לְאַבְנֵי צְרוֹךְ׃ 13 וְכָל בְּנַיִךְ אַלְפִין אוֹרַיְתָא דַּיְיָ וְסַגִּי יְהֵי שְׁלָם בְּנַיִךְ׃ 14 בִּזְכוּתָא תִתְקְנִין אִתְרַחֲקִי
מֵעֲשָׁקָא אֲרֵי לָא תִדְחֲלִין וּמִתַּבְרָא אֲרֵי לָא יֵעוֹל עֲלָךְ׃ 15 הָא אִתְכַּנָּשָׁא יִתְכַּנְּשׁוּן לִיךְ גָּלְוַת עַמִּיךְ לְסוֹפָא מַלְכֵי עַמְמַיָּא דְּמִתְכַּנְּשִׁין
לְאַעָקָא לִיךְ יְרוּשְׁלֵם בְּגַוִּיךְ יִתְרְמוֹן׃ 16 הָא אֲנָא בְּרֵית נַפָּחָא וְנָפַח בִּשְׁחוּרִין וּמַפִּיק מָנָא לְצָרְכֵיהּ וַאֲנָא בְּרֵית מְחַבְּלָא לְחַבָּלָא׃
17 כָּל זֵין דְּיִתְקַן עֲלָךְ יְרוּשְׁלֵם לָא יִצְלַח וְכָל לִישָׁן דִּיקוּם עִמִּךְ לְדִינָא תְּחַיְּבִינֵהּ דָּא אַחְסָנַת עַבְדַיָּא דַּיְיָ וְזָכְוָתְהוֹן מִן קֳדָמַי אֲמַר יְיָ׃

נה

1 וי כָל דִּצְבֵי לְמֵילַף יֵיתֵי וְיֵילַף וּדְלֵית לֵהּ כְּסַף אֱתוֹ שְׁמַעוּ וְאַלִּפוּ וְאֱתוֹ שְׁמַעוּ וְאַלִּפוּ בְּלָא בְדָמִין וּבְלָא בְמָמוֹן אוּלְפָן דְּטָב מֵחֲמַר וַחֲלָב׃
2 לְמָא תִתְקְלוּן כַּסְפְּכוֹן בְּלָא לְמֵיכַל וְלֵיאוּתְכוֹן בְּלָא לְמִסְבַּע קַבִּילוּ קַבָּלָא לְמֵימְרִי וַאֲכוּלוּ דְּטָב וְתִתְפַּנַּק בְּרַדְיָן נַפְשְׁכוֹן׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 In furore modico abieci te, & in miserationibus multis congregabo captiuitatem tuam. 8 In tempore modico abstuli faciem ma-
iestatis meę in momento temporis à te: at benignitatibus sempiternis, quę nunquam cessabunt, miserebor tui, dicit redemptor tuus Dñs.
9 Sicut in diebus Noe hoc est coram me: cui iuraui per verbum meum, quòd non transirent aquę diluuij quæ fuerunt in diebus Noe vl-
trà super terram: sic iuraui in verbo meo, quòd non manebit furor meus super te, nec increpabo te. 10 Quoniam montes pertransibunt, &
colles dirumpentur: & benignitas mea non auferetur à te Ierusalē, & pactum pacis meæ non elongabitur, dicit qui miserturus est tui Dñs.
11 Paupercula, iniuria affecta ciuitas, de qua dicebant populi: Non erit ei consolatio: ecce ego sternam in stibio lapides pauimenti tui,
& fundabo te lapidibus preciosis: 12 Et ponam in margaritas ligna tua, & portas tuas in lapides sculptos, & omnem terminum tuum in la-
pides vtiles. 13 Et omnes filij tui discent legem Domini, & multa erit pax filiis tuis. 14 In iustitia præparaberis: recede à calumnia, quoniam
non timebis; & de interitu, quoniam non veniet tibi. 15 Ecce congregatione congregabuntur ad te transmigrationes populi tui: & in fine
reges populorum qui congregantur vt tribulent te Ierusalem, in medio tui cadent. 16 Ecce ego creaui fabrum ferrarium sufflantem in
prunas, & diducentem vas in opus suum; & ego creaui disperdentem ad disperdendum. 17 Omnia arma quæ pręparata fuerint contra te
Ierusalem non dirigentur, & omnem linguam quæ insurrexerit aduersum te in iudicio condemnabis. Hęc est hęreditas seruorum Domi-
ni, & iustitia eorum à facie mea, dicit Dominus.

CAP. LV.

HEus omnis qui vult discere, veniat & discat; & qui non habetis argentum, venite, audite, & discite: & venite, audite, & discite absque
precio & absque pecunia doctrinam meliorem vino & lacte. 2 Quare appenditis argentum vestrum non in cibum, & laborem ve-
strum in *id quod* non est satiando? obedite obedientes verbo meo, & comedite bonum, & delectabitur in pinguedine anima vestra.

Universidad de Deusto
Biblioteca

3 * הַטּוּ אָזְנְכֶם וְלִכּוּ אֵלָי שִׁמְעוּ וְתִחֵי נַפְשְׁכֶם וְאֶכְרְתָה לָכֶם בְּרִית עוֹלָם חַסְדֵי דָוִד הַנֶּאֱמָנִים׃

4 * הֵן עֵד לְאוּמִּים נְתַתִּיו נָגִיד וּמְצַוֵּה לְאֻמִּים׃

5 * הֵן גּוֹי לֹא־תֵדַע תִּקְרָא וְגוֹי לֹא־יְדָעוּךָ אֵלֶיךָ יָרוּצוּ לְמַעַן יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְלִקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל כִּי פֵאֲרֶךָ׃

6 * דִּרְשׁוּ יְהוָה בְּהִמָּצְאוֹ קְרָאֻהוּ בְּהיוֹתוֹ קָרוֹב׃

7 * יַעֲזֹב רָשָׁע דַּרְכּוֹ וְאִישׁ אָוֶן מַחְשְׁבֹתָיו וְיָשֹׁב אֶל־יְהוָה וִירַחֲמֵהוּ וְאֶל־אֱלֹהֵינוּ כִּי־יַרְבֶּה לִסְלוֹחַ׃

8 * כִּי לֹא מַחְשְׁבוֹתַי מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם וְלֹא דְרָכֵי נְאֻם־יְהוָה׃

9 * כִּי־גָבְהוּ שָׁמַיִם מֵאָרֶץ כֵּן גָּבְהוּ דְרָכַי מִדַּרְכֵיכֶם וּמַחְשְׁבֹתַי מִמַּחְשְׁבֹתֵיכֶם׃

10 * כִּי כַאֲשֶׁר יֵרֵד הַגֶּשֶׁם וְהַשֶּׁלֶג מִן־הַשָּׁמַיִם וְשָׁמָּה לֹא יָשׁוּב כִּי אִם־הִרְוָה אֶת־הָאָרֶץ וְהוֹלִידָהּ וְהִצְמִיחָהּ וְנָתַן זֶרַע לַזּוֹרֵעַ וְלֶחֶם לָאוֹכֵל׃

11 * כֵּן יִהְיֶה דְבָרִי אֲשֶׁר יֵצֵא מִפִּי לֹא־יָשׁוּב אֵלַי רֵיקָם כִּי אִם־עָשָׂה אֶת־אֲשֶׁר חָפַצְתִּי וְהִצְלִיחַ אֲשֶׁר שְׁלַחְתִּיו׃

12 * כִּי־בְשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ וּבְשָׁלוֹם תּוּבָלוּן הֶהָרִים וְהַגְּבָעוֹת יִפְצְחוּ לִפְנֵיכֶם רִנָּה וְכָל־עֲצֵי הַשָּׂדֶה יִמְחֲאוּ־כָף׃

13 * תַּחַת הַנַּעֲצוּץ יַעֲלֶה בְרוֹשׁ · תַּחַת הַסִּרְפָּד יַעֲלֶה הֲדַס וְהָיָה יְהוָה לְשֵׁם לְאוֹת עוֹלָם לֹא יִכָּרֵת׃

3 * Inclinate aurem veſtram, & venite ad me: audite, & viuet anima veſtra, & feriam vobiſcum pactum ſempiternum, miſericordias Dauid fideles.

4 * Ecce teſtem populis dedi eum ducem ac præceptorem gentibus.

5 * Ecce gentem quam neſciebas vocabis, & gentes quæ non cognouerunt te, ad te current propter Dominum Deum tuum, & ſanctum Iſrael, quia glorificauit te.

6 * Quærite Dominum dum inueniri poteſt, inuocate eum dum propè eſt.

7 * Derelinquat impius viam ſuam, & vir iniquus cogitationes ſuas, & reuertatur ad Dominum, & miſerebitur eius, & ad Deum noſtrum, quoniam multus eſt ad ignoſcendum.

8 * Non enim cogitationes meæ cogitationes veſtræ, neque viæ veſtræ viæ meæ, dicit Dominus.

9 * Quia ſicut exaltantur cæli à terra, ſic exaltatæ ſunt viæ meæ à viis veſtris, & cogitationes meæ à cogitationibus veſtris.

10 * Et quomodo deſcendit imber & nix de cælo, & illuc vltrà non reuertetur, ſed inebriat terram & infundit eam, & germinare eam facit, & dat ſemen ſerenti, & panem comedenti;

11 * Sic erit verbum meum quod egredietur de ore meo. Non reuertetur ad me vacuum, ſed faciet quæcunque volui, & proſperabitur in his ad quæ miſi illud.

12 * Quia in lætitia egrediemini, & in pace ducemini. Montes & colles cantabunt coram vobis laudem, & omnia ligna regionis plaudent manu.

13 * Pro ſaliuncula aſcendet abies, & pro vrtica creſcet myrtus. Et erit Dominus nominatus in ſignum æternum quod non auferetur.

3 * προσέχετε τοῖς ὠσὶν ὑμῶν, καὶ ἐπακολουθήσατε τοῖς ὁδοῖς μου. εἰσακούσατέ μου, καὶ ζήσεται ἐν ἀγαθοῖς ἡ ψυχὴ ὑμῶν, καὶ διαθήσομαι ὑμῖν διαθήκην αἰώνιον. τὰ ὅσια Δαυὶδ τὰ πιστά.

4 * ἰδοὺ μαρτύριον ἔθνεσιν, ἔδωκα αὐτὸν ἄρχοντα καὶ προστάσσοντα ἔθνεσιν.

5 * ἰδοὺ ἔθνη ἃ οὐκ οἶδάσί σε, ἐπικαλέσονταί σε, καὶ λαοὶ οἳ οὐκ ἐπίστωνταί σε, ἐπὶ σὲ καταφεύξονται, ἕνεκεν κυρίου τοῦ θεοῦ σου καὶ τοῦ ἁγίου Ισραηλ, ὅτι ἐδόξασέ σε.

6 * ζητήσατε τὸν κύριον καὶ ἐν τῷ εὑρίσκειν αὐτὸν ἐπικαλέσασθε. ἵνα ὅ· ἂν ἐγγίζῃ ὑμῖν,

7 * ἀπολειπέτω ὁ ἀσεβὴς τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ, καὶ ἀνὴρ ἄδικος τὰς βουλὰς αὐτοῦ, καὶ ἐπιστραφήτω πρὸς κύριον, καὶ ἐλεηθήσεται. καὶ πρὸς τὸν θεὸν ἡμῶν, ὅτι ἐπιπολὺ ἀφήσει τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν.

8 * οὐ γὰρ εἰσὶν αἱ βουλαί μου ὥσπερ αἱ βουλαὶ ὑμῶν, οὐδὲ ὡσπερ αἱ ὁδοὶ ὑμῶν αἱ ὁδοί μου, λέγει κύριος·

9 * ἀλλ᾽ ὡς ἀπέχει ὁ οὐρανὸς ἀπὸ τῆς γῆς, οὕτως ἀπέχει ἡ ὁδός μου ἀπὸ τῶν ὁδῶν ὑμῶν, καὶ τὰ διανοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῶν διανοιῶν μου.

10 * ὡς γὰρ δὺ καταβῇ ὑετὸς ἢ χιὼν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ οὐ μὴ ἀποστραφῇ ἕως ἂν μεθύσῃ τὴν γῆν, καὶ ἐκτέκῃ καὶ ἐκβλαστήσῃ καὶ δῷ σπέρμα τῷ σπείροντι καὶ ἄρτον εἰς βρῶσιν.

11 * οὕτως ἔσται τὸ ῥῆμά μου, ὃ ἂν ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ στόματός μου, οὐ μὴ ἀποστραφῇ πρός με κενόν ἕως ἂν συντελεσθῇ ὅσα ἠθέλησα καὶ διοδώσω τὰς ὁδοὺς οὗ ἐὰν ἐντάλματαί μου.

12 * ἐν γὰρ εὐφροσύνῃ ἐξελεύσεσθε, καὶ ἐν χαρᾷ ἀχθήσεσθε. τὰ γὰρ ὄρη καὶ οἱ βουνοὶ ἐξαλοῦνται πρόσωπα ἐναντίον ὑμῶν ἐν χαρᾷ καὶ πάντα τὰ ξύλα τοῦ ἀγροῦ πληρωθήσεται κλάδων.

13 * καὶ ἀντὶ εὐθῆς ἀναβήσεται κυπάρισσος, ἀντὶ δὲ τῆς κνύζης ἀναβήσεται μυρσίνη. καὶ ἔσται κύριος εἰς ὄνομα, καὶ εἰς σημεῖον αἰώνιον, καὶ οὐκ ἐκλείψει.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

תרגום יונתן

' Inclinate aures veſtras, & ſuſcipite diſciplinam Legis meæ, obedite verbo meo, & ſuſtentabitur anima veſtra: & feriam vobiſcum pactum ſempiternum, benignitates Dauid fideles. ' Ecce principem populis conſtitui eum, regem & dominatorem ſuper omnia regna. ' Ecce populus quem neſciebas ſeruient tibi; & populus qui non cognouit te, current vt offerant tibi tributa; propter Dominum Deum tuum, & ſanctum Iſraelis, qui decorauit te.

' Quærite timorem Domini dum vos eſtis viui: quærite à facie eius dum vos permanetis. ' Relinquat impius viam ſuam malam, & vir direptor cogitationes ſuas, & conuertatur ad cultum Domini; & miſerebitur eius; & ad timorem Dei noſtri, qui multus eſt in ignoſcendo. ' Quia non ſicut cogitationes meæ ſunt cogitationes veſtræ, nequo viæ veſtræ rectæ ſunt ſicut via bonitatis meæ, dicit Dominus. ' Quia ſicut exaltantur cæli à terra, ſic rectę ſunt viæ meæ magis quàm viæ veſtræ; & cogitationes meæ rectæ magis quàm cogitationes veſtræ.

'' Quia ſicut deſcendit pluuia & nix de cælo, & illuc impoſſibile eſt vt reuertatur, ſed inebriat terram, & germinare facit eam, & profiteit ei, & dat granum ſementis vt ſatis ſit ſerenti; & panem vt ſatis ſit comedenti: '' Sic erit verbum bonitatis meæ quod egreditur à facie mea, non poteſt reuerti in conſpectum meum vacuum, niſi faciat quod volui, & proſperetur in his ad quæ miſi illud.

'' Quia in lætitia egrediemini de medio populorum, & in pace deducemini in terram veſtram: montes & colles exultabunt coram vobis in laude, & omnes arbores agri plaudent ramis ſuis.

'' Pro impiis conſurgent iuſti, & pro peccatoribus conſurgent timentes peccatum: & erit coram Domino in nomen & ſignum ſempiternum, quod non ceſſabit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

נו

1 כֹּה אָמַר יְהוָה שִׁמְרוּ מִשְׁפָּט וַעֲשׂוּ צְדָקָה כִּי־
קְרוֹבָה יְשׁוּעָתִי לָבוֹא וְצִדְקָתִי לְהִגָּלוֹת׃
2 אַשְׁרֵי אֱנוֹשׁ יַעֲשֶׂה־זֹּאת וּבֶן־אָדָם יַחֲזִיק בָּהּ
שֹׁמֵר שַׁבָּת מֵחַלְּלוֹ וְשֹׁמֵר יָדוֹ מֵעֲשׂוֹת כָּל־רָע׃
3 וְאַל־יֹאמַר בֶּן־הַנֵּכָר הַנִּלְוֶה אֶל־יְהוָה לֵאמֹר
הַבְדֵּל יַבְדִּילַנִי יְהוָה מֵעַל עַמּוֹ וְאַל־יֹאמַר הַסָּרִיס
הֵן אֲנִי עֵץ יָבֵשׁ׃
4 כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה לַסָּרִיסִים אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ
אֶת־שַׁבְּתֹתָי וּבָחֲרוּ בַּאֲשֶׁר חָפַצְתִּי וּמַחֲזִיקִים
בִּבְרִיתִי׃
5 וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחוֹמֹתַי יָד וָשֵׁם טוֹב
מִבָּנִים וּמִבָּנוֹת שֵׁם עוֹלָם אֶתֶּן־לוֹ אֲשֶׁר לֹא
יִכָּרֵת׃
6 וּבְנֵי הַנֵּכָר הַנִּלְוִים עַל־יְהוָה לְשָׁרְתוֹ וּלְאַהֲבָה
אֶת־שֵׁם יְהוָה לִהְיוֹת לוֹ לַעֲבָדִים כָּל־שֹׁמֵר שַׁבָּת
מֵחַלְּלוֹ וּמַחֲזִיקִים בִּבְרִיתִי׃
7 וְהֲבִיאוֹתִים אֶל־הַר קָדְשִׁי וְשִׂמַּחְתִּים בְּבֵית
תְּפִלָּתִי עוֹלֹתֵיהֶם וְזִבְחֵיהֶם לְרָצוֹן עַל־מִזְבְּחִי כִּי
בֵיתִי בֵּית־תְּפִלָּה יִקָּרֵא לְכָל־הָעַמִּים׃
8 נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה מְקַבֵּץ נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל עוֹד אֲקַבֵּץ
עָלָיו לְנִקְבָּצָיו׃
9 כָּל־חַיְתוֹ שָׂדָי אִתָּיוּ לֶאֱכֹל כָּל־חַיְתוֹ בַּיָּעַר׃
10 צֹפָיו עִוְרִים כֻּלָּם לֹא יָדְעוּ כֻלָּם כְּלָבִים אִלְּמִים
לֹא יוּכְלוּ לִנְבֹּחַ חֹזִים שֹׁכְבִים אֹהֲבֵי לָנוּם׃
11 וְהַכְּלָבִים עַזֵּי־נֶפֶשׁ לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה וְהֵמָּה רֹעִים
לֹא יָדְעוּ הֵבִין כֻּלָּם לְדַרְכָּם פָּנוּ אִישׁ לְבִצְעוֹ
מִקְצֵהוּ׃
12 אֵתָיוּ אֶקְחָה־יָּיִן וְנִסְבְּאָה שֵׁכָר וְהָיָה כְּזֹה יוֹם
מָחָר גָּדוֹל יֶתֶר מְאֹד׃

CAP. LVI.

1 A HÆc dicit Dominus: Custodite iudicium,& facite iustitiam,quia iuxtà est
salus mea vt veniat, & iustitia mea vt re-
ueletur.
2 ‡ Beatus vir qui facit hoc,& filius homi-
nis qui apprehendet istud. custodiens sab-
batum ne polluat illud, custodiens manus
suas ne faciat omne malum.
3 ‡ Et non dicat filius aduenæ qui ad-
hæret Domino,-dicens: Separatione diui-
det me Dominus à populo suo. Et non di-
B cat eũnuchus: Ecce ego lignum aridum.
4 ‡ Quia hæc dicit Dominus eunuchis:
Qui custodierint Sabbata mea, & elegg-
rint quę ego volui,& tenuerint fœdus meũ,
5 ‡ Dabo eis in domo mea & in muris meis
locum & nomen melius filiis & filiabus.
nomen sempiternum dabo eis, quod non
6 peribit. ‡ Et filios aduenæ qui adhæ-
C rent Domino vt colant eum, & diligant
nomen eius, vt sint ei in seruos, omnẽ cu-
stodientem Sabbatum ne polluat illud, &
7 tenentem fœdus meum, ‡ Adducam
eos in montem sanctum meum, & lætifi-
cabo eos in domo orationis meæ. Holo-
causta & victimæ eorum placebunt mihi
super altari meo, quia domus mea domus
orationis vocabitur cunctis populis:
8 ‡ Ait Dominus Deus, qui congregat
dispersos Israel. Adhuc cõgregabo ad eum
congregatos eius.
9 ‡ Omnes bestiæ agri venite ad deuoran-
D dum, vniuersæ bestiæ saltus.
10 ‡ Speculatores eius cæci omnes nesci-
runt, vniuersi canes muti non valentes la-
trare, videntes vana,dormientes & aman-
tes somnia:
11 ‡ Et canes impudentissimi nesciunt
saturitatem. Ipsi pastores ignorauerunt in-
telligentiam. Omnes in viam suam declii-
nauerunt,vnusquisque ad auaritiam suam
à summo vsque ad nouissimum.
12 ‡ Venite sumamus vinum, & implea-
mur ebrietate,& erit sicut hodie,sic & cras
& multo amplius.

ν ϛ΄.

CAP. LVI.

1 HÆc dicit Dominus: Custodite iudicium, et
facite iustitiam . appropinquauit salutare
meum vt veniat , & misericordia mea vt re-
uelet̃ur.
2 ‡ Beatus vir faciens hæc,& homo retinens
ista, & custodiens Sabbata non prophanare ea,
& seruans manus suas ne faciat iniqua.
3 ‡ Non dicat alienigena qui appositus est ad
Dominum dicens: Separatione separabit me v-
tique Dominus à populo suo. & non dicat eu-
nuchus, Quia ego sum lignum aridum.
4 ‡ Quia hæc dicit Dominus eunuchis: Qui
custodierint Sabbata mea, & elegerint quæ ego
volo, & tenuerint testamentum meum;
5 ‡ Dabo eis in domo mea & in muro meo lo-
cum nominatum meliorem filiis & filiabus; no-
men sempiternum dabo eis, & non deficiet,
6 ‡ & alienigenis additis Domino seruire ei,
& diligere nomen eius vt sint ei in seruos &
ancillas, & omnes custodientes Sabbata mea,
vt non violent ea , & tenentes testamentum
meum,
7 ‡ Inducam illos in montem sanctum meum,
& lætificabo eos in domo orationis meæ: holo-
causta eorum & victimæ eorum erunt accep-
tabiles super altare meum. nam domus mea do-
mus orationis vocabitur cunctis gentibus.
8 ‡ Dixit Dominus ,Dominus congregans dis-
persos Israel, Quia congregabo ad eum congre-
gationem.
9 ‡ Omnes bestiæ agrestes venite comedite, om-
nes bestiæ syluæ.
10 ‡ Videte quoniam excæcati sunt omnes, non
cognouerunt: vniuersi canes muti non poterunt
latrare, somniantes leĩtum, amantes ad dormi-
tandum:
11 ‡ Et canes impudentes anima non scientes
saturitatem , & sunt mali non scientes intelli-
gentiam: omnes vias suas secuti sunt vnusquis-
que secundum suam auariciam simul à summi-
tate eius. ‡ Venite sumamus vinum, &
12 inebriemur ebrietate , & erit talis dies crasti-
na magna amplius nimis.

ν ϛ΄.

1 ‡ Τάδε λέγει κύριος, φυλάσσεσθε κρίσιν, καὶ ποιήσα-
τε δικαιοσύνην. ἤγγικεν τὸ σωτήριόν μου τοῦ γενέσθαι, καὶ
τὸ ἔλεός μου ἀποκαλυφθῆναι.
2 ‡ μακάριος ἀνὴρ ὁ ποιῶν ταῦτα, καὶ ἄνθρωπος ὁ ἀντε-
χόμενος αὐτῶν, καὶ φυλάσσων τὰ σάββατα μὴ βεβη-
λοῦν αὐτά, καὶ διατηρῶν τὰς χεῖρας αὐτοῦ μὴ ποιεῖν ἄδικα.
3 ‡ μὴ λεγέτω ὁ ἀλλογενὴς ὁ προσκείμενος πρὸς κύ-
ριον λέγων, ἀφορισμῷ ἀφορεῖ με ἆρα κύριος ἀπὸ τοῦ
λαοῦ αὐτοῦ, καὶ μὴ λεγέτω ὁ εὐνοῦχος, ὅτι ἐγώ εἰμι ξύ-
λον ξηρόν.
4 ‡ ὅτι τάδε λέγει κύριος τοῖς εὐνούχοις, ὅσοι ἂν φυλά-
ξωνται τὰ σάββατά μου, καὶ ἐκλέξωνται ἃ ἐγὼ θέλω, καὶ
ἀντέχωνται τῆς διαθήκης μου·
5 ‡ δώσω αὐτοῖς ἐν τῷ οἴκῳ μου καὶ ἐν τῷ τείχει μου τόπον
ὀνομαστὸν κρείττω υἱῶν καὶ θυγατέρων, ὄνομα αἰώνιον δώ-
σω αὐτοῖς, καὶ οὐκ ἐκλείψει, ‡ καὶ τοῖς ἀλλογενέσι
τοῖς προσκειμένοις κυρίῳ δουλεύειν αὐτῷ, καὶ ἀγαπᾶν τὸ
ὄνομα αὐτοῦ εἶναι αὐτοῖς εἰς δούλους καὶ δούλας, καὶ πάν-
τας τοὺς φυλασσομένους τὰ σάββατά μου μὴ βεβηλοῦν
αὐτά, καὶ ἀντεχομένους τῆς διαθήκης μου,
7 ‡ εἰσάξω αὐτοὺς εἰς τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν μου, καὶ εὐφρανῶ
αὐτοὺς ἐν τῷ οἴκῳ τῆς προσευχῆς μου τὰ ὁλοκαυτώματα
αὐτῶν, καὶ αἱ θυσίαι αὐτῶν ἔσονται δεκταὶ ἐπὶ τὸ θυσια-
στήριόν μου. ὁ γὰρ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσε-
ται πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν,
8 ‡ οὕτως κύριος ὁ συνάγων τοὺς διεσπαρμένους
Ισραηλ, ὅτι συνάξω ἐπ' αὐτὸν συναγωγήν.
9 ‡ πάντα τὰ θηρία τὰ ἄγρια δεῦτε φάγετε πάντα,
τὰ θηρία τοῦ δρυμοῦ·
10 ‡ ἴδετε ὅτι ἐκτετύφλωνται πάντες οὐκ ἔγνωσαν. πάν-
τες κύνες ἐνεοὶ οὐ δυνήσονται ὑλακτεῖν, ἐνυπνιαζόμενοι
κοίτην φιλοῦντες νυστάξαι·
11 ‡ καὶ αἱ κύνες ἀναιδεῖς τῇ ψυχῇ οὐκ εἰδότες πλησ-
μονήν, καὶ εἰσὶ ποιμένες οὐκ εἰδότες σύνεσιν . πάντες τοῖς
ὁδοῖς αὐτῶν ἐξεκολούθησαν ἕκαστος κατὰ τὸ ἑαυτοῦ πλεονέ-
κτημα ἅμα ἀπ' ἄκρου αὐτοῦ·
12 ‡ δεῦτε λάβωμεν οἶνον καὶ οἰνοφλυγήσωμεν μέθῃ, καὶ
ἔσται ταύτη ἡμέρα αὔριον μεγάλη μᾶλλον σφόδρα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. LVI.

HÆc dicit Dominus: Custodite iudicium, & facite iustitiam , quia propè est salus mea vt veniat, & iustitia mea vt reueletur. ² Beatus homo qui fecerit hoc; & filius hominis qui apprehenderit illud: omnis qui custodierit Sabbatum, ne prophanet illud, & seruauerit manus suas ne faciat omne malum. ³ Et non dicat filius populorum , qui appositus est populo Domini, dicendo: Separatione separauit me Dominus à populo suo. neque dicat eunuchus: Ecce ego reputatus sum licut lignum aridum. ⁴ Quia hæc dicit Dominus eunuchis, Qui custodiunt dies Sabbathorum meorum, & volunt ea quæ volo , & apprehendunt pactum meum: ⁵ Et dabo eis in domo sanctuarij mei & in terra domus maiestatis meæ locum , & nomen melius filiis & filiabus ; nomen æternum dabo eis quod non cessabit. ⁶ Et filij populorum qui apponuntur populo Domini vt ministrent ei, & diligant nomen Domini, vt sint ei in seruos: quisquis custodiet Sabbathum ne violet illud, & tenet pactum meum; ⁷ Adducam eos in montem sanctum meum, & lætificabo eos in domo orationis meæ: holocausta eorum & victimę sanctificatæ eorum offerentur voluntariè super altari meo : quia domus sanctuarij mei domus orationis vocabitur omnibus populis. ⁸ Ait Dominus Deus, qui congregaturus est dispersos Israel: Adhuc congregabo captiuitatem eorum, vt colligam eos. ⁹ Omnes reges populorum qui congregantur vt tribulent te Ierusalem, in medio tui proiicientur , erunt in cibum bestiis agri, saturabitur illis bestia syluæ. ¹⁰ Speculatores eorum cæci sunt omnes, & nihil sciunt: omnes illi sunt canes muti, non valentes latrare, dormientes, cubantes, diligentes dormire: ¹¹ Et canes robusti animo, nesciunt saturitatem: & ipsi maleficientes, nesciunt intelligere: omnes illi vnusquisque contra viam suam migrauerunt, singuli vt diripiant facultates Israelis. ¹² Venite,sumamus vinum, & inebriemur vino veteri: & erit prandium nostrum crastinum lautius hodierno,amplum & prolixum admodum.

תרגום יונתן

נו

¹ כדנן אמר יי טרו דינא ועבדו צדקתא ארי קריב פרקני למיתי ותכסיו לאתגלאה : ² טובי אנשא ויעבד דא ובר אדם ויתקף
בה נטר שבתא מלמחללותיה ויטר ידוהי מלמעבד כל ביש : ³ ולא יימר בר עממין דסחוסף על עמא דיי יומי מפרשנני יי
מעל עמיה ולא ייכר סריסיא הא אנא חשיב באעא יבישא : ⁴ ארי כדנן אמר יי לסריסיא דנטרין ית יומי שבתיא דילי ויסרעין בדעבינא
ובחרין בקושטא ומתאחדין בקיומי : ⁵ ואתין להון בביתי ובגו שורי דשום טבנין וכבנן שום עלמא אתן להון דלא יפסוק :
⁶ ובני עממיא דמתוספין על עמא דיי לשמשותיה ולמרחם ית שמא דיי לשמשותיה ולמיהוי להון לעבדין כל נטר שבתא מלחללותיה ומתקפין
בקיומי : ⁷ ואיתינון למוריא דקודשי ואחדינון בבית צלותי עלוותהון ונכסת קודשיהון יתסקון לרעוא על מדבחי ארי בית צלותי יתקרי
לכל עממיא : ⁸ אמר יי אלהים דעתיד לכנשא מבדרי ישראל עוד אכנוש עלוי לדכיהון לכנשא יתהון : ⁹ כל מלכי עממיא
דיכנשון לית להון חדשיון לא יקבל לתיתך ברא השכח מנהון חית חקשא : ¹⁰ סכוואיהון סמין כלהון ולא ידעין
לאתחכלא כלהון גבר לקבל ארחה גלו גבר לטבעה דישראל : ¹¹ וכלביא מקיפי נפשין לא ידעין למשבע ואנון מבאשין
עמא ועבד חיל ותהרי מן עתיק ויהוי שירוחנא דמחר כדא מריוקא תדין רבא סגיאה לתרע :

Universidad de Deusto Biblioteca

נז

1 הַצַּדִּיק אָבָד וְאֵין אִישׁ שָׂם עַל־לֵב וְאַנְשֵׁי־
חֶסֶד נֶאֱסָפִים בְּאֵין מֵבִין כִּי־מִפְּנֵי הָרָעָה נֶאֱסַף
הַצַּדִּיק ׃
2 יָבוֹא שָׁלוֹם יָנוּחוּ עַל־מִשְׁכְּבוֹתָם הֹלֵךְ נְכֹחוֹ ׃
3 וְאַתֶּם קִרְבוּ־הֵנָּה בְּנֵי עֹנְנָה זֶרַע מְנָאֵף וַתִּזְנֶה ׃
4 עַל־מִי תִּתְעַנָּגוּ עַל־מִי תַּרְחִיבוּ פֶה תַּאֲרִיכוּ
לָשׁוֹן הֲלוֹא־אַתֶּם יִלְדֵי־פֶשַׁע זֶרַע שָׁקֶר ׃
5 הַנֵּחָמִים בָּאֵלִים תַּחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן שֹׁחֲטֵי
הַיְלָדִים בַּנְּחָלִים תַּחַת סְעִפֵי הַסְּלָעִים ׃
6 בְּחַלְּקֵי־נַחַל חֶלְקֵךְ הֵם הֵם גּוֹרָלֵךְ גַּם־
לָהֶם שָׁפַכְתְּ נֶסֶךְ הֶעֱלִית מִנְחָה הַעַל אֵלֶּה
אֶנָּחֵם ׃
7 עַל הַר־גָּבֹהַּ וְנִשָּׂא שַׂמְתְּ מִשְׁכָּבֵךְ גַּם־שָׁם עָלִית
לִזְבֹּחַ זָבַח ׃
8 וְאַחַר הַדֶּלֶת וְהַמְּזוּזָה שַׂמְתְּ זִכְרוֹנֵךְ כִּי מֵאִתִּי
גִּלִּית וַתַּעֲלִי הִרְחַבְתְּ מִשְׁכָּבֵךְ וַתִּכְרָת־לָךְ מֵהֶם
אָהַבְתְּ מִשְׁכָּבָם יָד חָזִית ׃
9 וַתָּשֻׁרִי לַמֶּלֶךְ בַּשֶּׁמֶן וַתַּרְבִּי רִקֻּחָיִךְ וַתְּשַׁלְּחִי
צִירַיִךְ עַד־מֵרָחוֹק וַתַּשְׁפִּילִי עַד־שְׁאוֹל ׃
10 בְּרֹב דַּרְכֵּךְ יָגַעַתְּ לֹא אָמַרְתְּ נוֹאָשׁ חַיַּת יָדֵךְ
מָצָאת עַל־כֵּן לֹא חָלִית ׃
11 וְאֶת־מִי דָּאַגְתְּ וַתִּירְאִי כִּי תְכַזֵּבִי וְאוֹתִי לֹא
זָכַרְתְּ לֹא־שַׂמְתְּ עַל־לִבֵּךְ הֲלֹא אֲנִי מַחְשֶׁה וּמֵעֹלָם
וְאוֹתִי לֹא תִירָאִי ׃
12 אֲנִי אַגִּיד צִדְקָתֵךְ וְאֶת־מַעֲשַׂיִךְ וְלֹא יוֹעִילוּךְ ׃
13 בְּזַעֲקֵךְ יַצִּילֻךְ קִבּוּצַיִךְ וְאֶת־כֻּלָּם יִשָּׂא־
רוּחַ יִקַּח־הָבֶל וְהַחוֹסֶה בִי יִנְחַל־אֶרֶץ וְיִירַשׁ הַר־
קָדְשִׁי ׃

CAP. LVII.

1 IVstus perit, & non est qui recogitet in
A corde suo: & viri misericordiæ colligun-
tur, quia non est qui intelligat. A facie e-
nim malitiæ collectus est iustus.
2 Veniat pax, requiescat in cubili suo,
qui ambulauit in directione sua.
3 Vos autem accedite huc filij augura-
tricis, semen adulteri & fornicariæ.
4 Super quem lusistis? super quem dila-
tastis os,& eiecistis linguam? nunquid non
vos filij scelesti, semen mendax?
5 Qui consolamini in diis subter om-
ne lignum frondosum, immolantes par-
B uulos in torrentibus subter eminentes pe-
tras.
6 In partibus torrentis pars tua, hæc est
sors tua. Et ipsis effudisti libamen, obtulisti
sacrificium. nunquid super his non indig-
nabor?
7 Super montem excelsum & subli-
mem posuisti cubile tuum, & illuc ascen-
disti vt immolares hostias.
8 Et post ostium & retro postem posui-
sti memoriale tuum, quia iuxta me discoo-
peruisti & suscepisti adulterum. Dilatasti
C cubile tuum, & pepigisti cũ eis fœdus. di-
lexisti stratum eorum manu aperta.
9 Et ornasti te regi vnguento, & mul-
tiplicasti pigmenta tua. Misisti legatos
tuos procul, & humiliata es vsque ad in-
feros.
10 In multitudine viæ tuæ laborasti: nec
dixisti, Quiescam. vitam manus tuæ inue-
nisti. propterea non rogasti.
11 Pro quo sollicita timuisti? quia men-
tita es, & mei non es recordata: neque co-
D gitasti in corde tuo, quia ego tacẽs & quasi
non videns, & mei oblita es.
12 Ego autem annunciabo iustitiam tuã,
& opera tua non proderunt tibi.
13 Cùm clamaueris, liberent te congre-
gati tui. Et omnes eos auferet ventus, tol-
let aura. Qui autem fiduciam habet mei,
hæreditabit terram, & possidebit montem
sanctum meum.

CAP. LVII.

VIdete quomodo iustus perijt, & nullus vir 1
suscipit corde, & viri iusti tolluntur, &
nemo considerat. ab enim facie iniquitatis abla-
tus est iustus.
Erit in pace sepultura eius, ablata est de 2
medio.
Vos autem accedite huc filij iniqui, semen 3
adulterorum & meretricis.
In quo insultastis? & super quem aperui- 4
stis os vestrum? & super quem eiecistis linguam
vestram? nonne vos estis filij perditionis? se-
men vile?
Aduocantes ad idola subter arbores fron- 5
dosas, iugulantes filios vestros in vallibus? per
medium petrarum.
Illa tua pars, hæc tua sors, & illis effudi- 6
sti libamina, & his obtulisti hostias. super his
non irascar, dicit Dominus.
Super montem excelsum & sublimem illic 7
tuum cubile, & illic ascendisti vt immolares
hostias tuas:
Et post postes ostij tui posuisti memoriam 8
tuam. putabas, quoniam si recesseris à me, plus
aliquid habebis. Dilexisti dormientes te-
cum:
Et multiplicasti fornicationem tuam cum eis, 9
& multos fecisti eos qui procul à te: & misisti
legatos vltra terminos tuos, & humiliata es
vsque ad inferos
Multis itineribus tuis. laborasti, & non 10
dixisti, Desinam; cõfortata quia fecisti hæc, pro-
pter hoc non rogasti me tu:
Quem timens perterrita es. & mentita es 11
mihi, & non recordata es mei, neque cepisti me
in mente tua, neque in corde tuo. & ego te
videns despicio, & me non timuisti.
Et ego annunciabo iustitiam tuam, et ma- 12
la tua non proderunt tibi.
Cùm clamaueris, eruant te in tribulatione 13
tua. istos enim omnes ventus tollet, & auferet
tempestas. at sperantes in me, possidebunt ter-
ram, & hæreditabunt montem sanctum meum.

νζ΄.

1 Ἴδετε ὡς ὁ δίκαιος ἀπώλετο, καὶ οὐδεὶς ἀνὴρ ἐκδέχε-
ται τῇ καρδίᾳ, καὶ ἄνδρες δίκαιοι αἴρονται, καὶ οὐδεὶς κατανοεῖ.
ἀπὸ γὰρ προσώπου ἀδικίας ἦρται ὁ δίκαιος.
2 ἔσται ἐν εἰρήνῃ ἡ ταφὴ αὐτοῦ, ἦρται ἐκ μέσου.
3 ὑμεῖς δὲ προσαγάγετε ὧδε υἱοὶ ἄνομοι σπέρμα μοι-
χῶν καὶ πόρνης.
4 ἐν τίνι ἐνετρυφήσατε; καὶ ἐπὶ τίνα ἠνοίξατε τὸ στό-
μα ὑμῶν; καὶ ἐπὶ τίνα ἐχαλάσατε τὴν γλῶσσαν ὑμῶν;
οὐχ ὑμεῖς ἐστε τέκνα ἀπωλείας; σπέρμα ἄτιμον;
5 οἱ παρακαλοῦντες ἐπὶ τὰ εἴδωλα ὑπὸ δένδρα
δασέα, σφάζοντες τὰ τέκνα αὐτῶν ἐν ταῖς φάραγξιν ἀ-
ναμέσον τῶν πετρῶν.
6 ἐκείνη σου ἡ μερίς, οὗτός σου ὁ κλῆρος, κἀκείνοις ἐξέ-
χεας σπονδάς, καὶ τούτοις ἀνήνεγκας θυσίας. ἐπὶ τούτοις
οὐκ ὀργισθήσομαι, λέγει κύριος.
7 ἐπ' ὄρος ὑψηλὸν καὶ μετέωρον ἐκεῖ σου ἡ κοίτη καὶ ἐκεῖ
ἀνεβίβασας θύσαι θυσίας σου,
8 καὶ ὀπίσω τῶν σταθμῶν τῆς θύρας σου ἔθηκας μνημό-
συνά σου. ἐλογίσω, ὅτι ἐὰν ἀποστῇς ἀπ' ἐμοῦ πλεῖόν τι
ἕξεις. ἠγάπησας τοὺς κοιμωμένους μετὰ σοῦ·
9 καὶ ἐπλήθυνας τὴν πορνείαν σου μετ' αὐτῶν, καὶ
πολλοὺς ἐποίησας τοὺς μακρὰν ἀπὸ σοῦ, καὶ ἀπέστειλας
πρέσβεις ὑπὲρ τὰ ὅριά σου, καὶ ἐταπεινώθης ἕως ᾅδου
10 ταῖς πολυοδίαις σου. ἐκοπίασας καὶ οὐκ εἶπας, παύ-
σομαι, ἐνισχύουσα ὅτι ἔπραξας ταῦτα, διὰ τοῦτο οὐ κατε-
δεήθης μου σύ·
11 τίνα εὐλαβηθεῖσα ἐφοβήθης. καὶ ἐψεύσω με, καὶ
οὐκ ἐμνήσθης μου, οὐδὲ ἔλαβές με εἰς τὴν διάνοιάν σου, οὐδὲ
εἰς τὴν καρδίαν σου. καὶ ἐγώ σε ἰδὼν παρορῶ, καὶ ἐμὲ οὐκ
ἐφοβήθης·
12 καὶ ἐγὼ ἀπαγγελῶ τὴν δικαιοσύνην σου, καὶ τὰ κα-
κά σου οὐκ ὠφελήσουσί σοι·
13 ὅταν ἀναβοήσῃς ἐξελέσθωσάν σε ἐν τῇ θλίψει σου.
τούτους γὰρ πάντας ἄνεμος λήψεται καὶ ἀποίσει καταιγίς.
οἱ δὲ ἀντεχόμενοι ἐμοῦ, κτήσονται γῆν καὶ κληρονομή-
σουσι τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν μου.

תרגום יונתן נז

[illegible] ¹ צַדִּיקַיָּא מֵיתִין וְלֵית אֱנָשׁ דִּמְשַׁוֵּי דַּחֲלְתִּי עַל לִבּ וְגֻבְרֵי גְמָלֵי חִסְדָּא מִתְכַּנְשִׁין וְלָא מִסְתַּכְּלִין אֲרֵי מִן קֳדָם
[illegible] לְמֵיתֵי מִתְכַּנְשִׁין צַדִּיקַיָּא ׃ ² יְהָכוּן שְׁלָם יְנוּחוּן עַל אֲתַר בֵּית מִשְׁכְּבֵיהוֹן עָבְדֵי אוֹרַיְתָא ׃ ³ וְאַתּוּן אִתְקְרִיבוּ הָכָא עַם
[illegible] דְּעוֹבָדֵיהוֹן בִּישִׁין דְּמִנְצִבַת קוּדְשָׁא נִצְבַתְהוֹן וְאִנּוּן מְנָאֲפִין וּמְזַנָּן ׃ ⁴ עַל מַן אַתּוּן מִתְפַּנְּקִין וְקֳדָם מַן תִּפְתְּחוּן פּוּמְכוֹן תַּסְגּוּן לְמַלָּלָא
[illegible] הֲלָא אַתּוּן יַלְדֵי פְרוּד זַרְעָא שִׁקְרָא ׃ ⁵ דְּפָלְחִין לְטַעֲוָתָא תְּחוֹת כָּל אִילָן עֲבוֹף נָכְסֵי יַנְקַיָּא בְּנַחֲלַיָּא תְּחוֹת שְׁקִיפֵי כֵיפַיָּא ׃
[illegible] בִּשְׁעִיעוּת פֵּיף נַחֲלָא חוּלָקִיךְ אַף תַּמָּן אִנּוּן עַדְבָךְ אַף לְהוֹן נְסַכְתְּ נִסְכִּין אַסֵּיקְתְּ קוּרְבָּנִין הַעַל אִלֵּין יְתוּב מֵימְרִי ׃ ⁷ עַל טוּר רָם
[illegible] שַׁוִּית אֲתַר בֵּית מִשְׁרָיִךְ אַף לְתַמָּן סְלֵיקְתְּ לְדַבָּחָא דִבְחִין ׃ ⁸ וַאֲחוֹרֵי דַשָּׁא וּמְזוּזְתָא שַׁוִּית דּוּכְרָן טַעֲוָתִיךְ הֲוֵית דַּמְיָא לְאִתְּתָא דִרְחִימָא
[illegible] וּסְטַת בָּתַר נוּכְרָאִין אַפְתֵּית מִשְׁכְּבִיךְ וְקָצַצְתְּ לִיךְ מִנְּהוֹן רְחֵימַתְּ מִשְׁכְּבֵיהוֹן אֲתַר בְּחַרְתְּ ׃ ⁹ כַּד עֲבַדְתְּ לִיךְ אוֹרַיְתָא אַצְלַחַתְּ
[illegible] אַסְגֵּית לִיךְ עוֹבָדִין טָבִין סַגִּיא מַשְׁרְיָתִיךְ וּשְׁלַחַתְּ אִזְגַּדִּיךְ עַד מֵרָחִיק וְאַמְאֵכַתְּ תְּקוֹף עַמְמַיָּא עַד לִשְׁאוֹל ׃ ¹⁰ בִּסְגִיאוּת
[illegible] לָא אֲמַרְתְּ לְמֵתַב נִכְסִין סַגִּיאִין אַשְׁכַּחַתְּ עַל כֵּן לָא סְבַרְתְּ לְמֵתַב ׃ ¹¹ וְיָת מַן יְצַפְתְּ וּקְדָם מַן דְּחַלְתְּ אֲרֵי אַסְגֵּית לְמַלָּלָא
[illegible] לָא אַדְכַּרְתְּ וְלָא שַׁוֵּית דַּחַלְתִּי עַל לִבִּיךְ הֲלָא אֲנָא יְהַבִית לִיךְ אַרְכָּא מֵעָלְמָא דְּאִם תְּתוּבִין לְאוֹרַיְתִי וְלִקְדָמַי לָא תָּבַתְּ ׃
[illegible] אֲנָא חַוֵּיתִי לִיךְ עוֹבָדִין טָבִין דְּאִנּוּן זַכְוָן לִיךְ וְאַתְּ אַסְגֵּית לִיךְ עוֹבָדִין בִּישִׁין דְּלָא יְהַנּוּן לִיךְ ׃ ¹³ אַצְוַחִי כְעַן אִם יִפְרְקוּנִיךְ עוֹבָדֵי
[illegible] בְּהוֹן מִינְקוּתִיךְ וְיָת כֻּלְּהוֹן יִטּוֹל רוּחָא יְהוֹן כְּלָמָא וּדְרָחֵיץ עַל מֵימְרִי יַחְסֵן אַרְעָא וְיֵירַת טוּרָא דְקֻדְשִׁי ׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. LVII.

IVsti moriuntur, & non est vir qui proponat animo mei timorem: & viri retribuentes misericordiam colliguntur, & non contemplantur quia propter malum quod venturum est, colliguntur iusti. 2 Ibunt in pace, & requiescent in loco domus cubationis suę, qui operantur secundùm Legem. 3 Vos autem accedite huc, popule generationis cuius opera sunt mala. De plantatione enim sancta est plantatio eorum, sed ipsi sunt adulteri & fornicantes. 4 In quo vos delectamini, & ante quem vos aperitis os vestrum, & multiplicatis loqui magnalia? nonne vos estis filij scelesti, semen mendax? 5 Qui adoletis idolis sub omni ligno frõdoso, immolantes paruulos in torrentibus, subter scopulos petrarũ. 6 In quibus locis ripę torrentis est pars tua, ibi quoq; ea sunt sors tua: etiã eis immolasti victimas, obtulisti oblationes. nunquid ob hęc pœnitebit Verbum meum? 7 In monte excelso & eleuato posuisti locum mansionis domus tuę: etiã illuc ascendisti vt sacrificares sacrificium. 8 Et post ostium & postem posuisti memoriale idolorum tuorũ: similis fuisti mulieri quę diligitur à marito, & fornicatur post extraneos: dilatasti cubiculum tuum, & succidisti tibi ex eis; dilexisti cubiculum eorum: locum elegisti. 9 Cùm exequereris Legem, prospera eras in regno: & cùm multiplicares tibi opera bona, multiplicatus est exercitus tuus, & misisti nuncios tuos procul, & depressisti fortitudinem populorum vsque ad infernũ. 10 In magnitudine vię tuæ laborasti: non dixisti, Conuertar. diuitias multas inuenisti, propterea sperasti quòd ageres pœnitentiam. 11 De quo enim anxia es? & quem timuisti? quia multiplicasti loqui mendacia, & cultus mei non es recordata; nec posuisti timorem mei in corde tuo: nonne ego dedi tibi terminum à seculo, vt conuertaris ad Legem meam? & non es conuersa in conspectu meo. 12 Ego enim indicaui tibi opera bona, quę essent iusta tibi; & tu multiplicasti opera mala, quę non proderunt tibi. 13 Clama nunc, si saluabunt te opera mendacij, in quibus laborasti ab infantia tua; & omnia illa tollet ventus; erunt quasi nihilum. qui autem confidit in verbo meo, possidebit terram, & hæreditabit montem sanctum meum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

14 * וְאֹמַר סִלּוּ סִלּוּ פַּנּוּ־דָרֶךְ הָרִימוּ מִכְשׁוֹל מִדֶּרֶךְ
עַמִּי׃
15 * כִּי־כֹה אָמַר רָם וְנִשָּׂא שֹׁכֵן עַד וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ מָרוֹם
וְקָדוֹשׁ אֶשְׁכֹּן וְאֶת־דַּכָּא וּשְׁפַל־רוּחַ לְהַחֲיוֹת רוּחַ
שְׁפָלִים וּלְהַחֲיוֹת לֵב נִדְכָּאִים׃
16 * כִּי לֹא לָעוֹלָם אָרִיב וְלֹא לָנֶצַח אֶקְצוֹף כִּי רוּחַ
מִלְּפָנַי יַעֲטוֹף וּנְשָׁמוֹת אֲנִי עָשִׂיתִי׃
17 * בַּעֲוֹן בִּצְעוֹ קָצַפְתִּי וָאַכֵּהוּ הַסְתֵּר וְאֶקְצֹף וַיֵּלֶךְ
שׁוֹבֵב בְּדֶרֶךְ לִבּוֹ׃
18 * דְּרָכָיו רָאִיתִי וְאֶרְפָּאֵהוּ וְאַנְחֵהוּ וַאֲשַׁלֵּם נִחֻמִים
לוֹ וּלַאֲבֵלָיו׃
19 * בּוֹרֵא נוּב שְׂפָתָיִם שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב
אָמַר יְהוָה וּרְפָאתִיו׃
20 * וְהָרְשָׁעִים כַּיָּם נִגָּרֵשׁ כִּי הַשְׁקֵט לֹא יוּכָל וַיִּגְרְשׁוּ
מֵימָיו רֶפֶשׁ וְטִיט׃
21 * אֵין שָׁלוֹם אָמַר אֱלֹהַי לָרְשָׁעִים׃

נח

1 * קְרָא בִגְרוֹן אַל־תַּחְשֹׂךְ כַּשּׁוֹפָר הָרֵם קוֹלֶךָ וְהַגֵּד
לְעַמִּי פִּשְׁעָם וְלְבֵית יַעֲקֹב חַטֹּאתָם׃
2 * וְאוֹתִי יוֹם יוֹם יִדְרֹשׁוּן וְדַעַת דְּרָכַי יֶחְפָּצוּן כְּגוֹי
אֲשֶׁר־צְדָקָה עָשָׂה וּמִשְׁפַּט אֱלֹהָיו לֹא עָזָב יִשְׁאָלוּנִי
מִשְׁפְּטֵי־צֶדֶק קִרְבַת־אֱלֹהִים יֶחְפָּצוּן׃
3 * לָמָּה צַמְנוּ וְלֹא רָאִיתָ עִנִּינוּ נַפְשֵׁנוּ וְלֹא תֵדָע
הֵן בְּיוֹם צֹמְכֶם תִּמְצְאוּ־חֵפֶץ וְכָל־עַצְּבֵיכֶם
תִּנְגֹּשׂוּ׃
4 * הֵן לְרִיב וּמַצָּה תָּצוֹמוּ וְלַהַכּוֹת בְּאֶגְרֹף רֶשַׁע
לֹא־תָצוֹמוּ כַּיּוֹם לְהַשְׁמִיעַ בַּמָּרוֹם קוֹלְכֶם׃
5 * הָכְזֹה יִהְיֶה צוֹם אֶבְחָרֵהוּ יוֹם עַנּוֹת אָדָם נַפְשׁוֹ
הֲלָכֹף כְּאַגְמֹן רֹאשׁוֹ וְשַׂק וְאֵפֶר יַצִּיעַ הֲלָזֶה תִּקְרָא־
צוֹם וְיוֹם רָצוֹן לַיהוָה׃

14 * Et dicam: Viam facite, præbete iter, declinate de semita, auferte offendicula de via populi mei. 15 * Quia hæc dicit excelsus & sublimis habitans æternitatem, & sanctum nomen eius; in excelso & in sancto habitans, & cum contrito & humili spiritu, vt viuificet spiritum humilium, & viuificet cor contritorum. 16 * Non enim in sempiternum litigabo, neque vsque ad finem iracar: quia spiritus à facie mea egredietur, & flatus ego faciam. 17 * Propter iniquitatē auaritiæ eius iratus sum, & percussi eum. Abscondi & indignatus sum, & abiit vagus in via cordis sui. 18 * Vias eius vidi, & sanaui eum, & reduxi eum, & reddidi consolationes ipsi & lugentibus eius. 19 * Creaui fructum labiorum, pacem, pacem ei qui longè est, & qui propè, dixit Dominus, & sanaui eum. 20 * Impij autem quasi mare feruens quod quiescere non potest, & redundant fluctus eius in conculcationem & lutum. 21 * Non est pax impiis, dicit Deus meus.

CAP. LVIII.

1 CLama, ne cesses; quasi tuba exalta vocem tuam, & annuncia populo meo scelera eorum, & domui Iacob peccata eorum. 2 * Me etenim de die in diem quærunt, & scire vias meas volunt, quasi gens quæ iustitiam fecerit, & quæ iudicium Dei sui non dereliquerit. Rogant me iudicia iustitiæ, & appropinquare Deo volunt. 3 * Quare ieiunauimus, & non aspexisti; humiliauimus animas nostras, & nescisti? Ecce in die ieiunij vestri inuenitur voluntas vestra, & omnes debitores vestros repetitis. 4 * Ecce ad lites & contentiones ieiunatis, & percutitis pugno impie-
B nes ieiunatis, & percutitis pugno impiè. Nolite ieiunare sicut vsque ad hanc diem, vt audiatur in excelso clamor vester. 5 * Nunquid tale est ieiunium quod elegi, per diem affligere hominem animam suam? nunquid contorquere quasi circulum collum tuum, & saccum & cinerē sternere? Nunquid istud vocabis ieiunium, & diem acceptabilem Domino?

14 * καὶ ἐρεῖτε, καθαρίζατε ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ ὁδούς,
ἆρατε σκῶλα ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τοῦ λαοῦ μου.
15 * τάδε λέγει κύριος ὁ ὕψιστος ὁ ὢν ὑψηλοῖς κατοικῶν εἰς τὸν αἰῶνα, ἅγιος ὢν ἁγίοις ὄνομα αὐτῷ, κύριος ὕψιστος ὢν ἁγίοις ἀναπαυόμενος, καὶ ὀλιγοψύχοις ὁδοὺς μακροθυμίαν, καὶ δοὺς ζωὴν τοῖς σωτερειμμένοις τῇ καρδίᾳ.
16 * οὐκ εἰς τὸν αἰῶνα ἐκδικήσω ὑμᾶς, οὐδὲ διαπαντὸς ὀργισθήσομαι ὑμῖν. πνεῦμα γὰρ παρ' ἐμοῦ ἐξελεύσεται, καὶ πνοὴν πᾶσαν ἐγὼ ἐποίησα.
17 * διὰ ἁμαρτίαν βραχύ τι ἐλύπησα αὐτήν, καὶ ἐπάταξα αὐτήν. ἐξαπέστρεψα τὸ πρόσωπόν μου ἀπ' αὐτῆς, ἐλυπήθη, ἐπορεύθη συντετριμμένη ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῆς.
18 * τὰς ὁδοὺς αὐτῆς ἑώρακα, ἰάσομαι αὐτήν, καὶ παρακαλέσω αὐτήν, καὶ ἔδωκα αὐτῇ παράκλησιν ἀληθινήν,
19 * εἰρήνην ἐπ' εἰρήνην τοῖς μακρὰν καὶ τοῖς ἐγγὺς λέγει κύριος ὁ θεός, ἰάσομαι αὐτούς.
20 * οἱ δὲ ἄδικοι οὕτως κλυδωνισθήσονται, καὶ ἀναπαύσασθαι οὐ δυνήσονται.
21 * οὐκ ἔστι χαίρειν τοῖς ἀσεβέσιν, λέγει κύριος ὁ θεός.

νη.

1 * Ἀναβόησον ἐν ἰσχύι καὶ μὴ φείσῃ, ὡς σάλπιγγα ὕψωσον τὴν φωνήν σου, καὶ ἀνάγγειλον τῷ λαῷ μου τὰ ἁμαρτήματα αὐτῶν, καὶ τῷ οἴκῳ Ιακὼβ τὰς ἀνομίας αὐτῶν.
2 * ἐμὲ ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ζητήσουσι, καὶ γνῶναί μου τὰς ὁδοὺς ἐπιθυμοῦσιν, ὡς λαὸς δικαιοσύνην πεποιηκὼς, καὶ κρίσιν θεοῦ αὐτῶν μὴ ἐγκαταλελοιπώς. αἰτοῦσί με νῦν κρίσιν δικαίαν, καὶ ἐγγίζειν θεῷ ἐπιθυμοῦσι,
3 * λέγοντες, τί ὅτι ἐνηστεύσαμεν καὶ οὐκ εἶδες, ἐταπεινώσαμεν τὰς ψυχὰς ἡμῶν καὶ οὐκ ἔγνως; ἐν γὰρ ταῖς ἡμέραις τῶν νηστειῶν ὑμῶν διορύσσετε τὰ θελήματα ὑμῶν, καὶ πάντας τοὺς ὑποχειρίους ὑμῶν ὑφίστατε
4 * εἰς κρίσιν καὶ μάχας, νηστεύετε καὶ τύπτετε πυγμαῖς ταπεινόν. ἵνα τί μοι νηστεύετε ὡς σήμερον ἀκουσθῆναι ἐν κραυγῇ τὴν φωνὴν ὑμῶν.
5 * ἓ ταύτην τὴν νηστείαν ἐξελεξάμην, ἢ ἡμέραν ταπεινῶν ἄνθρωπον τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, οὐδ' ἂν κάμψῃς ὡς κρίκον τὸν τράχηλόν σου καὶ σάκκον καὶ σποδὸν ὑποστρώσῃ. οὐδ' οὕτως καλέσετε νηστείαν δεκτήν.

14 * Et dicent, Mundate à facie eius vias, & auferte offendicula de via populi mei. 15 * Hæc dicit Dominus excelsus, qui in excelsis habitat in æternum, Sanctus in sanctis nomē illi, Dominus excelsus in sanctis requiescens, & pusillanimis dans patientiam, & dans vitam contritis corde. 16 * Non in æternum vlciscar vos, neque semper irascar vobis. Spiritus enim à me egredietur, & flatum omnem ego feci. 17 * Propter peccatum modicum quid tristitia affeci eum, & percussi eum: & auerti faciem meam ab eo, & contristatus sum, & abiit tristis in viis suis.
* Vias eius vidi, & sanaui eum, & consolatus sum eum, & dedi ei consolationem veram; 19 * Pacem super pacem his qui longè et his qui propè sunt. Et dixit Dominus: Sanabo eos.
* At iniqui sic fluctuabunt, & quiescere non poterunt.
* Non est gaudere impiis, dixit Dominus Deus.

CAP. LVIII.

CLama in fortitudine, & ne parcas, quasi tubam exalta vocem tuam, & annuncia populo meo peccata eorum, & domui Iacob iniquitates eorum.
* Me die de die quærent, & scire meas vias desiderant, quasi populus iustitiam faciens, & iudicium Dei sui non derelinquens. Petunt me nunc iudicium iustum, & appropinquare Deo cupiunt;
* Dicentes: Quare ieiunauimus & non vidisti, humiliauimus animas nostras, & non cognouisti? In enim diebus ieiuniorum vestrorum inuenitis voluntates vestras, & omnes subiectos vestros affligitis
* in iudicium & pugnas, ieiunatis & percutitis pugnis humilem. quare mihi ieiunatis sicut hodie, vt audiatur in clamore vox vestra?
* Non hoc ieiunium elegi, & diem humiliare hominem animam suam: neque si incuruaueris quasi circulum collum tuum, & cilicium & cinerem substraueris. neque sic vocabitis ieiunium & diem acceptabilem à facie Domini?

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Et dicet: Docete & admonete, præparate cor populi in via recta; auferte offendiculum impiorum de via cœtus populi mei. "Quia hoc dicit excelsus & eleuatus qui habitat in cœlis, & sanctum nomen eius: in excelso habitans & sancta maiestas eius, dixit se liberaturū contritos corde & humiles spiritu, & viuificaturum spiritum humilium, & suscitaturum cor contritorum: "Quia non in æternum vlciscar in iudicio, nec in finem erit furor meus: quoniam spiritum mortuorum ego viuificabo, & spiramenta ego feci. "Ob peccata pecuniæ eorum quā vi abstulerunt, fuit furor meus super eos, & percussi eos: subduxi maiestatem meā ab eis, & transmigrare feci eos; dispersi captiuitatem eorum, eò quòd errauerunt post cogitationes cordis sui. "Via conuersionis eorum reuelata est coram me, & peperci eis, & misertus sum eorum, & reddidi consolationem eis, & his qui lugebant super eos. "Qui creaui eloquium labiorum in ore omnium hominum: dixit Propheta: Pax fiet iustis, qui custodierunt Legem meam ab initio, & pax fiet his qui conuertentur ad Legem meam. Propè est, dicit Dominus, vt dimittam eis. "Impij autem sunt quasi mare commotum, quod quærit quiescere & non potest; & faciunt aquæ eius cœnum & lutum. "Non est pax impiis, dicit Deus meus.

CAP. LVIII.

CLama in gutture tuo Propheta, ne cesses: quasi vocem tubæ exalta vocem tuam, & annuncia populo meo scelera eorum, & domui Iacob peccata eorum. 'A facie enim mea de die in diem doctrinam quærunt, ac si cupiant scire vias quæ rectæ sunt coram me: sicut populus qui iustitiam fecit, & à iudicio Dei sui non recessit; interrogant à facie mea iudicium verum, ac si velint accedere ad timorem Domini. 'Quare nos ieiunamus, & coram te manifestum est: affligimus animas nostras, & coram te notum est? Propheta dicit eis: Ecce die ieiunii vestri vos quæritis quę necessaria sunt vobis, & omnia offendicula vestra vos adducitis. 'Ecce ad litem & contentionem vos ieiunatis, & ad percutiendū pugno impietatis: ne ieiunetis talia ieiunia, vt audiatur in excelsis vox vestra. 'Hoccine est ieiunium quod volui: per diē in quo affligit homo animam suam; nunquid incuruare caput suum sicut circulum curuum, & in sacco & in cinere sedere? nunquid hoc vos vocatis ieiunium, & diem acceptabilem à facie Domini?

תרגום יונתן

14 וְיֵימַר אַלְפוּ וְאַזְהֲרוּ אַפְנוּ לֵב עַמָּא לְאוֹרַח תְּקָנָא סַלְקוּ תַּקָּלַתְהוֹן דִּשְׁיָיעָא מֵאוֹרַח כְּנִשְׁתָּא דְּעַמִּי׃ 15 אֲרֵי כִּדְנָן אֲמַר רָמָא וּתְנִשְׂלָא דְּשָׁרֵי בְּשֵׁמֵיהּ תְּקִיפָא וְקַדִּישָׁא שְׁכִינְתֵּהּ אֲמַר לְמִפְרַק לְהֵבֵירֵי לִבָּא וּלְמֵיכְמָא לְקִינְמָא רוּחַ סָכִיכִין וּלְסַסָּעָא לֵב חֲבִירִין׃ 16 אֲרֵי לָא לְעָלְמָא אֶתְפָּרַע בְּדִין וְלָא לְסוֹפָא יְהֵי רָגְזִי אֲרֵי רוּחֵי מֵיהֵיא אֲנָא עֲתִיד לְקַיָּמָא וְנִשְׁמָתָא אֲנָא עֲבָדָת׃ 17 בְּחוּבֵי מָמוֹנָא דְּאַנְסוּ תָּבַת רָגְזִי עֲלֵיהוֹן וְאַלְקֵיתִינוּן סַגֵּי וְאַסְתַּרְתִּי מִנֵּי שְׁכִינְתִּי מִנְּ

Universidad de Deusto
Biblioteca

6 * הֲלוֹא זֶה צוֹם אֶבְחָרֵהוּ פַּתֵּחַ חַרְצֻבּוֹת רֶשַׁע הַתֵּר
אֲגֻדּוֹת מוֹטָה וְשַׁלַּח רְצוּצִים חָפְשִׁים וְכָל־מוֹטָה
תְּנַתֵּקוּ׃
7 * הֲלוֹא פָרֹס לָרָעֵב לַחְמֶךָ וַעֲנִיִּים מְרוּדִים
תָּבִיא בָיִת כִּי־תִרְאֶה עָרֹם וְכִסִּיתוֹ וּמִבְּשָׂרְךָ
לֹא־תִתְעַלָּם׃
8 * אָז יִבָּקַע כַּשַּׁחַר אוֹרֶךָ וַאֲרֻכָתְךָ מְהֵרָה תִצְמָח
וְהָלַךְ לְפָנֶיךָ צִדְקֶךָ כְּבוֹד יְהוָה יַאַסְפֶךָ׃
9 * אָז תִּקְרָא וַיהוָה יַעֲנֶה תְּשַׁוַּע וְיֹאמַר הִנֵּנִי אִם־
תָּסִיר מִתּוֹכְךָ מוֹטָה שְׁלַח אֶצְבַּע וְדַבֶּר־אָוֶן׃
10 * וְתָפֵק לָרָעֵב נַפְשֶׁךָ וְנֶפֶשׁ נַעֲנָה תַּשְׂבִּיעַ וְזָרַח
בַּחֹשֶׁךְ אוֹרֶךָ וַאֲפֵלָתְךָ כַּצָּהֳרָיִם׃
11 * וְנָחֲךָ יְהוָה תָּמִיד וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ
וְעַצְמֹתֶיךָ יַחֲלִיץ וְהָיִיתָ כְּגַן רָוֶה וּכְמוֹצָא מַיִם אֲשֶׁר
לֹא־יְכַזְּבוּ מֵימָיו׃
12 * וּבָנוּ מִמְּךָ חָרְבוֹת עוֹלָם מוֹסְדֵי דוֹר־וָדוֹר
תְּקוֹמֵם וְקֹרָא לְךָ גֹּדֵר פֶּרֶץ מְשֹׁבֵב נְתִיבוֹת
לָשָׁבֶת׃
13 * אִם־תָּשִׁיב מִשַּׁבָּת רַגְלֶךָ עֲשׂוֹת חֲפָצֶךָ בְּיוֹם
קָדְשִׁי וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶג לִקְדוֹשׁ יְהוָה מְכֻבָּד
וְכִבַּדְתּוֹ מֵעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ מִמְּצוֹא חֶפְצְךָ וְדַבֵּר דָּבָר׃
14 * אָז תִּתְעַנַּג עַל־יְהוָה וְהִרְכַּבְתִּיךָ עַל־בָּמֳתֵי
אָרֶץ וְהַאֲכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ כִּי פִּי יְהוָה
דִּבֵּר׃

נט

1 * הֵן לֹא־קָצְרָה יַד־יְהוָה מֵהוֹשִׁיעַ וְלֹא־כָבְדָה
אָזְנוֹ מִשְּׁמוֹעַ׃
2 * כִּי אִם־עֲוֺנֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּלִים בֵּינֵכֶם לְבֵין
אֱלֹהֵיכֶם וְחַטֹּאותֵיכֶם הִסְתִּירוּ פָנִים מִכֶּם
מִשְּׁמוֹעַ׃

6 * Nonne hoc est magis ieiunium quod
elegi: Dissolue colligationes impietatis, sol-
ue fasciculos deprimentes. dimitte eos qui
confracti sunt liberos, & omne onus dirũ-
7 pe. * Frange esurienti panem tuum, & e-
C genos vagosque induc in domum tuam.
Cùm videris nudum, operi eum, & carnẽ
8 tuam ne despexeris. * Tunc erumpet
quasi manè lumen tuum, & sanitas tua ci-
tiùs orietur. Et anteibit faciem tuam iu-
stitia tua, & gloria Domini colliget te.
9 * Tunc inuocabis, & Dominus exau-
diet: clamabis, & dicet; Ecce adsum. Si ab-
stuleris de medio tui catenam, & desieris
extendere digitum, & loqui quod nõ pro-
10 dest: * Cùm effuderis esurienti animam
tuam, & animam afflictam repleueris, o-
rietur in tenebris lux tua, & tenebræ tuæ
erunt sicut meridies.
11 * Et requiem tibi dabit Dominus sem-
D per, & implebit splendoribus animam tuã
& ossa tua liberabit. Et eris quasi hortus
irriguus, & sicut fons aquarum cuius non
deficient aquæ.
12 * Et ædificabuntur in te deserta seculo-
rum, fundamenta generationis & genera-
tionis suscitabis. Et vocaberis ædificator
sepium, auertens semitas in quietem.
13 * Si auerteris à Sabbato pedem tuum,
facere voluntatẽ tuam in die sancto meo,
& vocaueris Sabbatum delicatum, & san-
ctum Domini gloriosum, & glorificaueris
eum dum non facis vias tuas, & non inue-
nitur voluntas tua vt loquaris sermonem:
14 * Tunc delectaberis super Domino, & e-
sustollam te super altitudines terræ, & ci-
babo te hæreditate Iacob patris tui. Os e-
nim Domini locutum est.

CAP. LIX.

1 A Ecce non est abbreuiata manus Domi-
ni, vt saluare nequeat; neque aggrauata
est auris eius, vt non exaudiat.
2 * Sed iniquitates vestræ diuiserunt in-
ter vos & Deum vestrum, & peccata ve-
stra absconderunt faciem eius à vobis ne
exaudiret.

** Non tale ego elegi ieiunium, dicit Domi-* 6
nus: Sed solue omnem colligaturam iniquitatis,
dissolue obligationes violentarum cautionum:
dimitte confractos in remissione, et omnem scri-
pturam iniquam conscinde.
** Frange esurienti panem tuum, & paupe-* 7
res sine tecto induc in domum tuam. si videris
nudum, operi; & à domesticis seminis tui ne
*despexeris. * Tunc erumpet matutinum* 8
lumen tuum, & sanitates tuæ citò orientur. Et
præibit ante te iustitia tua, & gloria Dei cir-
cundabit te.
** Tunc clamabis, & Dominus exaudiet te;* 9
adhuc loquente te, dicet: Ecce adsum. Si abstu-
leris à te colligationem, & ordinationem, &
verbum murmurationis:
** Et dederis esurienti panem, ex anima tua,* 10
& animam humiliatam saturaueris; tunc orie-
tur in tenebris lumen tuum, & tenebræ tuæ
sicut meridies:
** Et erit Deus tuus tecum semper. & im-* 11
pleberis sicut desiderat anima tua, & ossa tua
pinguescent. & erunt sicut hortus ebrius: &
sicut fons quem non deseruit aqua.
** Et ædificabuntur tibi deserta seculi, & e-* 12
runt fundamenta tua sempiterna in generatio-
nibus generationum. Et vocaberis ædificator
maceriarum, & lapides qui in medio semitarũ,
quiescere facies.
** Si auerteris pedem tuum à Sabbatis, vt* 13
non facias voluntates tuas in die sancta, et vo-
cabis Sabbata delicata sancta Deo tuo, non tol-
les pedem tuum ad opus, neque loqueris ver-
*bum in ira de ore tuo. * Et eris confidens su-* 14
per Dominum: et eleuabit te super bona terræ,
& cibabit te hæreditate Iacob patris tui. Nam
os Domini locutum est hæc.

CAP. LIX.

Nunquid non potest manus Domini saluos 1
facere, aut aggrauata est auris eius vt non
exaudiat?
** Sed peccata vestra separant inter vos &* 2
Deum: & propter peccata vestra auertit fa-
ciem suam à vobis, vt non misereatur.

6 * οὐχὶ τοιαύτην ἐγὼ ἐξελεξάμην νηστείαν, λέγει κύ-
ριος, ἀλλὰ λύε πάντα σύνδεσμον ἀδικίας, διάλυε στραγ-
γαλιὰς βιαίων συναλλαγμάτων, ἀπόστελλε τεθραυ-
σμένους ἐν ἀφέσει, καὶ πᾶσαν συγγραφὴν ἄδικον διάσπα.
7 * διάθρυπτε πεινῶντι τὸν ἄρτον σου, καὶ πτωχοὺς ἀστέγους
εἴσαγαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. ἐὰν ἴδῃς γυμνὸν περίβαλε, καὶ
ἀπὸ τῶν οἰκείων τοῦ σπέρματός σου οὐχ ὑπερόψει.
8 * τότε ῥαγήσεται πρώϊμον τὸ φῶς σου, καὶ τὰ ἰάματά
σου ταχὺ ἀνατελεῖ. καὶ προπορεύσεται ἔμπροσθέν σου ἡ
δικαιοσύνη σου, καὶ ἡ δόξα τοῦ θεοῦ περιστελεῖ σε.
9 * τότε βοήσῃ, καὶ ὁ κύριος εἰσακούσεταί σου, ἔτι λαλοῦν-
τός σου ἐρεῖ, ἰδοὺ πάρειμι. ἐὰν ἀφέλῃς ἀπὸ σοῦ σύνδεσ-
μον καὶ χειροτονίαν, καὶ ῥῆμα γογγυσμοῦ,
10 * καὶ δῷς πεινῶντι τὸν ἄρτον, ἐκ ψυχῆς σου καὶ ψυχὴν
τεταπεινωμένην ἐμπλήσῃς, τότε ἀνατελεῖ ἐν σκότει τὸ
φῶς σου, καὶ τὸ σκότος σου ὡς μεσημβρία·
11 * καὶ ἔσται ὁ θεός σου μετὰ σοῦ διαπαντός. καὶ ἐμπλη-
σθήσῃ καθάπερ ἐπιθυμεῖ ἡ ψυχή σου, καὶ τὰ ὀστᾶ σου
πιανθήσεται. καὶ ἔσται ὡς κῆπος μεθύων. καὶ ὡς πηγή, ἣν
μὴ ἐξέλιπεν ὕδωρ.
12 * καὶ οἰκοδομηθήσονταί σοι αἱ ἔρημοι αἰώνιοι, καὶ ἔσται
τὰ θεμέλιά σου αἰώνια ἐν γενεαῖς γενεῶν. καὶ κληθήσῃ
οἰκοδόμος φραγμῶν, καὶ τοὺς λίθους τοὺς ἀναμέσον τῶν
τρίβων παύσεις.
13 * ἐὰν ἀποστρέψῃς τὸν πόδα σου ἀπὸ τῶν σαββάτων τοῦ
μὴ ποιεῖν τὰ θελήματά σου ἐν ἡμέρᾳ τῇ ἁγίᾳ, καὶ κα-
λέσεις τὰ σάββατα τρυφερὰ ἅγια τῷ θεῷ σου, οὐκ ἀρεῖς
τὸν πόδα σου ἐπ' ἔργῳ, οὐδὲ λαλήσεις λόγον ἐν ὀργῇ ἐκ τοῦ
14 στόματός σου, * καὶ ἔσῃ πεποιθὼς ἐπὶ κύριον, καὶ ἀνα-
βιβάσει σε ἐπὶ τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς, καὶ ψωμιεῖ σε τὴν κλη-
ρονομίαν ἰακὼβ τοῦ πατρός σου. τὸ γὰρ στόμα τοῦ κυρίου ἐ-
λάλησεν ταῦτα.

νθ'.

1 * Μὴ οὐκ ἰσχύει ἡ χεὶρ κυρίου τοῦ σῶσαι, ἢ ἐβάρυνεν
τὸ οὖς αὐτοῦ μὴ εἰσακοῦσαι;
2 * ἀλλὰ τὰ ἁμαρτήματα ὑμῶν διιστῶσιν ἀναμέσον
ὑμῶν καὶ τοῦ θεοῦ, καὶ διὰ τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν ἀπέστρε-
ψεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀφ' ὑμῶν, τοῦ μὴ ἐλεῆσαι.

תרגום יונתן

6 הלא דא היא תעניתא דרעינא בה פרדו כנשת רשעא שרו קטרי כתבי דין מסטי ופטרו דהוו אניסין בני חורין וכל דין מסטי תסלקון׃
7 הלא תפרנס לכפנא מלחמך ועניי מטלטלין תעיל לגו ביתא ארי תחזי ערטילאה ותכסיניה ומקריב בשרך לא תכבוש עינך׃
8 בכן יתגלי כשפרפרא נהורך ואסות מחתך בפריע תסק ויהכון קדמך זכותך ביקר מן קדם יוי תתכנש׃
9 בכן תצלי ויוי יקבל צלותך תבעי מן קדמוהי ויעבד בעותך אם תעדי מבינך אסטיות דין מרמז באצבע וממלל מלין דאונס׃
10 ותתפח קדם כפנא נפשך ונפש מסכנא תסבע וידנח בחשוכא נהורך וקבלך יהי כטיהרא׃
11 וידברנך יוי תדירא וישבע בשני בצורתא נפשך וגופך יחיי בחיי עלמא ותהי נפשך מליא תפנוקין כגנת שקיא דמרויא וכמבוע דמיין דלא פסקן מוהי׃
12 ויבנון מנך חרבת עלם יסודי דר ודר תקימם ויקרון לך מקים ארחא דתקנא מתיב רשיעיא לאוריתא׃
13 אם תתיב משבתא רגלך למעבד צרכך ביומא דקודשי ותקרי לשבתא בתפנוקין ולקדישא דיוי תיקר ותיקר קדמוהי מלמעבד ארחך מלספקא צרכך ומלמללא מלין דאונס׃
14 בכן תתפנק על יוי וישרינך על תקפי ארעא ויוכלינך פרי אחסנת יעקב אבוך ארי במימרא דיוי גזיר כן׃

נט

1 הא לא מקפדא ידא מן קדם יוי לית אתון מתפרקין ולא מיקר קדמוהי מלמשמע לא מתקבלא צלותכון׃
2 אלהן חוביכון הוו מפרשין ביניכון לבין אלהכון וחטאיכון גרמו לסלקא אפי שכינתא מנכון מלקבלא צלותכון׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Nonne hoc est magis ieiunium quod elegi? Separate congregationem impietatis, soluite colligationes scripturarum iudicij deprauati, & dimittite eos qui vim patiuntur liberos: denique omne iudicium deprauatum auferetis. 7 Sustentabis vtique esurientem pane tuo, & pauperes transmigrantes introduces in domum tuam: cùm videris nudũ, operies eum; & à proximo carnis tuæ non auertes oculos tuos. 8 Tunc reuelabitur quasi manè lumen tuum, & sanitas plagæ tuæ citò crescet: & ibunt ante te iustitiæ tuæ: in gloriã à facie Domini colligeris. 9 Tunc orabis, & Dominus suscipiet orationem tuam: deprecaberis in conspectu eius, & faciet deprecationem tuam. Si abstuleris de medio tui corruptelam iudicij, annuentem digito, & loquentem verba rapinæ: 10 Et effuderis coram famelico animam tuam, & animam afflictam saturaueris: & orietur in tenebris lux tua, & caligo tua erit sicut meridies. 11 Et deducet te Dominus semper, & satiabit animam tuam in annis siccitatis. & corpus tuum viuificabit in vita æterna: & erit anima tua plena deliciis, quasi hortus irriguus qui inebriatus est, & sicut fons aquarum cuius aquæ non deficiunt. 12 Et ædificabuntur ex te deserta seculi: fundamenta generationis & generationis suscitabis. & vocabunt te confirmantem viam rectam, conuertentem impios ad Legem. 13 Si auerteris à Sabbatho pedem tuum, vt non facias necessaria tua in die sancto meo: & vocaueris Sabbathum in deliciis, & sanctum Domini honoraris, & honore affeceris eum ne facias viam tuam, neque prouideas in eo quæ tibi necessaria sunt; nec loquaris verba violentiæ: 14 Tunc delectaberis coram Domino, & collocabit te super munitiones terræ: & comedere te faciet fructum possessionis Iacob patris tui. quoniam in verbo Domini decretum est ita.

CAP. LIX.

Ecce non propter defectum manus à facie Dñi non estis salui: nec quia graue est coram eo audire, non suscipitur oratio vestra: 2 Sed delicta vestra diuiserunt inter vos & inter Deum vestrum; & peccata vestra fuerunt in causa quòd auerteretur facies maiestatis à vobis, vt non susciperetur oratio vestra.

Universidad de Deusto
Biblioteca

3 ׃ כִּי כַפֵּיכֶם נְגֹאֲלוּ בַדָּם וְאֶצְבְּעוֹתֵיכֶם בֶּעָוֹן
שִׂפְתוֹתֵיכֶם דִּבְּרוּ־שֶׁקֶר לְשׁוֹנְכֶם עַוְלָה
תֶהְגֶּה ׃
4 ׃ אֵין־קֹרֵא בְצֶדֶק וְאֵין נִשְׁפָּט בֶּאֱמוּנָה בָּטוֹחַ עַל־
תֹּהוּ וְדַבֶּר־שָׁוְא הָרוֹ עָמָל וְהוֹלֵיד אָוֶן ׃
5 ׃ בֵּיצֵי צִפְעוֹנִי בִּקֵּעוּ וְקוּרֵי עַכָּבִישׁ יֶאֱרֹגוּ הָאֹכֵל
מִבֵּיצֵיהֶם יָמוּת וְהַזּוּרֶה תִּבָּקַע אֶפְעֶה ׃
6 ׃ קוּרֵיהֶם לֹא־יִהְיוּ לְבֶגֶד וְלֹא יִתְכַּסּוּ בְּמַעֲשֵׂיהֶם
מַעֲשֵׂיהֶם מַעֲשֵׂי אָוֶן וּפֹעַל חָמָס בְּכַפֵּיהֶם ׃
7 ׃ רַגְלֵיהֶם לָרַע יָרֻצוּ וִימַהֲרוּ לִשְׁפֹּךְ דָּם נָקִי
מַחְשְׁבוֹתֵיהֶם מַחְשְׁבוֹת אָוֶן שֹׁד וָשֶׁבֶר בִּמְסִלּוֹתָם ׃
8 ׃ דֶּרֶךְ שָׁלוֹם לֹא יָדָעוּ וְאֵין מִשְׁפָּט בְּמַעְגְּלוֹתָם
נְתִיבוֹתֵיהֶם עִקְּשׁוּ לָהֶם כֹּל דֹּרֵךְ בָּהּ לֹא יָדַע
שָׁלוֹם ׃
9 ׃ עַל־כֵּן רָחַק מִשְׁפָּט מִמֶּנּוּ וְלֹא תַשִּׂיגֵנוּ צְדָקָה
נְקַוֶּה לָאוֹר וְהִנֵּה־חֹשֶׁךְ לִנְגֹהוֹת בָּאֲפֵלוֹת נְהַלֵּךְ ׃
10 ׃ נְגַשְׁשָׁה כַעִוְרִים קִיר וּכְאֵין עֵינַיִם נְגַשֵּׁשָׁה
כָּשַׁלְנוּ בַצָּהֳרַיִם כַּנֶּשֶׁף בָּאַשְׁמַנִּים כַּמֵּתִים ׃
11 ׃ נֶהֱמֶה כַדֻּבִּים כֻּלָּנוּ וְכַיּוֹנִים הָגֹה נֶהְגֶּה נְקַוֶּה
לַמִּשְׁפָּט וָאַיִן לִישׁוּעָה רָחֲקָה מִמֶּנּוּ ׃
12 ׃ כִּי־רַבּוּ פְשָׁעֵינוּ נֶגְדֶּךָ וְחַטֹּאותֵינוּ עָנְתָה בָּנוּ כִּי־
פְשָׁעֵינוּ אִתָּנוּ וַעֲוֹנֹתֵינוּ יְדַעֲנוּם ׃
13 ׃ פָּשֹׁעַ וְכַחֵשׁ בַּיהוָה וְנָסוֹג מֵאַחַר אֱלֹהֵינוּ דַּבֶּר־
עֹשֶׁק וְסָרָה הֹרוֹ וְהֹגוֹ מִלֵּב דִּבְרֵי־שָׁקֶר ׃
14 ׃ וְהֻסַּג אָחוֹר מִשְׁפָּט וּצְדָקָה מֵרָחוֹק תַּעֲמֹד כִּי־
כָשְׁלָה בָרְחוֹב אֱמֶת וּנְכֹחָה לֹא־תוּכַל לָבוֹא ׃
15 ׃ וַתְּהִי הָאֱמֶת נֶעְדֶּרֶת וְסָר מֵרָע מִשְׁתּוֹלֵל וַיַּרְא
יְהוָה וַיֵּרַע בְּעֵינָיו כִּי־אֵין מִשְׁפָּט ׃
16 ׃ וַיַּרְא כִּי־אֵין אִישׁ וַיִּשְׁתּוֹמֵם כִּי־אֵין מַפְגִּיעַ וַתּוֹשַׁע
לוֹ זְרֹעוֹ וְצִדְקָתוֹ הִיא סְמָכָתְהוּ ׃

3 *Man⁹ enim veſtrę pollutę ſunt ſanguine,
& digiti veſtri iniquitate. labia veſtra locu-
ta ſunt mendaciũ,& lingua veſtra iniquita-
4 tem fatur. *Nõ eſt qui inuocet iuſtitiã, ne-
que eſt qui iudicet verè: ſed cõfidunt in ni-
hili,& loquũtur vanitates. Conceperũt la-
5 borem,& pepererũt iniquitatẽ. *Oua aſpi-
dũ ruperunt,& telas araneę texuerũt. Qui
comederit de ouis eorũ, morietur,& quod
6 cõfotũ erũpet in regulũ. *Telę eorum non
B erunt in veſtimentũ, neq; operientur ope-
ribus ſuis. Opera eorum opera inutilia, &
7 opus iniquitatis in manibus eorũ. *Pedes
eorũ ad malũ currunt, & feſtinãt vt effun-
dant ſanguinẽ innocẽtẽ. Cogitationes eo-
rum cogitationes inutiles. vaſtitas & con-
8 tritio in viis eorũ. *Viã pacis neſcierunt, &
non eſt iudiciũ in greſſibus eorum. Semitę
eorũ incuruatę ſunt eis: omnis qui calcat
9 in eis, ignorat pacẽ. *Propter hoc elõgatum
eſt iudiciũ à nobis, & nõ apprehendet nos
iuſtitia. Expectauim⁹ lucẽ,& ecce tenebrę:
ſplendorem, & in tenebris ambulauimus.
10 *Palpauim⁹ ſicut cæci parietẽ,& quaſi abſ-
que oculis attrectauimus. Impegimus me-
ridie quaſi in tenebris, in caliginoſis quaſi
11 mortui. *Rugiemus quaſi vrſi oẽs, & quaſi
colũbę meditãtes gememus. Expectauim⁹
C iudiciũ,& nõ eſt; ſalutẽ,& elõgata eſt à no-
12 bis. *Multiplicatę ſunt enim iniquitates no-
ſtræ corã te,& peccata noſtra reſponderũt
nobis. quia ſcelera noſtra nobiſcũ,& iniqui-
13 tates noſtras cognouimus: *Peccare & mẽ-
tiri contra Dñm,& auerſi ſumus ne iremus
poſt tergũ Dei noſtri, vt loqueremur calũ-
niã & tranſgreſſionẽ. Concepimus & locu-
14 ti ſumus de corde verba mendacij. *Et con-
uerſum eſt retrorſum iudicium, & iuſtitia
lõgè ſtetit. Quia corruit in platea veritas,
15 & equitas non potuit ingredi. *Et facta eſt
veritas in obliuione; & q recessit à malo, ap-
prædæ patuit. Et vidit Dñs,et malũ appa-
16 ruit in oculis ei⁹ quia nõ eſt iudicium. *Et
vidit quia non eſt vir, et aporiatus eſt, quia
non eſt qui occurrat. Et ſaluauit ſibi bra-
chiũ ſuũ,& iuſtitia eius ipſa cõfirmauit eũ.

*Nam manus veſtræ pollutæ ſanguine, & 3
digiti veſtri peccatis: at labia veſtra locuta ſunt
iniquitatem, & lingua veſtra iniuſtitiam me-
ditabatur. *Nullus loquitur iuſta, neque 4
eſt iudicium verum. confidunt in vanis, & lo-
quuntur vana; quia parturiunt cædem, et ge-
nerant iniquitatem. *Oua aſpidum fre- 5
gerunt, & telam araneæ texunt. & qui vo-
luerit de ouis eorum comedere, frangens vri-
num, repperit & in ipſo regulum.
*Tela eorum non erit in veſtimentum, neque 6
operientur ab operibus ſuis. nam opera eorum
opera iniquitatis. *At pedes eorum ad ma- 7
litiam currunt, veloces ad effundendum ſangui
nem; & cogitationes eorum cogitationes ſtulto-
rum. Contritio & miſeria in viis eorum:
*Et viam pacis non cognouerunt, & non 8
eſt iudicium in viis eorum. nam ſemitæ eorum
peruerſæ quas tranſeunt, & neſciunt pacem.
*Propter hoc receſſit iudicium ab eis, et non 9
apprehendit eos iuſtitia. Expectantibus illis lu-
cem factæ ſunt eis tenebræ; præſtolãtes lucem, in
tenebris ambulauerunt. *Palpabunt ſi- 10
cut cæci parietem, & quaſi non exiſtentibus o-
culis attrectabunt. cadent in meridie, quaſi in
nocte media: quaſi morientes *gement. 11
Quaſi vrſus & quaſi columba pariter am-
bulabunt. Expectauimus iudicium, & non erit
ſalus. longè receſſit à nobis, multa enim noſtra
iniquitas in conſpectu tuo, et peccata noſtra re-
ſtiterunt nobis. *Nam iniquitates noſtræ 12
in nobis, & iniuſtitias noſtras cognouimus.
*Impiè egimus et mẽtiti ſumus, & receſſimus 13
à Deo noſtro: locuti ſumus iniqua, & inobedien
tes ſumus; concepimus, & meditati ſumus de
corde noſtro verba iniqua: *Et receſſimus à 14
iudicio, & iuſtitia longè ſtetit: quia conſumpta
eſt in viis eorum veritas, & per rectum iter nõ
potuerunt tranſire. *Et veritas ſublata eſt, 15
& tranſtulerunt mentem ſuam vt intelligerẽt.
Et vidit Dominus, & non placuit ei, quoniam
non erat iudicium. *Et vidit, & non erat vir: 16
& conſiderauit, et non erat defenſor: & vltus
eſt eos brachio ſuo, & miſericordia ſuſtentauit.

3 *αἱ γὰρ χεῖρες ὑμῶν μεμολυσμέναι αἵματι, καὶ οἱ δά-
κτυλοι ὑμῶν ἁμαρτίαις, τὰ δὲ χείλη ὑμῶν ἐλάλησαν ἀ-
νομίαν, καὶ ἡ γλῶσσα ὑμῶν ἀδικίαν ἐμελέτα.
4 *οὐδ' εἷς λαλεῖ δίκαια, οὐδὲ ἔστιν κρίσις ἀληθινή. πε-
ποίθασιν ἐπὶ ματαίοις καὶ λαλοῦσι κενά, ὅτι κύουσι πό-
5 νον καὶ τίκτουσιν ἀνομίαν. *ᾠὰ ἀσπίδων ἔρρηξαν καὶ
ἱστὸν ἀράχνης ὑφαίνουσιν. καὶ ὁ μέλλων τῶν ᾠῶν αὐτῶν φα-
γεῖν, συντρίψας οὔριον, εὗρεν καὶ ἐν αὐτῷ βασιλίσκον.
6 *ὁ ἱστὸς αὐτῶν οὐκ ἔσται εἰς ἱμάτιον, οὐδὲ μὴ περιβάλων-
ται ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτῶν. τὰ γὰρ ἔργα αὐτῶν ἔργα ἀνομίας·
7 *οἱ δὲ πόδες αὐτῶν ἐπὶ πονηρίαν τρέχουσι ταχινοὶ ἐκ-
χέαι αἷμα, καὶ οἱ διαλογισμοὶ αὐτῶν διαλογισμοὶ ἀφρό-
νων. σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν
8 *καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ οἴδασιν, καὶ οὐκ ἔστι κρίσις ἐν ταῖς
ὁδοῖς αὐτῶν. αἱ γὰρ τρίβοι αὐτῶν διεστραμμέναι, ἃς διοδεύ-
ουσι· καὶ οὐκ οἴδασιν εἰρήνην.
9 *διὰ τοῦτο ἀπέστη ἡ κρίσις ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐ μὴ καταλά-
βῃ αὐτοὺς δικαιοσύνη. ὑπομεινάντων αὐτῶν φῶς ἐγένετο
αὐτοῖς σκότος, μείναντες αὐγὴν ἐν σκότει περιεπάτησαν.
10 *ψηλαφήσουσιν ὡς τυφλοὶ τοῖχον, καὶ ὡς οὐχ ὑπαρ-
χόντων ὀφθαλμῶν ψηλαφήσουσι. πεσοῦνται ἐν μεσημ-
βρίᾳ, ὡς ἐν μεσονυκτίῳ, ὡς ἀποθνήσκοντες
11 *στενάξουσιν· ὡς ἄρκος καὶ ὡς περιστερὰ ἅμα πορεύ-
σονται. ἀνεμείναμεν κρίσιν, καὶ οὐκ ἔσται σωτηρία. μακρὰν
ἀφέστηκεν ἀφ' ἡμῶν, πολλὴ γὰρ ἡμῶν ἡ ἀνομία ἐναντίον
σου, καὶ αἱ ἁμαρτίαι ἡμῶν ἀντέστησαν ἡμῖν.
12 *αἱ γὰρ ἀνομίαι ἡμῶν ἐν ἡμῖν, καὶ τὰ ἀδικήματα ἡμῶν
13 ἔγνωμεν. *ἠσεβήσαμεν καὶ ἐψευσάμεθα, καὶ ἀπέ-
στημεν ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ἐλαλήσαμεν ἄδικα, καὶ ἠπει-
θήσαμεν, ἐκύομεν, καὶ ἐμελετήσαμεν ἀπὸ καρδίας ἡ-
14 μῶν λόγους ἀδίκους· *καὶ ἀπεστήσαμεν ἀπὸ τῆς
κρίσεως, καὶ ἡ δικαιοσύνη μακρὰν ἀφέστηκεν, ὅτι κατη-
ναλώθη ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν ἡ ἀλήθεια, καὶ δι' εὐθείας οὐκ
15 ἠδύναντο διελθεῖν· *καὶ ἡ ἀλήθεια ἦρται, καὶ μετέ-
στησαν τὴν διάνοιαν αὐτῶν τοῦ συνιέναι. καὶ εἶδε κύριος,
καὶ οὐκ ἤρεσεν αὐτῷ, ὅτι οὐκ ἦν κρίσις.
16 *καὶ εἶδεν, καὶ οὐκ ἦν ἀνήρ, καὶ κατενόησε, καὶ οὐκ ἦν
ὁ ἀντιληψόμενος, καὶ ἠμύνατο αὐτοὺς τῷ βραχίονι αὐ-
τοῦ, καὶ τῇ ἐλεημοσύνῃ ἐστηρίξατο.

תרגום יונתן

3 אֲרֵי יְדֵיכוֹן שׁוּתָּפִין בִּדְם זַכַּאי וְאֶצְבְּעָתְכוֹן בְּחוֹבִין שִׂפְוָתְכוֹן מְמַלְּלִין שְׁקַר לִישַׁנְכוֹן נִכְלִין מְחַשֵּׁב ׃ 4 לֵית דִּמְצַלֵּי בִּקְשׁוֹט וְלֵית
[illegible] סָתְרְחֲצִין עַל לְמָא וּמְמַלְּלִין שְׁקַר סוּחָן וּמַפְּקִין מִלִּבְּהוֹן מִלִּין דַּאוֹנָס ׃ 5 הָא כְּבֵיעֵי חִיוָן חַרְמָנִין מַפְּקָן וּכְקוּרִין דְּעַכּוּבִיתָא
[illegible] סְפַיעֵיהוֹן מָאִית וּמְשַׁחֲנַן סַפְּקָן חִיוָן חַרְמָנִין מְפָרְחָן ׃ 6 הָא כְּקוּרִין דְּעַכּוּבִיתָא דְּלָא כְשָׁרִין לְאִתְכַּסָּאָה כֵּן לֵית הֲנָאָה בְּעוֹבָדֵיהוֹן
[illegible] עוֹבָדֵי אוֹנָס וְלֵיאוּת שְׁקַר בִּידֵיהוֹן ׃ 7 רַגְלֵיהוֹן לְמֶעְבַּד דְּבִישׁ רָהֲטִין וּמוֹחִין לְמִשְׁפַּךְ דַּם זַכַּאי עֶשְׁתּוֹנֵיהוֹן עֶשְׁתּוֹנֵי
[illegible] כִּבְשֵׁיהוֹן ׃ 8 אוֹרַח שְׁלָמָא לָא יָדְעִין וְלֵית דִּינָא בְּמַהְלְכֵיהוֹן שְׁבִילֵיהוֹן עֲקִימוּ לְהוֹן כָּל דְּדָרֵךְ בְּהוֹן לָא יְדַע שְׁלָמָא ׃
[illegible] דִּינָא מִנַּנָא וְלָא מְעָרְעָן לָנָא זַכְוָן סַבַּרְנָא לִנְהוֹר וְהָא חֲשׁוֹךְ לִזְהוֹר וְהָא כִּדְבְקַבְלָא אֲנַחְנָא מְהַלְּכִין ׃ 10 נְמַשְׁמֵשׁ
[illegible] לֵיהּ לְהוֹן עַיְנִין נְמַשְׁמֵשׁ אִתְקַלְנָא בְּטִיהֲרָא כְּמָא דְּמִתְקַלִּין בְּקַבְלָא אִתְאֲחַד בְּאַפָּנָא כְּמָא דַּאֲחִידִין קִבְרַיָּא בְּאַפֵּי מֵיתַיָּא ׃
[illegible] בַּעֲלֵי דְּבָבָנָא דְּמִתְכַּנְשִׁין עֲלָנָא כְּדוּבִּין כֻּלָּנָא וּכְיוֹנִין נַהֲמָא נַהֲמָנָא סַבַּרְנָא לְדִינָא וְלֵית לְפֻרְקָנָא אִתְרְחֵק מִנַּנָא ׃
[illegible] חוֹבָנָא קֳדָמָךְ וְחַטָּאָנָא אַסְהִידוּ בָּנָא אֲרֵי חוֹבָנָא גְּלַן לָנָא וַעֲוָיָתָנָא יְדַעְנָא לְהוֹן ׃ 13 מְרַדְנָא וְכַדֵּבְנָא בְּמֵימְרָא דַּיְיָ
[illegible] פֻּלְחָנָא דֶּאֱלָהֲנָא וַהֲוֵינָא מְמַלְּלִין שְׁקַר וּסְטָיָא מַחַן וּמַפְּקִין מִלִּבְּהוֹן פִּתְגָּמֵי שְׁקַר ׃ 14 וְאִסְתְּחַר לַאֲחוֹרָא דִּינָא
[illegible] אֲרֵי אִתְקִילוּ בִּרְחוֹבָא עָבְדֵי קֻשְׁטָא וְעָבְדֵי הֵימָנוּתָא לָא יָכְלִין לְאִתְגַּלָּאָה ׃ 15 וַהֲווֹ עָבְדֵי קֻשְׁטָא מִטַּמְּרִין וְרַסְטַן
[illegible] יְיָ וּבְאֵישׁ קֳדָמוֹהִי אֲרֵי לֵית דִּינָא ׃ 16 וּגְלֵי קֳדָמוֹהִי וְלֵית גְּבַר דְּלֵיהּ עוֹבָדִין טָבִין וִידִיעַ קֳדָמוֹהִי וְלֵית אֱנָשׁ
[illegible] עֲלֵיהוֹן וּפְרַקִנּוּן בִּדְרָע תֻּקְפֵּהּ וּבְמֵימַר רְעוּתֵיהּ סַעֲדִנּוּן ׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

³Manus enim veſtrę inquinatę ſunt ſanguine innocẽtum,& digiti veſtri in peccatis. labia veſtra loquuntur mendacium, & lingua ve-
ſtra dolos cogitat. ⁴Non eſt qui oret in veritate, nec qui iudicet in fide. Confidunt in vanitatẽ, & loquuntur mendacium: feſtinant & edu-
cunt de corde ſuo verba violẽtiæ. ⁵Ecce ſicut oua aſpidũ educunt,& ſimiles ſunt telis quas aranea texit. qui comederit de ouis eorum mo-
rietur: & caleſiunt,& educunt aſpides volantes. ⁶Ecce ſicut telę araneę quę non ſunt aptæ ad operiendũ, ſic nulla eſt vtilitas in operibus im
piorũ. Opera eorũ, opera iniquitatis; & labor mendacij eſt in manibus eorum. ⁷Pedes eorum ad faciendũ malũ currunt,& feſtinant ad ef-
fundendũ ſanguinẽ innocentum. cogitationes eorum cogitationes iniquę; pręda & contritio in viis eorum. ⁸Viã pacis non cognoſcunt,
neq; eſt iudicium in itineribus eorum. ſemitæ ſuæ prauæ ſunt eis. & omnis qui calcauerit in eis, neſciet pacem. ⁹Propterea elongatũ eſt iu-
diciũ à nobis,& non occurrit nobis iuſtitia. expectauimus lucẽ,& ecce tenebrę: ſplẽdorem, & ecce quaſi in caligine ambulamus. ¹⁰Palpa-
uimus ſicut cæci parietes; & ſicut illi qui non habẽt oculos, palpauimus: offendimus in meridie, ſicut qui offendunt in tenebris: clauſum eſt
ante nos, ſicut clauduntur ſepulchra ante mortuos. ¹¹Fremimus propter inimicos noſtros, qui congregantur contra nos quaſi vrſi: & planè
omnes nos quaſi columbę gemimus. expectauimus iudiciũ, & nõ eſt; ſalutem,& elõgata eſt à nobis. ¹²Quia multiplicata ſunt delicta no-
ſtra corã te,& peccata noſtra teſtificata ſunt cõtra nos: delicta enim noſtra manifeſta ſunt nobis,& iniquitates noſtras cognouimus. ¹³Tranſ-
greſſi ſumus,& mentiti ſumus in verbo Dñi,& conuerſi ſumus retrorſum, ne iremus poſt timorẽ Dei noſtri: & locuti ſumus mendaciũ &
tranſgreſſionem, feſtinantes & educentes de corde verba mendacii. ¹⁴Et conuerſum eſt retrorſum iudicium,& iuſtitia longè ſtetit: quia im-
pegerunt in platea veraces,& fideles non potuerunt manifeſtari. ¹⁵Et fuerunt veraces abſconditi; & qui declinant à malo direptionem ſu-
ſtinent. Et reuelatum eſt coram Domino, & diſplicuit coram eo, quia non eſt iudicium. ¹⁶Et manifeſtum eſt coram eo, quòd non ſit vir
cuius opera bona ſint. & notum eſt coram eo, quòd non ſit homo qui ſtet & deprecetur pro eis. & ſaluauit eos in brachio fortitudinis ſuę,
& in verbo voluntatis ſuæ auxiliatus eſt eis.

17 וַיִּלְבַּשׁ צְדָקָה כַּשִּׁרְיָן וְכוֹבַע יְשׁוּעָה בְּרֹאשׁוֹ וַיִּלְבַּשׁ בִּגְדֵי נָקָם תִּלְבֹּשֶׁת וַיַּעַט כַּמְעִיל קִנְאָה ׃
18 כְּעַל גְּמֻלוֹת כְּעַל יְשַׁלֵּם חֵמָה לְצָרָיו גְּמוּל לְאֹיְבָיו לָאִיִּים גְּמוּל יְשַׁלֵּם ׃
19 וְיִירְאוּ מִמַּעֲרָב אֶת־שֵׁם יְהוָה וּמִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ אֶת־כְּבוֹדוֹ כִּי־יָבוֹא כַנָּהָר צָר רוּחַ יְהוָה נֹסְסָה בוֹ ׃
20 וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וּלְשָׁבֵי פֶשַׁע בְּיַעֲקֹב נְאֻם יְהוָה ׃
21 וַאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אוֹתָם אָמַר יְהוָה רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וּדְבָרַי אֲשֶׁר־שַׂמְתִּי בְּפִיךָ לֹא־יָמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זַרְעֲךָ וּמִפִּי זֶרַע זַרְעֲךָ אָמַר יְהוָה מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם ׃

ס

1 קוּמִי אוֹרִי כִּי־בָא אוֹרֵךְ וּכְבוֹד יְהוָה עָלַיִךְ זָרָח ׃
2 כִּי־הִנֵּה הַחֹשֶׁךְ יְכַסֶּה־אֶרֶץ וַעֲרָפֶל לְאֻמִּים וְעָלַיִךְ יִזְרַח יְהוָה וּכְבוֹדוֹ עָלַיִךְ יֵרָאֶה ׃
3 וְהָלְכוּ גוֹיִם לְאוֹרֵךְ וּמְלָכִים לְנֹגַהּ זַרְחֵךְ ׃
4 שְׂאִי־סָבִיב עֵינַיִךְ וּרְאִי כֻּלָּם נִקְבְּצוּ בָאוּ־לָךְ בָּנַיִךְ מֵרָחוֹק יָבֹאוּ וּבְנֹתַיִךְ עַל־צַד תֵּאָמַנָה ׃
5 אָז תִּרְאִי וְנָהַרְתְּ וּפָחַד וְרָחַב לְבָבֵךְ כִּי־יֵהָפֵךְ עָלַיִךְ הֲמוֹן יָם חֵיל גּוֹיִם יָבֹאוּ לָךְ ׃
6 שִׁפְעַת גְּמַלִּים תְּכַסֵּךְ בִּכְרֵי מִדְיָן וְעֵיפָה כֻּלָּם מִשְּׁבָא יָבֹאוּ זָהָב וּלְבוֹנָה יִשָּׂאוּ וּתְהִלֹּת יְהוָה יְבַשֵּׂרוּ ׃
7 כָּל־צֹאן קֵדָר יִקָּבְצוּ לָךְ אֵילֵי נְבָיוֹת יְשָׁרְתוּנֶךְ יַעֲלוּ עַל־רָצוֹן מִזְבְּחִי וּבֵית תִּפְאַרְתִּי אֲפָאֵר ׃
8 מִי־אֵלֶּה כָּעָב תְּעוּפֶינָה וְכַיּוֹנִים אֶל־אֲרֻבֹּתֵיהֶם ׃

17 Indutus est iustitia vt lorica, & galea
D salutis in capite eius. indutus est vestimentis vltionis, & opertus est quasi pallio zeli.
18 Sicut ad vindictam quasi ad retributionem indignationis hostibus suis, & vicissitudinem inimicis suis. insulis vicem reddet.
19 Et timebunt qui ab Occidente, nomen Domini; & qui ab ortu Solis, gloriam eius. Cùm venerit quasi fluuius violẽtus quem spiritus Domini cogit,
20 Et venerit Sion redemptor, & eis qui redeunt ab iniquitate in Iacob, dicit Dominus.
21 Hoc fœdus meum cum eis, dicit Dominus. Spiritus meus qui est in te, & verba mea quæ posui in ore tuo, non recedent de ore tuo, & de ore seminis tui, & de ore seminis seminis tui, dicit Dominus, à modò & vsque in sempiternum.

CAP. LX.

1 Svrge illuminare, quia venit lumẽ tuum,
A & gloria Domini super te orta est.
2 Quia ecce tenebræ operient terram, & caligo populos: super te autem orietur Dominus, & gloria eius in te videbitur.
3 Et ambulabunt gentes in lumine tuo, & reges in splendore ortus tui.
4 Leua in circuitu oculos tuos, & vide: omnes isti congregati sunt, venerunt tibi. Filij tui de longè venient, & filię tuę in latere surgent.
5 Tunc videbis, & afflues, & mirabitur & dilatabitur cor tuum, quando conuersa fuerit ad te multitudo maris, fortitudo gentium venerit tibi.
6 Inundatio camelorum operiet te, dro-
B medarij Madian & Eppha. Omnes de Saba venient, aurum & thus deferentes, & laudem Domino annunciantes.
7 Omne pecus Cedar congregabitur tibi, arietes Nabaioth ministrabunt tibi: offerentur super placabili altari meo, & domum maiestatis meæ glorificabo.
8 Qui sunt isti qui vt nubes volant, & quasi columbæ ad fenestras suas?

תרגום יונתן

17 דאתגלי למעבד זכון לעמה תקוף ופרקן איתי במימרה לדחלוהי למעבד לאתפרעא בתקוף מסנאי עמה ויתיב נקמה לבעלי דבבוהי ׃ 18 מרי גמליא הוא גמלא ישלם פרענותא לסנאוהי גמלא לבעלי דבבוהי לנגותא גמלא ישלם ׃ 19 וידחלון ממערבא ית שמא דיי וממדנח שמשא ית יקרה ארי ייתון כשפע נהר פרת מעיקין במימרא דיי יתברון ׃ 20 וייתי לציון פריק ולאתבא מרודיא דבית יעקב לאוריתא אמר יי ׃ 21 ואנא דין קימי עמהון אמר יי רוח קדשי דעלך ופתגמי נבואתי דשויתי בפמך לא יעדון מפמך ומפום בנך ומפום בני בנך אמר יי מכען ועד עלמא ׃

ס

1 קומי אנהרי ירושלם ארי מטא זמן פרקניך ויקרא דיי עלך יתגלי ׃ 2 ארי הא חשוכא יחפי ארעא וקבלא למלכותא וביך תשרי שכינתא דיי ויקריה עלך יתגלי ׃ 3 ויהכון עממיא לנהוריך ומלכיא לקבל זיהוריך ׃ 4 זקפי ירושלם סחור סחור עיניך וחזאי כל בני עם גלותיך דמתכנשין ואתן לגויך בנכי מרחיק ייתון ובנתך על גסס ן יתנסבן ׃ 5 בכן תחזין ותתנהרין ותדחלין ויפתי לביך מדחלת חובין ארי יתהפך ליך עותר מערבא נכסי עממיא יתעלון לגויך ׃ 6 שירת ערבאי תחפי סחרניך הוגני מדין ועיפה כלהון משבא ייתון דהב ולבונה יהון טעינין ודאתן עמהון בתשבחתא דיי יהון משתען ׃ 7 כל עאן ערבאי יתכנשון לגויך דכרי נביות ישמשוניך יסקון לרעוא על מדבחי ובית תשבחתי אשבח ׃ 8 מן אלין דאתן בגלאי כעננין קלילין ולא אתעכבא גלותא דישראל דמתכנשין ואתן לארעהון כיונין דתיבן לגו שובכיהון ׃

17 Et indutus est iustitiam quasi loricam, & circumposuit galeam salutis in capite, & circundatus est vestimento vindictæ:
18 Et pallio quasi redditurus retributionem opprobrium aduersariis.
19 Et timebunt qui ab Occidente, nomen Domini, & qui ab ortu Solis, nomen inclytum. veniet enim quasi fluuius violentus ira à Domino, veniet cum furore:
20 Et veniet de Sion liberans, & auertet impietates à Iacob.
21 Et hoc eis à me testamentum, dixit Dominus: Spiritus meus, qui est in te, & verba mea quæ dedi in ore tuo, non deficient de ore tuo, et ex ore seminis tui, dixit Dominus, ex nunc & in æternum.

CAP. LX.

1 Illuminare, illuminare Hierusalem: venit enim tuum lumen, & gloria Domini super te orta est.
2 Ecce tenebræ operient terram, & caligo super gentes: super te autem apparebit Dominus, & gloria eius in te videbitur.
3 Et ambulabunt gentes in lumine tuo, & reges in splendore tuo.
4 Leua in circuitu oculos tuos, et vide congregatos omnes filios tuos: ecce venerũt omnes filij tui de longè, et filiæ tuæ super humeris portabuntur.
5 Tunc videbis, et timebis & stupebis corde; quoniam transferentur in te diuitiæ maris, & gentium & populorum.
6 Et venient tibi greges camelorum, & operient te cameli Madiam & Gephar: omnes de Saba venient ferentes aurum & thus, & salutare Domini annunciabunt.
7 Et omnes oues Cedar congregabuntur tibi, & arietes Nabaioth venient tibi: & offerentur acceptabilia super altare meum, & domus orationis meæ glorificabitur.
8 Qui isti vt nubes volant, & quasi columbæ cum pullis?

17 καὶ ἐνεδύσατο δικαιοσύνην ὡς θώρακα, καὶ περιέθετο περικεφαλαίαν σωτηρίου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, καὶ περιεβάλετο ἱμάτιον ἐκδικήσεως,
18 καὶ τὸ περιβόλαιον ὡς ἀνταποδώσων ἀνταπόδοσιν ὄνειδος τοῖς ὑπεναντίοις.
19 καὶ φοβηθήσονται οἱ ἀπὸ δυσμῶν τὸ ὄνομα κυρίου, καὶ οἱ ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου τὸ ὄνομα, τὸ ἔνδοξον. ἥξει γὰρ ὡς ποταμὸς βίαιος ἡ ὀργὴ παρὰ κυρίου, ἥξει μετὰ θυμοῦ.
20 καὶ ἥξει ἀπὸ σιὼν ὁ ῥυόμενος, καὶ ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ ἰακώβ.
21 καὶ αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ' ἐμοῦ διαθήκη, εἶπεν κύριος. τὸ πνεῦμα τὸ ἐμόν, ὅ ἐστιν ἐπὶ σοί, καὶ τὰ ῥήματά μου, ἃ ἔδωκα εἰς τὸ στόμα σου, οὐ μὴ ἐκλείψῃ ἐκ τοῦ στόματός σου, καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ σπέρματός σου, εἶπεν κύριος ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν αἰῶνα.

ξ.

1 Φωτίζου φωτίζου ἱερουσαλήμ, ἥκει γάρ σου τὸ φῶς καὶ ἡ δόξα κυρίου ἐπὶ σὲ ἀνατέταλκεν.
2 ἰδοὺ σκότος καλύψει γῆν καὶ γνόφος ἐπ' ἔθνη, ἐπὶ σὲ δὲ φανήσεται κύριος. καὶ ἡ δόξα αὐτοῦ ἐπὶ σὲ ὀφθήσεται.
3 καὶ πορεύσονται ἔθνη τῷ φωτί σου, καὶ βασιλεῖς ἐν τῇ λαμπρότητί σου.
4 ἆρον κύκλῳ τοὺς ὀφθαλμούς σου καὶ ἴδε συνηγμένα πάντα τὰ τέκνα σου, ἰδοὺ ἥκασι πάντες οἱ υἱοί σου μακρόθεν, καὶ αἱ θυγατέρες σου ἐπ' ὤμων ἀρθήσονται.
5 τότε ὄψει καὶ φοβηθήσῃ καὶ ἐκστήσῃ τῇ καρδίᾳ, ὅτι μεταβαλεῖ εἰς σὲ πλοῦτος θαλάσσης καὶ ἐθνῶν καὶ λαῶν.
6 καὶ ἥξουσί σοι ἀγέλαι καμήλων, καὶ καλύψουσί σε κάμηλοι μαδιὰμ καὶ γαιφάρ· πάντες ἐκ σαβὰ ἥξουσι φέροντες χρυσίον καὶ λίβανον, καὶ τὸ σωτήριον κυρίου εὐαγγελιοῦνται.
7 καὶ πάντα τὰ πρόβατα κηδὰρ συναχθήσονταί σοι, καὶ κριοὶ ναβαιὼθ ἥξουσί σοι, καὶ ἀνενεχθήσεται δεκτὰ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριόν μου, καὶ ὁ οἶκος τῆς προσευχῆς μου δοξασθήσεται.
8 τίνες οἵδε ὡς νεφέλαι πέτανται, καὶ ὡσεὶ περιστεραὶ σὺν νεοσσοῖς;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Et reuelatus est vt faciat æqua populo suo. fortitudinem & salutem adducet in verbo suo timentibus se, vt faciat vltionem in fortitudine de inimicis populi sui, & reddat vindictã hostibus suis. 18 Dominus retributionũ est, retributionẽ ipse reddet, vindictã inimicis suis; & mercedem hostibus suis: insulis retributionem reddet. 19 Et timebunt ab Occidente nomen Domini, & ab Oriente Solis gloriam eius. Quoniam venient tribulantes quasi inundatio fluminis Euphratis, & in verbo Domini conterentur. 20 Et veniet ad Sion redemptor, & vt conuertat transgressores domus Iacob ad Legem, dicit Dominus. 21 Et hoc est pactum meum cum eis, dicit Dominus: Spiritus sanctus meus qui est in te, & verba prophetiæ meæ quæ posui in ore tuo, non auferentur ab ore tuo, & ab ore filiorum tuorũ, & nepotum, dicit Dominus, deinceps & vsque in æternum.

CAP. LX.

Svrge illuminare Ierusalem, quia peruenit tempus redemptionis tuæ, & gloria Domini super te reuelabitur. 2 Quia ecce tenebræ operient terram, & caligo regna. in te autem habitabit maiestas Domini, & gloria eius super te reuelabitur. 3 Et ambulabunt gentes in lumine tuo, & reges in splendore tuo. 4 Leua Ierusalem in circuitu oculos tuos, & vide omnes filios populi captiuitatis tuæ, qui congregantur & veniunt ad te: filij tui de longè venient, & filiæ tuæ super latera portabuntur. 5 Tunc videbis, & illuminaberis, & timebis, & dilatabitur cor tuũ in timore peccatorũ. quia transferentur tibi diuitię Occidentis; substantiæ populorum afferentur ad te. 6 Turba Arabum operiet in circuitu tuo; dromedarij Madiam & Epha; omnes hi de Saba venient; auro & thure onusti erunt. & qui venerint cum eis, laudem Domini narrabunt. 7 Omnes oues Arabum congregabuntur ad te; arietes Nabaioth ministrabunt tibi; offerentur voluntariè super altare meum; & domum laudis meæ decorabo. 8 Qui sunt isti qui veniunt publicè sicut nubes velocissimæ, nec demorantur? Transmigratio Israel, quæ congregatur & venit ad terram suam, quasi columbæ quæ reuertuntur ad columbaria sua.

Universidad de Deusto Biblioteca

9 כי־לי איים יקוו ואניות תרשיש בראשנה
להביא בניך מרחוק כספם וזהבם אתם לשם יהוה
אלהיך ולקדוש ישראל כי פארך ׃
10 ובנו בני־נכר חמתיך ומלכיהם ישרתונך כי
בקצפי הכיתיך וברצוני רחמתיך ׃
11 ופתחו שעריך תמיד יומם ולילה לא יסגרו
להביא אליך חיל גוים ומלכיהם נהוגים ׃
12 כי־הגוי והממלכה אשר לא־יעבדוך יאבדו
והגוים חרב יחרבו ׃
13 כבוד הלבנון אליך יבא ברוש תדהר ותאשור
יחדו לפאר מקום מקדשי ומקום רגלי
אכבד ׃
14 והלכו אליך שחוח בני מעניך והשתחוו על־
כפות רגליך כל־מנאציך וקראו לך עיר יהוה ציון
קדוש ישראל ׃
15 תחת היותך עזובה ושנואה ואין עובר ושמתיך
לגאון עולם משוש דור ודור ׃
16 וינקת חלב גוים ושד מלכים תינקי וידעת כי־
אני יהוה מושיעך וגאלך אביר יעקב ׃
17 תחת הנחשת אביא זהב ותחת הברזל אביא
כסף ותחת העצים נחשת ותחת האבנים ברזל
ושמתי פקדתך שלום ונגשיך צדקה ׃
18 לא־ישמע עוד חמס בארצך שד ושבר בגבוליך
וקראת ישועה חומתיך ושעריך תהלה ׃
19 לא־יהיה־לך עוד השמש לאור יומם ולנגה
הירח לא־יאיר לך והיה־לך יהוה לאור עולם
ואלהיך לתפארתך ׃
20 לא־יבוא עוד שמשך וירחך לא יאסף כי יהוה
יהיה־לך לאור עולם ושלמו ימי אבלך ׃

9 Me enim insulæ expectabunt, & na-
ues maris in principio, vt adducam filios
tuos de longè. Argentum eorum & aurum
eorum cum eis nomini Domini Dei tui,
& sancto Israel, quia glorificauit te.
10 Et ædificabunt filij peregrinorum mu-
C ros tuos, & reges eorum ministrabunt ti-
bi. In indignatione enim mea percussi te,
& in recõciliatione mea misertus sum tui.
11 Et aperientur portæ tuæ iugiter; die
ac nocte non claudentur, vt afferatur ad te
fortitudo gentium, & reges earum addu-
12 cantur. Gens enim & regnum quod
non seruierit tibi, peribit; & gentes solitu-
13 dine vastabuntur. Gloria Libani ad
te veniet, abies, & buxus, & pinus simul
ad ornandum locum sanctificationis meæ;
& locum pedum meorum glorificabo.
14 Et venient ad te curui filij eorum qui
humiliauerunt te, & adorabunt vestigia pe-
dum tuorum omnes qui detrahebant tibi,
& vocabunt te Ciuitatem Domini Sion
15 sancti Israel. Pro eo quòd fuisti de-
relicta & odio habita, & non erat qui per
te transiret, ponam te in superbiam sæcu-
lorum, gaudium in generatione & genera-
16 tionem. Et suges lac gentium, &
mãmilla regum lactaberis. Et scies quia e-
go Dominus saluans te, & redemptor tuus
fortis Iacob.
17 Pro ære afferam aurum, & pro ferro af-
D feram argentum, & pro lignis æs, & pro la-
pidibus ferrum. & ponam visitationem
tuam pacem, & præpositos tuos iustitiam.
18 Non audietur vltrà in terra tua ini-
quitas, vastitas, & contritio in terminis
tuis, & occupabit salus muros tuos, & por-
tas tuas laudatio.
19 Non erit tibi amplius Sol ad lucendum
per diem, nec splendor Lunæ illuminabit
te; sed erit tibi Dominus in lucem sempi-
ternam, & Deus tuus in gloriam tuam.
20 Non occidet vltrà Sol tuus, & Luna
tua non minuetur; quia Dominus erit tibi
in lucem sempiternam, & complebuntur
dies luctus tui.

*Me insulæ expectauerunt, & naues Thar- 9
sis in primis, vt adducant filios tuos de longè,
& argentum & aurum eorum cum eis, propter
nomen Domini sanctum & propter sanctum Is-
rael vt glorificetur.*
*Et ædificabunt alienigenæ muros tuos, & 10
reges eorum assistent tibi. propter enim iram
meam percussi te, & propter misericordiam di-
lexi te.*
*Et aperientur portæ tuæ semper; die et no- 11
cte non claudentur, vt introducant ad te poten-
tiam gentium, & reges qui ducuntur:*
*Eorum enim gentes & reges qui non ser- 12
uient tibi, peribunt, & gentes solitudine deso-
labuntur.*
*Et gloria Libani ad te veniet, in cyparisso 13
& pino, & cedro simul, vt glorificent locum
sanctum meum, & locum pedum eorum glori-
ficabo.*
*Et ibunt ad te timentes filij eorum qui hu- 14
miliauerunt te, et adorant vestigia pedum tuo-
rum omnes qui irritauerunt te: & vocaberis
Ciuitas Domini Sion sancti Israel.*
*Pro eo quòd fuisti tu derelicta & odio ha- 15
bita, & non erat auxilians: & ponam te exul-
tationem æternam gaudium generationum in ge
nerationibus. Suges lac gentium, & di- 16
uitias regum comedes: & scies, quia ego Domi-
nus saluans te, & eruens te Deus Iacob.*
*Et pro ære afferam tibi aurum; pro autem 17
ferro, feram tibi argentum. pro autem lignis fe-
ram tibi æs, pro autem lapidibus ferrum. Et
dabo principes tuos in pace, & episcopos tuos
in iustitia.*
*Et non audietur vltrà iniquitas in terra 18
tua, neque contritio neque miseria in finibus
tuis: sed vocabuntur salutare muri tui, et por-
tæ tuæ sculptura. Et non erit tibi am- 19
plius Sol in lucem diei, neque ortus Lunæ illu-
minabit tibi nocte: sed erit tibi Dominus lux æ-
terna, & Deus gloria tua. Non enim 20
occidet Sol tibi, & Luna tibi non deficiet. Erit
enim tibi Dominus lux sempiterna: & comple-
buntur dies luctus tui.*

9 ἐμὲ νῆσοι ὑπέμειναν καὶ πλοῖα θαρσεῖς ἐν πρώτοις ἀ-
γαγεῖν τὰ τέκνα σου μακρόθεν, καὶ τὸν ἄργυρον καὶ τὸν χρυ
σὸν αὐτῶν μετ' αὐτῶν, διὰ τὸ ὄνομα κυρίου τὸ ἅγιον, καὶ διὰ
τὸν ἅγιον τοῦ ἰσραὴλ ἔνδοξον εἶναι.
10 καὶ οἰκοδομήσουσιν ἀλλογενεῖς τὰ τείχη σου, καὶ οἱ
βασιλεῖς αὐτῶν παραστήσονταί σοι. διὰ γὰρ ὀργήν μου ἐπά-
ταξά σε, καὶ διὰ ἔλεον ἠγάπησά σε.
11 καὶ ἀνοιχθήσονται αἱ πύλαι σου διαπαντὸς ἡμέρας καὶ
νυκτὸς οὐ κλεισθήσονται εἰσαγαγεῖν πρὸς σὲ δύναμιν ἐθνῶν, καὶ
βασιλεῖς ἀγομένους.
12 τὰ αὐτῶν γὰρ ἔθνη καὶ οἱ βασιλεῖς οἵτινες οὐ δουλεύσου-
σί σοι, ἀπολοῦνται, καὶ τὰ ἔθνη ἐρημίᾳ ἐρημωθήσονται.
13 καὶ ἡ δόξα τοῦ λιβάνου πρὸς σὲ ἥξει, ἐν κυπαρίσσῳ,
καὶ πεύκῃ καὶ κέδρῳ ἅμα δοξάσαι τὸν τόπον τὸν ἅγιόν μου, καὶ
τὸν τόπον ποδῶν αὐτῶν δοξάσω.
14 καὶ πορεύσονται πρὸς σὲ δεδοικότες υἱοὶ τῶν ταπει-
νωσάντων σε, καὶ προσκυνήσουσι τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν σου
πάντες οἱ παροξύναντές σε, καὶ κληθήσῃ πόλις κυρίου
σιὼν ἁγίου ἰσραήλ.
15 διὰ τὸ γεγενῆσθαί σε ἐγκαταλελειμμένην καὶ μεμι-
σημένην, καὶ οὐκ ἦν ὁ βοηθῶν, καὶ θήσω σε ἀγαλλία-
μα αἰώνιον εὐφροσύνην γενεῶν ἐν γενεαῖς.
16 καὶ θηλάσεις γάλα ἐθνῶν, καὶ πλοῦτον βασιλέων
φάγεσαι, καὶ γνώσῃ, ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ σώζων σε καὶ ἐξ-
αιρούμενός σε θεὸς ἰακώβ.
17 καὶ ἀντὶ χαλκοῦ οἴσω σοι χρυσίον· ἀντὶ δὲ σιδήρου,
οἴσω σοι ἀργύριον. ἀντὶ δὲ ξύλων οἴσω σοι χαλκόν, ἀντὶ δὲ
λίθων σίδηρον. καὶ δώσω τοὺς ἄρχοντάς σου ἐν εἰρήνῃ, καὶ τοὺς
ἐπισκόπους σου ἐν δικαιοσύνῃ·
18 καὶ οὐκ ἀκουσθήσεται ἔτι ἀδικία ἐν τῇ γῇ σου, οὐ
δὲ σύντριμμα, οὐδὲ ταλαιπωρία ἐν τοῖς ὁρίοις σου, ἀλ-
λὰ κληθήσεται σωτήριον τὰ τείχη σου, καὶ αἱ πύλαι σου
γλύμμα.
19 καὶ οὐκ ἔσται σοι ἔτι ὁ ἥλιος εἰς φῶς ἡμέρας, οὐδὲ ἀνα
τολὴ σελήνης φωτιεῖ σοι τὴν νύκτα, ἀλλ' ἔσται σοι κύριος
φῶς αἰώνιον, καὶ ὁ θεὸς δόξα σου.
20 οὐ γὰρ δύσεται ὁ ἥλιός σοι, καὶ ἡ σελήνη σοι οὐκ ἐκλεί-
ψει. ἔσται γάρ σοι κύριος φῶς αἰώνιον. καὶ ἀναπληρωθή-
σονται αἱ ἡμέραι τοῦ πένθους σου·

תרגום יונתן

9 ארי למימרי נגון יסברון ונחתי ספיני ימא אידא פרסה קלעהא בקדמיתא לאיתאה בניך מרחיק כספהון ודהבהון עמהון לשמא דיי
אלהיך ולקדישא דישראל ארי שבחך ׃ 10 ויבנון בני עממיא שוריך ומלכיהון ישמשונך ארי ברגזי אלקיתיך וברעותי ארחם עלך ׃
11 ויתפתחון תרעיך תדירא יומם ולילי לא יתאחדון לאעלא לגויך נכסי עממיא ומלכיהון זקיקין ׃ 12 ארי עם ומלכו דלא
יפלחון ליך ירושלם ייבדו ועממיא אשתיצאה ישתיצון ׃ 13 יקר לבנן לגויך יתעל ברן מורנין ואשכרועין כחדא לשבחא אתר
בית מקדשי ואתר משריות שכינתי איקר ׃ 14 ויהכון לגויך כפיפין בני משעבדיך וישתטחון לסבעי סניך על פרסת רגליך כל דהוו
מרגזין ליך ויקרון ליך קרתא דיי ציון דאתרעי בה קדישא דישראל ׃ 15 חלף דהוית שביקא ומטלטלא ולית דעדי ואשוינך ליקר
עלם חדוה דר ודר ׃ 16 ותשבעין נכסי עממיא וביזת מלכיהון תתפנקין ותדעין ארי אנא יי פרקיך ומשיזביך תקיפא דיעקב ׃
17 חלף נחשא דבזו מניך ירושלם איתי דהבא וחלף ברזלא איתי כספא וחלף אעיא נחשא וחלף אבניא ברזלא ואשוי פרנסך שלם
ופקידיך בזכו ׃ 18 לא ישתמע עוד חטופא בארעיך בזא ותברא בתחומיך ויערעון פרקן על שוריך ועל תרעיך יהון משבחין ׃
19 לא תצטרכין עוד לנהור שמשא ביממא ואף לזהור סיהרא בליליא ויהי ליך יי לנהור עלם ואלהך לתשבחתך ׃
20 לא יתבטל עוד מלכותיך ויקריך לא יעדי ארי יי יהי ליך לנהור עלמא וישלמון יומי אבליך ׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Verbum enim meum insulæ expectabunt, & qui descendunt in nauibus maris, prius manu extensis velis, vt afferant filios tuos à longè; argentum eorum & aurum eorum cum eis, propter nomen Dei tui, & sanctum Israel qui decorauit te. 10 Et ædificabunt filij populorum muros tuos, & reges eorum ministrabunt tibi. quia in ira mea percussi te, & in voluntate mea miserebor tui. 11 Et aperientur portæ tuæ semper, die ac nocte non claudentur, vt afferantur ad te diuitiæ populorum, & reges eorum compediti. 12 Quia populus & regnum quæ non seruierint tibi, Ierusalem, peribunt; & populi consumatione consumabuntur. 13 Decor Libani ad te introducetur, abietes, & buxi & pini simul, ad decorandum locum domus sanctuarij mei; & locum mansionis maiestatis meæ glorificabo. 14 Et ibunt ad te incurui filij eorum qui subiiciebant te; & proni in terra cadent ad plantas pedum tuorum, vt rogent te, omnes qui irritabant te: & vocabunt te Ciuitatem Domini Sion, quam elegit sanctus Israel. 15 Pro eo quòd fuisti derelicta & transmigrans, & non erat qui per te transiret: ponam te in gloriam seculi, domum lætitiæ generationis & generationis. 16 Et satiaberis diuitiis populorum, & præda regum eorum delectaberis. & scies quia ego Dominus saluator tuus, & liberator tuus fortis Iacob. 17 Pro ære quod diripuerunt à te Ierusalem, afferam aurum; & pro ferro afferam argentum, & pro lignis æs, & pro lapidibus ferrum: & ponam gubernatores tuos in pace, & principes tuos in iustitia. 18 Non audietur vltrà rapina in terra tua; neque præda & contritio in terminis tuis. Et proclamabunt salutem super muros tuos, & super portas tuas erunt laudantes. 19 Non indigebis amplius lumine Solis per diem, neque splendore Lunæ per noctem: erit enim tibi Dominus in lucem sempiternam, & Deus tuus in laudem tuam.
20 Non cessabit amplius regnum tuum, & gloria tua non auferetur: quia Dominus erit tibi in lucem sempiternam, & complebuntur dies luctus tui.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אֶרֶץ נֵצֶר
מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר׃
הַקָּטֹן יִהְיֶה לְאֶלֶף וְהַצָּעִיר לְגוֹי עָצוּם אֲנִי יְהוָה
בְּעִתָּהּ אֲחִישֶׁנָּה׃

סא

רוּחַ אֲדֹנָי יֱהוִה עָלָי יַעַן מָשַׁח יְהוָה אֹתִי לְבַשֵּׂר
עֲנָוִים שְׁלָחַנִי לַחֲבֹשׁ לְנִשְׁבְּרֵי־לֵב לִקְרֹא לִשְׁבוּיִם
דְּרוֹר וְלָאֲסוּרִים פְּקַח־קוֹחַ׃
לִקְרֹא שְׁנַת־רָצוֹן לַיהוָה וְיוֹם נָקָם לֵאלֹהֵינוּ
לְנַחֵם כָּל־אֲבֵלִים׃
לָשׂוּם לַאֲבֵלֵי צִיּוֹן לָתֵת לָהֶם פְּאֵר תַּחַת אֵפֶר
שֶׁמֶן שָׂשׂוֹן תַּחַת אֲבֶל מַעֲטֵה תְהִלָּה תַּחַת
רוּחַ כֵּהָה וְקָרְאוּ לָהֶם אֵלֵי הַצֶּדֶק מַטַּע יְהוָה
לְהִתְפָּאֵר׃
וּבָנוּ חָרְבוֹת עוֹלָם שֹׁמְמוֹת רִאשֹׁנִים יְקוֹמֵמוּ
וְחִדְּשׁוּ עָרֵי חָרֵב שִׁמְמוֹת דּוֹר וָדוֹר׃
וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם וּבְנֵי נֵכָר אִכָּרֵיכֶם
וְכֹרְמֵיכֶם׃
וְאַתֶּם כֹּהֲנֵי יְהוָה תִּקָּרְאוּ מְשָׁרְתֵי אֱלֹהֵינוּ יֵאָמֵר
לָכֶם חֵיל גּוֹיִם תֹּאכֵלוּ וּבְכְבוֹדָם תִּתְיַמָּרוּ׃
תַּחַת בָּשְׁתְּכֶם מִשְׁנֶה וּכְלִמָּה יָרְנוּ חֶלְקָם לָכֵן
בְּאַרְצָם מִשְׁנֶה יִירָשׁוּ שִׂמְחַת עוֹלָם תִּהְיֶה לָהֶם׃
כִּי אֲנִי יְהוָה אֹהֵב מִשְׁפָּט שֹׂנֵא גָזֵל בְּעוֹלָה וְנָתַתִּי
פְעֻלָתָם בֶּאֱמֶת וּבְרִית עוֹלָם אֶכְרֹת לָהֶם׃
וְנוֹדַע בַּגּוֹיִם זַרְעָם וְצֶאֱצָאֵיהֶם בְּתוֹךְ הָעַמִּים
כָּל־רֹאֵיהֶם יַכִּירוּם כִּי הֵם זֶרַע בֵּרַךְ יְהוָה׃
שׂוֹשׂ אָשִׂישׂ בַּיהוָה תָּגֵל נַפְשִׁי בֵּאלֹהַי כִּי
הִלְבִּישַׁנִי בִּגְדֵי יֶשַׁע מְעִיל צְדָקָה יְעָטָנִי כֶּחָתָן יְכַהֵן
פְּאֵר וּכְכַלָּה תַּעֲדֶה כֵלֶיהָ׃

21 ‡ Populus autem tuus omnes iusti, in perpetuum hæreditabunt terram: germen plantationis meæ opus manus meæ ad glorificandum. 22 Minimus erit in mille, & paruulus in gentem fortissimam. Ego Dominus in tempore eius subitò faciam istud.

CAP. LXI.

1 ‡ SPiritus Domini super me, eò quòd vnxerit me. Ad annunciandum mansuetis misit me: vt medicer cõtritis corde, & prædicarem captiuis indulgentiam, & clausis 2 apertionem: ‡ Vt prædicarem annum placabilem Domino, & diem vltionis Deo nostro, vt consolarer omnes lugentes: 3 ‡ Vt ponerem lugentibus Sion, & darem eis coronam pro cinere, oleum gaudij pro luctu, palliũ laudis pro spiritu mœroris. Et vocabuntur in ea fortes iustitiæ, plantatio Domini ad glorificandum. 4 ‡ Et ædificabunt deserta à seculo, & ruinas antiquas suscitabunt, & instaurabunt ciuitates desertas & dissipatas in generatione & generationem. 5 ‡ Et stabunt alieni & pascent pecora vestra, & filij peregrinorum agricolæ & vinitores vestri erunt.

6 ‡ Vos autem Sacerdotes Domini vocabimini, Ministri Dei nostri, dicetur vobis. Fortitudinem gentiũ comedetis, & in gloria eorum superbietis. 7 ‡ Pro confusione vestra duplici & rubore laudabunt partem eorum. Propter hoc in terra sua duplicia possidebunt; lætitia sempiterna erit eis. 8 ‡ Quia ego Dominus diligens iustitiam, & odio habens rapinam in holocaustum, & dabo opus eorum in veritate, & pactum sempiternum feriam eis.

D fœdus perpetuum feriam eis.

9 ‡ Et scietur in gentibus semen eorum, & germen eorum in medio populorum. omnes qui viderint eos, cognoscent illos, quia isti sunt semen cui benedixit Dominus. 10 ‡ Gaudens gaudebo in Domino, & exultabit anima mea in Deo meo. Qui induit me vestimentis salutis, & indumento iustitiæ circundedit me: quasi sponsum decoratum corona, & quasi sponsam ornatam monilibus suis.

21 ‡ καὶ ὁ λαός σου πᾶς δίκαιος, καὶ δι' αἰῶνος κληρονομήσουσι τὴν γῆν, φυλάγματα τὸ φύτευμα ἔργα χειρῶν αὐτοῦ εἰς δόξαν.
22 ‡ ὁ ὀλιγοστὸς ἔσται εἰς χιλιάδας, καὶ ὁ ἐλάχιστος εἰς ἔθνος μέγα, ἐγὼ κύριος ὁ θεός ταχινὸν ποιήσω αὐτούς.

ξά.

1 ‡ Πνεῦμα κυρίου ἐπ' ἐμέ, οὗ ἕνεκεν ἔχρισέ με εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς, ἀπέστειλέ με ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τῇ καρδίᾳ, κηρύξαι αἰχμαλώτοις ἄφεσιν καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν.
2 ‡ καὶ καλέσαι ἐνιαυτὸν κυρίου δεκτόν, καὶ ἡμέραν ἀνταποδόσεως. παρακαλέσαι πάντας τοὺς πενθοῦντας,
3 ‡ δοθῆναι τοῖς πενθοῦσιν Σιὼν δόξαν ἀντὶ πένθους. ἄλειμμα εὐφροσύνης τοῖς πενθοῦσι, καταστολὴν δόξης ἀντὶ πνεύματος ἀκηδίας. καὶ κληθήσονται γενεαὶ δικαιοσύνης φύτευμα κυρίου εἰς δόξαν.
4 ‡ καὶ οἰκοδομήσουσιν ἐρήμους αἰωνίας, ἐξερημωμένας πρότερον ἐξαναστήσουσι. καὶ καινιοῦσι πόλεις ἐρήμους ἐξερημωμένας εἰς γενεάς.
5 ‡ καὶ ἥξουσιν ἀλλογενεῖς ποιμαίνοντες τὰ πρόβατά σου, καὶ ἀλλόφυλοι γεωπόνοι καὶ ἀμπελουργοί.
6 ‡ ὑμεῖς δὲ ἱερεῖς κυρίου κληθήσεσθε, λειτουργοὶ θεοῦ ἡμῶν ῥηθήσεται ὑμῖν. ἰσχὺν ἐθνῶν κατέδεσθε, καὶ ἐν τῷ πλούτῳ αὐτῶν θαυμασθήσεσθε,
7 ‡ οὕτως ἀντὶ δὲ διπλασίων κληρονομήσουσι τὴν γῆν, καὶ διφθερωτὴν αἰώνιον ἀντὶ κεφαλῆς αὐτῶν.
8 ‡ ἐγὼ γάρ εἰμι κύριος ὁ ἀγαπῶν δικαιοσύνην, καὶ μισῶν ἁρπαγὴν ἐξ ἀδικίας. καὶ δώσω τὸν μόχθον αὐτῶν δικαίοις, καὶ διαθήκην αἰώνιον διαθήσομαι αὐτοῖς.
9 ‡ καὶ γνωσθήσεται ἐν τοῖς ἔθνεσι τὸ σπέρμα αὐτῶν, καὶ τὰ ἔκγονα αὐτῶν ἐν μέσῳ τῶν λαῶν. πᾶς ὁ ὁρῶν αὐτοὺς ἐπιγνώσεται αὐτούς, ὅτι οὗτοί εἰσι σπέρμα εὐλογημένον ὑπὸ θεοῦ.
10 ‡ καὶ εὐφροσύνῃ εὐφρανθήσεται ἐπὶ κύριον ἀγαλλιάσθω ἡ ψυχή μου ἐπὶ τῷ κυρίῳ, ἐνέδυσεν γὰρ με ἱμάτιον σωτηρίου, καὶ χιτῶνα εὐφροσύνης, ὡς νυμφίῳ περιέθηκέ μοι μίτραν, καὶ ὡς νύμφην κατεκόσμησέ με κόσμῳ.

21 ‡ Et populus tuus omnis iustus, & in perpetuum hæreditabunt terram, custodiens plantationem opera manuum suarum in gloriam.
22 ‡ Paucissimus erit in millia, & minimus in gentem magnam: ego Dominus in tempore congregabo eos.

CAP. LXI.

1 ‡ SPiritus Domini super me, cuius causa vnxit me euangelizare pauperibus, misit me sanare contritos corde, prædicare captiuis remissionem, & cæcis visus apertionem:
2 ‡ Et vocare annum Domini acceptabilem, & diem retributionis. consolari omnes lugentes:
3 ‡ Dari lugentibus Sion gloriam pro cinere. vnctionem lætitiæ lugentibus, habitum gloriæ pro spiritu mœroris. Et vocabuntur generationes iustitiæ plantatio Domini in gloriam.
4 ‡ Et ædificabunt deserta sempiterna, desolata prius excitabunt. & innouabunt ciuitates desertas desolatas in generationes.
5 ‡ Et venient alienigenæ pascentes oues tuas, & alitarum gentium aratores & vinitores:
6 ‡ Vos autem Sacerdotes Domini vocabimini, Ministri Dei nostri dicetur vobis. Fortitudinem gentium comedetis, & in diuitiis eorum eritis admirabiles.
7 ‡ Sic secundò possidebunt terram, & lætitia sempiterna super caput eorum.
8 ‡ Ego enim sum Dominus diligens iustitiam, & odio habens rapinam ex iniquitate. & dabo laborem eorum iustis, & testamentum æternum ponam eis:
9 ‡ Et scietur in gentibus semen eorum, & nepotes eorum in medio populorum. omnis videns eos cognoscet illos, quia isti sunt semen benedictum à Deo:
10 ‡ Et gaudio lætabuntur in Domino: exultet anima mea in Domino, induit enim me vestimento salutis, & tunica lætitiæ. sicut sponso circundedit mihi mitrã, & quasi sponsam ornauit me mundo.

11 ‡ Et populus tuus omnis iustus, semper hæreditabunt terram: plantatio lætitiæ meę, opus potentię meæ ad gloriandum. 11 Qui minimus fuerit in eis, excrescet in mille, & qui infirmus, in populum fortem. ego Dominus in tempore suo adducam illud.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. LXI.

Dixit Prophetа: Spiritus à facie Domini super me, eò quòd vnxit me, ad euangelizandum mansuetis; misit me, vt confortarem contritos corde; vt prædicarem captiuis libertatem, & iis qui vincti sunt, Apparete in lucem: 2 Vt prædicarem annum voluntatis coram Domino, & diem vltionis coram Deo nostro. vt consolaret omnes lugentes: 3 Vt ponerem lugentibus Sion, & eis darem coronam pro cinere, & oleum lętitiæ pro luctu: spiritum ouantem, pro spiritu eorum qui erat mœrens. Et vocabunt eos principes veritatis populum Dñi in laudem: 4 Et ędificabunt ruinas seculi, & solitudines antiquas suscitabunt: & renouabunt ciuitates quę erant desertę, & solitudinem generationis & generationis. 5 Et stabunt extranei & pascent pecora vestra, & filij populorum agricolę & vinitores vestri erunt. 6 Vos autem sacerdotes Domini vocabimini, Ministri coram Deo nostro, dicetur vobis. Diuitias populorum comedetis, & in gloria eorum lętabimini. 7 Pro eo quòd confusi estis & erubuistis, duplicia bona quæ dixi vobis, adducam vobis: & confundentur populi qui gloriantur in portione sua. Propterea in terra sua duplicia possidebunt: lętitia sempiterna erit eis. 8 Quia ego Dominus diligens iudicium, abominabilis est coram me falsitas & violentia: & dabo mercedem operum suorum in veritate, & pactum sempiternum feriam cum eis. 9 Et magnificabuntur in populis filii eorum, & filij filiorum eorũ in medio regnorum. omnes qui viderint eos cognoscẽt eos, quia isti sunt semẽ cui benedixit Dñs. 10 Dicit Ierusalem: Gaudens gaudebo in verbo Dñi, & exultabit anima mea in salute Dei mei: quia induit me Dñs vestimẽto salutis, & pallio iustitię inuoluit me: sicut sponsus qui prosperatur in thalamo suo, & sicut Sacerdos magnus qui ornatur vestimẽtis suis; aut sicut sponsa quæ decoratur suis ornamentis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

11 כִּי כָאָרֶץ תּוֹצִיא צִמְחָהּ וּכְגִנָּה זְרוּעֶיהָ תַּצְמִיחַ
כֵּן אֲדֹנָי יֱהוִה יַצְמִיחַ צְדָקָה וּתְהִלָּה נֶגֶד כָּל־
הַגּוֹיִם׃

סב

1 לְמַעַן צִיּוֹן לֹא אֶחֱשֶׁה וּלְמַעַן יְרוּשָׁלַ͏ִם
לֹא אֶשְׁקוֹט עַד־יֵצֵא כַנֹּגַהּ צִדְקָהּ וִישׁוּעָתָהּ־
כְּלַפִּיד יִבְעָר׃

2 וְרָאוּ גוֹיִם צִדְקֶךָ וְכָל־מְלָכִים כְּבוֹדֶךָ וְקָרָא לְךָ
שֵׁם חָדָשׁ אֲשֶׁר פִּי יְהוָה יִקְּבֹנוּ׃

3 וְהָיִית עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת בְּיַד־יְהוָה וְצָנִיף מְלוּכָה
בְּכַף־אֱלֹהָיִךְ׃

4 לֹא־יֵאָמֵר לָךְ עוֹד עֲזוּבָה וּלְאַרְצֵךְ לֹא־יֵאָמֵר
עוֹד שְׁמָמָה כִּי לָךְ יִקְרָא חֶפְצִי־בָהּ וּלְאַרְצֵךְ בְּעוּלָה
כִּי־חָפֵץ יְהוָה בָּךְ וְאַרְצֵךְ תִּבָּעֵל׃

5 כִּי־יִבְעַל בָּחוּר בְּתוּלָה יִבְעָלוּךְ בָּנַיִךְ וּמְשׂוֹשׂ
חֲתָן עַל־כַּלָּה יָשִׂישׂ עָלַיִךְ אֱלֹהָיִךְ׃

6 עַל־חוֹמֹתַיִךְ יְרוּשָׁלַ͏ִם הִפְקַדְתִּי שֹׁמְרִים כָּל־
הַיּוֹם וְכָל־הַלַּיְלָה תָּמִיד לֹא יֶחֱשׁוּ הַמַּזְכִּירִים
אֶת־יְהוָה אַל־דֳּמִי לָכֶם׃

7 וְאַל־תִּתְּנוּ דֳמִי לוֹ עַד־יְכוֹנֵן וְעַד־יָשִׂים אֶת־
יְרוּשָׁלַ͏ִם תְּהִלָּה בָּאָרֶץ׃

8 נִשְׁבַּע יְהוָה בִּימִינוֹ וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ אִם־אֶתֵּן אֶת־
דְּגָנֵךְ עוֹד מַאֲכָל לְאֹיְבַיִךְ וְאִם־יִשְׁתּוּ בְנֵי־נֵכָר
תִּירוֹשֵׁךְ אֲשֶׁר יָגַעַתְּ בּוֹ׃

9 כִּי מְאַסְפָיו יֹאכְלֻהוּ וְהִלְלוּ אֶת־יְהוָה וּמְקַבְּצָיו
יִשְׁתֻּהוּ בְּחַצְרוֹת קָדְשִׁי׃

10 עִבְרוּ עִבְרוּ בַּשְּׁעָרִים פַּנּוּ דֶּרֶךְ הָעָם סַלּוּ סְלוּ
הַמְּסִלָּה סַקְלוּ מֵאָבֶן הָרִימוּ נֵס עַל־הָעַמִּים׃

11 * Sicut enim terra profert germen suum, & sicut hortus semen suum germinat, ita Dominus Deus germinabit iustitiam, & laudem coram vniuersis gentibus.

CAP. LXII.

1 A PRopter Sion non tacebo, & propter Hierusalem non quiescam, donec egrediatur vt splendor iustus eius, & saluator eius vt lampas accendatur.

2 * Et videbunt gentes iustum tuum, & cuncti reges inclytum tuum. Et vocabitur tibi nomen nouum quod os Domini nominabit.

3 * Et eris corona gloriæ in manu Domini tui.

B ni, & diadema regni in manu Dei tui.

4 * Non vocaberis vltrà derelicta, & terra tua non vocabitur amplius desolata: sed vocaberis voluntas mea in ea, & terra tua inhabitata. Quia complacuit Domino in te, & terra tua inhabitabitur.

5 * Habitabit enim iuuenis cum virgine, & habitabunt in te filij tui. Et gaudebit sponsus super sponsam, & gaudebit super te Deus tuus.

6 * Super muros tuos Hierusalem constitui custodes, tota die & tota nocte in

C perpetuum non tacebunt. Qui reminiscimini Domini, ne taceatis,

7 * Et ne detis silentium ei, donec stabiliat & donec ponat Hierusalem laudem in terra.

8 * Iurauit Dominus in dextera sua, & in brachio fortitudinis suæ, Si dedero triticum tuum vltrà cibum inimicis tuis; & si biberint filij alieni vinum tuum in quo laborasti.

9 * Quia qui congregabunt illud comedent, & laudabunt Dominum; & qui con-

D portant illud bibent in atriis sanctis meis.

10 * Transite, transite per portas, præparate viam populo. planum facite iter, & eligite lapides: & eleuate signum ad populos.

* Et sicut terram afferentem florem suum, & sicut hortus semina sua germinat, sic proferet Dominus iustitiam & laudem coram omnibus gentibus.

CAP. LXII.

1 PRopter Sion non tacebo, & propter Hierusalem non relinquam, donec egrediatur sicut lumen iustitia mea, at saluator illius sicut lampas accendatur.

2 * Et videbunt gentes iustitiam tuam, & omnes reges gloriam tuam: & vocabit te nomen tuum nouum, quod os Domini nominabit illud.

3 * Et eris corona decoris in manu Domini, et diadema regni in manu Dei tui:

4 * Et non vltrà vocaberis derelicta, & terra tua non vocabitur deserta. Tibi enim vocabitur voluntas mea & terra tua habitata: quia complacuit Dominus in te; & terra tua habitabitur.

5 * Et sicut habitans iuuenis cum virgine, sic habitabunt filij tui tecum. & erit quemadmodum letabitur sponsus super sponsa, sic letabitur Dominus super te.

6 * Et super muros tuos Hierusalem constitui custodes tota die & tota nocte, qui nunquam tacebunt recordantes Domini. non est enim vobis similis:

7 * Si correxerit Hierusalem & facies gaudium super terram.

8 * Iurauit Dominus per dexteram suam, & per fortitudinem brachij sui, Si vltrà dedero triticum tuum & cibos tuos inimicis tuis, & si vltrà bibent filij alieni vinum tuum in quo laborasti:

9 * Sed congregantes comedent ea, & laudabunt Dominum; & congregantes bibent ea in atriis sanctis meis.

10 * Ite per portas meas, & viam facite populo meo, & lapides de via proijcite: leuate signum in gentes.

11 * καὶ ὡς γῆ αὔξουσα τὸ ἄνθος αὐτῆς καὶ ὡς κῆπος τὰ σπέρματα αὐτοῦ ἀνθελάστησει, οὕτως ἀνατελεῖ κύριος δικαιοσύνην καὶ ἀγαλλίαμα ἐναντίον πάντων τῶν ἐθνῶν.

ξϐ.

1 * Διὰ σιὼν οὐ σιωπήσομαι, καὶ διὰ ἱερουσαλὴμ οὐκ ἡσυχάσω, ἕως ἂν ἐξέλθῃ ὡς φῶς ἡ δικαιοσύνη μου, ὁ δὲ σωτὴρ ἐκείνης ὡς λαμπὰς καυθήσεται.

2 * καὶ ὄψονται ἔθνη τὴν δικαιοσύνην σου, καὶ πάντες βασιλεῖς τὴν δόξαν σου, καὶ καλέσει σε τὸ ὄνομά σου τὸ καινὸν ὃ τὸ στόμα κυρίου ὀνομάσει αὐτό.

3 * καὶ ἔσῃ στέφανος κάλλους ἐν χειρὶ κυρίου, καὶ διάδημα βασιλείας ἐν χειρὶ θεοῦ σου.

4 * καὶ οὐκ ἔτι κληθήσῃ καταλελειμμένη, καὶ ἡ γῆ σου οὐ κληθήσεται ἔρημος. σὺ δὲ κληθήσῃ θέλημα ἐμὸν ἐν αὐτῇ, καὶ ἡ γῆ σου οἰκουμένη, ὅτι ηὐδόκησε κύριος ἐν σοὶ καὶ ἡ γῆ σου οἰκηθήσεται.

5 * καὶ ὡς ζωϊκῶν νεανίσκος παρθένῳ, οὕτω κατοικήσουσιν οἱ υἱοί σου μετὰ σοῦ. καὶ ἔσται ὃν τρόπον εὐφραίνεται νυμφίος ἐπὶ νύμφῃ, οὕτως εὐφρανθήσεταί κύριος ἐπὶ σοί.

6 * ἐπὶ τῶν τειχέων σου ἱερουσαλὴμ κατέστησα φύλακας ὅλην τὴν ἡμέραν καὶ ὅλην τὴν νύκτα, οἱ διὰ παντὸς οὐ σιωπήσονται μιμνησκόμενοι κυρίου. οὐκ ἔστι γὰρ ὑμῖν ὅμοιος.

7 * ἐὰν διορθώσῃ ἱερουσαλὴμ καὶ ποιήσεις αἴνεσιν ἐπὶ τῆς γῆς.

8 * ὤμοσε κύριος κατὰ τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ, καὶ κατὰ τῆς ἰσχύος τοῦ βραχίονος αὐτοῦ, εἰ ἔτι δώσω τὸν σῖτόν σου καὶ τὰ βρώματά σου τοῖς ἐχθροῖς σου, καὶ εἰ ἔτι πίονται υἱοὶ ἀλλότριοι τὸν οἶνόν σου ἐφ' ᾧ ἐμόχθησας.

9 * ἀλλ' ἢ οἱ συνάγοντες φάγονται αὐτὰ καὶ αἰνέσουσι τὸν κύριον, καὶ οἱ συνάγοντες πίονται αὐτὰ ἐν ταῖς ἐπαύλεσι ταῖς ἁγίαις μου.

10 * πορεύεσθε διὰ τῶν πυλῶν μου, καὶ ὁδοποιήσατε τῷ λαῷ μου, καὶ σεῦ λίθους σεῦ ἐκ τῆς ὁδοῦ διαρεῖψατε, ἔξαρατε σύσημον εἰς τὰ ἔθνη.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Quoniam sicut terra quæ producit germen, & sicut hortus irriguus cuius semina pullulant: sic Dominus Deus reuelabit iustitiam & laudem Ierusalem, in conspectu omnium populorum.

CAP. LXII.

DOnec faciam salutem Syon, non dabo requiem populis: & donec veniat consolatio Ierusalem, non faciam quiescere regna, donec reueletur sicut diluculũ lumen eius, & salus eius vt lampas accendatur. ' Et videbunt populi iustitiã tuã, & omnes reges gloriam tuam. Et vocabunt te nomine nouo, quod verbo Domini declarabitur. ' Et eris corona lætitiæ coram Domino, & diadema laudis coram Deo tuo. ' Non dicetur tibi amplius, Derelicta; & terra tua non dicetur amplius deserta; sed tu vocaberis *Cuitas in* qua sunt facientes voluntatem meam; & terra tua habitata, quoniam erit voluntas à facie Domini in te: & terra tua inhabitabitur. ' Sicut enim inhabitat iuuenis cum virgine, sic habitabunt in medio tui filij tui: & sicut lætatur sponsus cum sponsa, gaudebit super te Deus tuus. ' Ecce sicut opera patrum iustorum, ciuitas Ierusalem, fuerunt recta & conseruata coram me omni die ac nocte semper, sic non cessant dicere memoriam bonitatorum tuarum coram Domino: non cessabit memoria vestri. ' Neque cessabit memoria eorũ à facie eius, donec præparet & donec ponat Ierusalem laudabilem in terra. ' Iurauit Dominus in dextera sua, & in brachio fortitudinis suæ, Si dedero frumentum tuum vltrà cibum inimicis tuis, & si biberint filij populorum vinum tuum in quo laborasti. ' Sed qui collegerint frumentum, comedent illud, & laudabunt coram Domino: & qui calcauerint vinum, bibent illud in atrio sancto meo. " Prophetæ transite & reuertimini per portas. conuertite cor populi ad viam rectam, annunciate annunciationes bonas, & consolationes iustis, qui abstulerunt cogitationem libidinis, quę erat quasi lapis offendiculi: leuate signum ad populos.

" אֲרֵי כְּאַרְעָא דְּמַפְקָא אֲמְחָה וּכְגִנְתָּא שַׁקְיָא זַרְעָהָא מְרַבְיָא כֵּן יְיָ אֱלָהִים יְגַלֵּי זְכוּתָא וְתֻשְׁבְּחָתָא קֳדָם כָּל עַמְמַיָּא׃

סב

א עַד דְּאֶעְבֵּד פֻּרְקָנָא לְצִיּוֹן לָא אֶנִיחַ לְעַמְמַיָּא וְעַד דְּאֵיתֵי נְחָמָא לִירוּשְׁלֵם לָא אֶשְׁקוֹט לְמִבְנְיְתָהּ עַד דִּיתְגְּלֵי כִּשְׁפְרָפְרָא נְהוֹרָהּ וּפֻרְקָנֵהּ כְּלַפִּידָא דְּיִתּוֹקַד׃

ב וְיֶחֱזוֹן עַמְמַיָּא זַכּוּתִיךְ וְכָל מַלְכַיָּא יְקָרִיךְ וְיִקְרוֹן לִיךְ שְׁמָא חַדְתָּא דִּי בְמֵימְרָהּ יְיָ יְפָרְשִׁנֵּהּ׃

ג וְתְהֵוִין כְּלִיל דְּחָדְוָא בְּיַד יְיָ וְכִתְרָא דְּמַלְכוּתָא בִּידָא דֶּאֱלָהָךְ׃

ד לָא יְתָאֲמַר לִיךְ עוֹד שְׁבִיקָא וּלְאַרְעֵיךְ לָא יִתְאֲמַר עוֹד צְדָיְתָא אֲרֵי לִיךְ יִתְקְרֵי רְעוּתִי בַּהּ וְאַרְעֵיךְ בָּהּ אֲרֵי תְּהֵי רְעוּתִי בַּהּ וְאַרְעֵיךְ תִּתְיַהֲבִן בְּעוּלְמָא דְּאָתֵי׃

ה אֲרֵי כְּמָא דְּמִתְיַהֲבָא עוּלְמָא לְבוּר מִן קַדְמַיָּא כֵּן יִתְיַהֲבוּן בְּנָיְכִי לְבוּר מִן קַדְמַיָּא וְיִתְפְּרְקוּן מִן קַדְמַיָּא וְי

Universidad de Deusto
Biblioteca

11 הִנֵּה יְהוָה הִשְׁמִיעַ אֶל־קְצֵה הָאָרֶץ אִמְרוּ לְבַת־
ציון הִנֵּה־ יִשְׁעֵךְ בָּא הִנֵּה־ שְׂכָרוֹ אִתּוֹ וּפְעֻלָּתוֹ
לְפָנָיו׃
12 וְקָרְאוּ לָהֶם עַם־הַקֹּדֶשׁ גְּאוּלֵי יְהוָה וְלָךְ יִקָּרֵא
דְרוּשָׁה־ עִיר לֹא נֶעֱזָבָה׃

סג

1 מִי־ זֶה׀ בָּא מֵאֱדוֹם חֲמוּץ בְּגָדִים מִבָּצְרָה זֶה־
הָדוּר בִּלְבוּשׁוֹ צֹעֶה בְּרֹב כֹּחוֹ אֲנִי מְדַבֵּר בְּצְדָקָה רַב
לְהוֹשִׁיעַ׃
2 מַדּוּעַ אָדֹם לִלְבוּשֶׁךָ וּבְגָדֶיךָ כְּדֹרֵךְ בְּגַת׃
3 פּוּרָה־ דָרַכְתִּי לְבַדִּי וּמֵעַמִּים אֵין־ אִישׁ אִתִּי
וָאִדְרְכֵם בְּאַפִּי וָאֶרְמְסֵם בַּחֲמָתִי וַיִּזַּ נִצְחָם עַל־ בִּגְדִי
וְכָל־ מַלְבּוּשַׁי אֶגְאָלְתִּי׃
4 כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי וּשְׁנַת־ גְּאוּלַי בָּאָה׃
5 וָאַבִּיט וְאֵין עֹזֵר וְאָשְׁתּוֹמֵם וְאֵין סוֹמֵךְ וַתּוֹשַׁע לִי
זְרֹעִי וַחֲמָתִי הִיא סְמָכַתְנִי׃
6 וְאָבוּס עַמִּים בְּאַפִּי וַאֲשַׁכְּרֵם בַּחֲמָתִי וְאוֹרִיד
לָאָרֶץ נִצְחָם׃
7 חַסְדֵי יְהוָה אַזְכִּיר תְּהִלֹּת יְהוָה כְּעַל כֹּל אֲשֶׁר־
גְּמָלָנוּ יְהוָה וְרַב־ טוּב לְבֵית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר גְּמָלָם
כְּרַחֲמָיו וּכְרֹב חֲסָדָיו׃
8 וַיֹּאמֶר אַךְ־ עַמִּי הֵמָּה בָּנִים לֹא יְשַׁקֵּרוּ וַיְהִי לָהֶם
לְמוֹשִׁיעַ׃
9 בְּכָל־ צָרָתָם לֹא צָר וּמַלְאַךְ פָּנָיו הוֹשִׁיעָם בְּאַהֲבָתוֹ
וּבְחֶמְלָתוֹ הוּא גְאָלָם וַיְנַטְּלֵם וַיְנַשְּׂאֵם כָּל־ יְמֵי
עוֹלָם׃
10 וְהֵמָּה מָרוּ וְעִצְּבוּ אֶת־ רוּחַ קָדְשׁוֹ וַיֵּהָפֵךְ לָהֶם
לְאוֹיֵב הוּא נִלְחַם־ בָּם׃
11 וַיִּזְכֹּר יְמֵי־ עוֹלָם מֹשֶׁה־ עַמּוֹ אַיֵּה הַמַּעֲלָם מִיָּם
אֶת רֹעֵי צֹאנוֹ אַיֵּה הַשָּׂם בְּקִרְבּוֹ אֶת־ רוּחַ קָדְשׁוֹ׃

11 * Ecce Dominus auditum fecit in extremis terrę. Dicite filiæ Sion: Ecce saluator tuus venit, ecce merces eius cum eo, & opus eius coram illo. 12 * Et vocabunt eos Populus sanctus, redempti à Domino. tu autem vocaberis quæsita ciuitas, & non relicta.

CAP. LXIII.

1 QVis est iste qui venit de Edom, tinctis vestibus de Bosra? iste formosus in stola sua, gradiens in multitudine fortitudinis suæ. Ego qui loquor iustitiam, & propugnator sum ad saluandum. 2 * Quare ergo rubrum est indumentũ tuum, & vestimenta tua sicut calcantiũ in torculari? 3 * Torcular calcaui solus, & de gẽtibus non est vir mecum. calcaui eos in furore meo, & conculcaui eos in ira mea. Et aspersus est sanguis eorũ super vestimenta mea, & omnia indumenta mea inquinaui. 4 * Dies enim vltionis in corde meo, annus redẽptionis meę venit. 5 * Circunspexi, & non erat auxiliator: quęsiui, & non fuit qui adiuuaret. Et saluauit mihi brachium meum, & indignatio mea ipsa auxiliata est mihi: 6 * Et cõculcaui populos in furore meo, & inebriaui eos in indignatione mea, & detraxi in terram virtutem eorum. 7 * Misericordiũ Dñi recordabor, laudem Dñi super omnibus quę reddidit nobis Dñs, & super multitudinem bonorum domui Israel quę largitus est eis secũdũ indulgentiam suã, & secundũ multitudinem misericordiarum suarum. 8 * Et dixit: Verumtamen populus meus est, filij non negabunt. Et factus est eis saluator 9 * in omni tribulatione eorum. Non est tribulatus, & angelus faciei eius saluauit eos. In dilectione sua & indulgentia sua ipse redemit eos, & portauit eos, & eleuauit eos cunctis diebus seculi. 10 * Ipsi autem ad iracundiam prouocauerunt, & afflixerunt spiritum sancti eius. & conuersus est eis in inimicum, & ipse debellauit eos. 11 * Et recordatus est dierum seculi Moysi & populi sui. Vbi est qui eduxit eos de mari cum pastoribus gregum suí? vbi est qui posuit in medio eius spiritum sancti sui?

11 * ἰδοὺ γὰρ κύριος ἐποίησεν ἀκουστὸν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. εἰπατε τῇ θυγατρὶ σιών, ἰδοὺ ὁ σωτὴρ σου παραγίνεται ἔχων τὸν ἑαυτοῦ μισθὸν μετ' αὐτοῦ καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ ἐνώπιον αὐτοῦ.
12 * καὶ καλέσει αὐτὸν λαὸν ἅγιον λελυτρωμένον ὑπὸ κυρίου. σὺ δὲ κληθήσῃ Ἐπιζητουμένη πόλις, καὶ οὐκ ἐγκαταλελειμμένη.

ξγ΄.

1 * Τίς οὗτος ὁ παραγινόμενος ἐξ ἐδών, ἐρύθημα ἱματίων ὁπὸ Βοσύρ οὗτος ὡραῖος ἐν στολῇ αὐτοῦ βίᾳ μιᾷ ἰσχύι; ἐγὼ διαλέγομαι δικαιοσύνην καὶ κρίσιν σωτηρίου.
2 * διατί οὖν ἐρυθρὰ τὰ ἱμάτιά σου; καὶ τὰ ἐνδύματά σου ὡς ἀποπατοῦντος ληνοῦ
3 * πλήρεις κατεπεπατημένης; καὶ τῶν ἐθνῶν οὐκ ἔστιν μοι μετ' ἐμοῦ; καὶ κατεπάτησα αὐτοὺς ἐν θυμῷ μου, καὶ κατέθλασα αὐτοὺς ὡς γῆν, καὶ κατήγαγον τὸ αἷμα αὐτῶν εἰς γῆν. καὶ πάντα τὰ ἱμάτιά μου ἐμίανα.
4 * ἡμέρα γὰρ ἀνταποδόσεως ἐπῆλθεν αὐτοῖς, τὸ ἐνιαυτὸς λυτρώσεως παρῆν.
5 * καὶ ἐπέβλεψα καὶ οὐκ ἦν βοηθός, καὶ προσενόησα, καὶ ὠθεῖς ἀντελαμβάνετο. καὶ ἐρρύσατό αὐτοὺς ὁ βραχίων μου, καὶ ὁ θυμός μου ἐπέστη.
6 * καὶ κατεπάτησα αὐτοὺς τῇ ὀργῇ μου, καὶ κατήγαγον τὸ αἷμα αὐτῶν εἰς γῆν.
7 * τὸ ἔλεος κυρίου ἐμνήσθην. τὰς δόξας κυρίου ἐν πᾶσιν οἷς ἡμῖν ἀνταποδίδωσιν. κύριος κύριτης ἀγαθὸς τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ ἐπῆλθεν ἡμῖν κατὰ τὸ ἔλεος αὐτοῦ καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τὸ δικαιοσύνης αὐτοῦ.
8 * καὶ εἶπεν ὁ λαός μου, τέκνα οἱ μὴ ἀθετήσωσι. καὶ ἐγένετο αὐτοῖς εἰς σωτηρίαν
9 * καὶ πάσης θλίψεως αὐτῶν. οὐ πρέσβις οὐδὲ ἄγγελος ἀλλ' αὐτὸς ὁ κύριος ἔσωσεν αὐτούς, διὰ τὸ ἀγαπᾶν αὐτοὺς καὶ φείδεσθαι αὐτῶν. αὐτὸς ἐλυτρώσατο αὐτοὺς καὶ ἀνέλαβεν αὐτοὺς, καὶ ὕψωσεν αὐτοὺς πάσας τὰς ἡμέρας τοῦ αἰῶνος.
10 * αὐτοὶ δὲ ἠπείθησαν καὶ παρώξυναν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον αὐτοῦ. καὶ ἐστράφη αὐτοῖς κύριος εἰς ἔχθραν, καὶ αὐτὸς ἐπολέμησεν αὐτούς.
11 * καὶ ἐμνήσθη ἡμερῶν αἰωνίων ὁ ἀναβιβάσας ἐκ γῆς τὸν ποιμένα τῶν προβάτων. ποῦ ἐστιν ὁ θεὶς ἐν αὐτοῖς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Ecce Dominus auditum faciet in extremis terrę. Dicite cœtui Syon: Ecce saluator tuus reuelatur: ecce merces facientibus verbum eius cum eo: quorum omnia opera manifesta sunt coram eo. " Et vocabunt eos populum sanctum, redemptum à Domino: & tu vocaberis requisita ciuitas, quæ non est abiecta.

CAP. LXIII.

QVis dixit hęc, qui adducitur' est plagã super Idumęã, vltionẽ fortẽ super Bosrã, vt faciat vltionẽ iudicij populi sui, sicut iurauit eis inverbo suo? Dicit: Ecce ego apparebo sicut locutus sum in iustitia multa virt' est corã me ad saluãdũ. ' Quare rubefcũt mõtes sanguine occisorũ, & valles defluunt quali vinũ in torculari? ' Ecce sicut calcantur in torculari vuæ, sic multiplicabitur occisio in castris populorũ: nõ erit eis fortitudo corã me; & occidã eos in furore meo, & triturabo eos in ira mea; & cõterã fortitudinẽ robustorũ eorũ corã me; & oẽs sapiẽtes eorũ absorbebo. ' Quia dies vltionis corã me, & annus redẽptionis populi mei peruenit. ' Et manifestũ est corã me, q̃ nõ sit vir cuius opera sint bona. & notũ est corã me, q̃ nõ sit vir qui stet & deprecetur pro eis: & saluaui eos brachio fortitudinis meę, & verbo volũtatis meę auxilia fuit eis: ' Et occidã populos in furore meo, & cõculcabo eos in indignatione mea: & proniciã in terrã inferiorẽ occisos fortiũ eorũ. ' Dicit Prophetes: Benignitatis Dñi recordabor, & laudis Dñi, pro oĩbus quę rettribuit nobis Dñs; & multitudine bonitatis ei' domui Israel, quib' retribuit secũdum miserationes suas, & secũdũ multitudinẽ benignitatis suæ. ' Et ait: Verũtamẽ populus meus sunt filij qui nõ mẽtiũtur: & fuit Verbi eius eis in redẽptionẽ. ' In omni tẽpore quo peccauerũt corã eo, vt adduceret super eos tribulationẽ, nõ tribulauit eos; & angelus misericordiæ eius eis in redemptionẽ eos; sua in eos dilectione & miseratione ipse liberauit eos, & tulit eos, & sustinuit eos cunctis diebus seculi. " Ipsi autem noluerunt obedire: sed irritauerunt Prophetas super verbum sanctum eius, & conuersum est Verbum eius eis in inimicum, & ipse debellauit eos. " Et misertus est propter gloriam nominis sui, & propter memoriam benignitatis suæ, quæ à seculo est, & magnalia quæ fecit per manus Moysi populo suo. ne fortè dicant populi: Vbi est qui ascendere fecit eos de mari? vbi est qui duxit eos per solitudinem, sicut pastor oues suas? vbi est qui habitare fecit in medio eorum verbum prophetarum sanctorum suorum?

11 הָא יְיָ אַשְׁמַע לְסִיפֵי אַרְעָא אֱמַרוּ לִכְנִשְׁתָּא דְצִיּוֹן הָא פָּרְקָךְ מִתְגְּלֵי הָא אַגַר עוֹבָדֵי מֵיסְרָה עִמֵּהּ וְכָל עוֹבָדוֹהִי גְּלֵן קֳדָמוֹהִי׃
12 וְיִקְרוֹן לְהוֹן עַמָּא דְקֻדְשָׁא פְּרִיקֵי דַיְיָ וְלִיךְ יִתְקְרֵי חֲבִישְׁתָּא קַרְתָּא דְלָא אִתְחַקָּת׃

סג

1 מַן דֵּין דְּאָתֵי מִן אֱדוֹם לְמִסְפַּר מָתָא עַל אֲדוֹם פַּרְעֲנוּתָא הָכֵין אָפֵי אַרְמִילוּתָא מִן בָּצְרָה לְמִסְפַּר מָתָא דְמַלְכָּא דִכְבוֹ סַגִּי קְרָבֵי קְשׁוֹט כְּמִסְפַּרְתִּי מְרִיא לְמִפְרָק׃ 2 מָה דֵין דְּמִסְתְּכַן שִׂרְיָנָךְ וְלִבּוּשָׁנָךְ כְּדָרְכֵי דְּרִיכֵי גַּתָּא׃ 3 אֲרֵי יוֹם פַּרְעֲנוּתָא קֳדָמַי וּשְׁנַת פֻּרְקָנִי עַמִּי הָא׃ 4 וְאִסְתַּכֵּלִית וְלֵית סָמִיךְ וְתָהֵית וְלֵית דְּמִסְתַּמַּךְ אֶלָּא זְרוֹעִי סָמְכָה לִי וְקֻשְׁטִי הִיא סְעָדַתְנִי׃ 5 וְאֶרְמֵי עַמְמַיָּא בִּרְגָזִי וְאַשְׁכְּרִנּוּן בִּתְקוֹפִי וְאַחֲתֵי לְאַרְעָא נִצְחוֹנְהוֹן׃ 6 חִסְדֵּי יְיָ אַדְכַּר תֻּשְׁבְּחָן דַּיְיָ כְּכֹל דִּי גְמַלָנָא יְיָ וְרַב טוּבָא לְבֵית יִשְׂרָאֵל דִּי גְמָלְנוּן כְּרַחֲמוֹהִי וּכְסַגִּי חִסְדּוֹהִי׃ 7 וַאֲמַר בְּרַם עַמִּי אִנּוּן בְּנַיָּא לָא יְשַׁקְּרוּן וַהֲוָה מֵיסְרָה לְהוֹן לְפָרִיק׃ 8 בְּכֹל עִדָּן דְּאִתְחַבוּ קֳדָמוֹהִי לְאֵיתָאָה עֲלֵיהוֹן עָקָא לָא אֲעֵיק לְהוֹן וּמַלְאַךְ מִן קֳדָמוֹהִי פָּרְקִנּוּן בְּרַחֲמֵיהּ וּכְסַגִּי חִסְדּוֹהִי וְסוּבְרִינוּן כָּל יוֹמֵי עָלְמָא׃ 9 וְאִנּוּן סָרְבוּ וְאַרְגִּיזוּ עַל מֵימְרָא דַיְיָ וְאִתְרְגִיז עֲלֵיהוֹן וְתָקֵף לְמֶעְבַּד בְּהוֹן׃ 10 וְחָשׁ עַל יְקָר שְׁמֵהּ דְּיִרְחַם עֲלֵיהוֹן הוּא יְשֵׁיזְבִנּוּן וְסוּבְרִינוּן כָּל יוֹמֵי עָלְמָא׃ 11 וְאִנּוּן סָרְבוּ וְאַרְגִּיזוּ עַל מֵימְרָא דַיְיָ וְאִתְרְגִיז עֲלֵיהוֹן וְתָקֵף לְמֶעְבַּד בְּהוֹן׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

11 * Qui duxit ad dexteram Moysen bra-
chio maiestatis suæ, qui scidit aquas ante
eos, vt faceret sibi nomen sempiternum:
13 * Qui eduxit eos per abyssos quasi e-
14 quum in deserto non impingentem, * quasi
D animal in campo. Descendens spiritus Dñi
ductor eius fuit. sic adduxisti populũ tuum
15 vt faceres tibi nomen glorię. * Attende de
cælo, & vide de habitaculo sancto tuo &
glorię tuę. Vbi est zelus tuus & fortitudo
tua, multitudo viscerũ tuorũ & miseratio-
16 nũ tuarũ. super me cõtinuerũt se. * Tu enim
pater noster, & Abraã nescivit nos, & Israel
ignorauit nos. Tu Dñe pater noster, redē-
17 ptor noster, à seculo nomē tuũ. * Quare erra
re nos fecisti Dñe de viis tuis, induratti cor
nostrũ ne timeremus te? cõuertere propter
18 seruos tuos tribus hęreditatis tuæ. * Quasi
nihilum possederunt populum sanctũ tuũ,
hostes nostri cõculcauerunt sanctificatio-
19 nem tuam. * Facti sumus quasi in principio
cùm nõ dominareris nostri, neq; inuocate-
tur nomen tuum super nos.

CAP. LXIIII.

A VTinam dirumperes cælos & descende-
res. à facie tua montes defluerent:
1 * Sicut exustio ignis tabescerent, aquæ
arderent igni, vt notum fieret nomen tuũ
inimicis tuis, à facie tua gentes turbaren-
3 tur. * Cùm feceris mirabilia, non sustine-
bimus. Descendisti, & à facie tua mon-
tes defluxerunt. * A seculo non audie-
B runt, nec auribus perceperunt. Oculus non
vidit Deus absque te, quæ præparasti exs-
4 ctantibus te. * Occurristi lætanti & facien-
ti iustitiam, in viis tuis recordabuntur tui.
Ecce tu iratus es, & peccauimus; in ipsis
fuimus semper, & saluabimur.
5 * Et facti sumus vt immundus omnes
C nos, & quasi pannus menstruatæ vniuersi
iustitiæ nostræ. Et cecidimus quasi folium
vniuersi, & iniquitates nostræ quasi ven-
6 tus abstulerunt nos. * Non est qui invo-
cet nomen tuum, qui consurgat & tenea-
te. Abscondisti faciem tuam à nobis, & tra-
lisisti nos in manu iniquitatis nostræ.

11 * מוליך לימין משה זרוע תפארתו בוקע מים
מפניהם לעשות לו שם עולם:
13 * מוליכם בתהמות כסוס במדבר לא יכשלו:
14 * כבהמה בבקעה תרד רוח יהוה תניחנו כן
נחית עמך לעשות לך שם תפארת:
15 * הבט משמים וראה מזבול קדשך ותפארתך
איה קנאתך וגבורתיך המון מעיך ורחמיך אלי
התאפקו:
16 * כי־אתה אבינו כי אברהם לא ידענו וישראל
לא יכירנו אתה יהוה אבינו גאלנו מעולם
שמך:
17 * למה תתענו יהוה מדרכיך תקשיח לבנו
מיראתך שוב למען עבדיך שבטי נחלתך:
18 * למצער ירשו עם־קדשך צרינו בוססו מקדשך:
19 * היינו מעולם לא־משלת בם לא־נקרא שמך
עליהם

סר

לוא־קרעת שמים ירדת מפניך הרים נזלו:
1 כקדח אש המסים מים תבעה־אש להודיע
שמך לצריך מפניך גוים ירגזו:
2 * בעשותך נוראות לא נקוה ירדת מפניך
הרים נזלו:
3 * ומעולם לא־שמעו לא האזינו עין לא ראתה
אלהים זולתך יעשה למחכה־לו:
4 * פגעת את־ששו ועשה צדק ברכיך יזכרוך
הן־אתה קצפת ונחטא בהם עולם ונושע:
5 * ונהיה כטמא כלנו וכבגד עדים כל־צדקתינו
ונבל כעלה כלנו ועונתינו כרוח ישאנו:
6 * ואין־קורא בשמך מתעורר להחזיק בך כי־
הסתרת פניך ממנו ותמוגנו ביד עונינו:

11 * ὁ ἀγαγὼν τῇ δεξιᾷ μωυσῆν ὁ βραχίων τῆ δόξης αὐ-
τοῦ, ὅτως ἤγαγεν τὸν λαὸν αὐτῷ κατ' ἰσχυρὸν ὕδωρ ἀπὸ
προσώπου αὐτῷ ποιῆσαι αὐτῷ ὄνομα αἰώνιον.
13 * ἤγαγεν αὐτοὺς διὰ τῆ ἀβύσσου ὡς ἵππον ἐν ἐρήμῳ, ἵ
14 οὐκ ἐκπτώσαν. * καὶ ὡς κτῆνος διὰ πεδίου κατέβη
πνεῦμα παρὰ κυρίου, κ ὡδήγησεν αὐτούς. ὅτως ἤγαγες τὸν
λαόν σου τοῦ ποιῆσαι σεαυτῷ ὄνομα δόξης.
15 * Ἐπίβλεψον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἰδὲ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ ἁ-
γίου σου καὶ δόξης σου, ποῦ ἐστιν ὁ ζηλός σου καὶ ἡ ἰσχύς σου,
ποῦ ἐστι τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους σου καὶ τῶν οἰκτιρμῶν σου ὅτι
16 ἀνέσχου ἡμῖν; * σὺ γὰρ εἶ πατὴρ ἡμῶν ὅτι Ἀβραὰμ
οὐκ ἔγνω ἡμᾶς, καὶ Ἰσραὴλ οὐκ ἐπέγνω ἡμᾶς, ἀλλὰ σὺ
κύριε πατὴρ ἡμῶν ῥῦσαι ἡμᾶς, ἀπ' ἀρχῆς τὸ ὄνομα σου
ἐφ' ἡμᾶς ἔσαι.
17 * τί ἐπλάνησας ἡμᾶς κύριε ἀπὸ τῆς ὁδοῦ σου; ἐσκλή-
ρυνας τὰς καρδίας ἡμῶν τοῦ μὴ φοβεῖσθαί σε. Ἐπίστρε-
ψον διὰ σὲ δούλους σου, διὰ τὰς φυλὰς τ κληρονομίας
18 σου, * ἵνα μικρὸν κληρονομήσωμεν τοῦ ὄρους τοῦ ἁγίου
σου, ὑ ὑπερήτιοι ἡμῶν κατεπάτησαν τ ἁγίασμα σου.
19 * ἐγενόμεθα ὡς τ ἀπ' ἀρχῆς ὅτε οὐκ ἦρξας ἡμῶν, ὐ
ἐπεκλήθη τὸ ὄνομά σου ἐφ' ἡμᾶς.

ξδ'.

Ε ἐὰν ἀνοίξῃς τὸν οὐρανὸν τρόμῳ λήψε), καὶ ὄρη κα-
κήσ), ὡς κηρὸς ὑπὸ πυρὸς τήκεται,
1 καὶ καλακώσει πῦρ τοὺς ὑπεναντίους, καὶ φανερὸν
ἔσαι τὸ ὄνομά σου ἐν τοῖς ὑπεναντίοις, ὑπὸ προσώπου σου
2 ἔθνη ταραχθήσονται. * ὅτ' ἂν ποιῇς τὰ οὐδόκα, τρό-
μῳ λήψεται ὄρη. * ὑπὸ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἠκούσα-
μεν, οὐ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν εἶδον θεὸν πλὴν σου, καὶ τὰ
ἔργα σου ἃ ποιήσεις τοῖς ὑπομένουσιν ἔλεον.
4 * ὑπάντησας δὲ τοῖς ὑποιοῦσι τὸ δίκαιον, καὶ τῶν
ὁδῶν σου μνησθήσ). ἰδοὺ σὺ ὠργίσθης, καὶ ἡμεῖς ἡμαρτό-
5 μεν. διὰ τοῦτο ἐπλανήθημεν, * ὡς ἀκά-
θαρτοι πάντες ἡμεῖς, ὡς ῥάκ ὑποκαθημένου πᾶσα ἡ δι-
καιοσύνη ἡμῶν. ὲ ἐξερρυήμεν ὡς φύλλα διὰ τὰς ἀνο-
μίας ἡμῶν. ὅτως ἀνέμ οἴσει ἡμᾶς. * καὶ οὐκ ἔστιν
ὁ ἐπικαλούμενος τὸ ὄνομά σου, καὶ ὁ μνησθεὶς ἀντλα-
βεῖας σου, ὅτι ἀπέστρεψας τὸ πρόσωπόν σου ἀφ' ἡμῶν, καὶ
παρέδωκας ἡμᾶς διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Qui deduxit ad dexterā Moysis, brachiū laudis suæ, diuisit aquas maris carectosi à facie eorū, vt faceret sibi nomen sempiternū. "Deduxit eos per abyssos, sicut equū qui in deserto nō impegit, sic etiā ipsi non impegerunt. "Quasi animal quod in cāpo ducitur, Verbū Dñi deduxit eos. sic deduxisti populū tuū, vt faceres tibi nomen inclytum. "Aspice de cælo, & reuelare de habitaculo sancto tuo, & laudis tuæ: vbi est vtio tua & potentia tua? copia benignitatis tuæ, & multitudo miserationum tuarum super me cõfortatę sunt. "Quia tu es, & miserationes tuę tā copioſę ſunt in nos, quā patris in filios. Quia Abrahā nō eduxit nos de Ægypto, & Israel non fecit nobis mirabilia in deserto. Tu es Dñs Deus noster, & misericordię tuę tā copioſę ſunt ſuper nos, quā patris in filios: Redęptor noſter à ſeculo nomē tuum. "Quare abieciſti nos Dñe vt aberremus de viis quę rectę ſunt cortā te, in populis qui nō habēt partē doctrinę Legis: ne auertatur cor noſtrū à timore tui, conuerte maieſtatē tuā ad populū tuū propter ſeruos tuos iuſtos; quibus iurāſti in verbo tuo, te facturū inter eos tribus hęreditatis tuæ. "Ad modicum poſſederunt populus ſanctus tuus: inimici noſtri conculcauerunt ſanctuarium tuum. "Ecce nos populus tuus à ſeculo ſumus: non enim populis dediſti Legem tuam, neque inuocatum eſt ſuper eos nomen tuum. CAP. LXIIII.

NOn enim, ꝑpter eos inclinaſti cęlos & reuelatus es: à facie tua mōtes cōtremuerūt. 'Cū miſiſti irā ſicut ignē, liquefactū eſt mare, aquas ea, reualsiſti es, à facie tua montes contremuerunt. 'Et à ſeculo non audiuit auris vocem fortium factorum, neque auſcultauit eloquium tremoris: neque oculus vidit quod viderunt populi tui, maieſtatem gloriæ tuæ, Domine; quia nullus eſt abſque te; quod facturus es iuſtis populi tui qui à ſeculo ſunt, qui expectāt ſalutem tuā. 'Placita fuerunt coram te opera patrum noſtrorum iuſtorum, qui lætati ſunt vt facerent voluntatem tuam in veritate & iuſtitia: in ſemita bonitatis & miſerationum tuarum, recordati ſunt timoris tui in omni tempore quo fuit ira à facie tua ſuper nos, eò quòd peccauimus in ipſis: & propter opera patrum noſtrorum iuſtorum qui à ſeculo ſunt, nos ſumus ſalui. 'Et facti ſumus, vt immundus, omnes nos, & ſicut veſtimentum abiectum, omnes iuſtitiæ noſtræ: & defluimus, ſicut deſtuit folium, omnes non, & propter peccata noſtra quaſi ventus ſublati ſumus. 'Non eſt qui oret in nomine tuo, volens apprehendere timorem tui: quia tuliſti faciem maieſtatis tuæ à nobis, & tradidiſti nos in manum peccatorum noſtrorum.

תרגום יונתן

Universidad de Deusto
Biblioteca

ז ׀ וְעַתָּה יְהוָה אָבִינוּ אָתָּה אֲנַחְנוּ הַחֹמֶר וְאַתָּה יֹצְרֵנוּ וּמַעֲשֵׂה יָדְךָ כֻּלָּנוּ׃
ח ׀ אַל־תְּקֻצֹף יְהוָה עַד־מְאֹד וְאַל־לָעַד תִּזְכֹּר עָוֹן הֵן הַבֶּט־נָא עַמְּךָ כֻּלָּנוּ׃
ט ׀ עָרֵי קָדְשְׁךָ הָיוּ מִדְבָּר צִיּוֹן מִדְבָּר הָיְתָה יְרוּשָׁלַם שְׁמָמָה׃
י ׀ בֵּית קָדְשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ אֲשֶׁר הִלְלוּךָ אֲבֹתֵינוּ הָיָה לִשְׂרֵפַת אֵשׁ וְכָל־מַחֲמַדֵּינוּ הָיָה לְחָרְבָּה׃
יא ׀ הַעַל־אֵלֶּה תִתְאַפַּק יְהוָה תֶּחֱשֶׁה וְתַעֲנֵנוּ עַד־מְאֹד׃

סה

א נִדְרַשְׁתִּי לְלוֹא שָׁאָלוּ נִמְצֵאתִי לְלֹא בִקְשֻׁנִי אָמַרְתִּי הִנֵּנִי הִנֵּנִי אֶל־גּוֹי לֹא־קֹרָא בִשְׁמִי׃
ב פֵּרַשְׂתִּי יָדַי כָּל־הַיּוֹם אֶל־עַם סוֹרֵר הַהֹלְכִים הַדֶּרֶךְ לֹא־טוֹב אַחַר מַחְשְׁבֹתֵיהֶם׃
ג הָעָם הַמַּכְעִסִים אֹתִי עַל־פָּנַי תָּמִיד זֹבְחִים בַּגַּנּוֹת וּמְקַטְּרִים עַל־הַלְבֵנִים׃
ד הַיֹּשְׁבִים בַּקְּבָרִים וּבַנְצוּרִים יָלִינוּ הָאֹכְלִים בְּשַׂר הַחֲזִיר וּפִרַק פִּגָּלִים כֵּלֵיהֶם׃
ה הָאֹמְרִים קְרַב אֶלֶיךָ אַל־תְּגַשׁ־בִּי כִּי קִדַּשְׁתִּיךָ אֵלֶּה עָשָׁן בְּאַפִּי אֵשׁ יֹקֶדֶת כָּל־הַיּוֹם׃
ו הִנֵּה כְתוּבָה לְפָנַי לֹא אֶחֱשֶׁה כִּי אִם־שִׁלַּמְתִּי וְשִׁלַּמְתִּי עַל־חֵיקָם׃
ז עֲוֹנֹתֵיכֶם וַעֲוֹנוֹת אֲבוֹתֵיכֶם יַחְדָּו אָמַר יְהוָה אֲשֶׁר קִטְּרוּ עַל־הֶהָרִים וְעַל־הַגְּבָעוֹת חֵרְפוּנִי וּמַדֹּתִי פְּעֻלָּתָם רִאשֹׁנָה עַל־חֵיקָם׃
ח כֹּה אָמַר יְהוָה כַּאֲשֶׁר יִמָּצֵא הַתִּירוֹשׁ בָּאֶשְׁכּוֹל וְאָמַר אַל־תַּשְׁחִיתֵהוּ כִּי בְרָכָה בּוֹ כֵּן אֶעֱשֶׂה לְמַעַן עֲבָדַי לְבִלְתִּי הַשְׁחִית הַכֹּל׃

ESAIAS. Translat.B.Hieronymi.

7 ‡ Et nunc Domine pater noster es tu, nos verò lutum, & fictor noster tu, & opera manuum tuarum omnes nos.
8 ‡ Ne irascaris Domine satis, & ne vltrà memineris iniquitatis nostræ, ecce respice, populus tuus omnes nos. ‡ Ciuitas
9 D sancti tui facta est deserta, Sion deserta facta est, Hierusalem desolata. ‡ Domus san-
10 ctificationis nostræ & gloriæ nostræ, vbi laudauerũt te patres nostri, facta est in exustionem ignis, & omnia desiderabilia nostra versa sunt in ruinas.
11 ‡ Nunquid super his continebis te Domine, tacebis & affliges nos vehementer?

CAP. LXV.

1 A ‡ Quæsierũt me qui antè non interrogabant, inuenerunt qui non quæsierunt me. Dixi: Ecce ego ecce ego, ad gentem quę nesciebat me, & quæ non inuocabat nomen meum.
2 ‡ Expandi manus meas tota die ad populum incredulum, qui graditur in via non
3 bona post cogitationes suas. ‡ Populus qui ad iracundiam prouocat me ante faciem meam semper: qui immolant in hortis, &
4 sacrificant super lateres: ‡ Qui habitant in sepulchris, & in delubris idolorum dormiunt: qui comedunt carnẽ suillam, & ius
5 prophanum in vasis eorum. ‡ Qui dicunt: Recede à me, nõ appropinques mihi, quia immundus es. Isti fumus erunt in furore
6 meo, ignis ardens tota die. ‡ Ecce scriptum est coram me. Non tacebo, sed reddam & retribuam in sinu eorum iniquitates ve-
7 stras, ‡ & iniquitates patrum vestrorum simul, dicit Dominus, qui sacrificauerunt super montes & super colles exprobrauerunt mihi, & remetiar opera eorum in sinu eorum.
8 ‡ Hæc dicit Dominus: Quomodo si inueniatur granum in botro, & dicatur: Ne dissipes illud, quoniam benedictio est in eo, sic faciam propter seruos meos, vt non disperdam totum.

7 ‡ Et nunc Domine pater noster tu: nos autem lutum, opera manuum tuarum omnes nos:
8 ‡ Ne irascaris nobis nimis, et ne in tẽpore memineris peccatorum nostrorum. & nunc respice Domine, quoniam populus tuus omnes nos.
9 ‡ Ciuitas sancti tui facta est deserta, Sion quasi solitudo; facta est Hierusalem in maledictionem.
10 ‡ Domus sanctificatio nostra & gloria cui benedixerunt patres nostri, facta est igne combusta, & omnia gloriosa nostra conciderunt.
11 ‡ Et super omnibus his sustinebimus Domine, & tacuisti & humiliasti nos valdè.

CAP. LXV.

1 APparui me non quærentibus, inuentus sum
me nõ interrogantibus. Dixi, Ecce ego, genti
qui non vocauerunt meum nomen,
2 ‡ Expandi manus meas tota die, ad populum incredulum & contradicentem qui non ambulauerunt via bona, sed post peccata sua:
3 ‡ Populus hic exacerbans me in conspectu meo semper, ipsi immolant in hortis, & adolẽt incensum super lateribus dæmoniis
4 ‡ quæ non sunt. & in sepulchris in specubus dormiunt propter somnia, comedentes carnes suillas, & ius hostiarum: prophanata omnia vasa eorum.
5 ‡ Dicentes: Longè à me, ne appropinques mihi, quoniam mundus sum. iste fumus furoris mei, ignis ardet in eo cunctis diebus.
6 ‡ Ecce scriptum est in conspectu meo: non tacebo, donec reddam & retribuam in sinu eorum peccata eorum,
7 ‡ Et patrum suorum, dicit Dominus: qui adolebant incensum super montes, & super colles exprobrauerunt mihi, reddam opera eorum in sinum suum.
8 ‡ Sic dicit Dominus: Quemadmodum inuenitur acinus in botro, et dicatur, Ne dissipes illum, quia benedictio est in eo, sic faciam propter seruos meos, vt non disperdam omnes.

ΗΣΑΙΑΣ. μεθερμήνευσις τῶν ο΄

7 ‡ καὶ νῦν κύριε πατὴρ ἡμῶν σύ, ἡμεῖς δὲ πηλός, ἔργα τῶν χειρῶν σου πάντες ἡμεῖς.
8 ‡ μὴ ὀργίζου ἡμῖν σφόδρα, καὶ μὴ εἰς καιρὸν μνησθῇς ἁμαρτιῶν ἡμῶν. καὶ νῦν ἐπίβλεψον κύριε, ὅτι λαός σου πάντες ἡμεῖς.
9 ‡ πόλις τοῦ ἁγίου σου ἐγένηθη ἔρημος σιὼν ὡς ἔρημος. ἐγένηθη ἱερουσαλὴμ εἰς κατάραν·
10 ‡ ὁ οἶκος τὸ ἅγιον ἡμῶν καὶ ἡ δόξα ἣν ηὐλόγησαν οἱ πατέρες ἡμῶν, ἐγένηθη πυρίκαυστος, καὶ πάντα τὰ ἔνδοξα ἡμῶν συνέπεσεν.
11 ‡ καὶ ἐπὶ τούτοις σὺ ἀνέξῃ κύριε, καὶ ἐσιώπησας καὶ ἐταπείνωσας ἡμᾶς σφόδρα.

ξέ.

1 ‡ Ἐμφανὴς ἐγενήθην τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν, εὑρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσιν. εἶπα, ἰδοὺ ἐγώ τῷ ἔθνει οἳ οὐκ ἐκάλεσάν μου τὸ ὄνομα
2 ‡ ἐξεπέτασα τὰς χεῖράς μου ὅλην τὴν ἡμέραν, πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέγοντα οἳ οὐκ ἐπορεύθησαν ὁδῷ ἀγαθῇ, ἀλλ' ὀπίσω τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν
3 ‡ ὁ λαὸς οὗτος ὁ παροξύνων με ἐναντίον ἐμοῦ διαπαντός, αὐτοὶ θυσιάζουσιν ἐν τοῖς κήποις, καὶ θυμιῶσιν ἐπὶ τοῖς πλινθίοις τοῖς δαιμονίοις,
4 ἃ οὐκ ἔστι. καὶ ἐν τοῖς μνήμασιν ἐν τοῖς ἀσηλαίοις κοιμῶνται διὰ ἐνύπνια, οἱ ἔδοντες κρέα ὕεια καὶ ζωμὸν θυσιῶν, μεμολυσμένα πάντα τὰ σκεύη αὐτῶν.
5 ‡ ὁ λέγοντες, πόρρω ἀπ' ἐμοῦ, μὴ ἐγγίσῃς μοι, ὅτι καθαρός εἰμι. οὗτοι καπνὸς τοῦ θυμοῦ μου. πῦρ καίει ἐν αὐτῷ πάσας τὰς ἡμέρας.
6 ‡ ἰδοὺ γέγραπται ἐνώπιόν μου, οὐ σιωπήσω ἕως ἂν ἀποδῶ καὶ μισθαποδώσω εἰς τὸν κόλπον αὐτῶν τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν,
7 ‡ καὶ τῶν πατέρων αὐτῶν, λέγει κύριος. οἳ ἐθυμίασαν ἐπὶ τῶν ὀρέων, καὶ ἐπὶ τῶν βουνῶν ὠνείδισάν με, ἀποδώσω τὰ ἔργα αὐτῶν εἰς τὸν κόλπον αὐτῶν.
8 ‡ οὕτως λέγει κύριος, ὃν τρόπον εὑρέθη ὁ ῥὼξ ἐν τῷ βότρυϊ, καὶ εἰρήκῃ, μὴ λυμήνῃ αὐτὸν ὅτι εὐλογία ἔστιν ἐν αὐτῷ, οὕτως ποιήσω σύνεκεν τοῦ δουλεύοντός μοι, τοῦ σύνεκεν τὰ μὴ ἀπολέσω πάντας.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 ‡ Et nunc Domine tũ multæ sunt miserationes tuæ in nos, quàm patris in filios: nos sumus lutum, tu verò nos condidisti: & opus potentiæ tuæ sumus omnes nos.
8 ‡ Ne irascaris in nos Domine supra modum, neque perpetuò recorderis delictorum: en tibi apertum est nos
9 omnes populum tuum esse. ‡ Ciuitates sanctitatis tuæ factæ sunt in desertum: Sion in desertum redacta est; Ierusalem desolata est.
10 Domus sanctuarij nostri & laudabilis nostra, & locus in quo seruierunt coram te patres nostri, facta sunt in incendium ignis; & omnis domus nostra desiderabilis facta est in desolationem.
11 ‡ Nunquid super his confortaberis Domine? Tu enim das terminum impio, qui subiiciant nos vsque nimis.

CAP. LXV.

1 ‡ Interrogatus sum in verbo meo ab iis qui antè non interrogabant à facie mea: quæ sui doctrinam legis ab iis qui antè non quærebant ti-
2 norem mei. Dixi, Ecce ego interrogatus sum semper tota die à populo, qui non orabat in nomine meo. ‡ Misi enim prophetas meos
3 omni die ad populum rebellem, qui ambulat in via non recta, post cogitationes suas; ‡ Populum qui iam prouocat ad iracundiam coram
4 me verbum meum semper. In hortis sacrificant idolis, & adolent aromata super lateres. ‡ Qui habitant in domibus quæ ædificantur de
5 pulueresepulchrorum, & cum cadaueribus filiorum hominum morantur: qui comedunt carnem suillam: & ius immundum est in vasis eorum. ‡ Qui dicunt: Accede illuc, non appropinques ad me, quia purior te sum. Furor istorum est sicut fumus ante me; vltio eorum erit in
6 gehenna, vbi ignis ardet omni die. ‡ Ecce scriptum est coram me: nõ dabo eis terminum in vita, sed reddam eis vltionem peccatorum ip-
7 sorum, & tradam mortiì secundæ corpora eorum. ‡ Peccata vestra & peccata patrum vestrorum simul manifesta sunt coram me, dicit Dominus: qui adoleuerunt thymiamata super montes, & super colles probro me affecerunt. Itaque dabo mercedem factorum ipsorum princi-
8 pio to finium ipsorum. ‡ Sic dicit Dominus: Sicut inuentus est Noë iustus in generatione diluuij, & dixi quòd non disperderem illum, vt
9 suscitarem seculum ab eo, sic faciam propter seruos meos iustos, vt non disperdam omnia.

Universidad de Deusto
Biblioteca

9 יוְהוֹצֵאתִי מִיַּעֲקֹב זֶרַע וּמִיהוּדָה יוֹרֵשׁ הָרַי וּירֵשׁוּהָ
בְחִירַי וַעֲבָדַי יִשְׁכְּנוּ־שָׁמָּה׃
10 וְהָיָה הַשָּׁרוֹן לְנָוֵה־צֹאן וְעֵמֶק עָכוֹר לְרֵבֶץ בָּקָר
לְעַמִּי אֲשֶׁר דָּרָשׁוּנִי׃
11 וְאַתֶּם עֹזְבֵי יְהוָה הַשְּׁכֵחִים אֶת־הַר קָדְשִׁי
הָעֹרְכִים לַגַּד שֻׁלְחָן וְהַמְמַלְאִים לַמְנִי מִמְסָךְ׃
12 וּמָנִיתִי אֶתְכֶם לַחָרֶב וְכֻלְּכֶם לַטֶּבַח תִּכְרָעוּ יַעַן
קָרָאתִי וְלֹא עֲנִיתֶם דִּבַּרְתִּי וְלֹא שְׁמַעְתֶּם וַתַּעֲשׂוּ
הָרַע בְּעֵינָי וּבַאֲשֶׁר לֹא־חָפַצְתִּי בָּחַרְתֶּם׃
13 לָכֵן כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנֵּה עֲבָדַי יֹאכֵלוּ
וְאַתֶּם תִּרְעָבוּ הִנֵּה עֲבָדַי יִשְׁתּוּ וְאַתֶּם תִּצְמָאוּ הִנֵּה
עֲבָדַי יִשְׂמָחוּ וְאַתֶּם תֵּבֹשׁוּ׃
14 הִנֵּה עֲבָדַי יָרֹנּוּ מִטּוּב לֵב וְאַתֶּם תְּצַעֲקוּ מִכְּאֵב
לֵב וּמִשֶּׁבֶר רוּחַ תְּיֵלִילוּ׃
15 וְהִנַּחְתֶּם שִׁמְכֶם לִשְׁבוּעָה לִבְחִירַי וְהֲמִיתְךָ אֲדֹנָי
יְהוִה וּלְעֲבָדָיו יִקְרָא שֵׁם אַחֵר׃
16 אֲשֶׁר הַמִּתְבָּרֵךְ בָּאָרֶץ יִתְבָּרֵךְ בֶּאֱלֹהֵי אָמֵן כִּי נִשְׁכְּחוּ
הַצָּרוֹת הָרִאשֹׁנוֹת וְכִי נִסְתְּרוּ מֵעֵינָי׃
17 כִּי־הִנְנִי בוֹרֵא שָׁמַיִם חֲדָשִׁים וָאָרֶץ
חֲדָשָׁה וְלֹא תִזָּכַרְנָה הָרִאשֹׁנוֹת וְלֹא תַעֲלֶינָה
עַל־לֵב׃
18 כִּי אִם־שִׂישׂוּ וְגִילוּ עֲדֵי־עַד אֲשֶׁר אֲנִי בוֹרֵא
כִּי הִנְנִי בוֹרֵא אֶת־יְרוּשָׁלַם גִּילָה וְעַמָּהּ
מָשׂוֹשׂ׃
19 וְגַלְתִּי בִירוּשָׁלַם וְשַׂשְׂתִּי בְעַמִּי וְלֹא־יִשָּׁמַע בָּהּ
עוֹד קוֹל בְּכִי וְקוֹל זְעָקָה׃
20 לֹא־יִהְיֶה מִשָּׁם עוֹד עוּל יָמִים וְזָקֵן אֲשֶׁר לֹא־
יְמַלֵּא אֶת־יָמָיו כִּי הַנַּעַר בֶּן־מֵאָה שָׁנָה יָמוּת
וְהַחוֹטֵא בֶּן־מֵאָה שָׁנָה יְקֻלָּל׃

9 * Et educam de Iacob semen, & de Iuda possidentem montes meos. & hereditabunt eam electi mei, & serui mei habitabunt ibi. 10 * Et erunt campestria in cantlas gregum, & vallis Achor in in cubile armentorum populo meo, qui requisierunt me. 11 * Et vos qui dereliquistis Dominum, qui obliti estis montē sanctum meum, qui ponitis fortunæ mensam, & libatis super eam: 12 * Numerabo vos in gladio, & omnes in cæde corruetis; pro eo quòd vocaui, & non respondistis; locutus sum, & non audistis: & faciebatis malū in oculis meis, & quæ nolui elegistis.
13 * Propter hoc hæc dicit dominus Deus: Ecce serui mei comedent, & vos esurietis. ecce serui mei bibent, & vos sitietis. ecce serui mei lætabuntur, & vos confundemini.
14 * Ecce serui mei laudabunt præ exultatione cordis, & vos clamabitis præ dolore cordis, & prę cōtritione spiritus vlulabitis.
15 * Et dimittetis nomen vestrum in iuramentum electis meis. Et interficiet te Dominus Deus, & seruos suos vocabit nomine alio.
16 * In quo qui benedictus est super terram, benedicetur in Deo, amen. & qui iurat in terra, iurabit in Deo, amen. Quia obliuioni traditę sunt angustię priores, & quia absconditæ sunt ab oculis meis.
17 * Ecce enim ego creo cælos nouos, & terram nouam; & non erunt in memoria priora, & non ascendent super cordę
18 * Sed gaudebitis & exultabitis vsque in sempiternum in his quæ ego creo: quia ecce ego creo Hierusalem exultationem, & populum eius gaudium.
19 * Et exultabo in Hierusalem, & gaudebo in populo meo, & non audietur in ea vltrà vox fletus & vox clamoris.
20 * Non erit ibi amplius infans dierum, & senex qui non impleat dies suos: quoniam puer centum annorum morietur, & peccator centum annorum maledictus erit.

תרגום יונתן

וְאַפֵּיק מִיַּעֲקֹב זַרְעָא וּמִיהוּדָה יַרֵת טוּרַי וְיִתְחַסְנוּנָהּ בְּחִירַי וְעַבְדַּי צַדִּיקַיָּא וְיִשְׁרַן תַּמָּן׃
וְיִהֵי שָׁרוֹנָא לְבֵית מַרְעִיתָא וּבִקְעַת עָכוֹר לְבֵית רְבִיעָא לְעַמִּי דְּאִתְבָּעִיאוּ קֳדָמָי׃
וְאִתּוּן בֵּית יִשְׂרָאֵל שָׁבְקְתּוּן פֻּלְחָנָא דַּייָ וְאִסְתַּרְתּוּן מִן קֳדָמָי וְאִסְתַּיַּרְתּוּן לְמִפְלַח לְטַעֲוָתָא וְלִמְרַחֲקָא דְּחִלְתִּי׃
וְאִמְסַר יְהֵכוֹן לְחַרְבָּא וְכֻלְכוֹן לְקָטְלָא תִּכְרְעוּן בְּכֵן דְּקָרֵיתִי וְלָא אֲתֵיבְתּוּן מַלֵּילִית וְלָא קַבִּילְתּוּן וַעֲבַדְתּוּן בִּישׁ קֳדָמַי וּבְדִלָּא צְבֵיתִי אִתְרַעַיְתּוּן׃
לְכֵן כְּדֵין אֲמַר יְיָ הָא עַבְדַּי צַדִּיקַיָּא יֵיכְלוּן וְאַתּוּן רְשִׁיעַיָּא תִּכְפְּנוּן הָא עַבְדַּי צַדִּיקַיָּא יִשְׁתּוֹן וְאַתּוּן רְשִׁיעַיָּא תִּצְחוֹן הָא עַבְדַּי צַדִּיקַיָּא יְחַדְּיָן לִבְּהוֹן וְאַתּוּן רְשִׁיעַיָּא תִּצְוְחוּן מִתְּקַף תְּבָרָא דְּרוּחֲכוֹן וּמִתְּקַף רְשִׁיעוּתָא דְּלִבְּכוֹן תְּיַלְּלוּן׃
וְתִשְׁבְּקוּן שׁוּמְכוֹן לְקִיטָא לְבַחִירַי וְיִסְכְּנִנָּכוֹן יְיָ אֱלָהִים מוֹתָא חִנְיָנָא וּלְעַבְדּוֹהִי צַדִּיקַיָּא יִקְרֵי שְׁמָא אָחֳרָנָא׃
דְּיִתְבָּרֵךְ בְּאַרְעָא יִתְבָּרֵךְ בְּאֱלָהָא קְשׁוֹטָא וְדִיְתְקַיְּמוּן בְּאַרְעָא וְיִתְקַיְּמוּן בֵּאֱלָהָא קְשׁוֹטָא אֲרֵי יִתְנַשְּׁיָן עַקְמָתָא קַדְמָיְתָא וַאֲרֵי יִסְתַּרְנָן מִן קֳדָמָי׃
אֲרֵי הָא אֲנָא בָּרֵי שְׁמַיָּא חַדְתָּא וְאַרְעָא חַדְתָּא וְלָא יִתְדְּכַרְנָן קַדְמָיְתָא וְלָא יִתְסַקְנָן עַל לֵב׃
אֲרֵי אִם חֲדוֹ וְתֵיבְעוּן כָּעֲלַם עֲלַמְיָא דַּאֲנָא בָּרֵי אֲרֵי הָא אֲנָא בָּרֵי יְת יְרוּשְׁלֵם עֲלוּ וְעַמָּהּ חֲדֵי׃
וְאֵבְעֵי בִירוּשְׁלֵם וְיִתְחְדֵּי בְּעַמִּי וְלָא יִשְׁתְּמַע בַּהּ עוֹד קָל בְּכִיָן וְקָל דְּמַצְוְחִין׃
וְלָא יְהֵי מִתַּמָּן עוֹד יַנִּיק יוֹמִין וְסָבָא דְּלָא יַשְׁלֵם יַת יוֹמוֹהִי אֲרֵי דְּתֵינִיק עוֹלֵם בַּר מְאָה שְׁנִין יְהֵי מְאִיס וְדִיחֵטִי בַּר מְאָה שְׁנִין יִתְלַט׃
וְיִהֵי שְׁרוֹנָא לְבֵית

9 * καὶ ἐξάξω τὸ ἐξ Ιακωβ σπέρμα καὶ τὸ ἐξ Ιούδα, καὶ κληρονομήσει τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν μου. ⁂ κληρονομήσουσιν ④ ἐκλεκτοί μου καὶ ④ δοῦλοί μου, καὶ κατοικήσουσιν ἐκεῖ.
10 * καὶ ἔσονται ἐν τῷ δρυμῷ ἐπαύλεις προμνίων, καὶ φάραγξ ἀχωρ εἰς ἀνάπαυσιν βουκολίων τῷ λαῷ μου, οἱ ἐζήτησάν με.
11 * ὑμεῖς ⑤ ἐγκαταλιπόντες με, καὶ ἐπιλυθανόμενοι τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν μου, ⁂ ἑτοιμάζοντες τῷ δαίμονι τράπεζαν, καὶ πληροῦντες τῇ τύχῃ κέρασμα,
12 * ἐγὼ καταδώσω ὑμᾶς εἰς μάχαιραν. πάντες ἐν σφαγῇ πεσεῖσθε, ὅτι ἐκαλέσαν ὑμᾶς, καὶ οὐκ ἐπακούσατε· ἐλάλησα, καὶ παρησάσατε, καὶ ἐποιήσατε τὸ πονηρὸν ἐναντίον μου, καὶ ἃ οὐκ ἐβουλόμην ἐξελέξασθε.
13 * διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ὁ θεός· ἰδοὺ ④ δουλεύοντές μοι φαγοῦνται, ὑμεῖς ⑤ πεινάσετε. ἰδοὺ ④ δουλεύοντές μοι πίονται, ὑμεῖς ⑤ διψήσετε. ἰδοὺ ④ δουλεύοντές μοι εὐφρανθήσονται, ὑμεῖς ⑤ αἰσχυνθήσεσθε.
14 * ἰδοὺ οἱ δουλεύοντές μοι ἀγαλλιάσονται ἐν εὐφροσύνῃ, ὑμεῖς ⑤ κεκράξεσθε διὰ τὸν πόνον τῆς καρδίας ὑμῶν, καὶ ἀπὸ συντριβῆς πνεύματος ὑμῶν ὀλολύξετε.
15 * καταλείψετε γὰρ τὸ ὄνομα ὑμῶν εἰς πλησμονὴν τοῖς ἐκλεκτοῖς μου. ὑμᾶς ⑤ ἀνελεῖ κύριος, τοῖς ⑤ δουλεύσι μοι κληθήσεται ὄνομα καινόν,
16 * ὁ εὐλογηθήσεται ⑤ ἐπὶ τῆς γῆς. εὐλογήσουσι γὰρ τὸν θεὸν τὸν ἀληθινόν· καὶ ④ ὀμνύοντες ⑤ ἐπὶ τῆς γῆς, ὀμοῦνται τὸν θεὸν τὸν ἀληθινόν· ⑤ ἐπιλήσονται γὰρ τῶν θλίψεων αὐτῶν τῶν πρώτων, ⁂ οὐκ ἀναβήσεται ⑤ ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν.
17 * ἔσται γὰρ ὁ οὐρανὸς καινὸς ⁂ ἡ γῆ καινή, ⁂ οὐ μὴ μνησθῶσι τῶν προτέρων, οὐδ' οὐ μὴ ἐπέλθῃ ⑤ ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν·
18 * ἀλλ' εὐφροσύνῃ ⁂ ἀγαλλίαμα εὑρήσουσιν ἐν αὐτῇ. ὅτι ἰδοὺ ἐγὼ ποιῶ ἀγαλλίαμα ἱερουσαλήμ, καὶ ⑤ τὸν λαόν μου εὐφροσύνην.
19 * καὶ ἀγαλλιάσομαι ⑤ ἐπὶ ἱερουσαλήμ, καὶ εὐφρανθήσομαι ⑤ ἐπὶ τῷ λαῷ μου. καὶ οὐκ ἔτι μὴ ἀκουσθῇ ἐν αὐτῇ φωνὴ κλαυθμοῦ, οὐδὲ φωνὴ κραυγῆς·
20 * οὐδὲ οὐ μὴ γένηται ἔτι ἄωρος ⑤ καὶ πρεσβύτης οὐκ ἐμπλήσει τὸν χρόνον αὐτοῦ. ἔσται γὰρ νέος ⑤ ἑκατὸν ἐτῶν, ὁ δὲ ἀποθνήσκων ἁμαρτωλὸς ἑκατὸν ἐτῶν, ⁂ ⑤ κατάρατος ἔσται.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et educam de Iacob semen, & de Iuda possidentem montes meos: & hæreditabunt eam electi mei, & serui mei iusti habitabunt ibi,
** Et erit Saronitis mansio in domum mansionis gregum ouium, & vallis Achor in domum accubationis armentorum boum, populo meo qui quæsierunt timorem mei.
*** Vos autem domus Israel dereliquistis cultum Domini; obliti estis culturæ montis sanctitatis mei: qui ordinatis idolis mensas, & libatis diis eorum libationes.
**** Et tradam vos gladio, & omnes vos occidionis trademini, pro eo quòd misi Prophetas, & non estis conuersi: prophetauerunt, & non obedistis; & fecistis quod malum est coram me; & quod nolui, elegistis.
***** Propterea hæc dicit Dominus Deus: Ecce serui mei iusti comedent, & vos impij esurietis: ecce serui mei iusti bibent, & vos impij sitietis. ecce serui mei iusti lætabuntur, & vos impij confundemini.
****** Ecce serui mei iusti laudabunt præ hilaritate cordis, & vos clamabitis præ dolore cordis, & præ contritione spiritus vlulabitis.
******* Et dimittetis nomen vestrum in iuramentum electis meis: & interficiet vos Dominus Deus morte secunda, & seruos suos iustos vocabit nomine alio.
******** Qui benedicetur in terra, benedicetur in Deo viuo; & qui iurauerit in terra, iurabit in Deo viuo; quia obliuioni traditæ sunt angustiæ priores, & quia occultatæ sunt à facie mea.
********* Quia ecce ego creo cælos nouos & terram nouam: & non erunt in memoria priora, neque ascendent super cor.
********** Sed gaudebunt & exultabunt in sæculo sæculorum quod ego creabo: quia ecce ego creo Ierusalem exultationem, & populum eius gaudium.
*********** Et exultabo in Ierusalem, & gaudebunt in ea populus meus: & non audietur in ea vltrà vox flentium & vox clamantium.
************ Et non erit ibi amplius infans dierum, & senex qui non impleat dies suos. quoniam puer qui deliquerit ætate centum annorum, morietur; & qui peccauerit ætate centum annorum, exulabit.

Universidad de Deusto Biblioteca

21 * וּבָנוּ בָתִּים וְיָשָׁבוּ וְנָטְעוּ כְרָמִים וְאָכְלוּ
פִּרְיָם ׃
22 * לֹא יִבְנוּ וְאַחֵר יֵשֵׁב לֹא יִטְּעוּ וְאַחֵר יֹאכֵל כִּי כִימֵי
הָעֵץ יְמֵי עַמִּי וּמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם יְבַלּוּ בְחִירָי ׃
23 * לֹא יִיגְעוּ לָרִיק וְלֹא יֵלְדוּ לַבֶּהָלָה כִּי זֶרַע בְּרוּכֵי
יְהוָה הֵמָּה וְצֶאֱצָאֵיהֶם אִתָּם ׃
24 * וְהָיָה טֶרֶם יִקְרָאוּ וַאֲנִי אֶעֱנֶה עוֹד הֵם מְדַבְּרִים
וַאֲנִי אֶשְׁמָע ׃
25 * זְאֵב וְטָלֶה יִרְעוּ כְאֶחָד וְאַרְיֵה כַּבָּקָר יֹאכַל־תֶּבֶן
וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ לֹא־יָרֵעוּ וְלֹא־יַשְׁחִיתוּ בְּכָל־הַר
קָדְשִׁי אָמַר יְהוָה ׃

סו

1 * כֹּה אָמַר יְהוָה הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי וְהָאָרֶץ הֲדֹם
רַגְלָי אֵי־זֶה בַיִת אֲשֶׁר תִּבְנוּ־לִי וְאֵי־זֶה מָקוֹם
מְנוּחָתִי ׃
2 * וְאֶת־כָּל־אֵלֶּה יָדִי עָשָׂתָה וַיִּהְיוּ כָל־אֵלֶּה נְאֻם־
יְהוָה וְאֶל־זֶה אַבִּיט אֶל־עָנִי וּנְכֵה־רוּחַ וְחָרֵד
עַל־דְּבָרִי ׃
3 * שׁוֹחֵט הַשּׁוֹר מַכֵּה־אִישׁ זוֹבֵחַ הַשֶּׂה עֹרֵף כֶּלֶב
מַעֲלֵה מִנְחָה דַּם־חֲזִיר מַזְכִּיר לְבֹנָה מְבָרֵךְ
אָוֶן גַּם־הֵמָּה בָּחֲרוּ בְּדַרְכֵיהֶם וּבְשִׁקּוּצֵיהֶם נַפְשָׁם
חָפֵצָה ׃
4 * גַּם־אֲנִי אֶבְחַר בְּתַעֲלֻלֵיהֶם וּמְגוּרֹתָם אָבִיא
לָהֶם יַעַן קָרָאתִי וְאֵין עוֹנֶה דִּבַּרְתִּי וְלֹא שָׁמֵעוּ
וַיַּעֲשׂוּ הָרַע בְּעֵינַי וּבַאֲשֶׁר לֹא־חָפַצְתִּי בָּחָרוּ ׃
5 * שִׁמְעוּ דְּבַר־יְהוָה הַחֲרֵדִים אֶל־דְּבָרוֹ אָמְרוּ
אֲחֵיכֶם שֹׂנְאֵיכֶם מְנַדֵּיכֶם לְמַעַן שְׁמִי יִכְבַּד יְהוָה
וְנִרְאֶה בְשִׂמְחַתְכֶם וְהֵם יֵבֹשׁוּ ׃
6 * קוֹל שָׁאוֹן מֵעִיר קוֹל מֵהֵיכָל קוֹל יְהוָה מְשַׁלֵּם
גְּמוּל לְאֹיְבָיו ׃

21 * Et ędificabunt domos,& habitabunt;
& plantabunt vineas,& comedent fructus
22 earum. * Non ædificabunt, & alius habita-
bit; non plantabunt,& alius comedet. Se-
cundùm enim dies ligni erunt dies populi
mei,& opera manuum eorũ inueterabunt.
23 Electi mei * non laborabunt frustrà,neq; ge-
nerabunt in conturbatione,quia semẽ be-
nedictorum Domini est,& nepotes eorum
24 cum eis. * Eritque antequàm clament,ego
exaudiam;adhuc illis loquentibus,ego au-
25 diam. * Lupus & agnus pascentur simul,&
leo vt bos comedet paleas,& serpenti pul-
uis panis eius.Non nocebunt neque occi-
dent in omni monte sancto meo, dicit
Dominus.

CAP. LXVI.

1 * HÆc dicit Dominus : Cælũ sedes mea,
A terra autem scabellum pedum meo-
rum.quæ est ista domus quam ędificabitis
mihi ? & quis iste locus requietionis meę?
2 * Omnia hæc manus mea fecit,& facta
sunt vniuersa ista,dicit Dominus.ad quem
autem respiciam , nisi ad pauperculum &
contritum spiritu,&trementem sermones
3 meos? * Qui immolat bouem,quasi qui
interficiat virum . qui mactat pecus, quasi
qui excerebret canem . qui offert oblatio-
nem,quasi qui sanguinem suillum offerat:
B qui recordatur thuris , quasi qui benedicat
idolo. Hæc omnia elegerunt in viis suis,&
in abominationibus suis anima eorum
4 delectata est. * Vndè & ego eligam
illusiones eorum , & quæ timebant addu-
cam eis : quia vocaui , & non erat qui re-
sponderet; locutus sum,& non audierunt:
feceruntque malum in oculis meis,& quæ
nolui elegerunt.
5 * Audite verbum Domini,qui tremitis
ad verbum eius. Dixerunt fratres vestri o-
dientes vos,& abiicientes propter nomen
meum ; Glorificetur Dominus,& videbi-
mus in lætitia vestra : ipsi autem confun-
6 dentur. * Vox populi de ciuitate,vox de
templo,vox Domini reddentis retributio-
nem inimicis suis.

Et ædificabunt domos, & ipsi inhabita- 21
bunt; & plantabunt vineas, & ipsi comedent
fructus earum, & vinum bibent:
Et non ædificabunt. & alij habitabunt, et 22
non plantabunt, & alij comedent. secundùm e-
nim dies ligni vitæ erunt dies populi mei. opera
manuum suarum inueterascent, at electi mei
non laborabunt in vanum, neque filios ge- 23
nerabunt in maledictionem. quia semen benedi-
ctum à Deo est, & nepotes eorum cum eis.
Et erit antequàm clament ipsi, ego exau- 24
diam eos: adhuc loquentibus illis, dicã, Quid est?
Tunc lupi & agni pascentur simul; & leo 25
quasi bos comedet paleas, & serpens terram
quasi panem. non nocebunt, neque corrumpent
in monte sancto meo, dicit Dominus.

CAP. LXVI.

Sic dicit Dominus: Cælum mihi sedes: at ter- 1
ra scabellum pedum meorum. qualem domum
ædificabitis mihi, aut qualis locus requiei meæ?
Omnia enim hæc fecit manus mea, & sunt 2
mea omnia ista, dicit Dominus. Et super quem
respiciam, nisi super humilem, quietum, & tre-
mentem sermones meos?
At iniquus immolans mihi vitulum qua- 3
si percutiens virum, & sacrificans de grege,
quasi occidens canem. at offerens similam quasi
sanguinem suillum: dans thus in memoriale,
quasi blasphemus. & ipsi elegerunt vias suas
& abominationes suas, quas anima ipsorum
voluit.
Et ego eligam illusiones eorum, & peccata 4
eorum retribuam eis: quia vocaui eos, & non
audierunt me: locutus sum, & non audierunt;
& fecerunt malum in conspectu meo, & quæ
non volebam elegerunt.
Audite verbum Domini trementes ser- 5
monem eius. dicite fratribus vestris odientibus
vos & abominantibus, vt nomen Domini glo-
rificetur, & appareat in lætitia eorum, & illi
confundentur.
Vox clamoris de ciuitate, vox de templo, 6
vox Domini retribuentis aduersariis.

21 * καὶ οἰκοδομήσουσιν οἰκίας, καὶ αὐτοὶ ἐνοικήσουσι καὶ
καταφυτεύσουσιν ἀμπελῶνας, καὶ αὐτοὶ φάγονται τὰ γεννή-
ματα αὐτῶν, καὶ τὸν οἶνον πίονται,
22 * καὶ οὐ μὴ οἰκοδομήσουσι. καὶ ἄλλοι ἐνοικήσουσι, καὶ
οὐ μὴ φυτεύσωσι, καὶ ἄλλοι φάγονται. κατὰ γὰρ τὰς ἡμέ-
ρας τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς ἔσονται αἱ ἡμέραι τοῦ λαοῦ μου. ἔργα
τῶν χειρῶν αὐτῶν παλαιώσουσιν, οἱ δὲ ἐκλεκτοί μου
23 * οὐ κοπιάσουσιν εἰς κενόν, οὐδὲ τεκνοποιήσουσιν εἰς κα-
τάραν. ὅτι σπέρμα εὐλογημένον ὑπὸ θεοῦ ἐστι, καὶ τὰ ἔκ-
γονα αὐτῶν μετ' αὐτῶν.
24 * καὶ ἔσται πρὶν ἢ κεκράξαι αὐτούς, ἐγὼ ἐπακούσομαι
αὐτῶν· ἔτι λαλούντων αὐτῶν ἐρῶ, τί ἐστι;
25 * τότε λύκοι καὶ ἄρνες βοσκηθήσονται ἅμα, καὶ λέων ὡς βοῦς
φάγεται ἄχυρα, ὁ δὲ ὄφις γῆν ὡς ἄρτον. οὐκ ἀδικήσουσιν, οὐδὲ
λυμανοῦνται ἐπὶ τῷ ὄρει τῷ ἁγίῳ μου, λέγει κύριος.

ξϛ'.

1 * Οὕτως λέγει κύριος, ὁ οὐρανός μοι θρόνος, ἡ δὲ
γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου. ποῖον οἶκον οἰκοδομήσετέ
μοι, ἢ ποῖος τόπος τῆς καταπαύσεώς μου;
2 * πάντα γὰρ ταῦτα ἐποίησεν ἡ χείρ μου, καὶ ἔστιν ἐμὰ
πάντα ταῦτα, λέγει κύριος. καὶ ἐπὶ τίνα ἐπιβλέψω,
ἀλλ' ἢ ἐπὶ τὸν ταπεινὸν καὶ ἡσύχιον καὶ τρέμοντα τοὺς λό-
γους μου;
3 * ὁ δὲ ἄνομος ὁ θύων μοι μόσχον ὡς ὁ τύπτων ἄνδρα,
καὶ ὁ θυσιάζων ἐκ ποιμνίου, ὡς ἀποκτείνων κύνα. ὁ δὲ ἀ-
ναφέρων σεμίδαλιν ὡς αἷμα ὕειον· ὁ διδοὺς λίβανον εἰς μνη-
μόσυνον, ὡς βλάσφημος. καὶ αὐτοὶ ἐξελέξαντο τὰς ὁ-
δοὺς αὐτῶν καὶ τὰ βδελύγματα αὐτῶν, ἃ ἡ ψυχὴ αὐτῶν
4 ἠθέλησεν. * καὶ ἐγὼ ἐκλέξομαι ἐμπαίγματα αὐ-
τῶν, καὶ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν ἀνταποδώσω αὐτοῖς, ὅτι
ἐκάλεσα αὐτοὺς καὶ οὐχ ὑπήκουσάν μου, ἐλάλησα καὶ
οὐκ ἤκουσαν, καὶ ἐποίησαν τὸ πονηρὸν ἐναντίον μου, καὶ ἃ
οὐκ ἐβουλόμην ἐξελέξαντο.
5 * ἀκούσατε λόγον κυρίου οἱ τρέμοντες τὸν λόγον αὐτοῦ.
εἴπατε ἀδελφοῖς ὑμῶν τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς καὶ βδελυσσο-
μένοις, ἵνα τὸ ὄνομα κυρίου δοξασθῇ καὶ ὀφθῇ ἐν τῇ εὐ-
φροσύνῃ αὐτῶν, καὶ ἐκεῖνοι αἰσχυνθήσονται.
6 * φωνὴ κραυγῆς ἐκ πόλεως, φωνὴ ἐκ ναοῦ, φωνὴ κυ-
ρίου ἀνταποδιδόντος τοῖς ἀντικειμένοις.

תרגום יונתן

21 ויבנון בתין ויתבון ויצבון כרמין וייכלון אבהון ׃ 22 לא יבנון ואחרנין יתבון לא יצבון ואחרנין ייכלון ארי כיומי אילן חייא יומי
עמי ועובד ידיהון יבלון בחירי ׃ 23 לא יהלון לריקן ולא ירבון למותא ארי זרעא דברכה יי אנון ובני בניהון עמהון ׃ 24 ויהי עד
לא יצלון קדמי ואנא אקביל צלותהון עד לא יבעון מן קדמי ואנא אקביל צלותהון ובעותהון ׃ 25 דיבא ואמרא ירעון כחדא ואריא כתורא
ייכול תבנא וחויא עפרא מזוניה לא יבאשון ולא יחבלון בכל טורא דקודשי אמר יי ׃

סו

1 כדנן אמר יי שמיא כרסי יקרי וארעא כבש קדמי אידין ביתא דתבנון קדמי ואידין אתר בית אשרית שכנתי ׃ 2 וית כל אלין
עובדי גבורתי עבדת הלא דילי הואה כל אלין אמר יי ובדין רעוא קדמי לאסתכלא ביה בענותן ומכיך רוחא ומשתני לקבל פתגמי ׃ 3 נכס תורא
כקטיל גבר דבח אמר כנקף כלבא מסק דם קרבן דם חזירא קרבן מתנתהון מתנת אונס אף אנון אתרעיו בארחתהון ובשקוציהון נפשהון
אתרעיאת ׃ 4 אף אנא אצבי בתברהון ומה דדחלו לא ישתיזבון חלף דשלחית נביי ולא תבו אתנביו ולא קבלו ועבדו דביש קדמי
ובדלא רעינא אתרעיו ׃
5 קבילו פתגמא דיי צדיקיא דמשתנן לקבל פתגמי רעותיה אמרין אחיכון סנאיכון מרחקיכון בדיל שמי יסגי יקרא דיי ונחזי בחדותכון
ואנון יבהתון ׃ 6 קל אתרגושא מקרתא ירושלם קלא מהיכלא קלא דיי דמשלם גמלא לבעלי דבבוהי ׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

21 Et ædificabunt domos & habitabunt:& plantabunt vineas,& comedent fructus earum. 22 Non ædificabunt,& alij habitabunt;non
plantabunt, & alij comedent: quoniam sicut dies arboris vitæ erunt dies populi mei: & opus manuum suarum inueterabunt electi mei.
23 Non laborabunt in vanum,neque nutrient ad mortem;quoniam semen,cui benedixit Dominus,sunt,&filij filiorum suorum cum eis.
24 Et erit antequàm orent coram me,& ego suscipiam orationem eorum; & antequam deprecentur à facie mea, ego exaudiam orationẽ,
& deprecationem eorum. 25 Lupus & agnus pascentur simul,& leo sicut bos comedet paleam: & serpentis puluis erit panis eius. non
malè facient, neque nocebunt in omni monte sancto meo, dicit Dominus.

CAP. LXVI.

Sic dicit Dominus: Cæli sunt solium glorię meæ, & terra scabellum coram me. quæ est ista domus quam ædificabitis mihi?& quis est iste
locus domus mansionis maiestatis meæ? 2 Et omnia hæc potentia mea fecit; facta vtique sunt vniuersa hęc,dicit Dominus:& in isto est
voluntas coram me,ad respiciendum ad eũ,nẽpe mansuetum & contritum spiritu,& mutantem se propter sermonem meum. 3 Qui immolat
bouem quasi qui interficit virum: qui sacrificat agnum, quasi qui excoriat canem. qui offert sanguinem oblationis, quasi qui offerat sangui-
nem suillum. Oblatio munerum eorum est munus rapinæ: ipsi quoque elegerunt vias suas, & abominationes suas anima eorum elegit.
4 Ego quoque cupiam interitum eorum; & de quo solliciti sunt, non liberabuntur: eò quòd misi Prophetas meos,& non sunt conuersi:
prophetauerunt,& non obedierunt: & fecerunt quod malum est coram me,& quod nolui elegerunt. 5 Suscipite verbum Domini,
iusti,qui cõuertimini propter sermones voluntatis eius. Dixerunt fratres vestri inimici vestri qui vos auersantur propter nomen meum,Ma-
gnificabitur gloria Domini; & videbimus in lætitia vestra: at ipsi confundentur. 6 Vox sonitus de ciuitate Ierusalem, vox de templo,
vox Domini reddentis retributionem inimicis suis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

7 בְּטֶרֶם תָּחִיל יָלָדָה בְּטֶרֶם יָבוֹא חֶבֶל
לָהּ וְהִמְלִיטָה זָכָר׃
8 מִי שָׁמַע כָּזֹאת מִי רָאָה כָאֵלֶּה הֲיוּחַל אָרֶץ בְּיוֹם
אֶחָד אִם יוּלַד גּוֹי פַּעַם אֶחָת כִּי חָלָה גַם יָלְדָה
צִיּוֹן אֶת בָּנֶיהָ׃
9 הֲאֲנִי אַשְׁבִּיר וְלֹא אוֹלִיד יֹאמַר יְהוָה אִם אֲנִי
הַמּוֹלִיד וְעָצַרְתִּי אָמַר אֱלֹהָיִךְ׃
10 שִׂמְחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָהּ כָּל אֹהֲבֶיהָ שִׂישׂוּ
אִתָּהּ מָשׂוֹשׂ כָּל הַמִּתְאַבְּלִים עָלֶיהָ׃
11 לְמַעַן תֵּינְקוּ וּשְׂבַעְתֶּם מִשַּׁד תַּנְחֻמֶיהָ לְמַעַן
תָּמְצוּ וְהִתְעַנַּגְתֶּם מִזִּיז כְּבוֹדָהּ׃
12 כִּי כֹה אָמַר יְהוָה הִנְנִי נוֹטֶה אֵלֶיהָ כְּנָהָר
שָׁלוֹם וּכְנַחַל שוֹטֵף כְּבוֹד גּוֹיִם וִינַקְתֶּם עַל־
צַד תִּנָּשֵׂאוּ וְעַל־בִּרְכַּיִם תְּשָׁעֲשָׁעוּ׃
13 כְּאִישׁ אֲשֶׁר אִמּוֹ תְנַחֲמֶנּוּ כֵּן אֲנֹכִי אֲנַחֶמְכֶם
וּבִירוּשָׁלַם תְּנֻחָמוּ׃
14 וּרְאִיתֶם וְשָׂשׂ לִבְּכֶם וַעֲצָמוֹתֵיכֶם כַּדֶּשֶׁא
תִּפְרַחְנָה וְנוֹדְעָה יַד־יְהוָה אֶת־עֲבָדָיו וְזָעַם
אֶת־אֹיְבָיו׃
15 כִּי־הִנֵּה יְהוָה בָּאֵשׁ יָבוֹא וְכַסּוּפָה מַרְכְּבֹתָיו
לְהָשִׁיב בְּחֵמָה אַפּוֹ וְגַעֲרָתוֹ בְּלַהֲבֵי אֵשׁ׃
16 כִּי בָאֵשׁ יְהוָה נִשְׁפָּט וּבְחַרְבּוֹ אֶת־כָּל־בָּשָׂר
וְרַבּוּ חַלְלֵי יְהוָה׃
17 הַמִּתְקַדְּשִׁים וְהַמְטַהֲרִים אֶל־הַגַּנּוֹת אַחַר אַחַד
בְּתוֹךְ אֹכְלֵי בְשַׂר הַחֲזִיר וְהַשֶּׁקֶץ וְהָעַכְבָּר יַחְדָּו יִסָּפוּ
נְאֻם־יְהוָה׃
18 וְאָנֹכִי מַעֲשֵׂיהֶם וּמַחְשְׁבֹתֵיהֶם בָּאָה
לְקַבֵּץ אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם וְהַלְּשֹׁנוֹת וּבָאוּ וְרָאוּ
אֶת־כְּבוֹדִי׃

7 * Antequàm parturiret, peperit; antequàm veniret partus eius, peperit masculum.
8 * Quis audiuit vnquam tale, & quis vidit huic simile? Nunquid parturiet terra in die vna, aut parietur gens simul, quia parturiuit & peperit Sion filios suos.
9 * Nunquid ego qui alios parere facio, ipse non pariam, dicit Dominus? si ego qui generationem cæteris tribuo, sterilis ero? ait Dominus Deus tuus.
10 * Lętamini cum Hierusalem, & exultate in ea omnes qui diligitis eam. gaudete cum ea gaudio vniuersi qui lugetis super eam:
11 * Vt sugatis & repleamini ab vbere consolationis eius; vt mulgeatis & deliciis affluatis ab omnimoda gloria eius.
12 * Quia hæc dicit Dominus: Ecce ego declinabo super eam quasi fluuium pacis, & quasi torrentem inundantem gloriam gentium sugetis. Ad vbera portabimini, & super genua blandientur vobis.
13 * Quomodo si cui mater blanditur, ita ego consolabor vos, & in Hierusalem consolabimini.
14 * Videbitis, & gaudebit cor vestrum, & ossa vestra quasi herba germinabunt: & cognoscetur manus Domini seruis eius, & E indignabitur inimicis suis.
15 * Quia ecce Dominus in igne veniet, & quasi turbo quadrigæ eius, reddere in indignatione furorem suum, & increpationem suam in flamma ignis:
16 * Quia in igne Dominus diiudicabit, & in gladio suo ad omnē carnem; & multiplicabuntur interfecti à Domino.
17 * Qui sanctificabantur & mundos se putabant in hortis post ianuam intrantes, qui comedebant carnem suillam, & abominationem & murem, simul consumentur, dicit Dominus.
18 * Ego autem opera eorum & cogitationes eorum venio vt congregem cum omnes gentibus & linguis, & venient & videbunt gloriam meam.

7 * Antequàm parturiens pariat, antequàm veniat dolor parturientium, effugit & peperit masculum.
8 * Quis audiuit tale, & quis vidit sic, si parturiit terra in vna die, si & nata est gens simul, quia parturiuit & peperit Sion paruulos suos?
9 * Ego autem dedi expectationem hanc, & non recordatus es mei, dixit Dominus. & ecce ego generatem et sterilem feci, dixit tuus Deus.
10 * Lętare Hierusalem, & exultate in ea diligentes eam & habitantes eam. gaudete gaudio omnes quicunque lugetis super eam:
11 * Vt fugatis & impleamini de vbere consolationis eius; vt postquàm suxeritis, delectemini ab introitu glorię eius.
12 * Quia hæc dicit Dominus: Ecce ego declinabo ad eos quasi fluuius pacis, & quasi torrens inundans gloriam gentium. paruuli eorum in humeris portabuntur, & super genua consolabuntur.
13 * Quomodo si quem mater consolabitur, ita & ego consolabor vos. Et in Hierusalem consolabimini:
14 * Et videbitis, & gaudebit vestrum cor, & ossa vestra sicut herba germinabunt. Et cognita erit manus Domini colentibus eum, & minabitur incredulis.
15 * Ecce enim Dominus quasi ignis veniet, & quasi tempestas currus eius, reddere in furore vultionem, & increpationem in flamma ignis.
16 * In enim igne Domini iudicabitur omnis terra, & in gladio illius vniuersa caro. Multi vulnerati erunt à Domino:
17 * Sanctificati & purificati in hortis & in liminibus, comedentes carnem porcinam, & abominationes & murem, simul consumentur, dixit Dominus.
18 * Et ego opera eorum, & cogitationem eorum scio: & ego venio congregare omnes gentes & linguas. & venient & videbunt gloriam meam:

7 * πρὶν ἢ τίκτειν ὠδίνουσαν τεκεῖν, πρὶν ἐλθεῖν τὸν πόνον τῶν ὠδίνων, ἐξέφυγεν καὶ ἔτεκεν ἄρσεν.
8 * τίς ἤκουσεν τοιοῦτο καὶ τίς ἑώρακεν ἔτως, εἰ ὠδίνει γῆ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ, εἰ καὶ ἐτέχθη ἔθνος ἅπαξ ὅτι ὠδίνει καὶ ἔτεκεν σιὼν τὰ παιδία αὐτῆς;
9 * ἐγὼ δὲ ἔδωκα τὴν προσδοκίαν ταύτην, καὶ οὐκ ἐμνήσθης μου, εἶπεν κύριος. καὶ ἰδοὺ ἐγὼ γλυνῶ σαν καὶ στείραν ἐποίησα, εἶπέ σου ὁ θεός,
10 * εὐφράνθητι ἱερουσαλήμ, καὶ παυσάσθε ἐν αὐτῇ οἱ ἀγαπῶντες αὐτὴν καὶ οἱ συνοικοῦντες αὐτήν. χάρητε χαρᾷ πάντες οἱ πενθοῦντες ἐπ' αὐτήν·
11 * ἵνα σπλάσητε καὶ ἐμπλησθῆτε ἀπὸ μαστοῦ παρακλήσεως αὐτῆς, ἵνα ἐκθλάσαντες τρυφήσητε ἀπὸ εἰσόδου δόξης αὐτῆς.
12 * ὅτι τάδε λέγει κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐκκλινῶ ἐπ' αὐτὴν ὡς ποταμὸς εἰρήνης, καὶ ὡς χειμάρρους πλήθυων δόξαν ἐθνῶν. τὰ παιδία αὐτῶν ἐπ' ὤμων φερθήσονται, καὶ ἐπὶ γονάτων παρακληθήσονται.
13 * ὡς εἴ τινα μήτηρ παρακαλέσει, οὕτως ἐγὼ παρακαλέσω ὑμᾶς. καὶ ἐν ἱερουσαλὴμ παρακληθήσεσθε,
14 * καὶ ὄψεσθε, καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδία, καὶ τὰ ὀστᾶ ὑμῶν ὡς βοτάνη ἀνατελεῖ. καὶ γνωσθήσεται ἡ χεὶρ κυρίου τοῖς σεβομένοις αὐτόν, καὶ ἀπειλήσει τοῖς ἀπειθοῦσιν.
15 * ἰδοὺ γὰρ κύριος ὡς πῦρ ἥξει καὶ ὡς καταιγὶς τὰ ἅρματα αὐτοῦ, ἀποδοῦναι ἐν θυμῷ ἐκδίκησιν καὶ ἀποκρισμὸν ἐν φλογὶ πυρός.
16 * ἐν γὰρ τῷ πυρὶ κυρίου κριθήσεται πᾶσα ἡ γῆ, καὶ ἐν τῇ ῥομφαίᾳ αὐτοῦ πᾶσα σάρξ. πολλοὶ τραυματίαι ἔσονται ὑπὸ κυρίου,
17 * οἱ ἁγνιζόμενοι καὶ καθαιρόμενοι εἰς τοὺς κήπους καὶ ἐν τοῖς προθύροις, ἐσθίοντες κρέας ὕειον καὶ τὰ βδελύγματα καὶ τὸν μῦν, ἅπαντα ἀπὸ αὐτοῦ ἀναλωθήσονται, εἶπεν κύριος.
18 * κἀγὼ τὰ ἔργα αὐτῶν καὶ τὸν λογισμὸν αὐτῶν ἐπίσταμαι, καὶ ἐγὼ ἔρχομαι συναγαγεῖν πάντα τὰ ἔθνη καὶ τὰς γλώσσας. καὶ ἥξουσι καὶ ὄψονται τὴν δόξαν μου·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

'Antequàm veniat ei tribulatio, redempta erit: antequàm veniat ei tremor, sicut dolores parturientis, reuelabitur rex eius. 8 Quis audiuit rem huiusce modi? quis vidit talia? nunquid potest fieri terra in die vno? nùm creatur populus in momento vno? quia futurum est vt consolationem accipiat Syon, & impleatur populo captiuo suorum exulum. 9 Ego Dominus creaui seculum à principio, dicit Dominus: ego creaui omnes homines, ego dispersi eos inter populos: ego quoque congregaturus sum captiuitatem tuam, dicit Deus tuus. 10 "Lætamini in Ierusalem, & exultate in ea omnes qui diligitis eam: gaudete cum ea gaudio omnes qui lugetis super eam: "Vt delectemini de præda consolationum eius; vt bibatis & inebriemini de vino gloriæ eius. "Quoniam hęc dicit Dominus: Ecce ego addaciam ei quasi fluentem fluminis Euphratis pacem, & quasi torrentem innundantem, gloriam populorum: & delectabimini, ad vbera portabimini, & super genua nutriemini. "Sicut vir cuius mater consolatur eum, sic Verbum meum consolabitur vos. Et in Ierusalem consolabimini, & videbitis, & lætabitur cor vestrum, & corpora vestra quasi herbæ splendebunt. Et reuelabitur potentia Domini, vt benefaciat seruis suis iustis: & inducet maledictionem inimicis suis. "Quia ecce Dominus in igne reuelabitur, & quasi turbines quadrigæ eius, vt conuertat in iram indignationem suam, & increpationem suam in flammam ignis:
"Quoniam in igne iudicaturus est Dominus, & in gladio suo omnem carnem. & multi erunt occisi coram Domino.
"Qui sese præparant & lustrant in hortis idolorum, turba post turbam, comedentes carnem suillam, & abominationem, & murem, simul consumentur, dicit Dominus.
"Et coram me manifesta sunt opera eorum, & cogitationes eorum. Congregaturus sum omnes populos & linguas; & venient & videbunt gloriam meam:

תרגום יונתן

7 עד לא מֵיתֵי לַהּ עָקָא אִתְפְּרַק עַד לָא יֵיתֵי לַהּ זִיעַ כְּחֵבְלִין עַל יַלּוֹדָהּ יִתְגְּלֵי מַלְכָּהּ׃
8 מַן שְׁמַע כְּהָדָא מַן חֲזָא כְּאִלֵּין הֲאִתְעֲבִיד אַרְעָא בְּיוֹמָא חַד אוֹ יִתְיְלִיד עַמָּא כַּחֲדָא אֲרֵי עֲתִידָה דְּתִתְנַחֵם צִיּוֹן וְתִסְגֵּי בְּנַהְתָּא׃
9 אֲנָא אֱלָהָא בְּרִיךְ עָלְמָא מִדְּלָא אֲמָרִית אֶהֱוֵי מְעַכַּב וְלָא אֵילֵיד אֲנָא גְּלֵי קֳדָמַי דְּאֶהֱוֵי מְעַכַּב וְאֵילֵיד אֲנָא אַף אֲנָא עֲתִיד לְכַנְּשָׁא יָת גָּלוּתָךְ אָמַר אֱלָהִיךְ׃
10 חַדּוּ עִם יְרוּשְׁלֵם וְתוּשְׁבְּחוּ בַהּ כָּל רְחִימֶיהָ עַמְּמוּ עִמַּהּ בְּחֶדְוָה כָּל דְּאִתְאַבְּלוּ עֲלַהּ׃
11 בְּדִיל דְּתִתְפַּנְקוּן וְתִשְׂבְּעוּן מִבּוּרְנָהּ דְּנֶחָמְתָהּ בְּדִיל דְּתִסְחוֹן וְתִתְרְעוּן מִתִּקְלָל יְקָרָהּ׃
12 אֲרֵי כִדְנַן אֲמַר יְיָ הָא אֲנָא מַיְתֵי לַהּ כְּשַׁפְיָא נְהַר פְּרָת שְׁלָם וְכִנְהָל מְבַזַּר יְקַר עַמְמַיָּא וְתֶהֱפַנְקוּן עַל גַּסְיָן תִּתְנַשְּׂלוּן׃
13 כְּגַבְרָא דְּאִמֵּהּ מְנַחֲמָא לֵהּ כֵּן מֵימְרִי יְנַחֲמוּן יָתְכוֹן וּבִירוּשְׁלֵם תִּתְנַחָמוּן׃
14 וְתֶחְזוֹן וְיֵחְדֵי לִבְּכוֹן וְגֶרְמֵיכוֹן כְּעִסְבָּא דְּמִתְרְעֵי תִּתְגְּלֵי וְתִתְיְדַע מֵימְרָא דַּייָ לְאוֹמְנָךְ וְיֵיתֵי לוֹט לְבַעֲלֵי דְּכָבוֹהִי׃
15 אֲרֵי הָא יְיָ בְּאֶשְׁתָּא מְתְגְלֵי וְכִרְתָּא דְּמִשְׁלַח קְטוֹלָא כְּתֶקְוֵף רְגָזֵיהּ וּמְסוֹפֵיהּ כְּשַׁלְהוֹבִית אֶשְׁתָּא׃
16 דְּבְאֶשְׁתָּא מֵימְרָא דַּייָ יִתְדָּן כָּל בִּסְרָא וְקַטִּילֵי יְיָ יְהוֹן סַגִּיאִין׃
17 דְּמִתְקַדְּשִׁין וְדִמְתְדַּכְּיִן לְגִנָּן מִשְׁתַּעְיָא כַּתַר מִשְׁקָפָא וְעָכְבְּרָא יְסוֹפוּן אֲמַר יְיָ׃
18 וְקַדְמַיְנָן עוֹבָדֵיהוֹן וְעַשְׁחוֹנֵיהוֹן עֲתִידְנָא לְכַנָּשָׁא יָת כָּל עַמְמַיָּא וְלִישָׁנַיָּא וְייֵתוֹן וְיֶחְזוֹן יָת יְקָרִי׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

19 וְשַׂמְתִּי בָהֶם אוֹת וְשִׁלַּחְתִּי מֵהֶם פְּלֵיטִים
אֶל־הַגּוֹיִם תַּרְשִׁישׁ פּוּל וְלוּד מֹשְׁכֵי קֶשֶׁת
תּוּבַל וְיָוָן הָאִיִּים הָרְחֹקִים אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ
אֶת־שִׁמְעִי וְלֹא רָאוּ אֶת־כְּבוֹדִי וְהִגִּידוּ אֶת־
כְּבוֹדִי בַּגּוֹיִם:
20 וְהֵבִיאוּ אֶת־כָּל־אֲחֵיכֶם מִכָּל־הַגּוֹיִם
מִנְחָה לַיהוָה בַּסּוּסִים וּבָרֶכֶב וּבַצַּבִּים וּבַפְּרָדִים
וּבִכְרָכֹרוֹת עַל הַר קָדְשִׁי יְרוּשָׁלַם אָמַר יְהוָה כַּאֲשֶׁר
יָבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמִּנְחָה בִּכְלִי טָהוֹר בֵּית
יְהוָה:
21 וְגַם־מֵהֶם אֶקַּח לַכֹּהֲנִים לַלְוִיִּם אָמַר
יְהוָה:
22 כִּי כַאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה
אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עֹמְדִים לְפָנַי נְאֻם יְהוָה כֵּן יַעֲמֹד
זַרְעֲכֶם וְשִׁמְכֶם:
23 וְהָיָה מִדֵּי־חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ
יָבוֹא כָל־בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְפָנַי אָמַר יְהוָה:
24 וְיָצְאוּ וְרָאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפֹּשְׁעִים בִּי כִּי
תוֹלַעְתָּם לֹא תָמוּת וְאִשָּׁם לֹא תִכְבֶּה וְהָיוּ דֵרָאוֹן
לְכָל־בָּשָׂר:

ESAIAS. Translat. B. Hieronymi.

19 * Et ponam in eis signum, & mittam ex eis qui saluati fuerint, ad gentes in mare, in Aphricam, in Lydiam, tenentes sagittam, in Italiam & Græciam, ad insulas longè, ad eos qui non audierunt de me, & non viderunt gloriam meam. Et annunciabunt gloriam meam in gentibus:
20 * Et adducent omnes fratres vestros de cunctis gẽtibus, donum Domino in equis & in quadrigis, & in lecticis, & in mulis, & in carrucis, ad montem sanctum meum G Hierusalem, dicit Dominus: quomodo si inferant filij Israel munus in vase mundo in domum Domini.
21 * Et assumam ex eis in Sacerdotes & Leuitas, dicit Dominus:
22 * Quia sicut cæli noui & terra noua quæ ego facio stare coram me, dicit Dominus Deus; sic stabit semen vestrum & nomen vestrum.
23 * Et erit mensis ex mense, & Sabbatum ex Sabbato, veniet omnis caro, vt adoret coram facie mea, dicit Dominus.
24 * Et egredientur & videbunt cadauera virorum qui præuaricati sunt in me. vermis eorum non morietur, & ignis eorum non extinguetur: & erunt vsque ad satietatem visionis omni carni.

תרגום יונתן

19 * וְאֶשַׁוֵּי בְּהוֹן אָתָא וְאֶשְׁלַח מִנְּהוֹן שֵׁיזְבִין לְבֵינֵי עַמְמַיָּא לְמַדִּינַח וְגָא פּוּלָאֵי וְלוּדָאֵי דְּנָגְרִין וְסָחֲן בְּקַשְׁתָּא לְקַדִּינַח הִינְבַל וְיָוָן נְגִינָתָא
דְּחֵילָא דְּלָא שְׁמָעוּ יָת שׁוּמְעָנִי וְלָא חֲזוֹ יָת יְקָרִי וְיִמְחוֹן יָת יְקָרִי בְּעַמְמַיָּא:
20 וְיֵיתוֹן יָת כָּל אֲחֵיכוֹן מִכָּל עַמְמַיָּא קוּרְבָּנָא קֳדָם יְיָ בְּסוּסְוָן וּבִרְתִיכִין וּבְרַחֲלִין וּבְכוּרְנָוָן וּבְתֶשְׁבְּחָנִין עַל טוּרָא דְּקֻדְשִׁי לְיְרוּשְׁלֵם אֲמַר
יְיָ כְּמָה דְיֵיתוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יָת קוּרְבָּנָא בְּמָנָא דְכִי לְבֵיתָא מַקְדְּשָׁא דַיְיָ:
21 וְאַף מִנְּהוֹן אֶקְרַב לְמִהֱוֵי כָּהֲנַיָּא וְלֵיוָאֵי אֲמַר יְיָ:
22 אֲרֵי כְּמָא דְשָׁכְיָא חַדְתָּא וְאַרְעָא חַדְתָּא דַאֲנָא עָבֵד קַיְמִין קֳדָמַי נְאֻם יְיָ כֵּן יְקוּמוּן זַרְעֲכוֹן וְשׁוּמְכוֹן:
23 וְהֵי מִדְּמִדְּמִי יַרְחָא וְיַרְחָא וְשַׁבְּתָא בְּשַׁבְּתֵיהּ יֵיתוֹן כָּל בִּסְרָא לְמִסְגַּד קֳדָמַי אֲמַר יְיָ:
24 וְיִפְּקוּן וְיֶחֱזוֹן בְּפִגְרֵי גַּבְרַיָּא מְחַיְבֵיָא דְּסָרִיאוּ בְּמֵימְרִי אֲרֵי נִשְׁמְהוֹן לָא יְמוּתוּן וְאֶשְׁתְּהוֹן לָא תְּשֵׁבֵי וִיהוֹן סְתִירִין רְשִׁיעַיָּא בְּגַיְהִנֹּם עַד
דְּיִסְתַּלְּקוּן צַדִּיקַיָּא מִסַּפְּתָא חֲזִינָא:

19 * καὶ καταλείψω ἐπ' αὐτῶν σημεῖον. καὶ ἐξαποστελῶ
ἐξ αὐτῶν σεσωσμένους εἰς τὰ ἔθνη θαρσεῖς, καὶ φοὺδ, καὶ
λοὺδ, καὶ μοσόχ, καὶ φοὲλ, καὶ εἰς τὴν ἑλλάδα, καὶ
εἰς τὰς νήσους τὰς πόρρω, οἱ οὐκ ἀκηκόασί μου τὸ ὄνομα,
οὔτε ἑωράκασι τὴν δόξαν μου. καὶ διαγελοῦσι τὴν δόξαν
μου ἐν τοῖς ἔθνεσι.
20 * Ϲ ἄξουσι τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν, δῶ-
ρον κυρίῳ μετ' ἵππων Ϲ ἁρμάτων ἐν λαμπήναις ἡμιό-
νων μ᾽ σκιαδίων εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν ἱερουσαλήμ. Ϲ εἶ-
πεν κυρίῳ, ὡς ἂν ἐνέγκωσι σκ ὑοὶ Ἰσραὴλ τὰς θυ-
σίας αὐτῶν ἐμοὶ μ᾽ ψαλμῷ εἰς τὸν οἶκον κυρίου.
21 * καὶ ἀπ' αὐτῶν λήψομαι ἐμοὶ ἱερεῖς καὶ λευίτας, εἶ-
πεν κύριος.
22 * οὗ τρόπον γὰρ ὁ οὐρανὸς καινὸς καὶ ἡ γῆ καινή, ἃ ἐγὼ
ποιῶ μένει ἐνώπιόν μου, λέγει κύριος, οὕτως στήσει τὸ σπέρ-
μα ὑμῶν καὶ τὸ ὄνομα ὑμῶν.
23 * καὶ ἔσται μεὶ ἐκ μιᾶς, καὶ Ϲαββατον ἐκ Ϲαββάτου. καὶ ἥξει πᾶσα σὰρξ προσκυνῆσαι ἐνώπιόν μου ἐν ἱερου-
σαλήμ, εἶπεν κύριος.
24 * καὶ ἐξελεύσονται, καὶ ὄψονται τὰ κῶλα τῶν ἀνθρώπων
τῶν παραβεβηκότων ἐν ἐμοί. ὁ γὰρ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευ-
τήσει, καὶ τὸ πῦρ αὐτῶν οὐ σβεσθήσεται, καὶ ἔσονται εἰς ὅρασιν
πάσῃ σαρκί.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 * Et ponam in eis signum, & mittam ex eis qui saluati fuerint, ad populos', ad prouincias maritimas, in Aphros & Lydos, tendentes & percutientes arcu, ad prouinciam Italiæ, & Græciam, ad insulas longinquas, quæ non audierunt famam potentiæ meæ, neque viderunt gloriam meam. & nunciabunt gloriam meam inter populos.
20 * Et adducent omnes fratres vestros ex omnibus populis; oblationem coram Domino in equis & in quadrigis, & in lecticis, & in dromedariis, & in laudibus ad montem sanctum meum in Ierusalem, dicit Dominus. sicut adducebant filij Israel oblationem in vase mundo, in domum sanctuarii Domini. * Et etiam ex eis applicabo vt sint Sacerdotes & Leuitæ, dicit Dominus.
22 * Quia sicut cœli noui & terra noua quę ego facio, permanebunt coram me, dicit Dñs, sic stabilietur semen vestrum & nomen vestrũ.
23 * Et erit in tempore mensis in mense, & in tempore Sabathi in Sabatho veniet omnis caro, vt adoret coram me, dicit Dominus.
24 * Et egredientur & videbunt cadauera virorum peccatorum, qui præuaricati sunt in verbũ meũ: quia animæ eorum non morientur, & ignis eorum non extinguetur. & erunt impii iudicati in gehenna, donec dicant super eos iusti: Satis vidimus.

FINIS LIBRI ESAIÆ.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO
Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus

תם ספר ישעיה

נקרא ומוגה עם רב עיון על ידי בנריבטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכה
הזאת במצות פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על
כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח:

ב א ם

Universidad de Deusto
Biblioteca

PRÆFATIO IN IEREMIAM PROPHETAM.

HÆc interpretatio Hieronymi est. Si quid in ea noui eriti secundum Hebræos codices exploretur. Alia est septuaginta Interpretum ecclesiis vsitata. Quæ quamuis nonnulli aliter habeat quàm in Hebræis codicibus inuenitur; tamen vtraq;, id est, secundum Septuaginta, & secundum Hebræam Apostolica auctoritate firmata est; non errore neque reprehensione superiori; sed certo consilio Septuaginta nonnulli aliter dixisse vel contexuisse intelliguntur. Quod ideò præmonemus; ne quisquam alteram ex altera velit emendare. quòd singulorum in suo genere veritas obseruanda est.

PROLOGVS IN EVNDEM.

IEREMIAS propheta, cui hic Prologus scribitur, sermone quidem apud Hebræos Esaię & Oseę & quibusdam aliis prophetis videtur esse rusticior; sed sensibus par est: quippe qui eodē spiritu prophetauerit. Porrò simplicitas eloquij de loco ei in quo natus est accidit. Fuit enim Anathothites, qui est vsq; hodie viculus tribus ab Hierosolymis distans milibus sacerdos ex sacerdotibus & in matris vtero sanctificatus, virginitate sua Euangelicū virū Christi ecclesiæ dedicans. Hic vaticinari exorsus est puer: & captiuitatē vrbis atque Iudææ non solùm spiritu, sed & oculis carnis intuitus est. Iam decem tribus Israel Assyrij in Medos transtulerant: iam terras earum coloni gentium possidebant. Vnde in Iuda tantùm & in Beniamin prophetauit: & ciuitatis suæ ruinas quadruplici planxit alphabeto quod nos mensuræ metri versibusque reddidimus. Præterea ordinem visionum, qui apud Græcos & Latinos omnino confusus est, ad pristinam fidem correximus. Librum autem Baruch notarij eius, qui apud Hebræos nec legitur, nec habetur, prætermisimus: pro his omnibus maledicta ab æmulis præstolantes; quibus me necesse est per singula opuscula respondere. Et hoc patior; quia vos cogitis. Cæterùm ad compendium mali rectius fuerat modò furori eorum silentio meo ponere; quàm quotidie noui aliquid scriptitantem inuidorum insaniam prouocare.

IOACHIM filius Iosiæ; cuius tertiodecimo anno prophetare orsus est Ieremias, sub quo & Olda mulier prophetauit, ipse est qui alio nomine appellatur Eliachin, & regnauit super tribum Iuda & Hierusalem annis vndecim. Cui successit in regnum filius Ioachim cognomento Iechonias, qui tertio mense regni eius die decima captus à ducibus Nabuchodonosor, ductus est in Babylonem: & in loco eius constitutus est Sedechias filius Iosiæ patruus eius. Cuius anno vndecimo Hierusalem capta atque subuersa est. Nemo igitur putet eundem in Danielis principio Ioachin qui in Ezechielis exordio Ioachim scribitur. iste extremam syllabam chiri habet; ille chin. Et ob hanc causam in Euangelium secundum Matthæum vnà videtur deesse generatio: quia secunda thesseredecas in Ioachim desinit filium Iosiæ: & tertia incipit à Ioachin filio Ioachim. Quod ignorans Porphyrius calumniam instruit ecclesiæ, suam ostendēs imperitiam: dum euangelistam Matthæum arguere nititur falsitatis. Quodque traditum scribitur Ioachim monstrat, non aduersariorum fortitudinis fuisse victoriam, sed Domini voluntatis.

ARGVMENTVM IN EVNDEM.

IEREMIAS Anathothites, qui est viculus tribus ab Hierosolymis distans milibus, apud Taphnas in Ægypto à populo lapidibus obrutus occubuit. Facet verò in eo loco sepultus, quo dudum Pharao rex habitauerat. Et quoniā postulatione sua defugatis ab eodem loco serpentibus, Ægyptios à tactu aspidum facit esse securos; magna eum ibi religione Ægyptij venerantur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

א

1 דִּבְרֵי יִרְמְיָהוּ בֶן־חִלְקִיָּהוּ מִן־
הַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר בַּעֲנָתוֹת בְּאֶרֶץ
בִּנְיָמִן׃
2 אֲשֶׁר הָיָה דְבַר־יְהוָה אֵלָיו בִּימֵי
יֹאשִׁיָּהוּ בֶן־אָמוֹן מֶלֶךְ יְהוּדָה בִּשְׁלֹשׁ־עֶשְׂרֵה שָׁנָה
לְמָלְכֹו׃
3 וַיְהִי בִימֵי יְהוֹיָקִים בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה
עַד־תֹּם עַשְׁתֵּי־עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְצִדְקִיָּהוּ בֶן־
יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה עַד־גְּלוֹת יְרוּשָׁלַם בַּחֹדֶשׁ
הַחֲמִישִׁי׃
4 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
5 בְּטֶרֶם אֲצׇרְךָ בַּבֶּטֶן יְדַעְתִּיךָ וּבְטֶרֶם תֵּצֵא מֵרֶחֶם
הִקְדַּשְׁתִּיךָ נָבִיא לַגּוֹיִם נְתַתִּיךָ׃
6 וָאֹמַר אֲהָהּ אֲדֹנָי יֱהוִה הִנֵּה לֹא־יָדַעְתִּי דַבֵּר
כִּי־נַעַר אָנֹכִי׃
7 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי אַל־תֹּאמַר נַעַר אָנֹכִי כִּי עַל־
כָּל־אֲשֶׁר אֶשְׁלָחֵךְ תֵּלֵךְ וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר אֲצַוֶּךָּ
תְּדַבֵּר׃
8 אַל־תִּירָא מִפְּנֵיהֶם כִּי־אִתְּךָ אֲנִי לְהַצִּלֶךָ נְאֻם־
יְהוָה׃
9 וַיִּשְׁלַח יְהוָה אֶת־יָדוֹ וַיִּגַּע עַל־פִּי וַיֹּאמֶר יְהוָה
אֵלַי הִנֵּה נָתַתִּי דְבָרַי בְּפִיךָ׃
10 רְאֵה הפקדתיך הַפְקַדְתִּיךָ׀ הַיּוֹם הַזֶּה עַל־הַגּוֹיִם וְעַל־
הַמַּמְלָכוֹת לִנְתֹּושׁ וְלִנְתֹּץ וּלְהַאֲבִיד וְלַהֲרוֹס
לִבְנוֹת וְלִנְטֹועַ׃
11 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר מָה־אַתָּה רֹאֶה
יִרְמְיָהוּ וָאֹמַר מַקֵּל שֹׁקֵד אֲנִי רֹאֶה׃
12 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי הֵיטַבְתָּ לִרְאוֹת כִּי־שֹׁקֵד אֲנִי
עַל־דְּבָרִי לַעֲשֹׂתוֹ׃

HIEREMIAS

PROPHETA.

CAPVT I.

1 A VERBA Hieremiæ filij Helchiæ, de Sacerdotibus qui fuerũt in Anathoth in terra Beniamin.
2 ✠ Quod factum est verbum Domini ad eum in diebus Iosiæ filij Amon regis Iuda, in tertiodecimo anno regni eius:
3 ✠ Et factum est in diebus Ioachim filij Iosiæ regis Iuda vsque ad consummationem vndecimi anni Sedechię filij Iosiæ regis Iuda, vsque ad transmigrationem Hierusalem in mense quinto.
4 ✠ Et factum est verbum Domini ad me, dicens:
5 ✠ Priusquàm te formarem in vtero noui te, & antequàm exires de vulua, sanctificaui te, Prophetam in gentibus posui te.
6 ✠ Et dixi: A, a, a, Domine Deus, ecce
B nescio loqui, quia puer ego sum.
7 ✠ Et dixit Dominus ad me: Noli dicere quia puer sum: quoniam ad omnia quæ mittam te, ibis; & vniuersa quæcunque mandauero tibi, loqueris.
8 ✠ Ne timeas à facie eorum, quia tecum ego sum vt eruam te, dicit Dominus.
9 ✠ Et misit Dominus manum suam & tetigit os meum: & dixit ad me, Ecce dedi verba mea in ore tuo:
10 ✠ Ecce constitui te hodie super gentes & super regna, vt euellas, & destruas, & disperdas, & dissipes, & ædifices & plantes.
11 ✠ Et factum est verbum Domini ad me dicens: Quid tu vides Hieremia? & dixi: Virgam vigilantem ego video.
12 ✠ Et dixit Dominus ad me: Bene vidisti: quia vigilabo ego super verbo meo, vt faciam illud.

HIEREMIAS.

CAPVT PRIMVM.

1 VErbum Dei quod factum est ad Hieremiam, filium Helchiæ ex Sacerdotibus, qui habitabat in Anathoth in terra Beniamin.
2 ✠ Quod factum est verbum Dei ad eum in diebus Iosiæ filij Amon regis Iuda, anno tertiodecimo in regno eius.
3 ✠ Et factum est in diebus Ioachim filij Iosiæ regis Iuda, vsque ad vndecimum annum Sedechiæ filij Iosiæ regis Iuda, vsque ad captiuitatem Hierusalem in quinto mense.
4 ✠ Et factum est verbum Domini ad me, dicens:
5 ✠ Antequàm formarem te in vtero noui te, & antequàm tu exires de vulua, sanctificaui te; Prophetam in gentibus posui te.
6 ✠ Et dixi: Qui es dominator Domine, ecce non scio loqui; quia iunior sum ego.
7 ✠ Et dixit Dominus ad me: Ne dicas quia iunior sum ego: quia ad omnes ad quos mittã te ibis, & secundum omnia quæcunque præcepero tibi, loqueris.
8 ✠ Ne timueris à facie eorũ, quia tecum sum, vt liberem te, dicit Dominus.
9 ✠ Et extendit Dominus manum suam ad me, & tetigit os meum. & dixit Dominus ad me: Ecce dedi verba mea in os tuum.
10 ✠ Ecce constitui te hodie super gentes & super regna, eradicare, & destruere, & perdere, & reædificare & plantare.
11 ✠ Et factum est verbum Domini ad me, dicens: Quid tu vides Hieremia? & dixi, Baculum nuceum.
12 ✠ Et dixit Dominus ad me: Bene vidisti: quia vigilani ego super verba mea vt facerẽ ea.

ΙΕΡΕΜΙΑΣ.

κεφ. α'.

1 ΤΟ ῥῆμα τοῦ θεοῦ ὃ ἐγένετο πρὸς ἱερεμίαν
τὸν τοῦ χελκίου ἐκ τῶν ἱερέων, οὓς κατῴκει
ἐν ἀναθὼθ ἐν γῇ βενιαμείν.
2 ✠ ὃς ἐγενήθη λόγος θεοῦ πρὸς
αὐτὸν ἐν ταῖς ἡμέραις ἰωσίου υἱοῦ ἀμὼν
βασιλέως ἰούδα, ἔτους τρισκαιδεκάτου ἐν τῇ βασιλείᾳ
αὐτοῦ.
3 ✠ καὶ ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις ἰωακείμ υἱοῦ ἰωσίου βα-
σιλέως ἰούδα, ἕως ἑνδεκάτοις Σεδεκίου υἱοῦ ἰωσίου βασι-
λέως ἰούδα, ἕως τῆς αἰχμαλωσίας ἱερουσαλὴμ ἐν τῷ
πέμπτῳ μηνί.
4 ✠ καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων·
5 ✠ πρὸ τοῦ με πλάσαι σε ἐν κοιλίᾳ ἐπίσταμαί σε, καὶ
πρὸ τοῦ σε ἐξελθεῖν ἐκ μήτρας ἡγίακά σε, προφήτην
εἰς ἔθνη τέθηκά σε.
6 ✠ καὶ εἶπα, ὁ ὢν δέσποτα κύριε, ἰδοὺ οὐκ ἐπίσταμαι λα-
λεῖν, ὅτι νεώτερός εἰμι ἐγώ.
7 ✠ καὶ εἶπεν κύριος πρός με, μὴ λέγε ὅτι νεώτερός
εἰμι ἐγώ, ὅτι πρὸς πάντας οὓς ἐὰν ἐξαποστείλω σὲ πο-
ρεύσῃ, καὶ κατὰ πάντα ὅσα ἐὰν ἐντείλωμαί σοι λα-
λήσεις.
8 ✠ μὴ φοβηθῇς ἀπὸ προσώπου αὐτῶν, ὅτι μετὰ σοῦ εἰμι τοῦ
ἐξαιρεῖσθαί σε, λέγει κύριος.
9 ✠ καὶ ἐξέτεινεν κύριος τὴν χεῖρα αὐτοῦ πρός με, καὶ
ἥψατο τοῦ στόματός μου. καὶ εἶπεν κύριος πρός με, ἰδοὺ
δέδωκα τοὺς λόγους μου εἰς τὸ στόμα σου.
10 ✠ ἰδοὺ κατέστηκά σε σήμερον ἐπὶ ἔθνη καὶ ἐπὶ βα-
σιλείας, ἐκριζοῦν καὶ καθαιρεῖν, καὶ ἀπολλύειν, καὶ οἰκο-
δομεῖν, καὶ καταφυτεύειν.
11 ✠ καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, τί σὺ ὁρᾷς
ἱερεμία; καὶ εἶπα, βακτηρίαν καρυΐνην.
12 ✠ καὶ εἶπεν κύριος πρός με, καλῶς ἑώρακας, διότι ἐγ-
ρηγορῶ ἐγὼ ἐπὶ τοῖς λόγοις μου τοῦ ποιῆσαι αὐτούς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO,

EX BIBLIOTHECA COMPLVTEN. AD HEBRAICAM
veritatem ex Chaldæis exemplaribus correcta, opera
B. Ariæ Montani. CAP. I.

VERBA prophetiæ Ieremiæ filij Helchiæ de principibus custodiæ Sacerdotum, ex præpositis qui erãt in Ierusalem: vir qui susce-
pit hæreditatem suam in Anathoth in terra tribus Beniamin. ✠ Quod factum est verbum prophetiæ à facie Domini ad
eum in diebus Iosię filij Amon regis tribus domus Iuda, in tertiodecimo anno regni eius. ✠ Et factum est in diebus
Ioachim filij Iosiæ regis tribus domus Iuda, donec impletus est vndecimus annus Sedechiæ fratris eius filij Iosię regis tribus do-
mus Iuda, donec venit Nabuchodonosor rex Babylonis, & obsedit Ierusalem tribus annis, & transmigrare fecit populum qui in
ea erat, in mense quinto. ✠ Et factum est verbum prophetiæ à facie Domini ad me dicens: ✠ Antequàm crearem te in vte-
ro præparaui te, & antequàm venires in mundum, paraui te: Prophetam propinantem calicem maledictionis populis constitui te.
✠ Et dixi: Suscipe deprecationem meam Domine Deus: ecce nescio prophetare, quia puer ego sum: & à principio meo tribulationem
& captiuitatem ego prophetizo contra populum hunc. ✠ Et dixit Dominus mihi: Ne dicas, Puer ego sum: quia ad omnem locum ad
quem mittam te, ibis; & vniuersa quæcunque mandauero, prophetabis. ✠ Ne timeas à facie eorum; quia in adiutorium tuum erit Verbum
meum vt eruat te, dicit Dominus. ✠ Et misit Dominus verba prophetię suæ, & ordinauit ea in ore meo: & dixit Dominus mihi: Ecce po-
sui verba prophetiæ meæ in ore tuo. ✠ Vide quòd constituerim te hodie super populos & super regna, vt euellas, & destruas, & perdas,
& dissipes; & super domum Israel, vt ædifices & confirmes. ✠ Et factum est verbum prophetiæ à facie Domini ad me dicens:
Quid tu vides Ieremia? & dixi: Regem festinantem ad malefaciendum ego video. ✠ Et dixit Dominus mihi: Bene vidisti: quia
festinabo ego super verbum meum vt faciam illud.

תרגום יונתן

פתגמי

א

1 נְבוּאַת יִרְמְיָהוּ בַּר חִלְקִיָּה מִן רִישֵׁי מַשְׁרַת כָּהֲנַיָּא דַּהֲווּ בִּירוּשְׁלֵם נְבִיָּא וְקַבֵּל אַחֲסַנְתֵּהּ בְּעַנָּתוֹת בְּאַרְעָא
דְּשִׁבְטָא דְּבִנְיָמִן׃ 2 דַּהֲוָה פִּתְגָמֵם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עַמֵּהּ בְּיוֹמֵי יֹאשִׁיָּהוּ בַּר אָמוֹן מַלְכָּא דִּיהוּדָה בִּתְלָתָא עַשְׂרֵי
שְׁנִין דְּמַלְכוּתֵהּ׃ 3 וַהֲוָה בְּיוֹמֵי יְהוֹיָקִים בַּר יֹאשִׁיָּהוּ מַלְכָּא דִּיהוּדָה עַד דְּשֵׁלִימָא חֲדָא עַשְׂרֵי שְׁנִין לְצִדְקִיָּה אֲחוּהִי בַּר יֹאשִׁיָּהוּ
מַלְכָּא דִּיהוּדָה עַד דְּגָלוֹ יְרוּשְׁלֵם בְּיַרְחָא חַמִּשְׁאָה׃ 4 וַהֲוָה פִּתְגָמָא נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עַמִּי לְמֵימָר׃ 5 עַד לָא בְרִיכְתָּךְ מִמְּעַיָּן אִתְחַזֵּיתָךְ וְעַד לָא אַפֵּיקְתָּךְ לְעָלְמָא זַמַּנְתָּךְ נְבִי לְעַמְמַיָּא קַיְמְתָּךְ׃
6 וַאֲמַרִית אֲהָהּ אֲדֹנָי יְיָ הָא לֵית אֲנָא יָדַע לְאִתְנַבָּאָה אֲרֵי רַבְרְבִין אֲנָא וּמְשַׁלְּחוּתִי עֲקָא וְגָלוּ אֲנָא מְתַנֵּבִי עַל
עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ 7 וַאֲמַר יְיָ לִי לָא תֵימַר רַבְרְבִין אֲנָא אֲרֵי לְכָל אֲתַר דְּאֶשְׁלַחְנָךְ תֵּהָךְ וְיָת כָּל דְּאֶפְקֵדִנָּךְ תְּמַלֵּל׃
8 לָא תִדְחַל מִן קֳדָמֵיהוֹן אֲרֵי מֵימְרִי בְּפוּמָךְ אֲנָא לְשֵׁיזָבוּתָךְ אָמַר יְיָ׃ 9 וְשַׁלַּח יְיָ יָת פִּתְגָמֵי נְבוּאָתֵהּ עַל עַמְמַיָּא וְעַל מַלְכְוָתָא לְמֶעְקַר וּלְמֶגְרַע וּלְאֶבְּדָא וּלְמֶגְרַע׃
10 וְאֶפְקֵד יָתְהוֹן בְּעוֹבָדֵיהוֹן בִּישַׁיָּא דְּעַבְדוּ קֳדָמָךְ וְיָת דְּאֶפְקְדִנָּךְ תְּמַלֵּל׃ 11 וַהֲוָה פִּתְגָמָא נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עַמִּי לְמֵימָר׃
12 וַאֲמַר יְיָ לִי חֲזֵיתָא אֲרֵי מוֹחֵי אֲנָא עַל פִּתְגָמַי לְמֶעְבְּדְהוֹן׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

13 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי שֵׁנִית לֵאמֹר מָה אַתֶּם
רֹאִים כִּי אֲנִי רֹאֶה נְאֻם־יְהוָה וּפָנִיו מִפָּנַי
צָפוֹנָה׃
14 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה עַל־כָּל־
יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ׃
15 כִּי הִנְנִי קֹרֵא לְכָל־מִשְׁפְּחוֹת מַמְלְכוֹת צָפוֹנָה
נְאֻם־יְהוָה וּבָאוּ וְנָתְנוּ אִישׁ כִּסְאוֹ פֶּתַח שַׁעֲרֵי
יְרוּשָׁלַם וְעַל כָּל־חוֹמֹתֶיהָ סָבִיב וְעַל כָּל עָרֵי
יְהוּדָה׃
16 וְדִבַּרְתִּי מִשְׁפָּטַי אוֹתָם עַל כָּל־רָעָתָם אֲשֶׁר
עֲזָבוּנִי וַיְקַטְּרוּ לֵאלֹהִים אֲחֵרִים וַיִּשְׁתַּחֲווּ לְמַעֲשֵׂי
יְדֵיהֶם׃
17 וְאַתָּה תֶּאְזֹר מָתְנֶיךָ וְקַמְתָּ וְדִבַּרְתָּ אֲלֵיהֶם אֵת
כָּל־אֲשֶׁר אָנֹכִי אֲצַוֶּךָּ אַל־תֵּחַת מִפְּנֵיהֶם פֶּן־אֲחִתְּךָ
לִפְנֵיהֶם׃
18 וַאֲנִי הִנֵּה נְתַתִּיךָ הַיּוֹם לְעִיר מִבְצָר וְלַעֲמוּד
בַּרְזֶל וּלְחֹמוֹת נְחֹשֶׁת עַל־כָּל־הָאָרֶץ לְמַלְכֵי יְהוּדָה
לְשָׂרֶיהָ לְכֹהֲנֶיהָ וְלַעַם הָאָרֶץ׃
19 וְנִלְחֲמוּ אֵלֶיךָ וְלֹא־יוּכְלוּ לָךְ כִּי־אִתְּךָ אֲנִי נְאֻם־
יְהוָה לְהַצִּילֶךָ׃

ב

1 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
2 הָלוֹךְ וְקָרָאתָ בְּאָזְנֵי יְרוּשָׁלַם לֵאמֹר כֹּה אָמַר
יְהוָה זָכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרַיִךְ אַהֲבַת כְּלוּלֹתָיִךְ לֶכְתֵּךְ
אַחֲרַי בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ לֹא זְרוּעָה׃
3 קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיהוָה רֵאשִׁית תְּבוּאָתָהּ כָּל־
אֹכְלָיו יֶאְשָׁמוּ רָעָה תָּבֹא אֲלֵיהֶם נְאֻם־יְהוָה׃
4 שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה בֵּית יַעֲקֹב וְכֹל מִשְׁפְּחוֹת
בֵּית יִשְׂרָאֵל׃

13 * Et factum est verbum Domini secundò ad me dicens: Quid tu vides? Et dixi: Ollam succensam ego video, & faciem eius à facie Aquilonis.
14 * Et dixit Dominus ad me: Ab Aquilone pandetur malum super omnes habitatores terræ.
15 * Quia ecce ego conuocabo omnes cognationes regnorum Aquilonis, ait Dominus, & venient & ponent vnusquisque solium suum in introitu portarum Hierusalem, & super omnes muros eius in circuitu, & super vniuersas vrbes Iuda.
16 * Et loquar iudicia mea cum eis super Omnem malitiam eorum, qui dereliquerunt me, & libauerunt diis alienis, & adorauerunt opus manuum suarum.
17 * Tu ergo accinge lumbos tuos & surge, & loquere ad eos omnia quæ ego præcipio tibi. Ne formides à facie eorum, nec enim timere te faciam vultum eorum.
18 * Ego quippe dedi te hodie in ciuitatem munitam, & in columnam ferream, & in murum æreum super omnem terram regibus Iuda, principibus eius & sacerdotibus, & populo terræ.
19 * Et bellabunt aduersum te, & non præualebunt; quia ego tecum sum, ait Dominus, vt liberem te.

CAP. II.

1 ET factum est verbum Domini ad me, dicens:
2 * Vade & clama in auribus Hierusalem, dicens: Hæc dicit Dominus: Recordatus sum tui, miserans adolescentiam tuam & charitatem desponsationis tuę, quando secuta es me in deserto, in terra quæ non seminatur.
3 * Sanctus Israel Domino primitiæ frugum eius. Omnes qui deuorant eum, delinquunt; mala venient super eos, dicit Dominus.
4 * Audite verbum Domini domus Iacob, & omnes cognationes domus Israel.

13 * καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου ἐκ δευτέρου πρὸς με λέγων, τί σὺ ὁρᾷς; καὶ εἶπα, λέβητα ὑποκαιόμενον, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπὸ προσώπου βορρᾶ.
14 * καὶ εἶπεν κύριος πρός με. ἀπὸ προσώπου βορρᾶ ἐκκαυθήσεται τὰ κακὰ ἐπὶ πᾶσιν τοῖς οἰκοῦσιν τὴν γῆν.
15 * διότι ἰδοὺ ἐγὼ συγκαλῶ πάσας τὰς βασιλείας ἀπὸ βορρᾶ, λέγει κύριος. καὶ ἥξουσιν καὶ θήσουσιν ἕκαστος τὸν θρόνον αὐτοῦ ἐπὶ τὰ πρόθυρα τῶν πυλῶν Ιερουσαλὴμ, καὶ ἐπὶ πάντα τὰ τείχη τὰ κυκλῶ αὐτῆς, καὶ ἐπὶ πάσας τὰς πόλεις Ιούδα.
16 * καὶ λαλήσω πρὸς αὐτοὺς μετὰ κρίσεως περὶ πάσης τῆς κακίας αὐτῶν, ὡς ἐγκατέλιπόν με, καὶ ἔθυσαν θεοῖς ἀλλοτρίοις. καὶ προσκυνήσαν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν.
17 * καὶ σὺ περίζωσαι τὴν ὀσφύν σου καὶ ἀνάστηθι, καὶ εἰπὸν πρὸς αὐτοὺς πάντα ὅσα ἐὰν ἐντείλωμαί σοι. μὴ φοβηθῇς ἀπὸ προσώπου αὐτῶν, μὴ δὲ πτοηθείωσί σε ποιήσω ἐναντίον αὐτῶν, ὅτι μετά σοῦ εἰμι τοῦ ἐξελέσθαι σε, λέγει κύριος. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων, πορεύθητι καὶ ἀνάγνωθι ἐν τοῖς ὠσὶν ὧν ἱστορεῖς.
18 * ἰδοὺ τέθεικά σε ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ ὡς πόλιν ὀχυράν, καὶ ὡς τεῖχος χαλκοῦν ὀχυρὸν ἀπαντὶ τοῖς βασιλεῦσιν Ιούδα καὶ τοῖς ἄρχουσιν αὐτῶν, καὶ τῷ λαῷ τῆς γῆς.
19 * καὶ πολεμήσουσί σε, ϛ οὐ μὴ δυνῶσιν) πρός σε, διότι μετά σοῦ εἰμι ἐγὼ ἐξελεῖσθαί σε, εἶπεν κύριος.

β'.

1 * Καὶ ἐγένετο ῥῆμα κυρίου πρός με λέγον
2 * πορεύου καὶ βόα εἰς τὰ ὦτα Ιερουσαλὴμ λέγων, τάδε λέγει κύριος, ἐμνήσθην ἐλέους νεότητός σου καὶ ἀγάπης τελειώσεώς σου, τοῦ ἐξακολουθῆσαί σε τῷ ἀγαθῷ Ισραὴλ, λέγει κύριος.
3 * ἅγιος Ισραὴλ τῷ κυρίῳ. ἀρχὴ γενημάτων αὐτοῦ πᾶντες ὁ ἔσθοντες αὐτὸν πλημμελήσουσιν, κακὰ ἥξει ἐπ' αὐτοὺς, φησὶν κύριος.
4 * ἀκούσατε λόγον κυρίου οἶκος Ιακὼϐ καὶ πᾶσα πατριὰ οἴκου Ισραήλ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Et factum est verbum prophetiæ à facie Domini ad me secundò dicens: Quid tu vides? & dixi, Regem feruentem quasi lebetem ego video, & vexillum exercitus eius qui ducitur & venit à facie Aquilonis. 14 Et dixit Dñs mihi: Ab Aquilone incipiet venire malum super omnes habitatores terræ. 15 Quoniam ecce ego conuoco omnes cognationes regnorum Aquilonis, dicit Dominus: & venient & proiicient vnusquisque solium suum contra portas Ierusalem, & super omnes muros eius in circuitu, & super vniuersas vrbes domus Iudæ. 16 Et loquar iudicium meorum cum eis super omnem malitiam eorum, qui dereliquerunt cultum meum, & adoleuerunt aromata idolis populorum, & feruierunt operibus manuum suarum. 17 Tu autem confortabis lumbos tuos, & surges, & prophetabis eis omnia quę præcipio tibi: ne desinas corripere eos, ne fortè conteram te coram eis. 18 Et ego ecce dedi te hodie fortem sicut ciuitatem munitam, & sicut columnam ferream, & sicut murum æreum, ad propinandum calicem maledictionis omnibus habitatoribus terræ, & regibus domus Iuda, & principibus eius, & sacerdotibus eius, & populo terræ. 19 Et erunt contendentes & bellantes aduersùm te, vt celent verba prophetiæ tuæ, & non præualebunt tibi; quia in auxilium tuum erit Verbum meum, dicit Dominus, vt eruam te. CAP. II.

ET factum est verbum prophetię à facie Domini ad me dicens: Vade & vaticinare coram populo qui est in Ierusalem, dicens: Hæc dicit Dominus: Memor sum vobis beneficiorum dierum antiquorum, & dilectionis patrum vestrorum, qui credidérunt verbo meo, & absolauerunt post duos nuncios meos, Moysen & Aaron, in deserto quadraginta annis, absque cibariis in terra non seminatâ. 3 Sanctitas est domus Israel coram Domino aduersus direptores suos sicut primitiæ oblationis frugum: quicunque comederit ex eis, reus erit mortis: & ficut principium messis manipuli oblationis; ex quo si aliquis comederit, antequàm offerant Sacerdotes filij Aaron oblationes super altaris, condemnatur; sic omnes qui deprædantur domum Israel, condemnabuntur; malum veniet super eos, dicit Dominus.
4 Suscipe verbum Domini domus Iacob, & omnis cognatio domus Israel.

תרגום יונתן

13 וְהָוָה פִּתְגָמָא דְנְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִמִּי תִּנְיָנוּת לְמֵימַר מָה אַתְּ חָזֵי וְאָמְרִית מְלַךְ דְּרָתַח כְּרוּד אֲנָא חָזֵי וְטִקּוּם מִשְׁרְיָתֵיהּ דְּמִדְּבַּר וְאַתְיָן
14 מִסִּטְרָא דְצָפוֹנָא׃ וַאֲמַר יְיָ לְוָתִי מִצְּפוֹנָא תִּשְׁרֵי בִישְׁתָּא לְמֵיתֵי עַל כָּל יָתְבֵי אַרְעָא׃ 15 אֲרֵי הָא אֲנָא מְכַלֵּי לְכָל זַרְעִיַּת מַלְכְוָתָא צְפוֹנָיָא אֲמַר
יְיָ וְיֵיתוֹן וְיִתֵּן גְּבַר כָּרְסְוֵי לְקֵבֶל תַּרְעֵי יְרוּשְׁלֶם וְעַל כָּל שׁוּרָתָא לַחְיְהָא וְעַל כָּל קִרְוַיָּא דִּבְיָא יְהוּדָה׃ 16 וְאֶמְלֵל פִּרְעֲנוּתָא דִּינִי עִמְּהוֹן
עַל כָּל בִּישְׁתְּהוֹן דְּשָׁבְקוּ פָּלְחָנִי וְקַטָּרוּ לְטָעֲוָן דְּחוֹרָנִין וְסָגְדוּ לְעוֹבָדֵי יְדֵיהוֹן׃ 17 וְאַתְּ תְּתַקַּף חַרְצָךְ וְקוּם וְתִתְנַבֵּי לְהוֹן יָת
כָּל דְּאֲנָא מְפַקֵּד לָךְ לָא תְּחֵמַע מִלְּאוֹכְחוּתְהוֹן דִּלְמָא אֲתַבְּרִנָּךְ קֳדָמֵיהוֹן׃ 18 וַאֲנָא הָא יְהַבְתָּךְ יוֹמָא דֵּין חֲקוֹף בְּקִרְיָה כְּרִיכָא וּכְעַמּוּדָא
דְּפַרְזְלָא וְכִשּׁוּרָא דִּנְחָשׁ עַל כָּל אַרְעָא לְמַלְכֵי יְהוּדָה לְרַבְרְבָנָהּ לְכָהֲנָתָא וּלְעַמָּא דְאַרְעָא׃ 19 וְיִתְגַּרוּן דִּינָךְ וְסִגְיָן
לָא יְכִלִּין לָךְ אֲרֵי בְּסַעְדָּךְ אֲנָא אֲמַר יְיָ לְשֵׁיזָבוּתָךְ׃

ב

1 וְהָוָה פִּתְגָמָא דְנְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִמִּי לְמֵימַר׃ 2 אֲזֵל וְתִנְבֵּי קֳדָם עַמָּא דִּירוּשְׁלֶם לְמֵימַר כִּדְנַן אֲמַר יְיָ דְּכִירְנָא לָךְ טִיבוּ דִּבְחוּרָךְ
קֳדָמַי אֲנָא בֵּית יִשְׂרָאֵל קֻדְשׁ יְיָ עַל קְרֻבָּנַיָּא קַרְמָאֵי מִתְּבָרְכִין כְּמִדְבְּרָא אַרְעָא דְּלָא זְרִיעָא׃ 3 קֻדְשׁ בֵּית יִשְׂרָאֵל קֳדָם יְיָ בִּכּוּרֵי בִּכּוּרַיָּא דְּמִתְּבָרְכִין מִנֵּיהּ כָּל דְּאָכְלִין מִנֵּיהּ יִתְחַיְּבוּן חוֹבָא
קְטוֹל מָטֵי עֲלֵיהוֹן בִּישְׁתָּא אֲמַר יְיָ׃ 4 שְׁמָעוּ פִּתְגָמָא דְנְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ בֵּית יַעֲקֹב וְכָל זַרְעִיַּת בֵּית יִשְׂרָאֵל׃

5 ׳ כֹּה אָמַר יְהוָה מַה־מָּצְאוּ אֲבוֹתֵיכֶם בִּי עָוֶל כִּי
רָחֲקוּ מֵעָלָי וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי הַהֶבֶל וַיֶּהְבָּלוּ׃
6 ׳ וְלֹא אָמְרוּ אַיֵּה יְהוָה הַמַּעֲלֶה אֹתָנוּ מֵאֶרֶץ
מִצְרָיִם הַמּוֹלִיךְ אֹתָנוּ בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ עֲרָבָה וְשׁוּחָה
בְּאֶרֶץ צִיָּה וְצַלְמָוֶת בְּאֶרֶץ לֹא־עָבַר בָּהּ אִישׁ וְלֹא־
יָשַׁב אָדָם שָׁם׃
7 ׳ וָאָבִיא אֶתְכֶם אֶל־אֶרֶץ הַכַּרְמֶל לֶאֱכֹל פִּרְיָהּ
וְטוּבָהּ וַתָּבֹאוּ וַתְּטַמְּאוּ אֶת־אַרְצִי וְנַחֲלָתִי שַׂמְתֶּם
לְתוֹעֵבָה׃
8 ׳ הַכֹּהֲנִים לֹא אָמְרוּ אַיֵּה יְהוָה וְתֹפְשֵׂי הַתּוֹרָה
לֹא יְדָעוּנִי וְהָרֹעִים פָּשְׁעוּ בִי וְהַנְּבִיאִים נִבְּאוּ בַבַּעַל
וְאַחֲרֵי לֹא־יוֹעִלוּ הָלָכוּ׃
9 ׳ לָכֵן עֹד אָרִיב אִתְּכֶם נְאֻם־יְהוָה וְאֶת־בְּנֵי
בְנֵיכֶם אָרִיב׃
10 ׳ כִּי עִבְרוּ אִיֵּי כִתִּיִּים וּרְאוּ וְקֵדָר שִׁלְחוּ וְהִתְבּוֹנְנוּ
מְאֹד וּרְאוּ הֵן הָיְתָה כָּזֹאת׃
11 ׳ הַהֵימִיר גּוֹי אֱלֹהִים וְהֵמָּה לֹא אֱלֹהִים וְעַמִּי
הֵמִיר כְּבוֹדוֹ בְּלוֹא יוֹעִיל׃
12 ׳ שֹׁמּוּ שָׁמַיִם עַל־זֹאת וְשַׂעֲרוּ חָרְבוּ מְאֹד נְאֻם־
יְהוָה׃
13 ׳ כִּי־שְׁתַּיִם רָעוֹת עָשָׂה עַמִּי אֹתִי עָזְבוּ מְקוֹר מַיִם
חַיִּים לַחְצֹב לָהֶם בֹּארוֹת בֹּארֹת נִשְׁבָּרִים אֲשֶׁר
לֹא־יָכִלוּ הַמָּיִם׃
14 ׳ הַעֶבֶד יִשְׂרָאֵל אִם־יְלִיד־בַּיִת הוּא מַדּוּעַ
הָיָה לָבַז׃
15 ׳ עָלָיו יִשְׁאֲגוּ כְפִרִים נָתְנוּ קוֹלָם וַיָּשִׁיתוּ אַרְצוֹ
לְשַׁמָּה עָרָיו נִצְּתָה מִבְּלִי יֹשֵׁב׃
16 ׳ גַּם־בְּנֵי־נֹף וְתַחְפַּנְחֵס יִרְעוּךְ קָדְקֹד׃
17 ׳ הֲלוֹא־זֹאת תַּעֲשֶׂה־לָּךְ עָזְבֵךְ אֶת־יְהוָה אֱלֹהַיִךְ
בְּעֵת מוֹלִכֵךְ בַּדָּרֶךְ׃

5 * Hæc dicit Dominus: Quid inuenerunt patres vestri in me iniquitatis, quia elongauerunt à me, & ambulauerunt post vanitatem, & vani facti sunt?
6 * Et non dixerunt; Vbi est Dominus
B qui ascendere nos fecit de terra Ægypti, qui traduxit nos per desertum, per terram inhabitabilem & inuiam, per terram sitis, & imaginem mortis, & per terram in qua non ambulauit vir neq; habitauit homo.
7 * Et induxi vos in terram Carmeli, vt comederetis fructum eius & bona illius. Et ingressi contaminastis terram meam, & hæreditatem meam posuistis in abo-
8 minationem. * Sacerdotes non dixerunt, Vbi est Dominus? & tenentes Legem nescierunt me, & pastores præuaricati sunt in me; & prophetæ prophetarunt in Baal, & idola secuti sunt.
9 * Propterea adhuc iudicio contendam
C vobiscum, ait Dominus, & cum filiis patris disceptabo.
10 * Transite ad insulas Cethim, & videte, & in Cedar mittite, & considerate vehementer, & videte si factum est huiuscemodi:
11 * Si mutauit gens deos suos, & certè ipsi non sunt dij. Populus verò meus mutauit gloriam suam in idolum.
12 * Obstupescite cæli super hoc, & portæ eius desolamini vehementer, dicit Dominus.
13 * Duo enim mala fecit populus meus: me dereliquerunt fontem aquæ viuæ, & foderunt sibi cisternas, cisternas dissipatas
D quæ continere non valent aquas.
14 * Nunquid seruus est Israel, aut vernaculus? quare ergo factus est in prædam?
15 * Super eum rugierunt leones, & dederunt vocem suam, posuerunt terram eius in solitudinem. ciuitates eius exustæ sunt, & non est qui habitet in eis.
16 * Filij quoq; Mempheos & Taphneos constuprauerunt te vsque ad verticem.
17 * Nunquid non istud factum est tibi, quia dereliquisti Dominum Deum tuum eo tempore quo ducebat te per viam?

5 * *Hæc dicit Dominus: Quod inuenerunt patres vestri in me delictum, quia recesserunt longè à me, & ambulauerunt post vanitates, & vani facti sunt?*
6 * *Et non dixerunt: Vbi est Dominus qui eduxit nos de terra Ægypti, qui duxit nos in deserto in terra inexperta & inuia, & in terra sine aqua & infructuosa; in terra in qua non ambulauit in ea vir, & non habitauit illic filius hominis.*
7 * *Et introduxi vos in Carmelum, vt manducaretis fructus eius & bona eius. & ingressi estis & contaminastis terram meam, & hæreditatem meam posuistis in abominationem.*
8 * *Sacerdotes non dixerunt; Vbi est Dominus: et profitentes Legem non cognouerunt me, & pastores impiè agebant in me: & prophetæ prophetabant Baal, & post inutile abierunt.*
9 * *Propter hoc adhuc contendam vobiscum, ait Dominus; & cum filiis filiorum vestrorum disceptabo.*
10 * *Quia transite insulas Cethim, & videte; & in Cedar mittite, & considerate vehementer, & videte si facta sunt talia:*
11 * *Si mutabunt gentes deos suos; & hi non sunt dij. at populus meus mutauit gloriam eorum, de qua non proderit eis.*
12 * *Obstupuit cælum super hoc, & inhorruit extramodum vehementer, dicit Dominus.*
13 * *Quia duo mala fecit populus meus: me dereliquerunt fontē aquæ viuentis, & foderunt sibi lacus contritos, qui non poterunt aquam continere.*
14 * *Nunquid seruus est Israel, aut verna est? quare in direptionem factus est?*
15 * *Super eum rugierunt leones, & dederunt vocem suam qui ordinauerunt terram eius in destructionem, & ciuitates eius destructæ sunt vt non habitentur.*
16 * *Et filij Mempheos & Taphneos agnouerunt te, & illuserunt te.*
17 * *Nonne ista fecerunt tibi, quia dereliquisti me, dicit Dominus Deus tuus? Et nunc quid tibi & viæ Ægypti, vt bibas aquam Geon?*

5 * τάδε λέγει κύριος, τί εὕροσαν οἱ πατέρες ὑμῶν ἐν ἐμοὶ πλημμέλημα, ὅτι ἀπέστησαν μακρὰν ἀπ' ἐμοῦ, καὶ ἐπορεύθησαν ὀπίσω τῶν ματαίων, καὶ ἐματαιώθησαν.
6 * καὶ οὐκ εἶπον, ποῦ ἐστιν κύριος ὁ ἀναγαγὼν ἡμᾶς ἐκ γῆς αἰγύπτου, ὁ καθοδηγήσας ἡμᾶς ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν γῇ ἀπείρῳ καὶ ἀβάτῳ, καὶ ἐν γῇ ἀνύδρῳ καὶ ἀκάρπῳ, ἐν γῇ ἐν ᾗ οὐ διώδευσεν ἐν αὐτῇ ἀνὴρ, καὶ οὐ κατῴκησεν ἐκεῖ υἱὸς ἀνθρώπου.
7 * καὶ εἰσήγαγον ὑμᾶς εἰς τὸν κάρμηλον, τοῦ φαγεῖν τοὺς καρποὺς αὐτοῦ καὶ τὰ ἀγαθὰ αὐτοῦ. καὶ εἰσήλθετε καὶ ἐμιάνατε τὴν γῆν μου, καὶ τὴν κληρονομίαν μου ἔθεσθε εἰς βδέλυγμα.
8 * οἱ ἱερεῖς οὐκ εἶπον, ποῦ ἐστιν κύριος, καὶ οἱ ἀντεχόμενοι τοῦ νόμου οὐκ ἠπίσταντό με, καὶ οἱ ποιμένες ἠσέβουν εἰς ἐμέ, καὶ οἱ προφῆται προεφήτευον τῇ βαάλ, καὶ ὀπίσω ἀνωφελοῦς ἐπορεύθησαν.
9 * διὰ τοῦτο ἔτι κριθήσομαι πρὸς ὑμᾶς, λέγει κύριος. καὶ πρὸς τοὺς υἱοὺς τῶν υἱῶν ὑμῶν κριθήσομαι.
10 * ὅτι διέλθετε νήσους χεττιείμ καὶ ἴδετε, καὶ εἰς κηδὰρ ἀποστείλατε, καὶ νοήσατε σφόδρα, καὶ ἴδετε εἰ γέγονεν τοιαῦτα.
11 * εἰ ἀλλάξονται ἔθνη θεοὺς αὐτῶν, καὶ οὗτοι οὐκ εἰσὶν θεοί. ὁ δὲ λαός μου ἠλλάξατο τὴν δόξαν αὐτοῦ, ἐξ ἧς οὐκ ὠφεληθήσονται.
12 * ἐξέστη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ τούτῳ, καὶ ἔφριξεν ἐπὶ πλεῖον σφόδρα, λέγει κύριος.
13 * ὅτι δύο πονηρὰ ἐποίησεν ὁ λαός μου· ἐμὲ ἐγκατέλιπον πηγὴν ὕδατος ζῶντος, καὶ ὤρυξαν ἑαυτοῖς λάκκους συντετριμμένους οἳ οὐ δυνήσονται ὕδωρ συνέχειν.
14 * μὴ δοῦλός ἐστιν ἰσραήλ, ἢ οἰκογενής ἐστιν; διατί εἰς προνομὴν ἐγένετο;
15 * ἐπ' αὐτὸν ὠρύοντο λέοντες, καὶ ἔδωκαν τὴν φωνὴν αὐτῶν οἳ ἔταξαν τὴν γῆν αὐτοῦ εἰς ἀφανισμόν, καὶ πόλεις αὐτοῦ κατεσκάφησαν παρὰ τὸ μὴ κατοικεῖσθαι.
16 * καὶ υἱοὶ μέμφεως καὶ τάφνης ἔγνωσάν σε, καὶ κατέπαιζόν σου.
17 * οὐχὶ ταῦτα ἐποίησέ σοι τὸ καταλιπεῖν σε ἐμὲ, λέγει κύριος ὁ θεός σου; καὶ νῦν τί σοι καὶ τῇ ὁδῷ αἰγύπτου τοῦ πιεῖν ὕδωρ γηῶν;

תרגום יונתן

5 כדנן אמר ייי מה אשכחו אבהתכון במימרי שקר ארי אתרחקו מדחלתי וטעו בתר טעותא והוו ללמא: 6 ולא אמרו נדחל מן קדם ייי
[illegible] יתנא מארעא דמצרים דדבר יתנא במדברא בארע מישר וחרוב בארע צדיא וטולימותא בארע דלא עדא בה אנש ולא אתותב אנשא
[illegible] 7 ואעילה יתכון לארעא דישראל דהות מנצבא בכרמלא למיכל אבה וטובה ועלתון וסאבתון ית ארע בית שכינתי ואחסנתי
[illegible] לפלחן טעותא: 8 כהניא לא אמרו נדחל מן קדם ייי ומלפי אוריתא לא אלפו למדע דחלתי ומלכיא מרדו במימרי ונביאי שקרא
[illegible] בשום טעותא ובתר דלא יהנון להון אזלו: 9 בכן אנא עתיד לאתפרעא מנכון אמר ייי ומן בני בניכון דאם יעבדון כעובדיכון
[illegible] לאתפרעא: 10 ארי עברו לנגות כיתאי וחזו ולמדינת ערבאי שלחו ואסתכלו לחדא וחזו עממיא דגלו מכרך לכרך וממדינה
[illegible] ית טעותהון ומובלין להון ובאתר דאנון שרן פרסין ית משכניהון ומקימין ית טעותהון וסגדין להון אידא היא אמא ולישן
[illegible] 11 הא עממיא לא שבקו פלחן טעותא ואנון טעון דלית בהון צרוך ועמי שבקו פלחני די בדילה אנא
[illegible] יקרא ואזלו בתר דלא יהנון להון: 12 אתאבלו שמיא על כדין על ארעא דישראל דעתידא למחרב ועל בית מקדשא דעתיד
[illegible] ועל עובדין בישין דעבדו עמי לחדא אמר ייי: 13 ארי תרתין בישן עבדו עמי פלחני שבקו דבדיליה אנא מיתי עליהון טובא
[illegible] דלא פסיק וטעו בתר טעותא דאנון להון כגובין תבירין דלא יכלין לקימא מיא: 14 המעבדא היה ישראל אם יליד ביתא
[illegible] לבוזין: 15 עלוהי יכלון מלכין ירימון קלהון ישוון ארעה לצדו קרווהי יצדין מבלי יתב: 16 אף בני ממפים ותחפנחס
[illegible] נכסך: 17 הלא דא פרענותא תתעבד מנך על דשבקת ית פלחנא דייי אלהך דאחזיך אורחא דתקנא ולא הלכת בה:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Hæc dicit Dñs: Quid inuenerunt patres vestri in verbo meo falsitatis, quia elongauerunt se à timore mei, & errauerunt post idola, &
abierunt in vanitatē? 6 Nec dixerūt: Timeamus à facie Dñi, qui ascēdere nos fecit de terra Ægypti, qui duxit nos per desertū per terrā solitu-
dinis & desolatā, per terrā vastam & vmbram mortis, per terrā per quā non transierat homo, nec ibi habitauerat quisquā. 7 Et introduxi vos
in terrā Israel, quę erat plantata sicut Carmelus, vt comederetis fructus eius & delicias eius: & intrastis & cōtaminastis terrā domus maie-
statis meæ, & hęreditatē meā dicastis cultui idolorum. 8 Sacerdotes nō dixerunt: Timeamus à facie Dñi: & doctores Legis nō didicerunt
scire timorem mei, & reges rebellarunt in verbum meum, & prophetę falsi prophetarunt in nomine idolorū, & post ea quę non proderunt
eis ambulauerunt. 9 Propterea ego sumam vindictā de vobis, dicit Dñs, & de filiis filiorū vestrorū: quod si fecerint iuxta opera vestra, itidē
ego vlciscar. 10 Transite enim ad insulas Cethim, & videte; ad prouincias Arabū mittite, & contemplamini diligenter, & videte populos qui
migrauerunt de arce in arcē, & de prouincia in prouinciā, portātes idola sua & ducētes ea: & in loco in quo subsistūt extendunt tabernacula
sua, & statuunt idola sua, & adorāt ea. quęnā est enim gens & lingua quæ fecerit sicut vos? 11 Ecce populi nō reliquerunt cultū idolorum,
cùm sint idola in quibus nulla est vtilitas: & populus meus deseruit cultum meum; propter quem ego induco super eos gloriam, & abierūt
post ea quæ non prosunt eis. 12 Lugete cęli propter hoc, propter terrā Israel quę futura est in desolationē, & propter domū sanctuarii quæ
futura est in destructionem, & propter opera valdè mala quę fecit populus meus, dicit Dñs. 13 Quia duo mala commisit populus meus,
cultū meū reliquit, cuius causa adducebam super eos bona, sicut fontem aquarum qui nō deficit; & errauerūt post idola, quę sunt quasi cister
nę confractæ, quę non possunt continere aquas. 14 Nunquid seruus factus est Israel? num domi natus verna est? quare traditus est direpto-
ribus? 15 Aduersus eum clamant reges, tollunt vocem suam, ponunt terram eius in desolationem, ciuitates eius desertæ sunt absque habi-
tatore. 16 Filij quoque Mempheos & Taphnis occidunt fortes tuos, & diripiunt facultates tuas. 17 Nonne hæc vltio fit in te, eò quòd de-
reliquisti cultum Domini Dei tui, qui ostendit tibi viam rectam, & non ambulasti in ea?

Universidad de Deusto Biblioteca

18 ועתה מה־לך לדרך מצרים לשתות מי שחור ומה־לך לדרך אשור לשתות מי נהר׃
19 תיסרך רעתך ומשבותיך תוכחך ודעי וראי כי־רע ומר עזבך את־יהוה אלהיך ולא פחדתי אליך נאם־אדני יהוה צבאות׃
20 כי מעולם שברתי עלך נתקתי מוסרותיך ותאמרי לא אעבור כי על־כל־גבעה גבהה ותחת כל־עץ רענן את צעה זנה׃
21 ואנכי נטעתיך שורק כלה זרע אמת ואיך נהפכת לי סורי הגפן נכריה׃
22 כי אם־תכבסי בנתר ותרבי־לך ברית נכתם עונך לפני נאם אדני יהוה׃
23 איך תאמרי לא נטמאתי אחרי הבעלים לא הלכתי ראי דרכך בגיא דעי מה עשית בכרה קלה משרכת דרכיה׃
24 פרה׀ למד מדבר באות נפשו שאפה רוח תאנתה מי ישיבנה כל־מבקשיה לא ייעפו בחדשה ימצאונה׃
25 מנעי רגלך מיחף וגורנך מצמאה ותאמרי נואש לוא כי־אהבתי זרים ואחריהם אלך׃
26 כבשת גנב כי ימצא כן הבישו בית ישראל המה מלכיהם שריהם וכהניהם ונביאיהם׃
27 אמרים לעץ אבי אתה ולאבן את ילדתני כי־פנו אלי ערף ולא פנים ובעת רעתם יאמרו קומה והושיענו׃
28 ואיה אלהיך אשר עשית לך יקומו אם־יושיעוך בעת רעתך כי מספר עריך היו אלהיך יהודה׃
29 למה תריבו אלי כלכם פשעתם בי נאם־יהוה׃

18 Et nunc quid tibi vis in via Ægypti, vt bibas aquam turbidam? Et quid tibi cu via Assyriorum, vt bibas aquam fluminis?
19 Arguet te malitia tua, & auersio tua increpabit te. Scito & vide quia malum & amarum est reliquisse te dominum Deum tuum, & non esse timorem eius apud te, dicit Dominus Deus exercituum.
20 A seculo confregisti iugum meum, rupisti vincula mea, & dixisti: Non seruiam. In omni enim colle sublimi & sub omni ligno frõdoso tu prosternebaris meretrix.
21 Ego autem plantaui te vineam electã, omne semen verum. Quomodo ergo conuersa es mihi in prauum vinea aliena?
22 Si laueris te nitro, & multiplicaueris tibi herbam borith, maculata es in iniquitate tua coram me, dicit Dominus Deus.
23 Quomodo dicis: Non sum polluta, post Baalim non ambulaui? Vide vias tuas in conualle, scito quid feceris. Cursor leuis explicans vias suas:
24 Onager assuetus in solitudine, in desiderio animæ suæ attraxit ventum amoris sui. nullus auertet eam. Omnes qui quærunt eam, non deficient, in menstruis eius inuenient eam.
25 Prohibe pedem tuum à nuditate, & gutturtuum à siti. Et dixisti: Desperaui, nequaquam faciam. Adamaui quippe alienos, & post eos ambulabo.
26 Quomodo confunditur fur quando deprehenditur, sic confusi sunt domus Israel, ipsi & reges eorum, principes & sacerdotes & prophetæ eorum;
27 Dicentes ligno, Pater meus es tu. & lapidi, Tu me genuisti. Verterũt ad me tergum, & non faciem, & in tempore afflictionis suæ dicent: Surge, & libera nos.
28 Vbi sunt dij tui quos fecisti tibi? surgant & liberent te, in tempore afflictionis tuæ. Secundùm numerum quippe ciuitatum tuarum erant dij tui Iuda.
29 Quid vultis mecum iudicio contendere? Omnes dereliquistis me, dicit Dominus.

Et quid tibi cum via Assyriorum, vt bibas aquam fluminum? 18
Corripiet te auersio tua, et malitia tua arguet te: & scito & vide quia amarum tibi relinquere te me, dicit Dominus Deus tuus. & non complacui in te, dicit Dominus Deus tuus: 19
Quia à seculo confregisti iugum tuum, & dirupisti vincula tua, & dixisti: Non seruiam, sed ibo in omnem collem sublimem, & sub omni ligno vmbroso illic diffundar in fornicatione mea. 20
Ego autem plantaui te vitem fructiferam omnem veram. quomodo conuersa es in amaritudinem vitis aliena? 21
Si laueris in nitro, & multiplicaueris tibi berbam, maculata es in iniquitatibus tuis coram me, dicit Dominus. 22
Quomodo dices, Non sum polluta, & post Baal non ambulaui? vide vias tuas in sepulchro multitudinis, & scito quid feceris. ad vesperum vox vlulauit, vias suas 23
dilatauit super aquas solitudinis. in desiderijs animæ suæ spiritum portabat. tradita est: quis conuertet eam? omnes quærentes eam non laborabunt. in humilitate illius reperient eam. 24
Auerte pedem tuum à via aspera, & guttur tuum à siti. Illa autẽ dixit, Viriliter agam, quia dilexi alienos: & post eos ambulabat. 25
Sicut confusio furis cùm captus fuerit, sic confundentur filij Israel ipsi & reges eorum, et principes eorum, & prophetæ eorum 26
ligno dixerunt: Quia pater meus es tu: & lapidi, Tu genuisti me. et verterunt ad me terga, & non facies eorum. Et in tempore malorum eorum dicent: Surge, & salua nos. 27
Et vbi sunt dij tui quos fecisti tibi? si surgent & saluabunt te in tempore afflictionis tuæ. quia secundùm numerum ciuitatum tuarum erant dij tui Iuda, & secundùm numerum viarum Hierusalem immolabant Baal. 28
Vt quid loquimini ad me? omnes vos impiè egistis, & omnes vos impiè egistis in me, dicit Dominus Deus. 29

18 καὶ τί σοι τῇ ὁδῷ ἀσσυρίων τοῦ πιεῖν ὕδωρ ποταμῶν;
19 παιδεύσει σε ἡ ἀποστασία σου, καὶ ἡ κακία σου ἐλέγξει σε, καὶ γνῶθι καὶ ἴδε ὅτι πικρόν σοι τὸ καταλιπεῖν σε ἐμέ, λέγει κύριος ὁ θεός σου. καὶ οὐκ εὐδόκησα ἐν σοί, λέγει κύριος ὁ θεός σου·
20 ὅτι ἀπ᾿ αἰῶνος συνέτριψας τὸν ζυγόν σου, καὶ διέρρηξας τοὺς δεσμούς σου, καὶ εἶπας, οὐ δουλεύσω, ἀλλὰ πορεύσομαι ἐπὶ πάντα βουνὸν ὑψηλόν, καὶ ὑποκάτω παντὸς ξύλου κατασκίου ἐκεῖ διαχυθήσομαι ἐν τῇ πορνείᾳ μου.
21 ἐγὼ δὲ ἐφύτευσά σε ἄμπελον καρποφόρον πᾶσαν ἀληθινήν. πῶς ἐστράφης εἰς πικρίαν ἡ ἄμπελος ἡ ἀλλοτρία.
22 ἐὰν ἀποπλύνῃς ἐν νίτρῳ, καὶ πληθύνῃς σεαυτῇ πόαν, κεκηλίδωσαι ἐν ταῖς ἀνομίαις σου ἐναντίον ἐμοῦ, λέγει κύριος.
23 πῶς ἐρεῖς, οὐκ ἐμιάνθην, καὶ ὀπίσω τοῦ βααλ οὐκ ἐπορεύθην; ἴδε τὰς ὁδούς σου ἐν τῷ πολυανδρίῳ, καὶ γνῶθι τί ἐποίησας. ὀψὲ φωνὴ ὠλόλυξε, τὰς ὁδοὺς αὐτῆς
24 ἐπλάτυνεν ἐφ᾿ ὕδατα ἐρήμου. ἐν ἐπιθυμίαις ψυχῆς αὐτῆς ἐπνευματοφορεῖτο. παρεδόθη, τίς ἐπιστρέψει αὐτήν; πάντες οἱ ζητοῦντες αὐτὴν οὐ κοπιάσουσιν. ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτῆς εὑρήσουσιν αὐτήν.
25 ἀπόστρεψον τὸν πόδα σου ἀπὸ ὁδοῦ τραχείας, καὶ τὸν φάρυγγά σου ἀπὸ δίψους. ἡ δὲ εἶπεν, ἀνδριοῦμαι ὅτι ἠγάπησα ἀλλοτρίους καὶ ὀπίσω αὐτῶν ἐπορεύετο.
26 ὡς αἰσχύνη κλέπτου ὅταν ἁλῷ, οὕτως αἰσχυνθήσονται υἱοὶ ἰσραὴλ αὐτοὶ καὶ οἱ βασιλεῖς αὐτῶν καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν καὶ οἱ προφῆται αὐτῶν
27 τῷ ξύλῳ εἶπον, ὅτι πατήρ μου εἶ σύ· καὶ τῷ λίθῳ, σὺ ἐγέννησάς με. καὶ ἔστρεψαν ἐπ᾿ ἐμὲ νῶτα καὶ οὐ πρόσωπα αὐτῶν. καὶ ἐν τῷ καιρῷ τῶν κακῶν αὐτῶν ἐροῦσιν, ἀνάστα, καὶ σῶσον ἡμᾶς.
28 καὶ ποῦ εἰσιν οἱ θεοί σου οὓς ἐποίησας σεαυτῷ; εἰ ἀναστήσονται καὶ σώσουσί σε ἐν καιρῷ τῆς κακώσεώς σου. ὅτι κατὰ ἀριθμὸν τῶν πόλεών σου ἦσαν θεοί σου ἰούδα, καὶ κατὰ ἀριθμὸν διόδων τῆς ἱερουσαλὴμ ἔθυον τῇ βααλ.
29 ἵνα τί λαλεῖτε πρός με; πάντες ὑμεῖς ἠσεβήσατε, καὶ πάντες ὑμεῖς ἠσεβήσατε εἰς ἐμέ, λέγει κύριος ὁ θεός.

תרגום יונתן

18 וכען מה לכון לאתחברא לפרעה מלכא דמצרים למרמי דכוריכון בנהרא ומה לכון למגזר קים עם אתוראה לאגלאה יתכון להלאת מעבר פרת׃
19 איתיתי עלך יסורין ולא מנעת מבישתיך ועל דלא תבתא לאוריתא פרענותא התעבד מניך ודעי וחזי ארי בישתא ומררא שבקתא ירושלם על דשבקת ית פלחנא דיוי אלהך ולא שוית דחלתי לקבל עינך אמר יוי אלהים צבאות׃
20 ארי מעלמא תברית ניר עממיא מצואריכון פסקית חנקיכון ואמרתון לא נוסף עוד למעבר על מימרך ארי על כל רמא מנטלא ותחות כל אילן עבוף את פלחא לטעותא׃
21 ואנא קיימתכון קדמי כמנצב גפן בחירא כלכון עבדי קשוט ואיכדין אשתניתון קדמי בעובדיכון מקלקליא סטיתון מבתר דחלתי והויתון כגפן דלית בה הנאה׃
22 ארי אם תדכן לאתנקאה מחובך כמא דמנקן בנתרא ומחורין בבוריתא הא כרושם כתמא דלא דכי סגיאו חובך קדמי אמר יוי אלהים׃
23 איכדין תימרין לא אסתאבת ובתר טעות עממיא לא הליכת זקפי עינך על ארחתיך וחזי ארי הוית בחילתא לקבל בית פעור דעי מה עבדת הוית דמיא ליגקא קלילא דמקלקלא ארחתהא׃
24 כערודא דמרודה במדברא ברעות נפשה שתיא רוחא כירודא כן כנישתא דישראל סרדת וטעת מן אוריתא ולא צביא למתב נביא אמר להכל בעתא דאוריתי לא ישלהון כנשתא ישכחונה׃
25 מנעי רגליך מלאתחברא לעממיא ופומיך מלמפלח לטעותא ואמרת תבה מבתר פלחנך לא ארי רחמת בני עממיא ובתר פלחן טעותהון איהך׃
26 כבהתת גבר דמתחשב מהימן ומשתכח גנב כן בהיתו בית ישראל אנון מלכיהון ורברבניהון וכהניהון ונביהון דשקרא׃
27 אמרין לצלם אעא אבונא את ולמא דמתעבד מן אבנא אמרין את בריתנא ארי אחזרו קדלא ולא שוויו דחלתי לקבל אפיהון ובעדן דבישתא אתיא עליהון כפרין בטעותהון וסוגן קדמי ואמרין רחם ופרקנא׃
28 ואן טעותכון דעבדתון לכון יקומון אם יכלין למפרקכון בעדן בישתכון ארי סגין קרויכון הואה דחלתכון דבית יהודה׃
29 למא ... קבל פתגמי כלכון מרדתון במימרי אמר יוי׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

18 Nunc autem quid vobis est vt consortium iungatis cum Pharaone rege Ægypti, ad proiiciendum masculos vestros in fluuiũ? & quid vobis est vt ineatis pactum cum Assur, ad transferendum vos vltra flumen Euphratem? 19 Induxi super te afflictiones, & non cessasti à malitia tua: & quia non es conuersa ad Legem, vltio fiet de te: & vide & cognosce quia malum & amaritudinem induxi super te Ierusalem, eò quòd dereliquisti cultum Dñi Dei tui, & non posuisti timorem mei ante oculos tuos, dicit Dñs Deus exercituum. 20 Quia à seculo confregi iugũ populorũ de collo vestro, succidi vincula vestra: & dixistis: Nõ addemus vltrà transgredi verbũ tuũ, quia in omni colle sublimi, & sub omni ligno frondoso tu colebas idola. 21 Ego autẽ statuerã vos coram me sicut plantam vitis electę, omnes facientes veritatem; & quomodo mutati estis corã me in operibus vestris corruptis? declinastis à timore mei, facti estis sicut vitis in qua nulla est vtilitas. 22 Quoniã si putatis mundari à peccatis vestris sicut mũdant nitro, & dealbãt sapone; ecce quasi nota maculę quæ nõ est munda: sic multiplicata sunt peccata tua corã me, dicit Dñs Deus. 23 Quomodo dicis, Nõ sum polluta, & post idola populorũ non ambulaui? leua oculos tuos super vias tuas, & vide quãdo habitabas in valle cõtra Bethphegor; scito quid feceris: similis fuisti camelę iuuẽculę velocissimæ quę deprauat vias suas. 24 Sicut onager qui moratur in deserto, & ambulat in volũtate animę suę, bibens ventũ sicut draco; sic cœtus Israel trãsgressus est & aberrauit à Lege; & noluit agere pœnitentiã. Propheta dic ei: Omnes qui quęrunt Legẽ meã non fatigabũtur, in tẽpore suo inuenient eam. 25 Prohibe pedẽ tuum ne te iũgas populis; & os tuũ, ne colas idola. & dixisti: Auersus sum à cultu tuo. Nequaquã, sed amaui coniũgi populis, & post cultum idolorũ eorũ ibo. 26 Sicut confusio viri qui cũ habitus esset fidelis, inuenitur latro; sic confusi sunt domus Israel, ipsi & reges eorũ, & principes eorum, & sacerdotes eorũ, & falsi prophetę eorum. 27 Dicũt simulachro ligneo; Pater noster es: & ei quod ex lapide factũ est, Tu creasti nos. quoniã auerterũt terga cultui meo, & non ꝓposuerunt timorẽ mei ante faciem suã; & in tẽpore quo venit malum super eos, negant idola sua, & cõfitentur corã me, & dicunt, Miserere & salua nos. 28 Et vbi sunt dij vestri quibus seruistis? consurgãt si possunt, vt saluẽt vos in tempore mali vestri: quoniam secundùm numerum ciuitatum vestrarum facti sunt dij vestri, viri domus Iuda. 29 Quare vos putatis iudicio contendere aduersus verba mea? omnes vos pręuaricati estis in Verbum meum, dicit Dominus.

Universidad de Deusto Biblioteca

30 ⁎ לשוא הכיתי את בניכם מוסר לא לקחו אכלה חרבכם נביאיכם כאריה משחית׃
31 ⁎ הדור אתם ראו דבר יהוה המדבר הייתי לישראל אם ארץ מאפליה מדוע אמרו עמי רדנו לוא נבוא עוד אליך׃
32 ⁎ התשכח בתולה עדיה כלה קשריה ועמי שכחוני ימים אין מספר׃
33 ⁎ מה תיטבי דרכך לבקש אהבה לכן גם את הרעות למדתי את דרכיך׃
34 ⁎ גם בכנפיך נמצאו דם נפשות אביונים נקיים לא במחתרת מצאתים כי על כל אלה׃
35 ⁎ ותאמרי כי נקיתי אך שב אפו ממני הנני נשפט אותך על אמרך לא חטאתי׃
36 ⁎ מה תזלי מאד לשנות את דרכך גם ממצרים תבשי כאשר בשת מאשור׃
37 ⁎ גם מאת זה תצאי וידיך על ראשך כי מאס יהוה במבטחיך ולא תצליחי להם׃

ג

1 ⁎ לאמר הן ישלח איש את אשתו והלכה מאתו והיתה לאיש אחר הישוב אליה עוד הלוא חנוף תחנף הארץ ההיא ואת זנית רעים רבים ושוב אלי נאם יהוה׃
2 ⁎ שאי עיניך על שפים וראי איפה לא שגלת על דרכים ישבת להם כערבי במדבר ותחניפי ארץ בזנותיך וברעתך׃
3 ⁎ וימנעו רבבים ומלקוש לא היה ומצח אשה זונה היה לך מאנת הכלם׃
4 ⁎ הלוא מעתה קראתי לי אבי אלוף נערי אתה׃
5 ⁎ הינטר לעולם אם ישמר לנצח הנה דברתי ותעשי הרעות ותוכל׃

---

30 ⁎ Frustrà percussi filios vestros, disciplinã non receperunt. deuorauit gladius vester prophetas vestros, quasi leo vastator
31 ⁎ generatio vestra. Videte verbũ Dñi. Nunquid solitudo factus sum Israeli, aut terra serotina? Quare ergo dixit populus meus,
G Recessimus, non veniemus vltrà ad te?
32 ⁎ Nunquid obliuiscetur virgo ornamenti sui, aut sponsa fasciæ pectoralis suæ? Populus verò meus oblitus est mei diebus in-
33 numeris. ⁎ Quid niteris bonam ostendere viam tuam, ad quærendam dilectionem, quæ insuper & malitias tuas docuisti vias
34 tuas: ⁎ Et in alis tuis inuentus est sanguis animarum pauperum & innocentum. non in fossis inueni eos, sed in omnibus quæ
35 suprà memoraui. ⁎ Et dixisti: Absque peccato & innocens ego sum, & propterea auertatur furor tuus à me. Ecce ego iudicio contendam tecum, eò quòd dixeris, Non
36 peccaui. ⁎ Quàm vilis facta es nimis, iterãs vias tuas! Et ab Ægypto confunderis, sicut
37 confusa es ab Assur. ⁎ Nam & ab ista egredieris, & manus tuæ erũt super caput tuũ, quoniam obtriuit Dominus cõfidentiam tuam, & nihil habebis prosperum.

CAP. III.

1 A ⁎ VVlgo dicitur: Si dimiserit vir vxorem suam, & recedens ab eo duxerit virum alterum, nunquid reuertetur ad eam vltrà? Nunquid non polluta erit & contaminata mulier illa? Tu autem fornicata es cum amatoribus multis; tamẽ reuertere ad me,
2 dicit Dominus. ⁎ Leua oculos tuos in directum, & vide vbi non prostrata sis. In viis sedebas, expectans eos quasi latro in solitudine, & polluisti terram in fornicationi-
3 bus tuis & malitiis tuis. ⁎ Quamobrem prohibitæ sunt stillæ pluuiarum, & serotiB nus imber non fuit. Frons mulieris meretricis facta est tibi, noluisti erubescere.
4 ⁎ Ergo saltem amodò voca me, Pater meus, dux virginitatis meæ tu es.
5 ⁎ Nunquid irasceris in perpetuum, aut perseuerabis in finem? Ecce locuta es & fecisti mala, & potuisti.

⁎ *Frustrà percussi filios vestros, disciplinam non recepistis. gladius deuorauit prophetas vestros quasi leo vastator,* 30
⁎ *& non timuistis.* 31 *Audite verbum Domini, hæc dicit Dominus: Nunquid solitudo factus sum Israel aut terra plena sentium? quia dixit populus meus, Non seruiemus, & non veniemus ad te amplius.*
⁎ *Nunquid obliuiscetur sponsa ornamenti sui, & virgo fasciæ pectoralis suæ? at populus meus oblitus est mei dies quorum non est numerus.* 32
⁎ *Quid adhuc bonum exercebis in viis tuis vt quæras dilectionem? non sic: sed & tu iniquè egisti vt polluères vias tuas:* 33
⁎ *Et in manibus tuis inuenti sunt sanguines animarum innocentium; non in fossis inueni eos, sed in omni quercu.* 34
⁎ *Et dixisti, Innocens sum: sed auertatur furor eius à me. ecce ego litigo tecum, in eo quòd dicis tu, Non peccaui.* 35
⁎ *Quia despexisti vehementer vt iterares vias tuas. & ab Ægypto confunderis, sicut ab Assur.* 36
⁎ *Quia & hinc egredieris. & manus tuæ super caput tuum, quia repulit Dominus spem tuam, & non prosperaberis in ea.* 37

CAP. III.

Si dimiserit vir vxorem suam, & recesserit ab eo, & fuerit viro alteri, nunquid reuertens reuertetur ad eum vltrà? Nonne contaminata contaminabitur mulier illa, & fornicata es in pastoribus multis? & reuertebaris ad me, dicit Dominus. 1
⁎ *Leua oculos tuos in directum, & vide vbi non prostrata sis: in viis sedisti eius quasi cornix deserta, & polluisti terram in fornicationibus tuis & in malitiis tuis.* 2
⁎ *Et habuisti pastores multos in offensionem tuam. Facies meretricis facta est tibi, sine rubore facta es ad omnes.* 3
⁎ *Nonne vsque nunc me vocasti & patrem & ducem virginitatis tuæ?* 4
⁎ *Nunquid permanebit in seculum, aut custodietur in victoriam? ecce locuta es, & fecisti mala hæc, & potuisti.* 5

---

30 ⁎ μάτην ἐπάταξα τὰ τέκνα ὑμῶν. παιδείαν οὐκ ἐδέξασθε. μάχαιρα κατέφαγε τοὺς προφήτας ὑμῶν ὡς
31 λέων ὀλοθρεύων, ⁎ καὶ οὐκ ἐφοβήθητε. ἀκούσατε λόγον κυρίου, τάδε λέγει κύριος, μὴ ἔρημος ἐγενόμην τῷ ἰσραὴλ ἢ γῆ κεχερσωμένη. διότι εἶπεν ὁ λαός μου, οὐ κυριευθησόμεθα, καὶ οὐχ ἥξομεν πρὸς σὲ ἔτι.
32 ⁎ μὴ ἐπιλήσεται νύμφη τὸν κόσμον αὐτῆς καὶ παρθένος τὴν στηθοδεσμίδα αὐτῆς; ὁ δὲ λαός μου ἐπελάθετό μου ἡμέρας ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός.
33 ⁎ τί ἔτι καλὸν ἐπιτηδεύσεις ἐν ταῖς ὁδοῖς σου τοῦ ζητεῖν ἀγάπησιν; οὐχ οὕτως, ἀλλὰ καὶ σὺ ἐπονηρεύσω τοῦ μιᾶναι τὰς ὁδούς σου,
34 ⁎ καὶ ἐν ταῖς χερσί σου εὑρέθησαν αἵματα ψυχῶν ἀθώων, οὐκ ἐν διορύγμασιν εὗρον αὐτούς, ἀλλ᾽ ἐπὶ πάσῃ δρυΐ.
35 ⁎ καὶ εἶπας, ἀθῶος εἰμί, ἀλλὰ ἀποστραφήτω ὁ θυμὸς αὐτοῦ ἀπ᾽ ἐμοῦ. ἰδοὺ ἐγὼ κρίνομαι πρὸς σέ, ἐν τῷ λέγειν σε, οὐχ ἥμαρτον.
36 ⁎ ὅτι κατεφρόνησας σφόδρα τοῦ δευτερῶσαι τὰς ὁδούς σου. καὶ ἀπὸ αἰγύπτου καταισχυνθήσῃ, ὡς ἀπὸ ἀσσούρ.
37 ⁎ ὅτι καὶ ἐντεῦθεν ἐξελεύσῃ. καὶ αἱ χεῖρές σου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου, ὅτι ἀπώσατο κύριος τὴν ἐλπίδα σου, καὶ οὐκ εὐοδωθήσῃ ἐν αὐτῇ.

γ.

1 ⁎ Ἐὰν ἐξαποστείλῃ ἀνὴρ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἀπέλθῃ ἀπ᾽ αὐτοῦ, καὶ γένηται ἀνδρὶ ἑτέρῳ, μὴ ἀνακάμπτουσα ἀνακάμψῃ πρὸς αὐτὸν ἔτι; οὐ μιαινομένη μιανθήσεται ἡ γυνὴ ἐκείνη, καὶ συνεξεπόρνευσας ἐν ποιμέσι πολλοῖς; καὶ ἀνέκαμπτες πρός με, λέγει κύριος.
2 ⁎ ἆρον τοὺς ὀφθαλμούς σου εἰς εὐθεῖαν, καὶ ἴδε ποῦ οὐχὶ ἐξεφύρθης· ἐπὶ ταῖς ὁδοῖς ἐκάθισας αὐτοῖς ὡσεὶ κορώνη ἠρημωμένη, καὶ ἐμίανας τὴν γῆν ἐν ταῖς πορνείαις σου καὶ ἐν ταῖς κακίαις σου.
3 ⁎ καὶ ἔσχες ποιμένας πολλοὺς εἰς πρόσκομμά σου. ὄψις πόρνης ἐγένετό σοι, ἀπηναισχύντησας πρὸς πάντας,
4 ⁎ οὐχ ἕως νῦν με ἐκάλεσας καὶ πατέρα καὶ ἀρχηγὸν τῆς παρθενίας σου;
5 ⁎ μὴ διαμενεῖ εἰς τὸν αἰῶνα, ἢ διαφυλαχθήσεται εἰς νῖκος; ἰδοὺ ἐλάλησας καὶ ἐποίησας τὰ πονηρὰ ταῦτα, καὶ ἠδυνάσθης.

תרגום יונתן

30 למגן אלקיתי ית בניכון אלפן לא קבלו קטלה חרבכון נביאיכון כאריא דמחבל׃ 31 עם דרא אתון קבלו פתגמא דיוי הא כמדבר ... הוה מימרי לישראל אם כארע חרבא מרין אמרו עמי אטלטלנא לא נתוב עוד לפלחנך׃ 32 האפשר דתתנשי ... קישוטהא ועמי שבקו פלחני יומין דלא מנין׃ 33 מה את משתפרא באורחתיך לאתחברא לעממיא בכן אף ית ... אורחתיך׃ 34 אף בסתרא אשתכחת דאשדת דם זכאי דם נפשת דמסכנין זכאין לא כמא דמשכחין במחתרתא אלהין על ... 35 ואמרת ארי זכיתי ברם תב רגזה מני הא אנא עבד עמיך פרענות דין על דאמרת לא חטיתי׃ 36 מה את מתקלא ... אף ממצרים תבהתין כמה דבהתת מאתוראה׃ 37 אף מלות דין תפקין ובהתת חוביך על רישיך ארי רחק ... ולא תצלחין להון׃

ג

1 למימר הא יפטר גבר ית אתתיה ותהך מלותיה ותהי לגבר אוחרן האפשר דיתוב לותה עוד הלא מחב תחוב ארעא ההיא ואת ... לעממין סגיאין ותובי מכען לפלחני אמר יוי׃ 2 זקפי עינך על נגדין וחזא היכא לא אתחברת ליך למפלח לטעותא ... בית משרי יהון אורכת להון כערבאי דשרן בשכונין במדברא וחייבת ארעא בטעותיך ובבישתיך׃ 3 ... ומלקושא לא הוה וחוצף כאתא נפקת ברא הוה ליך סרבת לאתכנעא׃ 4 הלא מכען תצלן קדמי רבוני את ... 5 האפשר דיתנטרון ליך חובין לעלם אם תתקף עלך מחא לאפרש הא מללת ועבדת בישין ואסגית׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[30] Frustrà percussi filios vestros, disciplinam non susceperunt: occidit gladius vester prophetas vestros quasi leo qui deuastat. [31] Popule generationis, vos suscipite verbum Domini: nunquid sicut solitudo deserta in qua nulla est vtilitas, fuit Verbum meum Israeli, aut sicut terra vasta? quare dixerunt populus meus, Migrauimus, non reuertemur vltrà ad cultum tuum? [32] Num fieri potest vt obliuiscatur virgo ornamenti sui, aut sponsa ornatus sui? & populus meus reliquerunt timorem mei diebus sine numero. [33] Et quid gloriaris in viis tuis, vt iungaris populis? insuper & mala docuisti ex viis tuis. [34] In occulto quoque inuenta es effudisse sanguinem innocentem, sanguinem animarum pauperum innocentum: non sicut inueniunt in fossa, sed ob hæc omnia fecisti. [35] Et dixisti, Quoniam innocens sum, veruntamen auersus est furor eius à me. Ecce ego faciam tecum vltionem iudicii, eò quòd dixisti, Non peccaui. [36] Quare tu contemplaris admodum ad corrumpendam viam tuam? etiam ab Ægypto confunderis, sicut confusa es ab Assur. [37] Etiam ex hoc egredieris, & confusio peccati tui super caput tuum: quia procul summouit Dominus fiduciam tuam, & non prosperaberis in eis.

CAP. III.

Dicendo: Si dimiserit vir vxorem suam, & abierit ab eo, & nupserit viro alteri, nunquid reuertetur ad eam vltrà? nonne peccando peccabit terra illa? & tu fornicata es & adiunxisti te populis multis: tamen reuertere iam ab hoc tempore ad cultum meum, dicit Dñs. [2] Tolle oculos tuos ad loca edita, & vide vbi non te iunxisti vt coleres idola. super viam domus mansionis eorum expectabas ea, sicut Arabes qui morantur in tabernaculis in deserto; & ream fecisti terram in idolis tuis, & in malitia tua. [3] Et prohibitæ sunt guttæ pluuiæ, & serotinus imber non fuit: & impudentia quasi mulieris meretricis fuit tibi: noluisti tete humiliare. [4] Ab hoc tempore vtique orabis coram me dicens: Dominus meus es tu, redemptor meus, qui à seculo es. [5] Num fieri potest vt reseruentur tibi peccata in æternum, aut roborabitur super te plaga in finem? ecce locuta es, & fecisti mala, & multiplicasti.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

6 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי בִּימֵי יֹאשִׁיָּהוּ הַמֶּלֶךְ הֲרָאִית
אֲשֶׁר עָשְׂתָה מְשֻׁבָה יִשְׂרָאֵל הָלְכָה הִיא עַל כָּל־הַר
גָּבֹהַּ וְאֶל תַּחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן וַתִּזֶנִי שָׁם׃
7 וְאָמַר אַחֲרֵי עֲשׂתָהּ אֶת כָּל אֵלֶּה אֵלַי תָּשׁוּב
וְלֹא שָׁבָה וַתֵּרֶא בְּגוֹדָה אֲחוֹתָהּ יְהוּדָה׃
8 וָאֵרֶא כִּי עַל כָּל אודות אֲשֶׁר נָאֲפָה מְשֻׁבָּרָה
יִשְׂרָאֵל שִׁלַּחְתִּיהָ וָאֶתֵּן אֶת סֵפֶר כְּרִיתֹתֶיהָ אֵלֶיהָ
וְלֹא יָרְאָה בֹּגֵדָה יְהוּדָה אֲחוֹתָהּ וַתֵּלֶךְ וַתִּזֶן גַּם־
הִיא׃
9 וְהָיָה מִקֹּל זְנוּתָהּ וַתֶּחֱנַף אֶת־הָאָרֶץ וַתִּנְאַף
אֶת־הָאֶבֶן וְאֶת־הָעֵץ׃
10 וְגַם־בְּכָל־זֹאת לֹא שָׁבָה אֵלַי בְּגוֹדָה אֲחוֹתָהּ
יְהוּדָה בְּכָל־לִבָּהּ כִּי אִם בְּשֶׁקֶר נְאֻם־יְהוָה׃
11 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי צִדְּקָה נַפְשָׁהּ מְשֻׁבָה יִשְׂרָאֵל
מִבְגָּדָה יְהוּדָה׃
12 הָלֹךְ וְקָרָאתָ אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה צָפֹנָה וְאָמַרְתָּ
שׁוּבָה מְשֻׁבָה יִשְׂרָאֵל נְאֻם־יְהוָה לוֹא־אַפִּיל פָּנַי
בָּכֶם כִּי־חָסִיד אֲנִי נְאֻם־יְהוָה לֹא אֲנַטֹּר לְעוֹלָם׃
13 אַךְ דְּעִי עֲוֹנֵךְ כִּי בַיהוָה אֱלֹהַיִךְ פָּשַׁעַתְּ וַתְּפַזְּרִי
אֶת דְּרָכַיִךְ לַזָּרִים תַּחַת כָּל עֵץ רַעֲנָן וּבְקוֹלִי לֹא־
שְׁמַעְתֶּם נְאֻם יְהוָה׃
14 שׁוּבוּ בָנִים שׁוֹבָבִים נְאֻם יְהוָה כִּי אָנֹכִי בָּעַלְתִּי
בָכֶם וְלָקַחְתִּי אֶתְכֶם אֶחָד מֵעִיר וּשְׁנַיִם מִמִּשְׁפָּחָה
וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם צִיּוֹן׃
15 וְנָתַתִּי לָכֶם רֹעִים כִּלְבָבִי וְרָעוּ אֶתְכֶם דֵּעָה
וְהַשְׂכֵּיל׃
16 וְהָיָה כִּי תִרְבּוּ וּפְרִיתֶם בָּאָרֶץ בַּיָּמִים הָהֵמָּה
נְאֻם־יְהוָה לֹא־יֹאמְרוּ עוֹד אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה וְלֹא
יַעֲלֶה עַל־לֵב וְלֹא יִזְכְּרוּ־בוֹ וְלֹא יִפָּקְדוּ וְלֹא יֵעָשֶׂה
עוֹד׃

6 Et dixit Dominus ad me in diebus Iosiæ regis: Nunquid vidisti quæ fecerit aduersatrix Israel? Abiit sibimet super omnem montem excelsum, & sub omni ligno frondoso, & fornicata est ibi.
7 Et dixi, cùm fecisset hæc omnia, Ad me reuertere, & non est reuersa. Et vidit
8 præuaricatrix soror eius Iuda: quia pro eo quòd mœchata esset aduersatrix Israel, dimisissem eam, & dedissem ei libellum repudij, & non timuit præuaricatrix Iuda soror eius, sed abiit & fornicata
9 est etiam ipsa: Et facilitate fornicationis suæ contaminauit terram, & mœchata est cum ligno & lapide.
10 Et in omnibus his non est reuersa ad me præuaricatrix soror eius Iuda in toto corde suo, sed in mendacio, ait Dominus.
11 Et dixit Dominus ad me: Iustificauit animam suam aduersatrix Israel comparatione præuaricatricis Iuda.
12 Vade & clama sermones istos contra Aquilonem, & dices: Reuertere aduersatrix Israel, ait Dominus: & non auertam faciem meam à vobis; quia sanctus ego sum, dicit Dominus, & non irascar in perpetuum.
13 Veruntamen scito iniquitatem tuam, quia in Dominum Deum tuum peccasti, & dispersisti vias tuas alienis sub omni ligno frondoso, & vocem meam non audisti, dicit Dominus.
14 Conuertimini filij reuertentes, dicit Dominus: quia ego vir vester. & assumam vos vnum de ciuitate, & duos de cognatione, & introducam vos in Sion.
15 Et dabo vobis pastores iuxta cor meum, & pascent vos scientia & doctrina.
16 Cumque multiplicati fueritis & creueritis in terra in diebus illis, ait Dominus, nō dicent vltrà, Arca testamenti Domini, neque ascendet super cor, neque recordabuntur illius, nec visitabitur, neque fiet vltrà.

6 Καὶ εἶπεν κύριος πρός με ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ βασιλέως ἰωσίου, ἴδες ἃ ἐποίησεν μοι ἡ καταικία τοῦ ἰσραήλ; ἐπορεύθη ἐπὶ παῦν ὄρος ὑψηλὸν καὶ ὑποκάτω παντὸς ξύλου ἀλσώδους καὶ ἐπόρνευσεν ἐκεῖ.
7 καὶ εἶπα μετὰ τὸ πορευσαι αὐτὴν τοῦτα πάντα, πρός με δύαστρεψον καὶ οὐκ ἐπέστρεψεν, καὶ εἶδεν τλὼ ἀσυνθέσιαν αὐτῆς ἡ ἀστιώθεος ἰούδα.
8 καὶ εἶδον, διότι πρὸς πάντων δυῶν, ὧν κατελείφθη ἐν αὐτοῖς ἐμοιχᾶτο ἡ κατοικία τοῦ ἰσραήλ. καὶ ἐξαπέστελα αὐτὴν, καὶ ἔδωκα αὐτῇ βιβλίον ἀποστασίου εἰς τὰς χεῖρας αὐτῆς, καὶ οὐκ ἐφοβήθη ἡ ἀστιώθεος ἰούδα, καὶ ἐπορεύθη καὶ ἐπορνεύσεν καὶ αὐτή.
9 καὶ ἐγένετο εἰς οὐδὲν ἡ πορνεία αὐτῆς, καὶ ἐμοίχευσεν εἰς τὸ ξύλον καὶ τὸν λίθον.
10 καὶ ἐν πᾶσι τούτοις οὐκ ἐπεστράφη πρός με ἡ ἀστιώθετος ἰούδα ἐξ ὅλης τῆς καρδίας αὐτῆς, ἀλλ' ἢ ψεύδει.
11 καὶ εἶπεν κύριος πρός με, ἐδικαίωσεν τλὼ ψυχὴν αὐτῆ ἰσραὴλ ἀπὸ τῆ ἀσιωθέου ἰούδα.
12 πορεύου καὶ ἀνάγνωθι τοὺς λόγους τούτους πρὸς βορραῦ, καὶ ἐρεῖς, Ἐπιστράφητι πρός με ἡ καταικία τοῦ ἰσραὴλ, λέγει κύριος, οὐ μὴ ἐπιστήσω τὸ πρόσωπόν μου ἐφ' ὑμᾶς, ὅτι ἐλεήμων ἐγώ εἰμι, λέγει κύριος, καὶ οὐ μνησικακῶ ὑμῖν εἰς τὸν αἰῶνα.
13 πλὴν γνῶθι τλὼ ἀδικίαν σου, ὅτι εἰς κύριον τὸν θεόν σου ἠσέβησας, καὶ διέχεας τὰς ὁδούς σου εἰς ἀλλοτρίους ὑποκάτω παντὸς ξύλου ἀλσώδους, τῆ δὲ φωνῆς μου οὐχ ὑπήκουσας, λέγει κύριος.
14 Ἐπιστράφητε υἱοὶ ἀφεστηκότες, λέγει κύριος, διότι ἐγὼ καταμεμόσθωκα ὑμῖν καὶ λήψομαι ὑμᾶς ἕνα ἀπὸ πόλεως καὶ δύο ἀπὸ πατριᾶς, καὶ εἰσάξω ὑμᾶς εἰς σιών.
15 καὶ δώσω ὑμῖν ποιμένας κατὰ τλὼ καρδίαν μου καὶ ποιμανοῦσιν ὑμᾶς ποιμαίνοντες μετ' ἐπιστήμης.
16 καὶ ἔσεσθε ἐὰν πληθυνθῆτε καὶ αὐξηθῆτε ἐπὶ τῆς γῆς, λέγει κύριος. ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις οὐκ ἐροῦσιν ἔτι κιβωτὸς διαθήκης ἀγίου ἰσραὴλ οὐκ ἀναβήσεται ἐπὶ καρδίαν, οὐδ' ὀνομασθήσεται, οὐδ' ἐπισκεφθήσεται, καὶ οὐ ποιηθήσεται ἔτι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

תרגום יונתן

6 ואמר יי לי בימי יאשיהו מלכא החזיתא מה דעבדו דסתחסנין למחב לפולחני דביה ישראל אזלין אנפן על כל רמא מנשלא ולהחוד
7 תלי מרמי ארעא על כל עסק דסטיו דסתחסנין למחב לפולחני יהודאין ולא תבו ותחו משקרנא אתיהון דביה יהודה:
8 ואסברת בתר דעבדו יי כל אלן לפולחני יהודאין ולא תבו ותחו נפו פשרין ופשלחין ולא דחילו
9 מן קדמי ואזלו ועבדו אף אנון: והוה מרמקולא בעיניה משתחתא ותייבת זי ארעא ושגיא עם פלחי טעוותא
10 ואפי בכל דא לא תבו לפולחני דסשקרנא דביה יהודה אתיהון בכשקרנא אמר יי:
11 ואמר יי לי זכות נפשה דסתחסנין למחב לפולחני דביה יהודה: 12 אזל ותחבני יי פתגמיא האלן
ותימר הכו דסתחסנין למחב לפולחני דביה ישראל אמר יי כד תתיבון לא אשלח רגזי בכון ארי סחנני אנא
נאם יי לא אסתכל לעלמין: 13 בלם דעי חובך זי ארי בפיסקא דייי אלהיך פרדתי ופלגלתי זי אורחיך אתחיכרת
תחות כל אילן עבוט ולמימרי לא קבלתון אמר יי: 14 חובו בנין דסתחסנין למחב אמר יי ארי אנא אתרעיתי
בכון ונסבן מאלין חד מקרתא ותרין מזרעיתי ויפרנסון יתכון בסדרא ואעיל יתכון לציון:
15 ויתי ארי תסגון ותפשון בארעא ביומיא האנון אמר יי
לא יתמרון עוד תיבות קים דייי ולא יסק על לב ולא יזכרון עוד בה ולא יתיחון בה עוד קרב:

Universidad de Deusto
Biblioteca

17 בָּעֵת הַהִיא יִקְרְאוּ לִירוּשָׁלַם כִּסֵּא יְהוָה וְנִקְוּוּ
אֵלֶיהָ כָל־הַגּוֹיִם לְשֵׁם יְהוָה לִירוּשָׁלָם וְלֹא־יֵלְכוּ
עוֹד אַחֲרֵי שְׁרִרוּת לִבָּם הָרָע׃

18 בַּיָּמִים הָהֵמָּה יֵלְכוּ בֵית יְהוּדָה עַל־בֵּית יִשְׂרָאֵל
וְיָבְאוּ יַחְדָּו מֵאֶרֶץ צָפוֹן עַל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר הִנְחַלְתִּי
אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם׃

19 וְאָנֹכִי אָמַרְתִּי אֵיךְ אָשִׁיתְךָ בַּבָּנִים וְאֶתֶּן לְךָ
אֶרֶץ חֶמְדָּה נַחֲלַת צְבִי צְבָאוֹת גּוֹיִם וְאָמַרְתִּי
תִּקְרְאִי־לִי וּמֵאַחֲרַי לֹא תָשׁוּבִי׃

20 אָכֵן בָּגְדָה אִשָּׁה מֵרֵעָהּ כֵּן בְּגַדְתֶּם בִּי בֵּית
יִשְׂרָאֵל נְאֻם־יְהוָה׃

21 קוֹל עַל־שְׁפָיִים נִשְׁמַע בְּכִי תַחֲנוּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל
כִּי הֶעְוּוּ אֶת־דַּרְכָּם שָׁכְחוּ אֶת־יְהוָה
אֱלֹהֵיהֶם׃

22 שׁוּבוּ בָנִים שׁוֹבָבִים אֶרְפָּה מְשׁוּבֹתֵיכֶם הִנְנוּ
אָתָּנוּ לְךָ כִּי אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ׃

23 אָכֵן לַשֶּׁקֶר מִגְּבָעוֹת הָמוֹן הָרִים אָכֵן בַּיהוָה
אֱלֹהֵינוּ תְּשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל׃

24 וְהַבֹּשֶׁת אָכְלָה אֶת־יְגִיעַ אֲבוֹתֵינוּ מִנְּעוּרֵינוּ
אֶת־צֹאנָם וְאֶת־בְּקָרָם אֶת־בְּנֵיהֶם וְאֶת־
בְּנוֹתֵיהֶם׃

25 נִשְׁכְּבָה בְּבָשְׁתֵּנוּ וּתְכַסֵּנוּ כְלִמָּתֵנוּ כִּי לַיהוָה
אֱלֹהֵינוּ חָטָאנוּ אֲנַחְנוּ וַאֲבוֹתֵינוּ מִנְּעוּרֵינוּ וְעַד־
הַיּוֹם הַזֶּה וְלֹא שָׁמַעְנוּ בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ׃

ד

1 אִם־תָּשׁוּב יִשְׂרָאֵל נְאֻם־יְהוָה אֵלַי תָּשׁוּב וְאִם־
תָּסִיר שִׁקּוּצֶיךָ מִפָּנַי וְלֹא תָנוּד׃

2 וְנִשְׁבַּעְתָּ חַי־יְהוָה בֶּאֱמֶת בְּמִשְׁפָּט וּבִצְדָקָה
וְהִתְבָּרְכוּ בוֹ גוֹיִם וּבוֹ יִתְהַלָּלוּ׃

17 * In tempore illo vocabunt Hierusalem
Solium Domini: & congregabuntur ad eũ
omnes gentes in nomine Domini in Hie-
rusalem; & non ambulabunt post prauita-
tem cordis sui pessimi.

18 * In diebus illis ibit domus Iuda ad do-
F mum Israel; & venient simul de terra Aq-
quilonis, ad terram quam dedi patribus
vestris.

19 * Ego autem dixi: Quomodo ponam te
in filiis, & tribuam tibi terram desidera-
bilem, hæreditatem prælaram exercituum
gentium? Et dixi: Patrem vocabis me, &
post me ingredi non cessabis.

20 * Sed quomodo si contemnat mulier
amatorem suum, sic contempsisti me do-
mus Israel, dicit Dominus.

21 * Vox in viis audita est, ploratus &
lulatus filiorum Israel; quoniam iniquam
fecerunt viam suam, obliti sunt Dominum
Dei sui.

22 * Conuertimini filij reuertentes, & sa-
G nabo auersiones vestras. Ecce nos venimus
ad te. tu enim es Dominus Deus noster.

23 * Verè mendaces erant colles & multi-
tudo montium. verè in Domino Deo no-
stro salus Israel.

24 * Confusio comedit laborem patrum
nostrorum ab adolescentia nostra, greges
eorum & armenta eorum, filios eorum &
filias eorum.

25 * Dormiemus in confusione nostra, &
operiet nos ignominia nostra: quoniam
Domino Deo nostro peccauimus nos, &
patres nostri ab adolescentia nostra vsque
ad diem hanc, & non audiuimus vocem
Domini Dei nostri.

CAP. IIII.

1 A SI reuerteris Israel, ait Dominus, ad me
conuertere. Si abstuleris offendicula tua
à facie mea, non commoueberis.

2 * Et iurabis, Viuit Dominus, in veritate
& in iudicio & in iustitia, & benedicent
eum gentes, ipsumque laudabunt.

17 * Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ κα-
λέσουσιν τὴν Ἱερουσαλὴμ, θρόνος κυρίου· καὶ συναχθή-
σονται εἰς αὐτὴν πάντα τὰ ἔθνη, καὶ οὐ πορεύσονται ἔτι ὀπίσω
τῶν ἐνθυμημάτων τῆς καρδίας αὐτῶν τῶν πονηρῶν.

18 * Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις συναχθήσονται ὁ οἶκος Ἰούδα
πρὸς τὸν οἶκον Ἰσραὴλ, καὶ ἥξουσιν ἅμα ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀπὸ γῆς βορ-
ρᾶ καὶ ἀπὸ πασῶν τῶν χωρῶν πρὸς τὴν γῆν ἣν κατεκλη-
ρονόμησα τοῖς πατράσιν αὐτῶν.

19 * Καὶ ἐγὼ εἶπα, Κύριός μου εἶ σύ, ὅπως τάξω σε εἰς τέκνα, καὶ
δώσω σοι γῆν ἐκλεκτὴν κληρονομίαν θεοῦ παντοκράτο-
ρος ἐθνῶν, καὶ εἶπα πατέρα μου καλεῖσθέ με, καὶ οὐκ
ἀποστραφήσεσθε.

20 * πλὴν ὡς ἀθετεῖ γυνὴ εἰς τὸν συνόντα αὐτῇ, οὕτως ἠ-
θέτησεν εἰς ἐμὲ ὁ οἶκος Ἰσραὴλ, λέγει κύριος.

21 * φωνὴ ἐκ χειλέων ἠκούσθη κλαυθμοῦ καὶ δεήσεως
υἱῶν Ἰσραὴλ· ὅτι ἠδίκησαν ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, ἐπελάθοντο
θεοῦ ἁγίου αὐτῶν.

22 * Πίστις ἐφθάρτε υἱοὶ πίστρέφοντες, καὶ ἰάσομαι τὰ συν-
τέλιμματα ὑμῶν. ἰδοὺ οἵδε ἡμεῖς ἐσόμεθά σοι, ὅτι σὺ κύ-
ριος ὁ θεὸς ἡμῶν εἶ.

23 * ὄντως εἰς ψεῦδος ἦσαν οἱ βουνοὶ, καὶ ἡ πλειάμις
τῶν ὀρέων, πλὴν διὰ κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἡ σωτηρία τοῦ
Ἰσραήλ.

24 * ἡ δὲ αἰσχύνη κατηνάλωσεν τοὺς μόχθους τῶν πα-
τέρων ἡμῶν ἀπὸ νεότητος αὐτῶν, τὰ πρόβατα αὐτῶν καὶ τοὺς
μόσχους αὐτῶν, τοὺς υἱοὺς αὐτῶν καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν.

25 * κοιμηθησόμεθα ἐν τῇ αἰσχύνῃ ἡμῶν, καὶ ἐπικαλύψει
ἡμᾶς ἡ ἀτιμία ἡμῶν, διότι ἐναντίον τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἡμάρ-
τομεν ἡμεῖς καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν ἀπὸ νεότητος ἡμῶν ἕως τῆς
ἡμέρας ταύτης, καὶ οὐχ ὑπηκούσαμεν τῆς φωνῆς κυρίου
τοῦ θεοῦ ἡμῶν.

δ΄.

1 * Ἐὰν ἐπιστραφῇς Ἰσραὴλ, λέγει κύριος, πρός με ἐπι-
στραφήσεται. καὶ ἐὰν ἀφέλῃ τὰ βδελύγματα αὐ-
τοῦ ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ τοῦ προσώπου μου
οὐ σαλευθῇ,

2 * καὶ ὀμόσῃ, ζῇ κύριος, μὴ ἀληθείας, καὶ ἐν κρίσει
καὶ ἐν δικαιοσύνῃ, καὶ εὐλογηθήσονται ἐν αὐτῷ ἔθνη, καὶ ἐν
αὐτῷ αἰνέσουσιν τὸν θεὸν ἐν ἱερουσαλήμ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 In tempore illo vocabunt Ierusalem locum domus maiestatis Domini, & discent colere in ea omnes populi nomen Domini in Ie-
rusalem, & non ambulabunt vltrà post cogitationem cordis sui pessimi. 18 In diebus illis coniungentur domus Iuda cum
domo Israel, & venient simul de terra Aquilonis, in terram quam possidere feci patres vestros. 19 Et ego dixi: Quomodo prosperabo te in filiis, & dabo tibi terram desiderabilem, hæreditatem lætitiæ laudis populorum? & dixi:
Dominum meum inuocabis coram me, & à cultu meo non reuerteris. 20 Propterea sicut præuaricatur mulier in mari-
tum suum, sic præuaricata es in Verbum meum domus Israel, dicit Dominus. 21 Vox iuxta torrentes audita est plo-
rantium & gementium filiorum Israel, quia corruperunt vias suas, obliti sunt cultus Domini Dei sui.
22 Conuertimini filij qui obstirmatis vos ad conuersionem, dimittam vobis si conuersi fueritis: ecce in omni tempore vos diritis, Con-
uersi sumus ad cultum tuum, quoniam tu es Dominus Deus noster. 23 Vtique in vanum coluimus super colles, & in
multum sum congregati sumus super montes; veruntamen in verbo Domini Dei nostri salus Israel. 24 Confusio autem peccatorum
consumpsit laborem patrum nostrorum, & cooperiet nos verecundia nostra, quia coram Domino Deo nostro peccauimus nos & patres nostri
ab adolescentia nostra & vsque in præsentem diem, & non obediuimus verbo Domini Dei nostri. CAP. IIII.
SI conuerteris Israel ad cultum meum, dicit Dominus, acceptabilis erit conuersio tua, antequàm signetur sententia tua: & si abstuleris
abominationes tuas à facie mea, non commoueberis. 2 Et si iurabis, Viuus est Dominus, in veritate, in iudicio & in iustitia, &
benedicentur populi in Israel, & in ipso laudabuntur.

תרגום יונתן

17 בעידנא ההיא יקרון לירושלם אתר ביות שכינתא דייי ויתכנשון לקדלה כל עממיא לשמא דייי לירושלם ולא יהכון עוד בתר
18 תקוף תקוף חובנא דלבהון בישא: ביומיא האינון יהכנשון בית יהודה עם בית ישראל וייתון כחדא מארעא צפונא לארעא דאחסנת יתה אבהתכון:
19 ואנא אמרת איכין אצלחינך בבנין ואתן לך ארעא חמרתא אחסנת חדוה תשבחתא דעממיא ואמרת רבוני תקרון קדמי ומבתר
20 לא על נדעין אשתמע דבכין ובעיין בני ישראל ארי קלקלו ית אורחתהון אתנשיו ית פולחנא דייי אלההון:
21 כען קדמא דמשקרא אתתא בבעלה כן שקרתא בימרי ביות ישראל אמר ייי: קל על נדעין אשתמע דבכין ובעיין בני ישראל ארי קלקלו ית אורחתהון אתנשיו ית פולחנא דייי אלההון:
22 תובו בנין דמשתמעין למתב אשובון לכון ברם תהובון הא בכל ענן אחון אפרין תבנא לפולחנך ארי את ייי אלהנא:
23 בקושטא הוין סגפין על רמתא ולא להנאה אתרעשנא על טורייא ברם בפיקודא דייי אלהנא פרקן ישראל:
24 ובהתא הוכין אסתפת ית ליאות אבהתינא מסיעדנא ית ענהון וית תוריהון וית בניהון וית בנתהון:
25 נשכב בהתחרת חובנא ותחפינא אהתבעותנא ארי קדם ייי אלהנא חבנא אנחנא ואבהתנא מסיעדנא ועד יומא הדין ולא קבלנא
מימרא דייי אלהנא:

ד

1 אם תתוב ישראל לפולחני אמר ייי תתקבל תיובתך עד לא ההתחם גזירתיך ואם תעדי שקוציך מן קדמי לא תשתלטל:
2 ואם תתקום קושט הוא ייי בקשטא בדינא ובנכיחא ויתברכון עממיא בישראל ובה ישתבחון:

Universidad de Deusto
Biblioteca

3 כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה לְאִישׁ יְהוּדָה וְלִירוּשָׁלִַם
נִירוּ לָכֶם נִיר וְאַל־תִּזְרְעוּ אֶל־קֹצִים׃
4 הִמֹּלוּ לַיהוָה וְהָסִרוּ עָרְלוֹת לְבַבְכֶם אִישׁ יְהוּדָה
וְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם פֶּן־תֵּצֵא כָאֵשׁ חֲמָתִי וּבָעֲרָה וְאֵין
מְכַבֶּה מִפְּנֵי רַע מַעַלְלֵיכֶם׃
5 הַגִּידוּ בִיהוּדָה וּבִירוּשָׁלִַם תַּשְׁמִיעוּ וְאִמְרוּ
וּתְקִעוּ שׁוֹפָר בָּאָרֶץ קִרְאוּ מָלֵא וְאִמְרוּ הֵאָסְפוּ
וְנָבוֹאָה אֶל־עָרֵי הַמִּבְצָר׃
6 שְׂאוּ־נֵס צִיּוֹנָה הָעֱיוּ אַל־תַּעֲמֹדוּ כִּי רָעָה אָנֹכִי
מֵבִיא מִצָּפוֹן וְשֶׁבֶר גָּדוֹל׃
7 עָלָה אֲרִיֵה מִסְּבֻכּוֹ וּמַשְׁחִית גּוֹיִם נָסָע יָצָא
מִמְּקוֹמוֹ לָשׂוּם אַרְצֵךְ לְשַׁמָּה עָרַיִךְ תִּצֶּינָה מֵאֵין
יוֹשֵׁב׃
8 עַל־זֹאת חִגְרוּ שַׂקִּים סִפְדוּ וְהֵילִילוּ כִּי לֹא־שָׁב
חֲרוֹן אַף־יְהוָה מִמֶּנּוּ׃
9 וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא נְאֻם־יְהוָה יֹאבַד לֵב־
הַמֶּלֶךְ וְלֵב הַשָּׂרִים וְנָשַׁמּוּ הַכֹּהֲנִים וְהַנְּבִיאִים
יִתְמָהוּ׃
10 וָאֹמַר אֲהָהּ אֲדֹנָי יְהוִה אָבֵן הִשֵּׁא הִשִּׁאתָ לָעָם
הַזֶּה וְלִירוּשָׁלִַם לֵאמֹר שָׁלוֹם יִהְיֶה לָכֶם וְנִגְעָה חָרֶב
עַד־הַנָּפֶשׁ׃
11 בָּעֵת הַהִיא יֵאָמֵר לָעָם־הַזֶּה וְלִירוּשָׁלִַם רוּחַ צָחָה
שָׁפַיִם בְּמִדְבַּר דֶּרֶךְ בַּת־עַמִּי לוֹא לִזְרוֹת וְלוֹא
לְהָבֵר׃
12 רוּחַ מָלֵא מֵאֵלֶּה יָבוֹא לִי עַתָּה גַּם־אֲנִי אֲדַבֵּר
מִשְׁפָּטִים אוֹתָם׃
13 הִנֵּה כֶעָנָנִים יַעֲלֶה וְכַסּוּפָה מַרְכְּבוֹתָיו קַלּוּ
מִנְּשָׁרִים סוּסָיו אוֹי לָנוּ כִּי שֻׁדָּדְנוּ׃
14 כַּבְּסִי מֵרָעָה לִבֵּךְ יְרוּשָׁלִַם לְמַעַן תִּוָּשֵׁעִי עַד־
מָתַי תָּלִין בְּקִרְבֵּךְ מַחְשְׁבוֹת אוֹנֶךָ׃

3 * Hæc enim dicit Dominus viro Iuda & Hierusalem: Nouate vobis nouale, & nolite serere super spinas.
4 * Circuncidimini Domino, & auferte præputia cordium vestrorum viri Iuda & B habitatores Hierusalem, ne forte egrediatur vt ignis indignatio mea, & succendatur, & non sit qui extinguat, propter malitiam cogitationum vestrarum.
5 * Annunciate in Iuda & in Hierusalem, auditum facite, loquimini & canite tubis in terra; clamate fortiter, & dicite: Congregamini & ingrediamur ciuitates munitas.
6 * Leuate signum in Sion, confortamini, nolite stare; quia malum ego adduco ab Aquilone, & contritionem magnam.
7 * Ascendit leo de cubili suo, & prædo gentium se leuauit. egressus est de loco suo, C vt ponat terram tuam in solitudinem. Ciuitates tuæ vastabuntur remanentes absque habitatore.
8 * Super hoc accingite vos ciliciis, plangite & vlulate, quia non est auersa ira furoris Domini à nobis.
9 * Et erit in die illa, dicit Dominus, peribit cor regis & cor principum, & obstupescent Sacerdotes, & Prophetæ conturbabuntur.
10 * Et dixi: Heu, heu, heu, Domine Deus, ergo ne decepisti populum istum & Hierusalem, dicens: Pax erit vobis? ecce pervenit gladius vsque ad animam.
11 * In tempore illo dicetur populo huic & Hierusalem, ventus vrens in viis quæ sunt in deserto viæ filiæ populi mei non ad ventilandum & ad purgandum.
12 * Spiritus plenus ex his veniet mihi. Et D nunc ego loquar iudicia mea cum eis.
13 * Ecce quasi nubes ascendet, & quasi tempestas currus eius. velociores aquilis equi eius. Væ nobis quoniam vastati sumus.
14 * Laua à malitia cor tuum Hierusalem, vt salua fias. Vsquequo morabuntur in te cogitationes noxiæ?

תרגום יונתן

3 אֲרֵי כִּדְנַן אֲמַר יְיָ לַאֲנָשׁ יְהוּדָה וּלְיָתְבֵי יְרוּשְׁלֶם עִבְּדוּ לְכוֹן עוֹבְדִין טָבִין וְלָא תִבְעוּן פֻּרְקָנָן בְּחוֹבִין׃ 4 הוּבוּ לְפוּלְחָנָא דַייָ וְאַעְדּוּ
יָתִיר כָּל מָא דְאִתְרְחִיקוּ אֲבָהָתְכוֹן מִן קֳדָמַי וְאִתְרַחֲקוּ מִפּוּלְחָנִי וְאִתְדַּבָּקוּ בְּפוּלְחָנָא דְּטָעוּתְכוֹן וְאִתְנַגְּדוּ בְּמֵימְרִי וְלָא קַבִּילוּ מִנִּי וְאַתּוּן בְּנֵי יְהוּדָה וְיָתְבֵי יְרוּשְׁלֶם אִתְרַחֲקוּ מִן קֳדָמַי וְלָא אִתְדַּבָּקוּ בְּפוּלְחָנִי

Universidad de Deusto
Biblioteca

כִּי קוֹל מַגִּיד מִדָּן וּמַשְׁמִיעַ אָוֶן מֵהַר אֶפְרָיִם׃ 15
הַזְכִּירוּ לַגּוֹיִם הִנֵּה הַשְׁמִיעוּ עַל־יְרוּשָׁלַם 16
נֹצְרִים בָּאִים מֵאֶרֶץ הַמֶּרְחָק וַיִּתְּנוּ עַל־עָרֵי יְהוּדָה
קוֹלָם׃
כִּשְׁמְרֵי שָׂדַי הָיוּ עָלֶיהָ מִסָּבִיב כִּי־אֹתִי מָרָתָה 17
נְאֻם יְהוָה׃
דַּרְכֵּךְ וּמַעַלְלַיִךְ עָשׂוּ אֵלֶּה לָךְ זֹאת רָעָתֵךְ כִּי־מָר 18
כִּי נָגַע עַד־לִבֵּךְ׃
מֵעַי מֵעַי אוֹחִלָה קִירוֹת לִבִּי הֹמֶה־לִּי לִבִּי לֹא 19
אַחֲרִישׁ כִּי קוֹל שׁוֹפָר שָׁמַעְתְּ נַפְשִׁי תְּרוּעַת
מִלְחָמָה׃
שֶׁבֶר עַל־שֶׁבֶר נִקְרָא כִּי־שֻׁדְּדָה כָּל־הָאָרֶץ 20
פִּתְאֹם שֻׁדְּדוּ אָהֳלַי רֶגַע יְרִיעֹתָי׃
עַד־מָתַי אֶרְאֶה־נֵּס אֶשְׁמְעָה קוֹל שׁוֹפָר׃ 21
כִּי אִוֶּיל עַמִּי אוֹתִי לֹא יָדָעוּ בָנִים סְכָלִים הֵמָּה 22
וְלֹא נְבוֹנִים הֵמָּה חֲכָמִים הֵמָּה לְהָרַע וּלְהֵיטִיב
לֹא יָדָעוּ׃
רָאִיתִי אֶת־הָאָרֶץ וְהִנֵּה תֹהוּ וָבֹהוּ וְאֶל־הַשָּׁמַיִם 23
וְאֵין אוֹרָם׃
רָאִיתִי הֶהָרִים וְהִנֵּה רֹעֲשִׁים וְכָל־הַגְּבָעוֹת 24
הִתְקַלְקָלוּ׃
רָאִיתִי וְהִנֵּה אֵין הָאָדָם וְכָל־עוֹף הַשָּׁמַיִם 25
נָדָדוּ׃
רָאִיתִי וְהִנֵּה הַכַּרְמֶל הַמִּדְבָּר וְכָל־עָרָיו נִתְּצוּ 26
מִפְּנֵי יְהוָה מִפְּנֵי חֲרוֹן אַפּוֹ׃
כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה שְׁמָמָה תִּהְיֶה כָּל־הָאָרֶץ 27
וְכָלָה לֹא אֶעֱשֶׂה׃
עַל־זֹאת תֶּאֱבַל הָאָרֶץ וְקָדְרוּ הַשָּׁמַיִם מִמָּעַל 28
עַל כִּי־דִבַּרְתִּי זַמֹּתִי וְלֹא נִחַמְתִּי וְלֹא־אָשׁוּב
מִמֶּנָּה׃

15 Vox enim annunciantis à Dan, & notum facientis idolum de monte Ephraim.
16 Dicite gentibus: Ecce auditum est in Hierusalem custodes venire de terra longinqua, & dare super ciuitates Iudæ vocem suam.
17 Quasi custodes agrorum facti sunt super eam in gyro, quia me ad iracundiam prouocauit, dicit Dominus.
18 Viæ tuæ & cogitationes tuæ fecerunt hæc tibi. Ista malitia tua, quia amara, quia tetigit cor tuum.
19 Ventrem meum, ventrem meum doleo, sensus cordis mei turbati sunt in me. Non tacebo. Quoniam vocem buccinæ audiuit anima mea, clamorem prælij.
20 Contritio super contritionem vocata est, & vastata est omnis terra. Repentè vastata sunt tabernacula mea, subitò pelles meæ.
21 Vsquequò videbo fugientem, audiam vocem buccinæ?
22 Quia stultus populus meus me non cognouit. filij insipientes sunt & vecordes. Sapientes sunt vt faciant mala, bene autem facere nescierunt.
23 Aspexi terram & ecce vacua erat & nihil, & cælos, & non erat lux in eis.
24 Vidi montes, & ecce mouebantur, & omnes colles conturbati sunt.
25 Intuitus sum, & non erat homo, & omne volatile cæli recessit.
26 Aspexi, & ecce Carmelus desertus, & omnes vrbes eius destructæ sunt, à facie Domini, & à facie furoris eius.
27 Hæc enim dicit Dominus: Deserta erit omnis terra, sed tamen consummationem non faciam.
28 Lugebit terra, & mœrebunt cæli desuper, eo quòd locutus sum. Cogitaui, & non pœnituit me, nec auersus sum ab eo.

15 διότι φωνὴ αὐαγγέλλοντος ἐκ Δὰν ἤκει, καὶ ἀκουστὴς (ε) πόνος ἐξ ὄρους Ἐφραΐμ.
16 ἀνάμνησαθε ἔθνη, ἰδοὺ ἀνήγγειλατε ἐν Ἱερουσαλήμ, συσρεφαὶ ἔρχονται ἐκ γῆς μακρόθεν, καὶ ἔδωκαν ἐπὶ τὰς πόλεις Ἰούδα φωνὰς αὐτῶν.
17 ὡς φυλάσσοντες ἀγρὸν ἐγένοντο ἐπ' αὐτὴν κύκλῳ. ὅτι ἐμοῦ ἠμέλησας, λέγει κύριος.
18 αἱ ὁδοί σου καὶ τὰ ἐπιτηδεύματά σου ἐποίησαν ταῦτά σοι. αὕτη ἡ κακία σου, ὅτι πικρόν, ὅτι ἥψατο ἕως τῆς καρδίας σου.
19 τὴν κοιλίαν μου, τὴν κοιλίαν μου ἀλγῶ, καὶ τὰ αἰσθητήρια τῆς καρδίας μου. μὲ μάστιξ ἡ ψυχή μου, ἀπερά(ε)κτως καὶ ἡ καρδία μου· οὐ σιωπήσομαι, ὅτι φωνὴν σάλπιγγος ἤκουσεν ἡ ψυχή μου, κραυγὴν πολέμου
20 καὶ ἀλαλαγμὸς συντεμμὸν ἐπικαλεῖται, ὅτι τεταλαιπώρηκε πᾶσα ἡ γῆ ἄφνω, τεταλαιπώρηκεν ἡ σκηνή, διεσπάσθη σου αἱ δέρρεις μου.
21 ἕως πότε ὄψομαι φεύγοντας; ἀκούω φωνὴν σαλπίγγων.
22 διότι ὁ ἡγούμενός μου ἐμὲ οὐκ ἔγνωσαν. υἱοί ἄφρονές εἰσιν καὶ οὐ σωφρονοῦσι, σοφοί εἰσιν τοῦ κακοποιῆσαι, τοῦ δὲ καλῶς ποιῆσαι οὐκ ἐπέγνωσαν.
23 ἐπέβλεψα ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν οὐθέν, καὶ εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ οὐκ ἦν τὰ φῶτα αὐτοῦ.
24 ἴδον τὰ ὄρη, καὶ ἰδοὺ τρέμουσι, καὶ πάντες οἱ βουνοὶ ἐσαλεύθησαν.
25 ἐπέβλεψα, καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν ἄνθρωπος, καὶ πᾶν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ ἐπώλυτο.
26 ἰδοὺ, καὶ ἰδοὺ ὁ καρμήλιος ἔρημος, καὶ πᾶσαι αἱ πόλεις ἐμπεπυρισμέναι πυρί, ἀπὸ προσώπου κυρίου καὶ ἀπὸ προσώπου ὀργῆς θυμοῦ αὐτοῦ ἐπῆλθον.
27 τάδε λέγει κύριος, ἔρημος ἔσται πᾶσα ἡ γῆ, συντέλειαν δὲ οὐ μὴ ποιήσω.
28 ἐπὶ τούτοις πενθήσει ἡ γῆ, καὶ συσκοτασθήσεται ὁ οὐρανὸς ἄνωθεν, διότι ἐλάλησα, καὶ οὐ μετανοήσω, ὥρμηκα, καὶ οὐκ ἀποστρέψω ἀπ' αὐτῆς.

תרגום יונתן

[11] ארי קל נבייא דמתנבן עליהון דיגלון לעגלא די בדן ומבסרי בסורן בישן ייתון על דאשתעבדו לגלמא דאקים מיכה
דמשרא דבית אפרים׃ [16] אדכרו לעממיא הא בשורו על ירושלם אמרו משרית עממין מסטפין מקטופין מארע רחיקא ויתרמון
על קרוי יהודה וירימון עלויהון קלהון׃ [17] כנטרי חקלין הוו עלה מסחור מחור ארי על מימרי מרדה אפר יי׃
[18] אורחיך בישתא ועובדיך מקקלקלין אלין ליך דא בישתא ומרירא אייתי עלך ארום מטא לליבך׃ [19] מעי מעי אנא מיצי מיבעי לי יצ מסגד לבי הסי לי לבי לא שתיק ארי קל צוחת קרנא שמעת נפשי יבבות עברי קרבא׃ [20] הבדא
על דאתחרבת ארעא אתבזיזת כל ארעא בחרבא ותברא קרנא שמעת נפשי יבבות עברי קרבא׃ [21] עד אימתי אנא חזי מיסגן אשמע קל קרנא׃
[22] ארי אשפשפו עמי מדע דחלתי לא אלפו בנין טפשין אינון ולא סכלתנין אינון לאבאשא ולאוטבא לית אינון ידעין׃
[23] חזיתי ית ארעא הא צדיא וריקנייא אסתכלת בשמייא והא לא חזורין נהוריהון׃ [24] חזיתי ית טוריא והא זיעין וכל רגזרין נהורייהון׃
[25] חזיתי והא לית גברא ועופא דשמייא אשתלטו׃
[26] חזיתי והא ארעא דישראל דחיית כנצנא כברכלא חבה לתחתי כמדברא וכל קרוהא אזיעו מן קדם ייי מן קדם תקוף רגזיה׃
[27] ארום כדין אמר ייי צדו תהוי כל ארעא ובשיראא לא אעבד׃
[28] על דא תחרוב ארעא ויקבלון נהוריי שמייא מלעילא על דגזרת במימרי חשבת בעצתי ואעבדינה ולא אתיבנה׃

[11] Quia vox prophetarũ qui prophetant aduersum eos qui migrauerunt ad vitulum qui est in Dan, & nunciant annunciationes malas; venient super eos oppressores, eò quòd seruierunt simulachro quod erexerat Michæas in monte domus Ephraim. [16] Commemorate populis, & annunciate Ierusalem: dicite; Exercitus populorum diripientium quasi vindemiatores veniunt de terra longinqua, & castrametabuntur super ciuitates Iudæ; & tollent super eas vocem suam. [17] Quasi custodes agrorum fuerunt super eam per circuitum, quia contra me irritauit, dicit Dominus. [18] Viæ tuæ pessimæ, & opera tua corrupta causata sunt hæc tibi: Ista malitia & amaritudo inimica tua tibi, quia amara, quia tetigit cor tuum. [19] Dicit Propheta: Viscera mea, viscera mea dolent mihi: mota est sustentatio cordis mei; tugit in me cor meum, nec taceat, quia vocem clamoris tubæ cornea audiuit anima mea, & vlulationem bellatorum. [20] Contritionem super contritionem accidit, quia direpta est omnis terra, subitò desolata est terra mea, in tempore vno omnes ciuitates meæ. [21] Quando videbo ego signa, audiam vocem cornu? [22] Quia insipientes facti sunt populus meus; scire timorem meum non didicerunt: filij insipientes sunt, & non intelligentes: sapientes sunt vt malè faciant, bene autem facere nesciunt. [23] Vidi terram, & ecce deserta & vacua: contemplatus sum in cælos, & ecce non splendebant luminaria eorum. [24] Vidi montes, & ecce mouebantur, & omnes colles subuertebantur. [25] Vidi, & ecce non erat populus habitans in ea, & omnia volatilia cæli migrauerant. [26] Vidi, & ecce terra Israel quæ erat plantata sicut Carmelus, conuersa est vt esset sicut desertum, & omnes vrbes eius vastatæ sunt à facie Domini, à facie iræ furoris eius. [27] Quoniam sic dicit Dominus: Vastitas erit omnis terra, & consummationem non faciam. [28] Propter hoc desolabitur terra, & obscurabuntur luminaria cæli sursum, eo quòd decreui in verbo meo, cogitaui in consilio meo: faciam illud, & non illud reuocabo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

29 מִקּוֹל פָּרָשׁ וְרֹמֵה קֶשֶׁת בְּרֹחַ כָּל־הָעִיר בָּאוּ
בָעָבִים וּבַכֵּפִים עָלוּ כָל־הָעִיר עֲזוּבָה וְאֵין יוֹשֵׁב
בָּהֶן אִישׁ׃
30 וְאַתְּ שְׁדוּד מַה־תַּעֲשִׂי כִּי־תַלְבְּשִׁי שָׁנִי כִּי־תַעֲדִי
עֲדִי־זָהָב כִּי־תִקְרְעִי בַפּוּךְ עֵינַיִךְ לַשָּׁוְא תִּתְיַפִּי
מָאֲסוּ־בָךְ עֹגְבִים נַפְשֵׁךְ יְבַקֵּשׁוּ׃
31 כִּי קוֹל כְּחוֹלָה שָׁמַעְתִּי צָרָה כְּמְבַכֵּירָה קוֹל בַּת־
צִיּוֹן תִּתְיַפַּח תִּפְרֹשׂ בַּפֶּיהָ אוֹי־נָא לִי כִּי־עַיְפָה נַפְשִׁי
לְהֹרְגִים׃

ה

1 שׁוֹטְטוּ בְּחוּצוֹת יְרוּשָׁלַ͏ִם וּרְאוּ־נָא וּדְעוּ וּבַקְּשׁוּ
בִרְחֹבוֹתֶיהָ אִם־תִּמְצְאוּ אִישׁ אִם־יֵשׁ עֹשֶׂה מִשְׁפָּט
מְבַקֵּשׁ אֱמוּנָה וְאֶסְלַח לָהּ׃
2 וְאִם חַי־יְהוָה יֹאמֵרוּ לָכֵן לַשֶּׁקֶר יִשָּׁבֵעוּ׃
3 יְהוָה עֵינֶיךָ הֲלוֹא לֶאֱמוּנָה הִכִּיתָה אֹתָם וְלֹא־
חָלוּ כִּלִּיתָם מֵאֲנוּ קַחַת מוּסָר חִזְקוּ פְנֵיהֶם מִסֶּלַע
מֵאֲנוּ לָשׁוּב׃
4 וַאֲנִי אָמַרְתִּי אַךְ דַּלִּים הֵם נוֹאָלוּ כִּי לֹא יָדְעוּ
דֶּרֶךְ יְהוָה מִשְׁפַּט אֱלֹהֵיהֶם׃
5 אֵלְכָה־לִּי אֶל־הַגְּדֹלִים וַאֲדַבְּרָה אוֹתָם כִּי הֵמָּה
יָדְעוּ דֶּרֶךְ יְהוָה מִשְׁפַּט אֱלֹהֵיהֶם אַךְ הֵמָּה יַחְדָּו
שָׁבְרוּ עֹל נִתְקוּ מוֹסֵרוֹת׃
6 עַל־כֵּן הִכָּם אֲרִיֵה מִיַּעַר זְאֵב עֲרָבוֹת יְשָׁדְדֵם
נָמֵר שֹׁקֵד עַל־עָרֵיהֶם כָּל־הַיּוֹצֵא מֵהֶנָּה יִטָּרֵף כִּי
רַבּוּ פִשְׁעֵיהֶם עָצְמוּ מְשׁוּבֹתֵיהֶם׃
7 אֵי לְזֹאת אֶסְלַח־לָךְ בָּנַיִךְ עֲזָבוּנִי וַיִּשָּׁבְעוּ בְלֹא
אֱלֹהִים וָאַשְׂבַּע אוֹתָם וַיִּנְאָפוּ וּבֵית זוֹנָה
יִתְגּוֹדָדוּ׃
8 סוּסִים מְזֻנָּנִים מַשְׁכִּים הָיוּ אִישׁ אֶל־אֵשֶׁת רֵעֵהוּ
יִצְהָלוּ׃

IEREMIAS. Translat. B. Hieronymi

29 A voce equitis & mittentis sagittam fugit omnis ciuitas. Ingressi sunt ardua, & ascenderunt rupes. Vniuersæ vrbes derelictæ sunt, & non habitat in eis homo.
30 Tu autem vastata quid facies? cùm vestieris te coccino, cùm ornata fueris monili aureo, & pinxeris stibio oculos tuos, frustrà componeris. Contempserunt te amatores tui, animam tuam quærent.
31 Vocem enim quasi parturientis audiui, angustias vt puerperæ. Vox filiæ Sion inter morientes, expandentisque manus suas. Væ mihi quia deficit anima mea propter interfectos.

CAP. V.

1 CIrcuite vias Hierusalé, & aspicite & considerate, & quærite in plateis eius an inueniatis virum facientem iudicium, & quærentem fidem: & propicius ero ei.
2 Quod si etiam, Viuit Dominus, dixerint, & hoc falsò iurabunt.
3 Domine oculi tui respiciunt fidem, percussisti eos, & non doluerunt, attriuisti eos, & renuerũt accipere disciplinam. Indurauerunt facies suas supra petram, noluerunt reuerti.
4 Ego autem dixi: Forsitan pauperes sunt & stulti, ignorantes viam Domini, & iudicium Dei sui.
5 Ibo ergo ad optimates, & loquar eis. Ipsi enim cognouerunt viam Domini, & iudicium Dei sui. Et ecce magis hi simul confregerunt iugum, ruperunt vincula.
6 Idcircò percussit eos leo de sylua, lupus ad vesperam vastauit eos, pardus vigilans super ciuitates eorum. Omnis qui egressus fuerit ex eis, capietur; quia multæ sunt præuaricationes eorum, confortatæ sunt auersiones eorum.
7 Super quo propicius tibi esse potero? Filij tui dereliquerunt me, & iurant in his qui non sunt dij. Saturaui eos & mœchati sunt, & in domo meretricis luxuriabantur.
8 Equi amatores in fœminas & emissarij facti sunt, vnusquisque ad vxorem proximi sui hinniebat.

29 * Ἀπὸ φωνῆς ἱππέως καὶ ἐντεταμένου τόξου ἀνεχώρησεν πᾶσα ἡ χώρα εἰσέδυσαν εἰς τὰ σπήλαια, καὶ εἰς τὰ ἄλση ἐκρύβησαν, καὶ ἐπὶ τὰς πέτρας ἀνέβησαν. πᾶσαι πόλεις ἐγκατελείφθησαν, οὐ κατοικεῖ ἐν αὐταῖς ἀνθρωπος.
30 * καὶ σὺ τί ποιήσεις ἐὰν περιβάλῃ κόκκινον; ἐὰν κοσμήσῃ κόσμῳ χρυσῷ, καὶ ἐὰν ἐγχρίσῃς λιθῳ τὸ ὀφθαλμούς σου, εἰς ματαίους ὁ ὡραϊσμός σου. ἀπώσανταί σε οἱ ἐρασταί σου τὴν ψυχήν σου ζητοῦσιν.
31 * ὅτι φωνὴν ὡς ὠδινούσης ἤκουσα τοῦ στεναγμοῦ σου. ὡς πρωτοτόκου σης φωνὴ θυγατρὸς σιὼν ἐκλυθήσεται καὶ παρήσει τὰς χεῖρας αὐτῆς. οἰμοί ἐγὼ ὅτι ἐκλείσει ἡ ψυχή μου ἐπὶ τοῖς ἀνῃρημένοις.

ε.

1 * Περιδράμετε ἐν ταῖς ὁδοῖς ἱερουσαλὴμ, καὶ ἴδετε καὶ γνῶτε, καὶ ζητήσατε ἐν ταῖς πλατείαις αὐτῆς ἐὰν εὕρητε ἄνδρα εἰ ἔστιν ποιῶν κρίμα καὶ ζητῶν πίστιν καὶ ἱλεως ἔσομαι αὐτοῖς,
2 * λέγει κύριος. ζῇ κύριος, λέγουσιν, διὰ τοῦτο ψευδῆ ἐπὶ ψεύδεσιν ὀμνύουσιν.
3 * κύριε ὀφθαλμοί σου εἰς πίστιν. ἐμαστίωσας αὐτοὺς καὶ οὐκ ἐπόνεσαν. συνετέλεσας αὐτοὺς καὶ οὐκ ἠθέλησαν δέξασθαι παιδείαν. ἐστερέωσαν τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὑπὲρ πέτραν καὶ οὐκ ἠθέλησαν ἐπιστρέφεσθαι.
4 * καὶ ἐγὼ εἶπα, ἴσως πτωχοί εἰσιν, διότι οὐκ ἠδυνήθησαν ὅτι οὐκ ἔγνωσαν ὁδὸν κυρίου καὶ κρίσιν θεοῦ.
5 * πορεύσομαι πρὸς τοὺς ἀνδρείους, καὶ λαλήσω αὐτοῖς ὅτι αὐτοὶ ἐπέγνωσαν ὁδὸν κυρίου καὶ κρίσιν θεοῦ, καὶ ἰδοὺ ὁμοθυμαδὸν συνέτριψαν ζυγὸν, διέρρηξαν δεσμούς.
6 * διὰ τοῦτο ἔπαισεν αὐτοὺς λέων ὀρεινὸς καὶ λύκος ἔως τῶν οἰκιῶν ὠλόθρευσεν αὐτούς, καὶ παρδάλεις ἐγρηγόρασιν ἐπὶ τὰς πόλεις αὐτῶν. πάντες οἱ ἐκπορευόμενοι ἀπ' αὐτῶν θηρευθήσονται ὅτι ἐπλήθυναν ἀποστασίας αὐτῶν. ἰσχυσαν ἐν ταῖς ἀποστροφαῖς αὐτῶν.
7 * ποίῳ τούτων ἵλεως γενήσομαί σοι. υἱοί σου ἐγκατέλιπόν με, καὶ ὤμοσαν ἐν τοῖς οὐκ οὖσι θεοῖς, καὶ ἐχόρτασα αὐτούς, καὶ ἐμοιχῶντο, καὶ ἐν οἴκοις πορνῶν κατελύσαν.
8 * ἵπποι θηλυμανεῖς ἐγένηθησαν, ἕκας ἕκαστος τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον αὐτοῦ ἐχρεμέτιζον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

29 A voce equitum & tendentium arcum migrauerunt omnes habitatores ciuitatis; ingressi sunt vt fugiant in syluas, ascenderunt vt abscondantur in rupibus: omnes ciuitates eorum derelictæ sunt, & non est homo qui habitet in eis. 30 Tu autem ecce direpta es; quæ est in te vt vestiri facias? quia confidisti iis qui induuntur variis coloribus, & iis qui ornantur ornamentis aureis, quia pingis stibio oculos tuos; in vllum vsum ornas te. Detestati sunt te amatores tui, occisores quæruntanimam tuam. 31 Quia vocem quasi prægnantis audiui, angustiã quasi mulieris quæ incipit parere primogenitum: vocem cœtus Sion qui prosternit se & expandit manus suas, dicens: Væ nunc mihi, quia fatiscit anima mea propter interfectores.

CAP. V.

1 AMbulate per vicos Ierusalem, & videte nunc, & scitote, & quærite in plateis eius, & si inueneritis virum cuius opera sint bona, si est faciens iudicium rectum, & quærens fidem, & dimittam eis. 2 Si autem in nomine Dñi iurant: vtique falsò ipsi iurant. 3 Domine nonne reuelatum est coram te vt benefacias fidelibus? impios autem percussisti, & non sunt conuersi: consumpsisti eos, renuerunt recipere disciplinam; obfirmarunt faciem suã magis quàm rupes, renuunt redire. 4 Ego autem dixi, Pro eo quòd pauperes sunt, insipientes facti sunt, quia non didicerunt cognoscere vias quæ rectæ sunt coram Dño suo. 5 Vadam ergo ad principes & loquar cum eis, quia ipsi didicerunt cognoscere vias quæ rectæ sunt coram Dño, vt faciant iudicium verum coram Deo suo: sed hi simul præuaricati sunt disciplinam; obfirmarunt faciem suã magis quàm rupes, noluerunt reuerti. 6 Propterea rex cum exercitu suo ascendet super eos quasi leo de sylua, & occident eos populi qui fortes sunt; & elongant sunt à disciplina. 7 Propheta dic cœtui Israel: Propter quid dimittam vos? filij tui reliquerunt me, & iurant in nomine idolorum: & rursus satiaui eos bono, & ipsi conuersi sunt vt fornicarentur, & in domo meretricis congregantur. 8 Equi emissarii moram facientes fuerunt, vnusquisque ad vxorem proximi sui hinniebant.

תרגום יונתן

29 מִקָּל פָּרָשִׁין וְנַדְּרִין בְּקֶשְׁתָּא נְלוֹ כָּל יַחֲבֵי קִרְיָתָא עֲלוֹ לְמַעְרָק בְּחַרְשָׁיָא סְלִקוּ לְאִשְׁתְּרָא בְּכֵיפֵיָא כָּל קִרְוֵיהוֹן שְׁבִיקוּ וְלֵית דְּיָתֵב בְּהוֹן׃
30 וְאַתְּ לְמָא תַּעְבְּדִין כַּד תִּתְלְבְּשִׁין לְבוּשִׁין דְּצִבְעִין וְכַד תִּתְקַנְּיִן בְּקִנְיָנִין דְּדָהָב כַּד תְּכַחְלִין בְּאַדְרִינָא
לְאַפֵּיכוֹן לְחֵדָא לְחֵדָא לְמִתְקַנְּיָא קַיְּמוּ עֲלַיִךְ בִּידָא חִיל לְמִקְטַל נַפְשָׁךְ בְּעוֹן׃ 31 אֲרֵי קָל כְּמַעְרְיָא שְׁמָעִית צְעָקָא כְּאִתְּא דְּמִשְׁרְיָא עִקָּא קָאִתְּא דְּמִשְׁרְיָא לְמִילַד בְּכוּר קָל
בַּת צִיּוֹן מְפַלְּלָא וְלָא מְקַבְּלָא בְּרָא וְלָא מְסַיְּעָא לְאִתְּתָא אֲרֵי מִתְקְטָלִין נַפְשִׁי קֳדָם קְטוֹלִין׃

ה

1 שׁוֹטְטוּ בְּפִתְגָמֵי אוֹרַיְתָא בִּרְחוֹבוֹת יְרוּשְׁלֵם וְחֲזוֹ כְּעַן וּדְעוּ וְתַבְּעוּ בְּרְחוֹבָתַהּ אִם אִית גְּבַר דִּין דְּקָשׁוֹט וּבָעֵי הֵימְנוּתָא
וְאֶסְלַח לְהוֹן׃ 2 וְאִם בְּקִשְׁמָא דַּיְיָ יְמַלּוֹן בְּכֵן לְשִׁקְרָא אִנּוּן מְשַׁקְּרִין׃ 3 יְיָ הֲלָא גְלֵי קֳדָמָךְ לְאוֹשְׁבָהּ לְעַבְדֵי הֵימְנוּתָא רְשִׁיעַיָּא אַלְקֵיתָם
וְלָא אִסְתְּאִבוּ תְּקַנְתָּנוּן קֳדָם יְיָ לְקַבָּלָא אַלְפָּן אַתְקִפּוּ אַפֵּיהוֹן מִפַּעֲנָא מְסָרְבִין לְמִתָּב׃ 4 וַאֲנָא אֲמָרִית בְּרַם מִסְכֵּנִין אִנּוּן אַפְּשׁוּ אֲרֵי
לָא יְדָעוּ אוֹרַח קֳדָם יְיָ דִּקְשׁוֹט קֳדָם אֱלָהֲהוֹן׃ 5 אֵיזִיל לִי לְוָת רַבְרְבַיָּא וַאֲמַלֵּל עִמְּהוֹן אֲרֵי אִנּוּן אַפְּשׁוּ אוֹרַח קֳדָם יְיָ דִּקְשׁוֹט קֳדָם אֱלָהֲהוֹן׃ 6 עַל כֵּן מָלַךְ בְּמִשְׁרְיָתֵיהּ יִסַּק
עֲלֵיהוֹן אַרְיֵה מִן חַרְשָׁא וְזְאֵב מַעֲרְבָא דְּחַקְיָן בְּרָבְיָא מִן אַרְעָא אִתְרְחָקוּ מִן אִנּוּן אַלְפֵּי לְמִדַּע מִפְּקָנָא׃ 7 עַל מָן אֶסְתַּר לָךְ לְכְנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל עַל אֲרָעָא אֲשְׁכּוּחַ לְכוֹן קְרָיְיהוֹן בְּנַיִן וְאִנּוּן שְׁבָקוּ
יָתִי וְקַיְּמוּ בְּמִשְׁרְיָתְהוֹן דְּלָא מְהֵימְנִין וְאִם אַסְבְּעִינוּן לְהוֹן וְאִנּוּן חַבְרוּ לְמֶהֱוֵי נָטְלִין וְזַנְיִן וּבֵית נְפָקָת בָּרָא מִסְתָּעְיָן׃ 8 סוּסָתָן אַגְרִיסִין אַתְרִין הֲווֹ
קָאֲרִין אִנְתְּתָא דְּחַבְרֵיהּ הֲוָה קָאֵי׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

9 חַעַל־אֵלֶּה לוֹא־אֶפְקֹד נְאֻם־יְהוָה וְאִם־בְּגוֹי
אֲשֶׁר־כָּזֶה לֹא תִתְנַקֵּם נַפְשִׁי׃
10 עֲלוּ בְשָׁרוֹתֶיהָ וְשַׁחֲתוּ וְכָלָה אַל־תַּעֲשׂוּ הָסִירוּ
נְטִישׁוֹתֶיהָ כִּי לוֹא לַיהוָה הֵמָּה׃
11 כִּי בָגוֹד בָּגְדוּ בִי בֵּית יִשְׂרָאֵל וּבֵית יְהוּדָה
נְאֻם־יְהוָה׃
12 כִּחֲשׁוּ בַיהוָה וַיֹּאמְרוּ לוֹא הוּא וְלֹא־תָבוֹא
עָלֵינוּ רָעָה וְחֶרֶב וְרָעָב לוֹא נִרְאֶה׃
13 וְהַנְּבִיאִים יִהְיוּ לְרוּחַ וְהַדִּבֵּר אֵין בָּהֶם כֹּה יֵעָשֶׂה
לָהֶם׃
14 לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת יַעַן דַּבֶּרְכֶם
אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה הִנְנִי נֹתֵן דְּבָרַי בְּפִיךְ לְאֵשׁ וְהָעָם
הַזֶּה עֲצִים וַאֲכָלַתַם׃
15 הִנְנִי מֵבִיא עֲלֵיכֶם גּוֹי מֵמֶרְחָק בֵּית יִשְׂרָאֵל נְאֻם־
יְהוָה גּוֹי אֵיתָן הוּא גּוֹי מֵעוֹלָם הוּא גּוֹי לֹא־תֵדַע
לְשׁוֹנוֹ וְלֹא תִשְׁמַע מַה־יְדַבֵּר׃
16 אַשְׁפָּתוֹ כְּקֶבֶר פָּתוּחַ כֻּלָּם גִּבּוֹרִים׃
17 וְאָכַל קְצִירְךָ וְלַחְמֶךָ יֹאכְלוּ בָנֶיךָ וּבְנוֹתֶיךָ יֹאכַל
צֹאנְךָ וּבְקָרֶךָ יֹאכַל גַּפְנְךָ וּתְאֵנֶתֶךָ יְרָשֵׁשׁ עָרֵי
מִבְצָרֶיךָ אֲשֶׁר־אַתָּה בֹטֵחַ בָּהֵנָּה בֶּחָרֶב׃
18 וְגַם בַּיָּמִים הָהֵמָּה נְאֻם־יְהוָה לֹא־אֶעֱשֶׂה
אִתְּכֶם כָּלֵה׃
19 וְהָיָה כִּי תֹאמְרוּ תַּחַת מֶה עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
לָנוּ אֵת־כָּל־אֵלֶּה וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כַּאֲשֶׁר עֲזַבְתֶּם
אוֹתִי וַתַּעַבְדוּ אֱלֹהֵי נֵכָר בְּאַרְצְכֶם כֵּן תַּעַבְדוּ זָרִים
בְּאֶרֶץ לֹא לָכֶם׃
20 הַגִּידוּ זֹאת בְּבֵית יַעֲקֹב וְהַשְׁמִיעוּהָ בִּיהוּדָה
לֵאמֹר׃
21 שִׁמְעוּ־נָא זֹאת עַם־סָכָל וְאֵין לֵב עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא
יִרְאוּ אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יִשְׁמָעוּ׃

9 ‡ Nunquid super his non visitabo, dicit Dominus, & in gente tali non vleiscetur anima mea?
10 ‡ Ascendite muros eius, & dissipate, consummationē autem nolite facere. Auferte propagines eius, quia non sunt Domini.
11 ‡ Prævaricatione enim prævaricata est in me domus Israel & domus Iuda, ait Dominus.
12 ‡ Negauerunt Dominum, & dixerunt: Non est ipse, neque veniet super nos malum: gladium & famem non videbimus.
13 ‡ Prophetæ fuerunt in ventum locuti, & responsum non fuit in eis. Hæc ergo euenient illis.
14 ‡ Hæc dicit Dominus Deus exercituum: Quia locuti estis verbum istud: Ecce ego do verba mea in ore tuo in ignem & populum istum in ligna, & vorabit eos.
15 ‡ Ecce ego adducam super vos gentem de longinquo domus Israel, ait Dominus, gentem robustam, gentem antiquam, gentem cuius ignorabis linguam, nec intelliges quid loquatur.
16 ‡ Pharetra eius quasi sepulchrum patens, vniuersi fortes.
17 ‡ Et comedet segetes tuas, & panem tuum: deuorabit filios tuos & filias tuas, comedet gregem tuum & armenta tua, & comedet vineam tuam & ficum tuam, & conteret vrbes munitas tuas in quibus tu habes fiduciam gladio.
18 ‡ Veruntamen in diebus illis, ait Dominus, non faciam vos in consummationem.
19 ‡ Quod si dixeritis: Quare fecit Dominus Deus noster nobis hæc omnia? dices ad eos: Sicut dereliquistis me, & seruistis deo alieno in terra vestra, sic seruietis alienis in terra non vestra.
20 ‡ Annunciate hæc domui Iacob, & auditum facite in Iuda, dicentes:
21 ‡ Audi populе stulte qui nō habes cor, qui habentes oculos, non videtis, & aures, & non auditis.

9 ‡ μὴ ἐπὶ τούτοις οὐκ ἐπισκέψομαι, λέγει κύριος, ἢ
ἐθνει τοιούτῳ οὐκ ἐκδικήσει ἡ ψυχή μου;
10 ‡ ἀνάβητε ἐπὶ τοὺς τοίχους αὐτῆς καὶ καταστρέψατε· συντέλειαν δὲ μὴ ποιήσητε. ἀποσπάσατε τὰ ἐκφυσήματα αὐτῆς, ὅτι τοῦ κυρίου οὐκ εἰσίν.
11 ‡ ὅτι ἀθετῶν ἠθέτησεν εἰς ἐμὲ ὁ οἶκος Ισραηλ καὶ ὁ οἶκος Ιουδα.
12 ‡ ἐψεύσαντο τῷ κυρίῳ αὐτῶν, καὶ εἶπον, οὐκ ἔστιν ταῦτα, οὐκ ἥξει ἐφ' ἡμᾶς κακά, καὶ μάχαιραν καὶ λιμὸν οὐκ ὀψόμεθα.
13 ‡ οἱ προφῆται ἠμῶν ἦσαν εἰς ἄνεμον καὶ λόγος κυρίου οὐκ ἐστὶν ἐν αὐτοῖς οὕτως ἔσται αὐτοῖς.
14 ‡ διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, ἀνθ' ὧν ἐλαλήσατε τὸ ῥῆμα τοῦτο, ἰδοὺ ἐγὼ δέδωκα τοὺς λόγους μου εἰς τὸ στόμα σου πῦρ καὶ τὸν λαὸν τοῦτον ξύλα, καὶ κατα-
φάγεται αὐτούς.
15 ‡ ἰδοὺ ἐπάγω ἐφ' ὑμᾶς ἔθνος πόρρωθεν οἶκος Ισραηλ, λέγει κύριος, ἔθνος ἰσχυρόν, ἔθνος ἀπ' αἰῶνος, ἔθνος ὃ οὐκ ἀκούσῃ τὴν φωνὴν αὐτοῦ. πεύτες ἰσχυροί.
16 ‡ φαρέτρα αὐτῶν ὡς τάφος ἀνεῳγμένος.
17 ‡ καὶ κατέδονται τὸν θερισμόν ὑμῶν καὶ τοὺς ἄρτους ὑμῶν. καὶ κατέδονται τοὺς υἱοὺς ὑμῶν καὶ τὰς θυγατέρας ὑμῶν, καὶ κατέδονται τοὺς μόσχους ὑμῶν καὶ τὰ πρόβατα ὑμῶν, καὶ τοὺς βοῦς ὑμῶν, καὶ κατέδονται ἀμπελῶνας ὑμῶν, καὶ τοὺς συκῶνας ὑμῶν, καὶ τοὺς ἐλαιῶνας ὑμῶν. καὶ ἀλῶσουσιν τὰς πόλεις τὰς ὀχυρὰς ὑμῶν ἐφ' αἷς ὑμεῖς πεποίθατε ἐπ' αὐταῖς ἐν ῥομφαίᾳ.
18 ‡ καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, λέγει κύριος ὁ θεός σου, οὐ μὴ ποιήσω ὑμᾶς εἰς συντέλειαν.
19 ‡ καὶ ἔσται ὅταν εἴπητε, οὕνεκεν τίνος ἐποίησεν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἡμῖν ἅπαντα ταῦτα, καὶ ἐρεῖς αὐτοῖς, ἀθ' ὧν ἐγκατελίπετέ με, καὶ ἐδουλεύσατε θεοῖς ἀλλοτρίοις ἐν τῇ γῇ ὑμῶν· οὕτως δουλεύσατε ἀλλοτρίοις ἐν γῇ οὐχ ὑμῶν.
20 ‡ ἀναγείλατε ταῦτα εἰς τὸν οἶκον Ιακωβ, καὶ ἀκουστὸν ἔστω ἐν τῇ Ιουδα.
21 ‡ ἀκούσατε δὴ ταῦτα λαὸς μωρὸς καὶ ἀκάρδιος. ὀφθαλμοὶ αὐτοῖς καὶ οὐ βλέπουσιν. ὦτα αὐτοῖς, καὶ οὐκ ἀκούουσιν.

תרגום יונתן

9 הֲלָא אִתְּמַר לְאִיתָאָדָא בִּישָׁא אֲמַר יְיָ וְאִם מִן עַמָּא דְכַנִּין לָא אִתְפָּרַע סַנְהֵדְרִין דִּלְעֵילָּא מִן דְּכַנִּין דְּלָא אִתְפָּרַע סַנְהֵדְרִין דִּלְתַתָּא מִן דְּכַנִּין דְּלָא אִתְפָּרַע מִן דְּכַנִּין דְּלָא אִתְפָּרַע מִן דְּכַנִּין דְּלָא אִתְפָּרַע

Universidad de Deusto
Biblioteca

22 הַאוֹתִי לֹא־תִירָאוּ נְאֻם־יְהוָה אִם מִפָּנַי לֹא
תָחִילוּ אֲשֶׁר־שַׂמְתִּי חוֹל גְּבוּל לַיָּם חֹק־עוֹלָם וְלֹא
יַעַבְרֻנְהוּ וַיִּתְגָּעֲשׁוּ וְלֹא יוּכָלוּ וְהָמוּ גַלָּיו וְלֹא־
יַעַבְרֻנְהוּ׃

23 וְלָעָם הַזֶּה הָיָה לֵב סוֹרֵר וּמוֹרֶה סָרוּ וַיֵּלֵכוּ׃

24 וְלוֹא־אָמְרוּ בִלְבָבָם נִירָא נָא אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
הַנֹּתֵן גֶּשֶׁם וּיוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ בְּעִתּוֹ שָׁבֻעֹת חֻקּוֹת קָצִיר
יִשְׁמָר־לָנוּ׃

25 עֲוֹנוֹתֵיכֶם הִטּוּ־אֵלֶּה וְחַטֹּאתֵיכֶם מָנְעוּ
הַטּוֹב מָכֶם׃

26 כִּי־נִמְצְאוּ בְעַמִּי רְשָׁעִים יָשׁוּר כְּשֵׁךְ יְקוֹשְׁשׁוּ
הַצָּיְדוּ מַשְׁחִית אֲנָשִׁים יִלְכֹּדוּ׃

27 כְּכֶלוּב מָלֵא עוֹף כֵּן בָּתֵּיהֶם מְלֵאִים מִרְמָה עַל־
כֵּן גָּדְלוּ וַיַּעֲשִׁירוּ׃

28 שָׁמְנוּ עָשְׁתּוּ גַּם עָבְרוּ דִּבְרֵי־רָע דִּין לֹא־דָנוּ דִּין
יָתוֹם וְיַצְלִיחוּ וּמִשְׁפַּט אֶבְיוֹנִים לֹא שָׁפָטוּ׃

29 הַעַל־אֵלֶּה לֹא־אֶפְקֹד נְאֻם־יְהוָה אִם בְּגוֹי אֲשֶׁר
כָּזֹה לֹא תִתְנַקֵּם נַפְשִׁי׃

30 שַׁמָּה וְשַׁעֲרוּרָה נִהְיְתָה בָּאָרֶץ׃

31 הַנְּבִאִים נִבְּאוּ בַשֶּׁקֶר וְהַכֹּהֲנִים יִרְדּוּ עַל־יָדֵיהֶם
וְעַמִּי אֲהֵבוּ כֵּן וּמַה־תַּעֲשׂוּ לְאַחֲרִיתָהּ׃

ו

1 הָעֻזּוּ בְנֵי בִנְיָמִן מִקֶּרֶב יְרוּשָׁלִַם וּבִתְקוֹעַ תִּקְעוּ
שׁוֹפָר וְעַל־בֵּית הַכֶּרֶם שְׂאוּ מַשָּׂאת כִּי רָעָה נִשְׁקְפָה
מִצָּפוֹן וְשֶׁבֶר גָּדוֹל׃

2 הַנָּוֶה וְהַמְעֻנָּגָה דִּמִּיתִי בַּת־צִיּוֹן׃

3 אֵלֶיהָ יָבֹאוּ רֹעִים וְעֶדְרֵיהֶם תִּקְעוּ עָלֶיהָ אֹהָלִים
סָבִיב רָעוּ אִישׁ אֶת־יָדוֹ׃

4 קַדְּשׁוּ עָלֶיהָ מִלְחָמָה קוּמוּ וְנַעֲלֶה בַּצָּהֳרַיִם אוֹי
לָנוּ כִּי־פָנָה הַיּוֹם כִּי־יִנְטוּ צִלְלֵי־עָרֶב׃

22 * Me ergo non timebitis, ait Dominus, & à facie mea non dolebitis? qui posui arenam terminum mari, præceptum sempiternum quod non præteribit, & contremuerunt & non poterunt, & intumescent fluctus eius, & non transibunt illud.

23 *Populo autem huic factum est cor incredulum & exasperans. Recesserunt & abierunt: 24 * Et non dixerunt in corde suo: Metuamus Dominum Deum nostrum, qui dat nobis pluuiam temporaneam & serotinam in tempore suo, plenitudinem annuæ messis custodientem nobis. 25 *Iniquitates nostræ declinauerunt hæc, & peccata nostra prohibuerunt bonum à nobis. 26 * Quia inuenti sunt in populo meo impij, insidiantes quasi aucupes, laqueos ponentes & pedicas ad capiendos viros.

27 *Sicut decipula plena auibus, sic domus eorum plenæ dolo. Ideò magnificati sunt & ditati; 28 *incrassati sunt & impinguati, & præterierũt sermones meos pessimè. Causam non iudicauerunt, causam pupilli ne direxerunt, & iudicium pauperum non iudicauerunt. 29 *Nunquid super his non visitabo, dicit Dominus, aut super gentem huiusmodi non vlciscetur anima mea? 30 * Stupor & mirabilia facta sunt in terra: 31 * Prophetæ prophetabant mendacium, & sacerdotes applaudebant manibus suis, & populus meus dilexit talia: quid igitur fiet in nouissimo eius?

CAP. VI.

1 CONfortamini filij Beniamin in medio A Hierusalem, & in Thecua clangite buccina, & super Bethacarem leuate vexillum, quia malum visum est ab Aquilone, & 2 contritio magna. *Speciosæ & delicatæ 3 assimilaui filiam Sion: *Ad eam venient pastores & greges eorum. Fixerunt in eo tentoria in circuitu, pascet vnusquisque eos qui sub manu sua sunt.

4 *Sanctificate super eam bellum: consurgite, & ascendamus in meridie. Væ nobis quia declinauit dies, quia longiores factæ sunt vmbræ vesperi.

22 * Μὴ ἐμὲ οὐ φοβηθήσεσθε, λέγει κύριος; ἢ ἀπὸ τοῦ προσώπου μου οὐκ ὀδιαβηθήσεσθε τὸν τάξαντα ἄμμον ὅριον τῇ θαλάσσῃ πρόσταγμα αἰώνιον καὶ οὐχ ὑπερβήσεται αὐτό, καὶ ταραχθήσ(ε) καὶ ἀδυνήσετε). καὶ ἠχήσουσιν τὰ κύματα αὐτῆ καὶ οὐχ ὑπερβήσεται αὐτό.

23 * τῷ δὲ λαῷ τούτῳ ἐγλυπήθη καρδία δύσκολος καὶ ἀπειθής. ἐξέκλιναν καὶ ἀπῆλθοσαν.

24 * καὶ οὐκ εἶπαν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, φοβηθῶμεν δὴ κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν τὸν διδόντα ἡμῖν ὑετὸν πρώϊμον καὶ ὄψιμον κ᾽ καιρὸν πληρώσεως πρόσταγματος θερισμοῦ, καὶ ἐφύλαξεν ἡμῖν.

25 * αἱ ἀνομίαι ὑμῶν ἐξέκλιναν ταῦτα, καὶ αἱ ἁμαρτίαι ὑμῶν ἀπέστησαν τὰ ἀγαθὰ ἀφ᾽ ὑμῶν.

26 * ὅτι εὑρέθησαν ἐν τῷ λαῷ μου ἀσεβεῖς, ἐπαγίδα ἔστησαν διαφθείροντες ἀνδρας. καὶ συνελαμβάνοσαν

27 * ὡς παγὶς ἐφεστακυῖα πλήρης πετεινῶν. οὕτως (ὁ) οἶκοι αὐτῶν πλήρεις δόλου. διὰ τοῦτο ἐμεγαλύνθη καὶ ἐπλουτήσαν.

28 * ἐπαχύνθησαν καὶ παρέβησαν κέλητι. οὐκ ἔκλιναν κέλητι ὀρφανοῦ, καὶ κέλητι χήρας οὐκ ἐκείνοσαν.

29 * μὴ ἐπὶ τούτοις οὐκ ἐπισκέψομαι, λέγει κύριος, ἢ ἐν ἔθνει τοιούτῳ οὐκ ἐκδικήσ(ε)ῖ ἡ ψυχή μου;

30 * ἔκστασις καὶ φρικτὰ ἐγλυπήθη ἐπὶ τῆς γῆς.

31 * (ὁ) προφῆται προφητεύουσιν ἀδίκα, καὶ (ὁ) ἱερεῖς ἐπεκρότησαν ταῖς χερσὶν αὐτῶν. ὁ λαός μου ἠγάπησεν ἕτοιμα· καὶ τί ποιήσε) εἰς τὰ μὴ ταῦτα;

ζ'.

1 * Ενισχύσατε υἱοὶ βενιαμεῖν ἐκ μέσου τῆς ἱερουσαλήμ, καὶ ἐκ θεκουὲ σημαίνατε σάλπιγι. καὶ ὑπὲρ βηθαχαρμα αἶρατε σημεῖον, ὅτι κακὰ ἐκλέκυφεν ἀπὸ βορρᾶ, καὶ συντριβὴ μεγάλη ἥξει.

2 * καὶ ἀφαιρεθήσε) θυγάτηρ σιων.

3 * εἰς αὐτὴν ἥξουσιν ποιμένες καὶ τὰ ποίμνια αὐτῶν, ἃ πήξουσιν ἐπ᾽ αὐτὴν σκηνὰς κύκλῳ, καὶ ποιμανοῦσιν ἕκασ(ος) τῇ χειρὶ αὐτοῦ.

4 * ἁγιάσασθε ἐπ᾽ αὐτὴν πόλεμον. ἀνάστε(τε) ἀναβῶμεν ἐπ᾽ αὐτὴν μεσημβρίας. ἀλλ᾽ ὑμῖν, ὅτι κέκλικεν ἡ ἡμέρα ὅτι ἐκλείπουσιν αἱ σκιαὶ τ᾽ ἑσπέρας.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"An à facie meâ non timebitis, dicit Dñs, aut à facie Verbi mei non contremiscetis? qui posui arenam terminum mari præcepto sempiterno quod non transgredietur; & commouentur, & non possunt, & infremunt fluctus eius, & non transeunt illud. "Populo autem huic cor incredulum & exasperans declinans & rebelle: & pro eo quòd declinauerunt à cultu meo, migrauerunt. "Et non dixerunt in corde suo: Timeamus nunc coram Dño Deo nostro, qui demittit pluuiam temporaneam & serotinã temporibus suis: qui stato tempore hebdomadas, quæ sunt tempore messis, custodit nobis." Iniquitates vestræ causantur hęc vobis, & delicta vestra prohibuerunt bonum à vobis. "Quia inuenti sunt in populo meo peccatores, & in dolo effundentes sanguinem innocentem: quasi indumentum venatorum, quod percutit & occidit, cogitant discidere animas interfectores. " Sicut domus saginationis quæ plena est auibus, sic domus eorum plenę sunt dolo; propterea multiplicati sunt & ditati sunt: "diuites facti sunt & possederunt diuitias, transgressi quoque sunt sermones Legis, fecerunt quod malum est. Iudicium non iudicauerunt: si autem iudicassent iudicium pupilli, prosperati fuissent, & iudicium pauperum in veritate non iudicant. "An ob ista non visitabo vt adducam super eos mala, dicit Dominus? aut de populo qui talis est in operibus suis, non sumam ex eo vindictam pro voluntate meâ? "Admiratio & fœditas facta est in terra. "Prophetæ falsi prophetant falsa, & sacerdotes auxiliantur manibus eorum, & populus meus dilexit sic: & quid facietis in nouissimo eius?

CAP. VI.

1 Migrate filij Beniamin de medio Ierusalem, quia vox clamoris tubæ corneæ audita est in terra: & super campum vinearum leuate signa, quia malum visum est ab Aquilone, & contritio magna. 2 Pulchra & delicata quomodo corrupisti vias tuas? propterea confusus est cœtus Syon. 3 Ad eam venient reges & exercitus eorum: extendent super eam tabernacula per circuitum, & addent vnusquisque proximum suum. 4 Præparate contra eam bellatores: surgite & ascendamus in Meridie. Væ nobis quia declinauit dies, quia longiores factæ sunt vmbræ vespertinę.

תרגום יונתן

[illegible] חַדְּחֵלִין אֲמַר יְיָ אִם מִן קֳדָמַי לָא תְזוּעוּן דְּשַׁוֵּיתִי חֻלָּא תְחוּמָא לְיַמָּא קְיָם עָלַם וְלָא עָדֵי לֵהּ וּמְשָׁרְפִין וְלָא יְכִלִין וְיִגְעֲשׁוּן גַּלּוֹהִי וְלָא יְכִלִין וְלָא עָדֵי לְהוֹן לְמֶעְבַּר יָתֵהּ׃ 23 וּלְעַמָּא הָדֵין הַוָּת לֵב סָטֵי וּמַרְיָד וְעָל דְּסָטוּ מִפֻּלְחָנִי גָּלוּ׃ 24 וְלָא אֲמַרוּ בִלְבְּהוֹן נִדְחַל כְּעַן קֳדָם יְיָ אֱלָהָן דְּמָטֵר מִטַר בְּעִיר וְלָקִישׁ בְּעִדָּנֵיהּ דְּבִזְמַן חַצְדָא נָטַר לָנָא׃ 25 חוֹבֵיכוֹן גָּרְמוּ אִלֵּין לְכוֹן וְחַסָּאֵיכוֹן מָנְעוּ טָבָתָא מִנָּכוֹן׃ 26 אֲרֵי אִשְׁתְּכָחוּ בְּעַמִּי חַיָּבַיָּא בְּכֹלָא אֲשַׁדָּרִין דָּם זַכַּי כַּלְבּוּשׁ צַיָּדִין דְּקָטְלִין וְחָשְׁבִין לְחַבָּלָא נַפְשִׁין קַפְלִין׃ 27 כְּבֵית מַשְׁכְּוָתָא דְּמָלְיָא עוֹפָא כֵּן בָּתַּיהוֹן מְלָן נְכָלִין עַל כֵּן סְגִיאוּ וְעַתִּירוּ׃ 28 עָתְּרוּ אַף קַבּוּ נִכְסִין אַף עָבְרוּ עַל פִּתְגָמַי אוֹרַיְתָא עֲבָדוּ וְלָא אִתְדָּנוּ דִּינָא דְּיַתְמָא וְאַצְלְחוּ וְדִינָא דְּמִסְכֵּנַיָּא לָא דָּנוּ׃ 29 הֲעַל אִלֵּין לָא אֶסְעַר לְאַיְתָאָה נְקָמִי אִם עַל עַמָּא דְּכַדְנָא עוֹבָדוֹהִי לָא אִתְפָּרַע מִנְּהוֹן כְּרָעוּתִי׃ 30 תִּיהָה וּשְׁנֵי הָוַת בְּאַרְעָא׃ 31 נְבִיֵּי שְׁקָרָא מְהַנְּנִין עַל בְּנֵיהוֹן וְעַמִּי רְחִימוּ כֵּן וּמָה תַּעְבְּדוּן לְסוֹפָהּ׃

ו

1 אִתְכַּנְשׁוּ בְנֵי בִנְיָמִן מִגּוֹ יְרוּשְׁלֵם וּבְתֵיתָ כַּרְמֵיָּא זַקְפוּ עַסְקֵיָּא וְעַל בֵּיתָא כַּרְמֵיָּא אֲשַׁוּוּ וְעַל אַרְעָא דְּשַׁפִּיר אִתְחַזְיָא אֲתָא רְגָזָא׃ 2 דְּמָת בְּנַת יְרוּשְׁלֵם כְּנִשְׁתָּא דְּכַרְמֵיָּא׃ 3 לְוָתַהּ מַלְכִין וְשַׁרְוָתְהוֹן יִגְדּוֹן עֲלַהּ מַשְׁכְּנִין סְחוֹר סְחוֹר וְסָיְעִין גַּבֵּי יַת חַבְרָהּ׃ 4 קַדִּישׁוּ עֲלַהּ קְרָבָא קוּמוּ וְנִסַּק בְּטִיהֲרָא וַי לָנָא אֲרֵי פְּנָא יוֹמָא אֲרֵי נְגַדּוּ טוּלֵי רַמְשָׁא׃

5 קוּמוּ וְנַעֲלֶה בַלָּיְלָה וְנַשְׁחִיתָה אַרְמְנוֹתֶיהָ׃
6 כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת כִּרְתוּ עֵצָה וְשִׁפְכוּ עַל־יְרוּשָׁלִַם סֹלְלָה הִיא הָעִיר הָפְקַד כֻּלָּהּ עֹשֶׁק בְּקִרְבָּהּ׃
7 כְּהָקִיר בַּוִר מֵימֶיהָ כֵּן הֵקֵרָה רָעָתָהּ חָמָס וָשֹׁד יִשָּׁמַע בָּהּ עַל־פָּנַי תָּמִיד חֳלִי וּמַכָּה׃
8 הִוָּסְרִי יְרוּשָׁלִַם פֶּן־תֵּקַע נַפְשִׁי מִמֵּךְ פֶּן־אֲשִׂימֵךְ שְׁמָמָה אֶרֶץ לוֹא נוֹשָׁבָה׃
9 כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת עוֹלֵל יְעוֹלְלוּ כַגֶּפֶן שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל הָשֵׁב יָדְךָ כְּבוֹצֵר עַל־סַלְסִלּוֹת׃
10 עַל־מִי אֲדַבְּרָה וְאָעִידָה וְיִשְׁמָעוּ הִנֵּה עֲרֵלָה אָזְנָם וְלֹא יוּכְלוּ לְהַקְשִׁיב הִנֵּה דְבַר־יְהוָה הָיָה לָהֶם לְחֶרְפָּה לֹא יַחְפְּצוּ־בוֹ׃
11 וְאֵת חֲמַת יְהוָה מָלֵאתִי נִלְאֵיתִי הָכִיל שְׁפֹךְ עַל־עוֹלָל בַּחוּץ וְעַל סוֹד בַּחוּרִים יַחְדָּו כִּי־גַם־אִישׁ עִם־אִשָּׁה יִלָּכֵדוּ זָקֵן עִם־מְלֵא יָמִים׃
12 וְנָסַבּוּ בָתֵּיהֶם לַאֲחֵרִים שָׂדוֹת וְנָשִׁים יַחְדָּו כִּי־אַטֶּה אֶת־יָדִי עַל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ נְאֻם־יְהוָה׃
13 כִּי מִקְּטַנָּם וְעַד־גְּדוֹלָם כֻּלּוֹ בּוֹצֵעַ בָּצַע וּמִנָּבִיא וְעַד־כֹּהֵן כֻּלּוֹ עֹשֶׂה שָּׁקֶר׃
14 וַיְרַפְּאוּ אֶת־שֶׁבֶר עַמִּי עַל־נְקַלָּה לֵאמֹר שָׁלוֹם שָׁלוֹם וְאֵין שָׁלוֹם׃
15 הוֹבִישׁוּ כִּי־תוֹעֵבָה עָשׂוּ גַּם־בּוֹשׁ לֹא־יֵבוֹשׁוּ גַּם־הַכְלִים לֹא יָדָעוּ לָכֵן יִפְּלוּ בַנֹּפְלִים בְּעֵת־פְּקַדְתִּים יִכָּשְׁלוּ אָמַר יְהוָה׃
16 כֹּה אָמַר יְהוָה עִמְדוּ עַל־דְּרָכִים וּרְאוּ וְשַׁאֲלוּ לִנְתִבוֹת עוֹלָם אֵי־זֶה דֶרֶךְ הַטּוֹב וּלְכוּ־בָהּ וּמִצְאוּ מַרְגּוֹעַ לְנַפְשְׁכֶם וַיֹּאמְרוּ לֹא נֵלֵךְ׃

5 *Surgite & ascendamus in nocte, & dis-
6 sipemus domus eius. *Quia hęc dicit
B Dominus exercituum: Cædite lignū eius:
& fundite circa Hierusalem aggerem. hęc
est ciuitas visitationis, omnis calumnia in
medio eius.
7 *Sicut frigidam facit cisterna aquam
suam, sic frigidam fecit malitiam suam.
Iniquitas & vastitas audietur in ea coram
me semper, infirmitas & plaga.
8 *Erudire Hierusalem, ne fortè recedat
anima mea à te, ne fortè ponam te deser-
tam, terram inhabitabilem.
9 *Hæc dicit Dominus exercituum, Vs-
que ad racemum colligent quasi in vinea
reliquias Israel. Conuerte manum tuam
quasi vindemiator ad cartallum.
10 *Cui loquar, & quem contestabor vt
C audiat? ecce incircuncisæ aures eorum, &
audire non possunt. Ecce verbum Domi-
ni factum est eis in opprobrium, & non
suscipient illud.
11 *Idcircò furore Domini plenus sum,
laboraui sustinens. Effunde super paruulū
foris, & super concilium iuuenum simul.
vir enim cum muliere capietur, senex cum
12 pleno dierum. *Et transibunt domus
eorū ad alteros, agri & vxores pariter, quia
extendam manum meam super habitan-
tes terram, dicit Dominus.
13 *A minore quippe vsque ad maiorem
omnes auaritiæ student, & à propheta vs-
que ad sacerdotem cuncti faciunt dolum.
14 *Et curabant contritionem filiæ po-
puli mei cum ignominia dicētes, Pax pax:
D & non erat pax.
15 *Cōfusi sunt, quia abominationem fe-
cerunt: quin potius confusione non sunt
confusi, & erubescere nescierunt. Quam-
obrem cadent inter ruentes, in tempore
visitationis suæ corruent, dicit Dominus.
16 *Hęc dicit Dn̄s: State super vias & vi-
dete, & interrogate de semitis ātiquis quæ
sit via bona, & ambulate in ea, & inuenie-
tis refrigerium animabus vestris. Et dixe-
runt: Non ambulabimus.

*Surgite & ascendamus in nocte, & dissi- 5
pemus fundamenta eius.
*Quia hæc dicit Dominus virtutum: Ex- 6
cidite fundamenta eius, effunde super Hierusa-
lem exercitum. O ciuitas mendax tota calum-
nia in ea. *Sicut infrigidat cisterna aquam 7
suam, sic infrigidat malitia eius. impietas &
miseria audietur in ea contra faciem eius sem-
per. dolore & flagello *erudieris Hieru- 8
salem, ne recedat anima mea à te, ne faciam te
inuiam terram quæ non habitabitur.
*Quia hæc dicit Dominus virtutum: Ra- 9
cemate racemate quasi vineam reliquias Israel.
reuertimini quasi vindemians in cartallum suū.
*Ad quem loquar & contestor, & audiet? 10
ecce incircuncisæ aures eorum, & non possunt
audire. ecce verbum Domini factum est eis in
opprobrium, non volent illud audire.
*Et furorem meum impleui, & sustinui, 11
& non consumpsi eos. effundam super paruu-
los deforis, & super congregationem iuuenum
simul; quia vir & mulier capientur, senex
cum pleno dierum.
*Et transferentur domus eorum ad alte- 12
ros, agri & vxores eorum pariter, quia ex-
tendam manum meam super habitantes terram
hanc, dicit Dominus.
*Quia à paruo eorum & vsque ad mag- 13
num omnes consummauerūt iniqua; à sacerdote
& vsque ad pseudoprophetam omnes fecerunt
mendacia.
*Et curabant contritionem populi mei par- 14
uipendentes, & dicentes: Pax, & vbi est
pax?
*Confusi sunt quia defecerunt, & neque si- 15
cut confusi erubuerunt, & ignominiam suam
non cognouerunt. propter hoc cadent in ruina
sua, & in tempore visitationis suæ peribunt,
dixit Dominus.
*Hæc dicit Dominus: State super vias & 16
videte, et interrogate semitas Domini æternas.
& videte qualis est via bona, & ambulate in
ea, & inuenietis purificationem animabus ve-
stris. & dixerunt: Non ibimus.

5 *ἀνάστητε καὶ ἀναβῶμεν ἐν νυκτὶ, καὶ διαφθείρωμεν
6 τὰ θεμέλια αὐτῆς. *ὅτι τάδε λέγει κύριος τῶν δυ-
νάμεων, ἐκκόψατε θεμέλια αὐτῆς, ἔκχεον ἐπὶ ἱερουσα-
λὴμ δύναμιν. ὦ πόλις ψευδὴς ὅλη καταδυναστεία ἐν
αὐτῇ.
7 *ὡς ψύχει λάκκος ὕδωρ αὐτοῦ, οὕτως ψύχει κακία
αὐτῆς. ἀσέβεια καὶ ταλαιπωρία ἀκουσθήσεται ἐν αὐτῇ ἐπὶ
πρόσωπον αὐτῆς διαπαντός. πόνῳ καὶ μάστιγι
8 *παιδευθήσῃ ἱερουσαλήμ· μὴ ἀποστῇ ἡ ψυχή μου
ἀπὸ σοῦ. μὴ ποιήσω σε ἄβατον γῆν ἥτις οὐ κατοικηθήσεται.
9 *ὅτι τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων, καλαμᾶσθε κα-
λαμᾶσθε ὡς ἄμπελον τὰ κατάλοιπα τοῦ ἰσραήλ. ἐπι-
στρέψατε ὡς τρυγῶν ἐπὶ τὸν κάρταλον αὐτοῦ.
10 *πρὸς τίνα λαλήσω καὶ διαμαρτύρωμαι καὶ ἀκού-
σεται; ἰδοὺ ἀπερίτμητα τὰ ὦτα αὐτῶν καὶ οὐ δύνανται ἀκούειν.
ἰδοὺ τὸ ῥῆμα κυρίου ἐγενήθη αὐτοῖς εἰς ὀνειδισμὸν, οὐ μὴ
βουληθῶσιν αὐτὸ ἀκοῦσαι.
11 *καὶ τὸν θυμόν μου ἔπλησα καὶ ἐπέσχον καὶ οὐ συνετέ-
λεσα αὐτούς. ἐκχεῶ ἐπὶ νήπια ἔξωθεν καὶ ἐπὶ συναγω-
γὴν νεανίσκων ἅμα, ὅτι ἀνὴρ καὶ γυνὴ συλληφθήσονται.
πρεσβύτερος μετὰ πλήρους ἡμερῶν.
12 *καὶ μεταστραφήσονται αἱ οἰκίαι αὐτῶν εἰς ἑτέρους, ἀ-
γροὶ καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν ἐπὶ τὸ αὐτό, ὅτι ἐκτενῶ τὴν
χεῖρά μου ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν ταύτην, λέγει
κύριος.
13 *ὅτι ἀπὸ μικροῦ αὐτῶν καὶ ἕως μεγάλου πάντες συ-
νετέλεσαν ἄνομα· ἀπὸ ἱερέως καὶ ἕως ψευδοπροφήτου
πάντες ἐποίησαν ψευδῆ.
14 *καὶ ἰῶντο τὸ σύντριμμα τοῦ λαοῦ μου ἐξουθενοῦν-
τες καὶ λέγοντες, εἰρήνη καὶ ποῦ ἐστιν εἰρήνη;
15 *κατῃσχύνθησαν ὅτι ἐξέλιπον καὶ οὐδ᾽ ὡς καται-
σχυνόμενοι ᾐσχύνθησαν, καὶ τὴν ἀτιμίαν αὐτῶν οὐκ ἔγνω-
σαν. διὰ τοῦτο πεσοῦνται ἐν τῇ πτώσει αὐτῶν, καὶ ἐν και-
ρῷ ἐπισκοπῆς αὐτῶν ἀπολοῦνται, εἶπεν κύριος.
16 *τάδε λέγει κύριος, στῆτε ἐπὶ ταῖς ὁδοῖς καὶ ἴδετε,
καὶ ἐρωτήσατε τρίβους κυρίου αἰωνίους. καὶ ἴδετε ποία ἐ-
στὶν ἡ ὁδὸς ἡ ἀγαθή, καὶ βαδίζετε ἐν αὐτῇ, καὶ εὑρή-
σετε ἁγνισμὸν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. καὶ εἶπαν, οὐ πορευ-
σόμεθα.

תרגום יונתן

5 קומו ונסק בליליא ונחבל בירניתהא׃ 6 ארי כדנן אמר יוי צבאות קוצו אעא וצברו על ירושלם מליתא היא קרתא דאתפקידו חובהא כלהון אנוסין בגוה׃ 7 כגובא דמקים מוהי כן אוריכו ואתקימו בגוה עבדי בישתא קל חטופין ובזוזין משתמע בה קדמי תדירא על כן איתיתי עלה מרע ומחא׃ 8 אתרדא ירושלם דלמא ירחק מימרי יתך דלמא אשוינך צדיא כארע סדום דלא מתיתבא׃ 9 כדנן אמר יוי צבאות אתבזזא יתבזזון כמא דמהלכין על שולי גפן למקטף שארא דישראל ועוד תתוב מחתך עליהון כקטופין על סלסלין׃ 10 על מן אמלל ואסהיד ויקבלון אלפן הא אטפשת אדנהון ולא יכלין למיצת הא פתגמא דיוי הוה להון לחסודין קבלא צבן ביה׃ 11 וית נבואת בתקוף מן קדם יוי אתמליתי לאיתי לסוברא ולא יכלית למשפך על ינקין בשוקא ועל כנשת עולימין כחדא ארי אף גבר עם אתתא אתאחדון סב עם דשבע יומין׃ 12 ויסתחרון בתיהון לאחרנין חקלין ונשין כחדא ארי ארים מחת גבורתי על יתבי ארעא אמר יוי׃ 13 ארי מזעירהון ועד רבהון כולהון אנסי ממון ומספר ועד כהן כלהון עבדי שקר׃ 14 ואסיו ית תבר כנישתא דעמי במלי שקריהון למימר שלמא שלמא ולית שלם׃ 15 עליהון למבהת ארי תועבה עבדו אף מבהתו לית אנון בהתין אף אתכנעו לית אנון ידעין בכן יתרמון קטילין בעדן דאסער עליהון חוביהון יתקלון אמר יוי׃ 16 כדנן אמר יוי קומו על אורחן וחזו ושאלו לשבילין דמן עלמא אידא אורחא דתקנא והלכו בה ואשכחו ניח לנפשכון ואמרו לא ניזיל׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Surgite & ascendamus in nocte, & dissipemus palatia eius. 6 Quia hæc dicit Dominus exercituum: Succidite ligna & comportate super Ierusalem aggerem. ista est ciuitas cuius peccata visitantur: omnes sunt violenti in medio eius. 7 Sicut cisterna quæ sustentat aquas suas, sic expectauerunt & sustentati sunt in medio eius operantes malum. Vox raptorum & deprędatorum audita est in ea coram me semper. propterea adduxi super eā infirmitatem & percussionem. 8 Erudire Ierusalem, ne fortè abiiciat te Verbum meum, ne fortè ponam te desertam sicut terram Sodomę, quę non habitatur. 9 Hæc dicit Dominus exercituum: Direptione diripientur, sicut qui ambulant ad radices vitis ad vindemiandum residuum Israel. & adhuc reuertetur plaga tua ad eos, sicut vindemiator ad canistra. 10 Ad quem loquar, & quē contestabor, vt suscipiant disciplinam? Ecce obturata est auris eorum, & non possunt audire: ecce verbum Domini factum est eis in opprobriū, eò quòd nolunt illud. 11 Prophetia autem à facie Domini in furore repletus sum: laboraui sustinens, & non potui effundere super lactentes in platea, & super turbam iuuenum simul: quia etiam vir cum vxore comprehensi sunt, senes cum eo qui est satur diebus. 12 Et transferentur domus eorum ad alios, agri & vxores simul. quia leuabo plagam potentiæ meę super habitatores terræ, dicit Dn̄s. 13 Quia à minimo eorum vsque ad maximum eorum, omnes inhiant diuitiis; à scriba vsque ad sacerdotem omnes operantur mendacium. 14 Et curarunt contritionē cętus populi mei verbis mendaciorū suorū, dicentes; Pax, pax: & non erat pax. 15 Eorum erat pudore suffundi, quia abominationē fecerunt: confusione quoque non confunduntur & humiliari nesciunt. Propterea proiicientur occisi; in tempore quo visitauero super eos peccata eorum corruent, dicit Dominus. 16 Hæc dicit Dominus: State super vias & videte, & interrogate de semitis quæ à seculo sunt, quę est ista via quæ recta sit, & ambulate in ea, & inuenietis requiem animabus vestris. & dixerunt: Non ambulabimus.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

17 * וְהַקִימֹתִי עֲלֵיכֶם צֹפִים הַקְשִׁיבוּ לְקוֹל שׁוֹפָר
וַיֹּאמְרוּ לֹא נַקְשִׁיב׃
18 * לָכֵן שִׁמְעוּ הַגּוֹיִם וּרְעִי עֲדָה אֵת אֲשֶׁר בָּם׃
19 * שִׁמְעִי הָאָרֶץ הִנֵּה אָנֹכִי מֵבִיא רָעָה אֶל הָעָם
הַזֶּה פְּרִי מַחְשְׁבוֹתָם כִּי עַל דְּבָרַי לֹא הִקְשִׁיבוּ וְתוֹרָתִי
וַיִּמְאָסוּ בָהּ׃
20 * לָמָּה זֶּה לִי לְבוֹנָה מִשְּׁבָא תָּבוֹא וְקָנֶה הַטּוֹב
מֵאֶרֶץ מֶרְחָק עֹלוֹתֵיכֶם לֹא לְרָצוֹן וְזִבְחֵיכֶם לֹא־
עָרְבוּ לִי׃
21 * לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי נֹתֵן אֶל הָעָם הַזֶּה
מִכְשֹׁלִים וְכָשְׁלוּ בָם אָבוֹת וּבָנִים יַחְדָּו שָׁכֵן וְרֵעַ
יֹאבֵדוּ׃
22 * כֹּה אָמַר יְהוָה הִנֵּה עַם בָּא מֵאֶרֶץ צָפוֹן וְגוֹי גָּדוֹל
יֵעוֹר מִיַּרְכְּתֵי אָרֶץ׃
23 * קֶשֶׁת וְכִידוֹן יַחֲזִיקוּ אַכְזָרִי הוּא וְלֹא יְרַחֵמוּ
קוֹלָם כַּיָּם יֶהְמֶה וְעַל־סוּסִים יִרְכָּבוּ עָרוּךְ כְּאִישׁ
לַמִּלְחָמָה עָלַיִךְ בַּת־צִיּוֹן׃
24 * שָׁמַעְנוּ אֶת־שִׁמְעוֹ רָפוּ יָדֵינוּ צָרָה הֶחֱזִקַתְנוּ חִיל
כַּיּוֹלֵדָה׃
25 * אַל־תֵּצְאוּ הַשָּׂדֶה וּבַדֶּרֶךְ אַל־תֵּלֵכוּ כִּי חֶרֶב
לְאוֹיֵב מָגוֹר מִסָּבִיב׃
26 * בַּת־עַמִּי חֲגְרִי־שָׂק וְהִתְפַּלְשִׁי בָּאֵפֶר אֵבֶל יָחִיד
עֲשִׂי־לָךְ מִסְפֵּד תַּמְרוּרִים כִּי פֶתְאֹם יָבֹא הַשֹּׁדֵד
עָלֵינוּ׃
27 * בְּחוֹן נְתַתִּיךְ בְּעַמִּי מִבְצָר וְתֵדַע וּבְחַנְתָּ אֶת דַּרְכָּם׃
28 * כֻּלָּם סָרֵי סוֹרְרִים הֹלְכֵי רָכִיל נְחֹשֶׁת וּבַרְזֶל כֻּלָּם
מַשְׁחִיתִים הֵמָּה׃
29 * נֶחַר מָפַח מֵאֵשָׁתָם עוֹפֶרֶת לַשָּׁוְא צָרַף צוֹרֵף
וְרָעִים לֹא נִתָּקוּ׃
30 * כֶּסֶף נִמְאָס קְרָאוּ לָהֶם כִּי־מָאַס יְהוָה בָּהֶם׃

17 *Et constitui super vos speculatores. Audite vocem tubæ. & dixerunt: Non audiemus.
18 *Ideò audite gentes & cognoscite congregatio, quanta ego faciam eis.
19 *Audi terra: Ecce ego adducam malum super populum istum, fructum cogitationum eius, quia verba mea non audierunt, & Legem meam proiecerunt.
20 *Vt quid mihi thus de Saba affertis, & calamum suaueolentem de terra longinqua? Holocaustomata vestra non sunt accepta, & victimæ vestræ non placuerunt mihi.
21 *Propterea hæc dicit Dominus: Ecce ego dabo in populum istũ ruinas: & ruent in eis patres & filij simul, vicinus & proximus peribunt.
22 *Hæc dicit Dominus: Ecce populus venit de terra Aquilonis, & gens magna consurget à finibus terræ.
23 *Sagittam & scutum arripiet, crudelis est, & non miserebitur. Vox eius quasi mare resonabit, & super equos ascendent: quasi vir parati quasi vir ad prælium aduersùm te filia Sion.
24 *Audiuimus famam eius, dissolutæ sunt manus nostræ. Tribulatio apprehendit nos, dolores vt parturientem.
25 *Nolite exire ad agros, & in via ne ambuletis, quoniam gladius inimici pauor in circuitu.
26 *Filia populi mei accingere cilicio, & conspergere cinere. Luctum vnigeniti fac tibi planctum amarum, quia repentè veniet vastator super nos.
27 *Probatorem dedi te in populo meo robustum; & scies & probabis vias eorum.
28 *Omnes isti principes declinantes, ambulantes fraudulenter. Æs & ferrum vniuersi corrupti sunt.
29 *Defecit sufflatorium, in igne consumptum est plumbum. frustrà conflauit conflator, malitiæ enim eorum non sunt consumptæ. *Argentum reprobum vocate eos, quia Dominus proiecit illos.

17 * Constitui super vos speculatores, audite vocem tubæ. & dixerunt, Non audiemus.
18 * Propter hoc audierunt gentes & pascentes greges suos.
19 * Audi terra, ecce ego induco super populum hunc malum, fructum auersionis eorum, quia verbo meo non attenderunt, & Legem meam proiecerunt.
20 * Vt quid mihi thus de Saba affertis, & cinnamomum de terra de longè? holocausta vestra non sunt accepta, & victimæ vestræ non placuerunt mihi.
21 * Propter hoc hæc dicit Dominus: Ecce ego dabo populum istum infirmitatem, & infirmabuntur in ea patres & filij simul, vicinus & proximus eius peribunt.
22 * Hæc dicit Dominus: Ecce populus venit ab Aquilone, & gentes consurgent ab extremo terræ.
23 * Arcum & zibynam tenebunt. impudens est & non miserebitur: vox eius sicut mare inundans. super equos & currus præparabitur, quasi ignis, ad prælium aduersùm te filia Sion.
24 * Audiuimus famam eorum, dissolutæ sunt manus nostræ. tribulationes apprehenderunt nos, dolores quasi parturientis.
25 * Ne exieritis ad agrum, & in viis ne ambuletis, quia gladius inimicorum habitat in circuitu.
26 * Filia populi mei accingere cilicio, & conspergere cinere. luctum dilecti fac tibi planctum miserabilem, quia repentè veniet miseria super vos.
27 * Probatorem dedi te in populis probatis. & scies cùm probauero ego viam eorum.
28 * Omnes inobedientes ambulantes prauè, æs & ferrum omnes corrupti sunt.
29 * Defecit sufflatorium ab igne, defecit plumbum. frustrà argentarius argentum conflat. malitiæ eorum non sunt liquefactæ.
30 * Argentum reprobatum vocate eos, quia reprobauit eos Dominus.

17 * καὶ ἔστακα ἐφ' ὑμᾶς σκοπόις, ἀκούσατε τῆς φωνῆς τῆς σάλπιγγος. καὶ εἶπαν, οὐκ ἀκουσόμεθα.
18 * διὰ τοῦτο ἤκουσαν τὰ ἔθνη καὶ οἱ ποιμαίνοντες τὰ ποίμνια αὐτῶν.
19 * ἄκουε γῆ, ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω ἐπὶ τὸν λαὸν τοῦτον κακά, τὸν καρπὸν ὄπος ἐφῆς αὐτῶν, ὅτι τοῖς λόγῳ μου οὐ προσέχον, καὶ τὸν νόμον μου ἀπώσαντο.
20 * ἱνατί μοι λίβανον ἐκ Σαβὰ φέρετε, καὶ κινάμωμον ἐκ γῆς μακρόθεν; τὰ ὁλοκαυτώματα ὑμῶν οὐκ εἰσὶ δεκτὰ, καὶ αἱ θυσίαι ὑμῶν οὐχ ἥδυναί μοι.
21 * διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ δίδωμι ἐπὶ τὸν λαὸν τοῦτον ἀσθενείαν, καὶ ἀσθενήσουσιν ἐν αὐτῇ πατέρες καὶ υἱοὶ ἅμα, γείτων καὶ ὁ πλησίον αὐτοῦ ἀπολοῦνται.
22 * τάδε λέγει κύριος, ἰδοὺ λαὸς ἔρχεται ἀπὸ βορρᾶ καὶ ἔθνη ἐξεγερθήσονται ἀπ' ἐσχάτου τῆς γῆς.
23 * τόξον καὶ ζιβύνιον κρατήσουσιν. ἀλαμός ἐστιν καὶ οὐκ ἐλεήσει, φωνὴ αὐτῶ ὡς θάλασσα κυμαίνουσα. ἐφ' ἵπποις καὶ ἅρμασιν παραταξεῖ, ὡς πῦρ εἰς πόλεμον κατὰ σὲ θυγάτηρ σιών.
24 * ἠκούσαμεν τὴν ἀκοὴν αὐτῶν, παρελύθησαν αἱ χεῖρες ἡμῶν. θλῖψις κατέσχον ἡμᾶς, ὠδῖνες ὡς τικτούσης.
25 * μὴ ἐκπορεύεσθε εἰς ἀγρὸν καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς μὴ βαδίζετε, ὅτι ῥομφαία τῶν ἐχθρῶν παροικεῖ κυκλόθεν.
26 * θυγάτηρ λαοῦ μου περίζωσαι σάκκον, καὶ κάλυπτε σποδόν. πόνῳ ἀγαπητοῦ ποίησαι σαυτῇ κοπετὸν οἰκτρόν, ὅτι ἐξαίφνης ἥξει θαλαιπωρία ἐφ' ὑμᾶς.
27 * δοκιμαστὴν δέδωκά σε ἐν λαοῖς δεδοκιμασμένοις. καὶ γνώσῃ ἐν τῇ δοκιμάσει τὴν ὁδὸν αὐτῶν.
28 * πάντες ἀνήκοοι πορευόμενοι σκολιῶς, χαλκὸς καὶ σίδηρος πάντες διεφθαρμένοι εἰσίν.
29 * ἐξέλιπεν φυσητὴς ἀπὸ πυρός, ἐξέλιπεν μόλυβδος. εἰς κενὸν ἐχώνευσεν ὁ χωνευτής. πονηρίαι αὐτῶν οὐκ ἐτάκησαν.
30 * ἀργύριον ἀπόδεκτον καλέσατε αὐτούς, ὅτι ἀπέδοκίμασεν αὐτοὺς κύριος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Et suscitaui super vos doctores, *dicens:* Obedite verbis Prophetarum. & dixerunt, Non obediemus. 18 Propterea audite populi, & cognoscat coetus Israel peccata sua. 19 Audi terra Israel: Ecce ego adducam malum super populum istum, retributionem operum suorum: quia verbis seruorum meorum prophetarum non obedierunt, & Legem meam detestati sunt. 20 Vt quid coram me thus de Saba affertur, & calamus aromaticus de terra longinqua? holocausta vestra non sunt grata, & victimæ sanctificatæ vestræ non erunt acceptabiles coram me. 21 Propterea sic dicit Dñs: Ecce adducam super populum istum offendicula, & offendent in eis patres & filij simul, vicinus & proximus eius, & peribunt. 22 Hæc dicit Dominus: Ecce ego adducam populum de terra Aquilonis, & populi multi venient publicè de finibus terræ. 23 Arcus & scuta tenent: crudeles sunt, nec est illis miseratio. Vox eorum sicut mare in fremitu suo, & equis insident; ordinati sunt, quasi vir committens prœlium, contra te coetus Syon. 24 Audiuimus famam eorum: dissolutæ sunt manus nostræ: angustia apprehendit nos quasi dolores parturientis. 25 Ne egrediamini in agrum, & in viam ne eatis, quia gladius inimici occidit eos qui congregantur ad eum vndequaque. 26 Coetus populi mei accingimini saccis, & operite capita vestra cinere. luctum vnici facite vobis, planctum in amaritudine; quia repentè venient vastatores super nos. 27 Electum dedi te in populo meo quasi ciuitatem fortissimam; & notificabis & annunciabis eis vias suas. 28 Omnes principes eorum rebellant, ambulantes in dolo, vt qui miscet æs cum ferro, vniuersi corruptores sunt. 29 Ecce sicut sufflatoris quod cõbustũ est in medio ignis, sic siluit vox Prophetarum qui prophetãt eis: Conuertimini ad Legem meã, & non sunt conuersi: & ecce plumbum quod liquefecit in medio fornacis, sic otiosa facta sunt in oculis suis verba prophetarum qui prophetant eis, & nihil prodest eis quod docent eos doctores eorum, & opera sua mala non reliquerunt. 30 Ecce sicut argentum reprobatum abiectos vocate eos, quia proiecit eos Dominus.

17 ואקמית עליכון סרסין קבלו למלי נביאיא ואמרו לא נקבל׃ 18 בכן שמעו עממיא ודעי כנישתא דישראל ית חובהון׃
19 שמעי ארעא הישראל הא אנא מייתי בישתא על עמא הדין חשלמת עובדיהון ארי לפתגמי נביאיא לא קבלו ואורייתי נקצו בה׃
20 למה דין קדמי לבונתא משבא תיתי וקנמא טבתא מארע רחיקא עלוותכון לא לרעוא ונכסת קודשיכון לא יתקבלון קדמי׃
21 בכן כדין אמר יי הא אנא מייתי על עמא הדין תקלן ויתקלון בהון אבהן ובנין כחדא כמדיר וקריביה ויהבדון׃
22 כדין אמר יי הא אנא מייתי עמא מארע צפונא ועמין רברבין יתהון בגלי מסקופי ארעא׃ 23 קשתהן וחרסיתן אחידין אכזריא אנון ולא
ירחמון קלהון כימא יגיחה ועל סוסוותא רכבין סדרין אנון כגבר עבד קרבין עלך כנישתא דציון׃ 24 שמעגא ית
שמעתהון ולגא אתקפו ידין עקא אחדתנא חבלין ליולדתא׃ 25 לא תפקון לחקלא ובאורחא לא תהכון ארי חרבא דסנאה
בכל סחרנוהי׃ 26 כנישתא דעמי אסרי שקין ואספו אפר עלוי אבל יחיד עבדו לכון ספדו בקטטא אגיל רברבין ארי
תיתי עלנא׃ 27 בחיר יהבתך בעמי כרכך תקיף והדעתי ותחזי ית אורחתהון׃ 28 כל רברבי סרדין
סטנין בהלוכי עקא דשעבד נחש עם ברזל כולהון מחבלין אנון׃ 29 תא כמשיב נפחין דחדיך בגו נורא כן חש קלהון דנביאיא דמתנבן
להון ולא תבו וכצברא דמסתסי בגו כורא כן חנואה בשיולן בעיניהון מלי נביאיא דמתנבן להון לא להנאה אלפונהון סלפו
להון כישתא לא שבקו׃ 30 תא ככסף פסולא קרחקין קרו להון ארי רחק יי יתהון׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

ז

1 * הַדָּבָר אֲשֶׁר־הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה לֵאמֹר׃
2 * עֲמֹד בְּשַׁעַר בֵּית יְהוָה וְקָרָאתָ שָׁם אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וְאָמַרְתָּ שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה כָּל־יְהוּדָה הַבָּאִים בַּשְּׁעָרִים הָאֵלֶּה לְהִשְׁתַּחֲוֹת לַיהוָה׃
3 * כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הֵיטִיבוּ דַרְכֵיכֶם וּמַעַלְלֵיכֶם וַאֲשַׁכְּנָה אֶתְכֶם בַּמָּקוֹם הַזֶּה׃
4 * אַל־תִּבְטְחוּ לָכֶם אֶל דִּבְרֵי הַשֶּׁקֶר לֵאמֹר הֵיכַל יְהוָה׀ הֵיכַל יְהוָה׀ הֵיכַל יְהוָה הֵמָּה׃
5 * כִּי אִם־הֵיטֵיב תֵּיטִיבוּ אֶת־דַּרְכֵיכֶם וְאֶת־מַעַלְלֵיכֶם אִם־עָשׂוֹ תַּעֲשׂוּ מִשְׁפָּט בֵּין אִישׁ וּבֵין רֵעֵהוּ׃
6 * גֵּר יָתוֹם וְאַלְמָנָה לֹא תַעֲשְׁקוּ וְדָם נָקִי אַל־תִּשְׁפְּכוּ בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְאַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים לֹא תֵלְכוּ לְרַע לָכֶם׃
7 * וְשִׁכַּנְתִּי אֶתְכֶם בַּמָּקוֹם הַזֶּה בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לַאֲבוֹתֵיכֶם לְמִן־עוֹלָם וְעַד־עוֹלָם׃
8 * הִנֵּה אַתֶּם בֹּטְחִים לָכֶם עַל דִּבְרֵי הַשֶּׁקֶר לְבִלְתִּי הוֹעִיל׃
9 * הֲבָנֹב רָצֹחַ וְנָאֹף וְהִשָּׁבֵעַ לַשֶּׁקֶר וְקַטֵּר לַבָּעַל וְהָלֹךְ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא־יְדַעְתֶּם׃
10 * וּבָאתֶם וַעֲמַדְתֶּם לְפָנַי בַּבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר־נִקְרָא שְׁמִי עָלָיו וַאֲמַרְתֶּם נִצַּלְנוּ לְמַעַן עֲשׂוֹת אֵת כָּל־הַתּוֹעֵבֹת הָאֵלֶּה׃
11 * הַמְעָרַת פָּרִצִים הָיָה הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר־נִקְרָא שְׁמִי עָלָיו בְּעֵינֵיכֶם גַּם אָנֹכִי הִנֵּה רָאִיתִי נְאֻם־יְהוָה׃

CAP. VII.

1 A VErbum quod factũ est ad Hieremiam à Domino dicens:
2 * Sta in porta domus Domini, & prædica ibi verbum istud, & dic: Audite verbum Domini omnis Iuda, qui ingredimini per portas has, vt adoretis Dominum.
3 * Hęc dicit Dominus exercituum Deus Israel: Bonas facite vias vestras, & studia vestra; & habitabo vobiscum in loco isto.
4 * Nolite confidere in verbis mendacij, dicentes: Templum Domini, templum Domini, templum Domini est.
5 * Quoniam si bene direxeritis vias vestras & studia vestra, si feceritis iudicium inter virum & proximum eius:
6 * Aduenæ & pupillo & viduæ non feceritis calumniam, nec sanguinem innocentem
B cẽtem effuderitis in loco hoc, & post deos alienos non ambulaueritis in malum vobismetipsis:
7 * Habitabo vobiscum in loco isto in terra quam dedi patribus vestris à seculo & vsque in seculum.
8 * Ecce vos confiditis vobis in fermonibus mendacij, qui non proderunt vobis:
9 * Furari, occidere, adulterari, iurare mendaciter, libare Baalim, & ire post deos alienos quos ignoratis.
10 * Et venistis & stetistis coram me in domo hac, in qua inuocatum est nomen meum. & dixistis: Liberati sumus, quòd fecerimus omnes abominationes istas.
11 * Nunquid ergo spelunca latronum facta est domus ista in qua inuocatum est nomen meum in oculis vestris? Ego ecce vidi, dicit Dominus.

CAP. VII.

1 VErbum quod factum est ad Hieremiam à Domino, dicens:
2 * Sta in porta domus Domini, & lege illic verbum hoc. & dic: Audite verbum Domini omnis Iudea:
3 * Hæc dicit Dominus virtutum Deus Israel: Dirigite vias vestras & adinuentiones vestras, & habitare faciam vos in loco isto.
4 * Non confidite vobis in verbis mendacibus, quia omnino non proderunt vobis, dicentes: Templum Domini est.
5 * Quoniam si dirigentes direxeritis vias vestras & studia vestra, & facientes feceritis iudicium inter virum & inter proximum suum,
6 * Et aduenam & pupillum & viduam non oppresseritis, & sanguinem innocentem non effuderitis in loco isto, & post deos alienos non ambulaueritis in malum vobis;
7 * Et habitare faciam vos in loco vestro in terra, quam dedi patribus vestris à seculo & vsque in seculum.
8 * Si autem vos confiditis in verbis mendacibus, ex quibus nulla vtilitas vobis:
9 * Et occiditis, & adulteratis, & furamini, & iuratis iniquè, & adoletis incensum Baal, & ambulatis post deos alienos, quos nõ nostis vt male sit vobis:
10 * Et venistis & stetistis coram me in domo, vbi inuocatum est nomen meum in ea, & dixistis, Abstinuimus à faciendo omnes abominationes istas.
11 * Nunquid spelunca latronum domus mea, vbi inuocatum est nomen meum in ea illic coram vobis? & ecce ego vidi, dicit Dominus.

ζ.

1 * Ῥῆμα ὃ ἐγένετο παρὰ ἱερεμίαν παρὰ κυρίου λέγον,
2 * Ἔστα ἐπὶ τὴν πύλην τοῦ οἴκου κυρίου, καὶ διάγνωθι ἐκεῖ τὸ ῥῆμα τοῦτο. καὶ εἰπέ, ἀκούσατε λόγον κυρίου πᾶσα ἰουδαία·
3 * τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραήλ, διορθώσατε τὰς ὁδούς ὑμῶν καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν, καὶ κατοικιῶ ὑμᾶς ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ.
4 * μὴ πεποίθατε ἑαυτοῖς ἐπὶ λόγοις ψευδέσιν, ὅτι παράπαν οὐκ ὠφελήσουσιν ὑμᾶς λέγοντες, ναὸς κυρίου ἐστίν.
5 * ὅτι ἐὰν διορθούμενοι διορθώσητε τὰς ὁδοὺς ὑμῶν καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν, καὶ ποιοῦντες ποιήσητε κρίμα ἀναμέσον ἀνδρὸς καὶ ἀναμέσον τοῦ πλησίον αὐτοῦ,
6 * καὶ πάροικον καὶ ὀρφανὸν καὶ χήραν μὴ καταδυναστεύσητε, καὶ αἷμα ἀθῷον μὴ ἐκχέητε ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, καὶ ὀπίσω θεῶν ἀλλοτρίων μὴ πορεύησθε εἰς κακὸν ὑμῖν,
7 * καὶ κατοικιῶ ὑμᾶς ἐν τῷ τόπῳ ὑμῶν ἐν τῇ γῇ, ἣν ἔδωκα τοῖς πατράσιν ὑμῶν ἐξ αἰῶνος καὶ ἕως αἰῶνος.
8 * εἰ δὲ ὑμεῖς πεποίθατε ἐπὶ λόγοις ψευδέσιν, ὅθεν οὐκ ὠφεληθήσεσθε,
9 * καὶ φονεύετε, καὶ μοιχᾶσθε, καὶ κλέπτετε, καὶ ὀμνύετε ἐπ' ἀδίκῳ, καὶ θυμιᾶτε τῇ βααλ, καὶ πορεύεσθε ὀπίσω θεῶν ἀλλοτρίων, ὧν οὐκ οἴδατε τοῦ καλῶς εἶναι ὑμῖν,
10 * καὶ ἤλθετε καὶ ἔστητε ἐνώπιόν μου ἐν τῷ οἴκῳ, οὗ ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτῷ, καὶ εἴπατε, ἀπεσχήμεθα τοῦ ποιεῖν πάντα τὰ βδελύγματα ταῦτα.
11 * μὴ σπήλαιον λῃστῶν ὁ οἶκός μου, οὗ ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτῷ ἐνώπιον ὑμῶν; καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἑώρακα, λέγει κύριος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. VII.

VErbum prophetiæ quod factum est ad Ieremiam coram Domino, dicendo:
1 Sta in porta domus sanctuarii Domini, & prophetabis ibi verbum istud, & dices: Suscipite verbum Domini omnes viri domus Iuda, qui ingredimini per portas istas, vt adoretis coram Domino.
2 Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel: Rectas facite vias vestras, & opera vestra mala, & habitare faciam vos in loco isto.
3 Nolite confidere in verbis prophetarum mendacij, qui dicunt dicendo: Coram templo Domini vos colitis, coram templo Domini vos colitis & sacrificatis, coram templo Domini vos adoratis, ter in anno vos apparetis coram eo.
4 Quoniam si dirigendo direxeritis vias vestras, & opera vestra; si faciendo feceritis iudicium rectum inter virum & inter proximum eius;
5 Et aduenæ & pupillo & viduæ vim non feceritis, & sanguinem innocentem non effuderitis in loco isto, & post idola populorum non ambulaueritis in malum vobis;
6 Collocabo vos in loco isto in terra quam dedi patribus vestris à seculo & vsque in seculum.
7 Et ecce vos confiditis in verbis prophetarum mendacij, ita vt non profit vobis.
8 Latrones, homicidæ, & adulteri, & iurantes falsè, & adolentes aromata idolo Baal, & ambulantes post idola populorum quæ ignoratis,
9 Et venitis vos & statis coram me in domo ista in qua inuocatum est nomen meum, & dicitis; Liberati sumus; vt faciatis omnes abominationes istas.
10 Nunquid sicut domus congregationis impiorum est domus ista, in qua inuocatum est nomen meum in oculis vestris? coram me quoque sic manifestum est, dicit Dominus.

תרגום יונתן

1 פִּתְגָמָא נְבוּאָה דַּהֲוָה עִם יִרְמְיָהוּ מִן קֳדָם יְיָ לְמֵימָר׃
2 קוּם בִּתְרַע בֵּית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ וְתִתְנַבֵּי תַּמָּן פִּתְגָמָא הָדֵין וְתֵימַר קַבִּילוּ פִּתְגָמָא דַיְיָ כָּל דְּיִהוּדָה דְּעָלִין בְּתָרְעַיָּא הָאִלֵּין לְסָגְדָא קֳדָם יְיָ׃
3 כִּדְנָן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל אַתְקְנוּ אָרְחֲתְכוֹן וְעוֹבָדֵיכוֹן וְאַשְׁרֵי יַתְכוֹן בְּאַתְרָא הָדֵין׃
4 לָא תְהֵימְנוּן לְכוֹן עַל פִּתְגָמֵי נְבִיֵּי שִׁקְרָא דְאָמְרִין לְמֵימַר הֵיכְלָא דַיְיָ הֵיכְלָא דַיְיָ הֵיכְלָא דַיְיָ אִנּוּן׃
5 אֲרֵי אִם אַתְקְנָא אַתְקְנוּ אָרְחֲתְכוֹן וְעוֹבָדֵיכוֹן אִם סָעֲדָא תְּעָבְדוּן דִּין דְּקוּשְׁטָא בֵּין גְּבַר וּבֵין חַבְרֵיהּ׃
6 גִּיּוֹרָא יְתִימָא וְאַרְמְלָא לָא תְנַיְּנוּן וְדָמָא זַכָּאָה לָא תִשְׁפְּכוּן בְּאַתְרָא הָדֵין וּבָתַר טָעֲוָתָא אֲחָרָא לָא תְהָכְכוּן לְאַבָּאשָׁא לְכוֹן׃
7 וְאֶשְׁרֵי יַתְכוֹן בְּאַתְרָא הָדֵין בְּאַרְעָא דְיַהֲבִית לַאֲבָהֲתְכוֹן לְמִן עָלְמָא וְעַד עָלְמָא׃
8 הָא אַתּוּן סָמְכִין לְכוֹן עַל פִּתְגָמֵי נְבִיֵּי שִׁקְרָא דְּלָא לְהֶנָּאֲתְכוֹן׃
9 הֲכֵן מִתְקַטְּלִין נַפְשָׁן וְגַיְּפִין וּמִשְׁתְּבְעִין לְשִׁקְרָא וּמְסַקְּנִין קֻדָּמִין לְבַעְלָא וְאָזְלִין כְּהַ בָּתַר טָעֲוָתָא אֲחָרָא דְּלָא יְדַעְתּוּן׃
10 וְתֵיתוֹן וְתְקוּמִין קֳדָמַי בְּבֵיתָא הָדֵין דְּאִתְקְרֵי שְׁמִי עֲלוֹהִי וְתֵימְרוּן שֵׁיזִבְנָא בְּרִיךְ לְמֶעְבַּד יָת כָּל תּוֹעֲבָתָא הָאִלֵּין׃
11 הֲבֵית מְהֵימָנוּתָא רְשִׁיעִין הֲוָה בֵּיתָא הָדֵין דְּאִתְקְרֵי שְׁמִי עֲלוֹהִי בְּעֵינֵיכוֹן אַף קֳדָמַי כֵּן גְּלֵי אֲמַר יְיָ׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

12 כִּי לְכוּ־נָא אֶל־מְקוֹמִי אֲשֶׁר בְּשִׁילוֹ אֲשֶׁר שִׁכַּנְתִּי שְׁמִי שָׁם בָּרִאשֹׁנָה וּרְאוּ אֵת אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לוֹ מִפְּנֵי רָעַת עַמִּי יִשְׂרָאֵל׃

13 וְעַתָּה יַעַן עֲשׂוֹתְכֶם אֶת־כָּל־הַמַּעֲשִׂים הָאֵלֶּה נְאֻם־יְהוָה וָאֲדַבֵּר אֲלֵיכֶם הַשְׁכֵּם וְדַבֵּר וְלֹא שְׁמַעְתֶּם וָאֶקְרָא אֶתְכֶם וְלֹא עֲנִיתֶם׃

14 וְעָשִׂיתִי לַבַּיִת אֲשֶׁר נִקְרָא־שְׁמִי עָלָיו אֲשֶׁר אַתֶּם בֹּטְחִים בּוֹ וְלַמָּקוֹם אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם וְלַאֲבֹתֵיכֶם כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְשִׁלוֹ׃

15 וְהִשְׁלַכְתִּי אֶתְכֶם מֵעַל פָּנַי כַּאֲשֶׁר הִשְׁלַכְתִּי אֶת־כָּל־אֲחֵיכֶם אֵת כָּל־זֶרַע אֶפְרָיִם׃

16 וְאַתָּה אַל־תִּתְפַּלֵּל בְּעַד־הָעָם הַזֶּה וְאַל־תִּשָּׂא בַעֲדָם רִנָּה וּתְפִלָּה וְאַל־תִּפְגַּע־בִּי כִּי־אֵינֶנִּי שֹׁמֵעַ אֹתָךְ׃

17 הַאֵינְךָ רֹאֶה מָה הֵם עֹשִׂים בְּעָרֵי יְהוּדָה וּבְחוּצוֹת יְרוּשָׁלָ͏ִם׃

18 הַבָּנִים מְלַקְּטִים עֵצִים וְהָאָבוֹת מְבַעֲרִים אֶת־הָאֵשׁ וְהַנָּשִׁים לָשׁוֹת בְּצֵק לַעֲשׂוֹת כַּוָּנִים לִמְלֶכֶת־הַשָּׁמַיִם וְהַסֵּךְ נְסָכִים לֵאלֹהִים אֲחֵרִים לְמַעַן הַכְעִיסֵנִי׃

19 הַאֹתִי הֵם מַכְעִיסִים נְאֻם־יְהוָה הֲלוֹא אֹתָם לְמַעַן בֹּשֶׁת פְּנֵיהֶם׃

20 לָכֵן כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנֵּה־אַפִּי וַחֲמָתִי נִתָּכֶת אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה עַל־הָאָדָם וְעַל־הַבְּהֵמָה וְעַל־עֵץ הַשָּׂדֶה וְעַל־פְּרִי הָאֲדָמָה וּבָעֲרָה וְלֹא תִכְבֶּה׃

21 כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֹלוֹתֵיכֶם סְפוּ עַל־זִבְחֵיכֶם וְאִכְלוּ בָשָׂר׃

22 כִּי לֹא־דִבַּרְתִּי אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם וְלֹא צִוִּיתִים בְּיוֹם הוֹצִיאִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַל־דִּבְרֵי עוֹלָה וָזָבַח׃

12 * Ite ad locum meum in Sylo, vbi habitauit nomen meum à principio, & videte quæ fecerim ei propter malitiam populi mei Israel.

13 * Et nunc quia feciſtis omnia opera hæc, dicit Dominus, & loquutus ſum ad vos manè conſurgens & loquens, & non audiſtis; & vocaui vos, & non reſpondiſtis:

14 * Faciam domui huic, in qua inuocatum eſt nomen meum, & in qua vos habetis fiduciam, & in loco quem dedi vobis & patribus veſtris, ſicut feci Sylo.

15 * Et proiiciam vos à facie mea, ſicut proieci omnes fratres veſtros vniuerſum ſemen Ephraim.

16 * Tu ergo noli orare pro populo hoc, nec aſſumas pro eis laudem & orationem; & non obſiſtas mihi, quia non exaudiam te.

17 * Nonne vides quid iſti faciunt in ciuitatibus Iuda, & in plateis Hieruſalem?

18 * Filij colligunt ligna, & patres ſuccendunt ignem, & mulieres conſpergunt maſſam vt faciant placentas reginæ cæli, & libent diis alienis, & me ad iracundiam prouocent.

19 * Nunquid me ad iracundiam prouocant, dicit Dominus? nonne ſemetipſos in confuſionem vultus ſui?

20 * Ideò hæc dicit Dominus Deus: Ecce furor meus & indignatio mea conflatur ſuper locum iſtum, ſuper viros, & ſuper iumenta, & ſuper lignum regionis, & ſuper fruges terræ, & ſuccendetur & non extinguetur.

21 * Hæc dicit Dominus exercituum Deus Iſrael: Holocauſtomata veſtra additte victimis veſtris, & comedite carnes:

22 * Quia non ſum locutus cum patribus veſtris, & non præcepi eis in die qua eduxi eos de terra Ægypti de verbo holocauſtomatum & victimarum.

12 * ὅτι πορεύσθητε εἰς τὸν τόπον μου τὸν ἐν σιλῶ, οὗ κατεσκήνωσα τὸ ὄνομά μου ἐπ' ἀρχῆς τὸ πρότερον, καὶ ἴδετε ἃ ἐποίησα αὐτῷ ἀπὸ προσώπου κακίας λαοῦ μου Ισραήλ.

13 * καὶ νῦν διὰ τί ἐποιήσατε πάντα τὰ ἔργα ταῦτα, καὶ ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐκ ἠκούσατέ μου. καὶ ἐκάλεσα ὑμᾶς, καὶ οὐκ ἀπεκρίθητε.

14 * καὶ ποιήσω τῷ οἴκῳ τούτῳ, οὗ ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτῷ ἐφ' ᾧ ὑμεῖς πεποίθατε ἐπ' αὐτῷ. καὶ τῷ τόπῳ ᾧ ἔδωκα ὑμῖν καὶ τοῖς πατράσιν ὑμῶν, καθὼς ἐποίησα τῇ σιλώ.

15 * καὶ ἀποῤῥίψω ὑμᾶς ἀπὸ προσώπου μου, καθὼς ἀπέῤῥιψα τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν πᾶν τὸ σπέρμα Ἐφραίμ.

16 * καὶ σὺ μὴ προσεύχου περὶ τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ μὴ ἀξίου τοῦ ἐλεηθῆναι αὐτούς, καὶ μὴ δύσχου, καὶ μὴ προσέλθῃς μοι περὶ αὐτῶν, ὅτι οὐκ εἰσακούσομαί.

17 * ἢ οὐχ ὁρᾷς, τί αὐτοὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς πόλεσιν ἰούδα, καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς ἱερουσαλήμ;

18 * υἱοὶ αὐτῶν συλλέγουσιν ξύλα, καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν καίουσι πῦρ, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν τεύχουσι σάς, ἵνα ποιῶσαι χαυῶνας τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ. καὶ ἔσπεισαν ἀσεβῶς θεοῖς ἀλλοτρίοις, ἵνα παροργίζωσίν με.

19 * μὴ ἐμὲ αὐτοὶ παροργίζουσιν, λέγει κύριος; οὐχὶ ἑαυτούς, ὅπως καταισχυνθῇ τὰ πρόσωπα αὐτῶν;

20 * διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος, ἰδοὺ ὀργὴ καὶ θυμός μου χεῖται ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον καὶ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἐπὶ τὰ κτήνη, καὶ ἐπὶ πᾶν ξύλον τοῦ ἀγροῦ, καὶ ἐπὶ πάντα τὰ γενήματα τῆς γῆς, καὶ ἐκκαυθήσεται καὶ οὐ σβεσθήσεται.

21 * τάδε λέγει κύριος, τὰ ὁλοκαυτώματα ὑμῶν συναγάγετε μετὰ τῶν θυσιῶν ὑμῶν, καὶ φάγεται κρέα.

22 * ὅτι οὐκ ἐλάλησα πρὸς τοὺς πατέρας ὑμῶν, καὶ οὐκ ἐνετειλάμην αὐτοῖς ἐν ἡμέρᾳ ἀνήγαγον αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου περὶ ὁλοκαυτωμάτων καὶ θυσιῶν·

תרגום יונתן

12 אֲזֹלוּ כְעַן לְאַתְרָא בֵּית שְׁכִינְתִּידִי בְּשִׁילוֹ דְאַשְׁרֵיתִי שְׁכִינְתִּי תְּמַן בְּקַדְמֵיתָא וְחֲזוּ יָת דַּעֲבַדְתָּה לָהּ מִן קֳדָם בִּישְׁתָּ עַמִּי יִשְׂרָאֵל׃

13 וּכְעַן חֲלָף דַּעֲבַדְתּוּן יָת כָּל עוֹבָדַיָּא הָאִלֵּין וּמַלֶּלֶת לְוָתְכוֹן מְקַדְּמָא וְלָא קַבֵּלְתּוּן וְאִתְנַבִּיאִי לְכוֹן וְלָא הַקְשַׁבְתּוּן׃

14 וְאֶעְבֵּד לְבֵיתָא דְאִתְקְרֵי שְׁמִי עֲלוֹהִי דְאַתּוּן רְחִיצִין בֵּהּ וְיָהֲבֵית לְכוֹן וְלַאֲבָהָתְכוֹן כְּמָא דַעֲבַדְתִּי לְשִׁילוֹ׃

15 וְאֶתְלֵי יָתְכוֹן מֵאַרְעָא שְׁכִינְתִּי כְּמָא דְאֶגְלֵיתִי יָת כָּל אֲחֵיכוֹן יָת כָּל דָּרְעָא דְיִשְׂרָאֵל׃

16 וְאַתְּ לָא תְצַלֵּי עַל עַמָּא הָדֵין וְלָא תְּרִים עֲלֵיהוֹן בְּכֵעוּ וּבְצַלּוֹ וְלָא תְכֵיבִי מִן קֳדָמַי אֲרֵי לָא רָעֲוָא קֳדָמַי לְקַבָּלָא צְלוֹתָךְ׃

17 הֲלָא אַתְּ חֲזַיִי עַל עַמָּא הָדֵין וְעַל יְרוּשְׁלֵם דְּאִנּוּן עָבְדִין בְּקִרְוֵי יְהוּדָה וּבְרִבְיָת יְרוּשְׁלֵם׃

18 בְּנַיָּא מְלַקְּטִין אֲעֵיָא וַאֲבָהָתְהוֹן מְדַלְּקִין יָת נוּרָא וְנָשַׁיָּא לָשִׁין לְמֶעְבַּד פַּרְדִּישִׁין לְכַוְּכְבָא שְׁמַיָּא וּלְנַסָּכָא נִסְכִּין לְטַעֲוָת עַמְמַיָּא׃

19 הֲקֳדָמַי אִנּוּן מַרְגְּזִין אֲמַר יְיָ הֲלָא לְאַכְאָשָׂא לְהוֹן גְּדִיל דְּיִכְּהוֹן בְּעוֹבָדֵיהוֹן׃

20 בְּקֵנָא דֵּן קֳדָמַי אֲמַר יְיָ אֱלָהִים הָא רְגְזִי וְחֵמְתִי חֵל עַל אַתְרָא הָדֵין עַל אֱנָשָׁא וְעַל אִילָן חַקְלָא וְעַל אִבָּא דְאַרְעָא וְיִשְׁתְּצִי וְלָא יִתְכְּבֵי׃

21 כְּדֵין אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל עָלָתְכוֹן אוֹסִיפוּ עַל נִכְסַת קֻדְשֵׁיכוֹן וְאִכְלוּ בִּשְׂרָא׃

22 אֲרֵי לָא מַלֶּלֶת עִם אֲבָהָתְכוֹן וְלָא פְקֵידִית בְּיוֹמָא דְאַפְקִית יָתְהוֹן מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם עַל עִסְקֵי עָלִין וְנִכְסַת קֻדְשִׁין׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Ite enim nunc ad locum domus maieſtatis meæ qui eſt in Silo, in quo habitare feci maieſtatem meam in principio: & videte quid fecerim ei propter malitiam populi mei Iſrael.

" Et nunc pro eo quòd feciſtis omnia opera hæc, dicit Dominus, & miſi ad vos manè conſurgens, & loquens, & non obediſtis; & prophetauerunt vobis, & non eſtis conuerſi:

" Et faciam domui ſuper qua inuocatum eſt nomen meum, & in qua vos confiditis, & loco quem dedi vobis & patribus veſtris, ſicut feci Silo.

" Et tranſmigrare vos faciam de terra domus maieſtatis meæ, ſicut tranſmigrare feci omnes fratres veſtros, omne ſemen Iſrael.

" Tu autem ne ores pro populo hoc, nec deprecaris pro eis in deprecatione & in oratione, neque roges coram me, quia non eſt voluntas coram me ad ſuſcipiendam orationem tuam.

" Nonne tu vides quid ipſi faciunt in ciuitatibus domus Iuda, & in vicis Ieruſalem?

" Filij colligunt ligna, & patres ſuccendunt ignem; & mulieres conſpergunt maſſam vt faciant placentas ſyderi cæli, & libent libationes idolis populorum, vt irritent me.

" Nunquid ipſi putant quòd irritent me, dicit Dominus? nonne in malum ſibimet vt confundantur in operibus ſuis?

" Propterea ſic dicit Dominus: Ecce furor meus & indignatio mea reſidet ſuper locum iſtum, ſuper homines, & ſuper iumenta, & ſuper arbores agri, & ſuper fructus terræ; & exterminabit ea, & non erit ei miſeratio.

" Hæc dicit Dominus exercituum Deus Iſrael: Holocauſtomata veſtra addite victimis ſanctificatis veſtris, & comedite carnes:

" Quia non ſum locutus cum patribus veſtris, nec præcepi eis in die qua eduxi eos de terra Ægypti ſuper negotio holocauſtorum & victimarum ſanctarum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

כִּי אִם־אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה צִוִּיתִי אֹתָם לֵאמֹר
שִׁמְעוּ בְקוֹלִי וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ־
לִי לְעָם וְהָלַכְתֶּם בְּכָל־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אֲצַוֶּה אֶתְכֶם
לְמַעַן יִיטַב לָכֶם׃
וְלֹא שָׁמְעוּ וְלֹא־הִטּוּ אֶת־אָזְנָם וַיֵּלְכוּ בְּמֹעֲצוֹת
בִּשְׁרִרוּת לִבָּם הָרָע וַיִּהְיוּ לְאָחוֹר וְלֹא לְפָנִים׃
לְמִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר יָצְאוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
עַד הַיּוֹם הַזֶּה וָאֶשְׁלַח אֲלֵיכֶם אֶת־כָּל־עַבְדַּי
הַנְּבִיאִים יוֹם הַשְׁכֵּם וְשָׁלֹחַ׃
וְלֹא שָׁמְעוּ אֵלַי וְלֹא הִטּוּ אֶת־אָזְנָם וַיְקַשּׁוּ אֶת־
עָרְפָּם הֵרֵעוּ מֵאֲבוֹתָם׃
וְדִבַּרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְלֹא
יִשְׁמְעוּ אֵלֶיךָ וְקָרָאתָ אֲלֵיהֶם וְלֹא יַעֲנוּכָה׃
וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם זֶה הַגּוֹי אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ בְּקוֹל
יְהוָה אֱלֹהָיו וְלֹא לָקְחוּ מוּסָר אָבְדָה הָאֱמוּנָה
וְנִכְרְתָה מִפִּיהֶם׃
גֵּזִּי נִזְרֵךְ וְהַשְׁלִיכִי וּשְׂאִי עַל־שְׁפָיִם קִינָה כִּי
מָאַס יְהוָה וַיִּטֹּשׁ אֶת דּוֹר עֶבְרָתוֹ׃
כִּי עָשׂוּ בְנֵי־יְהוּדָה הָרַע בְּעֵינַי נְאֻם־יְהוָה שָׂמוּ
שִׁקּוּצֵיהֶם בַּבַּיִת אֲשֶׁר־נִקְרָא שְׁמִי עָלָיו לְטַמְּאוֹ׃
וּבָנוּ בָּמוֹת הַתֹּפֶת אֲשֶׁר בְּגֵיא בֶן־הִנֹּם לִשְׂרֹף
אֶת־בְּנֵיהֶם וְאֶת־בְּנֹתֵיהֶם בָּאֵשׁ אֲשֶׁר לֹא צִוִּיתִי וְלֹא
עָלְתָה עַל־לִבִּי׃
לָכֵן הִנֵּה־יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וְלֹא־יֵאָמֵר עוֹד
הַתֹּפֶת וְגֵיא בֶן־הִנֹּם כִּי אִם־גֵּיא הַהֲרֵגָה וְקָבְרוּ
בְתֹפֶת מֵאֵין מָקוֹם׃
וְהָיְתָה נִבְלַת הָעָם הַזֶּה לְמַאֲכָל לְעוֹף הַשָּׁמַיִם
וּלְבֶהֱמַת הָאָרֶץ וְאֵין מַחֲרִיד׃

23 * Sed hoc verbum præcepi eis, dicens: Audite vocem meam, & ero vobis Deus, & vos eritis mihi populus: & ambulate in omni via quam mandaui vobis, vt bene sit vobis.
24 * Et non audierunt, nec inclinauerunt aurem suam, sed abierunt in voluptatibus & in prauitate cordis sui mali, factique sunt retrorsum & non in ante;
25 * A die qua egressi sunt patres eorum de terra Ægypti, vsque ad diem hanc. Et misi ad vos omnes seruos meos Prophetas per diem, consurgens diluculo, & mittens:
26 * Et non audierunt me, nec inclinauerunt aurem suam, sed induraverunt ceruicem suam, & peius operati sunt quàm patres eorum.
27 * Et loqueris ad eos omnia verba hæc, & non audient te: & vocabis eos, & non respondebunt tibi.
28 * Et dices ad eos: Hæc est gens quæ non audiuit vocem Domini Dei sui, nec recepit disciplinam. periit fides, & ablata est de ore eorum.
29 * Tonde capillum tuum & proiice, & sume in directum planctum; quia proiecit Dominus, & reliquit generationem furoris sui:
30 * Quia fecerunt filij Iuda malum in oculis meis, dicit Dominus. posuerunt offendicula sua in domo in qua inuocatum G est nomen meum vt polluerent eam:
31 * Et ædificauerunt excelsa Topheth, quæ est in valle filij Ennom, vt incenderent filios suos & filias suas igni: quæ non præcepi nec cogitaui in corde meo.
32 * Ideò ecce dies venient, dicit Dominus, & non dicetur amplius Topheth, & vallis filij Ennom, sed Vallis interfectionis: & sepelietur in Tophet, eò quòd non sit locus.
33 * Et erit morticinium populi huius in cibos volucribus cæli & bestiis terræ, & non erit qui abigat.

23 * ἀλλ' ἢ τὸ ῥῆμα τοῦτο ἐνετειλάμην αὐτοῖς λέγων, ἀκούσατε τῆς φωνῆς μου, καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς θεόν, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς λαόν, καὶ πορεύεσθε ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς μου, αἷς ἂν ἐντείλωμαι ὑμῖν, ὅπως ἂν δῷ ἢ ὑμῖν.
24 * καὶ οὐκ εἰσήκουσάν μου, οὐδὲ προσέσχον τὸ οὖς αὐτῶν, ἀλλὰ ἐπορεύθησαν ταῖς ἐνθυμήσεσιν τῆς καρδίας αὐτῶν τῆς κακῆς, καὶ ἐγένοντο εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ οὐκ εἰς τὰ ἔμπροσθεν·
25 * ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐξῆλθον οἱ πατέρες αὐτῶν ἐκ γῆς αἰγύπτου, καὶ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. καὶ ἐξαπέστειλα πρὸς ὑμᾶς πάντας τοὺς δούλους μου τοὺς προφήτας ἡμέρας καὶ ὄρθρου, καὶ ἀπέστειλα,
26 * καὶ οὐκ εἰσήκουσάν μου, καὶ οὐ προσέσχον τὸ οὖς αὐτῶν, ἐσκλήρυναν τὸν τράχηλον αὐτῶν ὑπὲρ τοὺς πατέρας αὐτῶν.
27 * καὶ ἐρεῖς αὐτοῖς τὸν λόγον τοῦτον, καὶ οὐκ ἀκούσονταί σε· καὶ καλέσεις αὐτούς, καὶ οὐκ ἀποκριθήσονται.
28 * καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, τοῦτο τὸ ἔθνος οὐκ ἤκουσε τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτῶν, οὐδὲ ἐδέξατο παιδείαν· ἐξέλιπεν ἡ πίστις ἐκ στόματος αὐτῶν.
29 * κεῖρον τὴν κεφαλήν σου, καὶ ἀπόρριπτε, καὶ ἀνάλαβε ἐπὶ χειλέων θρῆνον· ὅτι ἀπεδοκίμασεν κύριος, καὶ ἀπώσατο τὴν γενεὰν τὴν ποιήσασαν τοῦτο.
30 * ὅτι ἐποίησαν οἱ ἰούδα τὸ πονηρὸν ἐναντίον ἐμοῦ, λέγει κύριος· ἔταξαν τὰ βδελύγματα αὐτῶν ἐν τῷ οἴκῳ, ᾧ ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτῷ τοῦ μιαῦναι αὐτόν.
31 * καὶ ᾠκοδόμησαν βωμὸν τοῦ Ταφὲθ, ὃς ἐστιν ἐν φάραγγι υἱοῦ ἐννόμ, τοῦ κατακαίειν τοὺς υἱοὺς αὐτῶν καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν πυρί, ἃ οὐκ ἐνετειλάμην αὐτοῖς καὶ ἐπὶ διενοήθην ἐν τῇ καρδίᾳ μου.
32 * διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος. καὶ οὐκ ἐροῦσιν ἔτι, βωμὸς τοῦ Ταφὲθ καὶ φάραγξ υἱοῦ ἐννόμ, ἀλλ' ἢ φάραγξ τῶν διηρημένων. καὶ θάψουσιν ἐν τῷ Ταφὲθ, διαπὸ μὴ ὑπάρχειν τόπον.
33 * καὶ ἔσται τὸ πνεῦμα τοῦ λαοῦ τούτου εἰς βρῶσιν τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῖς θηρίοις τῆς γῆς, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἀποδιώκων.

23 * Sed verbum hoc præcepi eis, dicens: Audite vocem meam, & ero vobis in Deum, & vos eritis coram me in populum: & ambulate in omnibus viis meis, quas mandauero vobis, vt bene sit vobis.
24 * Et non audierunt me, neque attenderunt aure sua, sed abierunt in defideriis cordis eorum mali, & facti sunt in retrorsum & non in ante:
25 * Ex qua die egressi sunt patres eorum de terra Ægypti, & vsque ad diem hanc. & misi ad vos omnes seruos meos Prophetas die & diluculo: & misi,
26 * & non exaudierunt me, & non attendit auris eorum, & indurauerunt ceruicem suam super patres eorum.
27 * Et dices eis verbum hoc, & non audient te: & vocabis eos, & non respondebunt tibi.
28 * Et dices ad eos: Hæc gens quæ non audiuit vocem Domini Dei sui, neque recepit disciplinam. defecit fides de ore eorum.
29 * Tonde caput tuum, & proïce, & sume in labiis planctum: quia reprobauit Dominus, & repulit generationem quæ fecit hæc.
30 * Quia fecerunt filij Iuda malum coram me, dicit Dominus: posuerunt abominationes suas in domo vbi inuocatum est nomen meum super eam, vt polluerent eam.
31 * Et ædificauerunt aram Tapheth, quæ est in valle filij Ennom, vt incenderent filios suos & filias suas igni: quod non præcepi, & non cogitaui in corde meo.
32 * Idò ecce dies venient, dicit Dominus, & non dicent amplius: Ara Tapheth, et vallis filij Ennom; sed vallis Interfectorum. & sepelient in Tapheth, eo quod non sit locus.
33 * Et erunt mortui populi huius in cibum volucribus cæli, & bestiis terræ, & non erit abigens.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

23 Sed hoc verbum præcepi eis, dicens: Obedite verbo meo, & ero vobis in Deum, & vos eritis coram me in populum: & ambulabitis in omni via quam mandauero vobis, vt bene sit vobis.
24 Et non audierunt, nec inclinauerunt aures suas: & ambulauerunt in consiliis suis, in cogitatione cordis sui pessimi: & auerterunt in cultu meo dorsum, & non posuerunt timorem mei ante faciem suam:
25 A die qua egressi sunt patres vestri de terra Ægypti vsque in diem hanc. & misi ad vos omnes seruos meos Prophetas, quotidiè manè consurgens, & mittens:
26 Et non obedierunt verbo meo, nec inclinauerunt aures suas; sed induraverunt ceruicem suam; peius egerunt quàm patres eorum.
27 Et loqueris eum eis omnia verba hæc, nec acquiescent tibi: & non respondebunt tibi.
28 Et dices eis: Iste est populus qui non audiuit verbum Domini Dei sui, nec susceptt disciplinam. cessauit fides, & ablata est de ore eorum.
29 Euelle capillos propter principes tuos qui captiui ducentur, & tolle propter duces lamentationem, quia proiecit Dominus, & reliquit populum generationis qui iram fecerunt verbum suum.
30 Quia fecerunt filij Iuda quod malum est coram me, dicit Dominus. posuerunt abominationes tuas in domo super qua inuocatum est nomen meum, vt contaminarent eam.
31 Et construxerunt excelsum Topheth, quod est in valle filii Hennom, vt incenderent filios suos & filias suas igni: quod non præcepi in Lege mea, nec talis voluntas est coram me.
32 Propterea ecce dies veniunt, dicit Dominus, & non dicetur amplius, Topheth & vallis filij Hennom; sed Vallis occisorum. & sepelient in Tapheth, eò quòd non sit locus.
33 Et erit cadauer populi huius proiectum in cibum volucribus cæli & bestiis terræ: & non erit qui amoueat.

תרגום יונתן

כָּכֵן יְהֵא פִּתְגָמָא הָדֵין דְּפַקֶּדֶת יָתְהוֹן לְמֵימַר קַבְלוּ לְמֵימְרִי וְאֶהֱוֵי לְכוֹן לֵאלָהָא וְאַתּוּן תְּהוֹן קֳדָמַי לְעַמָּא בְּכָל אָרְחָא דַּאֲפַקֵּד
וְלָא שְׁמָעוּ וְלָא אַדְכִּיוּ יָת אֲדְנֵיהוֹן בְּתִרְחוֹן לִבְהוֹן בִּישָׁא וְאָזְלוּ בַּעֲצָתְהוֹן בְּקַל לִבְהוֹן בִּישָׁא וְאָתְרוּ לְקֳבֵל אַפֵּיהוֹן׃
לְיוֹם דְּנָפְקוּ אֲבָהָתְכוֹן מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם עַד יוֹמָא הָדֵין וְשַׁלַּחְתִּי לְוָתְכוֹן יָת כָּל עַבְדַּי נְבִיאַיָּא יוֹם מְקַדֵּים וּמְשַׁלַּח׃
וְלָא קַבְלוּ לְמֵימְרִי וְלָא אַדְכִּיוּ יָת אֲדְנֵיהוֹן וְאַקְשִׁיוּ יָת קְדָלֵיהוֹן אַבָּאשׁוּ מֵאֲבָהָתְהוֹן׃
וְתֵימַר לְהוֹן יָת כָּל פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין וְלָא יְקַבְלוּן מִנָּךְ וְתִקְרֵי לְהוֹן וְלָא יְתִיבוּנָךְ׃
וְתֵימַר לְהוֹן דֵּין עַמָּא דְלָא שְׁמָעוּ לְמֵימְרָא דַייָ אֱלָהָהוֹן וְלָא קַבְלוּ אִלְפָנָא סְתָקָה מִיסְתְּאַבַת וְאִתְסְנְעַת מִפּוּמְהוֹן׃
אִסְרִי עֲלָךְ רְבִידָךְ וְזִילִי וְשׁוּלִי עַל גְּנִין אֲלִיָּא אֲרֵי רְחַק יְיָ וְשַׁבַּשׁ יָת עַמָּא דְּדָרָא רְגִיזָא׃
אֲרֵי עֲבָדוּ בְנֵי יְהוּדָה דְּבִישׁ קֳדָמַי אֲמַר יְיָ שַׁוִּיוּ שִׁקּוּצֵיהוֹן בְּבֵיתָא דְאִתְקְרֵי שְׁמִי עֲלוֹהִי לְסָאֲבוּתֵיהּ׃
וּבְנוֹ בָּמְתָא דְתָפְתָּא דִּבְגֵי בַר הִנּוֹם לְאוֹקָדָא יָת בְּנֵיהוֹן וְיָת בְּנָתֵיהוֹן בְּנוּרָא דְּלָא פְקָדִית בְּאוֹרָיְתִי וְלָא רְעָיָא קֳדָמָי׃
לְכֵן הָא יוֹמִין אָתַן אֲמַר יְיָ וְלָא יְתְאֲמַר עוֹד תּוֹפְתָּא וְחֵילַת בַּר הִנּוֹם אֶלָּהֶן חֵילַת קְטִילָיָא וְיִקְבְּרוּן בְּתוֹפְתָּא מִבְּלִי אֲתַר׃
וְתְהֵי נִבְלַת דָּעָמָא הָדֵין מַסְגְּרָא לְמֵיכַל לָעוֹפָא דִּשְׁמַיָּא וְלִבְעִירָא דְאַרְעָא וְלֵית דְּמַנְדֵי׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

34 * וְהִשְׁבַּתִּי מֵעָרֵי יְהוּדָה וּמֵחוּצוֹת יְרוּשָׁלַם קוֹל
ששון וְקוֹל שִׂמְחָה קוֹל חָתָן וְקוֹל כַּלָּה כִּי לְחָרְבָּה
תִּהְיֶה הָאָרֶץ׃

ח

1 * בָּעֵת הַהִיא נְאֻם־יְהוָה וְיוֹצִיאוּ אֶת־עַצְמוֹת
מַלְכֵי־יְהוּדָה וְאֶת־עַצְמוֹת שָׂרָיו וְאֶת־עַצְמוֹת
הַכֹּהֲנִים וְאֶת־עַצְמוֹת הַנְּבִיאִים וְאֶת עַצְמוֹת יֹשְׁבֵי
יְרוּשָׁלַם מִקִּבְרֵיהֶם׃
2 * וְשִׁטְחוּם לַשֶּׁמֶשׁ וְלַיָּרֵחַ וּלְכֹל צְבָא הַשָּׁמַיִם
אֲשֶׁר אֲהֲבוּם וַאֲשֶׁר עֲבָדוּם וַאֲשֶׁר הָלְכוּ אַחֲרֵיהֶם
וַאֲשֶׁר דָּרְשׁוּם וַאֲשֶׁר הִשְׁתַּחֲוּ לָהֶם לֹא יֵאָסְפוּ
וְלֹא יִקָּבֵרוּ לְדֹמֶן עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה יִהְיוּ׃
3 * וְנִבְחַר מָוֶת מֵחַיִּים לְכֹל הַשְּׁאֵרִית הַנִּשְׁאָרִים
מִן־הַמִּשְׁפָּחָה הָרָעָה הַזֹּאת בְּכָל־הַמְּקֹמוֹת
הַנִּשְׁאָרִים אֲשֶׁר־הִדַּחְתִּים שָׁם נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת׃
4 * וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר יְהוָה הֲיִפֹּלוּ וְלֹא
יָקוּמוּ אִם־יָשׁוּב וְלֹא יָשׁוּב׃
5 * מַדּוּעַ שּׁוּבָבָה הָעָם הַזֶּה יְרוּשָׁלַם מְשֻׁבָה
נֶצַח הֶחֱזִיקוּ בַּתַּרְמִית מֵאֲנוּ לָשׁוּב׃
6 * הִקְשַׁבְתִּי וָאֶשְׁמָע לוֹא־כֵן דִּבֵּרוּ אֵין אִישׁ נִחָם
עַל־רָעָתוֹ לֵאמֹר מֶה עָשִׂיתִי כָּלָּה שָׁב בְּמֵרֹצוֹתָם
כְּסוּס שׁוֹטֵף בַּמִּלְחָמָה׃
7 * גַּם־חֲסִידָה בַשָּׁמַיִם יָדְעָה מוֹעֲדֶיהָ וְתֹר
וְסוּס וְעָגוּר שָׁמְרוּ אֶת־עֵת בֹּאָנָה וְעַמִּי לֹא יָדְעוּ אֵת
מִשְׁפַּט יְהוָה׃
8 * אֵיכָה תֹּאמְרוּ חֲכָמִים אֲנַחְנוּ וְתוֹרַת יְהוָה
אִתָּנוּ אָכֵן הִנֵּה לַשֶּׁקֶר עָשָׂה עֵט שֶׁקֶר סֹפְרִים׃
9 * הֹבִישׁוּ חֲכָמִים חַתּוּ וַיִּלָּכְדוּ הִנֵּה בִּדְבַר־יְהוָה
מָאָסוּ וְחָכְמַת־מָה לָהֶם׃

34 * Et quieſcere faciam de vrbibus Iudæ & de plateis Hieruſalem vocem gaudij & vocem lætitiæ, vocem ſponſi & vocem ſponſæ. In deſolatione enim erit terra.

CAP. VIII.

1 A IN illo tempore, ait Dominus, eiicient oſſa regum Iuda & oſſa principum eius, & oſſa ſacerdotum, & oſſa prophetarum, & oſſa eorum qui habitauerunt Hieruſalem, de ſepulchris ſuis.

2 * Et expandent ea ad Solem & Lunam, & omnem militiam cæli, quæ dilexerunt, & quibus ſeruierunt, & poſt quæ ambulauerunt, & quæ quæſierunt & adorauerunt. Non colligentur & non ſepelientur, in ſterquilinium ſuper faciem terræ erunt.

3 * Et eligent magis mortem quàm vitam omnes qui reſidui fuerint de cognatione hac peſſima, in vniuerſis locis quæ derelicta ſunt, ad quæ eieci eos, dicit Dominus exercituum.

4 * Et dices ad eos: Hæc dicit Dominus: Nunquid qui cadit non reſurget? & qui auerſus eſt, non reuertetur?

5 * Quare ergo auerſus eſt populus iſte in Hieruſalem auerſione contentioſa? apprehenderunt mendacium, & noluerunt reuerti.

6 * Attendi & auſcultaui, nemo quod bonum eſt loquitur. Nullus eſt qui agat pœnitentiam ſuper peccato ſuo, dicens, Quid feci? Omnes conuerſi ſunt ad curſum ſuum quaſi equus impetu vadens in prælium.

7 * Miluus in cælo cognouit tempus ſuum, turtur & hirundo & ciconia cuſtodierunt tempus aduentus ſui, populus autem meus non cognouit iudicium Domini.

8 * Quomodo dicitis, Sapientes nos ſumus, & Lex Domini nobiſcum eſt? Verumtamen mendacium operatus eſt ſtylus mendax ſcribarum.

9 * Confuſi ſunt ſapientes, perterriti & capti ſunt. Verbum enim Domini proiecerunt, & ſapientia nulla eſt in eis.

תרגום יונתן

34 וְאַשְׁבֵּל מִקְרְיָא דִּבְיוֹת יְהוּדָה וּמִשּׁוּקֵי יְרוּשְׁלֵם קַל בִּיעַ וְקַל חֲדָוָה קַל חַתְנִין וְקַל כַּלָּן אֲרֵי לְחָרְבָּה תְּהֵי אַרְעָא׃

ח

1 בְּעִדָּנָא הַהִיא אֲמַר יְיָ יַפְקוּנְיַת גַּרְמֵי מַלְכַיָּא דְּבֵית יְהוּדָה וְיַת גַּרְמֵי רַבְרְבַיָּהוֹהִי וְיַת גַּרְמֵי כָּהֲנַיָּא וְיַת גַּרְמֵי נְבִיֵּי וְיַת גַּרְמֵי יָתְבֵי
2 יְרוּשְׁלֵם מִקִּבְרֵיהוֹן׃ וְיִשְׁטְחוּנִין לְקֳבֵל שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא וּלְכָל חֵילֵי שְׁמַיָּא דְּרָחֲמוּנוּן וְדִפְלְחוּנוּן וְדִשְׁעוּ בְּתָרֵיהוֹן וְדִתְבָּעוּנוּן וְדִסְגְּדוּ
3 לְהוֹן לָא יִתְכְּנְשׁוּן וְלָא יִתְקְבְּרוּן לְזָבֶל טְבָרָא עַל אַפֵּי אַרְעָא יְהוֹן׃ וְיִתְרְעוּן כְּסוּתָא מִכָּל אֲתַר דְּאִשְׁתְּאַרוּן מִן גַּרְעִיתָא בִּישָׁא
4 דְּאִשְׁתְּאַרוּ דְּשַׁלְּיִנִין לְהוֹן בְּכָל אֲתַר דְּאַפֵּי יְיָ צְבָאוֹת׃ וְתֵימַר לְהוֹן כִּדְנַן אֲמַר יְיָ הֲיִפְּלוּן וְלָא יְקוּמוּן אִם לְמֵתַב גָּלֵי
5 וְלָא גָלֵי׃ מִדּוּעַ סְחָרְחָנִין לְמֵתַב לְפָלְחָנֵי עַמָּא הָדֵין יְתֵבֵי יְרוּשְׁלֵם תְּבוּ לְמִסְרַר מִן אוֹרַיְתָא וְלָא צָבַן לְמֵתַב אִסְתַּקְפוּ בְּכִדְבִין
6 וְלָא אֲבוֹ לְמֵתַב׃ אֲצֵיתִי וְקַבֵּילִית לָא כְּרֵכְשַׁר מְמַלְלִין לֵית גְּבַר דְּמָתִיב מִפִּישְׁתֵּיהּ לְמֵימַר מָה עֲבַדְתָּא כְּלְהוֹן סְתָגֵן בְּרָעוּתְהוֹן
7 כְּסוּסְיָא דְּרָהִיט בְּקִרְבָּא׃ אַף חֲסִידָתָא בִּשְׁמַיָּא יְדָעָא זְמַנָּהָא וְשַׁפְנִינָא וְכוּרְכְיָא וְסַנוּנִיקָא נְטָרוּ יָת עִדָּן מֵיעֲלֵיהוֹן וְעַמִּי לָא חַוִּי יָדְעִין לְמֶעְבַּד יָת דִּינָא דַּיְיָ׃
8 אֵיכְדֵין תֵּימְרוּן חַכִּימִין אֲנַחְנָא וְעַל אוֹרַיְתָא דַּיְיָ אֲתַחְנָאנָא דַּחְצִיצָן וְעַמִּי לָא חָווֹ יָדְעִין לְמֶעְבַּד יָת דִּינָא דַּיְיָ׃
9 אִיתְכְּסִיאוּ חַכִּימַיָּא וְאִתְבְּרוּ וְאִתַּחֲדִידוּ הָא בְּפִתְגָמָא דַּיְיָ קָנוּ וְחוּלְקָ חָכְמְתָא לֵית לְהוֹן׃

34 * Et ceſſare faciam de ciuitatibus Iuda & de vicis Hieruſalem vocem lætantium & vocem gaudentium, vocem ſponſi et vocem ſponſæ, quia in deſolationem erit omnis terra.

CAP. VIII.

1 IN tempore illo, dicit Dominus, educent oſſa regum Iuda, & oſſa principum eorum, et oſſa ſacerdotum, & oſſa prophetarum eorum, et oſſa habitantium Hieruſalem de ſepulchris ſuis:

2 * Et extendent ea ad Solem & ad Lunam, & ad omnes ſtellas, & ad omnem militiam cæli, quæ dilexerunt & quibus ſeruierunt, & quæ ambulauerunt poſt ea, & quæ quæſierunt & quæ adorauerunt ea. non videbuntur, neque ſepelientur in exemplum. ſuper faciem terræ erunt:

3 * Quia elegerunt mortem magis quàm vitam, & omnibus reliquis relictis de generatione illa in omni loco quò expellam eos illuc.

4 * Quia hæc dicit Dominus: Nunquid cadens non reſurgit, aut auertens non reuertetur?

5 * Quare auerſus eſt populus iſte auerſione impudenti, & confortati ſunt electione ſua, et non voluerunt reuerti?

6 * Auribus percipite iam & audite, non reloquentur. non eſt homo pœnitentiam agens de malitia ſua, dicens: Quid feci? Defecit currens de curſu ſuo quaſi equus feruidus in bellum ſuo.

7 * Et erodius in cælo cognouit tempus ſuum, turtur & hirundo agri, paſſeres cuſtodierunt tempora aduentus ſui. at populus meus non cognouit iudicia ſua.

8 * Quomodo dicetis, Quia ſapientes ſumus nos, & Lex Domini nobiſcum eſt? frustrà fabricatus eſt uncus mendax ſcribis.

9 * Erubuerunt ſapientes, perterriti ſunt & capti ſunt, quia verbũ Domini reprobauerunt: ſapientia quæ eſt in ipſis?

κβ΄ ἑρμήνευσις τῆβ΄.

34 * καὶ καταλύω ἐκ πόλεων Ἰούδα, καὶ ἐκ ὁδῶν Ἰερουσαλὴμ φωνὴν ὑφεσιομένων καὶ φωνὴν χαιρόντων, φωνὴν νυμφίου καὶ φωνὴν νύμφης, ὅτι εἰς ἐρήμωσιν ἔσται πᾶσα ἡ γῆ.

η΄.

1 * Ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ λέγει κύριος, ἐξοίσουσι τὰ ὀστᾶ τῶν βασιλέων Ἰούδα, καὶ τὰ ὀστᾶ τῶν ἀρχόντων αὐτῶν, καὶ τὰ ὀστᾶ τῶν ἱερέων, καὶ τὰ ὀστᾶ τῶν προφητῶν αὐτῶν, καὶ τὰ ὀστᾶ τῶν κατοικούντων Ἰερουσαλὴμ ἐκ τῶν τάφων αὐτῶν·
2 * καὶ ἐκτενοῦσιν αὐτὰ πρὸς τὸν ἥλιον καὶ πρὸς τὴν σελήνην, καὶ πρὸς πᾶσαν στρατιὰν τοῦ οὐρανοῦ, ἃ ἠγάπησαν, καὶ οἷς ἐδούλευσαν, καὶ ὧν ἐπορεύθησαν ὀπίσω αὐτῶν, καὶ ὧν δυτεύχοντο, καὶ οἷς προσεκύνησαν αὐτοῖς. οὐκ ὀφθήσονται, οὐδὲ ταφήσονται εἰς κοπρόβεγμα. ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς ἔσονται.
3 * ὅτι εἵλαντο τὸν θάνατον ἢ τὴν ζωήν. καὶ πᾶσι τοῖς καταλοίποις τοῖς καταλειφθεῖσιν ἀπὸ τῆς γενεᾶς ἐκείνης ἐν παντὶ τόπῳ οὗ ἐξώσω αὐτοὺς ἐκεῖ.
4 * ὅτι τάδε λέγει κύριος, μὴ ὁ πίπτων οὐκ ἀνίσταται, ἢ ἀποστρέφων οὐκ ἐπιστρέφει;
5 * διατί ἀπέστραπται ὁ λαὸς οὗτος ἀποστροφὴν ἀναιδῆ, καὶ κατεκρατήσαντο τῆς προαιρέσεως αὐτῶν, οὐκ ἠθέλησαν τοῦ ἐπιστρέψαι;
6 * ἐνωτίσασθε δὴ καὶ ἀκούσατε, οὐκ ὀρθῶς λαλήσουσιν. οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος μετανοῶν ἀπὸ τῆς κακίας αὐτοῦ, λέγων, τί ἐποίησα; ἐλίπετο ὁ τρέχων ἐκ τοῦ δρόμου αὐτοῦ ὡς ἵππος καὶ ἀπὸ δρόμου ὀχεμεπομφὰ αὐτοῦ.
7 * καὶ ἰατρὸς ἐν τῷ οὐρανῷ ἔγνω τὸν καιρὸν αὐτοῦ. τρυγὼν καὶ χελιδὼν ἀγρὸν, στρουθία ἐφύλαξαν καιροὺς εἰσόδων αὐτῶν. ὁ δὲ λαός μου οὐκ ἔγνω τὰ κρίματα αὐτοῦ.
8 * πῶς ἐρεῖτε ὅτι Σοφοί ἐσμεν ἡμεῖς, καὶ νόμος κυρίου μεθ' ἡμῶν ἐστίν. εἰς μάτην ἐγλύφη σχοῖνος ψευδὴς γραμματεύων.
9 * ἠσχύνθησαν σοφοί, ἐπλοήθησαν καὶ ἑάλωσαν, ὅτι τὸν λόγον κυρίου ἀπεδοκίμασαν. σοφία τίς ἐστιν ἐν αὐτοῖς;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

34 * Et ceſſare faciam de ciuitatibus domus Iuda, & de vicis Ieruſalem vocem gaudij & vocem lætitiæ, vocẽ ſponſorum & vocem ſponſarum: quia in deſolationem erit terra.

CAP. VIII.

1 IN tempore illo, dicit Dominus, educent oſſa regum domus Iuda, & oſſa principum eorum, & oſſa ſacerdotum, & oſſa falſorum prophetarum, & oſſa habitatorum Ieruſalem de ſepulchris ſuis:
2 * Et expandent ea contra Solem & Lunam, & omnem militiam cæli, quæ dilexerunt, & quibus ſeruierunt, & quæ quæſierunt, & adoraueruntad Lege, non colligentur nec ſepelientur in ſtercus diſperſum ſuper faciem terræ erunt.
3 * Et eligetur mors magis quàm vita omnibus reliquiis quæ remanſerint de cognatione hac peſſima, in omnibus locis in quibus remanſerint, ad quæ tranſmigrare eos feci, dicit Dominus exercituum.
4 * Et dices eis: Hæc dicit Dominus: Nunquid cadent & non reſurgent? aut de auerſione notum eſt coram me quòd non conuertẽtur?
5 * Quare obſtirmant ſe populus iſte, habitatores Ieruſalem, vt non conuertantur ad cultum meum? ſed auerſi ſunt vt recedant à Lege, & noluerunt redire; ſed apprehenderunt dolos, renuentes conuerti.
6 * Auſcultaui & manifeſtum eſt coram me, quia non recte loquuntur: non eſt vir quí conuertatur à malitia ſua, dicens: Quid feci? omnes multiplicant voluntatem animæ ſuæ, ſicut equus qui conflictu.
7 * Etiam ciconia in cælo nouit tempus ſuum, & turtur, & grus, & hirundo cuſtodierunt tempus aduentus ſui, populus autem meus neſcierunt facere iudicium Domini.
8 * Quomodo dicitis: Sapientes ſumus, & in Lege Domini noſtri confidimus? Ecce igitur fruſtrà fecit ſcriba calamum mendacij ad falſandam ſcripturam.
9 * Confuſi ſunt ſapientes, & contriti ſunt & apprehenſi ſunt: ecce Verbum Domini deteſtati ſunt, & nulla pars eſt eis in ſapientia.

Universidad de Deusto
Biblioteca

10 לָכֵן אֶתֵּן אֶת־נְשֵׁיהֶם לַאֲחֵרִים שְׂדוֹתֵיהֶם
לִירֻשִּׁים כִּי מִקָּטֹן וְעַד־גָּדוֹל כֻּלֹּה בֹּצֵעַ בָּצַע מִנָּבִיא
וְעַד־כֹּהֵן כֻּלֹּה עֹשֶׂה שָׁקֶר׃
11 וַיִּרְפְּאוּ אֶת־שֶׁבֶר בַּת־עַמִּי עַל־נְקֻלָּה לֵאמֹר שָׁלוֹם
שָׁלוֹם וְאֵין שָׁלוֹם׃
12 הֹבִישׁוּ כִּי תוֹעֵבָה עָשׂוּ גַּם־בֹּושׁ לֹא־יֵבוֹשׁוּ
וְהִכָּלֵם לֹא יָדָעוּ לָכֵן יִפְּלוּ בַּנֹּפְלִים בְּעֵת פָּקְדָתָם
יִכָּשְׁלוּ אָמַר יְהוָה׃
13 אָסֹף אֲסִיפֵם נְאֻם־יְהוָה אֵין עֲנָבִים בַּגֶּפֶן
וְאֵין תְּאֵנִים בַּתְּאֵנָה וְהֶעָלֶה נָבֵל וָאֶתֵּן לָהֶם
יַעַבְרוּם׃
14 עַל־מָה אֲנַחְנוּ יֹשְׁבִים הֵאָסְפוּ וְנָבוֹאָה אֶל־עָרֵי
הַמִּבְצָר וְנִדְמָה־שָּׁם כִּי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ הִדְמָנוּ וַיַּשְׁקֵנוּ
מֵי־רֹאשׁ כִּי חָטָאנוּ לַיהוָה׃
15 קֹוֵה לְשָׁלוֹם וְאֵין טוֹב לְעֵת מַרְפֵּה וְהִנֵּה
בְעָתָה׃
16 מִדָּן נִשְׁמַע נַחְרַת סוּסָיו מִקּוֹל מְצַהֲלוֹת אַבִּירָיו
רָעֲשָׁה כָל־הָאָרֶץ וַיָּבוֹאוּ וַיֹּאכְלוּ אֶרֶץ וּמְלוֹאָהּ
עִיר וְיֹשְׁבֵי בָהּ׃
17 כִּי הִנְנִי מְשַׁלֵּחַ בָּכֶם נְחָשִׁים צִפְעֹנִים אֲשֶׁר אֵין־
לָהֶם לָחַשׁ וְנִשְּׁכוּ אֶתְכֶם נְאֻם־יְהוָה׃
18 מַבְלִיגִיתִי עָלַי יָגוֹן עָלַי לִבִּי דָוֵי׃
19 הִנֵּה קוֹל שַׁוְעַת בַּת־עַמִּי מֵאֶרֶץ מַרְחֹקִים הַיְהוָה
אֵין בְּצִיּוֹן אִם־מַלְכָּהּ אֵין בָּהּ מַדּוּעַ הִכְעִסוּנִי
בִּפְסִלֵיהֶם בְּהַבְלֵי נֵכָר׃
20 עָבַר קָצִיר כָּלָה קָיִץ וַאֲנַחְנוּ לֹא נוֹשָׁעְנוּ׃
21 עַל־שֶׁבֶר בַּת־עַמִּי הָשְׁבָּרְתִּי קָדַרְתִּי שַׁמָּה־
הֶחֱזָקָתְנִי׃
22 הֲצֳרִי אֵין בְּגִלְעָד אִם־רֹפֵא אֵין שָׁם כִּי מַדּוּעַ לֹא
עָלְתָה אֲרֻכַת בַּת־עַמִּי׃

10 *Propterea dabo mulieres eorum exteris, agros eorũ hæredibus. Quia à minimo vsque ad maximum omnes auaritiam sequuntur, quuntur, à propheta vsque ad sacerdotem cuncti faciunt mendacium.
11 *Et sanabant contritiones filiæ populi mei ad ignominiã, dicentes, Pax pax, cum non esset pax.
12 *Confusi sunt, quia abominationem fE cerunt, quinimo confusione non sunt confusi, & erubescere nescierunt. Idcircò cadent inter corruentes; in tempore visitationis suæ corruent, dicit Dominus.
13 *Congregans congregabo eos, ait Dominus. Nõ est vua in vitibus, & non sunt ficus in ficuhea: folium defluxit, & dedi eis quæ prætergressa sunt.
14 *Quare sedemus? Conuenite & ingrediamur ciuitatem munitam, & sileamus ibi, quia Dominus Deus noster silere nos fecit, & potum dedit nobis aquam fellis, peccauimus enim Domino.
15 *Expectauimus pacem, & non erat F bonum; tempus medelæ, & ecce fe16 mido. *A Dan auditus est fremitus equorum eius; à voce hinnitum pugnatorum eius commota est omnis terra. Et venerunt & deuorauerunt terram, & plenitudinem eius, vrbẽ & habitatores eius.
17 *Quia ecce ego mittam vobis serpentes regulos, quibus non est incantatio, & mordebunt vos, ait Dominus.
18 *Dolor meus super dolorem, in me cor19 meum mœrens. *Ecce vox clamoris G filiæ populi mei de terra longinqua. Numquid Dominus non est in Sion, aut rex eius non est in ea? Quare ergo me ad iracundiam concitauerunt in sculptilibus suis, & in vanitatibus alienis?
20 *Transiit messis, finita est æstas, & nos21 saluati non sumus. *Super contritione filiæ populi mei contritus sum & contristatus, stupor obtinuit me.
22 *Nunquid resina non est in Galaad, aut medicus non est ibi? Quare igitur non est obducta cicatrix filiæ populi mei?

10 *Propter hoc dabo vxores eorum aliis, & agros eorum hæredibus: quoniam à minimo vsque ad maximum omnes auariti sequuntur. & à propheta vsque ad sacerdotem vniuersi faciunt mendacium.
11 *Et medicabantur contritionem filiæ populi mei ad ignominiam dicentes: Pax pax, et non erat pax.
12 *Confusi sunt, quoniam abominationem fecerunt, & confusione non sunt confusi, & erubescere nescierunt. ideò cadent in medio cadentes, in tempore visitationis suæ corruent, dicit Dominus.
13 *Et congregabunt fruges suas, dicit Dominus. non est vua in vineis, & non sunt ficus in ficis, & folia defluxerunt.
14 *Quare nos sedemus? congregamini & intremus in ciuitates munitas, & proiiciamur ibi, quia Deus abiecit nos, & potauit nos aqua fellis, quia peccauimus in conspectu eius.
15 *Congregati sumus in pace, & non fuerunt bona: in tempus medelæ, & ecce festinatio.
16 *A Dan audiemus vocem fremitus equorum eius, à voce binnitus equitatus equorum eius, mota est omnis terra. & veniet & deuorabit terram & plenitudinem eius, vrbem & habitantes in ea.
17 *Quia ecce ego immitto in vos serpentes mortiferos, à quibus non est euellere:
18 *Et mordebunt vos insanabiliter cum do19 lore cordis vestri deficientis.
*Ecce vox clamoris filiæ populi mei à terra de longè. nunquid Dominus non est in Sion, aut medicus non est ibi? quia ad iracundiam prouocauerunt me in sculptilibus suis & in vanitatibus alienis.
20 *Transiit æstas, præteriit messis, & nos non sumus saluati.
21 *Super contritionem filiæ populi mei contenebratus sum afflictione. obtinuerunt me dolores quasi parientis.
22 *Nunquid resina non est in Galaad, aut medicus non est ibi? quare non aucta est sanitas filiæ populi mei?

10 * διὰ τοῦτο δώσω τὰς γυναῖκας αὐτῶν ἑτέροις, καὶ τοὺς
ἀγροὺς αὐτῶν τοῖς κληρονόμοις, ὅτι ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου πάντες φιλαργυρίαν ἀποδιώκουσι. καὶ ἀπὸ προφήτου ἕως ἱερέως πάντες ποιοῦσι ψεῦδος.
11 * καὶ ἰατρεύουσι σύντριμμα θυγατρὸς τοῦ λαοῦ
μου πρὸς ἀπώλειαν λέγοντες, εἰρήνη, εἰρήνη, καὶ οὐκ ἦν
εἰρήνη.
12 * ἠσχύνθησαν, ὅτι βδέλυγμα ἐποίησαν, καὶ αἰσχύνη
οὐκ ἠσχύνθησαν, καὶ αἰσχυνθῆναι οὐκ οἴδασι. διὰ τοῦτο
πεσοῦνται μεταξὺ πιπτόντων, ἐν καιρῷ ἐπισκοπῆς αὐτῶν πεσοῦνται, λέγει κύριος.
13 * καὶ συναξοῦσιν τὰ γενήματα αὐτῶν, λέγει κύριος.
οὐκ ἔστιν σταφυλὴ ἐν ταῖς ἀμπέλοις, καὶ οὐκ ἔστι σῦκα ἐν
ταῖς συκαῖς, καὶ τὰ φύλλα κατερρύηκεν.
14 * Διὰ τί ἡμεῖς καθήμεθα; συναχθέντες καὶ εἰσέλθωμεν εἰς τὰς πόλεις τὰς ὀχυρὰς, καὶ ἀπορειφῶμεν ἐκεῖ,
ὅτι ὁ θεὸς ἀπέρριψεν ἡμᾶς, καὶ ἐπότισεν ἡμᾶς ὕδωρ χολῆς, ὅτι ἡμαρτήκαμεν ἐναντίον αὐτοῦ.
15 * συνήχθημεν εἰς εἰρήνην, καὶ οὐκ ἦν ἀγαθά. εἰς
καιρὸν ἰάσεως, καὶ ἰδοὺ ταραχή.
16 * ἐκ Δὰν ἀκουσόμεθα φωνὴν ὀξύτητος ἵππων αὐτοῦ, ἀπὸ φωνῆς χρεμετισμοῦ ἱππασίας ἵππων αὐτοῦ, ἐσείσθη πᾶσα ἡ γῆ. καὶ ἥξει καὶ καταφάγεται τὴν πλήρωμα αὐτῆς, πόλιν καὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν αὐτῇ.
17 * διότι ἰδοὺ ἐγὼ ἐξαποστέλλω εἰς ὑμᾶς ὄφεις θανατοῦντας, οἷς οὐκ ἔστιν ἐπᾴδειν.
18 * καὶ δύξον ὑμᾶς ἀνίατα μετ' ὀδυνῶν καρδίας ὑμῶν
ἀπορευομένης.
19 * ἰδοὺ φωνὴ κραυγῆς θυγατρὸς λαοῦ μου ἀπὸ γῆς
μακρόθεν. μὴ κύριος οὐκ ἔστιν ἐν σιών, ἢ ἰατρὸς οὐκ ἔστιν
ἐκεῖ; διότι παρώργισάν με ἐν τοῖς γλυπτοῖς αὐτῶν καὶ ἐν
ματαίοις ἀλλοτρίοις.
20 * διῆλθεν θέρος, παρῆλθεν ἀμητός, καὶ ἡμεῖς οὐ διε-
σώθημεν.
21 * Ἐπὶ συντέτριμμαι θυγατρὸς λαοῦ μου ἐσκοτώθην
ἔκπληξιν. κατίσχυσάν με ὠδῖνες ὡς τικτούσης.
22 * μὴ ῥητίνη οὐκ ἔστιν ἐν γαλαάδ, ἢ ἰατρὸς οὐκ ἔστιν
ἐκεῖ; διατί οὐκ ἀνέβη ἴασις θυγατρὸς λαοῦ μου;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Propterea dabo vxores eorum aliis, & agros eorum hæredibus: quia à minimo vsque ad maximum omnes violenter accipiunt pecuniãs, & à scriba vsque ad sacerdotẽ omnes faciunt mendacium. " Et sanabant contritionẽ cœtus populi mei verbis mendacibus suis, dicentes, Pax pax, & non erat pax. " Confundi debuerant, quia abominationem fecerunt; tamen cõfusione non sunt confusi, & erubescere nescierunt: idcircò proiicientur occisi; in tẽpore quo visitauero super eos peccata sua, corruent, dicit Dñs. " Perdendo perdã eos, dicit Dñs: non erit botrus in vite, & sicut ficus defluens de ficulnea, & sicut folium ab arbore: eo q; dedi eis Legem meam ex Synai, & deficient, sicut deficiunt vuę de vite, & sicut ficus defluens de ficulnea, & sicut folium ab arbore: eo q; dedi eis Legem meam ex Synai, & transmigrare eos facient: à voce conculcationis fortium suorũ eorum fugient, sicut fugiunt omnes habitatores terræ: & venient & deprædabuntur terram & plenitudinem eius, ciuitates & habitantes in eis. " Quoniã peccauimus contra Dñm. " Expectauimus pacem, & non erat bonum, tempus propitiationis peccatorũ, & ecce vindicta delictorũ. " Pro eo q; coluerunt virulum qui est in Dan: rex cum exercitu suo ascendet super eos, & tranſmigrare eos facit: à voce conculcationis fortium suorũ eorum Dño. " Expectauimus pacem, & non erat bonum, tempus propitiationis peccatorũ, & ecce vindicta delictorũ. " Pro eo q; subsannauerunt virulum qui est in Dan: rex cum exercitu suo ascendet super eos, & tranſmigrare eos facit: à voce conculcationis fortium suorũ eorum Dño. " Expectauimus pacem, & non erat bonum, tempus propitiationis peccatorũ, & ecce vindicta delictorũ. " Pro eo q; subsannauerunt virulum qui est in Dan: rex cum exercitu suo ascendet super eos, & tranſmigrare eos facit: à voce conculcationis fortium suorũ eorum Dñm

Universidad de Deusto
Biblioteca

ט

1 מִי־יִתֵּן רֹאשִׁי מַיִם וְעֵינִי מְקוֹר דִּמְעָה וְאֶבְכֶּה
יוֹמָם וָלַיְלָה אֵת חַלְלֵי בַת־עַמִּי׃
2 מִי־יִתְּנֵנִי בַמִּדְבָּר מְלוֹן אֹרְחִים וְאֶעֶזְבָה אֶת־
עַמִּי וְאֵלְכָה מֵאִתָּם כִּי כֻלָּם מְנָאֲפִים עֲצֶרֶת
בֹּגְדִים׃
3 וַיַּדְרְכוּ אֶת־לְשׁוֹנָם קַשְׁתָּם שֶׁקֶר וְלֹא לֶאֱמוּנָה
גָּבְרוּ בָאָרֶץ כִּי מֵרָעָה אֶל־רָעָה יָצָאוּ וְאֹתִי לֹא־יָדָעוּ
נְאֻם־יְהוָה׃
4 אִישׁ מֵרֵעֵהוּ הִשָּׁמֵרוּ וְעַל־כָּל־אָח אַל־תִּבְטָחוּ כִּי
כָל־אָח עָקוֹב יַעְקֹב וְכָל־רֵעַ רָכִיל יַהֲלֹךְ׃
5 וְאִישׁ בְּרֵעֵהוּ יְהָתֵלּוּ וֶאֱמֶת לֹא יְדַבֵּרוּ לִמְּדוּ
לְשׁוֹנָם דַּבֶּר־שֶׁקֶר הַעֲוֵה נִלְאוּ׃
6 שִׁבְתְּךָ בְּתוֹךְ מִרְמָה בְּמִרְמָה מֵאֲנוּ דַעַת־אוֹתִי
נְאֻם־יְהוָה׃
7 לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת הִנְנִי צוֹרְפָם וּבְחַנְתִּים
כִּי־אֵיךְ אֶעֱשֶׂה מִפְּנֵי בַּת־עַמִּי׃
8 חֵץ שׁוֹחֵט לְשׁוֹנָם מִרְמָה דִבֵּר בְּפִיו שָׁלוֹם אֶת־
רֵעֵהוּ יְדַבֵּר וּבְקִרְבּוֹ יָשִׂים אָרְבּוֹ׃
9 הַעַל־אֵלֶּה לֹא־אֶפְקָד־בָּם נְאֻם־יְהוָה אִם בְּגוֹי
אֲשֶׁר־כָּזֶה לֹא תִתְנַקֵּם נַפְשִׁי׃
10 עַל־הֶהָרִים אֶשָּׂא בְכִי וָנֶהִי וְעַל־נְאוֹת מִדְבָּר
קִינָה כִּי נִצְּתוּ מִבְּלִי־אִישׁ עֹבֵר וְלֹא שָׁמְעוּ קוֹל
מִקְנֶה מֵעוֹף הַשָּׁמַיִם וְעַד־בְּהֵמָה נָדְדוּ הָלָכוּ׃
11 וְנָתַתִּי אֶת־יְרוּשָׁלִַם לְגַלִּים מְעוֹן תַּנִּים וְאֶת־עָרֵי
יְהוּדָה אֶתֵּן שְׁמָמָה מִבְּלִי יוֹשֵׁב׃
12 מִי־הָאִישׁ הֶחָכָם וְיָבֵן אֶת־זֹאת וַאֲשֶׁר דִּבֶּר פִּי־
יְהוָה אֵלָיו וְיַגִּדָהּ עַל־מָה אָבְדָה הָאָרֶץ נִצְּתָה
כַמִּדְבָּר מִבְּלִי עֹבֵר׃

CAP. IX.

1 A QVis dabit capiti meo aquam, & oculis
meis fontem lachrymarum? & plo-
rabo die ac nocte interfectos filiæ populi
2 mei. * Quis dabit me in solitudine di-
uersorium viatorum? & derelinquam po-
pulum meum & recedam ab eis, quia om-
nes adulteri sunt & cœtus præuaricato-
3 rum. * Et extenderunt linguam suam quasi
arcum mendacij & non veritatis. Confor-
B tati sunt in terra, quia de malo ad malum
egressi sunt, & me non cognouerunt, dicit
4 Dominus. * Vnusquisque se à proxi-
mo suo custodiat, & in omni fratre suo non
habeat fiduciam, quia omnis frater sup-
plantans supplantabit, & omnis amicus
5 fraudulenter incedet. * Et vir fratrem
suum deridebit, & veritatem non loquen-
tur. docuerunt enim linguam suam loqui
mendacium, vt iniquè agerent labora-
6 runt. * Habitatio tua in medio doli, in
dolo renuerunt scire me, dicit Dominus.
7 * Propterea hæc dicit Dominus exer-
cituum: Ecce ego cõflabo & probabo eos.
C Quid enim aliud faciam à facie filiæ po-
8 puli mei? * Sagitta vulnerans lingua
eorum dolum locuta est. In ore suo pacem
cum amico suo loquitur, & occultè ponit
ei insidias.
9 * Nunquid super his non visitabo, dicit
Dominus, aut in gente huiuscemodi non
vlciscetur anima mea?
10 * Super montes assumam fletum ac la-
mentum, & super speciosa deserti plan-
ctum, quoniam incensa sunt, eo quòd non
sit vir pertransiens, & non audierunt vo-
cem possidentis. A volucre cæli vsque ad
D pecora transmigrauerunt & recesserunt.
11 * Et dabo Hierusalem in aceruos are-
næ, & cubilia draconum, & ciuitates Iuda da-
bo in desolationem, eò quòd non sit ha-
12 bitator. * Quis est vir sapiens qui intel-
ligat hoc, & ad quem verbum oris Domi-
ni fiat vt annunciet istud: quare perierit
terra & exusta sit quasi desertum, eo quòd
non sit qui pertranseat?

CAP. IX.

QVis dabit capiti meo aquam, & oculis 1
meis fontem lachrymarum? & plorabo po-
pulum hunc die & nocte vulneratos filiæ popu-
li mei.
* *Quis dabit mihi in solitudine mansionem* 2
nouissimam, & derelinquam populum meum,
& recedam ab eis? quia omnes adulterantur,
cœtus præuaricantium.
* *Et extenderunt linguam suam quasi ar-* 3
cum: mendacium & non fides præualuit in ter-
ra; quia de malis in mala egressi sunt, & me non
cognouerunt, dicit Dominus.
* *Vnusquisque à proximo suo custodimini,* 4
& super fratribus vestris non confidatis. quia
omnis frater supplantatione supplantabit, &
omnis amicus dolosè ambulabit.
* *Vnusquisq; cõtra amicũ suũ illudet, verita-* 5
tem non loquentur: didicit lingua eorum loqui
mendacia: iniquè egerunt, & non defecerunt,
* *vt conuerterentur. Vsura super vsuram,* 6
dolus super dolum: non voluerunt scire me, dicit
Dominus. * *Propter hoc, hæc dicit Dominus* 7
virtutum, Ecce ego igne examinabo eos, & pro-
babo eos. Quid faciam à facie malitiæ filiæ po-
puli mei?
* *Sagitta vulnerans lingua eorũ, dolosa ver-* 8
ba oris eorum. Proximo suo loquitur pacifica,
& in seipso habet inimicitiam.
* *Nunquid super his non visitabo, dicit Do-* 9
minus, aut in populo tali non vlciscetur anima
mea?
* *Super montes assumite planctũ, & super* 10
semitas deserti lamentum. quoniam defecerunt,
eo quòd non sint homines; non audierunt vocem
substantiæ à volucribus cæli et vsque ad iumen-
ta, obstupuerunt, recesserunt.
* *Et dabo Hierusalem in transgressionem &* 11
in habitaculum draconum, & ciuitates Iuda
in desolationem ponam, vt non habitetur.
* *Quis homo sapiens & intelligat hoc,* 12
& verbum oris Domini ad eum annunciet vo-
bis, quare periit terra, exusta est quasi deser-
tum, eò quòd non sit qui pertranseat eam?

θ΄

1 Τίς δώσει κεφαλῇ μου ὕδωρ καὶ ὀφθαλμοῖς μου πη-
γὴν δακρύων; καὶ κλαύσομαι τὸν λαὸν τοῦτον ἡμέ-
ρας καὶ νυκτὸς τοὺς τετραυματισμένους θυγατρὸς λαοῦ
μου.
2 τίς δώσει μοι ἐν τῇ ἐρήμῳ σταθμὸν ἔσχατον, καὶ κα-
ταλείψω τὸν λαόν μου, καὶ ἀπελεύσομαι ἀπ᾽ αὐτῶν. ὅτι
πάντες μοιχῶνται, σύνοδος ἀθετούντων.
3 καὶ ἐνέτειναν τὴν γλῶσσαν αὐτῶν ὡς τόξον. ψεῦδος
καὶ οὐ πίστις ἐνίσχυσεν ἐπὶ τῆς γῆς, ὅτι ἐκ κακῶν εἰς κακὰ
ἐξήλθοσαν καὶ ἐμὲ οὐκ ἔγνωσαν, φησὶν κύριος.
4 ἕκαστος ἀπὸ τοῦ πλησίον αὐτοῦ φυλάξασθε. καὶ ἐπ᾽ ἀ-
δελφοῖς αὐτῶν μὴ πεποίθετε, ὅτι πᾶς ἀδελφὸς πτέρνῃ
πτερνιεῖ, καὶ πᾶς φίλος δολίως πορεύσεται.
5 ἕκαστος κατὰ τοῦ φίλου αὐτοῦ καταπαίξεται, ἀλήθειαν
οὐ μὴ λαλήσωσιν, μεμάθηκεν ἡ γλῶσσα αὐτῶν λαλεῖν
ψευδῆ. ἠδίκησαν καὶ οὐ διέλιπον,
6 τοῦ ἐπιστρέψαι. τόκος ἐπὶ τόκῳ, δόλος ἐπὶ δόλῳ,
οὐκ ἤθελησαν εἰδέναι με, φησὶν κύριος.
7 διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων,
ἰδοὺ ἐγὼ πυρώσω αὐτοὺς καὶ δοκιμάσω αὐτούς. τί ποιή-
σω ἀπὸ προσώπου πονηρίας θυγατρὸς λαοῦ μου;
8 βολὶς τιτρώσκουσα ἡ γλῶσσα αὐτῶν, δόλια τὰ ῥή-
ματα τοῦ στόματος αὐτῶν. τῷ πλησίον αὐτοῦ λαλεῖ εἰρη-
νικά, καὶ ἐν αὐτῷ ἔχει τὴν ἔχθραν.
9 μὴ ἐπὶ τούτοις οὐκ ἐπισκέψομαι, λέγει κύριος,
ἢ ἐν λαῷ τοιούτῳ οὐκ ἐκδικήσει ἡ ψυχή μου;
10 ἐπὶ τὰ ὄρη λάβετε κοπετόν, καὶ ἐπὶ τὰς τρί-
βους τῆς ἐρήμου θρῆνον, ὅτι ἐξέλιπον παρὰ τὸ μὴ εἶναι
ἀνθρώπους. οὐκ ἤκουσαν φωνὴν ὑπάρξεως ἀπὸ πετεινῶν
τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἕως κτηνῶν, ἐξέστησαν, ᾤχοντο.
11 καὶ δώσω τὴν Ἱερουσαλὴμ εἰς μετοικίαν καὶ εἰς κα-
τοικητήριον δρακόντων καὶ τὰς πόλεις Ἰούδα εἰς ἀφα-
νισμὸν θήσομαι, παρὰ τὸ μὴ κατοικεῖσθαι.
12 τίς ὁ ἄνθρωπος ὁ σοφὸς καὶ συνιέτω τοῦτο; καὶ
ὁ λόγος στόματος κυρίου πρὸς αὐτὸν ἀναγγειλάτω ὑμῖν,
ἕνεκεν τίνος ἀπώλετο ἡ γῆ, ἀνήφθη ὡς ἔρημος, παρὰ τὸ
μὴ διοδεύεσθαι αὐτήν.

תרגום יונתן

ט

1 מן יתן רישי כנחל דמין ועיני כמבוע דמען ואבכי יממ ולילי על קטילי כנישתא דעמי׃ 2 מן יהנני במדברא בית מבתות
ארחין ואשבוק ית כנישתא דעמי ואהך מלותהון ארי כלהון זנאין סיעת שקרין׃ 3 ואלפו ית לישנהון פתגמי שקר דמן אנון כקשת
רמאה ולא להימנותא תקיפו בארעא ארי מבישא לבישתא נפקו ומדע דחלתי לא אלפו אמר יי׃ 4 גבר מחבריה אסתמרו ועל כל
אחא לא תתרחצון ארי כל אחא מכמן כמן וכל רחים בנכילו מהלך׃ 5 וגבר בחבריה משקרין וקשטא לא ממללין אלפו לישנהון
למללא שקרא אשתבשו טעו׃ 6 יתבין בבית כנישתהון ומשתען על עויתהון בנכלין מסרבין למדע דחלתי אמר יי׃
7 בכן כדנן אמר יי צבאות הא אנא מיתי עליהון עקא וצריף להון ובחר להון ארי איכדין אעבד מן קדם חובי כנשתא דעמי׃
8 כגיר מקטיל לישנהון נכלין ממלל בפומהון שלמא גבר עם חבריה ממלל ובמעוהי משוי כמינתיה׃ 9 העל אלין לא אסער
עליהון אמר יי אם מן עמא דכדין עובדוהי לא אתפרע מנהון כרעותי׃ 10 על טוריא אנא מרים קל ובכי ומצוח
על מדברא אליא ארי צדיו מבלי אנש דעדי ולא אשתמע קל בעירא בארעהון מעופא דשמיא ועד בעירא אטלטלו גלו׃
11 ואתן ית ירושלם ליגרין מדור ירודין וית קרויא דבית יהודה אתן לצדו מבלי יתב׃ 12 מן גברא דחכים ויסבר ית דא ודאתמלל
פתגם יי עמה ויחוינה על מה חרובת ארעא צדיאה כמדברא מבלי עדי׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAPVT IX.

QVis dabit caput meum quasi torrentem aquarum, & oculos meos quasi fontem lachrymarum, & plorabo die ac nocte super interfectos cœtus populi mei. 2 Quis dabit me in solitudine domum mansionis viatorum, & relinquam cœtum populi mei, & ibo ab eis? quia omnes sunt fornicatores & turba falsariorum. 3 Et docuerunt linguas suas verba mendacij; similes sunt arcui doloso: & non in fide confortati sunt in terra, quia de malo ad malum egressi sunt, & scientiam timoris mei non didicerunt, dicit Dominus. 4 Vnusquisque custodiat se à socio suo, & in omni fratre nolite confidere: quia omnis frater insidiando insidiatur, & omnis amicus in dolo ambulat. 5 Et vnusquisque fratri suo mentiuntur, & veritatem non loquuntur: docuerunt linguam suam verba mendacij, insipientes facti sunt & errauerunt. 6 Sedent in domo congregationis suæ, & narrant super iniquitates suas in dolis: renuunt scire timorem mei, dicit Dominus. 7 Propterea hæc dicit Dominus exercituum: Ecce ego inducam super eos angustiam, & conflabo eos, & probabo eos. Quomodo enim faciam à facie peccatorum cœtus populi mei? 8 Sicut sagitta acuta lingua eorum dolos agitat: in ore suo pacem vnusquisque loquitur cum proximo suo, & in visceribus suis ponit insidias suas. 9 Nunquid propter hæc non visitabo, vt adducam super eos mala? dicit Dominus. aut de populo cuius opera talia sunt, non sumam vindictam iuxta voluntatem meam? 10 Super montes ego attollo vocem, & fletum & clamorem, & super habitacula deserti lamentationem: quia deserta facta sunt absque homine transeunte, nec auditur vox pecoris in terra eorum: à volucri cæli vsque ad pecora mota sunt & transmigrauerũt. 11 Et dabo Ierusalẽ in aceruos, habitaculum draconum; & ciuitates domus Iuda dabo in solitudinem, ita vt non sit habitator. 12 Quis est vir sapiens, & intelligat hoc? & cum quo locutus est Dominus, & annunciet illud, quare desolata sit terra, & deserta sit sicut solitudo absque transeunte?

Universidad de Deusto Biblioteca

13 וַיֹּאמֶר יְהוָה עַל־עָזְבָם אֶת־תּוֹרָתִי אֲשֶׁר נָתַתִּי
לִפְנֵיהֶם וְלֹא־שָׁמְעוּ בְקוֹלִי וְלֹא־הָלְכוּ בָהּ :
14 וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי שְׁרִרוּת לִבָּם וְאַחֲרֵי הַבְּעָלִים אֲשֶׁר
לִמְּדוּם אֲבוֹתָם :
15 לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי
מַאֲכִילָם אֶת־הָעָם הַזֶּה לַעֲנָה וְהִשְׁקִיתִים מֵי־
רֹאשׁ :
16 וַהֲפִיצוֹתִים בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ הֵמָּה וַאֲבוֹתָם
וְשִׁלַּחְתִּי אַחֲרֵיהֶם אֶת־הַחֶרֶב עַד כַּלּוֹתִי אוֹתָם :
17 כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת הִתְבּוֹנְנוּ וְקִרְאוּ
לַמְקוֹנְנוֹת וּתְבוֹאֶינָה וְאֶל־הַחֲכָמוֹת שִׁלְחוּ
וְתָבוֹאנָה :
18 וּתְמַהֵרְנָה וְתִשֶּׂנָה עָלֵינוּ נֶהִי וְתֵרַדְנָה עֵינֵינוּ
דִּמְעָה וְעַפְעַפֵּינוּ יִזְּלוּ־מָיִם :
19 כִּי קוֹל נְהִי נִשְׁמַע מִצִּיּוֹן אֵיךְ שֻׁדָּדְנוּ בֹּשְׁנוּ מְאֹד
כִּי־עָזַבְנוּ אָרֶץ כִּי הִשְׁלִיכוּ מִשְׁכְּנוֹתֵינוּ :
20 כִּי־שְׁמַעְנָה נָשִׁים דְּבַר־יְהוָה וְתִקַּח אָזְנְכֶם דְּבַר־
פִּיו וְלַמֵּדְנָה בְנֹתֵיכֶם נֶהִי וְאִשָּׁה רְעוּתָהּ קִינָה :
21 כִּי־עָלָה מָוֶת בְּחַלּוֹנֵינוּ בָּא בְּאַרְמְנוֹתֵינוּ לְהַכְרִית
עוֹלָל מִחוּץ בַּחוּרִים מֵרְחֹבוֹת :
22 דַּבֵּר כֹּה נְאֻם־יְהוָה וְנָפְלָה נִבְלַת הָאָדָם כְּדֹמֶן
עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה וּכְעָמִיר מֵאַחֲרֵי הַקֹּצֵר וְאֵין מְאַסֵּף :
23 כֹּה אָמַר יְהוָה אַל־יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ
וְאַל־יִתְהַלֵּל הַגִּבּוֹר בִּגְבוּרָתוֹ אַל־יִתְהַלֵּל עָשִׁיר
בְּעָשְׁרוֹ :
24 כִּי אִם־בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשְׂכֵּל וְיָדֹעַ
אוֹתִי כִּי אֲנִי יְהוָה עֹשֶׂה חֶסֶד מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בָּאָרֶץ
כִּי־בְאֵלֶּה חָפַצְתִּי נְאֻם־יְהוָה :
25 הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וּפָקַדְתִּי עַל־כָּל־
מוּל בְּעָרְלָה :

13 Et dixit Dominus : Quia dereliquerunt
legem meam quam dedi eis, & non audie-
runt vocem meam, & non ambulauerunt
in ea.
14 Et abierunt post prauitatem cordis sui,
& post Baalim, quod didicerunt à patribus
E suis.
15 Idcirco hæc dicit Dominus exercituum
Deus Israel: Ecce ego cibabo populum istum
absinthio, & potum dabo eis aquam fellis.
16 Et dispergam eos in gentibus quas non
nouerunt ipsi & patres eorum, & mittam
post eos gladium donec consumantur.
17 Hæc dicit Dominus exercituum: Con-
templamini & vocate lamentatrices vt ve-
niant, & ad eas quæ sapientes sunt, mittite
& properent.
18 Et festinent, & assumant super nos la-
mentum: deducant oculi nostri lachrymas,
& palpebræ nostræ defluant aquis.
19 Quia vox lamentationis audita est de
F Sion: Quomodo vastati sumus & confusi
vehementer? Quia dereliquimus terram,
quoniam deiecta sunt tabernacula nostra.
20 Audite ergo mulieres verbum Domini,
& assumant aures vestræ sermonem oris
eius: & docete filias vestras lamentum, &
vnaquæque proximam suam planctum.
21 Quia ascendit mors per fenestras ve-
stras: ingressa est domos vestras, disperdere
paruulos de foris, iuuenes de plateis.
22 Loquere hæc, dicit Dominus, & cadet
morticinum hominis quasi stercus super
faciem regionis, & quasi fœnum post tergum
metentis, & non est qui colligat.
23 Hæc dicit Dñs: Non glorietur sapiens in
sapientia sua, & non glorietur fortis in for-
titudine sua, & non glorietur diues in diui-
24 tiis suis. Sed in hoc glorietur qui gloria-
G tur, scire & nosse me, quia ego sum Dñs qui
facio misericordiam & iudicium & iusti-
tiam in terra. Hæc enim placent mihi, ait
Dominus.
25 Ecce dies venient, dicit Dominus, &
visitabo super omnem qui incircumcisum
habet præputium.

Et dixit Dominus ad me : Quia dereli- 13
querunt ipsi legem meam quam dedi ante fa-
ciem eorum, & non audierunt vocem meam.
Sed ambulauerunt post desideria cordis 14
eorum mali, & post idola, quæ docuerunt pa-
tres eorum eos.
Propter hoc hæc dicit Dominus virtu- 15
tum Deus Israel: Ecce ego cibo eos angustiis, &
poto eos aqua fellis.
Et dispergam eos in gentibus quas non 16
cognouerunt ipsi & patres eorum; & immit-
tam in eos gladium donec consumam eos in eo.
Hæc dicit Dominus : Vocate lamentatri- 17
ces & veniant, & ad eas quæ sapientes sunt
mittite, & loquantur.
Et assumant super vos lamentum, & 18
deducant oculi vestri lachrymas, & palpebræ
vestræ fluant aqua.
Quia vox miseriæ audita est in Sion: Quo- 19
modo vastati sumus, confusi sumus valde! quia
dereliquimus terram, & abiecimus taberna-
cula nostra.
Audite iam mulieres verbum Dei, & sus- 20
cipiant aures vestræ verba oris eius, & docete
filias vestras misericordiam, & mulier proxi-
mam suam lamentum.
Quia ascendit mors per fenestras vestras, 21
& ingressa est in terram vestram disperdere
paruulos de foris, & iuuenes de plateis.
Et erunt mortui hominum in exemplum 22
super faciem campi terræ vestræ, & quasi fæ-
num post metentem, & non erit qui colligat.
Hæc dicit Dominus : Ne glorietur sapiens 23
in sapientia sua, & ne glorietur fortis in forti-
tudine sua, & ne glorietur diues in diuitiis
suis.
Sed in hoc glorietur qui gloriatur, intellige- 24
re & cognoscere me, quia ego sum Dominus fa-
ciens misericordiam & iudicium & iustitiam
in terra, quia in istis voluntas mea, dicit Do-
minus.
Ecce dies veniunt, dicit Dominus, & 25
visitabo super omnes circumcisos præputia eo-
rum.

13 καὶ εἶπε κύριος πρός με, διὰ τὸ ἐγκαταλιπεῖν αὐ-
τοὺς τὸν νόμον μου ὃν ἔδωκα πρὸ προσώπου αὐτῶν, καὶ οὐκ
ἤκουσαν τῆς φωνῆς μου.
14 ἀλλ᾽ ἐπορεύθησαν ὀπίσω τῶν αἱρετῶν τῆς καρδίας
αὐτῶν τῆς κακῆς, καὶ ὀπίσω τῶν εἰδώλων, ἃ ἐδίδαξαν οἱ
πατέρες αὐτῶν αὐτούς.
15 διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς
ἰσραήλ, ἰδοὺ ἐγὼ ψωμίζω αὐτοὺς ἀνάγκας καὶ ποτίζω
αὐτοὺς ὕδωρ χολῆς.
16 καὶ διασκορπιῶ αὐτοὺς ἐν τοῖς ἔθνεσιν οἷς οὐκ ἐγί-
νωσκον αὐτοὶ καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν, καὶ ἐπαποστελῶ ἐπ᾽
αὐτοὺς τὴν μάχαιραν ἕως τοῦ ἐξαναλῶσαι αὐτοὺς ἐν
αὐτῇ.
17 τάδε λέγει κύριος, καλέσατε τὰς θρηνούσας καὶ
ἐλθέτωσαν, καὶ πρὸς τὰς σοφὰς ἀποστείλατε, καὶ φθεγ-
ξάσθωσαν.
18 καὶ λαβέτωσαν ἐφ᾽ ὑμᾶς θρῆνον. καὶ καταγαγέ-
τωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ ὑμῶν δάκρυα, καὶ τὰ βλέφαρα
ὑμῶν ῥείτω ὕδωρ.
19 ὅτι φωνὴ οἴκτου ἠκούσθη ἐν σιών. πῶς ἐταλαιπωρήσα-
μεν κατῃσχύνθημεν σφόδρα, ὅτι ἐγκατελίπομεν τὴν γῆν,
καὶ ἀπερρίψαμεν τὰ σκηνώματα ἡμῶν.
20 ἀκούσατε δὴ γυναῖκες λόγον θεοῦ, καὶ δεξάσθω τὰ ὦτα
ὑμῶν λόγους στόματος αὐτοῦ, καὶ διδάξατε τὰς θυγατέρας
ὑμῶν οἶκτον, καὶ γυνὴ τὴν πλησίον αὐτῆς θρῆνον.
21 ὅτι ἀνέβη θάνατος διὰ τῶν θυρίδων ὑμῶν, καὶ εἰσῆλ-
θεν εἰς τὴν γῆν ὑμῶν τοῦ ἐκτρίψαι νήπια ἔξωθεν καὶ νεανί-
σκους ἀπὸ τῶν πλατειῶν.
22 καὶ ἔσονται οἱ νεκροὶ τῶν ἀνθρώπων εἰς παράδει-
γμα ἐπὶ προσώπου τοῦ πεδίου τῆς γῆς ὑμῶν. καὶ ὡς χόρτος
ὀπίσω θερίζοντος, καὶ οὐκ ἔσται ὁ συνάγων.
23 τάδε λέγει κύριος, μὴ καυχάσθω ὁ σοφὸς ἐν τῇ
σοφίᾳ αὐτοῦ, καὶ μὴ καυχάσθω ὁ ἰσχυρὸς ἐν τῇ ἰσχύϊ
αὐτοῦ, καὶ μὴ καυχάσθω ὁ πλούσιος ἐν τῷ πλούτῳ αὐτοῦ.
24 ἀλλ᾽ ἐν τούτῳ καυχάσθω ὁ καυχώμενος, συνιεῖν καὶ γι-
νώσκειν με, ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος ποιῶν ἔλεος, καὶ κρίμα καὶ δι-
καιοσύνην ἐπὶ τῆς γῆς, ὅτι ἐν τούτοις τὸ θέλημά μου, λέγει
25 κύριος. ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος, καὶ ἐπισκέψομαι
ἐπὶ πάντας περιτετμημένους ἀκροβυστίας αὐτῶν.

תרגום יונתן

13 ואמר יי על די שבקו ית אוריתי דיהבית קדמיהון ולא קבלו למימרי ולא הלכו בה :
14 ואזלו בתר הרהור לבהון ובתר בעליא דאלפינון אבהתהון :
15 בכן כדנן אמר יי צבאות אלהא דישראל הא אנא מיתי עקא על עמא הדין מרר כגידין ואשקינון כס ולוט ביש כרישי חיוין :
16 ואבדרנון ביני עממיא דלא ידעו אנון ואבהתהון ואגרי בתריהון דקטלין בחרבא עד דאשיצי יתהון :
17 כדנן אמר יי צבאות אסתכלו וקרו לאיליתא וייתון ולחכימתא שלחו וייתון :
18 ויוחון ויטלן עלנא איליא וישגרן עיננא דמעין וגלגלי עיננא יגרון מיא :
19 ארי קל איליא אשתמע מציון איכדין אתבזזנא בהתנא לחדא ארי חרובת ארעא ארי צדיאת בירניתנא :
20 ארי שמעא נשיא פתגמא דיי ותצת אדנכון למלי נבויתי ואלפנא לבנתכון איליא ואתתא לחברתה עגויא :
21 ארי סלק מותא בבירניתנא לשיצאה ינקין משוקא עולימין מרחובן :
22 אתנבי כדנן אמר יי ותתרמי נבילתא דאנשא כזבל מבדר על אפי חקלא וכעמירא מבתר חצודא וליתדמכנש :
23 כדנן אמר יי לא ישתבח שלמה בר דוד בחכמתה ולא ישתבח שמשון בר מנוח בגבורתה ולא ישתבח אחאב בר עמרי בעתרה :
24 אלהן בדא ישתבח דמשתבח דחכים ואליף למדע דחלתי ארי אנא יי עבדנא טיבו דין וקשוט וזכו בארעא ארי באלין רעוא קדמי אמר יי :
25 הא יומיא אתן אמר יי ואסער על כל עממיא ערליא :

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 Et dixit Dominus: Quia dereliquerunt legem meam quam dedi coram eis, & non obedierunt verbo meo, & non ambulauerunt
in ea. 14 Sed abierunt post cogitationem cordis sui, & post Baalim, quæ docuerunt eos patres eorum. 15 Propterea sic dicit Dominus
exercituum Deus Israel: Ecce ego adducam tribulationem super populum istum amaram quasi absinthium, & potum dabo eis calicē ma-
ledictionis pessimæ, quasi capita serpentum. 16 Et dispergam eos inter populos quos non cognouerunt ipsi & patres eorum; & im-
mittam post eos occisores gladio, donec consumam eos. 17 Hæc dicit Dominus exercituum: Contemplamini, & vocate lamentatri-
ces, vt veniant: & ad eas quæ sapientes sunt mittite, vt veniant. 18 Et festinent & assumant super nos lamentum; & defluant oculi
nostri lachrymis, & palpebræ oculorum nostrorum decurrant aquis. 19 Quia vox lamentationis audita est ex Syon: Quomodo va-
stati sumus, confusi sumus vehementer? quia deserta est terra, quia desolata sunt palatia nostra. 20 Audite enim mulieres verbum
Domini, & auscultet auris vestra verba prophetarum eius, & docete filias vestras lamentum, & vnaquæque proximam suam planctum.
21 Quia ascendit mors per fenestras nostras: ingressa est palatia nostra, vt consumat infantes de vico, iuuenes de plateis.
22 Vaticinare. Hæc dicit Dominus: Et proiicietur cadauer hominis quasi stercus dispersum super faciē agri, & sicut manipulus post
messorem, & non erit qui colligat. 23 Hæc dicit Dominus: Ne sibi placeat Salomon filius Dauid in sapientia sua, nec sibi pla-
ceat Sampson filius Manue in fortitudine sua, nec sibi placeat Achab filius Ameri in diuitiis suis.
24 Sed in hoc sibi bene placeat qui sibi placet quòd sapiens sit, & didicerit scire timorem mei. Quia ego sum Dominus faciens mi-
sericordiam, & iudicium verum, & iustitiam in terra, quia in his est voluntas coram me, dicit Dominus.
25 Ecce dies veniunt, dicit Dominus, & visitabo super omnes populos incircumcisos.

Universidad de Deusto
Biblioteca

26 עַל־מִצְרַיִם וְעַל יְהוּדָה וְעַל אֱדוֹם וְעַל־
בְּנֵי עַמּוֹן וְעַל־מוֹאָב וְעַל כָּל קְצוּצֵי פֵּאָה הַיֹּשְׁבִים
בַּמִּדְבָּר כִּי כָל הַגּוֹיִם עֲרֵלִים וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל
עֲרֵלֵי־לֵב:

יוד

1 שִׁמְעוּ אֶת הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה עֲלֵיכֶם בֵּית
יִשְׂרָאֵל:
2 כֹּה אָמַר יְהוָה אֶל־דֶּרֶךְ הַגּוֹיִם אַל תִּלְמָדוּ
וּמֵאֹתוֹת הַשָּׁמַיִם אַל תֵּחַתּוּ כִּי יֵחַתּוּ הַגּוֹיִם מֵהֵמָּה:
3 כִּי־חֻקּוֹת הָעַמִּים הֶבֶל הוּא כִּי־עֵץ מִיַּעַר כָּרְתּוּ
מַעֲשֵׂה יְדֵי־חָרָשׁ בַּמַּעֲצָד:
4 בְּכֶסֶף וּבְזָהָב יְיַפֵּהוּ בְּמַסְמְרוֹת וּבְמַקָּבוֹת יְחַזְּקוּם
וְלוֹא יָפִיק:
5 כְּתֹמֶר מִקְשֵׁה הֵמָּה וְלֹא יְדַבֵּרוּ נָשׂוֹא יִנָּשׂוֹא
כִּי לֹא יִצְעָדוּ אַל־תִּירְאוּ מֵהֶם כִּי לֹא יָרֵעוּ וְגַם־
הֵיטִיב אֵין אוֹתָם:
6 מֵאֵין כָּמוֹךָ יְהוָה גָּדוֹל אַתָּה וְגָדוֹל שִׁמְךָ
בִּגְבוּרָה:
7 מִי לֹא יִרָאֲךָ מֶלֶךְ הַגּוֹיִם כִּי לְךָ יֵאָתָה כִּי בְכָל־
חַכְמֵי הַגּוֹיִם וּבְכָל־מַלְכוּתָם מֵאֵין כָּמוֹךָ:
8 וּבְאַחַת יִבְעֲרוּ וְיִכָּסְלוּ מוּסַר הַבְלִים עֵץ הוּא:
9 כֶּסֶף מְרֻקָּע מִתַּרְשִׁישׁ יוּבָא וְזָהָב מֵאוּפָז מַעֲשֵׂה
חָרָשׁ וִידֵי צוֹרֵף תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן לְבוּשָׁם מַעֲשֵׂה
חֲכָמִים כֻּלָּם:
10 וַיהוָה אֱלֹהִים אֱמֶת הוּא־אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ
עוֹלָם מִקְצָפוֹ תִּרְעַשׁ הָאָרֶץ וְלֹא־יָכִילוּ גּוֹיִם זַעְמוֹ:
11 כְּדֹנָה תֹּאמְרוּן לָהֶם אֱלָהַיָּא דִי־שְׁמַיָּא וְאַרְקָא
לָא עֲבָדוּ יֵאבְדוּ מֵאַרְעָא וּמִן תְּחוֹת שְׁמַיָּא אֵלֶּה:
12 עֹשֵׂה אֶרֶץ בְּכֹחוֹ מֵכִין תֵּבֵל בְּחָכְמָתוֹ וּבִתְבוּנָתוֹ
נָטָה שָׁמָיִם:

26 * Super Ægyptum, & super Iudam, & super Edom, & super filios Ammon, super Moab, & super omnes qui attonsi sunt in comam, habitãtes in deserto: quia omnes gentes habent præputium, omnis autẽ domus Israel incircunciſi ſunt corde.

CAP. X.

1 AVdite verbum quod locutus eſt Dominus ſuper vos domus Iſrael.
2 * Hæc dicit Dominus: Iuxta vias gentiũ nolite diſcere, & à ſignis cæli nolite metuere, quæ timent gentes.
3 * Quia leges populorũ vanæ ſunt. quia lignum de ſaltu præcidit opus manus artificis in aſcia.
4 * Argento & auro decorauit illud: clauis & malleis compegit vt non diſſoluatur.
5 * In ſimilitudiné palmæ fabricatæ ſunt, & non loquentur: portata tollentur, quia incedere non valent. Nolite ergo timere eas, quia nec malè poſſunt facere nec bene.
6 * Non eſt ſimilis tui Domine. magnus es tu, & magnum nomen tuum in fortitudine.
7 * Quis non timebit te ô rex gentium? tuum eſt enim decus. Inter cunctos ſapientes gentium & in vniuerſis regnis eorum nullus eſt ſimilis tui.
8 * Pariter inſipientes & fatui probabuntur, doctrina vanitatis eorum lignum eſt.
9 * Argentum inuolutũ de Tharſis affertur, & aurũ de Ophir, opus artificis & manus ærarij: hyacinthus & purpura indumentum eorum. Opus artificum vniuerſa hæc.
10 * Dominus autem Deus verus eſt. ipſe Deus viuens & rex ſempiternus. Ab indignatione eius commouebitur terra, & non ſuſtinebunt gentes comminationem eius.
11 * Sic ergo dicetis eis: Dij qui cælum & terram non fecerunt, pereant de terra, & de his quæ ſub cælo ſunt.
12 * Qui fecit terram in fortitudine ſua, præparat orbem in ſapientia ſua, & prudentia ſua extendit cælos.

26 * Super Aegyptum & ſuper Judam, & ſuper Edom & ſuper filios Ammon, & ſuper filios Moab, & ſuper omne attonſum circa faciem ſuam habitantes in deſerto. Quia omnes gentes incircumciſæ carne, & omnis domus Iſrael incircumciſi corde ſuo.

CAP. X.

1 AVdite verbum Domini, quod loquutus eſt Dominus ſuper vos domus Iſrael.
2 * Hæc dicit Dominus: Secundum vias gentium ne diſcatis, et à ſignis cæli ne timeatis, quia timent ea gentes.
3 * Quia legitima gentium vana: lignum eſt de ſylua excíſum opus fabri lignarij.
4 * Et conflatio argento et auro decorata ſunt: in malleis & clauis firmauerunt ea & non mouebuntur.
5 * Argentum tornatile ſunt, non loquuntur, portata tollentur, quia non incedent. Ne timeatis ea, quia non malefacient, & bonum non eſt in eis.
6 * Non eſt ſimilis tui Domine, magnus es tu, & magnum nomen tuum in fortitudine.
7 * Quis non timebit te rex gentium? te enim decet: quoniam in omnibus ſapientibus gentium, & in vniuerſis regnis eorum non eſt ſimilis tibi.
8 * Pariter inſipientes & fatui ſunt: doctrina vanitatum eorum lignum eſt.
9 * Argentum productum ex Tharſis, veniet, & aurum Mophas, & manus aurificum: opera artificum omnia, hyacintho & purpura induent ea.
10 * Sic dicetis eis: Dij qui cælum & terram non fecerunt, diſperdantur de terra, & de ſub cælo iſto.
11 * Dominus qui fecit terram fortitudine ſua, qui direxit orbem terræ in ſapientia ſua, & in prudentia ſua extendit cælum.

26 * ἐπ' αἴγυπτον & ἐπὶ τὴν ἰούδαν, & ἐπὶ ἐδώμ, καὶ ἐπὶ υἱοὺς ἀμμών, & ἐπὶ υἱοὺς μωάβ, καὶ ἐπὶ πᾶν περιειρόμμον κὴ πρόσωπον αὐτῶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὅτι πάντα τὰ ἔθνη ἀπέριτμητα σαρκί, καὶ πᾶς οἶκος ἰσραὴλ ἀπερίτμητοι καρδίας αὐτῶν.

1 * Ακούσατε τὸ ῥῆμα κυρίε, ὃ ἐλάλησεν κύριος ἐφ' ὑμᾶς οἶκος ἰσραὴλ.
2 * τάδε λέγει κύριος, κὴ τὰς ὁδοὺς τῶν ἐθνῶν μὴ μαθητεύετε, καὶ ἀπὸ τῶν σημείων & οὐρανοῦ μὴ φοβεῖσθε, ὅτι φοβοῦνται αὐτὰ ἔθνη.
3 * ὅτι τὰ νόμιμα τῶν ἐθνῶν μάταια. ξύλον ἐστὶν ὃν τοῦ δρυμοῦ ἐκκεκομμένον ἔργον τέκτονος.
4 * καὶ χώνευμα ἀργυρίου καὶ χρυσίου κεκαλλωπισμένα ἐστίν. ἐν σφύραις & ἥλοις ἐστερέωσαν αὐτὰ καὶ οὐ κινηθήσονται.
5 * ἀργύριον τορευτόν ἐστιν, ἃ λαλοῦσιν, αἰρόμενα ἀρθήσονται, ὅτι οὐκ ἐπιβήσονται. μὴ φοβηθῆτε αὐτά, ὅτι οὐκ κακοποιήσουσι & ἀγαθὸν οὐκ ἔστιν ἐν αὐτοῖς.
6 * οὐκ ἔστιν ὅμοιός σοι κύριε, μέγας εἶ σύ, καὶ μέγα τὸ ὄνομά σου ἐν τῇ ἰσχύι.
7 * τίς οὐ φοβηθήσεταί σε βασιλεῦ ἐθνῶν; σοὶ γὰρ πρέπει, ὅτι ἐν πᾶσι τοῖς σοφοῖς τῶν ἐθνῶν, καὶ ἐν πάσαις ταῖς βασιλείαις αὐτῶν οὐκ ἔστιν ὅμοιός σοι.
8 * ἅμα ἄφρονες καὶ μώροι εἰσί, διδασκαλία ματαίων αὐτῶν ξύλον ἐστίν.
9 * ἀργύριον πεφορτισμένον ἀπὸ θαρσεῖς, ἥξει χρυσίον μωφὰς, καὶ χεὶρ χρυσοχόων. ἔργα τεχνιτῶν πάντα. ὑάκινθον καὶ πορφύραν ἐνδύσουσιν αὐτά.
10 * ὅτως ἐρεῖτε αὐτοῖς, θεοὶ οἱ οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν οὐκ ἐποίησαν, ἀπολέσθωσαν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ὑποκάτωθεν τοῦ οὐρανοῦ τούτου.
11 * κύριος ὁ ποιήσας τὴν γῆν τῇ ἰσχύι αὐτοῦ. ὀρθώσας τὴν οἰκουμένην ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ. καὶ ἐν τῇ φρονήσει αὐτοῦ ἐξέτεινεν τὸν οὐρανόν.

על מצראי ועל יהודה ועל אדומאי ועל בני עמון ועל כל מוצבאי ועל כל קפדי פתן דשרן בשכונין במדברא ארי כל עממיא ערלין
בתרין גלי בית ישראל ערלין בלבהון: יוד
1 קבלו ית פתגמא הדין דמלל יי עליכון בית ישראל: 2 כדנן אמר יי לא תילפון ומאתנין דשמיא לא תהבהרון ארי מהבהרין עממיא מנהון:
3 ארי גולוהי עממיא הבל הינון עובד נגר קיסין אתנשלא קיטא להון עובד ידי נגר בחצינא: 4 בכספא ובדהבא יחפי להון בסמרין ובכסכין יתקנון דלא יתזעזע:
5 כתמרא נגיד וקיסין אינון ולא מתכלין אתנשלא ארי ליה בהון רוחא לא מהלכין סגהין ארי לא יכפשון ואף לא למיעבד טבתא ליתין יכלין: 6 ליתיבר כנך יי ארי רב אתי ורב שמך בגבורתא: 7 מן לא נדחל מן קדמך מלך כל עממיא ארי דילך יאות ארי בכל חכימי עממיא ובכל מלכוהון ליתיכר כנך: 8 ובחדא יתבהתון עובד חכיניא בולהון: 9 כסף מרקע מתרשיש יתכי ודהבא מאופיר עובד נגר וידי קיני חכלא וארגונא לבושהון עובד חכיניא כולהון: 10 וייי אלהים קשוט הוא אלה קיים ומלך עלמין מרגזה חזוק ארעא ולא יכלין עממיא לסובלא רגזה:
11 דנא תימרון להון אלהיא די שמיא וארקא לית אלהין דלא עבדו שמיא וארקא יבדון מארעא ומן תחות שמיא אלין:
12 עבד ארעא בחכמתה מכין תבל בחכמתה ובסכלתנותה פרס שמיא:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Super Ægyptios & super Iudam, & super Idumæos, & super filios Ammon, & super Moabitas, & super omnes attonſos coma, qui habitant in habitaculis in deſerto; quia omnes populi incircumciſi ſunt in carne ſua, & omnis domus Iſrael incircumciſi ſunt in corde ſuo.

CAP. X.

1 SVſcipite verbum iſtud quod loquitur Dominus ſuper vos domus Iſrael. 2 Hæc dicit Dominus: De viis gentiũ nolite diſcere, & de ſignis quæ poſita ſunt in cælis, ne conterreamini, à quibus populi conterrentur. 3 Quia decreta populorum vana ſunt, quia lignum de ſylua præciditur ei: opus manuum fabri lignarij in aſcia. 4 Argento & auro cooperit illud, clauis & malleis corroborat illud, vt nõ inclinetur. 5 Opere ductili eriguntur ea, & non loquuntur, portando portantur, quia non habent ſpiritum ad ambulandum. Ne timeatis ab eis, quia non malefaciunt, nec ſciunt benefacere. 6 Non eſt præter te Domine; quia magnus es tu, & magnum nomen tuum in fortitudine. 7 Quis non timebit à facie tua, Rex omnium populorum? tuum eſt enim regnum; quia in omnibus ſapientibus populorum, & in vniuerſis regnis eorum nullus eſt abſque te. 8 Et pariter populi delinquunt, eò quòd inſipientes facti ſunt dum colunt idola quæ vana ſunt. 9 Argentum inuolutum ex Africa afferunt, & aurum ex Ophir, opus fabri lignarij & manuum artis lignarij. hyacinthus & purpura indumentum eorum, opus ſapientum vniuerſa hæc. 10 Et Dominus Deus verus eſt, ipſe eſt Deus viuus, & rex ſeculorum. A furore eius commouebitur terra, & non poterunt populi ſuſtinere iram eius. 11 Hoc eſt exemplar epiſtolæ quam mittet Ieremias prophetæ ad reliquos ſeniores tranſmigrationis, qui erant in Babylonia. Si enim dixerint vobis populi inter quos vos habitatis: Dominus Iſrael ſeruite idolis, ſic reſpondebitis, & ſic dicetis eis: Idola quibus vos ſeruitis, errores ſunt in quibus nulla eſt vtilitas: ex cælo non poſſunt deducere pluuiam, & ex terra non poſſunt producere fructus. ipſa & cultores eorum peribunt de terra, & conſumentur de his, quæ ſub cælis iſtis ſunt. 12 Et ſic dicetis eis: Nos colimus eum qui fecit cælum & terram in virtute ſua, fundauit orbem in ſapientia ſua, & in prudentia ſua appendit cælos.

Universidad de Deusto
Biblioteca

13 * לְקוֹל תִּתּוֹ הֲמוֹן מַיִם בַּשָּׁמַיִם וַיַּעֲלֶה נְשִׂאִים
מִקְצֵה־אֶרֶץ בְּרָקִים לַמָּטָר עָשָׂה וַיּוֹצֵא רוּחַ
מֵאֹצְרוֹתָיו׃
14 * נִבְעַר כָּל־אָדָם מִדַּעַת הֹבִישׁ כָּל־צוֹרֵף מִפֶּסֶל
כִּי שֶׁקֶר נִסְכּוֹ וְלֹא־רוּחַ בָּם׃
15 * הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַעְתֻּעִים בְּעֵת פְּקֻדָּתָם
יֹאבֵדוּ׃
16 * לֹא־כָאֵלֶּה חֵלֶק יַעֲקֹב כִּי־יוֹצֵר הַכֹּל הוּא
וְיִשְׂרָאֵל שֵׁבֶט נַחֲלָתוֹ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ׃
17 * אִסְפִּי מֵאֶרֶץ כִּנְעָתֵךְ יוֹשֶׁבֶת בַּמָּצוֹר׃
18 * כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה הִנְנִי קוֹלֵעַ אֶת־יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ
בַּפַּעַם הַזֹּאת וַהֲצֵרֹתִי לָהֶם לְמַעַן יִמְצָאוּ׃
19 * אוֹי־לִי עַל־שִׁבְרִי נָחְלָה מַכָּתִי וַאֲנִי אָמַרְתִּי אַךְ
זֶה חֳלִי וְאֶשָּׂאֶנּוּ׃
20 * אָהֳלִי שָׁדַד וְכָל־מֵיתָרַי נִתָּקוּ בָּנַי יְצָאֻנִי וְאֵינָם
אֵין־נֹטֶה עוֹד אָהֳלִי וּמֵקִים יְרִיעוֹתָי׃
21 * כִּי נִבְעֲרוּ הָרֹעִים וְאֶת־יְהוָה לֹא דָרָשׁוּ עַל־כֵּן
לֹא הִשְׂכִּילוּ וְכָל־מַרְעִיתָם נָפוֹצָה׃
22 * קוֹל שְׁמוּעָה הִנֵּה בָאָה וְרַעַשׁ גָּדוֹל מֵאֶרֶץ צָפוֹן
לָשׂוּם אֶת־עָרֵי יְהוּדָה שְׁמָמָה מְעוֹן תַּנִּים׃
23 * יָדַעְתִּי יְהוָה כִּי לֹא לָאָדָם דַּרְכּוֹ לֹא־לָאִישׁ הֹלֵךְ
וְהָכֵין אֶת־צַעֲדוֹ׃
24 * יַסְּרֵנִי יְהוָה אַךְ בְּמִשְׁפָּט אַל־בְּאַפְּךָ פֶּן תַּמְעִטֵנִי׃
25 * שְׁפֹךְ חֲמָתְךָ עַל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא־יְדָעُוךָ וְעַל
מִשְׁפָּחוֹת אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ לֹא קָרָאוּ כִּי־אָכְלוּ אֶת־יַעֲקֹב
וַאֲכָלֻהוּ וַיְכַלֻּהוּ וְאֶת־נָוֵהוּ הֵשַׁמּוּ׃

יא

1 * הַדָּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה לֵאמֹר׃
2 * שִׁמְעוּ אֶת־דִּבְרֵי הַבְּרִית הַזֹּאת וְדִבַּרְתֶּם אֶל־
אִישׁ יְהוּדָה וְעַל־יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִָם׃

13 * Ad vocem suã dat multitudiné aquarũ
in cælo, & eleuat nebulas ab extremitati-
bus terræ. Fulgura in pluuiam facit, & edu-
xit ventum de thesauris suis.
14 * Stultus factus est omnis homo à scien-
tia sua: confusus est artifex omnis in scul-
ptili; quoniam falsum est quod cõflauit, &
nõ est spiritus in eis. * Vana sunt, & opus
risu dignum. in tempore visitationis suæ
16 peribunt. * Non est his similis pars Iacob,
C Qui enim formauit omnia, ipse est, &
Israel virga hęreditatis eius: Dominus exer-
17 cituum nomen illi. * Congrega de terra
confusionẽ tuam quæ habitas in obsidio-
18 ne. * Quia hæc dicit Dominus: Ecce ego
longè proiiciam habitores terræ in hac vi-
ce, & tribulabo eos, ita vt inueniantur.
19 * Væ mihi super contritione mea, pessi-
ma plaga mea. Ego autem dixi: Plane hæc
infirmitas mea est, & portabo illam.
20 * Tabernaculũ meum vastatum est, om-
nes funiculi mei dirupti sunt. filij mei exie-
runt à me, & non subsistunt. Non est qui
extendat vltrà tentorium meum, & erigat
21 pelles meas. * Quia stultè egerunt pasto-
res, & Dominum nõ quæsierunt, propterea
non intellexerunt, & omnis grex eorum
22 dispersus est. * Vox auditionis ecce venit,
D & commotio magna de terra Aquilonis, vt
23 ponat ciuitates Iuda solitudinem, & habi-
tacula draconum. * Scio Domine quia non
est hominis via eius, nec viri est vt ambu-
let & dirigat gressus suos.
24 * Corripe me Domine, veruntamẽ in iu-
dicio & non in furore tuo, ne forte ad nihi-
25 lum redigas me. * Effunde indignationem
tuam super gentes quæ non cognouerunt
te, & super prouincias quę nomen tuũ non
inuocauerunt; quia comederunt Iacob, &
deuorauerunt eum, & consumpserunt illũ,
& decus eius dissipauerunt.

CAP. XI.

1 VErbum quod factum est à Domino ad
2 Hieremiam dicens: * Audite verba
A pacti huius, & loquimini ad viros Iudæ, &
ad habitatores Hierusalem.

13 * καὶ πλῆθος ὕδατος ἐν οὐρανῷ, καὶ ἀνήγαγον νε-
φέλας ἐξ ἐσχάτου τῆς γῆς. ἀστραπὰς εἰς ὑετὸν ἐποίησεν.
ἐξήγαγεν ἀνέμους ἐκ θησαυρῶν αὐτοῦ.
14 * καὶ ἐμωράνθη πᾶς ἄνθρωπος ἀπὸ γνώσεως. καὶη-
σχύνθη πᾶς χρυσοχόος ἀπὸ τῶν γλυπτῶν αὐτοῦ, ὅτι ψευ-
δῆ ἐχώνευσαν, οὐκ ἔστιν πνεῦμα ἐν αὐτοῖς.
15 * ματαιά ἐστιν ἔργα ἐμπεπαιγμένα. ἐν καιρῷ ἐπισκο-
πῆς αὐτῶν ἀπολοῦνται.
16 * οὐκ ἔστιν τοιοῦτον ἡ μερὶς τοῦ ἰακώβ, ὅτι ὁ πλάσας τὰ
πάντα αὐτός ἐστιν, καὶ Ισραὴλ ῥάβδος κληρονομίας αὐτοῦ,
κύριος δυνάμεων ὄνομα αὐτῷ.
17 * συνάγαγε ἔξωθεν τὴν ἀπόσασιν αὐτῶν καθικοῦσα
18 ἐν τάχισμαπι. * ὅτι τάδε λέγει κύριος· ἰδοὺ ἐγὼ σκε-
λίσω τοὺς καθικοῦντας τὴν γῆν ταύτην. καὶ ἐκθλίψω
19 αὐτοὺς ὅπως εὑρεθῇ. * οὐαὶ ἐπὶ συντρίμματί σου, ἀλ-
γεινὴ ἡ πληγή σου. καὶ ἐγὼ εἶπα, ὄντως τοῦτο τὸ τραῦμά
μου, καὶ κατέλαβέν με.
20 * ἡ σκηνή μου ἐλαιπώρησεν, ὤλετο. καὶ πᾶσαι αἱ
θλέρρεις μου διεσπάσθησάν. ὁ υἱός μου καὶ οἱ ἀποβατά
μου οὐκ εἰσίν. οὐκ ἔστιν ἔτι ὁ τῆς σκηνῆς μου, τοῦ τῶν
θέρρεων μου.
21 * ὅτι οἱ ποιμένες ἠφρονεύσαντο, καὶ τὸν κύριον οὐκ
ἐζήτησαν. διὰ τοῦτο οὐκ ἐνόησεν πᾶσα ἡ νομή, καὶ διεσκορ-
22 πίσθησαν. * φωνὴ ἀκοῆς ἰδοὺ ἔρχεται, καὶ σεισμὸς μέ-
γας ἐκ γῆς βορρᾶ, ἐ τάξωσιν τὰς πόλεις ἰούδα εἰς ἀ-
φανισμὸν καὶ κοίτην δρυτῶν.
23 * οἶδα κύριος ὅτι οὐχὶ ἑ ἀνθρώπῳ ἡ ὁδὸς αὐτοῦ, οὐδ ἀνὴρ
πορεύσεται καὶ κατορθώσει πορεύσθαι αὐτόν.
24 * παίδευσόν με κύριε, πλὴν ἐν κρίσει καὶ μὴ ἐν θυ-
μῷ, ἵνα μὴ ὀλίγους ἡμᾶς ποιήσῃς.
25 * ἔκχεον τὸν θυμόν σου ἐπὶ τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα σε, καὶ ἐπὶ
βασιλείας αἳ τὸ ὄνομά σου οὐκ ἐπεκαλέσαντο. ὅτι κατέ-
φαγον τὸν ἰακώβ, ἐ ἐξανήλωσαν τὸν ἰσραὴλ, ἐ τὸν νο-
μὸν αὐτοῦ ἠφάνισαν.

ια

1 * Ο λόγος ὁ γενόμενος παρὰ ἱερεμίαν παρὰ κυρίου
λέγων·
2 * ἀκούσατε τοὺς λόγους τῆς διαθήκης ταύτης, ἐ λαλήσεις
πρὸς ἄνδρας ἰούδα ἐ τοὺς κατοικοῦντας ἱερουσαλήμ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 Ad vocem suam dat impetum aquarum in cælis, & ascendere facit nubes ab extremitatibus terræ: fulgura in tempus pluuiæ fecit, & educit ventos de thesauris suis. 14 Insipientes facti sunt omnes populi nescientes sapientiam: confusi sunt argẽtarij à faciendo sculptili, quia frustra conflarunt ea, & non est spiritus in eis. 15 Vana sunt, opus subsannatione dignum. in tempore quo visitauero super eos peccata eorum, peribunt. 16 Non est sicut hæc pars Iacob; quia qui creauit omnia, ipse est. & Israel virga hæreditatis eius, Dñs exercituũ nomen eius.
C Congrega de terra mercimonia tua quæ habitas in munitionibus, in ciuitatibus munitis. 18 Quia hæc dicit Dominus: Ecce ego adducam tribulationem super populum istum; & sicut proiiciunt lapidem funda, sic dispergam habitatores terræ hoc tempore: & tribulabo eos vt recipiant retributionem peccatorum suorum. 19 Væ mihi super confractionem meam: infirmata est plaga mea. & ego dixi: Certè hęc est infirmitas mea, & sustinebo illam. 20 Terra mea deserta est, & omnes vrbes meæ direptæ sunt; populus meus migrauit, & non compariuit qui extendat vltrà tabernaculũ meum, & erigat cortinas meas. 21 Quia insipientes facti sunt reges, & docti inam à facie Domini non quæsierunt. Propterea non prosperabuntur, & omnes populi eorum dispergentur. 22 Vox annunciationis ecce venit, & confractio magna de terra Aquilonis, vt ponam ciuitates domus Iuda in solitudinem, habitaculum draconum. 23 Scio Domine quia non est homini vis eius, nec hominis est qui ambulat & dirigit gressus suos. 24 Adduc super eos infirmitates, veruntamen in iudicio pauperis: ne trascatur furor tuus contra eos, ne forte minuantur. 25 Effunde iram tuam super populos qui non didicerunt scire timorem tui, & super regna quæ non quæsierunt cultum nominis tui; quia dominati sunt domui Iacob, & diripuerunt substantias eorum, & consumpserunt eos, & habitaculum eorum vastarunt.

VErbum prophetiæ quod factum est ad Ieremiam, à facie Domini dicentis: CAPVT XI. 2 Suscipite verba pacti huius, & loquimini ad viros Iudæ, & ad habitatores Ierusalem.

תרגום יונתן

13 לְקָל מֵתְנָה דְרַכְפַּת דְּמַיִין בִּשְׁמַיָּא וּמַסְיֵק עֲנָנִין מִסְּיָפֵי אַרְעָא בָּרְקִין לְזִמְנָא מְטָרָא עָבַד וּמַפֵּיק רוּחִין מִבֵּית גְּנוּזֵהִי׃ 14 אִשְׁתַּטִּישׁוּ כָּל
אֱנָשָׁא מִלְּמִנְדַּע חְכִימְתָא אִתְבְּהִתוּ כָּל קָיְנֵי סִלְמַיָּא עַל מַרְוֵיהוֹן דְּאִתְגְּזָרוּ מִנְּהוֹן דְּשִׁקְרָא אַתְכְּסִינוּ וְלֵית רוּחָא בְּהוֹן׃ 15 לְמָא אִנּוּן עוֹבַד הֵילָנְבָא בְּעָדָן דְּאִתְעֲתַד
עֲלֵיהוֹן חוֹבֵי עַמְמַיָּא יְבִידָן׃ 16 לָא כְּאִלֵּין חוּלָקָה דְיַעֲקֹב אֲרֵי דַּבְּרָא כּוּלָּא הוּא וְיִשְׂרָאֵל שִׁבְטָא דְאַחְסָנַת קְדָמוֹהִי יְיָ צְבָאוֹת שְׁמֵהּ׃ 17 מִכְּנִשׁ מִן אַרְעָא סְחוֹרְתָּךְ דְּיַתְבָא בְּקִרְיָן כְּרִיכָן׃ 18 אֲרֵי כְדֵין אֲמַר יְיָ הָא אֲנָא מֵיהֵי עָקַת עַל עַמָּא הָדֵין וְכִקְּאָ דְשָׁדַן
אֲבָנָא מִן קַלָּעָא כֵּן אַבְהֵל יָת יָתְבֵי אַרְעָא בְּזִמְנָא הָדָא וְאֵעִיק לְהוֹן בְּדִיל דְיִכְלוּן לְהוֹן בְּדִיל דְיִכְלוּן׃ 19 וַיְלִי עַל תְּבָרִי דְּתִבְרַת מַכְתִּי וַאֲנָא אֲמָרִית אַךְ
דֵּין מַרְעִי וְאֶסְבְּרִינֵהּ׃ 20 אַרְעִי חֲרִיבַת וְכָל קְרִינֵי אִתְבְּזִיזָא עַמִּי גְלוּ וְלֵיתִנּוּן וְלֵית דְּפָרֵשׂ עוֹד מַשְׁכְּנִי וּמְקִים יְרִיעָתִי׃ 21 אֲרֵי אִשְׁתַּטִּישׁוּ מַלְכַיָּא וְלָא בָּעוֹ קֳדָם יְיָ לָא חָבְעוּ עַל כֵּן לָא סְכַלְתָּנוּתָא וְכָל מַרְעִיתְהוֹן אִתְבְּזִיזָא׃ 22 אִתְּא שְׁמַעְתָּא הָא אֲתָיָא וְרִגְזָא רַבָּא מֵאַרְעָא דְצָפוֹן לְמֶעְבַּד יָת קִרְוֵי יְהוּדָה לְחוּרְבָּנָא מְעוֹן תַּנִּינִין׃ 23 יְדַעְנָא יְיָ אֲרֵי לָא לְאֱנָשָׁא אָרְחֵהּ וְלָא לְגַבְרָא דְאָזַל וְיַתְקֵן יָת פִּסְיָעָתֵהּ׃ 24 אַסְיֵא יָת
עַל יְהוּדָן דְּלָא בְּקִשְׁטָא יְיָ בְּדִינָא דְּיִתְקַף דִּינָךְ וְלָא בְּתוּקְפָךְ דְּיִתְבְּרוּן יָת מִנְיָנָא׃ 25 אֲרוֹג רְגָזָךְ עַל עַמְמַיָּא דְּלָא יְדָעוּךְ וְעַל מַלְכְוָתָא דְּבִשְׁמָךְ לָא קָרוֹ אֲרֵי אֲכָלוּ יָת יַעֲקֹב וַאֲכָלוּהִי וְכַלּוּהִי וְיָת מַרְזִיתְהוֹן הַשְׁמוּ׃

יא

1 * פִּתְגָמָא דְּהָוָה עִם יִרְמְיָהוּ מִן קֳדָם יְיָ לְמֵימָר׃ 2 * אַסְגִּיאוּ יָת פִּתְגָמֵי קְיָמָא הָדֵין וְתִמַּלְלוּן עַל אֱנָשׁ יְהוּדָה וְעַל יָתְבֵי יְרוּשְׁלֶם׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

ואמרת אליהם כה־אמר יהוה אלהי ישראל
ארור האיש אשר לא ישמע את־דברי הברית
הזאת: אשר צויתי את־אבותיכם ביום הוציאי
אותם מארץ־מצרים מכור הברזל לאמר שמעו
בקולי ועשיתם אותם ככל אשר־אצוה אתכם
והייתם לי לעם ואנכי אהיה־לכם לאלהים:
למען הקים את־השבועה אשר־נשבעתי
לאבותיכם לתת להם ארץ זבת חלב ודבש כיום
הזה ואען ואמר אמן יהוה:
ויאמר יהוה אלי קרא את־כל־הדברים האלה
בערי יהודה ובחוצות ירושלם לאמר שמעו את־
דברי הברית הזאת ועשיתם אותם:
כי העד העדתי באבותיכם ביום העלותי אותם
מארץ מצרים עד היום הזה השכם והעד לאמר
שמעו בקולי:
ולא שמעו ולא־הטו את־אזנם וילכו איש
בשרירות לבם הרע ואביא עליהם את־כל־דברי
הברית־הזאת אשר־צויתי לעשות ולא עשו:
ויאמר יהוה אלי נמצא־קשר באיש יהודה
ובישבי ירושלם:
שבו על־עונת אבותם הראשנים אשר מאנו
לשמוע את־דברי והמה הלכו אחרי אלהים
אחרים לעבדם הפרו בית־ישראל ובית יהודה
את־בריתי אשר כרתי את־אבותם:
לכן כה אמר יהוה הנני מביא אליהם רעה אשר
לא־יוכלו לצאת ממנה וזעקו אלי ולא אשמע
אליהם:
והלכו ערי יהודה וישבי ירושלם וזעקו אל־
האלהים אשר הם מקטרים להם והושע לא־
יושיעו להם בעת רעתם:

IEREMIAS. Translat. B. Hieronymi

Et dices ad eos: Hæc dicit Dominus Deus Israel: Maledictus vir qui non audierit verba pacti huius. Quod præcepi patribus vestris in die qua eduxi eos de terra Ægypti, de fornace ferrea, dicens: Audite vocem meam, & facite omnia quæ præcepi vobis, & eritis mihi in populum, & ego ero vobis in Deum.
Vt suscitem iuramentum quod iurauit patribus vestris, daturum me eis terram fluentem lacte & melle, sicut est dies hæc. Et respondi & dixi: Amen Domine.
Et dixit Dominus ad me: Vociferare omnia verba hæc in ciuitatibus Iuda, & foris Hierusalem, dicens: Audite verba pacti huius, & facite illa.
Quia contestans contestatus sum patres vestros in die qua eduxi eos de terra Ægypti vsque ad diem hanc. Manè consurgens contestatus sum, & dixi: Audite vocem meam.
Et non audierunt nec inclinauerunt aurem suam, sed abierunt vnusquisque in prauitate cordis sui mali. Et induxi super eos omnia verba pacti huius, quod præcepi vt facerent, & non fecerunt.
Et dixit Dominus ad me: Inuenta est coniuratio in viris Iuda, & in habitatoribus Hierusalem.
Reuersi sunt ad iniquitates patrum suorum priorum, qui noluerunt audire verba mea. Et ecce vadunt post Deos alienos, vt seruiant eis, & dissipauerunt domus Israel & domus Iuda pactum meum quod pepigi cum patribus eorum.
Quamobrem hæc dicit Dominus: Ecce ego inducam super eos mala, de quibus non exibunt, & clamabunt ad me, & non exaudiam eos.
Et ibunt ciuitates Iuda & habitatores Hierusalem, & clamabunt ad Deos quibus libant, & non saluabunt eos in tempore afflictionis eorum.

תרגום יונתן

וימר להון כדנן אמר יי אלהא דישראל ליט גברא ולא יקים ית פתגמי קיימא דין
ית דישראל דמצרים מכור פרזלא למימר קבלו למימרי ועבדתון יתהון ככל דאפקד
יתכון ותהוון קדמי לעם ואנא אהוי לכון לאלהה
למקים ית קיימא דמיתמר קבלו למימרי ואתיהבת ואמרת אמן יי:
ואמר יי לי איתגלי יתכל פתגמיא האלין בקרוי דיהודה ובשוקי ירושלם למימר קבלו
ולא קבלו ולא אצרכנו ית אדניהון ואזדמנית עליהון פרענותא על דלא קבלו למפתגמי קיימא
דפקדתינון ולא עבדו:
ואמר יי לי אשתכחת דמרדו באנש יהודה וביהבי ירושלם:
קדמו לחובי אבהתהון קדמאי דסרבו למקבלא ית פתגמי ואזלו בתר פולחנין עממיא למפלחהון אשתעבדו בית
ישראל ובית יהודה ית קיימי דמתרתי עם אבהתהון:
לכן כדנן אמר יי הא אנא מייתי עליהון בישתא דלא יכלין לאשתיזבא מנה ויצלון קדמי ולא אקבל צלותהון:
ויהכון קרוי יהודה ויהבי ירושלם ויבעון מן פולחניא דאנון מפקין קטמין להן האם יקבלון למפרקהון בעידן בישתהון:

Et dices ad eos: Hæc dicit Dominus Deus Israel: Maledictus homo qui non audiet verba testamenti huius.
Quod mandaui patribus vestris, in qua die eduxi eos de terra Aegypti, de fornace ferrea, dicens: Audite vocem meam, & facite omnia quæcunque ego mando vobis; & eritis mihi in populum, & ego ero vobis in Deum.
Vt statuam iuramentum meum quod iurauí patribus vestris, dare illis terram fluentem lacte & melle, sicut dies hæc. Et respondi, & dixi, Fiat Domine.
Et dixit Dominus ad me: Lege omnia verba hæc in ciuitatibus Iuda & foris Hierusalem, dicens: Audite verba testamenti huius, & facite ea.
Quoniam contestans contestatus sum patres vestros in die qua eduxi eos de terra Aegypti vsque in diem hanc. Manè consurgens contestatus sum dicens: Audite vocem meam.
Et non audierunt, neque inclinauerunt aurem suam, sed abierunt vnusquisque in prauitate cordis sui mali. Et induxi super eos omnia verba pacti huius quod præcepi vt facerent, & non fecerunt.
Et dixit Dominus ad me: Inuenta est coniuratio in viris Iuda, & in habitantibus Hierusalem.
Reuersi sunt ad iniquitates patrum suorum priorum, qui noluerunt exaudire verba mea. Et ecce vadunt post Deos alienos, vt seruiant eis, & dissipauerunt domus Israel & domus Iuda testamentum meum quod pepigi cum patribus eorum.
Propter hoc hæc dicit Dominus: Ecce induco super eos mala de quibus non poterunt exire ex eis; & clamabunt ad me, & non exaudiam eos.
Et ibunt ciuitates Iuda & habitantes Hierusalem, & clamabunt ad Deos suos, quibus ipsi adolent eis. Non saluabunt eos in tempore malorum suorum.

καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς
ισραήλ· ἐπικατάρατος ἀνθρωπος ὃς οὐκ ἀκούσεται τῶν
λόγων τῆς διαθήκης ταύτης·
ἃς ἐνετειλάμην τοῖς πατράσιν ὑμῶν ἐν ἡμέρᾳ ἀνή-
γαγον αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου ἐκ τῆς καμίνου τῆς σιδη-
ρᾶς λέγων, ἀκούσατε τῆς φωνῆς μου, καὶ ποιήσατε πάν-
τα ὅσα ἂν ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν. καὶ ἔσεσθέ μοι εἰς λαόν,
καὶ ἐγὼ ἔσομαι ὑμῖν εἰς θεόν.
ὅπως στήσω τὸν ὅρκον μου ὃν ὤμοσα τοῖς πατράσιν
ὑμῶν, δοῦναι αὐτοῖς γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι κα-
θὼς ἡ ἡμέρα αὕτη. καὶ ἀπεκρίθην καὶ εἶπα, γένοιτο
κύριε.
καὶ εἶπεν κύριος πρός με, διάγνωθι πάντας τοὺς
λόγους τούτους ἐν πόλεσιν ἰούδα καὶ ἔξωθεν ἱερουσαλὴμ
λέγων, ἀκούσατε τοὺς λόγους τῆς διαθήκης ταύτης, καὶ ποιή-
σατε αὐτούς.
ὅτι συμμαρτυρόμενος συνεμαρτυρόμην τοῖς πα-
τράσιν ὑμῶν ἐν ἡμέρᾳ ἀνήγαγον αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου
ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. ὀρθρίζων συνεμαρτυρόμην λέων,
ἀκούσατε τῆς φωνῆς μου.
καὶ οὐκ ἤκουσαν, οὐδὲ ἔκλινάν τὰ ὦτα αὐτῶν, ἀλλ' ἐ-
πορεύοντο ἕκαστος ἐν σκληρότητι τῆς καρδίας αὐτοῦ τῆς πο-
νηρᾶς. καὶ εἰσήγαγον ἐπ' αὐτοὺς πάντα τὰ ῥήματα τῆς
διαθήκης ταύτης ἧς ἐνετειλάμην ποιῆσαι, καὶ οὐκ ἐποί-
ησαν.
καὶ εἶπεν κύριος πρός με· εὑρέθη συνδεσμος ἐν
ἀνδράσιν ἰούδα καὶ ἐν τοῖς κατοικοῦσιν ἱερουσαλήμ.
ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὰς ἀδικίας τῶν πατέρων αὐτῶν
τῶν πρώτων, οἳ οὐκ ἠθέλησαν εἰσακοῦσαι τῶν λόγων
μου. καὶ ἰδοὺ βαδίζουσιν ὀπίσω θεῶν ἀλλοτρίων, δοῦ-
λεύειν αὐτοῖς. καὶ διεσκέδασαν ὁ οἶκος ἰσραὴλ καὶ ὁ
οἶκος ἰούδα τὴν διαθήκην μου ἣν διεθέμην πρὸς τοὺς
πατέρας αὐτῶν. διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος, ἰδοὺ
ἐπάγω ἐπ' αὐτοὺς κακὰ ἐξ ὧν οὐ διαμενοῦσιν ἐξελθεῖν ἐξ
αὐτῶν. καὶ κεκράξονται πρός με, καὶ οὐκ εἰσακούσομαι
αὐτῶν. καὶ πορεύσονται πόλεις ἰούδα καὶ οἱ κατοι-
κοῦντες ἱερουσαλήμ, καὶ κεκράξονται πρὸς τοὺς θεοὺς αὐ-
τῶν, οἷς αὐτοὶ θυμιῶσιν αὐτοῖς, οὐ μὴ σώσουσιν αὐτοὺς ἐν
καιρῷ τῶν κακῶν αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

Et dices eis: Hæc dicit Dominus Deus Israel: Maledictus vir qui non confirmauerit verba pacti huius.
Quod præcepi patribus vestris in die quo eduxi eos de terra Aegypti ex fornace ferrea, dicens: Obedite verbis meis, & facite ea iuxta omnia quæ præcepi vobis, & eritis coram me in populum, & ego ero vobis in Deum.
Vt confirmem iuramentum quod iurauí patribus vestris, quòd darem eis terram producentem lac & mel, sicut est dies hic. Et respondi, & dixi: Amen Domine.
Et dixit Dominus ad me: Prophetiza omnia verba ista in ciuitatibus domus Iuda, & in vicis Ierusalem, dicens: Suscipite verba pacti huius, & facite ea.
Quia contestans contestatus sum patres vestros quo die eduxi eos ex terra Aegypti, vsque in diem hunc, manè consurgens & contestans, dicens: Obedite verbo meo.
Et non obedierunt, nec inclinauerunt aures suas; sed ambulauerunt vnusquisque in cogitatione cordis sui mali. & adduxi super eos vltionẽ, eò quòd non suscepissent verba pacti huius quod præcepi vt facerent, & non fecerunt.
Et dixit Dominus ad me: Inuenta est rebellio in viris Iuda, & in habitatoribus Ierusalem.
Reuersi sunt ad iniquitates patrum suorum priorum, qui noluerunt suscipere verba mea, & ipsi errauerunt post idola populorum, vt colerent ea. Irritum fecerunt domus Israel & domus Iuda pactum meum quod pepigi cum patribus suis.
Propterea hæc dicit Dominus: Ecce ego inducam super eos malum, & non poterunt liberari ex eo: & orabunt coram me, & non suscipiam orationes eorum.
Ibuntque viri ciuitatum domus Iuda, & habitatores Ierusalem, & deprecabuntur idola quibus adolebant aromata, si fortè possint saluare eos in tempore mali sui.

Universidad de Deusto
Biblioteca

כִּי מִסְפַּר עָרֶיךָ הָיוּ אֱלֹהֶיךָ יְהוּדָה וּמִסִּפְרֹ֣ חֻצוֹת
ירוּשָׁלַ֗͏ִם שַׂמְתֶּם מִזְבְּחוֹת לַבֹּ֙שֶׁת מִזְבְּחוֹת לְקַטֵּר
לַבָּעַל׃

וְאַתָּה אַל־תִּתְפַּלֵּל בְּעַד־הָעָם הַזֶּה וְאַל־תִּשָּׂא
בַּעֲדָם רִנָּה וּתְפִלָּה כִּי־אֵינֶנִי שֹׁמֵעַ בְּעֵת קָרְאָם אֵלַי
בְּעֵד רָעָתָֽם׃

מַה־לִּידִידִי בְּבֵיתִי עֲשׂוֹתָהּ הַמְזִמָּתָהּ
הָרַבִּים וּבְשַׂר־קֹדֶשׁ יַעַבְרוּ מֵעָלַיִךְ כִּי־רָעָתַכְתְּ אָז
תַּעֲלֹזִי׃

זַיִת רַעֲנָן יְפֵה־פְרִי־תֹאַר קָרָא יְהוָה שְׁכֵךְ
לְקוֹל׀ הָמוֹנָה גְדֹלָה הִצִּית אֵשׁ עָלֶיהָ וְרָעוּ
דָלִיּוֹתָֽיו׃

וַיהוָה צְבָאוֹת הַנּוֹטֵעַ אוֹתָךְ דִּבֶּר עָלַיִךְ רָעָה בְּגִלְל
רַעַת בֵּית־יִשְׂרָאֵל וּבֵית יְהוּדָה אֲשֶׁר עָשׂוּ לָהֶם
לְהַכְעִסֵנִי לְקַטֵּר לַבָּעַל׃

וַיהוָה הוֹדִיעֵנִי וָאֵדָעָה אָז הֶרְאִיתָנִי מַעַלְלֵיהֶם׃

וְאֲנִי כְּכֶבֶשׂ אַלּוּף יוּבַל לִטְבוֹחַ וְלֹא־יָדַעְתִּי כִּי־
עָלַי חָשְׁבוּ מַחֲשָׁבוֹת נַשְׁחִיתָה עֵץ בְּלַחְמוֹ וְנִכְרְתֵנוּ
מֵאֶרֶץ חַיִּים וְשִׁמּוֹ לֹא־יִזָּכֵר עוֹד׃

וַיהוָה צְבָאוֹת שֹׁפֵט צֶדֶק בֹּחֵן כְּלָיוֹת וָלֵב אֶרְאֶה
נִקְמָתְךָ מֵהֶם כִּי אֵלֶיךָ גָּלִיתִי אֶת־רִיבִי׃

לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה עַל־אַנְשֵׁי עֲנָתוֹת הַמְבַקְשִׁים
אֶת־נַפְשֵׁךְ לֵאמֹר לֹא תִנָּבֵא בְשֵׁם יְהוָה וְלֹא
תָמוּת בְּיָדֵנוּ׃

לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת הִנְנִי פֹקֵד עֲלֵיהֶם
הַבַּחוּרִים יָמֻתוּ בַּחֶרֶב בְּנֵיהֶם וּבְנֹתֵיהֶם יָמֻתוּ
בָּרָעָב׃

וּשְׁאֵרִית לֹא תִהְיֶה לָהֶם כִּי־אָבִיא רָעָה אֶל־
אַנְשֵׁי עֲנָתוֹת שְׁנַת פְּקֻדָּתָֽם׃

13 * Secundum numerum enim ciuitatum tuarum erant dij tui Iuda, & secundum numerum viarum tuarum Hierusalem posuisti aras confusionis, aras ad libandum Baalim.

14 * Tu ergo noli orare pro populo hoc, & ne assumas pro eis laudem & orationē, quia non exaudiam in tempore clamoris eorum ad me, in tempore afflictionis eorum.

15 * Quid est quòd dilectus meus in domo mea fecit scelera multa? Nunquid carnes sanctæ auferent à te malitias tuas in quibus gloriata es?

16 * Oliuam vberem, pulchram, fructiferam, speciosam vocauit Dominus nomē tuum. Ad vocem loquelæ grandis exarsit ignis in ea, & combusta sunt fructeta eius.

17 * Et Dominus exercituum qui plantauit te, locutus est super te malum, pro malis domus Israel & domus Iuda, quæ fecerunt sibi ad irritandum me, libantes Baalim.

18 * Tu autem Domine demonstrasti mihi & cognoui: tunc ostendisti mihi studia eorum.

19 * Et ego quasi agnus mansuetus qui portatur ad victimam. Et non cognoui, quia cogitauerunt super me consilia, dicentes: Mittamus lignum in panem eius, & eradamus eum de terra viuentium, & nomen eius non memoretur amplius.

20 * Tu autem Domine Sabaoth qui iudicas iustè, & probas renes & corda; videam vltionem tuam ex eis. tibi enim reuelaui causam meam.

21 * Propterea hæc dicit Dominus ad viros Anathoth, qui quærunt animam tuam, & dicunt: No prophetabis in nomine Domini, & non morieris in manibus nostris.

22 * Propterea hæc dicit Dominus exercituum: Ecce ego visitabo super eos. Iuuenes eorum morientur in gladio: filij eorum & filiæ eorum morientur in fame.

23 * Et reliquiæ non erunt ex eis. Inducam enim malum super viros Anathoth, annum visitationis eorum.

13 * Quia secundum numerum ciuitatum tuarum erant dij tui Juda, & secundum numerum viarum Hierusalem posuisti aras ad adolendum Baal.

14 * Et tu ne ores pro populo isto, & ne petas pro eis in deprecatione & oratione; quia non exaudiam in tempore quo inuocant me in tempore afflictionis eorum.

15 * Quid dilecta in domo mea fecit abominationem? Nunquid orationes & carnes sanctæ auferent à te malitias tuas, aut his fugies?

16 * Oliuam vmbrosam pulchram specie vocauit Dominus nomen tuum, in vocem circumcisionis eius: incensus est ignis in eam: inutiles facti sunt rami eius.

17 * Et Dominus exercituum qui plantauit te, locutus est super te mala pro malitia domus Israel & domus Juda, quis fecerunt sibi ad irritandū me, cùm incensum offerunt ipsi Baal.

18 * Domine notum fac mihi, & cognoscam: tunc vidi studia eorum.

19 * Ego quasi agnus innocens adductus vt sacrificetur, non cognoui. Super me cogitauerunt cogitationem, dicentes: Venite & immittamus lignum in panem eius; & conteramus eum de terra viuentium; & nomen eius non memoretur vltrà.

20 * Domine exercituum iudicans iusta, probans renes & corda, videam à te vltionem in eis; quia ad te reuelaui iustificationem meam.

21 * Propter hoc hæc dicit Dominus ad viros Anathoth quærentes animam meam, dicentes: Non prophetabis in nomine Domini, alioqui morieris in manibus nostris.

22 * Propter hoc hæc dicit Dominus exercituum: Ecce ego visitabo super eos. Juuenes eorum in gladio morientur, filij eorum & filiæ eorum morientur in fame.

23 * Et reliquiæ non erunt eorum; quia inducam malum super viros Anathoth annum visitationis eorum.

ΙΕΡΕΜΙΑΣ.

13 * ὅτι κατὰ ἀριθμὸν πόλεών σου ἦσαν θεοί σου Ιούδα, καὶ κατὰ ἀριθμὸν ὁδῶν τῆς Ιερουσαλὴμ ἐτάξατε βωμοὺς θυμιᾶν τῇ Βααλ.

14 * καὶ σὺ μὴ προσεύξῃ περὶ τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ μὴ αἴρῃς περὶ αὐτῶν δέησιν καὶ προσευχήν, ὅτι οὐκ εἰσακούσομαι ἐν τῷ καιρῷ ᾧ ἐπικαλοῦνταί με ἐν καιρῷ κακώσεως αὐτῶν.

15 * τί ἠγάπημένη ἐν τῷ οἴκῳ μου ἐποίησεν ἐδέλυσμα; μὴ εὐχαὶ καὶ κρέα ἅγια ἀφελοῦσιν ἀπὸ σοῦ τὰς κακίας σου ἢ τέκνα διαφθείρῃς;

16 * ἐλαίαν εὐσκιον ὡραίαν τῷ εἴδει ἐκάλεσεν κύριος τὸ ὄνομά σου, εἰς φωνὴν πεῖσμός αὐτῆς· ἐξήφθη πῦρ ἐπ' αὐτῇ, ἠχεφώησαν οἱ κλάδοι αὐτῆς.

17 * καὶ κύριος τῶν δυνάμεων ὁ καταφυτεύσας σε, ἐλάλησεν ἐπὶ σὲ κακὰ αὐτὶ τῆς κακίας οἴκου Ισραὴλ καὶ οἴκου Ιούδα. ὁ ἐποίησάν ἑαυτοῖς τοῦ παροργίσαί με ἐν τῷ θυμιᾶν αὐτοὺς τῇ Βααλ.

18 * κύριε γνώρισόν μοι, καὶ γνώσομαι. τότε εἶδον τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν.

19 * ἐγὼ ὡς ἀρνίον ἄκακον ἀγόμενον τοῦ θυθῆναι, οὐκ ἔγνων. ἐπ' ἐμὲ ἐλογίσαντο λογισμὸν λέγοντες, δεῦτε καὶ ἐμβάλωμεν ξύλον εἰς τὸν ἄρτον αὐτοῦ, καὶ ἐκτρίψωμεν αὐτὸν ἀπὸ γῆς ζώντων, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ οὐ μὴ μνησθῇ ἔτι.

20 * κύριε τῶν δυνάμεων κρίνων δίκαια, δοκιμάζων νεφροὺς καὶ καρδίας, εἴδοιμι τὴν παρὰ σοῦ ἐκδίκησιν ἐν αὐτοῖς, ὅτι πρὸς σὲ ἀπεκάλυψα τὸ δικαίωμά μου.

21 * διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος περὶ τῶν ἀνδρῶν Ανα θὼθ τῶν ζητούντων τὴν ψυχήν μου, τῶν λεγόντων, οὐ μὴ προφητεύσῃς ἐπὶ τῷ ὀνόματι κυρίου. εἰ δὲ μὴ ἀποθανῇ ἐν ταῖς χερσὶν ἡμῶν.

22 * διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων, ἰδοὺ ἐγὼ ἐπισκέψομαι ἐπ' αὐτούς. οἱ νεανίσκοι αὐτῶν ἐν μαχαίρᾳ ἀποθανοῦνται, υἱοὶ αὐτῶν καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῶν τελευτήσουσιν ἐν λιμῷ.

23 * καὶ οὐ κατάλειμμα οὐκ ἔσται αὐτῶν· ὅτι ἐπάξω κακὰ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν Ανα θὼθ ἐν ἐνιαυτῷ ἐπισκέψεως αὐτῶν.

תרגום יונתן

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Quia secundum numerum ciuitatum vestrarum fuerunt dij vestri viri domus Iuda, & secundum numerum viarum Ierusalem posuistis aras confusioni, aras ad adolenda aromata ipsi Baal. "Tu autem ne ores pro populo isto, nec deprecetis pro eis in deprecatione & oratione; quoniam non erit voluntas coram me, quo tempore tu orabis pro eis coram me, in tempore mali eorum. "Quid est quòd populo huic qui erat dilectus coram me? reliquerunt cultum domus sanctuarij mei: inierunt consilium ad peccandum multū: commiscent carnem abominationum cum carne sanctificata: migrabunt à re; propter malitiam tuam tunc eras fortis. "Sicut arbor olea pulchra formā, & speciosa aspectu, cuius rami obumbrant in arbore, sic magnificauit Dominus nomen tuum in populis. Et nunc cùm transgressa es legem, exercitus populorum qui fortes sunt sicut ignis, venient contra te, & coniungentur eis auxilia. "Et Dominus exercituum qui sublimis es, decreuit inducere super te malum, propter peccata domus Israel & domus Iuda, quæ fecerunt sibi ad irritandum coram me, vt adolerent aromata Baal. "Dominus autem docuit me, & didici: tunc ostendisti mihi opera eorum. "Et ego sicut agnus electus qui ducitur ad victimam, & nesciui quia contra me cogitauerunt cogitationes malas: dicentes: Mittamus venenum mortiferum in cibo eius, & disperdamus eum de terra Israel, & nomen eius non memoretur amplius. "Et Dominus exercituum iudex veritatis, in cuius conspectu manifesta sunt renes & cor. Videbo vltionem iudicij tui ex eis: quia coram te diui reuelauerunt mean. "Propterea hæc dicit Dominus super viros Anathoth, qui quærunt occidere te, qui dicunt: Non prophetabis in nomine Domini, & non morieris in manibus nostris. "Propterea hæc dicit Dominus exercituum: Ecce ego visitabo super eos. Iuuenes eorum occidentur gladio: filij eorum & filiæ eorum morientur fame. "Et reliquiæ non erunt eis; quia inducam malum super viros Anathoth, annum visitationis peccatorum.

תרגום יונתן

13 ארי מנין קריכין מנייה דחילכון דבית יהודה ומנין שוקי ירושלם שויתון מגזרין לבחנא ומגזרין לאסקא בסמין לבעלא׃
14 ואת לא תצלי על עמא הדין ולא תחסן ולא תצלי עלויהון קדמי בעדן דאנא קבל מצלי עלויהון קדמי בעדן כישההון׃
15 מה לחביבי בביתי עבד חובין סגיאין קדמי ולחודוי הוא חביב קדמי שבקו פולחן בית מקדשי עבדו עגא לחיטא סגיאין קטרין קטרתון שקרתין עם בשר קודשא יעלון מניך
16 ומן באילנא דשפיר ברייה ויאי בחזויה וסוכיה מטלן באילנא כן רבני ייי שמיך בעממיא וכרו ועבדוה על אוריקא משרית עממין
17 וייי צבאות דקריכם הוא גזר עלך ליתיבא עלך בישא בגיל חובי בית ישראל ובגיל חובי בית יהודה דעבדו להון לאתגרא קדמי למקטר לבעלא׃
18 ייי אלפני ואלפתני בכן אתחויתני עובדיהון׃
19 ואנא כאמר דקריכם לאסקא בסמין לבעלא׃
20 ייי צבאות דין דקשוט בחין כליון ולב אחזי פרענות דמיכלייה ובשיצונה מארעא דישראל שבקתה לי גליתי קדמוהי ולית חשבון עשתונין בישין אתרמיו עלי חשבו עשתונין בישין למקטלך דאמרין לא תהנבי בשמא דייי ולא תמות בידנא׃
21 לכן כדין אמר ייי על אנשי ענתות דבעין למקטלך דאמרין לא תהנבי בשמא דייי ולא תמות בידנא׃
22 לכן כדין אמר ייי צבאות הא אנא סמיר עלויהון יתקטלון בחוריהון ובנתהון כמהון בכפנא׃
23 ושארא לא יהי להון ארי אייתי בישתא על אנשי ענתות שנת סעירין חוביהון׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

יב

צַדִּיק אַתָּה יְהוָה כִּי אָרִיב אֵלֶיךָ אַךְ מִשְׁפָּטִים
אֲדַבֵּר אִתָּךְ מַדּוּעַ דֶּרֶךְ רְשָׁעִים צְלָחָה שָׁלְוֵי כָּל־
בֹּגְדֵי בָגֶד׃
נטעתם גם־שרשו ילכו גם־עשו פרי קרוב אתה
בְּפִיהֶם וְרָחוֹק מִכִּלְיוֹתֵיהֶם׃
וְאַתָּה יְהוָה יְדַעְתַּנִי תִרְאֵנִי וּבְחַנְתָּ לִבִּי אִתָּךְ
הַתֹּקֵם כַּצֹּאן לְטִבְחָה וְהַקְדֵּשֵׁם לְיוֹם הֲרֵגָה׃
עַד־מָתַי תֶּאֱבַל הָאָרֶץ וְעֵשֶׂב כָּל־הַשָּׂדֶה יִיבָשׁ
מֵרָעַת יֹשְׁבֵי־בָהּ סָפְתָה בְהֵמוֹת וָעוֹף כִּי אָמְרוּ לֹא
יִרְאֶה אֶת־אַחֲרִיתֵנוּ׃
כִּי אֶת־רַגְלִים רַצְתָה וַיְלָאוּךָ וְאֵיךְ תְּתַחֲרֶה אֶת־
הַסּוּסִים וּבְאֶרֶץ שָׁלוֹם אַתָּה בוֹטֵחַ וְאֵיךְ תַּעֲשֶׂה
בִּגְאוֹן הַיַּרְדֵּן׃
כִּי גַם־אַחֶיךָ וּבֵית־אָבִיךָ גַּם־הֵמָּה בָּגְדוּ בְךָ גַּם־
הֵמָּה קָרְאוּ אַחֲרֶיךָ מָלֵא אַל־תַּאֲמֵן בָּם כִּי־יְדַבְּרוּ
אֵלֶיךָ טוֹבוֹת׃
עָזַבְתִּי אֶת־בֵּיתִי נָטַשְׁתִּי אֶת־נַחֲלָתִי נָתַתִּי אֶת־
יְדִידוּת נַפְשִׁי בְּכַף אֹיְבֶיהָ׃
הָיְתָה־לִּי נַחֲלָתִי כְּאַרְיֵה בַּיָּעַר נָתְנָה־עָלַי
בְּקוֹלָהּ עַל־כֵּן שְׂנֵאתִיהָ׃
הֲעַיִט צָבוּעַ נַחֲלָתִי לִי הֲעַיִט סָבִיב עָלֶיהָ לְכוּ
אִסְפוּ כָּל־חַיַּת הַשָּׂדֶה הַתָּיוּ לֶאֱכֹלָה׃
רֹעִים רַבִּים שִׁחֲתוּ כַרְמִי בֹּסְסוּ אֶת־חֶלְקָתִי נָתְנוּ
אֶת־חֶלְקַת חֶמְדָּתִי לְמִדְבַּר שְׁמָמָה׃
שָׂמָה לְשַׁמָּמָה אָבְלָה עָלַי שְׁמֵמָה נְשַׁמָּה כָּל־
הָאָרֶץ כִּי אֵין אִישׁ שָׂם עַל־לֵב׃
עַל־כָּל־שְׁפָיִם בַּמִּדְבָּר בָּאוּ שֹׁדְדִים כִּי חֶרֶב
לַיהוָה אֹכְלָה מִקְצֵה־אֶרֶץ וְעַד־קְצֵה הָאָרֶץ אֵין
שָׁלוֹם לְכָל־בָּשָׂר׃

CAP. XII.

1 A IVstus quidem tu es Domine, si disputem tecum; veruntamen iudicia loquar ad te. Quare via impiorum prosperatur, bene est omnibus qui præuaricantur & inique agunt?
2 ‡ Plantasti eos, & radicem miserunt, proficiunt, & faciunt fructum: prope es tu oris eorum, & longè à renibus eorum. 3 ‡ Et tu Domine cognoscis me, probasti cor meum coram te. Congrega eos vt gregem ad victimam, & sanctifica eos in diem occisionis. 4 ‡ Vsquequo lugebit terra, & B herba omnis regionis siccabitur propter malitiam habitantium in ea? Consumptus est animal & volucre; quoniam dixerunt: Non videbit nouissima nostra.
5 ‡ Si cũ peditibus currens laborasti, quomodo cõtendere poteris cum equis? Cùm autẽ in terra pacis fecur' fueris, quid facies in superbia Iordanis? 6 ‡ Nã & fratres tui & domus patris tui, etiã ipsi pugnauerunt aduersum te, & clamauerũt post te plena voce. Ne credas eis cùm locuti fuerint tibi bona.
7 ‡ Reliqui domum meã, dimisi hæreditatem meam. dedi dilectã animã meam in manus inimicorum eius. 8 ‡ Facta est mihi hæreditas mea quasi leo in sylua. dedit cõtra me vocem suam, ideo odiui eã. 9 ‡ Nũquid auis discolor hæreditas mea mihi? nunquid auis circũquaque? Venite congregamini omnes bestiæ agri, & C venite per totũ? Venite congregamini omnes bestiæ terræ, properate ad deuorandum.
10 ‡ Pastores multi demoliti sunt vineã meã, conculcauerunt partem meam. dederunt portionem meam desiderabilem in desertum solitudinis. 11 ‡ Posuerunt eam in dissipationem, luxitque super me. desolatione desolata est omnis terra; quia nullus est qui recogitet corde. 12 ‡ Super omnes vias vastatores venerunt omnes vastatores terræ, quia gladius Domini deuorabit ab extremo terræ vsque ad extremum eius. non est pax vniuersæ carni.

CAP. XII.

1 IVstus es Domine, quia respondebo ad te: verumtamen iudicia loquar ad te, quia via impiorum prosperatur: abundantes facti sunt omnes præuaricantes præuaricationes. 2 ‡ Plantasti eos, & radicem fecerunt: filios generauerũt, & fecerunt fructum. Propè es tu oris eorũ, & longè à renibus eorum. 3 ‡ Et tu Domine cognoscis me, probasti cor meum coram te. Congrega eos vt gregem ad victimam, & sanctifica eos in diem occisionis.
4 ‡ Vsquequo deserta erit terra, & herba omnis agri siccabitur à malitia habitantium in ea? ad nihilum redacta sunt iumẽta & volatilia; quia dixerunt: Non videbit Deus vias nostras.
5 ‡ Tui pedes currunt, & dissoluunt te. Quomodo præpararis in equis, & in terra pacis tu confidisti? quomodo facies in fremitu Iordanis?
6 ‡ Quia & fratres tui & domus patris tui & ipsi inobedientes fuerunt tibi, & ipsi clamauerunt: ex posterioribus tuis congregati sunt. ne credas in eis, quando loquentur ad te bona.
7 ‡ Dereliqui domum meam, dimisi hæreditatem meam: dedi dilectam animam meam in manus inimicorum eius.
8 ‡ Facta est hæreditas mea mihi quasi leo in sylua: dedit contra me vocem suam, ideo odiui eam.
9 ‡ Numquid spelunca hyænæ hæreditas mea mihi? aut spelunca in circuitu eius super eam? Pergite, congregate omnes bestias agri, & venite ad deuorandum eam.
10 ‡ Pastores multi corruperunt vineam meã, & polluerunt partem meam: dederunt partem desiderabilem meam in desertum inuium.
11 ‡ Facta est in dissipationem perditionis: propter me dissipatione dissipata est omnis terra; quia non est vir ponens in corde.
12 ‡ Super omne exilium in deserto venerunt vastantes; quia gladius Domini deuorabit ab extremo terræ vsque ad extremum terræ. Nõ est pax omni carni.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAPVT XII.

IVstior es Domine, quàm vt contendã ante Verbum tuum: veruntamen interrogationem iudicij ego interrogo à facie tua, quare viæ impiorum prosperantur, & pacificè degunt omnes qui præuaricantur præuaricationem? 2 Sustentasti eos, etiam roborati sunt; diuites facti sunt, & etiã possederunt substantias: propè sunt verba legis tuæ in ore eorum, & longè est timor tui à renibus eorum. 3 Tu autẽ Dñe omnia in dem occisionis. 4 Vsquequo deserta erit terra, & herba omnis agri siccabitur, proptẽr peccata impiorũ qui habitant in ea: Consumptum est animal & volucre, quia dixerunt: Non est reuelatus coram eo finis noster. 5 Hæc est responsio quæ facta est ad Ieremiam prophetã super interrogationem suam: Propheta, similis es tu viro qui currit pedibus & lassatur. Quomodo ergo tu putas currere contra equos? in plagam & terra pacis tu fidis & cadis. & quomodo tu putas facere cõtra bestias agri in elatione Iordanis? Et si super bona quibus ego bene feci Nabuchodonosor regi Babylonis pediti, ò propheta tu videns miraris, quid vbi primùm ego ostendero tibi quod ego facturus sum patribus tuis iustis qui à seculo fuerunt, qui cucurrerunt sicut equi vt facerent opera bona coram me? Etiam dixi eis, quòd adducerem super filios eorũ benedictiones & cõsolationes, sicut aquas, quæ defecerunt cum inundatione in Iordané. 6 Et tu quæris pro illis misericordiã nequam; quin etiam fratres tui & domus patris tui, etiam ipsi iniquè egerunt contra te: ipsi quoque dixerunt aduersum te verba mala. Ne credas eis cùm dixerint de te verba recta. 7 Reliqui domum sanctuarij mei, abieci hæreditatem meam, tradidi populum qui erat dilectus coram me, in manum inimicorum suorum. 8 Facta est coram me hæreditas mea quasi leo in sylua: ascendit in conspectũ meum tumultus eius, propterea proieci eam. 9 Sicut auis quæ dispersa est, sic dispersa est hæreditas mea coram me: & sicut auis quæ volat, sic congregabũtur contra eam bestiæ agri, vt diripiant eam. 10 Reges multi occiderunt populum meum, conculcauerunt hæreditatem meam, posuerunt possessionem desiderij mei in desertum desolationis. 11 Posuerunt eam in desolationem: luxit coram me, deserta est & desolata est omnis terra; quia non est homo qui proponat animo timorem mei. 12 Super omnia excelsa deserti venerunt deprædatores, quia gladius coram Domino occidit eos qui congregantur ab extremis terræ: & vsque ad extrema terræ non est pax vlli carni.

Y

יב
1 זַכַּי אַתְּ יְיָ מִלְּמֵדָן לְקֳבֵל פִּתְגָמָךְ בְּרַם שְׁאֵלָה דִינַיָּ אֲנָא שָׁאֵל מִן קֳדָמָךְ מָרַיָּ אוֹרְחָת רְשִׁיעַיָּא מִלְּהַן שְׁלֵיוָא
2 נְצַבְתְּ יָתְהוֹן אַף חֲקִיפוּ עֲבַדוּ אַף קְנוֹ נִכְסִין קְרִיבִין פֻּמְּהוֹן וְרָחִיקָא דְמַלְּלָתְהוֹן מִכְּלְיָתְהוֹן׃ 3 וְאַתְּ יְיָ
3 קַדְמַיָּ אַתְּ חֲזֵי לִבִּי עִמָּךְ בְּחַנְתְּ לִבִּי אוֹדְיָתָךְ בְּפַקְחוּתָן וְרַחֲמָךְ דְּחַלְתָּךְ מִבְּלְבָּהוֹן׃ 4 עַד אֵימָתַי תֵּחָרֵב
4 אַרְעָא וְעִסְבָּא דְכָל חַקְלָא יְבֵשׁ מִחוֹבֵי יִשְׁרֵי דְיַתְבִין בַּהּ סָף בְּעִירָא וְעוֹפָא אֲרֵי אֲמָרוּ לָא גְלֵי קֳדָמוֹהִי סוֹפָנָא׃ 5 אֲרֵי
5 רָהַטְתָּא עִם רַגְלָאֵי וְאִינוּן מְטַרְדִין יָתָךְ וְאֵיכְדֵין אַתְּ מִתְבָּרֵא עִם סוּסְוָן וַאֲרֵי בְּאַרְעָא דְשַׁלְוָא אַתְּ בָּטֵחַ וְאֵיכְדֵין
6 תַּעֲבֵד בְּגֵיוָת יַרְדְּנָא וְאַף אֲחָיָךְ בֵּית אֲבוּךְ אַף אִנּוּן בְּגָדוּ בָּךְ אַף אִנּוּן קָרוֹ בָּתְרָךְ מָלֵי אַל תְּהֵימַן בְּהוֹן אֲרֵי יְמַלְּלוּן
7 עִמָּךְ פִּתְגָמִין דְּשַׁפִּירִין׃ שְׁבַקִית יָת בֵּיתִי אַרְחֵיקִית יָת אֲחוּדַת שְׁכִנְתִּי מְסָרִית יָת רְחִימוּת נַפְשִׁי בִּידָא
8 דְּסָנְאָנַיָּא׃ הֲוָת אֲחוּדַת שְׁכִנְתִּי לִי כְּאַרְיֵה בְּחוּרְשָׁא אַפְרִישַׁת עֲלַי בְּקָלָהּ עַל כֵּן סְנֵיתִנַּהּ׃ 9 הֲוָת אֲחוּדַת שְׁכִנְתִּי
9 לִי כְּעוֹפָא דְמִתְכַּבְּדָא בְּגוֹ אִתְבָּרְרָא אֲתַבְּרָרָא בְּגוֹ אִתְבָּרְרָא אֲתוֹן כְּנִשׁוּ כָּל חֵיוַת בָּרָא אֲתוֹן לְמֵיכַל׃
10 רַבְרְבָנִין סַגִּיאִין קַלְקְלוּ כַּרְמִי דְּאִתְפְּרַע מִנְּהוֹן חֲבִיבָא קֳדָמַיָּ בְּיַד סַנְאָנַיָּא בְּסָסוּ יָת חוּלָקִי נְתָנוּ יָת חוּלָקָא
11 דְּרַחֲמָנוּתִי לְמַדְבְּרָא דְּחַרְבָּא׃ שַׁוִּיאוּהָ דְּמָמָא אֲתַבְּרָרָת מִן קֳדָמַיָּ אִתְבָּרְרָא כָּל אַרְעָא דְּמָמָא אֲרֵי לֵית גְּבַר דְּיָשִׁית
12 עַל לִבָּא׃ עַל כָּל נִגְדִין בְּמַדְבְּרָא אֲתוֹ מְחַבְּלַיָּא אֲרֵי חַרְבָּא דַיְיָ אָכְלָא מִסְּיָפֵי אַרְעָא וְעַד סְיָפֵי אַרְעָא לֵית שְׁלָמָא לְכָל בִּשְׂרָא׃

Universidad de Deusto Biblioteca

13 * זָרְעוּ חִטִּים וְקֹצִים קָצָרוּ נֶחְלוּ לֹא יוֹעִלוּ וּבֹשׁוּ מִתְּבוּאֹתֵיכֶם מֵחֲרוֹן אַף־יְהוָה׃

14 * כֹּה אָמַר יְהוָה עַל־כָּל־שְׁכֵנַי הָרָעִים הַנֹּגְעִים בַּנַּחֲלָה אֲשֶׁר־הִנְחַלְתִּי אֶת־עַמִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל הִנְנִי נֹתְשָׁם מֵעַל אַדְמָתָם וְאֶת־בֵּית יְהוּדָה אֶתּוֹשׁ מִתּוֹכָם׃

15 * וְהָיָה אַחֲרֵי נָתְשִׁי אוֹתָם אָשׁוּב וְרִחַמְתִּים וַהֲשִׁבֹתִים אִישׁ לְנַחֲלָתוֹ וְאִישׁ לְאַרְצוֹ׃

16 * וְהָיָה אִם־לָמֹד יִלְמְדוּ אֶת־דַּרְכֵי עַמִּי לְהִשָּׁבֵעַ בִּשְׁמִי חַי־יְהוָה כַּאֲשֶׁר לִמְּדוּ אֶת־עַמִּי לְהִשָּׁבֵעַ בַּבָּעַל וְנִבְנוּ בְּתוֹךְ עַמִּי׃

17 * וְאִם לֹא יִשְׁמָעוּ וְנָתַשְׁתִּי אֶת־הַגּוֹי הַהוּא נָתוֹשׁ וְאַבֵּד נְאֻם־יְהוָה׃

יג

1 * כֹּה־אָמַר יְהוָה אֵלַי הָלוֹךְ וְקָנִיתָ לְּךָ אֵזוֹר פִּשְׁתִּים וְשַׂמְתּוֹ עַל־מָתְנֶיךָ וּבַמַּיִם לֹא תְבִאֵהוּ׃

2 * וָאֶקְנֶה אֶת־הָאֵזוֹר כִּדְבַר יְהוָה וָאָשִׂם עַל־מָתְנָי׃

3 * וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי שֵׁנִית לֵאמֹר׃

4 * קַח אֶת־הָאֵזוֹר אֲשֶׁר קָנִיתָ אֲשֶׁר עַל־מָתְנֶיךָ וְקוּם לֵךְ פְּרָתָה וְטָמְנֵהוּ שָׁם בִּנְקִיק הַסָּלַע׃

5 * וָאֵלֵךְ וָאֶטְמְנֵהוּ בִּפְרָת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אוֹתִי׃

6 * וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים רַבִּים וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי קוּם לֵךְ פְּרָתָה וְקַח מִשָּׁם אֶת־הָאֵזוֹר אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לְטָמְנוֹ שָׁם׃

7 * וָאֵלֵךְ פְּרָתָה וָאֶחְפֹּר וָאֶקַּח אֶת־הָאֵזוֹר מִן־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־טְמַנְתִּיו שָׁמָּה וְהִנֵּה נִשְׁחַת הָאֵזוֹר לֹא יִצְלַח לַכֹּל׃

8 * וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃

9 * כֹּה אָמַר יְהוָה כָּכָה אַשְׁחִית אֶת־גְּאוֹן יְהוּדָה וְאֶת־גְּאוֹן יְרוּשָׁלַ͏ִם הָרָב׃

13 * Seminauerunt triticum, & spinas messuerunt: hæreditaté acceperunt, & non eis proderit. Confundemini à fructibus vestris propter iram furoris Domini.

14 * Hæc dicit Dominus aduersum omnes
D vicinos meos pessimos, qui tangunt hæreditatem quam distribui populo meo Israel. Ecce ego euellam eos de terra sua, & domũ Iuda euellam de medio eorum.

15 * Et cùm euulsero eos, conuertar & miserebor eorum, & reducam eos, virum ad hæreditatem suam, & virum in terrã suam.

16 * Et erit si eruditi didicerint vias populi mei vt iurent nomine meo: Viuit Dominus, sicut docuerunt populum meum iurare in Baal; ædificabuntur in medio populi mei.

17 * Quòd si non audierint, euellam gentẽ illã euulsione & perditione, ait Dominus.

CAP. XIII.

1 HÆc dicit Dominus ad me: Vade &
A posside tibi lumbare lineum, & pones illud super lumbos tuos, & in aquam non inferes illud.

2 * Et possedi lumbare iuxta verbum Domini, & posui circa lumbos meos.

3 * Et factus est sermo Domini ad me secundò, dicens:

4 * Tolle lumbare quod possedisti, quod est circa lumbos tuos, & surgens vade ad Euphratem, & absconde ibi illud in foramine petræ.

5 * Et abij, & abscondi illud in Euphrate, sicut præceperat mihi Dominus.

6 * Et factum est post dies plurimos; dixit Dominus ad me: Surge & vade ad Euphratem, & tolle inde lumbare quod præcepi tibi vt absconderes illud ibi.

7 * Et abij ad Euphratem, fodi, & tuli lumbare de loco vbi absconderam illud. Et ecce computruerat lumbare, ita vt nulli vsui
8 aptum esset. * Et factum est verbum Do-
B mini ad me, dicens:

9 * Hæc dicit Dominus: Sic putrescere faciam superbiam Iuda & superbiam Hierusalem multam.

13 * *Seminastis triticum & spinas messuistis. sortes eorum non proderunt eis. Confundimini à gloriatione vestra ab opprobrio in conspectu Domini.*

14 * *Quia hæc dicit Dominus de omnibus vicinis malis tangentibus hæreditatem meam, quã diuisi populo meo Israel: Ecce ego euello eos à terra eorum, & Iudam eiiciam de medio eorum.*

15 * *Et erit postquam eiecero ego eos, conuertar, & miserebor eorum, & habitare faciam eos vnumquemque in hæreditatem suam, et vnumquemque in terram suam.*

16 * *Et erit si discentes didicerint viam populi mei, vt iurent in nomine meo: Viuit Dominus, sicut docuerunt populum meum iurare in Baal, & ædificabuntur in medio populi mei.*

17 * *Si autem non conuersi fuerint, & euellam gentem illam euulsione & perditione, dicit Dominus.*

CAP. XIII.

1 *HÆc dicit Dominus: Vade, & posside tibi cinctorium lineum, & pone circum lumbos tuos, & in aqua non pertransibit.*

2 * *Et possedi cinctorium secundùm verbum Domini, & circumposui circum lumbos meos.*

3 * *Et factum est verbum Domini ad me secundò, dicens:*

4 * *Accipe cinctorium quod circa lumbos tuos, & surge & vade ad Euphratem, & absconde
illud illic in foramine petræ.* * *Et abij & ab-* 5
*scōdi illud in Euphrate, sicut præcepit mihi Do-
minus.* * *Et factum est post dies multos, &* 6
dixit Dominus ad me: Surge vade ad Euphratem, & accipe illinc cinctorium quod præcepi tibi vt absconderes illud ibi.

7 * *Et abij ad Euphratem, & fodi & accepi cinctorium de loco vbi abscondi illud ibi. & ecce corruptum erat quod non esset vsui in nihil.*

8 * *Et factum est verbum Domini ad me, dicens:*

9 * *Hæc dicit Dominus: Sic corrumpam iniuriam Iuda, & iniuriam Hierusalem, multam hanc iniuriam.*

13 * ἐσπείρατε πυροὺς καὶ ἀκάνθας ἐθερίσατε. οἱ κλῆροι αὐτῶν οὐκ ὠφελήσουσιν αὐτούς. αἰσχύνθητε ἀπὸ καυχήσεως ὑμῶν ἀπὸ ὀνειδισμοῦ ἐναντίον κυρίου.

14 * ὅτι τάδε λέγει κύριος περὶ πάντων τῶν γειτόνων τῶν πονηρῶν τῶν ἁπτομένων τῆς κληρονομίας μου, ἧς ἐμέρισα τῷ λαῷ μου ἰσραήλ. ἰδοὺ ἐγὼ ἀνασπῶ αὐτοὺς ἀπὸ τῆς γῆς αὐτῶν, καὶ τὸν ἰούδαν ἐκβαλῶ ἐκ μέσου αὐτῶν.

15 * καὶ ἔσται μετὰ τὸ ἐκβαλεῖν με αὐτοὺς ἐπιστρέψω, καὶ ἐλεήσω αὐτούς, καὶ κατοικιῶ αὐτοὺς ἕκαστον εἰς τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ, καὶ ἕκαστον εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ.

16 * καὶ ἔσται ἐὰν μαθόντες μάθωσι τὴν ὁδὸν τοῦ λαοῦ μου, τοῦ ὀμνύειν ἐν τῷ ὀνόματί μου. ζῇ κύριος, καθὼς ἐδίδαξαν τὸν λαόν μου ὀμνύειν ἐν τῇ βαάλ, καὶ οἰκοδομηθήσονται ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ μου.

17 * ἐὰν δὲ μὴ ἐπιστρέψωσι, καὶ ἐξαρῶ ἔθνος ἐκεῖνο ἐξάρσει καὶ ἀπωλείᾳ, λέγει κύριος.

ιγ

1 * Τάδε λέγει κύριος, βάδισαι, καὶ κτῆσαι σεαυτῷ περίζωμα λινοῦν, καὶ περίθες περὶ ὀσφύν σου, καὶ ἐν ὕδατι οὐ διελεύσεται.

2 * καὶ ἐκτησάμην τὸ περίζωμα κατὰ τὸν λόγον κυρίου. καὶ περιέθηκα περὶ τὴν ὀσφύν μου.

3 * καὶ ἐγενήθη λόγος κυρίου πρός με ἐκ δευτέρου λέγων·

4 * λάβε τὸ περίζωμα τὸ περὶ τὴν ὀσφύν σου, καὶ ἀνάστηθι καὶ βάδιζον ἐπὶ τὸν εὐφράτην, καὶ κατάκρυψον αὐτὸ ἐκεῖ ἐν τῇ τρυμαλιᾷ τῆς πέτρας.

5 * καὶ ἐπορεύθην καὶ ἔκρυψα αὐτὸ ἐν τῷ εὐφράτῃ καθὼς ἐνετείλατό μοι κύριος.

6 * καὶ ἐγένετο μετὰ ἡμέρας πολλάς, καὶ εἶπεν κύριος πρός με, ἀνάστηθι βάδιζον ἐπὶ τὸν εὐφράτην καὶ λάβε ἐκεῖθεν τὸ περίζωμα ὃ ἐνετειλάμην σοι τοῦ κατακρύψαι αὐτὸ ἐκεῖ.

7 * καὶ ἐπορεύθην ἐπὶ τὸν εὐφράτην καὶ ὤρυξα καὶ ἔλαβον τὸ περίζωμα ἐκ τοῦ τόπου οὗ ἔκρυψα αὐτὸ ἐκεῖ. καὶ ἰδοὺ διεφθαρμένον ἦν ὃ οὐ μὴ χρησθῇ εἰς οὐθέν.

8 * καὶ ἐγενήθη λόγος κυρίου πρός με λέγων·

9 * τάδε λέγει κύριος. οὕτως φθερῶ τὴν ὕβριν ἰούδα καὶ τὴν ὕβριν ἱερουσαλήμ, τὴν πολλὴν ταύτην ὕβριν.

תרגום יונתן

13 לא תהון דמין לדזרעו חטין על בור ולא משכחין למכנש אלהן כובין ומעללתהון לית להון הנאה ותבהתון מעובדיכון כמיתי עליכון רוגזא דיוי׃ 14 כדנן אמר יוי על כל מגיריא בישיא דמנזקין באחסנא דאחסנית ית עמי ית ישראל הא אנא מטלטל להון מעל ארעהון וית דבית יהודה אטלטל מביניהון׃ 15 ויהי בתר דאטלטל יתהון אתוב במימרי וארחם עליהון ואתיבינון גבר לאחסנתה וגבר לארעה׃ 16 ויהי אם מילף יילפון מארחת כנישתא דעמי לקימא בשמי קים הוא יוי כמא דאלפו ית עמי לקימא בשום טעותא ויתקימון בגו עמי׃ 17 ואם לא יקבלון אלפן ואטלטל ית עמא הדין טלטול דאבדן אמר יוי׃

יג

1 כדנן אמר יוי לי אזל ותזבן לך זרז דכתן ותשוינה על חרצך ובמיא לא תעלינה׃ 2 וזבנית ית זרזא כפתגמא דיוי ושויתי על חרצי׃ 3 והוה פתגם נבואה מן קדם יוי עמי תנינות למימר׃ 4 סב ית זרזא דזבנתא על חרצך וקום אזל לפרת וטמרהי תמן בשעיעות כיף גלי׃ 5 ואזלית וטמרתה בפרת כמא דפקד יוי יתי׃ 6 והוה מסוף יומין סגיאין ואמר יוי לי קום אזל לפרת וסב מתמן ית זרזא דפקידתך למטמרה תמן׃ 7 ואזלית לפרת וחפרית ונסבית ית זרזא מן אתרא דטמרתה תמן והא אתחבל זרזא מן לית בה צרוך לכל מדעם׃ 8 והוה פתגם נבואה מן קדם יוי עמי למימר׃ 9 כדנן אמר יוי כדין אתבר ית תקוף אנש יהודה וית תקוף יתבי ירושלם דהוה סגי׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 Nolite esse similes his qui seminant triticum in agro inculto, & non inueniunt quod colligant nisi spinas, & ex fructu eorum non est illis vtilitas. Et confundemini in operibus vestris, cùm venerit super vos ira furoris Domini. 14 Hæc dicit Dominus super omnes vicinos malos qui nocent hæreditati quam possidere feci populum meum Israel. Ecce ego transmigrare eos faciam de terra sua, & viros domus Iuda transmigrare faciam de medio eorum. 15 Et erit postquam transmigrare fecero eos, conuertar in verbo meo, & miserebor eorũ, & reducam eos, vnumquemque ad hæreditatem suam, & vnumquemque in terram suam. 16 Et erit si discendo didicerint de viis cœtus populi mei, vt iurent in nomine meo: Viuus est Dominus, sicut docuerunt populum meum iurare in nomine idolorum, & stabilientur in medio populi mei. 17 Et si non susceperint disciplinam, transmigrare faciam populum istum transmigratione perditionis, dicit Dominus.

CAP. XIII.

HÆc dicit Dominus mihi: Vade, & eme tibi cingulum lineum, & pones illud super lumbos tuos, & in aquam non inferes illud. 2 Et emi cingulum iuxta verbum Domini, & posui super lumbos meos. 3 Et factum est verbum prophetiæ à facie Domini ad me secundò, dicens: 4 Tolle cingulum quod emisti, quod est in lumbis tuis, & surge, vade ad Euphratem, & absconde illud ibi in limpidissima petra conspicua. 5 Et abij & abscondi illud in Euphrate, sicut præcepit Dominus mihi. 6 Et factum est post multos dies, & dixit Dominus ad me: Surge & vade in Euphratem, & tolle inde cingulum quod præcepi tibi vt absconderes illud ibi. 7 Et abij in Euphratem, & fodi, & tuli cingulum de loco in quo abscondi illud. et ecce corruptum erat cingulum, ita vt inutile esset omni rei. 8 Et factum est verbum prophetiæ à facie Domini ad me, dicens: 9 Hæc dicit Dominus: Sic conteram fortitudiné virorum Iuda, & fortitudinem habitatorum Ierusalem, quæ erat multa.

Universidad de Deusto
Biblioteca

10 חֵעַם הַזֶּה הָרָע הַמְאֲנִים ׀ לִשְׁמֹעַ אֶת־דְּבָרָי
ההלכים בשררות לבם וילכו אחרי אלהים אחרים
לעבדם ולהשתחות להם ויהי כאזור הזה אשר
לא יצלח לכל :
11 כִּי כַאֲשֶׁר יִדְבַּק הָאֵזוֹר אֶל־מָתְנֵי אִישׁ כֵּן
הדבקתי אלי את־כל־בית ישראל ואת־כל־בית־
יהודה נאם־יהוה להיות לי לעם ולשם ולתהלה
ולתפארת ולא שמעו :
12 וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה כֹּה־אָמַר יְהוָה
אלהי ישראל כל־נבל ימלא יין ואמרו אליך הידוע
לא נדע כי כל־נבל ימלא יין :
13 וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה־אָמַר יְהוָה הִנְנִי מְמַלֵּא אֶת־
כל־יושבי הארץ הזאת ואת המלכים הישבים לדוד
על־כסאו ואת הכהנים ואת הנביאים ואת כל־
ישבי ירושלם שכרון :
14 וְנִפַּצְתִּים אִישׁ אֶל־אָחִיו וְהָאָבוֹת וְהַבָּנִים יַחְדָּו
נאם־יהוה לא־אחמול ולא־אחוס ולא ארחם
מהשחיתם : 15 שִׁמְעוּ וְהַאֲזִינוּ אַל־תִּגְבְּהוּ כִּי יְהוָה
16 דִּבֶּר : 16 תְּנוּ לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם כָּבוֹד בְּטֶרֶם יַחְשִׁיךְ
ובטרם יתנגפו רגליכם על־הרי נשף וקויתם
לאור ושמה לצלמות ישית לערפל :
17 וְאִם־לֹא תִשְׁמְעוּהָ בְּמִסְתָּרִים תִּבְכֶּה־נַפְשִׁי
מפני גוה ודמע תדמע ותרד עיני דמעה כי נשבה
עדר יהוה :
18 אֱמֹר לַמֶּלֶךְ וְלַגְּבִירָה הַשְׁפִּילוּ שְׁבוּ כִּי יָרַד
מראשותיכם עטרת תפארתכם :
19 עָרֵי הַנֶּגֶב סֻגְּרוּ וְאֵין פּוֹתֵחַ הָגְלָת יְהוּדָה כֻּלָּהּ
הגלת שלומים :
20 שְׂאוּ עֵינֵיכֶם וּרְאוּ הַבָּאִים מִצָּפוֹן אַיֵּה הָעֵדֶר נִתַּן
לָךְ צֹאן תִּפְאַרְתֶּךָ :

10 Populum istum pessimum qui nolunt
audire verba mea, & ambulant in prauita-
te cordis sui, abierũtque post deos alienos,
vt seruirent eis & adorarent eos. Et erunt
sicut lumbare istud quod nulli vsui aptum
est.
11 Sicut enim adhæret lumbare ad lum-
bos viri, sic agglutinaui mihi omnem do-
mum Israel, & omnem domum Iuda, dicit
Dominus, vt essent mihi in populum, & in
nomen, & in laudem, & in gloriam, & non
audierunt.
12 Dices ergo ad eos sermonem istũ: Hæc
dicit Dominus Deus Israel; Omnis lagun-
cula implebitur vino. Et dicẽt ad te: Nun-
quid ignoramus, quia omnis laguncula im-
plebitur vino?
13 Et dices ad eos: Hæc dicit Dominus, Ec-
ce ego implebo omnes habitatores terræ
huius, & reges qui sedent de stirpe Dauid
super thronum eius, & sacerdotes, & pro-
phetas, & omnes habitatores Hierusalem
ebrietate.
14 Et dispergam eos virum à fratre suo, &
patres & filios pariter, ait Dominus. Non
parcam & non cõcedam, neque miserebor
vt non disperdam eos.
15 Audite & auribus percipite, nolite eleuari, quia Domi-
nus locutus est.
16 Date Domino Deo ve-
stro gloriam antequam contenebrescat, &
antequam offendãt pedes vestri ad montes
caliginosos. Expectabitis lucem, & ponet
eam in vmbram mortis & in caliginem.
17 Quòd si hoc non audieritis, in abscon-
dito plorabit anima mea à facie superbiæ.
Plorans plorabit & deducet oculus meus
lachrymam, quia captus est grex Domini.
18 Die regi & dominatrici: Humiliamini,
sedete in terra; quoniam descendet de ca-
pite vestro corona gloriæ vestræ.
19 Ciuitates Austri clausæ sunt, & non est
D qui aperiat. translata est omnis Iuda trans-
migratione perfecta.
20 Leuate oculos vestros & videte, qui ve-
nitis ab Aquilone; vbi est grex qui datus est
tibi, pecus inclytum tuum?

10 Non volentes audire verba mea, ambu-
lantes in directione cordis eorum praui, & am-
bulantes post Deos alienos vt seruiant & ado-
rent eos. Et erunt sicut cinctorium istud, quod
non erit vsui vltrà in nihil.
11 Sicut enim adhæret cinctorium circa lum-
bos hominis, sic agglutinaui ad meipsum domum
Israel, & omnem domum Iuda, dicit Dominus,
vt sit mihi in populum nominatum, & in lau-
dem, & in gloriam; & non audierunt me.
12 Et dices ad populum sermonem istum: Hæc
dicit Dominus Deus Israel; Omnis vter imple-
bitur vino. Et erit si dixerint ad te: Nunquid
cognoscentes non cognoscemus, quia omnis vter
implebitur vino?
13 Et dices ad eos: Hæc dicit Dominus; Ecce
ego impleo omnes habitantes terram hanc, &
reges eorum sedentes filios Dauid super thronos
eius, & sacerdotes & prophetas & Judam,
& omnes habitantes Hierusalem ebrietate.
14 Et dispergam illos virum & fratrem eius
& patres eorum & filios eorum in idipsum. Nõ
desiderabo, dicit Dominus, & non parcam, &
non miserebor à corruptione eorum.
15 Audite, & auribus percipite, et non eleua-
mini; quia Dominus loquutus est.
16 Date Domino Deo vestro gloriam, ante-
quam contenebrescat, & antequam offendant
pedes vestri in montes tenebrosos: & expecta-
bitis in lucem, & illic vmbra mortis, & ponẽ-
tur in tenebras.
17 Si non audieritis, absconditè plorabit anima
vestra à facie superbiæ: & deducent oculi ve-
stri lachrymas; quia contritus est grex Domi-
ni.
18 Dicite regi & potentibus: Humiliamini
& sedete, quia sublata est à capite vestro corona
gloriæ vestræ.
19 Ciuitates quæ ad Austrum, conclusæ sunt,
& non fuit aperiens: transmigrauit Judas,
completa est in ea transmigratio perfecta.
20 Leua oculos tuos Hierusalem, & vide ve-
nientes ab Aquilone; vbi est grex, qui datus est
tibi, oues gloriæ tuæ?

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Populus hic cuius opera sunt mala, qui noluit suscipere verba mea, qui ambulant in cogitatione cordis sui, & abierunt, & errauerunt post idola populorum vt coleremt ea, & adorarent ea, erit sicut cingulum istud quod nulli vsui est vtile. " Quia sicut adhæret cingulum lumbis viri, sic applicaui ad cultum meum omnem domum Israel, & omnem domum Iuda, dicit Dominus, vt essent coram me in populum, & in nomen, & in laudem, & in magnitudinem; & non obedierunt. " Et dices ad eos verbum istud: Hæc dicit Dominus Deus Israel; Omnis vter implebitur vino. Et dicent tibi: Nunquid planè ignoramus quòd omnis vter implebitur vino? Et dices ad eos: Hæc dicit Dominus; Ecce ego implebo omnes habitatores terræ huius, & reges, qui sedent super solium Dauid, & sacerdotes, & pseudoprophetas, & omnes habitatores Ierusalem tribulatione; & erunt similes ebrio. " Et irruere faciam eos vnumquenque in fratrem suum, patres & filios pariter, ait Dominus: non parcam, nec miserebor, nec clemens ero vt non disperdam eos. " Audite & auscultate, & nolite eleuari: quia in verbo Domini decretum est ita. " Date coram Domino Deo vestro gloriam, antequam veniat super vos tribulatio, & similes istis his qui ambulant in caligine, & antequam offendant pedes vestri ad montes caliginis; & expectetis lucem, & veniant super vos tenebræ; & splendorem, & ecce sitis quasi in tenebris ambulantes. " Si autem non susceperitis disciplinam, quasi in occulto plorabit anima mea, pro eo quòd ablata est à vobis gloria vestra, & lachrymans lachrymabitur, & deducet oculus meus lachrymas; quia captiuus ductus est populus Domini. " Dic regi & vxori eius: Humiliamini, sedete; quia migrauit gloria vestra à vobis; cecidit corona laudis vestræ. " Ciuitates Austri clausæ sunt, & non est qui aperiat: migrauerunt omnes de domo Iuda migratione perfecta; recepta est retributio operum suorum. " Leuate oculos vestros, & videte eos qui veniunt ab Aquilone, vbi est populus qui traditus est tibi, oues laudis tuæ?

Universidad de Deusto
Biblioteca

21 מַה־תֹּאמְרִי כִּי־יִפְקֹד עָלַיִךְ וְאַתְּ לִמַּדְתְּ אֹתָם
עָלַיִךְ אַלֻּפִים לְרֹאשׁ הֲלוֹא־חֲבָלִים יֹאחֲזוּךְ כְּמוֹ
אֵשֶׁת לֵדָה׃
22 וְכִי־תֹאמְרִי בִּלְבָבֵךְ מַדּוּעַ קָרָאֻנִי אֵלֶּה בְּרֹב עֲוֹנֵךְ
נִגְלוּ שׁוּלַיִךְ נֶחְמְסוּ עֲקֵבָיִךְ׃
23 הֲיַהֲפֹךְ כושִׁי עׇורוֹ וְנמֵר חַבַּרְבֻּרֹתָיו גַּם־אַתֶּם
תּוּכְלוּ לְהֵיטִיב לִמְּדֵי הָרָע׃
24 וַאֲפִיצֵם כְּקַשׁ עֹבֵר לְרוּחַ מִדְבָּר׃
25 זֶה גּוֹרָלֵךְ מְנָת־מִדָּיִךְ מֵאִתִּי נְאֻם־יְהוָה אֲשֶׁר
שָׁכַחַתְּ אוֹתִי וַתִּבְטְחִי בַּשָּׁקֶר׃
26 וְגַם־אֲנִי חָשַׂפְתִּי שׁוּלַיִךְ עַל־פָּנָיִךְ וְנִרְאָה
קְלוֹנֵךְ׃
27 נְאָפַיִךְ וּמְצַהֲלוֹתַיִךְ זִמַּת זְנוּתֵךְ עַל־גְּבָעוֹת
בַּשָּׂדֶה רָאִיתִי שִׁקּוּצַיִךְ אוֹי לָךְ יְרוּשָׁלַ͏ִם לֹא תִטְהָרִי
אַחֲרֵי מָתַי עֽוֹד׃

יד

1 אֲשֶׁר הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ עַל־דִּבְרֵי
הַבַּצָּרוֹת׃
2 אָבְלָה יְהוּדָה וּשְׁעָרֶיהָ אֻמְלְלוּ קָדְרוּ לָאָרֶץ
וְצִוְחַת יְרוּשָׁלַ͏ִם עָלְתָה׃
3 וְאַדִּירֵיהֶם שָׁלְחוּ צְעִירֵיהֶם לַמָּיִם בָּאוּ עַל־גֵּבִים
לֹא־מָצְאוּ מַיִם שָׁבוּ כְלֵיהֶם רֵיקִם בֹּשׁוּ וְהָכְלְמוּ
וְחָפְּווּ רֹאשָׁם׃
4 בַּעֲבוּר הָאֲדָמָה חַתָּה כִּי לֹא־הָיָה גֶשֶׁם בָּאָרֶץ
בֹּשׁוּ אִכָּרִים חָפּוּ רֹאשָׁם׃
5 כִּי גַם־אַיֶּלֶת בַּשָּׂדֶה יָלְדָה וְעָזוֹב כִּי לֹא־
הָיָה דֶּשֶׁא׃
6 וּפְרָאִים עָמְדוּ עַל־שְׁפָיִם שָׁאֲפוּ רוּחַ כַּתַּנִּים כָּלוּ
עֵינֵיהֶם כִּי־אֵין עֵשֶׂב׃

IEREMIAS. Translat. B. Hieronymi

21 * Quid dices cùm visitauerit te? Tu enim docuisti eos aduersum te, & erudisti in caput tuum. Nunquid non dolores apprehendent te quasi mulierem parturientem?
22 * Quod si dixeris in corde tuo: Quare venerunt mihi hæc? Propter multitudinem iniquitatis tuæ reuelata sunt verecundia tua, pollutæ sunt plantæ tuæ.
23 * Si mutare potest Æthiops pellem suam, aut pardus varietates suas, & vos poteritis benefacere cùm didiceritis malum.
24 * Et disseminābo eos quasi stipulam quæ vento raptatur in deserto.
25 * Hæc sors tua pars que mensuræ tuæ à me, dicit Dominus, quia oblita es mei, & confisa es in mendacio.
26 * Vnde & ego nudaui femora tua contra faciem tuam, & apparuit ignominia tua.
27 * Adulteria tua, & hinnitus tuus, scelus fornicationis tuæ. Super colles in agro vidi abominationes tuas. Væ tibi Hierusalem. Non mundaberis post me. Vsquequo adhuc.

CAP. XIIII.

1 A QVod factum est verbum Domini ad Hieremiam de sermonibus siccitatis.
2 * Luxit Iudæa, & portæ eius corruerunt, & obscuratæ sunt in terra, & clamor Hierusalem ascendit.
3 * Maiores miserunt minores suos ad aquam, venerunt ad hauriendum. Non inuenerunt aquam, reportauerunt vasa sua vacua. confusi sunt & afflicti, & operuerunt capita sua,
4 * Propter vastitatem terræ, quia non venit pluuia in terram. Confusi sunt agricolæ, operuerunt capita sua.
5 * Nam & cerua in agro peperit & reliquit, quia non erat herba.
6 * Et onagri steterunt in rupibus, traxerunt ventum quasi dracones: defecerunt oculi eorum, quia non erat herba.

21 * Τί ἐρεῖς ὅταν ἐπισκέπτωνταί σε; καὶ σὺ ἐδίδαξας
αὐτοὺς ἐπὶ σὲ μαθήματα εἰς ἀρχήν. οὐχὶ ὠδῖνες κατέ-
ξουσίν σε καθὼς γυναῖκα τίκτουσαν;
22 * καὶ ἐὰν εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, διατί ἀπήντησάν
μοι ταῦτα; συνέβη διὰ τὸ πλῆθος τῆς ἀδικίας σου ἀπε-
καλύφθη τὰ ὀπίσωά σου, παρεδείγματίσθησαν αἱ πέρ-
ναί σου.
23 * εἰ ἀλλάξεται αἰθίοψ τὸ δέρμα αὐτοῦ καὶ πάρδαλις
τὰ ποικίλματα αὐτῆς, καὶ ὑμεῖς δυνήσεσθε εὖ ποιῆσαι
μεμαθηκότες τὰ κακά.
24 * Ὡς διέσπαρκα αὐτοὺς ὡς φρύγανα φερόμενα ὑπὸ
πνεύματος εἰς ἔρημον.
25 * ὅτως ὁ κλῆρός σου ἡ μερίς σου ἀπὸ θεῶν ὑμᾶς ἐμοί, λέ
γει κύριος· ὡς ἐπελάθου μου καὶ ἤλπισας ἐπὶ ψεύδεσι.
26 * καὶ γὼ ἀποκαλύψω τὰ ὀπίσω σου ἐπὶ πρόσωπόν σου,
καὶ φανήσεται ἡ ἀπαιδία σου.
27 * μοιχεία σου καὶ ὁ χρεμετισμός σου, καὶ ἡ ἀπαλλο-
τρίωσις πορνείας σου, ἐπὶ τῶν βουνῶν ἐν τοῖς ἀγροῖς ἑώρ-
ακά σου βδελύγματά σου. οὐαί σοι Ἱερουσαλήμ, οὐκ ἐκα-
θαρίσθης ὀπίσω μου ἕως τίνος ἔτι.

ιδ'

1 * Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς Ἱερεμίαν περὶ τῆς
ἀδρεγχίας.
2 * ἐπενθήσαν Ἰουδαῖα, καὶ αἱ πύλαι αὐτῆς ἐνεώφθη-
σαν, καὶ ἐσκοτώθησαν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἡ κραυγὴ τῆς
Ἱερουσαλὴμ ἀνέβη.
3 * καὶ οἱ μεγιστᾶνες αὐτῆς ἀπέστειλαν οἱ νεώτεροις
αὐτῶν ἐφ' ὕδωρ, ἦλθοσαν ἐπὶ τὰ φρέατα καὶ οὐχ ὗρε-
σαν ὕδωρ. ἀπέστρεψαν τὰ ἀγγεῖα αὐτῶν κενά. ἠσχυνθη-
σαν καὶ ἠρυθρίασαν, καὶ ἐκάλυψαν τὰς κεφαλὰς αὐ-
τῶν.
4 * Ὅτι ἔργα ἐν γῇ ἐξέλιπεν, ὅτι οὐκ ἦν ὑετὸς, ἠσχυ-
νήσαν γεωργοί, ἐπεκάλυψαν τὰ κεφαλὰ αὐτῶν.
5 * καὶ ἔλαφοι ἐν ἀγρῷ ἔτεκον καὶ ἐγκατέλιπον, ὅτι οὐκ
ἦν βοτάνη.
6 * ὄνοι ἄγριοι ἔστησαν ἐπὶ νάπας, εἵλκυσαν πνεῦμον
ὡς δράκοντες. ἐξέλιπον αἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν, ὅτι οὐκ
ἦν χόρτος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Quid dices cùm visitauerit super te peccatum tuum? Tu enim docuisti eos vt facerent mala: aduersum te magnificantur sicut ab initio. Nonne tribulatio & dolores apprehendent te sicut dolores parturientem?
" Et si dixeris in corde tuo: Quare acciderunt mihi omnia hæc propterea quòd multiplicata sunt peccata tua, reuelata est confusio tua, conspicua est ignominia tua. " Nunquid mutabit Aethiops pellem suam, aut pardus maculas picturę suę; & vos quoque poteritis benefacere cùm sitis assueti ad malè faciendum? " Et dispergam eos sicut stipulam quæ pertransit à facie venti in desertum.
" Hæc est sors tua, & pars hæreditatis tuæ à facie mea, dicit Dominus; quia reliquisti cultrum meum, & confisa es in mendacio.
" Ego quoque reuelabo confusionem peccati tui super faciem tuam, & apparebit ignominia tua.
" Insipientia tua & stultitia tua & consilium peccati adolescentiæ tuæ: super colles in agro reuelatæ sunt coram me abominationes tuæ. Væ tibi Ierusalem, non mundaberis: hactenus prorogatio est tibi multis diebus.

CAPVT XIIII.

QVod factum est verbum prophetiæ à facie Domini ad Ieremiam de negotiis siccitatis. * Luxerunt viri domus Iuda, & ciuitates eorum defecerę sunt, & coopertæ sunt facies eorum nigredine, attæ quasi olla, proiecti sunt in terram, & clamor habitatorum Ierusalem ascendit. * Et fortes eorum miserunt subditos sibi ad aquam; venerunt ad cisternas, & non inuenerunt aquam; reuersi sunt cum vasis suis vacuis; confusi sunt & erubuerunt, & operuerunt capita sua. * Propter peccata terræ contriti sunt; quia non fuit pluuia in terra: confusi sunt agricolæ, operuerunt capita sua. * Quoniam etiam cerua in agro peperit & reliquit; quia non erant germina herbæ.
* Et onagri steterunt super torrentes: biberunt ventum quasi dracones; defecerunt oculi eorum, quia non erat herba.

תרגום יונתן

כב הַיֵּשׁ בְּהַבְלֵי הַגּוֹיִם מַמְטִירִים וְהַשָּׁמַיִם יִתְּנוּ רְבִיבִים הֲלֹא אַתָּה הוּא יְיָ אֱלָהָנָא וְנִסְבַּר קֳדָמָךְ אֲרֵי אַנְתְּ עֲבַדְתָּ יָת כָּל אִלֵּין׃

יד

ב אֲבֵלַת יְהוּדָה וּקְרָוֵי קִרְוָהָא וְיָתְבִין לְאַרְעָא סְכִימוּ וְקָלָא דִירוּשְׁלֶם סְלִיק׃
ג וְרַבְרְבָנֵיהוֹן שְׁלַחוּ זְעֻרֵיהוֹן לְמַיָא אֲתוֹ עַל גֻּבָּיָא לָא אַשְׁכַּחוּ מַיָא תָּבוּ מָנֵיהוֹן רֵיקָנִין בְּהֵיתוּ וְאִתְכַּנְעוּ וְחַפּוּ רֵישֵׁיהוֹן׃
ד עַל חֲתִי דְאַרְעָא אִתְבְּרוּ אֲרֵי לָא הֲוָה מְטַר בְּאַרְעָא בְּהֵיתוּ אִכָּרַיָא וַחֲפוּ רֵישֵׁיהוֹן׃
ה אַף אַיָלְתָא בְּחַקְלָא יְלֵדַת וְשָׁבְקַת אֲרֵי לֵית עִסְבָּא׃
ו וְעֵרְדִין קָמוּ עַל גִּנְדִין שְׁחָקוּ רוּחָא כִּירוּזִין קָמָא עֵינֵיהוֹן קָמָא עִסְבָּא׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

7 אִם־עֲוֹנֵינוּ עָנוּ בָנוּ יְהוָה עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ כִּי
רַבּוּ מְשׁוּבֹתֵינוּ לְךָ חָטָאנוּ׃
8 מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעוֹ בְּעֵת צָרָה לָמָּה תִּהְיֶה
כְּגֵר בָּאָרֶץ וּכְאֹרֵחַ נָטָה לָלִין׃
9 לָמָּה תִּהְיֶה כְּאִישׁ נִדְהָם כְּגִבּוֹר לֹא־יוּכַל
לְהוֹשִׁיעַ וְאַתָּה בְקִרְבֵּנוּ יְהוָה וְשִׁמְךָ עָלֵינוּ נִקְרָא
אַל־תַּנִּחֵנוּ׃
10 כֹּה־אָמַר יְהוָה לָעָם הַזֶּה כֵּן אָהֲבוּ לָנוּעַ רַגְלֵיהֶם
לֹא חָשָׂכוּ וַיהוָה לֹא רָצָם עַתָּה יִזְכֹּר עֲוֹנָם וְיִפְקֹד
חַטֹּאתָם׃
11 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי אַל־תִּתְפַּלֵּל בְּעַד־הָעָם הַזֶּה
לְטוֹבָה׃
12 כִּי יָצֻמוּ אֵינֶנִּי שֹׁמֵעַ אֶל־רִנָּתָם וְכִי יַעֲלוּ עֹלָה
וּמִנְחָה אֵינֶנִּי רֹצֵם כִּי בַחֶרֶב וּבָרָעָב וּבַדֶּבֶר אֲנִי
מְכַלֶּה אוֹתָם׃
13 וָאֹמַר אֲהָהּ ׀ אֲדֹנָי יֱהוִה הִנֵּה הַנְּבִיאִים אֹמְרִים
לָהֶם לֹא־תִרְאוּ חֶרֶב וְרָעָב לֹא־יִהְיֶה לָכֶם כִּי־שָׁלוֹם
אֱמֶת אֶתֵּן לָכֶם בַּמָּקוֹם הַזֶּה׃
14 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי שֶׁקֶר הַנְּבִיאִים נִבְּאִים בִּשְׁמִי
לֹא שְׁלַחְתִּים וְלֹא צִוִּיתִים וְלֹא דִבַּרְתִּי אֲלֵיהֶם חֲזוֹן
שֶׁקֶר וְקֶסֶם וֶאֱלוּל וְתַרְמוּת לִבָּם הֵמָּה מִתְנַבְּאִים
לָכֶם׃
15 לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה עַל־הַנְּבִאִים הַנִּבָּאִים בִּשְׁמִי
וַאֲנִי לֹא־שְׁלַחְתִּים וְהֵמָּה אֹמְרִים חֶרֶב וְרָעָב לֹא
יִהְיֶה בָּאָרֶץ הַזֹּאת בַּחֶרֶב וְברָעָב יִתַּמּוּ הַנְּבִיאִים
הָהֵמָּה׃
16 וְהָעָם אֲשֶׁר־הֵמָּה נִבְּאִים לָהֶם יִהְיוּ מֻשְׁלָכִים
בְּחוּצוֹת יְרוּשָׁלַ͏ִם מִפְּנֵי הָרָעָב וְהַחֶרֶב וְאֵין מְקַבֵּר
לָהֵמָּה הֵמָּה נְשֵׁיהֶם וּבְנֵיהֶם וּבְנֹתֵיהֶם וְשָׁפַכְתִּי
עֲלֵיהֶם אֶת־רָעָתָם׃

7 * Si iniquitates nostræ responderint nobis, Domine fac propter nomen tuũ, quoniam multæ sunt auersiones nostræ. tibi
B peccauimus.
8 * Expectatio Israel, saluator noster in tempore tribulationis. Quare quasi colonus fu-
turus es in terra, & quasi viator declinans ad manendum?
9 * Quare futurus es velut vir vagus, & fortis qui non potest saluare? Tu autem in nobis es Domine, & nomen tuum inuo-
catum est super nos: ne derelinquas nos.
10 * Hæc dicit Dominus populo huic: qui dilexit mouere pedes suos, & non quieuit, & Domino non placuit. Nunc recordabi-
tur iniquitatum eorum, & visitabit peccata eorum.
11 * Et dixit Dominus ad me: Noli orare pro populo isto in bonum.
12 * Cùm ieiunauerint, non exaudiã preces eorum, & si obtulerint holocaustomata & victimas, nõ suscipiam ea, quoniam gladio & fame & peste ego consumam eos.
13 * Et dixi: A, a, a, Domine Deus. Pro-
phetæ dicunt eis: Non videbitis gladium, & fames non erit in vobis, sed pacem veram
C dabit vobis in loco isto.
14 * Et dixit Dominus ad me: Falsò pro-
phetæ vaticinantur in nomine meo. Non misi eos, & non præcepi eis, neque locutus sum ad eos. Visionem mendacem & diui-
nationem fraudulentam & seductionem cordis sui prophetant vobis.
15 * Idcirco hæc dicit Dominus de pro-
phetis qui prophetãt in nomine meo, quos ego non misi, dicentes: Gladius & fames non erit in terra hac. In gladio & fame con-
sumentur prophetæ illi.
16 * Et populi quibus prophetant, erunt proiecti in viis Hierusalem præ fame & gladio: & non erit qui sepeliat eos, ipsi & vxores eorum & filij & filiæ eorum, & ef-
fundam super eos malum suum.

תרגום יונתן

חוֹבֵינָא אִסְתַּהֲדוּ בָנָא יְיָ עֲבַד בְּדִיל שְׁמָךְ מְגַיְּינִין תְּיוּבְתָּנָא קֳדָמָךְ חַבְנָא׃ מְבוּר יִשְׂרָאֵל פְּרִקֵה בְּעִדָּן עָקָא לְמָא יְהֵוֵי כְּתָיְרָא וְאַנְתָּא כְּתֵיהֵךְ לְמִיבְּת תְּרֵין עַלְנָא וְאַנְתָּא נְבִי מְסַחְפִּלִין וְשָׁבִיקִין וְאִתָּ לְמָא יְהֵוֵי כְּגִבָּרָא דְּלָא יָכִיל לְפָרָקָא קְרָבָא וְאַנְתָּא בְּגַוָּנָא יְיָ בְּגַוָּנָא שְׁכִינְתָךְ בֵּינָנָא יְיָ וְשׁוּמָךְ עֲלָנָא אִתְקְרִי לָא תַּשְׁבְּקִנָּנָא׃ כִּדְנָן אָמַר יְיָ לְעַמָּא הָדֵין כְּמָא דְרַחֲמוּ כֵּן אִתְפְּרַע מִנְּהוֹן יְיָ אִדְכַּר חוֹבֵיהוֹן וְיִתְפְּרַע עַוְיָתְהוֹן׃ וַאֲמַר יְיָ לִי לָא תְצֵלֵי עַל עַמָּא הָדֵין לְטָבָא׃ אֲרֵי יְצוּמוּן לָא אֲנָא מְקַבֵּל צְלוֹתְהוֹן וְאִם יְקָרְבוּן קֳדָמַי עֲלָוָן וְנִכְסַת קֻדְשִׁין לָא אֲרַעֵי בְּהוֹן אֲרֵי בְּסַיְפָא וּבְכַפְנָא וּבְמוֹתָא אֲנָא מְשֵׁיצֵי יָתְהוֹן׃ וַאֲמַרִית אָה אָה יְיָ אֱלָהִים הָא נְבִיֵּי שְׁקָרָא דְּמִתְנַבְּיִן לְהוֹן לְמֵימַר לָא תֶחֱזוֹן סַיְפָא וְכַפְנָא לָא יְהֵי לְכוֹן אֲרֵי קְשׁוֹט דְּקִשׁוֹט אֶתֵּן לְכוֹן בְּאַתְרָא הָדֵין׃ וַאֲמַר יְיָ לִי בִּשְׁקָרָא דְּמִתְנַבְּיִן נְבִיֵּי בִּשְׁמִי אֲנָא לָא שְׁלַחְתִּנּוּן וְלָא אִתְפְּקֵידִית עִמְּהוֹן וְלָא מַלֵּילְנָא עִמְּהוֹן נְבוּאַת שִׁקְרָא וְקֻסְמָא וְכִדְבִין וּרְשַׁע לִבְּהוֹן אִנּוּן אִסְתְּנוּן לְכוֹן׃ בְּגִין כְּנָן אֲמַר יְיָ עַל נְבִיֵּי דְּמִתְנַבְּיִן בִּשְׁמִי וַאֲנָא לָא שְׁלַחְתִּנּוּן וְאִנּוּן אָמְרִין חַרְבָּא וְכַפְנָא לָא יְהֵי בְּאַרְעָא הָדָא בְּחַרְבָּא וּבְכַפְנָא יִשְׁתֵּיצוּן נְבִיֵּי שִׁקְרָא הָאִנּוּן׃ וְעַמָּא דְּאִנּוּן מִתְנַבְּיִן לְהוֹן יְהוֹן מְשַׁדְּרִין רְמָךְ בְּשׁוּקֵי יְרוּשְׁלֵם מִן קֳדָם כְּפָנָא וְחַרְבָּא וְלֵית דְּקָבֵר

7 εἰ αἱ ἁμαρτίαι ἡμῶν ἀντέστησαν ἡμῖν, κύριε ποίησον
ἡμῖν σύνεκεν ὀνόματός σου, ὅτι πολλαὶ αἱ ἁμαρτίαι ἡ-
μῶν ἐνώπιόν σου, σὺ ἡμάρτομεν.
8 * ὑπομονὴ Ισραηλ κύριε, ὁ σῴζων ἐν καιρῷ κακῶν.
ἱνατί ἐγχρήσῃ ὡσεὶ παροικῶν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὡς αὐτόχθων
ἐκκλίνων εἰς κατάλυμα,
9 * μὴ ἔσῃ ὥσπερ ἄνθρωπος ὕπνων ἢ ὡς ἀνὴρ ὁ μὴ δυ-
νάμενος σῴζεσθαι; σὺ δὲ ἐν ἡμῖν εἶ κύριε, καὶ τὸ ὄνομά σου
ἐπικέκληται ἐφ' ἡμᾶς, μὴ ἐπιλάθῃ ἡμῶν.
10 * ὅτως λέγει κύριος τῷ λαῷ τούτῳ. ἠγάπησαν κινεῖν
πόδας αὐτῶν καὶ οὐκ ἐφείσαντο, καὶ ὁ θεὸς οὐκ ἠβούλοντο
ἐν αὐτοῖς. νῦν μνησθήσεται τῶν ἀδικιῶν αὐτῶν, καὶ ἐπισκέ-
ψασθε τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.
11 * καὶ εἶπεν κύριος πρός με, μὴ προσεύχου περὶ τοῦ
λαοῦ τούτου εἰς ἀγαθόν.
12 * ὅτι ἐὰν νηστεύσωσιν, οὐκ εἰσακούσομαι τῆς δεήσεως
αὐτῶν. καὶ ἐὰν προσενέγκωσιν ὁλοκαυτώματα καὶ θυσίας,
οὐκ ἀποδέξομαι ἐν αὐτοῖς, ὅτι ἐν μαχαίρᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν
θανάτῳ ἐγὼ συντελέσω αὐτούς.
13 * καὶ εἶπα, ὦ κύριε, ἰδοὺ οἱ προφῆται προφητεύουσιν
καὶ λέγουσιν, οὐκ ὄψεσθε μάχαιραν, καὶ λιμὸς οὐκ ἔσται
ἐν ὑμῖν, ὅτι ἀλήθειαν καὶ εἰρήνην δώσω ὑμῖν ἐπὶ τῆς γῆς ἐν
τῷ τόπῳ τούτῳ.
14 * καὶ εἶπεν κύριος πρός με, ψευδῆ οἱ προφῆται προ-
φητεύουσιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, οὐκ ἀπέστειλα αὐτούς, καὶ
οὐκ ἐνετειλάμην αὐτοῖς, οὐκ ἐλάλησα πρὸς αὐτούς. ὅτι ὁ-
ράσεις ψευδεῖς καὶ μαντείας καὶ οἰωνισμοὺς καὶ προαιρέσεις
καρδίας αὐτῶν αὐτοὶ προφητεύουσιν ὑμῖν.
15 * διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος περὶ τῶν προφητῶν τῶν
προφητευόντων ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου ψευδῆ, καὶ ἐγὼ
οὐκ ἀπέστειλα αὐτούς, οἱ λέγουσιν, μάχαιρα καὶ λιμὸς οὐκ
ἔσται ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης. ἐν θανάτῳ νοσερῷ ἀποθανοῦνται),
καὶ ἐν λιμῷ συντελεσθήσονται οἱ προφῆται,
16 * καὶ ὁ λαὸς οἷς αὐτοὶ προφητεύουσιν αὐτοῖς· καὶ ἔ-
σονται ἐρριμμένοι ἐν ταῖς ὁδοῖς ἱερουσαλὴμ ἀπὸ προ-
σώπου τῆς μαχαίρας, καὶ τοῦ λιμοῦ, καὶ οὐκ ἔσται
ὁ θάπτων αὐτούς, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν, καὶ οἱ υἱοὶ αὐ-
τῶν, καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῶν, καὶ ἐκχεῶ ἐπ' αὐτοὺς τὰ
κακὰ αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Si iniquitates nostræ testificatæ sunt contra nos, Domine fac propter nomen tuum, quoniam multæ sunt auersiones nostræ. coram te peccauimus. 2 Expectatio Israel, saluator eius in tempore tribulationis, quare resides ira tua super nos? & nos sumus sicut peregrini in terra, & sicut viator qui diuertit ad pernoctandum. 3 Quare resides ira tua super nos? & nos sumus transmigrantes & derelicti, tu autem fortis, potens ad saluandum, & maiestas tua inter nos est Domine, & nomen tuum inuocatum est super nos, ne derelinquas nos.
4 Hæc dicit Dominus populo huic: Sicut dilexerunt, sic vindictam sumam ex eis, vt transmigrare faciam eos de terra domus maiestatis meæ: & sicut oblectarunt se in cultu idolorum, & de domo sanctuarij mei non prohibuerunt pedes suos; & non est voluntas coram Domino in eis. Nunc visitabit peccata eorum, & vindictam sumet iniquitatum eorum. 5 Et dixit Dominus ad me: Ne ores pro populo isto in bonum. 6 Cùm ieiunauerint, non est voluntas coram me ad suscipiendam orationem eorum: & cùm obtulerint holocausta & munus, non est voluntas coram me in eis. Quia in gladio, & fame, & morte ego disperdam eos. 7 Et dixi: Suscipe deprecationem meam Domine Deus. Ecce prophetæ falsi dicunt eis: Non videbitis eos qui occidunt gladio; & fames non erit vobis; quia pacem veram dabo vobis in loco isto. 8 Et dixit Dominus ad me: Fallsum tamen dicunt prophetæ falsi qui prophetant in nomine meo. Non misi eos, nec præcepi eis, nec locutus sum cum eis prophetiam & doctrinam falsam; & mendacia, & impietatem cordis sui ipsi prophetant vobis. 9 Propterea hæc dicit Dominus de prophetis falsis, qui prophetant in nomine meo, & ego non misi eos, et ipsi dicunt: Gladius & fames non erit in terra hac; In gladio & fame consumentur illi prophetæ falsi. 10 Populus autem quibus prophetant, erunt disperti & proiecti per vicos Ierusalem à facie famis & gladij, & nó erit qui sepeliat eos, ipsi & vxores eorum, & filij & filiæ eorum, & effundam super eos mala eorum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

17 וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה תֵּרַדְנָה עֵינַי
דִּמְעָה לַיְלָה וְיוֹמָם וְאַל תִּדֹּמְינָה כִּי שֶׁבֶר גָּדוֹל
נִשְׁבְּרָה בְתוּלַת בַּת־עַמִּי מַכָּה נַחְלָה מְאֹד׃
18 אִם־יָצָאתִי הַשָּׂדֶה וְהִנֵּה חַלְלֵי־חָרֶב וְאִם בָּאתִי
הָעִיר וְהִנֵּה תַּחֲלוּאֵי רָעָב כִּי גַם־נָבִיא גַּם־כֹּהֵן סָחֲרוּ
אֶל־אֶרֶץ וְלֹא יָדָעוּ׃
19 הֲמָאֹס מָאַסְתָּ אֶת־יְהוּדָה אִם־בְּצִיּוֹן גָּעֲלָה נַפְשֶׁךָ
מַדּוּעַ הִכִּיתָנוּ וְאֵין לָנוּ מַרְפֵּא קִוֵּינוּ לְשָׁלוֹם וְאֵין טוֹב
וְלְעֵת מַרְפֵּא וְהִנֵּה בְעָתָּה׃
20 יָדַעְנוּ יְהוָה רִשְׁעֵנוּ עֲוֹן אֲבוֹתֵינוּ כִּי חָטָאנוּ לָךְ׃
21 אַל־תִּנְאַץ לְמַעַן שִׁמְךָ אַל־תְּנַבֵּל כִּסֵּא כְבוֹדֶךָ
זְכֹר אַל־תָּפֵר בְּרִיתְךָ אִתָּנוּ׃
22 הֲיֵשׁ בְּהַבְלֵי הַגּוֹיִם מַגְשִׁמִים וְאִם־הַשָּׁמַיִם יִתְּנוּ
רְבִיבִם הֲלֹא אַתָּה־הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְנְקַוֶּה־לָּךְ
כִּי־אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת־כָּל־אֵלֶּה׃

טו

1 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי אִם־יַעֲמֹד מֹשֶׁה וּשְׁמוּאֵל לְפָנַי
אֵין נַפְשִׁי אֶל־הָעָם הַזֶּה שַׁלַּח מֵעַל־פָּנַי
וְיֵצֵאוּ׃
2 וְהָיָה כִּי־יֹאמְרוּ אֵלֶיךָ אָנָה נֵצֵא וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם
כֹּה־אָמַר יְהוָה אֲשֶׁר לַמָּוֶת לַמָּוֶת וַאֲשֶׁר לַחֶרֶב לַחֶרֶב
וַאֲשֶׁר לָרָעָב לָרָעָב וַאֲשֶׁר לַשִּׁבְי לַשִּׁבְי׃
3 וּפָקַדְתִּי עֲלֵיהֶם אַרְבַּע מִשְׁפָּחוֹת נְאֻם־יְהוָה
אֶת־הַחֶרֶב לַהֲרֹג וְאֶת־הַכְּלָבִים לְסַחֵב וְאֶת־עוֹף
הַשָּׁמַיִם וְאֶת־בֶּהֱמַת הָאָרֶץ לֶאֱכֹל וְלְהַשְׁחִית׃
4 וּנְתַתִּים לְזַוְעָה לְכֹל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ בְּנְלֶל
מְנַשֶּׁה בֶן־יְחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה עַל אֲשֶׁר־עָשָׂה
בִּירוּשָׁלִָם׃
5 כִּי מִי־יְחְמֹל עָלַיִךְ יְרוּשָׁלִַם וּמִי יָנוּד לָךְ וּמִי יָסוּר
לִשְׁאֹל לְשָׁלוֹם לָךְ׃

17 *Et dices ad eos verbum istud: Deducãt
D oculi mei lachrymam per noctem & diem,
& non taceant; quoniam contritione magna
contrita est virgo filia populi mei, plaga
pessima vehementer.
18 *Si egressus fuero ad agros, ecce occisi
gladio; & si introiero in ciuitatem, ecce at-
tenuati fame. Propheta quoque & sacer-
dos abierunt in terram quam ignorabant.
19 *Nunquid proiiciens abiecisti Iudã, aut
Sion abominata est anima tua? Quare per-
cussisti nos ita vt nulla sit sanitas?
Expectauimus pacem, & nõ est bonum; &
tempus curationis, & ecce turbatio.
20 *Cognouimus Domine impietates no-
stras, iniquitates patrum nostrorum, quia
peccauimus tibi.
21 *Ne des nos in opprobrium propter no-
men tuum, neque facias nobis contume-
liam. Solij gloriæ tuæ recordare, ne irritum
facias fœdus tuum nobiscum.
22 *Nunquid sunt in sculptilibus gentium
qui pluant, aut cæli possunt dare imbres?
Nonne tu es Dominus Deus noster quem
expectauimus? Tu enim fecisti omnia hæc.

CAP. XV.

1 AET dixit Dominus ad me: Si steterint
Moyses & Samuël corã me, non est ani-
ma mea ad populum istum: eiice illos à fa-
cie mea, & egrediantur.
2 *Quòd si dixerint ad te: Quò egredie-
mur? dices ad eos: Hæc dicit Dominus, Qui
ad mortem, ad mortem; & qui ad gladium,
ad gladiũ; & qui ad famem, ad famem;
& qui ad captiuitatem, ad captiuitatem.
3 *Et visitabo super eos quatuor species,
dicit Dominus; Gladium ad occisionem, &
canes ad lacerandum, & volatilia cæli, &
bestias terræ ad deuorãdum & dissipandũ.
4 *Et dabo eos in feruoré vniuersis regnis
terræ propter Manassen filium Ezechiæ regis
Iuda, super omnibus quæ fecit in Hie-
rusalem.
5 *Quis enim miserebitur tui Hieruſalẽ
aut quis cõtristabitur pro te? Aut quis ad
ad rogandum pro pace tua?

17 *καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτοὺς τὸν λόγον τοῦτον, καταγάγετε
εἰς δὸν ὀφθαλμούς ὑμῶν δάκρυα ἡμέρας & νυκτός, καὶ
μὴ διαλφπέτωσαν. ὅτι συντρίμματι μεγάλῳ συντρίβη
θυγάτηρ λαοῦ μου & πληγὴ ὀδυνηρὰ σφόδρα.
18 *ἐὰν ἐξέλθω εἰς τὸ πεδίον, καὶ ἰδοὺ τραυματίαι
μαχαίρας, καὶ ἐὰν εἰσέλθω εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἰδοὺ πό-
νος λιμοῦ, ὅτι ἱερεὺς & προφήτης ἐπορεύθησαν εἰς γῆν
ἣν οὐκ ἐγνῶσαν.
19 *μὴ ἀποδοκιμάζων ἀπεδοκίμασας τὸν Ἰούδαν; καὶ
ἀπὸ σοῦ ἀπέστη ἡ ψυχή σου; ἵνα τί ἔπαισας ἡμᾶς καὶ οὐκ
ἔστιν ἡμῖν ἴασις; ὑπεμείναμεν εἰς εἰρήνην, καὶ οὐκ ἦν ἀγα-
θόν. καιρὸν ἰάσεως, καὶ ἰδοὺ ταραχή.
20 *ἐγνώμεν κύριε ἁμαρτίας ἡμῶν, ἀδικίας πατέρων
ἡμῶν, ὅτι ἡμάρτομεν ἐναντίον σου.
21 *κόπασον διὰ τὸ ὄνομά σου, μὴ ἀπολέσῃς θρόνον δόξης
σου, μνήσθητι μὴ διασκεδάσῃς τὴν διαθήκην σου τὴν
μετ' ἡμῶν.
22 *μὴ ἔστιν ἐν εἰδώλοις τῶν ἐθνῶν ὑετίζων, καὶ εἰ οὐρα-
νὸς δώσει πλησμονὴν αὐτῷ· οὐχὶ σὺ εἶ αὐτός κύριε ὁ θεὸς
ἡμῶν; καὶ ὑπομενοῦμέν σε, ὅτι σὺ ἐποίησας ταῦτα
πάντα.

ις

1 *Καὶ εἶπεν κύριος πρός με· ἐὰν στῇ μωυσῆς καὶ Σα-
μουὴλ πρὸ προσώπου μου, οὐκ ἔστιν ἡ ψυχή μου πρὸς αὐ-
τούς. ἐξαπόστειλον τὸν λαὸν τοῦτον ἀπὸ προσώπου μου, καὶ
2 ἐξελθέτωσαν. *& ἔσται ἐὰν εἴπωσιν πρός σε, ποῦ ἐξε-
λευσόμεθα; ἐρεῖς πρὸς αὐτούς· τάδε λέγει κύριος· ὅσοι
εἰς θάνατον, εἰς θάνατον· & ὅσοι εἰς μάχαιραν, εἰς μάχαι-
ραν· καὶ ὅσοι εἰς λιμόν, εἰς λιμόν· καὶ ὅσοι εἰς αἰχμαλω-
σίαν, εἰς αἰχμαλωσίαν.
3 *& ἐπιδικήσω ἐπ' αὐτοῦ τέσσαρσι εἴδεσι λέγει κύριος,
τὴν μάχαιραν εἰς σφαγήν, καὶ σὺν κυσὶν εἰς διασπα-
σμόν, & τὰ θηρία τῆς γῆς καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, εἰς
4 βρῶσιν καὶ διαφθοράν. *& παραδώσω αὐτοὺς εἰς ἀναλ-
κας πάσας ταῖς βασιλείαις τῆς γῆς διὰ μανασσῆ υἱὸν
ἐζεκίου βασιλέως ἰούδα ἀπὸ πάντων ὧν ἐποίησεν ἐν
ιερουσαλήμ.
5 *τίς φείσεται σοῦ ὦ ἱερουσαλήμ; & τίς ἐλεήσει σοῦ
ὦ ἢ τίς ἀναπαύσεται εἰς εἰρήνην σοι

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 "Et dices ad eos: Propter verbum istud deducent oculi mei lachrymas nocte ac die, & non tacebunt; quia confractione magna contri-
tum est regnum coetus populi mei, plaga infirmata vehementer. 18 "Si egressus fuero ad agrum, ecce occisi gladio: & si introiero in ciuitatẽ,
ecce infirmi fame. Quoniam etiam scriba & sacerdos conuersi sunt ad negociationes suas, ad id quod est in terra, nec requisierunt.
19 "Nunquid abiiciendo abiecisti domum Iuda? aut habitatores Syon summouit Verbum tuum? quare percussisti nos, & non est nobis sa-
nitas? Expectauimus pacem, & non est bonum; & tempus remissionis peccatorum, & ecce vindicta peccatorum. 20 "Cogno-
uimus Domine peccata nostra, & peccata patrum nostrorum: quia peccauimus coram te. 21 "Ne proiicias nos propter nomen tuum, nec
irritum facias locum folij gloriæ tuæ. Veniat memoria pacti patrum nostrorum ante te; quia peccauimus coram te: ne irritum facias pactum
tuum nobiscum. 22 "Ecce non est vilitas in diis populorum ad deducendam pluuiam; nec cæli dabunt rores, nisi iuxta verbum tuum.
Nonne tu es Dominus Deus noster? & expectauimus coram te, quia tu fecisti hæc omnia. CAP. XV.

ET dixit Dominus ad me: Si steterint Moyses & Samuel ad deprecandum in conspectu meo, non est mihi beneplacitum in populo isto.
Mitte eos de terra domus maiestatis meæ, vt transmigrent. 2 Et erit, cùm dixerint tibi: Quò migrabimus? & dices ad eos: Hæc dicit
Dominus, Qui ad mortem, ad mortem: & qui ad gladium, ad gladium: & qui ad famem, ad famem: & qui ad captiuitatem, ad captiuitatẽ.
3 Et visitabo super eos quatuor vltiones pessimas, dicit Dominus: Occisores gladio ad occidendum, & canes ad dilacerandum, & aues
cæli & bestias terræ, ad comedendum & ad dissipandum. 4 Et dabo eos in commotionem omnibus regnis terræ, eò quòd non sunt cõsen-
sum Manasses filius Ezechiæ regis tribus domus Iudæ, propter *multa mala* quæ fecit in Ierusalem. 5 Quis enim miserebitur tui Ieru-
salem? aut quis contristabitur super te? & quis diuerter ad salutandum te?

תרגום יונתן

17 וְתֵימַר לְהוֹן יַתְּפִיקָא הָדֵין יְשַׁגְּרוּן עֵינַי דִּמְעָן לֵילְיָא וְיוֹמָם וְלָא יִשְׁתְּקוּן אֲרֵי תִבְרָא רַבָּא אִתְבְּרַת מַלְכוּת בְּנִישְׁתָּא דְעַמִּי מַחְתָּא מְסָרְעָא
18 אִם נִפְּקִית לְחַקְלָא וְהָא קְטִילֵי חַרְבָּא וְאִם עָלִית לְקִרְתָּא וְהָא מַכְרְעֵי כְּפָנָא אֲרֵי אַף סָפַר אַף כָּהֵן אִתְפְּנִיוּ לְסְחוֹרְתְּהוֹן עַל דְּלָא
19 אִתְיְדַעוּ הֲמִן קֳדָם דְּאַתְרַכְתְּ יַתְהוֹן אַתְרַכְתָּ יָת עַמָּךְ בֵּית יְהוּדָה וְיָת יְתִיבֵי צִיּוֹן רְחִיק מִינָּךְ מִדֵּין אֲלַקְּחָתָא וְלֵית לָנָא אֲסוּ סְבָרְנָא לְשְׁלֵם
וְהָא לֵית טָבָא וְזִמְנָא דְּאִתְעֲבָדָא לָנָא אֲסוּ וְהָא בְּלָבְלָא׃ 20 יְדַעְנָא יְיָ חוֹבָנָא וְחוֹבֵי אֲבָהָתָנָא אֲרֵי חַבְנָא קֳדָמָךְ לָא תְשַׁנֵּי קַיְמָךְ עֲבָדְנָא׃ 21 לָא תְרַחֵקְנָא בְּדִיל
שְׁמָךְ לָא תְבַזֵּי כָּרְסֵי יְקָרָךְ קוֹם אֲבַהֲתָנָא קְדָמָךְ לָא תְשַׁנֵּי קְיָמָךְ עִמָּנָא׃ 22 הָא לֵית צָרִיךְ בְּטָעוּת
וְאִם שְׁמַיָּא לָא יְהֵבוּן רְסִיסִין אֱלָהֵין עַל מֵימְרָךְ הֲלָא אַתְּ הוּא יְיָ אֱלָהֲנָא וּנְסַבַּר קֳדָמָךְ אֲרֵי אַתְּ עָבַדְתָּ יָת כָּל אִלֵּין׃

טו

1 וַאֲמַר יְיָ אִלּוּ יְקוּם מֹשֶׁה וּשְׁמוּאֵל לְמִבְעֵי מִן קֳדָמַי לָא רַעוּא קֳדָמַי מִן קֳדָמָךְ לְמִשְׁבַּק לְהוֹן פְּרַק לְהוֹן מִן קֳדָמַי וְיִפְּקוּן׃
2 וִיהֵי אֲרֵי יֵימְרוּן לָךְ לְאָן נִנְפֵּק וְתֵימַר לְהוֹן כְּדֵין אֲמַר יְיָ דְּלַמּוֹתָא לְמוֹתָא וְדְלְחַרְבָּא לְחַרְבָּא וְדְלְכַפְנָא לְכַפְנָא וְדִלְשִׁבְיָא לְשִׁבְיָא׃
3 וְאֶתְעֵד עֲלֵיהוֹן אַרְבַּע פָּרְעָנִן בִּישָׁן אֲמַר יְיָ לְמִקְטַל וְיָת כְּלָבְיָא לְמִקְטַל בְּחַרְבָּא וּלְמִגְרַר וְיָת עוֹפָא דִשְׁמַיָּא וְיָת בְּעִירָא דְאַרְעָא לְמִיכַל
וּלְמִתְבַּר׃ 4 וְאֶתְּנִנְהוֹן לְזִיעַ לְכֹל מַלְכְוָת אַרְעָא עַל דְּלָא תְבוּ כְּמַנַּשֶׁה בַּר יְחִזְקִיָּה מַלְכָא דִיהוּדָה עַל דַּאֲמַטָּא לְמִעְבַּד בִּירוּשְׁלֵם׃
5 אֲרֵי מַן יְחוּס עֲלָךְ יְרוּשְׁלֵם וּמַן יְדֵי עֲלָךְ יְזוּר וּמַן יְדֵי עֲלָךְ לְמִשְׁאַל בִּשְׁלָמָא לָךְ׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

6 אַתְּ נָטַשְׁתְּ אֹתִי נְאֻם־יְהוָה אָחוֹר תֵּלֵכִי וְאֵטֶ֥ שֶׁת־
יָדִי עָלַיִךְ וָאַשְׁחִיתֵ֑ךְ נִלְאֵ֥יתִי הִנָּחֵֽם׃
7 וְאֶזְרֵם֙ בְּמִזְרֶ֣ה בַּשְּׁעָרֵ֔י הָאָ֖רֶץ שִׁכַּ֣לְתִּי אִבַּ֑דְתִּי
אֶת־עַמִּי֙ מִדַּרְכֵיהֶ֣ם לֹא שָׁ֔בוּ׃
8 עָצְמ֤וּ לִי֙ אַלְמְנֹתָ֔ו מֵח֖וֹל יַמִּ֑ים הֵבֵ֤אתִי לָהֶם֙
עַל־אֵ֣ם בָּח֔וּר שֹׁדֵ֖ד בַּצָּהֳרַ֑יִם הִפַּ֤לְתִּי עָלֶ֙יהָ֙ פִּתְאֹ֔ם
עִ֖יר וּבֶהָלֹ֥ות׃
9 אֻמְלְלָ֥ה יֹלֶ֖דֶת הַשִּׁבְעָ֑ה נָפְחָ֤ה נַפְשָׁהּ֙ בָּאָ֣ה שִׁמְשָׁ֔הּ
בְּע֥וֹד יוֹמָ֖ם בֹּשָׁ֣ה וְהָפָ֑רָה וּשְׁאֵרִיתָ֛ם לַחֶ֥רֶב אֶתֵּ֖ן
לִפְנֵ֣י אֹיְבֵיהֶ֑ם נְאֻם־יְהוָֽה׃
10 אֻוַ֤י לִי֙ אִמִּ֔י כִּ֥י יְלִדְתַּ֖נִי אִ֣ישׁ רִ֑יב וְאִ֣ישׁ מָד֔וֹן
לְכָל־הָאָ֖רֶץ לֹא־נָשִׁ֣יתִי וְלֹא־נָשׁ֣וּ בִ֔י כֻּלֹּ֖ו
מְקַלְלֻֽנִי׃
11 אָמַ֣ר יְהוָ֔ה אִם־לֹ֥א שֵׁרִיתֵ֖ךְ לְטֹ֑וב אִם־לֹ֣וא הִפְגַּעְתִּי
בָּךְ֙ בְּעֵ֣ת רָעָ֔ה וּבְעֵ֥ת צָרָ֖ה אֶת־הָאֹיֵֽב׃
12 הֲיֵרֹ֥עַ בַּרְזֶ֖ל בַּרְזֶ֣ל מִצָּפֹ֑ון וּנְחֹ֥שֶׁת׃
13 חֵילְךָ֤ וְאֹצְרֹתֶ֙יךָ֙ לָבַ֣ז אֶתֵּ֔ן לֹ֥א בִמְחִ֖יר וּבְכָל־
חַטֹּאותֶ֑יךָ וּבְכָל־גְּבוּלֶֽיךָ׃
14 וְהַעֲבַרְתִּ֥י אֶת־אֹיְבֶ֖יךָ בָּאָ֑רֶץ לֹ֣א יָדַ֔עְתָּ כִּי־אֵ֥שׁ
קָדְחָ֖ה בְּאַפִּ֥י עֲלֵיכֶ֖ם תּוּקָֽד׃
15 אַתָּ֥ה יָדַ֖עְתָּ יְהוָ֑ה זָכְרֵ֤נִי וּפָקְדֵ֙נִי֙ וְהַנְקֵ֣ם לִי֙
מֵרֹדְפַ֔י אַל־לְאֶ֖רֶךְ אַפְּךָ֣ תִּקָּחֵ֑נִי דַּ֥ע שָׂאתִ֖י עָלֶ֥יךָ
חָרְפָּֽה׃
16 נִמְצְא֤וּ דְבָרֶ֙יךָ֙ וָאֹכְלֵ֔ם וַיְהִי־דְבָרְךָ֥ לִי֙ לְשָׂשֹׂ֣ון
וְלִשְׂמְחַ֖ת לִבִּ֑י כִּֽי־נִקְרָ֤א שִׁמְךָ֙ עָלַ֔י יְהוָ֖ה אֱלֹהֵ֥י
צְבָאֹֽות׃
17 לֹא־יָשַׁ֣בְתִּי בְסֹ֣וד־מְשַׂחֲקִ֔ים וְאֶעְלֹ֖ז מִפְּנֵ֣י יָדֶ֑ךָ
בָּדָ֥ד יָשַׁ֖בְתִּי כִּי־זַ֥עַם מִלֵּאתָֽנִי׃
18 לָמָּה֩ הָיָ֨ה כְאֵבִ֜י נִצְחִ֗י וּמַכָּתִ֤י אֲנוּשָׁה֙ מֵאָנָ֣ה הֵרָפֵ֔א
הָיֹ֥ה תִהְיֶה־לִּ֖י כְּמֹו־אַכְזָ֑ב מַ֖יִם לֹ֥א נֶאֱמָנֽוּ׃

6 * Tu reliquisti me, dicit Dominus, re-
B trorsum abisti. Et extendam manum meam
super te, & interficiam te. laborauí rogans.
7 * Et dispergam eos ventilabro in portis
terræ. interfeci & disperdidi populũ meũ,
& tamen à viis suis non sunt reuersi.
8 * Multiplicatæ sunt mihi viduæ eius su-
per arenam maris. Induxi eis super matrem
adolescentis vastatorem meridie, misi su-
per ciuitates repentè terrorem.
9 * Infirmata est quę peperit septem: defe-
cit anima eius. Occidit ei sol cùm adhuc
esset dies: confusa est, & erubuit. Et reli-
quos eius in gladium dabo in conspectu
inimicorum eorum, ait Dominus.
10 * Væ mihi mater mea. Quare genuisti
C me virum rixæ, virum discordiæ in vniuer-
sa terra? Nõ fœneraui, nec fœnerauit mihi
quisquam. omnes maledicunt mihi.
11 * Dicit Dominus: Si non reliquiæ tuæ
in bonum, si non occurri tibi in tempore
afflictionis, & in tempore tribulationis ad-
uersum inimicum.
12 * Nunquid fœderabitur ferrum ferro ab
Aquilone, & æs?
13 * Diuitias tuas & thesauros tuos in di-
reptionem dabo gratis in omnibus pecca-
tis tuis, & in omnibus terminis tuis.
14 * Et adducam inimicos tuos de terra
quam nescis, quia ignis succensus est in fu-
rore meo, & super vos ardebit.
15 * Tu scis Domine, recordare mei, & vi-
sita me: tuere me ab his qui persequuntur
me. noli in patientia tua suscipere me. sci-
to quoniam sustinui pro te opprobrium.
16 * Inuenti sunt sermones tui, & comedi
D eos: & factũ est mihi verbum tuum in gau-
dium, & in lætitiam cordis mei, quoniam
inuocatum est nomẽ tuum super me, Do-
mine Deus exercituum.
17 * Non sedi in concilio ludentium, &
gloriatus sum à facie manus tuæ. solus se-
debã, qm̃ amaritudine repleti me.
18 * Quare factus est dolor meus perpetuus, & plaga
mea desperabilis renuit curari? Facta est
mihi quasi mendaciũ aquarum infidelium.

6 * σὺ ἀπεστράφης με, λέγει κύριος. ὀπίσω πορεύσῃ καὶ
ἐπάξω τὴν χεῖρά μου καὶ διαφθερῶ σε ἐκ σὸν ἐπὶ σὸν
ὠμόν.
7 * ἐκδιασπερῶ αὐτοὺς ἐν διασπορᾷ ἐν πύλαις λαοῦ
μου. ἠτεκνώθησαν ἀπώλεσαν τὸν λαόν μου διὰ τὰς κακίας
8 αὐτῶν. * ἐπληθύνθησαν αἱ χῆραι αὐτῶν ὑπὲρ τὴν ἄμ-
μον τῆς θαλάσσης. ἐπήγαγον ἐπὶ μητέρα νεανίσκου ἐ-
λαιοπωλίαν ἐν μεσημβρίᾳ· ἐπέρεψα ἐπ' αὐτὴν ἐξαί-
φνης τρόμον καὶ ἀσουδίαν.
9 * ἐκενώθη ἡ τίκτουσα ἑπτά. ἀπεκάκησεν ἡ ψυχὴ
αὐτῆς, ἐπέδυ ὁ ἥλιος αὐτῇ ἔτι μεσούσης τῆς ἡμέρας, κα-
τῃσχύνθη καὶ ὠνειδίσθη. οὓς καταλοίπους αὐτῶν εἰς μά-
χαιραν δώσω ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, φησὶν κύ-
ριος.
10 * οἴ μοι μῆτερ ὡς τίνα με ἔτεκες ἄνδρα δικαζόμενον καὶ
διακρινόμενον ἐν παση τῇ γῇ· οὐκ ὠφέλησα ὅτε ὠφέλησεν
με οὐδείς. ἡ ἰσχύς μου ἐξέλιπεν ἐν τοῖς καταρωμένοις με.
11 * γνοίτω κύριε δέσποτα κατὰ δυνάμεων αὐτῶν καὶ ἐν
καιρῷ θλίψεως αὐτῶν εἰς ἀγαθὰ πρὸς τὸν ἐχθρόν.
12 * εἰ γνωσθήσεται σίδηρος καὶ περιβόλαιον χαλκοῦν ἡ
ἰσχύς σου.
13 * καὶ σὸν θησαυρός σου δώσω δωτάλασμα, διὰ πά-
σας τὰς ἁμαρτίας σου. καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις σου
14 * καταβαλῶ σε κύκλῳ τοῖς ἐχθροῖς σου ἐν τῇ γῇ ᾗ
οὐκ εἴδῃς. ὅτι πῦρ ἐκκέκαυται ἐκ τοῦ θυμοῦ μου ἐφ' ὑμᾶς
καυθήσεται.
15 * κύριε μνήσθητί μου, καὶ ἐπίσκεψαί με, καὶ ἀθῴωσόν με
ἀπὸ τῶν καταδιωκόντων με μὴ εἰς μακροθυμίαν. γνῶθι
ὡς ἔλαβον περὶ σοῦ ὀνειδισμόν
16 * εὑρὼν τοὺς λόγους σου· συντέλεσον
αὐτούς. καὶ ἔστω ὁ λόγος σου ἐμοὶ εἰς ἀφροσύνην καὶ
χαρὰν καρδίας μου. ὅτι ἐπικέκληται τὸ ὄνομά σου ἐπ' ἐμέ.
κύριε παντοκράτωρ,
17 * οὐκ ἐκάθισα ἐν συνεδρίῳ παιζόντων. ἀλλ' ἀπὸ
ἐσθμοῦ ἀπὸ προσώπου χειρός σου, καταμόνας ἐκαθή-
μην, ὅτι πικρίας ἐνεπλήσθην.
18 * ἱνατί ἡ λυποῦσές με καθαχύσιν μου, ἡ πληγή μου
σκληρά, πόθεν ἰαθήσομαι; γινόμην ἐγκαταλιμπανόμενον μοι ὡς ὕδωρ
ψευδὲς οὐκ ἔχον πίστιν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

תרגום יונתן

6 אַתְּ שַׁבְקָא פָּלְחָנִי אֲמַר יְיָ לְאָחוֹרָא אִסְתְּחַרְתְּ וְאֶתְקֹף יָתָךְ וַאֲחַבְּלִנָּךְ עַל דַּהֲוֵירַתְּ יְכֵלָא לְמֶהֱוֵי וְלָא הֲוֵירַתְּ׃
7 וְאֶבְעֵי בְּהוֹן בִּבְעוּתָא בִּתְרֵי תְּרָעֵי אַרְעָא אֲכַלֵּית וְאוֹבֵדִית יָת עַמִּי מִן אָרְחָתְהוֹן לָא תָבוּ׃
8 סַגִּיאִין קֳדָמַי אַרְמַלְּתְהוֹן מִן חוֹל יַמָּא אַיְתֵית לְהוֹן עַל אִמָּא דְּגוּבְרָא מְחַבְּלָא בְּמִגְלַת יוֹמָא אַיְתֵית עֲלֵיהוֹן בִּפְתְאָה קִרְיָא וּבְהִיתָא׃
9 צְחִיחַת אַרְעָהּ מִבְּלִי עִמָּא אִתְבְּהִית שִׁמְשָׁהּ בְּעוֹד יוֹמָא בְּרַמְשָׁא וְאִתְבְּהִיאַת וְאִתְבְּהִילַת וְיַתִּירָא מִנְּהוֹן לְחַרְבָּא אֲמַסַּר קֳדָם בַּעֲלֵי דְּבָבֵיהוֹן אֲמַר יְיָ׃
10 וַיְלִי אִמִּי אֲרֵי אֲמַר יְיָ אִם לָא אִתְרְעִית לְטָב אִם לָא אִתְרְעִית בְּעִדָּן בְּאִיסָא וּבְעִדָּן עֲקָא יָת סָטָנָא׃
11 אֲמַר יְיָ אִם לָא אִשְׁתְּאַר פְּלֵיטָךְ לְטָב אִם לָא אֲרַע דְּאִם לָא בְּעִדָּן בְּאִיסָא וּבְעִדָּן עֲקָא יִתְרְעוּן בָּךְ בָּעֲלֵי דְּבָבָךְ׃
12 הֲיִתְבַּר בַּרְזְלָא בַּרְזְלָא מִן צָפוֹנָא וּנְחָשָׁא׃
13 חֵילָךְ וְאוֹצָרָךְ לְבִזְזָא אֶתֵּן לָא בְּכַסְפָּא בְּכָל חוֹבָךְ וּבְכָל תְּחוּמָךְ׃
14 וְאַעְבַּר יָת בַּעֲלֵי דְּבָבָךְ בְּאַרְעָא דְּלָא יְדַעְתְּ אֲרֵי אֶתְּקַד נוּרָא בְּרוּגְזִי עֲלֵיכוֹן תִּתְלְקֵי׃
15 אַתְּ יְדַעְתְּ יְיָ דְּכִירְנִי וְאִתְפְּקֵד בְּעָלְמָא יָת רוֹדְפַי לָא לְאוֹרְכָא דְּרוּגְזָךְ תְּקַבְּלִנִּי דַּע דְּאִתְנְסֵיתִי עֲלָךְ חֲרָפָא׃
16 אִשְׁתְּכַחוּ פִּתְגָמָךְ וְאֶכְלִנּוּן וַהֲוָה פִּתְגָמָךְ לִי לְחֶדְוָה וּלְחֶסְנָא דְּלִבִּי אֲרֵי שְׁמָךְ אִתְקְרֵי עֲלַי יְיָ אֱלָהּ צְבָאוֹת׃
17 לָא יְתִיבְנָא בְּכִנְשְׁתָּא דְּמִשְׁחָקִין וְלָא חֲדֵיתִי מִן קֳדָם מֵימְרָךְ בְּפוּרְשׁ יְתֵיבְנָא דְּבוּאָה דִּלְמָא מְלֵיתָנִי׃
18 לְמָא הֲוָה כְּאִיבִי תְּדִיר וּמַכְתְּשִׁי אֲנוּשָׁה דְּלָמָא מְסָרְבָא לְאִתְפְּרָשׁ וּמִתְמַנְּעָא לְאִתְסָאָה לָא יְהֵי מֵימְרָךְ לִי כְּרֵין כְּמַבְּעָא דְּמַיִן דְּפַסְקִין דְּלָא מְהֵימָנִין׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה אִם־תָּשׁוּב וַאֲשִׁיבְךָ לִפְנֵי 19
תַּעֲמֹד וְאִם־תּוֹצִיא יָקָר מִזּוֹלֵל כְּפִי תִּהְיֶה יָשֻׁבוּ
הֵמָּה אֵלֶיךָ וְאַתָּה לֹא־תָשׁוּב אֲלֵיהֶם׃
וּנְתַתִּיךָ לָעָם הַזֶּה לְחוֹמַת נְחֹשֶׁת בְּצוּרָה 20
וְנִלְחֲמוּ אֵלֶיךָ וְלֹא־יוּכְלוּ לָךְ כִּי־אִתְּךָ אֲנִי לְהוֹשִׁיעֲךָ
וּלְהַצִּילֶךָ נְאֻם־יְהוָה׃
וְהִצַּלְתִּיךָ מִיַּד רָעִים וּפְדִיתִיךָ מִכַּף עָרִיצִים׃ 21

טו

וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ 1
לֹא־תִקַּח לְךָ אִשָּׁה וְלֹא־יִהְיוּ לְךָ בָנִים וּבָנוֹת 2
בַּמָּקוֹם הַזֶּה׃
כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה עַל־הַבָּנִים וְעַל־הַבָּנוֹת 3
הַיִּלֹּדִים בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל־אִמֹּתָם הַיֹּלְדוֹת
אוֹתָם וְעַל־אֲבוֹתָם הַמּוֹלְדִים אוֹתָם בָּאָרֶץ
הַזֹּאת׃
מְמוֹתֵי תַחֲלָאִים יָמֻתוּ לֹא יִסָּפְדוּ וְלֹא יִקָּבֵרוּ 4
לְדֹמֶן עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה יִהְיוּ וּבַחֶרֶב וּבְרָעָב יִכָּלוּ
וְהָיְתָה נִבְלָתָם לְמַאֲכָל לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְבֶהֱמַת
הָאָרֶץ׃
כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה אַל־תָּבוֹא בֵּית מַרְזֵחַ וְאַל־ 5
תֵּלֵךְ לִסְפּוֹד וְאַל־תָּנֹד לָהֶם כִּי־אֲסַפְתִּי אֶת־שְׁלוֹמִי
מֵאֵת הָעָם הַזֶּה נְאֻם־יְהוָה אֶת־הַחֶסֶד וְאֶת־
הָרַחֲמִים׃
וּמֵתוּ גְדֹלִים וּקְטַנִּים בָּאָרֶץ הַזֹּאת לֹא יִקָּבְרוּ 6
וְלֹא־יִסְפְּדוּ לָהֶם וְלֹא יִתְגֹּד וְלֹא יִקְרַח לָהֶם׃
וְלֹא־יִפְרְסוּ לָהֶם עַל־אֵבֶל לְנַחֲמוֹ עַל־מֵת וְלֹא־ 7
יַשְׁקוּ אוֹתָם כּוֹס תַּנְחוּמִים עַל־אָבִיו וְעַל־אִמּוֹ׃
וּבֵית־מִשְׁתֶּה לֹא־תָבוֹא לָשֶׁבֶת אִתָּם לֶאֱכֹל 8
וְלִשְׁתּוֹת׃

IEREMIAS. Translat. B. Hieronymi.

Propter hoc hæc dicit Dominus: Si conuerteris, conuertam te, & ante faciem meam stabis: & si separaueris pretiosum à vili, quasi os meum eris. Conuertentur ipsi ad te, & tu non conuerteris ad eos. 19

Et dabo te populo huic in murum æreum fortem: & bellabunt aduersum te, & non præualebunt; quia ego tecum sum vt saluem te, & eruam te, dicit Dominus. 20

Et liberabo te de manu pessimorum, & redimam te de manu fortium. 21

CAP. XVI.

ET factum est verbum Domini ad me, dicens: 1

Non accipies vxorem, & non erunt tibi filij & filiæ in loco isto. 2

Quia hæc dicit Dominus super filios & filias qui generantur in loco isto, & super matres eorum quæ genuerunt eos, & super patres eorum de quorum stirpe nati in terra hac: 3

Mortibus ægrotationum morientur: non plangentur & non sepelientur in lerquilinium super faciem terræ erunt. Et gladio & fame consumentur, & erit cadauer eorum in escam volatilibus cæli & bestiis terræ. 4

Hæc dicit Dominus: Ne ingrediaris domum conuiuij, neque vadas ad plangendum, neque consoleris eos: quia abstuli pacem meam à populo isto, dicit Dominus, misericordiam & miserationes. 5

Et morientur grandes & parui in terra ista: non sepelientur neque plangentur, & non se incident, neque caluitium fiet pro eis. 6

Et non frangent inter eos lugentes panem, ad consolandum super mortuo: & non dabunt eis potum calicis ad consolandum super patre suo & matre. 7

Et domum conuiuij non ingredieris, vt sedeas cum eis, & comedas & bibas. 8

διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος· ἐὰν ἐπιστρέψῃς καὶ 19
ἀποκαταστήσω σε, ἐνώπιόν μου στήσῃ, καὶ ἐὰν ἐξαγάγῃς τίμιον ἐξ ἀναξίου, ὡς στόμα μου ἔσῃ. καὶ ἀναστρέψουσιν αὐτοὶ πρὸς σέ. καὶ σὺ οὐκ ἀναστρέψεις πρὸς αὐτούς.
καὶ δώσω σε τῷ λαῷ τούτῳ ὡς τεῖχος ὀχυρὸν 20
χαλκοῦν, καὶ πολεμήσουσιν πρὸς σὲ καὶ οὐ δυνήσονται πρὸς σέ, διότι μετὰ σοῦ εἰμι τοῦ σώζειν σε, καὶ ἐξαιρεῖσθαί σε, λέγει κύριος.
καὶ ῥύσομαί σε ἐκ χειρὸς πονηρῶν, καὶ λυτρώσομαί σε ἐκ 21
χειρὸς λοιμῶν.

CAP. XVI.

ET factum est verbum Domini ad me, dicens: 1

Non accipias vxorem, & non nascetur tibi filius neque filia in loco isto. 2

Quia hæc dicit Dominus de filiis & filiabus genitis in loco isto, & de matribus eorũ quæ peperierunt eos, & de patribus eorum qui genuerunt eos in terra hac: 3

In morte morbosa morientur: non plangentur & non sepelientur; in exemplum super faciem terræ erunt; in gladio & fame consumentur: & erunt cadauera eorum in escam bestiis terræ & volatilibus cæli. 4

Hæc dicit Dominus: Ne ingrediaris in choros eorum, & non vadas ad plangendum, & ne lugeas eos; quia abstuli pacem meam à populo isto, dicit Dominus, misericordiam & miserationes. 5

Et morientur magni & parui in terra ista: non sepelientur & non plangentur: non incident se, neque incisiones facient, & non radentur. 6

Et non frangetur panis in luctu eorum in consolationem super mortuo: non potabunt eos poculo in consolationem super patre suo, aut super matre sua. 7

In domum conuiuij non ingredieris, vt sedeas cum eis ad comedendum & bibendum. 8

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

Propterea hæc dicit Dominus: Si conuerteris, & conuertam te; coram me ministrabis: & si reuocaris impios vt sint iusti, voluntatem verbi mei implebis. Obedient ipsi verbis tuis, & tu non reuertéris vt erres post eos.
Et dabo te populo huic quasi murum æreum, fortem: & pugnabunt aduersum te, & non præualebunt tibi; quia in adiutorium tuum est Verbum meum, vt saluem te, & vt liberem te, dicit Dominus.
Et eruam te de manu malignantium, & saluabo te de manu fortium.

CAP. XVI.

ET factum est verbum prophetiæ à facie Domini ad me, dicens:
Ne accipias tibi vxorem, nec sint tibi filij & filiæ in loco isto.
Quia hæc dicit Dominus super filios & super filias qui nascuntur in loco isto, & super matres eorum quæ patiunt eos, & super patres eorum qui nascuntur in terra ista:
Morte ægrotationum famis morientur; non plangentur, neque sepelientur; in stercus dispersum super faciem terræ erunt: & in gladio & in fame peribunt. et erit cadauer eorum proiectum in escam volatilibus cæli & bestiis terræ.
Quia hæc dicit Dominus: Ne ingrediaris in domum conuiuij, nec vadas ad plangendum, nec contristeris cum eis. quia collegi pacem meam à populo isto, dicit Dominus: misericordiam & miserationes meas.
Et morientur grandes & parui in terra ista: non sepelientur; nec plangent eos, nec sese incident, nec facient caluitium propter eos.
Nec frangent eis panem in luctu vt consolentur eos super mortuum; nec propinabunt eis calicem consolationis super patre suo, & super matre sua.
Et domum conuiuij non ingrediaris vt discumbas cum eis ad comedendum & ad bibendum.

תרגום יונתן

לְכֵן כְּדֵין אֲמַר יְיָ אִם תְּתוּב וְאַתְיֵב יָתָךְ קֳדָמַי תְּשַׁמֵּשׁ וְאִם תְּהֵיב יְקָרָא מִפֻּמְרֵי חֲקִיקִים יְהֵי הִנּוּן אַנְתְּ לְפוּתְגָמִי לָא תְּהֵוֵי מְחַיַּב לְמִשְׁמַע לְהוֹן וְאַנְתְּ לָא תְּהֵוֵי מְחַיַּב לְמִשְׁמַע לְהוֹן׃
וְאֶתְּנִינָךְ לְעַמָּא הָדֵין כְּשׁוּר דְּנְחָשׁ תְּקִיף וְיִתְקְפוּן לְקַבְלָךְ וְלָא יְכִלִין לָךְ אֲרֵי בְּסַעֲדָךְ אֲנָא לְמִפְרְקָךְ וּלְשֵׁיזָבוּתָךְ׃
וְאֲשֵׁיזְבִינָךְ מִיַּד מְבַאֲשִׁין וְאֶפְרְקִינָךְ מִיַּד תַּקִּיפִין׃

יְהֵוֵי פוּרְקָנָךְ נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עֲמִי לְמֵימַר׃ 11
לָא תְּסַב לָךְ אִתְּתָא וְלָא יְהוֹן לָךְ בְּנִין וּבְנָן בְּאַתְרָא הָדֵין׃ 12
אֲרֵי כְּדֵין אֲמַר יְיָ עַל בְּנִין וְעַל בְּנָן דְּיִתְיְלְדִין בְּאַתְרָא הָדֵין וְעַל אִמְּהָתְהוֹן דְּיָלְדָן יָתְהוֹן וְעַל אֲבָהָתְהוֹן דְּמִתְיְלְדִין יָתְהוֹן בְּאַרְעָא הָדָא׃ 13
מָמָתֵי מַרְעִיתָא כְּפָן יְמוֹתוּן וְלָא יִסְתַּפְדוּן וְלָא יִתְקַבְּרוּן לְבַב מְבַדֵּר עַל אַפֵּי אַרְעָא יְהוֹן וּבְחַרְבָּא וּבְכַפְנָא יִסּוֹפוּן וְהֲווֹ נִבְלְתְהוֹן מְשַׁגְּרָא לְעוֹפָא דִּשְׁמַיָּא וְלִבְעִירָא דְאַרְעָא׃ 14
אֲרֵי כְּדֵין אֲמַר יְיָ לָא תֵּעוֹל לְבֵית מַרְזִיחָא וְלָא תֵּהֵךְ לְמִסְפַּד וְלָא תְּנַח לְהוֹן אֲרֵי כְּנִשְׁתִּ יָת שְׁלָמִי מִן עַמָּא הָדֵין אֲמַר יְיָ יָת רַחֲמָא וְיָת רְחִימוּתָא׃ 15
וְיִמְתוּן רַבְרְבִין וְזְעֵרִין בְּאַרְעָא הָדָא לָא יְתְקְבְּרוּן וְלָא יִסְפְּדוּן לְהוֹן וְלָא יְהַקְּפוּן וְלָא יְקָרְחוּן לְהוֹן׃ 16
וְלָא יְפָרְסוּן לְהוֹן עַל אֵבֶל לְנַחֲמוּתָא עַל מֵיתָא וְלָא יַשְׁקוּן לְמִיכַל לְמַשְׁתֵּי׃ 17
וּבֵית מִשְׁתֵּי לָא תֵּעוֹל

Universidad de Deusto
Biblioteca

9 * כִּי כֹה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי
מִשְׁבִּית מִן־הַמָּקוֹם הַזֶּה לְעֵינֵיכֶם וּבִימֵיכֶם קוֹל
שָׂשׂוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה קוֹל חָתָן וְקוֹל כַּלָּה׃
10 * וְהָיָה כִּי תַגִּיד לָעָם הַזֶּה אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
וְאָמְרוּ אֵלֶיךָ עַל־מָה דִּבֶּר יְהוָה עָלֵינוּ אֵת כָּל־הָרָעָה
הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת וּמָה עֲוֹנֵנוּ וּמָה חַטָּאתֵנוּ אֲשֶׁר
חָטָאנוּ לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ׃
11 * וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם עַל אֲשֶׁר־עָזְבוּ אֲבוֹתֵיכֶם אוֹתִי
נְאֻם־יְהוָה וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים וַיַּעַבְדוּם
וַיִּשְׁתַּחֲווּ לָהֶם וְאֹתִי עָזָבוּ וְאֶת־תּוֹרָתִי לֹא
שָׁמָרוּ׃
12 * וְאַתֶּם הֲרֵעֹתֶם לַעֲשׂוֹת מֵאֲבֹתֵיכֶם וְהִנְּכֶם
הֹלְכִים אִישׁ אַחֲרֵי שְׁרִרוּת לִבּוֹ־הָרָע לְבִלְתִּי
שְׁמֹעַ אֵלָי׃
13 * וְהִטַּלְתִּי אֶתְכֶם מֵעַל הָאָרֶץ הַזֹּאת עַל־הָאָרֶץ
אֲשֶׁר לֹא יְדַעְתֶּם אַתֶּם וַאֲבֹתֵיכֶם וַעֲבַדְתֶּם־שָׁם
אֶת־אֱלֹהִים אֲחֵרִים יוֹמָם וָלַיְלָה אֲשֶׁר לֹא אֶתֵּן
לָכֶם חֲנִינָה׃
14 * לָכֵן הִנֵּה־יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וְלֹא־יֵאָמֵר
עוֹד חַי־יְהוָה אֲשֶׁר הֶעֱלָה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ
מִצְרָיִם׃
15 * כִּי אִם־חַי־יְהוָה אֲשֶׁר הֶעֱלָה אֶת־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ צָפוֹן וּמִכֹּל הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר הִדִּיחָם
שָׁמָּה וַהֲשִׁבֹתִים עַל־אַדְמָתָם אֲשֶׁר נָתַתִּי
לַאֲבוֹתָם׃
16 * הִנְנִי שֹׁלֵחַ לְדַוָּגִים רַבִּים נְאֻם־יְהוָה וְדִיגוּם
וְאַחֲרֵי־כֵן אֶשְׁלַח לְרַבִּים צַיָּדִים וְצָדוּם מֵעַל כָּל־הַר
וּמֵעַל כָּל־גִּבְעָה וּמִנְּקִיקֵי הַסְּלָעִים׃
17 * כִּי עֵינַי עַל־כָּל־דַּרְכֵיהֶם לֹא נִסְתְּרוּ מִלְּפָנָי וְלֹא־
נִצְפַּן עֲוֹנָם מִנֶּגֶד עֵינָי׃

9 * Quia hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel: Ecce ego auferam de loco isto in oculis vestris & in diebus vestris vocem gaudij, & vocem lætitiæ, vocem sponsi & vocem sponsæ.

10 * Et cùm annunciaueris populo huic omnia verba hæc, & dixerint tibi: Quare locutus est Dominus super nos omne malum grande istud? Quæ iniquitas nostra, aut quod peccatum nostrum quod peccauimus Domino Deo nostro?

11 * Et dices ad eos: Quia reliquerunt me
C patres vestri, ait Dominus, & abierunt post deos alienos, & seruierunt eis, & adorauerunt eos, & me dereliquerũt, & legem meam non custodierunt.

12 * Sed & vos peius operati estis quàm patres vestri. Ecce enim ambulat vnusquisque post prauitatem cordis sui mali, vt me non audiat.

13 * Et eiiciam vos de terra hac in terram quam ignoratis vos & patres vestri, & seruietis ibi diis alienis die ac nocte qui non dabunt vobis requiem.

14 * Propterea ecce dies venient, dicit Dominus, & non dicetur vltrà, Viuit Dominus, qui eduxit filios Israel de terra Ægypti.

15 * Sed viuit Dominus, qui eduxit filios Israel de terra Aquilonis, & de vniuersis terris ad quas eieci eos: & reducam eos in terram suam quam dedi patribus eorum.

16 * Ecce ego mittam piscatores multos, dicit Dominus, & piscabuntur eos. Et post
D hæc mittam eis multos venatores, & venabuntur eos de omni monte, & de omni colle, & de cauernis petrarum.

17 * Quia oculi mei super omnes vias eorum. Non sunt absconditæ à facie mea, & non fuit occultata iniquitas eorum ab oculis meis.

תרגום יונתן

9 אֲרֵי כְּדֵנָן אָמַר יְיָ צְבָאוֹת אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל הָא אֲנָא מְבַטֵּל מִן אַתְרָא הָדֵין לְעֵינֵיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן קַל בִּיעַ וְקַל חֶדְיָא וְקַל חַתְנִין
וְקַל כַּלָּן׃
10 וִיהֵי אִם תְּחַוֵּי לְעַמָּא הָדֵין יַת כָּל פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּן וְיֵימְרוּן לָךְ עַל מָה גְזַר יְיָ עֲלָנָא יַת כָּל בִּישְׁתָּא רַבְתָּא הָדָא וּמָה
חוֹבְנָא וּמָה חַדְתָּנָא דְחַבְנָא קֳדָם יְיָ אֱלָהָנָא׃
11 וְתֵימַר לְהוֹן עַל דִּשְׁבָקוּ אֲבָהָתְכוֹן פֻּלְחָנִי אָמַר יְיָ וּטְעוֹ בָּתַר טַעֲוָת עַמְמַיָּא וּפְלָחוּנוּן וּסְגִדוּ לְהוֹן וּפֻלְחָנִי שְׁבָקוּ וְיַת
אֲרָיְתִי לָא נְטָרוּ׃
12 וְאַתּוּן אַבְאַשְׁתּוּן לְמֶעְבַּד מֵאֲבָהָתְכוֹן וְהָא אַתּוּן אָזְלִין גְּבַר בָּתַר הַרְהוּר לִבֵּה בִּישָׁא בְּדִיל דְּלָא לְקַבָּלָא לְמֵימְרִי׃
13 וְאַטְלִטֵּל יַתְכוֹן מֵעַל אַרְעָא הָדָא לְאַרְעָא דְלָא יְדַעְתּוּן אַתּוּן וַאֲבָהָתְכוֹן וְתִפְלְחוּן תַּמָּן לְעַמְמַיָּא פֻּלְחַי טַעֲוָתָא יוֹמָם וְלֵילֵי
דְלָא יְהַי עֲלֵיכוֹן רַחֲמִין׃
14 בְּכֵן הָא יוֹמַיָּא אָתָן אָמַר יְיָ וְלָא יְהוֹן מִשְׁתָּעָן עוֹד בִּגְבוּרְתָּא דַיְיָ דְאַסֵּק יַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאַרְעָא דְמִצְרָיִם׃
15 אֱלָהָן יְהוֹן מִשְׁתָּעָן בִּגְבוּרְתָּא דַיְיָ דְאַסֵּק יַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאַרְעָא צָפוּנָא וּמִכָּל מְדִינָתָא דְאַגְלֵיתִינוּן לְתַמָּן וְאֶתֵּיבִינוּן לְאַרְעֲהוֹן
דְּיַהֲבֵת לְאַבְהָתְהוֹן׃
16 הָא אֲנָא שָׁלַח לְעַמְמִין קָטוֹלִין אָמַר יְיָ וְיִקְטְלוּנוּן וּבָתַר כֵּן אֶשְׁלַח לְסַגִּיאִין צַיָּדִין וְיִצְדּוּנוּן מֵעַל כָּל טוּר
וּמֵעַל כָּל רָמָא וּמִשְׁקִיפֵי כֵּיפַיָּא׃
17 אֲרֵי קֳדָמַי גְּלָן כָּל אָרְחָתְהוֹן לָא מִתְכַּסָּן מִן קֳדָמַי וְלָא מִטַּמְרָן חוֹבֵיהוֹן מִקֳּבֵל מֵימְרִי׃

9 * Propter hoc hæc dicit Dominus Deus Israel: Ecce ego dissoluo de loco isto coram oculis vestris in diebus vestris, vocem gaudij & vocem lætitiæ, vocem sponsi & vocem sponsæ.

10 * Et erit cùm annunciaueris populo huic omnia verba hæc, & dixerint ad te: Quare loquutus est Dominus super nos omnia mala hæc? quæ iniquitas nostra, & quod peccatum nostrum quod peccauimus coram Domino Deo nostro?

11 * Et dices illis: Eò quòd dereliquerunt me patres vestri, dicit Dominus, & abierunt post deos alienos, & seruierunt eis, & adorauerunt eos, & me dereliquerunt, & legem meam non custodierunt.

12 * Et vos impiè egistis magis quàm patres vestri: & ecce vos ambulatis vnusquisque post placita cordis vestri mali ne obediatis mihi.

13 * Et proiiciam vos à terra hac in terram quam non sciuistis vos & patres vestri, & seruietis illic diis alienis die & nocte, qui non dabunt vobis misericordiam.

14 * Propter hoc ecce dies veniunt, dicit Dominus, & non dicent vltrà, Viuit Dominus, qui eduxit filios Israel de terra Aegypti.

15 * Sed viuit Dominus, qui eduxit domum Israel de terra Aquilonis & ab omnibus regionibus quò eiecti fuerant illuc. Et restituam eos in terram eorum quam dedi patribus eorum.

16 * Ecce ego mitto piscatores multos, dicit Dominus, & piscabuntur eos; & post hæc mittam multos venatores, & venabuntur eos super omnem montem & super omnem collem, & de foraminibus petrarum.

17 * Quia oculi mei super omnes vias eorum, & non sunt absconditæ iniquitates eorum ab oculis meis:

9 * διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ, ἰδοὺ ἐγὼ καταλύω ἐκ τοῦ τόπου τούτου ἐναντίον τῶν ὀφθαλμῶν ὑμῶν ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν. φωνὴν χαρᾶς καὶ φωνὴν εὐφροσύνης, φωνὴν νυμφίου καὶ φωνὴν νύμφης.

10 * καὶ ἔσται ὅταν ἀναγγέλῃς τῷ λαῷ τούτῳ πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ εἴπωσιν πρὸς σέ· διατί ἐλάλησεν κύριος ἐφ' ἡμᾶς πάντα τὰ κακὰ ταῦτα, τίς ἡ ἀδικία ἡμῶν καὶ τίς ἡ ἁμαρτία ἡμῶν ἣν ἡμαρτόμεν ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν;

11 * καὶ ἐρεῖς αὐτοῖς, ἀνθ' ὧν ἐγκατέλιπόν με οἱ πατέρες ὑμῶν, λέγει κύριος, καὶ ᾤχοντο ὀπίσω θεῶν ἀλλοτρίων, καὶ ἐδούλευσαν αὐτοῖς, καὶ προσεκύνησαν αὐτοῖς. καὶ ἐμὲ ἐγκατέλιπον καὶ τὸν νόμον μου οὐκ ἐφυλάξαντο.

12 * καὶ ὑμεῖς ἐπονηρεύσασθε ὑπὲρ τοὺς πατέρας ὑμῶν. καὶ ἰδοὺ ὑμεῖς πορεύεσθε ἕκαστος ὀπίσω τῶν ἐραστῶν τῆς καρδίας ὑμῶν τῆς πονηρᾶς τοῦ μὴ ὑπακούειν μου.

13 * καὶ ἀπορρίψω ὑμᾶς ἀπὸ τῆς γῆς ταύτης εἰς γῆν ἣν οὐκ εἴδειτε ὑμεῖς καὶ οἱ πατέρες ὑμῶν. καὶ δουλεύσετε ἐκεῖ θεοῖς ἀλλοτρίοις ἡμέρας καὶ νυκτός, οἳ οὐ δώσουσιν ὑμῖν ἔλεος.

14 * διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος. καὶ οὐκ ἐροῦσιν ἔτι ζῇ κύριος ὁ ἀναγαγὼν τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ ἐκ γῆς αἰγύπτου.

15 * ἀλλὰ ζῇ κύριος ὃς ἀνήγαγεν τὸν οἶκον ἰσραὴλ ἀπὸ γῆς βορρᾶ καὶ ἀπὸ πασῶν τῶν χωρῶν οὗ ἐξώσθησαν ἐκεῖ. καὶ ἀποκαταστήσω αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν αὐτῶν ἣν ἔδωκα τοῖς πατράσιν αὐτῶν.

16 * ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ἁλιεῖς πολλούς, λέγει κύριος. καὶ ἁλιεύσουσιν αὐτούς. καὶ μετὰ ταῦτα ἀποστελῶ πολλοὺς θηρευτὰς καὶ θηρεύσουσιν αὐτοὺς ἐπάνω παντὸς ὄρους καὶ ἐπάνω παντὸς βουνοῦ, καὶ ἐκ τῶν τρυμαλιῶν τῶν πετρῶν.

17 * ὅτι οἱ ὀφθαλμοί μου ἐπὶ πάσας τὰς ὁδοὺς αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐκρύβη τὰ ἀδικήματα αὐτῶν ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν μου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Quia hæc dicit Dominus exercituum, Deus Israel: Ecce ego cessare faciam de loco isto in oculis vestris & in diebus vestris vocem gaudij & vocem lætitiæ, & vocem sponsorum & vocem sponsarum.

10 Eritque si annunciaueris populo huic omnia verba hæc, & dixerint tibi; Quare decreuit Dominus super nos omne malũ grande hoc? & quod est peccatum nostrum, & quæ est iniquitas nostra quam commisimus coram Domino Deo nostro?

11 Et dices ad eos: Pro eo quòd dereliquerunt patres vestri cultum meum, dicit Dominus, & errauerunt post idola populorum, & seruierunt eis, & adorauerunt ea, & cultum meum dereliquerunt, & legem meam non custodierunt.

12 Et vos peius operati estis quàm patres vestri: & ecce ipsi ambulatis vnusquisque post cogitationem cordis sui mali, vt non obediatis verbo meo.

13 Et transmigrare vos faciam de terra hac in terram quam non cognouistis vos & patres vestri, & seruietis ibi populis colentibus idola die ac nocte, qui non erunt vobis misericordes.

14 Propterea ecce dies venient, dicit Dominus, & non erunt vltrà narrantes potentiam Domini, qui ascendere fecit filios Israel de terra Ægypti.

15 Sed erunt narrantes potentiam Domini, qui ascendere fecit filios Israel de terra Aquilonis, & de omnibus prouinciis ad quas transmigrare eos feci: & reducam eos in terram suam, quam dedi patribus eorum.

16 Ecce ego mandabo populis occisoribus, dicit Dominus, vt occidant eos: & posthæc mandabo multis venatoribus vt venentur eos ab omni mõte, & ab omni colle, & de cauernis petrarũ.

17 Quia coram me notæ sunt omnes viæ eorum, non sunt opertæ à facie mea; hæc sunt abscondita peccata eorum à conspectu Verbi mei.

Universidad de Deusto
Biblioteca

יב וְשִׁלַּמְתִּי רִאשֹׁנָה מִשְׁנֶה עֲוֹנָם וְחַטָּאתָם עַל
חַלֵּם אֶת־אַרְצִי בְּנִבְלַת שִׁקּוּצֵיהֶם וְתוֹעֲבֹתֵיהֶם
מִלְאוּ אֶת־נַחֲלָתִי׃
יג יְהוָה עֻזִּי וּמְעוּזִּי וּמְנוּסִי בְיוֹם צָרָה אֵלֶיךָ גּוֹיִם
יָבֹאוּ מִאַפְסֵי־אָרֶץ וְיֹאמְרוּ אַךְ־שֶׁקֶר נָחֲלוּ אֲבוֹתֵינוּ
הֶבֶל וְאֵין־בָּם מוֹעִיל׃
יד הֲיַעֲשֶׂה־לּוֹ אָדָם אֱלֹהִים וְהֵמָּה לֹא אֱלֹהִים׃
טו לָכֵן הִנְנִי מוֹדִיעָם בַּפַּעַם הַזֹּאת אוֹדִיעֵם אֶת־
יָדִי וְאֶת־גְּבוּרָתִי וְיָדְעוּ כִּי־שְׁמִי יְהוָה׃

יז

א חַטַּאת יְהוּדָה כְּתוּבָה בְּעֵט בַּרְזֶל בְּצִפֹּרֶן שָׁמִיר
חֲרוּשָׁה עַל־לוּחַ לִבָּם וּלְקַרְנוֹת מִזְבְּחוֹתֵיכֶם׃
ב כְּזָכֹר בְּנֵיהֶם מִזְבְּחֹתָם וַאֲשֵׁרֵיהֶם עַל־עֵץ רַעֲנָן
עַל גִּבְעוֹת הַגָּבֹהוֹת׃
ג הָרַרִי בַּשָּׂדֶה חֵילֵךְ כָּל־אֹצְרוֹתַיִךְ לַבַּז אֶתֵּן
בָּמֹתַיִךְ בְּחַטָּאת בְּכָל־גְּבוּלָיִךְ׃
ד וְשָׁמַטְתְּ וּבָךְ מִנַּחֲלָתֵךְ אֲשֶׁר נָתַתִּי לָךְ
וְהַעֲבַדְתִּיךְ אֶת־אֹיְבַיִךְ בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא־יָדַעְתְּ כִּי
אֵשׁ קְדַחְתֶּם בְּאַפִּי עַד־עוֹלָם תּוּקָד׃
ה כֹּה אָמַר יְהוָה אָרוּר הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בָּאָדָם
וְשָׂם בָּשָׂר זְרוֹעוֹ וּמִן־יְהוָה יָסוּר לִבּוֹ׃
ו וְהָיָה כְּעַרְעָר בָּעֲרָבָה וְלֹא יִרְאֶה כִּי־יָבוֹא טוֹב
וְשָׁכַן חֲרֵרִים בַּמִּדְבָּר אֶרֶץ מְלֵחָה וְלֹא תֵשֵׁב׃
ז בָּרוּךְ הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּיהוָה וְהָיָה יְהוָה
מִבְטַחוֹ׃
ח וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל־מַיִם וְעַל־יוּבַל יְשַׁלַּח
שָׁרָשָׁיו וְלֹא יִרְאֶה כִּי־יָבֹא חֹם וְהָיָה עָלֵהוּ רַעֲנָן
וּבִשְׁנַת בַּצֹּרֶת לֹא יִדְאָגוֹל וְלֹא יָמִישׁ מֵעֲשׂוֹת פֶּרִי׃
ט עָקֹב הַלֵּב מִכֹּל וְאָנֻשׁ הוּא מִי יְדָעֶנּוּ׃

12 * Et reddam primùm duplices iniquita-
tes & peccata eorum; quia contaminaue-
runt terram meam in morticiniis idolorū
suorum, & abominationibus suis impleue-
runt hæreditatem meam.
13 * Domine fortitudo mea & robur meū,
& refugium meum in die tribulationis. Ad
te gentes venient ab extremis terræ, & dicent:
Verè mendacium possederunt patres nostri,
vanitatem quæ eis non profuit.
14 * Nunquid faciet sibi homo deos? Et ipsi
non sunt dij.
15 * Idcirco ecce ego ostendam eis per vicē
hanc, ostendam eis manū meam & virtutē
meam, & scient quia nomen mihi Dñs.

CAP. XVII.

1 * PEccatum Iuda scriptum est stylo ferreo
in vngue adamantino, exaratum super
latitudinem cordis eorum, & in cornibus
ararum eorum.
2 * Cùm recordati fuerint filij eorum ara-
rum suarum & lucorum suorum, ligno-
rumque frondentiū in montibus excelsis:
3 * Sacrificantes in agro, fortitudinem tuā
& omnes thesauros tuos in direptionem
dabo, excelsa tua propter peccata in vni-
uersis finibus tuis.
4 * Et relinqueris sola ab hæreditate tua
quam dedi tibi, & seruire te faciam inimi-
cis tuis in terra quam ignoras. Quoniam
ignem succendisti in furore meo, vsque in
æternum ardebit. 5 * Hæc dicit Dñs: Male-
dictus homo qui cōfidit in homine, & po-
nit carnem brachium suum, & à Dño re-
cedit cor eius. 6 * Erit enim quasi myrica in
B deserto, & non videbit cùm venerit bonum,
sed habitabit in siccitate in deserto in terra
7 salsuginis & inhabitabili. 7 * Benedictus vir
qui cōfidit in Dño, & erit Dñs fiducia eius.
8 * Et erit quasi lignū quod transplantatum
super aquas, quod ad humorē mittit radi-
ces suas, & non timebit cùm venerit æstus,
& erunt folium eius viride & in tpe siccitatis
nō erit sollicitum, nec aliquādo desinet fa-
9 cere fructū. * Prauū est cor hominis & in-
serutabile. Quis cognoscet illud?

25 * Et reddam duplices iniquitates eorum, & peccata eorum in quibus profanauerunt terram meam in morticiniis abominationum eorum, & in iniquitatibus eorum in quibus impleuerunt hæreditatem meam. 26 * Domine fortitudo mea & auxilium meum & refugium meum in die malorum, ad te gentes venient ab extremis terræ, & dicēt: Quomodo falsa possederunt patres nostri idola, & non est in eis vtilitas.
27 * Si faciet sibi homo deos, et hi non sunt dij.
28 * Propter hoc ecce ego manifestabo eis in tempore hoc, et notam faciam eis manum meam, & virtutem meam, & scient quia ego Dominus.

CAP. XVII.

1 HÆc dicit Dominus: * Peccatum Iuda scriptum est in stylo ferreo, in vngue adamantino sculptum super tabula cordis eorum, & super cornibus ararum eorum. 2 * Cùm recordati fuerint filij eorum ararum eorum & lucorum eorum super ligno frondoso, super collibus excelsis. 3 * O montane in campo, diuitias tuas & omnes thesauros tuos direptioni dabo, excelsa tua in peccato in omnibus terminis tuis.
4 * Et relinqueris ab hæreditate tua, quā dedi tibi, & seruire te faciam inimicis tuis in terra quam non scis; quoniam ignem succendistis in furore meo, vsque in seculum ardebit.
5 * Hæc dicit Dominus: Maledictus homo qui fidit in homine, & firmabit carnem brachij sui, & à Domino recesserit cor eius.
6 * Et erit quasi syluestris myrica quæ in deserto: non videbit cùm venerit bona, & habitabit in salsuginibus in deserto terra salsa quæ non habitatur.
7 * Et benedictus homo qui confidit in Domino, & erit Dominus spes eius.
8 * Et erit quasi lignum abundās iuxta aquas & super humorem mittit radices suas: & non timebit cùm venerit æstus, & erunt in eo rami frondosi: in anno siccitatis non timebit, & non definet faciens fructum.
9 * Profundum cor super omnia; & homo est: quis cognoscet eum?

25 * καὶ ἀνταποδώσω διπλᾶς τὰς ἀδικίας αὐτῶν καὶ τὰς
ἁμαρτίας αὐτῶν ἐφ' αἷς ἐβεβήλωσαν τὴν γῆν μου ἐν τοῖς
ἐνσιμαίοις τῶν βδελυγμάτων αὐτῶν. καὶ ἐν ταῖς ἀνο-
μίαις αὐτῶν ἐν αἷς ἔπλησαν τὴν κληρονομίαν μου.
26 * κύριε ἰσχύς μου καὶ βοήθειά μου καὶ καταφυγή μου ἐν
ἡμέρᾳ κακῶν, πρός σε ἔθνη ἥξουσιν ἀπ' ἐσχάτων τῆς γῆς, καὶ
ἐροῦσιν, ὡς ψευδῆ ἐκληρονόμησαν οἱ πατέρες ἡμῶν εἴδωλα,
27 καὶ οὐκ ἔστιν ἐν αὐτοῖς ὠφέλημα. * εἰ ποιήσει ἑαυτῷ
ἄνθρωπος θεούς, καὶ ἔστι οὐκ εἰσὶν θεοί.
28 * διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ δηλώσω αὐτοῖς ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ,
καὶ γνωριῶ αὐτοῖς τὴν χεῖρά μου καὶ τὴν δυναμίν μου,
καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ κύριος.

ιζ

1 * Τάδε λέγει κύριος· ἁμαρτία ἰούδα γεγραμ-
μένη ἐστὶν ἐν γραφίδι σιδηρᾷ, ἐν ὄνυχι ἀδαμαντίνῳ γε-
γλυμμένη ἐπὶ πλακὸς τῆς καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῶν
κεράτων τῶν βωμῶν αὐτῶν.
2 * ἐν τῷ μιμνῄσθαι υἱοὺς αὐτῶν τῶν βωμῶν αὐτῶν
καὶ τῶν ἀλσῶν αὐτῶν ἐπὶ ξύλῳ ἀλσώδει, ἐπὶ τῶν βου-
3 νῶν τῶν ὑψηλῶν. * ὄρεσιν ἐν τῷ πεδίῳ, τὸν πλοῦτόν σου
καὶ πάσας τὰς θησαυρούς σου τῇ ἁρπαγῇ δώσω. τὰ ὑ-
ψηλά σου ἐν ἁμαρτίᾳ ἐν πάσαις τοῖς ὁρίοις σου.
4 * καὶ καταλειφθήσῃ ἀπὸ τῆς κληρονομίας σου, ἣν ἔδωκά
σοι. καὶ δουλεύσεις σε ποιήσω τοῖς ἐχθροῖς σου ἐν τῇ γῇ ἣν οὐκ
οἶδας, ὅτι πῦρ ἐξήψατε ἐν τῷ θυμῷ μου, ἕως εἰς αἰῶνος φλέ-
5 ξει. * τάδε λέγει κύριος· ἐπικατάρατος ἄνθρωπος ὃς
πέποιθεν ἐπὶ τῷ
ἀνθρώπῳ καὶ θήσεται σάρκα βραχίονος αὐτοῦ καὶ ἀπὸ κυρίου ἀποστῇ ἡ καρδία αὐτοῦ.
6 * καὶ ἔσται ὡς ἡ ἀγριομυρίκη ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὐκ ὄψε-
ται ὅταν ἔλθῃ τὰ ἀγαθά. καὶ κατασκηνώσει ἐν ἀλίμοις ἐν
τῇ ἐρήμῳ γῇ ἁλμυρᾷ ἥτις οὐ κατοικεῖται.
7 * καὶ εὐλογημένος ὁ ἄνθρωπος ὃς πέποιθεν ἐπὶ τῷ
κυρίῳ. καὶ ἔσται κύριος ἐλπὶς αὐτοῦ.
8 * ἔσται ὡς ξύλον εὐσηνδρὸν παρυδάτιον καὶ ἐπὶ ἰκμάδα
βάλλει ῥίζας αὐτοῦ, καὶ οὐ φοβηθήσεται ὅταν ἔλθῃ καῦμα, καὶ
ἔσται ἐπαύξησις αὐτοῦ σελήνῃ ἀλσώδει. ἐν ἐνιαυτῷ ἀβροχίας οὐ
φοβηθήσεται καὶ οὐ διαλείψει ποιοῦν καρπόν.
9 * βαθεῖα ἡ καρδία παρὰ πάντα. καὶ ἄνθρωπός ἐστιν· ὅστις
γνώσεται αὐτήν;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Et reddam secundis sicut & primis iniquitates eorum, & peccata eorum: quia violauerunt terram domus maiestatis meæ; & caduae-
ribus immunditiarum suarum, & abominationibus suis impleuerunt hæreditatem meā. "Dñs robur meū, fiducia mea, & liberator meus
in tempore angustiæ. Ad famā potentiæ tuæ populi venient à finibus terræ, & dicent: Veruntamen mendacium coluerunt patres nostri, &
nihil eis hoc tempore, ostendam eis vltionē meam, & plagam potentiæ meæ: & scient quia nomen meum est Dominus. CAP. XVII.
1 Peccata domus Iudæ scripta sunt stylo ferreo, & vngue adamantino, sculpta super tabula cordis eorū, & in cornibus ararū eorum. 2 Cùm
recordati fuerint filij eorum ararum suarum & lucorum suorum, sub omni ligno frōdoso, & super collibus eleuatis. 3 Pro eo quòd co-
lunt idola super montes in agro; substantiam vestram & omnem domum thesaurorum vestrorum direptioni tradam in peccatis, quibus co-
luistis idola in omnibus terminis vestris. 4 Et adducam hostem super terram vestram, eritque desolata sicut in anno remissionis, & tunc
facietis vindictam iudicij, donec transmigrare vos faciam de hæreditate vestra quam dedi vobis: & seruietis inimicis vestris in terra quam
ignoratis: quia spiritus vrens fortis sicut ignis, egressus est à facie mea in ira, vsque in seculum residebit. 5 Hæc dicit Dominus: Maledi-
ctus vir qui confidit in homine, & ponit carnem fiduciam suam, & à verbo Domini aufert cor suum. 6 Et erit sicut myrica in solitudine,
& non videbit cùm venerit bonum: & morabitur absque generatione in deserto, sicut in terra Sodomæ quæ non habitatur. 7 Benedictus
vir qui confidit in Verbo Domini, & erit Verbum Domini fiducia eius. 8 Et erit sicut arbor quæ plantata est iuxta fontes aquarum; & iu-
xta fluenta mittet radices suas; & non videbit cùm venerit æstus, & erunt folia eius viridia, & in anno siccitatis non defluent, & non cessabit
facere fructum. 9 Dolosum est cor præ omnibus, & validum est: quis cognoscet illud?

תרגום יונתן

Universidad de Deusto
Biblioteca

10 * אֲנִי יְהוָה חֹקֵר לֵב בֹּחֵן כְּלָיוֹת וְלָתֵת לְאִישׁ
כִּדְרָכָו כִּפְרִי מַעֲלָלָיו׃
11 * קֹרֵא דָגַר וְלֹא יָלָד עֹשֶׂה עֹשֶׁר וְלֹא בְמִשְׁפָּט
בַּחֲצִי יָמָיו יַעַזְבֻנוּ וּבְאַחֲרִיתוֹ יִהְיֶה נָבָל׃
12 * כִּסֵּא כָבוֹד מָרוֹם מֵרִאשׁוֹן מְקוֹם מִקְדָּשֵׁנוּ׃
13 * מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל יְהוָה כָּל־עֹזְבֶיךָ יֵבֹשׁוּ סוּרֵי בָאָרֶץ
יִכָּתֵבוּ כִּי עָזְבוּ מְקוֹר מַיִם־חַיִּים אֶת־יְהוָה׃
14 * רְפָאֵנִי יְהוָה וְאֵרָפֵא הוֹשִׁיעֵנִי וְאִוָּשֵׁעָה כִּי
תְהִלָּתִי אָתָּה׃
15 * הִנֵּה־הֵמָּה אֹמְרִים אַיֵּה דְבַר־יְהוָה יָבוֹא נָא׃
16 * וַאֲנִי לֹא־אַצְתִּי מֵרֹעַ אַחֲרֶיךָ וְיוֹם אָנוֹשׁ
לֹא חָתָאוּיתִי אַתָּה יָדַעְתָּ מוֹצָא שְׂפָתַי נֹכַח פָּנֶיךָ
הָיָה׃
17 * אַל־תִּהְיֶה־לִּי לְמַחְתָּה מַחְסִי אַתָּה בְּיוֹם רָעָה׃
18 * יֵבֹשׁוּ רֹדְפַי וְאַל־אֵבֹשָׁה אֲנִי יֵחַתּוּ הֵמָּה וְאַל־
אֲחַתָּה אֲנִי הָבִיא עֲלֵיהֶם יוֹם רָעָה וּמִשְׁנֶה שִׁבָּרוֹן
שָׁבֵרֵם׃
19 * כֹּה אָמַר יְהוָה אֵלַי הֲלוֹךְ וְעָמַדְתָּ בְּשַׁעַר בְּנֵי־עָם
אֲשֶׁר יָבֹאוּ בוֹ מַלְכֵי יְהוּדָה וַאֲשֶׁר יֵצְאוּ בוֹ וּבְכָל
שַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלִָם׃
20 * וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה מַלְכֵי יְהוּדָה
וְכָל־יְהוּדָה וְכֹל יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם הַבָּאִים בַּשְּׁעָרִים
הָאֵלֶּה׃
21 * כֹּה אָמַר יְהוָה הִשָּׁמְרוּ בְנַפְשׁוֹתֵיכֶם וְאַל־תִּשְׂאוּ
מַשָּׂא בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וַהֲבֵאתֶם בְּשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלִָם׃
22 * וְלֹא־תוֹצִיאוּ מַשָּׂא מִבָּתֵּיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וְכָל־
מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ וְקִדַּשְׁתֶּם אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת כַּאֲשֶׁר
צִוִּיתִי אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם׃
23 * וְלֹא שָׁמְעוּ וְלֹא הִטּוּ אֶת־אָזְנָם וַיַּקְשׁוּ אֶת־עָרְפָּם
לְבִלְתִּי שְׁמֹעַ וּלְבִלְתִּי קַחַת מוּסָר׃

IEREMIAS. Translat. B. Hieronymi.

10 * Ego Dominus scrutans cor & probans renes; qui do vnicuique iuxta viam suam, & iuxta fructum adinuentionum suarum.
11 * Perdix fouit quæ non peperit. Fecit diuitias & non in iudicio. In dimidio dierum suorum derelinquet eas, & in nouissimo suo erit insipiens.
12 * Solium gloriæ altitudinis à principio, locus sanctificationis nostræ
13 * Expectatio Israel, Domine omnes qui te derelinquunt confundentur: recedentes à te in terra scribêtur, quoniam dereliquerunt venam aquarũ viuentium Dominum.
14 * Sana me Domine, & sanabor: saluum me fac, & saluus ero, quoniã laus mea tu es.
15 * Ecce ipsi dicunt ad me: Vbi est verbum Domini? veniat.
16 * Et ego non sum turbatus te pastorem sequens, & diem hominis non desideraui, tu scis. Quod egressum est de labiis meis, rectum in conspectu tuo fuit.
17 * Non sis mihi tu formidini, spes mea tu in die afflictionis.
18 * Confundantur qui me persequuntur, & non confundar ego: paueant illi, & non paueã ego. Induc super eos diem afflictionis, & duplici contritione contere eos.
19 * Hæc dicit Dominus ad me: Vade & sta in porta filiorum populi per quam ingrediuntur reges Iuda & egrediuntur, & in cunctis portis Hierusalem.
20 * Et dices ad eos: Audite verbum Domini reges Iuda, & omnis Iuda, cunctique habitatores Hierusalem, qui ingrediuntur per portas istas;
21 * Hæc dicit Dominus: Custodite animas vestras, & nolite portare pondera in die sabbati, nec inferatis per portas Hierusalem.
22 * Et nolite eiicere onera de domibus vestris in die sabbati, & omne opus non facietis. Sanctificate diem sabbati sicut præcepi patribus vestris.
23 * Et non audierunt nec inclinauerunt aurem suam, sed indurauerunt ceruicem suam ne audirent me, & ne acciperent disciplinam.

Interp. ex Græc. lxx. CAP. XVII. IEPEMIAΣ. μθερμηνείσις τῶν ο 273

10 * ἐγὼ κύριος ἑτάζων καρδίας δοκιμάζων νεφρούς, τοῦ
δοῦναι ἑκάστῳ κατὰ τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ, καὶ κατὰ καρπὸν τῶν
11 ἐπιθυμάτων αὐτῶν. * ἐφώνησεν πέρδιξ, συνήγαγεν
ἃ οὐκ ἔτεκεν, ποιῶν πλοῦτον αὐτοῦ ἐκ κρίσεως, ἐν ἡμίσει
ἡμερῶν αὐτοῦ ἐγκαταλείψουσιν αὐτόν. καὶ ἐπ' ἐσχάτων αὐτοῦ
12 ἔσται ἄφρων. * θρόνος δόξης ὑψωμένος ἀπ' ἀρχῆς
13 ἁγίασμα ἡμῶν, * ὑπομονὴ ἰσραὴλ. κύριε πάντες οἱ
καταλιπόντες σε καταισχυνθήτωσαν. ἀφεστηκότες ἐπὶ τῆ
γῆς γραφέτωσαν ὅτι εἰκαλείλιπον πηγὴν ζωῆς τὸν κύριον.
14 * ἴασαί με κύριε, καὶ ἰαθήσομαι. σῶσόν με καὶ σωθήσο-
μαι, ὅτι καύχημά μου σύ εἶ.
15 * ἰδοὺ αὐτοὶ λέγουσιν πρός με, ποῦ ἐστὶν ὁ λόγος κυ-
16 ρίου; ἐλθέτω. * ἐγὼ δὲ οὐκ ὠκνοπίασα καταπολουθῶν
ὀπίσω σου. καὶ ἡμέραν ἀνθρώπου οὐκ ἐπεθύμησα. σὺ ἐ-
πίσασαι τὰ ἐκπορευόμενα διὰ τῶν χειλέων μου κατὰ
17 πρόσωπόν σου ἐστίν. * μὴ γλυφὶς μοι εἰς ἀλλοτρίωσιν φό-
βου μου ἐν ἡμέρᾳ πονηρᾷ.
18 * καταισχυνθείησαν οἱ διώκοντές με, καὶ μὴ καται-
σχυνθείην ἐγώ. πτοηθείησαν αὐτοί, καὶ μὴ πτοηθείην ἐγώ.
ἐπάγαγε ἐπ' αὐτοὺς ἡμέραν πονηράν, διστόν συντετριμμα
συντρῖψον αὐτούς.
19 * τάδε λέγει κύριος πρός με· βᾶθι καὶ στῆθι ἐν πύ-
λαις υἱῶν λαοῦ ἐν αἷς εἰσπορεύονται βασιλεῖς ἰούδα καὶ ἐν
αἷς ἐκπορεύονται ἐν αὐταῖς. καὶ ἐν πάσαις ταῖς πύλαις
ἰερουσαλήμ.
20 * καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς· ἀκούσατε τὸν λόγον κυρίου βα-
σιλεῖς ἰούδα καὶ πᾶσα ἰουδαία καὶ πᾶσα ἰερουσαλὴμ
οἱ εἰσπορευόμενοι ἐν ταῖς πύλαις ταύταις.
21 * τάδε λέγει κύριος· φυλάσσεσθε τὰς ψυχὰς ὑ-
μῶν. καὶ μὴ αἴρητε βασάγματα ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σα-
βάτων. καὶ μὴ εἰσφέρητε διὰ τῶν πυλῶν ἰερουσαλήμ.
22 * καὶ μὴ ἐκφέρετε βασάγματα ἐξ οἰκιῶν ὑμῶν ἐν
τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων, καὶ πᾶν ἔργον οὐ ποιήσετε. ἁ-
γιάσατε τὴν ἡμέραν τῶν σαββάτων καθὼς ἐνετειλάμην
τοῖς πατράσιν ὑμῶν.
23 * καὶ οὐκ ἤκουσάν μου καὶ οὐκ ἔκλιναν τὸ οὖς αὐτῶν. καὶ
ἐσκλήρυναν τὸν τράχηλον αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ πατέρας
αὐτῶν τοῦ μὴ ἀκοῦσαί μου, καὶ τοῦ μὴ δέξασθαι παι-
δείαν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 "Ego Dominus scrutans cor, & probans renes, vt dem vnicuique iuxta viam suam, & iuxta fructum operum suorum. " Ecce sicut perdix quæ congregat oua quæ non sunt sua, & fouet pullos qui eam non secuturi sint; sic omnis vir impius qui possidet diuitias præter iustum, in dimidio dierum suorum relinquit eas, & in fine vocatur impius. " Vltio fiet de eo à facie eius, cuius maiestas habitat in solio gloriæ suæ, in cælis excelsis à principio, è regione domus sanctuarij nostri. " Expectatio Israel, Domine: omnes qui derelinquunt cultum tuum confundentur. Et impij, qui transgrediuntur verbum tuum, futurum est, vt cadant in gehennam, quia dereliquerunt cultum tuum Domine, propter quem tu adducebas super eos gloriam sicut fontem aquarum, cuius aquæ non deficiunt. " Sana me Domine, & sanabor; filius me, & filius ero; quia laus mea tu es. " Ecce ipsi dicunt mihi: Vbi est quod prophetasti in nomine Domini? confirmetur nunc. " Ego autem non fum cunctatus super verbum tuũ vt non prophetarẽ eis; vt conuertã eos ad timorem tui: & diem malã quam tu adduces super eos, non desideraui. Manifestum est enim coram te, quod egressum est de labiis, notum coram te fuit. " Non sit Verbum tuum mihi in interitũ: fiducia mea es tu in tẽpore tribulationis. " Pudeãt perſequentes me, & nõ pudeãt: cõfundantur & non confundar ego: adduc super eos diem mali, & duplici contritione contere eos. " Hæc dixit Dominus mihi: Vade & sta in porta filiorum populi, per quam ingrediuntur reges domus Iuda, & per quam egrediuntur, & in omnibus portis Ierusalem. " Et dices eis: Suscipite verbum Domini reges domus Iuda, & omnis domus Iuda, & omnes habitatores Ierusalem qui ingrediuntur per portas istas. " Hæc dicit Dominus: Custodite animas vestras, & non portetis onus in die sabbathi, nec inferatis per portas Ierusalem. " Neque efferatis onus ex domibus vestris in die sabbathi, & nullum opus faciatis: & sanctificetis diem sabbathi, sicut præcepi patribus vestris. " Nec obedierunt nec inclinauerunt aures suas, sed indurauerunt ceruicem suam vt non audirent, & vt non reciperent disciplinam.

10 אֲנָא יְיָ חָקַר לִבָּא בְּחַר כְּלְיָתָא וּלְמִתַּן לַאֲנָשׁ כְּאָרְחַיְהִי כְּפֵרֵי עוֹבָדוֹהִי׃ 11 חֲא כְּקוֹרִיאָה דְּכַנְשׁ בְּעִין דְּלָא דִילַהּ וְקָשְׁחַן אַפְרוּחִין
דְּחִוְיָן לָא יְהֵכֵן כֵּן עֲבַד רְשִׁיעָא דְּקָנֵי נְכָסִין וְלָא בְּדִינָא בְּפַלְגוּת יוֹמוֹהִי יְשַׁבֵּק לְהוֹן וּבְסוֹפֵהּ מְהֵגֵּי רְשִׁיעָא׃
12 כָּרְסֵי יְקָרָא מְתַקַּן מִן עָלְמָא אַתְרָא דְּמַקְדְּשָׁנָא׃ 13 סְבַר יִשְׂרָאֵל יְיָ כָּל שָׁבְקֵי יָתָךְ יְהֵבְתָּן בְּשָׁתָא וְיִתְכְּתְבוּן עַל אַרְעָא דְּמִיְּתִין יָתְהוֹן מִן קֳדָם יְיָ
דְּשָׁבְקוּ קְבָלָךְ מְקוֹר מַיָּא דְּחַיֵּי׃ 14 אַסְיֵנִי יְיָ וְאִתְסֵי פָּרְקֵנִי וְלָא אֶסְתְּקִין מֵיכוּהִי׃ 15 הָא אִנּוּן אָמְרִין לִי אַיְכָא פִּתְגָמָא דַּאֲמַרְתְּ וְיֵיתֵי׃
16 וַאֲנָא לָא עֲבָדֵת עֲבֵידָא בִּשְׁבִיקָתָךְ וְיוֹמָא דְּבִישְׁתָּא לָא בָּעֵיתִי אַנְתְּ יְדַעְתְּ מִפּוּקָא דִּשְׂפְוָתַי קֳדָמָךְ הֲוָה׃
17 לָא תְּהֵי לִי לְבִישְׁתָּא אַנְתְּ מִשְׁכְּנִי בְּיוֹמָא דְּבִישְׁתָּא׃ 18 יְבִישְׁתִּין רָדְפַי וְלָא אֶתְבְּהַת אֲנָא יְבַהְּלוּן אִנּוּן וְלָא אֶתְבַּהְלֵם אֲנָא אַיְתֵי עֲלֵיהוֹן יוֹמָא בִּישָׁא וְעַל תַּר תְּרֵין תְּבָרָא תְּבָרִנּוּן׃
19 כִּדְנָן אֲמַר יְיָ לִי אֲזַל וְקוּם בִּתְרַע בְּנֵי עַמָּא דְּיִעֲלָן בֵּהּ מַלְכֵי יְהוּדָה וְדִיפְקִין בֵּהּ וּבְכָל תָּרְעֵי יְרוּשְׁלֶם׃ 20 וְתֵימַר לְהוֹן קַבְלוּ
מֵימְרָא דַּיְיָ מַלְכֵי יְהוּדָה וְכָל דָּיְרֵי יְהוּדָה וְכָל יָתְבֵי יְרוּשְׁלֶם דְּעָלִין בְּהַרְעָיָא הָאִלֵּין׃ 21 כִּדְנָן אֲמַר יְיָ אִסְתְּמָרוּ בְנַפְשָׁתְכוֹן וְלָא תִטְּלוּן
מָמוֹנָא דְּמִתְטַל בְּיוֹמָא דְּשַׁבְּתָא וְתֵעִלוּן בְּתָרְעֵי יְרוּשְׁלֶם׃ 22 וְלָא תַפְּקוּן מָמוֹנָא מִבָּתֵּיכוֹן בְּיוֹמָא דְּשַׁבְּתָא וְכָל עוֹבָדָא לָא תַעְבְּדוּן וְתַקְדְּשׁוּן יָת יוֹמָא
דְּשַׁבְּתָא כְּמָא דְּפַקֶּדֶת יָת אֲבָהָתְכוֹן׃ 23 וְלָא קַבְלוּ וְלָא אַרְכִּינוּ יָת אֲדְנֵיהוֹן וְאַקְשִׁיוּ יָת קְדָלֵהוֹן בְּדִיל דְּלָא לְשַׁמָּעָא וּבְדִיל דְּלָא לְקַבָּלָא אוּלְפָן׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

24 * וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּן אֵלַי נְאֻם־יְהוָה
לְבִלְתִּי הָבִיא מַשָּׂא בְּשַׁעֲרֵי הָעִיר הַזֹּאת בַּיּוֹם
הַשַּׁבָּת וּלְקַדֵּשׁ אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת־בּוֹ
כָּל־מְלָאכָה׃
25 * וּבָאוּ בְשַׁעֲרֵי הָעִיר הַזֹּאת מְלָכִים וְשָׂרִים יֹשְׁבִים
עַל־כִּסֵּא דָוִד רֹכְבִים בָּרֶכֶב וּבַסּוּסִים הֵמָּה וְשָׂרֵיהֶם
אִישׁ יְהוּדָה וְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם וְיָשְׁבָה הָעִיר הַזֹּאת
לְעוֹלָם׃
26 * וּבָאוּ מֵעָרֵי יְהוּדָה וּמִסְּבִיבוֹת יְרוּשָׁלִַם וּמֵאֶרֶץ
בִּנְיָמִן וּמִן־הַשְּׁפֵלָה וּמִן־הָהָר וּמִן־הַנֶּגֶב מְבִאִים
עֹלָה וְזֶבַח וּמִנְחָה וְלִבוֹנָה וּמְבִאֵי תוֹדָה בֵּית
יְהוָה׃
27 * וְאִם־לֹא תִשְׁמְעוּ אֵלַי לְקַדֵּשׁ אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת
וְלִבְלְתִּי שְׂאֵת מַשָּׂא וּבֹא בְשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלִַם בְּיוֹם
הַשַּׁבָּת וְהִצַּתִּי אֵשׁ בִּשְׁעָרֶיהָ וְאָכְלָה אַרְמְנוֹת
יְרוּשָׁלִַם וְלֹא תִכְבֶּה׃

יח

1 * הַדָּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה לֵאמֹר׃
2 * קוּם וְיָרַדְתָּ בֵּית הַיּוֹצֵר וְשָׁמָּה אַשְׁמִיעֲךָ אֶת דְּבָרָי׃
3 * וָאֵרֵד בֵּית־הַיּוֹצֵר וְהִנֵּהוּ עֹשֶׂה מְלָאכָה עַל־

24 * Et erit, si audieritis me, dicit Dominus, vt non inferatis onera per portas ciuitatis huius in die sabbati, & si sanctificaueritis diem sabbati, ne faciatis in eo omne opus:
25 * Ingredientur per portas ciuitatis huius reges & principes sedentes super solium Dauid, & ascendentes in curribus & equis ipsi, & principes eorum viri Iuda & habitatores Hierusalé, & habitabitur ciuitas hæc in sempiternum.
26 * Et venient de ciuitatibus Iuda & de circuitu Hierusalem, & de terra Beniamin, & de campestribus, & de montuosis, & ab Austro portantes holocaustum & victimas & sacrificium, & thus, & inferent oblationem in domum Domini.
27 * Si autem non audieritis me, vt sanctificetis diem sabbati, & ne porretis onus, & ne inferatis per portas Hierusalé in die sabbati; succendam ignem in portis eius, & deuorabit domos Hierusalem, & non extinguetur.

CAP. XVIII.

1 VErbum quod factum est ad Hieremiam à Domino, dicens:
2 * Surge & descende in domum figuli, & ibi audies verba mea.
3 * Et descendi in domum figuli; & ecce ipse faciebat opus super rotam.
4 * Et dissipatum est vas quod ipse faciebat è luto manibus suis. Conuertensque fecit illud vas alterum, sicut placuerat oculis eius vt faceret.
5 * Et factum est verbum Domini ad me, dicens:
6 * Nunquid sicut figulus iste non potero vobis facere domus Israel, ait Dominus? Ecce sicut lutum in manu figuli, sic vos in manu mea domus Israel.
7 * Repentè loquar aduersùm gentem, & aduersus regnum, vt eradicem & destruam & disperdam illud.

24 * Et erit si auditu audieritis me, dicit Dominus, ne inferatis onera per portas ciuitatis huius in die sabbatorum, & sanctificaueritis diem sabbatorum, ne faciatis in ea omne opus.
25 * Et ingredientur per portas ciuitatis huius reges et principes sedentes super solium Dauid, & ascendentes in curribus & equis suis ipsi, & principes eorum, viri Iuda & habitantes in Hierusalem: & habitabitur ciuitas hæc in æternum.
26 * Et venient de ciuitatibus Iuda, et de circuitu Hierusalem, & de terra Beniamin, & de campestri & de möte, & de ea quæ ad Austrum, ferentes holocausta & sacrificia & thymiamata & munus & thus, ferentes laudem in domum Domini.
27 * Et erit si non audieritis me vt sanctificetis diem sabbatorum, ne portetis onera & ingrediamini per portas Hierusalem in die sabbatorum, & incendam ignem in portis eius, & deuorabit turritas domos Hierusalem.

CAP. XVIII.

1 VErbum quod factum est ad Hieremiam à Domino, dicens:
2 * Surge & descende in domum figuli, & illuc audies verba mea.
3 * Et descendi in domum figuli; & ecce ipse faciebat opus super lapides.
4 * Et dissipatum est vas quod ipse faciebat in manibus suis: & rursum fecit illud vas alterum sicut placuit in conspectu eius vt faceret.
5 * Et factum est verbum Domini ad me, dicens:
6 * Si sicut figulus iste, non potero facere vos domus Israel, dicit Dominus? Ecce sicut lutum in manu figuli, vos estis in manibus meus domus Israel.
7 * Ad summam loquar aduersus gentem, aduersus regnum, vt auferam eos, & disperdam.

24 * καὶ ἔσται ἐὰν ἀκοῇ ἀκούσητέ μου, λέγει κύριος, τοῦ μὴ εἰσφέρειν βάσαγμα διὰ τῶν πυλῶν τῆς πόλεως ταύτης ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων, καὶ ἁγιάζειν τὴν ἡμέραν τῶν σαββάτων, τοῦ μὴ ποιεῖν ἐν αὐτῇ παν ἔργον.
25 * καὶ εἰσελεύσονται διὰ τῶν πυλῶν τῆς πόλεως ταύτης βασιλεῖς καὶ ἄρχοντες καθήμενοι ἐπὶ θρόνου δαυὶδ, καὶ ἐπιβεβηκότες ἐφ' ἅρμασιν καὶ ἵπποις αὐτῶν αὐτοί, καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν, ἄνδρες ἰούδα καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ κατοικηθήσεται ἡ πόλις αὕτη εἰς τὸν αἰῶνα.
26 * καὶ ἥξουσιν ἐκ τῶν πόλεων ἰούδα, καὶ κυκλόθεν ἱερουσαλήμ, καὶ ἐκ γῆς βενιαμεῖν, καὶ ἐκ τῆς πεδινῆς, καὶ ἐκ τῆς ὀρεινῆς, καὶ ἐκ τοῦ πρὸς νότον, φέροντες ὁλοκαυτώματα καὶ θυσίας καὶ θυμιάματα καὶ μινχὰ καὶ λίβανον, φέροντες αἴνεσιν εἰς οἶκον κυρίου.
27 * ἐὰν δὲ μὴ εἰσακούσητέ μου τοῦ ἁγιάζειν τὴν ἡμέραν τῶν σαββάτων, καὶ μὴ αἴρειν βάσαγμα καὶ εἰσπορεύεσθαι διὰ τῶν πυλῶν ἱερουσαλὴμ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων, καὶ ἀνάψω πῦρ ἐν ταῖς πύλαις αὐτῆς, καὶ καταφαγεται ἅμφοδα ἱερουσαλήμ.

ιη

1 * Ο λόγος ὁ γεγονὼς πρὸς ἱερεμίαν παρὰ κυρίου λέγων·
2 * ἀνάστηθι καὶ καταβηθι εἰς οἶκον τοῦ κεραμέως, καὶ ἐκεῖ ἀκούσῃ τοὺς λόγους μου.
3 * καὶ κατέβην εἰς τὸν οἶκον τοῦ κεραμέως, καὶ ἰδοὺ αὐτὸς ἐποίει ἔργον ἐπὶ τῶν λίθων.
4 * καὶ διέπεσεν τὸ ἀγγεῖον ὃ αὐτὸς ἐποίει ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ, καὶ πάλιν ἐποίησεν αὐτὸ ἀγγεῖον ἕτερον καθὼς ἤρεσεν ἐναντίον αὐτοῦ τοῦ ποιῆσαι.
5 * καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων·
6 * εἰ καθὼς ὁ κεραμεὺς τοῦτος οὐ δυνήσομαι τοῦ ποιῆσαι ὑμᾶς οἶκον ἰσραὴλ, λέγει κύριος· ἰδοὺ ὡς ὁ πηλὸς ἐν τῇ χειρὶ τοῦ κεραμέως ὑμεῖς ἐστὲ ἐν ταῖς χερσίν μου οἶκος ἰσραήλ.
7 * πέρας λαλήσω ἐπ' ἔθνος, καὶ βασιλείαν τοῦ ἐξάραι αὐτὸς, καὶ τοῦ ἀπολύειν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

תרגום יונתן

" ויהי אם קבלא תקבלון למימרי אמר יי בדיל דלא למעבד פשל בהדעי קרתא הדא ביומא ולקדשא ית יומא דשבתא הדיל
לא למעבד כה כל עיבידא: 25 ויעלון בהדעי קרתא הדא מלכין ורברבין יתבין על כורסי דוד רכיבין בקהיבין וכטופסין אנון
ורברבנהון אנש יהודה ויתבי ירושלם ויתחב קרתא הדא לעלם: 26 ויתון מקרתא דבית יהודה ומסחרני ירושלם ומארעא שבט בנימין ומן שפלתא ומן טוורא ומן דרומא מייתן עלתן ובכסא קדשין וקרבנין
ולבונתא ומקלן בוניא דבית יהודה ומסחרני ירושלם ומארעא שבט בנימין ומן שפלתא ומן טוורא ומן דרומא מייתן עלתן ובכסא קדשין וקרבנין
וקרבן תודתא לבית יי: 27 ואם לא תקבלון למימרי לקדשא יי יומא דשבתא ודיל לא למשל פשל ומעיל
בתרעי ירושלם ביומא דשבתא ואדליק אשתא בתרעוהי וישיצי בירניות ירושלם ולא תטפי:

יט

1 * פתגם נבואה דהויה עם ירמיה מן קדם יי למימר:
2 * קום ונחות לבית פחרא והא הוא עבד עיבידתיה על קדנא:
3 * ואתחבל כנא דהוה עבד בידוהי על קדנא: 4 והוה פתגם נבואה מן קדם יי עמי למימר:

" Et erit si obediendo obedieritis verbo meo, dicit Dominus, vt non inferatis onus per portas ciuitatis huius in die sabbathi, & vt sanctificetis diem sabbathi, vt non fiat in eo omne opus.
" Et ingredientur per portas ciuitatis huius reges & principes, sedentes super solium Dauid, ascendentes in quadrigis & in equis, ipsi & principes eorum, viri Iuda, & habitatores Ierusalem; & habitabitur ciuitas hæc in æternum.
" Et venient de ciuitatibus domus Iudæ, & de circuitu Ierusalem, & de terra tribus Beniamin, & de campestribus, & de montanis, & ab Austro, adducentes holocausta & victimas sanctificatas, & oblationes, & thus, & offerentes sacrificium confessionis in domo sanctuarij Domini.
" Quòd si non obedieritis verbo meo, vt sanctificetis diem sabbathi, & vt non portetis onus, & inferatis per portas Ierusalem in die sabbathi, succendam ignem in portis eius, & consumet palatia Ierusalem, & non extinguetur.

VErbum prophetiæ quod factum est ad Ieremiam à facie Domini, dicentis:
CAPVT XVIII.
" Surge & descende in domum figuli, & ibi audiere facta verba mea.
' Et descendi in domum figuli; & ecce ipse faciebat opus super rotam.
" Et dissipatum est vas quod fiebat ex luto in manu figuli: & reuersus est, & fecit vas aliud, sicut placuit in oculis figuli vt faceret.
' Et factum est verbum prophetiæ à facie Domini ad me, dicens:
" Nunquid sicut figulus iste, non possum vobis facere domus Israel, dicit Dominus? Ecce sicut lutum in manu figuli, sic vos habemini coram me domus Israel.
' Tempore quodam loquar super populum & super regnum, vt euellam & confringam & disperdam,

Universidad de Deusto
Biblioteca

8 * וְשָׁב הַגּוֹי הַהוּא מֵרָעָתוֹ אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי עָלָיו וְנִחַמְתִּי עַל־הָרָעָה אֲשֶׁר חָשַׁבְתִּי לַעֲשׂוֹת לוֹ׃

9 * וְרֶגַע אֲדַבֵּר עַל־גּוֹי וְעַל־מַמְלָכָה לִבְנוֹת וְלִנְטוֹעַ׃

10 * וְעָשָׂה הָרָעָה בְּעֵינַי לְבִלְתִּי שְׁמֹעַ בְּקוֹלִי וְנִחַמְתִּי עַל־הַטּוֹבָה אֲשֶׁר אָמַרְתִּי לְהֵיטִיב אוֹתוֹ׃

11 * וְעַתָּה אֱמָר־נָא אֶל־אִישׁ יְהוּדָה וְעַל־יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה הִנֵּה אָנֹכִי יוֹצֵר עֲלֵיכֶם רָעָה וְחֹשֵׁב עֲלֵיכֶם מַחֲשָׁבָה שׁוּבוּ נָא אִישׁ מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה וְהֵיטִיבוּ דַרְכֵיכֶם וּמַעַלְלֵיכֶם׃

12 * וְאָמְרוּ נוֹאָשׁ כִּי־אַחֲרֵי מַחְשְׁבוֹתֵינוּ נֵלֵךְ וְאִישׁ שְׁרִרוּת לִבּוֹ־הָרָע נַעֲשֶׂה׃

13 * לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה שַׁאֲלוּ־נָא בַּגּוֹיִם מִי שָׁמַע כָּאֵלֶּה שַׁעֲרֻרִת עָשְׂתָה מְאֹד בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל׃

14 * הֲיַעֲזֹב מִצּוּר שָׂדַי שֶׁלֶג לְבָנוֹן אִם־יִנָּתְשׁוּ מַיִם זָרִים קָרִים נוֹזְלִים׃

15 * כִּי־שְׁכֵחֻנִי עַמִּי לַשָּׁוְא יְקַטֵּרוּ וַיַּכְשִׁלוּם בְּדַרְכֵיהֶם שְׁבִילֵי עוֹלָם לָלֶכֶת נְתִיבוֹת דֶּרֶךְ לֹא סְלוּלָה׃

16 * לָשׂוּם אַרְצָם לְשַׁמָּה שְׁרוּקֹת עוֹלָם כֹּל עוֹבֵר עָלֶיהָ יִשֹּׁם וְיָנִיד בְּרֹאשׁוֹ׃

17 * כְּרוּחַ־קָדִים אֲפִיצֵם לִפְנֵי אוֹיֵב עֹרֶף וְלֹא־פָנִים אַרְאֵם בְּיוֹם אֵידָם׃

18 * וַיֹּאמְרוּ לְכוּ וְנַחְשְׁבָה עַל־יִרְמְיָהוּ מַחֲשָׁבוֹת כִּי לֹא־תֹאבַד תּוֹרָה מִכֹּהֵן וְעֵצָה מֵחָכָם וְדָבָר מִנָּבִיא לְכוּ וְנַכֵּהוּ בַלָּשׁוֹן וְאַל־נַקְשִׁיבָה אֶל־כָּל־דְּבָרָיו׃

19 * הַקְשִׁיבָה יְהוָה אֵלַי וּשְׁמַע לְקוֹל יְרִיבָי׃

20 * הַיְשֻׁלַּם תַּחַת־טוֹבָה רָעָה כִּי־כָרוּ שׁוּחָה לְנַפְשִׁי זְכֹר עָמְדִי לְפָנֶיךָ לְדַבֵּר עֲלֵיהֶם טוֹבָה לְהָשִׁיב אֶת־חֲמָתְךָ מֵהֶם׃

8 * Si pœnitentiam egerit gens illa à malo
B suo quod locutus sum aduersus eam, agam & ego pœnitētiam super malo quod cogitaui vt facerem ei.

9 * Et subitò loquar de gente & regno vt ædificem & plantem illud.

10 * Si fecerit malum in oculis meis vt nō audiat vocē meam, & pœnitentiam agam super bono quod locutus sum vt facerē ei.

11 * Nunc ergo dic viro Iuda & habitatori Hierusalē, dicens: Hæc dicit Dominus, Ecce ego fingo contra vos malum, & cogito contra vos cogitationē. Reuertatur vnusquisq; à via sua mala, & dirigite vias vestras & studia vestra.

12 * Qui dixerunt: Desperauimus. Post cogitationes enim nostras ibimus, & vnusquisque prauitatē cordis sui mali faciemus.

13 * Ideò hæc dicit Dominus: Interrogate
C gentes; Quis audiuit talia horribilia, quæ fecit nimis virgo Israel?

14 * Nunquid deficiet de petra agri nix Libani, aut euelli possunt aquæ erumpentes frigidæ & defluentes?

15 * Quia oblitus est mei populus meus, frustra libantes & impingentes in viis suis & in semitis seculi, vt ambularent per eas in itinere non trito.

16 * Vt fieret terra eorum in desolationē & in sibilum sempiternum. Omnis qui præterierit per eam, obstupescet, & mouebit caput suum.

17 * Sicut ventus vrens dispergam eos coram inimico: dorsum & non faciem ostendam eis in die perditionis eorum.

18 * Et dixerunt: Venite & cogitemus contra Hieremiā cogitationes. Non enim peribit
D lex à sacerdote, neq; consiliū à sapiēte, nec sermo à propheta. Venite & percutiamus eū lingua, & non attendamus ad vniuersos sermones eius.

19 * Attende Dñe ad me, & audi vocē aduersariorum meorum.

20 * Nūquid redditur ℘ bono malum, quia foderūt foueā animę meę? Recordare quòd steterim in cōspectu tuo vt loquerer pro eis bonū, & auerterē indignationē tuā ab eis.

** Si reuersa fuerit gens illa à malis suis, & pœnitentiam agam super malis quæ cogitaui facere illis.* 8 ** Et ad summam loquar super gentem & super regnum, vt reædificetur & plantetur.* 9

** Et facient mala coram me ne audiant vocem meam, et pœnitentiam agam super bonis quæ locutus sum vt facerem eis.* 10

** Et nunc dic ad viros Iuda, & ad habitantes Hierusalem, Sic dicit Dominus: Ecce ego fingo super vos mala, & cogito cogitationem: reuertatur iam vnusquisque à via sua mala, et meliora facite studia vestra, & vias vestras.* 11

** Et dixerunt, Confortamur, quia post auersiones nostras ibimus, & vnusquisque placita cordis sui mali faciemus.* 12

** Propter hoc hæc dicit Dominus: Interrogate iam in gentibus: Quis audiuit talia horribilia quæ fecit nimis virgo Israel?* 13

** Nunquid deficient de petra vbera, vel nix de Libano? vel declinabit aqua violenter vento sublata?* 14

** Quia obliti sunt mei populus meus, in vanum adoleuerunt, & infirmabūtur in viis suis semitis sempiternis, vt ascendant semitas nō habentes viam ad iter.* 15

** Vt ponat terram eorum in desolationem et sibilum sempiternum: omnes prætereuntes per eam, stupebunt & mouebunt capita sua.* 16

** Sicut ventum vrentem, dispergam eos coram facie inimicorum suorum: dorsum & non faciem ostendam illis in die perditionis eorum.* 17

** Et dixerunt; Venite, cogitemus contra Ieremiam cogitationem, quia non peribit lex sacerdotis, & consilium à prudente, & sermo à propheta. Venite & percutiamus eum in lingua, et non audiamus omnes sermones eius.* 18

** Exaudi me Domine, & exaudi vocem iustificationis meæ.* 19

** Si retribuuntur pro bonis mala; quia collocuti sunt verba contra animam meam. Recordare quòd steterim ego ante faciem tuam vt loquerer pro eis bona, vt auerterem indignationē tuam ab eis.* 20

8 * εἰ ἐπιστρέψῃ τὸ ἔθνος ἐκεῖνο ἀπὸ τῶν κακῶν αὐτῶν, καὶ μετανοήσω περὶ τῶν κακῶν ὧν ἐλογισάμην τοῦ ποιῆσαι
9 αὐτοῖς. * καὶ πέρας λαλήσω ἐπὶ ἔθνος καὶ ἐπὶ βασιλείαν τοῦ ἀνοικοδομεῖσθαι καὶ τοῦ καταφυτεύεσθαι.

10 * καὶ ποιήσωσιν τὰ πονηρὰ ἐναντίον μου τοῦ μὴ ἀκούειν τῆς φωνῆς μου, καὶ μετανοήσω περὶ τῶν ἀγαθῶν ὧν ἐλάλησα τοῦ ποιῆσαι αὐτοῖς.

11 * καὶ νῦν εἰπὸν πρὸς ἄνδρας ἰούδα, καὶ πρὸς τοὺς κατοικοῦντας ἱερουσαλήμ, οὕτως λέγει κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ πλάσσω ἐφ᾽ ὑμᾶς κακά, καὶ λογίζομαι λογισμόν. ἀποστραφήτω δὴ ἕκαστος ἀπὸ ὁδοῦ αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς, καὶ καλλίονα ποιήσατε τὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν, καὶ τὰς ὁδοὺς
12 ὑμῶν. * καὶ εἶπαν, ἀνδριούμεθα, ὅτι ὀπίσω τῶν ἀποστροφῶν ἡμῶν πορευσόμεθα, καὶ ἕκαστος τὰ ἀρεστὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς ποιήσομεν.

13 * διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος· ἐρωτήσατε δὴ ἐν ἔθνεσιν, τίς ἤκουσεν τοιαῦτα φρικτὰ ἃ ἐποίησεν σφόδρα
14 παρθένος ἰσραήλ; * μὴ ἐκλείψουσιν ἀπὸ πέτρας μαστοὶ ἢ χιὼν ἀπὸ τοῦ λιβάνου; ἢ ἐκκλίνῃ ὕδωρ βιαίως
15 ἀνέμῳ φερόμενον; * ὅτι ἐπελάθοντό μου ὁ λαός μου, εἰς κενὸν ἐθυμίασαν καὶ ἀσθενήσουσιν ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν τρίβοις αἰωνίοις τοῦ ἐπιβῆναι τρίβους οὐκ ἔχοντας ὁδὸν εἰς πο-
16 ρείαν * τοῦ τάξαι τὴν γῆν αὐτῶν εἰς ἀφανισμὸν καὶ σύριγμα τὸ αἰώνιον. πάντες οἱ διαπορευόμενοι δι᾽ αὐτῆς, ἐκστήσονται καὶ κινήσουσι τὰς κεφαλὰς αὐτῶν.

17 * ὡς ἄνεμον καύσωνα, διασπερῶ αὐτοὺς κατὰ πρόσωπον ἐχθρῶν αὐτῶν· νῶτον καὶ μὴ πρόσωπον δείξω αὐτοῖς ἐν ἡμέρᾳ ἀπωλείας αὐτῶν.

18 * καὶ εἶπαν, δεῦτε λογισώμεθα ἐπὶ ἱερεμίαν λογισμόν, ὅτι οὐκ ἀπολεῖται νόμος ἱερέως, καὶ βουλὴ ἀπὸ συνετοῦ, καὶ λόγος ἀπὸ προφήτου. δεῦτε καὶ πατάξωμεν αὐτὸν ἐν γλώσσῃ, καὶ οὐκ ἀκουσώμεθα πάντας τοὺς λόγους αὐτοῦ.

19 * εἰσάκουσόν μου κύριε, καὶ εἰσάκουσον τῆς φωνῆς τοῦ δικαιώματός μου.

20 * εἰ ἀνταποδίδοται ἀντὶ ἀγαθῶν κακά. ὅτι συνελάλησαν ῥήματα κατὰ τῆς ψυχῆς μου. μνήσθητι ἑστηκότος μου κατὰ πρόσωπόν σου τοῦ λαλῆσαι ὑπὲρ αὐτῶν ἀγαθά, τοῦ ἀποστρέψαι τὸν θυμόν σου ἀπ᾽ αὐτῶν.

תרגום יונתן

8 ויתוב עמא הוא מבישתיה דגזרית עלוהי ואתוב מן בישתא דחשבית למעבד לה׃ 9 וזמן אמלל על עמא ועל מלכותא למבני ולקימא׃ 10 ויעבד דביש קדמי בדיל דלא לקבלא למימרי ואתוב מן טבתא דאמרית לאיטבא לה׃ 11 וכען אמר כען לאנש יהודה וליתבי ירושלם למימר כדנן אמר יי הא אנא ברי עליכון בישא ומחשב עליכון מחשבא תובו כען גבר מארחיה בישתא ואתקנו ארחתכון ועובדיכון׃ 12 ואמרו תבנא מבתר פלחנך ארי בתר טעותנא נהך וגבר הרהור לבה בישא נעבד׃ 13 בכן כדנן אמר יי שאלו כען בעממיא מן שמע כאלין שנן עבדת לחדא כנשתא דישראל׃ 14 הא כמא דלית אפשר דיפסוק תלג דנחת על חקלי לבנן כן לא יפסקון ממטר נחתין ומי מבוע נבעין׃ 15 ארי שבקו פלחני עמי לשטיא אסיקו בסמין ואטעיאונון בארחתהון בישתא משבילין תקנין דמן עלמא למיזל בארחן דלא תקנן בשבילין דלא מכבשין׃ 16 לשואה ארעהון לצדו אשתממות עלם כל דיעבר עלה יכלי ויניד ברישה׃ 17 כמור רוח קדומא אבדרנון קדם בעלי דבביהון קדל ולא אפין אחזינון ביום תברהון׃ 18 ואמרו אתו ונחשב על ירמיה מחשבן ארי לא תפסוק אוריתא מכהן ומלך מחכימין ואלפן מספר אתו ונסהדנה סהדין דשקר ולא נצית לכל פתגמוהי׃ 19 גלי קדמך יי ריבי ושמיע קדמך עלבני׃ 20 האפשר לשלמא חלף טבתא בישתא ארי כרו פחית [illegible] קדמך למללא עליהון פתגמין תקנין לאתבא ית חמתך מנהון׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

8 Si autem conuersus fuerit populus ille à malo suo, quod decreui contra eum: & auertar ego à malo quod cogitaui vt facerem ei. 9 Alio tempore loquar super populum & super regnum vt ædificem, & vt sustentem. 10 Et si fecerit quod malum est in conspectu meo, vt non obediat verbo meo; & auertar ego à bono quod dixi vt bene facerem ei. 11 Nunc ergo age, dic viro Iuda & habitatoribus Ierusalem, dicendo: Hæc dicit Dominus: Ecce ego creo super vos malum, & cogito contra vos cogitationem: conuertimini nunc vnusquisque à via sua mala, & dirigite vias vestras & opera vestra. 12 Et dixerunt: Auersi sumus à cultu tuo; quia post cogitationes nostras ibimus, & quisque cogitationem cordis sui prauam faciemus. 13 Propterea hæc dicit Dominus: Interrogate nunc in populis, quis audiuit talia: Rem alienam admodum fecit cœtus Israel. 14 Ecce sicut fieri non potest vt deficiat nix quæ descendit super agros Libani; sic non deficient pluuiæ descendentes, & aquæ fontis manantes. 15 Quia dereliquerunt cultum meum populus meus, in nullum vsum accenderunt aromata, & errare eos fecerunt in viis suis pessimis à semitis rectis quæ à seculo sunt, vt ambularent in viis non rectis, in semitis non stratis. 16 Vt poneretur terra eorum in vastitatem & desolationem perpetuam: omnis qui transierit per eam, clamabit, & mouebit caput suum. 17 Iuxta dispersionem venti Orientalis dispergam eos ante inimicos suos: dorsum & non faciem ostendam eis in die interitus eorum. 18 Et dixerunt: Venite & cogitemus contra Ieremiam cogitationes. Non enim deficiet lex à sacerdote, & consilium à sapiente, nec doctrina à scriba. Venite & testificemur contra eum falsa testimonia, & non auscultemus omnia verba eius. 19 Notum est coram te Domine iudicium meum, & audita est coram te iniuria mea. 20 Nunquid reddi potest pro bono malum? Quia foderunt foueam vt occidant me. recordare quomodo steterim coram te ad loquendum pro eis verba recta, vt auerterem iram tuam ab eis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

לָכֵן הִנֵּה־אֶת־בְּנֵיהֶם לָרָעָב וְהַגֵּרֵם עַל־יְדֵי־חָרֶב וְתִהְיֶנָה נְשֵׁיהֶם שַׁכֻּלוֹת וְאַלְמָנוֹת וְאַנְשֵׁיהֶם יִהְיוּ חֲרֵגֵי מָוֶת בַּחוּרֵיהֶם מְכֵי־חֶרֶב בַּמִּלְחָמָה׃ 22 תִּשָּׁמַע זְעָקָה מִבָּתֵּיהֶם כִּי־תָבִיא עֲלֵיהֶם גְּדוּד פִּתְאֹם כִּי־כָרוּ שִׁיחָה לְלָכְדֵנִי וּפַחִים טָמְנוּ לְרַגְלָי׃ 23 וְאַתָּה יְהוָה יָדַעְתָּ אֶת־כָּל־עֲצָתָם עָלַי לַמָּוֶת אַל־תְּכַפֵּר עַל־עֲוֹנָם וְחַטָּאתָם מִלְּפָנֶיךָ אַל תֵּמָּחִי וִיהִיוּ מְכֻשָּׁלִים לְפָנֶיךָ בְּעֵת אַפְּךָ עֲשֵׂה בָהֶם׃

יט

1 כֹּה אָמַר יְהוָה הָלוֹךְ וְקָנִיתָ בַקְבֻּק יוֹצֵר חָרֶשׂ וּמִזִּקְנֵי הָעָם וּמִזִּקְנֵי הַכֹּהֲנִים׃ 2 וְיָצָאתָ אֶל־גֵּיא בֶן־הִנֹּם אֲשֶׁר פֶּתַח שַׁעַר הַחַרְסִית וְקָרָאתָ שָׁם אֵת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר אֲדַבֶּר אֵלֶיךָ׃ 3 וְאָמַרְתָּ שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה מַלְכֵי יְהוּדָה וְיוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי מֵבִיא רָעָה עַל־הַמָּקוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר כָּל־שֹׁמְעָהּ תְּצַלֶּנָּה אָזְנָיו׃ 4 יַעַן אֲשֶׁר עֲזָבֻנִי וַיְנַכְּרוּ אֶת־הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיְקַטְּרוּ בּוֹ לֵאלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּם הֵמָּה וַאֲבוֹתֵיהֶם וּמַלְכֵי יְהוּדָה וּמָלְאוּ אֶת־הַמָּקוֹם הַזֶּה דָּם נְקִיִּם׃ 5 וּבָנוּ אֶת־בָּמוֹת הַבַּעַל לִשְׂרֹף אֶת־בְּנֵיהֶם בָּאֵשׁ עֹלוֹת לַבַּעַל אֲשֶׁר לֹא־צִוִּיתִי וְלֹא דִבַּרְתִּי וְלֹא עָלְתָה עַל־לִבִּי׃ 6 לָכֵן הִנֵּה־יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וְלֹא־יִקָּרֵא לַמָּקוֹם הַזֶּה עוֹד הַתֹּפֶת וְגֵיא בֶן־הִנֹּם כִּי אִם־גֵּיא הַהֲרֵגָה׃ 7 וּבָקֹתִי אֶת־עֲצַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְהִפַּלְתִּים בְּחֶרֶב לִפְנֵי אֹיְבֵיהֶם וּבְיַד מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם וְנָתַתִּי אֶת־נִבְלָתָם לְמַאֲכָל לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וְלִבְהֵמַת הָאָרֶץ׃

21 Propterea da filios eorum in famé, & deduc eos in manus gladij. Fiant vxores eorum absque liberis, & viduæ, & viri earum interficiantur morte. Iuuenes eorum confodiantur gladio in prœlio: audiatur clamor de domibus eorum.

22 Adduces enim super eos latronem repentè; quia foderunt foueam vt caperent me, & laqueos absconderũt pedibus meis.

23 Tu autem Domine scis omne consilium eorum aduersum me in mortem. Ne propitieris iniquitati eorum, & peccatum eorum à facie tua non deleatur. Fiant corruentes in cõspectu tuo, in tempore furoris tui abutere eis.

CAP. XIX.

1 Hæc dicit Dominus: Vade & accipe lagunculam figuli testeam à senioribus populi & à senioribus sacerdotum.

2 Et egredere ad vallem filiorum Ennon quæ est iuxta introitũ portæ fictilis, & prædicabis ibi verba quæ ego loquor ad te.

3 Et dices: Audite verbum Domini reges Iuda & habitatores Hierusalem; Hæc dicit Dominus exercituũ Deus Israël: Ecce ego inducam afflictionem super locum istum, ita vt omnis qui audierit illam, tinniant aures eius.

4 Eò quòd dereliquerint me, & alienum fecerint locum istum, & libauerint in eo diis alienis, quos nescierunt ipsi & patres eorum & reges Iuda, & repleuerint locum istum sanguine innocentium.

5 Et ædificauerũt excelsa Baalim ad comburendos filios suos in holocaustum Baalim; quæ non præcepi, nec locutus fui, nec ascenderunt in cor meum.

6 Propterea ecce dies venient, dicit Dominus, & non vocabitur amplius locus iste Tophet, & vallis filij Ennon; sed vallis occisionis.

7 Et dissipabo consilium Iuda & Hierusalé in loco isto, & subuertam eos gladio in conspectu inimicorum suorum, & in manu quærentium animas eorum: & dabo cadauera eorum escam volatilibus cæli & bestiis terræ.

תרגום יונתן

19:1 כדין אמר יי אזל וקבן לך זלוע דחסף פחר והדבר עמך מסבי עמא ומסבי כהניא׃ 2 ותפוק לחילת בר הנום דקדם תרע מדנח ותקרון תמן ית בנייהון לכפנא והכביונן על ידי קטלי מרבא ויהוון נשיהון הכלן וארמלן ותברייהון יהון קשילי סותא עלמיהון כשנני קרבא׃ 3 ותימר שמעו פתגם דייי מלכי יהודה וירושלם כדין אמר יי צבאות אלהי ישראל הא אנא מייתי בישתא על אתרא הדין דכל דישמעינה יצלון אודנוהי׃ 4 חלף דשבקו פלחני ואעבדו ית אתרא הדין זקיפין בה קטמין לטעות עממיא דלא ידעינון אנון ואבהתהון ומלכיא דיהודה ומלו ית אתרא הדין דם זכאין׃ 5 ובנו ית במת טעותא למשרף ית בנייהון באישתא עלוון לבעלא דלא פקדתה באורייתי ולא שלחת ביד עבדי נביאיא ולא רעיונא קדמי׃ 6 בכן הא יומיא אתיין אמר יי ולא יתקרי לאתרא הדין עוד הופת וחילת בר הנום אלהן חילת קטילו׃ 7 ואבטלכל ית מטכל לעופא דשמיא ולבעירא דארעא׃

21 Διὰ τοῦτο δὸς τοὺς υἱοὺς αὐτῶν εἰς λιμόν, καὶ ἄθροισον αὐτοὺς εἰς χεῖρας μαχαίρας. γενέσθωσαν αἱ γυναῖκες αὐτῶν ἄτεκνοι καὶ χῆραι, καὶ οἱ ἄνδρες αὐτῶν γενέσθωσαν διὰπρηνεῖς θανατῳ, καὶ οἱ νεανίσκοι αὐτῶν πεπληγότες μαχαίρᾳ ἐν πολέμῳ. 22 γρηθήτω κραυγὴ ἐν ταῖς οἰκίαις αὐτῶν ἐπάξεις ἐπ' αὐτοὺς λῃστὰς ἄφνω, ὅτι ὀνεχείρησαν λόγον εἰς σύλληψίν μου, καὶ παγίδας ἔκρυψαν ἐπὶ ἐμέ. 23 καὶ σὺ κύριε ἔγνως ἅπασαν τὴν βουλὴν αὐτῶν ἐπ' ἐμὲ εἰς θάνατον, μὴ ἀλοιώσῃς τὰς ἀδικίας αὐτῶν, καὶ τὰς ἁμαρτίας τῶν πατέρων αὐτῶν ἀπὸ προσώπου σου μὴ ἐξαλειφθήτω. γενέσθω ἡ ἀσθένεια αὐτῶν ἐνθυτίον σου ἐν καιρῷ θυμοῦ σου ποίησον ἐν αὐτοῖς.

ιθ

1 Τάδε εἶπεν κύριος πρός με· βάδιζον καὶ κτῆσαι βικὸν πεπλασμένον ὀστράκινον ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ καὶ ἀπὸ τῶν ἱερέων. 2 καὶ ἐξελεύσῃ εἰς τὸ πολυάνδριον υἱῶν ἐννὼμ ὃ ἐστιν ἐπὶ τῶν προθύρων πύλης τῆς χαρτεί. καὶ ἀναγνώσῃ ἐκεῖ πάντας τοὺς λόγους οὓς ἐγὼ λαλήσω πρός σέ. 3 καὶ ἐρεῖς αὐτοῖς· ἀκούσατε τὸν λόγον κυρίου βασιλεῖς ἰούδα καὶ οἱ κατοικοῦντες ἱερουσαλήμ· τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραήλ, ἰδοὺ ἐπάγω ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον κακὰ ὥστε πάντας ἀκούοντας αὐτά, ἠχήσει ἀμφότερα τὰ ὦτα αὐτοῦ. 4 ἀνθ' ὧν ἐγκατέλιπόν με, καὶ ἀπηλλοτρίωσαν τὸν τόπον τοῦτο, καὶ ἐθυμίασαν ἐν αὐτῷ θεοῖς ἀλλοτρίοις οἷς οὐκ ἔδειταν αὐτοῖ οἱ πατέρες αὐτῶν. καὶ οἱ βασιλεῖς ἰούδα ἔπλησαν τὸν τόπον τοῦτον αἱμάτων ἀθῴων. 5 καὶ ᾠκοδόμησαν ὑψηλὰ τῇ Βαὰλ ἐν κατακαύμασιν τοῖς υἱοῖς αὐτῶν ἐν πυρί. ἃ οὐκ ἐνετειλάμην οὐδ' ἐλάλησα καὶ οὐ διενοήθην ἐν τῇ καρδίᾳ μου. 6 διὰ τοῦτο ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος. καὶ οὐκληθήσεται τῷ τόπῳ τούτῳ ἔτι διάπλωσις καὶ πολυάνδριον υἱῶν ἐννώμ, ἀλλ' ἢ πολυάνδριον τῆς σφαγῆς. 7 καὶ καταφλέξω τὴν βουλὴν ἰούδα καὶ τὴν βουλὴν ἱερουσαλὴμ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, καὶ καθελῶ αὐτοὺς ἐν μαχαίρᾳ ἐναντι τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν καὶ ἐν χερσὶν τῶν ζητούντων τὰς ψυχὰς αὐτῶν. καὶ δώσω τοὺς νεκροὺς αὐτῶν εἰς βρῶσιν τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῖς θηρίοις τῆς γῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

21 Propterea da filios eorum in famem, & trade eos in manus occidentium gladio, & sint vxores eorum orbatæ & viduæ; & viri earum sint interfecti morte: iuuenes eorum sint percussi gladio in prœlio. 22 Audietur clamor de domibus eorum, cùm adduxeris contra eos exercitus repente; quia foderunt foueam vt interficerent me, & laqueos extenderunt plantis pedum meorum. 23 Tu autem Domine scis, & manifesta sunt coram te omnia consilia eorum contra me, ad interficiendum me: ne propicieris iniquitatibus eorum, & peccata eorum à facie tua ne deleantur: & sint corruentes & proiecti coram te; in tempore vltionis furoris tui vindictam sume ex eis.

CAP. XIX.

1 Hæc dicit Dominus: Vade & eme tibi lagunculam testaceam figuli, & tolles tecum de senioribus populi, & de senioribus sacerdotum. 2 Et egredere ad vallẽ filij Hennon quæ est ante Portã sterquilinij: & prophetabis ibi verba quæ loquar tecum. 3 Et dices: Suscipite verbum Domini reges domus Iuda & habitatores Ierusalẽ: Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel; Ecce ego adducã malum super locum istum, ita vt omnis qui illud audierit, tinniãt aures eius. 4 Pro eo quòd dereliquerunt cultum meũ, & coinquinauerunt locum istum, & adoleuerunt in eo aromata idolis populorum, quæ nõ cognouerunt ipsi & patres eorum & reges domus Iudæ; & impleuerunt locũ istum sanguine innocentum. 5 Et ædificauerunt excelsa Baal, ad comburendos filios suos & filias suas igne in holocausta Baal: quod non præcepi in lege mea, nec misi per manum seruorum meorum prophetarum; nec est voluntas coram me. 6 Propterea ecce dies venient, dicit Dominus, & non vocabitur locus iste vltrà Thopheth, & vallis filij Hennon: sed vallis occisorum. 7 Et dissipabo consilium virorum Iuda, & habitatorum Ierusalem in loco isto; & cadere faciam eos in gladio coram inimicis suis, & in manu eorum qui quærunt occidere eos: & dabo cadauera eorum proiecta in cibum volatilibus cæli & bestiis terræ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

8 וְשַׂמְתִּי אֶת־הָעִיר הַזֹּאת לְשַׁמָּה וְלִשְׁרֵקָה כֹּל
עֹבֵר עָלֶיהָ יִשֹּׁם וְיִשְׁרֹק עַל־כָּל־מַכּוֹתֶהָ׃
9 וְהַאֲכַלְתִּים אֶת־בְּשַׂר בְּנֵיהֶם וְאֶת בְּשַׂר בְּנוֹתֵיהֶם
וְאִישׁ בְּשַׂר־רֵעֵהוּ יֹאכֵלוּ בְּמָצוֹר וּבְמָצוֹק אֲשֶׁר
יָצִיקוּ לָהֶם אֹיְבֵיהֶם וּמְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם׃
10 וְשָׁבַרְתָּ הַבַּקְבֻּק לְעֵינֵי הָאֲנָשִׁים הַהֹלְכִים אוֹתָךְ׃
11 וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת כָּכָה
אֶשְׁבֹּר אֶת־הָעָם הַזֶּה וְאֶת־הָעִיר הַזֹּאת כַּאֲשֶׁר
יִשְׁבֹּר אֶת־כְּלִי הַיּוֹצֵר אֲשֶׁר לֹא־יוּכַל לְהֵרָפֵא עוֹד
וּבְתֹפֶת יִקְבְּרוּ מֵאֵין מָקוֹם לִקְבּוֹר׃
12 כֵּן־אֶעֱשֶׂה לַמָּקוֹם הַזֶּה נְאֻם־יְהוָה וְלִיוֹשְׁבָיו
וְלָתֵת אֶת־הָעִיר הַזֹּאת כְּתֹפֶת׃
13 וְהָיוּ בָּתֵּי יְרוּשָׁלַם וּבָתֵּי מַלְכֵי יְהוּדָה כִּמְקוֹם
הַתֹּפֶת הַטְּמֵאִים לְכֹל הַבָּתִּים אֲשֶׁר קִטְּרוּ עַל־
גַּגּוֹתֵיהֶם לְכֹל צְבָא הַשָּׁמַיִם וְהַסֵּךְ נְסָכִים לֵאלֹהִים
אֲחֵרִים׃
14 וַיָּבֹא יִרְמְיָהוּ מֵהִתָּפֵת אֲשֶׁר שְׁלָחוֹ יְהוָה שָׁם
לְהִנָּבֵא וַיַּעֲמֹד בְּחַצַר בֵּית־יְהוָה וַיֹּאמֶר אֶל־כָּל־
15 הָעָם׃ כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
הִנְנִי מֵבִיא אֶל־הָעִיר הַזֹּאת וְעַל־כָּל־עָרֶיהָ אֵת כָּל־
הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי עָלֶיהָ כִּי הִקְשׁוּ אֶת־עָרְפָּם
לְבִלְתִּי שְׁמֹעַ אֶת־דְּבָרָי׃

כ

1 וַיִּשְׁמַע פַּשְׁחוּר בֶּן־אִמֵּר הַכֹּהֵן וְהוּא־פָקִיד נָגִיד
בְּבֵית יְהוָה אֶת־יִרְמְיָהוּ נִבְּא אֶת־הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה׃
2 וַיַּכֵּה פַּשְׁחוּר אֶת־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא וַיִּתֵּן אֹתוֹ
עַל־הַמַּהְפֶּכֶת אֲשֶׁר בְּשַׁעַר בִּנְיָמִן הָעֶלְיוֹן אֲשֶׁר
בְּבֵית יְהוָה׃

8 Et ponam ciuitatem hanc in stuporem
C & in sibilum. Omnis qui prætereriet per
eã, obstupescet, & sibilabit super vniuersa Sup.
plaga eius.
9 Et cibabo eos carnibus filiorum suo-
rum,& carnibus filiarum suarum, & vnus-
quisque carnes amici sui comedet in obsi-
dione & in angustia in qua concludẽt eos
inimici eorum, & qui quærunt animas eo-
10 rum. Et conteres lagunculam in oculis
virorum qui ibunt tecum.
11 Et dices ad eos : Hæc dicit Dominus
exercituum; Sic conteram populum istum
& ciuitatem istam, sicut conteritur vas fi-
guli quòd non potest vltrà instaurari. Et in
Tophet sepelientur, eò quòd non sit alius
locus ad sepeliendum.
12 Sic faciam loco huic, ait Dominus, &
D habitatoribus eius, & ponam ciuitatem
istam sicut Tophet.
13 Et erunt domus Hierusalem & domus
regum Iuda sicut locus Tophet immundi,
omnes domus in quarum domatibus fu-
crificauerunt omni militiæ cæli, & libaue-
runt libamina diis alienis.
14 Venit autẽ Hieremias de Tophet, quò
miserat eum Dominus ad prophetandum,
& stetit in atrio domus Domini, & dixit
ad omnem populum:
15 Hæc dicit Dominus exercituum Deus
Israel; Ecce ego inducam super ciuitatem
hanc & super vrbes omnes eius vniuersa
mala quæ locutus sum aduersum eã; quo-
niam indurauerunt ceruicem suam vt non
audirent sermones meos.

CAP. XX.

1 A ET audiuit Phassur filius Emmer sacer-
dos, qui cõstitutus erat princeps in do-
mo Domini, Hieremiam prophetantẽ ser-
mones istos.
2 Et percussit Phassur Hieremiam pro-
phetam, & misit eum in neruum, quem
erat in porta Beniamin superiori in domo
Domini.

Interp.ex Græc. lxx. CAP. XX. ΙΕΡΕΜΙΑΣ. μθερμήνευσις τῶν ο. 281

8 Καὶ τάξω τὴν πόλιν ταύτην εἰς ἀφανισμὸν καὶ εἰς
συρισμόν. πᾶς ὁ πορευόμενος ἐπ' αὐτῇ σκυθρωπάσει καὶ
συριεῖ ὑπὲρ πάσης τῆς πληγῆς αὐτῆς.
9 καὶ ἔδονται τὰς σάρκας τῶν υἱῶν αὐτῶν καὶ τὰς σάρ-
κας τῶν θυγατέρων αὐτῶν, καὶ ἕκας ⊙ τὰς σάρκας τοῦ
πλησίον αὐτοῦ ἔδονται ἐν τῇ πρισχῇ καὶ ἐν τῇ πολιορκίᾳ
ᾗ πολιορκήσουσιν αὐτοὺς ⊙ ἐχθροὶ αὐτῶν, Ⓒ ⊙ ζητοῦν-
τες τὴν ψυχὴν αὐτῶν.
10 καὶ συντρίψεις τὸν βικὸν κατ' ὀφθαλμοὺς τῶν ἀν-
δρῶν τῶν ὁπορευομένων μετ' σοῦ.
11 καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς· τάδε λέγει κύριος· ὕτως συν-
τρίψω τὸν λαὸν τοῦτον καὶ τὴν πόλιν ταύτην, καθὼς συν-
τρίεται ἀγγεῖον ὀστράκινον οὐ δυνήσεται ἰαθῆναι ἔτι, καὶ
ἐν τῷ τωφὲθ θάψουσι, ὅτι οὐκ ἔστι τόπος ⊙ ταφῆναι.
12 οὕτως ποιήσω, λέγει κύριος ⊙, τῷ τόπῳ τούτῳ καὶ τοῖς
κατοικοῦσιν ἐν αὐτῷ, τοῦ δοθῆναι τὴν πόλιν ταύτην ὡς τὴν
διαπίπτουσαν.
13 καὶ ἔσονται ⊙ οἶκοι ἱερουσαλὴμ καὶ ⊙ οἶκοι βασι-
λέων ἰούδα καθὼς ὁ τόπος ⊙ ὁ διαπίπτων τῶν ἀκαθαρσιῶν
ἐν πάσαις ταῖς οἰκίαις ἐν αἷς ἐθυμίασαν ἐπὶ τῶν δωμά-
των πάσῃ τῇ στρατιᾷ ⊙ οὐρανοῦ, καὶ ἔσπεισαν σπονδὰς
θεοῖς ἀλλοτρίοις.
14 καὶ ἦλθεν ἱερεμίας ἀπὸ τ διαπτώσεως ⊙ ἀπέστειλεν
αὐτὸν κύριος ⊙ ἐκεῖ ⊙ προφητεῦσαι. καὶ ἔστη ἐν αὐλῇ τοῦ
κυρίου, Ⓒ εἶπεν πρὸς πᾶσαν τὸν λαόν·
15 τάδε λέγει κύριος ⊙ τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραήλ·
ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω ἐπὶ ἱερουσαλὴμ, καὶ ἐπὶ πασας τὰς
πόλεις καὶ ἐπὶ τὰς κώμας αὐτῆς ἀπσυλᾶ τὰ κακὰ ἃ
ἐλάλησα ἐπ' αὐτὴν καὶ ἐπὶ τὰς πόλις αὐτῆς. ὅτι ἐσκλή-
ρυναν αὐχένα αὐτῶν ⊙ μὴ εἰσακοῦσαι τῶν λόγων μου.

κ

1 Καὶ ἤκουσεν πασχὼρ ὁ υἱὸς ἐμμὴρ ὁ ἱερεὺς, καὶ αὐτὸς ὢν
καθεσάμενος ⊙ ἡγούμενος οἴκου κυρίου ⊙ ἱερεμίας προφη-
τεύοντος τοὺς λόγους τούτους.
2 καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν καὶ ἐνέβαλεν αὐτὸν εἰς τὸν κα-
ταρράκτην ὃς ὢν ἐν πύλῃ οἴκου βενιαμὶν ὑπερῷος ὃς ὢν ἐν
οἴκῳ κυρίου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

8 Et ponam ciuitatem hanc in solitudinem & desolationem: omnis qui transierit per eam, clamabit, & mouebit caput suum super omnes plagas eius. 9 Et cibabo eos carne filiorum suorum, & carne filiarum suarum; & vnusquisque substantiam proximi sui dispiciet in obsidione & tribulatione qua arctabunt eos inimici sui, & qui quærunt occidere eos. 10 Et confringes lagunculam ante oculos virorum qui gradiuntur tecum. 11 Et dices eis: Hæc dicit Dominus exercituum; Sic conteram populum istum & ciuitatem hanc, sicut conteritur vas figuli, quod non potest vltrà instaurari; & in Thopheth sepelient, eò quòd non erit locus ad sepeliendum. 12 Sic faciam loco isti, dicit Dominus, & habitatoribus eius, vt ponam ciuitatem istam sicut Thopheth. 13 Et erunt domus Ierusalem, & domus regum domus Iuda sicut locus Thopheth, qui immundus est, propter omnes domus in quarum tectis adoleuerunt aromata omni militiæ cæli, & libauerunt libamina idolis populorum. 14 Et venit Ieremias de Thopheth, miserat enim illuc Dominus vt prophetaret, & stetit in atrio domus sanctuarij Domini, & dixit omni populo: 15 Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel: Ecce ego inducam super ciuitatem hanc, & super omnes vrbes eius vniuersa mala quæ decreui contra eam. Quia obdurarunt ceruicem suam, vt non obedirent verbis meis.

CAPVT XX.

ET audiuit Phasiur filius Emer sacerdos; & ipse erat constitutus princeps sacerdotum in domo sanctuarij Domini, quando Ieremias propheabat verba hæc. 2 Et percussit Phasiur Ieremiam prophetam, & coniecit eum in carcerem, qui erat in porta superiori tribus Beniamin in domo sanctuarij Domini.

תרגום יונתן

8 וְאֶשְׁוֵי יַת קִרְתָּא הָדָא לְצַוֵּי וּלְאֶשְׁחְמְטוּ כָּל דְּיֶעְבַּר עֲלַהּ וְכֶלִי וְיֵנִיד עַל כָּל מַחֲתָתָא׃ 9 וְאוֹכְלִנּוּן יַת בְּשַׂר בְּנֵיהוֹן וְיַת בְּשַׂר בְּנָתְהוֹן
וּבְשַׂר קָרִיבֵהּ יְכוֹנוּן כְּצִנְּרָא וּבְעָקְתָא דְיֵיעִיקוּן לְהוֹן בַּעֲלֵי דְּבָבֵיהוֹן וּתְקָפֵי נַפְשָׁתְהוֹן׃
10 וְתִתְבַּר וְלוּטָא לְעֵינֵי גַּבְרַיָּא דְּאָזְלִין עִמָּךְ׃ 11 וְתֵימַר לְהוֹן כִּדְנָן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת כִּדְן אֶתְבַּר יַת עַמָּא הָדֵין וְיַת קִרְתָּא הָדָא כְּמָא
דְּמִתְבַּר מָנָא דְּפַחָרָא דְּלָא אִפְּשַׁר לְאִתְסָאָה לֵהּ עוֹד וּבְתוֹפְרֵת יִקְבְּרוּן מִבְּלִי אֲתַר לְמִקְבַּר׃
12 כֵּן אֶעְבֵּד לְאַתְרָא הָדֵין אֲמַר יְיָ וּלְיָתְבוֹהִי וּלְמֶתַּן יַת קִרְתָּא הָדָא כְּתוֹפְרֵת׃ 13 וִיהוֹן בָּתֵּי יְרוּשְׁלֶם וּבָתֵּי מַלְכֵי יְהוּדָה כְּאַתְרָא
דְּתוֹפְרֵת מְסָאֲבִין לְכָל בָּתַּיָּא דַּאֲסַקוּ עַל אֲגוּרֵיהוֹן לְכָל חֵילֵי שְׁמַיָּא וְנַסְכוּ נִסְכֵּיהוֹן לְטַעֲוָתָא עַמְמָיָא׃
14 וַאֲתָא יִרְמְיָהוּ מִתּוֹפְרֵת דִּשְׁלְחֵהּ יְיָ תַּמָּן לְאִתְנַבָּאָה וְקָם בִּדְרַת בֵּית מַקְדְּשָׁא וְיֵימַר לְכָל עַמָּא׃ 15 כִּדְנָן אֲמַר יְיָ
צְבָאוֹת אֱלָהּ יִשְׂרָאֵל הָא אֲנָא מַיְתֵי עַל קִרְתָּא הָדָא וְעַל כָּל קִרְוָתָא דִּי בִּישְׁתָּא דִּי מַלֵּילִית עֲלַהּ אֲרֵי אַקְשִׁיוּ יַת קְדָלֵיהוֹן דְּיֵיל וְלָא
שְׁמִיעוּ לְפִתְגָמָי׃

כ

1 וְשָׁמַע פַּשְׁחוּר בַּר אִמֵּר כָּהֲנָא וְהוּא מְמָנָא תַּקִּיף בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַּייָ יַת יִרְמְיָהוּ מְתְנַבְּיָא הָאִלֵּין׃ 2 וְאַלְקִי פַּשְׁחוּר

Universidad de Deusto Biblioteca

3 ויהי ממחרת ויצא פשחור את־ירמיהו מן
המהפכת ויאמר אליו ירמיהו לא פשחור קרא
יהוה שמך כי אם־מגור מסביב ׃
4 כי־כה אמר יהוה הנני נתנך למגור לך ולכל־
אהביך ונפלו בחרב איביהם ועיניך ראות ואת־
כל־יהודה אתן ביד מלך־בבל והגלם בבלה
והכם בחרב ׃
5 ונתתי את־כל־חסן העיר הזאת ואת־כל־
יגיעה ואת־כל־יקרה ואת כל־אוצרות מלכי
יהודה אתן ביד איביהם ובזזום ולקחום והביאום
בבלה ׃
6 ואתה פשחור וכל ישבי ביתך תלכו בשבי ובבל
תבוא ושם תמות ושם תקבר אתה וכל־אהביך
אשר־נבאת להם בשקר ׃
7 פתיתני יהוה ואפת חזקתני ותוכל הייתי לשחוק
כל־היום כלה לעג לי ׃
8 כי־מדי אדבר אזעק חמס ושד אקרא כי־היה
דבר־יהוה לי לחרפה ולקלס כל־היום ׃
9 ואמרתי לא־אזכרנו ולא־אדבר עוד בשמו
והיה בלבי כאש בערת עצר בעצמתי ונלאיתי
כלכל ולא אוכל ׃
10 כי שמעתי דבת רבים מגור מסביב הגידו ונגידנו
כל אנוש שלומי שמרי צלעי אולי יפתה ונוכלה לו
ונקחה נקמתנו ממנו ׃
11 ויהוה אותי כגבור עריץ על־כן רדפי יכשלו
ולא יכלו בשו מאד כי־לא השכילו כלמת עולם
לא תשכח ׃
12 ויהוה צבאות בחן צדיק ראה כליות ולב אראה
נקמתך מהם כי אליך גליתי את־ריבי ׃

3 Cumque illuxisset in crastinum, eduxit
Phassur Hieremiam de neruo. Et dixit ad
eum Hieremias: Non Phassur vocauit Do-
minus nomẽ tuum, sed pauorem vndique.
4 Quia hæc dicit Dominus: Ecce ego
dabo te in pauorẽ, & omnes amicos tuos,
& corruent gladio inimicorum suorum, &
oculi tui videbũt. Et omnem Iudam dabo
in manu regis Babylonis, & traducet eos in
Babylonem, & percutiet eos gladio.
5 Et dabo vniuersam substantiam ciui-
B tatis huius, & omnem laborem eius, om-
neque pretium & cũctos thesauros regum
Iuda dabo in manu inimicorum eorum, &
diripient eos, & tollent, & ducent in Ba-
bylonem.
6 Tu autem Phassur & omnes habitato-
res domus tuæ ibitis in captiuitatem, & in
Babylonem venies, & ibi morieris, ibique
sepelieris tu & omnes amici tui quibus
7 prophetasti mendacium. Seduxisti me
Domine, & seductus sum; fortior me fuisti,
& inualuisti. Factus sum in derisum to-
ta die. omnes subsannant me.
8 Quia iam olim loquor vociferans ini-
quitatem, & vastitatem clamito. Et factus
est mihi sermo Domini in opprobrium &
in derisum tota die.
9 Et dixi: Non recordabor eius, neque lo-
C quar vltrà in nomine illius. Et factus est in
corde meo quasi ignis exæstuans, claususq;
in ossibus meis, & defeci, ferre nõ sustinẽs.
10 Audiui enim contumelias multorũ &
terrorẽ in circuitu: Persequimini & perse-
quamur eũ, ab omnibus viris qui erant pa-
cifici mei & custodientes latus meũ, si quo
modo decipiatur, & præualeamus aduersus
eum, & consequamur vltionem ex eo.
11 Dñs autem mecum est tanquã bellator
fortis: idcirco qui persequũtur me cadẽt &
infirmi erũt, & confundentur vehementer,
quia non intellexerunt, opprobriũ sempi-
ternum quod nunquam delebitur.
12 Et tu Dñe exercituũ probator iusti, qui
vides renes & cor, videã quæso vltionẽ tuã
ex eis. tibi enim reuelaui causam meam.

תרגום יונתן

3 והוה מיומא דבתרוהי ואפיק פשחור ית ירמיה מן כיפתא ואמר ליה ירמיה לא פשחור קרא יוי שמך אלהן יתכנשון עלך דקטלין בחרבא סחור סחור ׃
4 ארי כדנן אמר יוי הא אנא מסר לך להבר לך ולכל רחמך ויתקטלון בחרב בעלי דבביהון ועינך חזין וית כל בית יהודה אמסר ביד מלכא דבבל ויגלינון לבבל ויקטלינון בחרבא ׃
5 ואתן ית כל עותר ארעא הדא וית כל עמלה וית כל ליאותה וית כל אוצרי מלכיא דבית יהודה אמסר ביד בעלי דבביהון ויבזונון ויסבינון וייתונון לבבל ׃
6 ואת פשחור וכל יתבי ביתך תהכון בשביא ולבבל תהכון ותמן תמות ותמן תתקבר את וכל רחמך דאתנביתא להון בשקרא ׃
7 שבשתני יוי ואשתבשית תקפתני ויכלת לי הויתי ללעב כל יומא כלהון מחיכין בי ׃
8 ארי בזמן דאנא מתנבי אנא מרים קלי בכי ומצוח ועל חטופין ובזוזין אנא מתנבי ארי הוה פתגמא דיוי לי לחסודין ולמלעב כל יומא ׃
9 ואמרית לא אדכרינה ולא אמליל עוד בשמה והוו פתגמוהי בלבי כאשא בערא שתפין ית גרמי ולאיתי לסוברא ולא יכלית ׃
10 ארי שמעית מלי סגיאין דמתכנשין סחור סחור חוו ונחוינה אמרין כל אנש שלמי כמנין לאבאשא לי מאים יטעי ונכיל לה ונתפרע פורענותנא מנה ׃
11 ומימרא דיוי בסעדי כגבר תקיף על כן רדפי יתקלון ולא יכלון למקם יבהתון לחדא ארי לא יצלחון ותחפינון אתכנעות עלם ולא תתנשי ׃
12 ויוי צבאות בחר קשוט גלין קדמוהי כלין ולב אחזי פורענות דינך מנהון ארי קדמך אפרשית ית עולבני ׃

Et factum est in crastino, & eduxit Pa- 3
schor Hieremiã de carcere; & ait illi Hieremias:
Non Paschor vocauit Dominus nomen tuum,
sed migrantem.
Quia hæc dicit Dominus: Ecce ego do tibi 4
in transmigrationem cum omnibus amicis tuis:
& cadent in gladio inimicorum suorum; et oculi
tui videbunt; & te & omnem Judam dabo in
manus regis Babylonis, & transmigrare facient
eos, & percutient eos in gladiis.
Et dabo omnem fortitudinẽ ciuitatis huius, 5
& omnes labores eius, & omnes thesauros re-
gis Juda in manus inimicorum eius, & ducent
eos in Babylonem.
Et tu & omnes habitãtes in domo tua ibi- 6
tis in captiuitate, & in Babylone morieris, &
ibi sepelieris tu & omnes amici tui, quibus pro-
phetasti illis mendacia.
Decepisti me Domine, & deceptus sum: 7
obtinuisti, & potuisti. Factus sum in risum tota
die; perseueraui subsannatus.
Quia amaro verbo meo ridebor, præuari- 8
cationem & miseriam inuocabo; quia factum est
verbum Domini in opprobrium mihi, & in de-
risum tota die.
Et dixi: Non nominabo vltrà nomen Do- 9
mini, & nõ loquar vltrà in nomine eius. Et fa-
ctus est quasi ignis ardens, comburens in ossibus
meis, & dissolutus sum vndique, & non pos-
sum ferre.
Quia audiui vituperium multorum con- 10
gregatorum vndique: Resistite, & resistamus ei
omnes viri amici eius: custodite opinionem eius
si decipietur, & præualebimus ei, & sumemus
vltionem nostram ex eo.
Et Dominus mecum sicut bellator fortis: 11
propter hoc persecuti sunt, & intelligere non
potuerunt: confusi sunt valde; quia non cogno-
uerunt ignominias suas quæ in æternum non tra
dentur obliuioni.
Domine probans iusta, intelligens re- 12
nes & corda, videam quæ à te, vltionem ex
eis; quoniam ad te reuelaui causam meam.

3 καὶ ἐγένετο τῇ αὔριον καὶ ἐξήγαγεν Πασχὼρ τὸν Ἱε-
ρεμίαν ἐκ τοῦ καταῤῥάκτου, καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἱερεμίας· οὐχὶ
Πασχὼρ ἐκάλεσεν κύριος τὸ ὄνομά σου ἀλλ' ἢ μέτοικον.
4 διότι τάδε λέγει κύριος· ἰδοὺ ἐγὼ δίδωμί σε εἰς
μετοικεσίαν σὺν πᾶσι τοῖς φίλοις σου. καὶ πεσοῦνται ἐν μα-
χαίρᾳ ἐχθρῶν αὐτῶν, καὶ οἱ ὀφθαλμοί σου ὄψονται, καὶ
σὲ καὶ πάντα Ἰούδα δώσω εἰς χεῖρας βασιλέως Βαβυλῶ-
νος, καὶ μετοικιοῦσιν αὐτοὺς, καὶ κατακολουθοῦσιν αὐτοὺς
ἐν μαχαίραις.
5 καὶ δώσω τὴν πᾶσαν ἰσχὺν τῆς πόλεως ταύτης καὶ
πάντας τοὺς πόνους αὐτῆς καὶ πάντας τοὺς θησαυροὺς
βασιλέως Ἰούδα εἰς χεῖρας ἐχθρῶν αὐτοῦ, καὶ ἄξουσιν αὐ-
τοὺς εἰς Βαβυλῶνα.
6 καὶ σὺ καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν τῷ οἴκῳ σου πο-
ρεύεσθε ἐν αἰχμαλωσίᾳ, καὶ ἐν Βαβυλῶνι ἀποθανῇ, καὶ
ἐκεῖ ταφήσῃ σὺ καὶ πάντες οἱ φίλοι σου οἷς προεφήτευ-
σας αὐτοῖς ψευδῆ.
7 ἠπάτησάς με κύριε, καὶ ἠπατήθην. ἐκράτησας καὶ
ἠδυνάσθης. ἐγενόμην εἰς γέλωτα πᾶσαν ἡμέραν, διε-
τέλεσα μυκτηριζόμενος.
8 ὅτι πικρῷ λόγῳ μου γελάσομαι, ἀθεσίαν καὶ τα-
λαιπωρίαν ἐπικαλέσομαι. ὅτι ἐγενήθη ὁ λόγος κυρίου
εἰς ὀνειδισμὸν ἐμοὶ καὶ εἰς χλευασμὸν πᾶσαν ἡμέραν.
9 καὶ εἶπα· οὐ μὴ ὀνομάσω ἔτι τὸ ὄνομα κυρίου, καὶ οὐ
μὴ λαλήσω ἔτι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. καὶ ἐγένετο ὡς πῦρ
καιόμενον φλέγον ἐν τοῖς ὀστέοις μου, καὶ παρεῖμαι πάντο-
θεν, καὶ οὐ δύναμαι φέρειν.
10 ὅτι ἤκουσα ψόγον πολλῶν συναθροιζομένων κυκλό-
θεν. ἐπισύστητε, καὶ ἐπισυστῶμεν αὐτῷ πάντες ἄν-
δρες φίλοι αὐτοῦ, τηρήσατε τὴν ἐπίνοιαν αὐτοῦ εἰ ἀπατη-
θήσεται, καὶ δυνησόμεθα αὐτὸν, καὶ ληψόμεθα τὴν ἐκ-
δίκησιν ἡμῶν ἐξ αὐτοῦ.
11 καὶ κύριος μετ' ἐμοῦ καθὼς μαχητὴς ἰσχύων, διὰ
τοῦτο ἐδίωξαν καὶ νοῆσαι οὐκ ἠδύναντο. ᾐσχύνθησαν σφό-
δρα, ὅτι οὐκ ἐνόησαν ἀτιμίας αὐτῶν αἳ δι' αἰῶνος οὐκ
ἐπιλησθήσονται.
12 κύριε δοκιμάζων δίκαια, συνιῶν νεφροὺς καὶ καρδίας,
ἴδοιμι τὴν παρὰ σοῦ ἐκδίκησιν ἐξ αὐτῶν, ὅτι πρὸς σὲ ἀπε-
κάλυψα τὸ δικαίωμά μου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 Factumque est subsequenti die, eduxit Phasur Ieremiam ex cippo. Et dixit ei Ieremias: Non Phasur vocauit Dominus nomen tuum;
sed congregabuntur contra te qui occident gladio per circuitum. 4 Quia hæc dicit Dominus: Ecce ego tradam te in interitum, te &
omnes amicos tuos, & occidentur gladio inimicorum suorum, & oculi tui videbunt: & omnes viros domus Iuda tradam in manum regis
Babylonis, & abducet eos in Babylonem, & occidet eos gladio. 5 Et dabo omnes diuitias terræ huius, & omnem laborem eius, & omnia in
quibus laborauerunt, & omnes thesauros regum domus Iuda tradam in manũ inimicorum suorum, & diripient ea, & in captiuitatem du-
cent, & asportabunt ea in Babylonem. 6 Tu autem Phasur, & omnes habitatores domus tuæ ibitis in captiuitatem, & in Babylonem ducẽ-
ris, & ibi morieris, ibique sepelieris tu & omnes amici tui, quibus prophetasti in mendaciũ. 7 Seduxisti me Domine, & seductus sum: ro-
bustior me fuisti, & inualuisti contra me: fui subsannationi quotidie, omnes me rident. 8 Quia in tempore quo ego prophetizo, ego tollo
vocẽ meam plorans, & exclamans: & contra raptores & direptores ego prophetizo. factum est enim mihi verbum Domini in opprobrium
& in derisum tota die. 9 Et dixi: Non recordabor eius, nec loquar vltrà in nomine eius. et facti sunt sermones eius in corde meo
quasi ignis ardens, inundantes ossa mea: & laboraui sustinens & non potui.
10 Quia audiui verba multorum qui congregantur in circuitu: Annunciate & denunciabimus illud. dicunt omnes viri pacis meæ, qui
insidiantur vt malefaciant mihi, Fortè errabit, & præualebimus aduersus eum, & vltionem nostram sumemus ex eo.
11 Verbum autem Domini est in adiutorium meum, sicut heros robustus. Propterea qui me persequuntur, corruent, & non poterunt
surgere: confundentur vehementer; quia non prosperabuntur, & operiet eos verecundia æterna, quæ nunquam cessabit. 12 Dominus autẽ
exercituum eligens veritatem, reuelati sunt coram eo renes & cor; videbo vltionem iudicij tui ex eis; quia coram te dixi iniuriam meam.

Universidad de Deusto
Biblioteca

11 * שִׁירוּ לַיהוָה הַלְלוּ אֶת־יְהוָה כִּי הִצִּיל אֶת־
נֶפֶשׁ אֶבְיוֹן מִיַּד מְרֵעִים׃
12 * אָרוּר הַיּוֹם אֲשֶׁר יָלְדָתִי בּוֹ יוֹם אֲשֶׁר־יָלְדַתְנִי
אִמִּי אַל־יְהִי בָרוּךְ׃
13 * אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר בִּשֵּׂר אֶת־אָבִי לֵאמֹר יֶלֶד־לְךָ
בֵּן זָכָר שַׂמֵּחַ שִׂמְּחֵהוּ׃
14 * וְיִהְיֶה הָאִישׁ הַהוּא כֶּעָרִים אֲשֶׁר־הָפַךְ יְהוָה וְלֹא
נִחָם וְיִשְׁמַע זְעָקָה בַּבֹּקֶר וּתְרוּעָה בְּעֵת צָהֳרָיִם׃
15 * אֲשֶׁר לֹא־מוֹתָתַנִי מֵרָחֶם וַתְּהִי־לִי אִמִּי קִבְרִי
וְרַחְמָהּ הֵרַת עוֹלָם׃
16 * לָמָּה זֶּה מֵרֶחֶם יְצָאתִי לִרְאוֹת עָמָל וְיָגוֹן
וְיִכְלוּ בַבּשֶׁת יָמָי׃

כא

1 * הַדָּבָר אֲשֶׁר־הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה בְּשִׁלַּח
אֵלָיו הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ אֶת־פַּשְׁחוּר בֶּן־מַלְכִּיָּה וְאֶת־
צְפַנְיָה בֶן־מַעֲשֵׂיָה הַכֹּהֵן לֵאמֹר׃
2 * דְּרֹשׁ־נָא בְעַדֵנוּ אֶת־יְהוָה כִּי־נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־
בָּבֶל נִלְחָם עָלֵינוּ אוּלַי יַעֲשֶׂה יְהוָה אוֹתָנוּ כְּכָל־
נִפְלְאוֹתָיו וְיַעֲלֶה מֵעָלֵינוּ׃
3 * וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ אֲלֵיהֶם כֹּה תֹאמְרוּן אֶל־צִדְקִיָּהוּ׃
4 * כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי מֵסֵב אֶת־
כְּלֵי הַמִּלְחָמָה אֲשֶׁר בְּיֶדְכֶם אֲשֶׁר אַתֶּם נִלְחָמִים
בָּם אֶת־מֶלֶךְ בָּבֶל וְאֶת־הַכַּשְׂדִּים הַצָּרִים עֲלֵיכֶם
מִחוּץ לַחוֹמָה וְאָסַפְתִּי אוֹתָם אֶל־תּוֹךְ הָעִיר
הַזֹּאת׃
5 * וְנִלְחַמְתִּי אֲנִי אִתְּכֶם בְּיָד נְטוּיָה וּבִזְרוֹעַ חֲזָקָה
וּבְאַף וּבְחֵמָה וּבְקֶצֶף גָּדוֹל׃
6 * וְהִכֵּיתִי אֶת־יֹשְׁבֵי הָעִיר הַזֹּאת וְאֶת־הָאָדָם
וְאֶת־הַבְּהֵמָה בְּדֶבֶר גָּדוֹל יָמֻתוּ׃

11 * Cantate Domino, laudate Dominum,
D quia liberauit animam pauperis de manu malorum.
12 * Maledicta dies in qua natus sum; dies in qua peperit me mater mea, non sit benedicta.
13 * Maledictus vir qui annuntiauit patri meo, dicens: Natus est tibi puer masculus, & quasi gaudio lætificauit eum.
14 * Sit homo ille vt sunt ciuitates quas subuertit Dominus, & non pœnituit eum. Audiat clamorem manè, & vlulatum in tempore meridiano.
15 * Quia non me interfecit à vulua, vt fieret mihi mater mea sepulchrum, & vulua eius conceptus æternus.
16 * Quare de vulua egressus sum vt viderem laborem & dolorem, & consumerentur in confusione dies mei?

CAP. XXI.

1 VErbum quod factum est ad Hieremiam
A à Domino, quãdo misit ad eum rex Sedechias Phassur filium Melchiæ, & Sophoniam filium Maasiæ sacerdotem, dicens:
2 * Interroga pro nobis Dominum, quia Nabuchodonosor rex Babylonis præliatur aduersum nos, si forte faciat Dominus nobiscum secundum omnia mirabilia sua, & recedat à nobis.
3 * Et dixit Hieremias ad eos: Sic dicetis Sedechiæ:
4 * Hæc dicit Dominus Deus Israel: Ecce ego conuertam vasa belli quæ in manibus
B ego vestris sunt, & quibus vos pugnatis aduersum regem Babylonis, & Chaldæos qui obsident vos in circuitu murorum, & congregabo ea in medio ciuitatis huius.
5 * Et debellabo ego vos in manu extenta & in brachio forti, & in furore & indignatione, & in ira grandi.
6 * Et percutiam habitatores ciuitatis huius. Homines & bestiæ pestilentia magna morientur.

13 * Cantate Domino, laudate eum; quia liberauit animam pauperis de manu fortiorum eo.
14 * Maledictus dies in qua natus sum in ea; dies in qua peperit me mater mea, non sit desiderabilis.
15 * Maledictus homo qui annunciauit patri meo dicens: Natus est tibi masculus, lætificatus est.
16 * Sit homo ille vt ciuitates quas subuertit Dominus in furore, & non pœnituit eum. Audiat clamorem manè, & vlulatum meridie.
17 * Quia non interfecit me in vulua matris, & fuit mihi mater mea sepulchrum mihi, & vulua conceptionis æternæ.
18 * Quare ad hoc egressus sum de vulua vt viderem labores & ærumnas, & consumpti sunt in confusione dies mei?

CAP. XXI.

1 VErbum quod factum est ad Hieremiam à
A Domino, quando misit ad eum rex Sedechias Paschur filium Melchiæ, & Sophoniam filium Maasiæ sacerdotem, dicens:
2 * Interroga pro nobis Dominum; quia rex Babylonis insurrexit contra nos, si faciat Dominus secundum omnia mirabilia sua, & recedet à nobis.
3 * Et dixit ad eos Hieremias: Sic dicetis ad Sedechiam:
4 * Hæc dicit Dominus Deus Israel: Ecce ego conuerto arma bellica quæ in manibus vestris,
B & in quibus vos pugnatis in eis, aduersum Chaldæos qui obsederunt vos extra murum. Et congregabo eos in medium ciuitatis huius.
5 * Et debellabo vos ego in manu mea extenta, & in brachio forti cum furore & ira & indignatione magna.
6 * Et percutiam omnes habitantes in ciuitate ista, homines & iumenta in morte magna & morientur.

13 * ἄσατε τῷ κυρίῳ, αἰνέσατε αὐτῷ, ὅτι ἐξείλετο ψυ-
χὴν πενήτος ἐκ χειρὸς στερεωτέρων αὐτοῦ.
14 * Ἐπικατάρατος ἡ ἡμέρα ἐν ᾗ ἐτέχθην ἐν αὐτῇ,
ἡμέρα ἐν ᾗ ἔτεκέν με ἡ μήτηρ μου μὴ ἔσω ἐπ᾽ εὐλή.
15 * Ἐπικατάρατος ὁ ἄνθρωπος ὁ διαγελασάμενος
τῷ πατρί μου λέγων· ἐτέχθη σοι ἄρσην, εὐφραινόμενός
ἐστιν.
16 * ἔσω ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὡς αἱ πόλεις ἃς κατέ-
στρεψεν κύριος ὃν τρόπον καὶ οὐ μετεμελήθη. ἀκουσάτω
κραυγῆς πρωΐ, καὶ ἀλαλαγμοῦ μεσημβρίας.
17 * ὅτι οὐκ ἀπέκτεινέν με ἐν μήτρᾳ μητρός, καὶ ἐγένετό
μοι ἡ μήτηρ μου τάφος καὶ μήτρα συλλήψεως
ἀϊδίας.
18 * ἵνατί τοῦτο ἐξῆλθον ἐκ μήτρας τοῦ βλέπειν κόπους
καὶ πόνους, καὶ διελέλεσται ἐν αἰσχύνῃ αἱ ἡμέραι μου.

κα΄

1 * Ὁ λόγος ὁ γεγονὼς παρὰ κυρίου πρὸς ἱερεμίαν ὅτε ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλεὺς σεδεκίας τὸν πα-
χὼρ υἱὸν μελχίου καὶ τὸν σοφονίαν υἱὸν μαασαίου τὸν ἱε-
ρέα λέγων·
2 * ἐπερώτησον περὶ ἡμῶν τὸν κύριον, ὅτι βασιλεὺς βαβυ-
λῶνος ἐφέστηκεν ἐφ᾽ ἡμᾶς, εἰ ποιήσῃ κύριος κατὰ
τὰ θαυμάσια αὐτοῦ, καὶ ἀπελεύσεται ἀφ᾽ ἡμῶν.
3 * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς ἱερεμίας· οὕτως ἐρεῖτε πρὸς
σεδεκίαν·
4 * τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ, ἰδοὺ ἐγὼ με-
ταστρέφω τὰ ὅπλα τὰ πολεμικὰ ἃ ἐν ταῖς χερσὶν ὑμῶν,
καὶ ἐν οἷς ὑμεῖς πολεμεῖτε ἐν αὐτοῖς, πρὸς τοὺς χαλ-
δαίους τοὺς συγκεκλεικότας ὑμᾶς ἔξωθεν τοῦ τείχους.
καὶ συναξω αὐτοὺς εἰς τὸ μέσον τῆς πόλεως ταύτης.
5 * καὶ πολεμήσω ὑμᾶς ἐγὼ ἐν χειρὶ μου ἐκτεταμέ-
νῃ καὶ ἐν βραχίονι κραταιῷ μετὰ θυμοῦ καὶ ὀργῆς καὶ
παροργισμοῦ μεγάλου.
6 * καὶ πατάξω πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἐν τῇ πόλει
ταύτῃ ἀνθρώπους καὶ τὰ κτήνη ἐν θανάτῳ μεγάλῳ καὶ
ἀποθανοῦνται.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Cantate coram Domino, quia liberauit animam pauperis de manu malignorum. " Maledicta dies in qua natus sum: dies in qua peperit me mater mea, non sit benedicta.
" Maledictus vir qui annunciauit patri meo, dicens: Natus est tibi filius masculus, lætitia lætificauit eum.
" Sit que vir ille sicut ciuitates quas subuertit Dominus in furore suo, & non sunt habitatæ: & audiat clamorem manè, & vlulatum in tempore meridiano. " Vtinam non dictum fuisset de me: sed quòd mortuus essem ab vtero, & esset mihi mater mea sepulchrũ æternũ, & essem quasi non essem.
" Quare de ventre egressus sum; vt viderem laborem & dolorem, & consumpti sunt in confusione dies mei?

CAPVT XXI.

VErbum prophetiæ quod factum est ad Ieremiam à facie Domini, quando misit ad eum rex Sedechias Phasur filium Melchiæ, & Sophoniam filium Maasiæ sacerdotem, dicens: ' Ora nunc pro nobis coram Domino, quia Nabuchodonosor rex Babylonis proeliatur aduersum nos; fortasse faciet Dominus nobiscum iuxta omnia mirabilia sua, & discedet à nobis.
' Et dixit ad eos Ieremias: Hæc dicetis Sedechiæ; ' Hæc dicit Dominus Deus Israel: Ecce ego conuertam instrumenta belli quæ sunt in manibus vestris, quibus vos pugnatis contra regem Babylonis, & contra Chaldæos, qui obsident vos extra murum: & congregabo ea in medio ciuitatis huius.
' Et pugnabo ego vobiscum in manu excelsa, & in brachio forti, & in furore, & in indignatione, & in ira grandi.
' Et percutiam habitatores ciuitatis huius: & homines & iumenta peste magna morientur.

תרגום יונתן

[illegible] שִׁבְחוּ קֳדָם יְיָ אוֹדוּ קֳדָם יְיָ אֲרֵי שֵׁיזִיב יָת נַפְשָׁא מִסְכֵּן מִידָּ מְבַאֲשִׁין׃
[illegible] לִיט יוֹמָא דְאִתְיְלַדְתַּנִי בֵּהּ יוֹמָא דְּלָא אִתְבָּרֵךְ׃
[illegible] וְיֵהֵי גַּבְרָא דְּבַשַּׂר יָת אֲבָא לְמֵימַר אִתְיְלִיד לָךְ בַּר דְּכַר חֲדֵי חֶדְוָה יָתֵהּ׃
[illegible] לֵיט גַּבְרָא הַהוּא כְּקִרְוַיָּא דְּחַרַךְ יְיָ וְלָא אִתְחָרָט וְיִשְׁמַע צְוָחָה בְּצַפְרָא וְיַבָבָא בְּעִדָּן טִיהֲרָא׃
[illegible] לְיָ לָא אֲמִית עֲלַי דְּמֵיתְרַת מִבִּטְנָא וַהֲוָת לִי פּוֹן אִמִּי קִבְרִי וְהֵוֵית כְּרֵלָּא חֲדֵי׃
[illegible] לְמָה דֵּנִן נְפַקְתָּא מִבִּטְנָא וְחֵזֵי עֲמָל וּבְהָתָא וְיִסְפּוֹן בְּכִסּוּפָא יוֹמָי׃

כא

[illegible] פִּתְגָמָא דִּנְבוּאָה דַּהֲוָה עִם יִרְמְיָה מִן קֳדָם יְיָ כַּד שְׁלַח לְוָתֵהּ מַלְכָּא צִדְקִיָּה יָת פַּשְׁחוּר בַּר מַלְכִּיָּה וְיָת צְפַנְיָה בַּר מַעֲשֵׂיָה
[illegible] כַּהֲנָא לְמֵימַר׃
[illegible] צַלֵּי כְעַן עֲלָנָא קֳדָם יְיָ אֲרֵי נְבוּכַדְרֶאצַּר מַלְכָּא בָּבֶל מְגִיחַ קְרָבָא בְּנָא מֵאִים וְיַעְבֵּד יְיָ עִמָּנָא כְּכָל פְּרִישָׁתֵיהּ
[illegible] דְּלָא יִסַּק מִנָּנָא׃
[illegible] וַאֲמַר יִרְמְיָה לְהוֹן כְּדֵין תֵּימְרוּן לְצִדְקִיָּה׃
[illegible] כִּדְנָן אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל הָא אֲנָא מְסַחֵר יָת מָאנֵי קְרָבָא דְּהוּן עִמְכוֹן דְּכָל וְעִמְכוֹן כְּשַׁרְיָן
[illegible] לְמִשְׁוֵי קְרָבָא עִם מַלְכָּא דְּבָבֶל וְעִם כַּשְׂדָּאֵי דְּמֵיקְפִין יָתְכוֹן מִבָּרָא לְקוּרְתָּא וְאָגִיחַ אֲנָא עִמְכוֹן בִּידָא מְרָמְמָא וּבִרְמָנָא תַּקִּיפָא וּבִרְגַז וּבְחֵמָה
[illegible] וּבִתְקוֹף גְּדוֹל׃
[illegible] וְאֶמְחֵי יָת יָתְבֵי קִרְתָּא הָדָא וְיָת אֱנָשָׁא וְיָת בְּעִירָא בְּמוֹתָא מְגִיאָה יְמוֹתוּן׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

ז וְאַחֲרֵי־כֵן נְאֻם־יְהוָה אֶתֵּן אֶת־צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־
יְהוּדָה וְאֶת־עֲבָדָיו וְאֶת־הָעָם וְאֶת־הַנִּשְׁאָרִים
בָּעִיר הַזֹּאת מִן־הַדֶּבֶר מִן־הַחֶרֶב וּמִן־הָרָעָב בְּיַד
נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל וּבְיַד אֹיְבֵיהֶם וּבְיַד מְבַקְשֵׁי
נַפְשָׁם וְהִכָּם לְפִי־חָרֶב לֹא־יַחוס עֲלֵיהֶם וְלֹא
יַחְמֹל וְלֹא יְרַחֵם׃

ח וְאֶל־הָעָם הַזֶּה תֹּאמַר כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי נֹתֵן
לִפְנֵיכֶם אֶת־דֶּרֶךְ הַחַיִּים וְאֶת־דֶּרֶךְ הַמָּוֶת׃

ט הַיֹּשֵׁב בָּעִיר הַזֹּאת יָמוּת בַּחֶרֶב וּבָרָעָב וּבַדָּבֶר
וְהַיּוֹצֵא וְנָפַל עַל־הַכַּשְׂדִּים הַצָּרִים עֲלֵיכֶם יִחְיֶה׀
וְהָיְתָה־לּוֹ נַפְשׁוֹ לְשָׁלָל׃

י כִּי־שַׂמְתִּי פָנַי בָּעִיר הַזֹּאת לְרָעָה וְלֹא לְטוֹבָה
נְאֻם־יְהוָה בְּיַד מֶלֶךְ־בָּבֶל תִּנָּתֵן וְשָׂרְפָה בָאֵשׁ׃

יא וְלִבֵּית מֶלֶךְ יְהוּדָה שִׁמְעוּ דְּבַר־יְהוָה׃

יב בֵּית דָּוִד כֹּה אָמַר יְהוָה דִּינוּ לַבֹּקֶר מִשְׁפָּט וְהַצִּילוּ
גָּזוּל מִיַּד עוֹשֵׁק פֶּן־תֵּצֵא כָאֵשׁ חֲמָתִי וּבָעֲרָה וְאֵין
מְכַבֶּה מִפְּנֵי רֹעַ מַעַלְלֵיהֶם׃

יג הִנְנִי אֵלַיִךְ יֹשֶׁבֶת הָעֵמֶק צוּר הַמִּישׁר נְאֻם־יְהוָה
הָאֹמְרִים מִי־יֵחַת עָלֵינוּ וּמִי יָבוֹא בְּמְעוֹנוֹתֵינוּ׃

יד וּפָקַדְתִּי עֲלֵיכֶם כִּפְרִי מַעַלְלֵיכֶם נְאֻם־יְהוָה
וְהִצַּתִּי אֵשׁ בְּיַעְרָהּ וְאָכְלָה כָּל־סְבִיבֹתֶיהָ׃

כב

א כֹּה אָמַר יְהוָה רֵד בֵּית־מֶלֶךְ יְהוּדָה וְדִבַּרְתָּ
שָׁם אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה׃

ב וְאָמַרְתָּ שְׁמַע דְּבַר־יְהוָה מֶלֶךְ יְהוּדָה הַיֹּשֵׁב
עַל־כִּסֵּא דָוִד אַתָּה וַעֲבָדֶיךָ וְעַמְּךָ הַבָּאִים בַּשְּׁעָרִים
הָאֵלֶּה׃ ג כֹּה אָמַר יְהוָה עֲשׂוּ מִשְׁפָּט וְצֶדֶק וְהַצִּילוּ גָּזוּל מִיַּד עוֹשֵׁק וְגֵר יָתוֹם וְאַלְמָנָה אַל־
תּוֹנוּ אַל־תֶּחְמָסוּ וְדָם נָקִי אַל תִּשְׁפְּכוּ בַּמָּקוֹם
הַזֶּה׃

7 Et post hoc ait Dominus: Dabo Sedechiam regem Iuda & seruos eius & populū eius, & qui derelicti sunt in ciuitate hac à peste & gladio & fame, in manu Nabuchodonosor regis Babylonis, & in manu inimicorum eorum, & in manu quærentē animam eorum: & percutiet eos in ore gladij, & non flectetur neque parcet nec miserebitur.

8 Et ad populum hunc dices: Hæc dicit Dominus, Ecce ego do coram vobis viam vitæ & viam mortis.

9 Qui habitauerit in vrbe hac, morietur gladio & fame & peste: qui autem egressus fuerit & transfugerit ad Chaldæos, qui obsident vos, viuet, & erit ei anima sua quasi spolium.

10 Posui enim faciem meam super ciuitatē istam in malum & non in bonum, dicit Dominus: in manu regis Babylonis tradetur, & exuret eam igni.

11 Et domui regis Iuda: Audite verbum Domini;

12 Domus Dauid, hæc dicit Dominus: Iudicate manè iudicium, & eruite vi oppressum de manu calumniantis; ne forte egrediatur vt ignis indignatio mea & succendatur, & non sit qui extinguat propter malitiam studiorum vestrorum.

13 Ecce ego ad te habitatricem vallis solidæ atque campestris, ait Dominus, qui dicitis: Quis percutiet nos, & quis ingredietur domus nostras? 14 Et visitabo super vos iuxta fructū studiorū vestrorum, dicit Dominus, & succendam ignē in saltu eius, & deuorabit omnia in circuitu eius.

CAP. XXII.

1 HÆc dicit Dñs: Descende in domū regis Iuda, & loqueris ibi verbū hoc, 2 & dices: Audi verbū Dñi rex Juda, qui sedes super solium Dauid tu & serui tui & populus tuus qui ingredimini per portas istas; 3 hæc dicit Dñs: Facite iudicium & iustitiā, & liberate vi oppressum de manu calūniatoris, & aduenam & pupillū & viduam nolite contristare, neq; opprimatis iniquè, & sanguinē innocentem ne effundatis in loco isto

7 καὶ νῦν ταῦτα ὅτως λέγει κύριος· παραδώσω τὸν
σεδεκίαν βασιλέα ἰούδα καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ καὶ τὸν
λαὸν τὸν καταλειφθέντα ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἀπὸ θανάτου καὶ ἀπὸ λιμοῦ καὶ ἀπὸ τῆς μαχαίρας, εἰς χεῖρας
ἐχθρῶν αὐτῶν τῶν ζητούντων τὰς ψυχὰς αὐτῶν. καὶ κατακόψουσιν αὐτοὺς ἐν στόματι μαχαίρας. οὐ φείσομαι ἐπ' αὐτοῖς καὶ οὐκ οἰκτειρήσω αὐτούς.

8 καὶ πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον ἐρεῖς· τάδε λέγει κύριος, ἰδοὺ
ἐγὼ δέδωκα πρὸ προσώπου ὑμῶν τὴν ὁδὸν τῆς ζωῆς καὶ
τὴν ὁδὸν τοῦ θανάτου.

9 ὁ καθήμενος ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, ἀποθανεῖται ἐν λιμῷ καὶ ἐν μαχαίρᾳ, καὶ ὁ ἐκπορευόμενος προσχωρῶν
πρὸς τοὺς χαλδαίους τοὺς συγκεκλεικότας ὑμᾶς, ζήσεται καὶ ἔσται ἡ ψυχὴ αὐτοῦ εἰς σκῦλα. ζήσεται.

10 διότι ἐστήριξα τὸ πρόσωπόν μου ἐπὶ τὴν πόλιν ταύτην εἰς κακὰ καὶ οὐκ εἰς ἀγαθά, λέγει κύριος, εἰς χεῖρας
βασιλέως βαβυλῶνος παραδοθήσεται, καὶ καταφλέξει αὐτὴν ἐν πυρί. 11 ὁ οἶκος βασιλέως ἰούδα ἀκούσατε λόγον κυρίου.

12 οἶκος δαυίδ, τάδε λέγει κύριος· κρίνατε πρωὶ
κρῖμα καὶ καθάσασθε καὶ ἐξέλεσθε διηρπασμένον ἐκ
χειρὸς ἀδικούντος αὐτόν. ὅπως μὴ ἀναφθῇ ὡς πῦρ ἡ ὀργή
μου καὶ καυθήσεται, καὶ οὐκ ἔσται ὁ σβέσων.

13 ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σὲ τὸν κατοικοῦντα τὴν κοιλάδα Σὸρ
τὴν πεδινήν, σὺ λέγοντας, τίς πτοήσει ἡμᾶς; ἢ τίς εἰσελεύσεται εἰς τὸ κατοικητήριον ἡμῶν;

14 καὶ σκέψομαι ἐφ' ὑμᾶς, καὶ ἐκκαύσω πῦρ ἐν τῷ δρυμῷ
αὐτῆς. καὶ ἔδεται πάντα τὰ κύκλῳ αὐτοῦ.

κϛ

1 Τάδε λέγει κύριος· πορεύου καὶ καταβηθι εἰς οἶκον
βασιλέως ἰούδα, καὶ λαλήσεις ἐκεῖ τὸν λόγον τοῦτον.

2 καὶ ἐρεῖς· ἄκουε τὸν λόγον κυρίου βασιλεῦ ἰούδα ὁ
καθήμενος ἐπὶ θρόνου δαυὶδ σὺ καὶ παῖδές σου καὶ ὁ λαός
σου καὶ εἰσπορευόμενοι ταῖς πύλαις ταύταις.

3 τάδε λέγει κύριος· ποιεῖτε κρῖμα καὶ δικαιοσύνην καὶ ἐξαιρεῖσθε διηρπασμένον ἐκ χειρὸς ἀδικούντος αὐτόν. καὶ προσήλυτον καὶ ὀρφανὸν καὶ χήραν μὴ
καταθλιβητε καὶ μὴ ἀτιμάζετε. καὶ αἷμα ἀθῷον μὴ ἐκχέηλε ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Et post hæc, dicit Dominus, tradā Sedechiam regē tribus domus Iuda, & seruos eius, & populū & quicunque remanserit in ciuitate ista, à morte, & à gladio, & à fame, in manū Nabuchodonosor regis Babylonis, & in manum inimicorum suorum, & in manum quærentium occidere eos; & percutiet eos in ore gladij: non parcet eis, nec ignoscet, nec miserebitur. 8 Populo autē huic dices: Hæc dicit Dominus, Ecce ego dabo coram vobis viam vitæ & viam mortis. 9 Qui habitauerit in vrbe hac, interficietur gladio, & fame, & peste: & qui egressus fuerit, & qui obedierit Chaldæis qui obsident vos, viuet, & erit ei anima sua succendet igni. 10 Et domui regis tribus domus Iuda, Suscipite verbum Domini. 11 Domus Dauid, hæc dicit Dñs: Iudicate manè iudicium, & eruite vim patientem de manu violenti, ne forte succendatur vt ignis indignatio mea, & consumat, & non sit qui miserearur propter malitiam operum vestrorum. 12 Ecce ego mitto furorem meum contra te quæ habitas in fortitudine in ciuitatibus munitis, dicit Dominus: qui dicitis, Quis descendet contra nos, & quis ingredietur palatia nostra? 13 Et visitabo super vos iuxta fructum operum vestrorum, dicit Dominus, & succendam ignem in vrbibus eius, & consumet omnia quæ in circuita eius sunt.

CAPVT XXII.

HÆc dicit Dominus: Descende in domum regis tribus domus Iuda, & prophetabis ibi verbum hoc. 2 Et dices: Suscipe verbum Dominū rex tribus domus Iuda, qui habitas super solium Dauid tu, & serui tui, & populi tui qui ingrediuntur per portas istas. 3 Hæc dicit Dominus: Facite iudicium & iustitiam, & liberate vim patientem de manu eius qui vim infert ei, & peregrinum, & pupillum, & viduam ne contristetis, nec vi opprimatis: & sanguinem innocentem ne effundatis in loco isto.

ז וְיָת צִדְקִיָּה מַלְכָּא דִּי יְהוּדָה וְיָת עַבְדּוֹהִי וְיָת עַמָּא וְיָת דְּאִשְׁתְּאַרוּ בְּקִרְתָּא הָדָא מִן מוֹתָא וּמִן חַרְבָּא וּמִן
כַּפְנָא בִּידָא דִּי נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא דִּי בָבֶל וּבִידָא דְּבַעֲלֵי דְכָבֵיהוֹן וּבִידָא דְּבָעֲוֹ דְכָעֲוֹ לְמִקְטְלֵהוֹן וְיִמְחִינוּן לְפִתְגָם חַרְבָּ לָא יְחוּס עֲלֵיהוֹן וְלָא יְחָסוֹל וְלָא
יְרַחֵים׃

ח וְלְעַמָּא הָדֵין תֵּימַר כִּדְנָן אֲמַר יְיָ הָא אֲנָא יָהֵב קֳדָמֵיהוֹן יָת אוֹרַח חַיֵּי וְיָת אוֹרַח מוֹתָא׃

ט לְעַמָּא דִּי יָתֵב בְּקִרְתָּא הָדָא יְמוּתוּן בְּחַרְבָּא וּבְכַפְנָא וּבְמוֹתָא וּדְיִפּוֹק וְיִשְׁתְּמַע לְכַסְדָּאֵי דְּיָתְרִין עֲלֵיכוֹן וְיֶחֱיֵה יְהֵא לֵיהּ נַפְשֵׁיהּ לְשָׁלָל וְיֶחְיֵה׃

י כְּדִי שָׁוִית יָת אַפַּי בְּקִרְתָּא הָדָא לְבִישְׁתָּא וְלָא לְטָבְתָּא אֲמַר יְיָ בִּידָא דְמַלְכָּא דִּי בָבֶל תִּתְיְהִיב וְתוֹקִיד יָתַהּ בְּנוּרָא׃

יא וְלְבֵית מַלְכָּא דִּי יְהוּדָה שְׁמָעוּ פִּתְגָמָא דַּייָ׃

יב בֵּית דָּוִד כִּדְנָן אֲמַר יְיָ דִּינוּ לְצַפְרָא דִּינָא וְשֵׁיזְבוּ גַּנֵּיבָא מִן יְדָא דְעָשֵׁק דִּלְמָא יִפּוֹק כְּאִשָּׁתָא רְגָזִי וְיִשְׁיצִי וְלָא יְהֵי דְּיָקִיד מִן קֳדָם בִּישׁוּת
עוֹבָדֵיכוֹן בִּישִׁין׃

יג הָא אֲנָא שָׁלַח רְגָזִי עֲלָךְ דְּיָתְבָא בְּקִרְיָנָא בְּחַקְפָּא בְּקִרְיָנָא הָדָא אֲמַר יְיָ דְּאָמְרִין מַן יְחוֹת לְגַבָּנָא וּמַן יֵעוֹל בְּנִרְיָנָתָנָא׃

יד וְאַסְעַר
כב

א כִּדְנָן אֲמַר יְיָ חוֹת לְבֵית מַלְכָּא דִּי יְהוּדָה וְתִמְלֵל תַּמָּן יָת פִּתְגָמָא הָדֵין׃

ב וְתֵימַר שְׁמַע פִּתְגָמָא דַּייָ מַלְכָּא דִּי יְהוּדָה דְּיָתֵב עַל כָּרְסֵי דָוִד אַתְּ וְעַבְדָּךְ וְעַמָּךְ דְּעָלִין בְּהָדֵין תְּרַע אוֹרָיְתָא׃ ג כִּדְנָן אֲמַר יְיָ עִבְדוּ דִּינָא וְאוֹרַיְתָא
וְשֵׁיזְבוּ גַּנֵּיבָא מִן יְדָא דְעָשֵׁק וְלָא תְּנַחֲלוּן וְלָא תְּהוֹן מְסָרְבִין וְלָא תִּשְׁפְּכוּן דְּכִי זַכַּי בְּאַתְרָא הָדֵין׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

4 * כִּי אִם־עָשׂוֹ תַעֲשׂוּ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וּבָאוּ בְשַׁעֲרֵי
הַבַּיִת הַזֶּה מְלָכִים יֹשְׁבִים לְדָוִד עַל־כִּסְאוֹ רֹכְבִים
בָּרֶכֶב וּבַסּוּסִים הוּא וַעֲבָדָיו וְעַמּוֹ׃
5 * וְאִם לֹא תִשְׁמְעוּ אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בִּי נִשְׁבַּעְתִּי
נְאֻם־יְהוָה כִּי לְחֳרְבָה יִהְיֶה הַבַּיִת הַזֶּה׃
6 * כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה עַל־בֵּית מֶלֶךְ יְהוּדָה גִּלְעָד
אַתָּה לִי רֹאשׁ הַלְּבָנוֹן אִם־לֹא אֲשִׁיתְךָ מִדְבָּר עָרִים
לוֹא נוֹשָׁבָה׃
7 * וְקִדַּשְׁתִּי עָלֶיךָ מַשְׁחִתִים אִישׁ וְכֵלָיו וְכָרְתוּ
מִבְחַר אֲרָזֶיךָ וְהִפִּילוּ עַל־הָאֵשׁ׃
8 * וְעָבְרוּ גוֹיִם רַבִּים עַל הָעִיר הַזֹּאת וְאָמְרוּ אִישׁ
אֶל־רֵעֵהוּ עַל־מָה עָשָׂה יְהוָה כָּכָה לָעִיר הַגְּדוֹלָה
הַזֹּאת׃
9 * וְאָמְרוּ עַל אֲשֶׁר עָזְבוּ אֶת־בְּרִית יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם
וַיִּשְׁתַּחֲווּ לֵאלֹהִים אֲחֵרִים וַיַּעַבְדוּם׃
10 * אַל־תִּבְכּוּ לְמֵת וְאַל־תָּנֻדוּ לוֹ בְּכוּ בָכוֹ לַהֹלֵךְ כִּי
לֹא יָשׁוּב עוֹד וְרָאָה אֶת־אֶרֶץ מוֹלַדְתּוֹ׃
11 * כִּי־כֹה אָמַר־יְהוָה אֶל־שַׁלֻּם בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ
יְהוּדָה הַמֹּלֵךְ תַּחַת יֹאשִׁיָּהוּ אָבִיו אֲשֶׁר יָצָא מִן־
הַמָּקוֹם הַזֶּה לֹא־יָשׁוּב שָׁם עוֹד׃
12 * כִּי בִּמְקוֹם אֲשֶׁר־הִגְלוּ אֹתוֹ שָׁם יָמוּת וְאֶת־
הָאָרֶץ הַזֹּאת לֹא־יִרְאֶה עוֹד׃
13 * הוֹי בֹּנֶה בֵיתוֹ בְּלֹא־צֶדֶק וַעֲלִיּוֹתָיו בְּלֹא מִשְׁפָּט
בְּרֵעֵהוּ יַעֲבֹד חִנָּם וּפֹעֲלוֹ לֹא יִתֶּן־לוֹ׃
14 * הָאֹמֵר אֶבְנֶה־לִּי בֵּית מִדּוֹת וַעֲלִיּוֹת מְרֻוָּחִים
וְקָרַע לוֹ חַלּוֹנַי וְסָפוּן בָּאֶרֶז וּמָשׁוֹחַ בַּשָּׁשַׁר׃
15 * הֲתִמְלֹךְ כִּי אַתָּה מְתַחֲרֶה בָּאֶרֶז אָבִיךָ הֲלוֹא
אָכַל וְשָׁתָה וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה אָז טוֹב לוֹ׃
16 * דָּן דִּין עָנִי וְאֶבְיוֹן אָז טוֹב הֲלֹא־הוּא הַדַּעַת
אֹתִי נְאֻם־יְהוָה׃

4 * Si enim facientes feceritis verbũ istud, ingredientur per portas domus huius reges sedentes de genere Dauid super thronum eius, & ascendentes currus & equos, ipsi & serui & populus eorum.
5 * Quòd si non audieritis verba hæc, in memetipso iuraui, dicit Dominus, quia in solitudinem erit domus hæc.
6 * Quia hæc dicit Dominus super domũ regis Iuda; Galaad tu mihi caput Libani, si non posuero te solitudinem, vrbes inhabitabiles.
7 * Et sanctificabo super te interficientem virum & arma eius; & succident electas cedros tuas, & præcipitabunt in ignem.
8 * Et pertransibunt gentes multæ per ciuitatem hanc: & dicet vnusquisque proximo suo; Quare fecit Dominus sic ciuitati huic grandi?
9 * Et respõdebunt: Eò quòd dereliquerint pactũ Domini Dei sui, & adorauerint deos alienos, & seruierint eis.
10 * Nolite flere mortuum, neque lugeatis super eum fletu. plangite eum qui egreditur; quia non reuertetur vltrà, nec videbit terram natiuitatis suæ.
11 * Quia hæc dicit Dominus ad Sellum filium Iosiæ regem Iuda qui regnauit pro Iosia patre suo, qui egressus est de loco isto: Non reuertetur huc amplius.
12 * Sed in loco ad quem transtuli eum, ibi morietur, & terram istam non videbit amplius.
13 * Væ qui ædificat domum suam in iniustitia, & cœnacula sua non in iudicio. amicum suum opprimet frustrà, & mercedem non reddet ei.
14 * Qui dicit: Ædificabo mihi domum latã & cœnacula spaciosa: qui aperit sibi fenestras, & facit laquearia cedrina, pingitq; sinopide.
15 * Nunquid regnabis quoniã confers te cedro? Pater tuus nunquid nõ comedit & bibit & fecit iudiciũ & iustitiam, tunc cùm bene erat ei.
16 * Iudicauit causam pauperis, & egeni in bonum suum. Nunquid nõ ideo, quia cognouit me, dicit Dominus?

תרגום יונתן

4 אֲרֵי אִם מַעְבֵּד תַּעְבְּדוּן יַת פִּתְגָמָא הָדֵין וְיֵעָלוּן בְּתַרְעֵי בֵּיתָא הָדֵין מַלְכִין דְּיָתְבִין לְדָוִד עַל כַּרְסוֹהִי רְכִיבִין בְּרַתִּיכִין וּבְסוּסְיָן הוּא וְעַבְדוֹהִי וְעַמֵּה׃
5 וְאִם לֹא תְקַבְּלוּן יַת פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּן בְּמֵימְרִי קַיְמָה אָמַר יְיָ אֲרֵי לְחֻרְבָּא יְהֵי בֵּיתָא הָדֵין׃
6 אֲרֵי כְּדֵן אָמַר יְיָ עַל בֵּית מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְּבֵית יְהוּדָה אִלּוּ אַתְּ חַבִּיב קָדָמַי כְּבֵית מַקְדְּשָׁא דְּרָם בְּרֵישֵׁי טוּרָיָא אִם לָא אֲשַׁוִּינָךְ מַדְבְּרָא קִרְיָן דְּלָא אִתְחֲבַת׃
7 וְאֶזְמַן עָלָךְ מְחַבְּלִין גְּבַר חֵינֵיהּ וְיִקְטְלוּן שְׁפַר גִּבְרָךְ כְּמָה דְּקָצְצִין אֲעֵי חֲרֵשָׁא וְרָמָן לְנוּרָא׃
8 וְיַעְבְּרוּן עַמְמַיָּא סַגִּיאִין עַל קַרְתָּא הָדָא וְיֵימְרוּן גְּבַר לְחַבְרֵיהּ עַל מָה עֲבַד יְיָ כְּדֵין לְקַרְתָּא רַבְתָּא הָדָא׃
9 וְיֵימְרוּן עַל דִּשְׁבְּקוּ יַת קְיָמָא דַּיְיָ אֱלָהֵהוֹן וּסְגִדוּ לְטַעְוָת עַמְמַיָּא וּפְלַחוּנוּן׃
10 לָא תִבְכּוּן עַל מִית וְלָא תִדְּוֹן עֲלוֹהִי בְּכוֹ מִבְכָּא לִדְגָלֵי אֲרֵי לָא יְהוּב עוֹד וְיֶחֱזֵי יַת אַרְעָא יַלְדוּתֵיהּ׃
11 אֲרֵי כְּדֵנָן אָמַר יְיָ עַל שַׁלֻּם בַּר יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְּבֵית יְהוּדָה דִּמְלֵךְ תְּחוֹת יֹאשִׁיָּה אֲבוּהִי דִּגְלֵי מִן אַתְרָא הָדֵין לָא יְהוּב לְתַמָּן עוֹד׃
12 אֶלָּהֵן בְּאַתְרָא דְּאַגְלֵי יָתֵיהּ תַּמָּן יְמוּת וְיַת אַרְעָא הָדָא לָא יֶחֱזֵי עוֹד׃
13 וַיְ דְּבָנֵי בַיְתֵיהּ בְּלָא קְשׁוֹט וְעִלְּיָתֵיהּ בְּלָא כַּרְתֵּזֵי לָא בְּחַבְרֵיהּ מִפְּלַח מַנָּן וְאַגְרֵיהּ לָא יָהֵב לֵהּ׃
14 דְּאָמַר אֶבְנֵי לִי בַּיְתִין דְּמִשְׁחָן וַעֲלִין מְרֻוָּחִין וּפַצִּים לֵהּ חֲרָכָן וּמְטַלֵּל בְּכִיּוֹרֵי אַרְזָיָא וּמְצַיֵּר בְּסַמְמָנִין׃
15 הַאַתְּ מְדַמֵּי לְמַהֲוֵי לְמַלְכָּא קָרְמָאֵיהּ אֲבוּךְ הֲלָא אֲכַל וּשְׁתָא וַעֲבַד דִּין דְּקִשְׁוֹט וְזָכוּ בְּכֵן טָב לֵיהּ׃
16 דָּן דִּין מִסְכֵּן וְחָשׁוֹךְ בְּכֵן הֲוָה טָב הֲלָא הִיא דַּעְתָּא דְּרָעֵינָא בַּהּ אָמַר יְיָ׃

4 * Quia si facientes feceritis verbum istud, & ingredientur per portas domus huius reges sedentes super thronum Dauid, & ascendentes in curribus & equis ipsi & serui eorum, & populus eorum.
5 * Si autẽ non feceritis verba hæc, per memetipsum iuraui, dicit Dominus, quia in solitudinẽ erit domus hæc.
6 * Quia hæc dicit Dominus contra domum regis Iuda: Galaad tu mihi principiũ Libani, si nõ posuero te desertum ciuitates non habitandas.
7 * Et inducam super te virum interficientem & securim eius, & succident electas cedros tuas, & iniicient in ignem.
8 * Et pertransibunt gentes multæ per ciuitatẽ hanc, et dicent vnusquisque ad proximũ suum: Quare fecit Dominus sic ciuitati huic magnæ?
9 * Et dicent: Eò quòd reliquerunt testamentum Domini Dei sui, et adorauerunt deos alienos, & seruierunt eis.
10 * Ne fleatis mortuum, neque lugeatis eum: plangite fletu egredientem, quia non reuertetur vltrà, & non videbit terram patriæ suæ.
11 * Quia hæc dicit Dominus ad Sellum filium Iosiæ regem Iuda, qui regnauit pro Iosia patre eius, qui egressus est de loco isto: Non reuertetur illuc vltrà.
12 * Sed in loco vbi transmigrare fecerunt eum, illic morietur, & terram istam non videbit amplius.
13 * O qui ædificas domum tuam non cum iustitia, & cœnacula tua non in iudicio, apud eum proximus operatur gratis, & mercedem eius non reddet ei.
14 * Aedificasti tibi domum paruulam, cœnacula perflatilia distincta fenestris, & contignata in cedro, & linita sinopide.
15 * Nunquid regnabis, quia tu concitatus es in Achaz patrem tuum? non comedent & non bibent: melius erat te facere iudicium & iustitiam bonam.
16 * Non cognouerunt, non iudicauerunt iudicium humili, neque iudicium pauperis. Nõne hoc est ignorare te me, dicit Dominus?

4 * διότι ἐὰν ποιοῦντες ποιήσητε τὸν λόγον τοῦτον, καὶ εἰσελεύσονται ἐν ταῖς πύλαις τοῦ οἴκου τούτου βασιλεῖς καθήμενοι ἐπὶ θρόνου δαυὶδ καὶ ἐπιβεβηκότες ἐφ' ἁρμάτων καὶ ἵππων αὐτοὶ καὶ οἱ παῖδες αὐτῶν καὶ ὁ λαὸς αὐτῶν.
5 * ἐὰν δὲ μὴ ποιήσητε τοὺς λόγους τούτους, κατ' ἐμαυτοῦ ὤμοσα, λέγει κύριος· ὅτι εἰς ἐρήμωσιν ἔσται ὁ οἶκος οὗτος.
6 * ὅτι τάδε λέγει κύριος κατὰ τοῦ οἴκου βασιλέως ἰούδα. γαλαὰδ σύ μοι ἀρχὴ τοῦ λιβάνου. ἐὰν μὴ θῶ σε ἔρημον πόλεις μὴ κατοικηθησομένας.
7 * καὶ ἐπάξω ἐπὶ σὲ ἄνδρα ὀλοθρεύοντα καὶ τὸν πέλεκυν αὐτοῦ. καὶ ἐκκόψουσιν τὰς ἐκλεκτὰς κέδρους σου καὶ ἐμβαλοῦσιν εἰς τὸ πῦρ.
8 * καὶ διελεύσονται ἔθνη πολλὰ διὰ τῆς πόλεως ταύτης, καὶ ἐροῦσιν ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, διατί ἐποίησεν κύριος οὕτως τῇ πόλει ταύτῃ τῇ μεγάλῃ;
9 * καὶ ἐροῦσιν· ἀνθ' ὧν ἐγκατέλιπον τὴν διαθήκην κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτῶν, καὶ προσεκύνησαν θεοῖς ἀλλοτρίοις, καὶ ἐδούλευσαν αὐτοῖς.
10 * μὴ κλαίετε τὸν τεθνηκότα, μὴ δὲ θρηνεῖτε αὐτόν. κλαύσατε κλαυθμῷ τὸν ἐκπορευόμενον, ὅτι οὐκ ἐπιστρέψει ἔτι καὶ οὐ μὴ εἴδῃ τὴν γῆν πατρίδος αὐτοῦ.
11 * διότι τάδε λέγει κύριος ἐπὶ σελλὴμ υἱὸν ἰωσία βασιλέα τῆς ἰουδαίας, ὃς ἐβασίλευσε ὑπὲρ ἰωσία τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ὃς ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ τόπου τούτου. οὐκ ἀναστρέψει ἐκεῖ ἔτι.
12 * ὅτι ἀλλ' ἢ ἐν τῷ τόπῳ οὗ μετῴκισαν αὐτὸν ἐκεῖ ἀποθανεῖται. καὶ τὴν γῆν ταύτην οὐκ ὄψεται ἔτι.
13 * ὦ ὁ οἰκοδομῶν οἰκίαν σου οὐ μετὰ δικαιοσύνης καὶ τὰ ὑπερῶά σου οὐκ ἐν κρίματι, παρ' αὐτῷ ὁ πλησίον ἐργάται δωρεὰν καὶ τὸν μισθὸν αὐτοῦ οὐ μὴ ἀποδώσῃ αὐτῷ.
14 * ᾠκοδόμησας σεαυτῷ οἶκον σύμμετρον. ὑπερῶα ἀρίπιστα διεσταλμένα θυρίσιν, καὶ ἠξυλωμένα ἐν κέδρῳ καὶ κεχρισμένα μίλτῳ.
15 * μὴ βασιλεύσῃς, ὅτι σὺ παρωξύνθης ἐν ἀχὰζ τῷ πατρί σου; οὐ φάγονται καὶ οὐ πίονται. βέλτιον ἦν σε ποιεῖν κρῖμα καὶ δικαιοσύνην καλήν.
16 * οὐκ ἔγνωσαν, οὐκ ἔκριναν κρίσιν ταπεινῷ, οὐ δὲ κρίσιν πένητος. οὐ τοῦτό ἐστιν τὸ μὴ γνῶναί σε ἐμὲ, λέγει κύριος;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 Quòd si faciẽdo feceritis verbũ istud, ingrediẽtur per portas domus huius reges sedentes super soliũ Dauid, ascendentes in curribus & in equis ipsi & serui et populus eius. 5 Et si non susceperitis verba hæc, per verbum meum iuraui, dicit Dominus, quia in solitudine erit domus hæc. 6 Quia sic dicit Dominus super domum regis tribus domus Iuda: Quamuis tu sis dilectus coram me sicut domus sanctuarij, quæ excelsa est in cacumine montium; si non ponam te desertum, vrbes inhabitabiles. 7 Et præparabo contra te vastantes, virum & arma eius. Et occident pulchritudinem fortium tuorum, sicut succiduntur ligna saltus, & proiiciuntur in ignem. 8 Et pertransibunt populi multi iuxta ciuitatem hanc, & dicet vnusquisque proximo suo: Quamobrem fecit Dominus sic ciuitati huic grandi? 9 Et dicet: Pro eo quòd dereliquerunt pactum Domini Dei sui, & adorauerunt idola populorum, & seruierunt eis. 10 Ne ploretis super mortuum, ne contristemini super eum: plorando plorate eum qui in captiuitatem ducitur; quia non reuertetur vltrà, nec videbit terram natiuitatis suæ. 11 Quia sic dicit Dominus super Sallum filium Iosiæ regis tribus domus Iuda, qui regnauit pro Iosia patre suo, Qui migrauit de loco isto, non reuertetur huc amplius. 12 Sed in loco ad quem transmigrare fecerunt, ibi morietur, & terram hanc non videbit amplius. 13 Væ qui ædificat domum suam absque veritate, & cœnacula sua iniusta ratione: in seruitutem redigit amicum suum frustra, & mercedem non dat ei. 14 Qui dicit: Aedificabo mihi domos mensurarum, & cœnacula spatiosa, & aperit sibi fenestras, & contegit trabibus cedrinis, pingitque sinopide. 15 Num censes te esse regem primum? pater tuus nonne comedit & bibit, & fecit iudicium verum & iustitiam, & tunc bene erat ei? 16 Iudicabat iudicium pauperis & egeni; tunc enim bonum erat ei. Nonne ista est scientia quam volo, dicit Dominus?

Universidad de Deusto
Biblioteca

17 * כִּי אֵין עֵינֶיךָ וְלִבְּךָ כִּי אִם־עַל־בִּצְעֶךָ וְעַל
E דַּם־הַנָּקִי לְשָׁפוֹךְ וְעַל־הָעֹשֶׁק וְעַל־הַמִּרְוָּצָה
לַעֲשׂוֹת׃

18 * לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה אֶל־יְהוֹיָקִים בֶּן־יאשִׁיָּהוּ
מֶלֶךְ יְהוּדָה לֹא־יִסְפְּדוּ לוֹ הוֹי אָחִי וְהוֹי אָחוֹת
לֹא־יִסְפְּדוּ לוֹ הוֹי אֲדוֹן וְהוֹי הֹדוֹ׃

19 * קְבוּרַת חֲמוֹר יִקָּבֵר סָחוֹב וְהָשְׁלֵךְ מֵהֲלְאָה
לְשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלִָם׃

20 * עֲלִי־הַלְּבָנוֹן וְצַעֲקִי וּבַבָּשָׁן תְּנִי קוֹלֵךְ וְצַעֲקִי
מֵעֲבָרִים כִּי נִשְׁבְּרוּ כָּל־מְאַהֲבָיִךְ׃

21 * דִּבַּרְתִּי אֵלַיִךְ בְּשַׁלְוָתֵךְ אָמַרְתְּ לֹא אֶשְׁמָע זֶה
דַּרְכֵּךְ מִנְּעוּרַיִךְ כִּי לֹא־שָׁמַעַתְּ בְּקוֹלִי׃

22 * כָּל־רֹעַיִךְ תִּרְעֶה רוּחַ וּמְאַהֲבַיִךְ בַּשִּׁבְיָ יֵלֵכוּ כִּי
אָז תֵּבְשִׁי וְנִכְלַמְתְּ מִכֹּל רָעָתֵךְ׃

23 * יֹשֶׁבְתִּי בַלְּבָנוֹן מְקֻנֶּנֶתְּ בָּאֲרָזִים מַה־נֶּחְנַתְּי
בְּבֹא־לָךְ חֲבָלִים חִיל כַּיּוֹלֵדָה׃

24 * חַי־אֲנִי נְאֻם־יְהוָה כִּי אִם־יִהְיֶה כָנְיָהוּ בֶן־
יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ יְהוּדָה חוֹתָם עַל־יַד יְמִינִי כִּי
מִשָּׁם אֶתְקָנֶךָּ׃

25 * וְנָתַתִּיךָ בְּיַד מְבַקְשֵׁי נַפְשֶׁךָ וּבְיַד אֲשֶׁר־אַתָּה
יָגוֹר מִפְּנֵיהֶם וּבְיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל וּבְיַד
הַכַּשְׂדִּים׃

26 * וְהִטַּלְתִּי אֹתְךָ וְאֶת־אִמְּךָ אֲשֶׁר יְלָדַתְךָ עַל הָאָרֶץ
אַחֶרֶת אֲשֶׁר לֹא־יְלַדְתֶּם שָׁם וְשָׁם תָּמוּתוּ׃

27 * וְעַל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר הֵם מְנַשְּׂאִים אֶת־נַפְשָׁם
לָשׁוּב שָׁמָּה לֹא יָשׁוּבוּ׃

28 * הֲעָצֵב נִבְזֶה נֶפֶץ הָאִישׁ הַזֶּה כְּכְנָיָהוּ אִם־כְּלִי אֵין
חֵפֶץ בּוֹ מַדּוּעַ הוּטְלוּ הוּא וְזַרְעוֹ וְהָשְׁלְכוּ עַל־הָאָרֶץ
אֲשֶׁר לֹא־יָדָעוּ׃

29 * אֶרֶץ אֶרֶץ אֶרֶץ שִׁמְעִי דְּבַר־יְהוָה׃

17 * Tui verò oculi & cor ad auaritiam &
E ad sanguinem innocentem fundendum, &
ad calumniam & ad cursum mali operis.

18 * Propterea hæc dicit Dominus ad Ioa-
chim filium Iosiæ regem Iuda: Non plan-
gent eum, væ frater & væ soror: non con-
crepabunt ei, væ domine, & væ inclyte.

19 * Sepultura asini sepelietur, putrefa-
ctus & proiectus extra portas Hieruſa-
lem.

20 * Ascende Libanũ & clama, & in Baſan
da vocem tuam, & clama ad tranſeuntes,
quia contriti ſunt omnes amatores tui.

21 * Locutus ſum ad te in abundantia tua,
F dixiſti: Non audiam. Hæc eſt via tua ab ado-
leſcentia tua, quia non audiſti vocẽ meam.

22 * Omnes paſtores tuos paſcet ventus,
& amatores tui in captiuitatem ibunt. Et
tunc cõfunderis & erubeſces ab omni ma-
litia tua.

23 * Quæ ſedes in Libano, & nidificas in
cedris. quomodo congemiſiſti cùm veni-
ſſent tibi dolores quaſi dolores parturien-
tis?

24 * Viuo ego, dicit Dominus, quia ſi fue-
rit Iechonias filius Ioachim regis Iuda an-
nulus in manu dextera mea, inde euellam
eum.

25 * Et dabo te in manum quærentium
G animam tuam, & in manu quorum tu for-
midas faciem, & in manu Nabuchodo-
noſor regis Babylonis, & in manu Chal-
dæorum.

26 * Et mittam te & matrem tuam quæ ge-
nuit te, in terram alienam in qua nati non
eſtis, ibique moriemini.

27 * Et in terram ad quam ipſi leuant ani-
mam ſuam vt reuertantur illuc, non reuer-
tentur.

28 * Nunquid vas fictile atque contritum
vir iſte Iechonias? Nũquid vas abſque quo-
ni voluptate? Quare abiecti ſunt ipſi & ſe-
men eius, & proiecti in terram quam ignoſ-
rauerunt?

29 * Terra, terra, terra, audi ſermonem Do-
mini.

17 * ἰδοὺ οὐκ εἰσὶν οἱ ὀφθαλμοί σου οὐδὲ ἡ καρδία
σου καλή· ἀλλ' εἰς τὴν πλεονεξίαν σου καὶ ὡς αἷμα τὸ
ἀθῷον τοῦ ἐκχέαι καὶ εἰς ἀδικήματα καὶ εἰς φόνον, τοῦ
ποιεῖν ταῦτα.

18 * διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ὁ Παὶ ἰωακεὶμ υἱὸν ἰωσίου
βασιλέα ἰούδα· οὐκ Παὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· οὐ μὴ κόψον-
αὐτὸν ὦ ἀδελφέ, οὐδὲ μὴ κλαύσονται αὐτὸν, οἱ μοι κύ-
ριε, καὶ οἱ μοι ἀδελφέ.

19 * ταφὴν ὄνου ταφήσε), σωρεύσεις ῥιφήσε) ἐπέκεινα
τῆς πύλης ἱερουσαλήμ.

20 * ἀνάβηθι εἰς τὸν λίβανον καὶ κέκραξον. καὶ εἰς τὴν βα-
σανῖτιν δὸς τὴν φωνήν σου καὶ βόησον εἰς τὸ πέραν τῆς θα-
λάσσης, ὅτι συνετρίβησαν πάντες οἱ ἐρασταί σου.

21 * ἐλάλησά σοι ἐν τῇ παρακλήσει σου, καὶ εἶπας
οὐκ ἀκούσομαι. αὕτη ἡ ὁδός σου ἐκ νεότητός σου. οὐκ ἤκου-
σας τῆς φωνῆς μου.

22 * πάντας τοὺς ποιμένας σου ποιμανεῖ ἄνεμος, καὶ οἱ
ἐρασταί σου ἐν αἰχμαλωσίᾳ ἀπελεύσονται. ὅτε τότε αἰ-
σχυνθήσῃ καὶ ἀτιμωθήσῃ ἀπὸ πάντων τῶν φιλούν-
των σε.

23 * καθημένη ἐν τῷ λιβάνῳ ἐννοσσεύουσα ἐν ταῖς
κέδροις. κατασπάσεις ἐν τῷ ἐλθεῖν σοι ὀδύνας, ὠδῖνας ὡς
τικτούσης.

24 * ζῶ ἐγὼ, λέγει κύριος. ἐὰν γένηται (γένῃ) ἰεχονίας
υἱὸς ἰωακὶμ βασιλεὺς ἰούδα σφράγισμα ἐπὶ τῆς χει-
ρός μου δεξιᾶς μου. ἐκεῖθεν σπάσω σε.

25 * καὶ παραδώσω σε εἰς χεῖρας ζητούντων τὴν ψυχήν
σου καὶ σὺ δειλαίνῃ ἀπὸ προσώπου αὐτῶν, καὶ εἰς χεῖρας
ναβουχοδονοσὸρ βασιλέως τῆς βαβυλῶνος, καὶ εἰς χεῖρας
τῶν χαλδαίων.

26 * καὶ ἀποῤῥίψω σε καὶ τὴν μητέρα σου τὴν τεκοῦσάν σε
εἰς γῆν ἣν οὐκ ἐτέχθης ἐκεῖ· ἐκεῖ ἀποθανεῖσθε.

27 * εἰς ἣν τὴν γῆν ἐκεῖνοι αὐτοὶ ἄρχον) ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν
ἐκεῖ ἐὰν μὴ ἀποστρέψωσιν.

28 * ἠτιμώθη ἰεχονίας ὡς σκεῦος οὗ οὐκ ἔστιν χρεία
αὐτῷ, ὅτι ἐξερρίφη καὶ ἐξεβλήθη εἰς γῆν ἣν οὐκ ἤδει.

29 * γῆ γῆ γῆ ἄκουε λόγον κυρίου.

" Quia non ſunt oculi tui & cor tuum, niſi ad auferendã pecuniam, & ad effundendum ſanguinem innocentem, & ad faciendam ca-
lumniam & voluntatem animi tui. " Propterea hæc dicit Dominus de Ioachim filio Ioſiæ rege tribus domus Iuda: Non plangent
eum, Væ ob fratrem meum, væ ob ſororem, non plangent eum: væ ob regem, væ ob regnum eius. " Sicut proiiciunt cadauer aſini,
& proiicient cadauer eius, lacerabitur & proiicietur vltra portas Ieruſalem. " Aſcende in domum ſanctuarij, & clama, & in portis
montis domus eleua vocem tuam, & clama ad vada, quia contriti ſunt omnes amatores tui. " Miſi ad te omnes ſeruos meos prophetas, cùm ſederes tranquilla. Dixiſti: Non ego ſuſcipiam iudicium. Hæc eſt via tua ab ado-
leſcentia tua: quia non obediſti verbo meo. " Omnes gubernatores tui diſpergentur in omnem ventum, & amatores tui in captiui-
tatem ibunt. tunc enim confunderis & erubeſces ab omni malitia tua. " Quæ habitas in domo ſanctuarij, & in domo regum nu-
triens filios tuos; quid facies cùm venerit tibi tribulatio & commotio quaſi dolores parturientis? " Viuo ego, dicit Dominus; quia ſi fuerit Chonias filius Ioachim rex tribus domus Iuda quaſi ſculptura annuli in manu dextera mea;
inde per verbum meum transferam te. " Et dabo te in manum quærentium occidere te, & in manum eorum à quorum facie
times, & in manum Nabuchodonoſor regis Babylonis, & in manum Chaldæorum. " Et tranſmigrare te faciam & matrem tuam
quæ genuit te, in terram aliam in qua nati non eſtis, ibique moriemini. " Et ad terram quò ipſi ſeducunt animas ſuas vt reuertantur,
illuc non reuertentur. " Contemptus, infirmus, vagus eſt vir iſte Chonias, aut ſicut vas in quo non eſt vtilitas; quare tranſlati ſunt
ipſe & filij eius, & captiui ducti ſunt in terram quam ignorauerunt) " De terra ſua tranſmigrate eum fecerunt in terram aliam.
Terra Iſrael ſuſcipe verbum Domini.

[17] ארי לית עיניך ולבך אלהין על ממונא למיסק ועל דם זכי למשפך ועל עשקא ועל דברעוה נפשך למעבד׃ [18] בכן כדנן אמר יי על
יהויקים בר יאשיה מלך שבטא דביה יהודה לא יסגדון להה יי על אחוי ולא יספדון להה יי על מלכא ולא יי על מלכותה׃ [19] כמא דמשתעין
ית נבלת חמרא כן ישגרון ית נבילתה וחגרון ויתרמון ויתדוי ויתשלכון מן תרע ירושלם׃ [20] סק לביר מקדשא הנחי
על טורא דלבנון ובמתנן מתנן ית קלך ויהי מרמם כמדברא ארי אתחברו כל רחמיך׃ [21] מליתי עמך בשלותך אמרת לא אקבל למיכרי׃
דרכך מן עובדין יהדרין כל רועיך ית כל עבדי נכסיא כד יתיך ויתכנשון וחכימיך מן ארעא דאורחתיך מסתירין ארי לא קבלת למיכרי׃
[22] כל רועיך יתבדרון בסיעין ליך עקא ויהי לא אנא מקבלא דין דא אודחתיך מן ארעא ותהון בזיזין ומרמם כל מחבביך׃ [23] דיתבא בביתא מקדשא כירת
קנין בארזי ביתא מקדשא מה חנחנתי בבא לך חבלין חיל כיולדתא׃ [24] חי אנא מאם יי ארי אם יהי כניה בר יהויקים מלך יהודה חותם על יד ימיני ארי מתמן כביכרי אנלינך׃
[25] ואתנינך ביד דבעין למקטלך וביד דאת דחל מן קדמיהון וביד נבוכדרצר מלכא דבבל וביד דכשדאי׃ [26] ואשלטל יהך ויתך
על ארעא דאנן מסתנן ית נפשיהון למיכל חמין ותחובן׃ [27] בסיעא חלשא כטלטלא גברא תהין כניה אם כמנא דליה צורך
דאתשבר דלא הוא וכנוהי ואהנליו לארעא דלא ידעו׃ [28] מארעה אגלוהי לארעא אחרי ארעא דישראל קבלי פתגמא דיי׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

כה אָמַר יְהוָה כִּתְבוּ אֶת־הָאִישׁ הַזֶּה עָרִירִי
גֶּבֶר לֹא־יַצְלִיחַ בְּיָמָיו כִּי לֹא יַצְלִיחַ מִזַּרְעוֹ אִישׁ יֹשֵׁב
עַל־כִּסֵּא דָּוִד וּמֹשֵׁל עוֹד בִּיהוּדָה׃

כג

הוֹי רֹעִים מְאַבְּדִים וּמְפִצִים אֶת־צֹאן מַרְעִיתִי
נְאֻם־יְהוָה׃
לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עַל־הָרֹעִים
הָרֹעִים אֶת־עַמִּי אַתֶּם הֲפִצֹתֶם אֶת־צֹאנִי וַתַּדִּחוּם
וְלֹא פְקַדְתֶּם אֹתָם הִנְנִי פֹקֵד עֲלֵיכֶם אֶת־רֹעַ
מַעַלְלֵיכֶם נְאֻם־יְהוָה׃
וַאֲנִי אֲקַבֵּץ אֶת־שְׁאֵרִית צֹאנִי מִכֹּל הָאֲרָצוֹת
אֲשֶׁר־הִדַּחְתִּי אֹתָם שָׁם וַהֲשִׁבֹתִי אֹתָהֶן עַל־נָוֵהֶן
וּפָרוּ וְרָבוּ׃
וַהֲקִימֹתִי עֲלֵיהֶם רֹעִים וְרָעוּם וְלֹא־יִירְאוּ עוֹד
וְלֹא יֵחַתּוּ וְלֹא יִפָּקְדוּ נְאֻם־יְהוָה׃
הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וַהֲקִימֹתִי לְדָוִד
צֶמַח צַדִּיק וּמָלַךְ מֶלֶךְ וְהִשְׂכִּיל וְעָשָׂה מִשְׁפָּט
וּצְדָקָה בָּאָרֶץ׃
בְּיָמָיו תִּוָּשַׁע יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל יִשְׁכֹּן לָבֶטַח וְזֶה־
שְׁמוֹ אֲשֶׁר־יִקְרְאוּ יְהוָה צִדְקֵנוּ׃
לָכֵן הִנֵּה־יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וְלֹא־יֹאמְרוּ
עוֹד חַי־יְהוָה אֲשֶׁר הֶעֱלָה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ
מִצְרָיִם׃
כִּי אִם־חַי־יְהוָה אֲשֶׁר הֶעֱלָה וַאֲשֶׁר הֵבִיא אֶת־
זֶרַע בֵּית יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ צָפוֹנָה וּמִכָּל הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר
הִדַּחְתִּים שָׁם וְיָשְׁבוּ עַל־אַדְמָתָם׃
לַנְּבִאִים נִשְׁבַּר לִבִּי בְּקִרְבִּי רָחֲפוּ כָּל־עַצְמוֹתָי
הָיִיתִי כְּאִישׁ שִׁכּוֹר וּכְנִבְרָ עֲבָרוֹ יַיִן מִפְּנֵי יְהוָה וּמִפְּנֵי
דִבְרֵי קָדְשׁוֹ׃

IEREMIAS. Translat. B. Hieronymi.

30 * Hæc dicit Dominus: Scribe virũ istum sterilem, virum, qui in diebus suis non prosperabitur. Nec enim erit de semine eius vir qui sedeat super solium Dauid, & potestatem habeat vltrà in Iuda.

CAP. XXIII.

1 * VÆ pastoribus qui disperdunt & dilacerant gregem pascuæ meæ, dicit Dominus.
2 * Ideo hæc dicit Dominus Deus Israel ad pastores qui pascunt populum meum: Vos dispersistis gregem meum, & eiecistis eos, & non visitastis eos. Ecce ego visitabo super vos malitiam studiorum vestrorum, ait Dominus.
3 * Et ego congregabo reliquias gregis mei de omnibus terris ad quas eiecero eos illuc, & conuertam eos ad rura sua, & crescent & multiplicabuntur.
4 * Et suscitabo super eos pastores, & pascent eos. Non formidabunt vltrà, & non pauebunt, & nullus quæretur ex numero, dicit Dominus.
5 * Ecce dies veniunt, dicit Dominus, & suscitabo Dauid germen iustum, & regnabit rex, & sapiens erit, & faciet iudicium & iustitiam in terra.
6 * In diebus illis saluabitur Iuda, & Israel habitabit confidenter. Et hoc est nomen quod vocabunt eum, Dominus iustus noster.
7 * Propter hoc ecce dies veniunt, dicit Dominus, & non dicent vltrà: Viuit Dominus qui eduxit filios Israel de terra Aegypti;
8 * Sed, Viuit Dominus, qui eduxit & adduxit semen domus Israel de terra Aquilonis, & de cunctis terris ad quas eiecerat eos illuc, & habitabunt in terra sua.
9 * Ad prophetas: Contritum est cor meum in medio mei, contremuerunt omnia ossa mea. Factus sum quasi vir ebrius, & quasi homo madidus à vino, à facie Domini, & à facie verborum sanctorum eius.

Interp. ex Græc. lxx. CAP. XXIII.

30 * Hæc dicit Dominus: Scribite virum istum abdicatum hominem; quia non crescet de semine eius vir sedens super thronum Dauid, imperans vltrà in Iuda.

CAP. XXIII.

1 * O Pastores dispergentes & disperdentes oues pascuæ meæ.
2 * Propter hoc hæc dicit Dominus Deus Israel ad pastores pascentes populum meũ: Ecce dispersistis oues meas, & expulistis eas, & non visitastis eas; ecce ego vindicabo super vos secundum mala studia vestra.
3 * Et ego suscipiam relictos populi mei ab omni terra quò expuli eos illuc, & restituã eos in pascua sua, & crescent & multiplicabuntur.
4 * Et suscitabo eis pastores qui pascent eos, & non formidabunt vltrà neque pauebunt neq; requirentur, dicit Dominus.
5 * Ecce dies veniunt, dicit Dominus, & suscitabo Dauid orientem iustum, & regnabit rex, & intelliget & faciet iudicium & iustitiam in terra.
6 * In diebus eius saluabitur Juda, & Israel habitabit confidenter; & hoc nomen eius quo vocabit eum, Dominus Iosedech.
7 * Propter hoc ecce dies veniunt, dicit Dominus, & non dicent vltrà: Viuit Dominus, qui eduxit domum Israel de terra Ægypti.
8 * Sed, Viuit Dominus, qui adduxit & congregauit omne semen Israel de terra Aquilonis, & de cunctis regionibus quò expulsi sunt illuc, & restituet eos in locum suum.
9 * In prophetis contritum est cor meum: in me commota sunt omnia ossa mea: factus sum quasi vir contritus, & quasi homo captus à vino, à facie Domini, & à facie decoris gloriæ eius.

ל כֹּה אָמַר יְיָ כְּתוֹב יָת גַּבְרָא הָדֵין וְלָא גַּבְרָא דְּלָא יַצְלַח בְּיוֹמוֹהִי אֲרֵי לָא יַצְלַח מִזַּרְעֵיהּ גְּבַר יָתֵב עַל כָּרְסֵי דָּוִד וְשַׁלִּיט תּוּב בִּיהוּדָה׃

כג

א וַיְפָרְקִנָּא דְּמַבְּדְרִין וּמְכַדְּחִין יָת עַם עָלוּהִי אֲמַר יְיָ׃ ב בְּכֵן כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל עַל פְּרִנָסַיָּא דְּמִתְפַּלְּחִין יָת עַמִּי אַתּוּן בַּדַּרְתּוּן יָת עָנָא דִּילִי וְתַבְּרְתּוּן יָתְהוֹן וְלָא אַגָּא פַּסֵּיעַ עֲלֵיכוֹן יָת בִּישְׁתָּא עוֹבָדֵיכוֹן אֲמַר יְיָ׃ ג וְאָנָא אֲכַנֵּשׁ יָת שְׁאָרָא דְּעַמִּי מִכֹּל מְדִינָתָא דַּאֲגַלְיִתִּי יָתְהוֹן לְתַמָּן וַאֲתֵיב יָתְהוֹן לְאַתְרֵיהוֹן וְיִפְשׁוּן וְיִסְגוֹן׃ ד וְאָקִים עֲלֵיהוֹן רוֹעִין וְיִפְרְקִנּוּן וְלָא יִדְחֲלוּן עוֹד וְלָא יִתְבָּרְעוּן וְלָא יִזְעוּן אֲמַר יְיָ׃ ה הָא יוֹמִין אָתְיָן אֲמַר יְיָ וְאָקִים לְדָוִד מְשִׁיחָא דִּזְכוּתָא וְיִמְלוֹךְ מַלְכָּא וְיִסְכּוֹל וְיַעֲבֵד דִּינָא וּקְשׁוֹט וְזַכּוּ בְּאַרְעָא׃ ו בְּיוֹמוֹהִי תִּתְפְּרַק יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל יִתְיְתֵב לָרְחָצָן וְדֵין שְׁמֵהּ דְּיִתְקְרוֹן לֵהּ יְיָ צִדְקֵנָא׃ ז לְכֵן הָא יוֹמִין אָתְיָן אֲמַר יְיָ וְלָא יֵימְרוּן עוֹד חַי יְיָ דְּאַסִּיק יָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאַרְעָא דְּמִצְרָיִם׃ ח אֶלָּא חַי יְיָ דְּאַסִּיק וְאַיְתִי יָת זַרְעָא דְּבֵית יִשְׂרָאֵל מִדִּינְתָא דְּצָפוֹנָא וּמִכָּל מְדִינָתָא דַּאֲגַלְיִתִּנּוּן לְתַמָּן וְיִתְּבוּן עַל אַרְעָהוֹן׃ ט לְנְבִיָּיא נְבִיעַ לִבִּי בְּגַוֵּהּ זְעוּ כָּל גַּרְמֵי הֲוִיתִי כְּגִבְרָא דְּמִשְׁתֵּי יַת כְּגִבְרָא דְּמִשְׁתֵּי חַמְרָא וּכְגִבְרָא דְּמִתְבְּהַת מִן קֳדָם יְיָ וּמִן קֳדָם מֵימְרָא קֻדְשֵׁהּ׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

30 Hæc dicit Dominus: Scribite virum istum absque liberis, virũ qui in diebus suis non prosperabitur: nec enim prosperabitur de semine eius vir sedens super solium Dauid, & habens potestatem super domum Iuda.

CAPVT XXIII.

1 VÆ gubernatoribus qui disperdunt & dispergunt populum super quem inuocatum est nomen meum, dicit Dominus. 2 Propterea hæc dicit Dominus Deus Israel de gubernatoribus qui gubernant populum meum: Vos dispersistis oues meas, & vagari eas fecistis, & non quæsistis eas. Ecce ego visitabo super vos malitiam operum vestrorum, dicit Dominus.
3 Et ego congregabo reliquias populi mei ex omnibus prouinciis ad quas transmigrare eos feci, & reducã eos ad loca sua, & crescent & multiplicabuntur.
4 Et constituam super eos gubernatores, & gubernabunt eos, & non timebunt vltrà, nec conterentur, nec pauebunt, & nullus deficiet, dicit Dominus.
5 Ecce dies veniunt, dicit Dominus, & suscitabo Dauid Messiam iustum, & regnabit rex, & prosperabitur, & faciet iudicium verum, & iustitiam in terra.
6 In diebus eius saluabuntur viri domus Iuda, & Israel habitabit confidenter, & hoc est nomen eius quo vocabunt eum: Fient nobis iustitiæ à facie Domini in diebus eius.
7 Propterea ecce dies veniunt, dicit Dominus, & non erunt narrantes vltrà potentiam Domini qui ascendere fecit filios Israel de terra Aquilonis, & de terra Ægypti.
8 Sed erunt narrantes potentiam Domini qui ascendere fecit & adduxit semen domus Israel de terra Aquilonis, & de cunctis prouinciis ad quas transmigrare eos feci, & habitabunt in terra sua.
9 Propter pseudoprophetas contritum est cor meum in visceribus meis, contremuerunt omnia ossa mea: factus sum quasi vir ebrius, & sicut vir qui factus est insanus vino suo, à facie Domini, & à facie verborum sanctitatis eius.

ל τάδε λέγει κύριος, γράψον τὸν ἄνδρα τοῦτον ἐκκήρυκτον αὐτὸν ἄνθρωπον, ὅτι οὐ μὴ αὐξηθῇ ἐκ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ ἀνὴρ καθήμενος ἐπὶ θρόνου Δαυὶδ ἄρχων ἔτι ἐν τῇ Ἰούδᾳ.

κγ

1 * Ὦ οἱ ποιμένες οἱ διασκορπίζοντες καὶ ἀπολλύοντες τὰ βοσκήματα τῆς νομῆς μου.
2 * διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ἐπὶ τοὺς ποιμένας τοὺς ποιμαίνοντας τὸν λαόν μου· ὑμεῖς διεσκορπίσατε τὰ πρόβατά μου, καὶ ἐξώσατε αὐτὰ καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθε αὐτά, ἰδοὺ ἐγὼ ἐκδικῶ ἐφ' ὑμᾶς κατὰ τὰ πονηρὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν.
3 * καὶ ἐγὼ εἰσδέξομαι τοὺς καταλοίπους τοῦ λαοῦ μου ἀπὸ πάσης τῆς γῆς οὗ ἐξώσα αὐτοὺς ἐκεῖ, καὶ καταστήσω αὐτοὺς εἰς τοὺς νομοὺς αὐτῶν. καὶ αὐξηθήσονται καὶ πληθυνθήσονται.
4 * καὶ ἀναστήσω αὐτοῖς ποιμένας οἳ ποιμανοῦσιν αὐτούς, καὶ οὐ φοβηθήσονται ἔτι, οὐδὲ μὴ πτοηθῶσιν, οὐδὲ μὴ ἐκζητηθήσονται, λέγει κύριος.
5 * ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος, καὶ ἀναστήσω τῷ Δαυὶδ δίκαιον βλαστόν, καὶ βασιλεύσει βασιλεὺς καὶ συνήσει καὶ ποιήσει κρίμα καὶ δικαιοσύνην ἐπὶ τῆς γῆς.
6 * ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ σωθήσεται Ἰούδας, καὶ Ἰσραὴλ κατασκηνώσει πεποιθώς, καὶ τοῦτο τὸ ὄνομα αὐτῷ ὃ καλέσει αὐτὸν κύριος ἰωσεδέκ.
7 * διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος, καὶ οὐκ ἐροῦσιν ἔτι, ζῇ κύριος ὃς ἀνήγαγεν τὸν οἶκον Ἰσραὴλ ἐκ γῆς αἰγύπτου.
8 * ἀλλὰ ζῇ κύριος ὃς ἀνήγαγεν καὶ συνήγαγεν ἅπαν τὸ σπέρμα Ἰσραὴλ ἀπὸ γῆς βορρᾶ, καὶ ἀπὸ πασῶν τῶν χωρῶν ἃ ἐξώσθησαν ἐκεῖ, καὶ ἀπεκατέστησεν αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον αὐτῶν.
9 * ἐν τοῖς προφήταις συντετρίφθη ἡ καρδία μου, ἐν ἐμοὶ ἐσαλεύθη πάντα τὰ ὀστᾶ μου, ἐγρήγορεν ὡς ἀνὴρ συντετριμμένος καὶ ὡσεὶ ἀνὴρ οἰνωμένος ἀπὸ οἴνου ἀπὸ προσώπου κυρίου καὶ ἀπὸ προσώπου δυσπετείας δόξης αὐτοῦ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

10 כִּי מְנָאֲפִים מְלֵאָה הָאָרֶץ כִּי מִפְּנֵי אָלָה אָבְלָה
הָאָרֶץ יָבְשׁוּ נְאוֹת מִדְבָּר וַתְּהִי מְרוּצָתָם רָעָה
וּגְבוּרָתָם לֹא־כֵן׃
11 כִּי גַם־נָבִיא גַּם־כֹּהֵן חָנְפוּ גַּם־בְּבֵיתִי מָצָאתִי
רָעָתָם נְאֻם־יְהוָה׃
12 לָכֵן יִהְיֶה דַרְכָּם לָהֶם כַּחֲלַקְלַקּוֹת בָּאֲפֵלָה
יִדָּחוּ וְנָפְלוּ בָהּ כִּי־אָבִיא עֲלֵיהֶם רָעָה שְׁנַת
פְּקֻדָּתָם נְאֻם־יְהוָה׃
13 וּבִנְבִיאֵי שֹׁמְרוֹן רָאִיתִי תִפְלָה הִנִּבְּאוּ בַבַּעַל
וַיַּתְעוּ אֶת־עַמִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל׃
14 וּבִנְבִיאֵי יְרוּשָׁלַ͏ִם רָאִיתִי שַׁעֲרוּרָה נָאוּף וְהָלֹךְ
בַּשָּׁקֶר וְחִזְּקוּ יְדֵי מְרֵעִים לְבִלְתִּי־שָׁבוּ אִישׁ מֵרָעָתוֹ
הָיוּ־לִי כֻּלָּם כִּסְדֹם וְיֹשְׁבֶיהָ כַּעֲמֹרָה׃
15 לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת עַל־הַנְּבִאִים הִנְנִי
מַאֲכִיל אוֹתָם לַעֲנָה וְהִשְׁקִתִּים מֵי־רֹאשׁ כִּי מֵאֵת
נְבִיאֵי יְרוּשָׁלַ͏ִם יָצְאָה חֲנֻפָּה לְכָל־הָאָרֶץ׃
16 כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אַל תִּשְׁמְעוּ עַל דִּבְרֵי
הַנְּבִאִים הַנִּבָּאִים לָכֶם מַהְבְלִים הֵמָּה אֶתְכֶם חִזּוֹן
לִבָּם יְדַבֵּרוּ לֹא מִפִּי יְהוָה׃
17 אֹמְרִים אָמוֹר לְמְנַאֲצַי דִּבֶּר יְהוָה שָׁלוֹם יִהְיֶה
לָכֶם וְכֹל הוֹלֵךְ בִּשְׁרִרוּת לִבּוֹ אָמְרוּ לֹא תָבוֹא
עֲלֵיכֶם רָעָה׃
18 כִּי מִי עָמַד בְּסוֹד יְהוָה וַיַּרְא וַיִּשְׁמַע אֶת־דְּבָרוֹ
מִי־הִקְשִׁיב דְּבָרִי וַיִּשְׁמָע׃
19 הִנֵּה סַעֲרַת יְהוָה חֵמָה יָצְאָה וְסַעַר מִתְחוֹלֵל
עַל רֹאשׁ רְשָׁעִים יָחִיל׃
20 לֹא יָשׁוּב אַף־יְהוָה עַד־עֲשֹׂתוֹ וְעַד־הֲקִימוֹ
מְזִמּוֹת לִבּוֹ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים תִּתְבּוֹנְנוּ בָהּ בִּינָה׃
21 לֹא־שָׁלַחְתִּי אֶת־הַנְּבִיאִים וְהֵם רָצוּ לֹא דִבַּרְתִּי
אֲלֵיהֶם וְהֵם נִבָּאוּ׃

10 ‡ Quia adulteris repleta est terra; quia à facie maledictionis luxit terra, arefactæ sunt
C arua deserti. Factus est cursus eorū malus, & fortitudo eorum dissimilis.
11 ‡ Propheta namque & sacerdos polluti sunt, & in domo mea inueni malum eorū,
ait Dominus.
12 ‡ Idcirco via eorum erit quasi lubricum in tenebris; impellentur enim & corruent
in ea. Afferam enim super eos mala, annum visitationis eorum, ait Dominus.
13 ‡ Et in prophetis Samariæ vidi fatuitatem, & prophetabant in Baalim, & decepiebant populum meum Israel.
14 ‡ Et in prophetis Hierusalem vidi similitudinem adulterantium & iter mendacij,
& confortauerunt manus pessimorum, vt
non conuerteretur vnusquisque à malitia
sua: Facti sunt mihi omnes vt Sodoma, &
habitatores eius quasi Gomorra.
15 ‡ Propterea hæc dicit Dominus exercituum ad prophetas: Ecce ego cibabo eos
absinthio, & potabo eos felle. A prophetis
enim Hierusalem egressa est pollutio super
omnem terram.
16 ‡ Hæc dicit Dominus exercituum: Ne
D lite audire verba prophetarum qui prophetant vobis & decipiunt vos. Visionem cordis sui loquuntur non de ore Domini.
17 ‡ Dicunt his qui blasphemant me: Locutus est Dominus, Pax erit vobis, & omnibus qui ambulant in prauitate cordis sui
dixerunt: Non veniet super vos malum.
18 ‡ Quis enim affuit in consilio Domini & vidit & audiuit sermonem eius? Quis
considerauit verbum illius & audiuit?
19 ‡ Ecce turbo dominicæ indignationis egredietur, & tempestas erumpens super
caput impiorum veniet.
20 ‡ Non reuertetur furor Domini vsque dum faciat & vsque dum compleat cogitationem cordis sui. In nouissimis diebus
intelligetis consilium eius.
21 ‡ Non mittebam prophetas, & ipsi currebant: non loquebar ad eos, & ipsi prophetabant.

10 ‡ ὅτι μοιχῶν ἐπλήσθη ἡ γῆ, ὅτι ἀπὸ προσώπου τοῦ
ἐπάρατον ἡ γῆ, ἐξηράνθησαν αἱ νομαὶ τῆς ἐρήμου, καὶ ἐγέ-
νετο ὁ δρόμος αὐτῶν πονηρός, καὶ ἡ ἰσχὺς αὐτῶν οὐχ ἁπλῶς.
11 ‡ ὅτι ἱερεὺς καὶ προφήτης ἐμολύνθησαν, καὶ ἐν τῷ οἴκῳ
μου εἶδον πονηρίας αὐτῶν, λέγει κύριος.
12 ‡ διὰ τοῦτο γενέσθω ἡ ὁδὸς αὐτῶν αὐτοῖς εἰς ὀλίσθημα
ἐν γνόφῳ, καὶ προσκελισθήσονται καὶ πεσοῦνται ἐν αὐ-
τῇ· διότι ἐπάξω ἐπ' αὐτοὺς κακὰ ἐν ἐνιαυτῷ ἐπισκέψεως
αὐτῶν, λέγει κύριος.
13 ‡ καὶ ἐν τοῖς προφήταις σαμαρείας εἶδον ἀδόμηματα.
προεφήτευσαν τῷ βαάλ, καὶ ἐπλάνησαν τὸν λαόν μου
τὸν Ἰσραήλ.
14 ‡ καὶ ἐν τοῖς προφήταις ἱερουσαλὴμ εἶδα καὶ φρικτὰ
μοιχωμένους καὶ πορευομένους ἐν ψεύδεσιν, καὶ δι-
πλαμβανομένους χειρῶν πονηρῶν, τοῦ μὴ ἀποστρέψαι
ἕκαστον ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς. ἐγένηθή μοι
πάντες ὡς Σοδόμα καὶ οἱ κατοικοῦντες αὐτὴν ὡσεὶ
γόμορρα.
15 ‡ διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ τῶν δυνάμεων πρὸς
τοὺς προφήτας, ἰδοὺ ἐγὼ ψωμίζω αὐτοὺς ὀδύνας, καὶ
ποτιῶ αὐτοὺς ὕδωρ πικρόν, ὅτι ἀπὸ τῶν προφητῶν ἱερου-
σαλὴμ ἐξῆλθεν μολυσμὸς πάσῃ τῇ γῇ.
16 ‡ ὅτως λέγει κύριος παντοκράτωρ, μὴ ἀκούετε τῶν
λόγων τῶν προφητῶν τῶν προφητευόντων ὑμῖν. ὅτι μα-
ταιοῦσιν αὐτοὶ ὅραμα ἀπὸ καρδίας αὐτῶν. λαλοῦσιν καὶ
οὐκ ἀπὸ στόματος κυρίου.
17 ‡ λέγουσιν τοῖς ἀπωθουμένοις τὸν λόγον κυρίου· εἰρήνη
ἔσται ὑμῖν, καὶ πᾶσι τοῖς πορευομένοις τοῖς θελήμασιν αὐ-
τῶν. παντὶ πορευομένῳ ἐν πλάνῃ καρδίας αὐτοῦ οὐχ ἥξει
ἐπὶ σὲ κακά.
18 ‡ ὅτι τίς ἔστη ἐν βουλῇ κυρίου, καὶ ἴδεν καὶ ἤκουσεν
τὸν λόγον αὐτοῦ; τίς ἐνωτίσατο καὶ ἤκουσεν;
19 ἰδοὺ σεισμὸς παρὰ κυρίου καὶ ὀργὴ ἐκπορεύεται εἰς
συσσεισμόν. συσρεφομένη ἐπὶ τὸν ἀσεβῆ ἥξει.
20 καὶ οὐκ ἀποστρέψει ὁ θυμὸς κυρίου ἕως ἂν ποιήσῃ αὐτὸ
καὶ ἕως ἂν στήσῃ αὐτὸ ἀπὸ ἐπιχειρήματος καρδίας αὐ-
τοῦ. ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν νοήσουσιν αὐτά.
21 ‡ οὐκ ἀπέστελλον τοὺς προφήτας, καὶ αὐτοὶ ἔτρεχον. οὐκ
ἐλάλησα πρὸς αὐτούς, καὶ αὐτοὶ προεφήτευον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Quia fornicariis repleta est terra; quia propter iuramentum falsum deserta est terra, arefacta sunt habitacula deserti: & eò quòd multiplicant voluntatem animæ suæ, malum veniet super eos, & fortes eorum non prosperabuntur. "Quoniam etiam scriba & sacerdos suffitati sunt viis suas; in domo quoque sanctuarij mei reuelata sunt coram me mala eorum, dicit Dominus. "Idcirco erit via eorum eis quasi lubricitates in tenebris: impingent & cadent in ea; quia adducam super eos malum, annum visitationum peccatorum eorum, dicit Dominus. "Et in prophetis Samariæ vidi impietatem; prophetant in nomine idolorum, & seducunt populum meum Israel. "Et in prophetis Ierusalem vidi mutationem adulterantium & ambulantium in mendacio, & confortantium manus malignorum, vt nullus vir conuertatur à malitia sua; facti sunt omnes coram me quasi Sodoma, & habitatores eius quasi Gomorra. "Propterea hæc dicit Dominus exercituum super prophetas: Ecce ego adducam super eos angustiam amaram sicut absinthium, & potabo eos calice maledictionis pessimæ, quasi capitibus draconum; quia à prophetis Ierusalem egressa est adulatio in omnes habitatores terræ. "Hæc dicit Dominus exercituum: Ne recipiatis verba pseudoprophetarum qui prophetant vobis, decipiunt enim vos; impietatem cordis sui loquuntur, non ex verbo Domini. "Dicunt in prophetia mendacia sua his qui irritant coram me: Locutus est Dominus: Pax erit vobis. & omnibus qui ambulant in cogitatione cordis sui, dicunt: Non veniet super vos malum. "Non enim steterunt vt reuelaretur sibi secretum à facie Domini, nec viderunt, nec audierunt sermones eius, nec auscultauerūt verba eius, nec obedierunt. "Ecce increpatio à facie Domini egredietur in ira, & tempestas conturbans super caput impiorum residebit. "Non auertetur ira Domini donec fecerit & impleuerit cogitationes voluntatis suæ. In fine dierum intelligetis hoc intelligendo. "Non mittebam pseudoprophetas, & ipsi currebant ad malè faciendum; nec locutus sum cum eis, & ipsi prophetabant falsum.

תרגום יונתן

10 ארי מאנשין איתמלית ארעא ארי מן קדם מומי דשקר חרובת ארעא ויבשו דיורי מדברא ועל דסקנן ברעותהון נפשהון חיתי עליהון
ותקוף לא יצלחון׃ 11 דהן אתי ארחתהון להון כמשרועין בקבלא יתקלון ויפלון בה ארי איתי עליהון אף בבית סקדשי גליתי קדמי בישתהון אמר יי׃
12 ובניביאי שמרון חזיתי דשקר מתנבין בשום טעותא ומטעין ית עמי ית ישראל׃ 13 ובנביאי ירושלם חזיתי שנו זנאין
וכדבין בשקרא ומתקפין ידי כנאשין גבר מבישתיה הוו קדמי כלהון כסדום ויתבהא כעמורה׃ 14 לכן כדין אמר יי צבאות על נביאי שקרא הא אנא מיכלינון עקא מרר בגידין ואשקינון מים ארלוט ביש ברישי חיוין ארי מן נביאי
ירושלם נפקת חנפא לכל יתבי ארעא׃ 15 כדין אמר יי צבאות לא תקבלון לפתגמי נביאי שקרא דמתנבן לכון מטעין נבואי שקרא דיליהון לא ממימרא דיי׃
16 אמרין לכל יתבי ארעא דשקרין קדמי נבואי לא תהי לכון ולכל דאזל בהרהור לבא אמרין לא תיתי עליכון בישתא׃ 17 ארי מן
קדם יי לא אתגלי להון ולא חזו ולא שמעו ית פתגמוהי ולא אצייחו למימריה ולא קבלו׃ 18 הא מזוקפיקא מן
קדם יי ברוגזא נפקא ועלעול מסתנש על רישי רשיעיא יחול׃ 19 לא יהוב רעוא דיי עד דיעבד ועד דיקים מחשבת רעוהיה בסוף
יומיא תסתכלון בה׃ 20 לא שלחת ית נביאי שקרא ואנון רהטין לאבאשא ולא מלילת עמהון ואנון מתנבין׃

Universidad de Deusto Biblioteca

22 ואם עמדו בסודי וישמעו דברי את עמי וישבום מדרכם הרע ומרע מעלליהם:
23 האלהי מקרב אני נאם יהוה ולא אלהי מרחק:
24 אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם יהוה הלא את השמים ואת הארץ אני מלא נאם יהוה:
25 שמעתי את אשר אמרו הנבאים הנבאים בשמי שקר לאמר חלמתי חלמתי:
26 עד מתי היש בלב הנבאים נבאי השקר ונביאי תרמת לבם:
27 החשבים להשכיח את עמי שמי בחלומתם אשר יספרו איש לרעהו כאשר שכחו אבותם את שמי בבעל:
28 הנביא אשר אתו חלום יספר חלום ואשר דברי אתו ידבר דברי אמת מה לתבן את הבר נאם יהוה:
29 הלוא כה דברי כאש נאם יהוה וכפטיש יפצץ סלע:
30 לכן הנני על הנביאים נאם יהוה מגנבי דברי איש מאת רעהו:
31 הנני על הנביאים נאם יהוה הלקחים לשונם וינאמו נאם:
32 הנני על נבאי חלמות שקר נאם יהוה ויספרום ויתעו את עמי בשקריהם ובפחזותם ואנכי לא שלחתים ולא צויתים והועיל לא יועילו לעם הזה נאם יהוה:
33 וכי ישאלך העם הזה או הנביא או כהן לאמר מה משא יהוה ואמרת אליהם את מה משא ונטשתי אתכם נאם יהוה:

22 E * Si stetissent in consilio meo, & nota fecissent verba mea populo meo, auertissent vtique eos à via sua mala & cogitationibus suis pessimis.
23 * Putas ne Deus è vicino ego sum, dicit Dominus, & non Deus de longè?
24 * Si occultabitur vir in absconditis, & ego nõ videbo eum, dicit Dominus? Nunquid non cælum & terram ego impleo, dicit Dominus?
25 * Audiui quæ dixerunt prophetæ prophetãtes in nomine meo mendacium, atque dicentes; Somniaui, somniaui.
26 * Vsquequo istud est in corde prophetarum vaticinantium mendacium & prophetantium seductiones cordis sui?
27 * Qui volunt facere vt obliuiscatur populus meus nominis mei propter somnia eorum, quę narrant vnusquisque ad proximum suum, sicut obliti sunt patres eorum nominis mei propter Baal.
28 F * Propheta qui habet somnium, narret somnium; & qui habet sermonem meum, loquatur sermonem meum verè. Quid paleis ad triticum, dicit Dominus?
29 * Nunquid non verba mea sunt quasi ignis, dicit Dominus? & quasi malleus conterens petram?
30 * Propterea ecce ego ad prophetas, ait Dominus, qui furantur verba mea, vnusquisque proximo suo.
31 * Ecce ego ad prophetas, ait Dominus, qui assumunt linguas suas & aiunt, Dicit Dominus.
32 * Ecce ego ad prophetas somniantes mendacium, dicit Dominus, qui narrauerunt ea, & seduxerunt populum meum in mendacio suo & in miraculis suis, cùm ego non misissem eos, nec mandassem eis, qui nihil profuerunt populo, dicit Dominus.
33 * Si igitur interrogauerit te populus iste, vel propheta aut sacerdos dicens: Quod est onus Domini? dices ad eos: Vos estis onus. Proiiciam quippe vos, dicit Dominus.

Et si stetissent in subsistentia mea & audissent verba mea, & populum meum auertissent à malis studiis suis. 22
Deus appropinquans ego sum, dicit Dominus, & non Deus de longè. 23
Si abscondetur homo in absconditis & ego non videbo eum, dicit Dominus? Nunquid non cælum & terram ego impleo, dicit Dominus? 24
Audiui quæ loquuntur prophetæ qui prophetant in nomine meo mendacia, dicentes: Somniaui somnium. 25
Vsquequo erit in corde prophetarum prophetantium mendacia, & cùm prophetant ipsi volantates cordis eorum, 26
Cogitantium vt obliuiscantur nominis mei in somniis suis, quæ narrabant vnusquisque ad proximum suum, sicut obliti sunt patres eorum nominis mei in Baal. 27
Propheta in quo somnium est, narret somnium suum; & in quo sermo meus ad eum, narret sermonem meum in veritate. Quid palea ad triticum? sic verba mea. 28
Nonne verba mea sicut ignis comburens, dicit Dominus, & sicut securis incidens petram? 29
Propterea ecce ego ad prophetas, dicit Dominus Deus, qui furantur verba mea vnusquisque à proximo suo. 30
Ecce ego ad prophetas, dicit Dominus, emittentes prophetias linguæ, & dormitantes dormitationem suam. 31
Ecce ego ad prophetas prophetantes somnia mendacia, & enarrabãt ea; & seduxerunt populum meum in mendaciis suis, & in erroribus suis, & ego non misi eos, & non mandaui eis, & vtilitate non proderunt populo huic, dicit Dominus. 32
Et si interrogauerit te populus iste, vel sacerdos, aut propheta, dicens: Quæ assumptio Domini? Et dices eis: Vos estis assumptio, & allidam vos, dicit Dominus. 33

22 * καὶ εἰ ἔστησαν ἐν τῇ ὑποστάσει μου, καὶ ἤκουσαν τῶν λόγων μου, καὶ τὸν λαόν μου ἀπέστρεφον ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν.
23 * θεὸς ἐγγίζων ἐγώ εἰμι, λέγει κύριος, καὶ οὐχὶ θεὸς πόρρωθεν.
24 * εἰ κρυβήσεται ἄνθρωπος ἐν κρυφαίοις καὶ ἐγὼ οὐκ ὄψομαι αὐτόν, λέγει κύριος. μὴ οὐχὶ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν ἐγὼ πληρῶ, λέγει κύριος.
25 * ἤκουσα ἃ λαλοῦσιν οἱ προφῆται ἃ προφητεύουσιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου ψευδῆ λέγοντες, ἐνυπνιασάμην ἐνύπνιον.
26 * ἕως πότε ἔσται ἐν καρδίᾳ τῶν προφητῶν τῶν προφητευόντων ψευδῆ, καὶ ἐν τῷ προφητεύειν αὐτοὺς τὰ θελήματα τῆς καρδίας αὐτῶν,
27 * τῶν λογιζομένων τοῦ ἐπιλαθέσθαι τοῦ ὀνόματός μου ἐν τοῖς ἐνυπνίοις αὐτῶν ἃ διηγοῦντο ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ. καθάπερ ἐπελάθοντο οἱ πατέρες αὐτῶν τοῦ ὀνόματός μου ἐν τῇ βαάλ.
28 * ὁ προφήτης ἐν ᾧ τὸ ἐνύπνιόν ἐστιν, διηγησάσθω τὸ ἐνύπνιον αὐτοῦ, καὶ ἐν ᾧ ὁ λόγος μου πρὸς αὐτόν, διηγησάσθω τὸν λόγον μου ἐπ᾿ ἀληθείας. τί τὸ ἄχυρον πρὸς τὸν σῖτον; οὕτως οἱ λόγοι μου.
29 * οὐχ οἱ λόγοι μου ὥσπερ πῦρ φλέγον, λέγει κύριος, καὶ ὡς πέλεκυς κόπτων πέτραν;
30 * διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ πρὸς τοὺς προφήτας, λέγει κύριος ὁ θεὸς τοὺς κλέπτοντας τοὺς λόγους μου ἕκαστος παρὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ.
31 * ἰδοὺ ἐγὼ πρὸς τοὺς προφήτας λέγει κύριος, τοὺς ἐκβάλλοντας προφητείας γλώσσης, καὶ νυστάζοντας νυσταγμὸν αὐτῶν.
32 * ἰδοὺ ἐγὼ πρὸς τοὺς προφήτας τοὺς προφητεύοντας ἐνύπνια ψευδῆ, καὶ διηγοῦντο αὐτά, καὶ ἐπλάνησαν τὸν λαόν μου ἐν τοῖς ψεύδεσιν αὐτῶν, καὶ ἐν τοῖς πλάνοις αὐτῶν, καὶ ἐγὼ οὐκ ἀπέστειλα αὐτούς, καὶ οὐκ ἐνετειλάμην αὐτοῖς, καὶ ὠφέλειαν οὐκ ὠφελήσουσι τὸν λαὸν τοῦτον, λέγει κύριος.
33 * καὶ ἐὰν ἐρωτήσῃ σε ὁ λαὸς οὗτος, ἢ ἱερεὺς ἢ προφήτης λέγων· τί τὸ λῆμμα κυρίου; καὶ ἐρεῖς αὐτοῖς· ὑμεῖς ἐστε τὸ λῆμμα, καὶ ῥάξω ὑμᾶς, λέγει κύριος.

תרגום יונתן

22 ואלו קמו אתגלי להון רז מן קדם יי ואשמעו פתגמי ית עמי ואתבונן מארחתהון בישתא ומבישות עובדיהון:
23 אנא אלהא בריתי עלמא כבראשית אמר יי אנא אלהא עתידנא לחדתא עלמא לצדיקיא:
24 אם יטמר גבר לאטמרא כד בסתרא וקדמי הלא גלי אמר יי הלא ית שמיא וית ארעא יקרי מלי אמר יי:
25 שמיע קדמי ית דאמרין נביאי שקרא דמתנבן בשמי שקרא למימר פתגם נבואה בחלמא אתחזיא לי:
26 עד אימתי אית במחשבת לבא דנביאי שקרא דמתנבן שקר ומתנבן רשע לבהון:
27 דמחשבין לאנשאה ית עמי שמי בחלמיהון דמשתען גבר לחבריה כמא דשבקו אבהתהון ית פלחן שמי ומקיימין בשום טעותא:
28 נביא דעמה חלמא ישתעי חלמא ודפתגמי עמה ימלל פתגמי קשוט הא כמא דפריש בין תבנא לעבורא כן פריש בין רשיעיא לצדיקיא אמר יי:
29 הלא כל פתגמי תקיפין כאשתא אמר יי וכפטישא דמנפע כיפא:
30 בכן הא אנא שלח רגזי על נביאי שקרא אמר יי דמתנבן פתגמי גבר מן חבריה:
31 הא אנא שלח רגזי על נביי שקרא אמר יי דמתנבן כרעות לבהון ואמרין כן אמר:
32 הא אנא שלח רגזי על נביי שקרא דמתנבן חלמין דשקר אמר יי ומשתען ומטען ית עמי בשקריהון ובבקרותהון ואנא לא שלחתנון ולא פקדתנון והנאה לא יהנון לעמא הדין אמר יי:
33 וארי ישאלנך עמא הדין או ספר או כהן למימר מה נבואתה בשמא דיי ותימר להון כדין נבואתה ואירטש יתכון אמר יי:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

22 Et si stetissent vt reuelaretur sibi secretum à facie Domini, & audire fecissent populum meum verba mea; auertissent vtique eos à via sua mala, & à malitia operum suorum. 23 Ego Deus creaui orbem à principio, dicit Dominus. Ego Dominus renouaturus sum mundum iustis. 24 Num putat homo se latitare cùm in occulto est? an non coram me reuelatus est, dicit Dominus? Nonne cælũ & terrã implet gloria mea, dicit Dominus? 25 Auditum est à me quod dicunt pseudoprophetæ, qui prophetant in nomine meo falsa, dicentes: Verbum prophetiæ in somino annunciatum est mihi. 26 Quousque est istud in corde pseudoprophetarum, qui prophetant falsa, & prophetant impietatem cordis sui? 27 Qui cogitant efficere vt obliuiscatur populus meus nominis mei per somnia sua, quæ narrant vnusquisque socio suo, sicut reliquerunt patres eorum cultum nominis mei, iurantes per nomina idolorum. 28 Propheta apud quẽ est somniũ, narret somnium; & apud quẽ est verbum meũ, loquatur verbum meũ verè. Ecce sicut qui separat paleam à tritico, sic separo impios à iustis, dicit Dominus. 29 Nonne omnia verba mea sunt fortia sicut ignis, dicit Dominus? & sicut malleus conterens petram? 30 Propterea ecce ego mitto furorem meum super pseudoprophetas, dicit Dominus, qui suffurantur verba mea quisque à socio suo. 31 Ecce ego mitto furorem meum super pseudoprophetas, dicit Dominus, qui prophetant iuxta voluntatem cordis sui, & dicunt: Sic dicit *Dominus*. 32 Ecce ego immitto furorem meum super pseudoprophetas qui prophetant somnia falsa, dicit Dominus: & narrant & seducunt populum meum mendaciis suis & temeritate sua. Ego enim non misi eos, nec præcepi eis, qui nihil profuerunt populo huic, dicit Dominus. 33 Et cùm interrogauerit te populus hic, aut scriba, aut sacerdos, dicens; Quæ est prophetia in nomine Domini? Et dices ei: Talis est prophetia; Proiiciam vos, dicit Dominus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

34 וְהַנָּבִיא וְהַכֹּהֵן וְהָעָם אֲשֶׁר יֹאמַר מַשָּׂא יְהוָה
ופָקַדְתִּי עַל־הָאִישׁ הַהוּא וְעַל־בֵּיתוֹ׃
35 כֹּה תֹאמְרוּ אִישׁ עַל־רֵעֵהוּ וְאִישׁ אֶל־אָחִיו מָה־
עָנָה יְהוָה וּמָה־דִּבֶּר יְהוָה׃
36 וּמַשָּׂא יְהוָה לֹא תִזָּכְרוּ־עוֹד כִּי־הַמַּשָּׂא יִהְיֶה
לְאִישׁ דְּבָרוֹ וַהֲפַכְתֶּם אֶת־דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים
יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵינוּ׃
37 כֹּה תֹאמַר אֶל־הַנָּבִיא מָה־עָנָךְ יְהוָה וּמָה־
דִּבֶּר יְהוָה׃
38 וְאִם־מַשָּׂא יְהוָה תֹּאמְרוּ לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה יַעַן
אֲמַרְכֶם אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה מַשָּׂא יְהוָה וָאֶשְׁלַח אֲלֵיכֶם
לֵאמֹר לֹא תֹאמְרוּ מַשָּׂא יְהוָה׃
39 לָכֵן הִנְנִי נָשֹׁא נָשִׂיתִי אֶתְכֶם וְנָטַשְׁתִּי אֶתְכֶם
וְאֶת־הָעִיר אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם וְלַאֲבוֹתֵיכֶם מֵעַל פָּנָי׃
40 וְנָתַתִּי עֲלֵיכֶם חֶרְפַּת עוֹלָם וּכְלִמּוֹת עוֹלָם
אֲשֶׁר לֹא תִשָּׁכֵחְנָה׃

כד

1 הֶרְאַנִי יְהוָה וְהִנֵּה שְׁנֵי דוּדָאֵי תְאֵנִים מוּעָדִים
לִפְנֵי הֵיכַל יְהוָה אַחֲרֵי הַגְלוֹת נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־
בָּבֶל אֶת־יְכָנְיָהוּ בֶן־יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ־יְהוּדָה וְאֶת־
שָׂרֵי יְהוּדָה וְאֶת־הֶחָרָשׁ וְאֶת־הַמַּסְגֵּר מִירוּשָׁלִַם
וַיְבִיאֵם בָּבֶל׃
2 הַדּוּד אֶחָד תְּאֵנִים טֹבוֹת מְאֹד כִּתְאֵנֵי הַבְּכֹרוֹת
וְהַדּוּד אֶחָד תְּאֵנִים רָעוֹת מְאֹד אֲשֶׁר לֹא־תֵאָכַלְנָה
מֵרֹעַ׃
3 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי מָה־אַתָּה רֹאֶה יִרְמְיָהוּ וָאֹמַר
תְּאֵנִים הַתְּאֵנִים הַטֹּבוֹת טֹבוֹת מְאֹד וְהָרָעוֹת רָעוֹת
מְאֹד אֲשֶׁר לֹא־תֵאָכַלְנָה מֵרֹעַ׃
4 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃

14 * Et propheta & sacerdos & populus qui
G dicit, Onus Domini, visitabo super virum
illum & super domum eius.
15 * Hæc dicetis vnusquisque ad proximū
& ad fratrem suum: Quid respondit Do-
minus, & quid locutus est Dominus?
16 * Et, Onus Domini, vltrà non memora-
bitur, quia onus erit vnicuique sermo suus.
Et peruertistis verba Dei viuentis Domini
exercituum Dei nostri.
17 * Hæc dices ad prophetam: Quid re-
spondit tibi Dominus, & quid locutus est
Dominus?
18 * Si autē, Onus Domini, dixeritis, pro-
pter hoc hæc dicit Dominus: Quia dixistis
sermonē istum, Onus Domini, & misi ad
vos dicens, Nolite dicere, Onus Domini:
19 * Propterea ecce ego tollam vos pe-
tens, & derelinquam vos, & ciuitatem
quam dedi vobis & patribus vestris à facie
mea.
20 * Et dabo vos in opprobrium sempiter-
num, & in ignominiam æternam quæ non
quam obliuione delebitur.

CAP. XXIIII.

1 OStendit mihi Dominus; & ecce duo
A calathi pleni ficis positi ante templum
Domini, postquam transtulit Nabucho-
donosor rex Babylonis Iechoniam filium
Ioachim regem Iuda, & principes eius, &
fabrum & inclusorem de Hierusalem, &
adduxit eos in Babylonem.
2 * Calathus vnus ficus bonas habebat
nimis, vt solent ficus esse primi temporis.
Et calathus vnus ficus habebat malas ni-
mis, quæ comedi non poterant, eò quòd es-
sent malæ.
3 * Et dixit Dominus ad me: Quid tu
B vides Hieremia? Et dixi: Ficus, ficus bonas,
bonas valde, & malas, malas valde, quæ co-
medi non possunt, eò quòd sint malæ.
4 * Et factum est verbum Domini ad me,
dicens:

14 * καὶ ὁ προφήτης καὶ ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ λαὸς ὃς ἐρεῖ πρῶτον
λῆμμα κυρίου, καὶ ἐκδικήσω τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον καὶ
τὸν οἶκον αὐτοῦ.
15 * ὅπως ἐρεῖτε ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, καὶ
ἕκαστος πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· τί ἀπεκρίθη κύριος,
καὶ τί ἐλάλησεν κύριος;
16 * καὶ λῆμμα κυρίου οὐ μὴ ὀνομασθῇ ἔτι, ὅτι τὸ λῆμ-
μα κυρίου ἔσται τῷ ἀνθρώπῳ ὁ λόγος αὐτοῦ, καὶ διεστρέψατε
τοὺς λόγους θεοῦ ζῶντος.
17 * ὅτως ἐρεῖτε πρὸς τὸν προφήτην, τί ἐλάλησεν κύ-
ριος ὁ θεὸς ἡμῶν;
18 * διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος· ἀνθ' ὧν εἴπατε τὸν λό-
γον τοῦτον λῆμμα κυρίου, καὶ ἀπέστειλα πρὸς ὑμᾶς λέγων,
οὐκ ἐρεῖτε λῆμμα κυρίου.
19 * διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ λαμβάνω καὶ ῥάσσω ὑμᾶς,
καὶ τὴν πόλιν ἣν ἔδωκα ὑμῖν καὶ τοῖς πατράσιν ὑμῶν.
20 * καὶ δώσω ἐφ' ὑμᾶς ὀνειδισμὸν αἰώνιον, καὶ ἀτιμίαν
αἰώνιον, ἥτις οὐκ ἐπιλησθήσεται.

κδ'

1 * Ἐδείξέν μοι κύριος δύο καλάθους σύκων κειμέ-
νους κατὰ πρόσωπον ναοῦ κυρίου, μετὰ τὸ ἀποικίσαι ναβου-
χοδονόσορ βασιλέα βαβυλῶνος τὸν ἰεχονίαν υἱὸν ἰωα-
κεὶμ βασιλέα ἰούδα, καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς τεχνίτας
καὶ τοὺς δεσμώτας ἐξ ἰερουσαλήμ. καὶ ἤγαγον αὐτοὺς
εἰς βαβυλῶνα.
2 * ὁ καλαθος ὁ εἷς σύκων χρησῶν σφόδρα, ὡς τὰ
σύκα τὰ πρώϊμα, καὶ ὁ καλαθος ὁ ἕτερος σύκων
πονηρῶν σφόδρα, ἃ οὐ βρωθήσεται διὰ πονηρίας
αὐτῶν.
3 * καὶ εἶπεν κύριος πρός με· τί σὺ ὁρᾷς ἱερεμίας;
καὶ εἶπα, σύκα, τὰ σύκα τὰ χρησὰ χρησὰ λίαν. καὶ
τὰ πονηρά, πονηρὰ λίαν, ἃ οὐ βρωθήσεται διὰ πονη-
ρίας αὐτῶν.
4 * καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

תרגום יונתן

14 וְנְבִיָּא דַיְיסַר וְכָהֲנָא דַיְיסַר וְכָל עַמָּא דַיְיסַר נְבוּאָתָא בְּשׁוּמָא דַיְיָ וְאֲמַר עַל גַּבְרָא הָהוּא וְעַל בֵּיתֵיהּ׃ 15 כְּדֵין תֵּימְרוּן גְּבַר לְחַבְרֵיהּ וּגְבַר לַאֲחוֹהִי
16 וְנְבוּאָה בְּשׁוּמָא דַיְיָ לָא תְהֵי עוֹד אֲרֵי נְבוּאָתָא תְּהֵי לְגַבְרָא דְּמִקַּבֵּל פִּתְגָמֵי רְעוּתֵיהּ וְאַתּוּן קַלְקֵלְתּוּן פִּתְגָמֵי קֳדָמַי אֱלָהָנָא׃
17 כֹּה אָמַר יְיָ צְבָאוֹת לְמֵימַר לָא תְקַבְּלוּן עַל נַפְשָׁתְכוֹן מִלַּת נְבִיָּא שְׁקַר דְּאָמַר לְכוֹן לְמֵימַר שְׁלָמָא יְהֵי עִמְּכוֹן וְכָל דְּאָמְרִין לְכָל דְּמִתְרְעֵי בְּלִבֵּיהּ אֲמַר לָא תֵיתֵי עֲלֵיכוֹן בִּישְׁתָּא׃
18 אֲרֵי מַן קָדָם יְיָ לָא חֲזָא וְלָא שְׁמַע מַן דְּאִתְגְּלִי לְמִלַּת יְיָ וְלָא אַצְדִּי׃
19 הָא רוּגְזָא דַיְיָ נְפַק בְּזִיקְנָא וְרוּגְזָא תַּקִּיפָא עֲתִידָא לְמִתְגְּלָאָה עַל רֵישׁ חַיָּבַיָּא׃
20 לָא יְתוּב רוּגְזָא דַיְיָ עַד דְּיַעְבֵּד וְעַד דְּיָקִים מַחְשְׁבָתָא דְלִבֵּיהּ בְּסוֹף יוֹמַיָּא תְּסַתְּכְלוּן בְּפִתְגָמָא דְנָן׃
21 כֹּה אָמַר יְיָ צְבָאוֹת עַל נְבִיָּא שְׁקַר דַּהֲוָה בְּבָבֶל דְּאִתְגְּלִי לְמִלַּת יְיָ וְלָא אַצְדִּי׃
22 אֲרֵי מַן קָדָם יְיָ לָא חֲזָא וְלָא שְׁמַע מַן דְּאִתְגְּלִי לְמִלַּת יְיָ וְלָא אַצְדִּי׃
23 הָא רוּגְזָא דַיְיָ נְפַק בְּזִיקְנָא וְרוּגְזָא תַּקִּיפָא עֲתִידָא לְמִתְגְּלָאָה עַל רֵישׁ חַיָּבַיָּא׃
24 לָא יְתוּב רוּגְזָא דַיְיָ עַד דְּיַעְבֵּד וְעַד דְּיָקִים מַחְשְׁבָתָא דְלִבֵּיהּ בְּסוֹף יוֹמַיָּא תְּסַתְּכְלוּן בְּפִתְגָמָא דְנָן׃

CAPUT XXIIII.

1 OStendit mihi Dominus; & ecce duo calathi pleni ficubus positi erant coram templo Domini, postquam transtulit Nabuchodonosor rex Babylonis Iechoniam filium Ioachim, regem tribus domus Iuda, & principes Iuda, & artifices, & ianitores de Ierusalem, & adduxit eos in Babylonem.
2 * Calathus vnus habebat ficus bonas valde, sicut ficus primitiarum: & calathus alter ficus malas habebat, quæ non possunt comedi præ malitia.
3 * Et dixit Dominus ad me: Quid tu vides Ieremia? Et dixi: Ficus, ficus bonas, bonas valde; & malas, malas valde, quæ non possunt comedi præ malitia.
4 * Et factum est verbum prophetiæ à facie Domini ad me, dicens:

13 Scriba enim & sacerdos, & populus qui dixerit, Prophetia in nomine Domini: et visitabo super virum illum, & super domum eius. 14 Sic dicetis vnusquisque proximo suo, & vnusquisque fratri suo: Quid respondit Dominus, & quid locutus est Dominus? 15 Et prophetiæ in nomine Domini non recordabimini amplius, quia prophetia erit viro qui stabilierit verba voluntatis eius. Vos autem putasti irrita facere verba Dei viuentis, Domini exercituum Dei nostri. 16 Sic dices prophetæ: Quid respondit tibi Dominus, aut quid locutus est Dominus? 17 Et si, Prophetia in nomine Domini, dixeritis propterea hæc dicit Dominus: Pro eo quòd dixistis sermonem istū, Prophetia in nomine Domini, cùm misissem ad vos, dicendo: Ne dicatis, Prophetia in nomine Domini. 18 Propterea ecce ego immitto furorem meū, & derelinquam vos derelinquendo, & proiiciam vos & ciuitatem quam dedi vobis, & patribus vestris, à conspectu Verbi mei, 19 Et adducam super vos opprobrium sempiternum, & cooperiet vos ignominia sempiterna, nunquam desitura.

Universidad de Deusto
Biblioteca

כה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כַּתְּאֵנִים הַטֹּבוֹת
הָאֵלֶּה כֵּן אַכִּיר אֶת גָּלוּת יְהוּדָה אֲשֶׁר שִׁלַּחְתִּי מִן
הַמָּקוֹם הַזֶּה אֶרֶץ כַּשְׂדִּים לְטוֹבָה׃
ושַׂמְתִּי עֵינִי עֲלֵיהֶם לְטוֹבָה וַהֲשִׁבֹתִים עַל
הָאָרֶץ הַזֹּאת וּבְנִיתִים וְלֹא אֶהֲרֹס וְנָטַעְתִּים וְלֹא
אֶתּוֹשׁ׃
וְנָתַתִּי לָהֶם לֵב לָדַעַת אֹתִי כִּי אֲנִי יְהוָה וְהָיוּ
לִי לְעָם וְאָנֹכִי אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים כִּי יְשֻׁבוּ
אֵלַי בְּכָל לִבָּם׃
וכְתְאֵנִים הָרָעוֹת אֲשֶׁר לֹא תֵאָכַלְנָה מֵרֹעַ כִּי
כֹה אָמַר יְהוָה כֵּן אֶתֵּן אֶת צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה
וְאֶת שָׂרָיו וְאֵת שְׁאֵרִית יְרוּשָׁלַם הַנִּשְׁאָרִים בָּאָרֶץ
הַזֹּאת וְהַיֹּשְׁבִים בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃
וּנְתַתִּים לְזַוְעָה לְרָעָה לְכָל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ
לְחֶרְפָּה וּלְמָשָׁל לְשִׁנִינָה וְלִקְלָלָה בְּכָל־הַמְּקֹמוֹת
אֲשֶׁר־אַדִּיחֵם שָׁם׃
וְשִׁלַּחְתִּי בָּם אֶת־הַחֶרֶב אֶת־הָרָעָב וְאֶת־
הַדֶּבֶר עַד־תֻּמָּם מֵעַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־נָתַתִּי לָהֶם
וְלַאֲבוֹתֵיהֶם׃

כה

הַדָּבָר אֲשֶׁר־הָיָה עַל־יִרְמְיָהוּ עַל־כָּל־עַם
יְהוּדָה בַּשָּׁנָה הָרְבִיעִית לִיהוֹיָקִים בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ
יְהוּדָה הִיא הַשָּׁנָה הָרִאשׁוֹנִית לִנְבוּכַדְרֶאצַּר
מֶלֶךְ בָּבֶל׃
אֲשֶׁר דִּבֶּר יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא עַל־כָּל־עַם יְהוּדָה
וְאֶל כָּל־יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם לֵאמֹר׃
מִן־שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְיֹאשִׁיָּהוּ בֶן־אָמוֹן מֶלֶךְ
יְהוּדָה וְעַד־הַיּוֹם הַזֶּה זֶה שָׁלֹשׁ וְעֶשְׂרִים שָׁנָה
הָיָה דְבַר־יְהוָה אֵלַי וָאֲדַבֵּר אֲלֵיכֶם אַשְׁכִּים
וְדַבֵּר וְלֹא שְׁמַעְתֶּם׃

5 Hæc dicit Dominus Deus Israel: Sicut
ficus hæ bonæ, sic cognoscam transmigra-
tionem Iuda, quę emisi de loco isto in ter-
ram Chaldæorum in bonum.

6 Et ponam oculos meos super eos in bo-
C placandum. Et reducam eos in terrā hanc,
& ædificabo eos, & non destruam: & plan-
tabo eos, & non euellam.

7 Et dabo eis cor vt sciant me, quia ego
sum Dominus. Et erunt mihi in populum,
& ego ero eis in Deum; quia reuertentur ad
me in toto corde suo.

8 Et sicut ficus pessimæ quæ comedi non
possunt, eò quòd sint malæ: hæc dicit Do-
minus, sic dabo Sedechiam regem Iudæ &
principes eius, & reliquos de Hierusalē, qui
remanserunt in vrbe hac, & qui habitant
in terra Ægypti.

9 Et dabo eos in vexationem afflictio-
D nemque omnibus regnis terræ, in opprobri-
um, & in parabolam, & in prouerbium,
& in maledictionem in vniuersis locis ad
quæ eiecī eos.

10 Et mittam in eis gladium & famem &
pestem, donec consumantur de terra quam
dedi eis & patribus eorum.

CAP. XXV.

1 A VErbum quod factū est ad Hieremiam
de omni populo Iudæ in anno quarto
Ioachim filij Iosiæ regis Iuda, ipse est an-
nus primus Nabuchodonosor regis Baby-
lonis.

2 Et locutus est Hieremias propheta ad
omnem populum Iuda, & ad vniuersos ha-
bitatores Hierusalem, dicens:

3 A tertio decimo anno Iosiæ filij Amo-
mon regis Iuda vsque ad diem hanc, ipse
est tertius & vicesimus annus, factum est
verbum Domini ad me, & locutus sum ad
vos de nocte consurgēs & loquens, & non
audistis.

5 Hæc dicit Dominus Deus Israel: Sicut fi-
cus bonæ istæ, sic cognoscā transmigratos Iudæos,
quos emisi de loco isto in terram Chaldæorum in
bona: & firmabo oculos meos super eos in
bona.

6 Et reducam eos in terram hanc, & reædi-
ficabo eos, & non destruam, & plantabo eos, et
non euellam.

7 Et dabo eis cor vt sciant ipsi me, quia ego
sum Dominus, & erunt mihi in populum, et ego
ero illis in Deum; quia conuertentur ad me ex
toto corde suo.

8 Et sicut ficus malæ, quæ non comedentur
præ malitia earum, hæc dicit Dominus, sic tradā
Sedechiam regem Iuda & principes eius, et re-
liquum Hierusalem, qui derelicti sunt in terra
ista, & habitantes in Aegypto.

9 Et dabo eos in dispersionem omnibus regnis
terræ: & erunt in opprobrium & in parabolā,
& in odium & in maledictionem in omni loco,
quò expellam eos illuc.

10 Et mittam in eos famem et mortem & gla
dium, donec deficiant de terra quam dedi eis, &
patribus eorum.

CAP. XXV.

1 VErbum quod factum est ad Hieremiam su-
per omnem populum Iudæ in anno quarto
Joachim filij Josiæ regis Iuda. ipse annus pri-
mus Nabuchodonosor regi Babylonis.

2 Quem locutus est Hieremias propheta ad
omnem populum Iuda, & ad habitantes Hieru-
salem, dicens:

3 In tertiodecimo anno Josiæ filij Ammos re-
gis Iuda & vsque ad diem hanc, viginti &
tres anni; & factum est verbum Domini ad me,
& locutus sum ad vos manicans & loquens,
& non audistis.

5 * τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ· ὡς τὰ σῦκα
τὰ χρηστὰ ταῦτα, οὕτως ἐπιγνώσομαι τὴν ἀποικιὰν τού-
των ἰουδαίους, οὓς ἐξαπέστειλα ἐκ τοῦ τόπου τούτου εἰς
γῆν χαλδαίων εἰς ἀγαθά. καὶ στηριῶ τοὺς ὀφθαλμούς
μου ἐπ' αὐτοὺς εἰς ἀγαθά.

6 * καὶ ἀποκαταστήσω αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν ταύτην, καὶ
οἰκοδομήσω αὐτούς, καὶ οὐ μὴ καθελῶ, καὶ καταφυτεύσω
αὐτούς, καὶ οὐ μὴ ἐκτίλω.

7 * καὶ δώσω αὐτοῖς καρδίαν τοῦ εἰδέναι αὐτοὺς ἐμέ,
ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος. καὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν, καὶ ἐγὼ ἔσο-
μαι αὐτοῖς εἰς θεόν. ὅτι ἐπιστραφήσονται ἐπ' ἐμὲ ἐξ ὅλης
καρδίας αὐτῶν.

8 * καὶ ὡς τὰ σῦκα τὰ πονηρὰ ἃ οὐ βρωθήσεται ὑπὸ
πονηρίας αὐτῶν, τάδε λέγει κύριος, οὕτω παραδώ-
σω τὸν σεδεκίαν βασιλέα ἰούδα καὶ τοὺς μεγιστᾶνας
αὐτοῦ καὶ τὸ κατάλοιπον ἱερουσαλὴμ τοὺς καταλειμ-
μένους ἐν τῇ γῇ ταύτῃ καὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν αἰ-
γύπτῳ.

9 * καὶ δώσω αὐτοὺς εἰς διασκορπισμὸν πάσαις ταῖς
βασιλείαις τῆς γῆς. καὶ ἔσονται εἰς ὀνειδισμὸν καὶ εἰς παρα-
βολὴν καὶ εἰς μῖσος καὶ εἰς κατάραν ἐν παντὶ τόπῳ οὗ ἐξώσω
αὐτοὺς ἐκεῖ.

10 * καὶ ἀποστελῶ ἐπ' αὐτοὺς τὸν λιμὸν καὶ τὸν θάνατον καὶ
τὴν μάχαιραν ἕως συνκλείπωσιν ἀπὸ τῆς γῆς ἣν ἔδωκα
αὐτοῖς, καὶ τοῖς πατράσιν αὐτῶν.

κε

1 * Ο λόγος ὁ γενόμενος πρὸς ἱερεμίαν ἐπὶ πάντα
τὸν λαὸν ἰούδα ἐν τῷ ἔτει τῷ τεταρτῷ τοῦ ἰωακεὶμ
υἱοῦ ἰωσία βασιλέως ἰούδα. αὐτὸς ἐνιαυτὸς πρῶτος τῷ να-
βεχοδονόσορ βασιλεῖ βαβυλῶνος.

2 * ὃν ἐλάλησεν ἱερεμίας ὁ προφήτης πρὸς πάντα
τὸν λαὸν ἰούδα καὶ πρὸς τοὺς κατοικοῦντας ἱερουσα-
λὴμ λέγων·

3 * ἐν τεσσαρακαιδεκάτῳ ἔτει ἰωσία υἱοῦ ἀμμὼς βασι-
λέως ἰούδα καὶ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, εἴκοσι καὶ τρία ἔτη.
καὶ ἐγένετο ῥῆμα κυρίου πρός με καὶ ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς ὀρ-
θρίζων καὶ λέγων, καὶ οὐκ ἠκούσατε.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Hæc dicit Dominus Deus Israel: Sicut ficus bonæ istæ, sic cognoscam transmigrationem Iuda, quam transmigrare feci à loco isto
in terram Chaldæorum in bonum.
2 Et ponam super eos verbum meum in bonum. & reducam eos in terram hanc, & ædificabo eos & non destruam, & stabiliam eos,
& non transferam eos. 7 Et dabo eis cor vt sciant timorem mei; quia ego Dominus. Et erunt coram me in populum, &
ego ero eis in Deum; quia conuertentur ad cultum meum in toto corde suo.
8 Et sicut ficus malæ quæ comedi non possunt præ malitia; hæc enim dicit Dominus: Sic dabo Sedechiam regem tribus domus Iu-
da, & principes eius, & reliquias Ierusalem, quæ remanserunt in terra hac, & quæ habitant in terra Aegypti.
9 Et dabo eos in commotionem, & in malum omnibus regnis terræ; in opprobria & in parabolam, in fabulam, & in maledictionem
in omnibus locis, ad quæ transmigrare eos feci. 10 Et immittam in eos occidentes gladio, & famem & pestem, donec consuman-
tur de terra, quam dedi eis & patribus eorum.

CAPVT XXV.

1 VErbum prophetiæ quod factum est ad Ieremiam super omnem populum domus Iuda in anno quarto Ioachim filij Iosiæ regis tribus
domus Iuda; ipse est annus primus Nabuchodonosor regis Babylonis.
2 Quod prophetauit Ieremias propheta super omnem populum domus Iuda, & super omnes habitatores Ierusalem, dicens:
3 A tertio decimo anno Iosiæ filij Amon regis tribus domus Iuda, & vsque in diem hanc, iste est vigesimus & tertius annus, factum
est verbum prophetiæ à facie Domini ad me, & locutus sum vobiscum manè consurgens & loquens, & non obedistis.

תרגום יונתן

כֹּה אָמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל כְּתִינְיָא טָבְתָא הָאִלֵּין כֵּן אֶשְׁתְּמוֹדַע יָת גָּלוּתָא דִיהוּדָה דַאֲגְלֵיתִי מִן אַתְרָא הָדֵין לַאֲרַע כַּסְדָּאֵי לְטָבְתָא׃
וְאֶשְׁוֵי מֵימְרִי עֲלֵיהוֹן לְטָבְתָא וַאֲתֵיבִינוּן וְלָא אֲפַגַּר וַאֲקַיְמִנּוּן וְלָא אֲסַלְסֵל׃
וְיָהֵב קֳדָמַי לְמִדַּע דְּאֲנָא יְיָ וְיֶהֱווֹן קֳדָמַי לְעַמָּא וַאֲנָא אֶהֱוֵי לְהוֹן לֶאֱלָהּ אֲרֵי יְהוֹבוּן לְפוּלְחָנִי בְּכָל לִבְּהוֹן׃
וְיָת צִדְקִיָּה מַלְכָּא דִיהוּדָה וְיָת רַבְרְבָנֵהּ וְיָת שְׁאָרָא דִירוּשְׁלֶם דְּאִשְׁתְּאָרוּ בְּאַרְעָא הָדָא וְיָתְבִין בְּאַרְעָא דְמִצְרָיִם׃
וְאֶתְּנִנּוּן לְזִיעָא לְבִישָׁא לְכָל מַלְכְוָת אַרְעָא לְחִסּוּדִין וְלִסְהֵד לִשְׁוִיו וְלִלְוָטָא בְּכָל אַתְרַיָּא דַאֲגְלֵינוּן לְהֶפְנָא׃
וְאֶשְׁלַח בְּהוֹן יָת קְטוֹלָא וְיָת כְּפָנָא וּמוֹתָא עַד דְּיִסּוֹפוּן מֵעַל אַרְעָא דְיַהֲבִית לְהוֹן וְלַאֲבָהָתְהוֹן׃

כה

פִּתְגָמָא דִי הֲוָה עַל יִרְמְיָה עַל כָּל עַמָּא דְבֵית יְהוּדָה בְּשַׁתָּא רְבִיעָיְתָא לִיהוֹיָקִים בַּר יֹאשִׁיָּה מַלְכָּא דִיהוּדָה הִיא שַׁתָּא
קַדְמָיְתָא לִנְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא דְבָבֶל׃
דִּי מַלֵּיל יִרְמְיָה נְבִיָּא עַל כָּל עַמָּא דְבֵית יְהוּדָה וְעַל כָּל יָתְבֵי יְרוּשְׁלֶם לְמֵימָר׃
מִן שְׁנַת תְּלָתְסַר עֲשַׂר שְׁנִין לְיֹאשִׁיָּה בַּר אָמוֹן מַלְכָּא דִיהוּדָה וְעַד יוֹמָא הָדֵין דְּנָן עֶשְׂרִין וְחַד שְׁנִין הֲוָה פִּתְגָמָא מִן קֳדָם יְיָ וּמַלֵּילְנָא עִמְּכוֹן קְדָמָא וּמְקַבָּל וְלָא קַבֵּילְתּוּן׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

4 * וְשָׁלַח יְהוָה אֲלֵיכֶם אֶת־כָּל־עֲבָדָיו הַנְּבִיאִם
הַשְׁכֵּם וְשָׁלֹחַ וְלֹא שְׁמַעְתֶּם וְלֹא־הִטִּיתֶם אֶת־
אָזְנְכֶם לִשְׁמֹעַ׃
5 * לֵאמֹר שֻׁבוּ־נָא אִישׁ מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה וּמֵרַע
מַעַלְלֵיכֶם וּשְׁבוּ עַל־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה
לָכֶם וְלַאֲבֹתֵיכֶם לְמִן־עוֹלָם וְעַד־עוֹלָם
6 * וְאַל־תֵּלְכוּ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים לְעָבְדָם
וּלְהִשְׁתַּחֲוֹת לָהֶם וְלֹא־תַכְעִיסוּ אוֹתִי בְּמַעֲשֵׂה
יְדֵיכֶם וְלֹא אָרַע לָכֶם׃
7 * וְלֹא־שְׁמַעְתֶּם אֵלָי נְאֻם־יְהוָה לְמַעַן הַכְעִסוֹנִי
בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם לְרַע לָכֶם׃
8 * לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת יַעַן אֲשֶׁר לֹא־
שְׁמַעְתֶּם אֶת־דְּבָרָי׃
9 * הִנְנִי שֹׁלֵחַ וְלָקַחְתִּי אֶת־כָּל־מִשְׁפְּחוֹת צָפוֹן
נְאֻם־יְהוָה וְאֶל־נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל עַבְדִּי
וְהֵבֵאתִים עַל־הָאָרֶץ הַזֹּאת וְעַל־יֹשְׁבֶיהָ וְעַל־כָּל־
הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה סָבִיב וְהַחֲרַמְתִּים וְשַׂמְתִּים לְשַׁמָּה
וְלִשְׁרֵקָה וּלְחָרְבוֹת עוֹלָם׃
10 * וְהַאֲבַדְתִּי מֵהֶם קוֹל שָׂשׂוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה קוֹל
חָתָן וְקוֹל כַּלָּה קוֹל רֵחַיִם וְאוֹר נֵר׃
11 * וְהָיְתָה כָּל־הָאָרֶץ הַזֹּאת לְחָרְבָּה לְשַׁמָּה וְעָבְדוּ
הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֶת־מֶלֶךְ בָּבֶל שִׁבְעִים שָׁנָה׃
12 * וְהָיָה כִּמְלֹאוֹת שִׁבְעִים שָׁנָה אֶפְקֹד עַל־מֶלֶךְ־
בָּבֶל וְעַל־הַגּוֹי הַהוּא נְאֻם־יְהוָה אֶת־עֲוֹנָם וְעַל־
אֶרֶץ כַּשְׂדִּים וְשַׂמְתִּי אֹתוֹ לְשִׁמְמוֹת עוֹלָם׃
13 * וְהֵבֵאוֹתִי עַל־הָאָרֶץ הַהִיא אֶת־כָּל־דְּבָרַי אֲשֶׁר־
דִּבַּרְתִּי עָלֶיהָ אֶת כָּל־הַכָּתוּב בַּסֵּפֶר הַזֶּה אֲשֶׁר־נִבָּא
14 יִרְמְיָהוּ עַל־כָּל־הַגּוֹיִם׃ * כִּי עָבְדוּ־בָם גַּם־הֵמָּה
גּוֹיִם רַבִּים וּמְלָכִים גְּדוֹלִים וְשִׁלַּמְתִּי לָהֶם כְּפָעֳלָם
וּכְמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם׃

4 * Et misit Dominus ad vos omnes seruos suos prophetas, consurgens diluculo mittensque; & non audistis neque inclinastis aures vestras vt audiretis.
5 * Cùm diceret: Reuertimini vnusquisq; B à via sua mala, & à pessimis cogitationibus vestris, & habitabitis in terra quam dedi Dominus vobis & patribus vestris à seculo & vsque in seculum.
6 * Et nolite ire post deos alienos vt seruiatis eis, adoretisque eos, neque me ad iracundiam prouocetis in operibus manuum vestrarum, & non affligam vos.
7 * Et non audistis me, dicit Dominus, vt me ad iracũdiam prouocaretis in operibus manuum vestrarum in malum vestrum.
8 * Propterea hæc dicit Dominus exercituũ: Pro eo quòd non audistis verba mea;
9 * Ecce ego mittam & assumam vniuersas cognationes Aquilonis, ait Dominus, & Nabuchodonosor regem Babylonis seruum meum; & adducam eos super terram istam, & super habitatores eius, & super omnes nationes quę in circuitu illius sunt, & interficiam eos, & ponam eos in stuporem & in sibilum & in solitudines sempiternas.
10 * Perdamque ex eis vocem gaudij & vocem lætitiæ, vocem sponsi & vocẽ sponsæ, C vocem molæ & lumen lucernæ.
11 * Et erit vniuersa terra hæc in solitudinẽ, & in stuporẽ, & seruient omnes gentes istæ regi Babylonis septuaginta annis.
12 * Cumq; impleti fuerint septuaginta anni, visitabo super regẽ Babylonis, & super gentem illam, dicit Dñs, iniquitatẽ eorum, & super terram Chaldęorũ, & ponam illam in solitudines sempiternas. * Et adducam super terram illam omnia verba mea quæ locutus sum contra eã, omne quod scriptũ est in libro isto, quæcunque prophetauit Hieremias aduersum omnes gentes.
14 * Quia seruierunt eis cùm essent gentes D multæ & reges magni. Et reddã eis secundũ opera eorum, & secundum factum manuũ suarum.

תרגום יונתן

4 ושלח יי לוחכון ית כל עבדוהי נביאיא מקדם ומשלח ולא קבלתון ולא ארכנתון ית אדניכון לקבלא׃
5 למימר תובו כען מאדתיה בישתא ומבישות עובדיכון ותיבו על ארעא דיהב יי לכון ולאבהתכון למן עלמא ועד עלמא׃
6 ולא תהכון בתר טעות עממיא למפלחהון ולמסגד להון ולא תרגזון קדמי בעובדי ידיכון ולא אבאש לכון׃
7 ולא קבלתון למימרי אמר יי בדיל לארגזא קדמי בעובדי ידיכון לאבאשא לכון׃
8 בכן כדנן אמר יי צבאות חלף דלא קבלתון ית פתגמי׃
9 הא אנא שלח ואדבר ית כל מלכות צפונא אמר יי ולנבוכדנצר מלכא דבבל עבדי ואיתינון על ארעא הדא ועל יתבהא ועל כל עממיא
10 ואוכד מנהון קל ביע וקל חדוא קל חתנין וקל כלן קל סיען דמשבחין בנהור בוצין׃
11 ותהי כל ארעא הדא לחרבה לצדו ויפלחון עממיא האלן ית מלכא דבבל שבעין שנין׃
12 ויהי כמשלם שבעין שנין אסער על מלכא דבבל ועל עמא ההוא אמר יי ית חובהון ועל ארע כשדאי ואשיי יהיה לצדיה עלם׃
13 ואיתי על ארעא ההיא ית כל פתגמי דגזרת עלהא ית כל דכתיב במפרא הדין דאתנבי ירמיה על כל עממיא׃
14 אריי אפלחו בהון ותיבון עממין סגיאין ומלכין רברבין ואשלם להון כאגריהון וכעובדי ידיהון׃

4 * Mittens ad vos seruos meos prophetas, diluculo mittens, & non audistis, & non attendistis auribus vestris.
5 * Dicens: Reuertimini iam vnusquisque à via sua mala, & à malis studiis vestris, & habitate in terra quam dedi vobis et patribus vestris à seculo & vsque in seculum.
6 * Ne ambuletis post deos alienos vt seruiatis eis, & adoretis eos, vt non ad iracundiam prouocetis me in operibus manuum vestrarum, vt affligam vos.
7 * Et non audistis me.
8 * Propterea hæc dicit Dominus: Quoniam non credidistis verbis meis;
9 * Ecce ego mitto, & assumam cognationem Aquilonis, & adducam eos super terram istam & super habitantes eam, & super omnes gentes quæ in circuitu eius, & desolabo eos, & dabo eos in desolationem, & in sibilum, & in opprobrium sempiternum.
10 * Et perdam ex eis vocem gaudij & vocem lætitiæ, vocem sponsi & vocem sponsæ, odorem vnguenti & lumen lucernæ.
11 * Et erit vniuersa terra in desolationem, & seruient gentes istæ regi Babylonis septuaginta annis.
12 * Et cùm completi fuerint septuaginta anni, vindicabo super regem Babylonis & super gentem illam iniquitatem eorum, dicit Dominus, & super terram Chaldæorum, & ponam eos in desolationem sempiternam.
13 * Et adducam super terram illam omnia verba mea quæ locutus sum contra eam, omnia quæ scripta sunt in libro isto, quæcunque prophetauit Hieremias contra omnes gentes.
14 * Quoniam seruierunt eis cùm essent gentes multæ, & reges magni. Et reddam eis secundum opera sua, & secundum facta manuum suarum.

4 * ἀποστέλλων πρὸς ὑμᾶς τοὺς δούλους μου τοὺς προφήτας ὄρθρου ἀποστέλλων καὶ οὐκ εἰσηκούσατε, καὶ οὐ προσέσχετε τοῖς ὠσὶν ὑμῶν·
5 * λέγων, ἀποστράφητε δὴ ἕκαστος ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς καὶ ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἐπιτηδευμάτων ὑμῶν, καὶ κατοικήσατε ἐπὶ τῆς γῆς ἧς ἔδωκα ὑμῖν καὶ τοῖς πατράσιν ὑμῶν ἀπ' αἰῶνος καὶ ἕως αἰῶνος.
6 * μὴ πορεύεσθε ὀπίσω θεῶν ἀλλοτρίων τοῦ δουλεύειν αὐτοῖς καὶ προσκυνεῖν αὐτοῖς, ὅπως μὴ παροργίσητέ με ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν ὑμῶν τοῦ κακῶσαι ὑμᾶς.
7 * καὶ οὐκ εἰσηκούσατέ μου.
8 * διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος, ἐπειδὴ οὐκ ἐπιστεύσατε τοῖς λόγοις μου.
9 * ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω καὶ λήψομαι τὴν πατριὰν τοῦ βορρᾶ, καὶ ἄξω αὐτοὺς ἐπὶ τὴν γῆν ταύτην καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας αὐτὴν καὶ ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη τὰ κύκλῳ αὐτῆς, καὶ ἐξερημώσω αὐτούς, καὶ δώσω αὐτοὺς εἰς ἀφανισμὸν, καὶ εἰς συρισμὸν καὶ εἰς ὀνειδισμὸν αἰώνιον.
10 * καὶ ἀπολῶ ἀπ' αὐτῶν φωνὴν χαρᾶς καὶ φωνὴν εὐφροσύνης, φωνὴν νυμφίου καὶ φωνὴν νύμφης, ὀσμὴν μύρου καὶ φῶς λύχνου.
11 * καὶ ἔσται πᾶσα ἡ γῆ εἰς ἀφανισμὸν καὶ δουλεύσουσιν τὰ ἔθνη ταῦτα τῷ βασιλεῖ τῆς βαβυλῶνος ἑβδομήκοντα ἔτη.
12 * καὶ ἐν τῷ συμπληρωθῆναι τὰ ἑβδομήκοντα ἔτη, ἐκδικήσω ἐπὶ τὸν βασιλέα βαβυλῶνος καὶ ἐπὶ τὸ ἔθνος ἐκεῖνο τὴν ἀδικίαν αὐτῶν, φησὶν ὁ κύριος, καὶ ἐπὶ τὴν γῆν χαλδαίων, καὶ θήσομαι αὐτοὺς εἰς ἀφανισμὸν αἰώνιον.
13 * καὶ ἐπάξω ἐπὶ τὴν γῆν ἐκείνην πάντας τοὺς λόγους μου οὓς ἐλάλησα κατ' αὐτῆς πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ. ὅσα προεφήτευσεν ἱερεμίας ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη.
14 * ὅτι ἐδούλευσαν αὐτοῖς ὅτε ἦσαν ἔθνη πολλὰ καὶ βασιλεῖς μεγάλοι. καὶ ἀποδώσω αὐτοῖς κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν καὶ κατὰ τὰ ποιήματα τῶν χειρῶν αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 * Et misit Dominus ad vos omnes seruos suos prophetas, manè consurgens & mittens, & non obedistis, nec inclinastis aures vestras vt obediretis.
5 * Dicendo: Conuertimini nunc vnusquisque à via sua mala, & à malitia operum vestrorum, & habitate in terra quã dedit Dominus vobis, & patribus vestris à seculo & vsque in seculum.
6 * Et non ambuletis post idola populorum, vt seruiatis eis & adoretis ea, nec irritetis me operibus manuum vestrarum, & non malè faciam vobis.
7 * Et non obedistis verbo meo, dicit Dominus, vt irritaretis me operibus manuum vestrarum ad malefaciendum vobis.
8 * Propterea hæc dicit Dominus exercituum: Pro eo quòd non suscepistis verba mea;
9 * Ecce ego mittam, & accipiam omnia regna Aquilonis, dicit Dominus, & Nabuchodonosor regem Babylonis seruum meum, & adducam eos super terram istam, & super habitatores eius, & super omnes populos istos per circuitum, & excidam eos, & ponam eos in vastitatem, & stuporem, & in desolationes perpetuas.
10 * Et perdam ex eis vocem gaudij & vocem lætitiæ, vocem sponsorum & vocem sponsarum, & vocem cœruum cantantium ad lumen lucernarum.
11 * Et erit omnis terra hæc in desolationem & in vastitatem. Et seruient populi isti regi Babylonis septuaginta annis.
12 * Et erit cùm impleti fuerint septuaginta anni, visitabo super regem Babylonis, & super populum illum peccata eorum, & super terram Chaldæorum, dicit Dominus: & ponam illam in vastitates sempiternas.
13 * Et adducam super terram illam omnia verba mea quæ decreui contra eam, omne quod scriptum est in libro isto, quod prophetauit Ieremias contra omnes populos.
14 * Quia etiam ipsos ad seruitutem adigent populi multi, & reges magni; & retribuam eis iuxta mercedem eorum, & iuxta opera manuum suarum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

15 כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֵלַי קַח אֶת־
כּוֹס הַיַּיִן הַחֵמָה הַזֹּאת מִיָּדִי וְהִשְׁקִיתָה אוֹתוֹ
אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר אָנֹכִי שֹׁלֵחַ אוֹתְךָ
אֲלֵיהֶם׃
16 וְשָׁתוּ וְהִתְגָּעֲשׁוּ וְהִתְהוֹלָלוּ מִפְּנֵי הַחֶרֶב אֲשֶׁר
אֲנִי שֹׁלֵחַ בֵּינֹתָם׃
17 וָאֶקַּח אֶת־הַכּוֹס מִיַּד יְהוָה וָאַשְׁקֶה אֶת־כָּל־
הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־שְׁלָחַנִי יְהוָה אֲלֵיהֶם׃
18 אֶת־יְרוּשָׁלַם וְאֶת־עָרֵי יְהוּדָה וְאֶת־מְלָכֶיהָ
אֶת־שָׂרֶיהָ לָתֵת אֹתָם לְחָרְבָּה לְשַׁמָּה לִשְׁרֵקָה
וְלִקְלָלָה כַּיּוֹם הַזֶּה׃
19 אֶת־פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם וְאֶת־עֲבָדָיו וְאֶת־
שָׂרָיו וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ׃
20 וְאֵת כָּל־הָעֵרֶב וְאֵת כָּל־מַלְכֵי אֶרֶץ הָעוּץ וְאֵת
כָּל־מַלְכֵי אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים וְאֶת־אַשְׁקְלוֹן וְאֶת־עַזָּה
וְאֶת־עֶקְרוֹן וְאֵת שְׁאָרִית אַשְׁדּוֹד׃
21 אֶת־אֱדוֹם וְאֶת־מוֹאָב וְאֶת־בְּנֵי עַמּוֹן׃
22 וְאֵת כָּל־מַלְכֵי צֹר וְאֵת כָּל־מַלְכֵי צִידוֹן וְאֵת
מַלְכֵי הָאִי אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיָּם׃
23 אֶת־דְּדָן וְאֶת־תֵּימָא וְאֶת־בּוּז וְאֵת כָּל־קְצוּצֵי
פֵּאָה׃
24 וְאֵת כָּל־מַלְכֵי עֶרֶב וְאֵת כָּל־מַלְכֵי הָעֵרֶב
הַשֹּׁכְנִים בַּמִּדְבָּר׃
25 וְאֵת כָּל־מַלְכֵי זִמְרִי וְאֵת כָּל־מַלְכֵי עֵילָם וְאֵת
כָּל־מַלְכֵי מָדָי׃
26 וְאֵת כָּל־מַלְכֵי הַצָּפוֹן הַקְּרֹבִים
וְהָרְחֹקִים אִישׁ אֶל־אָחִיו וְאֵת כָּל־הַמַּמְלָכוֹת הָאָרֶץ
אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה וּמֶלֶךְ שֵׁשַׁךְ יִשְׁתֶּה
אַחֲרֵיהֶם׃
27 וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה־אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שְׁרוּ וְשִׁכְרוּ וְקִיאוּ
וְנִפְלוּ וְלֹא תָקוּמוּ מִפְּנֵי הַחֶרֶב אֲשֶׁר אֲנִי שֹׁלֵחַ
בֵּינֵיכֶם׃

15 * Quia sic dicit Dominus exercituum Deus Israel: Sume calicem vini furoris huius de manu mea, & propinabis de illo cunctis gentibus ad quas ego mittam te.

16 * Et bibent, & turbabuntur, & insanient à facie gladij quem ego mittam inter eos.

17 * Et accepi calicem de manu Domini, & propinaui cunctis gentibus ad quas misit me Dominus.

18 * Hierusalem & ciuitatibus Iuda, & regibus eius, & principibus eius, vt darem eos in solitudinem, & in stuporem, & in sibilum, & in maledictionem, sicut est dies ista.

19 * Pharaoni regi Ægypti, & seruis eius, & principibus eius, & omni populo eius.

20 * Et vniuersis generaliter cunctis regibus terræ Ausitidis, & cunctis regibus terræ Philistiim, & Ascalonis, & Gazæ, & Accaroni, & reliquiis Azoti.

21 * Et Idumeæ, & Moab, & filiis Ammon, & cunctis regibus Tyri.

22 * Et vniuersis regibus Sydonis, & regibus terræ insularum, qui sunt trans mare.

23 * Et Dedan, & Theman, & Buz, & vniuersis qui attonsi sunt in comam.

24 * Et cunctis regibus Arabiæ, & cunctis regibus Occidentis, qui habitant in deserto.

25 * Et cunctis regibus Zambri, & cunctis regibus Elam, & cunctis regibus Medorum.

26 * Cunctis quoque regibus Aquilonis de propè & de longè, vnicuique contra fratrem suum, & omnibus regnis terræ, quæ super faciem eius sunt. Et rex Sefach bibet post eos.

27 * Et dices ad eos: Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel; Bibite & inebriamini, & vomite, & cadite, neque surgatis à facie gladij quem ego mittam inter vos.

תרגום יונתן

15 אֲרֵי כִדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל לִי קַבֵּל יָת כָּסָא דְחַמְרָא לְיָטָא חֲדֵין מִן קֳדָמַי וְהַשְׁקֵי יָתֵהּ יָת כָּל עַמְמַיָּא דַאֲנָא שָׁלַח יָתָךְ בֵּינֵיהוֹן׃
16 וְיִשְׁתּוֹן וְיִשְׁתַּגְשׁוֹן וְיִתְרַפְּיוֹן מִן קֳדָם דְקָטוֹלִין דְּבֵינֵיהוֹן׃
17 וְקַבֶּלֶת יָת כָּסָא מִן קֳדָם יְיָ וְאַשְׁקֵיתִי יָת כָּל עַמְמַיָּא דְשַׁלְחַנִי יְיָ לְוָתְהוֹן׃
18 יָת יְרוּשְׁלֶם וְיָת קִרְוַיָּא דְבִירַת יְהוּדָה וְיָת מַלְכָהָא
יָת רַבְרְבָנָהָא לְמִתַּן יָתְהוֹן לְחָרְבָּא לְאֶדְהָמָא וְלִלְוָטָא כְּיוֹמָא הָדֵין׃
19 יָת פַּרְעֹה מַלְכָּא דְמִצְרַיִם וְיָת עַבְדּוֹהִי וְיָת רַבְרְבָנוֹהִי וְיָת כָּל עַמֵּהּ׃
20 וְיָת כָּל מַלְכֵי סוּמְבּוּנָא וְיָת כָּל מַלְכֵי אַרְעָא דְעוּץ וְיָת כָּל
יָת כָּל מַלְכֵי פְלִשְׁתָּאֵי וְיָת אַשְׁקְלוֹן וְיָת עַזָּה וְיָת עֶקְרוֹן וְיָת שְׁאָרָא דְאַשְׁדּוֹד׃
21 יָת אֱדוֹם וְיָת מוֹאָב וְיָת בְּנֵי עַמּוֹן׃
22 וְיָת כָּל מַלְכֵי צוֹר וְיָת כָּל מַלְכֵי צִידוֹן וְיָת כָּל מַלְכֵי יְמָא דְבָעֲבָרָא דְיַמָּא׃
23 וְיָת דְּדָן וְיָת תֵּימָא וְיָת בּוּז וְיָת כָּל מְקַצְּפֵי פֵּאָה׃
24 וְיָת כָּל מַלְכֵי עַרְבָאֵי דְשָׁרְיָן בְּשׁוּנְיָן בְּמַדְבְּרָא׃
25 וְיָת כָּל מַלְכֵי זִמְרִי וְיָת כָּל מַלְכֵי עֵילָם וְיָת כָּל מַלְכֵי מָדָי׃
26 וְיָת כָּל מַלְכֵי צִפּוּנָא דְקָרִיבִין וּדְרַחִיקִין גְּבַר לַאֲחוֹהִי וְיָת כָּל
מַמְלְכָתָא דְעַל אַפֵּי אַרְעָא וּמַלְכָּא דְשֵׁשַׁךְ יִשְׁתֵּי בָּתְרֵיהוֹן׃
27 וְתֵימַר לְהוֹן כִּדְנַן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל שְׁתוּ וּרְווֹ וְאִשְׁתַּגְשׁוּ

15 * Sic dixit Dominus Deus Israel: Sume calicem vini meri huius de manu mea, & potabis omnes gentes ad quas mittam te ad eos.

16 * Et bibent & voment & insanient à facie gladij quem ego mitto inter eos.

17 * Et accepi calicem de manu Domini, & potaui omnes gentes ad quas misit me Dominus ad eas.

18 * Hierusalem, & ciuitates Iuda, & reges Iuda & principes eius, vt ponerem eas in solitudinem & in desolationem & in sibilum & in maledictionem, sicut dies ista.

19 * Pharaonem regem Ægypti, & seruos eius, & principes eius, & omnem populum eius.

20 * Et omnes mixticios eius, & omnes reges terræ Hus, & omnes reges Philistinorum, Ascalonem & Gazam, & Accaronem & reliquum Azoti.

21 * Et Idumæam & Moabitem, & filios Ammon, & omnes reges Tyri.

22 * Et reges Sidonis, & reges qui in trans mare.

23 * Et Dedan & Theman & Buz, & omnem circunton sum in facie sua.

24 * Et omnes reges Arabiæ & omnes mixticios habitantes in deserto.

25 * Et omnes reges Zamri, & omnes reges Helam, & omnes reges Medorum.

26 * Et omnes reges à Subsolano eos qui longè & qui propè, vnumquemque aduersus fratrem suum, & omnia regna quæ super faciem terræ. & rex Sesach bibet post eos.

27 * Et dices eis: Sic dixit Dominus omnipotens: Bibite & inebriamini, & euomite, & cadite, & non surgatis à facie gladij quem ego mitto inter vos.

15 * ὅτως εἶπεν κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ· λάβε τὸ ποτήριον τοῦ οἴνου τοῦ ἀκράτου τούτου ἐκ χειρός μου, καὶ ποτιεῖς πάντα τὰ ἔθνη πρὸς ἃ ἐξαποστελῶ σε ἐπ' αὐτούς.

16 * καὶ πίονται καὶ ἐξεμοῦνται καὶ ἐκμανήσονται ἀπὸ προσώπου τῆς μαχαίρας ἧς ἐγὼ ἀποστέλλω ἀναμέσον αὐτῶν.

17 * καὶ ἔλαβον τὸ ποτήριον ἐκ χειρὸς κυρίου καὶ ἐπότισα πάντα τὰ ἔθνη πρὸς ἃ ἀπέστειλέν με ὁ κύριος ἐπ' αὐτά.

18 * τὴν ἱερουσαλήμ, καὶ τὰς πόλεις ἰούδα καὶ βασιλεῖς ἰούδα καὶ ἄρχοντας αὐτῆς, τοῦ θεῖναι αὐτὰς εἰς ἐρήμωσιν καὶ εἰς ἀφανισμὸν καὶ εἰς συριγμὸν καὶ εἰς καταράσιν ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη.

19 * καὶ τὸν φαραὼ βασιλέα αἰγύπτου καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ, καὶ τοὺς μεγιστᾶνας αὐτοῦ καὶ πᾶσαν τὴν λαὸν αὐτοῦ.

20 * καὶ πάντας τοὺς συμμίκτους αὐτοῦ, καὶ πάντας τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς ὑός, καὶ πάντας τοὺς βασιλεῖς ἀλλοφύλων τὴν ἀσκαλῶνα καὶ τὴν γάζαν, καὶ τὴν ἀκκαρῶνα καὶ τὸ κατάλοιπον ἀζώτου.

21 * καὶ τὴν ἰδουμαίαν καὶ τὴν μωαβίτην καὶ τοὺς υἱοὺς ἀμμών, καὶ πάντας βασιλεῖς τύρου.

22 * καὶ βασιλέας σιδῶνος καὶ βασιλεῖς τοὺς ἐν τῷ πέραν τῆς θαλάσσης.

23 * καὶ τὴν δαιδὰν καὶ θαιμὰν καὶ τὴν βαὺζ καὶ πάντα περικεκαρμένον κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ.

24 * καὶ πάντας τοὺς βασιλέας τῆς ἀραβίας, καὶ πάντας τοὺς συμμίκτους τοὺς καταλύοντας ἐν τῇ ἐρήμῳ.

25 * καὶ πάντας τοὺς βασιλεῖς ζαμεί, καὶ πάντας βασιλεῖς ἠλάμ, καὶ πάντας βασιλεῖς μήδων.

26 * καὶ πάντας βασιλεῖς τοὺς ἀπηλιώτας τοὺς πόρρω, καὶ τοὺς ἐγγὺς ἕκαστον πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ πάσας τὰς βασιλείας τὰς ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς, καὶ βασιλεὺς σησὰχ πίεται μετ' αὐτούς.

27 * καὶ ἐρεῖς αὐτοῖς, ὅτως εἶπεν κύριος παντοκράτωρ· πίεσθε καὶ μεθύσθητε καὶ ἐξεμεῖσθε καὶ πεσεῖσθε καὶ οὐ μὴ ἀναστῆτε ἀπὸ προσώπου τῆς μαχαίρας ἧς ἐγὼ ἀποστέλλω ἀναμέσον ὑμῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Quia sic dixit mihi Dominus Deus Israel: Recipe calicem vini maledictionis huius à facie mea, & propinabis eum cunctis populis inter quos ego mitto te.
"Et bibent & insanient, & conturbabuntur à facie eorum qui occidunt gladio, quos ego mitto inter eos.
"Et susceperi calicem à facie Domini, & potum dedi omnibus populis, ad quos misit me Dominus.
"Ierusalem, & ciuitatibus domus Iuda, & regibus eius, & principibus eius, ad redigendos eos in desolationem, & in vastitatem, & in stuporem, & in maledictionem, sicut hodie.
"Pharaoni regi Ægypti, & seruis eius, & principibus eius, & omni populo eius.
"Et omnibus regibus finitimis, & omnibus regibus terræ Huts, & omnibus regibus terræ Philistinorum, & Ascaloni, Gazæ, & Accaroni, & reliquiis Azoti.
"Idumææ & Moab, & filiis Ammon.
"Et omnibus regibus Tyri, & omnibus regibus Sidonis, & omnibus regibus insularum qui sunt trans mare.
"Dedan, & Theman, & Bus, & omnibus circumdantibus angulum.
"Et cunctis regibus Arabiæ, & omnibus regibus Arabum qui habitant in tentoriis in deserto.
"Et omnibus regibus Zamri, & cunctis regibus Elam, & cunctis regibus Medorum.
"Et cunctis regibus Aquilonis, qui propinqui sunt, & qui remoti sunt, quisque à fratre suo, & cunctis regibus populorum qui sunt super faciem terræ. Et rex Babylonis bibet post eos.
Et dices ad eos: Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel; Bibite & inebriamini, & conturbamini, & cadite; & non surgatis à facie eorum qui occidunt gladio, quos ego mitto inter vos.

28 וְהָיָה כִּי יְמָאֲנוּ לָקַחַת־הַכּוֹס מִיָּדְךָ לִשְׁתּוֹת וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת שָׁתוֹ תִשְׁתּוּ׃
29 כִּי הִנֵּה בָעִיר אֲשֶׁר נִקְרָא־שְׁמִי עָלֶיהָ אָנֹכִי מֵחֵל לְהָרַע וְאַתֶּם הִנָּקֵה תִנָּקוּ לֹא תִנָּקוּ כִּי חֶרֶב אֲנִי קֹרֵא עַל־כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת׃
30 וְאַתָּה תִּנָּבֵא אֲלֵיהֶם אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם יְהוָה מִמָּרוֹם יִשְׁאָג וּמִמְּעוֹן קָדְשׁוֹ יִתֵּן קוֹלוֹ שָׁאֹג יִשְׁאַג עַל־נָוֵהוּ הֵידָד כְּדֹרְכִים יַעֲנֶה אֶל כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ׃
31 בָּא שָׁאוֹן עַד־קְצֵה הָאָרֶץ כִּי רִיב לַיהוָה בַּגּוֹיִם נִשְׁפָּט הוּא לְכָל־בָּשָׂר הָרְשָׁעִים נְתָנָם לַחֶרֶב נְאֻם־יְהוָה׃
32 כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת הִנֵּה רָעָה יֹצֵאת מִגּוֹי אֶל־גּוֹי וְסַעַר גָּדוֹל יֵעוֹר מִיַּרְכְּתֵי־אָרֶץ׃
33 וְהָיוּ חַלְלֵי יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא מִקְצֵה הָאָרֶץ וְעַד־קְצֵה הָאָרֶץ לֹא יִסָּפְדוּ וְלֹא יֵאָסְפוּ וְלֹא יִקָּבֵרוּ לְדֹמֶן עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה יִהְיוּ׃
34 הֵילִילוּ הָרֹעִים וְזַעֲקוּ וְהִתְפַּלְּשׁוּ אַדִּירֵי הַצֹּאן כִּי־מָלְאוּ יְמֵיכֶם לִטְבוֹחַ וּתְפוֹצוֹתִיכֶם וּנְפַלְתֶּם כִּכְלִי חֶמְדָּה׃
35 וְאָבַד מָנוֹס מִן־הָרֹעִים וּפְלֵיטָה מֵאַדִּירֵי הַצֹּאן׃
36 קוֹל צַעֲקַת הָרֹעִים וִילְלַת אַדִּירֵי הַצֹּאן כִּי־שֹׁדֵד יְהוָה אֶת־מַרְעִיתָם׃
37 וְנָדַמּוּ נְאוֹת הַשָּׁלוֹם מִפְּנֵי חֲרוֹן אַף־יְהוָה׃
38 עָזַב כַּכְּפִיר סֻכּוֹ כִּי־הָיְתָה אַרְצָם לְשַׁמָּה מִפְּנֵי חֲרוֹן הַיּוֹנָה וּמִפְּנֵי חֲרוֹן אַפּוֹ׃

כו

1 בְּרֵאשִׁית מַמְלְכוּת יְהוֹיָקִים בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה הָיָה הַדָּבָר הַזֶּה מֵאֵת יְהוָה לֵאמֹר׃

28 Cumque noluerint accipere calicem
F de manu tua vt bibant, dices ad eos: Hæc
dicit Dominus exercituum; Bibentes bi-
betis.
29 Quia ecce in ciuitate in qua inuoca-
tum est nomen meum, ego incipio affligere,
& vos quasi innocentes & immunes
eritis? Non eritis immunes. Gladium enim
ego voco super omnes habitatores terræ,
dicit Dominus exercituum.
30 Et tu prophetabis ad eos omnia verba
hæc, & dices ad illos: Dominus de excelso
rugiet, & de habitaculo sancto suo dabit
vocem suam. Rugiens rugiet super decorem
suum. Celeuma quasi calcantium conci-
netur aduersus omnes habitatores terræ.
31 Peruenit sonitus vsque ad extrema ter-
ræ; quia iudicium Domino cum gentibus.
iudicatur ipse cum omni carne. Impios tra-
didi gladio, dicit Dominus.
32 Hæc dicit Dominus exercituum: Ecce
G afflictio egredietur de gente in gentem, &
turbo magnus egredietur à summitatibus
terræ.
33 Et erunt interfecti Domini in die illa
à summo terræ vsque ad summum eius.
Non plangentur & non colligentur, neque
sepelientur; in sterquilinio super faciem ter-
ræ iacebunt.
34 Vlulate pastores & clamate, & aspergi-
te vos cinere optimates gregis; quia com-
pleti sunt dies vestri vt interficiamini, &
dissipationes vestræ. et cadetis quasi vasa
35 preciosa. Et peribit fuga à pastoribus, &
36 saluatio ab optimatibus gregis. Vox cla-
moris pastorum & vlulatus optimatum gre-
gis; quia vastauit Dominus pascua eorum.
37 Et conticuerūt arua pacis à facie iræ fu-
38 roris Domini. Dereliquit quasi leo ta-
bernaculum suum: facta est terra eorum in
desolationem, à facie iræ columbæ, & à
facie iræ furoris Domini.

CAP. XXVI.

1 A IN principio regni Ioachim filij Iosiæ
regis Iuda, factum est verbū istud à Do-
mino, dicens:

תרגום יונתן

28 ויהי ארי ימרבון לקבלא כסא מן ידך למשתי ותימר להון כדנן אמר יוי צבאות משתא תשתון׃ 29 ארי הא בקרתא דאתקרי שמי עלה אנא משרי לאיתאה בישתא ואתון מרמא דמוכא תזכון לא תזכון ארי דקטלין בחרבא אנא מכלי על כל יתבי ארעא אמר יוי צבאות׃ 30 ואת תתנבי להון ית כל פתגמיא האלין ותימר להון יוי ממרומא יכלי וממדור קודשיה ירים מימריה אכלאה יכלי דייתון בזוזין על ארע בית שכינתיה הא כנתחי מעצרא דמרימין קלהון כן ייתי זועא לכל יתבי ארעא׃ 31 מטא אתרגושא עד סיפי ארעא ארי דינא קדם יוי בעממיא כהפרע הוא לכל בשרא רשיעיא דבהון מסרינון לקטלא אמר יוי׃ 32 כדנן אמר יוי צבאות הא בישתא נפקא מעם לעם ועממין רברבין ייתון בגלי מסיפי ארעא׃ 33 ויהון קטילא דמן קדם יוי ביומא ההוא מסיפי ארעא ועד סיפי ארעא לא יתספדון ולא יתכנשון ולא יתקברון לזבל מבדר על אפי ארעא יהון׃ 34 אילילו מלכיא וזעיקו ואתפלשו בקטמא תקיפי עמא ארי שלימו יומיכון לקטלא ותתבדרון ותפלון דרויהון רגיגין כמני חמדתא׃ 35 ויבד בית מפלט מן מלכיא ושיזבא מתקיפי עמא׃ 36 קל צוחת מלכיא ויללת תקיפי עמא ארי אביז יוי ית עמהון׃ 37 ויצדון מדורי שלמהון מן קדם תקוף רוגזא דיוי׃ 38 גלא מלך מכרכיה ארי הות ארעהון לצדו מן קדם חרב סנאה דהיא כחמר מרוי ומן קדם תקוף רוגזה׃

כו

1 בריש מלכות יהויקים בר יאשיה מלך שבטא דבית יהודה הוה פתגמא הדין מן קדם יוי למימר׃

28 *Et erit quando non voluerint accipere poculum de manu tua vt bibant, & dices: Sic dixit Dominus exercituum; Bibentes bibetis.*

29 *Quia in ciuitate in qua nominatum est nomen meum super eam, ego incipio affligere, & vos munditia non mundabimini, non mundabimini; quia gladium ego voco super omnes sedentes super terram, dicit Dominus exercituum.*

30 *Et tu prophetabis ad eos omnia verba hæc, & dices: Dominus ab excelso responsum dabit, à loco sancto suo dabit vocem suam; verbum respondebit super locum suum; et illi quasi vindemiantes respondebunt, & super habitantes in terra:*

31 *Veniet interitus super partem terræ; quia iudicium Domino in gentibus. Iudicatur ipse aduersus omnem carnem; at impij dati sunt in gladium, dicit Dominus.*

32 *Sic dixit Dominus exercituum: Ecce mala ingrediuntur à gente in gentem, & turbo magnus egreditur ab extremo terræ.*

33 *Et erunt vulnerati à Domino in die illa ex parte terræ, & vsque ad partem terræ non plangentur, & non congregabuntur, & non sepelientur, in sterquilinium super faciem terræ erunt.*

34 *Iubilate pastores, & clamate, & plangite arietes ouium; quia completi sunt dies vestri in occisionem, & cadetis sicut arietes electi.*

35 *Et peribit fuga à pastoribus, & salus ab arietibus ouium.*

36 *Vox clamoris pastorum, & iubilum arietum; quia deuastauit Dominus pascua eorum.*

37 *Et quiescent speciosa pacis à facie iræ furoris Domini.*

38 *Dereliquit quasi leo cubile suum; quia facta est terra eorum in inuium à facie gladij magni.*

CAP. XXVI.

1 *IN principio regis Ioachim filij Iosiæ, factum est verbum istud à Domino.*

28 καὶ ἔσται ὅταν μὴ βούλωνται δέξασθαι τὸ ποτήριον ἐκ τῆς χειρός σου ὥστε πιεῖν, καὶ ἐρεῖς, οὕτως εἶπε κύριος τῶν δυνάμεων, πίνοντες πίεσθε.

29 ὅτι ἐν πόλει ἐφ᾽ ᾗ ὠνομάσθη τὸ ὄνομά μου ἐπ᾽ αὐτῇ, ἐγὼ ἄρχομαι κακῶσαι, καὶ ὑμεῖς καθαρισμῷ οὐ μὴ καθαρισθῆτε, οὐ καθαρισθήσεσθε, ὅτι μάχαιραν ἐγὼ καλῶ ἐπὶ πάντας τοὺς καθημένους ἐπὶ τῆς γῆς, λέγει κύριος τῶν δυνάμεων.

30 καὶ σὺ προφητεύσεις ἐπ᾽ αὐτοὺς πάντας τοὺς λόγους τούτους, καὶ ἐρεῖς, κύριος ἀφ᾽ ὑψηλοῦ χρηματιεῖ, ἀπὸ τοῦ τόπου τοῦ ἁγίου αὐτοῦ δώσει φωνὴν αὐτοῦ· λόγον χρηματιεῖ ἐπὶ τοῦ τόπου αὐτοῦ, καὶ οἱ δὲ ὥσπερ τρυγοῦντες ἀποκριθήσονται καὶ ἐπὶ τοὺς καθημένους ἐπὶ τὴν γῆν,

31 ἥξει ὄλεθρος ἐπὶ μέρος τῆς γῆς, ὅτι κρίσις τῷ κυρίῳ ἐν τοῖς ἔθνεσιν κρίνεται αὐτὸς πρὸς πᾶσαν σάρκα, οἱ δὲ ἀσεβεῖς ἐδόθησαν εἰς μάχαιραν, λέγει κύριος.

32 οὕτως εἶπε κύριος τῶν δυνάμεων, ἰδοὺ κακὰ ἔρχεται ἀπὸ ἔθνους εἰς ἔθνος, καὶ λαῖλαψ μεγάλη ἐκπορεύεται ἀπ᾽ ἐσχάτου τῆς γῆς.

33 καὶ ἔσονται τραυματίαι ὑπὸ κυρίου ἐν ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐκ μέρους τῆς γῆς, καὶ ἕως εἰς μέρος τῆς γῆς οὐ μὴ θρηνηθῶσιν καὶ οὐ μὴ συναχθῶσιν καὶ οὐ μὴ καταρυγῶσιν, εἰς κόπρια ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς ἔσονται.

34 ἀλαλάξατε ποιμένες καὶ κεκράξατε καὶ κόψασθε οἱ κριοὶ τῶν προβάτων, ὅτι ἐπληρώθησαν αἱ ἡμέραι ὑμῶν εἰς σφαγήν, καὶ πεσεῖσθε ὥσπερ οἱ κριοὶ οἱ ἐκλεκτοί.

35 καὶ ἀπολεῖται φυγὴ ἀπὸ τῶν ποιμένων, καὶ σωτηρία ἀπὸ τῶν κριῶν τῶν προβάτων.

36 φωνὴ κραυγῆς τῶν ποιμένων καὶ ἀλαλαγμὸς τῶν κριῶν, ὅτι ὠλόθρευσεν κύριος τὰ βοσκήματα αὐτῶν.

37 καὶ παύσεται τὰ καλὰ τῆς εἰρήνης ἀπὸ προσώπου
38 ὀργῆς θυμοῦ κυρίου. ἐγκατέλιπεν ὥσπερ λέων κατάλυμα αὐτοῦ, ὅτι ἐγενήθη ἡ γῆ αὐτῶν εἰς ἄβατον ἀπὸ προσώπου μαχαίρας τῆς μεγάλης.

κϛ΄

1 Ἐν ἀρχῇ βασιλέως Ἰωακεὶμ υἱοῦ Ἰωσίου, ἐγενήθη λόγος οὗτος παρὰ κυρίου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

28 Et erit, si noluerint accipere calicem de manu tua, ad bibendum: hæc dices eis; Hæc dicit Dominus exercituum: Bibendo bibetis.
29 Quia ecce in ciuitate super quam inuocatum est nomen meum, ego incipio affligere: & vos putatis prorsus esse immunes? Non eritis immunes: quia eos qui occidunt gladio ego voco super omnes habitatores terræ, dicit Dominus exercituum.
30 Tu autem prophetabis eis omnia verba hæc, & dices eis: Dominus de excelso clamabit, & de habitaculo sancto suo attollet verbū suum: clamando clamabit vt veniant direptores super terram domus maiestatis suæ, sicut qui descendunt in torcular, qui tollunt vocē suam, sic veniet conturbatio omnibus habitatoribus terræ.
31 Peruenit tumultus vsque ad extrema terræ. quia iudicium coram Domino cum populis: retribuet ipse omni carni; impios qui in eis sunt, tradet morti, dicit Dominus.
32 Hæc dicit Dominus exercituum: Ecce malum egredietur de populo in populum, & populi multi venient apertè à finibus terræ.
33 Et erunt occisi à facie Domini in tempore illo à finibus terræ vsque ad extrema terræ. non plangentur, nec colligentur, nec sepelientur: in stercus dispersum super faciem terræ erunt.
34 Vlulate reges, & clamate, & operite capita vestra cinere fortes in populo; quia impleti sunt dies vestri vt occidamini: & dispergemini, & cadetis qui satiati eratis delicijs quasi vasa desiderabilia.
35 Et peribit domus fugitiuorum à regibus, & liberatio à fortibus populi.
36 Vox clamoris regum, & vlulatio fortium populi. quia vastauit Dominus populos eorum.
37 Et desolabuntur habitacula pacifica eorum, à facie furoris iræ Domini.
38 Migrauit rex ex arce sua; quia fuit terra eorum in desolationem à facie gladij inimici, qui inebriat sicut vinum, & à facie iræ furoris eius.

CAPVT XXVI.

IN principio regni Ioachim filij Iosiæ regis tribus domus Iuda, factum est verbum istud à facie Domini, dicendo:

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

כה אמר יהוה עמד בחצר בית־יהוה ודברת
על־כל־ערי יהודה הבאים להשתחות בית יהוה
את כל־הדברים אשר צויתיך לדבר אליהם אל־
תגרע דבר: אולי ישמעו וישבו איש מדרכו
הרעה ונחמתי אל־הרעה אשר אנכי חשב לעשות
להם מפני רע מעלליהם:
ואמרת אליהם כה אמר יהוה אם־לא תשמעו
אלי ללכת בתורתי אשר נתתי לפניכם:
לשמע על־דברי עבדי הנביאים אשר אנכי
שלח אליכם והשכם ושלוח ולא שמעתם:
ונתתי את־הבית הזה כשלה ואת־העיר הזאת
אתן לקללה לכל גויי הארץ:
וישמעו הכהנים והנביאים וכל־העם את־
ירמיהו מדבר את־הדברים האלה בבית יהוה:
ויהי ככלות ירמיהו לדבר את כל־אשר־צוה
יהוה לדבר אל־כל־העם ויתפשו אתו הכהנים
והנביאים וכל־העם לאמר מות תמות:
מדוע נבית בשם־יהוה לאמר כשלו יהיה
הבית הזה והעיר הזאת תחרב מאין ישב ויקהל
כל־העם אל־ירמיהו בבית יהוה:
וישמעו שרי יהודה את־הדברים האלה
וישלו מבית־המלך בית יהוה וישבו בפתח
שער־יהוה החדש:
ויאמרו הכהנים והנביאים אל־השרים ואל־
כל־העם לאמר משפט־מות לאיש הזה כי נבא
אל־העיר הזאת באשר שמעתם באזניכם:
ויאמר ירמיהו אל־כל־השרים ואל־כל־
העם לאמר יהוה שלחני להנבא אל־הבית
הזה ואל־העיר הזאת את כל־הדברים אשר
שמעתם:

1 Hæc dicit Dominus: Sta in atrio domus Domini, & loqueris ad omnes ciuitates Iuda, de quibus veniunt vt adorent in domo Domini, vniuersos sermones quos mandaui tibi vt loquaris ad eos, noli subtrahere verbum.
3 Si fortè audiant & conuertátur vnusquisque à via sua mala, & pœniteat me mali quod cogitaui facere eis propter malitiam studiorum eorum.
4 Et dices ad eos: Hæc dicit Dominus; B Si non audieritis me vt ambuletis in lege mea quam dedi vobis:
5 Vt audiatis sermonem seruorũ meorum prophetarum, quos ego misi ad vos de nocte consurgens, & dirigens, & non audistis.
6 Dabo domum istam sicut Silo, & vrbem hanc dabo in maledictionem cunctis gentibus terræ.
7 Et audierunt sacerdotes & prophetæ, & omnis populus Hieremiam loquentem verba hæc in domo Domini.
8 Cumque complesset Hieremias loquens omnia quæ præceperat ei Dominus vt loqueretur ad vniuersum populum; apprehenderunt eum sacerdotes & prophetæ & omnis populus, dicens: Morte morietur.
9 Quare prophetauit in nomine Domini, C ni, dicens: Sicut Silo erit domus hæc, & vrbs ista desolabitur, cõ quòd non sit habitator? Et congregatus est omnis populus aduersus Hieremiam in domo Domini.
10 Et audierunt principes Iuda verba hæc, & ascenderũt de domo regis in domũ Domini, & sederunt in introitu portæ domini Dñi nouæ.
11 Et locuti sunt sacerdotes & prophetę ad principes & ad omnẽ populũ, D dicẽtes: Iudicium mortis est viro huic, quia prophetauit aduersus ciuitatẽ istam, sicut audistis auribus vestris.
12 Et ait Hieremias ad omnes principes & ad vniuersum populũ, dicens: Dominus misit me vt prophetaré ad domũ istam, & ad ciuitatẽ hanc omnia verba quę audistis.

תרגום יונתן

כדין אמר יי קום בדיה בית מקדשא דיויי והתנבי על כל קריא דבית יהודה דעלין למסגד בבית מקדשא דיויי ית כל פיתגמיא דפקדתך
למללא להון לא תהנע פיתגמא:
דילמא לקבלא ישתמעון ויהובון גבר מאורחיה בישתא ואתיב מן בישתא דאנא מחשב למעבד להון מן קדם
מישל להון כדנן אמר יי אין לא תקבלון למיטרי לקדמי באורייתי דיהבית קדמיכון:
למקבלא לפיתגמי עבדי נביאיא דאנא
ולא קבילתון:
ואתון כהניא ונביאיא ועמא כל דשמעו ית פיתגמיכון בבית מקדשא דיויי:
והוה כד שיצי ירמיה לאתנבאה ית כל דפקד יי למללא עם כל עמא ואחדו יתה כהניא
ונביאיא וכל עמא למימר קטול יתקטל:
מדין אתנבית בשמא דיויי למימר כשילו יהי ביתא הדין וקרתא הדא תתחרב מדלית
דיתיב:
ואתכנשו כל עמא על ירמיה בבית מקדשא דיויי:
ושמעו רברבי יהודה ית פיתגמיא האילין וסלקו מבית מלכא לבית מקדשא דיויי ויתבו בפלנא דתרע
חדתא דבית מקדשא דיויי:
ואמרו כהניא ונביאיא לרברבייא ולכל עמא למימר דין דקטול לגברא הדין ארי אתנבי על קרתא הדא כמא דשמעתון
באודנוכון:
ואמר ירמיה לכל רברבייא ולכל עמא למימר יי שלחני לאתנבאה על ביתא הדין ועל קרתא הדא ית כל פיתגמיא דשמעתון

1 Sic dixit Dominus: Sta in atrio domus Domini, et responsum dabis omni Iuda venientibus adorare in domo Domini, vniuersos sermones quos præcepi tibi pro responso da eis: ne auferas verbum.
3 Fortè audient, & conuertentur vnusquisque à via sua mala, & quiescam à malis quæ ego cogito facere eis propter mala studia eorum.
4 Et dices: Sic dixit Dominus; Si non audieritis me vt ambuletis in legitimis meis quæ dedi ante faciem vestram:
5 Vt audiatis sermones seruorum meorum prophetarum, quos ego mitto ad vos diluculo, et misi, & non audistis me.
6 Dabo domum istam sicut Silo, & vrbem hanc dabo in maledictionem omnibus gentibus terræ.
7 Et audierunt sacerdotes et pseudoprophetæ & omnis populus Hieremiam loquentẽ verba hæc in domo Domini.
8 Et factum est Hieremia cessante loqui omnia quæcunque præcepit ei Dominus loqui omni populo, apprehenderunt eum sacerdotes & pseudoprophetæ & omnis populus, dicens: Morte morieris.
9 Quia prophetasti nomine Domini, dicens: Sicut Silo erit domus ista, & vrbs ista desolabitur ab habitantibus. Et congregatus est omnis populus ad Hieremiam in domo Domini.
10 Et audierunt principes Juda verba hæc, & ascenderunt de domo regis in domum Domini, & sederunt in vestibulis portæ Domini nouæ.
11 Et dixerunt sacerdotes & pseudoprophetæ ad principes & omni populo: Judicium mortis est viro huic, quia prophetauit aduersus ciuitatem istam sicut audistis in auribus vestris.
12 Et ait Hieremias ad omnes principes & omni populo, dicens: Dominus misit me prophetare super domum istam & super ciuitatẽ hanc omnia verba quæ audistis.

ἄτας εἶπεν κύριος· σὴν ἐν αὐλῇ οἴκου κυρίου καὶ χρηματίεις παντὶ ἰούδα τοῖς ἐρχομένοις προσκυνῆν ἐν οἴκῳ κυρίου ἅπαντας οὓς λόγους ὡς συνέταξά σοι χρηματίσαι αὐτοῖς, μὴ ἀφελῇς ῥῆμα.
ἴσως ἀκούσονται, καὶ ἀποστραφήσεται ἕκαστος ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτῶν τῆς πονηρᾶς, καὶ μεταμεληθήσομαι ἀπὸ τῶν κακῶν ὧν ἐγὼ λογίζομαι τοῦ ποιῆσαι αὐτοῖς ἕνεκεν τῶν πονηρῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν.
καὶ ἐρεῖς· οὕτως εἶπεν κύριος, ἐὰν μὴ ἀκούσητέ μου τοῦ πορεύεσθαι ἐν τοῖς νομίμοις μου οἷς ἔδωκα πρὸ προσώπου ὑμῶν·
εἰς ἀκοὴν τῶν λόγων τῶν παίδων μου τῶν προφητῶν οὓς ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς ὀρθρίζων, καὶ ἀπέστειλα, καὶ οὐκ εἰσηκούσατέ μου.
δώσω τὸν οἶκον τοῦτον ὡσεὶ σηλώ, καὶ τὴν πόλιν ταύτην δώσω εἰς κατάραν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσι τῆς γῆς.
καὶ ἤκουσαν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ ψευδοπροφῆται, καὶ πᾶς ὁ λαὸς τοῦ ἱερεμίου λαλοῦντος τοὺς λόγους τούτους ἐν οἴκῳ κυρίου.
καὶ ἐγένετο ἱερεμίου παυσαμένου λαλοῦντος πάντα ὅσα συνέταξεν αὐτῷ κύριος λαλῆσαι παντὶ τῷ λαῷ, συνέλαβον αὐτὸν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ ψευδοπροφῆται καὶ πᾶς ὁ λαὸς λέγων· θανάτῳ ἀποθάνῃ.
ὅτι προεφήτευσας τῷ ὀνόματι κυρίου λέγων· ὡσεὶ σηλὼ ἔσται ὁ οἶκος οὗτος, καὶ ἡ πόλις αὕτη ἐρημωθήσεται ἀπὸ κατοικούντων. καὶ ἐξεκλησιάσθη πᾶς ὁ λαὸς πρὸς ἱερεμίου ἐν οἴκῳ κυρίου.
καὶ ἤκουσαν οἱ ἄρχοντες ἰούδα τῶν λόγων τούτων, καὶ ἀνέβησαν ἐξ οἴκου τοῦ βασιλέως εἰς οἶκον κυρίου, καὶ ἐκάθησαν ἐν προθύροις πύλης κυρίου τῆς καινῆς.
καὶ εἶπαν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ ψευδοπροφῆται πρὸς τοὺς ἄρχοντας καὶ πρὸς πάντα τὸν λαόν· κρίσις θανάτου τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ, ὅτι προεφήτευσεν κατὰ τῆς πόλεως ταύτης καθὼς ἠκούσατε ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν.
καὶ εἶπεν ἱερεμίας πρὸς πάντας τοὺς ἄρχοντας καὶ πρὸς πάντα τὸν λαὸν λέγων· κύριος ἀπέστειλέ με προφητεῦσαι ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦτον καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν ταύτην πάντας τοὺς λόγους οὓς ἠκούσατε.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Hæc dicit Dominus: Sta in atrio domus sanctuarij Domini, & prophetabis in omnes ciuitates domus Iuda, quæ veniunt vt adorent in domo sanctuarij Domini, omnia verba quæ præcepi tibi, vt prædiceres eis: ne dimittas verbum.
3 Fortè audient & conuertentur vnusquisque à via sua mala, & auertat ego à malo quod cogito facere eis propter malitiam operum eorum.
4 Et dices ad eos: Hæc dicit Dominus; Si non receperitis verbum meum vt ambuletis in lege mea quam dedi corã vobis:
5 Vt obedatis verbis seruorum meorum prophetarum, quos ego misi ad vos, manè consurgens & mittens, & non obedistis.
6 Et dabo domum istam sicut Silo, & ciuitatem istam dabo in maledictionem omnibus populis terræ.
7 Et audierunt sacerdotes & scribæ & omnis populus Ieremiam prophetantem omnia verba hæc in domo sanctuarij Domini.
8 Et factum est cùm consummasset Ieremias prophetare omnia quæ præcepit ei Dominus vt loqueretur cum omni populo, apprehenderunt eum sacerdotes & scribæ, & omnis populus, dicendo: Morte morieris.
9 Quare prophetasti in nomine Domini, dicens: Sicut Silo erit domus ista? & ciuitas hæc desolabitur absque habitatore? Et congregatus est omnis populus contra Ieremiam in domo sanctuarij Domini.
10 Et audierunt principes Iuda verba hæc, & ascenderunt de domo regis in domum sanctuarij Domini, & sederunt in introitu portæ orientalis domus sanctuarij Domini.
11 Et dixerunt sacerdotes & scribæ principibus & omni populo, dicentes: Peccatum iudicij mortis est viro huic; quia prophetauit aduersus ciuitatem istam, sicut audistis auribus vestris.
12 Et ait Ieremias ad omnes principes, & ad omnem populum dicens: Dominus misit me vt prophetarem contra domum istam, & contra ciuitatem hanc omnia verba quæ audistis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

13 * Nunc ergo bonas facite vias vestras, & studia vestra, & audite vocem Domini Dei vestri, & pœnitebit Dominum mali quod locutus est aduersum vos.

14 * Ego autem ecce in manibus vestris E sum : facite mihi quod bonum & rectum est in oculis vestris.

15 * Veruntamé scitote & cognoscite, quia si occideritis me, sanguinem innocentem tradetis contra vosmetipsos, & contra ciuitatem istam & habitatores eius. In veritate enim misit me Dominus ad vos, vt loquerer in auribus vestris omnia hæc.

16 * Et dixerunt principes & omnis populus ad sacerdotes & ad prophetas : Non est viro huic iudicium mortis ; quia in nomine Domini Dei nostri locutus est ad nos.

17 * Surrexerunt ergo viri de senioribus terræ, & dixerunt ad omnem cœtum populi loquentes:

18 * Micheas de Morasti fuit propheta in F diebus Ezechiæ regis Iuda, & ait ad omnem populum Iudæ,dicens: Hæc dicit Dominus exercituum ; Sion quasi ager arabitur, & Hierusalem in aceruum lapidum erit, & mons domus in excelsa syluarum.

19 * Nunquid morte condemnauit eum Ezechias rex Iuda, & omnis Iuda? Nunquid non timuerunt Dominum, & deprecati sunt faciem Domini, & pœnituit Dominum mali quod locutus fuerat aduersum eos? Itaque nos facimus malum grande contra animas nostras.

20 * Fuit quoque vir prophetans in nomine G Domini Vrias filius Semei de Chariathiarim, & prophetauit aduersus terram hanc iuxta omnia verba Hieremiæ. 21 * Et audiuit rex Ioachim & omnes potétes & principes eius verba eius, & quæsiuit rex interficere eum. Et audiuit Vrias & timuit, fugitq; & ingressus est Aegyptum. 22 * Et misit rex Ioachim viros in Ægyptum, Helnathan filium Achobor & viros cum eo in Ægyptum.

13 * וְעַתָּה הֵיטִיבוּ דַרְכֵיכֶם וּמַעַלְלֵיכֶם וְשִׁמְעוּ בְּקוֹל
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְיִנָּחֵם יְהוָה אֶל־הָרָעָה אֲשֶׁר
דִּבֶּר עֲלֵיכֶם׃
14 * וַאֲנִי הִנְנִי בְיֶדְכֶם עֲשׂוּ־לִי כַּטּוֹב וְכַיָּשָׁר
בְּעֵינֵיכֶם׃
15 * אַךְ יָדֹעַ תֵּדְעוּ כִּי אִם־מְמִתִים אַתֶּם אֹתִי כִּי דָם
נָקִי אַתֶּם נֹתְנִים עֲלֵיכֶם וְאֶל הָעִיר הַזֹּאת וְאֶל־
יֹשְׁבֶיהָ כִּי בֶאֱמֶת שְׁלָחַנִי יְהוָה עֲלֵיכֶם לְדַבֵּר
בְּאָזְנֵיכֶם אֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃
16 * וַיֹּאמְרוּ הַשָּׂרִים וְכָל הָעָם אֶל הַכֹּהֲנִים וְאֶל־
הַנְּבִיאִים אֵין לָאִישׁ הַזֶּה מִשְׁפַּט מָוֶת כִּי בְשֵׁם
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ דִּבֶּר אֵלֵינוּ׃
17 * וַיָּקֻמוּ אֲנָשִׁים מִזִּקְנֵי הָאָרֶץ וַיֹּאמְרוּ אֶל־כָּל־
קְהַל הָעָם לֵאמֹר׃
18 * מִיכָיְהוּ הַמּוֹרַשְׁתִּי הָיָה נִבָּא בִּימֵי חִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־
יְהוּדָה וַיֹּאמֶר אֶל־כָּל עַם יְהוּדָה לֵאמֹר כֹּה אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת צִיּוֹן שָׂדֶה תֵּחָרֵשׁ וִירוּשָׁלַם עִיִּים
תִּהְיֶה וְהַר הַבַּיִת לְבָמוֹת יָעַר׃
19 * הֲהָמֵת הֲמִתֻהוּ חִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה וְכָל־
יְהוּדָה הֲלֹא יָרֵא אֶת־יְהוָה וַיְחַל אֶת־פְּנֵי יְהוָה
וַיִּנָּחֵם יְהוָה אֶל הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר עֲלֵיהֶם וַאֲנַחְנוּ
עֹשִׂים רָעָה גְדוֹלָה עַל־נַפְשׁוֹתֵינוּ׃
20 * וְגַם־אִישׁ הָיָה מִתְנַבֵּא בְּשֵׁם יְהוָה אוּרִיָּהוּ
בֶן־שְׁמַעְיָהוּ מִקִּרְיַת יְעָרִים וַיִּנָּבֵא עַל־הָעִיר
הַזֹּאת וְעַל־הָאָרֶץ הַזֹּאת כְּכָל דִּבְרֵי יִרְמְיָהוּ׃
21 * וַיִּשְׁמַע הַמֶּלֶךְ יְהוֹיָקִים וְכָל גִּבּוֹרָיו וְכָל־
הַשָּׂרִים אֶת דְּבָרָיו וַיְבַקֵּשׁ הַמֶּלֶךְ הֲמִיתוֹ וַיִּשְׁמַע
אוּרִיָּהוּ וַיִּירָא וַיִּבְרַח וַיָּבֹא מִצְרָיִם׃
22 * וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ יְהוֹיָקִים אֲנָשִׁים מִצְרַיִם אֶת־
אֶלְנָתָן בֶּן־עַכְבּוֹר וַאֲנָשִׁים אִתּוֹ אֶל־מִצְרָיִם׃

תרגום יונתן

13 וּכְעַן אַתְקְנוּ אָרְחָתְכוֹן וְעוֹבָדֵיכוֹן וְקַבְּלוּ לְמֵימְרָא דַּייָ אֱלָהֲכוֹן וְיִתְחוֹב יְיָ מִבִּישְׁתָּא דְּמַלֵּל עֲלֵיכוֹן׃ 14 וְאַנָא הָא אֲנָא מְסִיר בִּידְכוֹן
עֲבִידוּ לִי כְּדִשְׁפַּר וּכְדִיתְקַן בְּעֵינֵיכוֹן׃ 15 בְּרַם מְדַע תְּדְעוּן אֲרֵי אִם קְטָלִין אַתּוּן יָתִי אֲרֵי דָם זַכַּי אַתּוּן יָהְבִין עֲלֵיכוֹן וְעַל קִרְתָּא
הָדָא וְעַל יָתְבָהָא אֲרֵי קְשׁוֹט שְׁלְחַנִי יְיָ לְוָתְכוֹן לְאַמָּלָלָא קֳדָמֵיכוֹן יָת כָּל פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין׃
16 וַאֲמַרוּ רַבְרְבַיָּא וְכָל עַמָּא לְכָהֲנַיָּא וְלִנְבִיָּא לֵית לְגַבְרָא הָדֵין חוֹבַת דִּינָא דְקָטוֹל אֲרֵי בִּשְׁמָא דַייָ אֱלָהָנָא מַלֵּל עִמָּנָא׃
17 וְקָמוּ גֻּבְרִין מִסָּבֵי אַרְעָא וְאֲמַרוּ לְכָל קְהָלָא דְעַמָּא לְמֵימַר׃
18 מִיכָה מוֹרַשְׁתִּי הֲוָה נָבֵי בְּיוֹמֵי חִזְקִיָּהוּ מַלְכָּא דִּיהוּדָה וַאֲמַר לְכָל עַמָּא דִּבֵית יְהוּדָה לְמֵימַר כְּדֵין אֲמַר
יְיָ צְבָאוֹת צִיּוֹן כְּחַקְלָא דְּעַתִּיד לְמִתְחְרְשָׁא וְיוֹמֵי יְרוּשְׁלֵם לְמִהְוֵי כְּעִין מַעְבְּדָן וְטוּרָא דְּבֵית מַקְדְּשָׁא לְמִהְוֵי כְּרָמֵי חוּרְשָׁא׃
19 הַקְטָלָא קְטָלוּ חִזְקִיָּהוּ מַלְכָּא דִּיהוּדָה וְכָל דִּבֵית יְהוּדָה הֲלָא דְחַל מִן קֳדָם יְיָ וְצַלֵּי קֳדָם יְיָ וְתָב יְיָ מִן קֳדָם בִּישְׁתָּא דְּמַלֵּל
עֲלֵיהוֹן וַאֲנַחְנָא עָבְדִין בִּישְׁתָּא רַבְּתָא עַל נַפְשָׁתָנָא׃
20 וְגַבְרָא הֲוָה מִתְנַבֵּי בִּשְׁמָא דַייָ אוּרִיָּהוּ בַּר שְׁמַעְיָהוּ מִקִּרְיַת יְעָרִים וְאִתְנַבִּי עַל קִרְתָּא הָדָא וְעַל אַרְעָא הָדָא כְּכָל פִּתְגָמֵי יִרְמְיָהוּ׃
21 וְשָׁמַע מַלְכָּא יְהוֹיָקִים וְכָל גִּבָּרוֹהִי וְכָל רַבְרְבֵיָא וּבָעָא מַלְכָּא לְמִקְטְלֵהּ וְשָׁמַע אוּרִיָּה וְדָחֵל וְעָרַק וְאָתָא לְמִצְרָיִם׃
22 וְשָׁלַח מַלְכָּא יְהוֹיָקִים גֻּבְרִין לְמִצְרָיִם יָת אֶלְנָתָן בַּר עַכְבּוֹר וְגֻבְרִין עִמֵּהּ לְמִצְרָיִם׃

13 * καὶ νῦν βελτίους ποιήσατε τὰς ὁδοὺς ὑμῶν καὶ τὰ ἔργα ὑμῶν, καὶ ἀκούσατε τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν, καὶ παύσεται κύριος ἀπὸ τῶν κακῶν ὧν ἐλάλησεν ἐφ' ὑμᾶς.
14 * Ἰδοὺ ἐγὼ ἐν χερσὶν ὑμῶν, ποιήσατέ μοι ὡς συμφέρῃ ὑμῖν, καὶ ὡς βέλτιον ὑμῖν.
15 * ἀλλὰ γνώσεσθε γνώσεσθε, ὅτι εἰ ἀναιρεῖτέ με, αἷμα ἀθῷον ὑμεῖς δίδοτε ἐφ' ὑμᾶς, καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν ταύτην, καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν αὐτῇ, ὅτι ἐν ἀληθείᾳ ἀπέσταλκέ με κύριος πρὸς ὑμᾶς λαλῆσαι εἰς τὰ ὦτα ὑμῶν πάντας τοὺς λόγους τούτους.
16 * Καὶ εἶπαν οἱ ἄρχοντες καὶ πᾶς ὁ λαὸς πρὸς τοὺς ἱερεῖς καὶ πρὸς τοὺς ψευδοπροφήτας· οὐκ ἔστιν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ κρίσις θανάτου, ὅτι ἐπὶ τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐλάλησεν πρὸς ἡμᾶς.
17 * καὶ ἀνέστησαν ἄνδρες τῶν πρεσβυτέρων τῆς γῆς, καὶ εἶπαν πάσῃ τῇ συναγωγῇ τοῦ λαοῦ λέγοντες·
18 * μιχαίας ὁ μωραθίτης ἦν προφήτης ἐν ταῖς ἡμέραις ἐζεκίου βασιλέως ἰούδα, καὶ εἶπεν πρὸς παντὶ τῷ λαῷ ἰούδα, λέγων· οὕτως εἶπεν κύριος τῶν δυνάμεων, σιὼν ὡς ἄγρος ὀροτριωθήσεται, καὶ ἰερουσαλὴμ εἰς ὀπωροφυλάκιον ἔσται, καὶ τὸ ὄρος τοῦ οἴκου ἔσται εἰς ἄλσος δρυμοῦ.
19 * μὴ ἀναιρῶν ἀνεῖλεν αὐτὸν ἐζεκίας βασιλεὺς ἰούδα καὶ πᾶς ἰούδα, οὐχὶ ἐφοβήθησαν τὸν κύριον, καὶ ἐδεήθησαν ἔναντι κυρίου, καὶ ἐπαύσατο κύριος ἀπὸ τῶν κακῶν ὧν ἐλάλησεν ἐπ' αὐτούς, καὶ ἡμεῖς ἐποιήσαμεν κακὰ μεγάλα ἐπὶ ψυχὰς ἡμῶν.
20 * καὶ ἄνθρωπος ἦν προφητεύων ὀνόματι κυρίου οὐρίας υἱὸς σαμαίου ἐκ καριαθιαρείμ, καὶ προεφήτευεν κατὰ τῆς πόλεως ταύτης, καὶ κατὰ τῆς γῆς ταύτης κατὰ πάντας τοὺς λόγους ἱερεμίου.
21 * καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς ἰωακεὶμ καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες πάντας τοὺς λόγους αὐτοῦ, καὶ ἐζήτησεν ἀποκτεῖναι αὐτόν, καὶ ἤκουσεν οὐρίας καὶ ἐφοβήθη καὶ ἔφυγε καὶ εἰσῆλθεν εἰς αἴγυπτον.
22 * καὶ ἐξαπέστειλεν βασιλεὺς ἄνδρας εἰς αἴγυπτον ἐλιαναὶμ υἱὸν ἀχοβὼρ καὶ ἄνδρας μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν αἴγυπτον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 "Et nunc rectas facite vias vestras, & opera vestra, & obedite verbo Domini Dei vestri ; & auertetur Dominus à malo quod locutus est contra vos.
14 "Et nunc ecce ego traditus sum in manum vestram; facite mihi sicut rectum est, & sicut placuerit oculis vestris.
15 "Veruntamen sciendo scitote, quia si occiditis me, sanguinem innocentem vos dabitis super vos, & super ciuitatem hanc, & super habitatores eius. Quia verè misit me Dominus ad vos, vt prophetarem in conspectu vestro omnia verba hæc.
16 "Et dixerunt principes & omnis populus sacerdotibus & scribis: Non est reatus iudicij mortis viro huic, quia in nomine Domini Dei nostri locutus est nobiscum.
17 "Et surrexerunt viri de senioribus terræ, & dixerunt omni ecclesiæ populi, dicendo :
18 "Micheas de Maresa prophetauit in diebus Ezechiæ regis tribus domus Iuda, & ait omni populo domus Iuda, dicendo : Sic dixit Dominus exercituum : Syon quasi ager arabitur, & Ierusalem in aceruos erit, & mons domus sanctuarij in silentia syluæ.
19 "Num occidendo occiderunt eum Ezechias rex tribûs domus Iuda, & omnes *viri* domus Iuda? Nonne timuit à facie Domini? & deprecatus est faciem Domini? & auertit se Dominus à malo quod locutus fuerat super eos. Et nos fumus in causa vt adducamus malum grande super animas nostras.
20 "Et etiam alius vir prophetauit in nomine Domini, Vrias nomine, filius Semeię de Cariathiarim; & prophetauit aduersùm ciuitatem istam, & aduersùs terram hanc, iuxta omnia verba Ieremiæ.
21 "Et audiuit rex Ioachim, & omnes potentes eius, & omnes principes, verba eius. et quæsiuit rex interficere eum. Et audiuit Vrias, & timuit, & fugit, & venit in Ægyptum.
22 "Et misit rex Ioachim viros in Ægyptum, Elnathan filium Achbor, & alios viros cum eo in Ægyptum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

23 * וַיּוֹצִיאוּ אֶת־אוּרִיָּהוּ מִמִּצְרַיִם וַיְבִיאֻהוּ אֶל־
הַמֶּלֶךְ יְהוֹיָקִים וַיַּכֵּהוּ בֶחָרֶב וַיַּשְׁלֵךְ אֶת־נִבְלָתוֹ
אֶל־קִבְרֵי בְּנֵי הָעָם׃

24 * אַךְ יַד אֲחִיקָם בֶּן־שָׁפָן הָיְתָה אֶת־יִרְמְיָהוּ לְבִלְתִּי
תֵּת אֹתוֹ בְּיַד־הָעָם לַהֲמִיתוֹ׃

כז

1 * בְּרֵאשִׁית מַמְלֶכֶת יְהוֹיָקִים בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ
יְהוּדָה הָיָה הַדָּבָר הַזֶּה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה
2 לֵאמֹר׃ * כֹּה אָמַר יְהוָה אֵלַי עֲשֵׂה לְךָ מוֹסֵרוֹת
וּמֹטוֹת וְנָתַתָּם עַל־צַוָּארֶךָ׃

3 * וְשִׁלַּחְתָּם אֶל־מֶלֶךְ אֱדוֹם וְאֶל־מֶלֶךְ מוֹאָב
וְאֶל־מֶלֶךְ בְּנֵי עַמּוֹן וְאֶל־מֶלֶךְ צֹר וְאֶל־מֶלֶךְ צִידוֹן
בְּיַד הַמַּלְאָכִים הַבָּאִים יְרוּשָׁלַ͏ִם אֶל־צִדְקִיָּהוּ
מֶלֶךְ יְהוּדָה׃

4 * וְצִוִּיתָ אֹתָם אֶל־אֲדֹנֵיהֶם לֵאמֹר כֹּה־אָמַר יְהוָה
צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כֹּה תֹאמְרוּ אֶל־אֲדֹנֵיכֶם׃

5 * אָנֹכִי עָשִׂיתִי אֶת־הָאָרֶץ אֶת־הָאָדָם וְאֶת־
הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאָרֶץ בְּכֹחִי הַגָּדוֹל וּבִזְרוֹעִי
הַנְטוּיָה וְנֹתֵתִּיהָ לַאֲשֶׁר יָשָׁר בְּעֵינָי׃

6 * וְעַתָּה אָנֹכִי נָתַתִּי אֶת־כָּל־הָאֲרָצוֹת הָאֵלֶּה בְּיַד
נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל עַבְדִּי וְגַם אֶת־חַיַּת הַשָּׂדֶה
נָתַתִּי לוֹ לְעָבְדוֹ׃

7 * וְעָבְדוּ אֹתוֹ כָל־הַגּוֹיִם וְאֶת־בְּנוֹ וְאֶת־בֶּן־בְּנוֹ
עַד בֹּא־עֵת אַרְצוֹ גַּם־הוּא וְעָבְדוּ בוֹ גּוֹיִם רַבִּים
וּמְלָכִים גְּדֹלִים׃

8 * וְהָיָה הַגּוֹי וְהַמַּמְלָכָה אֲשֶׁר לֹא־יַעַבְדוּ אֹתוֹ
אֶת־נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל וְאֶת־אֲשֶׁר לֹא־יִתֵּן
אֶת־צַוַּארוֹ בְּעֹל מֶלֶךְ־בָּבֶל בַּחֶרֶב וּבָרָעָב וּבַדָּבֶר
אֶפְקֹד עַל־הַגּוֹי הַהוּא נְאֻם־יְהוָה עַד־תַּמִּי אֹתָם
בְּיָדוֹ׃

IEREMIAS. Translat. B. Hieronymi.

23 * Et eduxerunt Vriam de Ægypto, & adduxerunt eum ad regem Ioachim, & percussit eum gladio, & proiecit cadauer eius in sepulchris vulgi ignobilis.

24 * Igitur manus Aicham filij Saphan fuit cum Hieremia vt nō traderetur in manus populi, & interficerent eum.

CAP. XXVII.

1 IN principio regni Ioachim filij Iosiæ regis Iuda, factum est verbum istud ad Hieremiam à Domino, dicens:

2 * Hæc dicit Dominus ad me: Fac tibi vincula & catenas, & pones eas in collo tuo.

3 * Et mittes eas ad regem Edom, & ad regem Moab, & ad regem filiorum Ammon, & ad regem Tyri, & ad regem Sidonis, in manu nunciorum qui venerunt Hierusalem ad Sedechiam regem Iuda.

4 * Et præcipies eis, vt ad dominos suos loquantur: Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel; Hæc dicetis ad dominos vestros.

5 * Ego feci terrā & homines & iumenta quæ sunt super faciem terræ in fortitudine mea magna, & in brachio meo extento, & dedi eam ei qui placuit in oculis meis.

6 * Et nunc itaque ego dedi omnes terras istas in manu Nabuchodonosor regis Babylonis serui mei. insuper & bestias agri dedi ei, vt seruiant illi.

7 * Et seruient ei omnes gentes, & filio eius, & filio filij eius, donec veniat tempus terræ eius & ipsius. Et seruient ei gentes multæ & reges magni.

8 * Gens autem & regnum quod non seruierit Nabuchodonosor regi Babylonis, & quicunque non curuauerit collum suum sub iugo regis Babylonis, in gladio & in fame & in peste visitabo super gentem illam, ait Dominus, donec consumam eos in manu eius.

23 * Et eduxerunt eum inde, & adduxerunt eum ad regem, & percussit eum in gladio, & proiecit eum in monumentum filiorum populi eius.

24 * Veruntamen manus Achicam filij Saphan erat cum Hieremia ne traderent ipsum in manus populi ne interficerent eum.

CAP. XXVII.

1 * IN principio regni Ioachim filij Iosiæ regis Iuda, factum est verbum hoc ad Hieremiam à Domino, dicens:

2 * Sic dixit Dominus: Fac tibi vincula & torques, & circumpone circum collum tuum.

3 * Et mittes eos ad regem Idumææ, & ad regem Moab, & ad regem filiorum Ammon, & ad regem Tyri, & ad regem Sidonis in manibus nunciorum suorum qui venerunt in Hierusalem ad Sedechiam regem Iuda.

4 * Et præcipies eis ad dominos suos dicere: Sic dixit Dominus exercituum Deus Israel: Sic dicetis ad dominos vestros:

5 * Ego feci terram & homines & iumenta quæ super faciem terræ, in fortitudine mea magna & brachio meo excelso, & dabo eam cui placuerit in oculis meis.

6 * Et nunc ego dedi omnem terram regi Nabuchodonosor regi Babylonis vt seruiat ei, & bestiæ agri vt seruiant illi.

7 * Et filio eius, & filio filij eius, donec veniat tempus terræ eius, etiam ipsius. Et seruient ei gentes multæ & reges magni.

8 * Et gens & regnum quicunque non seruierunt Nabuchodonosor regi Babylonis, & quicunque non submiserint collum eorum sub iugo regis Babylonis, in gladio & in peste & fame visitabo eos, ait Dominus, donec consumantur in manu eius.

23 * καὶ ἐξήγαγον αὐτὸν ἐκεῖθεν, καὶ εἰσήγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ἐν μαχαίρᾳ, καὶ ἔρριψεν αὐτὸν εἰς τὸ μνῆμα υἱῶν λαοῦ αὐτοῦ.

24 * πλὴν χεὶρ Ἀχικὰμ υἱοῦ Σαφὰν ἦν μετ᾽ ἰερεμίου τοῦ μὴ παραδοῦναι αὐτὸν εἰς χεῖρας λαοῦ τοῦ μὴ ἀνελεῖν αὐτόν.

κζ

1 * Ἐν ἀρχῇ τῆς βασιλείας ἰωακὶμ υἱοῦ ἰωσίου βασιλέως ἰούδα ἐγένετο τὸ ῥῆμα τοῦτο πρὸς ἱερεμίαν παρὰ κυρίου λέγων·

2 * ὅτως εἶπεν κύριος, ποίησον σεαυτῷ δεσμοὺς καὶ κλοιούς, καὶ περίθες περὶ τὸν τράχηλόν σου.

3 * καὶ ἀποστελεῖς αὐτοὺς πρὸς τὸν βασιλέα ἰδουμαίας, καὶ πρὸς βασιλέα μωάβ, καὶ πρὸς τὸν βασιλέα υἱῶν ἀμμών, καὶ πρὸς βασιλέα τύρου, καὶ πρὸς τὸν βασιλέα σιδῶνος ἐν χερσὶν ἀγγέλων αὐτῶν τῶν ἐρχομένων εἰς ἰερουσαλὴμ πρὸς Σεδεκίαν βασιλέα ἰούδα.

4 * καὶ συνταξῇς αὐτοῖς πρὸς οὓς κυρίους αὐτῶν εἰπεῖν ὅτως εἶπεν κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραήλ, ὅτως ἐρεῖτε πρὸς οὓς κυρίους ὑμῶν.

5 * ἐγὼ ἐποίησα τὴν γῆν καὶ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ κτήνη τὰ ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς ἐν τῇ ἰσχύι μου τῇ μεγάλῃ καὶ τῷ βραχίονί μου τῷ ὑψηλῷ, καὶ δώσω αὐτὴν ᾧ ἐὰν δόξῃ ἐν ὀφθαλμοῖς μου.

6 * καὶ νῦν ἐγὼ ἔδωκα πᾶσαν τὴν γῆν τῷ βασιλεῖ ναβουχοδονόσορ βασιλεῖ βαβυλῶνος δουλεύειν αὐτῷ, καὶ τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ ἐργάζεσθαι αὐτῷ.

7 * καὶ τῷ υἱῷ αὐτοῦ καὶ τῷ υἱῷ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἕως τοῦ ἐλθεῖν καιρὸν τῆς γῆς αὐτοῦ, καὶ γε αὐτοῦ. καὶ δουλεύσουσιν αὐτῷ ἔθνη πολλὰ καὶ βασιλεῖς μεγάλοι.

8 * καὶ τὸ ἔθνος καὶ ἡ βασιλεία ὅσοι ἐὰν μὴ ἐδουλεύσωσιν ναβουχοδονόσορ βασιλεῖ βαβυλῶνος καὶ ὅσοι ἐὰν μὴ ἐμβάλωσιν τὸν τράχηλον αὐτῶν ὑπὸ τὸν ζυγὸν βασιλέως βαβυλῶνος, ἐν μαχαίρᾳ καὶ ἐν λοιμῷ καὶ λιμῷ ἐπισκέψομαι αὐτούς, εἶπεν κύριος, ἕως ἐὰν ἐκλείπωσιν ἐν χειρὶ αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

23 Et eduxerunt Vriam de Ægypto, & adduxerunt eum ad regem Ioachim: & interfecit eum gladio, & proiecit cadauer eius in sepulchra transmigrantium. 24 Veruntamen manus Achicam filij Saphan fuit cum Ieremia, vt non traderent eum in manus populi ad occidendum eum.

CAPVT XXVII.

IN principio regni Ioachim filij Iosiæ regis tribus domus Iuda, factum est verbum istud cum Ieremia à facie Domini, dicendo:
2 Hæc dicit Dominus mihi: Fac tibi vincula & iuga, & pones ea super collum tuum.
3 Et mittes ea ad regem Edom, & ad regem Moab, & ad regem filiorum Ammon, & ad regem Tyri, & ad regem Sydon per manū nunciorum qui veniunt in Ierusalem ad Sedechiam regem tribus domus Iuda.
4 Et præcipies eis vt dicant ad dominos suos in hunc modum: Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel: Sic dicetis ad dominos vestros:
5 Ego verbo meo feci terram, homines, & iumenta, quæ sunt super faciem terræ, in virtute mea magna, & in brachio meo excelso: & dedi eam ei qui placuit coram me.
6 Et nunc ego dedi omnes prouincias istas in manu Nabuchodonosor regis Babylonis serui mei, bestias quoque agri dedi vt seruiant ei.
7 Et seruient ei omnes populi, & filio eius, & filio filij eius, donec veniat tempus interitus terræ eius, etiam ipsius; & seruient ei populi multi & reges magni.
8 Et qui non submiserit collum suum iugo regis Babylonis, & qui non seruierit ipsi Nabuchodonosor regi Babylonis, & qui non submiserit collum suum iugo regis Babylonis, gladio & fame & peste visitabo super populum illum, dicit Dominus, donec tradam eos in manum eius.

תרגום יונתן

23 וְאַפִּיקוּ יָת אוּרִיָּהוּ מִמִּצְרַיִם וְאַיְתִיוּהִי לְוָת מַלְכָּא יְהוֹיָקִים וְקַטְלֵיהּ בְּחַרְבָּא וּרְמָא יָת נִבְלְתֵּיהּ לְקִבְרֵי נַלְיָא׃ 24 בְּרַם יַד אֲחִיקָם
כז

1 בְּרִישׁ מַלְכוּת יְהוֹיָקִים בַּר יֹאשִׁיָּהוּ מַלְכָּא דִּיהוּדָה הֲוָה פִּתְגָמָא הָדֵין עִם יִרְמְיָה מִן קֳדָם יְיָ לְמֵימָר׃
2 כְּדֵין אֲמַר יְיָ לִי עֲבַד לָךְ חִנָּקִין וְנִירִין וְתֶתְּנִינוּן עַל צַוָּארָךְ׃ 3 וְתִשְׁדַּחִנּוּן לְוָת מַלְכָּא דֶּאֱדוֹם וּלְוָת מַלְכָּא דְּמוֹאָב וּלְוָת מַלְכָּא דְּבָנֵי עַמּוֹן וּלְוָת מַלְכָּא דְּצוֹר וּלְוָת מַלְכָּא דְּצִידוֹן בִּידָא דְּאִנְדְּרוֹנֵי דְּאִתְיָן לִירוּשְׁלֶם לְוָת צִדְקִיָּהוּ מַלְכָּא דִּיהוּדָה׃ 4 וְתִפְקוֹד יָתְהוֹן לְמֵימַר כְּדֵין אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת אֱלָהּ יִשְׂרָאֵל כְּדֵין תֵּימְרוּן לְרַבְוָתֵיכוֹן׃ 5 אֲנָא בְּמֵימְרִי עֲבַדִית יָת אַרְעָא וְיָת אֲנָשָׁא וְיָת בְּעִירָא דְּעַל אַפֵּי אַרְעָא בְּחֵילִי רַבָּא וּבְאַדְרָעִי מְרַמְמָא וְיָהֲבָהּ לְדֶכְשַׁר קֳדָמָי׃ 6 וּכְעַן אֲנָא יְהַבִית כָּל אַרְעָתָא הָאִלֵּין בִּידָא דִּנְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא דְּבָבֶל עַבְדִּי וְאַף יָת חֵיוַת בָּרָא יְהַבִית לֵהּ לְמִפְלְחָהּ׃ 7 וְיִפְלְחוּן

Universidad de Deusto
Biblioteca

9 ואתם אל־תשמעו אל־נביאיכם ואל־קסמיכם
ואל־חלמתיכם ואל־עוניכם ואל־כשפיכם
אשר־הם אמרים אליכם לאמר לא תעבדו את־
מלך בבל׃
10 כי שקר הם נבאים לכם למען הרחיק אתכם
מעל אדמתכם והדחתי אתכם ואבדתם׃
11 והגוי אשר־יביא את־צוארו בעל מלך־בבל
ועבדו והנחתיו על־אדמתו נאם־יהוה ועבדה
וישב בה׃
12 ואל־צדקיה מלך־יהודה דברתי ככל־הדברים
האלה לאמר הביאו את־צואריכם בעל מלך
בבל ועבדו אתו ועמו וחיו׃
13 למה תמותו אתה ועמך בחרב ברעב ובדבר
כאשר דבר יהוה אל־הגוי אשר לא־יעבד את־
מלך בבל׃
14 ואל־תשמעו אל־דברי הנבאים האמרים
אליכם לאמר לא תעבדו את־מלך בבל כי שקר
הם נבאים לכם׃ 15 כי לא שלחתים נאם־יהוה
והם נבאים בשמי לשקר למען הדיחי אתכם
ואבדתם אתם והנבאים הנבאים לכם׃
16 ואל־הכהנים ואל־כל־העם הזה דברתי לאמר
כה אמר יהוה אל־תשמעו אל־דברי נביאיכם
הנבאים לכם לאמר הנה כלי בית־יהוה מושבים
מבבלה עתה מהרה כי שקר הם נבאים לכם׃
17 אל־תשמעו אליהם עבדו את־מלך בבל וחיו
למה תהיה העיר הזאת חרבה׃
18 ואם־נביאים הם ואם־יש דבר־יהוה אתם יפגעו־
נא ביהוה צבאות לבלתי־באו הכלים הנותרים
בבית־יהוה ובית מלך יהודה וירושלם
בבלה׃

IEREMIAS. Translat. B. Hieronymi.

9 * Vos ergo nolite audire prophetas vestros, & diuinos, & somniatores, & augures, & maleficos, qui dicunt vobis: Non seruietis regi Babylonis.

10 * Quia mendacium prophetant vobis, vt longè faciant vos de terra vestra, & eiciant vos, & pereatis.

11 * Porrò gens quæ subiecerit ceruicem suam sub iugo regis Babylonis & seruierit ei, dimittam eam in terra sua, dicit Dominus, & colet eam, & habitabit in ea.

12 * Et ad Sedechiam regem Iuda locutus sum omnia verba hæc, dicens: Subiicite colla vestra sub iugo regis Babylonis, & seruite ei, & populo eius, & viuetis.

13 * Quare moriemini tu & populus tuus gladio & fame & peste, sicut locutus est Dominus ad gentem quæ seruire noluerit regi Babylonis?

14 * Nolite audire verba prophetarum dicentium vobis: Non seruietis regi Babylonis. Quia mendacium ipsi loquuntur vobis.

15 * Quia non misi eos, ait Dominus, & ipsi prophetant in nomine meo mendaciter, vt eiiciant vos, & pereatis tam vos quàm prophetæ qui vaticinantur vobis.

16 * Et ad sacerdotes, & ad populum illum locutus sum, dicens: Hæc dicit Dominus: Nolite audire verba prophetarum vestrorum, qui prophetant vobis, dicentes: Ecce vasa domus Domini reuertentur de Babylone nunc citò. mendacium enim prophetant vobis.

17 * Nolite ergo audire eos; sed seruite regi Babylonis, vt viuatis. Quare datur hæc ciuitas in solitudinem?

18 * Et si prophetæ sunt, & est verbum Domini in eis, occurrant Domino exercituum, vt non veniant vasa quæ derelicta fuerant in domo Domini, & in domo regis Iuda, & in Hierusalem, in Babylonem.

Interp. ex Græc. lxx. CAP. XXVII. IEPEMIAΣ. μετερμήνευσις τῶν ο 315

9 * καὶ ὑμεῖς μὴ ἀκούετε τῶν ψευδοπροφητῶν ὑμῶν
καὶ τῶν μαντευομένων ὑμῖν, καὶ τῶν ἐνυπνιαζομένων
ὑμῖν, καὶ τῶν οἰωνισμάτων ὑμῶν, καὶ τῶν φαρμακέων
ὑμῶν λεγόντων· οὐ μὴ ἐργάσεσθε τῷ βασιλεῖ βαβυ-
λῶνος.
10 * ὅτι ψευδῆ αὐτοῖς προφητεύουσιν ὑμῖν τοῦ τὸ
μακρυνῶαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς γῆς ὑμῶν, καὶ ἵνα ἐκβάλω ὑ-
μᾶς, καὶ ἀπολεῖσθε.
11 * καὶ τὸ ἔθνος ὃ ἐὰν εἰσαγάγῃ τὸν τράχηλον αὐτοῦ
ὑπὸ τὸν ζυγὸν βασιλέως βαβυλῶνος, καὶ ἐργάσηται αὐτῷ,
καταλείψω αὐτὸ ἐπὶ τῆς γῆς αὐτοῦ, λέγει κύριος, καὶ ἐρ-
γᾶται αὐτὸν καὶ ἐνοικήσει ἐν αὐτῇ.
12 * καὶ πρὸς Σεδεκίαν βασιλέα ἰούδα ἐλάλησα κατὰ
πάντας τοὺς λόγους τούτους λέγων· εἰσαγάγετε τὸν τρά-
χηλον ὑμῶν ὑπὸ ζυγὸν τοῦ βασιλέως βαβυλῶνος, καὶ
ἐργάσεσθε αὐτῷ καὶ τῷ λαῷ αὐτοῦ, καὶ ζῆτε.
13 * ἵνατί ἀποθνῄξεσθε σὺ καὶ ὁ λαός σου ἐν μαχαίρᾳ καὶ
ἐν λιμῷ καὶ ἐν λοιμῷ, ὡς ἐλάλησε κύριος κατὰ τοῦ ἔθνους, ὃ
οὐκ ἐδούλευσεν τῷ βασιλεῖ βαβυλῶνος.
14 * μὴ ἀκούσητε τὰ ῥήματα τῶν προφητῶν, λεγόντων
ὑμῖν μὴ δουλεύητε τῷ βασιλεῖ βαβυλῶνος, ὅτι ἄδικα
αὐτοῖς προφητεύουσιν ὑμῖν.
15 * οὐκ ἀπέστειλα αὐτούς, φησὶν κύριος, καὶ προφη-
τεύουσιν τῷ ὀνόματί μου ἐπ' ἀδίκῳ πρὸς τὸ ἀπολέσαι ὑ-
μᾶς, καὶ ἀπολεῖσθε ὑμεῖς καὶ ὁ προφή[τ]ης ὑμῶν ὁ προ-
φητεύοντες ὑμῖν ἐπ' ἀδίκῳ ψευδῆ.
16 * καὶ τοῖς ἱερεῦσιν καὶ τῷ λαῷ τούτῳ ἐλάλησα λέγων
τάδε εἶπεν κύριος, μὴ ἀκούετε τῶν λόγων τῶν προφη-
τῶν τῶν προφητευόντων ὑμῖν λεγόντων, ἰδοὺ σκεῦη κυρίου
πάντα ἐκ βαβυλῶνος νῦν ταχέως, ὅτι ἄδικα αὐτοῖς
προφητεύουσιν ὑμῖν.
17 * μὴ ἀκούετε αὐτῶν ἀλλὰ δουλεύετε τῷ βασιλεῖ τῆς
βαβυλῶνος, καὶ ζῆτε· ἵνατί ἔσται αὕτη ἡ πόλις εἰς ἐρη-
μώσιν;
18 * εἰ προφῆται εἰσὶν καὶ εἰ ἔστιν λόγος κυρίου ἐν
αὐτοῖς, ἀπαντησάτωσάν μοι, ἵνα μὴ εἰσενεχθῶσιν
τὰ σκεύη τὰ καταλειφθέντα ἐν οἴκῳ κυρίου καὶ
ἐν οἴκῳ τοῦ βασιλέως ἰούδα καὶ ἱερουσαλὴμ εἰς βαβυ-
λῶνα.

* Et vos ne audiatis pseudoprophetas vestros & diuinantes vobis, & somniantes vobis, & augures vestros, & maleficos vestros, dicentes: Non seruietis regi Babylonis.

* Quia mendacia ipsi prophetant vobis, vt longe faciant vos de terra vestra, & vt eiiciam vos, & periboitis.

* Et gentem quæ induxerit ceruicem suam sub iugo regis Babylonis, & seruierit ei, relinquam eam in terra sua, dicit Dominus, & operabitur eam, & inhabitabit in ea.

* Et ad Sedechiam regem Iuda locutus sum secundum omnia verba hæc, dicens: Inducite collum vestrum sub iugo regis Babylonis, & seruietis ei & populo eius, & viuite.

* Vt quid moriemini tu & populus tuus in gladio & in fame & in peste? sicut locutus est Dominus contra gentem, quæ non seruiuit regi Babylonis.

* Ne audiatis verba prophetarum dicentium vobis: Ne seruiatis regi Babylonis; quia iniusta ipsi prophetant vobis.

* Non misi eos, dicit Dominus, & prophetant in nomine meo iniuste vt perdant vos, & peribitis vos & prophetæ vestri prophetantes vobis iniuste mendacia.

* Et sacerdotibus & populo huic locutus sum, dicens: Sic dixit Dominus, Ne audiatis verba prophetarum prophetantium vobis, dicentium: Ecce vasa Domini reuertentur de Babylone nunc citò; quia iniusta ipsi prophetant vobis.

* Ne audiatis eos, sed seruite regi Babylonis, & viuite. Quare erit hæc ciuitas in solitudinem?

* Si prophetæ sunt & si est verbum Domini in eis, occurrant mihi, vt non inferantur vasa, relicta in domo Domini & in domo regis Iuda & Hierusalem, in Babylonem.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Vos autem ne obediatis pseudopropheris vestris, & diuinis vestris, & somniatoribus vestris, & augeribus vestris, & maleficis vestris, qui dicunt vobis, dicendo: Ne seruiatis regi Babylonis.

" Quia mendacium ipsi prophetant vobis, vt elongem vos de terra vestra, & transmigrare vos faciam, & pereatis.

" Populus autem qui induxerit collum suum in iugum regis Babylonis, & seruierit ei, habitare faciam eum in terra sua, dicit Dominus, & colet eam, & habitabit in ea.

" Et cum Sedechia rege tribus domus Iuda loqueris iuxta omnia verba hæc, dicens: Inducite colla vestra in iugum regis Babylonis, & seruite ei, & populo eius, & viuetis.

" Quare occidemini tu & populus tuus gladio, & fame, & peste? sicut locutus est Dominus ad populum qui non seruierit regi Babylonis.

" Et non obediatis verbis pseudoprophetarum, qui dicunt vobis, dicendo: Ne seruiatis regi Babylonis, quia mendacium ipsi prophetant vobis.

" Quia non misi eos, dicit Dominus, & ipsi prophetant in nomine meo mendacium, vt transmigrare faciam vos, & pereatis vos & pseudoprophetæ qui prophetant vobis.

" Sacerdotibus autem & omni populo huic locutus sum dicens: Hæc dicit Dominus; Ne obediatis verbis pseudoprophetarum vestrorum prophetantium vobis, dicendo: Ecce vasa domus sanctuarij Domini reuertentur de Babylonia nunc citò, quia mendacium ipsi prophetant vobis.

" Ne obediatis eis: sed seruite regi Babylonis, & viuite. Quare erit ciuitas hæc desolata?

" Et si prophetæ sunt, & est verbum Domini cum eis, deprecentur nunc in verbo Domini exercituum, vt non efferantur vasa quæ remanserunt in domo sanctuarij Domini, & in domo regis tribus domus Iuda, & in Hierusalem, in Babylonem.

תרגום יונתן

* ואתון לא תקבלון מן נביאיכון דשקרא ומן קסמיכון ומן חלמיכון ומן ענניכון ומן חרשיכון דאנון אמרין לכון למימר לא תפלחון ית
* ארי שקרא אנון מתנבין לכון בדיל לאדחקא יתכון מעל ארעתכון ואטלטל יתכון ותיבדון׃ 10 ועם
* דיעיל ית צוארוי בגיר מלכא דבבל ויפלחנה ואשריניה על ארעיה אמר יי ויפלחה ויתב בה׃ 11 ועם
* לא יתקבלון מלת כלל פתגמיא האלין למימר אעילו ית צואריכון בגיר מלכא דבבל ופלחו ויהיה ועמה ואתקנוכו׃
* לא תתקבלון לפתגמי נבייא דאמרין לכון למימר לא תפלחון ית מלכא דבבל׃ 14 ארי שקרא אנון מתנבין לכון׃
* לא שלחתנון אמר יי ואנון מתנבין בשמי שקרא בדיל דאשלטל יתכון ותיבדון אתון ונבייא דמתנבין לכון׃
* ותיבדון כל עמא הדין דעל עמא דלא יפלח ית מלכא דבבל ותיבדון ארי יי מליל למימר אפיר לכון ית כורסי בית מקדשא
* ית כורסי מלכות בית דוד וית כל בית ירושלם דאשתיירו בקרתא הדא׃ 18 דלא סליקו עמא דבבל ושבאוהי מבבל
* ויתבון בקרתא הדא אמר יי ואם אינון נבייא ואם אית פתגמא דיי עמהון יבעון קדם יי צבאות בדיל דלא יהובלון מאנייא דאשתאירו בבית
* יי ובבית מלכא דיהודה ובירושלם לבבל׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

19 כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֶל־הָעַמֻּדִים וְעַל־
הַיָּם וְעַל־הַמְּכֹנוֹת וְעַל יֶתֶר הַכֵּלִים הַנּוֹתָרִים
בָּעִיר הַזֹּאת׃
20 אֲשֶׁר לֹא לָקָחָם נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל בַּגְלוֹתוֹ
אֶת־יְכָנְיָה בֶן־יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ־יְהוּדָה מִירוּשָׁלַם
בָּבֶלָה וְאֶת־כָּל־חֹרֵי יְהוּדָה וִירוּשָׁלָם׃
21 כִּי כֹה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עַל־
הַכֵּלִים הַנּוֹתָרִים בֵּית יְהוָה וּבֵית מֶלֶךְ־יְהוּדָה
וִירוּשָׁלָם׃
22 בָּבֶלָה יוּבָאוּ וְשָׁמָּה יִהְיוּ עַד יוֹם פָּקְדִי אֹתָם
נְאֻם יְהוָה וְהַעֲלִיתִים וַהֲשִׁבֹתִים אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה׃

כח

1 וַיְהִי בַּשָּׁנָה הַהִיא בְּרֵאשִׁית מַמְלֶכֶת צִדְקִיָּהוּ
מֶלֶךְ־יְהוּדָה בַּשָּׁנָה הָרְבִיעִית בַּחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי אָמַר
אֵלַי חֲנַנְיָה בֶן־עַזּוּר הַנָּבִיא אֲשֶׁר מִגִּבְעוֹן בְּבֵית
יְהוָה לְעֵינֵי הַכֹּהֲנִים וְכָל־הָעָם לֵאמֹר׃
2 כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
שָׁבַרְתִּי אֶת־עֹל מֶלֶךְ בָּבֶל׃
3 בְּעוֹד שְׁנָתַיִם יָמִים אֲנִי מֵשִׁיב אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה
אֶת־כָּל־כְּלֵי בֵית־יְהוָה אֲשֶׁר לָקַח נְבוּכַדְנֶאצַּר
מֶלֶךְ־בָּבֶל מִן־הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיְבִאֵם בָּבֶל׃
4 וְאֶת־יְכָנְיָה בֶן־יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ־יְהוּדָה וְאֶת־כָּל־
גָּלוּת יְהוּדָה הַבָּאִים בָּבֶלָה אֲנִי מֵשִׁיב אֶל־הַמָּקוֹם
הַזֶּה נְאֻם־יְהוָה כִּי אֶשְׁבֹּר אֶת־עֹל מֶלֶךְ בָּבֶל׃
5 וַיֹּאמֶר יִרְמְיָה הַנָּבִיא אֶל־חֲנַנְיָה הַנָּבִיא לְעֵינֵי
הַכֹּהֲנִים וּלְעֵינֵי כָל־הָעָם הָעֹמְדִים בְּבֵית יְהוָה׃
6 וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא אָמֵן כֵּן יַעֲשֶׂה יְהוָה יָקֵם
יְהוָה אֶת־דְּבָרֶיךָ אֲשֶׁר נִבָּאתָ לְהָשִׁיב כְּלֵי בֵית־
יְהוָה וְכָל־הַגּוֹלָה מִבָּבֶל אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה׃

19 * Quia hæc dicit Dominus exercituum ad columnas, & ad mare, & ad bases, & ad reliqua vasorum quæ remanserunt in ciuitate hac;
20 * Quæ non tulit Nabuchodonosor rex Babylonis, cùm transferret Iechoniam filium Ioachim regem Iuda de Hierusalem in Babylonem, & omnes optimates Iuda & Hierusalem.
21 * Quia hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel ad vasa quæ derelicta sunt in domo Domini, & in domo regis Iuda & Hierusalem:
22 * In Babylonem transferentur, & ibi erunt vsque ad diem visitationis suæ, dicit Dominus. Et afferri faciam ea & referam in loco isto.

CAP. XXVIII.

1 A * ET factum est in anno illo in principio regni Sedechiæ regis Iuda, in anno quarto in mense quinto; dixit ad me Ananias filius Azur propheta de Gabaon, in domo Domini coram sacerdotibus & omni populo, dicens:
2 * Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel: Contriui iugum regis Babylonis.
3 * Adhuc duo anni dierum; & ego reuerti faciam ad locum istum omnia vasa domus Domini quæ tulit Nabuchodonosor rex Babylonis de loco isto, & transtulit ea in Babylonem.
4 * Et Iechoniam filium Ioachim regem Iuda, & omnem transmigrationem Iudæ, qui ingressi sunt in Babylonem, ego reuertam ad locum istum, ait Dominus. Conteram enim iugum regis Babylonis.
5 * Et dixit Hieremias propheta ad Ananiam prophetam, in oculis sacerdotum, & in oculis omnis populi qui stabat in domo Domini.
6 * Et ait Hieremias propheta: Amen sic faciat Dominus; suscitet Dominus verba tua, qui prophetasti vt referantur vasa domus Domini, & omnis transmigratio de Babylone ad locum istum.

19 * Quia sic dixit Dominus, de columnis, & de mari, & de basibus, & ad reliqua vasa relicta in ciuitate hac:
20 * Quæ nõ tulit rex Babylonis, quando transmigrare fecit Iechoniam filiũ Ioachim regis Iuda de Hierusalem in Babylonem, et omnes principes Iuda & Hierusalem.
21 * Quoniam hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel, de vasis relictis in domo Domini, & in domo regis Iuda & Hierusalem.
22 * In Babylonem inferentur, & ibi erunt vsque in diem visitationis eorum: & reducam ea, & conuertam ea in locum hunc.

CAP. XXVIII.

1 * ET factum est in quarto anno, regnante Sedechia rege Iuda, in mense quinto; dixit mihi Ananias filius Azor pseudopropheta, qui de Gabaon, in domo Domini ante oculos sacerdotum & totius populi dicens:
2 * Sic dixit Dominus exercituũ Deus Israel: Et contriui iugum regis Babylonis.
3 * Adhuc duo anni dierum ego reuerti faciam in locum istum omnia vasa domus Domini.
4 * Et Iechoniam & transmigrationem Iudæ, quia conteram iugum regis Babylonis.
5 * Et dixit Hieremias propheta ad Ananiam ante oculos sacerdotum & ante oculos totius populi stantium in domo Domini.
6 * Et ait Hieremias: Verè sic faciat Dominus; suscitet Dominus verbum tuum quod tu prophetas, vt referantur vasa domus Dominus, & omnis transmigratio Babylonis in locum istum.

19 * ὅτι οὕτως εἶπεν κύριος, περὶ τῶν στηλῶν καὶ περὶ τῆς θαλάσσης καὶ περὶ τῶν μεχωνώθ, καὶ περὶ τῶν λοιπῶν σκευῶν τὰ καταλειφθέντα ἐν τῇ πόλει ταύτῃ·
20 * ὧν οὐκ ἔλαβεν βασιλεὺς βαβυλῶνος, ὅτε ἀπῴκισεν τὸν ἰεχονίαν υἱὸν ἰωακὶμ βασιλέως ἰούδα ἐξ ἰερουσαλὴμ εἰς βαβυλῶνα, καὶ πάντας τοὺς ἀρχοντας ἰούδα καὶ ἰερουσαλήμ.
21 * ὅτι τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραήλ, περὶ τῶν σκευῶν τῶν καταλελειμμένων ἐν οἴκῳ κυρίου καὶ ἐν οἴκῳ βασιλέως ἰούδα καὶ ἰερουσαλήμ·
22 * εἰς βαβυλῶνα εἰσελεύσονται, καὶ ἐκεῖ ἔσονται ἕως τῆς ἡμέρας τῆς ἐπισκέψεως αὐτῶν, καὶ ἀνάξω αὐτὰ καὶ ἀναστρέψω αὐτὰ εἰς τὸν τόπον τοῦτον.

κη'

1 * Καὶ ἐλάλησεν ἐν τῷ τετάρτῳ ἔτει βασιλεύοντος Σεδεκίου βασιλέως ἰούδα, ἐν μηνὶ τῷ πέμπτῳ, εἶπέν μοι σαναίας υἱὸς ἀζὼρ ὁ ψευδοπροφήτης ὁ ἀπὸ γαβαὼν ἐν οἴκῳ κυρίου κατ' ὀφθαλμοὺς τῶν ἱερέων καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ λέγων·
2 * οὕτως εἶπεν κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραήλ, συνέτριψα τὸν ζυγὸν βασιλέως βαβυλῶνος·
3 * ἔτι δύο ἐνιαυτῶν ἐγὼ ἀποστρέψω εἰς τὸν τόπον τοῦτον πάντα τὰ σκεύη οἴκου κυρίου·
4 * Ἰεχονίαν τὸν τοῦ ἀποικίαν ἰούδα, ὃν συντρίψω τὸν ζυγὸν βασιλέως βαβυλῶνος·
5 * καὶ εἶπεν ἱερεμίας ὁ προφήτης πρὸς σαναίαν κατὰ ὀφθαλμοὺς τῶν ἱερέων καὶ κατ' ὀφθαλμοὺς παντὸς τοῦ λαοῦ τῶν ἑστηκότων ἐν οἴκῳ κυρίου·
6 * καὶ εἶπεν ἱερεμίας, ἀληθῶς ἵνα ποιήσαι κύριος, στήσαι κύριος τὸν λόγον σου ὃν σὺ προφητεύεις τοῦ ἀποστρέψαι τὰ σκεύη οἴκου κυρίου καὶ πᾶσαν τὴν ἀποικίαν βαβυλῶνος εἰς τὸν τόπον τοῦτον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[a] Quia hæc dicit Dominus exercituum de columnis & de mari, de basibus & reliquis vasis quæ remanserunt in ciuitate hac:
[b] Quæ non cepit Nabuchodonosor rex Babylonis cùm transmigrare faceret Iechoniam filium Ioachim, regem tribus domus Iuda, de Ierusalem in Babylonem, & omnes principes Iuda & Ierusalem.
[c] Quia hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel de vasis quæ remanserunt in domo sanctuarij Domini, & in domo regis tribus domus Iuda, & in Ierusalem. [d] In Babylonem transferentur, & ibi erunt vsque in diem quo subibit memoria eorum in conspectu meo, dicit Dominus; & ascendere faciam, & reducam ea in locum istum.

CAP. XXVIII.

ET factum est anno illo in principio regni Sedechiæ regis tribus domus Iuda, anno quarto, mense quinto, dixit ad me Ananias filius Azor pseudopropheta de Gabaon, in domo sanctuarij Domini, in oculis sacerdotum & omnis populi, dicens:
[e] Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel, dicendo: Confregi iugum regis Babylonis. [f] In fine duorum annorum ego reducam in locum istum omnia vasa domus sanctuarij Domini, quæ cepit Nabuchodonosor rex Babylonis de loco isto, & transtulit ea in Babylonem. [g] Et Iechoniam filium Ioachim regem tribus domus Iuda, & omnem transmigrationem Iuda, quæ transmigrauit in Babylonem, ego reducam in locum istum, dicit Dominus: quia confringam iugum regis Babylonis. [h] Et dixit Ieremias propheta ad Ananiam propheram, in oculis sacerdotum, & in oculis omnis populi qui stabat in domo sanctuarij Domini.
[i] Et ait Ieremias propheta: Amen, sic faciat Dominus, & placeat coram Domino: confirmet Dominus verba tua quæ prophetasti, vt reducantur vasa domus sanctuarij Domini, & omnis transmigratio de Babylonia in locum istum.

תרגום יונתן

[a] ארי כדין אמר ייי צבאות על עמודיא ועל ימא ועל כסיסיא ועל שאר מאניא דאשתארו בקרתא הדא׃ [b] דלא שבנן נבוכדנאצר
[c] ארי כדין אמר ייי אלהי ישראל על מאניא דאשתארו בבית מקדשא דייי ובבית מלכא דבית יהודה וירושלם׃
[d] לבבל יתובלון ותמן יהון עד יומא דעתיד למסעי מימרי ואסקינון ואתיבינון לאתרא הדין׃

כח

[e] והוה בשתא ההיא ברישי מלכות צדקיה מלכא דיהודה בשתא רביעיתא בירחא חמישיתא אמר לי חנניה בר עזור נביא
[f] דמן גבעון בבית מקדשא דייי לעיני כהניא וכל עמא למימר׃ [g] בסוף תרתין שנין אנא מהדר לאתרא הדין ית כל
[h] ויאמר ירמיה נביא לחנניה נבייא לעיני כהניא ולעיני כל עמא דקיימין בבית מקדשא דייי׃ [i] ואמר ירמיה נבייא אמן כדין יעבד ייי

Universidad de Deusto
Biblioteca

ז אַךְ שְׁמַע נָא הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר אֲנֹכִי דֹבֵר בְּאָזְנֶיךָ
וּבְאָזְנֵי כָל־הָעָם׃
ח הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר הָיוּ לְפָנַי וְלְפָנֶיךָ מִן הָעוֹלָם
וַיִּנָּבְאוּ אֶל־אֲרָצוֹת רַבּוֹת וְעַל־מַמְלָכוֹת גְּדוֹלוֹת
לְמִלְחָמָה וְלָרָעָה וְלִדֶבֶר׃
ט הַנָּבִיא אֲשֶׁר יִנָּבֵא לְשָׁלוֹם בְּבֹא דְבַר הַנָּבִיא
יִוָּדַע הַנָּבִיא אֲשֶׁר־שְׁלָחוֹ יְהוָה בֶּאֱמֶת׃
י וַיִּקַּח חֲנַנְיָה הַנָּבִיא אֶת־הַמּוֹטָה מֵעַל צַוַּאר
יִרְמְיָה הַנָּבִיא וַיִּשְׁבְּרֵהוּ׃
יא וַיֹּאמֶר חֲנַנְיָה לְעֵינֵי כָל־הָעָם לֵאמֹר כֹּה אָמַר
יְהוָה ככה אֶשְׁבֹּר אֶת עֹל נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל
בְּעוֹד שְׁנָתַיִם יָמִים מֵעַל צַוַּאר כָּל הַגּוֹיִם וַיֵּלֶךְ
יִרְמְיָה הַנָּבִיא לַדַּרְכּוֹ׃
יב וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֶל יִרְמְיָהוּ אַחֲרֵי שְׁבוֹר חֲנַנְיָה
הַנָּבִיא אֶת הַמּוֹטָה מֵעַל צַוַּאר יִרְמְיָה הַנָּבִיא
לֵאמֹר׃
יג הָלוֹךְ וְאָמַרְתָּ אֶל חֲנַנְיָה לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה
מוֹטוֹת עֵץ שָׁבַרְתָּ וְעָשִׂיתָ תַחְתֵּיהֶן מֹטוֹת בַּרְזֶל׃
יד כִּי כֹה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֹל
בַּרְזֶל נָתַתִּי עַל צַוַּאר כָּל הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה לַעֲבֹד אֶת
נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל וַעֲבָדֻהוּ וְגַם אֶת חַיַּת
הַשָּׂדֶה נָתַתִּי לוֹ׃
טו וַיֹּאמֶר יִרְמְיָה הַנָּבִיא אֶל חֲנַנְיָה הַנָּבִיא שְׁמַע
נָא חֲנַנְיָה לֹא שְׁלָחֲךָ יְהוָה וְאַתָּה הִבְטַחְתָּ אֶת
הָעָם הַזֶּה עַל שָׁקֶר׃
טז לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי מְשַׁלֵּחֲךָ מֵעַל פְּנֵי
הָאֲדָמָה הַשָּׁנָה אַתָּה מֵת כִּי סָרָה דִבַּרְתָּ
אֶל־יְהוָה׃ יז וַיָּמָת חֲנַנְיָה הַנָּבִיא בַּשָּׁנָה

7 * Veruntamen audi verbum hoc quod ego loquor in auribus tuis, & in auribus vniuersi populi.
8 * Prophetæ qui fuerunt ante me, & ante te ab initio, & prophetauerunt super terras multas, & super regna magna de prælio & de afflictione, & de fame.
9 * Propheta qui vaticinatus est pacem, cùm venerit verbum eius, tunc sciemur propheta quem misit Dominus in veritate.
10 * Et tulit Ananias propheta catenam C de collo Hieremiæ prophetæ, & confregeam.
11 * Et ait Ananias in conspectu omnis populi, dicens: Hæc dicit Dominus; Sic confringam iugum Nabuchodonosor regis Babylonis post duos annos dierum de collo omnium gẽtium. Et abiit Hieremias propheta in viam suam.
12 * Et factum est verbum Domini ad Hieremiam, postquam confregit Ananias propheta catenam de collo Hieremiæ prophetæ, dicens:
13 * Vade, dices Ananiæ: Hæc dicit Dominus; Catenas ligneas contriuisti, & facies pro eis catenas ferreas.
14 * Quia hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel: Iugum ferreum posui super collum cunctarum gentium istarum, vt seruiant Nabuchodonosor regi Babylonis, & seruient ei. Insuper & bestias terræ dedi ei.
15 * Et dixit Hieremias propheta ad Ananiam prophetam: Audi Anania, Non misit te Dominus, & tu confidere fecisti populum istum in mendacio.
16 * Idcirco hæc dicit Dominus: Ecce ego eiicio te à facie terræ. Hoc anno morieris, quoniam contra Dominum locutus es.
17 * Et mortuus est Ananias propheta anno illo, mense septimo.

7 * Verumtamen audite verbum hoc quod ego dico in auribus vestris, & in auribus totius populi.
8 * Prophetæ qui fuerunt priores me & priores vobis à seculo, & prophetauerunt super terram multam, & super regna magna, de prælio, & de afflictione, & de peste.
9 * Propheta qui vaticinatus est in pacem, veniente verbo eius, cognoscent prophetam quẽ misit eis Dominus in fide.
10 * Et tulit Ananias catenas de collo Hieremiæ, & contriuit eas.
11 * Et ait Ananias ante oculos totius populi, dicens: Sic dixit Dominus; Sic conteram iugum regis Babylonis duobus annis dierum à ceruicibus omnium gentium. & abiit Hieremias in viam suam.
12 * Et factum est verbum Domini ad Hieremiam, postquam confregit Ananias catenas de collo eius, dicens:
13 * Vade & dic ad Ananiam, dicens: Sic dixit Dominus, Catenas ligneas contriuisti, & facium pro his catenas ferreas.
14 * Quia sic dixit Dominus exercituum Deus Israel: Iugum ferreum posui super collum cunctarum gentium, vt seruiant regi Babylonis, vt seruiant ei. Et iumenta terræ dedi ei.
15 * Et dixit Hieremias Ananiæ: Audi Anania; Non misit te Dominus, & tu confidere fecisti populum istum in iniquitate.
16 * Iccirco sic dixit Dominus: Ecce ego eiicio te à facie terræ: hoc anno morieris; quoniam contra Dominum locutus es.
17 * Et mortuus est mense septimo.

7 * πλὴν ἀκούσατε τὸν λόγον τοῦτον ὃν ἐγὼ λέγω εἰς τὰ ὦτα ὑμῶν, & εἰς τὰ ὦτα παντὸς & λαοῦ.
8 * οἱ προφῆται οἱ γεγονότες πρότερόι μου & οἱ πρότεροι ὑμῶν ἀπὸ τοῦ αἰῶνος, καὶ προεφήτευσαν ἐπὶ γῆς πολλῆς καὶ ἐπὶ βασιλείας μεγάλας περὶ πολέμου & περὶ θλίψεως & περὶ λοιμοῦ.
9 * ὁ προφήτης ὁ προφητεύσας εἰς εἰρήνην, ἐλθόντος & λόγου αὐτοῦ, γνωσθήσεται ὁ προφήτης ὃν ἀπέστειλεν αὐτοῖς κύριος ὁ ἐν πίστει.
10 * καὶ ἔλαβεν ἀνανίας σὺν κλοιοὺς ἀπὸ & τραχήλου ἱερεμίου, & συνέτριψεν αὐτούς.
11 * καὶ εἶπεν ἀνανίας κατ' ὀφθαλμοὺς παντὸς τοῦ λαοῦ λέγων· οὕτως εἶπεν κύριος, οὕτως συντρίψω τὸν ζυγὸν βασιλέως βαβυλῶνος δύο ἔτη ἡμερῶν ἀπὸ τῶν τραχήλων πάντων τῶν ἐθνῶν, καὶ ᾠχετο ἱερεμίας εἰς τὴν ὁδὸν αὐτοῦ.
12 * καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ἱερεμίαν μετὰ τὸ συντρῖψαι ἀνανίαν σὺν κλοιοὺς ἀπὸ τοῦ τραχήλου αὐτοῦ, λέγων·
13 * βάδιζε καὶ εἰπὸν πρὸς ἀνανίαν λέγων, οὕτως εἶπεν κύριος, κλοιοὺς ξυλίνους συνέτριψας, καὶ ποιήσω ἀντὶ τούτων κλοιοὺς σιδηροῦς.
14 * ὅτι οὕτως εἶπεν κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραήλ· ζυγὸν σιδηροῦν τέθεικα ἐπὶ τὸν τράχηλον πάντων τῶν ἐθνῶν ἐργάζεσθαι τῷ βασιλεῖ βαβυλῶνος τοῦ δουλεύειν αὐτῷ, καί γε τὰ κτήνη τῆς γῆς ἔδωκα αὐτῷ.
15 * καὶ εἶπεν ἱερεμίας τῷ ἀνανίᾳ, ἄκουε ἀνανία. οὐκ ἀπέσταλκέν σε κύριος, καὶ σὺ πεποίθησας ἐποίησας τὸν λαὸν τοῦτον ἐπ' ἀδίκῳ.
16 * διὰ τοῦτο οὕτως εἶπεν κύριος· ἰδοὺ ἐγὼ ἐξαποστέλλω σε ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς, τούτῳ τῷ ἐνιαυτῷ ἀποθανῇ, ὅτι κατὰ τοῦ κυρίου ἐλάλησας.
17 * καὶ ἀπέθανεν τῷ μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

תרגום יונתן׃

* Veruntamen audi nunc verbum istud quod ego loquor coram te, & coram omni populo:
* Prophetæ qui fuerunt ante me, & ante te à seculo, & prophetauerunt super prouincias multas, & super regna magna, de prælio, & de malo & de peste.
* Propheta qui prophetauerit de pace, cùm venerit verbũ prophetæ, tunc cognoscetur propheta quẽ miserit Dominus in veritate.
* Et tulit Ananias pseudopropheta iugum de collo Ieremiæ prophetæ, & confregit illud.
* Et ait Ananias in oculis omnis populi, in hunc modum: Hæc dicit Dominus: Sic frangam iugum Nabuchodonosor regis Babylonis in fine duorum annorum de collo omnium populorum. Et abiit Ieremias propheta in viam suam.
* Et factum est verbum prophetiæ à facie Domini cum Ieremia, postquam confregit Ananias propheta iugum de collo Ieremiæ prophetæ, dicens:
* Vade, & dic Ananiæ dicendo: Hæc dicit Dominus; Iuga lignea confregisti, & facies pro eis iuga ferrea.
* Quoniam hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel: Iugum ferreum ponam super collum omnium populorum istorum, vt seruiant Nabuchodonosor regi Babylonis, & seruient ei: & etiam bestias agri dedi ei, vt seruiant ei.
* Et ait Ieremias propheta ad Ananiam prophetam: Audi nunc Anania; Non misit te Dominus, & tu considere fecisti populum hunc in mendacio.
* Propterea hæc dicit Dominus: Ecce ego transmigrare te faciam à superficie terræ: in anno isto tu morieris; quia peruersum locutus es coram Domino.
* Et mortuus est Ananias propheta in anno illo, & sepultus est in mense septimo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

כט

1 * וְאֵלֶּה דִּבְרֵי הַסֵּפֶר אֲשֶׁר שָׁלַח יִרְמְיָה הַנָּבִיא
מִירוּשָׁלַם אֶל־יֶתֶר זִקְנֵי הַגּוֹלָה וְאֶל־הַכֹּהֲנִים
וְאֶל־הַנְּבִיאִים וְאֶל־כָּל־הָעָם אֲשֶׁר הגלה
נְבוּכַדְנֶאצַּר מִירוּשָׁלַם בָּבֶלָה׃
2 * אַחֲרֵי צֵאת יְכָנְיָה הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה וְהַסָּרִיסִים
שָׂרֵי יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם וְהֶחָרָשׁ וְהַמַּסְגֵּר מִירוּשָׁלָם׃
3 * בְּיַד אֶלְעָשָׂה בֶן־שָׁפָן וּגְמַרְיָה בֶן־חִלְקִיָּה
אֲשֶׁר שָׁלַח צִדְקִיָּה מֶלֶךְ יְהוּדָה אֶל־נְבוּכַדְנֶאצַּר
מֶלֶךְ בָּבֶל בָּבֶלָה לֵאמֹר׃
4 * כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לְכָל־
הַגּוֹלָה אֲשֶׁר־הִגְלֵיתִי מִירוּשָׁלַם בָּבֶלָה׃
5 * בְּנוּ בָתִּים וְשֵׁבוּ וּנְטָעוּ גַנּוֹת וְאִכְלוּ אֶת־
פִּרְיָן׃
6 * קְחוּ נָשִׁים וְהוֹלִידוּ בָנִים וּבָנוֹת וְקְחוּ לִבְנֵיכֶם
נָשִׁים וְאֶת־בְּנוֹתֵיכֶם תְּנוּ לַאֲנָשִׁים וְתֵלַדְנָה בָּנִים
וּבָנוֹת וּרְבוּ־שָׁם וְאַל־תִּמְעָטוּ׃
7 * וְדִרְשׁוּ אֶת־שְׁלוֹם הָעִיר אֲשֶׁר הגלֵיתִי אֶתְכֶם
שָׁמָּה וְהִתְפַּלְלוּ בַעֲדָהּ אֶל־יְהוָה כִּי בְשְׁלוֹמָהּ
יִהְיֶה לָכֶם שָׁלוֹם׃
8 * כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
אַל־יַשִּׁיאוּ לָכֶם נְבִיאֵיכֶם אֲשֶׁר־בְּקִרְבְּכֶם
וְקֹסְמֵיכֶם וְאַל־תִּשְׁמְעוּ אֶל־חֲלֹמֹתֵיכֶם אֲשֶׁר
אַתֶּם מַחֲלְמִים׃
9 * כִּי בְשֶׁקֶר הֵם נִבְּאִים לָכֶם בִּשְׁמִי לֹא שְׁלַחְתִּים
נְאֻם־יְהוָה׃
10 * כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה כִּי לְפִי מְלֹאת לְבָבֶל שִׁבְעִים
שָׁנָה אִפְקֹד אֶתְכֶם וַהֲקִמֹתִי עֲלֵיכֶם אֶת־דְּבָרִי
הַטּוֹב לְהָשִׁיב אֶתְכֶם אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה׃

IEREMIAS. Translat. B. Hieronymi.

CAP. XXIX.

1 ET hæc sunt verba libri quæ misit Hieremias propheta de Hierusalem ad reliquias seniorum transmigrationis, & ad
A sacerdotes & ad prophetas, & ad omnem populum quem traduxerat Nabuchodonosor de Hierusalem in Babylonem.

2 * Postquam egressus est Iechonias rex & domina & eunuchi & principes Iuda &
Hierusalem, & faber & inclusor de Hierusalem.

3 * In manu Elasa filij Saphan & Gamaliæ filij Helchiæ, quos misit Sedechias rex
Iuda ad Nabuchodonosor regem Babylo-
B nis in Babylonem, dicens:

4 * Hæc dicit Dominus exercituum Deus
Israel omni trãsmigrationi quam transtuli de Hierusalem in Babylonem:

5 * Ædificate domos & habitate, & plantate hortos & comedite fructum eorum.

6 * Accipite vxores & generate filios & filias, & date filiis vestris vxores, & filiabus date viris, & pariant filios & filias, & multiplicabimini ibi, & nolite esse pauci numero.

7 * Et quærite pacem ciuitatis ad quam transmigrare vos feci, & orate pro ea ad Dominum; quia in pace illius erit vobis
C pax.

8 * Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel: Non vos seducant prophetæ vestri qui sunt in medio vestrûm, & diuini vestri, & ne attendatis ad somnia vestra quæ vos somniatis.

9 * Quia falsò ipsi prophetant vobis in nomine meo: non misi eos, dicit Dominus.

10 * Quia hæc dicit Dominus: Cùm expleti fuerint impleri in Babylone septuaginta anni, visitabo vos, & suscitabo super vos verbum meum bonum, vt reducam vos in locum istum.

תרגום יונתן

כט

1 * וְאִלֵּין פִּתְגָמֵי סִפְרָא דְשְׁלַח יִרְמְיָה נְבִיָּא מִירוּשְׁלֶם לְיַתְרָא סָבֵי גָלוּתָא וּלְוַת כָּהֲנַיָּא וּלְוַת סָפְרַיָּא וּלְוַת כָּל עַמָּא דְאַגְלִי נְבוּכַדְנֶצַּר
יְרוּשְׁלֶם לְבָבֶל׃
2 * מִן דְּגָלָא יְכָנְיָה מַלְכָּא וְגַבְרְתָּא רַבְרְבֵי יְהוּדָה וִירוּשְׁלֶם וְאוּמָנַיָּא וְהַרְעָיָא מִירוּשְׁלֶם׃
3 * בִּיד אֶלְעָשָׂה בַר שָׁפָן וְגֶמַרְיָה בַר חִלְקִיָּה דִּשְׁלַח צִדְקִיָּה מַלְכָּא דִּיהוּדָה לְוַת נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא דְבָבֶל לְבָבֶל לְמֵימָר׃
4 * כְּדֵין אָמַר יְיָ צְבָאוֹת אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל לְכָל גָּלוּתָא דַאֲגְלֵיתִי מִירוּשְׁלֶם לְבָבֶל׃
5 * בְּנוֹ בָתִּין וְיַתְבוּ וְנִצְבוּ גִנָּן וְאִכְלוּ יָת אִבְהֵהוֹן׃
6 * סְבוּ נְשִׁין וְתוֹלִידוּ בְנִין וְאִנְסָבוּ לִבְנֵיכוֹן נְשִׁין וְיָת בְּנָתְכוֹן תְּבוּ לְגֻבְרִין
וְתֵלַדְנָה בְּנִין וְסַגִּין תְּהֹוֹן וְלָא תְּזְעֲרוּן׃
7 * וְתִבְעוֹן יָת שְׁלָמָא דְקִרְתָּא דִּי אֲנָא מְגַלֵּי יָתְכוֹן לְתַמָּן וְצַלּוּ עֲלַהּ קֳדָם יְיָ אֲרֵי בִּשְׁלָמַהּ יְהֵי לְכוֹן שְׁלָם׃
8 * אֲרֵי כְדֵין אָמַר יְיָ צְבָאוֹת אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל לָא יְטַעְיוּן לְכוֹן נְבִיאֵיכוֹן דִּשְׁקָרָא דְבֵינֵיכוֹן וְקָסְמֵיכוֹן וְלָא תְקַבְּלוּן מִן חֶלְמֵי חַלְמֵיכוֹן דְּאַתּוּן מְחַלְמִין׃
9 * אֲרֵי בְשִׁקְרָא אִנּוּן מְהַנְבְּאִין לְכוֹן בִּשְׁמִי לָא שְׁלַחְתִּנּוּן אָמַר יְיָ׃
10 * אֲרֵי כְדֵין אָמַר יְיָ אֲרֵי לְפוּם מִשְׁלַם לְבָבֶל שִׁבְעִין שְׁנִין
תְּהֹוֹן קָדְמַי וְאֶקוֹם עֲלֵיכוֹן יָת פִּתְגָמִי תַּקָּנָא לְאָתָבָא יָתְכוֹן לְאַתְרָא הָדֵין׃

κθ

1 * Καὶ οὗτοι ⸀ οἱ λόγοι τῆς βίβλου οὓς ἀπέστειλεν
ἱερεμίας προφήτης ἐξ ἱερουσαλὴμ πρὸς τοὺς πρε-
σβυτέρους τῆς ἀποικίας καὶ πρὸς τοὺς ἱερεῖς καὶ πρὸς τοὺς
ψευδοπροφήτας καὶ πρὸς πάντα λαὸν ὃν ἀπῴκισε να-
βουχοδονόσωρ ἐξ ἱερουσαλὴμ εἰς βαβυλῶνα.
2 * ὕστερον ἐξελθόντ⸀ος ἰεχονίου τοῦ βασιλέως καὶ τ⸀ῆς
βασιλίσσης καὶ τῶν εὐνούχων καὶ πρώτ⸀ων ἐλθυθέρου καὶ
τεχνίτου ⸀ δ⸀εσμώτου ἐξ ἱερουσαλὴμ,
3 * ⸀ ἐν χειρὶ ἐλέασα υἱοῦ σαφὰν καὶ γαμαρίου υἱοῦ
χελκίου ὃν ἀπέστειλεν σεδεκίας βασιλεὺς ἰούδα πρὸς βα-
σιλέα βαβυλῶνος εἰς βαβυλῶνα, λέγων
4 * οὕτως εἶπεν κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραὴλ
⸀ πᾶ⸀σι τῇ ἀποικίᾳ ⸀ ἣν ἀπῴκισα ὑπὸ
ἱερουσαλὴμ εἰς
βαβυλῶνα.
5 * οἰκοδομήσατε οἰκίας καὶ κατοικήσατε, καὶ φυ-
τεύσατε παραδείσους, καὶ φάγεσθε ⸀ τοὺς καρποὺς αὐ-
τῶν.
6 * καὶ λάβετε γυναῖκας, καὶ τεκνοποιήσατε υἱοὺς
καὶ θυγατέρας. καὶ λάβετε τοῖς υἱοῖς ὑμῶν γυναῖκας.
καὶ τὰς θυγατέρας ὑμῶν ⸀ ὅτε δώσουσιν, καὶ τέξονται
υἱοὺς καὶ θυγατέρας. καὶ πληθύνεσθε καὶ μὴ σμικρυν-
θῆτε.
7 * καὶ ζητήσατε εἰρηνεύειν τ⸀ὴν γῆν εἰς ⸀ ἣν ἀπῴκισα ὑ-
μᾶς ⸀ ἐκεῖ. καὶ ⸀ προσεύξασθε περὶ αὐτῶν πρὸς κύριον, ὅτι
ἐν τῇ εἰρήνῃ αὐτῶν ⸀ ἔσται εἰρήνη ὑμῖν.
8 * ὅτι οὕτως εἶπεν κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραὴλ·
μὴ διαπειθέτωσαν ὑμᾶς ⸀ ψευδοπροφῆται ⸀ ⸀ ἐν ὑ-
μῖν. καὶ μὴ διαπειθέτωσάν ⸀ ὑμᾶς ⸀ μάντεις ὑμῶν,
καὶ μὴ ἀκούσετε εἰς ⸀ τὰ ἐνύπνια ὑμῶν ⸀ ἃ ὑμεῖς ἐνυπνιά-
ζεσθε.
9 * ὅτι ἄδικα αὐτοὶ ⸀ προφητεύουσιν ὑμῖν ⸀ ἐπὶ τῷ ὀνό-
ματί μου, ⸀ οὐκ ἀπέστειλα αὐτούς, λέγει κύριος.
10 * ὅτι ὅτως εἶπεν κύριος· ὅταν μέλλῃ πληροῦσθαι ἐν
βαβυλῶνι ἑβδομήκοντα ἔτη, ⸀ ἐπισκέψομαι ὑμᾶς ⸀ καὶ
⸀ ἀνῶ ⸀ σου λόγους μου ⸀ φ⸀ὑμᾶς, τοῦ ⸀ ἀναγαγεῖν τὸν λαόν
μου εἰς τὸν τόπον τοῦτον.

Interp. ex Græc. lxx. CAP. XXIX.

CAP. XXIX.

1 ET hæc verba libri, quæ misit Hieremias propheta de Hierusalem ad seniores transmigrationis, & ad sacerdotes, & ad pseudoprophetas, & ad omnem populum quem traduxit Nabuchodonosor de Hierusalem in Babylonem.

2 * Postquam egressus est Iechonia rex & regina, & eunuchi, & omnis liber, & artifex, & ligator ex Hierusalem,

3 * In manu Eleasa filij Saphan, & Gamariæ filij Helchiæ, quem misit Sedechias rex Iuda ad regem Babylonis in Babylonem, dicens:

4 * Sic dixit Dominus exercituũ Deus Israel ad transmigrationem quam transtulit de Hierusalem in Babylonem.

5 * Ædificate domos, & habitate, & plantate hortos, & comedite fructus eorum.

6 * Et accipite vxores, & generate filios & filias. et accipite filiis vestrũ vxores, & filias vestras date viris, & parient filios & filias. Et multiplicamini, & non pauci sitis.

7 * Et quærite pacem terræ in quam transtuli vos illuc, & orate pro eis ad Dominum; quia in pace eorum erit pax vobis.

8 * Quia sic dixit Dominus exercituum Deus Israel: Ne seducant vos pseudoprophetæ qui in vobis. et ne seducant vos diuini vestri, & ne attendite in somnia vestra quæ vos somniatis.

9 * Quia iniqua ipsi prophetant vobis in nomine meo, & non misi eos, dicit Dominus.

10 * Quia sic dixit Dominus: Cùm fuerint impleti in Babylone septuaginta anni, visitabo vos, & suscitabo verba mea super vos, vt reducam populum meum in locum istum.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XXIX.

ET hæc sunt verba libri quem misit Ieremias propheta de Ierusalem ad reliquos seniores transmigrationis, & ad sacerdotes, & ad scribas, & ad omnem populum quem transmigrare fecit Nabuchodonosor de Ierusalem in Babyloniam.
* Postquam migrauit Iechonias rex, & regina, & principes, principes Iuda, & Ierusalem, & artifices, & ianitores de Ierusalem: per manum Elghasa filij Saphan, & Gamariæ filij Helchiæ, quos misit Sedechias rex tribus domus Iuda ad Nabuchodonosor regem Babylonis in Babyloniam, dicens:
* Hæc dicit Dominus exercituum, Deus Israel, ad omnem transmigrationem quam transmigrare feci de Ierusalem in Babylonem.
* Ædificate domos & habitate; & plantate hortos, & comedite fructus eorum.
* Accipite vxores, & generate filios & filias. et accipite filiis vestris vxores, & filias vestras tradite viris, & pariant filios & filias: & multiplicamini ibi, & non minuamini.
* Et quærite pacem ciuitatis ad quam transmigrare vos feci, & orate pro ea coram Domino; quia in pace illius erit vobis pax.
* Quia hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel: Ne seducant vos pseudoprophetæ vestri qui sunt inter vos, & diuini vestri: nec attendatis ad somnia vestra quæ vos somniatis.
* Quia falsò ipsi prophetant vobis in nomine meo: non misi eos, dicit Dominus.
* Ita enim inquit Dominus: Cùm expleti fuerint in Babylone septuaginta anni, subibit recordatio vestri coram me; & suscitabo super vos verbum meum rectum, vt reducam vos in locum istum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

11 כִּי אָנֹכִי יָדַעְתִּי אֶת־הַמַּחֲשָׁבֹת אֲשֶׁר אָנֹכִי חֹשֵׁב עֲלֵיכֶם נְאֻם־יְהוָה מַחְשְׁבוֹת שָׁלוֹם וְלֹא לְרָעָה לָתֵת לָכֶם אַחֲרִית וְתִקְוָה׃

12 וּקְרָאתֶם אֹתִי וְהָלַכְתֶּם וְהִתְפַּלַּלְתֶּם אֵלַי וְשָׁמַעְתִּי אֲלֵיכֶם׃

13 וּבִקַּשְׁתֶּם אֹתִי וּמְצָאתֶם כִּי תִדְרְשֵׁנִי בְכָל־לְבַבְכֶם׃

14 וְנִמְצֵאתִי לָכֶם נְאֻם־יְהוָה וְשַׁבְתִּי אֶת־שְׁבִיתְכֶם וְקִבַּצְתִּי אֶתְכֶם מִכָּל־הַגּוֹיִם וּמִכָּל־הַמְּקוֹמוֹת אֲשֶׁר הִדַּחְתִּי אֶתְכֶם שָׁם נְאֻם־יְהוָה וְהֲשִׁבֹתִי אֶתְכֶם אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־הגליתי [הִגְלֵיתִי] אֶתְכֶם מִשָּׁם׃

15 כִּי אֲמַרְתֶּם הֵקִים לָנוּ יְהוָה נְבִאִים בָּבֶלָה׃

16 כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה אֶל־הַמֶּלֶךְ הַיּוֹשֵׁב אֶל־כִּסֵּא דָּוִד וְאֶל־כָּל־הָעָם הַיּוֹשֵׁב בָּעִיר הַזֹּאת אֲחֵיכֶם

17 אֲשֶׁר לֹא־יָצְאוּ אִתְּכֶם בַּגּוֹלָה׃ כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת הִנְנִי מְשַׁלֵּחַ בָּם אֶת־הַחֶרֶב אֶת־הָרָעָב וְאֶת־הַדֶּבֶר וְנָתַתִּי אוֹתָם כַּתְּאֵנִים הַשְּׁעָרִים אֲשֶׁר לֹא תֵאָכַלְנָה מֵרֹעַ׃

18 וְרָדַפְתִּי אַחֲרֵיהֶם בַּחֶרֶב בָּרָעָב וּבַדָּבֶר וְנָתַתִּים לְזַוְעָה לְכֹל מַמְלְכוּת הָאָרֶץ לְאָלָה וְלִשְׁמָה וְלִשְׁרֵקָה וּלְחֶרְפָּה בְּכָל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִדַּחְתִּים שָׁם׃

19 תַּחַת אֲשֶׁר־לֹא־שָׁמְעוּ אֶל־דְּבָרַי נְאֻם־יְהוָה אֲשֶׁר שָׁלַחְתִּי אֲלֵיהֶם אֶת־עֲבָדַי הַנְּבִיאִים הַשְׁכֵּם וְשָׁלֹחַ וְלֹא שְׁמַעְתֶּם נְאֻם־יְהוָה׃

20 וְאַתֶּם שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה כָּל־הַגּוֹלָה אֲשֶׁר שִׁלַּחְתִּי מִירוּשָׁלַם בָּבֶלָה׃

21 כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־אַחְאָב בֶּן־קוֹלָיָה וְאֶל־צִדְקִיָּהוּ בֶן־מַעֲשֵׂיָה הַנִּבְּאִים לָכֶם בִּשְׁמִי שֶׁקֶר הִנְנִי נֹתֵן אֹתָם בְּיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל וְהִכָּם לְעֵינֵיכֶם׃

11 * Ego enim scio cogitationes quas cogito super vos, dicit Dominus, cogitationes pacis & non afflictionis, vt dem vobis finem & patientiam.

12 * Et inuocabitis me, & ibitis, & orabitis me, & ego exaudiam vos:

13 * Quæretis me, & inuenietis. cùm quæsieritis me in toto corde vestro:

14 * Inueniar à vobis, ait Dominus. Et reducam captiuitatem vestram, & congregabo vos de vniuersis gentibus & de cunctis locis ad quæ expuli vos, dicit Dominus. Et reuerti vos faciam de loco ad quem transmigrare vos feci.

15 * Quia dixistis: Suscitauit nobis Dominus prophetas in Babylone.

16 * Quia hæc dicit Dominus ad regem qui sedet super solium Dauid, & ad omnem populum habitatorem vrbis huius, ad fratres vestros qui non sunt egressi vobiscum in transmigrationem:

17 * Hæc dicit Dominus exercituum: Ecce ego immittam in eos gladium & famem & pestem; & ponam eos quasi ficus malas quæ comedi non possunt, eò quòd pessimæ sint.

18 * Et persequar eos in gladio, & in fame, & in pestilentia. Et dabo eos in vexationem vniuersis regnis terræ, in maledictionem & in stuporem & in sibilum & in opprobrium cunctis gentibus ad quas ego eiecio eos.

19 * Eò quòd non audierint verba mea, dicit Dominus, quæ misi ad eos per seruos meos prophetas, manè surgens & mittens, & non audistis, dicit Dominus.

20 * Vos ergo audite verbum Dominj omnis E nis transmigratio quam emisi de Hierusalem in Babylonem.

21 * Hæc dicit Dominus exercitvum Deus Israel ad Achab filium Chulliæ, & ad Sedechiam filium Maasiæ, qui prophetant vobis in nomine meo mendaciter: Ecce ego do eos in manu Nabuchodonosor regis Babylonis, & percutiet eos in oculis vestris.

תרגום יונתן

11 אֲרֵי קֳדָמַי גְּלַן יְדַ֫ע מַחְשְׁבָתָא דַּאֲנָא מְחַשֵּׁב עֲלֵיכוֹן אֲמַר יְיָ מְחַשְּׁבָת שְׁלָמָא וְלָא לְבִישָׁא לְמִתַּן לְכוֹן סוֹף וְסִבְרָ׃

12 וְתִזְמְנוּן קֳדָמַי וְתֵיזְלוּן וְתְצַלּוֹן קֳדָמַי וַאֲנָא אֶקְבֶּל צְלוֹתְכוֹן וְתִבְעוֹן מִן קֳדָמַי וְאֶעְבֵּד בְּעִוּתְכוֹן׃

13 וְתִתְבְּעוּן קֳדָמַי וְתַשְׁכְּחוּן אֲרֵי תִבְעוּן מִן קֳדָמַי בְּכָל לִבְּכוֹן׃

14 וְאֶתְרְעֵא לְכוֹן בְּמֵימְרִי וְאֶעְבֵּד בְּעִוּתְכוֹן וְאֶכַּנֵּשׁ יָתְכוֹן מִכָּל עַמְמַיָּא וּמִכָּל אַתְרַיָּא דְּאַנְדֵּיתִי יָתְכוֹן לְהֶמָּן אָמַר יְיָ וְאָתֵיב יָתְכוֹן לְמִקְמָא דְּגַלְּיתִי יָתְכוֹן מִתַּמָּן׃

15 אֲרֵי אֲמַרְתּוּן אֲקִים לָנָא יְיָ מַלְפִין בְּבָבֶל׃

16 אֲרֵי כִדְנָן אֲמַר יְיָ עַל מַלְכָּא דְיָתֵב עַל כָּרְסֵי דָּוִד וְעַל כָּל עַמָּא דְיָתֵב בְּקִרְתָּא הָדָא אֲחֹהֲכוֹן דְּלָא נְפָקוּ עִמְּכוֹן בְּגָלוּתָא׃

17 כִּדְנָן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת הָא אֲנָא מְגַלֵי בְּהוֹן יָת קְטוֹלָן בְּחַרְבָּא וּבְכַפְנָא וּמוֹתָנָא וְאֶתְּנִנ יָתְהוֹן כְּתִינֵי תְּאֵנַיָּא בִּישָׁתָא דְּלָא מִתְאֲכְלָן מִבְּישׁוּתְהוֹן׃

18 וְאֶרְדֵּף בָּתְרֵיהוֹן בְּחַרְבָּא בְּכַפְנָא וּבְמוֹתָנָא וְאֶתְּנִנ לְזוּעָא לְכֹל מַלְכְוָת אַרְעָא לְסוּפְיָא לְחִסּוּדִין בְּכָל עַמְמַיָּא דְּאַנְדֵּיתִי יָתְהוֹן תַּמָּן׃

19 חֲלָף דְּלָא קַבִּלוּ לְפִתְגָמַי אָמַר יְיָ דְּשְׁלַחִית לְוָתְהוֹן יָת עַבְדַי נְבִיָּיא מְקַדְּמַי וְשַׁלָּחַ וְלָא קַבִּלְתּוּן אָמַר יְיָ׃

20 וְאַתּוּן קַבִּלוּ פִּתְגָמָא דַּייָ כָּל גָּלוּתָא דַּאֲגְלֵיתִי מִירוּשְׁלֵם לְבָבֶל׃

21 כִּדְנָן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל עַל אַחְאָב בַּר קוֹלְיָה וְעַל צִדְקִיָּה בַּר מַעֲשֵׂיָה דְּמִתְנַבְּיָן לְכוֹן בִּשְׁמִי שִׁקְרָא הָא אֲנָא מְסַר יָתְהוֹן בִּידָא דִּנְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא דְּבָבֶל וְיִקְטְלִנּוּן לְעֵינֵיכוֹן׃

11 * Et cogitabo super vos cogitationem pacis, & non malæ, vt dem vobis hæc.

12 * Et orate ad me, & exaudiam vos.

13 * Et quæretis me, et inuenietis me; quia quando quæsieritis me in toto corde vestro.

14 * Et apparebo vobis.

15 * Quia dixistis: Constituit Dominus super vos prophetas in Babylone.

16 * Sic dicit Dominus ad regem sedentem in throno Dauid, & ad omnem populum habitantem in ciuitate hac, & ad fratres vestros, qui non egressi sunt vobiscum in captiuitatem.

17 * Sic dicit Dominus exercituum: Ecce ego mittam in eos gladium & famem & pestem; & ponam eos quasi ficus malas quæ non comedi possunt præ malitia.

18 * Et persequar eos in gladio & fame & pestæ, & dabo eos in commotionem in omnibus regnis terræ, & in maledictionem & in penuriam, & in sibilum, & in opprobrium omnibus gentibus, ad quas ego eijcio eos.

19 * Quoniam non audierunt verba mea, dicit Dominus, quæ misi ad eos per seruos meos prophetas, manè surgens & mittens, & non audistis, dicit Dominus.

20 * Vos ergo audite verbum Domini omnis transmigratio, quam misi à Hierusalem in Babylonem.

21 * Sic dixit Dominus ad Achab filium Colia, & ad Sedechiam filium Maasiæ, qui prophetant vobis in nomine meo mendaciter: Ecce ego do eos in manus regis Babylonis, & percutiet eos ante oculos vestros.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Quia coram me manifesta sunt cogitationes quas ego cogito super vos, dicit Dominus, cogitationes pacis & non in malum, vt dem vobis finem & spem.
" Et orabitis coram me, & suscipiam orationem vestram: & quæretis à facie mea, & faciam deprecationem vestram.
" Et quæsitus ero à vobis in verbo meo, dicit Dominus: et reducam transmigrationem vestram, & congregabo vos ex omnibus populis & ex omnibus locis ad quæ transmigrare vos feci, dicit Dominus. Et reducam vos in locum de quo transmigrare vos feci.
" Quia dixistis: Suscitauit nobis Dominus doctores in Babylone.
" Quia hæc dicit Dominus ad regem qui sedet super solium Dauid, & ad populum qui habitat in vrbe hac, ad fratres vestros qui non sunt egressi vobiscum in transmigrationem.
" Hæc dicit Dominus exercituum: Ecce ego immittam in eos occidentes gladio, & famem, & pestem; & dabo eos sicut ficus malas, quæ comedi non possunt præ malitia.
" Et persequar eos occidentibus gladio, fame & peste. Et dabo eos in commotionem omnibus regnis terræ, in maledictionem, & in desolationem, & in stuporem, & in opprobrium omnibus populis ad quos transmigrare eos feci.
" Pro eo quòd non obedierunt verbis meis, dicit Dominus, ad quos misi seruos meos prophetas, manè consurgens & mittens, & non obedistis, dicit Dominus.
" Vos autem suscipite verbum Domini, omnis transmigratio quam transmigrare feci de Ierusalem in Babylonem.
" Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel ad Achab filium Cholix, & ad Sedechiam filium Maasiæ, qui prophetant vobis in nomine meo mendaciter: Ecce ego tradam eos in manum Nabuchodonosor regis Babylonis, & occidet eos coram oculis vestris.

Universidad de Deusto
Biblioteca

22 * וְלָקַח מֻהֶם קְלָלָה לְכֹל גָּלוּת יְהוּדָה אֲשֶׁר
בְּבָבֶל לֵאמֹר יְשִׂמְךָ יְהוָה כִּצְדְקִיָּהוּ וְכַאֲחָב אֲשֶׁר
קָלָם מֶלֶךְ בָּבֶל בָּאֵשׁ :
23 * יַעַן אֲשֶׁר עָשׂוּ נְבָלָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיְנָאֲפוּ אֶת־נְשֵׁי
רֵעֵיהֶם וַיְדַבְּרוּ דָבָר בִּשְׁמִי שֶׁקֶר אֲשֶׁר לֹא צִוִּיתִים
וְאָנֹכִי הַיּוֹדֵעַ וְעֵד נְאֻם־יְהוָה :
24 * וְאֶל־שְׁמַעְיָהוּ הַנֶּחֱלָמִי תֹּאמַר לֵאמֹר :
25 * כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר יַעַן
אֲשֶׁר אַתָּה שָׁלַחְתָּ בִשְׁמְךָ סְפָרִים אֶל־כָּל־הָעָם
אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַם וְאֶל־צְפַנְיָה בֶן־מַעֲשֵׂיָה הַכֹּהֵן וְאֶל־
כָּל־הַכֹּהֲנִים לֵאמֹר :
26 * יְהוָה נְתָנְךָ כֹהֵן תַּחַת יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן לִהְיוֹת
פְּקִדִים בֵּית יְהוָה לְכָל־אִישׁ מְשֻׁגָּע וּמִתְנַבֵּא וְנָתַתָּה
אֹתוֹ אֶל־הַמַּהְפֶּכֶת וְאֶל־הַצִּינָק :
27 * וְעַתָּה לָמָּה לֹא גָעַרְתָּ בְּיִרְמְיָהוּ הָעֲנָתֹתִי
הַמִּתְנַבֵּא לָכֶם :
28 * כִּי עַל־כֵּן שָׁלַח אֵלֵינוּ בָּבֶל לֵאמֹר אֲרֻכָּה הִיא
בְּנוּ בָתִּים וְשָׁבוּ וְנִטְּעוּ גַנּוֹת וְאִכְלוּ אֶת־
פְּרִיהֶן :
29 * וַיִּקְרָא צְפַנְיָה הַכֹּהֵן אֶת־הַסֵּפֶר הַזֶּה בְּאָזְנֵי
יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא :
30 * וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר :
31 * שְׁלַח עַל־כָּל־הַגּוֹלָה לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה אֶל־
שְׁמַעְיָה הַנֶּחֱלָמִי יַעַן אֲשֶׁר נִבָּא לָכֶם שְׁמַעְיָה וַאֲנִי
לֹא שְׁלַחְתִּיו וַיַּבְטַח אֶתְכֶם עַל־שָׁקֶר :
32 * לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה הִנְנִי פֹקֵד עַל־שְׁמַעְיָה
הַנֶּחֱלָמִי וְעַל־זַרְעוֹ לֹא־יִהְיֶה לוֹ אִישׁ יֹשֵׁב בְּתוֹךְ־
הָעָם הַזֶּה וְלֹא יִרְאֶה בַּטּוֹב אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה לְעַמִּי
נְאֻם־יְהוָה כִּי־סָרָה דִבֶּר עַל־יְהוָה :

22 * Et assumetur ex eis maledictio omni trãsmigrationi Iudæ quæ est in Babylone, dicentium: Ponat te Dominus sicut Sedechiam, & sicut Achab quos frixit rex Babylonis in igne.
23 * Pro eo quòd fecerint stultitiã in Israel, & mœchati sunt in vxores amicorum suorum, & locuti sunt verbũ in nomine meo mendaciter, quod non mandaui eis. Ego sum iudex & testis, dicit Dominus.
24 * Et ad Semeiam Neelamitem dices:
25 * Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel: Pro eo quòd misisti in nomine tuo libros ad omnẽm populum qui est in Hierusalem, & ad Sophoniam filium Maasiæ sacerdotem, & ad vniuersos sacerdotes, dicens:
26 * Dominus dedit te sacerdotem pro Ioiade sacerdote, vt sis dux in domo Domini super omnem virum arreptitium & prophetantem, vt mittas eum in neruum & in carcerem.
27 * Et nunc quare non increpasti Hieremiam Anathothitẽ qui prophetat vobis?
28 * Quia super hoc misit ad Babylonem ad nos, dicens: Longum est, ædificate domos & habitate; & plantate hortos, & comedite fructus eorum.
29 * Legit ergo Sophonias sacerdos librum Hieremiæ prophetæ.
30 * Et factum est verbum Domini ad Hieremiam dicens:
31 * Mitte ad omnem transmigrationem dicens: Hæc dicit Dominus ad Semeiam Neelamitem; Pro eo quòd prophetauit vobis Semeias, & ego non misi eum, & fecit vos confidere in mendacio.
32 * Idcirco hæc dicit Dominus: Ecce ego visitabo super Semeiam Neelamitem & super semen eius. Non erit ei vir sedens in medio populi huius, & non videbit bonum quod ego faciã populo meo, ait Dominus; quia præuaricationem locutus est aduersus Dominum.

22 * καὶ λήψονται ἀπ' αὐτῶν κατάραν ἐν πάσῃ τῇ
διασπορᾷ ἐν Βαβυλῶνι λέγοντες· ποιήσαι σε κύριος
ὡς Σεδεκίαν ἐποίησεν & ὡς Ἀχαὰβ οὓς ἀπεπύρισεν βα-
σιλεὺς Βαβυλῶνος ἐν πυρί·
23 * ἀνθ' ὧν ἐποίησαν ἀνομίαν ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ ἐ-
μοιχῶντο τὰς γυναῖκας τῶν πολιτῶν αὐτῶν, καὶ λόγον
ἐλάλησαν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου ὃν οὐ συνέταξα αὐ-
τοῖς, & ἐγὼ μάρτυς, φησὶν κύριος.
24 * καὶ πρὸς Σαμαΐαν τὸν νεελαμίτην ἐρεῖς·
25 * οὕτως λέγει κύριος ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ὁ
θεὸς ἰσραήλ, ἀνθ' ὧν ἀπέστειλας ἐν ὀνόματί σου βιβλία
πρὸς πάντα τὸν λαὸν τὸν ἐν ἱερουσαλὴμ οὐκ ἀπέστει-
λάς με τῷ ὀνόματί μου. καὶ πρὸς Σοφονίαν υἱὸν μαασαίου
τὸν ἱερέα εἰπεῖν·
26 * κύριος ἔδωκεν σε ἱερέα ἀντὶ ἰωδαὲ τοῦ ἱερέως ἡγέ-
μονα ἵνα ἐπιστάτην ἐν οἴκῳ κυρίου παντὶ ἀνθρώπῳ προφητεύοντι
καὶ παντὶ ἀνθρώπῳ μανομένῳ, καὶ δώσεις αὐτὸν εἰς ἀπο-
κλεισμὸν καὶ εἰς τὸν καταφράκτην.
27 * καὶ νῦν διατί οὐκ ἐπετιμήσαλε ἱερεμίᾳ τῷ ἐξ ἀνα-
θὼθ τῷ προφητεύοντι ὑμῖν;
28 * ὅτι διὰ τοῦτο ἀπέστειλεν πρὸς ἡμᾶς ἐν βαβυ-
λῶνι λέγων· μακρόν ἐστιν, οἰκοδομήσατε οἰκίας καὶ
κατοικήσατε, καὶ φυτεύσατε κήπους καὶ φάγεσθε τὸν
καρπὸν αὐτῶν.
29 * καὶ ἀνέγνω Σοφονίας τὸ βιβλίον εἰς τὰ ὦτα ἱερεμίου
τοῦ προφήτου.
30 * καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ἱερεμίαν λέ-
γων·
31 * ἀπόστειλον πρὸς πᾶσαν τὴν ἀποικίαν λέγων, ὅτι
εἶπεν κύριος ἀπὸ σαμαΐου τοῦ νεελαμίτου, ἐπειδὴ προ-
εφήτευσεν ὑμῖν Σαμαΐας, καὶ ἐγὼ οὐκ ἀπέστειλα αὐτόν,
& πεποιθέναι ἐποίησεν ὑμᾶς ἐπ' ἀδίκῳ.
32 * διὰ τοῦτο οὕτως εἶπεν κύριος· ἰδοὺ ἐγὼ ἐπι-
σκέψομαι ἐπὶ Σαμαΐαν καὶ ἐπὶ τὸ γένος αὐτοῦ. & οὐκ
ἔσται αὐτῷ ἄνθρωπος ἐν μέσῳ ὑμῶν & ἰδεῖν τὰ ἀγα-
θὰ ἃ ἐγὼ ποιήσω ὑμῖν, λέγει κύριος. ὅτι ἀποστασίαν ἐ-
λάλησεν κατ' & κυρίου.

תרגום יונתן

22 וְיִסְבְּרוּן מִנְּהוֹן לְוָטָא לְכָל גָּלוּתָא דִיהוּדָה דִי בְבָבֶל לְמֵימַר יְשַׁוְיִנָּךְ יְיָ כְּצִדְקִיָּה וּכְאַחָב דְקַלְנוּן מַלְכָּא דְבָבֶל בְּנוּרָא :
23 עַל דְעָבְדוּ קְלָנָא בְּיִשְׂרָאֵל וְזָנוּ עִם נְשֵׁי חַבְרֵיהוֹן וּמַלּוּ פִּתְגָמָא בִּשְׁמִי שִׁקְרָא וְלָא פַּקְדְתִּנּוּן וְקַדְמַי גַּלְוִי וְסָהִיד אֲמַר יְיָ :
24 וְלִשְׁמְעְיָה דְסָן חֲלוֹם תֵּימַר לְמֵימַר :
25 כְּדֵין אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל לְמֵימַר חֲלָף דְשַׁלַּחְתָּ בִּשְׁמָךְ אִגַּרָן לְרַם כָּל
26 שְׁמָךְ מִנָּךְ חֲלַף יְהוֹיָדָע כָּהֲנָא לְמֶהֱוֵי מְמָנָא כָּהֲנָא בֵּירַם מְקוּשְׁתָּא דַיְיָ לְכָל גְּבַר דְמִשְׁתְּלִי וּמִשְׁפַּשׁ וְתִתֵּן יָתֵהּ לְבֵיפְתָּא וְלִגּוֹ
27 כְּעַן לְמָא לָא נְסַפְתְּ גְּעַרְתָּא עַל יִרְמְיָה דְסָן עֲנָתוֹתָאֵי דְמִתְנַבֵּי לְכוֹן :
28 דְעַל כֵּן שְׁלַח לְוָתָנָא לְבָבֶל לְמֵימַר אֲרִיכָא הִיא בְּנוֹ בָתִּין וְיַתִּיבוּ וְצוּבוּ גִנְּיָן וְאָכְלוּ יָת אִבְהוֹן :
29 וְקָרָא צְפַנְיָה כָּהֲנָא יָת סִפְרָא דְנָן קֳדָם יִרְמְיָהוּ נְבִיָּא :
30 וַהֲוָה פִּתְגָמָא דַיְיָ עִם יִרְמְיָהוּ לְמֵימַר :
31 שְׁלַח לְרַם כָּל בְּנֵי גָלוּתָא לְמֵימַר כְּדֵין אֲמַר יְיָ עַל שְׁמַעְיָה דְסָן חֲלוֹם דִּנְבָּא לְכוֹן וַאֲנָא לָא שַׁלַּחְתֵּיהּ וְאַרְחֵץ יָתְכוֹן עַל שִׁקְרָא :
32 בֵּן כְּדֵין אֲמַר יְיָ הָא אֲנָא מְסָעֵר עַל שְׁמַעְיָה דְסָן חֲלוֹם וְעַל בְּנוֹהִי לָא יְהֵי לֵהּ גְּבַר יָתֵב בְּגַו עַמָּא הָדֵין וְלָא יֶחֱזֵי בְּטוּבְתָא דַאֲנָא עָבֵד

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

22 Et assumetur ex eis maledictio omni transmigrationi Iudæ quæ est in Babylone, dicendo: Ponat te Dominus sicut Sedechiam & sicut Achab quos torruit rex Babylonis igni.
23 Pro eo quòd fecerunt ignominiam in Israel, & fornicati sunt cum vxoribus sociorum suorum, & locuti sunt verbum in nomine meo mendaciter, quod non præcepi eis. Et coram me manifestum est, & Verbum meũ est testis, dicit Dominus.
24 Et Semeiæ Helamitæ loqueris, dicens:
25 Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel, in hunc modum: Pro eo quòd misisti in nomine tuo epistolas ad omnem populum qui est in Ierusalem, & ad Sophoniam filium Maasiæ sacerdotem, & ad omnes sacerdotes, dicens:
26 Dominus constituit te sacerdotem pro Iehoiada sacerdote, vt sis constitutus princeps sacerdotum in domo sanctuarij Domini, omni viro stulto & insipienti, vt mittas eum in neruum & in carcerem.
27 Et nunc, quare non increpasti Ieremiam qui est de Anathoth, qui prophetat vobis?
28 Quia propterea misit ad nos in Babylonem, dicens: Longum est; ædificate domos, & habitate; & plantate hortos, & comedite fructum eorum.
29 Et legit Sophonias sacerdos epistolam hanc coram Ieremia propheta.
30 Et factum est verbum prophetiæ à facie Domini cum Ieremia, dicens:
31 Mitte ad omnes filios transmigrationis, dicens: Hæc dicit Dominus ad Semeiam Helamitem: Pro eo quòd prophetauit vobis Semeias, & ego non misi eum, & confidere vos fecit in mendacio.
32 Idcirco hæc dicit Dominus: Ecce ego visitabo super Semeiam Helamitẽ, & super filios eius, & non erit ei vir sedens in medio populi huius, & non videbit bonum quod ego faciam populo meo, dicit Dominus. Quia peruersum locutus est coram Domino.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ל

1 * הַדָּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה לֵאמֹר׃
2 * כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר כְּתֹב־לְךָ
אֵת כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֵלֶיךָ אֶל־סֵפֶר׃
3 * כִּי הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וְשַׁבְתִּי אֶת־
שְׁבוּת עַמִּי יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה אָמַר יְהוָה וַהֲשִׁבֹתִים
אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לַאֲבוֹתָם וְיָרָשׁוּהָ׃
4 * וְאֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל־יִשְׂרָאֵל
וְאֶל־יְהוּדָה׃
5 * כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה קוֹל חֲרָדָה שָׁמָעְנוּ פַּחַד וְאֵין
שָׁלוֹם׃ 6 * שַׁאֲלוּ־נָא וּרְאוּ אִם־יֹלֵד זָכָר מַדּוּעַ
רָאִיתִי כָל־גֶּבֶר יָדָיו עַל־חָלָצָיו כַּיּוֹלֵדָה וְנֶהֶפְכּוּ כָל־
פָּנִים לְיֵרָקוֹן׃
7 * הוֹי כִּי גָדוֹל הַיּוֹם הַהוּא מֵאַיִן כָּמֹהוּ וְעֵת־צָרָה
הִיא לְיַעֲקֹב וּמִמֶּנָּה יִוָּשֵׁעַ׃
8 * וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת אֶשְׁבֹּר
עֻלּוֹ מֵעַל צַוָּארֶךָ וּמוֹסְרוֹתֶיךָ אֲנַתֵּק וְלֹא־יַעַבְדוּ־בוֹ
עוֹד זָרִים׃
9 * וְעָבְדוּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וְאֵת דָּוִד מַלְכָּם אֲשֶׁר
אָקִים לָהֶם׃
10 * וְאַתָּה אַל־תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב נְאֻם־יְהוָה וְאַל־
תֵּחַת יִשְׂרָאֵל כִּי הִנְנִי מוֹשִׁיעֲךָ מֵרָחוֹק וְאֶת־זַרְעֲךָ
מֵאֶרֶץ שִׁבְיָם וְשָׁב יַעֲקֹב וְשָׁקַט וְשַׁאֲנַן וְאֵין
מַחֲרִיד׃
11 * כִּי־אִתְּךָ אֲנִי נְאֻם־יְהוָה לְהוֹשִׁיעֶךָ כִּי אֶעֱשֶׂה
כָלָה בְּכָל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הֲפִצוֹתִיךָ שָּׁם אַךְ
אֹתְךָ לֹא־אֶעֱשֶׂה כָלָה וְיִסַּרְתִּיךָ לַמִּשְׁפָּט וְנַקֵּה
לֹא אֲנַקֶּךָּ׃ 12 כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אָנוּשׁ לְשִׁבְרֶךָ נַחְלָה
מַכָּתֶךָ׃

IEREMIAS. Translat. B. Hieronymi.

CAP. XXX.

1 HOc verbum quod factum est ad Hieremiam à Domino, dicens:
2 * Hæc dicit Dominus Deus Israel, dicens: Scribe tibi omnia verba quæ locutus sum ad te, in libro.
3 * Ecce enim dies veniunt, dicit Dominus, & conuertam conuersionem populi mei Israel & Iuda, ait Dominus, & conuertam eos ad terram quam dedi patribus eorum, & possidebunt eam.
4 * Et hæc verba quæ locutus est Dominus ad Israel & ad Iudam.
5 * Quoniam hęc dicit Dominus; Vocem terroris audiuimus: formido, & non est pax.
6 * Interrogate & videte si generat masculus. Quare ergo vidi omnis viri manum super lumbum suum quasi parturientis? & conuersæ sunt vniuersæ facies in auruginem.
7 * Væ, quia magna dies illa, nec est similis eius; tempusque tribulationis est Iacob, & ex ipsa saluabitur.
8 * Et erit in die illa, ait Dominus exercituum, conteram iugum eius de collo tuo, & vincula eius dirumpam. Et non dominabuntur ei amplius alieni.
9 * Sed seruient Domino Deo suo, & Dauid regi suo, quem suscitabo eis.
10 * Tu ergo ne timeas serue meus Iacob, ait Dominus, neque paueas Israel, quia ecce ego saluabo te de terra longinqua, & semen tuum de terra captiuitatis eorum. Et reuertetur Iacob & quiescet, & cunctis abfluet bonis, & non erit quem formidet.
11 * Quoniam tecum ego sum, ait Dominus, vt saluem te. Faciá enim consummationem in cunctis gentibus in quibus dispersi te. Te autem non faciam in consummationem; sed castigabo te in iudicio, & tibi non videaris innoxius.
12 * Quia hæc dicit Dominus: Insanabilis fractura tua, pessima plaga tua.

CAP. XXX.

VErbum quod factũ est ad Hieremiam à Domino, vt diceret:
1 * Sic dixit Dominus Deus Israel, dicens: Scribe omnia verba quæ locutus sum ad te in libro.
2 * Quia ecce dies veniunt, dicit Dominus, & reuerti faciam transmigrationem populi mei Israel & Iuda, ait Dominus. Et reuerti faciam eos in terram quam dedi patribus eorum, & dominabuntur eius.
3 * Et hæc verba quæ locutus est Dominus super Israel & Iudam.
4 * Sic dixit Dominus: Vocem timoris audiuimus: formido, & non est pax.
5 * Interrogate & videte si peperit masculus? quia vidi omnem hominem, & manus eius super lumbum eius tanquam parientis? & conuersæ sunt facies in auruginem.
6 * Væ, quia magna dies illa, & non est talis, & tempus angustum est Iacob, & ex isto saluabitur.
7 * In die illa, ait Dominus exercituum, conteram iugum de collo eorum, & vincula eorum disrumpam, & non operabuntur ipsi vltrà alienis.
8 * Et operabuntur Domino Deo suo, & Dauid regem suum suscitabo eis.
9 * Tu autem ne timeas serue meus Iacob, ait Dominus, neque paueas Israel. Quoniam ecce ego saluabo te de terra longinqua, & semen tuũ de terra captiuitatis eorum. Et reuertetur Iacob, & requiescet, & affluet omnibus bonis, et non erit qui timeat.
10 * Quoniam tecum sum, dicit Dominus, vt saluem te. Faciam enim cõsummationem in omnibus gentibus, in quibus dispersi te. Te autem non faciam in consummationem; sed erudiam te in iudicio, & mundans non mundabo te.
11 * Sic dixit Dominus: Suscitaui contritionẽ, dolorosa plaga tua.

λ΄

1 * Ο λόγος ὁ γλυφὴν πρὸς ἱερεμίου ἀπὸ κυρίου εἰπεῖν·
2 * οὕτως εἶπεν κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ λέγων· γράψον πάντας τοὺς λόγους οὓς ἐλαλησά σοι πρὸς σὲ ἐν βιβλίῳ.
3 * ὅτι ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, φησὶν κύριος, καὶ ἀποστρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν λαοῦ μου ἰσραὴλ καὶ ἰούδα, εἶπεν κύριος, καὶ ἀποστρέψω αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν ἣν ἔδωκα τοῖς πατράσιν αὐτῶν, καὶ κυριεύσουσιν αὐτῆς.
4 καὶ οὗτοι οἱ λόγοι οὓς ἐλάλησεν κύριος ἐπὶ ἰσραὴλ καὶ ἰούδαν.
5 * οὕτως εἶπεν κύριος, φωνὴν φόβου ἀκηκόαμεν. φόβος, καὶ οὐκ ἔστιν εἰρήνη.
6 * ἐρωτήσατε καὶ ἴδετε εἰ τέκεν ἄρσεν· διὰ τοῦτο ἑώρακα πᾶν ἀνδρεῖον καὶ αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ ὡς τικτούσης· καὶ ἐστράφησαν πρόσωπα εἰς ἐκτενῆ.
7 * ὠὰὶ ὅτι μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνη καὶ οὐκ ἔστιν ταύτης, καὶ καιρὸς ἐστὶν τῷ ἰακὼβ, καὶ ἀπὸ τούτου σωθήσεται.
8 * ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ εἶπεν κύριος τὸν συμμέμειον, συντρίψω ζυγὸν ἀποστασίας αὐτῶν, καὶ τοὺς δεσμοὺς αὐτῶν διαρρήξω, καὶ οὐκ ἐργοῦνται αὐτοῖς ἔτι ἀλλογενεῖς.
9 * καὶ ἐργοῦνται τῷ κυρίῳ θεῷ αὐτῶν, καὶ τὸν δαυὶδ βασιλέα αὐτῶν ἀναστήσω αὐτοῖς.
10 * σὺ δὲ μὴ φοβοῦ δοῦλέ μου ἰακὼβ, λέγει κύριος, οὐ δὲ μὴ πτοηθῇς ἰσραήλ. ὅτι ἰδοὺ ἐγὼ σώσω σε ἐκ γῆς μακρόθεν καὶ τὸ σπέρμα σου ἐκ γῆς τῆς αἰχμαλωσίας αὐτῶν. καὶ ἀποστραφήσεται ἰακὼβ, καὶ ἀναπαυσθήσεται καὶ πεποιθήσει πᾶσι τοῖς ἀγαθοῖς. καὶ οὐκ ἔσται ὁ φοβῶν.
11 * ὅτι μετὰ σοῦ εἰμί, λέγει κύριος, τοῦ σῶσαί σε. ποιήσω γὰρ συντέλειαν ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσι ἐν οἷς διεσπειρά σε. σὲ δὲ οὐ μὴ ποιήσω εἰς συντέλειαν, ἀλλὰ παιδεύσω σε ἐν κρίσει, καὶ καθαρίζων οὐ καθαριῶ σε.
12 * οὕτως εἶπεν κύριος· ἀνέρπτα σωτήριμα, ἀλγεινὴ πληγή σου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XXXI.

VErbum prophetiæ quod factum est ad Ieremiam à facie Domini, dicens: Hæc dicit Dominus Deus Israel, in hunc modum; Scribe tibi omnia verba quæ locutus sum tecum, in libro. [1] Quia ecce dies veniunt, dicit Dominus, & conuertam translmigrationem populi mei Israel & Iuda, dicit Dominus; & reducam eos ad terram quam dedi patribus eorum, & possidebunt eam. [3] Et hæc sunt verba quæ locutus est Dominus super Israele & super Iuda. [4] Quia hæc dicit Dominus: Vocem commotionis audiuimus; terroris, & non erat pax. [5] Interrogate nunc & videte num pariat masculus. Quare vidi omnis viri manus demissas super lumbos suos, more parturientis; & mutatas vniuersas facies, vt sint quasi aurugo? [6] Væ, quia magna est dies illa, & non est ei similis, & tempus tribulationis est Iacob, & ex ipsa saluabitur. [7] Et erit in tempore illo, dicit Dominus exercituum; conteram iugum populorum de ceruicibus vestris, & vincula vestra dirumpam; & non subiicietur Israel vltrà populis. [8] Et seruient coram Domino Deo suo, & obedient Christo filio Dauid regi suo, quem suscitabo eis. [9] Tu autem ne timeas serue mi Iacob, dicit Dominus, nec conteraris Israel. quia ecce ego saluabo te de longinquo, & filios tuos de terra transmigrationis eorum; & reuertentur viri domus Iacob, & quiescent, & habitabunt confidenter; & non erit qui exterreat eos. [10] Quia in adiutorium tuum est Verbum meum, dicit Dominus, vt saluet te. faciam enim consummationem in omnibus populis ad quos dispersi te. Veruntamen tecum non faciam consummationem; sed adducam super te ægrotationes, vt doceam te in iudicio misericordiæ. et perdendo non te perdam. [11] Quia hæc dicit Dominus: Fortis est confractio tua, grauis est plaga tua.

תרגום יונתן

ל

1 פִּתְגָמָא דְּהָוָה עִם יְרְמְיָה מִן קֳדָם יְיָ לְמֵימָר׃ 2 כְּדְנָן אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל לְמֵימָר כְּתֹב לָךְ יָת כָּל פִּתְגָמַיָּא דְמַלֶּלֶת עִמָּךְ בְּסִפְרָא׃ 3 אֲרֵי הָא יוֹמַיָּא אָתֵן אֲמַר יְיָ וְאָתֵיב יָת גְּלוּת עַמִּי יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה אֲמַר יְיָ וְאָהֵיבְנַן לְאַרְעָא דְיָהֲבֵת לַאֲבָהָתְהוֹן
4 וְאִנּוּן יְרִתוּנַּהּ׃ וְאִלֵּין פִּתְגָמַיָּא דְמַלֶּל יְיָ עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל יְהוּדָה׃
5 אֲרֵי כְדְנָן אֲמַר יְיָ קָל זְוָעָה שְׁמָעְנָא דְחָלָא וְלֵית שְׁלָם׃
6 יְיָ אֲרֵי בָּעֵי הָא וְחֵזוֹ אִם יָלֵד דְּכַר אֲרֵי מָא דֵין חֲזֵיתִי כָל גְּבַר יְדוֹהִי עַל מָתְנֵי דְּחֵילָא וְאִתְהַפִּיכוּ כָּל אַפַּיָּא לְמֶהֱוֵי כְּיַרְקוֹנָא׃
7 וַיְלָא אֲרֵי רַב יוֹמָא הַהוּא מִן דְּלֵית כְּוָתֵיהּ וְעִדָּן עָקָא הִיא לְיַעֲקֹב וּמִנַּהּ יִתְפְּרַק׃
8 וִיהֵי בְּעִדָּנָא הַהִיא אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת אֲתַבַּר נִיר עֻמְמַיָּא מִן עִמָּכוֹן וְקֵיטוֹנֵי מַסְקֵיהוֹן אֲפַסֵּיק וְלָא יִשְׁתַּעְבְּדוּן בְּיִשְׂרָאֵל עוֹד עַמְמַיָּא׃
9 וְיִפְלְחוּן קֳדָם יְיָ אֱלָהְהוֹן וְיָת דָּוִד מַלְכְּהוֹן דְּאָקִים לְהוֹן׃ 10 וְאַתְּ לָא תִדְחַל עַבְדִּי יַעֲקֹב אֲמַר יְיָ וְלָא תִתְבְּהַת יִשְׂרָאֵל אֲרֵי הָא אֲנָא פָרִיק לָךְ מֵרְחִיק וְיָת בְּנָךְ מֵאַרְעָא דְּשִׁבְיָתְהוֹן
וְיָתוּב יַעֲקֹב וְיִשְׁתְּקוֹן וְיִשְׁתְּרֵי לְרַחֲצָן וְלֵית דְּמַנְדֵּי׃ 11 אֲרֵי מֵימְרִי אֲמַר יְיָ לְמִפְרְקָךְ אֲרֵי אֲעֲבֵד גְּמִירָא בְּכָל עַמְמַיָּא דְּבַדַּרְתָּךְ שָׁמָּה אַךְ יָת מֵימְרִי לָא אֶעֱבֵד גְּמִירָא וְאֵיסְרִינָךְ לְמִשְׁפַּט וְנַקָּאָה לָא אֲנַקֵּי יָתָךְ׃
12 אֲרֵי כְדְנָן אֲמַר יְיָ תַּקִּיף תַּבְרִיךְ מְכַרְעָא לָא אֶשְׁתְּבִינָךְ׃

Universidad de Deusto Biblioteca

13 * אין דן דינך למזור רפאות תעלה אין לך׃
14 * כל מאהביך שכחוך אותך לא ידרשו כי
מכת אויב הכיתיך מוסר אכזרי על רב עונך עצמו
חטאתיך׃
15 * מה תזעק על שברך אנוש מכאבך על רב
עונך עצמו חטאתיך עשיתי אלה לך׃
16 * לכן כל אכליך יאכלו וכל צריך כלם בשבי
ילכו והיו שאסיך למשסה וכל בזזיך אתן לבז׃
17 * כי אעלה ארכה לך וממכותיך ארפאך נאם
יהוה כי נדחה קראו לך ציון היא דרש אין לה׃
18 * כה אמר יהוה הנני שב שבות אהלי יעקוב
ומשכנותיו ארחם ונבנתה עיר על תלה וארמון
על משפטו ישב׃
19 * ויצא מהם תודה וקול משחקים והרבתים ולא
ימעטו והכבדתים ולא יצערו׃
20 * והיו בניו כקדם ועדתו לפני תכון ופקדתי על
כל לחציו׃
21 * והיה אדירו ממנו ומשלו מקרבו יצא והקרבתיו
ונגש אלי כי מי הוא זה ערב את לבו לגשת אלי
נאם יהוה׃
22 * והייתם לי לעם ואנכי אהיה לכם לאלהים׃
23 * הנה סערת יהוה חמה יצאה סער מתגורר על
ראש רשעים יחול׃
24 * לא ישוב חרון אף יהוה עד עשתו ועד הקימו
מזמות לבו באחרית הימים תתבוננו בה׃

לא

1 * בעת ההיא נאם יהוה אהיה לאלהים לכל
משפחות ישראל והמה יהיו לי לעם׃
2 * כה אמר יהוה מצא חן במדבר עם שרידי חרב
הלוך להרגיעו ישראל׃

13 * Non est qui iudicet iudicium tuum,
ad alligandam curationem tuam vtilitas
14 non est tibi. * Omnes amatores tui obliti
sunt tui, teque non quærunt. Plaga enim
inimici percussi te, castigatione crudeli:
propter multitudinem iniquitatis tuæ du-
15 ra facta sunt peccata tua. * Quid clamas
super contritione tua? Insanabilis est dolor
tuus; propter multitudinē iniquitatis tuæ,
& propter dura peccata tua feci hæc tibi.
16 * Propterea omnes qui comedūt te, de-
uorabuntur, & vniuersi hostes tui in capti-
uitatem ducentur. et omnes qui te vastant,
vastabuntur, cunctosque prædatores tuos
17 dabo in prædam. * Obducam enim cica-
D tricem tibi, & à vulneribus tuis sanabo te,
dicit Dñs. Quia eiectā vocauerunt te Sion:
hæc est quæ non habebat requirentem.
18 * Hæc dicit Dominus: Ecce ego conuer-
tam conuersionem tabernaculorū Iacob,
& tectis eius miserebor. Et ædificabitur ci-
uitas in excelso suo, & templum iuxta or-
19 dinem suum fundabitur. * Et egredietur
de eis laus voxque ludentium; & multipli-
cabo eos & non minuentur; & glorifica-
20 bo eos, & nō attenuabuntur. * Et erunt filij
eius sicut à principio, & cœtus eius corā me
permanebit. Et visitabo aduersum omnes
21 qui tribulant eum. * Et erit dux eius ex eo:
& princeps de medio eius producetur. Et
applicabo eū, & accedet ad me. Quis enim
iste est qui applicet cor suum vt appropin-
22 quet mihi, ait Dñs? * Et eritis mihi in po-
pulum, & ego ero vobis in Deum.
23 * Ecce turbo Dñi, furor egrediens, procella
ruens, in capite impiorum conquiescet.
24 * Nō auertet irā indignationis Dñs, donec
faciat & compleat cogitationē cordis sui.
In nouissimo dierum intelligetis ea.

CAP. XXXI.

1 IN illo tempore, dicit Dominus, ero
A Deus vniuersis cognationibus Israel, &
ipsi erunt mihi in populum.
2 * Hæc dicit Dominus: Inuenit gratiam in
deserto populus qui remanserat gladio: va-
det ad requiem suam Israel.

Non est iudicans iudicium tuum in dolo- 13
rem: curata es, vtilitas non est tibi.
* *Omnes amici tui obliti sunt tui, te non in-* 14
terrogabunt; quia plaga inimici percussi te, casti-
gatione forti super omnem iniquitatem tuam,
multiplicata sunt peccata tua.
* *Quid clamas in contritione tua? insanabi-* 15
lis dolor tuus propter multitudinem iniquitatis
tuæ, & propter peccata tua dura feci tibi hæc.
* *Propterea omnes comedentes te deuora-* 16
buntur, & omnes hostes tui in captiuitatem
venient. Et erunt qui irrident te, in derisionem;
& omnes deprædantes te dabo in prædam.
* *Quia obducam sanitatē tuam à plaga do-* 17
lorosa; sanabo te, dicit Dominus; quia dispersa
vocata es Sion; quia qui requirat non est eam.
* *Sic dixit Dominus: Ecce ego conuerto* 18
transmigrationem Iacob, & captiuitatis eius
miserebor, et ædificabitur ciuitas in excelso suo,
& templum secundum iudicium suum sedebit.
* *Et egredientur ab eis canentes, & vox* 19
ludentium; & multiplicabo eos, et non minuen-
tur.
* *Et ingredientur filij eius sicut prius, &* 20
testimonia eorum ante faciem meam dirigentur,
& visitabo super omnes tribulantes eos.
* *Et erunt fortiores eis: super eos & prin-* 21
ceps eius ex eo egredietur. Et congregabo eos, &
conuertentur ad me; quia quis est iste qui dedit
cor suum vt conuertatur ad me, dicit Domi-
nus?
* *Et eritis mihi in populum, & ego ero vo-* 22
bis in Dominum.
* *Quia ira Domini egressa est cum furore,* 23
egressa est ira ruens, ad impios veniet.
* *Non auertetur ira furoris Domini, donec* 24
faciat & donec constituat conatum cordis sui.
In nouissimo dierum cognoscetis ea.

CAP. XXXI.

IN tempore illo, ait Dominus, ero in Deum ge- 1
neri Israel, & ipsi erunt mihi in populum.
* *Sic dixit Dominus: Inueni calidum in de-* 2
serto cum his qui perierant in gladio: ite, & non
perdatis Israel.

13 * οὐκ ἔστιν κρίνων κρίσιν σου εἰς ἀλγηρόν. ἰατρεύθης,
14 ὠφέλεια οὐκ ἔστι σοι. * πάντες οἱ φίλοι σου ἐπελά-
θοντό σου σὲ οὐ μὴ ἐπερωτήσουσιν, ὅτι πληγὴν ἐχθροῦ ἔ-
παισά σε, παιδείαν στερεὰν ἐπὶ πᾶσαν τὴν ἀδικίαν σου, ἐπε-
15 πλήθυνσαν αἱ ἁμαρτίαι σου. * τί βοᾷς ἐπὶ συντρίμ-
ματί σου; ἀνίατος ὁ πόνος σου διὰ τὸ πλῆθος τῆς ἀδι-
κίας σου, καὶ διὰ τὰς ἁμαρτίας σου τὰς σκληρὰς ἐποίησά
16 σοι ταῦτα. * διὰ τοῦτο πάντες οἱ ἐσθίοντές σε βρωθή-
σονται, καὶ πάντες οἱ ἐχθροί σου, εἰς αἰχμαλωσίαν ἥξου-
σιν. καὶ ἔσονται οἱ διαφορεῦντές σε εἰς διαφόρημα, καὶ πάν-
τας τοὺς προνομεύοντάς σε δώσω εἰς προνομήν.
17 * ὅτι ἀνάξω τὸ ἴαμά σου ἀπὸ πληγῆς ὀδυνηρᾶς, ἰα-
τρεύσω σε, φησὶν κύριος, ὅτι ἐσπαρμένη ἐκλήθης σιών, ὅτι
ζητῶν οὐκ ἔστιν αὐτήν.
18 * οὕτως εἶπεν κύριος· ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστρέφω τὴν ἀποι-
κίαν ἰακώβ, καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν αὐτοῦ ἐλεήσω, καὶ οἰκο-
δομηθήσεται πόλις ἐπὶ τὸ ὕψος αὐτῆς, καὶ ὁ ναὸς κατὰ τὸ
κρίμα αὐτοῦ καθεδεῖται.
19 * καὶ ἐξελεύσονται ἀπ' αὐτῶν ᾄδοντες, καὶ φωνὴ
παιζόντων. καὶ πλεονάσω αὐτούς, καὶ οὐ μὴ ἐλαττω-
θῶσιν.
20 * καὶ εἰσελεύσονται οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ὡς τὸ πρότερον, καὶ τὰ
μαρτύρια αὐτῶν κατὰ πρόσωπόν μου ὀρθωθήσεται, καὶ ἐπι-
σκέψομαι ἐπὶ πάντας τοὺς θλίβοντας αὐτούς.
21 * καὶ ἔσονται ἰσχυρότεροι αὐτῶν. ἐπ' αὐτοὺς καὶ ὁ ἄρχων
αὐτοῦ ἐξ αὐτοῦ ἐξελεύσεται. καὶ συνάξω αὐτούς, καὶ ἐπιστρέ-
ψουσιν πρός με, ὅτι τίς ἐστιν οὗτος ὃς ἔδωκεν τὴν καρδίαν
αὐτοῦ ἐπιστρέψαι πρός με, λέγει κύριος;
22 * καὶ ἔσεσθέ μοι εἰς λαόν, κἀγὼ ἔσομαι ὑμῖν εἰς κύ-
23 ριον. * ὅτι ὀργὴ κυρίου ἐξῆλθεν θυμώδης· ἐξῆλθεν ὀρ-
γὴ στρεφομένη ἐπὶ ἀσεβεῖς ἥξει.
24 * οὐ μὴ ἀποστραφῇ ὀργὴ θυμοῦ κυρίου, ἕως ποιήσῃ καὶ
ἕως καταστήσῃ ἐγχείρημα καρδίας αὐτοῦ. ἐπ' ἐσχάτου τῶν
ἡμερῶν γνώσεσθε αὐτά.

λα'

1 * Ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ εἶπεν κύριος· ἔσομαι εἰς θεὸν τῷ
γένει ἰσραήλ, καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν.
2 * οὕτως εἶπεν κύριος· εὗρον θερμὸν ἐν ἐρήμῳ μετὰ ὀλω-
λότων ἐν μαχαίρᾳ. βαδίσατε καὶ μὴ ὀλέσητε τὸν ἰσραήλ.

תרגום יונתן

13 לית דדאין דינך לרחמא עלך אסו לא סלקת ליך׃ 14 כל רחמך יתנשיך משאל בשלמך לא תבעו ארי מחת סנאה אלקיתיך מרדו אכזריא על סגיאות חובך תקיפו חטאיך׃ 15 מה את מצוחא על תברך מרעא מחתיך על סגיאות חובך תקיפו חטאיך עבדית אלין לך׃ 16 בכן כל אנסיך יתאנסון וכל סנאיך כלהון בשביא יהכון ויהון עדיך לעדי וכל בוזיך אמסר לבזא׃ 17 ארי אסק אסו לך וממחתיך אסינך אמר יוי ארי מטלטלא קרו ליך ציון היא תבע לית לה׃ 18 כדנן אמר יוי הא אנא מתיב גלות ארעא דיעקב ועל קרוהי ארחים ותתבני קרתא ירושלם באתרה ובית מקדשא כדחזי לה ישתכלל׃ 19 ויסגון בהון מצלי הודתא וקל דמשבחין ואסגינון ולא יזערון ואתקפינון ולא יהון חלשין׃ 20 ויהון בניהון כדמלקדמין וכנישתהון קדמי תתקן ואסער בישתא על כל דחקיהון׃ 21 ויתרבי מלכהון מנהון ומשיחהון מביניהון יתגלי ואקרבנון ויתנהון לפלחני ארי מן הוא דין דאתרעי לאתקרבא לפלחני אמר יוי׃ 22 ותהון קדמי לעם ואנא אהוי לכון לאלה׃ 23 הא מזופיתא מן קדם יוי ברגז נפקת ועלעול מתכנש על רשיעיא יחול׃ 24 לא יהוב תקוף רגזא דיוי עד דיעבד ועד דיקים מחשבת רעותיה בסוף יומיא תסתכלון בה׃

לא

1 בעדנא ההיא אמר יוי אהוי לאלה לכל זרעית ישראל ואנון יהון קדמי לעם׃ 2 כדנן אמר יוי דיהב רחמין לעמא דאסק ממצרים ... במדברא כד הוו מערקין מן קדם דקטלין בחרבא דבר במימרה לאשראה בית ניחא לישראל׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 Non est qui iudicet causam tuam vt misereatur tui: medicina non est exorta tibi. 14 Omnes amici tui obliti sunt tui; rogare de pace tua non quæsierunt. Quia plaga inimici percussi te, castigatione crudelium; propterea quòd multiplicata sunt scelera tua, & inualuerunt peccata tua. 15 Quid clamas ob confractionem tuam? quòd grauis sit plaga tua? pro eo quòd multiplicata sunt scelera tua, & inualuerunt peccata tua, feci hæc tibi. 16 Propterea omnes qui te vi opprimunt, vi opprimentur; & omnes inimici tui in captiuitatem ibunt; & erunt hi qui te deprædati sunt, in prædam; & omnes diripientes te tradam in direptionem. 17 Quia adducam sanitatem tibi, & à plagis tuis sanabo te, dicit Dominus. Quia vagam vocauerunt te Syon, ipsa est quæ non habebat requirentem. 18 Hæc dicit Dominus: Ecce ego reducā transmigrationem terræ Iacob, & ciuitatū eius miserebor. Et ædificabitur ciuitas Ierusalem in loco suo, & domus sanctuarij, sicut decet eam, fundabitur. 19 Et multiplicabuntur in eis offerentes cōfessionem, & vox cantantium. et multiplicabo eos, & non minuentur; & confortabo eos, & non erunt infirmi. 20 Et erunt filij eorum sicut à principio, & cœtus eorum coram me dirigetur. Et visitabo malum aduersum omnes qui tribulant eos. 21 Et inungetur rex eorum ex illis, & Christus eorum de medio eorum reuelabitur; & appropinquare faciam eos vt discant cultum meū. Quoniam quis est iste qui vult accedere ad cultum meum, dicit Dominus? 22 Et eritis coram me in populum, & ego ero vobis in Deum. 23 Ecce increpatio à facie Domini egrediens in ira, & procella collecta super caput impiorum residebit. 24 Non auertetur ira furoris Domini, donec faciat & donec compleat cogitationes voluntatis suæ. In fine dierum intelligetis istud. CAP. XXXI. 1 IN tempore illo, dicit Dominus, ero in Deum omnibus cognationibus Israel, & ipsi erunt coram me in populum. 2 Hæc dicit Dominus, qui dedit misericordias populo, quem ascendere fecit de Ægypto, necessaria tribuit eis in deserto, quando fugiebant à facie eorum qui occidebant gladio, duxit verbo suo, vt collocaret Israelem in loco quietis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

3 * מֵרָחֹק יְהוָה נִרְאָה לִי וְאַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךְ
עַל־כֵּן מְשַׁכְתִּיךְ חָסֶד׃
4 * עוֹד אִבָּנְךְ וְנִבְנֵית בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל עוֹד תַּעֲדִי
תֻפַּיִךְ וְיָצָאת בְּמְחוֹל מְשַׂחֲקִים׃
5 * עוֹד תִּטְּעִי כְרָמִים בְּהָרֵי שֹׁמְרוֹן נָטְעוּ נֹטְעִים
וְחִלָּלוּ׃
6 * כִּי יֵשׁ־יוֹם קָרְאוּ נֹצְרִים בְּהַר אֶפְרַיִם קוּמוּ
וְנַעֲלֶה צִיּוֹן אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ׃
7 * כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה רָנּוּ לְיַעֲקֹב שִׂמְחָה וְצַהֲלוּ
בְּרֹאשׁ הַגּוֹיִם הַשְׁמִיעוּ הַלֵּלוּ וְאִמְרוּ הוֹשַׁע יְהוָה
אֶת־עַמְּךָ אֵת שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל׃
8 * הִנְנִי מֵבִיא אֹתָם מֵאֶרֶץ צָפוֹן וְקִבַּצְתִּים מִיַּרְכְּתֵי־
אֶרֶץ בָּם עִוֵּר וּפִסֵּחַ הָרָה וְיֹלֶדֶת יַחְדָּו קָהָל גָּדוֹל
יָשׁוּבוּ הֵנָּה׃
9 * בַּבְּכִי יָבֹאוּ וּבְתַחֲנוּנִים אוֹבִילֵם אוֹלִיכֵם אֶל־
נַחֲלֵי מַיִם בְּדֶרֶךְ יָשָׁר לֹא יִכָּשְׁלוּ בָהּ כִּי־הָיִיתִי
לְיִשְׂרָאֵל לְאָב וְאֶפְרַיִם בְּכֹרִי הוּא׃
10 * שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה גוֹיִם וְהַגִּידוּ בָאִיִּים מִמֶּרְחָק
וְאִמְרוּ מְזָרֵה יִשְׂרָאֵל יְקַבְּצֶנּוּ וְשָׁמְרוֹ כְרֹעֶה
עֶדְרוֹ׃
11 * כִּי־פָדָה יְהוָה אֶת־יַעֲקֹב וּגְאָלוֹ מִיַּד חָזָק
מִמֶּנּוּ׃
12 * וּבָאוּ וְרַנְּנוּ בִמְרוֹם־צִיּוֹן וְנָהֲרוּ אֶל־טוּב יְהוָה
עַל־דָּגָן וְעַל־תִּירוֹשׁ וְעַל־יִצְהָר וְעַל־בְּנֵי־צֹאן וּבָקָר
וְהָיְתָה נַפְשָׁם כְּגַן רָוֶה וְלֹא־יוֹסִיפוּ לְרָאֲבָה עוֹד׃
13 * אָז תִּשְׂמַח בְּתוּלָה בְּמָחוֹל וּבַחוּרִים וּזְקֵנִים יָחְדָּו
וְהָפַכְתִּי אֶבְלָם לְשָׂשׂוֹן וְנִחַמְתִּים וְשִׂמַּחְתִּים
מִיגוֹנָם׃
14 * וְרִוֵּיתִי נֶפֶשׁ הַכֹּהֲנִים דֶּשֶׁן וְעַמִּי אֶת־טוּבִי יִשְׂבְּעוּ
נְאֻם־יְהוָה׃

3 * Longè Dominus apparuit mihi. Et in charitate perpetua dilexi te; ideò attraxi te miserans.
4 * Rursumque ædificabo te, & ædificaberis virgo Israel. Adhuc ornaberis tympanis tuis, & egredieris in choro ludentium.
5 * Adhuc plantabis vineas in montibus Samariæ. Plantabunt plantantes, & donec tempus veniat, non vindemiabunt.
6 * Quia erit dies in qua clamabunt custodes in monte Ephraim: Surgite & ascendamus in Sion ad Dominum Deum nostrum.
7 * Quia hæc dicit Dominus: Exultate in lætitia Iacob, & hinnite contra caput gentium; personate & canite & dicite: Salua Domine populum tuum reliquias Israel.
8 * Ecce ego adducam eos de terra Aquilonis, & congregabo eos ab extremis terræ, inter quos erunt cæcus & claudus, & prægnans & pariens simul, cœtus magnus reuertentium huc.
9 * In fletu venient, & in misericordia reducam eos. Et adducam eos per torrentes aquarum in via recta, & non impingent in ea; quia factus sum Israeli pater, & Ephraim primogenitus meus est.
10 * Audite verbum Domini gentes, & annunciate in insulis quæ procul sunt, & dicite: Qui dispersit Israel congregabit eum, & custodiet eum sicut pastor gregem suum.
11 * Redemit enim Dominus Iacob, & liberauit eum de manu potentioris.
12 * Et venient & laudabunt in monte Sion, & confluent ad bona Domini super frumento, vino & oleo, & fœtu pecorum, & armentorum; eritque anima eorum quasi hortus irriguus, & vltrà non esurient.
13 * Tunc lætabitur virgo in choro, iuuenes & senes simul. Et conuertam luctum eorum in gaudium, & consolabor eos, & lætificabo à dolore suo.
14 * Et inebriabo animam sacerdotum pinguedine, & populus meus bonis adimplebitur, ait Dominus.

3 * κύριος πόρρωθεν ὤφθη μοι· καὶ γὰρ αἰωνίᾳ ἠγάπησά σε· διὰ τοῦτο εἵλκυσά σε ἐλεῶν.
4 * ἔτι οἰκοδομήσω σε, καὶ οἰκοδομηθήσῃ παρθένος Ισραηλ, ἔτι λήψῃ τύμπανόν σου, καὶ ἐξελεύσῃ μετὰ συναγωγῆς παιζόντων.
5 * ἔτι φυτεύσατε ἀμπελῶνας ἐν ὄρεσιν Σαμαρείας, φυτεύσαντες φυτεύσατε, καὶ αἰνέσαντες αἰνέσατε.
6 * ὅτι ἔστιν ἡμέρα κλήσεως ἀπολογουμένων ἐν ὄρεσιν Ἐφραίμ· ἀνάστητε καὶ ἀναβήσεσθε εἰς Σιὼν πρὸς κύριον θεὸν ὑμῶν.
7 * ὅτι οὕτως εἶπεν κύριος τῷ Ιακωβ, εὐφράνθητε καὶ χρεμετίσατε ἐπὶ κεφαλῇ ἐθνῶν, ἀκουστὰ ποιήσατε καὶ αἰνέσατε, εἴπατε, ἔσωσεν κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ τὰ κατάλοιπα τοῦ Ισραηλ.
8 * ἰδοὺ ἐγὼ ἄγω αὐτοὺς ἀπὸ βορρᾶ, καὶ σωάξω αὐτοὺς ἀπὸ περάτου τῆς γῆς ἐν ἑορτῇ φασέκ. καὶ τεκνοποιήσει τέκνα πολλὰ καὶ ἀποστρέψουσιν ὧδε.
9 * ἐν κλαυθμῷ ἐξῆλθον, καὶ ἐν παρακλήσει ἄξω αὐτούς. αὐλίζων ἐπὶ διώρυγας ὑδάτων ἐν ὁδῷ ὀρθῇ. καὶ οὐ μὴ πλανηθῶσιν ἐν αὐτῇ, ὅτι ἐγώμην τῷ Ισραηλ εἰς πατέρα, καὶ Ἐφραὶμ πρωτότοκός μου ἐστίν.
10 * ἀκούσατε λόγον κυρίου ἔθνη, καὶ ἀναγγείλατε εἰς νήσους τὰς μακρὰν. εἴπατε, ὁ λυτρούμενος τὸν Ισραηλ σώσει αὐτόν, καὶ φυλάξει αὐτὸν ὡς ὁ βοσκὸν τὸ ποίμνιον αὐτοῦ.
11 * ὅτι ἐλυτρώσατο κύριος τὸν Ιακωβ καὶ ἐξείλετο αὐτὸν ἐκ χειρὸς στερεωτέρων αὐτοῦ.
12 * καὶ ἥξουσιν καὶ δοξασθήσονται ἐν τῷ ὄρει Σιών. καὶ ἥξουσιν ἐπὶ ἀγαθὰ κυρίου ἐπὶ γῆν σίτου καὶ οἴνου καὶ ἐλαίου καὶ καρπῶν καὶ κίνων καὶ προβάτων, καὶ ἔσται ἡ ψυχὴ αὐτῶν ὥσπερ ξύλον ἔγκαρπον, καὶ οὐ πινάσουσιν ἔτι.
13 * τότε χαρήσονται παρθένοι ἐν συναγωγῇ νεανίσκων, καὶ πρεσβύται χαρήσονται, καὶ στρέψω τὸ πένθος αὐτῶν εἰς χαρμοσύνην καὶ παρακληθήσομαι αὐτούς, καὶ ποιήσω αὐτοὺς εὐφραινομένους.
14 * μεγαλυνῶ τὴν μεθύσωσιν τῶν ψυχῶν τῶν ἱερέων ἐμῶν λαοῦ, ὁ λαός μου τῶν ἀγαθῶν μου ἐμπλησθήσεται.

3 * Dominus de longè apparebit ei: dilectione perpetua dilexi te, ideo attraxi te in miserationem.
4 * Adhuc ædificabo te, & ædificaberis virgo Israel: adhuc assumes tympanum tuum, & egredieris cum cœtu ludentium.
5 * Adhuc plantate vineas in montibus Samariæ, plantantes plantate, & laudantes laudate.
6 * Quia est dies vocationis resipondentium in montibus Ephraim; Surgite & ascendite in Sion ad Dominum Deum vestrum.
7 * Quia sic dixit Dominus Iacob: Exultate & hinnite in caput gentium; audita facite & laudate, dicite, Saluum fecit Dominus populum suum reliquias Israel.
8 * Ecce ego adducam eos ab Aquilone, & congregabo eos ab extremo terræ in solemnitate Paschæ, & generabit filios multos, & reuertentur huc.
9 * In fletu egressi sunt, & in consolatione adducam eos; ducens ad fossas aquarum in via recta, & non errabunt in ea; quia factus sum Israel in patrem, & Ephraim primogenitus meus est.
10 * Audite verbum Domini gentes, & annunciate in insulas quæ procul sunt. Dicite: Qui ventilauit Israel, congregabit eum, & custodiet eum quasi pascens gregem suum.
11 * Quia redemit Dominus Iacob, & liberauit eum de manu fortiorum eo;
12 * Et venient & lætabuntur in monte Sion. Et venient ad bona Domini, ad terram frumenti & vini & olei, & fructuum, & pecorum, & ouium, & erit anima eorum quasi lignum fructiferum, & non esurient vltrà.
13 * Tunc lætabuntur virgines in congregatione iuuenum, & senes gaudebunt, & conuertam luctum eorum in gaudium, & consolabor eos, & faciam eos lætantes.
14 * Magnificabo, & inebriabo animam sacerdotum filiorum Leui; populus meus bonis meis implebitur.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Dixit Ierusalem: Iam olim reuelatus est Dominus patribus nostris. Propheta dic eis: Ecce dilectione sempiterna dilexi vos, ideo dixi vos in benignitate. 2 Adhuc confirmabo te, & confirmaberis cœtus Israel: adhuc ornaberis ornamentis, & egredieris cum cœtu canentium. 3 Adhuc plantabis vineas in montibus Samariæ. Plantate plantantes, & publicate. 4 Nam est longitudo dierum, & multum bonum euentorum est iustis qui seruauerunt legem meam ab initio: pars eorum erit in terra Israel, qui desiderabant annos consolationis. Qui dicitis: Quando surgemus & ascendemus in Syon, & apparebimus coram Domino Deo nostro? 5 Quia hæc dicit Dominus: Laudate viri domus Iacob in lætitia, & exultate capite nudato in oculis omnium populorum. annunciate, laudate, & dicite: Redemit Dominus populum suum, reliquias Israel. 6 Ecce ego adducam eos de terra Aquilonis, & congregabo eos à finibus terræ: qui cæci & clausi sunt in eis, venient: in eis erunt prægnantes & patientes simul, in exercitibus magnis reuertentur huc. 7 In transmigratione sua cùm flerent, miserantur: at cùm reuersi fuerint de medio trãsmigrationis suæ, in miserationibus multis appropiquare faciam eos, & adducam eos ad riuos aquarum, via recta, in qua non impingent. quia fuit Verbum meum Israeli quasi pater, & Ephraim dilectus est coram me. 8 Suscipite verbum Domini populi, & annunciate in insulis quæ longè sunt, & dicite: Qui dispersit Israelem congregabit eum, & custodiet eum sicut pastor gregem suum. 9 Quia redemit Dominus viros domus Iacob, & liberauit eos de manu fortiorum eis. 10 Et venient & laudabunt in domo sanctuarij, quæ ædificabitur in Syon. et delectabuntur bono quod dedit eis Dominus, frumento & vino & oleo, & filiis ouium & bouum; & erit anima eorum plena delitijs sicut hortus irriguus qui irrigatus est; & non addent vt sint vltrà solliciti. 11 Tunc lætabitur cœtus Israel sicut in choris, & iuuenes & senes simul; & conuertam luctum eorum in exultationem; & consolabor eos, & exhilarabo eos à mæstitijs suis. 12 Et satiabo animam sacerdotum delitijs, & populus meus, domus Israel, bono meo quod dedero eis, satiabitur, dicit Dñs.

Universidad de Deusto
Biblioteca

15 כה אמר יהוה קול ברמה נשמע נהי בכי
תמרורים רחל מבכה על בניה מאנה להנחם על
בניה כי איננו :
16 כה אמר יהוה מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה
כי יש שכר לפעלתך נאם יהוה ושבו מארץ
אויב :
17 ויש תקוה לאחריתך נאם יהוה ושבו בנים
לגבולם :
18 שמוע שמעתי אפרים מתנודד יסרתני ואוסר
כעגל לא למד השבני ואשובה כי אתה יהוה
19 אלהי : כי אחרי שובי נחמתי ואחרי הודעי
ספקתי על ירך בשתי וגם נכלמתי כי נשאתי
חרפת נעורי :
20 הבן יקיר לי אפרים אם ילד שעשועים כי מדי
דברי בו זכר אזכרנו עוד על כן המו מעי לו רחם
ארחמנו נאם יהוה :
21 הציבי לך צינים שמי לך תמרורים שתי לבך
למסלה דרך הלכתי שובי בתולת ישראל שבי
אל עריך אלה :
22 עד מתי תתחמקין הבת השובבה כי ברא יהוה
חדשה בארץ נקבה תסובב גבר :
23 כה אמר יהוה צבאות אלהי ישראל עוד יאמרו
את הדבר הזה בארץ יהודה ובעריו בשובי את
שבותם יברכך יהוה נוה צדק הר הקדש :
24 וישבו בה יהודה וכל עריו יחדו אכרים ונסעו
25 בעדר : כי הרויתי נפש עיפה וכל נפש דאבה
26 מלאתי : על זאת הקיצתי ואראה ושנתי
27 ערבה לי : הנה ימים באים נאם יהוה
וזרעתי את בית ישראל ואת בית יהודה זרע אדם
וזרע בהמה :

15 * Hæc dicit Dominus: Vox in excelso
audita est, lamentationis, luctus, & fletus,
Rachel plorantis filios suos, & nolentis co-
solari super eis; quia non sunt.
16 * Hæc dicit Dominus: Quiescat vox tua
à ploratu, & oculi tui à lachrymis; quia est
merces operi tuo, ait Dominus. et reuer-
tentur de terra inimici.
17 * Et est spes nouissimis tuis, ait Dñs, &
reuertentur filij tui ad terminos suos.
18 * Audiens audiui Ephraim transmigran
tem. Castigasti me Domine, & eruditus
sum quasi iuuéculus indomitus. Conuerte
me, & conuertar; quia tu Dominus Deus
19 meus. * Postquam enim conuertisti me,
D egi pœnitentiam; & postquam ostendisti
mihi, percussi femur meum. Confusus sum
& erubui, quoniam sustinui opprobrium
adolescentiæ meæ.
20 * Si filius honorabilis mihi Ephraim, si
puer delicatus; quia ex quo locutus sum de
eo, adhuc recordabor eius. Idcirco contur-
bata sunt viscera mea, super eum miserans
miserebor eius, ait Dominus.
21 * Statue tibi speculam, pone tibi ama-
ritudines. dirige cor tuum in viam rectam
in qua ambulasti. Reuertere virgo Israel, re-
uertere ad ciuitates tuas istas.
22 * Vsquequo delitiis dissolueris filia va-
ga? Quia creauit Dominus nouum super
terram; Fœmina circumdabit virum.
23 * Hæc dicit Dominus exercituum Deus
E Israel: Adhuc dicét verbũ istud in terra Iu-
da, & in vrbibus eius, cùm conuertero ca-
ptiuitaté eorũ. Benedicat tibi Dñs pulchri-
24 tudo iustitiæ, mons sanctus. * Et ha-
bitabunt in eo Iudas, & omnes ciuitates
eius, simul agricolæ & minantes greges.
25 * Quia inebriaui animã lassam, & omné
animam esurientem saturaui.
26 * Ideo quasi de somno suscitatus sum, &
vidi, & somnus meus dulcis mihi.
27 * Ecce dies veniunt, dicit Dominus,
& seminabo domum Israel & domum Iu-
da semine hominum & semine iumen-
torum.

תרגום יונתן

15 כדנן אמר ייי קל ברום עלמא אשתמע קל בית ישראל דבכן ומתאנחין בתר ירמיה נביא כד שלח יתיה נבוזראדן רב קטוליא מרמתא
אלא ובכן במרד ירושלם בכיא על בנהא מסרבא לאתנחמא על בנהא ארי גלו : 16 כדנן אמר ייי מנעי קליך מלמבכי ועיניך
מדמעתא דמען ארי אית אגר לעובדי אבהתך צדיקיא אמר ייי ויתובון מארע בעלי דבביהון : 17 ואית סבור לסופיך אמר ייי ויתובון
בניך לתחומיהון : 18 שמיע וגלי קדמי בית ישראל דבכן ומתאנחין על דאטלטלו אמרין אייתיתא עלנא יסורין ולא אלפנא כעגל לא
דאליף אתיבנא לפלחנך ונתוב ארי את ייי אלהנא : 19 ארי כד אנחנא תיבין לאוריתא מתנחם עלנא וכדו דאתגלי לנא טפחנא
על ירכנא ובהתנא ואף אתכנענא ארי קבלנא חסודי חובנא דמלקדמין : 20 הא כבר חביב קדמי ישראל הלא רבי רחים הוא ארי בזמן
דישראל אדכר פתגמי על לבה למעבדהון מדכר דכירנא לאוטבא לה עוד על כן אתגוללו רחמי עליהון רחמא ארחם עליהון אמר ייי : 21 כנישתא
דישראל אדכרי ליך עובדי אבהתיך תקנא שפכי חנונין במרר שויאי לביך אסתכלי בעובדין דעבדת אם תקנין דכד גלית לאורח רחיקא
תובי כנישתא דישראל לאוריתא ותהובין לקרויא אלין : 22 עד אימתי את מתחסנא למתב כנישתא דסגיאין חיובתהא ארי הא ייי
ברא חדתא בארעא ועמא בית ישראל יתנהון לאוריתא : 23 כדנן אמר ייי צבאות אלהא דישראל עוד יימרון ית פתגמא הדין בארעא דבית
יהודה ובקרוהי כד אתיב ית גלותהון יברכנך ייי מדור קשטא טורא קדישא : 24 ויתבון בה דבית יהודה וכל קרויהון כחדא אכרין ודנטלין
בעדרא : 25 ארי סבעת נפש משלהיא וכל נפש יצפא מליתי טוב : 26 אמר נביא על דא בשורתא דיומי נחמתא דעתידין למיתי אתערת
וחזית ודמכית ושינתי הנחתני : 27 הא יומיא אתן אמר ייי ואקים ית בית ישראל וית בית יהודה אסגינון כאנשא ואצלחנון בבעירא :

*Sic dixit Dominus: Vox in Rama audita 15
est, lamentatio & fletus & luctus: Rachel plo-
rans filios suos, & non voluit consolari; quia nõ
sunt. *Sic dixit Dominus: Desinat vox tua 16
à ploratu, & oculi tui à lachrymis; quia est mer-
ces tuis operibus, dicit Dominus, et reuertentur
de terra inimicorum.
*Et erit spes nouissimis tuis, dicit Dominus, 17
& reuertentur filij ad terminos suos.
*Audiens audiui Ephraim lamentantem: 18
Castigasti me & eruditus sum. ego quasi vitu-
lus non didici. Conuerte me & conuertar; quia
tu Dominus Deus meus.
*Quia post captiuitatem meam egi pœniten- 19
tiam; et postquam cognoui, ego ingemui in diebus
confusionis, & ostendi te, quoniam accepi oppro-
brium ex adolescentia mea.
*Filius dilectus mihi Ephraim, puer delica- 20
tus; quia pro eo quòd verba mea in eo, memoria
recordabor eius; idcirco festinaui super eo, mise-
rans miserebor eius, ait Dominus.
*Statue tibi ipsi speculatores, fac pœnam; 21
da cor tuum in humeros tuos. Via in qua ambu-
lasti reuertere virgo Israel, reuertere in ciuitates
tuas.
*Lugens vsquequo conuerteris filia despera- 22
ta? quia creauit Dominus salutem in plantatio-
nem nouam, in salute tua circuibunt homines.
*Sic dixit Dominus virtutum Deus Israel: 23
Adhuc dicent sermonem istum in terra Iuda &
in vrbibus eius, quando reduxero transmigra-
tionem eius, Benedictus Dominus super iustum
montem sanctum eius.
*Et qui inhabitant in terra Iudæa, & in 24
omni ciuitate eius simul cum agricola, & eleua-
bitur in grege.
*Quia inebriaui animam lassam, & omnem 25
animam esurientem impleui. *Propterea susci- 26
tatus sum et vidi, & somnus meus dulcis mihi
factus est. *Ecce dies veniunt, dicit Domi- 27
nus, & seminabo Israel & Judam semine ho-
minis & semine iumenti.

15 * οὕτως εἶπεν κύριος· φωνὴ ἐν ῥαμᾶ ἠκούσθη, θρῆνος
καὶ κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμός, ῥαχὴλ ἀποκλαιομένη ἐπὶ τῶν υἱοὺς
αὐτῆς, καὶ οὐκ ἤθελεν παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσίν.
16 * οὕτως εἶπεν κύριος· διαλειπέτω ἡ φωνή σου ἀπὸ
κλαυθμοῦ, καὶ οἱ ὀφθαλμοί σου ἀπὸ δακρύων, ὅτι ἔστιν μι-
σθὸς τοῖς σοῖς ἔργοις, λέγει κύριος, καὶ ἐπιστρέψουσιν ἐκ
17 γῆς ἐχθρῶν. * καὶ ἔσται ἐλπὶς τοῖς ἐσχάτοις σου, λέγει
κύριος, καὶ ἐπιστρέψονται υἱοὶ εἰς τὰ ὅρια αὐτῶν.
18 * ἀκούων ἤκουσα ἐφραὶμ ὀδυρομένου, ἐπαίδευσάς με
καὶ ἐπαιδεύθην. ἐγὼ ὥσπερ μόσχος οὐκ ἐδιδάχθην. ἐπί-
στρεψόν με καὶ ἐπιστρέψω, ὅτι σὺ κύριος ὁ θεός μου.
19 * ὅτι ὕστερον αἰχμαλωσίας μου μετενόησα, καὶ ὕστερον
τοῦ γνῶναί με ἐστέναξα ἐφ' ἡμέραις αἰσχύνης. καὶ ὑπέδειξά
σε ὅτι ἔλαβον ὀνειδισμὸν ἐκ νεότητός μου.
20 * υἱὸς ἀγαπητὸς ἐμοὶ ἐφραίμ, παιδίον ἐντρυφόν, ὅτι
ἀνθ' ὧν οἱ λόγοι μου ἐν αὐτῷ μνείᾳ μνησθήσομαι αὐτοῦ,
διὰ τοῦτο ἔσπευσα ἐπ' αὐτῷ, ἐλεῶν ἐλεήσω αὐτόν, φησὶν κύ-
21 ριος. * στῆσον σεαυτῇ ἐπισκόπους, ποίησον τιμωρίαν,
δὸς καρδίαν σου εἰς τοὺς ὤμους σου. ὁδὸν ἐν ᾗ ἐπορεύθης
ἀποστράφηθι παρθένος ἰσραήλ, ἀποστράφηθι εἰς τὰς
πόλεις σου.
22 * πενθοῦσα, ἕως πότε ἀποστρέψεις θυγάτηρ ἀπεγνω-
σμένη; ὅτι ἔκτισεν κύριος σωτηρίαν εἰς καταφύτευσιν και-
νὴν ἐν σωτηρίᾳ σου περιελεύσονται ἄνθρωποι.
23 * οὕτως εἶπεν κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραήλ, ἔτι
ἐροῦσιν τὸν λόγον τοῦτον ἐν γῇ ἰούδα καὶ ἐν πόλεσιν αὐτοῦ,
ὅταν ἀποστρέψω τὴν ἀποικίαν αὐτοῦ, εὐλογημένος κύριος
ἐπὶ δίκαιον ὄρος τὸ ἅγιον αὐτοῦ.
24 * καὶ οἱ ἐνοικοῦντες ἐν γῇ ἰουδαίᾳ καὶ ἐν πάσῃ πόλει αὐτοῦ
ἅμα γεωργῷ, καὶ ἀρθήσεται ἐν ποιμνίῳ.
25 * ὅτι ἐμέθυσα ψυχὴν διαλιποῦσαν, καὶ πᾶσαν ψυ-
χὴν πεινῶσαν ἐνέπλησα.
26 * διὰ τοῦτο ἐξηγέρθην καὶ ἴδον, καὶ ὁ ὕπνος μου ἡδύς
μοι ἐγενήθη.
27 * ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος, καὶ σπερῶ
τὸν ἰσραὴλ καὶ τὸν ἰούδαν σπέρμα ἀνθρώπου καὶ σπέρ-
μα κτήνους.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Hæc dicit Dominus: Vox in excelso mundi audita est, vox domus Israel flentis & gementis post Ieremiam prophetam, quando misit eũ Nabuzardan princeps occidentium ex Ramah: Rachel lamentatur & plorat ob amaritudinem Ierusalẽ; plorat propter filios suos, & renuit consolari super filiis suis, quia migrauerunt. 16 Hæc dicit Dominus: Prohibe vocem tuam à fletu, & oculos tuos, ne deducant lachrymas; quia est merces operibus patrum tuorum iustorum, dicit Dominus. et reuertentur de terra inimicorum suorum. 17 Et est spes fini tuo, dicit Dominus, & reuertentur filij ad terminos suos. 18 Auditum & manifestum est coram me quòd domus Israel plorat & gemit pro eo quòd transmigrauerunt. Dicit enim: Induxisti super nos correptiones; nec edocti sumus, quasi vitulus non assuetus iugo. Nunc autem conuerte nos ad cultũ tuũ, & conuertemur. quia tu es Dominus Deus noster. 19 Quando enim nos redimus ad legem, consolationẽ accipimus. et nunc cùm notum fuit nobis, percussimus femur nostrum, confusi sumus, & rubore suffusi; quia recepimus opprobrium peccatorum nostrorum, quæ à principio sunt. 20 Ecce sicut filius dilectus coram me est Israel; vtique puer amabilis est. Quo enim tempore pono verba mea in corde eius vt faciat ea, recordando recordor vt bene faciam ei adhuc. propterea commota sunt viscera mea super eos, miserans miserebor eorum, dicit Dominus. 21 Cœtus Israel recordare tibi operum patrum tuorum rectorum, effunde preces, in amaritudine pone cor tuum, contemplare opera quæ fecisti an recta sint, cùm transmigraueris in viam longinquam. nunc autem conuertere cœtus Israel ad legem, & reuerteris ad ciuitates has. 22 Quousque tu te obfirmas quò minus redeas, cœtus, cuius auersiones sunt multæ? Quia ecce creauit Dominus nouum in terra: Et populus domus Israel incumbet Legi. 23 Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel: Adhuc dicent verbum istud in terra domus Iuda, & in ciuitatibus eius, cùm reduxero captiuitatem eorum: Benedicat tibi Dominus habitaculum veritatis eius mons sancte. 24 Et habitabunt in ea viri domus Iuda, & in omnibus ciuitatibus eius simul agricolæ, & qui proficiscũtur cum gregibus. 25 Quia satiabo animam lassam, & omnem animam solicitam implebo bono. 26 Dixit propheta: Propter hanc annunciationem dierũ consolationis qui venturi sunt, suscitatus sum & vidi; dormiui, & somnium meum requiem dedit mihi. 27 Ecce dies veniunt, dicit Dominus, & suscitabo domum Israel & domum Iuda: multiplicabo eos hominibus, & prosperabo eos pecoribus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

28 * וְהָיָה כַּאֲשֶׁר שָׁקַדְתִּי עֲלֵיהֶם לִנְתֹּשׁ וְלִנְתֹּץ
וְלַהֲרֹס וּלְהַאֲבִיד וְלְהָרַע כֵּן אֶשְׁקֹד עֲלֵיהֶם לִבְנוֹת
וְלִנְטֹעַ נְאֻם־יְהוָה׃
29 * בַּיָּמִים הָהֵם לֹא־יֹאמְרוּ עוֹד אָבוֹת אָכְלוּ בֹסֶר
וְשִׁנֵּי בָנִים תִּקְהֶינָה׃
30 * כִּי אִם־אִישׁ בַּעֲוֹנוֹ יָמוּת כָּל־הָאָדָם הָאֹכֵל
הַבֹּסֶר תִּקְהֶינָה שִׁנָּיו׃
31 * הִנֵּה־יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וְכָרַתִּי אֶת־
בֵּית יִשְׂרָאֵל וְאֶת־בֵּית יְהוּדָה בְּרִית חֲדָשָׁה׃
32 * לֹא כַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַתִּי אֶת־אֲבוֹתָם בְּיוֹם הֶחֱזִיקִי
בְיָדָם לְהוֹצִיאָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר־הֵמָּה הֵפֵרוּ
אֶת־בְּרִיתִי וְאָנֹכִי בָּעַלְתִּי בָם נְאֻם־יְהוָה׃
33 * כִּי זֹאת הַבְּרִית אֲשֶׁר אִכְרֹת אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל
אַחֲרֵי הַיָּמִים הָהֵם נְאֻם־יְהוָה נָתַתִּי אֶת־תּוֹרָתִי
בְּקִרְבָּם וְעַל־לִבָּם אֶכְתְּבֶנָּה וְהָיִיתִי לָהֶם לֵאלֹהִים
וְהֵמָּה יִהְיוּ־לִי לְעָם׃
34 * וְלֹא יְלַמְּדוּ עוֹד אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ וְאִישׁ אֶת־אָחִיו
לֵאמֹר דְּעוּ אֶת־יְהוָה כִּי כֻלָּם יֵדְעוּ אוֹתִי לְמִקְטַנָּם
וְעַד־גְּדוֹלָם נְאֻם־יְהוָה כִּי אֶסְלַח לַעֲוֹנָם וּלְחַטָּאתָם
לֹא אֶזְכָּר־עוֹד׃
35 * כֹּה אָמַר יְהוָה נֹתֵן שֶׁמֶשׁ לְאוֹר יוֹמָם חֻקֹּת
יָרֵחַ וְכוֹכָבִים לְאוֹר לָיְלָה רֹגַע הַיָּם וַיֶּהֱמוּ גַּלָּיו
יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ׃
36 * אִם־יָמֻשׁוּ הַחֻקִּים הָאֵלֶּה מִלְּפָנַי נְאֻם־יְהוָה גַּם
זֶרַע יִשְׂרָאֵל יִשְׁבְּתוּ מִהְיוֹת גּוֹי לְפָנַי כָּל־הַיָּמִים׃
37 * כֹּה אָמַר יְהוָה אִם־יִמָּדְדוּ שָׁמַיִם מִלְמָעְלָה וְיֵחָקְרוּ
מוֹסְדֵי־אֶרֶץ לְמַטָּה גַּם־אֲנִי אֶמְאַס בְּכָל־זֶרַע
יִשְׂרָאֵל עַל־כָּל־אֲשֶׁר עָשׂוּ נְאֻם־יְהוָה׃
38 * הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וְנִבְנְתָה הָעִיר לַיהוָה
מִמִּגְדַּל חֲנַנְאֵל עַד־שַׁעַר הַפִּנָּה׃

28 * Et sicut vigilaui super eos vt euellerẽ, & demolirer, & dissiparem, & disperderẽ, & affligerem; sic vigilabo super eos, vt ædificem & plantem, ait Dominus.
29 * In diebus illis non dicent vltrà: Patres comederunt vuam acerbam, & dentes filiorum obstupuerunt.
30 * Sed vnusquisque in iniquitate sua morietur. Omnis homo qui comederit vuam acerbam, obstupescent dentes eius.
31 * Ecce dies venient, dicit Dominus, & feriam domui Israel & domui Iuda fœdus nouum.
32 * Non secundum pactum quod pepigi cum patribus vestris in die qua apprehendi manum eorum, vt educerem eos de terra Ægypti, pactum quod irritum fecerunt, & ego dominatus sum eorum, dicit Dominus.
33 * Sed hoc erit pactum quod feriam cum domo Israel: Post dies illos, dicit Dominus, dabo legem meam in visceribus eorum, & in corde eorum scribam eam, & ero eis in Deum, & ipsi erunt mihi in populum.
34 * Et non docebit vltrà vir proximum suum, & vir fratrem suum, dicens: Cognosce Dominum. Omnes enim cognoscent me à minimo eorum vsque ad maximum eorum, ait Dominus, quia propitiabor iniquitati eorum, & peccati eorum non memorabor amplius.
35 * Hæc dicit Dominus, qui dat Solem in lumine diei, ordinem Lunæ & stellarum in lumine noctis, qui turbat mare, & fremunt fluctus eius, Dominus exercituũ nomen illi.
36 * Si defecerint leges istæ corã me, dicit Dñs, tunc & semen Israel deficiet vt non sit gens coram me cunctis diebus.
37 * Hæc dicit Dominus: Si mensurari poterũt cœli sursum, & inuestigari fundamẽta terræ deorsum, & ego abiiciam vniuersum semen Israel propter omnia quæ fecerunt, dicit Dominus.
38 * Ecce dies venient, dicit Dominus, & ædificabitur ciuitas Domino à turre Ananeel vsque ad portam anguli.

28 * Et erit sicut vigilaui super eos vt destruerem & affligerem, sic vigilabo super eos, vt ædificem & plantem, ait Dominus.
29 * In diebus illis non dicent vltrà: Patres comederunt vuam acerbam, & dentes filiorum obstupuerunt.
30 * Sed vnusquisque suo peccato morietur, & comedétis vuam acerbam, obstupescent dentes.
31 * Ecce dies veniũt, dicit Dominus, & disponam domui Israel & domui Iuda testamentum nouum:
32 * Non secundum testamentum quod feci patribus eorum, in die in qua apprehendi manum eorum, vt educerem eos de terra Aegypti; quia ipsi non manserunt in testamento meo, & ego neglexi eos, dicit Dominus.
33 * Quia hoc testamentum quod disponam domui Israel post dies illas, dicit Dominus, dans leges meas in mentem eorum, et in corda eorum inscribam eos, & ero eis in Deum, & ipsi erũt mihi in populum.
34 * Et non docebunt vltrà vnusquisque proximum suum, & vnusquisque fratrem suum, dicens: Cognosce Dominum; quia omnes scient me à paruo vsque ad magnum eorum, dicit Dominus; quia propitius ero iniquitatibus eorum, & peccatorum eorum non ero memor amplius.
35 * Sic dixit Dominus qui dat Solem in lucem diei, Lunam & astra in lucem noctis, & elamorem in mari, et resonuerunt fluctus eius: Dominus omnipotens nomen illi.
36 * Si cessauerint leges eius à facie mea, dicit Dominus, & genus Israel cessabit esse gens ante faciem meam omnibus diebus.
37 * Hæc dicit Dominus: Si eleuatum fuerit cælum in sublime, & si humiliatum fuerit pauimentum terræ deorsum, & ego non reprobabo gentem Israel, dicit Dominus, pro omnibus quæ fecerunt.
38 * Ecce dies veniunt, dicit Dominus. et ædificabitur ciuitas Domino à turre Ananeel, vsque ad portam anguli.

28 * καὶ ἔσται ὡσπερ ἐγρηγόρων ἐπ' αὐτοῦ καὶ καθαιρεῖν
καὶ κακοῦν, οὕτως γρηγορήσω ἐπ' αὐτοῦ & οἰκοδομεῖν &
καταφυτεῦσαι, φησὶν κύριος.
29 * ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις οὐ μὴ εἴπωσιν ἔτι· οἱ πα-
τέρες ἔφαγον ὄμφακα, & οἱ ὀδόντες τῶν τέκνων ἠμωδία-
σαν. 30 * ἀλλ' ἢ ἕκαστος τῇ ἑαυτοῦ ἁμαρτίᾳ ἀποθανεῖ-
ται, καὶ τοῦ φαγόντος τὸν ὄμφακα αὐτοῦ ἀμωδιάσουσιν οἱ
ὀδόντες.
31 * ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος, καὶ διαθήσο-
μαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ καὶ τῷ οἴκῳ Ἰούδα διαθήκην καινήν.
32 * οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἣν ἐποίησα τοῖς πατράσιν
αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ἐν ᾗ ἐπελαβόμην τῆς χειρὸς αὐτῶν
ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέ-
μειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου, καὶ ἐγὼ ἠμέλησα αὐτῶν,
φησὶν κύριος.
33 * ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ
Ἰσραὴλ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, φησὶν κύριος, διδοὺς
νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρδίας
αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς, καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεόν, καὶ
αὐτοὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν.
34 * καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἔτι ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ,
καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ λέγων· γνῶθι τὸν κύριον,
ὅτι πάντες εἰδήσουσίν με ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου αὐ-
τῶν, λέγει κύριος, ὅτι ἵλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν,
& τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι.
35 * οὕτως εἶπεν κύριος ὁ δοὺς τὸν ἥλιον εἰς φῶς τῆς ἡ-
μέρας, σελήνην, καὶ ἄστρα εἰς φῶς τῆς νυκτός, & κερυ-
χῶν θάλασσαν, καὶ ἐκόμπησαν τὰ κύματα αὐτῆς, κύ-
ριος παντοκράτωρ ὄνομα αὐτῷ.
36 * ἐὰν παύσωνται & νόμοι οὗτοι ἀπὸ προσώπου μου,
φησὶν κύριος, καὶ τὸ γένος Ἰσραὴλ παύσεται τοῦ εἶναι
ἔθνος κατὰ πρόσωπόν μου πάσας τὰς ἡμέρας.
37 * τάδε λέγει κύριος, ἐὰν ὑψωθῇ ὁ οὐρανὸς εἰς με-
τέωρον, καὶ ἐὰν ταπεινωθῇ τὸ ἔδαφος τῆς γῆς κάτω,
καὶ ἐγὼ οὐκ ἀποδοκιμῶ τὸ γένος Ἰσραὴλ, λέγει κύριος.
περὶ πάντων ὧν ἐποίησαν.
38 * ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, φησὶν κύριος, καὶ οἰκοδομηθήσε-
ται πόλις τῷ κυρίῳ ἀπὸ πύργου Χανανεήλ, ἕως πύλης τῆς
γωνίας.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

28 Et erit, sicut cogitaui super eos vt euellerem, & vt contererem, & vt destruerem, & vt perderem, & vt malefacerem; sic lætabitur Verbum meum super eos, vt ædificem, & vt suscitem, dicit Dominus. 29 In diebus illis non dicent amplius: Patres peccauerunt, & filii peccauit. 30 Sed vnusquisque in peccato suo morietur. Omnis homo qui peccauerit, ipse morietur. 31 Ecce dies veniũt, dicit Dominus, & feriam cum domo Israel & domo Iuda pactum nouum. 32 Non sicut pactum quod pepigi cum patribus eorum in die qua apprehendi manum eorum vt educerem eos de terra Ægypti; quia ipsi irritum fecerunt pactum meum, & ego complacui mihi in eis, dicit Dominus. 33 Quia hoc est pactum quod feriam cum filiis Israel: Post dies illos, dicit Dominus, dabo legem meam in visceribus eorum, & in corde eorum scribam eam; & ero eis in Deum, & ipsi erunt coram me in populum. 34 Et non docebunt vltrà vir ptoximum suũ & vir fratrem suũ, dicendo: Scitote timere Dominũ. Quia omnes discent vt sciant timorem mei, à minimo eorum vsque ad maximum eorum, dicit Dominus. Quia dimittam delicta eorum & peccata eorum, & non erunt in memoria amplius. 35 Hæc dicit Dominus, qui dedit Solem ad lucendum die, statuta Lunæ & syderum ad lucendum noctu; increpat mare, & sonant fluctus eius, Dominus exercituum nomen eius. 36 Sicut fieri non potest vt pertranseant pacta hæc à facie mea, dicit Dominus; semen quoque Israel non desinet esse populus minime coram me omnibus diebus. 37 Hæc dicit Dominus: Sicut non potest fieri vt sciat homo mensuram cæli desuper, nec etiam inuestigare fundamenta terræ deorsum; sic Verbum meum non auersabitur omnem cognationem Israel pro iis omnibus quæ fecerunt coram me, dicit Dominus. 38 Ecce dies venient, dicit Dominus, & ædificabitur ciuitas Ierusalem coram Domino à turre Hechos vsque ad portam anguli.

תרגום יונתן

28 והוה כמא דשכבת עליהון למעקר ולמסגרא ולאובדא ולאבאשא כן יחדי מימרי עליהון למבני למצמא אמר ייי׃
29 ביומיא האנון לא יימרון עוד אבהתא חמן וכנייא לקנן׃ 30 אלהן אנש בחוביה יתות כל אנש דיחטי הוא יסחר׃
31 הא יתיא אתן אמר ייי ואתקני קדמיא חדתא לבית ישראל ועם בית יהודה קיימא חדתא׃ 32 לא כקיימא דגזרת עם אבהתהון
ביומא דאחדית בידיהון למפקותהון מארעא דמצרים דאנון אשניו ית קיימי ואנא אתרעיתי בהון אמר ייי׃
33 ארום דין קיימא דאגזר עם בני ישראל בתר יומיא האנון אמר ייי ית אורייתי במעיהון ועל לבהון אכתבנה ואהוי להון לאלהא
ואנון יהון לי לעם׃ 34 ולא יתלמדון עוד גבר ית חבריה וגבר ית אחוהי למימר אתדעו קדם ייי ארום כולהון ידעין קדמי
מזעירהון ועד רבהון ארום אסבוק לחובהון ולחשאיהון ולא אידכרון עוד׃
35 כדין אמר ייי דיהב שמשא לנהרא ביממא גזירת סיהרא וכוכביא לאנהרא בלילייא גזף בימא ותמנן גלוהי ייי צבאות שמה׃
36 הכמא דלית אפשר דיתדן קיומיא האלין מן קדמי אמר ייי אף זרעא דישראל לא יבטלון מלמהוי עם קדמי כל יומיא׃
37 כדין אמר ייי הכמא דלית אפשר דישתכח שמיא מלעילא ואף לא למברק ליסודי ארעא מלרע אף אנא לא ארחק בכל זרעא
דישראל על כל דעבדו קדמי אמר ייי׃ 38 הא יתיא אתן אמר ייי ואתבני קרתא דירושלם קדם ייי מן מגדל חננאל עד תרע זויתא׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

39 * וַיֵּצֵא עוֹד קוֹהַ֙ הַמִּדָּה֙ נֶגְדּ֔וֹ עַל־גִּבְעַ֥ת גָּרֵ֖ב וְנָסַ֥ב גָּעָתָֽה׃

40 * וְכָל־הָעֵ֣מֶק הַפְּגָרִ֗ים וְהַדֶּ֙שֶׁן֙ וְכָל־הַשְּׂרֵמוֹת֙ עַד־נַ֣חַל קִדְרוֹ֔ן עַד־פִּנַּ֖ת שַׁ֣עַר הַסּוּסִ֑ים מִזְרָ֣חָה קֹ֔דֶשׁ לַיהוָ֖ה לֹא־יִנָּתֵ֥שׁ וְלֹא־יֵהָרֵ֖ס עוֹד לָעוֹלָֽם׃

לב

1 * הַדָּבָ֗ר אֲשֶׁ֤ר הָיָה֙ אֶל־יִרְמְיָ֣הוּ מֵאֵ֣ת יְהוָ֔ה בַּשָּׁנָ֣ה הָעֲשִׂרִ֔ית לְצִדְקִיָּ֖הוּ מֶ֣לֶךְ יְהוּדָ֑ה הִ֚יא הַשָּׁנָ֣ה שְׁמֹנֶ֣ה עֶשְׂרֵ֔ה שָׁנָ֖ה לִנְבוּכַדְרֶאצַּֽר׃

2 * וְאָז֩ חֵ֨יל מֶֽלֶךְ־בָּבֶ֜ל צָרִ֗ים עַל־יְרוּשָׁלִַ֙ם֙ וְיִרְמְיָ֣הוּ הַנָּבִ֔יא הָיָ֥ה כָלוּא֙ בַּחֲצַ֣ר הַמַּטָּרָ֔ה אֲשֶׁ֖ר בֵּ֣ית מֶֽלֶךְ־יְהוּדָֽה׃

3 * אֲשֶׁ֣ר כְּלָא֔וֹ צִדְקִיָּ֖הוּ מֶ֣לֶךְ־יְהוּדָ֑ה לֵאמֹ֙ר֙ מַדּ֣וּעַ אַתָּ֤ה נִבָּא֙ לֵאמֹ֣ר כֹּ֔ה אָמַ֖ר יְהוָ֑ה הִנְנִ֤י נֹתֵן֙ אֶת־הָעִ֣יר הַזֹּ֔את בְּיַ֖ד מֶ֣לֶךְ־בָּבֶ֑ל וּלְכָדָֽהּ׃

4 * וְצִדְקִיָּ֣הוּ מֶֽלֶךְ־יְהוּדָ֗ה לֹ֤א יִמָּלֵט֙ מִיַּ֣ד הַכַּשְׂדִּ֔ים כִּ֥י הִנָּתֹ֖ן יִנָּתֵ֣ן בְּיַד־מֶ֣לֶךְ בָּבֶ֑ל בְּפֶ֤ה אֶל־פֶּה֙ יְדַבֵּ֔ר וְעֵינָ֖יו אֶת־עֵינָ֥יו תִּרְאֶֽינָה׃

5 * וּבָבֶ֖ל יוֹלִ֣יךְ אֶת־צִדְקִיָּ֑הוּ וְשָׁ֣ם יִהְיֶ֔ה עַד־פָּקְדִ֥י אֹתוֹ֙ נְאֻם־יְהוָ֔ה כִּֽי־תִלָּחֲמ֥וּ אֶת־הַכַּשְׂדִּ֖ים לֹ֥א תַצְלִֽיחוּ׃

6 * וַיֹּ֥אמֶר יִרְמְיָ֖הוּ הָיָ֣ה דְבַר־יְהוָ֑ה אֵלַ֖י לֵאמֹֽר׃

7 * הִנֵּ֣ה חֲנַמְאֵ֤ל בֶּן־שַׁלֻּם֙ דֹּדְךָ֔ בָּ֣א אֵלֶ֔יךָ לֵאמֹ֖ר קְנֵה־לְךָ֣ אֶת־שָׂדִ֑י אֲשֶׁ֣ר בַּעֲנָתוֹת֒ כִּֽי־לְךָ֤ מִשְׁפַּט־הַיְרֻשָּׁה֙ וְלְךָ֣ הַגְּאֻלָּ֔ה קְנֵ֖ה לָ֑ךְ וְיָדַ֙עְתִּי֙ כִּי־דְבַר־יְהוָ֣ה הֽוּא׃

8 * וַיָּבֹ֨א אֵלַ֜י חֲנַמְאֵ֣ל בֶּן־דּוֹדִ֗י כִּדְבַר־יְהוָה֙ אֶל־חֲצַ֣ר הַמַּטָּרָ֔ה וַיֹּ֣אמֶר אֵלַ֗י קְנֵה־נָ֤א אֶת־שָׂדִי֙ אֲשֶׁ֣ר בַּעֲנָתוֹ֔ת אֲשֶׁ֖ר בְּאֶ֣רֶץ בִּנְיָמִ֑ין כִּֽי־לְךָ֤ מִשְׁפַּט־הַיְרֻשָּׁה֙ וְלְךָ֣ הַגְּאֻלָּ֔ה קְנֵ֖ה לָ֑ךְ וָאֵדַ֙ע֙ כִּי־דְבַר־יְהוָ֣ה הֽוּא׃

39 * Et exibit vltra normam mensuræ in conſpectu eius ſuper collem Garob, & circuibit Goatha.

40 * Et omnem vallem cadauerum, & cinerum, & vniuerſam regionem mortis ad torrentem Cedron, & vſque ad angulum portæ equorum Orientalis. Sanctum Domini non euelletur, & non deſtruetur vltra in perpetuum.

CAP. XXXII.

1 A VErbum quod factum eſt ad Hieremiam à Domino, in anno decimo Sedechiæ regis Iuda; ipſe eſt annus octauus decimus Nabuchodonoſor.

2 * Tunc exercitus regis Babylonis obſidebat Hieruſalem, & Hieremias propheta erat cluſus in atrio carceris, qui erat in domo regis Iuda.

3 * Cluſerat enim eum Sedechias rex Iuda, dicens: Quare vaticinaris dicens; Hæc dicit Dominus: Ecce ego dabo ciuitatem iſtam in manus regis Babylonis, & capiet eam.

4 * Et Sedechias rex Iuda non effugiet de manu Chaldæorum; ſed tradetur in manus regis Babylonis, & loquetur os eius cum ore illius, & oculi eius oculos illius videbunt.

5 * Et in Babylonem ducet Sedechiam, & ibi erit donec viſitem eum, ait Dominus. Si autem dimicaueritis aduerſum Chaldæos, nihil proſperum habebitis.

6 * Et dixit Hieremias: Factum eſt verbum

B Domini ad me, dicens:

7 * Ecce Anamehel filius Sellum patrui tui veniet ad te, dicens: Eme tibi agrum meum qui eſt in Anathoth. tibi enim competit ex propinquitate vt emas.

8 * Et venit ad me Anamehel filius patrui mei ſecundum verbum Domini in veſtibulum carceris, & ait ad me: Posside tibi agrum meum qui eſt in Anathoth in terra Beniamin; quia tibi competit hæreditas, & tu propinquus es vt poſſideas. & cognouì autem quòd verbum Domini eſſet..

39 * Et exibit norma eius coram ea vſque ad colles Gareb, & circumdabitur in circuitu de electis lapidibus.

40 * Et omnem vallem cadauerum & cineris, & omnem Aſſaremoth, vſque ad torrentem Cedron vſque ad angulum equorum portæ orientis ſanctum Domino, & non vltra euelletur, & non deſtruetur vſque in æternum.

CAP. XXXII.

1 VErbum quod factum eſt ad Hieremiam à Domino in anno decimo Sedechiæ regi Iuda, iſte annus octauus decimus Nabuchodonoſor regi Babylonis.

2 * Et exercitus regis Babylonis obſedit in Hieruſalem, & Hieremias cuſtodiebatur in atrio carceris quod eſt in domo regis Iuda;

3 * In quo cluſerat eum rex Sedechias: dicens, Quare tu vaticinaris? dicens, Sic dixit Dominus, Ecce ego do ciuitatem iſtam in manu regis Babylonis, & capiet eam.

4 * Et Sedechias non ſaluabitur de manu Chaldæorum, quia traditione tradetur in manus regis Babylonis, & loquetur os eius ad os illius, & oculi eius oculos illius videbunt.

5 * Et in Babylonem ingredietur Sedechias, & ibi ſedebit donec viſitem eum, dicit Dominus: Si verò pugnaueritis contra Chaldæos, non proſperabimini.

6 * Et dixit Hieremias, Et factum eſt verbum Domini ad Hieremiam, dicens:

7 * Ecce Anameel filius Salmon fratris patris tui, venit ad te: dicens, Poſſide tibi agrum meum, qui in Anathoth, quia tibi iudicium vt aſſumas in poſſeſſionem.

8 * Et venit ad me Anameel filius Salom fratris patris mei iuxta verbum Domini, in atrium carceris: & ait mihi, Poſſide tibi agrum meum qui in Anathoth in terra Beniamin, quia tibi iudicium vt poſſideas, & tu ſenior. & cognoui quia verbum Domini eſt.

39 * καὶ ἐξελεύσεται ἡ διαμέτρησις αὐτῆς ἀπέναντι αὐτῆς ἕως βουνῶν γαρείβ, καὶ περικυκλωθήσεται κύκλῳ ἐξ ἐκλεκτῶν λίθων.

40 * καὶ πᾶσαν φάραγγα φαγαρὶμ καὶ ἀποδοῦ, καὶ πᾶσαν ἀσαρημώθ, ἕως χειμάρρου κεδρὼν ἕως γωνίας ἵππων πύλης ἀνατολῆς ἁγίασμα τῷ κυρίῳ, οὐ σὺ ἐκτιλῇ, καὶ οὐ μὴ καθαιρεθῇ ἕως τοῦ αἰῶνος.

λβ'.

1 * Ὁ λόγος ὁ γενόμενος πρὸς ἱερεμίαν παρὰ κυρίου ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῷ δεκάτῳ σεδεκίᾳ βασιλεῖ ἰούδα οὗτος ἐνιαυτὸς ὀκτωκαιδέκατος ναβουχοδονόσορ βασιλεῖ βαβυλῶνος.

2 * καὶ δυνάμις βασιλέως βαβυλῶνος ἐχαρακώσεν ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ἱερεμίας ἐφυλάσσετο ἐν τῇ αὐλῇ τῆς φυλακῆς ἥτις ἐν οἴκῳ τοῦ βασιλέως ἰούδα.

3 * ἐν ᾗ κατέκλεισεν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς σεδεκίας, λέγων· διατί σὺ προφητεύεις· λέγων, ὅτως εἶπεν κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ δίδωμι τὴν πόλιν ταύτην ἐν χειρὶ βασιλέως βαβυλῶνος, καὶ λήψεται αὐτήν.

4 * καὶ σεδεκίας ὁ μὴ σωθῇ ἐκ χειρὸς τῶν χαλδαίων, ὅτι παραδόσει παραδοθήσεται εἰς χεῖρας βασιλέως βαβυλῶνος, καὶ λαλήσει στόμα αὐτοῦ πρὸς στόμα αὐτοῦ, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὄψονται.

5 * καὶ εἰς βαβυλῶνα εἰσελεύσεται σεδεκίας, κἀκεῖ καθιεῖται ἕως ἐπισκέψωμαι αὐτόν, λέγει κύριος· ἐὰν δὲ πολεμήσητε τοὺς χαλδαίους, οὐκ εὐοδωθήσεσθε.

6 * καὶ εἶπεν ἱερεμίας, καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ἱερεμίαν, λέγων·

7 * ἰδοὺ ἀναμεὴλ υἱὸς σαλμὼν ἀδελφοῦ πατρός σου, ἔρχεται πρὸς σέ λέγων, κτῆσαι σεαυτῷ τὸν ἀγρόν μου τὸν ὄντα ἐν ἀναθὼθ ὅτι σοί κέκμα παραλαβεῖν εἰς κτῆσιν.

8 * καὶ ἦλθεν πρός με ἀναμεὴλ υἱὸς σαλὼμ ἀδελφοῦ πατρός μου κατὰ τὸν λόγον κυρίου, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς φυλακῆς· καὶ εἶπεν μοι, κτῆσαι σεαυτῷ τὸν ἀγρόν μου τὸν ὄντα ἐν ἀναθὼθ ἐν γῇ βενιαμείν, ὅτι σοί κρίσις κτήσασθαι, καὶ σὺ πρεσβύτερος, καὶ ἔγνων ὅτι λόγος κυρίου ἐστίν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Et egredietur adhuc filum menſuræ ædificij è regione eius donec perueniat ad vallem, quę eſt vicina Gareb, & erit circumiens arcem rotundam. 40 Et omnis vallis vbi ceciderunt cadauera exercitus Aſſyriorum; & omnes aquæ ductus vſque ad torrentem Cedron, & vſque ad angulum portæ domus ſtadij regis, Orientem verſus, ſanctitas coram Domino, non euelletur, nec deſtruetur vltrà in perpetuum.

CAP. XXXII.

VErbum prophetiæ quod factum eſt ad Ieremiam à facie Domini in anno decimo Sedechiæ regis tribus domus Iuda; ipſe eſt annus decimus octauus Nabuchodonoſor. 1 Et tunc copiæ regis Babylonis obſidebant Ieruſalem, & Ieremias propheta erat cluſus in atrio carceris, qui eſt in domo regis domus Iuda. 2 Quem vinctum tenebat Sedechias rex tribus domus Iuda; dicens, Quare tu prophetas; dicendo, Hæc dicit Dominus, Ecce ego tradam ciuitatem iſtam in manum regis Babylonis, & ſubijciet eam: 3 Et Sedechias rex domus Iuda non euadet è manu Chaldæorum; ſed tradendo tradetur in manum regis Babylonis, & loquetur os eius cum ore illius, & oculi eius oculos illius intuebuntur. 4 Et in Babylonem ducet Sedechiam, vbi erit donec ſubeat memoria eius coram me, dicit Dominus. Etiam ſi pugnaueritis aduerſum Chaldæos, nihil proficietis. 5 Et dixit Ieremias, Factum eſt verbum prophetiæ à facie Domini ad me, dicens: 7 Ecce Hanameel filius Salum patrui tui venit ad te: dicens, Eme tibi agrum meum qui eſt in Anathoth: quia tibi conuenit hæreditas vt emas. 8 Venitque ad me Hanameel filius patrui mei iuxta verbum Domini in atrium domus vinctorum; & dixit mihi, Eme nunc agrum meum, qui in Anathoth, quæ eſt in terra tribus Beniamin, quia tibi competit hæreditas, & tua eſt poſſeſſio, eme tibi. Et cognoui quòd verbum Domini eſſet.

תרגום יונתן

לב

Universidad de Deusto
Biblioteca

9 וָאֶקְנֶה֙ אֶת־הַשָּׂדֶ֔ה מֵאֵ֖ת חֲנַמְאֵ֣ל בֶּן־דֹּדִ֑י
אֲשֶׁ֣ר בַּעֲנָתֹ֗ת וָאֶשְׁקְלָה־לּוֹ֙ אֶת־הַכֶּ֔סֶף שִׁבְעָ֖ה
שְׁקָלִ֑ים וַעֲשָׂרָ֖ה הַכָּֽסֶף׃

10 וָאֶכְתֹּ֥ב בַּסֵּ֖פֶר וָאֲחַתֹּ֑ם וָאָעֵ֥ד עֵדִ֖ים וְאֶשְׁקֹ֥ל
הַכֶּ֖סֶף בְּמֹאזְנָֽיִם׃

11 וָאֶקַּ֞ח אֶת־סֵ֣פֶר הַמִּקְנָ֗ה אֶת־הֶֽחָתוּם֙ הַמִּצְוָ֣ה
וְהַחֻקִּ֔ים וְאֵ֖ת הַגָּלֽוּי׃

12 וָאֶתֵּ֞ן אֶת־הַסֵּ֣פֶר הַמִּקְנָ֗ה אֶל־בָּרוּךְ֙ בֶּן־
נֵרִיָּ֣ה בֶן־מַחְסֵיָ֔ה לְעֵינֵ֖י חֲנַמְאֵ֣ל דֹּדִ֑י וּלְעֵינֵ֞י
הָעֵדִ֣ים הַכֹּתְבִ֗ים בְּסֵ֙פֶר֙ הַמִּקְנָ֔ה לְעֵינֵ֖י כָּל־
הַיְּהוּדִ֑ים הַיֹּשְׁבִ֖ים בַּחֲצַ֥ר הַמַּטָּרָֽה׃

13 וְאֶצַּוֶּ֥ה אֶת־בָּרוּךְ֙ לְעֵינֵיהֶ֔ם לֵאמֹֽר׃

14 כֹּֽה־אָמַ֞ר יְהוָ֣ה צְבָאוֹת֮ אֱלֹהֵ֣י יִשְׂרָאֵל֒ לָקֹ֣חַ
אֶת־הַסְּפָרִ֣ים הָאֵ֗לֶּה אֶת־סֵ֙פֶר֙ הַמִּקְנָ֣ה הַזֶּ֔ה וְאֶת
הֶֽחָתוּם֙ וְאֵ֣ת סֵ֔פֶר הַגָּל֖וּי הַזֶּ֑ה וְנָתַתָּ֥ם בִּכְלִי־
חֶ֖רֶשׂ לְמַ֥עַן יַעַמְד֖וּ יָמִ֥ים רַבִּֽים׃

15 כִּ֣י כֹ֤ה אָמַר֙ יְהוָ֣ה צְבָאוֹת֮ אֱלֹהֵ֣י יִשְׂרָאֵל֒ עוֹד֙
יִקָּנ֣וּ בָתִּ֔ים וְשָׂד֖וֹת וּכְרָמִ֑ים בָּאָ֖רֶץ הַזֹּֽאת׃

16 וְאֶתְפַּלֵּ֕ל אֶל־יְהוָ֖ה אַחֲרֵ֣י תִּתִּ֔י אֶת־סֵ֖פֶר
הַמִּקְנָ֑ה אֶל־בָּרוּךְ֙ בֶּן־נֵרִיָּ֣ה לֵאמֹֽר׃

17 אֲהָהּ֙ אֲדֹנָ֣י יְהוִ֔ה הִנֵּ֥ה אַתָּ֛ה עָשִׂ֥יתָ אֶת־
הַשָּׁמַ֖יִם וְאֶת־הָאָ֣רֶץ בְּכֹחֲךָ֣ הַגָּד֑וֹל וּבִזְרֹעֲךָ֣
הַנְּטוּיָ֔ה לֹא־יִפָּלֵ֥א מִמְּךָ֖ כָּל־דָּבָֽר׃

18 עֹשֶׂ֤ה חֶ֙סֶד֙ לָאֲלָפִ֔ים וּמְשַׁלֵּ֥ם עֲוֹ֖ן אָב֣וֹת אֶל־
חֵ֑יק בָּנִיהֶ֣ם אַחֲרֵיהֶ֗ם הָאֵ֤ל הַגָּדוֹל֙ הַגִּבּ֔וֹר יְהוָ֥ה
צְבָא֖וֹת שְׁמֽוֹ׃

19 גְּדֹ֤ל הָעֵצָה֙ וְרַ֣ב הָעֲלִילִ֔יָה אֲשֶׁר־עֵינֶ֥יךָ
פְקֻח֖וֹת עַל־כָּל־דַּרְכֵ֣י בְנֵי־אָדָ֑ם לָתֵ֥ת לְאִ֛ישׁ
כִּדְרָכָ֖יו וּכְפִרְי֥ מַעֲלָלָֽיו׃

9 * Et emi agrum ab Anamehel filio patrui mei qui eſt in Anathoth. Et appendi argentum ſeptem ſtateras, & decem argenteos.

10 * Et ſcripſi in libro, & ſignaui, & adhibui teſtes. Et appendi argentum in ſtatere.

11 * Et accepi librum poſſeſſionis ſignatum & ſtipulationes, & rata, & ſigna fonaſecus.

12 * Et dedi librum poſſeſſionis Baruch, filio Neri, filij Maaſiæ in oculis Anamehel patruelis mei, & in oculis teſtium, qui ſcripti erant in libro emptionis, & in oculis omnium Iudæorum qui ſedebant in atrio carceris.

13 * Et præcepi Baruch coram eis, dicens:

14 * Hæc dicit Dominus exercituum Deus Iſrael, Sume libros iſtos, librum emptionis hunc ſignatum, & librum hunc qui apertus eſt, & pones illos in vaſe fictili, vt permanere poſſint diebus multis.

15 * Hæc enim dicit Dñs exercituum Deus Iſrael, Adhuc poſſidebuntur domus & agri & vineæ in terra iſta.

16 * Et oraui ad Dominum poſtquam tradidi librum poſſeſſionis Baruch filio Neri, dicens,

17 * Heu heu heu Domine Deus, ecce tu feciſti cælum & terram in fortitudine tua magna, & in brachio tuo extento. Non erit tibi difficile omne verbum.

18 * Qui facis miſericordiam in millibus, & reddis iniquitatem patrum in ſinum filiorum eorum poſt eos. Fortiſſime magne & potens, Dominus exercituum nomen tibi,

19 * Magnus conſilio & incomprehenſibilis cogitatu, cuius oculi aperti ſunt ſuper omnes vias filiorum Adam, vt reddas vnicuique ſecundum vias ſuas, & ſecundum fructum adinuentionum eius.

תרגום יונתן

9 וזבנית חקלא מן חנמאל בר אחי אבי דבענתות והקלת ליה ית כספא שבעא מנן ועשר סלעין דכספא׃
10 וכתבת בספרא וחתמת ואסהדת סהדין ואקלת כספא במואזנא׃
11 ונסבת ית שטרא דזבינית דהכין גזירין וית דכתיב נגיד וחתים כתלתא
12 ויהבת ית שטרא דזבינית לברוך בר נריה בר מחסיה לעיני חנמאל אחי אבי ולעיני סהדיא
13 וקדמת ית ברוך לעיניהון למימר׃
14 כדין אמר יי צבאות אלהא דישראל סב ית שטרי אילין ית שטרא הדין ויה שטרא דאתגליא ית שטרא דאתחתים כדין ויה דאתחתים ויה דאתגליא ויתנון בכלי חסף בגין דיקומון יומין סגיאין׃
15 ארום כדין אמר יי צבאות אלהא דישראל עוד יתקנון בתין וחקלין וכרמין בארעא הדא׃
16 וצליתי קדם יי בתר דיהבית ית שטרא דזבינית לברוך בר נריה למימר׃
17 אדון מימרך יי אלהים הא את עבדתא ית שמיא וית ארעא בחילך רבא ובאדרעך מרמתא לא יתכסי מן קדמך כל פתגם׃
18 דעביד טיבו לאלפי דרין ומשלם חובי אבהתא כד משתלפין בניא לסתחי כתריהון אלהא רבא גברא יי צבאות שמה׃
19 רבא עיטא ותקיף עובדוהי די עינך פתחן לכל אורחת בני אנשא למתן לגבר כאורחתיה וכפרי עובדוהי׃

9 * Et poſſedi agrum Anameel filij fratris patris mei, qui in Anathoth; & ſtatui ei ſeptem ſiclos & decem argenti.

10 * Et ſcripſi in libro, & ſigillaui, & adhibui teſtes, & ſtatui argentum in ſtatera.

11 * Et accepi librum poſſeſſionis, qui lectus fuerat & ſigillatus:

12 * Et dedi illum Baruch filio Neriæ filij Maaſei, ante oculos Anameel filij fratris patris mei, & ante oculos ſtantium teſtium, & qui ſcripſerant in libro poſſeſſionis, & ante oculos omnium Iudæorum, qui ſedebant in atrio carceris.

13 * Et præcepi Baruch ante oculos eorum, dicens:

14 * Sic dixit Dominus omnipotens Deus Iſrael, Accipe librum poſſeſſionis hunc, & librum hunc ſigillatus eſt & lectus eſt, & pones in vas teſtem, vt permaneat diebus pluribus.

15 * Quia ſic dixit Dominus exercituum Deus Iſrael, Adhuc poſſidebuntur domus & agri, & vineæ in terra iſta.

16 * Et oraui ad Dominum, poſtquam dedi librum poſſeſſionis Baruch filio Neriæ, dicens:

17 * Qui es Domine Deus, tu feciſti cælum & terram fortitudine tua magna, & brachio tuo excelſo & ſublimi, non abſcondetur à te quicquam.

18 * Qui facis miſericordiam in millibus, & qui reddis peccata patrum in ſinum filiorum eorum poſt eos: Deus magnus & fortis, Dominus virtutum nomen ei.

19 * Magnus conſilio & potens operibus: oculi tui aperti ſunt ſuper omnes vias filiorum hominum, vt des vnicuique ſecundum viam ſuam, & ſecundum fructum adinuentionum ſuarum.

9 * καὶ ἐκτησάμην τὸν ἀγρὸν ἀναμεὴλ υἱοῦ ἀδελφοῦ πατρός μου τὸν ἐν ἀναθώθ, καὶ ἔστησα αὐτῷ ἑπτὰ στίκλους καὶ δέκα ἀργυρίου.

10 * καὶ ἔγραψα εἰς βιβλίον καὶ ἐσφραγισάμην, καὶ διεμαρτυράμην μάρτυρας, καὶ ἔστησα τὸ ἀργύριον ἐν ζυγῷ.

11 * καὶ ἔλαβον τὸ βιβλίον τῆς κλήσεως τὸ ἀνεγνωσμένον καὶ ἐσφραγισμένον

12 * καὶ ἔδωκα αὐτὸ τῷ Βαρούχ υἱῷ νηρίου υἱοῦ μαασαίου κατ' ὀφθαλμοὺς ἀναμεὴλ υἱοῦ ἀδελφοῦ πατρός μου, καὶ κατ' ὀφθαλμοὺς τῶν ἑστηκότων μαρτύρων, καὶ γραψάντων ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς κλήσεως, καὶ καθ' ὀφθαλμοὺς πάντων τῶν ἰουδαίων τῶν καθημένων ἐν τῇ αὐλῇ τῆς φυλακῆς.

13 * καὶ συνέταξα τῷ Βαροῦχ κατ' ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, λέγων,

14 * ὅτως εἶπεν κύριος παντοκράτωρ ὁ θεὸς ἰσραήλ, λάβε τὸ βιβλίον τῆς κλήσεως τοῦτο, καὶ τὸ βιβλίον τὸ ἐσφραγισμένον καὶ ἀνεγνωσμένον, καὶ θήσεις εἰς ἀγγεῖον ὀστράκινον, ἵνα διαμείνῃ ἡμέρας πλείονας.

15 * ὅτι ὅτως εἶπεν κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραήλ, ἔτι κληθήσονται οἰκίαι καὶ ἀγροὶ καὶ ἀμπελῶνες ἐν τῇ γῇ ταύτῃ.

16 * καὶ προσηυξάμην πρὸς κύριον μετὰ τὸ δοῦναί με τὸ βιβλίον τῆς κλήσεως Βαροῦχ υἱῷ νηρίου, λέγων·

17 * ὦ κύριε θεὸς σὺ ἐποίησας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν τῇ ἰσχύϊ σου τῇ μεγάλῃ, καὶ τῷ βραχίονί σου τῷ ὑψηλῷ καὶ μετεώρῳ, οὐ μὴ ἀποκρυβῇ ἀπὸ σοῦ οὐδέν,

18 * ποιῶν ἔλεος εἰς χιλιάδας, καὶ ἀποδιδοὺς ἁμαρτίας πατέρων εἰς κόλπον τέκνων αὐτῶν μετ' αὐτούς· ὁ θεὸς ὁ μέγας καὶ ἰσχυρός, κύριος τῶν δυνάμεων ὄνομα αὐτῷ,

19 * μέγας βουλῇ καὶ δυνατὸς τοῖς ἔργοις· οὗ ὀφθαλμοὶ σου ἀνεῴχθησαν ἐπὶ πάσας τὰς ὁδοὺς τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων δοῦναι ἑκάστῳ κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, καὶ κατὰ τὸν καρπὸν τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Emi itaque agrum ab Hanameel filio patrui mei, qui erat in Anathoth; & appendi ei argentum ſeptem minas, & decem ſiclos argenti. ** Et ſcripſi in chirographo, & ſignaui, & adhibui teſtes, & appendi argentum ſtateris.
*** Et tuli chirographum emptionis, quod ſcriptum erat, ratificatum & ſignatum iuxta morem, & ſicut decet, chirographū apertum, teſtium qui ſcripti erant in chirographo emptionis, & in conſpectu omnium Iudæorum, qui ſedebant in atrio vinctorum.
**** Et dedi chirographum emptionis Baruch filio Neriæ filij Maaſiæ in conſpectu Hanameel filij fratris patris mei, & in conſpectu teſtium qui ſcripti erant in chirographo emptionis, & in conſpectu omnium Iudæorum, qui ſedebant in atrio vinctorum.
***** Et præcepi Baruch in oculis eorum, dicens:
****** Hæc dicit Dominus Deus Iſrael: Tolle chirographa iſta, & libellum emptionis iſtum, & quod ſcriptum eſt & ſignatum, & chirographum apertum iſtud, & pones ea in vaſe fictili, vt permaneant diebus multis.
******* Quia hæc dicit Dominus exercituum Deus Iſrael: Adhuc comparabuntur domus & agri & vineæ in terra iſta.
******** Et oraui coram Domino, poſtquam dedi libellum emptionis Baruch filio Neriæ, dicens:
********* Suſcipe deprecationem meam Domine Deus: Ecce tu feciſti cælos & terram virtute tua magna, & brachio tuo excelſo, & nullum verbum te latet.
********** Faciens benignitatem in mille ætates, & reddens peccata patrum filiis, quando pergunt filij peccare poſt eos. Deus magne, fortis, Dominus exercituum nomen eius.
*********** Cuius conſilia ſunt magna, & multa opera eius; in cuius conſpectu reuelatæ ſunt omnes viæ filiorum hominum, vt des vnicuique iuxta vias ſuas, & ſecundum fructum operum ſuorum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

20 * אֲשֶׁר שַׂמְתָּ אֹתוֹת וּמוֹפְתִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד־
הַיּוֹם הַזֶּה וּבְיִשְׂרָאֵל וּבָאָדָם וַתַּעֲשֶׂה־לְּךָ שֵׁם
כַּיּוֹם הַזֶּה׃

21 * וַתּוֹצֵא אֶת־עַמְּךָ אֶת־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
בְּאֹתוֹת וּבְמוֹפְתִים וּבְיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה
וּבְמוֹרָא גָּדוֹל׃

22 * וַתִּתֶּן לָהֶם אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתָּ
לַאֲבוֹתָם לָתֵת לָהֶם אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ׃

23 * וַיָּבֹאוּ וַיִּרְשׁוּ אֹתָהּ וְלֹא־שָׁמְעוּ בְקוֹלֶךָ
וּבְתוֹרָתְךָ לֹא־הָלָכוּ אֵת כָּל־אֲשֶׁר צִוִּיתָה לָהֶם
לַעֲשׂוֹת לֹא עָשׂוּ וַתַּקְרֵא אוֹתָם אֵת כָּל־הָרָעָה
הַזֹּאת׃

24 * הִנֵּה הַסֹּלְלוֹת בָּאוּ הָעִיר לְלָכְדָהּ וְהָעִיר
נִתְּנָה בְיַד הַכַּשְׂדִּים הַנִּלְחָמִים עָלֶיהָ מִפְּנֵי הַחֶרֶב
וְהָרָעָב וְהַדָּבֶר וַאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ הָיָה וְהִנְּךָ רֹאֶה׃

25 * וְאַתָּה אָמַרְתָּ אֵלַי אֲדֹנָי יְהוִה קְנֵה־לְךָ הַשָּׂדֶה
בַּכֶּסֶף וְהָעֵד עֵדִים וְהָעִיר נִתְּנָה בְיַד הַכַּשְׂדִּים׃

26 * וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר׃

27 * הִנֵּה אָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֵי כָל־בָּשָׂר הֲמִמֵּנִי יִפָּלֵא
כָּל־דָּבָר׃

28 * לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי נֹתֵן אֶת־הָעִיר
הַזֹּאת בְּיַד הַכַּשְׂדִּים וּבְיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל
וְלָכְדָהּ׃

29 * וּבָאוּ הַכַּשְׂדִּים הַנִּלְחָמִים עַל־הָעִיר הַזֹּאת
וְהִצִּיתוּ אֶת־הָעִיר הַזֹּאת בָּאֵשׁ וְשָׂרְפוּהָ וְאֶת־
הַבָּתִּים אֲשֶׁר קִטְּרוּ עַל־גַּגּוֹתֵיהֶם לַבַּעַל וְהִסְכּוּ
נְסָכִים לֵאלֹהִים אֲחֵרִים לְמַעַן הַכְעִיסֵנִי׃

30 * כִּי־הָיוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי יְהוּדָה אַךְ עֹשִׂים
הָרַע בְּעֵינַי מִנְּעוּרֵיהֶם כִּי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אַךְ מַכְעִסִים
אֹתִי בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם נְאֻם־יְהוָה׃

20 * Qui posuisti signa & portenta in terra Ægypti vsque ad diem hanc, & in Israel & in hominibus, & tibi fecisti nomẽ sicut est dies hæc.

21 * Et eduxisti populum tuum Israel de terra Ægypti in signis & portentis, & in manu robusta, & in brachio extento, & in terrore magno.

22 * Et dedisti eis terram hanc, quam iurasti patribus eorũ; vt dares eis terram fluentem lacte & melle.

23 * Et ingressi sunt & possederunt eam: & non obedierunt voci tuæ, & in lege tua non ambulauerunt, omnia quæ mandasti eis vt facerent, non fecerunt, & euenerunt eis omnia mala hæc.

24 * Ecce munitiones extructæ sunt aduersum ciuitatem, vt capiatur, & vrbs data est in manus Chaldæorum qui præliantur contra eam à facie gladij, & famis, & pestilentiæ, & quęcunque locutus es accidere, vt tu ipse cernis.

25 * Et tu dicis mihi Domine Deus, Eme tibi agrum argento, & adhibe testes, cùm vrbs data sit in manus Chaldæorum.

26 * Et factum est verbum Domini ad Ieremiam, dicens:

27 * Ecce ego Dominus Deus vniuersæ carnis, nunquid à me abscondetur aliquid?

28 * Propterea hæc dicit Dominus, Ecce ego tradam ciuitatẽ istam in manus Chaldæorum, & in manus regis Babylonis, & capient eam.

29 * Et venient Chaldæi præliantes aduersum vrbem hanc, & succendent eam igni, & comburent eam, & domos, in quarum domatibus sacrificabant Baal, & libabant diis alienis libamina ad irritandum me.

30 * Erant enim filij Israel & filij Iuda soli faciẽtes malum in oculis meis ab adolescentia sua filij Israel, qui vique me exacerbant me in opere manuum suarum, dicit Dominus.

20 * Qui fecisti signa & portenta in terra Ægypti vsque ad diem hanc, & in Israel, & in terrigenis; & fecisti tibi nomen sicut dies hæc.

21 * Et eduxisti populum tuum Israel de terra Ægypti in signis & in portẽtis, et in manu forti, & in brachio excelso, & in visionibus magnis.

22 * Et dedisti eis terram hanc, quam iurasti patribus eorum; terram fluentem lac & mel.

23 * Et ingressi sunt, & ceperunt eam, & nõ audierunt vocem tuam, & in præceptis tuis non ambulauerunt; omnia quæ mandasti eis non fecerunt. & fecerunt vt euenirent eis vniuersa mala hæc.

24 * Ecce turba venit super ciuitatem hanc, vt capere eam; & vrbs data est in manus Chaldæorum debellantium eam à facie gladij & famis & pestilentiæ; sicut locutus es, sic factum est. & ecce tu vides,

25 * Et tu dicis ad me · Posside tibi agrum argento, & testificare testes, & ciuitas data est in manus Chaldæorum.

26 * Et factum est verbum Domini ad me, dicens:

27 * Ego Dominus Deus vniuersæ carnis, nunquid à me abscondetur aliquid?

28 * Propterea sic dixit Dominus, Tradita tradetur ciuitas ista in manus Chaldæorum, & in manus regis Babylonis, & capiet eam.

29 * Et venient Chaldæi præliantes contra ciuitatem hanc, & succendent in igne, & comburent domos, in quibus adolerunt in domatibus eorum Baal, & libauerunt libamina diis aliis, ad irritandum me:

30 * Quia erant filij Israel & filij Iuda soli facientes malum in oculis meis ab adolescentia sua: filij Israel qui exacerbãt me in operibus manuum suarum, dicit Dominus.

20 * ὃς ἐποίησας σημεῖα καὶ τέρατα ἐν γῇ αἰγύπτου ἕως
τῆς ἡμέρας ταύτης, καὶ ἐν ἰσραὴλ, καὶ ἐν τοῖς γηγενέσιν, καὶ
ἐποίησας σεαυτῷ ὄνομα ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη.

21 * καὶ ἐξήγαγες τὸν λαόν σου ἰσραὴλ ἐκ γῆς αἰγύπτου
ἐν σημείοις καὶ ἐν τέρασιν καὶ ἐν χειρὶ κραταιᾷ καὶ ἐν
βραχίονι ὑψηλῷ, καὶ ἐν ὁράμασιν μεγάλοις.

22 * καὶ ἔδωκας αὐτοῖς τὴν γῆν ταύτην ἣν ὤμοσας τοῖς
πατράσιν αὐτῶν, γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι.

23 * καὶ εἰσῆλθον καὶ ἔλαβον αὐτὴν καὶ οὐκ ἤκουσαν τῆς φω-
νῆς σου, καὶ ἐν τοῖς προστάγμασίν σου οὐκ ἐπορεύθη-
σαν πάντα ἃ ἐνετείλω αὐτοῖς οὐκ ἐποίησαν, καὶ ἐποίησαν
συμβεβηκέναι αὐτοῖς ἅπαντα τὰ κακὰ ταῦτα.

24 * ἰδοὺ ὄχλος ἥκει ἐπὶ τὴν πόλιν τοῦτον συλλαβεῖν
αὐτήν, καὶ ἡ πόλις ἐδόθη εἰς χεῖρας χαλδαίων τῶν
πολεμούντων αὐτὴν ἀπὸ προσώπου μαχαίρας καὶ
λιμοῦ καὶ λοιμοῦ, ὡς ἐλάλησας ὅτως ἐγένετο· καὶ ἰδοὺ
σὺ βλέπεις,

25 * καὶ σὺ λέγεις πρός με, κτῆσαι σεαυτῷ ἀγρὸν ἀργυ-
ρίου, καὶ ἐπιμαρτύρασαι μάρτυρας, καὶ ἡ πόλις ἐδόθη
εἰς χεῖρας χαλδαίων.

25 * καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με, λέγων

27 * ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς πάσης σαρκὸς μὴ ἀπ' ἐμοῦ κρυ-
βήσεταί τί;

28 * διὰ τοῦτο ὅτως εἶπεν κύριος, δοὺς δώσω πόλιν
ταύτην εἰς χεῖρας χαλδαίων καὶ εἰς χεῖρας
βασιλέως βαβυλῶνος, καὶ λήψεται αὐτήν.

29 * καὶ ἥξουσιν οἱ χαλδαῖοι πολεμοῦντες ἐπὶ τὴν πό-
λιν ταύτην, καὶ καύσουσιν ἐν πυρὶ καὶ κατακαύσουσιν τὰς
οἰκίας αἷς ἐθυμίασάν ἐπὶ τῶν δωμάτων αὐτῶν τῇ βα-
ὰλ, καὶ ἐσπένδοντο σπονδὰς θεοῖς ἑτέροις πρὸς τὸ παρ-
οργίσαί με.

30 * ὅτι ἦσαν υἱοὶ ἰσραὴλ καὶ υἱοὶ ἰούδα μόνοι ποιοῦντες τὸ
πονηρὸν κατ' ὀφθαλμούς μου ἐκ νεότητος αὐτῶν, υἱοὶ ἰσ-
ραὴλ οἱ παροργίζοντές με ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐ-
τοῦ, λέγει κύριος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

20 Qui posuisti signa & portenta in terra Ægypti vsque in diem hanc, & Israeli fecisti mirabilia in medio filiorum hominum; & fecisti tibi nomen quale est hodie.
21 Et eduxisti populum tuum Israel de terra Ægypti in signis, & portentis, & in manu forti, & in brachio excelso, & in visione magna.
22 Et dedisti eis terram istam pro qua iurasti patribus eorum, vt dares eis terram producentem lac & mel.
23 Et ingressi sunt & possederunt eam, & non obedierunt verbo tuo, & in lege tua non ambulauerunt: omnia quæ eis præcepisti vt facerent, non fecerunt; & accidit eis malum hoc.
24 Ecce aggeres congesti sunt contra ciuitatem ad eam subiciendam, & ciuitas tradita est in manum Chaldæorum, qui præliantur aduersum eam, à facie eorum qui occidunt gladio, & fame, & pestilentia. & quod locutus es, factum est, & tibi apertum est.
25 Et tu Domine Deus dicis mihi, Eme tibi agrum argento, & adhibe testes, cùm ciuitas sit tradita in manum Chaldæorum.
26 Et factum est verbum prophetiæ à facie Domini ad Ieremiam, dicens:
27 Ecce ego Dominus Deus vniuersæ carnis: An mihi quicquam erit abstrusum?
28 Propterea hæc dicit Dominus, Ecce ego tradam ciuitatem istam in manum Chaldæorum, & in manum Nabuchodonosor regis Babylonis, & subijciet eam.
29 Et ingredientur Chaldæi qui præliantur aduersum vrbem hanc, & succendent vrbem igni, & comburent eam, & domos super quarum tectis adoleuerunt Baal aromata, & libauerunt libamina idolis populorum, vt irritarent me.
30 Fuerunt enim filij Israel & filij Inda facientes vtique malum in conspectu meo ab adolescentia sua: quia filij Israel irritant vtique me operibus manuum suarum, dicit Dominus.

תרגום יונתן

כ דְּיַתְּקְתָּא אָתַן וּסְתִירִין בְּאַרְעָא דְמִצְרַיִם עַד יוֹמָא הָדֵין וּלְיִשְׂרָאֵל עֲבַדְתָּא פְּרִישָׁן בְּגוֹ בְנֵי אֲנָשָׁא וַעֲבַדְתָּא לָךְ שׁוּם כְּיוֹמָא הָדֵין׃
כא וְאַפֵּקְתָּא יָת עַמָּךְ יָת יִשְׂרָאֵל מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם בְּאָתִין וּבְסִימָנִין וּבִידָא תַּקִּיפָא וּבִדְרָעָא מְרַמְמָא וּבְחֶזְוָנִין רַבְרְבִין׃
כב וְיָהַבְתָּ לְהוֹן יָת אַרְעָא הָדָא דְקַיֵּמְתָּא לַאֲבָהָהוֹן לְמִתַּן לְהוֹן אַרְעָא דְּעָבְדָא חֲלָב וּדְבָשׁ׃
כג וְאֲתוֹ וְתָבוּ יָרְתוּ יָתַהּ וְלָא קַבִּילוּ לְמֵימְרָךְ וּבְאוֹרָיְתָךְ לָא הַלִּכוּ יָת כֹּל דְּפַקֵּדְתָּא יָתְהוֹן לְמֶעְבַּד וְלָא עַבְדוּ וְעַרְעְתָּא לְהוֹן יָת כָּל בִּישְׁתָּא הָדָא׃
כד הָא סְלִיקָתָא אַגְרוּ עַל קִרְיְתָא לְמִסְבְּיָהּ וְקִרְיְתָא לְמִתְיְהַב בִּידָא דְכַשְׂדָּאֵי דְּמִגִּיחִין קְרָבָא עֲלָהּ מִן קֳדָם דְּקְטָלִין בְּחַרְבָּא וְכַפְנָא וּמוֹתָנָא וּמָה דְּמַלֵּילְתָּא אִתְמְסָרַת בִּידָא דְּמִן קֳדָמָךְ וְהָא אַתְּ חָזֵי׃
כה וְאַתְּ אֲמַרְתָּא קֳדָמַי יְיָ אֱלָהִי זְבַן לָךְ חַקְלָא בְּכַסְפָּא וְאַסְהֵד סַהֲדִין וְקִרְיְתָא אִתְמְסָרַת בִּידָא דְכַשְׂדָּאֵי׃
כו וַהֲוָה מֵימְרָא דַּייָ עִם יִרְמְיָהוּ לְמֵימָר׃
כז הָא אֲנָא יְיָ אֱלָהָא דְכָל בִּשְׂרָא הֲמִן קֳדָמַי יִתְכַּסֵּי כָּל פִּתְגָמָא׃
כח בְּגִין כֵּן כְּדֵין אֲמַר יְיָ הָא אֲנָא מְסַר יָת קִרְיְתָא הָדָא בִּידָא דְכַשְׂדָּאֵי וּבִידָא דִנְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא דְּבָבֶל וְיִכְבְּשִׁנַּהּ׃
כט וְכַשְׂדָּאֵי דְּמִגִּיחִין קְרָבָא עַל קִרְיְתָא הָדָא יֵיתוֹן וְיוֹקְדוּנָהּ וְיָתְבַהּ דְּאַסְּקוּ עַל אֲגוּרֵיהוֹן לְבַעְלָא וְאַרְבִּיבוּ נִסְכִּין לְשִׁקְּוֵי טְעוּתְהוֹן וּלְאַכְעָסָא קֳדָמָי׃
ל אֲרֵי הֲווֹ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי יְהוּדָה כֻּלְּהוֹן עָבְדִין דְּבִישׁ קֳדָמַי מִטְּעוּתְהוֹן אֲרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּרָם מַרְגְּזִין קֳדָמַי בְּעוֹבְדֵי יְדֵיהוֹן אָמַר יְיָ׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

31 כִּי עַל־אַפִּי וְעַל־חֲמָתִי הָיְתָה לִּי הָעִיר הַזֹּאת
לְמִן הַיּוֹם אֲשֶׁר בָּנוּ אוֹתָהּ וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה
לַהֲסִירָהּ מֵעַל פָּנָי׃
32 עַל כָּל־רָעַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי יְהוּדָה
אֲשֶׁר עָשׂוּ לְהַכְעִסֵנִי הֵמָּה מַלְכֵיהֶם שָׂרֵיהֶם
כֹּהֲנֵיהֶם וּנְבִיאֵיהֶם וְאִישׁ יְהוּדָה וְיֹשְׁבֵי
יְרוּשָׁלִָם׃
33 וַיִּפְנוּ אֵלַי עֹרֶף וְלֹא פָנִים וְלַמֵּד אֹתָם הַשְׁכֵּם
וְלַמֵּד וְאֵינָם שֹׁמְעִים לָקַחַת מוּסָר׃
34 וַיָּשִׂימוּ שִׁקּוּצֵיהֶם בַּבַּיִת אֲשֶׁר־נִקְרָא שְׁמִי
עָלָיו לְטַמְּאוֹ׃
35 וַיִּבְנוּ אֶת־בָּמוֹת הַבַּעַל אֲשֶׁר בְּגֵיא בֶן־הִנֹּם
לְהַעֲבִיר אֶת־בְּנֵיהֶם וְאֶת־בְּנוֹתֵיהֶם לַמֹּלֶךְ אֲשֶׁר
לֹא־צִוִּיתִים וְלֹא עָלְתָה עַל־לִבִּי לַעֲשׂוֹת הַתּוֹעֵבָה
הַזֹּאת לְמַעַן הַחֲטִי אֶת־יְהוּדָה׃
36 וְעַתָּה לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־
הָעִיר הַזֹּאת אֲשֶׁר־אַתֶּם אֹמְרִים נִתְּנָה בְיַד מֶלֶךְ־
בָּבֶל בַּחֶרֶב וּבָרָעָב וּבַדָּבֶר׃
37 הִנְנִי מְקַבְּצָם מִכָּל־הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר הִדַּחְתִּים
שָׁם בְּאַפִּי וּבַחֲמָתִי וּבְקֶצֶף גָּדוֹל וַהֲשִׁבֹתִים אֶל־
הַמָּקוֹם הַזֶּה וְהוֹשַׁבְתִּים לָבֶטַח׃
38 וְהָיוּ לִי לְעָם וְאָנֹכִי אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים׃
39 וְנָתַתִּי לָהֶם לֵב אֶחָד וְדֶרֶךְ אֶחָד לְיִרְאָה אוֹתִי
כָּל־הַיָּמִים לְטוֹב לָהֶם וְלִבְנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם׃
40 וְכָרַתִּי לָהֶם בְּרִית עוֹלָם אֲשֶׁר לֹא־אָשׁוּב
מֵאַחֲרֵיהֶם לְהֵיטִיבִי אֹתָם וְאֶת־יִרְאָתִי אֶתֵּן
בְּלִבָּם לְבִלְתִּי סוּר מֵעָלָי׃
41 וְשָׂשְׂתִי עֲלֵיהֶם לְהֵטִיב אוֹתָם וּנְטַעְתִּים
בָּאָרֶץ הַזֹּאת בֶּאֱמֶת בְּכָל־לִבִּי וּבְכָל־נַפְשִׁי׃

31 Quia in furore & in indignatione mea facta est mihi ciuitas hæc à die qua ædificauerunt eam vsq; ad diem istam qua auferetur de conspectu meo,
32 Propter malitiam filiorum Israel, & filiorum Iuda, quam fecerunt ad iracundiam me prouocantes ipsi, & reges eorum, & principes eorum, & sacerdotes, & prophetæ eorũ, viri Iuda, & habitatores Hierusalem.
33 Et verterunt ad me terga & non facies, cùm docerem eos & erudirem diluculò, & nollent audire vt acciperent disciplinam.
34 Et posuerunt idola sua in domo, in qua inuocatum est nomen meum, vt pollueret eam.
35 Et ædificauerunt excelsa Baal quæ sunt in valle filij Ennom, vt initiarent filios suos & filias suas Moloch; quod non mandaui eis, nec ascendit in cor meũ vt facerent abominationem hanc, & in peccatum deducerent Iudam.
36 Et nunc propter ista, hæc dicit Dominus Deus Israel ad ciuitatem hanc, de qua vos dicitis, quòd tradatur in manus regis Babylonis in gladio, & in fame, & in pestę.
37 Ecce ego congregabo eos de vniuersis terris ad quas eieci eos in furore meo, & in ira mea & in indignatione grandi, & reducam eos ad locum istum, & habitare eos faciam confidenter.
38 Et erunt mihi in populum, & ego ero eis in Deum.
39 Et dabo eis cor vnum & viam vnam, vt timeant me vniuersis diebus, & bene sit eis & filijs eorum post eos.
40 Et feriam eis pactum sempiternum, & non desinam eis benefacere, & timorem meum dabo in corde eorum, vt non recedant à me.
41 Et lætabor super eis cùm bene eis fecero. Et plantabo eos in terra ista in veritate, in toto corde meo, & in tota anima mea.

תרגום יונתן

31 אֲרֵי רְגַזִי וְחֵמְתִי חֲל בְּקִרְתָּא הָדָא לְמִן יוֹמָא דִבְנוֹ יָתָהּ וְעַד יוֹמָא הָדֵין לְאַגְלָיוּתָהּ מִקֳּבֵל מֵימְרִי׃
32 עַל כָּל בִּישְׁוַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי יְהוּדָה דְּעַבְדוּ לְאַרְגָּזָא קֳדָמַי אִנּוּן מַלְכֵיהוֹן רַבְרְבֵיהוֹן כָּהֲנֵיהוֹן וּנְבִיאֵיהוֹן דְּשַׁקְרָא וַאֲנָשׁ יְהוּדָה
וְיָתְבֵי יְרוּשְׁלֵם׃
33 וְאִתְחֲזִרוּ בְּפִלְחָנֵי קֳדָל וְלָא שְׁוִיו דְּחִלְתִי לְקַבֵּל אַפַּיהוֹן דְּשַׁלְחֵת לְוָתְהוֹן יַת כָּל עַבְדַי נְבִיֵּא קָדָם וְאַפְלָחָא וְלִית
כְּנִשְׁתְּהוֹן מְקַבְּלִין לְמִלַּף תּוֹכַחְתָּא׃
34 וְשַׁוִיו שִׁקּוּצֵיהוֹן בְּבַיְתָא דְאִתְקְרֵי שְׁמִי עֲלַהּ לְסָאָבוּתָהּ׃
35 וּבְנוֹ יָת בֵּית בַּעְלָא דְבִתְלָהּ בַּר הִנֹּם לְאַעֲבָרָא יַת בְּנֵיהוֹן וְיָת בְּנָתְהוֹן בְּנוּרָא לְמֹלֶךְ דְּלָא פְּקֵדֵת בְּאוֹרַיְתִי וְלָא רְעָוָא מִן קֳדָמַי לְמֶעְבַּד
כִּדְכֵן כִּדְיָן אֲשֶׁר יַת דְּבִידַת יְהוּדָה׃
36 וּכְעַן כְּדֵין אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל עַל קִרְתָּא הָדָא דְאַתּוּן אֲמְרִין אִתְמְסָרַת בִּיד מַלְכָּא דְבָבֶל בְּכֶפְנָא וּבְמוֹתָא
וְיַת עַמָּא כֻּלָּא דְּבִקְרְוָהָא דְּגָלוּתָא יְהוֹן קָדָמַי אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל עַל קִרְתָּא הָדָא דְאַתּוּן אֲמְרִין אִתְמְסָרַת בִּיד מַלְכָּא דְבָבֶל בְּכֶפְנָא וּבְמוֹתָא
37 הָא אֲנָא מְכַנֵּשׁ לְהוֹן מִכָּל מְדִינָתָא דְאַגְלֵיתִינוּן לְתַמָּן בִּרְגָזִי וּבְתֵיכְנִי רַב וַאֲתֵיבְנוּן לְאַתְרָא הָדֵין וְאַשְׁרִינוּן לְרָחְצָן׃
38 וְיִהְוֹן קֳדָמַי לְעַם וַאֲנָא אֶהֱוֵי לְהוֹן לֶאֱלָהּ׃
39 וְאֶתֵּן לְהוֹן לֵבָא חַד וְאָרְחָא חַד לְמִדְחַל קֳדָמַי כָּל יוֹמַיָּא דְיִיטַב לְהוֹן וְלִבְנֵיהוֹן בָּתְרֵיהוֹן׃
40 וְאֶתֵּר לְהוֹן קְיָם עָלַם דְּלָא יְהוֹב מֵימְרִי מִבָּתְרֵיהוֹן לְאוֹטָבָא לְהוֹן וְיָת דְּחִלְתִי אֶתֵּן בְּלִבְּהוֹן דְּלָא יִסְטוֹן מִבָּתְרַי׃
41 וְיֵחְדֵּי עֲלֵיהוֹן לְאוֹטָבָא לְהוֹן וַאֲקַיְמִנוּן בְּאַרְעָא הָדָא בְּקוּשְׁטָא בְּכֵיהוֹרִי וּבְרַעֲוָתִי׃

31 Quia in ira mea & in furore meo erat ciuitas hæc, ex qua die ædificauerunt eam, & vsque ad diem istam, vt auferam eam à facie mea,
32 Propter omnes malitias filiorum Israel & Iuda, quia fecerunt ad irritandum me ipsi & reges eorum, & principes eorum, & sacerdotes eorum, & prophetæ eorum, viri Iuda & habitantes Hierusalem.
33 Et verterunt ad me terga & non facies suas: & docui eos diluculò, & erudiui, & non audierunt vt acciperent disciplinam.
34 Et posuerunt fœditates suas in domo vbi inuocatum est nomen meum in ea in immunditijs suis.
35 Et ædificauerunt aras Baal quæ in valle filij Ennon, vt offerrent filios suos & filias suas Moloch, quæ non mandaui eis, & non ascendit in cor meum, vt facerent abominationem hanc, vt peccare facerent Iudam.
36 Et nunc sic dixit Dominus Deus Israel ad ciuitatem hanc quam tu dicis, Tradetur in manu regis Babylonis in gladio, & in fame, & in pestę.
37 Ecce ego congrego eos ex omni terra vbi dispersi eos illic in ira mea, & in furore meo, & in irritatione grandi: & reducam eos in locum istum, & sedere faciam eos confidentes.
38 Et erunt mihi in populum, & ego ero eis in Deum.
39 Et dabo eis viam aliam & cor aliud vt timeant me omnibus diebus, & in bonum eis, & filijs eorum post eos.
40 Et disponam eis testamentum æternum quod non auertam post eos: & timorem meum dabo in corde eorum, vt non recedant ipsi à me.
41 Et visitabo eos vt benefaciam eis, & plantabo eos in terra ista in fide, & in toto corde meo, & in tota anima mea.

31 ὅτι ἐπὶ ὀργλί μου καὶ ἐπὶ θυμόν μου ἐλῶ ἡ πόλις αὕτη ἀφ' ἧς ἡμέρας ᾠκοδόμησαν αὐτὴν, καὶ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης ἀπαλλάξαι αὐτὴν ἀπὸ προσώπου μου.
32 διὰ πάσας τὰς πονηρίας υἱῶν ἰσραὴλ καὶ ἰούδα, ὅτι ἐποίησαν πικραίνειν με αὐτοὶ καὶ ⓗ βασιλεῖς αὐτῶν καὶ ⓗ ἄρχοντες αὐτῶν, καὶ ⓗ ἱερεῖς αὐτῶν, καὶ ⓗ προφῆται αὐτῶν, ἄνδρες ἰούδα καὶ ⓗ κατοικοῦντες ἱερουσαλήμ.
33 καὶ ἔστρεψαν πρός με νῶτα καὶ οὐ πρόσωπα αὐτῶν, καὶ ἐδίδαξα αὐτοὺς ὄρθρου, καὶ ἐδίδαξα, καὶ οὐκ ἤκουσαν ὀκλαδεῖν παιδείαν.
34 καὶ ἔθηκαν τὰ μιάσματα αὐτῶν ἐν τῷ οἴκῳ ᾧ ἐπεκλήθη τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτῷ ἐν ἀκαθαρσίαις αὐτῶν.
35 καὶ ᾠκοδόμησαν τοῦ βωμὸς τῇ βααλ τοῦ ἐν φάραγγι υἱοῦ ἐννόμ, τοῦ διαφέρειν τοὺς υἱὸς αὐτῶν καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν τῷ μολόχ ἃ οὐ συνέταξα αὐτοῖς, ⸀ οὐκ ἀνέβη ἐπὶ καρδίαν μου τοῦ ποιῆσαι τὸ βδέλυγμα τοῦτο πρὸς τὸ ἐξαμαρτεῖν τὸν ἰούδαν.
36 καὶ νῦν ὅτως εἶπεν κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ ἐπὶ τὴν πόλιν ταύτην ἐγὼ σὺ λέγεις, παραδοθήσεται εἰς χεῖρα βαπλέως βαβυλῶν ⓒ ἐν μαχαίρᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν λοιμῷ.
37 ἰδοὺ ἐγὼ σωάγω αὐτὲς ἐκ πάσης τ γῆς ᾗ διέσπασα αὐτὲς ἐκεῖ ἐν ὀργῇ μου καὶ ἐν τῷ θυμῷ μου καὶ παροξυσμῷ μεγάλῳ, καὶ ἐπιστρέψω αὐτὲς εἰς τὸν τόπον τοῦτον, καὶ καθιῶ αὐτὲς πεποιθότας.
38 καὶ ἔσονταί μοι εἰς λαὸν, καὶ ἐγὼ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεόν.
39 καὶ δώσω αὐτοῖς ὁδὸν ἑτέραν καὶ καρδίαν ἑτέραν φοβηθῆναί με πάσας τὰς ἡμέρας, καὶ εἰς ἀγαθὸν αὐτοῖς καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῶν μετ' αὐτές.
40 καὶ διαθήσομαι αὐτοῖς διαθήκλω αἰώνιον ᾗ ὃ μὴ ἀποστρέψω ὄπισθεν αὐτῶν, ⓒ τὸν φόβον μου δώσω εἰς τὴν καρδίαν αὐτῶν πρὸς τὸ μὴ ἀποστῆναι αὐτὲς ἀπ' ἐμοῦ.
41 καὶ ἐπισκέψομαι αὐτὲς ἀγαθῶσαι αὐτές· καὶ φυτεύσω αὐτὲς ἐν τῇ γῇ ταύτῃ ἐν πίστει, ⸂ ἐν πάσῃ καρδίᾳ μου, ⓒ ἐν πάσῃ ψυχῇ μου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

31 Quia ira mea & furor meus resedit in ciuitate hac à die qua constituerunt eam vsque in diem hanc, vt transmigrar e facerem eam à conspectu Verbi mei: 32 Propter omnia mala filiorum Israel, & filiorum Iuda, quæ fecerunt vt irritarent me ipsi & reges eorum, & principes eorum, facerdotes eorum, & pseudoprophetæ eorum, & viri Iuda, & habitatores Ierusalem. 33 Et verterunt in cultu meo ceruicem, & non posuerunt timorem mei in conspectu vultus sui. Et misi ad eos omnes prophetas seruos meos, manè consurgens & docens: & noluerunt suscipere disciplinam. 34 Et posuerunt abominationes suas in domo in qua inuocatum est nomen meum vt polluerent eam: 35 Et constituerunt excelsa Baal, quæ sunt in valle filij Hinnom, vt traducerent filios suos & filias suas per ignem, idolo Moloch; quod non præcepi in lege mea, nec est voluntas coram me vt facerent abominationem hanc, vt in peccatum declinarent domum Iuda. 36 Nunc ergo propterea sic dicit Dominus Deus Israel super ciuitate hac, de qua vos dicitis, Tradita est in manum regis Babylonis, gladio & fame, & peste. 37 Ecce ego congregabo eos de omnibus prouincijs, ad quas transmigrare feci eos in ira mea, & in indignatione mea, & in furore grandi; & reducam eos ad locum istum, & habitare eos faciam confidenter. 38 Et erunt cor vnum & viam vnam, vt timeant coram me omnibus diebus, & bene sit eis, & filijs eorum post eos. 39 Et feriam cum eis pactum sempiternum; & non reuertetur Verbum meum ab eis, vt bene faciam eis. & timorem mei dabo in cordibus eorum, vt non declinent à cultu meo. 40 Et lætabitur Verbum meum super illos, ad bene faciendum eis, & stabiliam eos in terra ista, in veritate, in verbo meo & in voluntate mea.

Universidad de Deusto
Biblioteca

41 כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה כַּאֲשֶׁר הֵבֵאתִי אֶל־הָעָם
הַזֶּה אֵת כָּל־הָרָעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת כֵּן אֲנִי מֵבִיא
עֲלֵיהֶם אֵת־כָּל־הַטּוֹבָה אֲשֶׁר אֲנִי דֹבֵר עֲלֵיהֶם׃
43 וְנִקְנָה הַשָּׂדֶה בָּאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר אַתֶּם
אֹמְרִים שְׁמָמָה הִיא מֵאֵין אָדָם וּבְהֵמָה נִתָּנָה
בְּיַד הַכַּשְׂדִּים׃
44 שָׂדוֹת בַּכֶּסֶף יִקְנוּ וְכָתוֹב בַּסֵּפֶר וְחֻתוֹם וְהָעֵד
עֵדִים בְּאֶרֶץ בִּנְיָמִן וּבִסְבִיבוֹת יְרוּשָׁלִַם וּבְעָרֵי
יְהוּדָה וּבְעָרֵי הָהָר וּבְעָרֵי הַשְּׁפֵלָה וּבְעָרֵי הַנֶּגֶב
כִּי־אָשִׁיב אֶת־שְׁבוּתָם נְאֻם־יְהוָה׃

לג

1 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ שֵׁנִית וְהוּא
עוֹדֶנּוּ עָצוּר בְּחַצַר הַמַּטָּרָה לֵאמֹר׃
2 כֹּה־אָמַר יְהוָה עֹשֵׂה יְהוָה יוֹצֵר אוֹתָהּ
לְהָכִינָהּ יְהוָה שְׁמוֹ׃
3 קְרָא אֵלַי וְאֶעֱנֶךָּ וְאַגִּידָה לְךָ גְּדֹלוֹת וּבְצֻרוֹת
לֹא יְדַעְתָּם׃
4 כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עַל־בָּתֵּי הָעִיר
הַזֹּאת וְעַל־בָּתֵּי מַלְכֵי יְהוּדָה הַנִּתָּצִים אֶל־הַסֹּלְלוֹת
וְאֶל־הַחָרֶב׃
5 בָּאִים לְהִלָּחֵם אֶת־הַכַּשְׂדִּים וּלְמַלְאָם אֶרֶץ־
פִּגְרֵי הָאָדָם אֲשֶׁר־הִכֵּיתִי בְאַפִּי וּבַחֲמָתִי וַאֲשֶׁר
הִסְתַּרְתִּי פָּנַי מֵהָעִיר הַזֹּאת עַל כָּל־רָעָתָם׃
6 הִנְנִי מַעֲלֶה לָהּ־אֲרוּכָה וּמַרְפֵּא וּרְפָאתִים
וְגִלִּיתִי לָהֶם עֶתֶר שָׁלוֹם וֶאֱמֶת׃
7 וַהֲשִׁבֹתִי אֶת־שְׁבוּת יְהוּדָה וְאֶת שְׁבוּת יִשְׂרָאֵל
וּבְנִתִּים כְּבָרִאשֹׁנָה׃
8 וְטִהַרְתִּים מִכֹּל עֲוֹנָם אֲשֶׁר חָטְאוּ־לִי
וְסָלַחְתִּי לְכָל־עֲוֹנֹתָיו הֶם אֲשֶׁר חָטְאוּ־לִי וַאֲשֶׁר
פָּשְׁעוּ בִי׃

41 Quia hæc dicit Dominus, Sicut adduxi super populum istum omne malum hoc grande, sic adducam super eos omne bonum quod ego loquor ad eos.
43 Et possidebuntur agri in terra ista de qua vos dicitis quòd deserta sit, eò quòd non remanserit homo & iumentum, & data sit in manus Chaldæorum.
44 Agri ementur pecunia, & scribentur in libro, & imprimetur signum, & testis adhibebitur in terra Beniamin, & in circuitu Hierusalem, in ciuitatibus Iuda, & in ciuitatibus montanis, & in ciuitatibus campestribus, & in ciuitatibus quæ ad Austrum sunt, quia conuertam captiuitatem eorum, ait Dominus.

CAP. XXXIII.

1 ET factum est verbum Domini ad Hieremiam secundò, cùm adhuc clausus esset in atrio carceris, dicens:
2 Hæc dicit Dominus, qui fecit terram & formaturus illud & paraturus, Dominus nomen eius.
3 Clama ad me & exaudiam te, & annunciabo tibi grandia & firma quæ nescis.
4 Quia hæc dicit Dominus Deus Israel de domibus vrbis huius, & ad domos regis Iudæ quę destructæ sunt, ad munitionem & ad gladium
5 Venientium vt dimicent cum Chaldæis, & impleant eas cadueribus hominum quos percussi in furore meo, & in indignatione mea, absconderis faciem meam à ciuitate hac propter omnem malitiam eorum.
6 Ecce ego obducam eis cicatricem & sanitatem, & curabo eos, & reuelabo eis deprecationem pacis & veritatis.
7 Et conuertam conuersionem Iuda & conuersionem Israel, & ædificabo eos à principio.
8 Et emundabo illos ab omni iniquitate sua in qua peccauerunt mihi: & propitiabor cunctis iniquitatibus eorum in quibus deliquerunt mihi, & spreuerunt me.

41 Quia sic dixit Dominus, Sicut induxi super populum istum omnia mala grandia ista, sic ego inducam super eos omnia bona quæ ego loquutus sum ad eos.
43 Et possidebuntur adhuc agri in terra quam tu dicis, Inuia est ab homine & iumento, & traditi sunt in manus Chaldæorum.
44 Et possidebunt agros in argento, & scribes in libro, & signabis, & testificaberis testes in terra Beniamin, & in circuitu Hierusalem, & in ciuitatibus Iuda, & in ciuitatibus montis, & in ciuitatibus Sephela, & in ciuitatibus Nageb, quia conuertam transmigrationes eorum, dicit Dominus.

CAP. XXXIII.

1 Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ἱερεμίαν δευτέρου, καὶ αὐτὸς ἔτι δεδεμένος ἐν τῇ αὐλῇ τῆς φυλακῆς, λέγων·
2 ὅτως εἶπεν κύριος, ποιῶν γῆν καὶ πλάσων αὐτὴν τοῦ ὀρθῶσαι αὐτὴν, κύριος ὄνομα αὐτῷ·
3 κέκραξον πρός με, καὶ ἀποκριθήσομαί σοι καὶ ἀπαγγελῶ σοι μεγάλα καὶ ἰσχυρὰ ἃ σὺκ ἔγνως αὐτά.
4 ὅτι ὅτως εἶπεν κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ περὶ οἰκιῶν τῆς πόλεως ταύτης, καὶ περὶ οἰκίας βασιλέως ἰούδα τῶν καθῃρημένων εἰς χάρακα.
5 καὶ τοῦ μαχέσθαι πρὸς τοὺς χαλδαίους, καὶ πληρῶσαι αὐτὴν νεκρῶν τῶν ἀνθρώπων οὓς ἐπάταξα ἐν ὀργῇ μου καὶ ἐν θυμῷ μου, καὶ ἀπέστρεψα τὸ πρόσωπόν μου ἀπὸ τῆς πόλεως ταύτης περὶ πασῶν τῶν πονηριῶν αὐτῶν.
6 ἰδοὺ ἐγὼ ἀνάξω αὐτῇ σωτηρίαν καὶ ἴαμα, καὶ ἰάσομαι αὐτοὺς, καὶ φανερώσω αὐτοῖς εἰρήνην καὶ πίστιν.
7 καὶ ἐπιστρέψω τὴν ἀποικίαν ἰούδα, καὶ τὴν ἀποικίαν ἰερουσαλὴμ, καὶ οἰκοδομήσω αὐτοὺς ὡς τὸ πρότερον.
8 καὶ καθαριῶ αὐτοὺς ἀπὸ πασῶν τῶν ἀδικιῶν αὐτῶν ὧν ἥμαρτόν μοι, καὶ ἃ μὴ μνησθήσομαι ἁμαρτιῶν αὐτῶν ὧν ἥμαρτόν μοι, καὶ ἀπέστησαν ἀπ' ἐμοῦ.

41 ὅτι ὅτως εἶπεν κύριος, καθὰ ἐπήγαγον ἐπὶ τὸν λαὸν τοῦτον πρῶτα τὰ κακὰ τὰ μεγάλα ταῦτα, ὅτως ἐγὼ ἐπάξω ἐπ' αὐτοὺς πάντα τὰ ἀγαθὰ ἃ ἐγὼ ἐλάλησα ἐπ' αὐτούς.
43 καὶ κτηθήσονται ἔτι ἀγροὶ ἐν τῇ γῇ ἣ σὺ λέγεις, ἄβατός ἐστιν ὑπὸ ἀνθρώπου καὶ κτήνους, καὶ παρεδόθησαν εἰς χεῖρας χαλδαίων.
44 καὶ κτήσονται ἀγροὺς ἐν ἀργυρίῳ· καὶ γράψεις εἰς βιβλίον, καὶ σφραγιῇ καὶ διαμαρτυρῇ μαρτυρίας ἐν γῇ βενιαμείν, καὶ κύκλῳ ἱερουσαλήμ, καὶ ἐν πόλεσιν ἰούδα, καὶ ἐν πόλεσιν τοῦ ὄρους, καὶ ἐν πόλεσιν τῆς σεφηλά, καὶ ἐν πόλεσιν τῆς ναγέβ, ὅτι ἀποστρέψω τὰς ἀποικίας αὐτῶν, λέγει κύριος.

λγ'.

1 Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ἱερεμίαν ἐκδευτέρου, καὶ αὐτὸς ἔτι δεδεμένος ἐν τῇ αὐλῇ τῆς φυλακῆς, λέγων·
2 ὅτως εἶπεν κύριος, ποιῶν γῆν καὶ πλάσων αὐτὴν τοῦ ὀρθῶσαι αὐτὴν, κύριος ὄνομα αὐτῷ·
3 κέκραξον πρός με, καὶ ἀποκριθήσομαί σοι καὶ ἀπαγγελῶ σοι μεγάλα καὶ ἰσχυρὰ ἃ σὺκ ἔγνως αὐτά.
4 ὅτι ὅτως εἶπεν κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ περὶ οἰκιῶν τῆς πόλεως ταύτης, καὶ περὶ οἰκίας βασιλέως ἰούδα τῶν καθῃρημένων εἰς χάρακα.
5 καὶ τοῦ μαχέσθαι πρὸς τοὺς χαλδαίους, καὶ πληρῶσαι αὐτὴν νεκρῶν τῶν ἀνθρώπων οὓς ἐπάταξα ἐν ὀργῇ μου καὶ ἐν θυμῷ μου, καὶ ἀπέστρεψα τὸ πρόσωπόν μου ἀπὸ τῆς πόλεως ταύτης περὶ πασῶν τῶν πονηριῶν αὐτῶν.
6 ἰδοὺ ἐγὼ ἀνάξω αὐτῇ σωτηρίαν καὶ ἴαμα, καὶ ἰάσομαι αὐτοὺς, καὶ φανερώσω αὐτοῖς εἰρήνην καὶ πίστιν.
7 καὶ ἐπιστρέψω τὴν ἀποικίαν ἰούδα, καὶ τὴν ἀποικίαν ἰερουσαλήμ, καὶ οἰκοδομήσω αὐτοὺς ὡς τὸ πρότερον.
8 καὶ καθαριῶ αὐτοὺς ἀπὸ πασῶν τῶν ἀδικιῶν αὐτῶν ὧν ἥμαρτόν μοι, καὶ ἃ μὴ μνησθήσομαι ἁμαρτιῶν αὐτῶν ὧν ἥμαρτόν μοι, καὶ ἀπέστησαν ἀπ' ἐμοῦ.

תרגום יונתן

41 אֲרֵי כִּדְנַן אֲמַר יְיָ כְּמָא דְאַיְתֵיתִי עַל עַמָּא הָדֵין יָת כָּל בִּישְׁתָּא רַבְּתָא הָדָא כֵּן אֲנָא מֵיתֵי עֲלֵיהוֹן יָת כָּל טָבְתָא דַאֲנָא מְמַלֵּל עֲלֵיהוֹן ׃
43 וְיִתְקְנוֹן חַקְלִין בְּאַרְעָא הָדָא דְאַתּוּן אֲמְרִין צְדִיָא הִיא מִבְּלִי אֲנָשׁ וּבְעִירָא אִתְמְסָרַת בִּידָא דְכַשְׂדָּאֵי ׃
44 חַקְלִין בְּכַסְפָּא יִקְנוֹן וּבְסִפְרָא יִכְתְּבוּן וְיֶחְתְּמוּן סָהֲדִין וְיִסְהְדוּן בְּאַרְעָא שְׁבָטָא דְבִנְיָמִין וּבְסִחְרָנֵי יְרוּשְׁלֶם וּבְקִרְוֵי דְבֵית יְהוּדָה וּבְקִרְוֵי שַׁפְלֶתָא וּבְקִרְוֵי דָרוֹמָא אֲרֵי אֲתֵיב יָת גָּלְוָתְהוֹן אֲמַר יְיָ ׃

לג

1 וַהֲוָה פִתְגָמָא דַייָ עִם יִרְמְיָהוּ תִּנְיָנוּת וְהוּא עַד כְּעַן בְּלִי בְּגִירָה בֵּית אַסִּירְיָא לְמֵימָר ׃
2 כִּדְנַן אֲמַר יְיָ דְעָבְדָה יְיָ בְּרָא יָתָהּ לְאַתְקָנוּתָהּ יְיָ שְׁמֵיהּ ׃
3 צְלֵי קֳדָמַי וַאֲקַבֵּל צְלוֹתָךְ וַאֲחַוֵי לָךְ רְבִרְבָן וּתְקִיפִין דְּלָא יְדַעְתָּן ׃
4 כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלָהּ דְיִשְׂרָאֵל עַל בָּתֵּי קִרְוֵי הָדֵא וְעַל בָּתֵּי מַלְכֵי יְהוּדָה דְּאִתְהֲרְסָן לְחֵין וְצִבְרִין לְמֵיתֵי לְתַקָּפָא שׁוּרָא מִן
5 קֳדָם דְּאִינּוּן אֲתַיִן לְאִתְקָרָבָא עִם כַּסְדָּאֵי וּלְמַלְיָא יָתְהוֹן יְיָ מִפְּגָרֵי בְנֵי אֲנָשָׁא דְּאֶקְטֵילִית בְּרֻגְזִי וּבִתְקִיפִי וּדְסַלְקֵת שְׁכִנְתִּי
6 מִן קֳדָם הָדֵין קִרְיְתָא יְיָ הָא אֲנָא מֵיתֵי לְהוֹן אַסְוָא וּפָרְקָן וְאַסְיִנִּנּוּן כְּדְקָדְמַיְתָא
7 וְאֶתְיְנִנּוּן וְיִתְבְּנֵי לְהוֹן הֵרָא דִּיהוּדָה וְיָת הֵרָא דְיִשְׂרָאֵל וְאֶקְיְמִנּוּן כְּדְקָדְמַיְתָא
8 וְאֶדְכֵּנּוּן מִכֹּל חוֹבֵיהוֹן דְּחָבוּ קֳדָמַי וְאֶשְׁבּוֹק לְכָל חוֹבֵיהוֹן דְּחָבוּ קֳדָמַי וְדִמְרוּ בְּמֵימְרִי ׃

41 Quia hæc dicit Dominus, Sicut adduxi super populum istum omne malum hoc graue, sic adducam super eos omne bonum quod locutus sum cum eis.
43 Et ementur agri in terra ista, de qua vos dicitis, Deserta est absque homine & iumento, & tradita est in manum Chaldæorum.
44 Agros argento ement & scribent in chirographo, & signabunt, & adhibebunt testes in terra tribus Beniamin, & in circuitibus Ierusalem, & in ciuitatibus domus Iuda, & in ciuitatibus montanis, & in ciuitatibus campestribus, & in ciuitatibus Austri: quia conuertam captiuitatem eorum, ait Dominus.

CAP. XXXIII.

ET factum est verbum prophetiæ ad Ieremiam à facie Domini secundò; & ipse erat adhuc clausus in atrio domus vinctorum, dicēdo:
2 Hæc dicit Dominus qui fecit illud, Dominus qui creauit vt pararet illud: Dominus nomen eius.
3 Ora coram me, & suscipiam orationem tuam, & annunciabo tibi grandia, & reseruata quæ nescis.
4 Quia hæc dicit Dominus Deus Israel, super domos vrbis huius, & super domos regum domus Iuda, quas diruerunt, & congerūt aggeres ad muniendum & à facie eorum qui occidunt gladio.
5 Veniebant ad dimicandum cum Chaldæis, & ad implendas eas cadueribus hominum, quos percussi in ira mea, & in furore meo, & propter quos abstuli maiestatem meam de ciuitate ista, propter omnem malitiam eorum.
6 Ecce ego adducam super eos medicinam & salutem, & sanabo eos, & reuelabo eis portam pœnitentiæ, & significabo eis quomodo ambulent in via pacis & veritatis.
7 Et reducam transmigrationem Iuda, & transmigrationem Israelis, & ædificabo eos sicut in principio.
8 Et mundabo eos ab omnibus peccatis suis quibus peccauerunt coram me, ac remittam omnia peccata eorum quæ admiserunt coram me, & quibus præuaricati sunt in Verbum meum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

9 ׀ וְהָיְתָה לִּי לְשֵׁם שָׂשׂוֹן לִתְהִלָּה וּלְתִפְאֶרֶת
לְכֹל גּוֹיֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר יִשְׁמְעוּ אֶת־כָּל־הַטּוֹבָה
אֲשֶׁר אֲנֹכִי עֹשֶׂה אוֹתָם וּפָחֲדוּ וְרָגְזוּ עַל כָּל־
הַטּוֹבָה וְעַל כָּל־הַשָּׁלוֹם אֲשֶׁר אֲנֹכִי עֹשֶׂה לָהּ׃

10 ׀ כֹּה׀ אָמַר יְהוָה עוֹד יִשָּׁמַע בַּמָּקוֹם־הַזֶּה
אֲשֶׁר אַתֶּם אֹמְרִים חָרֵב הוּא מֵאֵין אָדָם וּמֵאֵין
בְּהֵמָה בְּעָרֵי יְהוּדָה וּבְחֻצוֹת יְרוּשָׁלִַם הַנְשַׁמּוֹת
מֵאֵין אָדָם וּמֵאֵין יוֹשֵׁב וּמֵאֵין בְּהֵמָה׃

11 ׀ קוֹל שָׂשׂוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה קוֹל חָתָן וְקוֹל כַּלָּה
קוֹל אֹמְרִים הוֹדוּ אֶת־יְהוָה צְבָאוֹת כִּי־טוֹב יְהוָה
כִּי־לְעוֹלָם חַסְדּוֹ מְבִאִים תּוֹדָה בֵּית יְהוָה כִּי־
אָשִׁיב אֶת־שְׁבוּת הָאָרֶץ כְּבָרִאשֹׁנָה אָמַר יְהוָה׃

12 ׀ כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת עוֹד יִהְיֶה׀ בַּמָּקוֹם
הַזֶּה הֶחָרֵב מֵאֵין אָדָם וְעַד־בְּהֵמָה וּבְכָל־עָרָיו
נְוֵה רֹעִים מַרְבִּצִים צֹאן׃

13 ׀ בְּעָרֵי הָהָר בְּעָרֵי הַשְּׁפֵלָה וּבְעָרֵי הַנֶּגֶב
וּבְאֶרֶץ בִּנְיָמִן וּבִסְבִיבֹתִ ירוּשָׁלִַם וּבְעָרֵי יְהוּדָה עֹד
תַּעֲבֹרְנָה הַצֹּאן עַל־יְדֵי מוֹנֶה אָמַר יְהוָה׃

14 ׀ הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וַהֲקִמֹתִי אֶת־
הַדָּבָר הַטּוֹב אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֶל־בֵּית יִשְׂרָאֵל וְעַל־
בֵּית יְהוּדָה׃

15 ׀ בַּיָּמִים הָהֵם וּבָעֵת הַהִיא אַצְמִיחַ לְדָוִד צֶמַח
צְדָקָה וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בָּאָרֶץ׃

16 ׀ בַּיָּמִים הָהֵם תִּוָּשַׁע יְהוּדָה וִירוּשָׁלִַם תִּשְׁכֹּן
לָבֶטַח וְזֶה אֲשֶׁר־יִקְרְאוּ־לָהּ יְהוָה צִדְקֵנוּ׃

17 ׀ כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה לֹא־יִכָּרֵת לְדָוִד אִישׁ יֹשֵׁב
עַל־כִּסֵּא בֵּית־יִשְׂרָאֵל׃

18 ׀ וְלַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם לֹא־יִכָּרֵת אִישׁ מִלְּפָנַי מַעֲלֶה
עוֹלָה וּמַקְטִיר מִנְחָה וְעֹשֶׂה זֶבַח כָּל־הַיָּמִים׃

19 ׀ וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר׃

9 ׀ Et erit mihi in nomen & in gaudium,
B & in laudem & in exultationem cunctis
gentibus terræ quæ audierint omnia bona
quæ ego facturus sum eis, & pauebunt &
turbabuntur in vniuersis bonis & in omni
10 pace, quam ego faciam eis. ׀ Hæc dicit
Dominus: Adhuc audietur in loco isto
quem vos dicitis esse desertum, eo quòd non
sit homo nec iumentum in ciuitatibus Iu-
da & foris Hierusalem quæ desolatæ sunt
absque homine & absque habitatore &
11 absque pecore. ׀ Vox gaudij & vox lætitiæ, vox sponsi & vox sponsæ, vox dicentium:
Confitemini Domino exercituum, quo-
niam bonus Dominus, quoniam in æter-
num misericordia eius, & portantium vo-
tum in domo Domini. Reducam enim cõuer-
sionem terræ sicut à principio, dicit Domi-
12 nus. ׀ Hæc dicit Dominus exercituum:
Adhuc erit in loco isto deserto absque ho-
mine & absque iumẽto & in cunctis ciui-
tatibus eius, habitaculum pastorum acca-
13 bantium greges. ׀ In ciuitatibus mon-
tuosis & in ciuitatibus campestribus, & in
ciuitatibus quę ad Austrum sunt, & in ter-
ra Beniamin, & in circuitu Hierusalem, &
C in ciuitatibus Iuda, adhuc transibunt
ges ad manum numerantis, ait Dominus.
14 ׀ Ecce dies veniẽt dicit Dominus, & sus-
citabo verbum bonum quod locutus sum
ad domum Israel & ad domum Iuda.
15 ׀ In diebus illis & in tempore illo ger-
minare faciam Dauid germen iustitiæ, &
faciet iudicium & iustitiam in terra.
16 ׀ In diebus illis saluabitur Iuda, & Hie-
rusalem habitabit confidenter. Et hoc est
nomen quod vocabunt eum, Dominus iu-
17 stus noster. ׀ Quia hæc dicit Dominus:
Non interibit de Dauid vir qui sedeat su-
per thronum domus Israel. ׀ Et de sacer-
18 dotibus & de Leuitis nõ interibit vir à fa-
cie mea qui offerat holocaustomata, & in-
cẽdat sacrificium, & cẽdat victimas cunc-
tis diebus.
19 ׀ Et factum est verbum Domini ad Hie-
remiam dicens.

9 ׀ Καὶ ἔσται μοι εἰς ὄνομα, εἰς δόξαν καὶ εἰς αἴ-
νεσιν, καὶ εἰς μεγαλυνθῆναι παντὶ τῷ λαῷ τῆς γῆς· οἵτινες
ἀκούσονται πάντα τὰ ἀγαθὰ ἃ ἐγὼ ποιῶ αὐτοῖς· καὶ φο-
βηθήσονται καὶ πτοηθήσονται ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ἀγα-
θοῖς & περὶ πάσης τῆς εἰρήνης ἧς ἐγὼ ποιῶ αὐτοῖς.

10 ׀ Ἔτως εἶπεν κύριος, ἔτι ἀκουσθήσεται ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ
ᾧ ὑμεῖς λέγετε, ἔρημός ἐστιν ἀπὸ ἀνθρώπων καὶ κτηνῶν ἐν
πόλεσιν ἰούδα, & ἐξωθεν ἱερουσαλὴμ ταῖς ἐρημωθείσαις
ἀπὸ τοῦ μὴ εἶναι ἄνθρωπον & κτῆνος.

11 ׀ Φωνὴ ἀφέσεως & φωνὴ χαρμοσύνης, φωνὴ νυμ-
φίου & φωνὴ νύμφης, φωνὴ λεγόντων, ἐξομολογεῖσθε κυ-
ρίῳ παντοκράτορι, ὅτι χρηστὸς κύριος ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ
ἔλεος αὐτοῦ, & εἰσφέρουσιν δῶρα εἰς οἶκον κυρίου, ὅτι ἀπο-
στρέψω πᾶσαν τὴν ἀποικίαν τῆς γῆς ἐκείνης ὡς τὸ πρότε-
ρον, εἶπεν κύριος.

12 ׀ Ἔτως λέγει κύριος τῶν δυνάμεων, ἔτι ἔσαι ἐν τῷ
τόπῳ τῷ ἐρήμῳ τούτῳ ἃ ἐστὶν ἀπὸ ἀνθρώπων & κτήνους,
& ἐν πάσαις ταῖς πόλεσιν αὐτοῦ καταλύματα ποιμένων
κοιταζόντων ποίμνια,

13 ׀ ἐν πόλεσιν τῆς ὀρεινῆς καὶ ἐν πόλεσιν τῆς ἑφηλὰ καὶ
ἐν πόλεσιν τῆς νοτίδος, καὶ ἐν γῇ βενιαμὶν, καὶ ἐν ταῖς
κύκλῳ ἱερουσαλήμ, & ἐν πόλεσιν ἰούδα· ἔτι παρελεύ(σ)
σεσθαι τὰς χεῖρας ἀριθμοῦντος, εἶπεν κύριος.

14 ׀ Ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος, & ἀναστήσω τὸ
ῥῆμα τὸ ἀγαθὸν, ὃ ἐλάλησα πρὸς τὸν οἶκον ἰσραὴλ καὶ
πρὸς τὸν οἶκον ἰούδα.

15 ׀ ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις & ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, βλα-
στῆσαι ποιήσω τῷ δαυὶδ βλαστὸν δικαιοσύνης· & βασιλεύ-
σει βασιλεὺς, & σωή(ξ)ῃ & ποιήσει κρίμα & δικαιοσύ-
νην ἐν τῇ γῇ.

16 ׀ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις σωθήσεται ἰούδας, καὶ ἰερου-
σαλὴμ κατοικήσει πεποιθότως· καὶ τοῦτό ἐστιν τὸ ὄνομα ὃ
καλέσουσιν αὐτῷ, κύριος & δίκαιος ἡμῶν.

17 ׀ ὅτι ἔτως λέγει κύριος, οὐκ ἀπολείψει τῷ δαυὶδ
ἀνὴρ καθήμενος ἐπὶ θρόνου ἰσραήλ.

18 ׀ καὶ ἐκ τῶν ἱερέων καὶ λευιτῶν οὐκ ἀπολείψει ἀνὴρ
ἐνώπιόν μου, ἀναφέρων ὁλοκαύτωμα & θυμιῶν θυσίαν,
& ποιῶν θυσίαν πάσας τὰς ἡμέρας.

19 ׀ καὶ ἐγένετο ῥῆμα κυρίου πρὸς ἱερεμίαν, λέγων·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

A Et erunt coram me in nomen lætitiæ, in laudem & in gloriam omnibus populis terræ, qui audierint omnia bona quæ ego facturus sum eis; & contremiscent & timebunt super omnia bona, & super omnem pacem quam ego faciam eis.
B Hæc dicit Dominus: Adhuc audietur in loco isto, de quo vos dicitis, Desertus est, absque homine, & iumento, in oppidis domus Iudæ, & in plateis Ierusalem vastis absque homine, & absque habitatore & absque pecore;
C Vox gaudij & vox lætitiæ, vox sponsorum & vox sponsarum, vox dicentium, Confitemini coram Domino exercituum; quoniam bonus est Dominus, quia in æternum benignitas eius; & offerentium sacrificium confessionis in domo sanctuarij Domini, Quia reducam captiuitatem terræ sicut in principio, dicit Dominus.
D Hæc dicit Dominus exercituum, Adhuc erunt in loco isto deserto absque homine & absque iumento, & in omnibus vrbibus eorũ, habitacula domus mansionis pastorum, & caulæ ouium.
E Vos gaudij & vox lætitiæ, vox sponsorum & vox sponsarum, vox dicentium, Confitemini coram Domino exercituum; quia in æternum benignitas eius; & offerentium sacrificium confessionis in domo sanctuarij Domini, Quia reducam captiuitatem terræ sicut in principio, dicit Dominus.
F Hæc dicit Dominus exercituum, Adhuc erunt in loco isto deserto absque homine & absque iumento, & in omnibus vrbibus eorũ, habitacula domus mansionis pastorum, & caulæ ouium.
G In ciuitatibus montanis, & in ciuitatibus campestribus, & in ciuitatibus Austri, & in terra tribus Beniamin, & in circuitibus Ierusalem, & in ciuitatibus domus Iuda, adhuc discet populus per manum Messiæ, dicit Dominus.
H Ecce dies venient, dicit Dominus, Et suscitabo verbum rectum quod locutus sum ad domum Israel & ad domum Iuda.
I In diebus illis, & in tempore illo suscitabo Dauid christum iustitiæ, & faciet iudicium verum & iustitiam in terra.
K In diebus illis saluabuntur viri domus Iuda, & Ierusalem habitabit confidenter. Et hoc est nomen quo vocabunt eum, Fient nobis iustitiæ à facie Domini in medio eius.
L Quia hæc dicit Dominus, Non deficiet de Dauid vir qui sedeat super thronum regni domus Israel.
M Et de sacerdotibus & Leuitis non deerit vir à facie mea incendens holocausta, & offerens oblationem, & faciens victimam sanctificatam omnibus diebus.
N Et factum est verbum prophetiæ à facie Domini eum Ieremia, dicens:

תרגום יונתן

A ׀ וְיִהְיוּן קֳדָמַי לְשׁוּם דְּחָדְוָא לְשִׁבְחָא וְלִיקָר לְכָל עַמְמֵי אַרְעָא דְּיִשְׁמְעוּן יָת כָּל טָבְתָא דַּאֲנָא עָבֵד עִמְּהוֹן וְיִזְעוּן וְיִדְחֲלוּן עַל כָּל טָבְתָא
וְעַל כָּל שְׁלָמָא דַּאֲנָא עָבֵד לְהוֹן׃
B ׀ כְּדֵין אָמַר יְיָ עוֹד יִשְׁתְּמַע בְּאַתְרָא הָדֵין דְּאִתּוֹן אֲמְרִין חָרִיב הוּא מִבְּלִי אֲנָשׁ וּמִבְּלִי בְּעִירָא בְּקִרְוֵי
יְהוּדָה וּבְשׁוּקֵי יְרוּשְׁלֵם דְּאִתְחָרְבָן מִבְּלִי אֲנָשׁ מִבְּלִי יָתֵב וּמִבְּלִי בְּעִירָא׃
C ׀ קָל בְּעוּ וְקָל חֶדְוָא קָל חָתְנִין וְקָל כַּלָּן קָל דְּאָמְרִין
הוֹדוּ קֳדָם יְיָ צְבָאוֹת אֲרֵי יְיָ טָב אֲרֵי לְעָלְמָא טֵבוּתֵיהּ מְעַלֵּי תּוֹדְתָא בֵּיתָא דְּיְיָ אֲרֵי אָתֵיב יָת אֲרָעָא כְּקַדְמַיְתָא אֲמַר יְיָ׃
D ׀ כְּדֵין אָמַר יְיָ עוֹד יְהֵי בְּאַתְרָא הָדֵין דְּחָרוּב מִבְּלִי אֲנָשָׁא וּמִבְּלִי בְּעִירָא וּבְכָל קִרְוֵי יְהוּדָה אַרְעָא כְּדְקַדְמֵיתָא מְשֵׁי
רָעַיָא בְּקִרְוֵיהוֹן דְּרָעַיָא רָעָן׃
E ׀ קָל בְּעוּ וְקָל חֶדְוָא קָל חָתְנִין וְקָל כַּלָּן קָל דְּאָמְרִין הוֹדוּ קֳדָם יְיָ צְבָאוֹת אֲרֵי יְיָ טָב אֲרֵי לְעָלְמָא טֵבוּתֵיהּ מְעַלֵּי
תּוֹדְתָא בֵּיתָא דְּיְיָ אֲרֵי אָתֵיב יָת אֲרָעָא כְּקַדְמַיְתָא אֲמַר יְיָ׃
F ׀ כְּדֵין אָמַר יְיָ עוֹד יְהֵי בְּאַתְרָא הָדֵין דְּחָרוּב מִבְּלִי אֲנָשָׁא וּמִבְּלִי בְּעִירָא וּבְכָל קִרְוֵי יְהוּדָה מְשֵׁי רָעַיָא בְּקִרְוֵיהוֹן
דְּרָעַיָא רָעָן׃
G ׀ בְּקִרְוֵי טוּרָא וּבְקִרְוֵי דְּבִיתָא וּבְקִרְוֵי דָּרוֹמָא וּבְאַרְעָא שִׁבְטָא דְּבִנְיָמִן וּבִסְחָרְנֵי יְרוּשְׁלֵם וּבְקִרְוֵי יְהוּדָה עוֹד יִתְּנוּן עָמָא
הָא יוֹמַיָּא אֲתָן אָמַר יְיָ וְאָקִים יָת פִּתְגָמָא תַּקִּנָא דְּמַלֵּילִית עַל בֵּית יִשְׂרָאֵל וְעַל בֵּית יְהוּדָה׃
H ׀ בְּיוֹמַיָּא הָאִנּוּן וּבְעִדָּנָא הַהִיא אֶקִים לְדָוִד מְשִׁיחָא דְּצִדְקָא וְעָבֵד דִּין וּדְקוּשְׁטָא וְזַכִּי בְּאַרְעָא׃
I ׀ בְּיוֹמַיָּא הָאִנּוּן יִתְפְּרְקוּן יְהוּדָה וְיִתְיְתַב יְרוּשְׁלֵם לְרָחְצָן וְדֵין שְׁמָא דְּיִתְקְרוֹן לֵהּ יְיָ צִדְקֵנָא׃
K ׀ אֲרֵי כְּדֵין אָמַר יְיָ לָא יִפְסוֹק לְדָוִד גְּבַר מִן קֳדָמַי מַשְׁרֵי לְכָרְסֵי מַלְכוּתָא דְּבֵית יִשְׂרָאֵל׃
L ׀ וְלִכְהַנַּיָּא לֵוָאֵי לָא יִפְסוֹק גְּבַר מִן קֳדָמַי מַקְרֵב עֲלָוָן וּמְקַטַּר קֻרְבָּנָא וְעָבֵד נִכְסַת קֻדְשִׁין כָּל יוֹמַיָּא׃
M ׀ וְהֲוָה פִּתְגָמָא דַּייָ עִם יִרְמְיָה לְמֵימָר׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

כה אמר יהוה אם־תפרו את־בריתי היום
ואת־בריתי הלילה ולבלתי היות יומם ולילה
בעתם: גם־בריתי תפר את־דוד עבדי מהיות־
לו בן מלך על־כסאו ואת־הלוים הכהנים משרתי:
אשר לא־יספר צבא השמים ולא ימד חול
הים כן ארבה את־זרע דוד עבדי ואת־הלוים
משרתי אתי:
ויהי דבר־יהוה אל־ירמיהו לאמר:
הלוא ראית מה־העם הזה דברו לאמר שתי
המשפחות אשר בחר יהוה בהם וימאסם ואת־
עמי ינאצון מהיות גוי לפניהם:
כה אמר יהוה אם־לא בריתי יומם ולילה
חקות שמים וארץ לא שמתי:
גם־זרע יעקוב ודוד עבדי אמאס מקחת
מזרעו משלים אל זרע אברהם יצחק ויעקב
כי־אשוב את־שבותם ורחמתים:

לד

הדבר אשר־היה אל־ירמיהו מאת יהוה
ונבוכדנצר מלך־בבל וכל־חילו וכל־ממלכות
ארץ ממשלת ידו וכל־העמים נלחמים על־
ירושלם ועל־כל־עריה לאמר:
כה־אמר יהוה אלהי ישראל הלך ואמרת
אל־צדקיהו ואמרת אליו כה אמר
יהוה הנני נתן את־העיר הזאת ביד מלך־
בבל ושרפה באש:
ואתה לא תמלט ממנו כי תפש תתפש ובידו
תנתן ועיניך את־עיני מלך־בבל תראינה ופיהו
את־פיך ידבר ובבל תבוא:
אך שמע דבר־יהוה צדקיהו מלך יהודה כה־
אמר יהוה עליך לא תמות בחרב:

IEREMIAS. Translat. B. Hieronymi.

Hæc dicit Dñs: Si irritum poteſt fieri
pactũ meum cum die, & pactũ meum cu
nocte, vt non ſit dies & nox in tẽpore ſuo.
Et pactum meum irritum eſſe poterit
cum Dauid ſeruo meo, vt non ſit ex eo fi-
lius qui regnet in throno eius, & Leuitæ &
ſacerdotes miniſtri mei. Sicut enumerari
non poſſunt ſtellæ cæli, & metiri arenæ ma
ris; ſic multiplicabo ſemen Dauid ſeru
mei, & Leuitas miniſtros meos.
Et factum eſt verbum Domini ad Hie-
remiam, dicens:
Nunquid non vidiſti quid populus hic
locutus ſit, dicens: Duæ cognationes quas
elegerat Dominus, abiectæ ſunt, & popu-
lum meum deſpexerunt, eò quod non ſit
vltrà gens coram eis.
Hæc dicit Dominus, Si pactum meum
inter diem & noctem, & leges cæli, & terræ
non poſui.
Equidẽ & ſemen Iacob, & Dauid ſeru
mei proijciam, vt non aſſumam de ſemine
eius principes ſeminis Abraam, Iſaac, & Ia
cob. Reducã enim conuerſionem eorum,
& miſerebor eis.

CAP. XXXIIII.

VErbum quod factum eſt ad Hieremiam
à Domino, quando Nabuchodonoſor
rex Babylonis, & omnis exercitus eius, &
uerſaque regna terræ, quæ erant ſub po-
ſtate manus eius, & omnes populi bella-
bant contra Hieruſalem, & contra om-
vrbes eius, dicens:
Hæc dicit Dominus Deus Iſrael, Vade
& loquere ad Sedechiam regem Iuda, & dic
ces ad eum: Hæc dicit Dominus, Ecce ego
tradam ciuitatem hanc in manu regis Ba
bylonis, & ſuccendet eam igni.
Et tu non effugies de manu eius, ſed
comprehenſione capieris, & in manu eius
traderis, & oculi tui oculos regis Babylo
videbunt, & os eius cum ore tuo loquetur,
& Babylonem introibis.
Attamen audi verbum Domini Sede-
chia rex Iuda. Hæc dicit Dominus de te,
Non morieris in gladio.

Sic dicit Dominus, Si irritum feceritis pa-
ctum meum cum die & pactum meum cum no-
cte, vt non ſit dies & nox in tempore ſuo.
Et pactum meum irritum erit cum Dauid
ſeruo meo, vt non ſit ex ipſo filius regnans ſuper
thronum eius, & cum Leuitis & ſacerdotibus
miniſtris meis. Sicut non numerabitur mi-
litia cæli, & non menſurabitur arena maris; ſic
multiplicabo ſemen Dauid ſerui mei, & Leui-
tas miniſtros meos.
Et factum eſt verbum Domini ad Hiere-
miam, dicens:
Non vidiſti quid populus iſte locutus eſt,
dicens? Duæ cognationes quas elegit Dñs, expu-
lit eas, & populum meum irritauerunt, vt non
ſit gens in conſpectu ipſorum.
Sic dicit Dominus, Si non eſſet pactũ meum
die & nocte, et leges cæli & terræ nõ poſuiſſem.
Sic ſemen Iacob & Dauid ſerui mei expu-
liſſem, vt non acciperem ego à ſemine eius prin-
cipes, in ſemine Habraam, & Iſaac, & Iacob,
quoniam conuertam captiuitatem eorum, &
miſerebor eorum.

CAP. XXXIIII.

VErbum quod factum eſt ad Hieremiam à
Domino: & Nabuchodonoſor rex Babylo-
nis, & omnis exercitus eius, & vniuerſa re-
gna terræ, quæ ſub poteſtate manus eius, omnes
populi bellabant contra Hieruſalem, & contra
omnes vrbes Iuda.
Sic dixit Dominus Deus Iſrael, Vade ad
Sedechiam regem Iuda, & dices ei: Sic dixit
Dominus, Traditione tradetur ciuitas iſta in
manus regis Babylonis, & capiet eam, & in-
cendet eam in igne.
Et tu non ſaluaberis de manu eius, & com
prehenſione capieris, & in manus eius traderis,
& oculi tui oculos eius videbunt, & os eius
cum ore tuo loquetur, & in Babylonem introi-
bis.
Sed audi verbum Domini Sedechia rex
Iuda: Sic dicit Dominus ad te, Non morieris in
gladio.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

Hæc dicit Dominus, Sicut non poteſt fieri irritum pactum meum quod ſtatui cum die & cum nocte, vt non ſit dies & nox, tempore ſuo. Sic & pactum meum non fiet irritum quod ſtatui cum Dauid ſeruo meo; quo minus ſit ei filius regnans ſuper thronum eius, & cum Leuitis ſacerdotibus qui miniſtrant coram me. Ecce ſicut non poteſt numerari militia cæli, nec menſurari arena maris, ſic multiplicabo ſemen Dauid ſerui mei, & Leuitas qui miniſtrant coram me. Et factum eſt verbum prophetiæ à facie Domini cum Ieremia, dicendo: Nonne vidiſti quid populus hic loquitur, dicendo: Duæ cognationes quas elegit Dominus, & proiecit eas, & populum ſuum irritate faciunt, quo minus vltrà ſit populus miniſtrans coram me in conſpectu eorum. Hæc dicit Dominus, Sicut non poteſt fieri vt aboleatur pactum meum quod ſtatui cum die & cum nocte; ſic ſtatuta cæli & terræ non poſui vt tranſeant. Semen quoque Iacob & Dauid ſerui mei nõ auerſabor, quo minus applicem ex filijs eorum dominatores ſuper ſemen Abrahæ, & Iſaac, & Iacob: reducam enim captiuitatem eorum, & miſerebor eorum.

CAP. XXXIIII.

VErbum prophetiæ quod factum eſt ad Ieremiam à facie Domini. Et Nabuchodonoſor rex Babylonis, & omnis exercitus eius, & omnis regna terræ dominationis manus eius, & omnes populi præliabantur aduerſum Ieruſalem, & aduerſum omnes vrbes eius; dicendo: Hæc dicit Dominus Deus Iſrael, Vade & dic Sedechiæ regi tribus domus Iuda, & dices ei: Hæc dicit Dominus, Ecce ego tradam ciuitatem iſtam in manũ Nabuchodonoſor regis Babylonis, & ſuccendet eam igni. Et tu non liberaberis de manu eius; quia comprehenſione capieris, & in manũ eius traderis, & oculi tui oculos regis Babylonis videbunt, & os eius cum ore tuo loquetur, & in Babylonẽ ducẽris. Veruntamen ſuſcipe verbum Domini Sedechia rex tribus domus Iuda. Hæc dicit Dñs de te, Non interficiẽris gladio.

תרגום יונתן

כדנן אמר יי הא לית אפשר דיבטל קיומי דאקימית עם יומא וית ליליא ולא למהוי יומא וליליא בעדנהון:
וקיומי לא יבטל דקימית עם דוד עבדי מלכותה לה בר מלך על כרסוהי ויהא ליואי כהניא דמשמשין קדמי:
והא מימרא דיי הות עם ירמיה נביאה למימר: הלא חזיית מה עמא הדין ממללין למימר תרתין זרעיתא דאתרעי יי בהון
ואוסיף ית עמי עד דלא יהון עם קדם יי ירמיהו למימר: כדנן אמר יי אלהים הא אנא מתיב ית עמא הדין ואגלי יתהון
ויהון עמי ואנא אהוי להון לאלקא בקשוט ובדחלתא: כדנן אמר יי הא אנא מתיב ית שביא דבית יעקוב ועל כל
בית ישראל כולהון אגלי ויהון עמי ואנא אהוי להון לאלקא: כדנן אמר יי אלהים הא אנא מתיב ית שביא דבית
יעקוב ועל כל בית ישראל כולהון אגלי ויהון עמי ואנא אהוי להון לאלקא: כדנן אמר יי אלהים הא אנא מתיב ית שביא
דבית

Universidad de Deusto
Biblioteca

5 * בְּשָׁלוֹם תָּמוּת וּכְמִשְׂרְפוֹת אֲבוֹתֶיךָ הַמְּלָכִים
הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר־הָיוּ לְפָנֶיךָ כֵּן יִשְׂרְפוּ־לָךְ וְהוֹי
אָדוֹן יִסְפְּדוּ־לָךְ כִּי־דָבָר אֲנִי־דִבַּרְתִּי נְאֻם־יְהוָה׃
6 * וַיְדַבֵּר יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא אֶל־צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ
יְהוּדָה אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בִּירוּשָׁלָם׃
7 * וְחֵיל מֶלֶךְ־בָּבֶל נִלְחָמִים עַל־יְרוּשָׁלַם וְעַל
כָּל־עָרֵי יְהוּדָה הַנּוֹתָרוֹת אֶל־לָכִישׁ וְאֶל־עֲזֵקָה
כִּי הֵנָּה נִשְׁאֲרוּ בְּעָרֵי יְהוּדָה עָרֵי מִבְצָר׃
8 * הַדָּבָר אֲשֶׁר־הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה
אַחֲרֵי כְּרֹת הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ בְּרִית אֶת־כָּל־הָעָם
אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַם לִקְרֹא לָהֶם דְּרוֹר׃
9 * לְשַׁלַּח אִישׁ אֶת־עַבְדּוֹ וְאִישׁ אֶת־שִׁפְחָתוֹ
הָעִבְרִי וְהָעִבְרִיָּה חָפְשִׁים לְבִלְתִּי עֲבָד־בָּם בִּיהוּדִי
אָחִיהוּ אִישׁ׃
10 * וַיִּשְׁמְעוּ כָל־הַשָּׂרִים וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר־בָּאוּ
בַבְּרִית לְשַׁלַּח אִישׁ אֶת־עַבְדּוֹ וְאִישׁ אֶת־שִׁפְחָתוֹ
חָפְשִׁים לְבִלְתִּי עֲבָד־בָּם עוֹד וַיִּשְׁמְעוּ וַיְשַׁלֵּחוּ׃
11 * וַיָּשׁוּבוּ אַחֲרֵי־כֵן וַיָּשִׁבוּ אֶת־הָעֲבָדִים וְאֶת־
הַשְּׁפָחוֹת אֲשֶׁר שִׁלְּחוּ חָפְשִׁים וַיִּכְבִּישׁוּם לַעֲבָדִים
12 וְלִשְׁפָחוֹת׃ * וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ
13 מֵאֵת יְהוָה לֵאמֹר׃ * כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל אָנֹכִי כָּרַתִּי בְרִית אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם
הוֹצִאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים לֵאמֹר׃
14 * מִקֵּץ שֶׁבַע שָׁנִים תְּשַׁלְּחוּ אִישׁ אֶת־אָחִיו
הָעִבְרִי אֲשֶׁר־יִמָּכֵר לְךָ וַעֲבָדְךָ שֵׁשׁ שָׁנִים וְשִׁלַּחְתּוֹ
חָפְשִׁי מֵעִמָּךְ וְלֹא־שָׁמְעוּ אֲבוֹתֵיכֶם אֵלַי וְלֹא
הִטּוּ אֶת־אָזְנָם׃
15 * וַתָּשֻׁבוּ אַתֶּם הַיּוֹם וַתַּעֲשׂוּ אֶת־הַיָּשָׁר בְּעֵינַי
לִקְרֹא דְרוֹר אִישׁ לְרֵעֵהוּ וַתִּכְרְתוּ בְרִית לְפָנַי בַּבַּיִת
אֲשֶׁר־נִקְרָא שְׁמִי עָלָיו׃

5 *Sed in pace morieris, & secundùm combustiones patrum tuorum regum priorum qui fuerũt ante te, sic comburent te: & Væ
B domine plangent te, quia verbum hoc ego locutus sum, dicit Dominus.
6 *Et locutus est Hieremias propheta ad Sedechiam regem Iuda vniuersa verba hæc in Hierusalem.
7 *Et exercitus regis Babylonis pugnabat contra Hierusalem, & contra omnes ciuitates Iuda, quæ reliquæ erant, cõtra Lachis, & contra Azecha. hæ enim superérant de ciuitatibus Iuda vrbes munitæ.
8 *Verbum quod factum est ad Hieremiam à Domino; postquam percussit rex Sedechias fœdus cum omni populo in Hierusalem, prædicans,
9 *Vt dimitteret vnusquisq; seruũ suum, & vnusquisque ancillam suam, Hebræum & Hebræam liberos, & nequaquam dominarétur eis, id est in Iudæo & fratre suo.
10 *Audierũt ergo omnes principes & vniuersus populus qui inierant pactum vt dimitteret vnusquisque seruum suum & ancillam suam liberos, & vltrà non dominarentur eis. Audierunt igitur & dimiserunt.
11 *Et conuersi sunt deinceps, & retraxerunt seruos suos & ancillas suas, quos dimiserunt liberos, & subiugauerunt in
C famulos & famulas.
12 *Et factum est verbum Domini ad Hieremiam à Domino; dicens:
13 *Hæc dicit Dominus Deus Israel, Ego percussi fœdus cum patribus vestris, in die qua eduxi eos de terra Ægypti, de domo seruitutis; dicens:
14 *Cùm completi fuerint septem anni, dimittat vnusquisque fratrem suum Hebræum, qui venditus est tibi, & seruiet tibi sex annis, & dimittes eum a te liberum. Et non audierunt patres vestri me, nec inclinauerunt aurem suam.
15 *Et conuersi estis vos hodie, & fecistis quod rectum est in oculis meis vt prædicaretis libertatẽ vnusquisq; ad amicum suum, & inistis pactũ in conspectu meo in domo in qua inuocatũ est nomẽ meũ super eam.

*In pace morieris; & sicut combusserunt patres tuos qui regnauerunt ante te, comburent & te o Domine, & plangent te, quia verbum locutus sum, dixit Dominus. 5
*Et locutus est Hieremias ad regem Sedechiam vniuersa verba hæc in Hierusalem. 6
*Et exercitus regis Babylonis pugnabat contra Hierusalem & contra ciuitates Iuda quæ relictæ erant contra Lachis & contra Azecha; quia istæ relictæ sunt in ciuitatibus Iuda ciuitates munitæ. 7
*Verbum quod factum est ad Hieremiam à Domino postquam perfecit rex Sedechias fœdus ad omnem populum qui in Hierusalem, vt vocarent iam remissionem. 8
*Vt emitteret vnusquisque seruum suum, & vnusquisque ancillam suam; Hebræum & Hebream liberos, vt non seruiret vir ex Israel. 9
*Et audierunt omnes optimates, & omnis populus qui ingressi sunt in fœdus vt dimitteret vnusquisque seruum suum, & vnusquisque ancillam suam liberos, vt non seruiat vltrà inter eos, & audierunt & dimiserunt. 10
*Et conuersi sunt post hæc, & reduxerunt seruos & ancillas quos dimiserunt liberos, & subiugauerunt eos in seruos & ancillas. 11
*Et factum est verbum Domini ad Hieremiam; dicens: 12
*Sic dixit Dominus Deus Israel, Ego disposui fœdus ad patres vestros in die qua eduxi eos de terra Ægypti de domo seruitutis; dicens: 13
*Cùm completi fuerint sex anni, mittes fratrem tuum Hebræum qui vendetur tibi, & operabitur tibi sex annis, & emittes eum liberum; & non audierunt me, & non inclinauerunt aurem suam. 14
*Et conuersi sunt hodie vt facerent rectum ante oculos meos, vt vocaret remissionem vnusquisque proximi sui; & perfecerunt pactum ante faciem meam in domo vbi inuocatum est nomen meum in ea. 15

5 *ἐν εἰρήνῃ ἀποθανῇ· καὶ ὡς ἔκαυσαν τοὺς πατέρας σου τοὺς βασιλεύσαντας πρότερόν σου, καύσονται καὶ σέ ὦ κύριε καὶ κόψονταί σε, ὅτι λόγον ἐλάλησα, εἶπε κύριος.
6 *καὶ ἐλάλησεν ἱερεμίας πρὸς βασιλέα σεδεκίαν πάντας τοὺς λόγους τούτους ἐν ἱερουσαλήμ.
7 *καὶ ἡ δύναμις βασιλέως βαβυλῶνος ἐπολέμει ἐπὶ ἱερουσαλὴμ καὶ ἐπὶ πόλεις ἰούδα τὰς καταλελειμμένας ἐπὶ λαχεὶς καὶ ἐπὶ ἀζηκά, ὅτι αὗται κατελείφθησαν ἐν πόλεσιν ἰούδα πόλεις ὀχυραί.
8 *ὁ λόγος ὁ γενόμενος πρὸς ἱερεμίαν παρὰ κυρίου μετὰ τὸ συντελέσαι τὸν βασιλέα σεδεκίαν διαθήκην πρὸς πάντα τὸν λαὸν τὸν ἐν ἱερουσαλήμ, τοῦ καλέσαι ἄφεσιν·
9 *τοῦ ἐξαποστεῖλαι ἕκαστον τὸν παῖδα αὐτοῦ καὶ ἕκαστον τὴν παιδίσκην αὐτοῦ· τὸν ἑβραῖον καὶ τὴν ἑβραίαν ἐλευθέρους πρὸς τοῦ μὴ δουλεύειν ἄνδρα ἐξ ἰσραήλ.
10 *καὶ ἐπήκουσαν πάντες οἱ μεγιστᾶνες, καὶ πᾶς ὁ λαὸς οἱ εἰσελθόντες εἰς τὴν διαθήκην τοῦ ἀποστεῖλαι ἕκαστον τὸν παῖδα αὐτοῦ καὶ ἕκαστον τὴν παιδίσκην αὐτοῦ ἐλευθέρους τοῦ μὴ δουλεύειν ἔτι ἐν αὐτοῖς, καὶ ἤκουσαν καὶ ἀφῆκαν.
11 *καὶ ἐπεστράφησαν μετὰ ταῦτα, καὶ ἀνήγαγον τοὺς δούλους καὶ τὰς παιδίσκας οὓς ἀπέστειλαν ἐλευθέρους, καὶ ὑπέταξαν αὐτοὺς εἰς δούλους καὶ παιδίσκας.
12 *καὶ ἐγενήθη λόγος κυρίου πρὸς ἱερεμίαν, λέγων·
13 *οὕτως εἶπε κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ, ἐγὼ διεθέμην διαθήκην πρὸς τοὺς πατέρας ὑμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ᾗ ἐξειλάμην αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου ἐξ οἴκου δουλείας, λέγων·
14 *ὅταν πληρωθῇ ἓξ ἔτη· ἀποστελεῖς τὸν ἀδελφόν σου τὸν ἑβραῖον ὃς πραθήσεταί σοι καὶ ἐργάσεταί σοι ἓξ ἔτη καὶ ἐξαποστελεῖς αὐτὸν ἐλεύθερον, καὶ οὐκ ἤκουσάν μου, καὶ οὐκ ἔκλιναν τὸ οὖς αὐτῶν.
15 *καὶ ἐπέστρεψαν σήμερον ποιῆσαι τὸ εὐθὲς πρὸ ὀφθαλμῶν μου τοῦ καλέσαι ἄφεσιν ἕκαστον τοῦ πλησίον αὐτοῦ, καὶ συνετέλεσαν διαθήκην κατὰ πρόσωπόν μου ἐν τῷ οἴκῳ οὗ ἐπεκλήθη τὸ ὄνομά μου ἐπ᾽ αὐτῷ.

תרגום יונתן

5 בשלם תמות וכיקידות אבהתך מלכיא קדמאי דהוו קדמך כן יוקדון עלך ווי על מלכא יספדון לך ארי פתגמא אנא מללית אמר ייי׃
6 ומליל ירמיהו נביאה עם צדקיה מלך שבטא דבית יהודה ית כל פתגמיא האלין בירושלם׃ 7 ומשרית מלכא דבבל מגיחין על
ירושלם ועל כל קרויא דבית יהודה דאשתארא על לכיש ועל עזקה ארי אנין אשתארא בקרויא דבית יהודה קרוין כריכן׃
8 פתגם נבואה דהוה עם ירמיהו מן קדם ייי בתר דגזר מלכא צדקיהו קים עם כל עמא דבירושלם למקרי להון חירו׃
9 לשלחא גבר ית עבדה וגבר ית אמתיה בר ישראל ובת ישראל בני חירו בדיל דלא יפלחון בהון גבר באחוהי יהודי׃
10 ושמעו כל רברביא וכל עמא דעלו בקימא לשלחא גבר ית עבדה וגבר ית אמתיה בני חורין בדיל דלא יפלחון בהון עוד וקבילו ושלחו׃
11 ותבו בתר כן ואתיבו ית עבדיא וית אמהתא דפטרנון בני חירו וכבשונון לעבדין ולאמהן׃
12 והוה פתגם נבואה מן קדם ייי עם ירמיהו למימר׃ 13 כדנן אמר ייי אלהא דישראל אנא גזרית קים עם
אבהתכון ביומא דאפקית יתהון מארעא דמצרים מבית עבדותא למימר׃ 14 מסוף שבע שנין תשלחון גבר ית אחוהי בר ישראל
דיזדבן לך ויפלחינך שית שנין ותפטרניה בר חורין מעמך ולא קבילו אבהתכון למימרי ולא ארכינו ית אדניהון׃
15 ותבתון אתון יומא דין ועבדתון ית דכשר קדמי למקרי חירו גבר לחבריה וגזרתון קים קדמי בביתא דאתקרי שמי עלוהי׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Sed in pace morieris, & secundùm combustionem patrum tuorum regum priorum qui fuerunt ante te, sic exurent te. væ super re-
gem, plangent te, quia verbum hoc locutus sum, dicit Dominus. 6 Et locutus est Ieremias propheta cum Sedechia rege
tribus domus Iuda omnia verba hæc in Ierusalem. 7 Et exercitus regis Babylonis pugnabant contra Ierusalem, & contra
omnes ciuitates domus Iuda quæ remanserant: contra Lachis & contra Azecha; hæ enim remanserant de ciuitatibus domus Iuda, vrbes
munitæ. 8 Verbum prophetiæ quod factum est cum Ieremia à facie Domini, postquam percussit rex Sedechias pactum
cum omni populo qui erat in Ierusalem, vt prædicarent eis libertatem. 9 Vt dimitteret quisque seruum suum &
quisque ancillam suam, filium Israel & filiam Israel, liberos: vt nullus in seruitutem redigeret fratrem suum Iudæum.
10 Et audierunt omnes principes, & omnis populus qui venerant in fœdus, vt dimitteret quisque seruum suum, & quisque ancillam
suam liberos, ita vt non vteretur eis tanquam seruis; & obedierunt, & dimiserunt. 11 Et postea conuersi sunt, & reduxerunt
seruos & ancillas quos dimiserant liberos, & subiugauerunt eos in seruos & in ancillas.
12 Et factum est verbum prophetiæ à facie Domini cum Ieremia; dicendo: 13 Hæc dicit Dominus Deus Israel: Ego pepigi
pactum cum patribus vestris, in die qua eduxi eos de terra Ægypti de domo seruitutis; dicens.
14 Post finem septem annorum dimittetis vnusquisque fratrem suum Israelitam, qui venditus fuerit tibi, & seruiet tibi sex annis, &
dimittes eum liberum à te; & non obedierunt patres vestri verbo meo, nec inclinauerunt aures suas.
15 Et conuersi estis vos hodie, & fecistis quod rectum est coram me, vt prædicaretis libertatem quisque proximo suo, & iniuistis pa-
ctum in conspectu meo, in domo in qua inuocatum est nomen meum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

16 ‡ וַתָּשֻׁבוּ וַתְּחַלְּלוּ אֶת־שְׁמִי וַתָּשִׁבוּ אִישׁ אֶת־
עַבְדּוֹ וְאִישׁ אֶת־שִׁפְחָתוֹ אֲשֶׁר־שִׁלַּחְתֶּם חָפְשִׁים
לְנַפְשָׁם וַתִּכְבְּשׁוּ אֹתָם לִהְיוֹת לָכֶם לַעֲבָדִים
17 וְלִשְׁפָחוֹת׃ ‡ לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה אַתֶּם
לֹא־שְׁמַעְתֶּם אֵלַי לִקְרֹא דְרוֹר אִישׁ לְאָחִיו וְאִישׁ
לְרֵעֵהוּ הִנְנִי קֹרֵא לָכֶם דְּרוֹר נְאֻם־יְהוָה אֶל־
הַחֶרֶב אֶל־הַדֶּבֶר וְאֶל־הָרָעָב וְנָתַתִּי אֶתְכֶם לְזַוְעָה
לְכֹל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ׃
18 ‡ וְנָתַתִּי אֶת־הָאֲנָשִׁים הָעֹבְרִים אֶת־בְּרִתִי אֲשֶׁר
לֹא־הֵקִימוּ אֶת־דִּבְרֵי הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרְתוּ לְפָנַי
הָעֵגֶל אֲשֶׁר כָּרְתוּ לִשְׁנַיִם וַיַּעַבְרוּ בֵּין בְּתָרָיו׃
19 ‡ שָׂרֵי יְהוּדָה וְשָׂרֵי יְרוּשָׁלַם הַסָּרִיסִים וְהַכֹּהֲנִים
וְכֹל עַם הָאָרֶץ הָעֹבְרִים בֵּין בִּתְרֵי הָעֵגֶל׃
20 ‡ וְנָתַתִּי אוֹתָם בְּיַד אֹיְבֵיהֶם וּבְיַד מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם
וְהָיְתָה נִבְלָתָם לְמַאֲכָל לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וְלִבְהֵמַת
21 הָאָרֶץ׃ ‡ וְאֶת־צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה וְאֶת־
שָׂרָיו אֶתֵּן בְּיַד אֹיְבֵיהֶם וּבְיַד מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם וּבְיַד
חֵיל מֶלֶךְ בָּבֶל הָעֹלִים מֵעֲלֵיכֶם׃
22 ‡ הִנְנִי מְצַוֶּה נְאֻם־יְהוָה וַהֲשִׁבֹתִים אֶל־הָעִיר
הַזֹּאת וְנִלְחֲמוּ עָלֶיהָ וּלְכָדוּהָ וְשָׂרְפוּהָ בָאֵשׁ וְאֶת־
עָרֵי יְהוּדָה אֶתֵּן שְׁמָמָה מֵאֵין יוֹשֵׁב׃

לה

1 ‡ הַדָּבָר אֲשֶׁר־הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה
בִּימֵי יְהוֹיָקִים בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה לֵאמֹר׃
2 ‡ הָלוֹךְ אֶל־בֵּית הָרֵכָבִים וְדִבַּרְתָּ אוֹתָם
וְהֵבֵאתָם בֵּית יְהוָה אֶל־אַחַת הַלְּשָׁכוֹת וְהִשְׁקִיתָ
אוֹתָם יָיִן׃
3 ‡ וָאֶקַּח אֶת־יַאַזַנְיָה בֶן־יִרְמְיָהוּ בֶן־חֲבַצִּנְיָה
וְאֶת־אֶחָיו וְאֶת־כָּל־בָּנָיו וְאֵת כָּל־בֵּית הָרֵכָבִים׃

IEREMIAS. Translat. B. Hieronymi.

16 ‡ Et reuersi estis & cõmaculastis nomen
meũ, & reduxistis vnusquisq. seruũ suũ, &
vnusquisq. ancillã suam, quos dimiseram
vt essent liberi, & suæ potestatis, & subiu-
gastis eos, vt sint vobis serui & ancillæ.
17 ‡ Propterea hæc dicit Dominus, Vos nõ
audistis me vt prædicaretis libertatẽ vnus-
quisque fratri suo & vnusquisque amico
suo. Et ego prædico libertatem vobis, ait
Dominus, ad gladium, ad pestem & ad fa-
mem, & dabo vos in commotionem omni-
bus regnis terræ.
18 ‡ Et dabo viros qui præuaricantur fœ-
dus meum, & nõ obseruauerunt verba fœ-
deris, quibus assensi sunt in cõspectu meo,
vitulum quem conciderunt in duas partes,
& transierunt inter diuisiones eius:
19 ‡ Principes Iuda & principes Hierusalem,
eunuchi & sacerdotes, & omnis populus
terræ, qui transierũt inter diuisiones vituli:
20 ‡ Et dabo eos in manus inimicorũ eo-
rum, & in manus quærẽtium animam eo-
rum, & erit morticinium eorum in escam
volatilibus cæli & bestijs terræ.
21 ‡ Et Sedechiam regem Iuda, & principes
eius dabo in manus inimicorum eorum,
& in manus quærentium animas eorum,
& in manus exercituum regis Babylonis,
qui recesserunt à vobis.
22 ‡ Ecce ego præcipio, dicit Dominus, &
reducam eos in ciuitatem hanc, & præliabi-
buntur aduersum eam, & capient eam, &
incendent igni. Et ciuitates Iuda dabo in
solitudinem, cò quòd non sit habitator.

CAP. XXXV.

1 VErbum quod factum est ad Hieremiam
A à Domino in diebus Ioachim filij Iosiæ
regis Iuda, dicens.
2 ‡ Vade ad domum Rechabitarum, & lo-
quere eis, & introduces eos in domũ Do-
mini in vnam exedram thesaurorum, &
dabis eis bibere vinum.
3 ‡ Et assumpsi Iechoniam filium Hiere-
miæ filij Abssaniæ, & fratres eius, & omnes
filios eius, & vniuersam domum Rechab-
bitarum.

18 ‡ καὶ ἐπιστρέψατε ὑμεῖς ἐξεδικήσατε τὴν διαθήκην μου,
τοῦ ἐπιστρέψαι ἕκαστον τὸν παῖδα αὐτοῦ, καὶ ἕκαστον τὴν
παιδίσκην αὐτοῦ ἃς ἐξαπεστείλατε ἐλευθέρους τῇ ψυχῇ
αὐτῶν, καὶ ὑπετάξατε αὐτοὺς, τοῦ εἶναι ὑμῖν εἰς παῖδας
καὶ παιδίσκας.
17 ‡ διὰ τοῦτο ἔτως εἶπεν κύριος, ὑμεῖς οὐκ ἠκούσατέ μου
καλέσαι ἄφεσιν ἕκαστον τοῖς τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, καὶ ἕκαστον
τοῖς τῷ πλησίον αὐτοῦ· ἰδοὺ ἐγὼ καλῶ ἄφεσιν ὑμῖν εἰς
μάχαιραν καὶ εἰς τὸν θάνατον καὶ εἰς τὸν λιμόν· καὶ
18 δώσω ὑμᾶς εἰς διασποράν πάσαις ταῖς βασιλείαις τῆς
γῆς. ‡ καὶ δώσω τοὺς ἄνδρας τοὺς παρελυθότας τὴν
διαθήκην μου, τοὺς μὴ στήσαντας τὸν διαθήκην μου, ὧν
ἐποίησαν κατὰ πρόσωπόν μου, τὸν μόσχον ὃν ἔκοψαν εἰς δύο
μέρη, καὶ διῆλθον ἐν μέσῳ τῶν μερῶν αὐτοῦ
19 ‡ ἄρχοντες ἰούδα, καὶ ἄρχοντες ἱερουσαλὴμ, καὶ δυνά-
σαι καὶ ἱερεῖς, καὶ πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς.
20 ‡ καὶ δώσω αὐτοὺς τοῖς ἐχθροῖς αὐτῶν, καὶ εἰς χεῖρας
ζητούντων τὴν ψυχὴν αὐτῶν, καὶ ἔσται τὰ θνησιμαῖα αὐ-
τῶν βρῶμα τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῖς θηρίοις
τῆς γῆς.
21 ‡ καὶ τὸν σεδεκίαν βασιλέα τῆς ἰουδαίας, καὶ τοὺς ἄρ-
χοντας αὐτοῦ δώσω εἰς χεῖρας ἐχθρῶν αὐτῶν, καὶ εἰς χεῖ-
ρας ζητούντων τὴν ψυχὴν αὐτῶν, καὶ εἰς χεῖρας δυνά-
μεως βασιλέως βαβυλῶνος τοῖς ἀναχωροῦσιν ἀπ' αὐ-
τῶν.
22 ‡ ἰδοὺ ἐγὼ συντάσσω, φησὶν κύριος, ἐπιστρέψω αὐ-
τοὺς εἰς τὴν πόλιν ταύτην, καὶ πολεμήσουσιν ἐπ' αὐτὴν,
καὶ λήψονται αὐτὴν, καὶ καταχαύσουσιν αὐτὴν ἐν πυρί,
καὶ τὰς πόλεις ἰούδα δώσω αὐτὰς εἰς ἄβατον ἀπὸ κατοι-
κούντων.

λέ.

1 Ὁ λόγος ὁ γενόμενος παρὰ ἱερεμίου πρὸς κύριον ἐν
ἡμέραις ἰωακεὶμ υἱοῦ ἰωσίου βασιλέως ἰούδα, λέγων·
2 ‡ βάδιζε εἰς οἰκίαν ῥαχαβεὶν, καὶ κάλεσον αὐτοὺς, καὶ
ἄξεις αὐτοὺς εἰς οἶκον κυρίου εἰς μίαν τῶν αὐλῶν, καὶ πο-
τιεῖς αὐτοὺς οἶνον·
3 ‡ καὶ ἤγαγον τὸν ἰεζονίαν υἱὸν ἱερεμίου υἱοῦ χαβασεὶν
καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, καὶ πᾶσαν τὴν
οἰκίαν ῥαχαβεὶν

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Et auersi estis, & violastis nomen meum, & reduxistis quisque seruum suum, & quisque ancillam suam, quos vos dimiseratis libe-
ros animæ suæ, & subiugastis eos vt essent serui vobis & ancillæ. " Propterea hæc dicit Dominus: Vos non recepistis verbum
meum, vt prædicaretis libertatem quisque fratri suo, & quisque proximo suo. Ecce ego clamo vobis libertatem, dicit Dominus, ad gla-
dium, ad pestem & famem, & dabo vos in commotionem omnibus regnis terræ. " Et dabo viros qui transgressi sunt pactum meum, qui non confirmauerunt verba pacti mei, quod inierunt coram me, vitulũ quem
conciderunt in duas partes, & transierunt inter diuisiones eius. " Principes Iuda, & principes Ierusalem, & principes & sacerdotes,
& omnis populus terræ, qui transierunt inter diuisiones vituli. " Et tradam eos in manum inimicorum suorum, & in manum quæ-
rentium animas eorum, & erunt cadauera proiecta in cibum auibus cæli, & bestiis terræ. " Sedechiam quoque regem domus Iuda,
& principes eius tradam in manum inimicorũ suorum, & in manũ quærentium occidere eos, & in manum exercitus regis Babylonis, qui
discessit à vobis. " Ecce ego præcipio, dicit Dominus, & reducam eos ad ciuitatem hanc, & præliabuntur aduersus eam, & subiuga-
bunt eam, & succendent eam igne; & vrbes domus Iuda dabo in solitudinem absque habitatore.

CAP. XXXV.

VErbum prophetiæ quod factum est cum Ieremia à facie Domini, in diebus Ioachim filij Iosiæ regis tribus domus Iuda; dicens:
' Vade ad filios domus Rechab, & loquere cum eis, & introduces eos in domum sanctuarij Domini, ad vnum de gazophylaciis
& propinabis eis vinum.
' Et tuli Iaazaniam filium Ieremiæ filij Abasaniæ & fratres eius, & omnes filios eius, & omnes filios domus Rechab.

תרגום יונתן

16 וְתוּבְנוּן וְאַחֲלִתּוּן יָת שְׁמִי וַאֲתֵיבְתּוּן גְּבַר יָת עַבְדֵּהּ וּגְבַר יָת אַמְתֵּהּ דְּפַטַרְתּוּן בְּנֵי חוֹרִין לְנַפְשֵׁיהוֹן וְכַבַּשְׁתּוּן יְהוֹן לְמְהֵוֵי לְכוֹן
17 לְעַבְדִין וְלִשְׁפְחָן׃ לָכֵן כְּדֵין אֲמַר יְיָ אִלָּהִין לָא קַבִּילְתּוּן לְמִיסְרֵי לְמִקְרֵי חֵירוּ גְּבַר לַאֲחוֹהִי וּגְבַר לְחַבְרֵהּ הָא אֲנָא מְקַרֵי לְכוֹן חֵירוּ
לְמִפַּל בְּסַיְפָא וּלְמוֹתָנָא וּלְכַפְנָא וְאֶתְּקִנִּנְכוֹן לְמִהְוֵי לְזַעֲוָתָא לְכָל מַלְכְוָת אַרְעָא׃ 18 וְאֶתֵּן יָת גַּבְרַיָּא דַּעֲבָרוּ קְיָמֵי דְּלָא קִיְּמוּ יָת פִּתְגָמֵי
קְיָמָא דִּי עֲבָדוּ קֳדָמַי כַּד פַּלְגוּ יָת עֶגְלָא לִתְרֵין וַעֲבָרוּ בֵּין פַּלְגוֹתֵי׃ 19 רַבְרְבֵי יְהוּדָה וְרַבְרְבֵי יְרוּשְׁלֵם רַבְרְבַיָּא וְכָהֲנַיָּא וְכָל עַמָּא דְאַרְעָא
20 דְּעַבָרוּ בֵּין פַּלְגוֹתֵי עֶגְלָא׃ וְאֶמְסַר יְהוֹן בְּיַד בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן וּבְיַד מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁן לְמִקְטְלְהוֹן וּתְהֵי נִבְלָתְהוֹן מְשַׁגְּרָא לְמֵיכַל לְעוֹפָא דִּשְׁמַיָּא
21 וְלִבְעִירָא דְאַרְעָא׃ וְיָת צִדְקִיָּהוּ מַלְכָּא דִּיהוּדָה וְיָת רַבְרְבָנּוֹהִי אֶמְסַר בִּיד בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן וּבִיד מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁן לְמִקְטְלְהוֹן וּבִיד חֵילָא דְמַלְכָּא
22 דְּבָבֶל דְּסָלְקִין מִנְּכוֹן׃ הָא אֲנָא מְפַקֵּד אֲמַר יְיָ וַאֲתֵיבִנּוּן עַל קִרְתָּא הָדָא וְיִגִּיחוּן קְרָבָא עֲלַהּ וְיִכְבְּשׁוּנַהּ וְיוֹקְדוּנַהּ בְּנוּרָא
וְיָת קִרְוֵי דִּיהוּדָה אֶתֵּן שְׁמָמָה דְּלֵית לַהּ דָּיְרִין׃

לה

1 פִּתְגָמָא דִּי הֲוָה מִן קֳדָם יְיָ עִם יִרְמְיָה מִן קֳדָם יְיָ בְּיוֹמֵי יְהוֹיָקִים בַּר יֹאשִׁיָּה מַלְכָּא דִּיהוּדָה לְמֵימַר׃
2 אִיזֵל לְבֵית מַתְבְּרֵי וּתְמַלֵּל עִמְּהוֹן וְתָעֵל יָתְהוֹן לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַּיְיָ לְחַד מִן לִשְׁכָּתָא וְתַשְׁקֵי יָתְהוֹן חַמְרָא׃
3 וְדַבַּרְתִּי יָת יַאֲזַנְיָה בַּר יִרְמְיָה מִן זַרְעָא דְּרֵיכָב וְיָת אֲחוֹהִי וְיָת כָּל בְּנוֹהִי וְיָת כָּל בֵּית רֵכָב׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

4 ואבא אתם בית יהוה אל לשכת בני חנן בן־
יגדליהו איש האלהים אשר־אצל לשכת השרים
אשר ממעל ללשכת מעשיהו בן שלם שמר
5 הסף׃ ואתן לפני בני בית־הרכבים גבעים
מלאים יין וכוסות ואמר אליהם שתו־יין׃
6 ויאמרו לא נשתה־יין כי יונדב בן־רכב
אבינו צוה עלינו לאמר לא תשתו־יין אתם
ובניכם עד־עולם׃
7 ובית לא־תבנו וזרע לא־תזרעו וכרם לא־
תטעו ולא יהיה לכם כי באהלים תשבו כל־
ימיכם למען תחיו ימים רבים על־פני
אדמה אשר אתם גרים שם׃
8 ונשמע בקול יהונדב בן־רכב אבינו לכל
אשר צונו לבלתי שתות־יין כל־ימינו אנחנו
נשינו בנינו ובנתינו׃
9 ולבלתי בנות בתים לשבתנו וכרם ושדה
וזרע לא יהיה־לנו׃
10 ונשב באהלים ונשמע ונעש ככל אשר־
צונו יונדב אבינו׃
11 ויהי בעלות נבוכדראצר מלך־בבל אל־הארץ
ונאמר באו ונבוא את־ירושלם מפני חיל הכשדים
ומפני חיל ארם ונשב בירושלם׃
12 ויהי דבר־יהוה אל־ירמיהו לאמר׃
13 כה־אמר יהוה צבאות אלהי ישראל הלך
ואמרת לאיש יהודה ולישבי ירושלם הלוא תקחו
מוסר לשמע אל־דברי נאם־יהוה׃
14 הוקם את־דברי יהונדב בן־רכב אשר־צוה
את־בניו לבלתי שתות־יין ולא שתו עד־היום
הזה כי שמעו את־מצות אביהם ואנכי דברתי
אליכם השכם ודבר ולא שמעתם אלי׃

4 ‡Et introduxi eos in domum Domini,
ad gazophylacium filiorum Anan, filij Ie-
gedelię, hominis Dei, quod erat iuxta gaz-
phylacium principũ super thesaurũ Ma-
siæ filij Sellum, qui erat custos vestibuli.
5 ‡Et posui coram filijs domus Rechab
tarum scyphos plenos vino & calices: & di-
xi ad eos, Bibite vinum.
6 ‡Qui responderunt, Non bibemus vi-
num: quia Ionadab filius Rechab pater no-
ster præcepit nobis, dicens: Non bibetis
vinum vos & filij vestri vsque in sempite-
7 num. ‡Et domũ nõ ædificabitis, & semen-
tem non seretis, & vineas non plantabi-
tis: nec habebitis: sed in tabernaculis habita-
bitis cunctis diebus vestris: vt viuatis die-
bus multis super faciem terræ in qua vos
peregrinamini.
8 ‡Obediuimus ergo voci Ionadab filij
Rechab patris nostri, in omnibus quæ præ-
cepit nobis, vt non biberemus vinum cun-
ctis diebus nostris nos & mulieres nostræ,
9 filij & filiæ nostræ. ‡Et non ædificaremus
domos ad habitandũ: & vineam & agrum
& sementem non habuimus.
10 ‡Sed habitauimus in tabernaculis, &
obedientes fuimus iuxta omnia quæ præ-
cepit nobis Ionadab pater noster.
11 ‡Cùm autem ascendisset Nabucho-
nosor rex Babylonis, ad terram nostram
C diximus, Venite & ingrediamur in Hie-
salem à facie exercitus Chaldæorum, &
facie exercitus Syriæ: & mansimus in
12 ruſalem. ‡Et factum est verbum Domi-
ni ad Hieremiam; dicens:
13 ‡Hæc dicit Dominus exercituum, Deus
Israel: Vade & dic viris Iuda, & habitanti-
bus Hierusalem. Nunquid non recipietis
disciplinam, vt obediatis verbis meis, dicit
14 Dominus? ‡Prævaluerunt sermones Iona-
dab filij Rechab quos præcepit filijs suis,
vt non biberent vinum: & non biberunt
vsque ad diem hanc, quia obedierunt præ-
cepto patris sui. Ego autem locutus sum
ad vos de manè consurgens & loquens, &
non obedistis mihi.

4 ‡καὶ εἰσήγαγον αὐτὸς εἰς οἶκον κυρίε εἰς τὸ παστοφόριον υἱῶν αὐανίε υἱοῦ γοδολίε ἀνδρὸς τοῦ θεοῦ, ὅ ἐστιν ἐγγὺς οἴκε τῶν ἀρχόντων ἐπάνω ‖ οἴκε μαασίε υἱοῦ σελλὰμ ‖ φυλάσσοντος τὸν ὀδόν.
5 ‡καὶ ἔθηκα κ᾽ ‖ πρόσωπον αὐτῶν κεράμιον οἴνε καὶ ποτήρια· καὶ εἶπα, πίετε οἶνον.
6 ‡καὶ εἶπαν, οὐ μὴ πίωμεν οἶνον, ὅτι ἰωναδὰβ υἱὸς ῥηχὰβ ὁ πατὴρ ἡμῶν ‖ ἐνετείλατο ἡμῖν, λέγων· οὐ μὴ πίητε οἶνον ὑμεῖς ‖ ὑμεῖς καὶ ‖ οἱ υἱοὶ ὑμῶν ‖ ἕως τοῦ αἰῶνος.
7 ‡καὶ οἰκίας οὐ μὴ οἰκοδομήσητε, ‖ σπέρμα οὐ μὴ σπείρητε, καὶ ἀμπελῶνα οὐκ ἔσαι ὑμῖν, ὅτι ἐν σκηναῖς κατοικήσετε πάσας τὰς ἡμέρας ὑμῶν, ὅπως δὺ ζῆτε ἡμέρας πολλὰς ‖ ἐπὶ τῆς γῆς ἐφ᾽ ἧς διατρίβετε ὑμεῖς ἐπ᾽ αὐτῆς.
8 ‡καὶ εἰσηκούσαμεν τ ‖ φωνῆς ἰωναδὰβ υἱοῦ ῥαχὰβ τοῦ πατρὸς ἡμῶν ‖ ἐν πᾶσιν οἷς ἐνετείλατο ἡμῖν ‖ τοῦ μὴ πιεῖν οἶνον πάσας τὰς ἡμέρας ‖ ἡμῶν, ἡμεῖς καὶ αἱ γυναῖκες ἡμῶν, ‖ οἱ υἱοὶ ἡμῶν, καὶ αἱ θυγατέρες ἡμῶν·
9 ‡ ‖ τοῦ μὴ οἰκοδομεῖν οἰκίας ‖ καθοικεῖν ἐκεῖ, ‖ ἀμπελῶν καὶ ἀγρὸς ‖ σπέρμα οὐκ ἐγένετο ἡμῖν.
10 ‡καὶ ᾠκήσαμεν ἐν σκηναῖς, καὶ ἠκούσαμεν, ‖ ἐποιήσαμεν κ᾽ πάντα ὅσα ἐνετείλατο ἡμῖν ἰωναδὰβ ὁ πατὴρ ἡμῶν.
11 ‡καὶ ἐγένηθη ‖ ἀνέβη ναβουχοδονόσορ βασιλεὺς ‖ βαβυλῶνος ‖ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ εἴπαμεν, δεῦτε βαδίσωμεν εἰσελθεύσωμεθα εἰς ἱερουσαλὴμ ἀπὸ προσώπε τῶν χαλδαίων, καὶ ἀπὸ προσώπε ‖ δυνάμεως τῶν ἀσυρίων, καὶ ᾠκήσαμεν ἐνεῖ.
12 ‡καὶ ἐγένετο λόγος ‖ κυρίε πρὸς με, λέγων·
13 ‡ὅτως λέγει κύριος ‖ τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραήλ, πορεύε καὶ εἶπον ἀνθρώπῳ ἰούδα καὶ τοῖς κατοικοῦσιν ἱερουσαλὴμ, οὐ μὴ λάβητε παιδείαν ἀκούειν ‖ τῶν λόγων με, λέγει κύριος.
14 ‡ἔσησαν ῥῆμα υἱοῦ ἰωναδὰβ υἱοῦ ῥηχὰβ ὁ ἐνετείλατο τοῖς τέκνοις αὐτοῦ ‖ τοῦ μὴ πιεῖν οἶνον, καὶ ἕως ἔπον ἕως ‖ ἡμέρας ταύτης, ὅτι ἤκουσαν τὴν ἐντολὴν τοῦ πατρὸς αὐτῶν· καὶ ἐγὼ ἐλάλησα ‖ πρὸς ὑμᾶς ὄρθρε, καὶ ἐλάλησα καὶ ‖ οὐκ ἠκούσατε.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 ‡Et introduxi eos in domũ sanctuarij Domini, in gazophylacium filiorum Hanan, filij Igdeliæ, prophetæ Domini, quod est in latere gazophylacij principum, quod est supra gazophylacium Maasiæ filij Sallum præpositi. 5 ‡Et posui coram filiis domus Rechab scyphos plenos vino, & calices: & dixi eis, Bibite vinum. 6 ‡Et dixerunt, Non bibemus vinum, quia Ionadab filius Rechab pater noster præcepit nobis; dicendo: Ne bibatis vinum vos & filij vestri vsque in æternum. 7 ‡Et domum non ædificabitis, & semen non seretis; vt per-sementem non habeatis, & vineam non habebitis: sed in tentoriis habitabitis omnibus diebus vestris; vt videatis diebus multis super faciem terræ in qua habitatis. 8 ‡Et obediuimus verbo Ionadab filij Rechab patris nostri in omnibus quæ præcepit nobis, vt non biberemus vinum omnibus diebus nostris, nos & vxores nostræ, filij nostri & filiæ nostræ. 9 ‡Et vt non ædificaremus domos ad habitandum, & vineas & agros, & sementem non haberemus. 10 ‡Et habitauimus in tentoriis, & obediuimus, & fecimus iuxta omnia quæ præcepit nobis Ionadab pater noster. 11 ‡Et factum est cùm ascendit Nabuchodonosor rex Babylonis ad terram, diximus: Venite, & ingrediamur in Ierusalem à facie exercitus Chaldæorum, & à facie exercitus Syriæ: & habitauimus in Ierusalem. 12 ‡Et factum est verbum prophetiæ à facie Domini eum Ieremia; dicendo: 13 ‡Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel, Vade, & dices viris Iuda, & habitatoribus Ierusalem: Nonne recepistis disciplinam vt obediatis verbis meis, dicit Dominus? 14 ‡Confirmata sunt verba Ionadab filij Rechab quæ præcepit filiis suis, vt non biberent vinum: & non biberunt vsque in diem hanc, quia obedierunt præcepto patris sui. Et ego misi ad vos omnes seruos meos prophetas, manè consurgens & loquens, & non obedistis verbo meo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

15 * וָאֶשְׁלַח אֲלֵיכֶם אֶת־כָּל־עֲבָדַי הַנְּבִיאִים׳
הַשְׁכֵּם וְשָׁלֹחַ׳ לֵאמֹר שֻׁבוּ־נָא אִישׁ מִדַּרְכּוֹ
הָרָעָה וְהֵיטִיבוּ מַעַלְלֵיכֶם וְאַל־תֵּלְכוּ אַחֲרֵי אֱלֹהִים
אֲחֵרִים לְעָבְדָם וּשְׁבוּ אֶל־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־נָתַתִּי
לָכֶם וְלַאֲבֹתֵיכֶם וְלֹא הִטִּיתֶם אֶת־אָזְנְכֶם וְלֹא
שְׁמַעְתֶּם אֵלָי׃
16 * כִּי הֵקִימוּ בְּנֵי יְהוֹנָדָב בֶּן־רֵכָב אֶת־מִצְוַת
אֲבִיהֶם אֲשֶׁר צִוָּם וְהָעָם הַזֶּה לֹא שָׁמְעוּ אֵלָי׃
17 * לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל הִנְנִי מֵבִיא אֶל־יְהוּדָה וְאֶל כָּל־יוֹשְׁבֵי
יְרוּשָׁלַם אֵת כָּל־הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי עֲלֵיהֶם יַעַן
דִּבַּרְתִּי אֲלֵיהֶם וְלֹא שָׁמֵעוּ וָאֶקְרָא לָהֶם וְלֹא עָנוּ׃
18 * וּלְבֵית הָרֵכָבִים אָמַר יִרְמְיָהוּ כֹּה־אָמַר יְהוָה
צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יַעַן אֲשֶׁר שְׁמַעְתֶּם עַל־
מִצְוַת יְהוֹנָדָב אֲבִיכֶם וַתִּשְׁמְרוּ אֶת־כָּל־מִצְוֹתָיו
וַתַּעֲשׂוּ כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה אֶתְכֶם׃
19 * לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
לֹא־יִכָּרֵת אִישׁ לְיוֹנָדָב בֶּן־רֵכָב עֹמֵד לְפָנַי
כָּל־הַיָּמִים׃

לו

1 * וַיְהִי בַּשָּׁנָה הָרְבִעִית לִיהוֹיָקִים בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ
מֶלֶךְ יְהוּדָה הָיָה הַדָּבָר הַזֶּה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת
יְהוָה לֵאמֹר׃
2 * קַח־לְךָ מְגִלַּת־סֵפֶר וְכָתַבְתָּ אֵלֶיהָ אֵת כָּל־
הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֵלֶיךָ עַל־יִשְׂרָאֵל וְעַל־
יְהוּדָה וְעַל־כָּל־הַגּוֹיִם מִיּוֹם דִּבַּרְתִּי אֵלֶיךָ מִימֵי
יֹאשִׁיָּהוּ וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה׃
3 * אוּלַי יִשְׁמְעוּ בֵּית יְהוּדָה אֵת כָּל־הָרָעָה אֲשֶׁר
אָנֹכִי חֹשֵׁב לַעֲשׂוֹת לָהֶם לְמַעַן יָשׁוּבוּ אִישׁ מִדַּרְכּוֹ
הָרָעָה וְסָלַחְתִּי לַעֲוֹנָם וּלְחַטָּאתָם׃

15 * Misique ad vos omnes seruos meos prophetas, cõsurgens diluculo mittensque & dicens: Conuertimini vnusquisque à via sua pessima, & bona facite studia vestra, & nolite sequi deos alienos neq; colatis eos, & habitabitis in terra quam dedi vobis & patribus vestris. Et non inclinastis aurem vestram neque audistis me.
16 * Firmauerunt igitur filij Ionadab filij Rechab præceptum patris sui quod præceperat eis: populus autem iste non obediuit mihi.
17 * Idcirco hæc dicit Dominus Deus exercituum Deus Israel: Ecce ego adducam super Iudam, & super omnes habitatores Hierusalem vniuersam afflictionem quam locutus sum aduersum illos, eò quòd locutus sum ad illos, & non audierunt, vocaui illos, & non responderunt mihi.
18 * Domui autem Rechabitarum dixit Hieremias: Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel. Pro eo quòd obedistis præcepto Ionadab patris vestri, & custodistis omnia mãdata eius & fecistis vniuersa quæ præcepit vobis.
19 * Propterea hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel: Non deficiet vir de stirpe Ionadab filij Rechab stans in conspectu meo cunctis diebus.

CAP. XXXVI.

1 ET factum est in anno quarto Ioachim filij Iosiæ regis Iuda, factum est verbum hoc ad Hieremiam à Domino, dicens:
2 * Tolle volumen libri, & scribes in eo omnia verba quæ locutus sum tibi aduersum Israel & Iudam, & aduersum omnes gentes à die qua locutus sum ad te ex diebus Iosiæ vsque ad diem hanc.
3 * Si fortè audiente domo Iuda vniuersa mala quæ ego cogito facere eis, reuertatur vnusquisque à via sua pessima, & propitius ero iniquitati & peccato eorum.

תרגום יונתן

[illegible]

15 * Et misi ad vos seruos meos prophetas manicans diluculò & mittens; dicens: Conuertimini vnusquisque à via sua mala, & meliora facite studia vestra, & non ambulabitis post deos alteros vt seruiatis illis, & habitate in terra quam dedi vobis & patribus vestris, & non inclinastis aures vestras & non audistis.
16 * Et statuerunt filij Ionadab filij Rechab mandatum patris sui quod præcepit eis; at populus iste non audiuerunt me.
17 * Propterea sic dixit Dominus exercituum Deus Israel, Ecce ego adduco super Iudam, & super habitantes Hierusalem, vniuersa mala quæ locutus sum aduersum illos, eò quòd locutus sum eis, & non audierunt, & vocaui illos & non responderunt.
18 * Et domui Rachabitarum dixit Hieremias: Sic dixit Dominus, Quoniam audierunt filij Ionadab, filij Rechab, mandatum patris eorum, vt facerent sicut præcepit eis pater eorum.
19 * Propterea sic dicit Dominus exercituum Deus Israel, Non deficiet vir filiorum Ionadab filij Rechab astans ante faciem meam cunctis diebus.

CAP. XXXVI.

1 ET in anno quarto Ioachim filij Iosiæ regis Iuda, factum est verbum Domini ad me; dicens:
2 * Tolle tibi volumen libri, & scribe in eo omnia verba quæ locutus sum ad te super Israel, & super Iudam, & super omnes gentes ex qua die locutus sum ad te, à diebus Iosiæ regis Iuda, & vsque ad diem hanc.
3 * Fortasse audient domus Iuda vniuersa mala quæ ego cogito facere eis, vt auertantur à via sua mala: & propicius ero iniquitatibus eorum, et peccatis eorum.

15 * καὶ ἀπέστειλα πρὸς ὑμᾶς τοὺς δούλους μου τοὺς προφήτας ὀρθρίζων τοπρωῒ καὶ ἀποστέλλων, λέγων· ἀποστράφητε ἕκαστος ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς, καὶ βελτίονα ποιήσατε τὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν, καὶ οὐ πορεύσεσθε ὀπίσω θεῶν ἑτέρων τοῦ δουλεύειν αὐτοῖς, καὶ οἰκήσατε ἐπὶ τῆς γῆς ἧς ἔδωκα ὑμῖν καὶ τοῖς πατράσιν ὑμῶν, καὶ οὐκ ἐκλίνατε τὰ ὦτα ὑμῶν καὶ οὐκ ἠκούσατε.
16 * καὶ ἔστησαν υἱοὶ ἰωναδὰβ υἱοῦ ῥηχὰβ τὴν ἐντολὴν τοῦ πατρὸς αὐτῶν ἣν ἐνετείλατο αὐτοῖς, ὁ δὲ λαὸς οὗτος οὐκ ἤκουσάν μου.
17 * διὰ τοῦτο οὕτως εἶπεν κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραήλ· ἰδοὺ ἐγὼ φέρω ἐπὶ ἰούδαν καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας ἱερουσαλήμ, πάντα τὰ κακὰ ἃ ἐλάλησα ἐπ' αὐτούς, διότι ἐλάλησα αὐτοῖς, καὶ οὐκ ἤκουσαν, καὶ ἐκάλεσα αὐτοὺς καὶ οὐκ ἀπεκρίθησαν.
18 * καὶ τῷ οἴκῳ τῶν ῥαχαβὶμ εἶπεν ἱερεμίας, οὕτως εἶπεν κύριος· ἐπειδὴ ἤκουσαν υἱοὶ ἰωναδὰβ υἱοῦ ῥηχὰβ τὴν ἐντολὴν τοῦ πατρὸς αὐτῶν ποιεῖν, καθότι ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ πατὴρ αὐτῶν.
19 * διὰ τοῦτο οὕτως λέγει κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραήλ, οὐ μὴ ἐκλείπῃ ἀνὴρ τῶν υἱῶν ἰωναδὰβ υἱοῦ ῥηχὰβ παρεστηκὼς κατὰ πρόσωπόν μου πάσας τὰς ἡμέρας.

λϛ'.

1 * Καὶ ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῷ τετάρτῳ ἰωακεὶμ υἱοῦ ἰωσίου βασιλέως ἰούδα ἐγένηθη λόγος κυρίου πρός με, λέγων·
2 * λάβε σεαυτῷ χάρτην βιβλίου, καὶ γράψον ἐπ' αὐτοῦ πάντας τοὺς λόγους οὓς ἐλάλησα πρὸς σὲ ἐπὶ ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ ἰούδαν καὶ ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐλάλησα πρὸς σέ, ἀφ' ἡμερῶν ἰωσίου βασιλέως ἰούδα, καὶ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.
3 * ἴσως ἀκούσονται οἶκος ἰούδα πάντα τὰ κακὰ ἃ ἐγὼ λογίζομαι ποιῆσαι αὐτοῖς, ἵνα ἀποστραφῶσιν ἀπὸ ὁδοῦ αὐτῶν τῆς πονηρᾶς, καὶ ἵλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, καὶ ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Et misi ad vos omnes seruos meos prophetas, manè consurgens & mittens; dicens: Conuertimini nunc vnusquisque à via sua mala, & dirigite opera vestra; & ne ambuletis post idola populorum vt seruiatis eis: & habitate in terra quam dedi vobis & patribus vestris: & non inclinastis aures vestras, nec obedistis verbo meo.
16 Firmauerunt enim filij Ionadab, filij Rechab, præceptum patris sui quod præceperat eis, & populus hic nõ obedierunt verbo meo.
17 Propterea hæc dicit Dominus Deus exercituum, Deus Israel: Ecce ego adducam super viros Iuda, & super omnes habitatores Ierusalem omne malum quod decreui aduersus illos, eò quòd misi ad eos omnes seruos meos prophetas, & non obedierunt, & prophetarunt eis, & non sunt conuersi.
18 Filijs autem domus Rechab dixit Ieremias: Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel, Pro eo quòd obedistis præcepto Ionadab patris vestri, & custodistis omnia mandata eius; & fecistis iuxta omnia quæ præcepit vobis.
19 Propterea hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel, Non deficiet vir de Ionadab filio Rechab, ministrans coram me, cunctis diebus.

CAP. XXXVI.

1 ET factum est in anno quarto Ioachim filij Iosiæ regis tribus domus Iuda, factum est verbum istud cum Ieremia à facie Domini; dicens:
2 Tolle tibi volumen libri, & scribes in eo omnia verba quæ locutus sum tecum, super Israel & super Iudam, & super omnem populum, à die qua locutus sum tecum; à diebus Iosiæ, & vsque in diem hanc.
3 Fortè audient viri domus Iuda omne malum quod ego cogito facere, & conuertentur vnusquisque à via sua mala, & dimittam delicta & peccata eorum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

4 * וַיִּקְרָא יִרְמְיָהוּ אֶת־בָּרוּךְ בֶּן־נֵרִיָּה וַיִּכְתֹּב
בָּרוּךְ מִפִּי יִרְמְיָהוּ אֵת כָּל־דִּבְרֵי יְהוָה אֲשֶׁר־דִּבֶּר
אֵלָיו עַל־מְגִלַּת־סֵפֶר׃
5 * וַיְצַוֶּה יִרְמְיָהוּ אֶת־בָּרוּךְ לֵאמֹר אֲנִי עָצוּר
לֹא אוּכַל לָבוֹא בֵּית יְהוָה׃
6 * וּבָאתָ אַתָּה וְקָרָאתָ בַּמְּגִלָּה אֲשֶׁר־כָּתַבְתָּ
מִפִּי אֶת־דִּבְרֵי יְהוָה בְּאָזְנֵי הָעָם בֵּית יְהוָה
בְּיוֹם צוֹם וְגַם בְּאָזְנֵי כָל־יְהוּדָה הַבָּאִים מֵעָרֵיהֶם
תִּקְרָאֵם׃
7 * אוּלַי תִּפֹּל תְּחִנָּתָם לִפְנֵי יְהוָה וְיָשֻׁבוּ אִישׁ
מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה כִּי־גָדוֹל הָאַף וְהַחֵמָה אֲשֶׁר־דִּבֶּר
יְהוָה אֶל־הָעָם הַזֶּה׃
8 * וַיַּעַשׂ בָּרוּךְ בֶּן־נֵרִיָּה כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּהוּ יִרְמְיָהוּ
הַנָּבִיא לִקְרֹא בַסֵּפֶר דִּבְרֵי יְהוָה בֵּית יְהוָה׃
9 * וַיְהִי בַשָּׁנָה הַחֲמִשִׁית לִיהוֹיָקִים בֶּן־
יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה בַּחֹדֶשׁ הַתְּשִׁעִי קָרְאוּ צוֹם
לִפְנֵי יְהוָה כָּל־הָעָם בִּירוּשָׁלִָם וְכָל־הָעָם הַבָּאִים
מֵעָרֵי יְהוּדָה בִּירוּשָׁלִָם׃
10 * וַיִּקְרָא בָרוּךְ בַּסֵּפֶר אֶת־דִּבְרֵי יִרְמְיָהוּ בֵּית
יְהוָה בְּלִשְׁכַּת גְּמַרְיָהוּ בֶן־שָׁפָן הַסֹּפֵר בֶּחָצֵר
הָעֶלְיוֹן פֶּתַח שַׁעַר בֵּית־יְהוָה הֶחָדָשׁ בְּאָזְנֵי
כָל־הָעָם׃
11 * וַיִּשְׁמַע מִכָּיְהוּ בֶן־גְּמַרְיָהוּ בֶן־שָׁפָן אֶת־כָּל־
דִּבְרֵי יְהוָה מֵעַל־הַסֵּפֶר׃
12 * וַיֵּרֶד בֵּית־הַמֶּלֶךְ עַל־לִשְׁכַּת הַסֹּפֵר וְהִנֵּה־
שָׁם כָּל־הַשָּׂרִים יוֹשְׁבִים אֱלִישָׁמַע הַסֹּפֵר וּדְלָיָהוּ
בֶן־שְׁמַעְיָהוּ וְאֶלְנָתָן בֶּן־עַכְבּוֹר וּגְמַרְיָהוּ בֶן־שָׁפָן
וְצִדְקִיָּהוּ בֶן־חֲנַנְיָהוּ וְכָל־הַשָּׂרִים׃
13 * וַיַּגֵּד לָהֶם מִיכָיְהוּ אֵת כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁמֵעַ
בִּקְרֹא בָרוּךְ בַּסֵּפֶר בְּאָזְנֵי הָעָם׃

4 * Vocauit ergo Hieremias Baruch filium Neriæ, & scripsit Baruch ex ore Hieremiæ omnes sermones Domini, quos locutus est ad eum in volumine libri.
5 * Et præcepit Hieremias Baruch, dicens: Ego clausus sum, nec valeo ingredi domum Domini.
6 * Ingredere ergo tu, & lege de volumine, in quo scripsisti ex ore meo verba Domini, audiente populo in domo Domini, in B die ieiunij, insuper & audiente vniuersi Iuda, qui veniunt de ciuitatibus suis, leges eis:
7 * Si fortè cadat oratio eorum in conspectu Domini, & reuertatur vnusquisque à via sua pessima, quoniam magnus furor & indignatio est quam locutus est Dominus aduersus populum hunc.
8 * Et fecit Baruch filius Neriæ iuxta omnia quæ præceperat ei Hieremias propheta, legens ex volumine sermones Domini in domo Domini.
9 * Factum est autem in anno quinto Ioachim filij Iosiæ regis Iuda, in mense nono, prædicauerunt ieiuniũ in conspectu Domini omni populo in Hierusalẽ, & vniuersæ multitudini quæ cõfluxerat de ciuitatibus Iuda in Hierusalem.
10 * Legitq; Baruch ex volumine sermones Hieremiæ in domo Domini in gazophylacio Gamariæ, filij Saphan, scribæ in vestibulo superiori in introitu portæ nouæ domus Domini, audiente omni populo.
11 * Cúmq; audisset Michæas, filius Gamariæ, filij Saphan, omnes sermones Domini ex libro:
12 * Descendit in domum regis ad gazophylacium scribæ. Et ecce ibi omnes principes sedebant, Elisama scriba, & Dalaias filius Semeiæ, & Helnathan filius Achbor, & Gamarias filius Saphan, & Sedechias filius Ananiæ, & vniuersi principes.
13 * Et nunciauit eis Michæas omnia verba quæ audiuit legentem Baruch ex volumine in auribus populi.

תרגום יונתן

4 וקרא ירמיהו ית ברוך בר נריה וכתב ברוך מפמא דירמיה ית כל פתגמיא דייי דמלל עמה על מגלת ספרא׃
5 ופקד ירמיהו ית ברוך למימר אנא כלי לית אנא יכיל למעל לבית מקדשא דייי׃
6 ואתי את ותקרי במגלתא דכתבתא מפומי ית פתגמיא דייי קדם עמא בבית מקדשא דייי ביומא דצומא ואף קדם כל בית יהודה דאתן
מקרתון הקרינון׃ 7 מאים תתקבל בעותהון קדם ייי ויתובון גבר מאורחה בישתא ארי רב רגזא וחמתא דגזר ייי על עמא הדין׃
8 ועבד ברוך בר נריה ככל דפקדה ירמיה נביא למקרי בספרא פתגמיא דייי בבית מקדשא דייי׃
9 ויהוה בשתא חמשתא ליהויקים בר יאשיהו מלך שבטא דבית יהודה בירחא תשיעאה גזרו צומא קדם ייי כל עמא בירושלם וכל
עמא מקרתא דבית יהודה בירושלם׃ 10 וקרא ברוך בספרא ית פתגמי ירמיה בבית מקדשא דייי בלשכת גמריה
בר שפן ספרא בדרתא עליאה במעלנא דתרע בית מקדשא דייי מדנחא קדמאה קדם כל עמא׃
11 ושמע מיכיהו בר גמריה בר שפן ית כל פתגמיא דייי מעל ספרא׃ 12 ונחת לבית מלכא ללשכת ספרא והא תמן כל רברביא
ויהוא לחון מיכיהו ית כל פתגמיא דשמע כד קרא ברוך בספרא קדם עמא׃

4 * Et vocauit Hieremias Baruch filium Neriæ, & scripsit Baruch ex ore Hieremiæ omnes sermones Domini quos locutus est ad eum in volumine libri.
5 * Et præcepit Hieremias Baruch, dicens: Ego custodior, & non possum ingredi in domum Domini.
6 * Et tu ingredieris & leges in volumine isto in aures populi in domo Domini in die ieiunij, & in aures vniuersi Iuda qui veniunt de ciuitatibus suis leges eis.
7 * Fortasse cadet misericordia eorum ante faciem Domini, & reuertentur à via sua mala, quia magnus furor & ira Domini quam locutus est super populum istum.
8 * Et fecit Baruch filius Neriæ iuxta omnia quæ præcepit illi Hieremias, vt legeret in volumine verba Domini in domo Domini.
9 * Et factum est in anno quinto Ioachim filij Iosiæ regis Iuda in mense nono, prædicauerunt ieiunium omnis populus Hierusalem ante faciem Domini & domus Iuda.
10 * Et legebat Baruch in volumine sermones Hieremiæ in domo Domini, in domo Gamariæ filij Saphan scribæ in atrio superiori in vestibulis portæ domus Domini nouæ, in auribus omnis populi.
11 * Et audiuit Michæas filius Gamariæ filij Saphan omnes sermones Domini ex libro.
12 * Et descendit in domum regis, in domum scribæ, & ecce ibi omnes principes sedebant, Elisama scriba, & Daleas filius Semeiæ, & Nathan filius Chobor, & Gamarias filius Saphan, & Sedechias filius Ananiæ, & vniuersi principes.
13 * Et nunciauit eis Michæas omnia verba quæ audiuit legente Baruch in libro in aures populi.

4 * καὶ ἐκάλεσεν ἱερεμίας τὸν βαρὺχ υἱὸν νηρίου, καὶ ἔγραψεν βαρὺχ ἀπὸ στόματος ἱερεμίου πάντας τοὺς λόγους κυρίου οὓς ἐχρημάτισε πρὸς αὐτὸν εἰς χαρτίον βιβλίου.
5 * καὶ ἐνετείλατο ἱερεμίας τῷ βαρὺχ, λέγων· ἐγὼ φυλάσσομαι, καὶ οὐ δύναμαι εἰσελθεῖν εἰς οἶκον κυρίου.
6 * καὶ σὺ εἰσελεύσῃ καὶ ἀναγνώσῃ ἐν τῷ χάρτῃ τούτῳ εἰς τὰ ὦτα τοῦ λαοῦ ἐν οἴκῳ κυρίου ἐν ἡμέρᾳ νηστείας, καὶ εἰς τὰ ὦτα παντὸς ἰούδα τῶν ἐρχομένων ἐκ πόλεων αὐτῶν ἀναγνώσῃ αὐτοῖς.
7 * ἴσως πεσεῖται ἔλεος αὐτῶν κατὰ πρόσωπον κυρίου, καὶ ἀποστρέψουσιν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτῶν τῆς πονηρᾶς, ὅτι μέγας ὁ θυμὸς καὶ ἡ ὀργὴ κυρίου ἣν ἐλάλησεν ἐπὶ τὸν λαὸν τοῦτον.
8 * καὶ ἐποίησεν βαρὺχ υἱὸς νερίου κατὰ πάντα ἃ ἐνετείλατο αὐτῷ ἱερεμίας, τοῦ ἀναγνῶναι ἐν τῷ βιβλίῳ τοὺς λόγους κυρίου ἐν οἴκῳ κυρίου.
9 * καὶ ἐγένηθη ἐν τῷ ἔτει πέμπτῳ ἰωακὶμ υἱοῦ ἰοσίου βασιλέως ἰούδα ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἐννάτῳ, ἐξεκλησίασαν νηστείαν πᾶς ὁ λαὸς ἱερουσαλὴμ κατὰ πρόσωπον κυρίου καὶ οἶκος ἰούδα.
10 * καὶ ἀνεγίνωσκεν βαρὺχ ἐν τῷ βιβλίῳ λόγους ἱερεμίου ἐν οἴκῳ κυρίου ἐν οἴκῳ γαμαρίου υἱοῦ σαφὰν τοῦ γραμματέως ἐν τῇ αὐλῇ τῇ ἐπάνω ἐν προθύροις πύλης οἴκου κυρίου τῆς καινῆς ἐν ὠσὶν παντὸς τοῦ λαοῦ.
11 * καὶ ἤκουσεν μιχαίας υἱὸς γαμαρίου υἱοῦ σαφὰν πάντας τοὺς λόγους κυρίου ἐκ τοῦ βιβλίου.
12 * καὶ κατέβη εἰς οἶκον τοῦ βασιλέως εἰς τὸν οἶκον τοῦ γραμματέως· καὶ ἰδοὺ ἐκεῖ πάντες οἱ ἄρχοντες ἐκάθηντο, ἐλισαμὰ ὁ γραμματεύς, καὶ δαλαίας υἱὸς σεμείου, καὶ νάθαν υἱὸς χοβώρ, καὶ γαμαρίας υἱὸς σαφὰν, καὶ σεδεκίας υἱὸς ἀνανίου, καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες.
13 * καὶ ἀνήγγειλεν αὐτοῖς μιχαίας πάντας τοὺς λόγους οὓς ἤκουσεν ἀναγινώσκοντος τοῦ βαρὺχ ἐν βιβλίῳ εἰς τὰ ὦτα τοῦ λαοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 Et vocauit Ieremias Baruch filium Neriæ; & scripsit Baruch ex ore Ieremiæ omnia verba Domini, quæ locutus est cum eo in volumine libri.
5 Et præcepit Ieremias Baruch; dicens: Ego clausus sum, & non possum ingredi in domum sanctuarij Domini.
6 Et venies tu, & leges in volumine in quo scripsisti ex ore meo, verba Domini coram populo, in domo sanctuarij Domini, in die ieiunij, & etiam coram omni domo Iuda, qui veniunt de ciuitatibus suis, leges ea.
7 Fortè acceptabilis erit deprecatio eorum coram Domino, & conuertentur vnusquisque à via sua mala. quoniam magnus est furor & indignatio quam decreuit Dominus aduersus populum hunc.
8 Et fecit Baruch, filius Neriæ, iuxta omnia quæ præcepit ei Ieremias propheta, vt legeret in libro verba Domini, in domo sanctuarij Domini.
9 Et factum est in anno quinto Ioachim filij Iosiæ regis tribus domus Iuda in mense nono, decreuerunt ieiunium coram Domino omnis populus in Ierusalem, & omnis populus qui venerat de vrbibus domus Iuda in Ierusalem.
10 Et legit Baruch in libro omnia verba Ieremiæ, in domo sanctuarij Domini, in gazophylacio Gamariæ filij Saphan scribæ, in atrio superiori, in introitu portæ domus sanctuarij Domini orientalis primæ, coram omni populo.
11 Et audiuit Michæas filius Gamariæ filij Saphan omnia verba Domini ex libro:
12 Et descendit in domum regis, in gazophylacium scribæ, & ecce ibi omnes principes sedebant, Elisama scriba, & Dalaias filius Semeiæ, & Elnathan filius Achbor, & Gamarias filius Saphan, & Sedechias filius Ananiæ, & vniuersi principes.
13 Et annunciauit eis Michæas omnia verba quæ audiuit, quando legebat Baruch in libro coram populo.

14 וַיִּשְׁלְחוּ כָל־הַשָּׂרִים אֶל־בָּרוּךְ אֶת־יְהוּדִי בֶּן־
נְתַנְיָהוּ בֶּן־שֶׁלֶמְיָהוּ בֶּן־כּוּשִׁי לֵאמֹר הַמְּגִלָּה אֲשֶׁר
קָרָאתָ בָּהּ בְּאָזְנֵי הָעָם קָחֶנָּה בְיָדְךָ וָלֵךְ וַיִּקַּח
בָּרוּךְ בֶּן־נֵרִיָּהוּ אֶת־הַמְּגִלָּה בְּיָדוֹ וַיָּבֹא אֲלֵיהֶם׃
15 וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו שֵׁב נָא וּקְרָאֶנָּה בְּאָזְנֵינוּ וַיִּקְרָא
בָּרוּךְ בְּאָזְנֵיהֶם׃
16 וַיְהִי כְּשָׁמְעָם אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים פָּחֲדוּ אִישׁ
אֶל־רֵעֵהוּ וַיֹּאמְרוּ אֶל־בָּרוּךְ הַגֵּיד נַגִּיד לַמֶּלֶךְ אֵת
כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃
17 וְאֶת־בָּרוּךְ שָׁאֲלוּ לֵאמֹר הַגֶּד־נָא לָנוּ אֵיךְ
כָּתַבְתָּ אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה מִפִּיו׃
18 וַיֹּאמֶר לָהֶם בָּרוּךְ מִפִּיו יִקְרָא אֵלַי אֵת כָּל־
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַאֲנִי כֹּתֵב עַל־הַסֵּפֶר בַּדְּיוֹ׃
19 וַיֹּאמְרוּ הַשָּׂרִים אֶל־בָּרוּךְ לֵךְ הִסָּתֵר אַתָּה
וְיִרְמְיָהוּ וְאִישׁ אַל־יֵדַע אֵיפֹה אַתֶּם׃
20 וַיָּבֹאוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ חָצֵרָה וְאֶת־הַמְּגִלָּה הִפְקִדוּ
בְּלִשְׁכַּת אֱלִישָׁמָע הַסֹּפֵר וַיַּגִּידוּ בְּאָזְנֵי הַמֶּלֶךְ אֵת
כָּל־הַדְּבָרִים׃
21 וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ אֶת־יְהוּדִי לָקַחַת אֶת־הַמְּגִלָּה
וַיִּקָּחֶהָ מִלִּשְׁכַּת אֱלִישָׁמָע הַסֹּפֵר וַיִּקְרָאֶהָ יְהוּדִי
בְּאָזְנֵי הַמֶּלֶךְ וּבְאָזְנֵי כָּל־הַשָּׂרִים הָעֹמְדִים מֵעַל
הַמֶּלֶךְ׃ 22 וְהַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב בֵּית הַחֹרֶף בַּחֹדֶשׁ
הַתְּשִׁיעִי וְאֶת־הָאָח לְפָנָיו מְבֹעָרֶת׃ 23 וַיְהִי
כִּקְרוֹא יְהוּדִי שָׁלֹשׁ דְּלָתוֹת וְאַרְבָּעָה יִקְרָעֶהָ בְּתַעַר
הַסֹּפֵר וְהַשְׁלֵךְ אֶל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר אֶל־הָאָח עַד־תֹּם
כָּל־הַמְּגִלָּה עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל־הָאָח׃
24 וְלֹא פָחֲדוּ וְלֹא קָרְעוּ אֶת־בִּגְדֵיהֶם הַמֶּלֶךְ
וְכָל־עֲבָדָיו הַשֹּׁמְעִים אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃
25 וְגַם אֶלְנָתָן וּדְלָיָהוּ וּגְמַרְיָהוּ הִפְגִּעוּ בַמֶּלֶךְ
לְבִלְתִּי שְׂרֹף אֶת־הַמְּגִלָּה וְלֹא שָׁמַע אֲלֵיהֶם׃

14 *Miserunt itaque omnes principes ad Baruch Iudi filium Nathaniæ, filij Selemiæ, filij Chusi, dicentes: Volumen ex quo legisti audiente populo, sume in manu tua, D & veni. Tulit ergo Baruch filius Neriæ volumen in manu sua, & venit ad eos.
15 *Et dixerunt ad eum, Sede & lege hæc in auribus nostris. Et legit Baruch in auribus eorum.
16 *Igitur cùm audissent omnia verba, obstupuerunt vnusquisq; ad proximum suum, & dixerunt ad Baruch, Nunciare debemus regi omnes sermones istos.
17 *Et interrogauerunt eum, dicentes: Indica nobis quomodo scripsisti omnes sermones istos ex ore eius.
18 *Dixit autem eis Baruch, Ex ore suo loquebatur quasi legẽs ad me omnes sermones istos, & ego scribebam in volumine atramento.
19 *Et dixerunt principes ad Baruch, Vade & abscondere tu & Ieremias, & nemo sciat vbi sitis.
20 *Et ingressi sunt ad regem in atrium. Porrò volumen commendauerunt in gazophylacio Elisamę scribæ, & nunciauerunt audiente rege omnes sermones.
21 *Misitque rex Iudi vt sumeret volumen: qui tollens illud de gazophylacio Elisamæ scribæ, legit audiente rege & vniuersis principibus qui stabant circa regem.
22 *Rex autem sedebat in domo hyemali in mense nono, & posita erat arula coram eo plena prunis.
23 *Cúmque legisset Iudi tres pagellas vel quatuor, scidit illud scalpello scribæ, & proiecit in ignẽ qui erat super arulam, donec consumeretur omne volumẽ igni qui erat in arula.
24 *Et non timuerunt neque sciderunt vestimenta sua, rex & omnes serui eius, qui audierunt vniuersos sermones istos.
25 *Veruntamen Helnathan & Dalaias & Gamarias contradixerunt regi, ne comF bureret librum: & non audiuit eos.

14 *Et miserunt omnes principes ad Baruch filium Neriæ, Iudin filium Nathaniæ filij Selemiæ filij Chusi, dicentes: Volumen in quo legis in eo in aures populi, sume illud in manu tua, & veni. & tulit Baruch filius Neeriæ volumen in manu sua, & descendit ad eos.
15 *Et dixerunt ei, Iterum lege in aures nostras. & legit Baruch in aures eorum.
16 *Et factum est vt audierunt omnia verba, consuluerunt vnusquisque ad proximum suum, & dixerunt ad Baruch: Nunciantes nunciemus regi omnes sermones istos.
17 *Et Baruch interrogauerunt; dicẽtes: Vnde scripsisti omnes sermones istos?
18 *Et dixit Baruch, Ex ore Hieremiæ: annunciauit mihi omnes sermones istos, & ego scripsi in libro.
19 *Et dixerunt principes Baruch: Vadens abscondere tu & Hieremias; homo non sciat vbi vos.
20 *Et ingressi sunt ad regem in atrium, & librum dederunt vt custodirent in domo Elisama scribæ: & nunciauerunt regi omnes sermones.
21 *Et misit rex Iudi, vt sumeret librum: & tulit illum de domo Elisama scribæ, & legit Iudi in aures regis, & in aures omnium principum qui stabant circa regem.
22 *Et rex sedebat in domo hyemali in mense nono, & arula ignis ante faciem eius.
23 *Et factum est legente Iudi tres paginas & quatuor, abscindebat illas nouacula scribæ: proijciebat in ignem qui super arula, donec deficeret omne volumen in igne qui in arula.
24 *Et non obstupuerunt, & non diruperunt vestimenta sua rex, & omnes serui eius qui audierunt vniuersos sermones istos.
25 *Et Elnathan, & Dalaias, & Gamarias contradixerunt regi, vt non combureret volumen: & non audiuit eos.

14 *καὶ ἀπέστειλαν πάντες οἱ ἄρχοντες πρὸς Βαροὺχ υἱὸν νηρίου τὸν ἰουδεὶν υἱὸν ναθανίου υἱοῦ σελεμίου, υἱοῦ χουσί, λέγοντες· τὸ βιβλίον ἐν ᾧ ἀναγινώσκεις ἐν αὐτῷ εἰς τὰ ὦτα τοῦ λαοῦ, λάβε αὐτὸ εἰς τὴν χεῖρά σου καὶ ἧκε· καὶ ἔλαβεν βαροὺχ υἱὸς νηρίου τὸ βιβλίον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ κατέβη πρὸς αὐτούς.
15 *καὶ εἶπαν αὐτῷ· πάλιν ἀνάγνωθι εἰς τὰ ὦτα ἡμῶν· καὶ ἀνέγνω Βαροὺχ εἰς τὰ ὦτα αὐτῶν.
16 *καὶ ἐγενήθη ὡς ἤκουσαν πάντας τοὺς λόγους συνεβουλεύσαντο ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, καὶ εἶπαν πρὸς τὸν Βαροὺχ, ἀναγγέλλοντες ἀναγγείλωμεν τῷ βασιλεῖ πάντας τοὺς λόγους τούτους.
17 *καὶ τὸν Βαροὺχ ἠρώτησαν, λέγοντες· πόθεν ἔγραψας πάντας τοὺς λόγους τούτους;
18 *καὶ εἶπεν Βαροὺχ, ἀπὸ στόματος ἱερεμίου, ἀνήγγειλέ μοι πάντας τοὺς λόγους τούτους, κἀγὼ ἔγραφον ἐπὶ βιβλίου.
19 *καὶ εἶπαν οἱ ἄρχοντες τῷ Βαροὺχ, βαδίσας κατακρύβηθι σὺ καὶ ἱερεμίας, ἄνθρωπος μὴ γνώτω ποῦ ὑμεῖς.
20 *καὶ εἰσῆλθον πρὸς τὸν βασιλέα εἰς τὴν αὐλὴν, καὶ τὸ βιβλίον ἔδωκαν φυλάσσειν ἐν οἴκῳ ἐλισαμὰ τοῦ γραμματέως· καὶ ἀνήγγειλαν τῷ βασιλεῖ πάντας τοὺς λόγους.
21 *καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς τὸν ἰουδί, λαβεῖν τὸ βιβλίον, καὶ ἔλαβεν αὐτὸ ἐκ τοῦ οἴκου ἐλισαμὰ τοῦ γραμματέως, καὶ ἀνέγνω ἰουδὶν εἰς τὰ ὦτα τοῦ βασιλέως, καὶ εἰς τὰ ὦτα πάντων τῶν ἀρχόντων τῶν ἑστηκότων περὶ τὸν βασιλέα.
22 *καὶ ὁ βασιλεὺς ἐκάθητο ἐν οἴκῳ χειμερινῷ ἐν μηνὶ ἐνάτῳ καὶ ἐσχάρα πυρὸς κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ.
23 *καὶ ἐγενήθη ἀναγινώσκοντος ἰουδὶ τρεῖς σελίδας καὶ τέσσαρας ἀπέτεμνεν αὐτὰς τῷ ξυρῷ τοῦ γραμματέως, ἔρριπτεν εἰς τὸ πῦρ τὸ ἐπὶ τῆς ἐσχάρας, ἕως ἐξέλιπεν πᾶς ὁ χάρτης εἰς τὸ πῦρ τὸ ἐπὶ τῆς ἐσχάρας.
24 *καὶ οὐκ ἐξέστησαν καὶ οὐ διέρρηξαν τὰ ἱμάτια αὐτῶν ὁ βασιλεὺς, καὶ πάντες οἱ παῖδες αὐτοῦ οἱ ἀκούσαντες πάν-
25 τας τοὺς λόγους τούτους. *καὶ ἐλναθὰν καὶ δαλαίας καὶ γαμαρίας ὑπέστησαν τῷ βασιλεῖ πρὸς τὸ μὴ κατακαῦσαι τὸ χαρτίον, καὶ οὐκ ἤκουσεν αὐτῶν.

תרגום יונתן

14 ושלחו כל רברביא לות ברוך ית יהודי בר נתניה בר שלמיה בר כושי למימר מגלתא דקריתא בה קדם עמא סבהי בידך ואתא ונסב ברוך בר נריה ית מגלתא בידיה ואתא לותהון׃ 15 ואמרו ליה תיב כען וקריהה קדמנא וקרא ברוך קדמיהון׃
16 והוה כד שמעו ית כל פתגמיא תוהו גבר לחבריה ואמרו לברוך חואה נחוי למלכא ית כל פתגמיא האלין׃
17 וית ברוך שאלו למימר חוי כען לנא איכדין כתבת ית כל פתגמיא האלין מפומה׃
18 ואמר להון ברוך מפומיה קרי לי ית כל פתגמיא האלין ואנא כתב על ספרא בדיותא׃
19 ואמרו רברביא לברוך אזל ואטמר את וירמיהו ואנש לא ידע איכא אתון׃
20 ועלו לות מלכא לדרתא וית מגלתא פקדו בלשכת אלישמע ספרא וחויו קדם מלכא ית כל פתגמיא׃
21 ושלח מלכא ית יהודי למסב ית מגלתא ונסבה מלשכת אלישמע ספרא וקרתא יהודי קדם מלכא וקדם כל רברביא דקימין עלוהי מעל מלכא׃ 22 ומלכא יתיב בית סתוא בירחא תשיעאה וית נורא קדמוהי מדלקין׃
23 והוה כד קרי יהודי תלת פצין וארבע בזעה באזמיל ספרא ורמי לנורא דלגמרי עד דשליםת כל מגלתא על נורא דעל גומרי׃
24 ולא אתבהלו ולא בזעו ית לבושיהון מלכא וכל עבדוהי דשמעין ית כל פתגמיא האלין׃
25 ואף אלנתן ודליהו וגמריהו בעו מן מלכא בדיל דלא לאוקדא ית מגלתא ולא קביל מנהון׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Et miserunt omnes principes ad Baruch Iudi filium Nathaniæ, filij Selemiæ, filij Chusi; dicendo: Volumen in quo legisti coram populo, sume in manu tua, & veni. Et tulit Baruch filius Neriæ volumen in manu sua, & venit ad eos.
15 Et dixerunt ei, Sede nunc & lege illud coram nobis. & legit Baruch coram eis. 16 Et factum est, cùm audissent omnia verba, obstupuerunt vnusquisque ad proximum suum: & dixerunt ad Baruch, Annunciando annunciabimus regi omnes sermones istos.
17 Et Baruch interrogauerunt; dicentes: Indica nunc nobis, quomodo scripsisti omnes sermones istos ex ore eius?
18 Et dixit eis Baruch, Ex ore suo legebat mihi omnia verba hæc, & ego scribebam in volumine atramento.
19 Et dixerunt principes ad Baruch, Vade & abscondere tu & Ieremias, & nemo sciat vbi sitis. 20 Et venerunt ad regem in atrium, & volumen commendauerunt in gazophylacio Elisamæ scribæ, & nunciauerunt coram rege omnes sermones.
21 Misitque rex Iudi vt sumeret volumen: & tulit illud de gazophylacio Elisamæ scribæ, & legit Iudi coram rege, & coram omnibus principibus qui stabant circa regem.
22 Et rex sedebat in domo hyemali in mense nono, & ignis erat succensus coram eo. 23 Factum est autem cùm legisset Iudi tres paginas aut quatuor, scidit illud scalpello scribæ, & proiecit in ignem ex carbonibus; donec totum volumen super ignem ex carbonibus absumeretur. 24 Et non obstupuerunt nec sciderunt vestimenta sua rex & omnes serui eius, qui audierunt omnes sermones istos.
25 Et etiam Elnathan, & Dalaias & Gamarias rogauerunt regem vt non combureret volumen: & non acquieuit eis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

26 ‡ וַיְצַוֶּה הַמֶּלֶךְ אֶת־יְרַחְמְאֵל בֶּן־הַמֶּלֶךְ וְאֶת־
שְׂרָיָהוּ בֶן־עַזְרִיאֵל וְאֶת־שְׁלֶמְיָהוּ בֶּן עַבְדְּאֵל
לָקַחַת אֶת־בָּרוּךְ הַסֹּפֵר וְאֶת־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא
27 וַיַּסְתֵּרֵם יְהוָה: ‡ וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ
אַחֲרֵי שְׂרֹף הַמֶּלֶךְ אֶת־הַמְּגִלָּה וְאֶת־הַדְּבָרִים
אֲשֶׁר כָּתַב בָּרוּךְ מִפִּי יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר:
28 ‡ שׁוּב קַח־לְךָ מְגִלָּה אַחֶרֶת וּכְתֹב עָלֶיהָ אֵת כָּל־
הַדְּבָרִים הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר הָיוּ עַל־הַמְּגִלָּה
הָרִאשֹׁנָה אֲשֶׁר שָׂרַף יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ־יְהוּדָה:
29 ‡ וְעַל־יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ־יְהוּדָה תֹּאמַר כֹּה אָמַר
יְהוָה אַתָּה שָׂרַפְתָּ אֶת־הַמְּגִלָּה הַזֹּאת לֵאמֹר
מָרוֹעַ כָּתֹבְתָּ עָלֶיהָ לֵאמֹר בֹּא־יָבוֹא מֶלֶךְ־בָּבֶל
וְהִשְׁחִית אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת וְהִשְׁבִּית מִמֶּנָּה אָדָם
30 וּבְהֵמָה: ‡ לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה עַל־יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ
יְהוּדָה לֹא־יִהְיֶה־לּוֹ יוֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא דָוִד וְנִבְלָתוֹ
תִּהְיֶה מְשֻׁלֶכֶת לַחֹרֶב בַּיּוֹם וְלַקֶּרַח בַּלָּיְלָה:
31 ‡ וּפָקַדְתִּי עָלָיו וְעַל־זַרְעוֹ וְעַל־עֲבָדָיו אֶת־עֲוֹנָם
וְהֵבֵאתִי עֲלֵיהֶם וְעַל יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם וְאֶל־אִישׁ
יְהוּדָה אֵת כָּל־הָרָעָה אֲשֶׁר־דִּבַּרְתִּי אֲלֵיהֶם וְלֹא
שָׁמֵעוּ: 32 ‡ וַיִּרְמְיָהוּ לָקַח מְגִלָּה אַחֶרֶת וַיִּתֶּנָהּ
אֶל־בָּרוּךְ בֶּן־נֵרִיָּהוּ הַסֹּפֵר וַיִּכְתֹּב עָלָיו מִפִּי
יִרְמְיָהוּ אֵת כָּל־דִּבְרֵי הַסֵּפֶר אֲשֶׁר שָׂרַף יְהוֹיָקִים
מֶלֶךְ יְהוּדָה בָּאֵשׁ וְעוֹד נוֹסַף עֲלֵיהֶם דְּבָרִים
רַבִּים כָּהֵמָּה:

לז

1 ‡ וַיִּמְלֹךְ כָּלְיָה צִדְקִיָּהוּ בֶן־יאשיהו תַּחַת
כָּנְיָהוּ בֶן־יְהוֹיָקִים אֲשֶׁר הִמְלִיךְ נְבוּכַדְרֶאצַּר
2 מֶלֶךְ־בָּבֶל בְּאֶרֶץ יְהוּדָה: ‡ וְלֹא שָׁמַע הוּא
וַעֲבָדָיו וְעַם הָאָרֶץ אֶל־דִּבְרֵי יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד
יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא:

26 ‡ Et præcepit rex Hieremiel filio Amelech, & Saraiæ filio Ezriel, & Selemiæ filio Abdeel, vt comprehenderent Baruch scribam & Hieremiam prophetam, & absconsi sunt.
27 ‡ Et factum est verbum Domini ad Hieremiam, postquam combusserat rex volumen & sermones quos scripserat Baruch ex ore Hieremiæ, dicens:
28 ‡ Rursum tolle volumen aliud, & scribe in eo omnes sermones priores, qui erant in primo volumine quod combussit Ioachim rex Iuda.
29 ‡ Et ad Ioachim regem Iuda dices, Hæc dicit Dominus, Tu combussisti volumen istud; dicens: Quare scripsisti in eo; dicens: Intrans intrabit rex Babylonis, & vastabit terram hanc, & delebit ab illa hominem & iumentum.
30 ‡ Propterea sic dixit Dominus ad Ioachim regem Iuda, Nō erit ei sedens super solium Dauid, & erit cadauer eius proiectum in æstu diei, & in gelu noctis.
31 ‡ Et visitabo super eum & super genus eius, & super seruos eius iniquitates eorum, & inducam super eos, & super habitantes Hierusalem, & super terram Iuda, omnia mala quæ locutus sum ad eos, & non audierunt.
32 ‡ Et tulit Hieremias volumen aliud, & dedit illud Baruch filio Neriæ scribæ, & scripsit in eo ex ore Hieremiæ omnes sermones libri quē combussit Ioachim rex Iuda igni, & adhuc additi sunt ei sermones plures vt isti.

CAP. XXXVII.

1 ‡ ET regnauit Sedechias filius Iosiæ pro Iechonia filio Ioachim, quem regnare fecit Nabuchodonosor rex Babylonis vt regnaret in terra Iuda.
2 ‡ Et non obediuit ipse & serui eius, & populus terræ verbis Domini, quæ locutus est in manu Hieremiæ prophetæ.

26 ‡ καὶ ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς τῷ ἱερεμεὴλ υἱῷ τοῦ βασιλέως καὶ τῷ σαρεὰ υἱῷ ἐσριὴλ, καὶ σελελία υἱῷ αβδεήλ, συλλαβεῖν τὸν βαρὺχ τὸν γραμματέα καὶ τὸν ἱερεμίαν τὸν προφήτην, καὶ κατεκρύβησαν.
27 ‡ καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ἱερεμίαν μετὰ τὸ κατακαῦσαι τὸν βασιλέα τὸ χαρτίον πάντας τοὺς λόγους οὓς ἔγραψεν βαρὺχ ἀπὸ στόματος ἱερεμίου, λέγων·
28 ‡ πάλιν λάβε σὺ χαρτίον ἕτερον, καὶ γράψον ἅπαντας τοὺς λόγους τοὺς ὄντας ἐπὶ τοῦ χαρτίου ὃ κατέκαυσεν ὁ βασιλεὺς ἰωακείμ.
29 ‡ καὶ πρὸς ἰωακὶμ τὸν βασιλέα ἰούδα ἐρεῖς, ὅτως εἶπεν κύριος, σὺ κατέκαυσας τὸ βιβλίον τοῦτο, λέγων· διατί ἔγραψας ἐπ' αὐτῷ, λέγων· εἰσπορεύομενος εἰσελεύσεται βασιλεὺς βαβυλῶνος καὶ ἐξολοθρεύσει τὴν γῆν ταύτην, καὶ ἐκτρίψει ἀπ' αὐτῆς ἄνθρωπον καὶ κτῆνος.
30 ‡ διὰ τοῦτο ὅτως εἶπεν κύριος ἐπὶ ἰωακὶμ βασιλέα ἰούδα, οὐκ ἔσται αὐτῷ καθήμενος ἐπὶ θρόνου δαυὶδ, καὶ ἔσται τὸ σπαμαῖον αὐτοῦ ἐρριμμένον ἐν τῷ καύματι τῆς ἡμέρας καὶ ἐν τῇ ἐπαγετῷ τῆς νυκτός.
31 ‡ καὶ ἐπισκέψομαι ἐπ' αὐτὸν καὶ ἐπὶ τὸ γένος αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ τὰς ἀνομίας αὐτῶν, καὶ ἐπάξω ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας ἱερουσαλὴμ καὶ ἐπὶ τὴν γῆν ἰούδα, πάντα τὰ κακὰ ἃ ἐλάλησα ἐπ' αὐτούς, καὶ οὐκ ἤκουσαν.
32 ‡ καὶ ἔλαβεν ἱερεμίας χαρτίον ἕτερον καὶ ἔδωκεν αὐτὸ τῷ βαρὺχ υἱῷ νηρίου τοῦ γραμματέως, καὶ ἔγραψεν ἐπ' αὐτοῦ ἀπὸ στόματος ἱερεμίου ἅπαντας τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου ὃ κατέκαυσεν ἰωακὶμ βασιλεὺς ἰούδα πυρί, ἔτι προσετέθησαν αὐτοῖς λόγοι πλείονες ὡς ἔτοι.

λζ.

1 ‡ Καὶ ἐβασίλευσεν σεδεκίας υἱὸς ἰωσίου ἀντὶ ἰεχονίου υἱοῦ ἰωακείμ, ὃν ἐβασίλευσεν ναβουχοδονόσωρ βασιλεὺς βαβυλῶνος βασιλεύων ἐν γῇ ἰούδα.
2 ‡ καὶ οὐκ ἤκουσεν αὐτός, καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ, καὶ ὁ λαὸς τῆς γῆς τοὺς λόγους κυρίου οὓς ἐλάλησεν ἐν χειρὶ ἱερεμίου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

26 ‡ Et præcepit rex Hierameel filio regis, & Sataiæ filio Azriel, & Selemiæ filio Abdeel vt caperent Baruch scribam, & Ieremiam prophetam; & protexit eos Dominus.
27 ‡ Et factum est verbum prophetiæ ad Ieremiam, postquam combussit rex volumen & sermones quos scripserat Baruch ex ore Ieremiæ; dicens:
28 ‡ Rursum tolle tibi volumen aliud, & scribe in eo omnes sermones priores, qui erant in volumine primo quod combussit Ioachim rex tribus domus Iuda.
29 ‡ Et ad Ioachim regem tribus domus Iuda dices: Hæc dicit Dominus, Tu combussisti volumen istud; dicens: Quare scripsisti in eo, Veniendo veniet rex Babylonis, & dispertet terram hanc, & dispertet ex ea hominem & iumentum.
30 ‡ Propterea hæc dicit Dominus ad Ioachim, filium Iosiæ, regem tribus domus Iuda, Non erit ei sedens super solium Dauid, & cadauer eius erit proiectum ad æstum per diem, & ad gelu per noctem.
31 ‡ Et visitabo super eum & super filios eius, & super seruos eius peccata eorum; & adducam super eos, & super habitatores Ierusalem, & super viros Iuda omne malum quod decreui contra eos, & non obedierunt.
32 ‡ Ieremias autem tulit volumen aliud, & dedit illud Baruch filio Neriæ scribæ: & scripsit in eo ex ore Ieremiæ omnes sermones libri, quem combussit Ioachim rex tribus domus Iuda igni. & rursum additi sunt eis sermones multi, eis similes.

CAP. XXXVII.

1 ‡ ET regnauit rex Sedechias filius Iosiæ pro Iechonia filio Ioachim, quem constituit regem Nabuchodonosor rex Babylonis, in terra domus Iuda.
2 ‡ Et non obediuit ipse & serui eius, & populus terræ verbis Domini, quæ locutus est per manum Ieremiæ prophetæ.

תרגום יונתן

26 וְפַקֵּיד מַלְכָּא יַת יְרַחְמְאֵל בַּר מַלְכָּא וְיַת שְׂרָיָה בַּר עַזְרִיאֵל וְיַת שֶׁלֶמְיָה בַּר עַבְדְּאֵל לְמִדְבַּר יַת בָּרוּךְ סָפְרָא וְיַת יִרְמְיָה נְבִיָּא וְאִגֶּין עֲלֵיהוֹן יְיָ׃
27 וַהֲוָה פִּתְגָמָא דַּייָ עִם יִרְמְיָה כְּתַר דְּאוֹקִיד יְהוֹיָקִים מַלְכָּא יַת מְגִלְּתָא דְּהוֹת כָּתִיב עֲלַהּ יַת כָּל פִּתְגָמַיָּא דְּכָתַב בָּרוּךְ כְּפוּמֵיהּ דְּיִרְמְיָה לְמֵימַר׃
28 תּוּב לָךְ מְגִלְּתָא אוֹחֳרִי וּכְתוֹב עֲלַהּ יַת כָּל פִּתְגָמַיָּא קַדְמָאֵי דַּהֲווֹ עַל מְגִלְּתָא קַדְמָאֵי דְּאוֹקִיד יְהוֹיָקִים מַלְכָּא שִׁבְטָא דְּיִהוּדָה׃
29 וְעַל יְהוֹיָקִים מַלְכָּא דְּיִהוּדָה תֵּימַר כִּדְנָן אֲמַר יְיָ אַתְּ אוֹקַדְתָּא יַת מְגִלְּתָא דֵּין לְמֵימַר אֲמַר תֵּימַר עַל דָּא וְיָחֵיל מַגָּא אֲנָשׁ וּבְעִירָא׃
30 בְּכֵן כִּדְנָן אֲמַר יְיָ עַל יְהוֹיָקִים בַּר יֹאשִׁיָּה מַלְכָּא שִׁבְטָא דְּיִהוּדָה דְּיִתֵּב עַל כָּרְסֵי דָּוִד וְנִבְלְתֵּיהּ תְּהֵי מְטַלְטְלָא לְחַרְבָּא בְּיוֹמָא וְלִקְרָחָא בְּלֵילְיָא׃
31 וְאֶסְעַר עֲלוֹהִי וְעַל בְּנוֹהִי וְעַל עַבְדּוֹהִי עַל חוֹבֵיהוֹן וְאַיְתֵי עֲלֵיהוֹן וְעַל יָתְבֵי יְרוּשְׁלֵם וְעַל אֲנָשׁ יְהוּדָה יַת כָּל בִּישְׁתָּא דְּגְזַרִית עֲלֵיהוֹן וְלָא קַבְלוּ׃
32 יִרְמְיָה נְבִיָּא קָבֵל מְגִלְּתָא אָחֳרִי וְיָהַב לְבָרוּךְ בַּר נֵרִיָּה סָפְרָא וּכְתַב עֲלַהּ מִפּוּמֵיהּ דְּיִרְמְיָה יַת כָּל פִּתְגָמֵי סִפְרָא דְּאוֹקִיד יְהוֹיָקִים מַלְכָּא שִׁבְטָא

לז

1 וּמְלַךְ מַלְכָּא צִדְקִיָּה בַּר יֹאשִׁיָּה חֵלֶף כָּנְיָהוּ בַּר יְהוֹיָקִים דְּאַמְלֵיךְ נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא דְּבָבֶל בְּאַרְעָא דִּיהוּדָה׃
2 וְלָא קַבֵּל הוּא וְקַבְלוּתֵיהּ וְעַמָּא דְּאַרְעָא לְפִתְגָמַיָּא דַּייָ דְּמַלֵּל בִּידָא דְּיִרְמְיָה נְבִיָּא׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

3 וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ אֶת־יְהוּכַל בֶּן־
שֶׁלֶמְיָה וְאֶת־צְפַנְיָהוּ בֶן־מַעֲשִׂיָּה הַכֹּהֵן אֶל־
יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא לֵאמֹר הִתְפַּלֶּל־נָא בַעֲדֵנוּ אֶל־
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ׃

4 וְיִרְמְיָהוּ בָּא וְיֹצֵא בְּתוֹךְ הָעָם וְלֹא־נָתְנוּ אֹתוֹ
בֵּית הַכְּלוֹא׃

5 וְחֵיל פַּרְעֹה יָצָא מִמִּצְרָיִם וַיִּשְׁמְעוּ הַכַּשְׂדִּים
הַצָּרִים עַל־יְרוּשָׁלַ‍ִם אֶת־שְׁמֻעָם וַיַּעֲלוּ מֵעַל
יְרוּשָׁלָ‍ִם׃

6 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא לֵאמֹר׃

7 כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כֹּה תֹאמְרוּ אֶל־
מֶלֶךְ יְהוּדָה הַשֹּׁלֵחַ אֶתְכֶם אֵלַי לִדְרֹשֵׁנִי הִנֵּה חֵיל
פַּרְעֹה הַיֹּצֵא לָכֶם לְעֶזְרָה שָׁב לְאַרְצוֹ מִצְרָיִם׃

8 וְשָׁבוּ הַכַּשְׂדִּים וְנִלְחֲמוּ עַל־הָעִיר הַזֹּאת
וְלָכְדוּהָ וּשְׂרָפוּהָ בָאֵשׁ׃

9 כֹּה אָמַר יְהוָה אַל־תַּשִּׁאוּ נַפְשֹׁתֵיכֶם לֵאמֹר
הָלוֹךְ יֵלְכוּ מֵעָלֵינוּ הַכַּשְׂדִּים כִּי־לֹא יֵלֵכוּ׃

10 כִּי אִם־הִכִּיתֶם כָּל־חֵיל כַּשְׂדִּים הַנִּלְחָמִים
אִתָּכֶם וְנִשְׁאֲרוּ־בָם אֲנָשִׁים מְרֻקָּרִים אִישׁ
בְּאָהֳלוֹ יָקוּמוּ וְשָׂרְפוּ אֶת־הָעִיר הַזֹּאת בָּאֵשׁ׃

11 וְהָיָה בְּהֵעָלוֹת חֵיל הַכַּשְׂדִּים מֵעַל יְרוּשָׁלַ‍ִם
מִפְּנֵי חֵיל פַּרְעֹה׃

12 וַיֵּצֵא יִרְמְיָהוּ מִירוּשָׁלַ‍ִם לָלֶכֶת אֶרֶץ בִּנְיָמִן
לַחֲלֵק מִשָּׁם בְּתוֹךְ הָעָם׃

13 וַיְהִי־הוּא בְּשַׁעַר בִּנְיָמִן וְשָׁם בַּעַל פְּקֻדֹּת
וּשְׁמוֹ יִרְאִיָּה בֶן־שֶׁלֶמְיָה בֶן־חֲנַנְיָה וַיִּתְפֹּשׂ אֶת־
יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא לֵאמֹר אֶתָּה נֹפֵל׃
אֶל־הַכַּשְׂדִּים׃

14 וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ שֶׁקֶר אֵינֶנִּי נֹפֵל עַל־הַכַּשְׂדִּים
וְלֹא שָׁמַע אֵלָיו וַיִּתְפֹּשׂ יִרְאִיָּה בִּירֶמְיָהוּ וַיְבִאֵהוּ
אֶל־הַשָּׂרִים׃

3 * Et misit rex Sedechias Iuchal filium
Selemiæ, & Sophoniam filium Maasiæ sa-
cerdotem ad Hieremiam prophetam; di-
cens: Ora pro nobis Dominum Deum no-
strum.

4 * Hieremias autem liberè ambulabat
in medio populi. non enim miserant eum
in custodiam carceris.

5 * Igitur exercitus Pharaonis egressus est
de Ægypto, & audientes Chaldæi qui ob-
sidebant Hierusalem huiusmodi nun-
cium, recesserunt ab Hierusalem.

6 * Et factum est verbum Domini ad Hie-
remiam prophetam, dicens:

7 * Hæc dicit Dominus Deus Israel: Sic
B dicetis regi Iuda, qui misit vos ad me in-
terrogandū. Ecce exercitus Pharaonis qui
egressus est vobis in auxilium, reuertetur
in terram suam in Ægyptum.

8 * Et redient Chaldæi, & bellabunt con-
tra ciuitatem hanc, & capient eam & suc-
cendent igni.

9 * Hæc dicit Dominus, Nolite decipere
animas vestras, dicentes: Euntes abibunt
& recedent à nobis Chaldæi, quia non
abibunt.

10 * Sed & si percusseritis omnem exercitum Chal-
dæorum qui prœliantur adu-
sum vos, & derelicti fuerint ex eis aliqui
vulnerati, singuli de tentorio suo consur-
gent, & incendent ciuitatem hanc igni.

11 * Ergo cùm recessisset exercitus Chal-
C dæorum ab Hierusalem propter exercitum
Pharaonis:

12 * Egressus est Hieremias de Hierusalem,
vt iret in terram Beniamin, & diuideret
ibi possessionem in conspectu ciuium.

13 * Cúmque peruenisset ad portam Be-
iamin, erat ibi custos portæ per vicis, no-
mine Hierias, filius Selemiæ, filij Ananiæ,
& apprehendit Hieremiam prophetam,
dicens: Ad Chaldæos profugis.

14 * Et respondit Hieremias, Falsum
non fugio ad Chaldæos. Et non audiuit
eum, sed comprehendit Hierias Hieremiam,
& adduxit eum ad principes.

תרגום יונתן

3 שלח מלכא צדקיהו ית יהוכל בר שלמיה וית צפניה כהנא לות ירמיהו נביא למימר צלי כען בעלנא קדם יי אלהנא׃
4 וירמיהו מהלך ונפק בגו עמא ולא מסרו יתיה בבית אסירי׃ 5 ומשמעא כשדאי רצייין על ירושלם
6 והות פתגם יי עם ירמיהו נביאה מן קדם יי עם ירמיהו נביאה למימר׃
7 כדין אמר יי אלהא דישראל כדין תימרון למלך שבטא דיהודה דשלח יתכון לקדמי למתבע מן קדמי הא משריית פרעה
8 ותובן כשדאי ויגיחון בקרבא הדא ויכבשונה ויוקדונה בנורא׃
9 כדין אמר יי לא תשעון נפשתיכון למימר אזלא אזלין מנא כשדאי ארי לא יסתלקון׃
10 ארי אם תקטלין כל משריית כשדאי דקטיגין קרבא עמכון ושתארין גבר במשכניה יקומון ויוקדין ית קרתא
11 והות כד סתלקא משריית כשדאי מן קדם משריית פרעה׃
12 ונפק ירמיהו מירושלם למיזל לארעא דבנימין למתפרש תמן בגו עמא דביה׃
13 והות הוא בתרע בנימין ושמיה יראיה בר חנניה בר שלמיה בר חנניה ואחיד ית ירמיה נביא למימר כשדאי
14 ואמר ירמיהו ליראיה שקרא את אמר עלי לית אנא משתמע לכשדאי ולא קבל מנה ואחיד יראיה

3 * Et misit rex Sedechias Joachal filium Selemiæ, & Sophoniam filium Maasiæ sacerdotem ad Ieremiam, dicens: Ora pro nobis ad Dominum Deum nostrum.

4 * Et Hieremias transiit & venit in medio ciuitatis, & non deduxerunt eum in carcerem.

5 * Et exercitus Pharaonis egressus est ex Ægypto, & audierunt Chaldæi famam eorum, & ascenderunt à Hierusalem.

6 * Et factum est verbum Domini ad Hieremiam, dicens:

7 * Sic dixit Dominus Deus Israel, Sic dices ad regem Iuda, qui misit ad te vt requirerent me: Ecce exercitus Pharaonis qui egressus est vobis in auxilium, reuertentur in terram Ægypti.

8 * Et reuertentur ipsi Chaldæi, & bellabunt contra ciuitatem hanc, & capient eam, & succendent eam in igne.

9 * Quia sic dixit Dominus, Ne existimetis in animabus vestris, dicentes: Recedentes abibunt à nobis Chaldæi, quia non abibunt.

10 * Et si percusseritis omnem exercitum Chaldæorum debellantes vos, & derelicti fuerint aliqui vulnerati vnusquisque in loco suo, isti consurgent & incendent ciuitatem hanc in igne.

11 * Et factum est cùm ascendisset exercitus Chaldæorum ab Hierusalem à facie exercitus Pharaonis:

12 * Egressus est Hieremias de Hierusalem vt iret in terram Beniamin, vt emeret inde in medio populi.

13 * Et fuit ipse in porta Beniamin, & ibi homo apud quem diuertit Iaruias filius Selemiæ filij Ananiæ: & comprehendit Hieremiam, dicens: ad Chaldæos tu fugis?

14 * Et dixit, Mendacium: non ad Chaldæos ego fugio: & non audiuit eum; & comprehendit Iaruias Hieremiam, & introduxit eum ad principes.

3 * καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς σεδεκίας τὸν ἰωαχὰλ υἱὸν σελεμίου, καὶ τὸν σοφονίαν υἱὸν μαασαίου τὸν ἱερέα πρὸς ἱερεμίαν, λέγων· προσεύξαι περὶ ἡμῶν πρὸς κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν.

4 * καὶ ἱερεμίας διῆλθεν καὶ ἦλθεν διαμέσον τῆς πόλεως, & οὐ κατήγαγον αὐτὸν εἰς φυλακήν.

5 * καὶ δυνάμις φαραὼ ἐξῆλθεν ἐξ αἰγύπτου, καὶ ἤκουσαν ⓐ χαλδαῖοι τὴν ἀκοὴν αὐτῶν, καὶ ἀνέβησαν ἀπὸ ἱερουσαλήμ.

6 * καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ἱερεμίαν, λέγων·

7 * ὅτως εἶπεν κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ, ὅτως ἐρεῖς πρὸς τὸν βασιλέα ἰούδα τὸν ἀποστείλαντα πρός σε τοῦ ἐκζητῆσαί με· ἰδοὺ δύναμις φαραὼ ἡ ἐξελθοῦσα ὑμῖν εἰς βοήθειαν, ἀποστρέφουσιν εἰς γῆν αἰγύπτου.

8 * καὶ ἀναστρέψουσιν αὐτοὶ ⓐ χαλδαῖοι, & πολεμήσουσιν ἐπὶ τὴν πόλιν ταύτην καὶ συλλήψονται αὐτήν, καὶ κατακαύσουσιν αὐτὴν ἐν πυρί.

9 * ὅτι ὅτως εἶπεν κύριος, μὴ ἀπατάλεσθε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν, λέγοντες· ἀποστρέφοντες ἀπελεύσονται ἀφ' ἡμῶν ⓐ χαλδαῖοι, ὅτι οὐ μὴ ἀπέλθωσιν.

10 * καὶ ἐὰν πατάξητε πᾶσαν τὴν δύναμιν τῶν χαλδαίων σὺν πολεμοῦντας ὑμᾶς, καὶ καταλειφθῶσιν ὑμῶν ἐκκεκεντημένοι ἕκαστος ⓐ ἐν τῷ τόπῳ αὐτοῦ, οὗτοι ἀναστήσονται καὶ κατακαύσουσιν τὴν πόλιν ταύτην ἐν πυρί.

11 * καὶ ἐγένετο ὡς ἀνέβη ἡ δύναμις τῶν χαλδαίων ἀπὸ ἱερουσαλὴμ ἀπὸ προσώπου τῆς δυνάμεως φαραώ.

12 * ἐξῆλθεν ἱερεμίας ἀπὸ ἱερουσαλὴμ πορευθῆναι εἰς γῆν βενιαμεὶν τοῦ ἀγοράσαι ἐκεῖθεν ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ.

13 * καὶ ἐγένετο αὐτὸς ἐν πύλῃ βενιαμείν, & ἐκεῖ ἄνθρωπος πρὸς ᾧ κατέλυσεν ιαριας υἱὸς σελεμίου υἱοῦ ἀνανίου, καὶ συνέλαβεν τὸν ἱερεμίαν, λέγων· πρὸς σὺ χαλδαίοις σὺ φύγεις;

14 * καὶ εἶπεν, ψεῦδος· οὐχὶ πρὸς σὺ χαλδαίοις ἐγὼ φύγω· καὶ οὐκ ἤκουσεν αὐτοῦ· καὶ συνέλαβεν ιαριας τὸν ἱερεμίαν, καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν πρὸς τοὺς ἄρχοντας.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 Et misit rex Sedechias Iehuchal filium Selemię, & Sophoniam filium Maasiæ sacerdotem ad Ieremiam prophetam; dicens: Ora nunc pro nobis coram Domino Deo nostro. 4 Et Ieremias ingrediebatur & egrediebatur in medio populi, & non tradiderant eum in domum vinctorum. 5 Exercitus autem Pharaonis egressus est de Ægypto; & audierunt Chaldæi, qui obsidebant Ierusalem famam eorum, & recesserunt ab Ierusalem. 6 Et factum est verbum prophetiæ à facie Domini ad Ieremiam prophetam; dicens: 7 Hæc dicit Dominus Deus Israel, Sic dicetis regi tribus domus Iuda, qui misit vos coram me ad quærendum oraculum à facie mea. Ecce exercitus Pharaonis qui egressus est in auxilium vestrum, reuersus est in terrā suam, in Ægyptum. 8 Et reuertentur Chaldæi, & pugnabunt aduersus ciuitatem hanc, & subijcient eam: & succendent eam igni. 9 Hæc dicit Dominus, Ne decipiatis animas vestras; dicendo; Recedendo recedent à nobis Chaldæi, quia non recedent. 10 Nam si occideritis omnem exercitum Chaldæorum qui pugnant aduersus vos, & remanserint in eis viri vulnerati, singuli in tabernaculo suo consurgent, & succendent ciuitatem istam igni. 11 Et factum est cùm recessisset exercitus Chaldæorum ab Ierusalem, propter exercitum Pharaonis. 12 Egressusque est Ieremias de Ierusalem, vt iret in terram tribus Beniamin, vt diuideret hæreditatem, quam habebat, filijs suis, & fratribus suis in medio populi domus Beniamin. 13 Cumque esset ipse in porta tribus Beniamin, erat ibi vir constitutus super portam, nomine Ierias, filius Selemiæ filij Ananiæ, & apprehendit Ieremiam prophetam; dicens: Tu Chaldæis tete vis dedere? 14 Et dixit Ieremias ad Ieriam, Falsum tu dicis de me: nō ego me dēdo Chaldæis. Et non acquieuit, & apprehendit Ierias Ieremiam, & adduxit eum ad principes.

Universidad de Deusto
Biblioteca

1 * וַיִּקְצְפוּ הַשָּׂרִים עַל־יִרְמְיָהוּ וְהִכּוּ אֹתוֹ וַיִּתְּנוּ אוֹתוֹ בֵּית הָאָסוֹר בֵּית יְהוֹנָתָן הַסֹּפֵר כִּי־אֹתוֹ עָשׂוּ לְבֵית הַבֶּלְיָא׃

16 * כִּי בָא יִרְמְיָהוּ אֶל־בֵּית הַבּוֹר וְאֶל־הַחֲנִיּוֹת וַיֵּשֶׁב־שָׁם יִרְמְיָהוּ יָמִים רַבִּים׃

17 * וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ וַיִּקָּחֵהוּ וַיִּשְׁאָלֵהוּ הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ בַּסֵּתֶר וַיֹּאמֶר הֲיֵשׁ דָּבָר מֵאֵת יְהוָה וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ יֵשׁ וַיֹּאמֶר בְּיַד־מֶלֶךְ בָּבֶל תִּנָּתֵן׃

18 * וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ אֶל הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ מֶה חָטָאתִי לְךָ וְלַעֲבָדֶיךָ וְלָעָם הַזֶּה כִּי־נְתַתֶּם אוֹתִי אֶל־בֵּית הַבֶּלְיָא׃

19 * וְאַיּוֹ נְבִיאֵיכֶם אֲשֶׁר־נִבְּאוּ לָכֶם לֵאמֹר לֹא־יָבֹא מֶלֶךְ־בָּבֶל עֲלֵיכֶם וְעַל הָאָרֶץ הַזֹּאת׃

20 * וְעַתָּה שְׁמַע־נָא אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ תִּפָּל־נָא תְחִנָּתִי לְפָנֶיךָ וְאַל־תְּשִׁבֵנִי בֵּית יְהוֹנָתָן הַסֹּפֵר וְלֹא אָמוּת שָׁם׃

21 * וַיְצַוֶּה הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ וַיַּפְקִדוּ אֶת־יִרְמְיָהוּ בְּחַצַר הַמַּטָּרָה וְנָתוֹן לוֹ בְּכַר־לֶחֶם לַיּוֹם מִתְּחוּץ הָאֹפִים עַד־תֹּם כָּל־הַלֶּחֶם מִן־הָעִיר וַיֵּשֶׁב יִרְמְיָהוּ בַּחֲצַר הַמַּטָּרָה׃

לח

1 * וַיִּשְׁמַע שְׁפַטְיָה בֶן־מַתָּן וּגְדַלְיָהוּ בֶן־פַּשְׁחוּר וְיוּכַל בֶּן־שֶׁלֶמְיָהוּ וּפַשְׁחוּר בֶּן־מַלְכִּיָּה אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר יִרְמְיָהוּ מְדַבֵּר אֶל־כָּל־הָעָם לֵאמֹר׃

2 * כֹּה אָמַר יְהוָה הַיֹּשֵׁב בָּעִיר הַזֹּאת יָמוּת בַּחֶרֶב בָּרָעָב וּבַדֶּבֶר וְהַיֹּצֵא אֶל־הַכַּשְׂדִּים יִחְיֶה וְהָיְתָה־לּוֹ נַפְשׁוֹ לְשָׁלָל וָחָי׃

3 * כֹּה אָמַר יְהוָה הִנָּתוֹן תִּנָּתֵן הָעִיר הַזֹּאת בְּיַד חֵיל מֶלֶךְ־בָּבֶל וּלְכָדָהּ׃

15 * Quamobrem irati principes contra Hieremiam, cæsum eum miserunt in carcerem; qui erat in domo Ionathan scribæ. Ipse enim præpositus erat super carcerem.

16 * Itaque ingressus est Hieremias in domum laci, & in ergastulum, & sedit ibi Hieremias diebus multis.

17 * Mittens autem Sedechias rex tulit eū, & interrogauit eum in domo sua abscondite: & dixit, Putas ne est sermo à Domino? Et dixit Hieremias, Est. Et ait, In manus regis Babylonis tradēris.

18 * Et dixit Hieremias ad regem Sedechiam: Quid peccaui tibi & seruis tuis, & populo tuo, quia misisti me in domum carceris?

19 * Vbi sunt prophetæ vestri, qui prophetabant vobis, & dicebant, Non veniet rex Babylonis super vos & super terram hanc?

20 * Nunc ergo audi obsecro domine mi rex: Valeat deprecatio mea in conspectu tuo, & ne me remittas in domum Ionathæ scribæ, ne moriar ibi.

21 * Præcepit ergo rex Sedechias vt traderetur Hieremias in vestibulum carceris, & daretur ei torta quotidie panis, excepto pulmento, donec consumerentur omnes panes de ciuitate. & mansit Hieremias in vestibulo carceris.

CAP. XXXVIII.

1 AVdiuit autem Saphatias filius Mathan, & Gedelias filius Phasfur, & Iuchal filius Selemiæ, & Phasfur filius Melchiæ sermones quos Hieremias loquebatur ad omnem populum, dicens:

2 * Hęc dicit Dominus, Quicunque manserit in ciuitate hac, morietur gladio, & fame, & peste: qui autem profugerit ad Chaldæos, viuet, & erit anima eius in lucrum, & viuet.

3 * Hæc dicit Dominus, Tradendo tradetur ciuitas hæc in manu exercitus regis Babylonis, & capiet eam.

15 * Et indignati sunt principes contra Hieremiam, & percusserunt eum, & miserunt eum in domum carceris Ionathan scribæ, quia hāc fecerunt in domum carceris.

16 * Et venit Hieremias in domum laci, & ad vincula: & sedit ibi dies multos.

17 * Et misit Sedechias & vocauit eum, & interrogabat eum rex absconditè, Si est sermo à Domino? & dixit ei, Est. in manus regis Babylonis tradēris.

18 * Et dixit Hieremias regi, In quo iniuria affecte & seruos tuos, & populum hunc, quia tu das me in domum carceris?

19 * Et vbi sunt prophetæ vestri qui prophetauerunt vobis, dicentes: Non veniet rex Babylonis super terram hanc?

20 * Et nunc audi iam domine rex, cadat misericordia mea ante faciem tuam, & non auertas me in domum Ionathan scribæ, & non moriar ibi.

21 * Et præcepit rex, & iniecerunt eum in domum carceris, & dederunt ei panem vnum in die de foris vbi panes faciunt, donec defecerunt panes de ciuitate: & sedit Hieremias in atrio carceris.

CAP. XXXVIII.

1 ET audiuit Saphan filius Mathan, & Godolias filius Pasehor, & Ioachal filius Selemiæ, & Pasehor filius Melchiæ, sermones quos Hieremias loquebatur ad populum; dicens:

2 * Sic dicit Dominus, Sedens in ciuitate ista morietur in gladio, & in fame, & in peste: & egrediens ad Chaldæos, viuet; & erit anima eius in lucrum, & viuet.

3 * Quia sic dixit Dominus, Tradita tradetur ciuitas hæc in manus exercitus regis Babylonis, & capiet eam.

15 * καὶ ἐθυμώθησαν οἱ ἄρχοντες τῷ ἱερεμίᾳ, καὶ ἐπάταξαν αὐτὸν, καὶ ἀπέστειλαν αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον φυλακῆς ἰωνάθαν τοῦ γραμματέως, ὅτι ταῦτα ἐποίησαν εἰς οἰκίαν φυλακῆς.

16 * καὶ ἦλθεν ἱερεμίας εἰς τὸν οἶκον τὸ λάκκου καὶ εἰς τὸν συγκλεισμὸν, καὶ ἐκάθισεν ἐκεῖ ἡμέρας πολλάς.

17 * καὶ ἀπέστειλεν σεδεκίας καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν, καὶ ἠρώτα αὐτὸν ὁ βασιλεὺς κρυφαίως, εἰ ἔστιν λόγος παρὰ κυρίου, καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἔστιν· εἰς χεῖρας βασιλέως βαβυλῶνος παραδοθήσῃ.

18 * καὶ εἶπεν ἱερεμίας τῷ βασιλεῖ, τί ἠδίκησά σε καὶ τοὺς παῖδάς σου καὶ τὸν λαὸν τοῦτον, ὅτι σὺ δέδωκάς με εἰς οἶκον φυλακῆς;

19 * καὶ ποῦ εἰσὶν οἱ προφῆται ὑμῶν οἱ προφητεύοντες ὑμῖν, λέγοντες· ὁ μὴ ἔλθῃ βασιλεὺς βαβυλῶνος ἐπὶ τὴν γῆν ταύτην.

20 * καὶ νῦν ἄκουσον δὴ κύριε βασιλεῦ, πεσέτω τὸ ἔλεός μου κατὰ πρόσωπόν σου, καὶ μὴ ἀποστρέψῃς με εἰς οἰκίαν ἰωνάθαν τοῦ γραμματέως, καὶ οὐ μὴ ἀποθάνω ἐκεῖ.

21 * καὶ συνέταξεν ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐνεβάλοσαν αὐτὸν εἰς οἰκίαν τῆς φυλακῆς· καὶ ἐδίδοσαν αὐτῷ ἄρτον ἕνα τῆ ἡμέρας ἔξωθεν ἕως πέσουσιν, ἕως ἐξέλιπον οἱ ἄρτοι ἐκ τῆς πόλεως· καὶ ἐκάθισεν ἱερεμίας ἐν τῇ αὐλῇ τῆς φυλακῆς.

λή.

1 * Καὶ ἤκουσεν σαφθὰν υἱὸς ματθὰν, καὶ γοδολίας υἱὸς παχὼρ, καὶ ἰωχὰλ υἱὸς σελεμίου καὶ παχὼρ υἱὸς μελχίου τοὺς λόγους οὓς ἱερεμίας ἐλάλει πρὸς τὸν λαὸν, λέγων·

2 * τάδε εἶπεν κύριος, ὁ καθήμενος ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἀποθανεῖται ἐν ῥομφαίᾳ, καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν λοιμῷ· καὶ ὁ ἐκπορευόμενος πρὸς τοὺς χαλδαίους, ζήσεται· καὶ ἔσται ἡ ψυχὴ αὐτοῦ εἰς εὕρεμα καὶ ζήσεται.

3 * ὅτι τάδε εἶπεν κύριος, παραδιδομένη παραδοθήσεται ἡ πόλις αὕτη εἰς χεῖρας δυνάμεως βασιλέως βαβυλῶνος, καὶ συλλήψεται αὐτήν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 * Et irati sunt principes contra Ieremiam, & percusserunt eum, & coniecerunt eum in carcerem domus Ionathan scribæ; ipsam enim fecerant in carcerem.
16 * Ingressus est enim Ieremias in domum carceris, & in medium tabernaculi & sedit ibi Ieremias diebus multis.
17 * Et misit rex Sedechias, & tulit eum, & interrogauit eum rex in domo sua clam: & ait, Nunquid est verbum à facie Dominit & ait Ieremias, Est. Et ait: In manum regis Babylonis tradēris.
18 * Et dixit Ieremias regi Sedechiæ, Quid peccaui tibi & seruis tuis, & populo huic, vt ponneretis me in domum carceris?
19 * Et vbi sunt pleudoprophetæ, qui prophetant vobis; dicentes, Non veniet rex Babylonis contra vos & contra terram istam?
20 * Et nunc audi obsecro domine mi rex: acceptabilis sit obsecro deprecatio mea coram te, & ne reducas me in domum Ionathan scribæ, & non moriar ibi.
21 * Et præcepit rex Sedechias, & commendauerunt Ieremiam in vestibulo domus carceris; & dabatur ei frustum panis quotidie de vico pistorum, donec consumeretur omnis panis de ciuitate. Et mansit Ieremias in vestibulo carceris.

CAP. XXXVIII.

AVdiuit autem Saphatias filius Mathan, & Gedelias filius Phasur, & Iuchal filius Selemiæ, & Phasur filius Melchiæ, verba Ieremiæ loquentis cum omni populo; dicendo:
2 * Hæc dicit Dominus, Qui manserit in vrbe hac, occidetur gladio, & fame, & peste: qui autem egressus fuerit, & dediderit se Chaldæis, viuet, & erit ei anima eius in euasionem, & sustentabitur.
3 * Hæc dicit Dominus, Tradendo tradetur ciuitas hæc in manum exercitus regis Babylonis, & subijciet eam.

תרגום יונתן

15 ורתיאו רברבייא על ירמיהו ואלקיו יתיה ויהבו יתיה בבית אסירי ביה יונתן ספרא ארי יתה עבדו לבית אסירי׃
16 ארום עלל ירמיהו לבית אסירי ולגיו כן חגיהא ויתב תמן ירמיה יומין סגיאין׃
17 ושדר מלכא צדקיה ואייתי יתיה ושאיל יתיה מלכא בפתגמא מן קדמוי ואמר ירמיה איה ואמר ביד מלכא דבבל תתמסר׃
18 ואמר ירמיה למלכא צדקיה מה חבית לך ולעבדך ולעמא הדין ארי יהבתון יתי לבית אסירי׃
19 ואן נביאיכון דשקרא דאתנביו לכון למימר לא ייתי מלכא דבבל עליכון ועל ארעא הדא׃
20 וכדון שמע כען רבוני מלכא תתקבל כען בעותי קדמך ולא תהתיבנני לבית יהונתן ספרא ולא אמות תמן׃
21 ופקיד מלכא צדקיה ויהבו ית ירמיה בדרת בית אסירי ויהבין לה פתא דלחמא ליומא משוק נחהומיא עד דשלים כל לחמא מן קרתא ושרי ירמיה בדרת בית אסירי׃

לח

1 ושמע שפטיה בר מתן וגדליה בר פשחור ויוכל בר שלמיהו ופשחור בר מלכיה ית פתגמיא דירמיה מתנבי לכל עמא למימר׃
2 כדין אמר ייי דיתב בקרתא הדא יתקטל בחרבא בכפנא ובמותא ודיפוק ויתחטף לכסדאי ייחי ותהי ליה נפשיה לשיזבא ויתקיים׃
3 כדין אמר ייי אתמסרא תתמסר קרתא הדא ביד משריית מלכא דבבל ויכבשינה׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

4 וַיֹּאמְרוּ הַשָּׂרִים אֶל־הַמֶּלֶךְ יוּמַת נָא הָאִישׁ הַזֶּה כִּי עַל־כֵּן הוּא מְרַפֶּא אֶת־יְדֵי אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה הַנִּשְׁאָרִים בָּעִיר הַזֹּאת וְאֶת יְדֵי כָל־הָעָם לְדַבֵּר אֲלֵיהֶם כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה כִּי הָאִישׁ הַזֶּה אֵינֶנּוּ דֹרֵשׁ לְשָׁלוֹם לָעָם הַזֶּה כִּי אִם־לְרָעָה׃

4 * Et dixerunt principes regi, Rogamus vt occidatur homo iste. De industria enim dissoluit manus virorum bellantium, qui remanserunt in ciuitate hac, & manus vniuersi populi, loquens ad eos secundum verba ista: quia homo iste non diuinat pacem populo huic, sed malum.

5 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ יוכל [יוּכַל] אַתְּכֶם דָּבָר׃

5 * Et dixit rex Sedechias: Ecce ipse in manibus vestris est. nec enim fas est vobis quicquam negare.

6 וַיִּקְחוּ אֶת־יִרְמְיָהוּ וַיַּשְׁלִכוּ אֹתוֹ אֶל־הַבּוֹר מַלְכִּיָּהוּ בֶן־הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בְּחַצַר הַמַּטָּרָה וַיַּשְׁלְחוּ אֶת־יִרְמְיָהוּ בַּחֲבָלִים וּבַבּוֹר אֵין־מַיִם כִּי אִם־טִיט וַיִּטְבַּע יִרְמְיָהוּ בַּטִּיט׃

6 * Tulerunt ergo Hieremiam, & proiecerunt eum in lacum Helchiæ filij Amelech, qui erat in vestibulo carceris, & submiserunt Hieremiam in funibus, in lacum quo non erat aqua, sed lutum. Defixusque itaque Hieremias in cœnum.

7 וַיִּשְׁמַע עֶבֶד־מֶלֶךְ הַכּוּשִׁי סָרִיס וְהוּא בְּבֵית הַמֶּלֶךְ כִּי־נָתְנוּ אֶת־יִרְמְיָהוּ אֶל־הַבּוֹר וְהַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר בִּנְיָמִן׃

7 * Audiuit autem Abdemelech Æthiops vir eunuchus, qui erat in domo regis, quòd misissent Hieremiam in lacum. Porrò rex sedebat in porta Beniamin.

8 וַיֵּצֵא עֶבֶד־מֶלֶךְ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וַיְדַבֵּר אֶל־הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר׃

8 * Et egressus est Abdemelech de domo regis, & locutus est ad regem, dicens:

9 אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ הֵרְעוּ הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשׂוּ לִירְמְיָהוּ הַנָּבִיא אֲשֶׁר־הִשְׁלִיכוּ אֶל־הַבּוֹר וָיָמֹת תַּחְתָּיו מִפְּנֵי הָרָעָב כִּי אֵין הַלֶּחֶם עוֹד בָּעִיר׃

9 * Domine mi rex, malè fecerunt viri illi omnia quæcunque perpetrarunt contra Hieremiam prophetam, mittentes eum in lacum vt moriatur ibi fame. non sunt enim amplius panes vltrà in ciuitate.

10 וַיְצַו הַמֶּלֶךְ אֶת־עֶבֶד־מֶלֶךְ הַכּוּשִׁי לֵאמֹר קַח בְּיָדְךָ מִזֶּה שְׁלֹשִׁים אֲנָשִׁים וְהַעֲלִיתָ אֶת־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא מִן־הַבּוֹר בְּטֶרֶם יָמוּת׃

10 * Præcepit itaq; rex Abdemelech Æthiopi, dicens: Tolle tecum hinc triginta viros, & leua Hieremiam prophetam de lacu, antequam moriatur.

11 וַיִּקַּח עֶבֶד־מֶלֶךְ אֶת־הָאֲנָשִׁים בְּיָדוֹ וַיָּבֹא בֵּית־הַמֶּלֶךְ אֶל־תַּחַת הָאוֹצָר וַיִּקַּח מִשָּׁם בְּלוֹיֵי הַסְּחַבוֹת וּבְלוֹיֵי מַלָּחִים וַיְשַׁלְּחֵם אֶל־יִרְמְיָהוּ אֶל־הַבּוֹר בַּחֲבָלִים׃

11 * Assumptis ergo Abdemelech secum viris, ingressus est domum regis quæ erat sub cellario, & tulit inde veteres pannos, & antiqua vestimenta quæ computruerant, & submisit ea ad Hieremiam in lacum funiculos.

12 וַיֹּאמֶר עֶבֶד־מֶלֶךְ הַכּוּשִׁי אֶל־יִרְמְיָהוּ שִׂים נָא בְלוֹאֵי הַסְּחַבוֹת וְהַמַּלָּחִים תַּחַת אַצִלוֹת יָדֶיךָ מִתַּחַת לַחֲבָלִים וַיַּעַשׂ יִרְמְיָהוּ כֵּן׃

12 * Dixitque Abdemelech Æthiops Hieremiam propheram, Pone veteres panni nos, & hæc scissa, & putrida sub cubitis manuum tuarum, & super funes. Fecit ergo Hieremias sic.

13 וַיִּמְשְׁכוּ אֶת־יִרְמְיָהוּ בַּחֲבָלִים וַיַּעֲלוּ אֹתוֹ מִן־הַבּוֹר וַיֵּשֶׁב יִרְמְיָהוּ בַּחֲצַר הַמַּטָּרָה׃

13 * Et extraxerunt Hieremiam funibus, & eduxerunt eum de lacu. Mansitq; autem Hieremias in vestibulo carceris.

תרגום יונתן

4 ואמרו רברבייא למלכא יתקטל כענא הדין גברא הדין ארי על כן הוא מרשל ית ידי עבדי קרבא דאשתארו בקרתא הדא וית ידי כל עמא
5 למללא פתגמיא האלין ארי גברא הדין ליהודאי רחבע למשלמא ולא לאחבלא ואמר צדקיה מלכא לעבדא הדין אלהין לכישו:
6 ונסבו ית ירמיה וטלקוהי לגובא דמלכיה ברמלכא דבחצר בית מטרתא ושרבייטו ית ירמיה בחבלין ובגובא ליח מוא אלהין טינא
7 וטבעת ירמיה בטינא: ושמע עבדמלכא צדקיה כושאה סריסא דבית מלכא ארי יהבו ית ירמיה לגובא והוא יתב בתרע בנימין:
8 ונפק עבדמלכא מבית מלכא ומליל עם מלכא למימר:
9 רבוני מלכא אבאשו גברייא האלין ית כל דעבדו לירמיה נביא דשדיו
10 יתיה לגובא ומית תמן מן קדם כפנא ארי ליח לחמא עוד בקרתא:
11 ופקד מלכא ית עבדמלכא כושאה למימר דכר עמך מהא גברין תלתין וסיק ית ירמיה נביא מן גובא עד לא יומת:
12 ונסב עבדמלכא ית גוברייא עמיה ועאל לבית מלכא לתחות אוצרא ונפק מתמן כלכאי מטפקן ובלאי טפקן ושדרינון לות ירמיה
13 לגובא: ואמר עבדמלכא כושאה לירמיה שו כען כלכאי מטפקן ושחקן תחות מרפקך ירך מלרע לאטונא ועבד ירמיה כדין
14 ומשכו ית ירמיה באטונא ואסיקו יתיה מן גובא ויתב ירמיה בדרתא בית מסרייא:

4 * καὶ εἶπαν οἱ ἄρχοντες τῷ βασιλεῖ, ἀναιρεθήτω δὴ ὁ ἄνθρωπος ὁ κεῖνος, ὅτι αὐτὸς ἐκλύει τὰς χεῖρας τῶν ἀνθρώπων τῶν πολεμιστῶν τῶν καταλειπομένων ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, καὶ τὰς χεῖρας παντὸς τοῦ λαοῦ λαλῶν πρὸς αὐτοὺς κατὰ τοὺς λόγους τούτους, ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος οὐ χρησμολογεῖ εἰρήνην τῷ λαῷ τούτῳ, ἀλλ' ἢ πονηράν.

4 * Et dixerunt principes regi, Occidatur iam homo ille, quia ipse dissoluit manus hominum bellantium, qui remanserunt in ciuitate hac, & manus vniuersi populi, loquens ad eos secundum verba ista: quia homo iste non diuinat pacem populo huic, sed mala.

5 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς σεδεκίας, ἰδοὺ αὐτὸς ἐν χερσὶν ὑμῶν, ὅτι οὐκ ἐδυνάσθη ὁ βασιλεὺς πρὸς αὐτούς.

5 * Et dixit rex Sedechias, Ecce ipse in manibus vestris, quia non potuit rex contra eos.

6 * καὶ ἔλαβον τὸν ἱερεμίαν, καὶ ἔρριψαν αὐτὸν εἰς τὸν λάκκον μελχίου υἱοῦ τοῦ βασιλέως ὃς ἦν ἐν τῇ αὐλῇ τῆς φυλακῆς, καὶ ἐχάλασαν αὐτὸν ἐν σχοινίοις εἰς τὸν λάκκον, καὶ ἐν τῷ λάκκῳ οὐκ ἦν ὕδωρ ἀλλ' ἢ βόρβορον, καὶ ἦν ἐν τῷ βορβόρῳ.

6 * Et tulerunt Hieremiam, & proiecerunt eum in lacum Melchiæ filij regis qui erat in atrio carceris, & demiserunt eum in funibus in lacum, & in lacu non erat aqua, sed cœnum, & erat in cœno.

7 * καὶ ἤκουσεν ἀβδεμέλεχ ὁ αἰθίοψ ἀνὴρ εὐνοῦχος, ὃς ἦν αὐτὸς ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ βασιλέως, ὅτι ἐνέβαλον τὸν ἱερεμίαν εἰς τὸν λάκκον· καὶ ὁ βασιλεὺς ἐκάθητο ἐν τῇ πύλῃ βενιαμείν.

7 * Audiuit autem Abdemelech Aethiops vir eunuchus, & erat ipse in atrio regis, quia iecerunt Hieremiam in lacum: & rex sedebat in porta Beniamin.

8 * καὶ ἐξῆλθεν ἀβδεμέλεχ ἐκ τῆς οἰκίας βασιλέως, καὶ ἐλάλησεν πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ εἶπεν.

8 * Et egressus est Abdemelech de domo regis, & locutus est ad regem, & dixit:

9 * κύριέ μου βασιλεῦ ἐπονήρευσαν οἱ ἄνδρες οὗτοι πάντα ἃ ἐποίησαν κατὰ τοῦ ἱερεμίου τοῦ προφήτου ῥίψαντες αὐτὸν εἰς τὸν λάκκον ἵνα ἀποθάνῃ ἐν αὐτῷ ἀπὸ προσώπου τοῦ λιμοῦ, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἔτι ἄρτοι ἐν τῇ πόλει.

9 * Domine mi rex, malè fecerunt viri isti in omnibus quæ fecerunt Ieremiæ prophetæ, quem coniecerunt in lacum: iam morsuus est in loco suo præ fame, neque enim est vltrà panis in ciuitate.

10 * καὶ ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς τῷ ἀβδεμέλεχ, λέγων· λάβε μεθ' σεαυτοῦ ἐντεῦθεν τριάκοντα ἄνδρας, καὶ ἀνάλαβε αὐτὸν ἐκ τοῦ λάκκου, ἵνα μὴ ἀποθάνῃ.

10 * Et præcepit rex seruo regis Sedechiæ, dicens: Tolle tecum hinc triginta viros, & subleua Ieremiam prophetam de lacu, antequam moriatur.

11 * καὶ ἔλαβεν ἀβδεμέλεχ σὺν ἀνθρώποις, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν βασιλέως ὡς τὴν ταμίαιον, καὶ ἔλαβεν ἐκεῖθεν παλαιὰ ῥάκη καὶ παλαιὰ σχοινία, καὶ ἔρριψεν αὐτὰ πρὸς ἱερεμίαν εἰς τὸν λάκκον.

11 * Et tulit seruus regis Sedechiæ ad Ieremiam, Pone nunc vetera panni frusta scissa & trita, sub axillis manuum tuarum, & sub funibus. Et fecit Ieremias sic.

12 * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν, θὲς ταῦτα ὑποκάτω τῶν σχοινίων, καὶ ἐποίησεν ἱερεμίας οὕτως.

12 * Et extraxerunt Ieremiam funibus, & subuexerunt eum de lacu. Et mansit Ieremias in atrio domus carceris.

13 * καὶ εἵλκυσαν αὐτὸν ἐν τοῖς σχοινίοις, καὶ ἀνήγαγον αὐτὸν ἐκ τοῦ λάκκου, καὶ ἐκάθησεν ἱερεμίας ἐν τῇ αὐλῇ τῆς φυλακῆς.

13 * Et extraxerunt eum de lacu: & sedit Hieremias in atrio carceris.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 * Et dixerunt principes regi, Occidatur nunc vir iste, propterea quòd dissoluit manus bellatorum qui remanserunt in vrbe hac, & manus totius populi, dum eos huiusmodi verbis alloquitur. Vir enim iste non quærit pacem populo huic, sed malum.
5 * Et dixit rex Sedechias, Ecce ipse traditus est in manum vestram: non enim rex potest prohibere vobis verbum.
6 * Et tulerunt Ieremiam, & proiecerunt eum in lacum Melchiæ filij regis, qui erat in atrio carceris; & demiserunt Ieremiam funibus, & in lacu non erat aqua, sed lutum; & demersus est Ieremias in luto.
7 * Et audiuit seruus regis Sedechiæ vir magnus, & ipse erat in domo regis, quòd posuissent Ieremiam in lacu. Et rex sedebat in porta tribus Beniamin.
8 * Et egressus est seruus regis de domo regis, & locutus est cum rege; dicens:
9 * Domine mi rex, malefecerunt viri isti in omnibus quæ fecerunt Ieremiæ prophetæ, quem coniecerunt in lacum: iam morsuus est in loco suo præ fame, neque enim est vltrà panis in ciuitate.
10 * Et præcepit rex seruo regis Sedechiæ; dicens: Tolle hinc tecum triginta viros, & subleua Ieremiam prophetam de lacu, antequam moriatur.
11 * Et tulit seruus regis vtros secum; & ingressus est in domum regis, sub cellarium; & tulit indè frusta quorundam veterum scissa, & comminuta, & demisit ea ad Ieremiam in lacum funibus.
12 * Et dixit seruus regis Sedechiæ ad Ieremiam, Pone nunc vetera panni frusta scissa & trita, sub axillis manuum tuarum, & sub funibus. Et fecit Ieremias sic.
13 * Et extraxerunt Ieremiam funibus, & subuexerunt eum de lacu. Et mansit Ieremias in atrio domus carceris.

Universidad de Deusto
Biblioteca

14 * וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ וַיִּקַּח אֶת־יִרְמְיָהוּ
הַנָּבִיא אֵלָיו אֶל־מָבוֹא הַשְּׁלִישִׁי אֲשֶׁר בְּבֵית יְהוָה
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־יִרְמְיָהוּ שֹׁאֵל אֲנִי אֹתְךָ דָּבָר אַל־
תְּכַחֵד מִמֶּנִּי דָּבָר׃
15 * וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ אֶל־צִדְקִיָּהוּ כִּי אַגִּיד לְךָ הֲלוֹא
הָמֵת תְּמִיתֵנִי וְכִי אִיעַצְךָ לֹא תִשְׁמַע אֵלָי׃
16 * וַיִּשָּׁבַע הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ אֶל־יִרְמְיָהוּ בַּסֵּתֶר
לֵאמֹר חַי־יְהוָה אֹת אֲשֶׁר עָשָׂה־לָנוּ אֶת־הַנֶּפֶשׁ
הַזֹּאת אִם־אֲמִיתְךָ וְאִם־אֶתְּנְךָ בְּיַד הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה
אֲשֶׁר מְבַקְשִׁים אֶת־נַפְשֶׁךָ׃
17 * וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ אֶל־צִדְקִיָּהוּ כֹּה־אָמַר יְהוָה
אֱלֹהֵי צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אִם־יָצֹא תֵצֵא
אֶל־שָׂרֵי מֶלֶךְ־בָּבֶל וְחָיְתָה נַפְשֶׁךָ וְהָעִיר הַזֹּאת
לֹא תִשָּׂרֵף בָּאֵשׁ וְחָיִתָה אַתָּה וּבֵיתֶךָ׃
18 * וְאִם לֹא־תֵצֵא אֶל־שָׂרֵי מֶלֶךְ בָּבֶל וְנִתְּנָה
הָעִיר הַזֹּאת בְּיַד הַכַּשְׂדִּים וּשְׂרָפוּהָ בָּאֵשׁ וְאַתָּה
לֹא־תִמָּלֵט מִיָּדָם׃
19 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ אֶל־יִרְמְיָהוּ אֲנִי דֹאֵג
אֶת־הַיְהוּדִים אֲשֶׁר נָפְלוּ אֶל־הַכַּשְׂדִּים פֶּן־יִתְּנוּ
אֹתִי בְּיָדָם וְהִתְעַלְּלוּ־בִי׃
20 * וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ לֹא יִתֵּנוּ שְׁמַע־נָא בְּקוֹל יְהוָה
לַאֲשֶׁר אֲנִי דֹבֵר אֵלֶיךָ וְיִיטַב לְךָ וּתְחִי נַפְשֶׁךָ׃
21 * וְאִם־מָאֵן אַתָּה לָצֵאת זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר הִרְאַנִי
22 יְהוָה׃ * וְהִנֵּה כָל־הַנָּשִׁים אֲשֶׁר נִשְׁאֲרוּ
בְּבֵית מֶלֶךְ־יְהוּדָה מוֹצָאוֹת אֶל־שָׂרֵי מֶלֶךְ בָּבֶל
וְהֵנָּה אֹמְרֹת הִסִּיתוּךָ וְיָכְלוּ לְךָ אַנְשֵׁי שְׁלֹמֶךָ
הֶטְבְּעוּ בַבֹּץ רַגְלֶךָ נָסֹגוּ אָחוֹר׃
23 * וְאֶת־כָּל־נָשֶׁיךָ וְאֶת־בָּנֶיךָ מוֹצִאִים אֶל־הַכַּשְׂדִּים
וְאַתָּה לֹא־תִמָּלֵט מִיָּדָם כִּי בְיַד מֶלֶךְ־בָּבֶל תִּתָּפֵשׁ
וְאֶת־הָעִיר הַזֹּאת תִּשְׂרֹף בָּאֵשׁ׃

14 *Et misit rex Sedechias, & tulit ad se Hieremiam prophetam ad ostium tertium quod erat in domo Domini. Et dixit rex ad Hieremiam, Interrogo ego te sermonē, ne abscondas à me aliquid.
15 *Dixit autem Hieremias ad Sedechiam, Si annunciauero tibi, nunquid non interficies me? & si consilium dedero tibi, non me audies.
16 *Iurauit ergo rex Sedechias Hieremiæ clam dicens: Viuit Dominus qui fecit nobis animam hanc, si occidero te, & si tradidero te in manus virorum istorum, qui quærunt animam tuam.
17 *Et dixit Hieremias ad Sedechiam, Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel: Si E profectus exieris ad principes regis Babylonis, viuet anima tua, & ciuitas hæc non succendetur igni, & saluus eris tu & domus tua.
18 *Si autem non exieris ad principes regis Babylonis, tradetur ciuitas hæc in manus Chaldæorum, & succendent eam igni, & tu non effugies de manu eorum.
19 *Et dixit rex Sedechias ad Hieremiam, Sollicitus sum propter Iudæos qui transfugerunt ad Chaldeos, ne fortè tradar in manus eorum, & illudant mihi.
20 *Respondit autem Hieremias, & dixit ei, Non te tradent. Audi quæso vocem F Domini quam ego loquor ad te, & bene tibi erit, & viuet anima tua.
21 *Quòd si nolueris egredi, iste est sermo quem ostendit mihi Dominus.
22 *Ecce omnes mulieres quæ remanserunt in domo regis Iuda, educentur ad principes regis Babylonis, & ipsę dicent: Seduxerunt te, & præualuerunt aduersum te viri pacifici tui; demerserunt in cœno & in lubrico pedes tuos, & recesserunt à te.
23 *Et omnes vxores tuæ & filij tui educentur ad Chaldæos, & non effugies manus eorum, sed in manu regis Babylonis capieris, & ciuitatem hanc comburet igni.

תרגום יונתן

14 ושלח מלכא צדקיה ודבר ית ירמיה נביא לוהה למעלנא חליתאה די בבית מקדשא דייי ואמר מלכא לירמיה שאל אנא יתך פתגמא לא תכסי מני פתגם׃
15 ואמר ירמיה לצדקיה ארי אחוי לך הלא מקטל תקטלנני וארי אסלכנך לא תקבל מני׃
16 וקים מלכא צדקיה לירמיה בסתרא למימר קים הוא ייי ית דקים לנא ית נפשתא האלן אם אקטלנך ואם אמסרינך בידא דברא דאלן דבעין למקטלך׃
17 ואמר ירמיה לצדקיה כדנן אמר ייי אלהא צבאות אלהא דישראל אם מפק תפוק לות רברבי מלכא דבבל ותתקים נפשך וקרתא הדא לא תתוקד בנורא והחי את ואנש ביתך׃
18 ואם לא תפוק לות רברבי מלכא דבבל ותתמסר קרתא הדא בידא דכסדאי ויוקדונה בנורא ואת לא תשתיזב מידהון׃
19 ואמר מלכא צדקיה לירמיה אנא יצף מן יהודאי דאשתמעו לכסדאי דלמא יסרון יתי בידיהון ויתלעבון בי׃
20 ואמר ירמיה לא יסרון קבל בעין למימרא דייי לדאנא ממלל עמך וייטב לך ותתקים נפשך׃
21 ואם מסרב את למפק דין פתגמא דאחזיני ייי׃
22 והא כל נשיא דאשתארא בבית מלך שבטא דבית יהודה מתפקן לות רברבי מלכא דבבל ואנין אמרין אטעיוך ויכילו לך אנשי מלכא דבבל תתאחד וית קרתא הדא תתוקד בנורא׃
23 וית כל נשך וית בנך מתפקן לות כסדאי ואת לא תשתיזב מידיהון ארי בידא דבבל תתאחד וית קרתא הדא תתוקד בנורא׃

14 *Et misit rex, & vocauit eum ad se in domum tertiam quæ in domo Domini: & dixit ei rex, Interrogabo te verbum, & ne abscondas à me verbum.
15 *Et dixit Hieremias regi, Si annunciauero tibi, non morte me interficies? & si consilium dedero tibi, non audies me.
16 *Et iurauit rex ei clam, dicens: Viuit Dominus qui fecit nobis animam hanc, si occidero te, & si tradidero te in manus hominum istorum qui quærunt animam tuam.
17 *Et dixit ei Hieremias: Sic dixit Dominus exercituum Deus Israel, Si egrediens egressus fueris ad duces regis Babylonis, viuet anima tua; & ciuitas hæc non succendetur in igne, & viues tu & domus tua.
18 *Et si non exieris, tradetur ciuitas hæc in manus Chaldæorum, & succendent eam in igne, & tu non saluaberis de manibus eorum.
19 *Et dixit rex Hieremiæ, Ego sollicitudinem habeo Iudæorum, qui fugerunt ad Chaldæos, ne dent me in manus eorum & illudant mihi.
20 *Et ait Hieremias, Non tradent te: audi verbum Domini quod ego dico ad te, & melius erit tibi, & viuet anima tua.
21 *Et si non volueris tu egredi, iste sermo quem ostendit mihi Dominus.
22 *Ecce omnes mulieres quæ relictæ sunt in domo regis Iuda, eductæ sunt ad regem Babylonis: & istæ dixerunt, Seduxerunt te, & præualuerunt aduersum te viri pacifici tui, & præualebunt in lubricis contra pedes tuos, recesserunt à te.
23 *Et vxores tuas & filios tuos educent ad Chaldæos, & tu non saluaberis, quia in manu regis Babylonis capieris, & ciuitas hæc comburetur.

14 * καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν πρὸς ἑαυτὸν εἰς οἰκίαν ἀσαλισιὴλ τὴν ἐν οἴκῳ κυρίου, καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεύς, ἐρωτήσω σε λόγον, καὶ μὴ κρύψῃς ἀπ' ἐμοῦ ῥῆμα.
15 * καὶ εἶπεν ἱερεμίας τῷ βασιλεῖ, ἐὰν ἀναγείλω σοι, οὐχὶ θανάτῳ με θανατώσῃς; καὶ ἐὰν συμβουλεύσω σοι, οὐ μὴ ἀκούσῃς μου.
16 * καὶ ὤμοσεν ὁ βασιλεὺς αὐτῷ κρυφῇ, λέγων· ζῇ κύριος ὃς ἐποίησεν ἡμῖν τὴν ψυχὴν ταύτην, εἰ ἀποκτενῶ σε, καὶ εἰ παραδώσω σε εἰς χεῖρας τῶν ἀνθρώπων τούτων τῶν ζητούντων τὴν ψυχήν σου.
17 * καὶ εἶπεν αὐτῷ ἱερεμίας, οὕτως εἶπεν κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραήλ, ἐὰν ἐξελθὼν ἐξέλθῃς πρὸς ἡγεμόνας βασιλέως βαβυλῶνος, ζήσεται ἡ ψυχή σου· καὶ ἡ πόλις αὕτη οὐ μὴ κατακαυθῇ ἐν πυρί, καὶ ζήσῃ σὺ καὶ ἡ οἰκία σου.
18 * καὶ ἐὰν μὴ ἐξέλθῃς, δοθήσεται ἡ πόλις αὕτη εἰς χεῖρας τῶν χαλδαίων, καὶ καύσουσιν αὐτὴν ἐν πυρί, καὶ σὺ οὐ μὴ σωθῇς ἀπὸ χειρῶν αὐτῶν.
19 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ ἱερεμίᾳ, ἐγὼ λόγον ἔχω τῶν ἰουδαίων τῶν πεφευγότων πρὸς τοὺς χαλδαίους μὴ δώσειν με εἰς χεῖρας αὐτῶν καὶ καταμωκήσονταί μου.
20 * καὶ εἶπεν ἱερεμίας, οὐ μὴ παραδώσίν σε, ἄκουσον τὸν λόγον κυρίου ὃν ἐγὼ λέγω πρὸς σέ, καὶ βέλτιον ἔσται σοι καὶ ζήσεται ἡ ψυχή σου.
21 * καὶ εἰ μὴ θέλῃς σὺ ἐξελθεῖν, οὗτος ὁ λόγος ὃν ἔδειξέν μοι κύριος.
22 * ἰδοὺ πᾶσαι γυναῖκες αἱ καταλειφθεῖσαι ἐν οἰκίᾳ βασιλέως ἰούδα, ἐξήγοντο πρὸς βασιλέα βαβυλῶνος· καὶ αὗται ἔλεγον, ἠπάτησάν σε, καὶ ἠδυνάσθησάν σοι ἄνδρες εἰρηνικοί σου, καὶ κατισχύουσιν ἐν ὀλισθήμασιν πόδας σου, ἀπέστρεψαν ἀπὸ σοῦ.
23 * καὶ τὰς γυναῖκάς σου καὶ τὰ τέκνα σου ἐξάξουσιν πρὸς τοὺς χαλδαίους, καὶ σὺ οὐ μὴ σωθῇς, ὅτι ἐν χειρὶ βασιλέως βαβυλῶνος συλληφθήσῃ, καὶ ἡ πόλις αὕτη κατακαυθήσεται.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Et misit rex Sedechias, & tulit Ieremiam prophetam ad se, ad ostium tertium quod erat in domo sanctuarij Domini. Dixitq; rex ad Ieremiam, Interrogo ego te sermonem: ne cæles à me quicquam.
15 Et dixit Ieremias ad Sedechiam, Si annunciauero tibi, nonne interficiendo interficies me? & si consilium dedero tibi, non acquiesces mihi.
16 Et iurauit rex Sedechias, dicens in occulto Ieremiæ, Viuus est Dominus qui sustentat nobis animas istas, si occidero te, & si tradidero te in manus virorum istorum qui quærunt occidere te.
17 Et dixit Ieremias Sedechiæ: Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel: Si egrediendo egressus fueris ad principes regis Babylonis, & sustentabitur anima tua, & ciuitas hæc non comburetur igni; & viues tu, & viri domus tuæ.
18 Si verò non exieris ad principes regis Babylonis, tradetur ciuitas hæc in manum Chaldæorum, & succendent eam igni; & tu non liberaberis de manibus eorum.
19 Et dixit rex Sedechias ad Ieremiam, Anxius sum propter Iudæos qui se dediderunt Chaldæis, ne fortè tradant me in manus eorum, & illudant mihi.
20 Et dixit Ieremias, Non tradent. acquiesce obsecro verbo Domini quod ego loquor tecum, vt bene sit tibi, & sustentetur anima tua.
21 Quòd si renuis exires hoc est verbum quod ostendit mihi Dominus.
22 Ecce omnes mulieres quæ remanserunt in domo regis tribus domus Iuda, educentur ad principes regis Babylonis; & ipsæ dicent, Deceperunt te & præualuerunt contra te viri pacifici tui: submersi sunt in confusione pedes tui; conuersi sunt retrorsum.
23 Et omnes vxores tuæ & filij tui educentur ad Chaldæos, & tu non euades è manibus eorum, quia in manu regis Babylonis capieris, & ciuitas hæc comburetur igni.

Universidad de Deusto
Biblioteca

14 וַיֹּאמֶר צִדְקִיָּהוּ אֶל־יִרְמְיָהוּ אֵישׁ אַל־יֵדַע
15 בַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְלֹא תָמוּת׃ וְכִי־יִשְׁמְעוּ
הַשָּׂרִים כִּי דִבַּרְתִּי אִתָּךְ וּבָאוּ אֵלֶיךָ וְאָמְרוּ אֵלֶיךָ
הַגִּידָה־נָּא לָנוּ מָה־דִּבַּרְתָּ אֶל־הַמֶּלֶךְ אַל־תְּכַחֵד
מִמֶּנּוּ וְלֹא נְמִיתֶךָ וּמַה־דִּבֶּר אֵלֶיךָ הַמֶּלֶךְ׃
16 וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם מַפִּיל־אָנִי תְּחִנָּתִי לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ
לְבִלְתִּי הֲשִׁיבֵנִי בֵּית יְהוֹנָתָן לָמוּת שָׁם׃
17 וַיָּבֹאוּ כָל־הַשָּׂרִים אֶל־יִרְמְיָהוּ וַיִּשְׁאֲלוּ אֹתוֹ
וַיַּגֶּד לָהֶם כְּכֹל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר צִוָּה הַמֶּלֶךְ
וַיֶּחֶרְשׁוּ מֵעָלָיו כִּי לֹא־נִשְׁמַע הַדָּבָר׃
18 וַיֵּשֶׁב יִרְמְיָהוּ בְּחֲצַר הַמַּטָּרָה עַד־יוֹם אֲשֶׁר־
נִלְכְּדָה יְרוּשָׁלַם וְהָיָה כַּאֲשֶׁר נִלְכְּדָה יְרוּשָׁלִָם׃

לט

1 בַּשָּׁנָה הַתְּשִׁעִית לְצִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה
בַּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי בָּא נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל וְכָל־
חֵילוֹ אֶל־יְרוּשָׁלִַם וַיָּצֻרוּ עָלֶיהָ׃
2 בְּעַשְׁתֵּי־עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְצִדְקִיָּהוּ בַּחֹדֶשׁ הָרְבִיעִי
בְּתִשְׁעָה לַחֹדֶשׁ הֹבְקְעָה הָעִיר׃
3 וַיָּבֹאוּ כָּל שָׂרֵי מֶלֶךְ בָּבֶל וַיֵּשְׁבוּ בְּשַׁעַר הַתָּוֶךְ
נֵרְגַל שַׂראצֶר סַמְגַּר־נְבוֹ שַׂרְסְכִים רַב־סָרִיס
נֵרְגַל שַׂראצֶר רַב־מָג וְכָל שְׁאָרִית שָׂרֵי מֶלֶךְ בָּבֶל׃
4 וַיְהִי כַּאֲשֶׁר רָאָם צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה וְכָל
אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה וַיִּבְרְחוּ וַיֵּצְאוּ לַיְלָה מִן־הָעִיר דֶּרֶךְ
גַּן הַמֶּלֶךְ בְּשַׁעַר בֵּין הַחֹמֹתַיִם וַיֵּצֵא דֶּרֶךְ הָעֲרָבָה׃
5 וַיִּרְדְּפוּ חֵיל־כַּשְׂדִּים אַחֲרֵיהֶם וַיַּשִּׂגוּ אֶת־
צִדְקִיָּהוּ בְּעַרְבוֹת יְרֵחוֹ וַיִּקָּחֻהוּ וַיַּעֲלֻהוּ אֶל־
נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל רִבְלָתָה בְּאֶרֶץ חֲמָת
וַיְדַבֵּר אִתּוֹ מִשְׁפָּטִים׃
6 וַיִּשְׁחַט מֶלֶךְ בָּבֶל אֶת־בְּנֵי צִדְקִיָּהוּ בְּרִבְלָתָה
לְעֵינָיו וְאֵת כָּל־חֹרֵי יְהוּדָה שָׁחַט מֶלֶךְ בָּבֶל׃

IEREMIAS. Translat. B. Hieronymi.

14 Dixit ergo Sedechias ad Hieremiam, Nullus sciet verba hæc, & non morieris.
15 Si autem audierint principes quia locutus sum tecum, & venerint ad te, & dixerint tibi, Indica nobis quid locutus fis cum rege, ne cæles & non te interficiemus, & quid locutus est tecum rex:
16 Dices ad eos, Profstraui ego preces meas coram rege, ne me reduci iuberet in domum Ionathan, & ibi morerer.
17 Venerũt ergo omnes principes ad Hieremiam & interrogauerunt eum. Et locutus est eis iuxta omnia verba quæ præceperat ei rex. Et cessauerunt ab eo: nihil enim fuerat auditum. 18 Mansit verò Hieremias in vestibulo carceris vsque ad diem quo capta est Hierusalem. Et factum est vt caperetur Hierusalem.

CAP. XXXIX.

1 ANno nono Sedechiæ regis Iuda mense decimo venit Nabuchodonosor rex Babylonis, & omnis exercitus eius ad Hierusalem, & obsidebant eam.
2 Vndecimo autem anno Sedechiæ mense quarto nona mensis, aperta est ciuitas.
3 Et ingressi sunt omnes principes regis Babylonis, & sederunt in porta media, Nergal, Sereser, Semegar-nabu, Sar-sachim, Rabsares, Neregel, Sereser, Reb-mag, & omnes reliqui principes regis Babylonis.
4 Cúmque vidisset eos Sedechias rex Iuda, & omnes viri bellatores, fugerunt & egressi sunt nocte de ciuitate per viam horti regis, & per portam quæ erat inter duos muros, & egressi sunt ad viam deserti.
5 Persecutus est autẽ eos exercitus Chaldæorum, & comprehenderunt Sedechiam in campo solitudinis Hierichontinæ, & captum adduxerũt ad Nabuchodonosor regem Babylonis in Reblata quæ est in terra Emath, & locutus est ad eum iudicia.
6 Et occidit rex Babylonis filios Sedechiæ in Reblata in oculis eius, & omnes nobiles Iuda occidit rex Babylonis.

14 Et dixit Sedechias ad Hieremiam, Homo non sciat de verbis istis, & tu non morieris.
15 Et si audierint principes quia locutus sum tibi, & venerint ad te, & dixerint tibi, Nuncia nobis quod locutus es ad regem, ne cæles à nobis, & non interficiemus te, & quid locutus est ad te rex.
16 & dices illis, Proïcio ego misericordiam meam ante oculos regis, vt non reducat me in domum Ionathan vt moriar illic.
17 Et venerunt omnes principes ad Hieremiam, & interrogauerunt eum; & nunciauit eis secundùm omnia verba ista quæ præcepit illi rex: & tacuerunt, quia non auditum est verbum.
18 Et sedit Hieremias in atrio carcerũ vsque ad tempus quo capta est Hierusalem.

CAP. XXXIX.

1 ET factum est in anno nono Sedechiæ regis Iuda in mense decimo, venit Nabuchodonosor rex Babylonis, & omnis exercitus eius contra Hierusalem, & obsidebant eam.
2 Et in vndecimo anno Sedechiæ in mense quarto nona mensis, diruta est ciuitas.
3 Et ingressi sunt omnes duces regis Babylonis, & sederũt in porta media, Nergal, Sarasar, Samagar, & Nabusarsachim, & Nabusares, & Nergal, Sarasar, Rabamag, & reliqui duces regis Babylonis.
4 Et factum est vt vidit eos Sedechias rex Iuda, & omnes viri bellatores, & fugerunt, & exierunt nocte de ciuitate, per viam horti regis, per portam per medium muri & antemuralis, & exierunt per viam campestrem.
5 Et persecutus est exercitus Chaldæorum post eos, et cõprehenderunt Sedechiam in transitu Iericho, & duxerunt eum ad Nabuchodonosor regem Babylonis, in Reblatha, quæ in terra Emath: & locutus est ipsi cum iudicio.
6 Et iugulauit rex Babylonis filios Sedechiæ in Reblatha ante oculos eius, & omnes principes Iuda iugulauit.

14 καὶ εἶπεν ὁ σεδεκίας πρὸς τὸν ἱερεμίαν, ἄνθρωπος μὴ γνώτω ὑπὲρ τῶν λόγων τούτων, καὶ σὺ οὐ μὴ ἀποθανῇς.
15 καὶ ἐὰν ἀκούσωσιν οἱ ἄρχοντες ὅτι ἐλάλησά σοι, καὶ ἔλθωσιν πρὸς σέ, καὶ εἴπωσίν σοι, ἀνάγγειλον ἡμῖν τί ἐλάλησας πρὸς τὸν βασιλέα, μὴ κρύψῃς ἀφ' ἡμῶν καὶ οὐ μὴ ἀνέλωμέν σε, καὶ τί ἐλάλησεν πρὸς σὲ ὁ βασιλεύς.
16 καὶ ἐρεῖς αὐτοῖς, ῥίπτω ἐγὼ τὸ ἔλεός μου κατ' ὀφθαλμοὺς τοῦ βασιλέως πρὸς τὸ μὴ ἀποστρέψαι με εἰς οἰκίαν ἰωναθὰν ἀποθανεῖν ἐκεῖ.
17 καὶ ἦλθον πάντες οἱ ἄρχοντες πρὸς ἱερεμίαν, καὶ ἠρώτησαν αὐτόν. καὶ ἀπήγγειλεν αὐτοῖς κατὰ πάντας τοὺς λόγους τούτους οὓς ἐνετείλατο αὐτῷ ὁ βασιλεύς. καὶ ἀπεσιώπησαν, ὅτι οὐκ ἠκούσθη ὁ λόγος.
18 καὶ ἐκάθισε ἱερεμίας ἐν τῇ αὐλῇ τῇ φυλακῆς ἕως χρόνου οὗ σὺνελήφθη ἱερουσαλήμ.

λθ.

1 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἔτει τῷ ἐννάτῳ σεδεκίου βασιλέως ἰούδα ἐν τῷ μηνὶ τῷ δεκάτῳ, παρεγένετο ναβουχοδονόσωρ βασιλεὺς βαβυλῶνος καὶ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτοῦ ἐπὶ ἱερουσαλήμ, καὶ ἐπολιόρκουν αὐτήν.
2 καὶ ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ ἔτει σεδεκίου ἐν τῷ μηνὶ τῷ τετάρτῳ ἐννάτῃ τοῦ μηνός, ἐρράγη ἡ πόλις.
3 καὶ εἰσῆλθον πάντες οἱ ἡγεμόνες βασιλέως βαβυλῶνος, καὶ ἐκάθισαν ἐν τῇ πύλῃ τῇ μέσῃ νηργελ, σαρασὰρ, σαμαγαρ, καὶ ναβουσαρσαχίμ, καὶ ναβουσάρης, καὶ νηργέλ, σαρασαρ, ῥαβαμάγ, καὶ οἱ κατάλοιποι ἡγεμόνες βασιλέως βαβυλῶνος.
4 καὶ ἐγένετο ὡς εἶδεν αὐτοὺς σεδεκίας βασιλεὺς ἰούδα, καὶ πάντες οἱ ἄνδρες πολεμισταί, καὶ ἔφυγον, καὶ ἐξῆλθον νυκτὸς ἐκ τῆς πόλεως τῇ τῇ ὁδῷ κήπου τοῦ βασιλέως διὰ τῆς πύλης δυάμεσον τοῦ τείχους καὶ τοῦ προτειχίσματος, καὶ ἐξῆλθον διὰ τῆς ὁδοῦ ἀραβά.
5 καὶ κατεδίωξεν ἡ δύναμις τῶν χαλδαίων ὀπίσω αὐτῶν, καὶ συνέλαβον τὸν σεδεκίαν ἐν τῷ πεδίῳ ἱερειχώ, καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς ναβουχοδονόσωρ βασιλέα βαβυλῶνος εἰς ῥεβλάθα τῇ ἐν τῇ γῇ αἱμαθ· καὶ ἐλάλησεν αὐτῷ κρίσεως.
6 καὶ ἔσφαξεν ὁ βασιλεὺς βαβυλῶνος τοὺς υἱοὺς σεδεκίου ἐν ῥεβλάθα κατ' ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ πάντας τοὺς ἀρχοντας ἰούδα ἔσφαξεν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Et dixit Sedechias ad Ieremiam, Nullus vir sciat verba hæc, & non morieris. 15 Cùm autem audierint principes quia locutus sum tecum, & venerint ad te, & dixerint tibi, Narra nunc nobis quid locutus sis cum rege, & ne cæles à nobis, & non interficiemus te, & quid locutus sit tecum rex. 16 Dices illis, Deprecationem ego postulaui coram rege, vt non reduceret me in domum Ionathan scribæ, vt morerer ibi. 17 Et venerunt omnes principes ad Ieremiam, & interrogauerunt eum, & narrauit eis iuxta omnia verba hæc quæ præcepit rex: & dimiserunt eum, quia non fuerat auditum verbum, 18 Et habitauit Ieremias in atrio carceris, vsque in diem quo capta est Ierusalem. Et factum est vt caperetur Ierusalem.

CAP. XXXIX.

ANno nono Sedechiæ regis tribus domus Iuda, mense decimo, venit Nabuchodonosor rex Babylonis, & omnis exercitus eius ad Ierusalem, & obsiderunt eam. 2 Vndecimo anno Sedechiæ, mense quarto, nono die mensis perrupta est ciuitas. 3 Et ingressi sunt omnes principes regis Babylonis, & sederunt in porta media, Neregal, Sareser, Rab-mag, & omnes reliqui principes regis Babylonis. 4 Et factum est cùm vidisset eos Sedechias rex tribus domus Iuda, & omnes viri bellatores, fugerunt & egressi sunt nocte de ciuitate per viam horti regis, per portam quæ erat inter muros, & egressus est per viam campestrem. 5 Et persecuti sunt exercitus Chaldæorum post eos, & comprehenderunt Sedechiam in campestribus Iericho. & tulerunt eum, & adduxerunt eum ad Nabuchodonosor regem Babylonis in Riblah, in terra Hamath; & locutus est cum eo verba iudiciorum. 6 Et occidit rex Babylonis filios Sedechiæ in Riblah ante oculos eius, & omnes principes Iuda occidit rex Babylonis.

תרגום יונתן

לט

1 וַאֲמַר צִדְקִיָּה מַלְכָּא דִּיהוּדָה שְׁבִיעָא דְּיָרְחָא עֲשִׂירָאָה אֲתָא נְבוּכַד רָאצַר מַלְכָּא דְּבָבֶל וְכָל שְׁרִירָיהּ לִירוּשְׁלֵם וְרָווּ עֲלָהּ׃
2 וְאַרֵי יְשָׁבְעָה רְבִרְבַיָּא דְּמַלְכָּא דְּבָבֶל וְלָא חֲסוּהוּ׃ 3 וְאַרֵי כָּל רַבְרְבֵי מַלְכָּא דְּבָבֶל וְיָתְבוּ בְּתָרְעָא
דְּמִצְעָא נֵרְגַל שַׂראצַר סַמְגַּר נְבוֹ שַׂרְסְכִים רַב סָרִיס נֵרְגַל שַׂראצַר רַב מָג וְכָל שְׁאָר רַבְרְבֵי מַלְכָּא דְּבָבֶל׃
4 וַהֲוָה כַּד חֲזָנֵיהּ צִדְקִיָּה מַלְכָּא דִּיהוּדָה וְכָל גִּבָּרֵי עָבְרֵי קְרָבָא וְעָרְקוּ וּנְפָקוּ בְּלֵילְיָא מִן קִרְתָּא בְּאוֹרַח גִּנְתָּא דְּמַלְכָּא בְּתָרְעָא
דְּבֵין תַּרְתֵּין שׁוּרַיָּא וְאָזְלוּ בְּאוֹרַח מֵישְׁרָא׃ 5 וּרְדָפוּ מַשְׁרְיָתָא דְּכַשְׂדָּאֵי בָּתְרֵיהוֹן וְאַדְבִּקוּ יָת צִדְקִיָּה בְּמֵישְׁרֵי יְרֵחוּ וְתָבְרוּ יָתֵיהּ וְאַסְקוּהִי לְוָת נְבוּכַד
רָאצַר מַלְכָּא דְּבָבֶל לְרִבְלָתָה בְּאַרְעָא דַּחֲמָת וּמַלֵּל עִמֵּהּ פִּתְגָמֵי דִּינָיָן׃
6 וּכְתַל מַלְכָּא דְּבָבֶל יָת בְּנֵי צִדְקִיָּה רְבִרְבְלָה לְעֵינוֹהִי

Universidad de Deusto
Biblioteca

7 ואת־עיני צדקיהו עור ויאסרהו בנחשתים
לביא אתו בבלה׃
8 ואת־בית המלך ואת־בית העם שרפו הכשדים
באש ואת־חומת ירושלם נתצו׃
9 ואת־יתר העם הנשארים בעיר ואת־הנפלים
אשר נפלו עליו ואת יתר העם הנשארים הגלה
נבוזראדן רב־טבחים בבל׃
10 ומן־העם הדלים אשר אין־להם מאומה
השאיר נבוזראדן רב־טבחים בארץ יהודה ויתן
להם כרמים ויגבים ביום ההוא׃
11 ויצו נבוכדראצר מלך־בבל על־ירמיהו ביד
נבוזראדן רב־טבחים לאמר׃
12 קחנו ועיניך שים עליו ואל־תעש לו מאומה
רע כי אם כאשר ידבר אליך כן עשה עמו׃
13 וישלח נבוזראדן רב־טבחים ונבושזבן רב־
סריס ונרגל שראצר רב־מג וכל רבי מלך־בבל׃
14 וישלחו וייקחו את־ירמיהו מחצר המטרה
ויתנו אתו אל־גדליהו בן־אחיקם בן־שפן
להוצאהו אל־הבית וישב בתוך העם׃
15 ואל־ירמיהו היה דבר־יהוה בהיתו עצור
בחצר המטרה לאמר׃
16 הלוך ואמרת לעבד־מלך הכושי לאמר כה־
אמר יהוה צבאות אלהי ישראל הנני מביא את־
דברי אל־העיר הזאת לרעה ולא לטובה והיו
לפניך ביום ההוא׃
17 והצלתיך ביום־ההוא נאם־יהוה ולא תנתן
ביד האנשים אשר־אתה יגור מפניהם׃
18 כי מלט אמלטך ובחרב לא תפל והיתה לך
נפשך לשלל כי־בטחת בי נאם־יהוה׃

7 * Oculos quoque Sedechiæ erut, & vinxit eum compedibus vt ducereturin Babylonem.
8 * Domum quoq, regis & domum vulgi succenderunt Chaldæi igni, & murum Hierusalem subuerterunt.
9 * Et reliquias populi quæ remanserant in ciuitate, & profugos qui transfugerant ad eum, & superfluos vulgi qui remanserant, transtulit Nabuzardan magister militum in Babylonem.
10 * Et de plebe pauperum qui nihil penitus habebant, dimisit Nabuzardan magister militiæ in terra Iuda, & dedit eis vineas & cisternas in die illa.
11 * Præceperat autem Nabuchodonosor rex Babylonis de Hieremia, Nabuzardan magistro militum, dicens:
12 * Tolle illum, & pone super eum oculos tuos, nihilque ei mali facias, sed vt voluerit, sic facias ei.
13 * Misit quoque Nabuzardan princeps militiæ, & Nabu, & Sesban, & Raplares, & Neregel, & Sereser, & Rebmag, & omnes optimates regis Babylonis
14 * Miserunt & tulerunt Hieremiam de vestibulo carceris, & tradiderunt eum Godoliæ filio Ahicam filij Saphan, vt introret in domum, & habitaret in populo.
15 * Ad Hieremiam autem factus fuerat sermo Domini cùm clausus esset in vestibulo carceris, dicens:
16 * Vade, & dic Abdemelech Æthiopi, dicens: Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel, Ecce ego inducam sermones meos super ciuitatem hanc in malum & non in bonum, & erunt in conspectu tuo in die illa.
17 * Et liberabo te in die illa, ait Dominus, & non tradêris in manus virorum quos tu formidas.
18 * Sed eruens liberabo te, & gladio non cades, sed erit tibi anima tua in salutem, quia in me habuisti fiduciam, ait Dominus.

תרגום יונתן

7 וית עיני צדקיהו עור ואסרה בשלשלן דנחש לאובלא ואיתי לבבל׃
8 ואית בית מלכא ויתֿ בית עמא אוקידו באשתא וית שורי ירושלם תרעו׃
9 וית שאר עמא דאשתארו בקרתא ויתֿ שכמיעיא דאשתכעו עלוהי ויתֿ שאר עמא דאשתארו אגלי נבוזראדן רב קשולייא לבבל׃
10 מן עמא מסיכנא דלית להון מדעם אשתאר נבוזראדן רב קשולייא בארעא דיהודה ויתיהבו להון כרמין ומצרפין בהדא זמנא׃
11 ופקד נבוכדנאצר מלכא דבבל על ירמיה ביד נבוזראדן רב קשולייא למימר׃
12 דברי ושדר שרי עלוהי ולא תעבד לה מדעם ביש אלהין כמא דמלל עמך כן עבד עמה׃
13 ושלח נבוזראדן רב קשולייא ונבושזבן רב סרכיא ונרגל שראצר רב־מג וכל שאר רברבי מלכא דבבל׃
14 ושלחו ודברו ית ירמיה מדרתא דמטרא ויהבו יתיה לגדליה בר אחיקם בר אפקתיה לבייתא ויתב בגו עמא׃
15 והוה דיבורא מן קדם יי אמר לה ירמיה כד הוה כלי בדרתא דמטרא למימר׃
16 אזל ואימר לעבדא דשלמא אדגית כדין אמר יי הא אנא מייתי ית פתגמי על קרתא הדא לביישא ולא לשבא ויהון קדמך ביומא ההוא׃
17 ושיזבא אשיזבינך ובחרבא לא תתקטל ארי שיזבא אשיזבינך ובמרמיתא על מיטרי אמר יי׃

7 * Et oculos Sedechiæ excæcauit, & vinxit eum in compedibus, & duxit eum in Babylonem.
8 * Et domum regis, & domos populi combusserunt Chaldæi in igne, & murum Hierusalem subuerterunt.
9 * Et residuum populi & relictos in ciuitate, & cadentes qui ceciderunt ad regem Babylonis, & reliquum populi & relictos transtulit Nabuzardan princeps coquorum in Babylonem.
10 * Et ex pauperibus populi quibus non erat quicquam, reliquit Nabuzardan princeps coquorum in terra Iuda, & dedit eis vineas & agros in die illa.
11 * Et præcepit Nabuchodonosor rex Babylonis pro Hieremia in manu Nabuzardan principis coquorum, dicens:
12 * Accipe eum & pone oculos tuos super ipsum, & ne facias ei quicquam malum: sed sicut locutus fuerit ad te, sic facies ei.
13 * Et misit Nabuzardan princeps coquorum & Nabusezban, & Rapsares, & Nergel, & Saraſar, & Rabmag, & omnes duces regis Babylonis.
14 * Et miserunt, & acceperunt Hieremiam de atrio carceris, & dederunt eum ad Godoliam filium Achicam filij Saphan, & eduxerunt eum & sedere fecerunt in medio populi.
15 * Et ad Hieremiam factus est sermo Domini in atrio carceris, dicens:
16 * Vade & dic ad Abdemelech Aethiopem, dicens: Sic dixit Dominus Deus Israel, Ecce ego inducam sermones meos super ciuitatem hanc in malum, & non in bona, & erunt coram te in die illa.
17 * Et saluabo te in die illa, ait Dominus, & non dabo te in manus hominum, quos tu times à facie eorum.
18 * Quia saluans saluabo te, & in gladio non cades, & erit anima tua in lucrum, quia confidisti in me, ait Dominus.

7 * καὶ σὸν ὀφθαλμὸς σεδεκίου ἐξετύφλωσεν· καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν πέδαις, καὶ ἦγαγεν αὐτὸν εἰς βαβυλῶνα.
8 * καὶ τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως καὶ τὰς οἰκίας τοῦ λαοῦ ἐνέπρησαν οἱ χαλδαῖοι ἐν πυρί, καὶ τὸ τεῖχος ἱερουσαλὴμ καθεῖλαν.
9 * καὶ τὸ περισσὸν τοῦ λαοῦ καὶ σὺν καταλειφθέντας ἐν τῇ πόλει καὶ σὺν ἐμπεπωκότας οἱ ἐνέπεσαν πρὸς τὸν βασιλέα βαβυλῶνος καὶ τὸ λοιπὸν τοῦ λαοῦ καὶ σὺν καταλειφθέντας μετῆρεν ναβουζαρδαν ὁ ἀρχιμάγειρος εἰς βαβυλῶνα.
10 * καὶ ἐκ τῶν πτωχῶν τοῦ λαοῦ οἳ οὐκ ἦν αὐτοῖς, κατέλιπεν ναβουζαρδαν ὁ ἀρχιμάγειρος ἐν γῇ ἰούδα, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ἀμπελῶνας καὶ ἀγροὺς σὺν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.
11 * καὶ ἐνετείλατο ναβουχοδονόσωρ βασιλεὺς βαβυλῶνος ὑπὲρ τοῦ ἱερεμίου ἐν χειρὶ ναβουζαρδαν τοῦ ἀρχιμαγείρου, λέγων·
12 * λαβὲ αὐτὸν καὶ θὲς σὸν ὀφθαλμὸς σου ἐπ' αὐτόν, καὶ μὴ ποιήσῃς αὐτῷ οὐδὲν κακόν, ἀλλὰ καθὼς λαλήσῃ πρὸς σὲ, οὕτω ποιήσεις αὐτῷ.
13 * καὶ ἀπέστειλε ναβουζαρδαν ὁ ἀρχιμάγειρος καὶ ναβουσεζεβὰν καὶ ραψαρὶς καὶ νηργὲλ, καὶ σαρασὰρ, καὶ ραβμάγ, καὶ πάντες οἱ ἡγεμόνες βασιλέως βαβυλῶνος.
14 * καὶ ἀπέστειλαν, καὶ ἔλαβον τὸν ἱερεμίαν ἐξ αὐλῆς τῆς φυλακῆς, καὶ ἔδωκαν αὐτὸν πρὸς γοδολίαν υἱὸν ἀχικὰμ υἱοῦ σαφάν, καὶ ἐξήγαγον αὐτὸν, καὶ ἐκάθισαν ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ.
15 * καὶ πρὸς ἱερεμίαν ἐγένετο λόγος κυρίου ἐν τῇ αὐλῇ τῆς φυλακῆς, λέγων.
16 * πορεύου καὶ εἰπὸν πρὸς ἀβδεμέλεχ τὸν αἰθίοπα, λέγων· ὅτως εἶπεν κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ, ἰδὲ ἐγὼ φέρω σοὺ λόγους μου ἐπὶ τὴν πόλιν ταύτην εἰς κακὰ, καὶ οὐκ εἰς ἀγαθά, καὶ ἔσονται ἐναντίον σου ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.
17 * καὶ σώσω σε ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, λέγει κύριος, καὶ οὐ δώσω σε εἰς χεῖρας τῶν ἀνθρώπων ὧν σὺ φοβῇ ἀπὸ προσώπου αὐτῶν.
18 * ὅτι σώζων σώσω σε καὶ ἐν ῥομφαίᾳ οὐ μὴ πέσῃς· καὶ ἔσται ἡ ψυχή σου εἰς ἄνεμα ὅτι ἐπεποίθεις ἐπ' ἐμοὶ, φησὶν κύριος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et oculos Sedechiæ excæcauit, & vinxit eum catenis æreis, vt ducerer eum in Babylonem.
* Et domum regis & domum populi succenderunt Chaldæi igni, & muros Ierusalem confregerunt.
* Et reliquias populi qui remanserat in ciuitate, & transfugas qui transfugerant ad eum, & reliquum populum qui remanserat, transtulit Nabuzardan princeps occidentium in Babylonem.
* Et de pauperibus populi qui nihil habebant, dimisit Nabuzardan princeps occidentium in terra domus Iuda, & constituit eos vt essent agricolæ & vinitores in die illa.
* Et præcepit Nabuchodonosor rex Babylonis de Ieremia per manum Nabuzardan principis occidentium; dicendo:
* Tolle illum, & oculos tuos pone super eum, neque feceris ei quicquam mali; sed sicut locutus fuerit tecum, sic fac cum eo.
* Et misit Nabuzardan princeps occidentium, & Nabuſazban, Rabſaris, & Neregel, & Sareſer, Rabmag, & omnes reliqui principes regis Babylonis.
* Et miserunt, & tulerunt Ieremiam de atrio domus vinctorum; & tradiderunt eum Godoliæ filio Ahicam filij Saphan, vt educeret eum in domum, & habitauit in medio populi.
* Et cum Ieremia factum esſt verbum prophetiæ à facie Domini, cùm esſet clausus in atrio carceris, dicens:
* Vade & dic ſeruo regis Sedechiæ, hoc modo: Hæc dicit Dominus exercituum Deus Iſrael, Ecce ego inducam ſermones meos ſuper ciuitatem hanc in malum, & non in bonum; & erunt in conſpectu meo in die illa.
* Et liberabo te in die illa, dicit Dominus, & non tradêris in manum virorum à quorum facie tu formidas.
* Quia liberando liberabo te, & gladio non occideris: & erit tibi anima tua in ereptionem; quia confiſus es in verbo meo, dicit Dominus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

מ

1 * הַדָּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה אַחֲרֵי
שַׁלַּח אֹתוֹ נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים מִן־הָרָמָה
בְּקַחְתּוֹ אֹתוֹ וְהוּא־אָסוּר בָּאזִקִים בְּתוֹךְ כָּל־גָּלוּת
יְרוּשָׁלַם וִיהוּדָה הַמָּגְלִים בָּבֶלָה׃

2 * וַיִּקַּח רַב־טַבָּחִים לְיִרְמְיָהוּ וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ דִּבֶּר אֶת־הָרָעָה הַזֹּאת אֶל־הַמָּקוֹם
3 הַזֶּה׃ * וַיָּבֵא וַיַּעַשׂ יְהוָה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר כִּי־
חֲטָאתֶם לַיהוָה וְלֹא־שְׁמַעְתֶּם בְּקוֹלוֹ וְהָיָה לָכֶם
הַדָּבָר הַזֶּה׃

4 * וְעַתָּה הִנֵּה פִתַּחְתִּיךָ הַיּוֹם מִן־הָאזִקִים
אֲשֶׁר עַל־יָדֶךָ אִם־טוֹב בְּעֵינֶיךָ לָבוֹא אִתִּי בָּבֶלָה בֹּא
וְאָשִׁים אֶת־עֵינִי עָלֶיךָ וְאִם־רַע בְּעֵינֶיךָ לָבוֹא
אִתִּי בָּבֶלָה חֲדַל רְאֵה כָּל־הָאָרֶץ לְפָנֶיךָ אֶל־טוֹב
וְאֶל־הַיָּשָׁר בְּעֵינֶיךָ לָלֶכֶת שָׁמָּה לָךְ׃

5 * וְעוֹדֶנּוּ לֹא יָשׁוּב וְשָׁבָה אֶל־גְּדַלְיָה בֶן־
אֲחִיקָם בֶּן־שָׁפָן אֲשֶׁר הִפְקִיד מֶלֶךְ־בָּבֶל בְּעָרֵי
יְהוּדָה וְשֶׁבְ אִתּוֹ בְּתוֹךְ הָעָם אוֹ אֶל־כָּל־הַיָּשָׁר
בְּעֵינֶיךָ לָלֶכֶת לָךְ וַיִּתֶּן־לוֹ רַב־טַבָּחִים אֲרָחָה
וּמַשְׂאֵת וַיְשַׁלְּחֵהוּ׃

6 * וַיָּבֹא יִרְמְיָהוּ אֶל־גְּדַלְיָה בֶן־אֲחִיקָם הַמִּצְפָּתָה
וַיֵּשֶׁב אִתּוֹ בְּתוֹךְ הָעָם הַנִּשְׁאָרִים בָּאָרֶץ׃

7 * וַיִּשְׁמְעוּ כָּל־שָׂרֵי הַחֲיָלִים אֲשֶׁר בַּשָּׂדֹת הֵמָּה
וַאֲנָשֵׁיהֶם כִּי־הִפְקִיד מֶלֶךְ־בָּבֶל אֶת־גְּדַלְיָהוּ בֶן־
אֲחִיקָם בָּאָרֶץ וְכִי הִפְקִיד אֹתוֹ אֲנָשִׁים וְנָשִׁים
וְטַף וּמִדַּלַּת הָאָרֶץ מֵאֲשֶׁר לֹא־הָגְלוּ בָּבֶלָה׃

8 * וַיָּבֹאוּ אֶל־גְּדַלְיָה הַמִּצְפָּתָה וְיִשְׁמָעֵאל בֶּן־
נְתַנְיָהוּ וְיוֹחָנָן וְיוֹנָתָן בְּנֵי־קָרֵחַ וְשָׂרְיָה בֶן־תַּנְחֻמֶת
וּבְנֵי עֹפַי הַנְּטֹפָתִי וְיַזַנְיָהוּ בֶן־הַמַּעֲכָתִי הֵמָּה
וַאֲנָשֵׁיהֶם׃

CAP. XL.

1 A SErmo qui factus est ad Hieremiam a Domino, postquam dimissus est à Nabuzardan magistro militiæ de Rama, quando tulit eum vinctum catenis in medio omnium qui migrabant de Hierusalem & Iuda, & ducebantur in Babylonem.

2 * Tollens ergo princeps militiæ Hieremiam, dixit ad eum: Dominus Deus tuus locutus est malum super locum istum.

3 * Et adduxit, & fecit Dominus sicut locutus est, quia peccastis Domino, & non audistis vocem eius, & factus est vobis sermo hic.

4 * Nunc ergo ecce solui te hodie de catenis quæ sunt in manibus tuis. Si placet tibi vt venias mecum in Babylonem, veni, & ponam oculos meos super te. Si autem displicet tibi venire mecum in Babylonem, reside: Ecce omnis terra in conspectu tuo est. Quod elegeris & quò placuerit tibi vt vadas, illuc perge.

5 * Et mecũ noli venire, sed habita apud Godoliam filium Ahicam filij Saphan, quem constituit rex Babylonis præposuit rex Babylonis ciuitatibus Iudæ. Habita ergo cum eo in medio populi, quocunque placuerit tibi vt vadas, vade. Dedit quoque ei magister militiæ cibaria & munuscula, & dimisit eum.

6 * Venit autem Hieremias ad Godoliam filium Ahicam in Maspha, & habitauit cum eo in medio populi qui relictus erat in terra.

7 * Cumque audissent omnes principes exercitus qui dispersi fuerant per regiones ipsi & socij eorum quòd præfecisset rex Babylonis Godoliam filium Ahicam terræ & commendasset ei viros & mulieres & paruulos, & de pauperibus terræ quos non fuerant translati in Babylonem.

8 * Venerunt ad Godoliam in Maspha, & Hismael filius Nathaniæ, & Iohanan & Ionathan filius Caree & Ionathan, & Sareas filius Thanehumeth, & filij Ophi Netophathi, & Iezonias filius Machathi, ipsi & viri eorum.

תרגום יונתן

ס

1 פִּתְגָמָא דְּנְבוּאָה דְּהָוָה עִם יִרְמְיָהוּ מִן קֳדָם יְיָ בָּתַר דְּשַׁלַּח יָתֵיהּ נְבוּזַרְאֲדָן רַב קַטוֹלַיָּא מִן רָמְתָא כַּד דְּכַר יָתֵיהּ וְהוּא אֲסִיר בְּעִזְקָתָא
בְּגַוֵּי כָּל גָּלוּתָא דִּירוּשְׁלֵם וִיהוּדָה דְּאִתְגְּלִיָן לְבָבֶל׃
2 וְדַכַּר רַב קַטוֹלַיָּא לְיִרְמְיָה וַאֲמַר לֵיהּ יְיָ אֱלָהָךְ גְּזַר יָת בִּישְׁתָּא הָדָא עַל אַתְרָא הָדֵין׃
3 וְאַיְתִי וְקַיֵּם יְיָ כְּמָא דְּמַלֵּל עַרְעַר חֲבָרַיָּא
4 וְכָעַן הָא שְׁרִיתָךְ לְמֵיכַל גְּבַר יַת בִּישְׁתָּא הָדָא עַל אַתְרָא הָדֵין׃
5 וְאִם בְּעֵינָךְ לְמֵיכַל גְּבַר יַת בִּישְׁתָּא הָדָא עַל אַתְרָא הָדֵין׃
6 וְאִם בְּעֵינָךְ לְמֵיכַל גְּבַר יַת בִּישְׁתָּא הָדָא עַל אַתְרָא הָדֵין׃
7 וְאִם בְּעֵינָךְ לְמֵיכַל גְּבַר יַת בִּישְׁתָּא הָדָא עַל אַתְרָא הָדֵין׃
8 וְאִם בְּעֵינָךְ לְמֵיכַל גְּבַר יַת בִּישְׁתָּא הָדָא עַל אַתְרָא הָדֵין׃

Interp. ex Græc. lxx. CAP. XL. ΙΕΡΕΜΙΑΣ. μεθερμήνευσις τῶν ο. 377

CAP. XL.

1 SErmo qui factus est ad Hieremiam à Domino postea postquam misit eum Nabuzardan princeps coquorum de Rama, quando cepit eum in compedibus in medio trãsmigrationis Iudæ ductorum in Babylonem.

2 * Et tulit eum princeps coquorum, & ait illi, Dominus Deus tuus locutus est mala ista super locum istum.

3 * Et fecit Dominus sicut locutus est, quia peccastis ei, & non audistis eius vocem, & factus est vobis sermo hic.

4 * Nunc autem ecce solui te à manicis quæ in manu tua: si bonum coram te venire mecum in Babylonem, veni, & ponam oculos meos super te; si autem non, recede: ecce omnis terra in conspectu tuo: ad bonum & ad placitum in oculis tuis vt vadas, illuc perge.

5 * Et reuertere ad Godoliam filium Achicam filij Saphan, quem constituit rex Babylonis in terra Iuda, & habita cum eo in medio populi; in omnia bona & placita in oculis tuis vt vadas: vade: & dedit illi princeps cocorum cibaria & munera, & misit eum.

6 * Et venit ad Godoliam in Massephath, & sedit in medio populi qui relictus est in terra.

7 * Et audierunt omnes duces exercitus, qui in agro, ipsi & exercitus eorum, quia constituit rex Babylonis Godoliam in terra, & quia commendauit ei viros & mulieres eorum, & paruulos, & de pauperibus terræ, quos non migrare fecit in Babylonem.

8 * Et venerunt ad Godoliam in Massephath, & Ismael filius Nathaniæ, & Ioanan filius Caree & Ionathan, & Saraias filius Thanaethi, & filij Ophi Netophathi, & Iezonias filius Maachathi, ipsi & viri eorum.

ΙΕΡΕΜΙΑΣ. μεθερμήνευσις τῶν ο. 377

μ΄.

1 * Ὁ λόγος ὁ γλυμμὸν ὃς ἐγένετο πρὸς Ἱερεμίαν παρὰ κυρίου
ὕστερον μετὰ τὸ ἀποστεῖλαι αὐτὸν ναβουζαρδὰν τὸν ἀρ-
χιμαγειρον ἐκ ῥαμᾶ ἐν τῷ λαβεῖν αὐτὸν ἐν χειροπέ-
δαις ἐν μέσῳ ἀποικίας Ἰούδα τῶν ἀγομένων εἰς Βαβυ-
λῶνα.

2 * καὶ ἔλαβεν αὐτὸν ὁ ἀρχιμάγειρος καὶ εἶπεν αὐτῷ,
κύριος ὁ θεός σου ἐλάλησεν τὰ κακὰ τοῦτα ἐπὶ τὸν τό-
πον τοῦτον.

3 * καὶ ἐποίησεν κύριος καθὼς ἐλάλησεν, ὅτι ἡμάρτετε
αὐτῷ καὶ οὐκ ἠκούσατε αὐτοῦ τῆς φωνῆς. καὶ ἐγένετο ὑμῖν ὁ
λόγος οὗτος.

4 * νῦν ἰδοὺ ἔλυσά σε ἀπὸ τῶν χειροπεδῶν τῶν ἐπὶ
τὰς χεῖράς σου· εἰ καλὸν ἐναντίον σου ἐλθεῖν μετ' ἐμοῦ εἰς
Βαβυλῶνα, ἧκε, καὶ θήσω σοῦ ὀφθαλμοὺς μου ἐπὶ σέ.
εἰ δὲ μή, ἀπόστηθι· ἰδὲ πᾶσα ἡ γῆ ἐνώπιόν σου, εἰς κα-
λὸν καὶ εἰς ἀρεστὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σου τοῦ πορεύεσθαι, ἐκεῖ
πορεύου.

5 * καὶ ἀπόστρεψον πρὸς γοδολίαν υἱὸν ἀχικὰμ υἱοῦ σα
φὰν ὃν κατέστησεν βασιλεὺς Βαβυλῶνος ἐν γῇ Ἰούδα, καὶ
οἴκησον μετ' αὐτοῦ ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ εἰς πάντα τὰ ἀγαθὰ
καὶ ἀρεστὰ ἐν ὀφθαλμοῖς σου τοῦ πορεύεσθαι πορεύου· καὶ
ἔδωκεν αὐτῷ ὁ ἀρχιμάγειρος ἐσταθείαν καὶ δῶρα, καὶ
ἀπέστειλεν αὐτόν.

6 * καὶ ἦλθεν πρὸς γοδολίαν εἰς μασηφὰθ καὶ ἐκάθι-
σεν ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ τοῦ καταλειφθέντος ἐν τῇ γῇ.

7 * καὶ ἤκουσαν πάντες οἱ ἡγεμόνες τῆς δυνάμεως τῆς
ἐν ἀγρῷ αὐτοὶ καὶ ἡ δύναμις αὐτῶν, ὅτι κατέστησεν βα-
σιλεὺς Βαβυλῶνος τὸν γοδολίαν ἐν τῇ γῇ, καὶ ὅτι πα-
ρακατέθετο αὐτῷ ἄνδρας καὶ γυναῖκας αὐτῶν καὶ τὰ νή-
πια, καὶ περιλοίπων πενήτων τῆς γῆς, ὃς οὐκ ἀπῴκισεν εἰς
Βαβυλῶνα.

8 * καὶ ἦλθον πρὸς γοδολίαν εἰς μασηφὰθ καὶ ἰσμαὴλ
υἱὸς ναθανίου, καὶ ἰωάναν υἱὸς καρέ, καὶ ἰωναθὰν, καὶ
σαραίας υἱὸς θαναεμέθ, καὶ υἱοὶ ὀφεὶ τοῦ νετοφατί,
καὶ ἰεζωνίας υἱὸς τοῦ μααχαθί, αὐτοὶ καὶ οἱ ἄνδρες
αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XL.

1 VErbum prophetiæ quod factum est cum Ieremia à facie Domini, postquam misit eum Nabuzardan princeps occidentium de Ramatha, quando tulit eum, cùm esset vinctus compedibus, in medio omnis transmigrationis Ierusalem & Iuda, qui in captiuitatem abducebantur in Babylonem.

2 Et tulit princeps occidentium Ieremiam, & dixit ei: Dominus Deus tuus decreuit malum hoc super locum istum.

3 Et adduxit & firmauit Dominus sicut locutus fuerat, quia peccastis coram Domino, & non obedistis verbo eius, & factus est ideo vobis sermo hic.

4 Et nunc ecce solui te hodie de catenis quæ in manibus tuis erant: si rectum est in oculis tuis, vt venias mecum in Babylonem, veni, & ponam oculos meos super te. Et si displicet tibi venire mecum in Babylonem, desine: vide, omnis terra coram te est: quocunq; rectum fuerit & placuerit in oculis tuis vt vadas, illuc vade.

5 Et si tu non vis habitare, reuertere ad Godoliam filium Ahicam filij Saphan, quem constituit rex Babylonis in vrbibus domus Iuda, & habita cum eo in medio populi: ant ad quemcunque locum qui placuerit tibi vt pergas, perge. Et dedit ei princeps occidentium munera & dona, & dimisit eum.

6 Et venit Ieremias ad Godoliam filium Ahicam in Maspha, & habitauit cum eo in medio populi qui remansit in terra.

7 Et audierunt omnes principes exercituum qui erant in agro, ipsi & viri eorum, quòd constituisset rex Babylonis Godoliam filium Ahicam in terra, & quòd constituisset cum eo viros & mulieres, & paruulos, & de pauperibus populi terræ, de his qui non fuerant translati in Babylonem.

8 Et venerunt ad Godoliam in Maspha. Et Ismael filius Nethaniæ, & Iohanan, & Ionathan filij Careæ, & Saraias filius Thanhumeth, & filij Ephai, qui erant de Netopha, & Iezanias filius Maachat, ipsi & viri eorum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ג וַיַּשְׁבַּע לָהֶם גְּדַלְיָהוּ בֶן אֲחִיקָם בֶּן שָׁפָן וְלִאַנְשֵׁיהֶם לֵאמֹר אַל תִּירְאוּ מֵעֲבוֹד הַכַּשְׂדִּים שְׁבוּ בָאָרֶץ וְעִבְדוּ אֶת מֶלֶךְ בָּבֶל וְיִיטַב לָכֶם׃

ד וַאֲנִי הִנְנִי יוֹשֵׁב בַּמִּצְפָּה לַעֲמֹד לִפְנֵי הַכַּשְׂדִּים אֲשֶׁר יָבֹאוּ אֵלֵינוּ וְאַתֶּם אִסְפוּ יַיִן וְקַיִץ וְשָׁמֶן וְשִׂמּוּ בִכְלֵיכֶם וְשִׁבוּ בְעָרֵיכֶם אֲשֶׁר תְּפַשְׂתֶּם׃

ה וְגַם כָּל הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּמוֹאָב וּבִבְנֵי עַמּוֹן וּבֶאֱדוֹם וַאֲשֶׁר בְּכָל הָאֲרָצוֹת שָׁמְעוּ כִּי נָתַן מֶלֶךְ בָּבֶל שְׁאֵרִית לִיהוּדָה וְכִי הִפְקִיד עֲלֵיהֶם אֶת גְּדַלְיָהוּ בֶן אֲחִיקָם בֶּן שָׁפָן׃

ו וַיָּשֻׁבוּ כָל הַיְּהוּדִים מִכָּל הַמְּקוֹמוֹת אֲשֶׁר נִדְּחוּ שָׁם וַיָּבֹאוּ אֶרֶץ יְהוּדָה אֶל גְּדַלְיָהוּ הַמִּצְפָּתָה וַיַּאַסְפוּ יַיִן וְקַיִץ הַרְבֵּה מְאֹד׃

ז וְיוֹחָנָן בֶּן קָרֵחַ וְכָל שָׂרֵי הַחֲיָלִים אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה בָּאוּ אֶל גְּדַלְיָהוּ הַמִּצְפָּתָה׃

ח וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הֵיָדֹעַ תֵּדַע כִּי בַעְלִיס מֶלֶךְ בְּנֵי עַמּוֹן שָׁלַח אֶת יִשְׁמָעֵאל בֶּן נְתַנְיָה לְהַכֹּתְךָ נָפֶשׁ וְלֹא הֶאֱמִין לָהֶם גְּדַלְיָהוּ בֶן אֲחִיקָם׃

ט וַיוֹחָנָן בֶּן קָרֵחַ אָמַר אֶל גְּדַלְיָהוּ בַּסֵּתֶר בַּמִּצְפָּה לֵאמֹר אֵלְכָה נָּא וְאַכֶּה אֶת יִשְׁמָעֵאל בֶּן נְתַנְיָה וְאִישׁ לֹא יֵדָע לָמָּה יַכֶּכָּה נֶפֶשׁ וְנָפֹצוּ כָל יְהוּדָה הַנִּקְבָּצִים אֵלֶיךָ וְאָבְדָה שְׁאֵרִית יְהוּדָה׃

י וַיֹּאמֶר גְּדַלְיָהוּ בֶן אֲחִיקָם אֶל יוֹחָנָן בֶּן קָרֵחַ אַל תַּעַשׂ אֶת הַדָּבָר הַזֶּה כִּי שֶׁקֶר אַתָּה דֹּבֵר אֶל יִשְׁמָעֵאל׃

מא

א וַיְהִי בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בָּא יִשְׁמָעֵאל בֶּן נְתַנְיָה בֶן אֶלִישָׁמָע מִזֶּרַע הַמְּלוּכָה וְרַבֵּי הַמֶּלֶךְ וַעֲשָׂרָה אֲנָשִׁים אִתּוֹ אֶל גְּדַלְיָהוּ בֶן אֲחִיקָם הַמִּצְפָּתָה וַיֹּאכְלוּ שָׁם לֶחֶם יַחְדָּו בַּמִּצְפָּה׃

ג Et iurauit eis Godolias filius Ahicam filij Saphan, & comitibus eorum, dicens: Nolite timere seruire Chaldæis. Habitate in terra & seruite regi Babylonis, & bene erit vobis.

ד Ecce ego habito in Maſphat vt reſpondeam præcepto Chaldæorum, qui mittuntur ad nos. Vos autem colligite vindemias & meſſem, & oleum; & condite in vaſis veſtris, & manete in vrbibus veſtris quas tenetis.

ה Sed & omnes Iudæi qui erãt in Moab, & in finibus Ammon, & in Idumæa, & in vniuerſis regionibus, audito quòd dediſſet rex Babylonis reliquias Iudæ, & quòd præpoſuiſſet ſuper eos Godoliam filium Ahicam filij Saphan:

ו Reuerſi ſunt, inquam, omnes Iudæi de vniuerſis locis ad quæ profugerant, & venerunt in terram Iuda ad Godoliam in Maſphat, & collegerunt vinum & meſſem multam nimis.

ז Iohannan autem filius Caree, & omnes principes exercitus, qui diſperſi fuerãt in regionibus, venerũt ad Godoliã in Maſphat.

ח Et dixerunt ei, Scito & Baalis rex filiorum Ammon miſit Hiſmael filiũ Nathaniæ percutere animam tuam. Et non credidit eis Godolias filius Ahicam.

ט Iohannan autem filius Caree, dixit ad Godoliam ſeorſum in Maſphat loquens: Ibo & percutiam Hiſmael filium Nathaniæ nullo ſciente, ne interficiat animam tuam, & diſſipentur omnes Iudæi qui congregati ſunt ad te, & peribunt reliquiæ Iuda.

י Et ait Godolias filius Ahicam ad Iohannan filium Caree: Noli facere rem hanc: falſum enim tu loqueris de Hiſmael.

CAP. XLI.

א ET factum eſt in menſe ſeptimo, venit Hiſmael filius Nathaniæ, filij Eliſamæ de ſemine regali, & optimates regis, & decem viri cum eo ad Godoliam filium Ahicam in Maſphat, & comederunt ibi panem ſimul in Maſphat.

ג Et iurauit eis Godolias & viris eorum, dicens: Ne timueritis à facie ſeruorum Chaldæorum: habitate in terra, & operamini regi Babylonis, & melius erit vobis.

ד Et ecce ego ſedeo in Maſſephath vt ſtem ante faciem Chaldæorum qui venerint ad nos; & vos colligite vinum & fructus, & colligite oleum, & mittite in vaſa veſtra, & habitate in ciuitatibus quas tenuiſtis.

ה Et omnes Iudæi qui in terra Moab, & in filiis Ammon, & qui in Idumæa, & qui in vniuerſa terra, audierunt, quòd dediſſet rex Babylonis reliquias Iudæ, & quòd conſtituiſſet ſuper eos Godoliam filium Achicam.

ו Et reuerſi ſunt omnes Iudæi de omni loco ad quem diſperſi ſunt, & venerunt ad Godoliam in terram Iuda in Maſſephath, & collegerunt vinum & fructus multos valdè, & oleum.

ז Et Joanam filius Carie & omnes duces exercitus qui in agris, venerunt ad Godoliam in Maſſephath.

ח Et dixerunt ei, St cognitione ſcis, quia regnat regis filiorum Ammon miſit ad te Iſſmael filium Nathaniæ vt percutiat animam tuam. & non credidit eis Godolias filius Achicam.

ט Et Joanan filius Carie dixit Godoliæ lauter in Maſſephath: Ibo iam & percutiam Iſmael filium Nathaniæ & nullus ſciat, ne forte interficiat tuam animam, & diſpergatur omnis Iudas qui congregati ſunt ad te, & peribunt reliquiæ Iuda.

י Et ait Godolias ad Joanan filium Carie, Ne fecerũ rem hanc, quia mendacia tu dicis ſuper Iſmael.

CAP. XLI.

א ET factum eſt menſe ſeptimo venit Iſmael filius Nathaniæ filij Eliſamæ de genere regio, & duces regis & decem viri cum eo, ad Godoliam in Maſſephath; & comederunt illic panem ſimul.

ג Καὶ ὤμοσεν αὐτοῖς γοδολίας καὶ τοῖς δούλοις αὐτοῦ, λέγων· μὴ φοβεῖσθε δοῦλεύειν τοῖς παισὶν τῶν χαλδαίων· κατοικήσατε ἐν τῇ γῇ & ἐργάζεσθε τῷ βασιλεῖ βαβυλῶν & καὶ ἔλπιον ἔσται ὑμῖν.

ד καὶ ἰδοὺ ἐγὼ κάθημαι ἐν μασηφὰθ ἑλωᾶι κατὰ πρόσωπον τῶν χαλδαίων οἱ ἂν ἔλθωσιν ἐφ' ἡμᾶς & ὑμεῖς συναγάγετε οἶνον καὶ ὀπώραν, καὶ στιναγάγετε ἔλαιον & βάλλετε εἰς τὰ ἀγγεῖα ὑμῶν καὶ οἰκήσατε ἐν ταῖς πόλεσιν αἷς κατεκρατήσατε.

ה καὶ πάντες & ἰουδαῖοι & ἐν γῇ μωαβ, καὶ ἐν υἱοῖς ἀμμών, καὶ & ἐν τῇ ἰδουμαίᾳ, καὶ οἱ ἐν πάσῃ τῇ γῇ, ἤκουσαν, ὅτι ἔδωκεν βασιλεὺς βαβυλῶν & κατάλειμμα τῷ ἰούδα, καὶ ὅτι κατέστησεν ἐπ' αὐτὸς τὸν γοδολίαν υἱὸν ἀχικάμ.

ו καὶ ἐξέφυσαν πάντες οἱ ἰουδαῖοι ἀπὸ παντὸς τόπου εἰς ὃν διεσπάρησαν, & ἦλθον πρὸς γοδολίαν εἰς γῆν ἰούδα εἰς μασηφάθ, & συνήγαγον οἶνον, καὶ ὀπώραν πολλὼ σφόδρα, & ἔλαιον.

ז καὶ ἰωαναὴ υἱὸς καρὲὰ & πάντες οἱ ἡγεμόνες τῆ δυνάμεως οἱ ἐν τοῖς ἀγροῖς, ἦλθον πρὸς γοδολίαν εἰς μασηφάθ.

ח καὶ εἶπε δὴ αὐτῷ,, εἰ γνώσει γνώσκεις ὅτι βασίλισσα βασιλέως υἱὸν ἀμμὼν, ἀπέστειλεν πρὸς σὲ τὸν ἰσμαὴλ υἱὸν ναθανία πατάξαι ψυχήν σου, & οὐκ ἐπίστευσεν αὐτοῖς γοδολίας υἱὸς ἀχικάμ.

ט καὶ ἰωαναὴ υἱὸς καρὲὰ εἶπεν τῷ γοδολία κρυφαίως ἐν μασηφάθ, πορεύσομαι δὴ καὶ πατάξω τὸν ἰσμαὴλ υἱὸν ναθανία & μηδεὶς γνώτω, μήποτε πατάξῃ σου ψυχήν, καὶ διασπαρῇ πᾶς ἰούδας οἱ συνηγμένοι πρός σέ, & ἀπολοῦνται οἱ ὑπόλοιποι ἰούδα.

י καὶ εἶπεν γοδολίας πρὸς ἰωαναν υἱὸν καρέ, μὴ ποιήσῃς τὸ πρᾶγμα τοῦτο ὅτι ψευδῆ σὺ λέγεις ὑπὲρ ἰσμαήλ.

μά.

א Καὶ ἐγένετο τῷ μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ ἦλθεν ἰσμαὴλ υἱὸς ναθανία υἱοῦ ἐλισαμὰ ἀπὸ σπέρματος τοῦ βασιλέως, καὶ ἡγεμόνες τοῦ βασιλέως ἡ, δέκα ἄνδρες μετ' αὐτοῦ, πρὸς γοδολίαν εἰς μασηφάθ & ἔφαγον ἐκεῖ ἄρτον ἅμα.

תרגום יונתן

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

ג Et iurauit eis Godolias filius Ahicam, filij Saphan, & viris eorum, dicens: Ne timeatis ſeruire Chaldæis: habitate in terra, & ſeruite regi Babyloniis, & bene erit vobis.

ד Ecce ego habito in Maſpha, vt ſtem coram Chaldæis qui venient ad nos: vos autem colligite vinum, & caricas, & oleum, & reponite in vaſis veſtris, & manete in vrbibus veſtris, quas occupaſtis.

ה Et etiam omnes Iudæi qui erant in Moab & in filijs Ammon, & in Idumæa, & in vniuerſis regionibus, audierũt quòd dimiſiſſet rex Babylonis reliquias domui Iudæ; & quòd conſtituiſſet ſuper eos Godoliam filium Ahicam filij Saphan.

ו Et reuerſi ſunt omnes Iudæi de omnibus locis ad quæ diſperſi fuerant, & venerunt in terram domus Iuda ad Godoliam in Maſpha, & collegerunt vinum & caricas in magna copia.

ז Et Iohanan filius Caree, & omnes principes exercitus qui erant in agro, venerunt ad Godoliam in Maſpha.

ח Nonne plane ſcis quòd Baalis rex filiorum Ammon miſit Iſmaelem filium Nathaniæ, vt occidat animam tuam? Et non credidit eis Godolias filius Ahicam.

ט Iohanan autem filius Caree locutus eſt ad Godoliam in ſecreto, in Maſpha; dicendo: Vadam nunc & percutiam Iſmaelem filium Nathaniæ, & nullus vir ſciet. quare interficiet animam tuam? & diſpergentur omnes viri domus Iuda qui congregati ſunt ad te? & peribunt reliquiæ domus Iuda?

י Et ait Godolias filius Ahicam ad Iohanan filium Caree: Ne facias verbum hoc, quia falſum tu loqueris de Iſmaele.

CAP. XLI.

א ET factum eſt in menſe ſeptimo, venit Iſmael filius Nathaniæ filij Eliſamæ, de ſemine regio, & principes regis, & decem viri cum eo, ad Godoliam filium Ahicam in Maſpha; & comederunt ibi panem ſimul in Maſpha.

Universidad de Deusto
Biblioteca

1 * Surrexit autem Hismael filius Nathaniæ, & decem viri qui cum eo erant, & percusserunt Godoliam filium Ahicam filij Saphan, gladio, & interfecerunt eum, quem præfecerat rex Babylonis terræ.

2 * וַיָּקָם יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה וַעֲשֶׂרֶת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־הָיוּ אִתּוֹ וַיַּכּוּ אֶת־גְּדַלְיָהוּ בֶן־אֲחִיקָם בֶּן־שָׁפָן בֶּחָרֶב וַיָּמֶת אֹתוֹ אֲשֶׁר־הִפְקִיד מֶלֶךְ בָּבֶל בָּאָרֶץ׃

3 * Omnes quoq; Iudæos qui erant cum Godolia in Masphat, & Chaldæos qui reperti sunt ibi, & viros bellatores percussit Hismael.

3 * וְאֵת כָּל־הַיְהוּדִים אֲשֶׁר־הָיוּ אִתּוֹ אֶת־גְּדַלְיָהוּ בְּמִצְפָּה וְאֶת־הַכַּשְׂדִּים אֲשֶׁר נִמְצְאוּ־שָׁם אֶת אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה הִכָּה יִשְׁמָעֵאל׃

4 * Secundo autem die postquam occiderat Godoliam nullo adhuc sciente,

4 * וַיְהִי בַיּוֹם הַשֵּׁנִי לְהָמִית אֹתוֹ אֶת־גְּדַלְיָהוּ וְאִישׁ לֹא יָדָע׃

5 * Venerunt viri de Sichem, & de Silo, & de Samaria, & octoginta viri rasi barba, & scissis vestibus, & squallentes, & nuncra, & thus habebant in manu, vt offerrent in domo Domini.

5 * וַיָּבֹאוּ אֲנָשִׁים מִשְּׁכֶם מִשִּׁלוֹ וּמִשֹּׁמְרוֹן שְׁמֹנִים אִישׁ מְגֻלְּחֵי זָקָן וּקְרֻעֵי בְגָדִים וּמִתְגֹּדְדִים וּמִנְחָה וּלְבוֹנָה בְּיָדָם לְהָבִיא בֵּית יְהוָה׃

6 * Egressus ergo Hismael filius Nathaniæ in occursum eorum de Masphat, incedens & plorans ibat. Cùm autem occurrisset eis, dixit ad eos: Venite ad Godoliam filium Ahicam.

6 * וַיֵּצֵא יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה לִקְרָאתָם מִן־הַמִּצְפָּה הָלוֹךְ הָלַךְ וּבֹכֶה וַיְהִי כִּפְגְּשׁוֹ אוֹתָם וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם בֹּאוּ אֶל־גְּדַלְיָהוּ בֶן־אֲחִיקָם׃

7 * Qui cùm venissent ad medium ciuitatis, interfecit eos Hismael filius Nathaniæ circa medium laci, ipse & viri qui erant cum eo.

7 * וַיְהִי כְּבוֹאָם אֶל־תּוֹךְ הָעִיר יִשְׁחָטֵם יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה אֶל־תּוֹךְ הַבּוֹר הוּא וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־אִתּוֹ׃

8 * Decem autem viri reperti sunt inter eos, qui dixerunt ad Hismael, Noli occidere nos, quia habemus thesauros in agro frumenti, & ordei, & olei, & mellis. Et cessauit, & non interfecit eos cum fratribus suis.

8 * עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים נִמְצְאוּ־בָם וַיֹּאמְרוּ אֶל־יִשְׁמָעֵאל אַל־תְּמִתֵּנוּ כִּי־יֶשׁ־לָנוּ מַטְמוֹנִים בַּשָּׂדֶה חִטִּים וּשְׂעֹרִים וְשֶׁמֶן וּדְבָשׁ וַיֶּחְדַּל וְלֹא הֱמִיתָם בְּתוֹךְ אֲחֵיהֶם׃

9 * Lacus autem in quem proiecerat Hismael omnia cadauera virorum, quos percussit propter Godoliam, ipse est quem fecit rex Asa propter Baasa regem Israel: ipsum repleuit Hismael filius Nathaniæ occisis.

9 * וְהַבּוֹר אֲשֶׁר הִשְׁלִיךְ שָׁם יִשְׁמָעֵאל אֵת כָּל־פִּגְרֵי הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הִכָּה בְיַד־גְּדַלְיָהוּ הוּא אֲשֶׁר עָשָׂה הַמֶּלֶךְ אָסָא מִפְּנֵי בַּעְשָׁא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֹתוֹ מָלֵא יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָהוּ חֲלָלִים׃

10 * Et captiuas duxit Hismael omnes reliquias populi, qui erant in Masphat, filias regis & vniuersum populum qui remanserant in Masphat, quos commendauerat Nabuzardan princeps militiæ Godoliæ filio Ahicam. Et cepit eos Hismael filius Nathaniæ, & abijt vt transiret ad filios Ammon.

10 * וַיִּשְׁבְּ יִשְׁמָעֵאל אֵת־כָּל־שְׁאֵרִית הָעָם אֲשֶׁר בַּמִּצְפָּה אֵת בְּנוֹת הַמֶּלֶךְ וְאֵת־כָּל־הָעָם הַנִּשְׁאָרִים בַּמִּצְפָּה אֲשֶׁר הִפְקִיד נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים אֶת־גְּדַלְיָהוּ בֶן־אֲחִיקָם וַיִּשְׁבֵם יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה וַיֵּלֶךְ לַעֲבֹר אֶל־בְּנֵי עַמּוֹן׃

תרגום יונתן

וְקָם יִשְׁמָעֵאל בַּר נְתַנְיָה וַעֲשָׂרָה גַּבְרִין דַּהֲווֹ עִמֵּהּ וְקָטְלוּ יָת גְּדַלְיָהוּ בַּר אֲחִיקָם בַּר שָׁפָן בְּחַרְבָּא וּקְטָלֵי וַיְהָא דְּמָנֵי סַלְקָא דְּבָבֶל כְּאַרְעָא׃
וְיָת כָּל יְהוּדָאֵי דַּהֲווֹ עִמֵּהּ עִם גְּדַלְיָה בְּמִצְפָּיָא וְיָת כַּסְדָּאֵי דְּאִשְׁתְּכָחוּ תַּמָּן יָת גִּבָּרֵי עַבְדֵי קְרָבָא קְטַל יִשְׁמָעֵאל׃
וְהַהוּא בְּיוֹמָא תִּנְיָנָא לְמִקְטַל יָת גְּדַלְיָה וְלָא יְדַע׃ וְאִתּוֹ גַּבְרֵי מִשְּׁכֶם מִשִּׁילוֹ וּמִשֹּׁמְרוֹן תְּמָנֵן גַּבְרִין לְחוּשְׁיוֹתְהוֹן וְקַרְחָן וְקָרְעָן לְבוּשֵׁיהוֹן וְאִתְגְּדָעוּ וְקָרְבָּנָא וּלְבוּנְתָא בִּידֵיהוֹן לְאֵיתָאָה לְבֵית מַקְדְּשָׁא דְיָי׃
וְנָפַק יִשְׁמָעֵאל בַּר נְתַנְיָה לְקַדְמוּתְהוֹן מִן מִצְפָּיָא אָזֵל מֵיזַל וּבְכֵי וַהֲוָה כַּד עָרַע יְהוֹחָנָן וְאָמַר לְהוֹן עוֹלוּ לְוָת גְּדַלְיָה בַּר אֲחִיקָם׃
וַהֲוָה כַּד מְטוֹ לְגוֹ קִרְיָתָא וְקַטְלִנוּן יִשְׁמָעֵאל בַּר נְתַנְיָה לְקֻדְמוּתְהוֹן בֵּין מַבְרְכְתָּא וְגוֹ בֵּירְיָתָא כַּד עָרַע יְהוֹחָנָן וְאָמַר לְהוֹן גְּדַלְיָה בַּר אֲחִיקָם׃
וַאֲשָׁרָה גַּבְרִין אִשְׁתְּכָחוּ בְהוֹן וְאָמְרוּ לְיִשְׁמָעֵאל לָא תִּקְטְלִנָּא אֲרֵי אִיתָּא לָנָא מַטְמוֹנִין בְּחַקְלָא חִטִּין וּשְׂעוֹרִין וּמִשְׁח וּדְבַשׁ וְאִתְמְנַע וְלָא קְטָלְנוּן בְּגַוְוֵי אֲחֵיהוֹן׃
וְגוּבָּא דְּרַמָּא תַּמָּן יִשְׁמָעֵאל יָת כָּל פִּגְרֵי גִּבָּרַיָּא דְּקָטַל בְּיַד גְּדַלְיָה הוּא דַּעֲבַד מַלְכָּא אָסָא כַּד עָרַע עֲלוֹהִי בַּעְשָׁא מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל מָלֵי יִשְׁמָעֵאל בַּר נְתַנְיָה קְטִילִין׃
וְשֵׁבִי יִשְׁמָעֵאל יָת כָּל שְׁאָרָא דְעַמָּא דִּי בְמִצְפָּיָא יָת בְּנָת מַלְכָּא וְיָת כָּל עַמָּא דְּאִשְׁתְּאַרוּ בְמִצְפָּיָא דְּפַקֵּיד נְבוּזַרְאֲדָן רַב קְסוּלְטָא עִם גְּדַלְיָה בַּר אֲחִיקָם וְשֵׁבִינוּן יִשְׁמָעֵאל בַּר נְתַנְיָה וַאֲזַל לְמֶעְבַּר לְוָת בְּנֵי עַמּוֹן׃

1 * καὶ ἀνέστη ἰσμαὴλ καὶ οἱ δέκα ἄνδρες οἱ ἦσαν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξαν τὸν γοδολίαν μαχαίρᾳ καὶ ἐθανάτωσαν αὐτὸν, ὃν κατέστησεν ὁ βασιλεὺς βαβυλὼν ἐπὶ τῆς γῆς.

1 * Et surrexit Ismael & decem viri qui erant cum eo, & percusserunt Godoliam gladio & interfecerunt eum, quem constituit rex Babylonis super terram.

2 * καὶ πάντας τοὺς ἰουδαίους τοὺς ὄντας μετ' αὐτοῦ εἰς μασσηφάθ, καὶ πάντας τοὺς χαλδαίους τοὺς εὑρεθέντας ἐκεῖ· καὶ τοὺς ἄνδρας πολεμιστὰς ἐπάταξεν ἰσμαήλ.

2 * Et omnes Judæos existentes cum eo in Massephath, & omnes Chaldæos qui reperti sunt ibi, & viros bellatores percussit Ismael.

3 * καὶ ἐγένετο τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ πατάξαντος αὐτὸν τὸν γοδολίαν, καὶ ἀνθρώπου οὐκ ἔγνω.

3 * Et factum est die secunda postquam percussit ipse Godoliam, & homo non scivit.

4 * καὶ ἦλθοσαν ἄνδρες ἀπὸ συχέμ, ἀπὸ σηλὼμ, καὶ ἀπὸ σαμαρείας ὀγδοήκοντα ἄνδρες ἐξυρημένοι πώγωνας καὶ διερρηγότες τὰ ἱμάτια, καὶ κοπτόμενοι, καὶ δῶρον, καὶ λίβανον ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν τοῦ εἰσενεγκαι εἰς οἶκον κυρίου.

4 * Et venerunt viri de Sechem, de Silom, & de Samaria octoginta viri rasi barba, & scissis vestibus, & plangentes: & munus, & thus in manibus suis vt offerrent in domum Domini.

5 * καὶ ἐξῆλθεν εἰς ἀπάντησιν αὐτοῖς ἰσμαὴλ υἱὸς ναθανίου ἀπὸ μασφά, αὐτοὶ ἐπορεύοντο καὶ ἔκλαιον· καὶ εἶπεν, εἰσέλθετε πρὸς γοδολίαν.

5 * Egressusque est Ismael filius Nathaniæ in occursum eorum de Masphat, ambulans & plorans. Et factum est cùm occurrisset eis, dixit ad eos, Ingredimini ad Godoliam filium Ahicam.

6 * καὶ ἐγένετο, εἰσελθόντων αὐτῶν εἰς μέσον τῆς πόλεως, ἔσφαξεν αὐτοὺς εἰς τὸ φρέαρ αὐτὸς καὶ οἱ ἄνδρες οἱ μετ' αὐτοῦ.

6 * Et factum est cùm intrassent illi in medium ciuitatis, iugulauit eos in puteo, ipse & viri qui cum eo.

7 * καὶ δέκα ἄνδρες εὑρέθησαν ἐκεῖ, καὶ εἶπαν τῷ ἰσμαήλ, μὴ ἀνέλῃς ἡμᾶς, ὅτι εἰσὶν ἡμῖν θησαυροὶ ἐν ἀγρῷ πυροὶ καὶ κριθαὶ, καὶ μέλι, καὶ ἔλαιον· καὶ παρῆλθεν, καὶ οὐκ ἀνεῖλεν αὐτοὺς ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν.

7 * Et decem viri inuenti sunt illic, & dixerunt Ismaeli, Non occidas nos, quia sunt nobis thesauri in agro, triticum, & hordeum, & mel, & oleum: & præterijt, & non interfecit eos in medio fratrum suorum.

8 * καὶ τὸ φρέαρ εἰς ὃ ἔρριψεν ἰσμαὴλ πάντας ὃς ἀπέκτεινεν, φρέαρ μέγα· τοῦτό ἐστιν ὃ ἐποίησεν βασιλεὺς ἀσὰ διὰ πρόσωπον βαασὰ βασιλέως ἰσραήλ, τοῦτο ἔπλησεν ἰσμαὴλ υἱὸς ναθανίου τραυματιῶν.

8 * Et puteus in quem proiecit Ismael omnes quos interfecit, puteus magnus: hic est quem fecit rex Asa à facie Baasa regis Israel; ipsum repleuit Ismael filius Nathaniæ vulneratis.

9 * καὶ ἀπέστρεψεν ἰσμαὴλ πάντα τὸν λαὸν τὸν καταλειφθέντα ἐν μασφάθ, καὶ τὰς θυγατέρας τοῦ βασιλέως ἃς κατέστησεν ὁ ἀρχιμάγειρος τῷ γοδολίᾳ υἱῷ ἀχικάμ, καὶ ἦλθε εἰς τὸν πέραν υἱῶν ἀμμών.

9 * Et reduxit Ismael omnem populum qui reliquus est in Masphate, & filias regis quas commendauit princeps coquorum Godoliæ filio Achicam, & abijt vt transiret ad filios Ammon.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Et surrexit Ismael filius Nathaniæ, & decem viri qui erant cum eo, & percusserunt Godoliam filium Ahicam filij Saphan gladio, & occiderunt eum quem constituit rex Babylonis in terra.
2 Et omnes Iudæos qui erant cum ipso Godolia in Maspha, & Chaldæos qui inuenti sunt ibi, & viros bellatores occidit Ismael.
3 Et factum est in secundo die postquam occisus fuerat Godolias, & nullus vir sciebat.
4 Et venerunt viri de Sechem & de Silo, & de Samaria octoginta viri, rasa barba, & scissis vestibus, incisa facie; eorumque in manibus erat oblatio & thus, vt adducerent in domum sanctuarij Domini.
5 Egressusque est Ismael filius Nathaniæ in occursum eorum de Maspha, ambulans & plorans. Et factum est cùm occurrisset eis, dixit ad eos, Ingredimini ad Godoliam filium Ahicam.
6 Et factum est cùm ingrederentur in medium vrbis, occidit eos Ismael filius Nathaniæ, circa medium laci, ipse & viri qui erant cum eo.
7 Et decem viri inuenti sunt in eis, qui dixerunt ad Ismaelem, Ne occidas nos, quia habemus thesauros in agro, triticum & hordeum, & oleum & mel: & cessauit, & non interfecit eos in medio fratrum suorum.
8 Cisterna autem in quam proiecit Ismael omnia cadauera virorū quos occidit propter Godoliam, ipsa est quam fecit res Asa, quando obsidebat eum Baasa rex Israel: ipsam impleuit Ismael filius Nathaniæ occisis.
9 Et captiuauit Ismael omnes reliquias populi, qui erat in Maspha; filias regis, & omnem populum qui relictus fuerat in Maspha, quos commendauerat Nabuzardan princeps occidentium Godoliæ filio Ahicam; & in captiuitatem duxit eos Ismael filius Nathaniæ. Et abijt vt transiret ad filios Ammon.

Universidad de Deusto
Biblioteca

11 ׀ וַיִּשְׁמַע יוֹחָנָן בֶּן־קָרֵחַ וְכָל־שָׂרֵי הַחֵילִים אֲשֶׁר
אִתּוֹ אֵת כָּל־הָרָעָה אֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׁמָעֵאל בֶּן־
12 נְתַנְיָה׃ ׀ וַיִּקְחוּ אֶת־כָּל־הָאֲנָשִׁים וַיֵּלְכוּ
לְהִלָּחֵם עִם־יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה וַיִּמְצָאוּ אֹתוֹ
אֶל־מַיִם רַבִּים אֲשֶׁר בְּגִבְעוֹן׃
13 ׀ וַיְהִי כִּרְאוֹת כָּל־הָעָם אֲשֶׁר אֶת־יִשְׁמָעֵאל אֶת־
יוֹחָנָן בֶּן־קָרֵחַ וְאֵת כָּל־שָׂרֵי הַחֵילִים אֲשֶׁר אִתּוֹ
14 וַיִּשְׂמְחוּ׃ ׀ וַיָּסֹבּוּ כָּל־הָעָם אֲשֶׁר־שָׁבָה יִשְׁמָעֵאל
מִן־הַמִּצְפָּה וַיָּשֻׁבוּ וַיֵּלְכוּ אֶל־יוֹחָנָן בֶּן־קָרֵחַ׃
15 ׀ וְיִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה נִמְלַט בִּשְׁמֹנָה אֲנָשִׁים
מִפְּנֵי יוֹחָנָן וַיֵּלֶךְ אֶל־בְּנֵי עַמּוֹן׃
16 ׀ וַיִּקַּח יוֹחָנָן בֶּן־קָרֵחַ וְכָל־שָׂרֵי הַחֵילִים אֲשֶׁר־
אִתּוֹ אֵת כָּל־שְׁאֵרִית הָעָם אֲשֶׁר הֵשִׁיב מֵאֵת
יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה מִן־הַמִּצְפָּה אַחֲרֵי הַכֹּתוֹ אֶת־
גְּדַלְיָה בֶּן־אֲחִיקָם גִּבֹּרִים אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה
וְנָשִׁים וְטַפְּ וְסָרִיסִים אֲשֶׁר הֵשִׁיב מִגִּבְעוֹן׃
17 ׀ וַיֵּלְכוּ וַיֵּשְׁבוּ בְּגֵרוּת כִּמְהָם אֲשֶׁר־אֵצֶל בֵּית
לָחֶם לָלֶכֶת לָבוֹא מִצְרָיִם׃
18 ׀ מִפְּנֵי הַכַּשְׂדִּים כִּי יָרְאוּ מִפְּנֵיהֶם כִּי־הִכָּה
יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה אֶת־גְּדַלְיָהוּ בֶן־אֲחִיקָם
אֲשֶׁר־הִפְקִיד מֶלֶךְ־בָּבֶל בָּאָרֶץ׃

מב

1 ׀ וַיִּגְּשׁוּ כָּל־שָׂרֵי הַחֵילִים וְיוֹחָנָן בֶּן־קָרֵחַ
וְיִזַנְיָה בֶן־הוֹשַׁעְיָה וְכָל־הָעָם מִקָּטֹן וְעַד־גָּדוֹל׃
2 ׀ וַיֹּאמְרוּ אֶל־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא תִּפָּל־נָא תְחִנָּתֵנוּ
לְפָנֶיךָ וְהִתְפַּלֵּל בַּעֲדֵנוּ אֶל־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּעַד
כָּל־הַשְּׁאֵרִית הַזֹּאת כִּי־נִשְׁאַרְנוּ מְעַט מֵהַרְבֵּה
כַּאֲשֶׁר עֵינֶיךָ רֹאוֹת אֹתָנוּ׃ 3 ׀ וְיַגֶּד־לָנוּ יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ אֶת־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר נֵלֵךְ־בָּהּ וְאֶת־הַדָּבָר
אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה׃

IEREMIAS. Translat. B. Hieronymi.

11 ׀ Audiuit autem Iohannan filius Careæ & omnes principes bellatorum, qui erant cum eo, omne malum quod fecerat Hismael filius Nathaniæ.
12 ׀ Et assumptis vniuersis viris profecti sunt vt bellarent aduersum Hismaelem filium Nathaniæ, & inuenerunt eum ad aquas multas quæ sunt in Gabaon.
13 ׀ Cumque vidisset omnis populus, qui erat cum Hismael, Iohannã filium Careæ, & vniuersos principes bellatorũ qui erant cum eo, lætati sunt.
14 ׀ Et reuersus est omnis populus quem ceperat Hismael in Masphat, reuertitque & abijt ad Iohannan filium Careæ.
15 ׀ Hismael autem filius Nathaniæ fugit cum octo viris à facie Iohannan, & abijt ad filios Ammon.
16 ׀ Tulit ergo Iohannan filius Careæ, & omnes principes bellatorum qui erant cum eo, vniuersas reliquas vulgi, quas reduxerant a b Hismael filio Nathaniæ de Masphat, postquam percussit Godoliam filium Ahicam, fortes viros in bello, & mulieres & pueros, & eunuchos quos reduxerat de Gabaon.
17 ׀ Et abierunt, & sederunt peregrinantes in Chamaam quæ est iuxta Bethleem, vt pergerent & introirent Ægyptum
18 ׀ A facie Chaldæorum. Timebant enim eos, quia percusserat Hismael filius Nathaniæ Godoliam filium Ahicam, quem præposuerat rex Babylonis in terra.

CAP. XLII.

1 ׀ ET accesserunt omnes principes bellatorum & Iohannan filius Careæ, & Iezonias filius Osaiæ, & reliquum vulgus à paruo vsque ad magnum.
2 ׀ Dixeruntque ad Hieremiam prophetam: Cadat oratio nostra in cõspectu tuo, & ora pro nobis ad Dominũ Deum tuum pro vniuersis reliquiis istis, quia derelicti sumus pauci de pluribus, sicut intuentur.
3 ׀ Et annunciet nobis Dominus Deus tuus viam per quã pergamus, & verbum quod faciamus.

11 ׀ Et audiuit Joanan filius Carie, & omnes duces exercitus qui cum eo, omnia mala quæ fecerat Ismael filius Nathaniæ.
12 ׀ Et adduxerunt omnem exercitum eorum & profecti sunt vt debellarent eum; & inuenerunt eum ad aquam multam in Gabaon.
13 ׀ Et factum est quando viderunt omnis populus qui cum Ismael, Joanan filium Carie & vniuersos duces exercitus qui cum eo, lætati sunt.
14 ׀ Et reuersi sunt ad Joanan.
15 ׀ At Ismael saluatus est cum octo hominibus, & abijt ad filios Ammon.
16 ׀ Et tulit Joanan & omnes duces exercitus qui cum eo, vniuersos reliquos populi quos reduxit ab Ismael filio Nathaniæ de Masipha, postquam percussit ipse Godoliam filium Achicam, potentes viros in bello, & mulieres, & reliquos, & eunuchos quos reduxerat de Gabaon.
17 ׀ Et abierunt, & sederunt in terra Baroth Chamaam quæ iuxta Bethleem, vt irent ad intrandum in Aegyptum
18 ׀ A facie Chaldæorum: quia timuerunt à facie, quia percussit Ismael Godoliam quem constituit rex Babylonis in terra.

CAP. XLII.

1 ׀ ET accesserunt omnes duces exercitus & Joanan filius Carie, & Iezonias filius Osei, & omnis populus à paruo & vsque ad magnum.
2 ׀ Et dixerunt ad Hieremiam prophetam, Cadat iam misericordia nostra ante faciem tuã, & ora ad Dominum Deum tuum pro reliquiis istis; quia relicti sumus pauci de multis, sicut oculi tui intuentur.
3 ׀ Et annunciet nobis Dominus Deus tuus viam in qua ambulabimus in ea, & verbum quod faciemus.

11 ׀ καὶ ἤκουσεν ἰωαὴλ υἱὸς καρὲὰ καὶ πάντες ⸀ ἡγεμόνες τ δυνάμεως ⸀ μετ' αὐτ πάντα τὰ κακὰ ἃ ἐποίησεν ισμαὴλ υἱὸς ναθανίου.
12 ׀ καὶ ἦγαγον ἅπαν τὸ στρατόπεδον αὐτῶν, καὶ ᾤχοντο πολεμεῖν αὐτὸν, καὶ εὗρεν αὐτὸν ἐπὶ ὕδατ ⸀ πολλοῦ ἐν γαβαών.
13 ׀ καὶ ἐχάρ ὅτε εἶδον πᾶς ὁ λαὸς ὁ μ ισμαὴλ τὸν ἰωαὴλ υἱὸν καρὲὰ ⸀ πάντας σὺν ἡγεμόνας τ δυνάμεως σὺν μετ' αὐτ ἠυφράνθησαν.
14 ׀ καὶ ἀπέστρεψαν πᾶς ἰωαὴλ.
15 ׀ ὁ δὲ ισμαὴλ ἐσώθη τῶν ὀκτὼ ἀνθρώποις, καὶ ᾤχετο πρὸς υἱοὺς ἀμμών.
16 ׀ καὶ ἔλαβεν ἰωάναν καὶ πάντες ⸀ ἡγεμόνες τ δυνάμεως ⸀ μετ' αὐτ πάντας σὺν καταλοίποις λαοῦ ὓς ἀπέστρεψεν ἀπὸ ισμαὴλ υἱοῦ ναθανίου ἀπὸ μασιφὰ μετὰ τ πατάξαι αὐτὸν γοδολίαν υἱὸν αχικὰμ, δυνατὰς ἀνδρας ἐν πολέμῳ, καὶ τὰς γυναῖκας, καὶ τὰ κατάλοιπα, καὶ σὺν εὐνούχους ὃς ἀπέστρεψεν ἀπὸ γαβαών.
17 ׀ καὶ ᾤχοντο καὶ ἐκάθισαν ἐν γῇ βαρὼθ χαμααμ τὴν πρὸς βηθλεὲμ τοῦ πορευθῆναι εἰσελθεῖν εἰς αἴγυπτον
18 ׀ ἀπὸ προσώπ τῶν χαλδαίων· ὅτι ἐφοβήθησαν ἀπὸ προσώπου, ὅτι ἐπάταξεν ισμαὴλ τὸν γοδολίαν ὃν κατέστησεν ὁ βασιλεὺς βαβυλὼν ⸀ ἐν τῇ γῇ.

μβ.

1 ׀ Καὶ προσῆλθον πάντες οἱ ἡγεμόνες τ δυνάμεως, ⸀ ἰωαὴλ υἱὸς καρὲὰ, ⸀ ιεζονίας υἱὸς ωσαίου, ⸀ πᾶς ὁ λαὸς ἀπὸ μικροῦ καὶ ἕως μεγάλου.
2 ׀ καὶ εἶπον πρὸς ιερεμίαν τὸν προφήτην, προσέσω δὴ ἡ ἔλεός ἡμῶν κατὰ πρόσωπόν σου, καὶ προσδεξαι πρὸς κύριον τὸν θεόν σου περὶ τῶν καταλοίπων τούτων, ὅτι κατελείφθημεν ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν, καθότι οἱ ὀφθαλμοί σου βλέπουσιν.
3 ׀ καὶ διαγγειλάτω ἡμῖν κύριος ⸀ ὁ θεός σου τὴν ὁδὸν ἐν ᾗ πορευσόμεθα ἐν αὐτῇ, καὶ λόγον ὃν ποιήσομεν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 ׀ Et audiuit Iohanan filius Caree, & omnes principes exercitus qui erant cum eo, omne malum quod fecerat Ismael filius Nathaniæ.
12 ׀ Et tulerunt omnes viros, & abierunt vt pugnarent contra Ismaelem filium Nathaniæ, & inuenerunt eum iuxta piscinam aquarum multarum quæ est in Gabaon.
13 ׀ Et factum est cùm vidisset omnis populus qui erat cum Ismaele, Iohanan filium Caree, & omnes principes exercituum, qui erant cum eo, lætatus est.
14 ׀ Et reuersus est omnis populus quem ceperat Ismael de Masipha & reuersi sunt & pertexerunt ad Iohanan filium Caree.
15 ׀ Ismael verò filius Nathaniæ liberatus est cum octo viris & abijt ad filios Ammon.
16 ׀ Et tulit Iohanan filius Caree, & omnes principes exercitus, qui erant cum eo, vniuersas reliquias populi, quas reduxerat ab Ismael filio Nathaniæ de Masipha, postquam occiderat Godoliam filium Achicam, & viros fortes bellatores, & vxores, & paruulos, & principes quos reduxerat de Gabaon.
17 ׀ Et abierunt, & sederunt in peregrinatione, quam dederat Dauid Camaham filio Berselai Galaaditæ, quæ est iuxta Bethlehem, vt pergerent & proficiscerentur in Ægyptum
18 ׀ A facie Chaldæorum: timebant enim à facie eorum, eò quòd occiderat Ismael filius Nathaniæ Godoliam filium Ahicam, quem constituerat rex Babylonis in terra.

CAP. XLII.

1 ׀ ET accesserunt omnes principes exercituum, & Iohanan filius Caree, & Iezanias filius Osee, & omnis populus à minimo vsque ad maximum.
2 ׀ Et dixerunt ad Ieremiam prophetam, Acceptabilis sit nunc deprecatio nostra coram te, & ora pro nobis coram Domino Deo tuo pro omnibus reliquijs istis; quia relicti sumus pauci ex multis, sicut oculi tui vident nos.
3 ׀ Et indicet nobis Dominus Deus tuus viam in qua ambulemus, & verbum quod faciamus.

יא ׀ ושמע יוחנן בר קרח וכל רברבי חיליותא דעמה ית כל בישתא דעבד ישמעאל בר נתניה׃
יב ׀ ודברו ית כל גברייא ואזלו לאגחא קרבא עם ישמעאל בר נתניה ואשכחוהי ליה במי סגיאין די בגבעין׃
יג ׀ ואיתחמר כל עמא דשבא ישמעאל מן מצפה כד חמו ית יוחנן בר קרח וית כל רברבי חיליותא דעמה ותריו׃
יד ׀ ותב כל עמא דשבא ישמעאל מן מצפתא ואתו ליות יוחנן בר קרח׃
טו ׀ ותריך יוחנן בר קרח וכל רברבי חיליותא דעמיה ית כל שארית עמא דאתייב מרוחי ישמעאל בר נתניה מן מצפתא דבתר דקטל ית גדליה בר אחיקם גברין גבורי קרבא ונשיא וטפלא ורברביא די אתייב מגבעין׃
טז ׀ ואזלו ויתבו בגרות כמהם דאתי לתקלא מן קדם ישמעאל בר נתניה דשוי לכספהם ית גדליה בר אחיקם דמנו מלכא דבבל בארעא׃

מב

א ׀ וקריבו כל רברבי חיליותא ויוחנן בר קרח וישעיה בר השעיה וכל עמא מזעירא ועד רבא׃
ב ׀ ואמרו לנביא ייי אתפלח כדון צלותנא קדמך ובעי עלנא קדם ייי אלהך על כל שארא הדין ארי אשתארנא זעיר מסגי כמא דעינך
ג ׀ יחוי לנא ייי אורח דינהך דנהוי פתגם דנעבד׃

Universidad de Deusto Biblioteca

4 ויאמר אליהם ירמיהו הנביא שמעתי הנני
מתפלל אל־יהוה אלהיכם כדבריכם והיה כל־
הדבר אשר־יענה יהוה אתכם אגיד לכם לא־
5 אמנע מכם דבר: והמה אמרו אל־ירמיהו יהי
יהוה בנו לעד אמת ונאמן אם־לא ככל־הדבר
אשר ישלחך יהוה אלהיך אלינו כן נעשה:
6 אם־טוב ואם־רע בקול יהוה אלהינו אשר
אנו שלחים אתך אליו נשמע למען אשר ייטב־
7 לנו כי נשמע בקול יהוה אלהינו: ויהי מקץ
עשרת ימים ויהי דבר־יהוה אל־ירמיהו:
8 ויקרא אל־יוחנן בן־קרח ואל כל־שרי החילים
אשר אתו ולכל־העם למקטן ועד־גדול:
9 ויאמר אליהם כה־אמר יהוה אלהי ישראל
אשר שלחתם אתי אליו להפיל תחנתכם לפניו:
10 אם־שוב תשבו בארץ הזאת ובניתי אתכם
ולא אהרס ונטעתי אתכם ולא אתוש כי נחמתי
אל־הרעה אשר עשיתי לכם:
11 אל־תיראו מפני מלך בבל אשר־אתם יראים
מפניו אל־תיראו ממנו נאם־יהוה כי־אתכם
אני להושיע אתכם ולהציל אתכם מידו:
12 ואתן לכם רחמים ורחם אתכם והשיב אתכם
13 אל־אדמתכם: ואם־אמרים אתם לא נשב
בארץ הזאת לבלתי שמע בקול יהוה אלהיכם:
14 לאמר לא כי ארץ מצרים נבוא אשר לא־
נראה מלחמה וקול שופר לא נשמע וללחם
לא־נרעב ושם נשב:
15 ועתה לכן שמעו דבר־יהוה שארית יהודה
כה־אמר יהוה צבאות אלהי ישראל אם־
אתם שום תשמון פניכם לבא מצרים ובאתם
לגור שם:

4 * Dixit auté ad eos Hieremias propheta, Audiui. Ecce ego oro ad Dñm Deum vestrum secúdùm verba vestra; omne verbum quodcunque responderit mihi, indicabo vobis, nec cælabo vos quicquam.
5 * Et illi dixerunt ad Hieremiam, Sit Do-
B minus inter nos testis veritatis & fidei, si non iuxta omne verbum in quo miserit te Dominus Deus tuus ad nos, sic faci-
6 mus; * Siue bonum est siue malum. Vocem Domini Dei nostri, ad quem mittimus te, obediemus, vt bene sit nobis, cùm audie-
7 rimus vocem Domini Dei nostri. * Cùm autem completi essent decem dies, factum est verbum Domini ad Hieremiam.
8 * Vocauitque Iohannan filium Caree, & omnes principes bellatorum, qui erant cum eo, & vniuersum populum à minimo
9 vsque ad magnum. * Et dixit ad eos, Hæc dicit Dominus Deus Israel ad quem misistis me vt prosternerem preces vestras in conspectu eius.
10 * Si quiescentes manseritis in terra hac, ædificabo vos, & non destruam; plantabo & nō euellam. Iam enim placatus sum super malo quod feci vobis.
11 * Nolite timere à facie regis Babylonis, quem vos pauidi formidatis. Nolite me-
C tuere eum, dicit Dominus, quia vobiscum sum ego vt saluos vos faciam, & eruam de manu eius.
12 * Et dabo vobis misericordias & miserebor vestri, & habitare vos faciam in terra vestra.
13 * Si autem dixeritis vos, Non habitabimus in terra ista, nec audiemus vocem Domini Dei nostri;
14 * Dicentes: Nequaquam, sed ad terram Ægypti pergemus, vbi nō videbimus bellum, & clangorem tubæ non audiemus, & ibi habitabimus, & famem non sustinebimus, & ibi habitabimus.
15 * Propter hoc nunc audite verbum Domini reliquiæ Iuda: Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel: Si posueritis faciem vestram vt ingrediamini Ægyptum, & intraueritis vt ibi habitetis.

*Et dixit eis Hieremias propheta, Audiui: ecce orabo ad Dominum Deum nostrum secundum verba vestra, & erit verbum quod respondebit Dominus annunciabo vobis, non abscondam à vobis verbum. 4
*Et illi dixerunt Hieremiæ, Sit Dominus in nobis in testem iustum & fidelem, si non secundum omne verbum quo miserit te Dominus Deus tuus ad nos, sic faciamus; 5
*Siue bonum siue malum: vocem Domini Dei nostri, cui nos mittimus te ad eum, audiemus vt melius nobis sit, quia audiemus vocem Domini Dei nostri. 6
*Et factum est post decem dies, factum est verbum Domini ad Hieremiam. 7
*Et vocauit Joanam filium Carie, & duces exercitus & omnē populum à paruo vsque ad magnum. 8
*Et ait illis, Sic dixit Dominus Deus Israel, quo misistis me ad eum, vt caderet deprecatio vestra in conspectu eius. 9
*Si sedentes sederitis in terra ista, & ædificabo vos & non destruam, & plantabo vos & non euellam, quia placatus sum super malis quæ dixi facere vobis. 10
*Ne timueritis à facie regis Babylonis, quem vos formidatis: à facie eius non timueritis, ait Dominus, quia vobiscum ego sum vt liberem vos & saluos faciam vos de manu eius. 11
*Et dabo vobis misericordiam, & miserebor vestri, & reducam vos in terram vestram. 12
*Et si dicitis vos, Non sedebimus in terra ista vt non audiamus vocem Domini Dei vestri: 13
*Dicentes, Minimè, quia in terram Ægypti ingrediemur & non videbimus bellum, & vocem tubæ non audiemus, & in panibus non esuriemus, & illic habitabimus. 14
*Propter hoc audite verbum Domini, reliqui Iuda: sic dixit Dominus exercituum Deus Israel, Si vos dederitis faciem vestram in Ægyptum, & ingressi fueritis illuc vt habitetis. 15

4 *καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἱερεμίας ὁ προφήτης, ἤκουσα· ἰδοὺ προσεύξομαι πρὸς κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν κατὰ τοὺς λόγους ὑμῶν· καὶ ἔσται ὁ λόγος ὃν ἀποκριθήσεται κύριος ἀναγγελῶ ὑμῖν, οὐ μὴ κρύψω ἀφ᾽ ὑμῶν ῥῆμα.
5 *καὶ αὐτοὶ εἶπαν τῷ ἱερεμίᾳ· ἔσω κύριος ἐν ἡμῖν εἰς μάρτυρα δίκαιον καὶ πιστὸν, εἰ μὴ κατὰ πάντα τὸν λόγον ὃν ἂν ἀποστείλῃ σε κύριος ὁ θεός σου πρὸς ἡμᾶς, οὕτως ποιή-
6 σωμεν. *καὶ ἐὰν ἀγαθὸν καὶ ἐὰν κακόν, τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν οὗ ἡμεῖς ἀποστέλλομέν σε πρὸς αὐτὸν ἀκουσόμεθα ἵνα βέλτιον ἡμῖν γένηται, ὅτι ἀκουσόμεθα τῆς φωνῆς τοῦ κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν.
7 *καὶ ἐγενήθη μετὰ δέκα ἡμέρας, ἐγενήθη λόγος κυρίου πρὸς ἱερεμίαν.
8 *καὶ ἐκάλεσεν τὸν ἰωάναν υἱὸν καρηὲ καὶ τοὺς ἡγεμόνας τῆς δυνάμεως καὶ πάντα τὸν λαὸν ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου.
9 *καὶ εἶπεν αὐτοῖς, οὕτως εἶπεν κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ, οὗ ἀπεστάλκατέ με πρὸς αὐτὸν, ἵνα πέσῃ ἡ δέησις ὑμῶν ἔμπροσθεν αὐτοῦ.
10 *ἐὰν καθίσαντες καθίσητε ἐν τῇ γῇ ταύτῃ, καὶ οἰκοδομήσω ὑμᾶς καὶ οὐ μὴ καθελῶ, καὶ φυτεύσω ὑμᾶς καὶ οὐ μὴ ἐκτίλω· ὅτι ἀναπέπαυμαι ἐπὶ τοῖς κακοῖς, οἷς εἶπα ποιῆσαι ὑμῖν.
11 *μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ προσώπου τοῦ βασιλέως βαβυλῶνος· οὗ ὑμεῖς φοβεῖσθε ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ οὐ μὴ φοβηθῆτε φησὶν κύριος, ὅτι μεθ᾽ ὑμῶν ἐγώ εἰμι τοῦ ἐξαιρεῖσθαι ὑμᾶς καὶ σώζειν ὑμᾶς ἐκ χειρὸς αὐτοῦ.
12 *καὶ δώσω ὑμῖν ἔλεος, καὶ ἐλεήσω ὑμᾶς καὶ ἐπιστρέψω ὑμᾶς εἰς τὴν γῆν ὑμῶν.
13 *καὶ εἰ λέγετε ὑμεῖς, οὐ μὴ καθίσωμεν ἐν τῇ γῇ ταύτῃ πρὸς τὸ μὴ ἀκοῦσαι τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν.
14 *λέγοντες, μηδαμῶς· ὅτι εἰς γῆν αἰγύπτου εἰσελευσόμεθα, καὶ οὐ μὴ εἴδωμεν πόλεμον, καὶ φωνὴν σάλπιγγος οὐ μὴ ἀκούσωμεν· καὶ ἐν ἄρτοις οὐ μὴ πεινάσωμεν, καὶ ἐκεῖ οἰκήσωμεν.
15 *διὰ τοῦτο ἀκούσατε λόγον κυρίου κατάλοιποι ἰούδα· οὕτως εἶπεν κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραήλ· ἐὰν ὑμεῖς δῶτε τὸ πρόσωπον ὑμῶν εἰς αἴγυπτον, καὶ εἰσέλθητε ἐκεῖ κατοικεῖν.

תרגום יונתן

4 ואמר להון ירמיהו נביא שמעת הא אנא מצלי קדם יוי אלהכון כפתגמיכון ויהי כל פתגמא דיתיב יוי יתכון אחוי לכון לא אמנע מנכון פתגם: 5 ואנון אמרו לירמיה יהי מימרא דיוי בנא לסהיד קשוט ומהימן אם לא ככל פתגמא דישלחנך יוי אלהך לותנא כן נעבד: 6 אם טב ואם ביש למימרא דיוי אלהנא דאנחנא שלחין יתך לקדמוהי נקבל בדיל דייטב לנא ארי נקבל למימרא דיוי אלהנא: 7 והוה מסוף עשרה יומין והוה פתגם נבואה מן קדם יוי עם ירמיהו: 8 וקרא ליוחנן בר קרח ולכל רבני חילותא דעמה ולכל עמא מזעירא ועד רבא: 9 ואמר להון כדנן אמר יוי אלהא דישראל דשלחתון יתי לקדמוהי למבעי בעותכון קדמוהי: 10 אם מתב תתבון בארעא הדא ואבני יתכון ולא אפגר ואקים יתכון ולא אטלטל ארי תבת מן בישתא דעבדית לכון: 11 לא תדחלון מן קדם מלכא דבבל דאתון דחלין מן קדמוהי לא תדחלון מנה אמר יוי ארי בסעדכון מימרי לפרק יתכון ולשיזבא יתכון מן ידיה: 12 ואתן לכון רחמין וירחם עליכון ויתיב יתכון לארעכון: 13 ואם אמרין אתון לא נתב בארעא הדא בדיל דלא לקבלא למימרא דיוי אלהכון: 14 למימר לא אלהין לארעא דמצרים נעול דלא נחזי עבדי קרבא וקל שופרא לא נשמע וללחמא לא נכפן ותמן נתב: 15 וכען בכן קבילו פתגמא דיוי שארא דבית יהודה כדנן אמר יוי צבאות אלהא דישראל אם אתון שואה תשוון אפיכון למעל למצרים ותעלון לאתותבא תמן:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 Et dixit eis Ieremias propheta, Audiui: Ecce ego oro coram Domino Deo vestro iuxta verba vestra; & erit, omne verbum quod responderit Dominus vobis, annunciabo vobis, & non prohibebo à vobis verbum. 5 Ipsi autem dixerunt ad Ieremiam, Sit Verbū Domini nobis in testem verū & fidelem, si non iuxta omnia verba propter quæ miserit te Dominus Deus tuus ad nos, sic faciemus; 6 Siue bonum siue malū: verbo Domini Dei nostri ad quem mittimus nos te, obediemus, vt bene sit nobis, cùm susceperimus sermonem Domini Dei nostri. 7 Et factum est post decem dies, & factum est verbum prophetiæ à facie Domini cum Ieremia. 8 Et vocauit Iohanan filium Caree, & omnes principes exercitus qui erant cum eo, & omnem populum, à minimo vsque ad maximum. 9 Et dixit eis, Hęc dicit Dominus Deus Israel, ante cuius conspectum misistis me vt deprecarer deprecationem vestram coram eo. 10 Si habitando habitaueritis in terra ista, ædificabo vos, & non destruam; & fulciabo vos, & non faciam transmigrare, quia conuersus sum à malo quod feci vobis. 11 Ne timeatis à facie regis Babylonis, à facie cuius vos timetis: ne timeatis ab eo, dicit Dominus; quia in adiutorium vestrum est Verbum meum, vt saluem vos, & liberem vos de manu eius. 12 Et dabo vobis miserationes: & miserebitur vestri, & reducet vos in terram vestram. 13 Si autem vos dicitis, Non habitabimus in terra ista, vt non obediatis verbo Domini Dei vestri: 14 Dicentes: Nequaquam, sed in terram Ægypti ingrediemur, vbi non videbimus bellatores, & vocem tubæ non audiemus, & famem panis non sustinebimus, & ibi habitabimus. 15 Et nunc igitur suscipite verbum Domini reliquiæ domus Iuda: hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel, Si vos ponendo posueritis faciem vestram vt ingrediamini in Ægyptum, & ingressi fueritis ad habitandum ibi:

Universidad de Deusto Biblioteca

16 * וְהָיְתָה הַחֶרֶב אֲשֶׁר אַתֶּם יְרֵאִים מִמֶּנָּה
שָׁם תַּשִּׂיג אֶתְכֶם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם וְהָרָעָב אֲשֶׁר־
אַתֶּם דֹּאֲגִים מִמֶּנּוּ שָׁם יִדְבַּק אַחֲרֵיכֶם מִצְרַיִם
וְשָׁם תָּמֻתוּ׃
17 * וְיִהְיוּ כָל־הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־שָׂמוּ אֶת־פְּנֵיהֶם
לָבוֹא מִצְרַיִם לָגוּר שָׁם יָמוּתוּ בַּחֶרֶב בָּרָעָב וּבַדָּבֶר
וְלֹא־יִהְיֶה לָהֶם שָׂרִיד וּפָלִיט מִפְּנֵי הָרָעָה אֲשֶׁר
18 אֲנִי מֵבִיא עֲלֵיהֶם׃ * כִּי כֹה אָמַר יְהוָה
צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר נִתַּךְ אַפִּי וַחֲמָתִי עַל־
יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַםִ כֵּן תִּתַּךְ חֲמָתִי עֲלֵיכֶם בְּבֹאֲכֶם
מִצְרָיִם וִהְיִיתֶם לְאָלָה וּלְשַׁמָּה וְלִקְלָלָה וּלְחֶרְפָּה
וְלֹא־תִרְאוּ עוֹד אֶת־הַמָּקוֹם הַזֶּה׃
19 * דִּבֶּר יְהוָה עֲלֵיכֶם שְׁאֵרִית יְהוּדָה אַל־תָּבֹאוּ
מִצְרָיִם יָדֹעַ תֵּדְעוּ כִּי־הַעִידֹתִי בָכֶם הַיּוֹם׃
20 * כִּי הִתְעֵתִים בְּנַפְשׁוֹתֵיכֶם כִּי־אַתֶּם שְׁלַחְתֶּם
אֹתִי אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לֵאמֹר הִתְפַּלֵּל בַּעֲדֵנוּ
אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וּכְכֹל אֲשֶׁר יֹאמַר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
כֵּן הַגֶּד־לָנוּ וְעָשִׂינוּ׃
21 * וָאַגִּד לָכֶם הַיּוֹם וְלֹא שְׁמַעְתֶּם בְּקוֹל יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם וּלְכֹל אֲשֶׁר־שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם׃
22 * וְעַתָּה יָדֹעַ תֵּדְעוּ כִּי בַּחֶרֶב בָּרָעָב וּבַדֶּבֶר
תָּמוּתוּ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר חֲפַצְתֶּם לָבוֹא לָגוּר שָׁם׃

מג

1 * וַיְהִי כְּכַלּוֹת יִרְמְיָהוּ לְדַבֵּר אֶל־כָּל־הָעָם
אֶת־כָּל־דִּבְרֵי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם אֲשֶׁר שְׁלָחוֹ יְהוָה
אֱלֹהֵיהֶם אֲלֵיהֶם אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃
2 * וַיֹּאמֶר עֲזַרְיָה בֶן־הוֹשַׁעְיָה וְיוֹחָנָן בֶּן־קָרֵחַ
וְכָל־הָאֲנָשִׁים הַזֵּדִים אֹמְרִים אֶל־יִרְמְיָהוּ שֶׁקֶר
אַתָּה מְדַבֵּר לֹא שְׁלָחֲךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לֵאמֹר לֹא־
תָבֹאוּ מִצְרַיִם לָגוּר שָׁם׃

16 * Gladius quem vos formidatis, ibi com-
prehendet vos in terra Ægypti, & fames
pro qua estis solliciti, adhærebit vobis in
Ægypto, & ibi moriemini.
17 * Omnesque viri qui posuerunt faciem
suam vt ingrediantur Ægyptum vt habi-
tent ibi; morientur gladio & fame, & pe-
ste; nullus de eis remanebit, nec effugiet à
facie mali quod ego afferam super eos.
18 * Quia hæc dicit Dominus exercituum
Deus Israel, Sicut conflatus est furor meus
& indignatio mea super habitatores Hie-
D rusalem, sic conflabitur indignatio mea
super vos cùm ingressi fueritis Ægyptum,
& eritis in iusiurandum, & in stuporem, &
in maledictum, & in opprobrium, & ne-
quaquam vltra videbitis locum istum.
19 * Verbum Domini super vos reliquiæ
Iuda. Nolite intrare Ægyptum: scientes
scietis quia obtestatus sum vobis hodie.
20 * Quia decepistis animas vestras. Vos
enim misistis me ad Dominum Deum ve-
strum, dicentes: Ora pro nobis ad Domi-
num Deum nostrum, & iuxta omnia quæ-
cunque dixerit tibi Dominus Deus no-
ster, sic annuncia nobis, & faciemus.
21 * Et annunciaui vobis hodie, & non
audistis vocem Domini Dei vestri super
vniuersis, pro quibus misit me ad vos.
22 * Nunc ergo scientes scietis, quia gladio
& fame, & peste moriemini, in loco ad
quem voluistis intrare vt habitaretis ibi.

CAP. XLIII.

1 A FActum est autem cùm complesset Hie-
remias, loquens ad populum vniuersos
sermones Domini Dei eorum, pro quibus
miserat eum Dominus Deus eorum ad
illos omnia verba hæc.
2 * Dixit Azarias filius Osiæ, & Iohanan
filius Caree, & omnes viri superbi, dicen-
tes ad Hieremiam, Mendacium tu loque-
ris. non misit te Dominus Deus noster,
dicens: Ne ingrediamini Ægyptum vt ha-
bitetis illic.

תרגום יונתן

16 ותהי חרבא דאתון דחלין מנה תמן תדבק יתכון בארעא דמצרים וכפנא דאתון זאפין מנה תמן ידבק יתכון במצרים ותמן תמותון׃
17 ויהון כל גבריא דשויו ית אפיהון למעל למצרים לאתותבא תמן יתקטלון בחרבא בכפנא ובמותא ולא יהי להון שאר ומשזיב מן
קדם בישתא דאנא מיתי עליהון׃ 18 ארי כדנן אמר יוי צבאות אלהא דישראל כמא דחל רגזי וחמתי על יתבי ירושלם כן יחול רגזי
עליכון כמעלכון למצרים ותהון למומי ולצדו וללוטא ולחסודין ולא תחזון עוד ית אתרא הדין׃
19 גזרת פתגמא דיוי עליכון שארא דבית יהודה לא תעלון למצרים מדע תדעון ארי אסהדית בכון יומא דין׃
20 ארי אטעיתון בנפשתכון ארי אתון שלחתון יתי לקדם יוי אלהכון למימר צלי עלנא קדם יוי אלהנא וככל דיימר יוי אלהנא כן
חוי לנא ונעביד׃ 21 וחויתי לכון יומא דין ולא קבלתון למימרא דיוי אלהכון ולכל דשלחני לותכון׃
22 וכען מדע תדעון ארי בחרבא בכפנא ובמותא תמותון באתרא דאתרעיתון למעל לאתותבא תמן׃

מג

1 והוה כד שיצי ירמיהו למללא עם כל עמא ית כל פתגמיא דיוי אלההון דשלחה יוי אלההון לותהון ית כל
פתגמיא האלין׃
2 ואמר עזריה בר הושעיה ויוחנן בר קרח וכל גבריא רשיעיא אמרין לירמיה שקרא את מתנבי לא
שלחך יוי אלהנא למימר לא תעלון למצרים לאתותבא תמן׃

*Et erit gladius quem vos formidatis à 16
facie eius, inueniet vos in Aegypto, & fames
cuius vos curam habetis à facie eius, appre-
hendet vos in Aegypto, & ibi moriemini.
*Et erunt omnes viri qui posuerunt faciem 17
suam vt ingrediantur in terram Aegypti, vt
habitent ibi, deficient in gladio, & in fame, &
peste, & non erit illorum vllus saluatus à ma-
lis, quæ ego induco super eos.
*Quia sic dixit Dominus exercituum Deus 18
Israel, Sicut stillauit furor meus super habitã-
tes Hierusalem, sic stillabit furor meus super
vos, intrantibus vobis in Aegyptum, & eritis
in desolationem & subiecti, & in maledictio-
nem, & in opprobrium, & non videbitis vl-
trà locum istum.
*Quæ locutus est Dominus super vos reli- 19
quos Iuda, Ne ingrediamini in Aegyptum; &
nunc scientes scietis quia contestatus sum vo-
bis hodie.
*Quia malè fecistis in animabus vestris, 20
mittentes me ad Dominum Deum vestrum;
dicentes: Ora pro nobis ad Dominum, & se-
cundùm omnia quæ loquetur tibi Dominus
Deus noster, sic annuncia nobis, & faciemus.
*Et annunciaui vobis, & non audistis vo- 21
cem Domini Dei vestri secundùm omnia quæ
misit ad vos.
*Et nunc in gladio, & in fame, & in peste 22
deficietis in loco, quò vos vultis intrare vt ha-
bitetis ibi.

CAP. XLIII.

ET factum est vt cessauit Hieremias loquens 1
ad populum omnia verba Domini Dei eo-
rum quæ misit Dominus Deus eorum ad illos.
*Et dixit Azarias filius Oseæ, & Joanan 2
filius Carie, & omnes viri superbi, dicentes
Hieremiæ: Mendacia tu loqueris, non misit te
Dominus Deus noster ad nos dicere, Nõ ingre-
diamini in Aegyptum vt habitetis illic.

16 *καὶ ἔσαι ἡ ῥομφαία ἣν ὑμεῖς φοβεῖσθε ἀπὸ προσώ-
που αὐτῆς, εὑρήσει ὑμᾶς ἐν αἰγύπτῳ· καὶ ὁ λιμὸς οὗ ὑμεῖς
λόγον ἔχετε ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ, καταλήψεται ὑμᾶς ἐν
αἰγύπτῳ, καὶ ἐκεῖ ἀποθανεῖσθε.
17 *καὶ ἔσονται πάντες οἱ ἄνδρες οἱ θέντες τὸ πρόσωπον
αὐτῶν τοῦ εἰσελθεῖν εἰς γῆν αἰγύπτου ἐνοικεῖν ἐκεῖ ἐκλεί-
ψουσιν ἐν ῥομφαίᾳ, καὶ ἐν λιμῷ, καὶ λοιμῷ, καὶ οὐκ ἔσαι
αὐτῶν οὐδεὶς σωζόμενος ἀπὸ τῶν κακῶν ὧν ἐγὼ ἐπάγω
ἐπ' αὐτούς.
18 *ὅτι οὕτως εἶπεν κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραήλ,
καθὼς ἔσταξεν ὁ θυμός μου ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας ἱερου-
σαλήμ, οὕτως στάξει ὁ θυμός μου ἐφ' ὑμᾶς, εἰσελθόντων
ὑμῶν εἰς αἴγυπτον· καὶ ἔσεσθε εἰς ἄβατον καὶ ὑποχείριοι,
καὶ εἰς ἀρὰν, καὶ εἰς ὀνειδισμόν, καὶ οὐ μὴ ἴδητε οὐκέτι τὸν τόπον
τοῦτον.
19 *ἃ ἐλάλησεν κύριος ἐφ' ὑμᾶς τοὺς καταλοίποις
ἰούδα μὴ εἰσέλθητε εἰς αἴγυπτον· καὶ νῦν γνόντες γνώσεσθε
ὅτι ἐμαρτυρησάμην ὑμῖν σήμερον.
20 *ὅτι ἐπονηρεύσασθε ἐν ψυχαῖς ὑμῶν ἀποστείλαντές
με πρὸς κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν, λέγοντες· πρόσευξαι περὶ
ἡμῶν πρὸς κύριον, καὶ κατὰ πάντα ἃ ἂν λαλήσῃ σοι κύ-
ριος ὁ θεὸς ἡμῶν, οὕτως ἀπάγγειλον ἡμῖν καὶ ποιήσομεν.
21 *καὶ ἀπήγγειλα ὑμῖν, καὶ οὐκ εἰσηκούσατε τῆς φω-
νῆς κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν κατὰ πάντα ὅσα ἀπέστειλεν πρὸς
ὑμᾶς.
22 *καὶ νῦν ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν λοιμῷ ἐκ-
λείψετε ἐν τῷ τόπῳ ᾧ ὑμεῖς βούλεσθε εἰσελθεῖν κατοι-
κεῖν ἐκεῖ.

μγ'.

1 *Καὶ ἐγένετο ὡς ἐπαύσατο ἱερεμίας λαλῶν πρὸς
τὸν λαὸν πάντας τοὺς λόγους κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτῶν οὓς
ἀπέστειλεν κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν πρὸς αὐτούς.
2 *καὶ εἶπεν ἀζαρίας υἱὸς ὠσαίου, καὶ ἰωάναν υἱὸς κα-
ρέ, καὶ πάντες οἱ ἄνδρες οἱ ὑπερήφανοι οἱ εἰπόντες
τῷ ἱερεμίᾳ, ψευδῆ σὺ λαλεῖς, οὐκ ἀπέστειλέν σε κύριος ὁ
θεὸς ἡμῶν πρὸς ἡμᾶς εἰπεῖν, μὴ εἰσέλθητε εἰς αἴγυπτον
οἰκεῖν ἐκεῖ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Et erit, gladius quem vos timetis, apprehendet vos ibi in terra Ægypti; & fames pro qua solliciti estis, ibi comprehendet vos in Ægypto, & ibi moriemini. 17 Et omnes viri qui posuerunt faciem suam vt ingrediantur in Ægyptum ad habitandum ibi, occidentur gladio, & fame, & peste: & nullus ex eis remanebit, nec liberabitur à facie mali quod ego adducam super eos. 18 Quia hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel: Sicut resedit furor meus & indignatio mea super habitatores Ierusalem; sic resi-debit furor meus super vos cùm ingressi fueritis in Ægyptum. Et eritis in iusiurandum, & in desolationem, & in maledictionem, & in op-probria, & non videbitis vltrà locum istum. 19 Decreuit Verbum Domini super vos reliquias domus Iuda: Non ingre-diemini in Ægyptum: sciendo enim scitote, quia contestatus sum vobis hodie. 20 Quia decepistis animas vestras: vos enim misistis me ante conspectum Domini Dei vestri; dicentes: Ora pro nobis coram Domino, & iuxta omnia quæ dixerit Dominus Deus noster, sic annuncia nobis vt faciamus. 21 Et annunciaui vobis hodie, & non obedistis verbo Domini Dei vestri, & omnibus pro quibus misit me ad vos. 22 Et nunc sciendo scitote, quia gladio, & fame, & peste moriemini in loco ad quem vultis intrare ad habitandum ibi.

CAP. XLIII.

ET factum est cùm implesset Ieremias loqui cum omni populo omnia verba Domini Dei sui pro quibus miserat eum Dominus Deus eorum ad ipsos, vt loqueretur ad eos omnia verba hæc. 2 Et dixit Azarias filius Oseæ, & Iohanan filius Caree, & omnes viri impij; dicentes ad Ieremiam: Falsum tu prophetas nobis; non misit te Dominus Deus noster, vt diceres: Ne ingrediamini in Aegyptum ad habitandum ibi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

3 כִּי בָרוּךְ בֶּן־נֵרִיָּה מַסִּית אֹתְךָ בָּנוּ לְמַעַן תֵּת
אֹתָנוּ בְּיַד־הַכַּשְׂדִּים לְהָמִית אֹתָנוּ וְלַהֲגְלוֹת
אֹתָנוּ בָּבֶל׃

4 וְלֹא־שָׁמַע יוֹחָנָן בֶּן־קָרֵחַ וְכָל־שָׂרֵי הַחֵילִים
וְכָל־הָעָם בְּקוֹל יְהוָה לָשֶׁבֶת בְּאֶרֶץ יְהוּדָה׃

5 וַיִּקַּח יוֹחָנָן בֶּן־קָרֵחַ וְכָל־שָׂרֵי הַחֵילִים אֵת
כָּל־שְׁאֵרִית יְהוּדָה אֲשֶׁר־שָׁבוּ מִכָּל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר
נִדְּחוּ שָׁם לָגוּר בְּאֶרֶץ יְהוּדָה׃

6 אֶת־הַגְּבָרִים וְאֶת־הַנָּשִׁים וְאֶת־הַטָּף וְאֶת־
בְּנוֹת הַמֶּלֶךְ וְאֶת כָּל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר הִנִּיחַ נְבוּזַרְאֲדָן
רַב־טַבָּחִים אֶת־גְּדַלְיָהוּ בֶן־אֲחִיקָם בֶּן־שָׁפָן וְאֶת
יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא וְאֶת־בָּרוּךְ בֶּן־נֵרִיָּהוּ׃

7 וַיָּבֹאוּ אֶרֶץ מִצְרַיִם כִּי לֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה
וַיָּבֹאוּ עַד־תַּחְפַּנְחֵס׃

8 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ בְּתַחְפַּנְחֵס לֵאמֹר׃

9 קַח בְּיָדְךָ אֲבָנִים גְּדֹלוֹת וּטְמַנְתָּם בַּמֶּלֶט
בְּמַלְבֵּן אֲשֶׁר בְּפֶתַח בֵּית־פַּרְעֹה בְּתַחְפַּנְחֵס לְעֵינֵי
אֲנָשִׁים יְהוּדִים׃

10 וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל הִנְנִי שֹׁלֵחַ וְלָקַחְתִּי אֶת־נְבוּכַדְרֶאצַּר
מֶלֶךְ־בָּבֶל עַבְדִּי וְשַׂמְתִּי כִסְאוֹ מִמַּעַל לָאֲבָנִים
הָאֵלֶּה אֲשֶׁר טָמַנְתִּי וְנָטָה אֶת־שֻׁפְרֻרוֹ עֲלֵיהֶם׃

11 וּבָא֙ וְהִכָּה אֶת־אֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר לַמָּוֶת
לַמָּוֶת וַאֲשֶׁר לַשֶּׁבִי לַשֶּׁבִי וַאֲשֶׁר לַחֶרֶב לַחָרֶב׃

12 וְהִצַּתִּי אֵשׁ בְּבָתֵּי אֱלֹהֵי מִצְרַיִם וּשְׂרָפָם
וְשָׁבָם וְעָטָה֙ אֶת־אֶרֶץ מִצְרַיִם כַּאֲשֶׁר־יַעְטֶה
הָרֹעֶה אֶת־בִּגְדּוֹ וְיָצָא מִשָּׁם בְּשָׁלוֹם׃

13 וְשִׁבַּר אֶת־מַצְּבוֹת בֵּית־שֶׁמֶשׁ אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ
מִצְרַיִם וְאֶת־בָּתֵּי אֱלֹהֵי־מִצְרַיִם יִשְׂרֹף בָּאֵשׁ׃

JEREMIAS. Translat. B. Hieronymi.

3 * Sed Baruch filius Neriæ incitat te aduersus nos, vt tradat nos in manus Chaldæorum, & interficiat nos & transferat in Babylonem.

4 * Et non audiuit Iohannan filius Caree, & omnes principes bellatorum, & vniuersus populus vocem Domini, vt maneret in terra Iuda.

5 * Sed tollens Iohannan filius Caree, & vniuersi principes bellatorum vniuersas reliquiarum Iuda, qui reuersi fuerant ex omnibus gentibus ad quas fuerant antea dispersi, vt habitarent in terra Iuda.

6 * Viros & mulieres, & paruulos, & filias regis, & omnem animam quam reliquerat Nabuzardan princeps militiæ cum Godolia filio Ahicam filij Saphan, & Hieremiam prophetam, & Baruch filium Neriæ.

7 * Et ingressi sunt in terram Ægypti, quia non obedierunt voci Domini. Et venerunt vsque ad Taphnis.

8 * Et factus est sermo Domini ad Hieremiam in Taphnis, dicens:

9 * Sume tibi lapides grandes in manu tua, & abscondes eos in crypta quæ est sub muro latericio in porta domus Pharaonis in Taphnis, cernentibus viris Iudæis:

10 * Et dices ad eos, Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel, Ecce ego mitto & assumam Nabuchodonosor regem Babylonis seruum meum, & ponam thronum eius super lapides istos quos abscondi, & statuet solium suum super eos.

11 * Veniensque percutiet terram Ægypti, quos in morte in morte, & quos in captiuitate in captiuitate, & quos in gladio in gladio.

12 * Et succendet ignem in delubris deorum Aegypti, & comburet ea, & captiuos ducet illos: & amicietur terra Aegypti, sicut amicitur pastor pallio suo, & egredietur inde in pace.

13 * Et conteret statuas domus Solis quæ sunt in terra Aegypti, & delubra deorum Aegypti comburet igni.

תרגום יונתן

3 אֲרֵי בָרוּךְ בַּר נֵרִיָּה מְגַרֵי יָתָךְ בְּנָא בְּדִיל לְמַסְּרָךְ יָתָנָא בִּידָא דְכַסְדָּאֵי לְקַטָּלָא יָתָנָא וּלְאַגְלָאָה יָתָנָא לְבָבֶל׃
4 וְלָא קַבֶּל יוֹחָנָן בַּר קָרֵחַ וְכָל רַבְרְבֵי חֵילְוָתָא וְכָל עַמָּא בְּמֵימְרָא דַייָ לְמֶהֱוֵי לְמִתַּב בְּאַרְעָא דִיהוּדָה׃
5 וְדַבַּר יוֹחָנָן בַּר קָרֵחַ וְכָל רַבְרְבֵי חֵילְוָתָא יָת כָּל שְׁאָרָא דְיָת לְמִתַּב בְּאַרְעָא דִיהוּדָה׃
6 יָת גֻּבְרַיָּא וְיָת נְשַׁיָּא וְיָת טַפְלָא וְיָת בְּנָת מַלְכָּתָא וְיָת כָּל נַפְשָׁתָא דִי שַׁבַק נְבוּזַרְאֲדָן רַב קְטוֹלַיָּא עִם גְּדַלְיָה בַּר אֲחִיקָם בַּר שָׁפָן
וְיָת יִרְמְיָה נְבִיָּא וְיָת בָּרוּךְ בַּר נֵרִיָּה׃
7 וְעָלוּ לְאַרְעָא דְמִצְרַיִם אֲרֵי לָא קַבְּלוּ לְמֵימְרָא דַייָ וְאָתוּ עַד תַּחְפַּנְחֵס׃
8 וַהֲוָה פִּתְגָמָא דַייָ עִם יִרְמְיָהוּ בְּתַחְפַּנְחֵס לְמֵימָר׃
9 קַח בִּידָךְ אַבְנִין רַבְרְבִין וְטַמַּר יָתְהוֹן בְּטִפְּסָא דִכְנִיצָא דִבְתַרְעָא בֵּית פַּרְעֹה בְּתַחְפַּנְחֵס לְעֵינֵי גֻּבְרַיָּא יְהוּדָיֵא׃
10 וְתֵימַר לְהוֹן כְּדֵין אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל הָא אֲנָא שָׁלַח וְאֶסַב יָת נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא דְבָבֶל עַבְדִּי וַאֲשַׁוֵּי כָּרְסֵה עֵיל מִן אַבְנַיָּא
הָאִלֵּין דְטָמַרְתִּי וְיִתְּחֵי יָת צְפָרְיָה עֲלֵיהוֹן׃ 11 וְיֵיתֵי וְיִמְחֵי יָת אַרְעָא דְמִצְרַיִם דְלְמוֹתָא דִי לְמוֹתָא וְדִי לְשִׁבְיָא לְשִׁבְיָא וְדִי לְחַרְבָא לְחַרְבָא׃
12 וְיָקֵד נוּרָא בְּבָתֵּי טָעֲוָת מַצְרָאֵי וְיוֹקְדִנִּין וְיַשְׁבִּינִנּוּן וְיַעְטֵי יָת אַרְעָא דְמִצְרַיִם כְּמָא דְמִתְעַטֵּף רָעְיָא בִּלְבוּשֵׁיהּ וְיִפּוֹק מִתַּמָּן בְּשָׁלָם׃
13 וְיִתְבַּר יָת קָמֵי טָעֲוָת מַצְרָאֵי וְיָת בָּתֵּי טָעֲוָת מַצְרָאֵי יוֹקֵד בְּנוּרָא׃

3 * Sed Baruch filius Neriæ incitat te contra nos, vt des nos in manus Chaldæorum, vt interficiat nos & transfigrare faciat nos in Babylonem.

4 * Et Ioanan filius Carie, & omnes duces exercitus, & omnis populus non audierunt vocem Domini vt habitarent in terra Juda.

5 * Et tulit Joanan & omnes duces exercitus, omnes reliquos Juda, qui reuersi fuerant ex omnibus gentibus quæ dispersæ sunt illic vt habitarent in terra Iuda.

6 * Potentes viros & mulieres, & paruulos reliquos, & filias regis, & animas quas reliquerat Nabuzardan princeps cocorum cum Godolia filio Achicam, & Hieremiam prophetam, & Baruch filium Neriæ.

7 * Et ingressi sunt in Aegyptum, quia non audierunt vocem Domini. & ingressi sunt in Taphnas.

8 * Et factum est verbum Domini ad Hieremiam in Taphnis; dicens:

9 * Sume tibi lapides grandes, & absconde eos in vestibulis in porta domus Pharao in Taphnis ante oculos virorum Juda.

10 * Et dices, Sic dixit Dominus exercituum Deus Israel: Ecce ego mitto & adducam Nabuchodonosor regem Babylonis seruum meum, & ponet thronum suum super lapides istos quos abscondisti; & eleuabit arma sua super eos.

11 * Et intrabit & percutiet terram Aegypti, quos in mortem, in mortem; & quos in transmigrationem, in transmigrationem; & quos in gladium, in gladium.

12 * Et accendet ignem in domibus deorum eorum, & comburet eas, & transmigrare faciet eas, & scrutabitur terram Aegypti, sicut pediculi purgat pastor vestimentum suum, & egredietur in pace.

13 * Et cõteret statuas Heliopolis quæ in Ægypto, & domos deorum Aegypti comburet in igne.

3 * ἀλλὰ βαρὲχ υἱὸς νηρίου συμβάλλει σε κατὰ ἡμῶν ἵνα δῷς ἡμᾶς εἰς χεῖρας τῶν χαλδαίων τοῦ θανατῶσαι ἡμᾶς καὶ ἀποικίσαι ἡμᾶς εἰς βαβυλῶνα.

4 * καὶ ἰωάναν υἱὸς καρὲε καὶ πάντες οἱ ἡγεμόνες τῆς δυνάμεως καὶ πᾶς ὁ λαὸς οὐκ ἤκουσαν τῆς φωνῆς κυρίου κατοικῆσαι ἐν γῇ ἰούδα.

5 * καὶ ἔλαβεν ἰωάναν καὶ πάντες οἱ ἡγεμόνες τῆς δυνάμεως ἅπαντας τοὺς καταλοίπους ἰούδα τοὺς ἀποστραφέντας ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν ἃ διεσκορπίσθησαν ἐκεῖ κατοικεῖν ἐν τῇ γῇ ἰούδα.

6 * τοὺς δυνατοὺς ἀνδρας καὶ τὰς γυναῖκας, καὶ νήπια λοιπὰ, καὶ τὰς θυγατέρας τοῦ βασιλέως, καὶ τὰς ψυχὰς ἃς κατέλιπεν ναβουζαρδὰν ὁ ἀρχιμάγειρος μετὰ γοδολίου υἱοῦ ἀχικὰμ, καὶ ἱερεμίαν τὸν προφήτην, καὶ βαρὲχ υἱὸν νηρίου.

7 * καὶ εἰσῆλθον εἰς αἴγυπτον, ὅτι οὐκ ἤκουσαν τῆς φωνῆς κυρίου, καὶ εἰσῆλθον εἰς τάφνας.

8 * καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ἱερεμίαν ἐν τάφναις, λέγων·

9 * λάβε σεαυτῷ λίθους μεγάλους καὶ κατάκρυψον αὐτοὺς ἐν πλινθείοις ἐν πύλῃ τοῦ οἰκίας φαραὼ ἐν τάφναις κατ' ὀφθαλμοὺς ἀνδρῶν ἰούδα.

10 * καὶ ἐρεῖς, ὅτως εἶπεν κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραὴλ, ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω καὶ ἄξω ναβουχοδονόσορ βασιλέα βαβυλῶνος τὸν δοῦλόν μου, καὶ θήσει τὸν θρόνον αὐτοῦ ἐπάνω τῶν λίθων τούτων ὧν κατέκρυψας· καὶ ἥξει τὰ ὅπλα αὐτοῦ ἐπ' αὐτούς.

11 * καὶ εἰσελεύσεται καὶ πατάξει γῆν αἰγύπτου, οὓς εἰς θάνατον, εἰς θάνατον· καὶ οὓς εἰς ἀποικισμόν, εἰς ἀποικισμόν· καὶ οὓς εἰς ῥομφαίαν, εἰς ῥομφαίαν.

12 * καὶ καύσει πῦρ ἐν οἰκίαις θεῶν αὐτῶν καὶ ἐμπυρεύσει αὐτάς, καὶ ἀποικιεῖ αὐτοὺς καὶ φθερεῖται γῆν αἰγύπτου ὡς φθείρεται ποιμὴν τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ καὶ ἐξελεύσεται ἐν εἰρήνῃ.

13 * καὶ συντρίψει οἶκον ἡλιουπόλεως οἶκον αἰγύπτου, καὶ τὰς οἰκίας τῶν θεῶν αἰγύπτου κατακαύσει ἐν πυρί.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[3] Quia Baruch filius Neriæ incitat te aduersus nos, vt tradat nos in manus Chaldæorum vt occidant nos, & transferant nos in Babylonem, vt interficiat nos & transferat nos in Babylonem.
[4] Et non obediuit Iohanan filius Caree, & omnes principes exercitus, & omnis populus verbo Domini, vt haberet in terra domus Iuda.
[5] Et tulit Iohanan filius Caree, & omnes principes exercituum, omnes reliquias domus Iuda, quæ reuersæ fuerant de omnibus populis ad quos dispersi fuerant, vt habitarent in terra tribus domus Iuda.
[6] Viros & mulieres, & paruulos, & filias regis, & omnes animas quas dimisit Nabuzardan princeps occidentium cum Godolia filio Ahicam filij Saphan, & Ieremiam prophetam, & Baruch filium Neriæ.
[7] Et venerunt in terram Aegypti; quia non obedierunt verbo Domini, & venerunt vsque ad Taphnes.
[8] Factum est autem verbum prophetiæ à facie Domini cum Ieremia in Taphnes, dicens:
[9] Tolle tecum lapides grandes, & absconde eos in iunctura ædificij, quæ est in porta domus Pharaonis in Taphnes, ante oculos virorum Iudæorum.
[10] Et dices ad eos, Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel: Ecce ego mitto, & tollam Nabuchodonosor regem Babylonis seruum meum, & ponam solium eius super lapides istos quos abscondi, & extendet tentorium suum super eos.
[11] Et veniet & percutiet terram Aegypti; quos in mortem, in mortem; & quos in captiuitatem, in captiuitatem; & quos in gladium, in gladium.
[12] Et succendam ignem in domibus idolorum Aegyptiorum, & comburet eas, & in captiuitatem ducet eos: & amicietur terram Aegypti sicut amicitur pastor vestimento suo, & egredietur inde in pace.
[13] Et conteret statuas domus Solis, quæ sunt in terra Aegypti, & domos idolorum Aegyptiorum succendet igni.

Universidad de Deusto
Biblioteca

מד

CAP. XLIIII.

1 * הַדָּבָר אֲשֶׁר־הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ אֶל כָּל־
הַיְהוּדִים הַיֹּשְׁבִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם הַיֹּשְׁבִים
בְּמִגְדֹּל וּבְתַחְפַּנְחֵס וּבְנֹף וּבְאֶרֶץ פַּתְרוֹס לֵאמֹר׃

1 VErbum quod factum est ad Hieremiam, & ad omnes Iudæos qui habitabant in terra Ægypti, habitantes in Magdalo, & in Taphnis, & in Memphis, & in terra Phatures, dicens:

2 * כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אַתֶּם
רְאִיתֶם אֵת כָּל־הָרָעָה אֲשֶׁר הֵבֵאתִי עַל־יְרוּשָׁלַ͏ִם
וְעַל כָּל־עָרֵי יְהוּדָה וְהִנָּם חָרְבָה הַיּוֹם הַזֶּה׃
וְאֵין בָּהֶם יוֹשֵׁב׃

2 Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel, Vos vidistis omne malum istud quod adduxi super Hierusalem, & super omnes vrbes Iuda; & ecce desertæ sunt hodie, & non est in eis habitator,

3 * מִפְּנֵי רָעָתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ לְהַכְעִיסֵנִי לָלֶכֶת
לְקַטֵּר לַעֲבֹד לֵאלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא יְדָעוּם
הֵמָּה אַתֶּם וַאֲבֹתֵיכֶם׃

3 Propter malitiam quam fecerunt, vt me ad iracundiam prouocarent, & irent & sacrificarent & colerent deos alienos, quos nesciebant & illi & vos, & patres vestri.

4 * וָאֶשְׁלַח אֲלֵיכֶם אֶת־כָּל־עֲבָדַי הַנְּבִיאִים
הַשְׁכֵּם וְשָׁלֹחַ לֵאמֹר אַל־נָא תַּעֲשׂוּ אֶת־דְּבַר־
הַתּוֹעֵבָה הַזֹּאת אֲשֶׁר שָׂנֵאתִי׃

4 Et misi ad vos omnes seruos meos prophetas de nocte consurgens, mittensque & dicens: Nolite facere verbum abominationis huiusce modi quam odiui.

5 * וְלֹא שָׁמְעוּ וְלֹא־הִטּוּ אֶת־אָזְנָם לָשׁוּב מֵרָעָתָם
לִבְלְתִּי קַטֵּר לֵאלֹהִים אֲחֵרִים׃

5 Et non audierunt nec inclinauerunt aurem suam, vt conuerterentur à malis suis, & non sacrificarent dijs alienis.

6 * וַתִּתַּךְ חֲמָתִי וְאַפִּי וַתִּבְעַר בְּעָרֵי יְהוּדָה וּבְחֻצוֹת
יְרוּשָׁלַ͏ִם וַתֶּהֱיֶינָה לַחָרְבָה לְשַׁמְּמָה כַּיּוֹם הַזֶּה׃

6 Et conflata est indignatio mea & furor meus, & succensa est in ciuitatibus Iuda, & in plateis Hierusalem: & versæ sunt in solitudinem & vastitatem secundum diem hanc.

7 * וְעַתָּה כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל לָמָּה אַתֶּם עֹשִׂים רָעָה גְדוֹלָה אֶל־
נַפְשֹׁתֵיכֶם לְהַכְרִית לָכֶם אִישׁ־וְאִשָּׁה עוֹלֵל וְיוֹנֵק
מִתּוֹךְ יְהוּדָה לְבִלְתִּי הוֹתִיר לָכֶם שְׁאֵרִית׃

7 Et nunc hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel: Quare vos facitis malum grande hoc contra animas vestras, vt intereat ex vobis vir & mulier, parvulus & lactens de medio Iudæ, nec relinquatur vobis quicquam residuum:

8 * לְהַכְעִיסֵנִי בְּמַעֲשֵׂי יְדֵיכֶם לְקַטֵּר לֵאלֹהִים
אֲחֵרִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר אַתֶּם בָּאִים לָגוּר
שָׁם לְמַעַן הַכְרִית לָכֶם וּלְמַעַן הֱיוֹתְכֶם לִקְלָלָה
וּלְחֶרְפָּה בְּכֹל גּוֹיֵי הָאָרֶץ׃

8 Prouocantes me in operibus manuum vestrarum sacrificando dijs alienis in terra Ægypti in quam ingressi estis vt habitetis ibi, & dispereatis, & sitis in maledictionem, & in opprobrium cunctis gentibus terræ?

9 * הִשְׁכַּחְתֶּם אֶת־רָעוֹת אֲבוֹתֵיכֶם וְאֶת־רָעוֹת
מַלְכֵי יְהוּדָה וְאֶת־רָעוֹת נָשָׁיו וְאֶת רָעָתֵיכֶם וְאֶת
רָעַת נְשֵׁיכֶם אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּאֶרֶץ יְהוּדָה וּבְחֻצוֹת
יְרוּשָׁלָ͏ִם׃

9 Nunquid obliti estis mala patrum vestrorum & mala regum Iuda, & mala vxorum eorum, & mala vestra, & mala vxorum vestrarum, quæ fecerunt in terra Iuda, & in regionibus Hierusalem?

תרגום יונתן

מד

10 הֵן נִבְוְאַת דְּהָוָה עִם יִרְמְיָהוּ עַל כָּל יְהוּדָאֵי דְיָתְבִין בְּאַרְעָא דְמִצְרָאֵי דְיָתְבִין בְּמִגְדֹּל וּבְתַחְפַּנְחֵס וּבְמֶפֶס וּבְאַרְעָא פַּתְרוֹס לְמֵימְרָ׃
11 כֵּן אָמַר יְיָ צְבָאוֹת אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל אַתּוּן חֲזַיְתּוּן יָת כָּל בִּישְׁתָּא דְאֵיתֵיתִי עַל יְרוּשְׁלַם וְעַל כָּל קִרְיָא דִיהוּדָה וְאִנּוּן תַּרְוֵיהוֹן חֲרִיבָא וְיוֹמָא דֵּין
12 וְשַׁלְחֵת לְוֹחֲכוֹן יָת כָּל עַבְדַי נְבִיאַיָא קָרוּם וּמְשַׁלֵּחַ לְמֵימַר לָא כְּעִיר לָא כְּעִיבוּ מְרַחֲקָא דְּאַתּוּן עָבְדִין בִּישְׁתָּא הָדָא דְּאַרְחַקְתּוּן
13 וְחַל רְגַז וְקִצְפִּי וְדָלֵק בְּקִרְיָא דְּבֵית יְהוּדָה וּבִשְׁוּקֵי יְרוּשָׁלַם וְהַוַת לְחָרְבָה וּלְצַדְיָא כְּיוֹמָא דֵּין׃
14 וּכְעַן כֵּן אָמַר יְיָ צְבָאוֹת אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל לְמָה אַתּוּן גָּרְמִין בִּישְׁתָּא רַבְּתָא עַל נַפְשָׁתְכוֹן לְשֵׁיצָאָה לְכוֹן גְּבַר וְאִתְּתָא עֻלֵּם וְיֵנִיק
15 וְגַמִּיר מִן גַּוֵּיכוֹן מִשְׁאָר לְכוֹן שְׁאָרָא׃ לְאַרְגָּזָא קֳדָמַי בְּעוֹבְדֵי יְדֵיכוֹן לְמֵנַח לְטָעֲוָת עַמְמַיָא בְּאַרְעָא דְמִצְרָאֵי דְאַתּוּן עָלִין לְאִתְיַקָּרָא תַּמָּן דְּלָא לְמִשְׁבַּק לְכוֹן שְׁאָרָא׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XLIIII.

10 Hæc prophetiæ quod factum est ad Hieremiam de omnibus Iudæis qui habitant in terra Ægypti, qui habitant in Magdalo, & in Taphnes, & in Memphis, & in terra Phatures; dicendo:
11 Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel, Vos vidistis omnia malum quod adduxi super Ierusalem, & super omnes vrbes domus Iuda; & ipsæ sunt desertæ hodie, & non est in eis habitator;
12 Propter mala sua quæ fecerunt vt irritarent me, & irent, & adolerent aromata, & seruirent idolis populorum, quæ nescierunt ipsi, & vos & patres vestri.
13 Et misi ad vos omnes seruos meos prophetas, manè consurgens & mittens; dicendo: Ne facitis nunc rem abominationis huius quam abieci.
14 Et non obedierunt nec inclinauerunt aures suas vt conuerterentur à malitia sua, vt non adolerent aromata idolis populorum.
15 Et manifestè furor meus & ira mea; & succensa est in ciuitatibus domus Iuda, & in vicos Ierusalem. & factæ sunt in solitudinem, & in desolationem, sicut in die hac.
16 Et nunc hæc dicit Dominus Deus exercituum Deus Israel: Quare vos causa estis malæ grandis contra animas vestras, vt consumam ex vobis virum & mulierem, adolescentem, & lactentem de medio domus Iuda, vt non remaneant vobis reliquiæ:
17 Irritantes me operibus manuum vestrarum, adolendo aromata idolis populorum in terra Ægypti, quò vos venistis ad habitandum ibi, vt consumam vos, & vt sitis in maledictionem, & opprobria omnibus populis terræ?
18 Nunquid obliti estis malitiæ patrum vestrorum, & malitiæ regum domus Iuda, & malitiæ vxorum eorum, & malitiæ vestræ, & malitiæ vxorum vestrarum, quam fecerunt in terra tribus domus Iuda, & in vicis Ierusalem?

μδ΄.

CAP. XLIIII.

1 * Ο λόγος ὁ γενόμενος πρὸς ἱερεμίαν πᾶσι τοῖς ἰουδαίοις τοῖς κατοικοῦσιν ἐν γῇ αἰγύπτου καὶ τοῖς κατοικοῦσιν ἐν μαγδαλῷ, καὶ ἐν τάφναις, καὶ ἐν μέμφει, καὶ ἐν γῇ παθουρῆς, λέγων·

1 VErbum quod factum est ad Hieremiam omnibus Iudæis habitantibus in terra Ægypti & sedentibus in Magdalo, & in Taphnis, & in Memphis, & in terra Pathures, dicens:

2 * οὕτως εἶπεν κύριος παντοκράτωρ ὁ θεὸς ἰσραήλ, ὑμεῖς ἑωράκατε πάντα τὰ κακὰ ἃ ἐπήγαγον ἐπὶ ἱερουσαλὴμ καὶ ἐπὶ πόλεις ἰούδα· καὶ ἰδοὺ εἰσὶν ἔρημοι σήμερον ἀπὸ οἰκοικούντων,

2 Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel, Vos vidistis omnia mala quæ induxi super Hierusalem & super ciuitates Iuda: & ecce sunt desertæ hodie ab inhabitantibus:

3 * ἀπὸ προσώπου πονηρίας αὐτῶν ἧς ἐποίησαν παροξῦναί με πορευθέντες θυμιᾶν θεοῖς ἑτέροις, οἷς οὐκ ἔγνων αὐτοὶ καὶ ὑμεῖς καὶ οἱ πατέρες ὑμῶν.

3 A facie malitiæ eorum quam fecerunt vt ad iracundiam prouocarent me, euntes vt adorarent dijs alijs, quos non cognouerunt ipsi, & vos & patres vestri.

4 * καὶ ἀπέστειλα πρὸς ὑμᾶς τοὺς παῖδάς μου τοὺς προφήτας ὄρθρου, καὶ ἀπέστειλα, λέγων· μὴ ποιήσητε τὸ πρᾶγμα τὸ μολυσμοῦ τοῦτο ἧς ἐμίσησα.

4 Et misi ad vos omnes seruos meos prophetas diluculo, & misi, dicens: Ne faciatis rem inquinationis huius quam odi.

5 * καὶ οὐκ ἤκουσάν μου, καὶ οὐκ ἔκλιναν τὸ ὠς αὐτῶν τοῦ ἀποστρέψαι ἀπὸ τῶν κακῶν αὐτῶν τοῦ μὴ θυμιᾶν θεοῖς ἑτέροις.

5 Et non audierunt nec inclinauerunt aures suas vt conuerterentur à malis suis, vt non adolerent dijs alienis.

6 * καὶ ἐξαῖξεν ὁ θυμός μου καὶ ἡ ὀργή μου ἐξεκαύθη ἐν πόλεσιν ἰούδα καὶ ἔξωθεν ἱερουσαλήμ· καὶ ἐγλυθήσαν εἰς ἐρήμωσιν καὶ εἰς ἀβάτου ὡς ἡμέρα αὐτη.

6 Et instillauit furor meus & ira mea succensa est in ciuitatibus Iuda, & extra Hierusalem: & factæ sunt in solitudinem, & in inuium sicut dies hæc.

7 * καὶ νῦν ὅτως εἶπεν κύριος παντοκράτωρ ὁ θεὸς ἰσραήλ, ἱνατί ὑμεῖς ποιεῖτε κακὰ μεγάλα ἐπὶ ψυχαῖς ὑμῶν ἐκκόψαι ὑμῶν ἀνδρα καὶ γυναῖκα νήπιον καὶ θηλάζοντα ἐκ μέσου ἰούδα, ὥστε μὴ καταλειφθῆναι ὑμῶν μηδένα,

7 Et nunc sic dixit Dominus omnipotens Deus Israel, Quare vos facitis mala magna in animabus vestris, vt succidatur ex vobis vir & mulier, & paruulus, & lactens de medio Iudæ, vt non derelinquatur vestrum vllus:

8 * παροξύνοντάς με ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν ὑμῶν θυμιᾶν θεοῖς ἑτέροις ἐν γῇ αἰγύπτου εἰς ἣν εἰσῆλθετε οἰκεῖν ἐκεῖ, ἵνα ἐκκοπῆτε, ἵνα γένησθε εἰς κατάραν καὶ εἰς ὀνειδισμὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν τῆς γῆς.

8 Irritastis me in operibus manuum vestrarum adolendo aromata idolis populorum in terra Ægypti, quò vos venistis ad habitandum ibi, vt consumam vos, & vt sitis in maledictionem, & opprobria omnibus populis terræ?

9 * μὴ ἐπελάθεσθε ὑμεῖς τῶν κακῶν τῶν πατέρων ὑμῶν, καὶ τῶν κακῶν τῶν βασιλέων ἰούδα, καὶ τῶν κακῶν τῶν ἐρχόντων ὑμῶν, καὶ τῶν κακῶν τῶν γυναικῶν ὑμῶν, ὧν ἐποίησαν ἐν γῇ ἰούδα καὶ ἔξωθεν ἱερουσαλήμ.

9 Nunquid obliti estis malitiæ patrum vestrorum, & malitiæ regum domus Iuda, & malitiæ vxorum eorum, & malitiæ vestræ, & malitiæ vxorum vestrarum, quam fecerunt in terra tribus domus Iuda, & in vicis Ierusalem?

Universidad de Deusto
Biblioteca

10 * לֹא דָכְאוּ עַד הַיּוֹם הַזֶּה וְלֹא יָרְאוּ וְלֹא
הָלְכוּ בְתוֹרָתִי וּבְחֻקֹּתַי אֲשֶׁר־נָתַתִּי לִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵי
אֲבוֹתֵיכֶם׃

11 * לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
הִנְנִי שָׂם פָּנַי בָּכֶם לָרָעָה וְלַהַכְרִית אֶת־כָּל־
יְהוּדָה׃

12 * וְלָקַחְתִּי אֶת־שְׁאֵרִית יְהוּדָה אֲשֶׁר־שָׂמוּ
פְנֵיהֶם לָבוֹא אֶרֶץ־מִצְרַיִם לָגוּר שָׁם וְתַמּוּ
כֹּל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם יִפֹּלוּ בַּחֶרֶב בָּרָעָב יָתֻמוּ מִקָּטֹן
וְעַד־גָּדוֹל בַּחֶרֶב וּבָרָעָב יָמֻתוּ וְהָיוּ לְאָלָה לְשַׁמָּה
וְלִקְלָלָה וּלְחֶרְפָּה׃

13 * וּפָקַדְתִּי עַל הַיּוֹשְׁבִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם כַּאֲשֶׁר
פָּקַדְתִּי עַל־יְרוּשָׁלִַם בַּחֶרֶב בָּרָעָב וּבַדָּבֶר׃

14 * וְלֹא יִהְיֶה פָּלִיט וְשָׂרִיד לִשְׁאֵרִית יְהוּדָה
הַבָּאִים לָגוּר שָׁם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְלָשׁוּב ׀ אֶרֶץ
יְהוּדָה אֲשֶׁר־הֵמָּה מְנַשְּׂאִים אֶת־נַפְשָׁם לָשׁוּב
לָשֶׁבֶת שָׁם כִּי לֹא־יָשׁוּבוּ כִּי אִם־פְּלִטִים׃

15 * וַיַּעֲנוּ אֶת־יִרְמְיָהוּ כָּל הָאֲנָשִׁים הַיֹּדְעִים כִּי־
מְקַטְּרוֹת נְשֵׁיהֶם לֵאלֹהִים אֲחֵרִים וְכָל־הַנָּשִׁים
הָעֹמְדוֹת קָהָל גָּדוֹל וְכָל־הָעָם הַיֹּשְׁבִים בְּאֶרֶץ־
מִצְרַיִם בְּפַתְרוֹס לֵאמֹר׃

16 * הַדָּבָר אֲשֶׁר־דִּבַּרְתָּ אֵלֵינוּ בְּשֵׁם יְהוָה אֵינֶנּוּ
שֹׁמְעִים אֵלֶיךָ׃

17 * כִּי עָשׂוֹ נַעֲשֶׂה אֶת־כָּל הַדָּבָר ׀ אֲשֶׁר־יָצָא
מִפִּינוּ לְקַטֵּר לִמְלֶכֶת הַשָּׁמַיִם וְהַסֵּךְ־לָהּ נְסָכִים
כַּאֲשֶׁר עָשִׂינוּ אֲנַחְנוּ וַאֲבֹתֵינוּ מְלָכֵינוּ וְשָׂרֵינוּ
בְּעָרֵי יְהוּדָה וּבְחֻצוֹת יְרוּשָׁלִַם וַנִּשְׂבַּע לֶחֶם
וַנְּהִי טוֹבִים וְרָעָה לֹא רָאִינוּ׃ 18 * וּמִן־אָז חָדַלְנוּ
לְקַטֵּר לִמְלֶכֶת הַשָּׁמַיִם וְהַסֵּךְ־לָהּ נְסָכִים חָסַרְנוּ
כֹל וּבַחֶרֶב וּבָרָעָב תַּמְנוּ׃

IEREMIAS. Translat. B. Hieronymi.

10 * Non sunt mundati vsque ad diem hanc, & non timuerunt, & non ambulauerunt in lege mea, & in præceptis meis quæ dedi coram vobis & coram patribus vestris. 11 * Ideò hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel: Ecce ego ponam faciem meam in vobis in malum, & disperdam omnem Iudam.

12 * Et assumam reliquias Iudæ, qui posuerunt facies suas, vt ingrederentur terram Ægypti, & habitarent ibi; & consumentur omnes in terra Ægypti, & cadent in gladio & in fame. Consumentur à minimo vsque ad maximum, in fame & in gladio morientur, & erunt in iusiurandum, & in miraculum, & in maledictionem & in opprobrium.

13 * Et visitabo super habitatores terræ Ægypti, sicut visitaui super Hierusalem in gladio, & fame, & peste.

14 * Et non erit qui effugiat, & sit residuus de reliquijs Iudæorum qui vadunt vt peregrinentur in terra Ægypti, & reuertantur in terram Iuda, ad quam ipsi eleuantur animas suas vt reuertatur & habitent & non reuertentur nisi qui fugerint.

15 * Responderunt autem Hieremiæ omnes viri scientes quòd sacrificarent vxores eorum dijs alienis, & vniuersæ mulieres quarum stabat multitudo grandis, & omnis populus habitantium in terra Ægypti in Phatures; dicentes:

16 * Sermonem quem locutus es ad nos in nomine Domini, non audiemus ex te.

17 * Sed facientes faciemus omne verbum quod egredietur de ore nostro, vt sacrificemus reginæ cæli, & libemus ei libamina, sicut fecimus nos & patres nostri, reges nostri & principes nostri in vrbibus Iuda, & in plateis Hierusalem, & saturati sumus panibus, & bene nobis erat, malum non vidimus.

18 * Ex eo autem tempore quo cessauimus sacrificare reginæ cæli, & libare ei libamina, indiguimus omnibus, & gladio, & fame consumpti sumus.

Interp. ex Græc. lxx. CAP. XLIIII. ΙΕΡΕΜΙΑΣ. μθερμήνευσις τῶν ο. 393

10 * Καὶ οὐκ ἐπαύσαντο ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης· καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν, καὶ οὐκ ἐπορεύοντο τῷ προσαγματί μου ὃν ἔδωκα κατὰ πρόσωπον αὐτῶν καὶ κατὰ πρόσωπον τῶν πατέρων αὐτῶν.

11 * διὰ τοῦτο οὕτως εἶπεν κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραήλ, ἰδοὺ ἐγὼ ἐφίστημι τὸ πρόσωπόν μου ἐφ' ὑμᾶς εἰς κακὸν καὶ ὀπολέσαι πάντα ἰούδα.

12 * καὶ λήψομαι οὓς καταλοίπους ἰούδα οἳ ἔθεντο τὸ πρόσωπον αὐτῶν τοῦ εἰσελθεῖν εἰς γῆν αἰγύπτου τοῦ κατοικῆσαι ἐκεῖ, καὶ ἐκλείψουσι πάντες ἐν γῇ αἰγύπτου, καὶ πεσοῦνται ἐν ῥομφαίᾳ, καὶ ἐν λιμῷ ἐκλείψουσιν ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου, καὶ ἔσονται εἰς ὀνείδισμὸν καὶ εἰς ἀπώλειαν καὶ εἰς κατάραν.

13 * καὶ ἐπισκέψομαι ἐπὶ οὓς κατοικοῦντας ἐν γῇ αἰγύπτου, ὡς ἐπεσκεψάμην ἐπὶ ἱερουσαλὴμ ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ, καὶ ἐν θανάτῳ.

14 * καὶ οὐκ ἔσται σεσωσμένος ἢ ὑπολειπόμενος ἐκ τῶν καταλοίπων ἰούδα τῶν παροικούντων ἐν γῇ αἰγύπτου ἐπιστρέψαι εἰς γῆν ἰούδα ἐφ' ἣν αὐτοὶ ἐλπίζουσιν ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν τοῦ ἐπιστρέψαι ἐκεῖ· οὐ μὴ ἐπιστρέψουσιν εἰ μὴ οἱ διασῳζόμενοι.

15 * καὶ ἀπεκρίθησαν τῷ ἱερεμίᾳ ἅπαντες οἱ ὑπὸ γνόντες ὅτι θυμιῶσιν αἱ γυναῖκες αὐτῶν θεοῖς ἑτέροις, καὶ πᾶσαι αἱ γυναῖκες συναγωγὴ μεγάλη, καὶ πᾶς ὁ λαὸς οἱ καθήμενοι ἐν γῇ αἰγύπτου ἐν γῇ παθούρης, λέγοντες·

16 * τὸν λόγον ὃν ἐλάλησας πρὸς ἡμᾶς τῷ ὀνόματι κυρίου, οὐκ ἀκουσόμεθά σου.

17 * ὅτι ποιοῦσαι ποιήσομεν πᾶν τὸν λόγον ὃς ἐξελεύσεται ἐκ τοῦ στόματος ἡμῶν θυμιᾶν τῇ βασιλίσσῃ τοῦ οὐρανοῦ καὶ σπένδειν αὐτῇ σπονδάς, καθὰ ἐποιήσαμεν ἡμεῖς, καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν, καὶ οἱ βασιλεῖς ἡμῶν, καὶ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν ἐν πόλεσιν ἰούδα, καὶ ἐξῶθεν ἱερουσαλήμ· καὶ ἐπλήσθημεν ἄρτων, καὶ ἐγενόμεθα χρησοί, καὶ κακὰ οὐκ εἴδομεν.

18 * καὶ ὡς διελίπομεν θυμιῶντες τῇ βασιλίσσῃ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ σπένδοντες αὐτῇ σπονδὰς ἠλαττώθημεν πάντες ἡμεῖς· καὶ ἐν ῥομφαίᾳ, καὶ ἐν λιμῷ ἐξελίπομεν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Non cessauerunt vsque in diem hanc, nec timuerunt, nec ambulauerunt in lege mea, & in pactis meis quæ posui coram eis & patribus vestris.
" Propterea hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel: Ecce ego ponam faciem meam in vobis in malum, vt confumam omnes viros domus Iuda.
" Et tollam reliquias populi domus Iuda, quæ posuerunt facies suas vt ingrederentur in terram Aegypti ad habitandum ibi: & consumentur omnes in terra Aegypti, & cadent in gladio, & fame consumentur à minimo vsque ad maximum: in gladio, & fame morientur, & erunt in iusiurandum & vastitatem, & in maledictionem, & in opprobria.
" Et visitabo super eos qui habitant in terra Aegypti, sicut visitati contra Ierusalem in gladio, & in fame, & in peste.
" Nec erit reliquus nec superstes reliquijs domus Iuda, quæ veniunt ad habitandum ibi in terra Aegypti: & vt reuertantur in terram domus Iuda, quò ipsi decipiunt animas suas vt veniant & habitent illic; quia non reuertentur nisi qui liberati fuerint.
" Et respondentes Ieremiæ omnes viri qui sciebant quòd adolerent vxores suæ aromata idolis populorum, & vniuersæ mulieres quarum stabat multitudo magna, & omnis populus habitantium in terra Aegypti, in Phatures; dicentes:
" Verbum prophetiæ quod locutus es nobiscum in nomine Domini, nolumus suscipere à te.
" Sed faciendo faciemus omne verbum quod egredietur de ore nostro, ad adolendum aromata syderi cæli, & ad libandum ei libamina, sicut iam fecimus nos & patres nostri, & reges nostri, & principes nostri in vrbibus domus Iuda, & in vicis Ierusalem, & saturati fumus panes, & fuimus abundantes abundantia, & malum non vidimus.
" Ex eo autè tempore quo cessauimus adolere aromata syderi cæli, & libare ei libamina, indiguimus omnibus, & gladio, & fame consumpti sumus.

תרגום יונתן

10 לָא פַחֲקוּ עַד יוֹמָא הָדֵין וְלָא דְחִלוּ וְלָא הַלִכוּ בְאוֹרָיְתִי וּבְקְיָמַי דְיַהֲבֶת קֳדָמֵיכוֹן וְקֹדָם אֲבָהַתְכוֹן׃
11 כְּדֵין כֵּן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל הָא אֲנָא מְשַׁוֵי אַפַּי כְּבִישָׁא דְלִישֵׁיצָאָה יָת כָּל דְבִית יְהוּדָה׃
12 וְאֶסְבַּר יָת שְׁאָרָא דְבֵית יְהוּדָה דְשַׁוִיו אַפֵּיהוֹן לְמֵעַל לְאַרְעָא דְמִצְרַיִם לְאִתוֹתָבָא תַּמָּן וְיִסְפוֹפוּן כֻּלְהוֹן בְּאַרְעָא דְמִצְרַיִם וְיִתְרְסוֹן
מִן זְעֵיר עַד רַב בְּחַרְבָּא וּבְכַפְנָא יְמוֹתוּן וְיִהוֹן לְסוּפֵי לְצַוְוחָא וּלְתִיהָא וּלְחִסְרוֹן׃
13 וְאֶסְעַר עַל דְיָתְבִין בְּאַרְעָא דְמִצְרַיִם כְּמָא דְאִסְתְעֵירֶת עַל יְרוּשְׁלֶם בְּחַרְבָּא בְּכַפְנָא וּבְמוֹתָא׃
14 וְלָא יְהֵי שְׁאַר וּשְׁיוֹב לִשְׁאַרְתָּא דְבֵית יְהוּדָה דְאַתְיָן לְמִתַּב תַּמָּן לְאַרְעָא דְמִצְרַיִם וְלִמְתַּב לְאַרְעָא דִיהוּדָה דְאִנּוּן מְסַתַּעְיָן
וְכַמְסָרִין נַפְשָׁתְהוֹן לְמִתַּב לְתַמָּן אֲרֵי לָא יְהוֹבוּן אֱלָהֵן אֶלָּא מְשֵׁיזְבִין׃
15 וְאִתְעֲנוֹ יָת יִרְמְיָה כָּל גַּבְרַיָא דְיַדְעִין אֲרֵי מְסָקְרִין נְשֵׁיהוֹן לְשַׁעֲוָת עַמְמַיָא וְכָל נְשַׁיָא דְקִיקֵּז קְהָל רַב וְכָל עַמָּא דְיָתְבִין בְּאַרְעָא
דְמִצְרַיִם לְמֵימָר׃
16 פִּתְגָמָא דְמַלֵלְתָּא עִמָּנָא בְּשׁוּמָא דְיְיָ לָא אֲנַחְנָא צָכִין לְקַבָּלָא מִנָּךְ׃
17 אֶלָּא מִתְגַבְּרָא נִתְגַבֵּר יָת כָּל פִּתְגָמָא דְעָתִיד דְיִפּוֹק מִפּוּמָנָא לְאַסָּקָא קְטֹרֶת בֻּסְמִין לְכוֹכְבַת שְׁמַיָא וּלְנַסָּכָא לַהּ נְסִכִין כְּמָא דַעֲבַדְנָא אֲנַחְנָא וַאֲבָהָתָנָא
מַלְכָנָא וְרַבְרְבָנָא קָרְתָא דְבֵית יְהוּדָה וּבְשׁוּקֵי יְרוּשְׁלֶם וַהֲוֵינָא סָבְעִין לְחֵמָא וַהֲוֵינָא שְׁלָן שַׁלְוָא וּבִישָׁא לָא חָזֵינָא׃
וּמִן זְמַן דְאַחֲסַנְנָא לְאַסָּקָא קְטֹרֶת בֻּסְמִין לְכוֹכְבַת שְׁמַיָא וּלְנַסָּכָא לַהּ נְסִכִין חֲסַרְנָא כְּלָא וּבְחַרְבָּא וּבְכַפְנָא סְפֵינָא׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

יט ׀ וְכִי־אֲנַחְנוּ מְקַטְּרִים לִמְלֶכֶת הַשָּׁמַיִם וְלַהֲסֵךְ
לָהּ נְסָכִים הֲמִבַּלְעֲדֵי אֲנָשֵׁינוּ עֲשִׂינוּ לָהּ כַּוָּנִים
לְהַעֲצִבָהּ וְהַסֵּךְ לָהּ נְסָכִים׃

כ ׀ וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ אֶל־כָּל־הָעָם עַל־הַגְּבָרִים וְעַל־
הַנָּשִׁים וְעַל־כָּל־הָעָם הָעֹנִים אֹתוֹ דָּבָר לֵאמֹר׃

כא ׀ הֲלֹא אֶת־הַקִּטֹּרֶת אֲשֶׁר קִטַּרְתֶּם בְּעָרֵי יְהוּדָה
וּבְחֻצוֹת יְרוּשָׁלִַם אַתֶּם וַאֲבוֹתֵיכֶם מַלְכֵיכֶם
וְשָׂרֵיכֶם וְעַם הָאָרֶץ אֹתָם זָכַר יְהוָה וַתַּעֲלֶה עַל־
לִבּוֹ׃ כב ׀ וְלֹא־יוּכַל יְהוָה עוֹד לָשֵׂאת מִפְּנֵי רֹעַ
מַעַלְלֵיכֶם מִפְּנֵי הַתּוֹעֵבוֹת אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם וַתְּהִי
אַרְצְכֶם לְחָרְבָּה וְלִשַּׁמָּה וְלִקְלָלָה מֵאֵין יוֹשֵׁב
כַּהַיּוֹם הַזֶּה׃ כג ׀ מִפְּנֵי אֲשֶׁר קִטַּרְתֶּם וַאֲשֶׁר
חֲטָאתֶם לַיהוָה וְלֹא שְׁמַעְתֶּם בְּקוֹל יְהוָה וּבְתֹרָתוֹ
וּבְחֻקֹּתָיו וּבְעֵדוֹתָיו לֹא הָלַכְתֶּם עַל־כֵּן קָרְאָה
אֶתְכֶם הָרָעָה הַזֹּאת כַּיּוֹם הַזֶּה׃

כד ׀ וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ אֶל־כָּל־הָעָם וְאֶל כָּל־הַנָּשִׁים
שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה כָּל־יְהוּדָה אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃

כה ׀ כֹּה־אָמַר יְהוָה־צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
לֵאמֹר אַתֶּם וּנְשֵׁיכֶם וַתְּדַבֵּרְנָה בְּפִיכֶם וּבִידֵיכֶם
מִלֵּאתֶם לֵאמֹר עָשֹׂה נַעֲשֶׂה אֶת־נְדָרֵינוּ אֲשֶׁר
נָדַרְנוּ לְקַטֵּר לִמְלֶכֶת הַשָּׁמַיִם וְלַהֲסֵךְ לָהּ
נְסָכִים הָקֵים תָּקִימְנָה אֶת־נִדְרֵיכֶם וְעָשׂוֹ
תַּעֲשֶׂינָה אֶת־נִדְרֵיכֶם׃

כו ׀ לָכֵן שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה כָּל־יְהוּדָה הַיֹּשְׁבִים
בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם הִנְנִי נִשְׁבַּעְתִּי בִשְׁמִי הַגָּדוֹל אָמַר
יְהוָה אִם־יֶהְיֶה עוֹד שְׁמִי נִקְרָא בְּפִי כָּל־אִישׁ
יְהוּדָה אֹמֵר חַי אֲדֹנָי יֱהוִה בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃

כז ׀ הִנְנִי שֹׁקֵד עֲלֵיהֶם לְרָעָה וְלֹא לְטוֹבָה וְתַמּוּ
כָל־אִישׁ יְהוּדָה אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ־מִצְרַיִם בַּחֶרֶב וּבָרָעָב
עַד־כַּלּוֹתָם׃

19 ‡ Quòd si nos sacrificamus reginæ cœli, & libamus ei libamina, nunquid sine viris nostris faciemus ei placentas ad colendum eam & libamina ad libandum?

20 ‡ Et dixit Hieremias ad omnem populum, aduersum viros & aduersum mulieres, & aduersum vniuersam plebem qui responderant ei verbum, dicens:

21 ‡ Nunquid non sacrificium quod sacrificastis in ciuitatibus Iuda, & in plateis Hierusalem, vos & patres vestri, reges vestri & principes vestri, & populus terræ horum recordatus est Dominus, & ascendit super cor eius?

22 ‡ Et non poterat Dominus vltrà portare propter malitiam studiorū vestrorum & propter abominationes quas fecistis, & facta est terra vestra in desolationem, & in stuporem, & in maledictum, eò quod non sit habitator, sicut est dies hæc.

23 ‡ Propterea quòd sacrificaueritis idolis & peccaueritis Domino, & non audieritis vocem Domini, & in lege, & in præceptis & in testimonijs eius non ambulaueritis, idcircò euenerunt vobis mala hæc sicut dies hæc.

24 ‡ Dixit aût Hieremias ad omnem populum, & ad vniuersas mulieres: Audite verbum Domini omnis Iuda qui in terra Ægypti.

25 ‡ Hæc inquit Dominus exercituum Deus Israel; dicens: Vos & vxores vestræ locuti estis ore vestro, & manibus vestris implestis; dicentes: Faciamus vota nostra quæ vouimus, vt sacrificemus reginæ cœli, & libemus ei libamina. implestis vota vestra & opere perpetrastis ea.

26 ‡ Ideo audite verbum Domini omnis Iuda qui habitatis in terra Ægypti. Ecce ego iuraui in nomine meo magno, ait Dominus, quia non vltrà vocabitur nomen meum ex ore omnis viri Iudæi, dicentis: Viuit Dñs Deus, omni terra Ægypti.

27 ‡ Ecce ego vigilabo super eos in malum & non in bonum, & consumentur omnes viri Iuda qui sunt in terra Ægypti, gladio, & fame, donec penitus consumantur.

Interp. ex Græc. lxx. CAP. XLIIII. IEPEMIAS. μεθερμήνευσις τῶν ὁ. 395

19 ‡ καὶ ὅτι θυμιάμεν ἡμεῖς τῇ βασιλίσσῃ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐσπείσαμεν αὐτῇ σπονδάς, μὴ χωρὶς τῶν ἀνδρῶν ἡμῶν ἐποιήσαμεν αὐτῇ χαυλωνας, καὶ ἐσπείσαμεν σπονδὰς αὐτῇ.

20 ‡ καὶ εἶπεν ἱερεμίας παντὶ τῷ λαῷ τοῖς ἀνδράσιν, καὶ τοῖς γυναιξὶν, καὶ παντὶ τῷ λαῷ τοῖς ἀποκριθεῖσιν αὐτῷ λόγοις, λέγων·

21 ‡ οὐχὶ τοῦ θυμιάματος ὃ ἐθυμιάσατε ἐν ταῖς πόλεσιν Ἰούδα καὶ ἔξωθεν Ἰερουσαλήμ, ὑμεῖς καὶ οἱ πατέρες ὑμῶν καὶ οἱ βασιλεῖς ὑμῶν, καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν, καὶ ὁ λαὸς τῆς γῆς ἐμνήσθη κύριος, καὶ ἀνέβη ἐπὶ καρδίαν αὐτοῦ.

22 ‡ καὶ οὐκ ἠδύνατο κύριος ἔτι φέρειν ἀπὸ προσώπου πονηρίας πραγμάτων ὑμῶν, καὶ ἀπὸ τῶν βδελυγμάτων ὧν ἐποιήσατε· καὶ ἐγένηθη ἡ γῆ ὑμῶν εἰς ἐρήμωσιν, καὶ εἰς ἀβατον, καὶ εἰς ὄφαν ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη.

23 ‡ ἀπὸ προσώπου αὐτῶν ὧν ἐθυμιᾶτε καὶ ὧν ἡμαρτετε τῷ κυρίῳ· καὶ οὐκ εἰσηκούσατε τῆς φωνῆς κυρίου, καὶ ἐν τοῖς προστάγμασιν αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς μαρτυρίοις αὐτοῦ οὐκ ἐπορεύθητε· καὶ ἐπελάβετο ὑμῶν τὰ κακὰ ταῦτα ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη.

24 ‡ καὶ εἶπεν ἱερεμίας τῷ λαῷ καὶ τοῖς γυναιξὶν, ἀκούσατε τὸν λόγον κυρίου πᾶσα ἰούδα ὁ ἐν γῇ αἰγύπτου.

25 ‡ ὅτως εἶπεν κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ, ὑμεῖς καὶ αἱ γυναῖκες ὑμῶν τῷ στόματι ὑμῶν ἐλαλήσατε, καὶ ταῖς χερσὶν ὑμῶν ἐπληρώσατε λέγουσαι, ποιοῦσαι ποιήσομεν τὰς ὁμολογίας ἡμῶν ἃς ὡμολογήσαμεν θυμιᾶν τῇ βασιλίσσῃ τοῦ οὐρανοῦ καὶ σπένδειν αὐτῇ σπονδάς, ἐμμένατε ἐμμενεῖτε ταῖς ὁμολογίαις ὑμῶν, καὶ ποιοῦσαι ἐποιήσατε.

26 ‡ διὰ τοῦτο ἀκούσατε λόγον κυρίου πᾶς ἰούδα ὁ καθήμενοι ἐν γῇ αἰγύπτου· ἰδοὺ ὤμοσα τῷ ὀνόματί μου τῷ μεγάλῳ εἶπεν κύριος, ἐὰν ἀνήρηται ἔτι ὄνομά μου ἐν στόματι παντὸς ἰούδα εἰπεῖν, ζῇ κύριος κύριος ἐν πάσῃ γῇ αἰγύπτου.

27 ‡ ὅτι ἰδοὺ ἐγὼ ἐφορῶ ἐπ' αὐτὸς τοῦ κακῶσαι αὐτὸς καὶ οὐκ ἀγαθῶσαι· καὶ συντελεσθήσονται πᾶς ἰούδα ὁ καταπορευόμενοι ἐν γῇ αἰγύπτου, ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ ἕως οὗ ἐκλείπωσιν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Quòd si adolemus aromata syderi cœli, & libamus ei libamina, nunquid sine viris nostris facimus ei placentas, idolo *inquam*, & libamina ei libamina?

"Et dixit Ieremias omni populo, viris & mulieribus, & omni populo qui responderat ei verbum; dicendo:

"Nónne aromatum quæ adoleuistis in ciuitatibus domus Iuda, & in vicis Ierusalem, vos & patres vestri, & reges vestri, & principes vestri, & populus terræ, eorum recordatus est Dominus, & nota sunt coram eo?

"Et non placuit vltrà Domino, vt remitteret, propter malitiam operum vestrorum, & propter abominationes quas fecistis. Et fuit terra vestra in desolationem & vastitatem, & in maledictionem absque habitatore, sicut in die hac.

"Propter id quod adolestis aromata, & quia peccastis coram Domino, & non obedistis verbo Domini; & in lege eius & in pactis eius, & in testimonijs eius non ambulastis: propterea euenit vobis malam hoc, sicut est dies hæc.

"Et dixit Ieremias omni populo, & omnibus mulieribus: Suscipite verbū Domini omnes viri domus Iuda, qui estis in terra Ægypti.

"Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel; dicendo: Vos & vxores vestræ decreuistis ore vestro, & voluntate vestra præstitistis; dicentes: Faciendo faciamus vota nostra quæ vouimus, vt adoleamus aromata syderi cœli, & libemus ei libamina. firmando firmatis vota vestra, & faciendo facitis vota vestra.

"Propterea suscipite verbum Domini omnes viri domus Iuda, qui habitatis in terra Aegypti: Ecce ego iurauī in nomine meo magno; dicit Dominus, Si fuerit vltrà nomen meum inuocatum in ore omnis viri Iuda, dicentis, Viuus est Dominus Deus, in vniuersa terra Aegypti.

"Ecce ego visito super eos in malum, & non in bonum; & consumentur omnes viri Iuda qui sunt in terra Aegypti, in gladio, & in fame, donec deficiant.

Universidad de Deusto
Biblioteca

28 ופליטי חרב ישבון מן־ארץ מצרים ארץ
יהודה מתי מספר וידעו כל שארית יהודה
הבאים לארץ־מצרים לגור שם דבר־מי יקום
ממני ומהם׃
29 וזאת לכם האות נאם־יהוה כי־פקד אני
עליכם במקום הזה למען תדעו כי קום יקומו
דברי עליכם לרעה׃
30 כה׀ אמר יהוה הנני נתן את־פרעה חפרע
מלך־מצרים ביד אויביו וביד מבקשי נפשו כאשר
נתתי את־צדקיהו מלך־יהודה ביד נבוכדראצר
מלך־בבל אויבו ומבקש נפשו׃

מה

1 הדבר אשר דבר ירמיהו הנביא אל־ברוך
בן־נריה בכתבו את־הדברים האלה על־ספר
מפי ירמיהו בשנה׀ הרבעית ליהויקים בן־
יאשיהו מלך יהודה לאמר׃
2 כה־אמר יהוה אלהי ישראל עליך ברוך׃
3 אמרת אוי־נא לי כי־יסף יהוה יגון על־
מכאובי יגעתי באנחתי ומנוחה לא מצאתי׃
4 כה תאמר אליו כה אמר יהוה הנה׀
אשר־בניתי אני הרס ואת אשר־נטעתי אני
נתש ואת־כל־הארץ היא׃
5 ואתה׀ תבקש־לך גדלות אל־תבקש
כי הנני מביא רעה על־כל־בשר נאם־יהוה׀
ונתתי לך את־נפשך לשלל על כל־המקומות׀
אשר תלך שם׃

מו

1 אשר היה׀ דבר־יהוה אל־ירמיהו הנביא
על־הגוים׃

IERE MIAS. Translat. B. Hieronymi.

28 Et qui fugerint gladium, reuertentur de terra Ægypti in terram Iuda viri pauci, & scient omnes reliquiæ Iuda ingredientium terram Ægypti vt habitent ibi, cuius sermo compleatur, meus an illorum.
29 Et hoc vobis signum, ait Dominus, quòd visitem ego super vos in loco isto, vt sciatis quia vere complebuntur sermones mei contra vos in malum.
30 Hæc dicit Dominus: Ecce ego tradam Pharaonem Ephræ regem Ægypti in manu inimicorum eius, & in manu quærentium animam illius, sicut tradidi Sedechiam regem Iuda in manu Nabuchodonosor regis Babylonis inimici sui, & quærentis animam eius.

CAP. XLV.

1 A VErbum quod locutus est Hieremias propheta ad Baruch filium Neriæ, cùm scripsisset verba hæc in libro ex ore Hieremiæ anno quarto Ioachim filij Iosiæ regis Iuda, dicens:
2 Hæc dicit Dominus Deus Israel ad te Baruch.
3 Dixisti, Væ misero mihi quoniam addidit Dominus dolorem dolori meo, laboraui in gemitu meo, & requiem non inueni.
4 Hæc dicit Dominus, Sic dices ad eum: Ecce quos ædificaui ego destruo, & quos plantaui ego euello, & vniuersam terram hanc.
5 Et tu quæris tibi grandia? Noli quærere, quia ecce ego adducam malum super omnem carnem, ait Dominus, & dabo tibi animam tuam in salutem in omnibus locis ad quæcunque perrexeris.

CAP. XLVI.

1 A QVod factum est verbum Domini ad Hieremiam prophetam contra gentes.

28 Et saluati à gladio, reuertentur in terram Iuda pauci numero: & scient omnes reliqui Iuda peregrinantes in terra Aegypti vt habitent ibi, sermo cuius manet meus an illorum.
29 Et hoc vobis signum, dicit Dominus, quia visitabo ego super vos in loco isto, vt sciatis quòd manebunt sermones mei super vos in mala.
30 Sic dixit Dominus: Ecce ego trado Pharaonem Vephre regem Aegypti in manus inimicis eius, & in manus quærentis animam eius; sicut dedi Sedechiam regem Iuda in manus Nabuchodonosor regis Babylonis inimici eius & quærentis animam eius.

CAP. XLV.

1 VErbum quod locutus est Hieremias propheta ad Baruch filium Neriæ, quando scripsit verba hæc in libro ex ore Hieremiæ anno quarto Ioachim filij Iosiæ regis Iuda, dicens:
2 Sic dixit Dominus Deus Israel, in te Baruch.
3 Quia dixisti, Væ mihi, quia addidit Dominus dolorem super dolorem meum, dormiui in gemitibus meis, requiem non inueni.
4 Dic ei, Sic dixit Dominus, Ecce quos ego ædificaui ego destruo, & quos plantaui ego euello, & omnem terram meam.
5 Et tu quæris tibi grandia? ne quæras: quia ecce ego induco mala super omnem carnem, ait Dominus, & dabo tibi animam tuam in salutem in omnibus locis quò vadis illuc.

CAP. XLVI.

1 ET factum est verbum Domini ad Hieremiam prophetam super omnes gentes.

28 καὶ οἱ σεσωσμένοι ἀπὸ ῥομφαίας, ἐπιστρέψουσιν εἰς γῆν Ἰούδα ὀλίγοι ἀριθμῷ· καὶ γνώσονται πάντες οἱ κατάλοιποι Ἰούδα οἱ παροικοῦντες ἐν γῇ Αἰγύπτῳ παροικῆσαι ἐκεῖ, λόγος τίνος ἐμμενεῖ ὁ ἐμὸς ἢ ὁ αὐτῶν.
29 καὶ τοῦτο ὑμῖν τὸ σημεῖον λέγει κύριος, ὅτι ἐπισκέψομαι ἐγὼ ἐφ' ὑμᾶς ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, ἵνα γνῶτε ὅτι ἐμμενοῦσιν οἱ λόγοι μου ἐφ' ὑμᾶς εἰς κακά.
30 οὕτως εἶπεν κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ δίδωμι τὸν Φαραὼ ἁφρῆ βασιλέα Αἰγύπτου εἰς χεῖρας ἐχθροῦ αὐτοῦ, καὶ εἰς χεῖρας ζητοῦντος τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, καθὰ δέδωκα τὸν σεδεκίαν βασιλέα Ἰούδα εἰς χεῖρας ναβουχοδονόσορ βασιλέως Βαβυλῶνος ἐχθροῦ αὐτοῦ καὶ ζητοῦντος τὴν ψυχὴν αὐτοῦ.

μέ.

1 Ὁ λόγος ὃν ἐλάλησεν ἱερεμίας ὁ προφήτης πρὸς βαρὲχ υἱὸν νηρίου, ὅτε ἔγραψεν σοὶ λόγους τούτους ἐν βιβλίῳ ἀπὸ στόματος ἱερεμίου ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῷ τετάρτῳ τοῦ ἰωακεὶμ υἱοῦ ἰωσίου βασιλέως Ἰούδα, λέγων·
2 οὕτως εἶπεν κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ, πρὸς σέ βαρέχ.
3 ὅτι εἶπας οἴμοι, ὅτι προσέθηκεν κύριος κόπον ἐπὶ πόνου μου· ἐκοιμήθην ἐν στεναγμοῖς μου, καὶ ἀνάπαυσιν οὐχ εὗρον.
4 εἶπον αὐτῷ, οὕτως εἶπεν κύριος, ἰδοὺ ἃς ἐγὼ ᾠκοδόμησα ἐγὼ καθαιρῶ, καὶ ἃς ἐφύτευσα ἐγὼ ἐκτίλλω, καὶ πᾶσαν γῆν τοῦ ἐμοῦ.
5 καὶ σὺ ζητεῖς σεαυτῷ μεγάλα; μὴ ζήτησης, ὅτι ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω κακὰ ἐπὶ πᾶσαν σάρκα, λέγει κύριος· καὶ δώσω σοι τὴν ψυχήν σου σκῦλα ἐν παντὶ τόπῳ οὗ ἐὰν βαδίσῃς ἐκεῖ.

μέ.

1 Καὶ ἐγένετο ῥῆμα κυρίου πρὸς ἱερεμίαν τὸν προφήτην ἐπὶ πάντα ἔθνη.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

28 Et qui liberati faerint à gladio, reuertentur de terra Ægypti in terram domus Iuda, populus numeri. & scient omnes reliquiæ domus Iudæ, quæ ingressæ sunt in terram Ægypti vt habitent ibi, cuius verbum firmabitur, meum an illorum.
29 Et hoc erit vobis signum, dicit Dominus, quòd visitaturus sim super vos in loco isto, vt sciatis, quia confirmatione confirmabuntur sermones mei contra vos in malum.
30 Hæc dicit Dominus: Ecce ego tradam Pharaonem claudum regem Ægypti in manum inimicorum suorum, & in manu quærentium animam eius, sicut tradidi Sedechiam regem tribus domus Iuda in manum Nabuchodonosor regis Babylonis inimici sui, & quærentis occidere eum.

CAP. XLV.

VErbum prophetiæ quam prophetauit Ieremias propheta de Baruch filio Neriæ; quando scripsit verba hæc in libro ex ore Ieremiæ anno quarto Ioachim filij Iosiæ regis tribus domus Iuda, dicendo: 2 Hæc dicit Dominus Deus Israel super te Baruch. 3 Dixisti, Væ nunc mihi, quoniam addidit Dominus dolorem super contritionem meam: laborauit in gemitu meo & prophetiam non inueni. 4 Hæc dices ei, Hæc dicit Dominus: Ecce ego quod ædificaui, ego destruam, & quod plantaui ego transferam, & omnem terram Israel quæ mea est. 5 Et tu quæris tibi grandia? ne quæras: quia ecce ego adducam malum super omnem carnem, dicit Dominus: & dabo tibi animam tuam in salutem in omnibus locis ad quæ ieris.

CAP. XLVI.

QVod factum est verbum prophetiæ à facie Domini ad Ieremiam prophetam contra gentes.

תרגום יונתן

28 ושיזבו חרבא יהובון מן ארעא דמצרים לארעא דבית יהודה עם דסגנון וידעון כל שארא דבית יהודה דעלו לאתרא דמצרים
דין פתגמיהם דיקום אם דילי ואם דלהון׃ 29 וזא לכון אתא אפקד עליכון בכתתא הדין בדיל
דין אפקד עליכון חובי ותקומון פתגמי עליכון לביישא׃ 30 כדין אפקד ית פרעה חגיירא מלכא דמצרים ביד סגיאי עלוהי וביד דבעון למקטלה כמא דמסרית ית צדקיהו מלך
יהודה ביד נבוכד נאצר מלכא דבבל בעל דבביה ודבעא למקטלה׃

מה

1 הדין פתגמא דאתנבי ירמיהו נביא על ברוך בר נריה כד כתב ית פתגמיא האלין על ספרא מפומא דירמיהו בשתא רביעיתא
דיהויקים בר יאשיהו מלך יהודה למימר׃ 2 כדין אמר ייי אלהא דישראל עלך ברוך׃ 3 אמרת ויל כדון לי ארי אוסיף ייי דין על דכירי בתכתי ובאנחתי לא אשתכחת׃
4 כדין תימר לה כדין אמר ייי הא דבניתי אנא אפנר ויתה דקיימא אנא אטלטל ויתה כל ארעא דישראל דילי היא׃
5 ואנת מבעי לך רברבן לא תבעי ארי הא אנא מייתי בישתא על כל בשרא אמר ייי ואתן לך נפשך לשיזבא על כל אתר דתיזיל
תמן׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

א דבר אשר היה אל־ירמיהו הנביא
על־גוים׃
ב לְמִצְרַיִם עַל־חֵיל פַּרְעֹה נְכוֹ מֶלֶךְ מִצְרַיִם
אֲשֶׁר־הָיָה עַל־נְהַר־פְּרָת בְּכַרְכְּמִישׁ אֲשֶׁר הִכָּה
נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל בִּשְׁנַת הָרְבִיעִית לִיהוֹיָקִים
בֶּן־יאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה׃
ג עִרְכוּ מָגֵן וְצִנָּה וּגְשׁוּ לַמִּלְחָמָה׃
ד אִסְרוּ הַסּוּסִים וַעֲלוּ הַפָּרָשִׁים וְהִתְיַצְּבוּ
בְּכוֹבָעִים מָרְקוּ הָרְמָחִים לִבְשׁוּ הַסְּרִיֹנוֹת׃
ה מַדּוּעַ רְאִיתִי הֵמָּה חַתִּים נְסוֹגִים אָחוֹר
וְגִבּוֹרֵיהֶם יֻכַּתּוּ וּמָנוֹס נָסוּ וְלֹא הִפְנוּ מָגוֹר מִסָּבִיב
נְאֻם־יְהוָה׃
ו אַל־יָנוּס הַקַּל וְאַל־יִמָּלֵט הַגִּבּוֹר צָפוֹנָה עַל־
יַד נְהַר־פְּרָת כָּשְׁלוּ וְנָפָלוּ׃
ז מִי־זֶה כַיְאֹר יַעֲלֶה כַּנְּהָרוֹת יִתְגָּעֲשׁוּ מֵימָיו׃
ח מִצְרַיִם כַּיְאוֹר יַעֲלֶה וְכַנְּהָרוֹת יִתְגָּעֲשׁוּ מָיִם
וַיֹּאמֶר אַעֲלֶה אְכַסֶּה־אֶרֶץ אְבִידָה עִיר וְיֹשְׁבֵי בָהּ׃
ט עֲלוּ הַסּוּסִים וְהִתְהוֹלְלוּ הָרֶכֶב וְיֵצְאוּ הַגִּבֹּרִים
כּוּשׁ וּפוּט תֹּפְשֵׂי מָגֵן וְלוּדִים תֹּפְשֵׂי דֹרְכֵי קָשָׁת׃
י וְהַיּוֹם הַהוּא לַאדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת יוֹם נְקָמָה
לְהִנָּקֵם מִצָּרָיו וְאָכְלָה חֶרֶב וְשָׂבְעָה וְרִוְּתָה מִדָּמָם
כִּי זֶבַח לַאדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת בְּאֶרֶץ צָפוֹן אֶל־נְהַר־
יא פְּרָת׃ עֲלִי גִלְעָד וְקְחִי צֳרִי בְתוּלַת בַּת־מִצְרָיִם
לַשָּׁוְא הִרְבֵּית רְפֻאוֹת תַּעֲלֶה אֵין לָךְ׃
יב שָׁמְעוּ גוֹיִם קְלוֹנֵךְ וְצִוְחָתֵךְ מָלְאָה הָאָרֶץ כִּי־
גִבּוֹר בְּגִבּוֹר כָּשְׁלוּ יַחְדָּיו נָפָלוּ שְׁנֵיהֶם׃
יג הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא
לָבוֹא נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל לְהַכּוֹת אֶת־אֶרֶץ
מִצְרָיִם׃
יד הַגִּידוּ בְמִצְרַיִם וְהַשְׁמִיעוּ בְמִגְדּוֹל וְהַשְׁמִיעוּ
בְנֹף וּבְתַחְפַּנְחֵס אִמְרוּ הִתְיַצֵּב וְהָכֵן לָךְ כִּי אָכְלָה
חֶרֶב סְבִיבֶיךָ׃

2 Ad Ægyptum aduersum exercitū Pha-
raonis Nechao regis Ægypti, qui erat iuxta
fluuium Euphraten in Charchamis, quem
percussit Nabuchodonosor rex Babylonis
in quarto anno Ioachim filij Iosiæ regis Iu-
3 da. Præparate scutum & clypeum, &
4 procedite ad bellum. Iungite equos, &
ascendite equites, state in galeis, polite lan-
5 ceas, induite vos loricis. Quid igitur Vidi
ipsos pauidos, & terga vertentes, fortes eo-
B rum cæsos. Fugerunt conciti, nec respexe-
runt. terror vndique, ait Dominus.
6 Non fugiet velox, nec saluari fe potens
fortis. Ad Aquilonem iuxta flumen Eu-
7 phraten victi sunt, & ruerunt. Quis e-
8 iste qui quasi flumen ascendit, & veluti flu-
uiorū intumescunt gurgites eius? Ægy-
ptus fluminis instar ascendit, & velut flu-
mina mouebuntur fluctus eius. & dixit:
Ascendens operiam terram, perdam ciui-
9 tatem & habitatores eius.
equos & exultate in curribus, & procedat
fortes Æthiopiæ, & Libyæ tenentes clypeos
tum, & Lydij arripientes & iacientes sa-
10 gittas. Dies autem ille Domini Dei
exercituum dies vltionis, vt sumat vindi-
C ctam de inimicis suis. Deuorabit gladius
& saturabitur, & inebriabitur sanguine
eorum. Victima enim Domini exercituum
in terra Aquilonis iuxta flumē Euphraten.
11 Ascende in Galaad & tolle resinam
virgo filia Ægypti. Frustra multiplicas me-
dicamina: sanitas non erit tibi.
12 Audierunt gentes ignominiam tuam,
& vlulatus tuus repleuit terram, quia for-
D tis impegit in fortem, ambo pariter cor-
ciderunt.
13 Verbum quod locutus est Dominus
ad Hieremiam propheram super eo quod
venturus esset Nabuchodonosor rex Baby-
lonis, & percussurus terram Ægypti.
14 Annunciate Ægypto, & auditum fa-
te in Magdalo, & resonet in Memphis, &
in Taphnis dicite: Sta & præpara te, quia
deuorabit gladius ea quæ per circuitum
tuum sunt.

תרגום יונתן

לְמִצְרַיִם עַל מַשְׁרִיתָא דְּפַרְעֹה חַגְיָרָא מַלְכָּא דְּמִצְרַיִם דַּהֲוָה עַל נַהֲר פְּרָת בְּכַרְכְּמִישׁ דְּסִיחָא נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא דְּבָבֶל דְּשִׁצְיָהּ רְבִישָׁאָה
לְמַלְכוּת בֵּית יְהוּדָה בְּשַׁתָּא דְּאַרְבְּעָתָא לְיְהוֹיָקִים בַּר יֹאשִׁיָּהוּ מַלְכָּא דִּיהוּדָה׃ ב סַדְּרוּ עֲגִילִין וְתָרִיסִין וְאִתְקְרִבוּ לְאַגָּחָא קְרָבָא׃ ג אַסְרוּ סוּסְוָתָא וְסַקוּ פָּרָשַׁיָּא
וְקוּמוּ בְּקַסְטְרִין מְרִיקוּ רְמָחַיָּא לְבַשׁוּ סַרְיָנֵי׃ ד מָא דֵּין חֲזֵיתְהוֹן אֲנָן מְדִירִין מְסַתְּרִין לַאֲחוֹרָא וְגִבָּרַיְהוֹן מְכִירִין וּמְקַרְקַן עֲרָקִין
וְלָא מִסְתַּכְּלִין מִן קֳדָם סַיְפָא דְּסָנֵי סְרִיגָיָא׃ ה מָא דֵּין חֲזֵיתְהוֹן אֲנָן סְרִיגִין וְגִבָּרַיְהוֹן מְכִירִין וּמְקַרְקַן עֲרָקִין
וְלָא יְעַלְעֵל דְּקַטְלִין וְלָא יִשְׁתֵּיזִב גִּבָּרָא בְּאַרְעָא דְּצָפוֹן עַל נַהֲר פְּרָת דְּאִתְכְּלוּ וּנְפָלוּ׃ ו מַן דֵּין דְּסָלִיק כְּמַיָּא דְּנִילוּס דְּמַיָּא מְחַדְּשִׁין עֲלוֹהִי מְסַחְרְרִין כְּיַמָּא וְדִמְחַדְּשִׁין עֲלוֹהִי
מַיָּא דְּנִילוּס דְּמַיָּא מְחַדְּשִׁין עֲלוֹהִי מְסַחְרְרִין כְּיַמָּא וְדִמְחַדְּשִׁין עֲלוֹהִי׃ ז מִצְרַיִם כְּנִילוּס סָלִיק וְכַמַּיָּא מְחַדְּשִׁין וְאָמַר אֶסֵּק אֶכְסֵי אַרְעָא
אֲבַדָּא קִרְוָא וְיָתְבֵי בַהּ׃ ח סְלִיקוּ סוּסְוָתָא וְיִשְׁתַּגְּשׁוּן רְהִיטָיָא וְיִפְּקוּן גִּבָּרַיָּא כּוּשָׁאֵי וּפוּטָאֵי אֲחֵדֵי תַּרְסֵי וְלוּדָאֵי נוֹגְדִין וְיַמְטְרִין בְּקַשְׁתָּא׃
ט אֲרוּם יוֹמָא הָדֵין קֳדָם יְיָ אֱלָהִים צְבָאוֹת יוֹם פָּרְעָנוּתָא לְאִתְפָּרָעָא מִסָּנְאֵי עֲמֵיהּ וְתִקְטֵל חַרְבָּא וְתִסְבַּע וְתִרְוֵי מִדְּמְהוֹן אֲרֵי קוּרְבָּנָא קֳדָם יְיָ
אֱלָהִים צְבָאוֹת בְּאַרְעָא צָפוֹנָא עַל נַהֲרָא פְּרָת׃ י סַקִי לְגִלְעָד וְסַבִּי שְׁעִיף מַלְכוּת בְּתוּלְתָּא דְּמִצְרַיִם לָא לְהַנָּאָה אַסְגֵּית מַסְגֵּי אַסוּ
לָךְ׃ יא שְׁמַעוּ עַמְמַיָּא קְלָנִיךְ וְצִוְחָתִיךְ אִתְמְלִיָּת אַרְעָא אֲרֵי גִבָּר בְּגִבָּר אִתְכְּלוּ כַּחֲדָא אִתְקְטָלוּ תַּרְוֵיהוֹן׃
יב דְּמִלְּתָא דִּמְמַלֵּל יְיָ עִם יִרְמְיָה נְבִיָּא לְמֵיתֵי נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא דְּבָבֶל לְמִסְחֵי אַרְעָא דְּמִצְרַיִם׃

א Ἰερεμίου τοῦ προφήτου λόγος ὃν ἐλάλησε κύριος
πρὸς τὰ ἔθνη.
ב εἰς αἴγυπτον ἐπὶ δυνάμει φαραὼ νεχαὼ βασιλέως
αἰγύπτου, ὃς ἦν ἐπὶ τῷ ποταμῷ εὐφράτῃ ἐν καρχαμὶς ὃν
ἐπάταξεν ναβουχοδονόσωρ βασιλεὺς βαβυλῶνος ὁ ἐν τῷ
ἔτει τῷ τεταρτῳ τοῦ ἰωακεὶμ υἱοῦ ἰωσίου βασιλέως ἰούδα.
3 ἑτοιμάσατε ὅπλα καὶ ἀσπίδας καὶ προσαγάγετε εἰς πό-
4 λεμον. ἐπισάξατε οἱ ἵπποι ἐπίβητε οἱ ἱππεῖς καὶ
κατάστητε ἐν ταῖς περικεφαλαίαις ὑμῶν· περιβάλλετε
τὰ δόρατα καὶ ἐνδύσασθε οἱ θώρακας ὑμῶν.
5 τί ὅτι αὐτοὶ πεφόβηνται καὶ ἀποχωροῦσιν ὀπίσω; διότι οἱ
ἰσχυροὶ αὐτῶν κοπήσονται, φυγῇ ἔφυγον καὶ οὐκ ἐπέστρεψαν
περιεχόμενοι κυκλόθεν, λέγει κύριος.
6 μὴ φευγέτω ὁ κοῦφος καὶ μὴ σωζέσθω ὁ ἰσχυ-
ρὸς ἐπὶ βορρᾶν, τὰ περὶ τὸν ποταμὸν εὐφράτην ἠσθέ-
7 νησαν, πεπλώκασιν. τί οὗτος ὡς ποταμὸς ἀναβήσεται, καὶ
ὡσεὶ ποταμοὶ κυμαίνουσιν ὕδωρ.
8 ὕδατα αἰγύπτου ὡς ποταμὸς ἀναβήσεται· καὶ εἶπεν,
ἀναβήσομαι, καὶ καλύψω τὴν γῆν, καὶ ἀπολῶ πόλιν
καὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν αὐτῇ.
9 ἐπίβητε ἐπὶ τοὺς ἵππους καὶ ἀσκυδάσατε ἅρματα·
ἐξέλθετε οἱ μαχηταὶ αἰθιόπων, καὶ λιβύας καθοπλισ-
μένοι ὅπλοις· καὶ λυδοὶ ἀναβήτε, ἐντείνατε τόξον.
10 καὶ ἡ ἡμέρα ἐκείνη τῷ κυρίῳ θεῷ τῶν δυνάμεων·
ἡμέρα ἐκδικήσεως τοῦ ἐκδικῆσαι ἐξ ἐχθρῶν αὐτοῦ, καὶ
κατέφαγε ἡ μάχαιρα, καὶ ἐμπλησθήσεται, καὶ μεθυσθή-
σεται ἀπὸ τοῦ αἵματος αὐτῶν· ὅτι θυσία κυρίῳ σαβαὼθ
ἐπὶ γῆν βορρᾶ ἐπὶ ποταμῷ εὐφράτῃ.
11 ἀνάβηθι γαλαάδ, καὶ λαβὲ ῥητίνην παρθένα θυγα-
τέρ αἰγύπτου· εἰς κενὸν ἐπλήθυνας ἰάματά σου· ὠφέλεια
οὐκ ἔστιν σοι.
12 ἤκουσαν ἔθνη φωνήν σου· καὶ ἡ κραυγή σου ἐπλήσθη
ἐπὶ γῆν· ὅτι μαχητὴς πρὸς μαχητὴν ἠσθένησεν ἐπὶ ταὐτὸ
ἔπεσον ἀμφότεροι.
13 ὃ ἐλάλησεν κύριος ὃν χρεμίᾳ τοῦ προφήτου
τοῦ ἐλθεῖν ναβουχοδονόσωρ βασιλέα βαβυλῶνος καὶ τοῦ
κόψαι τὴν γῆν αἰγύπτου.
14 ἀναγείλατε εἰς αἴγυπτον, καὶ ἀκουστὸν ποιήσατε εἰς
μαγδωλον, καὶ προαγείλατε εἰς μεμφίν, καὶ ἐν ταφιας
εἴπατε, ἐπίστηθι καὶ ἑτοίμασον ὅτι κατέφαγε μάχαιρα
τοὺς σμίλακάς σου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Ad Ægyptum contra exercitum Pharaonis claudi regis Aegypti, qui erat iuxta fluuium Euphratem in Carchamis, quem percussit Na-
buchodonosor rex Babylonis in anno quarto Ioachim filij Iosiæ regis tribus domus Iuda. 2 Ordinate scuta & clypeos; accedite ad pu-
gnam. 3 Iungite equos, & ascendant equites & stent cum galeis; polite lanceas, induimini loricis. 4 Quare vidi ipsos contritos &
terga vertentes, & fortes eorum confractos? & fugiendo fugiunt, & non respiciunt ad resistendum illis qui occidunt gladio, qui con-
gregantur aduersum eos vndiquaque, dicit Dominus. 5 Non fugiet velox, nec euadet fortis. In terra Aquilonis iuxta ripam fluminis
Euphratis impegerunt, & ceciderunt. 6 Quis est iste qui ascendit cum exercitu suo sicut nubes; & operit terram? & sicut fons
aquarum eius aquæ turbatæ sunt? 7 Rex Aegypti qui ascendit cum exercitu, ascendit quasi nubes quæ operit terram; & sicut fons
Ascendam & fonent currus? & egrediantur fortes Aethiopes, & Libyi tenentes clypeos, & Lydi extendentes & portantes arcus.
Dies enim ille coram Domino Deo exercituum dies vltionis est, vt vindictam sumat de inimicis populi sui: & occidet eos gladio, &
saturabitur & inebriabitur sanguine eorum; quia occisio est coram Domino Deo exercituum in terra Aquilonis iuxta flumen Euphratem.
Ascende ad Galaad, & tolle resinam regnum cœtus Aegypti, fi nullam enim vtilitatem multiplicas medicamina. medicina non ascen-
dent eis sunt. 11 Audierunt populi ignominiam tuam, & clamore tuo repleta est terra, quia fortis impegit in fortem, simul ambo
ceciderunt. 12 Verbum prophetię quod locutus est Dominus cum Ieremia propheta de aduentu Nabuchodonosor regis Baby-
lonis, ad percutiendam terram Aegypti. 13 Annunciate in Aegypto, & narrate in Magdalo, & annunciate in Memphis, & in
Taphnei dicite: Accingere & præpara te, quia occidit gladius eos qui in circuitu tuo sunt.

Universidad de Deusto
Biblioteca

15 * מדוע נסחף אביריך לא עמד כי יהוה הדפו׃
16 * הרבה כושל גם נפל איש אל רעהו ויאמרו
קומה ונשבה אל עמנו ואל ארץ מולדתנו מפני
17 חרב היונה׃ * קראו שם פרעה מלך מצרים
שאון העביר המועד׃
18 * חי אני נאם המלך יהוה צבאות שמו כי
כתבור בהרים וככרמל בים יבוא׃
19 * כלי גולה עשי לך יושבת בת מצרים כי נף
לשמה תהיה ונצתה מאין יושב׃
20 * עגלה יפה פיה מצרים קרץ מצפון בא בא׃
21 * גם שכריה בקרבה כעגלי מרבק כי גם
המה הפנו נסו יחדיו לא עמדו כי יום אידם בא
עליהם עת פקדתם׃
22 * קולה כנחש ילך כי בחיל ילכו ובקרדמות
23 באו לה כחטבי עצים׃ * כרתו יערה נאם יהוה
כי לא יחקר כי רבו מארבה ואין להם מספר׃
24 * הבישה בת מצרים נתנה ביד עם צפון׃
25 * אמר יהוה צבאות אלהי ישראל הנני פוקד
אל אמון מנא ועל פרעה ועל מצרים ועל אלהיה
ועל מלכיה ועל פרעה ועל הבטחים בו׃
26 * ונתתים ביד מבקשי נפשם וביד נבוכדראצר
מלך בבל וביד עבדיו ואחרי כן תשכן כימי
קדם נאם יהוה׃
27 * ואתה אל תירא עבדי יעקב ואל תחת
ישראל כי הנני מושעך מרחוק ואת זרעך מארץ
שבים ושב יעקוב ושקט ושאנן ואין מחריד׃
28 * אתה אל תירא עבדי יעקב נאם יהוה כי אתך
אני כי אעשה כלה בכל הגוים אשר הדחתיך
שמה ואתך לא אעשה כלה ויסרתיך למשפט
ונקה לא אנקך׃

15 * Quare computruit fortis tuus? Non
stetit quoniam Dominus subuertit eum.
16 * Multiplicauit ruentes, ceciditq; vir ad
proximum suum. Et dicent: Surge, & re-
E uertamur ad populum nostrũ, & ad terrã
natiuitatis nostræ à facie gladij columbæ.
17 * Vocate nomen Pharaonis regis Ægy-
18 pti, tumultum adduxit tempus. * Viuo
ego, inquit rex, Dominus exercituum no-
men eius; quoniam sicut Thabor in mon-
tibus, & sicut Carmelus in mari veniet.
19 * Vasa transmigrationis fac tibi habita-
trix filia Ægypti, quia Memphis in solitu-
dine erit, & deseretur, & inhabitabilis erit.
20 * Vitula elegans atque formosa Ægy-
ptus, stimulator ab Aquilone veniet ei.
21 * Mercenarij quoque eius qui versaban-
tur in medio eius quasi vituli saginati, ver-
si sunt, & fugerunt simul, nec stare potue-
runt, quia dies interfectionis eorum. Venit
22 super eos, tẽpus visitationis eorum. * Vox
F eius quasi æris sonabit, quoniã cum exer-
citu properabũt, & cũ securibus venient ei
23 quasi cædentes ligna. * Succiderunt saltum
eius, ait Dñs, qui supputari nõ potest: Mul-
tiplicati sunt super locustas, & nõ est eis nu-
24 merus. * Confusa est filia Ægypti, & tradi-
25 ta in manu populi Aquilonis. * Dicit Dñs
exercituum Deus Israel, Ecce ego visitabo
super tumultum Alexandriæ, & super Ægy-
ptũ & super deos eius, & super reges eius,
& super Pharaonẽ, & super omnes qui con-
26 fidunt in eo. * Et dabo eos in manus quæ-
rentiũ animã eorũ, & in manus Nabucho-
G donosor regis Babylonis, & in manus ser-
uorum eius. Et post hæc habitabitur sicut
27 diebus pristinis, ait Dñs. * Et tu ne timeas
serue meus Iacob, & ne paueas Israel: Quia
ecce ego saluũ te faciã de longinquo, & se-
men tuũ de terra captiuitatis suæ. Et reuer-
tetur Iacob, & requiescet, & prosperabi-
28 tur, & non erit qui exterreat eum. * Et
tu noli timere serue meus Iacob, ait Dñs:
quia tecum ego sum, quia ego consumam
cunctas gentes ad quas eieci te. Te vero
non consumam, sed castigabo te in iudi-
cio, nec quasi innocenti parcam tibi.

** Quia fugit retrò vitulus electus tuus; non* 15
expectauit, quia Dominus dissoluit eum.
** Et multitudo tua infirmata est & cecidit;* 16
& vnusquisque proximo suo loquebantur, Sur-
gamus & reuertamur ad populum nostrum, &
in patriam nostram à facie gladij Græci.
** Vocate nomen Pharaonis Nechao regis* 17
Ægypti, tumultum traduxit tempus.
** Viuo ego, dicit rex Dominus exercituum,* 18
quoniam sicut Thabor in montibus, & sicut
*Carmelus in mare veniet. * Vasa transmigra-* 19
tionis fac tibi habitatrix filia Aegypti; quia
Memphis in solitudinẽ erit, & vocabitur væ,
*eò quòd non sint habitantes in ea. * Vitula or-* 20
nata Aegyptus; euulsio ab Aquilone venit su-
*per eam. * Et mercenarij eius in ea quasi vituli* 21
saginati nutriti in ea. quia & ipsi auersi sunt,
et fugerũt vnanimiter, nõ steterunt; quia dies
perditionis venit super eos, & tempus vindi-
*ctæ eorum. * Vox eius quasi serpẽtis sibilantis,* 22
quia in arena ambulabunt, in securibus veniẽt
*contra eam quasi cædentes ligna. * Excidite* 23
saltum eius, dicit Dominus Deus, quia non sup-
putabitur, quia multiplicabit super locustã, &
*non est eis numerus. * Confusa est filia Aegy-* 24
pti, tradita est in manus populi ab Aquilone.
** Dicit Dominus exercituum Deus Israel,* 25
Ecce ego vlciscor Ammon filiũ eius super Aegy-
ptum, & super deos eius, & super reges eius,
& super Pharaonem & super confisos in eo.
** Et dabo eos in manum quærentiũ animam* 26
eorum, & in manum Nabuchodonosor regis Ba
bylonis, & in manum seruorũ eius, & post hæc
habitabitur sicut in diebus pristinis, ait Dñs.
** Tu autẽ ne timueris serue meus Iacob, ne-* 27
que paueas Israel, quia ecce saluo te de longè, et
semen tuum de captiuitate eorum; & reuerte-
tur Iacob & requiescet, & dormiet, & nõ erit
*qui perturbet eũ. * Et tu ne timeas serue meus* 28
Iacob, dicit Dñs, quia tecum sum ego: quia fa-
ciam consummationẽ in omni gente in quos ex-
puli te illuc, te autem non faciam deficere. &
castigabo te in iudicium, & innocentem faciens
non innocentem faciam te.

15 * διότι ἔφυγεν ὀπίσω ὁ μόσχος ὁ ἐκλεκτός σου· οὐκ ἔμει-
16 νεν ὅτι κύριος παρέλυσεν αὐτόν. * καὶ τὸ πλῆθός σου
ἠσθένησεν καὶ ἔπεσεν, καὶ ἕκαστος τῷ πλησίον αὐτοῦ ἐλά-
λουν, ἀναστῶμεν, καὶ ἀναστρέψωμεν πρὸς λαὸν ἡμῶν, καὶ εἰς
τὴν πατρίδα ἡμῶν ἀπὸ προσώπου μαχαίρας ἑλληνι-
17 κῆς. * καλέσατε τὸ ὄνομα φαραὼ νεχαὼ βασιλέως αἰ-
γύπτου, σαὼν ἐσβῆρε μωήδ.
18 * ζῶ ἐγὼ λέγει ὁ βασιλεὺς κύριος τῶν δυνάμεων·
ὅτι ὡς τὸ θαβὼρ ἐν τοῖς ὄρεσιν, καὶ ὡς ὁ κάρμηλος ἐν τῇ
19 θαλάσσῃ ἥξει. * σκεύη ἀποικισμοῦ ποίησον σεαυτῇ κα-
τοικοῦσα θυγάτηρ αἰγύπτου· ὅτι μέμφις εἰς ἀφανισμὸν
ἔσται, καὶ κληθήσεται οὐαὶ διὰ τὸ μὴ ὑπάρχειν κατοικοῦν-
20 τας ἐν αὐτῇ. * δάμαλις κεκαλλωπισμένη αἴγυπτος·
ἀπόσπασμα ἀπὸ βορρᾶ ἦλθεν ἐπ' αὐτήν.
21 * καὶ οἱ μισθωτοὶ αὐτῆς ἐν αὐτῇ ὡς μόσχοι σιτευτοὶ τρε-
φόμενοι ἐν αὐτῇ· διότι καὶ αὐτοὶ ἀπεστράφησαν καὶ ἔφυ-
γον ὁμοθυμαδόν, οὐκ ἔστησαν· ὅτι ἡμέρα ἀπωλείας
ἦλθεν ἐπ' αὐτοὺς καὶ καιρὸς ἐκδικήσεως αὐτῶν.
22 * φωνὴ αὐτῆς ὡς ὄφεως συρίζοντος, ὅτι ἐν ἄμμῳ πο-
ρεύσονται· ἐν ἀξίναις ἥξουσιν ἐπ' αὐτὴν ὡς κόπτοντες ξύλα.
23 * ἐκκόψατε τὸν δρυμὸν αὐτῆς, λέγει κύριος ὁ θεός,
ὅτι οὐ μὴ εἰκασθῇ, ὅτι πληθυνεῖ ὑπὲρ ἀκρίδα, καὶ οὐκ ἔστιν
24 αὐτοῖς ἀριθμός. * κατῃσχύνθη θυγάτηρ αἰγύπτου πα-
25 ρεδόθη εἰς χεῖρας λαοῦ ἀπὸ βορρᾶ. * λέγει κύριος τῶν
δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραήλ· ἰδοὺ ἐγὼ ἐκδικῶ τὸν ἀμμὼν υἱὸν
αὐτῆς ἐπὶ αἴγυπτον, καὶ ἐπὶ τοὺς θεοὺς αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τοὺς βα-
σιλεῖς αὐτῆς, καὶ ἐπὶ φαραὼ καὶ ἐπὶ τοὺς πεποιθότας ἐπ' αὐ-
26 τῷ. * καὶ δώσω αὐτοὺς εἰς χεῖρα τῶν ζητούντων τὴν ψυχὴν
αὐτῶν, καὶ εἰς χεῖρα ναβουχοδονόσωρ βασιλέως βαβυλῶ-
νος, καὶ εἰς χεῖρα τῶν δούλων αὐτοῦ· καὶ μετὰ ταῦτα κατοικηθή-
σεται, ὥσπερ ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς ἀρχαίαις, λέγει κύριος.
27 * σὺ δὲ μὴ φοβηθῇς δοῦλός μου ἰακώβ, μηδὲ πτοηθῇς
ἰσραήλ, ὅτι ἰδοὺ σώζω σε μακρόθεν, καὶ τὸ σπέρμα σου ἐκ τῆς
αἰχμαλωσίας αὐτῶν· καὶ ἀναστρέψει ἰακὼβ καὶ ἡσυχάσει
28 καὶ ὑπνώσει καὶ οὐκ ἔσται ὁ παρενοχλῶν αὐτόν. * καὶ σὺ μὴ
φοβηθῇς παῖς μου ἰακώβ, λέγει κύριος, ὅτι μετὰ σοῦ εἰμι
ἐγώ· ὅτι ποιήσω συντέλειαν ἐν παντὶ ἔθνει εἰς οὓς ἐξῶ-
σά σε ἐκεῖ, σὲ δὲ οὐ μὴ ποιήσω ἐκλείπειν· καὶ παιδεύσω
σε εἰς κρίμα καὶ ἀθῷον οὐκ ἀθῳώσω σε.

תרגום יונתן

15 מדין אתברו גבריך לא יכלו למקם ארי יי תברנון׃
16 אסגיו מתקליהון אף אשתמעו גבר לחבריה ויימרון קומו ונתוב לעמנא ולארע ילדותנא מן קדם חרב סנאה דהיא כחמר מרויא׃
17 זמנו להכן פרעה מלכא דמצרים דסגיאן אתרגושתיה מעדי זמנא׃
18 קים אנא אמר מלכא יי צבאות שמיה ארי כמא דיציב פתגמא דתבור בטוריא וכרמלא בימא כן ייתי תבריה׃
19 מני גלותא אתקיני לך יתבת כנישתא דמצרים ארי מפים לצדו תהי ותצדי מבלי יתב׃
20 מלכו יאיא הות מצרים עממין קטולין מצפונא ייתון עלה לבזזותה׃
21 אף רברבהא בגוה כעגלי רבקא ארי אף אנון אתפניו ערקו כחדא לא יכלו למקם ארי יום תברהון אתא עליהון עדן סערתהון׃
22 קל נקוש זיניהון כחיון זחלין ארי במשרין יהכון עליהון וכמא דעלין בכשילין לספק אעי חורשא׃
23 פסקו שולטניהא אמר יי ארי לית להון סוף ארי סגיאין מקמצא ולית להון מנין׃
24 בהתת מלכות מצרים אתמסרת ביד עמא דאתא מצפונא׃
25 אמר יי צבאות אלהא דישראל הא אנא מסער על אתרגושת אלכסנדריא ועל פרעה ועל מצראי ועל טעותהא ועל מלכהא ועל פרעה ועל דסחרתצין עלוהי׃
26 ואמסרינון ביד דבען למקטלהון וביד נבוכדנאצר מלכא דבבל וביד עבדוהי ובתר כן תתיב כיומי קדם אמר יי׃
27 ואת לא תדחל עבדי יעקב ולא תתבר ישראל ארי הא אנא פריק לך מרחיק וית בנך מארע גלותהון ויתובון דבית יעקב וישקטון וישרון לרחצן וליתדמניד׃
28 את לא תדחל עבדי יעקב אמר יי ארי בסעדך מימרי ארי אעבד גמירא בכל עממיא דבדרתך לתמן ויתך לא אעבד גמירא ואיתי עלך יסורין לאלפותך ברם בדין חסוך ושיצאה לא אשיצינך׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Quare contriti sunt fortes tui, & non potuerunt consistere? Quia Dominus contriuit eos. 16 Multiplicatæ sunt ruinæ eorum; etiam obedient vnusquisque proximo suo, & dicent: Surgite & reuertamur ad populum nostrum, & ad terram natiuitatis nostræ à facie gladij inimici, qui est sicut vinum inebrians. 17 Inuitarunt ibi: Pharao rex Aegypti cuius copiosus tumultus est, transfert tempus. 18 Viuo ego, dicit Rex, Dominus exercituum nomen eius; quia sicut verum est verbum hoc, quòd Thabor est in montibus, & sicut Carmelus in mari; sic veniet interitus eius. 19 Vasa transmigrationis præpara tibi regnum cœtus Aegypti, quia Memphis in desolationem erit, & desolabitur absque habitatore. 20 Regnum speciosum fuit Aegyptus. Populi interfectores venient ab Aquilone contra eam, ad eam diripiendam. 21 Principes quoque eius in medio eius quasi vituli saginati, ipsi enim versi sunt & fugerunt simul, & non potuerunt consistere; quia dies interitus eorum venit super eos, tempus visitationis malitiæ eorum. 22 Vox collisionis armorum eorum quasi serpentum reptantium, quoniã cum exercitu ibunt contra eos: et sicut ij qui ingrediuntur cũ securibus ad succidenda ligna saltus. 23 Cõsumpti sunt principes eius, dicit Dominus: quia non habent finẽ, quia copiosiores sunt locustis, & non est eis numerus. 24 Confusum est regnum Aegypti; traditum est in manum populi qui venit contra illud ab Aquilone. 25 Dicit Dominus exercituum Deus Israel: Ecce ego visito super tumultum Alexandriæ, & super Pharaonem, & super Aegyptios, & super idola eorum, & super reges eorum, & super Pharaonem, & super omnes qui confidunt in eo. 26 Et tradam eos in manum quærentium occidere eos, & in manũ Nabuchodonosor regis Babylonis, & in manum seruorũ eius. Et postea habitabitur sicut in diebus antiquis, dicit Dñs. 27 Tu autẽ ne timeas serue mi Iacob, & ne formides Israel: Quia ecce ego saluum te faciam à longè, & filios tuos de terra captiuitatis eorũ. Et reuertentur viri domus Iacob, & quiescent, & habitabunt confidenter, & non erit qui exterreat. 28 Tu autẽ ne timeas serue mi Iacob, dicit Dominus: quia in adiutorium tuũ est Verbum meum. Faciam enim consumptionem in omnibus populis ad quos dispersi te. non faciam in te consumptionem, sed adducam super te correptiones vt doceam te, veruntamen in iudicio misericordiæ; & consumendo non consumam te.

Universidad de Deusto Biblioteca

מז

1 ׃ אֲשֶׁר הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא אֶל־
פְּלִשְׁתִּים בְּטֶרֶם יַכֶּה פַרְעֹה אֶת־עַזָּה׃
2 ׃ כֹּה אָמַר יְהוָה הִנֵּה־מַיִם עֹלִים מִצָּפוֹן וְהָיוּ
לְנַחַל שׁוֹטֵף וְיִשְׁטְפוּ אֶרֶץ וּמְלוֹאָהּ עִיר וְיֹשְׁבֵי בָהּ
וְזָעֲקוּ הָאָדָם וְהֵילִל כֹּל יוֹשֵׁב הָאָרֶץ׃
3 ׃ מִקּוֹל שַׁעֲטַת פַּרְסוֹת אַבִּירָיו מֵרַעַשׁ לְרִכְבּוֹ
הֲמוֹן גַּלְגִּלָּיו לֹא־הִפְנוּ אָבוֹת אֶל־בָּנִים מֵרִפְיוֹן
4 יָדָיִם׃ ׃ עַל־הַיּוֹם הַבָּא לִשְׁדוֹד אֶת־כָּל־פְּלִשְׁתִּים
לְהַכְרִית לְצֹר וּלְצִידוֹן כֹּל שָׂרִיד עֹזֵר כִּי־שֹׁדֵד יְהוָה
אֶת־פְּלִשְׁתִּים שְׁאֵרִית אִי כַפְתּוֹר׃
5 ׃ בָּאָה קָרְחָה אֶל־עַזָּה נִדְמְתָה אַשְׁקְלוֹן
שְׁאֵרִית עִמְקָם עַד־מָתַי תִּתְגּוֹדָדִי׃
6 ׃ הוֹי חֶרֶב לַיהוָה עַד־אָנָה לֹא תִשְׁקֹטִי
הֵאָסְפִי אֶל־תַּעְרֵךְ הֵרָגְעִי וָדֹמִּי׃
7 ׃ אֵיךְ תִּשְׁקֹטִי וַיהוָה צִוָּה־לָהּ אֶל־אַשְׁקְלוֹן
וְאֶל־חוֹף הַיָּם שָׁם יְעָדָהּ׃

מח

1 ׃ לְמוֹאָב כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
הוֹי אֶל־נְבוֹ כִּי שֻׁדָּדָה הֹבִישָׁה נִלְכְּדָה קִרְיָתָיִם
2 הֹבִישָׁה הַמִּשְׂגָּב וָחָתָּה׃ ׃ אֵין עוֹד תְּהִלַּת מוֹאָב
בְּחֶשְׁבּוֹן חָשְׁבוּ עָלֶיהָ רָעָה לְכוּ וְנַכְרִיתֶנָּה מִגּוֹי גַּם־
מַדְמֵן תִּדֹּמִּי אַחֲרַיִךְ תֵּלֶךְ חָרֶב׃
3 ׃ קוֹל צְעָקָה מֵחֹרוֹנַיִם שֹׁד וָשֶׁבֶר גָּדוֹל׃
4 ׃ נִשְׁבְּרָה מוֹאָב הִשְׁמִיעוּ זְעָקָה צְעוֹרֶיהָ׃
5 ׃ כִּי מַעֲלֵה הַלֻּחוֹת בִּבְכִי יַעֲלֶה־בֶּכִי כִּי בְּמוֹרַד
חוֹרֹנַיִם צָרֵי צַעֲקַת־שֶׁבֶר שָׁמֵעוּ׃
6 ׃ נֻסוּ מַלְּטוּ נַפְשְׁכֶם וְתִהְיֶינָה כַּעֲרוֹעֵר בַּמִּדְבָּר׃
7 ׃ כִּי יַעַן בִּטְחֵךְ בְּמַעֲשַׂיִךְ וּבְאוֹצְרוֹתַיִךְ גַּם־אַתְּ
תִּלָּכֵדִי וְיָצָא כְמִישׁ בַּגּוֹלָה כֹּהֲנָיו וְשָׂרָיו יַחַד׃

CAP. XLVII.

1 Quod factum est verbum Dñi ad Hieremiam prophetam cōtra Palæstinos,
2 antequā percuteret Pharao Gazam. Hæc dicit Dñs: Ecce aquæ ascēdent ab Aquilone, & erunt quasi torrēs inundās, & operient terram & plenitudinem eius, vrbem & habitatores eius. Clamabunt homines, &
3 vlulabunt omnes habitatores terræ. A strepitu pompæ armorū & bellatorū eius, à commotione quadrigarū eius, & multitudine rotarū illius. Non respexerunt pa-
4 tres filios manibus dissolutis; Pro aduentu diei, in quo vastabuntur omnes Philisthiim, & dissipabitur Tyrus & Sydon cum omnibus reliquis auxilijs suis. Depopulatus est enim Dñs Palæstinos, reliquias insulæ
5 Cappadociæ. Venit caluiciū super Gazam, conticuit Ascalon, & reliquiæ vallis
6 earum. Vsque quo concideris? O mucro Dñi vsque quo non requiesces? Ingredere
7 in vaginam tuā; refrigerare & sile. Quomodo quiescet? cùm Dñs præceperit ei aduersus Ascalon, & aduersum maritimas eius regiones, ibique condixerit illi.

CAP. XLVIII.

1 Ad Moab: Hæc dicit Dñs exercituum Deus Israel: Væ super Nabo quoniam vastata est & cōfusa. Capta est Cariathaim:
2 confusa est fortis & tremuit. Non est vltrà exultatio in Moab; contra Esebon cogitauerunt malum: Venite & disperdamus eam de gente. Ergo silens conticesces, se-
3 queturque te gladius. Vox clamoris de Oronaim, vastitas & contritio magna.
4 Cōtrita est Moab, annunciate clamo-
5 rem paruulis eius. Per ascensum enim Luith, plorans ascendet in fletu; quoniam in descensu Oronaim hostes vlulatū con-
6 tritionis audierūt. Fugite, saluate animas vestras, & eritis quasi myricæ in deserto.
7 Pro eo enim quòd habuisti fiduciam in munitionibus tuis, & in thesauris tuis, tu quoque capieris. Et ibit Chamos in transmigrationem, sacerdotes eius & principes eius simul.

CAP. XLVII.

1 *Et factum est verbum Domini ad Hieremiā prophetam super Philistijm, antequam percuteret Pharao Gazan:*
2 *Hæc dicit Dominus, Ecce aquæ ascēdunt ab Aquilone, & erunt in torrentem inundantem: & inundabit terram & plenitudinem eius; vrbem, & habitantes in ea: & clamabunt homines & vlulabunt omnes habitantes terram,*
3 *A voce impetus eius, ab armis multis eorum, & à commotione curruum eius, sonitu rotarum eius. non reuersi sunt patres super filios eorum, à dissolutione manuum suarum,*
4 *In die ventura vt perdat omnes Philistijm; & desolabo Tyrum & Sidonem, & omnes reliquos auxilij eorum: quia exterminauit Dominus Philisthijm, reliquos insularum Cappadociæ.*
5 *Venit caluicium super Gazan: proiecta est Ascalon, & reliqui vallis earum: vsque quo incides*
6 *Gladius Domini? vsquequo non quiesces? restituere in vaginam tuam, quiesce & tollete.*
7 *Quomodo quiescet? & Dominus præcepit ei aduersum Ascalonem, & aduersum maritimas, aduersum reliquas vt insurgat.*

CAP. XLVIII.

1 *Moab, sic dixit Dominus exercituum Deus Israel: Væ super Nabo quoniam perijt, capta est Cariathaim, confusa est, fortitudo victa est.*
2 *Non est vltrà exultatio Moab in Esebon, cogitauerunt super eam mala: Venite & excidamus eam de gente, & quietem quiescet: post te ibit gladius,*
3 *Quia vox clamantium de Oronaim, vastitas & contritio magna.*
4 *Contritio Moab annunciate ad paruulos:*
5 *Quia repleta est Aluth in fletu: ascendet plorans: in via Oronaim clamorem contritionis audiui.*
6 *Fugite, & saluate animas vestras, & eritis quasi asinus agrestis in deserto.*
7 *Quoniam confidisti in munitionibus tuis, & in thesauris tuis, & tu capieris. & egredietur Chamos in transmigratione; sacerdotes eius, & principes eius simul.*

μζ.

1 Καὶ ἐγένετο ῥῆμα κυρίου πρὸς ἱερεμίαν τὸν προφήτην ἐπὶ τοὺς ἀλλοφύλους, πρὸ τοῦ πατάξαι φαραὼ τὴν
2 γάζαν. τάδε λέγει κύριος, ἰδοὺ ὕδατα ἀναβαίνει ἀπὸ βορρᾶ, καὶ ἔσται εἰς χειμάρρουν κατακλύζοντα· καὶ κατακλύσει τὴν γῆν, καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς πόλιν, καὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν αὐτῇ, καὶ κεκράξονται οἱ ἄνθρωποι, καὶ ἀλαλάξουσιν ἅπαντες οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν,
3 ἀπὸ φωνῆς ὁρμῆς αὐτοῦ, ἀπὸ τῶν ὅπλων τῶν πολλῶν αὐτῶν, καὶ ἀπὸ σεισμοῦ τῶν ἁρμάτων αὐτοῦ ἤχου τροχῶν αὐτοῦ· οὐκ ἐπέστρεψαν πατέρες ἐπὶ υἱοὺς αὐτῶν, ἀπὸ ἐκλύ-
4 σεως χειρῶν αὐτῶν, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐρχομένῃ τοῦ ἀπολέσαι πάντας τοὺς ἀλλοφύλους· καὶ ἀφανιῶ τὴν τύρον καὶ σιδῶνα, καὶ πάντας τοὺς καταλοίπους τῆς βοηθείας αὐτῶν, ὅτι ἐξολοθρεύσει κύριος τοὺς ἀλλοφύλους τοὺς καταλοίπους τῶν νήσων τῆς καππαδοκίας.
5 ἥκει φαλάκρωμα ἐπὶ γάζαν, ἀπερρίφη ἀσκάλων, καὶ οἱ κατάλοιποι ἐνακείμ, ἕως τίνος κόψεις
6 μάχαιρα τοῦ κυρίου; ἕως τίνος οὐχ ἡσυχάσεις; ἀποκατάστηθι εἰς τὸν κολεόν σου· ἀνάπαυσαι καὶ ἐπάρθητι.
7 πῶς ἡσυχάσει; καὶ κύριος ἐνετείλατο αὐτῇ ἐπὶ τὴν ἀσκάλωνα, καὶ ἐπὶ τὰς παραθαλασσίους ἐπὶ τὰς καταλοίπας ἐπεγερθῆναι.

μη.

1 Τῇ μωὰβ οὕτως εἶπεν κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραήλ, οὐαὶ ἐπὶ ναβὼ ὅτι ὤλετο, ἐλήφθη καριαθαίμ, ᾐσχύνθη, τὸ κραταίωμα ἡττήθη.
2 οὐκ ἔστιν ἔτι γαυρίαμα μωὰβ ἐν ἐσεβὼν, ἐλογίσαντο ἐπ' αὐτὴν κακά· δεῦτε καὶ ἐκκόψωμεν αὐτὴν ἀπὸ ἔθνους, καὶ παύσεται· ὄπισθέν σου βαδιεῖται μάχαιρα.
3 ὅτι φωνὴ κεκραγότων ἐξ ὡρωναΐμ, ὄλεθρος καὶ σύντριμμα μέγα,
4 συνετρίβη μωὰβ, ἀναγγείλατε εἰς ζόγορα.
5 ὅτι ἐπλήσθη ἀλὼθ ἐν κλαυθμῷ· ἀναβήσεται κλαίων ἐν ὁδῷ ὡρωναΐμ κραυγὴν συντρίμματος ἤκουσα.
6 φεύγετε καὶ σώσατε τὰς ψυχὰς ὑμῶν, καὶ ἔσεσθε ὥσπερ ὄνος ἄγριος ἐν ἐρήμῳ.
7 ἐπειδὴ ἐπεποίθεις ἐν ὀχυρώμασίν σου καὶ ἐν τοῖς θησαυροῖς σου, καὶ σὺ συλληφθήσῃ· καὶ ἐξελεύσεται χαμὼς ἐν ἀποικίᾳ, οἱ ἱερεῖς αὐτοῦ καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτοῦ ἅμα.

תרגום יונתן

מז

1 וַהֲוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִם יִרְמְיָהוּ נְבִיָּא עַל פְּלִשְׁתָּאֵי עַד דְּלָא מְחָא פַרְעֹה יָת עַזָּה׃
2 כִּדְנָן אֲמַר יְיָ הָא עַמְמַיָּא אָתַן מִצִּפּוּנָא וִיהוֹן כִּנְחַל מִגְבַּר וְיִבְזוֹן אַרְעָא וּמְלָאַהּ קִרְוַיָּא וּדְיָתְבִין בְּהוֹן וְיִזְעֲקוּן בְּנֵי אֱנָשָׁא וִילְלוּן כָּל יָתְבֵי אַרְעָא׃
3 מִקָּל מַפְסוּעִית פַּרְסַת גִּבָּרוֹהִי סוּסַיָּא לְרְתִיכוֹהִי אִתְרְגוּשַׁת גַּלְגַּלּוֹהִי לָא מִתְפַּנַן אֲבָהָן לְרַחֲמָא עַל בְּנֵיהוֹן מֵאִתְרַשְׁלוּת יְדֵיהוֹן׃
4 עַל יוֹמָא דְאָתֵי לְמִבַּז יָת כָּל אֲרַע פְּלִשְׁתָּאֵי לְשֵׁיצָאָה לְצוֹר וּלְצִידוֹן כָּל שְׁאָר סָעִיד אֲרֵי אָבֵיז יְיָ יָת אֲרַע פְּלִשְׁתָּאֵי שְׁאָר נְגָוַת קַפּוֹטְקַיָּא׃
5 מְטַת פּוּרְעָנוּתָא לְיָתְבֵי עַזָּה אִתְבָּרוּ אַשְׁקְלוֹנָאֵי שְׁאָר תֻּקְפְּהוֹן עַד אֵימָתַי תִּתְהַמְסוּן׃
6 וַי חַרְבָּא דִשְׁלִיחָא מִן קֳדָם יְיָ עַד אֵימָתַי לָא תְנוּחִין אִתְכַּנְשִׁי לְנִדְנַיִךְ לְבֵית זְמָנָא תְּנוּחִין׃
7 אֵיכְדֵין תְּנוּחִין וַיְיָ פְּקַד עֲלַהּ עַל אַשְׁקְלוֹן וְעַל סְפַר יַמָּא לְתַמָּן מְזַמְּנַהּ׃

מח

1 לְמוֹאָב כִּדְנָן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל וַי עַל נְבוֹ אֲרֵי אִתְבְּזִיזַת בְּהִיתַת אִתְכְּבִישַׁת קִרְיָתַיִם בְּהִיתוּ סַבֵּיהּ וְתַקִּיפֵיהוֹן וְאִתְבָּרוּ׃
2 לֵית עוֹד תֻּשְׁבַּחְתָּא לְמוֹאָב בְּחֶשְׁבּוֹן חַשִׁיבוּ עֲלַהּ בִּישָׁא אֱתוֹ וּנְשֵׁיצֵינַהּ מִלְמֶהֱוֵי עַם אַף מַדְמֵן תִּתְחַבְּרִין בָּתְרַיִךְ יְהָכוּן קָטוֹלֵי חַרְבָּא׃
3 קָל צְוָחָא מֵחוֹרוֹנַיִם בִּזָּא וְתַבְרָא רַבָּא׃
4 אִתְּבָרַת מַלְכוּת מוֹאָב בַּשַּׂרוּ צְוָחָא שִׁלְטוֹנֵיהוֹן׃
5 אֲרֵי מַסּוּקֵית לוּחִית כַּד בָּכַן יַסְּקוּן אֲרֵי בְּמַחוּתַת חוֹרוֹנַיִם צְוָחַת תְּבִירֵי קְרָב יִשְׁמְעוּן׃
6 עֲרוֹקוּ שֵׁזִיבוּ נַפְשָׁתְכוֹן וֶהֱווֹ כְּמִגְדָּל עֲרוֹעֵר דְּשָׁרָן בְּשִׁכְוָנִין בְּמַדְבְּרָא׃
7 אֲרֵי חֲלָף דְּאִתְרְחֵיצְתְּ בְּאוֹצְרַיִךְ וּבְבֵית גִּנְזַיִךְ אַף אַתְּ תִּתְאַחֲדִין וְיִפּוֹק כְּמוֹשׁ בְּגָלוּתָא פַּלְחוֹהִי וְרַבְרְבוֹהִי כַּחֲדָא׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XLVII.

Quod factum est verbum prophetiæ à facie Domini cum Ieremia propheta, contra Philistæos, antequam veniret Pharao, & percuteret habitatores Gazæ. 2 Hæc dicit Dominus, Ecce populi venient ab Aquilone, & erunt quasi torrens inundans, & diripient terram & plenitudinem eius; vrbes, & habitantes in eis. Et clamabunt filij hominum, & vlulabunt omnes habitatores terræ. 3 A voce gressus vngularum fortium eius, à commotione curruum eius, tumultu rotarum eius, non respiciunt patres vt misereantur filiorum, propter remissionem manuum. 4 Propter diem qui venturus est, in quo diripietur omnis terra Philistæorum, & disperdentur Tyrus & Sydon, & omnes reliquiæ auxilij, quia diripuit Dominus terram Philistæorum, reliquias insulæ Cappadociæ. 5 Peruenit vindicta super habitatoribus Gazæ. contriti sunt Ascalonitæ, & reliquiæ roboris eorum. quousque tandē vos ipsos incidetis? 6 Væ mucro, qui missus es à facie Domini, vsque quo non quiesces? Recipe te in vaginam tuam, in domo temporis quiesce. 7 Quomodo quiescet? quia Dominus præcepit de eo contra Ascalonem, & contra portum maris, ibique præparauit eum.

CAP. XLVIII.

Ad Moab hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel; Væ super Nebo, quoniam direpta est, & confusa est. subiugata est Cariathaim: confusi sunt à domo fiduciæ suæ, & confracti sunt. 2 Non est vltrà laus Moab. In Hesbon cogitauerunt contra eam malum: Venite & consumemus eam, ne sit populus. Etiam Madmen contereris, post te ibunt occisores gladio. 3 Vox clamoris de Horonaim, direptio & contractio magna. 4 Contritum est regnum Moab; annunciarunt clamorem dominatores eius. 5 Quia ascensum Luith dum flent ascendit flentes: nam per descensum Horonaim clamorē confractorum à prœlio annunciabunt. 6 Fugite, liberate animas vestras, & estote sicut turris Aroer, & sicut qui morantur in tentorijs in deserto. 7 Quia pro eo quòd confisa es in thesauris tuis, & in domo opum tuarum, tu quoque capieris. Et egredietur Chamos in transmigrationem; cultores eius, & principes eius simul.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ח וְיָבֹא שֹׁדֵד אֶל־כָּל־עִיר וְעִיר לֹא תִמָּלֵט וְאֹבַד
הָעֵמֶק וְנִשְׁמַד הַמִּישֹׁר אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה׃
ט תְּנוּ־צִיץ לְמוֹאָב כִּי נָצוֹא תֵצֵא וְעָרֶיהָ לְשַׁמָּה
תִּהְיֶינָה מֵאֵין יוֹשֵׁב בָּהֶן׃ י אָרוּר עֹשֵׂה
מְלֶאכֶת יְהוָה רְמִיָּה וְאָרוּר מֹנֵעַ חַרְבּוֹ מִדָּם׃
יא שַׁאֲנַן מוֹאָב מִנְּעוּרָיו וְשֹׁקֵט הוּא אֶל־שְׁמָרָיו
וְלֹא־הוּרַק מִכְּלִי אֶל־כְּלִי וּבַגּוֹלָה לֹא הָלָךְ עַל־כֵּן
עָמַד טַעְמוֹ בּוֹ וְרֵיחוֹ לֹא־נָמָר׃
יב לָכֵן הִנֵּה־יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וְשִׁלַּחְתִּי־
לוֹ צֹעִים וְצֵעֻהוּ וּכְלָיו יְרִיקוּ וְנִבְלֵיהֶם יְנַפֵּצוּ׃
יג וּבוֹשׁ מוֹאָב מִכְּמוֹשׁ כַּאֲשֶׁר־בָּשׁוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל
יד מִבֵּיתֵ־אֵל מִבְטַחָם׃ אֵיךְ תֹּאמְרוּ גִּבּוֹרִים
אֲנַחְנוּ וְאַנְשֵׁי־חַיִל לַמִּלְחָמָה׃
טו שֹׁדַד מוֹאָב וְעָרֶיהָ עָלָה וּמִבְחַר בַּחוּרָיו יָרְדוּ
לַטֶּבַח נְאֻם־הַמֶּלֶךְ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ׃
טז קָרוֹב אֵיד־מוֹאָב לָבוֹא וְרָעָתוֹ מָהֳרָה מְאֹד׃
יז נֻדוּ לוֹ כָּל־סְבִיבָיו וְכָל יֹדְעֵי שְׁמוֹ אִמְרוּ אֵיכָה
נִשְׁבַּר מַטֵּה־עֹז מַקֵּל תִּפְאָרָה׃
יח רְדִי מִכָּבוֹד יֹשְׁבִי בַצָּמָא יֹשֶׁבֶת בַּת־דִּיבוֹן כִּי־
שׁוֹדֵד מוֹאָב עָלָה בָךְ שִׁחֵת מִבְצָרָיִךְ׃
יט אֶל־דֶּרֶךְ עִמְדִי וְצִפִּי יֹשֶׁבֶת עֲרוֹעֵר שַׁאֲלִי־נָס
וְנִמְלָטָה אִמְרִי מַה־נִּהְיָתָה׃
כ הֹבִישׁ מוֹאָב כִּי־חַתָּה הֵילִילוּ וְזַעֲקוּ הַגִּידוּ
בְאַרְנֹן כִּי שֹׁדַד מוֹאָב׃
כא וּמִשְׁפַּט בָּא אֶל־אֶרֶץ הַמִּישֹׁר אֶל־חֹלוֹן וְאֶל־
יַהְצָה וְעַל־מֵפָעַת׃
כב וְעַל־דִּיבוֹן וְעַל־נְבוֹ וְעַל־בֵּית דִּבְלָתָיִם׃
כג וְעַל קִרְיָתַיִם וְעַל־בֵּית גָּמוּל וְעַל־בֵּית מְעוֹן׃
כד וְעַל־קְרִיוֹת וְעַל־בָּצְרָה וְעַל כָּל־עָרֵי אֶרֶץ
מוֹאָב הָרְחֹקוֹת וְהַקְּרֹבוֹת׃

IEREMIAS. Translat. B. Hieronymi.

8 Et veniet prædo ad omnem vrbem, & vrbs nulla saluabitur. Et peribunt valles, & dissipabuntur cãpestria, quoniã dixit Dñs.
9 Date florem Moab, quia florens egredietur, & ciuitates eius deserte erũt & inhabitabiles. 10 Maledictus qui facit opus Dñi fraudulenter, & maledictus qui prohibet gladium suum à sanguine. 11 Fertilis fuit Moab ab adolescentia sua, & requiuit in fæcibus suis. Nec transfusus est de vase in vas, & in transmigrationem non abijt. Idcirco permãsit gustus eius in eo, & odor eius non est immutatus. 12 Propterea ecce dies veniunt, dicit Dominus, & mittam eis ordinatores & stratores lagunarum, & sternent eum, & vasa eius exhaurient, & lagunculas eorum collident. 13 C cõfundetur Moab à Chamos, sicut confusa est domus Israel à Bethel, in qua habebat fiduciam. 14 Quomodo dicitis, Fortes sumus & viri robusti ad prœliandum? 15 Vastata est Moab, & ciuitates illius ascenderunt, & electi iuuenes eius descenderunt in occisionẽ, ait rex, Dñs exercituum nomen eius. 16 Propè est interitus Moab vt veniat, & malitia eius velox valde. 17 Cõsolamini eum omnes qui estis in circuitu eius, & vniuersi qui scitis nomẽ eius, dicite: Quomodo confracta est virga fortitudinis, baculus gloriosus? 18 Descende de gloria, & sede in siti habitatio filiæ Dibon, quia depredator Moab ascendet ad te, dissipabit munitiones tuas. 19 In via sta & prospice habitatio Aroer. Interroga fugientem & ei qui euasit, dic, Quid accidit? 20 Confusus est Moab, quoniã victus est. Vlulate & clamate, annunciate in Arnon, quoniam vastata est Moab. 21 Et iudicium venit ad terram campestrem super Elon & super Iasa & super Mephat. 22 Et super Dibon, & super Nabo, & super domum Deblathaim, 23 Et super Cariathaim, & super Bethgamul, & super Bethmaon. 24 Et super Carioth, & super Bosra, & super omnes ciuitates terræ Moab, quæ longè & propè sunt.

Interp. ex Græc. lxx. CAP. XLVIII. IEPEMIAΣ. μεθερμήνευσις τῶν ὁ. 405

1 Ἐπὶ Μωάβ οὕτως εἶπε κύριος παντοκράτωρ ὁ θεὸς Ἰσραήλ· οὐαὶ ἐπὶ Ναβαυ, ὅτι ἐταλαιπωρήθη· κατῃσχύνθη Γαι, ἐάλω· κατῃσχύνθη Μισγαβ καὶ ἐταπεινώθη.
2 Καὶ οὐκέτι ἔσται ἔτι τοῦ Μωάβ· ἐν Ἐσεβων ἐλογίσαντο κακὰ ἐπ' αὐτήν· δεῦτε καὶ ἐξολεθρεύσωμεν αὐτὴν ἀπὸ ἔθνους· καὶ γὰρ σὺ Μαδμην σιωπήσῃ, ὀπίσω σου πορεύσεται μάχαιρα.
3 Φωνὴ κραυγῆς ἀπ' Ἐκ Γαι· ταλαιπωρία καὶ σύντριμμα μέγα.
4 Συνετρίβη Μωάβ, ἀπήγγειλαν εἰς Σηγωρ τὰ παιδία αὐτῆς κλαυθμῷ.
5 Ἐν γὰρ τῇ ἀναβάσει τοῦ Λωυθ μετὰ κλαυθμοῦ ἀναβήσεται· ἐν γὰρ τῇ καταβάσει τῆς Ὀρωναιν κραυγὴν συντρίμματος ἤκουσαν οἱ ἐχθροί.
6 Φεύγετε, σώσατε τὰς ψυχὰς ὑμῶν, καὶ ἔσεσθε ὡσεὶ μυρίκη ἐν ἐρήμῳ.
7 Ὅτι ἀνθ' ὧν ἐπεποίθεις ἐπὶ τοῖς ἔργοις σου καὶ ἐπὶ τοῖς θησαυροῖς σου, καὶ σὺ ληφθήσῃ· καὶ ἐξελεύσεται Χαμως εἰς αἰχμαλωσίαν, οἱ ἱερεῖς αὐτοῦ καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτοῦ ὁμοθυμαδόν.
8 Καὶ ἥξει ὄλεθρος ἐπὶ πᾶσαν πόλιν· καὶ πόλις ἐμὴ σωθῇ, καὶ ἀπολεῖται ὁ αὐλὼν καὶ ἐξολοθρευθήσεται ἡ πεδινή, καθὼς εἶπεν κύριος.
9 Δότε σημεῖα τῇ Μωάβ, ὅτι ἀφὶ ἀναφθήσεται καὶ πᾶσαι αἱ πόλεις αὐτῆς εἰς ἀβατον ἔσονται· καὶ τὸ μὴ εἶναι οἰκοδόμα ἐν αὐτῇ.
10 Ἀκαταέργαστος ὁ ποιῶν τὸ ἔργον κυρίου ἀμελῶς, καὶ ἀκατάργαστος ὁ ξιφῶν μάχαιραν αὐτοῦ ἀφ' αἵματος.
11 Ἀνέπαυσε Μωάβ ἐκ παιδαρίου, καὶ πεποιθὼς ἐπὶ τῇ δόξῃ αὐτοῦ· οὐκ ἐνέχεεν ἐξ ἀγγείου εἰς ἀγγεῖον, καὶ εἰς ἀποικισμὸν οὐκ ᾤχετο· διὰ τοῦτο ἔσχε γεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ, καὶ ὀσμὴ αὐτοῦ οὐκ ἐξέλιπεν.
12 Διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται φησὶν κύριος· καὶ ἀποστελῶ αὐτῷ κλίνοντας, καὶ κλίνουσιν αὐτὸν, καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ λεπτυνοῦσιν, καὶ τὰ κέρατα αὐτοῦ συντρίψουσιν.
13 Καὶ καταισχυνθήσεται Μωάβ ἀπὸ Χαμως ὥσπερ καταισχυνθῇ ὁ οἶκος Ισραὴλ ἀπὸ Βεθηλ ἐλπίδος αὐτῶν πεποιθότες ἐφ' ἑαυτοῖς.
14 Πῶς ἐρεῖτε, ἰσχυροί ἐσμεν, καὶ δύναμις ἰσχύων εἰς πόλεμον;
15 Ἀλεῖ Μωάβ πόλις αὐτοῦ, καὶ ἐκλεκτοὶ νεανίσκοι αὐτοῦ κατέβησαν εἰς σφαγὴν, λέγει βασιλεὺς, κύριος τῶν δυνάμεων ὄνομα αὐτῷ.
16 Ἐγγὺς ἡ ἡμέρα Μωάβ ἐλθεῖν καὶ πονηρία αὐτοῦ ταχεῖα σφόδρα.
17 Κινήσατε αὐτὸν πάντες κυκλόθεν αὐτοῦ, πάντες εἰδότες ὄνομα αὐτοῦ· εἴπατε, πῶς συνετρίβη βακτηρία δύκλους ῥάβδος μεγαλεώματος;
18 Καταβηθι ἀπὸ δόξης, καὶ κάθισον ἐν ὑγρασίᾳ καθημένη θυγατηρ δεξεῶν, ὅτι ὤλεθρος Μωάβ, ἀνέβης σὲ λυμαινόμενος ὀχύρωμά σου.
19 Ἐφ' ὁδοῦ στῆθι καὶ ἔπιδε καθημένη ἐν ἀροὴρ, καὶ ἐρώτησον φεύγοντα καὶ διασῳζόμενον· καὶ εἶπον, τί ἐγένετο;
20 Κατῃσχύνθη Μωάβ ὅτι συνετρίβη· ὀλόλυξαν καὶ κέκραξον, ἀπάγγειλον ἐν Ἀρνὼν ὅτι ὤλεθρος Μωάβ.
21 Καὶ κρίσις ἦλθε (ἐ) εἰς τὴν γῆν τοῦ μισὼρ ἐπὶ χαιλὼν, καὶ ἐπὶ ιασὰ, καὶ ἐπὶ μωφάθ·
22 καὶ ἐπὶ δελεβὼν, καὶ ἐπὶ ναβαὺ, καὶ ἐπὶ οἶκον δεβλαθαίμ.
23 καὶ ἐπὶ καριαθαίμ, καὶ ἐπὶ οἶκον γαμὼλ, καὶ ἐπὶ οἶκον μαών.
24 καὶ ἐπὶ καριὼθ, καὶ ἐπὶ Βοσόρ, καὶ ἐπὶ πάσας τὰς πόλεις Μωάβ τὰς πόρρω καὶ τὰς ἐγγύς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

8 Et venient direptores contra omnes vrbes eorum, neque earum vlla liberabitur; & peribunt qui habitant in valle, & disperdentur qui habitant in campestribus, quia dixit Dominus. 9 Auferte coronam à Moab, quia transmigrando transmigrabit, & vrbes eius in desolationem erunt, ita vt non sit qui habiter in eis. 10 Maledictus qui facit in ea opus à facie Domini in dolo. & maledictus qui prohibet gladium suum ab occisione. 11 Abundantes fuerant Moabitæ ab adolescentia sua, & quieti in substantijs suis: nec fuerant translati de loco in locum, nec in transmigrationem abierant: propterea prorogarunt prosperitatem facultates eorum; sicut vinum quod conservatur super fæces suas, & odor eius non est immutatus. 12 Propterea, Ecce dies veniunt, dicit Dominus, & mittam in eos deprædatores, & deprædabuntur eos, & substantias eorum euacuabunt, & bona terræ eorum absument. 13 Et confundentur Moabitæ qui colebant Chemos: sicut confusa est domus Israel à Bethel fiducia sua. 14 Quomodo dicitis, Fortes sumus, & viri robusti ad prœliandum? 15 Diripti sunt Moabitæ, & vrbes eorum desolatæ, & pulchri iuuenes eorum tradentur occisioni, dicit rex, Dominus exercituum nomen eius. 16 Propinquus est interitus Moabitarum vt veniat, & malum eorum accelerat admodum. 17 Dolete super eo omnes qui in circuitu eius estis, & vniuersi qui scitis nomen eius, dicite, Quomodo confractus est rex malignus, dominator tribulans? 18 Descende de gloria, & sede in siti regnum cœtus Dibon; quia depræ datores venerunt contra te, vastarunt arces tuas. 19 Ad viam state, & contemplamini qui habitatis in Aroer; interrogate fugientes; & eis qui liberati sunt, dicite: Quænam confractio facta est? 20 Confusi sunt Moabitæ, quia contriti sunt. Vlulate & clamate, annunciate in Arnon: quia direpti sunt Moabitæ. 21 Et facientes vindictam peruenerunt in terram campestrem, in Holon, & in Iahats, & super Mephaat. 22 Et super Dibon, & super Nebo, & super domum Deblathaim. 23 Et super Cariathaim, & super Bethgamul, & super Bethmaon. 24 Et super Kerioth, & super Bosrah, & super omnes vrbes terræ Moab, quæ longè sunt, & quæ propè.

תרגום יונתן

כא וְדִינָא אִתְגְּלִי עַל כָּל קִרְיָתָא דְּמִישְׁרָא לְחוֹלוֹן וְלִיהַץ וְעַל מֵיפָעַת׃ כב וְעַל דִּיבוֹן וְעַל נְבוֹ וְעַל בֵּית דִּבְלָתָיִם׃
כג וְעַל קִרְיָתַיִם וְעַל בֵּית גָּמוּל וְעַל בֵּית מְעוֹן׃ כד וְעַל קְרִיוֹת וְעַל בָּצְרָה וְעַל כָּל קִרְוֵי אַרְעָא דְמוֹאָב דְּרַחִיקִין וּדְקָרִיבִין׃

Universidad de Deusto Biblioteca

25 ✱ נגדעה קרן מואב וזרעו נשברה נאם יהוה׃
26 ✱ השכירהו כי על־יהוה הגדיל וספק מואב
בקיאו והיה לשחק גם־הוא׃
27 ✱ ואם לוא השחק היה לך ישראל אם־
בגנבים נמצאה כי־מדי דבריך בו תתנודד׃
28 ✱ עזבו ערים ושכנו בסלע ישבי מואב והיו
כיונה תקנן בעברי פי־פחת׃
29 ✱ שמענו גאון־מואב גאה מאד גבהו וגאונו
30 וגאותו ורם לבו׃ ✱ אני ידעתי נאם־יהוה
עברתו ולא־כן בדיו לא־כן עשו׃
31 ✱ על־כן על־מואב איליל ולמואב כלה אזעק
אל־אנשי קיר־חרש יהגה׃
32 ✱ מבכי יעזר אבכה־לך הגפן שבמה נטישתיך
עברו ים עד ים יעזר נגעו על־קיצך ועל־בצירך
33 שדד נפל׃ ✱ ונאספה שמחה וגיל מכרמל
ומארץ מואב ויין מיקבים השבתי לא־ידרך
הידד הידד לא הידד׃
34 ✱ מזעקת חשבון עד־אלעלה עד־יהץ נתנו
קולם מצער עד־חרנים עגלת שלשיה כי גם־
מי נמרים למשמות יהיו׃
35 ✱ והשבתי למואב נאם־יהוה מעלה במה
36 ומקטיר לאלהיו׃ ✱ על־כן לבי למואב כחללים
יהמה ולבי אל־אנשי קיר־חרש כחללים יהמה
על־כן יתרת עשה אבדו׃
37 ✱ כי כל־ראש קרחה וכל־זקן גרעה על כל־
ידים גדדת ועל־מתנים שק׃
38 ✱ על כל־גגות מואב וברחבתיה כלה מספד כי־
שברתי את־מואב ככלי אין־חפץ בו נאם־יהוה׃
39 ✱ איך חתה הילילו איך הפנה־ערף מואב בוש
והיה מואב לשחק ולמחתה לכל־סביביו׃

25 ✱Abscissum est cornu Moab, & brachium
eius contritum est, ait Dominus.
26 ✱Inebriate eum, quoniam cõtra Dominum erectus est. Et allidet manum Moab
in vomitu suo, & erit in derisum etiam ipse.
27 ✱Fuit enim in derisum tibi Israel, quasi
inter fures reperisses eum. Propter verba
ergo tua quæ aduersum illum locutus es,
28 captiuus duceris. ✱Relinquite ciuitates &
habitate in petra habitatores Moab, &
estote quasi columba nidificãs in summo
29 ore foraminis. ✱Audiuimus superbiam
E Moab, superbus est valde: sublimitatem
eius & arrogantiam, & superbiam, & alti-
30 tudinem cordis eius. ✱Ego scio, ait Dñs,
iactantiam eius, eò quòd non sit iuxta eam
virtus eius, nec iuxta quod poterat conata
31 sit facere. ✱Ideò super Moab eiulabo, & ad
Moab vniuersam clamabo, ad viros
32 muri fictilis lamentantes. ✱De planctu
Iazer plorabo tibi vinea Sabama. Propagines tuæ transierunt mare, vsque ad mare
Iazer peruenerunt. Super messem tuam &
vindemiam tuam prædo irruit.
33 ✱Ablata est lætitia & exultatio de Carmelo & de terra Moab, & vinum de torcularibus sustuli. Nequaquam calcator vuæ
34 solitũ celeuma cãtabit. ✱De clamore Hesebon vsque Eleale & Iasa, dederunt vocem suam à Segor vsque ad Oronaim vitulam conternantem; aquæ verò Nemrim pessi-
35 mę erunt. ✱Et auferam de Moab, ait Dñs, offerentem in excelsis, & sacrificantem diis
36 eius. ✱Propterea cor meũ ad Moab quasi
F tibia resonabit, & cor meum ad viros muri fictilis dabit sonitũ tibiarum, quia plus fecit quàm potuit; idcirco perierunt.
37 ✱Omne enim caput caluicium & omnis barba rasa erit: in cũctis manibus colliga-
38 tio, & super omne dorsum ciliciũ. ✱Et super omnia tecta Moab, & in plateis eius omnis plãctus, quoniã contriui Moab sicut
39 vas inutile, ait Dñs. ✱Quomodo victa est, & vlulauerunt? Quomodo deiecit ceruicem Moab, & cõfusus est? Eritq; Moab in derisum, & in exẽplũ omnibus in circuitu suo.

✱Fractum est cornu Moab, & brachiũ eius 25
contritum est, dicit Dominus.
✱Inebriate eum, quoniam contra Dominum 26
magnificatus est; & applaudet Moab in manu
sua, & erit in risum. ✱Et ipse & nobis in 27
derisum fuit tibi Israel, si in furtis tuis inuen-
ti sunt quia debellasti eum.
✱Reliquerunt ciuitates, & habitauerunt 28
in petris habitantes Moab, facti sunt quasi co-
lumbæ nidificantes in petris ore foueæ.
✱Audiui superbiam Moab, superbijt val- 29
de, & superbiam eius, & arrogantiam eius,
& exaltatum est cor eius.
✱Ego autem cognoui, dicit Dominus, opera 30
eius: nonne sufficiens eius non sic fecit?
✱Propterea super Moab vlulate vndique, 31
clamate ad viros muri fictilis siccitatis.
✱Quasi planctum Iazer plorabo tibi vinea 32
Sabama: palmites tui pertransierunt mare, ci-
uitas Iazer attigerunt: super fructum tuum &
super vindemias tuas strages cecidit.
✱Congregatum est gaudium, & lætitia de 33
Carmelo & de terra Moabitide, & vinum in
torcularibus tuis manè non calcauerunt; neque
vespere fecerunt celeuma.
✱A clamore Esebon vsque ad Eleale, & 34
vsque Iassa, dederunt vocem suam, à Seger
vsque ad Oronaim, & vitulam trimam; quia
& aqua Nembrim in combustionem erit.
✱Et perdam Moab, ait Dominus, ascen- 35
dentem super altare, & sacrificantem dijs eius.
✱Propterea cor Moab, quasi tibiæ resonabũt, 36
& cor meum ad homines muri fictilis quasi ti-
bia resonabit; ideo quæ acquisiuit perierunt ab
homine.
✱Omne caput in omni loco radent, & omnis 37
barba radetur, & omnes manus incidentur,
& super omni lumbo cilicium. ✱Et super 38
omnia tecta Moab, & super plateis eius, quia
contriui Moab, dicit Dominus, quasi vas cuius
non est vsus eius.
✱Quomodo permutauit, quomodo vertit dor- 39
sum Moab; confusa est, & facta est Moab in ri-
sum, & odium omnibus qui in circuitu eius.

25 ✱κατεάχθη κέρας μωὰβ καὶ τὸ ἐπίχειρον αὐτοῦ συνε-
τρίβη, λέγει κύριος.
26 ✱μεθύσατε αὐτὸν ὅτι ἐπὶ κύριον ἐμεγαλύνθη· καὶ
ἐπικροτήσῃ μωὰβ ἐν χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσται εἰς γέλωτα.
27 ✱καὶ αὐτὸς καὶ ὑμῖν εἰς γελοιασμὸν ἦν ὁ ἰσραήλ· εἰ
ἐν κλοπαῖς σου εὑρέθησαν ὅτι ἐπολέμεις αὐτόν.
28 ✱κατέλιπον τὰς πόλεις καὶ ᾤκησαν ἐν πέτραις οἱ κα-
τοικοῦντες μωάβ· ἐγενήθησαν ὡς περιστεραὶ νοσσεύου-
σαι ἐν πέτραις στόματι βοθύνου.
29 ✱ἤκουσα ὕβριν μωὰβ, ὕβρισεν λίαν, καὶ ὕβριν αὐτοῦ, καὶ
ὑπερηφανίαν αὐτοῦ, καὶ ὑψώθη καρδία αὐτοῦ.
30 ✱ἐγὼ δὲ ἔγνων, λέγει κύριος, ἔργα αὐτοῦ, οὐχὶ τὸ ἱκανὸν
αὐτοῦ οὐχ οὕτως ἐποίησεν.
31 ✱διὰ τοῦτο ἐπὶ μωὰβ ὀλολύξατε πάντοθεν· βοήσα-
τε ἐπ' ἄνδρας κειρ ἀρὰς αὐχμοῦ.
32 ✱ὡς κλαυθμὸν ἰαζὴρ ἀποκλαύσομαί σοι ἄμπελος
σαβαμά, κλήματά σου διῆλθεν θάλασσαν· πόλεις ἰαζὴρ
ἥψαντο· ἐπὶ ὀπώραν σου καὶ ἐπὶ τρυγηταῖς σου ὄλεθρος
ἔπεσεν.
33 ✱συνελήφθη χαρμονὴ καὶ εὐφροσύνη ἐκ καρμήλου καὶ
ἐκ γῆς μωαβίτιδος, καὶ οἶνον ἐπὶ ληνοῖς σου πρωῒ οὐκ
ἐπάτησαν· οὐδὲ δείλης οὐκ ἐποίησαν αἰδέδ,
34 ✱ἀπὸ κραυγῆς ἐσεβὼν ἕως ἐλεαλὴ καὶ ἕως ἰασσά· ἔδω-
καν φωνὴν αὐτῶν ἀπὸ σηγὼρ ἕως ὡρωναΐμ, καὶ ἀγγελία σε-
λισία· ὅτι καὶ τὸ ὕδωρ νεμβρεὶμ εἰς κατάκαυμα ἔσται.
35 ✱καὶ ἀπολῶ τὸν μωὰβ, φησὶν κύριος, ἀναβαίνοντα
ἐπὶ βωμὸν καὶ θυμιάζοντα θεοῖς αὐτοῦ.
36 ✱διὰ τοῦτο καρδία τοῦ μωὰβ, ὥσπερ αὐλοὶ βομβήσουσιν,
καὶ καρδία μου ἐπ' ἀνθρώπους κειρ ἀρὰς ὥσπερ αὐλὸς βομ-
βήσει· διὰ τοῦτο ἃ περιεποιήσατο ἀπώλετο ἀπὸ ἀνθρώπου.
37 ✱πᾶσαν κεφαλὴν ἐν παντὶ τόπῳ ξυρήσονται, καὶ πᾶς
πώγων ξυρηθήσεται· καὶ πᾶσαι χεῖρες κόψονται, καὶ ἐπὶ
πάσης ὀσφύος σάκκος.
38 ✱καὶ ἐπὶ πάντων τῶν δωμάτων μωὰβ καὶ ἐπὶ ταῖς
πλατείαις αὐτῆς ὅτι συνέτριψα τὸν μωὰβ, φησὶν κύριος,
ὡς ἀγγεῖον οὗ οὐκ ἔστιν χρεία αὐτοῦ.
39 ✱πῶς κατήλλαξεν πῶς ἔστρεψεν νῶτον μωὰβ, ᾐσχύνθη
καὶ ἐγένετο μωὰβ εἰς γέλωτα καὶ ἐγκότημα πᾶσι τοῖς
κύκλῳ αὐτῆς.

תרגום יונתן

25 אתקטיפת מלכות מואבאי ושלטוניהון אתברו אמר יי׃ 26 איתא עליהון עקא ויהון דמן לרויא ארי על עמא דיי אתרברבו ויתדשון מואבאי באתרהון ויהון ללעיב אף אנון׃ 27 ועל דחדיתון על תברתיה דישראל בדלא חטו לכון כאלו בגנבין אשתכחו ועל דאסגיתון מלין עליהון בכן תשתלון׃ 28 שבקו קרויא ושרו בכיפא יתבי מואב והוו כיונה דשבקא פום שובכה ונחתא ושריא בארעית גובא׃ 29 שמענא רברבי מואב דמתגאן לחדא רברביהון ומתפנקיהון וגיותנותהון ורמות לבהון׃ 30 קדמי גלן אמר יי עובדי רברביהון ולא כן יקיריהון לא כדכשר עבדו׃ 31 על כן על מואבאי מיללין ועל מואבאי כלהון מצוחין ועל אנש כרך תקפהון דוון׃ 32 כמא דאיתיתי משרין על יעזר כן איתי קטולין על שבמה מטלטלך גזו עברו ימא עד ים יעזר מטו על חצדיך ועל קטפיך בוזזין אתו׃ 33 ותתכנש ביע וחדוא מכרמלא ומארע מואב וחמר ממעצריא אבטלת לא יעצרון עצורין ולא ירימון בקלהון׃ 34 מצוחת חשבון עד אלעלה עד יהץ אשתמע קלהון מצוער עד חורונים עגלת תלתית רבתא ארי אף מי נמרים לצדו יהון׃ 35 ואבטל מן מואב אמר יי מקרב קרבנין על במתא ומסיק בסמין לטעותיה׃ 36 על כן לבהון מואבאי כבנורא המן ולבהון על אנשי כרך תקפהון כאבובין יהמון על כן שאר נכסיהון דקנו יתבזזון׃ 37 ארי כל שער ריש נתר וכל דקן גלוח על כל סיען מתכתשין ועל חרצין שקין׃ 38 על כל אגריהון דמואבאי וברחוביהון כלהון עבדין מספדא ארי תברית ית מלכות מואב כמנא דלית צרוך בה אמר יי׃ 39 איכדין אתברו אילילו איכדין אחזרו קדלהון מואבאי בהיתו ויהון מואבאי לחוך ולתבר לכל סחרניהון׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

25 Succisum est regnum Moabitarum, & dominatores eorum contriti sunt, dicit Dominus. 26 Adduc super eos angustiam, vt sint similes ebrio; quia contra populum Domini magnificati sunt: & triturabuntur Moabitæ in loco suo, & erunt in derisum etiam ipsi. 27 Et quia lætati estis super interitum Israel, cùm non peccauerint in vos, quasi inuenti essent inter latrones; & quia multa verba locuti estis contra eos: propterea transmigrabitis. 28 Relinquite ciuitates, & habitate in petra habitatores Moab; estote quasi columba quæ dimittit ostium columbaris sui, & descendit & moratur in pauimento laci. 29 Audiuimus principes Moab qui superbi sunt valde, & principes eorum, & delicatus eorum, & superbiam eorum, & altitudinem cordis eorum. 30 Coram me manifesta sunt, dicit Dominus, opera principum eorum: & non sunt recti nobiles eorum, nec fecerunt quod decebat. 31 Propterea super Moabitas vlulabunt, & super Moabitas omnes clamabunt, & super viros ciuitatis fortitudinis eorum dolebunt. 32 Idcirco sicut adduxi exercitum contra Iazer, sic adducam interfectores contra Sibma. migrantes ex te, transuadarunt, transierunt mare; vsque ad mare Iazer peruenerunt. super messem tuam, & super vindemiam tuam direptores irruerunt. 33 Et colligetur exultatio & gaudium de Carmelo, & de terra Moab: & vinum de torcularibus cessare faciam. non calcabunt calcantes. nec attollent vocem suam. 34 A clamore Esebon, vsque ad Eleale, vsque ad Iahats audita est vox eorum, à Segor vsque Horonaim, vitula triennis grandis: quia etiam aquæ Nemrim in desolationem erunt. 35 Et cessare faciam de Moabitis, dicit Dominus, offerentem oblationem in excelsis, & adolentem aromata idolis suis. 36 Propterea in corde suo Moabitæ quasi cithara sonabunt, & cor eorum super viros ciuitatis munitionis eorum quasi cantus organorum mærebit. ideò reliquæ facultates eorũ quas possederunt diripientur. 37 Quia omnes capilli capitis defluent, & omnis barba radetur. in cunctis turmis conturbantur, & in lumbis cilicium. 38 Super omnia tecta Moabitarum, & in plateis eorum omnes faciunt planctum, quia contriui regnum Moab, sicut vas inutile, dicit Dominus. 39 Quomodo contriti sunt & vlulauerunt? quomodo verterunt terga sua Moabitæ? confusi sunt, eruntque Moabitæ in derisum, & in confractionem omnibus qui in circuitu eorum sunt.

Universidad de Deusto
Biblioteca

40 כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה הִנֵּה כַנֶּשֶׁר יִדְאֶה וּפֹרֵשׂ כְּנָפָיו אֶל־מוֹאָב׃

41 נִלְכְּדָה הַקְּרִיוֹת וְהַמְּצָדוֹת נִתְפָּשָׂה וְהָיָה לֵב גִּבּוֹרֵי מוֹאָב בַּיּוֹם הַהוּא כְּלֵב אִשָּׁה מְצֵרָה׃

42 וְנִשְׁמַד מוֹאָב מֵעָם כִּי עַל־יְהוָה הִגְדִּיל׃

43 פַּחַד וָפַחַת וָפָח עָלֶיךָ יוֹשֵׁב מוֹאָב נְאֻם־יְהוָה׃

44 הַנָּס מִפְּנֵי הַפָּחַד יִפֹּל אֶל־הַפַּחַת וְהָעֹלֶה מִן־הַפַּחַת יִלָּכֵד בַּפָּח כִּי־אַבִיא אֵלֶיהָ אֶל־מוֹאָב שְׁנַת פְּקֻדָּתָם נְאֻם־יְהוָה׃

45 בְּצֵל חֶשְׁבּוֹן עָמְדוּ מִבְלִי כֹחַ כִּי־אֵשׁ יָצְאָה מֵחֶשְׁבּוֹן וְלֶהָבָה מִבֵּין סִיחֹן וַתֹּאכַל פְּאַת מוֹאָב וְקָדְקֹד בְּנֵי שָׁאוֹן׃

46 אוֹי־לְךָ מוֹאָב אָבַד עַם־כְּמוֹשׁ כִּי־לֻקְּחוּ בָנֶיךָ בַּשֶּׁבִי וּבְנֹתַיִךְ בַּשֶּׁבְיָה׃

47 וְשַׁבְתִּי שְׁבוּת־מוֹאָב בְּאַחֲרִית הַיָּמִים נְאֻם־יְהוָה עַד־הֵנָּה מִשְׁפַּט מוֹאָב׃

מט

1 לִבְנֵי עַמּוֹן כֹּה אָמַר יְהוָה הֲבָנִים אֵין לְיִשְׂרָאֵל אִם־יוֹרֵשׁ אֵין לוֹ מַדּוּעַ יָרַשׁ מַלְכָּם אֶת־גָּד וְעַמּוֹ בְּעָרָיו יָשָׁב׃

2 לָכֵן הִנֵּה־יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וְהִשְׁמַעְתִּי אֶל־רַבַּת בְּנֵי־עַמּוֹן תְּרוּעַת מִלְחָמָה וְהָיְתָה לְתֵל שְׁמָמָה וּבְנֹתֶיהָ בָאֵשׁ תִּצַּתְנָה וְיָרַשׁ יִשְׂרָאֵל אֶת־יְרֵשָׁיו אָמַר יְהוָה׃

3 הֵילִילִי חֶשְׁבּוֹן כִּי שֻׁדְּדָה־עַי צְעָקְנָה בְּנוֹת רַבָּה חִגֹּרְנָה שַׂקִּים סְפֹדְנָה וְהִתְשׁוֹטַטְנָה בַּגְּדֵרוֹת כִּי מַלְכָם בגולה [בַּגּוֹלָה] יֵלֵךְ כֹּהֲנָיו וְשָׂרָיו יַחְדָּיו׃

4 מַה־תִּתְהַלְלִי בָעֲמָקִים זָב עֲמָקֵךְ הַבַּת הַשּׁוֹבָבָה הַבֹּטֵחָה בְאֹצְרֹתַיִךְ מִי יָבֹא אֵלָי׃

5 הִנְנִי מֵבִיא עָלַיִךְ פַּחַד נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת מִכָּל־סְבִיבָיִךְ וְנִדַּחְתֶּם אִישׁ לְפָנָיו וְאֵין מְקַבֵּץ לַנָּד׃

40 ‡ Hæc dicit Dominus, Ecce quasi aquila volabit & extendet alas suas ad Moab.
41 ‡ Capta est Carioth & munitiones comprehensæ sunt. Et erit cor fortium Moab in die illa, sicut cor mulieris parturientis.
42 ‡ Et cessabit Moab esse populus, quoniam contra Dominum glorificatus est.
43 ‡ Pauor & fouea, & laqueus super te habitator Moab, ait Dominus.
44 ‡ Qui fugerit à facie pauoris, cadet in foueam; & qui conscenderit de fouea, capietur laqueo. Adducam enim super Moab annum visitationis eorum, ait Dominus.
45 ‡ In vmbra Esebon steterunt de laquore fugientes, quia ignis egressus est de Esebon, & flamma de medio Seon, & deuorauit parté Moab, & verticem filiorum tumultus.
46 ‡ Væ tibi Moab. Perijsti populus Chamos, quia comprehensi sunt filij tui & filiæ tuæ in captiuitatem.
47 ‡ Et conuertam captiuitatem Moab in nouissimis diebus, ait Dominus. Hucusq; iudicia Moab.

CAP. XLIX.

1 AD filios Ammon: Hæc dicit Dominus, Nunquid non filij sunt Israel, aut hæres nō est ei? Cur igitur hæreditate possedit Melchom Gad & populus eius in ciuitatibus eius habitauit?
2 ‡ Ideo ecce dies veniunt, dicit Dominus, & auditum faciam super Rabbath filiorum Ammon fremitum prælij. Et erit in aceruum desolationis, & filiæ eius in tumulum dissipatæ, filiæque eius igni succendentur, & possidebit Israel possessores suos, ait Dominus.
3 ‡ Vlula Esebon quoniā vastata est Hai. Clamate filiæ Rabba, accingite vos cilicijs. Plangite & circuite per sepes, quoniam Melchom in transmigrationem discedet sacerdotes eius & principes eius simul.
4 ‡ Quid gloriaris in vallibus? Defluxit vallis tua filia delicata, quæ confidebat in thesauris tuis, & dicebas: Quis veniet ad me?
5 ‡ Ecce ego inducā super te timorem dñs Deꝰ exercituū ab omnib⁹ qui sunt in circuitu tuo, & dispergemini singuli à facie suā, & non erit q̄ cōgreget fugientem.

40 ‡ Quia sic dixit Dominus, Vt aquila volabit, & extendet alas suas in Moab.
41 ‡ Capta est Carioth & munitiones captæ sunt, & erit cor fortium Moab in die illa sicut cor mulieris parturientis.
42 ‡ Et peribit Moab à turba, quia contra Dominum magnificata est.
43 ‡ Laqueus & pauor, & fouea super te habitantem Moab, dicit Dominus.
44 ‡ Qui fugerit à facie pauoris, incidet in foueam: et qui conscenderit de fouea, & cōprehenditur in laqueo: quia inducā hæc super Moab, in anno visitationis eius, dicit Dominus.
45 ‡ In vmbra Hoseb steterunt ab exercitu fugientes, quia ignis egressus est ab Hesebon, et flamma de medio Seon, & deuorauit angulū Moab, & verticem filiorum tumultus.
46 ‡ Veh tibi Moab, perijt populus Camos, quia ceperunt filios tuos & filias tuas in captiuitatem.
47 ‡ Et conuertam captiuitatem Moab in nouissimis diebus, dicit Dominus. Hucusque iudicium Moab.

CAP. XLIX.

1 FILIIS Ammon, sic dixit Dominus: Nunquid filij non sunt in Israel: aut qui possideat, non est ex eis: quare assumpsit Molchom Gad, & populus eorum in ciuitatibus eorum inhabitat?
2 ‡ Propterea ecce dies veniūt, dicit Dominus, & auditum faciam super Rabbath filiorum Ammon tumultum belli, & erunt in inuium, & in perditionem, & altaria eius in igne succendentur, & assumet Israel principatum suum, dicit Dominus.
3 ‡ Vlula Essebon quia vastata est Gai; clamate filiæ Rabbath, accingite cilicia, & contristamini, & plangite super Molchom, quia in transmigratione ibunt sacerdotes eius, & principes eius simul.
4 ‡ Quoniam exultabis in vallibus filia temeritatis quæ confidebat in thesaurís suis, quæ dicebat in corde suo, Quis veniet ad me?
5 ‡ Ecce ego inducam super te timorem, ait Dominus exercituum, ab omni circuitu tuo, & dispergemini vnusquisque in faciem suam, & non erit qui congreget aberrantes.

40 ‡ ὅτι οὕτως εἶπεν κύριος, ὡς ἀετὸς πετασθήσεται, καὶ ἐκλενεῖ τὰς πτέρυγας αὐτοῦ εἰς μωάβ.
41 ‡ ἑλήφθη καρμὼθ καὶ τὰ ὀχυρώματα συνελήφθη· καὶ ἔσται ἡ καρδία τῶν δυνατῶν μωάβ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ὡσεὶ καρδία γυναικὸς ὠδινούσης.
42 ‡ καὶ ἀπολεῖται μωάβ ἀπὸ ὄχλου, ὅτι τῷ κυρίῳ ἐμεγαλώθη.
43 ‡ παγὶς καὶ φόβος καὶ βόθυνος τῷ σὲ καθήμενον μωάβ, λέγει κύριος.
44 ‡ ὁ φεύγων ἀπὸ προσώπου φόβου, ἐμπεσεῖται εἰς τὸν βόθυνον καὶ ὁ ἀναβαίνων ἐκ βοθύνου, καὶ συλληφθήσεται ἐν τῇ παγίδι· ὅτι ἐπάξω ταῦτα τῷ μωάβ, ἐν ἐνιαυτῷ ἐπισκέψεως αὐτῆς, λέγει κύριος.
45 ‡ ἐν σκιᾷ ἐσεβὼν ἐστάθησαν ἀπὸ δυνάμεως φυγόντες, ὅτι πῦρ ἐξῆλθεν ἀπὸ ἐσεβών, καὶ φλὸξ ἀπὸ μέσου σηών, καὶ κατέφαγεν τὰ κλίτος μωάβ, καὶ τὴν κορυφὴν υἱῶν σαών.
46 ‡ ἀοὶ σοι μωάβ, ἀπώλετο ὁ λαὸς καμώς, ὅτι ἐλήφθη οἱ υἱός σου καὶ τὰς θυγατέρας σου εἰς αἰχμαλωσίαν.
47 ‡ καὶ ἐπιστρέψω αἰχμαλωσίαν μωάβ ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, λέγει κύριος· ἕως τούτου τὸ κρῖμα μωάβ.

μθ'.

1 ‡ Τοῖς υἱοῖς ἀμμὼν οὕτως εἶπεν κύριος, μὴ υἱοὶ οὐκ εἰσὶν τῷ ἰσραὴλ ἢ κληρονόμος οὐκ ἔστιν αὐτῶν. διατί φαρέλαεν μολχὸμ τὸν γάδ, καὶ ὁ λαὸς αὐτῶν ἐν πόλεσιν αὐτῶν ἐνοικεῖ.
2 ‡ διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος· καὶ ἀκούσω ἐπὶ ραββὰθ υἱῶν ἀμμὼν ἀρυσὸν πολέμου, καὶ ἔσται εἰς ἄβατον καὶ εἰς ἀπώλειαν, καὶ οἱ ἐωμοὶ αὐτῆς ἐν πυρὶ κατακαυθήσονται, καὶ κληρονομήσει ἰσραὴλ τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ, λέγει
3 κύριος. ‡ ἀλάλαξον ἐσεβὼν ὅτι ὠλώλεσεν γαί· κεκράξατε θυγατέρες ῥαββάθ, περιζώσασθε σάκκους, καὶ κοπτεσθε καὶ κατάγετε ἐπὶ μολχόμ, ὅτι ἐν ἀποικίᾳ βαδιοῦνται οἱ ἱερεῖς αὐτοῦ καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτοῦ ἅμα.
4 ‡ ὅτι ἀλλιάσῃ ἐν ἐμαιεῖμ θυγάτηρ ἐλαμίας ἡ πεποιθυῖα ἐπὶ τοῖς θησαυροῖς αὐτῆς, ἡ λέγουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς, τίς ἐλεύσεται εἰς ἐμέ;
5 ‡ ἰδοὺ ἐγὼ φέρω ἐπί σε φόβον, εἶπεν κύριος τῶν δυνάμεων, ἀπὸ πάσης τῆς περιοίκου σου, καὶ διασπαρήσεσθε ἕκαστος εἰς πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔσται ὁ συνάγων τοὺ ἀλωμένους.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

40 Quis hæc dicit Dominus: Ecce sicut aquila quæ volat, sic ascendet rex cum exercitu suo, & castrametabitur super Moab. 41 Subijcientur ciuitates, & munitiones capientur. Et erit cor fortium Moabitarum illa die sicut cor mulieris cui est tribulatio in doloribus suis. 42 Et consumentur Moabitæ ne sint populus; quia contra populum Domini magnificati sunt. 43 Timor, & fouea, & rete contra te habitator Moab, ait Dominus. 44 Qui fugerit à facie timoris, cadet in medium foueæ: & qui ascenderit à fouea, capietur in rete. Quia adducam super ipsos Moabitas annum visitationis peccatorum suorum, dicit Dominus. 45 Pro eo quòd obedierunt habitatoribus Hesbon: transmigrauerunt, abbreuiata est virtus eorum; fugerunt: quia ventus vrens, fortis sicut ignis, egressus est de Hesbon, & bellatores sicut flamma de medio Sehon: & interfecerunt principes Moab, & nobiliores filiorum turbæ. 46 Væ vobis Moabitæ, perijstis populi, qui feruebatis Chamos; quia abducti sunt filij tui in captiuitatem, & filiæ tuæ in transmigrationem. 47 Et conuertam transmigrationem Moab in diebus nouissimis, dicit Dominus. Hucusque ad faciendum vindictam iudicij de Moab.

CAP. XLIX.

AD filios Ammon hæc dicit Dominus: Num filios non habet Israel, aut hæres non est ei? Quare hæreditate possedit rex eorum terram Gad, & populus eius in ciuitatibus eius habitauerunt? 2 Propterea ecce dies veniunt, dicit Dominus, & audire faciam apud Rabbath filiorū Ammon strepitum bellatorum; & erit in aceruum desolationis, & habitatores vicorū eius igni comburentur, & possidebit Israel subſtantias populorum qui possidebant eas, dicit Dominus. 3 Vlulate habitatores Hesbon; quia direpta est Hai. clamate habitatores villarum Rabbah, accingite saccos, plangite & lacerate vos in turbis; quia rex eorum in transmigrationem ibit, minister eius, & principes eius simul. 4 Quid tu gloriaris in valle tua? Defolata est fortitudo tua, regnum insipiens, quod confidebat in domo thesaurorum suorum, & dicebat: Quis ingredietur ad me? 5 Ecce ego inducam super te timorem, dicit Dominus Deus exercituum, ab omnibus qui in circuitu tuo sunt, & dispergemini vnusquisque contra faciem suam; & non erit qui congreget dispersos.

תרגום יונתן

40 אֲרֵי כִּרְבָיָא דְּיֵיתֵי כְּנִשְׁרָא דְּמִשְׁתְּדֵי כַּן יִסַּק מַלְכָּא בְּמִשְׁרְיָתֵיהּ וְיִשְׁרֵי עַל מוֹאָב׃ 41 וְתִתְכְּבֵשׁ כַּרְכָא וּמְצוּדָתָא יִתְאַחֲדָן וְיְהֵי לֵב גִּבָּרֵי מוֹאָב בְּיוֹמָא הַהוּא כְּלֵב אִתְּתָא דְּעָקָא לַהּ בְּחֶבְלָהָא׃ 42 וְיִשְׁתֵּצֵי מִן קֳדָם דְּחָלָא עַל לְחֹד מוֹאָב אֲרֵי עַל עַמָּא דַּייָ אִתְרַבְרָבוּ׃ 43 דְּיָרְעָה מִן קֳדָמָךְ עַל מוֹאָבָאי שְׁנַת קְעָנָן דְּחָלָא וְגֻבָּא וְדִיסָק מִן קֳבָלָא יִתְאַחֲדָן בְּסִרְיָנָתָא 44 עַל דַּאֲשְׁתְּבִיעוּ לְיִקְבֵי חֶשְׁבּוֹן גְּלוּ אִתְקְצַר חֵילְהוֹן עֲרַקוּ אֲרֵי קוּמָא מִן חֶשְׁבּוֹן וְלַהֲבָא מִבֵּין סִיחוֹן וְאָכְלַת כַּרְכָּא דְּמוֹאָב וְקַדְקֹדָא דִּבְנֵי שְׁאוֹנָא׃ 45 וַי לָכוֹן מוֹאָבָאי עַמָּא דִּכְמוֹשׁ אֲרֵי אִתְגְּלִיאוּ בְנָיִךְ לִשְׁבְיָא וּבְנָתָיִךְ לִשְׁבִיָּא׃ 46 וְאָתִיב גָּלוּתָא דְּמוֹאָב בְּסוֹף יוֹמַיָּא אֲמַר יְיָ עַד הָכָא דִּינָא דְּמוֹאָב׃ 47 לִבְנֵי עַמּוֹן כְּדֵין אֲמַר יְיָ הֲבָנִין לֵית לְיִשְׂרָאֵל אִם יְרִיתָא לֵית לֵהּ כְּדֵין אִתְחְסִין מַלְכָּהוֹן יָרַת גָּד וְעַמֵּהּ בְּקִרְוֵי יְתִיבוּ׃ 48 בְּכֵן הָא יוֹמַיָּא אָתְיָן אֲמַר יְיָ וְאַשְׁמַע לְרַבַּת בְּנֵי עַמּוֹן יַבָּבוּת עֲבוּרֵי קְרָבָא וְתֵהֵי לְתֵל צְדִי וְתֵהֵי כְּפַרְנָתָא אִתּוֹקְדָא בְּנוּרָא וְיֵרֵת יִשְׂרָאֵל יָת יְרִיתֵיהּ אֲמַר יְיָ׃ 49 אֱוֵילוּ יְתֵבֵי חֶשְׁבּוֹן אֲרֵי אִתְחְרִיבַת עַי קְרוֹן בְּנַת רַבָּתָא אִתְכַּסְיָא בְּסִקְיָא אִתְבַּזִּיזַת עֲיָי עֲזוֹחוּ יְתֵבֵי כְּפַרְנָיָא וְאִתְגְּלִיאוּ מַשְׁכְּנָתְכוֹן אֲרֵי אִתְחְרִיבַת כְּסִיתְכוֹן אֲרֵי

Universidad de Deusto Biblioteca

6 וְאַחֲרֵי־כֵן אָשִׁיב אֶת־שְׁבוּת בְּנֵי־עַמּוֹן נְאֻם־
7 יְהוָה׃ לֶאֱדוֹם כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
הַאֵין עוֹד חָכְמָה בְּתֵימָן אָבְדָה עֵצָה מִבָּנִים
נִסְרְחָה חָכְמָתָם׃
8 נֻסוּ הָפְנוּ הֶעְמִיקוּ לָשֶׁבֶת יֹשְׁבֵי דְּדָן כִּי אֵיד
עֵשָׂו הֵבֵאתִי עָלָיו עֵת פְּקַדְתִּיו׃
9 אִם־בֹּצְרִים בָּאוּ לָךְ לֹא יַשְׁאִרוּ עוֹלֵלוֹת אִם־
10 גַּנָּבִים בַּלַּיְלָה הִשְׁחִיתוּ דַיָּם׃ כִּי־אֲנִי
חָשַׂפְתִּי אֶת־עֵשָׂו גִּלֵּיתִי אֶת־מִסְתָּרָיו וְנֶחְבָּה לֹא
11 יוּכָל שֻׁדַּד זַרְעוֹ וְאֶחָיו וּשְׁכֵנָיו וְאֵינֶנּוּ׃ עָזְבָה
יְתֹמֶיךָ אֲנִי אֲחַיֶּה וְאַלְמְנוֹתֶיךָ עָלַי תִּבְטָחוּ׃
12 כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה הִנֵּה אֲשֶׁר־אֵין מִשְׁפָּטָם
לִשְׁתּוֹת הַכּוֹס שָׁתוֹ יִשְׁתּוּ וְאַתָּה הוּא נָקֹה תִּנָּקֶה
13 לֹא תִנָּקֶה כִּי שָׁתֹה תִּשְׁתֶּה׃ כִּי בִי נִשְׁבַּעְתִּי
נְאֻם־יְהוָה כִּי־לְשַׁמָּה לְחֶרְפָּה לְחֹרֶב וְלִקְלָלָה
תִּהְיֶה בָצְרָה וְכָל־עָרֶיהָ תִהְיֶינָה לְחָרְבוֹת עוֹלָם׃
14 שְׁמוּעָה שָׁמַעְתִּי מֵאֵת יְהוָה וְצִיר בַּגּוֹיִם
שָׁלוּחַ הִתְקַבְּצוּ וּבֹאוּ עָלֶיהָ וְקוּמוּ לַמִּלְחָמָה׃
15 כִּי־הִנֵּה קָטֹן נְתַתִּיךָ בַּגּוֹיִם בָּזוּי בָּאָדָם׃
16 תִּפְלַצְתְּךָ הִשִּׁיא אֹתָךְ זְדוֹן לִבֶּךָ שֹׁכְנִי בְּחַגְוֵי
הַסֶּלַע תֹּפְשִׂי מְרוֹם גִּבְעָה כִּי־תַגְבִּיהַּ כַּנֶּשֶׁר קִנֶּךָ
מִשָּׁם אוֹרִידְךָ נְאֻם־יְהוָה׃
17 וְהָיְתָה אֱדוֹם לְשַׁמָּה כֹּל עֹבֵר עָלֶיהָ יִשֹּׁם
וְיִשְׁרֹק עַל־כָּל־מַכּוֹתֶהָ׃
18 כְּמַהְפֵּכַת סְדֹם וַעֲמֹרָה וּשְׁכֵנֶיהָ אָמַר יְהוָה
לֹא־יֵשֵׁב שָׁם אִישׁ וְלֹא־יָגוּר בָּהּ בֶּן־אָדָם׃
19 הִנֵּה כְּאַרְיֵה יַעֲלֶה מִגְּאוֹן הַיַּרְדֵּן אֶל־נְוֵה
אֵיתָן כִּי־אַרְגִּיעָה אֲרִיצֶנּוּ מֵעָלֶיהָ וּמִי בָחוּר אֵלֶיהָ
אֶפְקֹד כִּי מִי כָמוֹנִי וּמִי יֹעִידֶנִּי וּמִי־זֶה רֹעֶה אֲשֶׁר
יַעֲמֹד לְפָנָי׃

6 Et post hæc reuerti faciam captiuos fi-
7 liorũ Ammon, ait Dñs. Ad Idumæam.
Hæc dicit Dñs exercituum: Nunquid non
vltrà est sapientia in Themã? Perijt consi-
lium à filijs: inutilis facta est sapientia eo-
8 rum. Fugite & terga vertite, descẽdite in
voraginẽ habitatores Dedan, quoniã per-
ditionem Esau adduxi super eũ, tempus vi-
9 sitationis eius. Si vindemiatores veni-
sent super te, non reliquissent racemum:
si fures in nocte rapuissent q̃ sufficeret sibi.
10 Ego verò discooperui Esau, reuelaui
C ui abscondita eius, & cælari non poterit.
Vastatum est semen eius, & fratres eius, &
11 vicini eius, & nõ erit. Relinque pupillos
tuos, & ego faciã eos viuere, & viduæ tuæ
12 in me sperabunt. Quia hæc dicit Dñs:
Ecce quibus non erat iudiciũ vt biberent
calicem, bibẽtes bibent, & tu quasi inno-
cens relinqueris? Non eris innocens, sed
13 bibens bibes. Quia per memetipsum iu-
raui, dicit Dñs, q̃ in solitudinem & in op-
probriũ, & in desertũ, & in maledictionem
erit Bosra, & omnes ciuitates eius erunt in
14 solitudines sempiternas. Auditum audi-
ui à Dño, & legatus ad gentes missus est:
Congregamini & venite cõtra eam, & con-
15 surgã in prœliũ. Ecce enim paruulum dedi
te in gẽtibus, cõtemptibilẽ inter homines.
16 Arrogantia tua decepit te, & superbia cor-
dis tui qui habitas in cauernis petræ, & ap-
prehẽdere niteris altitudinẽ collis: cùm ex-
altaueris quasi aquila nidum tuũ, inde de-
17 traham te, dicit Dñs. Et erit Idumæa de-
D serta. Omnis qui transibit per eam, stupe-
bit, & sibilabit super omnes plagas eius.
18 Sicut subuersa est Sodoma & Gomorrha,
& vicinæ eius, ait Dominus: non ha-
bitabit ibi vir, & non incolet eam filius
19 hominis. Ecce quasi leo ascendet de su-
perbia Iordanis ad pulchritudinem robu-
stam, quia subitò currere faciam eum ad
illam. Et quis erit electus quem præpo-
nam ei? Quis enim similis mei? Et quis su-
stinebit me? Et quis iste pastor qui resistat
vultui meo?

Et post hæc conuertam captiuitatem filio- 6
rum Ammon, dicit Dominus.
Idumææ, hæc dicit Dominus: Non est vl- 7
tra sapientia in Theman; perijt consilium à pru
dentibus, abijt sapientia eorum.
Conculcatus est locus eorũ, profundum fa- 8
cite vobis in sessionem habitantes in Dedan:
quia dura fecit, adduxi eum in tempore quo vi-
sitaui super eum.
Quoniam vindemiatores venerunt tibi, 9
non relinquẽt tibi reliquias; quasi fures in no-
cte imponent manus suas.
Quia ego attraxi, Esau reuelaui abscondi- 10
ta eorum: abscondi non poterunt, perierunt per
manum fratris eius, & vicini eius.
Et non est relinqui pupillum tuum, vt 11
viuat, & ego viuam, & viduæ tuæ in me
sperabunt. Quia hæc dicit Dñs: Ecce quibus 12
non est lex bibere calicem, biberunt: & tu in-
nocens non innocens eris, quia bibens bibes.
Quia per memetipsum iuraui, dicit Domi- 13
nus: quia in inuium, & in opprobrium, & in
maledictionem eris in medio eius, & omnes ci-
uitates eius erunt desertæ in æternum.
Auditum audiui à Domino, & nuncios in 14
gentes misit: Congregamini & venite contra
eam; surgite in prælium.
Ecce paruum dedi te in gentibus, contem- 15
ptibilem in hominibus.
Illusio tua aggressa est te, temeritas cordis 16
tui habitantis foramina petrarum, apprehendit
fortitudinem collis excelsi: quoniam si exalta-
ueris quasi aquila nidum tuũ, dicit Dominus;
inde detraham te. Et erit Idumæa in inuium: 17
omnis pertransiens in eam, stupebit & sibilabit
super omnem plagam eius. Sicut subuersa 18
est Sodoma & Gomorra, & vicinæ eius, ait Do
minus: non sedebit illic homo & non inhabita-
bit illic filius hominis.
Ecce sicut leo ascendet de medio Iordanis 19
in locum robustum, quia cito persequar eos ab
ea. & iuuenes in ea instituite: quia quis sicut
ego? & quis resistet mihi? & quis iste pastor,
qui stabit ante faciem meam?

6 καὶ μετὰ ταῦτα ἐπιστρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν υἱῶν ἀμ-
7 μών, λέγει κύριος. τῇ ἰδουμαίᾳ, τάδε λέγει κύριος·
οὐκ ἔστιν ἔτι σοφία ἐν θαιμάν· ἀπώλετο βουλὴ ἐκ συνε-
τῶν, ᾤχετο σοφία αὐτῶν.
8 ἠπατήθη ὁ τόπος αὐτῶν, βαθύνατε ἑαυτοῖς εἰς κάθη-
σιν οἱ κατοικοῦντες ἐν δαιδάν· ὅτι δύσκολα ἐποίησεν, ἤγαγον
αὐτὸν ἐν χρόνῳ ᾧ ἐπεσκεψάμην ἐπ' αὐτόν.
9 ὅτι τρυγηταὶ ἦλθόν σοι· οὐ καταλείψουσίν σοι κατα-
λείμματα· ὡσεὶ κλέπται ἐν νυκτὶ ἐπιθήσουσι χεῖρας αὐ-
10 τῶν. ὅτι ἐγὼ κατέσυρα τὸν ἡσαῦ ἀνεκάλυψα τὰ
κρυπτὰ αὐτῶν, κρυβῆναι οὐ μὴ δύνωνται· ὤλοντο διὰ χεῖ-
ρα ἀδελφοῦ αὐτοῦ καὶ γείτονος αὐτοῦ.
11 καὶ οὐκ ἔστιν ὑπολειπέσθαι ὀρφανόν σου, ἵνα ζήσεται, καὶ
ἐγὼ ζήσομαι καὶ χῆραι σου ἐπ' ἐμὲ ἐλπιοῦσιν.
12 ὅτι τάδε λέγει κύριος· ἰδοὺ οἷς οὐκ ἔστιν νόμος πιεῖν
τὸ ποτήριον, ἔπιον· καὶ σὺ ἀθωουμένη οὐ μὴ ἀθωωθήσῃ, ὅτι
πίνων πίεσαι.
13 ὅτι κατ' ἐμαυτοῦ ὤμοσα, λέγει κύριος· ὅτι εἰς ἄβα-
τον καὶ εἰς ὀνειδισμόν, καὶ εἰς κατάραν ἔσῃ ἐν μέσῳ αὐτῆς· καὶ
πᾶσαι αἱ πόλεις αὐτῆς ἔσονται ἔρημοι εἰς τὸν αἰῶνα.
14 ἀκοὴν ἤκουσα παρὰ κυρίου, καὶ ἀγγέλους εἰς ἔθνη ἀπέ-
στειλεν, συνάχθητε, καὶ παραγένεσθε εἰς αὐτήν, ἀνάστη-
τε εἰς πόλεμον.
15 ἰδοὺ μικρὸν δέδωκά σε ἐν ἔθνεσιν, εὐκαταφρόνητον ἐν
ἀνθρώποις.
16 ἡ παιγνία σου ἐνεχείρησέ σοι, θρασύτης καρδίας σου
κατέλυσεν τρυμαλιὰς πετρῶν· συνέλαβεν ἰσχὺν βουνοῦ
ὑψηλοῦ, ὅτι ἐξύψωσας ὥσπερ ἀετὸς νοσσιάν σου, λέγει
κύριος, ἐκεῖθεν καθελῶ σε.
17 καὶ ἔσται ἡ ἰδουμαία εἰς ἄβατον· πᾶς ὁ παραπορευό-
μενος ἐπ' αὐτὴν ἐκστήσεται καὶ συριεῖ ἐπὶ πᾶσαν τὴν πλη-
18 γὴν αὐτῆς. ὥσπερ κατεστράφη σόδομα καὶ γόμορρα,
καὶ αἱ πάροικοι αὐτῆς, εἶπεν κύριος, οὐ μὴ καθίσῃ ἐκεῖ ἄν-
θρωπος καὶ οὐ μὴ ἐνοικήσῃ ἐκεῖ υἱὸς ἀνθρώπου.
19 ἰδοὺ ὥσπερ λέων ἀναβήσεται ἐκ μέσου τοῦ ἰορδάνου
εἰς τόπον αἰθάμ, ὅτι ταχὺ ἐκδιώξω αὐτοὺς ἀπ' αὐτῆς, καὶ
τοὺς νεανίσκους ἐπ' αὐτῆς ἐπιστήσατε· ὅτι τίς ὥσπερ ἐγώ,
καὶ τίς ἀντιστήσεταί μοι; καὶ τίς οὗτος ποιμὴν ὃς στήσεται
κατὰ πρόσωπόν μου;

תרגום יונתן

6 ובתר כן אתיב ית גלות בני עמון אמר יי׃ 7 לאדום כדנן אמר יי צבאות הלית עוד חכמתא בדרומא פסק מלכא מבניא אתקלקלת [illegible]
8 ערוקו גלו ארחיקו למתב יתבי דדן ארי תבר עשו איתיתי עלוהי עדן מסערין חובוהי׃ 9 אם חטופין כקטופין אתו [illegible]
[illegible] אם גנבין בליליא חבלו ספקהון׃ 10 ארי אנא איתיתי בלושין על עשו גליתי ית מטמורוהי ואם יבעי לאטמרא [illegible]
[illegible] ואחוהי וקריבוהי וליתנון׃ 11 אתון בית ישראל לא ישתבקון יתמיכון אנא אקים וארמלתכון על מימרי יתרחצן׃
12 ארי כדנן אמר יי הא דלא חזי להון למשתי כסא דלוטא משתא ישתון ואתון מדכן תזכון לא תזכון ארי משתא תשתון׃
13 [illegible] ארי לצדו לחסודין לחורב וללוטא תהי בצרה וכל קרוהא יהוין לחרבא לעלם׃
14 [illegible] קדם יי ואזגד בעממיא שליח אתכנשו ואתו עלה וקומו לאגחא קרבא׃ 15 ארי הא חלש יהבתך בעממיא [illegible]
16 טפשותך אטעית יתך רשע לבך דאת דמי לנשרא דשרי בשני כיפא מתהביה בתקוף רומא אם תרים כנשרא [illegible]
[illegible] אמר יי׃ 17 ותהי אדום לצדו כל דיעבר עלה יכלי ויניד על כל מחתהא׃
18 [illegible] ועמורה וקריבהא אמר יי לא יתב תמן אנש ולא יתותב בה בר אנש׃
19 [illegible] יסק עליהון כאריא דסלק מרום ירדנא ויהי לדיר רעין ארי בזמן איתינון עלה ושלטונין אמני עלה ארי מן כותי [illegible] קדמי׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Et post hæc reducam transmigrationem filiorum Ammon, dicit Dominus. 7 Ad Idumæam. Hæc dicit Dominus exercituum: An non adhuc est sapientia in Meridie? cessauit consilium à filiis, corrupta est sapientia eorum. 8 Fugite, migrate, longè recedite vt habitetis habitatores Dedan; quia interitum Esau induxi super eum, tempus visitationis peccatorum eius. 9 Si deprædatores quasi vindemiatores venissent super te, num reliquissent racemos? nónne latrones in nocte diripuissent quod sibi sufficeret? 10 Quia ecce ego adducam scrutatores contra Esau; reuelaui abscondita eius: quòd si quæsierit abscondi, non poterit. Vastati sunt filij eius, & fratres eius, & proximi eius, & non erunt. 11 Vos autem domus Israel, non relinquentur orphani vestri, ego enim sustentabo eos; & viduæ vestræ in verbo meo sperabunt. 12 Quia hæc dicit Dominus: Ecce quorum non erat bibere calicem maledictionis, bibendo bibent: & vos putatis omnino esse innocentes? non eritis innocentes, quia bibendo bibetis. 13 Quia in verbo meo iuraui, dicit Dominus: quia in desolationem, & in opprobria, & in solitudinem, & in maledictionem erit Bosra, & omnes vrbes eius erunt in solitudinem in æternum. 14 Nuncium audiui à facie Domini, & legatus in populis missus est: Congregamini, & venite contra eam, & surgite ad præliandum. 15 Quia ecce infirmum posui te in populis; contemptibilem in filiis hominum. 16 Insipientia tua seduxit te, malitia cordis tui. tu enim similis es aquilæ, quæ habitat in scopulis petrarum, in fortitudine excelsa habitatio eius. Si exaltaueris quasi aquila habitaculum tuum, inde verbo meo detraham te, dicit Dominus. 17 Et erit Idumæa in solitudinem: omnis qui transierit per eam clamabit, & mouebit caput suum ob omnes plagas eius. 18 Iuxta subuersionem Sodomæ & Gomorræ, & vicinorum eius, dicit Dominus: non sedebit ibi homo, nec habitabit in ea filius hominis. 19 Ecce rex cum exercitu suo ascendet contra eos, sicut leo qui ascendit ab altitudine Iordanis, & redigetur in casam pastorum, quia in momento adducam illos aduersus eam, & dominatores constituam super eam; quia quis est sicut ego? & quis occurret mihi? Et non est rex qui habeat fortitudinem coram me.

Universidad de Deusto
Biblioteca

20 * לָכֵן שִׁמְעוּ עֲצַת־יְהוָה אֲשֶׁר יָעַץ עַל־
אֱדוֹם וּמַחְשְׁבוֹתָיו אֲשֶׁר חָשַׁב עַל־יוֹשְׁבֵי תֵימָן
אִם־לֹוא יִסְחָבוּם צְעִירֵי הַצֹּאן אִם־לֹא יַשִּׁים
עֲלֵיהֶם נוָהֵם׃

21 * מִקּוֹל נָפְלָם רָעְשָׁה הָאָרֶץ צְעָקָה בְיַם־
סוּף נִשְׁמַע קוֹלָהּ׃

22 * הִנֵּה כַנֶּשֶׁר יַעֲלֶה וְיִדְאֶה וְיִפְרֹשׂ כְּנָפָיו
עַל־בָּצְרָה וְהָיָה לֵב גִּבּוֹרֵי אֱדוֹם בַּיּוֹם הַהוּא
כְּלֵב אִשָּׁה מְצֵרָה׃

23 * לְדַמֶּשֶׂק בּוֹשָׁה חֲמָת וְאַרְפָּד כִּי־שְׁמֻעָה רָעָה
שָׁמְעוּ נְמֹגוּ בַיָּם דְּאָגָה הַשְׁקֵט לֹא יוּכָל׃

24 * רָפְתָה דַמֶּשֶׂק הִפְנְתָה לָנוּס וְרִטָּט הֶחֱזִיקָהּ
צָרָה וְחֲבָלִים אֲחָזַתְהָ כְּיוֹלֵדָה׃

25 * אֵיךְ לֹא־עֻזְּבָה עִיר תְּהִלָּה קִרְיַת מְשׂושִׂי׃

26 * לָכֵן יִפְּלוּ בְחוּרֶיהָ בִּרְחֹבֹתֶיהָ וְכָל־אַנְשֵׁי
הַמִּלְחָמָה יִדְמוּ בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת׃

27 * וְהִצַּתִּי אֵשׁ בְּחוֹמַת דַּמֶּשֶׂק וְאָכְלָה אַרְמְנוֹת
בֶּן־הֲדַד׃ 28 * לִקְדָר וְלַמַּמְלְכוֹת חָצוֹר אֲשֶׁר הִכָּה
נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל כֹּה אָמַר יְהוָה קוּמוּ
עֲלוּ אֶל־קֵדָר וְשָׁדְדוּ אֶת־בְּנֵי־קֶדֶם׃

29 * אָהֳלֵיהֶם וְצֹאנָם יִקָּחוּ יְרִיעוֹתֵיהֶם וְכָל־
כֵּלֵיהֶם וּגְמַלֵּיהֶם יִשְׂאוּ לָהֶם וְקָרְאוּ עֲלֵיהֶם מָגוֹר
מִסָּבִיב׃ 30 * נֻסוּ נְדוּ מְאֹד הֶעְמִיקוּ לָשֶׁבֶת יֹשְׁבֵי
חָצוֹר נְאֻם־יְהוָה כִּי־יָעַץ עֲלֵיכֶם נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־
בָּבֶל עֵצָה וְחָשַׁב עֲלֵיהֶם מַחֲשָׁבָה׃

31 * קוּמוּ עֲלוּ אֶל־גּוֹי שַׁלֵּיו יוֹשֵׁב לָבֶטַח נְאֻם־
יְהוָה לֹא־דַלְתַיִם וּלְאֹ־בְרִיחַ לוֹ בָּדָד יִשְׁכֹּנוּ׃

32 * וְהָיוּ גְמַלֵּיהֶם לַבַּז וַהֲמוֹן מִקְנֵיהֶם לְשָׁלָל
וְזֵרִיתִים לְכָל־רוּחַ קְצוּצֵי פֵאָה וּמִכָּל־עֶבְרֵיו
אָבִיא אֶת־אֵידָם נְאֻם־יְהוָה׃

20 * Propterea audite consilium Dñi quod
iniit de Edom, & cogitationes eius quas
cogitauit de habitatoribus Theman. Si
nõ deiecerint eos paruuli gregis, nisi diffi-
pauerint cum eis habitaculum eorum.

21 * A voce ruinæ eorum cõmota est terra,
clamor in mari rubro auditus est vocis eius.

22 * Ecce quasi aquila ascẽdet & euolabit,
& expandet alas suas super Bosram. Et erit
E cor fortium Idumææ in die illa quasi cor
mulieris parturientis.

23 * Ad Damascum. Confusa est Emath &
Arphad, quia auditum peßimum audie-
runt. turbati sunt in mari præ solicitudi-
ne; quiescere non potuit.

24 * Dissoluta est Damascus, versa est in
fugam, tremor apprehendit eam. angustia
& dolores tenuerunt eam quasi parturien-
tem. 25 * Quomodo dereliquerunt ciuitatem
laudabilem, vrbem lætitiæ?

26 * Ideo cadẽt iuuenes eius in plateis eius,
& omnes viri prælij conticescent in die
illa, ait Dominus exercituum.

27 * Et succendam ignem in muro Dama-
sci & deuorabit mœnia Benadad. 28 * Ad Ce-
dar & ad regna Asor, quæ percussit Nabu-
chodonosor rex Babylonis: hæc dicit Do-
minus, Surgite & ascendite ad Cedar, &
vastate filios Orientis. 29 * Tabernacula
eorum & greges eorum capient, pelles
eorum, & omnia vasa eorum, & camelos
eorum tollent sibi, & vocabunt super eos
formidinẽ in circuitu eius. 30 * Fugite, abite
vehementer, in voraginibus sedete qui ha-
bitatis Asor, ait Dominus: Iniit enim con-
tra vos Nabuchodonosor rex Babylonis
consilium, & cogitauit aduersus vos cogi-
tationes. 31 * Consurgite, & ascendite ad
gentem quietam & habitantem confidẽ-
ter, ait Dominus: non ostia nec vectes ei
soli habitant. 32 * Et erunt cameli eorum
in direptionem, & multitudo iumento-
rum in prædam, & dispergam eos in om-
nem ventum, qui sunt attonsi in comæ,
& ex omni conhinio eorum adducam in-
teritum super eos, ait Dominus.

תרגום יונתן

20 כֵּן מַשְׁמְעוּ מִלְּקָא דַיְיָ דְסָלִיק עַל אֱדוֹם וּמַחְשָׁבָתֵיהּ דְּחָשֵׁב עַל יַתְבֵי אַרַע דָּרוֹמָא אִם לָא יְגָרְרִין וְיִקְטְלִין תַּקִּיפֵי עַמָּא אִם לָא יַצְוֵין
21 מִקָּל סַפְּלֵהוֹן זְעָת אַרְעָא צְוָחָתָא בְיַמָּא דְסוּף אִשְׁתְּמַע קָלָהּ׃
22 לְדַמֶּשֶׂק כְּחֵיוְתָן חֵכֵי מַלְכָּ כְּמִשְׁרְיָתֵיהּ וְיִשְׁרֵי עַל בָּצְרָה וְיֵהֵי לֵב גִּבָּרֵי אֱדוֹם בְּיוֹמָא הַהוּא כְּלֵב אִתְּתָא דְּשָׁקְטִין וְלָא
23 אִתְרַשְׁלוּ וְיַתְבֵי דַּמֶּשֶׂק אִתְפְּנִיוּ לְמֵעְרַק וְשַׁפְלוּתָא אֲחַדְתְּנָן עַקָּא וְחֶבְלִין אֲחָדוּנָן כְּוַלְדְּתָא׃
24 אֵיכְדֵין לָא אִשְׁתְּבִיקַת קִרְיָתָא מְשַׁבַּחְתָּא כַּרְכָּא חֲדָתָא׃ 25 בְּכֵן יִתְקְטְלוּן עוּלֶמְתָהּ בְּרְחוֹבָתָהּ וְכָל גִּבָּרֵי קְרָבָא יְתְבְּרוּן
26 בְּיוֹמָא הַהוּא אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת׃ 27 וְאֶדְלֵק אִשָּׁתָא בְּשׁוּרֵי דַּמֶּשֶׂק וְתֵישֵׁיצִי בִּירְלְיָהּ כַּר הֲדַד׃
28 לְקֵדָר וּלְמַלְכְוָתָא חָצוֹר דִּמְחָא נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא דְבָבֶל דִּגְזַר עֲלֵיהּ פִּתְגָמָא דְּכֵן אֲמַר יְיָ קוּמוּ וְסַקוּ עַל קֵדָר וְחַבְּלוּ יָת בְּנֵי קֶדֶם׃
29 יָת מַשְׁכְּנֵיהוֹן וְיָת עָנָתְהוֹן יִסְבוּן יָת יְרִיעָתְהוֹן וְכָל מָאנֵיהוֹן וְגַמְלֵיהוֹן יְקַבְּלוּן לְהוֹן וְיִקְרְצוּן עֲלֵיהוֹן דְּחִילָן מִבַּחְרְבָא מְסָחוֹר מְחוֹר׃
30 קוּמוּ סְקוּ עַל עַמָּא דְיַתְבֵי חֲצוֹר אֲמַר יְיָ אֲרֵי אִתְרַעֵי עֲלֵיכוֹן נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא דְבָבֶל וְחָשֵׁב עֲלֵיכוֹן מַחְשָׁבָא׃
31 קוּמוּ סְקוּ עַל עַמָּא דְיַתְבָן שְׁלֵיוָא שַׁרְיָן לְחַתָּן אֲמַר יְיָ לֵית לְהוֹן דְּשִׁין וְעַכְּרִין בְּלְהוֹדְיהוֹן שָׁרִין׃
32 וְיֵהֵי גַּמְלֵיהוֹן לְבָזָא וּסְגֵי גֵיתֵיהוֹן לְעָרֵי וַאֲבַדְרִנַּן לְכָל רוּחָא מְקַצֵּי פְּתָא וּמִכָּל עֲבֵרֵיהוֹן אַיְתֵי תְּבָרְהוֹן אֲמַר יְיָ׃

20 * Διὰ τοῦτο ἀκούσατε βουλὴν κυρίου ἣν ἐβουλεύσατο
ἐπὶ τὴν Ἰδουμαίαν, καὶ λογισμὸν αὐτοῦ ὃν ἐλογίσατο ἐπὶ
τοὺς οἰκοῦντας Θαιμάν, ἐὰν μὴ στενοχωθῶσιν τὰ ἐλά-
χιστα τῶν προβάτων, ἐὰν μὴ βατωθῇ ἐπ' αὐτοῖς κατά-
21 λυσις αὐτῶν. * Ἀπὸ φωνῆς πτώσεως αὐτῶν ἐστράφη ἡ γῆ,
κραυγὴ οὗ ἐν θαλάσσῃ ἠκούσθη.

22 * Ἰδοὺ ὡσεὶ ἀετὸς διαβήσεται καὶ πτήσεται, καὶ ἐκ-
τενεῖ τὰς πτέρυγας ἐπ' ὀχυρώματα αὐτῆς, καὶ ἔσται ἡ καρ-
δία τῶν ἰσχυρῶν τῆς Ἰδουμαίας ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ὡς καρ-
δία γυναικὸς ὠδινούσης.

23 * Τῇ Δαμασκῷ. καταισχύνθη Ἐμάθ, καὶ ἡ Ἀρφάδ, ὅτι
ἀκοὴν πονηρὰν ἤκουσαν· ἔξέστησαν, ἐθορυβήθησαν, ἀναπαύ-
σασθαι ἐ μὴ δύνωνται.

24 * Ἐξελύθη Δαμασκός, ἀπεστράφη εἰς φυγήν, τρόμος
ἐπελάβετο αὐτῆς, σύνεσις καὶ ὠδῖνες κατέσχον αὐτὴν
25 ὡσεὶ ὠδίνουσαν. * πῶς ἐγκατέλιπεν πόλιν αἰνοῦ
κώμην ἠγαπημένην,

26 * διὰ τοῦτο πεσοῦνται νεανίσκοι ἐν πλατείαις σου, καὶ
πάντες οἱ ἄνδρες ⊕ πολεμισταί σου πεσοῦνται ἐν τῇ ἡμέ-
ρᾳ ἐκείνῃ, φησὶν κύριος ⊕ τῶν δυνάμεων.

27 * καὶ καύσω πῦρ ἐν τείχει Δαμασκοῦ, καὶ καταφά-
28 γεται ἄμφοδα υἱοῦ Ἀδέρ. * τῇ κηδαρ ⊂ τῇ βασιλίσσῃ
τῆς αὐλῆς ἣν ἐπάταξεν ναβουχοδονοσορ βασιλεὺς Βα-
βυλῶνος ⊕· ὅτως εἶπεν κύριος ⊕, ἀνάβητε ἐπὶ κηδαρ, καὶ
πλήξατε σὺς υἱὰς κεδέμ.

29 * σκηνὰς αὐτῶν, ⊂ σκεύη αὐτῶν λήψονται· ἰμά-
τια αὐτῶν καὶ πήρυτα τὰ σκῦλα αὐτῶν ⊂ καμήλους αὐτῶν
λήψονται ἑαυτοῖς· καὶ καλέσατε ἐπ' αὐτοὺς ἀπώλειαν
κυκλόθεν.

30 * Φύγετε λίαν, βαθυνάτε εἰς κάθησιν καθήμενοι ἐν
τῇ αὐλῇ, λέγει κύριος ⊕· ὅτι ἐβουλεύσατο ἐφ' ὑμᾶς να-
βυχοδονόσωρ βασιλεὺς Βαβυλῶνος βουλὴν, καὶ ἐλογί-
σατο ἐφ' ὑμᾶς λογισμόν.

31 * ἀνάστηθι ἀνάβηθι ἐπὶ ἔθνος ἡσυχάζον καθήμενον εἰς
ἀναψυχὴν οἷς οὐκ εἰσὶν θύραι, ἃ μοχλοὶ μόνοι κατακλύ-
32 ουσιν. * ⊂ ἔσονται οἱ κάμηλοι αὐτῶν εἰς σκῦλα, ⊂ πλῆ-
θος κτηνῶν αὐτῶν εἰς ἀπώλειαν, ⊂ λικμήσω αὐτοὺς παντὶ
πνεύματι κεκαρμένους κατὰ πρόσωπον αὐτῶν, ὃν πανταχό-
θεν αὐτῶν οἴσω τὴν τροπὴν αὐτῶν, εἶπεν κύριος ⊕.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

20 "Propterea audite consilium Domini, quod consultauit contra Idumæam, & cogitationes eius, quas cogitauit contra habitatores terræ Austri, Si non detrahant, & occidant fortes populi, si non desolabuntur super eos habitacula eorum. 21 "A voce ruinæ eorum conmouit terra, clamor in mari caret fundo, audita est vox eius. 22 "Ecce sicut aquila quæ ascendit & volat, sic ascendet rex cum exercitu suo, & castrametabitur super Bosram. Et erit cor fortium Idumæorũ in die illa, sicut cor mulieris in doloribus suis. 23 "Ad Damascum. Confusi sunt habitatores Hemath & Arphad; quia nuncium malum audierunt: contriti sunt; timor & solicitudo apprehendit eos, ecce sicut descendentes in mare, qui non quiescunt, nec possunt fugere. 24 "Dissoluti sunt habitatores Damasci, respexerunt vt fugerent, & ruina apprehendit eos; tribulatio & dolores tenuerunt eos, sicut dolores parturientis. 25 "Quomodo non fuit derelicta ciuitas laudabilis, urbs lætæ? 26 "Propterea proijcientur iuuenes eius in plateis eius, & omnes fortes bellatores conterentur in tempore illo, dicit Dominus exercituum. 27 "Et succendam ignem in muris Damasci, & disperdet palatia filij Hadad. 28 "Ad Cedar, & ad regna Hasor, quæ percussit Nabuchodonosor rex Babylonis, Hęc dicit Dominus, Surgite & ascendite ad Cedar, & vastate filios Orientis. 29 "Tabernacula eorum, & oues eorum capient, cortinas eorum, & omnia vasa eorum, & camelos eorum tollent sibi. Et congregabuntur contra eos, qui occidunt gladio, per circuitum. 30 "Fugite & migrate vehementer: procul abite ad habitandum habitatores Hasor, dicit Dominus: Quia iniit contra vos consilium Nabuchodonosor rex Babylonis, & cogitauit aduersus vos cogitationem. 31 "Surgite, ascendite ad populum qui habitat tranquillè, & morantur confidenter, dicit Dominus: quibus non sunt portæ & vectes, soli enim habitant. 32 "Et erunt cameli eorum in direptionem, & multitudo pecorum eorum in prædam. & dispergam eos in omnem ventum circumeuntes angulum. & ab omnibus eorum lateribus sadducam interitum eorum, dicit Dominus.

33 וְהָיְתָה חָצוֹר לִמְעוֹן תַּנִּים שְׁמָמָה עַד־עוֹלָם
לֹא־יֵשֵׁב שָׁם אִישׁ וְלֹא־יָגוּר בָּהּ בֶּן־אָדָם׃
34 אֲשֶׁר הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא
אֶל־עֵילָם בְּרֵאשִׁית מַלְכוּת צִדְקִיָּה מֶלֶךְ־יְהוּדָה
35 לֵאמֹר׃ כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת הִנְנִי שֹׁבֵר אֶת־
קֶשֶׁת עֵילָם רֵאשִׁית גְּבוּרָתָם׃
36 וְהֵבֵאתִי אֶל־עֵילָם אַרְבַּע רוּחוֹת מֵאַרְבַּע קְצוֹת
הַשָּׁמַיִם וְזֵרִתִים לְכֹל הָרֻחוֹת הָאֵלֶּה וְלֹא־יִהְיֶה
הַגּוֹי אֲשֶׁר לֹא־יָבוֹא שָׁם נִדְּחֵי עוֹלָם׃
37 וְהַחְתַּתִּי אֶת־עֵילָם לִפְנֵי אֹיְבֵיהֶם וְלִפְנֵי
מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם וְהֵבֵאתִי עֲלֵיהֶם רָעָה אֶת־חֲרוֹן
אַפִּי נְאֻם־יְהוָה וְשִׁלַּחְתִּי אַחֲרֵיהֶם אֶת־הַחֶרֶב עַד
38 כַּלּוֹתִי אוֹתָם׃ וְשַׂמְתִּי כִסְאִי בְּעֵילָם וְהַאֲבַדְתִּי
39 מִשָּׁם מֶלֶךְ וְשָׂרִים נְאֻם־יְהוָה׃ וְהָיָה בְּאַחֲרִית
הַיָּמִים אָשׁוּב אֶת־שְׁבִית עֵילָם נְאֻם־יְהוָה׃

נ

1 הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל־בָּבֶל אֶל־אֶרֶץ
כַּשְׂדִּים בְּיַד יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא׃
2 הַגִּידוּ בַגּוֹיִם וְהַשְׁמִיעוּ וּשְׂאוּ־נֵס הַשְׁמִיעוּ
אַל־תְּכַחֵדוּ אִמְרוּ נִלְכְּדָה בָבֶל הֹבִישׁ בֵּל חַת
מְרֹדָךְ הֹבִישׁוּ עֲצַבֶּיהָ חַתּוּ גִלּוּלֶיהָ׃
3 כִּי עָלָה עָלֶיהָ גּוֹי מִצָּפוֹן הוּא־יָשִׁית אֶת־אַרְצָהּ
לְשַׁמָּה וְלֹא־יִהְיֶה יוֹשֵׁב בָּהּ מֵאָדָם וְעַד־בְּהֵמָה נָדוּ
4 הָלָכוּ׃ בַּיָּמִים הָהֵמָּה וּבָעֵת הַהִיא נְאֻם־יְהוָה
יָבֹאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל הֵמָּה וּבְנֵי־יְהוּדָה יַחְדָּו הָלוֹךְ
וּבָכוֹ יֵלֵכוּ וְאֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם יְבַקֵּשׁוּ׃
5 צִיּוֹן יִשְׁאָלוּ דֶּרֶךְ הֵנָּה פְנֵיהֶם בֹּאוּ וְנִלְווּ אֶל־
6 יְהוָה בְּרִית עוֹלָם לֹא תִשָּׁכֵחַ׃ צֹאן אֹבְדוֹת
הָיָה עַמִּי רֹעֵיהֶם הִתְעוּם הָרִים שׁוֹבְבִים מֵהַר אֶל־
גִּבְעָה הָלָכוּ שָׁכְחוּ רִבְצָם׃

33 * Et erit Asor in habitaculum draconū,
deserta vsque in æternum. Non manebit
ibi vir, nec incolet eam filius hominis.
34 * Quod factum est verbum Domini ad
Hieremiam prophetam aduersus Elam in
principio regni Sedechiæ regis Iuda, dicens:
35 * Hæc dicit Dominus exercituum: Ecce
ego confringam arcum Elam & summam
36 fortitudinem eorum. * Et inducam su-
per Elam quatuor ventos à quatuor pla-
gis cæli, & ventilabo eos in omnes ventos
istos, & non erit gens ad quam non perue-
37 niant profugi Elam. * Et pauere faciam
Elam coram inimicis suis, & in conspectu
quærentium animam eorum, & adducam
super eos malum, iram furoris mei, dicit
Dominus, & mittā post eos gladium, do-
38 nec consumam eos. * Et ponam solium
meum in Elam, & perdam inde reges &
39 principes, ait Dominus. * In nouissimis
autem diebus reuerti faciam captiuos E-
lam, dicit Dominus. CAP. L.

1 Verbum quod locutus est Dominus de
A Babylone & de terra Chaldæorum in
manu Hieremiæ prophetæ.
2 * Annunciate in gentibus & auditum
facite: leuate signum, prædicate, & nolite
celare, dicite: Capta est Babylon, confusus
est Bel, victus est Merodach, confusa sunt
omnia sculptilia eorum, superata sunt ido-
3 la eorum. * Quoniam ascendet contra
eam gens ab Aquilone, quæ ponet terram
eius in solitudinem, & non erit qui habitet
in ea ab homine vsq; ad pecus, moti sunt
4 & abierunt. * In diebus illis & in tem-
pore illo, ait Dominus, venient filij Israel
ipsi & filij Iuda simul. Ambulantes & flen-
tes properabunt, & Dominū Deum suum
5 quærent. * In Sion interrogabunt viam,
huc facies eorum venient & apponentur
ad Dominum fœdere sempiterno, quod
6 nulla obliuione delebitur. * Grex perdi-
tus factus est populus meus, pastores eorum
seduxerunt eos, feceruntque vagari in mon-
tibus. De monte in collem transierunt,
obliti sunt cubilis sui.

תרגום יונתן

33 ותהי חצור למדור ירודין צדו עד עלמא לא יתב תמן אנש ולא יתותב בה בר אנש׃
34 דהוה פתגם נבואה מן קדם יי עם ירמיה נביא על עילם בריש מלכות צדקיהו מלך שבטא דבית יהודה למימר׃
35 כדנן אמר יי צבאות הא אנא תבר ית תקוף עילם ריש גבורתהון׃
36 ואיתי על עילם ארבע מלכון מארבע רוחי שמיא ואבדרנון לכל רוחיא האלין ולא יהי עם דלא יהכון תמן גלות עילם׃
37 ואתבר ית עילם קדם בעלי דבביהון וקדם דבען לקטלהון ואיתי עליהון בישא ית תקוף רגזי אמר יי ואגרי בתריהון ית דקטלין בחרבא עד דאשיצי יתהון׃
38 ואשוי כרסי מלכותי בעילם ואוביד מתמן מלך ושלטון אמר יי׃
39 ויהי בסוף יומיא אתיב ית גלות עילם אמר יי׃

נ

1 פתגמא דמליל יי על בבל ועל ארע כסדאי בידא דירמיהו נביא׃
2 חוו בעממיא ובסרו וזקפו אתא בסרו לא תמנעון אמרו אתברו דפלחין לכל אתברו דפלחין למרודך בחיתו צלמנהא אתברא טעותהא׃
3 ארי סליק עלה עם מארע צפונא ... לצדו ולא יהי יתב בה מאנשא ועד בעירא אטלטלו גלו׃
4 ביומיא האנון ובעדנא ההיא אמר יי ויתחברון בני ישראל ובני יהודה כחדא כמגלהון כד הוו בכין גלו ובמתבהון מארע גלותהון פלחנא דיי אלההון יתבעון׃
5 לציון ישאלון למיזל אורחא ... קדמיהון ייתון ויתוספון על עמה דיי ויגזר להון קים עלם דלא יפסוק׃
6 ... עמי מלכיא טלטלונון שלטוניא בזונונון מטורא לרמא גלו אתנשיו מבית רתצנהון׃

Et erit aula commoratio struthionum & 33
inuia: vsque in æternum non sedebit ibi homo,
& non habitabit ibi filius hominis.
Et factum est verbum Domini ad Hiere- 34
miam prophetam aduersum Elam; in principio
regni Sedechiæ regis Iuda, dicens.
Hæc dicit Dominus exercituū, ecce ego cō- 35
fringam arcum Elam principium potentiæ eorū.
Inducam super Elam quatuor ventos à 36
quatuor summitatibus cæli, & dispergam in
omnibus ventis istis, & non erit gens quæ non
*veniet illi expulsi Elam. * Et terrebo eos in 37*
conspectu inimicorum suorum quærentium ani-
mam eorum; & inducam super eos malum se-
cundum iram furoris mei, dicit Dominus: &
immittam post eos gladium meum donec consu-
*mam eos. * Et ponam thronū meum in Elam, 38*
& emittam inde regem & principes, dicit Do-
*minus: * Et erit in vltimis diebus conuer- 39*
tam captiuitatem Elam, dicit Dominus.

CAP. L.

Verbū quod locutus est Dominus super Ba- 1
bylonem & super terram Chaldæorum in
*manu Hieremiæ prophetæ. * Annunciate in 2*
gentibus & audita facite, leuate signum & au-
ditum facite & nō abscondatis: dicite, Capta est
Babylon, confusus est Bel, tradita est Merodach,
confusa sunt sculptilia eorum; tradita sunt idola
*eorum. * Quia ascendit contra eam gens ab 3*
Aquilone: sic ponet terram eius in solitudinem,
& non erit habitans in ea ab homine vsque ad
iumentum, moti sunt & abierunt.
In diebus illis & in tempore illo ait Domi- 4
nus, venient filij Israel ipsi & filij Iuda in id-
ipsum ambulantes, & flentes ibunt Dominum
Deum suum quærentes.
Vsque ad Sion interrogabūt viam, sic enim 5
faciem suam dabunt & venient & fugient ad
Dominum: testamentum enim sempiternum nō
obliuioni dabitur.
Oues quæ perierūt factus est populus meus 6
pastores eorum expulerunt eos, in montibus er-
rare fecerunt eos: de monte in collem abierunt:
obliti sunt cubilis sui.

33 * καὶ ἔσαι ἡ αὐλὴ διατριβὴ στρουθῶν, καὶ ἄβατος ἕως
αἰῶνος· οὐ μὴ καθίσῃ ἐκεῖ ἄνθρωπος, καὶ οὐ μὴ κατοικήσῃ
34 ἐκεῖ υἱὸς ἀνθρώπου. * καὶ ἐγένετο ῥῆμα κυρίου πρὸς ἱερε-
μίαν τὸν προφήτην κατὰ τοῦ αἰλάμ, ἐν ἀρχῇ βασιλείας
σεδεκίας βασιλέως ἰούδα, λέγων·
35 * τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων, ἰδοὺ ἐγὼ συντρί-
36 ψω τὸ τόξον αἰλὰμ ἀρχὴ δυναστείας αὐτῶν. * ἐπάξω
ἐπὶ αἰλὰμ τέσσαρας ἀνέμους ἐκ τῶν τεσσάρων ἄκρων τοῦ
οὐρανοῦ, καὶ διασπερῶ ἐν πᾶσι τοῖς ἀνέμοις τούτοις, καὶ οὐκ
ἔσαι ἔθνος ὃ οὐκ ἥξει ἐκεῖ οἱ ἐξωσμένοι αἰλάμ.
37 * καὶ πτοήσω αὐτοὺς ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν τῶν ζη-
τούντων τὴν ψυχὴν αὐτῶν· καὶ ἐπάξω ἐπ' αὐτοὺς κακὰ κατὰ
τὴν ὀργὴν τοῦ θυμοῦ μου, λέγει κύριος· καὶ ἐπαποστελῶ
ὀπίσω αὐτῶν τὴν μάχαιράν μου, ἕως τοῦ ἐξαναλῶσαι
38 αὐτούς. * καὶ θήσω τὸν θρόνον μου ἐν αἰλάμ, καὶ ἐξαπο-
στελῶ ἐκεῖθεν βασιλέα καὶ μεγιστᾶνας, λέγει κύριος.
39 * καὶ ἔσαι ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ἀποστρέψω τὴν
αἰχμαλωσίαν αἰλάμ, λέγει κύριος.

ν'.

1 * Ὁ λόγος ὃν ἐλάλησεν κύριος ἐπὶ βαβυλῶνα καὶ
ἐπὶ γῆν χαλδαίων ἐν χειρὶ ἱερεμίου τοῦ προφήτου.
2 * ἀναγγείλατε ἐν τοῖς ἔθνεσιν, καὶ ἀκουστὰ ποιήσατε, ἄρα-
τε σημεῖον καὶ ἀκουστὸν ποιήσατε καὶ μὴ κρύψητε, εἴπατε,
ἑάλωκεν βαβυλών, κατῃσχύνθη βήλ, παρεδόθη μαιω-
δάχ, ᾐσχύνθησαν τὰ γλυπτὰ αὐτῶν, παρεδόθη τὰ εἴδω-
3 λα αὐτῶν. * ὅτι ἀνέβη ἐπ' αὐτὴν ἔθνος ἀπὸ βορρᾶ,
οὗτος θήσει τὴν γῆν αὐτῆς εἰς ἀφανισμόν, καὶ οὐκ ἔσαι ὁ
κατοικῶν ἐν αὐτῇ ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους, ἐσαλεύθη-
4 σαν καὶ ἐπορεύθησαν. * ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ ἐν
τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, λέγει κύριος· ἥξουσιν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ αὐ-
τοί, καὶ υἱοὶ ἰούδα ἐπὶ τὸ αὐτὸ βαδίζοντες καὶ κλαίοντες πο-
5 ρεύ(σον)ται κύριον τὸν θεὸν αὐτῶν ζητοῦντες. * ἕως σιὼν ἐρω-
τήσουσιν τὴν ὁδόν, ὧδε γὰρ τὸ πρόσωπον αὐτῶν δώσουσιν, καὶ
ἥξουσιν καὶ καταφεύξον(ται) πρὸς κύριον· διαθήκη γὰρ αἰώνιος
οὐκ ἐπιλησθή(σε)ται.
6 * πρόβατα ἀπολωλότα ἐγενήθη ὁ λαός μου οἱ ποι-
μένες αὐτῶν ἐξῶσαν αὐτούς, ἐπὶ τὰ ὄρη ἀπεπλάνησαν
αὐτούς· ἐξ ὄρους ἐπὶ βουνὸν ᾤχοντο, ἐπελάθοντο κοίτης
αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

33 Et erit Hasor in habitaculum draconum, deserta vsque in æternum: non sedebit ibi homo, nec habitabit in ea filius hominis. 34 Quod factum est verbum prophetiæ à facie Domini cum Ieremia propheta aduersus Helam, in principio regni Sedechiæ regis tribus domus Iuda, dicens. 35 Hæc dicit Dominus exercituum: Ecce ego conteram fortitudinem Helam, caput roboris eorum. 36 Et inducam super Helam quatuor regna à quatuor ventis cæli, & dispergam eos in omnes ventos istos, & non erit populus quò non abeant profugi Helam. 37 Et conteram Helam coram inimicis suis, & coram iis qui quærunt occidere eos; & inducam super eos malum, iram furoris mei, dicit Dominus: & mittam post eos illos qui occidunt gladio, donec consumam eos. 38 Et ponā thronū regni mei in Helam, & perdam inde regem & dominatorem, dicit Dñs. 39 Et erit in fine dierū conuertam captiuitatē Helam, dicit Dñs.

CAP. L.

Verbum quod locutus est Dominus contra Babylonem, & contra terram Chaldæorum in manu Ieremiæ prophetæ. 2 Narrate in populis, & annunciate & leuate signū, annunciate & nolite cessare: dicite, Capta est Babylon, confusi sunt qui colebant Bel, confracti qui colebant Merodach: confusa sunt simulachra eius, contrita eius idola. 3 Quia ascendit contra eam populus de terra Aquilonis; ipse ponet terram eius in desolationem, & non erit qui habitet in ea; ab homine vsque ad pecus, moti sunt & migrauerunt. 4 In diebus illis & in tempore illo, dicit Dominus, iungentur filij Israel, ipsi & filij Iuda simul: cùm migrarent, flentes migrarunt; at cùm reuertentur de terra transmigrationis suæ, cultum Domini Dei sui quærent. 5 De Sion interrogabunt vt eant via trita ante se: ibunt, & addentur ad populum Domini: inibit cum eis pactum sempiternum, quod nunquam cessabit. 6 Oues dispersæ fuerunt populus meus, reges abduxerunt eos, dominatores deprædati sunt eos: de monte in collem migrauerunt, obliti sunt domus confidentiæ suæ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

7 ׳ כָּל־מֹצְאֵיהֶם אֲכָלוּם וְצָרֵיהֶם אָמְרוּ לֹא
נֶאְשָׁם תַּחַת אֲשֶׁר חָטְאוּ לַיהוָה נְוֵה־צֶדֶק
וּמִקְוֵה אֲבוֹתֵיהֶם יְהוָה׃
8 ׳ נֻדוּ מִתּוֹךְ בָּבֶל וּמֵאֶרֶץ כַּשְׂדִּים יֵצְאוּ וְהְיוּ
כְּעַתּוּדִים לִפְנֵי־צֹאן׃
9 ׳ כִּי הִנֵּה אָנֹכִי מֵעִיר וּמַעֲלֶה עַל־בָּבֶל קְהַל־
גּוֹיִם גְּדָלִים מֵאֶרֶץ צָפוֹן וְעָרְכוּ לָהּ מִשָּׁם תִּלָּכֵד
חִצָּיו כְּגִבּוֹר מַשְׁכִּיל לֹא יָשׁוּב רֵיקָם׃
10 ׳ וְהָיְתָה כַשְׂדִּים לְשֹׁלָל כָּל־שֹׁלְלֶיהָ יִשְׂבָּעוּ
נְאֻם־יְהוָה׃ 11 ׳ כִּי תְשִׂמְחִי כִּי תַעֲלוֹזִי שֹׁסֵי נַחֲלָתִי
כִּי תְפוּשִׁי כָּעֶגְלָה דָּשָׁה וְתִצְהֲלִי כָּאבִּירִים׃
12 ׳ בּוֹשָׁה אִמְּכֶם מְאֹד חָפְרָה יֽוֹלַדְתְּכֶם הִנֵּה
אַחֲרִית גּוֹיִם מִדְבָּר צִיָּה וְעֲרָבָה׃
13 ׳ מִקֶּצֶף יְהוָה לֹא תֵשֵׁב וְהָיְתָה שְׁמָמָה כֻּלָּהּ כָּל־
עֹבֵר עַל־בָּבֶל יִשֹּׁם וְיִשְׁרֹק עַל־כָּל־מַכּוֹתֶיהָ׃
14 ׳ עִרְכוּ עַל־בָּבֶל סָבִיב כָּל־דֹּרְכֵי קֶשֶׁת יְדוּ אֵלֶיהָ
אַל־תַּחְמְלוּ אֶל־חֵץ כִּי לַיהוָה חָטָאָה׃
15 ׳ הָרִיעוּ עָלֶיהָ סָבִיב נָתְנָה יָדָהּ נָפְלוּ אֻשְׁיוֹתֶיהָ
נֶהֶרְסוּ חוֹמוֹתֶיהָ כִּי נִקְמַת־יְהוָה הִיא הִנְקְמוּ בָהּ
כַּאֲשֶׁר עָשְׂתָה־עֲשׂוּ־לָהּ׃
16 ׳ כָּרְתוּ זוֹרֵעַ מִבָּבֶל וְתֹפֵשׂ מַגָּל בְּעֵת קָצִיר
מִפְּנֵי חֶרֶב הַיּוֹנָה אִישׁ אֶל־עַמּוֹ יִפְנוּ וְאִישׁ לְאַרְצוֹ
יָנוּסוּ׃ 17 ׳ שֶׂה פְּזוּרָה יִשְׂרָאֵל אֲרָיוֹת הִדִּיחוּ
הָרִאשׁוֹן אֲכָלוֹ מֶלֶךְ אַשּׁוּר וְזֶה הָאַחֲרוֹן עִצְּמוֹ
נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל׃
18 ׳ לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
הִנְנִי פֹקֵד אֶל־מֶלֶךְ בָּבֶל וְאֶל־אַרְצוֹ כַּאֲשֶׁר פָּקַדְתִּי
אֶל־מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃ 19 ׳ וְשַׁבְתִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל אֶל־
נָוֵהוּ וְרָעָה הַכַּרְמֶל וְהַבָּשָׁן וּבְהַר אֶפְרַיִם וְהַגִּלְעָד
תִּשְׂבַּע נַפְשׁוֹ׃

7 ׳ Omnes qui inuenerunt, comedebant
eos: & hostes eorum dixerunt, Non peccabimus; pro eo quòd peccauerunt Dño iustitiæ
cori iustitiæ & expectationi patrũ eorum
8 à Dño. ׳ Recedite de medio Babyloniis, &
de terra Chaldæorum egredimini, & efficimini
9 quasi hædi ante greges. ׳ Quoniã ecce ego
suscitabo & adducam in Babylonem congregationem gentium magnarum de terra Aquilonis, & præparabuntur aduersus
eã, & inde capietur. Sagitta eius quasi viri
fortis interfectoris non reuerteretur vacua.
10 ׳ Et erit Chaldæa in prædam, omnes qui
11 spoliantes eam replebuntur, ait Dñs. ׳ Quoniã exultatis, & gloriamini diripientes hæreditatem meam, quoniam elisistis sicut vituli super herbam, & mugistis
12 sicut tauri. ׳ Confusa est mater vestra nimis, erubuit
C mis, & adæquata puluerì quæ genuit vos.
Ecce nouissima erit in gentibus, & deserta,
13 inuia & arens. ׳ Ab ira Dñi non habitabitur, sed redigetur tota in solitudinem.
Omnis qui transibit per Babylonẽ, illudet &
14 sibilabit super vniuersis plagis eius. ׳
Præparamini contra Babylonem in circuitum. Omnes qui tenditis arcum, dimicate eam, & non parcatis iaculis, quia Domino
15 peccauit. ׳ Clamate aduersus eam, vbi dedit manum. ceciderunt fundamenta eius,
destructi sunt muri eius, quoniã vltio Dñi
mini est. vltionem accipite de ea, sicut fecit
16 cit facite ei. ׳ Disperdite satorem de Babylone, & tenentem falcem in tempore
messis à facie gladij columbæ. Vnusquisque ad populum suum conuertetur, & fugiet
guli ad terram suam fugient.
17 ׳ Grex dispersus Israel, leones eiecerunt
eum. primus comedit eum rex Assur, & ecce
nouissimus exossauit eum Nabuchodonosor rex Babylonis.
18 ׳ Propterea hæc
cit Dominus exercituum Deus Israel: Ecce
ego visitabo regem Babylonis & terram
eius, sicut visitaui regem Assur.
19 ׳ Et reducam Israel ad habitaculũ suũ, & pascetur in Carmelo & Basan, & in monte Ephraim
& in Galaad saturabitur anima eius.

7 ׳ Omnes inuenientes eos consumunt eos: hostes eorum dixerũt, Non maculabimus eos, pro eo quòd peccauerunt Domino; pascua iustitiæ
ei qui congregauit patres eorum Dominus.
8 ׳ Abalienamini de medio Babylonis, & de
terra Chaldæorum, & egredimini, & estote
quasi dracones ante faciem ouium.
9 ׳ Quoniam ecce ego suscito super Babylonem
congregationes gentium magnarum de terra
Aquilonis, & dirigent aciem ei, inde capietur:
quasi iaculum pugnatoris prudentis non reuertetur vacuum. ׳ Et erit Chaldæa in prædam, omnes
10 & omnes vastantes eam replebuntur, ait Dñs.
׳ Quoniã exultatis, & gloriamini diripientes hæreditatem meam, quoniam lasciuistis sicut
vituli in herba, & cornu petistis sicut tauri.
11 ׳ Confusa est mater vestra nimis, erubuit
12 quæ peperit vos: ecce nouissima gentium deserta, & inuia, ׳ Ab ira Domini non habitabitur, & erit in desolationem omnis: & omnis
13 pertransiens per Babylonem stupebit, & sibilabit super omnem plagam eius.
׳ Præparate aciem contra Babylonem in circuitu, omnes tendentes arcum, sagittate in eam,
ne parcatis super iaculis vestris, quia Domino
14 peccauit. ׳ Et plaudite super eam; dissolutæ
sunt manus eius, ceciderunt propugnacula eius,
destructus est murus eius, quoniam vltio à Deo
est, vlciscimini super eam; sicut fecit facite illi.
15 ׳ Disperdite semen ex Babylone, tenentes
falcem in tempore messis à facie gladij Græci,
vnusquisque in populum suum reuertentur &
vnusquisque ad terram suam fugiet. ׳ Ouis
17 errans Israel: leones eiecerunt eum; primus comedit eum rex Assur, & sic postea ossa eius rex
Babylonis.
18 ׳ Propterea hæc dicit Dominus exercituum
Deus Israel: Ecce ego vlciscor super regem Babylonis, & terram eius sicut vltus sum super regem Assur.
19 ׳ Et restituam Israel in pascua sua, & pascentur in Carmelo, & in Basan, & in monte
Ephraim, & in Galaad, & replebitur anima
eius.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

׳ Omnes qui inuenerunt eos, diripuerunt eos. & inimici eorum dicunt, Non reputabitur nobis peccatum, quia pro eo quòd peccauerunt coram Domino, longè recesserunt ab habitaculo veritatis eius, & ab expectatione patrum suorum Domino. ׳ Recedite de medio Babylonis, & de terra Chaldæorum egredimini: estote quasi principes in capite populi. ׳ Quia ecce ego adducam & ascendere faciam contra Babylonem copias populorum multorum de terra Aquilonis, & ordinabunt contra eam prœlium, inde capietur: sagitta eius quasi fortis orbans, non reuertetur vacua. ׳ Et erit terra Chaldæorum in direptionem; omnes diripientes eam saturabuntur, dicit Dominus. ׳ Quia gaudetis & lætamini diripientes hæreditatem meam, quia exultatis quasi vitulus saginatus, & hinnitis quasi fortes. ׳ Confusa est congregatio vestra nimis, contrita est prouincia vestra. ecce finis populorum desertum, desolatio & solitudo. ׳ Eò quòd ru Babylon non transibit per Babylonem, non habitaberis, & eris in desolationẽ vniuersa. Omnis enim qui transierit per Babylonem, clamabit, & mouebit eam super omnem plagam eius. ׳ Ordinate contra Babylonem per circuitum omnes tendentes arcum, proijcite in eam, & ne parcatis sagittis; quia coram Domino peccauit. ׳ Vlulate super eam per circuitum, tradita est in manus eorum, ceciderunt fundamenta eius, destructi sunt muri eius; quoniam vltio populi Domini est: vlciscimini eam: sicut fecit, facite ei. ׳ Disperdite regem de Babylone, & tenentem gladium in tempore occisionis, à facie gladij inimici, qui est sicut vinum inebrians: vnusquisque ad populum suum conuertetur, & vnusquisque ad terram suam fugiet. ׳ Populus dispersus Israel. Reges transtulerunt eos: primus dominatus est eis rex Assur, & ille nouissimè consumpsit eos Nabuchodonosor rex Babylonis. ׳ Propterea hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel: Ecce ego visitabo super regem Babylonis, & super terram eius, sicut visitaui super regem Assur. ׳ Et reducam Israel ad locum suum, & nutrientur in terra Charmel, Basan, & in monte domus Ephraim & Ghilgad, & sanctuarij, saturabitur anima eorum.

תרגום יונתן

׳ כל דאשכחתון קטינין ואמרין אין עלנא חובא חלף דחבו קדם ייי אתרחקו מפרוד קשטה וסברו אבהתהון ייי ׳ עלו מגו כל ומפרעו עלה קהל מלכוון מן ארעא דצפונא ויסדרון קרבא כרישו עמא ׳ ארי הא אנא מייתי ומסיק על בבל משריה עמהון מגיאון בארע
תוקפהון כגיבר מנדע קרבא לחתא נדרוותי כגבר מחכל לא יהדר ריקנא ׳ והוי ארע כסדאי לבוזא כל בוזהא יסבעון אמר ייי׃
׳ דחדיתון כמשתכון בחוזי אחסנתי ארי קהדיתון כעגלא רבקא והצותון כנבריא ׳ אתכסיאת כסגי קרתיכון אתכלמת אמכון אתכלמת מולדתכון הא סופהון דעממיא מדבר ציא וחרוב ׳
מדוריהון לא תתיב כל דעבר על כבל יכלי ויניד על כל מחתהא ׳
כרכו על כבל כל דדרכין קשתא שרו בה לא תחוסון ליצוד בלי ויניד על כל מחתהא ׳
קל קרבא בגוה ותבירא רבא מן ארעא דכשדאי ׳ ארי קדם ייי אתרעיאת כל ארעא ולא יכלין עממיא למקום רוגזיה ׳ יבבו עלה מחוור מחוור
כל דנפלא אשיזבתא אתפזרו שיזבא ארי מרעיונה עמא דייי הוא אתפרעי מנה כמא דעבדו לה ׳
כמא דעבדא ישראל מלי בניא מלטלגין קדמיא בחמר דהוא בחמר מרוניא גבר לעמה יתפנון וגבר לארעה יערקון ׳
כען כדין אמר ייי צבאות אלהא דישראל הא אנא מסער על מלכא דבבל ועל ארעיה כמא דאסתעיר על מלכא דאשור ׳
ואיתוב ית ישראל לאתרהון ויהפרכמון בארע כרמלא מחנן ויבטור ביה אפרים וגלעד ומקדשא תתבע נפשהון׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

1 בַּיָּמִים הָהֵם וּבָעֵת הַהִיא נְאֻם־יְהוָה יְבֻקַּשׁ
עֲוֹן־יִשְׂרָאֵל וְאֵינֶנּוּ וְאֶת־חַטֹּאת יְהוּדָה וְלֹא
2 תִמָּצֶאינָה כִּי אֶסְלַח לַאֲשֶׁר אַשְׁאִיר: עַל־הָאָרֶץ
מְרָתַיִם עֲלֵה עָלֶיהָ וְאֶל־יוֹשְׁבֵי פְקֹד חָרֵב וְהַחֲרֵם
אַחֲרֵיהֶם נְאֻם־יְהוָה וַעֲשֵׂה כְּכֹל אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ:
3 קוֹל מִלְחָמָה בָּאָרֶץ וְשֶׁבֶר גָּדוֹל:
4 אֵיךְ נִגְדַּע וַיְשַׁבֵּר פַּטִּישׁ כָּל־הָאָרֶץ אֵיךְ הָיְתָה
לְשַׁמָּה בָּבֶל בַּגּוֹיִם:
5 יָקֹשְׁתִּי לָךְ וְגַם־נִלְכַּדְתְּ בָּבֶל וְאַתְּ לֹא יָדַעַתְּ
נִמְצֵאת וְגַם־נִתְפַּשְׂתְּ כִּי בַיהוָה הִתְגָּרִיתְ:
6 פָּתַח יְהוָה אֶת־אוֹצָרוֹ וַיּוֹצֵא אֶת־כְּלֵי זַעְמוֹ כִּי־
מְלֶאכֶת הִיא לַאדֹנָי יֱהוִה צְבָאוֹת בְּאֶרֶץ כַּשְׂדִּים:
7 בֹּאוּ־לָהּ מִקֵּץ פִּתְחוּ מַאבְסֶיהָ סֹלּוּהָ כְמוֹ־
עֲרֵמִים וְהַחֲרִימוּהָ אַל־תִּהִי־לָהּ שְׁאֵרִית:
8 חֲרִבוּ כָל־פָּרֶיהָ יֵרְדוּ לַטֶּבַח הוֹי עֲלֵיהֶם כִּי־
בָא יוֹמָם עֵת פְּקֻדָּתָם:
9 קוֹל נָסִים וּפְלֵטִים מֵאֶרֶץ בָּבֶל לְהַגִּיד בְּצִיּוֹן
אֶת־נִקְמַת יְהוָה אֱלֹהֵינוּ נִקְמַת הֵיכָלוֹ:
10 הַשְׁמִיעוּ אֶל־בָּבֶל רַבִּים כָּל־דֹּרְכֵי קָשֶׁת חֲנוּ
עָלֶיהָ סָבִיב אַל־יְהִי־פָלִיטָה שַׁלְּמוּ־לָהּ כְּפָעֳלָהּ
כְּכֹל אֲשֶׁר עָשְׂתָה עֲשׂוּ־לָהּ כִּי אֶל־יְהוָה זָדָה
אֶל־קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל:
11 לָכֵן יִפְּלוּ בַחוּרֶיהָ בִּרְחֹבֹתֶיהָ וְכָל־אַנְשֵׁי
מִלְחַמְתָּהּ יִדְמוּ בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם־יְהוָה:
12 הִנְנִי אֵלַיִךְ זֵדוֹן נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה צְבָאוֹת כִּי בָא
13 יוֹמֵךְ עֵת פְּקֻדָּתִיךְ: וְכָשַׁל זָדוֹן וְנָפַל וְאֵין לוֹ
מֵקִים וְהִצַּתִּי אֵשׁ בְּעָרֶיהָ וְאָכְלָה כָּל־סְבִיבֹתֶיהָ:
14 כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת עֲשׁוּקִים בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
וּבְנֵי־יְהוּדָה יַחְדָּו וְכָל־שֹׁבֵיהֶם הֶחֱזִיקוּ בָּם
מֵאֲנוּ שַׁלְּחָם:

20 In diebus illis & in tempore illo, ait
Dñs, quæretur iniquitas Israel, & non erit;
& peccatum Iuda, & non inuenientur, quo-
niam propitius ero eis quos reliquero.
21 Super terrā dominantiū ascende, & super
habitatores eius visita. Dissipa & interfice
quæ post eos sunt, ait Dñs: & fac iuxta o-
22 mnia quæ præcepi tibi. Vox belli in
terra & contritio magna.
23 Quomodo
confractus est & cōtritus malleus vniuer-
sæ terræ? Quomodo versa est in desertum
24 Babylon in gētibus? Illaqueaui te & ce-
pta es Babylon & nesciebas, inuenta es &
apprehensa, quoniā Dominū prouocasti.
25 Aperuit Dñs thesaurū suum, & protu-
lit vasa iræ suæ, quoniā opus est Dño Deo
26 exercituū in terra Chaldæorum. Venite
ad eā ab extremis finibus, aperite vt eua-
cuent eam, qui conculcent eam. Tollite de via lapides
& redigite in aceruos, & interficite eā, ne
27 sit quicquam reliquum. Dissipate vni-
uersos fortes eius: descendent in occisio-
nem. Væ eis quia venit dies eorum, tem-
28 pus visitationis eorum. Vox fugientium
eorum qui euaserunt de terra Babylonis,
vt annuncient in Sion vltionem Domini
Dei nostri, vltionē templi eius. Annun-
29 ciate in Babylonē plurimis omnibus, qui
tendūt arcum. Cōsistite aduersus eam in
gyrum, & nullus euadat. Reddite ei secū-
dum opus suum; iuxta omnia quæ fecit
illi; quia contra Dominum erexit se
30 aduersum sanctum Israel. Idcirco cadent
iuuenes eius in plateis eius, & omnes viri
bellatores eius conticescent in die illa, ait
31 Dominus. Ecce ego ad te superbe, dicit Dominus Deus exercitum, quia ve-
niet dies tuus, tempus visitationis tuæ.
32 Et cadet superbus, & corruet, & non
erit qui suscitet eum. Et succēdam ignem
in vrbibus eius, & deuorabit omnia in cir-
cuitu eius.
33 Hæc dicit Dominus exercituum: Op-
pressi filij Israel, & filij Iudæ
simul. Omnes qui ceperunt eos, tenuerunt
nolunt dimittere eos,

20 Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ φη-
σὶν κύριος, ζητηθήσεται τὴν ἀδικίαν τοῦ ἰσραηλ, καὶ οὐκ ὑπαρξει,
καὶ τὰς ἁμαρτίας τοῦ ἰουδα, καὶ οὐ μὴ εὑρεθῶσιν· ὅτι ἱλεως ἔσο-
21 μαι τοῖς ὑπολελειμμένοις. Ἐπὶ τὴν γῆν πικρὰν ἐπίβη-
θι ἐπ' αὐτὴν, καὶ ἐπὶ οὓς κατῴκησάν ἐν αὐτῇ ἐκδίκη-
σον μαχαίρᾳ καὶ ἀφάνισον, λέγει κύριος· καὶ ποίει κατ'
22 πάντα ὅσα ἐντέλλομαί σοι. Φωνὴ πολέμου καὶ συν-
23 τριβὴ μεγάλη ἐν γῇ χαλδαίων. Πῶς συνεκλάσθη,
καὶ συνετρίβη ἡ σφὺρα πάσης τῆς γῆς; πῶς ἐγένηθη εἰς ἀ-
24 φανισμὸν βαβυλὼν ἐν ἔθνεσιν. Ἐπῆλθόν σοι, καὶ
ἁλῶσῃ βαβυλών, καὶ οὐ γνῶτε· εὑρέθης καὶ ἐλήφθης, ὅτι
25 τῷ κυρίῳ ἀντέστης. Ἤνοιξεν κύριος τὸν θησαυρὸν αὐτοῦ,
καὶ ἐξήνεγκεν τὰ σκεύη τῆς ὀργῆς αὐτοῦ· ὅτι ἔργον τῷ κυ-
ρίῳ θεῷ τῶν δυνάμεων ἐν γῇ χαλδαίων. Ὅτι ἐλη-
λύθασιν ⓐ καιροὶ αὐτῆς· ἀνοίξατε τὰς ἀποθήκας αὐ-
τῆς, ἐρεύνησατε αὐτὴν ὡς σπήλαιον καὶ ἐξολοθρεύσατε
αὐτὴν μὴ γενέσθω αὐτῆς κατάλειμμα.
27 Ἀπόλεσθε πάντας τοὺς καρποὺς αὐτῆς, καὶ κα-
ταβήτωσαν εἰς σφαγήν· οὐαὶ αὐτοῖς ὅτι ἥκει ἡ ἡμέρα αὐ-
τῶν, καὶ καιροὶ ἐκδικήσεως αὐτῶν.
28 Φωνὴ φευγόντων καὶ σῳζομένων ἐκ γῆς βαβυ-
λῶνος τοῦ ἀναγγεῖλαι ἐν σιὼν τὴν ἐκδίκησιν κυρίου
29 θεοῦ ἡμῶν ἐκδίκησιν ναοῦ αὐτοῦ. Βοήθησατε ἐπὶ βα-
βυλῶνα πολλοῖς παντὶ ἐντείνοντι τόξον, παρεμβάλλετε
ἐπ' αὐτὴν κυκλόθεν· μὴ ἔστω ἐπ' αὐτῆς ἀνασῳζόμενος,
ἀνταπόδοτε αὐτῇ κατὰ τὰ ἔργα αὐτῆς· κατὰ πάντα ὅσα
ἐποίησεν ποιήσατε αὐτῇ, ὅτι ὑβρίζει τὸν κύριον ἁγιστὴν ἰσρα-
30 ὴλ. Διὰ τοῦτο πεσοῦν ⓐ νεανίσκοι αὐτῆς ἐν
ταῖς πλατείαις αὐτῆς, καὶ πάντες ⓐ ἄνδρες ⓐ πολεμι-
σταὶ αὐτῆς ῥιφήσονται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, λέγει κύριος.
31 Ἰδοὺ ἐγὼ πρὸς σὲ ὑπερήφανε, λέγει κύριος ὁ θεὸς τῶν
δυνάμεων· ὅτι ἥκει ἡ ἡμέρα σου ⓒ ὁ καιρὸς ἐκδικήσεώς
32 σου. Καὶ ἀσθενήσει ἡ ὕβρις σου, καὶ πεσῆται καὶ οὐκ
ἔσται ὁ ἀνιστῶν αὐτήν· καὶ ἀνάψω πῦρ ἐν τῇ δρυμῷ αὐ-
τῆς, καὶ καταφάγε ⓐ πάντα τὰ κύκλῳ αὐτῆς.
33 Τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων· καταδεδυνά-
σθησαν ⓐ υἱοὶ ἰσραὴλ, καὶ υἱοὶ ἰούδα ἅμα· πάντες ⓐ
αἰχμαλωτεύοντες αὐτοὺς κατεδυνάσθησαν αὐτοὺς, ὅτι
οὐκ ἠθέλησαν ἐξαποστεῖλαι αὐτούς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"In diebus illis, & in tempore illo, dicit Dominus: quærentur iniquitates domus Israel; & non erunt: & peccata domus Iuda, & non inuenientur: quoniam propitius ero eis quos reliquero. " Super terram populi rebellis; ascendite aduersus eam, & aduersus habitatores Pecod: qui occidunt gladio, veniant ad consumendas reliquias eorum, dicit Dominus: & fac iuxta omnia quæ præcepi tibi. " Vox belli de terra, & interitus magnus. " Quomodo succisus est & contritus est rex qui commouebat vniuersam terram? quomodo facta est in desertum Babylon in populis? " Venatus sum te & etiam capta es Babylon, & tu nesciebas; quæsita sunt peccata tua, & inuenta sunt, & etiam capta es, quia contra populum Domini irruisti. " Reuelauit Dominus domum thesauri sui, & eduxit vasa calicis maledictionis suæ: quia opus est coram Domino Deo exercituum in terra Chaldæorum. " Ingredimini ad eam a latere; aperite horrea eius, absumite eam: ne sit eius reliquiæ. " Disperdite omnes fortes eius, tradantur interitui. Væ eis, quia peruenit dies interitus eorum, tempus visitationis malitiæ eorum. " Vox fugientium & eorum qui euadunt de terra Babylonis ad annunciandum in Sion vindictam Domini Dei nostri, vltionem templi eius. " Annunciate in Babylonem plurimis; omnes tendentes arcum, castrametamini contra eam per circuitum, ne sit ei liberatio: reddite ei iuxta mercedem eius; iuxta omnia quæ fecit facite ei; quia contra populum Domini exprobrauit, dicens verba quæ non sunt recta coram sancto Israelis. " Propterea proijcientur iuuenes eius in plateis eius, & omnes fortes bellatores eius contentur in tempore illo, dicit Dominus. " Ecce ego mitto furorem meum contra te rex impius, dicit Dominus Deus exercituum: Quia peruenit dies interitus tui, tempus visitationis malitiæ tuæ. " Extenditur rex impius, & cadet, & non erit qui suscitet eum: & succendam omnia quæ in circuitu eius sunt. " Extenditur rex impius, & cadet, & non erit qui suscitet eum: & succendam ignem in vrbibus eius, & consumet omnia quæ in circuitu eius sunt. " Hæc dicit Dominus exercituum: Vi oppressi sunt domus Israel, & domus Iuda simul. & omnes qui captiuauerunt eos tenent violenter eos, nolunt dimittere eos.

תרגום יונתן

20 בְּיוֹמַיָּא הָאִנּוּן וּבְעִדָּנָא הַהִיא אֲמַר יְיָ יִתְבְּעוּן חוֹבֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל וְלֵיתְנוּן וְחוֹבֵי בֵּית יְהוּדָה וְלָא יִשְׁתְּכְחוּן אֲרֵי אֶשְׁבּוֹק לְשַׁאְרָא
21 עַל אַרְעָא דְעַמָּא מְרָדָנָא סְקוֹ עֲלַהּ וְעֵל יָתְבֵי פְקוֹד דְקָטְלִין כְּחָרְבָּא וְיֵהוֹן לְגַבְּרָא שְׁאֵרְהוֹן אֲמַר יְיָ וְעֲבַד כְּכֹל דְפַקֵּדְתָּךְ:
22 קָל קְרָבָא בְּאַרְעָא וְתֻבְרָא רַבָּא: 23 אֵיכְדֵין אִתְקְטִיף וְאִתְבְּרַת מַלְכָּא דְהָוָה מְזוֹג לְכָל אַרְעָא אֵיכְדֵין אִתְּתְבַת לְצָדוֹ בְּכָל בְּעַמְמַיָּא:
24 לְךָ אֲנָא נְגִיד וְאִתְּפַסְתְּ בָּבֶל וְאַתְּ לָא יְדַעְתְּ אִתְּחַבְרַתְּ וְאִתְּאֲחִידַתְּ אֲרֵי בְּיְיָ אִסְתָּאַבְתְּ:
25 פְּתַח יְיָ יָת בֵּית מַטְמוֹנוֹהִי וְאַפֵּיק יָת מָאנֵי רְגְזֵיהּ אֲרֵי עוֹבָדָא הִיא קֳדָם יְיָ אֱלָהִים צְבָאוֹת בְּאַרְעָא דְכַשְׂדָּאֵי:
26 אֲתוֹ לָהּ מִסְּפַר תְּחוּמָהָא אַפְּקוּ יָת מַמְרָנוּתָהָא כְּנִשׁוּ יָתָהּ כְּעִמְרִין וְאוֹבְדוּ יָתָהּ וְלָא יְהֵי לָהּ שְׁאָרָא:
27 קְטוֹלוּ כָל תּוֹרָנָהָא נְחוֹתוּ לְקָטְלָא וַיְלַהּ עֲלֵיהוֹן אֲרֵי מְטָא יוֹמְהוֹן עִדָּן פוּרְעָנוּתְהוֹן:
28 קָל דְעָרְקִין וְשֵׁיזְבִין מֵאַרְעָא דְבָבֶל לְמִחֲוֵי בְּצִיּוֹן יָת פֻּרְעָנוּת יְיָ אֱלָהָנָא פֻּרְעָנוּת הֵיכְלֵהּ:
29 בְּשַׂרוּ עַל כָּל סַגִּיאֵי כַּל מָתֵי קַשְׁתָּא שְׁרוּ עֲלָהּ סְחוֹר סְחוֹר לָא יְהֵא לָהּ שֵׁיזְבָא
כְּכֹל דְעָבְדַת עָבְדוּ לָהּ כִּי עַל עַמָּא דַייָ יְזַדָּנָא עַל קֻדְשָׁא דְיִשְׂרָאֵל:
30 בְּכֵן יִתְּדָמוּן בַּחוּרָהָא בְּרְחוֹבָתָהָא וְכָל גַּבְרֵי קְרָבָא עֲלַהּ יִשְׁתְּתְקוּן בְּיוֹמָא הַהוּא אֲמַר יְיָ:
31 הָא אֲנָא שַׁלְהוֹבִי עֲלָךְ יָא מַלְכָּא רְשִׁיעָא וְיָפוֹל וְלֵית מֵקִים לָךְ וְאַדְלֵק אֲשָׁתָא בְּקִרְוֵותִי וְתֵשֵׁיצִי כָּל
דְּחָקְפִין יָת אֲנָפָךְ כְּשִׁיעָא וְיָפוֹל וְלֵית מֵקִים לָךְ וְאַדְלֵק אֲשָׁתָא בְּקִרְוֵותִי וְתֵשֵׁיצִי כָּל
דְּסַחֲרָנָךְ: 32 וְיִתְקַל מַלְכָּא רְשִׁיעָא וְיִפּוֹל וְלֵית מֵקִים לֵיהּ וְאַדְלֵק אֲשָׁתָא בְּקִרְוֵותֵיהּ וְתֵשֵׁיצִי כָּל
דְּסַחֲרֵיהּ: 33 כִּנְיָנָךְ אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת אֲנִיסִין בֵּית יִשְׂרָאֵל וּבֵית יְהוּדָה כַּחֲדָא וְכָל שַׁבְיֵיהוֹן אִתְקַפּוּ כְּתַקִּיפִין דְּכַרְסִין לְשַׁלְּחוּתְהוֹן

34 גאלם חזק יהוה צבאות שמו ריב יריב את־
ריבם למען הרגיע את־הארץ והרגיז לישבי בבל:
35 חרב על־כשדים נאם־יהוה ואל־ישבי בבל
36 ואל־שריה ואל־חכמיה: חרב אל־הבדים
ונאלו חרב אל־גבוריה וחתו:
37 חרב אל־סוסיו ואל־רכבו ואל־כל־הערב
אשר בתוכה והיו לנשים חרב אל־אוצרתיה
38 ובזזו: חרב אל־מימיה ויבשו כי ארץ
פסלים היא ובאימים יתהללו:
39 לכן ישבו ציים את־איים וישבו בה בנות
יענה ולא־תשב עוד לנצח ולא תשכון עד־דור
40 ודר: כמהפכת אלהים את־סדם ואת־
עמרה ואת־שכניה נאם־יהוה לא־ישב שם
איש ולא־יגור בה בן־אדם:
41 הנה עם בא מצפון וגוי גדול ומלכים רבים
יערו מירכתי־ארץ:
42 קשת וכידן יחזיקו אכזרי המה ולא ירחמו
קולם כים יהמה ועל־סוסים ירכבו ערוך כאיש
למלחמה עליך בת־בבל:
43 שמע מלך־בבל את־שמעם ורפו ידיו צרה
החזיקתהו חיל כיולדה:
44 הנה כאריה יעלה מגאון הירדן אל־נוה
איתן כי־ארגיעה ארוצם מעליה ומי בחור
אליה אפקד כי מי כמוני ומי יועדני ומי־זה רעה
אשר יעמד לפני:
45 לכן שמעו עצת־יהוה אשר יעץ אל־בבל
ומחשבותיו אשר חשב אל־ארץ כשדים אם־לא
יסחבום צעירי הצאן אם־לא ישים עליהם נוה:
46 מקול נתפשה בבל נרעשה הארץ וזעקה
בגוים נשמע:

34 Redemptor eorum fortis Dñs exercituum nomẽ eius. Iudicio defendet causam eorũ, vt exterreat terram, & cõmoueat ha-
35 bitatores Babylonis. Gladius ad Chaldæos, ait Dominus; & ad habitatores Babylonis, & ad principes, & ad sapiẽtes eius.
36 Gladius ad diuinos eius qui stulti erunt. gladius ad fortes illius qui timebunt.
37 Gladius ad equos eius & ad currus eius, & ad omne vulgus quod est in medio eius, & erunt quasi mulieres. gladius ad the-
38 sauros eius qui diripientur. Siccitas super aquas eius erit & arescent, quia terra sculptilium est, & in portentis gloriantur.
39 Propterea habitabunt dracones cum fatuis ficarijs, & habitabũt in ea struthiones. Et non inhabitabitur vltra vsque ad generationẽ sempiternũ, nec extruetur vsq; ad genera-
40 tionẽ & generationem. Sicut subuertit Deus Sodomam & Gomorram, & vicinas ei⁹, ait Dñs: nõ habitabit ibi vir, & nõ in-
41 colet eã filius hominis. Ecce populus ve-
niet ab Aquilone & gens magna, & reges
42 multi consurgent à finibus terræ. Arcum & scutũ apprehẽdent, crudeles sunt & immisericordes. Vox eorũ quasi mare sonabit, & super equos ascendent, sicut vir paratus ad prœlium contra te filia Babylon.
43 Audiuit rex Babylonis famam eorum, & dissolutæ sunt manus eius. angustia apprehendit eum, dolor quasi parturientem.
44 Ecce quasi leo ascẽdet de superbia Iordanis ad pulchritudinem robustam, quia subitò currere faciã eum ad illam. Et quis erit electus quẽ præponam ei? Quis enim similis mei? & quis sustinebit me? Et quis est iste pastor qui resistat vultui meo?
45 Propterea audite consilium Domini quod mente concepit aduersum Babylonem, & cogitationes eius quas cogitauit super terram Chaldæorum. Nisi detraxerint eos paruuli gregum, nisi dissipatus fuerit cum ipsis habitaculum eorum.
46 A voce captiuitatis Babylonis commota est terra, & clamor inter gentes auditus est.

34 Et qui redimit eos fortis, Dominus omnipotens nomen ei: iudicium iudicabit contra aduersarios eius, vt liberet terram & commoueat habitantes Babylonem.
35 Gladium super Chaldæos, dicit Dominus: & super habitantes Babylonem, & super principes eius, & super sapientes eius.
36 Gladiũ super diuinos, & stulti erunt: gladium super pugnatores eius, & dissoluentur.
37 Gladium super equos eorũ & super currus eorum, & super vulgus quod in medio eius, & erunt sicut mulieres: gladium super thesauros eius, & diripientur.
38 Super aquã sua confidebat, & confundentur, quia terra sculptilium est, & in insulis gloriabantur.
39 Propterea habitabunt phantasmata in insulis, & habitabunt in eis filiæ sirenum; non habitabitur vltra in sempiternum, neque habitabitur vsque ad generationem & generationem.
40 Sicut subuertit Deus Sodomam & Gomorram, & vicinas eis, ait Dominus: non habitabit illic homo, & non incolet illic filius hominis.
41 Ecce populus venit ab Aquilone, & gens magna, & reges multi consurgent ab extremo terræ.
42 Arcum & iaculum habentes: crudelis est & non miserebitur; vox eorum quasi mare sonabit; super equos equitabunt, præparati quasi ignis ad prælium contra te filia Babylonis.
43 Audiuit rex Babylonis famam eorum, & dissolutæ sunt manus eius: tribulationes obtinuerunt eos, dolores quasi parturientis.
44 Ecce quasi leo ascendet à Iordane in locum robustum, quia citò eijciam eos ab illa, & omnem iuuenem cõtra eam statuam: quoniam quis sicut ego? & quis resistet mihi? & quis iste pastor, qui stabit contra faciem meam?
45 Propterea audite consilium Domini quod consuluit super Babylonem, & cogitationes eius quas excogitauit contra habitantes terrã Chaldæorum: Si non corrumpantur agni ouium eorum, si non desolata fuerint ab ipsis pascua.
46 Quia à voce captionis Babylonis commouebitur terra, & clamor eius in gentibus audietur.

34 καὶ ὁ λυτρούμενος αὐτοὺς ἰσχυρός, κύριος παντοκράτωρ ὄνομα αὐτῷ· κρίσιν κρινεῖ πρὸς τοὺς ἀντιδίκους αὐτοῦ, ὅπως ἐξάρῃ τὴν γῆν καὶ παροξυνῇ τοῖς κατοικοῦσιν Βα-
35 βυλῶνα. μάχαιραν ἐπὶ τοὺς χαλδαίους, λέγει κύριος· καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας Βαβυλῶνα, καὶ ἐπὶ τοὺς
36 μεγιστᾶνας αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τοὺς συνετοὺς αὐτῆς. μάχαιραν ἐπὶ τοὺς μάντεις, καὶ ἄφρονες ἔσονται· μάχαιραν ἐπὶ τοὺς μαχητὰς αὐτῆς, καὶ παραλυθήσονται.
37 μάχαιραν ἐπὶ τοὺς ἵππους αὐτῶν καὶ ἐπὶ τὰ ἅρματα αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τὸν σύμμικτον τὸν ἐν μέσῳ αὐτῆς, καὶ ἔσονται ὡς γυναῖκες· μάχαιραν ἐπὶ τοὺς θησαυροὺς αὐτῆς καὶ
38 διαρπαγήσονται. ἐπὶ τῷ ὕδατι αὐτῆς ἐπεποίθει, καὶ καταισχυνθήσονται, ὅτι γῆ τῶν γλυπτῶν ἐστιν, καὶ ἐν ταῖς νήσοις
39 κατεκαυχῶντο. διὰ τοῦτο κατοικήσουσιν ἰνδάλματα ἐν ταῖς νήσοις, καὶ κατοικήσουσιν ἐν αὐταῖς θυγατέρες σειρήνων· οὐ μὴ κατοικηθῇ οὐκ ἔτι εἰς τὸν αἰῶνα, οὐδὲ μὴ κατασκη-
40 νωθήσεται ἕως γενεᾶς καὶ γενεᾶς. καθὼς κατέστρεψεν ὁ θεὸς Σόδομα καὶ Γόμορρα, καὶ τὰς ὁμορούσας αὐταῖς, εἶπεν κύριος· οὐ μὴ κατοικήσῃ ἐκεῖ ἄνθρωπος, καὶ οὐ μὴ παροική-
41 σῃ ἐκεῖ υἱὸς ἀνθρώπου. ἰδοὺ λαὸς ἔρχεται ἀπὸ βορρᾶ, καὶ ἔθνος μέγα καὶ βασιλεῖς πολλοὶ ἐξεγερθήσονται ἀπ᾽ ἐσχά-
42 του τῆς γῆς, τόξον καὶ ἐγχειρίδιον ἔχοντες· ἰταμός ἐστιν, καὶ οὐ μὴ ἐλεήσῃ· φωνὴ αὐτῶν ὡς θάλασσα ἠχήσει, ἐφ᾽ ἵπποις ἱππάσονται παρεσκευασμένοι ὥσπερ πῦρ εἰς πόλε-
43 μον πρὸς σὲ θύγατερ Βαβυλῶνος. ἤκουσεν βασιλεὺς Βαβυλῶνος τὴν ἀκοὴν αὐτῶν, καὶ παρελύθησαν αἱ χεῖρες αὐτοῦ, θλίψεις κατεκράτησαν αὐτοῦ ὠδῖνες ὡς τικ-
44 τούσης. ἰδοὺ ὥσπερ λέων ἀναβήσεται ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου εἰς τόπον αἰθάν, ὅτι ταχέως ἐκδιώξω αὐτοὺς ἀπ᾽ αὐτῆς, καὶ πάντα νεανίσκον ἐπ᾽ αὐτὴν ἐπιστήσω, ὅτι τίς ὥσπερ ἐγώ; καὶ τίς ἀντιστήσεταί μοι; καὶ τίς οὗτος ποιμὴν ὃς στήσεται κατὰ πρόσωπόν μου;
45 διὰ τοῦτο ἀκούσατε τὴν βουλὴν κυρίου ἣν βεβούλευται ἐπὶ Βαβυλῶνα, καὶ λογισμοὺς αὐτοῦ οὓς ἐλογίσατο ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν τῶν Χαλδαίων, ἐὰν μὴ διαφθαρῇ τὰ ἀρνία τῶν προβάτων αὐτῶν, ἐὰν μὴ ἀφανισθῇ ἀπ᾽ αὐτῶν νομή.
46 διότι ἀπὸ φωνῆς ἁλώσεως Βαβυλῶνος σεισθήσεται ἡ γῆ, καὶ κραυγὴ αὐτῆς ἐν ἔθνεσιν ἀκουσθήσεται.

תרגום יונתן

34 פריקהון תקיפא יי צבאות שמיה אתפרעא אתפרע ית עלבניהון בדיל למתבר רשיעי ארעא ולאיתאה זיעא לכל יתבי בבל:
35 קטלין בחרבא ייתון על ארע כסדאי אמר יי ועל יתבי בבל ועל רברבהא ועל חכימהא:
36 קטלין בחרבא ייתון על קסמהא וישתבשון דקטלין בחרבא ייתון על גברהא ויתברון:
37 דקטלין בחרבא ייתון על סוסותהון ועל רתיכיהון ועל כל סומכותא דבגוה ויהון חלשין כנשיא דקטלין בחרבא ייתון על בית גנזהא ויתבזזון:
38 חרבא במימהא ויבשון ארי ארע פסילין היא ובטעותא משתבחין:
39 בכן יערען תמן בתהולין וישרון בה בנת נעמין ולא תתב עוד לעלם ולא תשרי עד דר ודר:
40 כמא דהפך יי ית סדום וית עמורה וקרויהא אמר יי לא יתב תמן אנש ולא יתותב בה בר אנש:
41 הא עמא אתא מארע צפונא ועממין רברבין ומלכין סגיאין ייתון בגלי מסיפי ארעא:
42 קשתא ותריסין אחידין אכזראין אנון ולא ירחמון קלהון כימא כאתרגשותיה ועל סוסותא רכבין מסדרין אנון כגבר עבד קרבין עלך כנישתא דבבל:
43 שמע מלכא דבבל ית שמעהון ואתרשלא ידוהי עקא אחדתיה הא כחבלין לילדתא:
44 הא מלך במשריתיה יסק עליהון כאריא מרומא דירדנא ויהא לדיר רעין ארי כזמן דאיתנון עלה ושלטונין אמני עלה ארי מן כותי ומן דיערענני ולית מלך דאית ליה תקוף קדמי:
45 בכן שמעו מלכא דיי דמליך על בבל ומחשבתיה דחשב על יתבי ארעא דכסדאי אם לא יגררון ויקטלון תקיפי עמא אם לא יצדון עליהון מדוריהון:
46 מקל דאתאחדת בבל זעת ארעא וצוחתא בעממיא אשתמעת:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

34 Redemptor eorum fortis est, Dominus exercituum nomen eius. Vindicans vindicabit iniuriam eorum, vt conterat impios terræ, & vt adducat commotionem omnibus habitatoribus Babylonis. 35 Occisores gladio venient contra terram Chaldæorum, dicit Dominus: & contra habitatores Babylonis, & contra principes eius, & contra sapientes eius. 36 Qui occidunt gladio, venient contra diuinos eius, & insanient: qui occidunt gladio, venient contra fortes eius, & conterentur. 37 Qui occidunt gladio venient, contra equos & contra currus eorum, & contra omnia auxilia quæ sunt in medio eius, & erunt infirmi sicut mulieres: qui occidunt gladio venient, contra domum thesaurorum eius, & diripientur. 38 Siccitas super aquas eius, & arescent. quia terra simulachrorum est, & in idolis gloriantur. 39 Propterea occurrent cercopitheci felibus, & habitabunt in ea filiæ struthionũ: non habitabitur vltra in æternum, nec incoletur vsque in generationem & generationem. 40 Proijciet vos Verbum meum, sicut proiecit Dominus Sodomam & Gomorram, & vicinas eius, ait Dominus. non habitabit ibi homo, nec erit incola in ea filius hominis. 41 Ecce populus venit de terra Aquilonis, & populi magni & reges multi venient publicè à finibus terræ. 42 Arcus & scuta tenentes, crudeles sunt, nec est eis misericordia. Vox eorum quasi maris cùm tumultuatur: & super equos vehuntur, ordinati sunt, quasi vir bellator, contra te cœtus Babylonis. 43 Audiuit rex Babylonis famam eorum, remissæ sunt manus eius, angustia apprehendit eum quasi dolores parturientis. 44 Ecce rex cum exercitu suo ascendet contra eos sicut leo, qui ascendit de altitudine Iordanis. & est in habitaculum pastorum. Quia in tempore quos adducam ipsos in eam, dominatores constituam super eam. quoniam quis est similis mei? & quis est qui occurrat mihi? & non est rex qui habeat fortitudinem coram me. 45 Propterea audite consilium Domini quod consultauit super Babylonem, & cogitationem eius quam cogitauit super habitatores terræ Chaldæorum: Nisi detraxerint eos, & occiderint fortes populi, nisi desolauerint super eos habitacula eorum. 46 A voce qua capta est Babylon, commota est terra: & clamor in populis auditus est.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

נא

1 * כה אמר יהוה הנני מעיר על־בבל ואל־
ישבי לב קמי רוח משחית׃
2 * ושלחתי לבבל זרים וזרוה ויבקקו את־
ארצה כי־היו עליה מסביב ביום רעה׃
3 * אל־ידרך ידרך הדרך קשתו ואל־יתעל
בסרינו ואל־תחמלו אל־בחריה החרימו כל־
4 צבאה׃ * ונפלו חללים בארץ כשדים
ומדקרים בחוצותיה׃
5 * כי לא־אלמן ישראל ויהודה מאלהיו מיהוה
צבאות כי ארצם מלאה אשם מקדוש ישראל׃
6 * נסו מתוך בבל ומלטו איש נפשו אל־תדמו
בעונה כי עת נקמה היא ליהוה גמול הוא משלם
7 לה׃ * כוס־זהב בבל ביד־יהוה משכרת כל־
הארץ מיינה שתו גוים על־כן יתהללו גוים׃
8 * פתאם נפלה בבל ותשבר הילילו עליה קחו
צרי למכאובה אולי תרפא׃
9 * רפאנו את־בבל ולא נרפתה עזבוה ונלך
איש לארצו כי־נגע אל־השמים משפטה ונשא
עד־שחקים׃
10 * הוציא יהוה את־צדקתינו באו ונספרה
בציון את־מעשה יהוה אלהינו׃
11 * הברו החצים מלאו השלטים העיר יהוה
את־רוח מלכי מדי כי־על־בבל מזמתו להשחיתה
כי־נקמת יהוה היא נקמת היכלו׃
12 * אל־חומת בבל שאו־נס החזיקו המשמר
הקימו שמרים הכינו הארבים כי גם־זמם יהוה
גם־עשה את אשר־דבר אל־ישבי בבל׃
13 * שכנתי על־מים רבים רבת אוצרת בא קצך
אמת בצעך׃

CAP. LI.

1 A Hæc dicit Dominus: Ecce ego suscita-
bo super Babylonem & super habita-
tores eius qui cor suum leuauerunt contra
me, quasi ventum pestilentem.
2 * Et mittam in Babylonem ventilato-
res, & ventilabunt eam: & demolientur
terram eius, quoniam venerunt super eam
3 vndiq; in die afflictionis eius. * Non ten-
dat qui tendit arcū suum, & non ascendat
loricatus. Nolite parcere iuuenibus eius:
4 interficite omnē militiam eius. * Et cadent
interfecti in terra Chaldæorum, & vulne-
5 rati in regionibus eius. * Quoniā non fuit
viduatus Israel, & Iuda à Deo suo Dño ex-
ercituum. Terra aūt eorum repleta est de-
6 licto à sancto Israel. * Fugite de medio Ba-
bylonis vt saluet vnusquisq; animā suam.
Nolite tacere super iniquitatem eius, quo-
niā tempus vltionis eius est à Dño, vicis-
7 tudinem ipse retribuet ei. * Calix aureus
Babylon in manu Dñi inebrians omnem
terrā. De vino eius biberūt gentes, & ideo
8 cōmotæ sunt. * Subitò cecidit Babylon, &
contrita est. Vlulate super eam, tollite re-
sinam ad dolorem eius si fortè sanetur.
9 * Curauimus Babylonem, & non est sa-
nata. Derelinquamus eam, & eamus vnus-
quisque in terram suam. Quoniā peruenit
vsque ad cælos iudicium eius, & eleuatum
10 est vsq; ad nubes. * Protulit Dñs iustitias
nostras: venite & narremus in Sion opus
Domini Dei nostri.
11 * Acuite sagittas & implete pharetras.
B Suscitauit Dominus spiritum regum Me-
dorum, & contra Babylonem mens eius
est vt perdat eam. quoniam vltio Domi-
ni est, vltio templi sui.
12 * Super muros Babylonis leuate signum,
augete custodiam. leuate custodes, præ-
parate insidias; quia cogitauit Dominus,
& fecit quæcunque locutus est contra ha-
bitatores Babylonis.
13 * Quæ habitas super aquas multas, lo-
cuples in thesauris, venit finis tuus peda-
lis præcisionis tuæ.

CAP. LI.

*Hæc dicit Dominus, Ecce ego suscitabo su- 1
per Babylonem, & super habitantes Chal-
dæos ventum vrentem corrumpentem.*
*Et mittam super Babylonem superbos, & 2
iniuria afficient eam, & deuastabunt terram
eius. Væ super Babylonem in circuitu in die
afflictionis eius. * Super eam extendat exten- 3
dens arcum suum, & circumponat cui sunt ar-
ma sua: ne parcatis super iuuenes eius, & de-
molimini omnem potentiam eius.
* Et cadent vulnerati in terra Chaldæorum 4
& confossi deforis eius.
* Quoniam non fuit viduatus Israel & 5
Iudas à Deo suo à Domino omnipotente, quia
terra eorum repleta est iniquitate à sanctis Is-
rael. * Fugite de medio Babylonis, & sal- 6
uate vnusquisque animam suam; ne proijcia-
mini in iniquitate eius, quia tempus vltionis
eius est à Domino: retributionē ipse retribuit ei.
* Calix aureus Babylon in manu Domini 7
inebrians omnem terram: de vino eius biberūt
gentes, ideo commotæ sunt.
* Et subitò cecidit Babylon & contrita est. 8
Vlulate eam, sumite resinam corruptioni eius si
fortè sanabitur.
* Curauimus Babylonem, & non est sanata: 9
derelinquamus eam & eamus vnusquisque in
terram suam, quia appropinquauit ad cælum
iudicium eius; eleuatum est vsque ad astra.
* Protulit Dominus iudicium eius: venite 10
& annunciemus in Sion opera Domini Dei
nostri. * Præparate arcus, implete pharetras; 11
suscitauit Dominus spiritum regis Medorum,
quia contra Babylonem ira eius vt perdat eam,
quia vltio à Domino est, vltio populi eius.
* Super muros Babylonis leuate signum, 12
præficite custodes, parate arma, quia aggressus
est, & faciet Dominus quæcunque locutus est
super habitantes Babylonem.
* Habitans super aquas multas, & super 13
multitudinem thesaurorum eius: venit finis
tuus verè in viscera tua.*

να'.

1 *Τάδε λέγει κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐξεγερῶ ἐπὶ Βαβυ-
λῶνα, καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας χαλδαίους ἄνεμον καύ-
σωνα διαφθείροντα.
2 *καὶ ἐξαποστελῶ ἐπὶ Βαβυλῶνα ὑβριστὰς καὶ καθυβρί-
σουσιν αὐτὴν καὶ λυμανοῦνται τὴν γῆν αὐτῆς· οὐαὶ ἐπὶ Βα-
βυλῶνα κυκλόθεν ἐν ἡμέρᾳ κακώσεως αὐτῆς.
3 *ἐπ' αὐτὴν τεινέτω ὁ τείνων τόξον αὐτοῦ, καὶ περιθέσθω
ᾧ ἐστιν ὅπλα αὐτοῦ· μὴ φείσησθε ἐπὶ τοὺς νεανίσκους αὐτῆς,
καὶ ἀφανίσατε πᾶσαν τὴν δύναμιν αὐτῆς.
4 *καὶ πεσοῦνται τραυματίαι ἐν γῇ χαλδαίων, καὶ κα-
τακεκεντημένοι ἔξωθεν αὐτῆς.
5 *διότι οὐκ ἐχήρευσεν ἰσραήλ, καὶ ἰούδας ἀπὸ θεοῦ αὐτῶν
ἀπὸ κυρίου παντοκράτορος, ὅτι ἡ γῆ αὐτῶν ἐπλήσθη ἀδι-
κίας ἀπὸ τῶν ἁγίων ἰσραήλ.
6 *φεύγετε ἐκ μέσου Βαβυλῶνος, καὶ ἀνασώζετε ἕκα-
στος τὴν ψυχὴν αὐτοῦ· μὴ ἀπορριφῆτε ἐν τῇ ἀδικίᾳ αὐ-
τῆς, ὅτι καιρὸς ἐκδικήσεως αὐτῆς ἐστιν παρὰ κυρίου, ἀνταπ-
7 όδομα αὐτὸς ἀνταποδίδωσιν αὐτῇ. *ποτήριον χρυσοῦν
Βαβυλὼν ἐν χειρὶ κυρίου μεθύσκον πᾶσαν τὴν γῆν· ἀπὸ
τοῦ οἴνου αὐτῆς ἐπίοσαν ἔθνη, διὰ τοῦτο ἐσαλεύθησαν.
8 *καὶ ἄφνω ἔπεσεν Βαβυλὼν, καὶ συνετρίβη· θρηνεῖ-
τε αὐτήν, λάβετε ῥητίνην τῇ διαφθορᾷ αὐτῆς εἴπως
9 ἰαθή(σε)ται. *ἰατρεύσαμεν τὴν Βαβυλῶνα καὶ οὐκ ἰά-
θη· ἐγκαταλείπωμεν αὐτὴν, καὶ ἀπέλθωμεν ἕκαστος εἰς
τὴν γῆν αὐτοῦ, ὅτι ἤγγικεν εἰς οὐρανὸν τὸ κρίμα αὐτῆς· ἐξῆ-
ρεν ἕως τῶν ἄστρων.
10 *ἐξήνεγκεν κύριος τὸ κρίμα αὐτοῦ· δεῦτε καὶ ἀναγ-
γείλωμεν ἐν σιὼν τὰ ἔργα κυρίου θεοῦ ἡμῶν.
11 *παρασκευάζετε τὰ τοξεύματα, πληροῦτε τὰς φαρέ-
τρας· ἤγειρεν κύριος τὸ πνεῦμα βασιλέως μήδων, ὅτι εἰς
Βαβυλῶνα ἡ ὀργὴ αὐτοῦ ἐξολοθρεῦσαι αὐτήν, ὅτι ἐκδί-
κησις παρὰ κυρίου ἐστιν ἐκδίκησις λαοῦ αὐτοῦ.
12 *ἐπὶ τειχέων Βαβυλῶνος ἄρατε σημεῖον, ἐπιστήσατε
φύλακας· ἑτοιμάσατε ὅπλα, ὅτι ἐνεχείρησεν καὶ ποιήσει
κύριος ὅσα ἐλάλησεν ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας Βαβυλῶνα.
13 *κατασκηνοῦσα ἐφ' ὕδασιν πολλοῖς, καὶ ἐπὶ πλήθει
θησαυρῶν αὐτῆς· ἥκει τὸ πέρας σου ἀληθῶς εἰς τὰ σπλάγ-
χνα σου.

תרגום יונתן

נא

1 כדנן אמר יי הא אנא מיתי על בבל ועל יתבי ארע כסדאי עממין קטולין דרם לבהון ושפירין בקומה רוחהון מחבלא׃
2 ואשלח על בבל בזוזין ויבזונה וירוקנון ית ארעא ארי הוו עלה מסחור סחור ביום ביש׃ 3 לא ימתח דמתח קשתה ולא יסק בשריניה ולא
תחוסון על עולימהא גמרו כל נכסהא׃ 4 ויתרמון קטילין בארע כסדאי ומטענין בשוקהא׃ 5 ארי כדנן אמר יי לא שביקין בית ישראל
ודבית יהודה מאלההון מיי צבאות ארי ארעהון אתמליאת חובי קטול ממימר קדישא דישראל׃ 6 ערקו מגו בבל ושזבו גבר נפשיה לא
תשתיצון בחובה ארי עדן פורענותא היא קדם יי גמלא הוא משלם להו׃ 7 הא ככסא דדהבא דהוא רגיג מכל מאניא כן עלאי חובה דבבל
[illegible] עתידא דייתי להון מן קדם יי עתידין דיתרוון מנה רבן כל מלכי עממיא ומכס פורענותא ישתון עממיא על כן ישתגשון
8 בתכיף נפלת בבל ואתברת אילילו עלה סבו שעיף להברה מאים תתסי׃ 9 אסינא ית בבל ולא מתסיא שבקוהא וניזיל
גבר לארעיה ארי קריב לשמיא חובתה ומנטל עד שמי שמיא׃ 10 גלי יי ית זכותנא אתו ונשתעי בציון ית עובדא דעבד יי אלהנא׃
11 [illegible] גריא מלו שלטיא אעיר יי ית רוח מלכי מדי ארי על בבל רעותיה לחבלותה ארי פורענותא דיי היא ופורענות היכלה׃
12 על שורי בבל זקופו אתא אתקיפו מטרתא אקימו נטריא אתקינו חוצניא ארי אף חשב יי אף עבד ית דמליל על יתבי בבל׃
13 דשריא על מיין סגיאין סגיאין בית גנזהא מטא יומא חרוביך עדן סעורן בישתיך׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. LI.

Hæc dicit Dominus: Ecce ego adducam super Babylonem, & super habitatores terræ Chaldæorum populos interfectores, quorum cor eleuatum est, & elegātes statura, quorum spiritus dissipat. 2 Et mittam super Babylonem direptores qui diripiant eam, & exhauriant terram eius; quoniam fuerūt super eam per circuitū in die mala. 3 Non tendat qui tendit arcū suum, nec ascendat in lorica sua: nec parcatis iuuenibus eius: consumite omnē substantiam eius. 4 Et proiicientur interfecti in terra Chaldæorū, & vulnerati in vicis eius. 5 Hæc enim dicit Dominus: Non sunt derelictæ domus Israel & Iuda, à Deo suo, à Domino exercituum. Quia terra eorum impleta est peccatis homicidij à verbo sancti Israel. 6 Fugite de medio Babylonis, & liberate quisque animam suam; ne occidamini in peccato eius. quia tempus vindictæ est coram Domino, retributionem ipse reddit ei. 7 Ecce sicut calix aureus qui est desiderabilis præ cunctis vasis; sic supremum est peccatum Babylonis: ideo vltio grauis ventura est contra eam à facie Domini. Futurum est vt inebrientur ex ea ebrij omnes reges populorum, & de calice vltionis bibent populi; propterea conturbabuntur populi. 8 Subitò cecidit Babylon, & contrita est. Vlulate super eam, tollite resinam confractioni eius, si fortè sanabitur. 9 Curauimus Babylonem, & non est sanata: relinquite eam, & eamus vnusquisque in terram suam: quoniam appropinquauit vsque ad cælos confractio eius, & sublata est vsque ad cælos cælorum.
10 Reuelauit Dominus iustitiam nostram, venite & annunciemus in Syon opus quod fecit Dominus Deus noster. 11 Acuite sagittas & implete pharetras. Suscitauit Dominus spiritum regum Medorum, quia contra Babylonem est voluntas eius vt disperdat eam: quia vltio Domini est, & vltio templi eius. 12 Super muros Babylonis leuate signum; roborate custodiam; suscitate custodes; præparate insidias: quia cogitauit Dominus, etiam fecit quod locutus est super habitatores Babylonis. 13 Quæ habitat super aquas multas, multæ sunt domus thesaurorum eius: peruenit dies interitus tui, tempus visitationis malitiæ tuæ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

14 * נִשְׁבַּע יְהוָה צְבָאוֹת בְּנַפְשׁוֹ כִּי אִם־מִלֵּאתִיךְ
אָדָם כַּיֶּלֶק וְעָנוּ עָלַיִךְ הֵידָד ׃
15 * עֹשֵׂה אֶרֶץ בְּכֹחוֹ מֵכִין תֵּבֵל בְּחָכְמָתוֹ וּבִתְבוּנָתוֹ
16 נָטָה שָׁמָיִם ׃ * לְקוֹל תִּתּוֹ הֲמוֹן מַיִם בַּשָּׁמַיִם
וַיַּעַל נְשִׂאִים מִקְצֵה־אָרֶץ בְּרָקִים לַמָּטָר עָשָׂה
וַיּוֹצֵא רוּחַ מֵאֹצְרֹתָיו ׃
17 * נִבְעַר כָּל־אָדָם מִדַּעַת הֹבִישׁ כָּל־צוֹרֵף מִפָּסֶל
18 כִּי־שֶׁקֶר נִסְכּוֹ וְלֹא־רוּחַ בָּם ׃ * הֶבֶל הֵמָּה
מַעֲשֵׂה תַּעְתֻּעִים בְּעֵת פְּקֻדָּתָם יֹאבֵדוּ ׃
19 * לֹא־כְאֵלֶּה חֵלֶק יַעֲקוֹב כִּי־יוֹצֵר הַכֹּל הוּא
וְשֵׁבֶט נַחֲלָתוֹ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ ׃
20 * מַפֵּץ־אַתָּה לִי כְּלֵי מִלְחָמָה וְנִפַּצְתִּי בְךָ גוֹיִם
21 וְהִשְׁחַתִּי בְךָ מַמְלָכוֹת ׃ * וְנִפַּצְתִּי בְךָ סוּס
וְרֹכְבוֹ וְנִפַּצְתִּי בְךָ רֶכֶב וְרֹכְבוֹ ׃
22 * וְנִפַּצְתִּי בְךָ אִישׁ וְאִשָּׁה וְנִפַּצְתִּי בְךָ זָקֵן וָנָעַר
וְנִפַּצְתִּי בְךָ בָּחוּר וּבְתוּלָה ׃
23 * וְנִפַּצְתִּי בְךָ רֹעֶה וְעֶדְרוֹ וְנִפַּצְתִּי בְךָ אִכָּר וְצִמְדּוֹ
וְנִפַּצְתִּי בְךָ פַּחוֹת וּסְגָנִים ׃
24 * וְשִׁלַּמְתִּי לְבָבֶל וּלְכֹל יוֹשְׁבֵי כַשְׂדִּים אֵת כָּל־
רָעָתָם אֲשֶׁר־עָשׂוּ בְצִיּוֹן לְעֵינֵיכֶם נְאֻם יְהוָה ׃
25 * הִנְנִי אֵלֶיךָ הַר הַמַּשְׁחִית נְאֻם־יְהוָה הַמַּשְׁחִית
אֶת־כָּל־הָאָרֶץ וְנָטִיתִי אֶת־יָדִי עָלֶיךָ וְגִלְגַּלְתִּיךָ
מִן־הַסְּלָעִים וּנְתַתִּיךָ לְהַר שְׂרֵפָה ׃
26 * וְלֹא־יִקְחוּ מִמְּךָ אֶבֶן לְפִנָּה וְאֶבֶן לְמוֹסָדוֹת
כִּי־שִׁמְמוֹת עוֹלָם תִּהְיֶה נְאֻם־יְהוָה ׃
27 * שְׂאוּ־נֵס בָּאָרֶץ תִּקְעוּ שׁוֹפָר בַּגּוֹיִם קַדְּשׁוּ עָלֶיהָ
גּוֹיִם הַשְׁמִיעוּ עָלֶיהָ מַמְלְכוֹת אֲרָרַט מִנִּי וְאַשְׁכְּנָז
פִּקְדוּ עָלֶיהָ טִפְסָר הַעֲלוּ־סוּס כְּיֶלֶק סָמָר ׃
28 * קַדְּשׁוּ עָלֶיהָ גוֹיִם אֶת־מַלְכֵי מָדַי אֶת־פַּחוֹתֶיהָ
וְאֶת־כָּל־סְגָנֶיהָ וְאֵת כָּל־אֶרֶץ מֶמְשַׁלְתּוֹ ׃

14 *Iurauit Dñs exercituum per animam
suā, Quoniā replebo te hominibus quasi
brucho, & super te celeuma cantabitur.
15 *Qui fecit terram in fortitudine sua, & pre-
præparauit orbem in sapientia sua, & pru-
16 dentia sua extendit cælos. *Dante eo vo-
cem multiplicantur aquæ in cælo. Qui le-
uat nubes ab extremo terræ, fulgura in plu-
uiam fecit, & producit ventos de thesauris
17 suis. *Stultus factus est omnis homo à
scientia, confusus est omnis conflator in
sculptili, quia mendax est cōflatio eius, nec
18 est spiritus in eis. *Vana sunt opera & risu
digna: in tempore visitationis suæ peribunt.
19 *Non sicut hæc pars Iacob, quia qui fe-
cit omnia, ipse est, & Israel sceptrum hære-
ditatis eius, Dñs exercituum nomen eius.
20 *Collidis tu mihi vasa belli, & ego col-
lidam in te gentes, & disperdā in te regna.
21 *Et collidam in te equum, & equitem
C eius, & collidam in te currū & ascensorem
22 eius. *Et collidam in te virum & mulierem,
& collidam in te senem & puerum; & col-
23 lidam in te iuuenē & virginem. *Et colli-
dam in te pastorē & gregem eius: & colli-
dam in te agricolam & iugales eius: & col-
24 lidam in te duces & magistratus. *Et red-
dam Babyloni & cunctis habitatoribus
Chaldææ omne malum suum quod fece-
runt in Sion in oculis vestris, ait Domi-
25 nus. *Ecce ego ad te mons pestifer, ait
Dominus, qui corrumpis vniuersam ter-
ram. Et extendam manum meam super
te, & euoluam te de petris, & dabo te in
montem combustionis.
26 *Et non tollent de te lapidem in angu-
lum, & lapidem in fundamento, sed perpe-
27 ditus in æternū eris, ait Dñs. *Leuate signū
in terra, clangite buccina in gentibus, san-
ctificate super eam gentes, annunciate con-
tra illam regibus Ararat, Menni & Ascene-
nez: numerate contra eam Taphsar, addu-
cite equum quasi bruchum aculeatum.
28 *Sanctificate cōtra eam gētes, reges Me-
D diæ, duces eius, & vniuersos magistratus
eius cunctamque terram potestatis eius.

*Quia iurauit Dominus per brachium suū, 14
quoniam replebo te hominibus quasi locustis,
& loquentur super te descendentes. *Faciens 15
terram in fortitudine eius, præparās orbem ter-
ræ sapientia sua, in prudentia sua extendit cæ-
lum. *In vocem posuit multitudinē sonitus 16
aquæ in cælo; & adduxit nubes ab extremo
terræ, fulgura in pluuiam fecit, & eduxit lumen
de thesauris suis. *Stultus factus est omnis 17
homo à scientia, confusus est omnis aurifex ab
sculptilibus suis, quia mendacia conflauerunt,
non est spiritus in eis. *Vana sunt opera risu 18
digna; in tempore visitationis eius peribunt.
*Non talis pars Iacob, quia qui fecit omnia, 19
ipse est hereditas eius, Dominus exercituum no-
men illi. *Dispergis tu mihi vasa belli, & di- 20
spergam in te gentes, & concitabo in te reges.
*Et dispergam in te equum & ascensorem 21
eius, & dispergam in te currus & ascensores
eorum. *Et dispergam in te virum & mu- 22
lierem, & dispergam in te senem & puerum,
& dispergam in te iuuenem & virginem.
*Et dispergam in te agricolam & agricul- 23
turam eius, & dispergam in te duces & impe-
ratores tuos.
*Et retribuam Babyloni & habitantibus 24
Chaldæis omnia mala eorum, quæ fecerunt in
Sion in oculis vestris, dicit Dominus.
*Ecce ego ad te mons corrupte corrum- 25
pens omnem terram, & extendam manum meā
in te, & euoluā te de petris, & dabo te quasi
montem combustum.
*Et non tollent de te lapidem in angulum, 26
& lapidem in fundamentum, quia in desola-
tionem æternam eris, ait Dominus.
*Leuate signum super terra; clangite in gen- 27
tibus tuba; sanctificate super eam gentes, an-
nunciate contra illam regnis Ararat à me &
Ascanazæis: constituite contra eam iaculatio-
nes; ascendere facite contra eam equorum quasi
locustarum multitudinem.
*Ascendere facite contra eam gentes, regem 28
Medorum & omnis terræ, duces eius, & om-
nes magistratus eius.

14 *ὅτι ὤμοσεν κύριος κατὰ τοῦ βραχίονος αὐτοῦ, διότι πλη-
ρώσω σε ἀνθρώπων ὡσεὶ ἀκρίδων, καὶ φθέγξονται ἐπὶ σὲ
15 οἱ καταβαίνοντες. *ὁ ποιῶν γῆν ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ, ἑτοι-
μάζων οἰκουμένην τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ, ἐν τῇ συνέσει αὐτοῦ
ἐξέτεινεν τὸν οὐρανόν.
16 *εἰς φωνὴν ἔθετο πλῆθος ἤχους ὕδατος ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ
ἀνήγαγεν νεφέλας ἀπ' ἐσχάτου τῆς γῆς, ἀστραπὰς εἰς ὑετὸν
ἐποίησεν, καὶ ἐξήγαγεν φῶς ἐκ θησαυρῶν αὐτοῦ.
17 *ἐμωράνθη πᾶς ἄνθρωπος ἀπὸ γνώσεως· κατῃσχύν-
θη πᾶς χρυσοχόος ἀπὸ τῶν γλυπτῶν αὐτοῦ, ὅτι ψευδῆ ἐ-
18 χώνευσαν, οὐκ ἔστιν πνεῦμα ἐν αὐτοῖς. *μάταιά ἐστιν
ἔργα μεμωκημένα· ἐν καιρῷ ἐπισκέψεως αὐτῶν ἀπο-
19 λοῦνται. *οὐ τοιαύτη μερὶς τῷ Ἰακὼβ ὅτι ὁ πλάσας τὰ
πάντα, αὐτός ἐστιν κληρονομία αὐτοῦ κύριος τῶν δυνά-
20 μεων ὄνομα αὐτῷ. *διασκορπίζεις σύ μοι σκεύη πολέ-
μου, καὶ διασκορπιῶ ἐν σοὶ ἔθνη καὶ ἐξαρῶ ἐν σοὶ βασιλεῖς.
21 *καὶ διασκορπιῶ ἐν σοὶ ἵππον καὶ ἀναβάτην αὐτοῦ, καὶ
διασκορπιῶ ἐν σοὶ ἅρματα, καὶ ἀναβάτας αὐτῶν.
22 *καὶ διασκορπιῶ ἐν σοὶ ἄνδρα καὶ γυναῖκα, καὶ διασκορ-
πιῶ ἐν σοὶ πρεσβύτην καὶ παιδίον· καὶ διασκορπιῶ ἐν σοὶ
23 νεανίσκον καὶ παρθένον. *καὶ διασκορπιῶ ἐν σοὶ γεωργὸν
καὶ τὸ γεώργιον αὐτοῦ, καὶ διασκορπιῶ ἐν σοὶ ἡγεμόνας, καὶ
στρατηγούς σου.
24 *καὶ ἀνταποδώσω τῇ Βαβυλῶνι, καὶ τοῖς κατοικοῦσι
Χαλδαίοις πάσας τὰς κακίας αὐτῶν ἃς ἐποίησαν ἐπὶ
Σιὼν κατ' ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, λέγει κύριος.
25 *ἰδοὺ ἐγὼ πρὸς σὲ τὸ ὄρος τὸ διεφθαρμένον τὸ διαφθεῖ-
ρον πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου ἐπὶ σέ, καὶ
κατακυλίσω σε ἀπὸ τῶν πετρῶν, καὶ δώσω σε ὡς ὄρος ἐμπε-
26 πυρισμένον. *καὶ οὐ μὴ λάβωσιν ἀπὸ σοῦ λίθον εἰς γω-
νίαν, καὶ λίθον εἰς θεμέλιον ὅτι εἰς ἀφανισμὸν αἰώνιον ἔσῃ,
27 λέγει κύριος. *ἄρατε σημεῖον ἐπὶ τῆς γῆς, σαλπίσατε
ἐν ἔθνεσιν σάλπιγγι, ἁγιάσατε ἐπ' αὐτὴν ἔθνη, παραγγεί-
λατε ἐπ' αὐτὴν βασιλείαις Ἀραρὰτ παρ' ἐμοῦ, καὶ τοῖς
Ἀσχαναζαίοις· ἐπιστήσατε ἐπ' αὐτὴν βελοστάσεις, ἀνα-
βιβάσατε ἐπ' αὐτὴν ἵππων ὡς ἀκρίδων πλῆθος.
28 *ἀναβιβάσατε ἐπ' αὐτὴν ἔθνη τὸν βασιλέα τῶν Μή-
δων καὶ πάσης τῆς γῆς, τοὺς ἡγουμένους αὐτοῦ, καὶ πάντας στρα-
τηγοὺς αὐτοῦ.

תרגום יונתן

14 קיים יי צבאות במימרה אלהין אמלינך משרית עממין סגיאין כזחלא וירימון עלך קלהון ׃ 15 אמר אלין דעבד ארעא בחילה
אתקין תבל בחכמתה ובסכלתנותה תלא שמיא ׃ 16 לקל מוהבה רכפת דמין בשמיא ומסק עננין מסיפי ארעא ברקין לזמן מטרא
עבד ומפיק רוחין מבית גנזוהי ׃ 17 אטפשו כל עממיא מלמדע חכמתא בהית כל קינאה מלמעבד צלם ארי שקרא אתיכנון ולא
רוח בהון ׃ 18 לחא אנון עובד חלעבא בעדן דאסער עליהון חוביהון ייבדון ׃ 19 לא כאלין חולקיה דיעקב ארי דברא כולא
הוא וישראל שבטא דאחסנתיה יי צבאות שמיה ׃ 20 מבדר את קדמי כרכא דבה מאני קרבא ואבדר בך עממין סגיאין ואחבל
בך מלכון ׃ 21 ואבדר בך סוסון ורתיכיהון ואבדר בך רתיכא ורכבה ׃ 22 ואבדר בך גבר ואתתא ואבדר בך סב וניק ואבדר
בך עולים ובתולן ׃ 23 ואבדר בך רעיא ועדריה ואבדר בך אכר ופדניה ואבדר בך שלטונין וטורנין ׃
24 ואשלם לבבל ולכל יתבי ארע כסדאי ית כל בישתהון דעבדו בציון לעיניכון אמר יי ׃ 25 הא אנא שלח רגזי עלך כרכא מחבלא
[illegible] ית כל ארעא וארים ית מחת גבורתי עלך ואמגרנך מן תקיפיא ואתננך לכרך יקידא ׃
26 ולא יסבון מנך מלכא למלכו ושלטון לשולטנו ארי צדות עלם תהי אמר יי ׃ 27 זקפו אתא בארעא תקעו שופרא בעממיא
זמינו עלה עממיא אשמעו עלה מלכות ארעא דקרדו משרית חורמני והדיב זמנו עלה עממיא עבדי קרבא דיהון סלקין סוסותהון מפנכין תא
28 זמנו עלה עממיא ית מלכי מדי ית שלטונהא וית כל טורנהא וית כל ארע שולטנה ׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Iurauit Dominus exercituum in verbo suo, Nisi impleuero eos exercitibus populorum multorum quasi reptilium, & tollent super te vocem suam. 15 Dixit hæc, qui fecit terram virtute sua, fundauit orbem sapientia sua, & prudentia sua appendit cælos. 16 Ad vocem eius qui dat tumultum aquarum in cælis; & subuehit nubes ab extremis terræ; fulgura in tempore pluuię fecit; & adducit ventos de domo thesaurorum suorum. 17 Insipientes facti sunt omnes populi, ita vt nesciant sapientiam. Confusus est omnis argentarius à faciendo simulachro; quia falsa sunt quæ conflauit, nec est spiritus in eis. 18 Vana sunt, opera irrisionis: in tempore quo visitabero super eos peccata ipsorum, peribunt. 19 Non eiusmodi est pars Iacob: quia qui creauit omnia, ipse est, & Israel est portio tribus hæreditatis eius, Dominus exercituū nomen eius. 20 Dissipator tu es coram me, ciuitas in qua sunt arma bellica, & dispergam in te populos multos, & dissipabo in te regna. 21 Et dispergam in te equos & currus; & dispergam in te currum, & ascensorem eius. 22 Et dispergam in te virum & mulierem: & dispergam in te senem & infantem: & dispergam in te iuuenes & virgines. 23 Et dispergam in te pastorem & gregem eius; & dispergam in te agricolam & par boum eius: & dispergam in te dominatores & duces. 24 Et reddam Babyloni & omnibus habitatoribus terræ Chaldæorum omne malum suum quod fecerunt in Sion, in oculis vestris, dicit Dominus. 25 Ecce ego mitto furorem meum contra te ciuitas dissipans, dicit Dominus: quæ dissipas vniuersam terram: & leuabo plagam fortitudinis meæ contra te, & consumam te à fortibus, & dabo te in ciuitatem combustionis. 26 Et non tollent ex te regem in regnum, & principem in principatum, quia desolatio æterna erit, dicit Dominus. 27 Leuate signum in terra, clangite buccina in populis, præparate contra eam populos, annunciate contra illam regnis terræ Cardu, exercitui Armeniæ & Hadeb; præparate contra eam populos bellatores, qui ascendant equos suos hinnientes instar bruchi inflammati. 28 Præparate contra eam populos, reges Medorum, & dominatores eorum, & omnes duces eorum, & omnem terram dominij eorum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

כט ‡ וְהָרַעַשׁ הָאָרֶץ וְתָחֵל כִּי־קְמָה עַל־בָּבֶל מַחְשְׁבוֹת
יְהוָה לָשׂוּם אֶת־אֶרֶץ בָּבֶל לְשִׁמָּה מֵאֵין יוֹשֵׁב׃
ל ‡ חָדְלוּ גִבּוֹרֵי בָבֶל לְהִלָּחֵם יָשְׁבוּ בַּמְּצוּדוֹת
נָשְׁתָּה גְבוּרָתָם הָיוּ לְנָשִׁים הִצִּיתוּ מִשְׁכְּנוֹתֶיהָ
נִשְׁבְּרוּ בְרִיחֶיהָ׃
לא ‡ רָץ לִקְרַאת־רָץ יָרוּץ וּמַגִּיד לִקְרַאת מַגִּיד
לְהַגִּיד לְמֶלֶךְ בָּבֶל כִּי־נִלְכְּדָה עִירוֹ מִקְצֶה׃
לב ‡ וְהַמַּעְבָרוֹת נִתְפָּשׂוּ וְאֶת־הָאֲגַמִּים שָׂרְפוּ בָאֵשׁ
וְאַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה נִבְהָלוּ׃
לג ‡ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בַּת־בָּבֶל
כִּגֹרֶן עֵת הְדְרִיכָהּ עוֹד מְעַט וּבָאָה עֵת־הַקָּצִיר לָהּ׃
לד ‡ אֲכָלָנוּ הֲמָמָנוּ נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל הִצִּיגָנוּ
כְּלִי רִיק בִּלָּעָנוּ כַּתַּנִּין מִלֵּא כְרֵשׂוֹ מֵעֲדָנַי הִדִּיחָנוּ׃
לה ‡ חֲמָסִי וּשְׁאֵרִי עַל־בָּבֶל תֹּאמַר יֹשֶׁבֶת צִיּוֹן וְדָמִי
אֶל־יוֹשְׁבֵי כַשְׂדִּים תֹּאמַר יְרוּשָׁלִָם׃
לו ‡ לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי־רָב אֶת־רִיבֵךְ
וְנָקַמְתִּי אֶת־נִקְמָתֵךְ וְהַחֲרַבְתִּי אֶת־יַמָּהּ
וְהוֹבַשְׁתִּי אֶת־מְקוֹרָהּ׃
לז ‡ וְהָיְתָה בָבֶל לְגַלִּים מְעוֹן תַּנִּים שַׁמָּה וּשְׁרֵקָה
מֵאֵין יוֹשֵׁב׃
לח ‡ יַחְדָּו כַּכְפִרִים יִשְׁאֲגוּ נָעֲרוּ כְּגוּרֵי אֲרָיוֹת׃
לט ‡ בְּחֻמָּם אָשִׁית אֶת־מִשְׁתֵּיהֶם וְהִשְׁכַּרְתִּים
לְמַעַן יַעֲלֹזוּ וְיָשְׁנוּ שְׁנַת־עוֹלָם וְלֹא יָקִיצוּ
נְאֻם יְהוָה׃
מ ‡ אוֹרִידֵם כְּכָרִים לִטְבוּחַ כְּאֵילִים עִם־עַתּוּדִים׃
מא ‡ אֵיךְ נִלְכְּדָה שֵׁשַׁךְ וַתִּתָּפֵשׂ תְּהִלַּת כָּל־הָאָרֶץ
אֵיךְ הָיְתָה לְשַׁמָּה בָבֶל בַּגּוֹיִם׃
מב ‡ עָלָה עַל־
בָּבֶל הַיָּם בַּהֲמוֹן גַּלָּיו נִכְסָתָה׃
מג ‡ חָיוּ עָרֶיהָ
לְשַׁמָּה אֶרֶץ צִיָּה וַעֲרָבָה אֶרֶץ לֹא־יֵשֵׁב בָּהֶן כָּל־
אִישׁ וְלֹא־יַעֲבֹר בְּהֶן בֶּן־אָדָם׃

29 ‡ Et cõmouebitur terra & conturbabitur, quia euigilabit cõtra Babyloné cogitatio Dñi vt ponat terram Babylonis desertam & inhabitabilem. ‡ Cessauerunt fortes Babylonis à prælio, habitauerũt in prædiis. Deuoratum est robur eorum, facta sunt quasi mulieres. Incensa sunt tabernacula eius, contriti sunt vectes eius. ‡ Currens obuiam currenti veniet, & nuncians obuiam nuncianti, vt annũciet regi Babylonis, quia capta est ciuitas eius à summo vsque ad summum. ‡ Et vada præoccupata sunt, & paludes incensæ sunt igni, & viri bellatores conturbati sunt.

33 ‡ Quia hæc dicit Dominus exercituũ Deus Israel: Filia Babylonis quasi area, tempus trituræ eius. Adhuc modicum & veniet tempus messionis eius.

34 ‡ Comedit me, deuorauit me Nabuchodonosor rex Babylonis, reddidit me quasi vas inane. Absorbuit me quasi draco, impleuit ventrem suum teneritudine mea, & eiecit me. ‡ Iniquitas aduersum me & caro mea super Babylonem, dicit habitatio Sion: & sanguis meus super habitatores Chaldææ, dicet Hierusalem.

36 ‡ Propterea hæc dicit Dñs: Ecce ego iudicabo causam tuam, & vlciscar vltionem tuam. Et desertũ faciam mare eius, & siccabo venã eius. ‡ Et erit Babylõ in aceruos, habitatio draconũ, stupor & sibilus, & non sit habitator. ‡ Simul vt leones rugient, excutient comas veluti catuli leonum.

39 ‡ In calore eorum ponam potus eorum, & inebriabo eos vt fopiãtur, & dormiant somnum sempiternum, & nõ consurgent, dicit Dñs. ‡ Deducam eos quasi agnos ad victimã, quasi arietes cum hœdis.

41 ‡ Quomodo capta est victimã, quasi arietes cum hœdis. Quomodo capta est Sesach, & comprehensa inclyta vniuersæ terræ! Quomodo facta est in stupore Babylon inter gentes! ‡ Ascendit super Babylonem mare, multitudine fluctuũ eius operta est. ‡ Factæ sunt ciuitates eius in stuporem, terra inhabitabilis & deserta, terra in qua nullus habitet, nec transibit per eam filius hominis.

תרגום יונתן

כט וְרַעְשָׁא וְתִתְמְרַע אַרְעָא מִקָּמָא עַל בָּבֶל מַחְשָׁבְתָּא דַיְיָ לְשַׁוָּאָה יָת אַרְעָא דְבָבֶל לְצַדְיָא מִבְּלִי יָתְבָא׃
ל אִתְמְנַעוּ גִּבָּרֵי בָבֶל לְאִתְקְרָבָא יָתְבוּ בְּמִצַּדָּתָא אִתְכְּרֵית גְּבוּרְתְּהוֹן הֲווֹ חַלְשִׁין כְּנְשַׁיָּא אִתְקַדְּלָא בֵּירְנֵיהֶן אִתְבְּרוּ עַבְרָתָא׃
לא רָהֵט לְקַדְמוּת רָהֵט וּמְבַשַּׂר אֲחָתֵהּ וְיָת אֲבַשְּׂרָא אוֹקִידוּ בְנוּרְתָּא
לב וְיָת גַּבְרֵי קְרָבָא אִתְבְּהָלוּ׃
לג אֲרֵי כִּדְנַן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל בְּנִכְסַיָּא דְבָבֶל כְּבֵידְרָא דְמִיא לְאִדְרָא דְמָשְׁא עִדַּן חֲצָדָא יְקַר
לד אֲפָרַת יְרוּשְׁלֶם כַּד יְיֵי צְבָאוֹת אֲבוּהּ דְיִשְׂרָאֵל גְּבוּכַדְרֶאצַּר מַלְכָּא דְבָבֶל דְּמָיָא לְאַרְיָא דְמָשְׁא יָתִי וְאוֹבִיל
כְּמָנָא רֵיקָנָא בְּלָעַנִי כְּתַנִּינָא מְלָא כַרְסֵהּ מִתַּעֲנוּגַי רְחָקַנִי׃
לה חֲמָסִי וּבִזְיוֹנִי עַל בָּבֶל תֵּימַר כְּנִישְׁתָּא דְצִיּוֹן וְחוֹבַת דָּמִי זַכַּאי דְאִתְשַׁד בִּי עַל יָתְבֵי אַרְעָא כַּסְדָּאֵי תֵּימַר
לו יְרוּשְׁלֶם׃ לָכֵן כְּדֵין אֲמַר יְיָ הָא אֲנָא דָאִין יָת דִּינָךְ וְאִתְבַּר יָת דִּינָךְ וְאַתְרַע יָת מַרְעָנוּתָךְ וְאַחֲרִיב יָת יַמָּהּ וְאוֹבִישׁ יָת מַבּוּעָתָא׃
לז וְתֶהֱוֵי בָבֶל לְתַלֵּי מִדּוֹר יְדִידִין צָדְיָא וְאִשְׁתָּמְמוּ יָת דִּינָךְ וְאִתְבְּרָא יָת אַתְרָךְ וְאִתְחָרְבָא יָת כַּנְיָנִין כְּאַרְיָוָן קָלְהוֹן
לח כְּחֵדָא כְּאַרְיָוָן יִתְחַסְנוּן כִּכְנֵי אַרְיָוָן יְרִיעוּן קָלְהוֹן׃
לט כַּד יְהוֹן קָאֲמִין בְּחֵימְתְּהוֹן דְּמָן לְהוֹן וְאַשְׁכְּרִינוּן יָת דְּיָנֵיהוֹן וְיִתְרְווֹן וְיִתְקְפוּן וְלָא יִתְעֲרוּן לְעָלְמָא דְאָמַר יְיָ׃
מ אֲחַתְנִינוּן כְּבֵרֵי לְקוּסְטָא כְּאִמְּרִין עִם עַתּוּדֵי׃
מא אֵיכְדֵין אִתְכְּבִישַׁת כָּבֵל כְּרֵכְרֵין עִם בַּרְיָין וְאִתְאַחֲרַת תֻּשְׁבַּחְתָּא כָּל אַרְעָא אֵיכְדֵין הֲוַת לְצַדְיָא בֵּין עַמְמַיָּא׃
מב מַלְכָּא דְבָבֶל סְלֵיק עַל כָּל מַלְכָּא כְּמִשְׁרְיַיתָא בְּסַגִּי כְּמֵי יַמָּא כְּאִתְרְנוּשַׁת גַּלּוֹהִי חֲפָא׃
מג אֵיכְדֵין אִתְכְּבִישַׁת כָּל אַרְעָא לָא יְתֵב בָּהּ כָּל אֱנָשׁ וְלָא יְעִבַּר בְּהוֹן בַּר אֱנָשׁ׃

29 ‡ Σείσθη ἡ γῆ ⸫ ἐπόνεσεν, διότι ἐξανέστη ἐπὶ Βαβυλῶνα λογισμὸς κυρίου, ⸫ θεῖναι τὴν γῆν Βαβυλῶνος εἰς ἀφανισμὸν, ⸫ μὴ κατοικεῖσθαι αὐτήν. ‡ Ἐξέλιπεν μαχητὴς Βαβυλῶνος ⸫ πολεμεῖν, καθῆντο ⸫ οἰκεῖ ἐν περιοχῇ· ἐθραύσθη ἡ δυναστεία αὐτῶν, ἐγένηθησαν ὡσεὶ γυναῖκες, ἐνεπυρίσθη τὰ σκηνώματα αὐτῆς, συνετρίφησαν οἱ μοχλοὶ αὐτῆς.
31 ‡ διώκων εἰς ἀπάντησιν διώκοντος διώξεται, ⸫ διαγγέλλων εἰς ἀπάντησιν ἀναγγέλλοντος τοῦ ἀναγγεῖλαι τῷ βασιλεῖ Βαβυλῶνος ὅτι ἑάλωκεν ἡ πόλις αὐτοῦ ἀπ' ἐσχάτου
32 ‡ τῶν διαβάσεων αὐτῆς ἐλήφθησαν, καὶ τὰ συστήματα αὐτῆς ἐνεπυρίσθησαν ⸫ πυρί· καὶ ἄνδρες αὐτῆς οἱ πολεμισταὶ ἐξέρχονται.
33 ‡ διότι τάδε λέγει κύριος ⸫ παντοκράτωρ ὁ θεὸς Ἰσραήλ· οἶκοι βασιλέως Βαβυλῶνος ⸫ ὡς ἅλων ὥρισμος ἁλωνισθῆσεται· ἔτι μικρὸν καὶ ἥξει ὁ ἀμητὸς αὐτῆς.
34 ‡ κατέφαγέν με, ἐμερίσατό με ναβουχοδονόσωρ βασιλεὺς ⸫ Βαβυλῶνος, κατέλαβόν με σπότος λεπτόν, ναβουχοδονόσωρ βασιλεὺς Βαβυλῶνος καλέπισέν με ὡς δράκων· ἔπλησεν τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ ⸫ τρυφῆς μου· ἔξωσάν με
35 ‡ ⸫ μόχθοι μου καὶ αἱ ταλαιπωρίαι μου εἰς Βαβυλῶνα, ἐρεῖ κατοικοῦσα σιών, καὶ τὸ αἷμά μου ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας χαλδαίους, ἐρεῖ ἱερουσαλήμ.
36 ‡ διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος· ἰδοὺ ἐγὼ κρινῶ τὴν αὐτίδικόν σου, ⸫ ἐκδικήσω τὴν ἐκδίκησίν σου, ⸫ ἐρημώσω τὴν θάλασσαν αὐτῆς, καὶ ξηρανῶ τὴν πηγὴν αὐτῆς.
37 ‡ καὶ ἔσται Βαβυλὼν εἰς ἀφανισμὸν κατοίκησις δρακόντων, ἀφανισμός, συριγμός, ⸫ οὐκ κατοικηθήσεται.
38 ‡ ὡς λέοντες ἐξηγέρθησαν ἅμα ⸫ ὡς σκύμνοι λεόντων.
39 ‡ ἐν τῇ θερμασίᾳ αὐτῶν δώσω πόσιμα αὐτοῖς, ⸫ μεθύσω αὐτοὺς ὅπως καρωθῶσιν, καὶ ὑπνώσωσιν ὕπνον αἰώνιον, καὶ οὐ μὴ ἐγερθῶσιν, λέγει κύριος.
40 ‡ καταβιβῶ αὐτοὺς ὡς ἀρνας εἰς σφαγήν, ⸫ ὡς κριοὺς
41 μετ' ἐρίφων. ‡ πῶς ἑάλω σεσὰκ ⸫ ἐπρόσθη τὸ καύχημα πάσης τῆς γῆς· πῶς ἐγένετο Βαβυλὼν εἰς ἀφανισμὸν
42 ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν. ‡ ἀνέβη ἐπὶ Βαβυλῶνα ἡ θάλασσα, ἐν ἤχῳ κυμάτων αὐτῆς κατεκαλύφθη.
43 ‡ ἐγρήσθησαν αἱ πόλεις αὐτῆς εἰς ἀφανισμόν· γῆ ἄυδρος καὶ ἄβατος, ⸫ οὐ κατοικήσει ἐν αὐτῇ οὐδείς, οὐδὲ μὴ καταλύσῃ ἐν αὐτῇ υἱὸς ἀνθρώπου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

29 Et commouebitur terra & infirmabitur, quoniam confirmatæ sunt contra Babylonem cogitationes Domini, vt ponat terram Babylonis in desolationem absque habitatore. 30 Ceisauerunt fortes Babylonis à prœlio, habitauerunt in munitionibus. contritum est robur eorum, facti sunt infirmi sicut mulieres: succensa sunt palatia eius, contriti sunt vectes eius. 31 Currens obuiam currenti curret, & nuncians obuiam nuncianti ad annunciandum regi Babylonis; quia capta est ciuitas eius à summo eius. 32 Et vada capta sunt, & stagna succensa sunt igni, & viri bellatores turbati sunt. 33 Quia hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel: Cœtus Babylonis similis est aræ cuius tempus peruenit. Adhuc paululum modicumque, & venient direptores ad eam. 34 Dixit Ierusalem, Diripuit substantiam meam, & contumplit me Nabuchodonosor rex Babylonis, comminuit me quasi vas vacuum; absorbuit me quasi draco: impleuit domum thesaurorum suorum delitiis meis: expulerũt me. 35 Iniquitates meæ & caro mea super habitatores terræ Chaldæorum, dicit Ierusalem. 36 Propterea hæc dicit Dominus: Ecce ego iudicabo causam tuam, & vlciscar vltionem tuam, & desertũ faciam mare eius, & siccabo fontes eius. 37 Et erit Babylon in aceruos, & habitatio draconum, desertum & desolatio, absque habitatore. 38 Simul quasi leones rugient, & quasi filij leonum attollent vocem suam. 39 Adducam super eos tribulationem, & erunt similes ebriis, vt non sint fortes, sed moriantur morte secunda, & non viuant in seculo futuro, dicit Dominus. 40 Tradam eos quasi tauros occisioni, & quasi arietes cum hircis. 41 Quomodo subingata est Babylon, & captum est decus vniuersæ terræ! quomodo facta est Babel in desolationem inter populos! 42 Ascendit contra Babylonem rex cum copijs suis numerosis, quasi aquis matris, tumultu fluctuum eius cooperta est. 43 Factæ sunt ciuitates eius in desolationem, terra desolata, & deserta, terra in qua non habitabit omnis homo, nec transibit per eam filius hominis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

44 ופקדתי על־בל בבבל והצאתי את־בלעו
מפיו ולא־ינהרו אליו עוד גוים גם־חומת בבל
נפלה׃
45 צאו מתוכה עמי ומלטו איש את־נפשו
מחרון אף־יהוה׃
46 ופן־ירך לבבכם ותיראו בשמועה הנשמעת
בארץ ובא בשנה השמועה ואחריו בשנה
השמועה וחמס בארץ משל על־משל׃
47 לכן הנה ימים באים ופקדתי על־פסילי בבל
וכל־ארצה תבוש וכל־חלליה יפלו בתוכה׃
48 ורננו על־בבל שמים וארץ וכל אשר בהם
כי מצפון יבוא־לה השודדים נאם־יהוה׃
49 גם־בבל לנפל חללי ישראל גם לבבל נפלו
חללי כל־הארץ׃
50 פלטים מחרב הלכו אל־תעמדו זכרו מרחוק
את־יהוה וירושלם תעלה על־לבבכם׃
51 בשנו כי־שמענו חרפה כסתה כלמה פנינו
כי באו זרים על־מקדשי בית יהוה׃
52 לכן הנה־ימים באים נאם־יהוה ופקדתי
על־פסיליה ובכל־ארצה יאנק חלל׃
53 כי־תעלה בבל השמים וכי תבצר מרום עזה
מאתי יבאו שודדים לה נאם־יהוה׃
54 קול זעקה מבבל ושבר גדול מארץ כשדים׃
55 כי־שדד יהוה את־בבל ואבד ממנה קול גדול
והמו גליהם כמים רבים נתן שאון קולם׃
56 כי בא עליה על־בבל שודד ונלכדו גבוריה
חתתה קשתותם כי אל גמלות יהוה שלם ישלם׃
57 והשכרתי שריה וחכמיה פחותיה וסגניה
וגבוריה וישנו שנת־עולם ולא יקיצו נאם־המלך
יהוה צבאות שמו׃

44 Et visitabo super Bel in Babylone, & eijciam quod absorbuerat de ore eius, & non confluent ad eam vltrà gentes. Et quidè & murus Babylonis corruet. 45 Egredimini de medio eius populus meus, & saluate vnusquisque animã suam ab ira furoris Domini. 46 Ne fortè emolleſcat cor vestrum, & timeatis propter auditionem quæ auditur in terra, & veniet in anno auditio, & post hunc annum auditio & iniquitas in terra, & dominator super dominatorẽ. 47 Propterea ecce dies veniunt, & visitabo super sculptilia Babylonis, & omnis terra eius cõfundetur, & vniuersi interfecti eius cadent in medio eius. 48 Et laudabunt super Babylonem cæli, & terra, & omnia quæ in eis sunt, quia ab Aquilone venient ei prædones, ait Dñs. 49 Et quomodo fecit Babylon vt caderent occisi in Israel, sic de Babylone cadent occisi in vniuersa terra. 50 Qui fugistis gladium venite, nolite stare. Recordamini procul Dñi, & Hierusalem ascendat in cor vestrum. 51 Confusi sumus quoniã audiuimus opprobrium: operuit ignominia facies nostras, quia venerunt alieni super sanctificationem domus Domini. 52 Propterea ecce dies veniunt, ait Dñs, & visitabo super sculptilia Babylonis, & in omni terra eius mugiet vulneratus. 53 Si ascenderit Babylon in cælum, & si munierit in excelso robur suum, ad me venient vastatores eius, ait Dñs. 54 Vox clamoris de Babylone, & contritio magna de terra Chaldæorum. 55 Quoniam vastauit Dominus Babylonẽ, & perdidit ex ea vocem magnam, & sonabũt fluctus eorum quasi aquæ multæ: dedit sonitum vocis eorum. 56 Quia venit super eam, id est, super Babylonem prædo. Et apprehensi sunt fortes eius & emarcuit arcus eorum, quia Deus vltor Dominus reddens retribuet. 57 Et inebriabo principes eius, & sapientes eius, duces eius, & magistratus eius, & dormient somnum sempiternum, & nõ expergiscentur, ait rex, Dominus exercituum nomen eius.

תרגום יונתן

44 ואשיצר על פתחין לבל בבבל ואפיק ית דנכסותי מפומה ולא ישתהפעון לה עוד עממיא אף שורי בבל יתרמון׃
45 מגו מדנחא עמי ושיזבו גבר ית נפשיה מתקוף רגזא דייי׃ 46 ולמא יזוע לבכון ותדחלון מן קלקלא דתשתמע בארעא
ואתי בשנתא קלקלא ובתרוהי בשנתא דנפיק שלטון על שלטון׃ 47 לכן הא יומיא אתין ואפקד על צלמי בבל כל ארעה תהדר
וכל קטילוהא יתרמון בגוה׃ 48 ושבחון על בבל שמיא וארעא וכל די בהון ארי מצפונא ייתון עלה
אף בבבל איתקטלין ישראל אף בבבל יתרמון קטילי כל ארעא׃ 49 משזבניא מחרבא זלו לא תתעכבון
בדכרו מן קדם ייי וירושלם תסק על לבכון׃ 50 בהתכנא ארי שמעגא חסרון מפח אתכנעותא אפקא ארי עלו נכראין
על מקדשי בית יהוה׃ 51 לכן הא יומיא אתין ואפקד על צלמנהא ובכל ארעה יתרמון קטילין׃
ארי תהא מבבל רמא מארע רחיקא ותקיף ברזין עד רומא טן קדמי ייתיתון בזוזין עלה אמר ייי׃
אלהין ישתמעון מבבל ותבראא מארע בסתר׃ 53 ארי תסק בבל לשמי ארי תתקף טמיר מגיזן מן קדמי ייתיתון עלה
אמר ייי׃ 54 ארי קל עלה מבבל ותבר גדא מארע כסדאי׃ 55 ארי אתי עלה על בבל בזוזין ואתבר קנה משריתן מגיזן ייתיתון עליהון משריתא עממין
ויתרעמון ויתבשלון עליהון קלהון׃ 56 ארי אתי עלה על בבל בזוזין ואתחדי גבריהא אתברא קשתיהון ארי אלהא מרי גמלניא
משלם יתגמל׃ 57 ואשרי רברבנהא וחכימיהא ושלטונהא וטורנהא וגבריהא ויסונון מלמא הדניא ולא יחון לעלמא
אמר מלכא ייי צבאות שמיה׃

Interp. ex Græc. lxx. CAP. LI. ΙΕΡΕΜΙΑΣ. μεθερμήνευσις πλη δ. 429

44 Et vlciscar super Babylonem, & eijciam quæ absorbuit de ore eius, & non congregabuntur vltrà ad eam gentes; etenim murus Babylonis corruet. 45 Exite de medio eius populus meus, & saluate vnusquisque suam animã ab ira furoris Domini. 46 Ne fortè emolleſcat cor vestrum, & timeatis propter auditionem quæ auditur in terra, & veniet in ipso anno auditio, & post ipsum annum auditio, miseria, & ruina in terra, & dominãs super dominantem. 47 Propter hoc ecce dies veniunt, & vlciscar super sculptilia Babylonis: & omnis terra eorum confundetur: omnes vulnerati eius cadent in medio eius. 48 Et exultabunt super Babylonem cæli & terra, & omnia quæ in eis; quoniam ab Aquilone venient ad eam dispersores, dicit Dominus. 49 Etenim Babylon cadere fecit vulneratos Israel, & in Babylone cadent vulnerati omnis terræ. 50 Saluati à gladio, ambulate, & non stetis: memẽtote qui de longè Domini, & Hierusalem ascendat in cor vestrum. 51 Confusi sumus, quoniam audiuimus improperium vestrum: cooperuit ignominia faciem nostram, quoniam ingressi sunt alienigenæ in sanctã nostra in domum Domini. 52 Propterea ecce dies veniunt, dicit Dominus, & vlciscar super sculptilia eius: & in omni terra eius cadent vulnerati. 53 Quia si ascenderit Babylon quasi cælum; & quia si muniuerit altitudinem fortitudinis suæ: à me venient vastantes eam, dicit Dominus. 54 Vox clamoris in Babylone, & contritio magna in terra Chaldæorum. 55 Quia vastauit Dominus Babylonem, & perdidit ab ea vocem magnam sonantem quasi aquæ multæ: dedit in perditionem vocem eius. 56 Quia venit super Babylonẽ miseria: capti sunt pugnatores eius, pertimuit arcus eorum, quia Deus retribuens reddet eis; Dominus retribuit eis retributionem. 57 Et inebriabit ebrietate duces eius, & sapientes eius, & magistratus eius, dicit rex, Dominus omnipotens nomen illi.

44 καὶ ἐκδικήσω ἐπὶ Βαβυλῶνα, καὶ ἐξοίσω ἃ κατέπιεν
ἐν τῷ στόματος αὐτῆς· καὶ οὐ μὴ συναχθῶσιν ἔτι ἐπ' αὐτὸν
ἐτι τὰ ἔθνη· καὶ γε τεῖχος Βαβυλῶνος πεσεῖται.
45 ἐξέλθετε ἀπὸ μέσου αὐτῆ λαός μου, καὶ σώσατε
ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἀπὸ ὀργῆς θυμοῦ κυρίου.
46 μήποτε ἀπαλωθῇ ἡ καρδία ὑμῶν, καὶ φοβηθῆτε διὰ
τὴν ἀκοὴν ἣ ἀκουσθήσεται ἐν τῇ γῇ, καὶ ἥξει ἐν ἐνιαυτῷ ἀ-
κοή, καὶ μετὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἀκοὴ καὶ παραπορεία καὶ ἀδικία ἐπὶ τῆς
γῆς, καὶ κυριεύων ἐπὶ κυριεύοντα.
47 διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, καὶ ἐκδικήσω ἐπὶ τὰ γλυ
πτὰ Βαβυλῶνος, καὶ πᾶσα ἡ γῆ αὐτῶν αἰσχυνθήσεται, πάν-
τες τραυματίαι αὐτῆς πεσοῦνται ἐν μέσῳ αὐτῆς.
48 καὶ εὐφρανθήσονται ἐπὶ Βαβυλῶνα οἱ οὐρανοὶ, καὶ ἡ γῆ
καὶ πάντα τὰ ἐν τοῖς· ὅτι ἀπὸ βορρᾶ ἔρχονται πρὸς αὐτὴν
49 ἐξολοθρεύοντες, λέγει κύριος. καὶ γε Βαβυλὼν πε-
σεῖν ἐποίησε τοὺς τραυματίας Ισραὴλ, καὶ ἐν Βαβυλῶνι
50 πεσοῦνται τραυματίαι πάσης τῆς γῆς. σῳαζωζόμενοι
ἀπὸ ῥομφαίας, πορεύεσθε καὶ μὴ ἵστασθε· μνήσθητε οἱ μα-
κρόθεν τοῦ κυρίου, καὶ Ιερουσαλὴμ ἀναβήτω ἐπὶ καρδίαν
51 ὑμῶν. ἠσχύνθημεν ὅτι ἠκούσαμεν ὀνειδισμὸν ὑμῶν.
κατεκάλυψεν ἀτιμία τὸ πρόσωπον ἡμῶν, ὅτι εἰσῆλθον
ἀλλογενεῖς εἰς τὰ ἅγια ἡμῶν εἰς οἶκον κυρίου.
52 διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος· καὶ ἐκδι-
κήσω ἐπὶ τὰ γλυπτὰ αὐτῆς, καὶ ἐν πάσῃ τῇ γῇ αὐτῆς
πεσοῦνται τραυματίαι.
53 ὅτι ἐὰν ἀναβῇ Βαβυλὼν ὡς ὁ οὐρανὸς, καὶ ὅτι ἐὰν ὀχυ-
ρώσῃ ὕψος ἰσχύος αὐτῆς, παρ' ἐμοῦ ἥξουσιν ἐξολοθρεύον-
54 τες αὐτῷ, λέγει κύριος. φωνὴ κεκραυγῆς ἐν Βαβυ-
λῶνι, καὶ συντριβὴ μεγάλη ἐν γῇ Χαλδαίων.
55 ὅτι ἐφόλοθρευσεν κύριος τὴν Βαβυλῶνα, καὶ ἀπώ-
λεσεν ἀπ' αὐτῆς φωνὴν μεγάλην ἠχοῦσαν ὡς ὕδατα
πολλά· ἔδωκεν εἰς ὄλεθρον φωνὴν αὐτῆς.
56 ὅτι ἦλθεν ἐπὶ Βαβυλῶνα παραπορεία, ἐάλωσαν
καὶ μαχηταὶ αὐτῆς, ἐπτόηται τόξον αὐτῶν, ὅτι θεὸς ἀνα-
ταπολλύων αὐτοῖς κύριος ἀνταποδίδωσιν αὐτῇ τὴν ἀνταπό-
δοσιν.
57 καὶ μεθύσω μέθην σὺν ἡγεμόσιν αὐτῆς, καὶ σὺν σοφοῖς
αὐτῆς, καὶ σὺν στρατηγοῖς αὐτῆς, λέγει ὁ βασιλεύς, κύριος
παντοκράτωρ ὄνομα αὐτῷ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Et visitabo super eos qui colunt Bel in Babylone, & diripere faciam substantiam eius ab ea, & non obedient ei amplius populi; muri quoque Babylonis corruent. "Egredimini de medio eius populi mei, & liberate vnusquisque animam suam ab ira furoris Domini. "Ne forsitan commonebitur cor vestrum, & timebitis à facie nuncij qui audietur in terra. Et veniet in anno nuncius, & postea in anno seguenti nuncius, & multiplicabuntur raptores in terra, & surget dominator super dominatorẽ. "Propterea ecce dies veniunt, & visitabo super simulachra Babylonis, & destruetur vniuersa terra eius; & omnes occisi eius proijcientur in medio eius. "Et laudabunt super Babylonem cæli & terra, & omnia quæ in eis sunt; quia ab Aquilone venient contra eam direptores, dicit Dominus. "Etiam in Babylone fecerunt occisi Israel: in Babylone quoque proijcientur occisi vniuersæ terræ. "Et qui liberati estis à gladio, migrate, ne moremini; recordamini ex longinquo cultus Domini, & Ierusalem ascendat super cor vestrũ. "Confusi sumus quia audiuimus opprobria, operuit ignominia faciem nostram; quia ingressi sunt extranei, & polluerunt domum sanctuarij Domini. "Propterea ecce dies veniunt, dicit Dominus; & visitabo super simulachra eius, & in vniuersa terra eius proijcientur occisi. "Quia si ædificauerit Babylon ædificia excelsa vsque ad cælum, & munierit quoque arces validas vsque in excelsum; à facie mea venient direptores contra eam, dicit Dominus. "Vox clamoris de Babylone, & contritio magna de terra Chaldæorum. "Quoniam vastauit Dominus Babylonem, & perdidit exercitus eius multos ex ea, & congregabũtur super eos exercitus populorum multorum, & tollent in tumultu vocem suam. "Quia venerunt super ipsam Babylonem direptores, & capti sunt fortes eius, confracti sunt arcus eorum; quia Deus Dominus retributionũ est Dominus; reddendo reddet eis retributionem eorum. "Et inebriabo principes eius, & sapientes eius, & duces eius, & fortes eius; & morientur morte secunda, & non viuent in seculo venturo; dixit rex, Dominus exercituum nomen eius.

Universidad de Deusto
Biblioteca

58 כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת חֹמוֹת בָּבֶל הָרְחָבָה
עָרְעֹר תִּתְעָרְעַר וּשְׁעָרֶיהָ הַגְּבֹהִים בָּאֵשׁ יִצָּתּוּ וְיִגְעוּ
עַמִּים בְּדֵי־רִיק וּלְאֻמִּים בְּדֵי־אֵשׁ וְיִעָפוּ׃

59 הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא אֶת־שְׂרָיָה
בֶּן־נֵרִיָּה בֶּן־מַחְסֵיָה בְּלֶכְתּוֹ אֶת־צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־
יְהוּדָה בָּבֶל בְּשָׁנַת הָרְבִעִית לְמָלְכּוֹ וּשְׂרָיָה שַׂר־
מְנוּחָה׃ 60 וַיִּכְתֹּב יִרְמְיָהוּ אֵת כָּל־הָרָעָה אֲשֶׁר־
תָּבוֹא אֶל־בָּבֶל אֶל־סֵפֶר אֶחָד אֵת כָּל־הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה הַכְּתֻבִים אֶל־בָּבֶל׃

61 וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ אֶל־שְׂרָיָה כְּבֹאֲךָ בָּבֶל וְרָאִיתָ
וְקָרָאתָ אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃

62 וְאָמַרְתָּ יְהוָה אַתָּה דִּבַּרְתָּ אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה
לְהַכְרִיתוֹ לְבִלְתִּי הְיוֹת־בּוֹ יוֹשֵׁב לְמֵאָדָם וְעַד־
בְּהֵמָה כִּי־שְׁמָמוֹת עוֹלָם תִּהְיֶה׃

63 וְהָיָה כְּכַלֹּתְךָ לִקְרֹא אֶת־הַסֵּפֶר הַזֶּה תִּקְשֹׁר
עָלָיו אֶבֶן וְהִשְׁלַכְתּוֹ אֶל־תּוֹךְ פְּרָת׃

64 וְאָמַרְתָּ כָּכָה תִּשְׁקַע בָּבֶל וְלֹא־תָקוּם מִפְּנֵי
הָרָעָה אֲשֶׁר אֲנֹכִי מֵבִיא עָלֶיהָ וְיָעֲפוּ עַד־הֵנָּה
דִּבְרֵי יִרְמְיָהוּ׃

נב

1 בֶּן־עֶשְׂרִים וְאַחַת שָׁנָה מָלְכִי צִדְקִיָּהוּ בְּמָלְכּוֹ וְאַחַת
עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם וְשֵׁם אִמּוֹ חֲמִיטַל
בַּת־יִרְמְיָהוּ מִלִּבְנָה׃ 2 וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה
כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה יְהוֹיָקִים׃

3 כִּי עַל־אַף יְהוָה הָיְתָה בִּירוּשָׁלִַם וִיהוּדָה עַד־
הִשְׁלִיכוֹ אוֹתָם מֵעַל פָּנָיו וַיִּמְרֹד צִדְקִיָּהוּ בְּמֶלֶךְ
בָּבֶל׃ 4 וַיְהִי בִּשְׁנַת הַתְּשִׁעִית לְמָלְכּוֹ בַּחֹדֶשׁ
הָעֲשִׂירִי בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בָּא נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־
בָּבֶל הוּא וְכָל־חֵילוֹ עַל־יְרוּשָׁלִַם וַיִּחֲנוּ עָלֶיהָ
וַיִּבְנוּ עָלֶיהָ דָּיֵק סָבִיב׃

58 * Hæc dicit Dominus exercituum: Mu- G
rus Babylonis ille latissimus suffossione suf-
fodietur, & portæ eius excelsæ igne comburen-
tur, & labores populorum ad nihilum la-
rentur, & labores populorum ad nihilum,
& gentium in ignem erũt, & defficient.

59 * Verbũ quod præcepit Hieremias pro-
pheta Saraiæ filio Neriæ filij Maasiæ cum
pergeret cum Sedechia rege in Babylonem
in anno quarto regni eius. Saraias autem
erat princeps prophetiæ.

60 * Et scripsit Hieremias omne malum
quod venturum erat super Babylonem in
libro vno omnia verba hæc quæ scripta
sunt contra Babylonem.

61 * Et dixit Hieremias ad Saraiam: Cùm
veneris in Babylonem & videris & legeris
omnia verba hæc:

62 * Dices, Domine tu locutus es contra
locum istũ, vt disperdere eum, ne sit in eo
habitans ab homine vsque ad pecus,
& vt sit perpetua solitudo.

63 * Cumque compleueris legere librum
istum, ligabis ad eum lapidem: & proijcies
illum in medium Euphratem:

64 * Et dices, Sic submergetur Babylon, &
non cõsurget à facie afflictionis quam ego
adduco super eam, & dissoluetur. Hucusque
verba Hieremiæ.

CAP. LII.

1 * FIlius viginti & vnius anni erat Sede-
chias cùm regnare cœpisset, & vndecim
annis regnauit in Hierusalem. Et nomen
matris eius Amital, filia Hieremiæ de
Lobna.

2 * Et fecit malũ in oculis Domini iuxta
omnia quæ fecerat Ioachim.

3 * Quoniam furor Domini erat in Hie-
rusalem & in Iuda vsquequo proijceret
eos à facie sua. Et recessit Sedechias à rege
Babylonis.

4 * Factum est autem in anno nono re-
gni eius in mẽse decimo, decima die mẽ-
sis, venit Nabuchodonosor rex Babylo-
nis & omnis exercitus eius aduersus
Hierusalẽ, & obsederunt eam, & ædifi-
cauerunt contra eam munitiones in circui-

58 * Hæc dicit Dominus omnipotens, Murus 58
Babylonis dilatatus est, effossus effodietur, &
portæ eius excelsæ in igne comburentur, & la-
borabunt populi in vanum, & gentes in prin-
cipio deficient.

59 * Verbum quod præcepit Dominus Hiere- 59
miæ prophetæ vt diceret Saraiæ filio Neriæ fi-
lij Maasiæ, quando iuit à Sedechia rege Iuda in
Babylonem, in anno quarto regni eius, & Sa-
raias princeps donorum.

60 * Et scripsit Hieremias omnia mala quæ ve- 60
nient super Babylonem in libro vno, omnia ver-
ba ista quæ scripta sunt contra Babylonem.

61 * Et dixit Hieremias ad Saraiam, Cùm 61
veneris in Babylonem, & videris & legeris
omnia verba hæc.

62 * Et dices: Domine tu locutus es contra lo- 62
cum istum vt disperdares eum, & ne sit in eo
habitans ab homine vsque ad pecus, quia de-
latio in æternum erit.

63 * Et erit cùm cessaueris legere librum istum, 63
& ligabis in eo lapidem, & proijcies illum in
medium Euphratis.

64 * Et dices, Sic submergetur Babylon, & nõ 64
consurget à facie malorum quæ ego induco super
eã, & deficiet. Vsque ad hoc verba Hieremiæ.

CAP. LII.

1 * Existente vigesimo & vno anno Sedechiæ 1
cùm regnaret ipse, & vndecim annis re-
gnauit in Hierusalem, & nomen matri eius
Amital filia Hieremiæ de Lobna.

2 * Et fecit malum in conspectu Domini iuxta 2
omnia quæ fecerat Joachim.

3 * Quoniam furor Domini erat in Hieru- 3
salem, & in Juda, vsque quo proijceret eos à fa-
cie sua, & rebellauit Sedechias contra regem
Babylonis.

4 * Factum est in anno nono regni eius in 4
mense decimo decima mensis, venit Nabucho-
donosor rex Babylonis, & omnis exercitus
eius aduersus Hierusalẽ, & castrametati sunt
contra eam, & ædificauerunt contra eam cir-
cummurale in circuitu.

58 * ταῦτα λέγει κύριος παντοκράτωρ, τεῖχος Βαβυλῶ- 58
νος ἐπλατύνθη, καὶ σκαπτόμενον καθαιρεθήσεται, καὶ αἱ
πύλαι αὐτῆς αἱ ὑψηλαὶ ἐν πυρὶ ἐμπυρισθήσονται, καὶ
κοπιάσουσιν λαοὶ εἰς κενόν, καὶ ἔθνη ἐν ἀρχῇ ἐκλείψουσιν.

59 * ὁ λόγος ὃν ἐνετείλατο κύριος ἱερεμίᾳ τῷ προφήτῃ 59
εἰπεῖν τῷ σαραΐᾳ υἱῷ νηρείου υἱοῦ μαασαίου, ὅτε ἐπορεύε-
το μετὰ σεδεκίου βασιλέως ἰούδα εἰς βαβυλῶνα ἐν τῷ ἔτει
τῷ τετάρτῳ τῆς βασιλείας αὐτοῦ· ὁ σαραΐας ἄρχων δώρων.

60 * καὶ ἔγραψεν ἱερεμίας πάντα τὰ κακὰ ἃ ἥξει ἐπὶ 60
βαβυλῶνα ἐν βιβλίῳ ἑνὶ πάντας τοὺς λόγους τούτους
γεγραμμένους ἐπὶ βαβυλῶνα· * καὶ εἶπεν ἱερεμίας 61
πρὸς σαραΐαν, ὅταν ἔλθῃς εἰς βαβυλῶνα· καὶ ὄψῃ καὶ
ἀναγνῷῃ πάντας τοὺς λόγους τούτους.

62 * καὶ ἐρεῖς, κύριε σὺ ἐλάλησας ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον τοῦ 62
ἐξολοθρεῦσαι αὐτὸν καὶ τοῦ μὴ εἶναι ἐν αὐτῷ κατοικοῦντα
ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους, ὅτι ἀφανισμὸς εἰς τὸν αἰῶνα
ἔσται.

63 * καὶ ἔσται ὅταν παύσῃ τοῦ ἀναγνῶσαι τὸ βιβλίον τοῦ- 63
το, καὶ ἐπιδήσεις ἐπ' αὐτῷ λίθον, καὶ ῥίψεις αὐτὸν εἰς μέ-
σον τοῦ εὐφράτου.

64 * καὶ ἐρεῖς, ὕτως καταδυ βαβυλὼν καὶ ὐ μὴ ἀνα- 64
στῇ ἀπὸ προσώπου τῶν κακῶν ὧν ἐγὼ ἐπάγω ἐπ' αὐτῷ,
καὶ ἐκλείψει. ἕως τούτου τὰ ῥήματα τοῦ ἱερεμίου.

νβ'.

1 * Ὢν εἰκοσαὺ καὶ ἑνὸς ἔτους σεδεκίου ὃν τῷ βασι- 1
λεύειν αὐτὸν καὶ ἕνδεκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσα-
λήμ· καὶ ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἀμιτὰλ θυγάτηρ ἱερε-
μίου ἐκ λοβενά.

2 * καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου κατὰ πάντα ὅσα 2
ἐποίησε ἰωακείμ.

3 * ὅτι ὀργὴ κυρίου ἦν ἐν ἱερουσαλὴμ, καὶ ἐν ἰούδᾳ ἕως 3
ἔτου ἀποβαλεῖν αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ, καὶ ἀφέ-
στησε σεδεκίας ἐπὶ τὸν βασιλέα βαβυλῶνος.

4 * καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἔτει τῷ ἐννάτῳ τῆς βασιλείας αὐτοῦ 4
ἐν μηνὶ τῷ δεκάτῳ δεκάτῃ τοῦ μηνὸς, ἦλθεν ναβουχο-
δονόσωρ βασιλεὺς βαβυλῶνος, καὶ πᾶσα ἡ δύναμις αὐ-
τοῦ ἐπὶ ἱερουσαλὴμ, καὶ παρενέβαλον ἐπ' αὐτὴν καὶ ᾠκο-
δόμησαν ἐφ' αὐτὴν περίτειχος κύκλῳ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

58 Hæc dicit Dominus exercituum: Muri Babylonis lati suffossione suffodientur, & portæ eius excelsæ igne comburentur: & labo-
res populi in vanum, & regna consumet ignis, & deficient. 59 Verbum quod præcepit Ieremias propheta Saraiæ filio Neriæ
filij Maasiæ, quando pergebat in legatione Sedechiæ regis tribus domus Iuda, in Babylonem, in anno quarto regni eius. Saraias autem erat
princeps munerum. 60 Et scripsit Ieremias omne malum quod venturum erat super Babylonem, in libro vno; omnia verba
eius quæ scripta sunt contra Babylonem. 61 Et dixit Ieremias ad Saraiam, Cùm veneris in Babylonem, & videbis & leges
omnia verba hæc. 62 Et dices: Domine tu decreuisti contra locum istum, vt disperderes eum, ne sit in eo habitator ab
homine vsque ad iumentorum: vt perpetua sit vastitas. 63 Et erit cùm consummaueris legere librum istum, ligabis
in eo lapidem, & proijcies eum in medium Euphratis. 64 Et dices: Sic mergetur Babylon, & non consurget, propter ma-
lum quod ego adducam super eam, & deficient. Hucusque prophetia sermonum Ieremiæ.

CAP. LII.

1 Filius viginti & vnius anni erat Sedechias quando regnauit. & vndecim annis regnauit in Ierusalem: & nomen matris eius Hamutal filia
Ieremiæ de Lobna. 2 Et fecit quod malum est coram Domino, iuxta omnia quæ fecerat Ioachim.
3 Quæ pro eo quòd irritassent Dominum, fuit ira Domini in Ierusalem & Iuda, donec transmigrare fecit eos de terra domus maiesta-
tis suæ. Et rebellauit Sedechias in regem Babylonis. 4 Et factum est anno nono regni eius, mense decimo, decima die mensis,
venit Nabuchodonosor rex Babylonis, ipse & omnis exercitus eius contra Ierusalem, & castrametati sunt contra eam, & ædificauerunt ad-
uersus eam machinas per circuitum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

5 * וַתָּבֹא הָעִיר בַּמָּצוֹר עַד עַשְׁתֵּי־עֶשְׂרֵה שָׁנָה
לַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ׃
6 * בְּחֹדֶשׁ הָרְבִיעִי בְּתִשְׁעָה לַחֹדֶשׁ וַיֶּחֱזַק הָרָעָב
בָּעִיר וְלֹא־הָיָה לֶחֶם לְעַם הָאָרֶץ׃
7 * וַתִּבָּקַע הָעִיר וְכָל־אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה יִבְרְחוּ
וַיֵּצְאוּ מֵהָעִיר לַיְלָה דֶּרֶךְ שַׁעַר בֵּין־הַחֹמֹתַיִם
אֲשֶׁר עַל־גַּן הַמֶּלֶךְ וְכַשְׂדִּים עַל־הָעִיר סָבִיב
וַיֵּלְכוּ דֶּרֶךְ הָעֲרָבָה׃
8 * וַיִּרְדְּפוּ חֵיל־כַּשְׂדִּים אַחֲרֵי הַמֶּלֶךְ וַיַּשִּׂיגוּ אֶת־
צִדְקִיָּהוּ בְּעַרְבֹת יְרִחוֹ וְכָל־חֵילוֹ נָפְצוּ מֵעָלָיו׃
9 * וַיִּתְפְּשׂוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיַּעֲלוּ אֹתוֹ אֶל־מֶלֶךְ
בָּבֶל רִבְלָתָה בְּאֶרֶץ חֲמָת וַיְדַבֵּר אִתּוֹ מִשְׁפָּטִים׃
10 * וַיִּשְׁחַט מֶלֶךְ־בָּבֶל אֶת־בְּנֵי צִדְקִיָּהוּ לְעֵינָיו
וְגַם אֶת־כָּל־שָׂרֵי יְהוּדָה שָׁחַט בְּרִבְלָתָה׃
11 * וְאֶת־עֵינֵי צִדְקִיָּהוּ עִוֵּר וַיַּאַסְרֵהוּ בַנְחֻשְׁתַּיִם
וַיְבִאֵהוּ מֶלֶךְ־בָּבֶל בָּבֶלָה וַיִּתְּנֵהוּ בֵּית־הַפְּקֻדֹת
עַד־יוֹם מוֹתוֹ׃
12 * וּבַחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הִיא שְׁנַת
תְּשַׁע־עֶשְׂרֵה שָׁנָה לַמֶּלֶךְ נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־
בָּבֶל בָּא נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים עֹמֵד לִפְנֵי מֶלֶךְ־
בָּבֶל בִּירוּשָׁלִָם׃
13 * וַיִּשְׂרֹף אֶת־בֵּית־יְהוָה וְאֶת־בֵּית הַמֶּלֶךְ וְאֵת
כָּל־בָּתֵּי יְרוּשָׁלִַם וְאֵת כָּל־בֵּית הַגָּדוֹל שָׂרַף בָּאֵשׁ׃
14 * וְאֵת כָּל־חוֹמֹת יְרוּשָׁלִַם סָבִיב נָתְצוּ כָּל־חֵיל
כַּשְׂדִּים אֲשֶׁר אֶת־רַב־טַבָּחִים׃
15 * וּמִדַּלּוֹת הָעָם וְאֶת־יֶתֶר הָעָם הַנִּשְׁאָרִים
בָּעִיר וְאֶת־הַנֹּפְלִים אֲשֶׁר נָפְלוּ אֶל־מֶלֶךְ בָּבֶל
וְאֶת יֶתֶר הָאָמוֹן הָגְלָה נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים׃
16 * וּמִדַּלּוֹת הָאָרֶץ הִשְׁאִיר נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים
לְכֹרְמִים וְלִיגְבִים׃

5 * Et fuit ciuitas obsessa vsque ad vnde-
cimum annum regni Sedechiæ.
6 * Mense autem quarto nona die mensis,
B obtinuit fames ciuitatem, & non erant ali-
menta populo terræ.
7 * Et dirupta est ciuitas, & omnes vi-
bellatores eius fugerunt, exierunt[q]; de ci-
uitate nocte per viam portæ quæ est inter
duos muros & ducit ad hortũ regis, Chal-
dæis obsidentibus vrbem in gyro; & abie-
runt per viam quæ ducit in eremum.
8 * Persecutus est autem Chaldæorũ exer-
citus regem, & apprehéderunt Sedechiam
in deserto, quod est iuxta Hiericho, & o-
mnis comitatus eius diffugit ab eo.
9 * Cumque comprehendissent regem,
adduxerunt eum ad regem Babylonis in
Reblatha, quæ est in terra Emath, & locu-
tus est ad eum iudicia.
10 * Et iugulauit rex Babylonis filios Se-
C chiæ in oculis eius, sed & omnes principes
Iuda occidit in Reblatha.
11 * Et oculos Sedechiæ eruit & vinxit eum
compedibus. Et adduxit eum rex Baby-
lonis in Babylonem, & posuit eum in do-
mo carceris vsque ad diem mortis eius.
12 * In mense autẽ quinto decima mensis,
se est annus nonus decimus Nabuchodo-
nosor regis Babylonis: venit Nabuzardan
princeps militiæ qui stabat coram rege Ba-
bylonis in Hierusalem.
13 * Et incendit domum Domini, & domum
regis, & omnes domos Hierusalem, & omnem
& omnem domum magnam igne com-
bussit.
14 * Et totum murum Hierusalem per cir-
cuitum destruxit cunctus exercitus Chal-
dæorum qui erat cum magistro militum.
15 * De pauperibus autem populi, & de-
D liquo vulgo quod remanserat in ciuitate,
& de profugis qui transfugerant ad regem
Babylonis, & cęteros de multitudine trans-
tulit Nabuzardan princeps militiæ.
16 * De pauperibus verò terræ reliquit Na-
buzardan princeps militiæ vinitores &
agricolas.

5 * Et venit ciuitas in obsidionem vsque ad
vndecimum annum regi Sedechiæ,
6 * In mense quarto nona mensis, & obtinuit
fames in ciuitate, & non erant panes populo
terræ.
7 * Et dirupta est ciuitas, & omnes viri bel-
latores fugerunt, & egressi sunt nocte per viam
porte inter murum & antemurale quod erat
iuxta hortum regis. & Chaldæi super ciui-
tatem in circuitu. & abierunt viam in cam-
pestre.
8 * Et persecutus est exercitus Chaldæorum
post regem, & comprehenderunt eum in trans
Hiericho. & omnes serui eius dispersi sunt
ab eo.
9 * Et comprehenderunt regem, & adduxe-
runt eum ad regem Babylonis in Deblatha in
terra Hemath: & locutus est ei cum iudicio.
10 * Et iugulauit rex Babylonis filios Sedechiæ
ante oculos eius, & omnes principes Juda iu-
gulauit in Deblatha:
11 * Et oculos Sedechiæ excæcauit. & vinxit
eum in compedibus, & adduxit eum rex Ba-
bylonis in Babylonem, & dedit illum in do-
mum pistrini vsque in diem qua mortuus est.
12 * Et in mense quinto decima mensis venit
Nabuzardan princeps coquorum, qui stabat
ante faciem regis Babylonis in Hierusalem:
13 * Et incendit domum Domini & domum
regis, & omnes domos ciuitatis, & omnem
domum magnam combussit in igne.
14 * Et omnem murum Hierusalem in circui-
tu destruxit exercitus Chaldæorum qui cum
principe coquorum.
15 * Et à pauperibus populi, & reliquum po-
puli & derelictos in ciuitate, & profugos qui
transfugerant ad regem Babylonis, & reli-
quum turbæ transtulit princeps coquorum:
16 * Et à pauperibus terræ reliquit princeps
coquorum in vinitores & in agricolas.

5 * καὶ ἦλθεν ἡ πόλις εἰς συνοχὴν ἕως ἑνδεκάτου ἔτους
τῷ βασιλεῖ Σεδεκίᾳ,
6 * ἐν μηνὶ τῷ τετάρτῳ ἐννάτῃ τοῦ μηνός, καὶ ἐσφρώ-
θη ὁ λιμὸς ἐν τῇ πόλει, ⸂καὶ οὐκ ἦσαν ἄρτοι τῷ λαῷ τῆς γῆς.
7 * καὶ διεκόπη ἡ πόλις, καὶ πάντες ⸂οἱ ἄνδρες ⸂οἱ πολε-
μισταὶ ἔφυγον, καὶ ἐξῆλθον νυκτὸς κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης
ἀναμέσον ⸂τοῦ τείχους ⸂τοῦ παρατειχίσματος ὃ ἐστὶν κατὰ τὸν κῆ-
πον τοῦ βασιλέως. καὶ ⸂οἱ χαλδαῖοι ὅλοι ἐπὶ τὴν πόλεως κύ-
κλῳ, καὶ ἐπορεύθησαν ὁδὸν εἰς ἀραβα.
8 * καὶ κατεδίωξεν ἡ δυνάμις τῶν χαλδαίων ὀπίσω τοῦ
βασιλέως. καὶ κατέλαβον αὐτὸν ἐν τῷ πέραν ιερειχώ. ⸂οἱ
πάντες ⸂οἱ παῖδες αὐτοῦ διεσπάρησαν ἀπ' αὐτοῦ.
9 * καὶ συνελάβοντο τὸν βασιλέα, ⸂ἤγαγον αὐτὸν πρὸς
βασιλέα βαβυλῶνος ⸂εἰς δεβλαθὰ ἐν γῇ αἰμάθ, καὶ ἐ-
λάλησεν αὐτῷ μετὰ κρίσεως.
10 * καὶ ἔσφαξεν ὁ βασιλεὺς βαβυλῶνος ⸂τοὺς υἱοὺς σε-
δεκίου κατ' ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ. καὶ πάντας ⸂τοὺς ἄρχοντας
ἰούδα ἔσφαξεν ἐν δεβλαθά·
11 * καὶ ⸂τοὺς ὀφθαλμοὺς σεδεκίου ἐξετύφλωσεν. καὶ
ἔδησεν αὐτὸν ἐν πέδαις, καὶ ἤγαγεν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς βα-
βυλῶνος ⸂εἰς βαβυλῶνα, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν εἰς οἰκίαν μύ-
λωνος ⸂ἕως ἡμέρας ἧς ἀπέθανεν.
12 * καὶ ἐν μηνὶ τῷ πέμπτῳ δεκάτῃ τοῦ μηνὸς ἦλθε να-
βουζαρδὰν ὁ ἀρχιμαγειρος, ὃς ἑστὼς ⸂ἐνώπιον τοῦ βα-
σιλέως βαβυλῶνος ⸂εἰς ιερουσαλήμ.
13 * καὶ ἐνέπρησεν τὸν οἶκον κυρίου καὶ τὸν οἶκον τοῦ βασι-
λέως, καὶ πάσας τὰς οἰκίας τῆς πόλεως, καὶ πᾶσαν οἰ-
κίαν μεγάλων ἐνέπρησεν ἐν πυρί.
14 * καὶ πᾶν τεῖχος ⸂ιερουσαλὴμ κύκλῳ καθεῖλεν ἡ
δυνάμις τῶν χαλδαίων ἡ μετὰ ⸂τοῦ ἀρχιμαγείρου·
15 * καὶ ἀπὸ τῶν πενήτων τοῦ λαοῦ καὶ τὸ λοιπὸν ⸂τοῦ λαοῦ
καὶ ⸂τοὺς καταλειφθέντας ἐν τῇ πόλει καὶ ⸂τοὺς ἐμπεπω-
κότας ⸂οἳ ἐνέπεσαν ⸂πρὸς τὸν βασιλέα τῆς βαβυλῶνος καὶ
τὸ περισσὸν ⸂τοῦ ὄχλου μετῆκεν ὁ ἀρχιμάγειρος.
16 * καὶ ἀπὸ τῶν πενήτων ⸂τῆς γῆς κατέλιπεν ὁ ἀρχιμά-
γειρος εἰς ἀμπελουργοὺς καὶ εἰς γεωργούς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Venitque ciuitas in obsidionem vsque ad vndecimum annum regis Sedechiæ.
6 Mense quarto, nona die mensis, præualuit fames in ciuitate, adeò vt non essent alimenta populo terræ.
7 Et dirupta est ciuitas, & omnes viri bellatores fugerunt, & egressi sunt de ciuitate nocte per viam portæ inter muros qui erant iuxta hortum Regis. (Chaldæi autem castrametati erant per circuitum ciuitatis.) & abierunt per viam campestrem.
8 Et persecuti sunt exercitus Chaldæorum post regem, & apprehenderunt Sedechiam in campestribus Iericho: & omnis exercitus eius dispersus est ab eo.
9 Et comprehenderunt Regem, & adduxerunt eum ad regem Babylonis in Riblath in terram Hemath. & locutus est cum eo verba iudicium.
10 Et iugulauit rex Babylonis filios Sedechiæ in oculis eius, & etiam omnes principes Iuda iugulauit in Riblah.
11 Oculos autem Sedechiæ excæcauit; & vinxit eum catenis æreis, & duxit eum rex Babylonis in Babylonem, & posuit eum in domo vinctorum vsque in diem mortis eius.
12 Mense autem quinto decima die mensis (ipse est annus decimus nonus regis Nabuchodonozor regis Babylonis) venit Nabuzardan princeps occidentium, & stetit ante regem Babylonis in Ierusalem.
13 Et succendit domum sanctuarij Domini, & domum Regis, & omnes domos Ierusalem, & cunctas domos principum succendit igni.
14 Et omnes muros Ierusalem per circuitum destruxit omnis exercitus Chaldæorum qui *venerat* cum principe occidentium.
15 Et de pauperibus populi, & reliquum populum qui remanserat in ciuitate, & profugos qui transfugerant ad regem Babylonis, & reliquam multitudinem transmigrare fecit Nabuzardan princeps occidentium.
16 Et de pauperibus populi terræ reliquit Nabuzardan princeps occidentium, vt colerent agros & vineas.

תרגום יונתן

5 בירחא רביעאה בתשעה לירחא ותקף כפנא בקרתא ולא הוות
6 אחרשת קרתא וכל גברי קרבא ערקו ונפקו מן קרתא בליליא באורח תרע בין שורתא ורשל גנתא
7 דמלכא וכסדאי כחדר מחור קרתא ואזלו באורח מישרא: 8 ורדפא משריית כסדאי בתר מלכא ואדבקו ית צדקיה ובמישרי
9 דירחו אתפרשו כל עמיה מיניה: ואסחרו ית מלכא ואסיקו ליה לות מלכא דבבל לרבלה בארע חמת ומליל עמה פתגמי דינין:
10 וקטל מלכא דבבל ית בני צדקיה לעינוהי ואף ית כל רברבי יהודה קטל ברבלתה:
11 ועינוהי צדקיה עור ואסרוהי בשלשלן דנחש ואוליה מלכא דבבל לבבל ויהבה בבית אסירי עד יום מותיה:
12 ובירחא חמשיתאה בעשרה לירחא היא שנת תשע עשרה שנין למלכא נבוכדנצר מלכא דבבל אתא נבוזרדן רב קטולייא קם
13 לשמש קדם מלכא דבבל לירושלם: ואוקד ית בית מקדשא ודיירי ויה ובית מלכא ויה כל בתי ירושלם ויה כל בתי רברבייא אוקד בנורא:
14 וחומתי ירושלם סחור סחור הרעא כל משריית כסדאי דעמיה דהוה: 15 ומסכיני עמא ויה שארא דעמא דאשתארו בקרתא ויה שם יעיא דאשתמעו על מלכא דבבל ויה שאר המונא אגלי נבוזרדן רב
16 קטולייא לתרגמיו ספלחין בחקלין וכרמין:

Universidad de Deusto
Biblioteca

17 ואת־עמודי הנחשת אשר לבית יהוה ואת־
המכנות ואת־ים הנחשת אשר בבית־יהוה שברו
כשדים וישאו את־כל־נחשתם בבלה׃
18 ואת־הסרות ואת־היעים ואת־המזמרות ואת־
המזרקת ואת־הכפות ואת כל־כלי הנחשת אשר
ישרתו בהם לקחו׃
19 ואת־הספים ואת־המחתות ואת־המזרקות ואת־
הסירות ואת־המנרות ואת־הכפות ואת־המנקיות
אשר זהב זהב ואשר־כסף כסף לקח־רב טבחים׃
20 עמודים שנים הים האחד ותבקר שנים־עשר
נחשת אשר־תחת המכנות אשר עשה המלך
שלמה לבית יהוה לא־היה משקל לנחשתם כל־
הכלים האלה׃
21 והעמודים שמנה עשרה אמה קומה העמד
האחד וחוט שתים־עשרה אמה יסבנו ועביו ארבע
אצבעות נבוב׃
22 וכתרת עליו נחשת וקומת הכתרת האחת
חמש אמות ושבכה ורמונים על־הכותרת סביב
הכל נחשת וכאלה לעמוד השני ורמונים׃
23 ויהיו הרמנים תשעים וששה רוחה כל־הרמנים
מאה על־השבכה סביב׃
24 ויקח רב־טבחים את־שריה כהן הראש ואת־
צפניה כהן המשנה ואת־שלשת שמרי הסף׃
25 ומן־העיר לקח סריס אחד אשר היה פקיד על
אנשי המלחמה ושבעה אנשים מראי פני־המלך
אשר־נמצאו בעיר ואת ספר שר הצבא המצבא
את־עם הארץ וששים איש מעם הארץ הנמצאים
בתוך העיר׃
26 ויקח אותם נבוזראדן רב־טבחים וילך אותם
אל־מלך בבל רבלתה׃

17 ‡ Columnas quoque æreas quæ erant in domo Domini, & bases, & mare æneum quod erat in domo Domini, confregerunt Chaldæi, & tulerunt omne æs eorum in Babylonem.
18 ‡ Et lebetes, & creagras, & psalteria, & phialas, & mortariola, & omnia vasa ærea quæ in ministerio fuerant, tulerunt:
19 ‡ Et hydrias, & thymiamateria, & vasa ceos, & pelues, & candelabra, & mortaria, & Eria, & cyathos. quotquot aurea, aurea; & quotquot argentea, argentea. Tulit magister militiæ
20 ‡ Columnas duas, & mare vnum, & duodecim tulos duodecim æreos qui erant sub basibus, quas fecerat rex Salomon in domo Domini. Non erat pondus æris omnium horum vasorum.
21 ‡ De columnis autem, decem & octo cubiti altitudinis erant in columna vna, & funiculus duodecim cubitorum circumibat eam. Porrò grossitudo eius quatuor digitorum, & intrinsecus caua erat:
22 ‡ Et capitella super vtraque ærea. Altitudo capitelli vnius quinque cubitorum: retiacula & malogranata super coronam in circuitu, omnia ænea.
23 ‡ Et fuerunt malogranata nonaginta sex dependentia, & omnia malogranata centum retiaculis circundabantur.
24 ‡ Et tulit magister militiæ Saraiam sacerdotem primum, & Sophoniam sacerdotem secundum, & tres custodes viæ.
25 ‡ Et de ciuitate tulit eunuchum vnum qui erat præpositus super viros bellatores, & septem viros de his qui videbant faciem regis qui inuenti sunt in ciuitate, & scribam exercitus qui scribit populum terræ, & sexaginta homines de populo terræ qui inuenti sunt in medio ciuitatis.
26 ‡ Tulit autem eos Nabuzardan magister militiæ, & duxit eos ad regem Babylonis in Reblatha.

תרגום יונתן

17 וית סמוהי נחשא די בבית מקדשא רייו ויח בסיסיא ויית
18 ויח דוקיא ויח סגרופיתא ויח מזרקיא ויח כויכיא ויח כל מאני נחשא דהוו משמשין בהון נכבו׃
19 ויח קולייא ויח מחתיתא ויח מזרקתא ויח כויכיא ויח מכוכיא ויח כל מאני דדהבא דהבא וזי כספא כספא נכב רב
20 עמודיא תרין ימא חד ותרי תורי דנחשא דהמוה בסיסיא דעבד שלמה לבית מקדשא רייו לא הוה סחקל
21 ועמודיא תמנסרי אמין רומה דחד עמודא תמני עשרי אמין פלף לה סחור
22 וקרנתין עלוהי ותרתיהון חמש אמין רומה דקרונתין חדא וחמש אמין חקריתא ורמונא על
23 תרי רב קטולייא תשעין ושתא בעברתא כל רמונא ורמונא׃
24 ומן קרתא דבר נגיזה חד רבא ויית שפניה כהנא רבא ויית תלתא אפתרכלייא׃
25 ומן קרתא דבר סריסא חד דהוה ממנא על גברי קרבא ושבעא גברין מסי פלגא דאשתכחו בקרתא ויח ספרא רב חילא
26 דמנה יהוכין מגברא דארעא דאשתכחו בגו קרתא׃

17 ‡ Et columnas æreas quæ in domo Domini, & bases, & mare æneum quod in domo Domini, contriuerunt Chaldæi, & tulerunt æs eorum in Babylonem.
18 ‡ Et coronam, & phialas, & creagras, & omnia vasa ænea, in quibus ministrabant in eis:
19 ‡ Et thymiamatia, & phialas, & pelues, & candelabra, & mortariola, & cyathos. quæ erant aurea, aurea; & quæ erant argentea, argentea, tulit princeps coquorum.
20 ‡ Et columnæ duæ, & mare vnum, & tituli duodecim ænei sub mare, quæ fecit Rex Solomon in domum Domini. Non erat pondus æris omnium eorum.
21 ‡ Et columnæ octo & decem cubitorum altitudo columnæ vnius, & funiculus duodecim cubitorum circuibat eam. & grossitudo eius digitorum quatuor in circuitu:
22 ‡ Et capitellum super eas æris, & quinque cubitorum longitudo, altitudo capitelli vnius. & retiaculum & malogranata super capitellum in circuitu, omnia ænea. secundum hæc columnæ secundæ & malogranata.
23 ‡ Et erant malogranata nonaginta & sex vna pars, & erant omnia malogranata in retiaculo in circuitu centum.
24 ‡ Et tulit princeps coquorum Saraiam sacerdotem primum, & Sophoniam sacerdotem secundum, & tres custodientes viam.
25 ‡ Et de ciuitate tulit eunuchum vnum qui erat præpositus virorum bellatorum, & septem viros nominatos qui in facie Regis, qui inuenti sunt in ciuitate, & scribam exercitus qui scribit populo terræ, & sexaginta homines de populo terræ qui inuenti sunt in medio ciuitatis.
26 ‡ Et tulit eos Nabuzardan princeps coquorum, & adduxit eos ad regem Babylonis in Deblatha.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Et columnas æreas quæ erant in domo sanctuarij Domini, & bases, & mare æreum quod erat in domo sanctuarij Domini, confregerunt Chaldæi, & detulerunt omne æs eorum in Babylonem:
" Et lebetes, & scopas, & psalteria, & phialas, & cochlearia, & omnia vasa ærea quibus ministrabant, tulerunt:
" Et hydrias, & thuribula, & pelues, & ollas, & candelabra, & mortariola, & cyathos. quæ aurea, aurea, & quæ argentea, argentea, tulit princeps occidentium.
" Columnas duas, mare vnum, & duodecim boues æneos qui sub basibus erant, quæ fecerat rex Salomon in domo sanctuarij Domini, non erat pondus æris omnium vasorum istorum.
" Columnarum autem, decem & octo cubitorum erat altitudo columnæ vnius; & funiculus mensuræ duodecim cubitorum ambibat eam circumquaque, & grossitudo eius erat quatuor digitorum, & concaua erat.
" Et capitella erant super eam ærea, & altitudo capitelli vnius quinque cubitorum erat: & retiaculum, & malogranata super capitella in circuitu, omnia ærea: & similia erant columnæ secundæ & malogranata.
" Fuerunt autem malogranata nonaginta & sex in latere vno: omnia malogranata centum super retiaculum per circuitum.
" Et tulit princeps occidentium Saraiam sacerdotem magnũ, & Sophoniam principem Sacerdotum secundum, & tres thesaurarios.
" Et de ciuitate tulit eunuchum vnum qui erat prepositus viris bellatoribus, & septem viros qui videbant faciem Regis, qui inuenti sunt in ciuitate, & scribam principem exercitus, qui congregabat populum terræ, & sexaginta viros de populo terræ, qui inuenti sunt in medio ciuitatis.
" Et tulit eos Nabuzardan princeps occidentium, & duxit eos ad regem Babylonis in Riblath.

17 ‡ καὶ τοὺς στύλους τοὺς χαλκοῦς τοὺς ὄντας ἐν οἴκῳ κυρίου, καὶ τὰς βάσεις, καὶ τὴν θάλασσαν τὴν χαλκῆν τὴν ἐν οἴκῳ κυρίου συνέτριψαν ① χαλδαῖοι, καὶ ἐλαβον τὸν χαλκὸν αὐτῶν εἰς βαβυλῶνα.
18 ‡ καὶ τοὺς ἐφφλωθ, καὶ τὰς φιάλας, καὶ τὰς κρεάγρας, καὶ πάντα τὰ σκεύη χαλκᾶ, ἐν οἷς ἐλειτούργουν ἐν αὐτοῖς,
19 ‡ καὶ τὰς μαχηθωθ, καὶ τὰς μιζεραθώθ, καὶ τοὺς ὑποχυτῆρας, καὶ τὰς λυχνίας, καὶ τὰς θυίσκας, καὶ τοὺς κυάθους· ἃ ἦν χρυσᾶ χρυσά, καὶ ἀ ἦν ἀργυρᾶ ἀργυρᾶ ἔλαβεν ὁ ἀρχμαγειρος.
20 ‡ καὶ ① στύλοι δύο, καὶ ἡ θάλασσα μία, καὶ ① μόσχοι δώδεκα χαλκοῖ ὑποκάτω τῆς θαλάσσης. ἃ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς σολομὼν εἰς οἶκον κυρίου. οὐκ ἦν ζυθμὸς τοῦ χαλκοῦ αὐτῶν.
21 ‡ καὶ στύλοι ὀκτωκαίδεκα πηχέων ὕψος τοῦ στύλου τοῦ ἑνὸς· καὶ σπαρτίον δωδεκάπηχυ περιεκύκλου αὐτόν. καὶ τὸ πάχος αὐτοῦ δακτύλων τεσσάρων κύκλῳ·
22 ‡ καὶ γόητος ἐπ' αὐτοῖς χαλκοῦ, καὶ πέντε πηχέων τὸ μῆκος. ὑπεροχὴ τοῦ γόητος τοῦ ἑνός· καὶ δίκτυον καὶ ῥοαὶ ἐπὶ τοῦ γόητος κύκλῳ, τὰ πάντα χαλκᾶ. καὶ τοῖς τοῖς τύλῳ τῷ δευτέρῳ καὶ ῥοαί·
23 ‡ καὶ ἦσαν αἱ ῥοαὶ ἐνενήκοντα καὶ ἓξ τὸ εἷς μέρος, καὶ ἦσαν πᾶσαι αἱ ῥοαὶ ἐπὶ τοῦ δικτύου κύκλῳ ἑκατόν.
24 ‡ καὶ ἔλαβεν ὁ ἀρχμάγειρος τὸν σαραΐαν τὸν ἱερέα τὸν πρῶτον, καὶ τὸν σοφονίαν τὸν ἱερέα τὸν δευτερεύοντα, καὶ τοὺς τρεῖς τοὺς φυλάσσοντας τὸν ὁδόν.
25 ‡ καὶ ἐκ τῆς πόλεως ἔλαβεν εὐνοῦχον ἕνα ὃς ἦν ἐπισκοπὴς τῶν ἀνδρῶν τῶν πολεμιστῶν, καὶ ἑπτὰ ἀνδρας ὀνομαστοὺς τοὺς ὄντας ἐνωπίῳ τοῦ βασιλέως τοὺς εὑρεθέντας ἐν τῇ πόλει, καὶ τὸν γραμματέα τῆς δυνάμεως τὸν γραμματεύοντα τῷ λαῷ τῆς γῆς, καὶ ἑξήκοντα ἀνδρώπους ἐκ τοῦ λαοῦ τῆς γῆς τοὺς εὑρεθέντας ἐν μέσῳ τῆς πόλεως.
26 ‡ καὶ ἔλαβεν αὐτοὺς ναβουζαρδὰν ὁ ἀρχμάγειρος, καὶ ἤγαγεν αὐτοὺς πρὸς βασιλέα βαβυλῶνος εἰς δελαθά·

Universidad de Deusto
Biblioteca

27 * וַיַּכֵּם אוֹתָם מֶלֶךְ בָּבֶל וַיְמִתֵם בְּרִבְלָה בְּאֶרֶץ חֲמָת וַיִּגֶל יְהוּדָה מֵעַל אַדְמָתוֹ׃

28 * זֶה הָעָם אֲשֶׁר הָגְלָה נְבוּכַדְרֶאצַּר בִּשְׁנַת שֶׁבַע יְהוּדִים שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְעֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה׃

29 * בִּשְׁנַת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה לִנְבוּכַדְרֶאצַּר מִירוּשָׁלַם נֶפֶשׁ שְׁמֹנֶה מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וּשְׁנָיִם׃

30 * בִּשְׁנַת שָׁלֹשׁ וְעֶשְׂרִים לִנְבוּכַדְרֶאצַּר הָגְלָה נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים יְהוּדִים נֶפֶשׁ שְׁבַע מֵאוֹת אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה כָּל־נֶפֶשׁ אַרְבַּעַת אֲלָפִים וְשֵׁשׁ מֵאוֹת׃

31 * וַיְהִי בִּשְׁלֹשִׁים וְשֶׁבַע שָׁנָה לְגָלוּת יְהוֹיָכִן מֶלֶךְ־יְהוּדָה בִּשְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ בְּעֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה לַחֹדֶשׁ נָשָׂא אֱוִיל מְרֹדַךְ מֶלֶךְ בָּבֶל בִּשְׁנַת מַלְכֹּתוֹ אֶת־רֹאשׁ יְהוֹיָכִין מֶלֶךְ־יְהוּדָה וַיּוֹצֵא אֹתוֹ מִבֵּית הַכָּלְיָא׃

32 * וַיְדַבֵּר אִתּוֹ טֹבוֹת וַיִּתֵּן אֶת־כִּסְאוֹ מִמַּעַל לְכִסֵּא מְלָכִים אֲשֶׁר אִתּוֹ בְּבָבֶל׃

33 * וְשִׁנָּה אֶת בִּגְדֵי כִלְאוֹ וְאָכַל לֶחֶם לְפָנָיו תָּמִיד כָּל־יְמֵי חַיָּיו׃

34 * וַאֲרֻחָתוֹ אֲרֻחַת תָּמִיד נִתְּנָה־לּוֹ מֵאֵת מֶלֶךְ־בָּבֶל דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ עַד־יוֹם מוֹתוֹ כֹּל יְמֵי חַיָּיו׃

27 * Et percussit eos rex Babylonis, & interfecit eos in Reblatha in terra Emath. & translatus est Iuda de terra sua.

28 * Iste est populus quem transtulit Nabuchodonozor: In anno septimo, Iudæos tria millia & viginti tres.

29 * In anno octauo decimo Nabuchodonozor transtulit de Hierusalé animas octingentas triginta duas.

30 * In anno vigesimo tertio Nabuchodonozor, transtulit Nabuzardá magister militiæ animas Iudæorum septingentas quadraginta quinque. omnes ergo animæ quatuor millia & sexcentæ.

31 * Et factum est in tricesimo septimo anno transmigrationis Ioachin regis Iudæ, duodecimo mense vigesima quinta mensis, eleuauit Euilmerodach rex Babylonis ipso anno regni sui, caput Ioachin regis Iudæ, & eduxit eum de domo carceris.

32 * Et locutus est cum eo bona. Et posuit thronum eius super thronos regum qui erant post se in Babylone.

33 * Et mutauit vestimenta carceris eius, & comedebat panem coram eo semper cunctis diebus vitæ suæ.

34 * Et cibaria eius cibaria perpetua dabantur ei à rege Babylonis statuta per singulos dies, vsque ad diem mortis suæ cunctis diebus vitæ eius.

תרגום יונתן

27 וְקַטְלִנוּן מַלְכָּא דְבָבֶל וְקַטִּילְנוּן בְּרִבְלָה בְּאַרְעָא דְחֲמָת וְאִתְגְּלִיוּ דְבֵית יְהוּדָה מֵעַל אַרְעָהוֹן׃ 28 דֵּין עַמָּא דַאֲגְלִי נְבוּכַדְנֶצַּר בִּשְׁנַת שְׁבַע יְהוּדָאֵי תְּלָתָא אַלְפִין וְעַשְׂרִין וְתַלָּתָא׃ 29 בִּשְׁנַת תְּמָנֵי עֲשַׂר לְנְבוּכַדְרֶאצַּר מִירוּשְׁלֵם נַפְשָׁתָא תְּמָנֵי מְאָה וּתְלָתִין וְתַרְתֵּין׃ 30 בִּשְׁנַת תְּלָת וְעַשְׂרִין לְנְבוּכַדְרֶאצַּר אֲגָלִי נְבוּזַרְדִּי רַב קְטוֹלַיָּא יְהוּדָאֵי נַפְשָׁתָא שְׁבַע מְאָה אַרְבְּעִין וַחֲמֵשׁ כָּל נַפְשָׁתָא אַרְבַּעָא אַלְפִין וְשֵׁת מְאָה׃ 31 וַהֲוָה בְּתְלָתִין וּשְׁבַע שְׁנִין לְגָלוּתָא דִיהוֹיָכִין מַלְכָּא דִיהוּדָה בְּשַׁנְתָּא מַלְכוּתֵהּ יְהוֹיָכִין מַלְכָּא שְׁבַקְתֵּהּ בְּיַרְחָא עֲשַׂר יַרְחִין בְּעַשְׂרִין וְחַמְשָׁא לְיַרְחָא נְטַל יְהוֹיָכִין מַלְכָּא דִיהוּדָה מִבֵּית מַטְרָא דְבָבֶל׃ 32 וּמַלֵּיל עִמֵּהּ טָבְוָן וְיָהַב יָתֵהּ כָּרְסְוֵהּ מִלְּעֵלָּא לְכָל מַלְכַיָּא דִי עִמֵּהּ בְּבָבֶל׃ 33 וְשַׁנִּי יָת לְבוּשֵׁי אֲסִירוּתֵהּ וַאֲכַל לַחְמָא קֳדָמוֹהִי תְּדִירָא כָּל יוֹמֵי חַיּוֹהִי׃ 34 וְשַׁרְיוּתֵהּ שְׁרִיוּת תְּדִירָא מִתְיְהֵבִין לֵהּ מִן קֳדָם מַלְכָּא דְבָבֶל יוֹם בְּיוֹמֵהּ עַד יוֹם מוֹתֵהּ כֹּל יוֹמֵי חַיּוֹהִי׃

תם ספר ירמיה

27 * Et percussit eos rex Babylonis in Deblatha in terra Emath, & translatus est Iuda à terra eius.

28 * Hic est populus quem transtulit Nabuchodonosor in anno septimo, Iudæos tria millia & viginti tres.

29 * In anno octauo & decimo Nabuchodonosor transtulit à Hierusalem animas octingentas triginta duas.

30 * In anno tertio & vigesimo Nabuchodonosor transtulit princeps coquorum Iudæorum animas septingentas quadraginta quinque. Omnes animæ quatuor millia & sexcentæ.

31 * Et factum est in trigesimo & septimo anno transmigrationis Ioachin regis Iuda in duodecimo mense in quinta & vicesima mensis, accepit Euilmerodach rex Babylonis, in anno quo regnauit, caput Ioachim regis Iuda, & eduxit eum de domo qua custodiebatur:

32 * Et locutus est ei bona. & dedit illius thronum super thronos Regum qui cum eo in Babylone.

33 * Et mutauit vestimentum carceris eius, & comedebat panem semper ante faciem illius omnibus diebus quibus vixit.

34 * Et constitutus cibus ei dabatur semper à rege Babylonis de die in diem, vsque in diem qua mortuus est.

27 * καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς βασιλεὺς Βαβυλῶνος ἐν Δεβλαθὰ ἐν γῇ Ημαθ, καὶ μετετέθη Ιούδα ἀπὸ τῆς γῆς αὐτοῦ.

28 * οὗτός ἐστιν ὁ λαὸς ὃν μετέθηκεν Ναβουχοδονόσορ, ἐν ἔτει ἑβδόμῳ Ιουδαίους τρεῖς χιλιάδας καὶ εἰκοσιτρεῖς.

29 * ἐν ἔτει ὀγδόῳ καὶ δεκάτῳ Ναβουχοδονόσορ μετέθηκεν ἀπὸ Ιερουσαλὴμ ψυχὰς ὀκτακοσίας τριάκοντα δύο.

30 * ἐν ἔτει τρίτῳ καὶ εἰκοστῷ Ναβουχοδονόσορ, μετέθηκεν ὁ ἀρχιμάγειρος Ιουδαίων ψυχὰς ἑπτακοσίας τεσσαράκοντα πέντε. πάντες αἱ ψυχαὶ τέσσαρες χιλιάδες καὶ ἑξακόσιαι.

31 * καὶ ἐγένετο ἐν τῷ τριακοστῷ καὶ ἑβδόμῳ ἔτει ἀποικισμοῦ τοῦ Ιωακεὶμ βασιλέως Ιούδα ἐν τῷ δωδεκάτῳ μηνὶ ἐν τῇ πέμπτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ μηνός, ἔλαβεν Αὐλαμαδαρὰχ βασιλεὺς Βαβυλῶνος ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ᾧ ἐβασίλευσεν τὴν κεφαλὴν Ιωακεὶμ βασιλέως Ιούδα. καὶ ἐξήγαγεν αὐτὸν ἐξ οἰκίας ἧς ἐφυλάσσετο.

32 * καὶ ἐλάλησεν αὐτῷ χρηστά. καὶ ἔδωκεν αὐτοῦ τὸν θρόνον ὑπεράνω τῶν θρόνων τῶν βασιλέων τῶν μετ' αὐτοῦ ἐν Βαβυλῶνι.

33 * καὶ ἤλλαξεν τὸν στολισμὸν τῆς φυλακῆς αὐτοῦ, καὶ ἤσθιεν ἄρτον διαπαντὸς ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας αὐτοῦ.

34 * καὶ ἡ σίτωσις αὐτοῦ ἐδίδοτο διαπαντὸς σίτωσις τοῦ βασιλέως Βαβυλῶνος ἐξ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἕως ἡμέρας ἧς ἀπέθανεν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Et percussit eos rex Babylonis, & occidit eos in Riblah in terra Hemath: & translati sunt viri domus Iuda de terra sua.
" Iste est populus quem transtulit Nabuchodonozor in anno septimo, Iudæos ter mille & viginti tres.
" Anno decimo octauo Nabuchodonozor, *transtulit* de Ierusalem animas octingentas & triginta duas.
" Anno vigesimo tertio Nabuchodonozor, transtulit Nabuzardan princeps occidentium Iudæorum animas septingentas quadraginta quinque. Omnes animæ, quater mille & sexcentæ.
" Et factum est tricesimo & septimo anno transmigrationis Ioachin regis tribus domus Iuda, duodecimo mense, vicesima quinta die mensis, magnificauit Euilmerodach rex Babylonis, in ipso anno regni sui, caput Ioachin regis tribus domus Iuda, & eduxit eum de domo carceris.
" Et locutus est cum eo verba recta: & posuit thronum eius super thronos Regum qui erant cum eo in Babylone.
" Et mutauit vestimenta carceris eius, & comedebat panem coram eo semper omnibus diebus vitæ suæ.
" Et cibaria eius continua dabantur ei à facie regis Babylonis statuta per singulos dies, vsque ad diem mortis suæ, omnibus diebus quibus vixit.

FINIS PROPHETIÆ IEREMIÆ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

א

1 כֵּי֣ יֹשְׁבָ֤ה בָדָד֙ הָעִ֣יר רַבָּ֔תִי עָ֖ם
הָיְתָ֣ה כְאַלְמָנָ֑ה רַבָּ֤תִי בַגּוֹיִם֙ שָׂרָ֣תִי
בַּמְּדִינ֔וֹת הָיְתָ֖ה לָמַֽס׃

2 בָּכ֣וֹ תִבְכֶּ֔ה בַּלָּ֖יְלָה וְדִמְעָתָ֑הּ
עַל־לֶ֙חֱיָ֔הּ אֵ֥ין לָ֖הּ מְנַחֵ֑ם מִכָּל־אֹהֲבֶ֙יהָ֙ כָּל־רֵעֶ֔יהָ
בָּגְד֥וּ בָ֖הּ הָי֣וּ לָ֑הּ לְאֹיְבִֽים׃

3 גָּלְתָ֤ה יְהוּדָה֙ מֵעֹנִ֔י וּמֵרֹ֖ב עֲבֹדָ֑ה הִ֣יא יָשְׁבָ֤ה
בַגּוֹיִם֙ לֹ֣א מָצְאָ֣ה מָנ֔וֹחַ כָּל־רֹדְפֶ֖יהָ הִשִּׂיגוּהָ֥ בֵּין
הַמְּצָרִֽים׃

4 דַּרְכֵ֤י צִיּוֹן֙ אֲבֵלוֹת֙ מִבְּלִי֙ בָּאֵ֣י מוֹעֵ֔ד כָּל־שְׁעָרֶ֖יהָ
שׁוֹמֵמִ֑ין כֹּהֲנֶ֣יהָ נֶאֱנָחִ֔ים בְּתוּלֹתֶ֖יהָ נוּגוֹת֙ וְהִ֣יא
מַר־לָֽהּ׃

5 הָי֤וּ צָרֶ֙יהָ֙ לְרֹ֔אשׁ אֹיְבֶ֖יהָ שָׁלְו֑וּ כִּי־יְהוָ֣ה הוֹגָ֔הּ עַל־
רֹ֖ב־פְּשָׁעֶ֑יהָ עֹ֚לָלֶ֙יהָ֙ הָלְכ֣וּ שְׁבִ֔י לִפְנֵ֥י צָֽר׃

6 וַיֵּצֵ֤א מִן־בַּת־צִיּוֹן֙ כָּל־הֲדָרָ֔הּ הָי֥וּ שָׂרֶ֖יהָ
כְּאֵילִ֑ים לֹא־מָצְא֣וּ מִרְעֶ֔ה וַיֵּלְכ֥וּ בְלֹא־כֹ֖חַ לִפְנֵי
רוֹדֵֽף׃

THRENI, id est, LAMENTATIONES HIEREMIAE, QVAE CINOTH HEBRAICE INSCRIBVNTVR.

ET factum est postquàm in captiuitatem redactus est Israel, & Hierusalem deserta est, sedit Ieremias Propheta flens, & planxit Lamentatione hac in Hierusalem & amaro animo suspirans & eiulans, dixit:

CAPVT PRIMVM.

Aleph.

A QVOMODO sedet sola ciuitas plena populo! Facta est quasi vidua dominus gentium, princeps prouinciarum facta est sub tributo.

2 *Beth.* Plorans plorauit in nocte, & lachrymæ eius in maxillis eius. Non est qui consoletur eã, ex omnibus charis eius, omnes amici eius spreuerũt eam, & facti sunt ei inimici.

3 *Gimel.* Migrauit Iudas propter afflictionem & multitudinem seruitutis. Habitauit inter gentes, nec inuenit requiem. Omnes persecutores eius apprehenderunt eam inter angustias.

4 *Daleth.* Viæ Sion lugent, eò quòd non sint qui veniant ad solennitatem. Omnes portæ eius destructæ, Sacerdotes eius gementes. virgines eius squalidæ, & ipsa oppressa amaritudine. 5 *He.* Facti sunt hostes eius in capite, inimici eius locupletati sunt; quia Dominus locutus est super eam propter multitudinem iniquitatum eius, paruuli eius ducti sunt in captiuitatem ante faciem tribulantis. 6 *Vau.* Et egressus est à filia Sion omnis decor eius. Facti sunt principes eius velut arietes non inuenientes pascua, & abierunt absque fortitudine ante faciem subsequentis.

תרגום

א

אמר ירמיה נביא וכהנא רבא איכדין יתגזר על ירושלם ועל עמהא לאחרבא בהדוכין ולמסחד עליהון איכה היכמה דאתגזרו
אלם ותהוי דאחרבו סגנהא דשרן ואסתפד מרי עלמא עליהון איכה ענת מדרא דניא וכו באפרחא על קנוהי חובהא אשתהדור
במרי ומסתפדא עלוהי בגין דאתחרבו קרוי עלמא עליהון איכה ענת מדרא דניא וכו באפרחא על קנוהי חובהא אשתהדור
במרי ומסתפדא עלוהי בגין דאתחרבו קרוי עלמא עליהון איכה ענת מדרא דניא וכו באפרחא על קנוהי חובהא אשתהדור
במרי ומסתפדא עלוהי בגין דאתחרבו קרוי עלמא עליהון איכה ענת מדרא דניא וכו באפרחא על קנוהי חובהא אשתהדור
במרי ומסתפדא עלוהי בגין דאתחרבו קרוי עלמא עליהון איכה ענת מדרא דניא וכו באפרחא על קנוהי חובהא אשתהדור
במרי ומסתפדא עלוהי בגין דאתחרבו קרוי עלמא עליהון איכה ענת מדרא דניא וכו באפרחא על קנוהי חובהא אשתהדור
במרי ומסתפדא עלוהי בגין דאתחרבו קרוי עלמא עליהון איכה ענת מדרא דניא וכו באפרחא על קנוהי חובהא אשתהדור
במרי ומסתפדא עלוהי בגין דאתחרבו קרוי עלמא עליהון איכה ענת מדרא דניא וכו באפרחא על קנוהי חובהא אשתהדור
במרי ומסתפדא עלוהי בגין דאתחרבו קרוי עלמא עליהון איכה ענת מדרא דניא וכו באפרחא על קנוהי חובהא אשתהדור

THRENI HIEREMIÆ.

CAPVT I.

ET factum est postquàm in captiuitatem ductus est Israel, & Hierusalem deserta est, sedit Hieremias flens, et planxit Lamentationem hanc super Hierusalem, & dixit:

1 *Aleph.* Quomodo sedit sola ciuitas plena populorum! facta est quasi vidua multiplicata in gentibus, princeps in prouinciis facta est in tributis. 2 *Beth.* Plorans plorauit in nocte, et lachrymæ eius in maxillis eius, & non fuit consolans eam ex omnibus diligentibus eam. omnes amantes eam spreuerunt in ea, facti sunt ei in inimicos.

3 *Gimel.* Migrare facta est Iudæa ab humilitate eius, & à multitudine seruitutis eius. Sedit in gentibus, non inuenit requiem. Omnes persequentes eam apprehenderunt eam inter tribulantes.

4 *Daleth.* Viæ Sion lugent, eò quòd non sint venientes in solennitate. omnes portæ eius destructæ: Sacerdotes eius gemunt, virgines eius captiuæ ductæ, et ipsa amaritudine oppressa est in seipsa.

5 *He.* Facti sunt tribulantes eam in caput, & inimici eius abundant: quia Dominus humiliauit eam super multitudine impietatum eius. paruuli eius abierunt in captiuitate ante faciem tribulantis.

6 *Vau.* Et egressus est à filia Sion omnis decor eius, & facti sunt principes eius quasi arietes non inuenientes pastum, & abierunt in non fortitudine ante faciem persequentis.

ΘΡΗΝΟΙ ΙΕΡΕΜΙΟΥ.

κεφαλ. α.

1 Καὶ ἐγένετο μετὰ τὸ αἰχμαλωτισθῆναι τὸν Ἰσραὴλ, καὶ Ἰερουσαλὴμ ἐρημωθῆναι, ἐκάθισεν Ἰερεμίας κλαίων, καὶ ἐθρήνησεν τὸν θρῆνον τοῦτον ἐπὶ Ἰερουσαλὴμ καὶ εἶπεν·

1 Ἀλέφ. Πῶς ἐκάθισεν μόνη ἡ πόλις ἡ πεπληθυμμένη λαῶν ἐγένετο ὡς χήρα πεπληθυμμένη ἐν ἔθνεσιν, ἄρχουσα ἐν χώραις ἐγένετο εἰς φόρον.

2 Βήθ. Κλαίουσα ἔκλαυσεν ἐν νυκτί, καὶ τὰ δάκρυα αὐτῆς ἐπὶ τῶν σιαγόνων αὐτῆς, καὶ οὐκ ἦν ὁ παρακαλῶν αὐτὴν ἀπὸ πάντων τῶν ἀγαπώντων αὐτήν. πάντες ἐφαυλίωσαν αὐτὴν ἠθέτησάν σε ἐν αὐτῇ, ἐγένοντο αὐτῇ εἰς ἐχθρούς.

3 Γίμαλ. Μετῳκίσθη Ἰουδαία ἀπὸ ταπεινώσεως αὐτῆ, καὶ ἀπὸ πλήθους δουλείας αὐτῆ· ἐκάθισεν ἐν ἔθνεσιν, οὐχ εὗρεν ἀνάπαυσιν. πάντες καταδιώκοντες αὐτὴν κατέλαβον αὐτὴν ἀναμέσον τῶν θλιβόντων.

4 Δάλεθ. Ὁδοὶ Σιὼν πενθοῦσιν παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἐρχομένους ἐν ἑορτῇ. πᾶσαι αἱ πύλαι αὐτῆς ἠφανισμέναι. οἱ ἱερεῖς αὐτῆς ἀναστενάζουσιν. αἱ παρθένοι αὐτῆς αἰχμάλωτοι ἀγόμεναι, καὶ αὐτὴ πικραινομένη ἐν ἑαυτῇ.

5 Ἡ. Ἐγένοντο οἱ θλίβοντες αὐτὴν εἰς κεφαλήν, καὶ οἱ ἐχθροὶ αὐτῆς ἐπλούτησαν· ὅτι κύριος ἐταπείνωσεν αὐτὴν ἐπὶ τὸ πλῆθος τῶν ἀσεβειῶν αὐτῆ. τὰ νήπια αὐτῆ ἐπορεύθησαν ἐν αἰχμαλωσίᾳ κατὰ πρόσωπον θλίβοντος.

6 Ουαὺ. Καὶ ἐξῆλθε ἀπὸ τῆς θυγατρὸς Σιὼν πᾶσα ἡ εὐπρέπεια αὐτῆς. καὶ ἐγένοντο οἱ ἄρχοντες αὐτῆς ὡς κριοί, οὐχ εὑρίσκοντες νομήν. καὶ ἐπορεύθησαν ἐν ἰσχύι κατὰ πρόσωπον διώκοντος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO IN THRENOS,

EX BIBLIOTHECA COMPLVTEN. AD HEBRAICAM VERITATEM.

ex Chaldaïs exemplaribus correcta, opera B. A. Montani. CAPVT I.

DIXIT Ieremias Propheta & Sacerdos magnus: 1 *Aleph.* Quomodo decretũ est super Ierusalem & super populũ eius vt damnaretur exilio, & vt fieret planctus super eis, אוכה. i. Quomodo? quemadmodũ iudicati sunt Adã & Eua qui electi sunt de paradiso voluptatis & tamẽ tatus est dominator seculi super eis אוכה. i. Quomodo? Respondit mẽsura iudicij, & sic ait: Propter multitudinẽ peccatorũ eorum, & cõiurationẽ quę sunt in medio eius, ideò habitabit sola, sicut vir in cuius carne est plaga lepræ qui solus habitat. Et ciuitas quæ erat plena turbis & populis multis, euacuata est ab eis, & facta est similis viduæ: & quæ erat magnifica inter populos, & dominabatur prouinciis, qui reddebãt ei tributa, reuersa est vt sit depressa, detq; eis tributũ posthac. 2 *Beth.* Quando misit Moses Propheta nuncios ad explorandã terram, reuersi sunt nuncij, & eduxerunt nomen pessimum de terra Israel: & quando audierunt populus domus Israel nuncium hoc pessimum quòd nũciatum est eis de terra Israel, leuauit populus vocẽ suã, & fleuit in nocte illa. Illicò iratus est furor Domini in eos, & detexit vt plangerent in nocte illa in generationibus suis propter deuastationẽ domus sanctuarij: & quando dictũ fuit in prophetia Ieremię Sacerdoti magno, quòd destruenda esset Ierusalem per manum Nabuchodonosor impij, si non conuerterentur ad pœnitentiam; confessim perierunt & interepauit populum Israel, & noluerunt suscipere verbum eius. Tunc venit Nabuchodonosor impius & destruxit Ierusalem, & domum sanctuarij succendit igne in nona die mensis Augusti: & in ipso *tempore* flebat cœtus Israel fletu, & lachrymæ eius decurrebant per maxillas eius. non erat qui loqueretur consolationes ad cor eius ex omnibus idolis quæ amauerat sequi, & ideò omnes socij eius impegerunt in eam, & conuerti sunt vt essent ei inimici. 3 *Ghimel.* Abierunt viri domus Iuda in transmigrationem, pro eo quòd afflixerant pupillos & viduas: & ob multitudinem seruitutis ad quam adigebant fratres suos filios Israel qui venditi fuerant eis, & non præualuerunt libertatem seruis suis & ancillis suis qui erant de cognatione Israel: & ideò traditi sunt in manum populorum, & cœtus domum Iuda habitauit in medio populorum, & non inuenit requiem propter seruitutem duram cui subiecerunt eam: & omnes qui persequebantur eam apprehenderunt eam cùm se occultaret inter terminos, & ad angustiam adegerunt eam.

4 *Daleth.* Omni tempore quo erat Ierusalem ædificata, noluerunt filij Israel ascendere in Ierusalem vt apparerent coram Domino tribus vicibus in anno: & propter peccata Israel deserta est Ierusalem, & factæ sunt viæ Sion lugentes, eò quòd non fuit qui veniat in eã tempore festitutum: omnes portæ eius destructę, & Sacerdotes eius gementes, pro eo quòd cessauerunt oblationes: virgines eius plangentes, eò quòd defuerunt egredi in quinta decima die mensis Augusti, & in die propitiationis, quæ erat in decima die mensis Septembris ad ducendum chorus: ipsa quoque est amara corde valdè.

5 *He.* Fuerunt hostes eius constituti super eam in principes, & inimici eius habituerunt in tranquillitate: quia Dominus confregit eam propter multitudinem transgressionum eius: paruuli eius inierunt in captiuitatem coram tribulante.

6 *Vau.* Et egressus est à cœtu Sion omnis splendor eius: fuerunt principes eius discurrentes ad quærendum cibum, sicut discurrunt cerui in deserto, & non inuenerunt locum aptum pascuis suis: & abierunt in infirmitate fortitudinis, & non fuit eis virtus ad fugiendum vt liberarentur à persequente.

7 * זָכְרָה יְרוּשָׁלַם יְמֵי עָנְיָהּ וּמְרוּדֶיהָ כֹּל
מַחֲמֻדֶיהָ אֲשֶׁר הָיוּ מִימֵי קֶדֶם בִּנְפֹל עַמָּהּ
בְּיַד־צָר וְאֵין עוֹזֵר לָהּ רָאוּהָ צָרִים שָׂחֲקוּ עַל־
מִשְׁבַּתֶּהָ׃
8 * חֵטְא חָטְאָה יְרוּשָׁלַם עַל־כֵּן לְנִידָה הָיָתָה כָּל־
מְכַבְּדֶיהָ הִזִּילוּהָ כִּי־רָאוּ עֶרְוָתָהּ גַּם־הִיא נֶאֶנְחָה
וַתָּשָׁב אָחוֹר׃
9 * טֻמְאָתָהּ בְּשׁוּלֶיהָ לֹא זָכְרָה אַחֲרִיתָהּ וַתֵּרֶד
פְּלָאִים אֵין מְנַחֵם לָהּ רְאֵה יְהוָה אֶת־עָנְיִי כִּי
הִגְדִּיל אוֹיֵב׃
10 * יָדוֹ פָּרַשׂ צָר עַל כָּל־מַחֲמַדֶּיהָ כִּי־רָאֲתָה
גוֹיִם בָּאוּ מִקְדָּשָׁהּ אֲשֶׁר צִוִּיתָה לֹא־יָבֹאוּ
בַקָּהָל לָךְ׃
11 * כָּל־עַמָּהּ נֶאֱנָחִים מְבַקְּשִׁים לֶחֶם נָתְנוּ מַחֲמוּדֵיהֶם
בְּאֹכֶל לְהָשִׁיב נָפֶשׁ רְאֵה יְהוָה וְהַבִּיטָה כִּי הָיִיתִי
זוֹלֵלָה׃
12 * לוֹא אֲלֵיכֶם כָּל־עֹבְרֵי דֶרֶךְ הַבִּיטוּ וּרְאוּ אִם־יֵשׁ
מַכְאוֹב כְּמַכְאֹבִי אֲשֶׁר עוֹלַל לִי אֲשֶׁר הוֹגָה יְהוָה
בְּיוֹם חֲרוֹן אַפּוֹ׃
13 * מִמָּרוֹם שָׁלַח־אֵשׁ בְּעַצְמֹתַי וַיִּרְדֶּנָּה פָּרַשׂ
רֶשֶׁת לְרַגְלַי הֱשִׁיבַנִי אָחוֹר נְתָנַנִי שֹׁמֵמָה כָּל־
הַיּוֹם דָּוָה׃
14 * נִשְׂקַד עֹל פְּשָׁעַי בְּיָדוֹ יִשְׂתָּרְגוּ עָלוּ עַל־צַוָּארִי
הִכְשִׁיל כֹּחִי נְתָנַנִי אֲדֹנָי בִּידֵי לֹא־אוּכַל קוּם׃
15 * סִלָּה כָל־אַבִּירַי אֲדֹנָי בְּקִרְבִּי קָרָא עָלַי מוֹעֵד
לִשְׁבֹּר בַּחוּרָי גַּת דָּרַךְ אֲדֹנָי לִבְתוּלַת בַּת־
יְהוּדָה׃

7 *Zain.* Recordata est Hierusalem dierum
C afflictionis suæ, & præuaricationis, omnium
desiderabilium suorũ quæ habuerat à die-
bus antiquis cùm caderet populus eius in
manu hostili, & non esset auxiliator: vide-
runt eam hostes, & deriserũt Sabbata eius.
8 * *Heth.* Peccatum peccauit Hierusalem,
propterea instabilis facta est. Omnes qui
glorificabant eam, spreuerunt illam; quia
viderunt ignominiam eius. Ipsa autem ge-
mens & conuersa est retrorsum.
9 * *Teth.* Sordes eius in pedibus eius, nec
recordata est finis sui. Deposita est vehe-
menter, non habens consolatorem. Vide
Domine afflictionem meam, quoniam e-
rectus est inimicus.
10 * *Iod.* Manum suã misit hostis ad om-
D nia desiderabilia eius, quia vidit gentes in-
gressas sanctuarium suum, de quibus præ-
ceperas ne intrarent in ecclesiam tuam.
11 * *Caph.* Omnis populus eius gemens, &
quærens panem. Dederunt pretiosa quæque
pro cibo, ad refocillandum animam. Vide
Dñe & considera quoniã facta sum vilis.
12 * *Lamed.* O vos omnes qui transitis per
viam, attendite & videte si est dolor sicut
dolor meus. quoniam vindemiauit me, vt
locutus est Dominus in die furoris sui.
13 * *Mem.* De excelso misit ignem in ossi-
bus meis, & erudiuit me. Expandit rete pe-
E dibus meis, cõuertit me retrorsum. posuit
me desolatam tota die mærore confectam.
14 * *Nun.* Vigilauit iugum iniquitatum mea-
rum; in manu eius conuolutæ sunt, & im-
positæ collo meo. Infirmata est virtus mea:
dedit me Dominus in manu de qua non
15 potero surgere. * *Samech.* Abstulit omnes
magnificos meos Dominus de medio mei:
vocauit aduersum me tempus vt contere-
ret electos meos. Torcular calcauit Domi-
nus virgini filiæ Iuda.

7 * Zain. *Recordata est Hierusalem dierum humilitatis eius, et expulsionum eius, omnia desiderabilia eius quæcunque fuerunt à diebus antiquis cùm caderet populus eius in manus tribulantis, & non fuit adiutor ei. videntes hostes eius riserunt super transmigratione eius.*

8 * Heth. *Peccatum peccauit Hierusalem, propterea in commotionem facta est. omnes glorificantes eam humiliauerunt eam, viderunt enim ignominiam eius. & ipsa gemens & conuersa est retrorsum.*

9 * Teth. *Immunditia eius ad pedes eius, non recordata est nouissimorum eius, & deduxit immensa. non est consolans eam. Vide Domine humilitatem meã, quia magnificatus est inimicus.*

10 * Iod. *Manum suam extendit tribulans ad omnia desideria eius: vidit enim gentes ingressas in sanctuarium suum, quæ præcepisti nõ intrare eas in Ecclesiam tuam.*

11 * Caph. *Omnis populus eius gementes quærentes panem: dederunt desideria eius in cibo ad reducendum animam. Vide Domine & respice, quia facta est inhonorata.*

12 * Lamed. *Ad vos omnes qui transitis viam, conuertimini & videte si est dolor sicut dolor meus, qui factus est. Locutus in me humiliauit me Dominus in die iræ furoris eius.*

13 * Mem. *De excelso suo misit ignem in ossibus meis, & deduxit illum: expandit rete pedibus meis, conuertit me retrorsum, dedit me desolatam tota die dolentem.*

14 * Nun. *Vigilauit super impietates meas, in manibus meis conuolutæ sunt. ascenderunt super collum meum, infirmata est virtus mea; quia dedit Dominus in manibus meis dolores, non potero stare.*

15 * Samech. *Abstulit omnes fortes meos Dominus de medio mei, vocauit contra me tempus vt contereret electum meum: torcular calcauit Dominus virgini filiæ Iuda.*

7 * Ζάϊν. Ἐμνήσθη Ἱερουσαλὴμ ἡμερῶν ταπεινώσεως αὐτῆς, καὶ ἀπωσμῶν αὐτῆς. πάντα τὰ ἐπιθυμήματα αὐτῆς ὅσα ἦν ἐξ ἡμερῶν ἀρχαίων ἐν τῷ πεσεῖν τὸν λαὸν αὐτῆς εἰς χεῖρας θλίβοντος, καὶ οὐκ ἦν ὁ βοηθῶν αὐτῇ. ἰδόντες οἱ ἐχθροὶ αὐτῆς ἐγέλασαν ἐπὶ τῇ μετοικεσίᾳ αὐτῆς.

8 * Ἥθ. Ἁμαρτίαν ἥμαρτεν Ἱερουσαλήμ, διὰ τοῦτο εἰς σάλον ἐγένετο. πάντες οἱ δοξάζοντες αὐτὴν ἐταπείνωσαν αὐτήν, εἶδον γὰρ τὴν ἀσχημοσύνην αὐτῆς, καί γε αὐτὴ στενάζουσα καὶ ἀπεστράφη εἰς τὰ ὀπίσω.

9 * Τήθ. Ἀκαθαρσία αὐτῆς πρὸ ποδῶν αὐτῆς, οὐκ ἐμνήσθη ἔσχατα αὐτῆς, καὶ κατεβίβασεν ὑπέρογκα. οὐκ ἔστιν ὁ παρακαλῶν αὐτήν. ἴδε κύριε τὴν ταπείνωσίν μου, ὅτι ἐμεγαλύνθη ὁ ἐχθρός.

10 * Ἰώθ. Χεῖρα αὐτοῦ ἐξεπέτασεν ὁ θλίβων ἐπὶ πάντα τὰ ἐπιθυμήματα αὐτῆς, εἶδεν γὰρ ἔθνη εἰσελθόντα εἰς τὸ ἁγίασμα αὐτῆς ἃ ἐνετείλω μὴ εἰσελθεῖν αὐτὰ εἰς
11 ἐκκλησίαν σου. * Χάφ. Πᾶς ὁ λαὸς αὐτῆς καταστενάζοντες ζητοῦντες ἄρτον. ἔδωκαν τὰ ἐπιθυμήματα αὐτῆς ἐν βρώσει τοῦ ἐπιστρέψαι ψυχήν. ἴδε κύριε καὶ ἐπίβλεψον ὅτι ἐγενήθη ἠτιμωμένη.

12 * Λάμεδ. Οἱ πρὸς ὑμᾶς πάντες οἱ παραπορευόμενοι ὁδόν, ἐπιστρέψατε καὶ ἴδετε εἰ ἔστιν ἄλγος ὡς ἄλγος μου, ὃ ἐγενήθη. φθεγξάμενος ἐν ἐμοὶ ἐταπείνωσέν με κύριος ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς θυμοῦ αὐτοῦ.

13 * Μήμ. Ἐξ ὕψους αὐτοῦ ἀπέστειλεν πῦρ ἐν τοῖς ὀστέοις μου, καὶ κατήγαγεν αὐτό, διεπέτασεν δίκτυον τοῖς ποσίν μου, ἀπέστρεψέν με εἰς τὰ ὀπίσω, ἔδωκέν με ἠφανισμένην ὅλην τὴν ἡμέραν ὀδυνωμένην.

14 * Νοῦν. Ἐγρηγορήθη ἐπὶ τὰ ἀσεβήματά μου, ἐν χερσίν μου συνεπλάκησαν. ἀνέβησαν ἐπὶ τὸν τράχηλόν μου, ἠσθένησεν ἡ ἰσχύς μου, ὅτι ἔδωκεν κύριος ἐν χερσίν μου ὀδύνας, οὐ δυνήσομαι στῆναι.

15 * Σαμέχ. Ἐξῆρεν πάντας τοὺς ἰσχυρούς μου ὁ κύριος ἐκ μέσου μου, ἐκάλεσεν ἐπ' ἐμὲ καιρὸν τοῦ συντρῖψαι ἐκλεκτούς μου, ληνὸν ἐπάτησεν κύριος παρθένῳ θυγατρὶ Ἰούδα.

תרגום

7 [illegible] ירושלם יומין קדמאין די הות מדורה בכרכיא ובפציחין תקיפין ומרדה ושלטת בכל עלמא וכל רגוגתא דהוו לה [illegible] ועל חובא נפל עמה בידוי דנבוכדנצר רשיעא ואעיק להון ולית דסיע לה חזוהא מעיקיא דאזלא בשביתא חיכו על [illegible] סבינתא׃
8 חובא רבא חבת ירושלם בגין כן בטלטול הות כל עממיא דהוו מיקרין לה מלקדמין נחגו בה [illegible] כרם היא מתאנחא ותעה לאחורא׃
9 סואבות דם רחוקתא בשפולהא לא אדכית מנה ולא [illegible] לא דכרת מה דעתיד למיתי עלהא בסוף יומיא ונחתת ונפלת והות פרישן ולית דמלל תנחומין לה חזי יי ותהי מסתכל [illegible] דרבא׃
10 ידיה אושיט נבוכדנצר רשיעא ושלף סיפא וקטע כל רגוגתה אף כנישתא דישראל שרית [illegible] עממין נכראין עלו לבית מקדשה די פקדת על ידוי דמשה נביאה על עמון ומואב דלא יזכון למעל בקהלא די לך׃
11 [illegible] דירושלם אנחן מכפנא ותבעין לחמא למיכל יהבו רגוגיהון בסעד לחמא לקימא נפש חזי יי ותהי מסתכל ארום [illegible]
12 אשבעת לכון כל דעברין באורחא זורו הכא אסתכלו וחזו אין אית כיבא כביבי דאסתקף לי דהבר יי יתי ביום [illegible]
13 מן שמיא שלח אשתא בכרכי תקיפין וכבש יתהון פרש מצדתא לרגלי ארהעני קדל בעלי דבבי יהבני למהוי צדיא [illegible] וחלישא׃
14 אתיקר ניר מרודי בידיה אשבשו כשבשין דגפנא סלקו על צוארי אתקל חילי מסר יי יתי בידוי מן [illegible] לא לקמא׃
15 כנש כל תקיפי יי ביני ארע זמן עלי להבירא חיל עולמי ועלו עממיא על גזרת מימרא דיי וסאבו [illegible] יהודה די הוה דמהון דבתולתהון מתשד היך כחמר מן מעצרתא בעדן דגבר מבעט ית ענבין וחמר ענבוהי שרין׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 *Zain.* Recordata est Ierusalem dierum antiquorum cùm habitatio eius esset in arcibus & in villis fortissimis, & præuaricaretur & dominaretur in omni seculo, & omnium desiderabilium suorum quæ fuerunt ei à diebus antiquis. & propter peccata sua cecidit populus eius in manum Nabuchodonosor impij, qui tribulauit eos, & non fuit qui adiuuaret eam. Viderunt eam hostes cùm iret in captiuitatem, & irriserunt super bona eius quæ cessauerunt de medio eius.
8 *Cheth.* Peccatum grande peccauit Ierusalem: propterea vaga facta est inter omnes populos qui glorificabant eam ab initio; vsi sunt contemptu contra illam, quia viderunt scissuras eius: ipsa autem gemens & conuersa est retrorsum.
9 *Teth.* Immunditia sanguinis menstrui eius in oris vestimenti eius: non est mundata ab ea, neque obstupuit propter peccata sua, neque recordata est quod euenturum esset super ipsam in fine dierum. Et descendit, & cecidit mirabiliter; & non est qui loquatur ei consolationes. Vide Domine & contemplare, quia præualuit super me inimicus.
10 *Iod.* Manum suam extendit Nabuchodonosor impius, & euaginauit gladium, & succidit omnia desiderabilia eius: cœtus quoque Israel cœpit vlulare, quia vidit populos extraneos ingredientes in domum sanctuarij ipsius, de quibus præcepisti per manus Mosis prophetæ super Amon & Moab, quòd non essent digni ingredi in Ecclesiam tuam.
11 *Caph.* Omnis populus Ierusalem gemunt propter famem, & quærunt panem ad comedendum: dederunt desiderabilia sua pro alimento panis ad sustentandum animam. Vide Domine & considera quia facta sum voratrix.
12 *Lamed.* Adiuro vos omnes transeuntes per viam, declinate huc, aspicite & videte si est dolor sicut dolor meus, quoniam occasionem quæsiuit contra me, vt confringeret me Dominus in die iræ furoris sui. 13 *Mem.* De cælis misit ignem in ciuitates meas, & subiugauit eas, expandit rete pedibus meis: vertere fecit me dorsum coram inimicis meis: posuit me vt sim desolata tota die abiecta & infirma.
14 *Nun.* Aggrauatum est iugum præuaricationum mearum in manu eius; conuolutæ sunt quasi propagines vitis: ascenderunt super collum meum: corruit virtus mea: tradidit me Dominus in manum de qua non potero surgere.
15 *Samech.* Collegit omnes fortes meos Dominus in medio mei: vocauit aduersum me tempus vt contereret fortitudinem iuuenum meorum, & ingressi sunt populi per decretum verbi Domini, & polluerunt virgines domus Iuda, donec sanguis virginitatis earum effunderetur sicut vinum de torculari, in tempore quo homo calcat vuas, & vinum de vuis defluit.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

16 * עַל־אֵלֶּה אֲנִי בוֹכִיָה עֵינִי עֵינִי יֹרְדָה מַיִם כִּי־
רָחַק מְמֶנִּי מְנַחֵם מֵשִׁיב נַפְשִׁי הָיוּ בָנַי שׁוֹמֵמִים כִּי
גָבַר אוֹיֵב׃

17 * פָּרְשָׂה צִיּוֹן בְּיָדֶיהָ אֵין מְנַחֵם לָהּ צִוָּה יְהוָה
לְיַעֲקֹב סְבִיבָיו צָרָיו הָיְתָה יְרוּשָׁלַם לְנִדָּה
בֵּינֵיהֶם׃

18 * צַדִּיק הוּא יְהוָה כִּי־פִיהוּ מָרִיתִי שִׁמְעוּ־נָא כָל־
עַמִּים וּרְאוּ מַכְאֹבִי בְּתוּלֹתַי וּבַחוּרָי הָלְכוּ בַּשֶּׁבִי׃

19 * קָרָאתִי לְמְאַהֲבַי הֵמָּה רִמּוּנִי כֹּהֲנַי וְזִקְנַי בָּעִיר
גָּוָעוּ כִּי־בִקְשׁוּ אֹכֶל לָמוֹ וְיָשִׁיבוּ אֶת־נַפְשָׁם׃

20 * רְאֵה יְהוָה כִּי־צַר־לִי מֵעַי חֳמַרְמָרוּ נֶהְפַּךְ לִבִּי
בְקִרְבִּי כִּי מָרוֹ מָרִיתִי מִחוּץ שִׁכְלָה־חֶרֶב בַּבַּיִת
כַּמָּוֶת׃

21 * שָׁמְעוּ כִּי נֶאֱנָחָה אֲנִי אֵין מְנַחֵם לִי כָּל־
אוֹיְבַי שָׁמְעוּ רָעָתִי שָׂשׂוּ כִּי אַתָּה עָשִׂיתָ הֵבֵאתָ יוֹם־
קָרָאתָ וְיִהְיוּ כָמוֹנִי׃

22 * תָּבֹא כָל־רָעָתָם לְפָנֶיךָ וְעוֹלֵל לָמוֹ כַּאֲשֶׁר עוֹלַלְתָּ
לִי עַל כָּל־פְּשָׁעָי כִּי־רַבּוֹת אַנְחֹתַי וְלִבִּי דָוָי׃

ב

1 * אֵיכָה יָעִיב בְּאַפּוֹ אֲדֹנָי אֶת־בַּת־צִיּוֹן הִשְׁלִיךְ
מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל וְלֹא־זָכַר הַדֹּם־
רַגְלָיו בְּיוֹם אַפּוֹ׃

2 * בִּלַּע אֲדֹנָי ׀ לֹא חָמַל אֵת כָּל־נְאוֹת יַעֲקֹב הָרַס
בְּעֶבְרָתוֹ מִבְצְרֵי בַּת־יְהוּדָה הִגִּיעַ לָאָרֶץ חִלֵּל
מַמְלָכָה וְשָׂרֶיהָ׃ 3 * גָּדַע בְּחֳרִי־אַף כָּל־קֶרֶן יִשְׂרָאֵל
הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ מִפְּנֵי אוֹיֵב וַיִּבְעַר בְּיַעֲקֹב כְּאֵשׁ
לֶהָבָה־אָכְלָה סָבִיב׃

16 * *Ain.* Idcirco ego plorans, & oculus meus
deducens aquas, quia longè factus est à me
consolator conuertens animá meam. Facti
17 sunt filij mei perditi, quoniá inualuit in-
micus. * *Phe.* Expandit Sion manus suas,
non est qui consoletur eam. Mándauit Dñs
aduersum Iacob in circuitu eius hostes eius:
facta est Hierusalé quasi polluta menstrua-
18 inter eos. * *Sade.* Iustus est Dñs, quia os eius
ad iracundiam prouocaui. Audite obsecro
vniuersi populi, & videte dolorem meum.
Virgines meę & iuuenes mei abierunt in
19 captiuitatem. * *Coph.* Vocaui amicos meos,
G ipsi deceperũt me. Sacerdotes mei & senes
mei in vrbe consumpti sunt, quia quæsie-
runt cibũ sibi vt refocillarent animas suas.
20 * *Res.* Vide Dñe quoniam tribulor, venter
meus conturbatus est, subuersum est cor
meum in memetipsa, quoniam amaricans
amaricaui. Foris interficit gladius, & domi
21 mors similis est. * *Sin.* Audierunt quia ingemi-
sco ego, & non est qui consoletur me.
Omnes inimici mei audierunt malũ meum,
lætati sunt quoniá tu fecisti. Adduxisti
consolationis, & fiant similes mei. * *Thau.*
22 Ingrediatur omne malũ eorum coram te, &
vindemia eos sicut vindemiasti me propter
oẽs iniquitates meas. Multi enim gemitus
mei, & cor meũ mœrens. CAP. II.

1 A Q Vomodo obtexit caligine in furore su-
Dñs filiã Sion, proiecit de cælo in ter-
ram inclytam Israel, & non est recordatus
scabelli pedum suorum in die furoris sui.
2 * *Beth.* Præcipitauit Dñs nec pepercit omni-
speciosa Iacob, destruxit in furore filiæ Iu-
nitiones virginis Iuda, & deiecit in terram
polluit regnum & principes eius. * *Gimel.*
3 Confregit in ira furoris sui omne cornu
B Israel, auertit retrorsum dexteram suam
facie inimici, & succendit in Iacob quasi
ignem flammæ deuorantis in gyro.

16 * *Ain.* Super paruulos qui allisi sunt, & super mulieres prægnantes quarum venter scissus est, dixit cœtus Israel, ego ploro, & duo
oculi mei deffluunt lachrymis sicut fons aquarum: quia longè factus est à me consolator qui sustentaret me, & loqueretur consolationes à-
nimæ meæ: facti sunt filij mei desolati, quia prævaluit super eos inimicus. " *Pe.* Expandit Sion manus suas præ angustia, sicut ex-
pandit mulier quæ sedet ad pariendum. clamauit, & non est qui loquatur consolationes ad cor eius. præcepit Dominus domui Iaacob præ-
cepta & Legem vt custoditent: ipsi autem transgressi sunt decretum vel bi eius; ideò circuierũt dominum Iaacob per circuitum inimici eius:
factus est Hierusalem similis mulieri menstruatæ in medio eorum. " *Sade.* Dixerat Dominus in verbo suo populo domus Israel, quòd non
manerent qui occidunt gladio, per terram eorum. perrexit Iosias rex euaginato gladio contra Pharaonem claudum in cãpo Magedo, quod
non præceptum fuerat ei, nec quæ fuerat oraculum à facie Domini: ideò miserunt sagittarij sagittas in regem Iosiam, & mortuus est ibi. an-
gustiam egederetur anima eius, mussitabat labiis suis, & sic dicebat: Iustus est Dominus, quia transgressus sum verbum eius. Audite ob-
secro omnes populi hanc lamentationem qua lamentatus est Ieremias super Iosiam, & videte dolorem meum, qui accidit mihi post mor-
tem eius: virgines & pueri mei abierunt in captiuitatem. " *Ceph.* Dixit Ierusalem quando tradita est in manus Nabuchodonosor: Voca-
ui amicos meos filios populorum cum quibus inieram pactum vt adiuuarent me; ipsi autem doloſe egerunt contra me, & conuersi sunt vt
non manerent mihi illi Romani qui venerunt cum Tito & Vespasiano, & extruxerunt machinas contra Ierusalem: & Sacerdotes mei & senes
mei in medio ciuitatis expirarunt: quia quæsierunt alimenta panis sibi vt comederent & sustentarent animas suas. " *Res.* Vide Dñe quia
angustia est mihi, ideò viscera mea conturbata sunt, subuersum est cor meum in medio mei: quia transgrediendo transgressa sum decretum
Domini: & propterea foris consumit gladius, & intus occidit fames, sicut angelus disperdens qui constituta est super mortem.
" *Sin.* Audierunt nationes quia gemebam ego, & non est qui consoletur me: omnes inimici mei audierunt malum quod peruenit ad
me: lætati sunt quoniam tu Domine fecisti: indinxisti super me diem vltionis: conuocasti super me conuocationem in desolationem meam:
fac conuocabis super eos, & erunt desolati sicut ego. " *Thau.* Ingrediatur in die iudicij magni omne malum eorum quo malignati sunt mihi
contra te, & quære occasiones in eos, sicut quæsisti occasiones contra me propter multitudinem prauaricationum mearum: quia multi sunt
gemitus mei, & cor meum infirmum. CAP. II. *Aleph.*

1 Q Vomodo detestatus est Dominus in ira furoris sui cœtum Sion! proiecit de cælo in terram pulchritudinem Israel, & non est recor-
datus domus sanctuarij, quę erat scabellum pedum eius, nec pepercit ei in die iræ furoris sui. 2 * *Beth.* Consumpsit Dñs, & non peper-
cit omne ornamentum domus Iacob destruxit in furore suo, arces cœtus domus Iuda pectingere fecit ad terram, & prophanauit regnum
eius & principes eius. 3 * *Gimel.* Succidit in furoꝛe iræ omnem gloriam Israel: conuertit retrorsum manum dexteram suam, & non est aut-
xiliatus populo suo à facie inimici: & succendit in domo Iaacob sicut ignis flammæ, quæ consumit per circuitum.

על דְּאִתְדַּשְּׁשׁוּ וְעַל נְשַׁיָּא מְעַדְּיָתָא דְּאִתְבְּקָעוּ כַּרְסֵיהוֹן אֲמַרַת כְּנִשְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל אֲנָא בָכְיָא וְחִרְיָן עֵינַי זְלִיגִין דְּמִשְׁתָּא הֵיךְ
דְּאִתְרְחַק מִנִּי מְנַחֵם מְתִיבָא נַפְשִׁי אִשְׁתְּאָרוּ בָנַי שְׁמִין אֲרוּם אִתְנַבַּר עֲלֵיהוֹן בַּעַל דְּבָבָא׃
פְּרַסַת צִיּוֹן בִּידָהָא לֵית מְנַחֵם דְּמִקְּבֵל תְּנוּחִין עַל נַפְשָׁהָא אֲמַר יְיָ עַל יַעֲקֹב סְחוֹר סְחוֹר לְבָתַּר דְּאִתְרְחַקַת מִנֵּיהּ הֲוָת
אוּרְשְׁלֶם לְמִדַּת נִדָּה דְּמִתְרְחֶקֶת מִבַּעְלָהּ בֵּין עַמְמַיָּא׃
זַכָּאָה הוּא יְיָ אֲרוּם מָרַדְתִּי בְּמֵימְרֵיהּ שְׁמָעוּ כְּעַן כָּל עַמְמַיָּא וְחֲזוֹ כְּאֵבָא דִּילִי בְּתוּלָתַי וּבַחוּרָי אִשְׁתְּבִיאוּ בִּשְׁבִיָּא׃
קְרֵיתִי לְרַחֲמַי הִמּוֹן רַחֲמוֹנִי כָּהֲנַי וְסָבַי בְּקִרְיָא אִתְמְנַע מִנְּהוֹן דְּיִתְּנוּן מְזוֹנֵי לְנַפְשָׁתְהוֹן אֲרוּם אִתְבְּזִיזוּ לְמִיכַל
חֲזִי יְיָ אֲרוּם אֲעִיק לִי בְּגִין כֵּן כְּבִישׁ לִבִּי בְּגַוָּאִי אִתְהַפְכָא לְחַבָּלָא יְהִי הִנּוֹן רוּפָאֵי דְּעָלַי עִם טִיטוּס וְאַסְפַּסְיָנוּס וּבְנוֹהִי כַּרְכוּסִין עַל יְרוּשְׁלֶם קַדְּמַי
אֲרוּם אִתְגַּבַּר אֲרוּם הֲבָא עָבֵד לְחַקָּא לְהוֹן לְמֵיכַל וְיִקְיוֹתוֹן יַת נַפְשָׁתְהוֹן׃
חֲזִי יְיָ אֲרוּם צָעַר עֲבַרְתְּ עַל גְּזֵירַת מֵימְרָא דְּיְיָ וּמִן בָּגְלָא הָכֵי מִן בְּרָא הִכְלָה חַרְבָּא וְכִלְיָנוּת הִתְרְמֵית כְּפָנָא כְּכָל בָּתַּר
שְׁמַע אֲמַרַת אֲרוּם אִתְאַנְחָא אֲנָא וְלֵית דְּמְנַחֵם לִי כָּל בַּעֲלֵי דְּבָבַי שְׁמַעוּ בִּישְׁתָּא דִּי עֲבַדְתְּ עֲלֵי הֲבֵית יוֹמָא דִּי קְרֵיתָ וְהֲווֹ כְּוָתִי
הֵעוֹל יְיָ בְּרַעֲוָא מֵימְרֵיהּ עַל כָּל דְּעָבְדוּ בִּישְׁתָּא וְעַל דְּלָא אִתְחַזְּרוּ מִן בִּישְׁתְּהוֹן וְאַכְלִינוּן כְּנוּרָא יָת בְּנַיְכִי וְיָת בְּנָתַיְכִי
אֵיכְדֵין יְקִיר יְיָ בְּתוּקְפֵּיהּ רְגִיזַת יְיָ בְּכִנְשְׁתָּא דְּצִיּוֹן אַפִּיל מִשְׁמַיָּא לְאַרְעָא שׁוּבְחֵי יְיָ לָא אַדְכַּר בְּיוֹמֵי תְּקוֹף רְגִיזַת יְיָ
קְצַץ בְּתוּקְפֵּיהּ רְגִיזַת יְיָ כָּל קַרְנַיָּא דְּיִשְׂרָאֵל אֲתִיב לְאָחוֹרָא יְמִינֵיהּ קֳדָם בַּעֲלֵי דְּבָבַיָּא וְאִתְּקֵיד בְּיַעֲקֹב כְּנוּרָא דְּאָכְלַת
סְחוֹר סְחוֹר׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

4 * דרך קשתו כאויב נצב ימינו כצר ויהרג כל
מחמדי־עין באהל בת־ציון שפך כאש חמתו:
5 * היה אדני כאויב בלע ישראל בלע כל־
ארמנותיה שחת מבצריו וירב בבת־יהודה תאניה
ואניה:
6 * ויחמס כגן שכו שחת מעדו שכח יהוה בציון
מועד ושבת וינאץ בזעם־אפו מלך וכהן:
7 * זנח אדני מזבחו נאר מקדשו הסגיר ביד־אויב
חומת ארמנותיה קול נתנו בבית־יהוה
כיום מועד:
8 * חשב יהוה להשחית חומת בת־ציון נטה קו
לא־השיב ידו מבלע ויאבל־חל וחומה יחדו
אמללו:
9 * טבעו בארץ שעריה אבד ושבר בריחיה מלכה
ושריה בגוים אין תורה גם־נביאיה לא־מצאו חזון
מיהוה:
10 * ישבו לארץ ידמו זקני בת־ציון העלו עפר על־
ראשם חגרו שקים הורידו לארץ ראשן בתולת
ירושלם:
11 * כלו בדמעות עיני חמרמרו מעי נשפך לארץ
כבדי על־שבר בת־עמי בעטף עולל ויונק ברחבות
קריה:
12 * לאמתם יאמרו איה דגן ויין בהתעטפם כחלל
ברחבות עיר בהשתפך נפשם אל־חיק אמתם:
13 * מה־אעודך מה אדמה־לך הבת ירושלם מה
אשוה־לך ואנחמך בתולת בת־ציון כי־גדול כים
שברך מי ירפא־לך:

4 * Daleth. Tetendit arcum suum quasi
inimicus: firmauit dexterã suam quasi ho-
stis: & occidit omne quod pulchrum erat
visu in tabernaculo filiæ Sion; effudit quasi
5 ignem indignationẽ suam. *He. Factus est
Dñs velut inimicus, pręcipitauit Israel, pre-
cipitauit omnia mœnia eius, dissipauit mu-
nitiones eius, & repleuit in filia Iuda hu-
6 miliatũ & humiliatam. *Vau. Et dissipauit
C quasi hortum tentorium suum, demolitus
est tabernaculum suum. Obliuioni tradi-
dit Dominus in Sion festiuitatem & Sab-
batum, & in opprobriũ, & in indignatio-
7 nem furoris sui regem & sacerdotẽ. *Zain.
Repulit Dñs altare suum, maledixit sancti-
ficationi suæ, tradidit in manu inimici mu-
ros turrium eius. Vocem dederũt in domo
8 Dñi sicut in die solenni. *Heth. Cogitauit
Dñs dissipare murũ filiæ Sion, tetendit fu-
niculũ suum, & non auertit manũ suam à
perditione. Luxitq; antemurale, & murus
9 pariter dissipatus est. *Teth. Defixæ sunt in
terra portę eius, perdidit & cõtriuit vectes
eius, regem eius & principes eius in genti-
bus. Non est Lex, & Prophetę eius non in-
10 uenerunt visionem à Dño. *Iod. Sederunt
in terra, conticuerunt senes filiæ Sion: con-
D sperserunt cinere capita sua, accincti sunt
ciliciis. Abiecerunt in terra capita sua vir-
11 gines Hierusalem. *Caph. Defecerũt pre la-
chrymis oculi mei, conturbata sunt visce-
ra mea. Effusum est in terra iecur meum su-
per contritionem filiæ populi mei, cum
deficeret paruulus & lactens in plateis op-
12 pidi. *Lamed. Matribus suis dixerunt: Vbi
est triticum & vinum? cùm deficerent quasi
vulnerati in plateis ciuitatis; cùm exhala-
rent animas suas in sinu matrum suarum.
13 *Mem. Cui comparabo te, vel cui assimi-
E labo te filia Hierusalem? Cui exequabo te,
& consolabor te virgo filia Sion? Magna
est enim velut mare cõtritio tua: quis me-
debitur tui?

* Daleth. Tetendit arcum suum quasi ini- 4
micus: firmauit dexteram suam quasi aduersa-
rius, & occidit omnia desideria oculorum meo-
rum in tabernaculis filiæ Sion: effudit quasi ig-
nem furorem suum. * He. Factus est Domi- 5
nus quasi inimicus. præcipitauit Israel, præcipi-
tauit omnes turres eius: dissipauit munitiones
eius, & repleuit filiæ Iuda humiliatum & hu-
miliatam. * Vau. Et expandit quasi vineam 6
tabernaculum suum, dissipauit festiuitatem suã:
oblitus est Dominus quod fecit in Sion festiui-
tatis & Sabbati, & irritauit indignatione irę
suæ Regem & Sacerdotem. * Zain. Repulit 7
Dominus altare suum: eiecit sanctificationem
suam, contriuit in manu inimici murum turriũ
eius; vocem dedit in domo Domini sicut in die
festiuitatis. * Heth. Cogitauit Dominus 8
dissipare murum filiæ Sion. tetendit mensuram,
non auertit manum suam à conculcatione; et lu-
xit antemurale, et murus vnanimiter infirma-
tus est. * Teth. Infixæ sunt in terram portæ 9
eius: perdidit & contriuit vectes eius, regem
eius & principes eius in gentibus: non est Lex,
& Prophetæ eius non viderũt visionem à Do-
mino. * Ioth. Sederunt in terram, conticue- 10
runt seniores filiæ Sion, ascendere fecerunt pul-
uerem super caput eorum, accincti sunt ciliciis,
deduxerunt in terram principes virgines in
Hierusalem. *Caph. Defecerunt in lachrymis 11
oculi mei, conturbatum est cor meum, effusa est
in terra gloria mea super contritione filiæ populi
mei cùm deficiat paruulus & lactans in plateis
ciuitatis. * Lamed. Matribus suis dixerunt: 12
Vbi triticum & vinũ? cùm deficerent ipsi quasi
vulneratus in plateis ciuitatis, cùm effunderẽt
animas suas in sinum matrum suarum.
* Mem. Quid testificabor tibi, aut quid 13
assimilabo tibi filia Hierusalem? quis saluabit
te virgo filia Sion? quia magnificatum est pocu-
lum contritionis tuæ: quis medebitur tibi?

4 * δάλεθ. Ἐνέτεινεν τόξον αὐτοῦ ὡς ἐχθρός· ἐστερέωσεν
δεξιὰν αὐτοῦ ὡς ὑπεναντίος, καὶ ἀπέκτεινεν πάντα τὰ ἐ-
πιθυμήματα τῶν ὀφθαλμῶν μου ἐν σκηνώμασιν θυγατρὸς
5 σιών· ἐξέχεεν ὡς πῦρ τὸν θυμὸν αὐτοῦ. * ἤ. Ἐγενήθη κύ-
ριος ὡς ἐχθρός. κατεπόντισεν ἰσραήλ, κατεπόντισεν πά-
σας τὰς βάρεις αὐτοῦ. διέφθειρεν τὰ ὀχυρώματα αὐτοῦ,
καὶ ἐπλήθυνεν τῇ θυγατρὶ ἰούδα ταπεινουμένην καὶ τα-
6 πεινουμένην. * οὐαῦ. Καὶ διεπέτασεν ὡς ἄμπελον τὸ
σκήνωμα αὐτοῦ, διέφθειρεν ἑορτὴν αὐτοῦ, ἐπελάθετο κύ-
ριος ὃ ἐποίησεν ἐν σιὼν ἑορτῆς καὶ σαββάτου, καὶ παρώξυνεν
7 ἐμβριμήματι ὀργῆς αὐτοῦ βασιλέα καὶ ἱερέα. * ζαΐν.
Ἀπώσατο κύριος θυσιαστήριον αὐτοῦ, ἀπετίναξεν ἁγίασ-
μα αὐτοῦ, συνέτριψεν ἐν χειρὶ ἐχθροῦ τεῖχος βάρεων
αὐτῆς, φωνὴν ἔδωκεν ἐν οἴκῳ κυρίου ὡς ἐν ἡμέρᾳ ἑορτῆς.
8 * ἤθ. Ἐλογίσατο κύριος τοῦ διαφθεῖραι τεῖχος θυγα-
τρὸς σιών. ἐξέτεινεν μέτρον, οὐκ ἀπέστρεψεν χεῖρα αὐ-
τοῦ ἀπὸ καταπατήματος, καὶ ἐπένθησεν τὸ προτείχισ-
9 μα καὶ τεῖχος ὁμοθυμαδὸν ἠσθένησεν. * τήθ. Ἐνεπά-
γησαν εἰς γῆν πύλαι αὐτῆς, ἀπώλεσεν καὶ συνέτριψεν
μοχλοὺς αὐτῆς· βασιλέα αὐτῆς καὶ ἄρχοντας αὐτῆς ἐν
τοῖς ἔθνεσιν, οὐκ ἔστιν νόμος· καί γε προφῆται αὐτῆς οὐκ
10 ἴδον ὅρασιν παρὰ κυρίου. * ἰώθ. Ἐκάθισαν εἰς τὴν
γῆν, ἐσιώπησαν πρεσβύτεροι θυγατρὸς σιών, ἀνεβίβα-
σαν χοῦν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῶν, περιεζώσαντο σάκ-
κους, κατήγαγον εἰς γῆν ἀρχηγοὺς παρθένους ἐν ἱερου-
11 σαλήμ. * χάφ. Ἐξέλιπον ἐν δάκρυσιν οἱ ὀφ-
θαλμοί μου, ἐταράχθη ἡ καρδία μου, ἐξεχύθη εἰς γῆν
ἡ δόξα μου ἐπὶ τὸ σύντριμμα τῆς θυγατρὸς τοῦ λαοῦ
μου ἐν τῷ ἐκλείπειν νήπιον καὶ θηλάζοντα ἐν πλατείαις
12 πόλεως. * λάμεδ. Ταῖς μητράσιν αὐτῶν εἶπαν, ποῦ σῖ-
τος καὶ οἶνος; ἐν τῷ ἐκλυθῆναι αὐτοὺς ὡς τραυματίας ἐν
πλατείαις πόλεως, ἐν τῷ ἐκχεῖσθαι ψυχὰς αὐτῶν εἰς κόλ-
13 πον μητέρων αὐτῶν. * μήμ. Τί μαρτυρήσω σοι ἢ τί
ὁμοιώσω σοι θύγατερ ἱερουσαλήμ; τίς σώσει σε παρθέ-
νος θύγατερ σιών; ὅτι ἐμεγαλύνθη ποτήριον συντριβῆς σου·
τίς ἰάσεταί σε;

תרגום

4 מתח קשתיה ורגם עלי גירין כבעל דבבא אתעתד על יד ימינה דנבוכדנצר וסיעה כאלו הוה מעיק לעמה ישראל וקטל כל עולים [illegible] עינא במשכן כנישתא דציון שדא כבעור אשא רגזה ׃
5 הוה יי דמי כבעל דבבא שיצי ישראל שיצי כל [illegible] ואסגי בכנישתא דבית יהודה אבלותא ואנינותא ׃
6 ושרש כגנתא בית מקדשה חבל אתר מזמן [illegible] אנשי יי בציון חדות יומא טבא ושבתא ושנא בתקוף רגזה מלכא וכהנא רבא ׃
7 אשלי יי מדבחה בעט [illegible] ביד בעל דבבא שורי בירניתהא קלא יהבו בבית מקדשא דיי כקל עמא בית ישראל דמצלין בגוה ביומא דפסחא ׃
8 חשב יי לחבלא שור כנישתא דציון מתח משקולתא ולא אתיב ידה מלשיצאה ואבל מקפנא ושורא כחדא אתפגרו ׃
9 טמעו בארעא תרעהא הוביד ותבר קוותהא מלכהא ורברבנהא גלו ביני עממיא על דלא נטרו פתגמי אוריתא כאלו לא קבלו [illegible] נביאהא אתמנע מנהון רוח נבואת קודשא ולא אתאמר להון פתגם נבואתא מן קדם יי ׃
10 יתבין על ארעא שתקין סבי כנישתא דציון אסקו עפר מקלה על רישיהון קטרו סקין על בסריהון אחיתו לעפרא דארעא [illegible] בתולתא דירושלם ׃
11 ספקו בדמען עיני אדגרו מעי יתשד לארעא כבדי על תביר כנישתא דעמי [illegible] בפתאות קרתא ׃
12 לאמהון אמרין רוביא דישראל אן עבור וחמר כד הוו צחין כקטל [illegible] קרתא כד יתשד נפשהון מן כפנא לגו עטיף אמהון ׃
13 מה אסהיד בך מה אדמה לך כנישתא דירושלם מה אחבר לך אהי מנחם ליך בתולתא דכנישתא דציון ארום סגי [illegible] כגללי ימא רבא בעדן נחשולהון הוא אסיא די יסי יתיך מן מרעיך ׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 Daleth. Tetendit arcum suum, & proiecit contra me sagittas sicut inimicus. stetit ad manum dexteram Nabuchodonozor, & auxiliatus est ei quando coarctabat populum suum domum Israel: & occidit omnem iuuenem, & omnia desiderabilia aspectu oculi in tabernaculo cœtus Sion: effudit quasi lampadem ignis furorem suum. 5 He. Factus est Dominus similis inimico, consumpsit Israel, consumpsit omnia palatia eius, dissipauit omnes vrbes & villas eius: & multiplicauit in cœtu domus Iuda lamentationem & luctum. 6 Vau. Et eradicauit quasi hortum domum sanctuarij sui, dissipauit locum præparatum ad propiciandum pro populo suo: obliuisci fecit Dominus in Sion lætitiam diei festi & Sabbathi, & proiecit in furore iræ suæ Regem & Sacerdotem magnum. 7 Zain. Repulit Dominus altare suum, conculcauit sanctuarium suum: tradidit in manu inimici muros turrium eius: vocem dederunt in domo sanctuarij Domini, quasi vocem populi domus Israel quando precabantur in medio eius in die Phase. 8 Cheth. Cogitauit Dominus disperdere murum cœtus Sion: extendit perpendiculum; nec retraxit manum suam ab excidio, & luxit antemurale & murus, simul suffossa sunt. 9 Teth. Defixæ sunt in terram portæ eius: perdidit & contriuit postes eius. Rex & principes eius migrauerunt inter populos, eo quòd non custodierunt verba Legis, quasi non suscepissent eam in monte Sinai: & etiam à Prophetis eius prohibitus est spiritus prophetiæ sanctæ, & non fuit dictum eis verbum propheticum à facie Domini. 10 Iod. Sederunt in terra, & tacuerunt senes cœtus Sion; imposuerunt cinerem ignominiæ super capita sua, accinxerunt se saccis super carnem suam: demiserunt in puluerem terræ capita sua virgines Ierusalem. 11 Caph. Consumpti sunt lachrymis oculi mei, conturbata sunt viscera mea: effusum est in terram iecur meum propter contritionem cœtus populi mei, cùm siti deficerent iuuenes & lactentes in plateis ciuitatis. 12 Lamed. Matribus suis dicebant iuuenes Israel: Vbi est frumentum & vinum? quando deficiebant, quasi occisi gladio, præ siti in plateis ciuitatis; quando effundebatur anima eorum præ fame in medio sinuum matrum suarum. 13 Mem. Quem contestabor tibi, & cui assimilabo te cœtus Ierusalem? cui exæquabo te, & consolabor te virgo cœtus Sion? quia magna est contritio tua sicut multitudo confractionis fluctuum maris magni in tempore tempestatis suæ: & quis est medicus qui sanet te ab infirmitate tua?

Universidad de Deusto
Biblioteca

14 נְבִיאַיִךְ חָזוּ לָךְ שָׁוְא וְתָפֶל וְלֹא־גָלוּ עַל־עֲוֹנֵךְ
לְהָשִׁיב שְׁבוּתֵךְ וַיֶּחֱזוּ לָךְ מַשָּׂאוֹת שָׁוְא וּמַדּוּחִם׃
15 סָפְקוּ עָלַיִךְ כַּפַּיִם כָּל־עֹבְרֵי דָּרֶךְ שָׁרְקוּ וַיָּנִיעוּ
רֹאשָׁם עַל־בַּת יְרוּשָׁלִַם הָזֹאת הָעִיר שֶׁיֹּאמְרוּ
כְּלִילַת יֹפִי מָשׂוֹשׂ לְכָל־הָאָרֶץ׃
16 פָּצוּ עָלַיִךְ פִּיהֶם כָּל־אֹיְבַיִךְ שָׁרְקוּ וַיַּחֲרְקוּ שֵׁן
אָמְרוּ בָלַעְנוּ אַךְ זֶה הַיּוֹם שֶׁקִּוִּינָהוּ מָצָאנוּ רָאִינוּ׃
17 עָשָׂה יְהוָה אֲשֶׁר זָמַם בִּצַּע אִמְרָתוֹ אֲשֶׁר צִוָּה
מִימֵי קֶדֶם הָרַס וְלֹא חָמָל וַיְשַׂמֵּחַ עָלַיִךְ אוֹיֵב הֵרִים
קֶרֶן צָרָיִךְ׃
18 צָעַק לִבָּם אֶל־אֲדֹנָי חוֹמַת בַּת־צִיּוֹן הוֹרִידִי כַנַּחַל
דִּמְעָה יוֹמָם וָלָיְלָה אַל־תִּתְּנִי פוּגַת לָךְ אַל־תִּדֹּם
בַּת־עֵינֵךְ׃
19 קוּמִי רֹנִּי בַלַּיְלָה לְרֹאשׁ אַשְׁמֻרוֹת שִׁפְכִי כַמַּיִם
לִבֵּךְ נֹכַח פְּנֵי אֲדֹנָי שְׂאִי אֵלָיו כַּפַּיִךְ עַל־
נֶפֶשׁ עֹלָלַיִךְ הֶעָטוּפִים בְּרָעָב בְּרֹאשׁ כָּל־חוּצוֹת׃
20 רְאֵה יְהוָה וְהַבִּיטָה לְמִי עוֹלַלְתָּ כֹּה אִם־
תֹּאכַלְנָה נָשִׁים פִּרְיָם עֹלְלֵי טִפָּחִים אִם־יֵהָרֵג
בְּמִקְדַּשׁ אֲדֹנָי כֹּהֵן וְנָבִיא׃
21 שָׁכְבוּ לָאָרֶץ חוּצוֹת נַעַר וְזָקֵן בְּתוּלֹתַי
וּבַחוּרַי נָפְלוּ בֶחָרֶב הָרַגְתָּ בְּיוֹם אַפֶּךָ טָבַחְתָּ לֹא
חָמָלְתָּ׃
22 תִּקְרָא כְיוֹם מוֹעֵד מְגוֹרַי מִסָּבִיב וְלֹא הָיָה בְיוֹם
אַף־יְהוָה פָּלִיט וְשָׂרִיד אֲשֶׁר־טִפַּחְתִּי וְרִבִּיתִי אֹיְבִי
כִלָּם׃

14 *Nun. Prophetę tui viderũt tibi falsa & fatua, nec aperiebant iniquitatẽ tuam vt te ad pœnitentiã prouocarent. Viderũt autẽ tibi assumptiones falsas & eiectiones. *Samech. Plauserunt super te manibus omnes transeuntes per viã, sibilauerũt & mouerũt caput suum super filiã Hierusalẽ: Hęccine est vrbs dicentes, perfecti decoris, gaudium vniuersę terræ? *Phe. Aperuerunt super te os suum omnes inimici tui, sibilauerunt & fremuerunt dentibus suis, & dixerũt, Deuorabimus eam: veruntamen hęc dies quã expectabamus, inuenimus, vidimus. *Ain. Fecit Dñs quę cogitauit, complreuit sermonẽ suum quẽ præceperat à diebus antiquis. destruxit & non pepercit, & exalauit super te inimicum, & lętificauit cornu hostiũ tuorum. *Sade. Clamauit cor eorũ ad Dñm super muros filię Sion. Deduc quasi torrentẽ lachrymas per diẽ & noctẽ, nẽ des requiẽ tibi, neq; taceat pupilla oculi tui. *Coph. Consurge laude in nocte in principio vigiliarũ, effunde sicut aquã cor tuum ante cõspectum Dñi. Leua ad eum manus tuas pro anima paruulorum tuorum qui deficiunt fame in capite omniũ cõpitorum. *Res. Vide Dñe & considera quem vindemiasti ita. Ergo ne comedent mulieres fructum suum, paruulos ad mensurã palmæ? Si occiditur in sanctuario Domini Sacerdos & Propheta? *Sin. Iacuerunt in terra foris puer & senex, virgines meæ & iuuenes mei ceciderunt in gladio. Interfecisti in die furoris tui, percussisti, nec misereris. *Thau. Vocasti quasi ad diem festum solennem, qui terrerent me circuitu, & non fuit in die furoris Domini qui effugeret & relinqueretur. Quos educaui & nutriui, inimicus meus consumpsit eos.

14 *νοεῖ. Προφῆταί σου εἶδοσάν σοι μάταια καὶ ἀφρασύνην, καὶ οὐκ ἀπεκάλυψαν ἐπὶ τὴν αἰχμαλωσίαν σου ἕνεκα τοῦ ἀποστρέψαι αἰχμαλωσίαν σου, καὶ εἶδοσαν λήμματα μάταια καὶ ἐξώσματα. 15 *Σαμέχ. Ἐκρότησάν ἐπὶ σοι χεῖρας πάντες οἱ παραπορευόμενοι ὁδόν, ἐσύριξαν καὶ ἐκίνησαν τὴν κεφαλὴν αὐτῶν ἐπὶ τὴν θυγατέρα Ἰερουσαλήμ, εἰ αὕτη ἡ πόλις ἐρεῖσιν εὐφροσύνην δόξης, σύ-
16 φρασιν πάσης τῆς γῆς. *Φὶ. Διήνοιξαν ἐπὶ σὲ στόμα αὐτῶν πάντες οἱ ἐχθροί σου, ἐσύριξαν καὶ ἔκρυξαν ὀδόντας, εἶπαν, κατεπιόμεθα αὐτόν· πλὴν αὕτη ἡ ἡμέρα ἣν προσεδοκῶμεν, εὕρομεν αὐτήν, εἴδομεν.
17 *Αἶν. Ἐποίησεν κύριος ὃ ἐνεθυμήθη, συνετέλεσεν ῥήματα αὐτοῦ ἃ ἐνετείλατο ἐξ ἡμερῶν ἀρχαίων, καθεῖλεν καὶ οὐκ ἐφείσατο, εὐφρᾶναι ἐπὶ σὲ ἐχθρόν, ὕψωσεν κέρας θλιβόντός σε.
18 *Σαδή. Ἐβόησεν καρδία αὐτῶν πρὸς κύριον, τεῖχος θυγατρὸς σιὼν κατάγαγέτω ὡς χειμάρρους δάκρυα ἡμέρας καὶ νυκτός, μὴ δῷς ἔκνυψιν σεαυτῇ, μὴ σιωπήσάτω κόρη ὀφθαλμοῦ σου. 19 *Κώφ. Ἀνάστηθι ἀδολεσχῆσαι ἐν νυκτὶ εἰς ἀρχὰς φυλακῆς, ἔκχεον ὡς ὕδωρ καρδίαν σου ἀπέναντι προσώπου κυρίου, ἆρον πρὸς αὐτὸν χεῖράς σου περὶ ψυχῶν νηπίων σου τῶν ἐκλυομένων λιμῷ ἀπ' ἀρχῆς πασῶν ἐξόδων.
20 *ῥής. Ἴδε κύριε καὶ ἐπίβλεψον τίνι ἐπεφύλισας οὕτως, εἰ φάγονται γυναῖκες καρπὸν κοιλίας αὐτῶν. Φονευθήσονται νήπια σπλάγχνα μαγείρων; εἰ ἀποκτενεῖς ἐν ἁγιάσματι κυρίου ἱερέα καὶ προφήτην;
21 *σὶν. Ἐκοιμήθησαν εἰς γῆν ἐξόδων παιδάριον καὶ πρεσβύτης· παρθένοί μου καὶ νεανίσκοί μου ἐπορεύθησαν ἐν αἰχμαλωσίᾳ, ἐν ῥομφαίᾳ, ἐν λιμῷ ἀπέκτεινας ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς σου, ἔσφαξας, οὐκ ἐφείσω.
22 *Θαῦ. Ἐκάλεσας ὡσεὶ ἡμέραν ἑορτῆς παροικίας μου κυκλόθεν, καὶ οὐκ ἐγένετο ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς κυρίου ἀσταγόμενος καὶ καταλελειμμένος· ὡς ἐπεκράτησα ἐπλήθυνα ἐχθρούς μου πάντας.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Nun. Pseudoprophetæ qui sunt in te, ipsi prophetauerunt tibi falsa, & non est substantia prophetiæ eorum: nec manifestauerunt vlionem quæ ventura erat tibi propter peccata tua, vt conuerteret te ad pœnitentiam; sed prophetauerunt tibi prophetiam vanam, & verbis errore. " Samech. Plauserunt super te manibus suis omnes transeuntes viam, sibilauerunt labiis suis, & mouerunt capita sua super eorum Ierusalem. dixerunt in ore suo: Hæccine est ciuitas de qua dicebant patres nostri antiqui, quòd esset perfecti decoris & pulchritudo gaudij habitatoribus terræ? " Pe. Aperuerunt super te os suum omnes inimici tui, sibilauerunt labiis suis, fremuerunt dentibus suis: dixerunt, Consumpsimus: veruntamen hic est dies quem expectauimus, inuenimus, vidimus. " Ain. Fecit Dominus id quod cogitauerat, consummauit verbum oris sui, quod præceperat Mosi prophetæ à diebus antiquis; quòd si non custodiret filii Israel præcepta Domini, vltionem sumeret ex eis: destruxit & non pepercit, & lætificauit super te inimicum, exaltauit gloriam tribulantium te. " Sadech. Clamauit cor eorum coram Domino, qui miseretur ipsorum: Mure gloriæ Sion diuana instar torrentis lachrymas die ac nocte, ne des consolationes tuis doloribus; vt cesses ab oratione tua, nec taceat oculus tuus à fletu. " Coph. Surge coetus Israel qui habitas in captiuitate, & da operam lectioni in nocte, quoniam manifestas Domini habitat in conspectu tuo, & verbis Legis in principio custodiæ matutinæ: effunde sicut aquam percutientem cor tuum, & conuertere ad pœnitentiam, & ora in domo congregationis ante faciem Domini. leua ad eum in oratione manus tuas propter animas iuuenum tuorũ qui deficiunt fame in capite omnium vicorum. " Res. Vide Domine & contemplare de xælis in quem occasiones quæsisti ita: num decens est vt comedant filii Israel fructum ventris sui, parunlos desiderabiles qui involuebantur sindonibus sericeis? Respondit mensura iudicij, & sic ait: Numquid decens est vt occidatur in domo sanctuarij Domini Sacerdos & Propheta? quemadmodum interfecistis Zachariam filium Addo sacerdotem magnum & prophetam fidelem in domo sanctuarij Domini in die propitiationum, eò quòd castigabat vos ne faceretis quod nequam est coram Domino? " Sin. Dormierunt humi in vicis iuuenes, & senes qui assueti erant dormire in culcitris seri-ceis, & in lectulis eburneis. Virgines meæ & iuuenes mei ceciderunt interfecti gladio: occidisti in die furoris tui, iugulasti & non peper-cisti. " Thau. Vocabis libertatem populo tuo domui Israel per manum Messiæ, sicut fecisti per manum Mosi & Aaron in die Phasę, & congregabuntur iuuenes mei per circuitum de omni loco ad quem dispersi sunt in die iræ furoris tui Domine, & non fuit in eis qui libe-rarentur & relinqueretur. quos inuoluit sindonibus, & nutriui in deliciis regum, inimici mei consumpserunt eos.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ג

CAP. III. *Aleph.*

א
1 אֲנִי הַגֶּבֶר רָאָה עֳנִי בְּשֵׁבֶט עֶבְרָתוֹ׃
1 EGo vir videns paupertatem meam, in virga indignationis eius. *Aleph.*

ב
2 אוֹתִי נָהַג וַיֹּלֵךְ חֹשֶׁךְ וְלֹא־אוֹר׃
2 Me minauit & adduxit in tenebris, & non
3 אַךְ בִּי־יָשֹׁב יַהֲפֹךְ יָדוֹ כָּל־הַיּוֹם׃
3 in lucem. *Alph.* Tantum in me vertit, & conuertit manum suam tota die.

ד
4 בָּלָה בְשָׂרִי וְעוֹרִי שִׁבַּר עַצְמוֹתָי׃
4 *Beth.* Vetustam fecit pellem meam & carnem meam, contriuit ossa mea.

ה
5 בָּנָה עָלַי וַיַּקַּף רֹאשׁ וְתֶלְאָה׃
5 *Beth.* Ædificauit in gyro meo, & circundedit me felle & labore.

ו
6 בְּמַחֲשַׁכִּים הוֹשִׁיבַנִי כְּמֵתֵי עוֹלָם׃
6 In tenebrosis collocauit me quasi mortuos
7 גָּדַר בַּעֲדִי וְלֹא אֵצֵא הִכְבִּיד נְחָשְׁתִּי׃
7 sempiternos. *Gimel.* Circumædificauit
8 גַּם כִּי אֶזְעַק וַאֲשַׁוֵּעַ שָׂתַם תְּפִלָּתִי׃
8 & conclusit orationem meam. *Gimel.*
9 גָּדַר דְּרָכַי בְּגָזִית נְתִיבוֹתַי עִוָּה׃
9 Conclusit vias meas lapidibus quadris, *Daleth.* Vias
10 דֹּב אֹרֵב הוּא לִי אֲרִי בְמִסְתָּרִים׃
10 meas subuertit.
11 דְּרָכַי סוֹרֵר וַיְפַשְּׁחֵנִי שָׂמַנִי שוֹמֵם׃
11 *Daleth.* Semitas meas subuertit & con-
12 דָּרַךְ קַשְׁתּוֹ וַיַּצִּבֵנִי כַּמַּטָּרָא לַחֵץ׃
12 fregit me, posuit me desolatam. *Daleth.*
13 הֵבִיא בְכִלְיוֹתָי בְּנֵי אַשְׁפָּתוֹ׃
13 Tetendit arcum suum, & posuit me quasi
14 הָיִיתִי שְׂחֹק לְכָל־עַמִּי נְגִינָתָם כָּל־הַיּוֹם׃
14 signum ad sagittam. *He.*
15 הִשְׂבִּיעַנִי בַמְרוֹרִים הִרְוַנִי לַעֲנָה׃
15 nibus meis filias pharetræ suæ. *He.*
16 וַיַּגְרֵס בֶּחָצָץ שִׁנָּי הִכְפִּישַׁנִי בָּאֵפֶר׃
16 Factus sum in derisum omni populo meo,
17 וַתִּזְנַח מִשָּׁלוֹם נַפְשִׁי נָשִׁיתִי טוֹבָה׃
17 canticum eorum tota die. *He.* Repleuit
18 וָאֹמַר אָבַד נִצְחִי וְתוֹחַלְתִּי מִיְּהוָה׃
18 me amaritudinibus, inebriauit me absin-
19 זְכֹר עָנְיִי וּמְרוּדַי לַעֲנָה וָרֹאשׁ׃
19 thio. *Vau.* Confregit ad numerum dentes
20 זָכוֹר תִּזְכּוֹר וְתָשֵׁחַ עָלַי נַפְשִׁי׃
20 meos, cibauit me cinere. *Vau.* Et repulit
21 זֹאת אָשִׁיב אֶל־לִבִּי עַל־כֵּן אוֹחִיל׃
21 est anima mea, oblitus sum bonorum. *Vau.*
22 חַסְדֵי יְהוָה כִּי לֹא־תַמְנוּ כִּי לֹא־כָלוּ
רַחֲמָיו׃
22 Et dixi, Periit finis meus & spes mea à Do-
23 חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ׃
23 mino. *Zain.* Recordatus sum à paupertate mea,
24 חֶלְקִי יְהוָה אָמְרָה נַפְשִׁי עַל־כֵּן אוֹחִיל לוֹ׃
24 & à perfectione mea amaritudinis meæ & fel-
lis mei. *Memor ero & meditabitur in*
me anima mea. *Hanc ponam in corde meo,*
propterea sustinebo.
Heth. *Misericordiæ Domini, quia non*
sumus consumpti, quia non defecerunt
miserationes eius.
Nouæ in diluculo, multa est fides tua.
Pars mea Dominus, dixit anima mea, propterea expectabo eum.

A Et dixi, Periit finis meus & spes mea a Domino.
Zain. Recordare paupertatis & transgressionis meæ, absinthij & fellis. *Zain.* Memoria memor ero, & tabescet in me anima mea. *Hæc recolès in corde meo, idcirco sperabo.* *Heth.* Misericordię Domini quia non sumus consumpti, quia non defecerunt miserationes eius.
Noui diluculò, multa est fides tua.
Heth. Pars mea Dominus, dixit anima mea; propterea expectabo eum.

תרגום

ג

1 אֲנָא גַבְרָא דַחֲזָא עֲנְיִי בְּחוּטְרָא דְרֻגְזֵהּ׃
2 יָתִי דַבַּר וְאוֹבִיל חֲשׁוֹכָא וְלָא לְאֲנְהָרָא׃
3 בְּרַם בִּי יְחוּב יְתִיב עֲלַי מְחָתֵהּ כָּל יוֹמָא׃
4 עָתַק בְּסָרִי מְמַכְתְּשִׁין וְסַשְׁכִי סָן מְחָתָא חֲבַר נַרְמֵי׃
5 בְּבֵית יְסוּרִין דַּחֲשׁוֹכָא אוֹחֲבַנִי כְּמֵיתֵי דְאָזְלִין לְעָלְמָא אֲחֲרָנָא׃
6 גְּחָלִין דְּמַרְחִישׁ כְּצִפְרָנָא סַנִּיאָה הֵיא הֵיסְנוּתָךְ׃
7 סְתַר מִתְרַחִישׁ כְּצִפְרָנָא סַנִּיאָה הֵיא הֵיסְנוּתָךְ׃
8 אַף כַּד אֲנָא צָוַח וּמְצַלֵּי אֲסָתַם צְלוֹתִי׃
9 אֲסָר אָרְחָתַי אַתְקִין מְחָתִים בֵּית אֲלוּתִי׃
10 דְּחִיל הוּא לִי אַרְיָא דְמַשְׁכַּר בְּכֵבִישָׁא׃
11 דְּהֵיתֵי אוֹכֵא לְכָל פְּרִיצֵי עַמִּי וְקַטְרָן עָלַי כָּל יוֹמָא׃
12 וְרָעֵץ בְּפַרְזֵי שְׁנֵי כְּנָע יְתִי בְּקִטְמָא׃
13 וְאַדְהַר הוֹבֵד תֻּקְפִּי וְשׁוּבָא דַּהֲוֵיתִי אוֹרֵיךְ מִן קֳדָם יְיָ׃
14 כְּרַחֲקָא הֲוֵית עַמָּא דְבֵיתִי אוֹרֵיךְ וְרַשִׁי גְּדִין כָּל יוֹמָא׃
15 שְׂבָעַנִי מְרִירָן וְרַוַּנִי לַעֲנָה׃
16 וְתַבַּר בְּחַצְצָא שִׁנַּי וְכַפְּשַׁנִי בְּאֶפְרָא׃
17 וְרָחֲקַת מִן שְׁלָמָא נַפְשִׁי אֲנָשִׁיתִי טִיבוּתָא׃
18 וַאֲמָרִית אֲבַד קְיָמִי וְסִבְרִי מִן קֳדָם יְיָ׃
19 דְּכַר עֲנְיִי וְתָרְעוּתִי לַעֲנָה וְרֵישׁ׃
20 דְּכוֹר תִּדְכַּר וְתִתְכַּף עֲלַי נַפְשִׁי׃
21 דָּא אֲתֵיב עַל לִבִּי עַל כֵּן אֶסְתַּבַּר׃
22 חִסְדֵי יְיָ דְּלָא פְסִקוּ אֲרוּם לָא אִתְכְּנִיעוּ רַחֲמוֹהִי׃
23 חַדְתִּין לְצַפְרָא סַגִּיאָה הֵיא הֵיסְנוּתָךְ׃
24 חֻלְקִי יְיָ אֲמָרַת נַפְשִׁי עַל כֵּן אֶסְתַּבַּר לֵהּ׃

CAP. III. *Aleph.*

א
1 EGo vir videns paupertatem meam in virga furoris eius: *Super me assumpsit me, de-*
2 *duxit in tenebras, & non lucem:* *Verum-*
3 *tamen in me vertit manum suam tota die.*
Beth. Inueterauit carnes meas, & pellis
4 *meas ossa mea contriuit.* *Ædificauit contra*
5 *me, & circundedit caput meum, & laboraui.*
In tenebrosis collocauit me quasi mortuos
6 *seculi.*

ג
Gimel. Ædificauit contra me, & non e-
7 *grediar, aggrauauit æs meum.* *Et quia vo-*
8 *ciferabor et clamabo, obturauit orationem meã.*

ד
Ædificauit vias meas obturauit, semitas
9 *meas conturbauit.*

ה
Daleth. Ursus insidians ipse mihi quasi
10 *leo in absconditis.* *Persecutus est receden-*
11 *tem & sedauit me. posuit me desolatam.*
Tetendit arcum suum, & firmauit me
12 *quasi signum ad sagittam.*

ו
He. Induxit renibus meis sagittas pha-
13 *retræ suæ.* *Factus sum risus omni populo,*
14 *plalmus eorum tota die.* *Saturauit me amã-*
15 *ritudine, inebriauit me felle.*

ז
Vau. Eiecit lapillo dentes meos, cibauit
16 *me cinere:*
Et expulit ex pace animam meam, obli-
17 *tus sum bonorum.*
Et dixi: Periit victoria mea, & spes
18 *mea à Domino.*

ח
Zain. Recordatus sum à paupertate mea,
19 *& à perfectione mea amaritudinis meæ et fel-*
lis mei. *Memorabor & meditabitur in*
20 *me anima mea.* *Hanc ponam in corde meo,*
21 *propterea sustineo.*

ט
Heth. Misericordiæ Domini, quia non
22 *sumus consumptæ; quoniam non defecerunt mi-*
serationes eius.
Nouæ in diluculo, multa fides tua. 23
Pars mea Dominus, dixit anima mea, pro-
24 *pter hoc expectabo eum.*

γ'. Αλέφ.

1 * Ἐγὼ ἀνὴρ ὁ βλέπων πτωχείαν ἐν ῥάβδῳ θυμοῦ
2 αὐτοῦ· * ἐπ' ἐμὲ παρέλαβεν με, ἀπήγαγέν με εἰς σκό-
3 τος καὶ οὐ φῶς· * πλὴν ἐν ἐμοὶ ἐπέστρεψεν χεῖ-
4 ρα αὐτοῦ ὅλην τὴν ἡμέραν.
* Βήθ. Ἐπαλαίωσεν σάρκας μου, καὶ δέρμα μου
5 σέα μου συνέτριψεν.
* ᾠκοδόμησεν κατ' ἐμοῦ καὶ ἐκύκλωσεν κεφα-
6 λήν μου καὶ ἐμόχθησα. * ἐν σκοτεινοῖς ἐκάθισέν
με ὡς νεκροὺς αἰῶνος.
7 * γίμελ. Ἀνῳκοδόμησεν κατ' ἐμοῦ, καὶ οὐκ ἐξε-
λεύσομαι, ἐβάρυνεν χαλκόν μου.
8 * καὶ ἐὰν κεκράξομαι καὶ βοήσω, ἀπέφραξεν προσ-
9 ευχήν μου. * ᾠκοδόμησεν ὁδούς μου ἐνέφραξεν,
τετρεῖς μου ἐτάραξεν.
10 * δάλεθ. Ἄρκτος ἐνεδρεύουσα αὐτός μοι, ὡς λέων ἐν
11 κρυφαίοις. * κατεδίωξέν με ἀφεῖς πόλα καὶ κατέ-
παυσέν με. ἔθετό με ἠφανισμένον.
12 * ἐνέτεινεν τόξον αὐτοῦ καὶ ἐστύλωσέν με ὡς σκοπὸς εἰς
βέλος.
13 * ἡ. Εἰσήγαγεν τοῖς νεφροῖς μου ἰοὺς φαρέτρας αὐτοῦ.
14 * ἐγενήθην γέλως παντὶ λαῷ, ψαλμὸς αὐτῶν ὅλην
τὴν ἡμέραν.
15 * ἐχόρτασέν με πικρίας, ἐμέθυσέν με χολῆς.
16 * οὐαύ. Ἐξέκλασεν ψῆφῳ ὀδόντας μου. ἐψώμισέν
17 με σποδόν. * καὶ ἀπώσατο ἐξ εἰρήνης ψυχήν μου.
18 * ἐπελαθόμην ἀγαθά. * καὶ εἶπα, ἀπώλετο τὸ νῖ-
κός μου, καὶ ἡ ἐλπίς μου ἀπὸ κυρίου.
19 * ζαίν. Ἐμνήσθη ἀπὸ πτωχείας μου, καὶ ἐκ πλη-
20 μοῦ μου πικρίας μου καὶ χολῆς μου. * μνησθήσομαι
21 καὶ καταδολεσχήσει ἐπ' ἐμὲ ἡ ψυχή μου. * ταῦτα
τάξομαι ἐν τῇ καρδίᾳ μου, διὰ τοῦτο ὑπομενῶ.
22 * ἦτ. Τὰ ἐλέη κυρίου, ὅτι οὐκ ἐτελειώθησαν, ὅτι οὐκ
23 ἐξέλιπον αἱ ἐλεημοσύναι αὐτοῦ. * τὰ καινὰ ἐν τῷ
24 πρωΐ. πολλὴ ἡ πίστις σου. * τὸ μέρος μου κύριος εἶ-
πεν ἡ ψυχή μου, διὰ τοῦτο ὑπομενῶ αὐτόν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. III. *Aleph.*

EGo ille vir qui vidi afflictionem in virga illius qui castigat in ira sua. " Me duxit & adduxit ad tenebras, & non ad lucem.
" Verumtamen in me se conuertit, & reuoluit super me plagam suam tota die.
Beth. Vetusta facta est caro mea à plagis, & pellis mea à percussione confregit ossa mea.
Ædificauit super me machinas, & circundedit ciuitatem, euulsitque caput populorum, & deficere fecit eos.
In domo carceris tenebrosa collocauit me, sicut mortuos qui vadunt in aliud seculum.
Ghimel. Clausit post me vt non egrediar de custodia: aggrauauit super pedes meos compedes æreos.
Etiam si clamauero & orauero, concluſa est domus orationis meæ.
Clausit vias meas lapidibus marmoreis dolatis, semitæ meæ occlusæ sunt.
Daleth. Vrsus insidians factus est mihi, leo se abscondens in semita. " Vias meas subuertit, & succidit me, posuit me in desolationem.
" Tetendit arcum suum, & statuit me quasi scopum ad sagittam.
He. Induxit in renes meos sagittas pharetræ suæ. " Factus sum in derisum omnibus dissipatoribus populi mei, & psallebant de me tota die.
" Et confregit lapidibus dentes meos, humiliauit me in cinere.
" Et deiectata est vt quæreret pacem anima mea, oblitus sum bonorum.
" Et dixi: Periit fortitudo mea, & bonum quod expectabam à facie Domini.
" Zain. Recordare afflictionis animæ meæ, & quòd ad amaritudinem duxit me inimicus meus; & potauit me absynthio & veneno serpentis.
" Recordans recordabitur, & curuabitur super me anima mea propter afflictionem.
" Hanc consolationem reducam ad cor meum, propterea expectabo:
" Oheth. Benignitates Domini quia non defecerunt, quia non cessarunt misericordiæ eius.
" Miracula noua depromit diluculò, multa est fides tua. " Pars mea Dominus, dixit anima mea, propterea expectabo eum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

25 * טוֹב יְהוָה לְקוֹוֵ֔ו לְנֶ֖פֶשׁ תִּדְרְשֶׁ֑נּוּ׃
26 * טוֹב֙ וְיָחִ֣יל וְדוֹמֵ֔ם לִתְשׁוּעַ֖ת יְהוָֽה׃
27 * טוֹב־לַ֥גֶּבֶר כִּֽי־יִשָּׂ֖א עֹ֥ל בִּנְעוּרָֽיו׃
28 * יֵשֵׁ֥ב בָּדָ֖ד וְיִדֹּ֑ם כִּי־נָטַ֖ל עָלָֽיו׃
29 * יִתֵּ֥ן בֶּעָפָ֖ר פִּ֑יהוּ אוּלַ֖י יֵ֥שׁ תִּקְוָֽה׃
30 * יִתֵּ֥ן לַמַּכֵּ֖הוּ לֶ֑חִי יִשְׂבַּ֖ע בְּחֶרְפָּֽה׃
31 * כִּ֣י לֹ֤א יִזְנַח֙ לְעוֹלָ֣ם אֲדֹנָֽי׃
32 * כִּי־אִם־הוֹגָ֖ה וְרִחַ֣ם כְּרֹ֣ב חֲסָדָֽיו׃
33 * כִּי֩ לֹ֨א עִנָּ֜ה מִלִּבּ֗וֹ וַיְנַ֙ח֙ בְּנֵי־אִ֔ישׁ׃
34 * לְדַכֵּ֞א תַּחַ֣ת רַגְלָ֗יו כֹּ֚ל אֲסִירֵ֣י אָ֔רֶץ׃
35 * לְהַטּ֣וֹת מִשְׁפַּט־גֶּ֔בֶר נֶ֥גֶד פְּנֵ֖י עֶלְיֽוֹן׃
36 * לְעַוֵּ֥ת אָדָ֖ם בְּרִיבֽוֹ אֲדֹנָ֥י לֹ֖א רָאָֽה׃
37 * מִ֣י זֶ֤ה אָמַר֙ וַתְּהִ֔י אֲדֹנָ֖י לֹ֥א צִוָּֽה׃
38 * מִפִּ֥י עֶלְיוֹן֙ לֹ֣א תֵצֵ֔א הָרָעוֹת֙ וְהַטּֽוֹב׃
39 * מַה־יִּתְאוֹנֵ֥ן אָדָ֖ם חָ֑י גֶּ֖בֶר עַל־חַטָּאֹֽו׃
40 * נַחְפְּשָׂ֥ה דְרָכֵ֖ינוּ וְנָחְקֹ֑רָה וְנָשׁ֖וּבָה עַד־
יְהוָֽה׃
41 * נִשָּׂ֥א לְבָבֵ֖נוּ אֶל־כַּפָּ֑יִם אֶל־אֵ֖ל בַּשָּׁמָֽיִם׃
42 * נַחְנוּ֙ פָּ֣שַׁעְנוּ֔ וּמָרִ֖ינוּ אַתָּ֣ה לֹ֔א סָלָֽחְתָּ׃
43 * סַכּוֹתָ֥ה בָאַ֖ף וַתִּרְדְּפֵ֑נוּ הָרַ֖גְתָּ לֹ֥א חָמָֽלְתָּ׃
44 * סַכֹּ֥תָה בֶעָנָ֖ן לָ֣ךְ מֵעֲבֹ֥ר תְּפִלָּֽה׃
45 * סְחִ֥י וּמָאוֹס֙ תְּשִׂימֵ֣נוּ בְּקֶ֔רֶב הָעַמִּֽים׃
46 * פָּצ֥וּ עָלֵ֖ינוּ פִּיהֶ֑ם כָּל־אֹיְבֵֽינוּ׃
47 * פַּ֚חַד וָפַ֣חַת הָיָ֔ה לָ֖נוּ הַשֵּׁ֥את וְהַשָּֽׁבֶר׃
48 * פַּלְגֵי־מַ֖יִם תֹּרַ֣ד עֵינִ֑י עַל־שֶׁ֥בֶר בַּת־עַמִּֽי׃
49 * עֵינִ֥י נִגְרָ֖ה וְלֹ֣א תִדְמֶ֑ה מֵאֵ֖ין הֲפֻגֽוֹת׃

THRENI. Translat.B.Hieronymi.

25 * Teth. Bonus est Dominus sperantibus
26 in eum, animæ quærenti illum. * Teth. Bonū
est præstolari cum silētio salutare Domini.
27 * Teth. Bonum est viro cùm portauerit iugū
28 ab adolescētia sua. * Iod. Sedebit solitarius,
29 & tacebit, quia leuauit super se. * Iod. Ponet
D in puluere os suum, si forte sit spes. *
30 Dabit percutienti se maxillam, saturabitur
31 opprobriis. * Caph. Quia nō repellet in sem
32 piternum Dominus. * Caph. Quia si abiecit
& miserabitur, secundùm multitudinem
33 misericordiarū suarū. * Caph. Nō enim hu
miliauit ex corde suo, & abiecit filios ho-
34 minū. * Lamed. Vt contereret sub pedibus
35 suis omnes vinctos terræ. * Lamed. Vt decli-
naret iudicium viri in cōspectu vultus Al-
36 tissimi. * Lamed. Vt peruerteret hominem
37 in iudicio suo Dñs ignorauit. * Mem. Quis
E est iste qui dixit vt fieret Dño non iubēte
38 * Mem. Ex ore Altissimi nō egredientur ma-
39 mala nec bona. * Mem. Quid murmurabit
40 homo viuens, vir pro peccatis suis? * Nun.
Scrutemur vias nostras, & queramus, & re-
41 uertamur ad Dominum. * Nun. Leuemus
corda nostra cum manibus ad Deum in
42 cælos. * Nun. Nos iniquè egimus & ad ira-
cundiam prouocauimus, idcircò tu inexo-
43 rabilis es. * Samech. Operuisti in furore &
percussisti, occidisti nec pepercisti.
44 * Samech. Oppositisti nubem tibi, ne
45 transeat oratio. * Samech. Eradicator-
nem & abiectionem posuisti me in me-
46 dio populorum. * Phe. Aperuerunt
super nos os suum omnes inimici.
47 * Phe. Formido & laqueus facta est no-
48 bis, vaticinatio & contritio. * Phe.
Diuisiones aquarum deduxit oculi mei,
49 in contritione filię populi mei. * Ain. Ocu-
lus meus afflictus est nec tacuit, eò quod
non esset requies.

25 * τὴθ. Ἀγαθὸς κύριος τοῖς ὑπομένουσιν αὐτὸν ψυ-
26 χῇ τῇ ζητήσει αὐτόν. * ἀγαθὸν καὶ ὑπομενεῖ ἡσυ-
27 χάσει εἰς τὸ σωτήριον κυρίου. * ἀγαθὸν ἀνδρὶ ὅταν
28 ἄρῃ ζυγὸν ἐν νεότητι αὐτοῦ. * ἰὼδ. Καθήσεται κα-
θαμοιὰς καὶ σιωπήσει, ὅτι ἦρεν ἐφ' ἑαυτῷ.
29 * θήσει ἐν κονιορτῷ τὸ στόμα αὐτοῦ, εἰ ποτε ἦ ἐλπίς.
30 * δώσει τῷ παίοντι αὐτὸν σιαγόνα, χορτασθήσεται ὀνει-
31 δισμῶν. * Χάφ. Ὅτι οὐκ εἰς τὸν αἰῶνα ἀπώσεται
32 κύριος. * ὅτι παπεινώσας οἰκτειρήσει κατὰ τὸ πλῆθος
33 ἐλέους αὐτοῦ. * οὐκ ἀπεκλεῖθρα ἀπὸ καρδίας αὐτοῦ,
καὶ ἐταπείνωσεν υἱοὺς ἀνδρός.
34 * λαμεδ. Τοῦ ταπεινῶσαι ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ πάν-
35 τας δεσμίους γῆς. * τοῦ ἐκκλίναι κρίσιν ἀνδρὸς κα-
36 τὰ πρόσωπον ὑψίστου. * καταδικάζει ἄνθρω-
πον ἐν τῷ κελεύειν αὐτὸν κύριος οὐκ εἶπεν.
37 * μὶμ. Τίς οὗτος, εἶπεν καὶ ἐγένετο. κύριος οὐκ ἐνε-
38 τείλατο. * ἐκ στόματος ὑψίστου οὐκ ἐξελεύσεται
39 κακὰ καὶ τἀγαθά. * τί γογγύσει ἄνθρωπος ζῶν ἀνὴρ
περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτοῦ;
40 * Νοὺν. Ἐξερευνήσωμεν ἡ ὁδὸς ἡμῶν, καὶ ἀνακάμψωμεν
41 πρὸς κύριον. * αἴρωμεν καρδίας
ἡμῶν πρὸς ὑψηλὸν σὺν χερσὶν ἡμῶν ἐν οὐρανῷ.
42 * ἡμαρτήκαμεν, ἠσεβήκαμεν, καὶ παρεπικράναμεν,
καὶ οὐκ ἰλάσθης.
43 * Σάμεχ. Ἐπεσκέπασας θυμῷ καὶ ἀπεδίωξας ἡμᾶς.
44 ἀπέκτεινας καὶ οὐκ ἐφείσω. * ἐπεσκέπασας νεφέλῃ
45 σεαυτῷ σύνεκεν τοῦ διελθεῖν προσευχήν. * καμμύσαι με καὶ ἀ-
πωθεῖσθαι ἐποίησας ἡμᾶς ἐν μέσῳ τῶν λαῶν.
46 * Φὶ. Διελύοιξαν ἐφ' ἡμᾶς στόμα αὐτῶν πάντες ὑ-
47 χθροὶ ἡμῶν. * φόβος καὶ θάμβος ἐγένετο ἡμῖν,
48 σπαρὶς καὶ συντριβή. * ἀφέσεις ὑδάτων κατάξει
ὀφθαλμὸς μου ἐπὶ τῷ συντέτριμμα τῆς θυγατρὸς τοῦ
49 λαοῦ μου. * ἄἰν. Ὀφθαλμός μου κατεπόθη, καὶ
οὐ σιγήσομαι τοῦ μὴ εἶναι ἔκνυσιν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Teth. Bonus est Dominus expectantibus salutem eius, animæ quæ quæsiuit doctrinam eius. " Bonum est expectare & silere donec perueniat salus Domini. " Bonum est viro si docuerit animam suam vt portet iugum præceptorum Do-
minis in adolescentia sua. " Iod. Sedebit solus & tacebit, & sustinebit castigationes quæ eueniunt, propter vnitatem no-
minis Domini; quæ quidem mittuntur ab eo, vt reddat ei pœnam propter peccatum leue quod peccauit in hoc seculo: vsquedum pareat ei,
& conferat ea pœnæ; & recipiet mercedem perfectam in seculo venturo. " Dabit in puluerem os suum, & prosternetur coram Do-
mino fortè sit fortè sit spes. " Præbebit percutienti se maxillam propter timorem Domini: saturabitur ignominia.
" Caph. Quoniam non repellet Dominus seruos suos in seculum, vt tradat eos in manum inimicorum suorum.
" Sed si in principio confregerit, & postea conuersus miserebitur iustorum pro abundantia benignitatis suæ.
" Quoniam propterea quòd non affligit vir animam suam, & abstulit super biam de corde suo, ideo hoc fecit vt deuolueretur inte-
ritus in filios hominum. " Lamed. Ad humiliandum & ad subiugandum sub pedibus suis omnes vinctos terræ.
" Ad peruertendum iudicium viri pauperis in conspectu vultus Altissimi: " Ad peruertendum hominem pauperem in lite
sua. Fierine potest vt non reueletur in conspectu Dominī?
" Mem. Quis est ille vir qui dixit: Et fuit hoc malum factum in seculo, nisi pro eo quòd fecerunt quod non fuit præceptum eis ab
ore Dominī? " Ex ore Dei non egredietur malum, nisi per filiam vocis manifestatam ob rapinas quibus impleta est terra: & in tem-
pore quo quærit decernere bonum in seculo, ex ore sanctissimi egreditur. " Quam vtilitatem inueniet homo qui pec-
cauerit omnibus diebus vitæ suæ, vir impius super peccato suo? " Nun. Scrutemur vias nostras & inuestigemus;
& reuertamur in pœnitentiam coram Domino. " Leuemus corda nostra munda, & proiiciamus rapinam & depræda-
tionem de manibus nostris: & reuertamur coram Domino Deo nostro, cuius maiestas habitat in cælis excelsis.
" Nos prætericati sumus & rebelles fuimus, & propterea quòd non fumus conuersi ad te, non dimisisti peccata nostra.
" Samech. Obiumbrasti nos in ira, vt non transiret ad te oratio nostra. " Operuisti cælos nubi-
bus gloriæ tuæ, vt non transiret ad te oratio nostra. " Transmigrantes & derelictos posuisti nos inter populos.
" Pe. Aperuerunt super nos os suum omnes inimici nostri, vt decernerent contra nos decreta mala.
" Timor & commotio fuit nobis ab eis, timor & contritio. " Sicut riui aquarum, defluunt oculi mei lachrymis pro-
per excidium ccetus populi mei. " Ain. Oculus meus defluxit lachrymis, & non quiescit à fletu, eò quòd non sit qui
consolationem faciat tribulationem meam, & loquatur consolationes mihi.

תרגום

25 טוב יי לסוברין לפרקנה לנפשא דתבע אלפנה׃
26 טב הוא לגברא ארום יאלף נפשה לסובלא ניר פקודיא דיי׃
27 יתיב בלחודוהי וישתוק ארום קביל עלוהי׃
28 יתן בעפרא פומה וישתטח קדם רבונה מאים איתי סבר׃
29 יתן לסמהי להלסקא בגין דחלתא דיי יסבע קלנא׃
30 ארום לא עד עלמא ישלי ייי לעבדוי לעלם למסטרנון בידא דסנאיהון׃
31 ארום אלהן ברישא יחבר ויכתר כן יחוב וירחם לצדיקיא כסגיאות טיבוחה׃
32 ארום כן בגלל דלא עני גבר יה נפשה ואעדי זחוחת כלבה בגין כן לאסחקפא חבירא בבני אנשא׃
33 ולמעבד דין דגבר מסכן כל קבל אפי עלאה׃
34 לתברא אנש מסכנן תחות רגלוי כל אסירי ארעא׃
35 לסטיא דין דגבר מסכן כמצוחה ואשר דמן קדם יי לא יתגלי׃
36 לסטיא אנש בדינוי מה דלא אסתקפו חבירא׃
37 מן הוא אנש אשר ואתית בישתא מתעברא בעלמא
ולמעבד דין דגבר מסכן כל קבל אפי עלאה׃
38 מפי עלאה לא תפוק בישתא אלהן לא ברית קלא רמיא בגין חטופין
ומלוי ארעא׃
39 מה יתרעם אנש חי גבר על חטאוי׃
40 נבלש ארחנא ונבקר ונתוב בתיובתא קדם יי׃
41 נסב לבבנא בידי ונרקי חסוף ונזילן מן ידנא ונחוב קדם יי אלהנא שכינתה שכמי מרומא׃
42 אנא סרבנא ומרדי חסוף ונזילן מן ידנא ונחוב קדם יי אלהנא שכינתה שכמי מרומא׃
43 סליקתא בתקוף ורדפתנא קטלתא ולא חסתא׃
44 סליקתא שמיא בעננך דלא תעברנא לצלו אנפך לא שבקתא׃
45 פלטולין ורטושין שויתא ית עממיא׃
46 אפתחו עלנא פומהון כל בעלי
47 דחל יהלין דסנא ית עממיא׃
48 עיני נגדא דמעין ולא חשתק מדמבני מדלידת פגע עקתי ומסגל תנחומין לי׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

50 עַד־יַשְׁקִיף וְיִרְאֶה יְהוָה מִשָּׁמָיִם׃
51 עֵינִי עוֹלְלָה לְנַפְשִׁי מִכֹּל בְּנוֹת עִירִי׃
52 צוֹד צָדוּנִי כַּצִּפּוֹר אֹיְבַי חִנָּם׃
53 צָמְתוּ בַבּוֹר חַיַּי וַיַּדּוּ אֶבֶן בִּי׃
54 צָפוּ מַיִם עַל־רֹאשִׁי אָמַרְתִּי נִגְזָרְתִּי׃
55 קָרָאתִי שִׁמְךָ יְהוָה מִבּוֹר תַּחְתִּיּוֹת׃
56 קוֹלִי שָׁמַעְתָּ אַל־תַּעְלֵם אָזְנְךָ לְרַוְחָתִי לְשַׁוְעָתִי׃
57 קָרַבְתָּ בְיוֹם אֶקְרָאֶךָּ אָמַרְתָּ אַל תִּירָא׃
58 רַבְתָּ אֲדֹנָי רִיבֵי נַפְשִׁי גָּאַלְתָּ חַיָּי׃
59 רָאִיתָה יְהוָה עַוָּתָתִי שָׁפְטָה מִשְׁפָּטִי׃
60 רָאִיתָה כָּל־נִקְמָתָם כָּל־מַחְשְׁבֹתָם לִי׃
61 שָׁמַעְתָּ חֶרְפָּתָם יְהוָה כָּל־מַחְשְׁבֹתָם עָלָי׃
62 שִׂפְתֵי קָמַי וְהֶגְיוֹנָם עָלַי כָּל־הַיּוֹם׃
63 שִׁבְתָּם וְקִימָתָם הַבִּיטָה אֲנִי מַנְגִּינָתָם׃
64 תָּשִׁיב לָהֶם גְּמוּל יְהוָה כְּמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם׃
65 תִּתֵּן לָהֶם מְגִנַּת־לֵב תְּאָלָתְךָ לָהֶם׃
66 תִּרְדֹּף בְּאַף וְתַשְׁמִידֵם מִתַּחַת שְׁמֵי יְהוָה׃

ד

1 אֵיכָה יֹעַם זָהָב יִשְׁנָא הֻכְתַּם הַטָּהוֹר תִּשְׁתַּפַּכְנָה
אַבְנֵי קֹדֶשׁ בְּרֹאשׁ כָּל־חוּצוֹת׃
2 בְּנֵי צִיּוֹן הַיְקָרִים הַמְסֻלָּאִים בַּפָּז אֵיכָה נֶחְשְׁבוּ
לְנִבְלֵי־חֶרֶשׂ מַעֲשֵׂה יְדֵי יוֹצֵר׃
3 גַּם־תַּנִּין חָלְצוּ שַׁד הֵנִיקוּ גּוּרֵיהֶן בַּת־עַמִּי
לְאַכְזָר כַּיְעֵנִים בַּמִּדְבָּר׃

50 *Ain. Donec respiceret & videret Dominus de cælis. *Ain. Oculus meus depræ-
51 datus est animam meam in cunctis filiabus vrbis meæ. *Sade. Venatione ceperunt
52 me quasi auem inimici mei gratis. *Sade. Lapsa est in lacum vita mea, & posuerunt
53 lapidē super me. *Sade. Inundauerunt aquę super caput meum: dixi. Perij. *Coph.
54 Inuocaui nomen tuum Domine, de lacu nouissimo. *Coph. Vocem meam audisti, ne
55 auertas aurem tuam à singultu meo & clamoribus. *Coph. Appropinquasti in die
56 quando vocaui te. dixisti, Ne timeas. *Res. Iudicasti Domine causam animæ
57 meæ, redemptor vitæ meæ. *Res. Vidisti
58 G Domine iniquitatem illorum aduersum me, iudica iudicium meum. *Res. Vidisti
59 omnem furorem, vniuersas cogitationes
60 eorum aduersum me. *Sin. Audisti opprobrium eorum Domine, omnes cogitationes
61 eorum aduersum me. *Sin. Labia insurgentium mihi, & meditationes eorum aduersum me tota die. *Sin. Sessionem eorum &
63 resurrectionem eorum vide, ego sum psalmus eorum. *Thau. Reddes eis vicem
64 Domine, iuxta opera manuum suarum. *Thau. Dabis eis scutum cordis labo-
65 rem tuum. *Thau. Persequeris in furore, & conteres eos sub cælis Domine.
66

CAP. IIII. *Aleph.*

1 QVomodo obscuratum est aurum, mutatus est color optimus, dispersi sunt
A lapides sanctuarij in capite omnium plateārum! *Beth. Filij Sion inclyti & amicti auro primo, quomodo reputati sunt
3 in vasa testea, opus manuum figuli! *Gimel. Sed & lamiæ nudauerunt mamam, lactauerunt catulos suos. filia populi mei crudelis, quasi struthio in deserto.

50 *Donec respiciat et videat Dominus de cælo.
51 *Oculus meus racemat in animam meam præ cunctis filiabus vrbis.
52 *Sade. Venantes venati sunt me quasi auem inimici mei gratis.
53 *Mortificauerunt in lacu vitam meam, et imposuerunt lapidem super me. *Superfusa est
54 aqua super caput meum. dixi, Repulsus sum.
55 *Coph. Inuocaui nomen tuum Domine de lacu infimo.
56 *Vocem meam audisti, ne absondas aures tuas ad deprecationem meam.
57 *In auxilium meum appropinquasti in die qua inuocaui te. dixisti mihi, Ne timeas.
58 *Res. Judicasti Domine causas animæ meæ, redemisti vitam meam:
59 *Vidisti turbationes meas, iudicasti iudicium meum:
60 *Vidisti omnem vltionem eorum, & omnes cogitationes eorum aduersum me.
61 *Sin. Audisti opprobrium eorum, omnes cogitationes eorum contra me.
62 *Labia insurgentium mihi, & meditationes eorum contra me tota die.
63 *Sessionem eorum & resurrectionem eorum respice, ego psalmus eorum.
64 *Thau. Reddes eis retributionem Domine secundum opera manuum suarum. *Reddes eis
65 protectionem cordis mei laborem.
66 *Tueos persequeris in ira, & consumes eos de sub cælo Domine.

CAP. IIII. Aleph.

1 QVomodo obscurabitur aurum, mutabitur argentum bonum: effusi sunt lapides sancti ab initio omnium viarum!
2 *Beth. Filij Sion inclyti eleuati in auro, quomodo reputati sunt in vasa testea opera manuum figuli!
3 *Gimel. Et dracones nudauerunt mamas, lactauerunt catulos suos filiæ populi mei in incurabile quasi struthio in deserto.

50 * ἕως οὗ διακύψῃ καὶ ἴδῃ κύριος ἀφ᾽ οὐρανοῦ·
51 * ὁ ὀφθαλμός μου ἐπεφύλλιεῖ ἐπὶ τὴν ψυχήν μου ἀφ᾽ ἁπάσας θυγατέρας πόλεως.
52 * Ϛαδη. Θηρεύοντες ἐθήρευσάν με ὡς στρουθίον ⟨Ϥ⟩
53 ἐχθροί μου δωρεάν. * ἐβάλοσαν εἰς λάκκον ζωήν
54 μου, καὶ ἐπέθηκαν λίθον ἐπ᾽ ἐμοί. * ὑπερεχύθη ὕδωρ ἐπὶ τὴν κεφαλήν μου. εἶπα, ἀπώλμαι.
55 * κώφ. Ἐπεκαλεσάμην τὸ ὄνομά σου κύριε ἐκ λάκκου κατωτάτου· * φωνῆς μου ἤκουσας, μὴ κρύψῃς
56 τὰ ὦτά σου εἰς τὴν δέησίν μου·
57 * εἰς τὴν βοήθειάν μου ἤγγισας ἐν ἡμέρᾳ ἐπεκαλεσάμην σε· εἶπάς μοι, μὴ φοβοῦ.
58 * ῥής. Ἐδίκασας κύριε τὰς δίκας τῆς ψυχῆς μου, ἐλυτρώσω τὴν ζωήν μου·
59 * ἴδες τὰς ταραχάς μου, ἔκρινας τὴν κρίσιν μου·
60 * ἴδες πᾶσαν τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν καὶ πάσας σου διαλογισμούς αὐτῶν ἐπ᾽ ἐμοί.
61 * σίν. Ἤκουσας τὸν ὀνειδισμὸν αὐτῶν πάσας σου διαλογισμούς αὐτῶν κατ᾽ ἐμοῦ.
62 * χείλη ἐπανιστάμενά μοι καὶ μελέτας αὐτῶν κατ᾽ ἐμοῦ ὅλην τὴν ἡμέραν.
63 * καθέδραν αὐτῶν καὶ ἀνάστασιν αὐτῶν ἐπίβλεψον, ἐγὼ ψαλμὸς αὐτῶν.
64 * ταύ. Ἀνταποδώσεις αὐτοῖς ἀνταπόδομα κύριε κατὰ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτῶν.
65 * δώσεις αὐτοῖς ὑπερασπισμὸν καρδίας μου μόχθον· * σὺ αὐξήσεις καταδιώξεις ἐν ὀργῇ, καὶ ἐξαναλώσεις αὐτοὺς ὑποκάτωθεν τοῦ οὐρανοῦ κύριε.

αλ'. Αλέφ.

1 * Πῶς ἀμαυρωθήσεται τὸ χρυσίον, ἀλλοιωθήσεται τὸ ἀργύριον τὸ ἀγαθόν. ἐξεχύθησαν λίθοι ἅγιοι ἀπ᾽ ἀρχῆς πασῶν ἐξόδων.
2 * ρηθ. Υἱοὶ σιὼν ⟨Ϥ⟩ τίμιοι ἐπηρυμένοι ἐν χρυσίῳ, πῶς ἐλογίσθησαν εἰς ἀγγεῖα ὀστράκινα ἔργα χειρῶν κεραμέως.
3 * γίμελ. Καί γε δρακόντες ἐξέδυσαν μαστούς, ἐθήλασαν σκύμνους αὐτῶν θυγατέρες λαοῦ μου εἰς σκληρὸν ὡς στρουθίον ἐν ἐρήμῳ.

תרגום

ד
1 אֵיכְדֵין יֶעְמָא דְּהַב בֵּית מִקְדְּשָׁא אִשְׁתְּנֵי זִיו פִּלְטִין בְּחֵירֵי מִשְׁתְּרְיָין בְּרֵישׁ כָּל מְחוֹזָן׃
2 בְּנֵי צִיּוֹן יְקִירִין דְּמִתְחַיְּלִין אִקּוֹנְיוֹהִי לְדַהֲבָ טָב הֵיכְדֵין הָווּ עָבְדִין מְסַבְּבִין יָתְהוֹן מַלְבְּלִין עֲרַסְיוֹהִי וּמְסַתְּכְלִין בְּהוֹן בְּנֵי
3 נָשָׁא דְּמִן שִׁפּוּרְהוֹן דְּשׁוֹפַר אִתְחַשְׁבוּ לְלֵינְיָן דְּחַמְרָא עוֹבְדֵי יְדֵי פָּחָאי׃
4 אַף גַּמָּלָא דְּשִׁדְיָא לְבָנֵי עַמְמַיָּא דְּתַרְגִּין לְחוּרְמָנָא שְׁלָעָן חֲרִיגִין וְרַבֵּי בְּנִישְׁתָּא דְּעַמִּי אִתְמְסִירָן לְאַכְזָרִין וְאַסְיוֹהוֹן
מְסָרִין עַל הוֹן כְּנִשְׁתָּא בְּמַדְבְּרָא׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Donec aspiciat & videat iniuriam meam Dominus de cælis. " Fletus oculorum meorum fuit occasio vt malè haberet anima mea propter destructionem prouinciæ populi mei, & deturpationem filiarum Ierusalem ciuitatis meæ.
" Sade. Iniudias struxerunt mihi, sicut passeri, inimici mei frustrà. " Transiit in lacum vita mea: & proiecerunt lapidem in me. " Inundauerunt aquæ super caput meum: dixi in verbo meo, Succisus sum à seculo.
" Coph. Oraui in nomine tuo Domine de lacu inferiori. " Orationem meam suscepisti in tempore illo: & nunc ne obtures aurem tuam ad suscipiendam orationem meam, vt in spacium deducas me propter deprecationem meam.
" Applicasti angelum vt liberaret me in die qua oraui te. dixisti in verbo tuo, Ne timeas.
" Res. Contendisti Domine cum agentibus litem in animam meam: redemisti de manibus eorum vitam meam.
" Vidisti Domine exactionem qua vsi sunt contra me: iudica iudicium meum.
" Manifesta est coram te omnis vindicta eorum, omnis cogitatio eorum contra me.
" Sin. Auditum est coram te opprobrium eorum, Domine: omnis cogitatio eorum contra me.
" Labia insurgentium contra me & meditationes eorum contra me tota die.
" Sessionem eorum & resurrectionem eorum malam Domine iuxta opera manuum suarum. " Dabis eis contritionem cordis, & defatigatio tua defatigabit illos. " Persequeris eos in furore, & consumes eos de sub cælis excelsis Domine.

CAP. IIII. *Aleph.*

QVomodo obscuratum est aurum domus sanctuarij, mutatus est splendor palatij electi, effusæ sunt margaritæ sanctæ in capite omnium viarum! * *Beth.* Filij Sion precioſi, quorum figura comparatur auro optimo, quomodo fuerunt populi immundi positi contra lectulos eorum; & aspicientes eos vt parerent vxores ipsorum filios pulchros iuxta pulchritudinem eorum! & reputati sunt in lagenas testeas opera manuum figuli! ' *Ghimel.* Filiæ quoque Israel deliciosæ filiis populorum, qui similes sunt dracombus, nudabant mammillas suas, & pueri cœtus populi mei traditi sunt crudelibus, & matres eorum lamentantur super eis sicut lamiæ in deserto.

Universidad de Deusto
Biblioteca

4 ✱ דָּבַק לְשׁוֹן יוֹנֵק אֶל־חִכּוֹ בַּצָּמָא עוֹלָלִים שָׁאֲלוּ
לֶחֶם פֹּרֵשׂ אֵין לָהֶם׃
5 ✱ הָאֹכְלִים לָמַעֲדַנִּים נָשַׁמּוּ בְחוּצוֹת הָאֻמְנִים
עַלֵּי תוֹלָע חִבְקוּ אַשְׁפָּתוֹת׃
6 ✱ וַיִּגְדַּל עֲוֹן בַּת־עַמִּי מֵחַטַּאת סְדֹם הַהֲפוּכָה כְּמוֹ־
רָגַע וְלֹא־חָלוּ בָהּ יָדָיִם׃
7 ✱ זַכּוּ נְזִירֶיהָ מִשֶּׁלֶג צָחוּ מֵחָלָב אָדְמוּ עָצֶם
מִפְּנִינִים סַפִּיר גִּזְרָתָם׃
8 ✱ חָשַׁךְ מִשְּׁחוֹר תָּאֳרָם לֹא נִכָּרוּ בְחוּצוֹת צָפַד
עוֹרָם עַל־עַצְמָם יָבֵשׁ הָיָה כָּעֵץ׃
9 ✱ טוֹבִים הָיוּ חַלְלֵי־חֶרֶב מֵחַלְלֵי רָעָב שֶׁהֵם יָזוֹבוּ
מְדֻקָּרִים מִתְּנוּבוֹת שָׂדָי׃
10 ✱ יְדֵי נָשִׁים רַחֲמָנִיּוֹת בִּשְּׁלוּ יַלְדֵיהֶן הָיוּ לְבָרוֹת
לָמוֹ בְּשֶׁבֶר בַּת־עַמִּי׃
11 ✱ כִּלָּה יְהוָה אֶת־חֲמָתוֹ שָׁפַךְ חֲרוֹן אַפּוֹ וַיַּצֶּת־אֵשׁ
בְּצִיּוֹן וַתֹּאכַל יִסְדֹתֶיהָ׃
12 ✱ לֹא הֶאֱמִינוּ מַלְכֵי־אֶרֶץ וְכֹל יֹשְׁבֵי תֵבֵל כִּי יָבֹא
צַר וְאוֹיֵב בְּשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלִָם׃
13 ✱ מֵחַטֹּאת נְבִיאֶיהָ עֲוֹנוֹת כֹּהֲנֶיהָ הַשֹּׁפְכִים
בְּקִרְבָּהּ דַּם צַדִּיקִים׃
14 ✱ נָעוּ עִוְרִים בַּחוּצוֹת נִגְאֲלוּ בַדָּם בְּלֹא יוּכְלוּ יִגְּעוּ
בִּלְבֻשֵׁיהֶם׃
15 ✱ סוּרוּ טָמֵא קָרְאוּ לָמוֹ סוּרוּ סוּרוּ אַל־תִּגָּעוּ כִּי נָצוּ
גַם־נָעוּ אָמְרוּ בַגּוֹיִם לֹא יוֹסִפוּ לָגוּר׃
16 ✱ פְּנֵי יְהוָה חִלְּקָם לֹא יוֹסִיף לְהַבִּיטָם פְּנֵי כֹהֲנִים
לֹא נָשָׂאוּ זְקֵנִים לֹא חָנָנוּ׃

4 ✱ *Daleth.* Adhæsit lingua lactentis ad palatum eius in siti: paruuli petierũt panem, & non erat qui frangeret eis.
5 ✱ *He.* Qui vescebantur voluptuosè, interierunt in viis: qui nutriebãtur in croceis, amplexati sunt stercora.
6 ✱ *Vau.* Et maior effecta est iniquitas filiæ populi mei peccato Sodomorum quæ subuersa est in momento, & non cæperunt in ea manus.
7 ✱ *Zain.* Candidiores Nazaræi eius niue, nitidiores lacte, rubicundiores ebore antiquo, saphyro pulchriores.
8 ✱ *Heth.* Denigrata est super carbones facies eorum, & non sunt cogniti in plateis. Adhæsit cutis eorum ossibus, aruit & facta est quasi lignum.
9 ✱ *Teth.* Melius fuit occisis gladio, quàm interfectis fame: quoniã isti extabuerunt consumpti à sterilitate terræ.
10 ✱ *Iod.* Manus mulierum misericordium coxerunt filios suos, facti sunt cibus earum in cõtritione filiæ populi mei.
11 ✱ *Caph.* Compleuit Dominus furorem suum, effudit iram indignationis suæ. Et succendit ignem in Sion, & deuorauit fundamenta eius.
12 ✱ *Lamed.* Non crediderunt reges terræ & vniuersi habitatores orbis quoniam ingrederetur hostis & inimicus per portas Hierusalẽ.
13 ✱ *Mem.* Propter peccata Prophetarum eius & iniquitates Sacerdotum eius, qui effuderunt in medio eius sanguinem iustorum.
14 ✱ *Nun.* Errauerunt cæci in plateis, polluti sunt sanguine. cumque non possent intrare, tenuerunt lacinias suas.
15 ✱ *Samech.* Recedite polluti, clamauerunt eis, recedite, abite, nolite tangere. iurgati quippe sunt, & cõmoti: dixerunt inter gentes, Non addet vltrà vt habitet in eis.
16 ✱ *Phe.* Facies Domini diuisit eos, non addet vt respiciat eos. Facies Sacerdotum non erubuerunt, neque senum miserti sunt.

תרגום

ליחכון לשון עלקא לסורוניה בצחותא טלייא חבעו לחמא מושיט ליה להון׃
ואינון דאכלין מפנוקין אשתכחו בחמחין
ומגי חוברת כנישתא דעמי מן חובת סדום דאתהפכת כשעתא ולא שריו בה
ידין בזוזיהון׃
זכו נזיריהון יתיר מחלגא שפעו יתיר מן יקרין וכשבזיקא פרצופיהון׃
חשך מן אובמהא
שלמו דהו קטילי סייפא יתיר מן יקירין דמתו בכפנא דמתבזעין כד אנון מבזעין בכרסיהון מן פת דאכלו מעלל חקלא ונפיתי
ידי נשיא דחנינן מרחמין על מסכנין בשלו עלמיהון הוו למסעד להון ביום חבר דאתגרת בכישתא דעמי׃
קץ יי ית חמיסנין שדא על ירושלם יתחקוף רגזה ואסיק בעיר אשתא בציון ואכלת אשיוהא׃
לא הוו מהימנין שדא על ירושלם יתחקוף רגזה ואסיק בעיר אשתא בציון ואכלת אשיוהא׃
לא הוו מהימנין מלכי ארעא וכל יתבי תבל ארום יעול נבוכדנצר רשיעא ויבזיתר אגרן בעל דרכא לגבלא עמא בית ישראל
בתרעי ירושלם׃
בעוון נבייהא חייבת כל דא אלהין מחובת נבואתא דמתנבן לה נביאוהא דשקרא וסעדיקי קשוטא
בעוון חובת כהניהא דמסתאבין בגוה דמתנבן לה נביאוהא דאסיקו קשוטא
ואינון גלאו לאתשד בגויה דם זכאין׃
אתחל שלו גלאו לאתשד בגויה דם זכאין׃
לא יכלין למחמי קדמוי בלבושיהון׃
אתפרשו מסאבא קרו עממיא זרו זרו לא תקרבון בהון ארום אתקטשו אף אתטלטלו אמרו בעממיא דלא יוסיפון למדר
לא קדמו אפי כהניא לא סבו לשיבתא׃

4 ✱ *Daleth.* Adhæsit lingua lactentis ad guttur eius in siti: paruuli petierunt panem, frangens non est eis.
5 ✱ *He.* Comedentes delitias interierunt in viis: nutriti in croceis amplexati sunt stercora.
6 ✱ *Vau.* Et magnificata est iniquitas filiæ populi mei super iniquitates Sodomorũ, quę subuersa est quasi solicitudo, & non laborauerunt in ea manus.
7 ✱ *Zain.* Emundati sunt Nazaræi eius, super niuem splenduerunt, super lac coagulati sunt. super lapide sapphiro succisio eorum.
8 ✱ *Heth.* Obscurauit super fuligine species eorum: non sunt cogniti in viis. adhæsit pellis eorum ad ossa eorum; aruerunt, facta sunt sicut lignum.
9 ✱ *Teth.* Boni fuerunt interfecti gladio, magis quàm interfecti fame, abierũt confossi à frugibus agrorum.
10 ✱ *Ioth.* Manus mulierum misericordium coxerunt filios suos, facti sunt in cibum eis in contritione filiæ populi mei.
11 ✱ *Caph.* Compleuit Dominus furorem suum, effudit iram indignationis suæ, & succendit ignem in Sion, & deuorauit fundamenta eius.
12 ✱ *Lamed.* Non crediderunt reges terræ omnes habitantes orbem, quoniam ingredietur hostis & tribulans per portas Hierusalem.
13 ✱ *Mem.* Ex peccatis Prophetarum eius iniquitas Sacerdotum eius qui effundunt sanguinem iustum in medio eius.
14 ✱ *Nun.* Commoti sunt vigilantes eius in viis, polluti sunt in sanguine, cum non possent illi tetigerunt vestimenta sua.
15 ✱ *Samech.* Recedite ab immunditiis, vocate eos; recedite, recedite, non tangatis: quia succensi sunt & commoti sunt: dicite in gentibus, Non addent habitare.
16 ✱ *Phe.* Facies Domini pars eorum. non addet respicere eos: faciem Sacerdotum non acceperunt, senum non sunt miserti.

4 ✱ δάλεθ. Ἐκολλήθη ἡ γλῶσσα θηλάζοντος πρὸς τὸν φάρυγξα αὐτοῦ ἐν δίψῃ. νήπια ᾔτησαν ἄρτον, ὁ διακλῶν οὐκ ἔστιν αὐτοῖς.
5 ✱ ἡ. Οἱ ἔδοντες τὰς τρυφὰς ἠφανίσθησαν ἐν ταῖς ὁδοῖς· ⓐ περιωμμένοι τὴν κόκκινα ἠσπάσαντο κοπρίας.
6 ✱ ουαύ. Καὶ ἐμεγαλύνθη ἀνομία θυγατρὸς λαοῦ μου ὑπὲρ ἀνομίας Σοδόμων τὴν κατεστραμμένην ὥσπερ ἀπουδὴ, καὶ οὐκ ἐπόνεσαν ἐν αὐτῇ χεῖρες.
7 ✱ ζαΐν. Ἐκαθαρισθήσαν ναζιραῖοι αὐτῆς, ὑπὲρ χιόνα ἐλαμψαν, ὑπὲρ γάλα ἐτυρώθησαν. ὑπὲρ λίθου σαπφείρου τὸ διάσπασμα αὐτῶν.
8 ✱ ἦθ. Ἐσκότασε ὑπὲρ ἀσβόλην τὸ εἶδος αὐτῶν, οὐκ ἐπεγνώσθησαν ἐν ταῖς ὁδοῖς. ἐπάγη δέρμα αὐτῶν ἐπὶ τὰ ὀστᾶ αὐτῶν, ἐξηράνθησαν, ἐγενήθησαν ὡσεὶ ξύλον.
9 ✱ τὴθ. Καλοὶ ἦσαν τραυματίαι ῥομφαίας ἢ ⓐ τραυματίαι λιμοῦ ἐπορεύθησαν ἐκκεκεντημένοι ὑπὸ γενημάτων ἀγρῶν.
10 ✱ ἰὼθ. Χεῖρες γυναικῶν οἰκτιρμόνων ἥψησαν τὰ παιδία αὐτῶν, ἐγενήθησαν εἰς βρῶσιν αὐταῖς ἐν τῷ συντελεσθῆναι τὸ θυγατρὸς τοῦ λαοῦ μου.
11 ✱ χαφ. Συνετέλεσε κύριος θυμὸν αὐτοῦ, ἐξέχεε θυμὸν ὀργῆς αὐτοῦ, καὶ ἀνῆψε πῦρ ἐν σιὼν καὶ κατέφαγε τὰ θεμέλια αὐτῆς.
12 ✱ λαμεδ. Οὐκ ἐπίστευσαν βασιλεῖς γῆς πᾶσιτες ⓐ καὶ οἰκοῦντες τὴν οἰκουμένην, ὅτι εἰσελεύσεται ἐχθρὸς & ἐπιβλέπων διὰ τῶν πυλῶν ἱερουσαλήμ.
13 ✱ μήμ. Ἐξ ἁμαρτιῶν προφητῶν αὐτῆς ἀδικία ἱερέων αὐτῆ τῶν ἐκχεόντων αἷμα δίκαιον ἐν μέσῳ αὐτῆ.
14 ✱ νουΐ. Ἐσαλεύθησαν ⓐ ἐρήμοροι αὐτῆ ἐν ταῖς ὁδοῖς, ἐμολύνθησαν ἐν αἵματι ἐν τῷ μὴ δύνασθαι αὐτοὺς ἅψασθαι ἐνδυμάτων αὐτῶν.
15 ✱ σαμεχ. Ἀπόστητε ἀκαθάρτων, καλέσατε αὐτοὺς, ἀπόστητε, ἀπόστητε, μὴ ἅπτεσθε, ὅτι σείφθησαν καί γε ἐσαλεύθησαν, εἴπατε ἐν τοῖς ἔθνεσιν οὐ μὴ προσθῶσιν τοῦ παροικῆσαι.
16 ✱ φέ. Πρόσωπον κυρίου μερὶς αὐτῶν. οὐ προσθήσει ἐπιβλέψαι αὐτοῖς· πρόσωπον ἱερέων οὐκ ἔλαβον, πρεσβύτας οὐκ ἠλέησαν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 ✱ *Daleth.* Adhæsit lingua iuuenis palato suo in siti: pueri petierunt panem, & non est qui portigat eis.
5 ✱ *He.* Qui affueti erant comedere in deliciis, vastati sunt in vicis: qui nutriebantur in croceis, amplexati sunt stercora.
6 ✱ *Vau.* Et maius factum est peccatum cœtus populi mei peccato Sodomæ, quæ subuersa est in momento: & non manserunt in ea manus.
7 ✱ *Zain.* Fuerunt candidiores Nazaræi eius niue, leniores lacte, rubicundiores aspectu quàm pyropi, & sicut sapphirus vultus eorum.
8 ✱ *Cheth.* Obscuratus est magis quàm nigredo capitulatitis aspectus eorum: non sunt agniti in vicis, contracta est pellis super ossa eorum, aruit & facta est sicut lignum.
9 ✱ *Teth.* Feliciores fuerunt occisi gladio mortuis fame: quia occisi gladiis defluebant, cùm rumperentur ventres eorum ab eo quod comederant de fructu agri: & qui inflati erant fame, scissus est venter eorum propter *defectum* cibi.
10 ✱ *Iod.* Manus mulierum quæ erant misericordes super pauperes, coxerunt parunlos suos: facti sunt eis in alimentum in die excidij quo attritus est cœtus populi mei.
11 ✱ *Caph.* Consummauit Dominus furorem suum, & fudit super Ierusalem iram indignationis sinæ, & succendit lampadem ignis in Sion, & consumpsit fundamenta eius.
12 ✱ *Lamed.* Non credebant regna terræ, nec omnes habitatores orbis, quòd ingrederetur Nabuchodonosor impius & Nabuzardan inimicus ad ingalandum populum domus Israel in portis Ierusalem.
13 ✱ *Mem.* Respondit mensura iudicij, & sic aiti: Non fuerunt omnia hæc niſi propter peccata Prophetarum eius, qui prophetabant ei prophetiam falsam, & propter delicta Sacerdotum qui adolebant incensum aromatum idolis; ipsi enim fuerunt causa vt effunderetur in medio eius sanguis innocentum.
14 ✱ *Nun.* Vacillarunt cæci in plateis, inquinati sunt sanguine occisorũ gladio; & eo quòd non poterant videre, adhæserunt vestibus suis.
15 ✱ *Samech.* Recedite à pollutis, clamauerunt eis populi, recedite recedite; ne accedatis ad eos: quia abominabiles & vagi sunt: dixerunt eis gentes impiæ non acceptauerunt faciem Sacerdotum, & super senes non sunt miserti.
16 ✱ *Phe.* A facie vultus Domini diuisi sunt: non addet vt respiciat eos: propterea gentes impiæ non acceptauerunt faciem Sacerdotum, & super senes non sunt miserti.

Universidad de Deusto
Biblioteca

17 * עוֹדֵינוּ֙ תִּכְלֶינָה֙ עֵינֵ֔ינוּ אֶל־עֶזְרָתֵ֖נוּ הֶ֑בֶל
בְּצִפִּיָּתֵ֙נוּ֙ צָפִ֔ינוּ אֶל־גּ֖וֹי לֹ֥א יוֹשִֽׁיעַ׃
18 צָרֹ֥דוּ צְעָדֵ֖ינוּ מִלֶּ֣כֶת בִּרְחֹבֹתֵ֑ינוּ קָרֵ֥ב קִצֵּ֖נוּ מָלְא֥וּ
יָמֵ֛ינוּ כִּי־בָ֥א קִצֵּֽנוּ׃
19 * קַלִּ֥ים הָי֖וּ רֹדְפֵ֑ינוּ מִנִּשְׁרֵ֣י שָׁמַ֔יִם עַל־הֶהָרִ֖ים
דְּלָקֻ֑נוּ בַּמִּדְבָּ֖ר אָרְב֥וּ לָֽנוּ׃
20 * רֽוּחַ־אַפֵּ֙ינוּ֙ מְשִׁ֣יחַ יְהוָ֔ה נִלְכַּ֖ד בְּשִׁחִיתוֹתָ֑ם אֲשֶׁ֨ר
אָמַ֤רְנוּ בְצִלּוֹ֙ נִחְיֶ֣ה בַגּוֹיִ֔ם׃
21 שִׂישִׂ֥י וְשִׂמְחִ֖י בַּת־אֱד֑וֹם יוֹשֶׁ֣בֶת׀ בְּאֶ֣רֶץ עוּץ
גַּם־עָלַ֙יִךְ֙ תַּעֲבַ֣ר־כּ֔וֹס תִּשְׁכְּרִ֖י וְתִתְעָרִֽי׃
22 * תַּ֥ם עֲוֹנֵ֛ךְ בַּת־צִיּ֖וֹן לֹ֣א יוֹסִ֑יף לְהַגְלוֹתֵ֔ךְ פָּקֵ֥ד
עֲוֹנֵ֖ךְ בַּת־אֱד֑וֹם גִּלָּ֥ה עַל־חַטֹּאתָֽיִךְ׃

ה

1 * זְכֹ֤ר יְהוָה֙ מֶ֣ה־הָיָ֣ה לָ֔נוּ הַבִּ֥יטָה֙ וּרְאֵ֔ה אֶת־
חֶרְפָּתֵֽנוּ׃
2 * נַחֲלָתֵ֙נוּ֙ נֶהְפְּכָ֣ה לְזָרִ֔ים בָּתֵּ֖ינוּ לְנָכְרִֽים׃
3 * יְתוֹמִ֥ים הָיִ֖ינוּ אֵ֣ין אָ֑ב אִמּוֹתֵ֖ינוּ כְּאַלְמָנֽוֹת׃
4 * מֵימֵ֙ינוּ֙ בְּכֶ֣סֶף שָׁתִ֔ינוּ עֵצֵ֖ינוּ בְּמִחִ֥יר יָבֹֽאוּ׃
5 * עַל־צַוָּארֵ֙נוּ֙ נִרְדָּ֔פְנוּ יָגַ֖עְנוּ לֹ֣א הוּנַֽח־לָֽנוּ׃
6 * מִצְרַ֥יִם נָתַ֙נּוּ֙ יָ֣ד אַשּׁ֔וּר לִשְׂבֹּ֥עַ לָֽחֶם׃
7 * אֲבֹתֵ֙ינוּ֙ חָטְא֣וּ אֵינָ֔ם אֲנַ֖חְנוּ עֲוֹנֹתֵיהֶ֥ם
סָבָֽלְנוּ׃
8 * עֲבָדִ֥ים מָשְׁל֖וּ בָּ֑נוּ פּוֹרֵ֥ק אֵ֖ין מִיָּדָֽם׃
9 * בְּנַפְשֵׁ֙נוּ֙ נָבִ֣יא לַחְמֵ֔נוּ מִפְּנֵ֖י חֶ֥רֶב הַמִּדְבָּֽר׃
10 * עוֹרֵ֙נוּ֙ כְּתַנּ֣וּר נִכְמָ֔רוּ מִפְּנֵ֖י זַלְעֲפ֥וֹת רָעָֽב׃

17 * *Aim.* Cùm adhuc subsisteremus, defecerunt oculi nostri ad auxilium nostrum vanum cùm respiceremus attenti ad gentem quæ saluare nos non poterat.
18 * *Sade.* Lubricauerunt vestigia nostra in itinere platearũ nostrarum, appropinquauit finis noster, completi sunt dies nostri, quia venit finis noster. * *Coph.* Velociores fuerunt persecutores nostri aquilis cæli, super montes persecuti sunt nos, in deserto insidiati sunt nobis. * *Res.* Spiritus oris nostri Christus Dominus captus est in peccatis nostris, cui diximus, In vmbra tua viuemus in gentibus. * *Sin.* Gaude & lætare filia Edom quæ habitas in terra Hus. Ad te quoque perueniet calix, inebriaberis atque nudaberis. * *Thau.* Completa est iniquitas tua filia Sion, nõ addet vltrà migrare te. Visitauit iniquitatem tuam filia Edom, discooperiet peccata tua.

ORATIO IEREMIÆ. CAP. V.

1 REcordare Domine quid acciderit nobis; intuere & respice opprobrium nostrum. * Hæreditas nostra conuersa est ad alienos, domus nostræ ad extraneos.
3 * Pupilli facti sumus absque patre, matres nostræ quasi viduæ. * Aquam nostram pecunia bibimus, ligna nostra precio comparauimus. * Cernicibus nostris imminebamur, lassis non dabatur requies.
6 * Ægypto dedimus manum & Assyrio, vt saturemur pane.
7 * Patres nostri peccauerunt, & non sunt; & nos iniquitates eorum portauimus. * Serui dominati sunt nostri, redimens non est de manu eorum. * In animabus nostris afferebamus panem nobis, à facie gladij in deserto.
10 * Pellis nostra quasi clibanus exusta est à facie tempestatum famis.

17 * αἴν. Ἔτι ὄντων ἡμῶν ἐξέλιπον ⓘ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν εἰς βοήθειαν ἡμῶν ματαία ἐποσκοπεύοντων ἡμῶν. ἐπεσκοπεύσαμεν εἰς ἔθνος οὐ σῴζον.
18 * Σαδή. Ἐπραύσαντο μικρὸς ἡμῶν τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἐν ταῖς πλατείαις ἡμῶν. ἤγγικεν ὁ καιρὸς ἡμῶν, ἐπλησθησαν αἱ ἡμέραι ἡμῶν, πάρεστι τὸ πέρας ἡμῶν.
19 * κώφ. Κοῦφοι ἐγένοντο ⓘ διώκοντες ἡμᾶς ὑπὲρ ἀετοὺς οὐρανοῦ, ἐπὶ τῶν ὀρέων ἐξήφθησαν. ἐν ἐρήμῳ ἐνήδρευσαν ἡμᾶς.
20 * ῥής. Πνεῦμα προσώπου ἡμῶν χριστὸς κύριος συνελήφθη ἐν ταῖς διαφθοραῖς ἡμῶν. ᾧ εἴπαμεν ἐν τῇ σκιᾷ αὐτοῦ ζησόμεθα ἐν τοῖς ἔθνεσιν.
21 * σίν. Χαῖρε καὶ εὐφραίνου θύγατερ ἰδουμαίας ἡ κατοικοῦσα ἐπὶ τῇ γῇ Ὑς. καὶ γε ἐπὶ σὲ διελεύσεται τὸ ποτήριον κυρίου, καὶ μεθυσθήσῃ καὶ ὀπτανεῖς.
22 * θαῦ. Ἐξέλιπεν ἡ δικαιοσύνη σου θύγατερ σιών, οὐ προσθήσει ἐποικίσαι σε. ἐπεσκέψατο ἀνομίας σου θύγατερ ἐδώμ, ἀπεκάλυψεν ἐπὶ τὰ ἁμαρτήματά σου.

Προσευχὴ ἱερεμίου.

1 * Μνήσθητι κύριε, ὅτι ἐγενήθη ἡμῖν, ἐπίβλεψον καὶ ἰδὲ τὸν ὀνειδισμὸν ἡμῶν.
2 * κληρονομία ἡμῶν μετεστράφη ἀλλοτρίοις, οἶκοι ἡμῶν ξένοις.
3 * ὀρφανοὶ ἐγενήθημεν, οὐχ ὑπάρχει πατήρ. μητέρες ἡμῶν ὡς χῆραι.
4 * ὕδωρ ἡμῶν ὃν ἀργυρίῳ ἐπίομεν, ξύλα ἡμῶν ἀναλίσκεται πλήθει.
5 * ἐπὶ τὸν τράχηλον ἡμῶν ἐδιώχθημεν, ἐκοπιάσαμεν, οὐκ ἀνέπαυσημεν.
6 * αἴγυπτος ἔδωκε χεῖρα ἀσσυρίοις εἰς πλησμονὴν ἄρτων.
7 * Ⓓ πατέρες ἡμῶν ἥμαρτον καὶ οὐκ ὑπάρχουσιν, ἡμεῖς τὰς ἀνομίας αὐτῶν ὑπεστήσαμεν.
8 * δοῦλοι ἐκυρίευσαν ἡμῶν, λυτρούμενος οὐκ ἔστιν ἐκ χειρὸς αὐτῶν.
9 * ἐν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν εἰσφέρομεν ἄρτον ἡμῶν ἀπὸ προσώπου ῥομφαίας τῆς ἐρήμου.
10 * τὸ δέρμα ἡμῶν ὡς κλίβανος ⓘ συνεπάδησαν ἀπὸ προσώπου καύσεως λιμοῦ.

7 *Ain.* Adhuc deficiunt oculi nostri respiciendo ad adiutorium nostrum quod sperabamus in populis, & conuersum est nobis in nihilum: cùm è specula nostra contemplaremur Idumæos qui sunt populus qui non saluat. 11 *Sadic.* Ipsi dissipauerunt semitas nostras, ne ambulemus confidenter in plateis nostris. Diximus, Appropinquauit finis noster, impleti sunt dies nostri, quia peruenit finis noster.
13 *Caph.* Leuiores fuerunt persecutores nostri aquilis cæli: super montes persecuti sunt nos; in deserto insidiati sunt nobis.
14 *Res.* Rex Messias qui erat dilectus nobis sicut spiraculum spiritus vitæ qui est in naribus nostris, & erat vnctus oleo vnctionis Domini, captus est in rete occisionis sceleratorum: de quo dicebamus, In vmbra iustitiæ eius viuemus inter populos.
15 *Sin.* Gaude, & lætare Constantina ciuitas Idumææ impiæ, quæ ædificata es in terra Armeniæ inter multas turmas populi Idumææ: super te quoque futurum est vt veniat vltio: & desolabunt te Parcheuæi, & transibit super te calix maledictionis: inebriaberis & euacuaberis.
16 *Thau.* Et posteà complebitur iniquitas tua cœtus Sion, & liberaberis per manum Messiæ & Eliæ sacerdotis magni: & non addet vltrà Dominus vt transmigrare faciat te: & in illo tempore visitabo iniquitatem tuam Roma, quæ ædificata es in Italia, & plena turmis de filiis Edom, & venient Persæ, & angustiabunt te, & desolabunt te; quia manifesta sunt coram Domino peccata tua.

CAP. V.

1 RECordare Domine quid decretum sit vt eueniret nobis: contemplare de cælis, & vide opprobrium nostrum.
2 Hæreditas nostra versa est prophanis; domus nostræ populis extraneis.
3 Similes facti sumus pupillis, qui non habent patrem: matres nostræ quasi viduæ, quarum mariti perrexerunt ad ciuitates maris, & dubitatur de eis vtrùm viuant.
4 Aquam nostram argento bibimus, & ligna nostra pecuniis adducebantur.
5 Super tunicatũ ceruicis nostræ onerati sumus quando pergebamus in captiuitatem, vidit Nabuchodonosor impius præfectos filiorum Israel, qui ibant vacui; & præcepit vt consurrent libros Legis, & vt facerent ex eis manticas: & impleuerunt eas lapillis qui erant in ripa Euphratis, & onerauerunt eos super colla eorum. & in illo tempore laborabamus, non erat nobis requies.
6 Ægypto dedimus latus vt nutriremur illic, & Assyrijs vt saturaremur pane.
7 Patres nostri peccauerunt, & non sunt in seculo. & nos post eos iniquitates eorum portauimus.
8 Filij Cham qui traditi sunt serui filijs Sem, dominati sunt in nos, nec est qui redimat de manibus eorum.
9 In animabus nostris adducebamus panem alimenti nostri, propter occidentes gladio qui veniebant de latere deserti.
10 Pelles nostræ sicut furnus denigratæ sunt propter inflationem famis.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

תרגום

17 עוד מפון עינינא לאסתכלא לסעדנא דהבינא סחינן לבני עממיא ואתהפך לנא להבלו בסכותנא דאסתכינא לאדוסאי דאנן עממא
18 לא מהימנין: הגמן צדין שבילנא טרמך לרחצנן בפלטיותנא צמרנא קרב סופנא איתמלין יומנא ארום מטא סופנא:
19 קלילין הוו רדפנא ומיד מנשרי שמיא על טוריא אדלקו יתנא במדברא כמנו לנא:
20 מלכא משיחא דהוה חביב לנא ואתפרש מן קדם ייי אתחפר בקטיעותהון דסכנא אשתיין דאמרין עלוהי נסחי בצלוהי נחי ביני
21 אומיא: חדאי ובדחי כנסת קושטנטינא קרתא דארום רשיעתא דסחיקנא באורנא דמיכאל דמן שמא דארום
22 דשכנת בארעא דאדום גלי קדם ייי חובך בת ציון לא יוסיף לגלותך פקד חובך בת אדום גלי על חובתיך:

ה

1 הדכר ייי מה הוה לנא הביט וחזי ית בסופנא:
2 אחסנתנא אהפכת לחולנאי ביתנא לעמין:
3 יתמין הוינן ליתמין דליה להון אבא אמהתנן כארמלן:
4 מיין בכספא שתינא קיסנא בדמין ייתון:
5 על פרקא אתרינא אשתעבדנא כד תיינא אזלין בשבויתא חקא נכוכרנצר רשיעא
6 מלכא דבבל ומצרים יהבנא לשיעבדא דנפלחון ומלי לחמנא: ד על ספר פרח ושבן ייתון
7 אבהתנן חבו ולית הון קשוט בעלמא ואנחנא עויהון סובלנא: ה מלכין יהבנא סכר לאתפרנסא חסן מלאכא דמותא ולאחור לחמנא:
8 עבדין שלטו בנא פרק אין מן ידהון: ו בנוי דחם דאיתיהבו עבדין לבנוי שם דשלטו בנא אנן
9 משתעבדין בידהון: ז בנפשתנא נייתי לחם מן קדם קטול חרבא דאתי מן סטר מדברא:
10 משכנא מיך מנורא אתקדרו מן קדם מפח כפנא:

Universidad de Deusto
Biblioteca

11	נָשִׁים בְּצִיּוֹן עִנּוּ בְּתֻלֹת בְּעָרֵי יְהוּדָה׃	* Mulieres in Sion humiliauerunt, & virgines in ciuitatibus Iuda.
12	שָׂרִים בְּיָדָם נִתְלוּ פְּנֵי זְקֵנִים לֹא נֶהְדָּרוּ׃	* Principes manu suspensi sunt, facies C senum non erubuerunt.
13	בַּחוּרִים טָחֲנוּ נָשָׂאוּ וּנְעָרִים בָּעֵץ כָּשָׁלוּ׃	* Adolescentibus impudicè abusi sunt, & pueri in ligno corruerunt.
14	זְקֵנִים מִשַּׁעַר שָׁבָתוּ בַּחוּרִים מִנְּגִינָתָם׃	* Senes defecerunt de portis, iuuenes de choro psallentium.
15	שָׁבַת מְשׂוֹשׂ לִבֵּנוּ נֶהְפַּךְ לְאֵבֶל מְחוֹלֵנוּ׃	* Defecit gaudium cordis nostri, versus est in luctum chorus noster.
16	נָפְלָה עֲטֶרֶת רֹאשֵׁנוּ אוֹי־נָא לָנוּ כִּי חָטָאנוּ׃	* Cecidit corona capitis nostri: vę nobis quia peccauimus.
17	עַל־זֶה הָיָה דָוֶה לִבֵּנוּ עַל־אֵלֶּה חָשְׁכוּ עֵינֵינוּ׃	* Propterea mœstũ factum est cor nostrum, ideò contenebrati sunt oculi nostri.
18	עַל הַר־צִיּוֹן שֶׁנִּשַּׁם שׁוּעָלִים הָלְכוּ־בוֹ׃	* Propter montem Sion quia disperiit, vulpes ambulauerunt in eo.
19	אַתָּה יְהוָה לְעוֹלָם תֵּשֵׁב כִּסְאֲךָ לְדֹר וָדֹר׃	* Tu autem Dñe in ęternum permanebis, solium tuum in generationem & generationem.
20	לָמָּה לָנֶצַח תִּשְׁכָּחֵנוּ תַּעַזְבֵנוּ לְאֹרֶךְ יָמִים׃	* Quare in perpetuum obliuiseris nostri, derelinques nos in longitudinem dierum?
21	הֲשִׁיבֵנוּ יְהוָה אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם׃	* Conuerte nos Domine ad te, & conuertemur; innoua dies nostros sicut à principio.
22	כִּי אִם־מָאֹס מְאַסְתָּנוּ קָצַפְתָּ עָלֵינוּ עַד־מְאֹד׃	* Sed proiiciens repulisti nos, iratus es contra nos vehementer.

כא נְשַׁיָּא דְּהָווּ נְסִיבָן לְגֶבֶר כְּצִיּוֹן אִתְעַנְיָן מִן רוּמָאֵי וּבְהוֹלָהּ מִן קִרְוֵי יְהוּדָה מִן כַּשְׂדָּאֵי׃ כב רַבְרְבָנִין בִּידֵיהוֹן אִתְּטָלִיו אַפֵּי סָבַיָּא לָא אֲקַרוּ׃
כג רוּבֵי דְּיַתְנָא נְסָלוּ וְטַלְיָא בְּאֵלִיבָה קִיסָא חֲקָלוּ׃ כד סָבַיָּא מִתָּרַע סַנְהֶדְרִין אִתְבַּטָּלוּ וְרוּבֵי מִן בֵּית
כה בְּטִיל חֶדְוַת לִבְּנָא אִסְתְּחַף לְאֵבֶלָא חֲנוּנָנָא׃ כו נְפַל כְּלִילָא דְּרֵישְׁנָא וַי לָנָא אֲרוּם חַבְנָא׃
כז עַל דֵּין בֵּירֵת מְקַדְּשָׁא דְּאִתְחַפַּךְ לְאֵבֶלָא אֲהַחְפַּךְ לְאֵבֶלָא חֲנוּנָנָא׃ כח עַל טוּרָא דְצִיּוֹן דְּהוּא צָדֵי תַּעֲלָן הַלִּיכוּ בֵּהּ׃
כט חֲדָת הִסְתַּכְּלָא כְּוֹסֵן יוֹסֵיָא סָבְיָא דַּהֲווֹ סַלְקִין תְּשִׁבְקִנָּא לְאוֹרִיכוּת יוֹמִין׃ ל אֲתִיב יְיָ וְחָמָא לְעַמֵּהּ לְמָה לָעֲלַמִּין תְּשִׁבְקִנָּא לְאוֹרִיכוּת יוֹמִין׃
לא אֲרוּם אֱלָהָן מְקַץ תְּקוֹף בְּנָא רְגוֹזָא עֲלָנָא עַד לְחָדָא׃ לב אֲתִיב יְיָ וְחָמָא לְעַמֵּהּ לְמָה לָעֲלַמִּין תְּשִׁבְקִנָּא לְאוֹרִיכוּת יוֹמִין׃

תם ספר איכה

וקרא ומונה עם רב עיון על ידי בנדיכטוס אריאש מונטנוס ממונה על חמלאכה הזאת במצות פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח׃

11	* γυναῖκας ἐν σιὼν ἐταπείνωσαν, παρθένους ἐν πόλεσιν ἰούδα.	* Mulieres in Sion humiliauerunt, virgines in ciuitatibus Iuda.
12	* ἄρχοντες ἐν χερσὶν αὐτῶν ἐκρεμάσθησαν, πρόσωπα πρεσβυτέρων οὐκ ἐδοξάσθησαν.	* Principes manibus eorum suspensi sunt; faciem senum non sunt reuerti.
13	* ἐκλεκτοὶ κλαυθμὸν ἀνέλαβον, καὶ νεανίσκοι ἐν ξύλῳ ἠσθένησαν.	* Iuuenes molas tulerunt, & pueri in patibulo ligneo corruerunt.
14	* καὶ πρεσβῦται ἀπὸ πύλης κατέπαυσαν, ἐκλεκτοὶ ἐκ ψαλμῶν αὐτῶν κατέπαυσαν.	* Senes à porta iudicum ordinatiorum cessauerunt, & iuuenes à domo cantici sui.
15	* κατέλυσεν χαρὰ καρδίας ἡμῶν, ἐστράφη εἰς πένθος ὁ χορὸς ἡμῶν.	* Cessauit lætitia cordis nostri, versus est in luctum chorus noster.
16	* ἔπεσεν ὁ στέφανος τῆς κεφαλῆς ἡμῶν, οὐαὶ δὴ ἡμῖν ὅτι ἡμαρτήκαμεν.	* Cecidit corona capitis nostri: væ nobis, quia peccauimus.
17	* διὰ τοῦτο ἐλυπήθη ὁ λιμὸς καρδία ἡμῶν, διὰ τοῦτο ἐσκοτάσθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν.	* Propterea mœstum factum est cor nostrum, ideò contenebrati sunt oculi nostri.
18	* ἐπ' ὄρεσιν σιὼν ὅτι ἠφανίσθη, ἀλώπεκες διῆλθον ἐν αὐτῇ.	* Propter montem Sion, quia disperiit, vulpes pertransierunt in ea.
19	* σὺ δὲ κύριε εἰς τὸν αἰῶνα κατοικήσεις, ὁ θρόνος σου εἰς γενεὰν καὶ γενεάν.	* Tu autem Domine in æternum habitabis: thronus tuus in generationẽ & generationem.
20	* ἵνατί εἰς νῖκος ἐπιλήσῃ ἡμῶν, καταλείψεις ἡμᾶς εἰς μακρότητα ἡμερῶν;	* Quare in victoriam obliuiseris nostri; derelinques nos in longitudinem dierum?
21	* ἐπίστρεψον ἡμᾶς πρὸς σὲ κύριε, καὶ ἐπιστραφησόμεθα. ὡς καινιεῖς ἡμέρας ἡμῶν καθὼς ἔμπροσθεν.	* Conuerte nos Domine ad te, & conuertemur: & renoua dies nostros sicut antè.
22	* τί ἀπώσω ἡμᾶς, ὀργισθεὶς ἐφ' ἡμᾶς ἕως σφόδρα;	* Quid repellens repulisti nos? iratus es contra nos usque nimis?

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Mulieres quæ erant nuptæ viro in Sion, afflictæ sunt à Romanis, & virgines in ciuitatibus Iuda à Chaldæis.
" Principes manibus eorum suspensi sunt; faciem senum non sunt reuersi.
" Iuuenes molas tulerunt, & pueri in patibulo ligneo corruerunt.
" Senes à porta iudicum ordinatiorum cessauerunt, & iuuenes à domo cantici sui.
" Cessauit lætitia cordis nostri, versus est in luctum chorus noster.
" Cecidit corona capitis nostri: væ nobis, quia peccauimus.
" Propter domum sanctuarij quæ deserta est, infirmatum est cor nostrum: & propter istum populum domus Israel, qui abiit indè in transmigrationem, obscurati sunt oculi nostri. " Propter montem Sion quia desolatus est; vulpes ambulauerunt in eo.
" Tu ipse Domine in æternum es: domus habitationis tuæ in cœlis excelsis, solium gloriæ tuæ in generationes generationum.
" Quare in æternum repellis nos? relinquis nos in longitudinem dierum?
" Conuerte nos Domine ad te, & conuertemur ad pœnitentiam perfectam. innouabis dies nostros in bonum, iuxta tempus dierum bonorum qui fuerunt ab initio.
" Quandis detestatione detestatus sis nos, iratus es contra nos iam plus satis.

FINIS THRENORVM IEREMIÆ.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO
Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus

PRÆFATIO IN LIBRVM BARVCH.

LIBER iſte qui Baruch nomine prænotatur, in Hebræo canone non habetur, ſed tantum in vulgata editione: ſimiliter & epiſtola Hieremiæ. Propter notitiam autem legentium hîc ſcripta ſunt: quia multa de CHRISTO nouiſſimisque temporibus indicant.

BARVCH.

CAP. I.

ET hæc verba libri quæ ſcripſit Baruch filius Neriæ filij Maaſiæ filij Sedeciæ filij Aſodij filij Helciæ in Babylone;

2 In anno quinto ſeptima mẽſis, in tẽpore quo ceperunt Chaldæi Hieruſalem, & incenderunt eam in igne.

3 Et legit Baruch verba libri huius in auribus Iechoniæ filij Ioacim regis Iuda;

4 Et in auribus omnis populi venientium ad librum, & in auribus potentium & filiorum regum: & in auribus ſeniorũ, & in auribus omnis populi à paruo vſque ad magnũ eorum omnium habitantium in Babylone ad flumen Sud.

5 Et fleuerunt & ieiunauerunt, & orabant orationes in conſpectu Domini.

6 Et congregarũt argentum ſicut vniuſcuiuſque potuit manus.

7 Et miſerunt ad Hieruſalem ad Ioacim filium Helciæ filij Salom ſacerdotem; & ad ſacerdotes & ad omnem populũ qui inuenti ſunt cum eo in Hieruſalem:

8 Cùm acciperet ipſe vaſa domus Domini quæ ablata fuerant de templo, vt reduceret in terram Iuda decima Siuan: vaſa argentea, quæ fecit Sedecias filius Joſiæ rex Iuda:

ΒΑΡΟΥΧ.

κεφαλ. ά.

1 Καὶ οὗτοι οἱ λόγοι τοῦ βιβλίου οὓς ἔγραψεν Βαροὺχ υἱὸς Νηρίου υἱοῦ Μαασαίου, υἱοῦ Σεδεκίου, υἱοῦ Ασαδίου, υἱοῦ Χελκίου, ἐν Βαβυλῶνι,

2 ἐν τῷ ἔτει τῷ πέμπτῳ ἑβδόμης τοῦ μηνὸς ἐν τῷ καιρῷ ᾧ ἔλαβον οἱ Χαλδαῖοι τὴν Ἰερουσαλὴμ, καὶ ἐνέπρησαν αὐτὴν ἐν πυρί.

3 καὶ ἀνέγνω Βαρεὺχ τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τούτου ἐν ὠσὶν Ἰεχονίου υἱοῦ Ιωακεὶμ βασιλέως Ἰούδα·

4 καὶ ἐν ὠσὶν παντὸς τοῦ λαοῦ τῶν ἐρχομένων πρὸς τὸ βιβλίον, καὶ ἐν ὠσὶν τῶν δυνατῶν καὶ υἱῶν τῶν βασιλέων, καὶ ἐν ὠσὶν τῶν πρεσβυτέρων, καὶ ἐν ὠσὶν παντὸς τοῦ λαοῦ ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου πάντων τῶν κατοικούντων ἐν Βαβυλῶνι ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Σούδ.

5 καὶ ἔκλαιον, καὶ ἐνήστευον, καὶ ἔκλινον δεήσεις ἐναντίον κυρίου.

6 καὶ συνήγαγον ἀργύριον καθὰ ἑκάστῳ ἠδυνάτησεν ἡ χείρ.

7 καὶ ἀπέστειλαν εἰς Ἰερουσαλὴμ πρὸς Ιωακεὶμ υἱὸν Χελκίου υἱοῦ Σαλὼμ τὸν ἱερέα, καὶ πρὸς τοὺς ἱερεῖς, καὶ πρὸς πάντα τὸν λαὸν τοὺς εὑρεθέντας μετ' αὐτοῦ ἐν Ἰερουσαλήμ.

8 ἐν τῷ λαβεῖν αὐτὸν τὰ σκεύη οἴκου κυρίου τὰ ἐξενεχθέντα ἐκ ναοῦ ἐπιστρέψαι εἰς γῆν Ἰούδα τῇ δεκάτῃ τοῦ σιβαν, σκεύη ἀργυρᾶ ἃ ἐποίησεν Σεδεκίας υἱὸς Ιωσία βασιλεὺς Ἰούδα,

BARVCH PROPHETA.

CAP. I.

A 1 ET hæc verba libri, quæ ſcripſit Baruch filius Neriæ, filij Maaſiæ, filij Sedeciæ, filij Helciæ, filij Sedei, filij Helciæ, in Babylonia;

2 In anno quinto & in ſeptimo die menſis, in tempore quo ceperũt Chaldæi Hieruſalem, & ſuccenderunt eã igni.

3 Et legit Baruch verba libri huius ad aures Iechoniæ filij Ioacim regis Iuda.

4 Et ad aures vniuerſi populi venientis ad librum, & ad aures potentium filiorum regum, & ad aures presbyterorum, & ad aures populi à minimo vſq; ad maximum eorum omnium habitantium in Babylonia ad flumen Sodi.

5 Qui audientes plorabãt & ieiunabant & orabant in conſpectu Domini.

6 Et collegerũt pecuniam ſecundũ quod potuit vnuſquiſque cuiuſque manus.

7 Et miſerunt in Hieruſalem B lem ad Ioacim filium Helciæ filij Salom ſacerdotem & ad reliquos ſacerdotes & ad omnem populum qui inuenti ſunt cum eo in Hieruſalem:

8 Cùm acciperet vaſa ſcipli Domini quæ ablata fuerant de templo, reuocare in terram Iuda decima diem Siſis Siban, vaſa argentea quæ fecit Sedecias filius Ioſiæ rex Iuda.

8 Poſteaquàm cepiſſet Nabuchodonoſor rex Babylonis Iechoniam, & principes & cunctos potentes & populum terræ ab Hieruſalem, & duxit eos vinctos in Babylonem. 9 Et dixerunt: Ecce miſimus ad vos pecunias, de quibus emite holocauſtomata, & thus, & facite manna, & offerte pro peccato ad aram Domini Dei noſtri.

10 Et orate pro vita Nabuchodonoſor regis Babylonis, & pro vita Balthaſar filij eius, vt ſint dies eorum, ſicut dies cœli ſuper terram.

11 Et vt det Dominus virturem nobis, & illuminet oculos noſtros, vt viuamus ſub vmbra Nabuchodonoſor regis Babylonis, & ſub vmbra Balthaſar filij eius, & ſeruiamus eis multis diebus, & inueniamus gratiam in conſpectu eorum.

12 Et pro nobis ipſis orate ad Dominũ Deum noſtrũ, quia peccauimus Domino Deo noſtro, & non eſt auerſus furor eius à nobis, vſque in hunc diem.

13 Et legite librum iſtum quem miſimus ad vos recitari in templo Domini in die ſolemni, & in die opportuno: 14 Et dicetis, Dño Deo noſtro iuſtitia, nobis autẽ cõfuſio faciei noſtrę, ſicut eſt dies hæc, omni Iuda & habitantibus in Hieruſalem.

15 Regibus noſtris & principibus noſtris, & ſacerdotibus noſtris, & prophetis noſtris, & patribus noſtris.

16 Peccauimus ante Dñm Deũ noſtrum, & non credidimus; 17 Diffidentes in eũ, & non fuimus ſubiectibiles illi, & non audiuimus vocem Domini Dei noſtri, vt ambularemus in mandatis eius quæ dedit nobis.

18 A die qua eduxit patres noſtros de terra Ægypti, vſq; ad diem hanc, eramus increduli ad Dñm Deũ noſtrũ, & diſſipati receſſimus, ne audiremus vocem ipſius.

8 μετὰ τὸ ἀποικίσαι Ναβουχοδονόσορ βασιλέα Βαβυλῶνος τὸν Ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς δεσμώτας καὶ τοὺς δυνατοὺς καὶ τὸν λαὸν τῆς γῆς ἀπὸ Ἰερουσαλὴμ καὶ εἰσήγαγεν αὐτοὺς εἰς Βαβυλῶνα. 9 καὶ εἶπεν, ἰδοὺ ἀπεστείλαμεν πρὸς ὑμᾶς ἀργύριον καὶ ἀγοράσατε τοῦ ἀργυρίου ὁλοκαυτώματα, καὶ περὶ ἁμαρτίας καὶ λίβανον· καὶ ποιήσατε μαννᾶ καὶ δώσατε ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν. 10 καὶ προσεύξασθε περὶ τῆς ζωῆς Ναβουχοδονόσορ βασιλέως Βαβυλῶνος καὶ εἰς ζωὴν Βαλτάσαρ υἱοῦ αὐτοῦ· ἵνα ὦσιν αἱ ἡμέραι αὐτῶν ὡς αἱ ἡμέραι τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. 11 καὶ δώσει κύριος ἰσχὺν ἡμῖν καὶ φωτιεῖ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν καὶ ζησώμεθα ὑπὸ τὴν σκιὰν Ναβουχοδονόσορ βασιλέως Βαβυλῶνος καὶ ὑπὸ τὴν σκιὰν Βαλτάσαρ υἱοῦ αὐτοῦ, καὶ δουλεύσομεν αὐτοῖς ἡμέρας πολλὰς, καὶ εὑρήσομεν χάριν ἐναντίον αὐτῶν. 12 καὶ προσεύξασθε περὶ ἡμῶν πρὸς κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν, ὅτι ἡμάρτομεν τῷ κυρίῳ τῷ θεῷ ἡμῶν, καὶ οὐκ ἀπέστρεψεν ὁ θυμὸς καὶ ἡ ὀργὴ αὐτοῦ ἀφ' ἡμῶν ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. 13 καὶ ἀναγνώσεσθε τὸ βιβλίον τοῦτο ὃ ἀπεστείλαμεν πρὸς ὑμᾶς, ἐξαγορευσαι ἐν οἴκῳ κυρίου ἐν ἡμέραις ἑορτῆς καὶ ἐν ἡμέραις καιροῦ. 14 καὶ ἐρεῖτε, τῷ κυρίῳ θεῷ ἡμῶν ἡ δικαιοσύνη· ἡμῖν δὲ ἡ αἰσχυνη τῶν προσώπων ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη, ἀνθρώπῳ Ἰούδα καὶ τοῖς κατοικοῦσιν Ἰερουσαλήμ. 15 καὶ τοῖς βασιλεῦσιν ἡμῶν καὶ τοῖς ἄρχουσιν ἡμῶν καὶ τοῖς ἱερεῦσιν ἡμῶν καὶ τοῖς προφήταις ἡμῶν καὶ τοῖς πατράσιν ἡμῶν· 16 ὧν ἡμάρτομεν ἐναντίον κυρίου καὶ ἠπειθήσαμεν αὐτῷ. 17 καὶ οὐκ ἠκούσαμεν τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν πορεύεσθαι τοῖς προστάγμασιν αὐτοῦ οἷς ἔδωκεν κύριος πρὸ προσώπου ἡμῶν. 18 ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἐξήγαγεν κύριος τοὺς πατέρας ἡμῶν ἐκ γῆς Αἰγύπτου καὶ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης ἠμεθα ἀπειθοῦντες πρὸς κύριον θεὸν ἡμῶν καὶ ἐφειδόμεθα τοῦ μὴ ἀκούειν τῆς φωνῆς αὐτοῦ.

9 Poſtquã tranſmigrauit Nabuchodonoſor rex Babylonis Iechoniã, et principes, & vinctos, & potentes, & populum terræ à Hieruſalem, & induxit eos in Babylonem.

10 Et ait: Ecce miſimus ad vos argentum, & emite argento holocauſtomata, & pro peccato & thus: & facite manna, & offerte ſuper altare Domini Dei noſtri.

11 Et orate pro vita Nabuchodonoſor regis Babylonis, & in vitam Balthaſar filij eius; vt ſint dies eorum ſicut dies cœli ſuper terram.

12 Et dabit Dominus fortitudinem nobis, & illuminabit oculos noſtros, & viuemus ſub vmbra Nabuchodonoſor regis Babylonis & ſub vmbra Baltaſar filij eius, & ſeruiemus illis diebus multis, & inueniemus gratiam in conſpectu illorum.

13 Et orate pro nobis ad Dominum Deum noſtrum, quia peccauimus Domino Deo noſtro, & nõ eſt auerſus furor, & ira eius à nobis vſque in diem iſtam.

14 Et legetis librum hunc quẽ miſimus ad vos, vt recitaretis in domo Domini in diebus feſtiuitatis & in diebus temporis.

15 Et dicetis, Domino Deo noſtro iuſtitia; nobis autem confuſio facierum ſicut dies hæc; hominis Iuda & habitantibus Hieruſalem;

16 Et regibus noſtris, & principibus noſtris, & ſacerdotibus noſtris, & prophetis noſtris, & patribus noſtris: 17 Eorum quæ peccauimus coram Domino, & non credidimus ei.

18 Et non audiuimus vocem Domini Dei noſtri ambulare in præceptis eius quæ dedit ante faciem noſtram.

19 A die qua eduxit Dominus patres noſtros de terra Ægypti & vſque ad diem hanc fuimus increduli ad Dominum Deum noſtrum, & leues eramus ad non audiendum vocem eius.

Universidad de Deusto
Biblioteca

‡ Et adheſerũt in nos ma-
la, & maledictio quã conſti-
tuit Dñs Moyſi ſeruo ſuo, in
die qua eduxit Dñs patres
noſtros de terra Aegypti, vt
daret nobis terram fluentem
lac & mel, ſicut dies hæc.

‡ Et non audiuimus vocem
Domini Dei noſtri, ſecundum
omnia verba prophetarũ quos
miſit ad nos.

‡ Et ambulauimus vnuſ-
quiſq; in ſenſu cordis ſui mali,
operari dijs aliis, facere mala
ante oculos Domini Dei noſtri.

CAP. II.

ET ſtatuit Dominus ver-
bum ſuum quod locutus eſt
ad nos, & ad iudices noſtros,
qui iudicauerunt Iſrael: et ad
reges noſtros & ad principes
noſtros, & ad hominem Iſrael
& Iuda:

‡ Vt adduceret ſuper nos
mala magna, quæ non ſunt fa-
cta ſub omni cælo, ſicut factũ
eſt in Hieruſalem ſecundùm
ſcripta in lege Moyſi:

‡ Comedere nos hominem
carnes filij ſui hominem car-
nes filiæ ſuæ.

‡ Et dedit eos mancipia o-
mnibus regnis quæ in circuitu
noſtro, in opprobrium & in
inuium in omnibus populis qui
in circuitu noſtro quò diſper-
ſit eos Dominus illic.

‡ Et facti ſunt ſubtus &
nõ ſuprà, quia peccauimus Do
mino Deo noſtro ad non au-
diendum vocem eius. ‡ Domi-
no Deo noſtro iuſtitia, nobis au
tem & patribus noſtris con-
fuſio facierum ſicut dies hæc.

‡ Quæ locutus eſt Dominus
ſuper nos omnia malaiſta ve-
nerunt ſuper nos.

‡ Et non deprecati ſumus
faciem Domini, vt reuerteremur vnuſquiſque à cogitatio-
nibus cordis noſtri mali.

‡ Et vigilauit Dominus
ſuper malis, & induxit Do-
minus ſuper nos, quia iuſtus
Dominus in omnibus operibus
ſuis quæ præcepit nobis.

‡ καὶ ἐπικολλήθη ἐις ἡμᾶς τὰ κα-
κὰ καὶ ἡ ἀρὰ ἣν συνέταξε κύριος
τῷ μωυσῆ παιδὶ αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ ἧ
ἐξήγαγε κύριος τοὺς πατέρας ἡ-
μῶν ἐκ γῆς αἰγύπτου, δοῦναι ἡμῖν
γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι ὡς ἡ ἡμέ-
ρα αὕτη. ‡ καὶ οὐκ ἠκούσαμεν τ
φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν κ πάντας
τοὺς λόγους τῶν προφητῶν ὧν ἀπέ-
στειλεν πρὸς ἡμᾶς.

‡ καὶ ᾠχόμεθα ἕκαστος ἐν διανοίᾳ
καρδίας αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς ἐργάζε-
σθαι θεοῖς ἑτέροις ποιῆσαι τὰ κακὰ
κατ' ὀφθαλμοὺς κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν.

β.

‡ Καὶ ἔστησεν κύριος τὸν λόγον
αὐτοῦ ὃν ἐλάλησεν ἐφ' ἡμᾶς & ἐπὶ
τοὺς δικαστὰς ἡμῶν τοὺς δικάσαντας
τὸν ἰσραὴλ & ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς ἡ-
μῶν καὶ ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας ἡμῶν καὶ
ἐπὶ παντὶ ἀνθρώπῳ ἰσραὴλ καὶ ἰούδα·

‡ τοῦ ἀγαγεῖν ἐφ' ἡμᾶς κακὰ με
γάλα ἃ οὐκ ἐποιήθη ὑποκάτω παν
τὸς τοῦ οὐρανοῦ καθὰ ἐποιήθη ἐν ἰερου
σαλὴμ κατὰ τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ
νόμῳ μωυσῆ, ‡ τοῦ φαγεῖν ἡμᾶς ἄν-
θρωπον σάρκας υἱοῦ αὐτοῦ ἄνθρωπον
σάρκας θυγατρὸς αὐτοῦ. ‡ & ἔδωκεν
αὐτὰς ἐν χειρὶ πάσαις ταῖς βα-
σιλείαις ταῖς κύκλῳ ἡμῶν εἰς ὀνειδι-
σμὸν & εἰς ἀβατον ἐν πᾶσι ταῖς λαοῖς
ταῖς κύκλῳ ἡμῶν & διέσπειρεν αὐτὰς
κύριος ἐκεῖ. ‡ καὶ ἐλιμώθησαν ὑποκά-
τω καὶ οὐκ ἐπέστρεψαν, ὅτι ἡμάρτο-
μεν κυρίῳ τῷ θεῷ ἡμῶν τοῦ εἰσακοῦ-
σαι τῆς φωνῆς αὐτοῦ.

‡ τῷ κυρίῳ θεῷ ἡμῶν ἡ δικαιοσύ-
νη, ἡμῖν δὲ καὶ τοῖς πατράσιν ἡμῶν ἡ
αἰσχύνη τῶν προσώπων ὡς ἡ ἡμέρα
αὕτη. ‡ ἐλάλησεν κύριος ἐφ' ἡμᾶς
πάντα τὰ κακὰ ταῦτα ἦλθεν ἐφ'
ἡμᾶς. ‡ & οὐκ ἐδεήθημεν τοῦ προσ-
τοῦ κυρίου τοῦ ἀποστρέψαι ἕκα-
σον ἀπὸ τῶν πονημάτων τῆς καρδίας
αὐτῶν τῆς πονηρᾶς.

‡ καὶ ἐγρηγόρησεν κύριος ἐπὶ
τοῖς κακοῖς· & ἐπήγαγεν κύριος ἐφ'
ἡμᾶς ὅτι δίκαιος ὁ κύριος ἐπὶ πάν-
τα τὰ ἔργα αὐτοῦ ἃ ἐνετείλατο ἡμῖν.

‡ Et adheſerũt nobis mol-
ta mala & maledictiones,
quæ conſtituit Dñs Moyſi
ſeruo ſuo, qui eduxit patres
noſtros de terra Aegypti, da-
re nobis terram fluentem lac
& mel, ſicut hodierna die.

‡ Et nõ audiuimus vocem
Domini Dei noſtri, ſecundũ
omnia verba prophetarum
quos miſit ad nos, & ad iudi-
ces noſtros: ‡ Et abiuimus
vnuſquiſque in ſenſum cor-
dis noſtri maligni, operan
dijs alienis, facientes mala
ante oculos Domini Dei no-
ſtri. CAP. II.

PRopter quod ſtatuit Do-
minus Deus noſter verbũ
ſuum, quod locutus eſt ad
nos, & ad iudices noſtros qui
iudicauerunt in Hieruſalem,
& ad reges noſtros, & ad prin
cipes noſtros, & ad omnem
Iſrael & Iuda: ‡ Vt adduce-
ret Dominus ſuper nos ma-
la magna quæ non ſunt facta
ſub cælo, quemadmodum
facta ſunt in Hieruſalem, ſe-
cundum quæ ſcripta ſunt in
lege Moyſi: ‡ Vt manu-
caret homo carnes filij ſui, &
carnes filiæ ſuæ. ‡ Et dedit
eos ſub manu regum omnis
qui ſunt in circuitu noſtro,
in improperium & in deſo-
lationem, & in omnibus po-
pulis in quibus nos diſperſit
Dominus. ‡ Et facti ſumus
ſubtus & non ſuprà, quia pec-
cauimus Domino Deo no-
ſtro, non obaudiendo vocẽ
ipſius. ‡ Domino Deo no-
ſtro iuſtitia, nobis autem &
patribus noſtris confuſio fa-
cici, ſicut eſt dies hæc.

‡ Quia locutus eſt Domi-
nus ſuper nos omnia mala
hæc, quę venerunt ſuper nos.

‡ Et non ſumus deprecati
faciem Domini Dei noſtri,
vt reuerteremur vnuſquiſque
noſtrum à vijs noſtris peſſi-
mis. ‡ Et vigilauit Domi-
nus in malis, & adduxit ea
ſuper nos; quia iuſtus eſt Do-
minus in omnibus operibus
ſuis, quæ mandauit nobis.

‡ Et non audiuimus vocẽ
ipſius, vt iremus in præceptis
Dñi, quæ dedit ante faciem
noſtram. ‡ Et nũc Dñe Deus
Iſrael, q̃ eduxiſti populũ tuũ
de terra Ægypti in manu va-
lida, & in ſignis & in prodi-
gijs, in virtute tua magna &
in brachio excelſo, & feciſti
tibi nomen ſicut eſt dies iſte.

‡ Peccauimus, impiè egi-
mus, iniquè geſſimus, Do-
mine Deus noſter, in omni-
bus iuſtitiis tuis.

‡ Auertatur ira tua à no-
bis, quia derelicti ſumus pau-
ci inter gentes, vbi diſperſi-
ſti nos. ‡ Exaudi Dñe preces
noſtras & orationes noſtras, &
edue nos propter te: & da
nobis inuenire gratiam ante
faciem eorũ qui nos abduxe-
runt. ‡ Vt ſciat omnis terra
quia tu es Dñs Deus noſter,
& quia nomen tuum inuo-
catum eſt ſuper Iſrael, & ſu-
per genus ipſius.

‡ Reſpice Domine de do-
mo ſanctа tua in nos, & in-
clina aurẽ tuã, & exaudi nos.

‡ Aperi oculos tuos & vi-
de, quia non mortui qui ſunt
in inferno, quorum ſpiritus
acceptus eſt à viſceribus ſuis,
dabunt honorem & iuſtifi-
cationem Domino.

‡ Sed anima quæ triſtis eſt
ſuper magnitudinem mali, &
incedit curua & infirma, &
oculi deficientes, & anima
eſuriens dat tibi gloriam, &
iuſtitiam Domino.

‡ Quia non ſecundũ iuſti-
tias patrũ noſtrorũ nos fun-
dimus preces, & petimus mi-
ſericordiam ante cõſpectum
Domine Deus noſter.

‡ Sed quia miſiſti iram tuã
& furorẽ tuũ ſuper nos, ſicut
locutus es in manu prophetarũ
tuorum prophetarum, dicẽs:
‡ Sic dicit Dñs: Inclinate
humerũ veſtrũ & ſeruicem
veſtrã, & opera facite regi Ba
bylonis, & ſedebitis in terra
quam dedi patribus veſtris.
‡ Quòd ſi non feceritis nec
audieritis vocẽ Dñi Dei ve-
ſtri operari regi Babyloniæ.

‡ καὶ οὐκ ἠκούσαμεν τῆς φωνῆς
αὐτοῦ πορεύεσθαι ἐν τοῖς προστάγμασιν
κυρίου οἷς ἔδωκεν κ προσώπου ἡ-
μῶν. ‡ & νῦν κύριε ὁ θεὸς ἰσραὴλ ὃς ἐξή-
γαγες τὸν λαόν σου ἐκ γῆς αἰγύπτου
ἐν χειρὶ κραταιᾷ καὶ ἐν σημείοις &
ἐν τέρασιν & ἐν δυνάμει μεγάλῃ &
ἐν βραχίονι ὑψηλῷ. καὶ ἐποίησας
σεαυτῷ ὄνομα ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη.

‡ ἡμαρτομεν, ἠσεβήσαμεν, ἠδικη-
σαμεν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἐπὶ πᾶσιν
τοῖς δικαιώμασιν σου. ‡ ἀποστραφή-
τω ὁ θυμός σου ἀφ' ἡμῶν, ὅτι κατε-
λείφθημεν ὀλίγοι ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἃ
διεσκόρπισας ἡμᾶς ἐκεῖ. ‡ εἰσάκουσον κύ
ριε τ προσευχῆς ἡμῶν & τ δεήσεως
ἡμῶν καὶ ἐξελοῦ ἡμᾶς ἕνεκέν σου, καὶ
δὸς ἡμῖν χάριν κ προσώπου τῶν
ἀποικισάντων ἡμᾶς. ‡ ἵνα γνῶ πᾶ-
σα ἡ γῆ ὅτι σὺ εἶ κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν,
ὅτι τὸ ὄνομά σου ἐπεκλήθη ἐπὶ ἰσρα
ὴλ & ἐπὶ τὸ ἔθνος αὐτοῦ. ‡ κύριε
κάτιδε ἐκ τοῦ οἴκου τ ἁγίου σου, καὶ
ἐνόησον εἰς ἡμᾶς· κλῖνον κύριε τὸ
σου & ἄκουσον. ‡ καὶ ἄνοιξον κύριε
σοῦ ὀφθαλμούς σου καὶ ἰδὲ ὅπως ④
τεθνηκότες ἐν τῷ ἅδῃ ὧν ἐλήφθη τὸ
πνεῦμα αὐτῶν, ἀπὸ τῶν ὀδυνῶν
αὐτῶν, δώσουσιν δόξαν καὶ δικαίωμα
τῷ κυρίῳ. ‡ ἀλλ' ἡ ψυχὴ ἡ λυπου-
μένη ἐπὶ τὸ μέγεθος ὁ βαδίζει κύ-
φον καὶ ἀσθενοῦν καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ④
ἐκλείποντες & ἡ ψυχὴ ἡ πεινῶσα,
δώσουσίν σοι δόξαν καὶ δικαιοσύνῃ
κύριε. ‡ ὅτι οὐκ ἐπὶ τὰ δικαιώ-
ματα τῶν πατέρων ἡμῶν καὶ τῶν βα
σιλέων ἡμῶν ἡμεῖς καταβάλλομεν
τὸν ἔλεον ἡμῶν κ προσώπου σου κύ-
ριε ὁ θεὸς ἡμῶν. ‡ ὅτι ἐνέπνευσας τὸν θυ-
μόν σου, καὶ τὴν ὀργήν σου ἐις ἡμᾶς
καθάπερ ἐλάλησας ἐν χειρὶ τῶν
παίδων σου τῶν προφητῶν, λέγων.

‡ ὅτως εἶπεν κύριος, κλίνατε τὸν
νόμον ὑμῶν καὶ ἐργάσασθε τῷ βασι-
λεῖ βαβυλῶνος, καὶ καθίσατε ἐπὶ
τῆς γῆς ἧς ἔδωκα τοῖς πατράσιν ὑ-
μῶν. ‡ & ἐὰν μὴ ἀκούσητε τῆς φω-
νῆς κυρίου ἐργασασθαι τῷ βασιλεῖ
βαβυλῶνος.

‡ Et non audiuimus vocem
eius, vt ambularemus in præ-
ceptis Domini, quæ dedit ante
faciem noſtram.

‡ Et nunc Domine Deus Iſrael
qui eduxiſti populum tuum de
terra Ægypti, in manu forti, &
in ſignis & in portentis, & in
virtute magna, & in brachio
excelſo: & feciſti tibi nomen ſi-
cut dies hæc.

‡ Peccauimus, impiè egimus,
iniquè fecimus Dominus Deus
noſter, ſuper omnibus iuſtifica-
tionibus tuis.

‡ Auertatur furor tuus à no-
bis, quia derelicti ſumus pauci in
gentibus vbi diſperſiſti nos illuc.

‡ Exaudi Domine orationem
noſtram & deprecationem no-
ſtram, & libera nos propter te,
& da nobis gratiã ante faciem
transmigrare facientium nos.

‡ Vt ſciat omnis terra quia
tu es Dominus Deus noſter, quia
nomen tuum inuocatum eſt ſuper
Iſrael, & ſuper genus eius.

‡ Domine reſpice de domo
ſanctа tua, & cogita in nos: in-
clina Domine aurem tuã & au-
di. ‡ Et aperi Domine oculos tuos,
& vide quia non mortui in in-
ferno, quorum aſſumptus eſt ſpi-
ritus eorum à viſceribus ſuis,
dabunt gloriam & iuſtificationẽ
Dño. ‡ Sed anima triſtis ſuper
magnitudine, quæ vadit curua
& infirma, & oculi deficientes
& anima eſuriens, dabunt tibi
gloriam, & iuſtitiam Domine.

‡ Quia non ſuper iuſtificatio-
nes patrum noſtrorum, & regũ
noſtrorum, nos fundimus miſe-
ricordiam noſtram, ante faciem
tuam Domine Deus noſter.

‡ Quia immiſiſti furorem tuũ
& iram tuam in nos, ſicut locu-
tus es in manu ſeruorũ tuorum
prophetarũ, dicens. ‡ Sic dixit
Dominus; Inclinate legem veſtrã
& operamini regi Babylonis, et
ſedete ſuper terram, quam dedi
patribus veſtris.

‡ Et ſi non audieritis vocem
Domini operari regi Babylo-
nis:

Universidad de Deusto
Biblioteca

‡ *Defectionem faciam de ciuitate Iuda & deforis Hierusalem, vocem letitiæ & vocem gaudij, vocem sponsi & vocem sponsæ & erit omnis terra in inuium ab inhabitantibus.*

‡ *Et non audiuimus vocem tuam vt operaremur regi Babylonis, & statuisti verba tua quæ locutus es in manibus seruorum tuorum prophetarum, vt transferrentur ossa regum nostrorum, & ossa patrum nostrorum de loco eorum.*

‡ *Et ecce sunt proiecta calori diei & glaciei noctis; & mortui sunt in doloribus malis in fame & in gladio, & in emissione.*

‡ *Et posuisti domum tuam vbi inuocatum est nomẽ tuum in ea, sicut dies hec propter malitiã domus Israel & domus Iuda.*

‡ *Et fecisti in nos Domine Deus noster secundùm omnem æquitatem tuam, & secundùm omnem miserationem tuã magnam.*

‡ *Sicut locutus es in manu serui tui Moysi in die præcipiente te ei scribere legẽ tuam coram filiis Israel, dicens:*

‡ *Si non audieritis vocem meam: profectò turba magna multa hec reuertetur in paruam in gẽtibus quò dispergam eos illuc.*

‡ *Quia cognoui quòd non audient me: quia populus duræ cernicis est, & conuertentur ad cor suũ in terra transmigrationis eorum.*

‡ *Et scient quia ego Dominus Deus eorum, & dabo eis cor & aures audientes.*

‡ *Et laudabunt me in terra transmigrationis suæ: & recordabuntur nominis mei.*

‡ *Et auertent se à dorso suo duro et à malignitatibus rerũ suarum, quia reminiscar viæ patrum suorum qui peccant coram Domino.*

23 ‡ ἔκλειψιν ποιήσω ἐκ πόλεως ἐξω-
δα καὶ ἔξωθεν ἱερουσαλήμ, φωνὴν
διφρουτώνης καὶ φωνὴν χαρμοσύ-
νης, φωνὴν νυμφίου, καὶ φωνὴν νύμ-
φης, καὶ ἔσται πᾶσα ἡ γῆ εἰς ἀφανῆ
διὰ ἀνοικουμένων.

24 ‡ καὶ οὐκ ἠκούσαμεν τῆς φωνῆς σου
ἐργάσασθαι τῷ βασιλεῖ βαβυλῶνος·
καὶ ἔστησας σὺ λόγους σου οὓς ἐλά-
λησας ἐν χερσὶν τῶν παίδων σου τῶν
προφητῶν σου ἐξενεχθῆναι τὰ ὀστᾶ
βασιλέων ἡμῶν καὶ τὰ ὀστᾶ τῶν πα-
τέρων ἡμῶν ἐκ τοῦ τόπου αὐτῶν.

25 ‡ καὶ ἰδοὺ εἰσὶν ἐξερριμμένα τῷ
καύματι τῆς ἡμέρας καὶ τῷ παγετῷ
τῆς νυκτός· καὶ ἀπεθνήσκουσιν ἐν πόνοις
πονηροῖς ἐν λιμῷ καὶ ἐν ῥομφαίᾳ
καὶ ἐν διασολῇ.

26 ‡ καὶ ἔθηκας τὸν οἶκον σου ἐν ᾧ ἐπι-
κέκληται τὸ ὄνομά σου ἐπ' αὐτῷ ὡς
ἡ ἡμέρα αὕτη διὰ πονηρίαν οἴκου ἰσ-
ραὴλ καὶ οἴκου ἰούδα.

27 ‡ καὶ ἐποίησας εἰς ἡμᾶς κύριε ὁ
θεὸς ἡμῶν κατὰ πᾶσαν ἐπιείκειάν σου,
ἐν πάσῃ δικαιοσύνῃ σου τὸν μέγαν.

28 ‡ καθὰ ἐλάλησας ἐν χειρὶ παι-
δός σου μωυσῆ ἐν ἡμέρᾳ ἐνετείλα-
σθαί σοι γράψαι τὸν νόμον
σου ἐναντίον υἱῶν ἰσραὴλ, λέγων·

29 ‡ ἐὰν μὴ ἀκούσητε τῆς φωνῆς μου·
ἡ ὄχλος βίβλου ἡ μεγάλη ἡ πολ-
λὴ αὕτη ἀποστρέψει εἰς μικρὸν ἐν
τοῖς ἔθνεσιν ἐν διασπορᾷ αὐτὸς ἐκεῖ.

30 ‡ ὅτι ἔγνων ὅτι ἐὰν μὴ ἀκούσωσίν
μου· ὅτι λαὸς σκληροτράχηλός
ἐστιν· καὶ ἐπιστρέψουσιν ἐπὶ καρδίαν
αὐτῶν ἐν γῇ κατοικισμοῦ αὐτῶν.

31 ‡ καὶ γνώσονται ὅτι ἐγὼ κύριος
ὁ θεὸς αὐτῶν, καὶ δώσω αὐτοῖς καρ-
δίαν καὶ ὦτα ἀκούοντα.

32 ‡ καὶ αἰνέσουσίν με ἐν γῇ κατοι-
κισμοῦ αὐτῶν· καὶ μνησθήσονται τοῦ
ὀνόματός μου.

33 ‡ καὶ ἀποστρέψουσιν κατὰ νώτου
αὐτῶν τοῦ σκληροῦ καὶ κατὰ πονη-
ρευμάτων αὐτῶν· ὅτι μνησθήσομαι τῆς ὁδοῦ τῶν πατέρων αὐτῶν τῶν ἁμαρτανόντων ἐναντίον κυρίου.

25 ‡ Defectionem vestram faciam de ciuitatibus Iuda, & à foris Hierusalem, & auferam à vobis vocem iocunditatis & vocem gaudij, & vocem sponsi & vocem sponsæ, & erit omnis terra sine vestigio ab inhabitantibus eam.

24 ‡ Et non audierunt vocem tuam, vt operarentur regi Babylonis, & statuisti verba tua quæ locutus es in manibus puerorum tuorum prophetarum, vt transferrentur ossa regum nostrorum, & ossa patrum nostrorum de loco sepulturæ nostrorum de loco eorum.

25 ‡ Et ecce proiecta sunt in F calore Solis & in gelu noctis, & mortui sunt in doloribus pessimis, in fame, & in gladio, & in emissione.

26 ‡ Et posuisti templum in quo inuocatum est nomen tuum in ipso, sicut hæc dies, propter iniquitatem domus Israel & domus Iuda.

27 ‡ Et fecisti in nobis Domine Deus noster, secundùm omnem bonitatem tuam, & secundum omnem misericordiam tuam illam magnam.

28 ‡ Sicut locutus es in manu pueri tui Moysi, in die qua præcepisti ei scribere legem tuam coram filiis Israel, dicens:

29 ‡ Si non audieritis vocem meam, multitudo hæc magna conuertetur in minimam gentem, quoniam eos dispergam.

30 ‡ Quia scio quòd me non audiet populus. Populus enim G est enim dura cernice. Et conuertetur ad cor suum in terra captiuitatis suæ.

31 ‡ Et scient quia ego sum Dñs Deus eorum, & dabo eis cor, & intelligent, & aures, & audient.

32 ‡ Et laudabunt me in terra captiuitatis suę, & memores erunt nominis mei.

33 ‡ Et auertent se à dorso duro, & à malignitatibus suis; quia reminiscentur viæ patrum suorum, qui peccauerunt in me.

34 ‡ Et reuocabo illos in terram quam iuraui patribus eorum Abraham, Isaac & Iacob, & dominabuntur eius: & multiplicabo eos, & non minorabũtur. 35 ‡ Et statuam illis testamentum alterum sempiternum, vt sim illis in Deum, & ipsi erunt mihi in populum. Et non mouebo amplius populum meum filios Israel à terra quam dedi eis.

CAP. III.

1 ET nunc Domine omnipotẽs Deus Israel, anima A in angustiis, & spirit' anxius clamat ad te. 2 ‡ Audi Domine & miserere, quia Deus es misericors, & miserere nostri, quia peccauimus ante te. 3 ‡ Quia tu sedes in sempiternum, & nos peribimus in æuum. 4 ‡ Domine omnipotens Deus Israel, audi nũc orationem mortuorũ Israel, & filiorum ipsorum qui peccauerunt ante te, & non audierunt vocem Domini Dei sui, & agglurinata sunt nobis mala. 5 ‡ Noli meminisse iniquitatis patrum nostrorũ, sed memento manus tuæ & nominis tui in tempore isto. 6 ‡ Quia tu es Dñs Deus noster, & laudabimus te Domine: 7 ‡ Quia propter hoc dedisti timorem tuum in cordibus nostris, & vt inuocemus nomẽ tuũ, & laudemus te in captiuitate nostra; quia auertimus ab iniquitate patrum nostrorũ, qui peccauerunt ante te. 8 ‡ Ecce nos in captiuitate nostra sumus hodie, quò nos dispersisti in improperiũ & in maledictum & in peccatorum, secundũ omnes iniquitates patrum nostrorum, qui discesserunt à te Domine Deus noster. 9 ‡ Audi Israel B mandata vitæ, auribus percipe veritatis prudẽtiam. 10 ‡ Quid est Israel quòd in terra inimicorum es? inueterasti in terra aliena; 11 ‡ Coinquinatus es cũ mortuis, deputatus es cũ descendentibus in infernum; 12 ‡ Dereliquisti fontẽ sapiẽtiæ.

34 ‡ καὶ ἀποστρέψω αὐτὸς εἰς τὴν 34
γῆν ὃν ὤμοσα τοῖς πατράσιν αὐ-
τῶν τῷ ἀβραὰμ καὶ τῷ ἰσαὰκ καὶ τῷ
ἰακώβ, καὶ κυριεύσουσιν αὐτῆς· καὶ
πληθυνῶ αὐτοὺς καὶ οὐ μὴ σμικρυ-
θῶσιν. 35 ‡ καὶ στήσω αὐτοῖς διαθήκην 35
αἰώνιον τοῦ εἶναί με αὐτοῖς εἰς θεόν,
καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν· καὶ οὐ
κινήσω ἔτι τὸν λαόν μου ἰσραὴλ ἀπὸ
τῆς γῆς ἧς ἔδωκα αὐτοῖς.

γ'.

1 ‡ Κύριε παντοκράτωρ ὁ θεὸς ἰσ- 1
ραήλ, ψυχὴ ἐν στενοῖς καὶ πνεῦμα
ἀκηδιῶν κέκραγε πρὸς σέ.

2 ‡ ἄκουσον κύριε καὶ ἐλέησον, ὅτι θεὸς 2
ἐλεημόνων εἶ καὶ ἐλέησον, ὅτι ἡμάρτο-
μέν σοι ἐναντίον σου· 3 ‡ ὅτι σὺ καθήμε- 3
νος τὸν αἰῶνα, καὶ ἡμεῖς ἀπολλύμεθα
τὸν αἰῶνα. 4 ‡ κύριε παντοκράτωρ ὁ 4
θεὸς ἰσραήλ, ἄκουσον δὴ τῆς προσευ-
χῆς τῶν τεθνηκότων ἰσραήλ, καὶ τῶν
τῶν ἁμαρτησάντων ἐναντίον σου οἳ
οὐκ ἤκουσαν τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ
αὐτῶν, καὶ ἐκολλήθη ἡμῖν τὰ κακά.

5 ‡ μὴ μνησθῇς ἀδικιῶν πατέρων 5
ἡμῶν, ἀλλὰ μνήσθητι χειρός σου καὶ
ὀνόματός σου ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ.

6 ‡ ὅτι σὺ κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ 6
αἰνέσομέν σε κύριε. 7 ‡ ὅτι διὰ τοῦτο 7
ἔδωκας τὸν φόβον σου ἐπὶ καρδίας
ἡμῶν τοῦ ἐπικαλεῖσθαι τὸ ὄνομά σου,
καὶ αἰνέσωμέν σε ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ ἡ-
μῶν ὅτι ἀπεστρέψαμεν ἐπὶ καρδίαν
ἡμῶν πᾶσαν ἀδικίαν πατέρων ἡμῶν
τῶν ἡμαρτηκότων ἐναντίον σου.

8 ‡ ἰδοὺ ἡμεῖς σήμερον ἐν τῇ αἰχ- 8
μαλωσίᾳ ἡμῶν ἣν διεσπειρας ἡμᾶς ἐκεῖ εἰς
ὀνειδισμὸν καὶ εἰς ἀρὰν, καὶ εἰς ὀφλη-
σιν κατὰ πάσας τὰς ἀδικίας τῶν πα-
τέρων ἡμῶν οἳ ἀπέστησαν ἀπὸ κυρίου
τοῦ θεοῦ ἡμῶν.

9 ‡ ἄκουε ἰσραὴλ ἐντολὰς ζωῆς, 9
ἐνωτίσασθε γνῶναι φρόνησιν.

10 ‡ τί ἐστιν ἰσραὴλ ὅτι ἐν γῇ τῶν ἐχ- 10
θρῶν εἶ, ἐπαλαιώθης ἐν γῇ ἀλλο-
τρίᾳ· 11 ‡ συνεμιάνθης τοῖς νεκροῖς· 11
προσελογίσθης μετὰ τῶν εἰς ᾅδου·

12 ‡ ἐγκατέλιπες τὴν πηγὴν τῆς 12
σοφίας τῇ ὁδῷ τοῦ θεοῦ.

34 ‡ *Et reducam illos in terram quam iurauí patribus suis Abraham & Isaac & Iacob, & dominabuntur eius: & multiplicabo eos & non minorabuntur.*

35 ‡ *Et statuam eis testamentum æternũ, vt sim ego illis in Deum, & ipsi erunt mihi in populum: & non mouebo vltrà populum meum Israel à terra quam dedi eis.*

CAP. III.

1 *DOmine omnipotens Deus Israel, anima in angustiis, & spiritus anxius clamauit ad te.*

2 ‡ *Audi Domine & miserere, quia Deus misericors es; et miserere, quia peccauimus coram te.*

3 ‡ *Quia tu sedens in æternũ, & nos pereuntes in seculum.*

4 ‡ *Domine omnipotens Deus Israel, audi iam orationem mortuorum Israel, & filiorum eorum qui peccant coram te, qui non audierunt vocem Domini Dei sui, & adhæserunt nobis mala.*

5 ‡ *Ne memineris iniquitatum patrum nostrorum, sed memento manus tuæ, & nominis tui in tempore hoc.*

6 ‡ *Quia tu Dominus Deus noster, & laudabimus te Domine.*

7 ‡ *Quia propter hoc dedisti timorem tuũ in cordibus nostris, vt inuocemus nomen tuum, & laudemus te in transmigratione nostra, quia auertimus super cor nostrum omnem iniquitatem patrum nostrorum qui peccauerunt*

8 *coram te.* ‡ *Ecce nos hodie in trãsmigratione nostra quò disperfisti nos illic in improperium & in maledictionem & in debitum secundum omnes iniquitates patrum nostrorum, qui recesserunt à Domino Deo nostro.*

9 ‡ *Audi Israel mandata vitæ, auribus percipite vt sciatis prudentiã.* 10 ‡ *Quid est Israel, quia in terra inimicorũ es? inueterasti*

11 *in terra aliena;* ‡ *Coinquinatus es cũ mortuis, reputatus es cum his qui in inferno.*

12 ‡ *Dereliquisti fontem sapientiæ via Dei.*

ᵃ Srambulasses, habitasses in pace in æternum.

ᵃ Discę vbi est prudẽtia, vbi est fortitudo: vbi est intellectus vt scias simul: vbi est longæuitas & vita: vbi est lumen oculorum & pax.

ᵃ Quis inuenit locum eius, et quis intrauit in thesauros eius?

ᵃ Vbi sunt principes gentium & dominantes bestiis quæ super terram? ᵃ Et auibus cæli illudentes, & argentum thesaurizantes, & aurum cui confidẽt homines, & non est finis acquisitionis eorum.

ᵃ Quia argentum fabricantes, & solliciti, & non est inuẽtio operum illorum.

ᵃ Exterminati sunt & ad inferos descenderũt, & alij surrexerunt pro illis.

ᵃ Iuniores viderunt lumen, & habitauerunt super terram; viã autẽ scientiæ non cognouerũt.

ᵃ Neque intellexerunt semitas eius, neque susceperunt eam: filij eorum à via ipsorum longè facti sunt. ᵃ Neque audita est in Chanaan, neque visa est in Theman. ᵃ Neque filij Agar exquirentes prudentiam qui super terram, mercatores Meran, & Theman, & fabulatores, & exammatores prudentiæ: viam autem sapientiæ non cognouerũt, neq; recordati sunt semitas eius.

ᵃ O Israel quàm magna domus Dei, & prolixus locus possessionis eius!

ᵃ Magnus & non habet finẽ, excelsus & immensus.

ᵃ Ibi fuerunt gigantes nominati ab initio, existentes magni, scientes bellum.

ᵃ Non hos elegit Deus, neque viam scientiæ dedit illis, & perierunt. ᵃ Eo quòd non haberent prudentiam, perierunt propter temeritatem eorum.

ᵃ Quis ascendit in cælũ & accepit eam? et deduxit eam de nubibus?

ᵃ Quis transiuit trans mare, & inuenit eam, & afferet eam auro electo?

13 ᵃ εἰ ἐπορεύθης κατώκησας ἐν εἰ-
14 ρήνῃ ἐν αἰῶνι. ᵃ μάθε ποῦ ἐστιν φρό-
νησις ποῦ ἐστιν ἰσχύς· ποῦ ἐστιν σύνεσις
& γνῶναι ἅμα· ποῦ ἐστιν μακροβιώ-
σεως καὶ ζωή· ποῦ ἐστιν φῶς ὀφθαλ-
15 μῶν καὶ εἰρήνη. ᵃ τίς εὗρεν τὸν τόπον
16 αὐτῆς, & τίς εἰσῆλθεν εἰς θησαυ-
ρὸς αὐτῆς. ᵃ ποῦ εἰσὶν οἱ ἄρχοντες
τῶν ἐθνῶν καὶ ④ κυριεύοντες τῶν θη-
ρίων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς;
17 ᵃ ④ ἐν τοῖς ὀρνέοις & ἁρπάζον ἐμ-
παίζοντες, καὶ ἀργύριον θησαυρί-
ζοντες καὶ χρυσίον ᾧ ἐπεποίθεισαν
αὐ ἄνθρωποι καὶ οὐκ ἔστιν τέλος τῆ κτή-
18 σεως αὐτῶν. ᵃ ὅτι οἱ τὸ ἀργύριον
τεκταίνοντες, & μεριμνῶντες, & οὐκ
ἔστιν ἐξεύρεσις τῶν ἔργων αὐτῶν.
19 ᵃ ἠφανίσθησαν καὶ εἰς ᾅδου κατέ-
βησαν καὶ ἄλλοι ἀντανέστησαν ἀντ'
20 αὐτῶν. ᵃ νεώτεροι ἴδον φῶς καὶ κα-
τῴκησαν ἐπὶ τῆς γῆς, ὁδὸν δὲ ἐπιστή-
μης οὐκ ἔγνωσαν. ᵃ ὑὸὶ αὐτῆς ἐπλα-
τύνθησαν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτῶν
21 πόρρω ἐγένοντο. ᵃ ὑὸὶ ἠκούθη
ἐν χαναὰν ὧδε ὤφθη ἐν θαιμάν.
22 ᵃ ὅτε υἱοὶ ἀγὰρ ἐκζητοῦντες τὴν
σύνεσιν οἱ ἐπὶ τῆς γῆς, οἱ ἔμποροι τῆς
μερὰν καὶ θαιμάν, οἱ μυθολόγοι,
καὶ οἱ ἐκζητηταὶ τῆς συνέσεως· ὁδὸν
δὲ σοφίας οὐκ ἔγνωσαν οὐδὲ ἐμνή-
σθησαν τὰς τρίβους αὐτῆς.
24 ᵃ ὦ Ισραὴλ ὡς μέγας ὁ οἶκος τοῦ
θεοῦ, καὶ ἐπήκτης ὁ τόπος τῆς κτή-
25 σεως αὐτοῦ. ᵃ μέγας & οὐκ ἔχει τε-
λευτήν· ὑψηλὸς καὶ ἀμέτρητος.
26 ᵃ ἐκεῖ ἐγνήθησαν οἱ γίγαντες ④
ὀνομαστοὶ οἱ ἀπαρχῆς γνόμενοι ἀν-
μεγέθεις ἐπιστάμενοι πόλεμον.
27 ᵃ οὐτοὺς ἐξελέξατο ὁ θεὸς, οὐδὲ
28 ὁδὸν ἐπιστήμης ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ ἀ-
πώλοντο. ᵃ ὅτι δὲ μὴ ἔχειν φρόνη-
σιν· ἀπώλοντο διὰ τὴν ἀξυνίαν αὐ-
29 τῶν. ᵃ τίς ἀνέβη εἰς τὸν οὐρανὸν, &
ἔλαβεν αὐτὴν, & καθεῖλεν αὐ-
τὴν ἐκ τῶν νεφελῶν;
30 ᵃ τίς διέβη πέραν τῆς θαλάσσης
& εὗρεν αὐτὴν, & οἴσει αὐτὴν χρυ-
σίου ἐκλεκτοῦ;

13 ᵃ Nam si in via Dei ambulasses, habitasses vtique in
14 pace super terram. ᵃ Discę vbi sit prudentia,
vbi sit virtus, vbi sit intellectus, vt scias simul vbi sit lõ-
giturnitas vitæ & victus, vbi
15 sit lumen oculorum & pax.
ᵃ Quis inuenit locum eius,
& quis intrauit in thesauros
16 eius? ᵃ Vbi sunt principes
gentiũ, & qui dominãtur fu-
bestias, quæ sunt super terrã:
17 ᵃ Qui in auibus cæli ludũt,
qui argentum thezaurizant,
& aurum in quo confidunt
homines, & non est finis ac-
quisitionis eorum.
18 ᵃ Qui argẽtum fabricant,
& solliciti sunt, nec est inuẽ-
C tio operum illorum.
19 ᵃ Exterminati sunt & ad
inferos descenderunt: & alij
loco eorum exsurrexerunt.
20 ᵃ Iuuenes viderunt lumen
& habitauerunt super terrã.
Viam autẽ disciplinæ ignoro-
21 rauerunt. ᵃ Neque intelle-
xerunt semitas eius, neq; filij
eorum susceperũt eam. A fa-
cie ipsorum longè facta est.
22 ᵃ Nõ est audita in terra Cha-
naan, neq; visa est in Theman.
23 ᵃ Filij quoque Agar qui exa-
quisierunt prudentiam quæ
de terra est, negociatores ter-
ræ, & Theman, & fabulato-
res, & exquisitores prudẽtiæ
& intelligentiæ, viam autem
sapiẽtiæ nescierunt, neq; re-
memorati sunt semitas eius.
24 ᵃ O Israel quàm magna
domus Dei, & ingens locus
25 possessionis eius! ᵃ Magnus
est, & nõ habet finẽ, excelsus
& immensus.
26 Ibi fuerunt
gigantes nominati, illi qui ab
initio fuerũt, statura magni,
27 scientes bellum. ᵃ Non hos
elegit Dominus, neque viam
disciplinę inuenerũt, propter-
rea perierunt. ᵃ Et quoniam
non habuerunt sapientiam,
terierunt propter stultitiam
29 pientiam. ᵃ Quis ascendit in
cælũ & accepit eam, & eduxit
eã de nubibus? ᵃ Quis trans-
D fretauit mare, & inuenit illã,
& attulit illã sup aurũ electũ?

ᵃ Non est qui possit scire
31 vias eius, neque qui exquirat
semitas eius.
ᵃ Sed qui scit vniuersa no-
32 uit eam, & adinuenit eã pru-
dentia sua. Qui præparauit
terram in æterno tempore,
& repleuit eam bipedibus,
& quadrupedibus.
ᵃ Qui emittit lumẽ & va-
33 dit, & vocauit illud, & obe-
dit illi in tremore.
ᵃ Stellæ autem dederũt lu-
34 mẽ in custodiis suis, & lętatæ
sunt. Vocatę sunt & dixerũt:
ᵃ Adsumus. Et luxerunt ei
35 cũ iocũditate, qui fecit illas.
ᵃ Hic est Deus noster, & æsti
36 mabitur alius aduersum eũ.
ᵃ Hic adinuenit omnẽ viã
37 disciplinæ, & tradidit illam
Iacob puero suo, & Israel di-
lecto suo. ᵃ Post hæc in ter-
38 ris visus est, & cum homini-
bus conuersatus est.

CAP. IIII.

Hic liber mandatorũ Dei: ᵃ
& lex quæ est in æternũ. A
Omnes qui tenent eam, per-
uenient ad vitam; qui autem
dereliquerũt eam, in mortẽ.
ᵃ Conuertere Iacob & ap-
2 prehende eam; ambula per
viam ad splendorem eius cõ-
tra lumen eius.
ᵃ Ne tradas alteri gloriam
3 tuam, & dignitatem tuam,
genti alienæ. ᵃ Beati sumus
4 Israel, quia quæ Deo placẽt,
manifesta sunt nobis.
ᵃ Animæquior esto popu-
5 lus Dei memorabilis Israel.
ᵃ Venũdati estis gentibus,
6 nõ in perditionẽ, sed propter
quod in ira Dei ad iracun-
diam prouocastis Dominũ,
traditique estis aduersariis.
ᵃ Exacerbastis enim eum
7 qui fecit vos Deum æternum: B
immolantes dæmoniis & nõ
Deo. ᵃ Obliti enim estis
3 eius qui nutriuit vos, & con-
tristatus nutricem vestrã Hie-
rusalem.
ᵃ Vidit enim iracundiam
9 à Deo venientem vobis, &
dixit: Audite confines Sion.
adduxit enim mihi Deus lu-
ctum magnum.

31 ᵃ οὐκ ἔστιν ὁ γινώσκων τὴν ὁδὸν αὐ-
τῆς οὐδὲ ὁ ἐνθυμούμενος τὴν τρίβον
32 αὐτῆς. ᵃ ἀλλ' ὁ εἰδὼς τὰ πάντα γι-
νώσκει αὐτὸν, ἐξεῦρεν αὐτὸν τῇ συ
νέσει αὐτοῦ· ὁ καταστηρίσας τὴν γῆν
εἰς αἰῶνα χρόνου ἐνέπλησεν αὐτὴν
κτηνῶν τετραπόδων.
33 ὁ ἀποστέλλων τὸ φῶς καὶ πορεύ-
④ εται· ἐκάλεσεν αὐτὸ, καὶ ἐπήκουσεν
αὐτῷ τρόμῳ.
34 ④ οἱ ἀστέρες ἔλαμψαν ἐν ταῖς
φυλακαῖς αὐτῶν καὶ ηὐφράνθησαν·
ἐκάλεσεν αὐτοὺς & εἶπαν,
35 πάρεσμεν· ἔλαμψαν μετ' εὐ-
φροσύνης τῷ ποιήσαντι αὐτούς.
36 ④ οὗτος ὁ θεὸς ἡμῶν & λογισθήσ④
ἕτερος πρὸς αὐτόν.
37 ᵃ ἐξεῦρεν πᾶσαν ὁδὸν ἐπιστήμης,
καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἰακὼβ τῷ παιδὶ
αὐτοῦ & ἰσραὴλ τῷ ἠγαπημένῳ αὐτοῦ.
38 ᵃ μετὰ τοῦτο ἐπὶ τῆς γῆς ὤφθη & ἐν
τοῖς ἀνθρώποις συνανεστράφη.

ιδ'.

ᵃ Αὕτη ἡ βίβλος τῶν προσα-
1 γμάτων τοῦ θεοῦ, καὶ ὁ νόμος ὁ ὑπάρ-
χων εἰς τὸν αἰῶνα· πάντες οἱ κρα-
τοῦντες αὐτὸν εἰς ζωὴν, ④ οἱ κατα-
λείποντες αὐτὸν ἀποθανοῦνται.
2 ᵃ ἐπίστρεφου ἰακὼβ καὶ ἐπιλα-
βοῦ αὐτῆς· ὁδήγει ἀπεναντι τοῦ λάμ
ψιν κατέναντι τοῦ φωτὸς αὐτῆς.
3 ᵃ μὴ δῷς ἑτέρῳ τὴν δόξαν σου & τὰ
συμφέροντά σοι ἔθνει ἀλλοτρίῳ.
4 ᵃ μακάριοί ἐσμεν ἰσραὴλ, ὅτι τὰ
ἀρεστὰ τῷ θεῷ ἡμῖν γνωστά ἐστιν.
5 ᵃ θάρσει ὁ λαὸς μου μνημόσυ-
νον ἰσραὴλ. ᵃ ἐπράθητε τοῖς ἔθνεσιν
6 οὐκ εἰς ἀπώλειαν· διὰ δὲ τὸ παροργ-
ίσαι ὑμᾶς τὸν θεὸν παρεδόθητε τοῖς
ὑπεναντίοις.
7 ᵃ παρωξύνατε γὰρ τὸν ποιήσαντα
ὑμᾶς, θύσαντες δαιμονίοις & οὐ θεῷ.
8 ᵃ ἐπελάθεσθε γὰρ τὸν φύσαντα ὑμᾶς
θεὸν αἰώνιον, ἐλυπήσατε δὲ καὶ τὴν
ἐκθρέψασαν ὑμᾶς ἱερουσαλήμ.
9 ᵃ ἰδὼν γὰρ τὴν ἐπελθοῦσαν ὑμῖν,
ὀργὴν παρὰ τοῦ θεοῦ καὶ εἶπεν, ἀκού-
σατε αἱ παροικοι σιών, ἐπήγαγέ
μοι ὁ θεὸς πένθος μέγα.

31 ᵃ Non est qui possit scire
32 tam eius. ᵃ Sed sciens omnia
cognoscit eã, adinuenit eam pru-
dentia sua: qui præparauit ter-
ram in æternum tempus, imple-
uit eam iumentis quadrupedi-
bus.
33 ᵃ Qui mittit lumen & ibit,
vocauit illud, & obediuit illi
timore.
34 ᵃ At stellæ splenduerunt in
custodiis suis, & lætatæ sunt:
35 vocauit eas & dixerunt,
ᵃ Adsumus: splenduerũt cum
lætitia ei qui fecit illas.
36 ᵃ Hic Deus noster non repu-
tabitur alius aduersus eum.
37 ᵃ Inuenit omnem viam scien
tiæ, & dedit eã Iacob seruo suo,
& Israel dilecto suo.
38 ᵃ Post hoc in terra visus est
& inter homines conuersatus
est.

CAP. IIII.

Hic liber præceptorum Dei,
& lex existẽs in æternum:
omnes tenentes eam in vitam;
at derelinquentes eã morientur.
2 ᵃ Conuertere Iacob & appre
hende eam, ambula ad splendo-
rem coram lumine eius.
3 ᵃ Ne des alteri gloriam tuam,
& quæ sunt vtilia tibi, genti
alienæ.
4 ᵃ Beati sumus Israel, quia
placita Deo nobis cognita sunt.
5 ᵃ Confidite populo meus
memoriale Israel.
6 ᵃ Venundati estis gentibus
non in perditionẽ: propter quod
autem ad iracundiam prouoca-
stis vos Deum, traditi estis ad-
uersariis.
7 ᵃ Exacerbastis enim eum qui
fecit vos sacrificantes dæmoniis
& non Deo.
8 ᵃ Oblitis estis autem eum qui
genuit vos Deum æternum: con
tristatis autem & eam, quæ nu-
trimit vos, Hierusalem.
9 ᵃ Vidit enim aduenientem
vobis iram à Deo, & dixit,
Audite confines Sion; induxit
mihi Deus luctum magnum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

*Vidi enim captiuitatem filiorũ meorum, & filiarũ quam induxit eis Æternus.

*Nutriui enim illos cum iucunditate, dimisi autem illos cum fletu & luctu.

*Nemo gaudeat super me viduæ & derelictæ à multis: desolata sum propter peccata filiorum meorum, quia declinauerunt à lege Dei.

*Iustificationes autem suas non cognouerunt, neque ambulauerunt viis mandatorum Dei. neque semitis disciplinæ in iustitia eius ascenderunt.

*Veniant confines Sion, & memorate captiuitatem filiorum meorum, & filiarum, quam induxisti illis æternus.

*Induxit enim gentem super eos de longè, gentem impudentem & alterius linguæ.

*Qui non erubuerunt senem, neque pueri miserti sunt, & abduxerunt dilectos viduæ, & à filiabus vnicam desolauerunt. *Ego autem quid potens sum adiuuare vos?

*Nam qui induxit vobis mala, eripiet vos de manu inimicorum vestrorum.

*Ambulate filij, ambulate, ego autem relicta sum deserta.

*Exui me stola pacis, indui me autem saceo deprecationis meæ, clamabo ad Æternum in diebus meis.

*Confidite filij, clamate ad Deum, & eripiet vos de potentatu de manu inimicorum.

*Ego enim tã sperani in Aeterno salutem vestram, & venit mihi gaudiũ à Sancto super misericordia quæ veniet vobis velociter ab æterno saluatore nostro. *Emisi enim vos cum luctu & fletu: reddet autem mihi Deus vos cum gaudio & letitia in æternum.

*Sicut enim nunc viderunt vicinæ Sion vestram captiuitatem, sic videbunt velociter quæ à Deo vestro salutem, quæ superueniet vobis cum gloria magna & splendore æterno.

*Ἴδον γὰρ τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν υἱῶν μου & θυγατέρων ἣν ἐπήγαγεν αὐτοῖς ὁ αἰώνιος. *ἔθρεψα γὰρ αὐτοὺς μετ' εὐφροσύνης, ἐξαπέστειλα δὲ αὐτοὺς μετὰ κλαυθμοῦ & πένθους.

*μηδεὶς ἐπιχαιρέτω μοι τῇ χήρᾳ καὶ καταλελειμμένῃ ὑπὸ πολλῶν· ἠρημώθην διὰ τὰς ἁμαρτίας τῶν τέκνων μου διότι ἐξέκλιναν ἐκ νόμου θεοῦ. *δικαιώματα δὲ αὐτοῦ οὐκ ἔγνωσαν, οὐδὲ ἐπορεύθησαν ὁδοῖς ἐντολῶν θεοῦ, οὐδὲ τρίβοις παιδείας ἐν δικαιοσύνῃ αὐτοῦ ἐπέβησαν. *ἐλθέτωσαν αἱ πάροικοι σιὼν & μνησθήτωσαν τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν υἱῶν μου, καὶ τῶν θυγατέρων ἣν ἐπήγαγεν αὐτοῖς ὁ αἰώνιος. *ἐπήγαγεν γὰρ ἔθνος ἐπ' αὐτοὺς μακρόθεν ἔθνος ἀναιδὲς καὶ ἀλλόγλωσσον. *ὅτι οὐκ ἠρυθρίασαν πρεσβύτου οὐδὲ παιδίου ἠλέησαν, & ἀπήγαγον εὐ ἀγαπητὸς χήρας καὶ ἀπὸ τῶν θυγατέρων τὴν μόνην ἠρήμωσαν. *ἐγὼ δὲ τί δυναίμην βοηθῆσαι ὑμῖν; *ὁ γὰρ ἐπαγαγὼν ὑμῖν τὰ κακὰ, ἐξελεῖται ὑμᾶς ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν ὑμῶν. *βαδίζετε τέκνα βαδίζετε, ἐγὼ δὲ κατελείφθην ἔρημος. *ἐξεδυσάμην τὴν στολὴν τῆς εἰρήνης, ἐνεδυσάμην δὲ σάκκον τῆς δεήσεώς μου, κεκράξομαι πρὸς τὸν αἰώνιον ἐν ταῖς ἡμέραις μου. *θαρσεῖτε τέκνα, βοήσατε πρὸς τὸν θεόν, καὶ ἐξελεῖται ὑμᾶς ἐκ δυναστείας ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν. *ἐγὼ γὰρ ἠλπισα ἐπὶ τῷ αἰωνίῳ τὴν σωτηρίαν ὑμῶν, & ἦλθέν μοι χαρὰ παρὰ τοῦ ἁγίου ἐπὶ τῇ ἐλεημοσύνῃ ἣ ἤνεγκεν ὑμῖν ἐν ταχεῖ πρὸς τὸν αἰώνιον σωτῆρα ὑμῶν. *ἐξέπεμψα γὰρ ὑμᾶς μὲ πένθους & κλαυθμοῦ, δοὺς δώσει δέ μοι ὁ θεὸς ὑμᾶς μὲ χαρμοσύνης καὶ φροσύνης εἰς τὸν αἰῶνα. *ὥσπερ γὰρ νῦν ἑωράκασιν αἱ πάροικοι σιὼν τὴν ὑμετέραν αἰχμαλωσίαν, ὕτως ὄψονται ἐν ταχει τὴν παρὰ τοῦ θεοῦ ὑμῖν σωτηρίαν, ἣ ἐπελθοῦσα ὑμῖν μετὰ δόξης μεγάλης & λαμπρότητος τοῦ αἰωνίου.

*Vidi enim captiuitatem populi mei, filiorum meorũ, & filiarum quam superduxit illis æternus.

*Nutriui enim illos cum iocunditate, dimisi autẽ illos cum fletu & luctu.

*Nemo gaudeat super me C viduam & desolatam, à multis derelicta sum propter peccata filiorum meorum, quia declinauerunt à lege Dei.

*Iustitias autẽ ipsius nescierunt, nec ambulauerunt per vias mandatorum Dei, neque per semitas veritatis eius, cũ iustitia ingressi sunt.

*Veniant confines Sion, & memorentur captiuitatis filiorum & filiarum mearũ, quam superduxit illis æternus.

*Adduxit enim super illos gentem de longinquo, gentem improbam, & alterius linguæ.

*Qui non sunt reuerita senem, neque puerorum misertus est. Et adduxerunt dilectos viduæ, & à filiis vnicã desolauerunt.

*Ego autem quid possum adiuuare vos?

*Qui enim adduxit super vos mala, ipse vos eripiet de manibus inimicorũ vestrorũ.

*Ambulate, filij ambulate, ego enim derelicta sum sola.

*Exui me stola paces, indui autem me facco obsecrationis, & clamabo ad Altissimũ in diebus meis.

*Animæquiores estote filij, clamate ad Dñm, & eripiet vos de manu principum inimicorum. *Ego enim speraui in æternũ salute vestra, & venit mihi gaudiũ à Sancto & venit mihi misericordia, quæ veniet vobis ab æterno saluatore nostro. *Emisi enim vos cum luctu & ploratu, reddet autẽ vobis mihi Dñs cũ gaudio & iocũditate in sempiternum.

*Sicut enim viderũt vicinæ Deo, sic videbũt & in celeritate salutẽ vestrã à Deo, quæ superueniet vobis cũ honore magno, & splendore æterno.

*Filij patienter sustinete iram quæ superueniet vobis. Persecutus est enim te inimicus tuus, sed citò videbitis perditionem ipsius, & super cerui-ces ipsius ascẽdes. *Delicati mei ambulauerũt vias asperas: ducti sunt enim vt grex direptus ab inimicis. *Animequiores estote filij, & proclamate ad Dominum. Erit enim memoria vestra ab eo qui duxit vos. *Sicut enim fuit sensus vester, vt erraretis à Deo, decies tantum iterum conuertentes requiretis eum. *Qui enim induxit vobis mala, ipse rursum adducet vobis sempiternam iocunditatem cum salute vestra. *Animequior esto Hierusalem. exhortatur enim te qui te nominauit. *Nocẽtes pe-ribunt qui te vexauerunt, & qui gratulati sunt in tui ruina, punietur. *Ciuitates quibus seruierũt filij tui, puniẽtur, & quę accepit filios tuos. *Sicut enim gauisa est in tua ruina, & lætata est in casu G tuo, sic contristabitur in sua desolatione. *Et amputabitur exultatio multitudinis eius, & gaudimonium eius erit in luctum. *Ignis enim superueniet ei ab æterno in longitumis diebus, & habitabitur à dæmoniis in multitudine temporis. *Circunspice Hierusalem ad Orientem, & vide iocunditatem à Deo tibi venientem. *Ecce enim veniunt filij tui quos dimisisti dispersos, veniunt collecti ab Oriente, vsque ad Occidentem, in verbo sancto gaudẽtes in honorem Dei.

CAP. V.

EXue te Hierusalem stola luctus & vexationis tuæ, A & indue te decore & honore quæ à Deo tibi est sempiterna gloria.

*Circundabit te Deus diploide iustitiæ, & imponet mitram capiti tuo honoris Æterni.

*τέκνα μακροθυμήσατε τὴν ὀργὴν τοῦ θεοῦ ἐπελθοῦσαν ὑμῖν ὀργήν, κατεδίωξεν γάρ σε ὁ ἐχθρός σου, καὶ ὄψει αὐτοῦ τὴν ἀπώλειαν ἐν τάχει, & ἐπὶ τραχήλοις αὐτῶν ἐπιβήσῃ. *ἁ τρυφερά μου ἐπορεύθησαν ὁδὸς τραχείας, ἤρθησαν ὡς πρόμνιον ἁρπασθὲν ὑπὸ ἐχθρῶν. *θαρσήσατε τέκνα & βοήσατε πρὸς τὸν θεόν· ἔσται γὰρ ὑμῖν ὑπὸ τοῦ ἐπάγοντος μνείαν. *ὥσπερ γὰρ ἐβούλετο ἡ διάνοια ὑμῶν εἰς τὸ πλανηθῆναι ὑμᾶς ἀπὸ θεοῦ, δεκαπλασίασατε ἐπιστρέφοντες ζητῆσαι αὐτόν. *ὁ γὰρ ἐπαγαγὼν ὑμῖν τὰ κακὰ ἐπάξει ὑμῖν τὴν αἰώνιον διαφθορὰν μετὰ τῆς σωτηρίας ὑμῶν. *θάρσει ἱερουσαλήμ, πεπαρακαλέσε σε σε ὀνομάσας σε. *δειλαιοί σε κακώσαντες, καὶ ἐπιχαρέντες τῇ σῇ πτώσει. *δειλαιαι αἱ πόλεις αἷς ἐδούλευσαν τὰ τέκνα σου· δειλαία ἡ δεξαμένη σου υἱούς. *ὥσπερ γὰρ ἐχάρη ἐπὶ τῇ σῇ πτώσει & διαφθορᾷ τὸ σῶμά σου, ὕτως λυπηθήσεται ἐπὶ τῇ ἰδίᾳ ἐρημίᾳ. *καὶ περιελεῖ αὐτῆς τὸ ἀγαλλίαμα τῆς πολυοχλίας, καὶ τὸ γαυριαμα αὐτῆς ἔσται εἰς πένθος. *πῦρ γὰρ ἐπελθὸν αὐτῇ ἀπὸ τοῦ αἰωνίου εἰς ἡμέρας μακρὰς, καὶ κατοικηθήσεται ὑπὸ δαιμονίων ἐν πλείονα χρόνον. *περίβλεψαι πρὸς ἀνατολὰς ἱερουσαλήμ, & ἰδὲ τὴν διαφθορὰν τὴν ἀπὸ τοῦ θεοῦ ὃν ἐρχομένην. *ἰδοὺ ἔρχονται υἱοί σου ὓς ἐξαπέστειλας ἔρχονται συναγόμενοι ἀπὸ ἀνατολῶν ἕως δυσμῶν τῷ ῥήματι τοῦ ἁγίου χαίροντες τῇ τοῦ θεοῦ δόξῃ.

*Filij patienter sustinete à Deo superuenientem vobis iram: persecutus est enim te inimicus tuus, & videbis eius perditionem velociter, & super colla eorum ascendes.

*Delicati mei ambulauerunt vias asperas, sublati sunt sicut grex direptus ab inimicis.

*Confidite filij & clamate ad Deum: erit enim vestra ab inducente, memoria.

*Sicut enim fuit cogitatio vestra vt erraretis vos à Deo, decuplate conuersi quærere eum.

*Nam qui induxit vobis mala, inducet vobis æternam lætitiam cum salute vestra.

*Confide Hierusalem, consolabitur te qui nominauit te.

*Miseri te affligentes & su pergaudentes tuæ ruinæ.

*Miseræ ciuitates quibus seruierunt filij tui: misera quæ susceperit filios tuos.

*Sicut enim gauisa est super tua ruina, & lætata est in casu tuo, sic contristabitur in sua desolatione.

*Et amputabo eius exultationem multitudinis, & superbia eius erit in luctum.

*Ignis enim superueniet illi ab Aeterno in dies lõgos, & habitabitur à dæmoniis multum tempus.

*Circunspice ad orientẽ Hierusalem, & vide lætitiam à Deo tibi venientem.

*Ecce veniunt filij tui quos misisti, veniunt congregati ab Oriente vsque ad Occidentem, verbo sancti gaudentes Dei gloria.

CAP. V.

EXue te Hierusalem stola luctus & vexationis tuæ & induere decore quæ à Deo gloriæ in æternum.

*Amplectere diploidem quæ à Deo iustitiæ, impone mitram super caput tuum gloriæ Aeterni.

[1] *Nam Deus ostendet quæ sub cælo omni tuum splendorem.*

[4] *Vocabitur enim tuum nomen à Deo in æternum, pax iustitiæ & gloria pietatis.*

[5] *Surge Hierusalem, & sta in excelso, et circunspice ad Orientem, & vide tuos congregatos filios, à solis occasu vsque ad ortum, verbo sancti, gaudētes Dei memoria.*

[6] *Exierūt enim à te pedestres ducti ab inimicis: adducit autem illos Deus ad te sublatos cum gloria sicut filios regni.*

[7] *Constituit enim Deus humiliari omnem montem excelsum, & litora perennia, & cōualles repleri in coæquationē terræ, vt ambulet Israel fecurè Dei gloria.*

[8] *Exultauerunt autem et sylvæ, & omne lignum suauitatis Israel, mandato Dei.*

[9] *Adducetur enim populus Israel cum letitia, lumine gloriæ eius cum misericordia & iustitia quæ ab ipso.*

EPISTOLA.

EXemplum epistolæ quam misit Hieremias ad adducendos in Babylonem à rege Babyloniorum, vt annuntiaret illis sicut præceptum est illi à Deo:

[1] PROPTER peccata quæ peccastis coram Deo, adducemini in Babyloniam captiui à Nabuchodonosor rege Babyloniorum.

[2] *Ingressi igitur in Babylonē, eritis illic annis pluribus et tempus longum vsque ad generationes septem: post autem hoc educam vos inde cum pace.*

[3] *Nunc autem videbitis in Babylone Deos argenteos & aureos, & ligneos in humeris sublatos, ostendentes metum gentibus.*

[4] *Cauete igitur, ne & vos assimilati alienigenis assimilemini, & timor vos capiat in ipsis.*

[3] [1]ὁ γὰρ θεὸς δείξει τὴν ὑπ' οὐρανὸν πάσῃ τῇ γῇ σὺν λαμπρότητι.

[4] [2]κληθήσ(ε) γὰρ σοῦ τὸ ὄνομα παρὰ τοῦ θεοῦ εἰς τὸν αἰῶνα, εἰρήνη δικαιοσύνης & δόξα θεοσεβείας.

[5] [3]ἀνάστηθι Ἰερουσαλήμ, καὶ στῆθι ἐπὶ ξύψηλα, & περίβλεψαι πρὸς ἀνατολάς, & ἰδὲ σου συναγωγὰς τὰ τέκνα ἀπὸ ἡλίου δυσμῶν ἕως ἀνατολῶν τῷ ῥήματι τοῦ ἁγίου χαίροντας τῇ τοῦ θεοῦ μνείᾳ.

[6] [4]ἐξῆλθον γὰρ ἀφ' σοῦ πεζοὶ ἀγόμενοι ὑπὸ ἐχθρῶν, εἰσάγει δ' αὐτὰς ὁ θεὸς πρός σε αἰρόμενους μετὰ δόξης ὡς υἱὰς βασιλείας.

[7] [5]σωτάξεν γὰρ ὁ θεὸς ταπεινοῦσθαι πᾶν ὄρος ὑψηλὸν καὶ πέτρας αἰωνίους καὶ φάραγγας πεπεδῆσθαι εἰς ὁμαλισμὸν τῆς γῆς, ἵνα βαδίσῃ ἰσραὴλ ἀσφαλῶς τῇ τοῦ θεοῦ δόξῃ. [6]ἐπέρησαν δὲ καὶ τὰ δρυμοὶ καὶ πᾶν ξύλον εὐωδίας τὸν Ἰσραὴλ παρεσκεύακεν τοῦ θεοῦ.

[8] [7]ἡγήσεται γὰρ ὁ λαὸς ἰσραὴλ μετὰ εὐφροσύνης τῷ φωτὶ τῆς δόξης αὐτοῦ σὺν ἐλεημοσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ τῇ παρ' αὐτοῦ.

EPISTOLH.

Αντίγραφον ἐπιστολῆς ἧς ἀπέστειλεν ἱερεμίας πρὸς τοὺς ἀχθησομένους εἰς βαβυλῶνα ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν βαβυλωνίων· διαστείλαι αὐτοῖς καθότι ἐπετάγη αὐτῷ ὑπὸ τοῦ θεοῦ.

[1] [1]Διὰ τὰς ἁμαρτίας ἃς ἡμαρτήκατε ἐναντίον τοῦ θεοῦ, ἀχθήσεσθε εἰς βαβυλῶνα αἰχμαλωτοὶ ὑπὸ ναβουχοδονόσορ τοῦ βασιλέως τῶν βαβυλωνίων. [2]εἰσελθόντες οὖν εἰς βαβυλῶνα, ἔσεσθε ἐκεῖ ἔτη πλείονα & χρόνον μακρὸν ἕως χρεῶν ἑπτὰ, μεθ' ὃ τοῦτο ἐξάξω ὑμᾶς εἰρηνικῶς. [3]νυνὶ δ' ὄψεσθε ἐν βαβυλῶνι θεοὺς χρυσοῦς καὶ ἀργυροῦς καὶ ξυλίνους ἐπ' ὤμοις αἰρομένους δεικνύοντας φόβον τοῖς ἔθνεσιν.

[4] [4]βλαβῆσθε οὖν μὴ καὶ ὑμεῖς ἀφομοιωθέντες τοῖς ἀλλοφύλοις ἀφομοιωθῆτε, & φόβος ὑμᾶς λάβῃ ἐπ' αὐτοῖς,

[3] [1]Deus enim ostender splendorem suum in te, qui sub cælo est.

[4] [2]Nominabitur enim tibi nomen tuum à Deo in sempiternum, pax iustitiæ & honor pietatis.

[5] [3]Exurge Hierusalem, & sta in excelso, & circunspice ad Orientem, & vide collectos filios tuos ab oriente sole vsque ad Occidentem, in verbo sancti gaudentes Dei memoria.

[6] [4]Exierunt enim abs te pedibus ducti ab inimicis; adducet autem illos Dominus ad te portatos in honore sicut filios regni.

[7] [5]Cōstituit enim Deus humiliare omnem montē excelsum, & rupes perennes, & cōualles replere in æqualitatē terræ, vt ambulet Israel diligenter in honorem Dei.

[8] [6]Obumbrauerunt autem syluę & omne lignum suauitatis Israel, mandato Dei.

[9] [7]Adducet enim Deus Israel cum iocunditate in lumine maiestatis suę, cteū misericordia, & iustitia quę ex ipso ei.

Incipit exemplū epistolæ quā dē, quam misit Hieremias ad adducēdos captiuos in Babyloniam à rege Babyloniorum, vt annuntiaret illis secundum quod præceptum est illi à Deo.

CAP. VI.

[1] APropter peccata quæ peccastis ante Deum, adducemini Babyloniam captiui à Nabuchodonosor rege Babyloniorum.

[2] [2]Ingressi itaque in Babylonem, eritis ibi annis pluribus, & temporibus longis vsq; ad generationes septem: post hoc autem educam vos inde cum pace.

[3] [3]Nunc autem videbitis in Babylonia deos aureos & argenteos, & lapideos, & lignеos in humeris portari, ostentantes metum gentibus.

[4] [4]Videte ergo ne & vos similes efficiamini factis alienis & metuatis, & metus vos capiat in ipsis.

[5] [5]Visa itaque turba de retro & ab ante, adorātes dicite in cordibus vestris: Te oportet adorari Domine.

[6] [6]Angelus autem meus vobiscum est. Ipse autem exquiram animas vestras.

[7] [7]Nam ligna ipsorum polita à fabro, ipsa etiam inaurata & inargētata falsa sunt; & non possunt loqui.

[8] [8]Et sicut virgini amanti ornamenta, ita accepto auro fabricata sunt. [9]Coronas certē aureas habent super capita sua dij illorū, vnde subtrahunt sacerdotes ab eis aurum & argentum, & erogant illud in semetipsis.

[10] [10]Dant autē & ex ipso prostitutis, & meretrices ornāt, & iterum cùm receperint illud à meretricibus, ornant deos suos. [11]Hi autē non liberantur ab ærugine & tinea.

[12] [11]Opertis autem illis veste purpurea, extergēt faciē ipsorum propter puluerē domus qui est plurimus inter eos.

[13] [12]Sceptrum autem habet vt homo sicut iudex regionis, qui in se peccantem non interficit.

[14] [13]Habet etiam in manu gladium & securim, se autem de bello & à latronibus nō liberat. Vnde vobis notū sit quia non sunt dij.

[15] [14]Ne ergo reuereamini eos. Sicut enim vas hominis cōfractum inutile efficitur, tales sunt & dij illorum.

[16] [15]Constitutis illis in domo, oculi eorum pleni sunt puluere à pedibus introeuntium.

[17] [16]Et sicut alicui qui regem offendit, circum septæ sunt atria, aut sicut ad sepulchrū adductum mortuum; ita tutant sacerdotes ostia clausuris & seris, ne à latronibus expolientur.

[18] [17]Lucernas accendunt illis, & quidem multas, ex quibus nullam videre possunt. sunt autem sicut trabes in domo.

[5] [1]ἰδόντες ὄχλον ἔμπροσθεν & ὄπισθεν ἀποκυνοῦντας αὐτὰ εἴπατε ἐν τῇ διανοίᾳ σε δεῖ προσκυνεῖν δέσποτα. [2]ὁ γὰρ ἄγγελός μου μεθ' ὑμῶν ἐστιν, αὐτὸς τε ἐπιζητῶν τὰς ψυχὰς ὑμῶν. [3]γλῶσσα γὰρ αὐτῶν ἐστιν κατεξυσμένη ὑπὸ τέκτονος αὐτά τε περίεχουσα καὶ ἐπικάρυα, ψευδῆ δέ ἐστιν & οὐ δυνάμενα λαλεῖν. [4]καὶ ὥσπερ παρθένῳ φιλοκόσμῳ λαμβάνοντες χρυσίον κατασκευάζουσιν

[5]στέφανος ἐπὶ τὰς κεφαλὰς τῶν θεῶν αὐτῶν, ἔστι δ' & ὅτε ὑφαιρούμενοι οἱ ἱερεῖς ἀπὸ τῶν θεῶν αὐτῶν χρυσίον & ἀργύριον εἰς ἑαυτοὺς καταναλώσουσι. [6]δώσουσι δ' ἀπ' αὐτῶν & ταῖς ἐπὶ τοῦ τέγους πόρναις, κοσμοῦσί τε αὐτὰς ὡς ἀνθρώποις τοῖς ἐνδύμασι θεοὺς ἀργυροῦς καὶ χρυσοῦς & ξυλίνους. [7]ἵνα δὲ μὴ σωζῶνται ἀπὸ ἰοῦ καὶ βρωμάτων

[8]φοινικοβεβλημένων αὐτῶν ἱματισμὸν πορφυροῦν ἐμπάσαντες τὸ πρόσωπον αὐτῶν διὰ τὴν τῶν οἰκίας κονιορτὸν ὡς ἐπὶ πλείων ἐπ' αὐτούς.

[9]καὶ σκῆπτρον ἔχει ὡσεὶ ἀνθρώπος κριτὴς χώρας, ὃς τὸν εἰς αὐτὸν ἁμαρτάνοντα οὐκ ἀναιρεῖ.

[10]ἔχει δ' ἐγχειρίδιον ἐν δεξιᾷ καὶ πέλεκυν, ἑαυτὸν δ' ἐκ πολέμου καὶ λῃστῶν οὐκ ἐξελεῖται, ὅθεν γνώσεσθε εἶναι οὐκ ὄντες θεοί.

[11]μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς· ὥσπερ γὰρ σκεῦος ἀνθρώπου σπασθὲν ἀχρεῖον γίνεται, τοιοῦτοί εἰσιν & οἱ θεοὶ αὐτῶν.

[12]καὶ διὰ φορυμῶν αὐτῶν ἐν τοῖς οἴκοις, & ὀφθαλμοὶ αὐτῶν πλήρεις εἰσὶ κονιορτοῦ ἀπὸ τῶν ποδῶν τῶν εἰσπορευομένων. [13]καὶ ὥσπερ τινὶ ἡνικηκότι βασιλέα, ὧδε περιφραγμέναι εἰσὶν αἱ αὐλαί, ὡς μὴ θανάτῳ ἁρπαγῆναι, σὺν οἴκοις αὐτῶν ὀχυροῦσιν & ἱερεῖς θυρώμασί τε καὶ κλείθροις καὶ μοχλοῖς, ὅπως ἀπὸ λῃστῶν μὴ συληθῶσι.

[14]λύχνους κάουσι & πλείους ἢ ἑαυτοῖς ὧν δύνανται ἰδεῖν· ἔστι γὰρ ὥσπερ δοκὸς τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ.

[5] [1]*Visa itaque turba de retro & ab ante, adorātes dicite in cordibus vestris: Te oportet adorari Domine.*

[6] [2]*Angelus autem meus vobiscum est. Ipse autem exquiram animas vestras.*

[7] [3]*Nam ligna ipsorum polita à fabro, ipsa etiam inaurata & inargētata falsa sunt; & non possunt loqui.*

[8] [4]*Et sicut virgini amanti ornamenta, ita accepto auro fabricata sunt.* [5]*Coronas certē aureas habent super capita sua dij illorū, vnde subtrahunt sacerdotes ab eis aurum & argentum, & erogant illud in semetipsis.*

[10] [6]*Dant autē & ex ipso prostitutis, & meretrices ornāt, & iterum cùm receperint illud à meretricibus, ornant deos suos.* [7]*Hi autē non liberantur ab ærugine & tinea.*

[12] [8]*Opertis autem illis veste purpurea, extergēt faciē ipsorum propter puluerē domus qui est plurimus inter eos.*

[13] [9]*Sceptrum autem habet vt homo iudex regionis, qui in se peccantem non interficit.*

[14] [10]*Habet autem gladiolum in dextera & securim; se autem de bello, & latronibus non liberabit: vnde noti sunt non existentes Dei.* [11]*Ne igitur timueritis eos: sicut enim vas hominis confractum, inutile fit; tales sunt dij eorum.*

[16] [12]*Constitutis illis in domibus, oculi eorum pleni sunt puluere à pedibus introeuntium.*

[17] [13]*Et sicut alicui qui offendit regem, circumsepta sunt atria; sicut ad mortem adductō, domos eorum muniunt sacerdotes tanuisque & clausuris & seris, vt à latronibus non spolientur.*

[18] [14]*Lucernas accendunt & plures quàm sibi ipsis, quarum nullā possunt videre: est quidem sicut trabs ex domo.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

19 ‡ At corda eorum dicunt elingi, qui de terra serpentibus comedentibus, eosque & vestimentum eorum non sentiunt.

20 ‡ Nigri facti sunt in facie eorum à fumo qui ex domo

21 ‡ Super corpus eorum & super caput volant noctuæ, hirundines, & aues, similiter autem & cattı:

22 ‡ Unde cognoscetis quia non sunt dij, ne igitur timueritis eos.

23 ‡ Nam aurum quod circumiacet ad pulchritudinẽ, nisi quis exterserit æruginem, non fulgebunt: neque enim quando cõflabantur sentiebant.

24 ‡ Ex omni precio empta sunt in quibus non est spiritus.

25 ‡ Sine pedibus in humeris portãtur, ostendentes eorũ ignominiam hominibus: confunduntur autem & colentes ea.

26 ‡ Propter quod ne fortè super terram cadat, per se surgere, neque si quis eum rectum statuerit, per se ipsum mouebitur, neque si inclinatus fuerit non dirigetur: sed sicut mortuis, dona ipsis apponunt. ‡ At hostias illorum vendentes sacerdotes eis abuntur: similiter autem & mulieres ab eis condientes, nihil mendico neque impotenti distribuunt.

27 ‡ Sacrificia eorum menstruata & fermone tangunt: cognoscite igitur ex his quia non sunt dij, ne timueritis eos.

28 ‡ Unde enim vocarentur dij? quia mulieres apponunt dijs argenteis, & aureis, & ligneis.

29 ‡ In domibus eorum sacerdotes sedent, habentes tunicas scissas, & capita & barbas rasas, quorum capita discooperta sunt.

30 ‡ Rugiebant, clamantes in conspectu Deorum suorum, sicut quidam in cœna mortui.

31 ‡ A vestimento eorum auferentes sacerdotes, induunt vxores suas & filios. ‡ Neque si malũ passi fuerint ab aliquo, neque si bonũ, poterunt retribuere; neque constituere regem possunt, neque auferre.

19 τὰς δ᾽ καρδίας αὐτῶν φασὶν ἐκλιχεσθαι τὰν ὑπὸ γῆς ἑρπετῶν κατεδόντων αὐτούς τε καὶ τὰν ἱματισμὸν αὐτῶν οὐκ αἰσθάνονται.

20 ‡ μεμελάνωται τὸ πρόσωπον αὐτῶν ὑπὸ τὸ καπνοῦ τὸ ἐκ τᾶ οἰκίας.

21 ‡ ἐπὶ τὸ σῶμα αὐτῶν καὶ ἐπὶ τὰν κεφαλὰν ἐφιπτάνω νυκτερίδες, χελιδόνες καὶ τὰ ὄρνεα, ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ἔλυγροι.

22 ‡ ὅθεν γνώσεσθε ὅτι οὐκ εἰσὶ θεοί, μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς.

23 ‡ τὸ γὰρ χρυσίον ὁ περίκειται εἰς κάλλος, ἐὰν μή τις ἐκμάξῃ τὸν ἰόν, ἀ μὴ ξιλύψωνται, οὐδὲ γὰρ ὅτε ἐχωνεύοντο ἠσθάνοντο.

24 ‡ ἐκ πάσης ὑμῖν ἠγορασμένα εἰσὶν ἐν οἷς οὐκ ἔστι πνεῦμα.

25 ‡ ἄνευ ποδῶν ἐπ᾽ ὤμοις φέρονται ἐνδεικνύμενοι τὴν ἑαυτᾶν ἀτιμίαν τοῖς ἀνθρώποις, αἰσχύνονται δὲ καὶ οἱ θεραπεύοντες αὐτά.

26 ‡ διὰ τὸ μήποτε ἐπὶ τὰν γᾶν πέσῃ δι᾽ αὐτῶν ἀνίσασθαι, μήτε ἑαυτὸ ὀρθὸν στῆσαι, μήτε ἐὰν κλιθῇ οὐμὴ ὀρθωθῆ· ἀλλ᾽ ὥσπερ νεκροῖς τὰ δῶρα αὐτοῖς προτίθενται.

27 ‡ τὰς δ᾽ θυσίας αὐτῶν ἁπτόμενοι οἱ ἱερεῖς αὐτῶν καταχρῶνται· ὡσαύτως δὲ καὶ αἱ γυναῖκες ἀπ᾽ αὐτῶν ταριχεύσασαι, οὐδὲν πτωχῷ οὐδὲ ἀδυνάτῳ μεταδιδόασι.

28 ‡ τὰν θυσιῶν αὐτᾶν ἁπτὰ θιμένη καὶ λόχῳ ἅπτοι· γνῶτε ἐν ὑπὸ τούτων ὅτι οὐκ εἰσὶ θεοὶ μὴ φοβηθῆτε αὐτούς.

29 ‡ πόθεν γὰρ κληθείησαν θεοὶ ὅτι γυναῖκες προτίθανται θεοῖς λιγυσοῖς καὶ ξυλίνοις.

30 ‡ ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν οἱ ἱερεῖς καθίζουσιν ἔχοντες σὺν χιτῶνας διερεγμένους καὶ τὰς κεφαλὰς καὶ σὺν πώγονας ξυρημένους ὧν αἱ κεφαλαὶ ἀκάλυπτοί εἰσιν.

31 ‡ ὠρυῶντο δὲ βοῶντες ἐνώπιον τᾶν θεῶν αὐτῶν ὥσπερ ἵνες ἐν περιδείπνῳ νεκρῶν.

32 ‡ ἀπὸ τὸ ἱματισμοῦ αὐτῶν ἀφελόμενοι οἱ ἱερεῖς ἐνδύουσι τὰς γυναῖκας αὐτῶν καὶ τὰ παιδία. ‡ ἔτε ἐὰν κακὸν πάθωσιν ἀπό τινος ἔτε ἐὰν ἀγαθόν, δυνῶνται ἀνταποδῶσαι, ἔτε καθίσησαι βασιλέα δύνανται, ἔτε ἀφελέσθαι.

19 ‡ Corda verò eorum dicũt elingere serpentes qui de terra sunt, dum comedunt eos, & vestimentum ipsorum, & non sentiunt. 20 ‡ Nigræ factæ facies eorum à fumo, qui in domo fit. 21 ‡ Supra corpus eorum & supra caput eorũ volant noctuæ & hirundines, & aues etiam, similiter & cattæ. 22 ‡ Vnde sciatis quia non sunt dij: ne ergo timueritis eos. 23 ‡ Aurum etiam quod circumdatum est pulchritudini, nisi quis exterserit æruginem, nõ fulgebunt, neque enim dum conflarentur, sentiebant.

24 ‡ Ex omni precio empta sunt, in quibus spiritus non est in ipsis. 25 ‡ Sine pedibus in humeris portantur, ostentantes ignobilitatem suam hominibus: confunduntur etiam qui colunt ea. 26 ‡ Propterea si ceciderint in terra, à semetipsis non consurgent, neque si quis eum statuerit rectum, per semetipsum stabit; sed sicut mortuis munera apponentur. 27 ‡ Hostias illorum vendunt sacerdotes ipsorum, & abutuntur, similiter & mulieres eorum absque mendicanti aliquid impartiunt.

28 ‡ De sacrificiis eorum fœtæ, & menstruatæ contingũt. Scientes itaq; ex his quia non sunt dij, ne timueritis eos.

29 ‡ Vnde enim vocantur dij? quia mulieres apponunt dijs argẽteis, & aureis, & ligneis.

30 ‡ Et in domibus eorum sacerdotes sedent, habentes tunicas scissas, & capita, & barbam rasam; quorum capita nuda sunt. 31 ‡ Rugiunt autem clamantes contra deos suos, sicut in cœna mortui. 32 ‡ Vestimenta eorum auferunt sacerdotes, & vestiunt vxores suas, & filios suos. ‡ Neq; si quid mali patiuntur ab aliquo, neque si quid boni, reddere: neque regem constituere possunt, neque auferre.

34 ‡ Similiter neque dare diuitias possunt, neque malum retribuere. Si quis illis votũ vouerit, & nõ reddiderit, neque hoc requirũt. 35 ‡ Hominẽ à morte nõ liberant, neq; infirmum à potentiori eripiũt.

36 ‡ Hominem cæcum ad visum non restituunt, de necessitate hominẽ nõ liberabũt.

37 ‡ Viduæ non miserebuntur, neque orphanis benefacient. 38 ‡ Lapidibus de monte similes sunt dij illorũ lignei, & lapidei, & aurei, & argẽtei. Qui autẽ colunt ea; confundentur. 39 ‡ Quomodo ergo æstimãdũ est, aut dicẽdũ illos esse Deos? 40 ‡ Adhuc enim ipsis Chaldæis nõ honorantibus ea, qui cùm audierint mutum non posse loqui, offerunt illud ad Bel,

41 ‡ Postulantes ab eo loqui, quasi possint sentire qui non habent motum. Et ipsi cùm intellexerint, relinquent ea: sensum enim non habent in ipsis dij illorum. 42 ‡ Mulieres autem circundatæ funibus, in viis sedent, succendentes ossa oliuarum.

43 ‡ Cùm autẽ aliqua ex ipsis abstracta ab aliquo transeũte dormierit cum eo, proximæ suæ exprobrat quòd ea nõ sit digna habita sicut ipsa, neq; funis eius diruptus sit.

44 ‡ Omnia autem quæ illis fiunt, falsa sunt. Quomodo æstimandum aut dicendum est illos esse Deos? 45 ‡ A fabris & aurificibus facta sunt. Nihil aliud erũt nisi id quòd volunt esse facerdotes.

46 ‡ Aurifices etiam ipsi qui ea faciunt, non sunt multi temporis. Nunquid ergo possunt ea quæ fabricata sunt ab ipsis esse dij? 47 ‡ Reliquerunt autẽ falsa & opprobrium posteris futuris. 48 ‡ Nam cùm supervenerit illis prœlium & mala, cogitãt facerdotes vbi simul abscondantur cum illis.

49 ‡ Quomodo ergo sentiri debeant quoniam dij sunt, qui nec de bello se liberant, neq; de malis se eripiunt?

34 ‡ ὡσαύτως ὔτε πλοῦτον ὔτε χαλκὸν ἀμὴ δῶσιν) διδόναι ἐθέλουσ αὐτοῖς διχὰ δέξαμενος μὴ ἀποδῷ, ἀμὴ ἐπιζητήσωσιν. 35 ‡ ἀνθρωπον οὐ μὴ ῥύσωνται· ὔτε ἥτονα ἀπὸ ἰσχυροῦ ἀμὴ ἐξέλωνται.

36 ‡ ἄνθρωπον τυφλὸν εἰς ὄψιν οὐ μὴ ἀποκατάστησωσιν, ἐν ἀνάγκῃ ἄνθρωπον ὔτα οὐ μὴ ἐξέλωνται). 37 ‡ χήραν ἀ μὴ ἐλεήσωσιν, ὔτε ὀρφανὸν ἀγαθοποιήσωσι. 38 ‡ τοῖς ἀπὸ τοῦ ὄρους λίθοις ὡμοιωμένοι εἰσὶν τὰ ξύλινα καὶ τὰ περίχρυσα καὶ τὰ περιάργυρα· οἱ δὲ θεραπεύοντες αὐτὰ καταισχυνθήσονται. 39 ‡ πῶς οὖν νομισέον ἢ κλητέον αὐτὸν ὑπάρχειν θεούς;

40 ‡ ἔτι δὲ ἐπ᾽ αὐτῶν τῶν χαλδαίων ἀτιμαζόντων αὐτά· ὁ ὅταν ἴδωσιν ἐνεὸν μὴ δυναμένον λαλῆσαι, φέρουσ ἐνεγκάμενοι τὸν βῆλον,

41 ‡ αἰτοῦσι φωνῆσαι ὡς δυνατοῦ ὄντ᾽ ἀπ᾽ ἐκείνου· καὶ οὐ δυνῶν) αὐτοὶ νοήσαντες καταλιπεῖν αὐτά, αἰσθησιν γὰρ οὐκ ἔχουσιν.

42 ‡ αἱ δ᾽ γυναῖκες περιβέβλησαι σχοινία, ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐγκαίουσ) θυμιῶσι τὰ πίτυρα. 43 ‡ ὅτ᾽ δὲ δέ τις αὐτῶν ἐπελκυσθεῖσα ὑπό τινος τῶν παραπορευομένων κοιμηθῇ πλησίον ὀνειδίζει, ὅτι οὐκ ἠξίω) ὥσπερ ἡ αὐτή, οὐδὲ ἐρρύσθη αὐτῆς διερράγη.

44 ‡ πάντα τὰ γινόμενα ἐν αὐτοῖς ἐστιν ψευδῆ· πῶς οὖν νομιστέον ἢ κλητέον ὥστε θεοὺς αὐτοὺς ὑπάρχειν;

45 ‡ ὑπὸ τεκτόνων ἡ χρυσοχόων κατασκευασμά εἰσιν, οὐδὲν ἄλλο μὴ γίνων) ἢ βούλου) ἡ τεχνῖται αὐτὰ γενέσθαι. 46 ‡ αὐτοί τε οἱ κατασκευάζοντες αὐτὰ οὐ μὴ γίνων) πολυχρόνιοι, πῶς γε δὴ μέλλει τὰ ὑπ᾽ αὐτῶν κατασκευασθέντα εἶναι θεοί;

47 ‡ κατέλιπον γὰρ ψευδῆ καὶ ὀνείδη τοῖς ἐπιγινομένοις. 48 ‡ ὅτ᾽ δὲ ἐπέλθῃ ἐπ᾽ αὐτὰ πόλεμος ἡ κακά, βουλεύονται πρὸς αὐτοὺς ἡ ἱερεῖς ποῦ σὺν αὐτοκρυβῶσι μετ᾽ αὐτῶν.

49 ‡ πῶς οὖν οὐκ ἔστιν αἰσθέσθαι ὅτι οὐκ εἰσὶν θεοί· οἱ ὔτε σώζειν αὐτὸς ἐκ πολέμου, οὔτε ἐκ κακῶν,

34 ‡ Similiter neque diuitias neque æs possunt dare: si quis illis votum vouens non reddiderit, nõ requirẽt. 35 ‡ De morte hominẽ non liberabũt: neq; minorem à forti eripient.

36 ‡ Hominem cæcum ad visionem non restituent, in necessitate hominem existentem non liberabunt.

37 ‡ Viduæ non miserebuntur, neque orphano benefacient.

38 ‡ Qui à monte lapidibus assimilati sunt lignea & aurea & argentea: at colentes ea confundentur.

39 ‡ Quomodo ergo existimãdũ est aut vocandũ eos esse Deos?

40 ‡ Adhuc autem & ipsis Chaldæis inhonorantibus ea: qui cùm viderint mutum nõ potentẽ loqui, offerentes Belũ;

41 ‡ Petunt loqui, quasi potente existente illo esse: & non possunt ipsi intelligentes relinquere ea; sensum enim non habent.

42 ‡ At mulieres circundatæ funibus, in viis sedent, succendentes furfures.

43 ‡ Cùm autem aliqua earũ attracta ab aliquo pertranseuntiũ dormierit, quæ proximæ exprobrat, quòd nõ digna est habita sicut & ipsa, neque funis ipsius diruptus est.

44 ‡ Omnia quæ fiunt in illis sunt mendacia: quomodo igitur existimandum est aut vocandum Deos illos esse?

45 ‡ A fabris & aurificibus fabricata sunt: nihil aliud erunt, quàm volent artifices ipsa esse. 46 ‡ Ipsíque fabricãtes ea non erunt multi temporis: quomodo iã debẽt ab ipsis 47 fabricata esse dij? ‡ Reliquerunt enim falsa & opprobria 48 futuris. ‡ Quoniam enim venerit super ea bellum, & mala, cogitant ad seipsos sacerdotes vbi simul absondentur 49 cum illis. ‡ Quomodo ergo nõ est sentire quia nõ sunt dij, qui neque saluant semetipsos de bello, neque de malis?

Universidad de Deusto
Biblioteca

50 * Existentia lignea, & aurea & argẽtea; cognoscetur post hæc quia sunt mendacia gentibus omnibus, & regibus manifesta erunt, quia nõ sunt Dij, sed opera manuum hominum, & nullũ Dei opus in illis est.

51 * Cui ergo cognoscendum est quia non sunt Dij?

52 * Regem enim regionis non fuscitabunt, neque pluuiam hominibus dabunt.

53 * Judicumque non iudicabunt eorum, neque liberabunt iniuriam impotentes existentes: sicut enim corniculæ in medium cæli & terræ.

54 * Etenim cùm ciderit in domum Deorum ligneorum aut aureorum, aut argenteorum ignis, equidẽ sacerdotes eorum fugient & saluabuntur, ipsi autem sicut trabes medij comburentur.

55 * Regi autem & hostibus nõ resistent: quomodo igitur existimandum est, aut recipiendum quia sunt dij?

56 * Neque à furibus neque à latronibus saluabũtur Dei lignei & deargentati & deaurati: quorum fortes auferentes

57 * Aurum & argentũ & vestimentum circumpositum eis, abibunt habẽtes, neque sibi ipsis auxiliabuntur.

58 * Ita vt melius sit regẽ ostendere suam fortitudinem, aut vas in domo vtile in quo vtetur possidens quàm falsi dij, aut & porta in domo, quæ seruat quæ in ea existẽtia quàm falsi dij, et lignea columna in regis, quàm falsi Dei.

59 * Sol quidem enim & Luna, et stellæ existentes splendidæ & missæ ad vtilitates obedientes sunt.

60 * Similiter et fulgur cùm apparuerit, perspicuum est: at ipse spiritus in omni regione spirat.

61 * Et nubibus cùm imperatũ fuerit à Deo ambulare in totum orbem, perficiunt quod imperatum est.

62 * At ignis emissus desuper desolare montes & syluas, facit quod præceptum est.

50 * ὑπάρχοντα ξύλινα & περίχευσα καὶ περιάργυρα· γνωσθήσεται μὴ ταῦτα ὅτι ἔστιν ψευδῆ τοῖς ἔθνεσι πᾶσι, τοῖς τε βασιλεῦσι φανερὸν ἔσται ὅτι οὐκ εἰσὶ θεοί, ἀλλὰ ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων καὶ οὐκ ἔστι θεοῦ ἔργον ἐν αὐτοῖς ἐστιν.

51 * τίνι οὖν γνωστέον ἐστὶν ὅτι οὐκ εἰσὶν θεοί; * βασιλέα γὰρ χώρας οὐ μὴ ἀναστήσωσιν ὕετον ἀνθρώποις οὐ μὴ δώσωσιν.

53 * κρίνοντε οὐ μὴ κρίνωσιν αὐτὸν ὕστε μὴ ῥύσωνται ἀδίκημα ἀδικούμενοι ὄντες· ὥσπερ γὰρ κωρώναι ἀναμέσον τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς.

54 * καὶ γὰρ ὅταν πέσῃ εἰς οἰκίαν θεῶν ξυλίνων ἢ καὶ χρυσῶν ἢ καὶ περιαργύρων πῦρ, οἱ μὲν ἱερεῖς αὐτῶν φεύξονται καὶ διασωθήσονται, αὐτοὶ δὲ ὥσπερ δοκοὶ μέσοι καυθήσονται.

55 * βασιλεῖ δὲ καὶ πολεμίοις οὐ μὴ ἀντιστῶσιν· πῶς οὖν νομισέον ἢ δεκτέον ὅτι εἰσὶν θεοί. * ὕστε δὲ κλέπται οὐ μὴ διασωθῶσι θεοὶ ξύλινοι καὶ περιάργυροι καὶ περίχευτοι· ὧν οἱ ἰσχύοντες περιελόμενοι

57 * τὸ χρυσίον & τὸ ἀργύριον & τὸν ἱματισμὸν τὸν περικείμενον αὐτοῖς, ἀπελεύσονται ἔχοντες, ὕστε ἑαυτοῖς οὐ μὴ βοηθήσωσιν.

58 * ὥστε χρείαν εἶναι βασιλέα ἐπιδεικνύμενον τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν ἢ σκεῦος ἐν οἰκίᾳ χρήσιμον ἐφ᾽ ᾧ χρήσεται ὁ κεκτημένος ἢ ψευδεῖς θεούς, ἢ & θύρα ἐν οἰκίᾳ διασώζουσα τὰ ἐν αὐτῇ ὄντα ἢ οἱ ψευδεῖς θεοί, καὶ ξύλινος σύλος ἐν βασιλείοις· ἢ οἱ ψευδεῖς θεοί.

59 * ἥλιος μὲν γὰρ καὶ σελήνη & ἄστρα ὄντα λαμπρὰ & ἀποστελλόμενα ἐπὶ χρείας δικαίας.

60 * ὡσαύτως & ἀστραπὴ ὅταν ἐπιφανῇ δοκίμιός ἐστι· τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα ἐν πάσῃ χώρᾳ πνεῖ.

61 * & νεφέλαις ὅταν ἐπιτάξῃ ὁ θεὸς τοῦ θεοῦ πορεύεσθαι ἐφ᾽ ὅλου τοῦ οἰκουμένου σωτελοῦσι τὸ ταχθέν.

62 * τὸ δὲ πῦρ ἐξαποσταλὲν ἄνωθεν ἐξερημῶσαι ὄρη καὶ ὑλυμάς, ποιεῖ τὸ σωταχθέν.

50 * Nam cùm sint lignea & inaurata & inargentata, scietur postea, quia falsa sunt ab vniuersis gentibus & regibus quæ manifesta sunt, quia non sunt dij, sed opera manuum hominum, & nullum opus Dei cum illis. * Vnde ergo notum est quia non sunt dij, sed opera manuum hominũ, & nullum Dei opus in ipsis est. * Regem regioni non suscitant, neque pluuiam hominibus dabunt. * Iudicium quoque non discernent, neque regiones liberabũt ab iniuria, quia nihil possunt, sicut corniculæ inter medium cæli & terræ. * Etenim cum inciderit ignis in domũ deorum ligneorum & argenteorum & aureorum, sacerdotes quidem ipsorum fugient, & liberabuntur; ipsi vero sicut trabes in medio comburentur. * Regi autem & bello non resistent. quomodo ergo æstimandum est aut recipiendum quia dij sunt? * Non à furibus neque à latronibus se liberabũt dij lignei & aurei & inaurati & inargentati, quibus iniqui fortiores sunt. * Aurum & argentum & vestimentũ quo operti sunt, auferent illis, & abibunt, nec sibi auxilium ferent. * Itaque melius est esse regem ostentantem virtutem suam, aut vas in domo vtile, in quo gloriatur qui possidet illud; vel ostium in domo quod custodit quæ in pace sunt; quàm dij falsi dij. * Sol quidem & Luna sydera cùm sint splendida & emissa ad vtilitates obaudiunt. * Similiter & fulgur cùm apparuerit, perspicuum est: idipsum autem & spiritus in omni regione spirat. * Et nubes, quibus cùm imperatum fuerit à Deo pertransire in vniuersum orbem, perficiunt quod imperatum est eis. * Ignis etiam missus desuper vt consumat montes & syluas, facit quod præceptum est ei.

63 * Hæc autẽ neque speciebus neque virtutibus vni eorum similia sunt: vnde neq; æstimandum est, neque dicendũ illos esse deos, quando nõ possunt neque iudicium iudicare, neque facere hominibus. * Scientes itaq; quia non sunt dij, ne ergo timueritis eos.

65 * Neq; enim regibus maledicent, neque benedicent.

66 * Signa enim in cælo gentibus non ostendunt, neque vt Sol lucebunt, neque illuminabunt vt Luna.

67 * Bestiæ meliores sunt illis, quæ possunt fugere sub tectum, ac prodesse sibi.

68 * Nullo itaque modo nobis est manifestum quia sunt dij, propter quod ne timeatis eos.

69 * Nam sicut in cucumerario formido nihil custodit, ita sunt dij illorum lignei & argentei & inaurati.

70 * Eodem modo & in horto spina alba, supra quam omnis auis sedet: similiter & mortuo proiecto in tenebris simile sunt dij illorũ lignei & inaurati & inargentati.

71 * Aque purpura quoq; & murice, quæ supra illos teneant, scietis itaque quia non sunt dij, ipsi etiam postremò comedintur, & erit opprobriũ in regione.

72 * Melior est homo iustus qui non habet simulachra, nam erit longè ab opprobriis.

63 * Ταῦτα δὲ & ἃ ταῖς εἰδέαις & ὅλως ταῖς δυνάμεσιν αὐτῶν ἀφωμοίωται ἐστίν· ὅθεν ὔτε νομιστέον ὔτε κλητέον ὑπάρχειν αὐτὸς θεός· οὐ δυνατῶν ὄντων αὐτῶν ὔτε κρίσιν κρῖναι ὔτε δὲ ποιῆσαι ἀνθρώποις.

64 * γνόντες οὖν ὅτι οὐκ εἰσὶ θεοί· μὴ φοβηθῆτε αὐτούς.

65 * ὔτε γὰρ βασιλεῦσιν οὐ μὴ καταράσωνται ὔτε μὴ εὐλογήσωσι.

66 * σημεῖα τε οὐ ἔθνεσιν ἐν οὐρανῷ οὐ μὴ δείξωσιν ὔτε ὡς ὁ ἥλιος οὐ λάμψωσιν ὔτε φωτίσουσιν ὡς ἡ σελήνη.

67 * τὰ θηρία ἐσὶν κρείσσονα αὐτῶν ἃ δύναται ὑποφυγοντα εἰς σκέπην ἑαυτὰ ὠφελῆσαι.

68 * καὶ οὐδένα οὖν τρόπον ἐστὶν ἡμῖν φανερόν, ὅτι εἰσὶ θεοί· διὸ μὴ φοβηθῆτε αὐτούς.

69 * ὥσπερ γὰρ ἐν σικυλάτῳ πεδιακῷ οὐδὲν φυλάσσον, ὕτως & θεοὶ αὐτῶν εἰσὶ ξύλινοι, & περίχευτοι & περιάργυροι τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ τῇ ἐν κήπῳ ῥάμνος ἐφ᾽ ἧς πᾶν ὄρνεον ἐπικάθηται.

70 * ὡσαύτως δὲ καὶ νεκρῷ ἐρριμμένῳ ἐν σκότει ἀφομοιοῦται οἱ θεοὶ αὐτῶν ξύλινοι καὶ περίχευτοι, & περιάργυροι. * ὅποτε τῆς πορφύρας καὶ τὸ μαρμάρυγος τῆς ἐπ᾽ αὐτοῖς σηπομένης γνώσεσθε ὅτι οὐκ εἰσὶν θεοί, αὐτάτε ἐξ ὑστέρου βρωθήσονται, καὶ ἔσαι ὄνειδος ἐν τῇ χώρᾳ.

72 * κρείσσων οὖν ὁ ἄνθρωπος δίκαιος & οὐκ ἔχων εἰδώλια, ἔσαι γὰρ μακρὰν ὑπὸ ὀνειδισμοῦ.

63 * Hæc autem neque speciebus neq; virtutibus suis assimilata sunt. Vnde neq; existimandum neque vocandum esse illos deos; non potentibus existentibus ipsis neque iudicium iudicare, neque benefacere hominibus.

64 * Scientes igitur quia non sunt dij: ne timueritis eos.

65 * Neque enim regibus maledicent, neque benedicent.

66 * Signáque in gentibus in cælo non ostendent, neque sicut Sol lucebunt, neque illuminabunt quasi Luna.

67 * Bestiæ sunt meliores illis quæ possunt effugiẽtes in protectionem sibi ipsis prodesse.

68 * Secundum nullum igitur modum est nobis manifestum, quia sunt dii: propter quod ne timeatis eos.

69 * Sicut enim in cucumerario terriculamentum nihil custodiens, sic dij eorum sunt lignei, & inaurati & inargentati eodem modo, & in horto * spina, super quam omnis auis 70 sedet. * Similiter aũt & mortuo proiecto in tenebris assimilantur dij eorum lignei & inaurati, & inargentati.

71 * Aque purpura, & splendore super illos putrefacto, scietis, quia non sunt dij; ipsáque ex postremo comedentur, et erit opprobrium in regione.

72 * Melior ergo homo iustus non habens idola, erit enim longè ab opprobrio.

FINIS BARVCH PROPHETAE.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO
Benedictus Arias Montanus D.T. recensuit & probauit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

PROLOGVS
IN EZECHIELEM
PROPHETAM.

EZECHIEL Propheta cum Ioachin rege Iudæ captiuus ductus est in Babylonem: ibiq́ue his qui cum eo captiui fuerant, prophetauit, pœnitentibus quòd ad Ieremię vaticinium se vltro aduersariis tradidissent, & viderēt adhuc vrbem Hierosolymam stare, quam ille casuram esse prædixerat. Tricesimo autem ætatis suæ anno, & captiuitatis quinto, exorsus est ad captiuos loqui. Et eodem tempore, licet posterior, hic in Chaldęa, Ieremias in Iudæa prophetauerūt. Sermo eius nec satis disertus, nec admodum rusticus est, sed ex vtroque mediè tēperatus. Sacerdos & ipse fuit sicut Ieremias: principia voluminis & finem magnis habēs obscuritatibus inuoluta. Sed & vulgata eius editio non multum distat ab Hebraico. Vnde satis miror quid causæ extiterit, vt si eosdem in vniuersis libris habemus interpretes, in aliis eadem, in aliis diuersa transtulerint. Legite igitur & hunc iuxta translationem nostram: quoniam per cola scriptus & commata manifestiorem legentibus sensum tribuit. Si autem amici mei & hunc subsannauerint, dicite eis quòd nemo eos compellat vt scribant. Sed vereor ne illud eis eueniat, quod Græcè significantiùs dicitur, vt vocentur philolœdori.

Universidad de Deusto
Biblioteca

א

EZECHIEL PROPHETA.

CAPVT PRIMVM.

1 יְהִי בִשְׁלֹשִׁים שָׁנָה בָּרְבִיעִי
בַּחֲמִשָּׁה לַחֹדֶשׁ וַאֲנִי בְתוֹךְ הַגּוֹלָה
עַל־נְהַר כְּבָר נִפְתְּחוּ הַשָּׁמָיִם
וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אֱלֹהִים׃

2 בַּחֲמִשָּׁה לַחֹדֶשׁ הִיא הַשָּׁנָה הַחֲמִישִׁית לְגָלוּת
הַמֶּלֶךְ יוֹיָכִין׃

3 הָיֹה הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־יְחִזְקֵאל בֶּן־בּוּזִי הַכֹּהֵן
בְּאֶרֶץ כַּשְׂדִּים עַל־נְהַר כְּבָר וַתְּהִי עָלָיו שָׁם יַד־
יְהוָה׃

4 וָאֵרֶא וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה בָּאָה מִן־הַצָּפוֹן עָנָן גָּדוֹל
וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת וְנֹגַהּ לוֹ סָבִיב וּמִתוֹכָהּ כְּעֵין הַחַשְׁמַל
מִתּוֹךְ הָאֵשׁ׃

5 וּמִתּוֹכָהּ דְּמוּת אַרְבַּע חַיּוֹת וְזֶה מַרְאֵיהֶן דְּמוּת
אָדָם לָהֵנָּה׃

6 וְאַרְבָּעָה פָּנִים לְאַחַת וְאַרְבַּע כְּנָפִים
לְאַחַת לָהֶם׃

7 וְרַגְלֵיהֶם רֶגֶל יְשָׁרָה וְכַף רַגְלֵיהֶם כְּכַף רֶגֶל עֵגֶל
וְנֹצְצִים כְּעֵין נְחֹשֶׁת קָלָל׃

8 וְיַד אָדָם מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם עַל אַרְבַּעַת רִבְעֵיהֶם
וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם לְאַרְבָּעְתָּם׃

9 חִבֻּרֹת אִשָּׁה אֶל־אֲחוֹתָהּ כַּנְפֵיהֶם לֹא יִסַּבּוּ
בְלֶכְתָּן אִישׁ אֶל־עֵבֶר פָּנָיו יֵלֵכוּ׃

10 וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל־הַיָּמִין
לְאַרְבָּעְתָּם וּפְנֵי־שׁוֹר מֵהַשְּׂמְאוֹל לְאַרְבַּעְתָּן וּפְנֵי־
נֶשֶׁר לְאַרְבַּעְתָּן׃

11 וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרֻדוֹת מִלְמַעְלָה לְאִישׁ
שְׁתַּיִם חְבֻרוֹת אִישׁ וּשְׁתַּיִם מְכַסּוֹת אֵת
גְּוִיֹּתֵיהֶנָּה׃

1 A ET factum est in tricesimo anno, in quarto mense, quinta mensis, cùm essem in medio captiuorum iuxta fluuium Chobar, aperti sunt cæli, & vidi visiones Dei.

2 *In quinta mensis, ipse est annus quintus transmigrationis regis Ioachin,

3 *Factum est verbum Domini ad Ezechielem filium Buzi sacerdotem in terra Chaldæorum secus flumen Chobar. Et facta est super eum ibi manus Domini.

4 *Et vidi, & ecce ventus turbinis veniebat ab Aquilone, & nubes magna & ignis inuoluens, & splédor in circuitu eius, & de medio eius quasi species electri, id est de medio ignis.

5 *Et ex medio eius similitudo quatuor animalium, & hic aspectus eorum. similitudo hominis in eis.

6 *Et quatuor facies vni, & quatuor pennæ vni.

7 *Et pedes eorum pedes recti, & planta pedis eorum quasi planta pedis vituli, & scintillæ quasi aspectus æris candentis.

8 *Et manus hominis sub pennis eorum in quatuor partibus, & facies & pennas per quatuor partes habebant:

9 *Iunctæque erant pennæ eorum alterius ad alterum. Non reuertebantur cùm incederent, sed vnumquodq; ante faciem suam gradiebatur.

10 *Similitudo autem vultus eorum, facies hominis & facies leonis à dextra quatuor, facies autem bouis à sinistris ipsorum quatuor, & facies aquilæ ipsorum quatuor:

11 *Et facies eorum & pennæ eorum extentæ desuper. Duæ pennæ singulorum iungebantur, & duæ tegebant corpora eorum.

תרגום יונתן

סִפְרָא דְּיֶחֱזְקֵאל שְׁנַת תְּלָתִין לְמִפְסַק מַלְכוּתָא דְּיֹאשִׁיָּהוּ בְּתִשְׁעָא לְיַרְחָא בְּעֶשְׂרִין וְחַד לְיַרְחָא בְּגוֹ גָלוּתָא עַל נְהַר כְּבָר וְאִתְגְּלִיאַת עֲלַי נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ׃ בְּחַמְשָׁא לְיַרְחָא הִיא שְׁנַת חֲמֵשׁ לְגָלוּתָא דְּיוֹיָכִין מַלְכָּא דִּיהוּדָה׃ הָוָה הֲוָה פִּתְגָמָא דַּייָ בְּנְבוּאָה לְוַת יְחֶזְקֵאל בַּר בּוּזִי כָּהֲנָא בְּאַרְעָא דִּכְשׂדָאֵי עַל נְהַר כְּבָר וַהֲוָת עֲלוֹהִי תַּמָּן מְחַת יְקָר שְׁכִינְתָּא דַּייָ׃ וַחֲזֵית וְהָא רוּחָא סְעָרְתָּא אָתְיָא מִן צִפּוּנָא עֲנָן רַב וְאֶשְׁתָּא מִשְׁתַּלְהֲבָא וְנְהוֹרָא תְּקִיפָא לְחַוְרֵהּ וּמִגַּוֵּהּ כְּעֵין חַשְׁמַלָּא מִגּוֹ אֶשְׁתָּא׃ וּמִגַּוֵּהּ דְּמוּת אַרְבַּע חַיָּוָן וְדֵין חֶזְוֵיהוֹן דְּמוּת אֲנָשָׁא לְהוֹן׃ וְאַרְבְּעָה אַפִּין לְחַד וְחַד שִׁיתְּוָן עֶשְׂרֵי אַפִּין לְכָל חַד וְחַד וְאַרְבַּע גַּדְפִּין לְכָל חַד וְחַד׃ וְרַגְלֵיהוֹן רַגְלִין מְהֵימָנִין וְסִפְרָסֶן רַגְלֵיהוֹן סִפְרָסֶן מְגַלְגְּלָן וּמְזַיְּעִין עֲלָמָא וּמְנַצְנְצִין כְּעֵין נְחֹשׁ מְצַלְהֲבָא׃ וְיַדִּין כְּדֵי אֲנָשָׁא עֲבִידָא תְּחוֹת גַּדְפֵיהוֹן עַל אַרְבַּע סִטְרֵיהוֹן וּפַרְסֵיהוֹן לְסִטְרֵי גַּדְפֵיהוֹן וְגַדְפֵיהוֹן מְשַׁוַּיָן חֲדָא לַחֲדָא תְּרֵין תְּרֵין מְכַסְיָן לְגוֹ מִנְּהוֹן וְתְרֵין תְּרֵין מְכַסְיָן לְגוֹ מִנְּהוֹן לְגוֹיְתְהוֹן׃ לָא מְסַטְיָן בְּמֵיכַד מְהַכְּכָן לָא מְסַטְיָן אֶלָּא לְגַבֵּי אַפֵּי אֲנָפֵיהוֹן לְגַבֵּי אֲתַר דְּאַפֵּי אֲנָפֵיהוֹן מְשַׁוְּיָן לְמֵיכַד מְהַכְּכָן יְהָכוּן׃ וְדִמְיוֹן אַפֵּי אֲנָפֵיהוֹן אַפֵּי אֲנָשָׁא וְאַפֵּי אַרְיֵא לְגַבֵּי מִסְיְנָא לְאַרְבַּעְתְּהוֹן וְאַפֵּי תּוֹרֵי מִלְּעִילָּא לְתַרְתֵּי מִסְיְנָתְהוֹן דְּתַרְתֵּין וְאַפֵּי נְשְׁרָא לְאַרְבַּעְתְּהוֹן׃ וְאַפֵּיהוֹן וְגַדְפֵיהוֹן פְּרִישִׁין מִלְּעִילָּא לְתַרְתֵּי מִסְיְנָתְהוֹן דְּתַרְתֵּין וְתַרְתֵּין מְכַסְיָן לְגוֹ מִנְּהוֹן וְתַרְתֵּין מְכַסְיָן לְגוֹ מִנְּהוֹן לְגוֹיְתְהוֹן׃

EZECHIEL.

CAPVT PRIMVM.

1 ET factum est in tricesimo anno, quarto mense, quinta mẽsis, & ego eram in medio captiuitatis super fluuium Chobar, & aperti sunt cæli, & vidi visiones Dei

2 *quinta mensis. hic annus quintus captiuitatis regis Ioachim.

3 *Et factum est verbum Domini ad Ezechiel filium Buzi sacerdotem in terra Chaldæorum super flumen Chobar. & facta est super me manus Domini:

4 *Et vidi, & ecce spiritus auferens veniebat ab Aquilone, & nubes magna in eo, & splendor in circuitu eius, & ignis fulgurans. & in medio eius quasi visio electri in medio ignis,

5 *& splendor in eo, & in medio quasi similitudo quatuor animalium. Et hæc visio eorum, similitudo hominis in eis.

6 *Et quatuor facies vni, & quatuor alæ vni.

7 *Et crura eorum recta, & pennati pedes eorum, & scintillæ quasi fulgurans æramentum. & leues pennæ eorum:

8 *Et manus hominis sub pennis eorum in quat or partibus eorum, & facies eorum & pennæ eorum quatuor,

9 *coniunctæ altera alteri. & alæ eorum non reuertebantur cùm ambularent ipsa: vnùquodque ante faciem suam gradiebantur.

10 *Et similitudo facierum eorum, facies hominis & facies leonis à dextris quatuor, & facies vituli à sinistris quatuor, & facies aquilæ quatuor.

11 *Et alæ eorum extentæ desuper quatuor vnicuique duæ coniunctæ ad inuicem. & duæ tegebant singulorum corpus eorum:

EZEKIHA.

κεφ. α'.

1 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ τριακοστῷ ἔτει τετάρτῳ μηνὶ πέμπτῃ μηνός, καὶ ἐγὼ ἤμην ἐν μέσῳ τῆς αἰχμαλωσίας ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ χοβάρ, καὶ ἠνοίχθησαν ⑦ οὐρανοί, καὶ ἴδον ὁράσεις θεοῦ

2 *πέμπτῃ τοῦ μηνός. οὗτος τὸ ἔτος τὸ πέμπτον τῆς αἰχμαλωσίας τοῦ βασιλέως ἰωακείμ.

3 *καὶ ἐγένετο λόγος ⑦ κυρίου πρὸς ἐζεκιὴλ τὸν υἱὸν βουζὴ τὸν ἱερέα ἐν γῇ χαλδαίων ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ χοβάρ. καὶ ἐγένετο ἐπ' ἐμὲ χεὶρ κυρίου.

4 *καὶ ἰδοὺ, καὶ ἰδοὺ πνεῦμα ἐξαῖρον ἤρχετο ἀπὸ βορρᾶ καὶ νεφέλη μεγάλη ἐν αὐτῷ, καὶ φέγγος κύκλῳ αὐτῆς καὶ πῦρ ἐξαστράπτον. καὶ ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ ὡς ὅρασις ἠλέκτρου ἐν μέσῳ τοῦ πυρός,

5 *καὶ φέγγος ἐν αὐτῷ, καὶ ἐν μέσῳ ὡς ὁμοίωμα τεσσάρων ζώων. καὶ αὕτη ἡ ὅρασις αὐτῶν, ὁμοίωμα ἀνθρώπου ἐπ' αὐτοῖς.

6 *καὶ τέσσαρα πρόσωπα τῷ ἑνί, καὶ τέσσαρες πτέρυγες τῷ ἑνί.

7 *καὶ τὰ σκέλη αὐτῶν ὀρθά, καὶ πτερωτοὶ ⑦ πόδες αὐτῶν, καὶ ἀστὶν θῆρες ὡς ἐξαστράπτων χαλκός. ⑥ ἐλαφροὶ αἱ πτέρυγες αὐτῶν.

8 *καὶ χεὶρ ἀνθρώπου ὑποκάτωθεν τῶν πτερύγων αὐτῶν ἐπὶ τὰ τέσσαρα μέρη αὐτῶν, καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ⑥ αἱ πτέρυγες αὐτῶν τῶν τεσσάρων

9 *ἐχόμεναι ἑτέρα ⑦ ἑτέρας. καὶ αἱ πτέρυγες αὐτῶν οὐκ ἐπεστρέφοντο ἐν τῷ βαδίζειν αὐτά, ἕκαστον κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπορεύοντο.

10 *καὶ ὁμοίωσις τῶν προσώπων αὐτῶν, πρόσωπον ἀνθρώπου καὶ πρόσωπον λέοντος ἐκ δεξιῶν τοῖς τέσσαρσιν, καὶ πρόσωπον μόσχου ἐξ ἀριστερῶν τοῖς τέσσαρσιν, καὶ πρόσωπον ἀετοῦ τοῖς τέσσαρσιν.

11 *⑥ αἱ πτέρυγες αὐτῶν ἐκτεταμέναι ἄνωθεν τοῖς τέσσαρσιν ἑκάστῳ δύο συνεζευγμέναι πρὸς ἀλλήλας. καὶ δύο ἐπεκάλυπτον ἐπάνω τοῦ σώματος αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

EX BIBLIOTHECA COMPLVTEN. AD HEBRAICAM
veritatem ex Chaldeis exemplaribus correcta, opera
B. Ariæ Montani. CAP. 1.

ET factum est in fine triginta annorũ postquàm inuenissẽt Helchias sacerdos magnus librum Legis in domo sanctuarij in attio sub porticu, media nocte post occasum Lunæ, in diebus Iosiæ filij Amon regis tribus domus Iuda, in mense Thamuz, quinta die mensis, dixit Propheta: cùm essem in medio trãsmigrationis iuxta fluuium Chobar, aperti sunt cæli, & vidi in visione prophetię quę redijt super me, visionem glorię maiestatis Domini: [1] 'quinta die mensis, ipse est annus quintus transmigrationis regis Ioachin: [2] 'Factum est verbum prophetię à facie Dñi. [3] 'Et vidi & ecce vẽtus turbinis veniebat ab Aquilone, & nubes magna & ignis inflãmatus, & splẽdor ei vndiquaq;, & de medio nubis & turbinis quasi species electri ex medio ignis. [4] E medio verò eius similitudo quatuor creaturarũ, quarũ hic erat aspectus, vt similitudo hoís essẽt eis. [5] 'Et quatuor facies vni, & quatuor pẽne vnicuique: sedecim facies vnicuique creaturę: numerus vultuum quatuor creaturarũ, sexaginta & quatuor facies erant. [6] 'Et pedes earum pedes recti, & plãta pedis earũ quasi planta pedum rotundorũ: & mouebant orbẽ, & splendebant in morem ęris candentis. [7] 'Et manus hominis sub pennis earũ ad quatuor latera earum, vt haurirent in eis prunas ignis de medio Cherubim sub firmamento hominis factę erant eis sub pennis earũ ad quatuor latera earum, vt susciperent in eis conuersionem omnium qui conuertuntur. & facies earum & pennæ earum æquales erant ipsis quatuor. [8] 'Directæ erant pennæ earum vna exaduersũ alterius: non reflectebantur cùm ambularent creaturæ, sed ante faciem suam gradiebantur. [9] 'Et similitudo vultus earum, facies hominis, & facies leonis factæ erant à dextra illis quatuor, facies autẽ bouis factæ erat à sinistra illis quatuor, & facies aquilę illis quatuor. [10] 'Et facies earum & pennæ earum extensæ desuper: duæ pennę vnius cuiusque directæ erant è regione alterius, & duæ tegebant corpora earum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

12 וְאִישׁ אֶל־עֵבֶר פָּנָיו יֵלֵכוּ אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה־שָּׁמָּה
הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ לֹא יִסַּבּוּ בְלֶכְתָּן׃

13 וּדְמוּת הַחַיּוֹת מַרְאֵיהֶם כְּנַחֲלֵי־אֵשׁ בֹּעֲרוֹת
כְּמַרְאֵה הַלַּפִּידִים הִיא מִתְהַלֶּכֶת בֵּין הַחַיּוֹת וְנֹגַהּ
לָאֵשׁ וּמִן־הָאֵשׁ יוֹצֵא בָּרָק׃

14 וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וְשׁוֹב כְּמַרְאֵה הַבָּזָק׃

15 וָאֵרֶא הַחַיּוֹת וְהִנֵּה אוֹפָן אֶחָד בָּאָרֶץ אֵצֶל הַחַיּוֹת
לְאַרְבַּע פָּנָיו׃

16 מַרְאֵה הָאוֹפַנִּים וּמַעֲשֵׂיהֶם כְּעֵין תַּרְשִׁישׁ וּדְמוּת
אֶחָד לְאַרְבַּעְתָּן וּמַרְאֵיהֶם וּמַעֲשֵׂיהֶם כַּאֲשֶׁר יִהְיֶה
הָאוֹפָן בְּתוֹךְ הָאוֹפָן׃

17 עַל־אַרְבַּעַת רִבְעֵיהֶן בְּלֶכְתָּם יֵלְכוּ לֹא יִסַּבּוּ
בְּלֶכְתָּן׃

18 וְגַבֵּיהֶן וְגֹבַהּ לָהֶם וְיִרְאָה לָהֶם וְגַבֹּתָם מְלֵאוֹת
עֵינַיִם סָבִיב לְאַרְבַּעְתָּן׃

19 וּבְלֶכֶת הַחַיּוֹת יֵלְכוּ הָאוֹפַנִּים אֶצְלָם וּבְהִנָּשֵׂא
הַחַיּוֹת מֵעַל הָאָרֶץ יִנָּשְׂאוּ הָאוֹפַנִּים׃

20 עַל אֲשֶׁר יִהְיֶה־שָּׁם הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלְכוּ שָׁמָּה
הָרוּחַ לָלֶכֶת וְהָאוֹפַנִּים יִנָּשְׂאוּ לְעֻמָּתָם כִּי רוּחַ הַחַיָּה
בָּאוֹפַנִּים׃

21 בְּלֶכְתָּם יֵלְכוּ וּבְעָמְדָם יַעֲמֹדוּ וּבְהִנָּשְׂאָם
מֵעַל הָאָרֶץ יִנָּשְׂאוּ הָאוֹפַנִּים לְעֻמָּתָם כִּי רוּחַ הַחַיָּה
בָּאוֹפַנִּים׃

22 וּדְמוּת עַל־רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ כְּעֵין הַקֶּרַח
הַנּוֹרָא נָטוּי עַל־רָאשֵׁיהֶם מִלְמָעְלָה׃

23 וְתַחַת הָרָקִיעַ כַּנְפֵּיהֶם יְשָׁרוֹת אִשָּׁה אֶל־
אֲחוֹתָהּ לְאִישׁ שְׁתַּיִם מְכֻסוֹת לָהַנָּה וּלְאִישׁ שְׁתַּיִם
מְכַסּוֹת לָהֶנָּה אֶת גְּוִיֹּתֵיהֶם׃

12 * Et vnumquodque eorum coram facie sua ambulabat. Vbi erat impetus spiritus, illuc gradiebantur, nec reuertebantur cùm ambularent.

13 * Et similitudo animalium & aspectus eorum quasi carbonum ignis ardentium, & quasi aspectus lampadarum. Hæc erat visio discurrens in medio animalium, splendor ignis, & de igne fulgur egrediens.

14 * Et animalia ibant & reuertebantur in similitudinem fulguris coruscantis.

15 * Cumque aspicerem animalia, apparuit rota vna super terram iuxta animalia, habens quatuor facies.

16 * Et aspectus rotarum & opus earum quasi visio maris, & vna similitudo ipsarum quatuor, & aspectus earum, & opera earum quasi sit rota in medio rotæ.

17 * Per quatuor partes earum ibant, & non reuertebantur cùm ambularent.

18 * Statura quoque erat rotis, & altitudo & horribilis aspectus; & totum corpus oculis plenum in circuitu ipsarum quatuor.

19 * Cumque ambularent animalia, ambulabant pariter & rotæ iuxta ea. & cùm eleuarentur animalia de terra, eleuabantur simul & rotæ.

20 * Quocunque ibat spiritus, illuc eunte spiritu & rotæ pariter eleuabantur sequentes eum: spiritus enim vitæ erat in rotis.

21 * Cum euntibus ibant, & cum stantibus stabant, & cum eleuatis à terra, pariter eleuabantur & rotæ sequentes eas: quia spiritus vitæ erat in rotis.

22 * Et similitudo super capita animalium firmamenti quasi aspectus crystalli extentum Horribilis, & extenti super capita eorum desuper:

23 * Sub firmamento autem pennæ earum rectæ alterius ad alterum, vnusquisque duabus alis velabat corpus suum, & alterum similiter velabatur.

12 * καὶ ἑκάτερον κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπορεύετο. οὗ ἐὰν ἦ τὸ πνεῦμα πορεύεσθαι ἐπορεύοντο, καὶ οὐκ ἐπέστρεφον.

13 * Ἡ ὁμοίωσις τῶν ζώων ὅρασις ὡς ἀνθράκων πυρὸς καιομένων, ὡς ὄψις λαμπάδων συστρεφομένων ἀνὰ μέσον τῶν ζώων καὶ φέγγος τοῦ πυρός, καὶ ἐκ τοῦ πυρὸς ἐξεπορεύετο ὡς ἀστραπή.

14 * καὶ τὰ ζῶα ἔτρεχον, καὶ ἀνέκαμπτον ὡς εἶδος τοῦ βελέκ.

15 * καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ τροχὸς εἷς ἐπὶ τῆς γῆς ἐχόμενος τῶν ζώων τῶν τέσσαρσιν.

16 * καὶ τὸ εἶδος τῶν τροχῶν καὶ ποίημα αὐτῶν ὡς εἶδος θαρσεῖς. καὶ ὁμοίωμα ἓν τοῖς τέσσαρσιν, καὶ τὸ ἔργον αὐτῶν ὡσεὶ καθὼς δεῖν τροχὸς ἐν τροχῷ.

17 * ἐπὶ τὰ τέσσαρα μέρη αὐτῶν ἐπορεύοντο. οὐκ ἐπέστρεφον ἐν τῇ πορεύεσθαι αὐτά.

18 * καὶ ἡ ὀπὴ τῶν κύκλων αὐτῶν ὑψηλὰ ὡσεὶ αὐτοῖς. καὶ εἶδον αὐτὰ καὶ ὀπὴ τῶν κύκλων πλήρεις ὀφθαλμῶν κυκλόθεν τοῖς τέσσαρσιν.

19 * καὶ ἐν τῷ πορεύεσθαι τὰ ζῶα ἐπορεύοντο ἡ τροχοὶ ἐχόμενοι αὐτῶν, καὶ ἐν τῷ ἐξαίρειν τὰ ζῶα ἀπὸ τῆς γῆς ἐξήρθησαν ἡ τροχοί.

20 * οὗ ἐὰν ἦ θέλημα τοῦ πνεύματος τοῦ πορεύεσθαι, ἐπορεύοντο τὰ ζῶα καὶ ἡ τροχοὶ καὶ ἐξαίρεσθε σὺν αὐτοῖς. διότι πνεῦμα ζωῆς ἐν τοῖς τροχοῖς,

21 * ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτὰ ἐπορεύοντο. καὶ ἐν τῷ ἑστάναι αὐτὰ ἑστήκεισαν, καὶ ἐν τῷ ἐξαίρειν αὐτὰ ἀπὸ τῆς γῆς, ἐξαίρεσθε σὺν αὐτοῖς, ὅτι πνεῦμα ζωῆς ἐν τοῖς τροχοῖς.

22 * καὶ ὁμοίωμα ὑπὲρ κεφαλῆς τῶν ζώων ὡσεὶ στερέωμα ὡς ὅρασις κρυστάλλου ἐκτεταμένον ἐπὶ τῶν πτερύγων αὐτῶν ἐπάνωθεν,

23 * καὶ ὑποκάτω τοῦ στερεώματος αἱ πτέρυγες αὐτῶν ἐκτεταμέναι. πτεροτόμητα ἑτέρα τῇ ἑτέρᾳ ἑκάστῳ δύο ἐπικαλύπτουσα τὰ σώματα αὐτῶν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Creaturæ autem ante faciem suam ambulabant, ad locum, quò volebant ire, ibant: & non conuertebantur cùm ambularent.
" Et similitudo creaturarum & aspectus earum quasi carbonum ignis ardentium, quasi aspectus lampadum: & ignis inflammatus erat inter creaturas, & splendor erat igni, & de igne egrediebatur fulgur. " Et creaturæ, cùm mitterentur ad exequendum voluntatem Domini sui, qui collocauit maiestatem suam in excelso supra ipsas; in facie habebant oculos vt viderent; conuertebantur, & circuibant, & operabant orbem. reuertebanturque simul creaturæ, & veloces erant quasi aspectus fulguris. " Et vidi creaturas, & ecce rota vna posita erat quasi sub altitudine cæli, in latere creaturarum ad quatuor facies eius. " Aspectus rotarum & opus earum quasi species lapidis preciosi: & similitudo vna erat ipsis quatuor. & visio earum & opus earum quasi esset rota in medio rotæ.
" Super quatuor latera earum euntes ibant, & non conuertebantur cùm ambularent. " Et dorsa earum æqualia erant verfus firmamentum: & altitudo eis erat, & terribilia erant; & dorsa earum plena erant oculis per circuitum ipsarum quatuor.
" Et cùm ambularent creaturæ, ibant rotæ eregione earum; & cùm eleuarentur creaturæ quasi sub altitudine cæli, eleuabantur rotæ. in rotis. " In quemcunque locum ire vellent ibant, illuc ire volentes: & rotæ eleuabantur eregione earum: quia spiritus creaturarum erat in rotis. " Cùm ambularent ambulabant, & cùm starent stabant, & cùm eleuarentur quasi sub altitudine cæli, eleuabantur rotæ eregione earum: quia spiritus creaturarum erat in rotis.
" Et similitudo super capita creaturarum firmamenti quasi aspectus gelu fortissimi, inclinati super capita earum supernè.
" Sub firmamento verò alæ earum directæ erant vna eregione alterius, & vni duæ tegebant eas, & vni duæ tegebant eas, nempe earum corpora.

תרגום יונתן

[illegible] וברא לקבל אפוהא אזלא לאתר דהוו רעוא למיזל אזלין ולא מתחזרן בפיזולהון׃ 13 ודמות ברייתא חזייהון כגוסרין דאשא
[illegible] חזיתו מהלכא בברוכא שיזלא מנהרן באפיהא עיניא למחזי חזרן ומקפן ית עלמא ואתיכן כריחא דאשא ומן אשתלוחתהן למעבד רעוותא׃ 14 ובריחא באשתלוחתהן למעבד רעוותא
[illegible] חזיתו ברייתא חדא ולא חד משתחי בסטרא ברייתא׃ 15 וחזיתי ית ברייתא וחזו ארבעתהון ברייתא חדא זקליהן כחזו ברקא׃
[illegible] על ארבעתהון ודיוקניהון כפרא דהוי גלגל בגו גלגל׃ 16 חזו גלגליא ועובדיהון כעין אפוהי׃
[illegible] ותיכתן שוין לקבלא רקיעא ודיוקניהון כפיזולהון׃ 17 על ארבעת סטרהון כפיזולהון לא מתחזרן בפיזולהון׃
[illegible] על אתר דהוו למיזל אזלין ולא מתחזרין בפיזולהון׃ 18 ותיכתן שוין לקבלא רקיעא ודיוקניהון כפיזולהון
[illegible] ומלין עינין מחזר מחזר לארבעתהון׃ 19 ומלין עינין מחזר מחזר לארבעתהון
[illegible] על אתר דהוו גלגליא לקבלא ורחיקא ברייתא כסטרא דרום שמיא מתרמין גל גלגליא׃ 20 על אתר דהוו גלגליא לקבלא ורחיקא ברייתא כסטרא דרום שמיא מתרמין גל גלגליא׃
[illegible] כפיזולהון קיימין וכפקפיהון קיימין וכאחרמא דקבלא מתרמין גלגליא לקבלהון ארו רוחא דברייתא בגלגליא׃ 21 כפיזולהון קיימין וכפקפיהון קיימין וכאחרמא דקבלא מתרמין גלגליא לקבלהון ארו רוחא דברייתא בגלגליא׃
[illegible] ודמות על רישי ברייתא רקיעא כעין גליד חסין מרכן על רישיהון מלעילא׃ 22 ודמות על רישי ברייתא רקיעא כעין גליד חסין מרכן על רישיהון מלעילא׃
[illegible] תחות רקיעא גפיהון תקינן חדא לקבל חדא ולחדא תרתין מכסן להון ולחדא תרתין מכסן להון ית גויתהון׃ 23 תחות רקיעא גפיהון תקינן חדא לקבל חדא ולחדא תרתין מכסן להון ולחדא תרתין מכסן להון ית גויתהון׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

24 ‡ וָאֶשְׁמַע אֶת־קוֹל כַּנְפֵיהֶם כְּקוֹל מַיִם רַבִּים
כְּקוֹל שַׁדַּי בְּלֶכְתָּם קוֹל הֲמֻלָּה כְּקוֹל מַחֲנֶה בְּעָמְדָם
תִּרְפֶּינָה כַּנְפֵיהֶן׃
25 ‡ וַיְהִי־קוֹל מֵעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל־רֹאשָׁם
בְּעָמְדָם תִּרְפֶּינָה כַּנְפֵיהֶן׃
26 ‡ וּמִמַּעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל־רֹאשָׁם כְּמַרְאֵה אֶבֶן־
סַפִּיר דְּמוּת כִּסֵּא וְעַל דְּמוּת הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמַרְאֵה־
אָדָם עָלָיו מִלְמָעְלָה׃
27 ‡ וָאֵרֶא כְּעֵין חַשְׁמַל כְּמַרְאֵה־אֵשׁ בֵּית־לָהּ סָבִיב
מִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמָעְלָה וּמִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמַטָּה
רָאִיתִי כְּמַרְאֵה־אֵשׁ וְנֹגַהּ לוֹ סָבִיב׃
28 ‡ כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה בֶּעָנָן בְּיוֹם הַגֶּשֶׁם כֵּן
מַרְאֵה הַנֹּגַהּ סָבִיב

ב

הֽוּא מַרְאֵה דְּמוּת כְּבוֹד־יְהוָה וָאֵרֶא
וָאֹפֶל עַל־פָּנַי וָאֶשְׁמַע קוֹל מְדַבֵּר׃
1 ‡ וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם עָמֹד עַל־רַגְלֶיךָ וַאֲדַבֵּר
אִתָּךְ׃
2 ‡ וַתָּבֹא בִי רוּחַ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלַי וַתַּעֲמִדֵנִי עַל־
רַגְלַי וָאֶשְׁמַע אֵת מְדַבֵּר אֵלָי׃
3 ‡ וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם שֹׁלֵחַ אֹנִי אוֹתְךָ אֶל־
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־גּוֹיִם הַמּוֹרְדִים אֲשֶׁר מָרְדוּ־
בִי הֵמָּה וַאֲבוֹתָם פָּשְׁעוּ בִי עַד־עֶצֶם הַיּוֹם
הַזֶּה׃
4 ‡ וְהַבָּנִים קְשֵׁי פָנִים וְחִזְקֵי־לֵב אֲנִי שֹׁלֵחַ
אוֹתְךָ אֲלֵיהֶם וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי
יֱהוִה׃
5 ‡ וְהֵמָּה אִם־יִשְׁמְעוּ וְאִם־יֶחְדָּלוּ כִּי בֵית מְרִי הֵמָּה
וְיָדְעוּ כִּי נָבִיא הָיָה בְתוֹכָם׃

24 ‡ Et audiebam sonum alarum quasi sonum aquarum multarum, quasi sonum sublimis Dei. Cùm ambularent quasi sonus erat multitudinis vt sonus castrorum. cumq; starent, dimittebantur pennæ eorum.
25 ‡ Nam cùm fieret vox super firmamentum quod erat super caput eorum, cùm starent ipsa, remittebantur alæ eorum.
G to quod erat super caput eorum, stabant & submittebant alas suas.
26 ‡ Et super firmamentum quod erat imminens capiti eorum quasi aspectus lapidis sapphiri, similitudo throni; & super similitudinem throni similitudo quasi aspectus hominis desuper.
27 ‡ Et vidi quasi speciem electri velut aspectum ignis intrinsecus per circuitum eius, à lumbis eius & desuper, & à lumbis eius vsque deorsum vidi quasi speciem ignis splendentis in circuitu.
28 ‡ Velut aspectum arcus cùm fuerit in nube in die pluuiæ: hic erat aspectus splendoris per gyrum.

CAP. II.

1 HÆc visio similitudinis gloriæ Domini. Et vidi & cecidi in faciem meam, & audiui vocem loquentis. & dixit ad me: Fili hominis, sta super pedes tuos, & loquar tecum.
2 ‡ Et ingressus est in me spiritus, & statuit me in pedes meos, & audiebam eum loquentem ad me.
3 ‡ & dicentem: Fili hominis, mitto ego te ad filios Israel, ad gentes apostatantes, quæ recesserunt à me. Patres eorum peruaricati sunt pactum meum vsq; ad diem hanc:
4 ‡ Et filij dura facie & indomabili corde sunt, ad quos ego mitto te. & dices ad eos: Hæc dicit Dominus Deus:
5 ‡ Si fortè vel ipsi audiát, & si fortè quiescant, quoniam domus exasperans est, & C scient quia Propheta fuerit in medio eorum.

24 ‡ καὶ ἤκουον τὴν φωνὴν τῶν πτερύγων αὐτῶν ὡς τὴν πορεύεσθαι αὐτὰ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν, ὡς φωνὴν ἰσχυροῦ ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτά. φωνὴ τοῦ λόγου ὡς φωνὴ παρεμβολῆς. καὶ ἐν τῷ ἑστάναι αὐτῶν κατέπαυον αἱ πτέρυγες αὐτῶν.
25 ‡ καὶ ἰδοὺ φωνὴ ὑπεράνωθεν τοῦ στερεώματος τοῦ ὄντος ὑπὲρ κεφαλῆς αὐτῶν, ἐν τῷ ἑστάναι αὐτὰ ἀνίεσθε αἱ πτέρυγες αὐτῶν.
26 ‡ καὶ ὑπεράνω τοῦ στερεώματος τοῦ ὄντος ὑπὲρ κεφαλῆς αὐτῶν ὡς ὅρασις λίθου σαπφείρου ὁμοίωμα θρόνου ἐπ' αὐτῷ, καὶ ἐπὶ τοῦ ὁμοιώματος τοῦ θρόνου ὁμοίωμα ὡς εἶδος ἀνθρώπου ἄνωθεν.
27 ‡ καὶ ἰδοὺ ὡς ὄψιν ἠλέκτρου ὡς ὅρασιν πυρὸς ἔνδοθεν αὐτῷ κύκλῳ, ἀπὸ ὁράσεως ὀσφύος καὶ ἕως κάτω ἰδοὺ ὡς ὅρασιν πυρὸς καὶ τὸ φέγγος αὐτῷ κύκλῳ.
28 ‡ ὡς ὅρασις τόξου, ὅταν ᾖ ἐν τῇ νεφέλῃ ἐν ἡμέρᾳ ὑετοῦ. οὕτως ἡ ὅρασις τοῦ φέγγους κυκλόθεν, αὕτη ἡ ὅρασις ὁμοίωμα δόξης κυρίου.

β.

1 ‡ Καὶ ἰδοὺ καὶ πίπτω ἐπὶ τὸ πρόσωπόν μου, καὶ ἤκουσα φωνῆς λαλούσης πρός με. καὶ εἶπεν πρός με, υἱὲ ἀνθρώπου, στῆθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου, καὶ λαλήσω πρὸς σέ.
2 ‡ καὶ ἦλθεν ἐπ' ἐμὲ πνεῦμα, καὶ ἀνέλαβεν με ⟨καὶ ἐξῆρέν με, καὶ ἔστησέν με⟩ ἐπὶ πόδας μου, καὶ ἤκουον αὐτοῦ λαλούσης πρός με.
3 ‡ καὶ εἶπεν πρός με, υἱὲ ἀνθρώπου, ἐξαποστέλλω ἐγώ ⟨σε πρὸς σὺν υἱοὺς τοῦ Ισραηλ σὺν ἀφισταμένοις με. οἵτινες παρεπικραίνουσίν με αὐτοὶ καὶ⟩ πατέρες αὐτῶν ἠθέτησαν ἐν ἐμοὶ ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας,
4 ‡ καὶ υἱοὶ σκληροπρόσωποι καὶ στερεοκάρδιοι. ἐγὼ ἀποστέλλω σε πρὸς αὐτούς, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, τάδε λέγει κύριος κύριος·
5 ‡ ἐὰν ἄρα ἀκούσωσιν ἢ πεισθῶσιν, διότι οἶκος ἀφισταμένων ἐστίν. καὶ γνώσονται, ὅτι προφήτης εἶ σὺ ἐν μέσῳ αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Et audiui vocem alarum earum tanquam vocem aquarum multarum, velut vocem à facie omnipotentis, cùm gradierentur: & vox sermonum earum cùm confiterentur & benedicerent Dominum suum viuentem regem seculi, quasi vox erat copiarum angelorum superiorum, cùm starent, quiescebant alæ earum à facie sermonis. " Et in tempore quo erat voluntas coram eo vt audire faceret verbum suum populo suo prophetis Israel, audiebatur vox desuper firmamentum inter Cherubim sub firmamento quod erat super capita earum. cùm starent, quiescebant pennæ earum à facie sermonis. " Et desuper firmamentum quod erat supra capita earum, quasi aspectus lapidis pretiosi, similitudo throni. & super similitudinem throni similitudo tanquam aspectus hominis super eum desuper.
" Et vidi quasi speciem electri quasi aspectum ignis in medio eius per circuitum, aspectum gloriæ quam non possit oculus videre, neque contemplari in eam, & supernè aspectum gloriæ quam oculus non possit videre aut contemplari. & inferius vidi quasi visionem ignis, & splendor ei in circuitu. " Velut aspectus arcus qui est in nube in die pluuiæ, sic erat aspectus splendoris in circuitu.

CAP. II.

HÆc est visio similitudinis gloriæ Domini: & vidi, & cecidi pronus in faciem meam, & audiui vocem loquentis. ' & dixit ad me: Fili hominis, sta super pedes tuos, & loquar tecum. ' Et ingressus est in me spiritus cùm loqueretur mecum, & statuit me super pedes meos, & audiui loquentem mecum. ' Et dixit ad me: Fili hominis, ego mitto te ad filios Israel, ad populos rebelles qui recesserunt à me: ipsi & patres eorum transgressi sunt verbum meum vsque ad huiusce diei articulum. ' Filij autem vocati sunt impudenter facie & duri corde ad quos ego mitto te. & dices ad eos: Hæc dicit Dominus Deus. ' Si fortè ipsi susciptant disciplinam, & desinant peccare: quia populus rebellis est. & sciant quia propheta fuerit in medio eorum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ד ואתה בן־אדם אל־תירא מהם ומדבריהם
אל־תירא כי סרבים וסלונים אותך ואל־עקרבים
אתה יושב מדבריהם אל־תירא ומפניהם אל־
תחת כי בית מרי המה׃
ה ודברת את־דברי אליהם אם־ישמעו ואם־
יחדלו כי מרי המה׃
ו ואתה בן־אדם שמע את־אשר־אני מדבר
אליך אל־תהי־מרי כבית המרי פצה פיך ואכל את
אשר־אני נתן אליך׃
ז וארא והנה־יד שלחה אלי והנה־בו מגלת־
ספר׃
ח ויפרש אותה לפני והיא כתובה פנים ואחור
וכתוב אליה קינים והגה והי׃

ג

א ויאמר אלי בן־אדם את־אשר־תמצא
אכול אכול את־המגלה הזאת ולך דבר אל־בית
ישראל׃
ב ואפתח את־פי ויאכלני את המגלה הזאת׃
ג ויאמר אלי בן־אדם את־בטנך תאכל ומעיך תמלא
את המגלה הזאת אשר אני נתן אליך ואכלה ותהי
בפי כדבש למתוק׃
ד ויאמר אלי בן־אדם לך־בא אל־בית ישראל
ודברת בדברי אליהם׃
ה כי לא אל־עם עמקי שפה וכבדי לשון אתה
שלוח אל־בית ישראל׃
ו לא אל־עמים רבים עמקי שפה וכבדי לשון
אשר לא־תשמע דבריהם אם לא אליהם שלחתיך
המה ישמעו אליך׃

6 * Tu ergo filij hominis, ne timeas eos, neque sermones eorum metuas, quoniam increduli & subuersores sunt tecum, & cum scorpionibus habitas. Verba eorum ne timeas, & vultus eorum ne formides, quia domus exasperans est.

7 * Loqueris ergo verba mea ad eos, si fortè audiant & quiescant, quoniam irritatores sunt.

8 * Tu autem fili hominis audi quæcunque loquar ad te, & noli esse exasperans, sicut domus exasperatrix est. Aperi os tuum, & comede quæcunque ego do tibi.

9 * Et vidi, & ecce manus missa ad me, in qua erat inuolutus liber:

10 * Et expandit illum coram me, qui erat scriptus intus & foris; & scriptæ erant in eo lamentationes, & carmen, & væ.

CAP. III.

1 ET dixit ad me: Fili hominis, quodcunque inueneris comede. comede volumen istud, & vadens loquere ad filios Israel.

2 * Et aperui os meum, & cibauit me volumine illo.

3 * Et dixit ad me: Fili hominis, venter tuus comedet, & viscera tua complebuntur volumine isto quod ego do tibi. Et comedi illud, & factum est in ore meo sicut mel dulce.

4 * Et dixit ad me, Fili hominis, vade ad domum Israel, & loqueris verba mea ad eos.

5 * Non enim ad populum profundi sermonis & ignotæ linguę tu mitteris, ad domum Israel:

6 * Neque ad populos multos profundi sermonis & ignotæ linguæ, quorum non possis audire sermones. & si ad illos mittereris, ipsi audirent te.

6 * καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, μὴ φοβηθῇς αὐτούς, μὴ ἡ ὀπτασίας δότο πρὸ προσώπου αὐτῶν. διότι παροξυσμοῦσιν, καὶ ἐπισυνήχονται ὅτι σὲ κύκλῳ, καὶ ἐν μέσῳ σκορπίων σὺ κατοικεῖς. σὺ τοὺς λόγους αὐτῶν μὴ φοβηθῇς, καὶ δότο πρὸ προσώπου αὐτῶν μὴ ὀπτασίας, διότι οἶκος παραπικραίνων ἐστίν.

7 * καὶ λαλήσεις σὺ τοὺς λόγους μου πρὸς αὐτούς, ἐὰν ἄρα ἀκούσωσιν ἢ πεισθῶσιν, ὅτι οἶκος παραπικραίνων ἐστίν.

8 * καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, ἄκουε τοῦ λαλοῦντός σοι πρὸς σέ, μὴ γίνου παραπικραίνων καθὼς ὁ οἶκος ὁ παραπικραίνων. χάνε τὸ στόμα σου καὶ φάγε ἃ ἐγὼ δίδωμί σοι.

9 * καὶ εἶδον καὶ ἰδοὺ χεὶρ ἐκτεταμένη πρός με, καὶ ἐν αὐτῇ κεφαλὶς βιβλίου·

10 * ἀνέλιξεν αὐτὸ ἐνώπιον ἐμοῦ. καὶ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα ἦν, τά τε ἔμπροσθεν καὶ τὰ ὄπισθεν. καὶ ἐγέγραπτο εἰς αὐτὸ θρῆνοι καὶ μέλος καὶ οὐαί.

γ.

1 * Καὶ εἶπεν πρός με, υἱὲ ἀνθρώπου, κατάφαγε ὃ ἂν εὕρῃς, φάγε τὸ κεφαλίδα τοῦτο. καὶ πορεύθητι καὶ λάλησον τοῖς υἱοῖς Ισραήλ.

2 * καὶ διήνοιξεν τὸ στόμα μου, καὶ ἐψώμισέν με τὸ κεφαλίδα τοῦτο.

3 * καὶ εἶπεν πρός με, υἱὲ ἀνθρώπου, τὸ στόμα σου φάγεται, καὶ ἡ κοιλία σου πλησθήσε τὸ κεφαλίδος τοῦτο, ἣ δέδομαί σοι εἰς σέ. καὶ ἔφαγον αὐτό, καὶ ἐγένετο ἐν τῷ στόματί μου ὡς μέλι γλυκάζον.

4 * καὶ εἶπεν πρός με, υἱὲ ἀνθρώπου, βάδιζε εἴσελθε πρὸς τὸν οἶκον τοῦ Ισραήλ, καὶ λαλήσω σοὺς λόγους μου πρὸς αὐτούς.

5 * διότι οὐ πρὸς λαὸν βαθύχειλον, καὶ βαρύγλωσσον σὺ ἐξαποστέλλῃ πρὸς τὸν οἶκον τοῦ Ισραήλ·

6 * οὐ δὲ πρὸς λαοὺς πολλοὺς ἀλλοφώνους ἢ ἀλλογλώσσους, οὗ οὐ συνήσεις τῇ γλώσσῃ ὅτι ὧν ἀκούσῃ τοὺς λόγους, καὶ εἰ πρὸς τούτους ἐξαπέστειλά σε, οὗτοι ἐπείσθησάν σου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Tu autem fili hominis ne timeas eos, neque sermones eorum metuas, quia rebelles sunt & duri contra te: & in medio populi, cuius opera similia sunt scorpionibus, tu habitas: & à verbis eorum ne timeas, neque formides à facie eorum, quoniam populus contumax est.
* Et prophetabis verba prophetiæ meæ eis, si fortè suscipiant disciplinam, & si quiescant peccare, quia populus contumax est.
* Tu autem fili hominis audi quod loquor tecum; ne fis contumax sicut populus rebellis: inclina animam tuam & suscipe quod ego do tibi.
* Et vidi, & ecce similitudo manus extensæ est ad latus ad me. & ecce in ea erat volumen libri.
* Et expandit illud coram me, & erat scriptum in fronte sua & posteriori suo, id quod fuit ab initio, & quod futurum est in fine: & scriptum erat in eo, Quòd si transgressi fuerint domus Israel Legem, dominarentur eis populi: & si facerent Legem, deficeret ab eis lamentatio, & gemitus & mœror.

CAP. III.

ET dixit ad me: Fili hominis, quod datur tibi suscipe; suscipe quod scriptum est in volumine isto: & vade & vaticinare super domum Israel.
* Et dixit ad me: Fili hominis, animam tuam satiabis & ventrem implebis, si susceperis quod scriptum est in volumine isto quod do tibi. & suscepi illud, & fuerunt verba eius in ore meo quasi mel dulce.
* Et dixit mihi: Fili hominis veni, & vade ad filios Israel, & prophetabis verba prophetiæ meæ illis.
* Quia non ad populum profundæ linguæ & grauis eloquij tu mitteris ad prophetandum, sed ad domum Israel.
* Non ad populos multos duri sermonis & grauis linguæ, cuius verba non possis audire. si enim ad eos misissem te, ipsi obedirent tibi.

ד ואמר לי בר אדם לא תדחל מנהון ומפתגמיהון לא תהרהר ארי סטרין ומקשין למקבל ובני עמא דעובדיהון דמן לעקרבין את יתב
ה ומפתגמיהון לא תדחל וכן קדמיהון לא תהבר ארי עם סרבין הוא׃ ז והתנבי יתהון אם יקבלון אלפן ואם יתמנעון
ארי סרבין הון׃ ח ואת בר אדם שמע ית דאנא ממלל עמך לא תהי סרבן כעמא בית סרבנא אפתח פומך וקבל ית דאנא
יהב לך׃ ט ואחזיית ואת הא דמות שכם ידא דשלחא לות אנפי והא בה מגלת ספרא׃ י ופרש יתה קדמי והיא כתיבה מאפתא
ולבתרא ואתכתיבו עלוהי קינין ומנהון אליא ווויין׃

ג

א ואמר לי בר אדם יתדמתיהב לך קבל קבל מה דכתיב בהמגלתא הדא ואזל ואתנבי על בית ישראל׃ ב ואדכנית ית נפשי
ג ואכלת ית המגלתא הדא׃ ואמר לי בר אדם בפומך תהוי מקבל מה דאנא מגלי לך ותקבל מה דכתיב בהמגלתא הדא ואזל
ד ואתנבי לות בית ישראל׃ ואמר לי בר אדם קום אזל לות בני בית ישראל ותתנבי בפתגמי נבואתי להון׃
ה לא לות עמא סגיאי מקציפי מלל ויקידי לישן דלא השמע ית פתגמיהון אלהין לות בית ישראל׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

7 * וּבֵית יִשְׂרָאֵל לֹא יאבוּ לִשְׁמֹעַ אֵלֶיךָ כִּי־אֵינָם
אֹבִים לִשְׁמֹעַ אֵלַי כִּי כָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל חִזְקֵי־מֵצַח
וּקְשֵׁי־לֵב הֵמָּה׃

8 * הִנֵּה נָתַתִּי אֶת־פָּנֶיךָ חֲזָקִים לְעֻמַּת פְּנֵיהֶם וְאֶת־
מִצְחָךְ חָזָק לְעֻמַּת מִצְחָם׃

9 * כְּשָׁמִיר חָזָק מִצֹּר נָתַתִּי מִצְחָךְ לֹא־תִירָא אוֹתָם
וְלֹא־תֵחַת מִפְּנֵיהֶם כִּי בֵית מְרִי הֵמָּה׃

10 * וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם אֶת־כָּל־דְּבָרַי אֲשֶׁר אֲדַבֵּר
אֵלֶיךָ קַח בִּלְבָבְךָ וּבְאָזְנֶיךָ שְׁמָע׃

11 * וְלֵךְ בֹּא אֶל־הַגּוֹלָה אֶל־בְּנֵי עַמֶּךָ וְדִבַּרְתָּ אֲלֵיהֶם
וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה אִם־יִשְׁמְעוּ
וְאִם־יֶחְדָּלוּ׃

12 * וַתִּשָּׂאֵנִי רוּחַ וָאֶשְׁמַע אַחֲרַי קוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל בָּרוּךְ
כְּבוֹד־יְהוָה מִמְּקוֹמוֹ׃

13 * וְקוֹל כַּנְפֵי הַחַיּוֹת מַשִּׁקוֹת אִשָּׁה אֶל־
אֲחוֹתָהּ וְקוֹל הָאוֹפַנִּים לְעֻמָּתָם וְקוֹל רַעַשׁ
גָּדוֹל׃

14 * וְרוּחַ נְשָׂאַתְנִי וַתִּקָּחֵנִי וָאֵלֵךְ מַר בַּחֲמַת רוּחִי
וְיַד־יְהוָה עָלַי חָזָקָה׃

15 * וָאָבוֹא אֶל־הַגּוֹלָה תֵּל אָבִיב הַיֹּשְׁבִים אֶל־
נְהַר־כְּבָר וָאֵשֶׁר הֵמָּה יֹשְׁבִים שָׁם וָאֵשֵׁב שָׁם
שִׁבְעַת יָמִים מַשְׁמִים בְּתוֹכָם׃

16 * וַיְהִי מִקְצֵה שִׁבְעַת יָמִים · וַיְהִי דְבַר־יְהוָה
אֵלַי לֵאמֹר׃

17 * בֶּן־אָדָם צֹפֶה נְתַתִּיךָ לְבֵית יִשְׂרָאֵל וְשָׁמַעְתָּ מִפִּי
דָּבָר וְהִזְהַרְתָּ אוֹתָם מִמֶּנִּי׃

18 * בְּאָמְרִי לָרָשָׁע מוֹת תָּמוּת וְלֹא הִזְהַרְתּוֹ וְלֹא
דִבַּרְתָּ לְהַזְהִיר רָשָׁע מִדַּרְכּוֹ הָרְשָׁעָה לְחַיֹּתוֹ הוּא
רָשָׁע בַּעֲוֹנוֹ יָמוּת וְדָמוֹ מִיָּדְךָ אֲבַקֵּשׁ׃

7 * Domus autem Israel nolunt audire te, quia nolunt audire me. Omnis quippe domus Israel attrita fronte est, & duro corde.

8 * Ecce dedi faciem tuam valentiorem faciebus eorum, & frontem tuam durio-rem frontibus eorum:

9 * Vt adamantem & vt silicem dedi fa-ciem tuam. Ne timeas eos neque me-tuas à facie eorum, quia domus exas-perans est.

10 * Et dixit ad me: Fili hominis, omnes C sermones meos quos ego loquor ad te, su-sume in corde tuo, & auribus tuis audi:

11 * Et vade, ingredere ad transmigratio-nem ad filios populi tui, & loqueris ad eos, & dices eis: Hæc dicit Dominus Deus: si fortè audiant & quiescant.

12 * Et assumpsit me spiritus, & audiui post me vocem commotionis magnæ: bene-dicta gloria Domini de loco suo:

13 * Et vocem alarum animalium per-tientium alteram ad alteram, & vocem ro-tarum sequentiū animalia, & vocem com-motionis magnæ.

14 * Spiritus quoque leuauit me & assum-psit me, & abij amarus in indignatione D spiritus mei. Manus enim Domini cra-mecum confortans me.

15 * Et veni ad transmigrationem, ad ce-ruum nouarum frugum, ad eos qui ha-bitabant iuxta flumen Chobar: & sedi ibi illi sedebant, & mansi ibi septem die-bus mœrens in medio eorum.

16 * Cùm autem perttransissent septem dies, factum est verbum Domini ad me dicens:

17 * Fili hominis, speculatorē dedi te do-mui Israel, & audies de ore meo verbum, & annunciabis eis ex me.

18 * Si dicente me ad impium, Morte mo-rieris, non annunciaueris ei, neque lo-cutus fueris vt auertartur à via sua impia, & viuat; ipse impius in iniquitate sua mo-rietur: sanguinem autem eius de manu tua requiram.

7 * ὁ δὲ οἶκος τοῦ ἰσραὴλ οὐ μὴ θελήσωσιν εἰσακοῦσαί μου, διότι βαλὸν εἰσακοῦσαί μου, ὅτι πᾶς οἶκος ἰσραὴλ φιλόνικοι εἰσὶν καὶ σκληροκάρδιοι.

8 * καὶ ἰδοὺ δέδωκα τὸ πρόσωπόν μου δυνατὸν κατέναντι τῶν προσώπων αὐτῶν, καὶ τὸ νῖκός μου καταχύσω κατέναντι τοῦ νίκους αὐτῶν·

9 * καὶ ἔσομαι διαπαντὸς κραταιώτερον πέτρας. μὴ φοβηθῇς ἀπ' αὐτῶν, μὴ δὲ πλησθῇς ἀπὸ προσώπου αὐτῶν, διότι οἶκος παραπικραίνων ἐστίν.

10 * καὶ εἶπεν πρός με, υἱὲ ἀνθρώπου, πάντας οὓς λόγους οὓς λελάληκα μετὰ σοῦ, λάβε εἰς τὴν καρδίαν σου, καὶ τοῖς ὠσίν σου ἄκουε·

11 * καὶ βάδιζε εἴσελθε εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν πρὸς τοὺς υἱοὺς τοῦ λαοῦ σου, καὶ λαλήσεις πρὸς αὐτοὺς, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς. τάδε λέγει κύριος κύριος, ἐὰν ἄρα ἀκούσωσιν ἐὰν ἄρα ἐνδῶσιν.

12 * καὶ ἀνέλαβέν με πνεῦμα καὶ ἤκουσα κατόπισθέν μου φωνὴν σεισμοῦ μεγάλου, εὐλογημένη ἡ δόξα κυρίου ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ·

13 * καὶ ἤκουσα φωνὴν πτερύγων τῶν ζώων, πτερυσσομένων ἑτέρα πρὸς τὴν ἑτέραν. καὶ φωνὴν τῶν τροχῶν ἐχομένη αὐτῶν, καὶ φωνὴν σεισμοῦ μεγάλου.

14 * καὶ τὸ πνεῦμα ἐξῆρέν με καὶ ἀνέλαβέν με, καὶ ἐπορεύθην μετέωρος ὀργῇ τοῦ πνεύματός μου.

15 * καὶ χεὶρ κυρίου ἐγένετο ἐπ' ἐμὲ κραταιά. καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν μετέωρος, καὶ ἐπῆλθον οὗ κατῴκουν ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ χοβὰρ οὗ ὄντας ἐκεῖ. καὶ ἐκάθισα ἐκεῖ ἑπτὰ ἡμέρας, διασκεφόμενος ἐν μέσῳ αὐτῶν.

16 * καὶ ἐγένετο μετὰ τὰς ἑπτὰ ἡμέρας, καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων,

17 * υἱὲ ἀνθρώπου, σκοπὸν δέδωκά σε τῷ οἴκῳ ἰσραήλ, καὶ ἀκούσῃ ἐκ στόματός μου λόγον, καὶ ἀπειλήσῃ αὐτοῖς παρ' ἐμοῦ,

18 "ἐν τῷ λέγειν με τῷ ἀνόμῳ, θανάτῳ θανατωθήσῃ, καὶ οὐ διεστείλω αὐτῷ οὐδὲ ἐλάλησας τοῦ διαστείλασθαι τῷ ἀνόμῳ, τοῦ ἀποστρέψαι ἀπὸ τῶν ὁδῶν αὐτοῦ πονηρῶν τοῦ ζῆσαι αὐτόν. ὁ ἄνομος ἐκεῖνος ἐν τῇ ἀδικίᾳ αὐτοῦ ἀποθανεῖται, καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐκ χειρός σου ἐκζητήσω.

תרגום יונתן

[illegible] לא ייבון לקבלא מימרי ארי ליזין אנון עבדין לקבלא למימרי ארי כל בית ישראל חציפי אפין ותקיפי לבא אנון׃
[illegible] תקיף דשמיר תקיף לקביל בית אפיהון ויהב ביתא עינך חסין לקביל בית עיניהון׃
[illegible] ואבר לי כבר אנש ית בית עיניך חסין לקבל בית עיניהון לא תדחל מנהון ולא תתבר מן קדמיהון ארי עם מרדנן
[illegible] אתל לוות בני גלותא לוות בני עמך ותמליל עמהון ואם יקבלון אלפן ואם יתמנעון מלמחטי׃
[illegible] רוחא ונטלתני ושמעית מן בתרי קל זיע סגיא דמשבחין ואמרין ברוך יקרא דייי מאתר בית שכינתה׃
[illegible] לות בני גלותא בשנקא לות גלגליא לקבל יהון וקל גלגליא לקבל יהון וקל זיע סגי׃
[illegible] ורוחא נטלתני ונחתתני ואזלת במרר בחקוף רוחי ובואה מן קדם ייי עלי תקפה׃
[illegible] בר אנש צופה שבעא יומין והוון פתגמי מן קדמי ואנון יהבין חמן ביניהון ואמרין שחק ביניהון׃
[illegible] ית אנש צופה לבית ישראל ותקבל מפומי פתגם והזהר מלתחתי מרי׃ כד אמרה לרשיעא מסתת חמות ולא
[illegible] מלתא לאזהרא רשיעא מאורחה דרשיעא לקיומהיה הוא רשיעא בחוביה יומוי ודמיה מן ידך אתבע׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Domus autem Israel nolunt obedire tibi, quia nolunt obedire verbo meo. quia omnes Israelitæ impudentes facie, & duro corde sunt. 8 Ecce dedi faciem tuam duram contra facies eorum, & frontem tuam robustam contra frontem eorum. 9 Vt adamantem fortiorem petra, sic dedi frontem tuam fortiorem contra frontes eorum: ne timeas eos, nec formides à facie eorum, quia populus contumax est. 10 Et dixit ad me: Fili hominis, omnia verba mea quæ loquar tecum, suscipe in corde tuo, & auribus tuis audi. 11 Et veni, vade ad filios transmigrationis ad filios populi tui, & prophetabis eis, & dices ad eos: Hæc dicit Dominus Deus, Si fortè suscipiant disciplinam, & desinant peccare. 12 Et sustulit me spiritus, & audiui post me vocem commotionis magnæ laudantium, & dicentium: Benedicta gloria Domini de loco maiestatis suæ: 13 Et vocem alarum creaturarum sese inuicem osculantium, & vocem rotarum contra eas, & vocem commotionis magnæ. 14 Et spiritus leuauit me, & assumpsit me, & abij in amaritudine in indignatione spiritus mei, & prophetia à facie Domini super me confortata est. 15 Et veni ad filios transmigrationis ad aceruum nouarum frugum, qui habitant iuxta fluuium Chobar: & quieui ibi inter eos, & ipsi sedebant ibi. & sedi ibi septem diebus tacens inter eos. 16 Et factum est in fine septem dierum, & factum est verbum prophetiæ à facie Domini, dicendo: 17 Fili hominis, doctorem constitui te domui Israel, & suscipies à verbo meo sermonem, & exhortaberis eos ne peccent coram me. 18 Quando dixero impio, Morte morieris, & non monueris eum, nec locutus fueris ad exhortandum impium à via sua malà vt viuat; ipse impius in peccato suo morietur, & sanguinem eius de manu tua requiram.

Universidad de Deusto
Biblioteca

19 וְאַתָּה כִּי־הַזְהַרְתָּ רָשָׁע וְלֹא־שָׁב מֵרִשְׁעוֹ
וּמִדַּרְכּוֹ הָרִשְׁעָה הוּא בַעֲוֹנוֹ יָמוּת וְאַתָּה אֶת־נַפְשְׁךָ
הִצָּלְתָּ׃

20 וּבְשׁוּב צַדִּיק מִצִּדְקוֹ וְעָשָׂה עָוֶל וְנָתַתִּי
מִכְשׁוֹל לְפָנָיו הוּא יָמוּת כִּי לֹא הִזְהַרְתּוֹ בְּחַטָּאתוֹ
יָמוּת וְלֹא תִזָּכַרְנָה צִדְקָתוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וְדָמוֹ מִיָּדְךָ
אֲבַקֵּשׁ׃

21 וְאַתָּה כִּי הִזְהַרְתָּ צַדִּיק לְבִלְתִּי חֲטֹא צַדִּיק
וְהוּא לֹא־חָטָא חָיוֹ יִחְיֶה כִּי נִזְהָר וְאַתָּה אֶת־נַפְשְׁךָ
הִצָּלְתָּ׃

22 וַתְּהִי עָלַי שָׁם יַד־יְהוָה וַיֹּאמֶר אֵלַי קוּם צֵא אֶל־
הַבִּקְעָה וְשָׁם אֲדַבֵּר אוֹתָךְ׃

23 וָאָקוּם וָאֵצֵא אֶל־הַבִּקְעָה וְהִנֵּה־שָׁם כְּבוֹד־
יְהוָה עֹמֵד כַּכָּבוֹד אֲשֶׁר רָאִיתִי עַל־נְהַר־כְּבָר וָאֶפֹּל
עַל־פָּנָי׃

24 וַתָּבֹא־בִי רוּחַ וַתַּעֲמִדֵנִי עַל־רַגְלָי וַיְדַבֵּר אִתִּי
וַיֹּאמֶר אֵלַי בֹּא הִסָּגֵר בְּתוֹךְ בֵּיתֶךָ׃

25 וְאַתָּה־בֶן־אָדָם הִנֵּה־נָתְנוּ עָלֶיךָ עֲבֹתִים
וַאֲסָרוּךְ בָּהֶם וְלֹא תֵצֵא בְתוֹכָם׃

26 וּלְשׁוֹנְךָ אַדְבִּיק אֶל־חִכֶּךָ וְנֶאֱלַמְתָּ וְלֹא־תִהְיֶה
לָהֶם לְאִישׁ מוֹכִיחַ כִּי בֵית מְרִי הֵמָּה׃

27 וּבְדַבְּרִי אוֹתָךְ אֶפְתַּח אֶת־פִּיךָ וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם
כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הַשֹּׁמֵעַ יִשְׁמָע וְהֶחָדֵל יֶחְדָּל כִּי
בֵית מְרִי הֵמָּה׃

ד

1 וְאַתָּה בֶן־אָדָם קַח־לְךָ לְבֵנָה וְנָתַתָּה אוֹתָהּ
לְפָנֶיךָ וְחָקוֹתָ עָלֶיהָ עִיר אֶת־יְרוּשָׁלִָם׃

2 וְנָתַתָּה עָלֶיהָ מָצוֹר וּבָנִיתָ עָלֶיהָ דַּיִק וְשָׁפַכְתָּ
עָלֶיהָ סֹלְלָה וְנָתַתָּה עָלֶיהָ מַחֲנוֹת וְשִׂים־עָלֶיהָ כָּרִים
סָבִיב׃

19 * Si autem tu annunciaueris impio, & ille non fuerit conuersus ab impietate sua & à via sua impia, ipse quidem in impietate sua morietur: tu autem animã tuam liberasti.

20 *Sed & si conuersus iustus à iustitia sua fuerit, & fecerit iniquitatem, ponam offendiculum coram eo. Ipse morietur, quia non annunciasti ei. In peccato suo morietur, & non erunt in memoria iustitiæ eius quas fecit; sanguinem verò eius de manu tua requiram.

21 * Si autem tu annunciaueris iusto, ut non peccet iustus, & ille non peccauerit, viuens viuet, quia annunciasti ei, & tu animam tuam liberasti.

22 * Et facta est super me manus Domini, & dixit ad me: Surge & egredere in campum, & ibi loquar tecum.

23 * Et surgens egressus sum in campum, & ecce ibi gloria Domini stabat quasi gloria quam vidi iuxta fluuium Chobar. & cecidi in faciem meam.

24 * Et ingressus est in me spiritus, & statuit me super pedes meos, & locutus est ad me, & dixit mihi: Ingredere & includere in medio domus tuæ.

25 * Et tu fili hominis ecce data sunt super te vincula, & ligabunt te in eis, & non egredieris in medio eorum:

26 * Et linguam tuam adhærere faciam palato tuo, & eris mutus nec quasi vir obiurgans, quia domus exasperans est.

27 * Cùm autem locutus fuero tibi, aperiam os tuum, & dices ad eos: Hæc dicit Dominus Deus: Qui audit, audiat; & qui quieuerit, quiescat, quia domus exasperans est.

CAP. IIII.

1 ET tu fili hominis, sume tibi laterem, & pones eum coram te, & describes in eo ciuitatem Hierusalem:

2 * Et dabis contra eam obsidionem. & ædificabis munitiones, & comportabis aggerem, & dabis contra eam castra, & pones arietes in gyro:

19 * Καὶ σὺ ἐὰν διαστείλῃ τῷ ἀνόμῳ, καὶ μὴ ἀποστρέψῃ
ἀπὸ τῆς ἀνομίας αὐτοῦ καὶ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ ἀδίκου ὁ αὐ-
τὸς οὗτος ἐν τῇ ἀδικίᾳ αὐτοῦ ἀποθανεῖται, καὶ σὺ τὴν
ψυχήν σου ῥύσῃ.

20 * Ἐὰν δὲ τῷ ἀποστρέφειν δίκαιον ἀπὸ τῶν δικαιοσυνῶν αὐ-
τοῦ, καὶ ποιῆσαι ἀδικήματα, καὶ δώσω τὸν βάδισμον εἰς
πρόσωπον αὐτοῦ, αὐτὸς ἀποθανεῖται, ὅτι οὐ διεστείλω αὐτῷ.
ἐν ταῖς ἁμαρτίαις αὐτοῦ ἀποθανεῖται, ὅτι οὐ μὴ μνη-
σθῶσιν αἱ δικαιοσύναι αὐτοῦ ἃς ἐποίησεν. καὶ τὸ αἷμα αὐ-
τοῦ ἐκ τῆς χειρός σου ἐκζητήσω.

21 * σὺ δὲ ἐὰν διαστείλῃ τῷ δικαίῳ μὴ ἁμαρτεῖν, καὶ αὐτὸς
μὴ ἁμάρτῃ ὁ δίκαιος ζωῇ ζήσεται, ὅτι διεστείλω αὐτῷ, καὶ
σὺ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ῥύσῃ.

22 * καὶ ἐγένετο ἐπ' ἐμὲ χεὶρ κυρίου, καὶ εἶπεν πρός
με, ἀνάστηθι καὶ ἔξελθε εἰς τὸ πεδίον, καὶ ἐκεῖ λαλήσω
σοι πρός σε.

23 * καὶ ἀνέστην καὶ ἀπῆλθον εἰς τὸ πεδίον. καὶ ἰδοὺ ἐκεῖ
δόξα κυρίου εἱστήκει κατὰ τὴν δόξαν ἣν ἴδον ἐπὶ τοῦ ποτα-
μοῦ τοῦ χοβάρ. καὶ πίπτω ἐπὶ πρόσωπόν μου.

24 * καὶ ἦλθεν ἐπ' ἐμὲ πνεῦμα, καὶ ἔστησέ με ἐπὶ πό-
δας μου, καὶ ἐλάλησεν πρός με καὶ εἶπεν μοι, εἴσελθε
καὶ ἐγκλείσθητι ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου σου.

25 * καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, ἰδοὺ δέδονται ἐπὶ σὲ δεσμοί,
καὶ δήσουσίν σε ἐν αὐτοῖς, καὶ οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐν μέσῳ
αὐτῶν.

26 * καὶ τὴν γλῶσσάν σου συνδήσω τῷ λάρυγγί σου, καὶ
ἀποκωφωθήσῃ, καὶ οὐκ ἔσῃ αὐτοῖς εἰς ἀνδρα ἐλέγχουσα,
ὅτι οἶκος παραπικραίνων ἐστίν.

27 * καὶ ἐν τῷ λαλεῖν με πρὸς σέ, ἀνοίξω τὸ στόμα σου,
καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, τάδε λέγει κύριος κύριος, ὁ ἀ-
κούων ἀκουέτω, καὶ ὁ ἀπειθῶν ἀπειθείτω, ὅτι οἶκος πα-
ραπικραίνων ἐστίν.

δ'.

1 * Καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, λάβε σεαυτῷ πλινθίον, καὶ θήσεις αὐτὸ πρὸ προσώπου σου, καὶ διαγράψεις ἐπ' αὐ-
τὸ πόλιν τὴν ἱερουσαλήμ. 2 * καὶ δώσεις ἐπ' αὐτὴν
περιοχήν. καὶ οἰκοδομήσεις αὐτὸ προμαχῶνας, καὶ πε-
βαλεῖς ἐπ' αὐτὸ χάραγμα, καὶ δώσεις ἐπ' αὐτὸ πα-
ρεμβολάς, καὶ τάξεις τὰς βελοστάσεις κύκλῳ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 " Si autem exhortatus fueris impium, & non fuerit auersus à peccato suo & á via sua impia, ipse in peccato suo morietur: & tu animam tuam liberasti.

20 " Et quando auersus fuerit iustus à iustitia sua, & fecerit iniquitatem, ponam offendiculum coram eo: ipse morietur, quia non exhortatus es eum: in peccato suo morietur, & non erunt in memoria iustitiæ eius quas fecit, & sanguinem eius de manu tua requiram.

21 " Tu autem si exhortatus fueris iustum vt non peccet iustus, & ipse non peccauerit iustus, iustus vita viuet, quia prohibuisti eum, & tu animam tuam liberasti.

22 " Et manfit super me ibi spiritus prophetiæ Domini, & dixit ad me: Surge & egredere in campum, & ibi loquar tecum.

23 " Et surrexi & egressus sum in campum, & ecce ibi gloria Domini residebat, quasi gloria quam vidi iuxta fluuium Chobar: & pronus ceci super faciem meam.

24 " Et ingressus est in me spiritus, & statuit me super pedes meos, & locutus est mecum, & dixit mihi: Ingredere & abscondete in medio domus tuæ.

25 " Tu autem fili hominis, ecce statuit verbum meum super te, sicut vinculum funiculorum quibus ligant. & non egredieris in medium eorum.

26 " Et linguam tuam adhærere faciam palato tuo, & eris mutus, & non eris eis vir increpans: quia populus contumax est.

27 " Et cùm locutus fuero tecum, inclinabo animam tuam, & dices eis, & non erit eis vir increpans: quia populus contumax est. Hæc dicit Dominus Deus: Qui fuscipit, fuscipiat disciplinam; & qui ceffat, ceffet peccare; quia populus contumax est.

CAP. IIII.

1 ET tu fili hominis sume tibi lapidem, & pones coram te, & figurabis super eum ciuitatem Ierusalem:

2 " Et pones super eam obsidionem, & ædificabis super eam machinam, & comportabis aduersus eam aggerem. & collocabis contra eam castra, & constitues contra eam duces per circuitum.

תרגום יונתן

19 וְאַתְּ אֲרֵי אַזְהַרְתָּ רְשִׁיעָא וְלָא תָב מֵחוֹבֵהּ וּמֵאוֹרְחֵהּ דְּרָשִׁיעָא הוּא מִבְּחוֹבֵהּ יְמוּת וְאַתְּ אַפְרַשְׁתְּ יָת נַפְשָׁךְ שֵׁיזְבָתְהָא׃ 20 וְכַד יְהוֹב זַכָּאָה
מִזְּכוּתֵהּ וְיַעֲבֵד חוֹבִין קֳדָמוֹהִי הוּא יְמוּת אֲרֵי לָא אַזְהַרְתֵּהּ בְּחוֹבֵיהּ יְמוּת וְלָא יִדְּכְרָן זַכְוָתֵיהּ דְּעָבַד וְדָמֵיהּ מִן יְדָךְ אֲחַבַּע׃
21 וְאַתְּ אֲרֵי אַזְהַרְתָּ לְצַדִּיקָא בְּדִיל דְּלָא לְמֶחֱטֵי צַדִּיקָא וְהוּא לָא חֲטָא מַחֲיָא יְחֵי אֲרֵי אִזְדְּהַרְתָּ וְאַתְּ אַפְרַשְׁתְּ שֵׁיזְבָתָא׃
22 וַהֲוָת עֲלַי תַּמָּן נְבוּאַת מִן קֳדָם יְיָ וַאֲמַר לִי קוּם פּוֹק לְבִקְעְתָּא וְתַמָּן אֶתְמַלֵּל עִמָּךְ׃
23 וְקָמִית וּנְפַקִית לְבִקְעְתָּא וְהָא תַמָּן יְקָרָא דַּייָ שְׁרֵי כִּיקָרָא דְּחֵזְיֵתִי עַל נְהַר כְּבָר וְאִשְׁתְּחֵחֵת עַל אַפָּי׃
24 וְעָלַת בִּי רוּחָא וְאַקִּימַתְנִי עַל רַגְלַי וּמַלֵּל עִמִּי וַאֲמַר לִי עוֹל אֶסְגַּר כְּגַוָּךְ בֵּיתָךְ׃
25 וְאַתְּ בַּר אֱנָשׁ הָא נְגָרִין פְּתִגְמַי עֲלָךְ כַּאֲסוּר גְּדִילִין וְאַסְרִין בְּהוֹן וְלָא תִפּוֹק בֵּינֵיהוֹן׃
26 וְלִישָׁנָךְ אַדְבֵּיק אֶל חִכָּךְ וְתֶאֱלַם וְלָא תְהֵי לְהוֹן לְגַבְרָא סוֹכֵח אֲרֵי עַם מַרְגְּנָן אִנּוּן׃
27 וְכַד מַלֵּיל עִמָּךְ אֶפְתַּח יָת פֻּמָּךְ וְתֵימַר לְהוֹן כִּרְגִין אֲמַר יְיָ אֱלָהִים דְּקַבֵּל יְקַבֵּל וְדִיסְתְּנַע יִסְתְּנַע מִלְּמֶחֱמֵי אֲרֵי עַם מַרְגְּנָן אִנּוּן׃

ד

1 וְאַתְּ בַּר אֱנָשׁ סַב לָךְ אַבְנָא וְתִסֵּן קֳדָמָךְ וְתִצּוֹר עֲלַהּ קִרְתָּא יָת יְרוּשְׁלֶם׃
2 וְתֵן עֲלַהּ כִּרְקוֹם וְתִצְבֵּר עֲלַהּ מַלְיָתָא וְתַשְׁרֵי עֲלַהּ מַשְׁרְיָן וּכְנֵי עֲלַהּ אַפְרוֹרִין סְחוֹר סְחוֹר׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

3 וְאַתָּה קַח־לְךָ מַחֲבַת בַּרְזֶל וְנָתַתָּה אוֹתָהּ קִיר
בַּרְזֶל בֵּינְךָ וּבֵין הָעִיר וְהֵכַנְתָּ אֶת־פָּנֶיךָ
אֵלֶיהָ וְהָיְתָה בְמָצוֹר וְצַרְתָּ עָלֶיהָ אוֹת הִיא לְבֵית
יִשְׂרָאֵל׃

4 וְאַתָּה שְׁכַב עַל־צִדְּךָ הַשְּׂמָאלִי וְשַׂמְתָּ אֶת־עֲוֹן
בֵּית־יִשְׂרָאֵל עָלָיו מִסְפַּר הַיָּמִים אֲשֶׁר תִּשְׁכַּב עָלָיו
תִּשָּׂא אֶת־עֲוֹנָם׃

5 וַאֲנִי נָתַתִּי לְךָ אֶת־שְׁנֵי עֲוֹנָם לְמִסְפַּר יָמִים
שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת וְתִשְׁעִים יוֹם וְנָשָׂאתָ עֲוֹן בֵּית־
יִשְׂרָאֵל׃

6 וְכִלִּיתָ אֶת־אֵלֶּה וְשָׁכַבְתָּ עַל־צִדְּךָ הַיְמָנִי שֵׁנִית
וְנָשָׂאתָ אֶת־עֲוֹן בֵּית־יְהוּדָה אַרְבָּעִים יוֹם יוֹם
לַשָּׁנָה יוֹם לַשָּׁנָה נְתַתִּיו לָךְ׃

7 וְאֶל־מְצוֹר יְרוּשָׁלַ͏ִם תָּכִין פָּנֶיךָ וּזְרֹעֲךָ חֲשׂוּפָה
וְנִבֵּאתָ עָלֶיהָ׃

8 וְהִנֵּה נָתַתִּי עָלֶיךָ עֲבוֹתִים וְלֹא־תֵהָפֵךְ מִצִּדְּךָ
אֶל־צִדֶּךָ עַד־כַּלּוֹתְךָ יְמֵי מְצוֹרֶךָ׃

9 וְאַתָּה קַח־לְךָ חִטִּין וּשְׂעֹרִים וּפוֹל וַעֲדָשִׁים וְדֹחַן
וְכֻסְּמִים וְנָתַתָּה אוֹתָם בִּכְלִי אֶחָד וְעָשִׂיתָ אוֹתָם לְךָ
לְלֶחֶם מִסְפַּר הַיָּמִים אֲשֶׁר־אַתָּה שׁוֹכֵב עַל־צִדְּךָ
שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת וְתִשְׁעִים יוֹם תְּאכְלֶנּוּ׃

10 וּמַאֲכָלְךָ אֲשֶׁר תְּאכְלֶנּוּ בְּמִשְׁקָל עֶשְׂרִים שֶׁקֶל
לַיּוֹם מֵעֵת עַד־עֵת תְּאכֶלֶנּוּ׃

11 וּמַיִם בְּמִשּׂוּרָה תִּשְׁתֶּה שְׁשִׁית הַהִין מֵעֵת עַד־
עֵת תִּשְׁתֶּה׃

12 וְעֻגַת שְׂעֹרִים תֹּאכְלֶנָּה וְהִיא בְּגֶלְלֵי צֵאַת
הָאָדָם תְּעֻגֶנָּה לְעֵינֵיהֶם׃

13 וַיֹּאמֶר יְהוָה כֵּכָה יֹאכְלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־
לַחְמָם טְמֵא בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר אַדִּיחֵם שָׁם׃

3 * Et tu sume tibi sartaginem ferream, & pone eam in murum ferreum inter te & inter ciuitatem; & obfirmabis faciem tuam ad eam, & erit in obsidionem, & circundabis eam. Signum est domui Israel.

4 * Et tu dormies super latus tuum sinistrum, & pones iniquitates domus Israel super eo; numero dierum quibus dormies super illud, & assumes iniquitates eorum.

B 5 * Ego autem dedi tibi annos iniquitatis eorum numero dierum trecentos & nonaginta dies, & portabis iniquitatem domus Israel.

6 * Et cùm compleueris hæc, dormies iterum super latus tuum dextrum secundò, & assumes iniquitatem domus Iuda quadraginta diebus. Diem pro anno, diem, inquam, pro anno dedi tibi.

7 * Et ad obsidionem Hierusalem conuertes faciem tuam, & brachium tuum nudum erit extentum, & prophetabis aduersus eam.

8 * Ecce circundedi te vinculis, & non conuertes à latere tuo in latus aliud, donec compleas dies obsidionis tuæ.

9 * Et tu sume tibi frumentum, & hordeum, & fabam, & lentem, & milium, & siliginem, & mittes ea in vas vnum, & facies ea tibi panes numero dierú quibus dormies super latus tuum. Trecentis & nonaginta diebus comedes illud.

C 10 * Cibus autem tuus quo vesceris, erit in pondere viginti stateres in die: à tempore vsque ad tempus comedes illud.

11 * Et aquam in mensura bibes, sextam partem hin: à tempore vsque ad tempus bibes illud.

12 * Et quasi subcinericium hordeaceum comedes illud, & stercore quod egreditur de homine operies illud in oculis eorum.

13 * Hæc dicit Dominus: Sic comedent filij Israel panem suum pollutum inter gentes ad quas eiiciam eos.

3 * καὶ σὺ λάβε σεαυτῷ τήγανον σιδηροῦν, καὶ θήσεις
αὐτὸ τεῖχον σιδηροῦν ἀνὰ μέσον σου, καὶ διαμένεις τὸ πρό-
σωπόν σου ἐπ' αὐτὴν, καὶ ἔσται
ἐν συγκλεισμῷ, καὶ συγκλείσεις αὐτήν, σημεῖόν ἐστιν τοῦτο
τοῖς υἱοῖς ισραηλ.

4 * καὶ σὺ κοιμηθήσῃ ἐπὶ τὸ πλευρόν σου τὸ ἀριστερόν,
καὶ θήσεις τὰς ἀδικίας τοῦ ισραηλ ἐπ' αὐτὸ κατ' ἀριθμὸν
τῶν ἡμερῶν ἃς κοιμηθήσῃ ἐπ' αὐτοῦ, καὶ λήψῃ τὰς ἀδι-
κίας αὐτῶν.

5 * καὶ ἐγὼ δέδωκά σοι τὰς δύο ἀδικίας αὐτῶν εἰς ἀριθ-
μὸν ἡμερῶν τριακοσίων ἐνενήκοντα, καὶ λήψῃ τὰς ἀδι-
κίας τοῦ οἴκου ισραηλ.

6 * καὶ συντελέσεις ταῦτα, καὶ κοιμηθήσῃ ἐπὶ τὸ πλευ-
ρόν σου τὸ δεξιόν, καὶ λήψῃ τὰς ἀδικίας τοῦ οἴκου ιούδα
τεσσαράκοντα ἡμέρας, ἡμέραν εἰς ἐνιαυτὸν τέθεικά σοι.

7 * καὶ εἰς τὴν συγκλεισμὸν ιερουσαλὴμ ἑτοιμάσεις τὸ
πρόσωπόν σου, καὶ τὸν βραχίονά σου γυμνωθήσεται, καὶ προ-
φητεύσεις ἐπ' αὐτήν.

8 * καὶ ἰδοὺ ἔδωκά σοι δεσμούς, καὶ μὴ στρα-
φῇς ἀπὸ τοῦ πλευροῦ σου ἐπὶ τὸ πλευρόν σου, ἕως οὗ συν-
τελεσθῶσιν αἱ ἡμέραι τοῦ συγκλεισμοῦ σου.

9 * καὶ σὺ λάβε σεαυτῷ πυροὺς καὶ κριθάς, καὶ κύα-
μον, καὶ φακόν, καὶ κέγχρον καὶ ὀλύρδην, ἐμβαλεῖς
αὐτὰ εἰς ἄγγος ἓν ὀστράκινον, καὶ ποιήσεις αὐτὰ σεαυ-
τῷ εἰς ἄρτους. ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἡμερῶν ἃς σὺ καθεύδεις
ἐπὶ τοῦ πλευροῦ σου τριακοσίους ἐνενήκοντα ἡμέρας φά-
γεσαι αὐτά.

10 * καὶ τὸ βρῶμά σου ὃ φάγεσαι ἐν σταθμῷ εἴκοσι σί-
κλους τὴν ἡμέραν ἀπὸ καιροῦ ἕως καιροῦ φάγεσαι
αὐτά.

11 * καὶ ὕδωρ ἐν μέτρῳ πίεσαι τὸ ἕκτον τοῦ ὑ, ἀπὸ καιροῦ ἕως καιροῦ πίεσαι αὐτό.

12 * ὡς ἐγκρυφίου κριθίνου φάγεσαι αὐτά. ἐν βολ-
ίσιν κόπρου ἀνθρωπίνης ἐγκρύψεις αὐτὰ κατ' ὀφθαλ-
μοὺς αὐτῶν.

13 * ταῦτα λέγει κύριος ὁ θεὸς τοῦ ισραηλ, οὕτως φά-
γονται οἱ υἱοὶ ισραηλ ἀκάθαρτα ἐν τοῖς ἔθνεσιν εἰς ἃ ἐκ-
βαλῶ αὐτούς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et tu tolle tibi sartaginem ferream, & pones eam murum ferreum inter te & ciuitatem: & diriges faciem tuam ad eam, & erit in obsidione, & obsidebis eam. signum est domui Israel.
* Et tu cuba super latus tuum sinistrum, & pones peccata domus Israel super illud: numero dierum quibus cubaueris super illud, susceptes peccata eorum.
* Et ego dedi tibi pro vno duo in peccatis eorum iuxta numerum dierum trecentorum & nonaginta dierum: & susceptes iniquitates domus Israel.
* Vbi enim hæc absolueris, cubabis super latus tuum dextrum secundò, & susceptes iniquitates domus Iuda quadraginta diebus, diem pro anno, diem pro anno dedi eos tibi.
* Et ad obsidionem Ierusalem diriges faciem tuam, & brachium tuum roborabis: & prophetabis aduersus eam.
* Et ecce decretum Verbi met erit super te quasi vinculum funiculorum; & non te conuertes de latere tuo in latus tuum, donec compleueris dies tuæ obsidionis.
* Et tu sume tibi triticum, & hordeum, & fabam, & lentes, & milium, & speltam, & mittes ea in vase vno, & facies ea tibi in cibum numero dierum quibus cubaueris super latus tuum; trecentis & nonaginta diebus comedes illum.
* Cibus autem tuus quo vesceris, erit in pondere viginti stateres in diem, à tempore vsque ad tempus comedes illum.
* Et aquam in mensura bibes, sextam partem hin: à tempore vsque ad tempus bibes illam.
* Et subcinericium panem hordeaceum comedes illum: super excrementum stercoris humani subiges illum in oculis eorum.
* Et dixit Dominus: Sic comedent filij Israel cibum pollutum suum inter populos ad quos transmigrare eos feci.

תרגום יונתן

* ואנת סב לך סקריס פרזל ותתן כותל פרזל בינך ובין קרתא ותתקן ית אפך לה ותהוי בציורא ותצור עלה את היא לבית ישראל׃
* ותיכוב על סטרך דשמאלא ותשוי ית חובי בית ישראל עלוהי מנין יומיא דתשכוב עלוהי ית חוביהון׃
* ואנא יהבית לך ית חובי בית ישראל עלוהי מנין יומיא דתשכוב עלוהי תקבל חובי בית ישראל׃
* ותשלים ית אלין ותשכוב על סטרך דימינא תניניתא ותקבל ית חובי בית יהודה ארבעין יומין יומא לשתא יומא לשתא יהבתיה לך׃
* ואת אפתגמי עלך כאסור גדילין ולא תתהפך מסטרך לסטרך עד אשלמותך יומי צירך׃
* ואנת סב לך חטין ושערין ופולא ועדשין ודוחן וכוסמין ותתן בסנא חד ותעבד יתהון לך למיכל מנין יומיא דאת שכב על סטרך תיכלנה׃
* ומיכלך דתיכלנה במתקל עשרין סלעין ליום מעדן ועד עדן תיכלינה׃
* ומיא במכילתא תשתי תר סתן שתא מעדן ועד עדן תשתי׃
* ותהוי אכלתא חשחי חד סתן שתא מעדן ועד עדן תשתי׃
* ומסרך חיי בגלל מפקרת אנשא תחרכנה לעיניהון׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

14 וְאֹמַר אֲהָהּ אֲדֹנָי יֱהוִה הִנֵּה נַפְשִׁי לֹא מְטֻמְּאָה
וּנְבֵלָה וּטְרֵפָה לֹא־אָכַלְתִּי מִנְּעוּרַי וְעַד־עַתָּה וְלֹא־
בָא בְּפִי בְּשַׂר פִּגּוּל׃

15 וַיֹּאמֶר אֵלַי רְאֵה נְתַתִּי לְךָ אֶת־צֹפְעֵי הַבָּקָר
תַּחַת גְּלֵלֵי הָאָדָם וְעָשִׂיתָ אֶת־לַחְמְךָ
עֲלֵיהֶם׃

16 וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם הִנְנִי שֹׁבֵר מַטֵּה־לֶחֶם
בִּירוּשָׁלַם וְאָכְלוּ־לֶחֶם בְּמִשְׁקָל וּבְדָאגָה וּמַיִם
בְּמִשּׂוּרָה וּבְשַׁמָּמוֹן יִשְׁתּוּ׃

17 לְמַעַן יַחְסְרוּ לֶחֶם וָמַיִם וְנָשַׁמּוּ אִישׁ וְאָחִיו
וְנָמַקּוּ בַּעֲוֹנָם׃

ה

1 וְאַתָּה בֶן־אָדָם קַח־לְךָ חֶרֶב חַדָּה תַּעַר הַנַּלָּבִים
תִּקָּחֶנָּה לָךְ וְהַעֲבַרְתָּ עַל־רֹאשְׁךָ וְעַל־זְקָנֶךָ וְלָקַחְתָּ
לְךָ מֹאזְנֵי מִשְׁקָל וְחִלַּקְתָּם׃

2 שְׁלִשִׁית בָּאוּר תִּבְעִיר בְּתוֹךְ הָעִיר כִּמְלֹאת
יְמֵי הַמָּצוֹר וְלָקַחְתָּ אֶת־הַשְּׁלִשִׁית תַּכֶּרֶב בָּהָרֵב
סְבִיבוֹתֶיהָ וְהַשְּׁלִשִׁית תִּזְרֶה לָרוּחַ וְחֶרֶב אָרִיק
אַחֲרֵיהֶם׃

3 וְלָקַחְתָּ מִשָּׁם מְעַט בְּמִסְפָּר וְצָרַרְתָּ אֹתָם בִּכְנָפֶיךָ׃

4 וּמֵהֶם עוֹד תִּקַּח־וְהִשְׁלַכְתָּ אוֹתָם אֶל־תּוֹךְ הָאֵשׁ
וְשָׂרַפְתָּ אֹתָם בָּאֵשׁ מִמֶּנּוּ תֵּצֵא־אֵשׁ אֶל־כָּל־בֵּית
יִשְׂרָאֵל׃

5 כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה זֹאת יְרוּשָׁלַם בְּתוֹךְ הַגּוֹיִם
שַׂמְתִּיהָ וּסְבִיבוֹתֶיהָ אֲרָצוֹת׃

6 וַתַּמְרֶ֨ אֶת־מִשְׁפָּטַי לְרִשְׁעָה מִן־הַגּוֹיִם וְאֶת־
חֻקּוֹתַי מִן־הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֶיהָ כִּי בְמִשְׁפָּטַי
מָאָסוּ וְחֻקּוֹתַי לֹא־הָלְכוּ בָהֶם׃

14 * Et dixi: A, a, a, Domine Deus, ecce
Danima mea non est polluta, & morticinium, & laceratum à bestiis non comedi
ab infantia mea vsque nunc, & nō est in-
gressa os meum omnis caro immunda.

15 * Et dixit ad me: Ecce dedi tibi fimum
boum pro stercoribus humanis, & facies
panem tuum in eo.

16 * Et dixit ad me: Fili hominis, ecce con-
teram baculum panis in Hierusalem, &
comedent panem suum in pondere & in
follicitudine, & aquam in mensura & in
angustia bibent:

17 * Vt deficientibus pane & aqua contra
vnusquisque ad fratrem suum, & con-
besca in iniquitatibus suis.

CAP. V.

1 * ET tu fili hominis sume tibi gladium a-
cutum radētem pilos, & assumes eum,
& duces per caput tuum & per barbam
tuam; & assumes tibi stateram ponderis,
& diuides eos.

2 * Tertiam partem igni combures in
medio ciuitatis iuxta completionem die-
rum obsidionis: & assumes tertiam par-
tem, & concides gladio in circuitu eius:
tertiam verò aliam dispergis in ventum,
& gladium nudabo post eos.

3 * Et sumes indè parum numerum, &
ligabis eos in summitate pallij tui.

4 * Et ex eis rursum tolles, & proijces
eos in medio ignis, & combures eos igni:
& ex eis egredietur ignis in omnem do-
mum Israel.

5 * Hęc dicit Dominus Deus: Ista est Hie-
rusalem. in medio gentium posui eam, &
in circuitu eius terras.

6 * Et contempsit iudicia mea vt plus e-
B set impia quàm gentes, & præcepta mea
vltrà quàm terræ quæ in circuitu eius:
Iudicia enim mea proiecerunt, & in præ-
ceptis meis non ambulauerunt.

14 * Dixi, Nequaquam Domine Deus Israel. si-
enima mea non est polluta in immunditia: &
morticinium, & captum à bestiis non comedi
à natiuitate mea vsque nunc, neque ingressa est
in os meum omnis caro prophana.

15 * Et dixit ad me: Ecce dedi tibi fimum
boum pro stercoribus humanis, & facies panes
in eis.

16 * Et dixit Dominus ad me: Fili hominis, ec-
ce ego contero firmamentum panis in Hieru-
salem, & comedent panem in pondere & indi-
gentia; & aquam in mensura & in interitu
bibent:

17 * Vt indigentes fiant pane et aqua. & in-
teribit homo et frater eius, & contabescent in
iniquitatibus suis.

CAP. V.

1 * ET tu fili hominis, sume tibi gladium acutum
magis quàm nouacula tonsoris, possidebis
eum tibi. & induces eum super caput tuum
& super barbam tuam. & sumes stateram
ponderis, & diuides eos.

2 * Quartam partem in igne combures in me-
dia ciuitate secundum completionem dierum
conclusionis. & sumes quartam partem, &
combures eam in medio eius, & quartam par-
tem concides in gladio in circuitu eius, et quar-
tam partem disperges vento: & gladium nu-
dabo post eos.

3 * Assumes indè paucos in numero, & cir-
cumligabis eos pallio tuo.

4 * Et ex his tolles adhuc, & proïcies eos in
medium ignis, & combures eos in igne: ex ea
egredietur ignis, & dices omni domui Israel:

5 * Hæc dicit Dominus Dominus: Ista Hie-
rusalem. in medio gentium posui eam, et in cir-
cuitu eius regiones.

6 * Et dices: Iustificationes meas iniquo ex
gentibus, & legitima mea regionum quæ in
circuitu eius: quia iustificationes meas repu-
lerunt, & in legitimis meis non ambulauerunt
in eis.

14 * εἶπα, μηδαμῶς κύριε ὁ θεὸς οὐ ἱσραήλ. εἰ ἡ ψυχή
μου ἀ μεμίαν) ὃν ἀκαθαρσία, καὶ θνησιμαῖον καὶ θηριά-
λωτον οὐ βέβρωκα ἀπὸ ἡμέρας μου ἕως οὐ νῦν, οὐδ εἰσε-
λήλυθεν εἰς τὸ στόμα μου πᾶν κρέας βέβηλον.

15 * καὶ εἶπεν πρός με, ἰδοὺ δέδωκά σοι βόλισα βοῶν,
ἀντὶ τῶν βολίτων ἀνθρωπίνων, καὶ ποιήσεις ἐπ᾽ αὐτοῖς
ἐπ᾽ ἀυτῶν.

16 * καὶ εἶπεν κύριος πρός με, υἱὲ ἀνθρώπου ἰδοὺ ἐγὼ
συντρίβω στήγμα ἄρτου ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ φάγου-
ἄρτον ἐν σταθμῷ ἐν ἐνδείᾳ, καὶ ὕδωρ ἐν μέτρῳ, καὶ ἐν ἀ-
φανισμῷ πίονται.

17 * ὅπως ἐνδεεῖς γένων) ἄρτου καὶ ὕδατος. καὶ ἀφανι-
σθήσε) ἄνθρωπος καὶ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ ἐνσκηθονται
ἐν ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν.

ε.

1 * Καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπε, λάβε σεαυτῷ ῥομφαίαν ὀξεῖαν
ὑπὲρ ξυρὸν κουρέως κτῆσι αὐτὸν σεαυτῷ. καὶ ἐπάξεις
αὐτὸν ἐπὶ τὸν κεφαλόν σου & ἐπὶ τὸν πώγωνά σου. & λή-
ψη ζυγὸν σταθμίων, καὶ διαιρήσεις αὐτούς.

2 * τὸ τέταρτον ἐν πυρὶ διακαύσεις ἐν μέσῃ τῇ πόλει
ἐν τῷ πλήρωσιν τῶν ἡμερῶν τοῦ συγκλεισμοῦ. καὶ λήψη
τὸ τέταρτον, & καπακαύσεις αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῆ, & τὸ τέτα-
τον καπακόψεις ἐν ῥομφαίᾳ κύκλῳ αὐτῆ, καὶ τὸ τέταρτον
διασκορπίσεις τῷ πνεύματι. & μάχαιραν ἐκκενῶ ὀ-
πίσω αὐτῶν.

3 * λήψη ὀλίγους ἐν ἀριθμῷ, καὶ συμπεβιλή-
ψη αὐτοὺς τῇ σαβόλῃ σου.

4 * καὶ ἐκ τούτων λήψη ἔτι καὶ βίψεις αὐτοὺς εἰς μέσον
τοῦ πυρός, καὶ καπακαύσεις αὐτοὺς ἐν πυρί, ὅτι αὐτῆ ἐξε-
λεύ(σε) πῦρ, καὶ ἐρεῖς παντὶ οἴκῳ ἰσραήλ.

5 * ταδε λέγει κύριος, αὕτη ἱερουσαλήμ. ἐν
μέσῳ τῶν ἐθνῶν τέθηκα αὐτὴν, καὶ τὰς κύκλῳ αὐτῆς
χώρας.

6 * καὶ ἐρεῖς, τὰ δικαιώματά μου τῇ ἀνόμῳ ἐκ τῶν ἐ-
θνῶν, καὶ τὰ νόμιμά μου τῶν χωρίων τῶν κύκλῳ αὐτῆς,
ὅτι τὰ δικαιώματά μου ἀπώσαν(ο, καὶ ἐν τοῖς νομίμοις
μου οὐκ ἐπορεύθησαν ἐν αὐτοῖς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Et dixi: Suscipe deprecationem meam Domine Deus: ecce anima mea non est polluta, & morticinium & confractum à bestia non comedi ab infantia mea vsque nunc: & non comedi carnem abominabilem. " Et dixit mihi: Vide vt dederim tibi stercus boum pro stercore hominis, & facies cibum tuum super illud. " Et dixit ad me: Fili hominis, ecce ego conteram sustenta-culum cibi in Ierusalem, & comedent cibum suum in pondere & in solicitudine, & aquam in desolatione & stupore bibent.
" Vt deficiat eis cibus & potus: & vastabuntur vir & frater eius, & tabescent in iniquitatibus suis.

CAP. V.

ET tu fili hominis tolle tibi gladium acutum, nouaculam tonsorum tolles tibi; & traduces super caput tuum & super barbam tuam, & assumes tibi lances ponderis, & diuides eos. ' Tertiam partem igne combures in medio ciuitatis, cum completi fuerint dies obsidionis: & tolles tertiam partem, & occides gladio quæ in circuitu eius sunt; & tertiam partem disperges omni vento: sic enim dispergentur: & occidentes gladio immittam post eos.
' Et tolles indè paucos numero, & ligabis eos in extremitate pallij tui.
' Et ex eis rursus tolles & proicies illos in medium ignis, & combures eos igni: tunc egredietur ignis in omnem domum Israel.
' Hæc dicit Dominus Deus: Ista est Hierusalem: in medio populorum posui eam in circuitu prouinciarum.
' Et mutauit iudicia mea, vt peccaret in eis magis quàm populi, & pacta mea magis quàm prouinciæ quæ in circuitu eius sunt, quia iudicia mea detestati sunt, & in pactis meis non ambulauerunt.

תרגום יונתן

" וְאָמַרְתָּ קַבֵּל צְלוֹתִי יְיָ אֱלָהִים הָא נַפְשִׁי לָא סְאֲבָא וּבְלִילָה וּחְבִירָה לָא אֲכָלַת סְעִירַי וְעַד כְּעַן וְלָא אֲכָלַת בִּסְרָ מְרַחַק׃
" וְאָמַר לִי חֲזִי דְיַהֲבֵת לָךְ יַת גְּלֵי תּוֹרֵי אֲנָשָׁא וְתַעְבֵּד יַת מֵיכְלָךְ עֲלֵיהוֹן׃
" וְאָמַר לִי בַּר אֱנָשָׁא הָא אֲנָא תָּבֵר סְעִיד מֵיכְלָא בִּירוּשְׁלֵם וְיֵיכְלוּן לְחֵמָא בְּסָתְקָל וּבְיָגְעָא וּמַיָּא בְּצִדּוּ תְּבִיעָא וְשָׁתְיָן׃
" דְּלָא לְיַחְסָרָן לְחֵמָן מֵיכָל וּמַשְׁתֵּי וְיִצְדְּיָן גְּבַר וַאֲחוּהִי וְיִתְמְסָסָן בְּחוֹבֵיהוֹן׃

ה

1 וְאַנְתְּ בַּר אֱנָשָׁא סַב לָךְ חַרְבָּא חַדָּא סַפְּרָ גַּלְבְּיָא הְסַב לָךְ וְהַעֲבַר עַל רֵישָׁךְ וְעַל דְּקָנָךְ וְהְסַב לָךְ מְחַנְנֵן דְּסְתְקַל וְתְפַלְגִנּוּן׃
2 תְּלָתָא אִנְּרָא תְּקַלֵּק בְּגוֹ קִרְיְתָא כְּמִשְׁלֵם יוֹמֵי צֵיָרָא וְתְסַב תְּלָתָא סְהַרְנָתָא וְתְלַהֵא תְּבַזַּר לְכָל רוּחַ וְדִגְן יְהַנְדְּרוּן׃
3 וְתְסַב מִתַּמָּן זְעֵיר בְּסִכְנָן וְתִצּוֹר בְּכְנָפָךְ׃
4 וְתְקַן מִנֵּיהּ תְּסַב וְתְרְמִי יְהַוְזוּן לְגוֹ נוּרָא וְתְוַקֵּיד יְהַוְזוּן בְּנוּרָא וְתְפוֹק אִשְׁתָּא עַל כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל׃
5 כְּדֵין אֲמַר יְיָ אֱלָהִים דָּא יְרוּשְׁלֵם בְּגוֹ עַמְמַיָּא שַׁוְיִתַהָא סְחוֹר סְחוֹר מְדִינָי׃
6 וְאִשְׁנִיתְ דִּינַי לְמֶחֱב בְּהוֹן מִן עַמְמַיָּא וְיַת קְיָמַי מִן מְדִינָתָא דִּי בְסְחֲרָנָתָא אֲרֵי בְדִינַי קָצוּ וְקְיָמַי לָא הַלִיכוּ בְהוֹן׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

7 לָכֵן כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה יַעַן הֲמֹנְכֶם מִן־
הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיכֶם בְּחֻקּוֹתַי לֹא הֲלַכְתֶּם וְאֶת־
מִשְׁפָּטַי לֹא עֲשִׂיתֶם וּכְמִשְׁפְּטֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר
סְבִיבוֹתֵיכֶם לֹא עֲשִׂיתֶם׃

8 לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה הִנְנִי עָלַיִךְ גַּם־אֲנִי
וְעָשִׂיתִי בְתוֹכֵךְ מִשְׁפָּטִים לְעֵינֵי הַגּוֹיִם׃

9 וְעָשִׂיתִי בָךְ אֵת אֲשֶׁר לֹא־עָשִׂיתִי וְאֵת אֲשֶׁר
לֹא־אֵעָשֶׂה כָּמֹוהוּ עוֹד יַעַן כָּל־תּוֹעֲבֹתָיִךְ׃

10 לָכֵן אָבוֹת יֹאכְלוּ בָנִים בְּתוֹכֵךְ וּבָנִים יֹאכְלוּ
אֲבוֹתָם וְעָשִׂיתִי בָךְ שְׁפָטִים וְזֵרִיתִי אֶת־כָּל־
שְׁאֵרִיתֵךְ לְכָל־רוּחַ׃

11 לָכֵן חַי־אֲנִי נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה אִם־לֹא יַעַן אֶת־
מִקְדָּשַׁי טִמֵּאת בְּכָל־שִׁקּוּצַיִךְ וּבְכָל־תּוֹעֲבֹתָיִךְ
וְגַם־אֲנִי אֶגְרַע וְלֹא־תָחוֹס עֵינִי וְגַם־אֲנִי לֹא
אֶחְמוֹל׃

12 שְׁלִשִׁתַיִךְ בַּדֶּבֶר יָמוּתוּ וּבְרָעָב יִכְלוּ בְתוֹכֵךְ
וְהַשְּׁלִשִׁית בַּחֶרֶב יִפְּלוּ סְבִיבוֹתַיִךְ וְהַשְּׁלִשִׁית לְכָל־
רוּחַ אזרה [אֲזָרֶה] וְחֶרֶב אָרִיק אַחֲרֵיהֶם׃

13 וְכִלָּה אַפִּי וְהַנַּחְתִּי חֲמָתִי בָם וְנִחַמְתִּי וְיָדְעוּ
כִּי־אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי בְקִנְאָתִי בְּכַלּוֹתִי חֲמָתִי
בָם׃

14 וְאֶתְּנֵךְ לְחָרְבָּה וְלֶחֳרָפָּה בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבוֹתָיִךְ
לְעֵינֵי כָל־עוֹבֵר׃

15 וְהָיְתָה חָרְפָּה וּגְדוּפָה מוּסָר וּמְשֹׁמָּה לַגּוֹיִם
אֲשֶׁר סְבִיבוֹתַיִךְ בַּעֲשׂוֹתִי בָךְ שְׁפָטִים בְּאַף וּבְחֵמָה
וּבְתֹכְחוֹת חֵמָה אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי׃

16 בִּשְׁלֹחִי אֶת־חִצֵּי הָרָעָב הָרָעִים בָּהֶם
אֲשֶׁר־הָיוּ לְמַשְׁחִית אֲשֶׁר־אֶשְׁלַח אוֹתָם
לְשַׁחֶתְכֶם וְרָעָב אֹסֵף עֲלֵיכֶם וְשָׁבַרְתִּי לָכֶם מַטֵּה־
לָחֶם׃

7 *Idcircò hæc dicit dominus Deus: Quia superastis gentes quæ in circuitu vestro sunt, & in præceptis meis non ambulastis, & iudicia mea non fecistis, & iuxta iudicia gentium quæ in circuitu vestro sunt, non estis operati.

8 *Ideò hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego ad te, & ipse ego faciam in medio tui iudicia in oculis gentium.

9 *Et faciam in te quæ non feci, & quibus similia vltrà non faciam propter omnes abominationes tuas.

10 *Ideò patres comedent filios in medio tui, & filij comedét patres suos. Et faciam in te iudicia, & ventilabo vniuersas reliquias tuas in omnem ventum.

11 *Idcircò viuo ego, dicit Dominus Deus, nisi pro eo quòd sanctum meum violasti in omnibus offensionibus tuis & in cunctis abominationibus tuis, ego quoq; confringam, & non parcet oculus meus, & non miserebor.

12 *Tertia pars tui peste morietur, & fame cõsumetur in medio tui: & tertia pars tui in gladio cadet in circuitu tuo. tertiam verò partem tuam in omnem vẽtum dispergam, & gladium euaginabo post eos.

13 *Et complebo furorem meum, & requiescere faciam indignationem meam in eis, & cõsolabor. & scient quia ego Dominus locutus sum in zelo meo, cùm compleuero omnem indignationem meam in eis.

14 *Et dabo te in desertum & in opprobrium gentibus quæ in circuitu tuo sunt, in conspectu omnis prætereuntis.

15 *Et eris opprobrium & blasphemia, emplum & stupor in gentibus quę in circuitu tuo sunt, cùm fecero in te iudicia in furore & in indignatione, & in increpationibus iræ: ego Dominus locutus sum.

16 *Quando misero ego sagittas meas famis in eis quæ erunt morifera, & quas mittam vt disperdam vos. & famem congregabo super vos, & conteram in vobis baculum panis.

7 *διὰ τοῦτο τάδε λέγει ἀδωναὶ κύριος, ἀνθ' ὧν ἡ ἀφορμὴ ὑμῶν ἐν τοῖς ἐθνῶν τοῖς κύκλῳ ὑμῶν, καὶ ἐν τοῖς νομίμοις μου οὐκ ἐπορεύθητε, & τὰ δικαιώματά μου οὐκ ἐποιήσατε. ἀλλ' οὐδὲ κατὰ τὰ δικαιώματα τῶν ἐθνῶν τῶν κύκλῳ ὑμῶν οὐ πεποιήκατε.

8 *διὰ τοῦτο τάδε λέγει ἀδωναὶ κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ πρὸς σέ, & ποιήσω ἐν μέσῳ σου κρῖμα ἐνώπιον τῶν ἐθνῶν·

9 *καὶ ποιήσω ἐν σοὶ ἃ οὐ πεποίηκα, καὶ οὐ ποιήσω ὅμοια αὐτοῖς ἐπὶ πᾶσι τὰ βδελύγματά σου.

10 *διὰ τοῦτο πατέρες φάγονται τὰ τέκνα ἐν μέσῳ σου, καὶ τέκνα φάγονται πατέρας, & ποιήσω ἐν σοὶ κέλματα, καὶ διασκορπιῶ πᾶσαν σου καταλοίπους σου εἰς πᾶν ἄνεμον.

11 *διὰ τοῦτο ζῶ ἐγὼ, λέγει ἀδωναὶ κύριος, ἢ μὴν διὰ τοῦτο ἀνθ' ὧν τὰ ἅγιά μου ἐμίανας ἐν πᾶσι τοῖς προσοχθίσμασίν σου καὶ ἐν πᾶσι τοῖς βδελύγμασίν σου, κἀγὼ ἀπώσομαί σε, οὐ φείσεταί μου ὀφθαλμὸς, καὶ ἐγὼ οὐκ ἐλεήσω.

12 *τὸ τέταρτόν σου ἐν θανάτῳ διαλωβηθήσεται, καὶ τὸ τέταρτόν σου ἐν λιμῷ συντελεσθήσεται ἐν μέσῳ σου, καὶ τὸ τέταρτόν σου εἰς πᾶν ἄνεμον σκορπιῶ αὐτοὺς· & τὸ τέταρτόν σου ἐν ῥομφαίᾳ πεσοῦνται κύκλῳ σου, & μάχαιραν ἐκκενώσω ὀπίσω αὐτῶν.

13 *καὶ συντελεσθήσεται ὁ θυμός μου, καὶ ἡ ὀργή μου ἐπ' αὐτοῖς, καὶ παρακληθήσομαι, καὶ γνώσῃ ὅτι ἐγὼ κύριος λελάληκα ἐν τῷ ζήλῳ μου, ἐν τῷ συντελέσαι με τὸν ὀργιλόν μου ἐπ' αὐτοῖς.

14 *καὶ δώσομαί σε εἰς ἔρημον καὶ εἰς ὀνειδισμὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν τοῖς κύκλῳ σου ἐνώπιον παντὸς διοδεύοντος,

15 *καὶ ἔσῃ βλασφημία σκληρὰ καὶ ὄνειδος, καὶ ἀφανισμὸς ἐν τοῖς ἔθνεσιν κύκλῳ σου, ἐν τῷ ποιῆσαί με κρίσιν σοὶ κέλματα ἐν ὀργῇ καὶ ἐν θυμῷ καὶ ἐν ἐκδικήσει θυμοῦ. ἐγὼ κύριος λελάληκα,

16 *ἐν τῷ ἐξαποστεῖλαί με τὰς βολίδας μου τοῦ λιμοῦ ἐπ' αὐτοὺς, καὶ ἔσονται εἰς ἔκλειψιν καὶ ἀποστελῶ αὐτὰς διαφθεῖραι ὑμᾶς. καὶ λιμὸν συνάξω ἐφ' ὑμᾶς, καὶ συντρίψω σύστεγμα ἄρτου σου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Propterea hæc dicit Dominus Deus: Pro eo quòd peccastis magis quàm populi qui in circuitu vestro sunt, & in præceptis meis non ambulastis, & iudicia mea non fecistis, & iuxta leges populorum qui sunt in circuitu vestro, non fecistis;

* Ideò hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego immitto furorem meum contra te etiam ego, & faciam in medio tui vltionem iudiciorum in oculis populorum. * Et faciam in te id quod non feci, & cui simile non faciam vltrà pro omnibus abominationibus tuis.

* Ideò patres comedent carnes filiorum suorum in medio tui, & filij comedent carnem patrum suorum: & faciam in te vltionem iudiciorum, & dispergam omnes reliquias populi tui in omnem ventum.

* Propterea viuo ego, dicit Dominus Deus, nisi pro eo quòd sanctuarium meum polluisti in omnibus immunditiis tuis, & in omnibus abominationibus tuis, ego quoque conteram brachium tuum, & non parcet Verbum meum, & ego quoque non miserebor.

* Tertia pars tui peste morietur, & fame consumetur in medio tui: & tertia pars tui gladio occidetur in circuitu tuo, & tertiam partem in omnem ventum dispergam, & accidentes gladio immittam post eos. * Et manebit furor meus, & requiescere faciam indignationem meam in eis, & finiam: & scient quia ego Dominus decreui in verbo meo, & exequar cùm resederit ira mea in eis. * Et dabo te in solitudinem & in opprobria inter populos qui in circuitu tuo sunt in oculis omnis transeuntis.

* Et eris in opprobrium & vt magnificentur super te, & in desolationem & stuporem populis qui in circuitu tuo sunt, cùm fecero in te vltionem iudiciorum in furore & indignatione, & in ira furoris mei. ego Dominus decreui in verbo meo.

* Cùm misero percussionem famis, & plagas malas quæ paratæ sunt ad disperdendum, quas mittam vt disperdam vos: & famem adiciam super vos, & conteram vobis sustentaculum panis.

תרגום יונתן

כֵּן כִּרְעַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים חֲלָף דְּאִתְבְּהַתּוּן מִן עַמְמַיָּא דִּי בְסְחָרְנִיכוֹן בְּקְיָמֵי לָא הֲלִכְתּוּן וְיָת דִּינַי לָא עֲבַדְתּוּן וְכִנְמוּסֵי עַמְמַיָּא דִּי
כֵּן כִּרְעַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים הָא אֲנָא שָׁלַח רְגָזִי עֲלָךְ אַף אֲנָא וְאֶעְבֵּד בְּגַוָּךְ פָּרַעֲנוּת דִּינִין לְעֵינֵי עַמְמַיָּא׃
כֵּן כִּרְעַן מִכָּל דְּאִתְרְחֵישׁ בְּגַוָּךְ וְיָת דְּלָא אֶעְבֵּד כְּוָתֵיהּ עוֹד חֲלָף כָּל תּוֹעֲבָתָיִךְ׃
כֵּן כִּרְעַן יִכְלִין בְּסַר בְּנֵיהוֹן בְּגַוָּךְ וּבְנָנָא יֵיכְלִין בְּסַר אֲבָהָתְהוֹן וְאֶעְבֵּד בָּךְ פָּרַעֲנוּת דִּינִין וְאֶבְדַּר יָת כָּל שְׁאָר עַמָּךְ לְכָל רוּחַ׃
כֵּן כִּרְעַן אֲנָא אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים אִם לָא חֲלָף דְּסַקְּרֵית מַקְדְּשִׁי מֵאֲבֵית כָּל שִׁקּוּצַיִךְ וְכָל תּוֹעֲבָתָיִךְ וְאַף אֲנָא אֶקְטוֹף דַּרְעָיָךְ וְלָא יָחוּס
תַּלְתָּךְ בְּמוֹתָא יְסוֹחֲרוּן וּבְכַפְנָא יִשְׁתֵּיצוּן בְּגַוָּךְ וְתַלְתָּא בְּחַרְבָּא יִתְקְטְלוּן סְחָרְנָיִךְ וְתַלְתָּא
וְיָת דְּשָׁאַר כָּל עַמָּא דִּי יְהוֹן בְּגַוָּךְ בְּמִיסְרֵי אֲנָא יְזָרֵי לְכָל רוּחֵי וְאֶשְׁלוֹף בַּתְרֵיהוֹן חַרְבָּא אֲנָא יְיָ גְּזַרְתִּי׃
וְיִשְׁלַם רְגָזִי וְאַנִיחַ חֵימְתִּי בְּהוֹן וְאִתְרְעֵי אֲנָא יְיָ גְּזַרְתִּי בְּמֵימְרִי וַאֲשְׁלִים רְגָזִי בְּהוֹן׃
וְיִתְּנִנָּךְ לְחָרְבָּא לְתִסְדִּירָא בֵּינֵי עַמְמַיָּא דִּי בְסְחָרְנָךְ לְעֵינֵי כָל דְּעָבֵר׃
וְיִתְּנִנָּךְ לְתִסְדִּירָא לְאִתְבְּרָכָא עֲלָךְ צְדִי וְאִשְׁתְּמוֹדָעָא דְּבִסְחָרְנָךְ כַּד אֶעְבֵּד בָּךְ פָּרַעֲנוּת דִּינִין בִּרְגַז וּבְחֵמָה וּבְתוֹכְחָה רְגָזִי אֲנָא
בְּגִלְיוֹתִי יָת מְחַר כַּפְנָא מְכַהֲשִׁין דְּמַהֲקִנִין לְחַבָּלָא דַּאֲשַׁלַּח יְהוֹן לְחַבָּלוּתְכוֹן וְכַפְנָא אוֹסִיף עֲלֵיכוֹן

Universidad de Deusto
Biblioteca

17 * וְשִׁלַּחְתִּי עֲלֵיכֶם רָעָב וְחַיְתָה רָעָה וְשִׁכְּלֶךָּ וְדֶבֶר וָדָם יַעֲבֹר־בָּךְ וְחֶרֶב אָבִיא עָלַיִךְ אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי׃

ו

1 * וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃

2 * בֶּן־אָדָם שִׂים פָּנֶיךָ אֶל־הָרֵי יִשְׂרָאֵל וְהִנָּבֵא אֲלֵיהֶם׃

3 * וְאָמַרְתָּ הָרֵי יִשְׂרָאֵל שִׁמְעוּ דְבַר־אֲדֹנָי יֱהוִה כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה לֶהָרִים וְלַגְּבָעוֹת לָאֲפִיקִים וְלַגֵּאָיוֹת הִנְנִי אֲנִי מֵבִיא עֲלֵיכֶם חָרֶב וְאַבַּדְתִּי בָּמוֹתֵיכֶם׃

4 * וְנֶשַׁמּוּ מִזְבְּחוֹתֵיכֶם וְנִשְׁבְּרוּ חַמָּנֵיכֶם וְהִפַּלְתִּי חַלְלֵיכֶם לִפְנֵי גִלּוּלֵיכֶם׃

5 * וְנָתַתִּי אֶת־פִּגְרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי גִלּוּלֵיהֶם וְזֵרִיתִי אֶת־עַצְמוֹתֵיכֶם סָבִיב לְמִזְבְּחוֹתֵיכֶם׃

6 * בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם הֶעָרִים תֶּחֱרַבְנָה וְהַבָּמוֹת תֵּישַׁמְנָה לְמַעַן יֶחֶרְבוּ וְיֶאְשְׁמוּ מִזְבְּחוֹתֵיכֶם וְנִשְׁבְּרוּ וְנִשְׁבְּתוּ גִלּוּלֵיכֶם וְנִגְדְּעוּ חַמָּנֵיכֶם וְנִמְחוּ מַעֲשֵׂיכֶם׃

7 * וְנָפַל חָלָל בְּתוֹכְכֶם וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה׃

8 * וְהוֹתַרְתִּי בְּהֱיוֹתְכֶם בָּאֲרָצוֹת׃

9 * וְזָכְרוּ פְלִיטֵיכֶם אוֹתִי בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר נִשְׁבּוּ־שָׁם אֲשֶׁר נִשְׁבַּרְתִּי אֶת־לִבָּם הַזּוֹנֶה אֲשֶׁר־סָר מֵעָלַי וְאֶת עֵינֵיהֶם הַזֹּנוֹת אַחֲרֵי גִלּוּלֵיהֶם וְנִקְטוּ בִּפְנֵיהֶם אֶל־הָרָעוֹת אֲשֶׁר עָשׂוּ לְכֹל תּוֹעֲבֹתֵיהֶם׃

10 * וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה לֹא אֶל־חִנָּם דִּבַּרְתִּי לַעֲשׂוֹת לָהֶם הָרָעָה הַזֹּאת׃

11 * כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה הַכֵּה בְכַפְּךָ וּרְקַע בְּרַגְלְךָ וְאֱמֹר אֲהָ אֶל כָּל־תּוֹעֲבוֹת רָעוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בַּחֶרֶב בָּרָעָב וּבַדֶּבֶר יִפֹּלוּ׃

17 * Et immittam in vos famem, & bestias pessimas vsque ad internecionem, & pestilentia & sanguis transibunt per te, & gladium inducam super te. Ego Dominus locutus sum.

CAP. VI.

1 A * ET factus est sermo Domini ad me, dicens:

2 * Fili hominis, pone faciem tuam ad montes Israel, & prophetabis ad eos,

3 * & dices: Montes Israel audite verbum Domini Dei: Hæc dicit Dominus montibus & collibus, rupibus & vallibus: Ecce ego inducam super vos gladium, & disperdam excelsa vestra:

4 * Et demoliar aras vestras, & confringentur simulachra vestra, & deiiciam interfectos vestros ante idola vestra.

5 * Et dabo cadauera filiorum Israel ante B faciem simulachrorum vestrorum. & dispergam ossa vestra circa aras vestras

6 * in omnibus habitationibus vestris. Vrbes desertæ erunt, & excelsa demolebuntur & dissipabuntur, & interibunt aræ vestræ & confringentur: & cessabunt idola vestra, & conterentur delubra vestra, & delebuntur opera vestra:

7 * Et cadet interfectus in medio vestri, & scietis quia ego sum Dominus.

8 * Et relinquam in vobis eos qui fugerint gladium in gentibus, cùm dispertiero C vos in terris.

9 * Et recordabuntur mei liberati vestri in gētibus ad quas captiui ducti sunt: quia contriui cor eorum fornicans & recedens à me, & oculos eorum fornicantes post dola sua, & displicebunt sibimet super malis quæ fecerant in vniuersis abominationibus illis.

10 * Et scient quia ego Dominus non frustrà locutus sum, vt facerem eis malum hoc.

11 * Hæc dicit Dominus Deus: Percute manu tua, & allide pedem tuum, & dic Heu super omnes abominationes malorū domus Israel, q̃a gladio, fame & pestilentiæ ruent.

17 * וְשִׁלַּחְתִּי עֲלֵיכוֹן כְּפְנָא וְחַיְוָא בִּישְׁתָא וְיִתְכְּלִנָּךְ וְדֵבָרָא וְדָם יְעַבַּר בָּךְ וְקִטְלִין בְּחַרְבָּא אַיְתֵי עֲלָךְ אֲנָא יְיָ גְּזַרְתָּ בְּמֵימְרִי׃

ו

1 * וַהֲוָה פִּתְגָמָא נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִמִּי לְמֵימָר׃

2 * בַּר אֱנָשׁ קַבֵּל נְבוּאָה עַל טוּרֵי יִשְׂרָאֵל וְאִתְנַבֵּי עֲלֵיהוֹן׃

3 * וְתֵימַר טוּרֵי יִשְׂרָאֵל קַבְלוּ פִּתְגָמָא דַּייָ אֱלָהִים כִּדְנָן אֲמַר יְיָ אֱלָהִים לְטוּרַיָּא וּלְרָמָתָא וּלְפַצְיָיתָא וּלְחֵילְיָיתָא הָא אֲנָא מַיְתֵי עֲלֵיכוֹן חַרְבָּא וְאוֹבֵיד פְּלָחֵיכוֹן׃

4 * וְיִתְגַּדְּרָן אֲגוּרֵיכוֹן וְיִתְבַּרְיָן חַמָּנַיְכוֹן וְאַרְמֵי קְטִילֵיכוֹן קֳדָם פּוּגַר טַעֲוָתְהוֹן׃

5 * וְאֶתֵּן יָת פִּגְרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל קֳדָם טַעֲוָתְהוֹן וְאַבְדַּר יָת גַּרְמֵיכוֹן חַמָּנַיְכוֹן סְחֵרְנוּת מַדְבְּחֵיכוֹן׃

6 * בְּכֹל מוֹתְבָנֵיכוֹן קִרְיָא יִתְחָרְבָן וְכֵפָא יִתְגְּדַּעְן כְּדִיל דְּיִתְחָרְבָן וְיִצְדְּיָן אֲגוּרֵיכוֹן וְיִתְבַּרְיָן וְיִתְגְּדְעָן חַמָּנַיְכוֹן וְיִתְקְשְׁפוּן חַמָּנַיְכוֹן וְיִתְחַסְיָן עוֹבָדַיכוֹן׃

7 * וְיִתְרְמֵי קְטִילָא בְּגַוֵּיכוֹן וְתִדְּעוּן אֲרֵי אֲנָא יְיָ׃

8 * וְאַשְׁאֵיר מִנְּכוֹן שֵׁיזְבִּין חַרְבָּא בֵּינֵי עַמְמַיָּא כַּאֲתַבְּדָרֵיתְכוֹן בְּמָדִינָתָא׃

9 * וְיִדְכְּרוּן מְשֵׁיזְבֵיכוֹן דְּחַלְתִּי בֵּינֵי עַמְמַיָּא דְּאִשְׁתְּבִיוּ לְהֶמֶן דְּאִתְתְּבַרֵית לִבְּהוֹן זָנְיָא דְּאִתְפְּרַשׁ מִן עֲלָי וְעֵינֵיהוֹן דְּשָׁקְפָן בָּתַר טַעֲוָתְהוֹן וְיִתְנַקְּפוּן בְּאַפֵּיהוֹן עַל בִּישָׁתָא דַּעֲבָדוּ לְכֹל תּוֹעֲבָתֵיהוֹן׃

10 * וְיִדְעוּן אֲרֵי אֲנָא יְיָ לָא לְמֶמְרָא גְּזַרְתִּ בְּמֵימְרִי לְמֶעְבַּד לְהוֹן בִּישְׁתָא הָדָא׃

11 * כְּדֵין אֲמַר יְיָ אֱלָהִים סְפַק בִּידָךְ וּרְפוֹס בְּרַגְלָךְ וְאֵימַר וַי עַל כָּל תּוֹעֲבָת בִּישְׁתָא בֵּית יִשְׂרָאֵל דִּבְחַרְבָּא בְּכַפְנָא וּבְמוֹתָא יִתְרְמוֹן׃

17 * Καὶ ἐξαποστελῶ ἐπὶ σὲ λιμὸν, καὶ θηρία πονηρά, καὶ πωρώσομαί σε, καὶ θάνατος καὶ αἷμα διελεύσονται ἐπί σέ, καὶ μάχαιραν ἐπάξω ἐπί σέ. ἐγὼ κύριος ἐλάλησα.

ς'.

1 * Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με, λέγων,

2 * υἱὲ ἀνθρώπου στήριξον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ τὰ ὄρη Ισραὴλ, καὶ προφήτευσον ἐπ' αὐτά·

3 * καὶ ἐρεῖς, τὰ ὄρη Ισραὴλ ἀκούσατε λόγον κυρίου κυρίου. τάδε λέγει κύριος τοῖς ὄρεσιν, καὶ τοῖς βουνοῖς, καὶ ταῖς νάπαις καὶ ταῖς φάραγξιν. ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω ἐφ' ὑμᾶς ῥομφαίαν, καὶ ἐξολοθρευθήσεται τὰ ὑψηλὰ ὑμῶν.

4 * καὶ σωτειθήσονται τὰ θυσιαστήρια ὑμῶν, καὶ τὰ τεμένη ὑμῶν, καὶ καθαλῶ τραυματίας ὑμῶν ἐνώπιον τῶν εἰδώλων ὑμῶν.

5 * καὶ δώσω τὰ πτώματα τῶν υἱῶν Ισραὴλ κατὰ πρόσωπον τῶν εἰδώλων αὐτῶν, καὶ διασκορπιῶ τὰ ὀστᾶ ὑμῶν κύκλῳ τῶν θυσιαστηρίων ὑμῶν.

6 * πάσῃ τῇ κατοικίᾳ ὑμῶν. αἱ πόλεις ἐρημωθήσονται, καὶ τὰ ὑψηλὰ ἀφανισθήσεται, ὅπως ἐξολοθρευθῇ τὰ θυσιαστήρια ὑμῶν, καὶ σωτειθῶσιν), καὶ καθαιρεθῶσιν τὰ εἴδωλα ὑμῶν, καὶ ἐξαρθῇ τὰ τεμένη ὑμῶν, καὶ ἐξαλειφθῶσιν τὰ ἔργα ὑμῶν.

7 * καὶ πεσοῦνται τραυματίαι ἐν μέσῳ ὑμῶν. καὶ γνώσεσθε ὅτι ἐγώ κύριος.

8 * καὶ καταλείψομαι ἐν τῷ ῥηθῆναί με ἐξ ὑμῶν διασωζομένους ἐν ῥομφαίαις ἐν τοῖς ἔθνεσιν, καὶ ἐν τῷ διασκορπισμῷ ὑμᾶς ἐν ταῖς χώραις·

9 * καὶ μνησθήσονταί μου οἱ διασωζόμενοι ἐξ ὑμῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ἃ ᾐχμαλωτεύθησαν ἐκεῖ, ὁμοίωσα τῇ καρδίᾳ αὐτῶν τῇ ἐκπορνευούσῃ ἧτις ἀπ' ἐμοῦ, τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτῶν τοῖς πορνεύουσιν ὀπίσω τῶν ἐπιθυμάτων αὐτῶν, καὶ κόψονται) κατὰ πρόσωπον ἑαυτῶν ἀπὸ τῶν κακῶν ὧν ἐπ οίησαν ἐν πᾶσι τοῖς βδελύγμασιν αὐτῶν·

10 * καὶ γνώσονται) διότι ἐγὼ κύριος· οὐκ εἰς δωρεὰν ἐλάλησα τοῦ ποιῆσαι αὐτοῖς πάντα τὰ κακὰ ταῦτα.

11 * τάδε λέγει κύριος, κρότησον τῇ χειρὶ καὶ ψόφησον τῷ ποδί, καὶ εἰπὸν οὐαὶ ἐπὶ πᾶσι τοῖς βδελύγμασιν οἴκου Ισραὴλ, ἐν ῥομφαίᾳ, καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ πεσοῦνται.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 * Et mittam in vos famem, & bestias pessimas, & absque liberis te facient. & pestilentia & sanguis transibunt per te: & occidentes gladio inducam super te. Ego Dominus decreui in verbo meo.

CAP. VI.

1 ET factum est verbum prophetiæ à facie Domini ad me, dicens: 2 * Fili hominis suscipe prophetiam in montes Israel, & vaticinare in eos. 3 & dices: Montes Israel suscipite verbum Domini Dei: Hæc dicit Dominus Deus montibus & collibus, riuis & vallibus: Ecce ego inducam super vos occidentes gladio, & disperdam excelsa vestra: 4 * Et desolabuntur aræ vestræ, & conterentur delubra vestra, & dispergam interfectos vestros ante cadauera idolorum vestrorum. 5 * Et dabo cadaueta filiorum Israel ante cadauera idolorum suorum, & proiciam interfectos vestros ante idola vestra in circuitu ararum vestrarum. 6 * In omnibus habitationibus vestris ciuitates desertæ erunt: & excelsa desolabuntur, vt destruantur & vastentur aræ vestræ, & conterantur & cessent idola vestra, & succidantur delubra vestra, & deleantur opera vestra. 7 * Et proicientur interfecti inter vos: & scietis quia ego Dominus. 8 * Et reliquum faciam vt vobis sint superstites à gladio inter populos, cùm dispersi fuerius in prouinciis. 9 * Et recordabuntur qui superstites fuerint in vobis, timoris mei inter populos ad quos captiui ducti sunt. quia confregi cor eorum infidum, quod declinauit à cultu meo, & aspectum oculorum suorum qui errarunt post idola eorum, & gement ipsi spectantes ob mala quæ fecerunt in omnibus abominationibus suis. 10 * Et scient quia ego Dominus non frustrà decreui in verbo meo, vt facerem eis malum hoc. 11 * Hæc dicit Dominus Deus: Complode manu tua, & allide pede tuo: & dic Væ super omnes abominationes malas domus Israel, quia in gladio, in fame, & in peste ruent.

Universidad de Deusto
Biblioteca

12 * וְהַחוֹק בַּדָּבָר יָמוּת וְהַקָּרוֹב בַּחֶרֶב יִפּוֹל
וְהַנִּשְׁאָר וְהַנָּצוּר בָּרָעָב יָמוּת וְכִלֵּיתִי חֲמָתִי בָּם׃
13 * וְיִדַּעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה בְּהָיוֹת חַלְלֵיהֶם בְּתוֹךְ
גִּלּוּלֵיהֶם סְבִיבוֹת מִזְבְּחוֹתֵיהֶם אֶל כָּל־גִּבְעָה רָמָה
בְּכֹל רָאשֵׁי הָהָרִים וְתַחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן וְתַחַת כָּל־
אֵלָה עָבְתָּה מְקוֹם אֲשֶׁר נָתְנוּ־שָׁם רֵיחַ נִיחֹחַ לְכָל
גִּלּוּלֵיהֶם׃
14 * וְנָטִיתִי אֶת־יָדִי עֲלֵיהֶם וְנָתַתִּי אֶת־הָאָרֶץ
שְׁמָמָה וּמְשַׁמָּה מִמִּדְבַּר דִּבְלָתָה בְּכֹל מוֹשְׁבוֹתֵיהֶם
וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה׃

ז

1 * וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
2 * וְאַתָּה בֶּן־אָדָם כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה לְאַדְמַת
יִשְׂרָאֵל קֵץ בָּא הַקֵּץ עַל־אַרְבַּעַת כַּנְפוֹת הָאָרֶץ׃
3 * עַתָּה הַקֵּץ עָלַיִךְ וְשִׁלַּחְתִּי אַפִּי בָּךְ וּשְׁפַטְתִּיךְ
כִּדְרָכָיִךְ וְנָתַתִּי עָלַיִךְ אֶת כָּל־תּוֹעֲבוֹתָיִךְ׃
4 * וְלֹא תָחוֹס עֵינִי עָלַיִךְ וְלֹא אֶחְמוֹל כִּי דְרָכַיִךְ
עָלַיִךְ אֶתֵּן וְתוֹעֲבֹתַיִךְ בְּתוֹכֵךְ תִּהְיֶיוְיָדַעְתֶּם כִּי־
אֲנִי יְהוָה׃
5 * כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה רָעָה אַחַת רָעָה הִנֵּה בָּאָה׃
6 * קֵץ בָּא בָּא הַקֵּץ הֵקִיץ אֵלַיִךְ הִנֵּה בָּאָה׃
7 * בָּאָה הַצָּפִירָה אֵלַיִךְ יוֹשֵׁב הָאָרֶץ בָּא הָעֵת קָרוֹב
הַיּוֹם מְהוּמָה וְלֹא־הֵד הָרִים׃
8 * עַתָּה מְקָרוֹב אֶשְׁפָּךְ חֲמָתִי עָלַיִךְ וְכִלִּיתִי אַפִּי
בָּךְ וּשְׁפַטְתִּיךְ כִּדְרָכָיִךְ וְנָתַתִּי עָלַיִךְ אֶת כָּל־
תּוֹעֲבוֹתָיִךְ׃
9 * וְלֹא־תָחוֹס עֵינִי וְלֹא אֶחְמוֹל כִּדְרָכַיִךְ עָלַיִךְ
אֶתֵּן וְתוֹעֲבֹתַיִךְ בְּתוֹכֵךְ תִּהְיֶיוְיָדַעְתֶּם כִּי אֲנִי יְהוָה
מַכֶּה׃

12 * Qui longè est, peste morietur, qui autem propè, gladio corruet: & qui relictus fuerit & obsessus, fame morietur. Et complebo indignationem meam in eis.
13 * Et scietis quia ego Dominus, cùm fuerint interfecti vestri in medio idolorum vestrorum in circuitu altarum vestrorum: super omnem collem excelsum, & in cunctis summitatibus montium, & sub omni arbore umbrosa, & sub omni quercu frondosam, locum vbi accenderunt thura redolentia vniuersis idolis suis.
14 * Et extendam manum meam super eos, & faciam terram eorum desolatam & deserta à deserto Deblata in omnibus habitationibus eorum: & scient quia ego Dominus.

CAP. VII.

1 ET factus est sermo Domini ad me, dicens:
2 * Et tu fili hominis, hęc dicit Dominus Deus terræ Israel: Finis venit, venit finis super quatuor plagas terræ.
3 * Nunc finis super te, & immittam furorem meum in te. Et iudicabo te iuxta vias tuas: & ponam contra te omnes abominationes tuas.
4 * Et non parcet oculus meus super te, & non miserebor: sed vias tuas ponam in te, & abominationes tuæ in medio tui erunt: & scietis quia ego Dominus.
5 * Hæc dicit Dominus Deus: Afflictio vna, afflictio ecce venit.
6 * Finis venit, venit finis: euigilauit aduersum te: ecce venit.
7 * Venit contritio super te qui habitas in terra. Venit tempus, propè est dies conclusionis, & non gloriæ montium.
8 * Nunc de propinquo effundam iram meam super te, & complebo furorem meum in te. & iudicabo te secundùm vias tuas, & imponam tibi omnia scelera tua.
9 * Et non parcet oculus meus, nec miserebor: sed vias tuas imponam tibi, & abominationes tuæ in medio tui erunt: & scies quia ego sum Dominus percutiens.

12 * ὁ μακρὰν ἐν θανάτῳ τελευτήσει· ὁ δὲ ἐγγὺς ἐν ῥομφαίᾳ
πεσεῖται, καὶ ὁ ὑπολελειμμένος καὶ ὁ περιεχόμενος ἐν λιμῷ συν-
τελεσθήσεται. Καὶ συντελέσω τὸν θυμόν μου ἐπ' αὐτούς·
13 * καὶ γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ κύριος. ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς τραυ-
ματίας ὑμῶν ἐν μέσῳ τῶν εἰδώλων ὑμῶν κύκλῳ τῶν θυ-
σιαστηρίων ὑμῶν. Ἐπὶ παντὶ βουνῷ ὑψηλῷ καὶ ἐν πάσαις
κορυφαῖς τῶν ὀρέων, καὶ ὑποκάτω δένδρου ζυκίου, καὶ
ὑποκάτω πάσης δρυὸς δασείας, οὗ ἔδωκαν ὀσμὴν
εὐωδίας πᾶσι τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν.
14 * καὶ ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου ἐπ' αὐτούς, καὶ δώσω τὴν γῆν εἰς ἀφανισμὸν καὶ εἰς ὄλεθρον ἀπὸ τῆς ἐρήμου
Δεβλαθὰ ἐν πάσῃ τῇ κατοικίᾳ αὐτῆς, καὶ γνώσεσθε,
ὅτι ἐγώ κύριος.

ζ.

1 * Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων,
2 * καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, τάδε λέγει κύριος τῇ
γῇ τοῦ Ισραηλ, πέρας ἦκε τὸ πέρας ἦκει ἐπὶ τὰς τέσσα-
ρας πτέρυγας τῆς γῆς.
3 * ἦκει τὸ πέρας νῦν τὸ πέρας πρὸς σέ, καὶ ἀποστελῶ
τὸν θυμόν μου ἐγὼ ἐπὶ σέ, καὶ κρινῶ σε ἐν ταῖς ὁ-
δοῖς σου, καὶ δώσω ἐπὶ σὲ πάντα τὰ βδελύγματά σου.
4 * οὐ φείσεταί σου ὁ ὀφθαλμός μου ἐπὶ σὲ, οὐδὲ μὴ ἐλεήσω·
διότι τὴν ὁδόν σου ἐπὶ σὲ δώσω, καὶ τὰ βδελύγματά σου
ἐν μέσῳ σου ἔσται, καὶ γνώσῃ διότι ἐγώ κύριος.
5 * διότι τάδε λέγει κύριος, κακία μία, κακία
ἰδοὺ παρέξει.
6 * τὸ πέρας ἦκει, ἦκει τὸ πέρας, ἐξηγέρθη πρὸς σέ, ἰ-
δοὺ ἦκε
7 * πλοκὴ ἐπὶ σὲ τὴν κατοικοῦσαν τὴν γῆν, ἦκε ὁ καιρὸς, ἤγγικεν ἡ ἡμέρα οὐ μὴ θορύβων ἐξ μετ' ᾠδίνων.
8 * νῦν ἐγγὺς ἐκχεῶ τὸν θυμόν μου ἐπὶ σέ, καὶ συν-
τελέσω τὸν θυμόν μου ἐν σοί, καὶ κρινῶ σε ἐν ταῖς ὁδοῖς σου,
καὶ δώσω ἐπὶ σὲ πάντα τὰ βδελύγματά σου.
9 * οὐ φείσεται ὁ ὀφθαλμός μου, οὐδὲ μὴ ἐλεήσω,
κατὰ τὰς ὁδούς σου ἐπὶ σὲ δώσω, καὶ τὰ βδελύγματά σου
ἐν μέσῳ σου ἔσται, καὶ ἐπιγνώσῃ διότι ἐγώ εἰμι κύριος
ὁ τύπτων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Qui longè fuerit, peste morietur; & qui propè fuerit, gladio occidetur: & qui relictus fuerit & ingressus fuerit arces obsidionis, fame morietur: & manebit furor meus in eis. " Et scietis quia ego Dominus, cùm fuerint interfecti eorum in medio abominationibus idolorum eorum, in circuitu ararum eorum super omnem collem excelsum, & in cunctis summitatibus montium, & sub omni arbore virente, & sub vniuersa quercu ramosa, loco vbi posuerunt oblationes cultui omnium idolorum suorum. " Et leuabo plagam potentiæ meæ super eos, & dabo terram in desolationem & stuporem à deserto Deblata in cunctis habitationibus suis: & scient quia ego Dominus.

Et factum est verbum prophetiæ à facie Domini ad me, dicens: ' Et tu fili hominis, hæc dicit Dominus Deus terræ Israel: Finis peruenit, peruenit vltio finis vt veniat super quatuor ventos terræ. ' Nunc peruenit vltio definita vt veniat contra te, & mittam furorem meum in te, & vltionem sumam à te iuxta vias tuas, & dabo super te omnes abominationum tuarum vltio in medio tui erit. & scietis quia ego Dominus. ' Hæc dicit Dominus Deus: Malum post malum ecce venit: ' Peruenit finis, peruenit vltio definita, vt veniat super te, ecce venit. ' Reuelatum est regnum super te qui habitas in terra: peruenit tempus interitus, propè est dies tumultus, nec licet euadere in vertices montium. ' Nunc de propinquo effundam furorem meum super te, & vltionem sumam ex te iuxta vias tuas, & dabo super te omnes abominationum tuarum in medio tui erit. & scietis quia ego Dominus adduxi super vos percussionem. " Non parcet Verbum meum, nec miserebor: iuxta peccata viarum tuarum dabo super te; & vltio abominationum tuarum in medio tui erit. & scietis quia ego Dominus percutiens.

" דְּיָתִיק בְּמוֹתָא יְסוּף דְּקָרִיב בְּחַרְבָּא יְהֵקְטֵל וּדְיִשְׁתֵּאַר וְדִיעוּל לְכַרְכֵי עִיזְיָא בְּכַפְנָא יְסוּף וְיָחוּל רְגְזִי בְּהוֹן׃ " וְתִדְּעוּן אֲרֵי אֲנָא
יְיָ בְּמִקְטַל קְטִילֵיהוֹן כְּדֵן פְּגוּל טַעֲוָתְהוֹן סְחָרְנוּתְ אֲגוּרֵיהוֹן עַל כָּל רָמָא מְנַטְלָא בְּכֹל רֵישֵׁי טוּרַיָּא וְתְחוּתְ כָּל אִלָּן עֲבוֹף וְתְחוּתְ כָּל כְּסָתָא
דְּתַקִּינוּ תַּמָּן לְמִקְטַר בֵּיהּ לְכָל טַעֲוָתְהוֹן׃ " וְאֶרֵים יַת סְתָם גְּבִירְתִּי עֲלֵיהוֹן וְאֶתֵּן יַת אַרְעָא לְצַדְיָא וְאִשְׁתְּכַחוּ בְּנֵי אַרְעָא לְצַדְיָא מִדְּבַר
דִּבְלָתָא בְּכֹל מוֹתְבָנֵיהוֹן וְיִדְּעוּן אֲרֵי אֲנָא יְיָ׃

ז

1 וַהֲוָה מֵימְרָא דַּייָ עִמִּי לְמֵימָר׃
2 * וְאַתְּ בַּר אֱנָשׁ כְּדֵין אֲמַר מָרִי יְיָ לְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל קֵץ קֵץ אֲתָא עַל אַרְבַּע כִּסְפֵי אַרְעָא׃
3 * כְּעַן סְתָם פֻּרְעָנוּת קְצָא לְמֵיתֵי עֲלָךְ וְאֶשְׁלַח רְגְזִי בִּיךְ וְאֵיתֵי פְּרַע מִנָּךְ כְּאָרְחָתָךְ וְאֶתֵּן עֲלָךְ יַת כָּל
תִּיעֲבָתָךְ׃ 4 * וְלָא יְחוּס מֵימְרִי עֲלָךְ וְלָא אֲרַחֵם אֲרֵי חוּב אוֹרְחָתָךְ עֲלָךְ אֶתֵּן וְתִיעֲבָתָךְ בְּגַוָּךְ תְּהֵי וְתִדְּעוּן אֲרֵי אֲנָא יְיָ׃
5 * כְּדֵין אֲמַר מָרִי יְיָ בִּישְׁתָּא בִּישְׁתָּא הָא אֲתָיָא׃
6 * קֵץ אֲתָא אֲתָא קֵץ אִתְעֲרִי עֲלָךְ הָא אֲתָיָא׃
7 * אֲתָא סְתָם פֻּרְעָנוּת קְצָא עֲלָךְ יָתְבָא אַרְעָא אֲתָא זִמְנָא קָרִיב יוֹמָא אִתְרַגְשַׁת וְלֵית לְאִשְׁתְּזָבָא בְּטוּרֵי טוּרַיָּא׃
8 כְּעַן קָרִיב אֲשַׁפֵּךְ חֵמְתִּי עֲלָךְ וַיְהוֹן רְגְזִי כַּךְ וְאֵיתֵי פְּרַע מִנָּךְ כְּאוֹרְחָתָךְ וְאֶתֵּן עֲלָךְ יַת כָּל תִּיעֲבָתָךְ׃
9 וְלָא יְחוּס מֵימְרִי לָא אֲרַחֵם כְּחוּבֵי אוֹרְחָתָךְ כְּגַוָּךְ תְּהֵי וְתִדְּעוּן אֲרֵי אֲנָא יְיָ אֵיתֵימִי עַל כִּיכִין סְתָם׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

10 הִנֵּה הַיּוֹם הִנֵּה בָּאָה יָצְאָה הַצְּפִרָה צֵץ הַמַּטֶּה
פָּרַח הַזָּדון׃
11 הֶחָמָס קָם לְמַטֵּה־רֶשַׁע לֹא־מֵהֶם וְלֹא מֵהֲמוֹנָם
וְלֹא מֵהֲמֻיֶּתֶם וְלֹא־נַהּ בָּהֶם׃
12 בָּא הָעֵת הִגִּיעַ הַיּוֹם הַקּוֹנֶה אַל־יִשְׂמַח וְהַמּוֹכֵר
אַל־יִתְאַבֵּל כִּי חָרוֹן אֶל־כָּל־הֲמוֹנָהּ׃
13 כִּי הַמּוֹכֵר אֶל־הַמִּמְכָּר לֹא יָשׁוּב וְעוֹד בַּחַיִּים חַיֵּיתָם
כִּי־חָזוֹן אֶל־כָּל־הֲמוֹנָהּ לֹא יָשׁוּב וְאִישׁ בַּעֲוֹנוֹ חַיָּתוֹ
לֹא־יִתְחַזָּקוּ׃
14 תָּקְעוּ בַתָּקוֹעַ וְהָכִין הַכֹּל וְאֵין הוֹלֵךְ לַמִּלְחָמָה
כִּי חֲרוֹנִי אֶל־כָּל־הֲמוֹנָהּ׃
15 הַחֶרֶב בַּחוּץ וְהַדֶּבֶר וְהָרָעָב מִבַּיִת אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה
בַּחֶרֶב יָמוּת וַאֲשֶׁר בָּעִיר רָעָב וָדֶבֶר יֹאכְלֻנּוּ׃
16 וּפָלְטוּ פְלֵיטֵיהֶם וְהָיוּ אֶל־הָהָרִים כְּיוֹנֵי הַגֵּאָיוֹת
כֻּלָּם הֹמֻר אִישׁ בַּעֲוֹנוֹ׃
17 כָּל־הַיָּדַיִם תִּרְפֶּינָה וְכָל־בִּרְכַּיִם תֵּלַכְנָה מָיִם׃
18 וְחָגְרוּ שַׂקִּים וְכִסְּתָה אוֹתָם פַּלָּצוּת וְאֶל כָּל־
פָּנִים בּוּשָׁה וְכֹבֶל רָאשֵׁיהֶם קָרְחָה׃
19 כַּסְפָּם בַּחוּצוֹת יַשְׁלִיכוּ וְזָהָבָם לְנִדָּה יִהְיֶה
כַּסְפָּם וְזָהָבָם לֹא־יוּכַל לְהַצִּילָם בְּיוֹם עֶבְרַת יְהוָה
נַפְשָׁם לֹא יְשַׂבְּעוּ וּמֵעֵיהֶם לֹא יְמַלֵּאוּ כִּי־מִכְשׁוֹל
עֲוֹנָם הָיָה׃
20 וְצִבְיֵ עֶדְיוֹ לְגָאוֹן שָׂמָהוּ וְצַלְמֵי תוֹעֲבֹתָם שִׁקּוּצֵיהֶם
עָשׂוּ בוֹ עַל־כֵּן נְתַתִּיו לָהֶם לְנִדָּה׃
21 וּנְתַתִּיו בְיַד־הַזָּרִים לָבַז וְלִרְשָׁעֵי הָאָרֶץ לְשָׁלָל
וְחִלְלוּהוּ׃
22 וְהַסְבֹּתִי פָּנַי מֵהֶם וְחִלְלוּ אֶת־צְפוּנִי וּבָאוּ־בָהּ
פָּרִיצִים וְחִלְלוּהוּ׃
23 עֲשֵׂה הַרְתֹּוק כִּי הָאָרֶץ מָלְאָה מִשְׁפַּט דָּמִים
וְהָעִיר מָלְאָה חָמָס׃

10 ‡ Ecce dies, ecce venit: egressa est contritio: floruit virga, germinauit superbiam.
11 ‡ Iniquitas surrexit in virga impietatis, non ex eis, & non ex populo, neque ex diuitijs eorum, & non erit requies in eis.
12 ‡ Venit tempus, appropinquauit dies: D Qui emit non lætetur, & qui vendit non lugeat, quia ira super omnem populum eius. ‡ Quia qui vendit, ad id quod vendidit nõ reuertetur: & adhuc in viuentibus vita eorum. Visio enim ad omnem multitudinem eius non regredietur, & vir in iniquitate vitæ suæ nõ confortabitur. ‡ Canite tuba, præparentur omnes, & non est qui vadat ad prœliũ. Ira enim mea super vniuersum populum eius. ‡ Gladius foris, E pestis & fames intrinsecus. Qui in agro est, gladio morietur, & qui in ciuitate, pestis & fame deuorabuntur. ‡ Et saluabuntur qui fugerint ex eis. Et erunt in montibus quasi columbæ conualliũ omnes gemebundi, vnusquisque in iniquitate sua.
17 ‡ Omnes manus dissoluentur, & omnia genua fluent aquis. ‡ Et accingent se ciliciis, & operiet eos formido, & in omni facie confusio, & in vniuersis capitibus eorum caluitium. ‡ Argentum eorum foris proiicietur, & aurum eorum in sterquilinium erit. Argentum eorum & F aurum eorum non valebit liberare eos in die furoris Domini. Animam suam non saturabunt, & ventres eorum non implebuntur, quia scandalum iniquitatis eorum factum est: ‡ Et ornamentum monilium eius fuorum in superbiam posuerunt, & imagines abominationum suarum & simulachrorum fecerunt ex eo. Propter hoc dedi eis illud in immunditiam: ‡ Et tradam illud in manus alienorum ad diripiendum, & impijs terræ in prædam, & contaminabunt illud. ‡ Et auertam faciem meam ab eis, & violabunt arcanum meum, & introibunt in illud emissarij, & contaminabunt illud. ‡ Fac conclusionem, quoniam terra plena est iudicio sanguinum, & ciuitas plena iniquitate.

10 ‡ ἰδοὺ ἡμέρα τίκτει, ἰδοὺ τὸ πέρας ἥκει. ἐξῆλθον ἡ πλοκὴ καὶ ἤνθησεν ἡ ῥάβδος, ἐξανέτειλεν ἡ ὕβρις,
11 ‡ καὶ συντέλεια ἐπέγειται μόνου· καὶ οὐ μὴ θορυβῇ οὐδὲ μὴ ἀσουδῇς, καὶ οὐκ ἐξ αὐτῶν ἐστιν, οὐδὲ ἀφαιτήσεως
12 σὺ αὐτοῖς. ‡ ἥκει ὁ καιρὸς ἰδοὺ ἡ ἡμέρα, ὁ κτώμενος μὴ χαιρέτω, καὶ ὁ πωλῶν μὴ θρηνείτω, ὅτι ὀργὴ
εἰς πᾶν τὸ πλῆθος αὐτῆς.
13 ‡ διότι ὁ κτώμενος πρὸς τὴν πώλησιν μὴ ἐπιστρέψῃ, καὶ ἔτι σὺ ζωὴ τὸ ζῆν αὐτῶν, ὅτι ὅρασις εἰς πᾶν τὸ πλῆθος
αὐτῶν οὐκ ἀναπαύσει, καὶ ἀνθρωπος σὺ ὀφθαλμοῖς ζωῆς αὐτοῦ οὐ κρατήσει.
14 ‡ σαλπίσατε σὺ σάλπιγι καὶ κενώσατε τὰ σύμπαντα καὶ οὐκ ἔστι πορεύεσθαι εἰς τὸν πόλεμον, ὅτι ἡ ὀργή μου
15 εἰς πᾶν τὸ πλῆθος αὐτῶν. ‡ ἡ ῥομφαία ἔξωθεν καὶ ὁ λιμὸς καὶ ὁ θάνατος ἔσωθεν. ὁ ἐν τῷ πεδίῳ, ἐν ῥομφαίᾳ ἐλεύσεται·
καὶ ὃς ἐν τῇ πόλει λιμὸς καὶ θάνατος συντελέσει.
16 ‡ καὶ ἀνασωθήσονται (καὶ διασωζόμενοι ἐξ αὐτῶν, καὶ ἔσονται ἐπὶ τῶν ὀρέων ὡς περιστερὰ μελετῶσα. πάντας
ἀποκτενῶ, ἕκαστον ἐν ταῖς ἀδικίαις αὐτοῦ.
17 ‡ πᾶσαι χεῖρες ἀκληθήσονται), καὶ πάντες μηροὶ μολυνθήσονται ὑγρασίᾳ. ‡ καὶ περιζώσονται σάκκους, καὶ καλύψει αὐτοὺς βάμμα. καὶ ἐπὶ παντὶ πρόσωπον αἰσχύνη
ἐπ' αὐτούς, καὶ ἐπὶ πᾶσαν κεφαλὴν φαλάκρωμα.
19 ‡ τὸ ἀργύριον αὐτῶν ἐν ταῖς πλατείαις ῥιφήσεται), καὶ τὸ χρυσίον αὐτῶν ἐκπερφθήσεται). τὸ ἀργύριον αὐτῶν καὶ τὸ χρυσίον
αὐτῶν οὐ δυνήσεται ἐξελέσθαι αὐτοὺς ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς κυρίου. αἱ ψυχαὶ αὐτῶν οὐ μὴ ἐμπλησθῶσιν καὶ αἱ γαστέρες αὐτῶν οὐ
πλησθήσονται, διότι βάσανος τῶν ἀδικιῶν αὐτῶν ἐγένετο.
20 ‡ ἐκλεκτὰ κόσμου εἰς ὑπερηφανίαν ἔστησε αὐτά, καὶ εἰκόνας τῶν βδελυγμάτων ἐποίησαν ἐξ αὐτῶν. σὺκ ἐκ τούτου δέδωκα αὐτὰ αὐτοῖς εἰς ἀκαθαρσίαν.
21 ‡ καὶ παραδώσω αὐτὰ εἰς χεῖρας ἀλλοτρίων τοῦ διαρπάσαι αὐτά. καὶ τοῖς λοιμοῖς τῆς γῆς εἰς σκῦλα καὶ βεβηλώσουσιν αὐτά.
22 ‡ καὶ ἀποστρέψω τὸ πρόσωπόν μου ἀπ' αὐτῶν καὶ μιανοῦσιν τὸν ἀπόκρυφόν μου. καὶ εἰσελεύσονται εἰς αὐτὰ ἀφυλάκτως, καὶ βεβηλώσουσιν αὐτά,
23 ‡ καὶ ποιήσουσιν φυρμόν, διότι ἡ γῆ πλήρης κρίσεως αἱμάτων, καὶ ἡ πόλις πλήρης ἀνομίας.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Ecce dies vltionis appenit, ecce venit, reuelatum est regnum, germinauit dominator, apparuit impius. 11 Direptores surrexerunt ad vitandum impios non ex eis, neque ex fonitu eorum, neque ex filijs eorum, neque ex filijs filiorum eorum. 12 Peruenit tempus redditionis delictorum, propè est dies vltionis peccatorum. qui emit non lætetur, & qui vendit non lugeat, quia ira à facie Domini super omnem tumultum eorum. 13 Quia qui vendit, ad id quod vendidit non reuertetur, & dum ipsi viuunt, dominabitur eis in corporibus animæ suæ. cùm prophetæ prophetarent ad omnem multitudinem eorum vt pœnitentia reditent, non redierunt. quisque in scelleribus suis placet, & interea dum ipsi permanent, non apprehendunt pœnitentiam. 14 Egreditur in clangore cornu qui accinctus sit armis bellicis, & non est qui vadat ad prœlium, quia ira à facie mea super omnem tumultum eorum. 15 Gladius foris, & pestis & fames intus: qui in agro est, gladio occidetur, & qui in ciuitate, fames & pestis eũ perdent. 16 Et superstites qui fuerint ex eis, erunt super montes quasi columbæ conuallium, omnes gementes, vnusquisque in peccatis animæ suæ. 17 Omnes manus dissoluentur, & omnia genua defluent aquis. 18 Et accingentur saccis, & operiet eos opprobrium, & super omnem faciem eorum confusio, & in omnibus capitibus eorum depilatio. 19 Argentum suum in viis proicient, & aurum eorum erit in contemptum. Argentum eorum & aurum eorum non valebit liberare eos in die furoris Domini. animas suas non saturabunt, & viscera sua non implebunt, quia in scandalum facti sunt. 20 Et gaudium ornamenti eius quod in honorem posuit: at ipsi in eo simulachra abominationum suarum & detestationum fecerunt. propterea dedi illud eis in contemptum. 21 Et tradam illud in manũ impiorum ad diripiendum, & impijs terræ in prædam, & prophanabunt illam. 22 Fac catenas, quia terra impleta est peccatis homicidij, & ciuitas plena est rapinis.

תרגום יונתן

10 הָא יוֹמָא פְּרָעָנוּתָא מְטָא הָא אִתְגְּלִיַּת מַלְכוּתָא צְמַח שַׁלְטוֹנָא הוֹפַע רְשִׁיעָא׃ 11 חַטּוֹפִין קָמוּ לְמִסְעַר רְשִׁיעִין לָא מִנְּהוֹן
וְלָא מִן עַמְמַיָּא וְלָא מִנְּכָסֵיהוֹן וְלָא מִנְּהוֹן לָא יְהֵי נְפִישׁוּתְהוֹן׃ 12 מְטָא עִדָּן חֲשֵׁלְמַת חוֹבִין קָרִיב יוֹם פְּרָעָנוּת חַטָּאִין זַבְנָא לָא יְחֵדֵי וּמְזַבְּנָא
לָא יְבַכֵּי אֲרֵי מְזוּבְּנָא לְזִבְנֵיהּ לָא יְהוּב וְעַד דְּאִנּוּן חַיִּין יְרַדְנִין בְּגֵיהֲנֵּם אֲרֵי נְבוּאָא מְהַנְּנָן עַל כָּל
הֲמוֹנְהוֹן לָא יְתוּב וְגַבְרָא בְּחוֹבֵי נַפְשָׁתֵהּ׃ 13 אֲרֵי מְזַבְּנָא לְזִבְנֵיהּ לָא יְהוּב וְעַד דְּאִנּוּן חַיִּין יְרַדְנִין בְּגֵיהֲנֵּם אֲרֵי נְבוּאָא מְהַנְּנָן עַל כָּל
הֲמוֹנְהוֹן לָא יְתוּב וְגַבְרָא בְּחוֹבֵי נַפְשָׁתֵהּ לָא יְתַקַּף׃ 14 נְפִקוּ בְּצִוְחָה קְרָבָא
בְּרָא וְכַפְנָא וּמוֹתָא בְּקִרְבָּא אֲרֵי רְגַז מִן קֳדָמַי עַל כָּל הֲמוֹנְהוֹן׃ 15 חַרְבָּא מִבָּרָא וּמוֹתָא וְכַפְנָא מִגַּוָּא דְּכָל מַלְיָנִי חַקְלָא בְּחַרְבָּא יְמוּת
וְדִי בְּקִרְוֵי קֶרְתָּא וּמוֹתָא וְכַפְנָא יְשֵׁיצוּנָהּ׃ 16 וְשֵׁיזְבִין יִשְׁתֵּזְבוּן מִנְּהוֹן וִיהוֹן עַל טוּרַיָּא כְּיוֹנֵי חֵילָיָא כֻּלְּהוֹן מְנַהֲמִין גְּבַר בְּחוֹבֵי
דִּילֵיהּ׃ 17 כָּל יְדַיָּא תִּרְפֶּינָה וְכָל רְכוּבַיָּא יִתְאַשְּׁדוּן בְּמַיָּא׃ 18 כְּסַפְּהוֹן בְּשׁוּקִין יִרְמוֹן וְדַהֲבְהוֹן לְבוּסְרָן יְהֵי כְּסַפְּהוֹן וְדַהֲבְהוֹן לָא יְכִל לְשֵׁיזְבוּתְהוֹן בְּיוֹם רְגָזָא דַּיְיָ נַפְשָׁהוֹן לָא
יְסַפְּקוּן וּמְעֵיהוֹן לָא יְמַלְּאוּן אֲרֵי לְתַקָּלָה הֲוָה לְהוֹן׃ 19 וְתַקְפָּא תַּקְיפָא בְּיַד רְשִׁיעַיָּא לְמִסְבְּרוּ וּלְחַיְבֵי אַרְעָא לְשַׁלְּטָנוּתָא וְיִתְחַלְּלוּנָהּ׃ 20 וְאִסְתְּכִינָה בְּיַד רְשִׁיעִין לְמִסְבְּרוּ וּלְחַיְבֵי אַרְעָא לְשַׁלְּטָנוּתָא וְיִתְחַלְּלוּנָהּ׃ 21 וְאַפְקֵרִנָּה בְּיַד רְשִׁיעִין וְיִשְׁלְטוּן בָּהּ רְשִׁיעִין וְיִחַלְּלוּנָהּ׃ 22 וְאֶכְבֹּשׁ שְׁכִינַת מֵימְרִי מִנְּהוֹן עַל
עֲבַד שֻׁלְטָנֵי אַרְעָא אִסְתְּלִיַּת חַיְבֵי אַרְעָא לְעֵדִי וְיִתְחַלְּלוּנָהּ׃ 23 עִבַד שַׁלְשֶׁלֶן אֲרֵי אַרְעָא אִסְתְּלִיַּת חַיְבֵי קְטוֹל וְקִרְתָּא אִסְתְּלִיַּת חֲטוֹפִין׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

24 ׀ וְהֵבֵאתִי רָעֵי גוֹיִם וְיָרְשׁוּ אֶת־בָּתֵּיהֶם וְהִשְׁבַּתִּי גְּאוֹן עַזִּים וְנֶחֱלוּ מִקְדָּשֵׁיהֶם׃

25 ׀ קְפֻדָּה בָּאָה וּבִקְשׁוּ שָׁלוֹם וְאָיִן׃

26 ׀ הוֹוָה עַל־הוֹוָה תָּבוֹא וּשְׁמוּעָה אֶל־שְׁמוּעָה תִּהְיֶה וּבִקְשׁוּ חָזוֹן מִנָּבִיא וְתוֹרָה תֹּאבַד מִכֹּהֵן וְעֵצָה מִזְּקֵנִים׃

27 ׀ הַמֶּלֶךְ יִתְאַבֵּל וְנָשִׂיא יִלְבַּשׁ שְׁמָמָה וִידֵי עַם־הָאָרֶץ תְּבֹהָלֶנָה מַדַּרְכָּם אֶעֱשֶׂה אֹתָם וּבְמִשְׁפְּטֵיהֶם אֶשְׁפְּטֵם וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה׃

ח

1 ׀ וַיְהִי בַּשָּׁנָה הַשִּׁשִּׁית בַּשִּׁשִּׁי בַּחֲמִשָּׁה לַחֹדֶשׁ אֲנִי יוֹשֵׁב בְּבֵיתִי וְזִקְנֵי יְהוּדָה יוֹשְׁבִים לְפָנַי וַתִּפֹּל עָלַי שָׁם יַד אֲדֹנָי יְהוִה׃

2 ׀ וָאֵרְאֶה וְהִנֵּה דְמוּת כְּמַרְאֵה־אֵשׁ מִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמַטָּה אֵשׁ וּמִמָּתְנָיו וּלְמַעְלָה כְּבוּרַאי זֹהַר כְּעֵין הַחַשְׁמַלָה׃

3 ׀ וַיִּשְׁלַח תַּבְנִית יָד וַיִּקָּחֵנִי בְּצִיצִת רֹאשִׁי וַתִּשָּׂא אֹתִי רוּחַ בֵּין־הָאָרֶץ וּבֵין־הַשָּׁמַיִם וַתָּבֵא אֹתִי יְרוּשָׁלַמָה בְּמַרְאוֹת אֱלֹהִים אֶל־פֶּתַח שַׁעַר הַפְּנִימִית הַפּוֹנֶה צָפוֹנָה אֲשֶׁר־שָׁם מוֹשַׁב סֵמֶל הַקִּנְאָה הַמַּקְנֶה׃

4 ׀ וְהִנֵּה־שָׁם כְּבוֹד אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כַּמַּרְאֶה אֲשֶׁר רָאִיתִי בַּבִּקְעָה׃

5 ׀ וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם שָׂא־נָא עֵינֶיךָ דֶּרֶךְ צָפוֹנָה וָאֶשָּׂא עֵינַי דֶּרֶךְ צָפוֹנָה וְהִנֵּה מִצָּפוֹן לְשַׁעַר הַמִּזְבֵּחַ סֵמֶל הַקִּנְאָה הַזֶּה בַּבֹּאוֹ׃

6 ׀ וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם הֲרֹאֶה אַתָּה מֶה־הֵם עֹשִׂים תּוֹעֵבוֹת גְּדֹלוֹת אֲשֶׁר בֵּית־יִשְׂרָאֵל עֹשִׂים פֹּה לְרַחֲקָה מֵעַל מִקְדָּשִׁי וְעוֹד תָּשׁוּב תִּרְאֶה תּוֹעֵבוֹת גְּדֹלוֹת׃

24 ׀ Et adducam pessimos de gentibus & possidebunt domos eorum. Et quiescere faciam superbiam potentium, & possidebunt sanctuaria eorum.

25 ׀ Angustia superueniente requirent pacem, & non erit.

26 ׀ Conturbatio super conturbationem veniet, & auditus super auditum. & quærent visionem de Propheta, & Lex peribit à Sacerdote, & consilium à senioribus.

27 ׀ Rex lugebit, & princeps induetur mœrore, & manus populi terræ conturbabuntur. Secundùm viam eorum faciam eis, & secundùm iudicium eorum iudicabo eos: & scient quia ego sum Dominus.

CAP. VIII.

1 ET factum est in anno sexto, in sexto A mense in quinta mensis, ego sedebam in domo mea, & senes Iuda sedebant coram me. & cecidit ibi super me manus Domini Dei.

2 ׀ Et vidi, & ecce similitudo quasi aspectus ignis. ab aspectu lumborum eius & deorsum ignis, & à lumbis eius & deorsum quasi aspectus splendoris, vt visio sum quasi aspectus splendoris, vt visio lectri.

3 ׀ Et emissa similitudo manus apprehendit me in cincinno capitis mei, & B uauit me spiritus inter terram & cælum, & adduxit me in Hierusalem in visione Dei iuxta ostium interius quod respiciebat ad Aquilonem, vbi erat statuum æmulationis Zeli ad prouocádum æmulationem.

4 ׀ Et ecce ibi gloria Dei Israel secundùm visionem quam videram in campo.

5 ׀ Et dixit ad me: Fili hominis, leua C culos tuos ad viam Aquilonis. & leuaui oculos meos ad viam Aquilonis, & ecce ab Aquilone portę altaris idolū Zeli in introitu.

6 ׀ Et dixit ad me: Fili hominis, putas tu vides tu quid isti faciunt, abominationes magnas quas domus Israel facit hic, vt procul recedam à sanctuario meo? Et adhuc conuersus videbis abominationes maiores.

24 ׀ καὶ ἄξω πονηροὺς ἐθνῶν καὶ κληρονομήσουσιν οἴκους αὐτῶν. καὶ λήψομαι τὸ φρύαγμα τῆς ἰσχύος αὐτῶν, καὶ μιανθήσεται τὰ ἅγια αὐτῶν.

25 ׀ ἔξιλασμὸς ἥξει καὶ ζητήσει εἰρηνικόν, καὶ οὐκ ἔσται.

26 ׀ οὐαὶ ἐπὶ οὐαὶ ἔσται. καὶ ἀγγελία ἐπὶ ἀγγελίαν ἔσται. καὶ ζητήσεται ὅρασιν ἐκ προφήτου, καὶ νόμος ἀπολεῖται ἐξ ἱερέως, καὶ βουλὴ ἐκ πρεσβυτέρων.

27 ׀ ὁ βασιλεὺς πενθήσει, καὶ ὁ ἄρχων ἐνδύσεται ἀφανισμόν, καὶ αἱ χεῖρες τοῦ λαοῦ τῆς γῆς ἐξαλυθήσονται, καὶ τὰς ὁδοὺς αὐτῶν ποιήσω αὐτοῖς, καὶ τοῖς κρίμασιν αὐτῶν ἐκδικῶ αὐτούς, καὶ γνώσονται ὅτι ἐγὼ κύριος.

η.

1 ׀ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἕκτῳ ἔτει ἐν τῷ ἕκτῳ μηνὶ πέμπτῃ τοῦ μηνὸς ἐγὼ καθήμενος ἐν τῷ οἴκῳ μου, καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἰούδα ἐκάθηντο ἐνώπιόν μου. καὶ ἐγένετο ἐπ' ἐμὲ χεὶρ ἀδωναὶ κυρίου.

2 ׀ καὶ εἶδον καὶ ἰδοὺ ὁμοίωμα δόξης. ἀπὸ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ, καὶ ἕως κάτω πῦρ, καὶ ἀπὸ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ, καὶ ὑπεράνω αὐτοῦ ὡς ὅρασις φέγγους, ὡς εἶδος τοῦ ἠλέκτρου.

3 ׀ καὶ ἐξέτεινεν ὁμοίωμα χειρός, καὶ ἀνέλαβέν με ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου τῆς κορυφῆς μου. καὶ ἀνέλαβέν με πνεῦμα ἀνὰ μέσον τῆς γῆς καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἤγαγέν με εἰς ἱερουσαλὴμ ἐν ὁράσει θεοῦ ἐπὶ τὰ πρόθυρα τῆς πύλης τῆς ἐσωτέρας τῆς βλεπούσης πρὸς βορρᾶ, ἔνθα ἡ στήλη τοῦ ζήλου τοῦ παροργίσαι παροργισμὸν ἐναντίον κυρίου.

4 ׀ καὶ ἰδοὺ ἐκεῖ δόξα κυρίου θεοῦ ἰσραὴλ, κατὰ τὴν ὅρασιν ἣν εἶδον ἐν τῷ πεδίῳ.

5 ׀ καὶ εἶπεν πρός με, υἱὲ ἀνθρώπου, ἀνάβλεψον τοῖς ὀφθαλμοῖς σου πρὸς βορρᾶ. καὶ ἐπῆρα τοὺς ὀφθαλμούς μου πρὸς βορρᾶ. καὶ ἰδοὺ ἀπὸ βορρᾶ ἡ πύλη τοῦ θυσιαστηρίου ἡ εἰκὼν τοῦ ζήλου τούτου ἐν τῇ εἰσπορεύεσθαι αὐτοὺς πρὸς ἀνατολάς.

6 ׀ καὶ εἶπεν πρός με, υἱὲ ἀνθρώπου, ἑώρακας τί οὗτοι ποιοῦσιν ἀνομίας μεγάλας ἃς ὁ οἶκος ἰσραὴλ ποιοῦσιν ὧδε τοῦ ἀπέχειν αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ἁγίων μου, καὶ ἐπόψει ἀνομίας μείζονας.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Et adducam malignos populorum, & possidebunt domos eorum. & cessare faciam superbiam impiorum, & prophanabuntur sanctuaria eorum. "Successio peruenit; & quærent pacē, & non erit." Interitus super interitum veniet, & nuncium super nuncium erit: & quærent a scriba disciplinam, & doctrina cessabit à sacerdote, & consilium à sapiente. "Rex lugebit, & princeps induetur desolatione: & manus populi terræ turbabuntur: secundùm viam eorum faciam eum eis, & in institutis eorum vltionem sumam ab eis: & scient quia ego Dñs.

CAP. VIII.

ET factum est anno sexto, sexto *mense*, quinta die mensis, ego sedebam in domo mea, & senes Iuda sedebant coram me. & mansit super me ibi spiritus prophetiæ à facie Domini Dei. ' Et vidi, & ecce similitudo quasi aspectus ignis, aspectus gloriæ quam oculus non possit videre, neque contemplari in illam: & infrà aspectus ignis & aspectus gloriæ quam non possit intueri oculus, & quam contemplari sit impossibile: & supra velut aspectus splendoris quasi species electri. ' Et extendit similitudinem manus, & apprehendit me capillis capitis mei, & sustulit me spiritus inter cælum & terram; & introduxit me in Ierusalem in visione prophetiæ, quæ residebat super me à facie Domini, in introitum portæ interioris quæ aperta erat ad Aquilonem, vbi erat sedes idoli Zeli quo prouocabant.

' Et ecce ibi erat gloria Dei Israel, sicut visio quam vidi in campo.

' Et dixit mihi: Fili hominis, tolle nunc oculos tuos ad viam Aquilonis. & sustuli oculos meos ad viam Aquilonis. & ecce ab Aquilone in porta altaris idolum Zeli in ipso introitu.

' Et dixit ad me: Fili hominis, vide tu quid isti faciunt; abominationes magnas, quas domus Israel faciunt hic, vt procul recedam à sanctuario meo, & adhuc redi, & videbis abominationes maiores.

תרגום יונתן

24 ׀ וְאַיְתֵי בִּישַׁיָּא עַמְמַיָּא וְיֵחְסְנוּן יָת בָּתֵּיהוֹן וַאֲבַטֵּל רְבוּת רִשְׁיָעִין וְיֶהֱחַלְנוּן מַקְדְּשֵׁיהוֹן׃ 25 קְפֻדָּה מְטָא וְיִבְעוֹן שְׁלָמָא וְלֵית׃

26 קְטָלָא אֲתֵי עַל קְטָלָא וְקָלָא אֲתֵי עַל קָלָא וְיִבְעוֹן אֶלֶף מִסְפַּר נְבוּאָה מִפְּסוֹק מִכְּתַב וְסֵלֵק מִכָּהֲנַיָּא׃

27 מַלְכָּא יְנוּחַ וְנָבִיא יִלְבַּשׁ שְׁמָמָה וְיָדֵי עַמָּא דְאַרְעָא יְהֻבְּלוּן מֵאוֹרְחָתְהוֹן אֶעְבַּד עִמְּהוֹן וּבְנִכְסוֹתֵיהוֹן אֲהַפְּרַע מִנְּהוֹן וְיִדְּעוּן אֲרֵי אֲנָא יְיָ׃

ח

1 ׀ וַהֲוָה בְּשַׁתָּא שִׁתָּאָה בְּשִׁתְּיתָאָה בְּחַמְשָׁא לְיַרְחָא אֲנָא יָתֵב בְּבֵיתִי וְסָבֵי בֵּית יְהוּדָה יָתְבִין קֳדָמַי וּשְׁרַת עֲלַי תַּמָּן נְבוּאַת מֵימְרָא דַּייָ׃

2 ׀ וַחֲזֵית וְהָא דְמוּת כְּחָזוּ אֶשָׁתָא חָזוּ וְיָקְרָא וְלָא יְכִלְנָא לְסַחָזֵי וְלָא אֶפְשָׁר לְאִסְתַּכָּלָא בֵּיהּ וּלְרַע חָזוּ אֶשָׁתָא וְחָזוּ יְקָר

3 ׀ אִישְׁתְּלַח דְּמוּת יְדָא וְאַחֲדַנִי בְּקֻפְלַס רֵישִׁי וְנַטְלַת יַתִּי רוּחָא בֵּין אַרְעָא וּבֵין שְׁמַיָּא וְאַעֵילַת יַתִּי לִירוּשְׁלֵם בְּחָזוֹ נְבוּאָה דְּשָׁרְיָא עֲלַי מִן קֳדָם

4 ׀ וְהָא תַמָּן יְקָר אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל כְּחָזוֹ דְּחָזֵיתִי בְּבִקְעָתָא׃ 5 וַאֲמַר לִי מִן קֳדָם יְיָ בַּר אֱנָשָׁא זְקוֹף כְּעַן עֵינָךְ לְאוֹרַח צָפוֹנָא וְאֶזְקֵף עֵינַי לְאוֹרַח צָפוֹנָא וְהָא מִצָּפוֹנָא לְתָרַע מַדְבְּחָא סְלָם קִנְאָתָא תָּרִין בְּמֵעֲלָנָא׃

6 ׀ וַאֲמַר לִי מִן קֳדָם יְיָ בַּר אֱנָשָׁא חֲזֵי אַתְּ מָה דְּאִנּוּן עָבְדִין חוֹבִין רַבְרְבִין דְּבֵית יִשְׂרָאֵל עָבְדִין הָכָא לְאִתְרַחָקָא מֵעַל מַקְדְּשִׁי וְעוֹד תְּהוֹב חֲזֵי

Universidad de Deusto
Biblioteca

7 וַיְבִיאֵנִי אֶל־פֶּתַח הֶחָצֵר וָאֶרְאֶה וְהִנֵּה חֹר־
אֶחָד בַּקִּיר׃
8 וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם חְתָר־נָא בַקִּיר וָאֶחְתֹּר
בַּקִּיר וְהִנֵּה־פֶתַח אֶחָד׃
9 וַיֹּאמֶר אֵלַי בֹּא וּרְאֵה אֶת־הַתּוֹעֵבוֹת הָרָעוֹת
אֲשֶׁר־הֵם עֹשִׂים פֹּה׃
10 וָאָבוֹא וָאֶרְאֶה וְהִנֵּה כָל־תַּבְנִית רֶמֶשׂ וּבְהֵמָה
שֶׁקֶץ וְכָל־גִּלּוּלֵי בֵּית־יִשְׂרָאֵל מְחֻקָּה עַל־הַקִּיר
סָבִיב סָבִיב׃
11 וְשִׁבְעִים אִישׁ מִזִּקְנֵי בֵית־יִשְׂרָאֵל וְיַאֲזַנְיָהוּ בֶן־
שָׁפָן עֹמֵד בְּתוֹכָם עֹמְדִים לִפְנֵיהֶם וְאִישׁ מִקְטַרְתּוֹ
בְיָדוֹ וַעֲתַר עֲנַן הַקְּטֹרֶת עֹלֶה׃
12 וַיֹּאמֶר אֵלַי הֲרָאִית בֶן־אָדָם אֲשֶׁר זִקְנֵי בֵית־
יִשְׂרָאֵל עֹשִׂים בַּחֹשֶׁךְ אִישׁ בְּחַדְרֵי מַשְׂכִּיתוֹ כִּי
אֹמְרִים אֵין יְהוָה רֹאֶה אֹתָנוּ עָזַב יְהוָה אֶת־
הָאָרֶץ׃
13 וַיֹּאמֶר אֵלַי עוֹד תָּשׁוּב תִּרְאֶה תּוֹעֵבוֹת גְּדֹלוֹת
אֲשֶׁר־הֵמָּה עֹשִׂים׃
14 וַיְבִא אֹתִי אֶל־פֶּתַח שַׁעַר בֵּית־יְהוָה אֲשֶׁר
אֶל־הַצָּפוֹנָה וְהִנֵּה־שָׁם הַנָּשִׁים יֹשְׁבוֹת
מְבַכּוֹת אֶת־הַתַּמּוּז׃
15 וַיֹּאמֶר אֵלַי הֲרָאִיתָ בֶן־אָדָם עוֹד תָּשׁוּב תִּרְאֶה
תּוֹעֵבוֹת גְּדֹלוֹת מֵאֵלֶּה׃
16 וַיְבִא אֹתִי אֶל־חֲצַר בֵּית יְהוָה הַפְּנִימִית
וְהִנֵּה־פֶתַח הֵיכַל יְהוָה בֵּין הָאוּלָם וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ
כְּעֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה אִישׁ אֲחֹרֵיהֶם אֶל־הֵיכַל
יְהוָה וּפְנֵיהֶם קֵדְמָה וְהֵמָּה מִשְׁתַּחֲוִיתֶם
קֵדְמָה לַשָּׁמֶשׁ׃

7 * Et introduxit me ad ostium atrij: & vidi, & ecce foramen vnum in pariete.
8 * Et dixit ad me: Fili hominis, fode pa- Drietem. & cùm fodissem parietem, appa- ruit ostium vnum.
9 * Et dixit ad me: Ingredere & vide abo- minationes pessimas quas isti faciunt.
10 * Et ingressus vidi, & ecce omnis simi- litudo reptilium & animalium, abomina- tio, & vniuersa idola domus Israel depicta erant in pariete, in circuitu per totum.
11 * Et septuaginta viri de senioribus do- mus Israel, & Iezonias filius Saphan sta- bat in medio eorum stantium ante picturas, & vnusquisque habebat thuribulum in manu sua, & vapor nebulæ de thure consurgebat.
12 * Et dixit ad me: Certè vides fili homi- nis quæ seniores domus Israel faciunt in E nis tenebris, vnusquisque in abscondito cu- biculi sui. dicunt enim: Non videt Domi- nus nos: dereliquit Dominus terram.
13 * Et dixit ad me: Adhuc conuersus vi- debis abominationes maiores quas isti fa- ciunt.
14 * Et introduxit me per ostiũ portæ do- mus Domini quod respiciebat ad Aquilo- F nem. & ecce ibi mulieres sedebant plan- gentes Adonidem.
15 * Et dixit ad me: Certè vidisti fili homi- nis. adhuc conuersus videbis abomina- tiones maiores his.
16 * Et introduxit me in atriũ domus Do- mini interius. & ecce in ostio templi Do- mini inter vestibulum & altare quasi vi- ginti quinque viri dorsa habentes contra templum Domini, & facies ad Orientem, & adorabant ad ortum Solis.

7 * Et introduxit me in vestibula atrij: & vidi & ecce foramen vnum in pariete.
8 * Et dixit ad me: Fili hominis, fode in pariete: & fodi in pariete, & ecce porta vna.
9 * Et dixit ad me: Ingredere, & vide iniquitates malas quas isti faciunt hic.
10 * Et ingressus sum & vidi. & ecce omnis similitudo reptilis, & iumenti vanæ abomi- nationes, & vniuersa idola domus Israel depicta in pariete in circuitu per totum.
11 * Et septuaginta viri ex senioribus domus Israel, et Iezonias filius Saphan stabat ante fa- ciem eorum, & vnusquisque thuribulum suum habebat in manu, & vapor incensi ascendebat.
12 * Et dixit ad me: Vidisti fili hominis quæ seniores domus Israel faciunt in tenebris, vnusquisque eorum in cubiculo abscõdito eo- rum. quia dixerunt: Non videt Dominus, dereli- quit Dominus terram.
13 * Et dixit ad me: Adhuc videbis iniqui- tates maiores quas isti faciunt.
14 * Et introduxit me in vestibula portæ do- mus Domini respicientis ad Aquilonem, & ecce illic mulieres sedentes plangentes Thãmuz.
15 * Et dixit ad me: Vidisti fili hominis: & adhuc videbis admunentiones maiores his.
16 * Et introduxit me in atrium domus Do- mini interius, & in vestibulis templi Domi- ni inter vestibulum, & inter altare quasi vi- ginti & quinque viri dorsa eorum in templum Domini, & facies eorum contra Orientem, & ipsi adorant ad Orientem Solem.

7 * καὶ εἰσήγαγόν με ἐπὶ τὰ πρόθυρα τῆς αὐλῆς, καὶ
ἰδοὺ καὶ ἰδοὺ ὀπὴ μία ἐν τῷ τοίχῳ.
8 * καὶ εἶπεν πρός με, υἱὲ ἀνθρώπου, ὄρυξον δὴ ἐν τῷ
τοίχῳ· καὶ ὤρυξα ἐν τῷ τοίχῳ, καὶ ἰδοὺ θύρα μία.
9 * καὶ εἶπεν πρός με, εἴσελθε καὶ ἴδε τὰς ἀνομίας ἃς
ποιοῦσιν οἶκος Ισραηλ διαγεγραμμένα ἐπὶ τοῦ τοίχου κύ-
κλῳ ὅλου.
10 * καὶ εἰσῆλθον καὶ ἰδον. καὶ ἰδοὺ πᾶσα ὁμοίωσις ἑρπε-
τοῦ καὶ κτήνους μάταια βδελύγματα, καὶ πάντα τὰ εἴδω-
λα οἴκου ισραηλ διαγεγραμμένα ἐπὶ τοῦ τοίχου κύ-
κλῳ ὅλου.
11 * καὶ ἑβδομήκοντα ἄνδρες ἐκ τῶν πρεσβυτέρων οἴκου ισ-
ραηλ, καὶ ιεζονίας υἱὸς σαφὰν εἱστήκει πρὸ προσώπου αὐ-
τῶν, καὶ ἕκας ὁ τὸ θυμιατήριον αὐτοῦ εἶχεν ἐν τῇ χειρί,
καὶ ἡ ἀτμὶς τοῦ θυμιάματος ἀνέβαινεν.
12 * Καὶ εἶπεν πρός με, ἑώρακας υἱὲ ἀνθρώπου ἃ ἐν πρεσ-
βυτέροις τοῦ οἴκου ισραηλ ποιοῦσιν ἐν σκότει, ἕκας ἐν αὐ-
τῶν ἐν τῇ κοιτῶνι τῶ κρυπτῷ ἀυτῶν· διότι εἶπαν, οὐκ ὁρᾷ
κύριος, ἐγκαταλέλοιπεν κύριος τὴν γῆν.
13 * καὶ εἶπεν πρός με, ἔπ ὄψῃ ἀνομίας μείζονας ἃς ἐ-
τοι ποιοῦσιν.
14 * καὶ εἰσήγαγόν με ἐπὶ τὰ πρόθυρα τ πύλης οἴκου
κυρίου τῆς βλεπούσης πρὸς βορρᾶν, καὶ ἰδοὺ ἐκεῖ γυναῖ-
κες καθήμεναι θρηνοῦσαι τὸν θαμμούζ.
15 * καὶ εἶπεν πρός με, ἑώρακας υἱὲ ἀνθρώπου, καὶ ἔτι
ὄψῃ βδελύγματα μείζονα τούτων.
16 * καὶ εἰσήγαγόν με εἰς τὴν αὐλὴν οἴκου κυρίου τὴν ἐ-
σωτέραν καὶ ἐπὶ τῶν προθύρων τοῦ ναοῦ κυρίου ἀναμέσον
τοῦ αἰλὰμ, καὶ ἀναμέσον τοῦ θυσιαστηρίου ὡς εἴκοσι καὶ πέν-
τε ἄνδρες. τὰ ὀπίσθια αὐτῶν εἰς τὸν ναὸν τοῦ κυρίου, καὶ τὰ
πρόσωπα αὐτῶν ἀπέναντι ἀνατολῶν, καὶ οὗτοι προσκυ-
νοῦσιν κατὰ ἀνατολὰς τῷ ἡλίῳ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Et introduxit me ad ostium atrij, & vidi, & ecce foramen vnum in pariete.
8 Et dixit mihi: Fili hominis, age fode in pariete. & fodi in pariete, & ecce ostium vnum.
9 Et dixit ad me: Ingredere & vide abominationem pessimam quam ipsi faciunt hic.
10 Et ingressus sum & vidi, & ecce omnis similitudo reptilis & bestiæ: abominationes, & omnia idola quibus seruiebant domus Israel, depicta erant in pariete per circuitum.
11 Et septuaginta viri de senioribus domus Israel, & Iezonia filio Saphan stante inter eos, stabant ante ea, & vnusquisque habebat thuribulum incensi in manu sua, & columna nubis incensi ascendebat.
12 Et dixit ad me: Nunquid vidisti fili hominis quid senes domus Israel faciunt in tenebris quisq; in cubiculo domus lectuli sui? quia dicunt: Non sunt reuelata coram Domino opera nostra; proiecit Dominus habitatores terræ.
13 Et dixit ad me: Adhuc conuersus videbis abominationes maiores quas ipsi faciunt.
14 Et introduxit me per ostium portæ domus sanctuarij, quæ aperta erat ad Aquilonem, & ecce ibi mulieres sedebant plangentes Thammuz.
15 Et dixit ad me: Nunquid vidisti fili hominis? adhuc conuersus videbis abominationes maiores his.
16 Et introduxit me in atrium domus sanctuarij Domini interius. & ecce in ostio templi Domini inter vestibulum & altare quasi viginti & quinque viri, quorum posteriora erant ad templum Domini, & facies eorum ad Orientem, & ecce ipsi corrupebant se adorantes ad Ortum Solis.

תרגום יונתן

וְאָמַר לִי חֲזִי לְחַרְעָא דְּדָרְתָּא וַחֲזֵית וְהָא חוֹרָא חַד בְּכוֹתְלָא׃
וְאָמַר לִי בַּר אֱנָשׁ חֲפוֹר כְּעַן בְּכוֹתְלָא וְחָתַרִית בְּכוֹתְלָא וְהָא תַרְעָא חַד׃
וְאָמַר לִי עוֹל וַחֲזֵי יָת חוֹבַיָּא בִּישַׁיָּא דְּאִנּוּן עָבְדִין הָכָא׃
וְעָלֵית וַחֲזֵית וְהָא כָּל דְּמוּת רְחֵשׁ וּבְעִירָא שְׁקוּצִין וְכָל טָעֲוָתָא דְּבֵית יִשְׂרָאֵל מְצַיְּרִין עַל כָּתְלָא סְחוֹר סְחוֹר׃
וְאִלֵּין קֳדָמֵיהוֹן שִׁבְעִין גֻּבְרִין מִסָּבֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל וְיַאֲזַנְיָה בַּר שָׁפָן קָאֵם בֵּינֵיהוֹן וְגַבְרָא בְּיָדֵיהּ מַחְתְּיֵהּ דְּקֻטְרָתָא בְּיָדֵיהּ וְסִיטַר עֲנַן קְטֹרְתָא סָלֵק׃
וְאָמַר לִי הַחֲזֵיתָא בַּר אֱנָשׁ דְּסָבֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל עָבְדִין בְּקִבְלָא גְּבַר בְּאִדְּרֵי בֵּית מַשְׁכְּבֵיהּ אֲרֵי אָמְרִין לָא גְלֵי עוֹבְדָנָא קֳדָם יְיָ רָחֵק יְיָ יָת אַרְעָא׃
וַאֲמַר לִי עוֹד תְּהוּב תְּחֲזֵי חוֹבַיָּא רַבְרְבַן דְּאִנּוּן עָבְדִין׃
וְאָתָא לְתַרְעָא דְּבֵית מַקְדְּשָׁא דְּיָיָ דְּפָתִיחַ לְצַפּוֹנָא וְהָא תַמָּן נְשַׁיָּא יָתְבָן מְבַכְּיָן יָת תַּמּוּז׃
וַאֲמַר לִי הַחֲזֵיתָא בַּר אֱנָשׁ עוֹד תְּהוּב תְּחֲזֵי חוֹבַיָּא רַבְרְבַן מִדֵּין׃
וְאָעַל יָתִי לְתָרַע בֵּית מַקְדְּשָׁא דְּיָיָ דִּלְגַוָּא וְהָא תְרַע הֵיכְלָא דְּיָיָ בֵּין מַדְבְּחָא וּבֵין מְדִינְחָא עֶשְׂרִין וְחַמְשָׁא גֻּבְרִין אֲחוֹרֵיהוֹן לְהֵיכְלָא
וְאַפֵּיהוֹן לְמַדְנְחָא לְמִסְגְּדִין לְמַדְנְחָא לְשִׁמְשָׁא׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

17 וַיֹּאמֶר אֵלַי הֲרָאִיתָ בֶן־אָדָם הֲנָקֵל לְבֵית יְהוּדָה
מֵעֲשׂוֹתָם אֶת־הַתּוֹעֵבוֹת אֲשֶׁר־עָשׂוּ־פֹה כִּי־מָלְאוּ אֶת־
הָאָרֶץ חָמָס וַיָּשֻׁבוּ לְהַכְעִיסֵנִי וְהִנָּם שֹׁלְחִים אֶת־
הַזְּמוֹרָה אֶל־אַפָּם׃
18 וְגַם־אֲנִי אֶעֱשֶׂה בְחֵמָה לֹא־תָחוֹס עֵינִי וְלֹא
אָחֹמֹל וְקָרְאוּ בְאָזְנַי קוֹל גָּדוֹל וְלֹא אֶשְׁמַע
אוֹתָם׃

ט

1 וַיִּקְרָא בְאָזְנַי קוֹל גָּדוֹל לֵאמֹר קָרְבוּ פְּקֻדוֹת
הָעִיר וְאִישׁ כְּלִי מַשְׁחֵתוֹ בְּיָדוֹ׃
2 וְהִנֵּה שִׁשָּׁה אֲנָשִׁים בָּאִים מֶדֶרֶךְ שַׁעַר הָעֶלְיוֹן
אֲשֶׁר מְפֻנֵּה צָפוֹנָה וְאִישׁ כְּלִי מַפָּצוֹ בְּיָדוֹ וְאִישׁ
אֶחָד בְּתוֹכָם לָבוּשׁ בַּדִּים וְקַסַּת הַסֹּפֵר בְּמָתְנָיו
וַיָּבֹאוּ וַיַּעֲמְדוּ אֵצֶל מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת׃
3 וּכְבוֹד אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל נֶעֱלָה מֵעַל הַכְּרוּב אֲשֶׁר
הָיָה עָלָיו אֶל מִפְתַּן הַבָּיִת וַיִּקְרָא אֶל הָאִישׁ חַלְבַּשׁ
הַבַּדִּים אֲשֶׁר קֶסֶת הַסֹּפֵר בְּמָתְנָיו׃
4 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו עֲבֹר בְּתוֹךְ־הָעִיר בְּתוֹךְ
יְרוּשָׁלִַם וְהִתְוִיתָ תָּו עַל־מִצְחוֹת הָאֲנָשִׁים
הַנֶּאֱנָחִים וְהַנֶּאֱנָקִים עַל כָּל־הַתּוֹעֵבוֹת הַנַּעֲשׂוֹת
בְּתוֹכָהּ׃
5 וְלָאֵלֶּה אָמַר בְּאָזְנַי עִבְרוּ בָעִיר אַחֲרָיו וְהַכּוּ עַל־
תָּחוֹס עֵינֵיכֶם וְאַל־תָּחֹמֹלוּ׃
6 זָקֵן בָּחוּר וּבְתוּלָה וְטַף וְנָשִׁים תַּהַרְגוּ לְמַשְׁחִית
וְעַל־כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר עָלָיו הַתָּו אַל־תִּגָּשׁוּ וּמִמִּקְדָּשִׁי
תָּחֵלּוּ וַיָּחֵלּוּ בָּאֲנָשִׁים הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר לִפְנֵי
הַבָּיִת׃
7 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם טַמְּאוּ אֶת־הַבַּיִת וּמַלְאוּ אֶת־
הַחֲצֵרוֹת חֲלָלִים צְאוּ וְיָצְאוּ וְהִכּוּ בָעִיר׃

17 * Et dixit ad me: Certè vidisti fili hominis. nunquid leue est hoc domui Iuda, vt facerent abominationes istas quas fecerunt hîc, quia replentes terram iniquitate conuersi sunt ad irritandum me. & ecce ipsi extendunt ramum ad nares suas.
18 * Ergo & ego faciam in furore, non parcet oculus meus, nec miserebor: & cùm clamauerint ad aures meas voce magna, non exaudiam eos.

CAP. IX.

1 * ET clamauit in auribus meis voce magna dicens: Appropinquauerunt visitationes vrbis, & vnusquisque vas interfectionis habet in manu sua.
2 * Et ecce sex viri veniebant de via portæ superioris quæ respicit ad Aquilonem, & vnusquisque vas interitus in manu eius. Vir quoque vnus in medio eorum vestitus erat lineis, & attramentarium scriptoris ad renes eius. & ingressi sunt, & steterunt iuxta altare æreum.
3 * Et gloria Dei Israel assumpta est de Cherub quæ erat super eum ad limen domus. Et vocauit virum qui indutus erat lineis, & attramentarium scriptoris habebat in lumbis suis.
4 * Et dixit Dominus ad eum: Transi per mediam ciuitatem in medio Hierusalem, & signa Thau super frontes virorum gementium & dolentium super cunctis abominationibus quæ fiunt in medio eius.
5 * Et illis dixit audiente me: Transite per ciuitatem sequentes eum, & percutite. non parcat oculus vester, neque misereamini.
6 * Senem, adolescentulum & virginem, paruulum & mulieres interficite vsque ad internecionem. Omnem autem super quem videritis Thau, ne occidatis, & à sanctuario meo incipite. Cœperunt ergo à viris senioribus qui erant ante faciem domus.
7 * Et dixit ad eos: Contaminate domum, & implete atria interfectis. Egredimini. & egressi sunt, & percutiebant eos qui erant in ciuitate.

תרגום יונתן

17 וַיֹּאמֶר לִי הֲחָזִיתָא בַר אֱנָשׁ הֲקַלִּיל יְהוּדָה מִלְּמֶעְבַּד דְּעָבְדוּ כָּא אֲרֵי מְלוֹ יָת אַרְעָא חֲטוֹפִין וְהָבוּ לְאַרְגָּזָא קֳדָמַי
וְהָא אִנּוּן מְסָרְבִין יָת מֵימְרִי׃ 18 וְאַף אֲנָא אֶעְבֵּד בִּרְגַז לָא יְחוּס מֵימְרִי וְלָא אֲרַחֵם וְיִצְלוּן קֳדָמַי בְּקָל רַב וְלָא אֶקְבֵּל צְלוֹתְהוֹן׃

ט

1 וְקָל וְאָמַר שָׁמַע קָל רַב לְמֵימַר אִתְקָרְבוּ דְּמָסְנִין עַל קִרְתָּא וּגְבַר מָאן חַבּוּלֵיהּ בִּידֵיהּ׃
2 וְהָא שִׁתָּא גַּבְרִין אָתִין מֵאוֹרַח תָּרְעָא עִלָּאָה דְּצָפוֹנָא וּגְבַר מָאן כִּרְזֵיהּ בִּידֵיהּ וְחַד גַּבְרָא תַּר בֵּינֵיהוֹן לָבִישׁ לְבוּשִׁין וְסִפְנָקָא סָפְרָא
דְּשִׁיעוֹרָא בְּמָתְנוֹהִי וְעָלוּ וְקָמוּ לָקֳבֵל מַדְבְּחָא דִּנְחָשָׁא׃ 3 וְיְקָרָא דַּייָ דְּיִשְׂרָאֵל אִסְתַּלַּק מִכְּרוּבָא דַּהֲוָה שְׁרֵי עֲלוֹהִי בֵּיתָא לְסַף קֻדְשָׁא וּשְׁרָא מֵעִיל לְקָבֵל סְקוּפֵי בֵּיתָא וּקְרָא לְגַבְרָא דִּלְבִישׁ
כִּתְנָא דְּסִפְנָקָא סָפְרָא דְּשִׁיעוֹרָא בְּמָתְנוֹהִי׃ 4 וַאֲמַר יְיָ לֵהּ עֲבַר בְּגוֹ קִרְתָּא בְּגוֹ יְרוּשְׁלֵם וְתֵרְשֵׁם תָּו עַל בֵּית עִינֵי גַּבְרַיָּא דְּסָתְנְחִין וְדִסְתְנְחִין
עַל כָּל תּוֹעֲבָתַיָּא דְּעָבְדִין בְּגַוָּהּ׃ 5 וְלְאִלֵּין אֲמַר בְּאוּדְנַי עִבְרוּ בָתְרוֹהִי בְּקִרְיְתָא וְקִטְלוּ לָא תְחוּס עֵינֵיכוֹן וְלָא תְרַחֲמוּן׃
6 סָבָא טְלֵיָא וּבְתוּלָתָא וְטַפְלָא וְנָשַׁיָּא תְּקִטְלוּן לְחַבָּלָא וְעַל כָּל גַּבְרָא דַּעֲלוֹהִי רְשׁוּם תָּו לָא תִקְרְבוּן וּמִן מַקְדְּשִׁי תְּשָׁרוּן וְשָׁרוּ בִּגְבָרַיָּא
דְּסָתְנְחִין דְּקֳדָם בֵּיתָא׃ 7 וַאֲמַר לְהוֹן מַסְאוּ יָת בֵּיתָא וּמְלוֹ יָת דְּרָתָא קְטִילִין פּוּקוּ וּנְפָקוּ וּקְטָלוּ בְּקִרְתָּא׃

17 * Et dixit ad me: Vidisti fili hominis: nunquid parum domui Iuda facere iniquitates quas fecerunt hîc? quia impleuerunt terram iniquitate, & conuersi sunt ad irritandum me. & ecce ipsi extendunt ramum sicut subsannantes.
18 * Et ego faciam eis cum furore. non parcet oculus meus, neque miserebor. & vocabunt in auribus meis voce magna, & non exaudiam eos.

CAP. IX.

1 * ET clamauit in auribus meis voce magna, dicens: Appropinquauit vltio vrbis. & vnusquisque habuit vasa exterminationis in manu sua.
2 * Et ecce sex viri veniebant de via portæ excelsæ respicientis ad Aquilonem. & vnusquisque vasa exterminationis in manu eius. & vir vnus in medio eorum vestitus veste talari, & zona sapphiri super lumbo eius. & ingressi sunt & steterunt adhærentes altari æreo.
3 * Et gloria Dei Israel ascendit de Cherubim existens super eos in sub dio domus. & vocauit virum qui indutus erat veste talari qui habuit super lumbo eius zonam sapphiri.
4 * Et dixit Dominus ad eum: Transi mediam ciuitatem & mediam Hierusalem, & da signum super frontes virorum gementium & dolentium super cunctis iniquitatibus quæ fiunt in medio eorum.
5 * Et illis dixit audiente me: Ite in ciuitatem post eum, & percutite, & non parcatis oculis vestris, & non miseream ini.
6 * Senem & iuuenem, & virginem, et parvulos, & mulieres interficite ad deletionem: super autem omnes super quos est signum, ne appropinquetis: & à sanctis meis incipite. Et cœperunt à viris senioribus qui erant intus in domo.
7 * Et dixit ad eos: Contaminastis domum, & implestis vias mortuis, & egressi percutite.

17 * καὶ εἶπεν πρός με, εἰ ἑώρακας υἱὲ ἀνθρώπου, μὴ μικρὸν τῷ οἴκῳ ἰούδα τοῦ ποιεῖν τὰς ἀνομίας ἃς πεποιήκασιν ὧδε, διότι ἐπλήσθη τὴν γῆν ἀνομίας, καὶ ἐπέστρεψαν τοῦ παροργίσαι με. καὶ ἰδοὺ αὐτοὶ ἐκτείνουσιν τὸ κλῆμα ὡς μυκτηρίζοντες.
18 * καὶ ἐγὼ ποιήσω αὐτοῖς μὴ θυμοῦ. ἡ φείσεται ὀφθαλμός μου ἐπ' αὐτοὺς καὶ οὐκ ἐλεήσω. καὶ καλέσουσιν ἐν τοῖς ὠσίν μου φωνῇ μεγάλῃ, καὶ οὐ μὴ εἰσακούσω αὐτῶν.

θ'.

1 * Καὶ ἀνεκραγὸν εἰς τὰ ὦτά μου φωνῇ μεγάλῃ λέγων, ἤγγικεν ἡ ἐπαίκισις τῆς πόλεως. καὶ ἕκαστος εἶχεν τὰ σκεύη τῆς ὀλοθρεύσεως ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ.
2 * καὶ ἰδοὺ ἓξ ἄνδρες ἤρχοντο ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς πύλης τῆς ὑψηλῆς τῆς βλεπούσης πρὸς βορρᾶν, καὶ ἑκάστου πέλυξ ὀλοθρεύσεως ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. καὶ αἷς εἷς ἐν μέσῳ αὐτῶν ἐνδεδυκὼς ποδήρη, καὶ ζώνη σαπφείρου ἐπὶ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ. καὶ εἰσῆλθον καὶ ἔστησαν ἐχόμενοι τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ χαλκοῦ.
3 * καὶ ἡ δόξα τοῦ θεοῦ Ἰσραὴλ ἀνέβη ἀπὸ τῶν χερουβεὶμ ἡ οὖσα ἐπ' αὐτοὺς εἰς τὸ αἴθριον τοῦ οἴκου. καὶ ἐκάλεσεν τὸν ἄνδρα τὸν ἐνδεδυκότα τὸν ποδήρη ὃς εἶχεν ἐπὶ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ τὸν ζώνην σαπφείρου.
4 * καὶ εἶπεν κύριος πρὸς αὐτόν, διέλθε μέσον τὴν πόλιν καὶ μέσον τὴν ἱερουσαλήμ, καὶ δὸς τὸ σημεῖον ἐπὶ τὰ μέτωπα τῶν ἀνδρῶν τῶν καταστεναζόντων καὶ τῶν κατωδυνομένων ἐπὶ πάσαις ταῖς ἀνομίαις ταῖς γινομέναις ἐν μέσῳ αὐτῶν.
5 * καὶ τούτοις εἶπεν ἀκουόντος μου, πορεύεσθε εἰς τὴν πόλιν ὀπίσω αὐτοῦ, καὶ κόπτετε καὶ μὴ φείσεσθε τοῖς ὀφθαλμοῖς ὑμῶν, καὶ μὴ ἐλεήσητε.
6 * πρεσβύτερον καὶ νεανίσκον, καὶ παρθένον, καὶ νήπια, καὶ γυναῖκας ἀποκτείνατε εἰς ἐξάλειψιν. ἐπὶ πάντας ἐφ' οἷς ἐστὶ τὸ σημεῖον, μὴ ἐγγίσητε, καὶ ἀπὸ τῶν ἁγίων μου ἄρξασθε. καὶ ἤρξαντο ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν τῶν πρεσβυτέρων οἳ ἦσαν ἔσω ἐν τῷ οἴκῳ.
7 * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, ἐμιάνατε τὸν οἶκον, καὶ ἐπλήσατε τὰς ὁδοὺς νεκρῶν, καὶ ἐκπορεύόμενοι κόπτετε.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 * Et dixit ad me: Nonne vides fili hominis? nunquid parum est domui Iuda facere abominationes quas fecerunt hîc? quia impleuerunt terram rapinis, & reuertisi sunt vt irritarent me, & ecce ipsi adducunt confusionem ad faciem suam.
18 * Ego quoque faciam in furore, & non parcet Verbum meum, nec miserebor. & orabunt coram me voce magna, & non suscipiam orationem eorum.

CAP. IX.

ET clamauit, audiente me, voce magna dicens: Appropinquauerunt qui constituti sunt super ciuitatem, & vnusquisque vas dissipationis habebat in manu sua. 2 * Et ecce sex viri veniebant de via portæ superioris quæ patet ad Aquilonem, & vnusquisque vas dispersionis in manu sua: & vir vnus erat inter eos indutus vestimentis, & attramentarium scriptoris erat in lumbis eius. & ingressi sunt, & steterunt in latere altarisærei. 3 * Et gloria Dei Israel recedebat in Cherub super quo residebat in domo sancti sanctorum: & resedit superias contra limen domus. & vocauit virum qui indutus erat vestibus, in cuius lumbis erat attramentarium scribæ.
4 * Et dixit Dominus ad eum: Transi per medium ciuitatis per medium Ierusalem, & signa Thau super frontes virorum gementium, & dolentium super omnes abominationes quæ factæ sunt in medio eius.
5 * Illis autem dixit audiente me, Transite per ciuitatem post eum, & occidite: non parcat oculus vester, nec misereamini.
6 * Senem, adolescentem, & virginé, & paruulos, & mulieres ad internecioné occidite. & ad omnem virum, super quem fuerit impressio Thau, ne accedaris, & de domo sanctuarij mei incipite. Et cœperunt à viris senioribus qui erant ante domum.
7 * Et dixit eis: Contaminate domum, & implete atria occisis, egredimini. & egressi sunt & occiderunt in ciuitate.

Universidad de Deusto
Biblioteca

8 וַיְהִי כְהַכּוֹתָם וְנִשְׁאַר אֲנִי וָאֶפֹּלָה עַל־פָּנַי
וָאזְעַק וָאמַר אֲהָהּ אֲדֹנָי יְהוִה הַמַשְׁחִית אַתָּה
אֶת כָּל־שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל בְּשָׁפְכְךָ אֶת־חֲמָתְךָ עַל־
יְרוּשָׁלִָם׃

9 וַיֹּאמֶר אֵלַי עֲוֹן בֵּית־יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה גָּדוֹל
בִּמְאֹד מְאֹד וַתְּמָלֵא הָאָרֶץ דָּמִים וְהָעִיר מָלְאָה
מַטֶּה כִּי אָמְרוּ עָזַב יְהוָה אֶת־הָאָרֶץ וְאֵין יְהוָה
רֹאֶה׃

10 וְגַם־אֲנִי לֹא־תָחוֹס עֵינִי וְלֹא אֶחְמֹל דַּרְכָּם
בְּרֹאשָׁם נָתָתִי׃

11 וְהִנֵּה הָאִישׁ לְבוּשׁ הַבַּדִּים אֲשֶׁר הַקֹּמְתֹ בְּמָתְנָיו
מֵשִׁיב דָּבָר לֵאמֹר עָשִׂיתִי כַּאֲשֶׁר צִוִּיתָנִי׃

יור

1 וָאֵרְאֶה וְהִנֵּה אֶל־הָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ
הַכְּרֻבִים כְּאֶבֶן סַפִּיר כְּמַרְאֵה דְמוּת כִּסֵּא נִרְאָה־
עֲלֵיהֶם׃

2 וַיֹּאמֶר אֶל־הָאִישׁ לְבֻשׁ הַבַּדִּים וַיֹּאמֶר בֹּא
אֶל־בֵּינוֹת לַגַּלְגַּל אֶל־תַּחַת לַכְּרוּב וּמַלֵּא חָפְנֶיךָ
גַּחֲלֵי־אֵשׁ מִבֵּינוֹת לַכְּרֻבִים וּזְרֹק עַל־הָעִיר וַיָּבֹא
לְעֵינָי׃

3 וְהַכְּרֻבִים עֹמְדִים מִימִין לַבַּיִת בְּבֹאוֹ הָאִישׁ
וְהֶעָנָן מָלֵא אֶת־הֶחָצֵר הַפְּנִימִית׃

4 וַיֵּרֶם כְּבוֹד־יְהוָה מֵעַל הַכְּרוּב עַל מִפְתַּן הַבָּיִת
וַיִּמָּלֵא הַבַּיִת אֶת־הֶעָנָן וְהֶחָצֵר מָלְאָה אֶת־נֹגַהּ
כְּבוֹד יְהוָה׃

5 וְקוֹל כַּנְפֵי הַכְּרֻבִים נִשְׁמַע עַד־הֶחָצֵר הַחִיצֹנָה
כְּקוֹל אֵל־שַׁדַּי בְּדַבְּרוֹ׃

6 וַיְהִי בְצַוֹּתוֹ אֶת־הָאִישׁ לְבֻשׁ־הַבַּדִּים לֵאמֹר קַח
אֵשׁ מִבֵּינוֹת לַגַּלְגַּל מִבֵּינוֹת לַכְּרֻבִים וַיָּבֹא וַיַּעֲמֹד
אֵצֶל הָאוֹפָן׃

8 * Et cæde completa remansi ego, ruique super faciem meam, & clamans dixi: Heu, heu, heu, Domine Deus! Ergo ne disperdes omnes reliquias Israel, effundés furorem tuum super Hierusalem?

9 * Et dixit ad me: Iniquitas domus Israel & Iuda magna est nimis valdè, & repleta est terra sanguinibus, & ciuitas repleta est auersione. dixerunt enim: Dereliquit Dominus terram, & Dominus non videt.

10 * Igitur & meus non parcet oculus, neque miserebor. Viam eorum super caput eorum reddam.

11 * Et ecce vir qui erat indutus lineis quæ habebat atramentarium in dorso suo, respondit verbum dicens: Feci sicut præcepisti mihi.

CAP. X.

1 * ET vidi, & ecce in firmamento quod erat super caput Cherubim quasi lapis sapphirus, & quasi species similitudinis throni apparuit super ea.

2 * Et dixit ad virum qui indutus erat lineis, & ait: Ingredere in medio rotarum quæ sunt subtus Cherubim, & imple manum tuã prunis ignis quæ sunt inter Cherubim, & effunde super ciuitatem. Ingressusque est in conspectu meo.

3 * Cherubim autem stabant à dextris domus cùm ingrederetur vir, & nubes impleuit atrium interius.

4 * Et eleuata est gloria Domini de Cherub ad limen domus, & repleta est domus nube. Et atrium repletum est splendore gloriæ Domini.

5 * Et sonitus alarum Cherubim audiebatur vsque ad atrium exterius, quasi vox Dei omnipotentis loquentis.

6 * Cumque præcepisset viro qui indutus erat lineis dicens: Sume ignem de medio rotarum quæ sunt inter Cherubim, ingressus ille stetit iuxta rotam.

8 * Et factum est cùm percuterent ipsi, & remansissem ego, corruebam super faciem meam, & clamauí & dixi: Heu me Adonai Domine, deles tu reliquos Israel, quum infundas furorem tuum super Hierusalem?

9 * Et dixit ad me: Iniquitas domus Israel & Iuda magnificata est valdè valdè, quia repleta est terra populis multis, & ciuitas repleta est iniquitate & immunditia. quia dixerunt, Dereliquit Dominus terram, non videt Dominus.

10 * Et non parcet oculus meus, neque miserebor: vias eorum in capita eorum dedi.

11 * Et ecce vir indutus veste talari, & accinctus zona lumbum suum, & respondit, dicens: Feci sicut mandasti mihi.

CAP. X.

1 * ET vidi, & ecce super firmamento quod super caput Cherubim, quasi lapis sapphiri similitudo throni super eum.

2 * Et dixit ad virum qui erat indutus stola: Ingredere in medium rotarum quæ sub Cherubim, & imple pugnos tuos carbonibus ignis de medio Cherubim, & disperge super ciuitatem. & ingressus est in conspectu meo.

3 * Et Cherubim stabant à dextris domus cùm ingrederetur vir. & nubes impleuit atrium interius.

4 * Et eleuata est gloria Domini à Cherubim in sub dio domus, & repleuit domum nubes, & atrium repletum est splendore gloriæ Domini.

5 * Et vox alarum Cherubim audiebatur vsque ad atrium exterius quasi vox Dei omnipotentis loquentis.

6 * Et factum est quum præcepisset ipse viro qui indutus erat stola sanctâ, dicens: Sume ignem de medio rotarum de medio Cherubim: & intrauit & stetit adhærens rotis.

8 * καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κόπτειν αὐτούς, καὶ πίπτω ἐπὶ πρόσωπόν μου, καὶ ἀνεβόησα καὶ εἶπα, οἴμοι δέσποτα κύριε, ἐξαλείφεις σὺ τοὺς καταλοίπους τοῦ ἰσραὴλ, ἐν τῷ ἐκχέαι τὸν θυμόν σου ἐπὶ ἱερουσαλήμ;

9 * καὶ εἶπεν πρός με, ἀδικία τοῦ οἴκου ἰσραὴλ καὶ ἰούδα μεμεγάλυνται σφόδρα σφόδρα, ὅτι ἐπλήσθη ἡ γῆ λαῶν πολλῶν· καὶ ἡ πόλις ἐπλήσθη ἀδικίας καὶ ἀκαθαρσίας. ὅτι εἶπαν, ἐγκαταλέλοιπεν κύριος τὸν θεὸν ὁ ἑώρακὼς κύριος.

10 * καὶ οὐ φείσεται ὁ ὀφθαλμός μου, οὐδὲ μὴ ἐλεήσω, τὰς ὁδοὺς αὐτῶν εἰς κεφαλὰς αὐτῶν δέδωκα.

11 * καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἐνδεδυκὼς τὸν ποδῆρη καὶ ἐζωσμένος τῇ ζώνῃ τοῦ στέως ἀπό. καὶ ἀπεκρίνατο λέγων, πεποίηκα καθὼς ἐνετείλω μοι.

ι'.

1 * Καὶ ἴδον καὶ ἰδοὺ ἐπάνω τοῦ στερεώματος τοῦ ὑπὲρ κεφαλῆς τῶν χερουβεὶμ, ὡσὶ λίθος σαπφείρου ὁμοίωμα θρόνου ἐπ' αὐτῶν.

2 * καὶ εἶπεν πρὸς τὸν ἄνδρα τὸν ἐνδεδυκότα τὴν στολήν, εἴσελθε εἰς τὸ μέσον τῶν τροχῶν τῶν ὑποκάτω τῶν χερουβεὶμ. καὶ πλῆσον τὰς δρακας σου ἀνθράκων πυρὸς ἐκ μέσου τῶν χερουβεὶμ· καὶ διασκόρπισον ἐπὶ τὴν πόλιν. καὶ εἰσῆλθεν ἐνώπιόν μου.

3 * καὶ τὰ χερουβεὶμ εἱστήκει ἐκ δεξιῶν τοῦ οἴκου ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι τὸν ἄνδρα. καὶ ἡ νεφέλη ἔπλησεν τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν.

4 * καὶ ἀπῆρεν ἡ δόξα κυρίου ἀπὸ τῶν χερουβεὶμ εἰς τὸ αὐθεμον τοῦ οἴκου, καὶ ἔπλησεν τὸν οἶκον ἡ νεφέλη καὶ ἡ αὐλὴ ἐπλήσθη τοῦ φέγγους τῆς δόξης κυρίου.

5 * καὶ φωνὴ τῶν πτερύγων τῶν χερουβεὶμ ἠκούετο ἕως τῆς αὐλῆς τῆς ἐξωτέρας ὡς φωνὴ θεοῦ σαδδαὶ λαλοῦντος.

6 * καὶ ἐγένετο ὡς ἐνετείλατο τῷ ἀνδρὶ τῷ ἐνδεδυκότι τὴν στολὴν τὴν ἁγίαν, λέγων, λάβε πῦρ ἐκ μέσου τῶν τροχῶν ἐκ τοῦ μέσου τῶν χερουβεὶμ· καὶ εἰσῆλθεν καὶ ἔστη ἐχόμενος τῶν τροχῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et factum est cùm occidissent eos, & relictus sum ego, & cecidi pronus super faciem meam, & clamaui & dixi: Suscipe deprecationem meam Domine Deus. nunquid dispersdes tu omnes reliquias Israel cùm effuderis furorem tuum super Ierusalem?

* Et dixit ad me: Peccata domus Israel & Iuda præualuerunt in ea nimis valdè, & impleta est terra homicidiis, & ciuitas plena est peruersione iudicij. Quia dixerunt, Protexit Dominus habitatores terræ, & non est hoc reuelatum coram Domino.

* Et ego quoque non miserebor nec parcet Verbum meum: vltionem viarum suarum in caput eorum dabo.

* Et ecce vir qui indutus erat vestimentis, in cuius lumbis erat attramentarium, respondit verbum dicens: Feci sicut præcepisti mihi.

CAP. X.

ET vidi, & ecce in firmamento quod erat super caput Cherubim, velut lapis preciosus, & quasi species similitudinis throni apparuit super illa.

* Et dixit viro qui indutus erat vestimentis, & ait: Ingredere inter rotas quæ sunt subtus Cherub, & volat tuas imple carbonibus ignis ex medio Cherubim, & sparge super ciuitatem: & ingressus est vidente me.

* Et Cherubim stabant ad Australem partem domus cùm ingrederetur vir, & nubes caliginosa impleuit atrium interius.

* Et eleuata est gloria Domini in Cherub super quo residebat, & resedit desuper ex aduerso liminis domus, & impleta est domus nube caliginosa, & atrium impletum est splendore gloriæ Domini.

* Et vox alarum Cherubim audita est vsque ad atrium exterius, sicut vox à facie omnipotentis cùm loquitur.

* Et factum est cùm præcepisset viro qui indutus erat vestimentis, dicens: Tolle ignem de medio rotarum & de medio Cherubim, & ingressus est & stetit iuxta rotam.

תרגום יונתן

וַהֲוָה כַּד קְטָלוּן וְאִשְׁתְּאַרֵת אֲנָא וְאִשְׁתְּחֵית עַל אַפַּי וְצַוַּחִית וְאֲמָרֵת קֳבֵל בְּעוּתִי יְיָ אֱלָהִין הֲמְחַבֵּל אַתְּ יָת כָּל שְׁאָרָא דְיִשְׂרָאֵל בְּמִשְׁדַּר יָת תְּקוֹף רְגָזָךְ עַל יְרוּשְׁלֵם׃ וַאֲמַר לִי חוֹבֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה סַגִּיאִין לַחֲדָא לַחֲדָא וְאִתְמְלִיאַת אַרְעָא חַיָּבֵי קְטוֹל וְקַרְתָּא מְלִיאָה עֲוָיָן דְּאָמְרִין שְׁבַק יְיָ יָת אַרְעָא וְלֵית יְיָ חָבֵי אַרְעָא וְלֵית דָּא גְּלִיָּא קֳדָם יְיָ׃ וְאַף אֲנָא לָא יְחוּס מֵימְרִי וְלָא אֲרַחֵם פָּרָעֲנוּת אוֹרְחָתְהוֹן בְּרֵישְׁהוֹן יְהַבֵּת׃ וְהָא גַּבְרָא דִּלְבִישׁ לְבוּשַׁיָּא דְּפַנְקָסָא בְּחַרְצֵיהּ מַחֵיב פִּתְגָמָא לְמֵימַר עֲבַדְתְּ כְּמָא דְפַקֵּידְתָּנִי׃

יוד

וְאִסְתַּכֵּלִית וְהָא בְּרָקִיעָא דְעַל רֵישׁ כְּרוּבַיָּא כְּאַבְנָן טָבָא כְּחֵזוּ דְּטוּרָא כַּרְסְיָא אִתְחֲזֵי עֲלֵיהוֹן׃ וַאֲמַר לְגַבְרָא דִּלְבִישׁ לְבוּשַׁיָּא וַאֲמַר עוֹל לְבֵינֵי גַּלְגַּלַיָּא לְתִחוֹת כְּרוּבָא וּמְלִי חָפְנָךְ גוּטְרִין דְּאֶשָּׁא מִבֵּינֵי כְּרוּבַיָּא וּזְרוֹק עַל קַרְתָּא וְעַל וְכְרוּבַיָּא קָיְמִין מִדְּרוֹם לְבֵיקָא בְּסַגְלָא נַהֲרָא וְעַנָּן אַסְיְקָתָא אִתְמְלִיאַת יָת דְּרָתָא גְּנִיקָא׃ וְאִתְגְּלִי יְקָרָא דְיְיָ מֵעִלְוֹהִי וִישְׁרֵא עַל לְקַבֵּיל סְקוּפַּת בֵּיקָא וְאִתְמְלִיאַת בֵּיקָא יָת עֲנָן אַסְיְקָתָא וְדְרָתָא אִתְחֲלִיאַת יָת׃ וְקָל כַּנְפֵי כְּרוּבַיָּא אִשְׁתְּמַע עַד דְּרָתָא בְּרַיְאָתָא כְּקָלָא מִן קֳדָם שַׁדַּי בְּמִסְּלוֹלָא׃ וַהֲוָה כְּקַבֵּלוּתֵיהּ יָת גַּבְרָא דִּלְבִישׁ לְבוּשַׁיָּא לְמֵימַר סַב אֶשְׁתָּא מִבֵּינֵי גַּלְגַּלָּא מִבֵּינֵי כְּרוּבַיָּא וְעַל וְקָם בְּסִטְרָא גַּלְגַּלָּא׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

7 וַיִּשְׁלַח הַכְּרוּב אֶת־יָדוֹ מִבֵּינוֹת לַכְּרוּבִים אֶל־
הָאֵשׁ אֲשֶׁר בֵּינוֹתֵ֫יהַ כְּרוּבִים וַיִּשָּׂא וַיִּתֵּן אֶל חֻפְּנֵי
לְבֻשׁ הַבַּדִּים וַיִּקַּח וַיֵּצֵא׃

8 וַיֵּרָא לַכְּרֻבִים תַּבְנִית יַד אָדָם תַּחַת כַּנְפֵיהֶם׃

9 וָאֶרְאֶה וְהִנֵּה אַרְבָּעָה אוֹפַנִּים אֵצֶל הַכְּרֻבִים
אוֹפַן אֶחָד אֵצֶל הַכְּרוּב אֶחָד וְאוֹפַן אֶחָד אֵצֶל
הַכְּרוּב אֶחָד וּמַרְאֵה הָאוֹפַנִּים כְּעֵין אֶבֶן תַּרְשִׁישׁ׃

10 וּמַרְאֵיהֶם דְּמוּת אֶחָד לְאַרְבַּעְתָּם כַּאֲשֶׁר יִהְיֶה
הָאוֹפַן בְּתוֹךְ הָאוֹפָן׃

11 בְּלֶכְתָּם אֶל־אַרְבַּע רִבְעֵיהֶם יֵלֵכוּ לֹא יִסַּבּוּ
בְלֶכְתָּם כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִפְנֶה הָרֹאשׁ אַחֲרָיו יֵלֵכוּ
לֹא יִסַּבּוּ בְלֶכְתָּם׃

12 וְכָל־בְּשָׂרָם וְגַבֵּיהֶם וִידֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם וְהָאוֹפַנִּים
מְלֵאִים עֵינַיִם סָבִיב לְאַרְבַּעְתָּם אוֹפַנֵּיהֶם׃

13 לָאוֹפַנִּים לָהֶם קוֹרָא הַגַּלְגַּל בְּאָזְנָי׃

14 וְאַרְבָּעָה פָנִים לְאֶחָד פְּנֵי הָאֶחָד פְּנֵי הַכְּרוּב
וּפְנֵי הַשֵּׁנִי פְּנֵי אָדָם וְהַשְּׁלִישִׁי פְּנֵי אַרְיֵה וְהָרְבִיעִי
פְּנֵי־נָשֶׁר׃

15 וַיֵּרוֹמּוּ הַכְּרֻבִים הִיא הַחַיָּה אֲשֶׁר רָאִיתִי בִּנְהַר־כְּבָר׃

16 וּבְלֶכֶת הַכְּרוּבִים יֵלְכוּ הָאוֹפַנִּים אֶצְלָם וּבְשֵׂאת
הַכְּרוּבִים אֶת־כַּנְפֵיהֶם לָרוּם מֵעַל הָאָרֶץ לֹא־יָסַבּוּ
הָאוֹפַנִּים גַּם־הֵם מֵאֶצְלָם׃

17 בְּעָמְדָם יַעֲמֹדוּ וּבְרוּמָם יֵרוֹמּוּ אוֹתָם כִּי רוּחַ
הַחַיָּה בָּהֶם׃

18 וַיֵּצֵא כְּבוֹד יְהוָה מֵעַל מִפְתַּן הַבַּיִת וַיַּעֲמֹד עַל־
הַכְּרֻבִים׃

19 וַיִּשְׂאוּ הַכְּרֻבִים אֶת־כַּנְפֵיהֶם וַיֵּרוֹמּוּ מִן־הָאָרֶץ
לְעֵינַי בְּצֵאתָם וְהָאוֹפַנִּים לְעֻמָּתָם וַיַּעֲמֹד פֶּתַח שַׁעַר
בֵּית־יְהוָה הַקַּדְמוֹנִי וּכְבוֹד אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל עֲלֵיהֶם
מִלְמָעְלָה׃

7 * Et extendit Cherub manum de me-
B dio Cherubim ad ignem qui inter Che-
rubim; & sumpsit & dedit in man⁹ eius qui
indutus erat lineis; qui accipiens egre-
sus est.

8 * Et apparuit in Cherubim similitud⁹
manus hominis subtus pennas eorum.

9 * Et vidi, & ecce quatuor rotæ iuxta
Cherubim. rota vna iuxta Cherub vnum,
& rota alia iuxta Cherub vnum. Species
autē rotarum erat quasi visio lapidis chry-
solithi.

10 * Et aspectus earū similitudo vna qua-
tuor, quasi si sit rota in medio rotæ.

11 * Cumq; ambularent, in quatuor par-
tes gradiebantur, & nō reuertebantur an-
C bulantes, sed ad locum ad quem ire decla-
rabat quæ prima erat, sequebantur & con-
teræ, nec reuertebantur.

12 * Et omne corpus earum, & colla, &
manus, & pennæ, & circuli pleni erant o-
culis in circuitu quatuor rotarum.

13 * Et rotas istas vocauit volubiles au-
diente me.

14 * Quatuor autem facies habebat vnu-
facies vna facies Cherub, & facies se-
da facies hominis, & in tertio facies leo-
nis, & in quarto facies aquilæ.

15 * Et eleuata sunt Cherubim, ipsum e-
animal quod videram iuxta flumen Chō-
bar.

16 * Cumque ambularent Cherubim, ibant
pariter & rotæ iuxta ea; & cùm eleuarent
Cherubim alas suas vt exaltarentur de terra,
ra, non residebant rotæ, sed & ipsæ iuxta
erant.

17 * Stantibus illis stabant, & cum eleua-
tis eleuabantur. Spiritus enim vitæ erat
in eis.

18 * Et egressa est gloria Domini à limine
templi, & stetit super Cherubim.

D 19 * Et eleuantia Cherubim alas suas, eleua-
tata sunt à terra coram me, & illis egredien-
tibus rotæ quoque subsecutæ sunt. Et ste-
tit in introitu portæ domus Domini O-
rientalis, & gloria Dei Israel erat super eos.

7 * καὶ ἐξέτεινεν ὁ χερουβὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς μέσον τοῦ
πυρὸς τοῦ ὄντος ἐν μέσῳ τῶν χερουβείμ, καὶ ἔλαβεν καὶ ἔδω-
κεν εἰς τὰς χεῖρας ἐνδεδυκότος τὴν στολὴν τὴν αἰγίνην.
8 καὶ ἔλαβεν καὶ ἐξῆλθεν. * καὶ ἰδοὺ τὰ χερουβείμ ὁμοίω-
μα χειρῶν ἀνθρώπων ὑποκάτωθεν τῶν πτερύγων αὐτῶν.

9 * καὶ ἰδοὺ, καὶ ἰδοὺ τέσσαρες τροχοὶ εἰς ἡκάστου ἐχό-
μενοι τῶν χερουβείμ. τροχὸς εἷς ἐχόμενος χερουβ ἑνός
καὶ τροχὸς εἷς ἐχόμενος χερουβ ἑνός. καὶ ἡ ὄψις τῶν τρο-
χῶν ὡς ὅρασις λίθου ἀνθρακος.

10 * καὶ ἡ ἰδέα αὐτῶν, ὁμοίωμα ἓν τοῖς τέσσαρσιν, ὃν
τρόπον ὅταν ᾖ τροχὸς ἐν μέσῳ τροχοῦ.

11 * ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτά, εἰς τὰ τέσσαρα μέρη αὐτῶν
ἐπορεύοντο, οὐκ ἐπέστρεφον ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτά. ὅπεις
ὁδὸν ἕνα τόπον ἐπέβλεψεν ἡ ἀρχὴ ἡ μία ὀπίσω αὐτῆ ἐπο-
ρεύοντο, καὶ οὐκ ἐπέστρεφον ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτούς.

12 * καὶ πᾶσα ἡ σὰρξ αὐτῶν καὶ ⑭ νῶτα αὐτῶν, καὶ αἱ χεῖ-
ρες αὐτῶν, καὶ αἱ πτέρυγες αὐτῶν, καὶ ⑭ τροχοὶ πλήρεις ὀφ-
θαλμῶν κυκλόθεν τοῖς τέσσαρσιν τροχοῖς αὐτῶν.

13 * τοῖς δὲ τροχοῖς τούτοις ἐπεκλήθη γέλγελ ἀκούοντός μου.

14 * καὶ τέσσαρα πρόσωπα εἶχεν ἕκαστον τῶν ζώων. τὸ
πρόσωπον τὸ ⑭ πρόσωπον χερουβ, καὶ τὸ πρόσωπον τὸ
δεύτερον, πρόσωπον ἀνθρώπου, καὶ τὸ τρίτον πρόσωπον
λέοντος, καὶ τὸ τέταρτον πρόσωπον ἀετοῦ.

15 * καὶ ἐπήρθη τὰ χερουβείμ. τοῦτο τὸ ζῶον ὃ εἶδον ἐπὶ τῷ
ποταμοῦ τοῦ χοβαρ.

16 * καὶ ἐν τῷ πορεύεσθαι τὰ χερουβείμ, ἐπορεύοντο οἱ τρο-
χοί, καὶ οὐκ ἐχόμενοι αὐτῶν, καὶ ἐν τῷ ἐξαίρειν τὰ χε-
ρουβείμ τὰς πτέρυγας αὐτῶν τοῦ μετεωρίζεσθαι ἀπὸ τῆς
γῆς, οὐκ ἐπέστρεφον ⑭ τροχοὶ αὐτῶν, καὶ γε αὐτοὶ ἐπε-
17 χόμενα αὐτῶν. * ἐν τῷ ἑστάναι αὐτά, εἱστήκεισαν καὶ
ἐν τῷ μετεωρίζεσθαι αὐτά, ἐμετεωρίζοντο μετ' αὐτῶν,
διότι πνεῦμα ζωῆς ἦν ἐν αὐτοῖς.

18 * καὶ ἐξῆλθεν δόξα κυρίου ἀπὸ τοῦ αἰθρίου τοῦ οἴκου,
καὶ ἐστάθη ἐπὶ τὰ χερουβείμ.

19 * καὶ αἴρουσιν τὰ χερουβείμ τὰς πτέρυγας αὐτῶν καὶ
ἐμετεωρίσθησαν ἀπὸ τῆς γῆς ἐνωπίον μου, ἐν τῷ ἐξελθεῖν
αὐτά. καὶ ⑭ τροχοὶ ἐχόμενοι αὐτῶν. καὶ ἔστησαν ἐπὶ
τὰ πρόθυρα τῆς πύλης οἴκου κυρίου τὰ ἀπηνατ. καὶ δόξα
θεοῦ Ισραὴλ ἦν ἐπ' αὐτῶν ὑπεράνω.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Et extendit Cherub manum suam de medio Cherubim ad ignem qui erat inter Cherubim, & tulit & dedit in pugillos eius qui indutus erat vestimentis: qui cùm accepisset ingressus est. 8 Et apparuit in Cherubim similitudo manus hominis subtus pennas eorum. 9 Et vidi, & ecce quatuor rotæ iuxta Cherubim: rota vna erat in latere Cherub vnius, & rota altera erat in latere Cherub alterius, & aspectus rotarum quasi species lapidis precioſi. 10 Et aspectus earum similitudo vna ipsis quatuor sicut est rota in medio rotæ. 11 Cùm ambularent, in quatuor latera sua gradiebantur, & non reuertebantur cùm ambularent, quoniam ad locum ad quem declarabat primus, post eum ibant, & non reuertebantur cùm ambularent. 12 Et omnis caro eorum, & dorsum eorum, & expansio & pennæ eorum, & rotæ plenæ erant oculis per circuitum in quatuor eorum rotis. 13 Rotæ istæ appellatæ Volubiles, audiente me. 14 Et erant cuique facies quaternę, facies vnius, facies Cherub, & facies secundi, facies hominis, & tertij, facies leonis, & quarti, facies aquilæ. 15 Et sublati sunt Cherubim. ipſe sunt creaturæ quas videram in fluuio Chobar. 16 Et cùm ambularent Cherubim, ambulabant rotæ eregione eorum; & cùm eleuarent Cherubim alas suas, vt esset eleuarent quasi sub altitudine cæli, ipsæ quoque rotæ non reuertebantur à conſpectu eorum. 17 Cùm starent, stabant; & cùm eleuarentur, eleuabantur eum eis, quia ſpiritus creaturarum erat in eis. 18 Et eleuata est gloria Domini quæ residebat super illud desuper contra limen domus, & resedit super Cherubim. 19 Et sublatæ sunt Cherubim alas suas, & eleuati sunt quasi sub altitudine cæli; & ego vidi, cùm egrederentur, & rotæ eregione eorum, Et stetit in introitu portæ domus sanctuarij Domini Orientalis, & gloria Dei Israel erat eis desuper.

Universidad de Deusto
Biblioteca

20 * חַיָּא דַהֲוָיָה אֲשֶׁר רָאִיתִי תַּחַת אֱלָהֵי יִשְׂרָאֵל
בְּנַהַר כְּבָר וְאִדַּע כִּי כְרוּבִים הֵמָּה׃
21 * אַרְבַּעָה אַרְבָּעָה פָּנִים לְאֶחָד וְאַרְבַּע כְּנָפַיִם
לְאֶחָד וּדְמוּת יְדֵי אָדָם תַּחַת כַּנְפֵיהֶם׃
22 * וּדְמוּת פְּנֵיהֶם הֵמָּה הַפָּנִים אֲשֶׁר רָאִיתִי עַל נְהַר
כְּבָר מַרְאֵיהֶם וְאוֹתָם אִישׁ אֶל עֶבְרַ פָּנָיו יֵלֵכוּ׃

יא

1 * וַתִּשָּׂא אוֹתִי רוּחַ וַתָּבֵא אֹתִי אֶל שַׁעַר בֵּית יְהוָה
הַקַּדְמוֹנִי הַפּוֹנֶה קָדִימָה וְהִנֵּה בְּפֶתַח הַשַּׁעַר עֶשְׂרִים
וַחֲמִשָּׁה אִישׁ וָאֵרְאֶה בְּתוֹכָם אֶת יַאַזַנְיָה בֶן עֻזִּר
וְאֶת פְּלַטְיָהוּ בֶן בְּנָיָהוּ שָׂרֵי הָעָם׃
2 * וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן אָדָם אֵלֶּה הָאֲנָשִׁים הַחֹשְׁבִים
אָוֶן וְהַיְעֲצִים עֲצַת רָע בָּעִיר הַזֹּאת׃
3 * הָאֹמְרִים לֹא בְקָרוֹב בְּנוֹת בָּתִּים הִיא הַסִּיר
וַאֲנַחְנוּ הַבָּשָׂר׃
4 * לָכֵן הִנָּבֵא עֲלֵיהֶם הִנָּבֵא בֶן אָדָם׃
5 * וַתִּפֹּל עָלַי רוּחַ יְהוָה וַיֹּאמֶר אֵלַי אֱמֹר כֹּה אָמַר
יְהוָה כֵּן אֲמַרְתֶּם בֵּית יִשְׂרָאֵל וּמַעֲלוֹת רוּחֲכֶם אֲנִי
יָדַעְתִּיהָ׃
6 * הִרְבִּיתֶם חַלְלֵיכֶם בָּעִיר הַזֹּאת וּמִלֵּאתֶם
חוּצוֹתֶיהָ חָלָל׃
7 * לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה חַלְלֵיכֶם אֲשֶׁר שַׂמְתֶּם
בְּתוֹכָהּ הֵמָּה הַבָּשָׂר וְהִיא הַסִּיר וְאֶתְכֶם הוֹצִיא
מִתּוֹכָהּ׃
8 * חֶרֶב יְרֵאתֶם וְחֶרֶב אָבִיא עֲלֵיכֶם נְאֻם אֲדֹנָי
יְהוִה׃
9 * וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתּוֹכָהּ וְנָתַתִּי אֶתְכֶם בְּיַד זָרִים
וְעָשִׂיתִי בָכֶם שְׁפָטִים׃
10 * בַּחֶרֶב תִּפֹּלוּ עַל גְּבוּל יִשְׂרָאֵל אֶשְׁפּוֹט אֶתְכֶם
וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי יְהוָה׃

20 * Ipsum est animal quod vidi sub Deo Israel iuxta fluuium Chobar, & intellexi quia Cherubim essent.
21 * Quatuor quatuor vultus vni, & quatuor alæ vni, & similitudo manus hominis sub alis eorum.
22 * Et similitudo vultuum eorũ ipsi vultus quos videram iuxta fluuium Chobar, & intuitus eorum & impetus singulorum ante faciem suam ingredi.

CAP. XI.

1 ET eleuauit me spiritus, & introduxit A me ad portam domus Domini Orientalem quæ respicit ad Solis ortum. Et ecce in introitu portę viginti quinque viri, & vidi in medio eorum Iechoniam filium Azur, & Pheltiam filium Bananiæ principes populi.
2 * Dixitque ad me: Fili hominis, hi sunt viri qui cogitant iniquitatem, & dirigunt consilium pessimum in vrbe ista:
3 * dicentes: Nonne dudum ædificatæ sunt domus? hic est lebes, nos autem carnes.
4 * Idcircò vaticinare de his, vaticinare fili hominis.
5 * Et irruit in me spiritus Domini, & dixit ad me: Loquere. Hęc dicit Dominus: Sic locuti estis domus Israel, & cogitationes cordis vestri ego noui.
6 * Plurimos occidistis in vrbe hac, & implestis vias eius interfectis.
7 * Propterea hæc dicit Dominus Deus: Interfecti vestri quos posuistis in medio eius, hi sunt carnes, & hic est lebes, & educam vos de medio eius.
8 * Gladium metuistis, & gladium inducam super vos, dicit Dominus Deus.
9 * Et eiiciam vos de medio eius: & tradam vos in manu hostium, & faciam in vobis iudicia.
10 * Gladio cadetis. In finibus Israel iudicabo vos. & scietis quia ego Dominus.

20 * Hoc animal est quod vidi sub Deo Israel iuxta fluuium Chobar, & cognoui quia Cherubim sunt.
21 * Quatuor facies vni, & quatuor alæ vni. & similitudo manuum hominum de sub alis eorum:
22 * Et similitudo facierum eorum. hæ facies sunt quas vidi sub gloria Dei Israel, iuxta fluuium Chobar, visionem eorum. & ipsa vnumquodque ipsorum secundum faciem eorum ambulabant.

CAP. XI.

1 ET assumpsit me spiritus, & adduxit me ad portam domus Domini quæ aregione, respicientem ad Orientem. & ecce in vestibulis portę quasi viginti & quinque viri: & vidi in medio eorum Iechoniam filium Ezer, & Phaltiam filium Bonaiæ, principes populi.
2 * Et dixit ad me: Fili hominis, hi viri cogitantes vana, & consultantes consilium malum in ciuitate ista:
3 * Dicentes: Nonne nouiter ædificatæ sunt domus? hæc est lebes, nos autem carnes.
4 * Idcircò vaticinare super eos fili hominis.
5 * Et irruit super me spiritus Domini, & dixit ad me: Hæc dicit Dominus, sic dixistis domus Israel, & cogitationes spiritus vestri ego sciо.
6 * Multiplicastis mortuos vestros in vrbe hac, & implestis vias eius vulneratis.
7 * Propterea hæc dicit Adonai Dominus: Mortuos vestros quos percussistis in medio eius, hi sunt carnes, hæc autem est lebes. et vos educam de medio eius.
8 * Gladium metuitis, & gladium inducam super vos, dicit Adonai Dominus.
9 * Et educam vos de medio eius, & tradam vos in manus alienorum, & faciam in vobis iudicia.
10 * In gladio cadetis, in finibus Israel iudicabo vos. & scietis quia ego Dominus.

20 * Τοῦτο τὸ ζῶόν ἐστιν ὃ εἶδον ὑποκάτω θεοῦ ἰσραὴλ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ χοβάρ, καὶ ἔγνων ὅτι χερουβείμ ἐστιν.
21 * τέσσαρες πρόσωπα τῷ ἑνὶ καὶ τέσσαρες πτέρυγες τῷ ἑνί. ⁊ ὁμοίωμα χειρῶν ἀνθρώπων ὑποκάτωθεν τῶν πτερύγων αὐτῶν·
22 * καὶ ὁμοίωμα τῶν προσώπων αὐτῶν. ταῦτα τὰ πρόσωπα ἐστὶν ἃ εἶδον ὑποκάτω τῆς δόξης θεοῦ ἰσραὴλ, ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ χοβάρ, τὴν ὅρασιν αὐτῶν. καὶ αὐτὰ ἕκαστον αὐτῶν κατὰ πρόσωπον αὐτῶν ἐπορεύοντο.

ια΄.

1 * Καὶ ἀνέλαβέν με πνεῦμα, καὶ ἤγαγέν με ἐπὶ τὴν πύλην τοῦ οἴκου κυρίου τὴν κατέναντι τὴν βλέπουσαν κατὰ ἀνατολάς. καὶ ἰδοὺ ἐπὶ τῶν προθύρων τῆς πύλης ὡς εἴκοσι καὶ πέντε ἄνδρες, καὶ εἶδον ἐν μέσῳ αὐτῶν τὸν ἰεχονίαν τὸν τοῦ ἔζες καὶ φαλτίαν τὸν τοῦ βαναίου, ἀρχηγοὺς τοῦ λαοῦ.
2 * καὶ εἶπεν πρός με, υἱὲ ἀνθρώπε οὗτοι οἱ ἄνδρες οἱ λογιζόμενοι μάταια καὶ βουλευόμενοι βουλὴν πονηρὰν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ·
3 * οἱ λέγοντες, οὐχὶ πρόσφατος ἀκοδόμηται) αἱ οἰκίαι αὐτῆς· ἡμεῖς δὲ τὰ κρέα.
4 * διὰ τοῦτο προφήτευσον ἐπ' αὐτοὺς υἱὲ ἀνθρώπε.
5 * ⁊ ἐπέπεσεν ἐπ' ἐμὲ πνεῦμα κυρίου, ⁊ εἶπεν πρός με, τάδε λέγει κύριος, ὕτως εἴπατε οἶκος ἰσραήλ, ⁊ τὰ διαβόλια τοῦ πνεύματος ὑμῶν ἐγὼ οἶδα.
6 * ἐπληθύνατε τοὺς νεκροὺς ὑμῶν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, ⁊ ἐνεπλήσατε τὰς ὁδοὺς αὐτῆς τραυματιῶν.
7 * διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος, οὓς νεκροὺς ὑμῶν ὃς ἐπαλάξατε ἐν μέσῳ αὐτῆς, οὗτοι εἰσὶν τὰ κρέα, αὕτη δέ ἐστιν ὁ λέβης. καὶ ὑμᾶς ἐξάξω ἐκ μέσου αὐτῆς.
8 * ῥομφαίαν φοβεῖσθε, καὶ ῥομφαίαν ἐπάξω ἐφ' ὑμᾶς, λέγει κύριος.
9 * καὶ ἐξάξω ὑμᾶς ἐκ μέσου αὐτῆς, καὶ παραδώσω ὑμᾶς εἰς χεῖρας ἀλλοτρίων, καὶ ποιήσω ἐν ὑμῖν κρίματα.
10 * ἐν ῥομφαίᾳ πεσεῖσθε, ἐπὶ τῶν ὁρίων τοῦ ἰσραὴλ κρινῶ ὑμᾶς, καὶ γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ κύριος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Ipsæ erant creaturæ quas vidi sub gloria Dei Israel iuxta fluuium Chobar, & cognoui quòd Cherubim essent.
** Quatuor quatuor vultus vni, & quatuor alæ vni; & similitudo manus hominis sub alis eorum.
*** Et similitudo vultuum eorum, ipsi sunt vultus quos videram iuxta fluuium Chobar, aspectus eorum & ipsæ, quæque creatura ante faciem suam gradiebatur.

CAP. XI.

ET sustulit me spiritus, & introduxit me ad portam Orientalem domus sanctuarij Domini quæ aperta erat ad Orientem, & ecce in introitu portæ erant viginti & quinque viri: & vidi inter eos Iezoniam filium Azur, & Phaltiam filium Banaiæ principes populi.
* Et dixit ad me: Fili hominis, isti sunt viri qui cogitant vim facere, & qui consulunt consilium malum in ciuitate hac.
* Qui dicunt, Non propè est vt ædificentur domus. ipsa est reputata nobis quasi lebes, & nos reputati sumus in medio eius sicut caro quæ coquitur in medio lebetis. * Propterea vaticinare super eos, vaticinare fili hominis.
* Et refedit super me spiritus prophetiæ à facie Domini, & dixit ad me: Dic, Hæc dicit Dominus, sic dixistis domus Israel, & quod vos cogitatis, & quod ascendit in cor vestrum, reuelatum est coram me. * Multiplicastis interfectos vestros in ciuitate ista, & implestis vicos eius interfectis.
* Propterea hęc dicit Dominus Deus: Interfecti vestri quos posuistis in medio eius, ipsi sunt sicut caro, & ipsa est quasi lebes, & vos transmigrare faciam de medio eius. * A facie eorum qui occidunt gladio timuistis, & occidentes gladio adducam super vos, dicit Dominus Deus. * Et transmigrare faciam vos de medio eius, & tradam vos in manum alienorum, & faciam in vobis vltionem iudiciorum. ** Gladio occidemini; in termino terræ Israel vindictam sumam ex vobis, & scietis quia ego Dominus.

תרגום יונתן

יא

Universidad de Deusto
Biblioteca

11 ׀ לֹא־תִהְיֶה לָכֶם לְסִיר וְאַתֶּם תִּהְיוּ בְתוֹכָהּ
לִבְשַׂר אֶל־גְּבוּל יִשְׂרָאֵל אֶשְׁפֹּט אֶתְכֶם׃
12 ׀ וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה אֲשֶׁר בְּחֻקַּי לֹא הֲלַכְתֶּם
וּמִשְׁפָּטַי לֹא עֲשִׂיתֶם וְכִמְשְׁפְּטֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר
סְבִיבוֹתֵיכֶם עֲשִׂיתֶם׃
13 ׀ וַיְהִי כְּהִנָּבְאִי וּפְלַטְיָהוּ בֶן־בְּנָיָה מֵת וָאֹפֵל עַל־
פָּנַי וָאֶזְעַק קוֹל־גָּדוֹל וָאֹמַר אָהָהּ אֲדֹנָי יְהוִה כָּלָה
אַתָּה עֹשֶׂה אֶת שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל׃
14 ׀ וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
15 ׀ בֶּן אָדָם אַחֶיךָ אַחֶיךָ אַנְשֵׁי גְאֻלָּתֶךָ וְכָל־בֵּית
יִשְׂרָאֵל כֻּלָּהּ אֲשֶׁר אָמְרוּ לָהֶם יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם רַחֲקוּ
מֵעַל יְהוָה לָנוּ הִיא נִתְּנָה הָאָרֶץ לְמוֹרָשָׁה׃
16 ׀ לָכֵן אֱמֹר כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה כִּי הִרְחַקְתִּים
בַּגּוֹיִם וְכִי הֲפִצוֹתִים בָּאֲרָצוֹת וָאֱהִי לָהֶם לְמִקְדָּשׁ
מְעַט בָּאֲרָצוֹת אֲשֶׁר־בָּאוּ שָׁם׃
17 ׀ לָכֵן אֱמֹר כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה וְקִבַּצְתִּי אֶתְכֶם
מִן־הָעַמִּים וְאֲסַפְתִּי אֶתְכֶם מִן־הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר
נְפֹצוֹתֶם בָּהֶם וְנָתַתִּי לָכֶם אֶת־אַדְמַת יִשְׂרָאֵל׃
18 ׀ וּבָאוּ שָׁמָּה וְהֵסִירוּ אֶת־כָּל־שִׁקּוּצֶיהָ וְאֶת־כָּל־
תּוֹעֲבֹתֶיהָ מִמֶּנָּה׃
19 ׀ וְנָתַתִּי לָהֶם לֵב אֶחָד וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם
וְהֵסַרְתִּי לֵב הָאֶבֶן מִבְּשָׂרָם וְנָתַתִּי לָהֶם לֵב בָּשָׂר׃
20 ׀ לְמַעַן בְּחֻקֹּתַי יֵלֵכוּ וְאֶת־מִשְׁפָּטַי יִשְׁמְרוּ וְעָשׂוּ
אֹתָם וְהָיוּ־לִי לְעָם וְאָנֹכִי אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים׃
21 ׀ וְאֶל־לֵב שִׁקּוּצֵיהֶם וְתוֹעֲבֹתֵיהֶם לִבָּם הֹלֵךְ
דַּרְכָּם בְּרֹאשָׁם נָתַתִּי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃
22 ׀ וַיִּשְׂאוּ הַכְּרוּבִים אֶת־כַּנְפֵיהֶם וְהָאוֹפַנִּים
לְעֻמָּתָם וּכְבוֹד אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל עֲלֵיהֶם
מִלְמָעְלָה׃

11 *Hæc non erit vobis in lebetem, & vos non eritis in medio eius in carnes. in finibus Israel iudicabo vos.
12 *Et scietis quia ego Dominus, quia præceptis meis non ambulastis, & iudicia mea non feciſtis, ſed iuxta iudicia gentium quæ in circuitu veſtro ſunt, eſtis operati.
13 *Et factum eſt cùm prophetarē, Phaltias filius Banaiæ mortuus eſt. Et cecidi in faciem meam, clamans voce magna & dixi: Heu, heu, heu, Domine Deus, conſummationem tu facis reliquiarum Iſrael.
14 *Et factum eſt verbum Domini ad me dicens:
15 *Fili hominis, fratres tui, fratres tui, viri propinqui tui, & omnis domus Iſrael vniuerſi quibus dixerunt habitatores Hierusalem, Longè recedite à Domino, nobis data eſt terra in poſſeſſionem.
16 *Propterea hæc dicit Dominus Deus: Quia longè feci eos in gentibus, & quia diſperſi eos in terris, ero eis in ſanctificationem modicam in terris ad quas venerunt.
17 *Propterea loquere, Hæc dicit Dominus Deus: Congregabo vos de populis, & adunabo de terris in quibus diſperſi eſtis, daboque vobis humum Iſrael.
18 *Et ingredientur illuc, & auferent omnes offenſiones, cunctaſque abominationes eius de illa.
19 *Et dabo eis cor vnum, & ſpiritum nouum tribuam in viſceribus eorum. Et auferam cor lapideum de carne eorū, & dabo eis cor carneum:
20 *Vt in præceptis meis ambulent, & iudicia mea cuſtodiant, faciantque ea: & ſint mihi in populum, & ego ſim eis in Deum.
21 *Quorum autem cor poſt offendicula & abominationes ſuas ambulat, horum viam in capite ſuo ponam, dicit Dominus Deus.
22 *Et eleuauerunt Cherubim alas ſuas, & rotæ cum eis, & gloria Dei Iſrael ſuper eos.

11 *Hæc vobis non erit in lebetem: et vos non eritis in medio eius in carnes. in finibus Iſrael iudicabo vos.
12 *Et ſcietis quia ego Dominus: quoniam in mandatis meis non ambulaſtis, & iudicia mea non feciſtis, & ſecundùm iudicia gentium quæ in circuitu veſtro feciſtis.
13 *Et factum eſt cùm prophetarē ego, et Phaltias filius Banaiæ mortuus eſt. & cado in faciem meam, & clamaui voce magna & dixi: Heu adonai Domine, in conſummationē tu facis reliquos Iſrael.
14 *Et factum eſt verbum Domini ad me dicens:
15 *Fili hominis, fratres tui & viri captiuitatis tuæ, & omnis domus Iſrael conſummata eſt, quibus dixerunt ipſis habitatores Hierusalem, Longè receſſiſtis à Domino: nobis data eſt terra in hereditatem.
16 *Propterea dic, Hæc dicit Adonai Dominus, quia repellam eos in gentes, & diſpergam eos in omnem terram. & ero eis in ſanctificationem parualam in regionibus quò ingredientur illuc.
17 *Propterea dic: Hæc dicit Adonai Dominus, & congregabo eos de gentibus, & recipiā eos de regionibus quò diſſeminaui eos in eis. et dabo eis terram Iſrael,
18 *Et ingredientur illuc, & auferent omnes abominationes eius & omnes iniquitates eius.
19 *Et dabo eis cor aliud, et ſpiritum nouum dabo eis: & auferam cor lapideum de carne eorum, & dabo eis cor carneum:
20 *Vt in præceptis meis ambulent, & iuſtificationes meas cuſtodiant, & faciant ea: & erunt mihi in populum, & ego ero illis in Deum.
21 *Et in cor abominationum eorum & iniquitatum eorum quaſi cor eorum ambulauit: vias eorum in capita eorum dedi, dicit Adonai Dominus.
22 *Et eleuauerunt Cherubim alas ſuas, & rotæ eorum adhærentes eis, et gloria Dei Iſrael ſuper ea.

11 *οὐ τοῦτο ἔσται εἰς λέβητα. καὶ ὑμεῖς οὐ μὴ γένησθε ἐν μέσῳ αὐτῆ εἰς κρέα. ἐπὶ τῶν ὁρίων τοῦ ἰσραὴλ κεκαυωμένους.
12 *καὶ γνώσεσθε διότι ἐγώ κύριος, ὅτι ἐν τοῖς ἐντολαῖς μου οὐκ ἐπορεύθητε καὶ τὰ κρίματά μου οὐκ ἐποιήσατε, καὶ κατὰ τὰ κρίματα τῶν ἐθνῶν τῶν κυκλόθεν ὑμῶν ἐποιήσατε.
13 *καὶ ἐγένετο ἐν τῷ προφητεύειν με, καὶ φαλτίας ὁ τοῦ βαναίου ἀπέθανεν. καὶ πίπτω ἐπὶ πρόσωπόν μου, καὶ ἀνεβόησα φωνῇ μεγάλῃ, καὶ εἶπον, οἴμοι αδωναϊ κύριε εἰς συντέλειαν σὺ ποιεῖς σὺ καταλοίπους τοῦ ἰσραήλ.
14 *καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων,
15 *υἱὲ ἀνθρώπου, ἀδελφοί σου καὶ ἄνδρες τῆς αἰχμαλωσίας σου, καὶ πᾶς ὁ οἶκος ἰσραὴλ σωὶ ἐτέλεσαν οἷς εἶπαν αὐτοῖς κατοικοῦντες ἱερουσαλήμ, μακρὰν ἀπέχετε ἀπὸ κυρίου· ἡμῖν δέδοται ἡ γῆ εἰς κληρονομίαν.
16 *διὰ τοῦτο εἶπον, τάδε λέγει αδωναϊ κύριος, ὅτι ἀπώθημαι αὐτοὺς εἰς τὰ ἔθνη, καὶ διασπορᾷ αὐτοὺς εἰς πᾶσαν τὴν γῆν. καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς ἁγίασμα μικρὸν ἐν τοῖς χώραις οὗ ἐὰν εἰσέλθωσιν ὀπεῖ.
17 *διὰ τοῦτο εἶπον, τάδε λέγει αδωναϊ κύριος, καὶ συναξῶ αὐτοὺς ἐκ τῶν ἐθνῶν, καὶ εἰσδέξομαι αὐτοὺς ἐκ τῶν χωρῶν οὗ διέσπαρεσαν αὐτοὺς ἐν αὐτοῖς. καὶ δώσω αὐτοῖς τὴν γῆν τοῦ ἰσραήλ.
18 *καὶ εἰσελεύσονται ὀπεῖ, καὶ ἐξαροῦσιν πάντα τὰ βδελύγματα αὐτῆς καὶ πάσας τὰς ἀνομίας αὐτῆς.
19 *καὶ δώσω αὐτοῖς καρδίαν ἑτέραν, καὶ πνεῦμα καινὸν δώσω αὐτοῖς, καὶ ἐκπαρῶ τὴν καρδίαν τὴν λιθίνην ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτῶν, καὶ δώσω αὐτοῖς καρδίαν σαρκίνην.
20 *ὅπως ἐν τοῖς προστάγμασίν μου πορεύων), καὶ τὰ δικαιώματά μου φυλάσσων), καὶ ποιῶσιν αὐτά, καὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν, καὶ ἐγὼ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεόν.
21 *καὶ εἰς τὴν καρδίαν τῶν βδελυγμάτων αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν ὡς ἡ καρδία αὐτῶν ἐπορεύετο, ἰὰς ὁδὸς αὐτῶν εἰς κεφαλὰς αὐτῶν ὑπέδωκα, λέγει αδωναϊ κύριος.
22 *καὶ ἐξῆραν τὰ χερουβὶμ τὰς πτέρυγας αὐτῶν, καὶ οἱ τροχοὶ αὐτῶν ἐχόμενοι αὐτῶν, καὶ ἡ δόξα θεοῦ ἰσραὴλ ἐπεράνω αὐτῶν.

תרגום יונתן

11 הוא לא יהי לכון כרודא בגם אתון תהון כבישרא לבגו דודא על תחום ארעא דישראל אתפרע מיכון׃ 12 ותדעון ארי
מן קדמי לא אזלתון ודיני לא עבדתון וכגבורתי עממיא די בחדרניכון עבדתון׃ 13 והוה כאתנבייתי ופלטיה בר בניה מית
ואפלית אפי ארעא וזעקית קל רב ואמרית קדמך אוי עבד עם שארא דישראל׃ 14 והוה פתגם נבואה מן
קדם יי למימר׃ 15 בר אנש אחך אחך אנשי קריבך וכל בית ישראל כלהון דאמרין להון יתבי ירושלם אתרחקו מעל
מימרא דיי לנא יהבת ארעא לאחסנא׃ 16 לכן אמר כדנן אמר יי אלהים ארי אתרחקנון לביני עממיא וארי בדרחקנון בסדינתא
דלא מקדשא זעירא יהי להון בארעתא דאתון אתון עתידין למיתי לתמן׃ 17 לכן אמר כדנן אמר יי אלהים ואכנוש יתכון מן עממיא
ואכנוש יתכון מן סדינתא דאתבדרתון בהן ואתן לכון ית ארעא דישראל׃ 18 ויתון תמן ויעדון ית כל שקוציה וית כל תועבתהא מנה׃
19 ואתן להון לב דחיל ורוח קדמיא אתן בגויהון ואעדי ית לב פגרא מבסרהון ואתן להון לב דחיל׃ 20 בדיל דבאורחתי יהכון
ית דיני ישרון ויטרון ית קדמי למעבד יתהון ויהון קדמי לעם ואנא אהוי להון לאלהא׃ 21 ולגלגלא לקבליהון ויקר אלהא דישראל עליהון סלקא׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Ipſa non erit vobis tanquam lebes, ſed vos intra eam eritis velut caro quæ in lebete coquitur. in limite terræ Iſrael vos vlciſcar.
" Scietisque, quia ego Dominus, qui in pactis meis non ambulaſtis, & iudicia mea non feciſtis, ſed ſecundùm mores populorum qui in circuitu veſtro ſunt, feciſtis. " Et factum eſt cùm prophetarem, Phaltias filius Banaiæ mortuus eſt. & corrui pronus in faciem meam, & clamaui voce magna, & dixi: Suſcipe deprecationem meam Domine Deus, conſummationem tu facis cum reliquiis Iſrael.
" Et factum eſt verbum prophetiæ à facie Domini ad me dicens: " Fili hominis, fratres tui, fratres tui, viri propinqui tui & omnis domus Iſrael vniuerſi de quibus dicunt habitatores Ieruſalem; Longè facti ſunt à timore Domini: nobis data eſt terra in poſſeſſionem.
" Propterea dic: Hæc dicit Dominus Deus, quia elongaui eos inter populos, & quia diſperſi eos per prouincias, dedi eis domus congregationis ſecundæ domui ſanctuarij mei, & ipſi ſunt quaſi pauci in prouinciis ad quas tranſmigrauerunt.
" Propterea dic, Hæc dicit Dominus Deus, & applicabo vos de medio populorum, & congregabo vos de prouinciis ad quas diſperſi eſtis, & dabo vobis terram Iſrael. " Et ingredientur illuc & auferent omnia inquinamenta & abominationes eius ab ea.
" Et dabo vobis cor timens, & ſpiritum timoris dabo in viſceribus eorum, & conteram cor impietatis, quod erat durum ſicut lapis, de carne eorum, & dabo eis cor timens coram me, vt faciant voluntatem meam.
" Et ambulent in pactis meis, & iudicia mea ſeruent & faciant ea: & erunt coram me in populum, & ego ero eis in Deum.
" Verumtamen in pactis meis, & iudicia mea ſeruent & faciant ea: & erunt coram me in populum, & ego ero eis in Deum.
" Et poſt cultum idolorum ſuorum & abominationum ſuarum cor eorum errat: vltionem viarum ſuarum in caput eorum dabo, dicit Dominus. " Et leuauerunt Cherubim alas ſuas & rotæ eregione eorum; & gloria Dei Iſrael ſuper eis deſuper.

Universidad de Deusto
Biblioteca

כג וַיַּעַל כְּבוֹד יְהוָה מֵעַל תּוֹךְ הָעִיר וַיַּעֲמֹד עַל־
הָהָר אֲשֶׁר מִקֶּדֶם לָעִיר׃
כד וְרוּחַ נְשָׂאַתְנִי וַתְּבִיאֵנִי כַשְׂדִּימָה אֶל־הַגּוֹלָה
בַּמַּרְאֶה בְּרוּחַ אֱלֹהִים וַיַּעַל מֵעָלַי הַמַּרְאֶה
אֲשֶׁר רָאִיתִי׃
כה וָאֲדַבֵּר אֶל־הַגּוֹלָה אֵת כָּל־דִּבְרֵי יְהוָה אֲשֶׁר
הֶרְאָנִי׃

יב

א וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
ב בֶּן־אָדָם בְּתוֹךְ בֵּית־הַמֶּרִי אַתָּה יֹשֵׁב אֲשֶׁר־עֵינַיִם
לָהֶם לִרְאוֹת וְלֹא רָאוּ אָזְנַיִם לָהֶם לִשְׁמֹעַ וְלֹא
שָׁמֵעוּ כִּי בֵית מְרִי הֵם׃
ג וְאַתָּה בֶן־אָדָם עֲשֵׂה לְךָ כְּלֵי גוֹלָה וְגֹלֵה יוֹמָם
לְעֵינֵיהֶם וְגָלִיתָ מִמְּקוֹמְךָ אֶל־מָקוֹם אַחֵר לְעֵינֵיהֶם
אוּלַי יִרְאוּ כִּי בֵית מְרִי הֵמָּה׃
ד וְהוֹצֵאתָ כֵלֶיךָ כִּכְלֵי גוֹלָה יוֹמָם לְעֵינֵיהֶם וְאַתָּה
תֵּצֵא בָעֶרֶב לְעֵינֵיהֶם כְּמוֹצָאֵי גוֹלָה׃
ה לְעֵינֵיהֶם חְתֹר־לְךָ בַקִּיר וְהוֹצֵאתָ בּוֹ׃
ו לְעֵינֵיהֶם עַל־כָּתֵף תִּשָּׂא בָּעֲלָטָה תּוֹצִיא פָּנֶיךָ
תְּכַסֶּה וְלֹא תִרְאֶה אֶת־הָאָרֶץ כִּי־מוֹפֵת נְתַתִּיךָ
לְבֵית יִשְׂרָאֵל׃
ז וָאַעַשׂ כֵּן כַּאֲשֶׁר צֻוֵּיתִי כֵּלַי הוֹצֵאתִי כְּכְלֵי גוֹלָה
יוֹמָם וּבָעֶרֶב חָתַרְתִּי־לִי בַקִּיר בְּיָד בָּעֲלָטָה הוֹצֵאתִי
עַל־כָּתֵף נְשָׂאתִי לְעֵינֵיהֶם׃
ח וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי בַּבֹּקֶר לֵאמֹר׃
ט בֶּן־אָדָם הֲלֹא אָמְרוּ אֵלֶיךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בֵּית
הַמֶּרִי מָה אַתָּה עֹשֶׂה׃
י אֱמֹר אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הַנָּשִׂיא
הַמַּשָּׂא הַזֶּה בִּירוּשָׁלַם וְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־הֵמָּה
בְתוֹכָם׃

23 * Et ascendit gloria Domini de medio ciuitatis, ſtetitque ſuper montem qui eſt ad Orientem vrbis:
24 * Et ſpiritus leuauit me, adduxitque me Chaldeam ad tranſmigrationem, in viſione in ſpiritu Dei. Et ſublata eſt à me viſio quam videram.
25 * Et locutus ſum ad tranſmigrationem omnia verba Domini quę oſtenderat mihi.

CAP. XII.

1 ET factus eſt ſermo Domini ad me, dicens:
2 * Fili hominis, in medio domus exaſperantis tu habitas, qui oculos habent ad videndum & non vident, & aures ad audiendum & non audiunt, quia domus exaſperans eſt.
3 * Tu ergo fili hominis fac tibi vaſa tranſmigrationis, & tranſmigrabis per diem coram eis. Tranſmigrabis autem de loco tuo ad locum alterum in conſpectu eorum, ſi forte aſpiciant, quia domus exaſperans eſt.
4 * Et efferes foras vaſa tua, quaſi vaſa tranſmigrantis per diem in conſpectu eorum. Tu autem egredietur migrans
B rum. ram eis, ſicut egredietur migrans
5 * ante oculos eorum. Perfode tibi parietem, & egredieris per eum
6 * in conſpectu eorum. In humeris portaberis, in caligine effereris. Faciem tuam velabis, & non videbis terram, quia portentum dedi te domui Iſrael.
7 * Feci ergo ſicut præceperat mihi Dominus. Vaſa mea protuli quaſi vaſa tranſmigrantis per diem, & veſperè perfodi mihi parietem manu, & in caligine egreſſus ſum, & in humeris portatus in conſpectu eorum.
8 * Et factus eſt ſermo Domini mane ad
9 me, dicens: * Fili hominis, nunquid non dixerunt ad te domus Iſrael, domus exaſperans, Quid tu facis?
10 * Dic ad eos: Hæc dicit dominus Deus. Super ducem onus iſtud, qui eſt in Hieruſalem, & ſuper omnem domum Iſrael quæ eſt in medio eorum.

תרגום יונתן

כג וְאִסְתַּלַּק יְקָרָא דַייָ מִגּוֹ קִרְתָּא וְשָׁרָא עַל טוּר זֵיתָא דְמִסְפַּרְנָה לְקַדְמָתָא׃
כד וְרוּחָא קֳדָמָא נְטָלַתְנִי וְאוֹבִלַתְנִי לְמָדִינַת אַרְעָא כַּסְדָּאֵי לְוָת
כה וְאִתְגְּלִיאַת לְגָבַי גְּלוּתָא יְת כָּל פִּתְגָמַיָּא דְיַיָ דְאַחֲזַנַּנִי׃

יב

א וַהֲוָה פִּתְגָמָא דַייָ עִמִּי לְמֵימָר׃
ב בַּר אֱנָשׁ עַמָּא דְמַרְגְּזָנָא אַתְּ יָתֵב דְּעַיְנִין לְהוֹן לְמֶחֱזֵי וְלָא חָזַן וְאוּדְנִין לְהוֹן לְמִשְׁמַע וְלָא שְׁמָעִין אֲרֵי עַם מַרְגְּזָנָא אִנּוּן׃
ג וְאַתְּ בַּר אֱנָשׁ אִיתֵיקַן לָךְ מָנֵי גְּלוּתָא וּגְלֵי בֵיוָמָא לְעֵינֵיהוֹן וְתִגְלֵי מֵאֲתָרָךְ לַאֲתַר אָחֳרָן לְעֵינֵיהוֹן מְאִים יְדַחֲלוּן אֲרֵי עַם מַרְגְּזָנָא אִנּוּן׃
ד וְתַפֵּק מָנֵיךְ כְּמָנֵי גְּלוּתָא בֵיוָמָא לְעֵינֵיהוֹן וְאַתְּ תִּפּוֹק בְּרַמְשָׁא לְעֵינֵיהוֹן כְּפֻקְּקָנֵי גְּלוּתָא׃
ה לְעֵינֵיהוֹן חַד פֻּתְקָא דְשׁוּל בְּקִבְלָא תִּפּוֹק בְּרַמְשָׁא לְעֵינֵיהוֹן וְאַתְּ תִּפּוֹק בֵּיהּ בְּקִבְלָא תִּפּוֹק אַפָּךְ תְּכַסֵּי וְלָא תֶחֱזֵי יָת אַרְעָא אֲרֵי אָת יְהָבִנָּךְ לְבֵית יִשְׂרָאֵל׃
ו וְעָבַדְתְּ הָכְנָא כְּמָא דְפִקֵּידְתָּךְ מָנֵי אַפֵּיק כְּמָנֵי גְּלוּתָא בֵיוָמָא וּבְרַמְשָׁא אִתְחַרַּר לִי בְּקִבְלָא בְּיָד בְּקִבְלָא נְפֵקְתָּא וְעַל כְּתֵפָא נְטַלְתָּא לְעֵינֵיהוֹן׃
ז וְיָת כָּל מָא דִי יְתֵרוּן לִי עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל עָבֵד הָכְנָא מָה אַתְּ עָבֵד׃
ח וַהֲוָה פִּתְגָמָא דַייָ עִמִּי בְּצַפְרָא לְמֵימָר׃
ט בַּר אֱנָשׁ הֲלָא אֲמַרוּ לָךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל עַמָּא מַרְגְּזָנָא מָה אַתְּ עָבֵד׃
י אֱמַר לְהוֹן כְּדֵין אֲמַר מָרֵנָא יְיָ עַל רֵבָא מַשָּׂל נְבוּאָתָא הָדָא בִּירוּשְׁלֶם וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל דְאִנּוּן בֵּינֵיהוֹן׃

23 * Et ascendit gloria Domini de medio ciuitatis, & ſtetit ſuper montem qui erat contra vrbem:
24 * Et ſpiritus aſſumpſit me, & adduxit me in terram Chaldæorum in captiuitatem in viſione in ſpiritu Dei. & aſcendi à viſione quam vidi:
25 * Et locutus ſum ad captiuitatem omnia verba Domini quæ oſtendit mihi.

CAP. XII.

1 ET factum eſt verbum Domini ad me, dicens:
2 * Fili hominis, in medio iniquitatum eorum tu habitas, qui habent oculos ad videndum et non vident, & aures habent ad audiendum, & non audiunt, quia domus exaſperans eſt.
3 * Et tu fili hominis fac tibi vaſa captiuitatis, & captiuare per diem coram eis. & captiuus duceris de loco tuo in locum alterum in conſpectu eorum, vt videant quia domus exaſperans eſt.
4 * Et efferes vaſa tua vaſa captiuitatis per diem ante oculos eorum, & egredieris veſperè in conſpectu eorum, ſicut egreditur captiuus
5 * in conſpectu eorum. Perfode tibi in parietem, & tranſibis per eum
6 * in conſpectu eorum. super humerum portaberis, et abſconditus egredieris. faciem tuam velabis, & non videbis terram. quia portentum dedi te domui Iſrael.
7 * Et feci ſic iuxta omnia quæcunque præcepit mihi. & protuli vaſa quaſi vaſa captiuitatis per diem, & veſperè perfodi mihi parietem manu, & abſconditus egreſſus ſum, ſuper humerum aſſumptus ſum in conſpectu eorum.
8 * Et factum eſt verbum Domini ad me, dicens:
9 * Filiculo, fili hominis, non dixerunt ad te domus Iſrael, domus exaſperans, quid tu facis?
10 * Dic ad eos: Hæc dicit Adonai Dominus principi & duci in Hieruſalem, & omni domui Iſrael qui ſunt in medio eorum.

כג * καὶ ἀνέβη ἡ δόξα κυρίου ἐκ μέσου τῆ πόλεως, καὶ ἔστη ἐπὶ τοῦ ὄρους ὃ ἦν ἀπὸ ἀνατολῶν τῆ πόλεως·
כד * καὶ πνεῦμα ἀνέλαβέν με καὶ ἤγαγόν με εἰς γῆν χαλδαίων εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν ἐν ὁράσει ἐν πνεύματι θεοῦ. καὶ ἀνέβην ἀπὸ τῆ ὁράσεως ἣν εἶδον.
כה * καὶ ἐλάλησα πρὸς τὴν αἰχμαλωσίαν πάντας τοὺς λόγους κυρίου οὓς ἔδειξέ μοι.

ιϛ.

א * Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων,
ב * υἱὲ ἀνθρώπου ἐν μέσῳ τῶν ἀδικιῶν αὐτῶν σὺ κατοικεῖς, οἳ ἔχουσιν ὀφθαλμοὺς τοῦ βλέπειν καὶ οὐ βλέπουσιν, καὶ ὦτα ἔχουσιν τοῦ ἀκούειν καὶ οὐκ ἀκούουσιν, διότι οἶκος παραπικραίνων ἐστίν.
ג * καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου ποίησον σεαυτῷ σκεύη αἰχμαλωσίας, καὶ αἰχμαλωτευθήσῃ ἡμέρας ἐνώπιον αὐτῶν. καὶ αἰχμαλωτευθήσῃ ἐκ τοῦ τόπου σου εἰς τόπον ἕτερον ἐνώπιον αὐτῶν, ὅπως ἴδωσιν, διότι οἶκος παραπικραίνων ἐστίν.
ד * καὶ ἐξοίσεις τὰ σκεύη σου σκεύη αἰχμαλωσίας ἡμέρας κατ' ὀφθαλμοὺς αὐτῶν καὶ συνεξελεύσῃ ἑσπέρας ἐνώπιον αὐτῶν, ὡς ἐκπορεύεται αἰχμάλωτος
ה * ἐνώπιον αὐτῶν. διώρυξον σεαυτῷ εἰς τὸν τοῖχον, καὶ ἐξελεύσῃ δι' αὐτῆ
ו * ἐνώπιον αὐτῶν. ἐπ' ὤμου ἀναληφθήσῃ καὶ κεκρυμμένος ἐξελεύσῃ. τὸ πρόσωπόν σου συγκαλύψεις, καὶ οὐ μὴ ἴδῃς τὴν γῆν. διότι τέρας δέδωκά σε τῷ οἴκῳ ἰσραήλ.
ז * καὶ ἐποίησα οὕτως καθὼς ἐνετείλατό μοι. καὶ ἐξήνεγκα σκεύη ὡς σκεύη αἰχμαλωσίας ἡμέρας, καὶ ἑσπέρας διώρυξα ἐμαυτῷ τὸν τοῖχον τῇ χειρὶ καὶ κεκρυμμένος ἐξῆλθον ἐπ' ὤμου ἀνελήφθην ἐνώπιον αὐτῶν.
ח * καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων,
ט * Υἱὲ ἀνθρώπου οὐκ εἶπον πρὸς σὲ ὁ οἶκος τοῦ ἰσραήλ, οἶκος ὁ παραπικραίνων, τίσυ ποιεῖς;
י * εἶπον πρὸς αὐτούς, τάδε λέγει κύριος τῷ ἄρχοντι καὶ ἀφηγουμένῳ ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ παντὶ οἴκῳ ἰσραὴλ οἱ εἰσὶν ἐν μέσῳ αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Et eleuata eſt gloria Domini de medio ciuitatis, & reſedit ſuper montem Oliueti qui eſt ad Orientem ciuitatis.
" Et ſpiritus ſuſtulit me, & adduxit me in prouinciam terræ Chaldæorum ad filios tranſmigrationis in viſione ſpiritus prophetię qui reſedit ſuper me à facie Domini. & receſſit à me viſio quam vidi.
" Et prophetaui filiis tranſmigrationis omnia verba Domini quæ oſtenderat mihi.

CAP. XII.

ET factum eſt verbum prophetię à facie Domini ad me, dicens: * Fili hominis, in medio populi contumacis tu habitas, qui oculos habent ad videndum, & non vident; & aures ad audiendum, & non audiunt: quia populus contumax eſt.
' Tu autem fili hominis præpara tibi vaſa tranſmigrationis, & tranſmigra in die ante oculos eorum, & tranſmigrabis de loco tuo ad locum alium in oculis eorum: forte timebunt, quia populus contumax eſt. * Et efferes vaſa tua ſicut vaſa tranſmigrationis per diem in oculis eorum, & tu egredieris veſperè in oculis eorum ſicut egrediuntur tranſmigrantes.
' Ante oculos eorum perfode tibi in pariete, & egredieris per eum. * Ante oculos eorum in humero tolles, in tenebris exij, eum abſconditus egredieris, faciem tuam operies & non videbis terram, quia ſignum dedi te domui Iſrael.
' Et feci ſicut iuſſus fueram, vaſa mea eduxi ſicut vaſa tranſmigrationis per diem, & veſperi fodi mihi in pariete manu, in tenebris exij, & ſuper humerum ſuſtuli ante oculos eorum. ' Et factum eſt verbum prophetiæ à facie Domini ad me manè dicens:
' Fili hominis, ſi vtique dixerint tibi domus Iſrael populus contumax, Quid tu facis? " Dic tu eis: Hæc dicit Dominus Deus, Super principem eſt onus prophetiæ huius in Ieruſalem, & ſuper omnem domum Iſrael qui ſunt in medio eius.

Universidad de Deusto
Biblioteca

כא אֱמֹר אֲנִי מוֹפְתֶכֶם כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי כֵּן יֵעָשֶׂה לָהֶם
בָּגוֹלָה בַּשִּׁבְיִ יֵלֵכוּ׃
כב וְהַנָּשִׂיא אֲשֶׁר־בְּתוֹכָם אֶל־כֶּתֶף יִשָּׂא בָעֲלָטָה
וְיֵצֵא בְקִיר יַחְתְּרוּ לְהוֹצִיא בּוֹ פָּנָיו יְכַסֶּה עַיִן אֲשֶׁר
לֹא־יִרְאֶה לָעַיִן הוּא אֶת־הָאָרֶץ׃
כג וּפָרַשְׂתִּי אֶת־רִשְׁתִּי עָלָיו וְנִתְפַּשׂ בְּמִצּוּדָתִי
וְהֵבֵאתִי אֹתוֹ בָּבֶלָה אֶרֶץ כַּשְׂדִּים וְאוֹתָהּ לֹא־יִרְאֶה
וְשָׁם יָמוּת׃
כד וְכָל־אֲשֶׁר סְבִיבוֹתָיו עֶזְרָה וְכָל־אֲגַפָּיו אֲזָרֶה
לְכָל־רוּחַ וְחֶרֶב אָרִיק אַחֲרֵיהֶם׃
כה וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה בַּהֲפִיצִי אוֹתָם בַּגּוֹיִם וְזֵרִיתִי
אוֹתָם בָּאֲרָצוֹת׃
כו וְהוֹתַרְתִּי מֵהֶם אֲנָשִׁים מִסַּפֵּר מֵחֶרֶב מֵרָעָב
וּמִדֶּבֶר לְמַעַן יְסַפְּרוּ אֶת־כָּל־תּוֹעֲבוֹתֵיהֶם בַּגּוֹיִם
אֲשֶׁר־בָּאוּ שָׁם וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה׃
כז וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
כח בֶּן־אָדָם לַחְמְךָ בְרַעַשׁ תֹּאכֵל וּמֵימֶיךָ בְרִגְזָה
וּבְדַאֲגָה תִּשְׁתֶּה׃
יט וְאָמַרְתָּ אֶל־עַם הָאָרֶץ כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
לִירוּשְׁלַם אֶל־אַדְמַת יִשְׂרָאֵל לַחְמָם בִּדְאָגָה
יֹאכֵלוּ וּמֵימֵיהֶם בְּשִׁמָּמוֹן יִשְׁתּוּ לְמַעַן תֵּשַׁם אַרְצָהּ
מִמְלֹאָהּ מֵחֲמַס כָּל־הַיֹּשְׁבִים בָּהּ׃
כ וְהֶעָרִים הַנּוֹשָׁבוֹת תֵּחָרַבְנָה וְהָאָרֶץ שְׁמָמָה
תִּהְיֶה וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה׃
כא וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
כב בֶּן־אָדָם מָה־הַמָּשָׁל הַזֶּה לָכֶם עַל־אַדְמַת
יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר יַאֲרִכוּ הַיָּמִים וְאָבַד כָּל־חָזוֹן׃
כג לָכֵן אֱמֹר אֲלֵיהֶם כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִשְׁבַּתִּי
אֶת־הַמָּשָׁל הַזֶּה וְלֹא־יִמְשְׁלוּ אֹתוֹ עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כִּי
אִם־דַּבֵּר אֲלֵיהֶם קָרְבוּ הַיָּמִים וּדְבַר כָּל־חָזוֹן׃

11 * Dic, Ego portentum vestrum. Quemodo feci, sic fiet illis - In transmigrationem & in captiuitatem ibunt.
12 * Et dux qui est in medio eorum, in humeris portabitur, in caligine egredietur. Parietem perfodient vt educant eum, faciei eius operietur, vt nō videat oculo terram. 13 * Et extendam rete meum super eum, & capietur in sagena mea, & adducam eum in Babylonem in terrā Chaldæorum, & ipsam non videbit, ibique morietur. 14 * & omnes qui circa eum sunt. Præsidium eius & agmina eius dispergam in omnem ventum, & gladium euaginabo post eos. 15 * Et scient quia ego Dominus, quando dispersero illos in gentibus, & disseminauero eos in terris.
16 * Et relinquam ex eis viros paucos a gladio, & fame, & pestilentia, vt narrent omnia scelera eorum in gentibus ad quas ingredientur: & scient quia ego Dominus.
17 * Et factus est sermo Domini ad me, dicens:
18 * Fili hominis, panem tuum in conturbatione comede, sed & aquam tuam in festinatione & mœrore bibe.
19 * Et dices ad populū terræ: Hæc dicit Dominus Deus ad eos qui habitant in Hierusalem super terra Israel. Panem suum in solicitudine comedent, & aquam suam in desolatione bibent, vt desoletur terra à multitudine sua propter iniquitates omnium qui habitant in ea.
20 * Et ciuitates quæ nunc habitantur, desolatæ erunt, terraque deserta: & scietis quia ego Dominus.
21 * Et factus est sermo Domini ad me, dicens:
22 * Fili hominis, quod est proverbium istud in terra Israel dicentium: Longum differentur dies, & peribit omnis visio?
23 * Ideò dic ad eos: Hæc dicit Dominus Deus, quiescere faciam prouerbium istud, neq; vulgo dicetur vltrà in Israel. Et loquere ad eos quòd appropinquauerint dies, & sermo omnis visionis.

תרגום יונתן

11 אֱמַר אֲנָא אַתֵּכוֹן סִמָּא דְעָבְדִית כֵּן יִתְעֲבֵיד לְהוֹן בְּגָלוּתָא וּבְשִׁבְיָא יֵהָכוֹן׃
12 וְרַבָּא דְבֵינֵיהוֹן עַל כְּתַפָּא יִשְׁתְּל בְּקִבְלָא יִפּוֹק בְּכֶרְתָּא לְאַפָּקוּתֵיהּ בָּה אַפּוֹהִי יְכַסֵּי חֲלַף דְּחַד הוּא וְלָא יֶחֱזֵי יָת אַרְעָא׃
13 וְאֶפְרֹס יָת סִיתְוָתִי עֲלוֹהִי וְיִתְאֲחַד בְּסִרְיָתִי וְאַגְלֵי יְהָה לְבָבֶל לְמַדִּינַת אַרְעָא כַּסְדָּאֵי וְיָהָה לָא יֶחֱזֵי וְתַמָּן יְמוּת׃
14 וְכָל אַתְרָא דְסַגְרוּתֵיהּ וְכָל מִשְׁרְיָתֵיהּ אֲבַדִּר לְכָל רוּחָא וּדְקִטְלִין בְּחַרְבָּא אֲנָבֵי בָּתְרֵיהוֹן׃
15 וְיִדְּעוּן מֵימְרִי אֲנָא יְיָ כַּד אֲנָבֵי יְהוֹן לְבֵינֵי עַמְמַיָּא וַאֲבַדְרִנּוּן בְּמַדִּינָתָא׃
16 וְאֶשְׁאֵר מִנְּהוֹן גַּבְרִין דְּקִנִּין מִחַרְבָּא וּמִכְּפָנָא וּמִמַּתְנָתָא בְּגַוֵּי עַמְמַיָּא דְּאִתְגְּלוּ תַּמָּן כָּל חוֹשְׁבָּנַיְהוֹן דְּעַבְדוּ בְּגַוֵּי עַמְמַיָּא דְּאִתְגְּלוּ תַּמָּן וְיִדְּעוּן אֲרֵי אֲנָא יְיָ׃
17 וַהֲוָה פִּתְגָמָא דַייָ עִמִּי לְמֵימָר׃
18 בַּר אֱנָשׁ מֵיכְלָךְ בִּזְיוּ תֵּיכוֹל וּמַשְׁקָיָךְ בִּרְעוּדָא וּבְאַשְׁתְּמָטוּ תִּשְׁתֵּי׃
19 וְתֵימַר לְעַמָּא דְאַרְעָא כְּרֵין אֲמַר יְיָ אֱלָהִים לְיָתְבֵי יְרוּשְׁלֵם עַל אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל מֵיכְלְהוֹן בִּזְיוּ וּמִשְׁתְּהוֹן בְּאַשְׁתְּמָטוּ יִשְׁתּוֹן דִּילְמָא תִּשְׁתְּמֵי אַרְעָא מִגְּלוּתָהּ מִתְּמוֹהַ כָּל דְּיָתְבִין בָּהּ׃
20 וְקִרְוָנַיָּא דְּאִתְיְשָׁבוּ יִתְחָרְבָן וְאַרְעָא תְּהֵא לְתַמָּהָא וְתִדְּעוּן אֲרֵי אֲנָא יְיָ׃
21 וַהֲוָה פִּתְגָמָא דַייָ עִמִּי לְמֵימָר׃
22 בַּר אֱנָשׁ מָא הַדֵּין מַתְלָא דְּאִתּוֹן אָמְרִין עַל אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל לְמֵימָר יִרְכוּן יוֹמַיָּא וְתִכְשַׁל כָּל נְבוּאָה׃
23 לְכֵן אֱמַר לְהוֹן כְּרֵין אֲמַר יְיָ וְלָא יִתְמַלְּלוּן יָתֵהּ עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל אֱלָהֵן אִתְמְנֵי לְהוֹן אִתְקָרְבוּ יוֹמַיָּא וּפִתְגָם כָּל נְבוּאָה׃

11 * εἶπον ὅτι ἐγὼ τέρατα ποιῶ. ὃν τρόπον ἐγὼ πεποίηκα οὕτως ἔσται αὐτοῖς ἐν μετοικεσίᾳ καὶ ἐν αἰχμαλωσίᾳ πορεύονται.
12 * καὶ ὁ ἄρχων αὐτῶν ἐν μέσῳ αὐτῶν ἐπ' ὤμων λῆμψεται, καὶ κεκρυμμένῳ ὄξελεύσεται διὰ τοῦ τείχους, καὶ ὀρύξει τοῦ ἐξελθεῖν αὐτὸν δι' αὐτοῦ, τὸ πρόσωπον αὐτοῦ συκαλύψει, ὅπως μὴ ὁρᾷτῃ ὀφθαλμῷ, & αὐτὸς τῷ γλῶσσῃ ὄψεται).
13 * καὶ ἐκπετάσω τὸ δίκτυόν μου ἐπ' αὐτόν, καὶ συλληφθήσεται ἐν τῇ θήρᾳ μου. & ἄξω αὐτὸν εἰς Βαβυλῶνα εἰς γῆν Χαλδαίων, καὶ αὐτὴν οὐκ ὄψεται), καὶ ἐκεῖ τελευτήσει.
14 * καὶ πάντας τοὺς κύκλῳ αὐτοῦ τοὺς βοηθοὺς αὐτοῦ, καὶ πάντας τοὺς ἐπιλαμβανομένους αὐτοῦ διασπερῶ εἰς πᾶσαν σύνεμον, καὶ ῥομφαίαν ἐκχεῶ ὀπίσω αὐτῶν.
15 * καὶ γνώσονται ὅτι ἐγὼ κύριος ἐν τῷ διασπορίσαι με αὐτοὺς ἐν τοῖς ἔθνεσιν, & διασπερῶ αὐτοὺς ἐν ταῖς χώραις.
16 * καὶ ἀπολείψομαι ἐξ αὐτῶν ἀνδρας ὀλίγους ἀπὸ μαχαίρας, καὶ ἀπὸ λιμοῦ καὶ ἀπὸ θανάτου, ὅπως ἂν ἐκδιηγῶνται πάσας τὰς ἀνομίας αὐτῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν & εἰσπορευθῶσιν ἐκεῖ, γνώσονται ὅτι ἐγὼ κύριος.
17 * καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων,
18 * τὸν ἄρτον σου μετ' ὀδύνης φάγῃ, καὶ τὸ ὕδωρ σου μετὰ βασάνου καὶ θλίψεως πίεσαι.
19 * καὶ ἐρεῖς πρὸς τὸν λαὸν τῆς γῆς, τάδε λέγει ἀδωναῖ κύριος τοῖς κατοικοῦσιν ἱερουσαλὴμ ἐπὶ τῆς γῆς τοῦ ἰσραήλ. τοὺς ἄρτους αὐτῶν μετ' ὀδύνης φάγονται, καὶ τὸ ὕδωρ αὐτῶν μετὰ ἀφανισμοῦ πίονται, ὅπως ἀφανισθῇ ἡ γῆ ἀπὸ τοῦ πληρώματος αὐτῆς ἀπὸ τῶν κακώσεων πάντων τῶν κατοικούντων ἐν αὐτῇ.
20 * καὶ αἱ πόλεις αὐτῶν αἱ κατοικούμεναι, ἐξερημωθήσονται. καὶ ἡ γῆ εἰς ἀφανισμὸν ἔσται καὶ ἐπιγνώσεσθε, ὅτι ἐγὼ κύριος.
21 * καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων,
22 * υἱὲ ἀνθρώπου τίς ἡ παραβολὴ αὕτη ὑμῖν ἐπὶ τῆς γῆς τοῦ ἰσραὴλ λέγοντες, μακρὰν αἱ ἡμέραι, ἀπόλωλεν πᾶσα ὅρασις.
23 * διὰ τοῦτο εἰπὲ πρὸς αὐτούς, τάδε λέγει ἀδωναῖ κύριος, καὶ ἀποστρέψω τὴν παραβολὴν ταύτην, & οὐκ ἐπιλήσουσιν τὴν παραβολὴν ταύτην ὁ οἶκος ἰσραήλ, ὅτι λαλήσεις πρὸς αὐτοὺς λέγων, ἤγγικασιν αἱ ἡμέραι καὶ ὁ λόγος πάσης ὁράσεως.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Die, Ego signum vestrum: sicut feci sic fiet eis, in transmigrationem & in captiuitatem ibunt. 12 Et princeps qui est inter eos: in humero portabit, in tenebris egredietur, in pariete fodient vt educant illum per eum. faciem suam operiet, pro eo quòd peccauit ipse, & non videbit terram. 13 Et extendam rete meum super eum, & capietur in sagena mea; & transferam eum in Babylonem in provinciam terræ Chaldæorum, & ipsam non videbit, & ibi morietur. 14 Et omnes qui in circuitu eius sunt, & adiutores eius, & omnem exercitum eius dispergam in omnem ventum: & eos qui occidunt gladio immittam post eos. 15 Et scient quia ego Dominus, cùm transmigrare fecero eos inter populos, & dispersero eos per prouincias. 16 Et relinquam ex eis viros numeri pauci à gladio, & à fame, & à peste, vt narrent omnes abominationes suas in populis ad quos transmigrauerunt, & scient quia ego Dominus. 17 Et factum est verbum prophetiæ à facie Domini ad me, dicens: 18 Fili hominis, cibum tuum in tremore comedes, & potum tuum in desolatione & stupore bibes. 19 Et dices populo terræ: Hæc dicit Dominus Deus habitatoribus Ierusalem super terram Israel, Cibum suum in tremore comedent, & potum suum in stupore bibent, vt desoletur terra à plenitudine eius propter rapinam omnium habitantium in ea. 20 Et ciuitates quæ habitatæ fuerunt confidenter, desertæ erunt, & terra in desolationem erit: & scietis quia ego Dominus. 21 Et factum est verbum prophetiæ à facie Domini mecum, dicens: 22 Fili hominis, quod est prouerbium istud vobis in terra Israel dicendo: In longum differentur dies, & cessabit omnis prophetia? 23 Propterea die eis: Hæc dicit Dominus Deus: Cessare faciam prouerbium istud, neque erit in prouerbium vltrà in Israel: sed vaticinare eis; Appropinquauerunt dies, & sermo omnis propheticus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

24 * כִּי לֹא יִהְיֶה עוֹד כָּל־חֲזוֹן שָׁוְא וּמִקְסַם חָלָק
בְּתוֹךְ בֵּית־יִשְׂרָאֵל׃
25 * כִּי אֲנִי יְהוָה אֲדַבֵּר אֵת אֲשֶׁר אֲדַבֵּר דָּבָר וְיֵעָשֶׂה
לֹא תִמָּשֵׁךְ עוֹד כִּי בְיֹמֵיכֶם בֵּית הַמְרִי אֲדַבֵּר דָּבָר
וַעֲשִׂיתִיו נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה׃
26 * וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
27 * בֶּן־אָדָם הִנֵּה בֵית־יִשְׂרָאֵל אֹמְרִים הֶחָזוֹן אֲשֶׁר
הוּא חֹזֶה לְיָמִים רַבִּים וְלְעִתִּים רְחוֹקוֹת הוּא נִבָּא׃
28 * לָכֵן אֱמֹר אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה לֹא־
תִמָּשֵׁךְ עוֹד כָּל־דְּבָרַי אֲשֶׁר אֲדַבֵּר דָּבָר וְיֵעָשֶׂה נְאֻם
אֲדֹנָי יֱהוִה׃

יג

1 * וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
2 * בֶּן־אָדָם הִנָּבֵא אֶל־נְבִיאֵי יִשְׂרָאֵל הַנִּבָּאִים
וְאָמַרְתָּ לִנְבִיאֵי מִלִּבָּם שִׁמְעוּ דְּבַר־יְהוָה׃
3 * כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה הוֹי עַל־הַנְּבִיאִים הַנְּבָלִים
אֲשֶׁר הֹלְכִים אַחַר רוּחָם וּלְבִלְתִּי רָאוּ׃
4 * כְּשֻׁעָלִים בְּחָרְבוֹת נְבִיאַיִךְ יִשְׂרָאֵל הָיוּ׃
5 * לֹא עֲלִיתֶם בְּפִרְצוֹת וַתִּגְדְּרוּ גָדֵר עַל־בֵּית
יִשְׂרָאֵל לַעֲמֹד בַּמִּלְחָמָה בְּיוֹם יְהוָה׃
6 * חָזוּ שָׁוְא וְקֶסֶם כֹּזְבִ הָאֹמְרִים נְאֻם־יְהוָה וַיהוָה
לֹא שְׁלָחָם וַיְיַחֲלוּ לְקַיֵּם דָּבָר׃
7 * הֲלֹא מַחֲזֵה־שָׁוְא חֲזִיתֶם וּמִקְסָם כָּזָב אֲמַרְתֶּם
וְאֹמְרִים נְאֻם־יְהוָה וַאֲנִי לֹא דִבַּרְתִּי׃
8 * לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה יַעַן דַּבֶּרְכֶם שָׁוְא וַחֲזִיתֶם
כָּזָב לָכֵן הִנְנִי אֲלֵיכֶם נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה׃
9 * וְהָיְתָה יָדִי אֶל־הַנְּבִיאִים הַחֹזִים שָׁוְא וְהַקֹּסְמִים
כָּזָב בְּסוֹד עַמִּי לֹא־יִהְיוּ וּבִכְתַב בֵּית־יִשְׂרָאֵל לֹא
יִכָּתֵבוּ וְאֶל־אַדְמַת יִשְׂרָאֵל לֹא יָבֹאוּ וִידַעְתֶּם כִּי־
אֲנִי אֲדֹנָי יֱהוִה׃

24 * Non enim erit vltrà omnis visio falsa, neque diuinatio ambigua in medio filiorum Israel.
25 * Quia ego Dominus loquar, & quodcunque locutus fuero verbum fiet; non prolongabitur amplius sed in diebus vestris domus exasperans loquar verbum, & faciam illud, dicit Dominus Deus.
26 * Et factus est sermo Domini ad me dicens:
27 * Fili hominis, ecce domus Israel exasperans dicentes dicunt, Visio quam iste videt, in dies multos & in tempora longa iste prophetat.
28 * Propterea dic ad eos: Hæc dicit Dominus Deus: Non prolongabitur vltrà omnis sermo meus. Verbũ quod locutus fuero complebitur, dicit Dominus Deus.

CAP. XIII.

1 ET factus est sermo Dñi ad me, dicens:
2 * Fili hominis, vaticinare ad prophetas Israel qui prophetãt. & dices prophetantibus de corde suo: Audite verbũ Domini.
3 * Hæc dicit Dominus Deus: Væ prophetis insipientibus qui sequuntur spiritum suum, & nihil vident.
4 * Quasi vulpes in deserto prophetæ tui Israel erant.
5 * Non ascendistis ex aduerso, neque opposuistis murum pro domo Israel, vt staretis in prœlio in die Domini.
6 * Vident vana & diuinant mendacium, dicentes, Ait Dominus, cùm Dominus non miserit eos, & perseuerauerunt confirmare sermonem.
7 * Nunquid non visionem cassam vidistis, & diuinationem mendacem locutus estis, & dicitis, Ait Dominus, cùm ego non locutus sim?
8 * Propterea hæc dicit Dominus Deus: Quia locuti estis vana, & vidistis mendacium, ideò ecce ego ad vos, ait Dñs Deus.
9 * Et erit manus mea super prophetas qui vident vana, & diuinant mendacium. In consilio populi mei non erunt, in scriptura domus Israel non scribentur, nec in terram Israel ingredientur. & scietis quia ego Dominus Deus.

24 * οὐκ ἔσται ἔτι πᾶσα ὅρασις ψευδὴς, καὶ μαντεύσασθαι κενὸν τοῖς υἱοῖς τοῦ λαοῦ μου ἐν μέσῳ τῶν υἱῶν Ισραηλ.
25 * διότι ἐγὼ κύριος λαλήσω ὃ ἐὰν λόγιον μου καὶ ποιήσω καὶ οὐ μακρυνῶ ἔτι. διότι ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν οἶκος Ισραηλ ὁ παραπικραίνων λαλήσω λόγον καὶ ποιήσω, λέγει κύριος.
26 * καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων,
27 * υἱὲ ἀνθρώπου ἰδοὺ ὁ οἶκος Ισραηλ ὁ παραπικραίνων λέγοντες λέγουσιν, ἡ ὅρασις ἣν οὗτος ὁρᾷ εἰς ἡμέρας πολλὰς καὶ εἰς καιροὺς μακρεὶς οὗτος προφητεύει.
28 * διὰ τοῦτο εἰπὲ πρὸς αὐτούς, τάδε λέγει κύριος· οὐ μακρυνῶ ἔτι πάντες ὁ λόγοι μου, ὃς ἐὰν λαλήσω, λαλήσω λόγον καὶ ποιήσω, λέγει κύριος.

ιγ.

1 * Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων,
2 * υἱὲ ἀνθρώπου, προφήτευσον ἐπὶ τοὺς προφήτας τοῦ Ισραὴλ τοὺς προφητεύοντας, καὶ ἐρεῖς τοῖς προφήταις τοῖς προφητεύουσιν ἀπὸ καρδίας αὐτῶν. καὶ προφητεύσεις καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, ἀκούσατε λόγον κυρίου.
3 * τάδε λέγει κύριος, καὶ τοῖς προφητεύουσιν ἀπὸ καρδίας αὐτῶν τοῖς πορευομένοις ὀπίσω τοῦ πνεύματος αὐτῶν, καὶ τὰ καθόλου μὴ βλέπουσιν.
4 * ὡς ἀλώπεκες ἐν τοῖς ἐρημίοις οἱ προφῆται σου Ισραὴλ
5 * οὐκ ἔστησαν ἐν τειχεώματι. καὶ οὐ συνήγαγον πρόμυνον ὑπὲρ τὸν οἶκον τοῦ Ισραὴλ. οὐκ ἀνέστησαν ὡς ὃν πολεμῷ οἱ λέοντες ἐν ἡμέρᾳ κυρίου·
6 * βλέποντες ψευδῆ, μαντευόμενοι ματαῖα. οἱ λέγοντες, λέγει κύριος, καὶ κύριος οὐκ ἀπέσταλκεν αὐτούς, καὶ ἤρξαντο ἐλπίζειν τοῦ στῆσαι λόγον.
7 * οὐχ ὅρασιν ψευδῆ ἑωράκατε; καὶ μαντείας ματαίας εἰρήκατε, καὶ λέγετε, φησὶν κύριος, καὶ ἐγὼ οὐκ ἐλάλησα.
8 * διὰ τοῦτο εἶπον, τάδε λέγει κύριος, ἀνθ' ὧν οἱ λόγοι ὑμῶν ψευδεῖς, καὶ μαντείαι ὑμῶν ματαῖοι, διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ ἐφ' ὑμᾶς λέγει κύριος.
9 * καὶ ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου ἐπὶ τοὺς προφήτας τοὺς ὁρῶντας ψευδῆ, καὶ τοὺς δοκοφθεγγομένους ματαῖα. ἐν παιδείᾳ τοῦ λαοῦ μου οὐκ ἔσονται. καὶ ἐν γραφῇ οἴκου Ισραὴλ οὐ γραφήσονται, καὶ εἰς τὴν γῆν τοῦ Ισραὴλ οὐκ εἰσελεύσονται· καὶ γνώσονται διότι ἐγὼ κύριος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Non enim erit vltrà omnis prophetia falsa, & diuinatio mendacij in medio filiorum Israel. " Quia ego Dominus loquar, & verbum quod ego locutus fuero, firmabitur, & non irritum fiet amplius, quia in diebus vestris populo contumax, loquar verbum & confermabo illud, dicit Dominus Deus. " Et factum est verbum prophetiæ à facie Domini mecum dicens: " Fili hominis, ecce domus Israel dicunt, Doctrinam quam ipse docet, in dies multos & in tempus longum ipse prophetat. " Propterea dic ad eos: Hæc dicit Dominus Deus, non cessabunt vltrà omnia verba mea. verbum enim quod locutus fuero, confirmabitur, dicit Dominus Deus.

CAP. XIII.

ET factum est verbum prophetiæ à facie Dñi mecum dicens: ² Fili hominis, vaticinare ad pseudoprophetas Israel qui prophetant: & dicet prophetantibus iuxta voluntatẽ cordis sui, Suscipite verbũ Domini. ³ Hæc dicit Dñs Deus, Væ pseudoprophetis qui stulti sunt, qui ambulant post cogitationes cordis sui, & nihil vident. ⁴ Sicut vulpes in solitudine pseudoprophetę tui Israel sunt. ⁵ Non stetistis in ruptura muri, nec fecistis vobis opera bona ad deprecandum pro domo Israel, vt staretis ad exorandum misericordiam pro eis, quando venerunt contra eos bellatores in die furoris Domini. ⁶ Prophetant falsa & docent mendacia, dicentes, Dicit Dominus, & Dominus non misit eos, & impudenter asserunt suum sermonem confirmandum. ⁷ Nonne prophetias falsas prophetastis, & diuinationem mendacij dixistis? cùm à facie mea nullius sermo sit factus. ⁸ Propterea hæc dicit Dominus Deus: Pro eo quòd prophetastis falsa & docetis falsa, & docent mendacia. In secreto bono quod absconditum est populo meo non erunt, & in scriptura vitæ æternæ quę scripta est in filis domus Israel non scribentur; & in terram Israel non ingredientur. & scietis quia ego Dominus Deus.

תרגום יונתן

יא לָא תְהֵי עוֹד כָּל נְבוּאָה שְׁקַר וְקֶסֶם כְּרִכִין בְּגוֹ בְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ יב אֲרֵי אֲנָא יְיָ אֲמַלֵּל יָת דַּאֲמַלֵּל פִּתְגָמָא וְיִתְקַיָּם וְלָא יִבְטֵל עוֹד אֲרֵי
בְּיוֹמֵיכוֹן בֵּית מְרִירָא אֲמַלֵּל פִּתְגָמָא וַאֲקַיְמִנֵּיהּ אֲמַר יְיָ אֱלָהִים׃ יג וַהֲוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִמִּי לְמֵימָר׃ יד בַּר אֱנָשׁ
בֵּית יִשְׂרָאֵל אֲמַרִין אִלֵּין פִּתְגָמָא דְּחָזָה סָלֵק לְיוֹסְפָן סַגִּיאִין וְלִזְמָנִין רְחִיקִין הוּא מְתְנַבֵּי׃ טו בְּכֵן אֱמַר לְהוֹן כְּדֵין אֲמַר יְיָ אֱלָהִים לָא יִתְבְּטֵל
כָּל פִּתְגָמַי דַּאֲמַלֵּל פִּתְגָמָא וְיִתְקַיָּם אֲמַר יְיָ אֱלָהִים׃

יד

א וַהֲוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִמִּי לְמֵימָר׃ ב בַּר אֱנָשׁ אִתְנַבֵּי עַל נְבִיֵּי שִׁקְרָא דְיִשְׂרָאֵל דְּמִתְנַבְּיָן וְתֵימַר לְדִמְתְנַבְּיָן מִלִּבְּהוֹן שְׁמָעוּ
פִּתְגָמָא דַּייָ׃ ג כְּדֵין אֲמַר יְיָ אֱלָהִים וַי עַל נְבִיֵּי שִׁקְרָא דְּמִשְׁתַּמְּעִין דְּאִלֵּין בְּהַר הַרְדּוֹר לְבָהוֹן וּמִדְּעָם לָא חָזוֹ׃ ד לְא קְתִיתוּן בְּתַרְעָתָא וְלָא עֲבַרְתּוּן לְכוֹן עוּבְדִין טָבִין לְמִבְנֵי עַל בֵּית יִשְׂרָאֵל
לְמִקְרַב קְרָבָא בְּיוֹמָא דְּיָ׃ ה דְּחַיָּתִין בְּתַרְעָתָא דְּמִסְתַּיְּמִין בְּעִדָּן דְּאָתוֹ עֲלֵיהוֹן עַבְדֵי קְרָבָא בְּיוֹמָא דְּיָ׃ ו מִתְנַבְּיָן שִׁקְרָא וְקָסְמִין כִּדְבָא
אֲמַרִין אֲמַר יְיָ אֱלָהִים חַלָּף דְּאִתְנַבְּיוּהוֹן וְקוֹסְמִין כִּדְבִין אֲמַרִין אֲמַר יְיָ וְכֵן קַדָּמַי לָא אִתְמַלַּל׃ ז הֲלָא נְבוּאָן דְּשִׁקְרָא אִתְנַבְּיוּהוֹן וְקוֹסְמִין כִּדְבִין אֲמַרִין אֲמַר יְיָ וְכֵן קַדָּמַי לָא אִתְמַלַּל׃
ח בְּכֵן כְּדֵין אֲמַר יְיָ אֱלָהִים חַלָּף דְּאִתְנַבְּיוּתוּן שִׁקְרָא וַאֲמַרְתּוּן כִּדְבִין כְּדֵין הָא אֲנָא שָׁלַח רְגָזִי עֲלֵיכוֹן אֲמַר יְיָ אֱלָהִים׃
ט וְתֵהֵי מְחַת מִמְרִי עַל נְבִיֵּי שִׁקְרָא דְּמִתְנַבְּיָן שִׁקְרָא וְסָלְפִין כִּדְבִין כְּדֵין טָב דְּנָגְיִן לְעַמִּי לָא יְהוֹן וּבְכְתַב חֵי עָלְמָא דְּכְתִיב לְבֵית יִשְׂרָאֵל לָא יִשְׁלְמוּן וְלַאֲרָעָא דְיִשְׂרָאֵל לָא יֵעֲלוּן וְתִדְּעִין אֲרֵי אֲנָא יְיָ אֱלָהִים׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

10 * יַעַן וּבְיַעַן הִטְעוּ אֶת־עַמִּי לֵאמֹר שָׁלוֹם וְאֵין
שָׁלוֹם וְהוּא בֹּנֶה חַיִץ וְהִנָּם טָחִים אֹתוֹ תָּפֵל׃
11 * אֱמֹר אֶל־טָחֵי תָפֵל וְיִפֹּל הָיָה גֶּשֶׁם שׁוֹטֵף וְאַתֵּנָה
אַבְנֵי אֶלְגָּבִישׁ תִּפֹּלְנָה וְרוּחַ סְעָרוֹת תְּבַקֵּעַ׃
12 * וְהִנֵּה נָפַל הַקִּיר הֲלוֹא יֵאָמֵר אֲלֵיכֶם אַיֵּה הַטִּיחַ
13 אֲשֶׁר טַחְתֶּם׃ * לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה
וּבִקַּעְתִּי רוּחַ־סְעָרוֹת בַּחֲמָתִי וְגֶשֶׁם שֹׁטֵף בְּאַפִּי
יִהְיֶה וְאַבְנֵי אֶלְגָּבִישׁ בְּחֵמָה לְכָלָה׃
14 * וְהָרַסְתִּי אֶת־הַקִּיר אֲשֶׁר טַחְתֶּם תָּפֵל וְהִגַּעְתִּיהוּ
אֶל־הָאָרֶץ וְנִגְלָה יְסֹדוֹ וְנָפְלָה וּכְלִיתֶם בְּתוֹכָהּ
וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה׃
15 * וְכִלֵּיתִי אֶת־חֲמָתִי בַּקִּיר וּבַטָּחִים אֹתוֹ תָּפֵל
וְאֹמַר לָכֶם אֵין הַקִּיר וְאֵין הַטָּחִים אֹתוֹ׃
16 * נְבִיאֵי יִשְׂרָאֵל הַנִּבְּאִים אֶל־יְרוּשָׁלַםִ וְהַחֹזִים
לָהּ חֲזוֹן שָׁלֹם וְאֵין שָׁלֹם נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה׃
17 * וְאַתָּה בֶן־אָדָם שִׂים פָּנֶיךָ אֶל־בְּנוֹת עַמְּךָ
הַמִּתְנַבְּאוֹת מִלִּבְּהֶן וְהִנָּבֵא עֲלֵיהֶן׃
18 * וְאָמַרְתָּ כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה הוֹי לִמְתַפְּרוֹת
כְּסָתוֹת עַל כָּל־אַצִּילֵי יָדַי וְעֹשׂוֹת הַמִּסְפָּחוֹת עַל־
רֹאשׁ כָּל־קוֹמָה לְצוֹדֵד נְפָשׁוֹת הַנְּפָשׁוֹת תְּצוֹדֵדְנָה
לְעַמִּי וּנְפָשׁוֹת לָכֶנָה תְחַיֶּינָה׃
19 * וַתְּחַלֶּלְנָה אֹתִי אֶל־עַמִּי בְּשַׁעֲלֵי שְׂעֹרִים
וּבִפְתוֹתֵי לֶחֶם לְהָמִית נְפָשׁוֹת אֲשֶׁר לֹא־תְמוּתֶנָה
וּלְחַיּוֹת נְפָשׁוֹת אֲשֶׁר לֹא־תִחְיֶינָה בְּכַזֶּבְכֶם לְעַמִּי
שֹׁמְעֵי כָזָב׃
20 * לָכֵן כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה הִנְנִי אֶל־כִּסְּתוֹתֵיכֶנָה
אֲשֶׁר אַתֵּנָה מְצֹדְדוֹת שָׁם אֶת־הַנְּפָשׁוֹת לְפֹרְחוֹת
וְקָרַעְתִּי אֹתָם מֵעַל זְרוֹעֹתֵיכֶם וְשִׁלַּחְתִּי אֶת־
הַנְּפָשׁוֹת אֲשֶׁר אַתֶּם מְצֹדְדוֹת אֶת־נְפָשִׁים
לְפֹרְחֹת׃

10 * Eo quòd deceperint populum meum dicentes, Pax,pax;& non est pax:& ipse ędificabat parietem,illi autem liniebant eũ
11 luto absque paleis. * Dic ad eos qui liniunt absque temperatura,quòd casurus sit. Erit enim imber inundans,& dabo lapides pergrandes & desuper irruentes,& ventum procellæ dissipantem.
12 *Siquidem ecce cecidit paries.nunquid nõ dicetur vobis, Vbi est litura quam lini-
13 stis? * Propterea hæc dicit Dominus Deus: Et erumpere faciam spiritum tem-
C pestatum in indignatione mea, & imber inundans in furore meo erit, & lapides grandes in ira in consumptionem.
14 * Et destruam parietem quem linistis absque temperamento,& adæquabo eum terræ, & reuelabitur fundamentum eius,& cadet & consumetur in medio eius:& scietis quia ego sum Dominus. *Et com-
15 plebo indignationem meam in pariete & in his qui liniunt eum absq; temperamento. dicamque vobis;Non est paries,& non sunt qui liniunt eum.
16 * Prophetę Israel qui prophetant ad Hierusalem, & vident ei visionem pacis, & non est pax, ait Dominus Deus.
17 * Et tu fili hominis pone faciem tuam contra filias populi tui quæ prophetant de
18 corde suo,& vaticinare super eas, *& dic Hæc dicit Dominus Deus: Væ quæ consuunt puluillos sub omni cubito manus,& faciunt ceruicalia sub capite vniuersæ ætatis ad capiendas animas, & cùm caperent animas populi mei,viuificabant ani-
19 mas eorum: * Et violabant me ad populum meũ propter pugillum hordei & fragmen panis, vt interficerent animas quæ non moriuntur,& viuificent animas quæ non viuunt; mentientes populo meo cre-
20 denti mendaciis. * Propter hoc dicit
D Dominus Deus:Ecce ego ad puluillos vestros quibus vos capitis animas volantes,& dirumpam eos de brachiis vestris:& dimittam animas, quas vos capitis, animas ad volandum.

* Eo quòd deceperunt populum meum, di- 10
centes, Pax, & non erat pax. & iste ædificat parietem, & ipsi liniunt eum stultitia, cadet.
* Dic ad linientes eum, quia cadet, & erit 11
pluuia inundans. & dabo lapides magnos in iuncturas eorum & cadent. & spiritus auferens veniet & dirumpetur.
* Et ecce cecidit paries, & non dicent ad 12
vos,Vbi est litura vestra quam liuistis?
* Propterea hæc dicit Adonai Dominus: Et 13
rumpam spiritum auferentem cum furore, & pluuia inundans in ira mea erit. et lapides magnos in furore inducam in consummationem:
* Et suffodiam parietem quem liuistis, & 14
cadet. & ponam eum super terram, & reuelabuntur fundamenta eius, & cadet: et consumemini cum increpationibus, & cognoscetis quia ego Dominus.
* Et complebo furorem meum super parietẽ, 15
& super eos qui liniunt illum, & cadet. & dixi ad vos: Non est paries neque qui liniunt eum.
* Prophetæ Israel prophetantes super Hie- 16
rusalem: & qui vident eam pacem, & non est pax, dicit Adonai Dominus.
* Et tu fili hominis, firma faciem tuam su- 17
per filias populi tui quæ prophetãt de corde suo, & propheta super eas:
* Et dices: Hæc dicit Adonai Dominus: 18
Væ his quæ consuunt ceruicalia sub omni cubito manus: & quæ faciunt velamina ad omne caput vniuersæ ætatis, vt peruertant animas. animæ subuersæ sunt populi mei, & animas saluabant. * Et contaminabant me ad popu- 19
lum meum propter pugillum hordei & propter fragmenta panis, vt occiderent animas quas non oportebat mori, & vt saluarent animas quas non oportebat viuere: dum loquimini vos populo exaudienti vanos sermones.
* Propterea hæc dicit Adonai Dominus: Ec- 20
ce ego super ceruicalia vestra super quæ vos colligitis illic animas: & dirumpam ea de brachiis vestris: & dimittam animas quas vos peruertistis animas eorum in dispersionem.

10 * ἀνθ' ὧν ἐπλάνησαν τὸν λαόν μου λέγοντες εἰρήνη, καὶ οὐκ ἦν εἰρήνη. καὶ οὗτος οἰκοδομεῖ τοῖχον, καὶ αὐτοὶ ἐπαλείφουσιν αὐτὸν ἀφροσύνῃ, πεσεῖται.
11 * εἰπὲ πρὸς τοὺς ἀλείφοντας αὐτόν, ὅτι πεσεῖται καὶ ἔσται ὑετὸς κατακλύζων. καὶ δώσω λίθους πετροβόλους εἰς τοὺς ἐνδέσμους αὐτῶν καὶ πεσοῦνται· καὶ πνεῦμα ἐξαῖρον
12 ῥήξει καὶ ῥαγήσεται. * καὶ ἰδοὺ πέπτωκεν ὁ τοῖχος, καὶ οὐκ ἐροῦσι πρὸς ὑμᾶς, ποῦ ἐστιν ἡ ἀλοιφὴ ὑμῶν ἣν ἠλείψατε;
13 * διὰ τοῦτο τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, καὶ ῥήξω πνοὴν ἐξαίρουσαν μετὰ θυμοῦ, καὶ ὑετὸς κατακλύζων ἐν ὀργῇ μου ἔσται. καὶ τοὺς λίθους τοὺς πετροβόλους ἐν θυμῷ ἐπάξω
14 εἰς συντέλειαν· * καὶ κατασκάψω τὸν τοῖχον ὃν ἠλείψατε, καὶ πεσεῖται. καὶ θήσω αὐτὸν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἀποκαλυφθήσεται τὰ θεμέλια αὐτοῦ, καὶ πεσεῖται, καὶ συντελεσθήσεσθε μετ' ἐλέγχων, καὶ ἐπιγνώσεσθε διότι ἐγὼ κύριος.
15 * καὶ συντελέσω τὸν θυμόν μου ἐπὶ τὸν τοῖχον, καὶ ἐπὶ τοὺς ἀλείφοντας αὐτὸν καὶ πεσεῖται. καὶ εἶπον πρὸς ὑμᾶς, οὐκ ἔστιν ὁ τοῖχος οὐδὲ οἱ ἀλείφοντες αὐτόν·
16 * οἱ προφῆται τοῦ ἰσραὴλ οἱ προφητεύοντες ἐπὶ ἱερουσαλήμ. καὶ ὁρῶντες αὐτῇ εἰρήνην· καὶ οὐκ ἔστιν εἰρήνη, λέγει ἀδωναῒ κύριος.
17 * καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, στήριξον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ τὰς θυγατέρας τοῦ λαοῦ σου τὰς προφητευούσας ἀπὸ καρδίας αὐτῶν, καὶ προφήτευσον ἐπ' αὐτάς.
18 * καὶ ἐρεῖς· τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, οὐαὶ ταῖς συρραπτούσαις προσκεφάλαια ὑπὸ πάντα ἀγκῶνα χειρός. καὶ ποιούσαις ἐπιβόλαια ἐπὶ πᾶσαν κεφαλὴν πάσης ἡλικίας· τοῦ διαστρέφειν ψυχάς. αἱ ψυχαὶ διεστράφησαν τοῦ λαοῦ μου καὶ ψυχὰς περιεποιοῦντο·
19 * καὶ ἐβεβήλουν με πρὸς τὸν λαόν μου ἕνεκεν δρακὸς κριθῶν καὶ ἕνεκεν κλασμάτων ἄρτων τοῦ ἀποκτεῖναι ψυχὰς ἃς οὐκ ἔδει ἀποθανεῖν· καὶ τοῦ περιποιήσασθαι ψυχὰς ἃς οὐκ ἔδει ζῆσαι· ἐν τῷ ἀποφθέγγεσθαι ὑμᾶς λαῷ εἰσακούοντι μάταια ἀποφθέγματα.
20 * διὰ τοῦτο τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ τὰ προσκεφάλαια ὑμῶν ἐφ' ἃ ὑμεῖς συλλέγετε ἐκεῖ ψυχάς. καὶ διαρρήξω αὐτὰ ἀπὸ τῶν βραχιόνων ὑμῶν. καὶ ἐξαποστελῶ τὰς ψυχὰς ἃς ὑμεῖς ἐξεστρέψατε τὰς ψυχὰς αὐτῶν εἰς διασκορπισμόν·

תרגום יונתן

10 חֲלָף דְאִתְנַבִּיו שְׁקַר וַחֲלָף דְאַטְעִיו יָת עַמִּי לְמֵימַר שְׁלָמָא וְלֵית שְׁלָם וְאִנוּן דָמַן לְדִבְנֵי סְחָצָא וְשָׁעַע לֵהּ טִין פְּטִיר בְּלָא תְבַן׃
11 אֱמַר לְדִבְנֵי סְחָצָא וְשָׁעַע לֵהּ טִין פְּטִיר וְלָא תְבַן נְפַל הוּא כְּעַן יְהֵא מְטַר מְגַבַּר וְיָת אַבְנֵי אֶלְגָבִישׁ יַחְתוּן וְרוּחַ עִלְעוֹלִין תְּבוּעַ׃
12 וְהָא נְפַל כָּתְלָא הֲלָא יִתְאֲמַר לְכוֹן אָן שִׁיעָא דְשַׁעְתּוּן׃ 13 בְּכֵן כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים וְאַיְתֵי מֶלֶךְ תַּקִּיף כְּרוּחַ עִלְעוֹלִין בְּחֶמְתִּי וְעַמְמִין קָטְלִין כְּמִטַר מְגַבַּר בְּרֻגְזִי יֵיתוּן וּמַלְכִין דְחַסִּינִין כְּאַבְנֵי אֶלְגָבִישׁ בִּרְגַז לְשֵׁיצָאָה׃ 14 וְאֶפְגַר יָת קַרְתָּא דְאִתְנַבֵּיתוּן בַּהּ נְבוּאָן דִשְׁקַר וְאִרְמֵינַהּ לְאַרְעָא וְיִתְגְלוּן אֻשְׁיָהָא וְתִפֵּל וְתִשְׁתֵּיצוּן בְּגַוַּהּ וְתִדְעוּן אֲרֵי אֲנָא יְיָ׃ 15 וְיֵחוּל רֻגְזִי בְּקַרְתָּא וּבִנְבִיֵּי שִׁקְרָא דְאִתְנַבִּיו בַּהּ וְיִתְאֲמַר לְכוֹן לֵית קַרְתָּא וְלֵית נְבִיֵּי שִׁקְרָא׃ 16 נְבִיאֵי שִׁקְרָא דְיִשְׂרָאֵל דְמִתְנַבַּן עַל יְרוּשְׁלֵם וּמַטְעַן לַהּ בְּאֻלְפַן שְׁלָם וְלֵית שְׁלָם אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים׃ 17 וְאַתְּ בַּר אָדָם קַבֵּל נְבוּאָה עַל בְּנָת עַמָּךְ דְמִתְנַבַּן בִּרְעוּת לִבְּהוֹן וְאִתְנַבֵּי עֲלֵיהוֹן׃ 18 וְתֵימַר כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים וַי לְדִמְחַטְטָן רְקִיעֵי חָשׁוּךְ עַל כָּל מַרְפְּקֵי יְדִין וְעָבְדִין פַּת כּוּמָרִין עַל רֵישׁ כָּל קוֹמָה לְאַבָּדָא נַפְשָׁן הֲנַפְשַׁת עַמִּי אַתּוּן יָכְלִין לְקַיָּמָא הֲלָא נַפְשָׁתְכוֹן דִילְכֵן הֲלָא יָכְלִין לְקַיָּמָא׃ 19 וְאַחֲלִין רְעוּתִי בְּעַמִּי בְּשַׁעֲלֵי שְׂעָרִין וּבִמְנוּסִין דִלְחֵם לְאַסְּפָא לְקַטָּלָא נַפְשָׁן דְלָא חֲזֵי לְהֵן לִמְמָת אַתּוּן מְמִיתִין וּלְקַיָּמָא נַפְשָׁן דְלָא חֲזֵי לְהֵן דְּתִתְקַיְּמָן אַתּוּן מְקַיְּמִין בְּכַדְבוּתְכוֹן לְעַמִּי שָׁמְעֵי כַדְבִין׃
20 בְּכֵן כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים הָא אֲנָא שָׁלַח רֻגְזִי עַל רְקִיעֵי חָשׁוּכִין דְאַתְּ מַטְעִין לְמֵימַר בְּהוֹן אֲנַחְנָא מַחְרְשִׁין יָת נַפְשָׁן לְאַבָּדָא וְאֶבְזַע יָתְהוֹן מֵעַל דְרָעֵיכוֹן וְאֶשֵּׁיזִיב יָת נַפְשָׁתָא דְאַתּוּן מְחָרְשִׁין יָת נַפְשָׁתְהוֹן לְאַבָּדוּתְהָא׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Pro eo quòd prophetauerunt falsa,& pro eo quòd seduxerunt populum meum,dicentes,Pax,cùm non sit pax. Et ipsi similes sunt ędificanti parietem,qui linit eum luto simplici absque paleis. "Dic ędificanti parietem, & linienti eum luto simplici absque paleis,cadet ipse paries, nunc erit pluuia inundans, & lapides grandes descendent,& ventus tempestatum dirumpet. "Et ecce cecidit paries.nonne dicetur vobis,Vbi est litura quam linistis? "Idcircò hæc dicit Dominus Deus,Et adducam regem fortem quasi spiritum tempestatum in indignatione mea: & populi occidentes quasi pluuia inundans in furore meo venient, & reges qui robusti sunt sicut lapides grandes in furore ad consumendum. "Et destruam ciuitatem in qua vos prophetastis prophetias falsas, & corruere faciam eam in terram, & reuelabuntur fundamenta eius,& cadet: & cõsummabimini in medio eius,& scietis quia ego Dominus. "Et residebit indignatio mea in ciuitate & pseudoprophetis qui prophetarunt in ea prophetias falsas,& dicetur vobis: Non est ciuitas nec pseudoprophetæ. "Prophetæ falsi Israel qui prophetant ad Ierusalem,& decipiunt eam oraculo pacis, cùm non sit pax, dicit Dominus Deus. "Et tu fili hominis assume prophetiam super filias populi tui, quæ prophetant iuxta voluntatem cordis sui, & vaticinare super eas. "Et dices: Hęc dicit Dominus Deus: Væ eis quæ consuunt puluillos inopis super omnes iuncturas manuum, & faciunt ceruicalia ad caput vniuersæ staturæ ad perdendas animas. Nunquid animas populi mei vos potestis perdere aut viuificare? nunquid animas vestras quę ad vos spectant, vos potestis viuificare? "Et violastis voluntatem meam in populo meo pugillis hordei & fragmentis panis,ad occidendas animas quas non decebat mori,quas vos occiditis; & ad viuificandas animas quas non decebat viuere, quas vos viuificatis; cùm mentimini populo meo qui audit mendacia. "Propterea hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego mitto furorem meum ad puluillos inopum, quos decipitis, dicentes: In his nos incantamus animas vt pereant,& dirumpam eos ex brachiis vestris, & liberabo animas,quas animas vt perdatis,veneficiis vtimini.

Universidad de Deusto
Biblioteca

21 * וְקָרַעְתִּי אֶת־מִסְפְּחֹתֵיכֶם וְהִצַּלְתִּי אֶת־
עַמִּי מִיֶּדְכֶן וְלֹא־יִהְיוּ עוֹד בְּיֶדְכֶן לְמִצָּדָה וִידַעְתֶּן
כִּי־אֲנִי יְהוָה׃

22 * יַעַן הַכְאוֹת לֵב־צַדִּיק שֶׁקֶר וַאֲנִי לֹא הִכְאַבְתִּיו
וּלְחַזֵּק יְדֵי רָשָׁע לְבִלְתִּי־שׁוּב מִדַּרְכּוֹ רָעָה
לְהַחֲיֹתוֹ׃

23 * לָכֵן שָׁוְא לֹא־תֶחֱזֶינָה וְקֶסֶם לֹא־תִקְסֹמְנָה
עוֹד וְהִצַּלְתִּי אֶת־עַמִּי מִיֶּדְכֶן וִידַעְתֶּן כִּי־אֲנִי
יְהוָה׃

יד

1 * וַיָּבוֹא אֵלַי אֲנָשִׁים מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֵּשְׁבוּ
לְפָנָי׃

2 * וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃

3 * בֶּן־אָדָם הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה הֶעֱלוּ גִלּוּלֵיהֶם עַל־
לִבָּם וּמִכְשׁוֹל עֲוֹנָם נָתְנוּ נֶכַח פְּנֵיהֶם הַאִדָּרֵשׁ
אִדָּרֵשׁ לָהֶם׃

4 * לָכֵן דַּבֵּר־אוֹתָם וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי
יְהוִה אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יַעֲלֶה אֶת־
גִּלּוּלָיו אֶל־לִבּוֹ וּמִכְשׁוֹל עֲוֹנוֹ יָשִׂים נֶכַח פָּנָיו
וּבָא אֶל־הַנָּבִיא אֲנִי יְהוָה נַעֲנֵיתִי לוֹ בָּהּ בְּרֹב
גִּלּוּלָיו׃

5 * לְמַעַן תְּפֹשׂ אֶת־בֵּית־יִשְׂרָאֵל בִּלְבָּם אֲשֶׁר
נָזֹרוּ מֵעָלַי בְּגִלּוּלֵיהֶם כֻּלָּם׃

6 * לָכֵן אֱמֹר אֶל־בֵּית יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
שׁוּבוּ וְהָשִׁיבוּ מֵעַל גִּלּוּלֵיכֶם וּמֵעַל כָּל־תּוֹעֲבֹתֵיכֶם
הָשִׁיבוּ פְּנֵיכֶם׃

7 * כִּי אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר אֲשֶׁר־יָגוּר
בְּיִשְׂרָאֵל וְיִנָּזֵר מֵאַחֲרַי וְיַעַל גִּלּוּלָיו אֶל־לִבּוֹ
וּמִכְשׁוֹל עֲוֹנוֹ יָשִׂים נֶכַח פָּנָיו וּבָא אֶל־הַנָּבִיא
לִדְרשׁ־לוֹ בִּי אֲנִי יְהוָה נַעֲנֵה־לוֹ בִּי׃

EZECHIEL. Translat.B.Hieronymi

21 * Et dirumpam ceruicalia vestra, & liberabo populum meum de manu vestra, neque erunt vltrà in manibus vestris ad prædandum; & scietis quia ego Dominus.

22 * Pro eo quòd mœrere fecistis cor iusti, & ego non contristaui, & mendaciter quem ego non confortastis manus impij, vt non reuertetur à via sua mala, & viueret.

23 * Propterea vana non videbitis, & diuinationes non diuinabitis amplius: & eruam populum meum de manu vestra, & scietis quia ego Dominus.

CAP. XIIII.

1 A ET venerũt ad me viri seniorum Israel, & sederunt coram me.

2 * Et factus est sermo Domini ad me, dicens:

3 * Fili hominis, viri isti posuerunt immunditias suas in cordibus suis, & scandalum iniquitatis suæ statuerunt contra faciem suam. Nunquid interrogatus respondebo eis?

4 * Propter hoc loquere eis, & dices ad eos: Hæc dicit Dominus Deus: Homo homo de domo Israel qui posuerit immunditias suas in corde suo, & scandalum iniquitatis suæ statuerit contra faciem suam, & venerit ad Prophetam, interrogans me; ego Dominus respondebo illi
B multitudine immunditiarum suarum.

5 * Vt capiatur domus Israel in cunctis suis, quo recesserunt à me in cunctis idolis suis.

6 * Propterea dic ad domum Israel: Hæc dicit Dominus Deus: Conuertimini & recedite ab idolis vestris, & ab vniuersis contaminationibus vestris auertite facies vestras.

7 * Quia homo homo de domo Israel & de proselytis quicũq; aduena fuerit in Israel, si alienatus fuerit à me, & posuerit cogitationes suas in corde suo, & scandalum iniquitatis suæ statuerit contra faciem suam, & venerit ad Prophetam vt interroget eum per me; ego Dominus respondebo ei per me;

21 * Et dirumpã velamina vestra, & liberabo populum meum de manu vestra. & non vltra erunt in manibus vestris in congregatione. & cognoscetis quia ego Dominus.

22 * Pro eo quòd peruertitis cor iusti iniquè, et ego non peruertebam eum: & vt confortetis manus impij, vt penitus non conuerteretur ipse à via sua mala, & viueret ipse.

23 * Propterea mendacia non videbitis, & diuinationes nequaquam diuinabitis vltrà. Et liberabo populum meum de manu vestra, & scietis quia ego Dominus.

CAP. XIIII.

1 ET venerunt ad me viri de senioribus Israel, & sederunt ante faciem meam.

2 * Et factus est sermo Domini ad me, dicens:

3 * Fili hominis, viri isti posuerunt cogitationes suas in cordibus suis, & tormentum iniquitatum suarum posuerũt ante faciem eorum: si reſpondens reſpondebo eis?

4 * Propterea loquere eis, et dices ad eos: Hæc dicit Adonai Dominus: Homo homo de domo Israel, qui posuerit cogitationes suas in corde suo, & venerit ad Prophetam, ego Dominus reſpondebo illi in illis in quibus tenetur mens eius:

5 * Vt auerteret domum Israel secundùm cordacorum quæ abalienata sunt à me in cogitationibus eorum.

6 * Propterea dic ad domum Israel: Hæc dicit Adonai Dominus: Conuertimini & recedite ab adinuentionibus vestris, & ab omnibus impietatibus vestris, & conuertite facies vestras.

7 * Quia homo homo de domo Israel et de aduenis qui peregrinantur in Israel, qui abalienatus fuerit à me, & posuerit cogitationes suas in corde suo, et tormentum iniquitatis suæ posuerit ante faciem suam, et venerit ad Prophetam vt interroget eum per me; ego Dominus reſpondebo ei in quibus tenetur in ipsis.

21 * καὶ διαρρήξω τὰ περόναια ὑμῶν, καὶ ῥύσομαι τὸν
λαόν μου ἐκ χειρὸς ὑμῶν. & οὐκ ἔσται ἐν χερσὶν ὑμῶν
εἰς συνεχῶς. καὶ ἐπιγνώσεσθε διότι ἐγὼ κύριος.

22 * διὰ ὧν διαστρέφετε καρδίαν δικαίου ἀδίκως, κἀγὼ
οὐ διέστρεφον αὐτὸν καὶ τὸ καταχύσαι χεῖρας δύμου τὸ
καθόλου μὴ ἀποστρέψαι αὐτὸν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ τοῦ πο-
νηροῦ, καὶ ζῆσαι αὐτόν.

23 * διὰ τοῦτο ψευδῆ οὐ μὴ ἴδητε & μαντεύσασθε ἔτι. καὶ ῥύσομαι τὸν λαόν μου ἐκ χειρὸς ὑμῶν, &
γνώσεσθε διότι ἐγὼ κύριος.

ιδ'.

1 * Καὶ ἦλθον πρὸς με ἄνδρες ἐκ τῶν πρεσβυτέρων Ἰ
ἰσραὴλ, καὶ ἐκάθισαν πρὸ προσώπου μου.

2 * καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων,

3 * υἱὲ ἀνθρώπου οἱ ἄνδρες οὗτοι ἔθεντο τὰ διανοήματα
αὐτῶν ἐπὶ τὰς καρδίας αὐτῶν καὶ τὴν κόλασιν τῶν ἀ-
δικιῶν αὐτῶν ἔθηκαν πρὸ προσώπου αὐτῶν. εἰ ἀποκενό-
μῳ ἀποκριθῶ αὐτοῖς;

4 * διὰ τοῦτο λάλησον αὐτοῖς, & ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, τάδε
λέγει ἀδωναὶ κύριος, ἀνθρωπος ἄνθρωπος ἐκ τοῦ οἴκου Ἰ
ἰσραὴλ, ὃς ἂν θῇ τὰ διανοήματα αὐτοῦ ἐπὶ τὴν καρδίαν
αὐτοῦ, & τὴν κόλασιν τῆς ἀδικίας αὐτοῦ πρὸ προσώ-
που αὐτοῦ, & ἔλθῃ πρὸς τὸν προφήτην, ἐγὼ κύριος ἀποκρι-
θήσομαι αὐτῷ ἐν αὐτοῖς ἐν οἷς ἐνέχε) ἡ διάνοια αὐτοῦ.

5 * ὅπως παραλάσῃ τὸν οἶκον τοῦ ἰσραὴλ κ) τὰς καρ-
δίας αὐτῶν ἃς ἀπηλλοτριώμεθα ἀπ' ἐμοῦ ἐν τοῖς ἐνθυ-
μήμασιν αὐτῶν.

6 * διὰ τοῦτο εἰπὸν πρὸς τὸν οἶκον τοῦ ἰσραὴλ· τάδε λέγει
ἀδωναὶ κύριος, Ἐπιστράφητε καὶ ἀπόστρεψατε ἀπὸ τῶν
ἀποπτωμάτων ὑμῶν, καὶ ἀπὸ πασῶν τῶν ἀδικιῶν ὑμῶν,
καὶ συστρέψατε τὰ πρόσωπα ὑμῶν.

7 * διότι ἄνθρωπος ἄνθρωπος ἐκ τοῦ οἴκου ἰσραὴλ &
ἐκ τῶν προσηλύτων τῶν προσηλυτευόντων ἐν τῷ ἰσραὴλ,
ὃς ἀπαλλοτριωθῇ ἀπ' ἐμοῦ, καὶ θῆται τὰ ἐνθυμή-
ματα αὐτοῦ ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ, καὶ τὴν κόλασιν τῆς
ἀδικίας αὐτοῦ πρὸ προσώπου αὐτοῦ, καὶ ἔλθῃ πρὸς
τὸν προφήτην τοῦ ἐπερωτῆσαι αὐτὸν ἐν ἐμοί, ἐγὼ κύριος
ἀποκριθήσομαι αὐτῷ ἐν οἷς ἐνέχε) ἐν αὐτοῖς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Et dirumpam ceruicalia vestra, & liberabo populum meum de manu vestra, & non tradentur vltrà in manum vestram vt perdantur; & scietis quia ego Dominus. "Pro eo quòd dolore affecistis cor iusti, vt sit falsum, & à facie Verbi mei non est percussum, & ad confortandas manus impij, vt non conuerteretur à via sua mala, vt viueret. "Propterea falsa non prophetabitis, & doctrinam non docebitis amplius: & eruam populum meum de manu vestra, & scietis quia ego Dominus.

CAP. XIIII.

DIxit prophetæ: Venerunt ad me viri de senioribus Israel, & sederunt coram me. 'Et factum est verbum prophetiæ à facie Dominum ad me, dicens: 'Fili hominis, viri isti ascendere fecerunt cultum idolorum suorum in cor suum, & scandalum scelerum suorum posuerunt contra faciem suam: nunquid interrogatus respondebo eis in verbo meo? 'Propterea vaticinare eis, & dices ad eos: Hæc dicit Dominus Deus, Vir vir de domo Israel, qui ascendere fecerit cultum idolorum suorũ in cor suum, & scãdalum iniquitatis suæ posuerit contra faciem suam, & venerit ad prophetam; ego Dominus respondebo ei in verbo meo, qui venerit ad quærendum oraculum à facie mea, quamuis implicitus sit in multitudine cultus idolorum suorum. 'Vt applicem domum Israel; vt ponat pœnitentiam in corde suo, quia declinauerunt à cultu meo, & polluti sunt omnes cultu idolorum suorum. 'Propterea dic domui Israel: Hæc dicit Dominus Deus, Conuertimini ad cultum meũ, & auferte à vobis cultum idolorum vestrorum, & omnes iniquitates cultus idolorum abominationum vestrarum proiicite à facie vestra. 'Quia vir vir de domo Israel, & de peregrinis qui peregrinantur in Israel, qui declinauerit à cultu meo, & ascendere fecerit cultum idolorum suorum in cor suum, & scandalum iniquitatis suæ posuerit ante faciem suam, & venerit ad prophetam vt interroget eum in verbo meo: ego Dominus respondebo ei in verbo meo.

תרגום יונתן

יד

וְהָוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עַמִּי לְמֵימָר׃ ² בַּר אֱנָשׁ גֻּבְרִין מְסָבֵי יִשְׂרָאֵל וְיָתְבוּ קֳדָמַי׃

כֵּן אֲמַר יְיָ אֱלָהִין גֻּבְרִין דְּסִיקוּ פֻּלְחָן טָעֲוָתְהוֹן עַל לִבְּהוֹן וְחַקָּלַת חוֹבֵי דְּהוֹן יְהָבוּ קֳבֵיל אַפֵּי דְּהוֹן הַאֲשְׁתְּאֵל אֶשְׁתְּאֵל מִנְּהוֹן בְּסִיעֲרִי לִבְּהוֹן׃

כֵּן אֲמַר יְיָ אֱלָהִין גֻּבַר גֻּבַר מִבֵּית יִשְׂרָאֵל דְּיִסֵּק פֻּלְחָן טָעֲוָתֵיהּ עַל לִבֵּיהּ וְחַקָּלַת חוֹבֵיהּ יְשַׂוֵּי לְקֳבֵיל אַפֵּיהּ וְיֵיתֵי לְוָת נְבִיָּא אֲנָא יְיָ אִשְׁתְּאֵל לֵיהּ בְּסִיעֲרִי דְּאִתְגַּיַּרוּ בְּיִשְׂרָאֵל וְיִסֵּק פֻּלְחָן טָעֲוָתֵיהּ עַל לִבֵּיהּ וְחַקָּלַת חוֹבֵיהּ יְשַׂוֵּי לְקֳבֵיל אַפֵּיהּ וְיֵיתֵי לְוָת נְבִיָּא לְמִשְׁתְּאֵל לֵיהּ בְּמֵימְרִי אֲנָא יְיָ מִשְׁתְּאֵל לֵיהּ בְּמֵימְרִי׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

8 ᵃ וְנָתַתִּי פָנַי בָּאִישׁ הַהוּא וְהַשַּׁמֹתִיהוּ לְאוֹת
וְלִמְשָׁלִים וְהִכְרַתִּיו מִתּוֹךְ עַמִּי וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי
יְהוָה׃
9 ᵃ וְהַנָּבִיא כִּי־יִפָּתֶה וְדִבֶּר דָּבָר אֲנִי יְהוָה פִּתִּיתִי
אֶת הַנָּבִיא הַהוּא וְנָטִיתִי אֶת־יָדִי עָלָיו וְהִשְׁמַדְתִּיו
מִתּוֹךְ עַמִּי יִשְׂרָאֵל׃
10 ᵃ וְנָשְׂאוּ עֲוֹנָם כַּעֲוֹן הַדֹּרֵשׁ כַּעֲוֹן הַנָּבִיא
יִהְיֶה׃
11 ᵃ לְמַעַן לֹא־יִתְעֶה עוֹד בֵּית־יִשְׂרָאֵל מֵאַחֲרַי וְלֹא־
יִטַּמְּאוּ עוֹד בְּכָל־פִּשְׁעֵיהֶם וְהָיוּ לִי לְעָם וְאָנִי אֶהְיֶה
לָהֶם לֵאלֹהִים נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃
12 ᵃ וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
13 ᵃ בֶּן־אָדָם אֶרֶץ כִּי תֶחֱטָא־לִי לִמְעֹל־מַעַל וְנָטִיתִי
יָדִי עָלֶיהָ וְשָׁבַרְתִּי לָהּ מַטֵּה־לָחֶם וְהִשְׁלַחְתִּי־בָהּ
רָעָב וְהִכְרַתִּי מִמֶּנָּה אָדָם וּבְהֵמָה׃
14 ᵃ וְהָיוּ שְׁלֹשֶׁת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה בְּתוֹכָהּ נֹחַ דָּנֵאל
וְאִיּוֹב הֵמָּה בְּצִדְקָתָם יְנַצְּלוּ נַפְשָׁם נְאֻם אֲדֹנָי
יְהוִה׃
15 ᵃ לוּ־חַיָּה רָעָה אַעֲבִיר בָּאָרֶץ וְשִׁכְּלָתַתָּהּ וְהָיְתָה
שְׁמָמָה מִבְּלִי עוֹבֵר מִפְּנֵי הַחַיָּה׃
16 ᵃ שְׁלֹשֶׁת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה בְּתוֹכָהּ חַי־אֲנִי נְאֻם
אֲדֹנָי יְהוִה אִם־בָּנִים וְאִם־בָּנוֹת יַצִּילוּ הֵמָּה לְבַדָּם
יְנָצֵלוּ וְהָאָרֶץ תִּהְיֶה שְׁמָמָה׃
17 ᵃ אוֹ חֶרֶב אָבִיא עַל־הָאָרֶץ הַהִיא וְאָמַרְתִּי חֶרֶב
תַּעֲבֹר בָּאָרֶץ וְהִכְרַתִּי מִמֶּנָּה אָדָם וּבְהֵמָה׃
18 ᵃ וּשְׁלֹשֶׁת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה בְּתוֹכָהּ חַי־אֲנִי נְאֻם
אֲדֹנָי יְהוִה לֹא־יַצִּילוּ בָנִים וּבָנוֹת כִּי־הֵם לְבַדָּם יְנָצֵלוּ׃
19 ᵃ אוֹ דֶבֶר אֲשַׁלַּח אֶל־הָאָרֶץ הַהִיא וְשָׁפַכְתִּי
חֲמָתִי עָלֶיהָ בְּדָם לְהַכְרִית מִמֶּנָּה אָדָם
וּבְהֵמָה׃

8 ᵃ Et ponam faciem meam super hominem illum, & faciam eum in exēplum
& in prouerbium, & disperdam eum de
medio populi mei, & scietis quia ego Do-
minus. 9 ᵃ Et propheta cùm errauerit
& locutus fuerit verbum, ego Dominus
decepi prophetam illum. Et extendam ma-
num meam super illum, & delebo eum de
medio populi mei Israel.
10 ᵃ Et portabit iniquitatem suam. Iuxta
D iniquitatē interrogantis, sic iniquitas pro-
phetæ erit: 11 ᵃ Vt non erret vltrà domus
Israel à me, neque polluatur in vniuersis
prævaricationibus suis: sed sit mihi in po-
pulum, & ego sim eis in Deum, ait Domi-
nus exercituum.
12 ᵃ Et factus est sermo Dñi ad me dicens:
13 ᵃ Fili hominis, terra cùm peccauerit
mihi vt prævaricetur prævaricans, extē-
dam manum meam super eam, & conte-
ram virgam panis eius, & immittam in ea
E famem, & interficiam de ea homines &
iumentum.
14 ᵃ Et si fuerint tres viri isti in media e-
ius, Noe, Daniel, & Iob; ipsi iustitia sua
liberabunt animas suas, ait Dominus Deus
ercituum.
15 ᵃ Quòd & si bestias pessimas induxe-
ro super terram vt vastent eam, & fuerit
inuia eo quòd non sit pertransiens pro-
ter bestias:
16 ᵃ Tres viri isti si fuerint in ea, viuo ego,
dicit dominus Deus, quia neque filios ne-
filias liberabunt, sed ipsi soli liberabun-
tur, terra autem desolabitur.
17 ᵃ Vel si gladium induxero super terram
F illam, & dixero gladio, Transi per terram,
& interfecero de ea hominem & iumen-
tum:
18 ᵃ Et tres viri isti si fuerint in medio
eius, viuo ego, dicit Dominus Deus, quia non
liberabunt filios neque filias, sed ipsi soli
liberabuntur.
19 ᵃ Si autem & pestilentiam immisero in
terram illam, & effudero indignationē
meam super eam in sanguine, vt auferam
ex ea hominem & iumentum.

8 ᵃ καὶ στηριῶ τὸ πρόσωπόν μου ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, καὶ θήσομαι αὐτὸν εἰς ἔρημον, καὶ εἰς ἀφανισμόν, καὶ ἐξαρῶ αὐτὸν ἐκ μέσου τοῦ λαοῦ μου, καὶ γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ κύριος.
9 ᵃ καὶ ὁ προφήτης ἐὰν πλανηθῇ καὶ λαλήσῃ λόγον, ἐγὼ κύριος πεπλάνηκα τὸν προφήτην ἐκεῖνον. καὶ ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου ἐπ' αὐτὸν καὶ ἀφανιῶ αὐτὸν ἐκ μέσου τοῦ λαοῦ μου Ισραήλ.
10 ᵃ καὶ λήψονται τὴν ἀδικίαν ἀμφοτέρων τὸ ἀδίκημα τοῦ ἐπερωτῶντος. ὡσαύτως τὸ ἀδίκημα τοῦ προφήτου ἔσται·
11 ᵃ ὅπως μὴ πλανῶνται ἔτι ὁ οἶκος Ισραὴλ ἀπ' ἐμοῦ, καὶ ἵνα μὴ μιαίνωνται ἔτι ἐν πᾶσιν τοῖς παραπτώμασιν αὐτῶν, καὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν. καὶ ἐγὼ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεόν, λέγει κύριος.
12 ᵃ καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων,
13 ᵃ υἱὲ ἀνθρώπου, γῆ ἐὰν ἁμαρτήσῃ μοι τοῦ παραπεσεῖν παράπτωμα, καὶ ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου ἐπ' αὐτὴν, καὶ συντρίψω ἐπ' αὐτὴν στήριγμα ἄρτου, καὶ ἐξαποστελῶ ἐπ' αὐτὴν λιμόν, καὶ ἐξαρῶ ἐξ αὐτῆς ἄνθρωπον καὶ κτῆνος.
14 ᵃ καὶ ἐὰν ὦσιν οἱ τρεῖς ἄνδρες οὗτοι ἐν μέσῳ αὐτῆς, Νῶε καὶ Δανιὴλ καὶ Ἰὼβ, οὗτοι ἐν τῇ δικαιοσύνῃ αὐτῶν ζωοποιοῦσι, λέγει κύριος.
15 ᵃ ἐὰν δὲ θηρία πονηρὰ ἐπάγω ἐπὶ τὴν γῆν ἐκείνην καὶ ἐρημώσω αὐτὴν, καὶ ἔσται εἰς ἀφανισμόν, καὶ οὐκ ἔσται ὁ διοδεύων διὰ τὰ θηρία τὰ πονηρά.
16 ᵃ καὶ οἱ τρεῖς ἄνδρες οὗτοι ἐν μέσῳ αὐτῆς, ζῶ ἐγώ, λέγει κύριος, εἰ υἱοὶ οὐκ ἀμφοτέρους καὶ θυγατέρας ζωοποιήσουσι, ἀλλὰ αὐτοὶ μόνοι ζωοποιοῦνται, ἡ δὲ γῆ ἔσται εἰς ὄλεθρον.
17 ᵃ ἢ καὶ ῥομφαίαν ἐὰν ἐπάγω ἐπὶ τὴν γῆν ἐκείνην, καὶ εἴπω, ῥομφαία διελθέτω διὰ τῆς γῆς· καὶ ἐξαρῶ ἐξ αὐτῆς ἄνθρωπον καὶ κτῆνος,
18 ᵃ καὶ τρεῖς ἄνδρες οὗτοι ἐν μέσῳ αὐτῆς, ζῶ ἐγὼ λέγει κύριος. ὅτι οὐ μὴ ῥύσωνται (υἱοὺς ἀμφοτέρους) υἱοὶ οὐδὲ θυγατέρες, ἀλλ' αὐτοὶ μόνοι ζωοποιοῦνται).
19 ᵃ ἢ καὶ θάνατον ἐὰν ἐπαποστείλω ἐπὶ τὴν γῆν ἐκείνην, καὶ ἐκχεῶ τὸν θυμόν μου ἐπ' αὐτὴν ἐν αἵματι τοῦ ἐξολοθρεῦσαι ἐξ αὐτῆς ἄνθρωπον καὶ κτῆνος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

ᵃ Et dabo furorem meum in hominem illum, & ponam illum in signum & in prouerbium; & disperdam eum de medio populi mei. & scietis quia ego Dominus. ᵃ Et propheta cùm errauerit & locutus fuerit verbum, ego Dominus errare prophetam illum feci. & le-
uabo plagam potentiæ meæ super eum, & disperdam eum de medio populi mei Israel. ᵃ Et suscipient iniquitatem suam iuxta iniquitatem
consentis ad discendum, & non discit, iuxta iniquitatem pseudoprophetæ erit: ᵃ Vt non decipiantur amplius domus Israel à cultu meo,
nec polluantur vltrà in omnibus præuaricationibus suis: sed sint coram me in populum, & ego sim eis in Deum, dicit Dominus Deus.
ᵃ Et factum est verbum prophetiæ à facie Domini mecum dicens: ᵃ Fili hominis, terra cùm peccauerit coram me vt præuarice-
tur præuaricationem, & leuabo plagam potentiæ meæ super eam, & conteram in ea sustentaculum cibi, & mittam in eam famem, & dis-
perdam ex ea hominem & iumentum. ᵃ Et si fuerint tres viri isti in medio eius, Noe, Daniel, & Iob: ipsi in iustitia sua libera-
bunt animas suas, dicit Dominus Deus. ᵃ Si bestias pessimas adduxero in terram, vt absque liberis faciant habitatores
eius, & sit in desolationem, eo quòd non sit pertransiens propter bestias:
ᵃ Et tres viri isti fuerint in medio eius: viuo ego, dicit Dominus Deus, si liberabunt filios aut filias: sed ipsi soli liberabuntur, & terra erit
in desolationem. ᵃ Aut si eos qui occidunt gladio, adduxero super terram illam, & dixero vt qui occidunt gla-
dio transeant per terram, & disperdam ex ea hominem & iumentum:
ᵃ Et tres viri isti fuerint in medio eius: viuo ego, dicit Dominus Deus, quia non liberabunt filios nec filias; sed ipsi soli liberabuntur.
ᵃ Vel pestem si misero in terram illam, & effudero super eam indignationem meam in occisione, vt consumam ex ea hominem &
iumentum.

תרגום יונתן

ᵃ וְיֵתֵן רוּגְזִי בְּגַבְרָא הַהוּא וַאֲשַׁוֵּינֵהּ לְאָת וְלִמְתָלִין וַאֲשֵׁצִינֵהּ מִגּוֹ עַמִּי וְתִדְּעוּן אֲרֵי אֲנָא יְיָ׃
ᵃ וְנָבִיָּא אֲרֵי יִשְׁתְּבֵישׁ וִימַלֵּל פִּתְגָמָא אֲנָא יְיָ אֲשַׁבְּשִׁית יָת נְבִיָּא הַהוּא וְאֵרֵים יָת סְחֹרָת גְּבוּרְתִּי עֲלוֹהִי וַאֲשֵׁיצִינֵהּ מִגּוֹ עַמִּי יִשְׂרָאֵל׃
וְיִסְבְּרוּן חוֹבֵיהוֹן כְּחוֹבֵי דְּאָמַר לְמִישְׁאַל וְלָא אֲלַף כְּחוֹב נְבִיָּא יְהֵא שְׁקָרָא וְיָתֵא׃
וְיֵתֵן לָהֶם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִמְּכוֹן לְמֵימַר לָא תֶחְזוֹן קֳדָמַי לְעַם וַאֲנָא אֶתְּנֵי לְהוֹן לְאִלָּהָא אֲמַר יְיָ אֱלָהִים׃
וְיֵתֵן לְהוֹן גְּבוּרְתָּא מִן קֳדָם יְיָ עִמְּכוֹן לְמֵימַר לָא תֶחְזוֹן קֳדָמַי לְעַם וַאֲנָא אֶתְּנֵי לְהוֹן לְאִלָּהָא אֲמַר יְיָ אֱלָהִים׃
וְיֵתֵן לְהוֹן גְּבוּרְתָּא מִן קֳדָם יְיָ עִמְּכוֹן לְמֵימַר לָא תֶחְזוֹן קֳדָמַי לְעַם וַאֲנָא אֶתְּנֵי לְהוֹן לְאִלָּהָא אֲמַר יְיָ אֱלָהִים׃
וְיֵתֵן לְהוֹן גְּבוּרְתָּא מִן קֳדָם יְיָ עִמְּכוֹן לְמֵימַר לָא תֶחְזוֹן קֳדָמַי לְעַם וַאֲנָא אֶתְּנֵי לְהוֹן לְאִלָּהָא אֲמַר יְיָ אֱלָהִים׃
וְיֵתֵן לְהוֹן גְּבוּרְתָּא מִן קֳדָם יְיָ עִמְּכוֹן לְמֵימַר לָא תֶחְזוֹן קֳדָמַי לְעַם וַאֲנָא אֶתְּנֵי לְהוֹן לְאִלָּהָא אֲמַר יְיָ אֱלָהִים׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

20 * וְנֹחַ דָּנִאֵל וְאִיּוֹב בְּתוֹכָהּ חַי־אֲנִי נְאֻם אֲדֹנָי
יֱהוִֹה אִם־בֵּן אִם־בַּת יַצִּילוּ הֵמָּה בְּצִדְקָתָם יַצִּילוּ
נַפְשָׁם׃
21 * כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִֹה אַף כִּי־אַרְבַּעַת שְׁפָטַי
הָרָעִים חֶרֶב וְרָעָב וְחַיָּה רָעָה וָדֶבֶר שִׁלַּחְתִּי אֶל־
יְרוּשָׁלִַם לְהַכְרִית מִמֶּנָּה אָדָם וּבְהֵמָה׃
22 * וְהִנֵּה נוֹתְרָה־בָּהּ פְּלֵטָה הַמּוֹצָאִים בָּנִים וּבָנוֹת
הִנָּם יוֹצְאִים אֲלֵיכֶם וּרְאִיתֶם אֶת־דַּרְכֶּם וְאֶת־
עֲלִילוֹתָם וְנִחַמְתֶּם עַל־הָרָעָה אֲשֶׁר הֵבֵאתִי עַל־
יְרוּשָׁלִַם אֵת כָּל־אֲשֶׁר הֵבֵאתִי עָלֶיהָ׃
23 * וְנִחֲמוּ אֶתְכֶם כִּי־תִרְאוּ אֶת־דַּרְכֶּם וְאֶת־
עֲלִילוֹתָם וִידַעְתֶּם כִּי לֹא חִנָּם עָשִׂיתִי אֶת־כָּל־
אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי בָּהּ נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִֹה׃

טו

1 * וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
2 * בֶּן־אָדָם מַה־יִּהְיֶה עֵץ־הַגֶּפֶן מִכָּל־עֵץ הַזְּמוֹרָה
אֲשֶׁר הָיָה בַּעֲצֵי הַיָּעַר׃
3 * הֲיֻקַּח מִמֶּנּוּ עֵץ לַעֲשׂוֹת לִמְלָאכָה אִם־יִקְחוּ
מִמֶּנּוּ יָתֵד לִתְלוֹת עָלָיו כָּל־כֶּלִי׃
4 * הִנֵּה לָאֵשׁ נִתַּן לְאָכְלָה אֵת שְׁנֵי קְצוֹתָיו אָכְלָה
הָאֵשׁ וְתוֹכוֹ נָחָר הֲיִצְלַח לִמְלָאכָה׃
5 * הִנֵּה בִּהְיוֹתוֹ תָמִים לֹא יֵעָשֶׂה לִמְלָאכָה אַף כִּי־
אֵשׁ אֲכָלַתְהוּ וַיֵּחָר וְנַעֲשָׂה עוֹד לִמְלָאכָה׃
6 * לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִֹה כַּאֲשֶׁר עֵץ־הַגֶּפֶן בְּעֵץ
הַיַּעַר אֲשֶׁר־נְתַתִּיו לָאֵשׁ לְאָכְלָה כֵּן נָתַתִּי אֶת־יֹשְׁבֵי
יְרוּשָׁלִַם׃
7 * וְנָתַתִּי אֶת־פָּנַי בָּהֶם מֵהָאֵשׁ יֵצָאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם
וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יֱהוִֹה בְּשׂוּמִי אֶת־פָּנַי בָּהֶם׃
8 * וְנָתַתִּי אֶת־הָאָרֶץ שְׁמָמָה יַעַן מָעֲלוּ מַעַל נְאֻם
אֲדֹנָי יֱהוִֹה׃

20 * Et Noe, Daniel & Iob fuerint in medio eius, viuo ego, dicit Dñs Deus, quia filium & filiam non liberabunt, sed ipsi iustitia sua liberabunt animas suas.
21 * Quoniam hæc dicit Dominus Deus:
G Quòd & si quatuor iudicia mea pessima, gladium, & famem, ac bestias malas, & pestilentiam immisero in Hierusalem, vt interficiam de ea hominem & pecus:
22 * Tamen relinquetur in ea saluatio educentium filios & filias. Ecce ipsi egredientur ad vos, & videbitis viam eorum & adinuentiones eorum, & consolabimini super malo quod induxi in Hierusalem in omnibus quę importaui super eam.
23 * Et consolabuntur vos cùm videritis viam eorum & adinuentiones eorum: & cognoscetis quòd non frustrà fecerim omnia quæ feci in ea, ait Dominus Deus.

CAP. XV.

1 ET factus est sermo Dñi ad me, dicens:
2 * Fili hominis, quid fiet de ligno vitis ex omnibus lignis nemorum quę sunt inter ligna syluarum?
3 * Nunquid tolletur de ea lignum vt fiat
B opus; aut fabricabitur de ea paxillus vt dependeat in eo quodcunque vas?
4 * Ecce igni datum est in escam, vtrumque partem eius consumpsit ignis, & medietas eius redacta est in fauillam. nunquid vtile erit ad opus?
5 * Etiam cùm esset integrum, non erat
C aptum ad opus; quantomagis cùm illud ignis deuorauerit & combusserit: nihil ex eo fiet operis.
6 * Propterea hæc dicit Dominus Deus: Quomodo lignum vitis inter ligna syluarum quod dedi igni ad deuorandum, sic
D tradam habitatores Hierusalem:
7 * Et ponam faciem meam in eos: De igne egredientur, & ignis consumet eos: & scietis quia ego Dominus cùm posuero faciem meam in eos:
8 * Et dedero terram inuiam & desolatam, eo quòd præuaricatores extiterint, dicit Dominus Deus.

תרגום יונתן

20 וְנֹחַ דָּנִיאֵל וְאִיּוֹב בְּגַוָּה קַיָּם אֲנָא אָמַר יְיָ אֱלֹהִים אִם בַּר אִם בְּרַתָּא יְשֵׁזְבוּן אִנּוּן בִּזְכוּתְהוֹן יְשֵׁיזְבוּן נַפְשָׁהוֹן׃ 21 אֲרֵי בִּרְנַן אָמַר
יְיָ אֱלֹהִים אַף אֲרֵי אַרְבַּעַת פּוּרְעָנִין בִּישִׁין חַרְבָא וְכַפְנָא וְחַיְתָא בִּישְׁתָא וּמוֹתָא שְׁלַחַת עַל יְרוּשָׁלִַם לְשֵׁיצָאָה מִנָּהּ אֲנָשָׁא וּבְעִירָא׃
22 וְהָא אִשְׁתְּאֵרַת בָּהּ שֵׁיזְבָתָא דְּמִתַּפְקִין בְּנִין וּבְנַן אִנּוּן נַפְקִין לְוַתְכוֹן וְתֶחְזוֹן יַת אוֹרְחָתְהוֹן וְיַת עוֹבָדֵיהוֹן וְתִתְנַחֲמוּן עַל בִּישְׁתָא
דְּאַיְתֵיתִי עַל יְרוּשָׁלִַם יַת כָּל דְּאַיְתֵיתִי עֲלָהּ׃ 23 וְיִנַּחֲמוּן יַתְכוֹן אֲרֵי תֶחְזוֹן יַת אֹרְחָתְהוֹן וְיַת עוֹבָדֵיהוֹן וְתִדְּעוּן אֲרֵי לָא לְמַגַּן עַבְדַת יַת
דְּעַבְדַת בָּהּ אָמַר יְיָ אֱלֹהִים׃

טו

1 וַהֲוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִמִּי לְמֵימַר׃ 2 בַּר אָדָם מַה שְׁנָא אִילַן גֻּפְנָא מִכָּל אִילָנַיָּא שְׁבִישְׁתָא דַּהֲוָת בַּאֲעֵי חֻרְשָׁא׃
3 הֲיִסְבּוּן מִנָּהּ אֵעָא לְמֶעְבַּד עִיבִידָא אִם יִסְבּוּן מִנָּהּ סַכְתָּא לְמִתְלֵי בָּהּ כָּל מָאן׃
4 הָא לְאַשְׁתָּא אִתְמְסַר לְאִשְׁתֵּיצָאָה יַת תְּרֵין סִטְרוֹהִי אָכְלָא אֶשְׁתָּא וְגַוֵּיהּ חַר הֲיִכְשַׁר לְעִיבִידָא׃
5 הָא כַּד הֲוָה שְׁלִים לָא כְשַׁר לְעִיבִידָא אַף אֱלָהֵן דְּאֶשְׁתָּא אֲכַלְתֵּיהּ וְחַר הֲיִכְשַׁר עוֹד לְעִיבִידָא׃
6 בְּכֵן קַדְנָן אָמַר יְיָ אֱלֹהִים כְּמָא דְאִילַן גֻּפְנָא בַּאֲעֵי חֻרְשָׁא דְּמִסְרַחֵהּ לְאֶשְׁתָּא לְאִשְׁתֵּיצָאָה כֵּן מִסְרַת יַת יָתְבֵי יְרוּשָׁלִַם׃
7 וְאֶתֵּן יַת פַּרְעָנוּתִי בְּהוֹן עַל פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא דִּיהִיבִין מִנּוֹ אֶשְׁתָּא עֲבָרוּ וְעַמְמַיָּא דְּתַקִּיפִין כְּאֶשְׁתָּא יְשֵׁצוּנוּן וְתִדְּעוּן אֲרֵי אֲנָא יְיָ כַּד
יְהִי לְהוֹן׃ 8 וְאֶתֵּן יַת אַרְעָא לְצָדוּ חֲלַף דְּשַׁקְרוּ שְׁקַר אָמַר יְיָ אֱלֹהִים׃

20 * Et Noe, & Daniel & Iob in medio eius, viuo ego, dicit Adonai Dominus, si filios aut filias eorum liberabunt, quia ipsi in iustitia sua liberabunt animas suas.
21 * Hæc dicit Adonai Dominus: Si autem & quatuor vltiones meas malas, gladium & famem, & bestias malas, et mortem emisero super Hierusalem, ad exterminandum ex ea hominem & iumentum.
22 * Et ecce ipsi derelicti in ea saluati ex ea: qui educent ex ea filios & filias, ecce ipsi egrediuntur ad vos, & videbitis vias eorum, & cogitationes eorum, & pœnitebit vos super mala quæ induxi super Hierusalem in omnibus quæ induxi super eam:
23 * Et consolabuntur vos, quia videbitis vias eorum & cogitationes eorum: & cognoscetis quia non frustrà feci omnia quæcunque feci in ea, dicit Adonai Dominus.

CAP. XV.

1 ET factus est sermo Domini ad me, dicens:
2 * Et tu fili hominis quid fiet lignum vitis ex omnibus lignis sarmentorum existentium in lignis syluæ,
3 * Si tollent de ea lignum vt faciant in opus; si tollent ex ea paxillũ vt suspendant super eum omne vas?
4 * Ecce igni datum est in consumptionem annuam purgationem in ea. consumit ignis, et deficit in finem. nunquid vtile est ad opus?
5 * Neque adhuc illo existente integro non erit in opus, nedum si & ignis illud consumpserit in finem si fiet in opus.
6 * Propterea hæc dicit Adonai Dominus: Quemadmodum lignum vitis in lignis syluæ, quod dedi illud igni in consumptionem, sic dedi habitantes in Hierusalem.
7 * Et dabo faciem meam in eos: de igne egredientur; & ignis deuorabit eos, & scient quia ego Dominus, cùm firmauero ego faciem meam in eos:
8 * Et dabo terram in desolationem, pro eo quòd deliquerunt delicto, dicit Adonai Dominus.

20 * καὶ νῶε, καὶ δανιὴλ καὶ ἰὼβ ἐν μέσῳ αὐτῆς, ζῶ ἐγὼ λέγει ἀδωναῖ κύριος· ἐὰν υἱοὺς ἢ θυγατέρας αὐτῶν ἐξέλωνται, ὅτι αὐτοὶ ἐν τῇ δικαιοσύνῃ αὐτῶν ῥύσωνται τὰς ψυχὰς αὐτῶν·
21 * τάδε λέγει ἀδωναῖ κύριος· ἐὰν δὲ καὶ τὰς τέσσαρας ἐκδικήσεις μου τὰς πονηρὰς ῥομφαίαν καὶ λιμὸν, καὶ θηρία πονηρὰ, καὶ θάνατον ἐξαποστελῶ ἐπὶ ἱερουσαλὴμ τοῦ ἐξολοθρεῦσαι ἐξ αὐτῆς ἄνθρωπον καὶ κτῆνος.
22 * καὶ ἰδοὺ αὐτοὶ ὑπολελειμμένοι ἐν αὐτῇ οἱ ἀναζεσωσμένοι ἐξ αὐτῆς· οἵτινες ἐξάξουσιν ἐξ αὐτῆς υἱοὺς καὶ θυγατέρας, ἰδοὺ αὐτοὶ ἐκπορεύονται πρὸς ὑμᾶς, καὶ ὄψεσθε τὰς ὁδοὺς αὐτῶν, καὶ τὰ ἐνθυμήματα αὐτῶν, καὶ μεταμεληθήσεσθε ἐπὶ τὰ κακὰ ἃ ἐπήγαγον ἐπὶ ἱερουσαλὴμ ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐπήγαγον ἐπ' αὐτήν·
23 * καὶ παρακαλέσουσιν ὑμᾶς διότι ὄψεσθε τὰς ὁδοὺς αὐτῶν καὶ τὰ ἐνθυμήματα αὐτῶν, καὶ ἐπιγνώσεσθε διότι οὐ μάτην πεποίηκα πάντα ὅσα ἐποίησα ἐν αὐτῇ, λέγει ἀδωναῖ κύριος.

ιε.

1 * Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων,
2 * καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου τί ἂν γένοιτο ξύλον τῆς ἀμπέλου ἐκ πάντων τῶν ξύλων τῶν κλημάτων τῶν ὄντων ἐν τοῖς
3 ξύλοις τοῦ δρυμοῦ, * εἰ λήψονται ἐξ αὐτῆς ξύλον τοῦ ποιῆσαι εἰς ἐργασίαν· εἰ λήψονται ἐξ αὐτῆς πάσσαλον τοῦ κρεμάσαι ἐπ' αὐτὸν πᾶν σκεῦος;
4 * ἰδοὺ πυρὶ δέδοται εἰς ἀνάλωσιν τὴν κατ' ἐνιαυτὸν κάθαρσιν ἐπ' αὐτῆς. ἀναλίσκει τὸ πῦρ, καὶ ἐκλείπει εἰς τέλος. μὴ χρήσιμόν ἐστιν εἰς ἐργασίαν;
5 * οὐδὲ ἔτι αὐτοῦ ὄντος ὁλοκλήρου οὐκ ἔσται εἰς ἐργασίαν μὴ ὅτι ἐὰν καὶ πῦρ αὐτὸ ἀναλώσῃ εἰς τέλος, εἰ ποιηθήσεται εἰς ἐργασίαν.
6 * διὰ τοῦτο τάδε λέγει ἀδωναῖ κύριος, ὃν τρόπον τὸ ξύλον τῆς ἀμπέλου ἐν τοῖς ξύλοις τοῦ δρυμοῦ, ὃ δέδωκα αὐτὸ τῷ πυρὶ εἰς ἀνάλωσιν, οὕτως δέδωκα τοὺς κατοικοῦντας ἐν
7 ἱερουσαλήμ· * καὶ δώσω τὸ πρόσωπόν μου ἐπ' αὐτοὺς ἐκ τοῦ πυρὸς ἐξελεύσονται. καὶ πῦρ καταφάγεται αὐτοὺς, καὶ γνώσονται ὅτι ἐγὼ κύριος ἐν τῷ στηρίσαι με τὸ πρόσωπόν μου ἐπ' αὐτούς·
8 * καὶ δώσω τὴν γῆν εἰς ἀφανισμὸν ἀνθ' ὧν παρέπεσον παραπτώματι, λέγει ἀδωναῖ κύριος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

20 Et Noe, & Daniel & Iob fuerint in medio eius, viuo ego, dicit Dominus Deus, si filium aut filiam liberabunt, sed ipsi in iustitia sua liberabunt animas suas. 21 Quia hæc dicit Dominus Deus: Si quatuor vltiones pessimas, gladium & famem, & bestias pessimas, & pestem misero contra Ierusalem, ad disperdendum ex ea hominem & iumentum. 22 Et ecce relinquentur in ea reliquiæ; qui educentur filij & filiæ, ipsi egredientur ad vos, & videbitis vias eorum & opera eorum, & consolabimini super omne malum quod adduxi super Ierusalem, quodcunque adduxi super eam. 23 Et consolabuntur vos cùm videritis vias eorum & opera eorum; & scietis quòd non frustrà fecerim omnia quæ feci in ea, dicit Dominus Deus.

CAP. XV.

ET factum est verbum prophetiæ à facie Domini mecum dicens: 1 Fili hominis, in quo differt arbor vitis ab omnibus arboribus, palmite, qui est in lignis syluæ? 2 Nunquid tollent ex ea lignum ad faciendum opus, aut assument ex ea paxillum, vt pendeat in eo quodcunque vas? 3 Ecce igni traditum est vt absumatur, & duas summitates eius consumpsit ignis, & medium eius aruit. nunquid aptum erit amplius operi? 4 Ecce cùm esset integrum, non erat aptum operi, quanto minus cùm illud ignis consumpserit, & aruerit? nunquid aptum erit amplius operi? 5 Idcircò hæc dicit Dñs Deus: Sicut arbor vitis in lignis syluæ, quam tradidi igni vt absumatur, sic tradidi habitatores Ierusalem. 6 Et dabo vltionem meam in eos, eò quòd transgressi sunt verba Legis meæ quæ data sunt ex medio ignis; & populi fortes sicut ignis consument eos: & scietis quia ego Dominus, cùm quieuerit furor meus in eis. 7 Et dabo terram in desolationem, eò quòd præuaricati sunt præuaricationem, dicit Dominus Deus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

יו

וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
בֶּן־אָדָם הוֹדַע אֶת־יְרוּשָׁלַ͏ִם אֶת־תּוֹעֲבוֹתֶיהָ׃
וְאָמַרְתָּ כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה לִירוּשָׁלַ͏ִם מְכֹרֹתַיִךְ וּמֹלַדְתַּיִךְ מֵאֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי אָבִיךְ הָאֱמֹרִי וְאִמֵּךְ חִתִּית׃
וּמוֹלְדוֹתַיִךְ בְּיוֹם הוֻלַּדְתְּ אֹתָךְ לֹא־כָרַת שָׁרֵךְ וּבַמַּיִם לֹא־רֻחַצְתְּ לְמִשְׁעִי וְהָמְלֹחַ לֹא הָמְלַחַתְּ וְהָחְתֹּל לֹא חֻתָּלְתְּ׃
לֹא־חָסָה עָלַיִךְ עַיִן לַעֲשׂוֹת לָךְ אַחַת מֵאֵלֶּה לְחָמְלָה עָלַיִךְ וְתָשְׁלְכִי אֶל פְּנֵי הַשָּׂדֶה בְּבַעַל נַפְשֵׁךְ בְּיוֹם הֻלַּדְתְּ אוֹתָךְ׃
וָאֶעֱבֹר עָלַיִךְ וָאֶרְאֵךְ מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדָמַיִךְ וָאֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי וָאֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי׃
רִבְבָה כְצֶמַח הַשָּׂדֶה נְתַתִּיךְ וַתִּרְבִּי וַתִּגְדְּלִי וַתָּבוֹאִי בַּעֲדִי עֲדָיִים שָׁדַיִם נָכֹנוּ וּשְׂעָרֵךְ צִמַּח וְאַתְּ עֵרֹם וְעֶרְיָה׃
וָאֶעֱבֹר עָלַיִךְ וָאֶרְאֵךְ וְהִנֵּה עִתֵּךְ עֵת דֹּדִים וָאֶפְרֹשׂ כְּנָפִי עָלַיִךְ וָאֲכַסֶּה עֶרְוָתֵךְ וָאֶשָּׁבַע לָךְ וָאָבוֹא בִבְרִית אִתָּךְ נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה וַתִּהְיִי לִי׃
וָאֶרְחָצֵךְ בַּמַּיִם וָאֶשְׁטֹף דָּמַיִךְ מֵעָלָיִךְ וָאָסֹךְ בַּשָּׁמֶן׃
וָאַלְבִּשֵׁךְ רִקְמָה וָאֲנַעֲלֵךְ תָּחַשׁ וָאֶחְבְּשֵׁךְ בַּשֵּׁשׁ וָאַכַסֵּךְ מֶשִׁי׃
וָאֶעְדֶּךָּ עֶדִי וָאָתֵן צְמִידִים עַל־יָדַיִךְ וְרָבִיד עַל־גְּרוֹנֵךְ׃
וְנָתַתִּי נֶזֶם עַל־אַפֵּךְ וַעֲגִילִים עַל־אָזְנָיִךְ וַעֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת בְּרֹאשֵׁךְ׃
וַתַּעֲדִי זָהָב וָכֶסֶף וּמַלְבּוּשֵׁךְ שֵׁשׁ וָמֶשִׁי וְרִקְמָה סֹלֶת וּדְבַשׁ וְשֶׁמֶן אֲכָלְתְּ וַתִּיפִי בִּמְאֹד מְאֹד וַתִּצְלְחִי לִמְלוּכָה׃

EZECHIEL. Translat. B. Hieronymi.

CAP. XVI.

1 ET factus est sermo Domini ad me, dicens:
2 * Fili hominis, notas fac Hierusalem
3 abominationes suas. * & dices: Hæc dicit Dominus Deus Hierusalem: Radix tua & generatio tua de terra Chanaan, pater tuus Ammorræus, & mater tua Cethæa.
4 * Et quando nata es in die ortus tui, non est præcisus vmbilicus tuus, & aqua non es lota in salutem, neque sale salita es, nec involuta pannis.
5 * Non pepercit super te oculus vt faceret tibi vnum de his misertus tui, sed proiecta es super faciem terræ in abiectione animæ tuæ, in die qua nata es.
6 * Transiens autem per te vidi te conculcari in sanguine tuo. & dixi tibi cum esses in sanguine tuo, Viue: dixi, inquam, tibi in sanguine tuo, Viue.
7 * Multiplicatam quasi germen agri dedi te, & multiplicata es, & grandis effecta, & ingressa es & peruenisti ad mundum,
B mulieb rem. Vbera tua intumuerunt, & pilus tuus germinauit, & eras nuda & confusione plena. * Et transiui per te, & vidi te, & ecce tempus tuum, tempus diuertentium. Et expandi amictum meum super te, & operui ignominiam tuam. Et iurauit tibi, & ingressus sum pactum tecum, dicit Dominus Deus. Et facta es mihi:
9 * Et laui te aqua, & emundaui sanguinem tuum ex te: & vnxi te oleo:
10 * Et vestiui te discoloribus, & calciaui te hyacintho. & cinxi te byssō, & indui te subtilibus:
11 * & ornaui te ornamento, & dedi armillas in manibus tuis, & torquem circa collum tuum:
12 * Et dedi inaurem super os tuum, & circulos auribus tuis, & coronam decoris in capite tuo.
13 * Et ornata es auro & argento, & vestita es byssō, & polymito, & multis coloribus. Similam, & mel & oleum comedisti: & decora facta es vehementer nimis: & profecisti in regnum:

CAP. XVI.

1 ΚΑὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων,
2 * υἱὲ ἀνθρώπου, διαμαρτυραι τὴν ἱερουσαλὴμ τὰς ἀνομίας αὐτῆς
3 * καὶ ἐρεῖς, τάδε λέγει ἀδωναὶ κύριος τῇ ἱερουσαλήμ, ἡ ῥίζα σου καὶ ἡ γένεσίς σου ἐκ γῆς χαναάν. ὁ πατήρ σου ἀμορραῖος, καὶ ἡ μήτηρ σου χετταία.
4 * καὶ ἡ γένεσίς σου ἐν ᾗ ἡμέρᾳ ἐτέχθης οὐκ ἐτμήθη ὁ ὀμφαλός σου, καὶ ἐν ὕδατι οὐκ ἐλούσθης εἰς σωτηρίαν, ἀλῒ ἠλίσθης, καὶ σπαργάνοις οὐκ ἐσπαργανώθης·
5 * οὐ φείσεται ἐπὶ σοὶ ὁ ὀφθαλμός μου, τοῦ ποιῆσαί σοι ἓν ἐκ πάντων τούτων τοῦ παθεῖν τι ἐπὶ σοί. καὶ ἀπερίφης ἐπὶ προσώπου τοῦ πεδίου τῇ σκολιότητι τοῦ ψυχῆς σου ἐν ᾗ ἡμέρᾳ ἐτέχθης.
6 * καὶ διῆλθον ἐπί σε, καὶ εἶδόν σε πεφυρμένην ἐν τῷ αἵματί σου. καὶ εἶπόν σοι, ἐν τῷ αἵματί σου ζῆσον· καὶ εἶπόν σοι, ζῆσον ἐν τῷ αἵματί σου ζωῇ.
7 * πληθύνου καθὼς ἡ σάλη τοῦ ἀγροῦ δέδωκά σε, καὶ ἐπληθύνθης καὶ ἐμεγαλύνθης, καὶ εἰσῆλθες εἰς πόλεις πόλεων, καὶ μασοί σου ἀνωρθώθησαν, καὶ ἡ θρὶξ σου ἐβλάστησεν, σὺ δὲ ἦσθα γυμνή, καὶ ἀκατάστατος.
8 * καὶ διῆλθον διὰ σοῦ καὶ εἶδόν σε, καὶ ἰδοὺ ὁ καιρός σου, καὶ καιρὸς καταλυόντων. καὶ διεπέτασα τὰς πτέρυγάς μου ἐπί σε, καὶ ἐκάλυψα τὴν ἀσχημοσύνην σου, καὶ ὠμοσά σοι. καὶ εἰσῆλθον ἐν διαθήκῃ μετά σου λέγει ἀδωναὶ κύριος. καὶ ἐγένου μοι·
9 * καὶ ἔλουσά σε ἐν ὕδατι, καὶ ἀπέπλυνα τὸ αἷμά σου ἀπὸ σοῦ, καὶ ἔχρισά σε ἐν ἐλαίῳ,
10 * καὶ ἐνέδυσά σε ποικίλα, καὶ ὑπεδησά σε ὑακίνθῳ, καὶ ἔζωσά σε βύσσῳ, καὶ περιέβαλόν σε τελχάπῃ,
11 * καὶ ἐκόσμησά σε κόσμῳ, καὶ περιέθηκα ψέλλια περὶ τὰς χεῖράς σου, καὶ κάθεμα περὶ τὸν τράχηλόν σου·
12 * καὶ ἔδωκα ἐνώτιον κατὰ τὸν μυκτῆρά σου, καὶ τραχίσμους ἐπὶ τὰ ὦτά σου, καὶ στέφανον καυχήσεως ἐπὶ τὴν κεφαλήν σου·
13 * καὶ ἐκοσμήθης χρυσίῳ καὶ ἀργυρίῳ· καὶ τὰ περιβόλαιά σου βύσσινα καὶ τείχαπα καὶ ποικίλα· σεμίδαλιν καὶ μέλι καὶ ἔλαιον ἐφάγες, καὶ ἐγένου καλὴ σφόδρα σφοδρῶς, καὶ κατηυθύνθης εἰς βασιλείαν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XVI.

ET factū est verbū prophetię à facie Dñi mecum dicens: 'Fili hominis, corripe habitatores Ierusalē, & annunciabis eis omnes abominationes suas. 'Et dices: Hęc dicit Dñs Deus habitatoribus Ierusalē: Habitatio vestra & generatio vestra de terra Canaan vbi reuelatus fuit Abrahæ patri vestro inter diuisiones, & indicaui ei q vos defcenfuri essetis in Ægyptū, & in brachio excelso ego redēpturus essem vos, & in vultu patrū vestrorū ego eticerem à facie vestra Amorræos, & cōsumerē Ethęos. 'Et etiā quando descēderunt patres vestri in Ægyptū, scisq; terę tion fuę seruitute pressi & afflicti, similis erat cœtus Israel puero qui ¡pectus est super faciē agri, cuius vmbilicus nō est pręcisus, nec in aquā nō est lotus vt emūderetur, & sale nō est cōditus, neq; est alligatus fascijs. 'Non pepercit vobis oculus Pharaonis vt aliquod horum faceret vobis, & vt requiē daret vobis à seruitute vestra vt misereretur vestri: & decreuit cōtra vos decretū definitū vt proiiceret malcuos vestros in fiumē, & vt perderet vos in tēpore quo eratis in Ægypto. 'Et fubiit memoria fœderis patrū vestrorū corā me, & reuelat' fum vt redimerē vos, quia manifestū erat corā me q. vos essetis afflicti in seruitute vestra. & dixi vobis: In sanguine circūcisionis miserebor vestri, & dixi vobis: In sanguine Phasę redimā vos. 'Myriades velut germina agri dedi vos, & multiplicati estis & corroborati estis, & fuistis in cogressiones & in tribus, & ¡pper opera recta patrū vestrorū aduenit tēpus redēptionis cœtus vestri, quia eratis seruitute pressi & afflicti. 'Et reuelatus fū Moysi in rubo, quia manifestū fuit corā me q. peruenissēt tēpus redēptionis vestrę, & protexi vos verbo meo, & abstuli iniquitates vestras, & iurauī per verbū meū vt redimerē vos, sicut iurauerā patribus vestris, dicit Dñs Deus, vt essetis populus ministrās coram me. 'Et redemi vos de iceruitute Ægyptiorū, & abstuli duritiē dominį à vobis, & duxi vos in libertatē. ''Et indui vos variis vestibus & desideriis intimicorū vestrorū, & posui calciamēta ¡cios à in pedibus vestris, & sanctificaui ex vobis Sacerdotes, vt ministrarēt corā me in tabernaculis lapideis, & data sunt per manus Moysi prophetę, & in sanctitate nominis mei maximi sanctificaui' os. ''Et dedi areā fœderis mei inter vos, & nubes glorię meę obūbrabat vos, & angelus missus à facie mea ducebat in capite vestro. ''Et dedi tabernaculū meū in medio vestri ornatū auro, argēto, & cortinis byssinis, & tincturis variis; coloribus: & mānā quod erat bonū instar ſimilæ, & mellis, & olei cibauī vos: & diuites facti estis, & corroborati estis nimis valdè, & profecistis & dominati estis omnibus regnis.

תרגום יונתן

וַיְהִי פִּתְגָמָא דַיְיָ עִמִּי לְמֵימָר׃ בַּר אֱנָשׁ הוֹדַע יָת יְרוּשְׁלֵם יָת תִּיקְבֵי יְרוּשְׁלֵם וְיִתְחֵי לְהוֹן יָת כָּל הוֹעֲבָתְהוֹן׃ וְתֵימַר כְּדֵין אֲמַר יְיָ אֱלָהִים לִיקְבֵי יְרוּשְׁלֵם תּוֹתְבֵיכוֹן וְיַלְדוּתְכוֹן מֵאַרְעָא דִכְנַעֲנָאָה מִנָּהּ אִתְגְּלִיתִי עַל אַבְרָהָם אֲבוּכוֹן בֵּין פַּרְזְיָא וְחוֹרְעָתָא דְאִיתַּיְהִבַת לְמִצְרָיִם וְכַד הֲוָה אַבְרָהָם אֲבוּכוֹן בֵּין אַרְזֵי טוּרָא דְחוֹרֵב אֲמַרִית לֵיהּ אֲנָא יְיָ אֱלָהָךְ דְּאִתְגְּלִיתִי עַל אַבְרָהָם אֲבוּכוֹן בְּמֵימְרִי וְאַפְרֵישׁ יָתָךְ מִן עַמְמַיָּא וְאַתְקֵין יָתָךְ לְמֶהֱוֵי לִי לְעַם קַדִּישׁ כְּמָא דְאִתְקַיַּם עִמָּהוֹן׃ וְאַיְתֵיתִי יָתָךְ לְאַרְעָא דְכִנְעָנָאָה וְיָהֲבִית לָךְ יָת אַרְעֲהוֹן לְמֶהֱוֵי לָךְ לַאֲחֻסָּנָא כְּמָא דְקַיָּמִית עִמָּהוֹן׃ וַהֲוָה כַּד הֲוָה אַבְרָהָם אֲבוּכוֹן בְּמִצְרַיִם אִתְגְּלִיתִי עַל מֹשֶׁה בְּאַסְנָא דְּאַרְזָא וְא

Universidad de Deusto
Biblioteca

14 וַיֵּצֵא לָךְ שֵׁם בַּגּוֹיִם בְּיָפְיֵךְ כִּי כָלִיל הוֹא
בַּהֲדָרִי אֲשֶׁר־שַׂמְתִּי עָלַיִךְ נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִֹה׃
15 וַתִּבְטְחִי בְיָפְיֵךְ וַתִּזְנִי עַל־שְׁמֵךְ וַתִּשְׁפְּכִי אֶת־
תַּזְנוּתַיִךְ עַל־כָּל־עוֹבֵר לוֹ־יֶהִי׃
16 וַתִּקְחִי מִבִּגְדַיִךְ וַתַּעֲשִׂי לָךְ בָּמוֹת טְלֻאוֹת וַתִּזְנִי
עֲלֵיהֶם לֹא בָאוּר וְלֹא יִהְיֶה׃
17 וַתִּקְחִי כְּלֵי תִפְאַרְתֵּךְ מִזְּהָבִי וּמִכַּסְפִּי אֲשֶׁר נָתַתִּי
לָךְ וַתַּעֲשִׂי־לָךְ צַלְמֵי זָכָר וַתִּזְנִי בָּם׃
18 וַתִּקְחִי אֶת־בִּגְדֵי רִקְמָתֵךְ וַתְּכַסִּים וְשַׁמְנִי
וּקְטֹרְתִּי נָתַתְּ לִפְנֵיהֶם׃
19 וְלַחְמִי אֲשֶׁר־נָתַתִּי לָךְ סֹלֶת וְשֶׁמֶן וּדְבַשׁ
הֶאֱכַלְתִּיךְ וּנְתַתְּיהוּ לִפְנֵיהֶם לְרֵיחַ נִיחֹחַ וַיְהִי נְאֻם
אֲדֹנָי יֱהוִֹה׃
20 וַתִּקְחִי אֶת־בָּנַיִךְ וְאֶת־בְּנוֹתַיִךְ אֲשֶׁר יָלַדְתְּ לִי
וַתִּזְבְּחִים לָהֶם לֶאֱכוֹל הַמְעַט מִתַּזְנוּתָךְ׃
21 וַתִּשְׁחֲטִי אֶת־בָּנַי וַתִּתְּנִים בְּהַעֲבִיר אוֹתָם לָהֶם׃
22 וְאֵת כָּל־תּוֹעֲבֹתַיִךְ וְתַזְנוּתַיִךְ לֹא זָכַרְתְּ אֶת־
יְמֵי נְעוּרַיִךְ בִּהְיוֹתֵךְ עֵירֹם וְעֶרְיָה מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדָמֵךְ
הָיִית׃
23 וַיְהִי אַחֲרֵי כָל־רָעָתֵךְ אוֹי אוֹי לָךְ נְאֻם אֲדֹנָי
יֱהוִֹה׃
24 וַתִּבְנִי־לָךְ גֵּב וַתַּעֲשִׂי־לָךְ רָמָה בְּכָל־רְחוֹב׃
25 אֶל־כָּל־רֹאשׁ דָּרֶךְ בָּנִית רַמָּתֵךְ וַתְּתַעֲבִי אֶת־
יָפְיֵךְ וַתְּפַשְּׁקִי אֶת־רַגְלַיִךְ לְכָל־עוֹבֵר וַתַּרְבִּי אֶת־
תַּזְנוּתָךְ׃
26 וַתִּזְנִי אֶל־בְּנֵי־מִצְרַיִם שְׁכֵנַיִךְ גְּדֹלֵי בָשָׂר וַתַּרְבִּי
אֶת־תַּזְנוּתֵךְ לְהַכְעִסֵנִי׃
27 וְהִנֵּה נָטִיתִי יָדִי עָלַיִךְ וָאֶגְרַע חֻקֵּךְ וָאֶתְּנֵךְ
בְּנֶפֶשׁ שׂנְאוֹתַיִךְ בְּנוֹת פְּלִשְׁתִּים הַנִּכְלָמוֹת מִדַּרְכֵּךְ
זִמָּתֵךְ׃

14 * Et egressum est nomen tuum in gentes propter speciem tuam, quia perfecta eras in decore meo, quem posueram super te, dicit Dominus Deus.
15 * Et habens fiduciam in pulchritudine tua, fornicata es in nomine tuo, & expo-
C tua, fornicata es in nomine tuo, & exposuisti fornicationem tuã omni transeunti, vt eius fieres.
16 * Et sumens de vestimentis meis fecisti tibi excelsa hinc inde consuta, & fornicata es super eis, fecisti non est factum, neque futurum est.
17 * Et tulisti vasa decoris tui de auro meo & argento meo quæ dedi tibi, & fecisti tibi imagines masculinas, & fornicata es in
18 eis: * Et sumpsisti vestimenta tua multicoloria, & operuisti illas. & oleum meum & thymiama meum posuisti coram eis.
19 * Et panem meum quem dedi tibi, similam, & oleū & mel quibus enutriui te, posuisti in conspectu eorum in odorem suauitatis. Et factū est, ait Dominus Deus.
20 * Et tulisti filios tuos & filias tuas quas genuisti mihi, & immolasti eis ad deuorandum. Nũquid parua est fornicatio tua
21 * Immolasti filios meos, & dedisti eos ad
22 consecrans eis.
abominationes tuas & fornicationes tuas es recordata dierũ adolescentiæ tuæ, quando eras nuda & confusione plena, conculcata in sanguine tuo.
23 * Et accidit post omnem malitiã tuam, væ væ tibi, ait Dominus Deus.
24 * Ædificasti tibi lupanar, & fecisti tibi prostibulum in cunctis plateis.
25 * Ad omne caput viæ ædificasti signum prostitutionis tuæ, & abominabilem fecisti decorem tuum. Et diuisisti pedes tuos
D omni transeunti, & multiplicasti
26 fornicationes tuas.
cum filiis Ægypti vicinis tuis magnarum carnium, & multiplicasti fornicationem tuam ad irritandum me.
27 * Ecce tendam manum meam super te, & auferam legitimam tuã. Et dabo te in animas odientium te filiarum Palæstinarum, quæ erubescunt in via tua scelerata.

14 * Et exiit tibi nomen in gentibus in pulchritudine tua, quia completum erat in decore pulchritudinis quam posui super te, dicit Adonai Dominus.
15 * Et habuisti fiduciam in pulchritudine tua, & fornicata es in nomine tuo, & effudisti fornicationem tuam super omnem viatorem ipse erat:
16 * Et tulisti de vestibus tuis, & fecisti tibi idola consuta, & fornicata es super eis, & non ingredieris neque fiet.
17 * Et tulisti vasa gloriationis tuæ ex argento meo & ex auro meo ex quibus dedi tibi, & fecisti tibi imagines masculinas, & fornicata es in eis.
18 * Et tulisti vestimentum tuum varium, & cooperuisti ea, et oleum meum & thymiamameum posuisti ante faciem eorum:
19 * Et panes meos quos dedi tibi, similam, & mel, & oleum, cibaui te, & posuisti ea ante faciem eorum in odorem suauitatis. Et factum est, dicit Adonai Dominus:
20 * & tulisti filios tuos & filias tuas quas genuisti, & immolasti eis in consumptionem, quasi parum fornicata sis:
21 * Et iugulasti filios tuos, & dedisti eos vt sanctificares tu eos illis.
22 * Hoc præter omnem fornicationem tuam, & abominationes tuas, & non es recordata dierum infantiæ tuæ quando eras nuda, & ignominiosa, & mixta in sanguine tuo, & vixisti.
23 * Et factum est post omnes iniquitates tuas, væ væ tibi, dicit Adonai Dominus.
24 * Et ædificasti tibi habitaculum fornicationis, & fecisti tibi prostitutionem in omni platea:
25 * Et in principio omnis viæ ædificasti fornicationes tuas, & destruxisti decorem tuum. et diuisisti crura tua omni transeunti, & multiplicasti fornicationem tuam:
26 * Et fornicata es super filios Ægypti vicinos tibi magnarum carnium. & multiplicasti fornicata es vt ad iracundiam prouocare me.
27 * Et ecce extendo manum meam super te, et auferam legitima tua, & tradam te in animas odientium te filias alienigenarum quæ declinauerunt à via tua. Impie egisti:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Exiitque tibi, cœtus Israel, nomen inter populos ob pulchritudinem tuam, quia perfecta erat gloria mea quam posueram super te, dicit Dominus Deus. " Et freta pulchritudine tua, fornicata es ob nomen tuum, atq, adiunxisti te vt coleres idola cum omni transeunte, quod non decebat te ita facere. " Et tulisti de vestimentis tuis, & fecisti tibi excelsa cooperta polymitis, & fornicata es super ea præter fas & decorum. " Et tulisti vasa tua laudabilia ex auro meo & argento meo quod dederã tibi, & fecisti tibi imagines masculas, & fornicata es in eis. " Et tulisti vestimenta tua varij coloris, & operuisti ea, & oleum meum & incensum aromatis mei posuisti coram eis: " Et bona mea quæ dedi tibi, similam, & oleum & mel quibus cibaui te, posuisti coram eis in oblationes & in cultum. Nonne facta sunt omnia hæc? dicit Deus Deus. " Quomodo multiplicasti irritare me cœtus Israel: qui tulisti filios tuos & filias tuas, ex quibus futurum erat vt egrederetur gens sancta coram me, & immolasti eos illis in oblationem & cultum. Nunquid parum est in oculis tuis fornicatio tua? " Et immolasti filios, & tradidisti eos vt traducerentur illis. " Non es recordata omniũ peccatorum abominationum tuarum & idolorum tuorum, nec dierum antiquorum cùm esses transmigrans & derelicta, & afflicta in feruitute tua esses. " Quid erit in fine tuo ob omnia mala tua? Propheta dicit ei: Væ tibi quia peccasti, væ tibi quia non es conuersa, dicit Dominus Deus. " Et ædificasti tibi aras, & fecisti tibi excelsa in omni platea. " In capite omnis diuisionis itineris construxisti excelsum tuum, & prophanasti sanctitatem tuam, & tete coniunxisti vt coleres idola. Et multiplicasti omnia idola tua cum omni transeunte, & multiplicasti idola tua. " Et fornicata es post filios Ægypti propinquos tuos & magnarum carnium, & multiplicasti idola tua vt irritares me. " Et ecce leuaui plagam potentiæ meæ super te, & prohibui bonum tuum, & tradam te in manum inimicorum tuorum villarum Philistinorum, ad quos si misissem prophetas meos, erubescerent. tu autẽ non es conuersa à via tua scelerata.

תרגום יונתן

14 ואפקת לך שום כשמיה בישראל ביני עממיא בשופריך ארי גמיר הוא יקרי דשויתי עליך אמר יי אלהים׃ 15 ואתרחצת בשופריך ואתרחקת מן כל דלא יאות לך למפלח לטעותא עם כל דעדי ולא כשר ליך למעבד כן׃ 16 ונסבת מלבושיך ועבדת ליך כמין מחפיין ואתפרסת עליהון לא כדחזי׃ 17 ונסבת מאני השבחתיך מדהבי ומכספי דיהבית ליך ועבדת ליך צלמי דכורא ואתפרסת בהון׃ 18 ונסבת יה לבושי ציורין וכסיתינון ושכחי וקטורתי קדמיהון׃ 19 ושובי דיהבית ליך סולתא ושחא ודבשא דאכלתיך ושויתיהון קדמיהון לרעוא ניחוחא והוה כן אמר יי אלהים׃ 20 ואיכא אסגיאת לאתגרגרא קדמי בנישתא דילדתי ואתקטרתינון להון לאכלא היכמא דלית זנותא זניתא׃ 21 ונכסת ית בנך ויהב בנך ואגרתינון להון קרבנין להפקא קדמיהון חזעירא והוה כעינך טעוניך׃ 22 ולית כל חובי חוביא ומעבדיך ושעותיך לא אדכרת יומין דסלקדמין כד הויית עריא ומכלמא מתבוססא בדמיך הויית׃ 23 והוה יהי בכל חוביך על כל בישתיך נביא אמר להא ויי ויל ויל על חבתא ויי ויל על ולא כדין׃ 24 ובניית ליך אגורין ועבדת ליך רמן בכל רחוב׃ 25 בריש כל פרשות אורחבנית רמתיך ואחיילת יתיך ופשקת ית כרעיך לכל דעדי ואסגית ית זניותיך׃ 26 ושגיאת בתר בני מצרים שכניך רבי בסרין ואסגית ית זניותיך לאכעסא קדמי׃ 27 והא אריכית ית תחה גבורתי עליך ומנעית טוביך ואמסרניך לנפשת סנאיך בנת פלשתאי דמתכלמן מאורחתיך דעצרת חטאין׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

28 וַתִּזְנִי אֶל־בְּנֵי אַשּׁוּר מִבְּלְתִּי שִׂבְעָתֵךְ וַתִּזְנִים וְגַם־לֹא שָׂבָעַתְּ׃

29 וַתַּרְבִּי אֶת־תַּזְנוּתַיִךְ אֶל־אֶרֶץ כְּנַעַן כַּשְׂדִּימָה וְגַם־בְּזֹאת לֹא שָׂבָעַתְּ׃

30 מָה אֲמַלֵּא לִבָּתֵךְ נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה בַּעֲשׂוֹתֵךְ אֶת־כָּל־אֵלֶּה מַעֲשֵׂה אִשָּׁה זוֹנָה שַׁלָּטָת׃

31 בְּבָנוֹתַיִךְ גָּבְךְ בְּרֹאשׁ כָּל־דֶּרֶךְ וְרָמָתֵךְ עָשִׂית בְּכָל־רְחוֹב וְלֹא־הָיִיתְ כְּזוֹנָה לְקַלֵּס אָתָנָן׃

32 הָאִשָּׁה הַמְנָאֶפֶת תַּחַת אִישָׁהּ תִּקַּח אֶת־זָרִים׃

33 לְכָל־זוֹנוֹת יִתְּנוּ־נֵדָה וְאֶת־נְתָתְּ אֶת־נְדָנַיִךְ לְכָל־מְאַהֲבַיִךְ וַתְּשַׁחֲרִי אוֹתָם לָבוֹא אֵלַיִךְ מִסָּבִיב בְּתַזְנוּתָיִךְ׃

34 וַיְהִי־בָךְ הִפֶּךְ מִן־הַנָּשִׁים בְּתַזְנוּתַיִךְ וְאַחֲרַיִךְ לֹא זוֹנָה וּבְתִתֵּךְ אֶתְנָן וְאֶתְנָן לֹא נִתַּן־לָךְ וַתְּהִי לְהֶפֶךְ׃

35 לָכֵן זוֹנָה שִׁמְעִי דְּבַר־יְהוָה׃

36 כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה יַעַן הֻשְׁפַּךְ נְחָשְׁתֵּךְ וַתִּגָּלֶה עֶרְוָתֵךְ בְּתַזְנוּתַיִךְ עַל־מְאַהֲבָיִךְ וְעַל כָּל־גִּלּוּלֵי תוֹעֲבוֹתַיִךְ וְכִדְמֵי בָנַיִךְ אֲשֶׁר נָתַתְּ לָהֶם׃

37 לָכֵן הִנְנִי מְקַבֵּץ אֶת־כָּל־מְאַהֲבַיִךְ אֲשֶׁר עָרַבְתְּ עֲלֵיהֶם וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר אָהַבְתְּ עַל כָּל־אֲשֶׁר שָׂנֵאת וְקִבַּצְתִּי אֹתָם עָלַיִךְ מִסָּבִיב וְגִלֵּיתִי עֶרְוָתֵךְ אֲלֵהֶם וְרָאוּ אֶת־כָּל־עֶרְוָתֵךְ׃

38 וְשָׁפַטְתִּיךְ מִשְׁפְּטֵי נֹאֲפוֹת וְשֹׁפֶכֶת דָּם וְנָתַתִּיךְ דַּם חֵמָה וְקִנְאָה׃

39 וְנָתַתִּי אוֹתָךְ בְּיָדָם וְהָרְסוּ גַבֵּךְ וְנִתְצוּ רְכָתַיִךְ וְהִפְשִׁיטוּ אוֹתָךְ בְּגָדַיִךְ וְלָקְחוּ כְּלֵי תִפְאַרְתֵּךְ וְהִנִּיחוּךְ עֵירֹם וְעֶרְיָה׃

40 וְהֶעֱלוּ עָלַיִךְ קָהָל וְרָגְמוּ אוֹתָךְ בָּאֶבֶן וּבְתָקְעָם בְּחַרְבוֹתָם׃

28 * Et fornicata es tu in filiis Assyriorum, eò quòd nedum fueris expleta.
29 * Et postquàm fornicata es nec sic es satiata, & multiplicasti fornicationem tuam in terra Chanaan cum Chaldæis, & nec sic satiata es.
30 * In quo mundabo cor tuum, ait Dominus Deus, cùm facias omnia hæc opera mulieris meretricis & procacis?
31 * Quia fabricasti lupanar tuum in capite omnis viæ, & excelsum tuum fecisti in omni platea. Nec facta es quasi meretrix fastidio augens precium, * Sed quasi mulier adultera quæ super virum suum inducit alienos. * Omnibus meretricibus dantur mercedes, tu autem dedisti mercedes cunctis amatoribus tuis, & dona donabas eis, vt intrarent ad te vndique ad fornicandum tecum. * Factumque est in te contra consuetudinem mulierum in fornicationibus tuis, & post te non est fornicatio. In eo enim quòd dedisti mercedes, & mercedes non accepisti, factum est in te contrarium.
35 * Propterea meretrix audi verbum Domini.
36 * Hæc dicit Dominus Deus: Quia effusum est æs tuum, & reuelata est ignominia tua in fornicationibus tuis super amatores tuos, & super idola abominationum tuarum in sanguine filiorum tuorum quos dedisti eis: * Ecce ego congregabo omnes amatores tuos quibus commixta es, & omnes quos dilexisti cum vniuersis quos oderas: & congregabo eos super te in circuitu: & nudabo ignominiam tuam coram eis, & videbunt omnem turpitudinem tuam.
38 * Et iudicabo te iudiciis adulterarum & effundentium sanguinem. * Et dabo te in sanguinem furoris & zeli, & dabo te in manus eorum. Et destruent lupanar tuum, & demolientur prostibulum tuum, & auferent nudabunt te vestimentis tuis, & auferent vasa decoris tui, & derelinquent te nudam, et plenamque ignominia: * Et adducent super te multitudinem: & lapidabunt te lapidibus, & trucidabunt te gladiis suis.

28 * καὶ ἐξεπόρνευσας ἐπὶ τοὺς υἱοὺς ἀσσύρ, καὶ οὐδὲ οὕτως ἐπλήσθης. 29 * καὶ ἐπλήθυνας τὰς πορνείας σου ἕως γῆς χαναάν, εἰς χαλδαίους, καὶ ἐν τούτοις οὐ πεπλήσθης.
30 * τί ποιήσω τῇ καρδίᾳ σου λέγει κύριος, ἐν τῷ ποιῆσαί σε ταῦτα πάντα ἔργα γυναικὸς πόρνης παρρησιαζομένης. 31 * ἐξεπορνεύσας τεμένους ἐν ταῖς ὁδαῖς σου καὶ ἐν τῇ οἰκοδομεῖσθαί σε πορνεῖόν σου ἐν κορυφῇ πάσης ὁδοῦ, καὶ τὴν βάσιν σου ἐποίησας ἐν πάσῃ πλατείᾳ, καὶ οὐκ ἐγένου ὡς πόρνη συνάγουσα μισθώματα·
32 * ἡ γυνὴ ἡ μοιχωμένη ὁμοία ἐστὶ τῷ ἀνδρὶ τοῦ λαμβάνουσα μισθώματα,
33 * καὶ πᾶσιν τοῖς ἐκπορνεύουσιν αὐτὴν προσδιδοῦσα μισθώματα. καὶ σὺ προσεδίδους μισθώματα πᾶσι τοῖς ἐρασταῖς σου, καὶ ἐφόρτιζες αὐτοὺς τοῦ ἔρχεσθαι πρὸς σὲ κυκλόθεν ἐν τῇ πορνείᾳ σου.
34 * καὶ ἐγένετο ἐν σοὶ διεστραμμένον παρὰ τὰς γυναῖκας ἐν τῇ πορνείᾳ σου, καὶ μετὰ σὲ ἐπορνεύσουσιν, ἐν τῷ δοῦναί σε προσδοῶναί σε μισθώματα, καὶ μισθώματα μὴ διδόσθαί σοι, γέγονεν ἐν σοὶ διεστραμμένον.
35 * διὰ τοῦτο πόρνη ἄκουε λόγον κυρίου.
36 * τάδε λέγει ὁ θεὸς κύριος, ἀνθ' ὧν ἐξέχεας τὸν χαλκόν σου, καὶ ἀποκαλυφθήσεται ἡ αἰσχύνη σου ἐπὶ τῇ πορνείᾳ σου μετὰ τῶν ἐραστῶν σου, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐνθυμήμασι τῶν ἀνομιῶν σου, καὶ ἐν τοῖς αἵμασι τῶν τέκνων σου ὧν ἔδωκας αὐτοῖς.
37 * διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ ἐπισυνάγω πάντας τοὺς ἐραστάς σου ἐν οἷς ἐπεμίγης ἐν αὐτοῖς, καὶ πάντας οὓς ἠγάπησας σὺν πᾶσιν οἷς ἐμίσεις. καὶ συνάξω αὐτοὺς ἐπὶ σὲ κυκλόθεν. καὶ ἀποκαλύψω τὰς κακίας σου πρὸς αὐτούς, καὶ ὄψονται πᾶσαν τὴν αἰσχύνην σου, * καὶ ἐκδικήσω σε ἐκδικήσει μοιχαλίδων, καὶ ἐκχεούσῶν αἷμα. καὶ δώσω σε ἐν αἵματι θυμοῦ καὶ ζήλου. * καὶ καθελῶ σε εἰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ καθαιρήσουσιν τὸ πορνεῖόν σου, καὶ καθελοῦσιν τὴν βάσιν σου, καὶ ἐκδύσουσίν σε τὰ ἱμάτιά σου, καὶ λήψονται τὰ σκεύη τῆς καυχήσεώς σου, καὶ ἀφήσουσίν σε γυμνήν, καὶ αἰσχημονοῦσαν. * καὶ ἄξουσιν ἐπὶ σὲ ὄχλους, καὶ λιθοβολήσουσίν σε ἐν λίθοις, καὶ καταξιφήσουσίν σε ἐν τοῖς ξίφεσιν αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

28 Et fornicata es post filios Assur, eo quòd non sciebas Legem; & fornicata es cum eis, & etiam ignorasti pœnitentiam. 29 Et multiplicasti idola tua vt contingererts cum populo terræ Chanaan, & vt ambulares in legibus Chaldæorum: & etiam in hoc non cognouisti Legem. 30 Quàm fortis fuit malitia cordis tui, dicit Dominus Deus: cùm faceres omnia hæc sicut opera mulieris meretricis quæ potestatem habet simplius. 31 Et cùm ædificares aras tuas in capite omnis biuij itineris, & excelsa tua faceres in omni platea. Nec fuisti sicut meretrix quæ vilitatem percipit ex mercede. 32 Cœtus Israel similis est mulieri quæ dilecta est marito, quæ fornicata est super eum, & relinquens suum, & mœchatur cum alienis. 33 Omni meretrici dant mercedem, tu autem mercedem tuam contulisti omnibus amatoribus tuis, & muneribus conduxisti eos vt venirent ad te per circuitum, propter fornicationes tuas. 34 Et fuit in te diuersum, cœtus Israel, ab aliis mulieribus in fornicationibus tuis; & post te non fuit quæ fornicata fuerit sicut tu, in eo quòd dedisti mercedem, & merces non est data tibi, & facta es in contrarium. 35 Propterea tu cuius opera sunt sicut meretricis, ô cœtus Israel, suscipe verbum Domini. 36 Hæc dicit Dominus Deus: Pro eo quòd reuelata est confusio tua, & apparuit ignominia tua, cùm fornicata fueris post amatores tuos, & in omnibus idolis abominationum tuarum, & in peccato sanguinis filiorum tuorum quos immolasti eis. 37 Propterea ecce ego congrego omnes amatores tuos quos dilexisti vt errares post eos, & omnes quos dilexisti, cum omnibus quos odisti, & congregabo eos super te per circuitum, & reuelabo confusionem tuam eis, & videbunt omnem ignominiam tuam. 38 Et vltionem iudicum & effundentium sanguinem; & tradam te in occisionem in ira & in furore. 39 Et tradam te in manus eorú, & destruent mulierarium, & demolientur excelsa tua, & expoliabunt te vestibus tuis preciosis, & tollent vasa laudabilia tua, & relinquent te transmigrantem & derelictam. 40 Et ascendent contra te exercitus, & lapidabunt te lapidibus fundæ, & præscindent te gladiis suis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

41 ׀ וְשָׂרְפוּ בָתַּיִךְ בָּאֵשׁ וְעָשׂוּ־בָךְ שְׁפָטִים לְעֵינֵי נָשִׁים רַבּוֹת וְהִשְׁבַּתִּיךְ מִזּוֹנָה וְגַם־אֶתְנָן לֹא תִתְּנִי־עוֹד׃

42 ׀ וַהֲנִחֹתִי חֲמָתִי בָּךְ וְסָרָה קִנְאָתִי מִמֵּךְ וְשָׁקַטְתִּי וְלֹא אֶכְעַס עוֹד׃

43 ׀ יַעַן אֲשֶׁר לֹא־זָכַרְתְּ אֶת־יְמֵי נְעוּרַיִךְ וַתִּרְגְּזִי לִי בְּכָל־אֵלֶּה וְגַם אֲנִי הִנֵּה דַרְכֵךְ בְּרֹאשׁ נָתַתִּי נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה וְלֹא עָשִׂיתִי אֶת־הַזִּמָּה עַל כָּל־תּוֹעֲבֹתָיִךְ׃

44 ׀ הִנֵּה כָל־הַמֹּשֵׁל עָלַיִךְ יִמְשֹׁל לֵאמֹר כְּאִמָּה בִּתָּהּ׃

45 ׀ בַּת־אִמֵּךְ אַתְּ גֹּעֶלֶת אִישָׁהּ וּבָנֶיהָ וַאֲחוֹת אֲחוֹתֵךְ אַתְּ אֲשֶׁר גָּעֲלוּ אֲנָשֵׁיהֶן וּבְנֵיהֶן אֲבִיכֶן חִתִּית וְאֵבִיכֶן אֱמֹרִי׃

46 ׀ וַאֲחוֹתֵךְ הַגְּדוֹלָה שֹׁמְרוֹן הִיא וּבְנוֹתֶיהָ הַיּוֹשֶׁבֶת עַל־שְׂמֹאולֵךְ וַאֲחוֹתֵךְ הַקְּטַנָּה מִמֵּךְ הַיּוֹשֶׁבֶת מִימִינֵךְ סְדֹם וּבְנוֹתֶיהָ׃

47 ׀ וְלֹא בִדְרָכֶיהָן הָלַכְתְּ וְכִתּוֹעֲבוֹתֵיהֶן עָשִׂית כִּמְעַט קָט וַתַּשְׁחֵתִי מֵהֶן בְּכָל־דְּרָכַיִךְ׃

48 ׀ חַי־אָנִי נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה אִם־עָשְׂתָה סְדֹם אֲחוֹתֵךְ הִיא וּבְנוֹתֶיהָ כַּאֲשֶׁר עָשִׂית אַתְּ וּבְנוֹתְיִךְ׃

49 ׀ הִנֵּה־זֶה הָיָה עֲוֹן סְדֹם אֲחוֹתֵךְ גְּאוֹן שִׂבְעַת־לֶחֶם וְשַׁלְוַת הַשְׁקֵט הָיְתָה לָהּ וְלִבְנוֹתֶיהָ וְיַד־עָנִי וְאֶבְיוֹן לֹא הֶחֱזִיקָה׃

50 ׀ וַתִּגְבַּהְנָה וַתַּעֲשֶׂינָה תּוֹעֵבָה לְפָנָי וָאָסִיר אֹתָהֶן כַּאֲשֶׁר רָאִיתִי׃

51 ׀ וְשֹׁמְרוֹן כַּחֲצִי חַטֹּאתַיִךְ לֹא חָטְאָה וַתַּרְבִּי אֶת־תּוֹעֲבֹתַיִךְ מֵהֵנָּה וַתְּצַדְּקִי אֶת־אֲחוֹתַיִךְ בְּכָל־תּוֹעֲבֹתַיִךְ אֲשֶׁר עָשִׂיתְ׃

41 ׀ Et comburent domos tuas igni, & facient in te iudicia in oculis mulierum plurimarum; & desines fornicari: & mercedes vltrà non dabis.

42 ׀ Et requiescet indignatio mea in te, & auferetur zelus meus à te, & quiescam, non iracscar amplius:

43 ׀ Eo quòd non fueris recordata dies adolescétiæ tuę, & prouocasti me in omnibus his. Quapropter & ego vias tuas in capite tuo dedi, ait Dominus Deus, & non feci iuxta scelera tua in omnibus abominationibus tuis.

44 ׀ Ecce omnis qui dicit vulgo prouerbium, in te assumet illud, dicens: Sicut mater, ita & filia eius.

45 ׀ Filia matris tuæ es tu, quæ proiecit virum suum, & filios suos, & soror sororum tuarum quæ proiecerunt viros suos, & filios suos. Mater vestra Cethæa, & pater vester Amorræus.

46 ׀ Et soror tua maior Samaria ipsa & filiæ eius quæ habitant ad sinistram tuam. Soror autem tua minor te, quæ habitat à dextris tuis, Sodoma & filiæ eius.

47 ׀ Sed nec in viis earum ambulasti, neque secundùm scelera earum fecisti. Paruum illum minus pene sceleratoria fecisti tu in omnibus viis tuis.

48 ׀ Viuo ego, dicit Dominus Deus, quòd non fecit Sodoma soror tua ipsa & filiæ eius, sicut fecisti tu & filiæ tuæ.

49 ׀ Ecce hæc fuit iniquitas Sodomæ sororis tuæ, superbia, saturitas panis, & abundantia & ocium ipsius & filiarum eius, & manum egeno & pauperi non porrigebant:

50 ׀ Et eleuatæ sunt, & fecerunt abominationes coram me, & abstuli eas sicut vidisti.

51 ׀ Et Samaria dimidium peccatorum non peccauit, sed vicilli eas scleribus tuis, & iustificasti sorores tuas in omnibus abominationibus tuis quas operata es.

41 ׀ Et succendent domos tuas in igne, & facient in te vltiones coram mulieribus multis. Et auertam te à fornicatione, & mercedes non dabis vltrà.

42 ׀ Et dimittam furorẽ meum super te, & auferetur zelus meus à te, & requiescam, & non sollicitus ero vltrà.

43 ׀ Eò quòd non es recordata diei infantiæ tuæ, & contristabas me in omnibus his. Et ecce ego vias tuas in caput tuum dedi, dicit Adonai Dominus, & sic non feci secundum omnem impietatem tuam super omnibus iniquitatibus tuis.

44 ׀ Hæc sunt omnia quæcunque dixerunt contrate in parabola, dicentes: Sicut mater, sic & filia matris tuæ.

45 ׀ Tu es eius qui reliquit virum suum & filios suos, & soror sororum tuarum quæ reliquerunt viros suos & filios suos: mater vestra Cethæa, & pater vester Amorræus.

46 ׀ Soror tua senior Samaria hæc, & filiæ eius quæ habitant à sinistris tuis, & soror tua iunior quæ habitat à dextris tuis, Sodoma & filiæ eius.

47 ׀ Et neque sic in viis eorum ambulasti, neque secundum iniquitates eorum egisti paulominus; transgressa es eas in omnibus viis tuis.

48 ׀ Viuo ego, dicit Adonai Dominus, si fecit Sodoma soror tua ipsa, & filiæ eius sicut fecisti tu & filiæ tuæ.

49 ׀ Veruntamen hæc iniquitas Sodomorum sororis tuæ superbia, & in saturitate panum, & in abundantiis deliciis affluebant ipsa & filiæ eius. Hoc fuit in ipsa & filiabus eius, & manum pauperis & egeni non assumebant.

50 ׀ Et gloriabantur, & fecerunt iniquitates in conspectu meo, & abstuli eas sicut videruut.

51 ׀ Et Samaria secundum dimidia peccatorum tuorum non peccauit, & multiplicasti iniquitates tuas super eas, & iustificasti sorores tuas in omnibus iniquitatibus tuis quas fecisti.

41 ׀ καὶ ἐμπρήσουσιν οἴκους σου ἐν πυρί, καὶ ποιήσουσιν ἐν σοὶ ἐκδικήσεις ἐνώπιον γυναικῶν πολλῶν. καὶ ἀποστρέψω σε ἀπὸ πορνείας, καὶ μισθώματα οὐ μὴ δῷς ἔτι.

42 ׀ καὶ ἐπαφήσω τὸν θυμόν μου ἐπὶ σέ, καὶ ἐξαρθήσεταί ὁ ζῆλός μου ἐν σοί, καὶ ἀναπαύσομαι, καὶ οὐ μὴ μεζονισθῶ ἔτι.

43 ׀ ἀνθ' ὧν οὐκ ἐμνήσθης τὴν ἡμέραν τῆς νεότητός σου, καὶ ἐλύπεις με ἐν πᾶσι τούτοις. καὶ ἰδοὺ ἐγὼ τὰς ὁδούς σου ἐπὶ κεφαλὴν σοῦ δέδωκα, λέγει κύριος. καὶ οὐκ ἐποίησα τὴν πᾶσαν τὴν ἀσέβειαν σου ἐπὶ πάσαις ταῖς ἀνομίαις σου.

44 ׀ ταῦτα ἐστι πάντα ὅσα εἶπον κατὰ σοῦ ἐν παραβολῇ λέγοντες· καθὼς ἡ μήτηρ, οὕτως καὶ ἡ θυγάτηρ αὐτῆς σου.

45 ׀ σὺ εἶ τῆς ἀποστατούσης τὸν ἄνδρα αὐτῆς καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ ἀδελφὴ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν ἀποστατούντων τοὺς ἄνδρας αὐτῶν καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν, ἡ μήτηρ ὑμῶν χεθαία, καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀμορραῖος.

46 ׀ ἡ ἀδελφή σου ἡ πρεσβυτέρα σαμάρια αὕτη, καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῆς αἱ κατοικοῦσαι ἐξ ἀριστερῶν σου, καὶ ἡ ἀδελφή σου ἡ νεωτέρα ἡ κατοικοῦσα ἐκ δεξιῶν σου, Σόδομα καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῆς.

47 ׀ καὶ οὐ κατὰ τὰς ὁδοὺς αὐτῶν ἐπορεύθης, οὐδὲ κατὰ τὰς ἀνομίας αὐτῶν ἐποίησας κατ' ὀλίγον, ἀλλ' ἢ κατέρεσας αὐτὰς ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς σου.

48 ׀ ζῶ, ἐγὼ λέγει κύριος. εἰ ἐποίησεν Σόδομα ἡ ἀδελφὴ σου αὐτή, καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῆς ὃν τρόπον ἐποίησας σὺ καὶ αἱ θυγατέρες σου.

49 ׀ πλὴν τοῦτο τὸ ἀνόμημα Σοδόμων τῆς ἀδελφῆς σου ἡ ὑπερηφανία, καὶ ἐν πλησμονῇ ἄρτων, καὶ ἐν ἀνομίαις ἐπαταλῶν αὐτὴ καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῆς. τοῦτο ὑπῆρχεν ἐν αὐτῇ καὶ ταῖς θυγατράσιν αὐτῆς, καὶ χεῖρα ψωχοῦ καὶ πενήτος οὐκ ἀντελαμβάνοντο.

50 ׀ καὶ ἐμεγαλαύχησαν καὶ ἐποίησαν ἀνόμηματα ἐνώπιόν μου, καὶ ἐξῆρες αὐτὰς καθὼς εἶδον.

51 ׀ καὶ Σαμάρεια κατὰ τὰς ἡμίσεις τῶν ἁμαρτιῶν σου οὐχ ἥμαρτεν, καὶ ἐπλήθυνας τὰς ἀνομίας σου ὑπὲρ αὐτάς· καὶ ἐδικαίωσας τὰς ἀδελφάς σου ἐν πάσαις ταῖς ἀνομίαις σου αἷς ἐποίησας.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

41 ׀ Et comburent domos tuas igne; et facient in te vltionem iudiciorum in oculis prouinciarum multarum, & faciam vt desinas esse velut meretrix, & etiam mercedem non dabis amplius. 42 ׀ Et requiescere faciam indignationem meam in te, & auferetur zelus meus à te, & colligam furorem meum, & non erit amplius. 43 ׀ Pro eo quòd non es recordata dierum priscorum, & irritasti me omnibus his: ego quoque vltionem viæ tuæ in caput dedi, dicit Dominus Deus, & non insisti tibi consilium vt conuertereris ab omnibus abominationibus tuis. 44 ׀ Ecce omnis qui proferet bium sumit, super te assumet illud, dicens: Qualia opera matris, talia filiæ. 45 ׀ Quare facta es filia terræ Chanaan, vt faceres iuxta opera populi vbi electi sunt patres eum filiis, & sorores Sodomæ & Gomorræ, quæ consumptæ sunt cum eis, & patres eum filiis? Nonne mater vestra Sara erat inter Hitthæos, & non fecit iuxta opera eorum? Et pater vester Abraham fuit inter Amorræos, & non ambulauit in consiliis eorum. 46 ׀ Et soror tua maior Samaria ipsa, & villæ eius, quæ habitabat ad sinistram tuam; & soror tua minor te, quæ habitabat ad dexteram tuam, Sodoma, & villæ eius. 47 ׀ Si enim in viis eius ambulasses, & iuxta abominationes earum fecisses, tolerabile esset peccatum tuum, sed longè corruptior fuisti quàm illæ in omnibus viis tuis. 48 ׀ Viuo ego, dicit Dominus, si fecit Sodoma soror tua ipsa & villæ eius, sicut fecisti tu & villæ tuæ. 49 ׀ Ecce hoc fuit peccatum Sodomæ sororis tuæ, superbi & saturi pane, & abundantia & quies fuit ei & villis eius, & manum pauperis & inopis non confortauit. 50 ׀ Et sese extulit, & fecit abominationes coram me. Et transmigrare fecit eos sicut manifestum est coram me. 51 ׀ Et Samaria iuxta dimidium peccatorum suorum non peccauit, & multiplicasti abominationes tuas magis quàm illæ, & iustificasti sorores tuas in omnibus abominationibus tuis quas fecisti.

Universidad de Deusto
Biblioteca

52 גם־את שאי כלמתך אשר פללת לאחותך
בחטאתיך אשר־התעבת מהן תצדקנה ממך וגם־
את בושי ושאי כלמתך בצדקתך אחיותך:
53 ושבתי את־שבותהן את־שבית סדם ובנותיה
ואת־שבית שמרון ובנותיה ושבית שביתיך
בתוכהנה:
54 למען תשאי כלמתך ונכלמת מכל אשר עשית
בנחמך אתן:
55 ואחותיך סדם ובנותיה תשבן לקדמתן ושמרון
ובנותיה תשבן לקדמתן ואת ובנותיך תשבינה
לקדמתכן:
56 ולוא היתה סדם אחותך לשמועה בפיך ביום
גאוניך: 57 בטרם תגלה רעתך כמו עת חרפת
בנות־ארם וכל־סביבותיה בנות פלשתים
השאטות אותך מסביב:
58 את־זמתך ואת־תועבותיך את נשאתים נאם
יהוה: 59 כי כה אמר אדני יהוה ועשית אותך
כאשר עשית אשר־בזית אלה להפר ברית:
60 וזכרתי אני את־בריתי אותך בימי נעוריך
והקימותי לך ברית עולם:
61 וזכרת את־דרכיך ונכלמת בקחתך את־
אחותיך הגדלות ממך אל־הקטנות ממך ונתתי
אתהן לך לבנות ולא מבריתך:
62 והקימותי אני את־בריתי אתך וידעת כי־אני
יהוה: 63 למען תזכרי ובשת ולא יהיה־לך
עוד פתחון פה מפני כלמתך בכפרי־לך לכל־אשר
עשית נאם אדני יהוה:

יז

1 ויהי דבר־יהוה אלי לאמר:
2 בן־אדם חוד חידה ומשל משל אל־בית ישראל:

52 Ergo & tu porta confusionem tuã quæ
vicisti sorores tuas peccatis tuis, sceleratius
agens ab eis, iustificatæ sunt enim à te. Er-
go & tu confundere, & porta ignominiam
tuam quæ iustificasti sorores tuas.
53 Et conuertam restituens eas conuersio-
ne Sodomorum cum filiabus suis, & con-
uersione Samariæ & filiarũ eius. Et conuer-
tam reuersionem tuam in medio earum.
54 Vt portes ignominiam tuã, & cõfunda-
ris in omnibus quæ fecisti consolans eas.
55 Et soror tua Sodoma & filiæ eius reuer-
G tentur ad antiquitatem suam, & Samaria
& filiæ eius reuertentur ad antiquitatem
suam, & tu & filiæ tuæ reuertimini ad an-
tiquitatem vestram.
56 Non fuit autem Sodoma soror tua au-
dita in ore tuo in die superbiæ tuæ:
57 Antequam reuelaretur malitia tua si-
cut hoc tempore in opprobrium filiarum
Syriæ, & cunctarum in circuitu tuo filiarũ
Palestinarum, quæ ambiunt te per gyrum.
58 Scelus tuum & ignominiam tuam tu
portasti, ait Dominus.
59 Quia hæc dicit Dominus Deus: Et fa-
ciam tibi sicut despexisti iuramentum vt
irritum faceres pactum.
60 Et recordabor ego pacti mei tecum in
diebus adolescentiæ tuæ, & suscitabo tibi
pactum sempiternum.
61 Et recordaberis viarum tuarum, & con-
funderis cùm receperis sorores tuas te ma-
iores cum minoribus tuis. Et dabo eas tibi
in filias, sed non ex pacto tuo.
62 Et suscitabo ego pactum meum tecũ,
& scies quia ego Dominus.
63 Vt recorderis & confundaris, & non
sit tibi vltrà aperire os præ confusione tua,
cùm placatus tibi fuero in omnibus quæ fe-
cisti, ait Dominus Deus.

CAP. XVII.

1 ET factus est sermo Domini ad me, di-
A cens:
2 Fili hominis, propone ænigma & nar-
ra parabolam ad domum Israel.

תרגום יונתן

52 אף את קבלי אתכנעותיך דבעית לאחתיך בחוביך דאתעבת מנהן ותכן מניך ואף את בהתי וקבלי אתכנעותיך בדזכית אחתיך:
53 ואתיב ית עמהון להון ית עמא דסדום וכפרנהא וית עמא דשמרון וכפרנהא ואתיב גלות עמיך ביניהון:
54 בדיל דתקבלין אתכנעותיך ותתכנעין מכל דעבדת בנחמותיך יתהן: 55 ואחתיך סדום וכפרנהא יתובן לאולהן ושמרון
וכפרנהא יתובן לאולהן ואת וכפרניך תתובן לאולכן: 56 ולא הות סדום אחתיך לאלפן בפמיך ביום אתרברביתיך:
57 עד לא התגלי בישתיך כעדן דחסדו כפרני ארם וכל סחרנהא כפרני פלשתאי דבזו יתיך מסחור סחור:
58 חובי עצת חטאיך וית פלחן תועבתיך את קבלתנון אמר יוי: 59 ארי כדנן אמר יוי אלהים ואתפרע מניך כמא דעבדת
דשטית על מומי לאשנאה קים: 60 ודכרנא אנא ית קימי דעמיך ביומי קדם ואקים לך קים עלם:
61 ותדכרין ית אורחתיך ותתכנעין בקרבותיך ית מדינן דרברבן מניך עם דזעירן מניך ומסרת יתהן ליך לאשתמעא ולא עבדת ית
אוריתא: 62 ואקים אנא ית קימי דעמיך ותדעין ארי אנא יוי: 63 בדיל דתדכרין ותבהתין ולא יהא לך עוד לאתרברבא
בפמיך מן קדם אתכנעותיך כד אשבוק ליך לכל דעבדת אמר יוי אלהים:

יז

1 והוה פתגם נבואה מן קדם יוי עמי למימר: 2 בר אדם חוד חידתא ומתל מתלא על בית ישראל:

52 *Et tu sustine tormentũ tuum in quo cor-*
rupisti sorores tuas in peccatis tuis, quibus ini-
què egisti super eas, & iustificasti eas super te.
Et tu confundere & suscipe ignominiam tuam,
eò quòd iustificaueris tu sorores tuas.
53 *Et auertam auersiones earum auersionẽ So-*
domorum & filiarum eius; et auertam auersio-
nem Samariæ & filiarum suarum, & auertam
auersionem tuam in medio earum.
54 *Vt portes tormentum tuum, & habebis*
ignominiam ex omnibus quæ fecisti cùm tu ad
iracundiam prouocares me.
55 *Et soror tua Sodoma, & filiæ eius resti-*
tuentur sicut fuerunt à principio; & Samaria et
filiæ eius restituẽtur sicut erant à principio. Et tu
& filiæ tuæ restituemini sicut fuistis à principio.
56 *Et nisi fuisset Sodoma soror tua in auditũ*
in ore tuo in diebus superbiæ tuæ:
57 *Antequam reuelarentur malitiæ tuæ, sicut*
nunc opprobrium es tu filiarum Syriæ, et omniũ
quæ in circuitu tuo, & filiarum alienigenarum
circundantium te per gyrum:
58 *Impietates tuas et iniquitates tuas tu por-*
ta ipsas, dicit Dominus.
59 *Hæc dicit Adonai Dominus: Et faciam in*
te sicut fecisti, sicut despexisti maledictionem vt
præterires testamentum meum.
60 *Et recordabor ego testamenti mei quod te-*
cum in diebus adolescentiæ tuæ, & suscitabo ti-
bi testamentum sempiternum.
61 *Et recordaberis viarum tuarũ, & despi-*
cieris cùm receperis tu sorores tuas seniores te
cum iunioribus te; & dabo eas tibi in ædifica-
tionem, & non ex testamento tuo.
62 *Et suscitabo ego testamentum meum tecum,*
& cognosces quia ego Dominus.
63 *Vt recorderis & confundaris, & non sit*
tibi vltrà aperire os à facie ignominiæ tuæ, cùm
propicius fuero ego tibi iuxta omnia quæcunque
fecisti, dicit Adonai Dominus.

CAP. XVII.

1 *ET factus est sermo Domini ad me, dicens:*
2 *Fili hominis, narra narrationem & dic*
parabolam ad domum Israel.

52 καὶ σὺ κόμισαι τὴν βάσανόν σου ἐν ᾗ ἔφθειρας τὰς
ἀδελφάς σου ἐν ταῖς ἁμαρτίαις σου αἷς ἠνόμησας ὑπὲρ
αὐτάς, καὶ ἐδικαίωσας αὐτὰς ὑπὲρ σεαυτήν. καὶ σὺ αἰσχύν-
θητι καὶ λάβε τὴν ἀτιμίαν σου, ἐν τῷ δικαιῶσαί σε τὰς ἀ-
53 δελφάς σου. καὶ ἀποστρέψω τὰς ἀποστροφὰς αὐτῶν τὴν
ἀποστροφὴν Σοδόμων καὶ τῶν θυγατέρων αὐτῆς, καὶ ἀποστρέψω
τὴν ἀποστροφὴν Σαμαρείας καὶ τῶν θυγατέρων αὐτῆς. καὶ
54 ἀποστρέψω τὴν ἀποστροφήν σου ἐν μέσῳ αὐτῶν. ὅπως
κομίσῃ τὴν βάσανόν σου, καὶ ἀτιμωθήσῃ ἐκ πάντων ὧν
55 ἐποίησας ἐν τῷ σε παροργίσαι με. καὶ ἡ ἀδελφή σου
Σόδομα, καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῆς ἀποκατασταθήσονται κα-
θὼς ἦσαν ἀπ' ἀρχῆς. καὶ Σαμάρεια, καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῆς
κατασταθήσονται καθὼς ἦσαν ἀπ' ἀρχῆς. καὶ σὺ καὶ αἱ θυγατέ-
ρες σου ἀποκατασταθήσεσθε καθὼς ἦτε ἀπ' ἀρχῆς.
56 καὶ εἰ μὴ ἦν Σόδομα ἡ ἀδελφή σου εἰς ἀκοὴν ἐν τῷ
στόματί σου ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ὑπερηφανίας σου,
57 πρὸ τοῦ ἀποκαλυφθῆναι τὰς κακίας σου, ὃν
τρόπον νῦν ὄνειδος εἶ σὺ θυγατέρων Συρίας, καὶ πάν-
των τῶν κύκλῳ σου, καὶ θυγατέρων ἀλλοφύλων τῶν πε-
58 ριεχουσῶν σε κύκλῳ· τὰς ἀσεβείας σου καὶ τὰς ἀ-
νομίας σου σὺ κόμισαι αὐτάς, λέγει κύριος.
59 τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος· καὶ ποιήσω ἐν σοὶ κα-
θὼς ἐποίησας ὡς ἠτίμωσας τὴν ἀρὰν τοῦ παραβῆναι τὴν
60 διαθήκην μου. καὶ μνησθήσομαι ἐγὼ τῆς διαθήκης
μου τῆς μετὰ σοῦ ἐν ἡμέραις νηπιότητός σου, καὶ ἀναστήσω
σοι τὴν διαθήκην αἰώνιον.
61 καὶ μνησθήσῃ τὴν ὁδόν σου, καὶ ἐξατιμωθήσῃ ἐν
τῷ ἀναλαμβάνειν σε τὰς ἀδελφάς σου τὰς πρεσβυτέ-
ρας σου σὺν ταῖς νεωτέραις σου, καὶ δώσω αὐτάς σοι εἰς
62 οἰκοδομὴν καὶ οὐκ ἐκ διαθήκης σου. καὶ ἀναστήσω ἐγὼ
τὴν διαθήκην μου μετὰ σοῦ, καὶ ἐπιγνώσῃ ὅτι ἐγὼ κύριος·
63 ὅπως μνησθῇς καὶ αἰσχυνθῇς, καὶ μὴ ᾖ σοι ἔτι
ἀνοῖξαι τὸ στόμα ἀπὸ προσώπου τῆς ἀτιμίας σου, ἐν
τῷ ἐξιλάσκεσθαί με σοι κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησας,
λέγει ἀδωναῒ κύριος.

ιζ

1 Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων·
2 υἱὲ ἀνθρώπου, διήγησαι διήγημα καὶ εἰπὲ παρα-
βολὴν ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραήλ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

52 Tu quoque suscipe confusionem tuam quæ deprecata es sorores tuas, in peccatis tuis, quibus te abominabiliorem illis præbuisti, & iustiores te sunt. Tu quoque confundere, & suscipe ignominiam tuam cùm iustificaueris sorores tuas. 53 Et conuertam populum earum ad illas, populum Sodomæ & villarum eius, populum Samariæ & villarum eius, & reducam captiuitatem populi tui in medio earum. 54 Vt suscipias ignominiam tuam & erubescas ab omnibus *abominationibus* quas fecisti, cùm consolaberis eas. 55 Et soror tua Sodoma & villæ eius reuertentur ad principium suum, & Samaria ac villę eius reuertentur ad principium suum, & tu & villæ tuæ reuertemini ad principium vestrum. 56 Et non fuit Sodoma soror tua in doctrinam in ore tuo in die superbiæ tuæ. 57 Antequam reuelaretur malum tuum in tempore quo exprobrauerunt villæ Syriæ & cunctæ quæ in circuitu eius sunt, villæ Philistinorum qui diripuerunt te vndiquaque. 58 Scelera consilij peccatorum tuorum & cultum abominationum tuarum tu suscipies, dicit Dominus. 59 Hæc enim dicit Dominus Deus: Vindictam sumam ex te sicut fecisti; nam spreuisti iuramentum vt mutares pactũ. 60 Et recordabor ego fœderis mei tecum in diebus antiquis, & statuam tibi pactum sempiternum. 61 Et recordaberis viarum tuarum, & erubesces cùm contuleris prouincias maiores te cum minoribus te. Et tradidi eas tibi in obsequium, cùm tamen tu non feceris legem. 62 Et suscitabo ego pactum meum quod fuit tecum, & scies quia ego Dominus. 63 Vt recorderis & confundaris, & non sit tibi amplius quòd te te efferas in verbis oris tui propter ignominiam tuam, cùm dimisero tibi omnia quæ fecisti, ait Dominus Deus.

CAP. XVII.

1 ET factum est verbum prophetiæ à facie Domini mecum, dicens: 2 Fili hominis propone ænigma & narra parabolam super domum Israel.

Universidad de Deusto Biblioteca

3 ואמרת כה אמר אדני יהוה הנשר הגדול גדול
הכנפים ארך האבר מלא הנוצה אשר לו הרקמה
בא אל הלבנון ויקח את צמרת הארז:
4 את ראש יניקותיו קטף ויביאהו אל ארץ כנען
בעיר רכלים שמו:
5 ויקח מזרע הארץ ויתנהו בשדה זרע קח על
מים רבים צפצפה שמו:
6 ויצמח ויהי לגפן סרחת שפלת קומה לפנות
דליותיו אליו ושרשיו תחתיו יהיו ותהי לגפן
ותעש בדים ותשלח פארות:
7 ויהי נשר אחד גדול גדל כנפים ורב נוצה
והנה הגפן הזאת כפנה שרשיה עליו ודליותיו
שלחה לו להשקות אותה מערגות מטעה:
8 אל שדה טוב אל מים רבים היא שתולה
לעשות ענף ולשאת פרי להיות לגפן אדרת:
9 אמר כה אמר אדני יהוה תצלח הלוא את
שרשיה ינתק ואת פריה יקוסס ויבש כל טרפי
צמחה תיבש ולא בזרוע גדולה ובעם רב למשאות
אותה משרשיה:
10 והנה שתולה התצלח הלא כגעת בה רוח
הקדים תיבש יבש על ערגת צמחה תיבש:
11 ויהי דבר יהוה אלי לאמר:
12 אמר נא לבית המרי הלא ידעתם מה
אלה אמר הנה בא מלך בבל ירושלים
ויקח את מלכה ואת שריה ויבא אותם
אליו בבלה:
13 ויקח מזרע המלוכה ויכרת אתו ברית ויבא אתו
באלה ואת אילי הארץ לקח:
14 להיות ממלכה שפלה לבלתי התנשא לשמר
את בריתו לעמדה:

3 * Et dices: Hæc dicit Dominus Deus,
Aquila grandis magnarum alarum, longo
membrorum ductu, plena plumis, & va-
rietate, venit ad Libanum, & tulit medullã
4 cedri. * Summitatẽ frondium eius auul-
sit: & transportauit eam in terrã Chanaan,
in vrbe negotiatorum posuit illam.
5 * Et tulit de semine terræ, & posuit illud
B in terra pro semine, vt firmaret radicem su-
per aquas multas. in superficie posuit il-
lud.
6 * Cumq́ue germinasset, creuit in vineam
latiorem, humili statura, respicientibus ra-
mis eius ad eam, & radices eius sub illa erãt.
Facta est ergo vinea, & fructificauit in pal-
mites, & emisit propagines.
7 * Et facta est aquila altera grandis, ma-
gnis alis, multisq́ue plumis. Et ecce vinea
ista quasi mittens radices suas ad eam, pal-
mites suos extendit ad illam, vt irrigaret eã
de areolis germinis sui.
8 * In terra bona super aquas multas plan-
tata est, vt faciat frõdes & portet fructum,
vt sit in vineam grandem.
9 * Dic: Hæc dicit Dominus Deus, Ergo-
C ne prosperabitur? Nonne radices eius euel-
let, & fructus eius distringet, & siccabit
omnes palmites germinis eius, & arescet, &
non in brachio grandi, neque in populo
multo, vt euelleret eam radicitus.
10 * Ecce plantata est, ergo ne prosperabi-
tur? Nonne cùm tetigerit eã ventus vrens
siccabitur? in areis germinis sui arescet.
11 * Et factum est verbum Domini ad me,
dicens:
12 * Dic ad domum exasperantem, Nescí-
tis quid ista significent? Dic: Ecce venit
rex Babylonis in Hierusalem, & assumet
regem & principes eius, & adducet eos ad
semetipsum in Babylonem.
13 * Et tollet de semine regni, ferietq́ue
D cum eo fœdus, & ab eo accipiet iusiuran-
dum. sed & fortes terræ tollet.
14 * Vt sit regnum humile & non eleue-
tur, sed custodiat pactum eius & seruet
illud.

*Et dices: Hæc dicit Adonai Dominus; Aqui- 3
la magna magnarum alarum longo membrorum
ductu plena vnguium, quæ habet ductũ intran-
di in Libanum, & tulit electas cedri.
* Summitates teneritudinis amouit, attulit 4
eas in terram Chanaan, in ciuitatem muratã po-
suit illas.
* Et tulit de semine terræ, & dedit illud in 5
cãpo seminabili, vt acciperet radicationẽ; planta
in aqua multa, vt respiceretur posuit illud.
* Et ortum est & factum est in vitem infir- 6
mam et paruam magnitudine vt apparerent sar
menta eius super eam, & radices eius subter il-
lam erant. Et factum est in vitem, & fecit pro-
pagines, & extendit ramos suos.
* Et facta est aquila altera grandis magnarũ 7
alarum, & multis vnguibus, & ecce vitis hæc
implicata ad eam, & radices eius ad illam, &
ramos suos extendit ei vt potaret eam cum gle-
ba à plantatione sua.
* In campo bono super aqua multa ista impin 8
guatur vt faceret germina, & ferret fructum
vt esset in vitem grandem.
* Propterea dic: Hæc dicit Adonai Dominus; 9
Si dirigetur, nonne radices teneritudinis et fru-
ctus illius computrescet, & arescent omnia quæ
praeoriuntur ex ea, & non in brachio magno,
neque in populo multo, vt euellat eam ex radici-
bus eius.
* Et ecce impinguatur, nunquid dirigetur? 10
nonne cùm cõtigerit eam ventus vrens, exsicca-
bitur ariditate? cum gleba germinis sui arescet.
* Et factũ est verbum Domini ad me, dicens: 11
* Dic iam ad domum exasperãtem: Non sci- 12
tis quid sunt ista? Dic eis: Ecce venit rex Baby-
lonis super Hierusalẽ, & assumet regem eius et
principes eius, & adducet eos ad semetipsum in
Babylonem.
* Et tollet de semine regni, & disponet ad 13
eum fœdus, & inducet eum in maledictionem,
& duces terræ tollet.
* Vt sit in regem infirmum & omnino non 14
eleuetur, sed vt custodiat testamentum eius, &
statuat illud.

3 * καὶ ἐρεῖς· τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, ὁ ἀετὸς ὁ μέγας ὁ
μεγαλοπτέρυγος ὁ μακρὸς τῇ ἐκτάσει πλήρης ὀνύχων, ὃς
ἔχει τὸ ἥγημα εἰσελθεῖν εἰς τὸν λίβανον, καὶ ἔλαβεν τὰ
4 ἐπίλεκτα τῆς κέδρου. * τὰ ἄκρα τῆς ἁπαλότητος ἐπε-
κίνησεν, ἤνεγκεν αὐτὰ εἰς γῆν χαναὰν εἰς πόλιν τετει-
5 χισμένην ἔθετο αὐτά. * καὶ ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ σπέρματος τῆς
γῆς, καὶ ἔδωκεν αὐτὸ εἰς τὸ πεδίον σπόριμον λαβεῖν ῥίζω-
σιν φυτὸν ἐν ὕδατι πολλῷ ἐπιβλεπόμενον ἔταξεν αὐτό.
6 * καὶ ἀνέτειλεν καὶ ἐγένετο εἰς ἄμπελον ἀσθενοῦσαν
καὶ μικρὰν τῷ μεγέθει τοῦ ἐπιφαίνεσθαι τὰ κλήματα αὐ-
τῆς ἐπ᾽ αὐτήν, καὶ αἱ ῥίζαι αὐτῆς ὑποκάτω αὐτῆς ἦσαν.
καὶ ἐγένετο εἰς ἄμπελον καὶ ἐποίησεν ἀπώρυγας, καὶ ἐξέ-
τεινεν τὴν ἀναδενδράδα αὐτῆς.
7 * καὶ ἐγένετο ἀετὸς ἕτερος μέγας μεγαλοπτέρυγος,
καὶ πολλοῖς ὄνυξιν, καὶ ἰδοὺ ἡ ἄμπελος αὕτη περιπλεκο-
μένη ἐπ᾽ αὐτὸν καὶ αἱ ῥίζαι αὐτῆς ἐπ᾽ αὐτόν, καὶ τὰ κλή-
ματα αὐτῆς ἐξαπέστειλεν αὐτῷ τοῦ ποτίσαι αὐτὴν σὺν
τῷ βώλῳ ἀπὸ τῆς φυτείας αὐτῆς.
8 * εἰς πεδίον καλὸν ἐφ᾽ ὕδατι πολλῷ αὕτη πιαίνεται τοῦ
ποιῆσαι βλαστούς, καὶ φέρειν καρπὸν τοῦ εἶναι εἰς ἄμπελον
9 μεγάλην. * διὰ τοῦτο εἰπέ· τάδε λέγει ἀδωναῒ κύ-
ριος, εἰ κατευθυνεῖ; οὐχὶ αἱ ῥίζαι τῆς ἁπαλότητος καὶ ὁ
καρπὸς αὐτῆς σαπήσεται, καὶ ξηρανθήσεται πάντα τὰ προανα-
τέλλοντα αὐτῆς, καὶ οὐκ ἐν βραχίονι μεγάλῳ, οὐδ᾽ ἐν
λαῷ πολλῷ τοῦ ἐκσπάσαι αὐτὴν ἐκ ῥιζῶν αὐτῆς.
10 * καὶ ἰδοὺ πιαίνεται. μὴ κατευθυνεῖ; οὐχὶ ἐν τῷ ἅψα-
σθαι αὐτῆς ἄνεμον τὸν καύσωνα ξηρανθήσεται ξηρασίᾳ;
σὺν τῷ βώλῳ τῆς ἀνατολῆς αὐτῆς ξηρανθήσεται.
11 * καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων·
12 * εἰπὸν δὴ πρὸς τὸν οἶκον τὸν παραπικραίνοντα, οὐκ
ἐπίστασθε τί ἐστιν ταῦτα; εἰπὸν αὐτοῖς, ἰδοὺ ἔρχεται βα-
σιλεὺς βαβυλῶνος ἐπὶ ἱερουσαλὴμ καὶ λήψεται τὸν βα-
σιλέα αὐτῆς, καὶ τοὺς ἄρχοντας αὐτῆς, καὶ ἄξει αὐτοὺς πρὸς
ἑαυτὸν εἰς βαβυλῶνα.
13 * καὶ λήψεται ἐκ τοῦ σπέρματος τῆς βασιλείας, καὶ
διαθήσεται πρὸς αὐτὸν διαθήκην, καὶ εἰσάξει αὐτὸν ἐν ἀρᾷ,
14 καὶ τοὺς ἡγουμένους τῆς γῆς λήψεται * τοῦ γενέσθαι εἰς
βασιλέα ἀσθενῆ τὸ καθόλου μὴ ἐπαίρεσθαι, ἀλλὰ φυ-
λάσσειν τὴν διαθήκην αὐτοῦ καὶ ἱστᾶν αὐτήν.

תרגום יונתן

3 ותימר כדנן אמר יי אלהים נשרא רבא רב גפין אריך אברין מלי כנפין ודליה ציורין אתא ללבנן ונסב ית עוברתא דארזא רמא:
4 ית רברבי שלטונוהי נסב ואובליה לארעא דבטלא מפלחנא בארעא דכנען ועד לא יעלון לה בית ישראל בקרית תגרין שויה:
5 ונסב מזרעא דארעא ויהבה בחקל טב למזרע נצבה על מיין סגיאין גפן נצבא שויה:
6 וצמח והוה לגפן תקיף סכיך בקומא ... ושרשוהי תחותוהי יהון והוה לגפן ועבדת שבקין ושלחת עוברין:
7 והוה נשרא חד רבא רב גפין ותקיף כנפין והא גפנא הדא כפת שרשוהי עלוהי ועוברתיה שלחת לה לאשקאה יתה מעוגית נצבתה:
8 בחקל טב על מיין סגיאין היא שתולה למעבד ענף ולמטען פירין למהוי לגפן תקיף:
9 אמר כדנן אמר יי אלהים תצלח הלא ית שרשהא יפסק וית אבה יקטף ויבשון כל טרפי צמחה יהרון ולא במשרין סגיאין ובעם ... למעקר יתה משרשהא:
10 והא שתילא התצלח הלא כמקרב בה רוח קדומא תיבש מיבש על עוגית נצבתה תיבש:
11 והוה פתגם נבואה מן קדם יי עמי למימר:
12 אמר כען לעמא סרבנא הלא ידעתון מה אלין אמר הא אתא מלכא דבבל לירושלם ודבר ית מלכה וית רברבהא ואוביל יתהון לותיה לבבל:
13 ודבר מזרעא דמלכותא וגזר עמה קים ואעיל יתיה ... וית רברבי ארעא דבר:
14 למהוי מלכו חלשא בדיל דלא לאתרברבא למטר ית קימיה למפלחיה:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 Et dices: Hæc dicit Dominus Deus; Aquila grandis, magna pennis, longa membris, operta plumis figuratis, venit ad Libanũ, & tulit propaginem cedri excelsæ. 4 Summitatem ramorum eius tulit, & transportauit eam in terram incultam in terram Chanaan; & antequam ingrederetur in eam domus Israel, in ciuitate negotiatorum posuit illam. 5 Et tulit de semine terræ, & posuit illud in agro apto sementi: seminauit illud ad aquas multas, vitem plantatam posuit illud. 6 Et germinauit, & fuit in vitem fortem, humilem statura, vt incuruarent sese propagines ei, & radices eius sub ea essent. factaque est in vitem, & fecit propagines, & emisit palmites.
7 Et fuit aquila altera magna, magna pennis & cooperta alis; & ecce vitis ista incuruauit super eam radices suas, & propagines suas misit ad eam, vt irrigaret eam de areolis plantationis suæ.
8 In agro bono super aquas multas est transplantata, vt faceret ramos & portaret fructum, vt esset in vitem fortem.
9 Dic: Hæc dicit Dominus Deus; Prosperabitur? an non radices eius succidet, & fructum eius decerpet, & arescent? omnes frondes germinis eius defluent: & non cum exercitu multo neque cum populo grandi venient, vt euellant eam à radicibus suis.
10 Et ecce plantata num prosperabitur? nonne cùm tetigerit eam ventus vrens, arescendo arescet? super areis plantationis suæ arescet.
11 Et factum est verbum prophetiæ à facie Domini mecum, dicens:
12 Dic nunc populo contumaci: Nonne scitis quæ sunt hæc? Dic: Ecce venit rex Babylonis ad Ierusalem, & assumpsit regem & principes eius, & traduxit eos ad se in Babylonem.
13 Et tulit de semine regio, & pepigit cum eo pactum, & introduxit eum in iuramentum, & principes terræ tulit.
14 Vt esset regnum infirmum, & non magnificaretur; vt custodiret pactum eius, & seruiret ei.

Universidad de Deusto Biblioteca

15 וַיִּמְרָד־בּוֹ לִשְׁלֹחַ מַלְאָכָיו מִצְרַיִם לָתֶת־לוֹ
סוּסִים וְעַם־רָב הֲיִצְלָח הֲיִמָּלֵט הָעֹשֵׂה אֵלֶּה וְהֵפַר
16 בְּרִית וְנִמְלָט׃ חַי־אָנִי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה אִם־לֹא
בִּמְקוֹם הַמֶּלֶךְ הַמַּמְלִיךְ אֹתוֹ אֲשֶׁר בָּזָה אֶת־אָלָתוֹ
וַאֲשֶׁר הֵפֵר אֶת־בְּרִיתוֹ אִתּוֹ בְתוֹךְ־בָּבֶל יָמוּת׃
17 וְלֹא בְחַיִל גָּדוֹל וּבְקָהָל רָב יַעֲשֶׂה אוֹתוֹ פַרְעֹה
בַמִּלְחָמָה בִּשְׁפֹּךְ סֹלְלָה וּבִבְנוֹת דָּיֵק לְהַכְרִית
18 נְפָשׁוֹת רַבּוֹת׃ וּבָזָה אָלָה לְהָפֵר בְּרִית וְהִנֵּה
נָתַן יָדוֹ וְכָל־אֵלֶּה עָשָׂה לֹא יִמָּלֵט׃
19 לָכֵן כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה חַי־אָנִי אִם־לֹא אָלָתִי
אֲשֶׁר בָּזָה וּבְרִיתִי אֲשֶׁר הֵפִיר וּנְתַתִּיו בְּרֹאשׁוֹ׃
20 וּפָרַשְׂתִּי עָלָיו רִשְׁתִּי וְנִתְפַּשׂ בִּמְצוּדָתִי
וַהֲבִיאוֹתִיהוּ בָבֶלָה וְנִשְׁפַּטְתִּי אִתּוֹ שָׁם מַעֲלוֹ אֲשֶׁר
21 מָעַל־בִּי׃ וְאֵת כָּל־מִבְרָחָו בְּכָל־אֲגַפָּיו בַּחֶרֶב
יִפֹּלוּ וְהַנִּשְׁאָרִים לְכָל־רוּחַ יִפָּרֵשׂוּ וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי
יְהוָה דִּבַּרְתִּי׃
22 כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה וְלָקַחְתִּי אָנִי מִצַּמֶּרֶת הָאֶרֶז
הָרָמָה וְנָתַתִּי מֵרֹאשׁ יֹנְקוֹתָיו רַךְ אֶקְטֹף וְשָׁתַלְתִּי
אָנִי עַל הַר־גָּבֹהַּ וְתָלוּל׃
23 בְּהַר מְרוֹם יִשְׂרָאֵל אֶשְׁתֳּלֶנּוּ וְנָשָׂא עָנָף וְעָשָׂה
פֶרִי וְהָיָה לְאֶרֶז אַדִּיר וְשָׁכְנוּ תַחְתָּיו כֹּל צִפּוֹר כָּל־
כָּנָף בְּצֵל דָּלִיּוֹתָיו תִּשְׁכֹּנָּה׃
24 וְיָדְעוּ כָּל־עֲצֵי הַשָּׂדֶה כִּי אֲנִי יְהוָה הִשְׁפַּלְתִּי עֵץ
גָּבֹהַּ הִגְבַּהְתִּי עֵץ שָׁפָל הוֹבַשְׁתִּי עֵץ לָח וְהִפְרַחְתִּי
עֵץ יָבֵשׁ אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי וְעָשִׂיתִי׃

יח

1 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
2 מַה־לָּכֶם אַתֶּם מֹשְׁלִים אֶת־הַמָּשָׁל הַזֶּה עַל־
אַדְמַת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אָבוֹת יֹאכְלוּ בֹסֶר וְשִׁנֵּי
הַבָּנִים תִּקְהֶינָה׃

15 Qui recedens ab eo misit nuncios ad
Ægyptum, vt daret sibi equos & populum
multum. Nunquid prosperabitur vel con-
sequetur salutem qui fecit hæc? Et qui dis-
16 soluit pactũ, nunquid effugiet? Viuo ego
E dicit Dñs Deus, quoniam in loco regis qui
constituit eum regem, cuius fecit irritum
iuramẽtum & soluit pactũ quod habebat,
cum eo in medio Babylonis morietur.
17 Et non in exercitu grandi, neque in po-
pulo multo faciet cõtra eum Pharao præ-
lium in iactu aggeris, & in extructione val-
lorum, vt interficiat animas multas.
18 Spreuerat enim iuramẽtum vt solueret
fœdus, & ecce dedit manũ suam: & cum
omnia hæc fecerit, non effugiet.
19 Propterea hęc dicit Dñs Deus, Viuo ego
F quoniã iuramentũ quod spreuit, & fœdus
quod præuaricatus est ponã in caput eius.
20 Et expandam supereum rete meum, & adducã &
cõprehendetur in sagena mea: & adducam
in Babylonẽ, & iudicabo eũ ibi in præuarica-
21 tione qua despexit me. Et omnes profugi
eius cũ vniuerso agmine suo gladio cadent:
Residui autem in omnẽ ventum dispergen-
tur: & scietis quia ego Dñs locutus sum.
22 Hæc dicit Dominus Deus: Et sumã ego
G de medulla cedri sublimis, & ponã de ver-
tice ramorum eius tenerum, distringam & e-
plantabo super montem excelsum & emi-
23 nentem. In monte sublimi Israel planta-
bo illud, & erumpet in germẽ & faciet fru-
ctum, & erit in cedrũ magnam. Et habita-
bũt sub ea omnes volucres, & vniuersum
volatile sub vmbra frondiũ eius nidifica-
24 bit. Et scient omnia ligna regionis, quia
ego Dñs humiliaui lignũ sublime, & exal-
taui lignum humile, & siccaui lignum viri-
de, & frondere feci lignum aridum. Ego
Dominus locutus sum, & feci.

CAP. XVIII.

1 ET factus est sermo Dñi ad me, dicens:
2 Quid est quòd inter vos parabolam
A vertitis in prouerbium istud in terra Israel,
dicentes: Patres comederunt vuam acerbam,
& dentes filiorum obstupescunt.

תרגום יונתן

15 ומרד בה לשלחא אזגדוהי למצרים למתן לה סוסון ועם סגי היצלח הישתזיב דעבד אלין ומשני קים הישתיזב׃ 16 קים אנא אמר יוי אלהים אם לא באתרא דמלכא דאמליך יתיה דבסר על מומתיה ודאשני ית קימיה עמה בגו בבל ימות׃ 17 ולא במשרין סגיאן ובעם סגי יעבד עמה פרעה קרבא כמצבר מליתא ובמבני כרקום לשיצאה מדינן סגיאן׃ 18 ובסר על מומי לאשנאה קים והא יהיב לפרעה ידיה וכל אלין עבד לא ישתיזב׃ 19 בכן כדנן אמר יוי אלהים קים אנא אם לא מומתי דבסר וקימי דאשני ואתן פורענות חוביה ברישיה׃ 20 ואפרוס עלוהי מצודתי ויתאחד בסריגתי ואגלינה לבבל ואתפרע מנה תמן שקריה דשקר קדמי׃ 21 וית כל גברוהי בכל משריתיה בחרבא יתקטלון ודישתארון לכל רוח יתבדרון ותדעון ארי אנא יוי גזרית במימרי׃ 22 כדנן אמר יוי אלהים ואקרב אנא ממלכותא דבית דויד דמתיל כארזא רמא ואקימנה מבני בנוהי ינוק ארבי ואקימנה במימרי בטור רם ומנטל׃ 23 בטור קדשא דישראל אקימנה ויכנוש משרין ויעבד סומכין ויהי למלך תקיף ויסתמכון עלוהי כל צדיקיא וכל ענותניא בטלל מלכותיה ישרון׃ 24 וידעון כל מלכי עממיא ארי אנא יוי אמאכית מלכות דהות תקיפא ותקפית מלכות דהות חלשא אמאכית מלכות עממיא דהות תקיפא כאע רטיב ותקפית מלכותא דישראל דהות חלשא כאע יביש אנא יוי גזרית במימרי ואקים׃

יח

1 והוה פתגם נבואה מן קדם יוי עמי למימר׃ 2 מא לכון דאתון מתלין ית מתלא הדין על ארעא דישראל למימר אבהתא חטו ובניא לקו׃

Et recedet ab eo vt mittat nuncios in Ae- 15
gyptum, vt det illi equos & populum multũ. Si
dirigetur, si saluabitur faciens cõtraria, et trans-
grediens testamentum si effugiet. Viuo ego, 16
dicit Adonai Dominus, si non in loco regis qui
constituit regem eũ qui inhonorauit maledictio-
nem meam, et transgressus est testamentum meũ
cum eo, in medio Babylonis morietur.
Et non in exercitu magno neque in turba 17
multa. Faciet autem contra eum Pharao præliũ
in iactu aggeris, & in extructione vallorum vt
auferat animas multas. Et inhonorauit iu- 18
ramentum vt transgrederetur fœdus. Et ecce
dedit manum eius, & omnia hæc fecit ipsi, non
saluabitur. Propterea dic: Hæc dicit Adonai 19
Dominus; Viuo ego, si iuramentum meum quod
inhonorauit, & fœdus meum quod transgressus
est, & dabo illud in caput eius.
Et extendam super eum rete meum, & ca- 20
pietur in sagena eius; & adducam eum in Baby
lonẽ, & iudicabor cum eo illic de iniquitate eius
qua iniquè egit in me. In omnibus profugis 21
eius, & omnes electi eius cum omnibus aciebus
eius, in gladio cadent. Et omnes residuos eorum
in omnem ventum dispergam: & scietis quia
ego Domin⁹ locutus sum. Quia hæc dicit Ado- 22
nai Dominus: Et assumã ego de electis cedri de
vertice, & dabo de capite ramorũ eius, de corde
verticis eius auferam, & plantabo super montẽ
excelsum, & suspendã illud In monte sub- 23
limi Israel, & plantabo illud et emittet germẽ,
& faciet fructum, & erit in cedrum magnam:
& requiescet sub ea omnis auis; & omne vola-
tile sub vmbra ramorum eius requiescet; &
rami eius restituentur. Et scient omnia ligna 24
campi, quia ego Dominus humilians lignum ex-
celsum, & exaltans lignum humile, & arefa-
ciens lignum viride, & germinare faciens lignũ
aridum: Ego Dominus locutus sum, & faciam.

CAP. XVIII.

ET factus est sermo Domini ad me, dicens: 1
Fili hominis, quæ vobis parabola hæc in 2
terra Israel, dicentes: Patres comederũt vuam
acerbam, & dentes filiorum obstupuerunt.

15 καὶ ἀποστήσεται ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ἐξαποστέλλειν ἀγγέλους εἰς αἴ-
γυπτον τοῦ δοῦναι αὐτῷ ἵππους καὶ λαὸν πολύν. εἰ κατευθυνεῖ
εἰ διασωθήσεται ὁ ποιῶν ἐναντία καὶ παραβαίνων διαθήκην
16 εἰ ἐκφεύξεται. ζῶ ἐγώ, λέγει ἀδωναῒ κύριος, ἐὰν μὴ ἐν τῷ
τόπῳ τοῦ βασιλέως τοῦ βασιλεύσαντος αὐτὸν ὃς ἠτίμωσε
τὴν ἀράν μου, καὶ παρέβη τὴν διαθήκην μου μετ' αὐτοῦ, ἐν
17 μέσῳ Βαβυλῶνος τελευτήσει. καὶ οὐκ ἐν δυνάμει
μεγάλῃ οὐδ' ἐν ὄχλῳ πολλῷ. ποιήσει δὲ πρὸς αὐτὸν Φαραὼ
πόλεμον ἐν χαρακοβολίᾳ καὶ ἐν οἰκοδομῇ βελοστάσεων
18 τοῦ ἐξᾶραι ψυχὰς πολλάς. καὶ ἠτίμωσεν ὁρκωμοσίαν τοῦ
παραβῆναι διαθήκην. καὶ ἰδοὺ δέδωκε τὴν χεῖρα αὐτοῦ,
19 καὶ πάντα ταῦτα ἐποίησεν αὐτῷ μὴ σωθήσεται. διὰ τοῦτο
εἰπέ, τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, ζῶ ἐγὼ ἐὰν τὴν ὁρκωμο-
σίαν μου ἣν ἠτίμωσεν, καὶ τὴν διαθήκην μου ἣν παρέβη,
20 καὶ δώσω αὐτὴν εἰς κεφαλὴν αὐτοῦ. καὶ ἐκπετάσω ἐπ'
αὐτὸν τὸ δίκτυόν μου, καὶ ἁλώσεται ἐν τῇ περιοχῇ αὐτοῦ, καὶ
ἄξω αὐτὸν εἰς Βαβυλῶνα, καὶ διακριθήσομαι μετ' αὐτοῦ
ἐκεῖ περὶ τῆς ἀδικίας αὐτοῦ ἧς ἠδίκησεν ἐν ἐμοί,
21 ἐν πάσαις ταῖς φυγαῖς αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ ἐκλεκτοὶ
αὐτοῦ σὺν πάσαις ταῖς παρατάξεσιν αὐτοῦ, ἐν ῥομφαίᾳ
πεσοῦνται. καὶ τοὺς καταλοίπους αὐτῶν εἰς πάντα
ἄνεμον διασπερῶ. καὶ ἐπιγνώσεσθε διότι ἐγὼ κύριος λελά-
22 ληκα. ὅτι τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, καὶ λήψομαι ἐγὼ ἐκ
τῶν ἐπιλέκτων τῆς κέδρου ἐκ κορυφῆς. καὶ δώσω ἀπὸ κεφα-
λῆς παραφυάδων αὐτῆς ἐκ καρδίας κορυφῆς αὐτῆς ἀπο-
κνιῶ, καὶ καταφυτεύσω ἐπ' ὄρος ὑψηλόν, καὶ κρεμάσω αὐτό,
23 ἐν ὄρει μετεώρῳ ἰσραήλ, καὶ καταφυτεύσω αὐτὸ καὶ
ἐξοίσει βλαστὸν καὶ ποιήσει καρπόν, καὶ ἔσται εἰς κέδρον με-
γάλην, καὶ ἀναπαύσεται ὑποκάτω αὐτοῦ πᾶν ὄρνεον
καὶ πᾶν πετεινὸν ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν κλάδων αὐτοῦ ἀνα-
παύσεται. καὶ τὰ κλήματα αὐτοῦ ἀποκατασταθήσεται.
24 καὶ γνώσονται πάντα τὰ ξύλα τοῦ πεδίου, ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ
ταπεινῶν ξύλον ὑψηλόν, καὶ ὑψῶν ξύλον ταπεινόν, καὶ ξη-
ραίνων ξύλον χλωρόν, καὶ ἀναθάλλων ξύλον ξηρόν. ἐγὼ
κύριος λελάληκα καὶ ποιήσω.

ιη'

1 Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων·
2 υἱὲ ἀνθρώπου τίς ὑμῖν ἡ παραβολὴ αὕτη ἐπὶ τῆς γῆς τοῦ
ἰσραὴλ λέγοντες, οἱ πατέρες ἔφαγον ὄμφακα, καὶ οἱ
ὀδόντες τῶν τέκνων ὠμοδίασαν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Et rebellauit in eum, vt mitteret legatos suos in Aegyptum, vt daret sibi equos & populum multum; nunquid prosperabitur aut liberabitur qui fecit hæc? et qui mutauit pactum, nunquid liberabitur? 16 Viuo ego, dicit Dominus Deus, si non in loco in quo constituit eum regem, cuius iuramentum spreuit, & violauit pactum, cũ eo in medio Babylonis morietur. 17 Et nõ in exercitu grandi & in populo multo faciet contra eum Pharao prœlium, cùm comportauerit aggerem & ædificauerit machinam ad disperdendas prouincias multas. 18 Spreuit enim iuramentum vt mutaret pactum. et ecce extendit manũ suam ad Pharaonem. Et quia omnia hæc fecit, non liberabitur. 19 Propterea hæc dicit Dominus Deus: Viuo ego, si non *ob* iuramentum meum quod spreuit, & pactum meum quod mutauit, dabo vltionem viæ eius in caput eius. 20 Et extendam super eum rete meum, & comprehendetur in sagena mea: & migrare faciam eum in Babylonem, & sumam vindictam ex eo ibi *ob* præuaricationem eius, qua præuaricatus est coram me. 21 Et omnes fortes eius cum omni exercitu eius gladio occidentur, & qui remanserint, in omnem ventum dispergentur: & scietis quia ego Dominus decreui in verbo meo. 22 Hæc dicit Dominus Deus: Et applicabo ego *quempiam* de regno domus Dauid quod cõparatur cedro excelsę, & suscitabo eũ: de filiis filiorum eius infantem magnificabo; et statuam eum verbo meo in monte excelso & eleuato. 23 In monte sancto Israel statuam eum, & congregabit exercitum, & faciet auxilia, & erit in regem fortem, & innitentur super eum omnes iusti, & omnes mansueti in vmbra regni eius habitabunt. 24 Et scient omnes reges populorum, quia ego Dominus humiliaui regnum quod erat forte, & roboraui regnum quod erat infirmum; humiliaui regnum populorum quod erat forte sicut lignum viride; & roboraui regnum Israel quod erat infirmum sicut lignum aridum. Ego Dominus decreui in verbo meo, & confirmabo illud.

CAP. XVIII.

ET factum est verbum prophetiæ à facie Domini ad me, dicens: 2 Quid vobis est quòd vos parabolam istam assumitis de terra Israel, dicentes: Patres peccauerunt, & filij percussi sunt.

Universidad de Deusto
Biblioteca

3 חַי־אֲנִי נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה אִם־יִהְיֶה לָכֶם עוֹד מְשֹׁל
חַמְשָׁל הַזֶּה בְּיִשְׂרָאֵל׃
4 הֵן כָּל־הַנְּפָשׁוֹת לִי הֵנָּה כְנֶפֶשׁ הָאָב וּכְנֶפֶשׁ הַבֵּן
לִי־הֵנָּה הַנֶּפֶשׁ הַחֹטֵאת הִיא תָּמוּת׃
5 וְאִישׁ כִּי־יִהְיֶה צַדִּיק וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה׃
6 אֶל־הֶהָרִים לֹא אָכַל וְעֵינָיו לֹא נָשָׂא אֶל־גִּלּוּלֵי
בֵּית יִשְׂרָאֵל וְאֶת־אֵשֶׁת רֵעֵהוּ לֹא טִמֵּא וְאֶל־אֵשֶׁה
נִדָּה לֹא יִקְרָב׃
7 וְאִישׁ לֹא יוֹנֶה חֲבֹלָתוֹ חוֹבֹו יָשִׁיב גְּזֵלָה לֹא יִגְזֹל
לַחְמוֹ לְרָעֵב יִתֵּן וְעֵרֹם יְכַסֶּה־בָּגֶד׃
8 בַּנֶּשֶׁךְ לֹא־יִתֵּן וְתַרְבִּית לֹא יִקָּח מֵעָוֶל יָשִׁיב יָדוֹ
מִשְׁפַּט אֱמֶת יַעֲשֶׂה בֵּין אִישׁ לְאִישׁ׃
9 בְּחֻקֹּתַי יֵלֵךְ וּמִשְׁפָּטַי שָׁמַר לַעֲשׂוֹת אֱמֶת
צַדִּיק הוּא חַיֹּה יִחְיֶה נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה׃
10 וְהוֹלִיד בֵּן פָּרִיץ שֹׁפֵךְ דָּם וְעֹשֶׂה אָח מֵאַחַד
11 מֵאֵלֶּה׃ וְהוּא אֶת־כָּל־אֵלֶּה לֹא עָשָׂה כִּי גַּם
אֶל־הֶהָרִים אָכַל וְאֶת־אֵשֶׁת רֵעֵהוּ טִמֵּא׃
12 עָנִי וְאֶבְיוֹן הוֹנָה גְזֵלוֹת גָּזֹל חֲבֹל לֹא יָשִׁיב וְאֶל־
הַגִּלּוּלִים נָשָׂא עֵינָיו תּוֹעֵבָה עָשָׂה׃
13 בַּנֶּשֶׁךְ נָתַן וְתַרְבִּית לָקָח וָחַי לֹא יִחְיֶה אֵת כָּל־
הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה עָשָׂה מוֹת יוּמָת דָּמָיו בּוֹ יִהְיֶה׃
14 וְהִנֵּה הוֹלִיד בֵּן וַיַּרְא אֶת־כָּל־חַטֹּאת אָבִיו אֲשֶׁר
עָשָׂה וַיִּרְאֶה וְלֹא יַעֲשֶׂה כֵּהֵן׃
15 עַל־הֶהָרִים לֹא אָכַל וְעֵינָיו לֹא נָשָׂא אֶל־גִּלּוּלֵי
בֵּית יִשְׂרָאֵל אֶת־אֵשֶׁת רֵעֵהוּ לֹא טִמֵּא׃
16 וְאִישׁ לֹא הוֹנָה חֲבֹל לֹא יַחְבֹּל וּגְזֵלָה לֹא יִגְזֹל לַחְמוֹ
לְרָעֵב נָתָן וְעֵרֹם יְכַסֶּה־בָּגֶד׃
17 מֵעָנִי הֵשִׁיב יָדוֹ נֶשֶׁךְ וְתַרְבִּית לֹא לָקָח מִשְׁפָּטַי
עָשָׂה בְּחֻקֹּתַי הָלָךְ הוּא לֹא יָמוּת בַּעֲוֹן אָבִיו חָיֹה
יִחְיֶה׃

3 * Viuo ego, dicit Dñs Deus, si erit vltrà vobis parabola hæc in prouerbiũ in Israel.
4 * Ecce omnes animę meę sunt; vt anima patris, ita & anima filij mea est. Anima quę peccauerit, ipsa morietur.
5 * Et vir si fuerit iustus, & fecerit iudicium & iustitiam;
6 * In montibus non comederit, & oculos suos non leuauerit ad idola domus Israel, & vxorẽ proximi sui nõ violauerit, & ad mulierem menstruatã non accesserit:
7 * Et hominem non contristauerit, pignus debitori reddiderit, per vim nihil rapuerit, panem suum esurienti dederit, & nudum operuerit vestimento.
8 * Ad vsuram non commodauerit, & amplius non acceperit; ab iniquitate auerterit manum suam, & iudicium verũ fecerit inter virũ & virum.
9 * Et in præceptis meis ambulauerit, & iudicia mea custodierit vt faciat veritatẽ, hic iustus est. vita viuet, dicit Dominus Deus.
10 * Quòd si genuerit filium latronem effundentẽ sanguiné, & fecerit vnũ de istis
11 * Et hęc quidem omnia non facientem, sed in montibus comedentem, & vxorem proximi sui polluentẽ;
12 * Egenũ & pauperem oppressum rem contristantẽ, rapientẽ rapinas, pignus non reddentẽ, & ad idola leuantem oculos suos, abominationem facientem;
13 * Ad vsuram dantem & amplius accipientem, nunquid viuet? Non viuet omnia hæc detestanda fecerit, morte morietur: sanguis eius in ipso erit.
14 * Quòd si genuerit filium, qui videns omnia peccata patris sui quæ fecit, timuerit & non fecerit simile eis;
15 * Super montes non comederit, & oculos suos non leuauerit ad idola domus Israel, & vxorẽ proximi sui non violauerit,
16 * Et virũ nõ contristauerit, pignus nõ retinuerit, & rapinã nõ rapuerit, panem suũ esurienti dederit, & nudũ operuerit vestimento:
17 * A paupis iniuria auertit manum suã, vsurã & supabundantiã nõ acceperit, iudicia mea fecerit, & in præceptis meis ambulauerit, hic non morietur in iniquitate patris sui, sed vita viuet.

3 * Ζῶ ἐγὼ, λέξει κύριος ὁ θεός, ἐὰν ἔτι ἔσται ὑμῖν ἡ
4 παραβολὴ αὕτη ἐν τῷ Ἰσραήλ. * ὅτι πᾶσαι αἱ ψυχαὶ
ἐμαί εἰσιν· ὡς τὸ σῶμα τοῦ πατρὸς, οὕτως καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ
υἱοῦ ἐμαί εἰσιν, καὶ ἡ ψυχὴ ἡ ἁμαρτάνουσα, αὐτὴ ἀποθανεῖται.
5 * ὁ δὲ ἄνθρωπος ὃς ἔσται δίκαιος ὁ ποιῶν κρίμα καὶ δικαι-
6 σύνην. * ἐπὶ τῶν ὀρέων οὐ φαγεῖ, καὶ οὐκ ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ
ἐπάρῃ πρὸς τὰ ἐνθυμήματα οἴκου Ἰσραήλ, καὶ τὴν
γυναῖκα τοῦ πλησίον αὐτοῦ οὐ μὴ μιανῇ, καὶ πρὸς γυναῖκα ἐν
7 ἀφέδρῳ ἔσαν οὐ προσεγγιεῖ. * καὶ ἄνθρωπον οὐ μὴ καταδυ-
ναστεύσῃ, ἐνεχυρασμὸν ὀφείλοντος ἀποδώσει, καὶ ἅρπα-
γμα οὐχ ἁρπάσει· τὸν ἄρτον αὐτοῦ πεινῶντι δώσει, καὶ γυμνὸν
8 περιβαλεῖ ἱμάτιον. * τὸ δάνειον αὐτοῦ μὴ τόκῳ οὐ δώσει,
καὶ πλεονασμὸν οὐ λήψεται, ἀπὸ ἀδικίας ἀποστρέψει τὴν χεῖ-
ρα αὐτοῦ, καὶ κρίμα δίκαιον ποιήσει ἀνὰ μέσον ἀνδρὸς καὶ
9 τοῦ πλησίον αὐτοῦ. * ἐν τοῖς προστάγμασί μου πεπόρευται,
καὶ τὰ δικαιώματά μου πεφύλακε τοῦ ποιῆσαι αὐτὰ, δί-
καιος ἀνήρ ἐστι, ζωῇ ζήσεται, λέγει κύριος.
10 * καὶ ἐὰν γένηται υἱὸς λοιμὸς ἐκχέων αἷμα καὶ ποιῶν τὰ
ἁμαρτήματα, ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ οὐ δικαίως οὐκ ἐ-
11 πορεύθη. * καὶ τοῦτα πάντα οὐ ποιῶν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ
τῶν ὀρέων ἔφαγεν, καὶ τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον αὐτοῦ ἐ-
12 μίανεν. * καὶ πτωχὸν καὶ πένητα καταδυναστεύοντα, καὶ
ἁρπαγμα ἥρπασεν. καὶ ἐνεχυρασμὸν οὐκ ἀπέδωκεν,
καὶ εἰς τὰ εἴδωλα ἦρε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, βδελυγμίαν πε-
13 ποίηκεν. * μετὰ τόκου ἔδωκεν, καὶ πλεονασμὸν ἔλαβεν.
οὗτος ζωῇ οὐ ζήσεται), πάντας τοὺς βδελυγμοὺς τούτους ἐποίησεν,
θανάτῳ θανατωθήσεται, τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐπ' αὐτὸν ἔσαι.
14 * ἐὰν δὲ γένηται υἱὸς καὶ ἴδῃ πάντας τοὺς ἁμαρτίας τοῦ πα-
τρὸς αὐτοῦ ἃς ἐποίησεν, καὶ φοβηθῇ καὶ μὴ ποιήσῃ καθὰ ἐκεί-
15 νους. * ἐπὶ τῶν ὀρέων οὐ βέβρωκεν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ
οὐκ ἦρεν εἰς τὰ ἐνθυμήματα οἴκου Ἰσραήλ, τὴν γυ-
ναῖκα τοῦ πλησίον αὐτοῦ οὐκ ἐμίανεν.
16 * καὶ ἄνθρωπον οὐ καταδυνάστευσεν, καὶ ἐνεχυρασμὸν οὐκ
ἐνεχύρασεν, καὶ ἅρπαγμα οὐχ ἥρπασεν, τὸν ἄρτον αὐτοῦ
πεινῶντι ἔδωκεν, καὶ γυμνὸν περιέβαλεν ἱμάτιον.
17 * καὶ ἀπὸ ἀδικίας ἀπέστρεψεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ, τόκον καὶ
πλεονασμὸν οὐκ ἔλαβεν, δικαιοσύνην ἐποίησεν, καὶ ἐν τοῖς
προστάγμασίν μου ἐπορεύθη, οὗτος οὐ τελευτήσει ἐν ταῖς ἀδι-
κίαις τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ζωῇ ζήσεται.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

תרגום יונתן

כה אָמַר יְיָ אֱלָהִים אִם יְהֵא לְכוֹן עוֹד מַתְקַל סְתָם מִלָּא הָדֵין בְּיִשְׂרָאֵל׃ 3
כי הא אמר יי אלהים אם יהא לכון עוד מתקל סתם מלא הדין בישראל׃
הָא כָל נַפְשָׁתָא דִילִי אִנּוּן כְּנַפְשָׁא אֲבָא וּכְנַפְשָׁא 4
דִבְרָא דִילִי הִיא חַטָּאָה הִיא תְּמוּת׃ וּגְבַר אֲרֵי יְהֵא זַכָּאי וְיַעְבֵּד דִּין וְקוּשׁוֹט וְזַכּוּ׃ 5
הא כל נפשתא דילי אינון כנפש אבא וכנפש דברא דילי היא חטאה היא תמות׃ וגבר ארי יהא זכאי ויעבד דין וקושט וזכו׃
בְּטוּרַיָּא לָא פְלַח לְטָעֲוָתָא בֵּית יִשְׂרָאֵל וְיָת אֲתַת חַבְרֵהּ לָא סָאַב וְלִוַּת אִתְּתָא טוּמְאָה לָא קָאֵל׃ 6
בטוריא לא פלח לטעותא בית ישראל וית אתת חברה לא סאב ולות אתתא טומאה לא קאל׃
וְגַבְרָא לָא אוֹנֵי מַשְׁכּוֹנָא לָא מְשַׁכְנָא גְּזֵילָא לָא גָזַל פִּתְחֵהּ לְכַפְנָא וְיָת עֲרִטִלַּיָּא כַּסִּי מַכְסוּתֵהּ׃ 7
ואנש לא אוני משכון דחוביה לא משכנא גזילא לא גזל פתחיה לכפנא וית ערטילאה כסי מכסותיה׃
בְּקוּמֵי הַדַּיָּן וְדִינֵי נַפְשׁ לָא נְסַב מַשְׁקַרְיָא אֲחֵיהּ יְהֵיב דִּין דְּקוּשׁוֹט עֲבַד בֵּין גְּבַר לְגַבְרָא׃ 8
בקומי הדין ודיני נפש לא נסב משקריא אחיה יהיב דין דקושט עבד בין גבר לגברא׃
בְּקְיָמֵי הַדִּין בְּדִינֵי קְשׁוֹט עֲבַד בֵּין גְּבַר לְגַבְרָא כַּסִּי מַכְסוּתֵהּ׃ 9
בקיומי הדין בדיני קשוט עבד בין גבר לגברא כסי מכסותיה׃
וְהָא אוֹלִיד בַּר רְשִׁיעַ אֲשֶׁר נָכֵס וְעָבַד לַאֲחוֹהִי מְחַיָּן׃ 10
והא אוליד בר רשיע אשר נכס ועבד לאחוהי מחיין׃
וְהוּא לָא עָבַד כְּדֵין אֲבוּהִי אֶלָּהֵן בְּטוּרַיָּא פְלַח לְטָעֲוָתָא וְיָת אִתַּת חַבְרֵהּ סָאַב׃ 11
והוא לא עבד כדין אבוהי אלהן בטוריא פלח לטעותא וית אתת חברה סאב׃
מַתְקַל סְתָם וְלָא מִלָּא הָדֵין בְּיִשְׂרָאֵל וְיָת מַשְׁכּוֹנָא לָא מְשַׁכְנָא גְּזֵילָא לָא גָזַל פִּתְחֵהּ לְכַפְנָא 12
מתקל סתם ולא מלא הדין בישראל וית משכונא לא משכנא גזילא לא גזל פתחיה לכפנא
וְיָת עֲרִטִלַּיָּא לָא כַסִּי מַכְסוּתֵהּ בְּטוּרַיָּא פְלַח לְטָעֲוָתָא וְיָת אִתַּת חַבְרֵהּ סָאַב׃ 13
וית ערטילאה לא כסי מכסותיה בטוריא פלח לטעותא וית אתת חברה סאב׃
מַשְׁכַּן וְתוֹסֶפְתָּא נְסַב וְעָבַד לַאֲחוֹהִי מְחַיָּן וְהוּא לָא יִתְקַיַּם אוֹנֵי גְּזֵילָא גָּזַל מַשְׁכּוֹנָא לָא 14
משכן ותוספתא נסב ועבד לאחוהי מחיין והוא לא יתקים אוני גזילא גזל משכונא לא
מְשַׁכְנָא וְיָת עֲרִטִלַּיָּא לָא כַסִּי מַכְסוּתֵהּ בְּטוּרַיָּא פְלַח לְטָעֲוָתָא וְיָת אִתַּת חַבְרֵהּ סָאַב׃ 15
משכנא וית ערטילאה לא כסי מכסותיה בטוריא פלח לטעותא וית אתת חברה סאב׃
וְגַבְרָא לָא אוֹנֵי מַשְׁכּוֹנָא לָא מְשַׁכְנָא גְּזֵילָא לָא גָזַל פִּתְחֵהּ לְכַפְנָא וְיָת עֲרִטִלַּיָּא כַּסִּי מַכְסוּתֵהּ׃ 16
וגברא לא אוני משכון דחוביה לא משכנא גזילא לא גזל פתחיה לכפנא וית ערטילאה כסי מכסותיה׃
מִסְּכָנָא לָא אֲהֵיב וְדָא 17
מסכנא לא אהיב ודה

Universidad de Deusto
Biblioteca

28 ‡ אֲבִיו כִּי־עָשַׁק עֹשֶׁק גָּזַל גָּזֵל אָח וַאֲשֶׁר לֹא־טוֹב עָשָׂה בְּתוֹךְ עַמָּיו וְהִנֵּה־מֵת בַּעֲוֹנוֹ׃

19 ‡ וַאֲמַרְתֶּם לֹא־נָשָׂא הַבֵּן בַּעֲוֹן הָאָב וְהָבֵן מִשְׁפָּט וּצְדָקָה עָשָׂה אֶת כָּל־חֻקּוֹתַי שָׁמַר וַיַּעַשׂ אֹתָם חָיֹה יִחְיֶה׃ 20 ‡ הַנֶּפֶשׁ הַחֹטֵאת הִיא תָמוּת בֵּן לֹא־יִשָּׂא בַּעֲוֹן הָאָב וְאָב לֹא יִשָּׂא בַּעֲוֹן הַבֵּן צְדָקַת הַצַּדִּיק עָלָיו תִּהְיֶה וּרְשִׁעַת רָשָׁע עָלָיו תִּהְיֶה׃

21 ‡ וְהָרָשָׁע כִּי יָשׁוּב מִכָּל־חַטֹּאתָו אֲשֶׁר עָשָׂה וְשָׁמַר אֶת כָּל־חֻקּוֹתַי וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה חָיֹה יִחְיֶה לֹא יָמוּת׃ 22 ‡ כָּל־פְּשָׁעָיו אֲשֶׁר עָשָׂה לֹא יִזָּכְרוּ לוֹ בְּצִדְקָתוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה יִחְיֶה׃

23 ‡ הֲחָפֹץ אֶחְפֹּץ מוֹת רָשָׁע נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה הֲלֹא בְשׁוּבוֹ מִדְּרָכָו וְחָיֶה׃

24 ‡ וּבְשׁוּב צַדִּיק מִצִּדְקָתוֹ וְעָשָׂה עָוֶל כְּכֹל הַתּוֹעֵבֹת אֲשֶׁר־עָשָׂה רָשָׁע יַעֲשֶׂה וְחַי כָּל־צִדְקֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה לֹא תִזָּכַרְנָה בְּמַעֲלוֹ אֲשֶׁר־מָעַל וּבְחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא בָּם יָמוּת׃

25 ‡ וַאֲמַרְתֶּם לֹא יִתָּכֵן דֶּרֶךְ אֲדֹנָי שִׁמְעוּ־נָא בֵּית יִשְׂרָאֵל הֲדַרְכִּי לֹא יִתָּכֵן הֲלֹא דְרָכֵיכֶם לֹא יִתָּכֵנוּ׃

26 ‡ בְּשׁוּב־צַדִּיק מִצִּדְקָתוֹ וְעָשָׂה עָוֶל וּמֵת עֲלֵיהֶם בְּעַוְלוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה יָמוּת׃

27 ‡ וּבְשׁוּב רָשָׁע מֵרִשְׁעָתוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיַּעַשׂ מִשְׁפָּט וּצְדָקָה הוּא אֶת־נַפְשׁוֹ יְחַיֶּה׃

28 ‡ וַיַּרְא וַיָּשָׁב מִכָּל־פְּשָׁעָיו אֲשֶׁר עָשָׂה חָיֹה יִחְיֶה לֹא יָמוּת׃

29 ‡ וְאָמְרוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל לֹא יִתָּכֵן דֶּרֶךְ אֲדֹנָי הַדַרְכַי לֹא יִתָּכְנוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל הֲלֹא דְרָכֵיכֶם לֹא יִתָּכֵנוּ׃

30 ‡ לָכֵן אִישׁ כִּדְרָכָיו אֶשְׁפֹּט אֶתְכֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה שׁוּבוּ וְהָשִׁיבוּ מִכָּל־פִּשְׁעֵיכֶם וְלֹא־יִהְיֶה לָכֶם לְמִכְשׁוֹל עָוֹן׃

28 ‡ Pater eius quia calumniatus est, & vim fecit fratri, & malũ operatus est in medio populi sui, ecce mortuus est in iniquitate sua. 19 ‡ Et dicitis: Quare non portabit filius iniquitatẽ patris? Videlicet quia filius iudicium & iustitiam operatus est; omnia præcepta mea custodiuit & fecit illa, viuet vita. 20 ‡ Anima quæ peccauerit, ipsa morietur. Filius nõ portabit iniquitatẽ patris, & pater non portabit iniquitatẽ filij. Iustitia iusti super eum erit, & impietas impij erit super eum. 21 ‡ Si autem impius egerit pœnitentiã ab omnibus peccatis suis quæ operatus est, non recordabor. In iustitia sua quã operatus est, viuet. 22 ‡ Nunquid voluntatis meæ est mors impij, dicit Dñs Deus, & nõ vt conuertatur à viis suis, & viuat? 23 ‡ Si autẽ auerterit se iustus à iustitia sua, & fecerit iniquitatem secundũ omnes abominationes quas operari solet impius, nunquid viuet? Omnes iustitiæ eius quas fecerit non recordabuntur. In præuaricatione qua præuaricatus est, & in peccato suo quod peccauit, in ipsis morietur. 24 ‡ Et dixistis: Non est æqua via Domini. Audite ergo domus Israel: Nunquid via mea non est æqua, & non magis viæ vestræ prauæ sunt? 25 ‡ Cùm enim auerterit se iustus à iustitia sua, & fecerit iniquitatẽ, morietur in eis. 26 ‡ iniustitia quã operatus est morietur. 27 ‡ Et cùm auerterit se impius ab impietate sua quam operatus est, & fecerit iudicium & iustitiam, ipse animã suã viuificabit. 28 ‡ Cõsiderans enim & auertés se ab omnibus iniquitatibus suis quas operatus est, vita viuet & non morietur. 29 ‡ Et dicunt filij Israel: Non est æqua via Dñi. Nunquid viæ meæ non sunt æquæ, domus Israel, & non magis viæ vestræ prauæ? 30 ‡ Idcirco vnũquemque iuxta vias suas iudicabo, domus Israel, ait Dominus Deus. Conuertimini & agite pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris, & non erit vobis in ruinam iniquitas.

18 ‡ ὁ δὲ πατὴρ αὐτοῦ ἐπειδὴ ἐσυκοφάντησεν συκοφαντίαν, καὶ ἥρπασεν ἁρπαγὴν ἀδελφοῦ, καὶ ὃ οὐκ ἀγαθὸν ἐποίησεν ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ ἀπέθανεν ἐν τῇ ἀδικίᾳ αὐτοῦ. 19 ‡ καὶ εἴπατε· διὰ τί οὐκ ἔλαβεν ὁ υἱὸς τὴν ἀδικίαν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ; ὅτι ὁ υἱὸς κρίμα καὶ δικαιοσύνην ἐποίησεν, ἔλεος πεποίηκεν· πάντα τὰ νομιμά μου συνετήρησεν καὶ ἐποίησεν αὐτά, ζωῇ ζήσεται. 20 ‡ ἡ δὲ ψυχὴ ἡ ἁμαρτάνουσα αὕτη θανεῖται, ὁ δὲ υἱὸς οὐ λήψεται τὴν ἀδικίαν τοῦ πατρὸς, καὶ ὁ πατὴρ οὐ λήψεται τὴν ἀδικίαν τοῦ υἱοῦ· δικαιοσύνη δικαίου ἐπ' αὐτὸν ἔσται, καὶ ἀνομία ἀνόμου ἐπ' αὐτὸν ἔσται. 21 ‡ ἐὰν δὲ ὁ ἄνομος ἐὰν ἐπιστρέψῃ ἐκ πασῶν τῶν ἀνομιῶν αὐτοῦ ὧν ἐποίησεν, καὶ φυλάξῃ πάσας τὰς ἐντολάς μου, καὶ ποιήσῃ κρίμα καὶ δικαιοσύνην καὶ ἔλεος, ζωῇ ζήσεται, καὶ οὐκ ἀποθανεῖται. 22 ‡ πάντα τὰ παραπτώματα αὐτοῦ ὅσα ἐποίησεν οὐ μνησθήσεται αὐτοῦ ἐν τῇ δικαιοσύνῃ αὐτοῦ ἣν ἐποίησεν ζήσεται. 23 ‡ μὴ θελήσει θελήσω τὸν θάνατον τοῦ ἀνόμου, λέγει κύριος; οὐχὶ τοῦ ἐπιστρέψαι αὐτὸν ἐκ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς καὶ ζῆσαι αὐτόν.

24 ‡ καὶ ἐὰν ἀποστρέψας δίκαιος ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, ποιήσας ἀδικίαν κατὰ πάσας τὰς ἀδικίας, ἃς ἐποίησεν ὁ ἄνομος, ἐὰν ποιήσῃ, οὐ ζήσεται. πᾶσαι αἱ δικαιοσύναι αὐτοῦ ἃς ἐποίησεν οὐ μὴ μνησθῶσιν. ἐν τῷ παραπτώματι αὐτοῦ ᾧ παρέπεσεν, καὶ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις αὐτοῦ αἷς ἥμαρτεν ἐν αὐταῖς ἀποθανεῖται. 25 ‡ καὶ εἰπατε· οὐ καλὴ ὁδὸς κυρίου. ἀκούσατε δὴ οἶκος Ισραηλ, μὴ ἡ ὁδός μου οὐ καλὴ ἰθεῖα; οὐχὶ αἱ ὁδοὶ ὑμῶν οὐκ ἰθεῖαι; 26 ‡ ἐν τῷ ἀποστρέψαι τὸν δίκαιον ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, καὶ ποιήσῃ παράπτωμα, καὶ ἀποθανεῖται ἐν αὐτῷ, ἐν τῷ παραπτώματι ᾧ ἐποίησεν, ἐν αὐτῷ ἀποθανεῖται. 27 ‡ καὶ ἐν τῷ ἀποστρέψαι ἄνομον ἀπὸ τῆς ἀνομίας αὐτοῦ ἧς ἐποίησεν, καὶ ποιήσῃ κρίμα καὶ δικαιοσύνην, οὗτος τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐφύλαξεν. 28 ‡ καὶ εἶδεν καὶ ἀπέστρεψεν ἀπὸ πασῶν τῶν ἀσεβειῶν αὐτοῦ ὧν ἐποίησεν. ζωῇ ζήσεται, οὐ μὴ ἀποθάνῃ. 29 ‡ καὶ λέγουσιν οἱ οἶκος Ἰσραηλ, οὐ καλὴ αἱ ὁδοὶ κυρίου, μὴ αἱ ὁδοί μου οὐ καλαὶ οἶκος Ισραηλ, οὐχὶ αἱ ὁδοὶ ὑμῶν οὐ καλαί; 30 ‡ διὰ τοῦτο ἕκαστον κατὰ τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ κρινῶ ὑμᾶς οἶκος Ισραηλ, λέγει κύριος. Ἐπιστράφητε καὶ ἀποστρέψατε ἐκ πασῶν τῶν ἀσεβειῶν ὑμῶν, καὶ οὐκ ἔσται ὑμῖν εἰς κόλασιν ἀδικίας.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Pater eius quia calumniam exercuit, & rapinã rapuit ab vno de fratribus suis, & quod non est rectũ in medio populi sui fecit, & ecce mortuus est in peccato suo. " Et dicetis: Quare non punitur filius in peccatis patris? filius enim iudicium verum & iustitiam fecit, omnia pacta mea seruauit & fecit ea: viuens viuet. " Homo qui peccauerit, ipse morietur. Filius non punietur in peccatis patris, nec pater punietur in peccatis filij. Iustitia iusti in ipso permanebit, & peccatum impij super eum erit. " Impius autem cùm conuersus fuerit ab omnibus peccatis suis quæ fecit, & custodierit omnia pacta mea, & fecerit iudicium verum & iustitiam, viuens viuet, non morietur. " Omnes iniquitates eius quas fecit, non erunt in memoria eius: in iustitia sua quam fecit permanebit. " Nunquid volens volo mortẽ impij, dicit Dominus Deus? nonne cùm conuersus fuerit à via sua, viuet? " Et cùm auersus fuerit iustus à iustitia sua & fecerit iniquitatẽ, iuxta omnes abominationes eius quas fecit impius, fecerit ipse, nunquid viuet? Omnes iustitiæ eius quas fecit, non erunt in memoria: in præuaricatione qua præuaricatus est, & in peccatis quibus peccauit, in ipsis morietur. " Et dixistis: Non iustificatur via Domini. Audite nunc domus Israel: An viæ bonitatis meæ non declaratæ sunt vobis? nonne viæ vestræ non sunt rectæ? " Cùm auersus fuerit iustus à iustitia sua, & fecerit iniquitatem & mortuus fuerit ob ea, in iniquitate sua quam fecit morietur. " Et cùm auersus fuerit impius ab impietate sua quam fecit, & fecerit iudicium verum & iustitiam, ipse animam suam viuificabit. " Vidit enim & conuersus est ab omnibus iniquitatibus suis quas fecit: viuens viuet & non morietur. " Et dixerunt domus Israel: Non declaratæ sunt nobis viæ bonitatis Domini. An viæ bonitatis meæ non sunt declaratæ vobis domus Israel? vtique viæ vestræ non sunt rectæ. " Propterea iuxta vias vniuscuiusque vindictam sumam ex vobis domus Israel, dicit Dominus Deus. Conuertimini ad cultum meum, & auferte ex vobis cultum idolorum, & non sit vobis in offendiculum peccatorum.

תרגום יונתן

18 דאבוהי ארי עשק עשקא גזיל לחד מאחוהי ודלא מתקן עבד בגו עמה מית בחובה׃ 19 והיתמרון מא דין לא לקי ברא מחסדא דאבוי ברא לקי בחובי אבא ארי זכותא דברא יסגי עבד יתיה כל קיימי ונטר ועבד יתהון מחא יחי׃ 20 אנש דיחטי הוא יסתלק לא לקי ברא לא לקי בחובי אבא זכותא דזכאי עלוהי תהויא ורשיעותא דרשיעא עלוהי תהויא׃ 21 ורשיעא ארי יתוב מכל חובותוי דעבד ויסר ויהכים וינטר כל קיימי ועבד דין וקשוט חכו מחא יחי לא ימות׃ 22 כל חובותוי דעבד לא יתדכרון ליה בזכותא דעבד יסר ויהכים׃ 23 המרעא רעינא במותא דרשיעא אמר ייי אלהים הלא כד יתוב מאורחתה ויתקיים׃ 24 וכד יתוב זכותא מזכותיה ויעבד עויל ככל תועבתא דעבד רשיעא יעבד והיקיים כל זכוותיה דעבד לא יתדכרן בקשרה דשקר דעבד ובחובתיה דחב בהון ימות׃ 25 ואמרתון לא מתקן אורח דייי שמעו כען בית ישראל האורחה טבי לא מפרשן לכון ולא אורחת טבייא לא מתקנן׃ 26 בזכות צדיק מזכותיה ויעבד עויל ומית עלוהי בעולה דעבד ימות׃ 27 ובזכות רשיע מרשיעותיה דעבד ויעבד דין וקשוט הוא ית נפשיה יקיים׃ 28 וחמא וסיר מכל חובותוי דעבד דין וקשוט חכו מחא יחי לא ימות׃ 29 ואמרו בית ישראל לא מפרשן לנא אורחת טובא דייי אורחתי טובא דייי לכון בית ישראל אורחתכון פלטן שעותא ולא יהא לכון לתקלת חובין׃ 30 בכן אנש כאורחתיה אתפרע מנכון בית ישראל נאם מימר קדם ייי אלהים

Universidad de Deusto
Biblioteca

31 * הַשְׁלִיכוּ מֵעֲלֵיכֶם אֶת־כָּל־פִּשְׁעֵיכֶם אֲשֶׁר
פְּשַׁעְתֶּם בָּם וַעֲשׂוּ לָכֶם לֵב חָדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה
וְלָמָּה תָמוּתוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל׃
32 * כִּי לֹא אֶחְפַּץ בְּמוֹת הַמֵּת נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה
וְהָשִׁיבוּ וִחְיוּ׃

יט

1 * וְאַתָּה שָׂא קִינָה אֶל־נְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל׃
2 * וְאָמַרְתָּ מָה אִמְּךָ לְבִיָּא בֵּין אֲרָיוֹת רָבְצָה בְּתוֹךְ
כְּפִירִים רִבְּתָה גּוּרֶיהָ׃ 3 * וַתַּעַל אֶחָד מִגּוּרֶיהָ
כְּפִיר הָיָה וַיִּלְמַד לִטְרֹף טֶרֶף אָדָם אָכָל׃
4 * וַיִּשְׁמְעוּ אֵלָיו גּוֹיִם בְּשַׁחִתָּם נִתְפָּשׂ וַיְבִיאֻהוּ
בַּחַחִים אֶל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃ 5 * וַתֵּרֶא כִּי נוֹחֲלָה
אָבְדָה תִקְוָתָהּ וַתִּקַּח אֶחָד מִגּוּרֶיהָ כְּפִיר שָׂמָתְהוּ׃
6 * וַיִּתְהַלֶּךְ בְּתוֹךְ־אֲרָיוֹת כְּפִיר הָיָה וַיִּלְמַד לִטְרֹף־
טֶרֶף אָדָם אָכָל׃ 7 * וַיֵּדַע אַלְמְנוֹתָיו וְעָרֵיהֶם
הֶחֱרִיב וַתֵּשַׁם אֶרֶץ וּמְלֹאָהּ מִקּוֹל שַׁאֲגָתוֹ׃
8 * וַיִּתְּנוּ עָלָיו גּוֹיִם סָבִיב מִמְּדִינוֹת וַיִּפְרְשׂוּ עָלָיו
רִשְׁתָּם בְּשַׁחִתָּם נִתְפָּשׂ׃ 9 * וַיִּתְּנֻהוּ בְסֹגֶר בַּחַחִים
וַיְבִאֻהוּ אֶל־מֶלֶךְ בָּבֶל יְבִאֻהוּ בְּמְצֻדוֹת לְמַעַן לֹא־
יִשָּׁמַע קוֹלוֹ עוֹד אֶל־הָרֵי יִשְׂרָאֵל׃
10 * אִמְּךָ כְּגַפְּנְךָ בְּדָמְךָ עַל־מַיִם שְׁתוּלָה פֹּרִיָּה וַעֲנָפָה
הָיְתָה מִמַּיִם רַבִּים׃
11 * וַיְהִי־לָהּ מַטּוֹת עֹז אֶל־שִׁבְטֵי מֹשְׁלִים וַתִּגְבַּהּ
קוֹמָתָהּ עַל־בֵּין עֲבֹתִים וַיֵּרָא בְנָבְהָהּ בְּרֹב דָּלִיֹּתֶיהָ׃
12 * וַתֻּתַּשׁ בְּחֵמָה לָאָרֶץ הִשְׁלְכָה וְרוּחַ הַקָּדִים
הוֹבִישׁ פִּרְיָהּ הִתְפָּרְקוּ וַיִּבָּשׁוּ מַטֵּה־עֹז אֵשׁ
אֲכָלַתְהוּ׃ 13 * וְעַתָּה שְׁתוּלָה בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ צִיָּה
וְצָמְאָה׃ 14 * וַתֵּצֵא אֵשׁ מִמַּטֵּה בַדֶּיהָ פָּרְיָהּ אָכָלָה
וְלֹא־הָיָה בָהּ מַטֵּה־עֹז שֵׁבֶט לִמְשׁוֹל קִינָה הִיא
וַתְּהִי לְקִינָה׃

31 * Proiicite à vobis oēs iniquitates vestras in quibus præuaricati estis, & facite vobis cor nouum & spiritū nouum. Et quare morieminī domus Israel? 32 * Quia nolo mortem morientis, dicit Dominus Deus. Reuertimini & viuite.

CAP. XIX.

1 * ET tu assume planctum super principē Israel. 2 * Et dices: Quare mater tua A leœna inter leones cubauit? In medio leunculorum enutriuit catulos suos.
3 * Et eduxit vnū de leunculis suis, leo factus est, & didicit capere prædā hominē, 4 comedere. * Et audierunt de eo gentes, & non absque vulneribus suis ceperunt eū, & adduxerunt eū in catenis in terrā Ægypti.
5 * Quæ cùm vidisset quoniam infirmata B est & periit expectatio eius, tulit vnum de leunculis suis, leonem constituit eum.
6 * Qui incedebat inter leones, & factus est leo, & didicit prædā capere & homines 7 deuorare. * Didicit viduas facere, & desolatas carū in desertū adducere, & desolata est terra & plenitudo eius à vocerugitus 8 lius. * Et conuenerunt aduersus eum gentes vndique de prouinciis, & expanderunt super eum rete suum. in vulneribus earum 9 captus est. * Et miserunt eum in caueam C in catenis adduxerunt eum ad regem Babylonis, miseruntque eum in carcerem, ne audiretur vox eius vltra montes Israel.
10 * Mater tua quasi vinea in sanguine tua super aquam plantata est. Fructus eius & frondes eius creuerunt ex aquis multis.
11 * Et factæ sunt ei virgæ fortitudinis in dominantium, & exaltata est statura eius inter frondes. Et vidit altitudinem suam in 12 multitudine palmitum suorū. * Et euulsa D est in ira, in terramque proiecta, & ventus vrens siccauit fructum eius; marcuerunt & arefactæ sunt virgæ roboris eius. Ignis 13 comedit eam. * Et nunc transplantata est in desertum in terra inuia & sitienti.
14 * Egressus est ignis de virga ramorum eius, qui fructum eius comedit, & non est in ea virga fortis sceptrum dominantium. Planctus est & erit in planctum.

31 * Προΐεσθε ἀφ' ἑαυτῶν πάσας τὰς ἀσεβείας ὑμῶν, ἃς ἠσεβήσατε εἰς ἐμέ, καὶ ποιήσατε ἑαυτοῖς καρδίαν καινὴν, καὶ πνεῦμα καινόν, ἵνα μὴ ἀποθάνητε οἶκος Ισραήλ; 32 * διότι οὐ βούλομαι τὸν θάνατον τοῦ ἀποθνήσκοντος, λέγει κύριος. Ἐπιστρέψατε οὖν καὶ ζήσετε. ιθ'

1 Καὶ σὺ λάβε θρῆνον ὑπὲρ τῶν ἀρχόντων Ισραηλ.
2 * καὶ ἐρεῖς, τί ἡ μήτηρ σου ὑπὸ σκύμνες ἐν μέσῳ λεόντων ἐθρυπτήθη, ἐν μέσῳ λεόντων ἐπλήθυνεν σκύμνες αὐτῆς.
3 * καὶ ἀνεπήδησεν εἷς τῶν σκύμνων αὐτῆς, λέων ἐγένετο, καὶ ἔμαθεν τοῦ ἁρπάζειν ἁρπάγματα, ἀνθρώπους ἐφάγεν.
4 * ἤκουσαν περὶ αὐτοῦ ἔθνη, ἐν συντελείᾳ ἐν τῇ διαφθορᾷ αὐτῶν, καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἐν κημοῖς γῆν αἰγύπτου.
5 * καὶ εἶδεν ὅτι ἀπώλεσεν ἀπ' αὐτῆς, ἐν ἀπώλετο ἡ ὑπόστασις αὐτῆς, καὶ ἔλαβεν ἄλλον ἐκ τῶν σκύμνων αὐτῆς, λέοντα ἔθηκεν αὐτόν.
6 * καὶ συνεπορεύετο ἐν μέσῳ λεόντων, λέων ἐγένετο. καὶ ἔμαθεν ἁρπάζειν ἁρπάγματα, ἐν ἀνθρώπους ἐφάγεν. * καὶ ἐνέμετο ἐν τῷ θράτει αὐτοῦ, καὶ τὰς πόλεις αὐτῶν ἐξερήμωσεν, καὶ ἠφάνισεν γῆν καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς ἀπὸ φωνῆς ὀρυάματος αὐτοῦ.
8 * καὶ ἐπέθεντο ἐπ' αὐτὸν ἔθνη κυκλόθεν ἐκ τῶν χωρῶν καὶ ἐξεπέτασαν ἐπ' αὐτὸν δίκτυα αὐτῶν, ἐν ἐν τῇ διαφθορᾷ αὐτῶν συνελήφθη. * καὶ ἔθεντο αὐτὸν ἐν κημῷ καὶ ἐν γαλεάγρᾳ, καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν βασιλέα βαβυλῶνος, καὶ εἰσήγαγον αὐτὸν εἰς φυλακήν, ὅπως μὴ ἀκουσθῇ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ἐπὶ τὰ ὄρη τοῦ Ισραήλ.
10 * ἡ μήτηρ σου ὡς ἄμπελος, ὡς δύο ῥοὰς ἐν ὕδατι πεφυτευμένη ὁ καρπὸς αὐτῆς, καὶ ὁ βλαστὸς αὐτῆς ἐγένετο ἐξ ὕδατος πολλοῦ. * καὶ ἐγενήθη αὐτῇ ῥάβδος ἰσχυρὰ ὑπὸ φυλῶν ἡγεμόνων, καὶ ὑψώθη ἐν τῷ μεγέθει αὐτῆς ἐν μέσῳ σελέχων, καὶ εἶδεν τὸ μέγεθος αὐτῆς ἐν πλήθει κλημάτων αὐτῆς. * καὶ κατεκλάσθη ἐν θυμῷ. ὑπὸ γῆν ἐρρίφη, καὶ ἄνεμος καύσων ἐξήρανεν τὰ κλήματα αὐτῆς, ἐξεδικήθησαν καὶ ἐξηράνθησαν αἱ ῥάβδοι τῆς ἰσχύος αὐτῆς. πῦρ δὴ κατέφαγεν αὐτούς.
13 * καὶ νῦν πεφυτεύκασιν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν γῇ
14 διψώσῃ καὶ διψώσῃ. * καὶ ἐξῆλθεν πῦρ ἐκ τῶν ῥάβδων τῶν κλημάτων αὐτῆς, καὶ κατέφαγεν αὐτούς. καὶ οὐκ ἔσται ἐν αὐτῇ ῥάβδος ἰσχυρὰ φυλῆς εἰς ἀρχοντικὸν θρήνου ἐστίν, καὶ ἔσται εἰς θρῆνον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Proiicite à vobis omnia peccata vestra quæ cōmisistis, & facite vobis cor timens & spiritum timoris: & quare moriemini domus Israel? "Quia nolo mortem peccatoris, qui reus est mortis, dicit Dominus Deus. Conuertimini ad cultum meum, & viuite. CAP. XIX.
ET tu assume lamentationem super principes Israel. 'Et dices: Quid cœtus Israel, quæ similis eras leænæ, inter reges creuit, & inter principes nutriuit filios suos. 'Et euexit vnum de filiis suis, rex fuit, & didicit occidere occisionem, hominem occidit. 'Et audierūt de eo popoli, in cetu eorum captus est, & adduxerunt eum in catenis in terram Ægypti. 'Et vidit quia cessauit & perit expectatio eius, & nutriuit vnum de filiis suis, regem constituit eum. 'Et ambulauit inter reges, rex fuit, & didicit occidere occisionem, hominem interfecit.
'Et congregati sunt contra eum populi per circuitum de prouinciis, & expanderunt super eum rete suum, & in fagena eorum captus est. 'Et posuerunt eum in collore, & in catenas, & adduxerunt eum ad regem Babylonis: adduxerunt enim eum in caueam vt nō audiretur vox eius vltrà super montes Israel. "Cœtus Israel cùm faceret legem, similis erat viti quæ plantata est iuxta fontes aquarū, cuius fructus erat pulcher, & rami eius obumbrantes, et ipsa plantata erat iuxta aquas multas. "Et fuerunt in ea dominatores fortes, reges, qui potentes sunt ad subiicienda regna & eleuatus est robore suo super regna, & superauit eū adiutoribus suis in multitudine fortiū suorum. "Et euulsa est in vehemētia de terra domus maiestatis, & in terram alterā translata est. Et rex fortis quasi ventus vrens occidit populum; & migrauerunt, & translati sunt dominatores fortitudinis eius, & populi qui sunt fortes sicut ignis consumpserunt eos. "Et nunc similis est viti quæ plantata est in deserto in terra desolata & deserta. "Et venerunt populi qui fortes sunt sicut ignis, & propter peccata superbiæ eius occiderūt populū eius, & nū fuerunt in ea dinatores fortes nec reges potentes ad iubicienda regna. Dicit prophetæ lamentatio est prophetia, & erit in lamentationem.

תרגום יונתן

Universidad de Deusto
Biblioteca

כ

1 ויהי בשנה השבעית בחמשי בעשור לחדש
באו אנשים מזקני ישראל לדרש את יהוה וישבו
2 לפני: ויהי דבר יהוה אלי לאמר:
3 בן אדם דבר את זקני ישראל ואמרת אלהם
כה אמר אדני יהוה הלדרש אתי אתם באים חי
אני אם אדרש לכם נאם אדני יהוה:
4 התשפוט אותם התשפוט בן אדם את תועבת
אבותם הודיעם:
5 ואמרת אלהם כה אמר אדני יהוה ביום בחרי
בישראל ואשא ידי לזרע בית יעקב ואודע להם
בארץ מצרים ואשא ידי להם לאמר אני יהוה
אלהיכם:
6 ביום ההוא נשאתי ידי להם להוציאם מארץ
מצרים אל ארץ אשר תרתי להם זבת חלב ודבש
צבי היא לכל הארצות:
7 ואמר אלהם איש שקוצי עיניו השליכו ובגלולי
מצרים אל תטמאו אני יהוה אלהיכם:
8 וימרו בי ולא אבו לשמע אלי איש את שקוצי
עיניהם לא השליכו ואת גלולי מצרים לא עזבו
ואמר לשפך חמתי עליהם לכלות אפי בהם
בתוך ארץ מצרים:
9 ואעש למען שמי לבלתי החל לעיני הגוים אשר
המה בתוכם אשר נודעתי אליהם לעיניהם
להוציאם מארץ מצרים:
10 ואוציאם מארץ מצרים ואבאם אל המדבר:
11 ואתן להם את חקתי ואת משפטי הודעתי
אותם אשר יעשה אותם האדם וחי בהם:
12 וגם את שבתותי נתתי להם להיות לאות ביני
וביניהם לדעת כי אני יהוה מקדשם:

CAP. XX.

1 A Et factum est in anno septimo, in quinto, in decima mensis, venerunt viri de senioribus Israel vt interrogarent Dominum, & sederunt coram me.
2 * Et factus est sermo Domini ad me,
3 dicens:
* Fili hominis, loquere senioribus Israel, & dices ad eos: Hæc dicit Dominus Deus, Nunquid ad interrogandum me vos venitis? viuo ego quia non respondebo vobis, ait Dominus Deus.
4 * Si iudicas eos, si iudicas fili hominis Abominationes patrũ eorum ostende eis.
5 * Et dices ad eos: Hæc dicit Dominus Deus; In die qua elegi Israel, & leuaui manũ meam pro stirpe domus Iacob, & apparui eis in terra Ægypti, & leuaui manũ meã pro eis, dicens: Ego Dominus Deus vester.
6 * In die illa leuaui manum meam pro eis vt educerem eos de terra Ægypti in terram quam prouideram eis fluente lacte & melle, quæ est egregia inter omnes terras.
7 * Et dixi ad eos: Vnusquisque offendines oculorum suorum abiiciat, & idolis Ægypti nolite pollui. Ego Dominus Deus vester.
8 * Et irritauerunt me, noluerunt que audire. Vnusquisque abominationes oculorum suorũ non proiecit, nec idola Ægypti reliquerunt. Et dixi vt effunderem indignationem meam super eos, & implerem iram meam in eis in medio terræ Ægypti.
9 * Et feci propter nomen meum, vt non violaretur coram gentibus, in quarum medio erant, & inter quas apparui eis, vt educerem eos de terra Ægypti.
10 * Eieci ergo eos de terra Ægypti, & eduxi eos in desertum.
11 * Et dedi eis præcepta mea, & iustificationes mea ostendi eis, quæ faciens homo viuet in eis.
12 * Insuper & sabbata mea dedi eis, vt esset signum inter me & eos: & scirent quia ego Dominus sanctificans eos.

CAP. XX.

κ'

1 Et factũ est in anno septimo in quinto mense: decima mensis, venerunt viri de senioribus Israel, vt interrogarent Dominum: & sederunt ante faciem meam.
2 * Et factus est sermo Domini ad me, dicens:
3 * Fili hominis, loquere ad seniores Israel, & dices ad eos: Hæc dicit Adonai Dominus, Si ad interrogandum me vos venitis, viuo ego si respondero vobis, dicit Adonai Dominus.
4 * Si vltus fuero eos vltiones, fili hominis iniquitates patrum eorum contestare eis.
5 * Et dices ad eos: Hæc dicit Dominus Deus; Ex qua die elegi domum Israel, & notus factus sum semini domus Iacob, et cognitus factus sum illis in terra Ægypti, & suscepi manu mea eos, dicens: Ego Dominus Deus vester.
6 * In die illa apprehendi eos manu mea, vt educerem eos de terra Aegypti in terram quam preparaui eis, terram fluentem melle & lacte, fauus est vltra omnem terram.
7 * Et dixit ad eos: Vnusquisque abominationes oculorum suorum prouciat, & in adinuentionibus Aegypti non polluat se: Ego Dominus Deus vester.
8 * Et recesserunt à me, & non voluerunt audire me; vnusquisque abominationes oculorum suorum non proiecerunt, & adinuentiones Aegypti non reliquerunt. Et dixi vt effunderem furorem meum super eos, vt implerem iram meam in eis in medio terræ Aegypti.
9 * Et feci vt nomen meum omnino non violaretur coram gentibus quarum ipsi sunt in medio earum, in quibus cognitus sum ad eos coram eis, vt educerem eos de terra Aegypti.
10 * Et eduxi eos de terra Aegypti, & adduxi eos in desertum.
11 * Et dedi eis præcepta mea, & iustificationes meas notas feci illis, vt faciat ea homo, & viuet in eis.
12 * Et sabbata mea dedi eis, vt essent in signum inter me & inter eos, vt scirent ipsi, quia ego Dominus sanctificans eos.

1 * Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἔτει τῷ ἑβδόμῳ ἐν τῷ πέμπτῳ μηνὶ δεκάτῃ τοῦ μηνός, ἦλθον ἄνδρες ἐκ τῶν πρεσβυτέρων τοῦ οἴκου Ἰσραὴλ, ἐπερωτῆσαι τὸν κύριον, καὶ ἐκάθισαν ἐνώπιόν μου.
2 * καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων·
3 * υἱὲ ἀνθρώπου, λάλησον πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς· τάδε λέγει κύριος, εἰ ἐπερωτῆσαί με ὑμεῖς ἔρχεσθε. ζῶ ἐγὼ εἰ ἀποκριθήσομαι ὑμῖν, λέγει κύριος.
4 * εἰ ἐκδικήσω αὐτοὺς ἐκδίκησιν. υἱὲ ἀνθρώπου τὰς ἀνομίας τῶν πατέρων αὐτῶν διαμαρτύρεσθαι αὐτοῖς.
5 * καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτοὺς, τάδε λέγει κύριος ὁ θεός, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠρέπσατο τὸν οἶκον τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ἐγνώσθην τῷ σπέρματι οἴκου Ἰακώβ, καὶ ἐγνώσθην αὐτοῖς ἐν γῇ αἰγύπτῳ, καὶ ἀντελαβόμην τῇ χειρί μου αὐτῶν λέγων· ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν.
6 * ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀντελαβόμην αὐτῶν τῇ χειρί μου, τοῦ ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου εἰς τὴν γῆν ἣν ἡτοίμασα αὐτοῖς γῆν ῥέουσαν μέλι καὶ γάλα, κηλόνησις ἐστὶ πασῶν τῶν γῆν.
7 * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς, ἕκαστος τὰ βδελύγματα τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ἀποβαλέτω, καὶ ἐν τοῖς εἰδώλοις αἰγύπτου μὴ μιανθῆτε, ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν.
8 * καὶ ἀπέστησαν ἀπ' ἐμοῦ, καὶ οὐκ ἠθέλησαν εἰσακοῦσαί μου, ἕκαστος τὰ βδελύγματα τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν οὐκ ἀπέρριψαν, καὶ τὰ εἰδώλματα αἰγύπτου οὐκ ἐγκατέλειπον. καὶ εἶπα τοῦ ἐκχέαι τὸν θυμόν μου ἐπ' αὐτοὺς τοῦ συντελέσαι τὸ ὀργήν μου ἐν αὐτοῖς ἐν μέσῳ γῆς αἰγύπτου.
9 * καὶ ἐποίησα ὅπως τὸ ὄνομά μου τοῦ βεβηλωθῆναι μὴ βεβηλωθῇ ἐνώπιον τῶν ἐθνῶν ὧν αὐτοί εἰσιν ἐν μέσῳ αὐτῶν ἐν οἷς ἐγνώσθην πρὸς αὐτοὺς ἐνώπιον αὐτῶν τοῦ ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου.
10 * καὶ ἐξήγαγον αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου, καὶ ἤγαγον
11 αὐτοὺς εἰς τὴν ἔρημον. * καὶ ἔδωκα αὐτοῖς τὰ προστάγματά μου, καὶ τὰ δικαιώματά μου ἐγνώρισα αὐτοῖς, ὡς ἂν ποιήσῃ αὐτὰ ἄνθρωπος καὶ ζήσεται ἐν αὐτοῖς.
12 * καὶ τὰ σάββατά μου ἔδωκα αὐτοῖς, τοῦ εἶναι εἰς σημεῖον ἀναμέσον ἐμοῦ, καὶ ἀναμέσον αὐτῶν, τοῦ γνῶναι αὐτοὺς, ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ ἁγιάζων αὐτούς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XX.

Et factum est anno septimo, quinto *mense*, decima die mensis, dixit propheta, venerunt viri de senioribus Israel, vt quærerent doctrinã à facie Domini: & sederunt coram me. 2 Et factum est verbum prophetiæ à facie Domini ad me, dicens: 3 Fili hominis, vaticinare senioribus Israel, & dices eis: Hæc dicit Dominus Deus, Nunquid ad interrogãdam doctrinam à facie mea vos venistis? viuo ego, dicit Dominus, si interrogatus in verbo meo respondero vobis, dicit Dominus Deus. 4 An argues eos, an argues fili hominis? Abominationes patrum suorum ostende eis. 5 Et dices ad eos: Hæc dicit Dominus Deus; In die quo elegi Israel, & iurauí in verbo meo semini domus Iacobi, & reuelatus sum vt redimerem eos de terra Ægypti, & iurauí eis in verbo meo, dicens: Ego Dominus Deus vester. 6 In die illa iurauí illis in verbo meo, educturum me eos de terra Aegypti in terram quam dedi eis, fluentem lacte & melle, quæ laudabilis est omnibus prouinciis. 7 Et dixi eis: Quisque abominationes suas proiectat à conspectu oculorum suorum, & in cultu idolorum Aegyptiorum ne polluamini. Ego Dominus Deus vester. 8 At refractarii fuerunt verbo meo, & noluerunt obedire prophetiis meis; quisque non proiecerunt abominationes oculorum suorum, neque reliquerunt cultum idolorum Ægyptiorum. Et dixi quòd effunderem indignationem meam super eos, & quòd quiesceret ira mea in eis in medio terræ Aegypti. 9 Et feci propter nomen meum vt non violaretur ante oculos populorum, inter quos erant, in quorum conspectu innotueram vt redimerem eos, vt educerem eos ex terra Ægypti. 10 Et eduxi eos de terra Ægypti, atque in desertum adduxi eos. 11 Et dedi eis pacta mea, & iudicia mea ostendi eis; quæ si fecerint homines, viuent in eis vita æterna. 12 Et etiam dies sabbatorum meorum dedi eis, vt essent eis in signum inter Verbum meum & inter eos, vt cognoscerent quia ego Dominus qui sanctifico eos.

תרגום יונתן

כ

1 ויהי בשנה השביעאה בחמשיסרעה בעשרא לירחא אתו גברין מסבי ישראל לסהדא מן קדם יי ויתבו
2 קדמי: והוה פתגם נבואה מן קדם יי למימר:
3 בר אדם סהדנבי לסבי ישראל ותימר להון כדנן אמר יי אלהים
אתון מתיתון מן קדמי אנא אם אשתאל לכון בסיסרי אמר יי אלהים:
4 התוכח תהוכח ית אנון בר אדם ית תועבת
אבהתהון ידע להון:
5 ותימר להון כדנן אמר יי אלהים ביומא דאתרעיתי בישראל ואומיתי קיסי לזרעא דבית יעקב ואתגליתי
בארעא דמצרים ואומיתי קיסי להון למימר אנא יי אלהכון:
6 ביומא ההוא אומיתי קיסי להון למיסר אנא יי אלהכון
לארעא דפרישית להון עבדא חלב ודכשׁ תשבחא היא לכל מדינתא:
7 ואמרת להון גבר ית שקוצוהי ארחקו מקבליכון
ובגלולי מצרים לא תסתאבון אנא יי אלהכון:
8 ורסרבו על סיסרי ולא אבו למקבלא לנבייא גבר ית שקוצי עיניהון
לא שבקו ואפרשׁת לשפכא חמתי עליהון לשיצאה רגזי בהון בגו ארעא דמצרים:
9 ואעבד מימרי שׁבוקא דלא תחול לעיני עממיא דאנון ביניהון דאתגליתי לאפרקהון לעיניהון מארעא דמצרים:
10 ואפקית ית עמי ואעלינון למדברא:
11 ויהבית להון ית קיומי וית דיני הודעתה יתהון דאם יעבד יתהון
12 ואף ית יומי שבתא דלי יהבית להון למהוי לאת בין סיסרי וביניהון למדע ארי אנא יי מקדשׁהון:

Universidad de Deusto
Biblioteca

13 וַיַּמְרוּ בֵי בֵּית־יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר בְּחֻקֹּתַי לֹא־
הָלָכוּ וְאֶת־מִשְׁפָּטַי מָאָסוּ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֹתָם הָאָדָם
וָחַי בָּהֶם וְאֶת־שַׁבְּתֹתַי חִלְּלוּ מְאֹד וָאֹמַר לִשְׁפֹּךְ
חֲמָתִי עֲלֵיהֶם בַּמִּדְבָּר לְכַלּוֹתָם׃
14 וָאֶעֱשֶׂה לְמַעַן שְׁמִי לְבִלְתִּי הֵחֵל לְעֵינֵי הַגּוֹיִם
אֲשֶׁר הוֹצֵאתִים לְעֵינֵיהֶם׃
15 וְגַם־אֲנִי נָשָׂאתִי יָדִי לָהֶם בַּמִּדְבָּר לְבִלְתִּי הָבִיא
אוֹתָם אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נָתַתִּי זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ
צְבִי הִיא לְכָל־הָאֲרָצוֹת׃ 16 יַעַן בְּמִשְׁפָּטַי מָאָסוּ
וְאֶת־חֻקּוֹתַי לֹא־הָלְכוּ בָהֶם וְאֶת־שַׁבְּתֹתַי חִלֵּלוּ
כִּי אַחֲרֵי גִלּוּלֵיהֶם לִבָּם הֹלֵךְ׃ 17 וַתָּחָס עֵינִי עֲלֵיהֶם
מִשַּׁחֲתָם וְלֹא עָשִׂיתִי אוֹתָם כָּלָה בַּמִּדְבָּר׃
18 וָאֹמַר אֶל־בָּנֵיהֶם בַּמִּדְבָּר בְּחֻקֵּי אֲבוֹתֵיכֶם אַל־
תֵּלֵכוּ וְאֶת־מִשְׁפְּטֵיהֶם אַל תִּשְׁמְרוּ וּבְגִלּוליהֶם
אַל תִּטַּמָּאוּ׃ 19 אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם בְּחֻקֹּתַי לֵכוּ
וְאֶת־מִשְׁפָּטַי שִׁמְרוּ וַעֲשׂוּ אוֹתָם׃
20 וְאֶת־שַׁבְּתוֹתַי קַדֵּשׁוּ וְהִיוּ לְאוֹת בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם
לָדַעַת כִּי־אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃
21 וַיַּמְרוּ בִי הַבָּנִים בְּחֻקֹּתַי לֹא הָלָכוּ וְאֶת־מִשְׁפָּטַי
לֹא שָׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת אוֹתָם אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אוֹתָם הָאָדָם
וָחַי בָּהֶם אֶת־שַׁבְּתוֹתַי חִלֵּלוּ וָאֹמַר לִשְׁפֹּךְ חֲמָתִי
עֲלֵיהֶם לְכַלּוֹת אַפִּי בָּם בַּמִּדְבָּר׃
22 וָאָשֵׁב אֶת־יָדִי וָאַעַשׂ לְמַעַן שְׁמִי לְבִלְתִּי
הֵחֵל לְעֵינֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אוֹתָם לְעֵינֵיהֶם׃
23 גַּם־אֲנִי נָשָׂאתִי אֶת־יָדִי לָהֶם בַּמִּדְבָּר לְהָפִיץ
אוֹתָם בַּגּוֹיִם וּלְזָרוֹת אוֹתָם בָּאֲרָצוֹת׃
24 יַעַן מִשְׁפָּטַי לֹא עָשׂוּ וְחֻקֹּתַי מָאָסוּ וְאֶת־שַׁבְּתוֹתַי
חִלֵּלוּ וְאַחֲרֵי גִלּוּלֵי אֲבוֹתָם הָיוּ עֵינֵיהֶם׃
25 וְגַם־אֲנִי נָתַתִּי לָהֶם חֻקִּים לֹא טוֹבִים וּמִשְׁפָּטִים
לֹא יִחְיוּ בָּהֶם׃

13 * Et irritauerunt me domus Israel in deserto, in præceptis meis non ambulauerũt, & iudicia mea proiecerũt, quæ faciens homo viuet in eis, & sabbata mea violauerũt vehementer. Dixi ergo vt effunderem furorem meum super eos in deserto, & consumerem eos. 14 * Et feci propter nomen meum ne violaretur coram gentibus de quibus eieci eos in conspectu earum. 15 * Ego igitur leuaui manum meam super eos in deserto, ne inducerem eos in terram quam dedi eis fluentem lacte & melle, pulcherrimam omnium terrarum. 16 * Quia iudicia mea proiecerunt, & in præceptis meis non ambulauerunt, & sabbata mea violauerunt. post idola enim eorum gradiebatur.
17 * Et pepercit oculus meus super eos, vt non interficerem eos, nec consumpsi eos in deserto.
18 * Dixi autem ad filios eorum in deserto: In præceptis patrum vestrorum nolite incedere, nec iudicia eorum custodiatis, nec in idolis eorum polluamini.
19 * Ego Dominus Deus vester. In præceptis meis ambulate, & iudicia mea custodite, & facite ea: 20 * Et sabbata mea sanctificate, vt sit signũ inter me & vos, & sciatis quia ego Dominus Deus vester.
21 * Et exacerbauerunt me filij, & in præceptis meis nõ ambulauerunt, & iudicia mea non custodierunt vt facerent ea, quæ faciens homo, viuet in eis; & sabbata mea violauerunt. Et comminatus sum vt effunderem furorem meum super eos, & implerem iram meam in eis in deserto. 22 * Auerti autem manũ meam, & feci propter nomẽ meum vt non violaretur coram gentibus, de quibus eieci eos in oculis earũ. 23 * Iterũ leuaui manum meam in eos in solitudine, vt dispergerem illos in nationes, & ventilarem in terras, 24 * Eò quòd iudicia mea non fecissent, & præcepta mea reprobassẽt, & sabbata mea violassent, & post idola patrũ suorũ fuissent oculi eorũ. 25 * Ergo & ego dedi eis præcepta non bona, & iudicia in quibus non viuant.

13 * Καὶ παρεπίκραναν μέ ὁ οἶκος τοῦ Ισραὴλ ἐν τῇ ἐ-
ρήμῳ. ἐν τοῖς προστάγμασί μου οὐκ ἐπορεύθησαν, καὶ τὰ
δικαιώματά μου ἀπώσαντο, ἃ ποιήσει αὐτὰ ἄνθρωπος, &
ζήσεται ἐν αὐτοῖς, καὶ τὰ σάββατά μου ἐβεβήλωσαν σφό-
δρα. & εἶπα τοῦ ἐκχέαι τὸν θυμόν μου ἐπ' αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρή-
14 μῳ τοῦ ἐξαναλῶσαι αὐτούς. * καὶ ἐποίησα ὅπως τὸ ὄνομά
μου μὴ βεβηλωθῇ ἔναντι τῶν ἐθνῶν ὧν ἐπή-
15 γαγον αὐτοὺς καὶ ὀφθαλμοὺς αὐτῶν. * καὶ ἐγὼ ἐπῆρα
τὴν χεῖρά μου ἐπ' αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ, τοῦ ἀγαγεῖν & μὴ
εἰσαγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν ἣν ἔδωκα αὐτοῖς, γῆν ῥέου-
σαν γάλα & μέλι, κηπέων ἐστὶν ὡραία πασῶν τῶν γῆν.
16 * διότι τὰ δικαιώματά μου ἀπώσαντο, & ἐν τοῖς προ-
στάγμασίν μου οὐκ ἐπορεύθησαν ἐν αὐτοῖς, καὶ τὰ σάββα-
τά μου ἐβεβήλωσαν, & ὀπίσω τῶν ἐνθυμημάτων τῶν καρδιῶν
17 αὐτῶν ἐπορεύοντο. * & ἐφείσατο αὐτῶν ὁ ὀφθαλμός μου
& μὴ ἐξαλεῖψαι αὐτούς, & οὐκ ἐποίησα αὐτοὺς εἰς συν-
18 τέλειαν ἐν τῇ ἐρήμῳ. * καὶ εἶπον πρὸς τὰ τέκνα αὐτῶν ἐν
τῇ ἐρήμῳ, ἐν τοῖς νομίμοις τῶν πατέρων ὑμῶν μὴ πορεύ-
εσθε, & τὰ δικαιώματα αὐτῶν μὴ φυλάσσεσθε, & ἐν τοῖς ἐ-
πιθυμίαις αὐτῶν μὴ συναναμίγνυσθε, & μὴ μιαίνεσθε.
19 * ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν, ἐν τοῖς προστάγμασί μου πο-
ρεύεσθε, καὶ τὰ δικαιώματά μου φυλάσσεσθε, καὶ ποιεῖτε
20 αὐτά. * & τὰ σάββατά μου ἁγιάζετε αὐτά, καὶ ἔσται εἰς
σημεῖον ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ ἀναμέσον ὑμῶν, & γνώσκειν ὅτι
21 ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν. * & παρεπίκραναν μέ, καὶ τὰ
τέκνα αὐτῶν ἐν τοῖς προστάγμασίν μου οὐκ ἐπορεύθησαν,
& τὰ δικαιώματά μου οὐκ ἐφυλάξαντο & ποιῆσαι αὐτὰ
ἃ ποιήσει ἄνθρωπος & ζήσεται ἐν αὐτοῖς, καὶ τὰ σάββατά
μου ἐβεβήλωσαν, & εἶπον & ἐκχέαι τὸν θυμόν μου ἐπ' αὐ-
τοὺς & συντελέσαι τὸν ὀργήν μου ἐπ' αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρή-
22 μῳ. * καὶ ἐπέστρεψα τὴν χεῖρά μου αὐτοῖς, & ἐποίησα ἕ-
νεκεν ἐμοῦ ὅπως τὸ ὄνομά μου τὸ ἅγιον μὴ βεβηλωθῇ
ἐνώπιον τῶν ἐθνῶν ἀφ' ὧν ἐξήγαγον αὐτοὺς καὶ ὀφθαλμοὺς
23 αὐτῶν. * & ἐξῆρα τὴν χεῖρά μου ἐπ' αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ
& διασκορπίσαι αὐτοὺς ἐν τοῖς ἔθνεσιν, & λικμᾶσθαι αὐ-
24 τοὺς ἐν ταῖς χώραις. * διότι τὰ δικαιώματά μου οὐκ
ἐποίησαν, & τὰ προστάγματά μου ἀπώσαντο, & τὰ σάββα-
τά μου ἐβεβήλωσαν, & ὀπίσω τῶν ἐνθυμημάτων τῶν πατέρων
25 αὐτῶν ἦσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν. * καὶ ἐγὼ ἔδωκα αὐτοῖς προστάγματα οὐ καλά, καὶ δικαιώματα ἐν οἷς οὐ
ζήσονται ἐν αὐτοῖς.

תרגום יונתן

13 והדרדלו מיסרי ביתּ ישׂראל במדברא בקימי לא הלכו וית דיני קצו דאם יעבד יתהון אנשא ויתי בהון תיי עלמא ויח יומי שבוא
דיתיהון חרוא דאסרת למשפך מיתי עליהון במדברא לשיצויהון ׃ 14 ועבדת בידל שמי בדיל דלא לאתגלא יתהון לעיני עממיא דאפיקתנון
15 ומם מיסרי עליהון במדברא בידל דלא לאעלא יתהון לארעא דיהבת עברא חלב ודבש השבחתא היא לכל
ארעתא ׃ 16 חלף דכדיני קצו וית קימי לא הלכו בהון ויח יומי שבוא דילי אחילו ארי בתר פולחן טעוותהון לבהון טעי ׃
17 ואסרת לבניהון בכרכא בגזירא ׃ 18 אנא ייי אלהכון בקימי תהלכו ויח דיני תרו ועבדי יתהון ׃
19 אנא ייי אלהכון בקימי תהלכו ויח דיני תרו ועבדי יתהון ׃ 20 וקדשו יומי שבתי ויהון לאות בין מיסרי ובינכון למדע ארי אנא ייי אלהכון ׃
21 וסרבו על מיסרי בנייא בקימי לא הלכו וית דיני לא נטרו למעבד יתהון דאם יעבד יתהון חי עלמא ויח יומי שבוא דילי אחילו ואסרת למשפך מיתי עליהון
למשלם רגזי במדברא ׃ 22 ואתיבית יד מחתא גבורתי ועבדת בידל דלא יתחל לעיני עממיא דאפקת יתהון לעיניהון ׃
23 ומם אנא מרמרנון במיסרי לתון במדברא ית יצרהון בגוים ופסקנא אזלו ועבדו גוירין דלא מקבלן ומסתרין דלא יתקיימון בהון ׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 "Et rebellauerunt contra verbum meum domus Israel in deserto, in pactis meis non ambulauerunt, & iudicia mea detestati sunt: quæ si fecerit homo, viuet in eis vita æterna. Et dies sabbatorum meorum violauerunt vehementer: & dixi quòd effunderem indignationẽ meã in deserto super eos, vt consumerem eos. 14 "Et feci propter nomen meum vt non violaretur ante oculos populorum ante quorum oculos eduxi eos. 15 "Ego quoque iuraui eis in deserto in verbo meo, vt non introducerem eos in terram quam dedi lacte & melle manantẽ, quæ laudabilis est omnibus prouinciis. 16 "Pro eo quòd iudicia mea detestati sunt, & in pactis meis non ambulauerunt, & dies sabbatorũ meorum violauerunt; quia post cultum idolorum suorum cor eorum errabat. 17 "Et pepercit Verbum meum illis, vt non disperderem eos, & nõ consumptionem cum eis in deserto. 18 "Et dixi filiis eorum in deserto. In decretis patrum vestrorum in pactis meis ambulate, & leges eorũ ne obseruetis, & in cultu idolorum eorum ne polluamini. 19 "Ego Dominus Deus vester. in pactis meis ambulate, & iudicia mea seruate, & facite ea. 20 "Et dies sabbatorum meorum sanctificate, vt sint in signum inter Verbum meum & inter vos, vt sciatis quia ego Dominus Deus vester. 21 "Et dies sabbatorum meorum violauerunt, & dixi me effusurum in eos indignationem meam, vt resideret ira mea in eis in deserto. 22 "Et auerti plagam potentiæ meæ; & feci propter nomen meum vt non violaretur ante oculos populorum ante quorum oculos eduxi eos. 23 "Ego quoque iuraui in verbo meo eis in deserto, me abducturum eos inter populos, & dispersurũ eos per prouincias. 24 "Pro eo quòd iudicia mea non fecerunt, & pacta mea detestati sunt, & dies sabbatorũ meorum violauerunt, & post idola patrum suorum fuerunt oculi eorum. 25 "Ego quoque quia prauaricati sunt in verbum meũ, & noluerunt obedire prophetis meis; proiecit eos, et tradidit eos in manum concupiscentiæ eorum insipientis; abierunt & fecerunt decreta non recta, & leges in quibus non viuent.

Universidad de Deusto
Biblioteca

26 וְאֲטַמֵּא אוֹתָם בְּמַתְּנוֹתָם בְּהַעֲבִיר כָּל־פֶּטֶר רֶחֶם
לְמַעַן אֲשֶׁמֵּם לְמַעַן אֲשֶׁר יֵדְעוּ אֲשֶׁר אֲנִי יְהוָה׃
27 לָכֵן דַּבֵּר אֶל־בֵּית יִשְׂרָאֵל בֶּן־אָדָם וְאָמַרְתָּ
אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה עוֹד זֹאת גִּדְּפוּ אוֹתִי
אֲבוֹתֵיכֶם בְּמָעֲלָם־בִּי מָעַל׃
28 וָאֲבִיאֵם אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָשָׂאתִי אֶת־יָדִי לָתֵת
אֹתָהּ לָהֶם וַיִּרְאוּ כָל־גִּבְעָה רָמָה וְכָל־עֵץ עָבוֹת
וַיִּזְבְּחוּ שָׁם אֶת־זִבְחֵיהֶם וַיִּתְּנוּ שָׁם כַּעַס קָרְבָּנָם
וַיָּשִׂימוּ שָׁם רֵיחַ נִיחֹחֵיהֶם וַיַּסִּיכוּ שָׁם אֶת־
נְסָכֵיהֶם׃
29 וָאֹמַר אֲלֵהֶם מָה הַבָּמָה אֲשֶׁר־אַתֶּם הַבָּאִים
שָׁם וַיִּקָּרֵא שְׁמָהּ בָּמָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃
30 לָכֵן אֱמֹר אֶל־בֵּית יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה
הַבְּדֶרֶךְ אֲבוֹתֵיכֶם אַתֶּם נִטְמָאִים וְאַחֲרֵי שִׁקּוּצֵיהֶם
אַתֶּם זֹנִים׃ 31 וּבְשָׂאֵת מַתְּנֹתֵיכֶם בְּהַעֲבִיר בְּנֵיכֶם
בְּאֵשׁ אַתֶּם נִטְמָאִים לְכָל־גִּלּוּלֵיכֶם עַד־הַיּוֹם וַאֲנִי
אִדָּרֵשׁ לָכֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל חַי־אֲנִי נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה
אִם־אִדָּרֵשׁ לָכֶם׃
32 וְהָעֲלֹה עַל־רוּחֲכֶם הָיוֹ לֹא תִהְיֶה אֲשֶׁר אַתֶּם
אֹמְרִים נִהְיֶה כַגּוֹיִם כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲרָצוֹת לְשָׁרֵת
עֵץ וָאָבֶן׃
33 חַי־אֲנִי נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה אִם־לֹא בְּיָד חֲזָקָה
וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה וּבְחֵמָה שְׁפוּכָה אֶמְלוֹךְ עֲלֵיכֶם׃
34 וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִן־הָעַמִּים וְקִבַּצְתִּי אֶתְכֶם
מִן־הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר נְפוּצוֹתֶם בָּם בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ
נְטוּיָה וּבְחֵמָה שְׁפוּכָה׃
35 וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם אֶל־מִדְבַּר הָעַמִּים וְנִשְׁפַּטְתִּי
אִתְּכֶם שָׁם פָּנִים אֶל־פָּנִים׃ 36 כַּאֲשֶׁר נִשְׁפַּטְתִּי
אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם בְּמִדְבַּר אֶרֶץ מִצְרָיִם כֵּן אִשָּׁפֵט
אִתְּכֶם נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה׃

26 * Et pollui eos in muneribus suis cùm offerrent omne quod aperit vulvã propter delicta sua, & scient quia ego Dominus.
27 * Quamobrem loquere ad domũ Israel, fili hominis, & dices ad eos: Hæc dicit Dominus Deus; Adhuc & in hoc blasphemauerunt me patres vestri, cùm spreuissent me contemnentes:
28 * Et induxissem eos in terram super quã leuaui manum meam vt darem eis. Viderunt omnem collem excelsum, & omne lignum nemorosum, & immolauerunt ibi victimas suas, & dederunt ibi irritationem oblationis suæ, & posuerunt ibi odorẽ suauitatis suæ, & libauerunt libationes suas.
29 * Et dixi ad eos: Quid est excelsum, ad quod ingredimini? Et vocatum est nomen eius Excelsum vsque ad hanc diem.
30 * Propterea dic ad domum Israel: Hæc dicit Dominus Deus; Certè in via patrum vestrorum vos polluimini, & post abominationes eorum vos fornicamini.
31 * Et in oblatione donorum vestrorum, cùm traducitis filios vestros per ignem, vos polluimini in omnibus idolis vestris vsque hodie, & ego respondebo vobis domus Israel. Viuo ego, dicit Dominus Deus, si non respondebo vobis.
32 * Neque cogitatio mentis vestræ fiet dicentium: Erimus sicut gentes & sicut cognationes terræ, vt colamus ligna & lapides.
33 * Viuo ego, dicit Dominus Deus, quoniam in manu forti & in brachio extento & in furore effuso regnabo super vos.
34 * Et educam vos de populis, & congregabo vos de terris in quibus dispersi estis, In manu valida, & in brachio extento, & in furore effuso regnabo super vos,
35 * Et adducam vos in desertum populorum, & iudicabor vobiscum ibi facie ad faciem.
36 * Sicut iudicio contendi aduersùm patres vestros in deserto terræ Ægypti, sic iudicabo vos, dicit Dominus Deus.

26 * καὶ μιανῶ αὐτοὺς ἐν τοῖς δόμασιν αὐτῶν ἐν τῷ διαπορεύεσθαι με πᾶν διανοῖγον μήτραν ὅπως ἀφανίσω αὐτούς, ἵνα γνῶσιν ὅτι ἐγὼ κύριος.
27 * διὰ τοῦτο λάλησον πρὸς τὸν οἶκον τοῦ Ἰσραὴλ, υἱὲ ἀνθρώπου, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς· τάδε λέγει κύριος, ἕως τούτου παρωργίσθή με ④ πατέρες ὑμῶν ἐν τοῖς βλασφημίαις αὐτῶν ἐν οἷς παρέπεσον εἰς ἐμέ.
28 * καὶ εἰσήγαγον αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν ἣν ἤρα τὴν χεῖρά μου τοῦ δοῦναι αὐτὴν αὐτοῖς, καὶ εἶδον πᾶν βουνὸν ὑψηλὸν. καὶ πᾶν ξύλον κατάσκιον, καὶ ἔθυσαν ἐκεῖ τοῖς θεοῖς αὐτῶν, καὶ ἔταξαν ἐκεῖ ὀργὴν τῶν δώρων αὐτῶν, καὶ ἔταξαν ἐκεῖ ὀσμὴν εὐωδίας αὐτῶν, καὶ ἔσπεισαν ἐκεῖ σπονδὰς αὐτῶν.
29 * καὶ εἶπα πρὸς αὐτούς, καὶ τί ἐστιν ἀβαμὰ ὅτι ὑμεῖς εἰσπορεύεσθε ἐκεῖ; καὶ ἐπεκάλεσαν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀβαμὰ ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας.
30 * διὰ τοῦτο εἶπον πρὸς τὸν οἶκον Ἰσραὴλ, τάδε λέγει κύριος, εἰ ἐν ταῖς ὁδοῖς τῶν πατέρων ὑμῶν ὑμεῖς μιαίνεσθε, καὶ ὀπίσω τῶν βδελυγμάτων αὐτῶν ὑμεῖς ἐκπορνεύετε.
31 * ἐν ταῖς ἀπαρχαῖς τῶν δομάτων ὑμῶν, ἐν τοῖς ἀφορισμοῖς ὑμῶν ἐν τῷ διελεῖν τὰ τέκνα ὑμῶν ἐν πυρὶ ὑμεῖς μιαίνεσθε ἐν πᾶσιν τοῖς ἐνθυμήμασιν ὑμῶν ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας. καὶ ἐγὼ ἀποκριθῶ ὑμῖν οἶκος Ἰσραήλ. ζῶ ἐγὼ λέγει κύριος, εἰ ἀποκριθήσομαι ὑμῖν.
32 * καὶ εἰ ἀναβήσεται ἐπὶ τὸ πνεῦμα ὑμῶν τοῦτο, καὶ ἔσται ὃν τρόπον ὑμεῖς λέγετε, ἐσόμεθα ὡς τὰ ἔθνη καὶ ὡς αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, τοῦ λατρεύειν ξύλοις καὶ λίθοις.
33 * διὰ τοῦτο ζῶ ἐγὼ, λέγει κύριος, εἰ μὴ ἐν χειρὶ κραταιᾷ καὶ ἐν βραχίονι ὑψηλῷ, καὶ ἐν θυμῷ κεχυμένῳ βασιλεύσω ἐφ' ὑμᾶς.
34 * καὶ ἐξάξω ὑμᾶς ἐκ τῶν λαῶν, καὶ εἰσδέξομαι ὑμᾶς ἐκ τῶν χωρῶν ἃ διεσπαρήτε ἐν αὐτοῖς ἐν χειρὶ κραταιᾷ, καὶ ἐν βραχίονι ὑψηλῷ, καὶ ἐν θυμῷ κεχυμένῳ.
35 * καὶ ἄξω ὑμᾶς εἰς τὴν ἔρημον τῶν λαῶν, καὶ διακριθήσομαι πρὸς ὑμᾶς ἐκεῖ πρόσωπον κατὰ πρόσωπον.
36 * ὃν τρόπον διεκρίθην πρὸς τοὺς πατέρας ὑμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ γῆς αἰγύπτου, οὕτως κρινῶ ὑμᾶς, λέγει ἀδωναὶ κύριος.

תרגום יונתן

[26] וְאַסְהֲרֵיתִי יְתְהוֹן בְּמִתְקְנֵיהוֹן בְּאַעֲבָרָא כָל פֶּתַח וַלְבָא בְּדִיל דְּאֲשֵׁנְנֵיהוֹן בְּדִיל דְּיִדְּעוּן אֲרֵי אֲנָא יְיָ׃ [27] בְּכֵן אֲתְנַבֵּי לְבֵית יִשְׂרָאֵל בַּר אֱנָשׁ וְתֵימַר לְהוֹן כִּדְנָן אֲמַר יְיָ אֱלָהִים עוֹד דָא אַרְגִּזוּ קֳדָמַי אֲבָהָתְכוֹן כִּדְשָׁקְרוּ בְּמֵימְרִי שְׁקַר׃ [28] וְאַעֵילִתְנוּן לְאַרְעָא דְקַיֵּמִית בְּמֵימְרִי לְמִתַּן יָתַהּ לְהוֹן וַחֲזוֹ כָל אוֹן קָאֵם עַבְדִּין וּנְכָסִין תַּמָּן עַבְדִּין וְיָהֲבוּ תַּמָּן נִכְסַת קוּרְבָּנֵיהוֹן וְשָׁוִיוּ תַּמָּן פָּלְחַן דְּרָגְזִין קֳדָמַי וְתַקִּינוּ תַּמָּן נִכְסַת בּוּסְמֵי נִיחוֹחֵיהוֹן וְאַסְכוּ תַּמָּן נִסְכֵּיהוֹן׃ [29] וַאֲמָרִית לְהוֹן מָה אִתְּכוֹן בְּמִתְבְּרָא דְאַתּוּן אָתִין לְאִשְׁתַּאֲהָא תַּמָּן וְאִתְקְרֵי שְׁמָהּ בְּמִתְבְּרָא עַד יוֹמָא הָדֵין׃ [30] בְּכֵן אֱמַר לְבֵית יִשְׂרָאֵל כִּדְנָן אֲמַר יְיָ אֱלָהִים הֲלָא בְּאוֹרְחָתָא דַאֲבָהָתְכוֹן אַתּוּן מְסָאֲבִין וּבְתַר שִׁקּוּצֵיהוֹן אִתּוּן טָעַן׃ [31] וּבְמִפְרַשְׁכוֹן מַתְּנָתְכוֹן בְּגִיזְרָא בְּנֵיכוֹן בְּנוּרָא אִתּוּן מְסָאֲבִין לְכָל פָּלְחָנֵיכוֹן עַד יוֹמָא הָדֵין וַאֲנָא אִשְׁתָּאֵל לְכוֹן בֵּית יִשְׂרָאֵל כֹּם אֲנָא אִשְׁתָּאֵל לְכוֹן בְּמֵימְרִי׃ [32] וְדִסְלֵק עַל לִבְּכוֹן קְרִבְתִּי נַלְיָן דְּאִתּוּן אֲמְרִין נְהֵי כְּעַמְמַיָּא וּכְזִרְעִיַּת קְרִנָקָא לְשַׁמָּשָׁא אֶעָא וּלְבִנְיָנָא׃ [33] חַי אֲנָא אֲמַר יְיָ אֱלָהִים אֵם לָא בִּידָא תַּקִּיפָא וּבִדְרַע מְרַמָּם וּבְרָגְזָא שָׁפִיךְ אֶתְגְּלֵי עֲלֵיכוֹן׃ [34] וְאַפֵּק יְהֵכוֹן מִבֵּינֵי עַמְמַיָּא וְאֶכְנֵישׁ יְתְכוֹן מִן אַרְעָתָא דְאִתְבַּדַּרְתּוּן תַּמָּן בִּידָא תַּקִּיפָא וּבִדְרַע מְרַמָּם וּבְרָגְזָא שָׁפִיךְ׃ [35] וְאַעֵיל יְהֵכוֹן לְמַדְבְּרָא דְעַמְמַיָּא וְאֶתְפְּרַע מִנְּכוֹן אֲמַר יְיָ אֱלָהִים׃ [36] כְּמָא דְאִתְפְּרַעִית מִן אֲבָהָתְכוֹן בְּמַדְבְּרָא דְאַרְעָא דְמִצְרַיִם כֵּן אִתְפְּרַע מִנְּכוֹן אֲמַר יְיָ׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Et pollui eos in muneribus suis, cùm transferrent omne quod aperit vulvam, vt desolarem eos, vt scirent quia ego Dominus.
" Propterea vaticinare ad domum Israel, fili hominis, & dices ad eos: Hæc dicit Dominus Deus: Adhuc in hoc irritauerunt me patres vestri, quòd præuaricati sunt in verbum meum præuaricationem. " Et introduxi eos in terram quam iuraueram verbo meo me daturum illis, & viderunt omnem collem eleuatum, & omnem arborem viridem; & immolauerunt ibi victimas suas, & dederunt ibi irritationem oblationum suarum, & posuerunt ibi cultum sacrificiorum suorum, & libauerunt ibi libationes suas.
" Et dixi eis: Quod est excelsum ad quod vos venitis vt stultè agatis ibi? & vocatum est nomen eius Excelsum vsque in diem hanc.
" Propterea dic domui Israel: Hæc dicit Dominus Deus, Nunquid in via patrum vestrorum vos polluimini, & post abominationes eorum vos erratis? " Et in oblatione donorum vestrorum, transferendo filios vestros per ignem, vos polluimini, & in omni cultu idolorum vestrorum vsque in diem hanc? Et ego interrogatus verbo meo respondebo vobis domus Israel: Viuo ego, dicit Dominus Deus, si interrogatus respondero vobis verbo meo. " Et quod vos cogitatis, & quod ascendit in cor vestrum, manifestum est coram me: quia vos dicitis: Erimus sicut populi & sicut cognationes prouinciarum, vt colamus lignum & lapidem.
" Viuo ego, dicit Dominus Deus, si non in manu forti & in brachio excelso, & in furore effuso regnabo super vos.
" Et educam vos de medio populorum, & congregabo vos de prouinciis ad quas dispersi estis, in manu forti, & in brachio excelso, & in furore effuso. " Sicut vindictam sumpsi de patribus vestris in deserto terræ Ægypti, sic vindictam sumam ex vobis, dicit Dominus Deus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

37 * וְהַעֲבַרְתִּי אֶתְכֶם תַּחַת הַשָּׁבֶט וְהבֵאתִי אֶתְכֶם
בְּמָסֹרֶת הַבְּרִית׃ * וּבַרּוֹתִי מִכֶּם הַמֹּרְדִים
וְהַפּוֹשְׁעִים בִּי מֵאֶרֶץ מְגוּרֵיהֶם אוֹצִיא אוֹתָם וְאֶל־
אַדְמַת יִשְׂרָאֵל לֹא יָבוֹא וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה׃
39 * וְאַתֶּם בֵּית־יִשְׂרָאֵל כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
אִישׁ גִּלּוּלָיו לְכוּ עִבְדוּ וְאַחַר אִם־אֵינְכֶם שֹׁמְעִים
אֵלָי וְאֶת־שֵׁם קָדְשִׁי לֹא תְחַלְּלוּ־עוֹד בְּמַתְּנוֹתֵיכֶם
וּבְגִלּוּלֵיכֶם׃
40 * כִּי בְהַר קָדְשִׁי בְּהַר מְרוֹם יִשְׂרָאֵל נְאֻם אֲדֹנָי
יְהוִה שָׁם יַעַבְדֻנִי כָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל כֻּלָּה בָּאָרֶץ
שָׁם אֶרְצֵם וְשָׁם אֶדְרוֹשׁ אֶת־תְּרוּמֹתֵיכֶם וְאֶת־
רֵאשִׁית מַשְׂאוֹתֵיכֶם בְּכָל־קָדְשֵׁיכֶם׃
41 * בְּרֵיחַ נִיחֹחַ אֶרְצֵם אֶתְכֶם בְּהוֹצִיאִי אֶתְכֶם מִן־
הָעַמִּים וְקִבַּצְתִּי אֶתְכֶם מִן־הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר נְפֹצוֹתֶם
בָּם וְנִקְדַּשְׁתִּי בָכֶם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם׃
42 * וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה בַּהֲבִיאִי אֶתְכֶם אֶל־
אַדְמַת יִשְׂרָאֵל אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָשָׂאתִי אֶת־יָדִי
לָתֵת אוֹתָהּ לַאֲבוֹתֵיכֶם׃
43 * וּזְכַרְתֶּם שָׁם אֶת־דַּרְכֵיכֶם וְאֵת כָּל־עֲלִילוֹתֵיכֶם
אֲשֶׁר נִטְמֵאתֶם בָּם וְנִקֹטֹתֶם בִּפְנֵיכֶם בְּכָל־
רָעוֹתֵיכֶם אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם׃ * וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה
בַּעֲשׂוֹתִי אִתְּכֶם לְמַעַן שְׁמִי לֹא כְּדַרְכֵּיכֶם הָרָעִים
וְכַעֲלִילוֹתֵיכֶם הַנִּשְׁחָתוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל נְאֻם אֲדֹנָי
יְהוִה׃ * וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
46 * בֶּן־אָדָם שִׂים פָּנֶיךָ דֶּרֶךְ תֵּימָנָה וְהַטֵּף אֶל־
דָּרוֹם וְהִנָּבֵא אֶל־יַעַר הַשָּׂדֶה נֶגֶב׃ * וְאָמַרְתָּ לַיַּעַר
הַנֶּגֶב שְׁמַע דְּבַר־יְהוָה כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי
מַצִּית בָּךְ אֵשׁ וְאָכְלָה בְךָ כָּל־עֵץ לַח וְכָל־עֵץ
יָבֵשׁ לֹא־תִכְבֶּה לַהֶבֶת שַׁלְהֶבֶת וְנִצְרְבוּ־בָהּ כָּל־
פָּנִים מִנֶּגֶב צָפוֹנָה׃

37 * Et subiiciam vos sceptro meo, & inducam vos in vinculis fœderis.
38 * Et eligam de vobis trásgressores & impios, & de terra incolatus eorú educá eos, & in terram Israel non ingredientur, & scietis quia ego Dominus. * Et vos domus
39 Israel, hæc dicit Dominus Deus: Singuli post idola vestra ambulate, & seruite eis. Quòd si & in hoc nō audieritis me, & nomen meum sanctū polluetis vltrà in muneribus vestris & in idolis vestris:
40 * In monte sancto meo, in monte excelso Israel, ait Dominus Deus, ibi seruiet mihi omnis domus Israel, omnes inquam in terra in qua placebunt mihi: Et ibi quaeram primitias vestras, & initium decimarum vestrarum in omnibus sanctificationibus vestris.
41 * In odoré suauitatis suscipiam vos, cùm Geduxero vos de populis, & congregauero vos de terris in quas dispersi estis, & sanctificabor in vobis in oculis nationum.
42 * Et scietis quia ego Dominus, cùm adduxero vos ad terrā Israel, in terra pro qua leuaui manum meam vt darem eam patribus vestris.
43 * Et recordabimini ibi viarum vestrarum & omnium scelerum vestrorum quibus polluti estis in eis, & displicebitis vobis in conspectu vestro in omnibus malitiis vestris.
44 * Et scietis quia ego Dominus, cùm benefecero vobis propter nomē meum, & nō secundum vias vestras malas, neque secundum scelera vestra pessima domus
45 Israel, ait Dominus Deus.
46 * Et factus est sermo Domini ad me, dicens:
* Fili hominis, pone faciem tuam contra viam Austri, & stilla ad Africū, & propheta ad saltum agri meridiani.
47 * Et dices saltui meridiano: Audi verbum Domini; Hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego succendam in te ignem & comburam in te omne lignum viride & omne lignum aridum. Non extinguetur flamma succensionis, & comburetur in ea omnis facies a Austro vsque ad Aquilonem.

37 * καὶ διάξω ὑμᾶς ὑπὸ τὴν ῥάβδον μου, καὶ εἰσάξω
38 ὑμᾶς ἐν ἀριθμῷ. * καὶ ἐκλέξω ἐξ ὑμῶν τοὺς ἀσεβεῖς, καὶ
τοὺς ἀφεστηκότας, διότι ἐκ τῆς παροικεσίας αὐτῶν ἐξάξω
αὐτοὺς, καὶ εἰς τὴν γῆν Ἰσραὴλ οὐκ εἰσελεύσονται· καὶ γνώσεσθε
39 ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος. * καὶ ὑμεῖς οἶκος Ἰσραὴλ,
τάδε λέγει Ἀδωναῖ κύριος, ἕκαστος τὰ βδελύγματα
αὐτοῦ ἐξαράτε, καὶ μὴ ταῦτα ἐμοῦ ὑμεῖς εἰσακούσητέ μου,
καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ ἅγιον οὐ βεβηλώσητε ἔτι ἐν τοῖς δώροις
ὑμῶν, καὶ ἐν τοῖς βδελύγμασιν ὑμῶν.
40 * διότι ἐπὶ τοῦ ὄρους μου τοῦ ἁγίου ἐπ' ὄρους ὑψηλοῦ
Ἰσραὴλ λέγει Ἀδωναῖ κύριος, ἐκεῖ δουλεύσουσί μοι
πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ εἰς τέλος ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ ἐκεῖ προσ-
δέξομαι αὐτούς, καὶ ἐκεῖ ἐπισκέψομαι τὰς ἀπαρχὰς
ὑμῶν, καὶ τὰς ἀπαρχὰς τῶν ἀφορισμῶν ὑμῶν, ἐν πάσ-
ταις ἁγιάσμασιν ὑμῶν.
41 * ἐν ὀσμῇ εὐωδίας προσδέξομαι ὑμᾶς, ἐν τῷ ἐξαγα-
γεῖν με ὑμᾶς ἐκ τῶν λαῶν, καὶ εἰσάξω ὑμᾶς ἐκ τῶν
χωρῶν ἐν αἷς διεσκορπίσθητε ἐν αὐταῖς, καὶ ἁγιασθήσομαι
ἐν ὑμῖν κατ' ὀφθαλμοὺς τῶν λαῶν.
42 * καὶ ἐπιγνώσεσθε διότι ἐγώ κύριος, ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν
με ὑμᾶς εἰς τὴν γῆν τοῦ Ἰσραὴλ, εἰς ἣν ἦρα τὴν χεῖρά
μου τοῦ δοῦναι αὐτὴν τοῖς πατράσιν ὑμῶν.
43 * καὶ μνησθήσεσθε ἐκεῖ τῶν ὁδῶν ὑμῶν, καὶ τῶν ἐπι-
τηδευμάτων ὑμῶν, οἷς ἐμιάνθητε ἐν αὐτοῖς, καὶ κόψεσθε
τὰ πρόσωπα ὑμῶν ἐν πάσαις ταῖς κακίαις ὑμῶν,
44 * αἷς ἐπιγνώσεσθε. διότι ἐγὼ κύριος ἐν τῷ ποιῆ-
σαί με οὕτως ὑμῖν, ὅπως τὸ ὄνομά μου μὴ βεβηλωθῇ,
οὐ κατὰ τὰς ὁδοὺς ὑμῶν τὰς πονηράς, οὐδὲ κατὰ τὰ
ἐπιτηδεύματα ὑμῶν τὰ διεφθαρμένα οἶκος Ἰσραὴλ,
λέγει Ἀδωναῖ κύριος.
45 * καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων·
46 * υἱὲ ἀνθρώπου στήριξον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ Θαιμάν, καὶ
ἐπίβλεψον ἐπὶ λαφάρ, καὶ προφήτευσον ἐπὶ δρυμὸν
ἠγαυμένον νεγέβ.
47 * καὶ ἐρεῖς τῷ δρυμῷ ναγέβ· ἄκουε λόγον κυρίου, τάδε λέγει
κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἀνάπτω ἐν σοὶ πῦρ, καὶ καταφάγεται ἐν
σοὶ παῦ ξύλον χλωρόν, καὶ πᾶν ξύλον ξηρὸν, οὐ σβεσθήσε-
ται ἡ φλὸξ ἡ ἐξαφθεῖσα. καὶ καυθήσεται ἐν αὐτῇ
πᾶν πρόσωπον ἀπὸ ἀφλιώτου ἕως Βορρᾶ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

37 Et ponam in vobis decretum iudiciorum meorum, & introducam vos in vinculo fœderis. 38 Et separabo ex vobis eos qui præuaricati sunt, & transgressi sunt verbum meum de terra habitationis eorum educam eos, & in terram Israel nō ingredientur: & scietis quia ego Dominus. 39 Et vos domus Israel, hæc dicit Dominus Deus: Quisque cultum idolorum suorum ite colite: & postquam conuerti estis, non vultis obedire verbo meo. Et nomen sanctum meum ne violetis amplius in muneribus vestris, & in idolis vestris. 40 Quia in monte sancto meo, in monte sancto Israel, dicit Dñs Deus, ibi seruiet coram me omnis domus Israel vniuersa in terra vestrum: ibi suscipietur oblatio eorum citò. Et ibi quæram primitias vestras & initium ciborum vestrorum, in omnibus sanctificationibus vestris. 41 In odore oblationis voluntariè suscipietur oblatio vestra citò, cùm eduxero vos de medio populorum, & congregauero vos de prouinciis in quibus dispersi estis; & sanctificabor in vobis in oculis populorum. 42 Et scietis quia ego Dominus: cùm introduxero vos in terram Israel, in terram quam iuraui in verbo meo me daturum patribus vestris. 43 Et recordabimini ibi viarum vestrarum & omnium operum vestrorum in quibus polluti estis, & gemetis, idque spectantes omnia mala quæ fecistis. 44 Et scietis quia ego Dominus, cùm fecero vobiscum propter nomen meum, non secundum vias vestras malas, nec secundum operavestra corrupta domus Israel, dicit Dominus Deus. 45 Et factum est verbum prophetiæ à facie Domini ad me dicens: 46 Fili hominis, suscipe prophetiam ad viam Austri, & doce ad Austrum, & vaticinare super syluam agri meridiani. 47 Et dices saltui meridiano: Suscipe verbum Domini; Hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego succendam in te ignem, & comburet in te omnē arborem viridem & omnem arborem aridam; neque extinguetur flamma conflamens, & signa combustionis erunt in ea omni faciei ab Austro vsque ad Aquilonem.

תרגום יונתן

37 וְאֵתֵּין עֲלֵיכוֹן גְּזֵירַת דִּינַי וְאַעֲיֵל יַתְכוֹן בְּמֵהֲרַת קְיָמָא׃ 38 וְאַפְרֵשׁ מִנְּכוֹן דְּמָרְדוּ וּדְשָׁקְרוּ בְּמֵימְרִי מֵאַרְעָא תּוֹתָבוּתְהוֹן אַפֵּק
יַתְהוֹן וְלָא יְעֵלוּן לְאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל וְתִדְּעוּן אֲרֵי אֲנָא יְיָ׃ 39 וְאַתּוּן בֵּית יִשְׂרָאֵל כְּדֵין אֲמַר יְיָ אֱלָהִים גְּבַר פָּלְחַן פַּעֲנוּתֵיהּ אֲזִלוּ פְּלַחוּ
כָּרְכּוֹן וְלָא תְקַבְּלוּן מִנִּי לְמֵימְרָא וְשׁוּם קוּדְשִׁי לָא תְחַלְּלוּן עוֹד בְּמַתְּנָתְכוֹן וּבְטָעֲוָתְכוֹן׃ 40 אֲרֵי בְּטוּר קוּדְשִׁי בְּטוּר קוּדְשָׁא דְיִשְׂרָאֵל אֲמַר יְיָ אֱלָהִים תַּמָּן יִפְלְחוּן כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל כֻּלְּהוֹן בְּאַרְעָא תַּמָּן אֶרְעֵי יָתְהוֹן
וְתַמָּן אֶתְבְּעֵי יָת מַעֲשַׂר קוּדְשֵׁיכוֹן וְיָת רֵישׁ אַפְרָשׁוּתְכוֹן בְּכָל קוּדְשֵׁיכוֹן׃ 41 בְּרֵיחַ נִיחוֹחַ אֶקַבֵּל קוּרְבָּנֵיכוֹן בְּפַרְיָקִי כַּד אֲפֵיק יַתְכוֹן מִבֵּין עַמְמַיָּא וְאֶכַנֵּשׁ יַתְכוֹן מִן מְדִינָתָא דְאִתְבַּדַּרְתּוּן בְּהוֹן וְאִתְקַדַּשׁ בְּכוֹן
קֳדָם עַמְמַיָּא׃ 42 וְתִדְּעוּן אֲרֵי אֲנָא יְיָ כַּד אֵעֵיל יַתְכוֹן לְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל לְאַרְעָא דְקַיֵּמִית בְּמֵימְרִי לְמִתַּן יָתַהּ לַאֲבָהַתְכוֹן׃
43 וְתִתְדְּכְרוּן תַּמָּן יָת אוֹרְחָתְכוֹן וְיָת כָּל עוֹבָדֵיכוֹן דְּאִסְתָּאֲבְתּוּן בְּהוֹן וְתִתְנַקְּטוּן וְתִהְוֹן מְזָן בְּכָל בִּישְׁתְּכוֹן דַּעֲבַדְתּוּן׃
44 וְתִדְּעוּן אֲרֵי אֲנָא יְיָ כַּד אֶעְבֵּד עִמְּכוֹן בְּדֵיל שְׁמִי לָא כְּאוֹרְחָתְכוֹן בִּישְׁתָּא וּכְעוֹבָדֵיכוֹן מְחַבְּלָא בֵּית יִשְׂרָאֵל אֲמַר יְיָ אֱלָהִים׃
45 וַהֲוָת פִּתְגָמָא קֳדָמַי לְמֵימָר׃ 46 בַּר אֱנָשׁ קְבַל נְבוּאָה לְאוֹרַח דָּרוֹמָא קְבַל פִּתְגָמָא דְיִיָ מְנַבֵּי עַל דָּרוֹמָא וְאִתְנַבֵּי עַל חֵרְשָׁא
דְּבִירַת חַקְלָא׃ 47 וְתֵימַר לְחֵרְשָׁא דְּדָרוֹמָא קַבֵּל פִּתְגָמָא דְיִיָ מְנַבֵּי אֱלָהִים הָא אֲנָא מְדַלֵּיק בָּךְ אֶשָׁתָּא וְתֵיכוֹל בָּךְ כָּל אִילָן
דְּחַל וְכָל אִילָן יְבִישׁ לָא תְחַמֵּי לְשַׁלְהוּבִיתָא דְּמִשְׁיָיא וְיִתְחַרְשְׁמוּן בָּהּ כָּל אַפַּיָּא מִדָּרוֹם לְצִפּוֹנָא׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

42 ׳ וְרָאוּ כָל־בָּשָׂר כִּי אֲנִי יְהוָה הִצִּתִּיהָ לֹא תִכְבֶּה׃
43 ׳ וָאֹמַר אֲהָהּ אֲדֹנָי יְהוִה הֵמָּה אֹמְרִים לִי הֲלֹא
מְמַשֵּׁל מְשָׁלִים הוּא׃

כא

1 ׳ וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
2 ׳ בֶּן אָדָם שִׂים פָּנֶיךָ אֶל־יְרוּשָׁלַ͏ִם וְהַטֵּף אֶל־
מִקְדָּשִׁים וְהִנָּבֵא אֶל־אַדְמַת יִשְׂרָאֵל׃
3 ׳ וְאָמַרְתָּ לְאַדְמַת יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי
אֵלַיִךְ וְהוֹצֵאתִי חַרְבִּי מִתַּעְרָהּ וְהִכְרַתִּי מִמֵּךְ צַדִּיק
וְרָשָׁע׃
4 ׳ יַעַן אֲשֶׁר הִכְרַתִּי מִמֵּךְ צַדִּיק וְרָשָׁע לָכֵן תֵּצֵא
חַרְבִּי מִתַּעְרָהּ אֶל־כָּל־בָּשָׂר מִנֶּגֶב צָפוֹן׃
5 ׳ וְיָדְעוּ כָל־בָּשָׂר כִּי אֲנִי יְהוָה הוֹצֵאתִי חַרְבִּי
מִתַּעְרָהּ לֹא תָשׁוּב עוֹד׃
6 ׳ וְאַתָּה בֶן אָדָם הֶאָנַח בְּשִׁבְרוֹן מָתְנַיִם וּבְמְרִירוּת
תֵּאָנַח לְעֵינֵיהֶם׃
7 ׳ וְהָיָה כִּי־יֹאמְרוּ אֵלֶיךָ עַל מָה אַתָּה נֶאֱנָח וְאָמַרְתָּ
אֶל־שְׁמוּעָה כִּי־בָאָה וְנָמֵס כָּל־לֵב וְרָפוּ כָל־יָדַיִם
וְכָהֲתָה כָל־רוּחַ וְכָל־בִּרְכַּיִם תֵּלַכְנָה מַיִם הִנֵּה בָאָה
וְנִהְיְתָה נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃
8 ׳ וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
9 ׳ בֶּן אָדָם הִנָּבֵא וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר יְהוָה אֱמֹר חֶרֶב
חֶרֶב הוּחַדָּה וְגַם־מְרוֹטָה׃
10 ׳ לְמַעַן טִבְחָה טִבְחָה הוּחַדָּה לְמַעַן הֱיֹה־לָהּ בָּרָק
מֹרָטָה אוֹ נָשִׂישׂ שֵׁבֶט בְּנִי מֹאֶסֶת כָּל־עֵץ׃
11 ׳ וַיִּתֵּן אֹתָהּ לְמָרְטָה לְתָפְשׂ בַּכָּף הִיא הוּחַדָּה חֶרֶב
וְהִיא מֹרָטָה לָתֵת אוֹתָהּ בְּיַד־הוֹרֵג׃
12 ׳ זְעַק וְהֵילֵל בֶּן־אָדָם כִּי־הִיא הָיְתָה בְעַמִּי הִיא
בְּכָל־נְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל מְגוֹרֵי אֶל חֶרֶב תֵּיאָרֵ֫ת עַמִּי
לָכֵן סְפֹק אֶל־יָרֵךְ׃

42 ׳ Et videbit vniuersa caro, quia ego Dominus succendi eam, nec extinguetur.
43 ׳ Et dixi; A, a, a, Domine Deus. Ipsi dicunt de me: Per parabolas loquitur iste.

CAP. XXI.

1 ET factus est sermo Dñi ad me, dicens:
2 ׳ Fili hominis, pone faciem tuam ad
A Hierusalem, & stilla ad sanctuaria, & propheta contra humum Israel.
3 ׳ Et dices terræ Israel: Hæc dicit Dominus Deus; Ecce ego ad te, & eiiciam gladium meum de vagina sua, & exterminabo ex te iustum & impium.
4 ׳ Pro eo autem quòd occidi in te iustum & impiũ, idcirco egredietur gladius meus de vagina sua ad omnem carnẽ ab Austro vsque ad Aquilonem.
5 ׳ Vt sciat omnis caro, quia ego Dominus eduxi gladium meum de vagina sua
B nus reuocabilem.
6 ׳ Et tu fili hominis ingemisce in contritione lumborum, & in amaritudinibus ingemisce coram eis.
7 ׳ Cumque dixerint ad te: Quare tu gemis? dices: Pro auditu; quia venit, & liquescet omne cor, & dissoluetur vniuersa manus, & infirmabitur omnis spiritus, & cuncta genua fluent aquæ. Ecce venit, & fiet, ait Dominus Deus.
8 ׳ Et factus est sermo Domini ad me, dicens:
9 ׳ Fili hominis, propheta, & dices: Hæc
C dicit Dominus Deus: Loquere, Gladius, gladius exacutus est & limatus.
10 ׳ Vt cædat victimas exacutus est, vt splendeat limatus est. Qui moues fecisti filij mei succidisti omne lignum.
11 ׳ Et dedi eum ad lequigandum, vt teneretur manu. Iste exacutus gladius, & iste limatus est in manu interficientis.
12 ׳ Clama & vlula fili hominis, quia hic factus est in populo meo, hic in cunctis ducibus Israel qui fugerãt; gladio traditi sunt cum populo meo. Idcirco plaude super femur.

תרגום יונתן

42 ׳ וְתֵחֱזֵי כָל בְּנֵי בִשְׂרָא אֲרֵי אֲנָא יְיָ אֲדַלֵּקְתַהּ לָא תִכְבֵּי׃ 43 ׳ וְאָמְרַת קֳבֵל בַּעוּתִי יְיָ אִלֵּהִים הָא אִנּוּן אָמְרִין לִי הֲלָא מְסַחֵל סִיחִין הוּא׃

כא

1 ׳ וַהֲוָת פִּתְגָמָא דַייָ עִמִּי לְמֵימַר׃ 2 ׳ בַּר אֱנָשׁ קַבֵּל נְבוּאָה עַל יְרוּשְׁלֵם וְאַרְזַף עַל מַקְדְּשִׁין וְאִתְנַבֵּי עַל אַרְעָא
דְיִשְׂרָאֵל׃ 3 ׳ וְתֵימַר לְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל כִּדְנָן אֲמַר יְיָ הָא אֲנָא שָׁלַח רְגָזִי עָלָךְ וְאַפֵּיק חַרְבִּי מִנְּדָהּ וְאֶגְלֵי מִנָּךְ זַכָּאֵי וְחַיָּבַי׃
4 ׳ בְּדִיל דִּי אֶגְלֵי מִנָּךְ זַכָּאֵי וְחַיָּבַי לְשֵׁיצָאָה תֵּיפֵק חַרְבִּי מִנְּדָהּ עַל כָּל בִּשְׂרָא מִדְּרוֹמָא לְצָפוּנָא׃ 5 ׳ וְיִדְּעוּן כָּל בְּנֵי בִשְׂרָא
דְאֲנָא יְיָ אַפֵּיקִית חַרְבִּי מִנְּדָהּ לָא תְהוֹךְ עוֹד׃ 6 ׳ וְאַתְּ בַּר אֱנָשׁ אִתְאַנַּח בְּזִיעַ חֲרָצִין וּבְכַדְרָא תִּתְאַנַּח לְעֵינֵיהוֹן׃ 7 ׳ וְיְהֵא אֲרֵי
תֵּימְרוּן לָךְ עַל מָא אַתְּ מְסַחֵל עַל בְּסוֹרְחָא אֲרֵי אָתְיָא וְיִתְקְטֵי כָּל לֵב וְיִתְרַשְׁלָן כָּל רוּחַ וְכָל רְכוּבְיָא יְהֵאשְׁנָן כְּמַיָּא הָא
אָתְיָא וְתֵיתֵי אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים׃ 8 ׳ וַהֲוָה פִּתְגָמָא דַייָ עִמִּי לְמֵימַר׃ 9 ׳ בַּר אֱנָשׁ קַבֵּל נְבוּאָה וְתֵימַר כִּדְנָן אֲמַר יְיָ
אֱמוֹר חַרְבָּא דְחַרְבָּא דְכִיתָא וְאַף מְשִׁיזְיָא׃ 10 ׳ כְּדִיל לְמִקְטַל קְטוֹל אֲשְׁתְּלִיפָא כְּדִיל לְמִעְבַּד בְּרָקָנוּתָא
דְּחַרְבָּא שְׁכִיחָא דְיִיָ יְהוּדָה וְכָל נְבִיאֵי עַמִּי חַנְפֵי וְחַשְׁיְצֵי׃ 11 ׳ בְּדִיל לְמִקְטַל קְטוֹל אֲשְׁתְּלִיפָא כְּדִיל לְמִעְבַּד בְּרָקָנוּתָא
דְּחַרְבָּא שְׁכִיחָא דְיִיָ יְהוּדָה וּבְנֵי עַמִּי חַנְפֵי וְחַשְׁיְצֵי׃ 12 ׳ זְעוֹק וְיַלֵּל בַּר אֱנָשׁ אֲרֵי דְּפָא הִיא חֲרָבָא הִיא חֲרָבָא הִיא
לְמִסְחַר סִיחוֹר בְּכֹן שְׁפַר עַל יַרְכָא׃

42 ׳ Ἐπιγνώσεται πᾶσα σὰρξ, ὅτι ἐγὼ κύριος ἐξέκαυσα
43 αὐτό, καὶ οὐ σβεσθήσεται). ׳ Εἶπον μηδαμῶς κύριε αὐτοὶ λέγουσιν πρός με, οὐχὶ παραβολὴ ἐστιν λελεγμένη αὐτοῖς
καὶ

1 ׳ Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων·
2 ׳ διὰ τοῦτο προφήτευσον υἱὲ ἀνθρώπου, καὶ στήλωσον τὸ
πρόσωπόν σου ἐπὶ ἱερουσαλήμ, καὶ ἐπήχησον ἐπὶ τὰ
ἅγια αὐτῶν καὶ προφήτευσον κατὰ τῆς γῆς τοῦ ἰσραήλ.
3 ׳ καὶ ἐρεῖς πρὸς τὴν γῆν τοῦ ἰσραήλ· τάδε λέγει κύριος
ἀδωναὶ κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ πρός σε, καὶ ἐκσπάσω τὸ ἐγχειρίδιόν μου ἐκ τοῦ κολεοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐξολοθρεύσω ἐκ σοῦ
ἄδικον καὶ ἄνομον.
4 ׳ ἀνθ' ὧν ἐξολοθρεύσω ἐκ σοῦ ἄνομον καὶ ἄδικον, διὰ
τοῦτο ἐξελεύσεται τὸ ἐγχειρίδιόν μου ἐκ τοῦ κολεοῦ αὐτοῦ
ἐπὶ πᾶσαν σάρκα ἀφ' ἑσπέρας ἕως βορρᾶ.
5 ׳ καὶ ἐπιγνώσεται πᾶσα σὰρξ ὅτι ἐγὼ κύριος ἐξέσπασα τὸ ἐγχειρίδιόν μου ἐκ τοῦ κολεοῦ αὐτοῦ, καὶ οὐκ
ἀποστρέψω ἔτι ἔπ.
6 ׳ σὺ υἱὲ ἀνθρώπε, καταστέναξον ἐν συντριβῇ ὀσφύος
σου, καὶ ἐν ὀδύναις στενάξεις κατ' ὀφθαλμοὺς αὐτῶν.
7 ׳ καὶ ἔσται ἐὰν εἴπωσιν πρός σε, οἶκον τίνος σὺ στενάζεις; καὶ ἐρεῖς, ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ ὅτι ἔρχεται, καὶ θραυσθήσεται πᾶσα καρδία, καὶ παραληφθήσεται πᾶσαν χεῖρα, καὶ ἐκψυγήσεται πᾶσα σάρξ, καὶ πάντα πνεύματα, καὶ πάντες μηροὶ μολυνθήσονται ὑγρασία. ἰδοὺ ἔρχεται καὶ
ἔσται, λέγει κύριος ὁ θεός.
8 ׳ καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων·
9 ׳ υἱὲ ἀνθρώπε, προφήτευσον καὶ ἐρεῖς, τάδε λέγει ἀδωναὶ κύριος, εἶπον, ῥομφαία ῥομφαία ὀξεῖα, καὶ θυμώθητι·
10 ׳ ὅπως σφάξῃς σφαγήν. ὀξεῖα ὅπως γένῃ εἰς
σίλβωσιν, ἑτοίμη εἰς προβόλισιν σφάζειν, ἐξουθενεῖ, δῆσαι πᾶν ξύλον.
11 ׳ καὶ ἔδωκεν αὐτὴν ἑτοίμην τοῦ κρατεῖν χεῖρα
αὐτῆς. ἐξηκονήθη ῥομφαία ἐστὶν ἑτοίμη, τοῦ δοῦναι αὐτὴν
εἰς χεῖρας ἀποκτεινύντων.
12 ׳ ἀνάκραξε ὀλόλυξον υἱὲ ἀνθρώπε, ὅτι αὕτη ἐγενήθη
ἐν τῷ λαῷ μου, αὕτη ἐν πᾶσιν τοῖς ἀρχηγέταις τοῦ
ἰσραήλ, οἱ παροικοῦντές μοι εἰς ῥομφαίαν ἐγένοντο σὺν τῷ
λαῷ. διὰ τοῦτο κρότησον ἐπὶ τὸν χεῖρά σου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

42 ׳ Et videbunt vniuersi filij carnis quia ego Dominus succendi eam, non extinguetur. 43 ׳ Et dixi: Suscipe deprecationem meam Domine Deus. Ecce ipsi dicunt mihi: Nonne assumens parabolam iste est?

CAP. XXI.

1 ET factum est verbum prophetiæ à facie Domini ad me, dicens:
2 ׳ Fili hominis suscipe prophetiam in Ierusalem, & doce ad sanctuaria, & vaticinare contra terram Israel.
3 ׳ Et dices terræ Israel: Hæc dicit Dominus: Ecce ego mitto furorem meum contra te, & educam gladium meum de vagina sua, & migrare faciam ex te iustos tuos vt consumam peccatores tuos.
4 ׳ Pro eo quòd migrare faciam ex te iustos tuos vt consumam peccatores tuos; ideo egredietur gladius meus de vagina sua contra omnem carnem ab Austro vsque ad Aquilonem.
5 ׳ Et scient omnes filij carnis, quia ego Dominus eduxi gladium meum de vagina sua, non reuertetur vltrà.
6 ׳ Et tu fili hominis ingemisce in commotione lumborum, & in amaritudine ingemisce ante oculos eorum.
7 ׳ Et erit, si dixerint tibi: Quare tu gemis? & dices: Propter nuncium quod venit, & dissoluetur omne cor, & remissæ erunt vniuersæ manus, & obscurabitur omnis spiritus, & omnia genua defluent sicut aquæ. Ecce venit & firmabitur, dicit Dominus Deus.
8 ׳ Et factum est verbum prophetiæ à facie Domini ad me dicens:
9 ׳ Fili hominis, vaticinare, & dices: Hæc dicit Dominus Deus: Dic, Gladius regis Babylonis occidet, & gladius exacuetur, & consumet.
10 ׳ Vt occidat occisionem, euaginatus est; vt faciat vltionem, exacutus est, pro eo quòd seruissent idolis: & conuersæ sunt ipsæ vt erraremus filiorum Amon exacuetur, & consumet.
11 ׳ Vt occidat occisionem, euaginatus est; vt faciat vltionem, exacutus est, pro eo quòd seruissent idolis: & conuersæ sunt ipsæ vt erraremus filiorum Amon exacuetur, & consumet.
12 ׳ Deditq; vltionẽ eorum vt traderentur in manum regis Babylonis. ipsa est percussio gladij, ista erit vltio eorum, vt tradantur in manum interficientium.
13 ׳ Clama & vlula fili hominis, quia ista fuit in populo meo: ista fuit in vniuersis principibus Israel, occidentes gladio congregati sunt, & venerunt contra populum meum per circuitum. Idcirco plaudes super femur.

13 * כִּי בֹחַן וּמָה אִם־גַּם־שֵׁבֶט מֹאֶסֶת לֹא יִהְיֶה
14 נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃ * וְאַתָּה בֶן־אָדָם הִנָּבֵא
וְהַךְ כַּף אֶל־כָּף וְתִכָּפֵל חֶרֶב שְׁלִישִׁתָה חֶרֶב חֲלָלִים
הִיא חֶרֶב חָלָל הַגָּדוֹל הַחֹדֶרֶת לָהֶם׃
15 * לְמַעַן לָמוּג לֵב וְהַרְבֵּה הַמִּכְשֹׁלִים עַל כָּל־
שַׁעֲרֵיהֶם נָתַתִּי אִבְחַת־חָרֶב אָח עֲשׂוּיָה לְבָרָק
16 מְעֻטָּה לְטָבַח׃ * הִתְאַחֲדִי הֵימִנִי הָשִׂימִי
הַשְׂמִילִי אָנָה פָּנַיִךְ מֻעָדוֹת׃
17 * וְגַם־אֲנִי אַכֶּה כַפִּי אֶל־כַּפִּי וַהֲנִחֹתִי חֲמָתִי אֲנִי
18 יְהוָה דִּבַּרְתִּי׃ * וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
19 * וְאַתָּה בֶן־אָדָם שִׂים־לְךָ שְׁנַיִם דְּרָכִים לָבוֹא
חֶרֶב מֶלֶךְ־בָּבֶל מֵאֶרֶץ אֶחָד יֵצְאוּ שְׁנֵיהֶם וְיָד בָּרֵא
20 בְּרֹאשׁ דֶּרֶךְ־עִיר בָּרֵא׃ * דֶּרֶךְ תָּשִׂים לָבוֹא חֶרֶב
אֵת רַבַּת בְּנֵי־עַמּוֹן וְאֶת־יְהוּדָה בִירוּשָׁלַ͏ִם בְּצוּרָה׃
21 * כִּי־עָמַד מֶלֶךְ־בָּבֶל אֶל־אֵם הַדֶּרֶךְ בְּרֹאשׁ שְׁנֵי
הַדְּרָכִים לִקְסָם־קָסֶם קִלְקַל בַּחִצִּים שָׁאַל
בַּתְּרָפִים רָאָה בַּכָּבֵד׃
22 * בִּימִינוֹ הָיָה הַקֶּסֶם יְרוּשָׁלַ͏ִם לָשׂוּם כָּרִים לִפְתֹּחַ
פֶּה בְּרֶצַח לְהָרִים קוֹל בִּתְרוּעָה לָשׂוּם כָּרִים עַל־
שְׁעָרִים לִשְׁפֹּךְ סֹלְלָה לִבְנוֹת דָּיֵק׃
23 * וְהָיָה לָהֶם כִּקְסוֹם־שָׁוְא בְּעֵינֵיהֶם שְׁבֻעֵי
שְׁבֻעוֹת לָהֶם וְהוּא־מַזְכִּיר עָוֺן לְהִתָּפֵשׂ׃
24 * לָכֵן כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה יַעַן הַזְכַּרְכֶם עֲוֺנְכֶם
בְּהִגָּלוֹת פִּשְׁעֵיכֶם לְהֵרָאוֹת חַטֹּאותֵיכֶם בְּכֹל
עֲלִילוֹתֵיכֶם יַעַן הִזָּכֶרְכֶם בַּכַּף תִּתָּפֵשׂוּ׃
25 * וְאַתָּה חָלָל רָשָׁע נְשִׂיא יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־בָּא יוֹמוֹ
בְּעֵת עֲוֺן קֵץ׃
26 * כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הָסִיר הַמִּצְנֶפֶת וְהָרִים
הָעֲטָרָה זֹאת לֹא־זֹאת הַשָּׁפָלָה הַגְבֵּהַ וְהַגָּבֹהַ
הַשְׁפִּיל׃

13 * Quia probatus est, & hoc cùm sceptrũ
subuerterit, & non erit, dicit Dñs Deus.
14 * Tu ergo fili hominis propheta, & per-
cute manum ad manum, & duplicetur gla-
dius, ac triplicetur gladius interfectorum.
Hic est gladius occisionis magnæ qui obstu-
15 pescere eos facit, * Et corde tabescere, &
multiplicat ruinas. In omnibus portis eo-
rum dedi conturbationem gladij acuti &
limati ad fulgendum, amicti ad cædem.
16 * Exacuere, vade ad dexteram siue ad si-
D nistrá, quocunque faciei tuæ est appetitus.
17 * Quin & ego plaudam manu ad manũ,
& implebo indignationẽ meam. Ego Do-
18 minus locutus sum. * Et factus est sermo
19 Domini ad me, dicens: * Et tu fili homi-
nis pone tibi duas vias, vt veniat gladius
regis Babylonis. De terra vna egredientur
ambæ. Et manu capiet coniecturam, in ca-
20 pite viæ ciuitatis coniiciet. * Viam pones
vt veniat gladius ad Rabbath filiorũ Am-
mon, & ad Iudam in Hierusalem munitis-
21 simam. * Stetit enim rex Babylonis in
biuio in capite duarum viarum, diuinatio-
nem quærens, commiscens sagittas. Inter-
rogauit idola, exta consuluit.
22 * Ad dexterá eius facta est diuinatio su-
E per Hierusalem, vt ponat arietes vt aperiat
os in cæde, vt eleuet vocem in vlulatu, vt
ponat arietes contra portas, vt comportet
aggerem, vt ædificet munitiones.
23 * Eritque quasi consulens frustra oraculũ
in oculis eorum, et sabbatorum otium imi-
tans. Ipse autem recordabitur iniquitatis ad
capiendum.
24 * Idcirco hæc dicit Dominus Deus: Pro
F eo quòd recordati estis iniquitatis vestræ,
& reuelastis præuaricationes vestras, & ap-
paruerunt peccata vestra in omnibus cogi-
tationibus vestris. pro eo inquam quòd re-
25 cordati estis, manu capiemini. * Tu autem
prophane impie dux Israel, cuius venit dies
in tempore iniquitatis præfinita.
26 * Hæc dicit Dñs Deus: Aufer cidarim,
tolle coronam. Nonne hæc est quæ humilem
subleuauit, & sublimem humiliauit?

תרגום יונתן

13 אֲרֵי אִתְנַבִּיוּ עֲלֵיהוֹן נְבִיאַיָּא וְלָא תָבוּ וּמָה יְהֵא בְּסוֹפֵיהוֹן אֲמַר וְאַף שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה וּבִנְיָמִין מִגְלָא יִגְלוֹן וּבְעוֹבָדֵיהוֹן בִּישַׁיָּא לָא יִתְקַיְּמוּן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים׃ 14 וְאַתְּ בַּר אָדָם אִתְנַבֵּי וּטְפַח יַד עַל יַד וְתִתְכְּפֵל חַרְבָּא תְלִיתָאָה חֶרֶב קְטִילִין הִיא חֶרֶב פֻּרְעֲנוּת קְטָלָא רַבָּא [illegible] 15 בְּדִיל לְתַבָּרָא לִבְּהוֹן וּלְאַסְגָּאָה מַתְקְלְהוֹן עַל כָּל קִרְוֵיהוֹן מַנֵּיתִי קְטוֹלֵי חַרְבָּא וַי חַרְבָּא דְאִשְׁתְּלִיפַת לְמִקְטַל אִשְׁתַּנִּינַת [illegible] 16 אִשְׁתְּלִיפִי וְקַטְּלִי מִן דָּרוֹמָא וְשֵׁיצִי מִן צִפּוּנָא לְאָן אַפָּךְ מִזַּמְּנִין׃ 17 וְאַף אֲנָא אַיְתִי פֻּרְעָנוּ עַל פֻּרְעָנוּ וְאָנִיחַ חֶמְתִּי אֲנָא יְיָ בְּמֵימְרִי גְּזָרִית׃ 18 וַהֲוָה פִּתְגַּם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִמִּי לְמֵימַר׃ 19 וְאַתְּ בַּר אָדָם אַתְקֵן לָךְ תַּרְתֵּין אָרְחָן דְּיֵיתוֹן בְּהוֹן קְטוֹלֵי חַרְבָּא דְּמַלְכָּא דְבָבֶל מִמְּדִינָה חֲדָא יִפְּקוּן תַּרְוֵיהוֹן וְאַתְרָא אַתְקֵן בְּרֵישׁ פַּרְשׁוּת אוֹרַח קַרְתָּא אַתְרָא אַתְקֵן׃ 20 אוֹרְחָא אַתְקֵן דְּיֵיתוֹן בַּהּ קְטוֹלֵי חַרְבָּא לְרַבַּת בְּנֵי עַמּוֹן וְעַל דְּבֵית יְהוּדָה דִּנְפַקוּ מִירוּשְׁלֵם לְמִתַּב בְּקִרְוִין כְּרִיכָן׃ 21 אֲרֵי קָם מַלְכָּא דְבָבֶל עַל אֵם פַּרְשׁוּת אוֹרַח בְּרֵישׁ תַּרְתֵּין אָרְחָן לְקַסָּמָא קְסַם קַשָּׁה בְּגִירַרְיָא שְׁאֵל בְּצַלְמָנַיָּא חֲזָא בְּכַבְדָּא׃ 22 בִּימִינֵיהּ הֲוָה קִסְמָא נְפַל לְמֵהַךְ לִירוּשְׁלֵם לְמַנָּאָה [illegible] קָל בְּאַצְוָחַת קַרְנָא לְמַנָּאָה אַפְרוֹרִין עַל תַּרְעִין לְמִצְבַּר מְלִיתָא וּלְמִבְנֵי כַּרְקוֹם׃ 23 [illegible] לָא הֲווֹ יָדְעִין דְּאַרְבְּעִין וּתְשַׁע זִמְנִין הֲוָה כָּמֵין וּמִתְיְהֵב עַל פִּתְגָּמָא [illegible] 24 בְּכֵן כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים חֲלָף דְּאַדְכַּרְתּוּן חוֹבֵיכוֹן בְּאִתְגְּלָאָה מָרְדֵיכוֹן לְאִתַּחֲזָאָה חַטָּאֵיכוֹן [illegible] 25 וְאַתְּ חַיָּיב קְטָלָא רְשִׁיעָא רַבָּא דְיִשְׂרָאֵל דִּמְטָא יוֹמֵיהּ עִדָּן [illegible] 26 כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים אַעְדִּי מִצְנֶפְתָּא מִשְּׂרָיָה כַּהֲנָא רַבָּא וְאַבְטֵל כִּתְרָא מִצִּדְקִיָּה מַלְכָּא אֲסַר דֵּין וְדֵין בְּאַתְרֵיהּ לָא [illegible] גְּדַלְיָה בַּר אֲחִיקָם דְּלָא הֲוָה דִּילֵיהּ יְסַבִּינַהּ צִדְקִיָּה דְּדִילֵיהּ הִיא תַּעְדֵּי מִנֵּהּ׃

* *Quia iustificatus est: & quid si & tribus* 13
repulsa fuerit, non erit, dicit Adonai Dominus.
* *Et tu fili hominis, propheta & plaude ma-* 14
num super manum, et duplica gladium. Tertius
gladius, interfectorum est gladius interfectorum
magnus, & obstupescere facies eos: * *Vt fran* 15
gatur cor eorum, & multiplicentur infirmi su-
per omnem portam eorum, et traditi sunt in iu-
gulationes gladij. Bene acutus fuit in occisionem,
bene fuit in fulgorem, sicut fulgur pertransi.
* *Acuere à dextris & à sinistris, quocunque* 16
facies tua excitetur. * *Et ego autem plaudam* 17
manu mea ad manum meam, et remittam furo-
rem meum; ego Dominus locutus sum.
* *Et factus est sermo Domini ad me, dicens:* 18
* *Et tu fili hominis, pone tibi duas vias, vt* 19
ingrediatur gladius regis Babylonis: de regione
vna egredientur duo imperia, vt parent manum
pungentem, in initio viæ vniuscuiusque ciuitatis
pungentem * *Ordinabis, vt ingrediatur gla-* 20
dius ad Rabbath filiorum Ammon, & ad Iudã,
& ad Hierusalem in obsidione. * *Quia stabit* 21
rex Babylonis in antiquam viam, in initio dua-
rum viarũ, ad diuinandũ diuinationẽ, vt scatere
faciat virgam, & interroget in sculptilibus, et
iecur consultet * *A dextris eius: & facta est* 22
diuinatio super Hierusalem, vt ponat vallum, vt
aperiat os in clamore, & exaltet vocem cũ cla-
more tubæ, vt ponat vallum contra portas eius,
& ponat aggerem, & ædificet munitiones.
* *Et ipse eis quasi diuinans diuinationem co-* 23
ram eis, computans hebdomadas eis, et ipse me-
morans iniquitatem eorum, vt capiantur.
* *Idcirco hæc dicit Adonai Dominus: Pro eo* 24
quòd recordati estis iniquitatum vestrarum cùm
reuelarentur impietates vestræ, vt viderentur
peccata vestra in omnibus iniquitatibus ve-
stris, et in omnibus adinuentionibus vestris, pro
eo quòd recordati estis, in istis capiemini.
* *Et tu prophane, inique, dux Israel, cuius* 25
venit dies in tempore iniquitatis finis.
* *Hæc dicit Adonai Dominus: Aufer cidarim,* 26
& repelle coronam: ipsa nõ talis erit: humiliasti
excelsum, & subleuasti humile.

13 * ὅτι δεδικαίωται. καὶ τί εἰ καὶ φυλὴ ἀπωσθῇ; οὐκ ἔσται, λέ-
14 γει ἀδωναῒ κύριος. * καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, προφήτευσον
καὶ κρότησον χεῖρα ἐπὶ χεῖρα, καὶ διπλασίασον ῥομφαίαν.
ἡ τρίτη ῥομφαία, τραυματιῶν ἐστιν ῥομφαία τραυματιῶν
15 ἡ μεγάλη, καὶ ἐκστήσεις αὐτούς. * ὅπως θραυσθῇ ἡ καρ-
δία αὐτῶν, καὶ πληθυνθῶσιν οἱ ἀσθενοῦντες ἐπὶ πᾶσαν
πύλην αὐτῶν, καὶ παραδέδονται εἰς σφάγια ῥομφαίας. εὖ γε
ὀξεῖα γέγονεν εἰς σφαγήν, εὖ γε γέγονεν εἰς στίλβωσιν, ὡς
16 ἀστραπὴ διαπορεύου. * ὀξύνου ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ εὐωνύμων,
17 οὗ ἂν τὸ πρόσωπόν σου ἐξεγείρηται. * κἀγὼ δὲ κροτήσω
χεῖρά μου πρὸς χεῖρά μου, καὶ ἐπαφήσω τὸν θυμόν μου,
18 ἐγὼ κύριος λελάληκα. * καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός
19 με λέγων· * καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, διάταξον σεαυτῷ δύο
ὁδούς, τοῦ εἰσελθεῖν ῥομφαίαν βασιλέως Βαβυλῶνος ἐκ
χώρας μιᾶς ἐξελεύσονται αἱ δύο ἀρχαί, καὶ τιμάσαι χεῖ-
ρα κεντοῦσαν, ἐπ᾽ ἀρχῆς ὁδοῦ ἑκάστης πόλεως κεντοῦσαν
20 * διατάξεις, τοῦ εἰσελθεῖν ῥομφαίαν ἐπὶ ῥαββὰθ υἱῶν
ἀμμών, καὶ ἐπὶ τὴν ἰούδαν, καὶ ἐπὶ ἱερουσαλὴμ ἐν πολιορ-
21 κίᾳ. * διότι στήσεται βασιλεὺς Βαβυλῶνος ἐπὶ τὴν
ἀρχαίαν ὁδόν, ἐπ᾽ ἀρχῆς τῶν δύο ὁδῶν, τοῦ μαντεύσασθαι
μαντείαν, τοῦ ἀναβράσαι ῥάβδον, καὶ ἐπερωτῆσαι ἐν τοῖς
γλυπτοῖς. καὶ ἥπατι σκοπήσασθαι
22 * ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ· καὶ ἐγένετο τὸ μαντεῖον ἐπὶ ἱερου-
σαλήμ, τοῦ βαλεῖν χάρακα τοῦ διανοῖξαι στόμα ἐν βοῇ,
καὶ ὑψῶσαι φωνὴν μετὰ κραυγῆς σάλπιγγος, τοῦ βαλεῖν
χάρακα ἐπὶ τὰς πύλας αὐτῆς, καὶ βαλεῖν χῶμα, καὶ οἰκο-
23 δομῆσαι βελοστάσεις. * καὶ αὐτὸς αὐτοῖς ὡς μαντευόμε-
νος μαντείαν ἐνώπιον αὐτῶν, ἑβδομάζων τὰς ἑβδομάδας
αὐτοῖς, καὶ αὐτὸς ἀναμιμνήσκων ἀδικίαν αὐτῶν, τοῦ συλλη-
24 φθῆναι. * διὰ τοῦτο τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος, ἀνθ᾽ ὧν
ἀνεμνήσατε τὰς ἀδικίας ὑμῶν ἐν τῷ ἀποκαλυφθῆναι
τὰς ἀσεβείας ὑμῶν, τοῦ ὁραθῆναι τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν ἐν
πάσαις ταῖς ἀνομίαις ὑμῶν, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐπιτηδεύμα-
σιν ὑμῶν ἀνθ᾽ ὧν ἀνεμνήσατε ἐν τούτοις ἁλώσεσθε.
25 * καὶ σὺ βέβηλε, ἄνομε, ἀφηγούμενε τοῦ ἰσραήλ, οὗ ἥκει
26 ἡ ἡμέρα ἐν καιρῷ ἀδικίας πέρας. * τάδε λέγει ἀδωναῒ
κύριος· ἀφελοῦ τὴν κίδαριν, καὶ ἀπόθου τὸν στέφανον·
αὐτὴ οὐ τοιαύτη ἔσται, ἐταπείνωσας τὸ ὑψηλόν, καὶ ὕψω-
σας τὸ ταπεινόν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 Quia prophetauerunt ad eos prophetæ, & non sunt conuersi: & quid futurum sit in fine eorum, dic. Etiam tribus domus Iuda & Beniamin migrando migrabunt, & propter opera sua mala non permanebunt, dicit Dominus Deus. 14 Et tu fili hominis vaticinare & percute manũ ad manum, & duplicetur gladius tertiò, gladius interfectorũ. ipse est gladius vltionis & interfectionis magnæ qui contremiscere facit eos. 15 Vt conteratur cor eorum, & multiplicentur offendicula eorum, in omnibus ciuitatibus eorum constitui occidentes gladio. Væ gladio quia euaginatus est ad occidendum, exacutus est ad excidendum. 16 Euaginare & occide ab Austro, & consume ab Aquilone, quocunque facies tua est parata. 17 Ego quoque adducam vltionem super vltionem, & requiescere faciam indignationẽ meam. Ego Dominus decreui in verbo meo. 18 Et factum est verbum prophetiæ à facie Domini ad me, dicens: 19 Et tu fili hominis para tibi duas vias per quas veniant occidentes gladio regis Babylonis. Et de prouincia vna egredientur ambæ, & locum constitue, in capite biuij itineris ciuitatis locum constitue. 20 Viam cõstitue, per quam veniant occidentes gladio de Rabbath filiorum Amon & super eos qui sunt de domo Iuda, qui egressi sunt de Ierusalem vt habitarent in ciuitatibus munitis. 21 Quoniam stetit rex Babylonis in biuio itineris in capite duarum viarum, ad diuinandum diuinationem: arcu eiaculatus est sagittas, & consuluit simulachra, inspexit iecur. 22 In dexteram eius diuinatio cecidit, vt iret in Ierusalem ad constituendum duces, ad aperiendum portas vt ingrederentur per eas occisores, & eleuarent vocem in clangore tubæ, ad cõstituendos duces super portas, ad comportandum aggerem & ad exstruẽdam machinam. 23 Et factæ sunt eis diuinationes eorum mendacia in oculis eorum, & auguria quibus augurabatur eis, & ipsi nesciebant quòd quadraginta & nouem vicibus obseruasset & responsum sibi esset super verbum, donec venisset ei tempus quo traderentur in manum eius. 24 Propterea hæc dicit Dominus Deus: Pro eo quòd recordati estis peccatorum vestrorum cùm reuelata sunt scelera vestra, vt appareant peccata vestra in omnibus operibus vestris, pro eo quòd recordati estis, in manũ regis Babylonis trademini. 25 Et tu reus mortis impie princeps Israel, cuius interitus dies peruenit, tẽpus retributionis peccatorũ suorũ. 26 Hæc dicit Dominus Deus: Aufer cidarim à Saraia sacerdote magno, & tollã coronam à Sedechia rege. Dic: Iste & iste nõ permanebũt in loco suo, sed migrando migrabũt: Godolias filius Ahicã cuius nõ erat *corona*, tollet eam; & auferetur à Sedechia cuius erat *corona*.

Universidad de Deusto
Biblioteca

17 * עֹרָה עֹרָה עָזָּה אֲשִׁימֶנָּה גַּם־זֹאת לֹא הָיָה עַד־
בֹּא אֲשֶׁר־לוֹ הַמִּשְׁפָּט וּנְתַתִּיו׃
18 * וְאַתָּה בֶן־אָדָם הִנָּבֵא וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי
יְהוִה אֶל־בְּנֵי עַמּוֹן וְאֶל־חֶרְפָּתָם וְאָמַרְתָּ חֶרֶב
חֶרֶב פְּתוּחָה לְטֶבַח מְרוּטָה לְהָכִיל לְמַעַן בָּרָק׃
19 * בְּחֲזוֹת לָךְ שָׁוְא בְּקָסֵם־לָךְ כָּזָב לָתֵת אוֹתְךָ אֶל־
צַוְארֵי חַלְלֵי רְשָׁעִים אֲשֶׁר־בָּא יוֹמָם בְּעֵת עֲוֹן קֵץ׃
20 * הָשֵׁב אֶל־תַּעְרָהּ בִּמְקוֹמֵךְ אֶשֶׁר־נִבְרֵאת בְּאֶרֶץ
מְכוֹרֹתַיִךְ אֶשְׁפֹּט אֹתָךְ׃
21 * וְשָׁפַכְתִּי עָלַיִךְ זַעְמִי בְּאֵשׁ עֶבְרָתִי אַפִּיחַ עָלַיִךְ
וּנְתַתִּיךְ בְּיַד אֲנָשִׁים בְּעָרִים חָרָשֵׁי מַשְׁחִית׃
22 * לָאֵשׁ תִּהְיֶה לְאָכְלָה דָּמֵךְ יִהְיֶה בְּתוֹךְ הָאָרֶץ
לֹא תִזָּכְרִי כִּי אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי׃

כב

1 * וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
2 * וְאַתָּה בֶן־אָדָם הֲתִשְׁפֹּט הֲתִשְׁפֹּט אֶת־עִיר
הַדָּמִים וְהוֹדַעְתָּהּ אֶת־כָּל־תּוֹעֲבֹתֶיהָ׃
3 * וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה עִיר שֹׁפֶכֶת דָּם
בְּתוֹכָהּ לָבוֹא עִתָּהּ וְעָשְׂתָה גִלּוּלִים עָלֶיהָ לְטָמְאָה׃
4 * בְּדָמֵךְ אֲשֶׁר שָׁפַכְתְּ אָשַׁמְתְּ וּבְגִלּוּלַיִךְ אֲשֶׁר עָשִׂית
טָמֵאת וַתַּקְרִיבִי יָמַיִךְ וַתָּבוֹא עַד־שְׁנוֹתַיִךְ עַל־כֵּן
נְתַתִּיךְ חֶרְפָּה לַגּוֹיִם וּקְלָסָה לְכָל־הָאֲרָצוֹת׃
5 * הַקְּרֹבוֹת וְהָרְחֹקוֹת מִמֵּךְ יִתְקַלְסוּ־בָךְ טְמֵאַת
הַשֵּׁם רַבַּת הַמְהוּמָה׃ 6 * הִנֵּה נְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ
לִזְרֹעוֹ הָיוּ בָךְ לְמַעַן שְׁפֹךְ־דָּם׃ 7 * אָבִי וְאֵם הֵקַלּוּ
בָךְ לַגֵּר עָשׂוּ בְעֹשֶׁק בְּתוֹכֵךְ יָתוֹם וְאַלְמָנָה הוֹנוּ בָךְ׃
8 * קָדָשַׁי בָּזִית וְאֶת־שַׁבְּתֹתַי חִלַּלְתְּ׃
9 * אַנְשֵׁי רָכִיל הָיוּ בָךְ לְמַעַן שֶׁפֶךְ־דָּם וְאֶל־הֶהָרִים
אָכְלוּ בָךְ זִמָּה עָשׂוּ בְתוֹכֵךְ׃
10 * עֶרְוַת־אָב גִּלָּה־בָךְ טְמֵאַת הַנִּדָּה עִנּוּ־בָךְ׃

17 * Iniquitatem iniquitatem iniquitatem
G ponam eam. Et hoc non factum est donec
veniret cuius est iudicium, & tradam ei.
18 * Et tu fili hominis propheta & dicito
dicit Dñs Deus.ad filios Ammon & ad op
probrium eorum. et dices: Mucro, mucro
euaginatus ad occidēdum, lima te vt inter
19 ficias & fulgeas. * Cùm tibi viderentur
vana & diuinarentur mendacia, vt daterēs
super colla vulneratorum impiorum, quo
rum veniet dies in tēpore iniquitatis pœ
20 finita. * Reuertere ad vaginam tuam: in
loco in quo creatus es, in terra nativitatis
21 tuæ iudicabo te. * Et effundam super te
indignationem meam. In igne furoris mei
sufflabo in te. daboque in manus hominū
insipientium & fabricantium interitum.
22 * Igni eris cibus. sanguis tuus erit in me
dio terræ, & obliuioni traderis: quia ego
Dñs locutus sum. CAP. XXII.
1 * ET factum est verbū Dñi ad me, dicens:
2 * Et tu fili hominis, nonne iudicas ci
A uitatem sanguinum? & ostendes ei omnes
3 abominationes suas. * Et dices: Hæc dicit
Dñs Deus: Ciuitas effundens sanguinem in
medio sui, vt veniat tempus eius, & quæ fa
cit idola contra semetipsam vt polluatur.
4 * In sanguine tuo, qui à te effusus est, delin
B quisti, & in idolis tuis quæ fecisti, pollua
es. Et appropinquare fecisti dies tuos, & ad
duxisti tempus annorū tuorum, propterea
dedi te opprobrium gentibus, & illusionē
5 vniuersis terris. * Quæ iuxta sunt & quæ
procul à te. Triūphabunt de te fœdissima
6 bilis grandis interitu. * Ecce principes
Israel singuli in brachio suo fuerunt in te ad
7 effundendū sanguinē. * Patrem & matrem
contumeliis affecerunt in te, aduenam con
lumniati sunt in medio tui; pupillū & vi
8 duā contristauerunt apud te. * Sanctua
ria mea spreuisti, & sabbata mea pollu
9 isti. * Viri detractores fuerunt in te ad effun
C dendum sanguinē, & super montes comes
derūt in te, scelus opati sunt in medio tui.
10 * Verecūdiora patris discooperuerūt in te,
immunditiā mēstruatę humiliauerunt in te.

17 * ἀδικίαν ἀδικίαν θήσομαι αὐτὴν, καὶ αὐτὴ οὐκ αὐτὴ
18 ἔσται ἕως ἂν ἔλθῃ ᾧ κατάκριμα, καὶ παραδώσω αὐτό. * Σὺ υἱὲ
ἀνθρώπου προφήτευσον καὶ ἐρεῖς τάδε λέγει κύριος
πρὸς σὲ υἱὸς ἀμμών, καὶ πρὸς τὸν ὀνειδισμὸν αὐτῶν, καὶ ἐ-
ρεῖς, ῥομφαία ῥομφαία ἐσπασμένη εἰς σφαγὴν καὶ ἐσπα-
σμένη εἰς συντέλειαν ἕνεκεν ὄπως στιλβῇς, ὃν τρόπον οὐ
19 τῇ μαχαίρᾳ, καὶ ὃν τρόπον μέλλουσί σε ψευδῆ, καὶ παραδου-
ναί σε ἐπὶ τραχήλους τραυματιῶν ἀνόμων ὧν ἥκει ἡμέ-
20 ρα ἐν καιρῷ ἀδικίας τέλους. * Ἀπόστρεφε εἰς τὸν κολεόν
σου ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ ᾧ γεγένησαι ἐν τῇ γῇ τῇ ἰδίᾳ σε
21 κρινῶ σε. * Καὶ ἐκχεῶ ἐπὶ σὲ τὸν θυμόν μου ἐν πυρὶ ὀργῆς
μου. ἐμφυσήσω εἰς σέ, καὶ παραδώσω σε εἰς χεῖρας ἀνδρῶν
22 βαρβάρων τεκταινόντων διαφθοράν. * ἐν πυρὶ ἔσῃ κατά-
βρωμα, τὸ αἷμά σου ἔσται ἐν μέσῳ τῆς γῆς σου, μὴ γενηθεί
σε μνεία, διότι ἐγὼ κύριος λελάληκα.

κβ

1 * Καὶ ἐγενήθη λόγου κυρίου πρός με λέγων·
2 * Καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, εἰ κρινεῖς τὴν πόλιν τῶν αἱμάτων,
καὶ παραδείξεις αὐτῇ πάσας τὰς ἀνομίας αὐτῆς.
3 * καὶ ἐρεῖς τάδε λέγει κύριος, ὦ πόλις ἐκχέουσα αἷμα
ἐν μέσῳ αὐτῆς, ἕως ἐλθεῖν καιρῷ αὐτῆς, καὶ ποιοῦσα ἐνθυ-
4 μήματα καθ' ἑαυτῆς, ἕως μιανεῖ ἑαυτήν * ἐν τοῖς αἵ-
μασιν οὗ ἐξέχεας. παραπέπωκας, καὶ ἐν τοῖς ἐνθυ-
μήμασιν οὗ ἐποίησας ἐμιάνθης, καὶ προσήγαγες τὰς
ἡμέρας σου, καὶ ἦλθες καιρὸν ἐτῶν σου. διὰ τοῦτο δέδωκά
σε εἰς ὀνειδισμὸν τοῖς ἔθνεσιν, καὶ εἰς ἐμπαιγμὸν πάσαις
5 ταῖς χώραις * ταῖς ἐγγιζούσαις πρός σε· καὶ ταῖς μα-
κρὰν ἀπεχούσαις ἀπὸ σοῦ, καὶ ἐμπαίξονταί σοι, ὅτι βοήσε-
ται τὸ ὄνομά σου ἀκάθαρτον ἡ ὀνομασή, καὶ πολλοὶ ἐν ταῖς ἀ-
6 νομίαις σου. * ἰδοὺ ἀφηγούμενοι οἶκου Ἰσραὴλ ἕκα-
στος πρὸς δύναμιν συνεχόμενοι ἐν σοὶ, ὅπως ἐκ-
7 χέωσιν αἷμα. * πατέρα καὶ μητέρα ἐκακολόγησαν ἐν σοί,
καὶ πρὸς τὸν προσήλυτον ἐδέσποζον ἐν ἀδικίαις ἐν σοί. ὀρ-
φανὸν καὶ χήραν κατεδυνάστευσαν ἐν σοί. * τὰ ἅγιά μου
ἐξουδένωσας καὶ τὰ σάββατά μου ἐβεβήλωσας ἐν σοί. * ἄνδρες
λησταὶ ἦσαν ἐν σοί, ὅπως ἐκχέωσιν αἷμα ἐν σοί. καὶ ἐπὶ
τῶν ὀρέων ἤδεισαν ἐν σοί, καὶ ἀνόσια ἐποίησαν ἐν μέσῳ σου.
10 * αἰσχύνην πατρὸς ἀπεκάλυψαν ἐν σοί, καὶ ἐν ἀκαθαρ-
σίαις ἀπὸ καθημένου ἐταπείνωσαν ἐν σοί.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Propter peccata sua quibus peccauerunt, vltionem sumam ex eis. Etiam huic non permanebit *corona*, donec adduxero super eum vltionem Ismaelis filij Nathaniæ, & tradidero eum in manum eius. "Et tu fili hominis vaticinare, & die: Hæc dicit Dominus Deus de filiis Amon, & de opprobrijs eorum: & dices: Gladius gladius euaginatus est ad occidendum, exactus est ad consumendū, vt splendorē habeat, "Cùm prophetarent tibi falsa, cùm docerent te mendacia, vt traderent cernicem tuam, sicut cernices occiforum impiorum, quorum dies interitus peruenit, tempus visitationis malorum suorum. "Reduc ad vaginam gladium: in loco in quo creati estis, in terra habitationis veſtræ vltionem sumam ex vobis. "Et effundam super te indignationem meam, in igne vltionis meæ iraſcar contra te, & tradam te in manus virorum impiorum qui artifices sunt ad dissipandum. "Populis qui fortes sunt sicut ignis, trademini ad consumendum. Peccatū interfi-
cientium te erit in medio terræ: non subibit memoria tui, quia ego Dominus decreui in verbo meo. CAP. XXII.
ET factum est verbum prophetiæ à facie Domini ad me, dicens: 'Et tu fili hominis nonne argues, nonne reprehendes ciuitatē in cuius medio effunditur sanguis innocens? & annunciabis ei omnes abominationes suas. 'Et dices: Hæc dicit Dominus Deus: Ciuitas effun-
dens sanguinem innocentem in medio sui, vt perueniat tempus interitus eius, & colentium idola in medio eius, vt polluant eam. 'In pec-
cato sanguinis innocentis quem effudisti peccasti, & cultu idolorum tuorum quæ coluisti polluta es: & appropinquauit dies interitus tui, & peruenit tempus mali tui. Propterea dedi te in opprobria populis, & in irrisionem omnibus prouinciis. 'Qui propè sunt & qui longè
sunt, irridebant te pollutam nomine, cuius tumultus sunt multi. 'Ecce principes Israel singuli in fortitudine sua fuerunt in te ad effun-
dendum sanguinem innocentem. 'Patrem & matrem inhonorauerunt in te, aduenam violenter oppreſſerunt in medio tui; pupillos & vi-
duas contriſtauerunt in te. 'Sanctuaria mea spreuisti, & dies sabbatorum meorum violasti.
'Viri calumniatores fuerunt in te ad effundendum sanguinem innocentem, & in montibus seruierunt in te idolis: quia consilium
peccatorum fecerunt in medio tui. "Verenda patris discooperuerunt in te; mulierem immundam humiliauerunt in te.

תרגום יונתן

יז וחוביהון דקבו קחוביהון אתפרע מנהון אף לית עד דייתי עלוהי פרענוה ושמעאל בר נתניה ואסטרנה בידיה׃ יח ואת בר אדם אתנבי ויסיר קדמיהון ויסיר קדמי מרבא מרכא אשתלופא למקטל אשתלופת יט בגין דתהוון לה כעיסא לגו כורא ואנא כנסת עליכון בגלותא ומסרנה בידי׃ כ כמא דכנשין כסף ונחשא וברזלא ועופרתא לגו כורא למיפח עלוהי אישתא למיתך כן אכנוש בתקופתי ורוגזי ואניח ואתך יתכון׃ כא ואכנוש יתכון ואפיח עלוכון באישתא דתקופתי ותתכון בגוה׃ כב כמא דמתיך כסף בגו כורא כן תתכון בגוה ותדעון ארום אנא יי אפיתי תקופתי עלוכון׃ כג ויהי פתגם יי לאמר׃

כג

כד ואת בר אדם אימר לה את ארץ לא מדכיא היא ולא מתרבא בזמן רוגזא׃ כה קשר נביהא בגוה כאריא דשאגא וטרף טרפא אכלו נפשתא יקרתא ומעלתא אלמנתא סגיאתא בגוה׃ כו כהניה חבלו אוריתי וחללו קודשי בין מקדשא לבין בני נשא לא אפרישו בין מדכי לבין מסאב ומן קדם סדורי מיתי שבתי ואתחלל בינתיהון׃ כז רברבנהא בגוה כזאבין דטרפין טרפא למישדי דמא ולמיבד נפשתא בגין רדפא בישא׃ כח ונביהא טפלין להון טיחא חזיין שוא וקסמין להון כדבין אמרין כדין אמר יי ולא גלי קדמוהי יי׃ כט עמא דבר ארעא עבדו עושקנא וגזלו גזלא ועניא ומסכינא אונו ודיינו דין שקר׃ ל ובעית מן קדמי גבר דיתקן גדרא ויקום קדמי בפרצתא על ארעא דלא אחרבינה ולא אשכחית׃ לא ואשפוך עלוהי רוגזי באישתא דתקופתי גמרתהון בדרכהון אהפכית אנא יי׃

כד

1 * וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
2 * בֶּן־אָדָם כְּתָב־לְךָ אֶת־שֵׁם הַיּוֹם אֶת־עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה
סָמַךְ מֶלֶךְ־בָּבֶל אֶל־יְרוּשָׁלַיִם הַיּוֹם הַזֶּה׃
3 * וּמְשֹׁל מָשָׁל אֶל־בֵּית הַמֶּרִי חִידָה וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כֹּה
אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה שִׁיר הַסִּיר שִׂים וְגַם־שְׁפֹךְ אֵלָיו מָיִם׃
4 * אֲסֹף נְתָחֶיהָ אֵלָיו נְתַח טוֹב יָרֵךְ וְכָתֵף מִבְחַר עֲצָמוֹת
מַלֵּא׃ 5 * מִבְחַר הַצֹּאן לָקָח וְגַם־דָּוַר עֲצָמוֹת תַּחְתָּיו
רַתֵּחַ רְתָחֶיהָ גַּם־בִּשְׁלוּ עֲצָמוֹתֶיהָ בְּתוֹכָהּ׃
6 * לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הוֹי עִיר הַדָּמִים סִיר אֲשֶׁר־
חֶלְאָתָהּ בָּהּ וְחֶלְאָתָהּ לֹא יָצְאָה מִמֶּנָּה נְתָחֶיהָ לִנְתָחֶיהָ
הוֹצִיאָהּ אֵין־נָפַל עָלֶיהָ׃ 7 * כִּי דָמָהּ בְּתוֹכָהּ הָיָה עַל־
צְחִיחַ סֶלַע שָׂמָתְהוּ לֹא שְׁפָכָתְהוּ עַל־הָאָרֶץ לְכַסּוֹת
עָלָיו עָפָר׃ 8 * לְהַעֲלוֹת חֵמָה לָקַחַת נָקָם נָתַתִּי אֶת־דָּמָהּ
עָלֵי צְחִיחַ סֶלַע לְבִלְתִּי הִכָּסוֹת׃
9 * לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הוֹי עִיר הַדָּמִים גַּם־אֲנִי
אַגְדִּיל הַמְּדוּרָה׃ 10 * הַרְבֵּה עֵצִים הַעֲמֵר הַלְהִיט הָאֵשׁ
הַתֵּם הַבָּשָׂר וְהַרְקַח הַתְבֻלָּה וְהָעֲצָמוֹת יֶחֱרוּ׃
11 * וְהַעֲמַדְתָּ רֵיקָם עַל־גֶּחָלֶיהָ לְמַעַן תֵּחַם וְתִצְהַב
וְתִתַּךְ נְחֻשְׁתָּהּ וְתִתְעָרְפָל בְּתוֹכָהּ טֻמְאָתָהּ תֻּתַּךְ חֶלְאָתָהּ׃
12 * בַּשְּׁקָרִים נִלְאָתָה וְלֹא תֵצֵא מִמֶּנָּה רַבַּת חֶלְאָתָהּ
בָּאֵשׁ חֶלְאָתָהּ׃ 13 * בְּטֻמְאָתֵךְ זִמָּה יַעַן טִהַרְתִּיךְ וְלֹא
טָהַרְתְּ מִטֻּמְאָתֵךְ לֹא־תִטְהֲרִי עוֹד עַד־הֲנִיחִי אֶת־חֲמָתִי
בָּךְ׃ 14 * אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי בָּא וְעָשִׂיתִי לֹא אֶפְרַע
וְלֹא אָחוֹס וְלֹא אֶנָּחֵם כִּדְרָכַיִךְ וְכַעֲלִילוֹתַיִךְ שְׁפָטוּךְ
נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃

יז ועוונהון דקבו קבורתהון אתפרע מנהון אף על גב דלית עד דייתי עלוהי פרענותא ושמעאל בר נתניה ואסטרנה בידיה׃ יח ואת בר אדם אתנבי ויסיר קדמיהון ויסיר קדמי מרבא מרכבתא אשתלופת למקטל אשתלופת יט בגין דתהוון לה כעיסא לגו כורא ואנא כנסת עליכון בגלותא ומסרנה בידי׃ כ כמא דכנשין כסף ונחשא וברזלא ועופרתא לגו כורא למיפח עלוהי אישתא למיתך כן אכנוש בתקופתי ורוגזי ואניח ואתך יתכון׃ כא ואכנוש יתכון ואפיח עלוכון באישתא דתקופתי ותתכון בגוה׃ כב כמא דמתיך כסף בגו כורא כן תתכון בגוה ותדעון ארום אנא יי אפיתי תקופתי עלוכון׃ כג ויהי פתגם יי לאמר׃

כג

כד ואת בר אדם אימר לה את ארץ לא מדכיא היא ולא מתרבא בזמן רוגזא׃ כה קשר נביהא בגוה כאריא דשאגא וטרף טרפא אכלו נפשתא יקרתא ומעלתא אלמנתא סגיאתא בגוה׃ כו כהניה חבלו אוריתי וחללו קודשי בין מקדשא לבין בני נשא לא אפרישו בין מדכי לבין מסאב ומן קדם סדורי מיתי שבתי ואתחלל בינתיהון׃ כז רברבנהא בגוה כזאבין דטרפין טרפא למישדי דמא ולמיבד נפשתא בגין רדפא בישא׃ כח ונביהא טפלין להון טיחא חזיין שוא וקסמין להון כדבין אמרין כדין אמר יי ולא גלי קדמוהי יי׃ כט עמא דבר ארעא עבדו עושקנא וגזלו גזלא ועניא ומסכינא אונו ודיינו דין שקר׃ ל ובעית מן קדמי גבר דיתקן גדרא ויקום קדמי בפרצתא על ארעא דלא אחרבינה ולא אשכחית׃ לא ואשפוך עלוהי רוגזי באישתא דתקופתי גמרתהון בדרכהון אהפכית אנא יי׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

11 וְאִישׁ אֶת־אֵשֶׁת רֵעֵהוּ עָשָׂה תּוֹעֵבָה וְאִישׁ
אֶת־כַּלָּתוֹ טִמֵּא בְזִמָּה וְאִישׁ אֶת־אֲחֹתוֹ בַת־
אָבִיו עִנָּה־בָךְ׃
12 שֹׁחַד לָקְחוּ־בָךְ לְמַעַן שְׁפָךְ־דָּם נֶשֶׁךְ וְתַרְבִּית
לָקַחַתְּ וַתְּבַצְּעִי רֵעַיִךְ בַּעֹשֶׁק וְאֹתִי שָׁכַחַתְּ נְאֻם
אֲדֹנָי יְהוִה׃
13 וְהִנֵּה הִכֵּיתִי כַפִּי אֶל־בִּצְעֵךְ אֲשֶׁר עָשִׂית וְעַל־
דָּמֵךְ אֲשֶׁר הָיוּ בְּתוֹכֵךְ׃
14 הֲיַעֲמֹד לִבֵּךְ אִם־תֶּחֱזַקְנָה יָדַיִךְ לַיָּמִים אֲשֶׁר
אֲנִי עֹשֶׂה אוֹתָךְ אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי וְעָשִׂיתִי׃
15 וַהֲפִיצוֹתִי אוֹתָךְ בַּגּוֹיִם וְזֵרִיתִיךְ בָּאֲרָצוֹת וַהֲתִמֹּתִי
טֻמְאָתֵךְ מִמֵּךְ׃
16 וְנִחַלְתְּ בָּךְ לְעֵינֵי גוֹיִם וְיָדַעַתְּ כִּי־אֲנִי יְהוָה׃
17 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
18 בֶּן־אָדָם הָיוּ־לִי בֵית־יִשְׂרָאֵל לְסוּג כֻּלָּם נְחֹשֶׁת
וּבְדִיל וּבַרְזֶל וְעוֹפֶרֶת בְּתוֹךְ כּוּר סִגִים כֶּסֶף הָיוּ׃
19 לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה יַעַן הֱיוֹת כֻּלְּכֶם לְסִגִים
לָכֵן הִנְנִי קֹבֵץ אֶתְכֶם אֶל־תּוֹךְ יְרוּשָׁלָםִ׃
20 קְבֻצַת כֶּסֶף וּנְחֹשֶׁת וּבַרְזֶל וְעוֹפֶרֶת וּבְדִיל אֶל־
תּוֹךְ כּוּר לָפַחַת־עָלָיו אֵשׁ לְהַנְתִּיךְ כֵּן אֶקְבֹּץ בְּאַפִּי
וּבַחֲמָתִי וְהִנַּחְתִּי וְהִתַּכְתִּי אֶתְכֶם׃
21 וְכִנַּסְתִּי אֶתְכֶם וְנָפַחְתִּי עֲלֵיכֶם בְּאֵשׁ עֶבְרָתִי
וְנִתַּכְתֶּם בְּתוֹכָהּ׃
22 כְּהִתּוּךְ כֶּסֶף בְּתוֹךְ כּוּר כֵּן תֻּתְּכוּ בְּתוֹכָהּ וִידַעְתֶּם
כִּי־אֲנִי יְהוָה שָׁפַכְתִּי חֲמָתִי עֲלֵיכֶם׃
23 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
24 בֶּן־אָדָם אֱמָר־לָהּ אַתְּ אֶרֶץ לֹא מְטֹהָרָה הִיא לֹא
25 גֻשְׁמָהּ בְּיוֹם זָעַם׃ קֶשֶׁר נְבִיאֶיהָ בְּתוֹכָהּ כַּאֲרִי
שׁוֹאֵג טֹרֵף טָרֶף נֶפֶשׁ אָכָלוּ חֹסֶן וִיקָר יִקָּחוּ
אַלְמְנוֹתֶיהָ הִרְבּוּ בְתוֹכָהּ׃

11 * Et vnusquisque in vxorem proximi sui
operatus est abominationẽ, & socer nurũ
suam polluit nefariè, frater sororem suam
filiam patris sui oppressit in te.
12 * Munera acceperũt apud te ad effunden-
dum sanguinem; vsuram & superabundan-
tiam accepisti, & auarè proximos tuos ca-
lũniabaris, meiq; oblita es, dicit Dominus
13 Deus. * Ecce complosi manus meas super
auaritiam tuam quam fecisti, & super san-
guinem qui effusus est in medio tui.
14 * Nunquid sustinebit cor tuũ, aut præua-
D lebunt manus tuę in diebus quos ego faciã
tibi? Ego Dominus locutus sum & faciam.
15 * Et dispergã te in nationes, & ventilabo
te in terras, & deficere faciam immunditiã
16 tuam à te. * Et possidebo te in conspectu
gentium, & scies quia ego Dominus.
17 * Et factum est verbum Domini ad me,
18 dicens: * Fili hominis, versa est mihi do-
mus Israel in scoriã. Omnes isti æs & stan-
num & ferrum & plumbum in medio for-
nacis, scoria argenti facti sunt.
19 * Propterea hæc dicit Dominus Deus: Eo
quòd versi estis omnes in scoriã, propterea
ecce ego congregabo vos in medio Hieru-
20 salem * Congregatione argenti & æris &
E stanni & ferri & plumbi in medio forna-
cis, vt succendam in ea ignem ad conflan-
dum. Sic congregabo in furore meo & in
ira mea, & requiescam. Et conflabo vos,
21 * Et congregabo vos, & succẽdam vos in
igne furoris mei, & conflabimini in me-
22 dio eius. * Vt conflatur argentum in me-
dio fornacis, sic eritis in medio eius. Et
scietis quia ego Dominus, cùm effuderim
indignationem meam super vos.
23 * Et factum est verbum Domini ad me,
dicens:
24 * Fili hominis, dic ei: Tu es terra immun-
F da, & non compluta in die furoris.
25 * Coniuratio prophetarum in medio
eius. Sicut leo rugiens rapiensque prędam,
animas deuorauerunt, opes & pretium
acceperunt, viduas eius multiplicauerunt
in medio illius.

תרגום יונתן

11 וגבר ית איתת חבריה עבד תועבה וגבר ית כלתיה סאב בעצת חטאין וגבר ית אחתיה בת אבוהי ענו ביך ׃ 12 שוחדא קבלו ביך
למשפך דם זכי חבוליא ורביתא נסבת ואתניה רחמך באנסא ופלחני שבקת אמר יי אלהים ׃
13 והא איתיתי פרענותי עלך בחובי ממון אנסיך דאנסת ועל דם זכי דאשתפיך בגויך ׃ 14 היתקף לביך אם יתחסנן ידיך ליומא
דאנא עביד עמך אנא יי גזרת במימרי ואקים ׃
15 ואגלי יתיך לביני עממיא ואבדרניך במדינתא ואסיף סאבותיך מניך ׃ 16 ואתקדש ביך לעיני עממיא ותדעין ארי אנא יי ׃
17 והוה פתגם נבואה מן קדם יי עמי למימר ׃ 18 בר אדם הוו קדמי בית ישראל לפסולא כלהון כמא דמערב נחש ובעיץ
ופרזל ואבר בגו כורא לפסולת כספא הוו ׃ 19 בכן כדנן אמר יי אלהים חלף דהויתון כלכון לפסולא בכן הא אנא כנש יתכון לגו
ירושלם ׃ 20 כמכנש כסף ונחש וברזל ואבר ובעיץ לגו כורא לאתקפא עלוהי נורא לאתכא כן אכנש ברגזי ובחמתי ואסיף
21 ואכנש יתכון ואתקף עליכון באשת פרענותי ותתמסון בגוה ׃
22 כמתמסא כספא בגו כורא כן תתמסון בגוה ותדעון ארי אנא יי שפכת חמתי עליכון ׃ 23 והוה פתגם נבואה מן קדם יי
עמי למימר ׃ 24 בר אדם אמר לה את ארעא דישראל ארעא לא מדכיא היא ולא אתעבידו בה עובדין טבין דיגנון עלה ביום לוט ׃
25 נביאה אמר סיעת ספרהא בגוה כאריון נהמין לקטל קטול אנשא קטלו עותר ויקר נסבו ארמלתהא אסגיו בגוה ׃

* *Vnusquisque in vxorem proximi sui ini-* 11
què agebant, & vnusquisque nurum suam pol-
luebat in impietate, & vnusquisque sororẽ suã
filiam patris sui humiliabant in te.
* *Munera accipiebant in te, vt effunderent* 12
sanguinem; vsuram & superabundantiam acci-
piebãt in te: & cõsummabo consummationẽ ma
litiæ tuæ quæ in oppressione; mei autem oblita es,
dicit Adonai Dominus.
* *Si autem percussero manum meam ad ma-* 13
nũ meã, in quibus consummata sunt quæ fecisti,
& in sanguinibus tuis factis in medio tui.
* *Si sustinebit cor tuum, si præualebunt ma-* 14
nus tuæ in diebus quas ego facio in te, ego Domi-
nus locutus sum & faciam.
* *Et dispergã te in gentibus, & disseminabo* 15
te in regionibus, et deficiet immũditia tua ex te.
* *Et hæreditabo in te ante oculos gentium, et* 16
scietis quia ego Dominus.
* *Et factus est sermo Domini ad me, dicens:* 17
* *Fili hominis, ecce facti sunt mihi domus* 18
Israel commixta, omnes ære & stanno & ferro
& plumbo, in medio fornacis argenti commixti
sunt. * *Propterea dic: Hæc dicit Adonai Do-* 19
minus; Pro eo quòd facti estis omnes in commi-
xtionem vnam, idcirco ego recipiam vos in me-
dio Hierusalem: * *Sicut recipitur argentum,* 20
& æs, & ferrum, & plumbum, & stannum
in medio fornacis ad insufflandum in eam ignem
ad conflandum; sic recipiam vos in ira mea, &
in furore meo, & congregabo & requiescam.
* *Et conflabo vos, & insufflabo super vos* 21
in igne iræ meæ, & conflabimini in medio eius.
* *Quemadmodum conflatur argẽtum in me-* 22
dio fornacis, sic conflabimini in medio eius, &
scietis quia ego Dominus effudi furorem meum
super vos.
* *Et factũ est verbum Domini ad me, dicens:* 23
* *Fili hominis, dic ei: Tu es terra non rigata,* 24
neque pluuia facta est in te in die iræ.
* *Cuius duces in medio eius, quasi leones ru-* 25
gientes, rapientes rapinas, animas deuorantes in
potentatibus, diuitias & honores accipientes, et
viduæ tuæ multiplicatæ sunt in medio tui.

11 * ἕκαστος τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον αὐτοῦ ἠνόμουν, καὶ ἕ-
καστος τὴν νύμφην αὐτοῦ ἐμίαινεν ἐν ἀσεβείᾳ, καὶ ἕκαστος
τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ θυγατέρα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐταπεί-
12 νουν ἐν σοί. * δῶρα ἐλάμβανον ἐν σοί, ὅπως ἐκχέω-
σιν αἷμα. τόκον καὶ πλεονασμὸν ἐλάμβανον ἐν σοί, καὶ συν-
τελέσω συντέλειαν κακίας σου τὴν ἐν καταδυναστείᾳ,
13 ἐμοῦ δὲ ἐπελάθου, λέγει ἀδωναῒ κύριος. * ἐὰν δὲ πατάξω
χεῖρά μου πρὸς χεῖρά μου ἐφ᾽ οἷς συντετέλεσαι οἷς ἐποίη
σας, καὶ ἐπὶ τοῖς αἵμασί σου τοῖς γεγενημένοις ἐν μέσῳ σου.
14 * εἰ ὑποστήσεται ἡ καρδία σου, εἰ κρατήσουσιν αἱ χεῖρές
σου ἐν ταῖς ἡμέραις αἷς ἐγὼ ποιῶ ἐν σοί, ἐγὼ κύριος λελά-
15 ληκα καὶ ποιήσω. * καὶ διασκορπίσω σε ἐν τοῖς ἔθνεσιν,
καὶ διασπερῶ σε ἐν ταῖς χώραις, καὶ ἐκλείψει ἡ ἀκαθαρ-
16 σία σου ἐκ σοῦ. * καὶ κατακληρονομήσω ἐν σοὶ κατ᾽
ὀφθαλμοὺς τῶν ἐθνῶν καὶ γνώσεσθε διότι ἐγὼ κύριος.
17 * καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων·
18 * υἱὲ ἀνθρώπου, ἰδοὺ γεγόνασί μοι ὁ οἶκος ἰσραὴλ
ἀναμεμιγμένος, πάντες χαλκῷ καὶ κασσιτέρῳ καὶ σι-
δήρῳ καὶ μολύβδῳ, ἐν μέσῳ καμίνου ἀργυρίου ἀναμε-
19 μιγμένοι εἰσίν. * διὰ τοῦτο εἰπέ, τάδε λέγει ἀδωναῒ
κύριος, ἀνθ᾽ ὧν ἐγένεσθε πάντες εἰς σύγκρασιν μίαν, διὰ
τοῦτο ἐγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς ἐν μέσῳ ἱερουσαλήμ.
20 * καθὼς εἰσδέχεται ἄργυρος, καὶ χαλκός, καὶ σίδηρος,
καὶ μόλυβδος, καὶ κασσίτερος ἐν μέσῳ καμίνου τοῦ ἐκ-
φυσῆσαι εἰς αὐτὴν πῦρ εἰς τὸ χωνευθῆναι, οὕτως εἰσδέξο-
μαι ὑμᾶς ἐν τῇ ὀργῇ μου, καὶ ἐν τῷ θυμῷ μου, καὶ συνά-
ξω καὶ ἐπαφήσω.
21 * καὶ χωνεύσω ὑμᾶς, καὶ ἐκφυσήσω ἐφ᾽ ὑμᾶς ἐν πυ-
ρὶ ὀργῆς μου, καὶ χωνευθήσεσθε ἐν μέσῳ αὐτῆς.
22 * ὃν τρόπον χωνεύεται ἀργύριον ἐν μέσῳ καμίνου, οὕ-
τως χωνευθήσεσθε ἐν μέσῳ αὐτῆς, καὶ ἐπιγνώσεσθε ὅτι
ἐγὼ κύριος ἐξέχεα τὸν θυμόν μου ἐφ᾽ ὑμᾶς.
23 * καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με λέγων·
24 * υἱὲ ἀνθρώπου, εἰπὲ αὐτῇ, σὺ εἶ γῆ ἡ οὐ βρεχομένη, οὐ
δὲ ὑετὸς ἐγένετο ἐπὶ σὲ ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς.
25 * ἧς οἱ ἀφηγούμενοι ἐν μέσῳ αὐτῆς, ὡς λέοντες ὠρυό-
μενοι, ἁρπάζοντες ἁρπάγματα, ψυχὰς κατεσθίοντες ἐν
δυναστείᾳ, πλοῦτον καὶ τιμὰς λαμβάνοντες, καὶ αἱ χῆ-
ραί σου ἐπληθύνθησαν ἐν μέσῳ σου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Et vnusquisque cum vxore proximi sui fecit abominationem, & vnusquisque nurum suam polluit scelerate, & vnusquisque soro-
rem suam filiam patris sui humiliauit in te. 12 Munera susceperunt in te ad effundendum sanguinem innocentem: fœnus & vsuram ac-
cepisti, & profusisti amicis tuis in rapina, & cultum meum dereliquisti, dicit Dominus Deus. 13 Et ecce induxi vltionem meam
super te propter peccata pecuniarum violentiæ tuæ, quas violenter abstulisti; & propter sanguinem innocentem qui effusus est in medio tui.
14 Nunquid confortabitur cor tuum, aut roborabuntur manus tuæ in die quem ego faciam tecum? Ego Dominus decreui in verbo
meo, & firmabo. 15 Et migrare te faciam inter populos, & dispergam te per prouincias, & consummabo immunditiam tuam à te.
16 Et sanctificabor in te in oculis populorum; & scies quia ego Dominus. 17 Et factum est verbum prophetiæ à facie Do-
mini ad me, dicens: 18 Fili hominis, facti sunt coram me domus Israel in scoriam vniuersi, sicut commiscetur æs & stannum &
ferrum & plumbum in medio fornacis, in scoriam argenti fuerunt. 19 Propterea hæc dicit Dominus Deus: Pro eo quòd facti estis
vniuersi in scoriam, ideo ecce ego congregabo vos in medio Ierusalem. 20 Sicut congregatur argentum & æs & ferrum & plum-
bum & stannum in medio fornacis, vt præualeat contra ea ignis, & liquefaciat ea; sic congregabo vos in furore meo, & in indignatione
mea, & consumam & disperdam vos. 21 Et congregabo vos, & præualebo contra vos igne vltionis meæ, & liquefietis in medio
eius. 22 Sicut liquefit argentum in medio fornacis, sic colliquescetis in medio eius; & scietis quòd ego Dominus effuderim in vos
meam indignationem. 23 Et factum est verbum prophetiæ à facie Domini ad me, dicens:
24 Fili hominis, dic ei: Tu terra Israel terra immunda es, in qua non sunt facta opera bona, vt protegant eam in die maledictionis.
25 Propheta dicit: Turba scribarum eius in medio eius quasi leones rugientes ad occidendum occisionem; homines occidunt, diuitias
& gloriam accipiunt; viduas eius multiplicant in medio eius.

Universidad de Deusto
Biblioteca

כה וְהֵבִיאוּ עֲלֵיכֶם חֲמַסְכֶּם וְתוֹרַת יַחַלְלוּ קֹדֶשׁ בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל לֹא הִבְדִּילוּ וּבֵין הַטְּמֵא לְטָהוֹר לֹא הוֹדִיעוּ וּמִשַּׁבְּתוֹתַי הֶעֱלִימוּ עֵינֵיהֶם וָאֵחַל בְּתוֹכָם׃

כז שָׂרֶיהָ בְקִרְבָּהּ כִּזְאֵבִים טֹרְפֵי טֶרֶף לִשְׁפֹּךְ־דָּם לְאַבֵּד נְפָשׁוֹת לְמַעַן בְּצַע בָּצַע׃

כח וּנְבִיאֶיהָ טָחוּ לָהֶם תָּפֵל חֹזִים שָׁוְא וְקֹסְמִים לָהֶם כָּזָב אֹמְרִים כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה וַיהוָה לֹא דִבֶּר׃

כט עַם הָאָרֶץ עָשְׁקוּ עֹשֶׁק וְגָזְלוּ גָּזֵל וְעָנִי וְאֶבְיוֹן הוֹנוּ וְאֶת־הַגֵּר עָשְׁקוּ בְלֹא מִשְׁפָּט׃

ל וָאֲבַקֵּשׁ מֵהֶם אִישׁ גֹּדֵר־גָּדֵר וְעֹמֵד בַּפֶּרֶץ לְפָנַי בְּעַד הָאָרֶץ לְבִלְתִּי שַׁחֲתָהּ וְלֹא מָצָאתִי׃

לא וָאֶשְׁפֹּךְ עֲלֵיהֶם זַעְמִי בְּאֵשׁ עֶבְרָתִי כִּלִּיתִים דַּרְכָּם בְּרֹאשָׁם נָתַתִּי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃

כג

ב וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃

ג בֶּן אָדָם שְׁתַּיִם נָשִׁים בָּנוֹת אֵם אַחַת הָיוּ׃

ד וַתִּזְנֶינָה בְּמִצְרַיִם בְּנְעוּרֵיהֶן זָנוּ שָׁמָּה מֹעֲכוּ שְׁדֵיהֶן וְשָׁם עִשּׂוּ דַּדֵּי בְתוּלֵיהֶן׃

ה וּשְׁמוֹתָן אָהֳלָה הַגְּדוֹלָה וְאָהֳלִיבָה אֲחוֹתָהּ וַתִּהְיֶיןָ לִי וַתֵּלַדְנָה בָנִים וּבָנוֹת וּשְׁמוֹתָן שֹׁמְרוֹן אָהֳלָה וִירוּשָׁלַ͏ִם אָהֳלִיבָה׃

ו וַתִּזֶן אָהֳלָה תַּחְתָּי וַתַּעְגַּב עַל־מְאַהֲבֶיהָ אֶל־אַשּׁוּר קְרוֹבִים׃

ז לְבֻשֵׁי תְכֵלֶת פַּחוֹת וְסְגָנִים בַּחוּרֵי חֶמֶד כֻּלָּם פָּרָשִׁים רֹכְבֵי סוּסִים׃

ח וַתִּתֵּן תַּזְנוּתֶיהָ עֲלֵיהֶם מִכֹּחֲרֵי בְנֵי־אַשּׁוּר כֻּלָּם וּבְכֹל אֲשֶׁר־עָגְבָה בְּכָל־גִּלּוּלֵיהֶם נִטְמָאָה׃

ט וְאֶת־תַּזְנוּתֶיהָ מִמִּצְרַיִם לֹא עָזָבָה כִּי־אֹתָהּ שָׁכְבוּ בִנְעוּרֶיהָ וְהֵמָּה עִשּׂוּ דַּדֵּי בְתוּלֵיהָ וַיִּשְׁפְּכוּ תַזְנוּתָם עָלֶיהָ׃

25 ‡ Sacerdotes eius contempserunt legem meam & polluerunt sanctuaria mea. Inter sanctum & prophanum non habuerũt distantiam, inter pollutũ & mundũ non intellexerunt; & à sabbatis meis auerterunt oculos suos, & coinquinabar in medio eorum. ‡ Principes eius in medio illius quasi lupi rapientes prædam, ad effundendũ sanguinem & ad perdendas animas, & auaritia sectando lucra. ‡ Prophetæ autem eius liniebant eos absque temperamento, videntes vana, & diuinantes eis mendacium, dicẽtes, Hæc dicit Dominus Deus: cũm Dominus non sit locutus. ‡ Populi terræ calumniabantur calumniam, & rapiebant violenter egenum & pauperem affligebãt, & aduenã opprimebant calumnia absque iudicio. ‡ Et quæsiui de eis virũ qui interponeret sepem, & staret oppositus contra me pro terra, ne dissiparé eã, & non inueni. ‡ Et effudi super eos indignationẽ meã, & in igne iræ meæ consumpsi eos. Viam eorũ in caput eorũ reddidi, ait Dominus Deus.

CAP. XXIII.

ET factus est sermo Dñi ad me, dicens: ‡ Fili hominis, duæ mulieres filiæ matris vnius fuerunt. ‡ Et fornicatæ sunt in Ægypto. In adolescẽtia sua fornicatæ sunt. Ibi subacta sunt vbera earũ, & fractæ sunt mammæ pubertatis earũ. ‡ Nomina autem earũ, Oolla maior, & Ooliba soror eius. Et habui eas, & pepererũt filios & filias. Porro earũ nomina, Samaria Oolla, & Hierusalem Ooliba. ‡ Fornicata est igitur Oolla, & insaniuit in amatores suos, in Assyrios propinquantes, ‡ vestitos hyacinthis, principes & magistratus, iuuenes conspectu principes & magistratus, iuuenes conspectu principes & magistratus, iuuenes conspectu

Universidad de Deusto
Biblioteca

לָכֵן נְתַתִּיהָ בְיַד־מְאַהֲבֶיהָ בְיַד בְּנֵי אַשּׁוּר אֲשֶׁר
עָגְבָה עֲלֵיהֶם׃
10 הֵמָּה גִלּוּ עֶרְוָתָהּ בָּנִיהָ וּבְנוֹתֶיהָ לָקָחוּ וְאוֹתָהּ
בַּחֶרֶב הָרָגוּ וַתְּהִי־שֵׁם לַנָּשִׁים וּשְׁפוּטִים עָשׂוּ בָהּ׃
11 וַתֵּרֶא אֲחוֹתָהּ אָהֳלִיבָה וַתַּשְׁחֵת עַגְבָתָהּ מִמֶּנָּה
וְאֶת־תַּזְנוּתֶיהָ מִזַּנוֹנֵי אֲחוֹתָהּ׃
12 אֶל־בְּנֵי אַשּׁוּר עָגְבָה פַּחוֹת וּסְגָנִים קְרֹבִים
לְבֻשֵׁי מִכְלוֹל פָּרָשִׁים רֹכְבֵי סוּסִים כַּחֻרֵי חֶמֶד
כֻּלָּם׃
13 וָאֵרֶא כִּי נִטְמְאָה דֶּרֶךְ אֶחָד לִשְׁתֵּיהֶן׃
14 וַתּוֹסֶף אֶל־תַּזְנוּתֶיהָ וַתֵּרֶא אֲנָשִׁים מְחֻקָּה עַל־
הַקִּיר צַלְמֵי כַשְׂדִּים חֲקֻקִּים בַּשָּׁשֶׁר׃
15 חֲגוּרֵי אֵזוֹר בְּמָתְנֵיהֶם סְרוּחֵי טְבוּלִים בְּרֹאשֵׁיהֶם
מַרְאֵה שָׁלִישִׁים כֻּלָּם דְּמוּת בְּנֵי־בָבֶל כַּשְׂדִּים
אֶרֶץ מוֹלַדְתָּם׃
16 וַתַּעֲגַב עֲלֵיהֶם לְמַרְאֵה עֵינֶיהָ וַתִּשְׁלַח
מַלְאָכִים אֲלֵיהֶם כַּשְׂדִּימָה׃
17 וַיָּבֹאוּ אֵלֶיהָ בְּנֵי־בָבֶל לְמִשְׁכַּב דֹּדִים וַיְטַמְּאוּ
אוֹתָהּ בְּתַזְנוּתָם וַתִּטְמָא־בָם וַתִּקַע נַפְשָׁהּ מֵהֶם׃
18 וַתְּגַל תַּזְנוּתֶיהָ וַתְּגַל אֶת־עֶרְוָתָהּ וַתִּקַע נַפְשִׁי
מֵעָלֶיהָ כַּאֲשֶׁר נָקְעָה נַפְשִׁי מֵעַל אֲחוֹתָהּ׃
19 וַתַּרְבֶּה אֶת־תַּזְנוּתֶיהָ לִזְכֹּר אֶת־יְמֵי נְעוּרֶיהָ אֲשֶׁר
זָנְתָה בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃
20 וַתַּעְגַּב עַל־פִּלַגְשֵׁיהֶם אֲשֶׁר בְּשַׂר חֲמוֹרִים בְּשָׂרָם
וְזִרְמַת סוּסִים זִרְמָתָם׃
21 וַתִּפְקְדִי אֶת־זִמַּת נְעוּרַיִךְ בֵּעָשׂוֹת מִמִּצְרַיִם דַּדַּיִךְ
לְמַעַן שְׁדֵי נְעוּרַיִךְ׃
22 לָכֵן אָהֳלִיבָה כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי מֵעִיר
אֶת־מְאַהֲבַיִךְ עָלַיִךְ אֵת אֲשֶׁר־נָקְעָה נַפְשֵׁךְ מֵהֶם
וְהֵבֵאתִים עָלַיִךְ מִסָּבִיב׃

9 ‡ Propterea tradidi eam in manus amatorū suorum, in manus filiorum Assur, super quorum insaniuit libidine.
10 ‡ Ipsi discooperuerunt ignominiā eius, filios & filias eius tulerunt, & ipsam occiderunt gladio. Et factæ sunt famosæ mulieres, & iudicia perpetrauerunt in ea.
12 ‡ Quod cùm vidisset soror eius Ooliba, plus quàm illa insanauit libidine, & fornicationem suam super fornicationem sororis suæ ‡ Ad filios Assyriorum parebus impudéter, ducibus & magistratibus ad se venientibus indutis veste varia, equitibus qui vectabantur equis, & adolescentibus forma cunctis egregia.
13 ‡ Et vidi quod C polluta esset via vna ambarum.
14 ‡ Et auxit fornicationes suas. Cumque vidisset viros depictos in pariete, imagines Chaldæorum expressas coloribus:
15 ‡ Et accinctos baltheis renes, & tiaras tinctas in capitibus eorum, formā ducum omnium, similitudinem filiorum Babylonis terræque Chaldæorū in qua orti sunt:
16 ‡ Insaniuit super eos cōcupiscentia oculorum suorum,& emisit nuncios ad eos in Chaldæam. ‡ Cumque venissent ad eam filij Babylonis ad cubile mammarum, polluerunt eam stupris suis, & polluta est ab eis, & saturata est anima eius ab illis.
18 ‡ Denudauit quoque fornicationes suas, & discooperuit ignominiam suam. Et recessit anima mea ab ea, sicut recesserat anima mea à sorore eius.
19 ‡ Multiplicauit enim fornicationes suas, quotiēs recordans dies adolescentiæ suæ, quibus fornicata est in terra Ægypti.
20 ‡ Et insaniuit libidine super concubitu D eorum, quorū carnes sunt vt carnes asinorum, & sicut fluxus equorū fluxus eorum.
21 ‡ Et visitasti scelus adolescentiæ tuæ, quando subacta sunt in Ægypto vbera tua, & confractæ sunt mammæ pubertatis tuæ.
22 ‡ Propterea Ooliba hæc dicit Dis Deus: Ecce ego suscitabo omnes amatores tuos cōtra te, de quibus satiata est anima tua, & congregabo eos aduersum te in circuitu.

9 ‡ διὰ τοῦτο παρέδωκα αὐτὴν εἰς χεῖρας τῶν ἐραστῶν
αὐτῆς εἰς χεῖρας υἱῶν ασσυρίων ἐφ᾽ οὓς ἐπετίθετο.
10 ‡ αὐτοὶ ἀπεκάλυψαν τὴν αἰσχύνην αὐτῆς, υἱὸς καὶ
θυγατέρας αὐτῆς ἔλαβον, καὶ αὐτὴν ἐν ῥομφαίᾳ ἀπέ-
κτειναν. καὶ ἐγένετο λαλημα εἰς γυναῖκας, καὶ ἐνδικήσ-
εσι ἐποίησαν ἐν αὐτῇ. 11 καὶ εἶδεν ἡ ἀδελφὴ αὐτῆς ἡ
ὁλιβά, καὶ διέφθειρεν τὴν ἐπιθεσιν αὐτῆς ὑπὲρ αὐ-
τὴν, καὶ τὴν πορνείαν αὐτῆς ὑπὲρ τὴν πορνείαν τῆς ἀ-
δελφῆς αὐτῆς 12 ἐπλήθυνεν ὑπὲρ ἐκεῖ υἱὸς τῶν
ασυρίων. ἐπέσθετο ἡγουμένοις, καὶ στρατηγοὺς ἐγγὺς αὐ-
τῆς, καὶ ὑποδεδυκότας διπλαρύφαι ἱππεῖς ἱππαζομένους
ἐφ᾽ ἵππων, νεανίσκους ἐπιλέκτους πάντας.
13 καὶ εἶδον ἐγὼ ὅτι μεμίανται, ὁδὸς μία τῶν δύο.
14 καὶ προσέθετο ἐπὶ τὴν πορνείαν αὐτῆς, καὶ εἶδεν
ἀνδρας ἐζωγραφημένους ἐπὶ τοῦ τοίχου εἰκόνας χαλ-
δαίων ἐζωγραφημένους ὑπὸ χρώμασιν,
15 ὑπὸ γραφίδι ἐζωσμένους, ποικίλματα ἐπὶ τὰς
ὀσφύας αὐτῶν, καὶ ταβδαπὰ ἐπὶ τῶν κεφαλῶν αὐτῶν,
ὄψις τριστὴ πάντων ὁμοίωμα υἱῶν βαβυλὼν χαλ-
δαίων γῆς πατρίδος αὐτῶν.
16 καὶ ἐπέβλεψεν ἐπ᾽ αὐτοὺς τῇ ὁράσει τῶν ὀφθαλμῶν
αὐτῆ, καὶ ἐξαπέστειλεν ἀγγέλους πρὸς αὐτοὺς εἰς γῆν
17 χαλδαίων. καὶ ἦλθον πρὸς αὐτὴν υἱοὶ βαβυλῶνος
εἰς κοίτην καταλυόντων, καὶ ἐμίαναν αὐτὴν ἐπὶ τῇ πορ-
νείᾳ αὐτῶν, καὶ ἐμιάνθη ὑπ᾽ αὐτοῖς, καὶ ἀπέστη ἡ ψυχὴ
18 αὐτῆς ἀπ᾽ αὐτῶν. καὶ ἀπεκάλυψεν τὴν πορνείαν
αὐτῆς, καὶ ἀπεκάλυψεν τὴν αἰσχύνην αὐτῆς, καὶ ἀ-
πέστη ἡ ψυχή μου ἀπ᾽ αὐτῆς, ὃν τρόπον ἀπέστη ἡ ψυχή μα
δικὸ τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς.
19 ‡ καὶ ἐπλήθυνας τὴν πορνείαν σου ‡ ἀναμιμνῆσαι ἡ-
μέρας νεότητός σου ἐν αἷς ἐπόρδυσας ἐν αἰγύπτῳ.
20 καὶ ἐπέσθε ἐπὶ σὺν χαλδαίοις, ὧν αἱ σαρκες αὐτῶν
ὡς σαρκες ὄνων, καὶ αἰδοῖα ἵππων τὰ αἰδοῖα αὐτῶν.
21 καὶ ἐπεσκέψω τὴν ἀνομίαν τ νεότητός σε ἃ ἐποίησεν
ἐν αἰγύπτῳ ἐν τῷ καταλύματί σε, οὗ ⊙ μαστοὶ τῆς νεό-
τητός σε ἔπεσον.
22 ‡ διὰ τοῦτο ὁλιβὰ τάδε λέγει ἀδωναὶ κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ
ἐξεγείρω σὺν ἐραστάς σε ἐπὶ σε ἀφ᾽ ὧν ἀπέστη ἡ ψυχή σε
ἀπ᾽ αὐτῶν. καὶ ἐπάξω αὐτοὺς ἐπὶ σὲ κυκλόθεν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Propterea tradidi eam in manum amatorū suorum, in manum filiorum Assur, quos elegit vt terraret post eos. 10 Ipsi reuelauerunt ignominiam eius. filios eius & filias eius in captiuitatem duxerunt, & populum eius gladio occiderunt, & factum est nomen prouinciis, & vltionem iudiciorum fecerunt in ea. 11 Et vidit soror eius Ooliba, & corrupit amores suos præ illa, & fornicationes suas præ fornicationibus fororis suæ. 12 Post filios Assur elegit errare, post principes, & tyrannos propinquos, indutos perfectè, equites ascensores equorum, iuuenes specie insignes vniuersos. 13 Et reuelatum fuit coram me quòd polluta esset via vna amborum. 14 Et addidit super errores suos, & vidit viros depictos in pariete, imagines Chaldæorum, depictos coloribus: 15 Et accinctos baltheis in lumbis suis, positis galeis in capitibus suis: aspectum fortium omnium, similitudinem filiorum Babylonis, prouinciæ Chaldæorum terræ natiuitatis eorum. 16 Et elegit errare post eos post visionem oculorum suorum, & misit nuncios ad eos in prouinciam terræ Chaldæorum. 17 Et venerunt ad eam filij Babylonis vt satisfacerent amori, & polluerunt eam in idolis suis, & inquinata est eis, donec detestata est eos anima eius. 18 Et reuelata est confusio eius, & apparuit ignominia eius, & projecit eam Verbum meum, sicut projecit Verbum meum fororem eius. 19 Et multiplicauit idola sua vt recordaretur dierum antiquorum, in quibus errabat quando erat in terra Aegypti. 20 Et elegit vt esset ministrans eis, quorum carnes sunt sicut carnes asinorum, & sicut fluxus equorum est fluxus eorum. 21 Et recordata es delictorum nefandi consilij tui, quæ ab initio, quando faciebas ex Aegypto amores tuos propter peccata adolescentiæ tuæ. 22 Propterea Ooliba hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego inducam publicè amatores tuos contra te, quos detestata fuerat anima tua. et adducam eos contra te vndequaque.

Universidad de Deusto
Biblioteca

23 * בְּנֵי בָבֶל וְכָל־כַּשְׂדִּים פְּקוֹד וְשׁוֹעַ וְקוֹעַ בָּל־ בְּנֵי
אַשּׁוּר אוֹתָם בַּחוּרֵי חֶמֶד פַּחוֹת וְסְגָנִים כֻּלָּם שָׁלִשׁ וְשִׁים
וְקְרוּאִים רֹכְבֵי סוּסִים כֻּלָּם :
24 * וּבָאוּ עָלַיִךְ הֹצֶן רֶכֶב וְגַלְגַּל וּבְקְהַל עַמִּים צִנָּה־
וּמָגֵן וְקוֹבַע יָשִׂימוּ עָלַיִךְ סָבִיב וְנָתַתִּי לִפְנֵיהֶם
מִשְׁפָּט וְשָׁפְטוּךְ בְּמִשְׁפְּטֵיהֶם :
25 * וְנָתַתִּי קִנְאָתִי בָּךְ וְעָשׂוּ אוֹתָךְ בְּחֵמָה אַפִּךְ וְאָזְנַיִךְ
יָסִירוּ וְאַחֲרִיתֵךְ בַּחֶרֶב תִּפּוֹל חֲמֹר־ בָּנַיִךְ וּבְנוֹתַיִךְ
יִקָּחוּ וְאַחֲרִיתֵךְ תֹּאכַל בָּאֵשׁ :
26 * וְהִפְשִׁיטוּךְ אֶת־בְּגָדַיִךְ וְלָקְחוּ כְּלֵי תִפְאַרְתֵּךְ :
27 * וְהִשְׁבַּתִּי זִמָּתֵךְ מִמֵּךְ וְאֶת־זְנוּתֵךְ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
וְלֹא־תִשְׂאִי עֵינַיִךְ אֲלֵיהֶם וּמִצְרַיִם לֹא תִזְכְּרִי־עוֹד :
28 * כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי נֹתֵנֵךְ בְּיַד אֲשֶׁר
שָׂנֵאת בְּיַד אֲשֶׁר נָקְעָה נַפְשֵׁךְ מֵהֶם :
29 * וְעָשׂוּ אוֹתָךְ בִּשְׂנְאָה וְלָקְחוּ כָּל־יְגִיעֵךְ וְעָזְבוּךְ
עֵרֹם וְעֶרְיָה וְנִגְלָה עֶרְוַת זְנוּנַיִךְ וְזִמָּתֵךְ וְתַזְנוּתֵךְ :
30 * עֲשֹׂה אֵלֶּה לָךְ בְּזָנוֹתֵךְ אַחֲרֵי גוֹיִם עַל אֲשֶׁר־
נִטְמֵאת בְּגִלּוּלֵיהֶם :
31 * בְּדֶרֶךְ אֲחוֹתֵךְ הָלָכְתְּ וְנָתַתִּי כוֹסָהּ בְּיָדֵךְ :
32 * כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה כּוֹס אֲחוֹתֵךְ תִּשְׁתִּי הָעֲמֻקָּה
וְהָרְחָבָה תִּהְיֶה לִצְחֹק וּלְלַעַג מַרְבֶּה לְהָכִיל :
33 * שִׁכָּרוֹן וְיָגוֹן תִּמָּלְאִי כוֹס שַׁמָּה־ וּשְׁמָמָה כּוֹס
אֲחוֹתֵךְ שֹׁמְרוֹן :
34 * וְשָׁתִית אוֹתָהּ וּמָצִית וְאֶת־חַרְשֶׂיהָ תְגָרֵמִי וְשַׁדַיִךְ
תְּנַתָּקִי כִּי אֲנִי דִבַּרְתִּי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה :
35 * לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה יַעַן שַׁכַּחַתְּ אוֹתִי
וַתַּשְׁלִיכִי אוֹתִי אַחֲרֵי גַבֵּךְ וְגַם־ אֲתְּ שְׂאִי זִמָּתֵךְ
וְאֶת־ תַּזְנוּתָיִךְ : 36 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי בֶּן־ אָדָם
הֲתִשְׁפּוֹט אֶת־אָהֳלָה וְאֶת־אָהֳלִיבָה וְהַגֵּד לָהֶן אֶת
תּוֹעֲבוֹתֵיהֶן :

23 * Filios Babylonis & vniuersos Chaldæos nobiles, tyrannosque & principes, omnes filios Assyriorū cum eis, iuuenes electos duces, & magistratus omnes tristatas, & nominatos equitātes cipum, & nominatos, ascensores equorum
24 * Et veniēt super te instructi curru & multitudo populorum. Lorica & clypeo & galea armabūtur contra te vndique, & dabo coram eis iudicium, & iudicabunt te
25 diciis suis. * Et ponam zelum meum in te quem exercent tecum in furore. Nasum tuum & aures tuas præcidēt, & quę remanserint gladio concident. Ipsi filios tuos & filias tuas capient, & nouissimum tuum deuorabitur igni.
26 * Et denudabunt te vestimentis tuis, & tollent vasa glorię tuæ.
27 * Et requiescere faciam scelus tuū de te & fornicationem tuam de terra Ægypti nec leuabis oculos tuos ad eos, & Ægypti non recordaberis amplius.
28 * Quia hæc dicit Dñs Deus: Ecce ego E dam te in manus eorum quos odisti, in manus quibus satiata est anima tua.
29 * Et agent tecū in odio, & tollent omnes labores tuos, & dimittent te nudā & ignominia plenam, & reuelabitur ignominia fornicationū tuarum. Scelus tuum & fornicationes tuæ
30 * Fecerunt hæc tibi, quia fornicata es post gentes inter quas polluta es in idolis earum.
31 * In via sororis tuæ ambulasti, & dabo calicem eius in manu tua.
32 * Hæc dicit Dñs Deus: Calicē sororis tuæ bibes profundum & latum. Erisin derisum & in subsannationem quæ est capacissima.
33 * Ebrietate & dolore repleberis; calicē sororis tuæ Samariæ.
34 * Et bibes illū & potabis vsque ad fæces, & fragmenta eius deuorabis, & vbera tua lacerabis; quia ego locutus sum, ait Dñs Deus.
35 * Propterea hæc dicit Dñs Deus: Quia oblita es mei & proiecisti me post corpus tuum, tu quoque porta scelus tuum & fornicationes tuas.
36 * Et ait Dominus ad me, dicens: Fili hominis nunquid iudicas Oollam & Ooliba & annunciabis eis scelera earum?

23 * υἱοὶ Βαβυλῶνος καὶ πάσης Χαλδαίας Φα-
κὼδ, καὶ Σουὲ, καὶ Κωὲ, καὶ πᾶσαι οἱ υἱοὶ Ασσυρίων μεθ'
αὐτῶν νεανίσκοι ἐπίλεκτοι ἡγεμόνες, καὶ τεταγμένοι πάσης
24 τῆς ἀρχῆς, καὶ ὀνομαστοὶ ἱππονόμοι ἐφίπποι. * καὶ ἥξουσιν
ἐπὶ σὲ παῦτες ἀπὸ βορρᾶ μεθ' ὅπλων καὶ ἁρμάτων καὶ
τροχῶν καὶ πλήθους λαῶν, καὶ θώρακας καὶ ἀσπίδας καὶ περι-
κεφαλαίας περιθήσουν) ἐπὶ σέ, καὶ βαλοῦσιν ἐπὶ σὲ φυλακὴν
κύκλῳ, καὶ δώσω πρὸ προσώπου αὐτῶν κρίμα, καὶ δικάσουσί
25 σε ἐν τοῖς κρίμασιν αὐτῶν. * καὶ θήσω τὸν ζῆλόν μου ἐν
σοί, καὶ ποιήσουσιν μετ' οὐκ ὀργῆ θυμοῦ. σοῦ μυκτῆρας σου
καὶ τὰ ὦτά σου ἀφελοῦσιν, καὶ σοῦ καταλοίπους σὺν ῥομ-
φαίᾳ καταβαλοῦσιν αὐτοὶ σοῦ υἱοὺς Οὺ, καὶ τὰς θυγατέ-
ρας λήψονται, καὶ σοῦ καταλοίπους σὺ καταφαγέται πῦρ.
26 * καὶ ὀπλύσουσίν σε τὸν ἱματισμόν σου, καὶ λήψον) καὶ
27 σκεῦη τῆ καυχήσεώς σου. * καὶ ἀποστρέψω τὰς ἀσεβείας
Οὺ ἀπ' Οὐ, καὶ τὴν πορείαν Οὺ ἀπὸ γῆς αἰγύπτου. καὶ οὐ μὴ
ἄρῃς σοῦ ὀφθαλμὸς σε ἐπ' αὐτούς, καὶ αἰγύπτου οὐ μὴ μνη-
σθῆς ἔτι. * διὰ τάδε λέγει ἀδωναὶ κύριος Ο, ἰδοὺ ἐγὼ
παραβάλλω σε εἰς χεῖρας ὧν μισεῖς, ἀφ' ὧν ἀπέστη ἡ ψυ-
29 χή σε ἀπ' αὐτῶν. * καὶ ποιήσουσιν ἐν Οἱ ἐν μίσει, καὶ λή-
ψον) πάντας σοῦ πόνους σου, καὶ ἔσῃ γυμνὴ καὶ ἀσχημονέστα,
καὶ ἀποκαλυφθήσετ) ἡ αἰσχύνη τῆ πορνείας σε, καὶ τῆ ἀσε-
30 βείας Οὺ, καὶ ἡ πορνεία σε * ἐποίησέν Οἱ ταῦτα ἐν τῷ
ἐκπορνεῦσαι ὀπίσω τῶν ἐθνῶν, καὶ ἐμιάνθη ἐν τοῖς ἐνθυμή-
31 μασιν αὐτῶν. * ἐν τῇ ὁδῷ τῆ ἀδελφῆς Οὺ ἐπορεύθης, καὶ
δώσω τὸ ποτήριον αὐτῆς εἰς τὰς χεῖράς σου.
2 * τάδε λέξῃ ἀδωναϊ κύριος, τὸ ποτήριον τῆ ἀδελφῆς σε
πίεσαι τὸ βαθὺ καὶ τὸ πλατύ, ἔσαι εἰς γέλωτα, καὶ μυκλη-
33 σμὸν τὸ πλεονάζον. * ἐμπλησθεῖσαι μέθης, καὶ ὀκνύ-
σεως πλησθῇσῃ. ποτήριον ἀφανισμοῦ, καὶ πόλεμον ἀδελφῆς
4 σε Σαμαρείας. * καὶ πίεσαι αὐτό, καὶ ἐκτινάξεις, καὶ τὰ
ὄστρακα αὐτοῦ καλασῴξῃ, καὶ σοῦ μασὸς Οὺ καταπλεῖς καὶ
τὰς ἑορτάς σε καὶ τὰς νεομηνίας σε ἀποστρέψω, διότι
35 ἐγὼ λελάληκα, λέγει ἀδωναὶ κύριος. * διὰ τοῦτο τάδε
λέξῃ ἀδωναὶ κύριος, διότι ἐπελάθου μου καὶ ἀπέρριψάς
με ὀπίσω σῶματος Οὺ, καὶ σὺ λάβετὶ τὰ ἀσέβειά σου,
καὶ τὴν πορνείαν σε. * καὶ εἶπεν κύριος πρός με· υἱὲ ἀν-
θρώπε, εἰ κρινεῖς τὴν ὁλλὰ καὶ τὴν ὁλιβάμ, καὶ ἀπαγ-
γελεῖς αὐταῖς τὰς ἀνομίας αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Filios Babylonis & omnes Chaldæos, Pecodaitas & Soaitas & Coaitas, omnes filios Assur cum eis, iuuenes eximios, principes & tyrannos, vniuersos fortes & præparatos, ascensores equorum vniuersos. "Et venient contra te cum armis bellicis, cum curribus & rotis; & copius populorum qui armati sunt scutis & galeis, constituent super te in circuitu; & dabo coram eis vltionem iudiciorum, & vltionem
25 fament ex te pro legibus suis. "Et dabo vltionem meam in te, & vltionem fument ex te in furore. Principes tui & nobiles tui transmu-
gabunt, & populus tuus gladio occidetur: ipsi filios tuos & filias tuas in captiuitatem ducent, & pulchritudo terræ tuæ succendetur igni.
"Et cessare faciam delicta flagitiorum tuorum à te, & cultum idolorum tuorum quem habebas quando eras in terra Ægypti, & non leuabis ad ea oculos tuos, & idolorum Aegyptiorum non recorda-
beris amplius. "Quia hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego tradam te in manum eorum quos odisti, & in manum eorum quos detestata
es est anima tua. "Et vltionem fument ex te in odio, & sapient omnes labores tuos, & derelinquent te transmigrantem & derelictam, & re-
velabitur confusio fœdationum tuarum, & delicta tuorum nefandorum consiliorum, & superbia tua. "Et peccata tua conciliarunt tibi
idolorum tuorum, quod errasti sequens populos, & polluta es cultu idolorum eorum. "In via fororis tuæ ambulasti: & dabo calicem vltionis in
manu tua. "Hæc dicit Dns Deus: Calicem vltionis fororis tuæ bibes grandem & fortem, & eris in derisum & in subsannationem præ
multitudine tribulationis quæ veniet super te. "Ecce sicut ebrius, & mœrens impleberis calice desolationis & stuporis, calice vltionis
Fororis tuæ Samariæ. "Et bibes illum, & consummabis, & vltionem recipies, & carnes tuas lacerabis; quia ego decreui in verbo meo, dicit
Dominus Deus. "Propterea hæc dicit Dominus Deus: Pro eo quòd reliquisti cultum meum, & proiecisti timorem mei à conspectu ocu
lorum tuorum, tu quoque fuscipe delicta nefandorum consiliorum tuorum & idolorum tuorum. "Et dixit Dominus ad me: Fili homi-
nis, nonne argues Oollam & Oolibam, & annunciabis eis abominationes suas?

23 בְּנֵי כַּרְכֶּמִישׁ וְקִדּוּדָאֵי וְשׁוּעָאֵי וְקוֹעָאֵי כָּל בְּנֵי אַתּוּרָאֵי אֲתָרִין וְסוּרְנִין רַכְּבֵי כִּלְחוֹן גִּבָּרִין תְּקִיפִין רַכְּבֵי סוּסְוָן
24 וְיֵיתוֹן עֲלָךְ כְּסָאנֵי זַיְנָא בְּרְתִיכִין וְגַלְגְּלִין וּמִשְׁרְיָת עַמְמִין דְּמָזְיָן בְּעָגִילִין וְקִילְסִין וְסָגִין עֲלָךְ סִפְחוֹר סְחוֹר וְאֶתֵּן קֳדָמֵיהוֹן
25 דִּינִין וְיָדִינוּנָךְ כְּדִינֵיהוֹן : וְאֶתֵּן קְנָאָתִי בָּךְ וְיַעְבְּדוּן לָךְ בִּרְגַז רַבְרְבִין וְיִקְרְצוּן גְּלוּתָךְ וְעַמְּךְ בְּחַרְבָּא יִתְקַטְלוּן
26 וְיִשְׁבְּקוּן בְּנָיִךְ וּבְנָתָיִךְ וְיֵיכְלוּן בְּנוּרָא : וְיִשְׁלְחוּנִיךְ לְבוּשֵׁי יְקָרִיךְ וְיִסְבְּרוּן מִנָּאֵי תִּשְׁבְּחָתִיךְ :
27 וְאֶשְׁבֵּית זְנוּתִיךְ מִנָּךְ וְלֵית מַלְכָּן וְעַמְּךְ דַּהֲוַת עִמָּךְ כַּד הֲוַיְתְּ בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם וְלָא תִסְגְּדִין עוֹד :
28 כְּדוֹן כִּי כִדְנָה אָמַר יְיָ אֱלֹהִים הָא אֲנָא מְמַר לִיךְ בְּיַד דְּקָנְיָא בְּיַד דְּקָצֵית נַפְשָׁךְ בְּהוֹן :
29 וְיִתְפְּרְעוּן מִנָּךְ בְּרִגְזֵיהוֹן וְיִתְּנוּן עֲצַת חִטְיָיךְ וְיִגְלוּנָךְ : בְּאוּרַת אֲתָתָךְ הִלְכְתְּ וְאֶתֵּן כַּס פַּרְעֲנוּתָהּ בִּידָיִךְ :
31 כִּדְנָה אָמַר יְיָ אֱלֹהִים כַּס צְוַעֲנוּת אֲתָתָךְ תִּשְׁתֵּין הַקְּיפְתָּא וְתֶהֱוֵי לְחוּךְ וְלִלְעֵיב מִסְגֵּי שְׂקָא דְּהֵיתֵי עֲלָךְ : הָא כְרַיְיָא
33 וְתִשְׁתֵּכְרִי וְתֶהֱוֵי מִתְגַּמְּרָן וַיְתָא פַּרְעֲנוּת אֲתָתָךְ שֹׁמְרוֹן : וְתִשְׁתֵּין יָתָהּ וְתִנְגְּרִנָּהּ וְיָת תַּקְּפֵי לִבָּהּ תְּקַבְּלִין וּבְשָׁרָךְ תְּהַלְּשִׁין תְּקַבְּלִין וְעַמְּךְ תְּהֵלְשִׁין מְקַבְּלִי
34 בְּכֵן כִּדְנָן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים חֲלַף דְּשִׁבְקַתְּ פֻּלְחָנִי וְאַרְחֵקְתְּ דְּחִלְתִּי מְקַבֵּל עֲיָנָךְ וְאַף אֵת קַבְּלִי
35 וַאֲפַר יְיָ לִי בַּר אֱנָשׁ הֲתוֹכַח יָת אָהֳלָה וְיָת אָהֳלִיבָה וְתֵחֵי לְהֶן יָת הוֹשָׁעֲנָתְהֶן :

Universidad de Deusto
Biblioteca

37 כִּי נִאֲפוּ וְדָם בְּיָדֵיהֶן וְאֶת־גִּלּוּלֵיהֶן נִאֲפוּ וְגַם
אֶת־בְּנֵיהֶן אֲשֶׁר יָלְדוּ־לִי הֶעֱבִירוּ לָהֶם לְאֵכְלָה׃
38 עוֹד זֹאת עָשׂוּ לִי טִמְּאוּ אֶת־מִקְדָּשִׁי בַּיּוֹם הַהוּא
וְאֶת־שַׁבְּתוֹתַי חִלֵּלוּ׃
39 וּבִשְׁחָטָם אֶת־בְּנֵיהֶם לְגִלּוּלֵיהֶם וַיָּבֹאוּ אֶל־
מִקְדָּשִׁי בַּיּוֹם הַהוּא לְחַלְּלוֹ וְהִנֵּה־כֹה עָשׂוּ בְּתוֹךְ
בֵּיתִי׃ 40 וְאַף כִּי תִשְׁלַחְנָה לַאֲנָשִׁים בָּאִים מִמֶּרְחָק
אֲשֶׁר מַלְאָךְ שֻׁלַּח אֲלֵיהֶם וְהִנֵּה־בָאוּ לַאֲשֶׁר
רָחַצְתְּ כָּחַלְתְּ עֵינַיִךְ וְעָדִית עֲדִי׃
41 וְיָשַׁבְתְּ עַל־מִטָּה כְּבוּדָּה וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ לְפָנֶיהָ
וְקִטֹּרְתִּי וְשַׁמְנִי שַׂמְתְּ עָלֶיהָ׃
42 וְקוֹל הָמוֹן שַׁלְוָה וְאֶל־אֲנָשִׁים מֵרֹב אָדָם
מוּבָאִים סֹבְאִים מִמִּדְבָּר וַיִּתְּנוּ צְמִידִים אֶל־יְדֵיהֶן
וַעֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת עַל־רָאשֵׁיהֶן׃
43 וָאֹמַר לִבְלֵה נֹאֲפִים עַתָּה יִזְנֶה תַּזְנוּתֶיהָ וְהִיא׃
44 וַיָּבוֹא אֵלֶיהָ כְּבוֹא אֶל־אִשָּׁה זוֹנָה כֵּן בָּאוּ אֶל־
אָהֳלָה וְאֶל־אָהֳלִיבָה אִשֶּׁת הַזִּמָּה׃
45 וַאֲנָשִׁים צַדִּיקִים הֵמָּה יִשְׁפְּטוּ אוֹתָהּ מִשְׁפַּט
נֹאֲפוֹת וּמִשְׁפַּט שֹׁפְכוֹת דָּם כִּי נֹאֲפֹת הֵנָּה וְדָם
בְּיָדֵיהֶן׃ 46 כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הַעֲלֵה עֲלֵיהֶם
קָהָל וְנֹתֵן אֹתָהֶן לְזַעֲוָה וְזִלְזֵל׃
47 וְרָגְמוּ עֲלֵיהֶן אֶבֶן קָהָל וּבְרָא אוֹתָהֶן בְּחַרְבוֹתָם
בְּנֵיהֶם וּבְנֹתֵיהֶם יַהֲרֹגוּ וּבָתֵּיהֶן בָּאֵשׁ יִשְׂרֹפוּ׃
48 וְהִשְׁבַּתִּי זִמָּה מִן הָאָרֶץ וְנוּסְרוּ כָּל־הַנָּשִׁים
וְלֹא תַעֲשֶׂינָה כְּזִמַּתְכֶנָה׃
49 וְנָתְנוּ זִמַּתְכֶנָה עֲלֵיכֶן וְחַטֹּאֵי גִלּוּלֵיכֶן תִּשֶּׂאינָה
וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי אֲדֹנָי יְהוִה׃

כד

1 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי בַּשָּׁנָה הַתְּשִׁיעִית בַּחֹדֶשׁ
הָעֲשִׂירִי בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ לֵאמֹר׃

37 Quia adulteratæ sunt, & sanguis in manibus earũ, & cũ idolis suis fornicatæ sunt. Insuper & filios suos quos genuerũt mihi, obtulerunt eis ad deuorandum.
38 Sed & hoc fecerunt mihi. Polluerunt sanctuarium meum in die illa, & sabbata mea prophanauerunt.
39 Cumque immolarent filios suos idolis suis, & ingrederentur sanctuarium meum in die illa vt pollucrent illud: etiam hæc fecerunt in medio domus meæ.
40 Miserunt ad viros venientes de longè, ad quos nuncium miserãt. Itaque ecce venerũt, quibus te lauisti, & circumlinisti oculos tuos, & ornata es mundo muliebri. 41 Sedisti in lecto strato, & mensa ornata ante ipsam, & thymiama meum, & oleũ meum posuisti super eam.
42 Et vox multitudinis exultantis erat in ea, & in viris qui de multitudine hominum adducebantur, & veniebant de deserto, & posuerunt armillas in manibus eorum, & coronas speciosas in capitibus eorum.
43 Et dixi ei quæ attrita est in adulteriis: Nunc fornicabitur in fornicatione sua etiam hæc. 44 Et ingressi sunt ad eã, quasi ad meretricem meretricem. sic ingrediebantur ad Oolam & ad Oolibâ mulieres nefarias.
45 Viri ergo iusti sunt, hi iudicabunt eas iudicio adulterarum & iudicio effundentium sanguinẽ; quia adulteratæ sunt, & sanguis in manibus earum. 46 Hæc enim dicit Dominus Deus: Adduc ad eas multitudinem, & trade eas in tumultum & in rapinam. 47 Et lapidentur lapidibus populorũ, & confodiantur gladiis eorum. Filios & filias earũ interficient, & domus earum igne succendent.
48 Et auferam scelus de terra, & disciplinabuntur omnes mulieres ne faciant secundũ scelera earum. 49 Et dabũt scelus vestrũ super vos, & peccata idolorum vestrorũ portabitis: & scietis quia ego Dominus Deus.

CAP. XXIIII.

1 ET factum est verbũ Dñi ad me in anno nono, in mense decimo, decima mensis, dicens:

37 ὅτι ἐμοιχῶντο, καὶ αἷμα ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν, καὶ
τοῖς ἐνθυμήμασιν αὐτῶν ἐμοιχῶντο, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν
38 ἃ ἐγέννησάν μοι, διήλασαν αὐτὰ αὐτοῖς διὰ πυρός. ἔως δὲ
ταῦτα ἐποίησάν μοι, ἐμίαναν τὰ ἅγιά μου ἐν τῇ ἡμέρᾳ
39 ἐκείνῃ, καὶ τὰ σάββατά μου ἐβεβήλων. καὶ τῷ σφάζειν
αὐτοῖς τὰ τέκνα αὐτῶν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν, εἰσεπορεύε-
σαν αὐτοὺς εἰς τὰ ἅγιά μου, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐβεβή-
λωσαν αὐτά. καὶ ἰδοὺ οὕτως ἐποίουν ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου μου.
40 καὶ ἐπέμψατε τοῖς ἀνδράσιν τοῖς ἐρχομένοις μακρόθεν
οἷς ἀγγέλους ἐξαπεστείλατε πρὸς αὐτούς, καὶ ἰδοὺ παρῆν ἐρχόμε-
νοι αὐτοί, οὓς ἐλούσω, καὶ ἐστιβίζω σοῦ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἐ-
41 κόσμου κόσμον. καὶ ἐκάθου ἐπὶ κλίνης ἐσωμύρης, καὶ τρά-
πεζα κεκοσμημένη ἔμπροσθεν αὐτῆς, καὶ τὸ θυμίαμά
μου, καὶ τὸ ἔλαιόν μου ἐπέθηκας ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἐθρύλ-
42 λουν ἐν αὐτοῖς. καὶ φωνὴ ἁρμονίας ἀνεκρούοντο ἐπ' αὐτοῖς
ἀνδρῶν ἐκ πλήθους ἀνθρώπων ἠκολῶν οἰνωμένων ἐκ τῆς
ἐρήμου, καὶ ἐδίδουν ψέλλια ἐπὶ τὰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ
στέφανον καυχήσεως ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν.
43 καὶ εἶπον, τάδε λέγει μοιχεύουσιν, καὶ ἔργα πόρνης
44 ταῦτα, καὶ αὐτὴ ἐξεπορνεύετον. καὶ εἰσεπορεύοντο πρὸς
αὐτήν, ὃν τρόπον εἰσπορεύονται πρὸς γυναῖκα πόρνην,
οὕτως εἰσεπορεύοντο πρὸς Ὁολλὰ, καὶ πρὸς Ὁολιβὰ τὰς
γυναῖκας τὰς ἀθέμους, τοῦ ποιῆσαι ἀθεμίαν.
45 καὶ ἄνδρες δίκαιοι αὐτοί, καὶ κρινοῦσιν αὐτὰς κρίσιν
μοιχαλίδων καὶ κρίσιν ἐκχεούσης αἷμα, ὅτι μοιχαλίδες
46 εἰσὶν καὶ αἷμα ἐν χερσὶν αὐτῶν. τάδε λέγει κύριος
κύριος, ἀνάγαγε ἐπ' αὐτὰς ὄχλον, καὶ δὸς ἐν αὐταῖς
47 ταραχὴν καὶ διαρπαγήν. καὶ λιθοβολησάτωσαν λί-
θοις ὄχλοι, καὶ κατακεντησάτωσαν αὐτὰς ἐν τοῖς ξίφεσιν
αὐτῶν. υἱοὺς αὐτῶν, καὶ θυγατέρας αὐτῶν ἀποκτενοῦσιν, καὶ
τοὺς οἴκους αὐτῶν ἐμπρήσουσιν.
48 καὶ ἀποστήσω ἀσέβειαν ἐκ τῆς γῆς, καὶ παιδευ-
θήσονται πᾶσαι αἱ γυναῖκες, καὶ οὐ μὴ ποιήσωσιν κατὰ τὰς
49 ἀσεβείας αὐτῶν. καὶ δώσουσιν ἡ ἀσέβεια ὑμῶν ἐφ'
ὑμᾶς, καὶ τὰς ἁμαρτίας τῶν ἐνθυμημάτων ὑμῶν λή-
ψεσθε, καὶ γνώσεσθε διότι ἐγὼ κύριος.

κδ

1 Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με ἐν τῷ ἐτεῖ τῷ ἐνάτῳ
ἐν τῷ μηνὶ τῷ δεκάτῳ, δεκάτῃ τοῦ μηνός, λέγων·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Quia scortatores sunt apud illas, & sanguinem innocentium effuderunt manibus suis; & post cultum idolorum suorum errauerunt: quin etiã filios suos, de quibus futurũ erat vt egrederetur generatio sancta coram me, transtulerunt eis ad cultum. "Adhuc in hoc irritauerunt me, polluerunt domum sanctuarij mei in die illa, & dies sabbatorum meorum violauerunt. "Et cùm immolarent filios suos in cultum idolorum suorum, ingressi sunt eadem die in domum sanctuarij mei, vt prophanarent eam, & ecce rem huiusmodi intra domum sanctuarij mei designarunt. "Et insuper cùm missisti ad viros venientes de longè, nuncio ad eos misso, & ecce venerunt ad locum quẽ statuisti, preparasti vicos, & cõstituisti plateas. "Instrauisti lectulos stragulis preciosis, & mensas plenas omni bono ordinasti corã eis, & incensum aromatum meorum & oleum meum posuisti super eas. "Et vox tumultus eorũ qui summa fruebantur prosperitate, fuit in medio eius, & in fortitudine potentium præ multitudine hominum venientium vndiquaq; à deserto, & posuerunt armillas in manibus eorum, & coronã laudis in capitibus eorum. "Et dixi de ceetu Israel, cuius populus inueteratus est in peccatis: Nunc dmittet idola sua, & conuertetur ad cultum meum: & non est conuersa. "Et ingressi sunt ad eam sicut qui ingrediuntur ad mulierem hospitatricẽ, sic ingressi sunt ad Oolam & Oolibam prouincias scelera tissimorum consiliorum. "Et viri iusti in conspectu earum ipsi sument vltionem ex eis, vltionem adulteriorum & vltionem effundentium sanguinem innocentem. quia apud eas sunt qui fornicentur, & sanguinem innocentem effuderunt manibus eorum. "Quia hæc dicit Dominus Deus. Vaticinate vt ascendat contra eas exercitus, & tradam eas in interitum & in direptionem. "Et lapidabunt exercitus eas lapidibus fundæ; & præscindent eas gladiis suis; filios earum & filias earũ occident; & domos earũ igne succendent. "Et cessare faciam scelera nefarij consilij de terra, & corripientur omnes prouinciæ, & non facient iuxta scelera vestra. "Et sciuntur peccata scelerati vestri consilij super vos, & peccata cultus idolorum vestrorum suscipietis. et scietis quia ego Dominus Deus.

CAP. XXIIII.

ET factum est verbum prophetiæ à facie Domini ad me anno nono, mense decimo, decima die mensis, dicens:

Universidad de Deusto
Biblioteca

1 * בֶּן אָדָם כְּתֹב־לְךָ אֶת־שֵׁם הַיּוֹם אֶת־עֶצֶם הַיּוֹם
הַזֶּה סָמַךְ מֶלֶךְ בָּבֶל אֶל־יְרוּשָׁלִַם בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה׃
2 * וּמְשֹׁל אֶל־בֵּית־הַמְרִי מָשָׁל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה
אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה שַׂפֵּת הַסִּיר שַׂפֵּת וְגַם־יְצֹק בּוֹ מָיִם׃
3 * אֱסֹף נְתָחֶיהָ אֵלֶיהָ כָּל־נֵתַח טוֹב יָרֵךְ וְכָתֵף
מִבְחַר עֲצָמִים מַלֵּא׃
4 * מִבְחַר הַצֹּאן לָקוֹחַ וְגַם דּוּר הָעֲצָמִים תַּחְתֶּיהָ
רַתֵּחַ רְתָּחֶיהָ גַּם־בָּשְׁלוּ עֲצָמֶיהָ בְתוֹכָהּ׃
5 * לָכֵן כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה אוֹי עִיר הַדָּמִים סִיר
אֲשֶׁר חֶלְאָתָהּ בָּהּ וְחֶלְאָתָהּ לֹא יָצְאָה מִמֶּנָּה
לִנְתָחֶיהָ לִנְתָחֶיהָ הוֹצִיאָהּ לֹא־נָפַל עָלֶיהָ גּוֹרָל׃
6 * כִּי דָמָהּ בְּתוֹכָהּ הָיָה עַל־צְחִיחַ סֶלַע שְׁתָתְהוּ לֹא
שְׁפָכַתְהוּ עַל־הָאָרֶץ לְכַסּוֹת עָלֶיהָ עָפָר׃
7 * לְהַעֲלוֹת חֵמָה לִנְקֹם נָקָם נָתַתִּי אֶת־דָּמָהּ עַל־
צְחִיחַ סֶלַע לְבִלְתִּי הִכָּסוֹת׃
8 * לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה אוֹי עִיר הַדָּמִים גַּם־
אֲנִי אַגְדִּיל הַמְדוּרָה׃
9 * הַרְבֵּה הָעֲצִים הַדְלֵק הָאֵשׁ הַתֵּם הַבָּשָׂר וְהָרְקָח
הַמֻּרְקָחָה וְהָעֲצָמוֹת יֶחֱרוּ׃
10 * וְהַעֲמִידָהּ עַל־נִחְלֵיהָ רֵקָה לְמַעַן תֵּחַם וְתֵחַר
נְחשְׁתָּהּ וְנִתְכָּה בְתוֹכָהּ טֻמְאָתָהּ תֻּתַּם חֶלְאָתָהּ׃
11 * תְּאֻנִים הִלְאָת וְלֹא־תֵצֵא מִמֶּנָּה רַבַּת חֶלְאָתָהּ
בְּאֵשׁ חֶלְאָתָהּ׃
12 * בַּטֻּמְאָתֵךְ זִמָּה יַעַן טָהַרְתִּיךְ וְלֹא טָהַרְתְּ
מִטֻּמְאָתֵךְ לֹא תִטְהָרִי עוֹד עַד־הֲנִיחִי אֶת־חֲמָתִי
בָךְ׃
13 * אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי בָּאָה וְעָשִׂיתִי לֹא אֶפְרַע
וְלֹא־אָחוֹס וְלֹא אֶנָּחֵם כִּדְרָכַיִךְ וְכַעֲלִילוֹתַיִךְ
שָׁפְטוּךְ נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃
14 * וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃

2 * Fili hominis, scribe tibi nomen diei huius in quia cõfirmatus est rex Babylonis aduersum Hierusalem hodie.
3 * Et dices per prouerbium ad domum irritatricem parabolam, & loqueris ad eos: Hæc dicit Dominus Deus: Pone ollam, pone, inquam, & mitte in eam aquam.
4 * Congere frusta eius in eam, omnẽ partem bonam, & fœmur & armum, electa & B ossibus plena. * Pinguissimum pecus fume, compone quoque ftrues ossium sub ea. Efferbuit coctio eius, & discocta sunt ossa illius in medio eius.
6 * Propterea hæc dicit Dominus Deus: Væ ciuitati sanguinũm, ollæ cuius rubigo in ea est, rubigo eius non exiuit de ea. Per partes & per partes suas eiice eam. non cecidit super eam sors.
7 * Sanguis enim eius in medio eius est, per limpidissimam petrã effudit illum. Non effudit illum super terram, vt possit operiri puluere. * Vt superinducerem indignationem meam, & vindicta vlciscerer: dedi sanguinem eius super petram limpidissimã, ne operiretur. * Propterea hæc dicit Dominus: Væ ciuitati sanguinum cuius C ego grandem faciam pyram.
10 * Congere ossa quæ igne succendã, consumẽtur carnes, & coquatur vniuersa compositio, & ossa tabescent.
11 * Pone quoque eam super prunas vacuas, vt incalescat & liquefiat æs eius, & conflatur in medio eius inquinamentum eius, & consumatur rubigo eius.
12 * Multo labore fudatum est, & nõ exiuit de ea nimia rubigo eius neque per ignem.
13 * Immunditia tua execrabilis, quia mundare volui, & nõ es mundata à sordibus tuis. Sed nec mundaberis prius, donec quiescere faciam indignationẽ meã in te. D
14 * Ego Dominus locutus sum: Veniet, & faciam, non transeam, nec parcam nec placabor. Iuxta vias tuas & iuxta adinuentiones tuas iudicabo te, dicit Dominus.
15 * Et factum est verbum Domini ad me, dicens:

1 * υἱὲ ἀνθρώπου, γράψον σεαυτῷ τὸ ὄνομα τῆς ἡμέρας
ταύτης τὴν ἡμέραν ταύτην, ἀφ' ἧς ἀπρείσατο Βαπλὰθ Βα-
βυλῶνος ἐπὶ ἱερουσαλὴμ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς σήμερον.
καὶ εἶπε ἐπὶ τὸν οἶκον τὸν παραπικραίνοντα παραβολήν.
3 * καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, τάδε λέγει ἀδωναὶ κύριος,
ἐπίθες τὸν λέβητα ἐπίθες, καὶ ἔκχεε εἰς αὐτὸν ὕδωρ.
4 * καὶ ἐμβαλεῖς εἰς αὐτὸν τὰ διχοτόμηματα αὐτῆς
πᾶν διχοτόμημα καλόν, σκέλος καὶ ὦμον ἐκσεσαρκι-
σμένα ἀπὸ τῶν ὀστέων * ἐξ ἐπιλέκτων κτηνῶν εἰλημ-
μένων. καὶ ἀποκαὶ τὰ ὀστᾶ ἀποκάτω αὐτῶν, ἔζεσεν ἐξέ-
ζεσεν καὶ ἥψηται τὰ ὀστᾶ αὐτῆς ἐν μέσῳ αὐτῆς.
6 * διὰ τοῦτο τάδε λέγει ἀδωναὶ κύριος· ὦ πόλις
αἱμάτων, λέβης ἐν ᾧ ἐστιν ἰὸς ἐν αὐτῷ καὶ ὁ ἰὸς οὐκ ἐξῆλ-
θεν ἐξ αὐτῆς κατὰ μέλος αὐτῆς ἐξήνεγκεν, οὐκ ἔπεσεν
ἐπ' αὐτὸν κλῆρος.
7 * ὅτι αἷμα αὐτῆς ἐν μέσῳ αὐτῆς ἐστιν, ἐπὶ λεπε-
τείδι τέταχα αὐτό. οὐκ ἐκκέχυκα αὐτὸ ἐπὶ τὴν γῆν ἐξ
καταπαλύψαι ἐπ' αὐτὸ χοῦν,
8 * ἐξαγαγεῖναι θυμὸν εἰς ἐκδίκησιν ἐκδικηθῆναι δέδω-
κα τὸ αἷμα αὐτῆς ἐπὶ λεπτείαν ἐξ μὴ καλυφθῆναι αὐτό.
9 * διὰ τοῦτο τάδε λέγει ἀδωναὶ κύριος· ναὶ πόλις
τῶν αἱμάτων, κἀγὼ μεγαλυνῶ τὸν λαόν.
10 * καὶ πληθυνῶ τὰ ξύλα, καὶ ἀνακαύσω τὸ πῦρ, ὅ-
πως τακῇ τὰ κρέα, καὶ ἐλατίωθῇ ὁ ζωμός, καὶ τὰ ὀστᾶ
11 συμφρυγήσονται, * καὶ στῇ ἐπὶ τοὺς ἀνθρακας αὐ-
τῆς· ἐξεψήθη ὅπως θερμανθῇ, καὶ θερμανθῇ ἐν αὐτῇ ὁ χαλκὸς
αὐτῆς, καὶ τακῇ ἐν μέσῳ αὐτῆς ἡ ἀκαθαρ-
σία αὐτῆς, καὶ ἐκλείπῃ ὁ ἰὸς αὐτῆς.
12 * καὶ ταπεινωθήσεται ὁ ἰὸς αὐτῆς, καὶ οὐ μὴ
ἐξέλθῃ ἐξ αὐτῆς πολὺς ὁ ἰὸς αὐτῆς, καταχωσθήσε-
ται ὁ ἰὸς αὐτῆς.
13 * ἐν τῇ ἀκαθαρσίᾳ σου ζέμα· καὶ διὰ ὧν ἐμιάνου
σὺ καὶ οὐκ ἐκαθαρίσθης ἀπὸ ἀκαθαρσίας σου, ἕως τί ἔσῃ
ἐθνοῦ μὴ καθαρισθῆς οὐκ ἔτι, ἕως ἂ ἐμπλήσω τὸν θυ-
μόν μου ἐν σοί. * ἐγὼ κύριος λελάληκα, καὶ ἥξει
καὶ ποιήσω, ἀδιαστελῶ ἃ μὴ ἐλεήσω καὶ οὐ μὴ φεί-
σωμαι. κατὰ τὰς ὁδούς σου καὶ κατὰ τὰ ἐνθυμήματά σου
κρινῶ σε, λέγει ἀδωναὶ κύριος.
15 * καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με, λέγων·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

'Fili hominis scribe tibi nomen diei huius, ipsummet diem quo confirmatus est rex Babylonis aduersus Ierusalem, in ipso diei articulo. 'Et propheta prophetiam populo contumaci, & dices ad eos: Hæc dicit Dominus Deus: Vaticinate vt afflictat exercitus contra ciuitatem, & etiam dabitur ei terminus vt suscipiat obsidionem. 'Congrega principes eius in medio eius, vnumquemque virum terribilẽ & bellatorem; exercitus populorum imple eam. 'Reges populorum applica, & etiam iunge cum eis auxilia, accelera tempus eius; etiã proiiciantur interfecti eius in medio eius. 'Propterea hæc dicit Dñs Deus. Væ ciuitati quæ effundit sanguinẽ innocentẽ in medio sui, quæ est quasi olla cuius rubigo in ea est, & rubigo eius non exiuit ab ea; tranfinigratio super tranfinigrationem exiuit cum ea, eò quòd nõ agatur in ea penitentia. 'Quia sanguis innocens qui effusus est in medio eius, in superbia & in brachio excelso effudit illum, non effudit illum per ignorantiam vt ageret super eum pœnirentiam. 'Ad faciendam vindictam vt vlciscerer in furore, reuelaui peccata eorum, pro eo quòd effuderunt sanguinem innocentem manifestè, vt non dimitteretur peccatum. 'Propterea hæc dicit Dominus Deus: Væ ciuitati quæ effundit sanguinem innocentem in medio sui, & ego quoque multiplicabo interitum eius. "Multiplica reges, congrega exercitum, iunge auxilia, & præpara contra eam bellatores, & fortes eius infiuiant. "Et relinquam tertam desolatam, eò vt desolentur & consumantur portæ ciuitatis eius, & tabescant in medio eius operantes immunditiam eius, & consumantur peccata eius. "Occasionibus plena est, & non egrediantur ex ea operantes malum; igni succendetur præ multitudine peccatorum eius. "In eo quòd polluta es sceleribus: pro eo quòd mundaui te & non es mundata ab immunditia tua; nõ mundaberis amplius, donec requiescere fecero indignationem meam in te. "Ego Dominus decreui in verbo meo; venit & firmabitur; non prohibebo, nec parcam, nec miserebor. Iuxta vias tuas pessimas & iuxta opera tua corrupta vitiorum sument ex te, dicit Dominus Deus. "Et factum est verbum prophetiæ à facie Domini mecum, dicens:

תרגום יונתן

בר אנש כתב לך ית שום יומא הדין סמך מלכא דבבל על ירושלם בכרך יומא הדין׃ ² ואתנבי לעמא סרבנא
נבואה על סנהדרין דבגויה ואמור להון כדין אמר יי אלהים אתנבי דיסקון משריך על קרתא הדא ואף יתיהיב לה אורכא לקבלא קטיראי׃
כנשו כל רברבנא דגויה כל גבר יתיר ומבר עבד קרב משריה וכנשו כל גבר אמתין דגויה ומלי כל סטר יתהון קשילתא׃ ⁴ מלבי עסקיא קרב ואף טקס סמכיניתא
דיקרין דבגויה יתרסון וגבר עבד קרב משריה לעסקין מלי יתה׃ ⁵ בכן כדין אמר יי אלהים וי על קרתא דאשתדי דם זכאי דבגויה ואף דיהיא כדוקא
בגו כל סטר יתהון קשילתא לא נפקת סגיה גלו על גלו אתפק עבה טרלא יהבת בה היובא׃ ⁶ למעבד פרענות
בגין דלא אשתדי דם זכאי דבגויה על גלו אתפק עבה טרלא יהבת בה היובא׃ ⁷ למעבד פרענות
בגין דלא אשתדי דם זכאי דבגויה על גלו אתפק עבה טרלא יהבת בה היובא׃ ⁸ למעבד פרענות
בגין דלא אשתדי דם זכאי דבגויה על גלו אתפק עבה טרלא יהבת בה היובא׃ ⁹ למעבד פרענות
בגין דלא אשתדי דם זכאי דבגויה על גלו אתפק עבה טרלא יהבת בה היובא׃ ¹⁰ למעבד פרענות
בגין דלא אשתדי דם זכאי דבגויה על גלו אתפק עבה טרלא יהבת בה היובא׃ ¹¹ למעבד פרענות
בגין דלא אשתדי דם זכאי דבגויה על גלו אתפק עבה טרלא יהבת בה היובא׃ ¹² למעבד פרענות
בגין דלא אשתדי דם זכאי דבגויה על גלו אתפק עבה טרלא יהבת בה היובא׃ ¹³ למעבד פרענות
בגין דלא אשתדי דם זכאי דבגויה על גלו אתפק עבה טרלא יהבת בה היובא׃ ¹⁴ למעבד פרענות
בגין דלא אשתדי דם זכאי דבגויה על גלו אתפק עבה טרלא יהבת בה היובא׃ ¹⁵ למעבד פרענות

Universidad de Deusto
Biblioteca

16 בֶּן־אָדָם הִנְנִי לֹקֵחַ מִמְּךָ אֶת־מַחְמַד עֵינֶיךָ
בְּמַגֵּפָה וְלֹא תִסְפֹּד וְלֹא תִבְכֶּה וְלוֹא תָבוֹא דִמְעָתֶךָ׃
17 * הֵאָנֵק דֹּם מֵתִים אֵבֶל לֹא־תַעֲשֶׂה פְּאֵרְךָ חָבוּשׁ
עָלֶיךָ וּנְעָלֶיךָ תָּשִׂים בְּרַגְלֶיךָ וְלֹא תַעֲטֶה עַל־שָׂפָם
וְלֶחֶם אֲנָשִׁים לֹא תֹאכֵל׃
18 * וָאֲדַבֵּר אֶל־הָעָם בַּבֹּקֶר וַתָּמָת אִשְׁתִּי בָּעָרֶב
וָאֶעֱשׂ בַּבֹּקֶר כַּאֲשֶׁר צֻוֵּיתִי׃
19 * וַיֹּאמְרוּ אֵלַי הָעָם הֲלֹא־תַגִּיד לָנוּ מָה־אֵלֶּה לָנוּ
כִּי אַתָּה עֹשֶׂה׃
20 * וָאֹמַר אֲלֵיהֶם דְּבַר־יְהוָה הָיָה אֵלַי לֵאמֹר׃
21 * אֱמֹר לְבֵית יִשְׂרָאֵל כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי
מְחַלֵּל אֶת־מִקְדָּשִׁי גְּאוֹן עֻזְּכֶם מַחְמַד עֵינֵיכֶם
וּמַחְמַל נַפְשְׁכֶם וּבְנֵיכֶם וּבְנֹתֵיכֶם אֲשֶׁר עֲזַבְתֶּם
בַּחֶרֶב יִפֹּלוּ׃
22 * וַעֲשִׂיתֶם כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי עַל־שָׂפָם לֹא תַעֲטֹוּ
וְלֶחֶם אֲנָשִׁים לֹא תֹאכֵלוּ׃
23 * וּפְאֵרְכֶם עַל־רָאשֵׁיכֶם וְנַעֲלֵיכֶם בִּרְגְלֵיכֶם לֹא
תִסְפְּדוּ וְלֹא תִבְכּוּ וּנְמַקּוֹתֶם בַּעֲוֹנֹתֵיכֶם וְנֶהֱמֹתֶם
אִישׁ אֶל־אָחִיו׃
24 * וְהָיָה יְחִזְקֵאל לָכֶם לְמוֹפֵת כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה
תַּעֲשׂוּ בְּבוֹאָהּ וידעתם כִּי אֲנִי אֲדֹנָי יֱהוִה׃
25 * וְאַתָּה בֶן־אָדָם הֲלוֹא בְּיוֹם קַחְתִּי מֵהֶם אֶת־
מָעוֹז מְשׂוש תִּפְאַרְתָּם אֶת־מַחְמַד עֵינֵיהֶם וְאֵת־
מַשָּׂא נַפְשָׁם בְּנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם׃
26 * בְּיוֹם הַהוּא יָבוֹא הַפָּלִיט אֵלֶיךָ לְהַשְׁמִעוֹת אָזְנָיִם׃
27 * בְּיוֹם הַהוּא יִפָּתַח פִּיךָ אֶת־הַפָּלִיט וְתִדַּבֵּר וְלֹא
תֵאָלֵם עוֹד וְהָיִיתָ לָהֶם לְמוֹפֵת וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה׃

כה

1 * וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
2 * בֶּן־אָדָם שִׂים פָּנֶיךָ אֶל־בְּנֵי עַמּוֹן וְהִנָּבֵא עֲלֵיהֶם׃

16 * Fili hominis, ecce ego tollo à te desiderabile oculorum tuorum in plaga: & non planges neque plorabis, neq; fluent lachrymæ tuæ. 17 * Ingemisce tacens, mortuorum non facies luctum. Corona tua circumligata sit tibi, & calciamenta tua erunt in pedibus tuis, nec amictu ora velabis, nec cibos lugentium comedes.
18 * Locutus sum ergo ad populum manè, & mortua est vxor mea vespere. Feci, mane sicut præceperat mihi. 19 * Et dixit ad me populus: Quare non indicas nobis quid ista significent quæ tu facis?
20 * Et dixi ad eos: Sermo Domini factus est ad me, dicens: 21 * Loquere domui Israel. Hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego polluam sanctuarium meũ, superbiam imperij vestri, & desiderabile oculorum vestrorum, & super quo pauet anima vestra, & filij vestri & filiæ vestræ quos reliquistis, gladio cadent. 22 * Et facietis sicut feci. ora amicta non velabitis, & cibos lugẽtium nõ comedetis. 23 * Coronas habebitis in capitibus vestris, & calciamenta in pedibus. non plangetis neque flebitis, sed tabescetis in iniquitatibus vestris, & vnusquisque gemet ad fratrem suum. 24 * Eritque Ezechiel vobis in portentum. Iuxta omnia quæ fecit facietis, cùm venerit istud, & scietis quia ego Dominus Deus.
25 * Et tu fili hominis, ecce in die qua auferam ab eis fortitudinem eorum & gaudium exultationis, & desiderium oculorum eorum super quo requiescunt animæ eorum, & filios & filias eorum: 26 * In die illa cùm venerit fugiens ad te, vt annunciet tibi: 27 * In die, inquam illa, aperietur os tuum ad eum qui fugit, & loqueris & non silebis vltrà, erisque eis in portentum, & scietis quia ego Dominus.

CAP. XXV.

1 ET factus est sermo Domini ad me, dicens: 2 * Fili hominis, pone faciem tuam contra filios Ammon, & prophetabis de eis.

16 * υἱὲ ἀνθρώπου, ἰδὲ ἐγὼ λαμβάνω ἀπὸ σοῦ τὰ ἐπιθυμήματα τῶν ὀφθαλμῶν σου· οὐ κόψῃ οὐδὲ
17 δὲ μὴ κλαύσῃς οὐδὲ μὴ ἔλθῃ σοι δάκρυα. * στεναγμὸς σιγῶν, στεναγμὸς αἵματος ὀφθῶς ἐστιν, ἀνθρώπινον πένθος οὐ
ποιήσῃ. ἔσῃ τὸ τείχωμά σου συμπεπλεγμένον σοὶ σέ, καὶ
τὰ ὑποδήματά σου ἐν τοῖς ποσίν σου, καὶ οὐ μὴ σκληνθῇς ἐπὶ χείλεσιν αὐτῶν, καὶ ἄρτον ἀνδρῶν οὐ μὴ φάγῃς.
18 * καὶ ἐλάλησα πρὸς τὸν λαὸν τὸπρωΐ, καὶ ἀπέθανεν ἡ γυνή μου ἑσπέρας, καὶ ἐποίησα
τὸπρωΐ καθὼς τὸ πρόσταγμά μοι. 19 * καὶ εἶπεν πρός με ὁ
λαός, οὐκ ἀπαγγέλλεις ἡμῖν τί ἐστιν ταῦτα ἃ σὺ ποιεῖς;
20 * Καὶ εἶπα πρὸς αὐτούς, Λόγος κυρίου ἐγένετο πρός με λέ-
21 γων· 22 * εἰπὲ πρὸς τὸν οἶκον Ἰσραήλ, τάδε λέγει ὁ δεσπότης κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ βεβηλῶ τὰ ἅγιά μου φρύαγμα
ἰσχύος ὑμῶν ἐπιθυμήματα ὀφθαλμῶν ὑμῶν. καὶ ὑμεῖς ὧν
φείσηται αἱ ψυχαὶ ὑμῶν, καὶ οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν ἃς ἐγκατελείπετε ἐν ῥομφαίᾳ πεσοῦνται.
22 * καὶ ποιήσετε ὃν τρόπον πεποίηκα, ὀπὸ στόματος αὐ-
τῶν οὐ σκληνθήσεσθε, ἄρτον ἀνδρῶν οὐ φάγεσθε.
23 * καὶ αἱ κόμαι ὑμῶν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν, καὶ τὰ ὑ-
ποδήματα ἐν τοῖς ποσὶν ὑμῶν, οὔτε μὴ κόψησθε οὔτε μὴ
κλαύσητε, καὶ συνεχυθήσεσθε ἐν ταῖς ἀνομίαις ὑμῶν, καὶ σκα-
λεύσετε ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.
24 * καὶ ἔσται ὑμῖν ἐζεκιὴλ εἰς τέρας, καὶ κατὰ πάντα ὅσα
ἐποίησε ποιήσετε, ὅταν ἔλθῃ ταῦτα, ἐπιγνώσεσθε ὅτι ἐγὼ κύριος.
25 * καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, οὐχὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ
ὅταν λαμβάνω τὴν ἰσχὺν αὐτῶν παραυτὰν τὴν ἔταρσιν
τῆς καυχήσεως αὐτῶν, τὰ ἐπιθυμήματα τῶν ὀφθαλ-
μῶν αὐτῶν, καὶ τὴν ἔταρσιν τῆς ψυχῆς αὐτῶν, υἱοὺς αὐτῶν
καὶ θυγατέρας αὐτῶν.
26 * ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἥξει ὁ σωσαζόμενος πρὸς σέ, τοῦ
27 ἀπαγγεῖλαι σοὶ εἰς τὰ ὦτα σου. * ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ διανοιχθήσεται τὸ στόμα σου πρὸς τὸν σωσαζόμενον, καὶ λα-
λήσεις καὶ οὐ μὴ κωφωθῇς ἔτι, καὶ ἔσῃ αὐτοῖς εἰς τέρας, καὶ
ἐπιγνώσονται ὅτι ἐγὼ κύριος.

κε

1 * Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με, λέγων·
2 * υἱὲ ἀνθρώπε, στήριζον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ υἱοὺς
ἀμμὼν καὶ προφήτευσον ἐπ' αὐτούς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Fili hominis, ecce ego tollo à te desiderabile oculorum tuorum in peste: non planges nec plorabis, neque emittes lachrymas tuas. 17 Displiceat tibi, tace super mortuum tuũ, luctum ne facias. frontalia tua sint super te, & calciamenta tua pone in pedibus tuis, neque amicturis super labia tua, & panem lugentium ne comedas. 18 Et prophetaui ad populum manè, & mortua est vxor mea vespere: & feci manè sicut iussus fueram. 19 Et dixit ad me populus: Nonne annunciabis, quid ista significent, nobis quæ tu facis? 20 Et dixi ad eos: Verbum prophetiæ à facie domini factum est mecum, dicens: 21 Die domui Israel: Hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego violabo domum sanctuarij mei, gloriam fortitudinis vestræ, & desiderabile oculorum vestrorum, & quod dilectissimum est animo vestro: filij vestri & filiæ vestræ quos reliquistis, gladio occidentur. 22 Et facietis sicut feci; super labia non amiciemini, & panem lugentium non comedetis. 23 Et frontalia vestra erunt in capite vestro, & calciamenta vestra in pedibus vestris. Non plangetis nec plorabitis, & tabescetis in peccatis vestris, & gemetis quisque super fratrem suum. 24 Et erit Ezechiel vobis in signum. iuxta omnia quæ fecit, facietis: cùm venerit scietis quia ego Dominus Deus. 25 Et tu fili hominis, ecce in die qua auferam ab eis domum sanctuarij eorum, gloriam fortitudinis eorum, & letitiam laudis eorum, & tollentur ab eis delitiæ oculorum eorum, & quod dilectissimum est eorum animo, quod illis melius est quàm filij & filiæ eorum. 26 In die illa veniet ad te qui euaserit, vt annunciet tibi nuncium. 27 In die illa aperietur os tuum cùm venerit qui euaserit: & prophetabis & non tacebis amplius, & eris eis in signum, & scient quia ego Dominus.

CAP. XXV.

ET factum est verbum prophetiæ à facie Domini ad me, dicens: 2 Fili hominis, suscipe prophetiam super filios Ammon, & vaticinare eis.

תרגום יונתן

16 בר אדם הא אנא נסב מנך ית רעינך במותא ולא תסחד ולא תבכי ולא תשנר דמעתך ׃ 17 אתנח שתוק על מיתך אבלא לא
תעביד לך תכתשתא ועטופא תהי על ריגלך ולא תחשי על שפך ולחם מיתנדעין לעמא לא תיכול ׃ 18 ואתנבייתי לעמא בצפרא ומיתת אתתי
ועבדית בצפרא כמא דפקדני ׃ 19 ואמרו לי עמא הלא תחוינא לנא מה אלין לנא ארום את עבד ׃
20 והוה פתגם נבואה מן קדם יי הוה עמי למימר ׃ 21 אמר לבית ישראל כדין אמר יי אלהים הא אנא מפיש ית בית
מקדשי תוקפא דאתון רחיצין בה רעינא דעיניכון וחבוב נפשיכון ובניכון ובנתיכון דשבקתון בחרבא יתקטלון ׃ 22 והתעבדון כמא דעבדית על שפך
ולחם מיתנדעין לא תיכלון ׃ 23 וטופחיכון על רישיכון ומסניכון ברגליכון לא תספדון ולא תבכון ותתקטסון בחוביכון
ואיש לאחוי ׃ 24 והוי יחזקאל לכון לאת ככל דעבד תעבדון בדייתה ותדעון ארי אנא יי אלהיכון ׃
25 ואנת בר אדם הלא ביומא דאעדי מנהון ית תקפהון וחדוותא חשבתהון ויקר תקפהון וית רעינא דעיניהון וחבוב
נפשהון בנהון ובנתהון ׃ 26 ביומא ההוא ייתי משיזבא לוותך בסורה ׃ 27 ביומא ההוא יתפתח פמך

ותהוה פתגם נבואה מן קדם יי עמי למימר ׃ כה
2 בר אדם קבל נבואה על בני עמון ואתנבי עליהון ׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

ואמרת לבני עמון שמעו דבר אדני יהוה כה־
אמר אדני יהוה יען אמרך האח אל־מקדשי כי־
נחל ואל־אדמת ישראל כי נשמה ואל־בית יהודה
כי הלכו בגולה׃
לכן הנני נתנך לבני־קדם למורשה וישכנו
טירותיהם בך ונתנו בך משכניהם המה יאכלו
פריך והמה ישתו חלבך׃
ונתתי את־רבה לנוה גמלים ואת־בני עמון
למרבץ־צאן וידעתם כי־אני יהוה׃ כי כה אמר
אדני יהוה יען מחאך יד ורקעך ברגל ותשמח
בכל־שאטך בנפש אל־אדמת ישראל׃
לכן הנני נטיתי את־ידי עליך ונתתיך לבז לגוים
והכרתיך מן־העמים והאבדתיך מן־הארצות
אשמידך וידעת כי־אני יהוה׃
כה אמר אדני יהוה יען אמר מואב ושעיר הנה
כבל הגוים בית יהודה׃
לכן הנני פתח את־כתף מואב מהערים מעריו
מקצה־ו עבי־ארץ בית הישימות בעל מעון
וקריתים׃ לבני־קדם על־בני עמון ונתתיה
למורשה למען לא־תזכר בני־עמון בגוים׃
ובמואב אעשה שפטים וידעו כי־אני יהוה׃
כה אמר אדני יהוה יען עשות אדום בנקם נקם
לבית יהודה ויאשמו אשום ונקמו בהם׃
לכן כה אמר אדני יהוה ונטתי ידי על־אדום
והכרתי ממנה אדם ובהמה והתתיה חרבה מתימן
ודדנה בחרב יפלו׃ ונתתי את־נקמתי באדום
ביד עמי ישראל ועשו באדום כאפי וכחמתי וידעו
את־נקמתי נאם אדני יהוה׃ כה אמר אדני יהוה
יען עשות פלשתים בנקמה וינקמו נקם בשאט
בנפש למשחית איבת עולם׃

3 ‡ Et dices filiis Ammon: Audite verbum Dñi Dei; hæc dicit Dñs Deus. Pro eo quòd dixisti, Euge euge super sanctuarium meum, quia pollutum est; & super terrã Israel, quoniam desolata est; & super domum Iudam quoniã ducti sunt in captiuitatẽ. 4 Idcirco ecce ego tradã te filiis Orientalibus in hereditatem, & collocabunt caulas suas in te, & ponent in te tentoria sua. Ipsi comedent fructus tuos, & ipsi bibent lac tuum.
5 ‡ Daboq; Rabbath in habitaculũ camelorum, & filios Ammon in cubile pecorũ: & scietis quia ego Dominus. 6 ‡ Quia hæc dicit Dominus Deus: Pro eo quòd plausisti manu & percussisti pede, & gauisa es toto affectu super terram Israel;
7 ‡ Idcirco ecce ego extendam manũ meã super te, & tradam te in direptionem gentium, & interficiam te de populis, & perdã te de terris & conteram; & scietis quia ego Dominus. 8 ‡ Hæc dicit Dominus Deus: Pro eo quòd dixerunt Moab & Seyr, Ecce sicut omnes gentes domus Iuda.
9 ‡ Idcirco ecce ego aperiam humerũ Moab de ciuitatibus, de ciuitatibus inquã eius, de finibus eius inclytas terræ Bethiesimoth, & Beelmeon & Cariathaim;
10 ‡ Filiis Oriẽtis cum filiis Ammon. Et dabo eam in hæreditatẽ, vt non sit memoria filiorũ Ammon in gentibus.
11 ‡ Hæc dicit Dominus Deus: Pro eo quòd fecit Idumæa vltionem in domum Iuda, & peccauerunt peccatum, & vindictam sumpserunt ex eis;
12 ‡ Idcirco hæc dicit Dñs Deus: Extendam manũ meã super Idumæam, & auferã de ea hominẽ & iumentum, & faciam eã desertã ab Austro, & qui sunt in Dedan, gladio corruent.
13 ‡ Et dabo vltionẽ meam super Idumæam in manu populi mei Israel, & facient in Idumæa iuxta iram meã & furorẽ meum, & scient vindictã meã, dicit Dñs Deus: Pro eo q̃ fecerũt Palæstini vindictã & vlti se sunt toto animo, interficientes & implentes inimicitias veteres.

תרגום יונתן

ואמר לבני עמון קבלו פתגמא דיוי אלהים כרנן אמר יי אלהים חלף דאמרתא חדוא על מקדשי ארי אתחל ועל ארעא דישראל
ארי אתרוקנת ועל בית יהודה ארי תלכו בגלותא׃ לכן הא אנא מסר ליך לבני מדנחא ויהון בנוי עמון לבית משרין עדרין דעאן והדעון
בכון ארי יי אלהים חלף וזיף בארעך ונגלף וזיף ברגלך ותחדיתא בכל עצותי נפש על ארעא דישראל׃ לכן הא אנא מרים ית מחת גבורתי עליך ומסקתא בידך ורפסתא בדגלך ותחדיתא בכל עצותי נפש על ארעא דישראל׃
לכן הא אנא מבר יתך מן עממיא והאבדתיך מן מדנחתא ומן מדינתא אצדינך והדע ארי אנא יי׃ כרנן אמר יי אלהים חלף דאמרו מואב ושעיר הא כבית יהודה לעממיא דאינון סנין לה׃
לכן הא אנא פתח ית תקוף מואב מקריוהון מבריהה עד פתחיהון חדות ארעהון בית ישימות בעל מעון וקריתים׃
לבני קדם על בני עמון ואמסרנה לירותא דלא יהא דכרן בני עמון בעממיא׃ ובמואב אעבד פרענות דינין
כרנן אמר יי אלהים חלף דעבדו אדומאי בתקוף פרענו והבו חובא ואתפרעו מנהון׃
לכן כה אמר יי אלהים ואשים ית מחת גבורתי על אדום ואשיצי מנה אנשא ובעירא ואתנינה חרבא כדרומא ויהבי דרנן בחרבא
ואתון תיתפרעיתי באדום ביד עמי ישראל ויהפרעון מן אדומאי כרגזי וכחמתי וידעון ית פרעניתי אמר יי אלהים׃

Interp. ex Græc. lxx. CAP. XXV. EZEKIHA. μεθερμήνευσις τῶν ο. 571

3 ‡ Et dices filiis Ammon: Audite verbum Adonai Dominihæc dicit Adonai Dominus: Pro eo quòd gauisi estis super sanctã meã, quia polluta sunt, et super terram Israel quia desolata est, & super domum Iuda quia abiit in captiuitate.
4 ‡ Idcirco ecce ego trado vos filiis Cedem in hereditatem. Et firmabunt tentoria in peccato eorum in te, & dabunt in te tabernacula sua. Ipsi comedent fructus tuos, & ipsi bibent pinguedinem tuam.
5 ‡ Et dabo ciuitatẽ Ammon in pascua camelorum, & filios Ammon in pascua ouium; & scietis quia ego Adonai Dominus.
6 ‡ Quia hæc dicit Dominus: Pro eo quòd plausisti manu tua, & percussisti pede tuo, & gauisa es animo tua super terram Israel.
7 ‡ Idcirco ecce ego extendam manum meã in te, & dabo te in direptionem in gentibus, & exterminabo te de populis, & perdam te de regionibus perditione, & scies quia ego Adonai Dominus. 8 ‡ Hæc dicit Adonai Dominus: Pro eo quòd dixit Moab & Seir: Ecce sicut omnes gẽtes domus Iuda. 9 ‡ Idcirco ecce ego dissoluã humerũ Moab de ciuitatibus promõtoriorũ eius ele ctã terrã domũ Bethesimuth super fontẽ vrbis maritimæ. 10 ‡ Filios Orientis super filios Ammõ dedi eos in hæreditatẽ, vt non sit memoria filiorũ Ammon in gentibus. 11 ‡ Et in Moab faciam vltionem, & cognoscent quia ego Dominus.
12 ‡ Hæc dicit Adonai Dominus: Pro eo quòd fecit Idumæa in vlciscendo eos vltionẽ in domum Iuda, & memoriã retinuerũt mali, & vlti sunt vltionem ab eis. 13 ‡ Propterea hæc dicit Adonai Dominus: Et extendã manũ meã super Idumæã, & exterminabo ex ea hominẽ et pecus, & ponã eam desertã, et de Theman, & de Ledan fugien tes in gladio cadent. 14 ‡ Et dabo vltionẽ meam super Idumæam in manu populi mei Israel, & facient in Idumæa iuxta iram meã, & iuxta furorem meum, & cognoscent vltionem meam, dicit Adonai Dominus. 15 ‡ Propterea hæc dicit Adonai Dominus: Pro eo quòd fecerunt alienigenæ in vltione, & suscitauerunt vindictã gau dentes ex tota anima, vt delerẽt vsq; in æternũ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Et dices filiis Ammon: Susciptte verbum Domini Dei; hæc dicit Dominus Deus: Pro eo quòd dixisti: Euge super sanctuarium meũ, quia prophanatum est; & super terram Israel quia deserta est; & super domum Iuda, quia abierunt in trãsmigrationem. 4 Ideo ecce ego tradam te filiis Orientalibus in possessionem, & collocabunt palatia sua in te, & ponent in te habitacula sua; ipsi comedent bona terræ tuæ, & ipsi diripient substantiam tuam. 5 Et dabo Rabba in habitaculum camelorũ, & filios Ammon in domum mansionis gregũ ouiũ: & scietis quia ego Dominus. 6 Quia hæc dicit Dominus Deus: Pro eo quòd plausisti manu tua, & calcasti pede tuo, & gauisa es toto affectu animi tuæ super terram Israel. 7 Ideo ecce ego leuo plagam potentiæ meæ super te, & dabo te in direptionem populis, & diperdam te de medio populorum: & perdam te de prouinciis, defertam faciam te, & scies quia ego Dominus. 8 Hæc dicit Dominus Deus: Pro eo quòd dixerunt Moabitæ & Seir: In quo differunt viri domus Iuda ab omnibus populis? 9 Propterea ecce ego conteram fortitudinem Moabitarũ ex ciuitatibus eorũ, ex arcibus eorũ, vsque ad villas ipsorũ, gaudium terræ eorum, Beth-iesimoth, Beelmeon & Cariathaim. 10 Filiis Orientalibus contra filios Ammon; & tradam eam in hæreditatem, vt non sit memoria filiorum Ammon in populis. 11 Et in Moabitas faciam vltionem iudiciorum, & scient quia ego Dominus. 12 Hæc dicit Dominus Deus: Pro eo quòd fecerunt Idumæi in furore vltionem contra domum Iuda, & peccauerunt peccatum, & vindictam sumpserunt ex eis: 13 Ideo hæc dicit Dominus Deus: Et leuabo plagam fortitudinis meæ super Idumæam, & diperdam ex ea hominem & iumentum, & dabo eam defertam ab Austro, & habitatores Dedan gladio occidentur. 14 Et dabo vltionem meam in Idumæã per manum populi mei Israel: et fument vltionẽ ab Idumeis pro furore meo, & ira mea; & scient vltionem meam, dicit Dominus Deus. 15 Hæc dicit Dominus Deus: Pro eo quòd fecerunt Philistæi ipsi iniquitter, & vlti sunt sese cum insultatione animi ad diperdendum propter inimicitiam antiquam.

16 * לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה הִנְנִי נוֹטֶה יָדִי עַל־
פְּלִשְׁתִּים וְהִכְרַתִּי אֶת־כְּרֵתִים וְהַאֲבַדְתִּי אֶת־
שְׁאֵרִית חוֹף הַיָּם׃
17 * וְעָשִׂיתִי בָם נְקָמוֹת גְּדֹלוֹת בְּתוֹכְחוֹת חֵמָה וְיָדְעוּ
כִּי־אֲנִי יְהוָה בְּתִתִּי אֶת־נִקְמָתִי בָּם׃

כו

1 * וַיְהִי בְּעַשְׁתֵּי־עֶשְׂרֵה שָׁנָה בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הָיָה
דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
2 * בֶּן־אָדָם יַעַן אֲשֶׁר־אָמְרָה צֹּר עַל־יְרוּשָׁלַםִ הֶאָח
נִשְׁבְּרָה דַּלְתוֹת הָעַמִּים נָסֵבָּה אֵלָי אִמָּלְאָה הָחֳרָבָה׃
3 * לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי עָלַיִךְ צֹר וְהַעֲלֵיתִי
עָלַיִךְ גּוֹיִם רַבִּים כְּהַעֲלוֹת הַיָּם לְגַלָּיו׃
4 * וְשִׁחֲתוּ חֹמוֹת צֹר וְהָרְסוּ מִגְדָּלֶיהָ וְסִחֵיתִי עֲפָרָהּ
מִמֶּנָּה וְנָתַתִּי אֹתָהּ לִצְחִיחַ סָלַע׃
5 * מִשְׁטַח חֲרָמִים תִּהְיֶה בְּתוֹךְ הַיָּם כִּי אֲנִי דִבַּרְתִּי
נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה וְהָיְתָה לְבַז לַגּוֹיִם׃
6 * וּבְנוֹתֶיהָ אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה בַּחֶרֶב תֵּהָרַגְנָה וְיָדְעוּ
כִּי־אֲנִי יְהוָה׃
7 * כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה הִנְנִי מֵבִיא אֶל־צֹר
נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל מִצָּפוֹן מֶלֶךְ מְלָכִים בְּסוּס
וּבְרֶכֶב וּבְפָרָשִׁים וְקָהָל וְעַם־רָב׃
8 * בְּנוֹתַיִךְ בַּשָּׂדֶה בַּחֶרֶב יַהֲרֹג וְנָתַן עָלַיִךְ דָּיֵק וְשָׁפַךְ
עָלַיִךְ סֹלְלָה וְהֵקִים עָלַיִךְ צִנָּה׃
9 * וּמְחִי קָבָלּוֹ יִתֵּן בְּחֹמוֹתַיִךְ וּמִגְדְּלֹתַיִךְ יִתֹּץ
10 בְּחַרְבוֹתָיו׃ * מִשִּׁפְעַת סוּסָיו יְכַסֵּךְ אֲבָקָם מִקּוֹל
פָּרַשׁ וְגַלְגַּל וָרֶכֶב תִּרְעַשְׁנָה חוֹמוֹתַיִךְ בְּבֹאוֹ
11 בִּשְׁעָרַיִךְ כִּמְבוֹאֵי עִיר מְבֻקָּעָה׃ * בְּפַרְסוֹת סוּסָיו
יִרְמֹס אֶת־כָּל־חוּצוֹתַיִךְ עַמֵּךְ בַּחֶרֶב יַהֲרֹג וּמַצְּבוֹת
עֻזֵּךְ לָאָרֶץ תֵּרֵד׃

16 * Propterea hæc dicit Dominus Deus:
Ecce ego extendam manum meam super
Palæstinos, & interficiam interfectores, &
perdam reliquias maritimæ regionis.
17 * Faciamque in eis vltiones magnas ar-
guens in furore: & scient quia ego Domi-
nus, cùm dedero vindictam meã super eos.

CAP. XXVI.

1 ET factum est in vndecimo anno, prima
A mẽsis, factus est sermo Domini ad me,
dicens:
2 * Fili hominis, pro eo quòd dixit Tyrus
de Hierusalem; Euge, confractæ sunt portæ
populorum, conuersa est ad me, implebor,
3 deserta est. * Propterea hæc dicit Domi-
nus Deus: Ecce ego super te Tyre, & ascen-
dere faciam ad te gentes multas, sicut ascen-
dit mare fluctuans.
4 * Et dissipabunt muros Tyri, & destruent
turres eius. Et radam puluerem eius de ea,
& dabo eam in limpidissimam petram.
5 * Siccatio sagenarum erit in medio ma-
B ris, quia ego locutus sum, ait Dñs Deus, &
erit in direptionem gentibus.
6 * Filiæ quoque eius quæ sunt in agro,
gladio interficientur, & scient quia ego
Dominus.
7 * Quia hęc dicit Dominus Deus: Ecce
ego adducam ad Tyrũ Nabuchodonosor
regem Babylonis ab Aquilone regẽ regum,
cum equis & curribus & equitibus & cœ-
tu populoque magno.
8 * Filias tuas quæ sunt in agro, gladio in-
terficiet, & circundabit te munitionibus,
& comportabit aggerem in gyro: et eleua-
bit contra te clypeum.
9 * Et vineas & arietes tẽperabit in mu-
ros tuos, & turres tuas destruet in armatu-
10 ra sua. * Inundatione equorũ eius operiet
te puluis eorum, à sonitu equitum & rota-
rum & curruum mouebuntur muri tui,
cùm ingressus fuerit portas tuas, quasi per
introitum vrbis dissipatæ.
11 * Vngulis equorũ suorum conculcabit
omnes plateas tuas, populũ tuũ gladio cæ-
det, & statuæ tuę nobiles in terrã corruent.

Propterea hæc dicit Adonai Dominus: Ec- 16
ce ego extendo manum meam super alienigenas,
& disperdam Cretenses, & perdam reliquos
*habitantes maritimam. * Et faciam in eis* 17
vltiones magnas in redargutionibus furoris;
& cognoscent quia ego Adonai Dominus, cùm
dedero vltionem meam super eos.

CAP. XXVI.

ET factum est in vndecimo anno vna mensis, 1
factus est sermo Domini ad me, dicens:
** Fili hominis, pro eo quòd dixit Sor super* 2
Hierusalem: Euge contritæ sunt, perierunt gen-
tes, conuersæ sunt ad me; quæ fuit plena deserta
*est. * Propterea hæc dicit Adonai Dominus:* 3
Ecce ego induco super te Sor, & adducam super
te gentes multas, sicut ascendit mare fluctibus
*suis. * Et destruent muros Sor, & subuertẽt* 4
turres tuas, & ventilabo puluerem eius ab ea,
& dabo eam nitidissimam petram.
** Siccatio sagenarũ erit in medio maris, quia* 5
ego locutus sum, dicit Adonai Dominus; & erit
in direptionem gentibus.
** Et filiæ eius in agro gladio interficientur, et* 6
scient quia ego Dominus.
** Propterea hæc dicit Adonai Dominus: Ecce* 7
ego adduco super te Sor Nabuchodonosor regem
Babylonis ab Aquilone; rex regum est, cũ equis
& curribus & equitibus & congregatione
gentium multarum valde.
** Iste filias tuas quæ in campo, gladio interfi-* 8
ciet, & dabit super te munitionem, & circum-
ædificabit te, & circumponet tibi fossam, et cir-
cumædificabit in te vallum in circuitu, & cir-
*cumstantiam armorum; * Et lanceas eius.* 9
Contra te dabit muros tuos, & turres tuas de-
struet in armis suis.
** A multitudine equorũ eius operiet te puluis* 10
eorũ, & à voce equitũ eius operiet te, & à rotis
curruum eius. Commouebuntur muri tui ingre-
diente illo portas tuas quasi ingrediens in vrbẽ
*de campo. * In vngulis equorum suorum con* 11
culcabunt omnes plateas tuas, populum tuum
gladio interficiet, & substantiam fortitudinis
tuæ in terram deducet.

16 * διὰ τοῦτο τάδε λέγει ἀδωναὶ κύριος· ἰδοὺ ἐγὼ ἐκτείνω
τὴν χεῖρά μου ἐπὶ τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ ἐξολοθρεύσω κρῆ-
τας, καὶ ἀπολῶ τοὺς καταλοίπους τοὺς κατοικοῦντας τὴν πα-
17 ραλίαν. * καὶ ποιήσω ἐν αὐτοῖς ἐκδικήσεις μεγάλας ἐν ἐ-
λεγμοῖς θυμοῦ, καὶ ἐπιγνώσονται ὅτι ἐγὼ ἀδωναὶ κύ-
ριος, ἐν τῷ δοῦναι τὴν ἐκδίκησίν μου ἐπ' αὐτούς.

κϛʹ

1 * Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ ἔτει μιᾷ τοῦ μηνός, ἐγέ-
2 νετο λόγος κυρίου πρός με, λέγων· * υἱὲ ἀνθρώπου, ἀνθ'
ὧν εἶπε Σὸρ ἐπὶ ἱερουσαλήμ, εὖγε συνετρίβη, ἀπόλω-
λεν τὰ ἔθνη, ἐπεστράφη πρός με, ἡ πλήρης ἠρήμωται.
3 * διὰ τοῦτο τάδε λέγει ἀδωναὶ κύριος· ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω
ἐπὶ σὲ Σόρ, καὶ ἀνάξω ἐπὶ σὲ ἔθνη πολλά, ὡς ἀναβαίνει
4 ἡ θάλασσα τοῖς κύμασιν αὐτῆς. * καὶ καταβαλοῦσιν
τὰ τείχη Σόρ, καὶ καθελοῦσιν τοὺς πύργους σου, καὶ λικ-
μήσω τὸν χοῦν αὐτῆς ἀπ' αὐτῆς, καὶ δώσω αὐτὴν εἰς λεω-
5 πετρίαν. * Ψυγμὸς σαγηνῶν ἔσται ἐν μέσῳ τῆς θα-
λάσσης, ὅτι ἐγὼ λελάληκα λέγει ἀδωναὶ κύριος, καὶ ἔ-
σται εἰς προνομὴν τοῖς ἔθνεσιν.
6 * καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῆς ἐν τῷ πεδίῳ μαχαίρᾳ ἀναι-
7 ρεθήσονται, καὶ γνώσονται ὅτι ἐγὼ κύριος. * διὰ τοῦτο τάδε
λέγει ἀδωναὶ κύριος· ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω ἐπὶ σὲ Σὸρ τὸν να-
βουχοδονόσωρ βασιλέα βαβυλῶνος ἀπὸ τοῦ βορρᾶ, βα-
σιλεὺς βασιλέων ἐστίν, μεθ' ἵππων καὶ ἁρμάτων καὶ ἱπ-
πέων καὶ συναγωγῆς ἐθνῶν πολλῶν σφόδρα.
8 * οὗτος τὰς θυγατέρας σου τὰς ἐν τῷ πεδίῳ μαχαίρᾳ
ἀνελεῖ, καὶ δώσει ἐπὶ σὲ προφυλακήν, καὶ περιοικοδομήσει
σε, καὶ περιβαλεῖ σοι τάφρον, καὶ περιοικοδομήσει ἐπὶ σὲ
9 χάρακα κύκλῳ καὶ περίστασιν ὅπλων, * καὶ τὰς λόγχας
αὐτοῦ. ἀπέναντί σου δώσει τὰ τείχη σου καὶ τοὺς πύργους σου
καθελεῖ ἐν τοῖς ὅπλοις ἑαυτοῦ.
10 * ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἵππων αὐτοῦ κατακαλύψει σε ὁ κο-
νιορτὸς αὐτῶν, καὶ ἀπὸ τῆς φωνῆς τῶν ἱππέων αὐτοῦ κατακα-
λύψει σε, καὶ ἀπὸ τῶν τροχῶν τῶν ἁρμάτων αὐτοῦ. σεισθή-
σεται τὰ τείχη σου εἰσπορευομένου αὐτοῦ τὰς πύλας σου ὡς
11 εἰσπορευόμενος εἰς πόλιν ἐκ πεδίου. * ἐν ταῖς ὁπλαῖς
τῶν ἵππων αὐτοῦ καταπατήσουσιν πάσας τὰς πλατείας
σου, τὸν λαόν σου μαχαίρᾳ ἀνελεῖ, καὶ τὴν ὑπόστασιν τῆς
ἰσχύος σου ἐπὶ τὴν γῆν κατάξει.

תרגום יונתן

16 בְּכֵן כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים הָא אֲנָא מָרִים יַת מְחַת גְּבוּרְתִּי עַל פְּלִשְׁתָּאֵי וְאֵשֵׁיצֵי יַת עַמָּא דְחַיָּבִין לְאִשְׁתְּצָאָה וְאוֹבֵד יַת שְׁאָר סְפַר יַמָּא׃
17 וְאַעְבֵּד בְּהוֹן פּוּרְעָנָן רַבְרְבָן בִּתְקוֹף רְגַז וְיִדְּעוּן אֲרֵי אֲנָא יְיָ כַּד אֶתֵּן יַת פּוּרְעָנוּתִי בְּהוֹן׃

כו

1 וַהֲוָה בְּחַד עֲשַׂר שְׁנִין בְּחַד לְיַרְחָא הֲוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִמִּי לְמֵימַר׃
2 בַּר אָדָם חֲלָף דַּאֲמַרַת צוֹר עַל יְרוּשְׁלֶם הָא אִתְבָּרַת [illegible] סְחוֹרָא לְכָל עַמְמַיָּא אִסְתְּחַרַת לְמֵיתֵי לְוָתִי דַהֲוָת מַלְיָא חֲרוּבַת׃
3 בְּכֵן כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים הָא אֲנָא [illegible] עֲלָךְ צוֹר וְאַסֵּיק עֲלָךְ מַשִּׁרְיַת עַמְמִין סַגִּיאִין כְּמִסַּק יַמָּא בְּאִתְרְגוּשַׁת גַּלּוֹהִי׃
4 וִיחַבְּלוּן שׁוּרֵי צוֹר וִיפַגְּרוּן מִגְדְּלָהָא וְאֶעְקַר [illegible] וְאֶתֵּן יָתַהּ לִשְׁעִיעוּת כֵּיף גְּלֵי׃
5 מִשְׁטַח צַיָּדִין תְּהֵא בְּגוֹ יַמָּא אֲרֵי אֲנָא גְזָרִית בְּמֵימְרִי אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים וּתְהֵא לְבִזָּא לְעַמְמַיָּא׃
6 וְיָתְבֵי כַּפְרָנַהָא דִּי בְּחַקְלָא בְּחַרְבָּא יִתְקַטְלוּן וְיִדְּעוּן אֲרֵי אֲנָא יְיָ׃
7 אֲרֵי כִדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים הָא אֲנָא מַיְתֵי עַל צוֹר נְבוּכַדְנֶאצַּר [illegible] מַלְכָּא דְבָבֶל מִצִּפּוּנָא מֶלֶךְ מַלְכַיָּא בְּסוּסָוָן וּבִרְתִיכִין וּבְפָרָשִׁין וּמַשִּׁרְיָן וְעַם סַגִּי׃
8 יָתְבֵי כַפְרָנַיִךְ דִּי בְחַקְלָא בְּחַרְבָּא יִקְטֹל וְיִבְנֵי עֲלָךְ [illegible] וִיקִים עֲלָךְ דִּמְזַיְּנִין בִּתְרִיסִין׃
9 וּמְחַת פַּגְוֹזוֹהִי יִתֵּן בְּשׁוּרָךְ וּמִגְדְּלָיִךְ יִתְרַע בְּאַבְנֵי בַרְזְלָא׃
10 [illegible] סוּסְוָתֵיהּ יְחַפֵּינָךְ אַבְקְהוֹן מִקָּל פָּרָשִׁין וְגַלְגַּלִּין וּרְתִיכִין יְזוּעוּן שׁוּרָךְ בְּמֵעֲלוֹהִי בְּתַרְעָךְ כְּמָא דְעָלִין בְּקַרְתָּא דְמִתַּרְעָא מִשּׁוּר׃
11 בְּפַרְסַת סוּסְוָתֵיהּ יְדוּשׁ יַת כָּל שׁוּקָךְ עַמִּיךְ בְּחַרְבָּא יִקְטֹל וְקָמַת תֻּקְפִּיךְ לְאַרְעָא יִסְגַּר׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Propterea hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego leuo plagam potentiæ meæ super Philisthæos, & disperdam populum, qui rei sunt, vt dispereant; & perdam reliquias portus maris. 17 Et faciam in eis vltiones magnas in ira furoris: & scient quia ego Dominus, cùm dedero vltionem meam in eis.

CAP. XXVI.

1 ET factum est vndecimo anno, prima die mensis, factum est verbum prophetiæ à facie Domini ad me, dicens: 2 Fili hominis, pro eo quòd dixit Tyrus super Ierusalem: Euge confracta est quæ præbebat mercimonia omnibus populis, conuersa est vt veniat ad me; quæ erat plena, deserta est. 3 Propterea hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego mitto furorem meum super te Tyre, & ascendere faciam contra te exercitus populorum multorum, sicut ascendit mare in fremitu fluctuũ suorũ. 4 Et dissipabunt muros Tyri, & destruent turres eius, & euellam puluerem eius ab ea: et dabo eam in politiem petræ apertæ. 5 Expansio piscatorum erit in medio maris, quia ego decreui in verbo meo, dicit Dominus Deus, & erit in direptionem populis. 6 Et habitatores villarum eius quæ sunt in agro, gladio occidentur, & scient quia ego Dominus. 7 Sic enim dicit Dominus Deus: Ecce ego adducam ad Tyrum Nabuchodonosor regem Babylonis ab Aquilone, regem regum cum equis & curribus & equitibus & exercitu & populo grandi. 8 Habitatores villarum tuarum quæ sunt in agro, gladio occidet, & ædificabit contra te machinam, & comportabit contra te aggerem, & statuet contra te armatos clypeis. 9 Et percussionem tormentorum suorum dabit in muros tuos, & turres tuas destruet lapidibus suis ferreis. 10 Præ conculcatione equorum eius operiet te puluis eorum; præ voce equitum & rotarum & curruum cõmouebuntur muri tui, cùm ingressus fuerit per portas tuas sicut qui ingrediuntur ciuitatem cuius dissipatus est murus. 11 Vngulis equorum suorum conculcabit omnes vicos tuos, populum tuum gladio occidet, & statuas fortitudinis tuæ in terram collidet.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

12 ᵃ וְשָׁלְלוּ חֵילֵךְ וּבָזְזוּ רְכֻלָּתֵךְ וְרָסְסוּ חוֹמוֹתַיִךְ
וּבָתֵּי חֶמְדָּתֵךְ יִתֹּצוּ וְאַבְנַיִךְ וְעֵצַיִךְ וַעֲפָרֵךְ בְּתוֹךְ מַיִם
13 יָשִׂימוּ׃ ᵇ וְהִשְׁבַּתִּי הֲמוֹן שִׁיָּרַיִךְ וְקוֹל כִּנּוֹרַיִךְ לֹא
יִשָּׁמַע עוֹד׃
14 ᵃ וּנְתַתִּיךְ לְצָחִיחַ סֶלַע מִשְׁטַח חֲרָמִים תִּהְיֶה לֹא
תִבָּנֶה עוֹד כִּי אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה׃
15 ᵃ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה לְצֹר הֲלֹא ׀ מִקּוֹל מַפַּלְתֵּךְ
בְּאָנֹק חָלָל בֶּהָרג הָרֹג בְּתוֹכֵךְ יֵרָעֲשׁוּ הָאִיִּים׃
16 ᵃ וְיָרְדוּ מֵעַל כִּסְאוֹתָם כֹּל נְשִׂיאֵי הַיָּם וְהִסִּירוּ אֶת־
מְעִילֵיהֶם וְאֵת־בִּגְדֵי רִקְמָתָם יִפְשָׁטוּ חֲרָדוֹת יִלְבָּשׁוּ
עַל־הָאָרֶץ יֵשְׁבוּ וְחָרְדוּ לְרִגְעִים וְשָׁמְמוּ עָלָיִךְ׃
17 ᵃ וְנָשְׂאוּ עָלַיִךְ קִינָה וְאָמְרוּ לָךְ אֵיךְ אָבַדְתְּ נוֹשֶׁבֶת
מִיַּמִּים הָעִיר הַהֲלָלָה אֲשֶׁר הָיְתָה חָזְקָה בַיָּם הִיא
וְיוֹשְׁבֶיהָ אֲשֶׁר נָתְנוּ חִתִּיתָם לְכָל־יוֹשְׁבֶיהָ׃
18 ᵃ עַתָּה יֶחֶרְדוּ הָאִיִּים יוֹם מַפַּלְתֵּךְ וְנִבְהֲלוּ הָאִיִּים
אֲשֶׁר־בַּיָּם מִצֵּאתֵךְ׃
19 ᵃ כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה בְּתִתִּי אֹתָךְ עִיר נֶחֱרֶבֶת
כֶּעָרִים אֲשֶׁר לֹא־נוֹשְׁבוּ בְּהַעֲלוֹת עָלַיִךְ אֶת־תְּהוֹם
וְכִסּוּךְ הַמַּיִם הָרַבִּים׃
20 ᵃ וְהוֹרַדְתִּיךָ אֶת־יוֹרְדֵי בוֹר אֶל־עַם עוֹלָם
וְהוֹשַׁבְתִּיךְ בְּאֶרֶץ תַּחְתִּיּוֹת בֶּחֳרָבוֹת מֵעוֹלָם אֶת־
יוֹרְדֵי בוֹר לְמַעַן לֹא תֵשֵׁבִי וְנָתַתִּי צְבִי בְּאֶרֶץ חַיִּים׃
21 ᵃ בַּלָּהוֹת אֶתֵּנֵךְ וְאֵינֵךְ וְתִבָּקְשִׁי וְלֹא־תִמָּצְאִי עוֹד
לְעוֹלָם נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃

כג

1 ᵃ וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
2 ᵃ וְאַתָּה בֶן־אָדָם שָׂא עַל־צֹר קִינָה׃
3 ᵃ וְאָמַרְתָּ לְצֹר הַיֹּשֶׁבְתִּי עַל־מְבוֹאֹת יָם רֹכֶלֶת
הָעַמִּים אֶל־אִיִּים רַבִּים כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה צֹר אַתְּ
אָמַרְתְּ אֲנִי כְלִילַת יֹפִי׃

12 ᵃ Vastabunt opes tuas, diripient negotia-
tiones tuas: et destruét muros tuos, & di-
mus tuas præclaras subuertent, & lapides
tuos & ligna tua & puluerem tuum in me-
13 dio aquarũ ponent. ᵇ Et quiescere faciã
multitudinẽ canticorum tuorũ, & sonum
C cithararum tuarum non audietur amplius.
14 ᵃ Et dabo te in limpidissimam petrã,
siccatio sagenarum eris, nec ædificaberis
vltrà, quia ego Dominus locutus sum, ait
15 Dominus Deus. ᵃ Hæc dicit Dominus
Deus de Tyro: Nunquid non à sonitu ru-
næ tuæ & gemitu intersectorum tuorum
cùm occisi fuerint in medio tui, commo-
16 uebuntur insulæ? ᵃ Et descendent de se-
dibus suis omnes principes maris, & ause-
rent exuuias suas, & vestimenta sua varia
abiicient, & induentur stupore. In terra se-
debũt, & attoniti super repentino casu tuo
17 admirabuntur. ᵃ Assumentes super te la-
mentum, dicét tibi: Quomodo periisti qua
habitas in mari vrbs inclyta, quæ fuisti for-
tis in mari cũ habitatoribus tuis, quos de-
18 disti in mari cũ habitatoribus tuis, qui ter-
midabant vniuersi. ᵃ Nunc stupebunt
D naues in die pauoris tui, & turbabuntur in-
sulæ in mari, eò quòd nullus egrediatur e-
19 te. ᵃ Quia hæc dicit Dñs Deus: Cùm dede-
ro te vrbem desolatã sicut ciuitates quæ
habitantur, & adduxero super te abyssum,
20 & operuerint te aquæ multæ. ᵃ Et deduc-
xero te cũ illis qui descendunt in lacum ad
populũ sempiternũ, & collocauero te in
nouissima sicut solitudines veteres cũ his
qui deducuntur in lacum, vt non habite-
ris. Porrò cùm dedero gloriam in terra vi-
21 uentium; ᵃ In nihilum redigam te, & non
eris, & requisita nõ inueneris vltrà in æ-
piternum, dicit Dominus Deus.

CAP. XXVII.

1 ET factũ est verbum Dñi ad me, dicens:
2 ᵃ Tu ergo fili hominis assume super
3 Tyrum lamentum. ᵃ Et dices Tyro, quæ
A habitat in introitu maris, negotiationi po-
pulorum ad insulas multas. Hæc dicit Do-
minus Deus: O Tyre tu dixisti: Perfecta
decoris ego sum.

12 ᵃ Et deprædabitur potentiam tuam, & spo-
liabit facultates tuas: et destruet muros tuos
& domos tuas desiderabiles subuertet, & la-
pides tuos & ligna tua & puluerem tuum in
13 medium maris mittet. ᵃ Et destruet multitudinem musicorum tuo-
rum, et vox psalteriorum tuorum non audietur
amplius. ᵃ Et dabo te in nitidissimam petrã,
14 siccatio sagenarum eris; non ædificaberis vltrà,
quia ego locutus sum, dicit Adonai Dominus.
15 ᵃ Quia hæc dicit Dominus Sor: Nonne à voce
ruinæ tuæ cùm gemuerint vulnerati tui, cùm
occidentur in medio tui, commouebun-
tur insulæ? ᵃ Et descendent de sedibus suis
16 omnes principes maris, & auferent coronas
suas, & vestimentis suis variis exuentur, fu-
rore insanient, super terram sedebunt & for-
midabunt perditionẽ tuam, & gement super te.
17 ᵃ Et assument super te lamentum, & dicent
tibi: Quomodo periisti, & dissipata es in mari
vrbs laudata? quæ fuit fortis in mari ipsa, &
habitantes eam, quæ dedit timorem sui omni-
bus habitantibus eam.
18 ᵃ Et formidabunt insulæ à die ruinæ tuæ, &
turbabuntur insulæ in mari ab exitu tuo.
19 ᵃ Quia hæc dicit Dominus Dominus: Cùm
dedero te vrbem desolatam sicut ciuitates quæ
non habitabuntur, cùm reduxero ego super te
abyssum & cooperiet te aqua multa.
20 ᵃ Et deducet te ad descendentes in foueam ad
populum seculi, & collocabo te in profunda ter-
re sicut solitudinem æternam, cum descendenti-
bus in foueam, vt non habiteris super terram
viuæ.
21 ᵃ Perditionem te dabo, & non eris vltrà;
& requireris et non inuenieris in æternum, di-
cit Adonai Dominus.

CAP. XXVII.

1 ET factum est verbum Domini ad me dicens:
2 ᵃ Et tu fili hominis, assume super Sor lamẽ-
tum. ᵃ Et dices Sor habitanti in introitu ma-
ris emporio populorum ab insulis multis: Hæc
dicit Adonai Dominus Sor: Tu dixisti, Ego circũ
dedi mihi decorem meum.

12 ᵃ καὶ καταπολεμήσει τὴν δυναμίν σου, καὶ σκυλεύσει
τὰ ὑπάρχοντά σε, καὶ καθελεῖ τὰ τείχη σου τὰ σὰ
οἴκους σου τοὺς ἐπιθυμητοὺς καθελεῖ, καὶ τοὺς λίθους σου
καὶ τὰ ξύλα σου καὶ τὸν χοῦν σου εἰς μέσον τῆς θαλάσσης ἐμ-
13 βαλεῖ. ᵃ καὶ καταλύσει τὸ πλῆθος τῶν μελῳδῶν σου, καὶ
ἡ φωνὴ τῶν ψαλτηρίων σου οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἔτι.
14 ᵃ καὶ δώσω σε εἰς λεπτερίαν. Ψυσμὸς σαγηνῶν ἔσῃ,
οὐ μὴ οἰκοδομηθῇς ἔτι, ὅτι ἐγὼ ἐλάλησα, λέγει κύριος
15 κύριος. ᵃ διὰ τάδε λέγει κύριος τῇ Σὼρ, σοῦ δὲ ἀπὸ φωνῆς τῆ
πλώσεώς σου ἐν τῷ στεναγμὸν τραυματίας σου ἐν τῇ σφα-
γῇ σου τοὺς ἀπολλυμένους ἐν μέσῳ σου σεισθήσονται αἱ νῆσοι.
16 ᵃ καὶ καταβήσονται ἀπὸ τῶν θρόνων αὐτῶν πάντες οἱ
ἄρχοντες τῆς θαλάσσης, καὶ ἀφελοῦνται τὰς μήτρας αὐ-
τῶν. καὶ τὸν ἱματισμὸν αὐτῶν τὸν ποικίλον ἐνδύσονται,
ἐκστάσει ἐκστήσονται, ἐπὶ γῆς καθεδοῦνται καὶ φοβηθή-
σονται τὸν ἀπώλειάν σου, καὶ στενάξουσιν ἐπὶ σέ.
17 ᵃ καὶ λήψονται ἐπὶ σὲ θρῆνον, καὶ ἐροῦσίν σοι, πῶς ἀ-
πώλου, καὶ κατελύθης ἐν θαλάσσῃ ἡ πόλις ἡ ἐπαινετὴ
ἥτις ἐκρατήθη ἰσχυρὰ ἐν τῇ θαλάσσῃ αὐτῇ, καὶ οἱ κα-
τοικοῦντες αὐτῇ, ἡ δόξα τὸν φόβον αὐτῆς πᾶσι τοῖς κα-
18 τοικοῦσιν αὐτῇ. ᵃ καὶ φοβηθήσονται αἱ νῆσοι ἀφ' ἡμέρας
πλώσεώς σου, καὶ ταραχθήσονται αἱ νῆσοι ἐν τῇ θαλάσσῃ
19 ἀπὸ τῆς ἐξόδου σου. ᵃ ὅτι τάδε λέγει κύριος κύριος,
ὅταν δῶ σε πόλιν ἠρημωμένην ὡς τὰς πόλεις τὰς μὴ
κατοικηθησομένας, ἐν τῷ ἀναγαγεῖν με ἐπὶ σὲ τὸν ἄ-
βυσσον καὶ καλύψει σε ὕδωρ πολύ.
20 ᵃ καὶ καταβιβάσει σε πρὸς σὲ καταβαθείας εἰς βό-
θρον πρὸς λαὸν αἰῶνος, καὶ κατοικιῶ σε εἰς βάθη τῆς γῆς
ὡς ἔρημον αἰῶνον μετὰ καταβαινόντων εἰς βόθρον, ὅπως
21 μὴ κατοικηθῇς ἐπὶ γῆς ζωῆς. ᵃ ἀπώλειάν σε δώσω,
καὶ οὐκ ὑπαρξεις ἔτι, καὶ ζητηθήσῃ καὶ οὐχ εὑρεθήσῃ εἰς
τὸν αἰῶνα, λέγει κύριος κύριος.

κζ

1 ᵃ Καὶ ἐγενήθη λόγος κυρίου πρός με, λέγων·
2 ᵃ καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, λάβε ἐπὶ σὸρ θρῆνον.
3 ᵃ εἰρεῖς τῇ Σὸρ τῇ κατοικούσῃ ἐπὶ εἰσόδοις θαλάσ-
σης τὸν ἐμπορείῳ τῶν λαῶν ἀπὸ νήσων πολλῶν, τάδε λέγει
ἀδωναὶ κύριος τῇ σὸρ, σὺ εἶπας, ἐγὼ πεπόηκα ἐμαυτῇ
καλλος μου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Et diripient substantiam tuam, & capient negotiationes tuas, & diffipabunt muros tuos, & domos desiderabiles tuas demolientur: & lapides tuos & ligna tua & pulverem tuum in medio maris ponent. "Et cessare faciam sonitum canticorum tuorum: & vox concentus citharum tuarum non audietur vltrà. "Et dabo te in politiem petræ apertæ: expansio piscatorum eris; non ædificaberis vltrà; quia ego Dominus decreui in verbo meo, dicit Dominus Deus. "Hæc dicit Dominus Deus Tyro: Nonne à voce ruinæ occisorum tuorum, in gemitu vulnerationum gladio, quando proiicientur occisi in medio tui, commouebuntur suburbia? "Descendent de solijs suis omnes principes maris, & auferent pallium suum, & vestimenta sua varij coloris spoliabunt; tremore induentur, super terram sedebunt, & contremiscent propter interitum tuum, & desolabuntur super te. "Et tollent super te lamentum, & dicent tibi: Quomodo periisti, quæ habitabas in medio maris; ciuitas laudabilis, quæ habitabat in fortitudine maris, ipsa & habitatores eius; quomodo traditi sunt in excidium omnes habitatores eius? "Nunc commouebuntur suburbia in die ruinæ occisorum tuorum, & turbabuntur insulæ quæ sunt in mari; cùm egredia fuerit transmigratio tua. "Quia hæc dicit Dominus Deus: Cùm dedero te ciuitatem desertam sicut ciuitates inhabitabiles, cùm ascendere faciam contra te exercitus populorum multorum, sicut aquas abyssi, & operient te populi multi. "Et descendere faciam te cum descendentibus in lacum domus perditionis ad populum qui à seculo est, & vastabo te in terra infetiori sicut deserta, quæ à seculo sunt cum descendentibus in lacum domus perditionis, vt non habiteris; & dabo gaudium in terra Israel. "Quasi non fueris dabo te, & sic eris; & quæretis, & non inueneris vltrà in æternum, dicit Dominus Deus.

CAP. XXVII.

ET factum est verbum prophetiæ à facie Domini mecum, dicens: ' Et tu fili hominis, assume super Tyrum lamentationem. ' Et dices Tyro, quæ sita est in vicinia portuum maris, quæ suppeditat negotiationem populis & insulis multis: Hæc dicit Dominus Deus: Tyre tu dixisti: Ego sum perfecta in decore meo.

תרגום יונתן

כג

1 וַיְהִי דְבַר־יְיָ אֵלַי לְמֵימָר׃
2 וְאַתְּ בַּר אָדָם טוֹל עַל צוֹר אֱלִיָּא׃
3 וְתֵימַר לְצוֹר דְּיָתְבָא עַל מְעָלֵי מַדְבְּרָא דְּעַמְמִין רַבְרְבִין מִן אִיִּין רַבִּין כְּדֵין אָמַר יְיָ אֱלֹהִים צוֹר אַתְּ אֲמַרְתְּ גְּמִירַת שִׁפְרִי׃

4 בלב ימים גבוליך בניך כללו יפיך׃
5 ברושים משניר בנו לך את כל־לחתים ארז
מלבנון לקחו לעשות תרן עליך׃
6 אלונים מבשן עשו משוטיך קרשך עשו־שן
7 בת־אשרים מאיי כתים׃ שש ברקמה ממצרים
היה מפרשך להיות לך לנס תכלת וארגמן מאיי
8 אלישה היה מכסך׃ ישבי צידון וארוד היו
שטים לך חכמיך צור היו בך המה חבליך׃
9 זקני גבל וחכמיה היו בך מחזיקי בדקך כל־
אניות הים ומלחיהם היו בך לערב מערבך׃
10 פרס ולוד ופוט היו בחילך אנשי מלחמתך מגן
וכובע תלו־בך המה נתנו הדרך׃
11 בני ארוד וחילך על־חומותיך סביב וגמדים
במגדלותיך היו שלטיהם תלו על־חומותיך סביב
12 המה כללו יפיך׃ תרשיש סחרתך מרב כל־
הון בכסף ברזל בדיל ועופרת נתנו עזבוניך׃
13 יון תובל ומשך המה רכליך בנפש אדם וכלי
14 נחשת נתנו מערבך׃ מבית תוגרמה סוסים
ופרשים ופרדים נתנו עזבוניך׃
15 בני דדן רכליך איים רבים סחרת ידך קרנות
שן והובנים השיבו אשכרך׃
16 ארם סחרתך מרב מעשיך בנפך ארגמן ורקמה
ובוץ וראמות וכדכד נתנו בעזבוניך׃
17 יהודה וארץ ישראל המה רכליך בחטי מנית
ופנג ודבש ושמן וצרי נתנו מערבך׃
18 דמשק סחרתך ברב מעשיך מרב כל־הון ביין
חלבון וצמר צחר׃
19 ודן ויון מאוזל בעזבוניך נתנו ברזל עשות קדה
20 וקנה במערבך היה׃ דדן רכלתך בבגדי־חפש
לרכבה׃

4 Et in corde maris sita: Finitimi tui qui te
ædificauerunt, impleuerũt decorem tuum.
5 Abietibus de Sanir extruxerunt te cum
omnibus tabulatis maris: cedrũ de Libano
6 tulerunt vt facerẽt tibi malũ. Quercus de
Basan dolauerũt in remos tuos. & transtra
tua fecerũt tibi ex ebore Indico, & præto-
7 riola de insulis Italiæ. Byssus varia de Æ-
gypto texta est tibi in velũ, vt poneretur in
malo: hyacinthus & purpura de insulis Eli-
8 sa facta sunt operimentũ tuũ. Habitatores
Sidonis & Aradij fuerũt remiges tui; sapien-
B tes tui, Tyre, facti sunt gubernatores tui.
9 Senes Giblij & prudẽtes eius habuerũt
nautas ad ministeriũ variç supellectilis tuç.
omnes naues maris & nautæ earũ fuerũt in
10 populo negotiationis tuæ. Persæ & Lydi
& Libyes erant in exercitu tuo viri bellato-
res tui; clypeũ & galeã suspenderũt in te p
11 ornatu tuo. Filij Aradij cum exercitu tuo
sup muros tuos in circuitu; sed & pigmæi
qui erãt in turrib⁹ tuis pharetras suas suspẽ-
derũt in muris tuis p gyrũ. ipsi cõpleuerũt
12 pulchritudinẽ tuã. Carthaginẽses negotia-
tores tui à multitudine cunctarũ diuitiarũ,
argẽto, ferro, stãno, plũboq; repleuerũt nũ-
13 dinas tuas. Grçcia & Tubal & Mosoch
ipsi institores tui, mancipia & vasa ærea ad-
14 duxerũt populo tuo. De domo Thogor-
C ma equos & equites & mulos adduxerũt
15 ad forũ tuũ. Filij Dedan negotiatores tui.
insulæ multæ negotiatio manus tuæ: dẽtes
eburneos & hebeninos mutauerũt in pre-
16 tio tuo. Syrus negotiator tuus. Propter
multitudinẽ operũ tuorũ gẽmã & purpurã
& scutulata & byssum & sericum & chod-
17 chod pposuerũt in mercatu tuo. Iuda &
terra Israel ipsi institores tui, in frumẽto pri-
mo balsamũ & mel & oleũ & resinã pposue-
18 fuerũt in nundinis tuis. Damascen⁹ nego-
tiator tu⁹ in multitudine operũ tuorum, in
multitudine diuersarũ opũ, in vino pingui,
19 in lanis coloris optimi. Dan & Græcia &
Mozel in nundinis tuis pposuerũt ferrum
fabrefactum, stactẽ & calamum in nego-
20 tiatione tua. Dedan institores tui in ta-
petibus ad sedendum.

*In corde maris termini tui, filij tui circunde- 4
derũt tibi decorẽ. Cedr⁹ ex Sanir ædificabitur, 5
naues tabularũ cupressi ex Libano captæ sũt, vt
facerẽt tibi malos abiegnos, de Basan fecerunt 6
remos tuos, tẽpla tua fecerũt ex ebore, domos syl
uestres de insulis Chettiim. Byssus cũ varietate 7
de Aegypto facta est tibi in stratu, vt circũdaret
te gloria & operiret te; hyacinth⁹ et purpura ex
insulis Elisæ, et facta sunt opertoria tua. Et prin 8
cipes tui habitãtes Sidonẽ, et Aradij fuerũt re-
miges tui. Sapientes tui Sor qui erãt in te, isti gu
bernatores tui. Seniores Bibliorũ, & sapiẽtes 9
eorũ qui erãt in te, isti cõfortabant consiliũ tuũ,
& omnes naues maris & remiges earũ. facti
sunt tibi in occidentẽ occidentis. Persæ et Lydi 10
& Libyes erãt in exercitu tuo viri bellatores
tui, peltas & galeas suspenderũt in te, isti dede
rũt gloriã tuã. Filij Aradiorũ, et fortitudo tua 11
super muros tuos in circuitu. sed et Medi in tur
ribus tuis erant custodes. Pharetras suas sus-
penderũt super propugnacula tua, in circuitu isti
perfecerũt tuũ decorẽ. Calchedonij mercatores 12
tui à multitudine potentiæ tuæ, argento & auro
& ære & ferro & stanno & plũbo dederunt
forũ tuũ. Græcia vniuersa & adiacẽtia eius, 13
negotiati sunt in te in animabus hominũ, & va
sa ærea dederũt mercaturæ tuæ. De domo Ther- 14
gama equos & equites, & mulos dederũt nun-
dinas tuas. Filij Rhodiorum mercatores tui ab 15
insulis multiplicauerũt negotiationẽ tuã, dentes
elephantinos; & his qui introducebãtur redde-
bas mercedes tuas. Homines negotiationẽ tuã à 16
multitudine mercatus tui in Aphec stactẽ, et pur
purã & byssum & varias res de Tharsis, &
raamoth et codchod dederunt nũdinas tuas. Iu- 17
das, et filij Israel, isti negotiatores tui in frumẽti
cõmercio, & vnguentorũ, & primũ mel et oleũ
& resinã dederũt in nũdinis tuis. Damascus 18
negotiatio tua in multitudine operũ tuorum ex
multitudine fortitudinis tuæ omnis vinum ex
Chelmon, & lanam lucidam de Mileto. Dan et 19
Iauan et Moozil in nundinis tuis. ferrũ operatũ
& rotæ in cõmixtione tua sunt. Dedan nego- 20
tiatores tui cum iumentis electis ad currus.

4 ἐν καρδίᾳ θαλάσσης τὰ ὅριά σου, υἱοί σου περιέθηκάν σοι
5 κάλλος. κέδρος ἐκ σανεὶρ οἰκοδομηθήσεται, νῆες σανίδων
κυπαρίσσου ἐκ τοῦ λιβάνου ἐλήφθησαν, τοῦ ποιῆσαί σε ἱστοὺς
6 ἐλατίνους, ἐκ τῆς βασανίτιδος ἐποίησαν τὰς κώπας σου, τὰ
ἱερά σου ἐποίησαν ἐξ ἐλέφαντος, οἴκους ἀλσώδεις ἀπὸ νή-
7 σων τῶν χεττιείμ. βύσσος μετὰ ποικιλίας ἐξ αἰγύπτου ἐγέ-
νετό σοι ἐν στρωμνῇ, τοῦ περιθεῖναί σοι δόξαν καὶ περιβαλεῖν
σε, ὑάκινθος καὶ πορφύρα ἐκ τῶν νήσων ἐλισαί, καὶ ἐγένοντο πε-
8 ριβόλαιά σου. καὶ οἱ ἄρχοντές σου οἱ κατοικοῦντες σιδῶνα καὶ
ἀράδιοι ἐγένοντο κωπηλάται σου. οἱ σοφοί σου σὸρ οἳ ἦσαν ἐν
9 σοί, οὗτοι κυβερνῆταί σου. οἱ πρεσβύτεροι βιβλίων, καὶ οἱ σο-
φοὶ αὐτῶν οἳ ἦσαν ἐν σοί, οὗτοι ἐνίσχυον τὴν βουλήν σου, καὶ
πάντα τὰ πλοῖα τῆς θαλάσσης καὶ οἱ κωπηλάται αὐτῶν. ἐγέ-
10 νοντό σοι ἐπὶ δυσμὰς δυσμῶν. πέρσαι, καὶ λυδοὶ καὶ λίβυες
ἦσαν ἐν τῇ δυνάμει σου ἄνδρες πολεμισταί σου πέλτας, καὶ
περικεφαλαίας ἐκρέμασαν ἐν σοί, οὗτοι ἔδωκαν τὴν δόξαν
11 σου. υἱοὶ ἀραδίων, καὶ ἡ δύναμίς σου ἐπὶ τῶν τειχέων σου
κύκλῳ. ἀλλὰ καὶ μῆδοι ἐν τοῖς πύργοις σου ἦσαν φύλακες.
τὰς φαρέτρας αὐτῶν ἐκρέμασαν ἐπὶ τῶν ὅρμων σου, κύ-
12 κλῳ οὗτοι ἐτελείωσάν σου τὸ κάλλος. καλχηδόνιοι ἔμ-
ποροί σου ἀπὸ πλήθους δυνάμεώς σου, ἀργύριον καὶ χρυσίον
καὶ χαλκὸν καὶ σίδηρον καὶ κασσίτερον καὶ μόλιβδον ἔδωκαν
13 τὴν ἀγοράν σου. ἡ ἑλλὰς πᾶσα, καὶ τὰ παρατείνοντα αὐ-
τῆς, ἐνεπορεύοντό σοι ἐν ψυχαῖς ἀνθρώπων, καὶ σκεύη
14 χαλκᾶ ἔδωκαν τῇ ἐμπορίᾳ σου. ἐξ οἴκου θεργαμὰ ἵπ-
15 πους καὶ ἱππεῖς, καὶ ἡμιόνους ἔδωκαν ἀγοράν σου. υἱοὶ ῥοδίων
ἔμποροί σου ἀπὸ νήσων ἐπλήθυναν τὴν ἐμπορίαν σου ὀ-
δόντας ἐλεφαντίνους, καὶ τοῖς εἰσαγομένοις ἀντεδίδους
16 τοὺς μισθούς σου. ἀνθρώπους ἐμπορίαν σου ἀπὸ πλήθους
τῆς ἐμπορίας σου ἐν ἀφὲκ στακτήν, καὶ πορφύραν καὶ βύσσον
καὶ ποικίλματα ἐκ θαρσεῖς, καὶ ῥααμὼθ καὶ κοδχὸδ ἔδω-
17 καν τὴν ἀγοράν σου. ἰούδας, καὶ υἱοὶ ἰσραήλ, οὗτοι ἔμ-
ποροί σου ἐν σίτου πράσει, καὶ μύρων καὶ πρῶτον μέλι καὶ
18 ἔλαιον καὶ ῥητίνην ἔδωκαν εἰς τὸν σύμμικτόν σου. δα-
μασκὸς ἐμπορία σου ἐν πλήθει ἔργων σου ἐκ πλήθους δυ-
νάμεώς σου πάσης οἶνος ἐκ χελμών, καὶ ἔριον στιλβὸν ἐκ μι-
19 λήτου. δὰν καὶ ἰαυὰν καὶ μοόζηλ εἰς τὴν ἀγοράν σου. σί-
δηρος εἰργασμένος καὶ τροχοὶ ἐν τῷ συμμίκτῳ σου εἰσίν.
20 δαιδὰν ἔμποροί σου μετὰ κτηνῶν ἐκλεκτῶν εἰς ἅρματα.

תרגום יונתן

4 בגו ימא תחומיך ארדיכליך שכללו בניניך׃ 5 ברזין משניר בנו ליך ית כל גישריך ארזין מלבנן נסבו למעבד תורנין עלך׃
6 בלוטין מבתנן עבדו משוטי ספינך תירוסי תרעך דפין דאשכרעין מכבשין בשן דפיל בית חופאה לאתיטרון ממדינת אפוליא׃
7 כתן צבעונין ממצרים הוה פרסיך למהוי לך לאת תכלא וארגונא ממדינת איטליא הות כסותיך׃ 8 יתבי צידון וארוד
הוו שיטין ושיטין סחורא לגויך חכימיך צור הוו ביך אנון פרנסיך׃ 9 סבי גבל וחכימהא הוו ביך מתקפי צורכך כל נחתי ימא וספניהון
הוו ביך מיתן סחורא לגויך׃ 10 פרסאי ולודאי ופוטאי הוו במשריתך גברי עבדי קרביך עגילין וקולסין תלו ביך אנון אסגיו זיויך׃
11 בני ארוד ומשריתיך על שוריך סחור סחור ואף קפוטקאי במגדליך הוו שלטיהון תלו על שוריך סחור סחור אנון שכללו שופריך׃
12 מן ימא מיתן סחורא לגויך מסגי כל עותר בכסף ברזל עביץ ואבר יהבו בבית גנזיך׃ 13 יון תובל ומשך אנון תגריך בנפשא
אנשא ומני נחשא מיתן סחורא לגויך׃ 14 ממדינת גרממיא סוסון ופרשין וכודנון מיתן סחורא לגויך׃ 15 בני דדן תגריך יתבי
נגוון סגיאין מיתן סחורא לגויך בקרנין דיעלין ושן דפיל וטוסין אתיבו קרבניך׃ 16 מן ארם מיתן סחורא לגויך מסגי עותריך בתכריכין
דארגוון ומצייר ובוץ צבעונין ואבנין טבן ומרגלן יהבו בבית גנזיך׃ 17 יהודה וארעא דישראל אנון תגריך בחטי דיחוש וקוליא ודבש
ומשח ושרף יהבו בחנותיך׃ 18 מן דמשק מיתן סחורא לגויך בסגי עותריך מסגי כל עותר בחמר חילת מבשל ועמר מילת כבינא׃
19 ודן ויון מתקנן סחורתיך מיתן בעדקין דברזל קדה וקנה בשם בחנותיך יהבו׃ 20 מן דדן מיתן סחורא לגויך כלבוש דיקר לרתיכין׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 In medio mariũ est terminus tuus, architecti tui fundauerunt ædificia tua. 5 Abietibus de Sanir construxerunt tibi omnes pontes tuos, cedros de Libano tulerunt vt facerent tibi malos nauium. 6 Quercubus de Bassan fecerunt remos nauium tuarum, superliminaria portarum tuarum ex tabulis buxinis cęlatis ebore, coopertoria in theatri morẽ de prouincia Apuliæ. 7 Byssus & varia tinctura de Ægypto fuit tibi velum, vt esset tibi in signum. Hyacinthus & purpura de prouincia Italiæ fuit operimentum tuum. 8 Habitatores Sydon & Aradij fuerunt remiges & portantes mercimonia in mediũ tui. Sapientes tui Tyre fuerunt in te, & ipsi fuerunt gubernatores tui. 9 Senes Gebal & sapientes eius fuerunt in te, prouidentes necessaria, omnes descendentes in mare, & nautæ eorum fuerunt remiges in te & portantes mercimonia in mediũ tui. 10 Persæ & Lydij & Libyes erãt in exercitu tuo viri bellatores tui, scuta & galeas suspenderunt in te; ipsi multiplicauerũt splendorem tuum. 11 Filij Aradij & exercitus tuus super muros tuos in circuitu tuo, & Cappadoces in turribus tuis fuerunt; clypeos suos suspenderant in muris tuis per gyrum; ipsi compleuerunt pulchritudinem tuam. 12 De mari adducebant mercimonia in mediũ tui, præ multitudine omnium diuitiarum in argento, ferro, stanno, & plumbo, quæ posuerunt in domo thesaurorum tuorum. 13 Græcia & Tubal & Mosoch ipsi negotiatores tui in animabus hominum, & vasa ærea adducebant in mercimonia in mediũ tui. 14 De prouincia Germaniæ equos & equites & mulos adducebant merces in medium tui. 15 Filij Dedan negotiatores tui & habitatores insularum multarum adducebant merces in mediũ tui, in cornibus caprearum & dentibus elephantinis; & pauones adduxerunt in munus tibi. 16 De Syria adducebant mercimonia in mediũ tui, præ multitudine diuitiarum tuarum; chlamydes purpureas & acupictas & ex bysso varij coloris, & lapides pretiosos & margaritas posuerunt in domo thesaurorum tuorũ. 17 Iuda etiam & terra Israel, ipsi institores tui in tritico optimo & balsamo; mel, oleum & resinam posuerunt in officinis tuis. 18 De Damasco adducebant negotiationem in mediũ tui, in multitudine diuitiarum tuarum præ multitudine omnium diuitiarum in vino dulci condito, & lana sericea subtili. 19 Et Dan & Græcia turmatim mercimonia adducebant; laminas ferreas, stacten & calamum aromaticum posuerunt in nundinis tuis. 20 A Dedan afferebant negotiationes in mediũ tui, in vestibus preciosis ad equitaturam.

Universidad de Deusto
Biblioteca

21 עֲרַב וְכָל נְשִׂיאֵי קֵדָר הֵמָּה סֹחֲרֵי יָדֵךְ בְּכָרִים וְאֵילִים וַעֲתוּדִים בָּם סֹחֲרָיִךְ :
22 רַכְלֵי שְׁבָא וְרַעְמָה הֵמָּה רֹכְלַיִךְ בְּרֹאשׁ כָּל בֹּשֶׂם וּבְכָל אֶבֶן יְקָרָה וְזָהָב נָתְנוּ עִזְבוֹנֵךְ :
23 חָרָן וְכַנֵּה וְעֶדֶן רֹכְלֵי שְׁבָא אַשּׁוּר כִּלְמַד רֹכְלָתֵךְ:
24 הֵמָּה רֹכְלַיִךְ בְּמִכְלֹלִים בִּגְלוֹמֵי תְכֵלֶת וְרִקְמָה וּבְגַנְזֵי בְרוֹמִים בַּחֲבָלִים חֲבָשִׁים וַאֲרָזִים בְּמַרְכֻלְתֵּךְ :
25 אֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ שָׁרוֹת לִיךְ מַעֲרָבֵךְ וַתִּמָּלְאִי וַתִּכָּבְדִי מְאֹד בְּלֵב יַמִּים :
26 בְּמַיִם רַבִּים הֱבִיאוּךְ הַשָּׁטִים אוֹתָךְ רוּחַ הַקָּדִים שִׁבָּרֵךְ בְּלֵב יַמִּים :
27 הוֹנֵךְ וְעִזְבוֹנַיִךְ מַעֲרָבֵךְ מַלָּחַיִךְ וְחֹבְלַיִךְ מְחַזְּקֵי בִּדְלֵךְ וְעֹרְבֵי מַעֲרָבֵךְ וְכָל־אַנְשֵׁי מִלְחַמְתֵּךְ אֲשֶׁר בָּךְ וּבְכָל־קְהָלֵךְ אֲשֶׁר בְּתוֹכֵךְ יִפְּלוּ בְלֵב יַמִּים בְּיוֹם מַפַּלְתֵּךְ : 28 לְקוֹל זַעֲקַת חִבְלַיִךְ יִרְעָשׁוּ מִגְרָשׁוֹת :
29 וְיָרְדוּ מֵאֳנִיּוֹתֵיהֶם כָּל תֹּפְשֵׂי מָשׁוֹט מַלָּחִים כָּל חִבְלֵי הַיָּם אֶל הָאָרֶץ יַעֲמֹדוּ :
30 וְהִשְׁמִיעוּ עָלַיִךְ בְּקוֹלָם וְיִצְעֲקוּ מָרָה וְיַעֲלוּ עָפָר עַל רָאשֵׁיהֶם בָּאֵפֶר יִתְפַּלָּשׁוּ :
31 וְהִקְרִיחוּ אֵלַיִךְ קָרְחָה וְחָגְרוּ שַׂקִּים וּבָכוּ אֵלַיִךְ בְּמַר־נֶפֶשׁ מִסְפֵּד מָר : 32 וְנָשְׂאוּ אֵלַיִךְ בְּנֵיהֶם קִינָה וְקוֹנְנוּ עָלַיִךְ מִי כְצוֹר בְּדֻמָּה בְּתוֹךְ הַיָּם
33 בְּצֵאת עִזְבוֹנַיִךְ מִיַּמִּים הִשְׂבַּעַתְּ עַמִּים רַבִּים בְּרֹב הוֹנַיִךְ וּמַעֲרָבַיִךְ הָעֲשַׁרְתְּ מַלְכֵי אֶרֶץ :
34 עֵת נִשְׁבַּרְתְּ מִיַּמִּים בְּמַעֲמַקֵּי־מַיִם מַעֲרָבֵךְ וְכָל־קְהָלֵךְ בְּתוֹכֵךְ נָפָלוּ :
35 כֹּל יֹשְׁבֵי הָאִיִּים שָׁמְמוּ עָלַיִךְ וּמַלְכֵיהֶם שָׂעֲרוּ שַׂעַר רָעַמּוּ פָּנִים : 36 סֹחֲרִים בָּעַמִּים שָׁרְקוּ עָלָיִךְ בַּלָּהוֹת הָיִית וְאֵינֵךְ עַד־עוֹלָם :

21 Arabia & vniuersi principes Cedar, isti negotiatores manus tuæ cũ agnis & arietibus & hœdis, venerunt ad te negotiatores tui. 22 Venditores Saba & Rema ipsi negotiatores tui, cũ vniuersis primis aromatibus & lapide pretioso, & auro quod dispersum est in mercatu tuo. 23 Aran & Chenne & Eden, isti negotiatores tui: Saba, Assur & Chelmad venditores tui. 24 Ipsi negotiatores tui, multifariam in volucribus hyacinthi & polymitorũ gazarũq; pretiosarũ quæ obuolutæ & astrictæ erant funibus, cedros quoq; habebat in negotiationibus tuis. 25 Naues maris principes tui in negotiatione tua, & repleta es & glorificata nimis in corde maris. 26 In aquis multis adduxerunt te remiges tui, vétus Auster cõtriuit te in corde maris. 27 Diuitiæ tuę, & thesauri tui, & multiplex instrumentũ tuũ. Nautæ tui gubernatores tui tenebant supellectilé tuã, & populo tuo præerãt. Viri quoq; bellatores tui qui erant in te, cũ vniuersa multitudine tua quæ est in medio tui, cadét in corde maris in die ruinæ tuæ. 28 A sonitu clamoris gubernatorũ tuorũ cõturbabuntur classes. 29 Et descendent de nauibus suis omnes qui tenebãt remos. Nautæ & vniuersi gubernatores maris in terra stabunt. 30 Et eiulabunt super te voce magna, & clamabũt amarè. et superinicient pulueré capitibus suis, & cinere cõspergentur. 31 Et radent sup te caluitiũ, & accingentur ciliciis: et plorabunt te in amaritudine animæ ploratu amarissimo. 32 Et assument sup te carmen lugubre, & plangent te. Quis est vt Tyr' quæ obtumuit in medio maris? 33 Quę in exitu negotiationũ tuarũ de mari implesti populos multos, & multitudine diuitiarũ tuarũ & populorũ tuorum ditasti reges terræ. 34 Núc cõtrita es à mari, in profundis aquarum opes tuæ, & omnis multitudo tua quæ erat in medio tui ceciderũt. 35 Vniuersi habitatores insularũ obstupuerũt super te, & reges earũ omnes tempestate perculti mutauerũt vultus. 36 Negotiatores populorum sibilauerunt super te. Ad nihilũ deducta es, & non eris vsque in perpetuum.

21 Ἀραβία καὶ πάντες οἱ ἀρχόντες κηδάρ. οὗτοι ἔμποροι διὰ χειρός σε καμήλων, καὶ κριῶν, καὶ ἀρνῶν· ἐν τούτοις ἐμπορεύσονταί σε. 22 οἱ ἔμποροι οὗ Σαβὰ, καὶ ῥαγμά· αὐτοὶ ἔμποροί σε μετὰ πρώτων ὑδυσμάτων καὶ λίθων τιμίων ὁλοκαυτώσεως καὶ χρυσίον ἔδωκαν τὴν αἴσρεσίν σε. 23 χαρὲν, καὶ χαναὶ καὶ αἰδὴμ, οὗτοι ἔμποροί σε. Σαβὰ καὶ ἀσσὼρ, καὶ χαλμαδ ἔμποροί σε. 24 φέροντες ἐμπορείαν ἐν μοχαλὶμ ἐν γαλιμευάνθοις, καὶ ποικιλίαν καὶ θησαυροὺς ἐγκλειστοὺς καὶ δεδεμένους ἐν χοινίοις. 25 καὶ κυπαρίσσινα πλοῖα ἐν αὐτοῖς. ἡ ἐμπορία σου ἐν τῷ πλήθει τῶν συμμίκτων σου, καὶ ἐνεπλήσθης, καὶ ἐδοξάσθης σφόδρα ἐν καρδίᾳ θαλάσσης. 26 εἰς ὕδατα πολλὰ ἤγαγόν σε οἱ κωπηλάται σου. πνεῦμα βίαιον συνέτριψέν σε ἐν καρδίᾳ θαλάσσης. 27 αἱ δυνάμεις σου, καὶ ὁ μισθός σου καὶ οἱ σύμμικτοί σου, καὶ οἱ κωπηλάται σου, καὶ οἱ κυβερνῆταί σου καὶ οἱ συμβολοί σου, καὶ οἱ πᾶσι μιγνύοντες τὴν ἀπαμίξιαν σου, καὶ πάντες οἱ ἄνδρες οἱ πολεμισταί σου ἐν σοὶ καὶ πᾶσα ἡ συναγωγή σου ἡ ἐν μέσῳ σου πεσοῦνται ἐν καρδίᾳ θαλάσσης, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς πτώσεώς σου. 28 πρὸς τὸν φόνον τῆς κραυγῆς σου οἱ κυβερνῆται σου φοβηθήσονται. 29 καὶ καταβήσονται ἀπὸ τῶν πλοίων αὐτῶν πάντες οἱ κωπηλάται σου, καὶ οἱ ναῦται σου, καὶ οἱ πρωρεῖς τῆς θαλάσσης ἐπὶ τὴν γῆν στήσονται. 30 καὶ ἀλαλάξουσιν ἐπὶ σὲ τὴν φωνὴν αὐτῶν, καὶ κεκράξονται πικρόν, καὶ πτίσουσιν γῆν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῶν, καὶ ἐν σποδῷ ἐκοπρώσουσιν. 31 καὶ ξυρήσονται ἐπὶ σοὶ φαλάκρωμα, καὶ περιζώσονται σάκκον καὶ κλαύσονται περὶ σοῦ ἐν πικρασμῷ ψυχῆς. 32 καὶ κόψονται πικρὸν λήψονται ἐπὶ σὲ καὶ θρηνήσουσιν ἐπὶ σὲ οἱ υἱοὶ αὐτῶν θρῆνον, καὶ θρηνήσουσιν θρήνημα Τύρ. τίς ὥσπερ τύρος κατασιγηθεὶς σὺ ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης; 33 πόσον τινα ὄρος μισθὸν ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἐνέπλησας ἔθνη ἀπὸ τῶν πλήθους σου, καὶ ἀπὸ τῶν συμμίκτων σου ἐπλούτησας πόλεις τῆς γῆς. 34 νῦν δὲ συνετρίβης ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐν βάθει ὕδατος ὁ σύμμικτός σου καὶ πᾶσα ἡ συναγωγή σου ἐν μέσῳ σου. 35 ἔπεσον πάντες οἱ κωπηλάται σου, πάντες οἱ καθοικοῦντες τὰς νήσους συγκλύσουσιν ἐπὶ σέ, καὶ οἱ βασιλεῖς αὐτῶν ὀκνήσουσιν ὀκνηρόν· καὶ διακύψουσι τὸ πρόσωπον αὐτῶν. 36 ἔμποροι ἀπὸ ἐθνῶν ἐξέκλασαν ἐπὶ σέ, ἀπώλεια ἐγένου καὶ οὐκ ἔσῃ εἰς τὸν αἰῶνα.

21 *Arabia & omnes principes Cedar, isti negotiatores per manũ tuam camelos, & arietes, & agnos in quibus negotiantur te 22 *Negotiatores tui Saba, et Ragma, ipsi negotiatores tui cũ primis aromatibus & lapidibus pretiosis, qui et aurum dederũt mercatũ tuum. 23 *Charan & Chanaan & Edan, isti negotiatores tui; Saba et Assur & Chalmad negotiatores tui. 24 *Ferentes negotiationem in multifariam & volucribus hyacinthum, & polymita & thesauros electos colligatos in funibus. 25 *Et cypressinæ naues in tui. Negotiatio tua in multitudine commixtionum tuarum, & repleta es, & aggranuatæ es nimis in cordibus mariũ. 26 *In aqua multa adduxerunt te remiges tui. Spiritus Austri contriuit te in corde maris. 27 *Potentiæ tuæ, & merces tuæ, & commixti tui, & remiges tui, & gubernatores tui, & consiliariũ tui, & commiscentes commixtionẽ tuã, & omnes viri bellatores tui in te, & vniuersa cõgregatio tua in medio tui, cadent in corde maris, in die ruinæ tuæ. 28 *Ad vocem clamoris tui gubernatores tui timore timebunt. 29 *Et descendent à nauibus suis omnes remiges tui, & nautæ tui, & proretæ maris super terram stabunt. 30 *Et eiulabunt super te voce sua, & clamabunt amarè, & imponent terram super caput eorũ, & cinerẽ substernent. 31 *Et radent super te caluicium, & præcingentur cilicio, & plorabunt super te in amaritudine animæ. 32 *Et planctum amarum assument super te, & assumunt super te filij eorũ lamentum, & plangent planctũ Sor: Quis sicut Tyrus, quæ conticuit in medio maris? 33 *Quantam inuenisti mercedem à mari? implesti gentes à multitudine tua, & à commixtione tua ditasti omnes reges terræ. 34 *Nunc autem contrita es in mari in profunditate aquæ, commixtio tua & omnis cœgregatio tua in medio tui, ceciderunt 35 *Omnes remiges tui, omnes habitantes insulas contristabuntur super te, & reges earum stupore stupescent, & flebit facies eorum. 36 *Negotiatores à gentibus sibilauerunt super te; perditio facta es, & non eris in æternum.

תרגום יונתן

21 עַרְבָיֵא רַבְרְבֵי נְבַט אִנּוּן מְגָרָיִךְ דְּהוּדִין וְדִכְרִין וְדַרְזָן בְּהוֹן חֲוָה סְחוֹרְתִיךְ : 22 חַגְרֵי שְׁבָא וְרַעְמָה אִנּוּן חַגָּרִיךְ בְּרֵישׁ כָּל בֻּסְמִין וּבְכָל מַרְגְּלִיתָא יְקָרְתָּא וּדְהַבָּא נְתָנוּ אַזְבּוּנָךְ : 23 חָרָן וְכַנֵּה וְעֵדֶן חַגָּרֵי שְׁבָא אַתּוּר וְכִלְמַד חַגָּרָתִיךְ : 24 אִנּוּן חַגָּרָתִיךְ בְּמִכְלוֹלִין בִּגְלוֹמֵי תְּכֵלְתָּא וְצִבְעָא דְּמַסְגְּרָן וְחִפֵּי גְּלִילִין מְאֻסְרִין בַּאֲטוּנִין דְּבוּצָא וְעָבְדִין בְּחוּטִין וְאִילָנִין דְּאַרְזָא בְּאֵיסְלָיָא דִּסְחָרָן בְּקוֹסְטַרְנִין וְחָ

Universidad de Deusto
Biblioteca

כח

1 ויהי דבר־יהוה אלי לאמר׃
2 בן־אדם אמר לנגיד צר כה אמר אדני יהוה
יען גבה לבבך ותאמר אל אני מושב אלהים ישבתי
בלב ימים ואתה אדם ולא־אל ותתן לבבך כלב
אלהים׃
3 הנה חכם אתה מדניאל כל־סתום לא עממוך׃
4 בחכמתך ובתבונתך עשית לך חיל ותעש זהב
וכסף באוצרותיך׃
5 ברב חכמתך ברכלתך הרביתה חילך וינבה
לבבך בחילך׃ 6 לכן כה אמר אדני יהוה יען תתך
את־לבבך כלב אלהים׃
7 לכן הנני מביא עליך זרים עריצי גוים והריקו
חרבותם על־יפי חכמתך וחללו יפעתך׃
8 לשחת יורדוך ומתה מטותי חלל בלב ימים׃
9 האמר תאמר אלהים אני לפני הרגך ואתה
אדם ולא־אל ביד מחללך׃
10 מותי ערלים תמות ביד זרים כי אני דברתי
נאם אדני יהוה׃
11 ויהי דבר־יהוה אלי לאמר׃
12 בן־אדם שא קינה על־מלך צור ואמרת לו כה
אמר אדני יהוה אתה חותם תבנית מלא חכמה
וכליל יפי׃
13 בעדן גן־אלהים היית כל־אבן יקרה מסכתך
אדם פטדה ויהלם תרשיש שהם וישפה ספיר נפך
וברקת וזהב מלאכת תפיך ונקביך בך ביום הבראך
כוננו׃ 14 את־כרוב ממשח הסוכך ונתתיך בהר
קדש אלהים היית בתוך אבני־אש התהלכת׃
15 תמים אתה בדרכיך מיום הבראך עד־נמצא
עולתך בך׃

EZECHIEL. Translat.B.Hieronymi. CAP. XXVIII.

1 ET factus est sermo Domini ad me, dicens: 2 Fili hominis, dic principi Tyri:
A Hæc dicit Dominus Deus: Eò quòd elevatum est cor tuum, & dixisti: Deus ego sum,
& in cathedra Dei sedi in corde maris, cùm sis homo & non Deus, & dedisti cor tuum
3 quasi cor Dei. 4 Ecce sapientior es tu Daniele, omne secretum non est absconditum
à te. 5 In sapientia & prudentia tua fecisti tibi fortitudinem, & acquisisti aurum &
argentum in thesauris tuis. 6 In multitudine sapientiæ tuæ & in negotiatione tua
multiplicasti tibi fortitudinem, & elevatum est cor tuum in robore tuo.
7 Propterea hæc dicit Dominus Deus:
B Eò quòd elevatum est cor tuum quasi cor Dei. 8 Idcirco ecce ego adducam super te alie-
nos robustissimos gentium. Et nudabunt gladios suos super pulchritudinem sapien-
tiæ tuæ, & polluent decorem tuum. 9 Interficient & detrahent te, & morte mo-
ris in interitu occisorum in corde maris. Nunquid dicens loqueris: Deus ego
sum, coram interficientibus te, cùm sis homo & non Deus? In manu occidentium te,
10 Morte incircumcisorum morieris, in manu alienorum; quia ego locutus sum, dicit
11 Dominus Deus. Et factus est sermo Domini ad me, dicens:
C 12 Fili hominis, leua planctum super regem Tyri, & dices ei: Hæc dicit Dominus Deus:
Tu signaculũ similitudinis, plenus sapientia, & corona decoris.
13 In delitiis paradisi Dei fuisti. Omnis lapis pretiosus operimẽtũ tuũ, Sardius, Topa-
zius, & iaspis, chrysolithus, & onyx, & beryllus, sapphirus & carbunculus & smara-
gdus: aurum opus decoris tui, & foramina tua in die qua conditus es præparata
sunt.
14 Tu Cherub extentus & protegens, & posui te in mõte sancto Dei. In medio lapi-
D dum ignitorum ambulasti.
15 Perfectus in viis tuis à die conditionis tuæ, donec inuenta est iniquitas in te.

CAP. XXVIII.

ET factus est sermo Domini ad me, dicens: 1
Et tu fili hominis, dic principi Tyri: Hæc 2
dicit Adonai Dominus: Pro eo quòd exaltatum
est cor tuum, & dixisti, Deus sum ego, habita-
tionem Dei habitauí in corde maris; tu autem es
homo & non Deus, & dedisti cor tuũ quasi cor
Dei. Nunquid sapientior es tu Daniele? Sa- 3
pientes nõ erudierunt te disciplina sua. Nun- 4
quid in scientia tua aut in prudentia tua fecisti
tibi fortitudinem, & acquisisti argentum &
aurum in thesauris tuis: Aut in multa scientia 5
tua et negotiatione tua multiplicasti fortitudinẽ
tuam, & eleuatum est cor tuum in fortitudine
tua?
Propterea hæc dicit Adonai Dominus: Quia 6
dedisti cor tuũ sicut cor Dei. Propter hoc ecce 7
ego adduco super te alienos pestilẽtes de gẽtibus,
& euaginabunt gladios suos super te, super pul-
chritudinẽ scientiæ tuæ, sternẽt pulchritudinem
tuam
In perditionem, & deducent te, & 8
morieris morte vulneratorum in corde maris.
Nunquid loquẽs dices: Deus sum ego in cõ- 9
spectu interficientiũ te? tu autem es homo et non
Deus. In manu vulnerãtiũ te, Mortibus incir- 10
cunciſorũ morieris in manibus alienorũ, quia ego
locutus sum, dicit Adonai Dominus. Et factus 11
est sermo Domini ad me, dicẽs: Fili hominis, 12
assume planctum super principem Tyri, et dic ei:
Hæc dicit Adonai Dominus: Tu es signaculũ si-
militudinis, plenus sapientia & corona decoris.
In deliciis paradisi Dei fuisti, omni lapide 13
pretioſo indutus es; sardio & topazio & sma-
ragdo & carbunculo et sapphiro & iaspide, &
argento & auro, & ligurio et achate, & ame-
thysto & chrysolitho & beryllo & onychio, et
auro repleſti thesauros tuos, & apothecas tuas
in te. Ex qua die conditus es & præparatus es,
Cum Cherub vnctus à Deo, & habitante 14
in tabernaculo. Et posui te in monte sancto Dei;
fuctus es in medio lapidum ignitorum; ambulasti
Immaculatus tu in diebus tuis, à qua die 15
creatus es, donec inuentæ sunt iniquitates in te.

Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με, λέγων· 1
καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, εἰπὲ τῷ ἀρχοντὶ τύρου· τάδε λέ- 2
γει ἀδωναὶ κύριος· ἀνθ᾽ ὧν ὑψώθη ἡ καρδία σου, καὶ εἶπας
ὁ θεὸς εἰμὶ ἐγώ, κατοικίαν θεοῦ κατῴκηκα ἐν καρδίᾳ θα-
λάσσης, σὺ δὲ εἶ ἄνθρωπος καὶ οὐ θεός, καὶ ἔδωκας τὴν καρ- 3
δίαν σου ὡς καρδίαν θεοῦ. μὴ σοφώτερος εἶ σὺ ἢ Δανιήλ;
σοφοὶ γὰρ οὐ παιδεύσουσί σε τῇ παιδείᾳ αὐτῶν. μὴ ἐν 4
τῇ παιδείᾳ σου ἢ ἐν τῇ φρονήσει σου ἐποίησας ἑαυτῷ δύ-
ναμιν, καὶ περιεποιήσω χρυσὸν καὶ ἄργυρον ἐν τοῖς θη- 5
σαυροῖς σου. ἢ ἐν τῇ πολλῇ παιδείᾳ σου καὶ τῇ ἐμπο-
ρίᾳ σου ἐπληθύνας δύναμίν σου, καὶ ὑψώθη ἡ καρδία 6
σου ἐν τῇ δυνάμει σου; διὰ τοῦτο τάδε λέγει ἀδωναὶ
κύριος· ἐπεὶ δέδωκας τὴν καρδίαν σου ὡς καρδίαν θεοῦ.
διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω ἐπὶ σὲ ἀλλοτρίους λοι- 7
μοὺς ἀπὸ ἐθνῶν, καὶ ἐκκενώσουσι τὰς μαχαίρας αὐτῶν
ἐπὶ σὲ ἐπὶ τὸ κάλλος τῆς παιδείας σου, σφάξουσι τὸ κάλ-
λος σου εἰς ἀπώλειαν, καὶ καθαιρεθήσῃ σὺ καὶ
ἀποθανῇ θανάτῳ τραυματιῶν ἐν καρδίᾳ θαλάσσης.
μὴ λέγων ἐρεῖς, θεός εἰμι ἐγὼ ἐνώπιον τῶν ἀκυρούντων 9
σε, σὺ δὲ εἶ ἄνθρωπος καὶ οὐ θεὸς ἐν χειρὶ τιτρωσκόντων σε,
θανάτοις ἀπερριμμένων ἀποθανῇ σὺ χερσὶν ἀλλο- 10
τρίων, ὅτι ἐγὼ ἐλάλησα, λέγει ἀδωναὶ κύριος. καὶ ἐγένετο 11
λόγος κυρίου πρός με, λέγων· υἱὲ ἀνθρώπου, λάβε 12
θρῆνον ἐπὶ τὸν ἄρχοντα τύρου, καὶ εἰπὲ αὐτῷ· τάδε λέγει
ἀδωναὶ κύριος, σὺ εἶ ὑποφόρημα ὁμοιώσεως πλή-
ρεις σοφίας καὶ τέλειον κάλλος.
ἐν τῇ τρυφῇ τοῦ παραδείσου τοῦ θεοῦ ἐγένου. παντὶ 13
λίθῳ τιμίῳ ἐνδέδεσαι, σαρδίῳ καὶ τοπαζίῳ καὶ σμά-
ραγδῳ καὶ ἀνθράκι καὶ σαπφείρῳ καὶ ἰάσπιδι, καὶ ἀρ-
γύρῳ καὶ χρυσίῳ, καὶ λιγυρίῳ καὶ ἀχάτῃ, καὶ ἀμέ-
θυστῳ καὶ χρυσολίθῳ καὶ βηρύλλιον καὶ ὀνύχιον καὶ χρυ-
σίου ἐνέπλησας τοὺς θησαυρούς σου καὶ τὰς ἀποθήκας
σου ἐν σοί. ἀφ᾽ ἧς ἡμέρας ἐκτίσθης καὶ κατεσκευάσθης,
μετὰ χερουβὶ κεχρισμένου σε ἔθηκά σε ἐν ὄρει ἁγίῳ θεοῦ. 14
ἐν μέσῳ λίθων πυρίνων, ἐπορεύθης
ἄμωμος εἶ ἐν ταῖς ἡμέραις σου, ἀφ᾽ ἧς ἡμέρας ἐκτί- 15
σθης ἕως οὗ εὑρέθη τὰ ἀδικήματα ἐν σοί.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XXVIII.

ET factum est verbum prophetiæ à facie Domini mecũ, dicens: 1 Fili hominis, dic regi Tyri: Hæc dicit Dominus Deus: Pro eo quòd elevatum est cor tuum, & dixisti: Terribilis ego sum, & in sede fortium sedi in medio marium; & tu es homo inutilis, & cogitasti in corde tuo quòd sis terribilis. 3 Ecce sapientior es tu Daniele: omne secretum non est occultatum à te. 4 In sapientia tua & in prudentia tua posfedisti tibi diuitias, & congregasti aurum & argentum in thesauris tuis. 5 In multitudine sapientiæ tuæ & in negotiatione tua multiplicasti fortitudinem tuam, & elevatũ est cor tuum ob copias tuas. 6 Propterea hæc dicit Dominus Deus: Pro eo quòd cogitasti in corde tuo quòd tu sis terribilis. 7 Ideo ecce ego adducã super te extraneos robustissimos populorum, & euaginabunt gladios suos in ornamẽtum sapientiæ tuæ, & dissipabunt splendorem terroris tui. 8 In dissipationem detrahent te, & morieris more vulneratorum gladio in medio marium. 9 Nunquid dicendo dices: Terribilis ego sum coram interficientibus te: cùm tu homo sis inutilis, in manu dissipantium te. 10 Morte impiorũ morieris in manu alienorum, quia ego decreui in verbo meo, dicit Dominus Deus. 11 Et factum est verbum prophetiæ à facie Domini mecum, dicens: 12 Fili hominis, tolle lamentum super regem Tyri, & dices illi: Hæc dicit Dominus Deus: Tu similis es vasi figurato quod fœcè compositum est & absolutum in pulchritudine sua. 13 Copia bonorum & deliriarum tu diffluis, acsi in voluptate paradisi Dñi habitares. Omnes diuitiæ & altitudo & gloria data sunt tibi: omnes lapides pretioſi & digesti in vestimẽtis tuis: Sardius, topazius & adamas, chrysolithus, beryllus & iaspis, sapphirus, smaragdus & carbunculus, inclusi auro, omnes isti opus ornamẽti ruijdeo elevatũ est cor tuũ. Verũm nõ considerasti cadauer tuũ, quòd factus sis concauitatibus & foraminibus quæ sunt tibi necessaria, sine quibus impossibile est vt viuas: à die quo conditus es, tecum composita sunt. 14 Tu es rex vnctus in regnũ, & data est tibi magnitudo. Et tu monte sancto Domini spreuisti, & in populum sanctum cogitasti dominari. 15 Perfectus eras in via tua à die quo creatus es, donec inuenta est iniquitas in te.

תרגום יונתן

כח 1 והוה פתגם נבואה מן קדם ייי עמי למימר׃ 2 בר אנש אמר למלכא דצור כדנן אמר ייי אלהים חלף ודאים
לבבך ואמרת חלא אנא ומותב בגו ימא יתבית כורסי ואנא אנש ולא אלה ומסרת לבך כלבא דאלהים׃ 3 הא חכים את מדניאל
לית כל רזא דאתכסי מינך׃ 4 בחכמתך ובסכלתנותך קנית לך נכסין וכנשתא דהבא וכספא באוצרך׃ 5 בסגי חכמתך ובסחורתך
אוסגת חילך ואתרם לבבך בחילך׃ 6 בדכן אמר ייי אלהים חלף דאת לבבך כלבא דאלהים׃ 7 הא אנא מייתי עלך
לחבלא ישתהנך ומסות מסת סטנעי חרב בגוי ישלפון ית זיין קרבהון על שפר חכמתך ויחללון ית שפרך׃ 8 לחבלא ישחתונך
ותמות במותי חלל בלבא דימא׃ 9 המן תאמר קדם קטליך ארום אלהים אנא ולית כך צריך בידי מחבלך׃ 10 מותי ערלאי תמות
בידי עממין ארום אנא מלילית אמר ייי אלהים׃ 11 והוה פתגם נבואה מן קדם ייי עמי למימר׃ 12 בר אנש קבל אלויא על מלכא דצור
ואימר להון כדנן אמר ייי אלהים את דמי לסגא דצורתא דיתקן בחכמתא ושכלתנא בשפרה׃ 13 בסגי טוב והפטקין אתי מתעבד בארעא
דעדן גנתא דייי הוית לבושך כל אבן יקרא דיתקן סמקן וירקן וסכהלום פרום וזמא וברלא ופנחרין
ואזמרגד ודהבא מעשה תופיך ונקביך בך ביומא דאתברי אתכוננו׃ 14 את מלך משח ומגין דאתברי עמך הויתא ואתה על טור
קודשא דאלהים הויתא בגו אבני אישתא מהלכתא׃ 15 שלים אנת באורחתך מיומא דאתברי עד דאשתכח שקר בך׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

טז ׀ בְּרֹ֣ב רְכֻלָּתְךָ֗ מָלְא֤וּ תוֹכְךָ֙ חָמָ֔ס וַתֶּחֱטָ֑א וָאֲחַלֶּלְךָ֙
מֵהַ֣ר אֱלֹהִ֔ים וַאֲבַדְתִּ֖יךָ כְּרוּב֙ הַסּ֣וֹכֵ֔ךְ מִתּ֖וֹךְ אַבְנֵי־אֵֽשׁ׃
יז ׀ גָּבְהָ֤ה לִבְּךָ֙ בְּיָפְיֶ֔ךָ שִׁחַ֥תָּ חָכְמָתְךָ֖ עַל־יִפְעָתֶ֑ךָ עַל־
אֶ֙רֶץ֙ הִשְׁלַכְתִּ֔יךָ לִפְנֵ֥י מְלָכִ֖ים נְתַתִּ֑יךָ לְרַאֲוָ֖ה בָּֽךְ׃
יח ׀ מֵרֹ֤ב עֲוֹנֶ֙יךָ֙ בְּעִוֶּ֣ל רְכֻלָּתְךָ֔ חִלַּ֖לְתָּ מִקְדָּשֶׁ֑יךָ וָאוֹצִ֤א
אֵשׁ֙ מִתּוֹכְךָ֣ הִ֔יא אֲכָלַתְךָ֖ וָאֶתְּנֶ֣ךָ לְאֵ֔פֶר עַל־הָאָ֖רֶץ
לְעֵינֵ֥י כָל־רֹאָֽיִךְ׃
יט ׀ כָּל־יוֹדְעֶ֙יךָ֙ בָּעַמִּ֔ים שָׁמְמ֥וּ עָלֶ֖יךָ בַּלָּהוֹת֙ הָיִ֣יתָ
וְאֵינְךָ֥ עַד־עוֹלָֽם׃
כ ׀ וַיְהִ֥י דְבַר־יְהוָ֖ה אֵלַ֥י לֵאמֹֽר׃
כא ׀ בֶּן־אָדָ֕ם שִׂ֥ים פָּנֶ֖יךָ אֶל־צִיד֑וֹן וְהִנָּבֵ֖א עָלֶֽיהָ׃
כב ׀ וְאָמַרְתָּ֗ כֹּ֚ה אָמַ֣ר אֲדֹנָ֣י יְהוִ֔ה הִנְנִ֥י עָלַ֖יִךְ צִיד֑וֹן
וְנִכְבַּדְתִּי֙ בְּתוֹכֵ֔ךְ וְיָדְע֣וּ כִֽי־אֲנִ֣י יְהוָ֔ה בַּעֲשׂוֹתִ֥י בָ֖הּ
שְׁפָטִ֑ים וְנִקְדַּ֥שְׁתִּי בָ֖הּ׃
כג ׀ וְשִׁלַּחְתִּי־בָ֣הּ דֶּ֗בֶר וְדָם֙ בְּחוּצוֹתֶ֔יהָ וְנִפְלַ֥ל חָלָ֛ל
בְּתוֹכָ֖הּ בְּחֶ֣רֶב עָלֶ֑יהָ מִסָּבִ֣יב וְיָדְע֔וּ כִּֽי־אֲנִ֖י יְהוָֽה׃
כד ׀ וְלֹא־יִהְיֶ֨ה עוֹד֙ לְבֵ֣ית יִשְׂרָאֵ֔ל סִלּ֥וֹן מַמְאִ֖יר וְק֣וֹץ
מַכְאֵ֑ב מִכֹּל֙ סְבִיבֹתָ֔ם הַשָּׁאטִ֖ים אוֹתָ֑ם וְיָדְע֖וּ כִּֽי־אֲנִ֥י
אֲדֹנָ֖י יְהוִֽה׃
כה ׀ כֹּ֣ה אָמַ֣ר אֲדֹנָ֣י יְהוִ֗ה בְּקַבְּצִי֙ אֶת־בֵּ֣ית יִשְׂרָאֵ֔ל
מִן־הָעַמִּ֖ים אֲשֶׁ֣ר נָפֹ֑צוּ בָּ֔ם וְנִקְדַּ֥שְׁתִּי בָ֖ם לְעֵינֵ֣י הַגּוֹיִ֑ם
וְיָשְׁב֣וּ עַל־אַדְמָתָ֗ם אֲשֶׁ֤ר נָתַ֙תִּי֙ לְעַבְדִּ֔י לְיַעֲקֹֽב׃
כו ׀ וְיָשְׁב֣וּ עָלֶ֣יהָ לָבֶ֔טַח וּבָנ֥וּ בָתִּ֖ים וְנָטְע֣וּ כְרָמִ֑ים
וְיָשְׁב֣וּ לָבֶ֔טַח בַּעֲשׂוֹתִ֣י שְׁפָטִ֔ים בְּכָל־הַשָּׁאטִ֥ים אֹתָ֖ם
מִסְּבִיבֹתָ֑ם וְיָדְע֖וּ כִּֽי־אֲנִ֣י יְהוָ֔ה אֱלֹהֵיהֶֽם׃

כט

א ׀ בַּשָּׁנָ֣ה הָעֲשִׂרִ֗ית בָּעֲשִׂרִי֙ בִּשְׁנֵ֣ים עָשָׂ֔ר לַחֹ֖דֶשׁ
הָיָ֥ה דְבַר־יְהוָ֖ה אֵלַ֥י לֵאמֹֽר׃
ב בֶּן־אָדָ֕ם שִׂ֥ים פָּנֶ֖יךָ עַל־פַּרְעֹ֣ה מֶֽלֶךְ־מִצְרַ֑יִם וְהִנָּבֵ֖א
עָלָ֥יו וְעַל־מִצְרַ֖יִם כֻּלָּֽהּ׃

1 In multitudine negotiationis tuæ re-
plesti interiora tua iniquitate, & pec-
casti, & eieci te de monte Dei, & perdidi te
ô Cherub protegens de medio lapidũ ignitorum. 2 Et eleuatũ est cor tuum in de-
core tuo. perdidisti sapientiam tuam in de-
core tuo; in terram proieci te, ante faciem
regum dedi te, vt cernerent te. 3 In multitudine iniquitatum tuarũ &
iniquitate negotiationis tuæ polluisti san-
ctificationem tuã. Producam ergo ignẽ de
medio tui qui comedat te, & dabo te in ci-
nerem super terrã in conspectu omnium vi-
dentium te. 4 Omnes qui nouerint te in
gentibus, obstupescẽt super te. nihil factus
es, & non eris in perpetuum. 5 Et factus
est sermo Dñi ad me, dicens: 6 Fili homi-
nis, pone faciẽ tuam cõtra Sydoné, & pro-
phetabis de ea. 7 Et dices: Hæc dicit Dñs
Deus: Ecce ego ad te Sydon, & glorificabor
in medio tui. Et scient quia ego Dominus,
cùm fecero in ea iudicia, & sanctificabor
fuero in ea. 8 Et immittam ei pestilentiam
& sanguinẽ in plateis eius, & corruent in-
terfecti in medio eius gladio per circuitum,
& scient quia ego Dñs. 9 Et non erit vltrà
& spina doloré inferens vndique per cir-
cuitũ eorum qui aduersantur eis, & scient
quia ego Dñs Deus. 10 Hęc dicit Dominus
Deus: Quando congregauero domũ Israel
de populis in quibus dispersi sunt, sanctifi-
cabor in eis coram gentibus, & habitabũt
in terra sua, quam dedi seruo meo Iacob. 11 Et habitabunt in ea securi: et ædifica-
bunt domos, & plantabunt vineas, & ha-
bitabunt confidenter cùm fecero iudicia
in omnibus qui aduersantur eis per circui-
tum, & scient quia ego Dñs Deus eorum.

CAP. XXIX.

1 In anno decimo, decimo mense, duo-
decima die mensis, factum est verbum
Domini ad me, dicens:
2 Fili hominis, pone faciem tuam contra
Pharaonem regem Ægypti, & prophetabis
de eo, & de Ægypto vniuersa.

1 Ab enim multitudine negotiationis tuæ re-
plesti cellaria tua iniquitate, & peccasti & vul-
neratus es à monte Dei, & adduxit te Cherub
obumbrans de mediis lapidibus ignitis.
2 Elatum est cor tuum in decore tuo, corrupta
est disciplina tua cum decore tuo, propter multi-
tudinem peccatorum tuorum. In terram proieci
te, in conspectu regum dedi te vt dehonestareris.
3 Propter multitudinem peccatorũ tuorum
& iniquitatum negotiationis tuæ, contaminasti
sanctũa tua, & educã ignẽ de medio tui, hic deuo-
rabit te, & dabo te in cinerem super terram in
conspectu omniũ videntiũ te. 4 Et omnes qui
norunt te in gentibus, contristabuntur super te.
Perditio factus es, & non eris vltrà in seculũ.
5 Et factus est sermo Domini ad me, dicens: 6
Fili hominis, obfirma faciem tuam contra
Sidonem, & prophetа super eam.
7 Et dic: Hæc dicit Adonai Dominus: Ecce
ego ad te Sidon, & glorificabor in te, & scies
quia ego sum Dominus, cùm fecero ego in te iu-
dicia, & sanctificabor in te.
8 Et emittam in te mortem, et sanguinem in
plateis tuis, & corruent vulnerati in gladiis in
te in circuitu tuo, & scient quia ego sum Domi-
nus. 9 Et non erunt vltrà in domo Israel of-
fendiculũ amaritudinis, & spina doloris ab om
nibus qui in circuitu eorũ, qui contumelia affe-
cerunt eos: & scient quia ego sum Adonai Do-
minus. 10 Hæc dicit Adonai Dominus: Et congre
gabo domũ Israel de gentibus vbi dispersi sunt
illic, & sanctificabor in eis coram populis et gen
tibus; & habitabũt in terra sua quã dedi seruo
meo Iacob. 11 Et habitabũt in ea in spe, & ædi-
ficabunt domos, & plantabunt vineas, habita-
bunt in spe, cùm fecero iudicia in omnibus qui
cõtumelia affecerũt eos in circuitu eorũ: et scient
quia ego sum Dominus Deus eorum, & Deus
patrum eorum.

CAP. XXIX.

1 In anno decimo, in decimo mense, una men-
sis, factum est verbum Domini ad me, dicens:
2 Fili hominis, obfirma faciem tuam super
Pharaonem regem Aegypti, & propheta super
eum, & super Aegyptum totam.

16 ἀπὸ γὰρ πλήθους τῆς ἐμπορίας σε ἔπλησας τὰ ταμεῖά
σε ἀνομίας, καὶ ἥμαρτες καὶ ἐτραυματίσθης ἀπὸ ὄρους θ̄υ
θεοῦ, καὶ ἦγαγέ σε τὸ χερουβὶ τὸ συσκιάζον ἐκ μέσων λίθων
17 πυρίνων. ὑψώθη ἡ καρδία σου ἐπὶ τῷ κάλλει σου. διε-
φθάρη ἡ παιδεία σου ἐν τῷ κάλλει σου διὰ τὸ πλῆθος τῶν
ἁμαρτιῶν σου. ἐπὶ τῷ γνῶναί ἐρημῶσά σε, ἐναντίον βασι-
18 λέων ἔδωκά σε θεωρεῖσθαι μαθεῖν σου. διὰ τὸ πλῆθος τῶν
ἁμαρτιῶν σου καὶ τῶν ἀδικιῶν τῆς ἐμπορίας σου, ἐβεβή-
λωσας τὰ ἱερά σου, καὶ ἐξάξω πῦρ ἐκ μέσου σου, τοῦτο κα-
ταφάγεταί σε, καὶ δώσω σε εἰς ἀποδιορισμὸν ἐπὶ τῆς γῆς ἐναν-
19 τίον πάντων τῶν ὁρώντων σε. καὶ πάντες οἱ ἐπισάμενοί
σε ἐν τοῖς ἔθνεσιν συγκύσουσιν ἐπὶ σέ. ἀπώλεια ἐγένου, καὶ
20 οὐχ ὑπάρξεις ἕτι εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ ἐγένετο λόγος θ̄υ κυ-
21 ρίου πρός με, λέγων· υἱὲ ἀνθρώπου, στήρισον τὸ πρόσω-
πόν σου ἐπὶ σιδῶνα, καὶ προφήτευσον ἐπ' αὐτήν.
22 καὶ εἰπέ, τάδε λέγει ἀδωναὶ κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σὲ σι-
δῶν, καὶ ἐνδοξασθήσομαι ἐν σοί. καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος,
ἐν τῷ ποιῆσαί με ἐν σοὶ κρίματα, καὶ ἁγιασθήσομαι ἐν σοί.
23 καὶ ἐξαποστελῶ ἐπὶ σὲ θυμόν, καὶ αἷμα ἐν τοῖς
πλατείαις σου, καὶ πεσοῦνται τετραυματισμένοι ἐν μαχαί-
ραις ἐν σοὶ περικύκλῳ σου, καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος.
24 καὶ οὐκ ἔσονται ἔτι ἐν τῷ οἴκῳ Ισραὴλ σκόλοψ πι-
κρίας καὶ ἄκανθα ὀδυνώσα ἀπὸ πασῶν τῶν περικύκλῳ αὐ-
τῶν τῶν ἀπιμησάντων αὐτοῖς, καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰμι κύ-
25 ριος ἀδωναὶ κύριος. τάδε λέγει ἀδωναὶ κύριος· συνάξω
τὸν οἶκον Ισραὴλ ἐκ τῶν ἐθνῶν ἃ διεσκορπίσθησαν ἐκεῖ,
καὶ ἁγιασθήσομαι ἐν αὐτοῖς ἐνώπιον τῶν λαῶν καὶ τῶν
ἐθνῶν. καὶ κατοικήσουσιν ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῶν ἣν ἔδωκα
26 τῷ δούλῳ μου Ιακώβ. καὶ κατοικήσουσιν ἐπ' αὐτῆς
ἐπ' ἐλπίδι, καὶ οἰκοδομήσουσιν οἰκίας, καὶ φυτεύσουσιν ἀμπε-
λῶνας καὶ κατοικήσουσιν ἐν ἐλπίδι, ὅταν ποιήσω κρίματα ἐν
πᾶσιν τοῖς ἀπιμήσασιν αὐτοῖς ἐν τοῖς κύκλῳ αὐτῶν. καὶ
γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν καὶ ὁ θεὸς τῶν
πατέρων αὐτῶν.

κθ'

1 Ἐν τῷ ἔτει τῷ δεκάτῳ ἐν τῷ δεκάτῳ μηνὶ μιᾷ τοῦ μη-
νός, ἐγενήθη λόγος κυρίου πρός με, λέγων· 2 υἱὲ ἀνθρώπου, στή-
ρισον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ Φαραὼ βασιλέα αἰγύπτου, καὶ
προφήτευσον ἐπ' αὐτὸν, καὶ ἐπ' αἴγυπτον ὅλην.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Ob multitudinẽ negotiationis tuę impleti sunt thesauri tui rapina: hinc deliquisti. & violabo te, pro eo quòd spreuisti montem sanctũ
Domini, & perdam te rex qui vnctus es; pro eo quòd putasti dominari in populum sanctum. 17 Eleuatum est cor tuum in fortitudine tua,
& corruptus es in sapientia tua, ob splendorem terroris tui: in terram proiect te, admonitionem regibus dedit te, vt considerent te.
18 Propter multitudinem peccatorum tuorum, ob perfidiam negotiationis tuæ profanasti sanctuarium tuum; & adducam populos qui for
tes sunt (scut ignis, propter peccata superbiæ tuæ ipsi consument te. Et dabo te sicut cinerem super terram in conspectu omnium videntiũ te.
19 Omnes qui nouerunt te in populis obstupuerunt super te: quasi non fueris dabo te, & sic eris vsque in æternum. 20 Et factum est ver-
bum prophetiæ à facie Domini mecum, dicens: 21 Fili hominis, suscipe prophetiã super Sydon, & prophetabis in eam. 22 Et dices: Hæc
dicit Dominus Deus: Ecce ego mitto furorem meum super te Sydon, & glorificabor in medio tui, & scient quia ego Dominus, cùm fecero
in eam vltionem iudiciorum, & sanctificatus fuero in ea. 23 Et mittam in eam pestem & occisionem in vicos eius, cùm proiicientur inter-
fecti in medio eius, cùm induxero super eam occidentes gladio per circuitum, & scient quia ego Dominus. 24 Et non erit vltrà domui
Israel rex malefaciens, & princeps tribulans per omnem circuitum eorum, qui diripiebant eos: & scient quia ego Dominus Deus. 25 Hæc
dicit Dominus Deus: Quando congregauero domum Israel de medio populorum per quos dispersi sunt, sanctificabor in eis in oculis po-
pulorum, & habitabunt in terra sua quam dedi seruo meo Iacob. 26 Et habitabunt in ea confidenter, & ædificabunt domos & plantabunt
vineas, & habitabunt securè, cùm fecero vltionem iudiciorum de omnibus qui deprædãtur eos per circuitum: & scient quia ego Dominus
Deus eorum.

CAP. XXIX.

1 Anno decimo, mense decimo, duodecima die mensis, factum est verbum prophetiæ à facie Domini mecum, dicens: 2 Fili homi-
nis, suscipe prophetiam super Pharaonem regem Ægypti, & vaticinare super eum & super vniuersos Ægyptios.

Universidad de Deusto
Biblioteca

3 דַּבֵּר וְאָמַרְתָּ כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי עָלֶיךָ
פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם הַתַּנִּים הַגָּדוֹל הָרֹבֵץ בְּתוֹךְ
יְאֹרָיו אֲשֶׁר אָמַר לִי יְאֹרִי וַאֲנִי עָשִׂיתָנִי׃
4 וְנָתַתִּי חַחִיִּים בִּלְחָיֶיךָ וְהִדְבַּקְתִּי דְגַת־יְאֹרֶיךָ
בְּקַשְׂקְשֹׂתֶיךָ וְהַעֲלִיתִיךָ מִתּוֹךְ יְאֹרֶיךָ וְאֵת כָּל־דְּגַת
יְאֹרֶיךָ בְּקַשְׂקְשֹׂתֶיךָ תִּדְבָּק׃
5 וּנְטַשְׁתִּיךָ הַמִּדְבָּרָה אוֹתְךָ וְאֵת כָּל־דְּגַת יְאֹרֶיךָ
עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה תִּפּוֹל לֹא תֵאָסֵף וְלֹא תִקָּבֵץ לַחַיַּת
הָאָרֶץ וְלָעוֹף הַשָּׁמַיִם נְתַתִּיךָ לְאָכְלָה׃
6 וְיָדְעוּ כָל־יֹשְׁבֵי מִצְרַיִם כִּי אֲנִי יְהוָה יַעַן הֱיוֹתָם
מִשְׁעֶנֶת קָנֶה לְבֵית יִשְׂרָאֵל׃
7 בְּתָפְשָׂם בְּךָ בַּכַּפְּךָ תִּרֹּוץ וּבָקַעְתָּ לָהֶם כָּל־כָּתֵף
וּבְהִשָּׁעֲנָם עָלֶיךָ תִּשָּׁבֵר וְהַעֲמַדְתָּ לָהֶם כָּל־מָתְנָיִם׃
8 לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי מֵבִיא עָלַיִךְ חֶרֶב
וְהִכְרַתִּי מִמֵּךְ אָדָם וּבְהֵמָה׃
9 וְהָיְתָה אֶרֶץ־מִצְרַיִם לִשְׁמָמָה וְחָרְבָּה וְיָדְעוּ כִּי־
אֲנִי יְהוָה יַעַן אָמַר יְאֹר לִי וַאֲנִי עָשִׂיתִי׃
10 לָכֵן הִנְנִי אֵלַיִךְ וְאֶל־יְאֹרֶךְ וְנָתַתִּי אֶת־אֶרֶץ
מִצְרַיִם לְחָרְבוֹת חָרֵב שְׁמָמָה מִמִּגְדֹּל סְוֵנֵה וְעַד־
גְּבוּל כּוּשׁ׃ 11 לֹא תַעֲבָר־בָּהּ רֶגֶל אָדָם וְרֶגֶל בְּהֵמָה
לֹא תַעֲבָר־בָּהּ וְלֹא תֵשֵׁב אַרְבָּעִים שָׁנָה׃
12 וְנָתַתִּי אֶת־אֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁמָמָה בְּתוֹךְ אֲרָצוֹת
נְשַׁמּוֹת וְעָרֶיהָ בְּתוֹךְ עָרִים מָחֳרָבוֹת תִּהְיֶיןָ שְׁמָמָה
אַרְבָּעִים שָׁנָה וְהַפֵּצֹתִי אֶת־מִצְרַיִם בַּגּוֹיִם וְזֵרִיתִים
בָּאֲרָצוֹת׃
13 כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה מִקֵּץ אַרְבָּעִים שָׁנָה
אֲקַבֵּץ אֶת־מִצְרַיִם מִן־הָעַמִּים אֲשֶׁר נָפֹצוּ שָׁמָּה׃
14 וְשַׁבְתִּי אֶת־שְׁבוּת מִצְרַיִם וְהֵשִׁבֹתִי אוֹתָם
אֶרֶץ פַּתְרוֹס עַל־אֶרֶץ מְכוּרֹתָם וְהָיוּ שָׁם מַמְלָכָה
שְׁפָלָה׃

3 Loquere, dices: Hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego ad te Pharao rex Ægypti draco magne, qui cubas in medio fluminum tuorum, & dicis: Meus est fluuius, & ego feci memetipsum. 4 Et ponam frenum in maxillis tuis, & agglutinabo pisces fluminum tuorum squamis tuis. Et extrahám te de medio fluminum tuorum, & vniuersos pisces fluminis tui squamis tuis adhærebunt.
5 Et proiiciam te in desertum, & omnes B pisces fluminis tui. Super faciem terræ cades, nō colligeris neque congregaberis. Bestiis terræ & volatilibus cæli dedi te ad deuorandum. 6 Et scient omnes habitatores Ægypti, quia ego Dominus. Pro eo quòd fuisti baculus arundineus domui 7 Israel: Quando apprehenderunt te manu, & confractus es, & lacerasti omnem humerum eorum, & innitentibus eis fracte comminutus es, & dissoluisti omnes renes eorum. 8 Propterea hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego adducam super te gladium, & interficiam de te hominem & iumentum. 9 Et erit terra Ægypti in solitudinem; & scient quia ego Dominus. Pro eo quòd dixerit: Fluuius meus est, & ego feci eum: 10 Idcirco ecce ego ad te & ad flumina tua. Daboque terram Ægypti in solitudine, gladio diffipatam, à turre Syenes vsque ad terminos Æthiopiæ.
11 Nō pertransibit eam pes hominis, & C pes iumenti gradietur in ea, & non habitabitur quadraginta annis. 12 Et dabo terram Ægypti desertam in medio terrarum desertarum, & ciuitates eius in medio urbium subuersarum, & erunt desolatæ quadraginta annis. Et dispergam Ægyptios in nationes, & ventilabo eos in terras.
13 Quia hæc dicit Dominus Deus: Post finem quadraginta annorum congregabo Ægyptum de populis in quibus dispersi fuerant.
14 Et reducam captiuitatem Ægypti, & collocabo eos in terra Phaturis in terra natiuitatis suæ. Et erunt ibi in regnum humile.

תרגום יונתן

[illegible] ואמר כדין אמר ייי אלהים הא אנא שלח רגזי עלך פרעה מלכא דמצרים רשיעא רבא דשרי בגו נהרוהיה דאמר
[illegible] ואתון שיריין בליסתך ואקטל שלטוני תקפך עם נבדך ואבשלנך מטלכוהך ויהי כל שלטוני תקפך
[illegible] וארמשנך למדברא יתך וית כל שלטוני תקפך על אפי חקלא תתרמי נבילתך לא תתכנש ולא תתקבר לחיות
[illegible] ולעופא דשמיא מסקתיה לאשחיצותא׃ ויודעין כל יתבי מצראי ארי אנא ייי חלף דהוו סמך קניא רעישא לבית ישראל׃
[illegible] בזמן דקבלו אחוך בידא דתקיף תתקטם וכאסתכיהון עלך תתבר ולא תהי להון לבית סמכנן׃
[illegible] ויהי אמרת ייי אלהים הא אנא מייתי עלך דקטלין בחרבא ואשיצי מנך אנשא ובעירא׃
[illegible] ויהי ארעא דמצרים לאשחיתכוו וחרבא ויתעון ארי אנא ייי חלף דאמר קלקוהא וחרבא דילי ואנא בשרשא׃
[illegible] לא יתעבר בה רגלי אנשא ורגל בעירא לא יעברנה ולא תתיתב ארבעין שנין׃
[illegible] ואשיצי ית מצראי דמצרים לחורב צדו ואשיצסנון במגדל סונה ועד תחום כוש׃
[illegible] ואתיב ית שביא דמצראי ואהדור להון חמן מלכי חלשא׃
[illegible] ארי כדנן אמר ייי אלהים מסוף ארבעין שנין אכנוש ית מצראי מבעיני עממיא דאתכדרו לתמן׃
[illegible] ואהדור ית שביא דמצראי ואתיב להון לארע פתרוס על ארע חוטבותהון ויהון תמן מלכו חלשא׃

Interp. ex Græc. lxx. CAP. XXIX.

3 Loquere & dic: Hæc dicit Adonai Dominus. Ecce ego ad te Pharao rex Aegypti draconē magnum sedentem in medio fluuiorum tuorum, dicentem: Mea sunt flumina, & ego feci ea.
4 Et ego dabo frænum in maxillas tuas, & adglutinabo pisces fluminis tui ad alas tuas, & extrahám te de medio fluminis tui, & vniuersos pisces fluminis squamis tuis adglutinabo.
5 Et deponam te velociter, & omnes pisces fluminis tui, super faciem campi cades, & non congregaberis & non colligeris. Bestiis terræ et volatilibus cæli dedi te in deuorationem.
6 Et scient omnes habitantes Aegyptum quia ego sum Dominus. Pro eo quòd fuisti virga arundinea domui Israel:
7 Quando apprehenderunt te manu sua & confractus es, & quādo plauste super eos omnis manus, & quando requieuerunt super te, contritus es, & confregisti eorum omnem lumbum.
8 Propterea hæc dicit Adonai Dominus: Ecce ego adduco super te gladium, & perdam homines de te & iumenta.
9 Et erit terra Aegypti perditio & desertū: & scient quia ego sum Dominus, eò quòd dixeris tu: Flumina mea sunt, & ego feci illa.
10 Idcirco ecce ego ad te, & ad omnia flumina tua, & dabo terram Aegypti in desertum, gladium & perditionem à Magdolo & Syene vsque ad terminos Aethiopum.
11 Non transibit in eapes hominis, & pes iumenti non gradietur in ea, et non habitabitur quadraginta annis.
12 Et dabo terram eius in perditionem in medio desertæ: & ciuitates eius in medio ciuitatū desertarum erunt desolatio quadraginta annis, & dispergam Aegyptum in gentibus, & ventilabo eos in regionibus.
13 Hæc dicit Adonai Dominus: Post quadraginta annos congregabo Aegyptios ex gentibus vbi dispersi sunt illic.
14 Et reducam captiuitatem Aegyptiorum, & collocabo eos in terra Bathores, in terra vnde assumpti sunt, & erit principatus humilis

3 λάλησον καὶ εἰπέ, τάδε λέγει κύριος ὁ θεός, ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σὲ φαραὼ βασιλεῦ αἰγύπτου τὸν δράκοντα τὸν μέγαν τὸν ἐγκαθήμενον ἐν μέσῳ τῶν ποταμῶν αὐτοῦ· τὸν λέγοντα, ἐμοί εἰσιν οἱ ποταμοί, καὶ ἐγὼ ἐποίησα αὐτούς.
4 καὶ ἐγὼ δώσω χαλινὸν εἰς τὰς σιαγόνας σου, καὶ προσκολλήσω σοῦ ἰχθῦας ποταμοῦ σου πρὸς τὰς πτέρυγάς σου, καὶ ἀνάξω σε ἐκ μέσου ποταμοῦ σου, καὶ πάντας σοὺς ἰχθῦας τοῦ ποταμοῦ σου ἐπὶ λεπίσιν σε προσκολλήσω.
5 καὶ καταβαλῶ σε ἐν τάχει, καὶ πεσῇ σοῦ ἰχθῦας ποταμοῦ σου, ἐπὶ προσώπου πεδίου πεσῇ καὶ οὐ μὴ συναχθῇς καὶ οὐ μὴ περιαλῇς. τοῖς θηρίοις τῆς γῆς καὶ πετεινοῖς οὐρανοῦ δέδωκά σε εἰς κατάβρωμα.
6 καὶ γνώσονται πάντες οἱ κατοικοῦντες αἴγυπτον ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος ὁ θεός· αἰτιῶν ἐνεχυράσω ῥάβδον καλαμίνην τῷ οἴκῳ ἰσραήλ. 7 ὅτε ἐπελάβοντο σου τῇ χειρὶ αὐτῶν καὶ ἐθλάσθης, καὶ ὅτε ἐπερείσω ἐπ' αὐτοῦ πᾶσα χεὶρ καὶ ὅτε ἐπημύκησαν ἐπὶ σὲ συντριβεῖς, καὶ συνέκλασας αὐτῶν πᾶσαν ὀσφύν.
8 διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω ἐπὶ σὲ ῥομφαίαν καὶ ἀπολῶ ἀνθρώπους ἀπὸ σοῦ καὶ κτῆνη.
9 καὶ ἔσται ἡ γῆ αἰγύπτου ἀπώλεια καὶ ἔρημον· καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος ὁ θεός, ἀντὶ τοῦ λέγειν σε ὅτι ποταμοί ἐμοί εἰσιν, καὶ ἐγὼ ἐποίησα αὐτούς.
10 διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σὲ καὶ ἐπὶ πάντας σοὺς ποταμούς σου, καὶ δώσω τὴν γῆν αἰγύπτου εἰς ἔρημον, ῥομφαίαν καὶ ἀπώλειαν ἀπὸ μαιδόλου ἕως συήνης καὶ ἕως ὁρίων αἰθιόπων.
11 οὐ μὴ διέλθῃ ἐν αὐτῇ πὴξ ἀνθρώπου, καὶ ποὺς κτήνους οὐ μὴ διέλθῃ αὐτῇ, καὶ οὐ κατοικηθήσεται τεσσαράκοντα ἔτη.
12 καὶ δώσω τὴν γῆν αὐτῆς εἰς ἀπώλειαν ἐν μέσῳ τῆς ἐρημωμένης, καὶ αἱ πόλεις αὐτῆς ἐν μέσῳ πόλεων ἠρημωμένων ἔσονται ἀφανισμὸς τεσσαράκοντα ἔτη, καὶ διασπερῶ αἰγύπτιον ἐν τοῖς ἔθνεσιν, καὶ λικμήσω αὐτοὺς ἐν ταῖς χώραις.
13 τάδε λέγει κύριος μετὰ τεσσαράκοντα ἔτη συνάξω αἰγυπτίους ἐκ τῶν ἐθνῶν οὗ διεσκορπίσθησαν ἐκεῖ.
14 καὶ ἀποστρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν αἰγυπτίων, καὶ κατοικιῶ αὐτοὺς ἐν γῇ βαθωρὶς ἐν τῇ γῇ οὗ ἐλήφθησαν, καὶ ἔσται ἐκεῖ βασιλεία

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

' Vaticinare, & dices: Hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego mitto furorem meum super te Pharao rex Aegypti, qui similis es draconi magno qui cubat in medio fluminum suorum, qui dicis: Meum est regnum, & ego subiugaui illud. ' Et dabo hamos in maxillas tuas, & interficiam principes fortitudinis tuæ cum potentibus tuis. Et cessare faciam regnum à te, & omnes principes fortitudinis tuæ cum potentibus tuis occidentur. ' Et proiiciam te in desertum, te & omnes principes fortitudinis tuæ: super faciem agri proiicietur cadauer tuum, non colligetur nec sepelietur. Bestiis terræ & volucribus cæli tradidi te in exitium. ' Et scient omnes habitatores Aegypti quia ego Dominus, pro eo quòd fuerunt sustentaculum arundineum conquassatum domui Israel. ' Cùm ædificati fuerint in te, in manum tuam non colligetur nec sepelietur. Bestiis terræ & volucribus cæli tradidi te in exitium. ' Et scient omnes habitatores Aegypti quia ego Dominus, pro eo quòd fuerunt sustentaculum arundineum conquassatum domui Israel. ' Cùm ædificati fuerint in te, in manum tuam, & colligetur nec sepelietur. Bestiis terræ & volucribus cæli tradidi te in exitium. ' Et scient omnes habitatores Aegypti quia ego Dominus, pro eo quòd fuerunt sustentaculum arundineum conquassatum domui Israel. ' Cùm ædificati fuerint in te, in manum tuam, & colligetur nec sepelietur. Bestiis terræ & volucribus cæli tradidi te in exitium. ' Et scient omnes habitatores Aegypti quia ego Dominus, pro eo quòd fuerunt sustentaculum arundineum conquassatum domui Israel. ' Cùm ædificati fuerint in te, in manum tuam, non

Universidad de Deusto
Biblioteca

15 מִן־הַמַּמְלָכוֹת תִּהְיֶה שְׁפָלָה וְלֹא־תִתְנַשֵּׂא עוֹד
עַל־הַגּוֹיִם וְהִמְעַטְתִּים לְבִלְתִּי רְדוֹת בַּגּוֹיִם׃
16 וְלֹא יִהְיֶה עוֹד לְבֵית יִשְׂרָאֵל לְמִבְטָח מַזְכִּיר עָוֹן
בְּפָנוֹתָם אַחֲרֵיהֶם וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי אֲדֹנָי יְהוִה׃
17 וַיְהִי בְּעֶשְׂרִים וְשָׁבַע שָׁנָה בְּרִאשׁוֹן בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ
הָיָה דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
18 בֶּן־אָדָם נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל הֶעֱבִיד אֶת־
חֵילוֹ עֲבֹדָה גְדֹלָה אֶל־צֹר כָּל־רֹאשׁ מְקֹרָח וְכָל־
כָּתֶף מְרוּטָה וְשָׂכָר לֹא־הָיָה לוֹ וּלְחֵילוֹ מִצֹּר עַל־
הָעֲבוֹדָה אֲשֶׁר־עָבַד עָלֶיהָ׃
19 לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי נֹתֵן לִנְבוּכַדְרֶאצַּר
מֶלֶךְ־בָּבֶל אֶת־אֶרֶץ מִצְרַיִם וְנָשָׂא הֲמוֹנָהּ וְשָׁלַל
שְׁלָלָהּ וּבָזַז בִּזָּהּ וְהָיְתָה־שָּׂכָר לְחֵילוֹ׃
20 פְּעֻלָּתוֹ אֲשֶׁר־עָבַד בָּהּ נָתַתִּי לוֹ אֶת־אֶרֶץ מִצְרַיִם
אֲשֶׁר עָשׂוּ לִי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃
21 בַּיּוֹם הַהוּא אַצְמִיחַ קֶרֶן לְבֵית יִשְׂרָאֵל וּלְךָ אֶתֵּן
פִּתְחוֹן־פֶּה בְּתוֹכָם וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה׃

ל

1 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
2 בֶּן־אָדָם הִנָּבֵא וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
הֵילִילוּ הָהּ לַיּוֹם׃ 3 כִּי־קָרוֹב יוֹם וְקָרוֹב יוֹם לַיהוָה
יוֹם עָנָן עֵת גּוֹיִם יִהְיֶה׃ 4 וּבָאָה חֶרֶב בְּמִצְרַיִם
וְהָיְתָה חַלְחָלָה בְּכוּשׁ בִּנְפֹל חָלָל בְּמִצְרַיִם וְלָקְחוּ
הֲמוֹנָהּ וְנֶהֶרְסוּ יְסוֹדוֹתֶיהָ׃
5 כּוּשׁ וּפוּט וְלוּד וְכָל־הָעֵרֶב וְכוּב וּבְנֵי אֶרֶץ הַבְּרִית
אִתָּם בַּחֶרֶב יִפֹּלוּ׃
6 כֹּה אָמַר יְהוָה וְנָפְלוּ סֹמְכֵי מִצְרַיִם וְיָרַד גְּאוֹן
עֻזָּהּ מִמִּגְדֹּל סְוֵנָה בַּחֶרֶב יִפְּלוּ־בָהּ נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃
7 וְנָשַׁמּוּ בְּתוֹךְ אַרְצוֹת נְשַׁמּוֹת וְעָרֶיהָ בְּתוֹךְ עָרִים
נֶחֱרָבוֹת תִּהְיֶינָה׃

15 ‡Et inter cætera regna erit humillima. Et non eleuabitur vltrà super nationes, & imminuam eos ne imperent gentibus.
16 ‡Neque erunt vltrà domui Israel confidentia, docentes iniquitatem vt fugiant, & sequantur eos: & scient quia ego Dominus Deus.
17 ‡Et factũ est in vicesimo & septimo anno, in primo, in vna mensis, factum est verbum Domini ad me, dicens:
18 ‡Fili hominis, Nabuchodonosor rex Babylonis seruire fecit exercitum suum seruitute magna aduersus Tyrum. Omne caput decaluatum, & omnis humerus depilatus est. et merces non est reddita ei, neque exercitui eius de Tyro, pro seruitute qua seruiuit mihi aduersus eam.
19 ‡Propterea hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego dabo Nabuchodonosor regi Babylonis terram Ægypti, & accipiet multitudinem eius, & deprædabitur manubias eius, & spolia eius, & erit merces exercitui illius,
20 ‡Et operi quo seruiuit aduersus eã: Dedi ei terram Ægypti pro eo quòd laborauerit mihi, ait Dñs Deus.
21 ‡In die illa pullulabit cornu domui Israel, & tibi dabo aperturã os in medio eorũ, & scient quia ego Dñs.

CAP. XXX.

1 ET factum est verbum Domini ad me, dicens:
2 ‡Fili hominis, propheta & dic: Hæc dicit Dominus Deus: Vlulate, væ vobis diei.
3 ‡Quia iuxtà est dies, & appropinquabit dies Domini, dies nubis, tempus gentiũ erit.
4 ‡Et veniet gladius in Ægyptum, & erit pauor in Æthiopia cùm ceciderint vulnerati in Ægypto, & capient multitudinem eius, & destructa fundamenta eius.
5 ‡Æthiopia & Libya & Lydi & omne reliquum vulgus, & Cub & filij terræ fœderis cum eis gladio cadent.
6 ‡Hæc dicit Dominus: Et corruent fulcientes Ægyptum, & destruetur superbia imperij eius. A turre Syenes gladio cadent in ea, ait Dominus exercituum.
7 ‡Et dissipabuntur in medio terrarũ desolatarum, & vrbes eius in medio ciuitatum desertarum erunt.

15 ‡Illic vltrà omnes principatus, & erit humillima ne exaltetur vltrà super gentes: pauciss. mos eos faciam ne sint ipsi plures in gentibus.
16 ‡Et non erunt vltrà domui Israel in spẽ recordantem iniquitatem vt sequantur ipsi post eos: & scient quia ego sum Adonai Dominus.
17 ‡Et factũ est in septimo & vicesimo anno, nona mensis primi, factũ est verbum Domini ad me, dicens:
18 ‡Fili hominis, Nabuchodonosor rex Babylonis seruire fecit exercitum suum seruitute magna contra Tyrum. Omne caput decaluatum, & omnis humerus depilatus. Et merces non fuit illi & exercitui eius super Tyro propter seruitutem qua seruierunt contra eam.
19 ‡Propterea hæc dicit Adonai Dominus: Ecce do Nabuchodonosor regi Babylonis terram Ægypti, & capiet multitudinem eius, & spolabit spolia eius, & deprædabitur prædationem eius, & erit merces exercitui illius,
20 ‡Pro ministerio eius quo seruiuit contra Tyrum, & dedi ei terram Ægypti; pro his quæcunque laborauit mihi, dicit Adonai Dominus.
21 ‡In die illa orietur cornu omni domui Israel, & dabo tibi os apertum in medio eorũ, & scient quia ego sum Dominus.

CAP. XXX.

1 ‡ΚΑΙ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με, λέγων·
2 ‡υἱὲ ἀνθρώπου, προφήτευσον καὶ εἰπέ, τάδε λέγει ἀδωναὶ κύριος· ὠὠὴ ἡμέρα. 3 ‡ὅτι ἐγγὺς ἡ ἡμέρα ἡ κυρίου, καὶ ἐγγίζει ἡμέρα κυρίου ἡμέρα νεφέλης καὶ καιρὸς ἐθνῶν ἔσται.
4 ‡καὶ ἥξει μάχαιρα ἐπ' Αἰγύπτῳ, καὶ ἔσται τραυματίας ἐν τῇ Αἰθιοπίᾳ, καὶ πεσοῦνται τραύματα πολλὰ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ λήψονται τὸ πλῆθος αὐτῆς, καὶ συμπεσεῖται τὰ θεμέλια αὐτῆς. 5 ‡πέρσαι καὶ χρῆται καὶ λυδοὶ καὶ λίβυες καὶ αἰθίοπες, καὶ πᾶσιτες ὁ Φιμικοὶ, καὶ ὁι ἀπὸ τῆς διαθήκης μου μαχαίρᾳ πεσοῦνται μετ' αὐτῶν.
6 ‡τάδε λέγει ἀδωναὶ κύριος· καὶ πεσοῦνται τὰ ὑποστηρίγματα Αἰγύπτου, καὶ καταβήσεται ἡ ὕβρις τῆς ἰσχύος αὐτῆς· ἀπὸ Μαγδώλου ἕως Συήνης, μαχαίρᾳ πεσοῦνται ἐν αὐτῇ, λέγει ἀδωναὶ κύριος.
7 ‡καὶ ἐρημωθήσεται ἐν μέσῳ χωρῶν ἠφανισμένων, καὶ αἱ πόλεις αὐτῆς ἐν μέσῳ πόλεων ἠρημωμένων ἔσονται.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Aliis regnis erit infirmius, & non magnificabitur vltrà super populos, & imminuam eos ne seruire faciant sibi populos. "Et non erunt vltrà domui Israel vt confidant in eis in recordationem peccatorum, cùm declinauerint post eos, & scient quia ego Dominus Deus. "Et factũ est vicesimo & septimo anno, primo *mensẽ*, prima die mẽsis, factũ est verbũ prophetiæ à facie Dñi mecũ, dicens: "Fili hominis, Nabuchodonosor rex Babylonis seruire fecit exercitum suum seruitute multa aduersus Tyrum. Omnes capilli capitis defluebant, & omnis humerus depilatus est; & merces non fuit ei & exercitui eius de Tyro, pro seruitute qua vsus erat aduersus eam. "Propterea hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego dabo Nabuchodonosor regi Babylonis terram Ægypti, & in captiuitatem ducet multitudinem eius, & deprædabitur prædam eius, & auferet spolia, & erit merces exercitui eius. "Mercedem dedi ei terram Ægypti, pro eo quòd seruiuit in ea, eò quòd peccauerunt coram me, vt vltionem sumam ab eis, ait Dominus Deus. "In die illa fuscitabo redemptionem domui Israel, & tibi dabo apertionem oris in prophetiam inter eos, & scient quia ego Dominus.

CAP. XXX.

ET factum est verbum prophetiæ à facie Domini mecum, dicens: "Fili hominis vaticinare & dices: Hæc dicit Dominus Deus: Vlulate & dicite: Væ ob diem. 'Quia propè est dies, & iuxtà est dies qui venturus est à facie Domini, dies nubilus tremoris, tẽpus interpertur multitudo eius, & destruentur fundamenta eius. 'Et resident gladius in Ægypto, & erit tremor in Æthiopia, cùm prosternentur interfecti in Ægypto, & capient multitudinem eius, & destruentur fundamenta eius. 'Æthiopes & Lydi & Libyes & omnes qui coniuncti sunt eis, & Cub, & filij terræ fœderis, gladio occidentur. 'Hæc dicit Dominus: Et occidentur sustentantes Ægyptum, & abolebitur decus roboris eius, à turre Syenes gladio occidentur in ea, dicit Dominus Deus. 'Et desolabuntur in medio prouinciarum quæ sunt desolatæ, & vrbes eius erunt in medio ciuitatum earum quæ desertæ sunt.

15 מלכותא תהוי מתשלא ולא תתרבב עוד על עממיא ואזערנון בדיל דלא יפלחון בעממיא׃ 16 ולא יהון עוד לבית ישראל
סמכין לאתרגא חובין באתפניהון בזמן דאנא יי אלהים׃ 17 והוה בעשרין ושבע שנין בקדמיתהון בחד
לירחא הוה פתגם מן קדם יי עמי למימר׃ 18 בר אדם נבוכדנצר מלכא דבבל אפלח יתיה משרויתיה פלחן רב על צור כל
רישא אתקרח וכל כתפא אתרטיא ואגרא לא הוה לה הוא ולחילוה מצור על פולחנא דאפלח עלה׃ 19 בכן כדין אמר יי אלהים הא אנא
יהב לנבוכדנצר מלכא דבבל ית ארעא דמצרים וישבי אתרגושתה ויכוז בוזה וירעי ערקאה והוי אגר לפולחניה׃ 20 אגרה דפלח
דפלח בה קדמי יהב לה ארעא דמצרים חלפי קדמי לאתפרעא סבנהון אמר יי אלהים׃ 21 ביומא ההוא אקים קרנן לבית ישראל ולך אתן
פתחון פם בגויהון וידעון ארי אנא יי׃

ל

1 והוה פתגם מן קדם יי עמי למימר׃ 2 בר אדם אתנבי והימר כדנן אמר יי אלהים
ילילו ויבבו יומא׃ 3 ארי קריב יומא וקריב יומא דיי יום ענן זיע עדן הבר עממיא יהי׃ 4 ואתחל חרבא
במצרים ויהי תבירא במצרים כד יתקטלון קטילין במצרים וישבון אתרגושתה ויתפגרון אושהתה׃ 5 כושאי ופוטאי ולודאי וכל סומקתא
וליבאי ובני ארעא דקימתא עמהון מן קטלא יתקטלון׃ 6 כדנן אמר יי ויתקטלון סעדי מצראי ויבטל יקר תקפה מסגדול סונה בחרבא
יתקטלון בה אמר יי אלהים׃ 7 ויצדון בנו מדינן דצדנין וקרוותהי בגו קרויין רחנאה תהנין׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

8 וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה בְּתִתִּי־אֵשׁ בְּמִצְרַיִם וְנִשְׁבְּרוּ
כָּל־עֹזְרֶיהָ׃
9 בַּיּוֹם הַהוּא יֵצְאוּ מַלְאָכִים מִלְּפָנַי בַּצִּים לְהַחֲרִיד
אֶת־כּוּשׁ בֶּטַח וְהָיְתָה חַלְחָלָה בָהֶם כְּיוֹם מִצְרַיִם
כִּי הִנֵּה בָּאָה׃
10 כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה וְהִשְׁבַּתִּי אֶת־הֲמוֹן מִצְרַיִם
בְּיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל׃
11 הוּא וְעַמּוֹ אִתּוֹ עָרִיצֵי גוֹיִם מוּבָאִים לְשַׁחֵת הָאָרֶץ
וְהֵרִיקוּ חַרְבוֹתָם עַל־מִצְרַיִם וּמָלְאוּ אֶת־הָאָרֶץ חָלָל׃
12 וְנָתַתִּי יְאֹרִים חָרָבָה וּמָכַרְתִּי אֶת־הָאָרֶץ בְּיַד־
רָעִים וַהֲשִׁמֹּתִי אֶרֶץ וּמְלֹאָהּ בְּיַד־זָרִים אֲנִי יְהוָה
דִּבַּרְתִּי׃
13 כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה וְהַאֲבַדְתִּי גִלּוּלִים וְהִשְׁבַּתִּי
אֱלִילִים מִנֹּף וְנָשִׂיא מֵאֶרֶץ־מִצְרַיִם לֹא יִהְיֶה־עוֹד
וְנָתַתִּי יִרְאָה בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃
14 וַהֲשִׁמֹּתִי אֶת־פַּתְרוֹס וְנָתַתִּי אֵשׁ בְּצֹעַן וְעָשִׂיתִי
15 שְׁפָטִים בְּנֹא׃ וְשָׁפַכְתִּי חֲמָתִי עַל־סִין מָעוֹז
מִצְרָיִם וְהִכְרַתִּי אֶת־הֲמוֹן נֹא׃
16 וְנָתַתִּי אֵשׁ בְּמִצְרַיִם חוּל תָּחִיל סִין וְנֹא תִּהְיֶה
17 לְהִבָּקֵעַ וְנֹף צָרֵי יוֹמָם׃ בַּחוּרֵי אָוֶן וּפִי־בֶסֶת
בַּחֶרֶב יִפֹּלוּ וְהֵנָּה בַּשְּׁבִי תֵלַכְנָה׃
18 וּבִתְחַפְנְחֵס חָשַׂךְ הַיּוֹם בְּשִׁבְרִי־שָׁם אֶת־מֹטוֹת
מִצְרַיִם וְנִשְׁבַּת־בָּהּ גְּאוֹן עֻזָּהּ הִיא עָנָן יְכַסֶּנָּה
וּבְנוֹתֶיהָ בַּשְּׁבִי תֵלַכְנָה׃
19 וְעָשִׂיתִי שְׁפָטִים בְּמִצְרָיִם וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה׃
20 וַיְהִי בְּאַחַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה בָּרִאשׁוֹן בְּשִׁבְעָה
לַחֹדֶשׁ הָיָה דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
21 בֶּן־אָדָם אֶת־זְרוֹעַ פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם שָׁבַרְתִּי
וְהִנֵּה לֹא־חֻבְּשָׁה לָתֵת רְפֻאוֹת לָשׂוּם חִתּוּל
לְחָבְשָׁהּ לְחָזְקָהּ לִתְפֹּשׂ בֶּחָרֶב׃

8 *Et scient quia ego Dominus, cùm dede-
ro ignem in Ægypto, & attriti fuerint om-
9 nes auxiliatores eius. *In die illa egredien-
C tur nuncij à facie mea in trieribus ad con-
terendã Æthiopiæ confidentiam, & erit pa-
uor in eis in die Ægypti, quia absque dubio
10 veniet. *Hæc dicit Dominus Deus: Et
cessare faciam multitudinẽ Ægypti in ma-
nu Nabuchodonosor regis Babylonis.
11 *Ipse & populus eius cum eo fortissimi
gentiũ, adducentur ad disperdendã terram,
& euaginabunt gladios suos super Ægy-
ptum, & implebunt terram interfectis.
12 *Et faciam alueos fluminum aridos, &
D tradam terram in manus pessimorum, &
dissipabo terram & plenitudinem eius in
manus alienorum. Ego Dñs locutus sum.
13 *Hæc dicit Dominus Deus: Et disper-
dam simulachra, & cessare faciam idola de
Memphi, & dux de terra Ægypti non erit
amplius. et dabo terrorẽ in terra Ægypti.
14 *Et disperdam terram Phatures, & da-
bo ignem in Taphnis, & faciam iudicia
mea in Alexandria.
15 *Et effundam indignationem meã su-
per Pelusium robur Ægypti, & interficiam
multitudinem Alexandriæ.
16 *Et dabo ignẽ in Ægypto. Quasi par-
E turiens dolebit Pelusiũ, & Alexandria erit
dissipata, & in Memphis angustiæ quoti-
17 dianæ. *Iuuenes Heliopoleos & Bubasti
gladio cadent, & ipsæ captiuæ ducentur.
18 *Et in Taphnis nigrescet dies cùm con-
triuero ibi sceptra Ægypti, & defecerit in
ea superbia potentiæ eius. Ipsam nubes o-
periet, filię autem eius in captiuitatem du-
centur.
19 *Et iudicia faciam in Ægypto, & scient
20 quia ego Dominus. *Et factum est in vn-
decimo anno, in primo mense, in septima
mensis, factũ est verbum Dñi ad me, dicens:
21 *Fili hominis, brachium Pharaonis regis
F Ægypti confregi, & ecce non est obuolutũ
vt restitueretur ei sanitas, vt ligaretur pan-
nis & fasciretur linteolis, & recepto robo-
re possit tenere gladium.

תרגום יונתן

8 וידעון ארי אנא יי כד איתי עממיא דתקיפין כאשתא על מצראי ויתברון כל סעדהא׃ 9 בעדנא ההיא יפקון אזגדין מן קדמי בלגיונין לאתברא ית כושאי דשריא לרחצן ויהי זיעא בהון כיום מצרים ארי הא אתיא׃ 10 כדנן אמר יי אלהים ואבטל ית אתרגושת מצרים בידא דנבוכדנאצר מלכא דבבל׃ 11 הוא ועמה עמה תקיפי עממיא אתן לחבלא ארעא וישלפון סיפיהון על מצרים וימלון ית ארעא קטילין׃ 12 ואתן נהריהון יבשתא ואמסר ית ארעא ביד סנאין ואצדי ארעא ומלאה ביד רשיעין אנא יי גזרית במימרי׃ 13 כדנן אמר יי אלהים ואובד דפלחין לטעותא ואשיצי דפלחין לצלמניא ממפס ומלכא מארעא דמצרים לא יהא עוד ואתן דחלא בארעא דמצרים׃ 14 ואצדי ית פתרוס ואיתי עממיא דתקיפין כאשתא על טאנים ואעבד פרענות דינין באלכסנדריא׃ 15 ואשפוך חמתי על סין תקוף מצרים ואשיצי ית אתרגושת אלכסנדריא׃ 16 ואתן עממיא דתקיפין כאשתא על מצרים מזע תזוע סין ואלכסנדריא תהא מתרעא משור וממפים בעלי דבבו יקפונה יום יום׃ 17 עולימי און ופי בסת בחרבא יתקטלון ודמשמשין להון בשביא יהכון׃ 18 ועל תחפנחס איתי חשוך בימם כד אתבר תמן ית תקוף מצראי ויבטל בה יקר תקפה מלך במשריתיה יחפי ית ארעא ויתבי כפרנהא בשביא יהכון׃ 19 ואעבד פרענות דינין במצרים וידעון ארי אנא יי׃ 20 והוה בחד עשרי שנין בקדמאה בשבעא לירחא הוה פתגם נבואה מן קדם יי עמי למימר׃ 21 בר אדם ית תקוף מלכות פרעה מלכא דמצרים תברית והא לא מתקפא לאתסאה למתן עיצא למתחכם לאתקפא למיחד מלכו׃

*Et scient quia ego sum Dominus, quando 8
dedero ignem super Aegyptum, & contriti fue-
rint omnes qui auxiliantur ei. *In die illa 9
egredientur nuncij de facie mea in Sim, festinan-
tes disperdere Aethiopiæ spem; et erit conturba-
tio in eis in die Aegypti, quia ecce venit.
*Hæc dicit Adonai Dominus: Et perdã mul- 10
titudinem Aegyptiorum per manum Nabucho-
donosor regis Babylonis,
*Ipsius & populi eius cum eo, pestilentes de 11
gentibus missi ad perdendam terram. Et euagi-
nabunt omnes gladios suos super Aegyptum, &
replebitur terra vulneratorum.
*Et dabo fluuios eorum desertos, & tradã 12
terram in manu malorum, & disperdam terrã
& plenitudinem eius in manibus alienorum; ego
Dominus locutus sum.
*Quia hæc dicit Dominus Deus: Et perdam 13
abominationes, & cessare faciam optimates de
Memphis, & principes de terra Aegypti, & nõ
erunt vltrà. Et dabo terrorem in terra Aegypti.
*Et disperdam terram Bathures, & dabo 14
ignem super Tanen, & faciam vltionẽ in Dio-
spoli.
*Et effundam furorem meum super Sain ro- 15
bur Aegypti, et disperdã multitudinẽ Memphis.
*Et dabo ignem super Aegyptum, & contur 16
batione turbabitur Sais, & in Diospoli erit scis-
sura, & diffundentur aquæ.
*Iuuenes Heliopolis & Bubasti in gladio ca- 17
dent, & mulieres in captiuitate ibunt.
*Et in Taphnis contenebrescet dies, cùm con 18
triuero ego ibi sceptra Aegypti, & peribit ibi
contumelia fortitudinis eius, & hanc nubes ope-
riet, & filiæ eius captiuæ ducentur.
*Et faciã iudicia in Aegypto, & scient quia 19
ego sum Dominus.
*Et factum est in vndecimo anno, in primo 20
mense, septima mensis, factum est verbum Do-
mini ad me, dicens:
*Fili hominis, brachia Pharaonis regis Ae- 21
gypti confregi, & ecce non est obuolutũ vt da-
retur ei sanitas, vt imponeretur ei malagma, vt
daretur fortitudo ad capiendum gladios.

8 *καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος ὅταν δῶ πῦρ ἐπ'
αἴγυπτον καὶ συντριβῶσιν πάντες οἱ βοηθοῦντες αὐτῇ.
9 *ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἐξελεύσονται ἄγγελοι ἐκ προ-
σώπου μου ἐν σεὶμ σπεύδοντες ἀφανίσαι τὴν αἰθιοπίας
ἐλπίδα, καὶ ἔσται ταραχὴ ἐν αὐτοῖς ἐν τῇ ἡμέρᾳ αἰγύ-
πτου, ὅτι ἰδοὺ ἥκει.
10 *τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος· καὶ ἀπολῶ τὸ πλῆθος
αἰγυπτίων διὰ χειρὸς ναβουχοδονόσωρ βασιλέως βαβυ-
11 λῶνος, *αὐτοῦ καὶ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, λοιμοὶ
ἀπὸ ἐθνῶν ἀπεσταλμένοι ἀπολέσαι τὴν γῆν. καὶ ἐκκε-
νώσουσιν πάντες τὰς μαχαίρας αὐτῶν ἐπ' αἴγυπτον, καὶ
πλησθήσεται ἡ γῆ τραυματιῶν.
12 *καὶ δώσω τοὺς ποταμοὺς αὐτῶν ἐρήμους, καὶ ἀποδώ-
σομαι τὴν γῆν ἐν χειρὶ πονηρῶν, καὶ ἀφανιῶ τὴν γῆν καὶ
τὸ πλήρωμα αὐτῆς ἐν χερσὶν ἀλλοτρίων, ἐγὼ κύριος λελά-
13 ληκα. *ὅτι τάδε λέγει κύριος ὁ θεός, καὶ ἀπολῶ
βδελύγματα καὶ καταπαύσω μεγιστᾶνας ἀπὸ μέμφεως
καὶ ἄρχοντας ἐκ γῆς αἰγύπτου, καὶ οὐκ ἔσονται ἔτι· καὶ δώ-
14 σω φόβον ἐν γῇ αἰγύπτου. *καὶ ἀπολῶ γῆν βαθουρῆς,
καὶ δώσω πῦρ ἐπὶ τανίν, καὶ ποιήσω ἐκδίκησιν ἐν διο-
15 σπόλει. *καὶ ἐκχεῶ τὸν θυμόν μου ἐπὶ σαῒν τὴν
ἰσχὺν αἰγύπτου, καὶ ἀπολῶ τὸ πλῆθος μέμφεως.
16 *καὶ δώσω πῦρ ἐπ' αἴγυπτον, καὶ ταραχῇ ταραχθή-
σεται σαΐς, καὶ ἐν διοσπόλει ἔσται ἔκρηγμα, καὶ διαχυθή-
σεται ὕδατα.
17 *νεανίσκοι ἡλιουπόλεως καὶ βουβάστου ἐν μαχαίρᾳ πε-
σοῦνται, καὶ αἱ γυναῖκες ἐν αἰχμαλωσίᾳ πορεύσονται.
18 *καὶ ἐν τάφναις συσκοτάσει ἡ ἡμέρα, ἐν τῷ συντρί-
ψαι με ἐκεῖ τὰ σκῆπτρα αἰγύπτου, καὶ ἀπολεῖται ἐκεῖ ἡ
ὕβρις τῆς ἰσχύος αὐτῆς, καὶ ταύτην νεφέλη καλύψει, καὶ
αἱ θυγατέρες αὐτῆς αἰχμάλωτοι ἀχθήσονται.
19 *καὶ ποιήσω κρίματα ἐν αἰγύπτῳ, καὶ γνώσονται ὅτι
20 ἐγώ εἰμι κύριος. *καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ ἔτει
ἐν τῷ πρώτῳ μηνὶ ἑβδόμῃ τοῦ μηνός, ἐγένετο λόγος
κυρίου πρός με, λέγων·
21 *υἱὲ ἀνθρώπου τοὺς βραχίονας φαραὼ βασιλέως αἰ-
γύπτου συνέτριψα, καὶ ἰδοὺ οὐ κατεδέθη τοῦ δοθῆναι
αὐτῷ ἴασιν, τοῦ ἐπιτεθῆναι αὐτῷ μάλαγμα, τοῦ δοθῆναι
ἰσχὺν ἐπιλαβέσθαι μαχαίρας.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

8 Et scient quia ego Dominus, cùm adduxero populos qui fortes sunt sicut ignis super Aegyptum, & contriti fuerint omnes auxiliatores eius. 9 In tempore illo egredientur nuncij à facie mea cum legionibus ad terrendam Aethiopiam quæ habitat confidenter, & erit tremor in eis sicut in die Aegypti; quia ecce venit. 10 Hæc dicit Dñs Deus: Et cessare faciam tumultum Aegypti in manu Nabuchodonosor regis Babylonis. 11 Ipse & populus eius cum eo, fortes populorum venient ad disperdendam terram, & euaginabunt gladios suos super Aegyptum, & implebunt terram interfectis. 12 Et dabo flumina eorum in siccum, & tradam terram in manum malignantium, & destruam terram & plenitudinem eius in manu impiorum: ego Dominus decreui in verbo meo. 13 Hæc dicit Dominus Deus: Et perdam colentes idola, & consumã colentes simulachra de Memphis, & rex ex terra Aegypti non erit amplius. & dabo timorem in terra Aegypti. 14 Et desolabo Phatures, & adducam populos qui fortes sunt sicut ignis, super Tanes, & faciam vltionem iudiciorum in Alexandriam. 15 Et effundam indignationem meam super Pelusium robur Aegypti, & disperdam multitudinem Alexandriæ. 16 Et dabo populos qui fortes sunt sicut ignis, super Aegyptum; contremiscens contremiscet Pelusium, & Alexandria muris subruetur, & Memphim circundabunt inimici quotidie. 17 Iuuenes Heliopoleos & Bubasti gladio occidentur, & seruientes eis in captiuitatem ibunt. 18 Et in Taphnim tenebras adducam interdiu, cùm contriuero ibi fortitudinem Aegyptiorũ, & cessauerit in ea gloria fortitudinis eius. Rex cum exercitu suo operiet eam sicut nubes quæ ascendit & operit terram; & habitatores villarum eius in captiuitatem ibunt. 19 Et faciam vltionem iudiciorum in Aegypto, & scient quia ego Dominus. 20 Et factum est anno vndecimo, primo mense, septima mensis, factus est sermo prophetiæ à facie Domini mecũ, dicens: 21 Fili hominis, fortitudinem regni Pharaonis regis Aegypti confregi, & ecce non confirmabitur vt sanetur, vt det consilium quò sapienter agat, vt roboretur ad regnum tenendum.

Universidad de Deusto Biblioteca

22 * לכן כה־אמר אדני יהוה הנני אל־פרעה מלך־מצרים ושברתי את־זרעתיו את־החזקה ואת־הנשברת והפלתי את־החרב מידו׃
23 * והפיצותי את־מצרים בגוים וזריתם בארצות׃
24 * וחזקתי את־זרעות מלך בבל ונתתי את־חרבי בידו ושברתי את־זרעות פרעה ונאק נאקות חלל לפניו׃
25 * והחזקתי את־זרעות מלך בבל וזרעות פרעה תפלנה וידעו כי־אני יהוה בתתי חרבי ביד מלך־בבל ונטה אותה אל־ארץ מצרים׃
26 * והפיצותי את־מצרים בגוים וזריתי אותם בארצות וידעו כי־אני יהוה׃

לא

1 * ויהי באחת עשרה שנה בשלישי באחד לחדש היה דבר־יהוה אלי לאמר׃
2 * בן־אדם אמר אל־פרעה מלך־מצרים ואל־המונו אל־מי דמית בגדלך׃
3 * הנה אשור ארז בלבנון יפה ענף וחרש מצל וגבה קומה ובין עבתים היתה צמרתו׃
4 * מים גדלוהו תהום רממתהו את־נהרתיה הלך סביבות מטעה ואת־תעלתיה שלחה אל כל־עצי השדה׃
5 * על־כן גבהא קמתו מכל עצי השדה ותרבינה סרעפתו ותארכנה פארתיו ממים רבים בשלחו׃
6 * בסעפתיו קננו כל־עוף השמים ותחת פארתיו ילדו כל חית השדה ובצלו ישבו כל גוים רבים׃
7 * וייף בגדלו בארך דליותיו כי־היה שרשו אל־מים רבים׃
8 * ארזים לא־עממהו בגן־אלהים ברושים לא דמו אל־סעפתיו וערמנים לא־היו כפארתיו כל־עץ בגן־אלהים לא־דמה אליו ביפיו׃

22 * Propterea hæc dicit Dominus Deus:
Ecce ego ad Pharaonem regem Ægypti, &
comminuam eius brachium forte sed con-
fractum, & deiiciã gladium de manu eius.
23 * Et dispergam Ægyptũ in gentibus, &
24 ventilabo eos in terris. * Et confortabo
G brachia regis Babylonis, daboq́ue gladium
meum in manu eius, & confringam bra-
chiũ Pharaonis, & gement gemitibus in-
25 terfecti coram facie eius. * Et confortabo
brachia regis Babylonis, & brachia Pha-
raonis concident; & scient quia ego Dñs,
cùm dedero gladium meum in manu regis
Babylonis, & extenderit eum super terram
26 Ægypti. * Et dispergam Ægyptum in na-
tiones, & ventilabo eos in terras, & scient
quia ego Dominus.

CAP. XXXI.

1 ET factum est in anno vndecimo, tertio
A mense, vna mensis, factũ est verbũ Dñi
2 ad me, dicens: * Fili hominis, dic Pharao-
ni regi Ægypti & populo eius: Cui simili
3 factus es in magnitudine tua? * Ecce Assur
quasi cedrus in Libano pulcher ramis &
frondibus nemorosus, excelsusq́; altitudi-
ne, & inter condensas frondes eleuatũ est
4 cacumen eius. * Aquæ nutrierunt illum,
abyssus exaltauit illum. Flumina eius ma-
nabant in circuitu radicum eius, & riuos
B suos emisit ad vniuersa ligna regionis.
5 * Propterea eleuata est altitudo eius su-
per omnia ligna regionis, & multiplicata
sunt arbusta eius, & eleuati sunt rami eius
prę aquis multis. Cumq́; extendisset vmbram
6 suam; * In ramis eius fecerunt nidos om-
nia volatilia cæli, & sub frondibus eius ge-
nuerũt omnes bestię saltuũ, & sub vmbra-
culo illius habitabat cœtus gentium pluri-
7 marũ. * Eratq́; pulcherrimus in magnitu-
dine sua, & in dilatatione arbustorũ suorũ:
erat enim radix illius iuxta aquas multas.
8 * Cedri nõ fuerũt altiores illo in paradiso
C Dei. Abietes nõ adæquauerunt summitatem
eius, & platani nõ fuerunt æquæ frondibus
illius. Omne lignum paradisi Dei non est
assimilatum illi & pulchritudini eius.

22 * *Propterea hæc dicit Adonai Dominus: Ec-*
ce ego ad Pharaonem regem Aegypti, & commi
nuam brachia eius fortia & extēta & confra-
cta, & deiiciam gladium eius de manu eius.
23 * *Et disseminabo Aegyptum in gentes, &*
ventilabo eos in regiones. 24 * *Et confortabo*
brachia regis Babylonis, et dabo gladium meum
in manum eius, et inducet gladium super Aegy-
ptum, & deprædabitur prædam eius, & spo-
25 *liabit spolia eius.* * *Et confortabo brachia*
regis Babylonis; at brachia Pharaonis cadent;
& scient quia ego sum Dominus, cùm dedero
gladium meum in manus regis Babylonis, &
extendet eum super terram Aegypti.
26 * *Et disseminabo Aegyptum in gentes, et ven-*
tilabo eos in regiones, & scient quia ego sum
Dominus.

CAP. XXXI.

1 *ET factũ est in vndecimo anno, in tertio men-*
se, vna mensis, factũ est verbum Domini ad
2 *me dicens:* * *Fili hominis, dic ad Pharaonem*
regem Aegypti & multitudini eius: Cui assimi-
lasti teipsum in celsitudine tua? 3 * *Ecce Assur*
cupressus in Libano pulcher propaginibus et den-
sus in vmbra, & excelsus magnitudine, & in
medium nubium factum est initium eius.
4 * *Aqua enutriuit illum, abyssus eleuauit eũ,*
flumina eius duxit in circuitu plantarũ eius, &
commixtiones eius emisit ad vniuersa ligna cãpi.
5 * *Propter hoc eleuata est magnitudo eius vl-*
tra omnia ligna campi, et multiplicati sunt rami
eius, & exaltatæ sunt propagines eius ab aqua
multa, cùm extendisset se.
6 * *In propaginibus eius nidificauerunt omnia*
volatilia cæli, & sub ramis eius genuerũt om-
nes bestiæ cãpi, in vmbra illius habitauit omnis
7 *multitudo gentium.* * *Et erat pulcher in celsi-*
tudine sua, propter multitudinem ramorũ suo-
rum, quia factæ sunt radices eius in aquã multã.
8 * *Et cupressi multæ in paradiso Dei, et pinus*
non similes propaginibus eius, & abietes nõ fue-
runt similes ramis eius. Omne lignum in paradi-
so Dei non assimilatũ est ei in pulchritudine eius
propter multitudinem ramorum eius.

22 * διὰ τοῦτο τάδε λέγει ἀδωναΐ κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ φαραὼ
βασιλέα αἰγύπτου, καὶ συντρίψω τοὺς βραχίονας αὐτοῦ τοὺς
ἰσχυροὺς καὶ τοὺς τεταμένους καὶ τοὺς συντριβομένους, καὶ κατα-
23 βαλῶ τὴν μάχαιραν αὐτοῦ ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ. * καὶ δια-
σπερῶ αἴγυπτον εἰς τὰ ἔθνη, καὶ λικμήσω αὐτοὺς εἰς τὰς χώ-
24 ρας. * καὶ κατισχύσω τοὺς βραχίονας βασιλέως βαβυλῶ-
νος, καὶ δώσω τὴν ῥομφαίαν μου εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ
ἐπάξει τὴν ῥομφαίαν ἐπ' αἴγυπτον. καὶ προνομεύσει τὴν προ-
25 νομὴν αὐτῆς, καὶ σκυλεύσει τὰ σκῦλα αὐτῆς. * καὶ ἐνισχύσω
τοὺς βραχίονας βασιλέως βαβυλῶνος. οἱ δὲ βραχίονες
φαραὼ πεσοῦνται, καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος, ἐν τῷ δοῦ-
ναι τὴν ῥομφαίαν μου εἰς χεῖρας βασιλέως βαβυλῶνος,
26 καὶ ἐκτενεῖ αὐτὴν ἐπὶ τὴν γῆν αἰγύπτου. * καὶ διασπερῶ
αἴγυπτον εἰς τὰ ἔθνη, καὶ λικμήσω αὐτοὺς εἰς τὰς χώρας, καὶ
γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος.

λα´

1 * Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ ἔτει ἐν τῷ τρίτῳ μηνὶ μιᾷ
τοῦ μηνός, ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με, λέγων·
2 * υἱὲ ἀνθρώπου εἰπὲ πρὸς φαραὼ βασιλέα αἰγύπτου καὶ τῷ
πλήθει αὐτοῦ, τίνι ὡμοίωσας σεαυτὸν ἐν τῷ ὕψει σου;
3 * ἰδοὺ ἀσσοὺρ κυπάρισσος ἐν τῷ λιβάνῳ καλὸς ταῖς πα-
ραφυάσι καὶ πυκνὸς ἐν τῇ σκέπῃ, καὶ ὑψηλὸς τῷ μεγέθει, καὶ
4 εἰς μέσον νεφελῶν ἐγένετο ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ. * ὕδωρ ἐξέθρε-
ψεν αὐτόν, ἡ ἄβυσσος ὕψωσεν αὐτόν, τοὺς ποταμοὺς αὐτῆς
ἤγαγεν κύκλῳ τῶν φυτῶν αὐτοῦ. καὶ τὰ συστέματα αὐτῆς
5 ἐξαπέστειλεν εἰς πάντα τὰ ξύλα τοῦ πεδίου. * ἕνεκεν τού-
του ὑψώθη τὸ μέγεθος αὐτοῦ παρὰ πάντα τὰ ξύλα τοῦ πεδίου,
καὶ ἐπληθύνθησαν οἱ κλάδοι αὐτῆς, καὶ ὑψώθησαν αἱ
παραφυάδες αὐτοῦ ἀφ' ὕδατος πολλοῦ. ἐν τῷ ἐκτεῖναι αὐτὸν
6 * ἐν ταῖς παραφυάσιν αὐτοῦ ἐνόσσευσαν πάντα τὰ πετεινὰ
τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ὑποκάτω τῶν κλάδων αὐτοῦ ἐγεννῶσαν πάν-
τα τὰ θηρία τοῦ πεδίου, ἐν τῇ σκιᾷ αὐτοῦ κατῴκησεν πᾶν
7 πλῆθος ἐθνῶν. * καὶ ἐγένετο καλὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ διὰ
τὸ πλῆθος τῶν κλάδων αὐτοῦ, ὅτι ἐγενήθησαν αἱ ῥίζαι αὐτοῦ
8 εἰς ὕδωρ πολύ. * καὶ κυπάρισσοι πολλοὶ ἐν τῷ παραδείσῳ
τοῦ θεοῦ, καὶ πίτυες οὐχ ὅμοιαι ταῖς παραφυάσιν αὐτοῦ, καὶ
ἐλάται οὐκ ἐγένοντο ὅμοιαι τοῖς κλάδοις αὐτοῦ. πᾶν ξύ-
λον ἐν τῷ παραδείσῳ τοῦ θεοῦ οὐχ ὁμοιώθη αὐτῷ ἐν τῷ
κάλλει αὐτοῦ διὰ τὸ πλῆθος τῶν κλάδων αὐτοῦ.

תרגום יונתן

22 בכן כדנן אמר יי אלהים הא אנא שלח רגזי על פרעה מלכא דמצרים ואתבר ית סעדוהי וית שלטונוהי תקיפיא דבהון היה תבר מלכותא ואדמי ית תקפא מנה׃ 23 ואגלי ית מצראי לביני עממיא ואבדרנון במדינתא׃ 24 ואתקף ית מלכות מלכא דבבל ואתן ית תקפי בידה ואתבר ית תקוף פרעה ויניהם נהום מטעני חרב קדמוהי׃ 25 ואתקף ית מלכות מלכא דבבל ומלכות פרעה תבטל וידעון ארי אנא יי כד אתן תקפי ביד מלכא דבבל ויתפרע פרענו מן ארעא דמצרים׃ 26 ואגלי ית מצראי לביני עממיא ואבדר יתהון במדינתא וידעון ארי אנא יי׃

לא

1 והוה בחדא עשרי שנין בתליתאה בחד לירחא הוה פתגם נבואה מן קדם יי עמי למימר׃ 2 בר אדם אמר לפרעה מלכא דמצרים ולמשריתיה למן דמיתא בתקפך׃ 3 הא אחוראה דמי לארזא בלבנן דעפיה שפיר וסוכיה מטלן ורם בקומתה ועל נגדין ... 4 בעממיא סגי בסומכותא אתקף ית מלכיא שעבד לתחות מלכותה וית שלטונוהי מני על כל מדינת ארעא׃ 5 על כן רם בתקפיה מכל מלכי ארעא וסגיאת משריתיה ואתנצחו סומכוהי על עממין סגיאין באתנצחותיה׃ 6 ... ובטלל מלכותיה יתבו כל עממין סגיאין׃ 7 ואתנצח ... 8 מלכין תקיפין לא אתנצחו לקבלה בתקוף גבורתה דהות עמה מן קדם יי ... וגברין לא יכלו בסמכותיה בתקוף גבורתה דהות עמה מן קדם יי לא דמי לה בתקפה׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

22 Propterea hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego mitto furorem meum super Pharaonem regem Aegypti & conterã auxiliatores eius, & principes eius fortissimos quibus ille regna confregit; & proiiciam fortitudinem ab eo. 23 Et transmigrare faciam Aegyptios inter populos, & dispergam eos per prouincias. 24 Et roborabo regnum regis Babylonis, & dabo fortitudinem meam in manũ eius, & conterã fortitudinem Pharaonis. Et gemet gemitu eorum qui confossi sunt gladio coram eo. 25 Et roborabo regnum regis Babylonis, & regnum Pharaonis cessabit; & scient quia ego Dominus, cùm dedero fortitudinem meam in manũ regis Babylonis, & vltus fuerit vltionem de terra Ægypti. 26 Ac demigrare faciam Aegyptios inter populos, & dispergam eos per prouincias, & scient quia ego Dominus.

CAP. XXXI.

1 ET factum est vndecimo anno, tertio mense, prima die mensis, factum est verbum prophetiæ à facie Domini mecum, dicens: 2 Fili hominis, dic ad Pharaonem regem Aegypti, & ad multitudinem eius: Cui similis factus es in fortitudine tua? 3 Ecce Assur similis erat cedro in Libano, cuius ramus pulcher est, & propagines eius vmbram faciunt, & excelsus statura; & iuxta torrentes misit radices suas. 4 In populis multiplicatus est, auxiliis roboratus est, reges subiecit regno suo, & principes suos constituit super omnes prouincias terræ. 5 Ideo elatus est in fortitudine sua supra omnes reges terræ, & multiplicati sunt exercitus eius, & præualuerunt auxiliatores eius populis multis victoria eius. 6 Exercitu suo subiugauit omnes arces fortissimas, & sub principibus suis subiecit omnes prouincias terræ, & in vmbra regni eius habitauerũt omnes populi numerosi. 7 Et ita inualuit auxiliatoribus suis, multitudine fortiũ suorũ, vt factus sit terror eius super populos multos. 8 Reges fortes nõ præualuerũt aduersus eũ, ob fortitudinẽ potẽtię quæ erat cũ eo à facie Domini. Nulli duces constiterunt ante agmina eius, nec fortes fuerũt superiores eius auxiliis, ob fortitudinẽ potẽtiæ qua præditus erat a Dño: nullus fuit ei similis fortitudine.

Universidad de Deusto Biblioteca

9 * יפה עשיתיו ברב דליותיו ויקנאהו כל עצי עדן
אשר בגן האלהים:
10 * לכן כה אמר אדני יהוה יען אשר גבהת
בקומה ויתן צמרתו אל בין עבותים ורם לבבו
בגבהו:
11 * ואתנהו ביד אל גוים עשו יעשה לו ברשעו
גרשתיהו:
12 * ויכרתהו זרים עריצי גוים ויטשהו אל
ההרים ובכל גאיות נפלו דליותיו ותשברנה
פראתיו בכל אפיקי הארץ וירדו מצלו כל עמי
הארץ ויטשהו:
13 * על מפלתו ישכנו כל עוף השמים ואל
פראתיו היו כל חית השדה:
14 * למען אשר לא יגבהו בקומתם כל עצי מים
ולא יתנו את צמרתם אל בין עבתים ולא יעמדו
אליהם בגבהם כל שתי מים כי כלם נתנו למות
אל ארץ תחתית בתוך בני אדם אל יורדי בור:
15 * כה אמר אדני יהוה ביום רדתו שאלה האבלתי
כסתי עליו את תהום ואמנע נהרותיה ויכלאו
מים רבים ואקדר עליו לבנון וכל עצי השדה
עליו עלפה:
16 * מקול מפלתו הרעשתי גוים בהורדי אתו שאלה
את יורדי בור וינחמו בארץ תחתית כל עצי עדן
מבחר וטוב לבנון כל שתי מים:
17 * גם הם אתו ירדו שאלה אל חללי חרב וזרעו
ישבו בצלו בתוך גוים:
18 * אל מי דמית ככה בכבוד ובגדל בעצי עדן
והורדת את עצי עדן אל ארץ תחתית בתוך
ערלים תשכב את חללי חרב הוא פרעה וכל
המונה נאם אדני יהוה:

9 * Quoniam ſpecioſum feci eum, & mul-
tis condenſisq; frondibus. Et æmulata ſunt
eum omnia ligna voluptatis quæ erant in
10 paradiſo Dei. * Propterea hæc dicit Do-
minus Deus: Pro eo quòd ſublimatus eſt in
altitudine & dedit ſummitaté ſuam viren-
té atque condenſam, & eleuatú eſt cor eius
11 in altitudine ſua. * Tradidi eum in manu
E fortiſſimi gentium. faciens faciet ei. Iuxta
12 impietaté eius eieci eum. * Et ſuccident eum
alieni & crudeliſſimi nationum. Et proii-
cient eum ſuper montes, & in cunctis con-
uallibus corruét rami eius, & confringentur
arbuſta eius in vniuerſis rupibus terræ, &
recedent de vmbraculo eius omnes populi
13 terræ, & relinquent eum. * In ruina eius
habitauerunt omnia volatilia cęli, & in ra-
mis eius fuerunt vniuerſæ beſtiæ regionis.
14 * Quamobrem non eleuabuntur in alti-
tudine ſua omnia ligna aquarú, nec ponent
ſublimitatem ſuam inter nemoroſa atque
frondoſa, nec ſtabút in ſublimitate ſua om-
nia quæ irrigantur aquis; quia omnes tra-
diti ſunt in morté ad terrá vltimam in me-
dio filiorú hominú ad eos qui deſcendunt
15 in lacú. * Hæc dicit Dñs Deus: In die quan-
F do deſcédit ad inferos induxi luctum, ope-
rui eum abyſſo, & prohibui flumina eius,
& coërcui aquas multas. Cótriſtatus eſt ſu-
per eum Libanus, & omnia ligna agri con-
16 cuſſa ſunt. * A ſonitu ruinę eius commoui
gentes, cùm deducerem eum ad infernum
cum his qui deſcendebant in lacú. Et con-
ſolata ſunt in terra infima omnia ligna vo-
luptatis egregia atque præclara in Libano
vniuerſa quæ irrigantur aquis.
17 * Nam & ipſi cum eo deſcendent ad in-
fernum ad interfectos gladio, & brachium
vniuſcuiuſq; ſedebit ſuper vmbraculú eius
18 in medio nationum eius. * Cui aſſimila-
G tus es ô inclyte atque ſublimis inter ligna
voluptatis? Ecce deductus es cú lignis vo-
luptatis ad terrá vltimá. In medio incircú-
ciſorum dormies cú eis qui interfecti ſunt
gladio. Ipſe eſt Pharao & omnis multitudo
eius, dicit Dominus Deus.

Pulchrum feci eum in multitudine ramo- 9
rum eius, & æmulata ſunt eum ligna paradiſi
*deliciarum Dei. * Propterea hæc dicit Ado-* 10
nai Dominus: Pro eo quòd factus es magnus
magnitudine, & dediſti initium tuum in me-
dium nubium, & eleuatum eſt cor ſuum in cel-
*ſitudine ſua. * Et tradidi eum in manus prin* 11
cipis gentium, & fecit perditionem eius ſecun-
dum impietatem Aegypti.
** Et exterminauerunt eum alieni peſtilentes* 12
de gentibus, & deiecerunt eum à montibus, in
cunctis vallibus ceciderunt rami eius, & con-
fracti ſunt ſtirpes eius in omni campo terræ, &
deſcenderunt ab vmbraculo eius omnes populi
gentium, & ſtrauerunt eum.
** Super ruinam eius requieuerunt omnia vo* 13
latilia cæli, & ſuper truncos eius fuerunt vni-
uerſæ beſtiæ agri.
** Vt non exaltentur in magnitudine eorum* 14
omnia ligna quæ in aqua, & non dederunt ini-
tium ſuum in medium nubium, & non ſteterút
in ſublimitate ipſorum ad eum omnes bibentes
aquam; omnes dati ſunt in mortem in terram
profunditatis in medio filiorum hominú deſcen-
dentes in foueam.
** Hæc dicit Adonai Dominus: In qua die de-* 15
ſcendit ad inferos, luxit eum abyſſus. Et probi-
bui flumina eius, & prohibui multitudinem a-
quæ, & contenebratus eſt ſuper eum Libanus.
Omnia ligna campi ſuper eum ſoluta ſunt
** A voce ruinæ eius: commotæ ſunt gentes* 16
quando deducebam eum in infernum cú deſcen-
dentibus in lacum, & conſolabantur eú in terra
infima, omnia ligna delitiarum & electa &
pulcherrima Libani vniuerſa bibentia aquam.
** Et enim & ipſi deſcenderunt cum eo in in-* 17
fernum in vulneratis à gladio, & ſemen eius ha
bitátes ſub vmbraculo eius in medio vitæ eorum
*perierunt. * Cui aſſimilatus es in virtute &* 18
in gloria, & in magnitudine inter ligna delitia-
rum? deſcende cum lignis delitiarú in terræ pro-
fundum. In medio incircunciſorum dormies cú
vulneratis gladio, ſic Pharao & omnis multitu-
do fortitudinis eius, dicit Adonai Dominus.

9 * καλὸν ἐποίησα αὐτὸν ἐν τῷ πλήθει τῶν κλάδων
αὐτοῦ, καὶ ἐζήλωσεν αὐτὸν τὰ ξύλα τοῦ παραδείσου τῆς τρυ-
10 φῆς τοῦ θεοῦ. * διὰ τοῦτο τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος·
ἀνθ' ὧν ἐγένου μέγας τῷ μεγέθει, καὶ ἔδωκας τὴν ἀρχὴν
σου εἰς μέσον νεφελῶν, καὶ ἐπήρθη ἡ καρδία αὐτοῦ ἐπὶ τῷ
11 ὕψει αὐτοῦ. * καὶ παρέδωκα αὐτὸν εἰς χεῖρας ἄρχον-
τος ἐθνῶν, καὶ ἐποίησεν τὴν ἀπώλειαν αὐτοῦ κατὰ τὴν ἀ-
12 σέβειαν αἰγύπτου. * καὶ ἐξωλόθρευσαν αὐτὸν ἀλλό-
τριοι λοιμοὶ ἀπὸ ἐθνῶν· καὶ κατέβαλον αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀ-
ρέων ἐν πάσαις ταῖς φάραγξιν ἔπεσον οἱ κλάδοι αὐτοῦ,
καὶ συνετρίβη τὰ στελέχη αὐτοῦ ἐν παντὶ πεδίῳ τῆς γῆς,
καὶ κατέβησαν ἀπὸ τῆς σκέπης αὐτοῦ πάντες οἱ λαοὶ
τῶν ἐθνῶν. καὶ ἠδάφισαν αὐτόν·
13 * ἐπὶ τὴν πτῶσιν αὐτοῦ ἀνεπαύσαντο πάντα τὰ πετει-
νὰ τοῦ οὐρανοῦ. καὶ ἐπὶ τὰ στελέχη αὐτοῦ ἐγένετο πάντα
14 τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ. * ὅπως μὴ ὑψωθῶσιν ἐν τῷ μεγέθει
αὐτῶν πάντα τὰ ξύλα τὰ ἐν τῷ ὕδατι, καὶ οὐκ ἔδωκαν
τὴν ἀρχὴν αὐτῶν εἰς μέσον νεφελῶν καὶ οὐκ ἔστησαν ἐν τῷ
ὕψει αὐτῶν πρὸς αὐτὸν πάντες οἱ πίνοντες ὕδωρ, πάντες
ἐδόθησαν εἰς θάνατον εἰς γῆν βάθους ἐν μέσῳ υἱῶν ἀν-
θρώπων καταβαίνοντας εἰς βόθρον.
15 * τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος· ἐν ᾗ ἡμέρᾳ κατέβη εἰς
ᾅδου ἐπένθησεν αὐτὸν ἡ ἄβυσσος. καὶ ἀπέστησα τοὺς ποτα-
μοὺς αὐτῆς, καὶ ἐκώλυσα πλῆθος ὕδατος, καὶ ἐσκότα-
σεν ἐπ' αὐτῷ ὁ λίβανος. πάντα τὰ ξύλα τοῦ πεδίου ἐπ'
αὐτῷ ἐξελύθη,
16 * ἀπὸ τῆς φωνῆς τῆς πτώσεως αὐτοῦ. ἐσείσθησαν τὰ ἔθνη
ὅτε κατεβίβαζον αὐτὸν εἰς ᾅδου μετὰ τῶν καταβαινόντων
εἰς λάκκον, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἐν γῇ κατωτάτῃ πάντα
τὰ ξύλα τῆς τρυφῆς καὶ τὰ ἐκλεκτὰ καὶ τὰ κάλλιστα τοῦ
λιβάνου πάντα τὰ πίνοντα ὕδωρ.
17 * καὶ γὰρ καὶ αὐτοὶ κατέβησαν μετ' αὐτοῦ εἰς ᾅδου ἐν τοῖς
τραυματίαις ἀπὸ μαχαίρας, καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ οἱ κατοι-
κοῦντες ὑπὸ τὴν σκέπην αὐτοῦ ἐν μέσῳ τῆς ζωῆς αὐτῶν ἀπώ-
18 λοντο. * τίνι ὡμοιώθης ἐν δυνάμει καὶ ἐν δόξῃ καὶ ἐν μεγέθει
ἐν τοῖς ξύλοις τῆς τρυφῆς, κατάβηθι μετὰ τῶν ξύλων τῆς
τρυφῆς εἰς γῆς βάθος. ἐν μέσῳ ἀπεριτμήτων κοιμηθήσῃ
μετὰ τραυματιῶν μαχαίρας, οὕτως φαραὼ καὶ πᾶν τὸ
πλῆθος τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, λέγει ἀδωναῒ κύριος.

תרגום יונתן

9 שפיר עבדתיה בסגי גברוהי וזעו מן קדמוהי כל מלכי קדם בתקוף גבורתא דהות עמה מן קדם יי׃ 10 בכן כדנן אמר יי אלהים
חלף דאתגאיתא בקומתך ויהב מרותיה על כל מלכותא ורם לביה בתקפיה׃ 11 ואמסרניה ביד תקיף עממיא אתפרעא אתפרע מניה
בחובוהי תרכתיה׃ 12 ושיציאוהי נכראין תקיפי עממיא ורמוהי על טוריא ובכל חיליא נפלא משריתיה ואתבדרו סומכותיה בכל
נחלי ארעא ונחתו מטלל מלכותיה כל מלכי עממי ארעא ורטשוהי׃
13 על מפלת קטילוהי שרו כל עופא דשמיא ועל פגרי משריתיה נחא כל חיות ברא׃
14 בדיל דלא יתרברבון בתקפהון כל מלכי קדם ולא יתנון ית מרותהון על מלכותא ולא יתרברבון להון בתקפהון כל עבדי מלכו ארי
כולהון אתמסרו למותא לארעא ארעיתא בגו בני אנשא עם נחתי גוב בית אבדנא׃
15 כדנן אמר יי אלהים ביום אחתותיה יתיה לשאול אתאבלו עלוהי חפת עקא ית עלמא וחרובא מדינתא וזעו עממין סגיאין וחשוכת
עלוהי מלכותא וכל מלכי עממיא עלוהי מפחו כתפא׃ 16 מקל מפלתיה אזעית עממיא באחתותי יתיה לשאול עם נחתי גוב בית
אבדנא ואתנחמו בארעא ארעיתא כל מלכי קדם שלטונין ועתירי נכסיא כל עבדי מלכו׃
17 אף אנון עמיה אחתו לשאול עם קטילי חרבא ושלטונוהי אתברו מתקפהון בגו מלכותא׃ 18 למן דמיתה כדין ביקר וברבו
מכל מלכי קדם והא תתחת עם מלכי קדם לארעא ארעיתא בגו חיביא תשכב עם קטילי חרבא הוא פרעה וכל אתרגושתיה אמר יי אלהים׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Specioſum enim feci eum multitudine fortium ſuorum, & tremuerunt à facie eius omnes reges Orientis, propter fortitudinẽ potentiæ quæ erat cum eo à facie Domini. 10 Propterea hæc dicit Dominus Deus: Pro eo quòd tete extuliſti ſtatura, & dedit ſubiectionem ſuam ſuper omnia regna, & eleuatum eſt cor eius in fortitudine ſua. 11 Tradidi eum in manum fortiſſimi populorum, qui vltionem ſumpſit ex eo; in peccato ſuo eieci eum. 12 Et conſumpſerút eum alieni robuſtiſſimi populorú, & proiecerunt eum ſuper montes, & in cunctis conuallibus cecidit exercitus eius, diſperſique ſunt auxiliatores eius in vniuerſis riuis terræ, & deſcenderunt ex vmbra regni eius omnes reges populorum terræ, & proiecerunt eum. 13 Super ruinam occiſorum eius habitauerunt omnes volucres cæli, & ſuper cadauera exercitus eius quieuerunt omnes beſtiæ agri. 14 Vt non eleuentur fortitudine ſua omnes reges Orientis, nec dent tyrannidem ſuam ſuper regna, nec ſeſe efferant potentia ſua omnes tenentes regnum; quia vniuerſi traditi ſunt in mortem in terra inferiori in medio filiorum hominum cum deſcendentibus in lacum domus perditionis. 15 Hæc dicit Dominus Deus: In die quo deſcendere feci eum in infernum, luxerunt ſuper eum; operuit orbem tribulatio, & deſertæ ſunt prouinciæ, & contremuerunt populi multi, & denigratæ ſunt propter eum facies regum, & omnes reges populorum propter eum percuſſerunt humerum. 16 A voce ruinę eius contremiſcere feci populos, quando deſcendere feci eum in infernum cum deſcendentibus in lacum domus perditionis, & conſolati ſunt in terra inferiori omnes reges Orientis, principes & diuites ſubſtantiis, omnes tenentes regnum. 17 Ipſi quoque deſcenderunt cum eo in infernum cum interfectis gladio, & principes eius contriti ſunt à fortitudine ſua in medio regnorum.
18 Cuinam ſimilis es nunc in magnitudine & in gloria inter reges Orientis? itaque detraheris cum regibus Orientis in terram inferiorem, in medio peccatorum dormies cum interfectis gladio; hic eſt Pharao & omnis multitudo eius, ait Dominus Deus.

לב

1 ויהי בשתי עשרה שנה בשני־עשר חדש
באחד לחדש היה דבר־יהוה אלי לאמר׃
2 בן־אדם שא קינה על־פרעה מלך־מצרים
ואמרת אליו כפיר גוים נדמית ואתה כתנים
בימים ותגח בנהרותיך ותדלח־מים ברגליך ותרפס
3 נהרותם׃ כה אמר אדני יהוה ופרשתי עליך
את־רשתי בקהל עמים רבים והעלוך בחרמי׃
4 ונטשתיך בארץ על־פני השדה אטילך
והשכנתי עליך כל־עוף השמים והשבעתי ממך
5 חית כל־הארץ׃ ונתתי את־בשרך על־ההרים
6 ומלאתי הגאיות רמותך׃ והשקיתי ארץ צפתך
מדמך אל־ההרים ואפקים ימלאון ממך׃
7 וכסיתי בכבותך שמים והקדרתי את־כככיהם
שמש בענן אכסנו וירח לא־יאיר אורו׃
8 כל־מאורי אור בשמים אקדירם עליך ונתתי
חשך על־ארצך נאם אדני יהוה׃
9 והכעסתי לב עמים רבים בהביאי שברך בגוים
על־ארצות אשר לא־ידעתם׃
10 והשמותי עליך עמים רבים ומלכיהם ישערו
עליך שער בעופפי חרבי על־פניהם וחרדו לרגעים
איש לנפשו ביום מפלתך׃
11 כי כה אמר אדני יהוה חרב מלך־בבל תבואך׃
12 בחרבות גבורים אפיל המונך עריצי גוים כלם
ושדדו את־גאון מצרים ונשמד כל־המונה׃
13 והאבדתי את־כל־בהמתה מעל מים רבים ולא
תדלחם רגל־אדם עוד ופרסות בהמה לא
תדלחם׃
14 אז אשקיע מימיהם ונהרותם כשמן אוליך
נאם אדני יהוה׃

CAP. XXXII.

1 A ET factum est duodecimo anno, in men-
se duodecimo, in vna mensis, factum est
2 verbum Domini ad me dicens: 2 Fili ho-
minis, assume lamentũ super Pharaonem
regem Ægypti, & dices ad eum: Leoni gen-
tium assimilatus es, & draconi qui est in
mari. Et ventilabas cornu in fluminibus
tuis, & conturbabas aquas pedibus tuis, &
3 conculcabas flumina eorum. 3 Propterea
hæc dicit Dñs Deus: Expandam super te
rete meum in multitudine populorũ mul-
torum, & extraham te in sagena mea.
4 4 Et proiiciam te in terrã, super faciem
agri abiiciam te, & habitare faciam super te
omnia volatilia cæli, & saturabo super te
5 bestias vniuersæ terræ. 5 Et dabo carnes
tuas super montes, & implebo colles tuos
6 sanie tua. 6 Et irrigabo terram fœtore san-
guinis tui super montes, & valles implebun-
7 tur ex te. 7 Et operiam cùm extinctus fue-
B ris cælos, & nigrescere faciã stellas eius. Solẽ
nube tegam, & luna nõ dabit lumen suum.
8 8 Omnia luminaria cæli mœrere faciam
super te, & dabo tenebras super terrã tuam,
9 dicit Dñs Deus. 9 Et irritabo cor popu-
lorum multorũ, cùm induxero contritionẽ
tuam in gentibus super terras quas nescis.
10 10 Et stupescere faciam super te populos
multos. Et reges eorum horrore nimio for-
midabunt super te, cùm volare cœperit gla-
dius meus super facies eorum, & obstupe-
scent repentè singuli pro anima sua in die
11 ruinæ tuæ. 11 Quia hæc dicit Dominus
C Deus: Gladius regis Babylonis veniet tibi.
12 12 In gladiis fortium deiiciam multitu-
dinem tuam. Inexpugnabiles omnes gen-
tes hæ, & vastabunt superbiam Ægypti, &
dissipabitur multitudo eius.
13 13 Et perdam omnia iumenta eius quæ
erant super aquas plurimas: & non contur-
babit eas pes hominis vltrà, neque vngula
iumentorum turbabit eas.
14 14 Tunc purissimas reddam aquas eorum,
& flumina eorum quasi oleum adducam,
ait Dominus Deus.

תרגום יונתן

לב 1 והוה בתרתא עשרי שנין בתרי עשרא ירחין בחד לירחא הוה פתגם נבואה מן קדם יי עמי למימר׃ 2 בר אדם סב על פרעה מלכא דמצרים ותימר לה תקיף בעממיא הויתא ואת כתניניא בימא ואגחת במשריתך ואזעת עממיא בסומכותך וחרבת מדינתהון׃ 3 כדנן אמר יי אלהים ואפרש עלך ית מצדתי בקהל עממין סגיאין ויתאחד בסריגתי׃ 4 וארטשנך בארעא על אפי ברא אקלינך ואשרי עלך כל עופא דשמיא ואסבע מנך חית כל ארעא׃ 5 ואתן ית בשר קטילך על טוריא ויתמלין חילתא מפגרי משריתך׃ 6 וארוי ארעא דהניתא מדמך על טוריא ופצידיא יתמלון מנך׃ 7 ותחפנך עקא באכהיותי ית זיו יקר מלכותך משמיא ויזעירון עם משריתך דהוו סגיאין ככוכבי שמיא מלך במשריתיה יחפינך כעננא דסלק ויחפי ית שמשא וכסהרא ביממא לא מזהר בנהוריה׃ 8 כל שבילי אורחתך דמתקנין ונטירין קדמי הא כמנהרי נהוריא בשמיא אקלקלינון עלך ויחפי עקא כקבלא ית ארעך אמר יי אלהים׃ 9 ואזיע לב עממין סגיאין באיתיותי תברי קרבך לביני עממיא למדינן דלא ידעתנון׃ 10 ואצדי עלך עממין סגיאין ומלכיהון יתמהון עלך תימה באיתיותי עלך דקטלין בחרבא ואנון חזן ויזועון מן קדם תברהון גבר על נפשיה ביום מפלת קטילך׃ 11 ארי כדנן אמר יי אלהים קטולי חרבא מלכא דבבל ייתון עלך׃ 12 בחרבי גבריא אמגר משריתך תקיפי עממיא כלהון ויבזון ית תוקף מצרים וישתיצי כל אתרגושתהא׃ 13 ואובד ית כל בעירה מעל מיין סגיאין ולא תזיענון רגלא דאנשא עוד ופרסת בעירא לא תזיענון׃ 14 בכן אשקט לעממיא ומלכיהון בניח אדבר אמר יי אלהים׃

CAP. XXXII.

ET factum est in duodecimo anno, in duodeci- 1
mo mense, vna mensis, factum est verbum
Domini ad me, dicens: 2 Fili hominis, assume 2
lamentum super Pharaonem regem Aegypti, &
dices ei: Leoni gentium assimilatus eris tu, &
quasi draco qui in mari, & ventilabas cornu
in fluminibus tuis, & conturbabas aquam pe-
dibus tuis, & conculcabas flumina tua.
3 Hæc dicit Dominus: Et circumponã super 3
te rete meum in ecclesia populorum multorum,
& extraham te in hamo meo.
4 Et extendam te super terram, campi reple- 4
buntur tui: & sedere faciam super te omnia vo-
latilia cæli, et saturabo ex te omnes bestias terræ.
5 Et dabo carnes tuas super montes, & re- 5
plebo valles à sanguine tuo. 6 Et irrigabitur 6
terra à stercoribus tuis à multitudine tua super
montes, valles implebo ex te.
7 Et cooperiam cùm extinctus fueris tu cæ- 7
lum, & contenebrescere faciam stellas eius: solẽ
in nube tegam, & luna non splendebit lumine
suo. 8 Omnia quæ splendent lumine in cælo, 8
contenebrescent super te, & dabo tenebras su-
per terram tuam, dicit Dominus Dominus.
9 Et irritabo cor multorum populorum, cùm 9
induxero captiuitatem tuam in gentes, in terrã
quam non cognouisti. 10 Et contristabuntur 10
super te gentes multæ, & reges earum stupore
stupescent. Cùm extendero gladium meum su-
per facies eorum, expectantes ruinam suam à die
ruinæ tuæ.
11 Quia hæc dicit Dominus Dominus: Gla- 11
dius regis Babylonis veniet tibi
12 In gladiis gigantum, & deiiciam fortitu- 12
dinem tuam; pestilentes de gentibus cuncti, &
perdent iniuriam Aegypti, & conteretur omnis
fortitudo eius.
13 Et perdam omnia iumenta eius ab aqua 13
multa, & non turbabit illam pes hominis vl-
trà, & vestigium iumentorum non calcabit
eam.
14 Tunc quiescent aquæ eorum, & flumina 14
eorum vt oleum fluent, dicit Dominus.

λβ΄

1 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ δωδεκάτῳ ἔτει ἐν τῷ δωδεκάτῳ
μηνὶ μιᾷ τοῦ μηνός, ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με, λέγων·
2 υἱὲ ἀνθρώπου, λάβε θρῆνον ἐπὶ Φαραὼ βασιλέα
αἰγύπτου, καὶ ἐρεῖς αὐτῷ, λέοντι ἐθνῶν ὁμοιώθης σύ, καὶ ὡς
δράκων ὁ ἐν τῇ θαλάσσῃ, καὶ ἐκεράτιζες ἐν τοῖς ποτα-
μοῖς σου, καὶ ἐτάρασσες ὕδωρ τοῖς ποσίν σου, καὶ κατεπά-
τεις τοὺς ποταμούς σου.
3 τάδε λέγει κύριος, καὶ περιβαλῶ ἐπὶ σὲ δίκτυόν
μου ἐν ἐκκλησίᾳ λαῶν πολλῶν, καὶ ἀνάξω σε ἐν τῷ ἀγ-
4 κίστρῳ μου. 4 καὶ ἐκτενῶ σε ἐπὶ τὴν γῆν, πεδία πλη-
σθήσεταί σου, καὶ ἐπικαθιῶ ἐπὶ σὲ πάντα τὰ πετεινὰ τοῦ
οὐρανοῦ. καὶ ἐμπλήσω ἐκ σοῦ πάντα τὰ θηρία τῆς γῆς.
5 καὶ δώσω τὰς σάρκας σου ἐπὶ τὰ ὄρη, καὶ ἐμπλή-
σω φάραγγας ἀπὸ τοῦ αἵματός σου.
6 καὶ ποτισθήσεται ἡ γῆ ἀπὸ τῶν προχωρημάτων σου
ἀπὸ τοῦ πλήθους σου ἐπὶ τῶν ὀρέων, φάραγγας ἐμπλήσω
7 ἀπὸ σοῦ. 7 καὶ κατακαλύψω ἐν τῷ σβεσθῆναί σε οὐρα-
νὸν καὶ συσκοτάσω τὰ ἄστρα αὐτοῦ, ἥλιον ἐν νεφέλῃ κα-
λύψω, καὶ σελήνη οὐ μὴ φάνῃ τὸ φῶς αὐτῆς.
8 πάντα τὰ φαίνοντα φῶς ἐν τῷ οὐρανῷ συσκοτάσουσιν
ἐπὶ σέ, καὶ δώσω σκότος ἐπὶ τὴν γῆν σου, λέγει κύριος
9 κύριος. 9 καὶ παροργίσω καρδίαν πολλῶν λαῶν,
ἡνίκα ἀνάγω αἰχμαλωσίαν σου εἰς τὰ ἔθνη εἰς γῆν
ἣν οὐκ ἔγνως.
10 καὶ στυγνάσουσιν ἐπὶ σὲ ἔθνη πολλά, καὶ οἱ βασιλεῖς
αὐτῶν ἐκστάσει ἐκστήσονται. ἐν τῷ πετάσαι τὴν ῥομφαίαν
μου ἐπὶ πρόσωπα αὐτῶν προσδεχόμενοι τὴν πτῶσιν
αὐτῶν ἀφ᾽ ἡμέρας πτώσεώς σου.
11 ὅτι τάδε λέγει κύριος κύριος, ῥομφαία βασι-
12 λέως Βαβυλῶνος ἥξει σοι 12 ἐν μαχαίραις γιγάντων.
καὶ καταβαλῶ τὴν ἰσχύν σου· λοιμοὶ ἀπὸ ἐθνῶν πάντες,
καὶ ἀπολοῦσιν τὴν ὕβριν αἰγύπτου, καὶ συντριβήσεται πᾶ-
σα ἡ ἰσχὺς αὐτῆς.
13 καὶ ἀπολῶ πάντα τὰ κτήνη αὐτῆς ἀφ᾽ ὕδατος πολ-
λοῦ, καὶ οὐ μὴ ταράξῃ αὐτὸ πούς ἀνθρώπου ἔτι, καὶ ἴχνος
κτηνῶν οὐ μὴ καταπατήσῃ αὐτό.
14 τότε ἡσυχάσει τὰ ὕδατα αὐτῶν, καὶ οἱ ποταμοὶ αὐ-
τῶν ὡς ἔλαιον πορεύσονται, λέγει κύριος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XXXII.

ET factum est in duodecimo anno, mense duodecimo, prima die mensis, factum est verbum prophetiæ à facie Domini mecum, dicens:
2 Fili hominis, assume lamentum super Pharaonem regem Ægypti, & dices ei: Fortis in populis fuisti, & tu sicut dracones qui sunt in
mari, expugnasti exercitu tuo, & commouisti populos cum auxiliis tuis, & vastasti prouincias eorum. 3 Hæc dicit Dominus Deus: Expan-
dam super te rete meum in turba populorum multorum, & capieris in sagena mea. 4 Et dimittam te humi: super faciem agri proiiciam
cadauer tuum, & habitare faciam super te omnes aues cæli, & saturabo ex te bestias vniuersæ terræ. 5 Et dabo carnes occisorum tuorũ su-
per montes, & implebuntur conualles cadaueribus exercitus tui. 6 Et inebriabo terram pinguem sanguine tuo super montes, & riui im-
plebuntur ex te. 7 Et operiet te tribulatio, cùm extinxero splendorem gloriæ regni tui de cælis; & imminuentur populi exercitus tui, qui
sunt multi sicut stellæ cæli. Rex cum exercitu suo operiet te sicut nubes quæ ascendit & operit solem, & sicut luna quæ in die non splendet
lumine suo. 8 Omnes calles itinerum tuorum qui directi erant, & asseruati coram me, sicut luminaria lucentia in cælis, dissipabo eos super
te, & operiet tribulatio, sicut tenebræ, terram tuam, ait Dominus Deus. 9 Et commouebo cor populorũ multorum cùm adduxero contri-
tionem meam intra te inter populos, & ad prouincias quas nescisti. 10 Et stupescere faciam super te populos multos, & reges eorum admi-
rabuntur super te admiratione, cùm adduxero super te eos qui occidunt gladio; & ipsi videbunt & contremiscent à facie interitus sui,
singuli pro anima sua in die ruinæ occisorum tuorum. 11 Quia hæc dicit Dominus Deus: Occidentes gladio regis Babylonis venient con-
tra te. 12 Gladiis fortium corruere faciam exercitum tuum. robusti populorum vniuersi vastabunt fortitudinem Ægypti, & consumetur
omnis multitudo eius. 13 Et perdam omnia iumenta eius quæ erant super aquas multas; & non conturbabit eas pes hominis amplius, &
vngulæ iumenti non turbabunt eas. 14 Tunc quiescere faciam populos, & reges eorum in requiem deducam, ait Dominus Deus.

Universidad de Deusto Biblioteca

15 * בתתי את־ארץ מצרים שממה ונשמה ארץ
ממלאה בהכותי את־כל־יושבי בה וידעו כי־אני
16 יהוה: * קינה היא וקוננוה בנות הגוים
תקוננה אותה על־מצרים ועל־כל־המונה תקוננה
אותה נאם אדני יהוה:
17 * ויהי בשתי עשרה שנה בחמשה עשר לחדש
היה דבר־יהוה אלי לאמר:
18 * בן־אדם נהה על־המון מצרים והורדהו אותה
ובנות גוים אדרם אל־ארץ תחתיות את־יורדי בור:
19 * ממי נעמת רדה והשכבה את־ערלים:
20 * בתוך חללי־חרב יפלו חרב נתנה משכו אותה
וכל־המוניה:
21 * ידברו־לו אלי גבורים מתוך שאול את־עזריו
ירדו שכבו הערלים חללי־חרב:
22 * שם אשור וכל־קהלה סביבותיו קברתיו כלם
חללים הנפלים בחרב:
23 * אשר נתנו קברתיה בירכתי־בור ויהי קהלה
סביבות קברתה כלם חללים נפלים בחרב אשר־
נתנו חתית בארץ חיים:
24 * שם עילם וכל־המונה סביבות קברתה כלם
חללים הנפלים בחרב אשר־ירדו ערלים אל־
ארץ תחתיות אשר נתנו חתיתם בארץ חיים
וישאו כלמתם את־יורדי בור:
25 * בתוך חללים נתנו משכב לה בכל־המונה
סביבותיו קברתה כלם ערלים חללי־חרב כי־
נתן חתיתם בארץ חיים וישאו כלמתם את־יורדי
בור בתוך חללים נתן:
26 * שם משך תבל וכל־המונה סביבותיו קברותיה
כלם ערלים מחללי חרב כי־נתנו חתיתם בארץ
חיים:

15 * Cùm dedero terram Ægypti desolatā:
Deseretur autem terra à plenitudine sua,
quādo percussero omnes habitatores eius.
16 & scient quia ego Dominus. * Planctus
D est, & plangent eum filiæ gentium, super
Ægyptum & super multitudinē eius plan-
17 gent eū, ait Dominus Deus. * Et factum
est in duodecimo anno, in quintadecima
mensis, factū est verbū Dñi ad me, dicens:
18 * Fili hominis, cane carmen lugubre su-
per multitudinem Ægypti, & detrahe eam
ipsam, & filias gentium robustarū, ad terrā
vltimam cum his qui descendunt in lacū.
19 * Quo pulchrior es? descende & dormi
20 cum incircūcisis. * In medio interfectorū
gladio cadent. Gladius datus est. Et attraxe-
runt eam & omnes populos eius.
21 * Loquentur ei potentissimi robustorū
de medio inferni, qui cum auxiliatoribus
eius descenderunt & dormierunt incircun-
22 cisi interfectique gladio. * Ibi Assur &
omnis multitudo eius; in circuitu illius se-
pulchra eorū, omnes interfecti & qui ceci-
23 derunt gladio. * Quorū data sunt sepul-
E chra in nouissimis laci, & facta est multitu-
do eius per gyrum sepulchri eius: vniuersi
interfecti, cadentesque gladio, qui dederant
quondam formidinē suā in terra viuentiū.
24 * Ibi Elam & omnis multitudo eius per
gyrum sepulchri sui. Omnes hi interfecti,
ruentesque gladio qui descenderunt incir-
cuncisi ad terram vltimam. qui posuerunt
terrorem suū in terra viuentiū, & portaue-
runt ignominiā suam cū his qui descende-
25 runt in lacū. * In medio interfectorū po-
F suerūt cubile eius in vniuersis populis eius:
in circuitu eius sepulchrū illius. Omnes hi
incircuncisi interfectiq; gladio. Dederunt
enim terrorem suum in terra viuentium, &
portauerūt ignominiā suā cū his qui descen-
dunt in lacū. In medio interfectorū positi
26 sunt. *Ibi Mosoch & Tubal & omnis mul-
titudo eius, in circuitu eius sepulchra illius:
Omnes hi incircuncisi interfectique & ca-
dentes gladio; quia dederunt formidinem
suam in terra viuentium.

*Cùm dedero Aegyptum in perditionem, & 15
desolabitur terra cum plenitudine eius, cùm dis-
seminauero omnes habitantes in ea; & scient
quia ego sum Dominus.*

** Planctus est & plangent eum, & filiæ gen- 16
tium plangent eum super Aegyptum, & super
omnē fortitudinem eius, plangent eam, dicit Do-
minus Dominus.*

** Et factū est in duodecimo anno in quinta et 17
decima mensis, factus est sermo Domini ad me,
dicens:*

** Fili hominis, plange super multitudinem 18
Aegypti, & deducent eius filias gentes mortuas
in profunda terræ ad eos qui descendūt in foueā.*

** Ex aquarum pulchra descende, et dormies 19
cum incircuncisis.*

** In medio vulneratorum gladio cadent cum 20
eo, & dormiet omnis fortitudo eius.*

** Et dicent tibi gigantes: In profundū foueæ 21
quo melior es descende, & dormi cum incircun-
cisis in medio vulneratorum gladio.*

** Ibi Assur & omnis congregatio eius in cir- 22
cuitu sepulchri eius, omnes vulnerati cadentes
gladio.*

** Qui dederunt sepulchra eius in latera la- 23
cus. Et facta est congregatio eius in circuitu se-
pulchri eius. Omnes vulnerati qui ceciderunt
gladio, qui dederunt timorem suum in terra
vitæ.*

** Ibi Elam et omnis fortitudo eius in circui- 24
tu monumenti eius. Omnes vulnerati qui ceci-
derunt gladio, & qui descendunt incircuncisi
in terræ profundum.*

** Qui dederunt timorem eorum in terra vi- 25
tæ, & acceperunt tormentum suum cum de-
scendentibus in foueam in medio vulnerato-
rum.*

** Ibi dati sunt Mosoch & Thubal, & om- 26
nis fortitudo eorum in circuitu monumenti eius.
Omnes vulnerati eius, omnes incircuncisi vul-
nerati à gladio, qui dederunt terrorem suum su-
per terram vitæ.*

15 * ὅταν δῶ αἴγυπτον εἰς ἀπώλειαν, καὶ ἐρημωθῇ ἡ γῆ
σὺν τῇ πληρώσει αὐτῆς ὅταν διασπείρω πάντας τοὺς κα-
τοικοῦντας ἐν αὐτῇ καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος.

16 * θρῆνός ἐστιν καὶ θρηνήσουσιν αὐτόν, καὶ αἱ θυγατέρες
τῶν ἐθνῶν θρηνήσουσιν αὐτὸν ἐπ' αἴγυπτον καὶ ἐπὶ πᾶσαν
τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ, θρηνήσουσιν αὐτὴν λέγει κύριος κύριος.

17 * καὶ ἐγένετο ἐν τῷ δωδεκάτῳ ἔτει ἐν πεντεκαιδε-
κάτῃ μηνός, ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με, λέγων·
18 * υἱὲ ἀνθρώπου, θρήνησον ἐπὶ πλῆθος αἰγύπτου καὶ
καταβιβάσουσιν αὐτῆς τὰς θυγατέρας τὰ ἔθνη νεκρὰς
εἰς τὰ βάθη τῆς γῆς πρὸς τοὺς καταβαίνοντας εἰς βόθρον
19 * ἐξ ὑδάτων εὐπρεποῦς κατάβηθι καὶ κοιμήθητι μετὰ
ἀπεριτμήτων.
20 * ἐν μέσῳ τραυματιῶν μαχαίρας πεσοῦνται μετ' αὐ-
τοῦ, καὶ κοιμηθήσεται πᾶσα ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ.

21 * καὶ λέξουσί σοι οἱ γίγαντες, εἰς βάθος λάκκου οὗ
βελτίων εἶ κατάβηθι καὶ κοιμήθητι μετὰ τῶν ἀπεριτμή-
των ἐν μέσῳ τῶν τραυματιῶν μαχαίρας.
22 * ἐκεῖ ἀσσοὺρ καὶ πᾶσα ἡ συναγωγὴ αὐτοῦ ἐν κύ-
κλῳ τοῦ τάφου αὐτοῦ πάντες τραυματίαι οἱ πεπτωκό-
τες μαχαίρᾳ.
23 * οἱ δεδωκότες τοὺς τάφους αὐτοῦ εἰς πλευρὰς λάκ-
κου. καὶ ἐγενήθη συναγωγὴ αὐτοῦ περικύκλῳ τοῦ μνή-
ματος αὐτοῦ. πάντες οἱ τραυματίαι οἱ πεπτωκότες μα
χαίρᾳ, οἱ δόντες τὸν φόβον αὐτῶν ἐπὶ τῆς γῆς ζωῆς.

24 * ἐκεῖ αἰλὰμ καὶ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτοῦ περικύκλῳ
τοῦ μνήματος αὐτοῦ· πάντες οἱ τραυματίαι οἱ πεπτω-
κότες μαχαίρᾳ, καὶ οἱ καταβαίνοντες ἀπερίτμητοι εἰς γῆς
βάθος.
25 * οἱ δεδωκότες τὸν φόβον αὐτῶν ἐπὶ γῆς ζωῆς. καὶ
ἔλαβον τὴν βάσανον αὐτῶν μετὰ τῶν καταβαινόντων εἰς
βόθρον ἐν μέσῳ τραυματιῶν.
26 * ἐκεῖ ἐδόθησαν μοσὸχ καὶ θοβὲλ καὶ πᾶσα ἡ
ἰσχὺς αὐτῶν περικύκλῳ τοῦ μνήματος αὐτοῦ. πάντες
οἱ τραυματίαι αὐτοῦ, πάντες ἀπερίτμητοι τραυμα-
τίαι ἀπὸ μαχαίρας· οἱ δεδωκότες τὸν φόβον αὐτῶν ἐπὶ
γῆς ζωῆς.

תרגום יונתן

15 כד אתין ית ארעא דמצרים צדו ותצדי ארעא ממלאה באיתיותי מחא על כל דיתבין בה וידעון ארי אנא יי׃ 16 אמר נביא
אליא נבואתא והוי לאליא כפרני עממיא יללון יתה על מצרים ועל כל אתרגושתה יללון יתה אמר יי אלהים׃ 17 והוה בתרתי
עשר שנין בחמשא עשר לירחא הוה פתגם נבואה מן קדם יי עמי למימר׃ 18 בר אדם אתנבי על אתרגושת מצרים ותברה לה
ולכפרני עממיא תקיפיא אתנבי דיתמסרון לארעא ארעיתא עם נחתי גוב בית אבדנא׃ 19 ממן את נבר הוה ושכב עם חייביא׃
20 בגו קטילי חרבא יתרמון לחרבא יתמסרון לשיצאה יתהון וית כל אתרגושתהון׃ 21 ימללון עמה תקיפי גבריא מגו שאול
עם מסעדוהי נחתו שכבו חייביא קטילי חרבא׃ 22 תמן אתור וכל משריתיה סחרנותהון קבריהון כלהון קטיליא דאתקטלו בחרבא׃
23 דאתמסרו לקבורה בסיפי גוב בית אבדנא והוה משריתהון סחרנותהון קבריהון כלהון קטיליא דאתקטלו בחרבא דאתמסרו להבר
על דשלטו בארעא דישראל׃ 24 תמן עילם וכל אתרגושתה סחרנותהון קבריהון כלהון קטיליא דאתקטלו בחרבא דאחתו חייביא
לארעא ארעיתא דאתמסרו להבר על דשלטו בארעא דישראל וקבלו אתכנעותהון עם נחתי גוב בית אבדנא׃
25 בגו קטיליא אתמנא בית משכבהון להון בכל אתרגושתהון סחרנותהון קבריהון כלהון חייביא קטילי חרבא דאתמסרו להבר על
דשלטו בארעא דישראל וקבלו אתכנעותהון עם נחתי גוב בית אבדנא בגו קטיליא אתמסרו׃
26 תמן משך תובל וכל אתרגושתה סחרנותהון קבריהון כלהון חייביא קטילי חרבא דאתמסרו להבר על דשלטו בארעא דישראל׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Cùm dedero terram Ægypti desolatam, & desolabitur terra à plenitudine eius; cùm adduxero percussionem super omnes habitantes in ea: & scient quia ego Dominus. 16 Dixit propheta, Lamentabilis prophetia est, & erit in lamentationem: villæ populorum lamentabuntur eam super Ægyptum, & super omnem multitudinem eius lamentabuntur eam, ait Dominus Deus. 17 Et factum est duodecimo anno, quintadecima die mensis, factum est verbum prophetiæ à facie Domini mecum, dicens: 18 Fili hominis, vaticinare super multitudinem Ægypti, & contere eam ipsam, & villas populorum robustorum; vaticinare quòd tradentur terræ inferiori cum descendentibus in lacum domus perditionis. 19 Quo potentior es tu? descende & dormi cum peccatoribus. 20 In medio occisorum gladio cadent; gladio tradentur vt consumat eos & omnem multitudinem eorum. 21 Loquentur cum eo potentes, & fortes de medio inferni cū auxiliatoribus suis descenderunt, & dormierunt peccatores interfecti gladio. 22 Ibi Assur & omnis exercitus eius; in circuitu eorū sepulchra ipsorum; omnes interfecti qui occisi sunt gladio. 23 Qui traditi sunt sepulturæ in intimo lacu domus perditionis; & fuit exercitus eorū in circuitu sepulchrorū ipsorū, vniuersi interfecti qui occisi sunt gladio, qui traditi sunt in exitiū, pro eo quòd dominati sunt in terrā Israel. 24 Ibi Elā & omnis multitudo eius, & per gyrum eorum sepulchra ipsorum; vniuersi interfecti qui occisi sunt gladio, qui detracti sunt peccatores in terram inferiorē, qui traditi sunt in excidium, pro eo quòd dominati sunt in terrā Israel, & acceperunt ignominiam suā cum descendentibus in lacum domus perditionis. 25 In medio occisorū constituta est domus cubationis eorum, cum tota eorū turba, in circuitu eorū sepulchra ipsorū; omnes hi peccatores interfecti gladio, qui traditi sunt ad interitum, pro eo quòd dominati sunt in terrā Israel, & susceperūt confusionē suam cum descendētibus in lacum domus perditionis, in medio occisorum traditi sunt. 26 Ibi Mosoch & Tubal, & omnis multitudo eius, in circuitu eorū sepulchra ipsorū, omnes hi peccatores interfecti gladio, qui traditi sunt ad interitū pro eo quòd dominati sunt in terrā Israel.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

27 ‡ וְלֹא יִשְׁכְּבוּ אֶת־גִּבֹּרִים מִנֹּפְלִים מֵעֲרֵלִים אֲשֶׁר
יָרְדוּ שְׁאוֹל בִּכְלֵי־מִלְחַמְתָּם וַיִּתְּנוּ אֶת־חַרְבוֹתָם
תַּחַת רָאשֵׁיהֶם וַתְּהִי עֲוֹנוֹתָם עַל־עַצְמוֹתָם
28 כִּי־חִתִּית גִּבּוֹרִים בְּאֶרֶץ חַיִּים : ‡ וְאַתָּה בְּתוֹךְ
עֲרֵלִים תִּשָּׁבֵר וְתִשְׁכַּב אֶת־חַלְלֵי־חָרֶב :
29 ‡ שָׁמָּה אֱדוֹם מְלָכֶיהָ וְכָל־נְשִׂיאֶיהָ אֲשֶׁר־נִתְּנוּ
בִּגְבוּרָתָם אֶת־חַלְלֵי חָרֶב הֻמָּה אֶת־עֲרֵלִים יִשְׁכָּבוּ
וְאֶת־יֹרְדֵי בוֹר :
30 ‡ שָׁמָּה נְסִיכֵי צָפוֹן כֻּלָּם וְכָל־צִדֹנִי אֲשֶׁר־יָרְדוּ אֶת־
חַלְלִים בְּחִתִּיתָם מִגְּבוּרָתָם בּוֹשִׁים וַיִּשְׁכְּבוּ עֲרֵלִים
אֶת־חַלְלֵי־חָרֶב וַיִּשְׂאוּ כְלִמָּתָם אֶת־יוֹרְדֵי בוֹר :
31 ‡ אוֹתָם יִרְאֶה פַרְעֹה וְנִחַם עַל־כָּל־הֲמוֹנָה חַלְלֵי־
חָרֶב פַּרְעֹה וְכָל־חֵילוֹ נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה :
32 ‡ כִּי־נָתַתִּי אֶת־חִתִּיתוֹ בְּאֶרֶץ חַיִּים וְהָשְׁכַּב
בְּתוֹךְ עֲרֵלִים אֶת־חַלְלֵי־חָרֶב פַּרְעֹה וְכָל־הֲמוֹנֹה
נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה :

לג

1 ‡ וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר :
2 ‡ בֶּן־אָדָם דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי עַמֶּךָ וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם
אֶרֶץ כִּי־אָבִיא עָלֶיהָ חֶרֶב וְלָקְחוּ עַם־הָאָרֶץ אִישׁ
אֶחָד מִקְצֵיהֶם וְנָתְנוּ אֹתוֹ לָהֶם לְצָפֶה :
3 ‡ וְרָאָה אֶת־הַחֶרֶב בָּאָה עַל־הָאָרֶץ וְתָקַע בַּשּׁוֹפָר

27 ‡ Et non dormient cū fortibus cadentibus
G busq́, & incircunciſis, qui deſcenderunt ad
infernū cū armis ſuis. Et poſuerunt gladios
ſuos ſub capitibus ſuis, & fnerunt iniqui-
tates corū in oſſibus corū, quia terror fuit
28 tium factꝰ ſunt in terra viuentium. ‡ Et tu
ergo in medio incircunciſorū conteres, &
29 dormies cum interfectis gladio. ‡ Ibi Idu-
mæa,& reges eius,& omnes duces eius qui
dati ſunt cum exercitu ſuo cum interfectis
gladio,& qui cum incircunciſis dormierūt,
& cum his qui deſcendunt in lacum.
30 ‡ Ibi principes Aquilonis omnes & vni-
uerſi venatores qui deducti ſunt cū interfe-
ctis,pauentes & in ſua fortitudine confuſi,
quia dormierunt incircunciſi cū interfectis
gladio,& portauerunt confuſionē ſuam cū
his qui deſcendunt in lacum. ‡ Videbit
31 Pharao,& cōſolatus eſt ſuper vniuerſa mul-
titudine ſua quæ interfecta eſt gladio Pha-
rao & omnis exercitus eius, ait Dñs Deus.
32 ‡ Quia dedi terroré meum in terra viuen-
tium, & dormiuit in medio incircunciſo-
rum cum interfectis gladio, Pharao & om-
nis multitudo eius, ait Dominus Deus.

CAP. XXXIII.

1 ‡ ET factū eſt verbum Dñi ad me, dicens:
2 ‡ Fili hominis,loquere ad filios populi
A tui,& dices ad eos: Terra cùm induxero
per eam gladiū, & tulerit populus terræ vi-
rum vnū de nouiſſimis ſuis, & conſtituerint
3 eum ſuper ſe ſpeculatorem. ‡ Et ille vi-
rit gladiū venientē ſuper terrā, & cecinerit
4 buccina & annunciauerit populo. ‡ Audiēs
autē ſi quis ille eſt ſonitum buccinæ,& non
obſeruauerit, veneritque gladius & tulerit
eum, ſanguis ipſius ſuper caput eius erit.
5 ‡ Sonum buccinæ audiuit, & non ſe cu-
B ſeruauit, ſanguis eius in ipſo erit. Si autem
ſe cuſtodierit, animam ſuam ſaluabit.
6 ‡ Quòd ſi ſpeculator viderit gladium ve-
nientē, & nō inſonuerit buccina, & populus
non cuſtodierit, & veneritq; gladius & tu-
lerit de eis animam: ille quidem in ini-
quitate ſua captus eſt, ſanguinem autem
eius de manu ſpeculatoris requiram.

27 ‡ Et non dormierunt cum gigantibus qui ce-
ciderunt ab æterno,qui deſcenderunt ad
in armis quibus vtebantur in bello, & poſue-
runt gladios ſuos ſub capitibus ſuis, & factæ
ſunt iniquitates eorum in oſſibus eorum, quia
terruerunt gigantes in vita ſua.
28 ‡ Et tu in medio incircunciſorum contereris,
& dormies cum vulneratis gladio.
29 ‡ Ibi Edom & reges eius, & omnes princi-
pes Aſſur qui dederunt fortitudinē eius in vul-
nus gladij. Iſti cum vulneratis dormierunt cum
deſcendentibus in foueam.
30 ‡ Ibi principes Aquilonis omnes duces Aſſur,
qui deducti ſunt cum vulneratis cum terrore
ſuo.Et in fortitudine ſua confuſi dormierunt in-
circunciſi cum vulneratis gladio,& abſtulerunt
tormentum ſuum cū deſcendentibus in foueam.
31 ‡ Ilos videbit rex Pharao, & conſolationē
accipient ſuper omnem fortitudinem eorum,vul
nerati gladio Pharao & omnis exercitus eius,
dicit Dominus Dominus. 32 ‡ Quia dedi formidi-
nem eius ſuper terram vitæ. Et dormiet in me-
dio incircunciſorum cum vulneratis gladio Pha-
rao et omnis multitudo eius,dicit Dominus Do-
minus.

CAP. XXXIII.

1 ‡ Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με, λέγων·
2 ‡ υἱὲ ἀνθρώπου λάλησον τοῖς υἱοῖς τοῦ λαοῦ σου, καὶ ἐρεῖς
πρὸς αὐτούς, γῆ ἐφ' ἣν ἂν ἐπάγω ῥομφαίαν καὶ λάβῃ ὁ
λαὸς τῆς γῆς ἀνδρα ἕνα ἐξ αὐτῶν καὶ δῶσιν αὐτὸν
3 ἑαυτοῖς εἰς σκοπόν. ‡ καὶ ἰδὴ τὴν ῥομφαίαν ἐρχομένην
ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ σαλπίσῃ τῇ σάλπιγγι, καὶ σημανῇ τῷ λαῷ.
4 ‡ καὶ ἀκούσῃ ὁ ἀκούστας τῆς φωνῆς τῆς σάλπιγγος καὶ
μὴ φυλαξῆται, καὶ ἐπέλθῃ ἡ ῥομφαία καὶ καταλάβῃ
αὐτόν, τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἔσται.
5 ‡ ὅτι τὴν φωνὴν τῆς σάλπιγγος ἀκούσας οὐκ ἐφυλά-
ξατο, τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐπ' αὐτὸν ἔσται. καὶ ἐὰν ὅτι ἐφυλάξα-
το, τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐξείλατο.
6 ‡ καὶ ὁ σκοπὸς ἐὰν ἴδῃ τὴν ῥομφαίαν ἐρχομένην,
καὶ μὴ σημανῇ τῇ σάλπιγγι, καὶ ὁ λαὸς μὴ φυλάξη-
ται, καὶ ἐπελθοῦσα ἡ ῥομφαία λάβῃ ἐξ αὐτῶν ψυχήν,
αὐτὴ διὰ τὴν αὐτῆς ἀνομίαν ἐλήφθη, τὸ δὲ αἷμα αὐτῆς ἐκ
τῆς χειρὸς τοῦ σκοποῦ ἐκζητήσω.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Et non dormient cum fortibus qui occiſi ſunt à peccatoribus qui detracti ſunt in infernum cum armis bellicis ſuis, & poſuerunt gladios ſuos ſub capitibus ſuis,& fuerunt peccata eorum ſuper oſſa ipſorum;quia traditi ſunt in interitum fortes,pro eo quòd dominationē exercuerint in terrā Iſrael. "Tu aũt in medio peccatorū conteres,& dormies cum interfectis gladio. "Ibi Idumæa & reges eius & omnes principes eius,qui traditi ſunt cum fortitudine ſua cum interfectis gladio,ipſi cum peccatoribus dormient,& cum deſcendentibus in lacum domus perditionis. "Ibi principes Aquilonis vniuerſi, & omnes Sydonij, qui deſcenderunt cum interfectis, quando contriti fuerunt à fortitudine ſua confuſi, & dormierunt peccatores cum interfectis gladio, & ſuſceperunt confuſionem ſuam cum deſcendentibus in lacum domus perditionis. "Eos videbit Pharao & ſeſe ſolabitur ſuper omni multitudine ſua ; interfecti gladio Pharao & omnis exercitus eius, ait Dominus Deus. "Quia traditi ſunt in excidium fortes,eò quòd dominati ſunt in terram Iſrael;& dormierunt in medio peccatorum, & cum interfectis gladio Pharao, & omnis multitudo eius, ait Dominus Deus.

CAP. XXXIII.

ET factum eſt verbum prophetiæ à facie Domini mecum; dicens: 'Fili hominis, vaticinare ad filios populi tui, & dices ad eos: Terra cum adduxero ſuper eam eos qui occidunt gladio, & tulerit populus terræ virum vnum de medio ſui, & conſtituerit eum ſibi in ſpeculatorem. 'Et viderit illos qui occidunt gladio, venientes ſuper terram, & cecinerit buccina, & admonuerit populū. 'Et audierit qui-cunque audierit vocem buccinæ, & non ſibi cauerit, & venerint occidentes gladio, & tulerint eum; reatus occiſionis eius in caput ipſius erit. 'Vocem buccinæ audiuit, & non ſibi cauit: reatus occiſionis eius in ipſum recidet. Si autem ſibi cauerit,animam ſuam liberauit. 'Si autem ſpeculator viderit occidentes gladio qui venturi, & non cecinerit tuba,& populus non fuerit admonitus, & venerint occidentes gladio,& tulerint ex eis animam: ipſe quidem in iniquitate ſua captus eſt, ſed ſanguinem eius de manu ſpeculatoris requiram.

תרגום יונתן

27 לא ישתכבון עם גבריא דאתקטלו מחייביא דאתחתו לשאול בכנני קרביהון וינחבו יתהון חתוה רישיהון והוו חובייהון על גרמיהון
דארום תקפין הוו בארעא דישראל ואתגליאו לחובייהון ומיתו בסייפא : 28 ואת בגו חייביא תתבר ותשכב עם קטילי חרבא : 29 תמן אדום מלכהא
ורברבי עממהא כלהון דאתקטלו בתקוף חילהון עם קטילי חרבא אנון עם חייביא ישכבון ועם נחתי גוב בית אבדנא : 30 תמן רברבי צפונא כלהון
דאתקטלו בתקוף חילהון מגבורתהון בהתין ושכבו חייביא עם קטילי חרבא ונקבלו אתכנעיתהון עם נחתי גוב
בית אבדנא : 31 יתהון יחזי פרעה ויתנחם על כל אתרגושתיה קטילי חרבא דפרעה וכל משריתיה אמר ייי אלהים : 32 ארי
יתן דחלתי בארעא דישראל ושכבו בגו חייביא עם קטילי חרבא דפרעה וכל אתרגושתיה אמר ייי אלהים :

לג

1 והוה פתגם נבואה מן קדם יי עמי למימר : 2 בר אנש אתנבי לבני עמך ותימר להון למתנרא
ארע כי אייתי עלה חרבא ויסבון עמא דארעא גברא חד מבינהון וימנון יתיה למהוי להון למתנרא : 3 וחמי ית דקטלין בחרבא דאתי
על ארעא ויתקע בשופרא ויהדר
4 וישמע דשמע ית קל שופרא ולא אזדהר וית דקטלין בחרבא דאתי על ארעא ויתקע בשופרא ויהדר
לא ישתזבון נפשתהון ולא אזדהר חובת קטולה בה תהא וחובא מיניה יתבעינא : 5 ומן דאתרא ארי יחזי ית דקטלין בחרבא דאתי
ולא יתקע בשופרא ואזדהר חובת קטולה בה תהא וחובא מיניה יתבעינא ומן דאזדהר נפשה שזיב : 6 ומן דאתרא ארי יחזי ית דקטלין בחרבא דאתי

Universidad de Deusto
Biblioteca

7 * וְאַתָּה בֶן־אָדָם צֹפֶה נְתַתִּיךָ לְבֵית יִשְׂרָאֵל
וְשָׁמַעְתָּ מִפִּי דָבָר וְהִזְהַרְתָּ אֹתָם מִמֶּנִּי׃
8 * בְּאָמְרִי לָרָשָׁע רָשָׁע מוֹת תָּמוּת וְלֹא דִבַּרְתָּ
לְהַזְהִיר רָשָׁע מִדַּרְכּוֹ הוּא רָשָׁע בַּעֲוֹנוֹ יָמוּת וְדָמוֹ
מִיָּדְךָ אֲבַקֵּשׁ׃
9 * וְאַתָּה כִּי־הִזְהַרְתָּ רָשָׁע מִדַּרְכּוֹ לָשׁוּב מִמֶּנָּה וְלֹא־
שָׁב מִדַּרְכּוֹ הוּא בַּעֲוֹנוֹ יָמוּת וְאַתָּה נַפְשְׁךָ הִצַּלְתָּ׃
10 * וְאַתָּה בֶן־אָדָם אֱמֹר אֶל־בֵּית יִשְׂרָאֵל כֵּן
אֲמַרְתֶּם לֵאמֹר כִּי־פְשָׁעֵינוּ וְחַטֹּאתֵינוּ עָלֵינוּ וּבָם
אֲנַחְנוּ נְמַקִּים וְאֵיךְ נִחְיֶה׃
11 * אֱמֹר אֲלֵיהֶם חַי־אֲנִי נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה אִם־אֶחְפֹּץ
בְּמוֹת הָרָשָׁע כִּי אִם־בְּשׁוּב רָשָׁע מִדַּרְכּוֹ וְחָיָה שׁוּבוּ
שׁוּבוּ מִדַּרְכֵיכֶם הָרָעִים וְלָמָּה תָּמוּתוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל׃
12 * וְאַתָּה בֶן־אָדָם אֱמֹר אֶל־בְּנֵי־עַמְּךָ צִדְקַת
הַצַּדִּיק לֹא תַצִּילֶנּוּ בְּיוֹם פִּשְׁעוֹ וְרִשְׁעַת הָרָשָׁע לֹא־
יִכָּשֵׁל בָּהּ בְּיוֹם שׁוּבוֹ מֵרִשְׁעוֹ וְצַדִּיק לֹא יוּכַל
לִחְיוֹת בָּהּ בְּיוֹם חֲטֹאתוֹ׃
13 * בְּאָמְרִי לַצַּדִּיק חָיֹה יִחְיֶה וְהוּא־בָטַח עַל־צִדְקָתוֹ
וְעָשָׂה עָוֶל כָּל־צִדְקֹתָו לֹא תִזָּכַרְנָה וּבְעָוְלוֹ אֲשֶׁר־
14 עָשָׂה בּוֹ יָמוּת׃ * וּבְאָמְרִי לָרָשָׁע מוֹת תָּמוּת
וְשָׁב מֵחַטָּאתוֹ וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה׃
15 * חֲבֹל יָשִׁיב רָשָׁע גְּזֵלָה יְשַׁלֵּם בְּחֻקּוֹת הַחַיִּים
הָלַךְ לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת עָוֶל חָיוֹ יִחְיֶה לֹא יָמוּת׃
16 * כָּל־חַטֹּאתָו אֲשֶׁר חָטָא לֹא תִזָּכַרְנָה לוֹ מִשְׁפָּט
וּצְדָקָה עָשָׂה חָיוֹ יִחְיֶה׃
17 * וְאָמְרוּ בְנֵי עַמְּךָ לֹא יִתָּכֵן דֶּרֶךְ אֲדֹנָי וְהֵמָּה דַרְכָּם
לֹא־יִתָּכֵן׃
18 * בְּשׁוּב־צַדִּיק מִצִּדְקָתוֹ וְעָשָׂה עָוֶל וּמֵת בָּהֶם׃
19 * וּבְשׁוּב רָשָׁע מֵרִשְׁעָתוֹ וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה
עֲלֵיהֶם הוּא יִחְיֶה׃

7 * Et tu fili hominis speculatorem dedi te
domui Israel. Audiens ergo ex ore meo ser-
monem, annunciabis eis ex me.
8 * Si me dicéte ad impium, Impie mor-
morieris; non fueris locutus vt se custodiat
impius à via sua: ipse impius in iniquita-
sua morietur, sanguinem auté eius de ma-
9 nu tua requiram. * Si auté annuncian-
te ad impium vt à viis suis conuertatur, no
fuerit conuersus à via sua, ipse in iniquita-
sua morietur. porrò tu animã tuã liberabis.
10 * Tu ergo fili hominis dic ad domum
C Israel: Sic locuti estis dicentes, Iniquitates
nostræ & peccata nostra super nos sunt, &
in ipsis nos tabescimus. Quomodo ergo
11 viuere poterimus? * Dic ad eos: Viuo ego
dicit Dominus Deus; Nolo mortem impij,
sed vt cõuertatur impius à via sua, & viuat.
Conuertimini conuertimini à viis vestris
pessimis. Et quare moriemini domus Israel?
12 * Tu itaque fili hominis dic ad filios po-
puli tui: Iustitia iusti non liberabit eum in
quacunque die peccauerit, & impietas im-
pij non nocebit ei in quacunque die con-
uersus fuerit ab impietate sua. Et iustus no
poterit viuere in iustitia sua in quacunque
13 die peccauerit. * Etiam si dixero iusto
quòd vita viuat, & confisus in iustitia sua
fecerit iniquitatem: omnes iustitiæ eius ob-
liuioni tradentur, & in iniquitate sua quam
operatus est, in ipsa morietur.
14 * Si autem dixero impio, Morte morie-
D ris; & egerit pœnitentiam à peccato suo fe-
15 ceritq; iudiciũ & iustitiam: * Et pignus re-
stituerit ille impius, rapinamq; reddiderit,
in mandatis vitæ ambulauerit, nec fecerit
quicquã iniustũ, vita viuet & nõ morietur.
16 * Omnia peccata eius quæ peccauit, non me-
imputabuntur ei. Iudiciũ & iustitiam fecit,
17 vita viuet. * Et dixerunt filij populi tui: Non
est æqui ponderis via Domini, & ipsorum
18 via iniusta est. * Cùm enim recesserit iu-
stus à iustitia sua feceritq; iniquitates, mo-
19 rietur in eis. * Et cùm recesserit impius
ab impietate sua, feceritque iudicium & iu-
stitiam, viuet in eis.

תרגום יונתן

7 וְאַתְּ בַּר אָדָם מַלֵּיף מַנִּיתָךְ לְבֵית יִשְׂרָאֵל וּתְקַבֵּל מִמֵּימְרִי פִּתְגָם וְהַזְהַר יַתְהוֹן מִלְּמַחְטֵי קָדָמַי׃ 8 בִּדְאַמְרַת לְרִשְׁיָעָא רִשְׁיָעָא
מֵאוֹרְחָה לְמַתָּב מָנָה וְלָא תָּב מֵאוֹרְחָה הוּא רִשְׁיָעָא בְּחוֹבֵיהּ יְמוּת וּדְמֵיהּ מִן יְדָךְ אֶתְבַּע׃ 9 וְאַתְּ אֲרֵי אַזְהַרְתָּא רִשְׁיָעָא
אֲרֵי הַשָּׁאנָא וְתָשָׁאנָא עָלָנָא מִתְיַהֲבִין וּבְהוֹן אֲנַחְנָא מִתְמַסְּסִין וְאֵכְדֵין נְחַי׃ 10 וְאַתְּ בַּר אָדָם אֱמַר לְבֵית יִשְׂרָאֵל כֵּן אֲמַרְתּוּן לְמֵימַר
וּדְמֵיהּ אֲלֵהֵן כָּד יְתוּב רִשְׁיָעָא מֵאוֹרְחָה וְיֶחְיֵי הוּבוּ הוּבוּ מֵאוֹרְחָתְכוֹן בִּישַׁתָּא וּלְמָה תְּמוּתוּן בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ 11 אֱמַר לְהוֹן קַיָּם אֲנָא אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים אִם רָעֵינָא בְּמוֹתֵהּ
לֹא יִתְבַּל לְאַתְקָנָא בָּהּ בְּיוֹמָא דְּחוֹבְתֵהּ׃ 12 וְאַתְּ בַּר אָדָם אֱמַר לִבְנֵי עַמָּךְ זְכוּת זַכָּאָה לָא תְשֵׁזְבִינֵהּ בְּיוֹמָא דְּחוֹבְתֵהּ וְחוֹבַת חַיָּבָא לָא יִתְקַל בָּהּ בְּיוֹמָא דְּיָתוּב מֵחוֹבֵהּ וְצַדִּיקָא
13 כַּד אָמְרַת לְצַדִּיקָא מֵחָא יְחֵי וְהוּא יִתְרְחִץ עַל זְכוּתֵהּ וַעֲבַד שְׁקַר כָּל זְכוּתֵהּ לָא יִדְכְּרָן וּבְשִׁקְרֵיהּ דַּעֲבַד בָּהּ יְמוּת׃
14 וְכַד אָמְרַת לְרִשְׁיָעָא מֵמָת תְּמוּת וְיָתוּב מֵחוֹבוֹהִי וְיַעְבֵּד דִּין דִּקְשׁוֹט וְזָכוּ׃ 15 מַשְׁכּוֹנָה אֲתִיב רִשְׁיָעָא גְּזֵילָא שַׁלֵּם בִּגְזֵרַת חַיָּיָא
הָלַךְ בְּדִיל דְּלָא לְמַעְבַּד שְׁקַר מֵחָא יְחֵי וְלָא יְמוּת׃ 16 כָּל חוֹבוֹהִי דְּחָב לָא יִדְכְּרָן לֵהּ דִּין דִּקְשׁוֹט וְזָכוּ עֲבַד מֵחָא יְחֵי׃
17 וְיֵימְרוּן בְּנֵי עַמָּךְ לָא מְפַרְשָׁן לָנָא אוֹרְחָתְהוֹן דַּיְיָ וְאִנּוּן אוֹרְחָתְהוֹן דִּילְהוֹן לָא תָקְנָן׃
18 כַּד יְתוּב זַכָּאָה מִזְכוּתֵיהּ וְיַעְבֵּד שְׁקַר וְיִמּוּת בְּהוֹן׃ 19 וְכַד יְתוּב רִשְׁיָעָא מֵחוֹבוֹהִי וְיַעְבֵּד דִּין דִּקְשׁוֹט וְזָכוּ עֲלֵיהוֹן הוּא יִתְקַיָּם׃

7 * Et tu fili hominis speculatorem dedi te do-
mui Israel, & audies ex ore meo sermonem, &
annunciabis eis à me. * Cùm dixero ego peccato-
8 ri, Morte morieris; & nõ locutus fueris vt cu-
stodiatur impius à via sua; ipse iniquus iniqui-
tate sua morietur: at sanguinem eius ex manu
tua requiram. * Tu autem si prænunciaueris
9 impio viam suam vt conuertatur ab ea, &
non fuerit conuersus à via sua, iste impietate
sua morietur, & tu animam tuam liberabis.
* Et tu fili hominis dic domui Israel, Sic lo-
10 cuti estis, dicentes: Errores nostri & iniquita-
tes nostræ super nos sunt, & in ipsis nos tabe-
scimus, & quomodo viuemus? * Dic eis:
11 Viuo ego, dicit Dominus Dominus, non volo
mortem impij, quantum vt conuertatur impius
à via sua, & viuat ipse. conuersione conuer-
timini à via vestra mala: & quare moriemini
domus Israel? * Et tu fili hominis dic ad fi-
12 lios populi tui: Iustitia iusti non liberabit eum, in
qua die errauerit, & iniquitas impij non noce-
bit ei, in qua die conuersus fuerit ab iniquitate
sua, & iustus non poterit saluari in die peccati
eius.
* Cùm dixero ego iusto, Vita viuet, & iste
13 confidit in iustitia sua, & fecerit iniquitatem;
omnes iustitiæ eius non memorabuntur, in ini-
quitate sua quam fecit, in ipsa morietur.
* Et cùm dixero ego impio, Morte morieris,
14 et conuersus fuerit ab iniquitate sua, & fecerit
iudicium & iustitiam:
* Et pignora restituerit, & rapinas reddi-
15 derit, in præcepto vitæ ambulauerit, vt non fa-
ciat iniustum; vita viuet & non morietur.
* Omnia peccata eius quæ peccauit, non me-
16 morabuntur; quia iudicium & iustitiam fecit,
in ipsis viuet.
* Et dicent filij populi tui, Non recta via
17 Domini, & hæc via eorum non recta.
* Cùm reuersus fuerit iustus à iustitia sua,
18 & fecerit iniquitates, morietur in eis.
* Et cùm conuersus fuerit peccator ab ini-
19 quitate sua, & fecerit iudicium & iustitiam,
in ipsis ipse viuet.

7 * καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου σκοπὸν δέδωκά σε τῷ οἴκῳ ἰσρα-
ήλ, καὶ ἀκούσῃ ἐκ τοῦ στόματός μου λόγον, καὶ ἀναγγελεῖς αὐ-
8 τοῖς ἀπ' ἐμοῦ. * ἐν τῷ εἰπεῖν με τῷ ἁμαρτωλῷ, θανά-
τῳ ἀποθάνῃ, καὶ μὴ λαλήσῃς τοῦ φυλάξασθαι τὸν ἀσεβῆ ἀπὸ
τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ, αὐτὸς ὁ ἄνομος τῇ ἀνομίᾳ αὐτοῦ ἀποθανεῖται,
9 τὸ δὲ αἷμα αὐτοῦ ἐκ τῆς χειρός σου ἐκζητήσω. * σὺ δὲ ἐὰν
προαναγγείλῃς τῷ ἀσεβεῖ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἀποστρέψαι
ἀπ' αὐτῆς, καὶ μὴ ἀποστρέψῃ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ, οὗτος τῇ ἀ-
σεβείᾳ αὐτοῦ ἀποθανεῖται, καὶ σὺ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐξαι-
10 ρήσῃ. * καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου εἶπον τῷ οἴκῳ ἰσραήλ, οὕτως
ἐλαλήσατε, λέγοντες· αἱ πλάναι ἡμῶν καὶ αἱ ἀνομίαι
ἡμῶν ἐφ' ἡμῖν εἰσιν, καὶ ἐν αὐταῖς ἡμεῖς τηκώμεθα, καὶ πῶς
11 ζησώμεθα; * εἶπον αὐτοῖς· ζῶ ἐγὼ, λέγει κύριος κύ-
ριος· οὐ βούλομαι τὸν θάνατον τοῦ ἀσεβοῦς, ὡς ἀποστρέψαι
τὸν ἀσεβῆ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ, καὶ ζῆν αὐτόν· ἀποστροφῇ ἀπο-
στρέψατε ἀπὸ τῆς ὁδοῦ ὑμῶν τῆς πονηρᾶς, καὶ ἱνατί ἀπο-
12 θνήσκετε οἶκος ἰσραήλ. * καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου εἶπον πρὸς
τοὺς υἱοὺς τοῦ λαοῦ σου, δικαιοσύνη δικαίου οὐ μὴ ἐξέληται
αὐτὸν, ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ πλανηθῇ, καὶ ἀνομία ἀσεβοῦς οὐ μὴ
κακώσῃ αὐτὸν ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἀποστρέψῃ ἀπὸ τῆς ἀνομίας
αὐτοῦ, καὶ δίκαιος οὐ μὴ δύνῃ σωθῆναι ἐν ἡμέρᾳ ἁμαρτίας
13 αὐτοῦ. * ἐν τῷ εἰπεῖν με τῷ δικαίῳ ζωῇ ζήσεται, καὶ οὗτος
πέποιθεν ἐπὶ τῇ δικαιοσύνῃ αὐτοῦ, καὶ ποιήσῃ ἀνομίαν,
πᾶσαι αἱ δικαιοσύναι αὐτοῦ οὐ μὴ ἀναμνησθῶσιν, τῇ ἀδι-
κίᾳ αὐτοῦ ᾗ ἐποίησεν ἐν αὐτῇ ἀποθανεῖται.
14 * καὶ ἐν τῷ εἰπεῖν ἐμὲ τῷ ἀσεβεῖ θανάτῳ θανατωθήσῃ, καὶ
ἀποστρέψει ἀπὸ τῆς ἀδικίας αὐτοῦ, καὶ ποιήσῃ κρῖμα καὶ δι-
15 καιοσύνην. * καὶ ἐνεχυράσματα ἀποδῶ, καὶ ἁρπάγματα
ἀποτίσῃ, ἐν προστάγματι ζωῆς διαπορεύηται τοῦ μὴ ποιῆ-
σαι ἄδικον, ζωῇ ζήσεται καὶ οὐ μὴ ἀποθάνῃ.
16 * πᾶσαι αἱ ἁμαρτίαι αὐτοῦ ἃς ἥμαρτεν οὐ μὴ ἀναμνη-
σθῶσιν, ὅτι κρῖμα καὶ δικαιοσύνην ἐποίησεν, ἐν αὐτοῖς ζή-
17 σεται. * καὶ ἐροῦσιν υἱοὶ τοῦ λαοῦ σου, οὐκ εὐθεία ἡ ὁδὸς
κυρίου· καὶ αὕτη ἡ ὁδὸς αὐτῶν οὐκ εὐθεία.
18 * ἐν τῷ ἀποστρέψαι δίκαιον ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ,
καὶ ποιήσῃ ἀνομίας, ἀποθανεῖται ἐν αὐταῖς.
19 * καὶ ἐν τῷ ἀποστρέψαι τὸν ἁμαρτωλὸν ἀπὸ τῆς ἀνο-
μίας αὐτοῦ, καὶ ποιήσῃ κρῖμα καὶ δικαιοσύνην, ἐν αὐτοῖς
αὐτὸς ζήσεται.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Et tu fili hominis doctorem constitui te domui Israel, & suscipies à verbo meo sermonem, & monebis eos ne peccent coram me.
8 Cùm dixero impio, Impie morte morieris; & non locutus fueris vt admonitum impium à peccato suo retrahas: ipse impius in peccato
suo morietur, & sanguinem eius de manu tua requiram. 9 Si autem tu admonueris impium vt conuertatur à via sua, & non fuerit con-
uersus à via sua; ipse in peccato suo morietur, & tu animam tuam liberasti. 10 Tu autem fili hominis dic domui Israel, Sic locuti estis,
dicentes: Quia delicta nostra & peccata nostra super nos sunt posita, & in ipsis nos tabescimus, & quomodo viuemus? 11 Dic eis, Viuo
ego, dicit Dñs Deus: si volo mortem impij, sed vt conuertatur impius à via sua, & viuat. Conuertimini, conuertimini à via vestra mala:
& quare moriemini domus Israel? 12 Tu autem fili hominis dic ad filios populi tui. Iustitia iusti non liberabit eum in die qua peccauerit,
& impietas impij non faciet vt corruat in eam, in quacunque die conuersus fuerit à peccato suo. Et iustus non poterit permanere in ea, in
die qua peccauerit. 13 Cùm dixero iusto, Viuens viuet, & ipse confisus fuerit in iustitia, & fecerit iniquitatem; omnes iustitiæ eius non
erunt in memoria, & in iniquitate sua quam fecit, in ipsa morietur. 14 Et cùm dixero impio, Morte morieris, & con-
uersus fuerit à peccatis suis, & fecerit iudicium verum & iustitiam: 15 Pignus restituerit ille impius, rapinam
reddiderit, in decretis vitæ ambulauerit, vt non faciat iniquitatem: viuens viuet, & non morietur.
16 Omnia peccata eius quæ admisit, non memorabuntur ei: iudicium verum & iustitiam fecit, viuens viuet.
17 Et dicent filij populi tui, Non sunt nobis expositæ viæ bonitatis Domini, & ipsorum viæ non sunt rectæ.
18 Cùm conuersus fuerit iustus à iustitia sua, & fecerit iniquitatem; morietur in eis.
19 Et cùm conuersus fuerit impius à peccatis suis, & fecerit iudicium verum & iustitiam, ipse viuet in eis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

20 ׀ וַאֲמַרְתֶּם לֹא יִתָּכֵן דֶּרֶךְ אֲדֹנָי אִישׁ כִּדְרָכָיו אֶשְׁפּוֹט אֶתְכֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל׃

21 ׀ וַיְהִי בִּשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה שָׁנָה בַּעֲשִׂרִי בַּחֲמִשָּׁה לַחֹדֶשׁ לְגָלוּתֵינוּ בָּא אֵלַי הַפָּלִיט מִירוּשָׁלַם לֵאמֹר הֻכְּתָה הָעִיר׃

22 ׀ וְיַד יְהוָה הָיְתָה אֵלַי בָּעֶרֶב לִפְנֵי בוֹא הַפָּלִיט וַיִּפְתַּח אֶת פִּי עַד בֹּא אֵלַי בַּבֹּקֶר וַיִּפָּתַח פִּי וְלֹא נֶאֱלַמְתִּי עוֹד׃

23 ׀ וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃

24 ׀ בֶּן אָדָם יֹשְׁבֵי הַחֳרָבוֹת הָאֵלֶּה עַל אַדְמַת יִשְׂרָאֵל אֹמְרִים לְאַבְרָהָם אֶחָד הָיָה וַיִּרַשׁ אֶת הָאָרֶץ וַאֲנַחְנוּ רַבִּים לָנוּ נִתְּנָה הָאָרֶץ לְמוֹרָשָׁה׃

25 ׀ לָכֵן אֱמֹר אֲלֵהֶם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה עַל הַדָּם תֹּאכֵלוּ וְעֵינֵיכֶם תִּשְׂאוּ אֶל גִּלּוּלֵיכֶם וְדָם תִּשְׁפֹּכוּ וְהָאָרֶץ תִּירָשׁוּ׃

26 ׀ עֲמַדְתֶּם עַל חַרְבְּכֶם עֲשִׂיתֶן תּוֹעֵבָה וְאִישׁ אֶת אֵשֶׁת רֵעֵהוּ טִמֵּאתֶם וְהָאָרֶץ תִּירָשׁוּ׃

27 ׀ כֹּה תֹאמַר אֲלֵהֶם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה חַי אָנִי אִם־לֹא אֲשֶׁר בֶּחָרְבוֹת בֶּחָרֶב יִפֹּלוּ וַאֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה לַחַיָּה נְתַתִּיו לְאָכְלוֹ וַאֲשֶׁר בַּמְּצָדוֹת וּבַמְּעָרוֹת בַּדֶּבֶר יָמוּתוּ׃

28 ׀ וְנָתַתִּי אֶת הָאָרֶץ שְׁמָמָה וּמְשַׁמָּה וְנִשְׁבַּת גְּאוֹן עֻזָּהּ וְשַׁמְּמוּ הָרֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵין עוֹבֵר׃

29 ׀ וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה בְּתִתִּי אֶת הָאָרֶץ שְׁמָמָה וּמְשַׁמָּה עַל כָּל תּוֹעֲבֹתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ׃

30 ׀ וְאַתָּה בֶן אָדָם בְּנֵי עַמְּךָ הַמְדַבְּרִים בְּךָ אֵצֶל הַקִּירוֹת וּבְפִתְחֵי הַבָּתִּים וְדִבֶּר אֶחָד אֶת אַחַד אִישׁ אֶת אָחִיו לֵאמֹר בֹּאוּ נָא וְשִׁמְעוּ מָה הַדָּבָר הַיּוֹצֵא מֵאֵת יְהוָה׃

20 ׀ Et dicitis, Non est recta via Domini. Vnumquemque iuxta vias suas iudicabo
21 de vobis domus Israel. Et factum est in duodecimo anno in decimo mense, in
quinta mẽsis transmigrationis nostræ, venit ad me qui fugerat de Hierusalẽ, dicens:
22 Vastata est ciuitas. Manus autẽ Domini facta fuerat ad me vespere antequam ve-
niret qui fugerat, aperuitque os meum, donec veniret ad me manè, & aperto ore
23 meo non silui amplius.
Et factum est verbum Domini ad me, dicens:
24 Fili hominis, qui habitant in ruinis his, super humũ Israel loquentes, aiunt:
Vnus erat Abraam & hæreditate possidet terram, nos autem multi sumus, nobis
25 data est terra in possessionem.
Idcirco dices ad eos: Hæc dicit Dominus Deus, Qui in sanguine comeditis, & ad
oculos vestros leuatis ad immunditias ve-
Fstras, & sanguinem fundit is, nunquid ter-
ram hæreditate possidebitis?
26 Stetistis in gladijs vestris, fecistis abo-
minationes, & vnusquisque vxorem pro-
ximi sui polluit, & terram hæreditate pos-
27 sidebitis? Hæc dices ad eos: Sic dicit
Dominus Deus, Viuo ego, quia qui in ru-
inis habitant, gladio cadent, & qui in
agro est, bestijs tradetur ad deuorandum,
qui autem in præsidijs & speluncis fuerit,
peste morientur.
28 Et dabo terram in solitudinem & in
desertum, & deficiet superba fortitudo
eius, & desolabuntur mõtes Israel, eò quòd
nullus sit qui per eos transeat.
29 Et scient quia ego Dominus, cùm de-
dero terram eorum desolatam & desertam
propter vniuersas abominationes suas
quas operati sunt.
30 Et tu fili hominis, filij populi tui qui
loquuntur de te iuxta muros, & in ostijs
domorum, & dicunt vnus ad alterum, vel
ad proximum suum loquentes, Venite &
audiamus quis sit sermo egrediens à Do-
mino.

20 ׀ καὶ εἴπατε, οὐκ εὐθεῖα ἡ ὁδὸς κυρίου, ἕκαστον ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ κρινῶ ὑμᾶς οἶκος Ισραηλ.

21 ׀ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ δωδεκάτῳ ἔτει ἐν τῷ δεκάτῳ μηνὶ πέμπτῃ τοῦ μηνὸς τῆς αἰχμαλωσίας ἡμῶν, ἦλθεν ὁ σωθεὶς πρός με ἀπὸ Ιερουσαλὴμ, λέγων· ἑάλω ἡ πόλις.

22 ׀ καὶ ἐγένετο ἐπ' ἐμὲ χεὶρ κυρίου ἑσπέρας πρὶν ἐλθεῖν αὐτόν, καὶ ἀνοιχθὲν μου τὸ στόμα ὡς ἦλθεν πρός με τὸ πρωΐ, καὶ ἀνοιχθὲν τὸ στόμα μου οὐ σιωπήσομαι ἔτι.

23 ׀ καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με, λέγων·

24 ׀ υἱὲ ἀνθρώπου ⊙ κατοικοῦντες τὰς ἐρημώσεις ταύτας τῆς γῆς τοῦ Ισραὴλ, λέγοντες λέγουσιν· εἷς ἦν Αβραάμ, καὶ κατέσχεν τὴν γῆν, καὶ ἡμεῖς πλείονες ἐσμέν, ἡμῖν δέδοται ἡ γῆ εἰς κατάσχεσιν.

25 ׀ διὰ τοῦτο εἶπον αὐτοῖς, τάδε λέγει κύριος ⊙ κύριος ⊙ Πὶ αἵματος πεφάγετε, καὶ τοῦ ὀφθαλμοὺς ὑμῶν αἴρετε εἰς τὰ βδελύγματα ὑμῶν, καὶ αἷμα ἐκχέετε καὶ τὴν γῆν κληρονομήσετε;

26 ׀ καὶ ἔστητε ἐν ταῖς ῥομφαίαις ὑμῶν, ἐποιήσατε πρόσοχθισμα, καὶ ἕκαστος τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον αὐτοῦ ἐμολύνατε, καὶ τὴν γῆν κληρονομήσετε;

27 ׀ τάδε ἐρεῖς αὐτοῖς, τάδε λέγει κύριος ⊙ κύριος ⊙· ζῶ ἐγὼ ἦμὴν ⊙ οἱ ἐν ταῖς ἐρημώσεσιν μαχαίρᾳ πεσοῦνται, καὶ οἱ Πὶ προσώπου τοῦ πεδίου, τοῖς θηρίοις τοῦ ἀγροῦ δοθήσονται εἰς καταβρῶμα, καὶ οἱ ἐν τετειχισμέναις, καὶ οἱ ἐν τοῖς σπηλαίοις, θανάτῳ ἁλώσονται.

28 ׀ καὶ δώσω τὴν γῆν ἔρημον, καὶ ἀπολεῖται ἡ ὕβρις τῆς ἰσχύος αὐτῆς, καὶ ἐρημωθήσεται τὰ ὄρη ἰσραὴλ διὰ τὸ μὴ εἶναι διαπορευόμενον.

29 ׀ καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος ⊙, καὶ ποιήσω τὴν γῆν αὐτὴν ἔρημον, καὶ ἐρημωθήσεται διὰ πάντα τὰ βδελύγματα αὐτῶν ἃ ἐποίησαν.

30 ׀ καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου ⊙ υἱοὶ τοῦ λαοῦ σου ⊙ λαλοῦντες περὶ σοῦ παρὰ τὰ τείχη, καὶ ἐν ταῖς πυλῶσιν τῶν οἰκιῶν, καὶ λαλοῦσιν ἕκαστος ⊙ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ καὶ ἕκαστος ⊙ τῷ πλησίον αὐτοῦ, λέγοντες· συνέλθωμεν ⊙ ἀκούσωμεν τὰ ἐκπορευόμενα παρὰ κυρίου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

20 "Et dixistis, Non sunt expolitæ nobis viæ bonitatis Domini. Iuxta viam vnusquisque retribuam vobis domus Israel.
21 "Et factum est duodecimo anno, decimo mense, quinta die mensis transmigrationis nostræ, venit ad me qui euasit de Ierusalem, dicens: Dirupta est ciuitas. 22 Et prophetia à facie Domini facta est mecum vesperi antequam veniret qui euaserat) & aperuit os meum donec veniret ad me manè, & apertum est os meum, & non silui amplius. 23 Et factum est verbum prophetiæ à facie Domini mecum, dicens:
24 "Filii hominis qui habitant in solitudinibus istis super terram Israel loquuntur, dicentes: Vnus fuit Abraham in orbe, & hæreditate possedit terram, & nos sumus multi; nobis data est terra vt eam possideamus.
25 "Idcirco dic ad eos, Hæc dicit Dominus Deus, super sanguinem innocentem vos comeditis, & oculos vestros attollitis vos ad cultum idolorum vestrorum, & sanguinem innocentem effunditis, & putatis vos possessuros terram? 26 Stetistis in fortitudine vestra, fecistis abominationem, & vnusquisque vxorem proximi sui polluistis, & putatis vos possessuros terram?
27 "Hæc dices ad eos, Hæc dicit Dominus Deus, Viuo ego, quia qui in solitudinibus sunt, gladio occidentur; & qui super faciem agri est, bestijs tradit eum vt consumant eum; & qui in munitionibus, & in speluncis sunt, peste morientur.
28 "Et dabo terram in vastitatem & stuporem; & cessabit superba fortitudinis eius, & desolabuntur montes Israel absq; transeunte.
29 "Et scient, quia ego Dominus, cùm dedero terram in vastitatem & stuporem propter omnes abominationes eorum quas fecerunt.
30 "Tu autem fili hominis, filij populi tui murmurant de te iuxta parietes, & in ostijs domorum, & loquitur alter cum altero, & quisque cum fratre suo, dicendo: Venite nunc & audite quodnam sit verbum quod egreditur à facie Domini.

תרגום יונתן

20 דְּלָא מְפָרְשָׁן לָנָא אוֹרְחָן טוֹבָא דַּיְיָי אֲנָשׁ כְּאוֹרְחָתֵיהּ אֲחַפֵּרְע מִנְּכוֹן בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ 21 וַהֲוָה בְּחַדְתָּא עַשְׂרֵי שְׁנִין בְּעַשְׂרֵי בְּרֵישָׁא לְגָלוּתָנָא אֲתָא לְוָתִי פְּלֵיטָא דִּירוּשְׁלֵם לְמֵימַר אֶתְרַעַת קַרְתָּא׃ 22 וּבְרוּחָא מִן קֳדָם יְיָ הֲוָה עִמִּי בְּרַמְשָׁא קֳדָם דְּיֵתֵי פְּלֵיטָא וּפְתַח יָת פֻּמִּי עַד דַּאֲתָא לְוָתִי בְּצַפְרָא וְאִתְפְּתַח פּוּמִי וְלָא שְׁתִיקֵת עוֹד׃ 23 וַהֲוָה פִּתְגָמָא דַּיְיָי עִמִּי לְמֵימָר׃

24 בְּרַם אֲנָשָׁא דְּיַתְבִין בְּצִדְיָא דְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל אָמְרִין לְמֵימַר חַד הֲוָה אַבְרָהָם בְּעַלְמָא וְיָרֵית אַרְעָא וַאֲנַחְנָא סַגִּיאִין לָנָא יְהִיבָא אַרְעָא אֲחוֹן לְמֵירְתָהּ׃ 25 בְּכֵן אֱמַר לְהוֹן כְּדֵין אֲמַר יְיָ אֱלָהִים עַל דָּם דְּכִי אֲכַלְתּוֹן וְלִדּוּלֵיכוֹן אִתּוֹן זָקְפִין לְפַלְחַן מְעַוְּתְכוֹן וְדָם זַכַּאי אֲתוֹן שָׁפְכִין וְאַרְעָא אֲחוֹן מְדַכְּיִין לְמֵירְתָהּ׃ 26 אִתְעַתַּרְתּוֹן עַל חֶרְבְּכוֹן עֲבַדְתּוֹן תּוֹעֲבָתָא וּגְבַר יָת אִתַּת חַבְרֵיהּ טְמֵיתוּן וְאַרְעָא אֲחוֹן מְדַכְּיִין לְמֵירְתָהּ׃ 27 כְּדֵין תֵּימַר לְהוֹן כְּדֵין אֲמַר יְיָ אֱלָהִים קַיָם אֲנָא אִם לָא דִּי בְּחוּרְבָנָא בְּחוּרְבָנָא יִתְקְטָלוּן וְדִי עַל אַפֵּי חַקְלָא לְחֵיוְתָא יְהַבְתִּנּוּן לְמִתְאֲכְלָא וְדִי בְּמִצְדָּתָא וּבְמַעֲרָתָא בְּמוֹתָנָא יְמוֹתוּן׃ 28 וְיָת אַרְעָא אֶתֵּן לְשֵׁיצִיוּתָהּ

Universidad de Deusto
Biblioteca

31 ׀ וּבָאוּ אֵלַיִךְ כְּמְבוֹא עָם וְיֵשְׁבוּ לְפָנַיִךְ עַמִּי
וְשָׁמְעוּ אֶת־דְּבָרַיִךְ וְאוֹתָם לֹא יַעֲשׂוּ כִּי עֲגָבִים
בְּפִיהֶם הֵמָּה עֹשִׂים אַחֲרֵי בִּצְעָם לִבָּם הֹלֵךְ׃
32 ׀ וְהִנְךָ לָהֶם כְּשִׁיר עֲגָבִים יְפֵה קוֹל וּמֵטִב נָגֵן
וְשָׁמְעוּ אֶת־דְּבָרֶיךָ וְאֹתָם לֹא יַעֲשׂוּ׃
33 ׀ וּבְבֹאָהּ הִנֵּה בָאָה וְיֵדְעוּ כִּי נָבִיא הָיָה בְתוֹכָם׃

לד

1 ׀ וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
2 ׀ בֶּן־אָדָם הִנָּבֵא עַל־רֹעֵי יִשְׂרָאֵל הִנָּבֵא וְאָמַרְתָּ
אֲלֵהֶם לָרֹעִים כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הוֹי רֹעֵי־
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הָיוּ רֹעִים אוֹתָם הֲלוֹא הַצֹּאן יִרְעוּ
3 רֹעִים׃ ׀ אֶת־הַחֵלֶב תֹּאכֵלוּ וְאֶת־הַצֶּמֶר
תִּלְבָּשׁוּ הַבְּרִיאָה תִּזְבָּחוּ הַצֹּאן לֹא תִרְעוּ׃
4 ׀ אֶת הַנַּחֲלוֹת לֹא חִזַּקְתֶּם וְאֶת־הַחוֹלָה לֹא־
רְפָאתֶם וְלַנִּשְׁבֶּרֶת לֹא חִבַּשְׁתֶּם וְאֶת־הַנִּדַּחַת לֹא
הֲשֵׁבֹתֶם וְאֶת־הָאֲבֵדֶת לֹא בִקַּשְׁתֶּם וּבְחָזְקָה רְדִיתֶם
5 אֹתָם וּבְפָרֶךְ׃ ׀ וַתְּפוּצֶינָה מִבְּלִי רֹעֶה וַתִּהְיֶינָה
לְאָכְלָה לְכָל־חַיַּת הַשָּׂדֶה וַתִּפּוֹצֶינָה׃
6 ׀ יִשְׁגּוּ צֹאנִי בְּכָל־הֶהָרִים וְעַל כָּל־גִּבְעָה רָמָה
וְעַל כָּל־פְּנֵי הָאָרֶץ נָפְצוּ צֹאנִי וְאֵין דּוֹרֵשׁ וְאֵין
מְבַקֵּשׁ׃ ׀ לָכֵן רֹעִים שִׁמְעוּ אֶת־דְּבַר יְהוָה׃
7 ׀ חַי־אֲנִי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה אִם־לֹא יַעַן הְיוֹת־
צֹאנִי לָבַז וַתִּהְיֶינָה צֹאנִי לְאָכְלָה לְכָל־חַיַּת הַשָּׂדֶה
מֵאֵין רֹעֶה וְלֹא דָרְשׁוּ רֹעַי אֶת־צֹאנִי וַיִּרְעוּ הָרֹעִים
אוֹתָם וְאֶת־צֹאנִי לֹא רָעוּ׃
8 ׀ לָכֵן הָרֹעִים שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה׃
9 ׀ כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי אֶל־הָרֹעִים וְדָרַשְׁתִּי
10 אֶת־צֹאנִי מִיָּדָם וְהִשְׁבַּתִּים מֵרְעוֹת צֹאן וְלֹא־יִרְעוּ
עוֹד הָרֹעִים אוֹתָם וְהִצַּלְתִּי צֹאנִי מִפִּיהֶם וְלֹא־
תִהְיֶיוְ לָהֶם לְאָכְלָה׃

EZECHIEL. Translat. B. Hieronymi.

31 * Et veniunt ad te quasi si ingrediatur populus, & sedent coram te populus meus, & audiúnt sermones tuos & nó faciúnt eos: quia in canticum oris sui vertunt illos, & auariciam suã sequitur cor eorũ. 32 * Ecce es quasi carmen musicũ quod suauit dulciter sono canitur. Et audiunt verba tua, & non faciunt ea. 33 * Et cùm venerit quod prædictum est, ecce enim venit, tunc scient quia prophetes fuerit inter eos. CAP. XXXIIII.

1 ET factum est verbũ Dñi ad me, dicens: 2 * Fili hominis, propheta de pastoribus A Israel: propheta & dices pastoribus, Hæc dicit Dominus Deus: Væ pastoribus Israel, qui pascebant semetipsos. nonne greges pastoribus pascũtur? 3 Lac comedebatis, & lanis operiebamini, & quod crassum erat occidebatis, gregem aũt meum nó pascebatis. 4 Quod infirmum fuit non consolidastis, & quod ægrotum non sanastis, quod confractũ est non alligastis, & quod abiectum est nó reduxistis, & quod perarat non quæsistis, sed cum austeritate perabatis eis & cum potentia. 5 Et dispersæ sunt oues meæ, eò quòd nó esset pastor, & factæ sunt in deuorationẽ omnium bestiarum agri, & dispersæ sunt. 6 Errauerunt B greges mei in cunctis montibus, & in vniuerso colle excelso, & super omnẽ faciem terræ dispersi sunt greges mei, & nó erat qui requireret: nõ erat inquam qui requireret. 7 * Propterea pastores audite verbum Dñi. 8 * Viuo ego, dicit Dñs Deus, quòd factí sunt greges mei in rapinam, & oues meæ in deuorationẽ omnis bestiæ agri, eò q̃ non esset pastor, neq; enim requisierunt pastores gregem meum, sed pascebant pastores semetipsos, & greges meos non pascebant. 9 * Propterea pastores audite verbum Dñi. 10 * Hæc dicit Dñs Deus: Ecce ego ipse súper pastores, & requiram gregem meum de manu eorum, & cessare faciam, vt vltrà nó pascant gregem meum, nec pascant amplius pastores semetipsos. Et liberabo gregem meum de ore eorũ, & non erit vltrà eis in escam.

31 * καὶ ἔρχον) ται πρὸς σέ, ὡς συμπορεύε) ται λαός, καὶ κάθη) νται
ἐναντίον σου, καὶ ἀκούουσιν τὰ ῥήματά σου, καὶ ἃ μὴ ποιήσω-
σιν αὐτά, ὅτι ψεῦδος ἐν τῷ στόματι αὐτῶν αὐτοὶ ποιοῦσιν,
καὶ ὀπίσω τῶν μιασμάτων αὐτῶν ἡ καρδία αὐτῶν πορεύε-
32 ται. * καὶ γίνῃ αὐτοῖς ὡς φωνὴ ψαλτηρίου ἡδυφώνου
εὐαρμόστου, καὶ ἀκούονται σου τὰ ῥήματα, καὶ ἃ μὴ ποή-
33 σωσιν αὐτά. * καὶ ἡνίκα ἐὰν ἔλθῃ, ἐρεῖσιν ἰδοὺ ἥκει, καὶ
γνώσονται ὅτι προφήτης ἦν ἐν μέσῳ αὐτῶν.

λδ΄

1 * Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με, λέγων·
2 * υἱὲ ἀνθρώπου προφήτευσον ἐπὶ τοὺς ποιμένας Ἰσρα-
ήλ, προφήτευσον καὶ εἰπὲ, τάδε λέγει κύριος κύριος,
ὦ ποιμένες Ἰσραὴλ, μὴ βόσκουσιν οἱ ποιμένες ἑαυτούς,
ὅτα προβατα βόσκουσιν οἱ ποιμένες;
3 * ἰδοὺ τὸ γάλα κατεδίετε, καὶ τὰ ἔρια περιεβάλλεσθε,
καὶ τὸ παχὺ σφάζετε, καὶ τὰ πρόβατά μου οὐ βόσκετε.
4 * τὸ ἠδυπνικὸς οὐκ ἐνισχύσατε, καὶ τὸ σωτηριμμένον
οὐ κατεδήσατε, καὶ τὸ πλανώμενον οὐκ ἐπεστρέψατε, καὶ
τὸ ἀπολωλὸς οὐκ ἐζητήσατε, καὶ τὸ ἰσχυρὸν κατειργάσασθε
5 μόχθῳ. * καὶ διεσπάρη τὰ πρόβατά μου διὰ τὸ μὴ
εἶναι ποιμένας, καὶ ἐγένηθη εἰς κατάβρωμα πᾶσι τοῖς
θηρίοις τοῦ ἀγροῦ.
6 * καὶ διεσπάρη τὰ πρόβατά μου ἐν παντὶ ὄρει, καὶ ἐπὶ πᾶ-
σαν βουνὸν ὑψηλὸν, καὶ ἐπὶ προσώπου πάσης τῆς γῆς διε-
σπάρη, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐκζητῶν οὐδὲ ὁ ἀποστρέφων.
7 * διὰ τοῦτο ποιμένες ἀκούσατε λόγον κυρίου.
8 * ζῶ ἐγὼ, λέγει κύριος κύριος· ἡμῖν αὐτὶ τῶν ποιμένας
τὰ πρόβατά μου εἰς προνομὴν, καὶ ποιμένας τὰ ποιμνιά
μου εἰς κατάβρωμα πᾶσι τοῖς θηρίοις τοῦ πεδίου, ὅτι τὸ
μὲν εἶναι ποιμένας, καὶ οὐκ ἐξεζήτησαν οἱ ποιμένες τὰ
πρόβατά μου, καὶ ἐβόσκησαν οἱ ποιμένες ἑαυτούς, τὰ δὲ
πρόβατά μου οὐκ ἐβόσκησαν.
9 * διὰ τοῦτο ποιμένες ἀκούσατε λόγον κυρίου.
10 * τάδε λέγει κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ τοὺς ποιμένας, καὶ
ἐκζητήσω τὰ πρόβατά μου ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν, καὶ
ἀποστρέψω αὐτοὺς τοῦ μὴ ποιμαίνειν τὰ πρόβατά μου,
καὶ οὐ βοσκήσουσιν ἔτι οἱ ποιμένες αὐτά· καὶ ἐξελοῦμαι τὰ
πρόβατά μου ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν, καὶ οὐκ ἔσονται
αὐτοῖς ἔτι εἰς κατάβρωμα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

31 Et venient ad te sicut veniunt viri discipuli, & sedebunt coram te populus meus, & audient verba tua, sed ea non facient, quia irrisionem ipsi edunt ore suo; & post pecuniam quam vi abstulerunt, cor eorum errat. 32 Et ecce tu es eis quasi cantio organorum, cuius sonus suauis est & bene psallit: & audiunt sermones tuos & nolunt facere eos. 33 Cùm autem id venerit, ecce venit, & scient quia prophetа fuit in medio eorum.

CAP. XXXIIII.

1 Et factum est verbum Domini ad me dicens. 2 Fili hominis, vaticinare super gubernatores Israel; vaticinare, & dices ipsis gubernatoribus: Hæc dicit Dominus Deus, Væ gubernatoribus Israel qui nutrierunt semetipsos. Nonne ad gubernandum populum meum constituti sunt gubernatores? 3 Bonum vos comeditis & lana munda vos induimini, pinguia vos occiditis; populum autem non gubernatis. 4 Dolentes non confortatis & infirmos non sanatis, & confractos non obligatis; & eos qui aberrauerunt non reduxistis, & eos qui perierunt non quæritis, & illis potenter & durè imperatis. 5 Itaq; dispersi sunt absque gubernatore, & traditi sunt vt cõsumantur omnibus regnis populorum: & migrauerunt. 6 Errant populus meus per omnes montes, & super omnes colles editos, & super faciem terræ dispersi sunt populus meus, & non est qui quærat nec qui requirat. 7 Propterea gubernatores suscipite verbum Domini. 8 Viuo ego, dicit Dominus Deus, quia pro eo quòd factus est populus meus in direptionem, & traditus est populus meus comedendus omnibus regnis populorum absque gubernatore: & non quæsierunt gubernatores populum meum, sed gubernarũt gubernatores semetipsos, & populum meum non gubernarunt. 9 Propterea gubernatores suscipite verbũ Domini. 10 Hæc dicit Dominus Deus, Ecce ego mitto furorem meum super gubernatores: & requiram populum meum de manibus eorum, & cessare eos faciam à gubernatione populi mei. Et non nutrient amplius gubernatores semetipsos: & liberabo populum meum de manibus eorum, & non tradentur in manũ eorum consumendi.

תרגום יונתן

לד

1 וְהָיָה לְמִיתֵי גְבָרִין תַּלְמִידִין וְיֵיקְבוּן קֳדָמָךְ עַמִּי וְיִשְׁתְּעוֹן יָת פִּתְגָמָךְ וְיָתְהוֹן לָא עָבְדִין אֲרֵי הִלְעֲבָא בְּפוּמְהוֹן אִנּוּן עָבְדִין וּבָתַר
2 מָמוֹנְהוֹן לִבְהוֹן שָׁיֵי׃ וְאַתְּ הָא אַתְּ לְהוֹן כְּזַמָּר צַבְּרִין דְּרָמִים קָלֵיהּ וּסְמִיךְ לְמִנְגַּן שְׁפִיר וְשָׁמְעִין יָת פִּתְגָמָךְ לְמֶעְבַּדְהוֹן לֵית אִנּוּן צָבְיָן׃
3 וְהָא אַתְּ לְהוֹן מְסַיְּעָא וְיָדְעִין אֲרֵי נְבִיָּא הֲוָה בֵּינֵיהוֹן׃
4 דְּכֵן אֲמַר יְיָ אֱלָהִין לְרַעְיָתָא דְּיִשְׂרָאֵל מָא דְּאַתּוּן מְחַיְּבִין לְמֶעְבַּד לְמֵימְרָא דַּאֲוֵיתָא וְלָא מְקַיְּמִין אַתּוּן מִתְחַיְּבִין לְמֶעְבַּד לְמֵימְרָא דְּלָא
5 אֲוֵיתָא וְלָא מְקַיְּמִין׃ בַּר אֲדָם אִתְנַבֵּי עַל פַּרְנַסֵי יִשְׂרָאֵל אִתְנַבֵּי וְתֵימַר לְפַרְנַסַיָּא כְּדֵין אָמַר יְיָ אֱלָהִין וַיְלֵיהּ לְפַרְנַסַיָּא דְּמָטוּ עֲלֵיהוֹן
6 בִּישָׁתָא דְּיָתְהוֹן מְרַעְיָן יָת נַפְשֵׁיהוֹן הֲלָא לְפַרְנַסַיָּא עֲלָא אִתְחַבְּנֵי עַמָּא אִתְחַבְּנֵי לְמִרְעֵי יָת עָנָא׃ יָת טוּבָא אַתּוּן אָכְלִין וְעַמְרָא נְקֵי אַתּוּן לָבְשִׁין
7 יָת מַרְבְּעָתָא אַתּוּן נָכְסִין וְיָת עָנָא לָא מְרַעְיָן׃ יָת כְּאֵבָא לָא תְקַפְתּוּן וְלַחֲוָרְיָא לָא אֲסַיְתּוּן וְלִתְבִירְיָא לָא אֲסַרְתּוּן וְיָת דְּאַשְׁלַטְלוּ לָא
8 אֲתֵיבְתּוּן וְיָת דְּאִתְאַבְּדוּ לָא בְּעֵיתוּן וְתַקִּיפִין וְלַחֲקַפָּא בְּחֻתְנוּ וּבְקַשְׁיוּ׃ יָת כְּאֵבָא לָא תְקַפְתּוּן וְלַחֲוָרְיָא לָא אֲסַיְתּוּן וְלִתְבִירְיָא לָא אֲסַרְתּוּן וְיָת
9 דְּאַשְׁלַטְלוּ לָא אֲתֵיבְתּוּן וְיָת דְּאִתְאַבְּדוּ לָא בְּעֵיתוּן וְתַקִּיפִין וְלַחֲקַפָּא בְּחֻתְנוּ וּבְקַשְׁיוּ׃ וְאִתְבַּדַּרוּ מִכְּלִי פַּרְנָסָא וְאִתְמַסָּרוּ לְאָשְׁתְּעָזָא לְכָל מַלְכוּת סְמָיָא וְאִשְׁתְּלוּלוּ
10 עָנָא אֲשַׁר לֵית לְהוֹן רַעְיָא וְלָא עָלוּ פַּרְנָסַיָּא עַל רַעְיָתִי וְלָא בָּעוּ פַּרְנָסַיָּא לְמִרְעֵי יָת עַמִּי וְלָא רָעוּ פַּרְנָסַיָּא יָת נַפְשֵׁיהוֹן׃ 7 דְּכֵן פַּרְנָסַיָּא קַבְלוּ פִּתְגָמָא דַּיְיָ׃
11 דְּכֵן אֲמַר יְיָ אֱלָהִין הָא אֲנָא שָׁלַח רְגָזִי עַל פַּרְנָסַיָּא וְאֶתְבַּע יָת עַמִּי מִידֵיהוֹן וְאַכְסְלִנִּין מִלְּפַרְנָסָא עֲמָא וְלָא יִפְרְנְסוּן עוֹד פַּרְנָסַיָּא
12 יָת נַפְשֵׁיהוֹן וְלָא יִתְסְקְרוּן בִּידֵיהוֹן לְאִשְׁתֵּיצָאָה׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

11 כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי־אֲנִי וְדָרַשְׁתִּי אֶת־
צֹאנִי וּבִקַּרְתִּים׃ 12 כְּבַקֶּרֶת רֹעֶה עֶדְרוֹ בְּיוֹם הֱיוֹתוֹ
בְתוֹךְ־צֹאנוֹ נִפְרָשׁוֹת כֵּן אֲבַקֵּר אֶת־צֹאנִי וְהִצַּלְתִּי
אֹתָם מִכֹּל־הַמְקֹמוֹת אֲשֶׁר־נָפְצוּ שָׁם בְּיוֹם עָנָן
וַעֲרָפֶל׃ 13 וְהוֹצֵאתִים מִן־הָעַמִּים וְקִבַּצְתִּים
מִן־הָאֲרָצוֹת וַהֲבִיאוֹתִים אֶל־אַדְמָתָם וּרְעִיתִים
אֶל־הָרֵי יִשְׂרָאֵל בָּאֲפִיקִים וּבְכֹל מוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ׃
14 בְּמִרְעֶה־טוֹב אִרְעֵם וּבְהַרֵי מְרוֹם־
יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה־נָוֵהוּ שָׁם תִּרְבַּצְנָה בְּנָוֵה טוֹב
וּמִרְעֶה שָׁמֵן תִּרְעֶינָה אֶל־הָרֵי יִשְׂרָאֵל׃
15 אֲנִי אֶרְעֶה־צֹאנִי וַאֲנִי אַרְבִּיצֵם נְאֻם אֲדֹנָי
16 יְהוִה׃ אֶת־הָאֹבֶדֶת אְבַקֵּשׁ וְאֶת־הַנִּדַּחַת אָשִׁיב
וְלַנִּשְׁבֶּרֶת אֲחַבֹּשׁ וְאֶת־הַחוֹלָה אֲחַזֵּק וְאֶת־
הַשְּׁמֵנָה וְאֶת־הַחֲזָקָה אַשְׁמִיד אֶרְעֶנָּה בְּמִשְׁפָּט׃
17 וְאַתֶּנָה צֹאנִי כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי שֹׁפֵט
בֵּין־שֶׂה לָשֶׂה לָאֵילִים וְלָעַתּוּדִים׃
18 הַמְעַט מִכֶּם הַמִּרְעֶה־הַטּוֹב תִּרְעוּ וְיֶתֶר
מִרְעֵיכֶם תִּרְמְסוּ בְּרַגְלֵיכֶם וּמִשְׁקַע־מַיִם תִּשְׁתּוּ
וְאֶת־הַנּוֹתָרִים בְּרַגְלֵיכֶם תִּרְפְּשׁוּן׃
19 וְצֹאנִי מִרְמַס רַגְלֵיכֶם תִּרְעֶינָה וּמִרְפַּשׁ
20 רַגְלֵיכֶם תִּשְׁתֶּינָה׃ לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
אֲלֵיהֶם הִנְנִי־אֲנִי וְשָׁפַטְתִּי בֵּין־שֶׂה בְרִיָּה וּבֵין
שֶׂה רָזֽוֹת׃ 21 יַעַן בְּצַד וּבְכָתֵף תָּהֲדֹפוּ וּבְקַרְנֵיכֶם
תְּנַגְּחוּ כָל־הַנַּחֲלוֹת עַד אֲשֶׁר הֲפִיצוֹתָם אוֹתָנָה
22 אֶל־הַחוּצָה׃ וְהוֹשַׁעְתִּי לְצֹאנִי וְלֹא־תִהְיֶינָה
עוֹד לָבַז וְשָׁפַטְתִּי בֵּין שֶׂה לְשֶׂה׃ 23 וַהֲקִימֹתִי
עֲלֵיהֶם רֹעֶה אֶחָד וְרָעָה אֹתָם אֶת־עַבְדִּי דָּוִיד הוּא
יִרְעֵם אוֹתָם וְהוּא־יִהְיֶה לָהֶם לְרֹעֶה׃
24 וַאֲנִי יְהוָה אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים וְעַבְדִּי דָוִד
נָשִׂיא בְתוֹכָם אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי׃

11 *Quia hæc dicit Dñs Deus, Ecce ego ipse
12 requiram oues meas & visitabo eas. *Sicut
visitat pastor gregem suum, in die quando
fuerit in medio ouium suarū dissipatarum,
D sic visitabo oues meas, & liberabo eas de
omnibus locis, in quibus dispersæ fuerant
13 in die nubis & caliginis. *Et educam eas
de populis, & congregabo eas de terris, &
inducam eas in terrā suam, & pascam eas
14 in montibus Israel, in riuis & in cunctis
sedibus terræ. *In pascuis vberrimis pa-
scam eas, & in mōtibus excelsis Israel erunt
pascuæ earum. Ibi requiescent in herbis
virentibus, & in pascuis pinguibus pascē-
15 tur super mōtes Israel. *Ego pascam oues
meas, & ego eas accubare faciam, dicit Do-
16 minus Deus. *Quod perierat requiram,
& quod abiectum erat reducam, & quod
E confractum fuerat alligabo, & quod infir-
mum fuerat consolidabo, & quod pingue
& forte custodiam, & pascam illas in iu-
17 dicio. *Vos autem greges mei: Hæc di-
cit Dominus Deus, Ecce ego iudico inter
pecus & pecus, arietum & hircorum.
18 *Nónne satis vobis quæ conculcata pe-
depasci? Insuper & reliquias pascuarum ve-
strarum conculcastis pedibus vestris, &
cùm purissimā aquam biberetis, reliquam
19 pedibus vestris turbastis.
*Et oues meæ his quæ conculcata pedi-
bus vestris fuerant pascebantur, & quæ pe-
des vestri turbauerant, hæc bibebant.
20 *Propterea hæc dicit Dominus Deus
F ad vos, Ecce ego ipse iudico inter pecus
21 pingue & macilentum.
*Pro eo quòd lateribus & humeris im-
pingebatis, & cornibus vestris ventilaba-
tis omnia infirma pecora donec dispergā-
22 rētur foras. *Saluabo gregē meū & non erit
vltrà in rapinā, & iudicabo inter pecus &
23 pecus. *Et suscitabo super ea pastorem
vnū qui pascat ea, seruum meum Dauid,
ipse pascet ea, & ipse erit eis in pastorem.
24 *Ego autem Dñs ero eis in Deum, & ser-
uus meus Dauid princeps in medio eo-
rum. Ego Dominus locutus sum.

11 *διότι τάδε λέγει κύριος κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐκζητήσω
12 τὰ πρόβατά μου καὶ ἐπισκέψομαι αὐτά. *ὥσπερ ζητεῖ
ὁ ποιμὴν τὸ ποίμνιον αὐτοῦ, ἡμέρᾳ ὅταν ᾖ γνόφος, καὶ νεφέ-
λη ἐν μέσῳ προβάτων αὐτοῦ διακεχωρισμένων· ὅτως
ἐκζητήσω τὰ πρόβατά μου, καὶ ἀπελάσω αὐτὰ ἀπὸ παν-
τὸς τόπου οὗ διεσπάρησαν ἐκεῖ ἐν ἡμέρᾳ νεφέλης καὶ γνόφου.
13 *καὶ ἐξάξω αὐτὰς ἐκ τῶν ἐθνῶν, καὶ συνάξω αὐτὰς
ἀπὸ τῶν χωρῶν καὶ εἰσάξω αὐτὰς εἰς τὴν γῆν αὐτῶν, καὶ
βοσκήσω αὐτὰς ἐπὶ τὰ ὄρη Ισραὴλ, καὶ ἐν ταῖς φάραγξιν
καὶ ἐν πάσῃ κατοικίᾳ τῆς γῆς.
14 *ἐν νομῇ ἀγαθῇ βοσκήσω αὐτὰς ἐν τῷ ὄρει τῷ ὑψηλῷ
Ισραὴλ, καὶ ἔσονται αἱ μάνδραι αὐτῶν ἐκεῖ, κοιμηθήσον-
ται ἐκεῖ, καὶ ἀναπαήσονται ἐν τρυφῇ ἀγαθῇ καὶ ἐν νομῇ
πίονι βοσκηθήσονται ἐπὶ τῶν ὀρέων Ισραήλ.
15 *ἐγὼ βοσκήσω τὰ πρόβατά μου, καὶ ἐγὼ ἀναπαύσω
16 αὐτά, τάδε λέγει κύριος κύριος. *τὸ ἀπολωλὸς ζη-
τήσω, καὶ τὸ πλανώμενον ἐπιστρέψω, καὶ τὸ συντετριμμένον
καταδήσω, καὶ τὸ ἐκλεῖπον ἐνισχύσω, καὶ τὸ ἰσχυρὸν φυλάξω,
καὶ βοσκήσω αὐτὰ μετὰ κέμματος.
17 *καὶ ὑμεῖς πρόβατά μου· τάδε λέγει κύριος κύριος,
ἰδοὺ ἐγὼ διακρινῶ διαμέσου προβάτου καὶ προβάτου,
18 κριῶν καὶ τραγῶν. *ἆρ' ἱκανὸν ὑμῖν ὅτι τὴν καλὴν νο-
μὴν ἐνέμεσθε, καὶ τὰ κατάλοιπα τῆς νομῆς ὑμῶν κατεπα-
τεῖτε τοῖς ποσὶν ὑμῶν; καὶ τὸ καθεσμένον ὕδωρ ἐπίνετε, καὶ
τὸ κατάλοιπον τοῖς ποσὶν ὑμῶν ἐταράσσετε.
19 *καὶ τὰ πρόβατά μου τὰ πατήματα τῶν ποδῶν ὑμῶν
ἐνέμοντο, καὶ τὸ τεταραγμένον ὕδωρ ἦσαν τῶν ποδῶν ὑμῶν
20 ἔπινον. *διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ
διακρινῶ ἀναμέσον προβάτου ἰσχυροῦ καὶ ἀσθενοῦς.
21 *ἐπεὶ ᾧ τοῖς πλευραῖς καὶ τοῖς ὤμοις ὑμῶν ἐωθεῖσθε,
καὶ τοῖς κέρασιν ὑμῶν ἐκερατίζετε, καὶ πᾶν τὸ ἐκλεῖπον
ἐξεβάλλετε, ἕως οὗ ἐξώσατε αὐτὰ ἔξω.
22 *καὶ σώσω τὰ πρόβατά μου, καὶ οὐ μὴ ὦσιν ἔτι εἰς προ-
νομήν, καὶ κρινῶ ἀναμέσον προβάτου καὶ κριοῦ.
23 *καὶ ἀναστήσω ἐπ' αὐτὰς ποιμένα ἕνα, καὶ ποιμανεῖ αὐ-
τὰς ὡς τὸν δοῦλόν μου δαυὶδ, αὐτὸς ποιμανεῖ αὐτάς, καὶ
24 ἔσται αὐτῶν ποιμήν. *καὶ ἐγὼ κύριος ἔσομαι αὐτοῖς
εἰς θεόν, καὶ ὁ δοῦλός μου ὁ δαυὶδ ἐν μέσῳ αὐτῶν ἄρχων·
ἐγὼ κύριος ἐλάλησα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

תרגום יונתן

כְּדֵין אֲמַר יְיָ אֱלָהִים הָא אֲנָא מְתַגְלֵי וְאֶתְבְּעֵי יָת עַמִּי וַאֲבַקְרִנוּן׃ 22 כְּמָא דְמַבְקַר רָעְיָא עֲדָרֵיהּ בְּיוֹמָא דְהֲוֵי בְגַו עָאנָתֵהּ
דְּמָטְרְדָן דְּכֵן אֲבַקַּר עָאנָתִי וְאֶפְרְקִנוּן מִכָּל אֲתְרַיָּא דְאִתְבְּדָרוּ לְהֶם בְּיוֹם עֲנָנָא וַאֲמִיטָתָא׃ 23 וְאַפֵּקְנוּן מִבֵּינֵי עַמְמַיָּא וְאֶכְנְשִׁנוּן
מִבָּל אַרְעָתָא וְאָעֵלְנוּן לְאַרְעָהוֹן וְאֶרְעִנוּן לְטוּרֵי יִשְׂרָאֵל בְּפִצִידַיָּא וּבְכָל מוֹתְבֵי אַרְעָא׃ 24 בְּפִרְנָסָא טָב אֶפְרְנֵם יָת עַמִּי וַאֲנָא אֶשְׁרִינִן
בְּטוּרֵי יִשְׂרָאֵל מַרְעִיתָא טָבָא וּבְטוּרֵי אֲתַר מַרְעִיתָא שְׁמִינָא יִתְרְעוֹן עַל טוּרֵי יִשְׂרָאֵל׃ 25 אֲנָא אַפְרְנֵם יָת עַמִּי וַאֲנָא אֶשְׁרִינִן
לְמִתַּר יְיָ אֱלָהִים׃ 26 יָת דְּאָבְדוּ אֶתְבָּעֵי וְיָת דְּאִשְׁתַּלַּי אֲתֵיב וְלִתְבִירְיָא אֶצְטָמֵד וְלִמְרַעְיָא אֶסְוַבְרִנוּן וְיָת חַסְיָא וְיָת תַּיְבְיָא אֶשֵׁיצִי
וְאֶתֵּן לְכוֹן רְפִרְנָסִים טָב כְּרֵנֵן אֲמַר יְיָ אֱלָהִים הָא אֲנָא דָאִין בֵּין גְּבַר לְגַבָּר לְחַטָּיָא וְלַחֲיָבָא׃ 27 וְאִתֵּן עַמִּי מַטַר כֵּילָן שַׁפְשִׁיכוֹן אֲכִילִין וּמוֹטַר פִּרְנוּסְכוֹן דִּישִׁין בְּרַגְלֵיכוֹן וְשִׁתֵּי מִתְרָא מוֹתְרָא בְּרַגְלֵיכוֹן אַהֲוֹן דַּיְשִׁין׃
וְיִתְרְעוֹן בֵּין גְּבַר לְגַבָּר בְּסִפְקָךְ׃ 28 מִלָּף דִּבְרֵשַׁע וּבְדִינָא מְרָמָם דַּחֲקִתוּן וְתַקְפְּכוֹן דַּחֲרַחְתּוּן כָּל כְּאֵבַיָּא אֲסוֹבַר וַיְתֵי מִתְרָא לְבֵינֵי כְרֵינְתָא׃
וְלָא יְהוֹן עוֹד מְשַׁסְּרִין עוֹד לְגֵוָא וְדָחִין בֵּין גְּבַר לְגַבָּר׃ 29 וְאֶתְּעֵי לְהוֹן לְפָרְנָס דְּלָא יְהוֹן עוֹד מִתְבַּלְּעִין בְּכַפְנָא בְּאַרְעָא וְלָא יְהוֹן עוֹד
אֲנָא יְיָ אֱלָהִים לְהוֹן לֵאלָהָא וְעַבְדִּי דָוִד מַלְכָּא בֵּינֵיהוֹן אֲנָא יְיָ גְּזַרֵת בְּמֵימְרִי׃ 30 וְיִדְּעוּן דַּאֲנָא יְיָ אֱלָהִים עִמְּהוֹן וְהוּא יְהָא לְהוֹן לְפָרְנָס׃

"Quia hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego reuelabor & vestigabo populum meū, & requiram eos. "Sicut requirit pastor gregem suum in die quo est in medio ouium suarum & diuidit eas: sic requirā populum meum, & liberabo eos de omnibus locis quò dispersi fuant in die nubilo, & caliginoso. "Et educam eos de medio populorum, & congregabo eos de terris; & inducam eos in terram suam, & pascam eos in montibus Israel, in riuis & in omnibus habitationibus terræ. "Alimento bono nutriam eos, & in monte sancto Israel erit locus habitationis eorum; ibi habitabunt in loco speciosō, & alimento bono pascentur super montes Israel. "Ego gubernabo populum meum, & ego habitare eos faciam confidenter, ait Dominus Deus. "Illos qui perierant requiram; & illos qui transmigrauerant reducam, & confractos alligabo, & infirmos portabo, & impios & peccatores consumam; & gubernabo populū meū in iudicio. "Et vos populi meus, hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego iudico inter virum, & virum, peccatores & impios. "Nunquid parum vobis est quòd nutrimento bono vos nutriri estis, nisi etiam reliquum nutrimenti vestri pedibus conculcetis? & quòd potum præparatum vos bibitis, nisi etiam reliquias pedibus vestris calcetis? "Et populus meus reliquias cibi ministrorum vestrorum comedunt, & reliquias potus ministrorum vestrorum bibunt. "Propterea hæc dicit Dominus Deus ad eos, Ecce ego reuelabor & iudicabo inter virum duitem, & virum pauperem. "Pro eo quòd in impietate & in brachio eleuato impellebatis, & in fortitudine vestra confinebatis omnes dolentes, donec dispersitis eos per prouincias. "Et redimam populum meum, & non tradentur direptioni vltrà, & iudicabo inter virum & virum. "Et suscitabo super eos gubernatorem vnum, & gubernabit eos. Dauid seruum meum; ipse gubernabit eos, & ipse erit eis in gubernatorem. "Et ego Dominus ero eis in Deum, & seruus meus Dauid rex inter eos. Ego Dominus decreui in verbo meo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

כה וְכָרַתִּי לָהֶם בְּרִית שָׁלוֹם וְהִשְׁבַּתִּי חַיָּה־רָעָה
מִן־הָאָרֶץ וְיָשְׁבוּ בַמִּדְבָּר לָבֶטַח וְיָשְׁנוּ בַיְּעָרִים׃
כו וְנָתַתִּי אוֹתָם וְסֹבִיבוֹת גִּבְעָתִי בְּרָכָה וְהוֹרַדְתִּי
הַגֶּשֶׁם בְּעִתּוֹ גִּשְׁמֵי בְרָכָה יִהְיוּ׃
כז וְנָתַן עֵץ הַשָּׂדֶה אֶת־פִּרְיוֹ וְהָאָרֶץ תִּתֵּן יְבוּלָהּ
וְהָיוּ עַל־אַדְמָתָם לָבֶטַח וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה בְּשִׁבְרִי
אֶת־מֹטוֹת עֻלָּם וְהִצַּלְתִּים מִיַּד הָעֹבְדִים בָּהֶם׃
כח וְלֹא־יִהְיוּ עוֹד בּוֹ לַגּוֹיִם וְחַיַּת הָאָרֶץ לֹא
תֹאכְלֵם וְיָשְׁבוּ לָבֶטַח וְאֵין מַחֲרִיד׃
כט וַהֲקִמֹתִי לָהֶם מַטָּע לְשֵׁם וְלֹא־יִהְיוּ עוֹד אֲסֻפֵּי
רָעָב בָּאָרֶץ וְלֹא־יִשְׂאוּ עוֹד כְּלִמַּת הַגּוֹיִם׃
ל וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם אִתָּם וְהֵמָּה עַמִּי
בֵּית יִשְׂרָאֵל נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה׃
לא וְאַתֶּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם אֲנִי
אֱלֹהֵיכֶם נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה׃

לה

א וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
ב בֶּן־אָדָם שִׂים פָּנֶיךָ עַל־הַר שֵׂעִיר וְהִנָּבֵא
ג עָלָיו׃ וְאָמַרְתָּ לוֹ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה הִנְנִי
אֵלֶיךָ הַר־שֵׂעִיר וְנָטִיתִי יָדִי עָלֶיךָ וְנָתַתִּיךָ שְׁמָמָה
ד וּמְשַׁמָּה׃ עָרֶיךָ חָרְבָה אֲשִׁים וְאַתָּה שְׁמָמָה
תִּהְיֶה וְיָדַעְתָּ כִּי־אֲנִי יְהוָה׃
ה יַעַן הֱיוֹת לְךָ אֵיבַת עוֹלָם וַתַּגֵּר אֶת־בְּנֵי
ישְׂרָאֵל עַל־יְדֵי חֶרֶב בְּעֵת אֵידָם בְּעֵת עֲוֹן קֵץ׃
ו לָכֵן חַי־אֲנִי נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה כִּי־לְדָם אֶעֱשֶׂךָ
וְדָם יִרְדָּפֶךָּ אִם־לֹא דָם שְׂנֵאתָ וְדָם יִרְדָּפֶךָּ׃
ז וְנָתַתִּי אֶת־הַר שֵׂעִיר לְשִׁמָּמָה וּשְׁמָמָה וְהִכְרַתִּי
מִמֶּנּוּ עֹבֵר וְשָׁב׃
ח וּמִלֵּאתִי אֶת־הָרָיו חַלָּלָיו חֶרֶב יִפְלוּ בָהֳמֶיךָ
וְכָל־אַפִּיקֶיךָ וְכָל־גֵּאָיוֹתֶיךָ חַלְלֵי־חֶרֶב יִפְּלוּ בָהֶם׃

25 *Et faciam cũ eis pactum pacis, & cessare faciã bestias pessimas de terra, & habitabunt in deserto, securi dormient in syluis. 26 *Et ponam eos in circuitu montis mei benedictionem, & deducam imbrem in tempore suo, & pluuiæ benedictionis erunt. 27 *Et dabit lignum agri fructũ suum, & terra dabit germen suũ, & erunt in terra sua absque timore. Et scient quia ego Dominus, cùm contriuero catenas iugi eorum, & eruero eos de manu imperantium illis. 28 *Et non erunt vltrà in rapinam gentibus, neque bestiæ terræ deuorabunt eos, sed habitabunt confidenter absque vllo terrore. 29 *Et suscitabo eis germen nominatum, & non erunt vltrà imminuti fame in terra, neque portabunt vltrà opprobrium gentium. 30 *Et scient quia ego Dominus Deus eorũ cum eis, & ipsi populus meus domus Israel, ait Dominus Deus. 31 *Vos autem greges mei, greges pascuæ meæ homines estis, & ego Dominus Deus vester, dicit Dominus Deus.

CAP. XXXV.

1 ET factus est sermo Domini ad me, dicens: 2 *Fili hominis, pone faciem tuam aduersũ montem Seir, & prophetabis de eo. 3 *Et dices illi, Hæc dicit Dominus Deus, Ecce ego ad te mons Seir, & extendam manum meam super te, & dabo te desolatum atque desertum. 4 *Vrbes tuas demoliar, & tu desertus eris, & scies quia ego Dominus. 5 *Eò quòd fueris inimicus sempiternus, & concluseris filios Israel in manus gladij in tempore afflictionis eorum in tempore iniquitatis extremæ. 6 *Propterea viuo ego, dicit Dominus Deus, quoniam sanguini tradam te, & sanguis te persequetur. Et cùm sanguine oderis, sanguis persequetur te. 7 *Et dabo montem Seir desolatum & desertum, & auferam de eo euntem & redeuntem. 8 *Et implebo montes eius occisorum suorum. In collibus tuis & in vallibus tuis, atque in torrentibus interfecti gladio cadent.

25 *καὶ διαθήσομαι αὐτοῖς διαθήκλυ εἰρλυὴς, καὶ ἀφανιῶ θηλία πονηρὰ ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ κατοικήσουσιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ὑπνώσουσιν ἐν τοῖς δρυμοῖς.
26 *καὶ δώσω αὐτὰς περικύκλῳ τοῦ ὄρους μου, καὶ δώσω τὸν
27 ὑετὸν κατὰ καιρὸν αὐτοῦ ὑετὸν εὐλογίας. *καὶ τὰ ξύλα τοῦ ὄν τῷ πεδίῳ δώσει τὸν καρπὸν αὐτῶν, καὶ ἡ γῆ δώσει τὴν ἰσχὺν αὐτῆς, καὶ κατοικήσουσιν ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῶν ἐν ἐλπίδι εἰρήνης, καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος ἐν τῷ συντρίψαι με τὴν σειρὰν τοῦ ζυγοῦ αὐτῶν, καὶ ἐξελοῦμαι αὐτοὺς ἐκ
28 χειρὸς τῶν καταδουλωσαμένων αὐτούς. *καὶ οὐκ ἔσονται οὐκ ἐπ' ἐν ἀποστομῇ τοῖς ἔθνεσιν, καὶ τὰ θηλία τῆς γῆς οὐκ ἔτι ἀμὴ φάγωσιν αὐτούς, καὶ κατοικήσουσιν ἐν ἐλπίδι, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἐκφοβῶν αὐτούς.
29 *καὶ διάξησω αὐτὰς φυτὸν εἰρλυὴς, καὶ οὐκ ἔτι ἔσονται ἀπολλύμενοι λιμῷ ἐπὶ τῆ γῆ, καὶ ἃ μὴ ὀνείδισμὸν ἐθνῶν.
30 *καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν μεθ' ὑμῶν, καὶ αὐτοὶ λαός μου οἶκος ἰσραὴλ, λέγει κύριος κύριος.
31 *καὶ ὑμεῖς ποίμνια μου καὶ ποίμνια νομῆς μου ἄνθρωποι ἐστέ, καὶ ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν, λέγει κύριος κύριος.

λέ.

1 *Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με, λέγων·
2 *υἱὲ ἀνθρώπου ἐπίστρεψον τὸ πρόσωπόν σου ἐπ' ὄρος σηείρ, καὶ προφήτευσον ἐπ' αὐτό.
3 *καὶ εἶπὲ αὐτῷ, τάδε λέγει κύριος κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σὲ ὄρος σηείρ, καὶ ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου ἐπὶ σέ, καὶ δώσω σε εἰς ἔρημον καὶ ἐρημωθήσῃ.
4 *καὶ τὰς πόλεις σου ἐρημώσω, καὶ σὺ ἔρημος ἔσῃ, καὶ γνώσῃ ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος.
5 *διότι δ' ὠφέλησε ἔχθραν αἰώνιον, καὶ ἐνεκάλεσας τὸν οἶκον ἰσραὴλ ἐν δόλῳ ἐν χειρὶ ἐχθρῶν μαχαίρᾳ, ἐν καιρῷ ἀδικίας ἐπ' ἐσχάτων.
6 *διὰ τοῦτο ζῶ ἐγώ, λέγει κύριος κύριος, εἰ μὴ εἰς αἷμα ἥμαρτες, καὶ αἷμα διώξεταί σε, καὶ αἷμα ἐμίσησας, καὶ αἷμα διώξεταί σε.
7 *καὶ δώσω τὸ ὄρος σηείρ εἰς ἔρημον καὶ ἐρημωμένον, καὶ ἀπολῶ ἀπ' αὐτοῦ διόδους καὶ κτίνη.
8 *καὶ ἐμπλήσω τὰ τραυματίαι σου τοὺς βουνούς, καὶ τὰς φάραγγάς σου, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς πεδίοις σου τετραυματισμένοι μαχαίρᾳ πεσοῦνται ἐν σοί.

תרגום יונתן

25 ואגזר להון קים שלם ואבטל חיוא בישתא מן ארעא ויתבון במדברא לרחשן ויתשתקון בחרשיא׃ 26 ואשרי יתהון סחור לטוורי ויהון מברכין באתרי לחין משר בכיר בעדנוי סטרין דברכתא יהון׃ 27 ויתן אילן חקלא יח אבתה וארעא תתן עלליתה ויהון על ארעהון לרחצן ויתעלון מבלחוד ארי אנא יי כד אתבר ית סמפלטי עולהון ופרקית יתהון מן ידא דעבדי פולחנא בהון׃ 28 ולא יהון עוד לעממיא למיכל יתהון ולא יחוון עוד חיות ארעא למיכל יתהון ויתבון לרחצן ולית דמפחיד׃ 29 ואקים להון נציבא לשום ולא יהון עוד מתבזעין מכפנא בארעא ולא יקבלון עוד סנאה עממיא׃ 30 וידעון ארי אנא יי אלההון מייתבי בית ישראל אחון אנא אלהכון אמר יי עמי בית ישראל אתון אמר יי אלהים׃

לה

1 והוה פתגם נבואתא מן קדם יי למימר׃ 2 בר אדם קבל נבואתא על טורא דשעיר ואתנבי עלוהי׃ 3 ותימר להון כדין אמר יי אלהים הא אנא שלח רגזי עלך טורא ודשעיר ואגרים מחת בזויתי עלך ואתנך לצדיו ואשויניך׃ 4 חרבין קרתיך ואנת תהי מחרבא ותדעון ארי אנא יי׃ 5 חלף דהוות לך איבת עלם ואחכבתא ית בני ישראל על ידי קטולי חרבא בעדן בזויתהון בעדן סופא דחובא׃ 6 כדין קיים אנא אמר יי אלהים ארי לקטול אשהכמו ואשיזבי כנה רעדי יתקטלין בחרבא ירדפונך אם לא דמא ישלטון בך ודמא ירדפונך׃ 7 ואתן ית טורא דשעיר לצדו ולאשהכמו ואשיזבי מנה רעדי יתקטלין׃ 8 ומלית ית טורייה קטוליה רמחוהי ותילוהי וכל פצידוהי קטולי חרבא יהרמון בהון׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

9 * שְׁמָמוֹת עוֹלָם אֹתָנָךְ וְעָרַיִךְ לֹא תֵשֵׁבְנָה
וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה׃
10 * יַעַן אֲמָרֵךְ אֶת־שְׁתֵּי הַגּוֹיִם וְאֵת־שְׁתֵּי הָאֲרָצוֹת
לִי תִּהְיֶינָה וְיָרַשְׁנוּהָ וַיהוָה שָׁם הָיָה׃
11 * לָכֵן חַי־אֲנִי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה וְעָשִׂיתִי כְאַפְּךָ
וְכִקְנְאָתְךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָה מִשִּׂנְאָתֵיךְ בָּם וְנוֹדַעְתִּי
בָם בַּאֲשֶׁר אֶשְׁפָּטֵךְ׃
12 * וְיָדַעַתְּ כִּי אֲנִי יְהוָה שָׁמַעְתִּי אֶת־כָּל־
נְאָצוֹתַיִךְ אֲשֶׁר אָמַרְתְּ עַל־הָרֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
שֻׁמָּמָה לָנוּ נִתְּנוּ לְאָכְלָה׃
13 * וַתִּגְדִּילוּ עָלַי בְּפִיכֶם וְהַעְתַּרְתֶּם עָלַי דִּבְרֵיכֶם
אֲנִי שָׁמָעְתִּי׃
14 * כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה כְּשִׂמְחַת כָּל־הָאָרֶץ
שְׁמָמָה אֶעֱשֶׂה־לָךְ׃
15 * כְּשִׂמְחָתֵךְ לְנַחֲלַת בֵּית־יִשְׂרָאֵל עַל אֲשֶׁר־
שָׁמַמָה כֵּן אֶעֱשֶׂה לָךְ שְׁמָמָה תִּהְיֶה הַר־שֵׂעִיר
וְכָל־אֱדוֹם כֻּלָּה וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה׃

לו

1 * וְאַתָּה בֶן־אָדָם הִנָּבֵא אֶל־הָרֵי יִשְׂרָאֵל
וְאָמַרְתָּ הָרֵי יִשְׂרָאֵל שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה׃
2 * כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה יַעַן אֲמֹר הָאוֹיֵב עֲלֵיכֶם

EZECHIEL. Translat. B. Hieronymi. 610

9 * In solitudines sempiternas tradam te,
C & ciuitates tuæ non habitabuntur, & scie-
tis quia ego Dominus Deus.
10 * Eò quòd dixeris, Duæ gentes & duæ
terræ meæ erunt, & hæreditare possidebo
eas cùm Dominus esset ibi.
11 * Propterea viuo ego, dicit Dominus
Deus, quia faciam iuxta iram tuam & se-
cundùm zelum tuum quem fecisti, odio
habens eos, & notus efficiar per eos cùm
te iudicauero.
12 * Et scies quia ego Dominus. Audiui
vniuersa opprobria tua quæ locutus es ad
montibus Israel, dicens: Deserti nobis ad
deuorandum dati sunt.
13 * Et insurrexistis super me ore vestro, &
derogastis aduersum me, verba vestra ego
audiui. 14 * Hæc dicit Dominus Deus, La-
tante vniuersa terra, in solitudinem te re-
digam.
15 * Sicuti gauisus es super hæreditatem
domus Israel, eò quòd fuerit dissipata, sic
faciam tibi. Dissipatus eris mons Seir, &
Idumæa omnis. Et scient quia ego Do-
minus Deus.

CAP. XXXVI.

1 A TV autem fili hominis propheta super
montes Israel, & dices: Montes Israel,
audite verbum Domini.
2 * Hæc dicit Dominus Deus, Eò quòd
dixerit inimicus de vobis, Euge alitudi-
nes sempiternæ in hæreditatem datæ sunt
nobis.
3 * Propterea vaticinare & dic: Hæc dicit
Dominus Deus: Pro eo quòd desolati estis
& conculcati per circuitum, & facti es in
hæreditatem reliquis gentibus, & ascen-
super labium linguæ & opprobrium gen-
puli.
4 * Propterea montes Israel, audite ver-
bum Domini Dei. Hæc dicit Dominus
Deus montibus & collibus, torrentibus,
vallibusque & desertis, parietinis & vrbi-
bus derelictis, quæ depopulatæ sunt, &
subsannatæ à reliquis gentibus per circui-
tum.

9 * Solitudinem sempiternam ponam te, & 9
ciuitates tuæ non habitabuntur vltrà: & scies
quia ego sum Dominus.
10 * Eò quòd dixeris tu, Duæ gentes, & duæ 10
regiones meæ erunt, & hæreditabo eas, & Do-
minus est ibi.
11 * Propterea viuo ego, dicit Dominus, & 11
faciam tibi secundum inimicitiam tuam, & se-
cundum zelum tuum quem fecisti cùm odio ha-
beres tu eos, & notus efficiar tibi quando iu-
dicabo te.
12 * Et scies quia ego sum Dominus; audiui 12
vocem blasphemiarum tuarum, quia dixisti,
Montes Israel deserti nobis dati sunt in deuo-
rationem.
13 * Et magnificè locutus es super me ore tuo, 13
& multiplicasti sermones tuos contra me; verba vestra
ego audiui.
14 * Hæc dicit Dominus, In lætitia omnis ter- 14
ræ desertum faciam te sempiternum.
15 * Sicut gauisus es hæreditate domus Israel, 15
quia dissipata est, sic faciam te: in desertum eris
mons Seir, & omnis Idumæa consumetur: &
scies quia ego sum Dominus Deus.

CAP. XXXVI.

1 ΚΑΙ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, προφήτευσον ἐπὶ τὰ ὄρη
ισραηλ, καὶ εἰπὲ τοῖς ὄρεσιν ισραηλ, ακούσατε λόγον
κυρίου.
2 * τάδε λέγει κύριος κύριος, ἀνθ' ὧν εἶπεν ὁ ἐχθρὸς
ἐφ' ὑμᾶς οὐαί, ἔρημα αἰώνια εἰς κατάσχεσιν ἡμῖν ἐγε-
νήθη.
3 * διὰ τοῦτο προφήτευσον καὶ εἰπέ, τάδε λέγει κύ-
ριος κύριος· ἀντὶ τοῦ ἀτιμασθῆναι ὑμᾶς καὶ τὸν κύ-
κλῳ ὑμῶν, τοῦ εἶναι ὑμᾶς εἰς κατάσχεσιν τοῖς λοιποῖς ἔθ-
νεσιν, καὶ ἀνέστητε λάλημα γλώσσης καὶ ὀνειδισμὸς ἔστε-
4 σιν. * διὰ τοῦτο ὄρη ισραηλ ἀκούσατε λόγον κυ-
ρίου· τάδε λέγει κύριος τοῖς ὄρεσι καὶ τοῖς βουνοῖς, καὶ
ταῖς φάραγξι, καὶ τοῖς χειμάρροις, καὶ τοῖς ἠρημωμένοις, καὶ ἠφανισμένοις, καὶ ταῖς πόλεσι ταῖς ἐγ-
καταλελειμμέναις, καὶ ἐγένετε εἰς προνομὴν, καὶ εἰς
καταπάτημα τοῖς καταλοιποῖς ἐθνεσιν ἔθνεσιν κυκλόθεν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

I give in eternam vastitatem redigam, & ciuitates tuæ non habitabuntur; & scietis quia ego Dominus. 10 Pro eo quòd dixisti, Duo populi, & duæ prouinciæ meæ erunt, & possidebo eos; & coram Domino manifestiæ sunt cogitationes cordis. 11 Propterea viuo ego, dicit Dominus Deus, quia faciam iuxta iram tuam, & iuxta indignationem tuam quam fecisti, pro eo quòd odisti eos, & reuelabor, vt beneficiam eis, cùm vltionem sumam ex te. 12 Et scies quia ego Dominus. Audita est coram me omnis irritatio tua: qui dixisti de montibus terræ Israel, dicendo: Deserta est terra eorum; nobis traditi sunt consumendi. 13 Et magnificati estis super me verbis vestris, & multiplicastis super me sermones vestros qui auditi sunt coram me. 14 Hæc dicit Dominus Deus, Cùm lætata fuerit vniuersa terra, desolationem faciam in te. 15 Sicut lætus es propter hæreditatem domus Israel, quia deserta est terra eorum, sic faciam tibi: vastus eris mons Seyr, & omnis Idumæa vniuersa: & scient quia ego Dominus.

CAP. XXXVI.

ET tu fili hominis, vaticinare super montes Israel, & dices: Montes Israel suscipite verbum Domini. 2 Hæc dicit Dominus Deus, Pro eo quòd dixit inimicus super vos, Euge, & excelsa seculi in hæreditatem erunt nobis. 3 Propterea vaticinare, & dices: Hæc dicit Dominus Deus, Pro eo quòd magnificati sunt, & pro eo quòd cogitauerunt euertere & vastare vos per circuitum, vt esteris hæreditas reliquis populorum, & carpti estis labio linguæ & detractione populi. 4 Propterea montes Israel suscipite verbum Domini: Hæc dicit Dominus Deus montibus & collibus, torrentibus & conuallibus & desertis desolatis, & vrbibus relictis quæ fuerunt in derisum, & in subsannationem reliquis populis qui erant per circuitum.

תרגום יונתן

1 וְאַתְּ בַּר אֱנָשׁ אִתְנַבֵּי עַל טוּרֵי יִשְׂרָאֵל וְתֵימַר טוּרֵי יִשְׂרָאֵל קַבְּלוּ פִּתְגָמָא דַייָ׃ 2 כִּדְנָן אֲמַר יְיָ אֱלָהִים חֲלָף דַּאֲמַר סָנְאָה עֲלֵיכוֹן
הֵא מֵהֵית מִיתַת לְקַיְּמוּתְהוֹן וְלִירוּתָא דְּעָלְמָא אִתְיְהִיבַת לָנָא יְרוּתָא׃ 3 כֵּן אִתְנַבֵּי וְתֵימַר כִּדְנָן אֲמַר יְיָ אֱלָהִים חֲלָף דְּאִתְכַּרְכָא חֲלָל וְדַשְׁבוּ לְאִתְרָבָא וּלְאַנְדָּרָא
בָּתַר שְׁאָר עַמְמַיָּא דִּי בְחוּלָא וְלִלְעַג לִשְׁאָרָא דְעַמְמַיָּא אִתְרַעֲוָא בְּרַעֲוָא וּבְחֵימְתָא וְלִלְעַג לִשְׁאָרָא דְעַמְמַיָּא דִּי בְחוּלָא וְלִלְעַג לִשְׁאָרָא דְעַמְמַיָּא׃

5 * לָכֵן כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה אִם־לֹא בְּאֵשׁ
קִנְאָתִי דִבַּרְתִּי עַל־שְׁאֵרִית הַגּוֹיִם וְעַל־אֱדוֹם כֻּלָּא
אֲשֶׁר נָתְנוּ־אֶת־אַרְצִי לָהֶם לְמוֹרָשָׁה בְּשִׂמְחַת
כָּל־לֵבָב בִּשְׁאָט נֶפֶשׁ לְמַעַן מִגְרָשָׁהּ לָבַז׃
6 * לָכֵן הִנָּבֵא עַל־אַדְמַת יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ
לֶהָרִים וְלַגְּבָעוֹת לָאֲפִיקִים וְלַגֵּאָיוֹת כֹּה־אָמַר
אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי בְקִנְאָתִי וּבַחֲמָתִי דִּבַּרְתִּי יַעַן
7 כְּלִמַּת גּוֹיִם נְשָׂאתֶם׃ * לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי
יְהוִה אֲנִי נָשָׂאתִי אֶת־יָדִי אִם־לֹא הַגּוֹיִם אֲשֶׁר
לָכֶם מִסָּבִיב הֵמָּה כְּלִמָּתָם יִשָּׂאוּ׃
8 * וְאַתֶּם הָרֵי יִשְׂרָאֵל עַנְפְּכֶם תִּתֵּנוּ וּפֶרְיְכֶם
9 תִּשְׂאוּ לְעַמִּי יִשְׂרָאֵל כִּי קֵרְבוּ לָבוֹא׃ * כִּי הִנְנִי
אֲלֵיכֶם וּפָנִיתִי אֲלֵיכֶם וְנֶעֱבַדְתֶּם וְנִזְרַעְתֶּם׃
10 * וְהִרְבֵּיתִי עֲלֵיכֶם אָדָם כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל כֻּלֹּה
וְנֹשְׁבוּ הֶעָרִים וְהֶחֳרָבוֹת תִּבָּנֶינָה׃
11 * וְהִרְבֵּיתִי עֲלֵיכֶם אָדָם וּבְהֵמָה וְרָבוּ וּפָרוּ
וְהוֹשַׁבְתִּי אֶתְכֶם כְּקַדְמוֹתֵיכֶם וְהֵטִבֹתִי מֵרִאשֹׁתֵיכֶם
וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה׃
12 * וְהוֹלַכְתִּי עֲלֵיכֶם אָדָם אֶת־עַמִּי יִשְׂרָאֵל וִירֵשׁוּךָ
וְהָיִיתָ לָהֶם לְנַחֲלָה וְלֹא־תוֹסִף עוֹד לְשַׁכְּלָם׃
13 * כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה יַעַן אֹמְרִים לָכֶם אֹכֶלֶת
אָדָם אָתְּ וּמְשַׁכֶּלֶת גּוֹיֵךְ הָיִית׃
14 * לָכֵן אָדָם לֹא־תֹאכְלִי עוֹד וְגוֹיֵךְ לֹא תְכַשְּׁלִי־
15 עוֹד נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃ * וְלֹא־אַשְׁמִיעַ אֵלַיִךְ
עוֹד כְּלִמַּת הַגּוֹיִם וְחֶרְפַּת עַמִּים לֹא תִשְׂאִי־עוֹד
וְגוֹיֵךְ לֹא־תַכְשִׁלִי עוֹד נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃
16 * וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
17 * בֶּן־אָדָם בֵּית יִשְׂרָאֵל יֹשְׁבִים עַל־אַדְמָתָם
וַיְטַמְּאוּ אוֹתָהּ בְּדַרְכָּם וּבַעֲלִילוֹתָם כְּטֻמְאַת הַנִּדָּה
הָיְתָה דַרְכָּם לְפָנָי׃

5 * Propterea hæc dicit Dñs Deus: Quo-
niam in igne zeli mei locutus sum de re-
liquis gẽtibus, & de Idumæa vniuersa quæ
B dederunt terram meam sibi in hæreditatẽ
cũ gaudio & toto corde ex animo, & ei-
6 cerunt eam vt vastarent. * Idcirco vati-
cinare super humum Israel, & dices mon-
tibus & collibus, iugis & vallibus. Hæc di-
cit Dñs Deus: Ecce ego in zelo meo, & in
furore meo locutus sum, eò quòd confu-
7 sionem gentium sustinueritis. * Idcirco
hæc dicit Dñs Deus, Ego leuaui manum
meã vt gentes quæ in circuitu vestro sunt,
8 ipsæ confusionem suam portent. * Vos
autem montes Israel ramos vestros germi-
netis, & fructum vestrum afferatis populo
meo Israel, propè enim est vt veniat.
9 * Quia ecce ego ad vos, & conuertar ad
C vos, & arabimini, & accipietis sementem.
10 * Et multiplicabo in vobis homines, om-
nemque domum Israel, & habitabuntur
ciuitates, & ruinosa instaurabuntur.
11 * Et replebo vos hominibus & iumentis,
& multiplicabuntur, & crescent: & habi-
tare vos faciam sicut à principio, bonisque
donabo maioribus quàm habuistis ab ini-
12 tio, & scietis quia ego Dñs. * Et adducam
super vos homines populũ meum Israel,
& hæreditate possidebunt te. Et eris eis in
hæreditatem, & non addes vltrà vt absque
13 eis sis. * Hæc dicit Dñs Deus: Pro eo quòd
dicunt de vobis, Deuoratrix hominum es
14 & suffocans gentem tuam. * Propterea
homines non comedes amplius, & gen-
tem tuam non necabis vltrà, ait Dominus
15 Deus. * Nec auditam faciam in te am-
plius confusionem gentium, & oppro-
brium populorum nequaquam portabis,
& gentem tuam non amittes amplius, ait
Dominus Deus.
16 * Et factum est verbum Domini ad
me, dicens:
17 * Fili hominis, domus Israel habitaue-
runt in humo sua, & polluerunt eam in
vijs suis & in studijs suis. Iuxta immundi-
tiã menstruatæ facta est via eorũ corã me.

** Propterea hæc dicit Dominus Dominus:* 5
Profectò in igne furoris mei locutus sum super
reliquas gentes, & super Idumæam omnẽ; quia
dederunt terram meam sibi in possessionem cum
lætitia, despicientes animas, vt subuerterent
in præda.
** Propterea propheta super terram Israel,* 6
& dic montibus & collibus et vallibus & ru-
pibus, Hæc dicit Dominus, ecce ego in zelo meo
et in furore meo locutus sum pro opprobrio tuo,
quod gentes intulerunt vobis.
** Propterea hæc dicit Dominus Dominus:* 7
Ego leuabo manum meam super gentes, quæ in
circuitu vestro; isti ignominiam suam capient:
** Vestri autem montes Israel vuam, & fru-* 8
ctum comedet populus meus, quia sperant vt
*veniant. * Quoniam ecce ego ad vos, &* 9
respiciam super vos, & arabimini & semina-
*bimini. * Et multiplicabo super vos homines* 10
omnem domum Israel in finem, & habitabun-
tur ciuitates, & deserta ædificabitur.
** Et multiplicabo super vos homines & iu-* 11
menta, & multiplicabuntur & crescent: &
habitare faciam vos sicut in principio vestro;
& bene faciam vobis sicut ab initio vestro: &
scietis quia ego sum Dominus.
** Et generabo super vos homines pro populo* 12
meo Israel, & hæreditabunt vos, & eritis eis
in possessionem, & non addetis vltrà absque
liberis fieri ab eis.
** Hæc dicit Dominus Dominus, Pro eo quòd* 13
dixerũt tibi, Terra deuorans homines, & abs-
que liberis à gente tua fuisti.
** Propterea homines non amplius comedes,* 14
& gentem tuam non absque liberis facies vl-
*trà, ait Dñs Dñs. * Et non audietur super* 15
vos vltrà ignominia gentiũ, & opprobriũ popu
lorum non portabitis vltrà, & gens tua nõ abs-
que liberis erit vltrà, dicit Dominus Dominus.
** Et factum est verbũ Domini ad me, dicens:* 16
** Fili hominis, domus Israel habitauit in terra* 17
sua, & polluerũt eam in via sua, & immũdiciis
suis. & iuxta immundiciam menstruatæ facta
est via eorum ante faciem meam.

5 * διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος κύριος, ἦ μὴν ἐν πυ-
ρὶ θυμοῦ μου ἐλάλησα ἐπὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη, καὶ ἐπὶ τὴν
ἰδουμαίαν πᾶσαν, ὅτι ἔδωκαν τὴν γῆν μου ἑαυτοῖς εἰς κα-
τάσχεσιν μετ' εὐφροσύνης, ἀτιμάσαντες ψυχὰς τοῦ ἀφα-
6 νίσαι ἐν προνομῇ. * διὰ τοῦτο προφήτευσον ἐπὶ τὴν γῆν
τοῦ ἰσραήλ, καὶ εἰπὲ τοῖς ὄρεσιν, καὶ τοῖς βουνοῖς, καὶ ταῖς φά-
ραγξι, καὶ ταῖς νάπαις, τάδε λέγει κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐν τῷ
ζήλῳ μου, καὶ ἐν τῷ θυμῷ μου ἐλάλησα ἀντὶ τοῦ ὀνειδισ-
μοῦ τοῦ ὃν ἔθνη ἤνεγκαν ὑμῖν.
7 * διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος κύριος, ἐγὼ ἀρῶ τὴν
χεῖρά μου ἐπὶ ἔθνη τὰ περικύκλῳ ὑμῶν, οὗτοι τὴν ἀτι-
μίαν αὐτῶν λήψονται.
8 * ὑμῶν δὲ ὄρη ἰσραὴλ τὴν σταφυλὴν, καὶ τὸν καρπὸν κα-
ταφάγεται λαός μου, ὅτι ἐλπίζουσιν τοῦ ἐλθεῖν.
9 * ὅτι ἰδοὺ ἐγὼ ἐφ' ὑμᾶς καὶ ἐπιβλέψω ἐφ' ὑμᾶς, καὶ
κατεργασθήσεσθε καὶ σπαρήσεσθε.
10 * καὶ πληθυνῶ ἐφ' ὑμᾶς ἀνθρώπους πᾶν οἶκον ἰσραὴλ
εἰς τέλος, καὶ κατοικηθήσονται αἱ πόλεις, καὶ ἡ ἠρημωμένη οἰκο-
δομηθήσεται.
11 * καὶ πληθυνῶ ἐφ' ὑμᾶς ἀνθρώπους, καὶ κτήνη καὶ πλη-
θυνθήσονται καὶ αὐξυνθήσονται, καὶ κατοικιῶ ὑμᾶς ὡς τὸ ἐν ἀρχῇ
ὑμῶν, καὶ εὖ ποιήσω ὑμᾶς ὥσπερ τὰ ἔμπροσθεν ὑμῶν, καὶ
γνώσεσθε ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος.
12 * καὶ γεννήσω ἐφ' ὑμᾶς ἀνθρώπους ἀντὶ τοῦ λαοῦ μου
ἰσραὴλ, καὶ κληρονομήσουσιν ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθε αὐτοῖς εἰς
κατάσχεσιν, καὶ οὐ μὴ προσθῆτε ἔτι ἀτεκνωθῆναι ἀπ' αὐ-
13 τῶν. * τάδε λέγει κύριος κύριος, ἀνθ' ὧν εἶπάν σοι,
γῆ κατεσθίουσα ἀνθρώπους, καὶ ἠτεκνωμένη ὑπὸ τοῦ ἔθνους
σου ἐγένου.
14 * διὰ τοῦτο ἀνθρώπους οὐκ ἔτι φάγεσαι, καὶ τὸ ἔθνος
σου οὐκ ἀτεκνώσεις ἔτι, λέγει κύριος κύριος.
15 * καὶ οὐκ ἀκουσθήσεται ἐφ' ὑμᾶς ἔτι ἀτιμία ἐθνῶν, καὶ
ὀνειδισμὸν λαῶν οὐ μὴ ἀνενέγκητε ἔτι, καὶ τὸ ἔθνος σου οὐκ
ἀτεκνωθήσεται ἔτι, λέγει κύριος κύριος.
16 * καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με, λέγων·
17 * υἱὲ ἀνθρώπου, οἶκος ἰσραὴλ κατῴκησεν ἐπὶ τῆς γῆς
αὐτῶν, καὶ ἐμίαναν αὐτὴν ἐν τῇ ὁδῷ αὐτῶν, καὶ ταῖς ἀκαθαρ-
σίαις αὐτῶν· καὶ κατὰ τὴν ἀκαθαρσίαν τῆς ἀποκαθημένης
ἐγενήθη ἡ ὁδὸς αὐτῶν πρὸ προσώπου μου.

תרגום יונתן

5 בכן כדנן אמר יי אלהים אם לא באשת פורענותי גזרת במימרי על שארא דעממיא ועל אדומאי כלהון דיהבו ית ארע בית שכינתי להון לירותא בחדות כל לב בבצפות נפש בדיל לתרכותה למבזה׃ 6 בכן אתנבי על ארעא דישראל ותימר לטוריא ולרמתא לפציריא ולחליא כדנן אמר יי אלהים הא אנא ברגזי ובחמתי גזרת במימרי חלף דאתכנעות עממיא קבלתון׃
7 בכן כדנן אמר יי אלהים אנא קימת במימרי אם לא עממיא די בזו יתכון סחור סחור אנון אתכנעותהון יקבלון׃
8 ואתון טורי ישראל אבכון תצלחון ופריכון תטענון לעמי ישראל ארי קריב יום פורקני למיתי׃ 9 ארי הא אנא מתגלי עליכון במימרי לאוטבא לכון ותתפלחון ותזדרעון׃ 10 ואסגי עליכון אנשא כל בית ישראל כלהון ויתיתבן קרויא וחרבתא יתבנין׃
11 ואסגי עליכון אנשא ובעירא ויסגון ויפשון ואותיב יתכון כדמלקדמין ואוטיב לכון כדמן אוללא ותדעון ארי אנא יי׃
12 ואסגי עליכון אנשא ית עמי ישראל ויחסנונך ותהי להון לאחסנא ולא תוסיף עוד לתכלותהון׃
13 כדנן אמר יי אלהים חלף דאמרין לכון מקטלת אנשא את ומתכלת עמיך הוית׃ 14 בכן אנשא לא תקטלין עוד ועמיך לא תתכלין עוד אמר יי אלהים׃ 15 ולא אשמע ליך עוד אתכנעות עממיא וחסודי עממיא לא תקבלין עוד ועמיך לא תתכלין עוד אמר יי אלהים׃
16 והוה פתגם נבואה מן קדם יי עמי למימר׃ 17 בר אדם בית ישראל יתבין על ארעהון וסאיבו יתה באורחתהון ובעובדיהון כסאובת אתתא טומאה הות אורחתהון קדמי׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Propterea hæc dicit Dominus Deus: Nisi in igne vltionis meæ decreuerim in verbo meo super reliquos populos; & super Idumæos omnes, qui posuerunt terram domus maiestatis meæ in hæreditatem sibi, cum gaudio ex toto corde, & insultatione animi, vt eiicerent eam, & vt vastarent eam. 6 Propterea vaticinare super terram Israel, & dices montibus & collibus, & riuis & conuallibus: Hæc dicit Dominus Deus, Ecce ego in furore meo, & in indignatione mea decreui in verbo meo, eò quòd confusionem populorum sustinuistis. 7 Propterea hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego iuraui in verbo meo, nisi populi qui vastauerunt vos per circuitum, ipsi confusionem suam suscipient. 8 Vos autem montes Israel germine vestro proficietis, & fructum vestrum portabitis populo meo Israel: quia propè est vt veniat dies redemptionis meæ. 9 Quia ecce ego apparebo super vos, & respiciam in verbo meo, vt bene faciam vobis; & colemini, & seminabimini. 10 Et multiplicabo in vobis homines omnem domum Israel vniuersam, & habitabuntur ciuitates & deserta, & reædificabuntur. 11 Et multiplicabo super vos homines & iumenta, & multiplicabuntur & crescent: & habitare faciam vos sicut à principio, & benefaciam vobis sicut ab initio: & scietis quia ego Dominus.
12 Et multiplicabo super vos homines populum meum Israel, & possidebunt te, & eris eis in hæreditatẽ, & non addes vltrà vt eos orbes.
13 Hæc dicit Dominus Deus: Pro eo quòd dicunt tibi, Interficiens homines es tu & absque liberis faciens populum tuum.
14 Propterea homines non interficies amplius, & populum tuum non facies vltrà absque liberis, ait Dominus Deus.
15 Nec audire faciam te vltrà ignominiam populorum, nec opprobrium gentium sustinebis, nec tuam amplius gentem orbabis, inquit Dominus Deus. 16 Et factum est verbum prophetiæ à facie Domini ad me, dicens: 17 Fili hominis, domus Israel habitauerunt in terra sua, & polluerunt eam in viis suis, & operibus suis: iuxta pollutionem mulieris immundæ fuit via eorum coram me.

Universidad de Deusto
Biblioteca

18 * וָאֶשְׁפֹּךְ חֲמָתִי עֲלֵיהֶם עַל־הַדָּם אֲשֶׁר־שָׁפְכוּ
עַל־הָאָרֶץ וּבְגִלּוּלֵיהֶם טִמְּאוּהָ׃
19 * וָאָפִיץ אֹתָם בַּגּוֹיִם וַיִּזָּרוּ בָּאֲרָצוֹת כְּדַרְכָּם
20 וְכַעֲלִילוֹתָם שְׁפַטְתִּים׃ * וַיָּבוֹא אֶל־הַגּוֹיִם
אֲשֶׁר־בָּאוּ שָׁם וַיְחַלְּלוּ אֶת־שֵׁם קָדְשִׁי בֶּאֱמֹר
לָהֶם עַם־יְהוָה אֵלֶּה וּמֵאַרְצוֹ יָצָאוּ׃
21 * וָאֶחְמֹל עַל־שֵׁם קָדְשִׁי אֲשֶׁר חִלְּלֻהוּ בֵּית
יִשְׂרָאֵל בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר־בָּאוּ שָׁמָּה׃
22 * לָכֵן אֱמֹר לְבֵית־יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי עֹשֶׂה בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי אִם־לְשֵׁם־
קָדְשִׁי אֲשֶׁר חִלַּלְתֶּם בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר־בָּאתֶם שָׁם׃
23 * וְקִדַּשְׁתִּי אֶת־שְׁמִי הַגָּדוֹל הַמְחֻלָּל בַּגּוֹיִם
אֲשֶׁר חִלַּלְתֶּם בְּתוֹכָם וְיָדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי־אֲנִי יְהוָה
נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה בְּהִקָּדְשִׁי בָכֶם לְעֵינֵיכֶם׃
24 * וְלָקַחְתִּי אֶתְכֶם מִן־הַגּוֹיִם וְקִבַּצְתִּי אֶתְכֶם
מִכָּל־הָאֲרָצוֹת וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם אֶל־אַדְמַתְכֶם׃
25 * וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם מִכֹּל
טֻמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל־גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם׃
26 * וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חָדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֶתֵּן
בְּקִרְבְּכֶם וַהֲסִרֹתִי אֶת־לֵב הָאֶבֶן מִבְּשַׂרְכֶם
וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר׃
27 * וְאֶת־רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְעָשִׂיתִי אֵת אֲשֶׁר־
בְּחֻקַּי תֵּלֵכוּ וּמִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם׃
28 * וִישַׁבְתֶּם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לַאֲבֹתֵיכֶם וִהְיִיתֶם
לִי לְעָם וְאָנֹכִי אֶהְיֶה לָכֶם לֵאלֹהִים׃
29 * וְהוֹשַׁעְתִּי אֶתְכֶם מִכֹּל טֻמְאוֹתֵיכֶם
וְקָרָאתִי אֶל־הַדָּגָן וְהִרְבֵּיתִי אֹתוֹ וְלֹא־אֶתֵּן
30 עֲלֵיכֶם רָעָב׃ * וְהִרְבֵּיתִי אֶת־פְּרִי הָעֵץ
וּתְנוּבַת הַשָּׂדֶה לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא תִקְחוּ עוֹד חֶרְפַּת
רָעָב בַּגּוֹיִם׃

18 *Et effudi indignationem meam super
eos pro sanguine quem fuderũt super ter-
ram. & in idolis suis polluerunt eam.
19 *Et dispersi eos in gentes, & ventilati
sunt in terras. Iuxta vias eorum & ad-
20 inuentiones eorum iudicaui eos. *Et ingressi
sunt ad gentes ad quas introierunt, & pol-
luerunt nomen sanctũ meum, cùm dice-
retur de eis, Populus Dñi iste est & de terra
21 eius egressi sunt. *Et peperci nomini san-
cto meo quod polluerat domus Israel in
gentibus ad quas ingressi sunt.
22 *Idcirco dices domui Israel: Hæc dicit
C Dominus Deus, Non propter vos ego fa-
ciam domus Israel, sed propter nomen san-
ctum meum quod polluistis in gentibus
ad quas intrastis.
23 *Et sanctificabo nomen meum magnum
quod pollutum est inter gentes, quod pol-
luistis in medio earum, vt sciant gentes
quia ego Dominus, ait Dñs exercituum,
cùm sanctificatus fuero in vobis coram eis.
24 *Tollam quippe vos de gentibus, & con-
gregabo vos de vniuersis terris, & ad-
ducam vos in terram vestram.
25 *Et effundam super vos aquam mun-
dam, & mundabimini ab omnibus inqui-
namentis vestris, & ab vniuersis idolis ve-
stris mundabo vos.
26 *Et dabo vobis cor nouum, & spiritum
D nouum ponam in medio vestri. Et aufe-
ram cor lapideum de carne vestra, & da-
bo vobis cor carneum.
27 *Et spiritum meum ponam in medio
vestri, & faciam vt in præceptis meis am-
buletis, & iudicia mea custodiatis, & ope-
28 remini. *Et habitabitis in terra quã dedi
patribus vestris: & eritis mihi in populũ,
& ego ero vobis in Deum.
29 *Et saluabo vos ex vniuersis inquina-
mentis vestris, & vocabo frumentum, &
multiplicabo illud, & non imponam vo-
bis famem.
30 *Et multiplicabo fructum ligni & ge-
nimina agri, vt non portetis vltrà oppro-
brium famis in gentibus.

תרגום יונתן

18 ושפכת חמתי עליהון על דם זכי דאשדו על ארעא ובפלחן טעותהון סאבוהא׃ 19 ואגליתי יתהון לביני עממיא ואבדרינון
במדינתא כאורחתהון בישא וכעובדיהון מקלקליא אתפרעית מנהון׃ 20 ועלו לביני עממיא דאתגליו לתמן על דאחילו ית שמא
דקודשי באמרין להון אם עמה דיי אלין ואיכדין מארע בית שכינתיה גלו׃ 21 וחסת על שמא דקודשי דאחלוהי בית ישראל ביני עממיא
דאתגליאו לתמן׃ 22 בכן אמר לבית ישראל כדנן אמר יוי אלהים לא בדילכון אנא עבד בית ישראל אלהן על שמא דקודשי דאחלתון
ביני עממיא דאתגליתון לתמן׃ 23 ואקדש ית שמי רבא דאתחל ביני עממיא דאחילתון ביניהון וידעון עממיא ארי אנא יוי אמר יוי
אלהים כד אתקדש בכון לעיניכון׃ 24 ואקרב יתכון מביני עממיא ואכנוש יתכון מכל מדינתא ואעיל יתכון לארעכון׃
25 ואשבוק לחוביכון כמא דמדכן במי אדיותא ובקטם תורתא דחטאתא ותדכון מכל סואבתכון ומכל טעותכון אדכי יתכון׃
26 ואתן לכון לב דחיל ורוח חדתא אתן במעיכון ואתבר לבא דרשיעא דהוא תקיפא כאבנא מבשרכון ואתן לכון לב דחיל קדמי למעבד
רעותי׃ 27 וית רוח קודשי אתן במעיכון ואעבד ית די בקימי תהכון ודיני תטרון ותעבדון׃
28 ותיתבון בארעא דיהבית לאבהתכון ותהון קדמי לעם ואנא אהוי לכון לאלהא׃
29 ואפרוק יתכון מכל סואבתכון ואברך ית עיבורא ואסגי יתיה ולא אתן עליכון כפנא׃
30 ואסגי ית פירי אילנא ועללת חקלא בדיל דלא תקבלון עוד חסודי כפנא ביני עממיא׃

*Et effudi furorem meum super eos, pro san- 18
guine quem fuderunt super terram, & in abo-
minationibus suis polluerũt eam. *& dissemi- 19
naui eos in gentes, & ventilaui eos in regio-
nes iuxta viam eorum, & iuxta peccatum eo-
rum iudicaui eos.
*Et ingressi sunt in gentes quò introierunt 20
illuc, & prophanauerunt nomen meum sanctũ,
cùm dicerentur ipsi populus Domini, ipsi & de
terra eius egressi sunt.
*Et peperci eis propter nomẽ meum sanctũ, 21
quod prophanauerunt domus Israel in gentibus
quò ingressi sunt illuc.
*Propterea dic domui Israel: Hæc dicit Do- 22
minus Dominus, Non vobis ego facio domus
Israel; sed propter nomen meum sanctum quod
prophanastis in gentibus, quò ingressi estis illuc.
*Et sanctificabo nomẽ meum magnum quod 23
prophanatum est in gentibus, quod prophanastis
in medio earum: & scient gentes quia ego sum
Dominus, dicit Dominus Dominus. cùm san-
ctificatus fuero ego in vobis ante oculos eorum.
*Et tollam vos de gentibus, & congregabo 24
vos de vniuersis terris, & inducam vos in
terram vestram.
*Et aspergam super vos aquam mundam, 25
& mundabimini ab immũdiciis vestris, & ab
omnibus idolis vestris mundabo vos.
*Et dabo vobis cor nouum, & spiritum 26
nouum dabo in vobis, & auferam cor lapideũ
de carne vestra, & dabo vobis cor carneum.
*Et spiritum meum dabo in vobis, & fa- 27
ciam vt in iustificationibus meis ambuletis,
& iudicia mea custodiatis, & faciatis ea.
*Et habitetis in terra quam dedi patribus 28
vestris, & eritis mihi in populum, & ego ero
vobis in Deum.
*Et saluabo vos ex vniuersis immundi- 29
tiis vestris, & vocabo triticum, & multi-
plicabo illud, & non dabo super vos fa-
mem.
*Et multiplicabo fructum ligni & germina 30
agri, vt non accipiatis vltra opprobrium famis
in gentibus.

18 *καὶ ἐξέχεα τὸν θυμόν μου ἐπ' αὐτοὺς ἀντὶ τοῦ αἵ-
ματος ὃ ἔχεον ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐν τοῖς βδελύγμασιν
αὐτῶν ἐμόλυναν αὐτήν.
19 *καὶ διέσπειρα αὐτοὺς εἰς τὰ ἔθνη, καὶ ἐλίκμησα αὐ-
τοὺς εἰς τὰς χώρας κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτῶν, καὶ κατὰ τὴν ἁμαρ-
20 τίαν αὐτῶν ἔκρινα αὐτούς. *καὶ εἰσῆλθον εἰς τὰ ἔθνη
οὗ εἰσῆλθον ἐκεῖ, καὶ ἐβεβήλωσαν τὸ ὄνομά μου τὸ ἅγιον
ἐν τῷ λέγεσθαι αὐτοὺς λαὸς κυρίου, οὗτοι καὶ ἐκ τῆς γῆς
21 αὐτοῦ ἐξεληλύθασιν. *καὶ ἐφεισάμην αὐτῶν διὰ τὸ
ὄνομά μου τὸ ἅγιον ὃ ἐβεβήλωσαν οἶκος ἰσραὴλ ἐν τοῖς
ἔθνεσιν οὗ εἰσήλθοσαν ἐκεῖ.
22 *διὰ τοῦτο εἶπον τῷ οἴκῳ ἰσραήλ, τάδε λέγει κύριος
κύριος, οὐχ ὑμῖν ἐγὼ ποιῶ οἶκος ἰσραήλ, ἀλλὰ διὰ τὸ
ὄνομά μου τὸ ἅγιον ὃ ἐβεβηλώσατε ἐν τοῖς ἔθνεσιν οὗ εἰ-
σήλθετε ἐκεῖ.
23 *καὶ ἁγιάσω τὸ ὄνομά μου τὸ μέγα τὸ βεβηλωθὲν ἐν
τοῖς ἔθνεσιν ὃ ἐβεβηλώσατε ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ γνώσονται
τὰ ἔθνη ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος, λέγει κύριος κύριος, ἐν τῷ
ἁγιασθῆναί με ἐν ὑμῖν κατ' ὀφθαλμοὺς αὐτῶν.
24 *καὶ λήψομαι ὑμᾶς ἐκ τῶν ἐθνῶν, καὶ ἀθροίσω ὑμᾶς
ἐκ πασῶν τῶν γαιῶν, καὶ εἰσάξω ὑμᾶς εἰς τὴν γῆν ὑμῶν.
25 *καὶ ῥανῶ ἐφ' ὑμᾶς ὕδωρ καθαρόν, καὶ καθαρισθήσε-
σθε ἀπὸ τῶν ἀκαθαρσιῶν ὑμῶν, καὶ ἀπὸ πάντων τῶν εἰδώ-
λων ὑμῶν καθαριῶ ὑμᾶς.
26 *καὶ δώσω ὑμῖν καρδίαν καινὴν καὶ πνεῦμα καινὸν δώ-
σω ἐν ὑμῖν, καὶ ἀφελῶ τὴν καρδίαν τὴν λιθίνην ἐκ τῆς
σαρκὸς ὑμῶν, καὶ δώσω ὑμῖν καρδίαν σαρκίνην.
27 *καὶ τὸ πνεῦμά μου δώσω ἐν ὑμῖν καὶ ποιήσω ἵνα ἐν τοῖς
δικαιώμασί μου πορεύησθε, καὶ τὰ κρίματά μου φυλά-
ξησθε, καὶ ποιήσητε αὐτά.
28 *καὶ κατοικήσητε ἐπὶ τῆς γῆς ἧς ἔδωκα τοῖς πατρά-
σιν ὑμῶν, καὶ ἔσεσθέ μοι εἰς λαόν, καὶ ἐγὼ ἔσομαι ὑμῖν
εἰς θεόν.
29 *καὶ σώσω ὑμᾶς ἐκ πασῶν τῶν ἀκαθαρσιῶν ὑμῶν,
καὶ καλέσω τὸν σῖτον, καὶ πληθυνῶ αὐτόν, καὶ οὐ δώσω ἐφ'
ὑμᾶς λιμόν.
30 *καὶ πληθυνῶ τὸν καρπὸν τοῦ ξύλου καὶ τὰ γεννήμα-
τα τοῦ ἀγροῦ, ὅπως ἂν μὴ λάβητε ἔτι ὀνειδισμὸν λιμοῦ
ἐν τοῖς ἔθνεσιν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

18 Et effudi indignationem meam super eos propter sanguinem innocentem, quem effuderunt super terram: & cultu idolorũ suorum
polluerunt eam. 19 Et migrare feci eos inter populos, & dispersi eos per prouincias: iuxta viam illorum pessimam, & iuxta opera
eorum corrupta vltionem sumpsi ex eis. 20 Et ingressi sunt inter populos, ad quos migrauerunt, pro eo quòd violauerunt nomen
sanctum meum, cùm dicebant eis, Si populus Domini sunt isti, quomodo ergo migrauerunt à terra domus maiestatis eius? 21 Et peperci
nomini sancto meo, quod violauerunt domus Israel inter populos ad quos migrauerunt. 22 Propterea dic domui Israel: Hæc dicit Dñs:
Non propter vos ego facio domus Israel, sed propter nomen sanctum meum, quod prophanastis inter populos ad quos migrastis. 23 Et san-
ctificabo nomen meum magnum, quod violatum est inter populos, quod violastis inter eos; & scient populi quia ego Dominus, ait Do-
minus Deus: cùm sanctificatus fuero in vobis ante oculos eorum. 24 Et applicabo vos de medio populorum, & congregabo vos de
omnibus prouinciis, & introducam vos in terram vestram. 25 Et dimittam peccata vestra, sicut mundantur aqua aspersionis, &
cinere vaccæ quæ *immolatur* pro peccato: & mundabimini ab omnibus immundiciis vestris, & ab omnibus idolis vestris mundabo vos.
26 Et dabo vobis cor timens, & spiritum nouum dabo in visceribus vestris, & conteram cor impium, quod est durum sicut lapis,
de carne vestra, & dabo vobis cor timens coram me, vt faciat voluntatem meam. 27 Et spiritum sanctum meum dabo in visceribus
vestris, & faciam vt in præceptis meis ambuletis, & iudicia mea custodiatis & faciatis. 28 Et habitabitis in terra quam dedi patri-
bus vestris: & eritis coram me in populum, & ego ero vobis in Deum. 29 Et saluabo vos ab vniuersis inquinamentis vestris, &
benedicam frumento, & multiplicabo illud, & non dabo in vobis famem. 30 Et multiplicabo fructum arboris, & germen
agri, vt non suscipiatis amplius opprobrium famis inter populos.

Universidad de Deusto
Biblioteca

31 וּזְכַרְתֶּם אֶת־דַּרְכֵיכֶם הָרָעִים וּמַעַלְלֵיכֶם
לֹא־טוֹבִים וְנִקְטֹתֶם בִּפְנֵיכֶם עַל עֲוֹנֹתֵיכֶם
וְעַל תּוֹעֲבֹתֵיכֶם׃

32 לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי־עֹשֶׂה נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה יִוָּדַע
לָכֶם בּוֹשׁוּ וְהִכָּלְמוּ מִדַּרְכֵיכֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל׃

33 כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה בְּיוֹם טַהֲרִי אֶתְכֶם מִכֹּל
עֲוֹנוֹתֵיכֶם וְהוֹשַׁבְתִּי אֶת־הֶעָרִים וְנִבְנְתָה הַחֳרָבוֹת׃

34 וְהָאָרֶץ הַנְּשַׁמָּה תֵּעָבֵד תַּחַת אֲשֶׁר הָיְתָה שְׁמָמָה
לְעֵינֵי כָל־עוֹבֵר׃ 35 וְאָמְרוּ הָאָרֶץ הַלָּזוּ הַנְּשַׁמָּה
הָיְתָה כְּגַן־עֵדֶן וְהֶעָרִים הֶחֳרֵבוֹת וְהַנְּשַׁמּוֹת
וְהַנֶּהֱרָסוֹת בְּצוּרוֹת יָשָׁבוּ׃

36 וְיָדְעוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר יִשָּׁאֲרוּ סְבִיבוֹתֵיכֶם כִּי־
אֲנִי יְהוָה בָּנִיתִי הַנֶּהֱרָסוֹת נָטַעְתִּי הַנְּשַׁמָּה אֲנִי
יְהוָה דִּבַּרְתִּי וְעָשִׂיתִי׃

37 כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה עוֹד זֹאת אִדָּרֵשׁ לְבֵית־
יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהֶם אַרְבֶּה אֹתָם כַּצֹּאן אָדָם׃

38 כְּצֹאן קְדָשִׁים כְּצֹאן יְרוּשָׁלַ͏ִם בְּמוֹעֲדֶיהָ כֵּן
תִּהְיֶינָה הֶעָרִים הֶחֳרֵבוֹת מְלֵאוֹת צֹאן אָדָם וְיָדְעוּ
כִּי־אֲנִי יְהוָה׃

לז

1 הָיְתָה עָלַי יַד־יְהוָה וַיּוֹצִיאֵנִי בְרוּחַ יְהוָה׃
וַיַּנִּיחֵנִי בְּתוֹךְ הַבִּקְעָה וְהִיא מְלֵאָה עֲצָמוֹת׃

2 וְהֶעֱבִירַנִי עֲלֵיהֶם סָבִיב סָבִיב וְהִנֵּה רַבּוֹת
מְאֹד עַל־פְּנֵי הַבִּקְעָה וְהִנֵּה יְבֵשׁוֹת מְאֹד׃

3 וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם הֲתִחְיֶינָה הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה
וָאֹמַר אֲדֹנָי יֱהוִה אַתָּה יָדָעְתָּ׃

4 וַיֹּאמֶר אֵלַי הִנָּבֵא עַל־הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה וְאָמַרְתָּ
אֲלֵיהֶם הָעֲצָמוֹת הַיְבֵשׁוֹת שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה׃

5 כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה לָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה הִנֵּה אֲנִי
מֵבִיא בָכֶם רוּחַ וִחְיִיתֶם׃

31 * Et recordabimini viarum vestrarum peſſimarum, ſtudiorumque nō bonorum, & diſplicebunt vobis iniquitates veſtræ & ſcelera veſtra.

32 * Non propter vos ego faciam, ait Dominus Deus: notum ſit vobis. Confundimini & erubeſcite ſuper vijs veſtris domus Iſrael.

33 * Hæc dicit Dominus Deus, In die qua mundauero vos ex omnibus iniquitatibus veſtris, & inhabitare fecero vrbes & inſtauratiuero ruinoſa.

34 * Et terra deſerta fuerit exculta quæ quondam erat deſolata in oculis omnis viatoris:

35 * Dicent, Terra illa inculta, facta eſt vt hortus voluptatis, & ciuitates deſertæ & deſtructæ, atque ſuffoſſæ munitæ ſederunt.

36 * Et ſcient gentes quæcunque derelictæ fuerint in circuitu veſtro, quia ego Dominus ædificaui diſſipata, plantauique inculta; ego Dominus locutus ſum & feci.

37 * Hæc dicit Dominus Deus, Adhuc hoc inuenient me domus Iſrael vt faciam eis. Multiplicabo eos ſicut gregem hominum. * Vt gregem ſanctū vt gregem Hieruſalem in ſolennitatibus eius. Sic erunt ciuitates deſertæ plenæ gregibus hominū, & ſcient quia ego Dominus.

CAP. XXXVII.

1 * FActa eſt ſuper me manus Domini, & eduxit me in ſpiritu Domini, & dimiſit me in medio campi, qui erat plenus oſſibus. 2 * Et circunduxit me per ea in gyrum. Erant autē multa valde ſuper faciem campi, ſiccaque vehementer.

3 * Et dixit ad me: Fili hominis, putaſne viuent oſſa iſta? Et dixi, Domine Deus tu noſti.

4 * Et dixit ad me, Vaticinare de oſſibus iſtis. Et dices eis, Oſſa arida audite verbum Domini.

5 * Hæc dicit Dominus Deus oſſibus hiſce: Ecce ego intromitto in vos ſpiritum, & viuetis.

תרגום יונתן

31 וְתִדְכְּרוּן יָת אָרְחָתֵיכוֹן בִּישְׁתָּא וְעוֹבָדֵיכוֹן דְּלָא תַקָּנִין וְתִדְכְּנוּן חֻזַּן שֵׁל חוֹבֵיכוֹן וְעַל הוֹעֲבָתְכוֹן׃ 32 לָא בְדִילְכוֹן אֲנָא עָבֵד אֲמַר
אֲדֹנָי יְיָ יְהֵא גְלֵי קֳדָמַי בְּהֵיכְלִי דְּתִתְבְּהָתוּן וְתִכְּסוּן אַפֵּיכוֹן מִן אָרְחָתֵיכוֹן בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ 33 כְּדֵין אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים בְּיוֹמָא דְאַדְכֵּי יָתְכוֹן מִכֹּל חוֹבֵיכוֹן וְאַיְתֵב
יָתְכוֹן וְיִתְבְּנֵין קִרְוֵיהוֹן וְאִתְכְּנְעוּ מַקְדְּשַׁיָּא דְּחָרְבָן בְּרֵישׁ כָּל אָרְחָתְכוֹן׃ 34 וְאַרְעָא דְּחָרְבָא תִּתְעֲבֵד דְּלָא כְּמָא דַּהֲוָת חֲלָף דְּחָרְבָא קָדָם כָּל דְּעָבַר׃ 35 וְיֵימְרוּן אַרְעָא דִּין דְּחָרְבָא הֲוָת כְּגִנְתָא דְּעֵדֶן וְקִרְוַיָּא חֲרִיבָתָא וְשַׁדְיָתָא וְקַפְּדָתָא כַּרְכִין תַּקִּיפִין יְתִבוּ׃
36 וְיִדְּעוּן עַמְמַיָּא דְּיִשְׁתְּאַרוּן סְחָרְנֵיכוֹן אֲרֵי אֲנָא יְיָ בְּנַיְתִי קַפְּדָתָא וְאַתְּלֵיתִי תַּקִּיפִין יְתִבוּ׃ 37 כְּדֵין אֲמַר יְיָ עוֹד דָּא אִשְׁתְּאֵל בֵּי מִקְדְּשָׁא לְבֵית יִשְׂרָאֵל לְמֶעְבַּד לְהוֹן אַסְגָּאָה כְּעָנָא׃ 38 כְּעָנָא קֻדְשָׁא כְּעָנָא דְּמַדְבְּרָא וְאִתְקַן לִירוּשְׁלֵם בְּזִמְנֵי סִדְרֵי לְבֵית יִשְׂרָאֵל
לְזַמָּנָא עַל רוּחָא נְבוּאָה דִּי שְׁרָא עֲלַי מִן קֳדָם יְיָ וְאַפְּקַנִי בְּגוֹ בְּקַעְתָּא וְהִיא מְלֵיָא גַּרְמֵי אֲנָשָׁא׃
לז 1 וְאַסְחַרְנִי עֲלֵיהוֹן סְחוֹר סְחוֹר וְהָא סַגִּיאִין לַחֲדָא עַל אַפֵּי בְקַעְתָּא וְהָא יְבִשִׁין לַחֲדָא׃ 2 וַאֲמַר לִי בַּר אֲדָם הֵיחַיְין גַּרְמַיָּא הָאִלֵּין וַאֲמָרִית יְיָ אֱלֹהִים אַתְּ גְלֵי קֳדָמָךְ׃ 3 וַאֲמַר לִי אִתְכְּנִי עַל גַּרְמַיָּא הָאִלֵּין וְתֵימַר לְהוֹן גַּרְמַיָּא יְבִשַׁיָּא קַבְלוּ פִּתְגָמָא דַּייָ׃

31 * Et recordabimini viarum veſtrarum malarum, & ſtudiorum veſtrorum non bonorum, & abominationi habebimini ante faciem veſtrā in iniquitatibus veſtris, & in abominationibus veſtris.

32 * Non propter vos ego facio, dicit Dominus Dominus: notum ſit vobis, confundimini, & erubeſcite à vijs veſtris domus Iſrael.

33 * Hæc dicit Dominus Dominus, In die qua mundauero vos ex omnibus iniquitatibus veſtris, & habitari fecero ciuitates, & ædificabuntur deſerta.

34 * Et terra deſolata excoletur eò quòd deſolata ante oculos omnis tranſeuntis.

35 * Et dicent, Terra illa deſerta facta eſt vt hortus voluptatis, & ciuitates deſertæ & deſolatæ & ſuffoſſæ, munitæ apparuerunt.

36 * Et ſcient gentes quæcunque derelinquentur in circuitu veſtro, quia ego Dominus ædificaui deſertas, & plantaui deſolatas; quia ego Dominus locutus ſum & feci.

37 * Hæc dicit Dominus Dominus, Adhuc hoc querar domui Iſrael vt faciam eis: multiplicabo eos ſicut oues hommes;

38 * Vt oues ſanctas, vt oues Hierusalem in ſolennitatibus eius: ſic erunt ciuitates deſertæ plenæ ouibus hominum, & ſcient quia ego Dominus.

CAP. XXXVII.

1 * ΕΤ facta eſt ſuper me manus Domini, et eduxit me in ſpiritu Domini, & poſuit me in medio campi, & hic erat plenus oſſium humanorum.

2 * Et circumduxit me ſuper ea per gyrum in circuitu, & ecce multa nimis ſuper faciem campi arida vehementer.

3 * Et dixit ad me, Fili hominis ſi viuent oſſa hæc? & dixi, Domine Domine tu noſti ea.

4 * Et dixit ad me, Propheta ſuper oſſa hæc, & dices eis, Oſſa arida audite verbum Domini.

5 * Hæc dicit Dominus Dominus oſſibus iſtis, Ecce ego adducam in vos ſpiritum vitæ.

31 * καὶ μνησθήσεσθε τὰς ὁδοὺς ὑμῶν τὰς πονηρὰς, καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν τὰ μὴ ἀγαθά, καὶ προσωχθίσατε κατὰ πρόσωπον ὑμῶν ἐν ταῖς ἀνομίαις ὑμῶν, καὶ ἐπὶ τοῖς βδελύγμασιν ὑμῶν.

32 * οὐ δι' ὑμᾶς ἐγὼ ποιῶ λέγει κύριος κύριος· γνωστὸν ἔστω ὑμῖν, αἰσχύνθητε, καὶ ἐντράπητε ἀπὸ τῶν ὁδῶν ὑμῶν οἶκος Ισραήλ.

33 * τάδε λέγει κύριος κύριος· ἐν ἡμέρᾳ ἣ καθαριῶ ὑμᾶς ἀπὸ πασῶν ἀνομιῶν ὑμῶν, καὶ κατοικιῶ τὰς πόλεις, καὶ οἰκοδομηθήσονται ἔρημοι.

34 * καὶ ἡ γῆ ἡ ἠφανισμένη ἐργασθήσεται, ἀντὶ ὧν ὅτι ἠφανισμένη κατ' ὀφθαλμοὺς παντὸς παρῴδουν.

35 * καὶ ἐροῦσιν, ἡ γῆ ἐκείνη ἡ ἠφανισμένη ἐγενήθη ὡς κῆπος τρυφῆς, καὶ αἱ πόλεις αἱ ἔρημοι καὶ ἠφανισμέναι, καὶ κατεσκαμμέναι, ὀχυραὶ ἐφάνησαν.

36 * καὶ γνώσονται τὰ ἔθνη ὅσα ἀν καταλειφθῶσιν κύκλῳ ὑμῶν, ὅτι ἐγὼ κύριος ᾠκοδόμησα τὰς καθῃρημένας, καὶ κατεφύτευσα τὰς ἠφανισμένας, ὅτι ἐγὼ κύριος ἐλάλησα καὶ ἐποίησα.

37 * τάδε λέγει κύριος κύριος, ἔτι τοῦτο ζητηθήσομαι τῷ οἴκῳ Ισραὴλ τοῦ ποιῆσαι αὐτοῖς, πληθυνῶ αὐτοὺς ὡς πρόβατα ἀνθρώπους.

38 * ὡς πρόβατα ἅγια, ὡς πρόβατα ἱερουσαλὴμ ἐν ταῖς ἑορταῖς αὐτῆς, ἕτως ἔσονται αἱ πόλεις ἔρημοι πλήρεις προβάτων ἀνθρώπων, καὶ γνώσονται ὅτι ἐγὼ κύριος.

λζ.

1 * Καὶ ἐγένετο ἐπ' ἐμὲ χεὶρ κυρίου, καὶ ἐξήγαγόν με ἐν πνεύματι κυρίου, καὶ ἔθηκέν με ἐν μέσῳ τοῦ πεδίου, καὶ τοῦτο ἦν μεστὸν ὀστῶν ἀνθρωπίνων.

2 * καὶ περιήγαγόν με ἐπ' αὐτὰ κυκλόθεν κύκλῳ, καὶ ἰδοὺ πολλὰ σφόδρα ἐπὶ προσώπου τοῦ πεδίου ξηρὰ σφόδρα.

3 * καὶ εἶπεν πρός με, υἱὲ ἀνθρώπου εἰ ζήσεται τὰ ὀστᾶ ταῦτα, καὶ εἶπα, κύριε κύριε σὺ οἶδας αὐτά.

4 * καὶ εἶπεν πρός με, προφήτευσον ἐπὶ τὰ ὀστᾶ ταῦτα, καὶ ἐρεῖς αὐτοῖς, τὰ ὀστᾶ τὰ ξηρὰ ἀκούσατε λόγον κυρίου.

5 * τάδε λέγει κύριος κύριος τοῖς ὀστέοις τούτοις, ἰδοὺ ἐγὼ εἰσάγω εἰς ὑμᾶς πνεῦμα ζωῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

31 Et recordabimini viarum veſtrarum peſſimarum, & operum veſtrorum quæ non fuerunt recta, & ingemiſcetis ipſi videntes, ob peccata veſtra, & abominationes veſtras. 32 Non propter vos ego facio, dicit Dominus Deus. notum ſit vobis, confundimini & erubeſcite à vijs veſtris domus Iſrael. 33 Hæc dicit Dominus Deus, In die qua mundauero vos ab omnibus iniquitatibus veſtris; & habitabiles reddam vrbes, & conſtruentur ruinæ. 34 Et terra quæ defolata fuerat excoletur, pro eo quòd fuit vaſta in oculis omnis tranſeuntis. 35 Et dicent, Terra hæc quæ fuerat deſerta, conuerſa eſt vt ſit ſicut hortus voluptatis, & ciuitates deſertæ, & deſolatæ, & deſtructæ fuſcitani deſolata: ego Dominus decreui in verbo meo, & confirmabo. 36 Hæc dicit Dominus Deus, Adhuc requiſitus ero in verbo meo à domo Iſrael vt faciam hoc eis: multiplicabo eos hominibus, & proficere faciam eos in pecoribus. 37 Sicut populus ſanctus, ſicut populus qui mundatur, & venit in Ieruſalem tempore ſolemnitatis Phaſe; ſic vrbes terræ Iſrael quæ erant deſertæ, erunt plenæ hominibus populi domus Iſrael; & ſcient quia ego Dominus.

CAP. XXXVII.

REfedit ſuper me ſpiritus prophetiæ à facie Domini, & eduxit me in ſpiritu prophetiæ quæ reſederat ſuper me à facie Domini, & poſuit me in medio campi qui erat plenus oſſibus hominum. 2 Et traduxit me ſuper ea in circuitu, & ecce erant multa valde ſuper faciem campi, & ecce erant ſicca admodum. 3 Et dixit ad me: Fili hominis nunquid reuiuiſcent oſſa iſta? Et dixi: Domine Deus, coram te manifeſtum eſt. 4 Et dixit ad me, Vaticinare ſuper oſſa iſta, & dices eis, Oſſa arida ſuſcipite verbum Domini. 5 Hæc dicit Dominus Deus oſſibus his: Ecce ego intromittam in vos ſpiritum, & viuetis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

6 ונתתי עליכם גידים והעלתי עליכם בשר
וקרמתי עליכם עור ונתתי בכם רוח וחייתם
וידעתם כי־אני יהוה׃
7 ונבאתי כאשר צויתי ויהי־קול כהנבאי והנה־
רעש ותקרבו עצמות עצם אל־עצמו׃
8 וראיתי והנה עליהם גדים ובשר עלה ויקרם
עליהם עור מלמעלה ורוח אין בהם׃
9 ויאמר אלי הנבא אל־הרוח הנבא בן־אדם
ואמרת אל־הרוח כה־אמר אדני יהוה מארבע
רוחות באי הרוח ופחי בהרוגים האלה ויחיו׃
10 והנבאתי כאשר צוני ותבוא בהם הרוח
ויחיו ויעמדו על־רגליהם חיל גדול מאד מאד׃
11 ויאמר אלי בן־אדם העצמות האלה כל־בית
ישראל המה הנה אמרים יבשו עצמותינו ואבדה
תקותנו נגזרנו לנו׃ 12 לכן הנבא ואמרת
אליהם כה־אמר אדני יהוה הנה אני פתח את־
קברותיכם והעליתי אתכם מקברותיכם עמי
והבאתי אתכם אל־אדמת ישראל׃
13 וידעתם כי־אני יהוה בפתחי את־קברותיכם
ובהעלותי אתכם מקברותיכם עמי׃ 14 ונתתי
רוחי בכם וחייתם והנחתי אתכם על־אדמתכם
וידעתם כי אני יהוה דברתי ועשיתי נאם־יהוה׃
15 ויהי דבר־יהוה אלי לאמר׃
16 ואתה בן־אדם קח־לך עץ אחד וכתב עליו
ליהודה ולבני ישראל חברו ולקח עץ אחד וכתב
עליו ליוסף עץ אפרים וכל־בית ישראל חברו׃
17 וקרב אתם אחד אל־אחד לך לעץ אחד והיו
לאחדים בידך׃
18 וכאשר יאמרו אליך בני עמך לאמר הלוא־
תגיד לנו מה־אלה לך׃

6 * Et dabo super vos neruos, & succrescere faciam super vos carnes, & superextendam in vobis cutem, & dabo vobis spiri-
7 tum & viuetis, & scietis quia ego Dñs. * Et prophetaui sicut præceperat mihi: factus est autem sonitus prophetante me, & ecce cõmotio. Et accesserũt ossa ad ossa, vnum-
8 quodque ad iuncturam suam. * Et vidi, & ecce super ea nerui & carnes ascenderunt, & extenta est in eis cutis desuper, & spiri-
9 tum non habebant. * Et dixit ad me, Vaticinare ad spiritum, vaticinare fili hominis, & dices ad spiritum: Hæc dicit Dominus Deus, A quatuor ventis veni spiritus, & insuffla super interfectos istos, & re-
10 uiscant. * Et prophetaui sicut præceperat
C mihi. Et ingressus est in ea spiritus, & vixerunt, steteruntque super pedes suos exercitus grandis nimis valdè.
11 * Et dixit ad me, Fili hominis, ossa hæc vniuersa domus Israel est. ipsi dicũt, Aruerunt ossa nostra, & periit spes nostra, & abscissi sumus.
12 * Propterea vaticinare & dices ad eos, Hæc dicit Dominus Deus, Ecce ego aperiam tumulos vestros, & educam vos de
D sepulchris vestris populus meus, & indu-
13 cam vos in terram Israel. * Et scietis, quia ego Dominus cùm aperuero sepulchra vestra, & eduxero vos de tumulis vestris po-
14 pule meus. * Et dedero spiritum meum
* in vobis, & vixeritis, & requiescere vos faciam super humũ vestram; & scietis, quia ego Dominus locutus sum & feci, ait Do-
15 minus Deus. * Et factus est sermo Do-
16 mini ad me, dicens: * Et tu fili hominis sume tibi lignum vnum, & scribe super illud, Iudæ & filiorum Israel sociis eius. Et tolle lignum alterum & scribe super illud Ioseph lignum Ephraim, & cunctæ domus
17 Israel, sociorumque eius. * Et adiunge illa vnum ad alterum tibi in lignum vnum, & erunt in vnionem in manu tua.
18 * Cùm autem dixerint ad te filij populi tui loquẽtes, Nõnne indicas nobis quid in his velis?

תרגום יונתן

6 ואתן עליכון גידין ואסיק עליכון בשרא ואקרום עליכון משכא ואתן בכון רוחא ותחון ותדעון ארי אנא יי׃
7 ואתנביתי כמא דאתפקדית והוה קל כאתנביותי והא זועא וקרבו גרמיא גרמא לות חבריה׃ 8 וחזית והא עליהון גידין ובשרא
סליק וקרם עליהון משכא מלעלא ורוחא לית בהון׃ 9 ואמר לי אתנבי על רוחא אתנבי בר אדם ותימר לרוחא כדנן אמר יי אלהים
מן ארבע רוחיא אתא רוחא ועולי בקטיליא האלין וייחון׃ 10 ואתנביתי כמא דפקדני ועלת בהון רוחא וחיו וקמו על רגליהון משרין
סגיאין לחדא לחדא׃ 11 ואמר לי בר אדם גרמיא האלין כל בית ישראל אנון הא אנון אמרין יבשו גרמנא פסק סבורנא אבדנא לנא׃
12 בכן אתנבי ותימר להון כדנן אמר יי אלהים הא אנא פתח ית קבריכון ואסק יתכון מקבריכון עמי ואעיל יתכון לארעא דישראל׃
13 ותדעון ארי אנא יי כד אפתח ית קבריכון וכד אסיק יתכון מגו קבריכון עמי׃
14 ואתן רוחי בכון ותחון ואשרי יתכון על ארעכון ותדעון ארי אנא יי גזרית במימרי ואקים אמר יי׃
15 והוה פתגם נבואה מן קדם יי עמי למימר׃ 16 ואת בר אדם סב לך לוחא חדא וכתב עלוהי לשבטא דיהודה ולבני ישראל
אחיהון וסב לוחא חדא וכתב עלוהי ליוסף דהוה שבטא דאפרים וכל בית ישראל אחיהון׃ 17 והקרב יתהון חד לות חד לך
למהוי חד ויהון לחד בידך׃ 18 וכד יימרון לך בני עמך למימר הלא תחוי לנא מה אלין לך׃

6 * *Et dabo super vos neruos, & inducam super vos carnes, & extendam super vos pellem, & dabo spiritum meum in vos, & viuetis: & cognoscetis, quia ego sum Dominus.*
7 * *Et prophetaui sicut præcepit mihi: & facta est vox cùm ego prophetarem, & ecce commotio, & accedebant ossa ad os ad iuncturam suam.*
8 * *Et vidi, & ecce super ea nerui & carnes oriebantur, & ascendebant super ea pelles desuper, & spiritus non erat in eis.*
9 * *Et dixit ad me, Propheta super spiritum, propheta fili hominis, & dic spiritui, Hæc dicit Dominus Dominus, Ex quatuor spiritibus veni spiritus, & insuffla in mortuos istos & viuant.*
10 * *Et prophetaui sicut præcepit mihi; & ingressus est in eos spiritus & vixerunt, & steterunt in pedibus suis congregatio multa vehementer nimis.*
11 * *Et locutus est Dominus ad me, dicens: Fili hominis, ossa hæc omnis domus Israel est, & ipsi dicunt, Arida facta sunt ossa nostra, periit spes nostra, abscissi sumus.*
12 * *Propterea vaticinare & dic, Hæc dicit Dominus Dominus: Ecce ego aperiam vestra monumenta, & reducam vos ex monumentis vestris; & introducam vos in terram Israel.*
13 * *Et cognoscetis, quia ego sum Dominus, cùm aperuero ego sepulchra vestra, vt educam ego vos ex sepulchris vestris populum meum.*
14 * *Et dabo spiritum meum in vos, & viuetis; & ponam vos super terram vestram; & cognoscetis, quia ego Dominus locutus sum, & faciam, dicit Dominus Deus.*
15 * *Et factus est sermo Domini ad me, dicens:*
16 * *Et tu fili hominis assume tibi virgã vnam, & scribe super eam Judam, & filios Israel qui appositi sunt ad eum, & virgam secundam assumes tibi, & scribes eã Joseph virgã Ephraim, & omnes filios Israel qui appositi sunt ad eum.*
17 * *Et coniunges eas ad inuicem tibi in virgam vnam vt copules eas; & erunt in manu tua.*
18 * *Et erit quando dixerint ad te filij populi tui, loquentes; Non indicabis nobis quid sunt ista tibi?*

6 * καὶ δώσω ἐφ' ὑμᾶς νεῦρα καὶ ἀνάξω ἐφ' ὑμᾶς σάρκας, καὶ ἐκτενῶ ἐφ' ὑμᾶς δέρμα, καὶ δώσω πνεῦμά μου εἰς ὑμᾶς, καὶ ζήσεσθε, καὶ γνώσεσθε ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος.
7 * καὶ προεφήτευσα καθὼς ἐνετείλατό μοι, καὶ ἐγένετο φωνὴ ἐν τῷ ἐμὲ προφητεῦσαι, καὶ ἰδοὺ σεισμός, καὶ προσήγοντο τὰ ὀστᾶ πρὸς ὀστοῦν πρὸς τὴν ἁρμονίαν αὐτοῦ.
8 * καὶ εἶδον καὶ ἰδοὺ ἐπ' αὐτὰ νεῦρα καὶ σάρκες ἐφύοντο, καὶ ἀνέβαινεν ἐπ' αὐτὰ δέρματα ἐπάνω, καὶ πνεῦμα οὐκ
9 ἦν ἐν αὐτοῖς. * καὶ εἶπεν πρός με, προφήτευσον ἐπὶ τὸ πνεῦμα, προφήτευσον υἱὲ ἀνθρώπου, καὶ εἰπὲ τῷ πνεύματι, τάδε λέγει κύριος κύριος, ἐκ τῶν τεσσάρων πνευμάτων ἐλθὲ πνεῦμα καὶ ἐμφύσησον εἰς τοὺς νεκροὺς τούτους καὶ ζησάτωσαν.
10 * καὶ προεφήτευσα καθότι ἐνετείλατό μοι, καὶ ἦλθεν εἰς αὐτοὺς τὸ πνεῦμα καὶ ἔζησαν, καὶ ἔστησαν ἐπὶ τῶν ποδῶν αὐτῶν συναγωγὴ πολλὴ σφόδρα σφόδρα.
11 * καὶ ἐλάλησεν κύριος πρός με, λέγων υἱὲ ἀνθρώπου, τὰ ὀστᾶ ταῦτα πᾶς οἶκος ἰσραήλ ἐστι· καὶ αὐτοὶ λέγουσι, ξηρὰ γέγονεν τὰ ὀστᾶ ἡμῶν, ἀπόλωλεν ἡ ἐλπὶς ἡμῶν, διαπε-
12 φωνήκαμεν. * διὰ τοῦτο προφήτευσον καὶ εἰπέ, τάδε λέγει κύριος κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἀνοίξω ὑμῶν τὰ μνήματα καὶ ἀνάξω ὑμᾶς ἐκ τῶν μνημάτων ὑμῶν, καὶ εἰσάξω ὑμᾶς εἰς τὴν γῆν τοῦ ἰσραήλ.
13 * καὶ γνώσεσθε ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος, ἐν τῷ ἀνοῖξαί με τοὺς τάφους ὑμῶν τοῦ ἀναγαγεῖν με ὑμᾶς ἐκ τῶν τάφων ὑμῶν τὸν λαόν μου.
14 * καὶ δώσω πνεῦμά μου εἰς ὑμᾶς, καὶ ζήσεσθε, καὶ θήσομαι ὑμᾶς ἐπὶ τὴν γῆν ὑμῶν, καὶ γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ κύριος λελάληκα καὶ ποιήσω, λέγει κύριος ὁ θεός.
15 * καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με, λέγων·
16 * καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου λάβε σεαυτῷ ῥάβδον μίαν, καὶ γράψον ἐπ' αὐτὴν τὸν ἰούδαν, καὶ τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ τοὺς προστεθέντας πρὸς αὐτόν· καὶ ῥάβδον δευτέραν λήψῃ σεαυτῷ, καὶ γράψεις αὐτὴν τῷ ἰωσὴφ ῥάβδον ἐφραΐμ, καὶ πάντας τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ τοὺς προστεθέντας πρὸς αὐτόν.
17 * καὶ συνάψεις αὐτὰς πρὸς ἀλλήλας σεαυτῷ εἰς ῥάβδον μίαν τοῦ δῆσαι αὐτάς, καὶ ἔσονται ἐν τῇ χειρί σου.
18 * καὶ ἔσται ὅταν εἴπωσι πρὸς σὲ υἱοὶ τοῦ λαοῦ σου, λέγοντες, οὐκ ἀπαγγελεῖς ἡμῖν τί ἐστιν ταῦτά σοι;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Et dabo super vos neruos, & crescere faciam super vos carnem, & superinducam super vos cutem, & dabo vobis spiritum, & viuetis; & scietis, quia ego Dominus. 7 Et prophetaui sicut præceptum fuit mihi: & facta est vox cùm prophetarem; & ecce commotio: & accesserunt ossa ad suum quodque os. 8 Et vidi, & ecce super ea nerui, & caro succreuit, & superextensa est illis cutis desuper, & spiritus non erat in eis. 9 Et dixit ad me, Vaticinare ad spiritum, vaticinare fili hominis, & dices spiritui, Hæc dicit Dñs Deus, A quatuor ventis veni spiritus, & ingredere in interfectos istos, & viuant. 10 Et prophetaui sicut præcepit mihi, & ingressus est spiritus in eos, & vixerunt, & steterunt super pedes suos, exercitus magnus nimis valde. 11 Et dixit ad me, Fili hominis, ossa hæc omnis domus Israel sunt: ecce ipsi dicunt, Aruerunt ossa nostra, succisa est spes nostra, & perijmus. 12 Propterea vaticinare, & dices ad eos: Hæc dicit Dominus Deus, Ecce ego aperiam sepulchra vestra, & ascendere vos faciam de sepulchris vestris popule mi, & inducam vos in terram Israel.
13 Et scietis, quia ego Dñs cùm aperuero sepulchra vestra, & ascendere vos fecero de medio sepulchrorum vestrorum, popule mi.
14 Et dabo spiritum meum in vobis & viuetis, & habitare vos faciam super terram vestram: & scietis, quia ego Dominus decreui in verbo meo, & firmabo illud, ait Dominus. 15 Et factum est verbum prophetiæ à facie Domini mecum, dicens:
16 Et tu fili hominis tolle tibi tabulam vnam & scribe super eam tribui Iuda, & filijs Israel fratribus eorum; & tolle tabulam alteram, & scribe super illam Ioseph, qui est tribus Ephraim, & cunctæ domui Israel fratribus eius.
17 Et applicabis eas vnam ad alteram tibi in tabulam vnam; & erunt in vnam in manu tua. 18 Et cùm dixerint tibi filij populi tui, dicendo: Nonne indicabis nobis quid sunt ista tibi?

Universidad de Deusto
Biblioteca

19 דבר אלהם כה־אמר אדני יהוה הנה אני לקח
את־עץ יוסף אשר ביד־אפרים ושבטי ישראל
חברו ונתתי אותם עליו את־עץ יהודה ועשיתם
20 לעץ אחד והיו אחד בידי: והיו העצים אשר־
21 תכתב עליהם בידך לעיניהם: ודבר אליהם
כה־אמר אדני יהוה הנה אני לקח את־בני ישראל
מבין הגוים אשר הלכו־שם וקבצתי אותם מסביב
22 והבאתי אותם אל־אדמתם: ועשיתי
אתם לגוי אחד בארץ בהרי ישראל ומלך אחד
יהיה לכלם למלך ולא יהיה־עוד לשני גוים
ולא יחצו עוד לשתי ממלכות עוד:
23 ולא יטמאו עוד בגלוליהם ובשקוציהם ובכל
פשעיהם והושעתי אתם מכל מושבתיהם אשר
חטאו בהם וטהרתי אותם והיו־לי לעם ואני
24 אהיה להם לאלהים: ועבדי דוד מלך
עליהם ורועה אחד יהיה לכלם ובמשפטי ילכו
25 וחקתי ישמרו ועשו אותם: וישבו על־
הארץ אשר נתתי לעבדי ליעקב אשר ישבו־בה
אבותיכם וישבו עליה המה ובניהם ובני בניהם
עד־עולם ודוד עבדי נשיא להם לעולם:
26 וכרתי להם ברית שלום ברית עולם יהיה אותם
ונתתים והרביתי אותם ונתתי את־מקדשי בתוכם
27 לעולם: והיה משכני עליהם והייתי להם
28 לאלהים והמה יהיו־לי לעם: וידעו הגוים
כי אני יהוה מקדש את־ישראל בהיות מקדשי
בתוכם לעולם:

לח

1 ויהי דבר־יהוה אלי לאמר:
2 בן־אדם שים פניך אל־גוג ארץ המגוג נשיא
ראש משך ותבל והנבא עליו:

19 *Loqueris ad eos: Hæc dicit Dominus
Deus, Ecce ego assumam lignum Ioseph
quod est in manu Ephraim & tribus Israel
quæ sunt ei adiunctæ, & dabo eas pariter
cum ligno Iuda, & faciam eas in lignum
vnum, & erunt vnum in manu eius.
20 *Erunt autem ligna super quę scripseris
21 in manu tua in oculis eorum. *Et dices
ad eos: Hæc dicit Dominus Deus: Ecce e-
go assumam filios Israel de medio nationum
ad quas abierunt, & congregabo eos vndi-
que, & adducam eos ad humum suam.
22 *Et faciam eos in gentem vnam in ter-
F ra in montibus Israel. Et rex vnus erit om-
nibus imperans, & non erunt vltrà duæ
gētes, nec diuidētur amplius in duo regna.
23 *Neque polluentur vltrà in idolis suis
& abominationibus suis, & cūctis iniqui-
tatibus suis: & saluos eos faciam de vni-
uersis sedibus suis in quibus peccauerunt,
& emundabo eos: & erunt mihi populus,
24 & ego ero eis Deus. *Et seruus meus Da-
uid rex super eos, & pastor vnus erit omnium
eorum. In iudicijs meis ambulabunt, &
G mandata mea custodient & facient ea.
25 *Et habitabunt super terram quam de-
di seruo meo Iacob in qua habitauerunt
patres vestri, & habitabunt super eam
ipsi & filij eorum, & filij filiorum eo-
rum, vsque in sempiternum, & Da-
uid seruus meus princeps eorum in perpe-
26 tuum. *Et percutiam illis fœdus pa-
cis; pactum sempiternum erit eis. Et fun-
dabo eos & multiplicabo, & dabo sancti-
ficationem meam in medio eorum in per-
27 petuum. *Et erit tabernaculum meum
in eis: & ero eis Deus, & ipsi erunt mihi po-
28 pulus. *Et scient gentes quia ego Domi-
nus sanctificator Israel, cùm fuerit sancti-
catio mea in medio eorum in perpetuum.

CAP. XXXVIII.

1 ET factus est sermo Domini ad me, di-
cens:
2 *Fili hominis, pone faciem tuam con-
tra Gog & terram Magog principem capi-
tis Mosoch & Thubal, & vaticinare de eo.

*Et dices ad eos, Hæc dicit Dominus Deus, 19
Ecce ego assumam tribum Ioseph quæ per ma-
num Ephraim, & tribus Israel adiacentes ad
eum, & dabo eos super tribum Iuda, & erunt
in virgam vnam, & erūt vna in manu Iuda.
*Et erunt virgæ in quibus tu scripsisti in eis 20
in manu tua coram eis.
*Et dices eis, Hæc dicit Dominus Deus, Ecce 21
ego assumo omnem domum Israel de medio gen-
tium ad quas ingressi sunt illuc, & congregabo
eos ab omnibus qui in circuitu eorum, & in-
ducam eos in terram Israel.
*Et dabo eos in gentem in terra mea in mon 22
tibus Israel, & princeps vnus erit omniū isto-
rum in regem, & non erunt vltrà in duas gen-
tes, neque diuidentur vltrà in duo regna.
*Vt non polluantur vltrà in idolis suis, & 23
in offendiculis suis, & in omnibus impietati-
bus suis, & eruam eos ab omnibus iniquitati-
bus eorum quibus peccauerunt in eis: & mun-
dabo eos, & erunt mihi in populum, & ego ero
illis in Deum. *Et seruus meus Dauid prin- 24
ceps in medio eorum, & erit pastor vnus om-
nium istorum, quia in præceptis meis ambula-
bunt, & iudicia mea custodient, & facient ea.
*Et habitabūt in terra sua quam dedi seruo 25
meo Iacob, vbi habitauerunt illic patres eorum,
& habitabunt in ea, ipsi & filij eorum, & filij
filiorum eorum vsque in sempiternum, & Da-
uid seruus meus princeps eorum in sempiternū.
*Et disponam eis testamentum pacis; testa- 26
mentum sempiternum erit cum eis: & dabo eos
& multiplicabo eos, & ponam sancta mea in
medio eorum in perpetuum.
*Et erit tabernaculum meum in eis, & ero 27
eis Deus, & ipsi meus erunt populus.
*Et scient gentes, quia ego sum Dominus 28
qui sanctifico eos, cùm fuerint sancta mea in
medio eorum in perpetuum.

CAP. XXXVIII.

ET factus est sermo Domini ad me, dicens: 1
*Fili hominis firma faciem tuam contra 2
Gog & terram Magog, principem capitis Mo-
soch & Thubal, & vaticinare super eum.

19 *καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, τάδε λέγει κύριος ὁ θεός, ἰδοὺ
ἐγὼ λήψομαι τὴν φυλὴν ἰωσὴφ τὴν διὰ χειρὸς ἐφραΐμ,
καὶ τὰς φυλὰς ἰσραὴλ τὰς προσκειμένας πρὸς αὐτόν, καὶ
δώσω αὐτοὺς ἐπὶ τὴν φυλὴν ἰούδα, καὶ ἔσονται εἰς ῥάβδον
μίαν καὶ ἔσονται μία ἐν τῇ χειρὶ ἰούδα.
20 *καὶ ἔσονται αἱ ῥάβδοι ἐφ' αἷς σὺ ἔγραψας ἐπ' αὐταῖς
ἐν τῇ χειρί σου ἐνώπιον αὐτῶν.
21 *καὶ ἐρεῖς αὐτοῖς, τάδε λέγει κύριος ὁ θεός, ἰδοὺ ἐγὼ
λαμβάνω πάντα οἶκον ἰσραὴλ ἐκ μέσου τῶν ἐθνῶν ὧν εἰ-
σήλθοσαν ἐκεῖ, καὶ συνάξω αὐτοὺς ἀπὸ πάντων τῶν πε-
ρικύκλῳ αὐτῶν, καὶ εἰσάξω αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν τοῦ ἰσραήλ.
22 *καὶ δώσω αὐτοὺς εἰς ἔθνος ἐν τῇ γῇ μου ἐν τοῖς ὄρεσιν
ἰσραήλ, καὶ ἄρχων εἷς ἔσται πάντων τούτων εἰς βασιλέα,
καὶ οὐκ ἔσονται οὐκ ἔτι εἰς δύο ἔθνη, οὐδὲ μὴ διαιρεθῶσιν οὐκ
ἔτι εἰς δύο βασιλείας.
23 *ἵνα μὴ μιαίνωνται ἔτι ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν, καὶ ἐν
τοῖς προσκόμμασιν αὐτῶν, καὶ ἐν πάσαις ἀσεβείαις αὐ-
τῶν· καὶ ῥύσομαι αὐτοὺς ἀπὸ πασῶν τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν
ὧν ἡμάρτοσαν ἐν αὐταῖς, καὶ καθαριῶ αὐτούς, καὶ ἔσονταί
μοι εἰς λαόν, καὶ ἐγὼ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεόν.
24 *καὶ ὁ δοῦλός μου δαυὶδ ἄρχων ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ
ἔσται ποιμὴν εἷς πάντων τούτων, ὅτι ἐν τοῖς προστάγμα-
σίν μου πορεύσονται, καὶ τὰ κρίματά μου φυλάξονται καὶ
25 ποιήσουσιν αὐτά. *καὶ κατοικήσουσιν ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῶν ἧς
ἔδωκα τῷ δούλῳ μου ἰακώβ, οὗ κατῴκησαν ἐκεῖ οἱ πατέ-
ρες αὐτῶν, καὶ κατοικήσουσιν ἐπ' αὐτῆς αὐτοί, καὶ οἱ υἱοὶ αὐ-
τῶν, καὶ οἱ υἱοὶ τῶν υἱῶν αὐτῶν ἕως τοῦ αἰῶνος, καὶ δαυὶδ ὁ
δοῦλός μου ἄρχων αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα.
26 *καὶ διαθήσομαι αὐτοῖς διαθήκην εἰρήνης, διαθήκη αἰώ-
νιος ἔσται μετ' αὐτῶν, καὶ δώσω αὐτούς, καὶ πληθυνῶ αὐτούς,
καὶ θήσομαι τὰ ἅγιά μου ἐν μέσῳ αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα.
27 *καὶ ἔσται ἡ κατασκήνωσίς μου ἐν αὐτοῖς, καὶ ἔσομαι αὐ-
τοῖς θεός, καὶ αὐτοί μου ἔσονται λαός.
28 *καὶ γνώσονται τὰ ἔθνη ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος ὁ ἁγιάζων
αὐτοὺς ἐν τῷ εἶναι τὰ ἅγιά μου ἐν μέσῳ αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα.

λή.

1 *Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με, λέγων· *υἱὲ ἀνθρώ-
2 που στήριξον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ γώγ, καὶ τὴν γῆν τοῦ μαγώγ
ἄρχοντα ῥῶς μοσόχ, καὶ θοβέλ, καὶ προφήτευσον ἐπ' αὐτόν.

תרגום יונתן

19 אתנבי להון כדנן אמר ייי אלהים הא אנא מקרב ית שבטא דיוסף די הוא שבטא דאפרים ושבטי ישראל אחיהון ואחבר יתהון
עליהון ית שבטא דיהודה ואעבדנון ללוחא חד ויהון חד קדמי: 20 ויהון לוחיא דתכתב עליהון בידך לעיניהון:
21 ואתנבי להון כדנן אמר ייי אלהים הא אנא מקרב ית בני ישראל מבני עממיא דאתגליו לתמן ואכנש יתהון סחור סחור ואעיל
יתהון לארעהון: 22 ואעבד יתהון לעמא חד בארעא בטור קודשא דישראל ומלכא חד יהי לכלהון למהוי מלכא ולא יהון עוד לתרין
עממין ולא יתפלגון עוד לתרתין מלכון עוד: 23 ולא יסתאבון עוד בטעותהון ובשקוציהון ובכל מרדיהון ואפרק יתהון מכל מותבניהון
דחבו קדמי בהון ואדכי יתהון ויהון קדמי לעם ואנא אהוי להון לאלה: 24 ועבדי דוד מלכא עליהון ופרנס חד יהי לכלהון ובדיני
יהכון וקימי ישרון ויעבדון יתהון: 25 ויתבון על ארעא דיהבית לעבדי ליעקב דיתבו בה אבהתכון ויתבון עלה אנון ובניהון ובני
בניהון עד עלמא ודוד עבדי מלכא להון לעלמא: 26 ואגזר להון קים שלם קים עלם יהי עמהון ואברכנון ואסגי יתהון ואתן ית
בית מקדשי ביניהון לעלם: 27 ואשרי שכינתי ביניהון ואהוי להון לאלה ואנון יהון קדמי לעם:
28 וידעון עממיא ארי אנא ייי מקדש ית ישראל במהוי מקדשי ביניהון לעלם:

לח

1 והוה פתגם נבואה מן קדם ייי עמי למימר: 2 בר אדם קבל נבואה על גוג ארע מגוג רב ריש משך ותובל ואתנבי עלוהי:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 Et prophetabis eis: Hæc dicit Dominus Deus, Ecce ego applicabo tribum Ioseph, quæ est tribus Ephraim & tribus Israel fratres eo-
rum; & coniungam cum eis tribum Iuda: & faciam eos in tabulam vnam, & erunt vnum coram me. 20 Erunt autem tabulæ super quas
scripseris in manu tua in oculis eorum. 21 Et prophetabis eis: Hæc dicit Dominus Deus, Ecce ego applicabo filios Israel de medio
populorum ad quos transmigrauerunt; & congregabo eos vndique, & introducam eos in terram eorum. 22 Et faciam eos in populum
vnum in terra in monte sancto Israel, & rex vnus erit omnibus, vt sit rex: & non erunt vltra duo populi, nec diuidentur amplius in duo re-
gna. 23 Nec polluentur amplius idolis suis, & abominationibus suis, & omnibus præuaricationibus suis. Et redimam eos de omnibus
habitationibus suis in quibus me offenderunt; & emundabo eos, & erunt coram me in populum, & ego ero eis in Deum.
24 Et seruus meus Dauid erit rex super eos; & gubernator vnus erit omnium eorum: & in iudicijs meis ambulabunt, & mandata mea
custodient & facient ea. 25 Et habitabunt in terra quam dedi seruo meo Iacob, in qua habitauerunt patres vestri, & habitabunt in ea
ipsi & filij eorum & filij filiorum eorum vsque in æternum; & Dauid seruus meus rex eorum in sempiternum. 26 Et feriam cum eis fœ-
dus pacis, pactum perpetuum erit cum eis: & benedicam eis, & multiplicabo eos: & dabo sanctuarium meum in medio eorum in æternū.
27 Et habitare faciam maiestatem meam inter eos, & ero eis in Deum, & ipsi erunt coram me in populum. 28 Et scient populi
quia ego Dominus sanctificator Israel, cùm fuerit sanctuarium meum inter eos in æternum.

CAP. XXXVIII.

ET factum est verbum prophetiæ à facie Domini mecum, dicens: 2 Fili hominis accipe prophetiam super Gog terram Ma-
gog, summum principem Mesech & Thubal, & prophetabis de eo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

3 * וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה הִנֵּנִי אֵלֶיךָ גּוֹג
נְשִׂיא רֹאשׁ מֶשֶׁךְ וְתוּבָל׃
4 * וְשֹׁובַבְתִּיךָ וְנָתַתִּי חַחִים בִּלְחָיֶיךָ וְהוֹצֵאתִי אוֹתְךָ
וְאֶת־כָּל־חֵילֶךָ סוּסִים וּפָרָשִׁים לְבֻשֵׁי מִכְלוֹל
כֻּלָּם קָהָל רַב צִנָּה וּמָגֵן תֹּפְשֵׂי חֲרָבוֹת כֻּלָּם׃
5 * פָּרַס כּוּשׁ וּפוּט אִתָּם כֻּלָּם מָגֵן וְכוֹבָע׃
6 * גֹּמֶר וְכָל־אֲגַפָּיו בֵּית תּוֹגַרְמָה יַרְכְתֵי צָפוֹן
וְאֶת־כָּל־אֲגַפָּיו עַמִּים רַבִּים אִתָּךְ׃
7 * הִכֹּן וְהָכֵן לְךָ אַתָּה וְכָל־קְהָלְךָ הַנִּקְהָלִים
עָלֶיךָ וְהָיִיתָ לָהֶם לְמִשְׁמָר׃
8 * מִיָּמִים רַבִּים תִּפָּקֵד בְּאַחֲרִית הַשָּׁנִים תָּבוֹא׳
אֶל־אֶרֶץ מְשׁוֹבֶבֶת מֵחֶרֶב מְקֻבָּצָת מֵעַמִּים רַבִּים
עַל הָרֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הָיוּ לְחָרְבָּה תָּמִיד וְהִיא
מֵעַמִּים הוּצָאָה וְיָשְׁבוּ לָבֶטַח כֻּלָּם׃
9 * וְעָלִיתָ כְּשׁוֹאָה תָּבוֹא כֶּעָנָן לְכַסּוֹת הָאָרֶץ
תִּהְיֶה אַתָּה וְכָל־אֲגַפֶּיךָ וְעַמִּים רַבִּים אוֹתָךְ׃
10 * כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יַעֲלוּ
דְבָרִים עַל־לִבֶּךָ וְחָשַׁבְתָּ מַחֲשֶׁבֶת רָעָה׃
11 * וְאָמַרְתָּ אֶעֱלֶה עַל־אֶרֶץ פְּרָזוֹת אָבוֹא
הַשַּׁקֲטִים יֹשְׁבֵי לָבֶטַח כֻּלָּם יֹשְׁבִים בְּאֵין חוֹמָה
וּבְרִיחַ וּדְלָתַיִם אֵין לָהֶם׃
12 * לִשְׁלֹל שְׁלָל וְלָבֹז בַּז לְהָשִׁיב יָדְךָ עַל־חָרְבוֹת
נוֹשָׁבוֹת וְאֶל־עַם מְאֻסָּף מִגּוֹיִם עֹשֶׂה מִקְנֶה וְקִנְיָן
יֹשְׁבֵי עַל־טַבּוּר הָאָרֶץ׃ 13 * שְׁבָא וּדְדָן וְסֹחֲרֵי
תַרְשִׁישׁ וְכָל־כְּפִירֶיהָ יֹאמְרוּ לְךָ הֲלְשָׁלֵל שָׁלָל
אַתָּה בָּא הֲלָבֹז בַּז הִקְהַלְתָּ קָהָלֶךָ לָשֵׂאת כֶּסֶף וְזָהָב
לָקַחַת מִקְנֶה וְקִנְיָן לִשְׁלֹל שָׁלָל גָּדוֹל׃
14 * לָכֵן הִנָּבֵא בֶן־אָדָם וְאָמַרְתָּ לְגוֹג כֹּה אָמַר
אֲדֹנָי יֱהוִה הֲלוֹא בְּיוֹם הַהוּא בְּשֶׁבֶת עַמִּי יִשְׂרָאֵל
לָבֶטַח תֵּדָע׃

1 * Et dices: Hæc dicit Dominus Deus, Ecce ego ad te Gog principem capitis Mo-
* soch & Thubal. 2 * Et circumagam te, & ponam frænum in maxillas tuas, & educa-
te & omnẽ exercitũ tuum, equos & equi-
tes vestitos loricis vniuersos; multitudi-
magnam, hastam & clypeum armipotentium
& gladium. 3 * Persæ, Æthiopes, & Libyes
cum eis; omnes scutati & galeati. 4 * Gomer
B & vniuersa agmina eius, domus Thoga-
ma, latera Aquilonis, & totum robur eius,
populiq́ue multi tecum. 5 * Præpara & in-
struе te, & omnem multitudinem tuam,
quæ coaceruata est ad te, & esto eis in pra-
ceptum. 6 * Post dies multos visitaberis: in
nouissimo annorũ venies ad terram quæ
reuersa est à gladio, & cõgregata est de po-
pulis multis ad montes Israel, qui fuerunt
deserti iugiter. hæc de populis educta est,
& habitabunt in ea confidenter vniuersi.
C 7 * Ascendens autem quasi tempestas ve-
nies; & quasi nubes, vt operias terram, ego
& omnia agmina tua, & populi multi te-
cum. 8 * Hæc dicit Dominus Deus: In die
illa ascendent sermones super cor tuum, &
cogitabis cogitationem pessimam, 9 * Et
dices: Ascendam ad terram absque muro,
veniam ad quiescentes habitantesque re-
curè. hi omnes habitant sine muro, vectes
& portæ non sunt eis. 10 * Vt dirripias spo-
lia, & inuadas prædam, vt inferas manum
tuam super eos, qui deserti fuerant, & po-
stea restituti, & super populum qui ex di-
gregatus ex gentibus, qui possidere cœpit
& esse habitator vmbilici terræ. 11 * Saba &
D Dedan & negociatores Tharsis, & omnes
leones eius dicent tibi: Nunquid ad ra-
menda spolia tu venis? Ecce ad dirripien-
dam prædam congregasti multitudinem
tuam, vt tollas argentum & aurum, & au-
feras supellectilem atque substantiam, &
diripias manubias infinitas.
14 * Propterea vaticinare fili hominis, &
E dices ad Gog: Hæc dicit Dominus Deus,
Nunquid non in die illo cùm habitauerit
populus meus Israel confidenter scies,

3 * καὶ εἶπον, τάδε λέγει κύριος, ἰδὲ ἐγὼ ἐπὶ σὲ ἄρ-
χοντα ῥὼς μοσὸχ, καὶ θουβάλ.
4 * καὶ περιάξω σε, ⁊ δήσομαι χαλινὸν εἰς σὲ σιαγόνας
σου, ⁊ σωάξω σε, ⁊ πᾶσαν τὴν δυνάμιν σου, ἵππους καὶ
ἱππεῖς ἐνδεδυμένους στρεπτὰς πάντας, συναγωγὴ πολ-
λή, πέλται, καὶ περικεφαλαῖαι, ⁊ μάχαιραι.
5 * πέρσαι καὶ αἰθίοπες καὶ λίβυες πάντες περικεφα-
6 λαίαις, ⁊ πέλταις. * γόμερ καὶ πάντες ⁊ περὶ αὐτὸν,
οἶκος θωγαρμὰ ἀπ' ἐσχάτου βορρᾶ, καὶ πάντες
⁊ περὶ αὐτὸν, καὶ ἔθνη πολλὰ μετ' σοῦ.
7 * ἑτοιμάσθητι, ἑτοίμασον σεαυτὸν, σὺ ⁊ πᾶσα ἡ σύνα-
γωγή σου ⁊ συνηγμένοι μετ' σοῦ, καὶ ἔσῃ μοι εἰς φυ-
8 λακήν. * ἀφ' ἡμερῶν πλειόνων ἐπισκεφθήσῃ καὶ ἐπ'
ἐσχάτου ἐπὶ γῆν ἐλεύσῃ εἰς τὸ γῆν τὴν ἀπεστραμμένην
ἀπὸ μαχαίρας συνηγμένων ἀπὸ ἐθνῶν πολλῶν ἐπὶ τὰ
ὄρη ἰσραὴλ ἐγένοντο ἔρημος διόλου, καὶ αὐτὸς ἐξ ἐθνῶν
ἐξεληλύθασιν καὶ κατοικοῦσιν ἐπ' εἰρήνης ἅπαντες.
9 * καὶ ἀναβήσῃ ὡς ὑετὸς καὶ ἥξεις ὡς νεφέλη καλύψαι
γῆν, ⁊ ἔσῃ σὺ ⁊ πάντες ⁊ περὶ σὲ, ⁊ ἔθνη πολ-
λὰ μετ' σοῦ.
10 * τάδε λέγει κύριος κύριος, καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ
ἐκείνῃ ἀναβήσῃ ῥήματα ἐπὶ τὴν καρδίαν σου, καὶ λογιεῖ
λογισμὸς πονηρὸς.
11 * καὶ ἐρεῖς, ἀναβήσομαι ἐπὶ γῆν ἀπεστραμμένην, ἥξω
ἐπὶ ἡσυχάζοντας ἐν ἡσυχίᾳ, ⁊ οἰκοῦντας ἐπ' εἰρήνης πάν-
τας κατοικοῦντας γῆν ἐν ᾗ οὐχ ὑπάρχει τεῖχος ἢ μοχ-
λοί, ⁊ θύραι οὐκ εἰσὶν αὐτοῖς·
12 * περιελεύσῃ περιελεῖν καὶ σκυλεῦσαι σκῦλα, τοῦ
ἐπιστρέψαι χεῖρά σου εἰς γῆν ἠρημωμένην, ἣ κατοικί-
σθη ἀπὸ ἐθνῶν πολλῶν πεποιημένων κτήσεις, ⁊ οἰκούντων
ἐπὶ τὸν ὀμφαλὸν τῆς γῆς.
13 * σαβὰ ⁊ δαιδὰν, ⁊ ἔμποροι καρχηδόνιοι, καὶ πᾶσαι
αἱ κῶμαι αὐτῶν ἐροῦσίν σοι, εἰς περιελεῖν ⁊ περιελεῖ-
σαι σὺ ἔρχῃ, ⁊ σκυλεῦσαι σκῦλα συναγαγεῖν συναγω-
γὴν σου λαβεῖν ἀργύριον καὶ χρυσίον, ἀπενέγκασθαι κτῆ-
σιν ⁊ σκυλεῦσαι σκῦλα μεγάλα.
14 * διὰ τοῦτο προφήτευσον υἱὲ ἀνθρώπου, εἶπον τῷ γώγ,
τάδε λέγει κύριος ὁ θεός, οὐκ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐν τῷ κα
τοικισθῆναι τὸν λαόν μου ἰσραὴλ ἐπ' εἰρήνης ἐγερθήσῃ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Et dices: Hæc dicit Dominus Deus, Ecce ego mitto iram meam super te Gog summe princeps Mesech & Thubal. 2 Et persua-
debo tibi, & ponam circulos in maxillas tuas, & educam te & omnem exercitum tuum, equos & equites indutos omninoda veste vniuer-
sos, exercitus multos clypeis armatos & scutis: tenentes gladios vniuersi erunt. 3 Persæ, Aethiopes & Libyes cum eis, vniuersi armati
clypeis & galeis. 4 Gomer & omnis exercitus eius; prouincia Germaniæ, fines Aquilonis, & omnis exercitus eorum; multi populi
qui tecum sunt. 5 Accingere & præpara te, & omnes copias tuas, quæ congregatæ sunt tecum; & eris eis in custodiam.
6 A diebus multis constitues exercitum tuum: in fine annorum ibis ad terram, cuius populus reuersus est ab occidentibus gladio, qui
congregati sunt de populis multis ad montes Israel, qui fuerant *expositi* vastationi iugiter: & ipsi de medio populorum migrauerunt,
& habitauerunt confidenter vniuersi. 7 Et ascendes quasi tempestas: venies quasi nubes quæ ascendit & operit terram; sic eris tu & omnis
exercitus tuus, & populi multi qui tecum sunt. 8 Hæc dicit Dominus Deus: Et erit in tempore illo, ascendent cogitationes super
cor tuum, & cogitabis cogitationes malas; 9 Et dices: Ascendam ad terram quæ habitatur vrbibus absque muris; ibo ad populum
quiescentem & habitantem confidenter: vniuersi hi habitant absque muro, & vectes & portæ non sunt eis: 10 Vt deprædaris prædam
& auferas spolium, & congreges exercitum tuum super deserta, quæ habitata sunt; & super populum, qui congregati sunt de medio popu-
lorum, & operati sunt enim in diuitijs & possessionibus habitantes in fortitudine terræ. 11 Saba & Dedan, & negociatores maris,
& omnes reges eius dicent tibi: Nunquid ad prædandam prædam tu venis? & ad auferendum spolium cõgregasti exercitum tuum? vt tollas
argentum & aurum, vt capias supellectilia atque substantias, vt auferas spolia multa? 12 Propterea vaticinare fili hominis, & dices ad
Gog: Hæc dicit Dominus Deus: Nonne in tempore illo cùm habitauerit populus meus Israel confidenter, scies vltionem potentiæ meæ?

1 וּמַלֵּל דְּבַר יְיָ אֲמַר יְיָ אֲנָא שָׁלַח רִגְזִי עֲלָךְ גּוּג רַב רֵישׁ מֶשֶׁךְ וְתוּבָל׃ 2 וַאֲשַׁדְּלִנָּךְ וְאַתֵּן שִׁירִין בְּלִיסְתָּךְ וְאַפֵּיק יַתְכִּ וְיָת
3 וְאַסְחֵי יָתָךְ וְיָת כָּל חֵילָךְ סוּסְוָן וּפָרָשָׁן לְבִישִׁין לְבוּשִׁין גְּמִירִין כֻּלְּהוֹן זַיְנִין כְּעַנְגִילִין תְּרִיסִין אֲחִדִין סַיְפִין כֻּלְּהוֹן ׃ 4 פָּרְסָאֵי כּוּשָׁאֵי וּפוּטָאֵי
5 מְזַיְנִין כֻּלְּהוֹן מָגִנִּין וְקַלְסִין׃ 6 גֹּמֶר וְכָל מַשְׁרְיָתֵהּ מְדִינַת בַּרְמְיָא דְּצָפוֹנָא דַּיְתִי כָּל מַשְׁרְיָתֵהּ עַמְמִין סַגִּיאִין דְּעִמָּךְ׃
7 הֵיסָךְ וְאִתְכַּנַּשׁ וְתֶהֱוֵי לְמִטְרָא׃ 8 מִיסְּיַף סַגִּיאִין תִּסְתְּמֵי מִשְׁרְיָתָךְ דְּאִתְכַּנַּשׁוּ עֲלָךְ וְאִתֵּן מִבַּיְנֵי עַמְמַיָּא אִתְגַּלְיוּ וְיִתְיְבוּ לְרַחְצָן
כֻּלְּהוֹן מִקְּרָבָא דְּאִתְכַּנַּשׁוּ מִעַמְמִין סַגִּיאִין עַל טוּרֵי אַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל דַּהֲווֹ לְחָרְבָּא תְּדִירָא וְאִתְּנִין מִבַּיְנֵי עַמְמַיָּא אִתְגַּלְיוּ וְיִתְיְבוּ לְרַחְצָן
כֻּלְּהוֹן׃ 9 וְתִסַּק כְּחַרְגְּשָׁא תֵּיתֵי כְּעַנְנָא דְּסַלְקָן וְתִפֵּי יָת אַרְעָא תְּהֵי אַתְּ וְכָל מַשְׁרְיָתֵךְ וְעַמְמִין סַגִּיאִין דְּעִמָּךְ׃ 10 וְיֵימַר מִמְרָא יְיָ אֱלָהִים וְיְהֵי בְּעִדָּנָא הַהִיא יִסְקוּן חַרְהוֹרִין עַל לִבָּךְ וְתַחְשַׁב מַחְשָׁבָן בִּישִׁין׃ 11 וְתֵימַר אֶסֵק עַל אַרְעָא דְּיִתְיְבָא
שְׁלָמָא דְּאִתְּנִין בְּלָא שׁוּרִין וְשַׁבְּרִין וְדַשְׁרִין לֵית לְהוֹן׃ 12 לְמִבְזֵי בִּזָּא וּלְמִעְרֵי עֲרָעָה לְכַנְשָׁא
שְׁבָא דַּדָּן וְסָחֲרֵי אַרְעָא דְּאַתְלָא עַמָּא דְּאִתְכַּנָּשׁוּ סְבִינֵי עַמְמַיָּא דְּאִתְלָא כַּסְפָּא וְדַהֲבָא לְמִסַּב כַּסְפָּא וְדַהֲבָא לְמִשְׁבֵּי נְכָסִין
לְמִבְזֵי בִּזָּא גַּדָּלָא׃ 13 בֶּן אֲנָשָׁא סְתֵי עֲלֵי יָת גּוּג וְתֵימַר כִּדְנָן אֲמַר יְיָ אֱלָהִים הֲלָא בְּעִדָּנָא הַהִיא כַּד יִתְבָּן עַמִּי יִשְׂרָאֵל לְרַחְצָן

15 וּבָאתָ מִמְּקוֹמְךָ מִיַּרְכְּתֵי צָפוֹן אַתָּה וְעַמִּים רַבִּים אִתָּךְ רֹכְבֵי סוּסִים כֻּלָּם קָהָל גָּדוֹל וְחַיִל רָב׃
16 וְעָלִיתָ עַל־עַמִּי יִשְׂרָאֵל כֶּעָנָן לְכַסּוֹת הָאָרֶץ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים תִּהְיֶה וַהֲבִיאוֹתִיךָ עַל־אַרְצִי לְמַעַן דַּעַת הַגּוֹיִם אֹתִי בְּהִקָּדְשִׁי בְךָ לְעֵינֵיהֶם גּוֹג׃
17 כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הַאַתָּה־הוּא אֲשֶׁר־דִּבַּרְתִּי בְּיָמִים קַדְמוֹנִים בְּיַד עֲבָדַי נְבִיאֵי יִשְׂרָאֵל הַנִּבְּאִים בַּיָּמִים הָהֵם שָׁנִים לְהָבִיא אֹתְךָ עֲלֵיהֶם׃
18 וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא בְּיוֹם בּוֹא גוֹג עַל־אַדְמַת יִשְׂרָאֵל נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה תַּעֲלֶה חֲמָתִי בְּאַפִּי׃
19 וּבְקִנְאָתִי בְאֵשׁ־עֶבְרָתִי דִּבַּרְתִּי אִם־לֹא בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה רַעַשׁ גָּדוֹל עַל אַדְמַת יִשְׂרָאֵל׃
20 וְרָעֲשׁוּ מִפָּנַי דְּגֵי הַיָּם וְעוֹף הַשָּׁמַיִם וְחַיַּת הַשָּׂדֶה וְכָל־הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל־הָאֲדָמָה וְכֹל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה וְנֶהֶרְסוּ הֶהָרִים וְנָפְלוּ הַמַּדְרֵגוֹת וְכָל־חוֹמָה לָאָרֶץ תִּפּוֹל׃
21 וְקָרָאתִי עָלָיו לְכָל־הָרַי חֶרֶב נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה חֶרֶב אִישׁ בְּאָחִיו תִּהְיֶה׃
22 וְנִשְׁפַּטְתִּי אִתּוֹ בְּדֶבֶר וּבְדָם וְגֶשֶׁם שׁוֹטֵף וְאַבְנֵי אֶלְגָּבִישׁ אֵשׁ וְגָפְרִית אַמְטִיר עָלָיו וְעַל־אֲגַפָּיו וְעַל־עַמִּים רַבִּים אֲשֶׁר אִתּוֹ׃
23 וְהִתְגַּדִּלְתִּי וְהִתְקַדִּשְׁתִּי וְנוֹדַעְתִּי לְעֵינֵי גּוֹיִם רַבִּים וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה׃

לט

1 וְאַתָּה בֶן־אָדָם הִנָּבֵא עַל־גּוֹג וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי אֵלֶיךָ גּוֹג נְשִׂיא רֹאשׁ מֶשֶׁךְ וְתֻבָל׃
2 וְשֹׁבַבְתִּיךָ וְשִׁשֵּׁאתִיךָ וְהַעֲלִיתִיךָ מִיַּרְכְּתֵי צָפוֹן וַהֲבֵאוֹתִךָ עַל־הָרֵי יִשְׂרָאֵל׃
3 וְהִכֵּיתִי קַשְׁתְּךָ מִיַּד שְׂמֹאלֶךָ וְחִצֶּיךָ מִיַּד יְמִינְךָ אַפִּיל׃

15 Et venies de loco tuo à lateribus Aqui-
lonis, tu & populi multi tecum, ascensores
equorũ vniuersi, cœtus magnus & exerci-
16 tus vehemens. Et ascendes super popu-
meũ Israel quasi nubes, vt operias terram.
in nouissimis diebus eris, & adducã te su-
per terrã meam, vt sciant gentes me, cùm
sanctificatus fuero in te in oculis eorum
17 ô Gog. Hæc dicit Dominus Deus: Tu
ergo ille es, de quo locutus sum in diebus
F antiquis, in manu seruorum meorum pro-
phetarũ Israel, qui prophetauerunt in die-
bus illorum temporum, vt adducerem te
18 super eos.. Et erit in die illa, in die ad-
uentus Gog, super terram Israel, ait Domi-
nus Deus, ascendet indignatio mea in fu-
19 rore meo, Et in zelo meo: in igne iræ
meæ locutus sum, quia in dia illa erit com-
20 motio magna super terram Israel. Et
commouebũtur à facie mea pisces maris,
& volucres cæli, & bestiæ agri, & omne re-
ptile quod mouetur super humum, cun-
ctiq; homines qui sunt super faciem terræ:
& subuertentur montes, & cadent sepes,
& omnis murus corruet in terram.
21 Et conuocabo aduersus eum in cunctis
G montibus meis gladium, ait Dñs Deus:
gladius vniuscuiusque in fratrem suum
22 dirigetur. Et iudicabo eum peste &
sanguine, & imbre vehementi, & lapidi-
bus immensis: ignem & sulphur pluam
super eum & super exercitum eius, & su-
per populos multos qui sunt cum eo.
23 Et magnificabor & sanctificabor, &
notus ero in oculis multarum gentium, &
scient quia ego Dominus.

CAP. XXXIX.

1 TV autẽ fili hominis, vaticinare aduer-
A sum Gog, & dices: Hæc dicit Dominus
Deus, ecce ego super te Gog principẽ capi-
2 tis Mosoch & Thubal. Et circumagam te
& educam te, & ascendere te faciam de la-
teribus Aquilonis, & adducam te super
3 montes Israel. Et percutiam arcũ tuum
in manu sinistra tua, & sagittas tuas de
manu dextera tua deijciam.

15 Et venies de loco tuo ab extremo Aquilonis, & gentes multæ tecũ, ascensores equorum omnes, congregatio magna & exercitus multus.

16 Et ascendes super populum meũ Israel quasi nubes vt operias terram, in extremo dierum erit, & adducam te super terram meam, vt sciant omnes gentes me cùm sanctificatus fuero ego in te in conspectu eorum.

17 Hæc dicit Dominus Dominus, O Gog, tu es de quo locutus sum ante dies priores per manum seruorum meorum prophetarum Israel, qui prophetauerunt in diebus illis, & annis vt adducerem te super eos.

18 Et erit in die illa in die qua venerit Gog super terram Israel, dicit Dominus Dominus, ascendet furor meus,

19 Et zelus meus: in igne iræ meæ locutus sum, profectò in die illa erit motio magna in terra Israel.

20 Et commouebuntur à facie mea pisces maris, & volucres cæli, & bestiæ campi, & omnia reptilia quæ in terra, & omnes homines qui super faciem terræ, & scindentur montes, & cadent valles, et omnis murus in terrã corruet.

21 Et vocabo contra eum omnem timorem, dicit Dominus: gladius hominis in fratrem suum erit.

22 Et iudicabo eum morte & sanguine, & pluuia inundãte, & lapidibus grãdinis: et ignẽ, & sulphur pluam super eum, & super omnes qui cum eo, & super gentes multas cum eo.

23 Et magnificabor, & sanctificabor, & glorificabor, & notus ero in conspectu multarum gentium, & scient, quia ego Dominus.

CAP. XXXIX.

1 ET tu fili hominis vaticinare super Gog, & dic, Hæc dicit Dominus Dominus, Ecce ego ad te Gog principem capitis Mosoch & Thubal.

2 Et cõgregabo te & deducam te, & ascendere faciam te à nouissimis Aquilonis, & educam super montes Israel.

3 Et perdam arcum tuum de manu tua sinistra, & sagittationes tuas de manu tua dextera, & deijciam te

15 Καὶ ἥξεις ἐκ τοῦ τόπου σου ἀπ' ἐσχάτου τοῦ βορρᾶ, καὶ ἔθνη πολλὰ μετὰ σοῦ ἀναβάται ἵππων πάντες, συναγωγὴ μεγάλη, καὶ δύναμις πολλή.

16 καὶ ἀναβήσῃ ἐπὶ τὸν λαόν μου Ἰσραὴλ ὡς νεφέλη καλύψαι γῆν· ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν ἔσται, καὶ ἀνάξω σε ἐπὶ τὴν γῆν μου ἵνα γνῶσι πάντα τὰ ἔθνη ἐμὲ ἐν τῷ ἁγιασθῆναί με ἐν σοὶ ἐνώπιον αὐτῶν.

17 τάδε λέγει κύριος κύριος, ὦ Γώγ, σὺ εἶ περὶ οὗ ἐλάλησα πρὸ ἡμερῶν τῶν ἔμπροσθεν διὰ χειρὸς τῶν δούλων μου προφητῶν τοῦ Ἰσραὴλ οἱ προφητεύσαντες ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ ἔτεσιν τοῦ ἀναγαγεῖν σε ἐπ' αὐτούς.

18 καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐν ἡμέρᾳ ᾗ ἂν ἔλθῃ Γὼγ ἐπὶ τὴν γῆν Ἰσραήλ, λέγει κύριος κύριος, ἀναβήσεται ὁ θυμός μου.

19 καὶ ὁ ζῆλός μου ἐν πυρὶ τῆς ὀργῆς μου ἐλάλησα· ἦ μὴν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσται σεισμὸς μέγας ἐπὶ τῆς γῆς Ἰσραήλ.

20 καὶ σεισθήσονται ἀπὸ προσώπου μου οἱ ἰχθύες τῆς θαλάσσης, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τὰ θηρία τοῦ πεδίου, καὶ πάντα τὰ ἑρπετὰ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ πάντες οἱ ἄνθρωποι οἱ ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς, καὶ ῥαγήσεται τὰ ὄρη, καὶ πεσοῦνται αἱ φάραγγες, καὶ πᾶν τεῖχος ἐπὶ τὴν γῆν πεσεῖται.

21 καὶ καλέσω ἐπ' αὐτὸν πάντα φόβον, λέγει κύριος, μάχαιρα ἀνθρώπου ἐπὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἔσται.

22 καὶ κρινῶ αὐτὸν θανάτῳ, καὶ αἵματι καὶ ὑετῷ κατακλύζοντι, καὶ λίθοις χαλάζης· καὶ πῦρ καὶ θεῖον βρέξω ἐπ' αὐτόν, καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ ἔθνη πολλὰ μετ' αὐτοῦ.

23 καὶ μεγαλυνθήσομαι, καὶ ἁγιασθήσομαι, καὶ ἐνδοξασθήσομαι, καὶ γνωσθήσομαι ἐναντίον πολλῶν ἐθνῶν, καὶ γνώσονται ὅτι ἐγὼ κύριος.

λθ'.

1 Καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου προφήτευσον ἐπὶ Γώγ, καὶ εἰπόν, τάδε λέγει κύριος κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σὲ Γὼγ ἄρχοντα Ῥὼς Μοσὸχ καὶ Θουβάλ·

2 καὶ συνάξω σε καὶ κατάξω σε, καὶ ἀναβιβάσω σε ἀπ' ἐσχάτου βορρᾶ, καὶ ἀνάξω ἐπὶ τὰ ὄρη Ἰσραήλ.

3 καὶ ἀπολῶ τὸ τόξον σου ἀπὸ τῆς χειρός σου τῆς ἀριστερᾶς, καὶ τὰ τοξεύματά σου ἀπὸ τῆς χειρός σου τῆς δεξιᾶς, καὶ καταβαλῶ σε

תרגום יונתן

15 ותיתי מאתרך מסיפי צפונא את ועממין סגיאין דעמך רכבי סוסון כלהון משרין סגיאין ועם סגי׃ 16 ותסק על עמי ישראל כענן דסליק וחפי ית ארעא בסוף יומיא תהא ואיתינך על ארע בית שכינתי בדיל דידעון עממיא פרענות גבורתי כד אתקדש בך דיהון חזן לפרענותך גוג׃ 17 כדנן אמר יוי אלהים האת הוא דמללית ביומי קדם ביד עבדי נביי ישראל דאתנביו ביומיא האנון מלקדמת דנא לאיתאה יתך עליהון׃ 18 ויהא בעדנא ההיא ביום מיתי גוג על ארעא דישראל אמר יוי אלהים יסלק רגזי וחמתי׃ 19 וכד יתגלי פרענותי במדלק אשת רגזי גזרת במימרי אם לא ביומא ההוא יהי זיע סגי על ארעא דישראל׃ 20 ויזועון מן קדמי נוני ימא ועופא דשמיא וחית ברא וכל רחשא דרחיש על ארעא וכל אנשא דעל אפי ארעא ויתפגרון טוריא ויתעקרון מגדליא וכל שור רם לארעא יתמגר׃ 21 ואזמניניה למפל בחרבא על טורי ישראל עמי אמר יוי אלהים חרב גבר באחוהי תהא׃ 22 ואתפרע מניה במותא ובקטלא ומטר מגבר ואבני אלגביש אשתא וגפריתא אמטר עלוהי ועל משריתיה ועל עממין סגיאין דעמה׃ 23 ואתרברב ואתקדש ואגלי גבורתי לעיני עממין סגיאין וידעון ארי אנא יוי׃

לט

1 ואת בר אדם אתנבי על גוג ותימר כדנן אמר יוי אלהים הא אנא שלח רגזי עלך גוג רב ריש משך ותובל׃ 2 ואשדלנך ואטעינך ואסקינך מסיפי צפונא ואיתינך על טורי ישראל׃ 3 ואדמי קשתך מיד שמאלך וגררך מיד ימינך אמגר׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Et ibis de loco tuo de finibus Aquilonis, tu & populi multi qui tecum sunt, ascensores equorum vniuersi, exercitus multi, & populus multus. 16 Et ascendes super populum meum Israel, sicut nubes quæ eleuatur & operit terram: in fine dierum eris, & adducam te super terram domus maiestatis meæ, vt sciant populi vltionem potentiæ meæ cùm sanctificatus fuero in te, ipsis videntibus vltionem tuam ô Gog. 17 Hæc dicit Dominus Deus, Nunquid tu es de quo locutus sum in diebus antiquis per manum seruorum meorum prophetarum Israel? qui prophetauerunt à diebus illis, ab antiquo iam multis annis transactis, fore, vt adducerem te super eos. 18 Et erit tempore illo, die quo venerit Gog super terram Israel, ait Dominus Deus, succendetur furor meus, & indignatio mea. 19 Et cùm reuelata fuerit vindicta mea, vt succendatur ignis furoris mei: decreui in verbo meo quòd in die illa erit commotio magna super terram Israel. 20 Et commouebuntur à facie mea pisces maris, & volucres cæli, & bestiæ agri, & omne reptile quod reptat super terram, & omnes homines qui erunt super faciem terræ, & subuertentur montes & euellentur turres, & omnis murus excelsus in terram corruet. 21 Et præparabo eum vt cadat in gladio super montes Israelis populi mei, ait Dominus Deus: gladius vniuscuiusque erit in fratrem suum. 22 Et vltionem sumam ex eo in peste & occisione: & pluuiam vehementem, & lapides grandinis, & ignem, & sulphur pluam super eum, & super exercitum eius, & super populos multos qui cum eo erunt. 23 Et magnificabor, & sanctificabor, & reuelabo potentiam meam in oculis populorum multorum; & scient, quia ego Dominus.

CAP. XXXIX.

ET tu fili hominis vaticinare aduersus Gog, & dices: Hæc dicit Dominus Deus, Ecce ego mitto furorem meum super te Gog, summe princeps Mesech & Thubal. 2 Et persuadebo tibi, & seducam te, & ascendere te faciam à finibus Aquilonis, & adducam te super montes Israel. 3 Et proijciam arcum tuum de manu sinistra tua, & sagittas tuas de manu dextera tua deijciam.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

4 עַל־הָרֵי יִשְׂרָאֵל תִּפּוֹל אַתְּ וְכָל־אֲגַפֶּיךְ
וְעַמִּים אֲשֶׁר אִתָּךְ לְעַיִט צִפּוֹר כָּל־כָּנָף וְחַיַּת
5 הַשָּׂדֶה נְתַתִּיךְ לְאָכְלָה: עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה תִּפּוֹל
כִּי אֲנִי דִבַּרְתִּי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה:
6 וְשִׁלַּחְתִּי־אֵשׁ בְּמָגוֹג וּבְיֹשְׁבֵי הָאִיִּים לָבֶטַח
וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה:
7 וְאֶת־שֵׁם קָדְשִׁי אוֹדִיעַ בְּתוֹךְ עַמִּי יִשְׂרָאֵל
וְלֹא־אֲחַלֵּל אֶת־שֵׁם קָדְשִׁי עוֹד וְיָדְעוּ הַגּוֹיִם
כִּי־אֲנִי יְהוָה קָדוֹשׁ בְּיִשְׂרָאֵל:
8 הִנֵּה בָאָה וְנִהְיְתָה נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה הִוא
הַיּוֹם אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי:
9 וְיָצְאוּ יֹשְׁבֵי עָרֵי יִשְׂרָאֵל וּבָעֲרוּ וְהִשִּׂיקוּ בְּנֶשֶׁק
מָגֵן וְצִנָּה בְּקֶשֶׁת וּבְחִצִּים וּבְמַקֵּל יָד וּבְרֹמַח
וּבִעֲרוּ בָהֶם אֵשׁ שֶׁבַע שָׁנִים:
10 וְלֹא־יִשְׂאוּ עֲצִים מִן־הַשָּׂדֶה וְלֹא יַחְטְבוּ מִן־
הַיְעָרִים כִּי בַנֶּשֶׁק יְבַעֲרוּ־אֵשׁ וְשָׁלְלוּ אֶת־שֹׁלְלֵיהֶם
וּבָזְזוּ אֶת־בֹּזְזֵיהֶם נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה:
11 וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא אֶתֵּן לְגוֹג מְקוֹם־שָׁם קֶבֶר
בְּיִשְׂרָאֵל גֵּי הָעֹבְרִים קִדְמַת הַיָּם וְחֹסֶמֶת הִיא
אֶת־הָעֹבְרִים וְקָבְרוּ שָׁם אֶת־גּוֹג וְאֶת־כָּל־
הֲמוֹנָהּ וְקָרְאוּ גֵּיא הֲמוֹן גּוֹג:
12 וְקָבְרוּם בֵּית יִשְׂרָאֵל לְמַעַן טַהֵר אֶת־הָאָרֶץ
13 שִׁבְעָה חֳדָשִׁים: וְקָבְרוּ כָל־עַם הָאָרֶץ
וְהָיָה לָהֶם לְשֵׁם יוֹם הִכָּבְדִי נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה:
14 וְאַנְשֵׁי תָמִיד יַבְדִּילוּ עֹבְרִים בָּאָרֶץ מְקַבְּרִים
אֶת־הָעֹבְרִים אֶת־הַנּוֹתָרִים עַל־פְּנֵי הָאָרֶץ
לְטַהֲרָהּ מִקְצֵה שִׁבְעָה־חֳדָשִׁים יַחְקֹרוּ:
15 וְעָבְרוּ הָעֹבְרִים בָּאָרֶץ וְרָאָה עֶצֶם אָדָם
וּבָנָה אֶצְלוֹ צִיּוֹן עַד קָבְרוּ אֹתוֹ הַמְקַבְּרִים אֶל־גֵּיא
הֲמוֹן גּוֹג:

4 Super montes Israel cades tu, & omnia agmina tua, & populi tui qui sunt tecum. Feris, auibus, omnique volatili, & bestijs terræ dedi te ad deuorandum.
5 Super faciem agri cades, quia ego locutus sum, ait Dominus Deus.
6 Et immittam ignem in Magog, & in his qui habitant in insulis confidenter, & scient, quia ego Dominus.
7 Et nomen sanctum meum notum faciam in medio populi mei Israel, & non polluam nomen sanctum meum amplius, & scient gentes, quia ego Dominus sanctus Israel.
8 Ecce venit, & factum est, ait Dominus Deus: hæc est dies de qua locutus sum.
9 Et egredientur habitatores de ciuitatibus Israel, & succendent & comburent arma, clypeum, & hastas, arcum, & sagittas, & baculos manuum, & contos, & succendent ea igni septem annis.
10 Et non portabunt ligna de regionibus, neque succendent de saltibus, quoniam arma succendent igni, & deprædabuntur eos quibus prædæ fuerant, & diripient vastatores suos, ait Dominus Deus.
11 Et erit in die illa, dabo Gog locum nominatum sepulchrū in Israel, Vallem viatorum ad Orientem maris, quæ obstruet faciet prætereuntes, & sepelient ibi Gog, & omnem multitudinem eius, & vocabitur Vallis multitudinis Gog.
12 Et sepelient eos domus Israel, vt mundent terram septem mensibus.
13 Sepelient autem omnis populus terræ, & erit eis in nominatum qua die glorificatus sum, ait Dominus Deus.
14 Et viros iugiter constituent lustrantes terram, qui sepeliant & requirant eos qui remanserint super faciem terræ, vt emundent eam. Post mẽses autem septem quærent.
15 Et circuibunt peragrantes terrā. Cumque viderint os hominis, statuent iuxta illud titulum, donec sepeliant illud sepelientes in cœmiterium Gog.

4 Super montes Israel, & cades tu, & omnes qui circa te, & gentes quæ tecum, dabuntur in multitudinem auium omni volatili, & omnibus bestijs campi dedi te ad deuorandum.
5 Super faciem campi cades, quia ego locutus sum, dicit Dominus Dominus.
6 Et mittam ignem in Magog, & habitabuntur insulæ in pace, & scient, quia ego sum Dominus.
7 Et nomen meum sanctum notum fiet in medio populi mei Israel, & non polluetur nomen meum sanctū vltrà: & scient gentes quia ego sum Dominus sanctus in Israel.
8 Ecce venit & scies quando erit, dicit Dominus: hæc est dies in qua locutus sum.
9 Et egredientur habitantes vrbes Israel, & succendent in armis clypeis, & peltis, & contis, & arcubus, & sagittis, & baculis manuum & lanceis, & succendent in eis ignem septem annis.
10 Et non assument ligna ex campo, neque incident de saltibus, sed arma comburent igne, & deprædabuntur eos qui deprædati sunt eos, & spoliabunt spoliantes eos, dicit Dominus omnipotens.
11 Et erit in die illa dabo Gog locum nominatum monumentum in Israel, sepulchrum aduenientium ad mare, & circumædificabunt circuitum oris vallis, & sepelient ibi Gog, & omnem multitudinem eius, & vocabitur tunc Cæmiterium Gog.
12 Et sepelient eos domus Israel, vt mundetur terra in septem mensibus.
13 Et sepelient eos omnis populus terræ, & erit eis in nominatum qua die glorificatus sum, dicit Dominus Dominus.
14 Et viros semper secernent lustrantes terram ad sepeliendum derelictos à facie terræ, vt emundent illos post septem menses, & requirent.
15 Et omnis pertransiens terram, & videns os hominis, ædificabit iuxta illud titulum, donec sepeliant illud sepelientes in cœmiterium Gog.

4 Ἐπὶ τὰ ὄρη Ισραὴλ, καὶ πέσῃ σὺ καὶ πάντες οἱ περὶ σέ, καὶ τὰ ἔθνη τὰ μετὰ σοῦ δεδομένοι εἰς πᾶν θηρίον ὀρνέων παντὶ πετεινῷ, καὶ πᾶσι τοῖς θηρίοις τοῦ πεδίου δέδωκά σε βρωθῆναι.
5 Ἐπὶ προσώπου τοῦ πεδίου πέσῃ, ὅτι ἐγὼ ἐλάλησα, λέγει κύριος κύριος.
6 καὶ ἀποστελῶ πῦρ ἐπὶ Μαγὼγ, καὶ κατοικηθήσονται αἱ νῆσοι ἐπ' εἰρήνης, καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος.
7 καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ ἅγιον γνωσθήσεται ἐν μέσῳ λαοῦ μου Ισραὴλ, καὶ οὐ βεβηλωθήσεται τὸ ὄνομά μου τὸ ἅγιον ἔτι, καὶ γνώσονται τὰ ἔθνη, ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος ἅγιος ἐν Ισραήλ.
8 ἰδοὺ ἥκει καὶ γνώσῃ ὅτε ἔσται, λέγει κύριος, αὕτη ἐστὶν ἡ ἡμέρα ἐν ᾗ ἐλάλησα.
9 καὶ ἐξελεύσονται οἱ κατοικοῦντες τὰς πόλεις Ισραὴλ, καὶ καύσουσιν ἐν τοῖς ὅπλοις πυρείοις, καὶ πέλταις, καὶ κόντοις, καὶ τόξοις, καὶ ῥόμβοις, καὶ ῥάβδοις χειρῶν, καὶ λόγχαις, καὶ καύσουσιν ἐν αὐτοῖς πῦρ ἑπτὰ ἔτη.
10 καὶ οὐ μὴ λάβωσιν ξύλα ἐκ τοῦ πεδίου, οὐδὲ μὴ κόψωσιν ἐκ τῶν δρυμῶν, ἀλλ' ἢ τὰ ὅπλα καυθήσονται πυρί, καὶ καταπατήσουσι τοὺς καταπατήσαντας αὐτούς, καὶ συλήσουσι τοὺς συλήσαντας αὐτούς, λέγει κύριος παντοκράτωρ.
11 καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ δώσω τῷ Γὼγ τόπον ὀνομαστὸν μνημεῖον ἐν Ισραήλ, πολυάνδριον τῶν ἐπελθόντων κατὰ τὴν θαλάσσην, καὶ κατοικοδομήσουσιν τὸ κατέναντι τῆς φάραγγος, καὶ κατορύξουσιν ἐκεῖ τὸν Γώγ, καὶ πᾶν τὸ πλῆθος αὐτοῦ, καὶ κληθήσεται τότε τὸ πολυάνδριον τοῦ Γώγ.
12 καὶ καθαριοῦσιν αὐτοὺς οἶκος Ισραὴλ ἵνα καθαρισθῇ ἡ γῆ ἐν ἑπτὰ μησίν. 13 καὶ κατορύξουσιν αὐτοὺς πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς, καὶ ἔσται αὐτοῖς εἰς ὄνομα ἐν ᾗ ἡμέρᾳ ἐδοξάσθην, λέγει κύριος κύριος. 14 καὶ ἄνδρας διαπαντὸς διαξελοῦσιν διαπορθμεύοντες τὴν γῆν θάψαι σὺν καταλελειμμένοις ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς, καθαρίσαι αὐτὴν μετὰ τὸ ἐπὶ μῆνας ἑπτὰ ἐκζητῆσαι. 15 καὶ πᾶς ὁ διαπορθμεύων τὸν γῆν, καὶ ἰδὼν ὀστοῦν ἀνθρώπου, οἰκοδομήσει πλησίον αὐτοῦ σημεῖον, ἕως οὗ θάψωσιν αὐτὸ οἱ θάπτοντες εἰς τὸ πολυάνδριον τοῦ Γώγ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 Et super montes terræ Israel proijcietur cadauer tuum: te & omnes exercitus tuos, & populos multos qui sunt tecum, auibus volucribus, omnique volatili & bestijs agri tradidi consumendos. 5 Super faciem agri proijcietur cadauer tuum, quia ego decreui in verbo meo, ait Dominus Deus. 6 Et succendam ignem in Magog, & in incolis insularum qui habitant confidenter: & scient, quia ego Dominus. 7 Et nomen sanctum meum reuelabo in medio populi mei Israel, & non violabo nomen sanctum meum amplius: & scient populi, quia ego Dominus sanctus qui habitare feci maiestatem meam in Israel. 8 Ecce venit & confirmabitur, ait Dominus Deus: hæc est dies quam decreui in verbo meo. 9 Et egredientur habitatores ciuitatum terræ Israel, & calefient, & illustrabuntur armis bellicis clypeis & scutis, & arcubus, & sagittis, & iaculorum & lancearum lignis: & succendent his ignem septem annis. 10 Et non tollent ligna de agro, nec succident de saltu, quia armis bellicis succendent ignem, & deprædabuntur deprædatores suos, & expolabunt expoliatores suos, ait Dominus Deus. 11 Et erit in tempore illo, & dabo ipsi Gog locum aptum in domum sepulchri in Israel in Valle vadorum ad Orientem matis Genesar; ea coniuncta est duobus montibus; & sepelient ibi Gog, & omnem multitudinem eius, & vocabunt Vallem multitudinis Gog. 12 Et sepelient eos domus Israel, vt mundent terram septem mensibus. 13 Et sepelient eos omnis populus terræ, & erit eis in nomen dies in quo me glorificauero, ait Dominus Deus. 14 Et viros iugiter constituent, vt transeant per terram, sepelientes cum his qui transeunt, eos qui remanserant super faciem terræ, vt emundent eam, post septem menses incipient quærere. 15 Et si quis transiens per viam eorum, qui transeunt per terram, viderit ossa hominum, constituet iuxta illa titulum, donec sepeliant illa humatores in Valle multitudinis Gog.

[illegible] ארעא דישראל תתרמי נבילתך אנת וכל משריתך ועממין סגיאין דעמך לעוף צפר כל פרח ולחיות ברא מסרחך לאשחיצאה:
[illegible] על אפי ברא תתרמי נבילתך ארי אנא גזרת במימרי אמר ייי אלהים: 7 ואדליק אשתא בטיסרי אמר ייי ולא אחליל ית שמי דקודשי עוד וידעין עממיא ארי אנא ייי קדישא דישראל:
[illegible] הא אתיא והתקים אמר ייי אלהים הוא יומא דגזרת במימרי: 9 ויפקון יתבי קרוי ארעא דישראל ויהוון
[illegible] ולא יבעון מן חקלא ולא יקצון מן חורשין ית זיינין ורומחין ויוקדון בהון נורא שבע שנין:
[illegible] ויבזזון ית בזזיהון וישלפון ית שלפיהון אמר ייי אלהים: 11 והוה ביומא ההוא אתן לגוג אתר קבורין בישראל
[illegible] ית עברי מדינחא דים ומחסמא היא ית עברי טוריא ויקברון תמן גוגא וית כל עדבא דיהוי עמיה ויקרון
[illegible] ויקברונון בית ישראל בגין דידכון ית ארעא שבעה ירחין: 13 ויקברון כל עם ארעא ויהי להון לשום יום אתיקרותי אמר ייי אלהים:
[illegible] ארעא ישתכחון לחקתי ערעין בארעא מקברין עם דעדון ית דאשתארו על אפי ארעא לדכייותה מסוף שבעה ירחין ישרון למבדק:
[illegible] ארעא ישתכחון בחילת אתרגשת גוג: 16 וגם שמה יתקרי נפקא דאנשא ויבנון לותיה ציונא עד דיקברון ית מקברין בחילת אתרגשת גוג:

Universidad de Deusto
Biblioteca

16 ‡ Nomen aũt ciuitatis Amona,& mun-
17 dabunt terram. ‡Tu aũt fili hominis Hæc
dicit Dñs Deus : Dic omni volucri & vni-
uersis auibus,cunctisq; bestijs agri,Congre-
E gamini,& venite,appropinquate vndiq; ad victi-
mam meam quam ego immolo vobis,victi-
mã grandem super montes Israel,vt co-
18 medatis carnẽ & bibatis sanguinem. ‡Car-
nes fortiũ comedetis , & sanguinem prin-
cipum terræ bibetis,arietũ & agnorum,&
hircorũ, taurorumq́ue, & altilium,& pin-
19 guium omnium. ‡Et comedetis adipẽ in
saturitatem , & bibetis sanguinẽ in ebrie-
tatẽ, de victima quã ego immolaui vobis.
20 ‡ Et saturabimini super mensam meã de
equo & equite forti , & de vniuersis vi-
21 bellatoribus,ait Dñs Deus. ‡Et ponã glo-
riam meã in gentibus,& videbunt omnes
F gentes iudiciũ meum quod fecerim & ma-
22 nũ meam quam posuerim super eos.
scient domus Israel , quia ego Dñs Deus
23 eorum, à die illa & deinceps. ‡Et scient
gentes,quoniam in iniquitate sua capta fu-
domus Israel,& q reliquerit me, & abscon-
derim faciem meã ab eis,& tradiderim eos
in manus hostium, & ceciderint in gladio
24 vniuersi . ‡ Iuxta immunditiam eorum
& scelera feci eis, & abscõdi faciem meam
25 ab illis. ‡ Propterea hæc dicit Dñs Deus:
Nũc reducam captiuitatem Iacob, & mi-
G serebor omnis domus Israel . Et æmulabor
zelum pro nomine sancto meo.
26 ‡ Et portabunt confusionem suam,&
omnem præuaricationem quam præuari-
cati sunt in me, cùm habitauerint in terra
sua confidenter neminem formidantes,
27 ‡ Et reduxero eos de populis, & congre-
gauero de terris inimicorum suorum, &
sanctificatus fuero in eis in oculis gentiũ
28 plurimarum. ‡ Et scient, quia ego Dñs
Deus eorum ,eò quòd transtulerim eos in
nationes , & congregauerim eos super ter-
ram suã , & nõ dereliquerim quemquã ex
29 eis ibi. ‡Et non abscõdam vltrà faciem meam
ab eis,eò quòd effuderim spiritum meum
super omnẽ domum Israel, ait Dñs Deus.

15 ‡ וְגַם־שֵׁם־עִיר הֲמוֹנָה וְטִהֲרוּ הָאָרֶץ׃
17 ‡ וְאַתָּה בֶן־אָדָם כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה אֱמֹר
לְצִפּוֹר כָּל־כָּנָף וּלְכֹל חַיַּת הַשָּׂדֶה הִקָּבְצוּ וּבֹאוּ
הַאָסְפוּ מִסָּבִיב עַל־זִבְחִי אֲשֶׁר אֲנִי זֹבֵחַ לָכֶם זֶבַח
גָּדוֹל עַל הָרֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲכַלְתֶּם בָּשָׂר וּשְׁתִיתֶם דָּם׃
18 ‡ בְּשַׂר גִּבּוֹרִים תֹּאכֵלוּ וְדַם־נְשִׂיאֵי הָאָרֶץ תִּשְׁתּוּ
אֵילִים כָּרִים וְעַתּוּדִים פָּרִים מְרִיאֵי בָשָׁן כֻּלָּם׃
19 ‡ וַאֲכַלְתֶּם־חֵלֶב לְשָׂבְעָה וּשְׁתִיתֶם דָּם לְשִׁכָּרוֹן
מִזִּבְחִי אֲשֶׁר זָבַחְתִּי לָכֶם׃
20 ‡ וּשְׂבַעְתֶּם עַל שֻׁלְחָנִי סוּס וְרֹכֵב גִּבּוֹר וְכָל־
אִישׁ מִלְחָמָה נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃
21 ‡ וְנָתַתִּי אֶת־כְּבוֹדִי בַגּוֹיִם וְרָאוּ כָל־הַגּוֹיִם אֶת־
מִשְׁפָּטִי אֲשֶׁר עָשִׂיתִי וְאֶת־יָדִי אֲשֶׁר־שַׂמְתִּי בָהֶם׃
22 ‡ וַיֵּדְעוּ בֵית יִשְׂרָאֵל כִּי־אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם מִן־
הַיּוֹם הַהוּא וָהָלְאָה׃ 23 ‡ וְיָדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי בַעֲוֹנָם
גָּלוּ בֵית־יִשְׂרָאֵל עַל אֲשֶׁר מָעֲלוּ־בִי וָאַסְתֵּר פָּנַי
מֵהֶם וָאֶתְּנֵם בְּיַד צָרֵיהֶם וַיִּפְּלוּ בַחֶרֶב כֻּלָּם׃
24 ‡ כְּטֻמְאָתָם וּכְפִשְׁעֵיהֶם עָשִׂיתִי אוֹתָם וָאַסְתֵּר
25 פָּנַי מֵהֶם׃ ‡ לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה עַתָּה
אָשִׁיב אֶת־שְׁבִית יַעֲקֹב וְרִחַמְתִּי כָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל
וְקִנֵּאתִי לְשֵׁם קָדְשִׁי׃
26 ‡ וְנָשׂוֹ אֶת־כְּלִמָּתָם וְאֶת־כָּל־מַעֲלָם אֲשֶׁר מָעֲלוּ־
בִי בְּשִׁבְתָּם עַל־אַדְמָתָם לָבֶטַח וְאֵין מַחֲרִיד׃
27 ‡ בְּשׁוּבִי אוֹתָם מִן־הָעַמִּים וְקִבַּצְתִּי אוֹתָם
מֵאַרְצוֹת אֹיְבֵיהֶם וְנִקְדַּשְׁתִּי בָם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם רַבִּים׃
28 ‡ וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם בְּהַגְלוֹתִי אוֹתָם
אֶל־הַגּוֹיִם וְכִנַּסְתִּים אֶל־אַדְמָתָם וְלֹא־אוֹתִיר
עוֹד מֵהֶם שָׁם׃ 29 ‡ וְלֹא־אַסְתִּיר עוֹד פָּנַי מֵהֶם
כִּי־שָׁפַכְתִּי אֶת־רוּחִי עַל־בֵּית יִשְׂרָאֵל נְאֻם
אֲדֹנָי יְהוִה׃

תרגום יונתן

16 ‡ Καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως πολυανδρεῖον, καὶ καθαριῶ-
17 (ε) ῆ γῆ. ‡ Καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου, τάδε λέγει κύριος κύριος·
εἰπὸν παντὶ ὀρνέῳ πετεινῷ, καὶ πᾶσι πάντα τὰ θηρία τοῦ
πεδίου, συνάχθητε, καὶ ἔρχεσθε ἀπὸ πάντων τῶν κύκλῳ
κλῳ ἐπὶ τὴν θυσίαν μου ἣν ἐγὼ θύω ὑμῖν θυσίαν μεγάλην
ἐπὶ τὰ ὄρη Ισραὴλ, καὶ φάγεσθε κρέα καὶ πίεσθε αἷμα.
18 ‡ κρέα γιγάντων φάγεσθε, καὶ αἷμα ἀρχόντων τῆς
γῆς πίεσθε, κριῶν καὶ μόσχων, καὶ τράγων, καὶ (ϑ) μόσχοι
ἐσεατωμβροι πάντες.
19 ‡ καὶ φάγεσθε στέαρ εἰς πλησμονήν, καὶ πίεσθε αἷμα εἰς
20 μέθην ἀπὸ τῆς θυσίας μου ἣν ἔθυσα ὑμῖν. ‡ καὶ ἐμπλησθή-
σεσθε ἀπὸ τῆς τραπέζης μου ἵππων καὶ ἀναβατῶν, καὶ γί-
γαντα, καὶ πάντα ἀνδρεῖα πολεμιστῶν, λέγει κύριος.
21 ‡ καὶ δώσω τὴν δόξαν μου ἐν ὑμῖν, καὶ ὄψον) πάντα
τὰ ἔθνη τὴν κρίσιν μου ἣν ἐποίησα, καὶ τὴν χεῖρά μου ἣν
ἐπήγαγον ἐπ' αὐτούς.
22 ‡ καὶ γνώσ) οἶκος ἰσραὴλ, ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος ὁ θεὸς
αὐτῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ἐπέκεινα.
23 ‡ καὶ γνώσ) πάντα τὰ ἔθνη, ὅτι διὰ τὰς ἁμαρτίας
αὐτῶν ἠχμαλωτεύθησαν οἶκος ἰσραὴλ, αὐθ' ὧν ἠθέτησαν
εἰς ἐμέ, καὶ ἀπέστρεψα τὸ πρόσωπόν μου ἀπ' αὐτῶν, καὶ πα-
ρέδωκα αὐτὰς εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, καὶ ἔπεσαν
24 πάντες μαχαίρᾳ. ‡ κατὰ τὰς ἀκαθαρσίας αὐτῶν καὶ
τὰ ἀνομήματα αὐτῶν ἐποίησα αὐτοῖς, καὶ ἀπέστρεψα τὸ
25 πρόσωπόν μου ἀπ' αὐτῶν. ‡ διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος
κύριος, νῦν ἀναστρέψω αἰχμαλωσίαν ἰακὼβ καὶ ἐλεή-
σω τὸν οἶκον ἰσραὴλ, καὶ ζηλώσω διὰ τὸ ὄνομα τὸ ἅγιόν μου.
26 ‡ καὶ λήψ) τὴν ἀτιμίαν ἑαυτῶν, καὶ τὴν ἀδικίαν ἣν
ἠδίκησαν ἐν τῇ κατοικίᾳ αὐτῶν ἐπὶ τὴν γῆν αὐτῶν
ἐπ' εἰρήνης, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἐκφοβῶν.
27 ‡ ἐν τῷ ἀποστρέψαι με αὐτοὺς ἐκ τῶν ἐθνῶν, καὶ συνα-
γαγεῖν με αὐτοὺς ἐκ τῶν χωρῶν τῶν ἐθνῶν· καὶ ἁγιασθή-
σομαι ἐν αὐτοῖς ἐνώπιον τῶν ἐθνῶν.
28 ‡ καὶ γνώσ) ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν, ἐν
τῷ φανῆναί με αὐτοῖς ἐν τοῖς ἔθνεσιν, καὶ ἐν τῷ σωσάσθαι
με αὐτοὺς ἐπὶ τὴν γῆν αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγκαταλείψω ἔτι
29 αὐτῶν οὐδένα ἐκεῖ. ‡ καὶ οὐκ ἀποστρέψω οὐκ ἔτι τὸ πρό-
σωπόν μου ἀπ' αὐτῶν, ἀνθ' ὧν ἐξέχεα τὸν θυμόν μου ἐπὶ
τὸν οἶκον ἰσραὴλ, λέγει κύριος κύριος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Ibi quoque proijcientur occisi excellæ ciuitatis cuius turmæ multæ sunt, & emundabunt terram. "Tu autem fili hominis: Hæc dicit Dominus Deus, Dic auibus, passeribus, omniq́ue volatili, & omni bestiæ agri, Congregamini & venite, appropinquate vndique ad interfectos meos, quos ego occido vobis occisione magna super montes Israel, & comedetis carnem & bibetis sanguinem. "Carnem fortium comedetis, & sanguinem principum terræ bibetis, principum, & ducum fortium, opibus diuitum omnium. "Et comedetis adipem ad satietatem, & bibetis sanguinem ad ebrietatem; de carne occisorum, quos ego occido vobis. "Et saturabimini super mensam meam in equorum, & quadrigarum fortium & omnium bellatorum robustorum, ait Dominus Deus. "Et dabo gloriam meam in populis, & videbunt omnes populi vltionem meam quam feci, & potentiam meam quam posui in eis. "Et scient domus Israel, quia ego Dominus Deus eorum à die illa & deinceps. "Et scient populi, quia propter peccata sua migrauit domus Israel, pro eo quòd prævaricata est in verbum meum, & abstuli maiestatem meam ab eis; & tradidi eos in manus inimicorum suorum, & interfecti sunt gladio vniuersi. "Iuxta immunditias suas & rebelliones suas vltionem sumpsi ex eis, & abstuli maiestatem meam ab eis. "Idcircò hæc dicit Dominus Deus, Nunc reducam captiuitatem Iacob & miserebor vniuersæ domus Israel, & vlciscar vltionem pro tenuæ meæ de populis, pro eo quòd violauerunt nomen sanctum meum. "Et suscipient confusionem suam, & omnes prævaricationes suas, quibus prævaricati sunt in verbum meum cùm habitarent super terram suam confidenter; & non erit qui exterreat eos. "Cùm reduxero eos de medio populorum, & congregauero eos de prouinciis inimicorum suorum; & sanctificatus fuero in eis in oculis populorum multorum. "Et scient, quia ego Dominus Deus eorum, qui, pro eo quòd peccauerunt coram me, transtulerim eos inter populos, & nunc quia conuersi sunt, congregauerim eos ad terram suam: nec reliquum faciam vltrà quenquam ex eis ibi. "Neque auferam amplius maiestatem meam ab eis; quia effudi spiritum sanctum meum super domum Israel, ait Dominus Deus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

מ

CAP. XL.

1 בְּעֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה לָגְלוּתֵנוּ בְּרֹאשׁ
הַשָּׁנָה בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בְּאַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה אַחַר
אֲשֶׁר הֻכְּתָה הָעִיר בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה הָיְתָה עָלַי
יַד־יְהוָה וַיָּבֵא אֹתִי שָׁמָּה׃

2 בְּמַרְאוֹת אֱלֹהִים הֱבִיאַנִי אֶל־אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
וַיַּנִּיחֵנִי אֶל־הַר גָּבֹהַּ מְאֹד וְעָלָיו כְּמִבְנֵה־
עִיר מִנֶּגֶב׃

3 וַיָּבֵא אוֹתִי שָׁמָּה וְהִנֵּה־אִישׁ מַרְאֵהוּ
כְּמַרְאֵה נְחֹשֶׁת וּפְתִיל־פִּשְׁתִּים בְּיָדוֹ וְקָנֶה הַמִּדָּה
וְהוּא עֹמֵד בַּשָּׁעַר׃

4 וַיְדַבֵּר אֵלַי הָאִישׁ בֶּן־אָדָם רְאֵה בְעֵינֶיךָ
וּבְאָזְנֶיךָ שְׁמַע וְשִׂים לִבְּךָ לְכֹל אֲשֶׁר־אֲנִי מַרְאֶה־
אוֹתָךְ כִּי לְמַעַן הַרְאוֹתְכָה הֻבָאתָה הֵנָּה הַגֶּד אֶת־
כָּל־אֲשֶׁר־אַתָּה רֹאֶה לְבֵית יִשְׂרָאֵל׃

5 וְהִנֵּה חוֹמָה מִחוּץ לַבַּיִת סָבִיב סָבִיב וּבְיַד
הָאִישׁ קָנֵה הַמִּדָּה שֵׁשׁ־אַמּוֹת בָּאַמָּה וְטֹפַח וַיָּמָד
אֶת־רֹחַב הַבִּנְיָן קָנֶה אֶחָד וְקוֹמָה קָנֶה אֶחָד׃

6 וַיָּבוֹא אֶל־שַׁעַר אֲשֶׁר פָּנָיו דֶּרֶךְ הַקָּדִימָה וַיַּעַל
בְּמַעֲלֹתָו וַיָּמָד אֶת־סַף הַשַּׁעַר קָנֶה אֶחָד רֹחַב וְאֵת
סַף אֶחָד קָנֶה־אֶחָד רֹחַב׃

7 וְהַתָּא קָנֶה־אֶחָד אֹרֶךְ וְקָנֶה אֶחָד רֹחַב וּבֵין
הַתָּאִים חָמֵשׁ אַמּוֹת וְסַף הַשַּׁעַר מֵאֲצֶל אוּלָם
הַשַּׁעַר מֵהֵבִית קָנֶה־אֶחָד׃

8 וַיָּמָד אֶת־אֻלָם הַשַּׁעַר מֵהֵבִית קָנֶה אֶחָד׃

9 וַיָּמָד אֶת־אֻלָם הַשַּׁעַר שְׁמֹנֶה אַמּוֹת וְאֵילָו
שְׁתַּיִם אַמּוֹת וְאֻלָם הַשַּׁעַר מֵהָבָיִת׃

10 וְתָאֵי הַשַּׁעַר דֶּרֶךְ הַקָּדִים שְׁלֹשָׁה מִפֹּה וּשְׁלֹשָׁה
מִפֹּה מִדָּה אַחַת לִשְׁלֹשְׁתָּם וּמִדָּה אַחַת לָאֵילִם
מִפֹּה־וּמִפּוֹ׃

CAP. XL.

1 IN vicesimoquinto anno transmigra-
A tionis noſtræ in exordio anni, decimo
menſis, quarto decimo anno, poſtquam
percuſſa eſt ciuitas, in ipſa hac die facta eſt
ſuper me manus Domini, & adduxit me
illuc

2 In viſionibus Dei. Adduxit me in ter-
ram Iſrael, & dimiſit me ſuper montem
excelſum nimis, ſuper quem erat quaſi ſi-
ficium ciuitatis vergentis ad Auſtrum.

3 Et introduxit me illuc. Et ecce vir cuius
erat ſpecies quaſi ſpecies æris, & funiculus
lineus in manu eius, & calamus menſurę
in manu eius. ſtabat autem in porta.

4 Et locutus eſt ad me idem vir. Fili ho-
minis, vide oculis tuis, & auribus tuis au-
di, & pone cor tuum in omnia quæ ego
oſtendam tibi, quia vt oſtendantur tibi,
adductus es huc. Annuncia omnia quæ
vides domui Iſrael.

5 Et ecce murus foriſecus in circuitu
domus vndique & in manu viri calamus
menſuræ ſex cubitorum & palmo. Et menſus eſt latitudinem ædificij calamo vno,
B ſus eſt latitudinem quoque calamo vno.
altitudinem quoque calamo vno.

6 Et venit ad portam quæ reſpiciebat
viam Orientalem, & aſcendit per gradus
eius: & menſus eſt limen portæ calamo
vno latitudinem, id eſt, limen vnum cala-
mo vno in latitudine.

7 Et thalamum vno calamo in longitu-
dine, & vno calamo in latum, & inter thalamos
quinque cubitos, & limen portæ iuxta ve-
ſtibulum portæ intrinſecus calamo vno.

8 Et menſus eſt veſtibulum portæ eius
cubitorum.

9 Et frontem eius duobus cubitis. Ve-
ſtibulum autem portæ erat intrinſecus.

10 Porrò thalami portæ ad viam Orien-
talem, tres hinc & tres inde, menſura vna
trium, & menſura vna frontium ex vtra-
que parte.

CAP. XL.

1 ΕΤ factum eſt in quinto & vicesimo anno
captiuitatis noſtræ, in primo menſe, decimâ
menſis, in quartodecimo anno poſtquam capta
eſt ciuitas, in die illa facta eſt ſuper me manus
Domini.

2 Et adduxit me in viſione Dei in terram
Iſrael, & poſuit me in monte excelſo valdè, &
in eo quaſi ædificatio ciuitatis è regione.

3 Et introduxit me illuc: & ecce vir & vi-
ſio eius erat quaſi viſio æris ſplendentis, & in
manu eius erat funiculus ædificatorum, & ca-
lamus menſuræ, & ipſe ſtabat in porta.

4 Et dixit ad me vir, Vidiſti fili hominis? in
oculis tuis vide, & in auribus tuis audi, &
pone in cor tuum omnia quæcunque ego oſtendo
tibi, quia vt oſtendatur tibi ingreſſus es huc:
& oſtendas omnia quæcunque tu vides domui
Iſrael.

5 Et ecce murus extra domum per gyrum,
& in manu viri calamus menſura cubitorum
ſex in cubito & palmi, & menſus eſt ante-
murale latitudinem æqualem calamo, & æqua-
lem calamo longitudinem, & æqualem calamo
altitudinem.

6 Et ingreſſus eſt in portam reſpicientem ad
Orientem in ſeptem gradibus, & menſus eſt
thee ſex ſex ælam portæ æqualem calamo lati-
tudinem, & altitudo æqualis calamo, & æqua-
lis calamo longitudo & ælam cubitorum quin-
que.

7 Et thee tertium æquale calamo latitudine,
& æquale calamo longitudine.

8 Et ælam portæ iuxta ælam portæ cubito-
rum octo.

9 Et ælam cubitorum duorum, & ælam por-
te intrinſecus.

10 Et the portæ è regione tres hinc & tres
inde, & menſura vna tribus, menſura vna
ælam hinc & hinc.

μ'.

1 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πέμπτῳ καὶ εἰκοστῷ ἔτει τῆς αἰχ-
μαλωσίας ἡμῶν ἐν τῷ πρώτῳ μηνὶ δεκάτῃ τοῦ μηνὸς
ἐν τῷ τεσσαρεσκαιδεκάτῳ ἔτει μετὰ τὸ ἁλῶναι τὴν πό-
λιν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἐγένετο ἐπ' ἐμὲ χεὶρ κυρίου.

2 καὶ ἤγαγέ με ἐν ὁράσει θεοῦ εἰς γῆν Ἰσραὴλ, καὶ
ἔθηκέν με ἐπ' ὄρους ὑψηλοῦ σφόδρα, καὶ ἐπ' αὐτὸ ὡς οἰ-
κοδομὴ πόλεως ἀπέναντι.

3 καὶ εἰσήγαγέ με ἐκεῖ· καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ, καὶ ἡ ὅρασις
αὐτοῦ ὡσεὶ ὅρασις χαλκοῦ σίλβοντος, καὶ ἐν τῇ χειρὶ
αὐτοῦ ὡσεὶ σπαρτίον οἰκοδόμων, καὶ κάλαμος μέτρου, καὶ
αὐτὸς εἱστήκει ἐπὶ τῆς πύλης.

4 καὶ εἶπεν πρός με ὁ ἀνὴρ, ἑώρακας υἱὲ ἀνθρώπου ἐν
τοῖς ὀφθαλμοῖς σου ἴδε, καὶ ἐν τοῖς ὠσίν σου ἄκουε, καὶ τάξον
εἰς τὴν καρδίαν σου πάντα ὅσα ἐγὼ δείκνυμί σοι, διότι ἕνε-
κα τοῦ δεῖξαί σοι εἰσεληλύθας ὧδε· καὶ δείξῃς πάντα ὅσα
σὺ ὁρᾷς τῷ οἴκῳ Ἰσραήλ.

5 καὶ ἰδοὺ περίβολος ἔξωθεν τοῦ οἴκου κύκλῳ, καὶ ἐν τῇ
χειρὶ τοῦ ἀνδρὸς κάλαμος τὸ μέτρον πηχῶν ἓξ ἐν πήχει
καὶ παλαιστῆς, καὶ διεμέτρησεν τὸ οἰκοδόμημα πλά-
τος ἴσον τῷ καλάμῳ· καὶ τὸ θεμέλιον τῷ καλάμῳ τὸ μῆκος·
καὶ ἴσον τῷ καλάμῳ τὸ ὕψος.

6 καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν πύλην τὴν βλέπουσαν κατ' ὁδὸν
θολὰς ἐν ἑπτὰ ἀναβαθμοῖς, καὶ διεμέτρησεν τὸ θεμέλιον
τὸ αἰλὰμ τῆς πύλης ἴσον τῷ καλάμῳ πλάτος, καὶ τὸ ὕψος
ἴσον τῷ καλάμῳ, καὶ ἴσον τῷ καλάμῳ μῆκος, καὶ τὸ αἰλὰμ
πηχέων πέντε.

7 καὶ τὸ θεμέλιον τὸ τρίτον ἴσον τῷ καλάμῳ πλάτος καὶ ἴσον
τῷ καλάμῳ μῆκος.

8 καὶ τὸ ἐπὶ τοῦ πυλῶνος πλησίον τοῦ αἰλὰμ τῆς πύλης
πηχῶν ὀκτώ.

9 καὶ τὰ αἰλεὺ πηχῶν δύο, καὶ τὸ αἰλὰμ τῆς πύλης
ἔσωθεν.

10 καὶ τὸ θεμέλιον τῆς πύλης κατέναντι τρεῖς ὧδεν καὶ τρεῖς
ὧδεν, καὶ μέτρον ἐν τοῖς τεσσὶ μέτρον ἐν τοῖς αἰλὰμ
ὧδεν καὶ ὧδεν.

תרגום יונתן

ס

1 בעשרין וחמש שנין לגלותנא ברישׁ שתא בעשׂרא לירחא באַרבּע עסרי שנין מכּד אתחרבת קרתא בכרן יומא הדין שרת עלי רוחא
2 מן קדם יי ואעדלני תמן ואתיבני לתקנין׃ 3 ברוחי נבואת דשרת עלי מן קדם יי אעדלני לארעא דישׂראל ואשׁרינני על טור רם לתדא ודלהי
4 כמבנה קרתא מדנחא׃ ואעדלני תמן והא גברא דחזותיה כחזוה נחשׁא וחוט דכתנא בידיה וקני משׂחתא והוא קאם בתרעא׃
5 ואמר לי יי למתן דחזיתא בעי בעיניך ובאדניך שמע ושוי לבך לכל דאנא מחזי לך ארי בדיל לאחזיותך אתיתא הלכא חוי ית כל דאת
חמי לבית ישׂראל׃ 6 והא שורא מברא לבייתא מחור מחור וביד גברא קני משׂחתא דהוד סגיאין באמתא בי אמתא דתיא אמת
7 דקל לקניא דמדתיתי לאורך מדתהון וקלף בדרגוהי ומשח ית ספא דתרעא קניא חד פותיא ויתיר ספא חד קניא חד פותיא׃
8 ומשח ית אולמא דתרעא קניא חד אורכא וקניא חד פותיא׃ 9 ומשח ית אולמא דתרעא תמניא אמתין ואילוהי תרתין אמתין ואולמא דתרעא לגיו׃
10 ותאי תרעא קדמאה תלתא מכא ותלתא מכא משׂחתא חדא לאילוהין ומשׂחתא חדא לאילוהי מכא ומכא׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XL.

Vicesimoquinto anno transmigrationis noſtræ in exordio anni, decima menſis, quartodecimo anno poſtquam diruta eſt ciuitas, in hac eadem die reſedit ſuper me ſpiritus propheticus à facie Domini; & adduxit me illuc. ² In ſpiritu prophetico qui reſedit ſuper me à facie Domini, induxit me in terram Iſrael, & poſuit me ſuper montem excelſum valdè; & ſuper eum erat quaſi ædificium ciuitatis ab Auſtro. ³ Et introduxit me illuc. Et ecce vir cuius aſpectus erat quaſi aſpectus æris, & funiculus lineus in manu eius, & calamus menſuræ, & ipſe ſtabat in porta. ⁴ Et locutus eſt ad me vir, dicens: Fili hominis vide oculis tuis, & auribus tuis audi, & pone cor tuum ad omnia quæ ego oſtendam tibi quia vt oſtendantur tibi, adductus es huc. Annuncia omnia quæ tu vides, domui Iſrael. ⁵ Et ecce murus extra domum per circuitum, & in manu viri calami menſuræ ex quibus vnus erat ſex cubitorum in cubito qui eſt cubitus & palmus. & menſus eſt latitudinem ædificij calamo vno, & altitudinem calamo vno. ⁶ Et ingreſſus eſt per portam quæ aperta erat ad viam Orientalem, & aſcendit per gradus eius; & menſus eſt limen portæ calamo vno in latitudinem, & limen vnum calamo vno in latitudine. ⁷ Et thalamum calamo vno in longitudinem, & in latitudinem, & inter thalamos paries quinque cubitorum, & limen portæ iuxta veſtibulum portæ intrinſecus calamo vno. ⁸ Et menſus eſt veſtibulum portæ interioris calamo vno. ⁹ Et menſus eſt veſtibulum portæ octo cubitis; & frontes eius duobus cubitis: veſtibulum autem portæ erat intrinſecus. ¹⁰ Et thalami portæ in via Orientali tres hinc & tres inde; menſura vna erat illorum trium, & menſura vna erat frontium hinc & inde.

Universidad de Deusto
Biblioteca

11 ‡ וּמָדַד אֶת־רֹחַב פֶּתַח־הַשָּׁעַר עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ
הַשָּׁעַר שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה אַמּוֹת׃
12 ‡ וְגֵבוּל לִפְנֵי הַתָּאוֹת אַמָּה אַחַת וְאַמָּה־אַחַת
גְּבוּל מִפֹּה וְהַתָּא שֵׁשׁ־אַמּוֹת מִפֹּה׃ וְשֵׁשׁ אַמּוֹת
13 מִפֹּה׃ ‡ וַיָּמָד אֶת־הַשַּׁעַר מִגַּג הַתָּא לְגַגּוֹ רֹחַב
עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ אַמּוֹת פֶּתַח נֶגֶד פָּתַח׃
14 ‡ וַיַּעַשׂ אֶת־אֻלַּיִם שִׁשִּׁים אַמָּה וְאֶל־אֻיל הֶחָצֵר
15 הַשַּׁעַר סָבִיב׳ סָבִיב׃ ‡ וְעַל פְּנֵי הַשַּׁעַר הַיְאוֹתוֹן עַל־לִפְנֵי אֻלָם הַשַּׁעַר
16 הַפְּנִימִי חֲמִשִּׁים אַמָּה׃ ‡ וְחַלֹּנוֹת אֲטֻמוֹת אֶל־הַתָּאִים וְאֶל־אֻלֵּיהֶמָּה
לִפְנֵימָה לַשַּׁעַר סָבִיב׳ סָבִיב וְכֵן לָאֻלָמוֹת וְחַלֹּנוֹת
סָבִיב׳ סָבִיב לִפְנִימָה וְאֶל־אֻיל תְּמָרִים׃
17 ‡ וַיְבִיאֵנִי אֶל־הֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה וְהִנֵּה לְשָׁכוֹת
וְרִצְפָּה עָשׂוּי לֶחָצֵר סָבִיב׳ סָבִיב שְׁלֹשִׁים לְשָׁכוֹת
אֶל־הָרִצְפָּה׃
18 ‡ וְהָרִצְפָּה אֶל־כֶּתֶף הַשְּׁעָרִים לְעֻמַּת אֹרֶךְ
הַשְּׁעָרִים הָרִצְפָּה הַתַּחְתּוֹנָה׃
19 ‡ וַיָּמָד רֹחַב מִלִּפְנֵי הַשַּׁעַר הַתַּחְתּוֹנָה לִפְנֵי
הֶחָצֵר הַפְּנִימִי מִחוּץ מֵאָה אַמָּה הַקָּדִים וְהַצָּפוֹן׃
20 ‡ וְהַשַּׁעַר אֲשֶׁר פְּנֵיו דֶּרֶךְ הַצָּפוֹן לֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה
מָדַד אָרְכּוֹ וְרָחְבּוֹ׃
21 ‡ וְתָאָו שְׁלוֹשָׁה מִפֹּה וּשְׁלוֹשָׁה מִפֹּה וְאֵלָיו וְאֻלָמוֹ
הָיָה כְּמִדַּת הַשַּׁעַר הָרִאשׁוֹן חֲמִשִּׁים אַמָּה אָרְכּוֹ
וְרֹחַב חֲמֵשׁ וְעֶשְׂרִים בָּאַמָּה׃
22 ‡ וְחַלֹּנָו וְאֻלָמוֹ וְתָמְרָו כְּמִדַּת הַשַּׁעַר אֲשֶׁר פְּנָיו
דֶּרֶךְ הַקָּדִים וּבְמַעֲלוֹת שִׁבְעָה יַעֲלוּ־בוֹ וְאֻלָמוֹ
לִפְנֵיהֶם׃
23 ‡ וְשַׁעַר לֶחָצֵר הַפְּנִימִי נֹכַח הַשַּׁעַר לַצָּפוֹן וְלַקָּדִים
וַיָּמָד מִשַּׁעַר אֶל־שַׁעַר מֵאָה אַמָּה׃

11 ‡Et mensus est latitudinē liminis portæ
decem cubitorum,& longitudinem portæ
12 tredecim cubitorum. ‡Et marginem ante
thalamos cubiti vnius,& cubitus vnius &
nis vtrimque. Thalami autem sex cubito-
13 rum erant hinc & inde. ‡Et mensus eſt
C portam à tecto thalami vsque ad tectum
eius; latitudinem viginti quinque cubito-
14 rum,ostiū contra ostium. ‡Et fecit fron-
tes per sexaginta cubitos, & ad frontem
atrium portæ vndique per circuitum.
15 ‡Et ante faciem portæ quæ pertingebat
vsque ad faciem vestibuli portæ interioris
quinquaginta cubitos.
16 ‡Et feneſtras obliquas in thalamis & in
frontibus eorum, quæ erant intra portam
vndique per circuitum. Similiter aūt erant
& in veſtibulis feneſtræ per gyrum intrin-
secus, & ante frontes pictura palmarum
cælata.
17 ‡Et eduxit me ad atrium exterius,& ecce
gazophylacia & pauimentum ſtratum la-
pide in atrio per circuitum. Triginta ga-
zophylacia in circuitu pauimenti.
18 ‡Et pauimentum in fronte portarum,
ſecundùm longitudinem portarum ex-
19 inferius. ‡Et mensus eſt latitudinem a
D facie portæ inferioris vsque ad frontē atrij
interius extrinsecus, centum cubitos ad
Orientem & Aquilonem.
20 ‡Portā verò quæ reſpiciebat viam Aqua-
lonis atrij exterioris mensus eſt,tam in lo-
gitudine quàm in latitudine.
21 ‡Et thalamos eius tres hinc & tres inde,
& frontem eius,& veſtibulum eius ſecun-
dùm mensuram portæ prioris, quinqua-
ginta cubitorum longitudinem eius,& la-
titudinem viginti quinque cubitorum.
22 ‡Feneſtræ autē eius & veſtibulum, &
ſculpturæ ſecundùm meſuram portæ quæ
reſpiciebat ad Orientem, & in ſeptem gra-
duum erat aſcenſus eius. Et veſtibulum
ante ea.
23 ‡Et porta atrij interioris contra portam
Aquilonis & Orientalem. Et mensus eſt à
porta vſque ad portam centum cubito-

11 ‡ καὶ διεμέτρησεν τὸ πλάτος τ θύρας ε πυλῶνος πυ-
λῶν δέκα· ⁊ τὸ μῆκος ε πυλῶνος πηχῶν δεκατεσσάρων.
12 ‡ καὶ πῆχυς εἰς ἐπισωαγώμιος κ ἀπέναντι τ
θεείμ, καὶ πήχεως ἐνὸς ὅρος ἔνθεν, καὶ ἔνθεν· καὶ τὸ θεὲ πη-
χῶν ἓξ ἔνθεν καὶ πηχῶν ἓξ ἔνθεν.
13 ‡ καὶ διεμέτρησε τὴν πύλην ἀπὸ τ τείχους τ θεὲ
ἐπὶ τὸν τοῖχον τ θεὲ πλάτος πήχεις εἰκοσιπέντε· αὐτὴ
14 πύλη ἐπὶ πύλῃ. ‡ καὶ τὸ αἴθριον τ αἰλαὰμ τ πύλης
ἑξήκοντα πήχεις, καὶ θεείμ τῆς πύλης τῆς αὐλῆς, καὶ τὸ
αἴθριον τῆς πύλης ἔξωθεν κύκλῳ.
15 ‡ αἰλαὰμ τῆς πύλης ἔσωθεν πηχῶν πεντήκοντα.
16 ‡ καὶ θυρίδες κρυπταὶ ἐπὶ τὰ θεείμ, ⁊ ἐπὶ τὰ αἰλαὰμ
ἔσωθεν τῆς πύλης τῆς αὐλῆς κυκλόθεν· καὶ ὡσαύτως τῆς
αἰλαμοὺ θυρίδες κύκλῳ ἔσωθεν, καὶ ἐπὶ τὸ αἰλαμ φοί-
νικες σὺθεν καὶ σὺθεν.
17 ‡ καὶ εἰσήγαγέν με εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν, καὶ
ἰδοὺ παστοφόρια, καὶ περίστυλα τῆς αὐλῆς κύκλῳ τριά-
κοντα παστοφόρια ἐν τοῖς περιστύλοις.
18 ‡ καὶ αἱ σοαὶ κατὰ νότου τῶν πυλῶν κατὰ μῆκος τῶν πυ-
λῶν τὸ περίστυλον τὸ ὑποκάτω· καὶ διεμέτρησεν τὸ πλά-
τος τῆς αὐλῆς ἀπὸ τ αἰθρίου τῆς πύλης τῆς ἐξωτέρας
ἕως ἔσωθεν.
19 ‡ ἐπὶ τὸ αἴθριον τ πύλης ἐσωτέρας τ βλεπούσης ἔξω·
πήχεις ἑκατὸν τῆς βλεπούσης κατ ἀνατολάς, καὶ ἤγαγέν
με ἐπὶ βορρᾶν.
20 ‡ καὶ ἰδοὺ πύλη βλέπουσα κατὰ βορρᾶν τῇ αὐλῇ τῇ
ἐξωτέρᾳ, καὶ διεμέτρησεν αὐτὴν τὸ μῆκος αὐτῆς, καὶ τὸ
πλάτος.
21 ‡ καὶ τὸ θεὲ τρεῖς σὺθεν καὶ τρεῖς σὺθεν· καὶ τὸ ἐλεὸ, καὶ
τὰ αἰλαμμοὺ, καὶ σὺ φοίνικας αὐτῆς· καὶ ἐγένετο κατ
τὰ μέτρα τῆς πύλης τῆς βλεπούσης κατ ἀνατολὰς πη-
χῶν πεντήκοντα τὸ μῆκος αὐτῆς, καὶ πηχῶν εἰκοσιπέντε
22 τὸ εὖρος αὐτῆς. ‡ καὶ θυρίδες αὐτῆς, καὶ τὸ αἰλαμμοὺ,
⁊ ⊕ φοίνικες αὐτῆς κατὰ τὴν πύλην τὴν βλέπουσα κατ ἀνα-
τολάς, ⁊ ἐν ἑπτὰ κλιμακτῆρσιν ἀναβαίνουσιν ἐπ' αὐτὴν καὶ
23 τὰ αἰλαμμοὺ ἔσωθεν. ‡ καὶ πύλη τῇ αὐλῇ τῇ ἐσωτέ-
ρᾳ βλεπούσῃ ἐπὶ πύλην τοῦ βορρᾶ, τρόπον τῆς πύλης τ
βλεπούσης κατ ἀνατολάς· ⁊ διεμέτρησεν τὴν αὐλὴν ἀπὸ
πύλης ἐπὶ πύλην πήχεις ἑκατόν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Et mensus eſt latitudinem introitus portæ decem cubitis, & longitudinem portæ tredecim cubitis. "Et marginem quæ erat ante thalamos cubito vno,& cubito vno marginem hinc. Thalamus autem erat ſex cubitorum hinc, & ſex cubitorum inde.
"Et mensus eſt portam à tecto thalami vſque ad tectum eius, latitudinem viginti quinque cubitorum, oſtium contra oſtium.
"Et fecit frontes ſexaginta; altitudo earum vnius cubiti erat, & ſuper frontem atrij portæ per circuitum.
"Et ante portam mediam quæ erat ante veſtibulum portæ interioris erant quinquaginta cubiti.
"Et feneſtræ obturatæ erant in thalamis & in frontibus eorum intra portam per circuitum, & ſimiliter in veſtibulis: & feneſtræ per circuitum intrinſecus, & ſuper frontes capitella. "Et introduxit me in atrium exterius, & ecce gazophylacia, & pauimentum ſtactum in atrio per circuitum, triginta gazophylacia ſuper pauimentum. "Et pauimentum in latere portarum, ſecundùm longitudinem portarum pauimentum inferius. "Et menſus eſt latitudinem à facie portæ mediæ quæ erat in conſpectu atrij interioris extrinſecus, centum cubitis ad Orientem & ad Aquilonem. "Et portam quæ aperta erat ad viam Aquilonis ad atrium exterius; menſus eſt longitudinem eius & latitudinem. "Et thalami eius tres hinc & tres inde; & frontes eius, & veſtibula eius ſecundùm menſuram portæ prioris erant: quinquaginta cubitorum erat longitudo eius, & latitudo viginti quinque cubitorum. "Et feneſtræ eius & veſtibula eius, & capitella eius iuxta menſuram portæ, quæ aperta erat ad viam Orientalem. Et ſeptem gradibus aſcendebant per eam, & veſtibula eius ante eos.
"Et porta atrij interioris contra portam quæ aperta erat ad Aquilonem & Orientem; & menſus eſt à porta vſque ad portam centum cubitos.

11 וּמִשְׁחַת יַת פְּתְחָא דְּמַשְׁלַנָּא דְּתַרְעָא עֲשַׂר אַמִּין אוֹרְכָא דְּתַרְעָא הֲלַת עֲשַׂרְתָּ אַמִּין׃
12 וְתִשְׁחַת קֳדָם תַּרְעָא מֵאָתָא אַמְּתָא חֲדָא וְאַמְּתָא חֲדָא תְּחוֹמָא מִכָּא וְתִשְׁחַת אַמִּין מִכָּא וְשִׁתִּין אַמִּין מִכָּא׃
13 וּמְשַׁח יַת תַּרְעָא מֵאֲרֵי דְּדַרְתָּא דְּאַרְעָא לְאֲרֵי דְּפוּתְיָא עֶשְׂרִין וְחַמְשָׁ אַמִּין תַּרְע לְקָבֵל תַּרְע׃ 14 וְעָבַד יַת אֻלַּיְיתָא שִׁתִּין רוּמְהוֹן מֵאָתָא
15 וְתִרְעָא דְּחַצְרָא דִּבְרַתְהוֹן לְאֻלַּיְיתָא דִּפְתוּחָא עֶשְׂרִין וְחַמְשָׁ אַמִּין תַּרְע לְקָבֵל תַּרְע׃ 16 וְתִרְעָא קֳדָם תַּרְעָא מִבְּרַת לְגַוָּא לְאֻלַּיְיתָא וְלִסְטְוֵי בֵּינַיְתָא כְּמִשְׁתַּח תַּרְעָא דְּפָתִיחָא לְאוֹרַח מַרְנֵיתָא וּבְדַרְגִּין שִׁבְעָא סָלְקִין מִנַּהּ וְלִסְטְוֵי דְּרֵסֵיהוֹן׃
17 וְאַיְתְיַנַנִי לְקֹבֶל תַּרְעָא דְּפָתִיחָא לְאוֹרַח צְפוּנָא וְלִסְטְוֵי דְּרֵסֵיהוֹן לְאוֹרַח מַרְנֵיתָא וּמְשַׁח מִתְרַע מֵאָה אַמִּין׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

24 ויולכני דרך הדרום והנה שער דרך הדרום
25 ומדד אילו ואילמו כמדות האלה : ‡ והלונים
לו ולאילמו סביב ‡ כחלונים האלה
חמשים אמה ארך ורחב חמש ועשרים אמה :
26 ‡ ומעלות שבעה עלותו ואילמו לפניהם ותמרים
לו אחד מפו ואחד מפו אל אילו :
27 ‡ ושער לחצר הפנימי דרך הדרום וימד משער
אל שער דרך הדרום מאה אמות :
28 ‡ ויביאני אל חצר הפנימי בשער הדרום
וימד את השער הדרום כמדות האלה :
29 ‡ ותאו ואילו ואילמו כמדות האלה והלונות
לו ולאילמו סביב ‡ סביב חמשים אמה ארך
ורחב עשרים וחמש אמות :
30 ‡ ואילמות סביב סביב ארך חמש ועשרים אמה
31 ורחב חמש אמות : ‡ ואילמו אל חצר
החיצונה ותמרים אל אילו ומעלות שמנה מעלו :
32 ‡ ויביאני אל חצר הפנימי דרך הקדים וימד
את השער כמדות האלה :
33 ‡ ותאו ואילו ואילמו כמדות האלה והלונות לו
ולאילמו סביב ‡ סביב ארך חמשים אמה ורחב
חמש ועשרים אמה :
34 ‡ ואילמו לחצר החיצונה ותמרים אל אילו מפו
35 ומפו ושמנה מעלות מעלו : ‡ ויביאני אל שער
הצפון ומדד כמדות האלה :
36 ‡ תאו אלו ואילמו והלונות לו סביב סביב ארך
חמשים אמה ורחב חמש ועשרים אמה :
37 ‡ ואילו לחצר החיצונה ותמרים אל אילו מפו
ומפו ושמנה מעלות מעלו :
38 ‡ ולשכה ופתחה באילים השערים שם ידיחו
את העלה :

24 ‡ Et eduxit me ad viam Australē, & ecce porta quæ respiciebat ad Austrū. Et mensus est frontē eius & vestibulum eius, iuxta
25 mensuras superiores. ‡ Et feneſtras eius & vestibula in circuitu ſicut feneſtras cæteras, quinquaginta cubitorū longitudine, &
26 latitudine viginti quinque cubitorum. ‡ Et in gradibus ſeptē aſcendebatur ad eam, & E veſtibulū ante fores eius, & cælatæ palmæ erant, vna hinc & altera inde in frōte eius.
27 ‡ Et porta atrij interioris in via Auſtrali. Et mensus est à porta vſque ad portam in
28 via Auſtrali centū cubitos. ‡ Et introduxit me in atrium interius ad portā Auſtralem, & mēſus eſt ad portam iuxta mensu-
29 ras ſuperiores: ‡ Thalamum eius & veſtibulum eius iſdem mensuris, & feneſtra eius & veſtibulorū in circuitu quinquaginta cubitos longitudinis,
30 & latitudinis viginti quinque cubitos. ‡ Et veſtibulum per gyrū, longitudine viginti quinq; cubitorum, & latitudine quinque
31 cubitorum. ‡ Et veſtibulum eius ad atrium exterius, & palmas eius in fronte, & octo gradus erant quibus aſcēdebatur per eam.
32 ‡ Et introduxit me in atrium interius per F viam Orientalē; & mensus est portam ſecundùm mensuras iſtas: ‡ Thalamum
33 eius, & frōtem eius, & veſtibulū eius, ſicut ſuprà, & feneſtras eius, & veſtibulorum in circuitu, longitudine quinquaginta cubitorū, & latitudine viginti quinque cubito-
34 rum. ‡ Et veſtibulū eius, id eſt, atrij exterioris, & palmæ cælatæ in fronte eius, hinc &
33 inde, & octo gradibus aſcensus eius. introduxit me ad portā quæ reſpiciebat ad Aquilonē, & mēſus eſt ſecundū mēſuras ſu-
36 periores. ‡ Thalamū eius & frōtē eius, & veſtibulū eius, & feneſtras eis per circuitum longitudine quinquaginta cubitorū, & la-
37 titudine viginti quinq; cubitorū. ‡ Et veſtibulū eius reſpiciebat ad atriū exterius, & cælatura palmarum in fronte eius hinc & inde. Et in octo gradibus aſcensus eius.
38 ‡ Et per ſingula gazophylacia oſtij in frontibus portarū, ibi lauabant holocauſtum.

24 ‡ καὶ ἤγαγέν με κύ νότον, καὶ ἰδὸ πύλη βλέπουσα
πρὸς νότον· καὶ διεμέτρησεν αὐτὴν, καὶ τὰ στὲ, καὶ τὰ
αἰλεὺ, καὶ τὰ αἰλαμμὼθ, καὶ τὰ μέτρα ταῦτα.
25 ‡ καὶ αἱ θυρίδες αὐτῆς, καὶ τὰ αἰλαμμὼθ κυκλόθεν
καθὼς αἱ θυρίδες τοῦ αἰλάμ, πηχῶν πεντήκοντα τὸ μῆκος
αὐτῆς, καὶ πηχῶν εἰκοσιπέντε τὸ ϐάθος αὐτῆς.
26 ‡ Ἓ ἑπτὰ κλιμακτῆρες αὐτῆς· Ἓ αἰλαμμὼθ ἔσωθεν, Ἓ
φοίνικες αὐτῆς εἷς ὧδεν καὶ εἷς ὧδεν ἐπὶ τὰ αἰλεύ.
27 ‡ καὶ πύλη κατέναντι τῆ πύλης τῆ αὐλῆς τῆ ἐσωτέρας
πρὸς νότον, Ἓ διεμέτρησεν τὴν αὐλὴν ἀπὸ πύλης ἐπὶ πύ-
λλιν πήχεις ἑκατὸν τὸ ϐάθος πρὸς νότον.
28 ‡ καὶ εἰσήγαγέν με εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν τῆ πύ-
λης τῆ πρὸς νότον, καὶ διεμέτρησεν τὴν πύλλιν κὺ τὰ
μέτρα ταῦτα.
29 ‡ καὶ τὰ θεὲ, καὶ τὰ αἰλεὺ, καὶ τὰ αἰλαμμὼθ κῦ τὰ
μέτρα ταῦτα, καὶ θυρίδες αὐτῆ καὶ τῶ αἰλαμμὼθ κύκλῳ
πήχεις πεντήκοντα τὸ μῆκος, καὶ ϐάθος αὐτῆς πηχῶν εἰ-
κοσιπέντε.
30 ‡ καὶ τῶ αἰλαμμὼθ κύκλῳ μῆκος εἰκοσιπέντε πηχέων
καὶ τὸ ϐάθος πέντε πηχέων.
31 ‡ καὶ αἰλαμμὼθ αὐτῆ πρὸς τὴν αὐλὴν τὴν ἐξωτέραν,
φοίνικες τῶ αἰλεὺ, καὶ ἐν ὀκτὼ κλιμακτῆρσιν ἀναϐαίνον
32 ἐπ' αὐτήν. ‡ καὶ εἰσήγαγέν με εἰς τὴν αὐλὴν ἐσωτέ-
ραν ὁδῷ κατ' ἀνατολάς, καὶ διεμέτρησεν τὴν θύραν κῦ τὰ
μέτρα ταῦτα·
33 ‡ καὶ τὰ θεὲ, καὶ τὰ αἰλεὺ, Ἓ τὰ αἰλαμὼθ κῦ τὰ μέ-
τρα ταῦτα, καὶ θυρίδες αὐτῆ, καὶ τὰ αἰλαμὼθ κύκλῳ
πήχεις πεντήκοντα τὸ μῆκος καὶ ϐάθος αὐτῆς εἰκοσιπέντε
34 πηχέων. ‡ καὶ αἰλαμὼθ τῆ αὐλῆς τῆ ἐσωτέρας, καὶ
φοίνικες αἰλαὺ ἔνθεν καὶ ἔνθεν· καὶ ὀκτὼ κλιμακτῆρσιν
ἀναϐαίνον ἐπ' αὐτήν.
35 ‡ καὶ εἰσήγαγέ με εἰς θύραν τὴν πρὸς ϐορρᾶν· καὶ διε-
μέτρησεν κῦ τὰ μέτρα ταῦτα.
36 ‡ καὶ τὰ θεὲ αὐτῆς, καὶ τὰ αἰλαύ, καὶ τὰ αἰλαμὼθ,
καὶ θυρίδας αὐτῆς κύκλῳ πήχεις πεντήκοντα τὸ μῆκος
καὶ ϐάθος εἰκοσιπέντε.
37 ‡ καὶ τὰ αἰλαὺ τῆ αὐλῆς τῆ ἐξωτέρας, καὶ φοίνικες αἰ-
λαὺ ἔνθεν καὶ ἔνθεν· καὶ ὀκτὼ κλιμακτῆρες.
38 ‡ καὶ τὰ παστοφόρια αὐτῆς κὴ τὰ θυρώματα αὐτῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Et duxit me per viam Auſtralem, & ecce porta vna aperta ad viam Auſtralem Et menſus eſt frontes eius, & veſtibula eius iuxta menſuras iſtas. "Et feneſtræ erant ei & veſtibulis eius per circuitum, ſicut feneſtræ iſtæ: quinquaginta cubitorum longitudinis, & latitudinis viginti quinque cubitorum. "Et ſeptem gradus erant gradus eius, & veſtibula eius ante eos, & capitella ei erant vnum hinc & vnum inde ſuper poſtes eius. "Et porta atrij interioris in via auſtrali. Et mensus eſt à porta vſque ad portam in via Auſtrali, centum cubitor. "Et introduxit me ad atrium interius per portam Auſtralem; & mensus eſt portam Auſtralem iuxta menſuras iſtas "Et thalamos eius, & frontes eius, & veſtibula eius iuxta menſuras iſtas. Et feneſtræ ei erant & veſtibulis eius in circuitu quinquaginta cubitorum longitudinis, & latitudinis viginti quinque cubitorum. "Et veſtibula per circuitum longitudinis viginti quinque cubitorum, & latitudinis quinque cubitorum. "Et veſtibula eius *ſpectabant* ad atrium exterius, & capitella ſuper poſtes eius, ſed octo gradus erant gradus eius. "Et introduxit me in atrium interius per viam Orientalem: & menſus eſt portam ſecundùm menſuras iſtas: "Et thalamos eius, & poſtes eius, & veſtibula eius ſecundùm menſuras iſtas. & feneſtræ erant ei, & veſtibulis eius per circuitum longitudinis quinquaginta cubitorum, & latitudinis quinquaginta cubitorum. "Et veſtibula eius *ſpectabant* ad atrium exterius, & capitella ſuper poſtes eius hinc inde, & octo gradus erant gradus eius. "Et introduxit me ad portam Aquilonarem, & menſus eſt iuxta menſuras iſtas. "Poſtesque eius erant atrio exteriori, & capitella erant ſuper poſtes eius hinc & inde, & octo gradus erant gradus eius. "Et gazophylacium erat & oſtium eius in frontibus portarum ibi præparabant holocauſtum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

39 ‡ וּבְאֻלָם הַשַּׁעַר שְׁנַיִם שֻׁלְחָנוֹת מִפֹּה וּשְׁנַיִם
שֻׁלְחָנוֹת מִפֹּה לִשְׁחֹט עֲלֵיהֶם הָעֹלָה וְהַחַטָּאת
40 וְהָאָשָׁם׃ ‡ וְאֶל־הַכָּתֵף מִחוּצָה לַעוֹלֶה לְפֶתַח
הַשַּׁעַר הַצָּפוֹנָה שְׁנַיִם שֻׁלְחָנוֹת וְאֶל־הַכָּתֵף
הָאַחֶרֶת אֲשֶׁר לְאֻלָם הַשַּׁעַר שְׁנַיִם שֻׁלְחָנוֹת׃
41 ‡ אַרְבָּעָה שֻׁלְחָנוֹת מִפֹּה וְאַרְבָּעָה שֻׁלְחָנוֹת מִפֹּה
לְכֶתֶף הַשָּׁעַר שְׁמוֹנָה שֻׁלְחָנוֹת אֲלֵיהֶם יִשְׁחָטוּ׃
42 ‡ וְאַרְבָּעָה שֻׁלְחָנוֹת לָעוֹלָה אַבְנֵי גָזִית אֹרֶךְ
אַמָּה אַחַת וְחֵצִי וְרֹחַב אַמָּה אַחַת וְחֵצִי וְגֹבַהּ
אַמָּה אַחַת עֲלֵיהֶם וְיָנִיחוּ אֶת־הַכֵּלִים אֲשֶׁר יִשְׁחֲטוּ
אֶת־הָעוֹלָה בָּם וְהַזֶּבַח׃
43 ‡ וְהַשְׂפָתַיִם טֶפַח אָחוֹר מוּכָנִים בַּבַּיִת סָבִיב׳
סָבִיב וְאֶל־הַשֻּׁלְחָנוֹת בְּשַׂר הַקָּרְבָּן׃
44 ‡ וּמִחוּצָה לַשַּׁעַר הַפְּנִימִי לִשְׁכוֹת שָׁרִים בְּחֲצֵר
הַפְּנִימִי אֲשֶׁר אֶל־כֶּתֶף שַׁעַר הַצָּפוֹן וּפְנֵיהֶם
דֶּרֶךְ הַדָּרוֹם אֶחָד אֶל־כֶּתֶף שַׁעַר הַקָּדִים פְּנֵי
דֶּרֶךְ הַצָּפֹן׃
45 ‡ וַיְדַבֵּר אֵלַי זֹאת הַלִּשְׁכָּה אֲשֶׁר פָּנֶיהָ דֶּרֶךְ
הַדָּרוֹם לַכֹּהֲנִים שֹׁמְרֵי מִשְׁמֶרֶת הַבָּיִת׃
46 ‡ וְהַלִּשְׁכָּה אֲשֶׁר פָּנֶיהָ דֶּרֶךְ הַצָּפוֹן לַכֹּהֲנִים
שֹׁמְרֵי מִשְׁמֶרֶת הַמִּזְבֵּחַ הֵמָּה בְּנֵי־צָדוֹק הַקְּרֵבִים
מִבְּנֵי־לֵוִי אֶל־יְהוָה לְשָׁרְתוֹ׃
47 ‡ וַיָּמָד אֶת־הֶחָצֵר אֹרֶךְ מֵאָה אַמָּה וְרֹחַב מֵאָה
אַמָּה מְרֻבַּעַת וְהַמִּזְבֵּחַ לִפְנֵי הַבָּיִת׃
48 ‡ וַיְבִאנִי אֶל־אֻלָם הַבַּיִת וַיָּמָד אֶל אֻלָם
חֲמֵשׁ אַמּוֹת מִפֹּה וְחֵמֶשׁ אַמּוֹת מִפֹּה וְרֹחַב הַשַּׁעַר
שָׁלֹשׁ אַמּוֹת מִפֹּו וְשָׁלֹשׁ אַמּוֹת מִפּוֹ׃
49 ‡ אֹרֶךְ הָאֻלָם עֶשְׂרִים אַמָּה וְרֹחַב עֶשְׂתֵּי עֶשְׂרֵה
אַמָּה וּבְמַעֲלוֹת אֲשֶׁר יַעֲלוּ אֵלָיו וְעַמֻּדִים אֶל־
הָאֵילִים אֶחָד מִפֹּה וְאֶחָד מִפֹּה׃

39 ‡ Et in veſtibulo portæ duę menſæ hinc
& duæ menſæ inde vt immolentur ſuper
eas holocauſtũ,& pro peccato & pro delí-
40 cto. ‡ Et ad latus exterius quod aſcẽdit ad
oſtium portæ quæ pergit ad Aquilonem,
duæ menſæ: & ad latus alterum ante ve-
41 ſtibulum portæ duæ menſæ. ‡ Quatuor
menſæ hinc, & quatuor menſæ inde per
latera portæ octo menſæ erant ſuper quas
42 immolabant. ‡ Quatuor autẽ menſæ ad
holocauſtum de lapidibus quadris expe-
ctæ, longitudine cubiti vnius & dimidij,&
& latitudine cubiti vnius & dimidij,& al-
titudine cubiti vnius, ſuper quas ponen-
vaſa, in quibus immolatur holocauſtum
& victima.
43 ‡ Et labia earum palmi vnius reflexa in-
G trinſecus per circuitum. ſuper menſas au-
tem carnes oblationis.
44 ‡ Et extra portam interiorem gazophy-
lacia cãtorum in atrio interiori quod erat
in latere portæ reſpicientis ad Aquilonem,
& facies eorum contra viam Auſtralẽ, vna
ex latere portæ Orientalis quæ reſpiciebat
ad viam Aquilonis.
45 ‡ Et dixit ad me, Hoc eſt gazophyla-
cium,quod reſpicit viam Meridianam,Sa-
cerdotum qui excubant in cuſtodijs tem-
46 pli. ‡ Porrò gazophylacium quod reſpi-
cit ad viam Aquilonis, Sacerdotum qui
excubant ad miniſterium altaris: iſti
ſunt filij Sadoch qui accedunt de filijs Le-
ui ad Dominum vt miniſtrent ei.
47 ‡ Et menſus eſt atriũ longitudine centũ
cubitorum,& latitudine centũ cubitorum
per quadrum & altare ante faciem templi.
48 ‡ Et introduxit me in veſtibulum templi,
& menſus eſt veſtibulum quinque cubi-
tis hinc, & quinque cubitis inde, & la-
titudinem portæ trium cubitorum hinc
& trium cubitorum inde.
49 ‡ Longitudinem autem veſtibuli viginti
cubitorum, & latitudinem vndecim cubi-
torum. Et octo gradibus aſcendebatur
ad eum. Et columnæ erant in fronte huius
vna hinc,& altera inde.

תרגום יונתן׃

39 וּבְאוּלְמָא דְתָרְעָא דְפָתוֹרִין תְּרֵין מִכָּא וְתְרֵין מִכָּא לְמִכַּס עֲלֵיהוֹן עֻלְקָא וְחַטָּאתָא וַאֲשָׁמָא׃
40 וְלִסְטַר תָּרְעָא לְמִסְקָנָא בְּמַעֲלָנָא דְתָרֵע צְפוּנָא תְּרֵין פָּתוֹרִין וּלְסִטְרָא אָחֳרָנָא דְאוּלְמָא דְתָרְעָא תְּרֵין פָּתוֹרִין׃
41 אַרְבְּעָא פָתוֹרִין מִכָּא וְאַרְבְּעָא פָתוֹרִין מִכָּא לְעֵבְרָא דְתָרְעָא תְּמָנְיָא פָּתוֹרִין בֵּינֵיהוֹן נָכְסִין׃
42 וְאַרְבְּעָא פָתוֹרִין לְעֻלְקָא מִבְּנֵי גָזִית אוֹרְכָא אַמְּתָא חָדָא וּפַלְגָ וּרְחִיבָא אַמְּתָא חָדָא וּפַלְגָ וְקוֹמְתָא אַמְּתָא חָדָא עֲלֵיהוֹן וְיַחְתוּן וְיַסְּקוּן יָתְהוֹן דִּי יִכְּסוּן בְּהוֹן עֻלְקָא וְדִבְחָא׃
43 וְשִׂפְתֵיהוֹן טֶפַח חָד קְטִירִין בְּסִטְרֵי בֵּית מְטַבְּחַיִן סָגִיא לְאוּלְמָא כְּחוֹר סְחוֹר וְעַל פָּתוֹרַיָא בִּסְרָא דְקָרְבָּנָא׃
44 וּלְבָרָא לְתָרְעָא גַּוָּאָה לְמִכַּס לְיָעֵי בְּדָרְתָא גַּיוָּאָה לְעֵבְרָא דְתָרְעָא צְפוּנָא וּפְתִיחָא לְאוֹרַח דָּרוֹמָא לְחַד מִנְהוֹן דְּרוֹמָא׃
45 וּמַלֵּל עִמִּי דָּא לְמִכַּס דְּפָתִיחָא לְאוֹרַח דָּרוֹמָא לְכָהֲנַיָא נָטְרֵי מַטְּרַת מַדְבְּחָא אִנּוּן בְּנֵי צָדוֹק דְּקָרְבִין מִבְּנֵי לֵוִי לְמִפְלְחָנָא דַיְיָי לְמִשְׁמָשָׁא קֳדָמוֹהִי׃
46 וְלִכְנִשְׁתָּא דְבָרְתָא מְאָה אַמִּין מְרַבַּע וּמַדְבְּחָא מְאָה אַמִּין מְרַבַּע וּמַדְבְּחָא דִי לָקֳדָם בֵּיתָא׃
47 וְאַמְּתָא דְאוּלְמָא דְבֵיתָא וְשֵׁת אַלָּא דְאוּלְמָא חֲמֵשׁ אַמִּין מִכָּא וַחֲמֵשׁ אַמִּין מִכָּא וְהֵילַת אַמִּין מִכָּא׃
48 וְאוּלְמָא דְתָרְעָא עֶשְׂרִין אַמִּין וּפוּתְיֵהּ חֲדָא עֲשַׂר אַמִּין וְכִדְרֵיגִין דְּסַלְקִין לֵהּ וְעַמּוּדַיָּא עַל אַלְיָא חֲדָא מִכָּא וְחֲדָא מִכָּא׃

39 ‡ καὶ αἱ λαμμὰ αὐτῆς ἐπὶ τῆς πύλης τῆς δ᾽ υτέρας
ἐκρύσεις ὅπως ζφάξωσιν ἐν αὐτῇ τὰ ὑπὲρ ἁμαρτίας ζ
τὰ ὑπὲρ ἀγνοίας.
40 ‡ καὶ κῶ νώου τοῦ ῥύακ᾽ τῶν ὁλοκαυτωμάτων τῆς
βλεπούσης πρὸς βορρᾶν δύο τραπέζαι κῶ νώου ἑτέρου
ζ τῆς αἰλαμ τ᾽ πύλης δύο τραπέζαι κῶ αἱ δύο λαὶ,
41 ‡ τραπέζαι τέσσαρες ἐντεῦθεν ζ τέσσαρες ἐντεῦθεν κῶ νώ-
του τ᾽ πύλης, ἐπ᾽ αὐτὰ ζφάξουσι τὰ θύματα.
42 ‡ καὶ κατὰ πλευρὰν τῶν ὀκτὼ τραπεζῶν τῶν ὁλοκαυτω-
μάτων λίθιναι λελαξευμέναι πήχεως κῶ ἡμίσους τὸ πλά
τος καὶ πηχῶν δύο καὶ ἡμίσους τὸ μῆκ᾽ καὶ πήχεως τὸ ὕ-
ψ᾽. ἐπ᾽ αὐτὰ βήσουσι τὰ σκεύη ἐν οἷς σφάζουσι τὰ ὁλο-
καυτώματα ἐκεῖ κῶ τὰ θυμιάματα.
43 ‡ καὶ παλαιστὴς ἐξοχὴ κυμάτων λελαξευμένον ἔζω-
θεν κύκλῳ ζ ἐπὶ τὰς τραπέζας ἐπάνωθεν σφίας ζ κα-
τακαλυπίδας ὑπὸ τοῦ ὑέος κῶ τ᾽ ξηρασίας.
44 ‡ καὶ εἰσήγαγόν με εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν. καὶ
ἰδοὺ δύο ἐξαίδραι ἐν τῇ αὐλῇ τῇ ἐσωτέρᾳ μία κατὰ νό-
του τῆς πύλης τῆς πρὸς βορρᾶν φέρουσα, καὶ κατὰ νό-
τον καὶ μία κῶ νότου τῆς πύλης τῆς πρὸς νότον τῆς βλεπού-
σης πρὸς βορρᾶν.
45 ‡ καὶ εἶπεν πρός με, ἡ ἐξαίδρα αὕτη ἡ βλέπουσα
πρὸς νότον τοῖς ἱερεῦσιν τοῖς φυλάσσουσιν τὰς φυλακὰς
τοῦ οἴκου.
46 ‡ καὶ ἐξαίδρα ἡ βλέπουσα πρὸς βορρᾶν τοῖς ἱερεῦ-
σιν τοῖς φυλάσσουσιν τὴν φυλακὴν τοῦ θυσιαστηρίου· οὗτοι
οἱ υἱοὶ Σαδοὺκ ⑆ ἐγγίζοντες ἐκ τοῦ λαοῦ πρὸς κύριον
τοῦ λειτουργεῖν αὐτῷ.
47 ‡ καὶ διεμέτρησεν τὴν αὐλὴν μῆκ᾽ πηχῶν ἑκατὸν ζ
πλ᾽ πηχῶν ἑκατὸν ἐπὶ τὰ τέσσαρα μέρη αὐτῆς, καὶ τ᾽
θυσιαστήριον ἀπέναντι τοῦ οἴκου.
48 ‡ καὶ εἰσήγαγόν με εἰς τὸν αἰλὰμ τοῦ οἴκου· ζ διεμέτρη-
σεν αὐτὸ τὸν αἰλὰμ πηχῶν πέντε πλάτος κύθεν, ζ πηχῶν
πέντε κύθεν, καὶ τὸ πλάτος τ᾽ θύρας δυσὶν πήχεσιν δωδεκα-
πήχων· καὶ ἐπωμίδας τ᾽ θύρας ζ αἰλὰμ πηχῶν τριῶν ἐν-
θεν καὶ ἐνθεν.
49 ‡ καὶ τὸ μῆκ᾽ τοῦ αἰλὰμ πηχῶν εἴ-
κοσι ζ πλ᾽ πηχῶν δυοκαίδεκα, καὶ ἐπὶ δέκα ἀναβά-
σεσιν ἐπ᾽ αὐτό. ζ στύλοι ἦσαν ἐπὶ τ᾽ αἰλὰμ εἷς
ἐντεῦθεν καὶ εἷς ἐντεῦθεν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

39 ‡ Et in veſtibulo portæ erant duæ menſæ hinc & duę menſæ indè, vt immolaretur ſuper eas holocauſtum & ſacrificium pro peccato & pro delicto. 40 ‡ Et ad latus exterius aſcenſus in introitu portæ Aquilonis erant duæ menſæ, & ad latus alterum quod erat ad veſtibulum portæ erant duę menſæ. 41 ‡ Quatuor menſę hinc & quatuor menſæ indè ad latus portæ: octo menſę in quibus immolabant. 42 ‡ Quatuor autem menſæ erant ad holocauſtum ex lapidibus dolatis longitudine cubiti vnius & dimidij, & latitudine cubiti vnius & dimidij, & altitudine cubiti vnius, ſuper quas ponebant vaſa in quibus immolabant holocauſtum & victimas ſanctificatas. 43 ‡ Et vncini egrediebantur *longitudine* vnius palmi defixi in columnis domus macelli intra veſtibula per circuitum: & ſuper menſes erat caro oblationis. 44 ‡ Et extra portam interiorem erat gazophylacium Leuitarum in atrio interiori quod erat ad latus portę Aquilonaris: & facies earum ad viam Auſtralem, vna ad latus portæ Orientalis quæ reſpiciebat ad viam Aquilonis. 45 ‡ Et locutus eſt mecum, *dicens*: Hoc gazophylacium quod apertum eſt ad viam Auſtralem, erit Sacerdotibus qui cuſtodiunt cuſtodiam domus: 46 ‡ Et gazophylacium quod apertum eſt ad viam Aquilonarem, erit Sacerdotibus qui cuſtodiunt cuſtodiam altaris: iſti ſunt filij Sadok qui accedunt de filijs Leui ad cultum Domini, vt miniſtrent coram eo. 47 ‡ Et menſus eſt atrium longitudine centum cubitorum, & latitudine centum cubitorum quadratum, & altare quod erat ante domum. 48 ‡ Et introduxit me in veſtibulum domus, & menſus eſt frontem veſtibuli: quinque cubitos hinc & quinque cubitos indè: & latitudo portæ trium cubitorum hinc, & trium cubitorum indè. 49 ‡ Longitudo veſtibuli viginti cubitorum, & latitudo vndecim cubitorum, & per gradus aſcendebant ad illud: & columnę erant iuxta poſtes, vna hinc & vna indè.

Universidad de Deusto
Biblioteca

מא

CAP. XLI.

1 וַיְבִיאֵנִי אֶל־הַהֵיכָל וַיָּמָד אֶת־הָאֵילִים שֵׁשׁ־
אַמּוֹת רֹחַב מִפֹּו וְשֵׁשׁ־אַמּוֹת רֹחַב־מִפֹּה רֹחַב
הָאֹהֶל׃

2 וְרֹחַב הַפֶּתַח עֶשֶׂר אַמּוֹת וְכִתְפוֹת הַפֶּתַח חָמֵשׁ
אַמּוֹת מִפֹּו וְחָמֵשׁ אַמּוֹת מִפֹּו וַיָּמָד אָרְכּוֹ אַרְבָּעִים
אַמָּה וְרֹחַב עֶשְׂרִים אַמָּה׃

3 וַיָּבֹא לִפְנִימָה וַיָּמָד אֵיל־הַפֶּתַח שְׁתַּיִם אַמּוֹת
וְהַפֶּתַח שֵׁשׁ אַמּוֹת וְרֹחַב הַפֶּתַח שֶׁבַע אַמּוֹת׃

4 וַיָּמָד אֶת־אָרְכּוֹ עֶשְׂרִים אַמָּה וְרֹחַב עֶשְׂרִים
אַמָּה אֶל־פְּנֵי הַהֵיכָל וַיֹּאמֶר אֵלַי זֶה קֹדֶשׁ
הַקָּדָשִׁים׃

5 וַיָּמָד קִיר־הַבַּיִת שֵׁשׁ אַמּוֹת וְרֹחַב הַצֶּלַע אַרְבַּע
אַמּוֹת סָבִיב סָבִיב לַבַּיִת סָבִיב׃

6 וְהַצְּלָעוֹת צֶלַע אֶל־צֶלַע שְׁלֹשִׁים וּשְׁלֹשִׁים פְּעָמִים
וּבָאוֹת בַּקִּיר אֲשֶׁר־לַבַּיִת לַצְּלָעוֹת סָבִיב סָבִיב
לִהְיוֹת אֲחֻזִּים וְלֹא־יִהְיוּ אֲחֻזִּים בְּקִיר הַבָּיִת׃

7 וְרָחְבָה וְנָסֹבָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה לַצְּלָעוֹת כִּי
מוֹסַב־הַבַּיִת לְמַעְלָה לְמַעְלָה סָבִיב סָבִיב לַבַּיִת
עַל־כֵּן רֹחַב־לַבַּיִת לְמַעְלָה וְכֵן הַתַּחְתּוֹנָה יַעֲלֶה
עַל־הָעֶלְיוֹנָה לַתִּיכוֹנָה׃

8 וְרָאִיתִי לַבַּיִת גֹּבַהּ סָבִיב סָבִיב מֹיסְדוֹת
הַצְּלָעוֹת מְלוֹ הַקָּנֶה שֵׁשׁ אַמּוֹת אַצִּיל׃

9 רֹחַב הַקִּיר אֲשֶׁר־לַצֶּלַע אֶל־הַחוּץ חָמֵשׁ אַמּוֹת
וַאֲשֶׁר מֻנַּח בֵּית צְלָעוֹת אֲשֶׁר לַבָּיִת׃

10 וּבֵין הַלְּשָׁכוֹת רֹחַב עֶשְׂרִים אַמָּה סָבִיב לַבַּיִת
סָבִיב סָבִיב׃

11 וּפֶתַח הַצֶּלַע לַמֻּנָּח פֶּתַח אֶחָד דֶּרֶךְ הַצָּפוֹן וּפֶתַח
אֶחָד לַדָּרוֹם וְרֹחַב מְקוֹם הַמֻּנָּח חָמֵשׁ אַמּוֹת סָבִיב
סָבִיב׃

CAP. XLI.

1 ET introduxit me in templum, & mensus est frontes, sex cubitos latitudinis hinc, & sex cubitos latitudinis indè, latitudinem tabernaculi.

2 * Et latitudo portæ decem cubitorum erat, & latera portæ quinque cubitis hinc & quinque indè. Et mensus est longitudinem eius quadraginta cubitos, & latitudinem viginti cubitorum.

3 * Et introgressus intrinsecus mensus est in fronte portæ duos cubitos, & portam sex cubitorum, & latitudinem portæ septem cubitorum.

4 * Et mensus est longitudinem eius viginti cubitorum, & latitudinem eius viginti cubitorum ante faciem templi. Et dixit ad me: Hoc est sanctum sanctorum.

5 * Et mensus est parietem domus sex cubitorū, & latitudinem lateris quatuor cubitorum vndique per circuitum domus.

6 * Latera autem latus ad latus bis triginta trium, & erant eminentia quæ ingrediebantur per parietem domus in lateribus per circuitum, vt continerent & non attingerent parietem templi.

7 * Et platea erat in rotundum ascendebat sursum per cochleam, & in cœnaculum templi deferebat per gyrum. Ideirco latior erat templum in superioribus, & sic de inferioribus ascendebatur ad superiora & in medium.

8 * Et vidi in domo altitudinem per circuitum, fundata latera ad mensuram calami sex cubitorum spacio,

9 * Et latitudinem per parietem lateris forinsecus quinque cubitorum. & erat interior domus in lateribus domus.

10 * Et inter gazophylacia latitudinem viginti cubitorum in circuitu domus vndique:

11 * Et ostium lateris ad orationem, ostium vnum ad viam Aquilonis, & ostium vnum ad viam Australem, & latitudinem loci ad orationem quinque cubitorum in circuitu.

κα΄.

1 * Καὶ εἰσήγαγέν με εἰς τὸν ναόν, καὶ διεμέτρησεν τὰ αἰλὰμ πηχῶν ἓξ τὸ εὖρος τοῦ αἰλὰμ σὺθεν, ⁊ τὸ εὖρος πηχέων ἓξ σὺθεν. τὸ εὖρος τ σκιωῆς,

2 * ⁊ τὸ εὖρος τοῦ πυλῶν πηχῶν δέκα, καὶ ἐπωμίδες τ πυλῶν πηχῶν πέντε ἔνθεν, ⁊ πέντε πηχέων ἐνθεν. καὶ διεμέτρησεν τὸ μῆκος αὐτῆ πηχῶν τεσσαράκοντα, καὶ τὸ εὖρος πηχῶν εἴκοσι.

3 * καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν αὐλὸν τὸν ἐξωτέραν, καὶ διεμέτρησεν τὰ αἰλὰμ τοῦ θυρώματ πηχῶν δύο, καὶ τὸ θύρωμα πηχῶν ἓξ· ⁊ τὰς ἐπωμίδας τοῦ θυρώματος πηχῶν ἑπτὰ ἑνθεν.

4 * καὶ διεμέτρησεν τὸ μῆκ τῶν πυλῶν πηχῶν εἴκοσι, καὶ εὖρος πηχῶν εἴκοσι κ̄ⓣ ⓟ τοῦ ναοῦ. καὶ εἶπ ἐν ⓟ ἐμέ· τοῦτο τὸ ἅγιον τῶν ἁγίων.

5 * καὶ διεμέτρησεν τὸν τοῖχον τοῦ οἴκου πηχῶν ἓξ, ⁊ τὸ εὖρος τ πλευρῶν πηχέων τεσσάρων κυκλόθεν,

6 * καὶ τὰ πλευρὰ πλευρῶν τὰ πλευρῶν τεσσάκοντα ⁊ τριῶν, καὶ διάστημα ἐν τῷ τοίχῳ τοῦ οἴκου ἐν τοῖς πλευρίοις κύκλῳ τοῦ εἶναι τοῖς πλαμβανομένοις ὁραῖ, ὅπως μὴ ἅπτωνται μὴ ἅπτωνται τῶν τοίχων τοῦ οἴκου.

7 * καὶ τὸ εὖρος τῆς ἀνωτέρας τῶν πλευρῶν κ̄ⓣ ⓟ πλάτυσμα ἐν τοῦ τοίχου ⓟ τοῦ ἀνωτέραν κύκλῳ τοῦ οἴκου, ὅπως διαπλατύνῃ ⓟ ἀνώτερα καὶ ἐκ τῶν κάτωθεν, καὶ ἀναβαίνωσιν ⓟ τὰ ⓜ τέρα καὶ ἐκ τῶν μέσων

8 * ⓟ τὰ τεμένη φα, καὶ τὰ θεμέλ τοῦ οἴκου ὑ ⓣ κύκλῳ διάστημα πλευρῶν ἴσον τῷ καλάμῳ πηχῶν ἓξ διάστημα.

9 * καὶ εὖρ ⓣ τοῦ τοίχου τῆς πλευρᾶς ἔξωθεν πηχῶν πέντε, καὶ τὰ λοιπὰ διαμέζον τῶν πλευρῶν τοῦ οἴκου,

10 * καὶ διαμέζον τῶν ξαιδρῶν εὖρος πηχῶν εἴκοσι ⓒ περιφερὲς τῷ οἴκῳ κύκλῳ.

11 * καὶ αἱ θύρ τῶν ξαιδρῶν ⓟ τὸ ὑπόλοιπον τ θύρας τ μιᾶς τ ⓜ τὸς βορρᾶ, ⓒ ἡ θύρα ἡ μία ἡ ⓜ τὸς νότον, καὶ τὸ εὖρος τοῦ τόπου τοῦ ὑπολοίπου πηχῶν πέντε πλάτος κυκλόθεν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XLI.

ET introduxit me in templum, & mensus est postes sex cubitorum latitudinis hinc, & sex cubitorum latitudinis indè, latitudine tabernaculi.

' Et latitudo portæ decem cubitorum erat, & latera portę quinque cubitorum hinc, & quinque cubitorum indè: & mensus est longitudinem eius quadraginta cubitis, & latitudinem viginti cubitis.

' Et ingressus est interius, & mensus est postem portæ duobus cubitis, & portam sex cubitis, & latitudinem portæ septem cubitis.

' Et mensus est longitudinem eius viginti cubitis, & latitudinem viginti cubitis ante templum. & dixit ad me, Hoc est sanctum sanctorum.

' Et mensus est parietem domus sex cubitis, & latitudinem tabulati quatuor cubitis per circuitum circuiens domum per gyrum.

' Tabulata autem, tabulatum super tabulatum, triginta tria, vndena per ordinem, defixa parieti intra tabulata per circuitum, vt capita trabium requiescerent super illud quod eminebat, neque trabes penetrarent per parietes domus. ' At platea circuibat & ascendebat sursum sursum à tabulatis, quia circuibat domum, & ascendebat sursum sursum per circuitum intrinsecus: ideò latior erat domus in superioribus, & sic per cochleam ascendebant de inferioribus ad supertora per viam mediam.

' Et vidi in domo altitudinem per circuitum, fundata tabulata mensura calami, sex cubitorum spacio.

' Et latitudo parietis tabulati forinsecus quinque cubitorum, & locus relictus in loco tabulatorum intrinsecus.

" Et inter gazophylacia latitudo viginti cubitorum in circuitu circum domum per gyrum.

" Et porta tabulati ad locum relictum, ostium vnum apertum ad viam Aquilonarem, & ostium vnum apertum ad Austrum: & latitudo loci relicti quinque cubitorum in circuitu.

תרגום יונתן

מא

1 ואתגלי לקבלא ושתח ית אלייא שית אמין פותיא סכא ושית אמין פותיא מכא פותיא דמשכנא׃
2 ופותיא דתרעא עשר אמין ותלתא אמין כתפי תרעא חמש אמין סכא וחמש אמין מכא ואורכה ארבעין אמין ופותיא עשרין אמין׃
3 ועאל לגיו ושתח אלא דתרעא תרין אמין ותרעא שית אמין ופותיא דתרעא שבע אמין׃
4 ומשח ית אורכיה עשרין אמין ופותיא עשרין אמין קדם היכלא ואמר דא קדם קדישיא׃
5 ומשח כותלא דביתא שית אמין ופותיא דתרעיתא ארבע אמין סחור סחור בתקף לביתא סחור סחור׃
6 ותרעא סחרניתא על סחריהון תלתין ותלתא עשרי בסדרא עשרי בסדרין ולא עאלין בכותלי ביתא דתרעיתא סחור סחור דלהון תהון ולא בכותלי ביתא לחיזיא סחור סחור לחתהי ריישי שרייתא נחתין ועאלין לסדרי ביתא ומסדרא לסדרא ומן תחיצאי אדרי סקיפא ביתא וסלקא לעלא לעלא׃
7 ופותיא מסיבתא סלקין מן תרעיתא לעיליתא באורח מציעתא׃
8 חזיתי לביתא רומא סחור סחור משכללין תחיצאי משחת קניא שית אמין רוחין׃
9 ותיכא דתרעיתא עשרין אמין ושאר שביק בית תחיצאי דגויין׃
10 ובין תרעיתא עשרין אמין סחור סחור לבייתא סחור סחור׃
11 ותרעא דמחיצתא לאתר שביק חד תרעא דרומא ופותיא דאתר שביק חמש אמין סחור סחור׃

12 וְהַבִּנְיָן אֲשֶׁר אֶל־פְּנֵי הַגִּזְרָה פְּאַת דֶּרֶךְ־הַיָּם
רֹחַב שִׁבְעִים אַמָּה וְקִיר הַבִּנְיָן חָמֵשׁ־אַמּוֹת רֹחַב
סָבִיב סָבִיב וְאָרְכּוֹ תִּשְׁעִים אַמָּה׃
13 וּמָדַד אֶת־הַבַּיִת אֹרֶךְ מֵאָה אַמָּה וְהַגִּזְרָה
וְהַבִּנְיָה וְקִירוֹתֶיהָ אֹרֶךְ מֵאָה אַמָּה׃
14 וְרֹחַב פְּנֵי הַבַּיִת וְהַגִּזְרָה לַקָּדִים מֵאָה אַמָּה׃
15 וּמָדַד אֹרֶךְ־הַבִּנְיָן אֶל־פְּנֵי הַגִּזְרָה אֲשֶׁר עַל־
אַחֲרֶיהָ וְאַתּוּקֶיהָא מִפּוֹ וּמִפּוֹ מֵאָה אַמָּה וְהַהֵיכָל
הַפְּנִימִי וְאֻלַמֵּי הֶחָצֵר׃
16 הַסִּפִּים וְהַחַלּוֹנִים הָאֲטֻמוֹת וְהָאַתִּיקִים סָבִיב
לִשְׁלָשְׁתָּם נֶגֶד הַסַּף שְׂחִיף עֵץ סָבִיב סָבִיב וְהָאָרֶץ
עַד־הַחַלֹּנוֹת וְהַחַלֹּנוֹת מְכֻסּוֹת׃
17 עַל־מֵעַל הַפֶּתַח וְעַד־הַבַּיִת הַפְּנִימִי וְלַחוּץ וְאֶל־
כָּל־הַקִּיר סָבִיב סָבִיב בַּפְּנִימִי וּבַחִיצוֹן מִדּוֹת׃
18 וְעָשׂוּי כְּרוּבִים וְתִמֹרִים וְתִמֹרָה בֵּין־כְּרוּב לִכְרוּב
וּשְׁנַיִם פָּנִים לַכְּרוּב׃
19 וּפְנֵי אָדָם אֶל־הַתִּמֹרָה מִפּוֹ וּפְנֵי־כְפִיר אֶל־
הַתִּמֹרָה מִפּוֹ עָשׂוּי אֶל־כָּל־הַבַּיִת סָבִיב סָבִיב׃
20 מֵהָאָרֶץ עַד־מֵעַל הַפֶּתַח הַכְּרוּבִים וְהַתִּמֹרִים
עֲשׂוּיִם וְקִיר הַהֵיכָל׃
21 הַהֵיכָל מְזוּזַת רְבֻעָה וּפְנֵי הַקֹּדֶשׁ הַמַּרְאֶה כַּמַּרְאֶה׃
22 הַמִּזְבֵּחַ עֵץ שָׁלוֹשׁ אַמּוֹת גָּבֹהַּ וְאָרְכּוֹ שְׁתַּיִם
אַמּוֹת וּמִקְצֹעוֹתָיו לוֹ וְאָרְכּוֹ וְקִירֹתָיו עֵץ וַיְדַבֵּר אֵלַי
זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה׃
23 וּשְׁתַּיִם דְּלָתוֹת לַהֵיכָל וְלַקֹּדֶשׁ׃
24 וּשְׁתַּיִם דְּלָתוֹת לַדְּלָתוֹת שְׁתַּיִם מוּסַבּוֹת דְּלָתוֹת
שְׁתַּיִם לְדֶלֶת אֶחָת וּשְׁתֵּי דְלָתוֹת לָאַחֶרֶת׃
25 וַעֲשׂוּיָה אֲלֵיהֶן אֶל־דַּלְתוֹת הַהֵיכָל כְּרוּבִים
וְתִמֹרִים כַּאֲשֶׁר עֲשׂוּיִם לַקִּירוֹת וְעָב עֵץ אֶל־פְּנֵי
הָאוּלָם מֵהַחוּץ׃

12 Et ædificium quod erat separatū ver-
sumque ad viam respicientem ad mare, la-
titudinis septuaginta cubitorū; paries au-
tem ædificij quinque cubitorum latitudi-
C nis per circuitum, & longitudo eius nona-
13 ginta cubitorum. Et mensus est do-
mus longitudinem centum cubitorum, &
quod separatum erat ædificium, & parie-
tes eius longitudinis centum cubitorum.
14 Latitudo autem ante faciem domus,
& eius quod erat separatum contra Orien-
15 tem, centum cubitorum. Et mensus est
longitudinem ædificij contra faciem eius
quod erat separatum ad dorsum hecthe-
cas ex vtraque parte centum cubitorum,
& templum interius, & vestibula atrij,
16 Limina & fenestras obliquas, hecthe-
cas in circuitu per tres partes cōtra vniuf-
cuiusq; limen stratumq; ligno per gyrum
in circuitu. Terra autem vsq; ad fenestras,
17 & fenestræ clausæ super ostia & vsque ad
domū interiorē & forinsecus, & omnem
parietem in circuitu intrinsecus & foris-
18 secus ad mensuram: Et fabrefacta Che-
rubim & palmę, & palma inter Cherub &
Cherub. duasque facies habebat Cherub.
19 Faciem hominis iuxta palmam ex hac
parte, & faciem leonis iuxta palmam ex a-
lia parte expressam. Per omnem domum
20 in circuitu de terra vsque ad superiorem
portam, Cherubim & palmæ cælatę erant
21 in pariete templi: Limen quadrangulum,
& facies sanctuarij aspectus cōtra aspectū.
22 Altaris lignei trium cubitorum altitudo,
& longitudo eius duorum cubitorum, &
anguli eius & longitudo eius & parietes e-
ius lignei. Et locutus est ad me: Hęc est mē-
23 sa coram Dño. Et duo ostia erant in tem-
24 plo, & in sanctuario. Et in duobus ostiis
ex vtraque parte bina erant ostiola quę in
se inuicem plicabantur. Bina enim ostia e-
25 rant ex vtraque parte ostiorum. Et cęla-
erant in ipsis ostiis tēpli Cherubim & scul-
ptura palmarū sicut in parietibus quoque:
expressa erant. quamobrem & grossiora
erant ligna in vestibuli fronte forinsecus.

Et separans ante faciem reliqui quod ad 12
mare, cubitorum septuaginta latitudo parietis
diuidentis, & cubitorum quinque latitudo
in circuitu, & longitudo eius cubitorum no-
naginta.
Et mensus est contra domum longitudi- 13
nem cubitorum centum. & reliqua & sepa-
rantia & parietes eius longitudinem cubito-
rum centum:
Et latitudinem contra faciem templi & 14
reliqua contra cubitorum centum.
Et mensus est longitudinem separantis 15
contra faciem reliquorum quæ erant post ter-
gum domus illius, & reliqua quæ hinc & quæ
indè cubitorum centum longitudinem. & tem
plum & anguli,
Et ælam exterius strata ligno, & fenestræ 16
reticulatæ ad lucendum qui in circuitu tribus,
vt & prospiceretur. & domus et ea quæ pro-
xima strata ligno per circuitum & à pauimen-
to vsque ad fenestras, & fenestræ apertæ tri-
pliciter ad prospiciendum & vsque ad do- 17
mum interiorem & exteriorem et per omnem
parietem in circuitu intrinsecus et extrinsecus
cælata Cherubim, & palmæ inter Cheru- 18
bim & Cherub duo facies Cherub facies homi-
nis ad palmam hinc,
& faciem hominis ad palmam indè cæla- 19
tus omnis paries in circuitu
Ex pauimento vsque ad laquear Cheru- 20
bim & palmæ cælatæ & sanctuarium.
Et templum aperiebatur per quatuor an- 21
gulos per faciem sanctorum visio sicut aspectus
altaris lignei; cubitorum trium altitudo 22
eius, & cubitorum duorum longitudo, & la-
titudo cubitorum duorum. & cornua habebat
& basis eius & parietes eius lignei. & dixit
ad me, Hæc mensa quæ ante faciem Domini.
Et duo ostia templo, & sancto 23
duo ostia duobus ostiis quæ vertebantur, duo 24
ostia vni, & duo ostia portæ secundæ, & cæla- 25
tura in eis, & ostia templo Cherubim et palmæ
secundum sculpturam sanctorum, et secundum
ligna ante faciem ælam forinsecus.

12 καὶ τὸ διορίζον κατὰ πρόσωπον τοῦ ἀπολοίπου τοῦ πρὸς
θάλασσαν, πηχῶν ἑβδομήκοντα πλάτος τοῦ τοίχου τοῦ διορί-
ζοντος, καὶ πηχῶν πέντε τὸ εὖρος κυκλόθεν, καὶ μῆκος
αὐτοῦ πηχῶν ἐννενήκοντα.
13 καὶ διεμέτρησεν κατέναντι τοῦ οἴκου μῆκος πηχῶν
ἑκατόν. καὶ τὰ ἀπόλοιπα καὶ τὰ διορίζοντα καὶ οἱ τοῖχοι
αὐτοῦ μῆκος πηχῶν ἑκατόν,
14 καὶ τὸ εὖρος κατὰ πρόσωπον τοῦ ναοῦ καὶ τὰ ἀπόλοι-
πα κατέναντι πηχῶν ἑκατόν.
15 καὶ διεμέτρησεν τὸ μῆκος τοῦ διορίζοντος κατὰ πρόσω-
πον τῶν ἀπολοίπων τῶν κατόπισθεν τοῦ οἴκου ἐκείνου καὶ τὰ
ἀπόλοιπα τὰ ἔνθεν καὶ τὰ ἔνθεν πηχῶν ἑκατὸν μῆκος.
καὶ ὁ ναὸς καὶ αἱ γωνίαι,
16 καὶ τὸ αἰλὰμ τὸ ἐξώτερον πεφατνωμένα, καὶ αἱ
θυρίδες δικτυωταὶ ὑποφαύσεις τοῖς κύκλῳ τοῖς τρισὶν ὥστε
καὶ διακύπτειν. καὶ ὁ οἶκος καὶ τὰ πλησίον ἐξυλωμένα
κύκλῳ καὶ ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἕως τῶν θυρίδων, καὶ αἱ θυ-
ρίδες ἀναπτυσσόμεναι τρισσῶς
17 εἰς διακύπτειν καὶ ἕως τοῦ οἴκου τοῦ ἐσωτέρου καὶ τοῦ ἐξ-
ωτέρου, καὶ ἐφ᾽ ὅλον τὸν τοῖχον κύκλῳ τὸν ἔσωθεν καὶ τὸν
18 ἔξωθεν γεγλυμμένα χερουβείμ, καὶ φοίνικες
ἀναμέσον χερουβεὶμ καὶ χερουβ δύο πρόσωπα τῷ χερουβ
πρόσωπον ἀνθρώπου πρὸς τὸν φοίνικα ἔνθεν,
19 καὶ πρόσωπον ἀνθρώπου πρὸς τὸν φοίνικα ἔνθεν δια-
γεγλυμμένος ὅλος ὁ τοῖχος κυκλόθεν,
20 ἐκ τοῦ ἐδάφους ἕως φατνώματος χερουβεὶμ καὶ
οἱ φοίνικες διαγεγραμμένοι καὶ ἅγιον·
21 καὶ ὁ ναὸς ἀναπτυσσόμενος τετράγωνα κατὰ πρόσω-
22 πον τῶν ἁγίων ὅρασις ὡς ὄψις θυσιαστηρίου ξυ-
λίνου, πηχῶν τριῶν τὸ ὕψος αὐτοῦ, καὶ πηχῶν δύο τὸ μῆ-
κος, καὶ τὸ εὖρος πηχῶν δύο. καὶ κέρατα εἶχεν, καὶ ἡ βάσις
αὐτοῦ καὶ οἱ τοῖχοι αὐτοῦ ξύλινοι, καὶ εἶπεν πρός με, αὕτη ἡ
τράπεζα ἡ πρὸ προσώπου κυρίου.
23 καὶ δύο θυρώματα τῷ ναῷ, καὶ τῷ ἁγίῳ
24 δύο θυρώματα τοῖς δυσὶ θυρώμασι τοῖς στροφωτοῖς
δύο θυρώματα ἑνὶ καὶ δύο θυρώματα τῇ θύρᾳ τῇ δευτέρᾳ,
25 καὶ γλυφὴ ἐπ᾽ αὐτῶν, καὶ θυρώματα τῷ ναῷ χερου-
βεὶμ καὶ φοίνικες κατὰ τὴν γλυφὴν τῶν ἁγίων καὶ κατὰ τὰ
ξύλα κατὰ πρόσωπον τοῦ αἰλὰμ ἔξωθεν.

תרגום יונתן

12 וּבִנְיָנָא דִקְדָם בְּצוּרְתָא רוּחַ אוֹרַח מַעַרְבָא פּוּתְיָא שַׁבְעִין אַמִּין וְכוֹתְלָא דְבִנְיָנָא חֲמֵשׁ אַמִּין פּוּתְיָא סְחוֹר סְחוֹר וְאוֹרְכֵהּ תִּשְׁעִין אַמִּין׃
13 וּמְשַׁח יָת בֵּיתָא אוֹרְכָא מְאָה אַמִּין וּבְצוּרְתָא וּבִנְיָנָא וְכוֹתְלָהָא אוֹרְכָא מְאָה אַמִּין׃
14 וּפוּתְיָא דִקְדָם בֵּיתָא וּבְצוּרְתָא לְמַדִּנְחָא מְאָה אַמִּין׃
15 וּמְשַׁח אוֹרְכָא דְבִנְיָנָא דִקְדָם בְּצוּרְתָא דִּי לַאֲחוֹרַהָא וְזָוְיָתַהָא מִכָּא וּמִכָּא מְאָה אַמִּין וְהֵיכְלָא גַוָּאָה וְאוּלָמֵי דַרְתָּא׃
16 סִפַּיָּא וְכַוִּין סְתִימָן וְעַתִּיקַיָּא סְחוֹר סְחוֹר לִתְלָתֵיהוֹן לָקֳבֵל סִפָּא דְּחָפֵי נְסָרִין דְאַרְזָא סְחוֹר סְחוֹר וְאַרְעָא עַד כַּוַּיָּא וְכַוִּין סְתִימָן׃
17 עַד לְעֵילָא מִן תַּרְעָא וּמִן בֵּיתָא גַוָּאָה וּלְבָרָא וְעַל כָּל כּוֹתְלָא סְחוֹר סְחוֹר מִלְגָיו וּמִלְבָרָא מִשְׁחָן׃
18 וְעָבִיד כְּרוּבִין וְכוֹתְרִין וְכוֹתַרְתָּא בֵּין כְּרוּבָא לִכְרוּבָא וְתַרְתֵּין אַפִּין לִכְרוּבָא׃
19 וְאַפֵּי אֱנָשָׁא עֲבִיד לְכוֹתַרְתָּא מִכָּא וְאַפֵּי אַרְיָא עֲבִיד לְכוֹתַרְתָּא מִכָּא גְלִיף עַל כָּל בֵּיתָא סְחוֹר סְחוֹר׃
20 מֵאַרְעָא עַד לְעֵילָא מִן תַּרְעָא כְּרוּבִין וְכוֹתְרִין גְּלִיפִין וְכֵן לְכוֹתְלָא דְהֵיכְלָא׃
21 הֵיכְלָא דְסִפּוֹהִי מְרַבְּעִין וְאַפֵּי בֵּית כַּפּוּרֵי חֶזְוֵיהּ כְּחֵיזוּ יְקָרָא׃
22 פָּתוֹרָא דְאָעָא תְּלַת אַמִּין רוּמֵהּ וְאוֹרְכֵהּ תַּרְתֵּין אַמִּין וְזָוְיָתֵהּ לֵהּ וְאוֹרְכֵהּ וְכוֹתְלוֹהִי דְאָעָא וּמַלֵּל עִמִּי דֵּין פָּתוֹרָא דִּי קֳדָם יְיָ׃
23 וְתַרְתֵּין דָּשִׁין לְהֵיכְלָא וּלְבֵית כַּפּוּרַיָּא׃
24 וְתַרְתֵּין דָּשִׁין אִמְּהָן לְדַשַּׁיָּא תַּרְתֵּין סַקְפָן דָּשִׁין תַּרְתֵּין לְדַשָּׁא חֲדָא וְתַרְתֵּין דָּשִׁין לְאַחֲרַנְתָּא׃
25 וּגְלִיף עֲלֵיהוֹן עַל דָּשֵׁי הֵיכְלָא כְּרוּבִין וְכוֹתְרִין כְּמָא דִגְלִיף כּוֹתְלַיָּא וּסְקֻפְתָּא דְאָעָא עַל אַפֵּי אוּלָמָא מִלְּבָרָא׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Et ædificium quod erat ante conseptum versus viam Occidentis, latitudinis septuaginta cubitorum. paries autem ædificij quinque
cubitorum latitudinis in circuitu, & longitudinis nonaginta cubitorum. 13 Et mensus est ipsam domum, longitudo
erat centum cubitorum: & conseptum & ædificium & parietes eius centum cubitorum.
14 Et latitudo quæ erat ante domum & conseptum ad Orientem, centum cubitorum erat. 15 Et mensus est longitudinem
ædificij quod erat ante conseptum ad posteriora eius & angulos eius hinc, & indè, centum cubitis: & templum interius & vestibula
atrij, 16 & limina, & fenestras obturatas & appendices in circuitu ternas exaduerso liminis quod opertum erat tabulis cedrinis in cir-
cuitu, idque à solo vsque ad fenestras, fenestrę autem obturatæ erant. 17 Vsque supra portam & à domo interiori & forinsecus, &
super omnes parietes per circuitum intus & foris iuxta mensuram. 18 Et sculpsit Cherubim & capitella, & capitellum in-
ter Cherub & Cherub: & duas facies habebat Cherub. 19 Facies hominis erat facta ex vna parte capitelli, & facies leonis
facta ex altera parte capitelli, sculptæ super totam domum per circuitum. 20 A terra autem vsque supra portam, Cherubim
& capitella cælata erant, & similiter in pariete templi. 21 Templi autem limina quadrata, & facies domus propiciatorij, & aspectus
eius sicut aspectus gloriæ. 22 Mensa autem lignea erat ante altare, cuius altitudo erat trium cubitorum, & longitudo eius duo-
rum cubitorum: & anguli erant ei, & longitudo, & parietes eius lignei erant. & locutus est ad me: Hæc est mensa quæ est coram Domino.
23 Et duo ostia erant in templo & in domo propitiatorij: 24 Et geminæ fores erant velut matres his ostiis: bina erant ostiola ver-
satilia, duo ostiola *inquam* in ostio vno, & duo ostiola in altero. 25 Et cęlata erant in ipsis ostiis templi Cherubim & capitella sicut
cęlata erant in parietibus: & trabs lignea super faciem vestibuli extrinsecus.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

26 ‡ וְחַלֹּנִים אֲטֻמוֹת וּתְמָרִים מִפֹּה וּמִפֹּה אֶל כִּתְפוֹת
הָאוּלָם וְצַלְעוֹת הַבַּיִת וְהָעָבִים׃

מב

1 ‡ וַיּוֹצִאֵנִי אֶל־הֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה דֶּרֶךְ דֶּרֶךְ
הַצָּפוֹן וַיְבִיאֵנִי אֶל־הַלִּשְׁכָּה אֲשֶׁר נֶגֶד הַגְּזֵרָה וַאֲשֶׁר
נֶגֶד הַבִּנְיָן אֶל־הַצָּפוֹן׃ 2 ‡ אֶל־פְּנֵי אֹרֶךְ אַמּוֹת
הַמֵּאָה פֶּתַח הַצָּפוֹן וְהָרֹחַב חֲמִשִּׁים אַמּוֹת׃
3 ‡ נֶגֶד ׀ הָעֶשְׂרִים אֲשֶׁר לֶחָצֵר הַפְּנִימִית וְנֶגֶד רִצְפַּת אֲשֶׁר
לֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה אַתִּיק אֶל־פְּנֵי־אַתִּיק בַּשְּׁלִשִׁים׃
4 ‡ וְלִפְנֵי הַלְּשָׁכוֹת מַהֲלַךְ עֶשֶׂר אַמּוֹת רֹחַב אֶל־
הַפְּנִימִית דֶּרֶךְ אַמָּה אֶחָת וּפִתְחֵיהֶם לַצָּפוֹן׃
5 ‡ וְהַלְּשָׁכוֹת הָעֶלְיוֹנֹת קְצָרוֹת כִּי־יוּכְלוּ אַתִּיקִים
מֵהֵנָּה מֵהַתַּחְתֹּנוֹת וּמֵהַתִּיכֹנוֹת בִּנְיָן׃
6 ‡ כִּי מְשֻׁלָּשׁוֹת הֵנָּה וְאֵין לָהֶן עַמּוּדִים כְּעַמּוֹדֵי
הַחֲצֵרוֹת עַל־כֵּן נֶאֱצַל מֵהַתַּחְתֹּנוֹת וּמֵהַתִּיכֹנוֹת
מֵהָאָרֶץ׃ 7 ‡ וְגָדֵר אֲשֶׁר לַחוּץ לְעֻמַּת הַלְּשָׁכוֹת דֶּרֶךְ הַחָצֵר
הַחִצוֹנָה אֶל־פְּנֵי הַלְּשָׁכוֹת אָרְכּוֹ חֲמִשִּׁים אַמָּה׃
8 ‡ כִּי־אֹרֶךְ הַלְּשָׁכוֹת אֲשֶׁר לֶחָצֵר הַחִצוֹנָה חֲמִשִּׁים
אַמָּה וְהִנֵּה עַל־פְּנֵי הַהֵיכָל מֵאָה אַמָּה׃
9 ‡ וּמִתַּחַת לְשָׁכוֹת הָאֵלֶּה תַּמְבוֹא מֵהַקָּדִים
בְּבוֹאוֹ לְהֵנָּה מֵהֶחָצֵר הַחִצֹנָה׃
10 ‡ בְּרֹחַב גֶּדֶר הֶחָצֵר דֶּרֶךְ הַקָּדִים אֶל־פְּנֵי הַגְּזֵרָה
וְאֶל־פְּנֵי הַבִּנְיָן לְשָׁכוֹת׃
11 ‡ וְדֶרֶךְ לִפְנֵיהֶם כְּמַרְאֵה הַלְּשָׁכוֹת אֲשֶׁר דֶּרֶךְ
הַצָּפוֹן כְּאָרְכָּן כֵּן רָחְבָּן וְכֹל מוֹצָאֵיהֶן וּכְמִשְׁפְּטֵיהֶן
וּכְפִתְחֵיהֶן׃
12 ‡ וּכְפִתְחֵי הַלְּשָׁכוֹת אֲשֶׁר דֶּרֶךְ הַדָּרוֹם פֶּתַח בְּרֹאשׁ
דֶּרֶךְ דֶּרֶךְ בְּפְנֵי הַגְּדֵרָה הַגִּינָה דֶּרֶךְ הַקָּדִים
בְּבוֹאָן׃

‡ super quæ feneſtræ obliquæ, & ſimilitudo palmarum hinc atque indè in humeris veſtibuli ſecundùm latera domus, & titudinemque parietum. CAP. XLII.

1 ET eduxit me in atrium exterius per viam ducentem ad Aquilonem. & introduxit me in gazophylacium quod erat cōtra ſeparatum ædificium, & contra ædem vergentem ad Aquilonem, 2 in facie longitudinis centum cubitos oſtij Aquilonis, & latitudinis quinquaginta cubitos, 3 contra viginti cubitos atrij interioris, & cōtra pauimentum ſtratum lapide atrij exterioris, vbi erat porticus iuncta porticui triplici. 4 Et ante gazophylacia deābulatio decem cubitorum latitudinis, ad interiorem viam cubitorum vnius. Et oſtia eorum reſpiciens viæ cubiti vnius. Et oſtia eorum ad Aquilonem, 5 vbi erant gazophylacia in ſuperioribus humiliora, quia ſupporta bant porticus quæ ex illis eminebant & inferioribus & de mediis ædificij.
6 Triſtega enim erant, & non habebāt columnas ſicut erant columnæ atriorum. Propterea eminebāt de inferioribus, & de mediis à terra cubitis quinquaginta.
7 Et peribolus exterior ſecundùm gazophylacia quæ erant in via atrij exterioris ante gazophylacia. longitudo eius quinquaginta cubitorum. 8 Quia longitudo exedrarum reſpicientium atrium exterius cubitorum quinquaginta, et quaginta cubitorum, & longitudo ante templi centum cubitorum.
9 Et erat ſubter gazophylacia hæc introitus ab Oriente ingredientium in ea de atrio exteriori, 10 in latitudine peribuli ante templi quod erat contra viam Orientalem in ædificij ſeparati. Et erant ante ædificium gazophylacia, 11 & via ante facies eorum iuxta menſuras exedrarum quæ ad Aquilonem. & ſecundùm longitudinem earum, & ſecundùm latitudinem earum, & ſecundùm omnes exitus earum & introitus: 12 Et ſecundùm luminaria earum, & ſecundùm oſtia ipſarum exedrarum quæ ad Meridiem. ſecundum oſtia ab initio deambulatorij ad lumen ſpacij ca ad Orientem vt iretur per ea.

26 ‡ ἐν θυρίσι κρυπταί. ἐν διαμέτρησιν οἴθεν ἐν οἴθεν εἰς
τὰ ὀρόφωμα καὶ λάμι, ἐν τὰ πλάσεις καὶ οἶκος ἐζυγωμένα.

μέ.

1 ‡ Καὶ ἐξήγαγέν με εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐξωτέραν κα
τὰ ὁδὸν λάς κατέναντι τῆ πύλης τῆ πρὸς βορρᾶν, ἐν ἐξ-
ήγαγέν με, καὶ ἰδοὺ ἐξαίδρα πεντε ἐχόμενα καὶ ἀπολοι-
πα καὶ ἐχόμενα τοῦ διοικέοντος πρὸς βορρᾶν,
2 ‡ πηχῶν ἑκατὸν μῆκος πρὸς βορρᾶν, καὶ τὸ εὖρος πη
χῶν πεντήκοντα διαγεγραμμένον τρόπον αἱ πύλαι τ
αὐλῆς τ ἐσωτέρας·
3 ‡ καὶ ὃν τρόπον αἱ πεπίσυλοι τ αὐλῆς τῆς ἐξωτέρας
κ σίχον δύο πρόσωποι ἐραὶ τελοταί·
4 ‡ καὶ κατέναντι τῶν ἐξαιδρῶν περίπατος πηχῶν δέ
κατὸ πλάτος ἐπὶ πήχεις ἑκατὸν μῆκος εἰς τὴν ἐσωτέραν
ὁδὸν πήχεις εἷς. καὶ τὰ θυρώματα αὐτῶν πρὸς βορρᾶν.
5 ‡ καὶ ὁ περίπατος ὑπερῴων ὡσαύτως ὅτι ἐξέ-
χε τὸ περίσυλον ἔξωθεν τῆς σύλοις τῆς κατωτέρης καὶ
τὸ διάστημα αὔτως.
6 ‡ τρίπλαι ἦσαν καὶ σύλοις οὐκ εἶχον καθὼς ὁ σύ-
λοι τῶν ἐξαιδρῶν. διὰ τοῦτο ἐξείχον ὑπὸ τῶν ὑποκατω-
θεν καὶ τῶν ἐν μέσῳ ὑπὸ τ γῆς,
7 ‡ καὶ φλιὰ ἔξωθεν ὃν τρόπον αἱ ἐξαίδραι τ αὐλῆς τ
ἔξωθεν αἱ βλέπουσαι ἀπέναντι τῶν ἐξαιδρῶν τῶν πρὸς βορ
ρᾶν μῆκος πηχῶν πεντήκοντα.
8 ‡ ὅτι τὸ μῆκος τῶν ἐξαιδρῶν τῶν βλεπουσῶν εἰς τὴν
αὐλὴν τὴν ἐξωτέραν πηχῶν πεντήκοντα καὶ αὗται εἰσὶν
αἱ ἀπὸ προσώποι ταύταις τ πλῆ πηχῶν ἑκατόν.
9 ‡ καὶ αἱ θύραι τῶν ἐξαιδρῶν τούτων τ εἰσόδου ‡ πρὸς ἀ
νατολὰς ‡ εἰσπορεύεσθαι δι' αὐτῶν ὁν τ αὐλῆς τ ἐξωτέρας
10 ‡ κ τ φῶς τοῦ ὃν ἀρχῆ ‡ πεπατοῦσιν, ἐν κ πρὸς νό
τον ἐν κ πρόσωπον ‡ νότου, ἐν κ πρόσωπον ‡ ἀπολοίπε,
ἐν κ πρόσωπον ‡ διορίζοντος, ἐν αἱ ἐξαίδραι ἐν ὁ περίπα-
τος 11 κ πρόσωπα αὐτῶν κατὰ τὰ μέτρα τῶν ἐξαιδρῶν τῶν
πρὸς βορρᾶν. καὶ κ τὸ μῆκος αὐτῶν, ἐν κ τὸ εὖρος αὐ
τῶν, ἐν κ πάσας τὰς ἐξόδους αὐτῶν καὶ εἰσόδους.
12 ‡ καὶ κ τὰ φῶτα αὐτῶν, καὶ κ θυρώματα αὐτῶν τῶν
ἐξαιδρῶν τῶν πρὸς νότον. κ τὰ θυρώματα ἀπ' ἀρχῆς ‡
πεπατοῦ ἐπὶ φῶς διαζήματος κατὰ μίαν
λας τοῦ εἰσπορεύεσθαι αὐτά.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Et feneſtræ obturatę, & capitella hinc & indè in humeris veſtibuli, & tabulata domus & ſuperliminaria.

CAP. XLII.

ET eduxit me in atrium exterius per viam portæ quę aperta eſt ad viam Aquilonis: & introduxit me in gazophylacium quod erat ante conſeptum & ante ædificium vergens ad Aquilonem.
' Eregione longitudinis centum cubitorum erat porta vna quæ patebat ad Aquilonem, & latitudinis quinquaginta cubitorum.
' Eregione viginti cubitorum atrij interioris, & eregione pauimenti illius quod apertū erat ad atrium exterius, anguli contra angulos triplices. ' Et ante gazophylacia erat deambulatorium decem cubitorum latitudinis ad interiora: via cubiti vnius, & oſtia eorum aperta erant ad Aquilonem. ' Et gazophylacia ſuperiora erāt ſtrictiora, quia intercipiebāt ex eis prominentias ab inferioribus & à mediis ædificij. ' Triplicia enim erant, & non habebant columnas ſicut *erant* columnę atriorum; ideò ſtrictiora erant inferioribus & mediis à retro. ' Et paties exterior eregione gazophylaciorum ad viam atrij exterioris quod erat ante gazophylacia; longitudinis fuit quinquaginta cubitorum. ' Quia longitudo gazophylaciorū atrii exterioris quinquaginta cubitorum erat, & erant ſecundū faciem templi centum cubiti. ' Et ſubter gazophylacia iſta erat introitus ab Oriente ingredientium in ea ab atrio exteriori. " In latitudine autem parietis atrii in via Orientali quæ erat ante ſeptum & quæ ante ædificium, erant gazophylacia. " Et via erat ante ea iuxta aſpectum gazophylaciorum quæ aperta erant ad viam Aquilonis: ſecundùm longitudinem eorum, ſic latitudo eorum, & quod ad ea pertinet, & ſecundùm portas eorum. " Et ſecundùm portas gazophylaciorum quæ apertæ erant ad viam Auſtralem, erat oſtium in capite viæ; quę via erat ante ſuggeſtum Leuitarum per viam Orientalem ingredientibus.

תרגום יונתן מב

ופתקין דלדתא מבא וסבא על כתפי אולמא ומחישת ביתא וסקופיא׃
ולקבל אורתא דאפיק תרעא דפתיח לאורח צפונא ואתלני ללשכתא ודקדם בצורתא ודקדם בנינא לצפונא׃
ולקבל אורתא דאפיק תרעא סאר תרעא חד פתיח לצפונא ופותיא חמשין אמין׃ ‡ קבל עשרין דרלדתא גוויתא וקבל רצפתא
דאיתי לקבל תרעא דפתיח לבר מן סחלתין׃ ‡ וקדם לשכתא מהלך עשר אמין פותיא לגיו אורח אמתא חדא ותרעיהון פתיחין לצפונא׃
ותרעי לשכתא עלאיתא חשיכין ארי נכסו יתיא מנהון מצעיתא ומטעיתא מבנינא׃
דלית להון עמודין כעמודי דרתא על כן נחתין מארעיתא ומטעיתא מארעא׃
ודרתא דלשכתא דלדרתא דברתא די קדם לשכתא אורך חמשין אמין׃
ולקדם לשכתא דלדרתא דברתא חמשין אמין ותיין על אפי היכלא מאה אמין׃
ומתחות לשכתא האלין מעלנא מסרנתא ודעלין להון מדרתא דברתא׃
לאורח מדרחין מחוי לשכתא דפתיחן לאורח צפונא כאורכיהון כן פותיהן וכל מפקניהון וכרתחי להן וכתרעיהון׃
ולתרעי לשכתא דפתיחן לאורח דרומא תרע בריש אולא אורח קדם הוכן ליעאי אורח מדנחא בסעלנהן׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

13 וַיֹּאמֶר אֵלַי לִשְׁכוֹת הַצָּפוֹן לִשְׁכוֹת הַדָּרוֹם
אֲשֶׁר אֶל־פְּנֵי הַגִּזְרָה הֵנָּה לִשְׁכוֹת הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר
יֹאכְלוּ־שָׁם הַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר־קְרוֹבִים לַיהוָה קָדְשֵׁי
הַקָּדָשִׁים שָׁם יַנִּיחוּ קָדְשֵׁי הַקָּדָשִׁים וְהַמִּנְחָה
וְהַחַטָּאת וְהָאָשָׁם כִּי הַמָּקוֹם קָדֹשׁ׃
14 בְּבֹאָם הַכֹּהֲנִים וְלֹא־יֵצְאוּ מֵהַקֹּדֶשׁ אֶל־הֶחָצֵר
הַחִיצוֹנָה שָׁם יַנִּיחוּ בְגָדֵיהֶם אֲשֶׁר־יְשָׁרְתוּ בָהֶן כִּי
קֹדֶשׁ הֵנָּה יִלְבְּשׁוּ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְקָרְבוּ אֶל־אֲשֶׁר
לָעָם׃
15 וְכִלָּה אֶת־מִדּוֹת הַבַּיִת הַפְנִימִי וְהוֹצִיאַנִי דֶּרֶךְ
הַשַּׁעַר אֲשֶׁר פָּנָיו דֶּרֶךְ הַקָּדִים וּמְדָדוֹ סָבִיב סָבִיב׃
16 מָדַד רוּחַ הַקָּדִים בְּקָנֵה הַמִּדָּה חֲמֵשׁ־מֵאוֹת
קָנִים בְּקָנֵה הַמִּדָּה סָבִיב׃
17 מָדַד רוּחַ הַצָּפוֹן חֲמֵשׁ־מֵאוֹת קָנִים בְּקָנֵה
הַמִּדָּה סָבִיב׃
18 אֶת־רוּחַ הַדָּרוֹם מָדַד חֲמֵשׁ־מֵאוֹת קָנִים
בְּקָנֵה הַמִּדָּה׃
19 סָבַב אֶל־רוּחַ הַיָּם מָדַד חֲמֵשׁ־מֵאוֹת קָנִים
בְּקָנֵה הַמִּדָּה׃
20 לְאַרְבַּע רוּחוֹת מְדָדוֹ חוֹמָה לוֹ סָבִיב סָבִיב
אֹרֶךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְרֹחַב חֲמֵשׁ מֵאוֹת לְהַבְדִּיל בֵּין
הַקֹּדֶשׁ לְחֹל׃

מג

1 וַיּוֹלִכֵנִי אֶל־הַשַּׁעַר שַׁעַר אֲשֶׁר פָּנֶה דֶּרֶךְ
הַקָּדִים׃
2 וְהִנֵּה כְבוֹד אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בָּא מִדֶּרֶךְ הַקָּדִים
וְקוֹלוֹ כְּקוֹל מַיִם רַבִּים וְהָאָרֶץ הֵאִירָה מִכְּבֹדוֹ׃
3 וּכְמַרְאֶה הַמַּרְאֶה אֲשֶׁר רָאִיתִי כְּמַרְאֶה אֲשֶׁר
רָאִיתִי כְּבוֹאִי לְשַׁחֵת אֶת־הָעִיר וּמַרְאוֹת כַּמַּרְאֶה
אֲשֶׁר רָאִיתִי אֶל־נְהַר כְּבָר וָאֶפֹּל אֶל־פָּנָי׃

13 * Et dixit ad me: Gazophylacia Aquilonis, & gazophylacia Austri quę sunt ante ędificium seperatum, hęc sunt gazophylacia sancta in quibus vescuntur Sacerdotes qui appropinquant ad Dominum in Sancta sanctorum. Ibi ponent sancta sanctorum, & oblationem pro peccato & pro delicto: locus enim sanctus est.
14 * Cùm autem ingressi fuerint Sacerdotes, non egredientur de sanctis in atrium exterius. Et ibi reponêt vestimenta sua in quibus ministrant, quia sancta sunt, vestientúrque vestimentis aliis, & sic procedent ad populum.
15 * Cumque complesset mesuras domus interioris, eduxit me per viam portæ quæ respiciebat ad viam Orientalem, & mensus est eam vndique per circuitum.
16 * Mensus est autem contra ventum Orientalem calamo mensuræ quingentos calamos in calamo mensuræ per circuitum.
17 * Et mensus est contra ventum Aquilonis quingentos calamos, in calamo mensuræ per gyrum.
18 * Et ad ventum Australem mensus est quingentos calamos, in calamo mensuræ.
19 * per circuitum. Et ad ventum Occidentalem mensus est quingétos calamos, in calamo mensuræ.
20 * Per quatuor ventos mensus est murum eius vndique per circuitum longitudinem quingentorum cubitorum, & latitudinem quingentorum cubitorum, dentem inter sanctuarium & vulgi locum.

CAP. XLIII.

1 ET duxit me ad portam quę respiciebat ad viam Orientalem.
2 * Et ecce gloria Dei Israel ingrediebatur per viam Orientalé, & vox erat ei quasi vox aquarum multarum, & terra splendebat à maiestate eius.
3 * Et vidi visionem secundùm speciem quam videram quando veniebat vt disperderet ciuitatem, & species secundùm aspectum quem videram iuxta fluuium Chobar. & cecidi super faciem meam.

13 * Et dixit ad me: Exædræ ad Aquilonem, & exædræ quæ ad Austrum existentes ante faciem spaciorum sunt exædræ sancti sanctorum, in quibus vescuntur ibi Sacerdotes appropinquantes ad Dominum sancta sanctorum et sacrificium & quæ pro ignorantia: quia locus sanctus est.
14 * Non ingredietur illuc præter Sacerdotes, & non egredientur ex sanctis in atrium exterius, vt omnino sancti sint qui offerunt: et non tangant vestimenta eorum in quibus ministrant in eis, quia sancta sunt; & induentur vestimenta alia quando tangant populum.
15 * Et completa est mensuratio domus interioris, & eduxit me per viam portæ respicientis ad Orientem. & mensus est domus exemplar in circuitu in ordine. & stetit post tergum portæ respicientis ad Orientem. * Et mensus est domus exemplar in circuitu in ordine quingentos in calamo mensuræ, & conuersus est ad mare:
17 * Et mensus est secundùm faciem maris cubitorum quingentos in calamo mensuræ.
18 * Et conuersus est ad Aquilonem, & mensus est secundùm faciem Aquilonis cubitorum quingentos in calamo mensuræ.
19 * Et conuersus est ad Austrum, & mensus est secundùm faciem Austri quingentos in calamo mensuræ * quatuor partes eius:
20 Et distosuit murum ei per circuitum, quingentos ad Orientem. & quingentorum cubitorum latitudo ad diuidendum inter sancta et inter antemurale in ordine domus.

CAP. XLIII.

ET adduxit me ad portam quæ ad Orientem,
1 & eduxit me: * Et ecce gloria Dei Israel veniebat per viam quæ ad Orientem, & vox castrorum quasi vox geminantium multorum: et terra resplendebat quasi fulgur in gloria per circuitum:
3 * Et visio quam vidi secundùm visionem quam videram quando ingrediebar vt vngerem ciuitatem, & visio currus quem vidi secundùm visionem quam vidi super fluuium Chobar: & cecidi in faciem meam.

13 * καὶ εἶπεν πρός με, αἱ ἐξαίδραι αἱ πρὸς βορρᾶ & αἱ ἐξαίδραι αἱ πρὸς νότου ἅγιαι, κ᾽ πρόσωπον τῶν διαστημάτων εἰσὶν αἱ ἐξ αἰδραι & ἁγίαι τῶν ἁγίων ἐν αἷς ἐδίουσιν ἐκεῖ ⟨ι⟩ ἱερεῖς ⟨ι⟩ ἐγγίζοντες πρὸς κύριον τὰ ἅγια τῶν ἁγίων & τὴν θυσίαν & τὰ περὶ ἀγνοίας. διότι τόπος ἁγιός ἐστιν.
14 * οὐκ εἰσελεύσε⟨ται⟩ ἐκεῖ πλὴν τῶν ἱερέων, κ᾽ οὐκ ἐξελεύσονται ἐκ τῶν ἁγίων εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐξωτέραν· ὅπως διαπαντὸς ἅγιοι ὦσιν ⟨ι⟩ προσάγοντες καὶ μὴ ἅπτωνται τοῦ σολισμοῦ αὐτῶν ἐν οἷς λειτουργοῦσιν ἐν αὐτοῖς, διότι ἅγιά ἐστιν, καὶ ἐνδύσον⟨ται⟩ ἱμάτια ἕτερα ὅταν ἅπτων⟨ται⟩ τοῦ λαοῦ.
15 * καὶ πεπετελέσθη διαμέτρησις τοῦ οἴκου ἔσωθεν, καὶ ἐξήλθε μὲ κ᾽ τὴν ὁδὸν τ̄ πύλης τ̄ βλεπούσης κ᾽ ἀνατολάς· καὶ διαμέτρησεν τοῦ οἴκου τ̄ ὑπόδειγμα κυκλόθεν ἐν διαταξει. καὶ ἔστη κατὰ νῶτον τ̄ πύλης τ̄ βλεπούσης κ᾽ ἀνατολάς.
16 * καὶ διεμέτρησεν τοῦ οἴκου τ̄ ὑπόδειγμα κυκλόθεν ἐν διαταξει πεντακοσίοις ἐν τῷ καλαμῳ & μέτρου καὶ ἐπέστρεψεν ⟨ι⟩ πρὸς θαλασσαν.
17 * καὶ διεμέτρησεν κ᾽ πρόσωπον τ̄ θαλάσσης πηχῶν πεντακοσίοις ἐν τῷ καλαμῳ τοῦ μέτρου.
18 * καὶ ἐπέστρεψεν πρὸς βορρᾶ, & διεμέτρησεν κ᾽ πρόσωπον τοῦ βορρᾶ πηχῶν πεντακοσίοις ἐν τῷ καλαμῳ & μέτρου. * καὶ ἐπέστρεψεν πρὸς νότον, καὶ διεμέτρησεν τ̄ κ᾽ πρόσωπον τοῦ νότου πεντακοσίοις ἐν τῷ καλάμῳ τοῦ μέτρου * τὰ τέσσαρα μέρη αὐτῆ.
20 καὶ διέλαξεν περίβολον αὐτῇ κύκλῳ, πεντακοσίοις πρὸς ἀνατολάς, & πεντακοσίων πηχῶν ὄρος τοῦ διαχέλλειν ἀνὰ μέσον τῶν ἁγίων & ἁγιάσματος τοῦ ἀποστειχίσματος ἐν διαταξει τοῦ οἴκου.

μγ΄.

1 * Καὶ ἦγαγέν με πρὸς τὴν πύλην τὴν πρὸς ἀνατολάς,
2 κ᾽ ἐξήγαγέν με. * καὶ ἰδοὺ δόξα θεοῦ Ἰσραὴλ ἤρχετο κ᾽ τὴν ὁδὸν τὴν πρὸς ἀνατολάς, & φωνὴ τ̄ παρεμβολῆς ὡς φωνὴ διπλασιαζόντων πολλῶν, & ἡ γῆ ἔλαμπεν ὡς φέγγος ἐν τῇ δόξῃ κυκλόθεν. * καὶ ἡ ὅρασις ἣν εἶδον κ᾽ τὴν ὅρασιν ἣν εἶδον ὅτε εἰσεπορευόμην & χρίσαι τὴν πόλιν, καὶ ἡ ὅρασις & ἅρμα⟨τος⟩ οὗ εἶδον κ᾽ τὴν ὅρασιν ἣν εἶδον ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ χοβαρ, καὶ ἔπεσα ἐπὶ πρόσωπόν μου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Et dixit ad me: Gazophylacia Aquilonis & gazophylacia Austri quæ sunt ante septum, hæc sunt gazophylacia sancta in quibus comedent Sacerdotes, qui accedunt ad ministrandum coram Domino, sacrosancta: ibi reponent sacrosancta & oblationem & sacrificium pro precato & pro delicto; quia locus sanctus est. " Cùm autem ingressi fuerint Sacerdotes, non egredientur ex sancto ad atriam exterius: quin ibi ponent vestimenta sua quibus ministrant, quia sancta sunt; & vestientur vestimentis aliis, & commiscebuntur cum populo. " Et consummauit mensuras domus interioris, & eduxit me per viam portæ quæ aperta erat ad Orientem, & mensus est eam per circuitum. " Et consummauit mensuras domus interioris, & eduxit me per viam portæ quæ aperta erat ad Orientem, & mensus " Mensusque est plagam Orientalem calamo mensuræ quingentis calamis per ambitum calamo mensuræ. " Mensusque est plagam Aquilonarem quingentis calamis calamo mensuræ per circuitum.
" Et plagam Australem mensus est quingentis calamis calamo mensuræ.
" Conuersusque ad Occidentalem plagam, mensus est eam quingentis calamis, calamo mensuræ.
" Per quatuor ventos mensus est eam: murus erat ei per circuitum longitudinis quingentorum & latitudinis quingentorum, vt diuideret inter sanctum & laicum.

CAP. XLIII.

ET adduxit me ad portam, portam *inquam* quæ aperta erat ad viam Orientalem.
" Et ecce gloria Dei Israel reuelata est à via Orientali, & vox benedicentium nomen eius sicut vox aquarum multarum: & terra splendebat à splendore gloriæ eius.
" Et secundùm aspectum visionis quam vidi, secundùm visionem quam vidi cùm prophetarem ad disperdendam ciuitatem: & visio erat sicut visio quam videram super fluuium Chobar. & cecidi pronus super faciem meam.

" ואמר לי לשכתא צפונא לשכתא דרומא כוותא אנון לשכת קדשא דייכלין תמן כהניא דקריבין קדם יי קדשי קדשיא
תמן ירחקון קדשיא וקרבנתא ותשאתא ואשמא ארי אתרא קדיש׃ " ומיעלין תמן כהניא לא יפקון מקדשא לקרתא
ומשלהון תמן לא יפקון מקדשא לקרתא בעמא׃ " ומשלהון דישמשון כהנין אחרנין ויתערבון עם עמא׃
" ומשח ית משחת קודשא ויתקין כהנין אחרנין לבושין אחרנין ומשח ית קרבנתא ומשח ית חטאתא ומשח ית אשמא׃
" ומשח ית משחת קודשא בקני משחתא ואפקני באורח מדנחא ופתחין לאורח מדנחא ומשח ית קרבנתא ומשח ית חטאתא ומשח ית אשמא׃
" ותרעין דרתא משח משח מאה קנין בקני משחתא ומשח מאה קנין בקני משחתא׃
" לאתקנא מתא משחת מאה קנין בקני משחתא ומשח מאה קנין בקני משחתא׃ " אסתחר לרוח מערבא משח מאה קנין בקני משחתא׃
" ואוקלי לאתקנא מתא משח מאה קנין בקני משחתא ומשח מאה לאפרשא בין קדשא לחולא׃
" ותרע דרתא מתחי לאורח מדנחא ופתחי לאורח מדנחא חמש מאה קנין בקני משחתא׃
" ותרע דרתא דישראל אחגלי לאורח מדנחא וקל כבדי שכנתא ואתגלי מזיו יקריה׃
" ותרתי חזיתי כאתנבייותי לחבלא ירת קרתא וחזנא כחזו דחזיתי על נהר כבר ואשתחוית על אפי׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

4 וּכְב֣וֹד יְהוָ֔ה בָּ֖א אֶל־הַבַּ֑יִת דֶּ֚רֶךְ שַׁ֣עַר אֲשֶׁר־פָּנָ֔יו
דֶּ֖רֶךְ הַקָּדִֽים׃
5 וַתִּשָּׂאֵ֣נִי רֽוּחַ֔ וַתְּבִאֵ֖נִי אֶל־הֶחָצֵ֑ר הִנֵּ֚ה מָלֵ֣א כְב֣וֹד־יְהוָ֔ה הַבָּֽיִת׃
6 וָאֶשְׁמַ֕ע מְדַבֵּ֥ר אֵלַ֖י מִן־הַבַּ֑יִת וְאִ֥ישׁ הַיֹּעֵ֖ד עֹמֵ֥ד
אֵצְלִֽי׃
7 וַיֹּ֣אמֶר אֵלַ֗י בֶּן־אָדָם֙ אֶת־מְקֹ֣ום כִּסְאִ֔י וְאֶת־
מְקֹ֖ום כַּפּ֣וֹת רַגְלַ֑י אֲשֶׁ֨ר אֶשְׁכָּ֤ן שָׁם֙ בְּת֣וֹךְ בְּנֵי־
יִשְׂרָאֵ֔ל לְעֹולָ֑ם וְלֹ֣א יְטַמְּא֗וּ עֹ֚וד בֵּית־יִשְׂרָאֵ֔ל
שֵׁ֥ם קָדְשִׁ֖י הֵ֣מָּה וּמַלְכֵיהֶ֑ם בְּזְנוֹתָ֗ם וּבְפִגְרֵ֛י מַלְכֵיהֶ֖ם
בָּמוֹתָֽם׃
8 בְּתִתָּ֤ם סִפָּם֙ אֶת־סִפָּ֔י וּמְזוּזֹתָ֖ם אֵ֣צֶל מְזוּזָתִ֑י
וְהַקִּ֣יר בֵּינִ֔י וּבֵינֵיהֶ֖ם וְטִמְּא֣וּ אֶת־שֵׁ֣ם קָדְשִׁ֔י
בְּתֹועֲבֹותָ֖ם אֲשֶׁ֣ר עָשׂ֑וּ וָאֲכַ֥ל אֹתָ֖ם בְּאַפִּֽי׃
9 עַתָּ֣ה יְרַחֲק֤וּ אֶת־זְנוּתָם֙ וּפִגְרֵ֣י מַלְכֵיהֶ֔ם מִמֶּ֔נִּי
וְשָׁכַנְתִּ֥י בְתוֹכָ֖ם לְעֹולָֽם׃
10 אַתָּ֣ה בֶן־אָדָ֗ם הַגֶּ֚ד אֶת־בֵּ֣ית יִשְׂרָאֵ֔ל אֶת־הַבַּ֖יִת
וְיִכָּלְמ֥וּ מֵעֲוֹנֹותֵיהֶ֑ם וּמָדְד֖וּ אֶת־תָּכְנִֽית׃
11 וְאִם־נִכְלְמ֕וּ מִכֹּ֖ל אֲשֶׁר־עָשׂ֑וּ צוּרַ֤ת הַבַּ֙יִת֙
וְתַבְנִיתֹ֔ו וּמֹוצָאָ֖יו וּמְבוֹאָ֑יו וְכָל־צוּרֹתָ֗ו וְאֶת־כָּל־
חֻקֹּתָ֤יו וְכָל־צוּרֹתָו֙ וְכָל־תֹּורֹתָ֔ו הֹודַ֥ע אוֹתָ֖ם וּכְתֹ֣ב
לְעֵינֵיהֶ֑ם וְיִשְׁמְר֗וּ אֶת־כָּל־צוּרָתֹו֙ וְאֶת־כָּל־חֻקֹּתָ֔יו
וְעָשׂ֖וּ אוֹתָֽם׃
12 זֹ֣את תֹּורַ֤ת הַבַּ֙יִת֙ עַל־רֹ֣אשׁ הָהָ֔ר כָּל־גְּבֻלֹּ֖
סָבִ֣יב סָבִ֑יב קֹ֥דֶשׁ קָדָשִׁ֖ים הִנֵּ֥ה זֹ֖את תֹּורַ֥ת
הַבָּֽיִת׃
13 וְאֵ֣לֶּה מִדּ֣וֹת הַמִּזְבֵּ֗חַ בָּאַמֹּ֛ות אַמָּ֥ה אַמָּ֖ה וְטֹ֣פַח
וְחֵ֤יק הָאַמָּה֙ וְאַמָּ֣ה רֹ֔חַב וּגְבוּלָ֖הּ אֶל־שְׂפָתָ֑הּ סָבִ֣יב
זֶ֔רֶת הָאֶחָ֖ד וְזֶ֥ה גַּ֖ב הַמִּזְבֵּֽחַ׃

4 * Et maiestas Domini ingressa est templum per viam portæ quæ respiciebat ad Orientem.
5 * Et eleuauit me spiritus, & introduxit me in atrium interius. & ecce repleta erat gloria Domini domus.
6 * Et audiui loquentem ad me de domo, & vir qui stabat iuxta me.
7 * Et dixit ad me: Fili hominis, locus throni mei, & locus vestigiorum pedum meorum, vbi habito in medio filiorum Israel B in æternum, & nō polluet vltrà domus Israel nomen sanctum meum, ipsi & reges eorum in fornicationibus suis, & in ruinis regum suorum, & in excelsis:
8 * Qui fabricati sunt limen suum iuxta limen meum, & postes suos iuxta postes meos, & murus erat inter me & eos: & polluerunt nomen sanctum meum in abominationibus quas fecerũt, propter quod consumpsi eos in ira mea.
9 * Nunc ergo repellant procul fornicationem suam & ruinas regum suorum à me, & habitabo in medio eorum in æternum.
10 * Tu autem fili hominis ostende domui Israel templum, & confundantur ab iniquitatibus suis, & metiantur fabricam:
11 * Et erubescant ex omnibus quæ fecerunt. Figuram domus & fabricæ eius, exitus & introitus, & omnem descriptionem eius, & vniuersa præcepta eius, cunctumque ordinem eius, & omnes leges eius ostende eis, & scribe in oculis eorum vt custodiant omnes descriptiones eius & præcepta illius, & faciant ea.
12 * Ista est lex domus in summitate montis. Omnes fines eius in circuitu sanctum sanctorum est. Hæc est ergo lex domus.
13 * Istæ autem mensuræ altaris in cubito verissimo, qui habebat cubitum & palmum. In sinu eius erat cubitus, & cubitus in latitudine, & definitio eius vsque ad labium eius in circuitu palmus vnus. Hæc quoque erat fossa altaris.

4 * καὶ ἡ δόξα κυρίου εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον κατὰ τὴν ὁδὸν
τὴν πύλης τῆς βλεπούσης κατὰ ἀνατολάς·
5 * καὶ ἀνέλαβέν με πνεῦμα καὶ εἰσήγαγέν με εἰς τὴν
αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν, καὶ ἰδοὺ πλήρης δόξης κυρίου ὁ οἶκος·
6 * καὶ ἔστην καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τοῦ οἴκου λαλούντος πρὸς
με· καὶ ὁ ἀνὴρ εἱστήκει ἐχόμενός μου.
7 * Καὶ εἶπεν πρός με, ἑώρακας σύ υἱὲ ἀνθρώπου τὸν τόπον τοῦ
θρόνου μου καὶ τὸν τόπον τῶν ἴχνους τῶν ποδῶν μου, ἐν οἷς κατα-
σκηνώσει τὸ ὄνομά μου ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου Ισραηλ εἰς τὸν αἰῶ-
να, καὶ οὐ μὴ βεβηλώσωσιν ἔτι οἶκος Ισραηλ τὸ ὄνομά μου
τὸ ἅγιον, αὐτοὶ καὶ οἱ ἡγούμενοι αὐτῶν ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῶν,
καὶ ἐν ταῖς φονεύαις τῶν ἡγεμόνων αὐτῶν ἐν μέσῳ αὐτῶν.
8 * ἐν τῷ πλησίον αὐτοῦ τὸ παραθύρωμα μου ἐν τοῖς παραθύ-
ροις αὐτῶν, καὶ τὰς φλιάς μου ἐχομένας τῶν φλιῶν αὐτῶν,
καὶ ἔδωκαν τοῖχον ἀνὰ μέσον μου καὶ αὐτῶν. καὶ ἐβεβήλωσαν τὸ
ὄνομά μου τὸ ἅγιον ἐν ταῖς ἀνομίαις αὐτῶν αἷς ἐποίουν, καὶ
ἐξέτεψα αὐτοὺς ἐν θυμῷ μου καὶ ἐν φόνῳ.
9 * καὶ νῦν ἀποσάσθωσαν τὴν πορνείαν αὐτῶν καὶ αἱ αὐ-
φόνοι τῶν ἡγεμόνων αὐτῶν ἀπ' ἐμοῦ, καὶ κατασκηνώσω
ἐν μέσῳ αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα.
10 * καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου δεῖξον τῷ οἴκῳ Ισραὴλ τὸν οἶκον,
καὶ καταισχυνθήτωσαν ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν, καὶ τιλῶ ὄψασιν
αὐτῶν καὶ τὴν διάταξιν αὐτῶν·
11 * καὶ αὐτοὶ λήψονται) τὴν κόλασιν αὐτῶν ὑπὲρ πάν-
των ὧν ἐποίησαν. καὶ διαγράψεις τὸν οἶκον καὶ τὴν ἐξοδιασ-
σίαν αὐτῶν, καὶ τὰς διεξόδους αὐτῶν, καὶ εἰσόδους αὐτῶν, τιλῶ ὑ-
πόσασιν αὐτῶν, καὶ πάντα τὰ προστάγματα αὐτῶν καὶ πάντα
τὰ νόμιμα αὐτῶν, καὶ πάντας οὓς νόμους αὐτῶν γνωρίσεις
αὐτοῖς, καὶ διαγράψεις ἐνώπιον αὐτῶν, καὶ φυλάξουσι) πάν-
τα τὰ δικαιώματά μου καὶ πάντα τὰ προστάγματά μου,
καὶ ποιήσουσιν αὐτά.
12 * καὶ διαγραφὴν τοῦ οἴκου ἐπὶ τὸ κορυφῆς τοῦ ὄρους.
κύκλῳ τόπου ἅγια ἁγίων. οὗτος ἐστιν
13 ὁ νόμος τοῦ οἴκου. * καὶ ταῦτα τὰ μέτρα τοῦ θυσια-
στηρίου ἐν πήχει τοῦ πήχεως καὶ πῆχυς παλαιστῆς, τὸ κόλ-
πωμα αὐτοῦ καὶ μέτρον τοῦ ὕψους κύκλῳ καὶ πῆχυς τὸ βά-
θος, καὶ γείσιον ἐπὶ τὸ χεῖλος κυκλόθεν σπιθαμῆς, καὶ
τοῦ ὕψους τοῦ θυσιαστηρίου

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 * Et gloria Domini reuelata est in domo in via portæ quę aperta est ad viam Orientalem. 5 * Et eleuauit me spiritus, & introduxit me in atrium interius, & ecce impleta est domus gloria Domini. 6 * Et audui loquentem mecum in interiori parte domus, & quidam stabat coram me. 7 * Et dixit ad me: Fili hominis, iste est locus domus solij glorię meæ, & iste est locus domus habitationis maiestatis meę in quo habitare faciam maiestatem meam in medio filiorum Israel in æternum: & non contaminabunt vltrà domus Israel nomen sanctum meum ipsi & reges eorum in idolis suis, & in cadueribus regum suorum, & in excelsis suis.
8 * Dum ponerent limen suum iuxta limina domus sanctuarij mei, & ædificia sua in latere atrij mei: (& paries domus sanctuarij mei inter Verbum meum & inter eos) & polluerent nomen sanctum meum abominationibus suis quas fecerunt: & consumpsi eos in ira mea.
9 * Nunc proiicient idola sua, & cadauera regum suorum, vt non peccent coram me. & habitare faciam maiestatem meam in medio eorum in æternum.
10 * Tu autem fili hominis ostende domui Israel domum, & confundantur à peccatis suis & metiantur fabricam eius.
11 * Quòd si erubuerint ex omnibus quæ fecerunt cùm viderint figuram domus & fabricam eius, & exitus eius & introitus eius, & omnes figuras eius, & omnia instituta eius, & omnes formas eius, & omnia quæ ad eam pertinent ostende eis, & scribe ante oculos eorum vt custodiant omnes figuras eius, & omnia instituta eius, & faciant ea.
12 * Hæc est lex domus in vertice montis, & omnis terminus eius per circuitum Sanctum sanctorum. ista est lex domus,
13 * Et hæc sunt mensuræ altaris in cubitis, in cubito qui habet cubitum & palmum: & fundamentum eius cubiti vnius & cubiti latitudinis; & clausura eius in circuitu super labium eius circumquaque palmi vnius: & ista erat compositio altaris.

תרגום יונתן

4 * וְיֵקָא יְקָרָא דַיְיָ אִתְגְּלִי כְּבִיקְתָא דְאִתְרָא דְתָרְעָא דְפָתִיחַ לְאוּרַח מַדְנְחָא׃
5 * וְשַׁקְּלַתְנִי רוּחָא וְאַעְלַתְנִי לְדָרְתָא גְּנִיזְתָא וְהָא אִתְמְלִי יְקָרָא
דַיְיָ בֵּיתָא׃ 6 * וּשְׁמָעִית יָתֵיהּ דְּמַלֵּיל עִמִּי מִלְּיָא וּגְבַרָא חֲוָה קָאֵם לְקִבְלִי׃
7 * וַאֲמַר לִי בַּר אֱנָשׁ דֵּין אֲתַר בֵּית כָּרְסְיִי וְדֵין אֲתַר בֵּית מַדְּרֵי פּוּרְסְנִי דְּאַשְׁרֵי שְׁכִינְתִּי תַּמָּן בְּגוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְעָלַם וְלָא יְסָאֲבוּן עוֹד בֵּית יִשְׂרָאֵל שׁוּם קֻדְשִׁי אִנּוּן וּמַלְכֵיהוֹן בְּסָעֲוָתְהוֹן וּבְנִפְלֵי מַלְכֵיהוֹן בְּמֵיתֵיהוֹן׃
8 בְּמִתְּנֵיהוֹן סִפֵּיהוֹן בְּסִפַּי וּמְזוּזֵיהוֹן בְּמְזוּזַי וּבֵינִי וּבֵינֵיהוֹן כְּתָלָא וְסָאֲבוּ יָת שׁוּם קֻדְשִׁי בְּתוֹעֲבָתְהוֹן דַּעֲבָדוּ וַאֲשֵׁיצִית יָתְהוֹן בִּרְגָזִי׃
9 כְּעַן יְרַחֲקוּן יָת סָעֲוָתְהוֹן וְנִפְלֵי מַלְכֵיהוֹן מִנִּי וְאֶשְׁרֵי שְׁכִינְתִּי בֵּינֵיהוֹן לְעָלַם׃
10 * אַנְתְּ בַּר אֱנָשׁ חֲוִי יָת בֵּית יִשְׂרָאֵל יָת בֵּיתָא וְיִתְכְּנְעוּן מֵחוֹבֵיהוֹן וְיִשְׁתְּחוֹן יָת תְּקוּפְתֵיהּ׃
11 וְאִם אִתְכְּנְעוּ מִכֹּל דַּעֲבָדוּ חֲוִי יָתְהוֹן צוּרַת בֵּיתָא וְיָת תְּקוּפְתֵיהּ וְכָל גְּזִירָתֵיהּ וְכָל אוֹרַיְתֵיהּ וְכָל רְחֵזֵי לָהּ וְכָל דִּכְתִיב לְעֵינֵיהוֹן וְיִטְּרוּן יָת כָּל גְּזִירָתֵיהּ וְיָת כָּל אוֹרַיְתֵיהּ וְיַעְבְּדוּן יְהוֹן׃
12 דָּא אוֹרַיְתָא דְבֵיתָא עַל רֵישׁ טוּרָא כָּל תְּחוּמֵיהּ סַחְרָנִין קֻדְשָׁא קֻדְשִׁין הָא דָא אוֹרַיְתָא דְבֵיתָא׃
13 וְאִלֵּין מִשְׁחָרֵי מַדְבְּחָא בְּאַמְּתָא בְּאַמְּתָא וּפִשְׁרֵיהּ אַמְּרָה וּפִשְׁרֵיהּ וְשַׁוְיוּתֵיהּ אַמְּתָא אַמְּתָא וְקַרְנָא דְּתָא וְאַמְתְּלִי וְקַרְנָא וְתָא אִתְמְלִי וְקַרְנָא וְתָא אִתְמְלִי וְקַרְנָא

14 וּמֵחֵיק הָאָרֶץ עַד־הָעֲזָרָה הַתַּחְתּוֹנָה שְׁתַּיִם אַמּוֹת וְרֹחַב אַמָּה אֶחָת וּמֵהָעֲזָרָה הַקְּטַנָּה עַד־הָעֲזָרָה הַגְּדוֹלָה אַרְבַּע אַמּוֹת וְרֹחַב הָאַמָּה׃

15 וְהַהַרְאֵל אַרְבַּע אַמּוֹת וּמֵהָאֲרִאֵיל וּלְמַעְלָה הַקְּרָנוֹת אַרְבַּע׃

16 וְהָאֲרִאֵיל שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֹרֶךְ בִּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה רֹחַב רָבוּעַ אֶל אַרְבַּעַת רְבָעָיו׃

17 וְהָעֲזָרָה אַרְבַּע עֶשְׂרֵה אֹרֶךְ בְּאַרְבַּע עֶשְׂרֵה רֹחַב אֶל אַרְבַּעַת רְבָעֶיהָ וְהַגְּבוּל סָבִיב אוֹתָהּ חֲצִי הָאַמָּה וְהַחֵיק־לָהּ אַמָּה סָבִיב וּמַעֲלֹתֵהוּ פְּנוֹת קָדִים׃

18 וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה אֵלֶּה חֻקּוֹת הַמִּזְבֵּחַ בְּיוֹם הֵעָשׂוֹתוֹ לְהַעֲלוֹת עָלָיו עוֹלָה וְלִזְרֹק עָלָיו דָּם׃

19 וְנָתַתָּה אֶל־הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם אֲשֶׁר הֵם מִזֶּרַע צָדוֹק הַקְּרֹבִים אֵלַי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה לְשָׁרְתֵנִי פַּר בֶּן־בָּקָר לְחַטָּאת׃

20 וְלָקַחְתָּ מִדָּמוֹ וְנָתַתָּה עַל־אַרְבַּע קַרְנֹתָיו וְאֶל־אַרְבַּע פִּנּוֹת הָעֲזָרָה וְאֶל־הַגְּבוּל סָבִיב וְחִטֵּאתָ אוֹתוֹ וְכִפַּרְתָּהוּ׃

21 וְלָקַחְתָּ אֵת הַפָּר הַחַטָּאת וּשְׂרָפוֹ בְּמִפְקַד הַבַּיִת מִחוּץ לַמִּקְדָּשׁ׃

22 וּבַיּוֹם הַשֵּׁנִי תַּקְרִיב שְׂעִיר־עִזִּים תָּמִים לְחַטָּאת וְחִטְּאוּ אֶת־הַמִּזְבֵּחַ כַּאֲשֶׁר חִטְּאוּ בַּפָּר׃

23 בְּכַלּוֹתְךָ מֵחַטֵּא תַּקְרִיב פַּר בֶּן־בָּקָר תָּמִים וְאַיִל מִן־הַצֹּאן תָּמִים׃

24 וְהִקְרַבְתָּם לִפְנֵי יְהוָה וְהִשְׁלִיכוּ הַכֹּהֲנִים עֲלֵיהֶם מֶלַח וְהֶעֱלוּ אוֹתָם עֹלָה לַיהוָה׃

25 שִׁבְעַת יָמִים תַּעֲשֶׂה שְׂעִיר־חַטָּאת לַיּוֹם וּפַר בֶּן־בָּקָר וְאַיִל מִן־הַצֹּאן תְּמִימִים יַעֲשׂוּ׃

14 Et de sinu terræ vsque ad crepidinem nouissimam duo cubiti,& latitudo cubiti vnius,& à crepidine minore vsque ad cre-
E pidinem maiorem quatuor cubiti,& latitudo cubiti vnius.

15 Ipse autem ariel quatuor cubitorum, & ab ariel vsque ad sursum cornua quatuor.

16 Et ariel duodecim cubitorum in longitudine per duodecim cubitos latitudinis quadrangulum æquis lateribus.

17 Et crepido quatuordecim cubitos latitudinis per quatuordecim cubitos longitudinis in quatuor angulis eius, & corona in circuitu eius dimidij cubiti, & sinus eius vnius cubiti per circuitum. gradus autem eius versi ad Orientem.

18 Et dixit ad me: Fili hominis, hæc dicit Dominus Deus:Hi sunt ritus altaris,in quacunque die fuerit fabricatum vt offe-
F ratur super illud holocaustum, & effundatur sanguis.

19 Et dabis Sacerdotibus & Leuitis qui sunt de semine Sadoch, qui accedunt ad me, ait Dominus Deus, vt offerant mihi vitulum de armento pro peccato.

20 Et assumens de sanguine eius pones super quatuor cornua eius, & super quatuor angulos crepidinis,& super coronam in circuitu,& mundabis illud & expiabis.

21 Et tolles vitulum qui oblatus fuerit pro peccato,& combures eum in separato loco domus extra sanctuarium.

22 Et in die secundo offeres hircum ca-
G prarum immaculatum pro peccato,& expiabunt altare sicut expiauerunt in vitulo.

23 Cumq; compleueris expians illud offeres vitulum de armento immaculatum, & arietem de grege immaculatum,

24 & offeres eos in conspectu Domini. Et mittent Sacerdotes super eos sal,& offerent eos in holocaustum Domino.

25 Septem diebus facies hircum pro peccato quotidie, & vitulum de armento,& arietem de pecoribus immaculatos offerent.

*A profundo exordij sinus eius ad propiciatorium quod subter cubitorum duo, & latitudo cubiti, & à propiciatorio paruo ad propiciatorium magnum cubiti quatuor, & latitudo cubitus vnus. 14

*Et ariel cubitorum quatuor, & ab ariel & superiora cornuum cubitus vnus. 15

*Et ariel cubitorum duorum latitudo super longitudinem cubitorum duodecim quadrangula ad quatuor partes eius, 16

*Et super propiciatorium cubitorum quatuordecim longitudo per cubitos, quatuordecim latitudo per quatuor partes eius, & gisus eius circundatus ei in circuitu dimidium cubiti. & circuitus eius cubiti in circuitu & gradus eius respicientes ad Orientem. 17

*Et dixit ad me: Fili hominis, hæc dicit Dominus Deus, Hæc præcepta altaris in die qua factum fuerit vt offerantur super eo holocausta, effundatur ad illud sanguis. 18

*Et dabis Sacerdotibus Leuitis ex semine Sadoch appropinquantibus ad me, dicit Dominus Deus, vt ministrent mihi vitulum de bobus pro peccato. 19

*Et tollent de sanguine eius & ponent super quatuor cornua altaris, & super quatuor angulos propiciatorij, et super basim eius in circuitu, & mundabunt & expiabunt illud. 20

*Et tollent vitulum qui pro peccato, & comburetur in loco separato domus extra sancta. 21

*Et die secundo tolles hædũ de capris immaculatum pro peccato, & expiabunt altare sicut expiabunt in vitulo. 22

*Et postquàm compleueris expiationem, offeres vitulum de bobus immaculatum & arietem de ouibus immaculatum. 23

*Et offeretis coram Domino, & imponent Sacerdotes super illud sal, & offerent ea holocausta Domino. 24

*Septem diebus facies hædum pro peccato quotidie & vitulum ex bobus, & arietem de ouibus immaculatum facient 25

14 *ἐκ βάθους τῆς ἀρχῆς τοῦ κυκλώματος αὐτοῦ πρὸς τὸ ἱλαστήριον τὸ ὑποκάτωθεν πηχῶν δύο, καὶ τὸ εὖρος πήχεος, καὶ ἀπὸ τοῦ ἱλαστηρίου τοῦ μικροῦ ἐπὶ τὸ ἱλαστήριον μέγα πήχεις τέσσαρα, καὶ εὖρος πῆχυς εἷς.

15 *καὶ τὸ ἀριὴλ πηχέων τέσσαρα καὶ ἀπὸ τοῦ ἀριὴλ καὶ ὑπεράνω τῶν κεράτων πῆχυς εἷς.

16 *καὶ τὸ ἀριὴλ πηχέων δύω εὖρος ἐπὶ μῆκος πηχέων δώδεκα τετράγωνον ἐπὶ τὰ τέσσαρα μέρη αὐτοῦ,

17 *καὶ ἐπὶ τὸ ἱλαστήριον πηχέων τεσσαρεσκαίδεκα τὸ μῆκος ἐπὶ πήχεις τεσσαρεσκαίδεκα τὸ εὖρος ἐπὶ τέσσαρα μέρη αὐτοῦ καὶ τὸ γεῖσος αὐτοῦ κυκλούμενον αὐτῷ κυκλόθεν ἥμισυ πήχεος. καὶ κύκλωμα αὐτοῦ πῆχυς κυκλόθεν καὶ αἱ κλιμακτῆρες αὐτοῦ βλέπουσι κατὰ ἀνατολάς.

18 *καὶ εἶπεν πρός με, υἱὲ ἀνθρώπου, τάδε λέγει κύριος ὁ θεός, ταῦτα τὰ προστάγματα τοῦ θυσιαστηρίου ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς ποιήσεως τοῦ ἀναφέρειν ἐπ᾽ αὐτὸ ὁλοκαυτώματα καὶ προσχυθῆναι πρὸς αὐτὸ αἷμα·

19 *καὶ δώσεις τοῖς ἱερεῦσι τοῖς λευίταις τοῖς ἐκ τοῦ σπέρματος σαδοὺχ τοῖς ἐγγίζουσι πρός με λέγει κύριος ὁ θεός, τοῦ λειτουργεῖν μοι μόσχον ἐκ βοῶν περὶ ἁμαρτίας.

20 *καὶ λήψονται ἐκ τοῦ αἵματος αὐτοῦ καὶ θήσουσιν ἐπὶ τέσσαρα κέρατα τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τοῦ ἱλαστηρίου, καὶ ἐπὶ τὴν βάσιν αὐτοῦ κύκλῳ καὶ καθαριοῦσιν καὶ ἐξιλάσονται αὐτό.

21 *καὶ λήψονται τὸν μόσχον τὸν περὶ ἁμαρτίας καὶ κατακαυθήσεται ἐν τῷ ἀποκεχωρισμένῳ τοῦ οἴκου ἔξωθεν τῶν ἁγίων.

22 *καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ λήψῃ ἔριφον ἐξ αἰγῶν ἄμωμον περὶ ἁμαρτίας, καὶ ἐξιλάσονται τὸ θυσιαστήριον καθότι ἐξιλάσονται ἐν τῷ μόσχῳ.

23 *καὶ μετὰ τὸ συντελέσαι τὸν ἐξιλασμόν, προσοίσει μόσχον ἐκ βοῶν ἄμωμον καὶ κριὸν ἐκ τῶν προβάτων ἄμωμον.

24 *καὶ προσοίσετε ἔναντι κυρίου, καὶ ἐπιθήσουσιν οἱ ἱερεῖς ἐπ᾽ αὐτὸ ἅλα, καὶ ἀνοίσουσιν αὐτὰ ὁλοκαυτώματα τῷ κυρίῳ.

25 *ἑπτὰ ἡμέρας ποιήσεις ἔριφον ὑπὲρ ἁμαρτίας καθημέραν καὶ μόσχον ἐκ βοῶν, καὶ κριὸν ἐκ προβάτων ἄμωμον ποιήσουσιν

תרגום יונתן

14 ומשפולי ארעא עד ספסלא ארעיתא תרתין אמין ופותיא אמתא חדא ומספסלא זעירתא עד ספסלא רבתא ארבע אמין ופותיא אמתא׃
15 ומדבחא ארבע אמין וממדבחא ולעילא קרנתא ארבע׃
16 ומדבחא תרתא עשרה אורכא בתרתא עשרה פותיא מרבע על ארבע ספרוהי׃
17 ומספסלא ארבע עשרה אורכא בארבע עשרה פותיא על ארבע סטרהא ותחומא סחור לה פלגות אמתא ושפוליה לה אמתא סחור סחור ומסקיה מתפנן למדנחא׃
18 ואמר לי בר אדם כדנן אמר יוי אלהים אלין גזירת מדבחא ביום אתעבדותיה לאסקא עלוהי עלתא ולמזרק עלוהי דם נכסת קודשיא׃
19 ותתן לכהניא ליואי דאנון מזרעא דצדוק דקריבין לפלחני אמר יוי אלהים לשמשא קדמי תור בר תורי לחטאתא׃
20 ותסב מדמה ותתן על ארבע קרנתיה ועל ארבע זוית ספסלא ועל תחומא סחור סחור ותדכי יתיה ותכפר עלוהי׃
21 ותסב ית תורא דחטאתא ויוקדינה באתרא דחזי לביתא מברא למקדשא׃
22 וביומא תנינא תקרב צפיר בר עזי שלים לחטאתא ותדכי ית מדבחא כמא דדכיו בתורא׃
23 כד תשיצינון מלדכאה תקרב תור בר תורי שלים ודכר מן ענא שלים׃
24 ותקרבנון קדם יוי וירמון כהניא עליהון מלחא ויסקון יתהון עלתא קדם יוי׃
25 שבעא יומין תעבד צפירא דחטאתא ליומא ותור בר תורי ודכר מן ענא שלימין יעבדון׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Et à fundamento terræ vsque ad atrium inferius duo cubiti,& latitudo cubiti vnius: & ab atrio minori vsque ad atrium maius quatuor cubiti, & latitudo cubiti vnius. 15 Et altare quatuor cubitorum; & ab altari & sursum,cornua quatuor.
16 Et altare duodecim habebat in longitudine cum duodecim latitudinis,quadratum quatuor suis lateribus.
17 Et atrium quatuordecim cubitorũ longitudinis & quatuordecim latitudinis ex quatuor lateribus suis, & clausura circum illud per gyrum dimidij cubiti;& fundamentum ei erat vnius cubiti per circuitum,& à loco per quẽ ascendebant ad illud respiciebant ad Orientem.
18 Et dixit ad me: Fili hominis, hæc dicit Dominus Deus: Hi sunt ritus altaris in die quo factum fuerit vt offeratur super illud holocaustum,& vt aspergatur super illud sanguis victimarum sanctificatarum.
19 Et dabis Sacerdotibus Leuitis qui sunt de semine Sadok qui accedunt ad cultum meum, ait Dominus Deus, vt ministrent coram me vitulum filium bouis pro peccato.
20 Et tolles de sanguine eius, & dabis super quatuor cornua eius, & super quatuor angulos atrij & super terminum eius in circuitu,& lustrabis illud & expiabis illud.
21 Et tolles vitulum pro peccato, & comburetur in loco apto domus extra sanctuarium.
22 Et in die secunda offeres hircum filium caprarum integrum pro peccato: & mundabis altare sicut mundauerunt in vitulo.
23 Cumque compleueris emundationem, offeres vitulum de bobus integrum, & arietem de ouibus integrum.
24 Et offeres eos coram Domino: & dabunt Sacerdotes super eos salem, & offerent eos holocaustum coram Domino.
25 Septem diebus offeres hircum pro peccato quotidie, & vitulum de bobus, & arietem de ouibus integros facient.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

כו * שִׁבְעַת יָמִים יְכַפְּרוּ אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְטִהֲרוּ אֹתוֹ וּמִלְאוּ יָדוֹ׃

כו * Septem diebus expiabunt altare, & mundabunt illud, & implebunt manum eius.

כז * וְיכַלּוּ אֶת־הַיָּמִים וְהָיָה בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי וָהָלְאָה יַעֲשׂוּ הַכֹּהֲנִים עַל־הַמִּזְבֵּחַ אֶת־עוֹלֹתֵיכֶם וְאֶת־שַׁלְמֵיכֶם וְרָצִיתִי אֶתְכֶם נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה׃

כז * Expletis autem septem diebus, in die octaua & vltrà facient Sacerdotes super altare holocausta vestra, & quæ pro pace offerunt; & placatus ero vobis, ait Dominus Deus.

מד

CAP. XLIIII.

א * וַיָּשֶׁב אֹתִי דֶּרֶךְ שַׁעַר הַמִּקְדָּשׁ הַחִיצוֹן הַפֹּנֶה קָדִים וְהוּא סָגוּר׃

א A * ET conuertit me ad viam portæ sanctuarij exterioris quę respiciebat ad Orientem, & erat clausa.

ב * וַיֹּאמֶר אֵלַי יְהוָה הַשַּׁעַר הַזֶּה סָגוּר יִהְיֶה לֹא יִפָּתֵחַ וְאִישׁ לֹא־יָבֹא בּוֹ כִּי יְהוָה אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל בָּא בּוֹ וְהָיָה סָגוּר׃

ב * Et dixit Dominus ad me: Porta hæc clausa erit, & non aperietur, & vir non trãsiet per eam, quoniam Dominus Deus Israel ingressus est per eam, eritque clausa.

ג * אֶת־הַנָּשִׂיא הוּא נָשִׂיא הוּא יֵשֵׁב־בּוֹ לֶאֱכָל־לֶחֶם לִפְנֵי יְהוָה מִדֶּרֶךְ אוּלָם הַשַּׁעַר יָבוֹא וּמִדַּרְכּוֹ יֵצֵא׃

ג * Princeps ipse sedebit in ea, vt comedat panem coram Domino. Per viã portæ vestibuli ingredietur, & per viam eius egredietur.

ד * וַיְבִיאֵנִי דֶּרֶךְ־שַׁעַר־הַצָּפוֹן אֶל־פְּנֵי הַבַּיִת וָאֵרֶא וְהִנֵּה מָלֵא כְּבוֹד־יְהוָה אֶת־בֵּית יְהוָה וָאֶפֹּל עַל־פָּנָי׃

ד * Et adduxit me per viam portæ Aquilonis in conspectu domus, & vidi, & ecce impleuit gloria Domini domum Domini. B & cecidi in faciem meam.

ה * וַיֹּאמֶר אֵלַי יְהוָה בֶּן־אָדָם שִׂים לִבְּךָ וּרְאֵה בְעֵינֶיךָ וּבְאָזְנֶיךָ שְׁמַע אֵת כָּל־אֲשֶׁר אֲנִי מְדַבֵּר אִתָּךְ לְכָל־חֻקּוֹת בֵּית־יְהוָה וּלְכָל־תּוֹרֹתָיו וְשַׂמְתָּ לִבְּךָ לְמְבוֹא הַבַּיִת בְּכָל מוֹצָאֵי הַמִּקְדָּשׁ׃

ה * Et dixit ad me Dominus: Fili hominis, pone cor tuum & vide oculis tuis, & auribus tuis audi omnia quæ ego loquor tibi ad te, de vniuersis ceremoniis domus Domini, & de cunctis legibus eius. Et pone cor tuum in viis templi per omnes exitus

ו * וְאָמַרְתָּ אֶל־מֹרִי אֶל־בֵּית יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה רַב־לָכֶם מִכֹּל תּוֹעֲבֹתֵיכֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל׃

ו * Et dices ad exasperantem me domum Israel: Hæc dicit Dominus Deus: Sufficiant vobis omnia scelera vestra domus Israel.

ז * בַּהֲבִיאֲכֶם בְּנֵי־נֵכָר עֲרֵלֵי־לֵב וַעֲרֵלֵי בָשָׂר לִהְיוֹת בְּמִקְדָּשִׁי לְחַלְּלוֹ אֶת־בֵּיתִי בְּהַקְרִיבְכֶם אֶת־לַחְמִי חֵלֶב וְדָם וַיָּפֵרוּ אֶת־בְּרִיתִי אֶל כָּל־תּוֹעֲבוֹתֵיכֶם׃

ז * Eo quòd inducitis filios alienos incircuncisos corde & incircuncisos carne, vt sint in sanctuario meo, & polluant domum meam, & offertis panes meos adipem & sanguinem, & dissoluitis pactum meum in omnibus sceleribus vestris.

ח * וְלֹא שְׁמַרְתֶּם מִשְׁמֶרֶת קָדָשַׁי וַתָּשִׂימוּ לָכֶם מִשְׁמָרֹתַי בְּמִקְדָּשִׁי לָכֶם׃

ח * Et non seruastis præcepta sanctuarij mei, & ordinabatis vt non seruaretis custodias in sanctuario meo vobismetipsis.

κε * Septem diebus, & expiabunt altare & mundabunt illud, et implebunt manus eorum.

κε * ἑπτὰ ἡμέρας καὶ ἐξιλάσονται τὸ θυσιαστήριον καὶ καθαριοῦσιν αὐτό, καὶ πληρώσουσιν τὰς χεῖρας αὐτῶν.

κζ * Et consummabunt dies. & erit à die octauo & vltrà. & facient Sacerdotes super altare holocausta vestra & quæ salutis vestræ; & suscipiam vos, dicit Dominus Deus.

κζ * καὶ συντελέσουσι τὰς ἡμέρας. καὶ ἔσται ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ὀγδόης καὶ ἐπέκεινα. καὶ ποιήσουσιν οἱ ἱερεῖς ἐπὶ τῷ θυσιαστηρίου τὰ ὁλοκαυτώματα ὑμῶν καὶ τὰ τοῦ σωτηρίου ὑμῶν, καὶ προσδέξομαι ὑμᾶς, λέγει κύριος ὁ θεός.

CAP. XLIIII.

א * ET conuertit me ad viam portæ sanctorum exterioris quæ respicit ad Orientem, et hæc erat clausa.

א * καὶ ἐπέστρεψέν με κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῶν ἁγίων τῆς ἐξωτέρας τῆς βλεπούσης κατὰ ἀνατολάς, καὶ αὕτη κεκλεισμένη.

ב * Et dixit Dominus ad me: Porta hæc clausa erit, non aperietur. & nullus transibit per eam, quia Dominus Deus Israel transibit per eam & erit clausa:

ב * καὶ εἶπεν κύριος πρός με, ἡ πύλη αὕτη κεκλεισμένη ἔσται (οὐκ ἀνοιχθήσεται), καὶ ἀνὴρ οὐ διελεύσεται δι' αὐτῆς, ὅτι κύριος ὁ θεὸς Ισραηλ διελεύσεται δι' αὐτῆς καὶ ἔσται κεκλεισμένη.

ג * Quia dux iste sedebit in ea vt comedat panem coram Domino & per viam ælam portæ ingredietur, & per viam eius egredietur.

ג * ὅτι ὁ ἡγούμενος αὐτὸς καθήσεται ἐν αὐτῇ τοῦ φαγεῖν ἄρτον ἐνώπιον τοῦ κυρίου καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν αἰλὰμ τῆς πύλης εἰσελεύσεται, καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτῆς ἐξελεύσεται.

ד * Et introduxit me per viam portæ quæ ad Aquilonem è regione domus, & vidi & ecce plena gloria Domini domus Domini. & cado in faciem meam.

ד * καὶ εἰσήγαγόν με κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῆς πρὸς βορρᾶ κατέναντι τοῦ οἴκου, καὶ ἰδοὺ καὶ ἰδοὺ πλήρης δόξης κυρίου ὁ οἶκος τοῦ κυρίου, καὶ πίπτω ἐπὶ πρόσωπόν μου.

ה * Et dixit ad me Dominus: Fili hominis, pone cor tuum, & vide oculis tuis, & auribus tuis audi omnia quæcunque ego loquor tecum de vniuersis ceremoniis domus sanctuarij Domini, & de omnibus quæ ad eam pertinent, & pones cor tuum ad ingressus domus per omnes exitus sanctuarij.

ה * καὶ εἶπεν κύριος πρός με, υἱὲ ἀνθρώπου τάξαι σὺ τὴν καρδίαν σου καὶ ἴδε τοῖς ὀφθαλμοῖς σου καὶ τοῖς ὠσὶν σου ἄκουε πάντα ὅσα ἐγὼ πρὸς σὲ λαλῶ, τοῦ πάντα τὰ προστάγματα οἴκου κυρίου, καὶ τοῦ πάντα τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ τάξεις τὴν καρδίαν σου εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ οἴκου τοῦ πάσας τὰς ἐξόδους αὐτοῦ ἐν πᾶσι τοῖς ἁγίοις.

ו * Et dices ad exasperantem ad domum Israel, Hæc dicit Dominus Dominus: Sufficiat vobis ab omnibus iniquitatibus vestris domus Israel:

ו * καὶ ἐρεῖς πρὸς τὸν παραπικραίνοντα πρὸς τὸν οἶκον Ισραήλ, τάδε λέγει κύριος κύριος, ἱκανούσθω ὑμῖν ἀπὸ πασῶν ἀνομιῶν ὑμῶν οἶκος Ισραήλ,

ז * Ne inducatis vos filios alienigenas incircuncisos corde & incircuncisos carne, ne sint in sanctis meis, & prophanent ea cùm offertis vos panes meos & adipem & sanguinem, & præteritis testamentum meum in omnibus iniquitatibus vestris:

ז * τοῦ μὴ εἰσαγαγεῖν ὑμᾶς υἱοὺς ἀλλογενεῖς ἀπερίτμητοις καρδίαις καὶ ἀπεριτμήτοις σαρκί, τοῦ μὴ γίνεσθαι ἐν τοῖς ἁγίοις μου καὶ βεβηλοῦν αὐτὰ ἐν τῷ προσφέρειν ὑμᾶς ἄρτους μου καὶ στέαρ καὶ αἷμα, καὶ ἀθετεῖτε τὴν διαθήκην μου ἐν πάσαις ταῖς ἀνομίαις ὑμῶν.

ח * Et non custodistis præcepta sanctuarij mei, & ordinabatis vt non seruaretis custodias in omnibus sanctis meis vobis.

ח * καὶ οὐκ ἐφυλάξατε τὰ προστάγματα τῶν ἁγιασμάτων μου, καὶ διετάσσετε τοῦ μὴ φυλάσσειν φυλακὰς ἐν πᾶσι τοῖς ἁγίοις μου ὑμῖν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

26 Septem diebus expiabunt super altare, & mundabunt illud, & offerent oblationem eius.
27 Et complebuntur dies, & erit à die octauo & deinceps facient Sacerdotes super altare holocausta vestra & victimas sanctificatas vestras, & suscipientur oblationes vestræ coram me voluntariè, ait Dominus Deus.

CAP. XLIIII.

ET conuertit me per viam portæ sanctuarij exterioris quæ aperiebatur ad Orientem, & ipsa erat clausa.
1 Et dixit ad me Dominus: Porta hęc clausa erit & non aperietur, & vir non intrabit per eam, quia gloria Domini Dei Israel reuelabitur super eam, & erit clausa. 2 Principi erit, princeps ipse sedebit in ea vt comedat panem coram Domino: à via vestibuli portæ ingredietur & per viam eiusdem egredietur. 3 Et introduxit me per viam portę Aquilonis quæ erat ante domum, & vidi & ecce impleuit gloria Domini domum sanctuarij Domini. & cecidi pronus super faciem meam.
4 Et dixit ad me Dominus: Fili hominis pone cor tuum, & vide oculis tuis, & auribus tuis audi omnia quæ ego loquor tecum de vniuersis ceremoniis domus sanctuarij Domini, & de omnibus quæ ad eam pertinent, & pones cor tuum ad ingressus domus per omnes exitus sanctuarij. 5 Et dices ad populum rebellem ad domum Israel: Hæc dicit Dominus Deus: Sufficiant vobis omnes abominationes vestræ domus Israel. 6 Cùm adduceretis filios populorum impios corde & incircuncisos carne, vt essent in sanctuario meo ad prophanandum atrium meum, cùm offerretis oblationem meam adipem, & sanguinem victimarum sanctificatarum: irritum feceruntque pactum meum omnibus abominationibus vestris. 7 Et non custodistis custodiam sanctuarij mei: & constituistis custodientes obseruationem verbi mei in sanctuario meo vobismetipsis.

תרגום יונתן

כו שִׁבְעָא יוֹמִין יְכַפְּרִין עַל מַדְבְּחָא וְיִדְכְּיֻן וְיָקְרְבִין קָרְבָּנֵיהּ׃
כז וְשַׁלְמִין זַהּ יוֹמָא וּלְהָלְאָה בְּיוֹמָא תְּמִינָאָה וּלְהַלָּא יַעְבְּדִין כַּהֲנַיָּא קֳדָם מַדְבְּחָא יָת עֹלָתְכוֹן וְיָת נִכְסַת קֻדְשֵׁיכוֹן וְאֶתְרְעֵי לְכוֹן׃

סד

א וְאָתִיב יָתִי לְאוֹרַח תָּרַע מַקְדְּשָׁא בָּרָאתָא דְּמַדְּחֵי לְמַדְנְחָא וְהוּא אֲחִיד׃
ב וַאֲמַר לִי יְיָ תָּרָעָא הָדֵין אֲחִיד וְלָא יִתְפְּתַח וּגְבַר לָא יֵעוֹל בַּהּ אֲרֵי יְקָרָא דַייְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל עֲלוֹהִי וְיִתְגְּלֵי וְהוּא אֲחִיד׃
ג לְמַלְכָּא דְּהוּא רַבְרְבָא יְהַב בַּהּ לְמֵיכַל לַחְמָא קֳדָם יְיָ מִאוֹרַח אוּלְמָא דְתַרְעָא יֵעוֹל וּמֵאוֹרַחֵיהּ יִפּוֹק׃
ד וְאָעִיל יָתִי אוֹרַח תָּרַע צָפוֹנָא קֳדָם בֵּיתָא וַחֲזֵית וְהָא מְלֵי יְקָרָא דַייְיָ בֵּית מַקְדְּשָׁא וְאִשְׁתְּחַח עַל אַפָּי׃
ה וַאֲמַר לִי יְיָ בַּר אֱנָשׁ שַׁוִּי לִבָּךְ וְחַזֵּי בְּעֵינָךְ וּבְאוּדְנָךְ תְּקַבֵּל כֹּל דַּאֲנָא מְמַלֵּל עִמָּךְ לְכָל גְּזֵירַת בֵּית מַקְדְּשָׁא׃
וְתָשֵׁים לִבָּךְ לְמֵיעַל בְּתָרַע בֵּית מַקְדְּשָׁא לְכָל מַפְּקֵי מַקְדְּשָׁא׃
ו וְתֵימַר לְמָרָדָא לְבֵית יִשְׂרָאֵל כִּדְנָן אֲמַר יְיָ אֱלָהִים סָגֵי לְכוֹן מִכֹּל תּוֹעֲבָתְכוֹן בֵּית יִשְׂרָאֵל׃
ז בְּמֵיתְיָיכוֹן בְּנֵי עַמְמַיָּא רְשִׁיעֵי לִבָּא וְעָרְלֵי בִשְׂרָא לְמֶהֱוֵי בְּקוּדְשִׁי לְאַפְּקָא לְחֻלָּנִי יָת קֻרְבָּנִי חֵרָב וְדָם וְנִכְסַת קֻדְשַׁיִן׃
וְלָא נְטַרְתּוּן מַטְּרַת קֻדְשִׁי וְסַגִּיתוּן לְנַטְרֵי מַטְּרַת בְּמַקְדְּשִׁי לְכוֹן׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

9 כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה כָּל־בֶּן־נֵכָר עֲרֵל לֵב וְעָרֵל
בָּשָׂר לֹא יָבוֹא אֶל־מִקְדָּשִׁי כָּל־בֶּן־נֵכָר אֲשֶׁר
בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

10 כִּי אִם־הַלְוִיִּם אֲשֶׁר רָחֲקוּ מֵעָלַי בְּתָעוֹת
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר תָּעוּ מֵעָלַי אַחֲרֵי גִּלּוּלֵיהֶם וְנָשְׂאוּ
עֲוֹנָם׃

11 וְהָיוּ בְמִקְדָּשִׁי מְשָׁרְתִים פְּקֻדוֹת אֶל־שַׁעֲרֵי
הַבַּיִת וּמְשָׁרְתִים אֶת־הַבַּיִת הֵמָּה יִשְׁחֲטוּ אֶת־
הָעוֹלָה וְאֶת־הַזֶּבַח לָעָם וְהֵמָּה יַעַמְדוּ לִפְנֵיהֶם
לְשָׁרְתָם׃

12 יַעַן אֲשֶׁר יְשָׁרְתוּ אוֹתָם לִפְנֵי גִלּוּלֵיהֶם וְהָיוּ
לְבֵית־יִשְׂרָאֵל לְמִכְשׁוֹל עָוֹן עַל־כֵּן נָשָׂאתִי יָדִי
עֲלֵיהֶם נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה וְנָשְׂאוּ עֲוֹנָם׃

13 וְלֹא יִגְּשׁוּ אֵלַי לְכַהֵן לִי וְלִגְשֶׁת עַל־כָּל־קָדְשַׁי
אֶל־קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים וְנָשְׂאוּ כְלִמָּתָם וְתוֹעֲבוֹתָם
אֲשֶׁר עָשׂוּ׃

14 וְנָתַתִּי אוֹתָם שֹׁמְרֵי מִשְׁמֶרֶת הַבַּיִת לְכָל עֲבֹדָתוֹ
וּלְכֹל אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה בּוֹ׃

15 וְהַכֹּהֲנִים ׀ הַלְוִיִּם בְּנֵי צָדוֹק אֲשֶׁר שָׁמְרוּ
אֶת־מִשְׁמֶרֶת מִקְדָּשִׁי בְּתָעוֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵעָלַי
הֵמָּה יִקְרְבוּ אֵלַי לְשָׁרְתֵנִי וְעָמְדוּ לְפָנַי לְהַקְרִיב לִי
חֵלֶב וָדָם נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה׃

16 הֵמָּה יָבֹאוּ אֶל־מִקְדָּשִׁי וְהֵמָּה יִקְרְבוּ אֶל־
שֻׁלְחָנִי לְשָׁרְתֵנִי וְשָׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמַרְתִּי׃

17 וְהָיָה ׀ בְּבוֹאָם אֶל־שַׁעֲרֵי הֶחָצֵר הַפְּנִימִית בִּגְדֵי
פִשְׁתִּים יִלְבָּשׁוּ וְלֹא־יַעֲלֶה עֲלֵיהֶם צֶמֶר בְּשָׁרְתָם
בְּשַׁעֲרֵי הֶחָצֵר הַפְּנִימִית וּבְתוֹכָה׃

18 פַּאֲרֵי פִשְׁתִּים יִהְיוּ עַל־רֹאשָׁם וּמִכְנְסֵי פִשְׁתִּים
יִהְיוּ עַל־מָתְנֵיהֶם לֹא יַחְגְּרוּ בַיָּזַע׃

9 * Hæc dicit Dominus Deus: Omnis alienigena incircumcisus corde & incircumcisus carne non ingredietur sanctuarium meum omnis filius alienus qui est in medio filiorum Israel.

10 * Sed & Leuitæ qui longè recesserunt à me in errore filiorum Israel, & errauerunt à me post idola sua, & portauerunt iniquitatem suam:

11 * Erunt in sanctuario meo æditui & ianitores portarum domus & ministri domus mea. Ipsi mactabunt holocausta & victimas populi, & ipsi stabunt in conspectu eorum vt ministrent eis.

12 * Pro eo quòd ministrauerunt illis in conspectu idolorum suorum, & facti sunt domui Israel in offendiculum iniquitatis: idcircò leuaui manum meam super eos, ait Dominus Deus, & portauerunt iniquitatem suam.

13 * Et non appropinquabunt ad me vt sacerdotio fungantur mihi, neque accedent ad omne sanctuarium meum inter sancta sanctorum, sed portabunt confusionem suam & scelera sua quæ fecerunt.

14 * Et dabo eos ianitores domus, & in omni ministerio eius, & vniuersis quæ fient in eo.

15 * Sacerdotes autem Leuitæ filij Sadoch qui custodierunt ceremonias sanctuarij mei cùm errarent filij Israel à me, ipsi accedent ad me vt ministrent mihi, & stabunt in conspectu meo vt offerant mihi adipem, & sanguinem, ait Dominus Deus.

16 * Ipsi ingredientur sanctuarium meum, & ipsi accedent ad mensam meam, vt ministrent mihi, & custodiant cæremonias meas.

17 * Cumque ingredientur portas atrij interioris, vestibus lineis induentur, nec adcedet super eos quicquam laneum quando ministrant in portis atrij interioris & intrinsecus.

18 * Vittæ lineæ erũt in capitibus eorum, & feminalia linea erunt in lũbis eorum, & non accingentur in sudore.

9 * διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος, πᾶς υἱὸς ἀλλογλώσσου ἀπερίτμητος καρδίᾳ καὶ ἀπερίτμητος σαρκί, οὐκ εἰσελεύσεται εἰς τὰ ἅγιά μου ἀπὸ πάντων τῶν ἀλλογλώσσων ἐν μέσῳ οἴκου ἰσραήλ.

10 * ἀλλ' ἢ λευῖται οἵτινες ἀφέλοντο ἀπ' ἐμοῦ ἐν τῇ πλανᾶσθαι τὸν ἰσραὴλ ἀπ' ἐμοῦ ὀπίσω τῶν ἐνθυμημάτων αὐτῶν, καὶ λήψονται τὴν ἀδικίαν αὐτῶν,

11 * καὶ ἔσονται ἐν τοῖς ἁγίοις μου λειτουργοῦντες θυρωροὶ ἐπὶ τῶν πυλῶν τοῦ οἴκου καὶ λειτουργοῦντες ἐν τῷ οἴκῳ μου. οὗτοι σφάξουσι τὰ ὁλοκαυτώματα καὶ τὰς θυσίας τῷ λαῷ, καὶ οὗτοι στήσονται ἐνώπιον τοῦ λαοῦ λειτουργεῖν αὐτοῖς·

12 * ἀνθ' ὧν ἐλειτούργουν αὐτοῖς ἐνώπιον τῶν εἰδώλων αὐτῶν, καὶ ἐγένετο τῷ οἴκῳ ἰσραὴλ εἰς πρόσκομμα ἀδικίας, ἕνεκα τούτου ἦρα τὴν χεῖρά μου ἐπ' αὐτοῖς, λέγει κύριος κύριος, καὶ λήψονται τὴν ἀνομίαν αὐτῶν·

13 * καὶ οὐκ ἐγγιοῦσί μοι ἐνώπιον μου, οὐδὲ προσάγειν πρός με ἱερατεύειν μοι, οὐδὲ προσάγειν πρὸς πρῶτα τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, ἀλλ' ἢ λήψονται τὴν ἀπιμίαν αὐτῶν ἣν τῇ πλανήσει ἐπλανήσαντο.

14 * καὶ τάξω αὐτοῖς φυλάσσειν φυλακὰς τοῦ οἴκου εἰς πρῶτα τὰ ἔργα αὐτοῦ, καὶ εἰς πρῶτα ὅσα δὰν ποιῶσιν

15 * οἱ ἱερεῖς οἱ λευῖται καὶ υἱοὶ σαδὼκ οἱ ἐφύλαξαν φυλακὰς τῶν ἁγίων μου ἐν τῇ πλανᾶσθαι τὸν οἶκον ἰσραὴλ ἀπ' ἐμοῦ. οὗτοι προσάξουσι πρός με λειτουργεῖν μοι, καὶ στήσονται πρὸ προσώπου μου δ προσοίσουσιν ἐμοὶ στέαρ καὶ αἷμα, λέγει κύριος κύριος.

16 * οὗτοι εἰσελεύσονται εἰς τὰ ἅγιά μου, καὶ οὗτοι προσελεύσονται πρὸς τὴν τράπεζάν μου τοῦ λειτουργεῖν μοι, καὶ φυλάξουσι τὰς φυλακάς μου·

17 * καὶ ἔσται ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι αὐτοὺς εἰς τὰς πύλας τῆς αὐλῆς τῆς ἐξωτέρας, στολὰς λιναᾶς ἐνδύσονται, καὶ οὐκ ἐνδύσονται ἔρια ἐν τῷ λειτουργεῖν αὐτοῖς ἐντὸς τῆς πύλης τῆς αὐλῆς τῆς ἐσωτέρας,

18 * καὶ κιδάρεις λιναᾶς ἔξουσιν ἐπὶ τῶν κεφαλῶν αὐτῶν· καὶ περισκέλη λιναᾶ ἔξουσιν ἐπὶ τὰς ὀσφῦς αὐτῶν· καὶ οὐ περιζώσονται βίᾳ,

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Hæc dicit Dominus Deus: Omnes filij populorum impij corde & incircunciſi carne non ingredientur ſanctuarium meum ex omnibus filiis populorum qui ſunt in medio filiorum Iſrael: " Sed Leuitæ qui longè receſſerunt à timore mei cùm aberrarent filij Iſrael qui errauerunt à cultu meo poſt idola ſua, & ſuſcipient iniquitatem ſuam. " Eruntque in ſanctuario meo miniſtri conſtituti ſuper portas domus, & miniſtrabunt in domo. ipſi mactabunt holocauſta & victimas ſanctificatas populi, & ipſi ſtabunt coram eis vt miniſtrent eis: " Pro eo quòd miniſtrabant eis coram idolis ſuis, & erant domui Iſrael in offendiculum peccatorum. Idcirco leuaui verbo meo eis, ait Dominus Deus, & ſuſcipient iniquitatem ſuam. " Et non appropinquabunt ad cultum meum vt miniſtrent coram me, & vt offerant omnia ſancta mea iuxta ſancta ſanctorum; & ſuſcipient confuſionem ſuam & abominationes ſuas quas fecerunt. " Et conſtituam eos cuſtodientes cuſtodiam domus ad omne miniſterium eius, & ad omnia quæ fient in ea. " Sacerdotes autem Leuitæ filij Sadok qui cuſtodierunt cuſtodiam ſanctuarii mei cùm errarent filii Iſrael à cultu meo; ipſi accedent ad cultum meum vt miniſtrent coram me: & miniſtrabunt ſuper altare meum vt offerant coram me adipem & ſanguinem victimarum ſanctificatarum, ait Dominus Deus. " Ipſi ingredientur in ſanctuarium meum, & ipſi admouebunt ad menſam meam propoſitionis vt miniſtrent coram me, & ſeruabunt obſeruationem verbi mei.

" Et erit cùm ingreſſi fuerint portas atrii interioris, veſtibus lineis induentur, & non erit ſuper eos indumentum laneum cùm miniſtrabunt in portis atrii interioris & intrinſecus.

" Tiaræ lineæ erunt ſuper capita eorum, & femoralia linea ſuper lumbos eorum: & non accingentur ſuper lumbos ſuos, ſed ad cor ſuum accingentur.

תרגום יונתן

כה אמר יי אלהים כל בני עממיא רשיעי לבא וערלי בשרא לא יעלון למקדשי לכל בני עממיא די בגו בני ישראל׃
ארום ליואי דאתרחקו מדחלתי בסטיית ישראל דסטיו מבתר פלחני ויקבלון חוביהון׃
ויהון במקדשי משמשין מטפנן על תרעי ביתא ומשמשין ית ביתא אנון יכסון ית עלתא ונכסת קודשיא די לעמא ואנון יקומון קדמיהון למשמשותהון׃
חלף דהוו משמשין יהודן קדם טעותהון והוו לבית ישראל למקלה חובין על כן קיימית בטיסרי עליהון
ולא יתקרבון לקדמני למשמשא קדמי ולכל קדשי לקדשי קדשיא ויקבלון אהכנעותהון והשנאתהון דעבדו׃
ויהון משמשין נטרי משמרת ביתא לכל פלחניה ולכל דייתעבד בה׃
ליואי בני צדוק דנטרו ית משמרת מקדשי בסטיית בני ישראל מבתר פלחני הינון יקרבון לפלחני למשמשא קדמי
ויקומון על קדמיי למקרבא קדמי חלב ודם נכסת קודשיא אמר יי אלהים׃
ויהי במיעלהון לתרעי דרתא גויתא לבושי בוצא ולא יהי עליהון כסדר שעמא דיתגלון בתרעי דרתא גויתא ולגיו׃
קיטעין דבוץ יהון על רישיהון וסנבלין דבוץ יהון על מרציהון לא ייסרון על מרציהון אלהן על לבביהון ייסרון׃

Universidad de Deusto Biblioteca

19 * וּבְצֵאתָם אֶל־הֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה אֶל־הֶחָצֵר
הַחִיצוֹנָה אֶל־הָעָם יִפְשְׁטוּ אֶת־בִּגְדֵיהֶם אֲשֶׁר־הֵמָּה
מְשָׁרְתִם בָּם וְהִנִּיחוּ אוֹתָם בְּלִשְׁכֹת הַקֹּדֶשׁ
וְלָבְשׁוּ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְלֹא־יְקַדְּשׁוּ אֶת־הָעָם
בְּבִגְדֵיהֶם׃
20 * וְרֹאשָׁם לֹא יְגַלֵּחוּ וּפֶרַע לֹא יְשַׁלֵּחוּ כָּסוֹם יִכְסְמוּ
אֶת־רָאשֵׁיהֶם׃
21 * וְיַיִן לֹא־יִשְׁתּוּ כָּל־כֹּהֵן בְּבוֹאָם אֶל־הֶחָצֵר
הַפְּנִימִית׃
22 * וְאַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה לֹא־יִקְחוּ לָהֶם לְנָשִׁים כִּי אִם־
בְּתוּלֹת מִזֶּרַע בֵּית יִשְׂרָאֵל וְהָאַלְמָנָה אֲשֶׁר־תִּהְיֶה
אַלְמָנָה מִכֹּהֵן יִקָּחוּ׃
23 * וְאֶת־עַמִּי יוֹרוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל וּבֵין־טָמֵא לְטָהוֹר
יוֹדִעֻם׃
24 * וְעַל־רִיב הֵמָּה יַעַמְדוּ לִשְׁפֹּט בְּמִשְׁפָּטַי וְשְׁפָטֻהוּ
וְאֶת־תּוֹרֹתַי וְאֶת־חֻקֹּתַי בְּכָל־מוֹעֲדַי יִשְׁמֹרוּ וְאֶת־
שַׁבְּתוֹתַי יְקַדֵּשׁוּ׃
25 * וְאֶל־מֵת אָדָם לֹא יָבוֹא לְטָמְאָה כִּי אִם־לְאָב
וּלְאֵם וּלְבֵן וּלְבַת לְאָח וּלְאָחוֹת אֲשֶׁר־לֹא־הָיְתָה
לְאִישׁ יִטַּמָּאוּ׃
26 * וְאַחֲרֵי טָהֳרָתוֹ שִׁבְעַת יָמִים יִסְפְּרוּ־לוֹ׃
27 * וּבְיוֹם בֹּאוֹ אֶל־הַקֹּדֶשׁ אֶל־הֶחָצֵר הַפְּנִימִית
לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ יַקְרִיב חַטָּאתוֹ נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃
28 * וְהָיְתָה לָהֶם לְנַחֲלָה אֲנִי נַחֲלָתָם וַאֲחֻזָּה לֹא־
תִתְּנוּ לָהֶם בְּיִשְׂרָאֵל אֲנִי אֲחֻזָּתָם׃
29 * הַמִּנְחָה וְהַחַטָּאת וְהָאָשָׁם הֵמָּה יֹאכְלוּם וְכָל־
חֵרֶם בְּיִשְׂרָאֵל לָהֶם יִהְיֶה׃
30 * וְרֵאשִׁית כָּל־בִּכּוּרֵי כֹל וְכָל־תְּרוּמַת כֹּל מִכֹּל
תְּרוּמוֹתֵיכֶם לַכֹּהֲנִים יִהְיֶה וְרֵאשִׁית עֲרִסוֹתֵיכֶם תִּתְּנוּ
לַכֹּהֵן לְהָנִיחַ בְּרָכָה אֶל־בֵּיתֶךָ׃

19 * Cumque egredientur atrium exterius
ad populum, exuent se vestimentis suis in
quibus ministrauerant, & reponent ea in
gazophylacio sanctuarij, & vestient se ve-
stimentis aliis, & non sanctificabunt po-
pulum in vestibus suis.
20 * Caput autem suum non radent, ne-
F que comam nutrient, sed tondentes at-
tondent capita sua.
21 * Et vinum non bibet omnis Sacerdos
quando ingressus est atrium interius.
22 * Et viduam & repudiatam non acci-
pient vxores, sed virgines de semine do-
mus Israel: sed & viduam quæ fuerit vi-
dua à Sacerdote accipient.
23 * Et populum meum docebunt quid sit
inter sanctum & pollutum, & inter mun-
dum & immundum ostendent eis.
24 * Et cùm fuerit controuersia, stabunt
in iudiciis meis & iudicabunt. Leges meas
& præcepta mea in omnibus solennitati-
bus meis custodient, & Sabbata mea san-
ctificabunt.
25 * Et ad mortuum hominem non in-
gredientur ne polluantur, nisi ad patrem,
& matrem, & filium, & filiam, & fratrem,
& sororem quæ alterum virum non ha-
G buerit, in quibus contaminabuntur.
26 * Et postquàm fuerit emundatus, se-
ptem dies numerabuntur ei:
27 * Et in die introitus sui in sanctuarium
ad atrium interius vt ministret mihi in
sanctuario, offeret pro peccato suo, ait
Dominus Deus.
28 * Erit autem eis hæreditas, ego hæredi-
tas eorum, & possessionem non dabitis eis
in Israel, ego enim possessio eorum.
29 * Victimam & pro peccato & pro de-
licto ipsi comedent, & omne votum in Is-
rael ipsorum erit.
30 * Et primitiua omnium primogenito-
rum, & omnia libaméta ex omnibus quæ
offeruntur, Sacerdotum erunt. Et primi-
tiua ciborum vestrorum dabitis Sacerdo-
ti, vt reponat benedictionem domui tuæ.

* *Cùm egrediuntur ipsi in atrium exterius* 19
ad populum, exuent se stolis suis in quibus mi-
nistrant in eis, & ponent eas in exedris san-
ctorum, & induentur stolis aliis, & non san-
ctificabunt populum in stolis suis:
* *Et capita sua non radent, & comas suas* 20
non tondebunt, operientes operient capita sua.
* *Et vinū non bibent omnis Sacerdos cùm* 21
ingressi fuerint ipsi in atrium interius.
* *Et viduam & prophanatam non acci-* 22
pient sibi in vxorem, sed virginem ex do-
mo Israel. & si fuerit vidua ex Sacerdotibus
accipient.
* *Et populum meum docebunt, inter san-* 23
ctum & pollutum, & inter mundum & im-
mundum notum facient eis.
* *Et super iudicium sanguinis hi stabunt,* 24
& iudicium in præceptis meis iustificabunt, et
in iudiciis meis iudicabunt: & legitima mea et
præcepta mea in omnibus solennitatibus meis
custodient, & Sabbata mea sanctificabunt:
* *Et ad animam hominis non ingredientur* 25
vt polluantur, sed super patre & matre, et fi-
lio & filia, & super fratre & super sorore sua
quæ non fuit viro, contaminabitur.
* *Et postquàm fuerit mundatus, septem dies* 26
numerabis ei.
* *Et quacunque die ingressus fuerit in a-* 27
trium interius vt ministret in sanctis, offeret
placationem, dicit Dominus.
* *Et erit eis hæreditas ego Dominus, ego Do-* 28
minus hæreditas eis: & possessio non dabitur
eis in filiis Israel, ego possessio eorum.
* *Et sacrificia & quæ pro peccato & quæ pro* 29
ignorantia & ipsi comedent, & omnem sepa-
rationem in Israel, ipsis erit:
* *Et primitiæ omnium, et primogenita om-* 30
nium, & separationes omnes ex primitiis ve-
stris, Sacerdotibus erunt. & primogenita ve-
stra dabitis Sacerdoti, vt ponat benedictiones
in domibus vestris.

19 * ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαι αὐτοὺς εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐξω-
τέραν πρὸς τὸν λαόν, ἐκδύσονται τὰς στολὰς αὐτῶν ἐν αἷς
λειτουργοῦσιν ἐν αὐταῖς, καὶ θήσουσιν αὐτὰς ἐν ταῖς ἐξέ-
δραις τῶν ἁγίων, καὶ ἐνδύσονται στολὰς ἑτέρας, καὶ οὐ μὴ ἁ-
γιάζωσι τὸν λαὸν ἐν ταῖς στολαῖς αὐτῶν·
20 * καὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν οὐ ξυρήσωσι, καὶ τὰς κόμας
αὐτῶν οὐ ψιλώσουσι, καλύπτοντες καλύψουσι τὰς κεφα-
λὰς αὐτῶν·
21 * καὶ οἶνον οὐ μὴ πίωσι πᾶς ἱερεὺς ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι
αὐτοὺς εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν.
22 * καὶ χήραν καὶ βεβηλωμένην οὐ λήψονται αὐτοῖς εἰς
γυναῖκα, ἀλλ' ἢ παρθένον ἐκ τοῦ οἴκου ἰσραήλ. καὶ ἐὰν γέ-
νηται χήρα ἐξ ἱερέων λήψονται,
23 * καὶ τὸν λαόν μου διδάξουσιν, ἀνὰ μέσον ἁγίου καὶ βεβή-
λου, καὶ ἀνὰ μέσον καθαροῦ καὶ ἀκαθάρτου γνωρίσωσιν αὐτοῖς.
24 * καὶ ἐπὶ κρίσιν αἵματος οὗτοι στήσονται, καὶ κρίσιν ἐν
τοῖς προστάγμασί μου δικαιώσουσι, καὶ ἐν τοῖς κρίμασίν
μου κρινοῦσι. καὶ τὰ νόμιμά μου καὶ τὰ προστάγματά
μου ἐν πάσαις ταῖς ἑορταῖς μου φυλάξονται, καὶ τὰ σάβ-
βατά μου ἁγιάζωσιν·
25 * καὶ ἐπὶ ψυχὴν ἀνθρώπου οὐκ εἰσελεύσονται τοῦ μιαν-
θῆναι, ἀλλ' ἐπὶ πατρὶ καὶ μητρί, καὶ υἱῷ καὶ θυγατρί, καὶ ἐπ' ἀδελ-
φῷ καὶ ἐπ' ἀδελφῇ αὐτοῦ ἣ οὐ γέγονεν ἀνδρί, μιανθήσεται.
26 * καὶ μετὰ τὸ καθαρισθῆναι ἑπτὰ ἡμέρας ἐξαριθμήσῃ
27 αὐτῷ. * καὶ ᾗ ἂν ἡμέρᾳ εἰσπορεύωνται εἰς τὴν αὐλὴν
τὴν ἐσωτέραν τοῦ λειτουργεῖν ἐν τοῖς ἁγίοις, προσοίσει ἱ-
λασμόν, λέγει κύριος.
28 * καὶ ἔσται αὐτοῖς κληρονομία ἐγὼ κύριος, ἐγὼ κύριος
κληρονομία αὐτοῖς, καὶ κατάσχεσις οὐ δοθήσεται αὐτοῖς ἐν
τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ, ἐγὼ κατάσχεσις αὐτῶν.
29 * καὶ τὰς θυσίας καὶ τὰ ὑπὲρ ἁμαρτίας καὶ τὰ ὑπὲρ
ἀγνοίας καὶ αὐτοὶ φάγονται, καὶ πᾶν ἀφόρισμα ἐν τῷ ἰσ-
ραήλ, αὐτοῖς ἔσται·
30 * καὶ αἱ ἀπαρχαὶ πάντων, καὶ τὰ πρωτότοκα πάντων, καὶ
τὰ ἀφορίσματα πάντα ἐκ τῶν ἀπαρχῶν ὑμῶν, τοῖς ἱερεῦ-
σιν ἔσται. καὶ τὰ πρωτογενήματα ὑμῶν δώσετε τῷ ἱερεῖ τοῦ
θεῖναι εὐλογίας ἐπὶ τοὺς οἴκους ὑμῶν.

תרגום יונתן

19 ובמפקהון מדרתא דקדשא לדרתא בריתא לאתערבא עם עמא ישלחון ית לבושיהון דאנון משמשין בהון ויחתון יתהון בלשכת
קודשא וילבשון לבושין אחרנין ולא יתערבון עם עמא בלבושיהון׃
20 ורישיהון לא יגלחון ופרוע לא ירבון ספרא יספרון ית שער רישיהון׃ 21 וחמר לא ישתון כל כהן במעלהון לדרתא גויתא׃
22 וארמלא ותרכא לא יסבון להון לנשין אלהן בתולתא מזרעא דבית ישראל וארמלתא דתהי ארמלתא שאר כהניא יסבון׃
23 וית עמי ילפון בין קדשא לחולא ובין מסאבא לדכיא יהודעונון׃
24 ועל פלגות דינא אנון יקומון למדן בדיני רעותי ידונונון וית אוריתי וית קימי בכל מועדי יטרון וית יומי שביא דילי יקדשון׃
25 ועל מיתא דאנשא לא יעול לאסתאבא אלהן לאב ולאם ולבר ולברת לאח ולאחה דלא הוה לגבר יסתאבון׃
26 ובתר דכיותיה שבעת יומין ימנון לה׃
27 וביום מעליה לקודשא לדרתא גויתא לשמשא בקודשא יקרב חטאתיה אמר ייי אלהים׃
28 ויהי להון לחולק מותר קורבני חולקהון ואחסנא לא תתנון להון בישראל מתנן דיתהבת להון אנון אחסנתהון׃
29 מנחתא וחטאתא ואשמא אנון ייכלון וכל חרמא בישראל להון יהי׃
30 וריש כל בכורי כולא וכל אפרשות כולא מכל אפרשותכון לכהניא יהי וריש אצותכון תתנון לכהנא לאשראה ברכתא בביתך׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 Et cùm egredientur ab atrio sancto ad atrium exterius vt commisceantur cum populo, exuent vestimenta sua quibus ministrabant, & ponent ea in gazophylaciis sanctis, & induentur vestibus aliis, & non commiscebuntur cum populo in vestibus suis:
20 Et caput suum non radent, nec comam nutrient, sed tondendo attondebunt capillos capitis sui.
21 Et vinum non bibent vlli Sacerdotes ingressuri in atrium interius. 22 Et viduam & repudiatam non accipient sibi in vxores; sed virgines quæ fuerint de genere Israelitico, & viduam quæ fuerit vidua ab aliis Sacerdotibus accipient.
23 Et populum meum docebunt quid sit inter sanctum & prophanum, & quid sit inter mundum & immundum ostendent eis.
24 Et in controuersia iudicij stabunt ipsi vt iudicent: in iudiciis voluntatis meæ iudicabunt eos, & legem meam & pacta mea in omnibus solennitatibus meis custodient, & dies Sabbathorum meorum sanctificabunt.
25 Et ad mortuum hominem non ingredientur ne polluantur, nisi ad patrem & ad matrem, & ad filium & ad filiam, & fratrem, & sororem quæ non fuit nupta viro; in quibus sese contaminabunt. 26 Et postquàm emundatus fuerit, septem ei dies enumerabuntur.
27 Et in die quo introibit sanctuarium in atrium interius vt ministret in sanctuario, offeret pro peccato suo, ait Dominus Deus.
28 Et erit eis in portionem, & residuum oblationum mearum erit pars eorum: & hæreditatem non dabitis eis in Israel. dona quæ dedi eis, ipsa sunt hæreditas eorum.
29 Munus & sacrificium pro peccato & pro delicto ipsi comedent: & omne anathema in Israel ipsorum erit.
30 Et primitiæ omnium primitiuorum cuiusuis *fructus* & omnes exemptiones omnium rerum quas separastis *Domino*, Sacerdotibus erunt: & primitias massarum vestrarum dabitis Sacerdoti, vt reponatur benedictio in domo tua.

Universidad de Deusto
Biblioteca

31 * כָּל־נְבֵלָה וּטְרֵפָה מִן־הָעוֹף וּמִן־הַבְּהֵמָה לֹא
יֹאכְלוּ הַכֹּהֲנִים׃

מה

1 * וּבְהַפִּילְכֶם אֶת־הָאָרֶץ בְּנַחֲלָה תָּרִימוּ תְרוּמַת
לַיהוָה קֹדֶשׁ מִן־הָאָרֶץ אֹרֶךְ חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף
אֹרֶךְ וְרֹחַב עֲשֶׂרֶת אֶלֶף קֹדֶשׁ הוּא בְּכָל־גְּבוּלָהּ
סָבִיב׃

2 * וְהָיָה מִזֶּה אֶל־הַקֹּדֶשׁ חֲמֵשׁ מֵאוֹת
בַּחֲמֵשׁ מֵאוֹת מְרֻבָּע סָבִיב וַחֲמִשִּׁים אַמָּה מִגְרָשׁ
לוֹ סָבִיב׃

3 * וּמִן־הַמִּדָּה הַזֹּאת תָּמוֹד אֹרֶךְ חֲמֵשׁ וְעֶשְׂרִים
אֶלֶף וְרֹחַב עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים וּבוֹ־יִהְיֶה הַמִּקְדָּשׁ קֹדֶשׁ
קָדָשִׁים׃

4 * קֹדֶשׁ מִן־הָאָרֶץ הוּא לַכֹּהֲנִים מְשָׁרְתֵי הַמִּקְדָּשׁ
יִהְיֶה הַקְּרֵבִים לְשָׁרֵת אֶת־יְהוָה וְהָיָה לָהֶם מָקוֹם
לְבָתִּים וּמִקְדָּשׁ לַמִּקְדָּשׁ׃

5 * וַחֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אֹרֶךְ וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים
רֹחַב יִהְיֶה לַלְוִיִּם מְשָׁרְתֵי הַבַּיִת לָהֶם לַאֲחֻזָּה
עֶשְׂרִים לְשָׁכֹת׃

6 * וְאַחֻזַּת הָעִיר תִּתְּנוּ חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים רֹחַב וְאֹרֶךְ
חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף לְעֻמַּת תְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ לְכָל־
בֵּית יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה׃

7 * וְלַנָּשִׂיא מִזֶּה וּמִזֶּה לִתְרוּמַת הַקֹּדֶשׁ וְלַאֲחֻזַּת
הָעִיר אֶל־פְּנֵי תְרוּמַת־הַקֹּדֶשׁ וְאֶל־פְּנֵי
אֲחֻזַּת הָעִיר מִפְּאַת־יָם יָמָּה וּמִפְּאַת קָדְמָה קָדִימָה
וְאֹרֶךְ לְעֻמּוֹת אַחַד הַחֲלָקִים מִגְּבוּל יָם אֶל־גְּבוּל
קָדִימָה׃

8 * לָאָרֶץ יִהְיֶה־לּוֹ לַאֲחֻזָּה בְּיִשְׂרָאֵל וְלֹא־יוֹנוּ
עוֹד נְשִׂיאַי אֶת־עַמִּי וְהָאָרֶץ יִתְּנוּ לְבֵית־יִשְׂרָאֵל
לְשִׁבְטֵיהֶם׃

31 * Omne morticinium & captum à bestiis de auibus &de pecoribus,non comedent Sacerdotes.

CAP. XLV.

1 CVmque cœperitis terram diuidere sortitò, separate primitias Domino sanctificatum de terra longitudine viginti quinq; millia, & latitudine decem millia. Sanctificatum erit in omni termino eius per circuitum.

2 * Et erit ex omni parte sanctificatum quingentos per quingentos,quadratum per circuitum,& quinquaginta cubitos suburbana eius per gyrum.

3 * Et à mensura ista mensurabis longitudinem viginti quinque millium,& latitudinem decem millium. Et in ipso erit templum sanctumque sanctorum.

4 * Sanctificatum de terra erit Sacerdotibus ministris sanctuarij qui accedunt ad B ministerium Domini. & erit eis locus ad domos & in sanctuarium sanctitatis.

5 * Viginti quinque autem millia longitudinis & decem millia latitudinis erunt Leuitis qui ministrant domui. Ipsi possident viginti gazophylacia.

6 * Et possessione ciuitatis dabitis quinque millia latitudinem, & longitudinem viginti quinque millia secundùm separationem sanctuarij omni domui Israel.

7 * Principi quoque hinc & indè in separationem sanctuarij & in possessionem ciuitatis, & contra faciem sanctuarij, & contra faciem possessionis ciuitatis à latere maris vsque ad mare, & à latere Orientis vsque ad Orientem. Longitudo autem iuxta vnamquamque partium à termino Occidentali vsq; ad terminum Orientalem:

8 * De terra erit ei possessio in Israel. Et non depopulabuntur vltrà principes populum meum, sed terram dabunt domui Israel secundùm tribus eorum.

31 * Et omne morticinium & captum à bestia ex omnibus volatilibus & ex omnibus iumentis non comedent Sacerdotes.

CAP. XLV.

1 ET cùm mensi fueritis vos terram in hæreditate, separabitis primitias Domino sanctas de terra, longitudo viginti quinque millia, & latitudo decem millia: sanctum erit in omnibus terminis eius in circuitu.

2 * Et erit ex hoc sanctificatio quingentos & quingentos quadrangulare per circuitum, & cubiti quinquaginta spacium eorum in circuitu.

3 * Et ex ipsa commensuratione mensurabis longitudinem quinque & viginti millia, & latitudo decem mille, in ipsa erit sanctuarium sanctum sanctorum.

4 * Sacratum de terra erit Sacerdotibus ministrantibus in sanctis, & erit accedentibus ad ministrandum Domino, & erit eis locus vna domus separata sanctificationi eorum.

5 * Viginti quinque millia longitudo, & latitudo viginti millia erit Leuitis ministrantibus domui Dei ipsis in possessionem ciuitates vt habitent:

6 * Et possessionem ciuitatis dabitis quinque millia latitudinem, & longitudinem viginti quinque millia, quemadmodum primitiæ sanctorum omni domui Israel erit.

7 * Et principi ex hoc & ab hoc in primitias sanctorum in possessionem ciuitatis contra faciem primitiarum sanctorum, contra faciè possessionis vrbis quæ ad mare, & ab his quæ ad mare ad Orientem longitudo quasi vna partium: à terminis qui ad mare, ad terminos qui ad Orientem

8 * terræ, & erit ei in possessionem in Israel: & non oppriment vltrà principes populum meum, & terram hæreditabunt domus Israel secundùm tribus eorum.

31 * καὶ πᾶν θνησιμαῖον καὶ θηριάλωτον ὃν πάντων τῶν πετεινῶν καὶ ὧν πᾶσιν τῶν κτηνῶν οὐ φάγονται οἱ ἱερεῖς.

μέ.

1 * Καὶ ὃν τρόπον καταμετρεῖσθε ὑμᾶς τὴν γῆν ὃν κληρονομίᾳ ἀφορίζετε ἀπαρχὴν τῷ κυρίῳ ἁγίαν ἀπὸ τῆς γῆς, τὸ μῆκος εἰκοσιπέντε χιλιάδες, καὶ τὸ εὖρος δέκα χιλιάδες, ἅγιον ἔσται ὃν πάσῃ τοῖς ὁρίοις αὐτοῦ κυκλόθεν.

2 * καὶ ἔσται ὃν τούτου ἁγίασμα πεντακόσια ἐπὶ πεντακόσια τετράγωνον κυκλόθεν, καὶ πήχεις πεντήκοντα διάσημα αὐτῶν κυκλόθεν.

3 * καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς διαμετρήσεως διαμετρήσεις μῆκος πέντε καὶ εἴκοσι χιλιάδας, καὶ τὸ εὖρος δέκα χιλιάδες ὃν αὐτῇ ἔσται τὸ ἁγίασμα, τὸ ἅγιον τῶν ἁγίων.

4 * ἡγιασμένον ἀπὸ τῆς γῆς ἔσται τοῖς ἱερεῦσιν τοῖς λειτουργοῦσιν ὃν τοῖς ἁγίοις, καὶ ἔσται τοῖς ἐγγίζουσι λειτουργεῖν τῷ κυρίῳ, καὶ ἔσται αὐτοῖς τόπος εἰς οἶκος ἀφωρισμένος τῷ ἁγιασμῷ αὐτῶν.

5 * εἰκοσιπέντε χιλιάδες μῆκος καὶ εὖρος εἴκοσι χιλιάδες ἔσται τοῖς λευίταις τοῖς λειτουργοῦσιν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ αὐτῶν τοῖς εἰς κατάσχεσιν πόλεις τοῦ κατοικεῖν,

6 * καὶ τὴν κατάσχεσιν τῆς πόλεως ἀνάστησετε πέντε χιλιάδας τὸ εὖρος, καὶ τὸ μῆκος εἰκοσιπέντε χιλιάδας ὃν τρόπον ἡ ἀπαρχὴ τῶν ἁγίων παντὶ οἴκῳ Ισραηλ ἔσται.

7 * καὶ τῷ ἡγουμένῳ ὃν τούτου καὶ ἀπὸ τούτου εἰς τὰς ἀπαρχὰς τῶν ἁγίων εἰς κατάσχεσιν τῆς πόλεως κατὰ πρόσωπον τῶν ἀπαρχῶν τῶν ἁγίων, κατὰ πρόσωπον τῆς κατασχέσεως τῆς πόλεως τὰ πρὸς θάλασσαν καὶ ἀπὸ τῶν πρὸς θάλασσαν πρὸς ἀνατολάς τὸ μῆκος ὡς μία τῶν μεριδῶν, ἀπὸ τῶν ὁρίων τῶν πρὸς θάλασσαν, ἐπὶ τὰ ὅρια τὰ πρὸς ἀνατολάς

8 * τῆς γῆς, καὶ ἔσται αὐτῷ εἰς κατάσχεσιν ὃν τῷ Ισραηλ, καὶ οὐ καταδυναστεύσουσιν ἔτι οἱ ἀφηγούμενοι τὸν λαόν μου, καὶ τὴν γῆν κατακληρονομήσουσιν οἶκος Ισραηλ κατὰ φυλὰς αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

31 Omne morticinium & dilaceratum de auibus & de pecoribus non comedent Sacerdotes.

CAP. XLV.

ET cùm diuiseritis terram in possessionem, separabitis primitias coram Domino sanctitatem de terra, longitudine viginti quinque millium, & latitudine decem millium: sanctitas erit in omni termino eius per circuitum.

2 Et ex hoc erunt pro sanctitate quingenti cubiti per quingentos cubitos, quadratum in circuitu, & quinquaginta cubitorum spacium ei erit per circuitum.

3 Et à mensura hac metieris longitudinem viginti quinque millia, & latitudinem decem millia, in quo erit sanctuarium sanctum sanctorum.

4 Sanctificatum de terra erit Sacerdotibus qui ministrant in domo sanctuarij qui accedunt ad ministrandum coram Domino: & erit eis locus relictus pro domibus, & strata via ad sanctuarium.

5 Viginti autem quinque millia longitudinis, & decem millia latitudinis erunt Leuitis ministris domus: ipsis erunt in possessionem viginti gazophylacia.

6 Et possessionem ciuitatis dabitis quinque millia latitudinis, & longitudinis viginti quinque millia, secundùm separationem sanctitatis, omni domui Israel erit.

7 Principi autem hinc & indè in separationem sanctitatis & in possessionem ciuitatis, & contra separationem sanctitatis, & contra possessionem ciuitatis à parte Occidentali ad Occidentem, & à plaga Orientali in Orientem: longitudo autem erit secundùm vnamquamque partem à termino Occidentali in terminum Orientalem.

8 Hæc terra erit principi in possessionem in Israel, & non depopulabuntur vltrà principes mei populum meum, & terram dabunt domui Israel secundùm tribus eorum.

תרגום יונתן טה

31 לָא נְבֵילָא וּדְהִיבְרָא מִן עוֹפָא וּמִן בְּעִירָא לָא יֵיכְלוּן כָּהֲנַיָּא׃

א כַּד תְּחַלְּקוּן יָת אַרְעָא בְּאַחֲסָנָא תַּפְרְשׁוּן אַפְרָשׁוּתָא קֳדָם יְיָ קוּדְשָׁא מִן אַרְעָא אוֹרְכָא עֶשְׂרִין וְחַמְשָׁא אַלְפִין אַרְעָא וּפוּתְיָא עֲשָׂרָא אַלְפִין קוּדְשָׁא הִיא בְּכָל תְּחוּמָהָא סְחוֹר סְחוֹר׃

2 מִן דָּא יְהֵי לְקוּדְשָׁא חֲמֵשׁ מְאָה אַמִּין בְּחַמֵשׁ מְאָה אַמִּין מְרַבַּע אַמִּין רְוִיחָא לַהּ סְחוֹר סְחוֹר׃

3 וּמִן מִדּוּתָא הָדָא תְּמַח אוֹרְכָא עֶשְׂרִין וְחַמְשָׁא אַלְפִין וּפוּתְיָא עֲשָׂרָא אַלְפִין וּבֵהּ יְהֵא מַקְדְּשָׁא קֹדֶשׁ קוּדְשִׁין׃

4 קוּדְשָׁא מִן אַרְעָא הוּא לְכָהֲנַיָּא דְּמְשַׁמְּשִׁין בְּבֵית מַקְדְּשָׁא יְהֵא דְּקָרִיבִין לְשַׁמָּשָׁא קֳדָם יְיָ וְיֵיתֵא לְהוֹן אֲתַר שְׁבִיק לְבָתַּיָּא וְכִבְשָׁא דְּמַקְדְּשָׁא׃

5 וְחַמְשָׁא עֲשַׂר אַלְפִין אוֹרְכָא וַעֲשָׂרָא אַלְפִין פוּתְיָא וְיֵיתֵא לְלֵוָאֵי מְשַׁמְּשֵׁי בֵּיתָא לְהוֹן לַאֲחֻסָּנָא עֶשְׂרִין לִשְׁכִּין׃

6 וְאַחֻסַּת קִרְתָּא תִּתְּנוּן חֲמֵשֶׁת אַלְפִין פוּתְיָא וְאוֹרְכָא עֶשְׂרִין וְחַמְשָׁא אַלְפִין לְקִבֵּיל אַפְרָשׁוּת קוּדְשָׁא לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל יְהֵא׃

7 וּלְרַבָּא מִכָּא וּמִכָּא לְאַפְרָשׁוּת קוּדְשָׁא וּלְאַחְסָנַת קִרְתָּא לָקֳבֵיל אַפְרָשׁוּת קוּדְשָׁא וְלָקֳבֵיל אַחְסָנַת קִרְתָּא מֵרוּחַ יַמָּא וּמֵרוּחַ מַעַרְבָּא וּמֵרוּחַ קַדְמָא וְאוֹרְכָא לְקִבֵּיל חַד מִן חֻלְקָא מִתְחוֹם מַעַרְבָּא לְתְחוֹם מַדְנְחָא׃

8 אַרְעָא הָדָא תְּהֵי לֵיהּ אֲחֻסָּנָא בְּיִשְׂרָאֵל וְלָא יְבַטְּלוּן עוֹד רַבְרְבֵי יָת עַמִּי וְאַרְעָא יְתֵנוּן לְבֵית יִשְׂרָאֵל לְשִׁבְטֵיהוֹן׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

9 כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה רַב־לָכֶם נְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל
חָמָס וְשֹׁד הָסִירוּ וּמִשְׁפָּט וּצְדָקָה עֲשׂוּ הָרִימוּ
גֵרְשֹׁתֵיכֶם מֵעַל עַמַּי נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה׃

10 מֹאזְנֵי־צֶדֶק וְאֵיפַת־צֶדֶק וּבַת־צֶדֶק יִהְיֶה לָכֶם׃

11 הָאֵיפָה וְהַבַּת תְּכֻנֶּן אֶחָד יִהְיֶה לָשֵׂאת מַעְשַׂר
הַחֹמֶר בַּבַּת וַעֲשִׂרִית הַהֹמֶר הָאֵיפָה אֶל־הַחֹמֶר
יִהְיֶה מַתְכֻּנְתּוֹ׃

12 וְהַשֶּׁקֶל עֶשְׂרִים גֵּרָה עֶשְׂרִים שְׁקָלִים חֲמִשָּׁה
וְעֶשְׂרִים שְׁקָלִים עֲשָׂרָה וַחֲמִשָּׁה שֶׁקֶל הַמָּנֶה יִהְיֶה
לָכֶם׃

13 זֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תָּרִימוּ שִׁשִּׁית הָאֵיפָה
מֵחֹמֶר־חִטִּים וְשִׁשִּׁית הָאֵיפָה מֵחֹמֶר
הַשְּׂעֹרִים׃

14 וְחֹק הַשֶּׁמֶן בַּת הַשֶּׁמֶן מַעֲשַׂר הַבַּת מִן־הַכֹּר
עֲשֶׂרֶת הַבָּתִּים חֹמֶר כִּי עֲשֶׂרֶת הַבָּתִּים חֹמֶר׃

15 וְשֵׂה־אַחַת מִן־הַצֹּאן מִן־הַמָּאתַיִם מִמִּשְׁקֵה
יִשְׂרָאֵל לְמִנְחָה וְלָעֹלָה וּלְשְׁלָמִים לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם
נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה׃

16 כָּל־הָעָם הָאָרֶץ יִהְיוּ אֶל־הַתְּרוּמָה הַזֹּאת
לַנָּשִׂיא בְּיִשְׂרָאֵל׃

17 וְעַל־הַנָּשִׂיא יִהְיֶה הָעוֹלוֹת וְהַמִּנְחָה וְהַנֶּסֶךְ
בַּחַגִּים וּבְחָדָשִׁים וּבַשַּׁבָּתוֹת בְּכָל־מוֹעֲדֵי בֵּית
יִשְׂרָאֵל הוּא־יַעֲשֶׂה אֶת־הַחַטָּאת וְאֶת־הַמִּנְחָה
וְאֶת־הָעוֹלָה וְאֶת־הַשְּׁלָמִים לְכַפֵּר בְּעַד בֵּית־
יִשְׂרָאֵל׃

18 כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה בָּרִאשׁוֹן בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ
תִּקַּח פַּר־בֶּן־בָּקָר תָּמִים וְחִטֵּאתָ אֶת־הַמִּקְדָּשׁ׃

19 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדַּם הַחַטָּאת וְנָתַן אֶל־מְזוּזַת הַבַּיִת
וְאֶל־אַרְבַּע פִּנּוֹת הָעֲזָרָה לַמִּזְבֵּחַ וְעַל־מְזוּזַת שַׁעַר
הֶחָצֵר הַפְּנִימִית׃

9 * Hæc dicit Dominus Deus: Sufficiat vobis principes Israel, iniquitatem & rapinas intermittite, & iudicium & iustitiam facite. separate confinia vestra à populo meo, ait Dominus Deus.

10 * Statera iusta, & ephi iustum, & batus iustus erit vobis.

11 * Ephi & batus æqualia & vnius mensuræ erunt, vt capiat decimam partem cori batus, & decimam partem cori ephi. iuxta mensuram cori erit æqualitas batus eorum.

12 * Siclus autem viginti obolos habet. Porrò viginti sicli & viginti quinque sicli & quindecim sicli mnam faciunt.

13 * Et hæ sunt primitiæ quas tollent, sextam partem ephi de coro frumenti, & sextam partem ephi de coro hordei.

14 * Mensura quoque olei. Batus olei decima pars cori est, & decem bati corum faciunt. quia decem bati implebunt corum.

15 * Et arietem vnum de grege decem de his quæ nutriuit Israel in sacrificium & in holocaustum, & in pacificos ad expiandum pro eis, ait Dominus Deus.

16 * Omnis populus terræ tenebitur primitiis his principi in Israel.

17 * Et super principem erunt holocausta & sacrificium & libamina in solennitatibus & in Calendis & in Sabbatis, in vniuersis solennitatibus domus Israel. Ipse faciet pro peccato sacrificium, & holocaustum & pacifica, ad expiandum pro domo Israel.

18 * Hæc dicit Dominus Deus: In primo mense vna mensis sumes vitulum de armento immaculatum, & expiabis sanctuarium.

19 * Et tollet Sacerdos de sanguine vituli, & dabit super limina domus et super quatuor angulos crepidinis altaris, & super limina portæ atrij interioris:

9 * ταδε λέγει κύριος ὁ θεός, ἱκανούσθω ὑμῖν ⓓ ἀφηγούμενοι τοῦ ἰσραὴλ, ἀδικίαν καὶ ἁρπαγὴν ἀφέλεσθε, καὶ κρῖμα καὶ δικαιοσύνην ποιεῖτε· ἐξαίρεσις κατὰ τὰ ἀναστήματά μου, λέγει κύριος ὁ θεός.

10 * ζυγὸν δίκαιον καὶ μέτρον δίκαιον, καὶ χοῖνιξ δικαία ἔσαι ὑμῖν τοῦ μέτρου·

11 * καὶ ἡ χοῖνιξ ὁμοίως μία ἔσαι τοῦ λαβεῖν. τὸ δέκατον τοῦ γόμου, χοῖνιξ καὶ ὁ ἕκατον τοῦ γόμου οἰφὶ τὸ γόμος ἔσαι ἴσον.

12 * καὶ τὸ σάθμιον εἴκοσι ὀβολοὶ πέντε σίκλοι. καὶ εἰκοσιπέντε σίκλοι καὶ πεντεκαιδέκα σίκλοι ἡ μνᾶ ἔσαι ὑμῖν.

13 * καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀπαρχὴ ἣν ἀφορεῖτε τὸ ἕκτον μέρος ⓕ μέτρου ἀπὸ ⓕ γόμου τῶν πυρῶν. καὶ τὸ ἕκτον μέρος ⓕ οἰφὶ ἀπὸ τοῦ κόρου τῶν κριθῶν·

14 * καὶ τὸ πρόσαγμα ⓕ ἐλαίου κοτύλη ἐλαίου ἀπὸ δέκα κοτυλῶν, ὅτι αἱ δέκα κοτύλαι εἰσὶν γόμος.

15 * καὶ πρόβατον ἀπὸ διακοσίων προβάτων ἀφαίρεμα ἐκ πασῶν τῶν πατρίων ἰσραὴλ θυσίας καὶ ὁλοκαυτώματα ζωτικὰ καὶ ἐξιλάσεαι περὶ ὑμῶν. ταδε λέγει κύριος ὁ θεός.

16 * καὶ δώσει πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς ἀφηγουμένῳ ⓕ ἰσραὴλ τὴν ἀπαρχὴν ταύτην.

17 * καὶ διὰ τοῦτο ἀφηγουμένῳ ἔσαι τὰ ὁλοκαυτώματα καὶ αἱ θυσίαι, καὶ αἱ σπονδαὶ ἐν ταῖς ἑορταῖς, καὶ ἐν ταῖς νεομηνίαις, καὶ ἐν τοῖς σαββάτοις, καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἑορταῖς οἴκου ἰσραήλ· αὐτὸς ποιήσει τὰ περὶ ἁμαρτίας, ⓒ τὴν θυσίαν, ⓒ τὰ ὁλοκαυτώματα καὶ τὰ ⓕ ζωτικὰ καὶ ⓕ ἐξιλάσκεσθαι περὶ ⓕ οἴκου ἰσραήλ.

18 * ταδε λέγει κύριος ὁ θεός, ἐν τῷ πρώτῳ μηνὶ μιᾷ τοῦ μηνὸς λήψεσθε μόσχον ἐκ βοῶν ἄμωμον ⓕ ἐξιλάσεται τὰ ἅγια·

19 * καὶ λήψεται ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τοῦ αἵματος ⓣ τὰ μόσχια, ⓒ δώσει ἐπὶ τὰς φλιὰς τὰ οἴκου καὶ ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας ⓘ ἱερεῖου, ⓒ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ⓒ ἐπὶ τὰς φλιὰς τῆς πύλης τῆς αὐλῆς τῆς ⓔ ζωτέρας.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Hæc dicit Dominus Deus: Sufficiat vobis principes Israel, rapinam & prædam auferte, & iudicium verum & iustitiam operamini; auferte offendicula vestra de medio populi mei, ait Dominus Deus.

10 Stateræ iustæ, & mensuræ iustæ, & bati iusti erunt vobis:

11 Mensuræ & bati eadem ratio erit vobis, numeri trium satorum, vt capiat batus decimam partem cori in mensura liquidorum, & decimam partem cori in mensura aridorum: ex coro erit æqualitas vtriusque.

12 Et sicli vigenti obolos habet; tertia pars mnæ viginti sicli habet: mna argentea viginti & quinque sicli: quarta pars mnæ quindecim sicli habet: omnes sexaginta sunt mna magna: mna sancta erit vobis.

13 Ista est separatio quam separabitis, sextam partem mensuræ de coro tritici, & sextam partem mensuræ de coro hordei:

14 Et quod pertinet vt tollatur de oleo in mensura liquidorum, est decima pars bati de coro: quia decima pars cori est batus: corus enim decem batos habet.

15 Et agnus vnus de ouibus ducentis quem oportet accipere de pinguibus Israel in munus, & in holocaustum, & in victimam sanctificatam ad expiandum pro eis, ait Dominus Deus.

16 Omnis populus terræ facient separationem istam principi Israel.

17 Et ad principem pertinebit dare holocausta, & munera & libamina in festiuitatibus, & in Calendis & in Sabbathis, & in omnibus solennitatibus domus Israel: ipse faciet sacrificium pro peccato, & munus, & holocaustum, & victimas sanctificatas ad expiandum pro domo Israel.

18 Hæc dicit Dominus Deus: Primo mense, prima die mensis, sumes vitulum de bobus integrum, & emundabit sanctuarium.

19 Et tollet Sacerdos de sanguine sacrificii quod erit pro peccato, & dabit super limen domus, & super quatuor angulos crepidinis altaris, & super limen portæ atrii interioris.

תרגום יונתן

כדין אמר ייי אלהים סגי לכון רברבי ישראל חסופא וגבנא אעדו ודינ דקשוט וזכו אעדו סלקו מקלקלכון מגו עמי אמר ייי אלהים׃
מאזנין דקשוט וקבולין דקשוט ובתין דקשוט יהון לכון׃
מכילתא דרישיא בישא ועשר כורא יבישא מכילתא מן בורא יהי שקופיה׃
והשקל עשרין גרה עשרין סלעין חמשא ועשרין סלעין עשרה וחמשא סלעין כלהון שתין מנין׃
דין הוא קרבנא דתפרשון מנייא עשרין סלעין תלתא מנין מנייא חמש עשרין סלעין תרי מנין כלהון׃
ותורע לטבח מן משחא במכילתא דשתפרשון חד מן שתא מכור חשין וחד מן שתא בכילתא מכור סעירין׃
ואימרא חד מן מאתן מן מזנין דמטר לטבח מן משקי ישראל לנכסת מסקיפיא ולעלתא ולשלמין לכפרא עלוהי נאם ייי אלהים׃
כל עמא ארעא יהון אזלין לקבל קרבנא הדא לרבא בישראל׃
ועל רבא יהון עבדין ית נכסת מסקיפיא ונכסת קדישיא ונכסת חגיא ויריחיא ושבתתא בכל מועדי בית ישראל הוא יעבד ית חשאתא וית מנחתא וית עלתא וית נכסת קודשיא למכפרא בחד ליריחא חסב תור בר חורי שלים והדכי ית מקדשא׃
ויסב כהנא מדמא דחשאתא ויתן על סקופרי בייתא ועל ארבע זויות מסבתא למדבחא ועל סקופרי תרעא דדחא גויתא׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

כ * וְכֵן תַּעֲשֶׂה בְּשִׁבְעָה בַּחֹדֶשׁ מֵאִישׁ שְׁגָגָה וּמִפֶּתִי וְכִפַּרְתֶּם אֶת־הַבָּיִת׃

כא * בָּרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם הַפָּסַח חַג שָׁבֻעוֹת יָמִים מַצּוֹת יֵאָכֵל׃

כב * וְעָשָׂה הַנָּשִׂיא בַּיּוֹם הַהוּא בְּעַדּוֹ וּבְעַד כָּל־עַם הָאָרֶץ פַּר חַטָּאת׃

כג * וְשִׁבְעַת יְמֵי הֶחָג יַעֲשֶׂה עוֹלָה לַיהוָה שִׁבְעָה פָרִים וְשִׁבְעַת אֵילִים תְּמִימִם לַיּוֹם שִׁבְעַת הַיָּמִים וְחַטָּאת שְׂעִיר עִזִּים לַיּוֹם׃

כד * וּמִנְחָה אֵיפָה לַפָּר וְאֵיפָה לָאַיִל יַעֲשֶׂה וְשֶׁמֶן הִין לָאֵיפָה׃

כה * בַּשְּׁבִיעִי בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בֶּחָג יַעֲשֶׂה כָּאֵלֶּה שִׁבְעַת הַיָּמִים כַּחַטָּאת כָּעֹלָה וְכַמִּנְחָה וְכַשָּׁמֶן׃

מו

א * כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה שַׁעַר הֶחָצֵר הַפְּנִימִית הַפֹּנֶה קָדִים יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת יִפָּתֵחַ וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ יִפָּתֵחַ׃

ב * וּבָא הַנָּשִׂיא דֶּרֶךְ אוּלָם הַשַּׁעַר מִחוּץ וְעָמַד עַל־מְזוּזַת הַשַּׁעַר וְעָשׂוּ הַכֹּהֲנִים אֶת־עוֹלָתוֹ וְאֶת־שַׁלְמֵיו וְהִשְׁתַּחֲוָה עַל־מִפְתַּן הַשַּׁעַר וְיָצָא וְהַשַּׁעַר לֹא־יִסָּגֵר עַד־הָעָרֶב׃

ג * וְהִשְׁתַּחֲוּוּ עַם־הָאָרֶץ פֶּתַח הַשַּׁעַר הַהוּא בַּשַּׁבָּתוֹת וּבֶחֳדָשִׁים לִפְנֵי יְהוָה׃

ד * וְהָעֹלָה אֲשֶׁר־יַקְרִב הַנָּשִׂיא לַיהוָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת שִׁשָּׁה כְבָשִׂים תְּמִימִם וְאַיִל תָּמִים׃

ה * וּמִנְחָה אֵיפָה לָאַיִל וְלַכְּבָשִׂים מִנְחַת מַתַּת יָדוֹ וְשֶׁמֶן הִין לָאֵיפָה׃

ו * וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ פַּר בֶּן־בָּקָר תְּמִימִם וְשִׁשָּׁה כְבָשִׂים וְאַיִל תְּמִימִם יִהְיוּ׃

כ * Et sic facies in septima mensis pro vnoquoq; qui ignorauit & errore deceptus est, & expiabis pro domo.

כא * In primo mense quartadecima die mensis erit vobis Paschę solénitas. septem diebus azyma comedentur.

כב * Et faciet princeps in die illa pro se & pro vniuerso populo terræ vitulum pro peccato.

כג * Et in septem dierum solemnitate faciet holocaustum Domino, septem vitulos & septem arietes immaculatos quotidie septem diebus, & pro peccato hircum caprarum.

כד * Et sacrificium ephi per vitulum, & ephi per arietem faciet, & olei hin per singula ephi.

כה * Septimo mense quinta decima die mensis in solennitate faciet secundùm eadem septem dies, & sicut pro peccato, & sicut holocausta, & sicut sacrificia, & sicut oleum.

CAP. XLVI.

א HÆc dicit Dominus Deus: Porta atrij interioris quæ respicit ad Orientem, erit clausa sex diebus in quibus operari licet: in autem die Sabbatorum aperietur. Die autem Sabbati aperietur: sed & in die Calendarum aperietur.

ב * Et intrabit princeps per viam vestibuli portæ deforis, & stabit in limine portæ. Et faciét Sacerdotes holocaustum eius & pacifica eius, & adorabit super limen portæ: & egredietur; porta autem non claudetur vsque ad vesperam.

ג * Et adorabit populus terræ ad vestibula portæ illius in Sabbatis & in Calendis coram Domino.

ד * Holocaustum autem hoc offeret princeps Domino in die Sabbati sex agnos immaculatos & arietem immaculatum.

ה * Et sacrificium ephi per arietem, agnis autem sacrificium quod dederit manus eius & olei hin per singulas ephi.

ו * In die autem Calendarum vitulum de armento immaculatum, & sex agnos & arietes immaculati erunt:

תרגום יונתן

כ בְּנִיסָן בְּאַרְבְּעָה עַשְׂרָא יוֹמָא דְּפִסְחָא סַנְהֶדְרִין עַל בֵּיהּ׃ כא וְיַעְבְּדוּן רַבָּא בְּיוֹמָא הַהוּא חוּלְפָּהוֹן וְחַלָּף כָּל עַמָּא דְּאַרְעָא חוּרְיָא לְחַשָּׁאתָא׃

כב וְיַעְבֵּד נְשִׂיאָא בְּיוֹמָא הַהוּא עֲלוֹהִי וְעַל כָּל עַמָּא דְּאַרְעָא תּוֹרָא חוּרְיָא לְחַשָּׁאתָא׃

כג וְשִׁבְעָא יוֹמֵי חַגָּא יַעְבֵּד עֲלָתָא קֳדָם יְיָ שִׁבְעָא תּוֹרִין וְשִׁבְעָא דְכַרִין שְׁלִמִין יוֹמָא שִׁבְעָא יוֹמִין וְחַשָּׁאתָא צְפִיר בַּר עִזִּין לְיוֹמָא׃

כד מִנְחָתָא עֵיפָה לְתוֹרָא וְעֵיפָה לְדִכְרָא יַעְבֵּד וּמִשְׁחָא מְלֵי הִינָא לְמִכְלְיָא׃

כה בְּשְׁבִיעָאֲרֵי בְּחַמְשָׂה עַשְׂרָא יוֹמָא לְיַרְחָא כְּמַנְחָתָא וְכִמְשָׁחָא׃

מו

א כְּדֵין אֲמַר יְיָ שַׁעְרָא דְּדָרָתָא גַּיְיתָא דְּפָתְיָא לְמַדְנְחָא דְּמַדְנְחָא יְהֵי אַתִּיד שְׁתָּא יוֹמֵי חוֹלָא וּבְיוֹמָא דְשַׁבְּתָא יְהֵי פְּתִיחַ וּבְיוֹמָא דְיַרְחָא יְהֵי פְּתִיחַ׃

ב וְיֵיתֵי נְשִׂיאָא מִבָּרָא דְּדָרָתָא דְּאוּלְמָא דְשַׁעְרָא וְיִקוּם עַל מְקוּפְתָּא דְּשַׁעְרָא וְיַעְבְּדוּן כָּהֲנַיָּא יָת עֲלָתֵיהּ וְיָת נִכְסַת קוּדְשׁוֹהִי וְיִסְגוֹד עַל

כ * καὶ οὕτως ποιήσεις ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ μιᾷ τοῦ μηνὸς παρ' ἑκάστου ἀπωλείου καὶ νηπίου καὶ ἀξιλαζέσθε τῶν οἴκων.

כא * καὶ ἐν τῷ πρώτῳ μηνὶ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τοῦ μηνός, ἔσται μῖν τὸ πάσχα ἑορτή. ἑπτὰ ἡμέρας ἄζυμα ἔδεσθε.

כב * καὶ ποιήσει ὁ ἀφηγούμενος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ ὑπὲρ παντὸς τοῦ λαοῦ τῆς γῆς μόσχον ὑπὲρ ἁμαρτίας.

כג * ἑπτὰ ἡμέρας τῆς ἑορτῆς ποιήσει ὁλοκαυτώματα τῷ κυρίῳ ἑπτὰ μόσχους καὶ ἑπτὰ κριοὺς ἀμώμους καθ' ἡμέραν ἑπτὰ ἡμέρας, καὶ τράγον ἁμαρτίας ἔριφον αἰγῶν καθ' ἡμέραν,

כד * καὶ θυσίαν καὶ πέμμα τῷ μόσχῳ, καὶ πέμμα τῷ κριῷ ποιήσει. καὶ ἐλαίου τοῦ ἵν τὸ πέμμα.

כה * καὶ ἐν τῷ ἑβδόμῳ μηνὶ πεντεκαιδεκάτῃ τοῦ μηνὸς ἐν τῇ ἑορτῇ ποιήσει κατὰ τὰ αὐτὰ ἑπτὰ ἡμέρας, καθὼς ὑπὲρ ἁμαρτίας, καὶ κατὰ τὰ ὁλοκαυτώματα, καὶ κατὰ τὰς θυσίας, καὶ κατὰ τὸ ἔλαιον.

μς'.

א * Τάδε λέγει κύριος ὁ θεός, πύλη ἐν τῇ αὐλῇ τῇ ἐξωτέρᾳ τῇ βλεπούσῃ κατὰ ἀνατολάς, ἔσται κεκλεισμένη ἓξ ἡμέρας τὰς ἐργασίμους, ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῶν Σαββάτων ἀνοιχθήσεται.

ב * καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς νεομηνίας ἀνοιχθήσεται, καὶ ἀναβλύσει ὁ ἀφηγούμενος κατὰ τὴν ὁδὸν τοῦ αἰλὰμ τῆς πύλης ἔξωθεν, καὶ στήσεται ἐπὶ τοῦ φατνώματος τῆς πύλης, καὶ ποιήσουσιν οἱ ἱερεῖς τὰ ὁλοκαυτώματα αὐτοῦ καὶ τὰ σωτήρια αὐτοῦ, καὶ προσκυνήσει ἐπὶ τοῦ φατνώματος τῆς πύλης καὶ ἐξελεύσεται, καὶ ἡ πύλη οὐ μὴ κλεισθῇ ἕως ἑσπέρας.

ג * καὶ προσκυνήσει ὁ λαὸς τῆς γῆς κατὰ τὰ φατνώματα τῆς πύλης ἐκείνης ἐν τοῖς Σαββασιν καὶ ἐν ταῖς νεομηνίαις ἐνώπιον κυρίου,

ד * καὶ τὰ ὁλοκαυτώματα προθήσει ὁ ἀφηγούμενος τῷ κυρίῳ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν Σαββάτων, ἓξ ἀμνοὺς ἀμώμους, καὶ κριὸν ἄμωμον,

ה * καὶ θυσίαν πέμμα τοῖς κριοῖς καὶ τοῖς ἀμνοῖς θυσίαν δόμα χειρὸς αὐτοῦ καὶ ἐλαίου τοῦ ἵν τὸ πέμμα.

ו * καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς νεομηνίας μόσχον ἄμωμον, καὶ ἓξ ἀμνούς, καὶ κριὸν ἄμωμον ἔσται.

כ * Et sic facies in mense septimo vna mensis ab vnoquoque ignorante & paruulo, et ad expiandam domum:

כא * Et in primo mense quartadecima mensis, erit vobis Pascha solennitas. septem diebus azyma comedetis.

כב * Et faciet princeps in illa die pro se & pro vniuerso populo terræ vitulum pro peccato.

כג * Septem diebus solennitatis faciet holocaustum Domino septem vitulos & septem arietes immaculatos quotidie septem diebus, et pro peccato hircum hœdum caprarum quotidie:

כד * Et sacrificium & coctionem vitula, et coctionem arieti faciet: & oleo hin coctioni.

כה * Et in septimo mense quintadecima mensis in solennitate faciet secundùm eadem septem diebus, & sicut pro peccato, & sicut holocausta, & sicut sacrificia, & sicut oleum.

CAP. XLVI.

א Hæc dicit Dominus Deus: Porta atrio interiori respicienti ad Orientem, erit clausa sex diebus in quibus operari licet: in autem die Sabbatorum aperietur.

ב * Et in die neomeniæ aperietur, & intrabit princeps per viam ælam portæ extrinsecus, & stabit super vestibula portæ, & facient Sacerdotes holocausta eius & quæ salutis eius, & adorabit in vestibulo portæ & egredietur, & porta non claudetur vsque ad vesperam.

ג * Et adorabit populus terræ ad vestibula portæ illius in Sabbatis & in neomeniis coram Domino.

ד * Et holocausta offeret princeps Domino in die Sabbatorum, sex agnos immaculatos, & arietem immaculatum:

ה * Et sacrificium coctionem arietibus & agnis sacrificium donum manus eius, & olei hin coctioni.

ו * Et in die neomeniæ vitulum immaculatum, & sex agnos, & arietem immaculatum, erunt:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

כ * Et sic facies in septima die mensis à viro qui per ignorantiam errauerit aut per insipientiam: & expiabitis pro domo.

כא * In primo mense quartadecima die mensis erit vobis Phase solennitas septem diebus. azymum comedetur.

כב * Et faciet princeps in die illa pro se & pro omni populo terræ vitulum pro peccato.

כג * Et septem diebus solennitatis faciet holocaustum coram Domino septem vitulos & septem arietes immaculatos in vnoquoque die septem dierum, & pro peccato hircum de capris quotidie.

כד * Et pro munere mensuram ephi in bouem, & mensuram ephi in arietem faciet, & mensuram hin plenam oleo per singula ephi.

כה * In septimo mense quinta decima die mensis in solennitate faciet sicut hęc septem diebus iuxta sacrificium pro peccato, & iuxta holocaustum, & iuxta munus, & iuxta oleum.

CAP. XLVI.

א Hæc dicit Dominus Deus: Porta atrij interioris quæ aperta est ad Orientem, erit clausa sex diebus operis, & in die Sabbathi erit aperta, & in die Calendarum erit aperta.

ב * Et ingredietur princeps per viam vestibuli portæ exterioris, & stabit in limine portæ: & facient Sacerdotes holocaustum eius & sacras eius hostias, & adorabit super limen portæ, & egredietur: porta autem non claudetur vsque ad vesperam.

ג * Et adorabit populus terræ in introitu portæ illius in Sabbathis & in Calendis coram Domino.

ד * Holocaustum autem offeret princeps coram Domino in die Sabbathi sex agnos immaculatos, & arietem immaculatum.

ה * Et in munus mensuram ephi in arietem & in singulos agnos iuxta munus quod apprehenderit manus eius, & olei plenum hin per singula ephi:

ו * Et in die Calendarum vitulum de bobus immaculatum; & sex agni & arietes immaculati erunt.

Universidad de Deusto Biblioteca

7 ואיפה לפר ואיפה לאיל יעשה מנחה ולכבשים
כאשר תשיג ידו ושמן הין לאיפה:
8 ובבוא הנשיא דרך אולם השער יבוא ובדרכו
יצא:
9 ובבוא עם הארץ לפני יהוה במועדים
הבא דרך שער צפון להשתחות יצא דרך שער
נגב והבא דרך שער נגב יצא דרך שער
צפונה לא ישוב דרך השער אשר בא בו כי
נכחו יצאו:
10 והנשיא בתוכם בבואם יבוא ובצאתם
יצאו:
11 ובחגים ובמועדים תהיה המנחה איפה לפר
ואיפה לאיל ולכבשים מתת ידו ושמן הין לאיפה:
12 וכי יעשה הנשיא נדבה עולה או שלמים
נדבה ליהוה ופתח לו את השער הפנה קדים
ועשה את עלתו ואת שלמיו כאשר יעשה ביום
השבת ויצא וסגר את השער אחרי צאתו:
13 וכבש בן שנתו תמים תעשה עולה ליום
ליהוה בבקר בבקר תעשה אתו:
14 ומנחה תעשה עליו בבקר בבקר ששית
האיפה ושמן שלישית ההין לרס את הסלת
מנחה ליהוה חקות עולם תמיד:
15 ועשו את הכבש ואת המנחה ואת השמן
בבקר בבקר עולת תמיד:
16 כה אמר אדני יהוה כי יתן הנשיא מתנה
לאיש מבניו נחלתו היא לבניו תהיה אחזתם
היא בנחלה:
17 וכי יתן מתנה מנחלתו לאחד מעבדיו והיתה
לו עד שנת הדרור ושבת לנשיא אך נחלתו בניו
להם תהיה:

7 Et ephi per vitulum, ephi quoque per
arietem faciet sacrificium. de agnis autem
sicut inuenerit manus eius olei hin per sin-
8 gula ephi. Cumque ingressurus est
C princeps, per viam vestibuli portæ ingre-
diatur, & per eandem viam exeat.
9 Et cùm intrabit populus terræ in con-
spectu Domini in solennitatibus, qui in-
greditur per portam Aquilonis vt adoret,
egrediatur per viam portæ Meridianæ. Por-
rò qui ingreditur per viam portę Meridia-
næ, egrediatur per viam portæ Aquilonis.
Non reuertetur per viam portę per quam
ingressus est, sed eregione illius egredietur.
10 Princeps autem in medio eorum cum
ingredientibus ingredietur, & cum egre-
dientibus egredietur.
11 Et in nundinis & in solennitatibus e-
rit sacrificium ephi per vitulũ, & ephi per
arietem. In agnis autem erit sacrificium
sicut inuenerit manus eius, & in olei hin
per singula ephi.
12 Cùm autem fecerit princeps sponta-
neum holocaustum aut pacifica volunta-
ria Domino, aperietur ei porta quæ respi-
cit ad Orientem, & faciet holocaustum
suum & pacifica sua, sicut fieri solet in die
Sabbati, & egredietur, claudeturque porta
13 postquàm exierit. Et agnum eiusdem
E anni immaculatum faciet holocaustum
quotidie Dño. Semper manè faciet illud.
14 Et faciet sacrificium super eo cata ma-
nè manè, sextam partem ephi, & de olei
tertiã partem hin, vt misceatur similæ: sa-
crificium Domino legitimum, iuge atque
15 perpetuum. Faciet agnum & sacri-
ficium & oleum cata manè manè holocau-
16 stum sempiternum. Hæc dicit Domi-
nus Deus: Si dederit princeps donum ali-
cui de filiis suis, hæreditas eius filiorum suo-
rum erit, possidebunt eam hæreditariè.
17 Si autem dederit legatum de hæredi-
tate sua vni seruorum suorum, erit illius
vsque ad annum remissionis, & reuertetur
ad principem. hæreditas autem eius filiis
eius erit.

7 *Et coctionem arieti & coctionem vitulo erit sacrificium: & agnis sicut poterit manus eius, & oleo hin coctioni.* 7

8 *Et cùm ingrediatur princeps per viam ælam portæ ingredietur, & per viam eius egredietur.* 8

9 *Et cùm intrauerit populus terræ coram Domino in solennitatibus, qui ingreditur per viam quæ portæ quæ ad Aquilonem vt adoret, egredietur per viam portæ quæ ad Austrum. & qui ingreditur per viam portæ quæ ad Austrum, egredietur per viam quæ ad Aquilonem. non reuertetur per portam qua ingressus est, sed eregione illius egredietur.* 9

10 *Et princeps eorum in medio eorum cùm ingrediuntur ipsi, ingredietur.* 10

11 *Et in solennitatibus & in nundinis, erit sacrificium coctio vitulo & coctio arieti, at agnis sicut poterit manus eius, & olei hin coctioni.* 11

12 *Si autem fecerit princeps confessionem holocaustum aut salutare Domino, aperiet ei portam respicientem ad Orientem. & faciet holocaustum suum, & salutis, quemadmodum faciebat in die Sabbatorum. & egredietur & claudet portas postquàm egressus fuerit ipse.* 12

13 *Qui agnum anniculum immaculatum faciet holocaustum Domino, quotidie manè manè faciet illud.* 13

14 *Et sacrificium faciet super eo manè manè, sextam partem mensuræ et olei tertiam partem hin, ad miscendum similam sacrificium Domino, præceptum semper* 14

15 *Facietis agnum & sacrificium, & oleum facietis manè manè holocausta semper.* 15

16 *Hæc dicit Dominus Deus: Si dederit princeps donum vni de filiis suis ex hæreditate sua, hoc possessio filiis eius in hæreditate.* 16

17 *Et si dederit donum vni seruorum suorum, & erit ei vsque ad annum remissionis, & reddetur principi, præter hæreditatem filiorum eius ipsi erit:* 17

7 καὶ πέμμα τῷ κριῷ καὶ πέμμα τῷ μόσχῳ ἔσται θυσία. καὶ τοῖς ἀμνοῖς καθὼς ἂν ἰσχύῃ ἡ χεὶρ αὐτοῦ, καὶ ἐλαίῳ τοῦ ἲν τῷ πέμματι.

8 καὶ ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι τὸν ἡγούμενον κατὰ τὴν ὁδὸν τοῦ αἰλὰμ τῆς πύλης εἰσελεύσεται, καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἐξελεύσεται.

9 καὶ ὅταν εἰσπορεύηται ὁ λαὸς τῆς γῆς ἐνώπιον κυρίου ἐν ταῖς ἑορταῖς ὁ εἰσπορευόμενος κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῆς πρὸς βορρᾶν προσκυνῆσαι, ἐξελεύσεται κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῆς πρὸς νότον. καὶ ὁ εἰσπορευόμενος κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῆς πρὸς νότον, ἐξελεύσεται κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν πρὸς βορρᾶν. οὐκ ἀναστρέψει κατὰ τὴν πύλην ἣν εἰσῆλθεν, ἀλλὰ κατευθὺ αὐτοῦ ἐξελεύσεται.

10 καὶ ὁ ἀφηγούμενος αὐτῶν ἐν μέσῳ αὐτῶν ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι αὐτοὺς εἰσελεύσεται,

11 καὶ ἐν ταῖς ἑορταῖς καὶ ἐν ταῖς πανηγύρεσιν, ἔσται ἡ θυσία πέμμα τῷ μόσχῳ καὶ πέμμα τῷ κριῷ, τοῖς δὲ ἀμνοῖς καθὼς ἰσχύει ἡ χεὶρ αὐτοῦ καὶ ἐλαίου ἲν τῷ πέμματι.

12 ἐὰν δὲ ποιήσῃ ὁ ἀφηγούμενος ὁμολογίαν ὁλοκαύτωμα ἢ σωτήριον τῷ κυρίῳ, ἀνοίξει αὐτῷ τὴν πύλην τὴν βλέπουσαν κατὰ ἀνατολάς· καὶ ποιήσει τὸ ὁλοκαύτωμα αὐτοῦ, καὶ τὸ σωτήριον ὃν τρόπον ἐποίει ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων. καὶ ἐξελεύσεται καὶ κλείσει τὰς θύρας μετὰ τὸ ἐξελθεῖν αὐτόν.

13 καὶ ἀμνὸν ἐνιαύσιον ἄμωμον ποιήσει ὁλοκαύτωμα τῷ κυρίῳ, καθ᾽ ἡμέραν πρωῒ πρωῒ ποιήσει αὐτό.

14 καὶ θυσίαν ποιήσει ἐπ᾽ αὐτῷ τὸ πρωῒ πρωῒ τὸ ἕκτον τοῦ μέτρου καὶ ἐλαίου τὸ τρίτον τοῦ ἲν, τοῦ ἀναμῖξαι τὴν σεμίδαλιν θυσίαν τῷ κυρίῳ, πρόσταγμα διαπαντός

15 ποιήσετε τὸν ἀμνὸν καὶ τὴν θυσίαν καὶ τὸ ἔλαιον ποιήσετε τὸ πρωῒ πρωῒ ὁλοκαυτώματα διαπαντός.

16 τάδε λέγει κύριος ὁ θεός· ἐὰν δῷ ὁ ἀφηγούμενος δόμα ἑνὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ ἐκ τῆς κληρονομίας αὐτοῦ, τοῦτο κατάσχεσις τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ ἐν κληρονομίᾳ.

17 καὶ ἐὰν δῷ δόμα, ἑνὶ τῶν παίδων αὐτοῦ, καὶ ἔσται αὐτῷ ἕως τοῦ ἐνιαυτοῦ τῆς ἀφέσεως, καὶ ἀποδοθήσεται τῷ ἡγουμένῳ, πλὴν τῆς κληρονομίας τῶν υἱῶν αὐτοῦ αὐτῷ ἔσται.

תרגום יונתן

7 ומכילתא לתורא ומכילתא לדכרא יעבד מנחתא ולאמריא כמא דתדבק ידיה ומשחא מלי הינא למכילתא:
8 ובמיעל רבא באורח אולמא דתרעא יעול ובאורחיה יפוק:
9 ובמיעל עמא דארעא למסגד קדם יי במועדיא דיעול באורח תרעא דצפונא יפוק באורח תרעא דדרומא ודיעול באורח תרעא דדרומא יפוק באורח תרעא דצפונא לא יתוב באורח תרעא דעל ביה ארי לקבליה יפקון:
10 ורבא ביניהון במעלהון יעול ובמפקהון יפקון:
11 ובחגיא ובמועדיא תהי מנחתא מכילתא לתורא ומכילתא לדכרא ולאמריא כמא דתדבק ידיה ומשחא מלי הינא למכילתא:
12 וארי יעבד רבא נדבתא עלתא או נכסת קודשיא נדבתא קדם יי ויפתח ליה ית תרעא דפתיח למדנחא ויעבד ית עלתיה וית נכסת קודשוהי כמא דעביד ביומא דשבתא ויפוק ויחוד ית תרעא בתר מפקיה:
13 ואמר בר שתיה שלים תעבד עלתא ליומא קדם יי בצפר בצפר תעבד יתה:
14 ומנחתא תעבד עלוהי בצפר בצפר חד מן שתא במכילתא ומשחא תלתות הינא לערבא ית סולתא מנחתא קדם יי קים עלם תדירא:
15 ויעבדון ית אמרא וית מנחתא וית משחא בצפר בצפר עלתא תדירא:
16 כדנן אמר יי אלהים ארי יתן רבא מתנה לחד מבנוהי אחסנתיה היא דבנוהי תהא אחודתהון היא באחסנא:
17 וארי יתן מתנה מאחסנתיה לחד מעבדוהי ותהא ליה עד שתא דיובלא ותתוב לרבא ברם אחסנתיה דבנוהי דילהון תהא:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Et ephi in vitulum & ephi in arietem faciet pro munere & in agnos sicut apprehenderit manus eius, & plenũ hin olei ad mensuram.
8 Et cùm ingressus fuerit princeps per viam vestibuli portæ ingredietur, & per eandem viam exibit.
9 Et cùm ingressus fuerit populus terræ vt adoret coram Domino in solennitatibus; qui ingressus fuerit per viam portæ Aquilonis ad orandum, egredietur per viam portæ Australis: & qui ingressus fuerit per viam portæ Australis, exibit per viam portæ Aquilonis. non reuertetur per viam portæ per quam ingressus est, sed eregione eius egredietur.
10 Princeps autem in medio eorum cùm ingressi fuerint ingredietur, & cùm exierint exibit.
11 Et in festiuitatibus & in solennitatibus erit munus mensura ephi in vitulum, & mensura ephi in arietem, & in agnos quot apprehenderit manus eius: & plenum hin olei ad mensuram. 12 Et cùm fecerit princeps spontaneum holocaustum aut victimam sanctificatam spontaneam coram Domino, aperiet sibi portam quæ aperitur ad Orientem, & faciet holocaustum suum & victimam sanctificatam suam sicut fieri solet in die Sabbathi, & egredietur & claudet portam post exitum suum.
13 Et agnum anniculum immaculatum facies holocaustum quotidie coram Domino; manè manè facies illud.
14 Et munus facies super eum manè manè, sextam partem ephi, & olei tertiam partem hin, vt commisceatur cum simila munus coram Domino fœdere sempiterno iugiter. 15 Facientque agnum & munus & oleum manè manè holocaustum iugiter.
16 Hæc dicit Dominus Deus: Cùm dederit princeps donum vni de filiis suis, possessio eius possessio filiorum erit: possessio eorum est in hæreditate. 17 Et si dederit donum de possessione sua vni de seruis suis, erit illius vsque ad annum iubilei: & reuertetur ad principem, veruntamen hęreditas eius filiis eius erit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

18 * וְלֹא־יִקַּח הַנָּשִׂיא מִנַּחֲלַת הָעָם לְהוֹנֹתָם מֵאֲחֻזָּתָם מֵאֲחֻזָּתוֹ יַנְחִיל אֶת־בָּנָיו לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא־יָפֻצוּ עַמִּי אִישׁ מֵאֲחֻזָּתוֹ׃

19 * וַיְבִיאֵנִי בַּמָּבוֹא אֲשֶׁר עַל־יַרֶךְ הַשַּׁעַר אֶל־הַלִּשְׁכוֹת הַקֹּדֶשׁ אֶל־הַכֹּהֲנִים הַפְּנוֹת צָפוֹנָה וְהִנֵּה־שָׁם מָקוֹם בִּירְכָתָם יָמָּה׃

20 * וַיֹּאמֶר אֵלַי זֶה הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יְבַשְּׁלוּ־שָׁם הַכֹּהֲנִים אֶת־הָאָשָׁם וְאֶת־הַחַטָּאת אֲשֶׁר יַאפוּ אֶת־הַמִּנְחָה לְבִלְתִּי הוֹצִיא אֶל־הֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה לְקַדֵּשׁ אֶת־הָעָם׃

21 * וַיּוֹצִיאֵנִי אֶל־הֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה וַיַּעֲבִרֵנִי אֶל־אַרְבַּעַת מִקְצוֹעֵי הֶחָצֵר וְהִנֵּה חָצֵר בְּמִקְצַע הֶחָצֵר חָצֵר בְּמִקְצַע הֶחָצֵר׃

22 * בְּאַרְבַּעַת מִקְצֹעוֹת הֶחָצֵר חֲצֻרוֹת קְטֻרוֹת אַרְבָּעִים אֹרֶךְ וּשְׁלֹשִׁים רֹחַב מִדָּה אַחַת לְאַרְבַּעְתָּם מְהֻקְצָעוֹת׃

23 * וְטוּר סָבִיב בָּהֶם סָבִיב לְאַרְבַּעְתָּם וּמְבֻשָּׁלוֹת עָשׂוּי מִתַּחַת הַטִּירוֹת סָבִיב׃

24 * וַיֹּאמֶר אֵלַי אֵלֶּה בֵּית הַמְבַשְּׁלִים אֲשֶׁר יְבַשְּׁלוּ־שָׁם מְשָׁרְתֵי הַבַּיִת אֶת־זֶבַח הָעָם׃

מז

1 * וַיְשִׁבֵנִי אֶל־פֶּתַח הַבַּיִת וְהִנֵּה מַיִם יֹצְאִים מִתַּחַת מִפְּתַן הַבַּיִת קָדִימָה כִּי־פְנֵי הַבַּיִת קֹדִים וְהַמַּיִם יֹרְדִים מִתַּחַת מִכֶּתֶף הַבַּיִת הַיְמָנִית מִנֶּגֶב לַמִּזְבֵּחַ׃

2 * וַיּוֹצִיאֵנִי דֶּרֶךְ שַׁעַר צָפוֹנָה וַיְסֹבְבֵנִי דֶּרֶךְ חוּץ אֶל־שַׁעַר הַחוּץ דֶּרֶךְ הַפּוֹנָה קֹדִים וְהִנֵּה־מַיִם מְפַכִּים מִן־הַכֶּתֶף הַיְמָנִית׃

3 * בְּצֵאת־הָאִישׁ קְרִים וְקָו בְּיָדוֹ וַיָּמָד אֶלֶף בָּאַמָּה וַיַּעֲבִרֵנִי בַּמַּיִם מֵי אַפְסִים׃

EZECHIEL. Translat.B.Hieronymi.

18 * Et non accipiet princeps de hæreditate populi per violentiam & de possessione eorum, sed de possessione sua hæreditatem dabit filiis suis, vt non dispergatur populus meus vnusquisque à possessione sua.

19 * Et introduxit me per ingressum qui erat ex latere portæ in gazophylacia sacra ctuarij ad Sacerdotes, qui respiciebant ad Aquilonē, & erat ibi locus vergens ad Occidentem. * Et dixit ad me: Iste est locus 20 cidentem.
ubi coquent Sacerdotes pro peccato, & pro delicto vbi coquent sacrificium, vt non efferant in atrium exterius, & sanctificetur populus.

21 * Et eduxit me in atrium exterius, & circumduxit me per quatuor angulos atrij, & ecce atriolum erat in angulo atrij, atriolum in angulo atrij.

22 * In quatuor angulis atrij atriola obsepta, quadraginta cubitorum per longitudinem, & triginta per latum. Mensuræ vnius erant quatuor.

23 * Et paries per circuitum ambiens quatuor atriola, & culinæ fabricatæ erant sub ter porticus per gyrum.

24 * Et dixit ad me: Hæc est domus culinarū in qua coquent ministri domus victimas populi.

CAP. XLVII.

1 ET conuertit me ad portam domus, & ecce aqua egrediebatur sub liminare domus ad Orientem. Facies enim domus respiciebat ad Orientem. Aquæ autem descendebant in latus templi dextrum ad Meridiem altaris:

2 * Et eduxit me per viam portæ Aquilonis, & conuertit me ad viam foris tam exteriorem viam quæ respiciebat ad Orientem. Et ecce aquæ redundantes à latere dextro,

3 * Cùm egrederetur vir ad Orientem habebat funiculum in manu sua, & mensus est mille cubitos, & traduxit me per aquam vsque ad talos.

18 * Et non accipiet princeps ex hæreditate populi vt opprimat eos: de possessione sua hæreditatem dabit filiis suis, vt non dispergatur populus meus vnusquisque à possessione sua.

19 * Et adduxit me in viam quæ contra tergum portæ in exedram sanctorum Sacerdotum respicientem ad Aquilonem. & ecce locus illic separatus.

20 * Et dixit ad me: Iste locus est vbi coquent illic Sacerdotes quæ pro ignorantia & quæ pro peccato: & coquent manna omnino vt non efferant in atrium exterius ad sanctificandum populum.

21 * Et eduxit me in atrium exterius, & circumduxit me per quatuor partes atrij, & ecce atrium secundum latera atrij,

22 * Per quatuor latera atrij atria parua longitudo cubitorum quadraginta, & latitudo cubitorum triginta, mensura vna ipsis quatuor:

23 * Et exedræ in circuitu ipsis quatuor, & coquinæ factæ subter exedras in circuitu.

24 * Et dixit ad me: Istæ domus coquinarum, vbi coquent illic ministrantes domui sacrificia populi.

CAP. XLVII.

1 ET introduxit me ad vestibula domus, et ecce aqua egrediebatur de sub dio domus ad Orientem, quia facies domus respiciebat ad Orientem, & aqua descendebat à dorso domus dextro ad Meridiem altaris.

2 * Et eduxit me in viam portæ quæ ad Aquilonem, & circumduxit me per viam exterioris secus ad portam atrij respicientis ad Orientem, & ecce aqua deducitur à latere dextro,

3 * Sicut exitus viri ex aduerso. & mensura in manu eius. & mensus est mille, & transiit in aqua aqua separationis.

μζ.

1 * Καὶ εἰσήγαγόν με ἐπὶ τὰ προθύρια ⸗ οἴκου, καὶ ἰδοὺ ὕδωρ ἐξεπορεύετο ὑποκάτωθεν ⸗ αἰθρίου ⸗ οἴκου κ̅υ̅ ἀνατολάς, ὅτι τὸ πρόσωπον τοῦ οἴκου ἔβλεπεν κ̅υ̅ ἀνατολάς, καὶ τὸ ὕδωρ κατέβαινεν ἀπὸ τοῦ νώτου τοῦ οἴκου τοῦ δεξιοῦ ἐπὶ τὸν νότον τοῦ θυσιαστηρίου.

2 * καὶ ἐξήγαγόν με κ̅υ̅ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῆς πρὸς βορρᾶ, καὶ περιήγαγόν με τὴν ὁδὸν ἔξωθεν πρὸς τὴν πύλην τὴν αὐλῆς τὴν βλέπουσαν κ̅υ̅ ἀνατολάς, καὶ ἰδοὺ τὸ ὕδωρ καταφέρεται ἀπὸ τοῦ κλίτους τοῦ δεξιοῦ,

3 * καθὼς ἔξοδος ἀνδρὸς ἐξεναντίας. καὶ μέτρον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ· καὶ διεμέτρησεν χιλίους, καὶ διῆλθεν ἐν τῷ ὕδατι ὕδωρ ἀφαιρέσεως.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Et non accipiet princeps de hæreditate populi, vt per violentiam accipiat de hæreditate eorum: sed de hæreditate sua hæreditatem dabit filiis suis, vt non dispergatur populus meus vnusquisque de hæreditate sua. " Et introduxit me per introitum qui erat in latere portæ in gazophylacia sacra Sacerdotum quæ aperta erat ad Aquilonē: & ecce ibi erat locus in fine eorum ad Occidentem.
" Et dixit mihi: Iste est locus vbi coquent Sacerdotes *carnes* sacrificij pro delicto & pro peccato, & vbi coquent *panem* muneris, vt non efferant in atrium exterius ne commisceantur cum populo. " Et eduxit me in atrium exterius, & traduxit me per quatuor angulos atrij: & ecce atriolum erat in angulo atrij, atriolum in angulo atrij. " Per quatuor angulos atrii erant atriola obsepta quadraginta cubitorum longitudinis & triginta latitudinis: mensura vna erat quatuor atriolis. " Et parietes facti erant circumcirca quadraginta cubitorum per circuitum. " Et dixit ad me: Iste est locus præparatus ad coquendum, in quo coquent ministri domus victimas sanctificatas populi.

CAP. XLVII.

ET conuertit me ad portam domus, & ecce aquæ egrediebantur de sub limine domus ab Oriente: erat enim facies domus ad Orientem; aquæ autem descendebant inferius à latere liminis domus ad dexteram ab Australi parte altaris.
" Et eduxit me per viam portæ Aquilonis, & circumduxit me per viam exteriorem portæ exterioris, viam portæ quæ aperiebatur ad Orientem, & ecce aquæ egrediebantur à latere dextro.
" Cùm egrederetur vir ab Oriente & funiculus mensuræ erat in manu eius, & mensus est mille cubitos in cubito, & traduxit me per aquas vsque ad talos.

תרגום יונתן

[illegible]

Universidad de Deusto
Biblioteca

4 וַיָּמָד אֶלֶף וַיַּעֲבִרֵנִי בַּמַּיִם מַיִם בִּרְכָיִם וַיָּמָד אֶלֶף וַיַּעֲבִרֵנִי מֵי מָתְנָיִם׃

5 וַיָּמָד אֶלֶף נַחַל אֲשֶׁר לֹא־אוּכַל לַעֲבֹר כִּי־נָאֹו הַמַּיִם מֵי שְׁחוּ נַחַל אֲשֶׁר לֹא־יַעֲבֹר׃

6 וַיֹּאמֶר אֵלַי הֲרָאִיתָ בֶן־אָדָם וַיּוֹלִכֵנִי וַיְשִׁבֵנִי עַל־שְׂפַת הַנָּחַל׃

7 בְּשׁוּבֵנִי וְהִנֵּה אֶל־שְׂפַת הַנַּחַל עֵץ רַב מְאֹד מִזֶּה וּמִזֶּה׃

8 וַיֹּאמֶר אֵלַי הַמַּיִם הָאֵלֶּה יוֹצְאִים אֶל־הַגְּלִילָה הַקַּדְמוֹנָה וְיָרְדוּ עַל־הָעֲרָבָה וּבָאוּ הַיָּמָּה אֶל־הַיָּמָּה הַמּוּצָאִים וְנִרְפְּאוּ הַמָּיִם׃

9 וְהָיָה כָל־נֶפֶשׁ חַיָּה אֲשֶׁר־יִשְׁרֹץ אֲל כָּל אֲשֶׁר יָבוֹא שָׁם נְחָלִים יִחְיֶה וְהָיָה הַדָּגָה רַבָּה מְאֹד כִּי בָּאוּ שָׁמָּה הַמַּיִם הָאֵלֶּה וְנִרְפְּאוּ וְחַי כֹּל אֲשֶׁר־יָבוֹא שָׁמָּה הַנָּחַל׃

10 וְהָיָה עָמְדוּ עָלָיו דַּוָּגִים מֵעֵין גְּדִי וְעַד־עֵין עַגְלַיִם מִשְׁטוֹחַ לַחֲרָמִים יִהְיוּ לְמִינֵהוּ תִּהְיֶה דְגָתָם כִּדְגַת הַיָּם הַגָּדוֹל רַבְּרַבְּ מְאֹד׃

11 בִּצְאֹתָו וּגְבָאֵיו וְלֹא יִרְפְּאוּ לְמֶלַח נִתָּנוּ׃

12 וְעַל־הַנַּחַל יַעֲלֶה עַל־שְׂפָתוֹ מִזֶּה וּמִזֶּה כָּל־עֵץ מַאֲכָל לֹא־יִבּוֹל עָלֵהוּ וְלֹא־יִתֹּם פִּרְיוֹ לְחָדָשָׁיו יְבַכֵּר כִּי מֵימָיו מִן־הַמִּקְדָּשׁ הַמָּה יֹצְאִים וְהָיָה פִרְיוֹ לְמַאֲכָל וְעָלֵהוּ לִתְרוּפָה׃

13 כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה גֵּה גְּבוּל אֲשֶׁר תִּתְנַחֲלוּ אֶת־הָאָרֶץ לִשְׁנֵי עָשָׂר שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל יוֹסֵף חֲבָלִים׃

14 וְנָחַלְתֶּם אוֹתָהּ אִישׁ כְּאָחִיו אֲשֶׁר נָשָׂאתִי אֶת־יָדִי לְתִתָּהּ לַאֲבֹתֵיכֶם וְנָפְלָה הָאָרֶץ הַזֹּאת לָכֶם בְּנַחֲלָה׃

15 וְזֶה גְּבוּל הָאָרֶץ לִפְאַת צָפוֹנָה מִן־הַיָּם הַגָּדוֹל הַדֶּרֶךְ חֶתְלוֹן לְבוֹא צְדָדָה׃

4 Rursumque mensus est mille, & traduxit me per aquam vsque ad genua: & mensus est mille, & traduxit me per aquas vsque ad renes.

5 Et mensus est mille torrentem quem non potui pertransire, quoniam intumuerant aquæ profundi torrentis qui non poterat transuadari.

6 Et dixit ad me: Vidisti fili hominis? & eduxit me, & conuertit ad ripam torrentis.

7 Cumq; me conuertissem, ecce in ripa torrentis ligna multa nimis ex vtraque parte:

8 Et ait ad me: Aquæ istæ egrediuntur ad tumulos fabuli Orientales, & descendunt ad plana deserti, intrabunt mare, & exibunt & sanabuntur aquæ.

9 Et omnis anima viuens quæ serpit quocunque venerit torrens, viuet, & erunt pisces multi satis postquàm venerint illuc aquæ istæ. Et sanabuntur & viuent omnia ad quæ venerit torrens:

10 Et stabunt super illa piscatores. Ab Engadi vsque ad Engalim siccatio sagenarum erit. Plurimæ species erunt pisciū in eis sicut pisces maris magni, multitudo nimiæ.

11 In litoribus autem eius & in paludibus non sanabuntur, quia in salutem dabuntur.

12 Et super torrentem orietur in ripis eius ex vtraque parte omne lignum comestibile. non defluet foliū ex eo, & non deficiet fructus eius. Per singulos menses faciet fructum, quia aquæ eius de sanctuario egredientur. Et erunt fructus eius in cibum, & folia eius ad medicinam.

13 Hæc dicit Dominus Deus: Hic erit terminus in quo possidebitis terram in duodecim tribubus Israel, quia Ioseph accipiet duas portiones.

14 Possidebitis autem eam singuli sicut frater suus, super quam leuauit manum meam vt darem patribus vestris. Et cadet terra hæc vobis in possessionem.

15 Hic est autem terminus terræ ad plagam Septentrionalem à mari magno via Ethalon venientibus Sedada:

4 Et mensus est mille, & pertransiuit aquam vsque ad genua: et mensus est mille, & transiit aqua vsque ad lumbum.

5 Et mensus est mille, & non potuit pertransire vltrà, quia intumuerat aqua quasi impetus torrentis quem non pertransibunt.

6 Et dixit ad me: Vidisti fili hominis? & duxit me & conuertit ad ripam fluminis.

7 In conuersione mea & ecce in ripa fluminis arbores multæ valdè hinc & indè.

8 Et dixit ad me: Et aqua hæc quæ egreditur in Galilæam quæ ad Orientem, & quæ descendit in Arabiam, & venit vsque ad mare ad aquam exitus, & sanabunt aquæ:

9 Et erit omnis anima animalium bullientium super omnia super quæcunque abierit illuc fluuius, viuet. & erit illic piscis multus valdè. quia venit illuc aqua hæc, & sanabit & viuet: omne super quod vtique aduenerit fluuius illuc, viuet.

10 Et stabunt illic piscatores & Engaddi vsque ad Engalim siccatio sagenarum erit, iuxta eam erit, & pisces eius maris magni multitudo multa valdè.

11 Et in exitu eius & in conuersione eius, & in supereleuatione eius, non sanabunt, in sal deditæ sunt.

12 Et in flumine ascendet in ripa eius hinc & inde: omne lignum comestibile non veterascet super eos, neque deficiet fructus eius, renouationis suæ primitiua dabit. quia aquæ eorū ex sanctuario istæ egrediuntur. & erit fructus eorum in cibum, & ascensio eorum ad sanitatem.

13 Hæc dicit Dominus Deus: Hos terminos possidebitis terræ duodecim tribubus filiorum Israel, additamentum funiculi.

14 Et hereditabit eam vnusquisque sicut frater eius, in quam leuaui manum meam vt darem patribus eorum. & cadet terra hæc vobis in possessionem.

15 Et isti termini terræ quæ ad Aquilonem, à mari magno via Ethalon ingressus Sedada:

4 καὶ διεμέτρησεν χιλίους, καὶ διῆλθεν τὸ ὕδωρ ἕως τῶν γονάτων· καὶ διεμέτρησεν χιλίους καὶ διῆλθεν τὸ ὕδωρ ἕως ὀσφύος. 5 καὶ διεμέτρησεν χιλίους καὶ οὐκ ἠδυνάσθη διελθεῖν ἐπὶ ὅτι ἐξύβριζεν τὸ ὕδωρ ὡς ῥοῖζος χειμάρρου οὗ οὐ διαβήσονται.

6 καὶ εἶπεν πρός με, ἑώρακας υἱὲ ἀνθρώπους; ἤγαγέν με καὶ ἐπέστρεψε πρὸ τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ.

7 ἐν τῇ ἐπιστροφῇ μου καὶ ἰδοὺ ἐπὶ τοῦ χείλους τοῦ ποταμοῦ δένδρα πολλὰ σφόδρα ἔνθεν καὶ ἔνθεν.

8 καὶ εἶπεν πρός με, καὶ τὸ ὕδωρ τοῦτο τὸ ἐκπορευόμενον εἰς τὸν γαλιλαίαν τὸν πρὸς ἀνατολάς καὶ καταβαῖνον ἐπὶ τὸν ἀραβίαν, καὶ ἥξει ἕως ἐπὶ τὸν θάλασσαν ἐπὶ τὸ ὕδωρ τὸ ἀκκιθόλης, καὶ ὑγιάσει τὰ ὕδατα.

9 καὶ ἔσται πᾶσα ψυχὴ τῶν ζώων τῶν ἑλισσόντων ἐπὶ πάντα ἐφ' ἃ ἂν ἀπέλθῃ ἐκεῖ ὁ ποταμὸς ζήσεται. καὶ ἔσται ἐκεῖ ἰχθῦς πολὺς σφόδρα. ὅτι ἥκει ἐκεῖ τὸ ὕδωρ τοῦτο, καὶ ὑγιάσει καὶ ζήσεται πάντα ἐφ' ὃ ἂν ἐπέλθῃ ὁ ποταμὸς ἐκεῖ ζήσεται.

10 καὶ στήξονται ἐκεῖ ἁλιεῖς καὶ ἐγαδδὶ ἕως ἐν ἀγαλείμ ψυσμὸς σαγηνῶν ἔσται, καὶ αὐτὴ ἔσται ὡς οἱ ἰχθύες αὐτῆς ὁ θαλάσσης τὸ μεγάλης πλῆθος πολὺ σφόδρα.

11 καὶ ἐν τῇ ἀκκιθόλῃ αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ ἐπιστροφῇ αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ ὑπεραίρσει αὐτοῦ, οὐ μὴ ὑγιάσωσιν, εἰς ἅλας δέδονται.

12 καὶ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ ἀναβήσεται ἐπὶ τὸ χείλους αὐτοῦ ἔνθεν καὶ ἔνθεν πᾶν ξύλον βρώσιμον οὐ μὴ παλαιωθῇ ἐπ' αὐτοῦ οὐδὲ μὴ ἐκλείπῃ ὁ καρπὸς αὐτοῦ, τὸ καινὸν πληθος αὐτοῦ πρωτοβολήσει. διότι τὰ ὕδατα αὐτῶν ἐκ τῶν ἁγίων ταῦτα ἐκπορεύονται. καὶ ἔσται ὁ καρπὸς αὐτῶν εἰς βρῶσιν, καὶ ἀνάβασις αὐτῶν εἰς ὑγείαν.

13 τάδε λέγει κύριος ὁ θεός, ταῦτα τὰ ὅρια καταχληρονομήσετε τὴν γῆν ταῖς δώδεκα φυλαῖς τῶν υἱῶν ισραηλ, πρόσθεσις χοινίσματος.

14 καὶ καταχληρονομήσει αὐτὴν ἕκαστος καθὼς ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, εἰς ἣν ἦρα τὴν χεῖρά μου τοῦ δοῦναι τοῖς πατράσιν αὐτῶν. καὶ πεσεῖται ἡ γῆ αὕτη ὑμῖν ἐν κληρονομίᾳ.

15 καὶ ταῦτα τὰ ὅρια τῆς γῆς τῆς πρὸς βορραν, ἀπὸ τῆς θαλάσσης τῆς μεγάλης ὁδὸν αἰθαλὼν τῆς εἰσόδου σηδάδ·

תרגום יונתן

וּמִשַּׁח אַלְפָא וַאֲעִבְרַנִי בְּמַיָּא מֵי רְכוּבְיָא וּמִשַּׁח אַלְפָא וַאֲעִבְרַנִי מֵי חַרְצִין׃ 5 וּמִשַּׁח אַלְפָא נַחֲלָא וְלָא יְכִילְנָא לְמֶעְבַּר אֲרֵי אִתְרַבִּי נַחֲלָא וְלָא אִשְׁתְּכַח לְמֶעְבַּר אֶלָּא בְּשִׂיחָא׃ 6 וַאֲמַר לִי הַחֲזֵיתָא בַּר אֱנָשׁ וְאוֹבִלַנִי וַאֲתֵיבַנִי עַל כֵּיף נַחֲלָא׃ 7 כְּמֵיתָבִי וְהָא

וְהָא מִן קֳדָם דְּיָ אִתְגְּלִי לְמֶחֱמֵי לְאַבְהָתָכוֹן וְתִפְלַג אַרְעָא הָדָא לְכוֹן בַּאֲחָסָנָא׃

וְדֵין תְּחוּמָא דְּתִתְחַמּוֹן בַּהּ יָת אַרְעָא לְתַרֵי עַשְׂרָא שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל יוֹסֵף יְקַבֵּל תְּרֵין חוּלְקִין׃

וְתַחְסְנוּן יָתַהּ גְּבַר כְּאָחוּהִי דְּקִיפֵת בְּמֵימְרִי לְמִתַּן לְאַבְהָתְכוֹן וְתִפֹּל אַרְעָא הָדָא לְכוֹן בַּאֲחָסָנָא׃

וְדֵין תְּחוּמֵי אַרְעָא לְסִטְרָא צְפוֹנָא מִן יַמָּא רַבָּא אוֹרַח חֶתְלוֹן לְמֵעֱלֵי דְּצֶדָד׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 Et mensus est mille, & traduxit me per aquas vsque ad genua. & mensus est mille, & traduxit me per aquas vsque ad lumbos.

5 Et mensus est mille, & ecce torrens quem non potui pertransire, quia præualuerant aquæ aquæ natationis, torrens qui non potest transuadari.

6 Et dixit ad me: Nonne vidisti fili hominis? & duxit me & conuertit me ad ripam torrentis.

7 Et cùm reuertisus essem, ecce super ripam torrentis arbores multæ admodum hinc & indè.

8 Et dixit ad me: Aquæ istæ egrediuntur in tractum Orientalem, & descendunt ad planitiem, & intrant per mare in mare magnum; & egrediuntur & sanantur aquæ.

9 Et erit, omnis anima viuens quę serpit, in quemcunque locum intrauerint aquæ torrentis, viuet, & erunt pisces multi valdè; quia venient illuc aquæ istæ, & sanabuntur & permanebunt in omni loco quò intrauerint aquæ torrentis.

10 Et erit locus vbi stent piscatores ab Engadi & vsque ad Eneglaim: expansio piscatorum erit: secundùm species suas erunt pisces eorum sicut pisces maris magni multi nimis.

11 Piscinæ autem eius & paludes non sanabuntur, erunt enim in fodinas salis.

12 Et iuxta torrentem ascendet omne lignum in ripis eius hinc & indè: omnis arbor eius cuius fructus comeditur, non defluent folia, nec cessabunt fructus eius; per singulos menses faciet fructum, quia aquæ eius de sanctuario egredientur, & erunt fructus eius in cibum, & folia eius in medicinam.

13 Hæc dicit Dominus Deus: Hic est terminus in quo possidebitis terram per duodecim tribus Israel: Ioseph accipiet duas portiones.

14 Et possidebitis eam singuli sicut frater suus: quia iuraui in verbo meo quòd darem eam patribus vestris: & diuidetur terra ista vobis in hæreditatem.

15 Et iste est terminus terræ ad plagam Septentrionalem, à mari magno via Hethlon ad introitum Sedada.

Universidad de Deusto
Biblioteca

16 * חֲמָת בֵּרוֹתָה סִבְרַיִם אֲשֶׁר בֵּין־גְּבוּל דַּמֶּשֶׂק
וּבֵין גְּבוּל חֲמָת חָצֵר הַתִּיכוֹן אֲשֶׁר אֶל־גְּבוּל
חַוְרָן׃
17 * וְהָיָה גְּבוּל מִן־הַיָּם חֲצַר עֵינוֹן גְּבוּל דַּמֶּשֶׂק
וְצָפוֹן צָפוֹנָה וּגְבוּל חֲמָת וְאֵת פְּאַת צָפוֹן׃
18 * וּפְאַת קָדִים מִבֵּין חַוְרָן וּמִבֵּין דַּמֶּשֶׂק וּמִבֵּין הַגִּלְעָד
וּמִבֵּין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַיַּרְדֵּן מִגְּבוּל עַל־הַיָּם הַקַּדְמוֹנִי
תָּמֹדוּ וְאֵת פְּאַת קָדִימָה׃
19 * וּפְאַת נֶגֶב תֵּימָנָה מִתָּמָר עַד־מֵי מְרִיבוֹת
קָדֵשׁ נַחֲלָה אֶל־הַיָּם הַגָּדוֹל וְאֵת פְּאַת־תֵּימָנָה
נֶגְבָּה׃
20 * וּפְאַת־יָם הַיָּם הַגָּדוֹל מִגְּבוּל עַד־נֹכַח לְבוֹא
חֲמָת זֹאת פְּאַת־יָם׃
21 * וְחִלַּקְתֶּם אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת לָכֶם לְשִׁבְטֵי
יִשְׂרָאֵל׃
22 * וְהָיָה תַּפִּלוּ אֹתָהּ בְּנַחֲלָה לָכֶם וּלְהַגֵּרִים הַגָּרִים
בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר־הוֹלִדוּ בָנִים בְּתוֹכְכֶם וְהָיוּ לָכֶם
כְּאֶזְרָח בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אִתְּכֶם יִפְלוּ בְנַחֲלָה בְּתוֹךְ
שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל׃
23 * וְהָיָה בַּשֵּׁבֶט אֲשֶׁר־גָּר הַגֵּר אִתּוֹ שָׁם תִּתְּנוּ
נַחֲלָתוֹ נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִֹה׃

מח

1 * וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הַשְּׁבָטִים מִקְצֵה צָפוֹנָה אֶל־יַד
דֶּרֶךְ־חֶתְלֹן לְבוֹא־חֲמָת חֲצַר עֵינָן גְּבוּל דַּמֶּשֶׂק
צָפוֹנָה אֶל־יַד חֲמָת וְהָיוּ־לוֹ פְּאַת־קָדִים הַיָּם דָּן
אֶחָד׃
2 * וְעַל גְּבוּל דָּן מִפְּאַת קָדִים עַד־פְּאַת יָמָה
אָשֵׁר אֶחָד׃
3 * וְעַל גְּבוּל אָשֵׁר מִפְּאַת קָדִימָה וְעַד־פְּאַת־יָמָה
נַפְתָּלִי אֶחָד׃

16 * Emath, Berotha, Sabarim, quę est inter terminum Damasci, & confinium Emath domus Thichō quę est iuxta terminum Auran.
17 * Et erit terminus à Mari vsque ad atrium Enon terminus Damasci, & ab Aquilone ad Aquilonem terminus Emath, plaga Septentrionalis.
18 * Porrò plaga Orientalis de medio Auran de medio Damasci & de medio Galaad, & de medio terræ Israel, Iordanis disterminans ad mare Orientale metiemini plagam Orientalem.
19 * Plaga autem Australis Meridiana à Thamar vsque ad aquas contradictionis Cades, & torrens vsq; ad mare magnum. Et hæc est plaga ad Meridiem Australis.
20 * Et plaga maris mare magnum à confinio per directum, donec venias Emath, hæc est plaga maris.
21 * Et diuidetis terram istam vobis per tribus Israel:
22 * Et mittetis eam in hæreditatem vobis & aduenis qui accesserint ad vos, qui genuerint filios in medio vestrum, & erunt vobis sicut indigenæ inter filios Israel, vobiscum diuident possessionem in medio tribuum Israel.
23 * In tribu autem quacunque fuerit aduena, ibi dabitis possessionem illi, ait Dominus Deus.

CAP. XLVIII.

1 ET hæc nomina tribuum à finibus Aquilonis iuxta viam Ethalon pergentibus Emath atrium Enon terminus Damasci, ab Aquilone iuxta viam Emath, & erit ei plaga Orientalis Mare, Dan vna.
2 * Et à termino Dan, à plaga Orientali vsque ad plagam Maris, Aser vna.
3 * Et super terminum Aser, à plaga Orientali vsque ad plagam Maris, Neptalim vna.

תרגום יונתן

16 חֲמָת בֵּרוֹתָה סִבְרַיִם דְּבֵין תְּחוּם דַּמֶּשֶׂק וּבֵין תְּחוּם חֲמָת בְּרֵיכַת עַגְבָּאֵי דְעַל תְּחוּם חַוְרָן׃
17 וַיְהֵא תְּחוּמָא מִן יַמָּא חֲצַר עֵינוֹן תְּחוּם דַּמֶּשֶׂק וְצָפוֹנָא צָפוֹנָא וּתְחוּם חֲמָת וְיַת רוּחַ צָפוֹנָא׃
18 וְרוּחַ קְדוּמָא מִבֵּין חַוְרָן וּמִבֵּין דַּמֶּשֶׂק וּמִבֵּין גִּלְעָד וּמִבֵּין אַרְעָא בְּיִשְׂרָאֵל יַרְדְּנָא מִתְּחוּמָא עַד יַמָּא מַדְנְחָא תִּמְשְׁחוּן וְיַת רוּחַ קְדוּמָא׃
19 וְרוּחַ עֲבַר דְּרוּמָא מִיְּרִיחוֹ עַד מֵי מַצּוּת רֵקָם אַחְסָנָא לְיַמָּא רַבָּא וְיַת רוּחַ דָּרוֹמָא דְּדָרוֹמָא׃
20 וְרוּחַ מַעַרְבָא יַמָּא רַבָּא מִתְּחוּמָא עַד לִקְבִיל מַעֲלָנָא דַּחֲמָת דָּא רוּחַ מַעַרְבָא׃
21 וְתַפְלְגוּן יָתָהּ אַרְעָא הָדָא לְכוֹן לְשִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל׃
22 וַיְהֵא דְתַפְלְגוּן יָתָהּ בְּאַחְסָנָא לְכוֹן וּלְגִיּוֹרַיָּא דְּיִתְגַּיְּרוּן בֵּינֵיכוֹן דְּאוֹלִידוּ בְּנִין בֵּינֵיכוֹן וִיהוֹן לְכוֹן כְּיַצִּיבָא בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עִמְּכוֹן יְפַלְגוּן
בְּאַחְסָנָא בְּגוֹ שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל׃
23 וַיְהֵא שִׁבְטָא דְיִתְגַּיַּר גִּיּוֹרָא בְּגַוֵּהּ תַּמָּן תִּתְּנוּן אַחְסַנְתֵּיהּ אָמַר יְיָ אֱלֹהִים׃

מח

1 וְאִלֵּין שְׁמָהָת שִׁבְטַיָּא מִסְיָפֵי צָפוֹנָא עַל תְּחוּם אוֹרַח חֶתְלוֹן מַעֲלָנָא דַּחֲמָת חֲצַר עֵינָן תְּחוּם דַּמֶּשֶׂק צָפוֹנָא עַל תְּחוּם חֲמָת
וַיְהוֹן לְהוֹן רוּחַ קְדוּמָא מַעַרְבָא דָן חַד׃
2 וְעַל תְּחוּם דָּן מֵרוּחַ מַדְנְחָא עַד רוּחַ מַעַרְבָא אָשֵׁר חַד׃
3 וְעַל תְּחוּם אָשֵׁר מֵרוּחַ קְדוּמָא וְעַד רוּחַ מַעַרְבָא נַפְתָּלִי חַד׃

16 * Emath, Berotha, Sabarim, quæ inter terminos Damasci & inter terminos Emath atria Thicon, quæ sunt super terminos Auranitidis.
17 * Hi termini à mari ab atrio Enam termini Damasci. & quæ ad Aquilonem & termini Emath qui ad Aquilonem,
18 * Qui ad Orientem inter Auranitidem et inter Damascum, & inter Galaaditidem; & inter terram Israel. Iordanis determinat ad mare quod ad Orientem palmarum. hæc quæ ad Orientem:
19 * Et hæc quæ ad Austrum & Aphricum, à Theman & palmis, vsque ad aquam Mariboth Cades extendens ad mare magnum. hæc pars Auster & Aphricus,
20 * Hæc pars maris magni determinat. vsque ad contra introitum Emath vsque ad introitum eius. ista sunt quæ ad mare.
21 * Et diuidetis terram hanc ipsis tribubus Israel.
22 * Mittetis eam in sorte vobis & proselytis habitantibus in medio vestrum, qui genuerunt filios in medio vestri. & erunt vestri quasi indigenæ in filiis Israel; vobiscum comedent in hæreditate in medio tribuum Israel:
23 * Et erunt in tribu aduenarum, in aduenis qui cum eis, ibi dabitis hæreditatem eis, dicit Dominus Deus.

CAP. XLVIII.

1 ET hæc nomina tribuum. ab initio quod ad Aquilonem secundùm partem descensus diuidentis ad introitum Emath atrij Enon terminus Damasci ad Aquilonem. iuxta partem Emath atrij, & erunt eis quæ ad Orientem vsque ad mare, Dan vna.
2 * Et à terminis Dan quę ad Orientem vsque ad mare, Aser vna.
3 * Et à terminis Aser ab his quę ad Orientem vsque ad ea quæ ad mare, Nephthalim vna.

16 * αἰμὰθ βεροθὰ, Σαβαρίμ, τὰ ἀναμέσον ὁρίων δαμασκοῦ καὶ ἀναμέσον ὁρίων ἠμαθὶ αὐλαὶ τοῦ θίχων, αἳ εἰσὶν ἐπάνω τῶν ὁρίων αὐρανιτίδος.
17 * ταῦτα τὰ ὅρια ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἀπὸ τῆς αὐλῆς τοῦ αἰνὰν ὅρια δαμασκοῦ, καὶ τὰ πρὸς βορρᾶν καὶ τὰ ὅρια αἰμὰθ τὰ πρὸς βορρᾶν
18 * τὰ πρὸς ἀνατολὰς ἀναμέσον τῆς αὐρανιτίδος, καὶ ἀναμέσον δαμασκοῦ καὶ ἀναμέσον τῆς γαλααδίτιδος, καὶ ἀναμέσον τῆς γῆς τοῦ ἰσραήλ. ἰορδάνης διορίζει ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν πρὸς ἀνατολὰς φοινίκων. ταῦτα τὰ πρὸς
19 ἀνατολάς, * καὶ ταῦτα τὰ πρὸς νότον καὶ λίβα, ἀπὸ θαιμὰν καὶ φοινίκων, ἕως ὕδατος μαριβὼθ κάδης παρεκτεῖνον ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν μεγάλην. τοῦτο τὸ μέρος νότος καὶ λίψ,
20 * τοῦτο τὸ μέρος τῆς θαλάσσης τῆς μεγάλης ὁρίζει· ἕως κατέναντι τῆς εἰσόδου ἠμὰθ ἕως εἰσόδου αὐτοῦ. ταῦτά ἐστιν τὰ πρὸς θάλασσαν,
21 * καὶ διαμερεῖτε τὴν γῆν ταύτην αὐτοῖς ταῖς φυλαῖς τοῦ ἰσραήλ.
22 * βαλεῖτε αὐτὴν κλήρῳ ὑμῖν καὶ τοῖς προσηλύτοις τοῖς παροικοῦσιν ἐν μέσῳ ὑμῶν, οἵτινες ἐγέννησαν υἱοὺς ἐν μέσῳ ὑμῶν. καὶ ἔσον ὑμῶν ὡς αὐτόχθονες ἐν τοῖς υἱοῖς τοῦ ἰσραὴλ μεθ' ὑμῶν φάγον ἐν κληρονομίᾳ ἐν μέσῳ τῶν φυλῶν τοῦ ἰσραήλ,
23 * καὶ ἔσονται ἐν φυλῇ προσηλύτων, ἐν τοῖς προσηλύτοις τοῖς μετ' αὐτῶν ἐκεῖ δώσετε κληρονομίαν αὐτοῖς, λέγει κύριος ὁ θεός.

μή.

1 * Καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν φυλῶν. ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς πρὸς βορρᾶν κατὰ μέρος τῆς καταβάσεως τοῦ περιχίζοντος ἐπὶ τὴν εἴσοδον τῆς ἠμὰθ αὐλῆς τοῦ αἰνὼν ὅριον δαμασκοῦ πρὸς βορρᾶν. κατὰ μέρος ἠμὰθ αὐλῆς, καὶ ἔσται αὐτοῖς τὰ πρὸς ἀνατολὰς ἕως πρὸς θάλασσαν, δὰν μία.
2 * καὶ ἀπὸ τῶν ὁρίων τοῦ δὰν τὰ πρὸς ἀνατολὰς ἕως πρὸς θάλασσαν, ἀσὴρ μία.
3 * καὶ ἀπὸ τῶν ὁρίων ἀσὴρ ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολὰς ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν, νεφθαλεὶμ μία.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Hamath, Beroth, Sebarim, quæ est inter terminum Damasci, & inter terminum Hamath, piscina Agbitica, quę est iuxta terminum Hauran.
17 Et erit terminus à mari in Hasarenan & terminus Damasci: & ab Aquilone in Aquilonem & terminus Hamath & plaga Septentrionalis.
18 Et plagam Orientalem de medio Hauran, & de medio Damasci, & de medio Gilgad, & de medio terræ Israel ad Iordanem, à termino qui est ad mare Orientale metiemini, & plagam Orientalem.
19 Plagam autem lateris Australis ab Iericho vsque ad aquas contradictionis Cades, possessionem vsque ad mare magnum, & plagam Meridionalem Austri.
20 Et à plaga Occidentali mare magnum, à termino vsque eregione introitus Hamath: hæc est plaga Occidentalis.
21 Et diuidetis terram istam vobis per tribus Israel.
22 Et erit cùm diuidetis eam vobis in hęreditatem & proselytis qui peregrinantur inter vos, qui genuerunt filios inter vos, & erunt vobis sicut indigenæ in filiis Israel, vobiscum diuident possessionem in medio tribuum Israel.
23 Et in quacunque tribu fuerit proselytus, ibi dabitis ei possessionem, ait Dominus Deus.

CAP. XLVIII.

1 ET hæc sunt nomina tribuum: à finibus Aquilonis iuxta terminum viæ Hethlon ad introitum Hamath, Hasarenan terminus Damasci ab Aquilone, iuxta terminum Hamath erit ei à plaga Orientali in Occidentem, Dan vna.
2 Et iuxta terminum Dan à plaga Orientali vsque ad plagam Occidentalem, Asser vna.
3 Et iuxta terminum Asser à plaga Orientali vsque ad plagam Occidentalem, Neptali vna.

Universidad de Deusto
Biblioteca

4 * וְעַל גְּבוּל נַפְתָּלִי מִפְּאַת קָדְמָה עַד־פְּאַת יָמָּה
מְנַשֶּׁה אֶחָד׃
5 * וְעַל גְּבוּל מְנַשֶּׁה מִפְּאַת קָדְמָה עַד־פְּאַת יָמָּה
אֶפְרַיִם אֶחָד׃
6 * וְעַל גְּבוּל אֶפְרַיִם מִפְּאַת קָדִים וְעַד־פְּאַת־יָמָּה
רְאוּבֵן אֶחָד׃
7 * וְעַל גְּבוּל רְאוּבֵן מִפְּאַת קָדִים עַד־פְּאַת יָמָּה
יְהוּדָה אֶחָד׃
8 * וְעַל גְּבוּל יְהוּדָה מִפְּאַת קָדִים עַד־פְּאַת יָמָּה
תִּהְיֶה הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר־תָּרִימוּ חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף
רֹחַב וְאֹרֶךְ כְּאַחַד הַחֲלָקִים מִפְּאַת־קָדִימָה עַד־
פְּאַת־יָמָּה וְהָיָה הַמִּקְדָּשׁ בְּתוֹכָהּ׃
9 * הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תָּרִימוּ לַיהוָה אֹרֶךְ חֲמִשָּׁה
וְעֶשְׂרִים אֶלֶף וְרֹחַב עֲשָׂרֶת אֲלָפִים׃
10 * וְלָאֵלֶּה תִּהְיֶה תְּרוּמַת־הַקֹּדֶשׁ לַכֹּהֲנִים
צָפוֹנָה חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף וְיָמָּה רֹחַב
עֲשָׂרֶת אֲלָפִים וְקָדִימָה רֹחַב עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים
וְנֶגְבָּה אֹרֶךְ חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף וְהָיָה מִקְדַּשׁ
יְהוָה בְּתוֹכוֹ׃
11 * לַכֹּהֲנִים הַמְקֻדָּשׁ מִבְּנֵי צָדוֹק אֲשֶׁר שָׁמְרוּ
מִשְׁמַרְתִּי אֲשֶׁר לֹא־תָעוּ בְּתָעוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר
תָּעוּ הַלְוִיִּם׃
12 * וְהָיְתָה לָהֶם תְּרוּמִיָּה מִתְּרוּמַת הָאָרֶץ קֹדֶשׁ
קָדָשִׁים אֶל־גְּבוּל הַלְוִיִּם׃
13 * וְהַלְוִיִּם לְעֻמַּת גְּבוּל הַכֹּהֲנִים חֲמִשָּׁה
וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אֹרֶךְ וְרֹחַב עֲשָׂרֶת אֲלָפִים כָּל־
אֹרֶךְ חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף וְרֹחַב עֲשָׂרֶת
אֲלָפִים׃
14 * וְלֹא־יִמְכְּרוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא־יָמֵר וְלֹא־יַעֲבֹר רֵאשִׁית
הָאָרֶץ כִּי־קֹדֶשׁ לַיהוָה׃

4 * Et ſuper terminum Neptalim, à plaga Orientali vſque ad plagam maris, Manaſſe vna.
5 * Et ſuper terminum Manaſſe, à plaga Orientali vſq; ad plagam maris, Ephraim vna.
6 * Et ſuper terminum Ephraim à plaga Orientali vſque ad plagam maris, Ruben vna.
7 * Et ſuper terminum Ruben, à plaga Orientali vſque ad plagam maris, Iuda vna.
8 * Et ſuper terminum Iuda, à plaga Orientali vſque ad plagam maris, erunt primitiæ quas ſeparabitis viginti quinque millibus latitudinis & longitudinis, & ſingulæ partes à plaga Orientali vſque ad plagam maris. Et erit ſanctuarium in medio eius.
9 * Primitiæ quas ſeparabitis Domino longitudo viginti quinque millibus, & latitudo decem millibus.
10 * Hæ autem erunt primitiæ ſanctuarij Sacerdotum ad Aquilonem viginti quinque millia, & ad mare latitudo decem millia. Sed ad Orientem latitudinis decem millia, & ad Meridiem longitudinis viginti quinque millia. Et erit ſanctuarium Domini in medio eius.
11 * Sacerdotibus ſanctuarium erit de filiis Sadoch, qui cuſtodierunt cæremonias meas, & non errauerunt cùm errarent filij Iſrael, ſicut errauerunt & Leuitæ.
12 * Et erunt primitiæ de primitiis terræ ſanctum ſanctorum, iuxta terminum Leuitarum.
13 * Sed & Leuitis ſimiliter iuxta fines Sacerdotum viginti quinque millia longitudinis, & latitudinis decem millia. Omnis longitudo viginti quinque millia, & latitudo decem millium.
14 * Et non venundabunt ex eo, neque transferentur primitiæ terræ, quia ſanctificatæ ſunt Domino.

תרגום יונתן

4 על תחום נפתלי מרוח קדומא עד רוחא מערבא חד שבט מנשה׃
5 על תחום מנשה מרוח קדומא עד רוחא מערבא אפרים חד׃ 6 ועל תחום אפרים מרוח קדומא עד רוחא מערבא ראובן חד׃
7 על תחום ראובן מרוח קדומא עד רוחא מערבא יהודה חד׃
8 על תחום יהודה מרוח קדומא עד רוחא מערבא יהון ערוניא דתפרשון עשרין וחמש אלפין פותיא ואורכא כחד מן חלקיא
דמתפלגין מרוח קדומא עד רוחא מערבא יהי אפרשותא דתפרשון עשרין וחמש אלפין פותיא ואורכא כחד מן חלקיא
דמתפלגין מרוח קדומא עד רוחא מערבא ויהי מקדשא בגויה׃
9 אפרשותא דתפרשון קדם יי אורכא עשרין וחמשא אלפין ופותיא עשרא אלפין׃
10 ולאלין יהי אפרשותא דמקדשא לכהניא לצפונא עשרין וחמשא אלפין ולמערבא עשרא אלפין ולמדנחא פותיא עשרא אלפין
ולדרומא אורכא עשרין וחמשא אלפין ויהי מקדשא דייי בגויה׃
11 לכהניא דקדישין מבני צדוק דנטרו מימרי דלא טעו בסטעי בני ישראל כמא דטעו לויאי׃
12 ויהי להום מאפרשותא דארעא קודש קדישין על תחום לויאי׃
13 ולא יזבנון מנה ולא יחליף ולא יעבר ריש ארעא ארי קדשא קדם יי׃

4 * Et à terminis Nephthalim ab Oriente vſque ad ea quæ ad mare, Manaſſe vna.
5 * Et à terminis Manaſſe ab Oriente vſque ad ea quæ ad mare, Ephraim vna.
6 * Et à terminis Ephraim ab his quæ ad Orientem vſque ad ea quæ ad mare, Ruben vna.
7 * Et à terminis Ruben ab his quæ ad Orientem vſque ad ea quæ ad mare, Iuda vna.
8 * Et à terminis Iuda ab his quæ ad Orientem quidem ſit tritium ſeparationis quinque & viginti millia latitudo, & longitudo ſicut vna partium ab his quæ ad Orientem & vſque ad ea quæ ad mare. & erit ſanctum in medio eorum:
9 * Primitiæ quas ſeparabunt Domino longitudo quinque & viginti millia, & latitudo decem millia.
10 * Et hæ primitiæ ſanctificationis Sacerdotibus ad Aquilonem viginti quinque millia, & ad mare latitudo decem millia, & ad Orientem latitudo decem millia, & ad Meridiem viginti quinque millia. & mons ſanctus erit in medio eius
11 * Sacerdotibus ſanctificatis filiis Sadoch cuſtodientibus domus cuſtodias qui non errauerunt in errore filiorum Iſrael, quemadmodum errauerunt Leuitæ.
12 * Et erunt eis primitiæ datæ ex primitiis terræ ſanctum ſanctorum à terminis Leuitarum.
13 * At Leuitis quæ ſunt iuxta terminos Sacerdotum longitudo viginti quinque millia, & latitudo decem millia, omnis longitudo viginti quinque millia, & latitudo viginti millia.
14 * Non venundabuntur ex eo, neque mutabuntur, neque auferentur primitiæ terræ, quia ſanctum eſt Domino.

4 * καὶ ἀπὸ τῶν ὀρίων νεφθαλεὶμ ἀπὸ ἀνατολῶν ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν, μανασσῆ μία.
5 * καὶ ἀπὸ τῶν ὀρίων μανασσῆ ἀπὸ ἀνατολῶν ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν, ἐφραὶμ μία.
6 * καὶ ἀπὸ τῶν ὀρίων ἐφραὶμ ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολὰς ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν, ῥουβὴλ μία.
7 * καὶ ἀπὸ τῶν ὀρίων ῥουβὴλ ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολὰς ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν, ἰούδα μία.
8 * καὶ ἀπὸ τῶν ὀρίων ἰούδα ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολὰς μὲν εἰπεῖν ἀρχὴ τοῦ ἀφορισμοῦ πεντε καὶ εἴκοσι χιλιάδες διέξοδος, καὶ μῆκος κατὰ μίαν τῶν μεριδίων ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολὰς καὶ ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν· καὶ ἔσται τὸ ἅγιον ἐν μέσῳ αὐτῶν,
9 * ἀπαρχὴ τοῦ ἀφορισμοῦ τῷ κυρίῳ μῆκος πεντε καὶ εἴκοσι χιλιάδες καὶ τὸ εὖρος δέκα χιλιάδες.
10 * καὶ αὗται αἱ ἀπαρχαὶ τοῦ ἁγιάσματος τοῖς ἱερεῦσιν πρὸς βορραν, εἴκοσι πεντε χιλιάδες καὶ πρὸς θάλασσαν τὸ εὖρος δέκα χιλιάδες, καὶ πρὸς ἀνατολὰς τὸ εὖρος δέκα χιλιάδες, καὶ πρὸς νότον εἴκοσι πεντε χιλιάδες. καὶ τὸ ὄρος τὸ ἅγιον ἔσται ἐν μέσῳ αὐτοῦ
11 * τοῖς ἱερεῦσι τοῖς ἡγιασμένοις υἱοῖς Σαδδουχ τοῖς φυλάσσουσι τὰ δίκαια τὰς φυλακὰς οἵτινες οὐκ ἐπλανήθησαν ἐν τῇ πλανήσει υἱῶν Ισραηλ οὐ τρόπον ἐπλανήθησαν οἱ λευῖται.
12 * Ἔσται αὐτοῖς ἡ ἀπαρχὴ δεδομένη ἐκ τῶν ἀπαρχῶν τῆς γῆς ἅγιον ἁγίων ἀπὸ τῶν ὁρίων τῶν λευιτῶν.
13 Τοῖς δὲ λευίταις τὰ ἐχόμενα τῶν ὁρίων τῶν ἱερέων μῆκος εἴκοσι πεντε χιλιάδες, καὶ εὖρος δέκα χιλιάδες, πᾶν τὸ μῆκος εἴκοσι πεντε χιλιάδες, καὶ εὖρος εἴκοσι χιλιάδες.
14 * οὐ πραθήσεται ἐξ αὐτοῦ, οὐδὲ καταμετρηθήσεται οὐδὲ ἀφαιρεθήσεται τὰ πρωτογενήματα τῆς γῆς, ὅτι ἅγιόν ἐστι τῷ κυρίῳ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 Et iuxta terminum Neptali à plaga Orientali vſque ad plagam Occidentalem, Manaſſe vna.
5 Et iuxta terminum Manaſſe à plaga Orientali vſque ad plagam Occidentalem, Ephraim vna.
6 Et iuxta terminum Ephraim à plaga Orientali vſque ad plagam Occidentalem, Ruben vna.
7 Et iuxta terminum Ruben à plaga Orientali vſque ad plagam Occidentalem, Iuda vna.
8 Et iuxta terminum Iuda à plaga Orientali vſq; ad plagam Occidentalem erit ſeparatio quam ſeparabitis, viginti quinque milliũ latitudinis, longitudinis verò ſicut vnius ex aliis partibus à plaga Orientali vſque ad plagam Occidentalem: & erit via ſtrata ſanctuarij in medio eius.
9 Separatio quam ſeparabitis coram Domino, habebit longitudinem viginti quinque millium, & latitudinem decem millium.
10 Et his erit ſeparatio ſancta *nempe* Sacerdotibus: ad Aquilonem *longitudinis* viginti quinque millium, & ad Occidentem latitudinis decem millium, & ad Orientem latitudinis decem millium, & ad Auſtrum longitudinis viginti quinque millium: & erit ſtrata via ſanctuarij in medio eius.
11 Sacerdotibus qui ſanctificati ſunt de filiis Sadok qui cuſtodierunt cuſtodiam verbi mei, & non errauerunt cùm errarent filii Iſrael ſicut errauerunt Leuitæ.
12 Et erit eis ſeparatio de ſeparatione terræ ſanctitas ſanctitatum iuxta terminum Leuitarum.
13 Et Leuitis iuxta terminum Sacerdotum viginti quinque millia longitudinis & latitudinis decem millia. omnis longitudo, viginti quinque millia, & latitudo decem millia.
14 Et non venundabunt ex eo, nec commutabunt; nec transferentur primitiæ terræ, quia ſanctificatæ ſunt coram Domino.

Universidad de Deusto
Biblioteca

15 * וַחֲמֵשֶׁת אֲלָפִים הַנּוֹתָר בָּרֹחַב עַל־פְּנֵי חֲמֵשָׁה
וְעֶשְׂרִים אֶלֶף חֹל־הוּא לָעִיר לְמוֹשָׁב וְלִמִגְרָשׁ
וְהָיְתָה הָעִיר בְּתוֹכָהּ׃
16 * וְאֵלֶּה מִדּוֹתֶיהָ פְּאַת צָפוֹן חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת
אֲלָפִים וּפְאַת נֶגֶב חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבָּעַת
אֲלָפִים וּמִפְאַת קְדִים חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים
וּפְאַת־יָמָּה חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים׃
17 * וְהָיָה מִגְרַשׁ לָעִיר צָפוֹנָה חֲמִשִּׁים וּמָאתָיִם
וְנֶגְבָּה חֲמִשִּׁים וּמָאתָיִם וְקִדְמָה חֲמִשִּׁים וּמָאתָיִם
וְיָמָּה חֲמִשִּׁים וּמָאתָיִם׃
18 * וְהַנּוֹתָר בָּאֹרֶךְ לְעֻמַּת תְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ עֲשָׂרֶת
אֲלָפִים קְדִימָה וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים יָמָּה וְהָיָה לְעֻמַּת
תְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ וְהָיְתָה תְבוּאָתָהּ לֶלֶחֶם לְעֹבְדֵי
הָעִיר׃
19 * וְהָעֹבֵד הָעִיר יַעַבְדֻהוּ מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל׃
20 * כָּל־הַתְּרוּמָה חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף בַּחֲמֵשֶׁת
וְעֶשְׂרִים אֶלֶף רְבִיעִית תָּרִימוּ אֶת־תְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ
אֶל־אֲחֻזַּת הָעִיר׃
21 * וְהַנּוֹתָר לַנָּשִׂיא מִזֶּה וּמִזֶּה לִתְרוּמַת הַקֹּדֶשׁ
וְלַאֲחֻזַּת הָעִיר אֶל־פְּנֵי חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף תְּרוּמָה
עַד־גְּבוּל קְדִימָה וְיָמָּה עַל־פְּנֵי חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים
אֶלֶף עַל־גְּבוּל יָמָּה לְעֻמַּת חֲלָקִים לַנָּשִׂיא וְהָיְתָה
תְרוּמַת הַקֹּדֶשׁ וּמִקְדַּשׁ הַבַּיִת בְּתוֹכָהּ׃
22 * וּמֵאֲחֻזַּת הַלְוִיִּם וּמֵאֲחֻזַּת הָעִיר בְּתוֹךְ אֲשֶׁר
לַנָּשִׂיא יִהְיֶה בֵּין גְּבוּל יְהוּדָה וּבֵין גְּבוּל בִּנְיָמִן
לַנָּשִׂיא יִהְיֶה׃
23 * וְיֶתֶר הַשְּׁבָטִים מִפְאַת קֵדְמָה עַד־פְּאַת־יָמָּה
בִּנְיָמִן אֶחָד׃
24 * וְעַל גְּבוּל בִּנְיָמִן מִפְאַת קֵדְמָה עַד־פְּאַת־יָמָּה
שִׁמְעוֹן אֶחָד׃

15 * Quinque millia autem quę superfuerint
in latitudine per viginti quinque millia,
prophana erunt vrbis in habitaculum &
in suburbana. Et erit ciuitas in medio eius.
16 * Et hæ mensuræ eius. Ad plagam Sep-
tentrionalem quingenta & quatuor millia,
& ad plagam Meridianam quingenta &
quatuor millia, & ad plagam Orientalem
quingenta & quatuor millia, & ad plagam
Occidentalé quingenta & quatuor millia.
17 * Erunt autem suburbana ciuitatis ad
Aquilonem ducenta quinquaginta, & ad
C Meridiem ducenta quinquaginta, & ad O-
rientem ducenta quinquaginta, & ad mare
re ducenta quinquaginta.
18 * Quod autem reliquum fuerit in lon-
gitudine secundùm primitias sanctuarij
decem millia in Orientem, & decem mil-
lia in Occidentem erunt sicut primitiæ
ctuarij, & erunt fruges eius in panes
qui seruiunt ciuitati.
19 * Seruientes autem ciuitati operabun-
tur ex omnibus tribubus Israel.
20 * Omnes primitiæ viginti quinque mil-
lium per viginti quinque millia in qua-
drum separabuntur in primitias sanctua-
rij & in possessionem ciuitatis.
21 * Quod autem reliquum fuerit ex om-
pis erit ex omni parte primitiarum sanc-
ctuarij &possessionis ciuitatis ereguntur
ginti quinque millium primitiarum, vsq;
ad terminum Orientalem, sed & in mare
regione viginti quinque millium vsque ad
terminu maris, similiter in partibus prin-
cipis erit. Et erunt primitiæ sanctuarij &
sanctuarium templi in medio eius.
22 * De possessione autē Leuitarum, & de
possessione ciuitatis in medio partium
cipis erit inter terminum Iuda & inter ter-
minum Beniamin, & ad principem perti-
nebit.
23 * Et reliquis tribubus à plaga
Orientali vsq; ad plagam Occidentalem,
Beniamin vna.
24 * Et contra terminum Beniamin à pla-
ga Orientali vsque ad plagam Occidenta-
lem, Symeon vna.

תרגום יונתן

15 וְחַמְשַׁת אַלְפִין דְּאִשְׁתְּאַרוּ בְּפוּתְיָא עַל אַפֵּי עֶשְׂרִין וְחַמְשָׁא אַלְפִין לְחֻלָּא הוּא לְקַרְתָּא לְמוֹתַב וּלְרִוַח וִיהֵא כְּוֵיבִשׁ קַרְתָּא בְּגַוֵּיהּ ׃
16 וְאִלֵּין מִדּוֹהָא לְרוּחַ צְפוּנָא אַרְבַּע מְאָה וְחַמְשִׁין אַלְפִין וְחַמֵשׁ מְאָה וְאַרְבָּעָה אַלְפִין לְרוּחַ דָּרוֹמָא אַרְבַּע מְאָה וְחַמְשִׁין אַלְפִין וְחַמֵשׁ מְאָה וְאַרְבָּעָה אַלְפִין וּלְרוּחַ מַעְרְבָא אַרְבַּע מְאָה וְחַמְשִׁין אַלְפִין וְחַמֵשׁ מְאָה וְאַרְבָּעָה אַלְפִין וּלְרוּחַ מַדְנְחָא אַרְבַּע מְאָה וְחַמְשִׁין אַלְפִין וְחַמֵשׁ מְאָה ׃
17 וְיִהֵי פַּרְוָרָא לְקַרְתָּא לְצָפוֹנָא מָאתַן וְחַמְשִׁין וְלִדְרוֹמָא מָאתַן וְחַמְשִׁין וְלְמַעְרְבָא מָאתַן וְחַמְשִׁין וְלְמַדְנְחָא מָאתַן וְחַמְשִׁין ׃
18 וְיַתִּירָא בְּאוּרְכָּא לְקִבֵּיל אַפְרְשׁוּת קוּדְשָׁא עֲשָׂרָא אַלְפִין לְמַדְנְחָא עֲשָׂרָא אַלְפִין לְמַעְרְבָא וִיהֵא לְקִבֵּיל אַפְרְשׁוּת קוּדְשָׁא וְתֶהֱוֵי
19 אַפְרְשׁוּתָהּ לְלַחְמָא לְפָלְחֵי קַרְתָּא ׃
20 כָּל אַפְרְשׁוּתָא עֶשְׂרִין וְחַמְשָׁא אַלְפִין בְּחַמְשָׁא וְעֶשְׂרִין אַלְפִין אַפְרְשׁוּת קוּדְשָׁא לְאַחְסָנַת קַרְתָּא ׃
21 וְיַתִּירָא לְרַבָּא מִכָּא וּמִכָּא לְאַפְרְשׁוּת קוּדְשָׁא וּלְאַחְסָנַת קַרְתָּא לְקִבֵּיל חֲמֵשָׁא וְעֶשְׂרִין אַלְפִין אַפְרְשׁוּתָא עַד תְּחוּם מַדְנְחָא וּלְמַעְרְבָא
22 לְקִבֵּיל חֲמֵשָׁא וְעֶשְׂרִין אַלְפִין עַד תְּחוּם מַעְרְבָא לְקִבֵּיל חֻלָּקַיָּא לְרַבָּא וְהֵיכָלָא אַפְרְשׁוּת קוּדְשָׁא וְכֵיבִשׁ מִקְדְּשָׁא בְּגַוֵּיהּ ׃
23 וּמִבַּר לְוָיֵא וּמִבַּר קַרְתָּא בְּגַוֵּי דְּלִבְרָא יְהֵא בֵּין תְּחוּם יְהוּדָה וּבֵין תְּחוּם בִּנְיָמִן לְרַבָּא יְהֵא ׃
24 וְעַל תְּחוּם בִּנְיָמִן מִדִּנְחָא עַד רוּחַ מַעְרְבָא שִׁמְעוֹן חַד ׃

15 * τὰς δὲ ε. χιλιάδας τὰς περισσὰς ἐπὶ τὸ πλά-
τει ἐπὶ ταῖς ε. καὶ κ. χιλιάσι, ἀφορίσμα ἔσαι τῇ
πόλει εἰς τὴν κατοικίαν καὶ εἰς διάσημα αὐτῆ, καὶ ἔσαι ἡ
πόλις ἐν μέσῳ αὐτῆ.
16 * καὶ ταῦτα τὰ μέτρα αὐτῆς, ἀπὸ τῶν πρὸς βορρᾶ,
φ. καὶ τετρακισχίλιοι. καὶ ἀπὸ τῶν πρὸς νότον, φ. τέσσα-
κισχίλιοι, καὶ ἀπὸ τῶν πρὸς δυσμὰς, φ. καὶ δ. χιλιά-
δες, καὶ ἀπὸ τῶν πρὸς θάλασσαν τετρακισχίλιοι πεν-
τακόσιοι.
17 * καὶ ἔσαι διάσημα τῇ πόλει πρὸς βορρᾶν σν. καὶ
πρὸς νότον σν. καὶ πρὸς δυσμὰς σν. καὶ πρὸς θάλασ-
σαν σν.
18 * καὶ τὸ περισσὸν τοῦ μήκους τὸ ἐχόμενον τῶν ἀπαρ-
χῶν τῶν ἁγίων ι. χιλιάδες πρὸς θάλασσαν. καὶ ἔσον)
αἱ ἀπαρχαὶ τοῦ ἁγίου, καὶ ἔσαι τὰ γενήματα αὐτῆς εἰς
ἄρτους τοῖς ἐργαζομένοις τὴν πόλιν.
19 * ὁ δὲ ἐργαζόμενοι τὴν πόλιν ἐργῶνται αὐτὴν ἐκ
πασῶν φυλῶν τοῦ Ἰσραήλ.
20 * πᾶσα ἡ ἀπαρχὴ ε. καὶ κ. χιλιάδες ἐπὶ ε. καὶ
κ. χιλιάδας τετράγωνον ἀφορισθήν) αἱ ἀπαρχαὶ τοῦ ἁ-
γίου ἀπὸ τῆς καθεδρέσεως τῆς πόλεως.
21 * τὸ δὲ περισσὸν τῷ ἡγουμένῳ ἐκ τούτου καὶ ἐκ τούτου
ἐκ τῶν ἀπαρχῶν τοῦ ἁγίου, καὶ εἰς τὴν κατάρεσιν τῆς
πόλεως ἐπὶ ε. καὶ κ. χιλιάσας μῆκος ἕως τῶν ὁρίων
τῶν πρὸς δυσμὰς καὶ πρὸς θάλασσαν ἐπὶ ε. καὶ κ. χι-
λιάδας ἕως τῶν ὁρίων τῶν πρὸς θάλασσαν ἐχόμενα
τῶν μεριδίων τοῦ ἀφηγουμένου. καὶ ἔσαι ἡ ἀπαρχὴ τῶν
ἁγίων καὶ τὸ ἁγίασμα τοῦ οἴκου ἐν μέσῳ αὐτῆς.
22 * καὶ ἀπὸ τῶν λοιπῶν ἀπὸ τῆς καθεδρέσεως τῆς πό-
λεως ἐν μέσῳ τοῦ ἀφηγουμένου ἔσαι. δυναμένων τῶν ὁρίων
ἰούδα καὶ δυναμένων τῶν ὁρίων βενιαμείν, τῷ ἀφηγουμένῳ
ἔσαι.
23 * καὶ τὸ περισσὸν τῶν φυλῶν ἀπὸ τῶν πρὸς δυσμὰς
ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν, βενιαμεὶμ μία.
24 * καὶ ἀπὸ τῶν ὁρίων τῶν βενιαμεὶν ἀπὸ τῶν πρὸς ἀ-
νατολὰς ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν, συμεὼν μία.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 "Et quinque millia quæ superfunt in latitudine è regione viginti quinque millium, erunt prophana ad vrbem, ad habitaculum & ad suburbana. et erit strata via ciuitatis in medio eius. 16 "Et hæ sunt mensuræ eius: ad plagam Septentrionalem quatuor millia & quingenta; & ad plagam Meridionalem quatuor millia & quingenta; & à plaga Orientali quatuor millia & quingenta; & ad plagam Occidentalem itidem quatuor millia & quingenta. 17 "Et suburbanum vrbis ad Aquilonem erit ducentorum & quinquaginta; & ad Austrum ducentorum & quinquaginta; & ad Orientem ducentorum & quinquaginta; & ad Occidentem ducentorum & quinquaginta. 18 "Quod autem reliquum fuerit in longitudine secundum separationem sanctitatis, viginti millia ad Orientem, & viginti millia ad Occidentem; & erit iuxta separationem sanctitatis, eritque fructus eius in cibum his qui seruiunt in ciuitate. 19 "Et qui seruiunt in ciuitate, operabuntur eam ex omnibus tribubus Israel. 20 "Omnis separatio erit viginti quinque millium cum viginti quinque millibus: in quadrum separabitis separationem sanctitatis in possessionem ciuitatis. 21 "Et quod reliquum fuerit, principis erit hinc & inde in separationem sanctitatis & in possessionem ciuitatis è regione viginti quinque millium separationis vsque ad terminum Orientalem. Et ad Occidentem è regione viginti quinque millium vsque ad terminum Occidentis è regione vniuscuiusque partium, principis erit. Et erit separatio sancta, & via strata sanctuarij domus in medio eius. 22 "Et de possessione Leuitarum & de possessione ciuitatis in intermediis quæ principis erunt; quod fuerit inter terminum Iuda & terminum Beniamin, principis erit. 23 "Et reliquum tribuum, à plaga Orientali vsque ad plagam Occidentalem, Beniamin vna. 24 "Et iuxta terminum Beniamin à plaga Orientali vsque ad plagam Occidentalem, Simeon vna.

Universidad de Deusto
Biblioteca

25 ‡ Et super terminum Symeonis à plaga Orientali vsque ad plagam Occidentalem, Isachar vna.
26 ‡ Et super terminum Isachar à plaga Orientali vsque ad plagam Occidentalem, Zabulon vna.
27 ‡ Et super terminum Zabulon à plaga Oriétali vsque ad plagam maris, Gad vna.
28 ‡ Et super terminum Gad ad plagã Austri in meridiem. Et erit finis de Thamar vsque ad aquas contradictionis Cades, hæreditas contra mare magnum.
29 ‡ Hæc est terra quam mittetis in sortem tribubus Israel, & hæ partitiones earum, ait Dominus Deus.
30 ‡ Et hi egressus ciuitatis: A plaga Septentrionali quingentos quatuor millia mensurabis. ‡ Et portæ ciuitatis nominibus tribuum Israel. Portæ tres à Septentrione, porta Ruben vna, porta Iuda vna, porta Leui vna. ‡ Et ad plagam Orientalem quingẽtos & quatuor millia. Et portæ tres, porta Ioseph vna, porta Beniamin vna, porta Dan vna. ‡ Et ad plagam Meridianam quingentos & quatuor millia mensurę, & portæ tres; porta Symeonis vna, porta Issachar vna, porta Zabulon vna.
34 ‡ Et ad plagam Occidentalem quingentos & quatuor millia. Et portæ tres, porta Gad vna, porta Aser vna, porta Nephtalim vna.
35 ‡ Per circuitum decem & octo millia. Et nomen ciuitatis ex illa die Dominus ibidem.

25 ‡ וְעַל גְּבוּל שִׁמְעוֹן מִפְּאַת קָדִימָה עַד־פְּאַת יָמָּה
26 יִשָּׂשכָר אֶחָד׃ ‡ וְעַל גְּבוּל יִשָּׂשכָר מִפְּאַת
קָדִימָה עַד־פְּאַת־יָמָּה זְבוּלֻן אֶחָד׃
27 ‡ וְעַל־גְּבוּל זְבוּלֻן מִפְּאַת קָדִימָה עַת־פְּאַת־יָמָּה
28 גָּד אֶחָד׃ ‡ וְעַל גְּבוּל גָּד אֶל־פְּאַת נֶגֶב תֵּימָנָה
וְהָיָה גְּבוּל מִתָּמָר מֵי מְרִיבֹת קָדֵשׁ נַחֲלָה עַל־הַיָּם
29 הַגְּדוֹל׃ ‡ זֹאת הָאָרֶץ אֲשֶׁר־תַּפִּילוּ מַנְחָלָה
לְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל וְאֵלֶּה מַחְלְקוֹתָם נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה׃
30 ‡ וְאֵלֶּה תּוֹצְאֹת הָעִיר מִפְּאַת צָפוֹן חֲמֵשׁ מֵאוֹת
31 וַאַרְבַּעַת אֲלָפִים מִדָּה׃ ‡ וְשַׁעֲרֵי הָעִיר עַל־שְׁמוֹת
שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל שְׁעָרִים שְׁלוֹשָׁה צָפוֹנָה שַׁעַר רְאוּבֵן
אֶחָד שַׁעַר יְהוּדָה אֶחָד שַׁעַר לֵוִי אֶחָד׃
32 ‡ וְאֶל־פְּאַת קִדְמָה חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים
וּשְׁעָרִים שְׁלֹשָׁה וְשַׁעַר יוֹסֵף אֶחָד שַׁעַר בִּנְיָמִן אֶחָד
שַׁעַר דָּן אֶחָד׃
33 ‡ וּפְאַת־נֶגְבָּה חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים מִדָּה
וּשְׁעָרִים שְׁלֹשָׁה שַׁעַר שִׁמְעוֹן אֶחָד שַׁעַר יִשָּׂשכָר
אֶחָד שַׁעַר זְבוּלֻן אֶחָד׃
34 ‡ פְּאַת־יָמָּה חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים
שְׁעָרֵיהֶם שְׁלֹשָׁה שַׁעַר גָּד אֶחָד שַׁעַר אָשֵׁר אֶחָד
35 שַׁעַר נַפְתָּלִי אֶחָד׃ ‡ סָבִיב שְׁמֹנֶה־עָשָׂר אֶלֶף
וְשֵׁם־הָעִיר מִיּוֹם יְהוָה שָׁמָּה׃

תרגום יונתן

25 וְעַל תְּחוּם שִׁמְעוֹן מִדְּרוֹם מַדְנְחָא וְעַד רוּחַ מַעֲרְבָא יִשָּׂשכָר חַד׃ 26 וְעַל תְּחוּם יִשָּׂשכָר מִדְּרוֹם מַדְנְחָא עַד רוּחַ מַעֲרְבָא זְבוּלֻן חַד׃
27 וְעַל תְּחוּם זְבוּלֻן מִדְּרוֹם מַדְנְחָא עַד רוּחַ מַעֲרְבָא גָּד חַד׃ 28 וְעַל תְּחוּם גָּד לִדְרוֹם עֵבֶר נָגְבָּא וִיהֵי תְחוּמָא מִיַּרְחוֹ מַי מְצוּרָת
קָדֵשׁ נַחֲלָא עַל מַתְקְפַת קְרַת יַמָּא דְּהִפְלָגִין לְאַתְחָנָא לְשִׁבְמַיָּא דְּיִשְׂרָאֵל וְאִירִין פְּלָגְוָהוֹן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים׃
29 דָּא אַרְעָא דְּתַפְלְגוּן לְאַחְסָנָא לְשִׁבְמַיָּא דְּיִשְׂרָאֵל וְאִירִין פְּלָגְוָהוֹן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים׃
30 וְדֵין מִפְּקֵי קִרְתָּא מִרוּחַ צָפוּנָא אַרְבַּע מְאָה וְחַמְשִׁין אַלְפִין מִשְׁחָא׃
31 וְתַרְעֵי קִרְתָּא עַל שְׁמָהָת שִׁבְטַיָּא דְּיִשְׂרָאֵל תְּלָתָא תַּרְעִין תְּלָתָא פְּתִיחִין לְצִפּוּנָא תַּרְעָא רְאוּבֵן חַד תַּרְעָא יְהוּדָה חַד תַּרְעָא לֵוִי חַד׃
32 וּלְרוּחָא מַדִּנְחָא אַרְבַּע מְאָה אַלְפִין וְחַמֵּשׁ מְאָה וְתַרְעִין תְּלָתָא תַּרְעָא יוֹסֵף חַד תַּרְעָא בִּנְיָמִן חַד תַּרְעָא דָן חַד׃ 33 וּלְרוּחָא דָּרוֹמָא אַרְבַּע מְאָה
אַלְפִין וְחַמֵּשׁ מְאָה מִשְׁחָן וְתַרְעִין תְּלָתָא תַּרְעָא שִׁמְעוֹן חַד תַּרְעָא יִשָּׂשכָר חַד תַּרְעָא זְבוּלֻן חַד׃
34 וּלְרוּחָא מַעֲרְבָא אַרְבַּע מְאָה אַלְפִין וְחַמֵּשׁ מְאָה תַּרְעֵיהוֹן תְּלָתָא תַּרְעָא גָּד חַד תַּרְעָא אָשֵׁר חַד תַּרְעָא נַפְתָּלִי חַד׃
35 סְחוֹר סְחוֹר תְּמַנְיָא עֲשַׂר אַלְפִין וְשׁוּם קִרְתָּא יְהֵא מִיּוֹמָא דֵּין שְׁכִנְתֵּיהּ תַּמָּן׃

תם ספר יחזקאל

שקיא ומוגה עם רב עיון על ידי בנדיכטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכה
הואת במצור פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על
כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח׃

נ א ט

‡ Et à terminis Symeon ab his quæ ad Orientem vsque ad ea quæ ad mare, Issachar vna.
‡ Et à terminis Issachar ab his quæ ad Orientem vsque ad ea quæ ad mare, Zabulon vna.
‡ Et à terminis Zabulò ab his quæ ad Orientem vsque ad ea quæ ad mare, Gad vna.
‡ Et à terminis Gad vsque ea quæ ad Aphricum. Et erunt termini eius à Theman, & aqua Mariboth Cades hæreditatis, vsque ad mare magnum.
‡ Hæc terra quam iacietis in sorte tribubus Israel: & istæ diuisiones eorum, dicit Dominus Deus.
‡ Et iste exitus ciuitatis quæ ad Aquilonem quatuor millia & quingenti mensura.
‡ Et portæ ciuitatis in nominibus tribuum Israel, portæ tres ad Aquilonẽ, porta Ruben vna, & porta Iuda vna, & porta Leui vna.
‡ Et quæ ad Orientẽ quatuor millia et quingenti & portæ tres; porta Ioseph vna, & porta Beniamin vna, & porta Dan vna.
‡ Et quæ ad Austrum, quatuor millia & quingenti mensura, portæ tres; porta Symeon vna, porta Issachar vna, & porta Zabulon vna.
‡ Et quæ ad mare quatuor millia quingenti mensura, portæ tres; porta Gad vna, & porta Aser vna, & porta Nephtalim vna.
‡ Circuitus decem & octo millia, & nomen ciuitatis ex qua die fuerit erit nomen eius.

25 ‡ καὶ ἀπὸ τῶν ὁρίων τῶν συμεὼν ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολὰς ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν, ἰσαχὰρ μία.
26 ‡ καὶ ἀπὸ τῶν ὁρίων ἰσαχὰρ ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολὰς ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν, ζαβουλὼν μία.
27 ‡ καὶ ἀπὸ τῶν ὁρίων τῶν ζαβουλὼν ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολὰς ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν, γὰδ μία.
28 ‡ καὶ ἀπὸ τῶν ὁρίων γὰδ, ἕως τῶν πρὸς λίβα. καὶ ἔσται τὰ ὅρια ἀπὸ Θαμὰν ἕως ὕδατος μαριβὼθ κάδης κληρονομίας, ἕως τῆς θαλάσσης τῆς μεγάλης.
29 ‡ αὕτη ἡ γῆ ἣν βαλεῖτε ἐν κλήρῳ ταῖς φυλαῖς ἰσραήλ. καὶ οἱ διαμερισμοὶ αὐτῶν, λέγει κύριος ὁ θεός.
30 ‡ καὶ αὗται αἱ διεκβολαὶ τῆς πόλεως αἱ πρὸς βορρᾶ τετρακισχίλιοι καὶ πεντακόσιοι τῷ μέτρῳ.
31 ‡ καὶ αἱ πύλαι τῆ πόλεως ἐπ' ὀνόμασιν φυλῶν τοῦ ἰσραήλ, πύλαι τρεῖς πρὸς βορρᾶ. πύλη ῥουβὶν μία, καὶ πύλη ἰούδα μία, καὶ πύλη λευὶ μία.
32 ‡ καὶ τὰ πρὸς ἀνατολὰς τετρακισχίλιοι καὶ φ'. καὶ πύλαι τρεῖς. πύλη ἰωσὴφ μία, καὶ πύλη βενιαμὶν μία, καὶ πύλη δὰν μία.
33 ‡ καὶ τὰ πρὸς νότον τετρακισχίλιοι καὶ φ. μέτρῳ, πύλαι τρεῖς. πύλη συμεὼν μία, πύλη ἰσαχὰρ μία, καὶ πύλη ζαβουλὼν μία.
34 ‡ καὶ τὰ πρὸς θάλασσαν τετρακισχίλιοι πεντακόσιοι μέτρῳ, πύλαι τρεῖς, πύλη γὰδ μία, καὶ πύλη ἀσὴρ μία, καὶ πύλη νεφθαλεὶμ μία.
35 ‡ κύκλωμα ιη'. χιλιάδες καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως ἀφ' ἧς δ' ἡμέρας ἔσται (ἐκεῖ) ἔσαι τὸ ὄνομα αὐτῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

Et iuxta terminum Simeon à plaga Orientali vsque ad plagam Occidentalem, Issachar vna.
Et iuxta terminum Issachar à plaga Orientali vsque ad plagam Occidentalem, Zabulon vna.
Et iuxta terminum Zabulon à plaga Orientali vsque ad plagam Occidentalem, Gad vna.
Et iuxta terminum Gad ad plagam partis Australis; & erit terminus à Iericó vsque ad aquas contradictionis Cades, hæreditas vsque ad mare magnum.
Hæc est terra quam diuidetis in possessionem tribubus Israel, & hæ sunt diuisiones eorum, ait Dominus Deus.
Hi autem sunt egressus ciuitatis à plaga Septentrionali, quatuor millia & quingenta in mensura.
Et portæ ciuitatis erunt secundum nomina tribuum Israel; tres portæ apertæ ad Septentrionem; porta Ruben vna, porta Iuda vna, porta Leui vna.
Et ad plagam Orientalem quatuor millia & quingenta, & portæ tres; porta Ioseph vna, porta Beniamin vna, porta Dan vna.
Et ad plagã Australẽ quatuor millia & quingẽta in mensura, & portę tres; porta Simeon vna, porta Issachar vna, porta Zabulon vna.
Et ad plagam Occidentalem quatuor millia & quingenta, & portæ tres; porta Gad vna, porta Asser vna, porta Neptali vna.
Per circuitum decem & octo millia; & nomen ciuitatis declarabitur à die qua habitare fecerit Dominus maiestatem suam ibi.

FINIS LIBRI EZECHIELIS.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO
Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus

PROLOGVS S. HIERONYMI

IN DANIELEM PROPHETAM.

DANIELEM prophetam iuxta ſeptuaginta Interpretes Domini Saluatoris eccleſiæ non legunt, vtentes Theodotionis editione. Et hoc cur acciderit, neſcio. Siue enim quia ſermo Chaldaicus eſt, & quibuſdã proprietatibus à noſtro eloquio diſcrepat, noluerunt ſeptuaginta Interpretes eaſdem linguæ lineas in tranſlatione ſeruare; ſiue ſub nomine eorum ab alio neſcio quo, non ſatis Chaldæam linguam ſciente, editus eſt liber; ſiue aliquid cauſæ extiterit ignorans, hoc vnum affirmare poſſum, quòd multum veritate diſcordet, & recto iudicio repudiatus ſit. Sciendum quippe Danielem maximè & Eſdram Hebraicis quidem literis, ſed Chaldæo ſermone conſcriptos, & vnam Hieremiæ pericopen; Iob quoque cum Arabica linguæ plurimam habere ſocietatem. Denique & ego adoleſcentulus poſt Quintiliani & Tullij lectionem ac flores rhetoricos, cùm me in linguæ huius ſtrinum recluſiſſem, & multo ſudore multoque tempore vix cœpiſſem helantia ſtridentiaque verba reſonare, & quaſi per cryptam ambulans deſuper lumen aſpicerem; impegi nouiſſimè in Danielem. Et tanto affectus ſum, vt deſperatione ſubita omnem laborẽ veterem voluerim contemnere. Verum adhortãte me quodam Hebræo, & illud mihi crebrius lingua ingerente, Labor improbus omnia vincit; qui mihi videbar ſciolus inter Hebræos, cœpi rurſus diſcipulus eſſe Chaldaicus. Et, vt verũ fatear, vſque ad præſentem diem magis poſſum ſermonem Chaldaicum legere & intelligere quàm ſonare. Hæc idcirco refero, vt difficultatem vobis Danielis oſtenderem, quæ apud Hebræos nec Suſannæ habet hiſtoriam, nec Hymnorum puerorum, nec Belis draconisque fabulas; quas nos (quia in toto orbe diſperſæ ſunt) veru antepoſito easque iugulante ſubiecimus, ne videremur apud imperitos magnam partẽ voluminis detruncaſſe. Audiui ego quendam de præceptoribus Iudæorum, cùm Suſannæ derideret hiſtoriam, & Græco neſcio quo eam diceret eſſe cõfictam; illud opponere quod Origenes quoq; Africanus oppoſuit: Etymologias has ἀπὸ τοῦ πρίνου καὶ ἀπὸ τοῦ πρίσαι σχίσαι, de Græco ſermone deſcendere. Cuius rei nos intelligentiam noſtris poſſumus dare: vt verbi gratia, dicamus continuò de arbore ilice dixiſſe ei ilico pereas; & à lentiſco, in lentem te comminuat angelus, vel non lentus pereas; aut lentus, id eſt flexibilis, ducaris ad mortem; ſiue aliud quid ad laboris nomen conueniens. Deinde tantum fuiſſe otij tribus pueris cauillabatur, vt in camino æſtuantis incendij metro luderent, & per ordinẽ ad laudem Dei omnia elementa prouocarent. Aut quod miraculum diuinæque aſpirationis indicium, vel draconem interfectum offa picis, vel ſacerdotum Belis machinas deprehenſas; quę magis prudentia ſolertis viri quàm propheticæ tali eſſent ſpiritu perpetrata. Cùm verò ad Habacuc veniret & de Iudæa in Chaldæam raptũ diſcophorum lectitaret, quærebat exemplum vbi legiſſemus in toto veteri teſtamento quenquam ſanctorum graui volaſſe corpore, & in puncto horæ tanta terrarum ſpatia tranſiſſe. Cui cùm quidam è noſtris

ſtris ſatis ad loquendum promptulus Ezechielem adduxiſſet in medium, & diceret eum de Chaldæa in Iudæam fuiſſe tranſlatum; deriſit hominẽ, & ex ipſo volumine demonſtrauit Ezechielem in ſpiritu ſe vidiſſe tranſpoſitum. Denique & apoſtolum noſtrum, videlicet vt eruditum virum & qui legem ab Hebræis didiciſſet, non fuiſſe auſum affirmare ſe raptum in corpore, ſed dixiſſe: Siue in corpore ſiue extra corpus, neſcio; Deus ſcit. His & talibus argumentis apocryphas in libro Eccleſiæ fabulas arguebat. Super qua re lectoris arbitrio iudicium derelinquens, illud admoneo, non haberi Danielem apud Hebreos inter prophetas, ſed inter eos qui Hagiographa cõſcripſerũt. In tres ſiquidẽ partes omnis ab eis Scriptura diuiditur, in Legẽ, in Prophetas, & in Hagiographa, id eſt, in quinque & octo & in vndecim libros; de quo non eſt huius temporis diſſerere. Quæ autem ex hoc propheta imò contra hunc librum Porphyrius obiiciat, teſtes ſunt Methodius, Euſebius, & Apollinaris; qui multis verſuum millibus eius veſaniæ reſpondentes, neſcio an curioſo lectori ſatisfecerint. Vnde obſecro vos, ô Paula & Euſtochium, fundatis pro me ad Dominum preces, vt quandiu in hoc corpuſculo ſum, ſcribam aliquid gratum vobis, vtile Eccleſiæ, dignum poſteris. Præſentium quippe iudiciis oblatrantium non ſatis moueor, qui in vtranque partem aut amore labuntur aut odio.

Universidad de Deusto
Biblioteca

א

1 בשנת שלוש למלכות יהויקים
מלך יהודה בא נבוכדנאצר מלך
בבל ירושלם ויצר עליה׃
2 ויתן אדני בידו את יהויקים מלך יהודה
ומקצת כלי בית האלהים ויביאם ארץ שנער
בית אלהיו ואת הכלים הביא בית אוצר אלהיו׃
3 ויאמר המלך לאשפנז רב סריסיו להביא מבני
ישראל ומזרע המלוכה ומן הפרתמים׃
4 ילדים אשר אין בהם כל מאום וטובי מראה
ומשכלים בכל חכמה וידעי דעת ומביני מדע
ואשר כח בהם לעמד בהיכל המלך וללמדם ספר
ולשון כשדים׃ 5 ויומן להם המלך דבר יום ביומו
מפת בג המלך ומיין משתיו ולגדלם שנים שלוש
ומקצתם יעמדו לפני המלך׃
6 ויהי בהם מבני יהודה דניאל חנניה מישאל
ועזריה׃ 7 וישם להם שר הסריסים שמות וישם
לדניאל בלטשאצר ולחנניה שדרך ולמישאל
מישך ולעזריה עבד נגו׃ 8 וישם דניאל על
לבו אשר לא יתנאל בפתבג המלך וביין משתיו
ויבקש משר הסריסים אשר לא יתנאל׃
9 ויתן האלהים את דניאל לחסד ולרחמים לפני
שר הסריסים׃
10 ויאמר שר הסריסים לדניאל ירא אני את אדני
המלך אשר מנה את מאכלכם ואת משתיכם
אשר למה יראה את פניכם זעפים מן הילדים
אשר כגילכם והייתם את ראשי למלך׃ 11 ויאמר
דניאל אל המלצר אשר מנה שר הסריסים על
דניאל חנניה מישאל ועזריה׃ 12 נס נא את
עבדיך ימים עשרה ויתנו לנו מן הזרעים
ונאכלה ומים ונשתה׃ 13 ויראו לפניך מראינו
ומראה הילדים האכלים את פתבג המלך וכאשר
תראה עשה עם עבדיך׃
14 וישמע להם לדבר הזה ויבחנם ימים עשרה׃
15 ומקצת ימים עשרה נראה מראיהם טוב ובריאי
בשר מן כל הילדים האכלים את פתבג המלך׃
16 ויהי המלצר נשא את פתבגם ויין משתיהם
ונתן להם זרעונים׃

DANIEL PROPHETA.

CAP. I.

1 ANno tertio regni Ioachim
A regis Iuda, venit Nabu-
chodonosor rex Babylonis in
Hierusalē, & obsidebat eam.
2 Et tradidit Dominus in
manu eius Ioachim regem
Iudæ & partē vasorū domus Dei, & asportauit ea in terram Sennaar in domum dei
3 sui, & vasa intulit in domum thesauri dei sui. Et ait rex Asphenes præposito eunu-
chorum, vt introduceret de filiis Israel &
de semine regio, & tyrannorum,
4 Pueros in quibus nulla esset macula,
decoros forma, & eruditos omni sapientia,
cautos scientia & doctos disciplina, & qui
possent stare in palatio regis, vt doceret eos
literas & linguam Chaldæorum.
5 Et constituit eis rex annonam per sin-
gulos dies de cibis suis, & vino vnde ip-
sebat ipse, vt enutriti tribus annis, postea
starent in conspectu regis.
6 Fuerunt ergo inter eos de filiis Iuda
B Daniel, Ananias, Misael, & Azarias.
7 Et imposuit eis præpositus eunuchorum nomina; Danieli, Balthasar, Ananiæ
Sidrac; Misaeli, Misac; & Azariæ, Abdenago.
8 Proposuit autem Daniel in corde
suo ne pollueretur de mensa regis, neque
de vino potus eius, & rogauit eunuchorum præpositum ne contaminaretur.
9 Dedit autem Deus Danieli gratiam &
misericordiam in conspectu principis eunuchorum.
10 Et ait princeps eunuchorum ad Da-
C nielem: Timeo ego dominum meum re-
gem, qui constituit vobis cibum meum & potum vestrum; qui si viderit vultus vestros macilentiores præ cæteris adolescentibus cœtaneis
vestris, condemnabitis caput meum regi.
11 Et dixit Daniel ad Malassar, quem constituerat princeps eunuchorum super Daniel et Ananiel, Ananiam, Misaelem, & Aza-
riam:
12 Tenta nos obsecro seruos tuos dies decē, & dentur nobis leguminā ad vescen-
dum, & aqua ad bibendum.
13 Et contemplare vultus nostros & vul-
tus puerorum qui vescuntur cibo regio,
& sicut videris, facies cum seruis tuis.
14 Qui audito sermone huiusce modi,
tentauit eos diebus decem.
15 Post dies autem decem apparuerunt
D vultus eorum meliores & corpulentiores
præ omnibus pueris qui vescebantur cibo
regio.
16 Porrò Malassar rollebat cibaria & vinum
potus eorum, dabatque eis legumina.

DANIEL.

CAP. I.

1 IN anno tertio regni Ioachim
regis Iuda venit Nabuchodo-
nosor rex Babylonis in Hieru
salem, & obsidebat eam.
2 Et dedit Dominus in ma-
nu eius Ioachim regem Iuda,
& de parte vasorum domus Domini, et asportauit ea in terram Senaar domus Dei sui, &
vasa intulit in domum thesauri Dei sui.
3 Et ait rex Asphanez principi eunuchorum
suorum, vt introduceret de filiis captiuitatis
Israel, & de semine regni, & de tyrannis,
4 Iuuenes quibus non est in eis omnis macu-
la, & pulchros aspectu et intelligentes in omni
sapientia, & scientes scientiam & intelligentes
prudentiam, & quibus est robur eis, vt starent
in domo in conspectu regis, & vt docerent eos
literas & linguam Chaldæorum.
5 Et constituit eis rex quod diei quotidie à
mensa regis & à vino potus eius, & nutrire
eos annos tres, & post hec stare in conspectu regis.
6 Et fuit in eis de filiis Iuda Daniel &
Ananias & Misael & Azarias.
7 Et imposuit eis princeps eunuchorum no-
mina; Daniel Baltasar, & Ananiæ Sidrach, &
Misael Misac, & Azariæ Abdenago.
8 Et posuit Daniel in cor suum, vt non con-
taminaretur in mensa regis, & in vino potus
eius, rogauit principem eunuchorum vt non con
taminaretur.
9 Et dedit Deus Daniel in misericordiam &
miserationem in conspectu principis eunuchorū.
10 Et dixit princeps eunuchorū Danieli: Ti-
meo ego dominum meum regē, qui constituit ci-
bum vestrum et potum vestrum, ne quando vi-
deat facies vestras tristes præter pueros coæta-
neos vestros, & condemnetis caput meum regi.
11 Et dixit Daniel ad Malassar, quem consti-
tuit princeps eunuchorum super Daniel et Ana-
niam & Azariam & Misael.
12 Tenta obsecro seruos tuos dies decem, &
dent nobis de seminibus terræ, & comedemus,
& aquam bibemus.
13 Et appareant coram te vultus nostri, &
vultus puerorum comedentium mensam regis,
& sicut videris fac cum seruis tuis.
14 Et audiuit eum, & tentauit eos dies de-
cem.
15 Et post finem decem dierum visi sunt vul-
tus eorum boni & fortes carnibus super omnes
pueros comedentes mensam regis.
16 Et fuit Malassar auferens prandium eo-
rum, & vinum poculi eorum, & dabat eis
semina.

ΔΑΝΙΗΛ. κεφ. α'.

1 ΕΝ ἔτει τρίτῳ τῆς βασιλείας ἰωακὶμ
βασιλέως ἰούδα, ἦλθεν ναβουχοδονόσωρ
βασιλεὺς βαβυλῶνος εἰς ἱερουσαλήμ,
2 καὶ ἐπολιόρκει αὐτήν. καὶ ἔδωκεν κύριος ἐν
χερὶ αὐτοῦ τὸν ἰωακὶμ βασιλέα ἰούδα
ἀπὸ μερῶν τῶν σκευῶν οἴκου κυρίου, καὶ ἀπήνεγκεν αὐτὰ εἰς
γῆν σενααρ οἶκον θεοῦ αὐτοῦ, καὶ τὰ σκεύη εἰσήνεγκεν εἰς
τὸν οἶκον θησαυροῦ θεοῦ αὐτοῦ. 3 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς
τῷ ἀσφανὲζ τῷ ἀρχιευνούχῳ αὐτοῦ, εἰσαγαγεῖν ἀπὸ τῶν
υἱῶν αἰχμαλωσίας ἰσραὴλ καὶ ἀπὸ τοῦ σπέρματος τῆς βα-
4 σιλείας, καὶ ἀπὸ τῶν φαρθμεῖν, νεανίσκους οἷς οὐκ
ἔστιν ἐν αὐτοῖς πᾶς μῶμος, καὶ καλοὺς τῇ ὄψει καὶ συνιέν-
τας ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ γινώσκοντας γνῶσιν καὶ διανοουμέ-
νους φρονήσει, καὶ οἳς ἐστιν ἰσχὺς αὐτοῖς, ἑστάναι ἐν τῷ οἴκῳ
ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, καὶ διδάξαι αὐτοὺς γράμματα καὶ
5 γλῶσσαν χαλδαίων. καὶ διέταξεν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς τὸ
τῆς ἡμέρας καθ' ἡμέραν ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ βασι-
λέως, καὶ ἀπὸ τοῦ οἴνου τοῦ πόου αὐτοῦ, καὶ θρέψαι αὐτοὺς
ἔτη τρία, καὶ μετὰ ταῦτα στῆναι ἐνώπιον τοῦ βασιλέως.
6 καὶ ἐγένετο ἐν αὐτοῖς ἐκ τῶν υἱῶν ἰούδα δανιὴλ καὶ
ἀνανίας καὶ μισαὴλ καὶ ἀζαρίας.
7 καὶ ἐπέθηκεν αὐτοῖς ὁ ἀρχιευνοῦχος ὀνόματα, τῷ
δανιὴλ βαλτάσαρ, καὶ τῷ ἀνανίᾳ σεδράχ, καὶ τῷ μισαὴλ
μισάκ, καὶ τῷ ἀζαρίᾳ ἀβδεναγώ.
8 καὶ ἔθετο δανιὴλ ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ, ὡς ὁ μὴ
ἀλισγηθῇ ἐν τραπέζῃ τοῦ βασιλέως καὶ ἐν τῷ οἴνῳ τοῦ
πότου αὐτοῦ, ἠξίωσεν τὸν ἀρχιευνοῦχον ὡς ὁ μὴ ἀλισγηθῇ.
9 καὶ ἔδωκεν ὁ θεὸς τὸν δανιὴλ εἰς ἔλεον καὶ οἰκτιρμὸν
ἐνώπιον τοῦ ἀρχιευνούχου.
10 καὶ εἶπεν ὁ ἀρχιευνοῦχος τῷ δανιήλ· φοβοῦμαι ἐγὼ τὸν
κύριόν μου τὸν βασιλέα τὸν ἐκλέξασθαι τὴν ἐρωτικὴν ὑμῶν καὶ
τὴν ποσιν ὑμῶν μήποτε εἰδῇ τὰ πρόσωπα ὑμῶν σκυθρω-
πὰ παρὰ τὰ παιδάρια τὰ συνήλικα ὑμῶν, καὶ καταδικάσῃ-
τε τὴν κεφαλήν μου τῷ βασιλεῖ. 11 καὶ εἶπεν δανιὴλ πρὸς
μολσαρὸν ὃν καλέσησεν ὁ ἀρχιευνοῦχος τῷ δανιὴλ καὶ ἀνα-
νίαν καὶ ἀζαρίᾳ καὶ μισαήλ· 12 πείρασον δὴ σὺ τοὺς παῖδάς σε
ἡμέρας δέκα, καὶ δότωσαν ἡμῖν ἀπὸ σπερμάτων τῆς γῆς
καὶ φαγόμεθα, καὶ ὕδωρ πόμεθα. 13 καὶ ὀφθήτωσαν
ἐνώπιόν σου αἱ εἰδέαι ἡμῶν καὶ αἱ εἰδέαι τῶν παιδαρίων τῶν
ἐσθιόντων τὴν τραπέζαν τοῦ βασιλέως. καὶ καθὼς ἂν εἶ-
δῃς ποίησον μετὰ τῶν παίδων σου. 14 καὶ εἰσήκουσεν αὐ-
τῶν καὶ ἐπείρασεν αὐτοὺς ἡμέρας δέκα.
15 καὶ μετὰ τὸ τέλος τῶν δέκα ἡμερῶν ὡράθησαν
αἱ εἰδέαι αὐτῶν ἀγαθαὶ καὶ ἰσχυραὶ ταῖς σαρξὶν ὑπὲρ
πάντα τὰ παιδάρια τὰ ἐσθίοντα τὴν τραπέζαν τοῦ βασι-
16 λέως. καὶ ἐγένετο μελζαρὰ αἴρων τὸν θρῖμμον αὐτῶν καὶ τὸν οἶνον τοῦ πόματος αὐτῶν· καὶ ἐδίδει αὐτοῖς
σπέρματα

Universidad de Deusto
Biblioteca

17 * וְהַיְלָדִים הָאֵלֶּה אַרְבַּעְתָּם נָתַן לָהֶם הָאֱלֹהִים
מַדָּע וְהַשְׂכֵּל בְּכָל־סֵפֶר וְחָכְמָה וְדָנִיֵּאל הֵבִין
18 בְּכָל־חָזוֹן וַחֲלֹמוֹת׃ * וּלְמִקְצָת הַיָּמִים
אֲשֶׁר־אָמַר הַמֶּלֶךְ לַהֲבִיאָם וַיְבִיאֵם שַׂר הַסָּרִיסִים
19 לִפְנֵי נְבֻכַדְנֶצַּר׃ * וַיְדַבֵּר אִתָּם הַמֶּלֶךְ וְלֹא נִמְצָא
מִכֻּלָּם כְּדָנִיֵּאל חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה וַיַּעַמְדוּ
20 לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃ * וְכֹל דְּבַר חָכְמַת בִּינָה אֲשֶׁר־בִּקֵּשׁ
מֵהֶם הַמֶּלֶךְ וַיִּמְצָאֵם עֲשֶׂר יָדוֹת עַל כָּל־הַחַרְטֻמִּים
הָאַשָּׁפִים אֲשֶׁר בְּכָל־מַלְכוּתוֹ׃
21 * וַיְהִי דָנִיֵּאל עַד־שְׁנַת אַחַת לְכוֹרֶשׁ הַמֶּלֶךְ׃

ב

1 * וּבִשְׁנַת שְׁתַּיִם לְמַלְכוּת נְבֻכַדְנֶצַּר חָלַם נְבֻכַדְנֶצַּר
חֲלֹמוֹת וַתִּתְפָּעֶם רוּחוֹ וּשְׁנָתוֹ נִהְיְתָה עָלָיו׃
2 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לִקְרֹא לַחַרְטֻמִּים וְלָאַשָּׁפִים
וְלַמְכַשְּׁפִים וְלַכַּשְׂדִּים לְהַגִּיד לַמֶּלֶךְ חֲלֹמֹתָיו וַיָּבֹאוּ
3 וַיַּעַמְדוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃ * וַיֹּאמֶר לָהֶם הַמֶּלֶךְ חֲלוֹם
חָלָמְתִּי וַתִּפָּעֶם רוּחִי לָדַעַת אֶת־הַחֲלוֹם׃
4 * וַיְדַבְּרוּ הַכַּשְׂדִּים לַמֶּלֶךְ אֲרָמִית מַלְכָּא לְעָלְמִין
חֱיִי אֱמַר חֶלְמָא לְעַבְדֶיךָ וּפִשְׁרָא נְחַוֵּא׃
5 * עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר לְכַשְׂדָּיֵא מִלָּתָה מִנִּי אַזְדָּא הֵן
לָא תְהוֹדְעוּנַּנִי חֶלְמָא וּפִשְׁרֵהּ הַדְּמִין תִּתְעַבְּדוּן
6 וּבָתֵּיכוֹן נְוָלִי יִתְשָׂמוּן׃ * וְהֵן חֶלְמָא וּפִשְׁרֵהּ תְּהַחֲוֹן
מַתְּנָן וּנְבִזְבָּה וִיקָר שַׂגִּיא תְּקַבְּלוּן מִן־קֳדָמַי לָהֵן
חֶלְמָא וּפִשְׁרֵהּ הַחֲוֹנִי׃
7 * עֲנוֹ תִנְיָנוּת וְאָמְרִין מַלְכָּא חֶלְמָא יֵאמַר לְעַבְדוֹהִי
8 וּפִשְׁרֵהּ נְהַחֲוֵה׃ * עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר מִן־יַצִּיב
יָדַע אֲנָא דִּי עִדָּנָא אַנְתּוּן זַבְנִין כָּל־קְבֵל דִּי חֲזֵיתוּן
9 דִּי־אַזְדָּא מִנִּי מִלְּתָא׃ * דִּי הֵן חֶלְמָא לָא תְהוֹדְעֻנַּנִי
חֲדָה־הִיא דַּתְכוֹן וּמִלָּה כִּדְבָה וּשְׁחִיתָה
הִזְדְּמִנְתּוּן לְמֵאמַר קֳדָמַי עַד דִּי עִדָּנָא יִשְׁתַּנֵּא
לָהֵן חֶלְמָא אֲמַרוּ לִי וְאִנְדַּע דִּי פִשְׁרֵהּ תְּהַחֲוֻנַּנִי׃
10 * עֲנוֹ כַשְׂדָּיֵא קֳדָם־מַלְכָּא וְאָמְרִין לָא־אִיתַי אֱנַשׁ
עַל־יַבְשְׁתָּא דִּי מִלַּת מַלְכָּא יוּכַל לְהַחֲוָיָה כָּל־קְבֵל
דִּי כָל־מֶלֶךְ רַב וְשַׁלִּיט מִלָּה כִּדְנָה לָא שְׁאֵל לְכָל־
חַרְטֹם וְאַשָּׁף וְכַשְׂדָּי׃
11 * וּמִלְּתָא דִּי־מַלְכָּה שָׁאֵל יַקִּירָה וְאָחֳרָן לָא אִיתַי
דִּי יְחַוִּנָּהּ קֳדָם מַלְכָּא לָהֵן אֱלָהִין דִּי מְדָרְהוֹן עִם־
בִּשְׂרָא לָא אִיתוֹהִי׃

17 * Pueris autem his dedit Deus scientiam
& disciplinam in omni libro & sapientia,
Danieli autem intelligentiam omnium vi-
18 sionum & somniorum. * Completis itaq;
diebus, post quos dixerat rex vt introduce-
rentur, introduxit eos prepositus eunucho-
rum in conspectu Nabuchodonosor.
19 * Cumque eis locutus fuisset rex, nō sunt
inuenti tales de vniuersis vt Daniel, Ana-
nias, Misahel, & Azarias. Et steterūt in con-
20 spectu regis. * Et omne verbum sapientiæ
& intellectus quod sciscitatus est ab eis rex,
inuenit in eis decuplū super cunctos ario-
los & magos, qui erant in vniuerso regno
21 eius. * Fuit autem Daniel vsque ad an-
num primum Cyri regis.

CAP. II.

1 IN anno secundo regni Nabuchodono-
A sor, vidit Nabuchodonosor somnium, &
conterritus est spiritus eius, & somniū eius
2 fugit ab eo. * Præcepit autē rex vt conuo-
carētur arioli, & magi, & malefici, & Chal-
dæi, vt indicarēt regi somnia sua. Qui cum
3 venissent, steterunt coram rege. * Et dixit
ad eos rex: Vidi somnium, & mente confu-
4 sus ignoro quid viderim. * Respōderunt
Chaldæi regi Syriacè: Rex in sempiternum
viue. Dic somnium seruis tuis, & interpre-
5 tationem eius indicabimus. * Et respon-
dens rex ait Chaldæis: Sermo recessit à me.
Nisi indicaueritis mihi somnium & coni-
ectura eius, peribitis vos, & domus ve-
6 stræ publicabuntur. * Si autem somnium
B & coniecturam eius narraueritis, præmia
& dona & honorem multum accipietis à
me. Somnium igitur & interpretationem
7 eius indicate mihi. * Responderunt se-
cundò atque dixerunt: Rex somnium dicat
seruis suis, & interpretationem eius indi-
8 cabimus. * Respondit que rex & ait: Cer-
tè noui quòd tempus redimitis, scientes
9 quòd recesserit à me sermo. * Si ergo som-
nium non indicaueritis mihi, vna est de vo-
bis sententia, quòd interpretationē quoq;
fallacem & deceptione plenam compo-
ritis, vt loquamini mihi donec tēpus pre-
transeat. Somnium itaque dicite mihi, vt
sciam quòd interpretationem quoque eius
10 veram loquamini. * Respondentes ergo
Chaldæi corā rege dixerunt: Non est homo
super terram qui sermonē tuum rex possit
implere; sed neque regū quisquā magnus &
potens verbum huiuscemodi sciscitatur ab
omni ariolo & mago, & Chaldæo.
11 * Sermo enim quem tu quæris rex,
grauis est, nec reperietur quisquam qui in-
dicet illum in conspectu regis, excepto
Diis quorum non est cum hominibus con-
uersatio.

17 * Quatuor pueris, & dedit eis Deus intelle-
ctum & prudentiam in omni literatura & sa-
pientia. Et Daniel intellexit in omni visione et
somniis. * Et factum est post finem dierum,
18 quos dixit rex vt introducerētur ipsi, introdu-
xit eos princeps eunuchorum in cōspectum Na-
buchodonosor. * Et locutus est cum eis rex, et
19 non inuenti sunt ex omnibus eis similes Daniel
& Ananiæ & Misael & Azariæ; & stete-
runt in conspectu regis. * Et in omni verbo
20 sapientiæ & scientiæ quæcunque quæsiuit ab eis
rex, inuenit eos decuplicatos præter omnes in-
cantatores & magos existentes in regno eius.
* Et fuit Daniel vsque ad annum primum
21 Cyri regis.

CAP. II.

1 IN anno secundo regni Nabuchodonosor som-
niauit Nabuchodonosor somnium, & stupe-
factus est spiritus eius, & somnium eius fuit
ab eo.
* Et dixit rex vt vocarent incantatores &
2 magos & maleficos & Chaldæos, vt annun-
ciarent regi somnia eius. Et venerunt & stete-
runt in conspectu regis.
* Et dixit eis rex: Somniaui & stupefactus
3 est spiritus meus vt scirem somnium.
* Et locuti sunt Chaldæi regi Syriacè, & di-
4 xerūt: Rex, in secula viue. Tu dic somniū seruis
tuis, & coniecturam eius annunciabimus.
* Et respondit rex & dixit Chaldæis: Sermo
5 à me recessit. Si igitur non notum feceritis mihi
somnium & coniecturam eius, in interitum eri-
tis, & domus vestræ diripientur.
* Si autem somnium & coniecturam eius
6 notam feceritis mihi, dona & munera & hono-
rem multum accipietis à me. Veruntamen som-
nium & coniecturam eius annunciate mihi.
* Et responderunt secundò & dixerūt: Rex
7 dicat somnium seruis suis, & coniecturam eius
renunciabimus.
* Et respondit rex, & dixit Chaldæis: In
8 veritate scio ego quòd tēpus vos redimitis, quia
videtis quòd discessit à me verbum.
* Si igitur somnium non renuntiaueritis
9 mihi, scio quòd verbum mendax & corruptum
composuistis vt dicatis coram me, donec tempus
prætereat: somnium meum dicite mihi, & sciam
quia & coniecturam eius renunciabitis mihi.
* Responderunt iterum Chaldæi in conspe-
10 ctu regis, & dicunt: Non est homo in arida, qui
possit verbū regis notum facere; quia omnis rex
magnus & princeps, verbū tale non interrogat
incantatorem, magum, Chaldæum. * Quia ser-
11 mo quem rex interrogat, grauis; & alius non est
qui renunciet eum coram rege; quia nisi dij, quo-
rum non est habitatio cum omni carne.

17 * τοῖς τέσσαρσιν παιδαρίοις. καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς
συνέσιν καὶ φρόνησιν ἐν πάσῃ γραμματικῇ καὶ σοφίᾳ. καὶ δα-
18 νιὴλ συνῆκεν ἐν πάσῃ ὁράσει καὶ ἐνυπνίοις. * καὶ ἐγένετο μετὰ
τὸ τέλος τῶν ἡμερῶν ὧν εἶπεν ὁ βασιλεὺς εἰσαγαγεῖν αὐτούς,
καὶ εἰσήγαγεν αὐτοὺς ὁ ἀρχιευνοῦχος ἐν αὐτίον ναβουχοδονό-
19 σωρ. * καὶ ἐλάλησεν μετ' αὐτῶν ὁ βασιλεύς, καὶ οὐχ ηὑρέθη-
σαν ἐκ πάντων αὐτῶν ὅμοιοι δανιὴλ καὶ ἀνανίᾳ καὶ μισαὴλ
20 καὶ ἀζαρίᾳ. καὶ ἔστησαν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως. * καὶ ἐν παντὶ
ῥήματι σοφίας καὶ ἐπιστήμης ὅσα ἐζήτησεν παρ' αὐτῶν ὁ βα-
σιλεύς, εὗρεν αὐτοὺς δεκαπλασίονας παρὰ πάντας τοὺς ἐ-
παοιδοὺς καὶ τοὺς μάγους τοὺς ὄντας ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.
21 * καὶ ἐγένετο δανιὴλ ἕως ἔτους .α'. κύρου τοῦ βασιλέως.

β

1 * Ἐν τῷ ἔτει τῷ δευτέρῳ τῆς βασιλείας ναβουχοδονό-
σωρ ἐνυπνιάσθη ναβουχοδονόσωρ ἐνύπνιον, καὶ ἐξέστη τὸ
πνεῦμα αὐτοῦ, καὶ ὁ ὕπνος αὐτοῦ ἐγένετο ἀπ' αὐτοῦ.
2 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς καλέσαι τοὺς ἐπαοιδοὺς καὶ τοὺς
μάγους καὶ τοὺς φαρμακοὺς καὶ τοὺς χαλδαίους, τοῦ ἀναγγεῖ-
λαι τῷ βασιλεῖ τὰ ἐνύπνια αὐτοῦ, καὶ ἦλθον καὶ ἔστησαν ἐνώ-
3 πιον τοῦ βασιλέως. * καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ βασιλεύς, ἐνυπνιά-
σθην καὶ ἐξέστη τὸ πνεῦμά μου τοῦ γνῶναι τὸ ἐνύπνιον.
4 * καὶ ἐλάλησαν οἱ χαλδαῖοι τῷ βασιλεῖ συριστὶ καὶ εἶ-
παν, βασιλεῦ εἰς τοὺς αἰῶνας ζῆθι. σὺ εἶπον τὸ ἐνύπνιον
τοῖς παισίν σου. καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ ἀναγγελοῦμεν.
5 * καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς καὶ εἶπεν τοῖς χαλδαίοις, ὁ
λόγος ἀπ' ἐμοῦ ἀπέστη. ἐὰν οὖν μὴ γνωρίσητέ μοι τὸ ἐνύ-
πνιον καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ, εἰς ἀπώλειαν ἔσεσθε. καὶ οἱ οἶ-
6 κοι ὑμῶν διαρπαγήσονται. * ἐὰν δὲ τὸ ἐνύπνιον καὶ τὴν σύγ-
κρισιν αὐτοῦ γνωρίσητέ μοι, δόματα καὶ δωρεὰς καὶ τιμὴν
πολλὴν λήψεσθε παρ' ἐμοῦ. πλὴν τὸ ἐνύπνιον καὶ τὴν σύγ-
7 κρισιν αὐτοῦ ἀναγγείλατέ μοι. * καὶ ἀπεκρίθησαν δεύτε-
ρον καὶ εἶπαν, ὁ βασιλεὺς εἰπάτω τὸ ἐνύπνιον τοῖς παισὶν
αὐτοῦ καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ ἀναγγελοῦμεν.
8 * καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς καὶ εἶπεν τοῖς χαλδαίοις,
ἐπ' ἀληθείας οἶδα ἐγὼ ὅτι καιρὸν ὑμεῖς ἐξαγοράζετε
καθότι εἴδετε ὅτι ἀπέστη ἀπ' ἐμοῦ τὸ ῥῆμα.
9 * ἐὰν οὖν τὸ ἐνύπνιον μὴ ἀναγγείλητέ μοι, οἶδα
ὅτι ῥῆμα ψευδὲς καὶ διεφθαρμένον συνέθεσθε εἰπεῖν
ἐνώπιόν μου, ἕως οὗ ὁ καιρὸς παρέλθῃ· τὸ ἐνύπνιόν μου
εἴπατέ μοι, καὶ γνώσομαι ὅτι καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ ἀ-
ναγγελεῖτέ μοι.
10 * ἀπεκρίθησαν πάλιν οἱ χαλδαῖοι ἐνώπιον τοῦ βα-
σιλέως καὶ λέγουσιν, οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς ξηρᾶς,
ὅστις δυνήσεται τὸ ῥῆμα τοῦ βασιλέως γνωρίσαι, καθότι
πᾶς βασιλεὺς μέγας καὶ ἄρχων, ῥῆμα τοιοῦτον οὐκ ἐπε-
ρωτᾶ ἐπαοιδὸν μάγον χαλδαῖον.
11 * ὅτι ὁ λόγος ὃν ὁ βασιλεὺς ἐπερωτᾶ βαρύς, καὶ ἕτερος
οὐκ ἔστιν ὃς ἀναγγελεῖ αὐτὸν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, ὅτι ἀλ-
λ' ἢ θεοὶ ὧν οὐκ ἔστιν ἡ κατοικία μετὰ πάσης σαρκός.

Universidad de Deusto
Biblioteca

12 * כְּל־קָבֵל דְּנָה מַלְכָּא בְנַס וְקֶצֶף שַׂגִּיא וַאֲמַר
13 לְהָוֻבָדָה לְכָל חַכִּימֵי בָבֶל׃ * וּדְתָא נְפַקַת וְחַכִּימַיָּא
מְתְקַטְלִין וּבְעוּ דָנִיֵּאל וְחַבְרוֹהִי לְהִתְקְטָלָה׃
14 * בֵּאדַיִן דָּנִיֵּאל הֲתִיב עֲטָא וּטְעֵם לְאַרְיוֹךְ רַב־
טַבָּחַיָּא דִּי מַלְכָּא דִּי נְפַק לְקַטָּלָה לְחַכִּימֵי בָבֶל׃
15 * עָנָה וְאָמַר לְאַרְיוֹךְ שַׁלִּיטָא דִּי־מַלְכָּא עַל־מָה
דָתָא מְהַחְצְפָה מִן־קֳדָם מַלְכָּא אֱדַיִן מִלְּתָא הוֹדַע
אַרְיוֹךְ לְדָנִיֵּאל׃ 16 * וְדָנִיֵּאל עַל וּבְעָה מִן־מַלְכָּא
דִּי זִמְנִין יִתֶּן־לֵהּ וּפִשְׁרָא לְהַחֲוָיָה לְמַלְכָּא׃
17 * אֱדַיִן דָּנִיֵּאל לְבֵיתֵהּ אָזַל וְלַחֲנַנְיָה מִישָׁאֵל
18 וַעֲזַרְיָה חַבְרוֹהִי מִלְּתָא הוֹדַע׃ * וְרַחֲמִין לְמִבְעָא
מִן־קֳדָם אֱלָהּ שְׁמַיָּא עַל־רָזָא דְנָה דִּי לָא יְהוֹבְדוּן
דָּנִיֵּאל וְחַבְרוֹהִי עִם־שְׁאָר חַכִּימֵי בָבֶל׃
19 * אֱדַיִן לְדָנִיֵּאל בְּחֶזְוָא דִּי לֵילְיָא רָזָא גְלֵי אֱדַיִן
20 דָּנִיֵּאל בָּרֵךְ לֵאלָהּ שְׁמַיָּא׃ * עָנָה דָנִיֵּאל וְאָמַר
לֶהֱוֵא שְׁמֵהּ דִּי־אֱלָהָא מְבָרַךְ מִן־עָלְמָא וְעַד־עָלְמָא
דִּי חָכְמְתָא וּגְבוּרְתָא דִּי־לֵהּ הִיא׃
21 * וְהוּא מְהַשְׁנֵא עִדָנַיָּא וְזִמְנַיָּא מְהַעְדֵּא מַלְכִין
וּמְהָקֵים מַלְכִין יְהֵב חָכְמְתָא לְחַכִּימִין וּמַנְדְּעָא
לְיָדְעֵי בִינָה׃ 22 * הוּא גְלָא עֲמִיקָתָא וּמְסַתְּרָתָא
יָדַע מָה בַּחֶשׁוֹכָא וּנְהוֹרָא עִמֵּהּ שְׁרֵא׃
23 * לָךְ אֱלָהּ אֲבָהָתַי מְהוֹדֵא וּמְשַׁבַּח אֲנָה דִּי
חָכְמְתָא וּגְבוּרְתָא יְהַבְתְּ לִי וּכְעַן הוֹדַעְתַּנִי דִּי־
בְעֵינָא מִנָּךְ דִּי־מִלַּת מַלְכָּא הוֹדַעְתָּנָא׃ 24 * כָּל־קָבֵל
דְּנָה דָּנִיֵּאל עַל־אַרְיוֹךְ דִּי מַנִּי מַלְכָּא לְהוֹבָדָה
לְחַכִּימֵי בָבֶל אֲזַל וְכֵן אֲמַר־לֵהּ לְחַכִּימֵי בָבֶל אַל־
תְּהוֹבֵד הַעֲלֵנִי קֳדָם מַלְכָּא וּפִשְׁרָא לְמַלְכָּא אְחַוֵּא׃
25 * אֱדַיִן אַרְיוֹךְ בְּהִתְבְּהָלָה הַנְעֵל לְדָנִיֵּאל קֳדָם
מַלְכָּא וְכֵן אֲמַר־לֵהּ דִּי־הַשְׁכַּחַת גְּבַר מִן־בְּנֵי
גָלוּתָא דִּי יְהוּד דִּי פִשְׁרָא לְמַלְכָּא יְהוֹדַע׃
26 * עָנָה מַלְכָּא וְאָמַר לְדָנִיֵּאל דִּי שְׁמֵהּ בֵּלְטְשַׁאצַּר
הַאִיתָיךְ כְּהַל לְהוֹדָעֻתַנִי חֶלְמָא דִּי חֲזֵית וּפִשְׁרֵהּ׃
27 * עָנָה דָנִיֵּאל קֳדָם מַלְכָּא וְאָמַר רָזָא דִּי־מַלְכָּא
שְׁאֵל לֵא חַכִּימִין אָשְׁפִּין חַרְטֻמִּין גְּזָרִין יְכִלִּין
לְהַחֲוָיָה לְמַלְכָּא׃
28 * בְּרַם אִיתַי אֱלָהּ בִּשְׁמַיָּא גָּלֵה רָזִין וְהוֹדַע לְמַלְכָּא
נְבוּכַדְנֶצַּר מָה דִּי לֶהֱוֵא בְּאַחֲרִית יוֹמַיָּא חֶלְמָךְ וְחֶזְוֵי
רֵאשָׁךְ עַל־מִשְׁכְּבָךְ דְּנָה הוּא׃

12 * Quo audito rex in furore & in ira multa præcepit vt perirent omnes sapientes Babylonis.
13 * Et egressa sententia egrediebantur sapientes interficiebantur. Et quærebat Daniel & amicos eius vt interficeret.
14 * Tunc Daniel respondit consilium & sententiam Arioch principi coquorũ regis, qui egressus est vt interficeret sapientes Babylonis.
15 * Et interrogabat eum dicens: Princeps regis, pro quo egressa est sententia impudens hæc à facie regis? Notum fecit autem verbum Arioch Daniel.
16 * Et Daniel ingressus est, & rogauit regem vt tempus daret sibi, & conjecturam eius annunciaret regi.
17 * Et ingressus est Daniel in domum suam, & Ananiæ & Misaël & Azariæ amicis suis verbum notum fecit.
18 * Et miserationes quærebãt à Deo cæli super mysterio hoc, vt non perirent Daniel & amici eius cum reliquis sapientibus Babylonis.
19 * Tunc Danieli in visione noctis mysterium reuelatum est. Et benedixit Deum cæli Daniel.
20 * Et dixit: Sit nomen Dei benedictum à seculo & vsque in seculum; quia sapientia & intellectus & fortitudo eius est.
21 * Et ipse mutat tempora & annos, constituit reges & transfert, dans sapientiam sapientibus & prudentiam, scientibus intellectum.
22 * Ipse reuelat profunda & abscondita, sciens quæ in tenebris, & lumen cum eo est.
23 * Tibi Deus patrum meorum confiteor, & laudo, quia sapientiam & virtutẽ dedisti mihi, & nota fecisti mihi quæ rogaui à te; & verbum regis notum fecisti mihi.
24 * Et venit Daniel ad Arioch, quem constituit rex vt perderet sapientes Babylonis, & dixit ei: Sapientes Babylonis ne perdas, introduc autem me in conspectum regis, & conjecturam regi annunciabo.
25 * Tunc Arioch in festinatione introduxit Daniel in conspectu regis, & dixit ei: Inueni virum ex filiis captiuitatis Iudææ, qui conjecturam regi annunciabit.
26 * Et respondit rex, & dixit Danieli, cuius nomen Baltasar: Si potes mihi renunciare somnium quod vidi & conjecturam eius?
27 * Et respondit Daniel coram rege, & ait: Mysterium quod rex interrogat, non est sapientium, magorum, incantatorum, aruspicum annunciare regi.
28 * Sed est Deus in cælo, reuelans mysteria, & nota fecit regi Nabuchodonosor quæ oportet fieri in nouissimis diebus. Somnium tuum & visiones capitis tui in cubili tuo hoc est:

12 * τότε ὁ βασιλεὺς ἐν θυμῷ καὶ ὀργῇ πολλῇ εἶπεν, ἀπολέσαι πάντας τοὺς σοφοὺς Βαβυλῶνος.
13 * καὶ τὸ δόγμα ἐξῆλθεν καὶ οἱ σοφοὶ ἀπεκτείνοντο. καὶ ἐζήτει ὁ Δανιὴλ καὶ τοὺς φίλους αὐτοῦ ἀνελεῖν.
14 * τότε Δανιὴλ ἀπεκρίθη βαλὼν καὶ γνώμην τῷ ἀρίωχ τῷ ἀρχιμαγείρῳ τοῦ βασιλέως, ὃς ἐξῆλθεν ἀνελεῖν τοὺς σοφοὺς Βαβυλῶνος.
15 * καὶ ἐπηρώτα αὐτὸν λέγων, ἄρχων τοῦ βασιλέως, τοῦ τίνος ἐξῆλθεν ἡ γνώμη ἡ ἀναιδὴς αὕτη ἐκ προσώπου τοῦ βασιλέως; ἐγνώρισεν δὲ τὸ ῥῆμα ἀρίωχ τῷ Δανιήλ.
16 * καὶ Δανιὴλ εἰσῆλθεν καὶ ἠξίωσεν τὸν βασιλέα ὅπως χρόνον δῷ αὐτῷ, καὶ τὴν σύγκλισιν αὐτοῦ ἀπαγγείλῃ τῷ
17 βασιλεῖ. * καὶ εἰσῆλθεν Δανιὴλ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ τοῖς Ἀνανίᾳ καὶ τοῖς μισαὴλ, καὶ τοῖς Ἀζαρίᾳ τοῖς φίλοις
αὐτοῦ τὸ ῥῆμα ἐγνώρισεν.
18 * καὶ οἰκτιρμοὺς ἐζήτουν παρὰ τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ περὶ τοῦ μυστηρίου τούτου, ὅπως μὴ ἀπόλωνται Δανιὴλ καὶ
οἱ φίλοι αὐτοῦ μετὰ τῶν ἐπιλοίπων σοφῶν Βαβυλῶνος.
19 * τότε Δανιὴλ ἐν ὁράματι νυκτὸς τὸ μυστήριον ἀπεκαλύφθη. καὶ εὐλόγησεν τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ Δανιήλ.
20 * καὶ εἶπεν, εἴη τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ εὐλογημένον ἀπὸ τοῦ
αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος, ὅτι ἡ σοφία καὶ ἡ σωφροσύνη καὶ ἡ
ἰσχὺς αὐτοῦ ἐστιν.
21 * καὶ αὐτὸς ἀλλοιοῖ καιροὺς καὶ χρόνους. καθιστᾷ βασιλεῖς καὶ μεθιστᾷ, διδοὺς σοφίαν τοῖς σοφοῖς καὶ φρόνησιν, τοῖς
εἰδόσιν συνεσιν.
22 * αὐτὸς ἀποκαλύπτει βαθέα καὶ ἀπόκρυφα γινώσκων
τὰ ἐν τῷ σκότει, καὶ τὸ φῶς μετ' αὐτοῦ ἐστιν.
23 * Σοὶ θεὸς τῶν πατέρων μου ἐξομολογοῦμαι καὶ αἰνῶ, ὅτι σοφίαν καὶ δύναμιν ἔδωκάς μοι. καὶ ἐγνώρισάς
μοι ἃ ἠξιώσαμεν παρά σου. καὶ τὸ ῥῆμα τοῦ βασιλέως ἐγνώ-
24 ρισάς μοι. * καὶ ἦλθεν Δανιὴλ πρὸς ἀρίωχ ὃν κατέστησεν
ὁ βασιλεὺς ἀπολέσαι τοὺς σοφοὺς Βαβυλῶνος, καὶ εἶπεν αὐ-
τῷ, τοὺς σοφοὺς Βαβυλῶνος μὴ ἀπολέσῃς, εἴσαγαγε δέ
25 με ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, καὶ τὴν σύγκλισιν τῷ βασιλεῖ
ἀναγγελῶ. * τότε ἀρίωχ ἐν σπουδῇ εἰσήγαγεν τὸν Δανιὴλ
ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, καὶ εἶπεν αὐτῷ, εὕρηκα ἄνδρα ἐκ τῶν
υἱῶν τῆς αἰχμαλωσίας τῆς Ἰουδαίας, ὅστις τὴν σύγκλισιν
26 τῷ βασιλεῖ ἀναγγελεῖ. * καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς καὶ
εἶπεν τῷ Δανιὴλ τῷ ὄνομα Βαλτασὰρ εἰ δυνασαί μοι
ἀναγγεῖλαι τὸ ἐνύπνιον ὃ εἶδον καὶ τὴν σύγκλισιν αὐ-
τοῦ.
27 * καὶ ἀπεκρίθη Δανιὴλ ἐνώπιον τοῦ βασιλέως καὶ εἶπεν· τὸ
μυστήριον ὃ ὁ βασιλεὺς ἐπηρώτα, οὐκ ἔστι σοφῶν μάγων
ἐπαοιδῶν γαζαρηνῶν ἀναγγεῖλαι τῷ βασιλεῖ.
28 * ἀλλ' ἔστιν θεὸς ἐν οὐρανῷ ἀποκαλύπτων μυστήρια. καὶ
ἐγνώρισεν τῷ βασιλεῖ ναβυχοδονόσορ ἃ δεῖ γενέσθαι
ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν. τὸ ἐνύπνιόν σου καὶ αἱ ὁράσεις τῆς
κεφαλῆς σου ἐπὶ τῆς κοίτης σου τοῦτό ἐστιν.

Universidad de Deusto
Biblioteca

29 * אַנְתָּה מַלְכָּא רַעְיֹנָךְ עַל־מִשְׁכְּבָךְ סְלֵקוּ מֶה דִּי
E להֱוֵא אַחֲרֵי דְנָה וְגַלֵּא רָזַיָּא הוֹדְעָךְ מָה דִּי לֶהֱוֵא׃
30 * וַאֲנָה לָא בְחָכְמָה דִּי־אִיתִי בִּי מִן־כָּל־חַיָּא רָזָא
דְנָה־גְלִי לִי לֶהֱוֵן עַל־דִּבְרַת דִּי פִּשְׁרָא לְמַלְכָּא
יְהוֹדְעוּן וְרַעְיוֹנֵי לִבְבָךְ תְּנַדַּע׃
31 * אַנְתָּה מַלְכָּא חָזֵה־הֲוַיְתָ וַאֲלוּ צְלֶם חַד שַׂגִּיא
צַלְמָא דֵּךְ רַב וְזִיוֵהּ יַתִּיר קָאֵם לְקָבְלָךְ וְרֵוֵהּ דְּחִיל׃
32 * הָדֵין צַלְמָא רֵאשֵׁהּ דִּי־דְהַב טָב חֲדוֹהִי וּדְרָעוֹהִי
33 דִּי כַסְפָּא מְעוֹהִי וְיַרְכָתֵהּ דִּי נְחָשׁ׃ * שָׁקוֹהִי דִּי פַרְזֶל
34 רַגְלוֹהִי מִנְּהוֹן דִּי פַרְזֶל וּמִנְּהוֹן דִּי חֶסֶף׃ * חָזֵה־
הֲוַיְתָ עַד דִּי הִתְגְּזַרַת אֶבֶן דִּי־לָא בִידַיִן וּמְחָת
לְצַלְמָא עַל־רַגְלוֹהִי דִּי פַרְזְלָא וְחַסְפָּא וְהַדְקַת
35 הִמּוֹן׃ * בְּאֵדַיִן דֻּקוּ כַחֲדָה פַּרְזְלָא חַסְפָּא נְחָשָׁא
כַּסְפָּא וְדַהֲבָא וַהֲווֹ כְעוּר מִן־אִדְרֵי קַיִט וּנְשָׂאַת הִמּוֹן
רוּחָא וְכָל־אֲתַר לָא הִשְׁתְּכַח לְהוֹן וְאַבְנָא דִּי־מְחָת
לְצַלְמָא הֲוַת לְטוֹר רַב וּמְלַאת כָּל־אַרְעָא׃
36 * דְּנָה חֶלְמָא וּפִשְׁרֵהּ נֵאמַר קֳדָם־מַלְכָּא׃
37 * אַנְתָּה מַלְכָּא מֶלֶךְ מַלְכַיָּא דִּי אֱלָהּ שְׁמַיָּא
38 מַלְכוּתָא חָסְנָא וְתַקִּפָּא וִיקָרָא יְהַב־לָךְ׃ * וּבְכָל־
דִּי דָאֲרִין בְּנֵי אֲנָשָׁא חֵיוַת בְּרָא וְעוֹף שְׁמַיָּא יְהַב
בִּידָךְ וְהַשְׁלְטָךְ בְּכֻלְּהוֹן אַנְתְּ־הוּא רֵאשָׁהּ דִּי
39 דַהֲבָא׃ * וּבָתְרָךְ תְּקוּם מַלְכוּ אָחֳרִי אַרְעָא מִנָּךְ
וּמַלְכוּ תְלִיתָאָה אָחֳרִי דִּי נְחָשָׁא דִּי תִשְׁלַט בְּכָל־
40 אַרְעָא׃ * וּמַלְכוּ רְבִיעָאָה תְּהֵוֵה תַּקִּיפָה כְּפַרְזְלָא
כָּל־קֳבֵל דִּי פַרְזְלָא מְהַדֵּק וְחָשֵׁל כֹּלָּא וּכְפַרְזְלָא דִּי־
41 מְרָעֵעַ כָּל־אִלֵּין תַּדֵּק וְתֹרַע׃ * וְדִי־חֲזַיְתָ רַגְלַיָּא
וְאֶצְבְּעָתָא מִנְּהוֹן חֶסֶף דִּי־פֶחָר וּמִנְּהוֹן פַּרְזֶל מַלְכוּ
פְלִיגָה תֶּהֱוֵה וּמִן־נִצְבְתָא דִּי־פַרְזְלָא לֶהֱוֵא בַּהּ כָּל
קֳבֵל דִּי חֲזַיְתָה פַּרְזְלָא מְעָרַב בְּחֶסֶף טִינָא׃
42 * וְאֶצְבְּעָת רַגְלַיָּא מִנְּהוֹן פַּרְזֶל וּמִנְּהוֹן חֶסֶף מִן־
קְצָת מַלְכוּתָא תֶּהֱוֵה תַקִּיפָא וּמִנַּהּ תֶּהֱוֵא תְבִירָה׃
43 * וְדִי חֲזַיְתָ פַּרְזְלָא מְעָרַב בְּחֶסֶף טִינָא מִתְעָרְבִין
לְהֶוֹן בִּזְרַע אֲנָשָׁא וְלָא־לְהֶוֹן דְּבָקִין דְּנָה עִם־דְּנָה
הֵא־כְדִי פַּרְזְלָא לָא־מִתְעָרַב עִם־חַסְפָּא׃
44 * וּבְיוֹמֵיהוֹן דִּי מַלְכַיָּא אִנּוּן יְקִים אֱלָהּ שְׁמַיָּא
מַלְכוּ דִּי לְעָלְמִין לָא תִתְחַבַּל וּמַלְכוּתָהּ לְעַם אָחֳרָן
לָא תִשְׁתְּבֵק תַּדֵּק וְתָסֵף כָּל־אִלֵּין מַלְכְוָתָא וְהִיא
תְקוּם לְעָלְמִין׃

29 * Tu rex cogitare cœpisti in strato tuo
quid esset futurum post hæc, & qui revelat
mysteria ostendit tibi quæ ventura sunt.
30 * Mihi quoque in sapientia quæ est in
me plus quàm in cunctis viuentibus, sacra-
mentum hoc reuelatum est, sed vt interpre-
tatio regi manifesta fieret, & cogitationes
mentis tuæ scires.
31 * Tu rex videbas, & ecce quasi statua vna
grandis. Statua illa magna & statura ha-
limis stabat contra te, & intuitus eius ex-
terribilis.
32 * Huius statuæ caput ex auro optimo
erat, pectus autem & brachia de argento,
porrò venter & femora ex ære.
33 * Tibiæ autem ferreæ, pedum quædam
pars erat ferrea, quædam autem fictilis.
34 * Videbas ita donec abscissus est lapis de mon-
te manibus, & percussit statuam in pedi-
bus eius ferreis & fictilibus, & comminu-
it eos.
35 * Tunc contrita sunt pariter ferrum, fi-
sta, æs, argẽtum, & aurum, & redacta quasi
in fauillam æstiuæ areæ, quæ rapta sunt ven-
to, nullusque locus inuentus est eis. Lapis
autem qui percusserat statuam, factus est
mõs magnus, & impleuit vniuersam terram.
36 * Hoc est somnium; & coniecturam eius di-
cemus coram rege.
37 * Tu rex regum, cui Deus cæli regnum
F quoque eius dicemus coram te rex.
& fortitudinem & imperium & gloriam
dedit tibi.
38 * Et omnia in quibus habitant filij ho-
minum, & bestiæ agri, volucres quoq; cæli
dedit in manu tua, & sub ditione tua vni-
uersa constituit. Tu es ergo caput aureum.
39 * Et post te consurget regnum aliud minus te,
& regnum tertium aliud æreũ quod
imperabit vniuersæ terræ.
40 * Et regnum quartum erit velut ferrum.
Quomodo ferrum comminuit & domat
omnia, sic comminuet & conteret omnia
hæc.
41 * Porrò quia vidisti pedum & digitorum
partem testeam figuli, & partem ferream,
regnum diuisum erit, quod tamen de plan-
tatione ferri orietur.
42 * Secundũ quod
distì ferrum mixtũ testæ ex luto, & digito-
pedũ ex parte ferreos & ex parte fictiles, ex
parte regnũ erit solidũ, & ex parte contritum.
43 * Quod autẽ vidisti ferrum mixtum testæ
ex luto; commiscebuntur quidem humano
semine, sed nõ adhærebunt sibi, sicut ferrum
misceri nõ potest testæ.
44 * In diebus autem
regnorum illorũ suscitabit Deus cæli regnum
quod in æternũ non dissipabitur, & regnũ
eius alteri populo non tradetur. Comminuet
autem & consumet vniuersa regna
hæc, & ipsum stabit in æternum.

29 * Tu rex cogitationes tuæ in cubili tuo ascen-
derunt, quid oportet fieri post hæc, & qui revelans
mysteria notafecit tibi quæ oportet fieri.
30 * Et mihi non in sapientia existente, in me
præter omnes viuentes mysterium hoc reuelatũ
est, sed ideo vt coniecturam regi manifestaret,
vt cogitationes cordis tui scias.
31 * Tu rex videbas, & ecce imago vna multa,
imago illa magna, & facies eius eleuata, stans à
facie tua, & visio eius terribilis.
32 * Imago cuius caput auri puri, manus & pe-
ctus & brachia eius argentea, venter et femora
ærea.
33 * Tibiæ ferreæ, pedes pars quidem quædam
ferrea, pars autem quædam fictilis.
34 * Videbas donec abscissus est lapis ex monte
sine manibus, & percussit imaginem super pe-
des ferreos & fictiles, & comminuit eos om-
nino.
35 * Tunc comminuta sunt omnino testa, ferrũ,
æs, argentum, aurum, & facta sunt quasi pulvis
ab area æstiua, & extulit ea multitudo venti,
& locus non est inuentus illis. Et lapis qui per-
cussit imaginem, factus est in montem magnum,
& impleuit omnem terram.
36 * Hoc est somnium; & coniecturam eius di-
cemus coram rege.
37 * Tu rex rex regum, cui Deus cæli regnum
forte & validum & gloriosum dedit,
38 * In omni loco in quo habitant filij hominũ,
bestiasque agri, & volatilia cæli dedit in manu
tua, & constituit te dominum omnium; tu es
caput aureum.
39 * Et post te surget regnum aliud minus te,
quod est argentum: et regnum tertium, quod est
æs, quod dominabitur omni terræ.
40 * Et regnum quartum erit fortius quasi fer-
rum. Quemadmodum ferrum comminuit et do-
mat omnia, sic comminuet & domabit.
41 * Et quia vidisti pedes & digitos, partem
quidem quandam testeam, partem autem quan-
dam ferream; regnum diuisum erit, & à radice
ferrea erit in eo.
42 * Quemadmodum vidisti ferrum mixtum
testæ, et digiti pedum pars quidem quædam fer-
rea, pars autem quædam testea; pars quædam
regnierit fortis, & ex ea erit contritum.
43 * Quia vidisti ferrum mixtum testæ; com-
mixti erunt in semine hominum, & non erunt
adherentes hic cum hoc, sicut ferrum non misce-
tur cum testa.
44 * Et in diebus regum illorum suscitabit
Deus cæli regnum quod in æternum non corrum
petur, & regnum eius populo alteri non relin-
quetur. Comminuet & ventilabit omnia regna,
& hoc suscitabitur in æternum.

29 * Σὺ βασιλεῦ ⊕ διαλογισμοί σε ἐπὶ τῆς κοίτης σου
ἀνέβησαν, τί δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα, καὶ ὁ ἀποκαλύπτων
30 μυστήρια ἐγνώρισέ σοι ἃ δεῖ γενέσθαι. * καὶ ἐμοὶ οὐκ
ἐν σοφίᾳ τῇ οὔσῃ ἐν ἐμοὶ παρὰ πάντας τοὺς ζῶντας τὸ μυ-
στήριον τοῦτο ἀπεκαλύφθη, ἀλλ' ἕνεκεν τοῦ τὴν σύγκρισιν
τῷ βασιλεῖ γνωρίσαι, ἵνα σὺ διαλογισμὰς τῆς καρ-
31 δίας σου γνῷς. * σὺ βασιλεῦ ἐθεώρεις, καὶ ἰδοὺ εἰκὼν
μία πολλή, ἡ εἰκὼν ἐκείνη μεγάλη. καὶ ἡ ἀπόδοσις αὐ-
τῆς ὑπερφερὴς ἑστῶσα ἀπὸ προσώπου σου, καὶ ἡ ὅρασις
32 αὐτῆς φοβερά. * εἰκόνος ἧς ἡ κεφαλὴ χρυσίου καθα-
ροῦ, αἱ χεῖρες καὶ τὸ στῆθος καὶ ⊕ βραχίονες αὐτῆς ἀρ-
γυροῖ, ἡ κοιλία καὶ ⊕ μηροὶ χαλκοῖ.
33 * αἱ κνῆμαι σιδηραῖ, ⊕ πόδες μέρος μὲν τι σιδηροῦν
34 μέρος δὲ πήλινος ἑκάτερον. * ἐθεώρεις ἕως ἀπελύθη λί-
θος ἐξ ὄρους ἀδῶν χειρῶν. καὶ ἐπάταξεν τὴν εἰκόνα
ἐπὶ τοὺς πόδας σου σιδηροῦς καὶ ὀστρακίνους καὶ ἐλέπυ-
35 νεν αὐτοὺς εἰσάπαξ. * τότε ἐλεπτύνθησαν εἰσάπαξ
τὸ ὀστράκινον ὁ σίδηρος ὁ χαλκὸς ὁ ἄργυρος ὁ χρυσός, καὶ
ἐγένοντο ὡσεὶ κονιορτὸς ἀπὸ ἅλωνος θερινῆς, καὶ ἐξῆρεν
αὐτὰ τὸ πλῆθος τοῦ πνεύματος, καὶ τόπος οὐχ εὑρέθη
αὐτοῖς. καὶ ὁ λίθος ὁ παταξας τὴν εἰκόνα ἐγένετο εἰς ὄ-
ρος μέγα, καὶ ἐπλήρωσεν πᾶσαν τὴν γῆν.
36 * τοῦτό ἐστιν τὸ ἐνύπνιον ⊖ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ ἐρῶμεν
37 ἐνώπιον ⊖ βασιλέως. * σὺ βασιλεῦ βασιλεὺς βασι-
λέων, ᾧ ὁ θεὸς ⊖ οὐρανὸς βασιλείαν ἰσχυρὰν ⊖ κραταιὰν κ
38 ἔντιμον ἔδωκεν * ἐν πᾶσιν τόποις ἐν ᾧ κατοικοῦσιν υἱοὶ τῶν
ἀνθρώπων, θηρία τε ἀγροῦ καὶ πετεινὰ οὐρανοῦ ἔδωκεν ἐν
τῇ χειρί σου καὶ κατέστησέν σε κύριον πάντων. Σὺ εἶ ἡ κε-
39 φαλὴ ἡ χρυσῆ. * καὶ ὀπίσω σε ἀναστήσεται βασιλεία ἑτέ-
ρα ἥττων σοῦ ἡ ἐστιν ὁ ἀργύρεος. καὶ βασιλεία τρίτη ἥτις ἐστὶν ὁ
40 χαλκὸς ἡ κυριεύσει πάσης τῆς γῆς. * καὶ βασιλεία τε-
ταρτὴ ἔσται ἰσχυρὰ ὡς ὁ σίδηρος. ὃν τρόπον ὁ σίδηρ⊖
λεπαίνει καὶ δαμάζει πάντα, οὕτως λεπανεῖ ⊖ δαμάσει.
41 * καὶ ὅτι εἶδες σοῦ πόδας καὶ τοὺς δακτύλους, μέρος
μὲν τι ὀστράκινον, μέρ⊖ δέ τι σιδηροῦν βασιλεία δι-
ηρημένη ἔσται καὶ ἀπὸ τῆς ῥίζης τῆς σιδηρᾶς ἔσται ἐν αὐτῇ·
42 * ὃν τρόπον εἶδες τὸν σίδηρον δεδαμεσμένον τῷ ὀ-
στράκῳ, καὶ ⊖ δάκτυλοι τῶν ποδῶν μέρος μὲν τι σιδηροῦν,
μέρ⊖ δὲ τι ὀστράκινον μέρ⊖ τί τῆς βασιλείας ἔσαι
ἰσχυρὸν καὶ ἀπ' αὐτῆς ἔσαι συντεθρυμμένον.
43 * ὅτι εἶδες τὸν σίδηρον δεδαμεσμένον τῷ ὀστράκῳ,
συμμιγεῖς ἔσονται ἐν σπέρματι ἀνθρώπων, καὶ οὐκ ἔσον-
ται προσκολλώμενοι ἕως τοῦτο μετ' ἀλλήλων, καθὼς ὁ σίδηρος οὐκ
δαμάζονται μετὰ τοῦ ὀστράκου.
44 * καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν βασιλέων ἐκείνων ἀναστήσει
ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ βασιλείαν ἣ τις εἰς τοὺς αἰῶνας ἃ διαφ-
θαρήσεται, καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ λαῷ ἑτέρῳ οὐ παραλειφ-
θήσε⊖. λεπανεῖ καὶ λικμήσει πάσας τὰς βασιλείας,
καὶ αὐτὴ ἀναστήσε⊖ εἰς τοὺς αἰῶνας.

Universidad de Deusto
Biblioteca

45 כָּל־קְבֵל דִּי־חֲזֵית דִּי מִטּוּרָא אִתְגְּזַרַת אֶבֶן דִּי־
לָא בִידַיִן וְהַדֶּקֶת פַּרְזְלָא נְחָשָׁא חַסְפָּא כַסְפָּא
וְדַהֲבָא אֱלָהּ רַב הוֹדַע לְמַלְכָּא מָה דִּי לֶהֱוֹא אַחֲרֵי
דְנָה וְיַצִּיב חֶלְמָא וּמְהֵימַן פִּשְׁרֵהּ׃

46 בֵּאדַיִן מַלְכָּא נְבוּכַדְנֶצַּר נְפַל עַל־אַנְפּוֹרֵי
וְלִדְנִיֵּאל סְגַד וּמִנְחָה וְנִיחוֹחִין אֲמַר לְנַסָּכָה לֵהּ׃

47 עָנָה מַלְכָּא לְדָנִיֵּאל וְאָמַר מִן־קְשׁט דִּי אֱלָהֲכוֹן
הוּא אֱלָהּ אֱלָהִין וּמָרֵא מַלְכִין וְגַלָּה רָזִין דִּי יְכֵלְתְּ
לְמִגְלֵא רָזָא דְנָה׃ 48 אֱדַיִן מַלְכָּא לְדָנִיֵּאל רַבִּי
וּמַתְנָן רַבְרְבָן שַׁגִּיאִן יְהַב־לֵהּ וְהַשְׁלְטֵהּ עַל כָּל־
מְדִינַת בָּבֶל וְרַב־סַגָּנִין עַל כָּל־חַכִּימֵי בָבֶל׃

49 וְדָנִיֵּאל בְּעָא מִן־מַלְכָּא וּמַנִּי עַל עֲבִידַתְא דִּי
מְדִינַת בָּבֶל לְשַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ וְדָנִיֵּאל בְּתָרַע
מַלְכָּא׃

ג

1 נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא עֲבַד צֶלֶם דִּי־דַהֲבָ רוּמֵהּ אַמִּין
שִׁתִּין פְּתֵיהּ אַמִּין שְׁתַּיִן אֲקִימֵהּ בְּבִקְעַת דּוּרָא
בְּמְדִינַת בָּבֶל׃ 2 וּנְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא שְׁלַח לְמִכְנַשׁ
לַאֲחַשְׁדַרְפְּנַיָּא סְגָנַיָּא וּפַחֲוָתָא אֲדַרְגָּזְרַיָּא גְּדִבְרַיָּא
דָּתְבְרַיָּא תִּפְתָּיֵא וְכָל שַׁלְטֲנֵי מְדִינָתָא לְמֵתָא
לַחֲנֻכַּת צַלְמָא דִּי הֲקִים נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא׃

3 בֵּאדַיִן מְתְכַּנְשִׁין אֲחַשְׁדַרְפְּנַיָּא סְגָנַיָּא וּפַחֲוָתָא
אֲדַרְגָּזְרַיָּא גְּדִבְרַיָּא דָּתְבְרַיָּא תִּפְתָּיֵא וְכָל שַׁלְטֲנֵי
מְדִינָתָא לַחֲנֻכַּת צַלְמָא דִּי הֲקִים נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא
וְקָאמִין לָקֳבֵל צַלְמָא דִּי הֲקִים נְבוּכַדְנֶצַּר׃

4 וְכָרוֹזָא קָרָא בְּחַיִל לְכֹן אָמְרִין עַמְמַיָּא אֻמַּיָּא
וְלִשָׁנַיָּא׃ 5 בְּעִדָּנָא דִּי־תִשְׁמְעוּן קָל קַרְנָא
מַשְׁרוֹקִיתָא קִיתָרוֹס סַבְּכָא פְּסַנְתֵּרִין וְכָל
זְנֵי זַמָּרָא תִּפְלוֹן וְתִסְגְּדוּן לְצֶלֶם דַּהֲבָא דִּי הֲקִים
נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא׃ 6 וּמַן־דִּי־לָא יִפֹּל וְיִסְגֹּד בַּה־
שָׁעְתָּא יִתְרְמֵא לְגוֹא־אַתּוּן נוּרָא יְקִידְתָּא׃

7 כָּל־קָבֵל דְּנָה בַּה זִמְנָא כְּדִי שְׁמִעִין כָּל־עַמְמַיָּא
קָל קַרְנָא מַשְׁרוֹקִיתָא קִיתָרוֹס שַׁבְּכָא פְּסַנְתֵּרִין וְכָל
זְנֵי זַמָּרָא נָפְלִין כָּל־עַמְמַיָּא אֻמַּיָּא וְלִשָׁנַיָּא סְגִדִין
לְצֶלֶם דַּהֲבָא דִּי הֲקִים נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא׃

8 כָּל־קָבֵל דְּנָה זִמְנָא קְרִבוּ גֻּבְרִין כַּשְׂדָּאִין
וַאֲכָלוּ קַרְצֵיהוֹן דִּי יְהוּדָיֵא׃ 9 עָנוֹ וְאָמְרִין
לְנְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא מַלְכָּא לְעָלְמִין חֱיִי׃

45 Secundum quòd vidisti quòd de monte abscissus est lapis sine manibus, & comminuit testam & ferrum & æs & argentū & aurum; Deus magnus ostēdit regi quæ ventura sunt posteà; & verū est somnium, & fidelis interpretatio eius. 46 Tunc rex Nabuchodonosor cecidit in faciem suam, & Danielem adorauit, & hostias & incēsum præcepit vt sacrificarent ei. 47 Loquēsque rex ait Danieli: Verè Deus vester Deus deorum est, & Dominus regum, reuelans mysteria, quoniam tu potuisti aperire hoc sacramentum. 48 Tunc rex Danielem in sublime extulit, & munera multa & magna dedit ei. Et constituit eum principem super omnes prouincias Babylonis, & præfectū & magistrum super cunctos sapientes Babylonis. 49 Daniel autem postulauit a rege, & cōstituit super opera prouinciæ Babylonis, Sidrac, Misac, & Abdenago. Ipse autem Daniel erat in foribus regis.

CAP. III.

1 ANabuchodonosor rex fecit statuam aream, altitudine cubitorum sexaginta, latitudine cubitorum sex, & statuit eam in campo Duran prouinciæ Babylonis. 2 Itaque Nabuchodonosor rex misit vt congregarent satrapas, magistratus, & iudices, duces, & tyrannos, & præfectos, & omnes principes regionum vt conuenirent ad dedicationē statuæ quam erexerat Nabuchodonosor rex.

3 Tunc congregati sunt satrapæ, magistratus & iudices, duces, & tyranni, & optimates, qui erant in potestatibus cōstituti, & vniuersi principes regionum, vt conuenirent ad dedicationem statuæ quam erexerat Nabuchodonosor rex. Stabātque in conspectu statuæ quam posuerat Nabuchodonosor rex. 4 Et præco clamabat valenter: Vobis dicitur populis, tribus, & linguis: 5 In hora qua audieritis sonitum tubæ, & fistulæ, & citharæ, & sambucæ, & psalterij, & symphoniæ, & vniuersi generis musicorum, cadentes adorate statuam auream quam constituit Nabuchodonosor rex. 6 Si quis autem non prostratus adorauerit, eadem hora mittetur in fornacem ignis ardentis. 7 Post hæc igitur statim vt audierunt omnes populi sonitū tubæ, fistulæ, & citharæ, sambucæ, & psalterij, & omnis generis musicorum, cadentes omnes populi, tribus & linguæ adorauerunt statuam auream, quam constituerat Nabuchodonosor rex.

8 Statimque in ipso tempore accesserunt viri Chaldæi, accusauerunt Iudæos. 9 Dixeruntque Nabuchodonosor regi: Rex in æternum viue.

45 Quemadmodum vidisti quia de monte abscissus est lapis sine manibus, & comminuit testam, ferrum, æs, argentū, aurum. Deus magnus nota fecit regi quæ oportet fieri post hæc, & verum somnium & fidelis coniectura eius.

46 Tunc rex Nabuchodonosor cecidit in faciē, & Danielem adorauit, & munera & odores dixit libare ei.

47 Et respondens rex dixit Daniel: In veritate Deus vester ipse est Deus deorum & Dominus dominorum & rex regum, & reuelans mysteria, quia potuisti reuelare mysterium hoc.

48 Et magnificauit rex Daniel, & dona magna & multa dedit ei, & constituit eum super omni regione Babylonis, & principem satrapārum super omnes sapientes Babylonis.

49 Et Daniel postulauit à rege, & constituit super opera regionis Babylonis Sidrach, Misac, Abdenago. Et Daniel erat in atrio regis.

CAP. III.

1 NAbuchodonosor rex fecit imaginē auream. Altitudo eius cubitorū sexaginta, latitudo eius cubitorum sex; & statuit eam in campo Duran in regione Babylonis.

2 Et misit vt congregarent consules & magistratus & toparthas, duces & tyrannos, & qui sub potestatibus, & omnes principes regionum, vt conuenirent ad dedicationem imaginis quam statuit Nabuchodonosor rex.

3 Et congregati sunt consules, toparchæ, magistratus, duces, tyranni, magni in potestatibus, & omnes principes regionum ad dedicationem imaginis quam statuit Nabuchodonosor rex. Et stabant in conspectu imaginis quam statuit Nabuchodonosor.

4 Et præco clamabat in fortitudine: Vobis dicitur gentes, populi, tribus, linguæ:

5 Quacunque hora audieritis vocem tubæ, fistulæque & citharæ, sambucæque & psalterij, & symphoniæ et omnis generis musicorum; cadentes adorate imaginem auream quam statuit Nabuchodonosor rex.

6 Et quicunq; cadens adorauerit, eadem hora immittetur in fornacem ignis ardentem.

7 Et factum est quando audierunt populi vocem tubæ, fistulæque & citharæ, sambucæque et psalterij, & omnis generis musicorum, cadentes populi, tribus, linguæ adorauerit imaginem auream quam statuit Nabuchodonosor rex.

8 Tunc accesserunt viri Chaldæi, & accusauerunt Iudeos.

9 Et suscipientes, dixerunt Nabuchodonosor regi: Rex in æternum viue.

45 ὃν τρόπον εἶδες ὅτι ἀπὸ ὄρους ἐτμήθη λίθος ἄνευ χειρῶν, ἐλέπτυνεν τὸ ὀστρακον τὸν σίδηρον τὸν χαλκὸν, τὸν ἄργυρον, τὸν χρυσόν, ὁ θεὸς ὁ μέγας ἐγνώρισεν τῷ βασιλεῖ ἃ δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα. καὶ ἀληθινὸν τὸ ἐνύπνιον καὶ πιστὴ ἡ σύνκρισις αὐτοῦ.

45 τότε ὁ βασιλεὺς ναβουχοδονόσωρ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον καὶ τῷ δανιὴλ προσεκύνησεν, καὶ μάννα καὶ ὠδωδίας εἶπεν ἀπεῖσαι αὐτῷ. 47 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς εἶπεν τῷ δανιὴλ, ἐπ' ἀληθείας ὁ θεὸς ὑμῶν αὐτός ἐστιν θεὸς θεῶν καὶ κύριος τῶν κυρίων καὶ βασιλεὺς βασιλέων, καὶ ἀποκαλύπτων μυστήρια, ὅτι ἠδυήθης ἀποκαλύψαι τὸ μυστήριον τοῦτο.

48 καὶ ἐμεγάλωσεν ὁ βασιλεὺς τὸν δανιὴλ, καὶ δόματα μεγάλα καὶ πολλὰ ἔδωκεν αὐτῷ, καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἐπὶ πάσης χώρας βαβυλῶνος καὶ ἀρχοντα σατεάπων ἐπὶ πόλεως ἐν σοφοὺς τῆς βαβυλῶνος.

49 καὶ δανιὴλ ἠτήσατο παρὰ τοῦ βασιλέως, καὶ κατέστησεν ἐπὶ τὰ ἔργα τῆς χώρας βαβυλῶνος τὸν σεδραχ, μισαὴκ, καὶ ἀβδεναγώ. καὶ δανιὴλ ἦν ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ βασιλέως.

γ

1 Ναβουχοδονόσωρ ὁ βασιλεὺς ἐποίησεν εἰκόνα χρυσῆν. ὑψος αὐτῆς πηχέων ἑξήκοντα, πλάτος αὐτῆς πηχέων ἓξ. καὶ ἔστησεν αὐτὴν ἐν πεδίῳ δεηρᾶ ἐν χώρᾳ βαβυλῶνος.

2 καὶ ἀπέστειλεν συναγαγεῖν τοὺς ὑπατείους καὶ στρατηγοὺς καὶ τοπάρχας ἡγουμένους καὶ τυράννους καὶ τοὺς ὑπ' ἐξουσιῶν, καὶ πάντας τοὺς ἀρχοντας τῶν χωρῶν, εἰσελθεῖν εἰς τὰ ἐγκαίνια τῆς εἰκόνος ἧς ἔστησεν ναβουχοδονόσωρ ὁ βασιλεύς.

3 καὶ συνήχθησαν οἱ ὕπατοι, τοπάρχαι στρατηγοὶ ἡγούμενοι τύραννοι μεγάλοι ἐπ' ἐξουσιῶν, καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες τῶν χωρῶν εἰς τὸν ἐγκαινισμὸν τῆς εἰκόνος ἧς ἔστησεν ναβουχοδονόσωρ ὁ βασιλεύς. καὶ εἱστήκεισαν ἐνώπιον τῆς εἰκόνος ἧς ἔστησεν ναβουχοδονόσωρ.

4 καὶ ὁ κήρυξ ἐβόα ἐν ἰσχύι, ὑμῖν λέγεται ἔθνη, λαοί, φυλαί, γλῶσσαι. 5 ἣν δ' ὥρα ἀκούσητε φωνῆς σάλπιγγος, συρίγγος τε καὶ κιθάρας, σαμβύκης τε καὶ ψαλτηρίου καὶ συμφωνίας καὶ πάσης χόρου μουσικῶν, πίπτοντες προσκυνεῖτε τῇ εἰκόνι τῇ χρυσῇ ἣν ἔστησεν ναβουχοδονόσωρ ὁ βασιλεύς. 6 καὶ ὃς δ' ἂν μὴ πεσὼν προσκυνήσῃ, αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐμβληθήσεται εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρὸς τὴν καιομένην.

7 καὶ ἐγένετο ὅτε ἤκουσαν οἱ λαοὶ τῆς φωνῆς τῆς σάλπιγγος συρίγγος τε καὶ κιθάρας, σαμβύκης τε καὶ ψαλτηρίου καὶ παντὸς γένους μουσικῶν, πίπτοντες οἱ λαοὶ, φυλαὶ, γλῶσσαι προσεκύνουν τῇ εἰκόνι τῇ χρυσῇ ἣν ἔστησεν ναβουχοδονόσωρ ὁ βασιλεύς.

8 τότε προσῆλθον ἄνδρες χαλδαῖοι καὶ διέβαλον τοὺς ἰουδαίους. 9 καὶ ὑπολαβόντες εἶπον ναβουχοδονόσωρ τῷ βασιλεῖ βασιλεῦ εἰς τοὺς αἰῶνας ζῆθι.

Universidad de Deusto
Biblioteca

10 * אַנְתָּה מַלְכָּא שַׂמְתָּ טְעֵם דִּי כָל־אֱנָשׁ דִּי יִשְׁמַע
קָל קַרְנָא מַשְׁרוֹקִיתָא קִיתְרוֹס שַׁבְּכָא פְּסַנְתֵּרִין
וְסוּמְפֹּנְיָה וְכָל זְנֵי זְמָרָא יִפֹּל וְיִסְגֻּד לְצֶלֶם דַּהֲבָא׃
11 * וְכָל־דִּי־לָא יִפֹּל וְיִסְגֻּד יִתְרְמֵא לְגוֹא־אַתּוּן נוּרָא
12 יָקִידְתָּא׃ * אִיתַי גֻּבְרִין יְהוּדָאִין דִּי־מַנְיְתָ יָתְהוֹן
עַל־עֲבִידַת מְדִינַת בָּבֶל שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ
גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ לָא־שָׂמוּ עֲלָיִךְ מַלְכָּא טְעֵם לֵאלָהָיִךְ
לָא פָלְחִין וּלְצֶלֶם דַּהֲבָא דִּי הֲקֵימְתָּ לָא סָגְדִין׃
13 * בֵּאדַיִן נְבוּכַדְנֶצַּר בְּרִגְז וְחֵמָא אֲמַר לְהַיְתָיָה־
לְשַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ בֵּאדַיִן גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ הֵיתְיִין
14 קֳדָם מַלְכָּא׃ * עָנֵה נְבוּכַדְנֶצַּר וְאָמַר לְהוֹן הַצְדָּא
שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ לֵאלָהַי לָא אִיתַיכוֹן פָּלְחִין
וּלְצֶלֶם דַּהֲבָא דִּי הֲקֵימֶת לָא סָגְדִין׃
15 * כְּעַן הֵן אִיתַיכוֹן עָתִידִין דִּי כְּעִדָּנָא דִּי תִשְׁמְעוּן
קָל קַרְנָא מַשְׁרוֹקִיתָא קִיתְרוֹס שַׁבְּכָא פְּסַנְתֵּרִין
וְסוּמְפֹּנְיָה וְכָל זְנֵי זְמָרָא תִּפְלְחוּן וְתִסְגְּדוּן לְצַלְמָא
דִּי־עֲבַדֶת וְהֵן לָא תִסְגְּדוּן בַּהּ־שַׁעְתָּא תִּתְרְמוֹן
לְגוֹא־אַתּוּן נוּרָא יָקִידְתָּא וּמַן־הוּא אֱלָהּ דִּי־
יְשֵׁזִבְנָכוֹן מִן־יְדַי׃
16 * עֲנוֹ שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ וְאָמְרִין לְמַלְכָּא
נְבוּכַדְנֶצַּר לָא חַשְׁחִין אֲנַחְנָא עַל דְּנָה פִּתְגָם
17 לְהֲתָבוּתָךְ׃ * הֵן אִיתַי אֱלָהֲנָא דִּי־אֲנַחְנָא פָלְחִין
יָכֵל לְשֵׁזָבוּתָנָא מִן־אַתּוּן נוּרָא יָקִידְתָּא וּמִן־יְדָךְ
18 מַלְכָּא יְשֵׁזֵב׃ * וְהֵן לָא יְדִיעַ לֶהֱוֵא לָךְ מַלְכָּא דִּי
לֵאלָהָיִךְ לָא־אִיתַנָא פָּלְחִין וְלִצְלֶם דַּהֲבָא דִּי
הֲקֵימְתָּ לָא נִסְגֻּד׃ * בֵּאדַיִן נְבוּכַדְנֶצַּר הִתְמְלֵי
19 חֵמָא וְצִלֶם אַנְפּוֹהִי אֶשְׁתַּנּוֹ עַל־שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד
נְגוֹ עֲנֵה וְאָמַר לְמִזֵא לְאַתּוּנָא חַד־שַׁבְעָה עַל דִּי
20 חֲזָה לְמִזְיֵהּ׃ * וּלְגֻבְרִין גִּבָּרֵי חַיִל דִּי בְחֵילֵהּ אֲמַר
לְכַפָּתָה לְשַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ לְמִרְמֵא לְאַתּוּן
21 נוּרָא יָקִידְתָּא׃ * בֵּאדַיִן גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ כְּפִתוּ
בְּסַרְבָלֵיהוֹן וְכִרְבְלָתְהוֹן וּלְבֻשֵׁיהוֹן
וּרְמִיו לְגוֹא־אַתּוּן נוּרָא יָקִידְתָּא׃
22 * כָּל־קֳבֵל דְּנָה מִן־דִּי מִלַּת מַלְכָּא מְחַצְּפָה וְאַתּוּנָא
אַזְהָה יַתִּירָא גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ דִּי הַסְקוּ לְשַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ
וַעֲבֵד נְגוֹ קְטָל הַמּוֹן שְׁבִיבָא דִּי נוּרָא׃
23 * וְגֻבְרַיָּא אִלֵּךְ תְּלָתְהוֹן שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ
נְפַלוּ לְגוֹא־אַתּוּן־נוּרָא יָקִידְתָּא מְכַפְּתִין׃

10 * Tu rex posuisti decretũ, vt omnis homo qui audierit sonitum tubæ, fistulæ & citharæ, sambucæ, & psalterij & symphoniæ, & vniuersi generis musicorum, prosternat se, & adoret statuam auream.
11 * Si quis autem non procidens adoraverit, mittatur in fornacem ignis ardentis.
12 * Sunt ergo viri Iudæi, quos constituisti super opera regionis Babylonis, Sidrac, Misac & Abdenago; viri isti cõtempserunt rex decretum tuum; deos tuos non colunt, & statuam auream quam erexisti, non adorant.
13 * Tunc Nabuchodonosor in furore & ira præcepit vt adducerẽtur Sidrac, Misac, & Abdenago, qui confestim adducti sunt in conspectu regis.
14 * Pronuntiansque Nabuchodonosor ait eis: Veré ne Sidrac, Misac, & Abdenago deos meos non colitis & statuam auream quam constitui non adoratis?
15 * Nunc ergo si estis parati, quacunque hora audieritis sonitum tubæ, fistulæ, citharæ, sambucæ, & psalterij & symphoniæ, omnisque generis musicorum, prosternite vos, & adorate statuam quam feci. Quòd si non adoraueritis, eadem hora mittemini in fornacem ignis ardẽtis. Et quis est Deus qui eripiet vos de manu mea?
16 * Respondentes Sidrac, Misac & Abdenago, dixerunt regi Nabuchodonosor: Non oportet nos de hac re respondere tibi.
17 * Ecce enim Deus noster quem colimus, potest eripere nos de camino ignis ardentis, & de manibus tuis ô rex liberare.
18 * Quòd si noluerit, notũ sit tibi rex, quia deos tuos non colimus, & statuam auream quam erexisti, non adoramus.
19 * Tunc Nabuchodonosor repletus est furore, & aspectus faciei illius immutatus est super Sidrac, Misac, & Abdenago. Et præcepit vt succenderetur fornax septuplum, quàm succendi consueuerat.
20 * Et viris fortissimis de exercitu suo iussit, vt ligatis pedibus Sidrac, Misac, & Abdenago mitterent eos in fornacem ignis ardentis.
21 * Et confestim viri illi vincti cum sarabalis suis, & tiaris, & calciamẽtis, & vestibus missi sunt in medium fornacis ignis ardentis.
22 * Nam iussio regis vrgebat. Fornax autem succensa erat nimis. Porro viros illos qui miserant Sidrac, Misac, & Abdenago, interfecit flamma ignis.
23 * Viri autem hi tres, id est, Sidrac, Misac, & Abdenago, ceciderunt in medio fornacis ignis ardentis colligati.

10 * Σὺ βασιλεῦ ἔθηκας δόγμα, πᾶς ἄνθρωπος ὃς ἂν ἀκούσῃ τῆς φωνῆς τῆς σάλπιγγος καὶ συρίγγος τε καὶ κιθάρας, σαμβύκης τε καὶ ψαλτηρίου καὶ συμφωνίας καὶ πάντες γλῶσσοι μουσικῶν.
11 * καὶ μὴ πεσὼν προσκυνήσῃ τῇ εἰκόνι τῇ χρυσῇ, ἐμβληθήσεται εἰς τὸν κάμινον τοῦ πυρὸς τὸν καιόμενον.
12 * εἰσὶν ἄνδρες Ἰουδαῖοι οὓς κατέστησας ἐπὶ τὰ ἔργα τῆς χώρας Βαβυλῶνος, Σεδραχ, Μισαὴλ, Ἀβδεναγώ. οἱ ἄνδρες οὗτοι οὐχ ὑπήκουσάν του τῷ δόγματί σου, καὶ τοῖς θεοῖς σου οὐ λατρεύουσιν, καὶ τῇ εἰκόνι τῇ χρυσῇ ἣν ἔστησας οὐ προσκυνοῦσιν.
13 * τότε Ναβουχοδονόσορ ὁ θυμῷ καὶ ὀργῇ εἶπεν ἀγαγεῖν τὸν Σεδραχ, Μισαὴλ, καὶ Ἀβδεναγώ. καὶ ἤχθησαν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως.
14 * καὶ ἀπεκρίθη Ναβουχοδονόσορ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· εἰ ἀληθῶς Σεδραχ, Μισαὴλ, καὶ Ἀβδεναγὼ τοῖς θεοῖς μου οὐ λατρεύετε καὶ τῇ εἰκόνι τῇ χρυσῇ οὐ προσκυνεῖτε;
15 * νῦν οὖν ἕτοιμοι ἔστε ἵνα ὡς ἂν ἀκούσητε τῆς φωνῆς τῆς σάλπιγγος καὶ συρίγγος τε καὶ κιθάρας, σαμβύκης τε καὶ ψαλτηρίου καὶ συμφωνίας καὶ παντὸς γλώσσης μουσικῶν, πεσόντες προσκυνῆτε τῇ εἰκόνι ἣν ἐποίησα. ἐὰν δὲ μὴ προσκυνήσητε, αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐμβληθήσεσθε εἰς τὸν κάμινον τοῦ πυρὸς τὸν καιόμενον. καὶ τίς ἐστιν θεὸς ὃς ἐξελεῖται ὑμᾶς ἐκ τῶν χειρῶν μου;
16 * καὶ ἀπεκρίθη Σεδραχ, Μισαὴλ, καὶ Ἀβδεναγὼ λέγοντες τῷ βασιλεῖ Ναβουχοδονόσορ, οὐ χρείαν ἔχομεν ἡμεῖς περὶ τοῦ ῥήματος τούτου ἀποκριθῆναί σοι.
17 * ἔστιν γὰρ θεὸς ἡμῶν ὃν σεβόμεθα ᾧ ἡμεῖς λατρεύομεν, δυνατὸς ἐξελέσθαι ἡμᾶς ἐκ τῆς καμίνου τοῦ πυρὸς τῆς καιομένης, καὶ ἐκ τῶν χειρῶν σου βασιλεῦ ῥύσεται ἡμᾶς.
18 * καὶ ἐὰν μή, γνωστὸν σοι ἔστω βασιλεῦ ὅτι τοῖς θεοῖς σου οὐ λατρεύομεν. καὶ τῇ εἰκόνι τῇ χρυσῇ ἣν ἔστησας, οὐ προσκυνοῦμεν.
19 * τότε Ναβουχοδονόσορ ἐπλήσθη θυμοῦ, καὶ ἡ ὄψις τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἠλλοιώθη ἐπὶ Σεδραχ, Μισαὴλ, καὶ Ἀβδεναγώ. καὶ εἶπεν ἐκκαῦσαι τὸν κάμινον ἑπταπλασίως ἐφ' οὗ εἰώθει ἐκκαίειν.
20 * καὶ δυνάσταις ἰσχυροῖς ἰσχύι εἶπεν πεδῆσαι τὸν Σεδραχ, Μισαὴλ, καὶ Ἀβδεναγὼ ἐμβαλεῖν εἰς τὸν κάμινον τοῦ πυρὸς τὸν καιόμενον.
21 * τότε οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι ἐπεδήθησαν σὺν τοῖς σαραβάλοις αὐτῶν καὶ ταράκοις καὶ πίλοις καὶ ἐνδύμασιν αὐτῶν. καὶ ἐβλήθησαν εἰς μέσον τῆς καμίνου τοῦ πυρὸς τοῦ καιομένου.
22 * ἐπεὶ τὸ ῥῆμα τοῦ βασιλέως ὑπέῤῥυσεν. καὶ ἡ κάμινος ἐξεκαύθη ὑπερεκπερισσοῦ ἑπταπλασίως.
23 * καὶ οἱ τρεῖς οὗτοι Σεδραχ, Μισαὴλ, καὶ Ἀβδεναγὼ ἔπεσον ἐν μέσῳ τῆς καμίνου τοῦ πυρὸς τῆς καιομένης πεπεδημένοι.

24 ‡ Et deambulabãt in medio flammæ, laudantes Deũ & benedicentes Dominum.
25 ‡ Et stans Azarias orauit sic, & aperiens os suum in medio ignis dixit:
26 ‡ Benedictus es Domine Deus patrum nostrorum, laudabile & glorificatum nomen tuum in secula.
27 ‡ Quia iustus es in omnibus quæ fecisti nobis, & vniuersa opera tua vera, & rectæ viæ tuæ, et omnia iudicia tua vera.
28 ‡ Et iudicia veritatis fecisti, iuxta omnia quæ induxisti nobis, & super ciuitatẽ sanctã patrum nostrorum Hierusalẽ. Quia in veritate et iudicio induxisti hæc omnia super nos propter peccata nostra.
29 ‡ Quia peccauimus & iniquè egimus recedentes à te, & deliquimus in omnibus.
30 ‡ Et mandata tua non audiuimus, neque obseruauimus, neque fecimus sicut præceperas nobis, vt bene nobis sit.
31 ‡ Et omnia quæcunque induxisti nobis, et vniuersa quæcunq; fecisti nobis, in vero iudicio fecisti.
32 ‡ Et tradidisti nos in manus inimicorum iniquorum, inimicissimorum apostatarum, et regi iniquo & pessimo vltra omnẽ terram.
33 ‡ Et nunc non est nobis aperire os. Confusio & opprobriũ facti sumus seruis tuis, & colentibus te.
34 ‡ Ne tradas nos in finem propter nomen tuum, et ne dissipes testamentum tuum.
35 ‡ Et ne auferas misericordiam tuam à nobis, propter Abraham dilectum à te, & propter Isaac seruum tuum, et Israel sanctum tuum.
36 ‡ Quibus locutus es ad eos dicens: Vt multiplicares semen eorum sicut stellas cæli, & sicut arenam quæ iuxta labium maris.

24 ‡ καὶ περιεπάτουν ἐν μέσῳ τῆ φλογὸς ὑμνοδοῦντες τὸν θεὸν καὶ εὐλογοῦντες τὸν κύριον.
25 ‡ καὶ συστὰς ἀζαρίας προσηύξατο οὕτως. καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ ἐν μέσῳ τῆ πυρὸς εἶπεν·
26 ‡ εὐλογητὸς εἶ κύριε ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν αἰνετὸν καὶ δεδοξασμένον τὸ ὄνομά σε εἰς τοὺς αἰῶνας.
27 ‡ ὅτι δίκαιος εἶ ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐποίησας ἡμῖν, καὶ πάντα τὰ ἔργα σου ἀληθινὰ καὶ ὁδοὶ σου, καὶ πᾶσαι αἱ κρίσεις σου ἀληθεῖς.
28 ‡ κρίματα ἀληθείας ἐποίησας, κατὰ πάντα ἃ ἐπήγαγες ἡμῖν, καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν τῶν πατέρων ἡμῶν Ἱερουσαλήμ. ὅτι ἐν ἀληθείᾳ καὶ κρίσει ἐπήγαγες ταῦτα πάντα ἐφ' ἡμᾶς διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν.
29 ‡ ὅτι ἡμαρτήκαμεν καὶ ἠνομήσαμεν ἀποστάντες ἀπὸ σοῦ. καὶ ἐξημαρτήκαμεν ἐν πᾶσιν.
30 ‡ καὶ τῶν ἐντολῶν σου οὐκ ἠκούσαμεν, οὐδὲ συνετηρήσαμεν, οὐδὲ ἐποιήσαμεν καθὼς ἐνετείλω ἡμῖν ἵνα εὖ ἡμῖν γένηται.
31 ‡ καὶ πάντα ὅσα ἐπήγαγες ἡμῖν καὶ πάντα ὅσα ἐποίησας ἡμῖν, ἐν ἀληθινῇ κρίσει ἐποίησας.
32 ‡ καὶ παρέδωκας ἡμᾶς εἰς χεῖρας ἐχθρῶν ἀνόμων ἐχθίστων ἀποστατῶν καὶ βασιλεῖ ἀδίκῳ καὶ πονηροτάτῳ παρὰ πᾶσαν τὴν γῆν.
33 ‡ καὶ νῦν οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἀνοῖξαι τὸ στόμα· αἰσχύνη καὶ ὄνειδος ἐγένηθημεν τοῖς δούλοις σου καὶ τοῖς σεβομένοις σε.
34 ‡ μὴ δὴ παραδῷς ἡμᾶς εἰς τέλος διὰ τὸ ὄνομά σου, καὶ μὴ διασκεδάσῃς τὴν διαθήκην σου.
35 ‡ καὶ μὴ ἀποστήσῃς τὸ ἔλεός σου ἀφ' ἡμῶν, διὰ Ἀβραὰμ τὸν ἠγαπημένον σου θεόν. καὶ διὰ Ἰσαὰκ τὸν δοῦλόν σου, καὶ Ἰσραὴλ τὸν ἅγιόν σου.
36 ‡ οἷς ἐλάλησας πρὸς αὐτοὺς λέγων· πληθυνῶ τὸ σπέρμα αὐτῶν ὡς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ καὶ ὡς τὴν ἄμμον τὴν παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης.

Quæ sequuntur in Hebraeis voluminibus non reperi.

24 ‡ Et ambulabãt in medio flammæ laudantes Deum, & benedicentes Domino.
25 ‡ Stans autem Azarias orauit sic: aperiensque os suũ in medio ignis, ait.
26 ‡ Benedictus es Domine Deus patrum nostrorum, & laudabile & gloriosum nomen tuum in secula.
27 ‡ Quia iustus es in omnibus quæ fecisti nobis, & vniuersa opera tua vera, & viæ tuæ rectæ, & omnia iudicia tua vera.
28 ‡ Iudicia enim vera fecisti iuxta omnia quæ induxisti super nos, & super ciuitatẽ sanctam patrum nostrorum Hierusalem, quia in veritate & in iudicio induxisti omnia hæc propter peccata nostra.
29 ‡ Peccauimus enim & iniquè egimus recedentes a te, & deliquimus in omnibus.
30 ‡ Et præcepta tua non audiuimus, nec obseruauimus, nec fecimus sicut præceperas nobis vt bene nobis esset.
31 ‡ Omnia ergo quæ induxisti super nos, & vniuersa quæ fecisti nobis in vero iudicio fecisti.
32 ‡ Et tradidisti nos in manibus inimicorum nostrorum iniquorũ & pessimorũ apostatarum, & regi iniquissimo, & pessimo vltra omnẽ terrã.
33 ‡ Et nunc non est nobis aperire os. Confusio & opprobrium facti sumus seruis tuis, & his qui colebant te.
34 ‡ Ne quæsumus tradas nos in perpetuũ propter nomen tuũ, & ne dissipes testamentũ tuũ.
35 ‡ Neq; auferas misericordiã tuã a nobis, propter Abraam dilectũ tuum, & Isaac seruũ tuũ, & Israel sanctum tuum.
36 ‡ Quibus locutus es pollicens quòd multiplicares semen eorum sicut stellas cæli, & sicut arenã quæ est in littore maris.

37 ‡ Quia Domine imminuti sumus plusquam omnes gentes, sumusq; humiles in vniuersa terra hodie propter peccata nostra.
38 ‡ Et non est in tẽpore hoc princeps & dux, & propheta, neque holocaustum, neq; sacrificium, neque oblatio, neque incensum, neque locus primitiarum coram te.
39 ‡ Vt possimus inuenire misericordiam tuã, sed in animo contrito, & spiritu humilitatis suscipiamur.
40 ‡ Sicut in holocausto arietum & taurorum, & sicut in millibus agnorum pinguium, sic fiat sacrificium nostrum in conspectu tuo hodie, vt placeat tibi: quoniam non est confusio confidentibus in te.
41 ‡ Et nunc sequimur te in toto corde, & timemus te, & querimus faciem tuam.
42 ‡ Ne confundas nos: sed fac nobiscum iuxta mansuetudinem tuam, & secundũ multitudinem misericordiæ tuæ.
43 ‡ Et erue nos in mirabilibus tuis, & da gloriam nomini tuo Domine.
44 ‡ Et cõfundantur omnes qui ostendunt seruis tuis mala. Confundantur in omnipotentia tua, & robur eorum conteratur.
45 ‡ Et sciant quia tu es Dominus Deus solus & glorious super orbem terrarum.
46 ‡ Et non cessabant qui miserant eos ministri regis succendere fornacem naphtha & stupa, & pice, & malleolis.
47 ‡ Et effundebatur flamma super fornacẽ cubitis quadraginta nouem, & erupit.
48 ‡ Et incendit quos reppererit iuxta fornacem de Chaldæis.
49 ‡ Angelus autem Domini descendit cum Azaria, & sociis eius in fornacem.

37 ‡ ὅτι δέσποτα ἐσμικρώθημεν παρὰ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐσμὲν ταπεινοὶ ἐν πάσῃ τῇ γῇ σήμερον διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν.
38 ‡ καὶ οὐκ ἔστιν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ ἄρχων καὶ προφήτης καὶ ἡγούμενος, οὐδὲ ὁλοκαύτωσις, οὐδὲ θυσία, οὐδὲ προσφορὰ οὐδὲ θυμίαμα, οὐ τόπος τοῦ κατενώπιόν σου.
39 ‡ καὶ δῦναι ἔλεός σου, ἀλλ' ἐν ψυχῇ συντετριμμένῃ καὶ πνεύματι ταπεινώσεως προσδεχθείημεν.
40 ‡ ὡς ἐν ὁλοκαυτώμασιν κριῶν καὶ ταύρων καὶ ὡς ἐν μυριάσιν ἀρνῶν πόνων· οὕτως γενέσθω ἡ θυσία ἡμῶν ἐνώπιόν σου σήμερον καὶ ἐκτελέσαι ὄπισθόν σου, ὅτι οὐκ ἔστιν αἰσχύνη τοῖς πεποιθόσιν ἐπὶ σοί.
41 ‡ καὶ νῦν ἐξακολουθοῦμέν σοι ἐν ὅλῃ καρδίᾳ, καὶ φοβούμεθά σε καὶ ζητοῦμεν τὸ πρόσωπόν σου.
42 ‡ μὴ καταισχύνῃς ἡμᾶς, ἀλλὰ ποίησον μετ' ἡμῶν κατὰ τὴν ἐπιείκειάν σου καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους σου.
43 ‡ καὶ ἐξελοῦ ἡμᾶς κατὰ τὰ θαυμάσιά σου, καὶ δὸς δόξαν τῷ ὀνόματί σου κύριε.
44 ‡ καὶ ἐντραπήτωσαν πάντες οἱ ἐνδεικνύμενοι τοῖς δούλοις σου κακά, καὶ καταισχυνθείησαν ἀπὸ παντὸς δυνάμεως, καὶ ἡ ἰσχὺς αὐτῶν συντριβείη.
45 ‡ καὶ γνώτωσαν ὅτι σὺ εἶ κύριος ὁ θεὸς μόνος καὶ ἔνδοξος ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην.
46 ‡ καὶ οὐ διέλιπον οἱ ἐμβάλλοντες αὐτοὺς ὑπηρέται τοῦ βασιλέως καίοντες τὴν κάμινον νάφθαν καὶ πίσαν καὶ στυπον καὶ κληματίδα.
47 ‡ καὶ διῆκεν ἡ φλὸξ ἐπάνω τῆς καμίνου πήχεις μθ'. καὶ ἐξῆλθεν.
48 ‡ καὶ ἐνέπυσεν οὓς εὗρεν πλησίον τῆ καμίνου τῶν Χαλδαίων.
49 ‡ ὁ δὲ ἄγγελος κυρίου συγκατέβη ἅμα τοῖς περὶ τὸν Ἀζαρίαν εἰς τὴν κάμινον.

50 ‡ Et excussit flammam ignis de fornace, et fecit mediũ fornacis quasi spiritus roris sibilans, & non tetigit eos omnino ignis & non contristauit neque conturbauit eos.

51 ‡ Tunc tres quasi ex vno ore laudabant & benedicebant & glorificabant Deum in fornace, dicentes;

52 ‡ Benedictus es Domine Deus patrum nostrorum, & laudabilis & superexaltatus in secula. Et benedictum nomen gloriæ tuæ sanctum & superlaudabile & superexaltatũ in secula.

53 ‡ Benedictus es in templo sanctæ gloriæ tuæ, et superlaudabilis & supergloriosus in secula.

54 ‡ Benedictus es qui intueris abyssos sedes super Cherubin, et superlaudabilis & superexaltatus in secula.

55 ‡ Benedictus es in throno gloriæ regni tui, & laudabilis & supergloriosus in secula.

56 ‡ Benedictus es in firmamẽto cæli, et superlaudabilis & glorificatus in secula.

57 ‡ Benedicite omnia opera Domini Dominum, laudate & superexaltate eum in secula.

58 ‡ Benedicite angeli Domini Domino, laudate & superexaltate eũ in secula.

59 ‡ Benedicite cæli Domino, laudate & superexaltate eũ in secula.

60 ‡ Benedicite aquæ omnes quæ supercælũ, Dominũ, laudate & superexaltate eũ in secula.

61 ‡ Benedicite omnes virtutes Domini Domino, laudate et superexaltate eũ in secula.

62 ‡ Benedicite Sol & Luna Domino, laudate & superexaltate eũ in secula.

63 ‡ Benedicite stellæ cæli Domino, laudate & superexaltate eũ in secula.

64 ‡ Benedicite imber & ros Dominum, laudate et superexaltate eũ in secula.

65 ‡ Benedicite omnes spiritus Domino, laudate & superexaltate eũ in secula.

66 ‡ Benedicite ignis & æstus Dominũ, laudate & superexaltate eũ in secula.

67 ‡ Benedicite frigus et æstus Domino, laudate et superexaltate eum in secula.

68 ‡ Benedicite rores et pruinæ Domino, laudate et superexal.

50 ‡ καὶ ἐξεπέταξεν τὴν φλόγα τοῦ πυρὸς ἐκ τῆς καμίνου, καὶ ἐποίησεν τὸ μέσον τῆς καμίνου, ὡς πνεῦμα δρόσου διασυρίζον καὶ οὐχ ἥψατο αὐτῶν τὸ καθόλου τὸ πῦρ οὐδὲ ἐλύπησεν οὐδὲ παρηνόχλησεν αὐτούς.

51 ‡ τότε οἱ τρεῖς ὡς ἐξ ἑνὸς στόματος ὕμνουν καὶ ηὐλόγουν καὶ ἐδόξαζον τὸν θεὸν

52 ἐν τῇ καμίνῳ λέγοντες· ‡ εὐλογητὸς εἶ κύριε ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ αἰνετὸς καὶ ὑπερυψούμενος εἰς τοὺς αἰῶνας. καὶ εὐλογημένον τὸ ὄνομα τῆς δόξης σου τὸ ἅγιον καὶ ὑπεραινετὸν καὶ ὑπερυ-

53 ψούμενον εἰς τοὺς αἰῶνας. ‡ εὐλογημένος εἶ ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας δόξης σου καὶ ὑπερύμνητος καὶ ὑπερενδόξος εἰς τοὺς

54 αἰῶνας. ‡ εὐλογημένος εἶ ὁ βλέπων ἀβύσσους καθήμενος ἐπὶ χερουβείμ, καὶ ὑπερύμνητος καὶ ὑπερυψούμενος εἰς

55 τοὺς αἰῶνας. ‡ εὐλογημένος εἶ ἐπὶ θρόνου δόξης τῆς βασιλείας σου καὶ ὑπερύμνητος καὶ ὑπερενδόξος εἰς τοὺς αἰῶνας.

56 ‡ εὐλογημένος εἶ ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ὑπερύμνητος καὶ δεδοξασμένος εἰς τοὺς αἰῶνας. ‡ εὐλογεῖτε

57 πάντα τὰ ἔργα κυρίου τὸν κύριον ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

58 ‡ εὐλογεῖτε ἄγγελοι κυρίου τὸν κύριον· ὑμνεῖτε καὶ ὑπ. ‡ εὐλογεῖτε οὐρανοὶ

59 τὸν κύριον. ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας. ‡ εὐλογεῖτε ὕδατα

60 πάντα τὰ ὑπεράνω τοῦ οὐρανοῦ τὸν κύριον.

61 ὑμνεῖτε καὶ ὑπ. ‡ εὐλογεῖτε πᾶσαι αἱ δυνάμεις κυρίου τὸν κύριον, ὑμνεῖτε καὶ

62 ὑπερυψοῦτε. ‡ εὐλογεῖτε ἥλιος καὶ σελήνη τὸν κύριον, ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε

63 αὐτὸν. ‡ εὐλογεῖτε ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τὸν κύριον. ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε αὐ-

64 τὸν εἰς τοὺς αἰῶνας. ‡ εὐλογεῖτε πᾶς ὄμβρος καὶ δρόσος τὸν κύριον· ὑμνεῖτε

65 καὶ ὑπ. αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας. ‡ εὐλογεῖτε πνεύματα τὸν κύριον. ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς

66 αἰῶνας. ‡ εὐλογεῖτε πῦρ καὶ καῦμα τὸν κύριον. ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν

67 εἰς τοὺς αἰῶνας. ‡ εὐλογεῖτε ψῦχος καὶ καύσων τὸν κύριον· ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυ-

68 ψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας. ‡ εὐλογεῖτε δρόσοι καὶ νιφετοὶ τὸν κύριον. ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

69 ‡ Et excussit flammã ignis de fornace: & fecit medium fornacis quasi ventum roris flantem, & non tetigit eos omnino ignis neque contristauit nec quicquam molestiæ intulit.

70 ‡ Tunc hi tres quasi ex vno ore laudabant & glorificabant & benedicebãt deum in fornace dicentes.

71 ‡ Benedictus es Domine Deus patrũ nostrorũ, & laudabilis, & gloriosus & superexaltatus in secula. Et benedictum nomen gloriæ tuæ sanctum & laudabile & superexaltatũ in omnibus seculis.

72 ‡ Benedictus es in templo sancto gloriæ tuæ, & superlaudabilis & superglorioſus in secula.

73 ‡ Benedictus es in throno regni tui, & superlaudabilis & superexaltatus in secula.

74 ‡ Benedictus es qui intueris abyssos & sedes supercherubim, & laudabilis & superexaltatus in secula.

75 ‡ Benedictus es in firmamento cæli, & laudabilis & glorioſus in secula.

76 ‡ Benedicite omnia opera Domini Domino, laudate & superexaltate eũ in secula.

77 ‡ Benedicite angeli Domini Domino, laudate & superexaltate eum in secula.

78 ‡ Benedicite cæli Domino, laudate & superexaltate eum in secula.

79 ‡ Benedicite aquæ quæ supra cælos sunt Domino, laudate & superexaltate eum in secula.

80 ‡ Benedicite omnes virtutes Domini Domino, laudate & superexaltate eum in secula.

81 ‡ Benedicite Sol & Luna Domino, laudate & superexaltate eum in secula.

82 ‡ Benedicite stellæ cæli Domino, laudate & superexaltate eum in secula.

83 ‡ Benedicite imber & ros Domino, laudate & superexaltate eum in secula.

84 ‡ Benedicite omnis flatus Domino, laudate & superexaltate eum in secula.

85 ‡ Benedicite ignis & æstus Domino, laudate & superexaltate eum in secula.

86 ‡ Benedicite frigus & æstus Domino, laudate & superexaltate eum in secula.

87 ‡ Benedicite rores & pruina Domino, laudate & superexal-

69 ‡ Benedicite gelu & frigus Domino, laudate & super.

70 ‡ Benedicite glacies & nives Domino, laudate & su.

71 ‡ Benedicite noctes & dies Domino, laudate & su.

72 ‡ Benedicite lux & tenebræ Domino, laudate & su.

73 ‡ Benedicite fulgura & nubes Domino, laudate & su.

74 ‡ Benedicat terra Dominum, laudet & superexaltet.

75 ‡ Benedicite mõtes & colles Domino, laudate & su.

76 ‡ Benedicite vniuersa germinantia in terra Domino, laudate & superexaltate eũ.

77 ‡ Benedicite fontes Domino, laudate & superexalta.

78 ‡ Benedicite maria & flumina Domino, laudate &.

79 ‡ Benedicite cete & omnia quæ mouentur in aquis Domino, laudate & supere.

80 ‡ Benedicite omnes volucres cæli Domino, laudate.

81 ‡ Benedicite omnes bestiæ & pecora Domino, laudate.

82 ‡ Benedicite filij hominũ Domino, laudate & super.

83 ‡ Benedicat Israël Dominum, laudet & superexaltet.

84 ‡ Benedicite sacerdotes Domini Domino, laudate &.

85 ‡ Benedicite serui Domini Domino, laudate & sup.

86 ‡ Benedicite spiritus & animæ iustorũ Dño, laudate.

87 ‡ Benedicite sancti & humiles corde Domino, laud.

88 ‡ Benedicite Anania, Azaria, Misael Domino, laudate & superexaltate eũ in secula: qui eruit nos de inferno, & saluos fecit de manu mortis, & liberauit nos de medio ardentis flammæ, & de medio ignis eruit nos.

89 ‡ Confitemini Domino quoniã bonus, quoniam in seculũ misericordia eius.

90 ‡ Benedicite omnes religiosi Domino Deo deorũ: laudate & confitemini ei, quia in omnia secula misericordia eius.

Hucusque in Hebræo non habetur, & quæ posuimus de Theodotionis editione translata sunt.

69 ‡ εὐλογεῖτε κρύος καὶ θάλπος τὸν κύριον. ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν

70 εἰς τοὺς αἰῶνας. ‡ εὐλογεῖτε πάχνη καὶ δρόσος τὸν κύριον. ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυ-

71 ψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας. ‡ εὐλογεῖτε κρύος καὶ θάλπος τὸν κύριον. ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν

72 εἰς τοὺς αἰῶνας. ‡ εὐλογεῖτε φῶς καὶ σκότος τὸν κύριον. ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυ-

73 ψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας. ‡ εὐλογεῖτε πάγος καὶ ψῦχος τὸν κύριον· ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε. ‡ εὐλογεῖτε πάχναι καὶ

74 χιόνες τὸν κύριον. ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε. ‡ εὐλογεῖτε ἀστραπαὶ καὶ

75 νεφέλαι τὸν κύριον. ὑμνεῖτε καὶ ὑπ.

76 ‡ εὐλογείτω ἡ γῆ τὸν κύριον. ὑμνει. καὶ ὑπερυψ. ‡ εὐλογεῖτε ὄρη καὶ

77 βουνοὶ τὸν κύριον. ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψ.

78 ‡ εὐλογεῖτε πηγαὶ τὰ φυόμενα ἐν τῇ γῇ τὸν κύριον. ‡ εὐλογεῖτε αἱ

79 πηγαὶ τὸν κύριον. ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας. ‡ εὐ-

80 λογεῖτε θάλασσαι καὶ ποταμοὶ τὸν κύριον. ὑμ. καὶ ὑπ. αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶν.

81 ‡ εὐλογεῖτε κήτη καὶ πάντα τὰ κι-

82 νούμενα ἐν τοῖς ὕδασι τὸν κύριον. ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας. ‡ εὐλογεῖτε πάντα τὰ πετεινὰ

83 τοῦ οὐρανοῦ τὸν κύριον. ὑμνεῖτε καὶ ὑπ.

84 ‡ εὐλογεῖτε τὰ θηρία καὶ πάντα τὰ κτήνη τὸν κύριον. ὑμνεῖτε καὶ ὑπ.

85 ‡ εὐλογείτωσαν οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων τὸν κύριον. ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν

86 εἰς τοὺς αἰῶνας. ‡ εὐλογεῖτε Ισραὴλ τὸν κύριον. ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε αὐ-

87 τὸν εἰς τοὺς αἰῶνας. ‡ εὐλογεῖτε ἱερεῖς κυρίου τὸν κύριον. ὑμνεῖτε καὶ ὑπ.

88 αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας. ‡ εὐλογεῖτε δοῦλοι κυρίου τὸν κύριον. ὑμ. καὶ ὑπ.

89 αὐτὸν εἰς τοὺς. ‡ εὐλογεῖτε πνεύματα καὶ ψυχαὶ δικαίων τὸν κύριον.

90 ὑμ. καὶ ὑπερυψοῦτε. ‡ εὐλογεῖτε ὅσιοι καὶ ταπεινοὶ τῇ καρδίᾳ τὸν κύριον·

91 ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψ. ‡ εὐλογεῖτε Ανανία, Αζαρία, Μισαὴλ τὸν κύριον.

92 ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι ἐξείλετο ἡμᾶς ἐξ ᾅδου καὶ

93 ἔσωσεν ἡμᾶς ἐκ χειρὸς θανάτου· καὶ ἐρρύσατο ἡμᾶς ἐκ καμίνου μέσης καιομένης φλογός. καὶ ἐκ μέσου πυρὸς ἐρρύσατο ἡμᾶς. ‡ ἐξομολογεῖσθε τῷ

94 κυρίῳ ὅτι χρηστὸς ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ‡ εὐλογεῖτε πάντες οἱ

95 σεβόμενοι τὸν κύριον τὸν θεὸν τῶν θεῶν. ὑμνεῖτε καὶ ἐξομολογεῖσθε, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

71 ‡ Benedicite noctes et dies Domino, laudate et superexaltate eum in secula.

72 ‡ Benedicite lux & tenebræ Domino, laudate & superexaltate eũ in

69 secula. ‡ Benedicite gelu, & frigus Domino, laudate & superexaltate.

70 ‡ Benedicite glacies & nives Domino, laudate & superexaltate.

73 ‡ Benedicite fulgura & nubes Domino, laudate & superexaltate.

74 ‡ Benedicat terra Domino: laudet & superexalt.

75 ‡ Benedicite mõtes & colles Domino, laudate

76 & superexaltate. ‡ Benedicite vniuersa germinãtia in ter-

77 ra Domino. ‡ Benedicite fontes Domino, laudate & superexaltate eum in secula.

78 ‡ Benedicite maria et flumina Domino, laudate et superexaltate eũ

79 in secula. ‡ Benedicite cete et omnia quæ mouẽtur in aquis Domino, laudate & superex-

80 altate eum in secula. ‡ Benedicite omnes volucres cæli Domino, laudate & superexaltate.

81 ‡ Benedicite bestiæ & omnia pecora Domino, laudate & su-

82 perexaltate. ‡ Benedicite filij hominum Domino, laudate &.

83 ‡ Benedicite Israel Domino, laudate & superexaltate eum

84 in secula. ‡ Benedicite sacerdotes Domini Domino, lauda.

85 ‡ Benedicite serui Domini Domino, laudate & superexal.

86 tate eum in secula. ‡ Benedicite spiritus & animæ iustorum Domino, laudate et superexaltate.

87 ‡ Benedicite sancti & humiles corde Domino, laudate &

88 superexaltate. ‡ Benedicite Anania, Azaria, Misael, Domino, laudate & superexaltate eũ in secula. quia liberauit nos de inferno, & saluauit nos de manu mortis: & liberauit nos de fornace media ardentis flammæ, et de medio ignis eruit nos.

89 ‡ Cõfitemini Domino quoniã bonus, quoniã in seculũ misericordia eius.

90 ‡ Benedicite omnes colentes Dominũ Deo deorum; laudate & cõfitemini, quia in omnia secula misericordia eius.

Universidad de Deusto
Biblioteca

91 * אֲדַיִן נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא תְּוֵה וְקָם בְּהִתְבְּהָלָה
עָנֵה וְאָמַר לְהַדָּבְרוֹהִי הֲלָא גֻּבְרִין תְּלָתָה רְמֵינָא
לְגוֹא־נוּרָא מְכַפְּתִין עָנַיִן וְאָמְרִין לְמַלְכָּא יַצִּיבָא
92 מַלְכָּא׃ * עָנֵה וְאָמַר הָא־אֲנָה חָזֵה גֻּבְרִין אַרְבְּעָה
שְׁרַיִן מַהְלְכִין בְּגוֹ־נוּרָא וַחֲבַל לָא־אִיתַי בְּהוֹן וְרֵוֵה
דִּי רְבִיעָיָא דָּמֵה לְבַר־אֱלָהִין׃
93 * בֵּאדַיִן קְרֵב נְבוּכַדְנֶצַּר לִתְרַע אַתּוּן נוּרָא יָקִדְתָּא
עָנֵה וְאָמַר שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד־נְגוֹ עַבְדּוֹהִי דִּי־
אֱלָהָא עִלָּיָא פֻּקוּ וֶאֱתוֹ בֵּאדַיִן נָפְקִין שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ
וַעֲבֵד נְגוֹ מִן־גּוֹא נוּרָא׃
94 * וּמִתְכַּנְשִׁין אֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא סִגְנַיָּא וּפַחֲוָתָא וְהַדָּבְרֵי
מַלְכָּא חָזַיִן לְגֻבְרַיָּא אִלֵּךְ דִּי לָא־שְׁלֵט נוּרָא
בְּגֶשְׁמְהוֹן וּשְׁעַר רֵאשְׁהוֹן לָא הִתְחָרַךְ וְסַרְבָּלֵיהוֹן
לָא שְׁנוּ וְרֵיחַ נוּר לָא עֲדָת בְּהוֹן׃
95 * עָנֵה נְבוּכַדְנֶצַּר וְאָמַר בְּרִיךְ אֱלָהֲהוֹן דִּי־שַׁדְרַךְ
מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ דִּי־שְׁלַח מַלְאֲכֵה וְשֵׁזִיב לְעַבְדּוֹהִי
דִּי הִתְרְחִצוּ עֲלוֹהִי וּמִלַּת מַלְכָּא שַׁנִּיו וִיהַבוּ
גֶשְׁמְהוֹן דִּי לָא יִפְלְחוּן וְלָא יִסְגְּדוּן לְכָל־אֱלָה לָהֵן
לֵאלָהֲהוֹן׃
96 * וּמִנִּי שִׂים טְעֵם דִּי כָל־עַם אֻמָּה וְלִשָּׁן דִּי־יֵאמַר
שְׁלָה עַל־אֱלָהֲהוֹן דִּי־שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹא
הַדָּמִין יִתְעֲבֵד וּבַיְתֵה נְוָלִי יִשְׁתַּוֵּה כָּל־קְבֵל דִּי לָא
אִיתַי אֱלָהּ אָחֳרָן דִּי־יִכֻּל לְהַצָּלָה כִּדְנָה׃
97 * בֵּאדַיִן מַלְכָּא הַצְלַח לְשַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ
בִּמְדִינַת בָּבֶל׃
98 * נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא לְכָל־עַמְמַיָּא אֻמַיָּא וְלִשָּׁנַיָּא
דִּי־דָאְרִין בְּכָל־אַרְעָא שְׁלָמְכוֹן יִשְׁגֵּא׃
99 * אָתַיָּא וְתִמְהַיָּא דִּי עֲבַד עִמִּי אֱלָהָא עִלָּיָא שְׁפַר
קָדָמַי לְהַחֲוָיָה׃
100 * אָתוֹהִי כְּמָה רַבְרְבִין וְתִמְהוֹהִי כְּמָה תַקִּיפִין
מַלְכוּתֵהּ מַלְכוּת עָלַם וְשָׁלְטָנֵהּ עַם־דָּר וְדָר׃

ד

1 * אֲנָא נְבוּכַדְנֶצַּר שְׁלֵה חֲוֵית בְּבֵיתִי וְרַעֲנַן בְּהֵיכְלִי׃
2 * חֵלֶם חֲזֵית וִידַחֲלִנַּנִי וְהַרְהֹרִין עַל־מִשְׁכְּבִי
וְחָזְוֵי רֵאשִׁי יְבַהֲלֻנַּנִי׃
3 * וּמִנִּי שִׂים טְעֵם לְהַנְעָלָה קָדָמַי לְכֹל חַכִּימֵי בָבֶל
דִּי־פְשַׁר חָלְמָא יְהוֹדְעֻנַּנִי׃

91 * Tunc Nabuchodonosor rex obstupuit,
G & surrexit properè, & ait optimatibus suis:
Nonne tres viros misimus in medio ignis
compeditos? Qui respondentes regi dixe-
runt: Verè rex.
92 * Respondit rex & ait: Ecce ego video
quatuor viros solutos & ambulātes in me-
dio ignis, & nihil corruptionis in eis est, &
species quarti similis filio Dei.
93 * Tunc accessit rex Nabuchodonosor
ad ostium fornacis ignis ardentis, & ait:
Sidrac, Misac, & Abdenago, serui Dei ex-
celsi, egredimini & venite. Statimq; egressi
sunt Sidrac, Misac, & Abdenago de medio
ignis.
94 * Et congregati satrapæ, magistratus, &
iudices & potentes regis cōtemplabantur
viros illos, quoniam nihil potestatis ha-
buisset ignis in corporibus eorum, & capil-
lus capitis eorum non esset adustus, & sara-
balla eorum nō fuissent immutata, & odor
ignis non transisset per eos.
95 * Et erumpens Nabuchodonosor ait:
Benedictus Deus eorum, Sidrac videlicet,
Misac, & Abdenago; qui misit angelum
suum, & eruit seruos suos qui crediderunt
in eum, & verbum regis immutauerunt, &
tradiderunt corpora sua ne seruirent, & ne
adorarēt omnem deum, excepto Deo suo.
96 * A me ergo positum est hoc decretum,
vt omnis populus, tribus, & lingua quæ-
cunque locuta fuerit blasphemiam contra
Deū Sidrac, Misac & Abdenago, disperdatur,
& domus eius vastetur. Neque enim est
alius deus qui possit ita saluare.
97 * Tunc rex promouit Sidrac, Misac &
Abdenago in prouincia Babylonis.
98 * Nabuchodonosor rex omnibus popu-
lis, gentibus & linguis, qui habitant in vni-
uersa terra; pax vobis multiplicetur.
99 * Signa & mirabilia quæ fecit apud me
Deus excelsus. Placuit ergo mihi prædicare
100 * Eius signa, quia magna sunt, & mirabi-
lia eius, quia fortia; & regnum eius, quia re-
gnum sempiternum; & potestas eius in ge-
neratione & generationem.

CAP. IIII.

1 EGo Nabuchodonosor quietus eram in
A domo mea, & florens in palatio meo.
2 * Somnium vidi quod perterruit me,
& cogitationes meæ in stratu meo, & vi-
siones capitis mei conturbauerunt me.
3 * Et per me propositum est decretum, vt
introducerentur in conspectu meo omnes sa-
pientes Babylonis, & vt solutionem somni-
nij indicarent mihi.

91 * Et Nabuchodonosor audiuit laudātes eos
& admiratus est, & surrexit in festinatione,
& ait optimatibus suis: Nōne viros tres inie-
cimus in medium ignis compeditos? Et dixerūt
regi: Verè rex.
92 * Et dixit rex: Hic ego video viros quatuor
solutos & ambulantes in medio ignis: et cor-
ruptio non est in eis; & visio quarti similis filio
Dei.
93 * Tunc accessit Nabuchodonosor ad ostium
fornacis ignis ardentis, & ait: Sidrach, Misac,
Abdenago, serui Dei altissimi, egredimini &
venite foras. Et egressi sunt Sidrach, Misac, et
Abdenago de medio ignis.
94 * Et congregantur satrapæ & magistratus,
& toparchæ, & potentes regis: et contempla-
bantur viros; quia non dominatus est ignis cor-
poris eorum, & capillus capitis eorum non est
inflammatus, & sarabala eorum non sunt
mutata, & odor ignis non fuit in eis.
95 * Et adorauit in conspectu eorum rex Do-
minum. Et respondit Nabuchodonosor rex, &
dixit: Benedictus Deus Sidrach, Misac & Ab-
denago, qui misit angelum suum, et eruit seruos
suos, quia confiderunt in eo. Et verbum regis
immutauerunt, & tradiderunt corpora eorum
in ignem, vt non seruirent neque adorarent
omnem Deum, nisi Deum suum.
96 * Et ego expono decretum: Omnis populus,
tribus, lingua, quæ dixerit blasphemiam contra
Deum Sidrach, Misac, Abdenago, in perditionē
erunt, et domus eorum in direptionem; quoniā
non est Deus alius qui possit liberare sic.
97 * Tunc rex promouit Sidrach, Misac, Abde-
nago in prouincia Babylonis.
98 * Nabuchodonosor rex omnibus populis, tri-
bubus, linguis, habitantibus in omni terra; pax
vobis multiplicetur.
99 * Signa & portenta quæ fecit mecum Deus
altissimus, placuit coram me annunciare vobis.
100 * Quoniam magna signa eius, & quoniam
fortia portenta eius, regnum eius regnum æter-
num, & potestas eius in generationem & ge-
nerationem.

CAP. IIII.

1 EGo Nabuchodonosor abūdans eram in do-
mo mea, florens in throno meo.
2 * Somnium vidi, et perterruit me, & tur-
batus sum in cubili meo, et visiones capitis mei
conturbauerunt me.
3 * Et per me positum est decretum, vt intro-
ducerentur in conspectu meo omnes sapientes
Babylonis, vt coniecturam somnij notam face-
rent mihi.

91 * καὶ ναβουχοδονόσωρ ἤκουσεν ὑμνούντων αὐτῶν καὶ
ἐθαύμασεν, καὶ ἐξανέστη ἐν σπουδῇ. καὶ εἶπεν τοῖς μεγι-
στάσιν αὐτοῦ, οὐχὶ ἄνδρας τρεῖς ἐνεβάλομεν εἰς μέσον τοῦ
πυρὸς πεπεδημένους, καὶ εἶπον τῷ βασιλεῖ, ἀληθῶς βασιλεῦ.
92 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, ὧδε ἐγὼ ὁρῶ ἄνδρας τέσ-
σαρας λελυμένους καὶ περιπατοῦντας ἐν μέσῳ τοῦ πυ-
ρός. καὶ διαφθορὰ οὐκ ἔστιν ἐν αὐτοῖς. καὶ ἡ ὅρασις τοῦ
τεταρτοῦ ὁμοία υἱῷ θεοῦ.
93 * τότε προσῆλθεν ναβουχοδονόσωρ πρὸς τὴν θύ-
ραν τῆς καμίνου τοῦ πυρὸς τῆς καιομένης, καὶ εἶπεν, Σέ-
δραχ, μισάκ, ἀβδεναγώ, οἱ δοῦλοι τοῦ θεοῦ τοῦ ὑ-
ψίστου, ἐξέλθετε καὶ δεῦτε ἔξω. καὶ ἐξῆλθον Σεδράχ,
μισάκ καὶ ἀβδεναγὼ ἐκ μέσου τοῦ πυρός.
94 * καὶ συνάγονται οἱ σατράπαι καὶ οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ
τοπάρχαι καὶ οἱ δυνάσται τοῦ βασιλέως. καὶ ἐθεώρουν
τοὺς ἄνδρας, ὅτι οὐκ ἐκυρίευσεν τὸ πῦρ τοῦ σώματος
αὐτῶν. καὶ ἡ θρὶξ τῆς κεφαλῆς αὐτῶν οὐκ ἐφλογίσθη, καὶ τὰ
σαράβαλα αὐτῶν οὐκ ἠλλοιώθη, καὶ ὀσμὴ πυρὸς οὐκ
ἦν αὐτοῖς.
95 * καὶ προσεκύνησεν ἐνώπιον αὐτῶν ὁ βασιλεὺς τῷ
κυρίῳ. καὶ ἀπεκρίθη ναβουχοδονόσωρ ὁ βασιλεὺς καὶ εἶ-
πεν, εὐλογητὸς ὁ θεὸς τοῦ Σεδράχ, μισάκ, καὶ ἀβδεναγώ,
ὃς ἀπέστειλεν τὸν ἄγγελον αὐτοῦ καὶ ἐξείλετο τοὺς παῖδας
αὐτοῦ, ὅτι ἐπεποίθεισαν ἐπ' αὐτῷ. καὶ τὸ ῥῆμα τοῦ βασι-
λέως ἠλλοίωσαν, καὶ παρέδωκαν τὰ σώματα αὐτῶν εἰς
πῦρ, ὅπως μὴ λατρεύσωσιν, μὴ δὲ προσκυνήσωσιν παν-
τὶ θεῷ, ἀλλ' ἢ τῷ θεῷ αὐτῶν.
96 * κἀγὼ ἐκτίθεμαι δόγμα, πᾶς λαὸς, φυλὴ, γλῶσ-
σα ἢ ἂν εἴπῃ βλασφημίαν κατὰ τοῦ θεοῦ σεδράχ, μισάκ,
ἀβδεναγώ, εἰς ἀπώλειαν ἔσονται. καὶ οἱ οἶκοι αὐτῶν εἰς
διαρπαγήν, καθότι οὐκ ἔστιν θεὸς ἕτερος ὅστις δυνήσεται
ῥύσασθαι οὕτως.
97 * τότε ὁ βασιλεὺς κατεύθυνεν τὸν Σεδράχ, μισάκ,
ἀβδεναγὼ ἐν τῇ χώρᾳ βαβυλῶνος.
98 * ναβουχοδονόσωρ ὁ βασιλεὺς πᾶσιν τοῖς λαοῖς, φυ-
λαῖς, γλώσσαις τοῖς οἰκοῦσιν ἐν πάσῃ τῇ γῇ, εἰρήνη ὑμῖν
99 πληθυνθείη. * τὰ σημεῖα καὶ τὰ τέρατα ἃ ἐποίησεν μετ'
ἐμοῦ ὁ θεὸς ὁ ὕψιστος. ἤρεσεν ἐναντίον ἐμοῦ ἀναγγεῖλαι ὑ-
100 μῖν. * ὡς μεγάλα τὰ σημεῖα αὐτοῦ καὶ ὡς ἰσχυρὰ τὰ
τέρατα αὐτοῦ, ἡ βασιλεία αὐτοῦ βασιλεία αἰώνιος, καὶ ἡ
ἐξουσία αὐτοῦ εἰς γενεὰν καὶ γενεάν.

δ

1 * Ἐγὼ ναβουχοδονόσωρ εὐθηνῶν ἤμην ἐν τῷ οἴκῳ
2 μου εὐθαλῶν ἐπὶ τοῦ θρόνου μου. * ἐνύπνιον εἶδον καὶ ἐφο-
βέρισέν με καὶ ἐταράχθην ἐπὶ τῆς κοίτης μου, καὶ αἱ ὁράσεις
3 τῆς κεφαλῆς μου συνετάραξάν με. * καὶ δι' ἐμοῦ ἐτέθη
δόγμα τοῦ εἰσαγαγεῖν ἐνώπιον ἐμοῦ πάντας τοὺς σο-
φοὺς βαβυλῶνος, ὅπως τὴν σύγκρισιν τοῦ ἐνυπνίου γνω-
ρίσωσίν μοι.

Universidad de Deusto
Biblioteca

4 * בֵּאדַיִן עַלִּלִין חַרְטֻמַּיָּא אָשָׁפַיָּא כַּשְׂדָּיֵא וְגָזְרַיֵּא
וְחַלְמָא אֲמַר אֲנָה קָדָמֵיהוֹן וּפִשְׁרֵהּ לָא־מְהוֹדְעִין
5 לִי׃ * וְעַד־אֲחֳרִין עַל־קָדָמַי דָּנִיֵּאל דִּי־שְׁמֵהּ
בֵּלְטְשַׁאצַּר כְּשֻׁם אֱלָהִי וּדֵי רוּחַ־אֱלָהִין קַדִּישִׁין
בֵּהּ וְחֶלְמָא קָדָמוֹהִי אֲמָרֵת׃
6 * בֵּלְטְשַׁאצַּר רַב חַרְטֻמַּיָּא דִּי אֲנָה יְדַעְתְּ דִּי רוּחַ
אֱלָהִין קַדִּישִׁין בָּךְ וְכָל־רָז לָא־אֲנַס לָךְ חֶזְוֵי חֶלְמִי
דִּי־חֲזֵיתְ וּפִשְׁרֵהּ אֱמָר׃
7 * וְחֶזְוֵי רֵאשִׁי עַל־מִשְׁכְּבִי חֲזֵה הֲוֵית וַאֲלוּ אִילָן
בְּגוֹ אַרְעָא וְרוּמֵהּ שַׂגִּיא׃
8 * רְבָרַבִין אִילָנָא וְתַקִּיף וְרוּמֵהּ יְכִטָּא לִשְׁמַיָּא
וַחֲזוּתֵהּ לְסוֹף כָּל־אַרְעָא׃
9 * עֲפֵיהּ שַׁפִּיר וְאִבָּהּ שַׂגִּיא וּמָזוֹן לְכֹלָּא־בֵּהּ
תְּחוֹתוֹהִי תְּטַלֶּל חֵיוַת בָּרָא וּבַעֲנָפוֹהִי יִדְּרוֹן צִפְּרֵי
שְׁמַיָּא וּמִנֵּהּ יִתְזִין כָּל־בְּשָׂרָא׃
10 * חֲזֵה הֲוֵית בְּחֶזְוֵי רֵאשִׁי עַל־מִשְׁכְּבִי וַאֲלוּ עִיר
וְקַדִּישׁ מִן־שְׁמַיָּא נָחֵת׃
11 * קָרֵא בְחַיִל וְכֵן אָמַר גְּדוּ אִילָנָא וְקַצּוּ עֲנָפוֹהִי
אַתְּרוּ עֳפָיֵהּ וּבַדְּרוּ אִבָּהּ תְּנֵד חֵיוָתָא מִן־תַּחְתּוֹהִי
וְצִפְּרַיָּא מִן־עֲנָפוֹהִי׃
12 * בְּרֵם עִקַּר שָׁרְשׁוֹהִי בְּאַרְעָא שְׁבֻקוּ וּבְאֶסוֹר דִּי־
פַרְזֶל וּנְחָשׁ בְּדִתְאָא דִּי בָרָא וּבְטַל שְׁמַיָּא יִצְטַבַּע
וְעִם־חֵיוְתָא חֶלְקֵהּ בְּעֶשֶׂב אַרְעָא׃
13 * לִבָּבֵהּ מִן־אֲנָשָׁא יְשַׁנּוֹן וּלְבַב חֵיוָא יְתְיְהִב לֵהּ
וְשִׁבְעָה עִדָּנִין יַחְלְפוּן עֲלוֹהִי׃
14 * בִּגְזֵרַת עִירִין פִּתְגָמָא וּמַאמַר קַדִּישִׁין שְׁאֵלְתָּא
עַד־דְּבָרַת דִּי־יִנְדְּעוּן חַיַּיָא דִּי־שַׁלִּיט עִלָּיָא
בְּמַלְכוּת אֱנָשָׁא וְלְמַן־דִּי יְצִבֵּא יְתְנִנַּהּ וְשַׁפֵּל
אֲנָשִׁים יְקִים עֲלֵיהּ׃
15 * דְּנָה חֶלְמָא חֲזֵית אֲנָה מַלְכָּא נְבוּכַדְנֶצַּר וְאַנְתְּה
בֵּלְטְשַׁאצַּר פִּשְׁרָא אֱמַר כָּל־קֳבֵל דִּי כָל־חַכִּימֵי
מַלְכוּתִי לָא־יְכִלִין פִּשְׁרָא לְהוֹדָעוּתַנִי וְאַנְתְּה כָּהֵל
דְּרוּחַ־אֱלָהִין קַדִּישִׁין בָּךְ׃
16 * אֱדַיִן דָּנִיֵּאל דִּי־שְׁמֵהּ בֵּלְטְשַׁאצַּר אֶשְׁתּוֹמַם
כְּשָׁעָה חֲדָא וּרְעִינֹהִי יְבַהֲלֻנֵּהּ עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר
בֵּלְטְשַׁאצַּר חֶלְמָא וּפִשְׁרָא אַל־יְבַהֲלָךְ עָנֵה
בֵּלְטְשַׁאצַּר וְאָמַר מָרָאי חֶלְמָא לְשָׂנְאָיִךְ וּפִשְׁרֵהּ
לְעָרָיִךְ׃

4 * Tunc ingrediebãtur arioli, magi, Chaldæi, & aruſpices, & ſomnium narrau
consſpectu eorum, & ſolutionem eius non
5 indicauerunt mihi. * Donec collega in-
greſſus eſt in cõſpectu meo Daniel, cui no-
men Balthaſar, ſecundum nomen dei mei,
qui habet ſpiritum deorum ſanctorum in
ſemetipſo, & ſomnium coram ipſo dixi-
6 tus ſum. * Balthaſar princeps ariolorum,
quoniam ego ſcio quòd ſpiritum ſanctum
deorum habeas in te, & omne ſacramen-
tum nõ eſt impoſſibile tibi, viſiones ſomn
niorum meorum quas vidi, & ſolutionem
7 earum narra. * Viſio capitis mei in cu-
biculo meo; videbam, & ecce arbor in me-
dio terræ, & altitudo eius nimia.
8 * Magna arbor & fortis, & procerita
B eius contingens cælum. Aſpectus illius eius
vſque ad terminos vniuerſæ terræ.
9 * Folia eius pulcherrima, & fructus eius
nimius, & eſca vniuerſorum in ea. Subter
eam habitabant animalia & beſtiæ, & in
ramis eius habitabant aues cæli; & ex
ramis eius conuerſabantur volucres cæli, &
ex ea veſcebatur omnis caro.
10 * Videbam in viſione capitis mei ſu-
ſtratum meum, & ecce vigil & ſanctus de
11 cælo deſcendit. * Clamauit fortiter & ſic
ait: Succidite arborem, & præcidite ramos
eius; excutite folia eius, & diſpergite fruc-
tus eius; fugiant beſtiæ quæ ſubtus eam
ſunt, & volucres de ramis eius.
12 * Veruntamen germen radicum eius in
C terra ſinite, & alligetur vinculo ferreo &
æreo in herbis quæ foris ſunt, & rore cæli
tingatur, & cũ feris pars eius in herba ter-
13 ræ. * Cor eius ab humano commuta-
tur, & cor feræ detur ei, & ſeptem tempo-
ra mutentur ſuper eum.
14 * In ſententia vigilum decretum eſt, &
ſermo ſanctorum & petitio, donec cogno-
ſcant viuentes, quoniam dominabitur ex-
celſus in regno hominum, & cuicunque vo-
luerit dabit illud, & humillimum homi-
conſtituerit ſuper eum.
15 * Hoc ſomnium vidi ego Nabuchodo-
noſor rex. Tu ergo Balthaſar interpre-
tionem narra feſtinus, quia omnes ſapien-
tes regni mei non queunt ſolutionem osten-
cere mihi. Tu autẽ potes, quia ſpiritus dei
rum ſanctorum in te eſt.
16 * Tunc Daniel, cuius nomen Baltha-
cœpit intra ſemetipſum tacitus cogitare
quaſi vna hora, & cogitationes eius con-
turbabant eum. Reſpondens autem rex ait:
Balthaſar, ſomnium & interpretatio eius
non conturbent te. Reſpondit Baltha-
ſar, & dixit: Domine mi, ſomnium hoc
qui te oderunt, & interpretatio eius hosti-
bus tuis ſit.

4 * Et ingreſſi ſunt incantatores, magi, Gaza-
reni, Chaldæi, & ſomnium dixi ego in conſpectu
eorum, & coniecturam eius non notam fece-
runt mihi.
5 * Donec venit Daniel, cuius nomen Bal-
taſar ſecundum nomen dei mei, qui ſpiritum Dei
ſanctum in ſeipſo habet, & ſomnium coram eo
dixi.
6 * Baltaſar princeps incantatorum, quem
cognoui quòd ſpiritus ſanctus in te, & omne
myſterium non eſt impoſſibile tibi; audi viſionem
ſomnij mei quod vidi, & coniecturam eius dic
mihi.
7 * Et viſiones capitis mei in cubili meo; Vi-
debam, & ecce arbor in medio terræ, & altitu-
do eius multa.
8 * Magnificata eſt arbor, & inualuit, &
altitudo eius peruenit vſque ad cælum, & lati-
tudo eius ad terminos terræ.
9 * Et folia eius pulchra, et fructus eius mul-
tus, & cibus omnium in ea; & ſubter eam ha-
bitabant beſtiæ agreſtes, & in ramis eius habi-
tabant aues cæli; ex ea nutriebatur omnis
caro.
10 * Videbam in viſione noctis in cubili meo,
& ecce vigil & ſanctus de cælo deſcendit.
11 * Et clamauit in fortitudine, & ſic dixit:
Succidite arborem, & euellite ramos eius, &
excutite folia eius, & diſpergite fructum eius;
commoueantur beſtiæ de ſubter eam, & aues de
ramis eius.
12 * Veruntamen germen radicum eius in terra
ſinite, & in vinculo ferreo & æreo, & in her-
ba quæ foris, & in rore cæli pernoctabit, &
cum beſtiis pars eius in herba terræ.
13 * Cor eius ab hominibus commutabitur, &
cor beſtiæ dabitur ei, & ſeptem tempora muta-
buntur ſuper eum.
14 * Per decretum vigilis ſermo & verbum
ſanctorum interrogatio, vt cognoſcant viuen-
tes, quia Dominus eſt altiſſimus regni, & cui
videbitur dabit illud, & contemptum hominem
eleuabit ſuper ipſum.
15 * Hoc ſomnium vidi ego rex Nabuchodo-
noſor; & tu Baltaſar coniecturam dic; quia
omnes ſapientes regni mei non poſſunt coniectu-
ram eius manifeſtare mihi, tu autem Daniel po-
tes, quia ſpiritus Dei ſanctus in te.
16 * Tunc Daniel, cuius nomen Baltaſar, ſtu-
pefactus eſt quaſi hora vna, & cogitationes
eius conturbabant eum. Et reſpondit rex, &
ait: Baltaſar, ſomnium & coniectura ne con-
turbet te. Reſpondit Baltaſar, & dixit: Do-
mine ſit ſomnium odientibus te, & coniectura
eius inimicis tuis.

4 * καὶ εἰσεπορεύοντο Ⓞ ἐπαοιδοὶ, μάγοι, γαζαρηνοὶ,
χαλδαῖοι, καὶ τὸ ἐνύπνιον εἶπα ἐγὼ ἐνώπιον αὐτῶν, καὶ
τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ οὐκ ἐγνώρισάν μοι·
5 * ἕως ἦλθεν Δανιὴλ ᾧ τὸ ὄνομα Βαλτάσαρ κατὰ τὸ
ὄνομα τοῦ θεοῦ μου, ὃς πνεῦμα θεοῦ ἁγίου ἐν ἑαυτῷ ἔχει,
καὶ τὸ ἐνύπνιον ἐνώπιον αὐτοῦ εἶπα.
6 * Βαλτάσαρ ὁ ἀρχὼν τῶν ἐπαοιδῶν ὃν ἔγνων ὅτι
πνεῦμα ἅγιον ἐν σοί, Ⓒ πᾶν μυστήριον οὐκ ἀδυματεῖ σοι.
ἄκουσον τὸ ὅραμα τοῦ ἐνυπνίου μου ὃ εἶδον, καὶ τὴν σύγ-
κρισιν αὐτοῦ εἰπέ μοι.
7 * καὶ αἱ ὁράσεις τῆς κεφαλῆς μου ἐπὶ τῆς κοίτης μου.
ἐθεώρουν, Ⓒ ἰδοὺ δένδρον ἐν μέσῳ τῆς γῆς, καὶ τὸ ὕψος αὐτοῦ
8 πολύ. * ἐμεγαλυνθη τὸ δένδρον καὶ ἴσχυσεν, καὶ τὸ
ὕψος αὐτοῦ ἐφθανεν ἕως τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τὸ κῦρος αὐτοῦ
εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς.
9 * καὶ τὰ φύλλα αὐτοῦ ὡραῖα καὶ ὁ καρπὸς αὐτοῦ πο-
λύς, καὶ τροφὴ πάντων ἐν αὐτῷ, καὶ ὑποκάτω αὐτοῦ κα-
τεσκήνουν τὰ θηρία τὰ ἄγρια, καὶ ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ
κατῴκουν τὰ ὄρνεα τοῦ οὐρανοῦ, Ⓒ ἀπ' αὐτοῦ ἐτρέφετο πᾶσα
10 σαρξ. * ἐθεώρουν ἐν ὁράματι τῆς κεφαλῆς μου ἐπὶ τῆς κοί-
της μου, Ⓒ ἰδοὺ ἐγὼ καὶ ἄγγελος ἀπ' οὐρανοῦ κατέβη.
11 * καὶ ἐφώνησεν ἐν ἰσχύι καὶ οὕτως εἶπεν, ἐκκόψατε τὸ
δένδρον καὶ ἐκτίλατε τοὺς κλάδους αὐτοῦ, καὶ ἐκκινάξατε
τὰ φύλλα αὐτοῦ καὶ διασκορπίσατε τὸν καρπὸν αὐτοῦ, σα-
λευθήτωσαν τὰ θηρία ὑποκάτωθεν αὐτοῦ καὶ τὰ ὄρνεα
ἀπὸ τῶν κλάδων αὐτοῦ.
12 * πλὴν τὴν φυὴν τῶν ῥιζῶν αὐτοῦ ἐν τῇ γῇ ἐάσατε καὶ
ἐν δεσμῷ σιδηρῷ καὶ χαλκῷ, καὶ ἐν τῇ χλόῃ τῇ ἔξω καὶ
ἐν τῇ δρόσῳ τοῦ οὐρανοῦ αὐλιζήσεται), καὶ μετὰ τῶν θηρίων ἡ
μερὶς αὐτοῦ ἐν τῇ χόρτῳ τῆς γῆς.
13 * ἡ καρδία αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀλλοιωθήσεται.
καὶ καρδία θηρίου δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ἑπτὰ καιροὶ ἀλ-
λαγήσονται ἐπ' αὐτόν.
14 * διὰ συγκρίματος εἰρ ὁ λόγος καὶ ῥῆμα ἁγίων τὸ
ἐπερώτημα ἵνα γνῶσιν Ⓒ ζῶντες, ὅτι κύριος ἐστιν ὁ ὕψιστος
τῆς βασιλείας. καὶ ᾧ ἐὰν δόξῃ δώσει αὐτῷ, καὶ ἐξουδέ-
νωμα ἀνθρώπων σὰσήσει ἐπ' αὐτῶν.
15 * Τοῦτο τὸ ἐνύπνιον εἶδον ἐγὼ ὁ βασιλεὺς ναβουχοδο-
νόσωρ, καὶ σὺ βαλτάσαρ τὸ σύγκριμα εἰπον, ὅτι πάντες
Ⓒ σοφοὶ τῆς βασιλείας μου οὐ δυνανται τὸ σύγκριμα
αὐτοῦ δηλῶσαί μοι, σὺ δὲ δανιὴλ δυνασαι, ὅτι πνεῦμα
θεοῦ ἅγιον ἐν σοί.
16 * τότε δανιὴλ ᾧ τὸ ὄνομα βαλτάσαρ, ἀπηρεώθη ὡσεὶ
ὥραν μίαν, καὶ Ⓒ διαλογισμοὶ αὐτοῦ συνετάρασσον αὐ-
τον. καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς καὶ εἶπεν, βαλτάσαρ τὸ
ἐνύπνιον Ⓒ ἡ σύγκρισις μὴ καταστυγάτω σε. ἀπεκρίθη
βαλτάσαρ καὶ εἶπεν κύριε, ἔστω τὸ ἐνύπνιον τοῖς μισοῦ-
σίν σε, καὶ ἡ σύγκρισις αὐτοῦ τοῖς ἐχθροῖς σου.

Universidad de Deusto
Biblioteca

17 * אִילָנָא דִּי חֲזַיְתָ דִּי רְבָה וּתְקֵף וְרוּמֵהּ יִמְטֵא
לִשְׁמַיָּא וַחֲזוֹתֵהּ לְכָל־אַרְעָא׃
18 * וְעָפְיֵהּ שַׁפִּיר וְאִנְבֵהּ שַׁגִּיא וּמָזוֹן לְכֹלָּא בֵּהּ
תְּחֹתוֹהִי תְּדוּר חֵיוַת בָּרָא וּבְעַנְפּוֹהִי יִשְׁכְּנָן צִפְּרֵי
שְׁמַיָּא׃
19 * אַנְתְּה־הוּא מַלְכָּא דִּי רְבַיְת וּתְקֵפְתְּ וּרְבוּתָךְ רְבָת
וּמְטַת לִשְׁמַיָּא וְשָׁלְטָנָךְ לְסוֹף אַרְעָא׃
20 * וְדִי חֲזָא מַלְכָּא עִיר וְקַדִּישׁ נָחֵת מִן־שְׁמַיָּא
וְאָמַר גֹּדּוּ אִילָנָא וְחַבְּלוּהִי בְּרֹם עִקַּר שֳׁרְשׁוֹהִי
בְּאַרְעָא שְׁבֻקוּ וּבְאֻסּוּר דִּי־פַרְזֶל וּנְחָשׁ בְּדִתְאָא דִּי
בָרָא וּבְטַל שְׁמַיָּא יִצְטַבַּע וְעִם־חֵיוַת בָּרָא חֲלָקֵהּ עַד
דִּי־שִׁבְעָה עִדָּנִין יַחְלְפוּן עֲלוֹהִי׃
21 * דְּנָה פִּשְׁרָא מַלְכָּא וּגְזֵרַת עֲלָיָא הִיא דִּי מְטָת
עַל־מָרְאִי מַלְכָּא׃
22 * וְלֵךְ טָרְדִין מִן־אֲנָשָׁא וְעִם־חֵיוַת בָּרָא לֶהֱוֵה
מְדֹרָךְ וְעִשְׁבָּא כְתוֹרִין לֵךְ יְטַעֲמוּן וּמִטַּל שְׁמַיָּא לֵךְ
מְצַבְּעִין וְשִׁבְעָה עִדָּנִין יַחְלְפוּן עֲלָיִךְ עַד דִּי תִנְדַּע
דִּי־שַׁלִּיט עֲלָיָא בְּמַלְכוּת אֲנָשָׁא וּלְמַן־דִּי יִצְבֵּא
יִתְּנִנָּהּ׃
23 * וְדִי אֲמַרוּ לְמִשְׁבַּק עִקַּר שֳׁרְשׁוֹהִי דִּי אִילָנָא
מַלְכוּתָךְ לַךְ קַיָּמָה מִן־דִּי תִנְדַּע דִּי שַׁלְטֵן שְׁמַיָּא׃
24 * לָהֵן מַלְכָּא מִלְכִּי יִשְׁפַּר עֲלָיךְ וַחֲטָיָךְ בְּצִדְקָה פְּרֹק
וַעֲוָיָתָךְ בְּמִחַן עֲנָיִן הֵן תֶּהֱוֵה אַרְכָא לִשְׁלֵוְתָךְ׃
25 * כֹּלָּא מְטָא עַל־נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא׃
26 * לִקְצַת יַרְחִין תְּרֵי עֲשַׂר עַל־הֵיכַל מַלְכוּתָא דִּי
בָבֶל מְהַלֵּךְ חֲוָה׃
27 * עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר הֲלָא דָּא־הִיא בָּבֶל רַבְתָּא דִּי־
אֲנָה בְנַיְתָהּ לְבֵית מַלְכוּ בִּתְקֵף חִסְנִי וְלִיקַר הַדְרִי׃
28 * עוֹד מִלְּתָא בְּפֻם מַלְכָּא קָל מִן־שְׁמַיָּא נְפַל לֵךְ
אָמְרִין נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא מַלְכוּתָה עֲדָת מִנָּךְ׃
29 * וּמִן־אֲנָשָׁא לֵךְ טָרְדִין וְעִם־חֵיוַת בָּרָא מְדֹרָךְ
עִשְׁבָּא כְתוֹרִין לֵךְ יְטַעֲמוּן וְשִׁבְעָה עִדָּנִין יַחְלְפוּן
עֲלָיִךְ עַד דִּי תִנְדַּע דִּי שַׁלִּיט עֲלָיָא בְּמַלְכוּת אֲנָשָׁא
וּלְמַן דִּי־יִצְבֵּא יִתְּנִנָּהּ׃
30 * בֵּה שַׁעֲתָא מִלְּתָא סָפַת עַל־נְבוּכַדְנֶצַּר וּמִן־
אֲנָשָׁא טְרִיד וְעִשְׁבָּא כְתוֹרִין יֵאכֹל וּמִטַּל שְׁמַיָּא
גִּשְׁמֵה יִצְטַבַּע עַד דִּי שַׁעֲרֵה כְּנִשְׁרִין רְבָה וְטִפְרוֹהִי
כְּצִפְּרִין׃

17 * Arborem quam vidisti sublimé atque
D robustam, cuius altitudo pertingit ad cæ-
lum, & aspectus illius in omnem terram.
18 * Et rami eius pulcherrimi, & fructus
eius nimius, & esca omnium in ea; subter
eam habitantes bestiæ agri, & in ramis eius
commorantes aues cæli.
19 * Tu es rex, qui magnificatus es & in-
ualuisti, & magnitudo tua creuit & peru-
enit vsque ad cælum, & potestas tua in ter-
minos vniuersæ terræ.
20 * Quòd autem vidit rex vigilem & san-
E ctum descendere de cælo, & dicere: Succi-
dite arborem & dissipate illam; attamē ger-
men radicum eius in terra dimittite, & vin-
ciatur ferro & ære in herbis foris, & rore
cæli conspergatur, & cum feris sit pabulū
eius, donec septem tempora mutentur su-
per eum.
21 * Hæc est interpretatio sentētiæ Altissi-
mi, quæ peruenit super dominum meum
regem.
22 * Eiicient te ab hominibus, & cū bestiis
ferisque erit habitatio tua, & fœnū vt bos
comedes, & rore cæli infunderis. Septem
quoque tempora mutabuntur super te, do-
nec scias quòd dominetur Excelsus super
regnum hominum, & cuicunque voluerit
23 det illud. * Quòd autem præcepit vt re-
linqueretur germen radicum eius, id est ar-
boris; regnum tuum tibi manebit, postquā
cognoueris potestatem esse cælestem.
24 * Quamobrē rex consilium meum pla-
ceat tibi, & peccata tua eleemosynis redi-
me, & iniquitates tuas misericordiis pau-
perum; forsitan ignoscet Deus delictis tuis.
25 * Omnia hęc venerunt super Nabucho-
26 donosor regem. * Post finem mensium
duodecim in aula Babylonis deambulabat.
27 * Responditque rex, & ait: Nonne hæc
F est Babylon ciuitas magna, quam ego ædi-
ficaui in domum regni in robore fortitu-
dinis meæ, & in gloria decoris mei?
28 * Cumque sermo adhuc esset in ore re-
gis, vox de cælo ruit: Tibi dicitur Nabu-
chodonosor rex: Regnum tuum transiit
à te. * Et ab hominibus eiicient te,
29 & cum bestiis & feris erit habitatio tua.
Fœnum quasi bos comedes, & septem
tempora mutabuntur super te, donec scias
quòd dominetur Excelsus in regno homi-
num, & cuicunque voluerit det illud.
30 * Eadem hora sermo completus est su-
per Nabuchodonosor, & ex hominibus
abiectus est, & fœnum vt bos comedit, &
rore cæli corpus eius infectum est, donec
capilli eius in similitudinem aquilarum
crescerent, & vngues eius quasi vngues
auium.

17 * Arbor quam vidisti magnificatam &
fortificatam, cuius altitudo peruenit in cælum, et
latitudo eius in omnem terram.
18 * Folia eius florida, & fructus eius multus,
& cibus omnibus in ea; subter eam habitabant
bestiæ agrestes, et in ramis eius habitabant aues
cæli.
19 * Tu es rex; quia magnificatus es & inua-
luisti, & magnitudo tua magnificata est, et per-
uenit ad cælum, & dominatio tua in terminos
terræ. * Et quia vidit rex vigilem & sanctū
20 descendentem de cælo, & dixit: Euellite arborē,
& corrumpite illam, veruntamen germen ra-
dicum eius in terra sinite, & in vinculo ferreo,
& ære, & in herba quæ foris, & in rore cæli
pernoctabit, & cum bestiis agrestibus pars eius,
donec septem tempora mutentur super illam.
21 * Hoc coniectura eius rex; & decretum Al-
tissimi est, quod peruenit super dominum meum
regem. * Et te expellent ab hominibus, & cū
22 bestiis agrestibus erit habitatio tua. Et herba
quasi bouem cibabunt te, et de rore cæli habita-
tio tua erit, & septem tempora mutabuntur in
te, donec scias quia dominetur Altissimus regni
hominum, & cui visum fuerit dabit ipsum.
23 * Et quia dixit: Sinite plantam radicum ar-
boris in terra; regnum tuum tibi manet, ex quo
cognoueris potestatem cælestem.
24 * Propterea rex consilium meum placeat ti-
bi, & peccata tua in eleemosynis redime, et ini-
quitates tuas in misericordiis pauperum. forsi-
tan erit longanimis delictis tuis.
25 * Hæc omnia peruenerunt super Nabucho-
donosor regem.
26 * Post duodecim menses in aula regni eius in
Babylone deambulans,
27 * Respondit rex, & ait: Nonne hæc est Ba-
bylon magna quam ego ædificaui in domū regni
in robore fortitudinis meæ, in honorem gloriæ
meæ?
28 * Adhuc sermone in ore regis existente, vox
de cælo facta est: Tibi dicitur Nabuchodonosor
rex; Regnum tuum transiit à te, & ab homini-
bus te expellent.
29 * Et cum bestiis agrestibus habitatio tua,
& fœno quasi bouem cibabunt te, & septem
tempora mutabuntur super te, donec scias quòd
dominetur Excelsus regni hominum, & cui vi-
debitur dabit illud.
30 * Eadem hora sermo completus est super Na-
buchodonosor, & ab hominibus expulsus est, et
fœnum vt bos comedit, & à rore cæli corpus
eius intinctum est, donec capilli eius quasi leo-
num magnificati sunt, & vngues eius quasi
auium.

17 * τὸ δένδρον ὃ εἶδες τὸ μεγαλυνθὲν καὶ τὸ ἰσχυκὸς οὗ
τὸ ὕψος ἔφθασεν εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ τὸ κύτος αὐτοῦ εἰς πᾶ-
18 σαν τὴν γῆν. * καὶ τὰ φύλλα αὐτοῦ εὐθαλῆ, καὶ ὁ καρ-
πὸς αὐτοῦ πολύς, καὶ τροφὴ πᾶσιν ἐν αὐτῷ, ὑποκάτω αὐτοῦ
κατῴκουν τὰ θηρία τὰ ἄγρια, καὶ ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ
κατεσκήνουν τὰ ὄρνεα τοῦ οὐρανοῦ.
19 * σὺ εἶ βασιλεῦ· ὅτι ἐμεγαλύνθης καὶ ἴσχυσας, καὶ ἡ
μεγαλωσύνη σου ἐμεγαλύνθη καὶ ἔφθασεν εἰς τὸν οὐ-
ρανὸν, καὶ ἡ κυρία σου εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς.
20 * καὶ ὅτι εἶδεν ὁ βασιλεὺς εἴρ καὶ ἅγιον καταβαίνοντα
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ εἶπεν· ἐκτίλατε τὸ δένδρον καὶ δια-
φθείρατε αὐτό, πλὴν τὴν φυὴν τῶν ῥιζῶν αὐτοῦ ἐν τῇ γῇ
ἐάσατε, καὶ ἐν δεσμῷ σιδηρῷ καὶ χαλκῷ καὶ ἐν τῇ χλόῃ
τῇ ἔξω, καὶ ἐν τῇ δρόσῳ τοῦ οὐρανοῦ αὐλισθήσετο, καὶ μετὰ
θηρίων ἀγρίων ἡ μερὶς αὐτοῦ ἕως ἑπτὰ καιροὶ ἀλλοιωθή-
21 σονται ἐπ' αὐτό. * τοῦτο ἡ σύγκρισις αὐτοῦ βασιλεῦ· καὶ
σύγκριμα ὑψίστου ἐστὶν ὃ ἔφθασεν ἐπὶ τὸν κύριόν μου
τὸν βασιλέα.
22 * καὶ σὲ ἐκδιώξουσιν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ μετὰ θη-
ρίων ἀγρίων ἔσται ἡ κατοικήσις σου. καὶ χόρτον ὡς βοῦν ψω-
μιοῦσίν σε, καὶ ἀπὸ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ αὐλισθήσῃ, καὶ
ἑπτὰ καιροὶ ἀλλαγήσονται ἐπὶ σὲ ἕως οὗ γνῶς, ὅτι κυριεύῃ
ὁ ὕψιστος τῆς βασιλείας τῶν ἀνθρώπων, καὶ ᾧ ἐὰν δόξῃ
δώσει αὐτήν.
23 * καὶ ὅτι εἶπεν, ἐάσατε τὴν φυὴν τῶν ῥιζῶν τοῦ δένδρου
ἐν τῇ γῇ, ἡ βασιλεία σου σοὶ μένει ἀφ' ἧς ἂν γνῶς τὴν
ἐξουσίαν τὴν ἐπουράνιον.
24 * διὰ τοῦτο βασιλεῦ ἡ βουλή μου ἀρεσάτω σοι, καὶ τὰς
ἁμαρτίας σου ἐν ἐλεημοσύναις λύτρωσαι, καὶ τὰς ἀδικίας
σου ἐν οἰκτιρμοῖς πενήτων. ἴσως ἔσται μακρόθυμος τοῖς
25 παραπτώμασίν σου. * ταῦτα πάντα ἔφθασεν ἐπὶ να-
26 βουχοδονόσωρ τὸν βασιλέα. * μετὰ δωδεκάμηνον
ἐπὶ τῷ ναῷ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐν βαβυλῶνι περιπατῶν.
27 * ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς καὶ εἶπεν· οὐχ αὕτη ἐστὶν βαβυ-
λὼν ἡ μεγάλη ἣν ἐγὼ ᾠκοδόμησα εἰς οἶκον βασιλείας
ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος μου εἰς τιμὴν τῆς δόξης μου;
28 * ἔτι τοῦ λόγου ἐν τῷ στόματι τοῦ βασιλέως ὄντος,
φωνὴ ἀπ' οὐρανοῦ ἐγένετο· σοὶ λέγεται ναβουχοδονόσωρ
βασιλεῦ, ἡ βασιλεία σου παρῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ ἀπὸ τῶν
ἀνθρώπων σε ἐκδιώξουσιν.
29 * καὶ μετὰ θηρίων ἀγρίων ἡ κατοικία σου, καὶ χόρτον ὡς βοῦν
ψωμιοῦσίν σε, καὶ ἑπτὰ καιροὶ ἀλλαγήσονται ἐπὶ σέ, ἕως
οὗ γνῶς ὅτι κυριεύῃ ὁ ὕψιστος τῆς βασιλείας τῶν ἀνθρώ-
πων, καὶ ᾧ ἐὰν δόξῃ δώσει αὐτήν.
30 * αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὁ λόγος συνετελέσθη ἐπὶ ναβουχο-
δονόσωρ. καὶ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐξεδιώχθη, καὶ χόρτον
ὡς βοῦς ἤσθιεν, καὶ ἀπὸ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ τὸ σῶμα αὐτοῦ
ἐβάφη, ἕως αἱ τρίχες αὐτοῦ ὡς λεόντων ἐμεγαλύνθησαν,
καὶ οἱ ὄνυχες αὐτοῦ ὡς ὀρνέων.

Universidad de Deusto
Biblioteca

31 * וְלִקְצֵת יוֹמַיָּא אֲנָה נְבוּכַדְנֶצַּר עַיְנַי לִשְׁמַיָּא
נִטְלֵת וּמַנְדְּעִי עֲלַי יְתוּב וּלְעִלָּיָא בָּרְכֵת וּלְחַי עָלְמָא
שַׁבְּחֵת וְהַדְּרֵת דִּי שָׁלְטָנֵהּ שָׁלְטַן עָלַם וּמַלְכוּתֵהּ
עִם־דָּר וְדָר׃
32 * וְכָל־דָּאֲרֵי אַרְעָא כְּלָה חֲשִׁיבִין וּכְמִצְבְּיֵהּ עָבֵד
בְּחֵיל שְׁמַיָּא וְדָאֲרֵי אַרְעָא וְלָא אִיתַי דִּי־יְמַחֵא
בִידֵהּ וְיֵאמַר לֵהּ מָה עֲבַדְתְּ׃
33 * בֵּה־זִמְנָא מַנְדְּעִי יְתוּב עֲלַי וְלִיקַר מַלְכוּתִי הַדְרִי
וְזִיוִי יְתוּב עֲלַי וְלִי הַדָּבְרֵי וְרַבְרְבָנַי יְבַעְוֹן וְעַל־
מַלְכוּתִי הָתְקְנַת וּרְבוּ יַתִּירָה הוּסְפַת לִי׃
34 * כְּעַן אֲנָא נְבוּכַדְנֶצַּר מְשַׁבַּח וּמְרוֹמֵם וּמְהַדַּר
לְמֶלֶךְ שְׁמַיָּא דִּי כָל־מַעְבְּדוֹהִי קְשׁוֹט וְאֹרְחָתֵהּ דִּין
וְדִי מַהְלְכִין בְּגֵוָה יָכֵל לְהַשְׁפָּלָה׃

ה

* בֵּלְשַׁאצַּר מַלְכָּא עֲבַד לְחֶם רַב לְרַבְרְבָנוֹהִי
1 אֲלַף וְלָקֳבֵל אַלְפָא חַמְרָא שָׁתֵה׃
* בֵּלְשַׁאצַּר אֲמַר׳ בִּטְעֵם חַמְרָא לְהַיְתָיָה לְמָאנֵי
2 דַּהֲבָא וְכַסְפָּא דִּי הַנְפֵּק נְבוּכַדְנֶצַּר אֲבוּהִי מִן־
הֵיכְלָא דִּי בִירוּשְׁלֶם וְיִשְׁתּוּן בְּהוֹן מַלְכָּא וְרַבְרְבָנוֹהִי
שֵׁגְלָתֵהּ וּלְחֵנָתֵהּ׃ * בֵּאדַיִן הַיְתִיו מָאנֵי דַהֲבָא
3 דִּי הַנְפִּיקוּ מִן הֵיכְלָא דִּי־בֵית אֱלָהָא דִּי בִירוּשְׁלֶם
וְאִשְׁתִּיו בְּהוֹן מַלְכָּא וְרַבְרְבָנוֹהִי שֵׁגְלָתֵהּ וּלְחֵנָתֵהּ׃
* אִשְׁתִּיו חַמְרָא וְשַׁבַּחוּ לֵאלָהֵי דַהֲבָא וְכַסְפָּא
4 נְחָשָׁא פַרְזְלָא אָעָא וְאַבְנָא׃
* בַּהּ־שַׁעֲתָה נְפָקוּ אֶצְבְּעָן דִּי־יַד אֱנָשׁ וְכַתְבָן
5 לָקֳבֵל נַבְרַשְׁתָּא עַל־גִּירָא דִּי כְתַל הֵיכְלָא דִּי מַלְכָּא
וּמַלְכָּא חָזֵה פַּס יְדָא דִּי כָתְבָה׃
6 * אֱדַיִן מַלְכָּא זִיוֹהִי שְׁנוֹהִי וְרַעְיֹנֹהִי יְבַהֲלֻנֵּהּ
וְקִטְרֵי חַרְצֵהּ מִשְׁתָּרַיִן וְאַרְכְּבָתֵהּ דָּא לְדָא נָקְשָׁן׃
7 * קָרֵא מַלְכָּא בְּחַיִל לְהָעָלָה לְאַשְׁפַּיָּא כַּשְׂדָּיֵא
וְגָזְרַיָּא עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר לְחַכִּימֵי בָבֶל דִּי כָל־אֱנָשׁ
דִּי־יִקְרֵה כְּתָבָה דְנָה וּפִשְׁרֵהּ יְחַוְּנַנִי אַרְגְּוָנָא יִלְבַּשׁ
וְהַמּוּנְכָא דִּי־דַהֲבָא עַל־צַוְּארֵהּ וְתַלְתֵּי בְּמַלְכוּתָא
יִשְׁלַט׃
8 * אֱדַיִן עַלְלִין כָּל חַכִּימֵי מַלְכָּא וְלָא־כַהֲלִין כְּתָבָא
לְמִקְרָא וּפִשְׁרָא לְהוֹדָעָה לְמַלְכָּא׃
9 * אֱדַיִן מַלְכָּא בֵּלְשַׁאצַּר שַׁגִּיא מִתְבָּהֵל וְזִיוֹהִי שָׁנַיִן
עֲלוֹהִי וְרַבְרְבָנוֹהִי מִשְׁתַּבְּשִׁין׃

31 * Igitur post finem dierũ ego Nabucho-
G donosor oculos meos ad cælum leuaui, &
sensus meus redditus est mihi, & Altissimo
benedixi, & viuentem in sempiternum lau-
daui & glorificaui; quia potestas eius pote-
stas sempiterna, & regnum eius in genera-
32 tione & generatione. * Et omnes habita-
tores terræ apud eum in nihilum reputati
sunt. Iuxta voluntatẽ enim suam facit tam
in virtutibus cæli quàm in habitatoribus
terræ, & non est qui resistat manui eius, &
33 dicat ei: Quare fecisti? * In ipso tempore
sensus meus reuersus est ad me, & ad hono-
rem regni mei decoremq; perueni, & figura
mea reuersa est ad me, & optimates mei &
magistratus mei requisierũt me, & in regno
meo restitutus sum, & magnificentia am-
34 plior addita est mihi. * Nunc igitur ego
Nabuchodonosor laudo, & magnifico, &
glorifico regem cæli; quia omnia opera eius
vera, & omnes viæ eius iudicia; & gradien-
tes in superbia potest humiliare.

CAP. V.

1 BAlthasar rex fecit grande conuiuium
A optimatibus suis mille, & vnusquisque
secundum suam bibebat ætatem.
2 * Præcepit ergo iam temulentus, vt affer-
rentur vasa aurea & argentea, quæ asportau-
uerat Nabuchodonosor pater eius de tem-
plo quod fuit in Hierusalem, vt biberent in
eis rex & optimates eius, vxoresque eius, &
3 cõcubinæ. * Tunc allata sunt vasa aurea,
quæ asportauerat de templo quod fuerat in
Hierusalem, & biberunt in eis rex, & opti-
mates eius, vxores & concubinæ illius.
4 * Bibebant vinũ, & laudabant deos suos
aureos, & argenteos, & æreos, ferreos, li-
gneosque, & lapideos.
5 * In eadem hora apparuerũt digiti quasi
manus hominis scribentis contra candela-
brũ in superficie parietis aulæ regiæ. Et ex-
aspiciebat articulos manus scribentis.
6 * Tunc facies regis cõmutata est, & cogi-
B tationes eius conturbabant eum, & com-
pages renum eius soluebantur, & genua
eius ad se inuicem collidebantur.
7 * Exclamauit itaque rex fortiter, vt in-
troducerent magos, Chaldæos & aruspices.
Et loquens rex, ait sapientibus Babylonis:
Quicunque legerit scripturam hanc, & in-
terpretationem eius manifestam mihi fe-
cerit, purpura vestietur, & torquẽ aureũ ha-
bebit in collo, & tertius in regno meo erit.
8 * Tunc ingressi omnes sapientes regis,
non potuerunt nec scripturam legere, neque
interpretationem eius indicare regi.
9 * Vnde rex Balthasar satis conturbatus
C est, & vultus illius immutatus est. Sed &
optimates eius turbabantur.

31 * Et post finem dierum ego Nabuchodonosor
oculos meos in cælum leuaui, et mens mea ad me
reuersa est, et Altissimo benedixi, & viuentem
in secula laudaui et glorificaui; quia potestas eius
potestas æterna, & regnum eius in generationẽ
& generationem. * Et omnes habitantes ter-
32 ram quasi nihil reputati sunt. Et secundum vo-
luntatem suam facit in virtute cæli & in habi-
tatione terræ; & non est qui resistat manui eius,
& dicet ei: Quid fecisti?
* Eo tempore mens mea reuersa est ad me, et
33 ad honorem regni mei veni, & forma mea re-
uersa est ad me. Et tyranni mei et optimates mei
quæsierunt me, & in regnũ meum confortatus
sum, & magnitudo amplior addita est mihi.
* Nunc ergo ego Nabuchodonosor laudo &
34 superexalto & glorifico regem cæli; quia omnia
opera eius vera, & semitæ eius iudicia, & om-
nes ambulantes in superbia potest humiliare.

CAP. V.

1 BAltasar rex fecit cænam magnam optimati-
bus viris millenariis, et coram mille vinum.
bibens
* Baltasar dixit in gustu vini, vt afferrẽtur
2 vasa aurea & argentea, quæ asportauit Nabu-
chodonosor pater eius de templo quod in Hieru-
salem; & bibant in eis rex & optimates eius,
& concubinæ eius, & concubini eius.
* Et allata sunt aurea vasa & argentea, quæ
3 asportauit de templo Dei quod in Hierusalem;
& bibebant in eis rex, & optimates eius, &
concubinæ eius, & concubini eius.
* Bibebant vinum, & laudauerunt deos
4 aureos, & argenteos, & æreos, & ferreos, &
ligneos, & lapideos.
* In eadem hora exierunt digiti manus ho-
5 minis, & scribebant contra lampadem in su-
perficie parietis domus regis. Et rex videbat ar-
ticulos manus scribentis.
* Tunc rex immutatus est, & cogitationes
6 eius conturbauerunt eum, & compages lum-
borum eius soluebantur, & genua eius collide-
bantur.
* Et clamauit rex in fortitudine, vt intro-
7 ducerentur magi, & Chaldæi, & aruspices.
Et dixit sapientibus Babylonis: Quicunque le-
gerit scripturam hanc, & coniecturam eius no-
tam fecerit mihi, purpura vestietur, et torques
aurea super collum eius, & tertius in regno meo
imperabit.
* Et ingressi sunt omnes sapientes regis, &
8 non potuerunt scripturam legere, neque conie-
cturam manifestare regi.
* Et rex Baltasar conturbatus est, & for-
9 ma eius immutata est in eo, & optimates eius
conturbati sunt.

31 * καὶ μετὰ τὸ τέλος τῶν ἡμερῶν, ἐγὼ ναβουχοδονόσωρ σοῦ
ὀφθαλμοὺς μου εἰς τὸν οὐρανὸν ἔβαλον, καὶ αἱ φρένες μου ἐπ'
ἐμὲ ἐπεστράφησαν, καὶ τῷ ὑψίστῳ ἠυλόγησα, καὶ τῷ ζῶντι
εἰς σοῦ αἰῶνας ὕμνησα καὶ ἐδόξασα, ὅτι ἡ ἐξουσία αὐτοῦ
ἐξουσία αἰώνιος, καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ εἰς γενεὰν καὶ γενεάν.
32 * καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν, ὡς οὐδὲν ἐλογίσθη-
σαν. καὶ κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖ ἐν τῇ δυνάμει τοῦ οὐρα-
νοῦ, καὶ ἐν τῇ κατοικίᾳ τῆς γῆς, καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἀντιποιή-
σεται τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἐρεῖ αὐτῷ, τί ἐποίησας;
33 * αὐτῷ τῷ καιρῷ αἱ φρένες μου ἐπεστράφησαν ἐπ' ἐμὲ,
καὶ εἰς τὴν τιμὴν τῆς βασιλείας μου ἦλθον, καὶ ἡ μορφή μου ἐ-
πέστρεψεν ἐπ' ἐμέ, καὶ οἱ τύραννοί μου καὶ οἱ μεγιστάνες μου
ἐζήτουν με, καὶ ἐπὶ τὴν βασιλείαν μου ἐκραταιώθην, καὶ
34 μεγαλωσύνη πρισσοτέρα προσετέθη μοι. * νῦν οὖν ἐγὼ
ναβουχοδονόσωρ αἰνῶ καὶ ὑπερυψῶ καὶ δοξάζω τὸν βα-
σιλέα τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ ἀληθινά, καὶ
αἱ τρίβοι αὐτοῦ κρίσεις, καὶ πάντας σοῦ πορευομένους ἐν
ὑπερηφανίᾳ δύναται ταπεινῶσαι.

ε

1 * Βαλτάσαρ ὁ βασιλεὺς ἐποίησεν δεῖπνον μέγα τοῖς
μεγιστάσιν ἀνδράσι χιλιάρχοις, καὶ ἐνάντι τῶν χιλίων ὁ
2 οἶνος. πίνων * βαλτάσαρ εἶπεν ἐν τῇ γεύσει τοῦ οἴνου, τοῦ εἰ-
σενεγκεῖν τὰ σκεύη τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ ἃ ἐξήνεγκεν
ναβουχοδονόσωρ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν ἱερουσαλήμ.
καὶ πιέτωσαν ἐν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ μεγιστάνες αὐτοῦ,
3 καὶ αἱ παλλακαὶ αὐτοῦ, καὶ οἱ παράκοιτοι αὐτοῦ. * καὶ ἠνέχθη-
σαν τὰ χρυσᾶ σκεύη καὶ τὰ ἀργυρᾶ ἃ ἐξήνεγκεν ἐκ τοῦ ναοῦ
τοῦ θεοῦ τοῦ ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ἔπινον ἐν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς καὶ
οἱ μεγιστάνες αὐτοῦ, καὶ αἱ παλλακαὶ αὐτοῦ καὶ οἱ παράκοιτοι
4 αὐτοῦ. * ἔπινον οἶνον, καὶ ἤνεσαν σοῦ θεοὺς σοῦ χρυσοῦς καὶ
σοῦ ἀργυροῦς καὶ χαλκοῦς καὶ σιδηροῦς καὶ ξυλίνους καὶ λιθίνους.
5 * ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐξῆλθον δάκτυλοι χειρὸς ἀνθρώπου,
καὶ ἔγραφον κατέναντι τῆς λαμπάδος ἐπὶ τὸ κονίαμα
τοῦ τοίχου τοῦ οἴκου τοῦ βασιλέως. καὶ ὁ βασιλεὺς ἐθεώρει
σοῦ ἀστραγάλους τῆς χειρὸς τῆς γραφούσης.
6 * τότε ὁ βασιλεὺς ἠλλοιώθη, καὶ οἱ διαλογισμοὶ αὐτοῦ
συνετάρασσον αὐτόν. καὶ οἱ σύνδεσμοι τῆς ὀσφύος αὐτοῦ
διελύοντο, καὶ τὰ γόνατα αὐτοῦ συνεκρότουν.
7 * καὶ ἐβόησεν ὁ βασιλεὺς ἐν ἰσχύϊ τοῦ εἰσενεχθῆναι τοὺς
μάγους, καὶ σοῦ χαλδαίους, καὶ σοῦ γαζαρηνούς. καὶ
εἶπεν τοῖς σοφοῖς βαβυλῶνος· ὃς ἂν ἀναγνῶ τὴν γρα-
φὴν ταύτην καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτῆς γνωρίσῃ μοι, πορ-
φύραν ἐνδύσει. καὶ ὁ μανιάκης ὁ χρυσοῦς ἐπὶ τὸν τράχη-
λον αὐτοῦ, καὶ τρίτος ἐν τῇ βασιλείᾳ μου ἄρξῃ.
8 * καὶ εἰσεπορεύοντο πάντες οἱ σοφοὶ τοῦ βασιλέως, καὶ
οὐκ ἠδύναντο τὴν γραφὴν ἀναγνῶναι οὐδὲ τὴν σύγκρισιν
9 γνωρίσαι τῷ βασιλεῖ. * καὶ ὁ βασιλεὺς βαλτάσαρ
ἐταράχθη, καὶ ἡ μορφὴ αὐτοῦ ἠλλοιώθη ἐπ' αὐτῷ. καὶ οἱ
μεγιστάνες αὐτοῦ συνεταράσσοντο.

Universidad de Deusto
Biblioteca

10 * מַלְכְּתָא לְקַבֵּל מִלֵּי מַלְכָּא וְרַבְרְבָנוֹהִי לְבֵית
מִשְׁתְּיָא עַלֵּלַת עֲנַת מַלְכְּתָא וַאֲמַרַת מַלְכָּא לְעָלְמִין
חֱיֵי אַל־יְבַהֲלוּךְ רַעְיוֹנָךְ וְזִיוָךְ אַל־יִשְׁתַּנּוּ׃
11 * אִיתַי גְּבַר בְּמַלְכוּתָךְ דִּי רוּחַ אֱלָהִין קַדִּישִׁין בֵּהּ
וּבְיוֹמֵי אֲבוּךְ נַהִירוּ וְשָׂכְלְתָנוּ וְחָכְמָה כְּחָכְמַת־
אֱלָהִין הִשְׁתְּכַחַת בֵּהּ וּמַלְכָּא נְבֻכַדְנֶצַּר אֲבוּךְ רַב
חַרְטֻמִּין אַשְׁפִּין כַּשְׂדָּאִין גָּזְרִין הֱקִימֵה אֲבוּךְ
מַלְכָּא׃
12 * כָּל־קַבֵּל דִּי רוּחַ יַתִּירָא וּמַנְדַּע וְשָׂכְלְתָנוּ מְפַשַּׁר
חֶלְמִין וְאַחֲוָיַת אֲחִידָן וּמְשָׁרֵא קִטְרִין הִשְׁתְּכַחַת
בֵּהּ בְּדָנִיֵּאל דִּי־מַלְכָּא שָׂם־שְׁמֵה בֶּלְטְשַׁאצַּר
כְּעַן דָּנִיֵּאל יִתְקְרֵי וּפִשְׁרֵה יְהַחֲוֵה׃
13 * בֵּאדַיִן דָּנִיֵּאל הֻעַל קֳדָם מַלְכָּא עָנֵה מַלְכָּא
וְאָמַר לְדָנִיֵּאל אַנְתְּה־הוּא דָנִיֵּאל דִּי־מִן־בְּנֵי
גָלוּתָא דִּי יְהוּד דִּי הַיְתִי מַלְכָּא אֲבִי מִן־יְהוּד׃
14 * וְשִׁמְעֵת עֲלָיךְ דִּי רוּחַ אֱלָהִין בָּךְ וְנַהִירוּ וְשָׂכְלְתָנוּ
וְחָכְמָה יַתִּירָה הִשְׁתְּכַחַת בָּךְ׃
15 * וּכְעַן הֻעַלּוּ קֳדָמַי חַכִּימַיָּא אַשְׁפַּיָּא דִּי־כְתָבָה
דְנָה יִקְרוֹן וּפִשְׁרֵה לְהוֹדָעֻתַנִי וְלָא־כָהֲלִין פְּשַׁר־
מִלְּתָא לְהַחֲוָיָה׃
16 * וַאֲנָה שִׁמְעַת עֲלָיךְ דִּי־תּוּכַל פִּשְׁרִין לְמִפְשַׁר
וְקִטְרִין לְמִשְׁרֵא כְּעַן הֵן תּוּכַל כְּתָבָא לְמִקְרֵא
וּפִשְׁרֵה לְהוֹדָעוּתַנִי אַרְגְּוָנָא תִּלְבַּשׁ וְהַמְוֹנְכָא
דִּי־דַהֲבָא עַל־צַוְּארָךְ וְתַלְתָּא בְּמַלְכוּתָא
תִּשְׁלַט׃
17 * בֵּאדַיִן עָנֵה דָנִיֵּאל וְאָמַר קֳדָם מַלְכָּא מַתְנָתָךְ
לָךְ לֶהֱוֵין וּנְבָזְבֵיתָךְ לְאָחֳרָן הַב בְּרַם כְּתָבָא אֶקְרֵא
לְמַלְכָּא וּפִשְׁרֵא אֲהוֹדְעִנֵּה׃
18 * אַנְתְּה מַלְכָּא אֱלָהָא עִלָּיָא מַלְכוּתָא וּרְבוּתָא
וִיקָרָא וְהַדְרָא יְהַב לְנְבֻכַדְנֶצַּר אֲבוּךְ׃
19 * וּמִן־רְבוּתָא דִּי יְהַב־לֵהּ כָּל עַמְמַיָּא אֻמַיָּא
וְלִשְׁנַיָּא הֲוָו זָאעִין וְדַחֲלִין מִן־קֳדָמוֹהִי דִּי־הֲוָא
צָבֵא הֲוָה קָטֵל וְדִי־הֲוָה צָבֵא הֲוָה מַחֵא וְדִי־הֲוָה
צָבֵא הֲוָה מָרִים וְדִי־הֲוָא צָבֵא הֲוָא
מַשְׁפֵּל׃
20 * וּכְדִי רַם לִבְבֵה וְרוּחֵה תִּקְפַּת לַהֲזָדָא
הֲנְחַת מִן־כָּרְסֵא מַלְכוּתֵה וִיקָרָה הֶעְדִּיו
מִנֵּה׃

10 * Regina autem pro re quæ accidit
regi & optimatibus eius, domum conuiuij
ingressa est, & proloquens ait: Rex in æter-
num viue. Non te conturbēt cogitationes
tuæ, neque facies tua immutetur.

11 * Est vir in regno tuo, qui spiritum deo-
rum sanctorum habet in se, & in diebus
patris tui sciētia & sapientia inuentæ sunt
in eo. Nam & rex Nabuchodonosor pater
tuus principem magorum, incantatorum,
Chaldæorum, & aruspicum constituit eū.
Pater inquam tuus ô rex.

12 * Quia spiritus amplior, & prudentia,
intelligentiaque, & interpretatio somnio-
rum, & ostensio secretorum, ac solutio li-
gatorum inuentę sunt in eo, hoc est in Da-
niele, cui rex posuit nomē Balthasar. Nunc
itaque Daniel vocetur, & interpretationē
narrabit.

13 * Igitur introductus est Daniel coram
D rege. Ad quem præfatus rex, ait: Tu es Da-
niel de filiis captiuitatis Iudæ, quem adde-
xerat pater meus rex de Iudæa?

14 * Audiui de te, quoniam spiritum deo-
rum habes; scientia, intelligentiaque ac
sapientia ampliores inuentæ sunt in te.

15 * Et nunc introgressi sunt in conspectu
meo sapientes, magi, vt scripturam hanc
legerent, & interpretationem eius indica-
rent mihi, & nequiuerunt sensum huius
sermonis edicere.

16 * Porrò ego audiui de te, quòd possis ob-
scura interpretari, & ligata dissoluere. Si er-
go vales scripturam legere, & interpreta-
tionem eius indicare mihi, purpura vesta-
ris, & torquem auream circa collum tuum
habebis, & tertius in regno meo princeps
eris.

17 * Ad quem respondens Daniel, ait co-
E ram rege: Munera tua sint tibi, & dona do-
mus tuæ alteri da. Scripturam autem le-
gam tibi rex, & interpretationē eius osten-
dam tibi.

18 * O rex, Deus altissimus regnum & ma-
gnificentiam, gloriam & honorem dedit
Nabuchodonosor patri tuo.

19 * Et propter magnificentiam, quam de-
derat ei, vniuersi populi, tribus & linguæ
tremebant & metuebant eum. Quos vo-
lebat interficiebat, quos volebat percutie-
bat, quos volebat exaltabat, & quos vole-
bat humiliabat.

20 * Quando autem eleuatum est cor eius,
& spiritus illius obfirmatus est ad superbia,
depositus est de solio regni sui, & gloria
eius ablata est.

* Et regina ingressa est in domum conuiuij, 10
& respondit regina & dixit: Rex in æternum
viue. Non conturbent te cogitationes tuæ, &
forma tua non mutetur.

* Est vir in regno tuo, in quo spiritus Dei 11
sancti est, & in diebus patris tui vigilantia &
intellectus, & sapientia, vt sapientia Dei inuen
ta sunt in eo. Et rex Nabuchodonosor pater tuus
principem incantatorum, magorum, Chaldæo-
rum, aruspicum constituit eum.

* Quia spiritus amplior in eo: & prudentia, 12
& intellectus, coniectura, cognoscens somnia, et
annuncians occulta, & soluens ligaturas Da-
niel: & rex imposuit ei nomen Baltasar. Nunc
ergo vocetur, & coniecturam eius annunciabit
tibi.

* Tunc Daniel introductus est coram rege, 13
& dixit rex Daniel: Tu es Daniel de filiis ca-
ptiuitatis Iudææ quam adduxit rex pater meus?

* Audiui de te, quoniam spiritus Dei sancti 14
in te: & vigilantia, & intellectus, & sapientia
abundans inuenta est in te.

* Et nunc ingressi sunt in conspectu meo sa- 15
pientes, magi, Gazareni, vt scripturam hanc le-
gant, & coniecturam eius notam faciant mihi,
& non potuerunt annunciare mihi.

* Et ego audiui de te, quia potes coniecturas 16
coniectare. Nunc ergo si potueris scripturā hanc
legere, & coniecturam eius notam facere mihi,
purpuram indues, & torques aurea erit super
collum tuum, & tertius in regno meo impera-
bis.

* Tunc respondit Daniel, & dixit in conspe- 17
ctu regis: Dona tua tibi sint, & munus domus
tuæ alteri da; ego autem scripturam legam regi,
& coniecturam eius notam faciam tibi.

* Rex, Deus altissimus regnum & magni- 18
ficentiam, & honorem, & gloriam dedit Nabu
chodonosor patri tuo.

* Et de magnificentia, quam dedit ei, omnes 19
populi, tribus, linguæ, erant trementes & ti-
mentes eum. Quos volebat ipse interficiebat, &
quos volebat ipse percutiebat, & quos volebat
ipse exaltabat, & quos volebat ipse humilia-
bat.

* Et quando exaltatum est cor eius, & spi- 20
ritus eius confortatus est vt superbiret, deposi-
tus est à throno regni sui, & honor ablatus est
ab eo.

10 * καὶ ἡ βασίλισσα εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πότου, καὶ
ἀπεκρίθη ἡ βασίλισσα καὶ εἶπεν· βασιλεῦ εἰς τοὺς αἰῶνας
ζῆθι, μὴ ταραχεσθώσαν σε οἱ διαλογισμοί σου, καὶ ἡ
μορφή σου μὴ ἀλλοιούσθω.

11 * ἔστιν ἀνὴρ ἐν τῇ βασιλείᾳ σου ἐν ᾧ πνεῦμα θεοῦ τοῦ
ἁγίου ἐστί, καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ πατρός σου γρηγόρησις
καὶ σύνεσις καὶ σοφία ὡς σοφία θεοῦ εὑρέθη ἐν αὐτῷ. καὶ ὁ
βασιλεὺς ναβουχοδονόσωρ ὁ πατήρ σου ἄρχοντα ἐπαοιδῶν
μάγων χαλδαίων γαζαρηνῶν κατέστησεν αὐτόν.

12 * ὅτι πνεῦμα περισσὸν ἐν αὐτῷ, καὶ φρόνησις καὶ σύνε-
σις συγκρίνων ἐνύπνια καὶ ἀναγγέλλων κρυπτόμενα καὶ
λύων συνδέσμους δανιήλ, καὶ ὁ βασιλεὺς ἐπέθηκεν
αὐτῷ ὄνομα βαλτάσαρ. νῦν οὖν κληθήτω καὶ τὴν σύγκρι-
σιν αὐτοῦ ἀναγγελεῖ σοι.

13 * τότε δανιὴλ εἰσήχθη ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, καὶ εἶ-
πεν ὁ βασιλεὺς τῷ δανιήλ· σὺ εἶ δανιὴλ ὁ ἀπὸ τῶν υἱῶν
τῆς αἰχμαλωσίας τῆς ἰουδαίας ἧς ἤγαγεν ὁ βασιλεὺς
ὁ πατήρ μου;

14 * ἤκουσα περὶ σοῦ ὅτι πνεῦμα θεοῦ ἁγίου ἐν σοὶ καὶ γρη-
γόρησις καὶ σύνεσις καὶ σοφία περισσὴ εὑρέθη ἐν σοί.

15 * καὶ νῦν εἰσῆλθον ἐνώπιόν μου σοφοὶ μάγοι γαζα-
ρηνοί, ἵνα τὴν γραφὴν ταύτην ἀναγνῶσιν καὶ τὴν σύγκρι-
σιν αὐτῆς γνωρίσωσίν μοι, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν ἀπαγ-
γεῖλαί μοι.

16 * καὶ ἐγὼ ἤκουσα περὶ σοῦ ὅτι δύνασαι συγκρίματα
συγκρίναι. νῦν οὖν ἐὰν δυνηθῇς τὴν γραφὴν ταύτην ἀνα-
γνῶναι καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτῆς γνωρίσαι μοι, πορφύραν
ἐνδύσῃ, καὶ ὁ μανιάκης ὁ χρυσοῦς ἔσται ἐπὶ τὸν τράχηλόν
σου, καὶ τρίτος ἐν τῇ βασιλείᾳ μου ἄρξῃ.

17 * τότε ἀπεκρίθη δανιὴλ, καὶ εἶπεν ἐνώπιον τοῦ βασι-
λέως· τὰ δόματά σου σοὶ ἔστω, καὶ τὴν δωρεὰν τῆς οἰκίας
σου ἑτέρῳ δός, ἐγὼ δὲ τὴν γραφὴν ἀναγνώσομαι τῷ βα-
σιλεῖ, καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτῆς γνωρίσω σοι.

18 * βασιλεῦ, ὁ θεὸς ὁ ὕψιστος τὴν βασιλείαν καὶ τὴν
μεγαλωσύνην καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δόξαν ἔδωκεν να-
βουχοδονόσωρ τῷ πατρί σου.

19 * καὶ ἀπὸ τῆς μεγαλωσύνης ἧς ἔδωκεν αὐτῷ πάν-
τες οἱ λαοὶ, φυλαὶ, γλῶσσαι ἦσαν τρέμοντες καὶ φοβού-
μενοι αὐτόν. οὓς ἐβούλετο αὐτὸς ἀνήρει, καὶ οὓς ἐβούλετο αὐτὸς
ἔτυπτεν, καὶ οὓς ἐβούλετο αὐτὸς ὕψου, καὶ οὓς ἐβούλετο
αὐτὸς ἐταπείνου.

20 * καὶ ὅτε ὑψώθη ἡ καρδία αὐτοῦ καὶ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ
ἐκραταιώθη τοῦ ὑπερηφανεύεσθαι, κατηνέχθη ἀπὸ τοῦ
θρόνου τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ ἡ τιμὴ ἀφηρέθη ἀπ'
αὐτοῦ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

21 * ומן־בני אנשא טריד ולבבה עם־חיותא שוי
ועם־ערדיא מדורה עשבא כתורין יטעמונה
ומטל שמיא נשמה יצטבע עד די־ידע די־שליט
אלהא עליא במלכות אנשא ולמן־די יצבא
יהקים עליה׃
22 * ואנתה ברה בלשאצר לא השפלת לבבך כל־
קבל די כל־דנה ידעת׃
23 * ועל־מרא שמיא התרוממת ולמאניא די־ביתה
היתיו קדמך ואנתה ורברבניך שגלתך ולהנתך
חמרא שתין בהון ולאלהי כספא ודהבא נחשא
פרזלא אעא ואבנא די לא־חזין ולא־שמעין ולא
ידעין שבחת ולאלהא די־נשמתך בידה וכל־
ארחתך לה לא הדרת׃
24 * באדין מן־קדמוהי שליח פסא די־ידא וכתבא
דנה רשים׃
25 * ודנה כתבא די רשים מנא מנא תקל ופרסין׃
26 * דנה פשר מלתא מנא מנה אלהא מלכותך
והשלמה׃
27 * תקל תקילתא במאזניא והשתכחת חסיר׃
28 * פרס פריסת מלכותך ויהיבת למדי ופרס׃
29 * באדין אמר בלשאצר והלבשו לדניאל
ארגונא והמונכא די־דהבא על־צוארה והכרזו
עלוהי די־להוא שליט תלתא במלכותא׃
30 * בה בליליא קטיל בלשאצר מלכא כשדיא׃
31 * ודריוש מדיא קבל מלכותא כבר שנין שתין
ותרתין׃

ו

1 * שפר קדם דריוש והקים על־מלכותא
לאחשדרפניא מאה ועשרין די להון בכל מלכותא׃
2 * ועלא מנהון סרכין תלתה די דניאל חד־מנהון
די להון אחשדרפניא אלין יהבין להון טעמא
ומלכא לא־להוא נזק׃ * אדין דניאל דנה הוא
מתנצח על־סרכיא ואחשדרפניא כל־קבל די רוח
יתירא בה ומלכא עשית להקמותה על־כל־
מלכותא׃ * אדין סרכיא ואחשדרפניא הוו בעין
עלה להשכחה לדניאל מצד מלכותא וכל־עלה
ושחיתה לא־יכלין להשכחה כל־קבל די־מהימן
הוא וכל־שלו ושחיתה לא השתכחת עלוהי׃

21 * Et à filiis hominum eiectus est. Sed & cor eius cum bestiis positũ est, & cum onagris erat habitatio eius. Fœnum quoque vt bos comedebat, & rore cœli corpus eius infectum est, donec cognosceret quòd potestatem haberet Altissimus in regno hominum, & cui quemcunque voluerit suscitabit super illud.
22 * Tu quoque filius eius Balthasar non humiliasti cor tuũ, cùm scires hæc omnia.
23 * Sed aduersum Dominatorem cœli eleuatus es. Et vasa domus eius allata sunt coram te, & tu, & optimates tui, & vxores tuæ, & concubinæ tuæ vinum bibistis in eis. Deos quoque argenteos, & aureos, & æreos, ferreos, ligneosque, & lapideos, qui non vident, neque audiunt, neque sentiunt, laudasti. Porrò Deum, qui habet statum tuum in manu sua, & omnes vias tuas, non glorificasti.
24 * Idcirco ab eo missus est articulus manus, quæ scripsit hoc quod exaratum est.
25 * Hæc est autem scriptura quæ digesta est: Mane, thecel, phares.
26 * Et hæc interpretatio sermonis: Mane, Numerauit Deus regnum tuum, & compleuit illud.
27 * Thecel; Appensus es in statera, & inuentus es minus habens.
28 * Phares; Diuisum est regnum tuum, & datum est Medis & Persis.
29 * Tunc iubente rege, indutus est Daniel purpura, & circundata est torques aurea collo eius; & prædicatum est de eo, quòd haberet potestatem tertius in regno.
30 * Eadem nocte interfectus est Balthasar rex Chaldæus.
31 * Et Darius Medus successit in regnum, annos natus sexaginta duos.

CAP. VI.

1 PLacuit Dario, & constituit super regnum satrapas centum viginti, vt essent in toto regno suo.
2 * Et super eos principes tres, ex quibus Daniel vnus erat, vt satrapæ illis redderent rationem, & rex non sustineret molestiam.
3 * Igitur Daniel superabat omnes principes & satrapas, quia spiritus Dei amplior erat in illo. Porrò rex cogitabat constituere eum super omne regnum.
4 * Vnde principes & satrapæ quærebant occasionem, vt inuenirent Danieli ex latere regni; nullamque causam & suspicionem reperire potuerunt, eò quòd fidelis esset, & omnis culpa & suspitio non inueniretur in eo.

21 * Et ab hominibus expulsus est, & cor eius cum bestiis datum est, & cum onagris habitatio eius, & fœno quasi bouem cibabant eum; & de rore cœli corpus eius intinctum est, donec cognouit quia dominatur Altissimus regni hominum, & cui visum fuerit dabit illud.
22 * Et tu filius eius Baltasar non humiliasti cor tuum in conspectu Dei. Nonne omnia hæc nosti?
23 * Et contra Dominum Deum cœli exaltatus es, & vasa domus eius attulisti coram te, & tu, & optimates tui, & concubinæ tuæ, & concubini tui vinum bibebatis in eis, & deos aureos, & argenteos, & æreos, & ferreos, & ligneos, & lapideos, qui non vident, & non audiunt, & non cognoscunt, laudasti. At Deum, cuius spiritus tuus in manu sua, & omnes viæ tuæ, ipsum non glorificasti.
24 * Idcirco à facie eius missus est articulus manus, & scripturam hanc ordinauit.
25 * Et hæc scriptura ordinata: Mane, thecel, phares.
26 * Hæc coniectura verbi; Mane, Mensurauit Deus regnum tuum, & impleuit illud.
27 * Thecel, Appensus es in statera, & inuentus es posterior.
28 * Phares, Diuisum est regnum tuum, & datum est Medis & Persis.
29 * Et dixit Baltasar; & induerunt Danielem purpura, & torquem auream circumposuerunt circum collum eius. Et prædicauit de eo esse eum principem tertium in regno suo.
30 * In eadem nocte interfectus est Baltasar rex Chaldæus.
31 * Et Darius Medus accepit regnum, existens annorum sexaginta duorum.

CAP. VI.

1 ET placuit in conspectu Darij; & constituit super regnum satrapas centum viginti, vt essent ipsi in toto regno suo.
2 * Et super eos ordinarios tres, quorum erat Daniel vnus ex eis; vt redderent illis satrapæ rationem, vt rex non fatigaretur.
3 * Et erat Daniel super eos; quia spiritus abundans erat in eo, & rex constituit eum super omni regno suo.
4 * Et ordinarij, & satrapæ quærebant occasionem inuenire contra Danielem, & omnem occasionem, & delictum, & peccatum non inuenerunt contra eum; quia fidelis erat.

21 * καὶ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐξεδιώχθη, καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ μετὰ τῶν θηρίων ἐδόθη, καὶ μετὰ ὀνάγρων ἡ κατοικία αὐτοῦ, καὶ χόρτον ὡς βοῦν ἐψώμιζον αὐτόν. καὶ ἀπὸ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐβάφη, ἕως οὗ ἔγνω ὅτι κυριεύει ὁ ὕψιστος τῆς βασιλείας τῶν ἀνθρώπων, καὶ ᾧ ἐὰν δόξῃ δώσει αὐτήν.
22 * καὶ σὺ ὁ υἱὸς αὐτοῦ βαλτάσαρ οὐκ ἐταπείνωσας τὴν καρδίαν σου κατενώπιον τοῦ θεοῦ, οὐ πάντα ταῦτα ἔγνως;
23 * καὶ ἐπὶ τὸν κύριον τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ὑψώθης. καὶ τὸ σκεύη τοῦ οἴκου αὐτοῦ ἠνέγκας ἐνώπιόν σου, καὶ σὺ καὶ οἱ μεγιστάνες σου καὶ αἱ παλλακαί σου καὶ οἱ παράκοιτοί σου οἶνον ἐπίνετε ἐν αὐτοῖς, καὶ τοὺς θεοὺς τοὺς χρυσοῦς καὶ τοὺς ἀργυροῦς καὶ χαλκοῦς καὶ σιδηροῦς καὶ ξυλίνους καὶ λιθίνους, οἳ οὐ βλέπουσιν καὶ οὐκ ἀκούουσιν καὶ οὐ γινώσκουσιν, ἠνέσας. τὸν δὲ θεὸν οὗ ἡ πνοή σου ἐν χειρὶ αὐτοῦ καὶ πᾶσαι αἱ ὁδοί σου, αὐτὸν οὐκ ἐδόξασας.
24 * διὰ τοῦτο ἐκ προσώπου αὐτοῦ ἀπεστάλη ἀστράγαλος χειρὸς καὶ τὴν γραφὴν ταύτην ἔταξεν.
25 * καὶ αὕτη ἡ γραφὴ ἡ ἐντεταγμένη· μανή, θεκέλ, φαρές.
26 * τοῦτο τὸ σύγκριμα τοῦ ῥήματος· μανὴ, ἐμέτρησεν ὁ θεὸς τὴν βασιλείαν σου, καὶ ἐπλήρωσεν αὐτήν.
27 * θεκέλ, ἐστάθη ἐν ζυγῷ καὶ εὑρέθη ὑστεροῦσα.
28 * φαρές, διήρηται ἡ βασιλεία σου καὶ ἐδόθη μήδοις καὶ πείρσαις.
29 * καὶ εἶπεν βαλτάσαρ, καὶ ἐνέδυσαν τὸν δανιὴλ πορφύραν, καὶ τὸν μανιάκην τὸν χρυσοῦν περιέθηκαν περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ. καὶ ἐκήρυξεν περὶ αὐτοῦ εἶναι αὐτὸν ἄρχοντα τρίτον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.
30 * ἐν αὐτῇ τῇ νυκτὶ ἀνῃρέθη βαλτάσαρ ὁ βασιλεὺς ὁ χαλδαῖος.
31 * καὶ δαρεῖος ὁ μῆδος παρέλαβεν τὴν βασιλείαν ὢν ἐτῶν ἑξήκοντα δύο.

ϛ

1 * Καὶ ἤρεσεν ἐνώπιον δαρείου, καὶ κατέστησεν ἐπὶ τῆς βασιλείας σατράπας ἑκατὸν εἴκοσι, τοῦ εἶναι αὐτοῦ ἐν ὅλῃ τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.
2 * καὶ ἐπάνω αὐτῶν τακτικοὺς τρεῖς· ὧν ἦν δανιὴλ εἷς ἐξ αὐτῶν τοῦ ἀποδιδόναι αὐτοῖς τοὺς σατράπας λόγον, ὅπως ὁ βασιλεὺς μὴ ἐνοχλῆται.
3 * καὶ ἦν δανιὴλ ὑπὲρ αὐτοῦ, ὅτι πνεῦμα περισσὸν ἦν ἐν αὐτῷ, καὶ ὁ βασιλεὺς κατέστησεν αὐτὸν ἐφ' ὅλης τῆς βασιλείας αὐτοῦ.
4 * καὶ οἱ τακτικοὶ καὶ οἱ σατράπαι ἐζήτουν πρόφασιν εὑρεῖν κατὰ δανιήλ, καὶ πᾶσαν πρόφασιν καὶ παράπτωμα καὶ ἀμπλάκημα οὐχ εὗρον κατ' αὐτοῦ, ὅτι πιστὸς ἦν.

Universidad de Deusto
Biblioteca

5 * אֱדַיִן גְּבְרַיָּא אִלֵּךְ אַמְרִין דִּי לָא נְהַשְׁכַּח לְדָנִיֵּאל
דְּנָה כָּל־עִלָּא לָהֵן הַשְׁכַּחְנָא עֲלוֹהִי בְּדַת אֱלָהֵה׃
6 * אֱדַיִן סָרְכַיָּא וַאֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא אִלֵּן הַרְגִּשׁוּ עַל־
מַלְכָּא וְכֵן אָמְרִין לֵהּ דַּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא לְעָלְמִין חֱיִי׃
7 * אִתְיָעַטוּ כָּל סָרְכֵי מַלְכוּתָא סִגְנַיָּא וַאֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא
הַדָּבְרַיָּא וּפַחֲוָתָא לְקַיָּמָה קְיָם מַלְכָּא וּלְתַקָּפָה אֱסָר
דִּי כָל־דִּי־יִבְעֵה בָעוּ מִן־כָּל־אֱלָה וֶאֱנָשׁ עַד־יוֹמִין
תְּלָתִין לָהֵן מִנָּךְ מַלְכָּא יִתְרְמֵא לְגֹב אַרְיָוָתָא׃
8 * כְּעַן מַלְכָּא תְּקִים אֱסָרָא וְתִרְשֻׁם כְּתָבָא דִּי לָא
לְהַשְׁנָיָה כְּדָת־מָדַי וּפָרַס דִּי־לָא תֶעְדֵּא׃
9 * כָּל־קְבֵל דְּנָה מַלְכָּא דָּרְיָוֶשׁ רְשַׁם כְּתָבָא וֶאֱסָרָא׃
10 * וְדָנִיֵּאל כְּדִי יְדַע דִּי־רְשִׁים כְּתָבָא עַל לְבַיְתֵה
וְכַוִּין פְּתִיחָן לֵהּ בְּעִלִּיתֵה נֶגֶד יְרוּשְׁלֵם וְזִמְנִין תְּלָתָה
בְּיוֹמָא הוּא בָּרֵךְ עַל־בִּרְכוֹהִי וּמְצַלֵּא וּמוֹדֵא קְדָם
אֱלָהֵה כָּל־קְבֵל דִּי־הֲוָא עָבֵד מִן־קַדְמַת דְּנָה׃
11 * אֱדַיִן גְּבְרַיָּא אִלֵּךְ הַרְגִּשׁוּ וְהַשְׁכַּחוּ לְדָנִיֵּאל בָּעֵה
12 וּמִתְחַנֵּן קְדָם אֱלָהֵה׃ * בֵּאדַיִן קְרִבוּ וְאָמְרִין קְדָם־
מַלְכָּא עַל־אֱסָר מַלְכָּא הֲלָא אֱסָר רְשַׁמְתָּ דִּי כָל־
אֱנָשׁ דִּי־יִבְעֵא מִן־כָּל־אֱלָה וֶאֱנָשׁ עַד־יוֹמִין תְּלָתִין
לָהֵן מִנָּךְ מַלְכָּא יִתְרְמֵא לְגוֹב אַרְיָוָתָא עָנֵה מַלְכָּא
וְאָמַר יַצִּיבָא מִלְּתָא כְּדָת־מָדַי וּפָרַס דִּי־לָא תֶעְדֵּא׃
13 * בֵּאדַיִן עֲנוֹ וְאָמְרִין קְדָם מַלְכָּא דִּי דָנִיֵּאל דִּי מִן־
בְּנֵי גָלוּתָא דִּי יְהוּד לָא־שָׂם עֲלָיךְ מַלְכָּא טְעֵם וְעַל־
אֱסָרָא דִּי רְשַׁמְתָּ וְזִמְנִין תְּלָתָה בְּיוֹמָא בָּעֵא
בָּעוּתֵה׃
14 * אֱדַיִן מַלְכָּא כְּדִי מִלְּתָא שְׁמַע שַׂגִּיא בְּאֵשׁ עֲלוֹהִי
וְעַל דָּנִיֵּאל שָׂם בָּל לְשֵׁיזָבוּתֵה וְעַד מֶעְלֵי שִׁמְשָׁא
הֲוָה מִשְׁתַּדַּר לְהַצָּלוּתֵה׃
15 * בֵּאדַיִן גְּבְרַיָּא אִלֵּךְ הַרְגִּשׁוּ עַל־מַלְכָּא
וְאָמְרִין לְמַלְכָּא דַּע מַלְכָּא דִּי־דָת לְמָדַי
וּפָרַס דִּי־כָל־אֱסָר וּקְיָם דִּי־מַלְכָּא יְהָקִים לָא
לְהַשְׁנָיָה׃
16 * בֵּאדַיִן מַלְכָּא אֲמַר וְהַיְתִיו לְדָנִיֵּאל וּרְמוֹ לְגֻבָּא
דִּי אַרְיָוָתָא עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר לְדָנִיֵּאל אֱלָהָךְ דִּי
אַנְתְּה פָּלַח־לֵהּ בְּתַדִּירָא הוּא יְשֵׁזְבִנָּךְ׃
17 * וְהֵיתִית אֶבֶן חֲדָה וְשִׂמַת עַל־פֻּם גֻּבָּא וְחַתְמָה
מַלְכָּא בְּעִזְקְתֵה וּבְעִזְקַת רַבְרְבָנוֹהִי דִּי לָא־תִשְׁנֵא
צְבוּ בְּדָנִיֵּאל׃

5 * Dixerũt ergo viri illi: Non inuenimus Danieli huic aliquam occasionem, nisi forte in lege Dei sui.
6 * Tunc principes & satrapæ surripuerũt regi, & sic locuti sunt ei: Dari rex in æternum viue.
7 * Consilium inierunt omnes principes regni tui, magistratus & satrapæ, senatores
B & iudices, vt decretum imperatoriũ exeat, & edictum, vt omnis qui petierit aliquam petitionem à quocunque deo & homine vsque ad triginta dies, nisi à te rex, mittetur in lacum leonum.
8 * Nunc itaque rex confirma sententiam, & scribe decretum vt nõ immutetur quod statutum est à Medis & Persis, nec præuaricari cuiquam liceat.
9 * Porrò rex Darius proposuit edictum & statuit.
10 * Quod cùm Daniel comperisset, id est, constitutam legem; ingressus est domum suam, & fenestris apertis in cœnaculis suis contra Hierusalem tribus temporibus in die flectebat genua sua & orabat, confitebaturque coram Deo suo, sicut & antè facere consueuerat.
11 * Viri ergo illi curiosius inquirentes in-
C uenerunt Danielem orantem & obsecrantem Deum suum.
12 * Et accedẽtes locuti sunt regi super edicto: Rex nunquid non cõstituisti vt omnis homo qui rogaret quenquam de diis & hominibus vsque ad dies triginta nisi te rex, mitteretur in lacum leonum? Ad quos respondens rex, ait: Verus est sermo iuxta decretum Medorum atque Persarum, quod præuaricari non licet.
13 * Tunc respõdentes dixerunt coram re-
D ge: Daniel de filiis captiuitatis Iudæ non curauit de lege tua & de edicto quod constituisti; sed tribus temporibus per diem obsecratione sua.
14 * Quod verbum cùm audisset rex, satis contristatus est, & pro Daniele posuit cor vt liberaret eum, & vsque ad occasum Solis laborabat vt erueret illum.
15 * Viri autem illi intelligentes regem, dixerunt ei: Scito rex, quia lex Medorum atque Persarum est, vt omne decretum quod constituerit rex, non liceat immutari.
16 * Tunc rex præcepit, & adduxerunt Danielem, & miserunt eum in lacum leonũ.
E Dixitque rex Danieli: Deus tuus quem colis semper, ipse liberabit te.
17 * Allatusque est lapis vnus, & positus est super os laci, quem obsignauit rex annulo suo, & annulo optimatum suorum, ne quid fieret contra Danielem.

5 * Et dixerunt ordinarij: Non inueniemus contra Daniel occasionem nisi in legitimis Dei sui.
6 * Tunc ordinarij & satrapæ astiterunt regi, & dixerunt ei: Dari rex in æternum viue.
7 * Consilium inierunt omnes qui in regno tuo magistratus, & toparchæ, & satrapæ, & senatores, vt statuerent statuto regio, & confortarent definitionem, vt quicunque petierit petitionem ab omni Deo & homine, vsque ad dies triginta, nisi à te rex, mittetur in lacum leonum.
8 * Nunc ergo rex statue definitionem & expone scripturam, vt non immutetur decretum Persarum & Medorum.
9 * Tunc rex Darius præcepit scribi decretum.
10 * Et Daniel quando cognouit quòd statutum est decretum, ingressus est in domum suam, & fenestræ apertæ ipsi in cœnaculis suis contra Hierusalem, & temporibus tribus diei erat flectens super genua sua, & orans & confitens coram Deo suo, sicut erat faciens prius.
11 * Tunc viri illi astiterunt, & inuenerunt Daniel orantem & obsecrantem coram Deo suo.
12 * Et accedentes dicunt regi: Rex nonne definitionem posuisti, vt omnis homo qui petierit ab omni deo & homine petitionem vsque ad dies triginta, nisi à te rex, mittetur in lacum leonum? Et dixit rex: Verus sermo, & decretum Medorum & Persarum non transibit.
13 * Tunc responderunt & dicunt coram rege: Daniel qui de filiis captiuitatis Iudæa, non est subiectus decreto tuo, & temporibus tribus diei petit à Deo suo petitiones suas.
14 * Tunc rex vt audiuit verbum, multum contristatus est super eo, & pro Daniel contendit vt liberaret eum, & vsque ad vesperã erat contendens vt liberaret eum.
15 * Tunc viri illi dicunt regi: Scito rex, quia decretum Medis & Persis non transibit, quòd omnem definitionem & statutum quod rex statuet, non oportet immutare.
16 * Tunc rex dixit; & adduxerunt Daniel, & immiserunt eum in lacum leonũ. Et dixit rex Daniel: Deus tuus cui tu seruis continuè, ipse liberabit te.
17 * Et attulerunt lapidem vnum, & imposuerunt super os lacus, et obsignauit rex annulo suo, & in annulo optimatum suorum, vt non mutaretur res in Daniel.

5 * καὶ εἶπεν οἱ τακτικοί· οὐχ εὑρήσωμεν κατὰ δανιὴλ πρόφασιν, εἰ μὴ ἐν νομίμοις θεοῦ αὐτοῦ.
6 * τότε οἱ τακτικοὶ καὶ οἱ σατράπαι παρέστησαν τῷ βασιλεῖ, καὶ εἶπεν αὐτῷ· δαρεῖε βασιλεῦ εἰς τοὺς αἰῶνας ζῆθι.
7 * συνεβουλεύσαντο πάντες οἱ ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ στρατηγοὶ καὶ τοπάρχαι καὶ σατράπαι καὶ ὕπατοι τοῦ στῆσαι στάσει βασιλικῇ καὶ ἐνισχύσαι ὁρισμὸν ὅπως ὃς ἐὰν αἰτήσηται αἴτημα παρὰ πάντος θεοῦ καὶ ἀνθρώπου, ἕως ἡμερῶν τριάκοντα, ἀλλ' ἢ παρὰ τοῦ βασιλεῦ, ἐμβληθήσεται εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων.
8 * νῦν οὖν βασιλεῦ στῆσον τὸν ὁρισμὸν καὶ ἔκθου γραφήν, ὅπως μὴ ἀλλοιωθῇ τὸ δόγμα περσῶν καὶ μήδων.
9 * τότε ὁ βασιλεὺς δαρεῖος ἐπέταξεν γραφῆναι τὸ δόγμα.
10 * καὶ δανιὴλ ἡνίκα ἔγνω ὅτι ἐνετάγη τὸ δόγμα, εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ αἱ θυρίδες ἀνεωγμέναι αὐτῷ ἐν τοῖς ὑπερώοις αὐτοῦ κατέναντι ἱερουσαλήμ, καὶ καιροὺς τρεῖς τῆς ἡμέρας ἦν κάμπτων ἐπὶ τὰ γόνατα αὐτοῦ, καὶ προσευχόμενος καὶ ἐξομολογούμενος ἐναντίον τοῦ θεοῦ αὐτοῦ, καθὼς ἦν ποιῶν ἔμπροσθεν.
11 * τότε οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι παρετήρησαν καὶ εὗρον τὸν δανιὴλ ἀξιοῦντα καὶ δεόμενον ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ αὐτοῦ.
12 * καὶ προσελθόντες λέγουσιν τῷ βασιλεῖ, βασιλεῦ οὐχ ὁρισμὸν ἔταξας ὅπως πᾶς ἄνθρωπος ὃς ἂν αἰτήσῃ παρὰ παντὸς θεοῦ καὶ ἀνθρώπου αἴτημα ἕως ἡμερῶν τριάκοντα ἀλλ' ἢ παρὰ τοῦ βασιλεῦ, ἐμβληθήσεται εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων; καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς· ἀληθινὸς ὁ λόγος, καὶ τὸ δόγμα μήδων καὶ περσῶν οὐ παρελεύσεται.
13 * τότε ἀπεκρίθησαν καὶ λέγουσιν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως· δανιὴλ ὁ ἀπὸ τῶν υἱῶν τῆς αἰχμαλωσίας τῆς ἰουδαίας, οὐχ ὑπετάγη τῷ δόγματί του, καὶ καιρὰς τρεῖς τῆς ἡμέρας αἰτεῖται παρὰ τοῦ θεοῦ αὐτοῦ τὰ αἰτήματα αὐτοῦ.
14 * τότε ὁ βασιλεὺς ὡς ἤκουσεν τὸ ῥῆμα, πολὺ ἐλυπήθη ἐπ' αὐτῷ, καὶ περὶ τοῦ δανιὴλ ἠγωνίσατο τοῦ ἐξελέσθαι αὐτόν, καὶ ἕως ἑσπέρας ἦν ἀγωνιζόμενος τοῦ ἐξελέσθαι αὐτόν.
15 * τότε οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι λέγουσιν τῷ βασιλεῖ· γνῶθι βασιλεῦ, ὅτι δόγμα μήδοις καὶ πέρσαις οὐ παρελεύσεται, τοῦ πᾶν ὁρισμὸν καὶ στάσιν ἣν ὁ βασιλεὺς στήσει, οὐ δεῖ παραλλάξαι.
16 * τότε ὁ βασιλεὺς εἶπεν, καὶ ἤγαγον τὸν δανιήλ, καὶ ἐνέβαλον αὐτὸν εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ δανιήλ· ὁ θεός του ᾧ σὺ λατρεύεις ἐνδελεχῶς αὐτὸς ἐξελεῖταί σε.
17 * καὶ ἤνεγκαν λίθον ἕνα, καὶ ἐπέθηκαν ἐπὶ τὸ στόμα τοῦ λάκκου, καὶ ἐσφραγίσατο ὁ βασιλεὺς τῷ δακτυλίῳ αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ δακτυλίῳ τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ, ὅπως μὴ ἀλλοιωθῇ πρᾶγμα ἐν τῷ δανιήλ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

18 אֱדַיִן אָזַל מַלְכָּא לְהֵיכְלֵהּ וּבָת טָוֹת וְדַחֲוָן לָא
חַנְעַל קֳדָמוֹהִי וְשִׁנְתֵּהּ נְדַרַת עֲלוֹהִי׃
19 בֵּאדַיִן מַלְכָּא בִּשְׁפַרְפָּרָא יְקוּם בְּנָגְהָא
וּבְהִתְבְּהָלָה לְגֻבָּא דִי־אַרְיָוָתָא אָזַל׃
20 וּכְמִקְרְבֵהּ לְגֻבָּא לְדָנִיֵּאל בְּקָל עֲצִיב זְעַק עָנַר
מַלְכָּא וְאָמַר לְדָנִיֵּאל עֶבֶד אֱלָהָא חַיָּא
אֱלָהָךְ דִּי אַנְתָּה פָּלַח לֵהּ בְּתַדִּירָא הֱיכָל לְשֵׁיזָבוּתָךְ
מִן־אַרְיָוָתָא׃ 21 אֱדַיִן דָּנִיֵּאל עִם־מַלְכָּא מַלֵּל מַלְכָּא
22 לְעָלְמִין חֱיִי׃ אֱלָהִי שְׁלַח מַלְאֲכֵהּ וּסְגַר פֻּם
אַרְיָוָתָא וְלָא חַבְּלוּנִי כָּל־קֳבֵל דִּי קֳדָמוֹהִי זְכוּ
הִשְׁתְּכַחַת לִי וְאַף קֳדָמָיִךְ מַלְכָּא חֲבוּלָה לָא עֲבַדְת׃
23 בֵּאדַיִן מַלְכָּא שַׂגִּיא טָאֵב עֲלוֹהִי וּלְדָנִיֵּאל אֲמַר
לְהַנְסָקָה מִן־גֻּבָּא וְהִסַּק דָּנִיֵּאל מִן־גֻּבָּא וְכָל־חַבָּל
לָא הִשְׁתְּכַחַת בֵּהּ דִּי הֵימִן בֵּאלָהֵהּ׃
24 וַאֲמַר מַלְכָּא וְהֵיתַיִו גַּבְרַיָּא אִלֵּךְ דִּי־אֲכָלוּ
קַרְצוֹהִי דִּי דָנִיֵּאל וּלְגֻב אַרְיָוָתָא רְמוֹ אִנּוּן בְּנֵיהוֹן
וְנִשֵּׁיהוֹן וְלָא־מְטוֹ לְאַרְעִית גֻּבָּא עַד דִּי־שָׁלְטוּ בְּהוֹן
אַרְיָוָתָא וְכָל־גַּרְמֵיהוֹן הַדְּקוּ׃
25 בֵּאדַיִן דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא כְּתַב לְכָל־עַמְמַיָּא אֻמַּיָּא
וְלִשָׁנַיָּא דִּי־דָיְרִין בְּכָל־אַרְעָא שְׁלָמְכוֹן יִשְׂגֵּא׃
26 מִן־קֳדָמַי שִׂים טְעֵם דִּי בְכָל־שָׁלְטַן מַלְכוּתִי
לֶהֱוֹן זָאֲעִין וְדָחֲלִין מִן־קֳדָם אֱלָהֵהּ דִּי־דָנִיֵּאל דִּי־
הוּא אֱלָהָא חַיָּא וְקַיָּם לְעָלְמִין וּמַלְכוּתֵהּ דִּי־לָא
תִתְחַבַּל וְשָׁלְטָנֵהּ עַד־סוֹפָא׃
27 מְשֵׁיזַב וּמַצִּל וְעָבֵד אָתִין וְתִמְהִין בִּשְׁמַיָּא
וּבְאַרְעָא דִּי שֵׁזִיב לְדָנִיֵּאל מִן־יַד אַרְיְוָתָא׃
28 וְדָנִיֵּאל דְּנָה הַצְלַח בְּמַלְכוּת דָּרְיָוֶשׁ וּבְמַלְכוּת
כּוֹרֶשׁ פָּרְסָאָה׃

ז

1 בִּשְׁנַת חֲדָה לְבֵלְשַׁאצַּר מַלְכָּא בָּבֶל דָּנִיֵּאל חֶלֶם
חֵזֶה וְחִזְוֵי רֵאשֵׁהּ עַל־מִשְׁכְּבֵהּ בֵּאדַיִן חֶלְמָא כְּתַב
רֵאשׁ מִלִּין אֲמַר׃
2 עָנֵה דָנִיֵּאל וְאָמַר חָזֵה הֲוֵית בְּחִזְוִי עִם־לֵילְיָא
וְאַרְבְּעַת רוּחֵי שְׁמַיָּא מְגִיחָן לְמַעְרְבָא׃ 3 וְאַרְבַּע
חֵיוָן רַבְרְבָן סָלְקָן מִן־יַמָּא שָׁנְיָן דָּא מִן־דָּא׃
4 קַדְמָיְתָא כְּאַרְיֵה וְגַפִּין דִּי־נְשַׁר לַהּ חֲזֵה הֲוֵית עַד
דִּי־מְרִיטוּ גַפַּהּ וּנְטִילַת מִן־אַרְעָא וְעַל־רַגְלַיִן
כְּאֱנָשׁ הֳקִימַת וְלִבַּב אֱנָשׁ יְהִיב לַהּ׃

18 * Et abiit rex in domum suam, & dormiuit incænatus, cibique non sunt allati coram eo; insuper & somnus recessit ab eo.
19 * Tunc rex primo diluculo consurgens, festinus ad lacum leonum perrexit.
20 * Appropinquansque lacui, Danielem voce lachrymabili clamauit, & affatus est eum: Daniel serue Dei viuentis, Deus tuus, quem tu colis continuè, si potuit liberare te ex ore leonum?
21 * Et Daniel regi respondens, ait: Rex in æternum viue.
22 * Deus meus misit angelum suum, & concluſit ora leonum, & non nocuerunt mihi, quia coram eo iuſtitia inuenta eſt in me. Sed & coram te rex delictum non feci.
23 * Tunc vehementer rex gauiſus eſt ſuper eo, & Danielem præcepit educi de lacu. Eductusque eſt Daniel de lacu, & nullus læſio inuenta eſt in eo; quia credidit Deo ſuo.
24 * Iubente autem rege, adducti ſunt viri illi qui accuſauerũt Danielem, & in lacum leonum miſſi ſunt, ipſi, filij & vxores eorum; & non peruenerunt vſque ad pauimentum laci, donec arriperent eos leones, & omnia oſſa eorum comminuerunt.
25 * Tunc Darius rex ſcripſit vniuerſis populis, tribubus, & linguis habitantibus in vniuerſa terra: Pax vobis multiplicetur.
26 * A me conſtitutum eſt decretum, vt in vniuerſo imperio & regno meo trementes & paueant Deum Danielis. Ipſe eſt enim Deus viuens & æternus in ſecula, & regnum eius nõ diſſipabitur, & poteſtas eius vſque in æternum.
27 * Ipſe liberator atque ſaluator, faciens ſigna & mirabilia in cælo & in terra, qui liberauit Danielem de lacu leonum.
28 * Porrò Daniel perſeuerauit vſque ad regnum Darij, regnumque Cyri Perſæ.

CAP. VII.

1 ANno primo Balthaſar regis Babylonis, Daniel ſomnium vidit. Viſio autem capitis eius in cubili ſuo. Et ſomnium ſcribens breui ſermone comprehendit. Summatimque perſtringens ait: Videbam in viſione mea nocte,
2 * Et ecce quatuor venti cæli pugnabant in mari magno,
3 * & quatuor beſtiæ magnæ aſcendebant de mari diuerſæ inter ſe.
4 * Prima quaſi læna, & alæ eius aquilæ. Aſpiciebam donec euulſæ ſunt alæ eius, & ſublata eſt de terra, & ſuper pedes quaſi homo ſtetit, & cor hominis datum eſt ei.

18 * Et abiit rex in domum ſuam, & dormiuit incænatus, & cibi non attulerunt ei, & ſomnus receſſit ab eo.
19 * Tunc rex ſurrexit manè in luce, & cum feſtinatione venit ad lacum leonum.
20 * Et cùm appropinquaret ipſe lacui, Danielẽ voce magna et forti clamauit: Daniel ſerue Dei viuentis, Deus tuus, quem tu colis continuè, ſi potuit liberare te ex ore leonum?
21 * Et dixit Daniel regi: Rex in ſecula viue.
22 * Deus meus miſit angelum ſuum, & obturauit ora leonum, & non nocuerunt mihi; quia coram eo rectitudo inuenta eſt in me, & coram autem te rex delictum non feci.
23 * Tunc rex multum gauiſus eſt ſuper eo, & Danielem dixit educere ex lacu. Et eductus eſt Daniel ex lacu, & omnis corruptio non eſt inuenta in eo, quia credidit in deo ſuo.
24 * Et dixit rex, & adduxerunt viros accuſantes Daniel, & in lacum leonum immiſſi ſunt ipſi & filij eorum, & vxores eorum, & non peruenerunt ad pauimentum laci, donec dominati ſunt eorum leones, & omnia oſſa eorum comminuerunt.
25 * Tunc Darius rex ſcripſit omnibus populis, tribubus, linguis, habitantibus in omni terra: Pax vobis multiplicetur.
26 * A facie mea poſitum eſt decretum, vt in omni imperio regni mei ſint trementes & timentes à facie Dei Danielis; quoniam ipſe eſt Deus viuens & permanens in ſecula, & regnum eius non corrumpetur, & poteſtas eius vſque in finem.
27 * Defendit & liberat, et facit ſigna & portenta in cælo & in terra. Qui liberauit Daniel ex ore leonum.
28 * Et Daniel proſperatus eſt in regno Darij, & in regno Cyri Perſæ.

CAP. VII.

1 IN primo anno Baltaſar regis Chaldæorum, Daniel ſomnium vidit, & viſiones capitis eius in cubili ſuo, & ſomnium ſcripſit, & ſummam verborum dixit.
2 * Ego Daniel videbam in viſione mea nocte.
3 * Et ecce quatuor venti cæli pugnabant in mare magnum, & quatuor beſtiæ magnæ aſcendentes de mari, differentes ad inuicem.
4 * Prima quaſi læna, & alæ eius aquilæ. Aſpiciebam donec euulſæ ſunt alæ eius, & ſublata eſt à terra, & in pedibus hominis ſtetit, & cor hominis datum eſt ei.

18 * καὶ ἀπῆλθεν ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. καὶ ἐκοιμήθη ἀδιάπνευ, καὶ ἐδέσματα οὐκ εἰσήνεγκαν αὐτῷ, καὶ ὁ ὕπνος ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ.
19 * τότε ὁ βασιλεὺς ἀνέστη ὄρθρου ἐν τῷ φωτὶ καὶ ἐν σπουδῇ ἦλθεν ἐπὶ τὸν λάκκον τῶν λεόντων.
20 * καὶ ὡς ἐγγίζων αὐτὸν τῷ λάκκῳ τῇ φωνῇ μεγάλῃ καὶ ἰσχυρᾷ ἐβόησεν Δανιὴλ ὁ δοῦλος τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος, ὁ θεός σου ᾧ σὺ λατρεύεις διὰ παντὸς εἰ ἐδυνάσθη ἐξελέσθαι σε ἐκ στόματος τῶν λεόντων;
21 * καὶ εἶπεν Δανιὴλ τῷ βασιλεῖ· βασιλεῦ εἰς τὸν αἰῶνα ζῆθι.
22 * ὁ θεός μου ἀπέστειλεν τὸν ἄγγελον αὐτοῦ καὶ ἐνέφραξεν τὰ στόματα τῶν λεόντων, καὶ οὐκ ἐλυμήναντό με, ὅτι καθαρὰ αὐτῷ εὑρέθη ἐν ἐμοί, ἔτι ἐνώπιόν σου βασιλεῦ ἀδίκημα οὐκ ἐποίησα.
23 * τότε ὁ βασιλεὺς πολὺ ἠγαλλιάσθη ἐπ' αὐτῷ, καὶ τὸν Δανιὴλ εἶπεν ἀνενέγκαι ἐκ τοῦ λάκκου. καὶ ἀνήνεχθη Δανιὴλ ἐκ τοῦ λάκκου, καὶ πᾶσα διαφθορὰ οὐχ εὑρέθη ἐν αὐτῷ, ὅτι ἐπίστευσεν τῷ θεῷ αὐτοῦ.
24 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, καὶ ἤγαγον τοὺς ἄνδρας τοὺς διαβάλλοντας τὸν Δανιὴλ, καὶ εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων ἐνεβλήθησαν αὐτοὶ καὶ ① υἱοὶ αὐτῶν καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν, καὶ οὐκ ἔφθασαν εἰς τὸ ἔδαφος τοῦ λάκκου, ἕως ἔφαγον αὐτοὺς ① λέοντες καὶ πάντα τὰ ὀστᾶ αὐτῶν ἐλέπτυναν.
25 * τότε Δαρεῖος ὁ βασιλεὺς ἔγραψεν πᾶσι τοῖς λαοῖς, φυλαῖς, γλώσσαις, τοῖς οἰκοῦσιν ἐν πάσῃ τῇ γῇ· εἰρήνη ὑμῖν πληθυνθείη.
26 * ὑπ' ἐμοῦ πρόσταγμα ἐτέθη, ἵ ἐν πάσῃ ἀρχῇ τῆς βασιλείας μου εἶναι τρέμοντας καὶ φοβουμένους ἀπὸ προσώπου τοῦ θεοῦ Δανιήλ, ὅτι αὐτός ἐστιν θεὸς ζῶν καὶ μένων εἰς τὸν αἰῶνας, καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἡ διαφθαρήσεται, καὶ ἡ κυρία αὐτοῦ ἕως τέλους.
27 * ἀντιλαμβανόμενος, καὶ ῥύεται· καὶ ποιεῖ σημεῖα καὶ τέρατα ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς. ὃς ἐξείλατο τὸν Δανιὴλ ἐκ στόματος τῶν λεόντων.
28 * καὶ Δανιὴλ κατεδυνάσθη ἐν τῇ βασιλείᾳ Δαρεῖος, καὶ ἐν τῇ βασιλείᾳ Κύρου τοῦ Πέρσου.

ζ

1 * Ἐν τῷ πρώτῳ ἔτει Βαλτάσαρ βασιλέως Χαλδαίων, ὁ Δανιὴλ ἐνύπνιον εἶδεν, καὶ αἱ ὁράσεις τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἐπὶ τῆς κοίτης αὐτοῦ, καὶ τὸ ἐνύπνιον ἔγραψεν καὶ τὸ κεφάλαιον τῶν λόγων εἶπεν·
2 * ἐγὼ Δανιὴλ ἐθεώρουν ἐν ὁράσει μου τῆς νυκτός.
3 * καὶ ἰδοὺ οἱ τέσσαρες ἄνεμοι τοῦ οὐρανοῦ προσέβαλλον εἰς τὴν θάλασσαν τὴν μεγάλην,
4 * καὶ τέσσαρα θηρία μεγάλα ἀναβαίνοντα ἐκ τῆς θαλάσσης διαφέροντα ἀλλήλων.
* τὸ πρῶτον ὡσεὶ λέαινα καὶ πτερὰ αὐτῆς ἀετοῦ, ἐθεώρουν ἕως ἐτίλοντο τὰ πτερὰ αὐτῆς καὶ ἐξήρθη ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἐπὶ ποδῶν ἀνθρώπου ἐστάθη, καρδία ἀνθρώπου ἐδόθη αὐτῇ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

5 * וַאֲרוּ חֵיוָה אָחֳרִי תִנְיָנָה דָּמְיָה לְדֹב וְלִשְׁטַר־חַד
הֶקְמַת וּתְלָת עִלְעִין בְּפֻמָּה בֵּין שִׁנַּיָּה וְכֵן אָמְרִין לָהּ
קוּמִי אֲכָלִי בְשַׂר שַׂגִּיא׃
6 * בָּאתַר דְּנָה חָזֵה הֲוֵית וַאֲרוּ אָחֳרִי כִּנְמַר וְלַהּ גַּפִּין
אַרְבַּע דִּי־עוֹף עַל־גַּבַּיָּה וְאַרְבְּעָה רֵאשִׁין לְחֵיוָתָא
וְשָׁלְטָן יְהִיב לָהּ׃
7 * בָּאתַר דְּנָה חָזֵה הֲוֵית בְּחֶזְוֵי לֵילְיָא וַאֲרוּ חֵיוָה
רְבִיעָאָה דְּחִילָה וְאֶמְתָנִי וְתַקִּיפָא יַתִּירָה וְשִׁנַּיִן דִּי־
פַרְזֶל לָהּ רַבְרְבָן אָכְלָה וּמַדְקָה וּשְׁאָרָא בְּרַגְלֵיהּ
רָפְסָה וְהִיא מְשַׁנְיָה מִן־כָּל־חֵיוָתָא דִּי קָדָמָיהּ
וְקַרְנַיִן עֲשַׂר לָהּ׃
8 * מִשְׁתַּכַּל הֲוֵית בְּקַרְנַיָּא וַאֲלוּ קֶרֶן אָחֳרִי זְעֵירָה
סְלֶקֶת בֵּינֵיהֶן וּתְלָת מִן־קַרְנַיָּא קַדְמָיָתָא אִיתְעֲקַרוּ
מִן־קְדָמָיהּ וַאֲלוּ עֵינִין כְּעֵינֵי אֱנָשָׁא בְּקַרְנָא־דָא
וּפֻם מְמַלֵּל רַבְרְבָן׃
9 * חָזֵה הֲוֵית עַד דִּי כָרְסָוָן רְמִיו וְעַתִּיק יוֹמִין יְתִיב
לְבוּשֵׁהּ כִּתְלַג חִוָּר וּשְׂעַר רֵאשֵׁהּ כַּעֲמַר נְקֵא כָּרְסְיֵהּ
שְׁבִבִין דִּי־נוּר גַּלְגְּלוֹהִי נוּר דָּלֵק׃
10 * נְהַר דִּי־נוּר נָגֵד וְנָפֵק מִן־קְדָמוֹהִי אֶלֶף אַלְפִּים
יְשַׁמְשׁוּנֵּהּ וְרִבּוֹ רִבְוָן קָדָמוֹהִי יְקוּמוּן דִּינָא יְתִב
וְסִפְרִין פְּתִיחוּ׃
11 * חָזֵה הֲוֵית בֵּאדַיִן מִן־קַל מִלַּיָּא רַבְרְבָתָא דִּי
קַרְנָא מְמַלְלָה חָזֵה הֲוֵית עַד דִּי קְטִילַת חֵיוָתָא
12 וְהוּבַד גִּשְׁמָהּ וִיהִיבַת לִיקֵדַת אֶשָּׁא׃ * וּשְׁאָר
חֵיוָתָא הֶעֱדִיו שָׁלְטָנְהוֹן וְאַרְכָה בְּחַיִּין יְהִיבַת לְהוֹן
13 עַד־זְמַן וְעִדָּן׃ * חָזֵה הֲוֵית בְּחֶזְוֵי לֵילְיָא וַאֲרוּ עִם־
עֲנָנֵי שְׁמַיָּא כְּבַר אֱנָשׁ אַתֵּה הֲוָא וְעַד־עַתִּיק יוֹמַיָּא
14 מְטָה וּקְדָמוֹהִי הַקְרְבוּהִי׃ * וְלֵהּ יְהִב שָׁלְטָן וִיקָר
וּמַלְכוּ וְכָל עַמְמַיָּא אֻמַיָּא וְלִשְׁנַיָּא לֵהּ יִפְלְחוּן
שָׁלְטָנֵהּ שָׁלְטַן עָלַם דִּי־לָא יֶעְדֵּה וּמַלְכוּתֵהּ דִּי־לָא
15 תִתְחַבַּל׃ * אֶתְכְּרִית רוּחִי אֲנָא דָנִיֵּאל בְּגוֹ נִדְנֶה
וְחֶזְוֵי רֵאשִׁי יְבַהֲלֻנַּנִי׃
16 * קְרֵבַת עַל־חַד מִן־קַאֲמַיָּא וְיַצִּיבָא אֶבְעֵא־מִנֵּהּ
עַל־כָּל־דְּנָה וַאֲמַר־לִי וּפְשַׁר מִלַּיָּא יְהוֹדְעֻנַּנִי׃
17 * אִלֵּין חֵיוָתָא רַבְרְבָתָא דִּי אִנִּין אַרְבַּע אַרְבְּעָה
מַלְכִין יְקוּמוּן מִן־אַרְעָא׃
18 * וִיקַבְּלוּן מַלְכוּתָא קַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין וְיַחְסְנוּן מַלְכוּתָא
עַד־עָלְמָא וְעַד עָלַם עָלְמַיָּא׃

5 * Et ecce bestia alia similis vrso, in parte
stetit, & tres ordines erant in ore eius, & in
dentibus eius, & sic dicebant ei: Surge,
6 comede carnes plurimas. * Post hæc aspi-
ciebam; & ecce alia quasi pardus, & alas ha-
bebat quasi auis quatuor super se. Et qua-
B tuor capita erant in bestia, & potestas data
7 est ei. * Post hæc aspiciebam in visione
noctis; & ecce bestia quarta terribilis atque
mirabilis, & fortis nimis. Dentes ferreos
habebat magnos, comedēs atque commi-
nuens, & reliqua pedibus suis conculcabat.
Dissimilis autem erat cæteris bestiis, quas
videram ante eam, & habebat cornua
decem.
8 * Considerabam cornua; & ecce cornu
C aliud paruulum ortum est de medio eorū,
& tria de cornibus primis euulsa sunt à fa-
cie eius. Et ecce oculi quasi oculi hominis
erant in cornu isto, & os loquens ingen-
tia.
9 * Aspiciebam donec throni positi sunt,
& antiquus dierum sedit. Vestimentū eius
candidum quasi nix, & capilli capitis eius
quasi lana munda. Thronus eius flamma
ignis, rotæ eius ignis accensus.
10 * Fluuius igneus rapidusque egredieba-
tur à facie eius. Millia millium ministrabā-
ei, & decies centena millia assistebant ei. Iu-
dicium sedit, & libri aperti sunt.
11 * Aspiciebam propter vocem sermonū
grandium, quos cornu illud loquebatur. Et
vidi quoniam interfecta esset bestia, & pe-
risset corpus eius, & traditum esset ad com-
burendum igni.
12 * Aliarum quoque bestiarum ablata es-
set potestas, & tempora vitæ constituta es-
sent eis vsque ad tempus & tempus.
13 * Aspiciebam ergo in visione noctis, &
ecce cum nubibus cæli quasi filius hominis
veniebat, & vsque ad antiquum dierū peru-
uenit, & in conspectu eius obtulerūt eum.
14 * Et dedit ei potestatem, & honorem, &
regnum, & omnes populi, tribus, & linguæ
ipsi seruient. Potestas eius potestas æterna,
quæ non auferetur, & regnum eius quod
non corrumpetur.
15 * Horruit spiritus meus. Ego Daniel ter-
ritus sum in his, & visiones capitis mei
conturbauerunt me.
16 * Accessi ad vnum de assistentibus, &
veritatē quærebam ab eo de omnibus his.
Qui dixit mihi interpretationem sermo-
num, & docuit me.
17 * Hæ quatuor bestiæ magnæ, quatuor
sunt regna quæ consurgent de terra.
18 * Suscipient autem regnum sancti Dei
altissimi, & obtinebunt regnum vsque in
seculum & in seculum seculorum.

5 * Et ecce bestia secunda similis vrso, & in
parte vnā stetit, & tria latera in ore eius inter
dentes eius. Et sic dicebant ei: Surge comede
carnes multas.
6 * Post ipsam aspiciebam; & ecce alia bestia
quasi pardalis, & ipsi alæ quatuor volueris su-
per eam, & quatuor capita bestiæ, & potestas
data est illi.
7 * Post hoc aspiciebam; & ecce bestia quarta
terribilis & stupenda & fortis vehementer, et
dentes eius ferrei, magni, comedens & commi-
nuens. Et reliqua pedibus suis conculcabat, &
ipsa differens valde vltra omnes bestias quæ
ante eam, & cornua decem illi.
8 * Considerabam cornua eius; & ecce cornu
aliud paruum ascēdit in medio eorū, & tria cor-
nua eorum quæ ante eam, eradicata sunt à facie
eius. Et ecce oculi quasi oculi hominis in cornu
isto, & os loquens magna.
9 * Aspiciebā donec throni positi sunt, & an-
tiquus dierum sedit, & vestimentum eius quasi
nix album, & capillus capitis eius quasi lana
munda. Thronus eius flamma ignis, rotæ eius
ignis ardens.
10 * Fluuius ignis trahebat egrediens ante eam.
Mille millia ministrabant ei, & decies centena
millia astabant ante eam. Judicium sedit, et libri
aperti sunt.
11 * Aspiciebam tunc à voce sermonū magno-
rum quos cornu illud loquebatur, donec interfe-
cta est bestia illa, & perijt, & corpus eius da-
tum est in combustionem ignis.
12 * Et reliquarum bestiarum transmutatus est
principatus, et longitudo vitæ data est eis vsque
ad tempus & tempus.
13 * Aspiciebam in visione noctis; & ecce cum
nubibus cæli quasi filius hominis veniens erat,
& vsque ad antiquum dierum peruenit, & in
conspectu eius allatus est.
14 * Et ipsi datus est principatus, & honos, &
regnum, & omnes populi, tribus, linguæ, ipsi
seruiebant. Potestas eius potestas æterna, quæ
non transibit, & regnum eius non corrūpetur.
15 * Horruit spiritus meus. Ego Daniel in habi-
tu meo, & visiones capitis mei conturbabant
me.
16 * Et accessi vni astantium, & expositionem
quærebam ab eo discere de omnibus his. Et dixit
mihi expositionem, & coniecturam sermonum
notam fecit mihi.
17 * Hæ bestiæ magnæ quatuor; quatuor regna
surgent in terra, quæ auferentur.
18 * Et accipient regnum sancti altissimi, & ob-
tinebunt illud vsque in seculum & vsque in se-
culum seculorum.

5 * καὶ ἰδοὺ θηρίον δεύτερον ὅμοιον ἄρκῳ, καὶ εἰς μέρος
ἐν ἐστάθη, καὶ τρία πλευρὰ ἐν τῷ στόματι αὐτῆς ἀνάμεσον
τῶν ὀδόντων αὐτῆς. καὶ οὕτως ἔλεγον αὐτῇ· ἀνάστηθι φάγε
6 σάρκας πολλάς. * ὀπίσω αὐτοῦ ἐθεώρουν, καὶ ἰδοὺ ἕτε-
ρον θηρίον ὡσεὶ παρδάλις, καὶ αὐτῇ πτερὰ τέσσαρα πε-
τεινοῦ ἐπεράνω αὐτῆς, καὶ τέσσαρες κεφαλαὶ τῷ θηρίῳ,
7 καὶ ἐξουσία ἐδόθη αὐτῇ. * ὀπίσω τούτου ἐθεώρουν,
καὶ ἰδοὺ θηρίον τέταρτον φοβερὸν καὶ ἐκθάμβον καὶ ἰσχυρὸν
περισσῶς, καὶ οἱ ὀδόντες αὐτοῦ σιδηροῖ μεγάλοι, ἐσθίον καὶ
λεπτύνον. καὶ τὰ ἐπίλοιπα τοῖς ποσὶν αὐτοῦ συνεπάτει. καὶ
αὐτὸ διάφορον περισσῶς παρὰ πάντα τὰ θηρία τὰ ἔμ-
προσθεν αὐτοῦ, καὶ κέρατα δέκα αὐτῷ.
8 * προσενόουν τοῖς κέρασιν αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ κέρας ἕτερον
μικρὸν ἀνέβη ἐν μέσῳ αὐτῶν καὶ τρία κέρατα τῶν ἔμπρο-
σθεν αὐτοῦ ἐξερίζωθη ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ. καὶ ἰδοὺ ὀφ-
θαλμοὶ ὡσεὶ ὀφθαλμοὶ ἀνθρώπου ἐν τῷ κέρατι τούτῳ,
καὶ στόμα λαλοῦν μεγάλα.
9 * ἐθεώρουν ἑωσότου θρόνοι ἐτέθησαν, καὶ παλαιὸς ἡμε-
ρῶν ἐκάθητο, καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ὡσεὶ χιὼν λευκόν· καὶ
ἡ θρὶξ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ὡσεὶ ἔριον καθαρόν. ὁ θρόνος
αὐτοῦ φλὸξ πυρός, οἱ τροχοὶ αὐτοῦ πῦρ φλέγον.
10 * ποταμὸς πυρὸς εἷλκεν ἐκπορευόμενος ἔμπροσθεν
αὐτοῦ. χίλιαι χιλιάδες ἐλειτούργουν αὐτῷ. καὶ μύριαι
μυριάδες παρεστήκεισαν ἔμπροσθεν αὐτοῦ. κριτήριον
ἐκάθισεν, καὶ βίβλοι ἠνεώχθησαν.
11 * ἐθεώρουν τότε ἀπὸ φωνῆς τῶν λόγων τῶν μεγάλων
ὧν τὸ κέρας ἐκεῖνο ἐλάλει, ἕως ἀνῃρέθη τὸ θηρίον ἐκεῖνο καὶ
ἀπώλετο, καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐδόθη εἰς καῦσιν πυρός.
12 * καὶ τῶν λοιπῶν θηρίων μετεστάθη ἡ ἀρχή, καὶ μα-
κρότης ζωῆς ἐδόθη αὐτοῖς ἕως χρόνου καὶ καιροῦ.
13 * ἐθεώρουν ἐν ὁράματι τῆς νυκτός, καὶ ἰδοὺ μετὰ τῶν νε-
φελῶν τοῦ οὐρανοῦ ὡσεὶ υἱὸς ἀνθρώπου ἐρχόμενος ἦν, καὶ
ἕως τοῦ παλαιοῦ τῶν ἡμερῶν ἔφθασεν, καὶ ἐνώπιον αὐτοῦ
προηνέχθη.
14 * καὶ αὐτῷ ἐδόθη ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ βασιλεία,
καὶ πάντες οἱ λαοὶ, φυλαὶ, καὶ γλῶσσαι αὐτῷ ἐδούλευον. ἡ
ἐξουσία αὐτοῦ ἐξουσία αἰώνιος, ἥτις οὐ παρελεύσεται, καὶ
ἡ βασιλεία αὐτοῦ οὐ διαφθαρήσεται.
15 * ἔφριξεν τὸ πνεῦμά μου· ἐγὼ δανιὴλ ἐν τῇ ἕξει μου καὶ
αἱ ὁράσεις τῆς κεφαλῆς μου συνετάρασσόν με.
16 * καὶ προσῆλθον ἑνὶ τῶν ἑστηκότων καὶ τὴν ἀκρίβειαν
ἐζήτουν παρ' αὐτοῦ μαθεῖν περὶ πάντων τούτων. καὶ εἶ-
πέν μοι τὴν ἀκρίβειαν, καὶ τὴν σύγκρισιν τῶν λόγων
ἐγνώρισέν μοι.
17 * ταῦτα τὰ θηρία τὰ μεγάλα τὰ τέσσαρα. τέσσα-
ρες βασιλεῖαι ἀναστήσονται ἐπὶ τῆς γῆς, αἳ ἀρθήσονται.
18 * καὶ παραλήψονται τὴν βασιλείαν ἅγιοι ὑψί-
στου. καὶ καθέξουσιν αὐτὴν ἕως αἰῶνος καὶ ἕως αἰῶνος τῶν
αἰώνων.

Universidad de Deusto
Biblioteca

19 * אֲדַיִן אֲמַ֗רִית לְיַצָּבָא֙ עַל־חֱיוָתָ֔א רְבִיעָיְתָ֖א דִּי־
הֲוַ֣ת שְׁנִיָּ֑ה מִן־כָּלְהֵ֣ן דְּחִילָ֔ה לַ֗ת יַתִּירָה֙ שַׁנַּ֣יהּ דִּי־
פַרְזְלִ֔ו וְטַפְרַ֖יהּ דִּי נְחָ֑שׁ אָכְלָ֤ה מַדְקָה֙ וּשְׁאָרָ֣א בְרַגְלַ֔יהּ
20 רָפְסָ֖ה׃ * וְעַל־קַרְנַ֣יָּא עַשְׂרָ֔ה דִּי בְרֵאשָׁ֑הּ וְאָחֳרִ֖י דִּ֣י
סְלִקַ֗ת וּנְפַ֤לוּ מִן־קֳדָמַ֙יהּ֙ תְּלָ֣ת וְקַרְנָ֣א דֵ֔ךְ וְעַיְנִ֥ין לָ֖הּ
וּפֻ֣ם מְמַלֵּ֑ל רַבְרְבָ֥ן וְחָזְוֵ֖הּ רַ֥ב מִן־חַבְרָתְֽהּ׃
21 * חָזֵ֗ה הֲוֵ֤ית וְקַרְנָא֙ דֵּ֣ךְ עָבְדָ֣א קְרָ֔ב עִ֖ם־קַדִּישִׁ֑ין
22 וְיָכְלָ֥ה לְהֹֽן׃ * עַד דִּ֣י אֲתָ֔ה עַתִּ֖יק יוֹמִ֑ין וְדִינָ֗א
יְהַ֙ב֙ לְקַדִּישֵׁ֣י עִלָּיִ֔ן וְזִמְנָ֥א מְטָ֖ה וּמַלְכוּתָ֣א הֶחֱסִ֔נוּ
23 קַדִּישִׁ֥ין׃ * כֵּן֙ אֲמַ֣ר חֱיוָתָ֔א רְבִיעָיְתָ֖א מַלְכ֣וּ רְבִיעָ֑יְא
תֶּהֱוֵ֣א בְאַרְעָ֔א דִּ֥י תִשְׁנָ֖א מִן־כָּל־מַלְכְוָתָ֑א וְתֵאכֻ֥ל
כָּל־אַרְעָ֖א וְתָדוּשִׁ֥נַּהּ וְתִדְקִנַּֽהּ׃
24 * וְקַרְנַיָּ֥א עֲשַׂ֖ר מִנַּ֣הּ מַלְכ֑וּתָה עֲשָׂרָ֣ה מַלְכִ֔ין יְקֻ֣מוּן
וְאָחֳרָ֗ן יְקוּם֙ אַחֲרֵיהֶ֔ן וְהוּא֙ יִשְׁנֵ֣א מִן־קַדְמָיֵ֔א
25 וּתְלָתָ֖ה מַלְכִ֥ין יְהַשְׁפֵּֽל׃ * וּמִלִּ֥ין לְצַד־עִלָּ֖יָּא יְמַלֵּ֑ל
וְלִקְדִישֵׁ֣י עִלָּיִ֔ן יְבַלֵּ֣א וְיִסְבַּ֗ר לְהַשְׁנָיָ֤ה זִמְנִין֙ וְדָ֣ת
וְיִתְיַהֲבָ֣ן בִּידֵ֔הּ עַד־עִדָּ֥ן וְעִדָּנִ֖ין וּפְלַ֥ג עִדָּֽן׃
26 * וְדִינָ֗א יִתֵּ֙ב֙ וְשָׁלְטָנֵ֣ה יְהַעְדּ֔וֹן לְהַשְׁמָדָ֖ה
27 וּלְהוּבָדָ֥ה עַד־סוֹפָֽא׃ * וּמַלְכוּתָ֣א וְשָׁלְטָנָ֗א וּרְבוּתָ֛א
דִּי מַלְכ֥וּת תְּחוֹת כָּל־שְׁמַיָּ֖א יְהִיבַ֣ת לְעַ֣ם קַדִּישֵׁ֣י
עִלָּיִ֔ן מַלְכוּתֵ֣הּ מַלְכ֔וּת עָלְמִ֑ין וְכָל שָׁלְטָנַיָּ֥א לֶהֱ
28 יִפְלְחוּן וְיִשְׁתַּמְּעֽוּן׃ * עַד־כְּ֣ה סוֹפָ֔א דִּי־מִלְּתָ֑א
אֲנָ֣ה דָנִיֵּ֗אל שַׂגִּ֤יאוּ רַעְיוֹנַי֙ יְבַהֲלֻ֔נַּנִי וְזִיוִ֥י יִשְׁתַּנּ֖וּן
עֲלַ֑י וּמִלְּתָ֖א בְּלִבִּ֥י נְטַרְתִּֽ׃

ח

1 * בִּשְׁנַ֣ת שָׁלוֹשׁ לְמַלְכ֔וּת בַּלְשַׁאצַּ֖ר הַמֶּ֣לֶךְ חָזוֹן
נִרְאָ֥ה אֵלַ֛י אֲנִ֥י דָנִיֵּ֖אל אַחֲרֵ֣י הַנִּרְאָ֑ה אֵלַ֖י בַּתְּחִלָּֽה׃
2 * וָאֶרְאֶ֣ה בֶּחָזוֹן֮ וַיְהִי֒ בִּרְאֹתִ֣י וַאֲנִ֗י בְּשׁוּשַׁ֙ן הַבִּירָ֔ה
אֲשֶׁ֥ר בְּעֵילָ֖ם חָמַ֑דְתָּ וָאֶרְאֶ֣ה בֶּחָזוֹן֒ וַאֲנִ֗י הָיִ֙יתִי֙ עַל־
3 אוּבַ֣ל אוּלָֽי׃ * וָאֶשָּׂ֤א עֵינַי֙ וָאֶרְאֶ֔ה וְהִנֵּ֥ה אַ֖יִל
אֶחָ֣ד עֹמֵ֑ד לִפְנֵ֣י הָאֻבָ֔ל וְלוֹ֙ קְרָנַ֔יִם וְהַקְּרָנַ֖יִם
גְּבֹהוֹת֙ וְהָאַחַ֣ת גְּבֹהָ֔ה מִן־הַשֵּׁנִ֖ית וְהָֽאֲבֹהָ֥ה עֹלָֽה׃
4 בָּאַחֲרֹנָ֖ה׃ * רָאִ֣יתִי אֶת־הָאַ֗יִל מְנַגֵּ֙חַ֙ יָ֣מָּה
וְצָפ֣וֹנָה֮ וְנֶ֣גְבָּה֒ וְכָל־חַיּוֹת֙ לֹא־יַעַמְד֣וּ לְפָנָ֔יו וְאֵ֥ין
מַצִּ֖יל מִיָּד֑וֹ וְעָשָׂ֥ה כִרְצֹנ֖וֹ וְהִגְדִּֽיל׃
5 * וַאֲנִ֣י הָיִ֔יתִי מֵבִ֖ין וְהִנֵּ֣ה צְפִ֣יר הָעִזִּ֗ים בָּ֤א מִן־
הַמַּעֲרָב֙ עַל־פְּנֵ֣י כָל־הָאָ֔רֶץ וְאֵינֶ֥נּוּ נוֹגֵ֖עַ בָּאָ֑רֶץ וְהַצָּפִ֕יר
קֶ֥רֶן הֶחָז֖וּת בֵּ֥ין עֵינָֽיו׃

1 A Nno tertio regni Balthasar regis, visio apparuit mihi. Ego Daniel post id quod videram in principio,
2 * Vidi in visione mea, cùm essem in Susis castro, quod est in regione Elam; & vidi in visione, & eram super portam Vbal.
3 * Et leuaui oculos meos, & vidi, & ecce aries vnus stabat ante paludem, habens cornua excelsa, & vnum excelsius altero, & excelsum ascendebat in extremis.
4 * Postea vidi arietem cornibus versus Occidentem, & contra Aquilonem, & contra Meridiē, & contra Austrum, & omnes bestiæ non poterant resistere ei, neque liberare de manu eius, fecitque secundùm voluntatē suam, & magnificatus est.
5 * Et ego intelligebam. Ecce autem hircus caprarum veniebat ab Occidente per faciem totius terræ, & non tangebat terram. Porrò hircus habebat cornu insigne inter oculos suos.
19 * Post hoc volui libenter discere de bestia quarta, quæ erat dissimilis valde ab omnibus, & terribilis nimis. Dentes & vngues eius ferrei, comedebat & comminebat, & reliqua pedibus suis conculcabat. * Et de cornibus decem quæ habebat in capite, & de illo quod ortum fuerat, ante quod decidерant tria cornua, & de cornu illo quod habebat oculos, & os loquens grandia, & maius erat cæteris. * Aspiciebam, & cornu illud faciebat bellum aduersùs sanctos, & prævalebat eis. * Donec veniret antiquus dierum, & iudicium dedit sanctis excelsi, & tempus aduenit, & regni obtinuerunt sancti. * Et sic ait: Bestia quarta, regnum quartum erit in terra, quod superabit omnia regna, et deuorabit omnem terram, & conculcabit eam, comminuet.
24 * Porrò cornua decem, ipsius regni decem reges erunt, & alius consurget post eos, & ipse potentior erit prioribus, & tres reges humiliabit.
25 * Et sermones contra Altissimum loquetur, & sanctos Altissimi conteret. Et putabit quòd possit mutare tempora & leges. Et tradētur in manu eius vsq; ad tempus, & tempora, & dimidium temporis.
26 * Et iudicium sedebit, vt auferatur potentia, & conteratur, & disperdatur vsque in finem.
27 * Regnum autem, & potestas, & magnitudo regni, quæ est subter omne cælum, data sunt sanctis Altissimi. Et regnum eius regnum æternū, & omnes reges seruient ei, & obedient.
28 * Huc vsque finis verbi. Ego Daniel multùm cogitationibus meis conturbabar, & facies mea mutata est in me; verbum autem in corde meo conseruaui.

CAP. VIII.

1 IN anno tertio regni Baltasar regis, visio apparuit ad me. Ego Daniel post visum mihi principium.
2 * Et eram in Susis castro, quod est in regione Elam; & vidi in visione, & eram super portam Vbal.
3 * Et leuaui oculos meos, et vidi; & ecce aries vnus stans ante Vbal, & ipsi cornua & cornua excelsa, & vnum excelsius altero, & excelsum ascendebat in extremis.
4 * Et vidi arietē cornupetentem contra mare, & Aquilonem, & Austrum, & omnes bestiæ non stabunt in conspectu eius, & non erat liberans de manu eius, & fecit secundū voluntatē suam, & magnificatus est. * Et ego eram intelligens; & ecce hircus caprarum veniebat ab Aphrico super faciem totius terræ, & non erat tangens terram. Et hirco cornu insigne inter oculos eius.
19 * καὶ ἐζήτουν ἀκριβῶς μαθεῖν περὶ τῆ θηρίε τῆ τετάρτε, ὅτι ἦν διάφορον παρὰ πάντα θηρίον, φοβερὸν περισσῶς, οἱ ὀδόντες αὐτῆ σιδηροῖ, καὶ ⓒ ὄνυχες αὐτῆ χαλκοῖ, ἐσθίον καὶ λεπτύνον, καὶ τὰ ὑπόλοιπα τοῖς ποσὶν αὐτῆ κατεπάτει.
20 * καὶ περὶ τῶν κεράτων αὐτῆ τῶν δέκα τῶν ὄντων τῆ κεφαλῆ αὐτῆ. καὶ ⓒ ἑτέρε ⓒ ἀναβάντος καὶ ὀκτυπάξαντος τῶν τριῶν πρώτων τρία. κέρας ὀφθαλμοὶ καὶ ⓒ στόμα λαλῶν μεγάλα, καὶ ἡ ὅρασις αὐτῆ μείζων τῶν λοιπῶν.
21 * ἐθεώρουν, καὶ τὸ κέρας ἐκεῖνο ἐποίει πόλεμον μετὰ τῶν ἁγίων, καὶ ἴσχυεν πρὸς αὐτούς.
22 * ἕως ⓒ ἦλθεν ὁ παλαιὸς τῶν ἡμερῶν καὶ τὸ κρῖμα ἔδωκεν ἁγίοις ὑψίστε. καὶ ὁ καιρὸς ἔφθασεν, καὶ τὴν βασιλείαν κατέσχον ⓐ ἅγιοι.
23 * καὶ εἶπεν τὸ θηρίον τὸ τέταρτον, βασιλεία τετάρτη ἔσται ἐν τῇ γῇ ἥ τις ὑπερέξει πάσας τὰς βασιλείας, καὶ καταφαγεῖ πᾶσαν τὴν γῆν ⓒ συμπατήσει αὐτὴν, καὶ κατακόψει.
24 * ⓒ τὰ δέκα κέρατα αὐτῆ, δέκα βασιλεῖς ἀναστήσουσιν). καὶ ὀπίσω ἀνὰ ἀναστήσει) ἕτερος, ὃς ὑπερέξει πάντας τοὺς ἔμπροσθεν, ⓒ τρεῖς βασιλεῖς ταπεινώσει.
25 * καὶ λόγους πρὸς τὸν ὕψιστον λαλήσει, καὶ τοὺς ἁγίους ὑψίστε πλανήσει, ⓒ ὑπονοήσει τοῦ ἀλλοιῶσαι καιροὺς καὶ νόμον. καὶ δοθήσε) ὁν χεῖρ αὐτῆ ἕως καιροῦ καὶ καιρῶν καὶ ἥμισυ καιροῦ.
26 * καὶ τὸ κεκλημένον καθίσει· καὶ τὴν ἀρχὴν μεταστήσουσιν ⓒ ἀφανίσαι καὶ τοῦ ἀπολέσαι ἕως τέλους.
27 * καὶ ἡ βασιλεία καὶ ἡ ἐξουσία καὶ ἡ μεγαλωσύνη τῶν βασιλέων τῶν ὑποκάτω παντὸς ⓒ οὐρανοῦ, ἐδόθη λαοῖς ὑψίστε. ⓒ ἡ βασιλεία αὐτῆ βασιλεία αἰώνιος, καὶ πᾶσαι αἱ ἀρχαὶ αὐτῷ δουλεύσουσιν, καὶ ὑπακούσουσιν).
28 * ἕως ὧδε τὸ πέρας τοῦ λόγου· ἐγὼ Δανιὴλ ⓣ πολλοὶ οἱ διαλογισμοί μου συνετάραξάν με, ⓒ ἡ μορφή μου ἠλλοιώθη ἐπ' ἐμοί, ⓒ τὸ ῥῆμα ἐν τῇ καρδίᾳ μου συνέλησα.

η

1 * Ἐτεῖ τρίτῳ τῆ βασιλείας βαλτάσαρ ⓒ βασιλέως ὅρασις ὤφθη πρός με. ἐγὼ Δανιὴλ μετὰ τὴν ὀφθεῖσάν μοι τὴν ἀρχήν.
2 * καὶ ἤμην ἐν σούσοις τῇ βάρει, ἥ ἐστιν ἐν χώρᾳ αἰλάμ. καὶ εἶδον ἐν ὁράματι, ⓒ ἤμην ⓣ ἐπὶ τῆς πύλης ὑλαΐ.
3 * καὶ ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ κριὸς εἷς ἑστηκὼς πρὸ τοῦ ὑδάτος, καὶ αὐτῷ κέρατα· καὶ τὰ κέρατα ὑψηλά, καὶ τὸ ἓν ὑψηλότερον τοῦ ἑτέρου. καὶ τὸ ὑψηλὸν ἀνέβαινεν ἐπ' ἐσχάτων.
4 * ⓒ εἶδον τὸν κριὸν κερατίζοντα κατὰ θάλασσαν ⓒ βορρᾶ ⓒ νότον, ⓒ πάντα τὰ θηρία οὐ σταθήσονται ἐνώπιον αὐτῆ, ⓒ οὐκ ἦν ὁ ἐξαιρούμενος ἐκ χειρὸς αὐτῆ, καὶ ἐποίησεν κατὰ τὸ θέλημα αὐτῆ καὶ ἐμεγαλύνθη.
5 * καὶ ἐγὼ ἤμην συνιῶν· καὶ ἰδοὺ τράγος αἰγῶν ἤρχετο ἀπὸ λιβὸς ⓣ ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς, καὶ οὐκ ἐψαύετο ἀπὸ μέρους τῆς γῆς, καὶ τῷ τράγῳ κέρας θαυμαστὸν ἀνὰ μέσον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῆ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

6 וַיָּבֹא עַד־הָאַיִל בַּעַל הַקְּרָנַיִם אֲשֶׁר רָאִיתִי עֹמֵד
לִפְנֵי הָאֻבָל וַיָּרָץ אֵלָיו בַּחֲמַת כֹּחוֹ׃
7 וּרְאִיתִיו מַגִּיעַ אֵצֶל־הָאַיִל וַיִּתְמַרְמַר אֵלָיו וַיַּךְ
אֶת־הָאַיִל וַיְשַׁבֵּר אֶת־שְׁתֵּי קְרָנָיו וְלֹא־הָיָה כֹחַ
בָּאַיִל לַעֲמֹד לְפָנָיו וַיַּשְׁלִיכֵהוּ אַרְצָה וַיִּרְמְסֵהוּ וְלֹא־
הָיָה מַצִּיל לָאַיִל מִיָּדוֹ׃
8 וְצִפְּיר הָעִזִּים הִגְדִּיל עַד־מְאֹד וּכְעָצְמוֹ נִשְׁבְּרָה
הַקֶּרֶן הַגְּדֹלָה וַתַּעֲלֶנָה חָזוּת אַרְבַּע תַּחְתֶּיהָ לְאַרְבַּע
רוּחוֹת הַשָּׁמָיִם׃
9 וּמִן־הָאַחַת מֵהֶם יָצָא קֶרֶן־אַחַת מִצְּעִירָה וַתִּגְדַּל־
יֶתֶר אֶל־הַנֶּגֶב וְאֶל־הַמִּזְרָח וְאֶל־הַצֶּבִי׃
10 וַתִּגְדַּל עַד־צְבָא הַשָּׁמָיִם וַתַּפֵּל אַרְצָה מִן־הַצְּבָא
וּמִן־הַכּוֹכָבִים וַתִּרְמְסֵם׃
11 וְעַד שַׂר־הַצָּבָא הִגְדִּיל וּמִמֶּנּוּ הֵרִים הַתָּמִיד
וְהֻשְׁלַךְ מְכוֹן מִקְדָּשׁוֹ׃
12 וְצָבָא תִּנָּתֵן עַל־הַתָּמִיד בְּפָשַׁע וְתַשְׁלֵךְ אֱמֶת
אַרְצָה וְעָשְׂתָה וְהִצְלִיחָה׃
13 וָאֶשְׁמְעָה אֶחָד קָדוֹשׁ מְדַבֵּר וַיֹּאמֶר אֶחָד קָדוֹשׁ
לַפַּלְמוֹנִי חַמְדַּבֵּר עַד־מָתַי הֶחָזוֹן הַתָּמִיד וְהַפֶּשַׁע
שֹׁמֵם תֵּת וְקֹדֶשׁ וְצָבָא מְרֻמָּס׃
14 וַיֹּאמֶר אֵלַי עַד עֶרֶב בֹּקֶר אַלְפַּיִם וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת
וְנִצְדַּק קֹדֶשׁ׃
15 וַיְהִי בִּרְאוֹתִי אֲנִי דָנִיֵּאל אֶת־הֶחָזוֹן וַאֲבַקְשָׁה
בִינָה וְהִנֵּה עֹמֵד לְנֶגְדִּי כְּמַרְאֵה גָבֶר׃
16 וָאֶשְׁמַע קוֹל־אָדָם בֵּין אוּלָי וַיִּקְרָא וַיֹּאמֶר
גַּבְרִיֵּאל הָבֵן לְהַלָּז אֶת־הַמַּרְאֶה׃
17 וַיָּבֹא אֵצֶל עָמְדִי וּבְבֹאוֹ נִבְעַתִּי וָאֶפְלָה עַל־פָּנָי
וַיֹּאמֶר אֵלַי הָבֵן בֶּן־אָדָם כִּי לְעֵת־קֵץ הֶחָזוֹן׃
18 וּבְדַבְּרוֹ עִמִּי נִרְדַּמְתִּי עַל־פָּנַי אַרְצָה וַיִּגַּע־בִּי
וַיַּעֲמִידֵנִי עַל־עָמְדִי׃
19 וַיֹּאמֶר הִנְנִי מוֹדִיעֲךָ אֵת אֲשֶׁר־יִהְיֶה בְּאַחֲרִית
הַזָּעַם כִּי לְמוֹעֵד קֵץ׃
20 הָאַיִל אֲשֶׁר־רָאִיתָ בַּעַל הַקְּרָנַיִם מַלְכֵי מָדַי
וּפָרָס׃
21 וְהַצָּפִיר הַשָּׂעִיר מֶלֶךְ יָוָן וְהַקֶּרֶן הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר־
בֵּין־עֵינָיו הוּא הַמֶּלֶךְ הָרִאשׁוֹן׃
22 וְהַנִּשְׁבֶּרֶת וַתַּעֲמֹדְנָה אַרְבַּע תַּחְתֶּיהָ אַרְבַּע
מַלְכֻיוֹת מִגּוֹי יַעֲמֹדְנָה וְלֹא בְכֹחוֹ׃

6 Et venit vsque ad arietem illum cornutum, quem videram stantem ante portam, & cucurrit ad eum in impetu fortitudinis
7 suæ. Cumque appropinquasset prope arietem, efferatus est in eum, & percussit arietem, & comminuit duo cornua eius, & non poterat aries resistere ei. Cumque misisset eum in terram, conculcauit, & nemo quibat liberare arietem de manu eius.
8 Hircus autem caprarũ magnus factus est nimis. Cumque creuisset, fractũ est cornu magnum, & orta sunt quatuor cornua subter illud per quatuor ventos cæli.
9 De vno autem ex eis egressum est cornu vnum modicum, & factum est grande contra Meridiem, & contra Orientem, & contra fortitudinem.
10 Et magnificatum est vsque ad fortitudinem cæli, & eiecit de fortitudine & de
11 stellis, & conculcauit eas. Et vsque ad principẽ fortitudinis magnificatum est, & ab eo tulit iuge sacrificiũ, & deiecit locum sanctificationis eius.
12 Robur autem datum est contra iuge sacrificiũ propter peccata, & prosperabitur, & faciet veritas in terra, & prosperabitur, & faciet.
13 Et audiui vnum de sanctis loquentem, & dixit vnus sanctus Phelmoni loquenti: Vsque quo visio & iuge sacrificium & peccatum desolationis quæ facta est, & sanctuarium, & fortitudo conculcabitur?
14 Et dixit ei: Vsque ad vesperam & manè dies duo millia trecenti, & mundabitur sanctuarium.
15 Factum est autem cùm viderem ego visionem, & quærerem intelligentiam; & ecce stetit in conspectu meo quasi visio viri.
16 Et audiui vocem viri inter Vlai: & vocauit & dixit: Gabriel fac intelligere illum visionem.
17 Et venit, & stetit iuxta stationem meam. Et cùm veniret ipse, turbatus sum, & cadi in faciem meam, & dixit ad me: Intellige fili hominis, adhuc enim in temporis finem visio.
18 Et cùm loqueretur ipse mecum, cadi in faciem meam super terram; & tetigit me, & statuit me super pedes.
19 Et dixit: Ecce ego nota facio tibi futura in extremis iræ; adhuc enim in temporis finem.
20 Aries quẽ vidisti, habens cornua, rex Persarum & Medorum.
21 Et hircus caprarum, rex Græcorum. Et cornu magnum quod erat inter oculos eius, ipse est rex primus.
22 Et contriti, cuius steterunt quatuor cornua de subtus: quatuor reges de gente eius consurgẽt, & non in fortitudine eius.

6 καὶ ἦλθεν ἕως τοῦ κριοῦ τοῦ τὰ κέρατα ἔχοντος, ὃν ἑωρακὼς ἑστῶτος ἐνώπιον τοῦ ὄρους· καὶ ἔδραμεν πρὸς αὐτὸν ἐν ὁρμῇ τῆς ἰσχύος αὐτοῦ.
7 καὶ εἶδον αὐτὸν φθάνοντα ἕως τοῦ κριοῦ, καὶ ἐξηγριώθη ἐπ' αὐτόν, καὶ ἔπαισεν τὸν κριόν, καὶ συνέτριψεν ἀμφότερα τὰ κέρατα αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἦν ἰσχὺς τῷ κριῷ τοῦ στῆναι ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ ἔρριψεν αὐτὸν ἐπὶ τὴν γῆν καὶ συνεπάτησεν αὐτόν, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐξαιρούμενος τὸν κριὸν ἐκ χειρὸς αὐτοῦ.
8 καὶ ὁ τράγος τῶν αἰγῶν ἐμεγαλύνθη ἕως σφόδρα, καὶ ἐν τῇ ἰσχύσαι αὐτόν, συνετρίβη τὸ κέρας αὐτοῦ τὸ μέγα. καὶ ἀνέβη ἕτερα κέρατα τέσσαρα ὑποκάτω αὐτοῦ εἰς τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τοῦ οὐρανοῦ.
9 Ἐκ δὲ τοῦ ἑνὸς αὐτῶν ἐξῆλθεν κέρας ὀλιγοστόν, καὶ ἐμεγαλύνθη περισσῶς πρὸς νότον καὶ πρὸς ἀνατολὰς καὶ πρὸς τὴν δύσιν.
10 ἐμεγαλύνθη ἕως τῆς δυνάμεως τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔπεσεν ἀπὸ τῆς γῆς ἀπὸ τῆς δυνάμεως τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἀπὸ τῶν ἀστέρων, καὶ συνεπάτησεν αὐτά.
11 καὶ ἕως τοῦ ἀρχιστρατηγοῦ ἐμεγαλύνθη, καὶ δι' αὐτὸν θυσία ἠφανίσθη, καὶ τὸ ἅγιον ἐρημωθήσεται.
12 καὶ ἐδόθη ἐπὶ τῇ θυσίᾳ ἁμαρτία, καὶ ἐρρίφη χαμαὶ ἡ δικαιοσύνη, καὶ ἐποίησεν καὶ εὐοδώθη.
13 καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἁγίου λαλοῦντος, καὶ εἶπεν εἷς ἅγιος τῷ φελμωνὶ τῷ λαλοῦντι, ἕως πότε ἡ ὅρασις στήσεται ἡ θυσία ἡ δοθεῖσα, καὶ ἡ ἁμαρτία ἡ ἐρημώσεως ἡ γενομένη. καὶ τὸ ἅγιον καὶ ἡ δύναμις συμπατηθήσεται;
14 καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἕως ἑσπέρας καὶ πρωΐ ἡμέραι δισχίλιαι καὶ τριακόσιαι, καὶ καθαρισθήσεται τὸ ἅγιον.
15 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἰδεῖν με τὴν ὅρασιν, καὶ ἐζήτουν συνεῖναι, καὶ ἰδοὺ ἕστη ἐνώπιόν μου ὡς ὅραμα ἀνδρός.
16 καὶ ἤκουσα φωνὴν ἀνδρὸς ἀνὰ μέσον Οὐλαΐ, καὶ ἐκάλεσεν καὶ εἶπεν, γαβριὴλ συνέπου ἐκείνῳ τὴν ὅρασιν.
17 καὶ ἦλθεν καὶ ἔστη ἐχόμενα τῆς στάσεώς μου, καὶ ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτόν, ἐθορυβήθην καὶ πίπτω ἐπὶ πρόσωπόν μου, καὶ εἶπεν πρός με· συνες υἱὲ ἀνθρώπου, ἔτι γὰρ εἰς καιρὸν πέρας ἡ ὅρασις.
18 καὶ ἐν τῷ λαλεῖν αὐτὸν μετ' ἐμοῦ, πίπτω ἐπὶ πρόσωπόν μου ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἥψατό μου, καὶ ἔστησέν με ἐπὶ πόδας.
19 καὶ εἶπεν· ἰδοὺ ἐγὼ γνωρίζω σοι τὰ ἐσόμενα ἐπ' ἐσχάτων τῆς ὀργῆς, ἔτι γὰρ εἰς καιρὸν πέρας.
20 ὁ κριὸς ὃν εἶδες ὁ ἔχων τὰ κέρατα, βασιλεῖς περσῶν καὶ μήδων.
21 ὁ δὲ τράγος τῶν αἰγῶν, βασιλεὺς ἑλλήνων. καὶ τὸ κέρας τὸ μέγα ὁ ἐν ὀφθαλμοῖν αὐτοῦ, αὐτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς ὁ πρῶτος.
22 καὶ τοῦ συντριβέντος δὲ ἔστησαν τέσσαρα κέρατα ὑποκάτωθεν, τέσσαρες βασιλεῖς ἐκ τοῦ ἔθνους αὐτοῦ ἀναστήσονται, καὶ οὐκ ἐν τῇ ἰσχύι αὐτοῦ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

23 * וּבְאַחֲרִית מַלְכוּתָם כְּהָתֵם הַפֹּשְׁעִים יַעֲמֹד מֶלֶךְ
עַז־פָּנִים וּמֵבִין חִידוֹת׃
24 * וְעָצַם כֹּחוֹ וְלֹא בְכֹחוֹ וְנִפְלָאוֹת יַשְׁחִית וְהִצְלִיחַ
וְעָשָׂה וְהִשְׁחִית עֲצוּמִים וְעַם־קְדֹשִׁים׃
25 * וְעַל־שִׂכְלוֹ וְהִצְלִיחַ מִרְמָה בְּיָדוֹ וּבִלְבָבוֹ יַגְדִּיל
וּבְשַׁלְוָה יַשְׁחִית רַבִּים וְעַל שַׂר־שָׂרִים יַעֲמֹד וּבְאֶפֶס
יָד יִשָּׁבֵר׃
26 * וּמַרְאֵה הָעֶרֶב וְהַבֹּקֶר אֲשֶׁר נֶאֱמַר אֱמֶת הוּא
וְאַתָּה סְתֹם הַחָזוֹן כִּי לְיָמִים רַבִּים׃
27 * וַאֲנִי דָנִיֵּאל נִהְיֵיתִי וְנֶחֱלֵיתִי יָמִים וָאָקוּם
וָאֶעֱשֶׂה אֶת־מְלֶאכֶת הַמֶּלֶךְ וָאֶשְׁתּוֹמֵם עַל־
הַמַּרְאֶה וְאֵין מֵבִין׃

ט

1 * בִּשְׁנַת אַחַת לְדָרְיָוֶשׁ בֶּן־אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ מִזֶּרַע מָדָי
אֲשֶׁר הָמְלַךְ עַל מַלְכוּת כַּשְׂדִּים׃
2 * בִּשְׁנַת אַחַת לְמָלְכוֹ אֲנִי דָנִיֵּאל בִּינֹתִי בַּסְּפָרִים
מִסְפַּר הַשָּׁנִים אֲשֶׁר הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָה
הַנָּבִיא לְמַלְּאוֹת לְחָרְבוֹת יְרוּשָׁלִַם שִׁבְעִים שָׁנָה׃
3 * וָאֶתְּנָה אֶת־פָּנַי אֶל־אֲדֹנָי הָאֱלֹהִים לְבַקֵּשׁ
תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים בְּצוֹם וְשַׂק וָאֵפֶר׃
4 * וָאֶתְפַּלְלָה לַיהוָה אֱלֹהַי וָאֶתְוַדֶּה וָאֹמְרָה אָנָּא
אֲדֹנָי הָאֵל הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא שֹׁמֵר הַבְּרִית וְהַחֶסֶד
לְאֹהֲבָיו וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָיו׃
5 * חָטָאנוּ וְעָוִינוּ וְהִרְשַׁעְנוּ וּמָרָדְנוּ וְסוֹר מִמִּצְוֹתֶךָ
6 וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ׃ * וְלֹא שָׁמַעְנוּ אֶל־עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים
אֲשֶׁר דִּבְּרוּ בְשִׁמְךָ אֶל־מְלָכֵינוּ שָׂרֵינוּ וַאֲבֹתֵינוּ וְאֶל
7 כָּל־עַם הָאָרֶץ׃ * לְךָ אֲדֹנָי הַצְּדָקָה וְלָנוּ בֶּשֶׁת
הַפָּנִים כַּיּוֹם הַזֶּה לְאִישׁ יְהוּדָה וּלְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם
וּלְכָל־יִשְׂרָאֵל הַקְּרֹבִים וְהָרְחֹקִים בְּכָל־הָאֲרָצוֹת
אֲשֶׁר הִדַּחְתָּם שָׁם בְּמַעְלָם אֲשֶׁר מָעֲלוּ־בָךְ׃
8 * אֲדֹנָי לָנוּ בֶּשֶׁת הַפָּנִים לִמְלָכֵינוּ לְשָׂרֵינוּ
וְלַאֲבֹתֵינוּ אֲשֶׁר חָטָאנוּ לָךְ׃
9 * לַאדֹנָי אֱלֹהֵינוּ הָרַחֲמִים וְהַסְּלִחוֹת כִּי מָרַדְנוּ בּוֹ׃
10 * וְלֹא שָׁמַעְנוּ בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לָלֶכֶת בְּתוֹרֹתָיו
אֲשֶׁר־נָתַן לְפָנֵינוּ בְּיַד עֲבָדָיו הַנְּבִיאִים׃
11 * וְכָל־יִשְׂרָאֵל עָבְרוּ אֶת־תּוֹרָתֶךָ וְסוֹר לְבִלְתִּי
שְׁמוֹעַ בְּקֹלֶךָ וַתִּתַּךְ עָלֵינוּ הָאָלָה וְהַשְּׁבֻעָה אֲשֶׁר
כְּתוּבָה בְּתוֹרַת מֹשֶׁה עֶבֶד־הָאֱלֹהִים כִּי חָטָאנוּ לוֹ׃

23 *Et post regnũ eorum cùm creuerint ini-
F quitates, consurget rex impudens facie, &
24 intelligens propositiones. *Et roborabi-
tur fortitudo eius, sed nõ in viribus suis, &
suprà quàm credi potest vniuersa vastabit,
& prosperabitur & faciet. Et interficiet ro-
25 bustos, & populũ sanctorũ *Secundum
voluntatẽ suam, & dirigetur dolus in ma-
nu eius, & cor suũ magnificabitur, & in co-
pia rerũ omnium occidet plurimos. Et con-
tra principẽ principum consurget, & fine
26 manu conteretur. *Et visio vespere &
manè quæ dicta est, vera est. Tu ergo visio-
nem signa; quia post multos dies erit.
27 *Et ego Daniel langui & ægrotaui per
dies. Cumque surrexissem faciebam opera
regis, & stupebam ad visionem, & nõ erat
qui interpretaretur.

CAP. IX.

1 IN anno primo Darij filij Assueri, de se-
A mine Medorum, qui imperauit super re-
2 gnũ Chaldæorũ. *Anno vno regni eius,
ego Daniel intellexi in libris numerũ an-
norum, de quo est sermo Domini ad Hie-
remiam prophetam, vt compleretur deso-
lationes Hierusalem septuaginta annis.
3 *Et posui faciem meam ad Dominum
Deum meum, rogare & deprecari in ieiu-
niis, sacco & cinere.
4 *Et oraui ad Dominũ Deum meum, &
confessus sum, & dixi: Obsecro Domine,
Deus magne & terribilis, custodiens pactũ
& misericordiam diligentibus te, & custo-
5 dientibus mandata tua. *Peccauimus,
iniquitatem fecimus, impiè egimus, & re-
cessimus & declinauimus à mandatis tuis
6 ac iudiciis. *Non obediuimus seruis
B tuis prophetis, qui locuti sunt in nomine
tuo regibus nostris, principibus nostris, pa-
tribus nostris, omnique populo terræ.
7 *Tibi Domine iustitia, nobis autẽ con-
fusio faciei, sicut est hodie viro Iuda & ha-
bitatoribus Hierusalem, & omni Israel, his
qui propè sunt, & his qui procul in vniuer-
sis terris, ad quas eiecisti eos propter ini-
quitates eorũ, in quibus peccauerunt in te.
8 *Domine, nobis confusio faciei, regi-
bus nostris, principibus nostris, & patribus
nostris, qui peccauerunt.
9 *Tibi autẽ Domino Deo nostro miseri-
cordia & propitiatio, quia recessimus à te.
10 *Et non audiuimus vocẽ Domini Dei
nostri, vt ambularemus in lege eius, quam
posuit nobis per seruos suos prophetas.
11 *Et omnis Israel præuaricati sunt legem
tuã, & declinauerũt ne audirent vocẽ tuam,
& stillauit super nos maledictio, & detesta-
tio, quæ scripta est in libro Moysi serui
Dei; quia peccauimus ei.

23 *Et in extremis regni eorum completis pec-
catis, consurget rex impudens facie, & intelli-
gens problemata. *Et forte robur eius, & non
24 in robore eius. Et mirabilia corrumpet, & pro-
sperabitur, & faciet, & interficiet fortes & po-
pulum sanctum. *Et iugum supplicij dirige-
25 tur; dolus in manu eius, & in corde eius magni-
ficabitur, & dolo interficiet multos, & in per-
ditione multorum stabit, & quasi oua manu con-
teret. *Et visio vespere & manè quæ dicta
26 est, vera est: & tu signa visionem, quia in dies
multos. *Et ego Daniel dormiui & elangui
27 dies, & surrexi & faciebã opera regis, & ad-
mirabar visionem, & non erat intelligens.

CAP. IX.

1 IN primo anno sub Dario filio Assueri de se-
mine Medorum, qui regnauit super regnum
Chaldæorum.
2 *In anno vno regni eius, ego Daniel intellexi
in libris numerum annorum, de quo factus est
sermo Domini ad Hieremiam prophetam, vt im-
pleretur desolatio Hierusalem septuaginta annis.
3 *Et dedi faciem meam ad Dominum Deum,
vt quærerem orationem, & deprecationem in
ieiuniis, & sacco, & cinere.
4 *Et oraui ad Dominum Deum meum, &
confessus sum, & dixi: Domine Deus magne et
terribilis, custodiens testamentum tuum & mi-
sericordiam diligentibus te, & custodientibus
mandata tua.
5 *Peccauimus, iniquitatem fecimus, impiè
egimus. et recessimus, & declinauimus à man-
datis tuis, & à iudiciis tuis.
6 *Et non audiuimus seruos tuos prophetas,
qui loquebantur in nomine tuo ad reges nostros
& principes nostros, & patres nostros, & ad
omnem populum terræ.
7 *Tibi Domine iustitia, & nobis confusio fa-
ciei sicut dies hæc. Viro Iuda & habitantibus
Hierusalem, & omni Israel his qui propè & his
qui longè in omni terra, vbi disseminasti eos, il-
lic in præuaricatione eorũ qua præuaricati sunt
in te. *Domine, nobis confusio faciei, & re-
8 gibus nostris, & principibus nostris, et patribus
nostris, qui peccauimus tibi.
9 *Domino Deo nostro miserationes & propi-
tiationes, quia recessimus à Domino. *Et non
10 audiuimus vocem Domini Dei nostri, vt ambu-
laremus legitimis eius quæ dedit ante faciem no-
stram in manibus seruorum suorum propheta-
rum. *Et omnis Israel præuaricati sunt le-
11 gem tuam, & declinauerunt ne audirent vocem
tuam, & venit super nos maledictio & iura-
mentum quod scriptum est in lege Moysi serui
Dei, quia peccauimus ei.

23 * καὶ ἐπ' ἐσχάτων τῆς βασιλείας αὐτῶν πληρουμένων
τῶν ἁμαρτιῶν, ἀναστήσεται βασιλεὺς ἀναιδὴς προσώπῳ, καὶ
24 συνιῶν προβλήματα. * καὶ κραταιὰ ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ, καὶ
οὐκ ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ· καὶ θαυμαστὰ διαφθερεῖ καὶ κατευ-
θυνεῖ καὶ ποιήσει, καὶ διαφθερεῖ ἰσχυρὰς καὶ λαὸν ἅγιον.
25 * καὶ ὁ ζυγὸς τοῦ κλοιοῦ κατευθυνεῖ, δόλος ἐν τῇ χειρὶ
αὐτοῦ καὶ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ μεγαλυνθήσεται, καὶ δόλῳ δια-
φθερεῖ πολλούς, καὶ ἐπὶ ἀπωλείᾳ πολλῶν στήσεται, καὶ ὡς
26 ὠὰ χειρὶ συντρίψει. * καὶ ἡ ὅρασις τῆς ἑσπέρας καὶ τῆς
πρωΐας τῆς ῥηθείσης, ἀληθής ἐστιν. καὶ σὺ σφράγισον τὴν ὅ-
27 ρασιν, ὅτι εἰς ἡμέρας πολλάς. * κἀγὼ δανιὴλ ἐκοιμή-
θην καὶ ἐμαλακίσθην ἡμέρας, καὶ ἀνέστην καὶ ἐποίουν τὰ ἔργα
τοῦ βασιλέως, καὶ ἐθαύμαζον τὴν ὅρασιν, καὶ οὐκ ἦν ὁ συνιών.

θ'

1 * Ἐν τῷ πρώτῳ ἔτει ἐπὶ δαρείου τοῦ υἱοῦ ἀσσουήρου ἀπὸ
τοῦ σπέρματος μήδων, ὃς ἐβασίλευσεν ἐπὶ τὴν βασι-
2 λείαν χαλδαίων. * ἐν ἔτει ἑνὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ,
ἐγὼ δανιὴλ συνῆκα ἐν ταῖς βίβλοις τὸν ἀριθμὸν τῶν
ἐτῶν περὶ οὗ ἐγενήθη λόγος κυρίου πρὸς ἱερεμίαν τὸν προ-
φήτην εἰς συμπλήρωσιν τῆς ἐρημώσεως τῆς ἱερουσαλὴμ
3 ἑβδομήκοντα ἔτη. * καὶ ἔδωκα τὸ πρόσωπόν μου πρὸς
κύριον τὸν θεὸν τοῦ ἐκζητῆσαι προσευχὴν καὶ δέησιν ἐν
νηστείαις καὶ σάκκῳ καὶ σποδῷ.
4 * καὶ προσηυξάμην πρὸς κύριον τὸν θεόν μου, καὶ ἐξο-
μολογησάμην καὶ εἶπα· κύριε ὁ θεὸς ὁ μέγας καὶ θαυ-
μαστὸς ὁ φυλάσσων τὴν διαθήκην σου καὶ τὸ ἔλεος τοῖς ἀγα-
πῶσίν σε καὶ τοῖς φυλάσσουσιν τὰς ἐντολάς σου.
5 * ἡμάρτομεν, ἠδικήσαμεν, ἠσεβήσαμεν· καὶ ἀπέστημεν,
καὶ ἐξεκλίναμεν ἀπὸ τῶν ἐντολῶν σου καὶ ἀπὸ τῶν κρι-
6 μάτων σου. * καὶ οὐκ εἰσηκούσαμεν τῶν δούλων σου τῶν
προφητῶν, οἳ ἐλάλουν ἐν τῷ ὀνόματί σου πρὸς τοὺς βα-
σιλεῖς ἡμῶν καὶ ἄρχοντας ἡμῶν καὶ πατέρας ἡμῶν καὶ
πρὸς πάντα τὸν λαὸν τῆς γῆς.
7 * Οἱ κύριε ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡμῖν ἡ αἰσχύνη τοῦ προ-
σώπου ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη. ἀνδρὶ ἰούδα καὶ τοῖς ἐνοικοῦσιν
ἱερουσαλὴμ καὶ παντὶ ἰσραὴλ τοῖς ἐγγὺς καὶ τοῖς μα-
κρὰν ἐν πάσῃ τῇ γῇ οὗ διέσπειρας αὐτοὺς ἐκεῖ ἐν ἀθεσίᾳ
8 αὐτῶν ἢ ἠθέτησαν ἐν σοί. * κύριε, ἡμῖν ἡ αἰσχύνη τοῦ
προσώπου καὶ τοῖς βασιλεῦσιν ἡμῶν καὶ τοῖς ἄρχουσιν ἡ-
μῶν καὶ τοῖς πατράσιν ἡμῶν, οἵ τινες ἡμαρτομέν σοι.
9 * τῷ κυρίῳ θεῷ ἡμῶν τὸ οἰκτιρμοὶ καὶ τὸ ἱλασμοί, ὅτι
ἀπέστημεν ἀπὸ κυρίου.
10 * καὶ οὐκ εἰσηκούσαμεν τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν
πορεύεσθαι τοῖς νομίμοις αὐτοῦ οἷς ἔδωκεν κατὰ πρόσωπον
ἡμῶν ἐν χερσὶ τῶν δούλων αὐτοῦ τῶν προφητῶν.
11 * καὶ πᾶς ἰσραὴλ παρέβησαν τὸν νόμον σου, καὶ ἐξέ-
κλιναν τοῦ μὴ ἀκοῦσαι τῆς φωνῆς σου, καὶ ἐπῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς
ἡ κατάρα καὶ ὁ ὅρκος ὁ γεγραμμένος ἐν νόμῳ μωυσῆ
δούλου τοῦ θεοῦ, ὅτι ἡμάρτομεν αὐτῷ.

Universidad de Deusto Biblioteca

12 * ויקם את־דבריו אשר־דבר עלינו ועל־שפטינו
אשר שפטונו להביא עלינו רעה גדלה אשר לא־
נעשתה תחת כל־השמים כאשר נעשתה
13 בירושלם : * כאשר כתוב בתורת משה את כל־
הרעה הזאת באה עלינו ולא־חלינו את־פני יהוה
אלהינו לשוב מעוננו ולהשכיל באמתך :
14 * וישקד יהוה על־הרעה ויביאה עלינו כי־צדיק
יהוה אלהינו על־כל־מעשיו אשר עשה ולא
15 שמענו בקלו : * ועתה אדני אלהינו אשר
הוצאת את־עמך מארץ מצרים ביד חזקה ותעש־
לך שם כיום הזה חטאנו רשענו :
16 * אדני ככל־צדקתך ישב־נא אפך וחמתך
מעירך ירושלם הר־קדשך כי בחטאינו ובעונות
אבתינו ירושלם ועמך לחרפה לכל־סביבתינו :
17 * ועתה שמע אלהינו אל־תפלת עבדך ואל־
תחנוניו והאר פניך על־מקדשך השמם למען
18 אדני : * הטה אלהי אזנך ושמע פקחה עיניך
וראה שממתינו והעיר אשר־נקרא שמך עליה כי
לא על־צדקתינו אנחנו מפילים תחנונינו לפניך
כי על־רחמיך הרבים : * אדני שמעה
19 אדני סלחה אדני הקשיבה ועשה אל־תאחר
למענך אלהי כי־שמך נקרא על־עירך ועל־עמך :
20 * ועוד אני מדבר ומתפלל ומתודה חטאתי
וחטאת עמי ישראל ומפיל תחנתי לפני יהוה
21 אלהי על הר־קדש אלהי : * ועוד אני מדבר
בתפלה והאיש גבריאל אשר ראיתי בחזון
בתחלה מעף ביעף נגע אלי כעת מנחת־ערב :
22 * ויבן וידבר עמי ויאמר דניאל עתה יצאתי
23 להשכילך בינה : * בתחלת תחנוניך יצא דבר
ואני באתי להגיד כי חמודות אתה ובין בדבר והבן
24 במראה : * שבעים שבעים נחתך על־עמך ועל־
עיר קדשך לכלא הפשע ולחתם חטאות ולכפר עון
ולהביא צדק עלמים ולחתם חזון ונביא ולמשח
קדש קדשים :
25 * ותדע ותשכל מן־מצא דבר להשיב ולבנות
ירושלם עד־משיח נגיד שבעים שבעה ושבעים
ששים ושנים תשוב ונבנתה רחוב וחרוץ ובצוק
העתים :

12 *Et statuit sermones suos, quos locutus
est super nos, & super principes nostros,
qui iudicauerunt nos, vt superinduceret in
nos magnũ malum, quale nunquã fuit sub
omni cælo, secundũ quod factũ est in Hie-
13 rusalem. *Sicut scriptũ est in lege Moysi.
Omne malũ hoc venit super nos. Et nõ ro-
gauimus faciem tuam Dñe Deus noster, vt
reuerteremur ab iniquitatibus nostris, &
14 cogitaremus veritatẽ tuam. *Et vigilauit
Dñs super malitiam, & adduxit eam super
nos. Iustus Dñs Deus noster in omnibus
operibus suis quæ fecit. Non enim audi-
15 inus vocẽ eius. *Et nunc Dñe Deus noster,
D qui eduxisti populũ tuum de terra Ægypti
in manu forti, & fecisti tibi nomẽ secundũ
diẽ hanc: peccauimus, iniquitatẽ fecimus,
16 *Dñe, in omnem iustitiã tuam. Auertatur
obsecro ira tua, & furor tuus à ciuitate tua
Hierusalẽ, & à monte sancto tuo. Propter
peccata enim nostra, & iniquitates patrum
nostrorũ Hierusalẽ & populus tuus in op-
probriũ sunt omnibus per circuitũ nostrũ.
17 *Nunc ergo exaudi Deus noster orationẽ
serui tui, & preces eius, & ostende faciẽ tuã
super sanctuariũ tuũ quod desertũ est, pro-
18 pter temetipsum *Inclina Deus meus au-
rẽ tuã & audi, aperi oculos tuos & vide de-
solationẽ nostrã, & ciuitatẽ super quam in-
uocatũ est nomen tuũ. Neque enim in iu-
E stificationibus nostris prosternimus preces
ante faciẽ tuam, sed in miserationibus tuis
19 multis. *Exaudi Dñe, placare Dñe, attende
& fac. Ne moreris propter temetipsum
Deus meus; quia nomen tuũ inuocatũ est
super ciuitatem & super populum tuum.
20 *Cumq; adhuc loquerer, & orarẽ, & con-
fiterer peccata mea & peccata populi mei
Israel, vt prosternerẽ preces meas in cõspe-
ctu Dei mei, pro monte sancto Dei mei:
21 *Adhuc me loquẽte in oratione mea, ecce
vir Gabriel, quẽ videram in visione à princi-
pio citò volans, tetigit me in tẽpore sacrifi-
22 cij vespertini. *Et docuit me, & locutus est
mihi, dixitque: Daniel nũc egressus sum vt
23 docerẽ te, & intelligeres. *Ab exordio precũ
F tuarum egressus est sermo. Ego autẽ veni vt
indicarẽ tibi, quia vir desideriorũ es. Tu ergo
animaduerte sermonẽ, & intellige visionẽ.
24 *Septuaginta hebdomades abbreuiatæ
sunt sup pplm tuũ, & sup vrbẽ sanctã tuã,
vt cõsummetur præuaricatio, & finẽ accipiat
peccatũ, & deleatur iniquitas, & adducatur
iustitia sempiterna, & impleatur visio & pro-
25 phetia, & vngatur Sanctus sanctorũ. *Scito
ergo & animaduerte ab exitu sermonis, vt
iterũ ædificetur Hierusalẽ vsq; ad Christum
ducẽ, hebdomades septem, & hebdomades
sexaginta duæ erũt. Et rursum ædificabitur
platea & muri in angustia temporum.

*Et statuit sermones suos, quos locutus est su- 12
per nos & super indices nostros qui iudicauerũt
nos, vt superinduceret super nos mala magna,
qualia non fuerunt sub omni cælo, secundũ quæ
facta sunt in Hierusalẽ. *Sicut scriptum est in 13
lege Moysi. Omnia mala ista venerũt super nos,
& nõ rogauimus faciem Domini Dei nostri, vt
recederemus ab iniquitatibus nostris, & intel-
ligeremus in omni veritate. *Et vigilauit Do- 14
minus Deus noster super malitiã, & adduxit ea
super nos; quia iustus Dominus Deus noster su-
per omnẽ facturã suam quã fecit, & nõ audiui-
mus vocẽ eius. *Et nunc Domine Deus noster, 15
qui eduxisti populũ tuũ de terra Aegypti in ma-
nu forti, & fecisti tibi ipsi nomen sicut dies hæc:
peccauimus, iniquè fecimus, iniustè egimus.
*Domine in omni misericordia tua auertatur 16
obsecro furor tuus et ira tua à ciuitate tua Hie-
rusalẽ monte sancto tuo; quia peccauimus in ini-
quitatibus nostris & patrũ nostrorũ Hierusalẽ,
et populus tuus in opprobriũ factus est in omni-
bus qui in circuitu nostro. *Et nũc exaudi Do- 17
mine Deus noster orationẽ serui tui, & depreca-
tiones eius, et ostende faciẽ tuã super sanctuariũ
tuũ desertũ propter te Domine. *Inclina Deus 18
meus aurẽ tuã & audi, aperi oculos tuos et vide
desolationẽ nostrã & ciuitatis tuæ, super quã in-
uocatũ est nomẽ tuũ super eã; quia non in iustitiis
nostris nos proiicimus miserationẽ nostrã in con-
spectu tuo, sed in miserationes tuas multas.
*Domine, exaudi Domine, placare Domine, at- 19
tẽde Domine, fac et ne tardaueris propter te, Do-
mine Deus meus; quia nomẽ tuũ inuocatũ est su-
per ciuitatẽ tuã, & super populũ tuũ. *Et adhuc 20
me loquẽte, & orante, & cõfitente peccata mea
& peccata populi mei Israel, & proiiciente mi-
sericordiã meã corã Domino Deo meo super mon
tẽ sanctũ Dei mei. *Et adhuc me loquẽte in ora- 21
tione, & ecce vir Gabriel, quẽ vidi in principio,
volãs, & tetigit me quasi hora sacrificij vesper-
tini. *Et erudiuit me, & locutus est mecũ, et di- 22
xit: Daniel, nũc egressus sum vt præberẽ intelli-
gentiã. *In principio deprecationis tuæ egressus est 23
sermo, & ego veni vt annunciarẽ tibi, quia vir
desideriorũ es tu, et animaduerte in verbo, et in-
tellige in visione. *Septuaginta hebdomades cõci- 24
se sunt super populũ tuũ & super ciuitatẽ san-
ctã, vt cõsummetur peccatũ, & ad signandũ pec
cata, et ad delendũ iniquitates, & ad propician
dũ propter iniustitias, & ad ducendũ iustitiã æ-
ternam, & ad signandum visionem & prophe-
tiam, & ad vngendũ sanctũ sanctorũ. *Et co- 25
gnosces & intelliges ab exitu sermonis vt respõ-
deatur, & vt ædificetur Hierusalem vsque ad
Christũ ducem, hebdomades septem. Et hebdo-
mades sexaginta duæ rursus ædificabitur pla-
tea & murus in angustia temporum.

12 *καὶ ἔστησε τοὺς λόγους αὐτοῦ οὓς ἐλάλησεν ἐφ' ἡμᾶς καὶ
ἐπὶ τοὺς κριτὰς ἡμῶν οἳ ἔκρινον ἡμᾶς ἐπαγαγεῖν ἐφ' ἡ-
μᾶς κακὰ μεγάλα, οἷα οὐ γέγονεν ὑποκάτω παντὸς τοῦ οὐ-
13 ρανοῦ κατὰ τὰ γενόμενα ἐν ἱερουσαλήμ. *καθὼς γέγραπται
ἐν τῷ νόμῳ μωυσῆ. πάντα κακὰ ταῦτα ἦλθεν ἐφ' ἡμᾶς, καὶ
οὐκ ἐδεήθημεν τοῦ προσώπου κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ἀποστῆναι
ἀπὸ τῶν ἀδικιῶν ἡμῶν, καὶ τοῦ συνιέναι ἐν πάσῃ ἀληθείᾳ.
14 *καὶ ἐγρηγόρησεν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἐπὶ τὴν κακίαν, καὶ ἐπή-
γαγεν αὐτὰ ἐφ' ἡμᾶς, ὅτι δίκαιος κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἐπὶ
πᾶσαν τὴν ποίησιν αὐτοῦ ἣν ἐποίησεν, καὶ οὐκ εἰσηκούσαμεν τῆς
15 φωνῆς αὐτοῦ. *καὶ νῦν κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν, ὃς ἐξήγαγες τὸν
λαόν σου ἐκ γῆς αἰγύπτου ἐν χειρὶ κραταιᾷ, καὶ ἐποίησας
σεαυτῷ ὄνομα ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη, ἡμάρτομεν, ἠνομήσα-
16 μεν, ἠδικήσαμεν. *κύριε ἐν πάσῃ ἐλεημοσύνῃ σου ἀπο-
στραφήτω δὴ ὁ θυμός σου καὶ ἡ ὀργή σου ἀπὸ τῆς πόλεώς σου
ἱερουσαλὴμ ὄρους ἁγίου σου, ὅτι ἡμάρτομεν ἐν ταῖς ἀδικίαις
ἡμῶν, καὶ πατέρων ἡμῶν ἱερουσαλήμ, καὶ ὁ λαός σου εἰς ὀνειδι-
17 σμὸν ἐγένετο ἐν πᾶσι τοῖς περικύκλῳ ἡμῶν. *καὶ νῦν εἰσά-
κουσον κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν τῆς προσευχῆς τοῦ δούλου σου, καὶ τῶν
δεήσεων αὐτοῦ, καὶ ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ τὸ ἁγία-
18 σμά σου τὸ ἔρημον ἕνεκεν σου κύριε. *κλῖνον ὁ θεός μου τὸ
οὖς σου καὶ ἄκουσον, ἄνοιξον τοὺς ὀφθαλμούς σου, καὶ ἴδε τὸν ἀ-
φανισμὸν ἡμῶν καὶ τῆς πόλεώς σου, ἐφ' ἧς ἐπικέκληται τὸ
ὄνομά σου ἐπ' αὐτῆς, ὅτι οὐκ ἐπὶ ταῖς δικαιοσύναις ἡμῶν ἡ-
μεῖς ῥιπτοῦμεν τὸν οἰκτιρμὸν ἡμῶν ἐνώπιόν σου, ἀλλ' ἐπὶ τοὺς
19 οἰκτιρμούς σου τοὺς πολλούς. *κύριε, εἰσάκουσον κύριε ἱλά-
σθητι κύριε, πρόσχες κύριε, ποίησον καὶ μὴ χρονίσῃς ἕνεκεν
σου κύριε ὁ θεός μου, ὅτι τὸ ὄνομά σου ἐπικέκληται ἐπὶ τὴν
20 πόλιν σου καὶ ἐπὶ τὸν λαόν σου. *καὶ ἔτι μου λαλοῦντος καὶ
προσευχομένου καὶ ἐξαγορεύοντος τὰς ἁμαρτίας μου καὶ τὰς
ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ μου ἰσραήλ, καὶ ῥιπτοῦντος τὸν ἔλεόν μου
ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ μου ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ ἅγιον τοῦ θεοῦ μου.
21 *καὶ ἔτι μου λαλοῦντος ἐν τῇ προσευχῇ, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ γα-
βριὴλ ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀρχῇ πετώμενος, καὶ ἥψατό μου ὡσεὶ
22 ὥραν θυσίας ἑσπερινῆς. *καὶ συνέτισέ με, καὶ ἐλάλη-
σεν μετ' ἐμοῦ, καὶ εἶπεν· δανιὴλ νῦν ἐξῆλθον συμβι-
23 βάσαι σύνεσιν. *ἐν ἀρχῇ τῆς δεήσεώς σου ἐξῆλθεν ὁ λό-
γος, καὶ ἐγὼ ἦλθον τοῦ ἀναγγεῖλαί σοι ὅτι ἀνὴρ ἐπιθυμιῶν εἶ
σύ, καὶ ἐννοήθητι ἐν τῷ ῥήματι, καὶ σύνες ἐν τῇ ὀπτασίᾳ.
24 *ἑβδομήκοντα ἑβδομάδες συνετμήθησαν ἐπὶ τὸν
λαόν σου καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν· τοῦ συντελεσθῆναι
ἁμαρτίαν, καὶ τοῦ σφραγίσαι ἁμαρτίας καὶ ἀπαλεῖψαι τὰς
ἀνομίας, καὶ τοῦ ἐξιλάσασθαι ἀδικίας, καὶ τοῦ ἀγαγεῖν δι-
καιοσύνην αἰώνιον, καὶ τοῦ σφραγίσαι ὅρασιν καὶ προφη-
25 τείαν, καὶ τοῦ χρῖσαι ἅγιον ἁγίων. *καὶ γνώσῃ καὶ συνήσεις
ἀπὸ ἐξόδου λόγου τοῦ ἀποκριθῆναι καὶ τοῦ οἰκοδομῆσαι
ἱερουσαλὴμ ἕως χριστοῦ ἡγουμένου, ἑβδομάδες ἑπτά. καὶ ἑβ-
δομάδες ἑξηκονταδύο πάλιν οἰκοδομηθήσεται πλα-
τεία καὶ τεῖχος ἐν στενοχωρίᾳ τῶν χρόνων.

Universidad de Deusto
Biblioteca

וְאַחֲרֵי הַשָּׁבֻעִים שִׁשִּׁים וּשְׁנַיִם יִכָּרֵת מָשִׁיחַ 26
וְאֵין לוֹ וְהָעִיר וְהַקֹּדֶשׁ יַשְׁחִית עַם נָגִיד הַבָּא וְקִצּוֹ
בַּשֶּׁטֶף וְעַד קֵץ מִלְחָמָה נֶחֱרֶצֶת שֹׁמֵמוֹת׃
וְהִגְבִּיר בְּרִית לָרַבִּים שָׁבוּעַ אֶחָד וַחֲצִי הַשָּׁבוּעַ 27
יַשְׁבִּית זֶבַח וּמִנְחָה וְעַל כְּנַף שִׁקּוּצִים מְשֹׁמֵם וְעַד־
כָּלָה וְנֶחֱרָצָה תֻּתַּךְ עַל־שׁוֹמֵם׃

יוד

בִּשְׁנַת שָׁלוֹשׁ לְכוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס דָּבָר נִגְלָה 1
לְדָנִיֵּאל אֲשֶׁר־נִקְרָא שְׁמוֹ בֶלְטְאשַׁצַּר וְאֱמֶת הַדָּבָר
וְצָבָא גָּדוֹל וּבִין אֶת־הַדָּבָר וּבִינָה לוֹ בַּמַּרְאֶה׃
בַּיָּמִים הָהֵם אֲנִי דָנִיֵּאל הָיִיתִי מִתְאַבֵּל 2
שְׁלֹשָׁה שָׁבֻעִים יָמִים׃
לֶחֶם חֲמֻדוֹת לֹא אָכַלְתִּי וּבָשָׂר וְיַיִן לֹא־בָא אֶל־ 3
פִּי וְסוֹךְ לֹא־סָכְתִּי עַד־מְלֹאת שְׁלֹשֶׁת שָׁבֻעִים יָמִים׃
וּבְיוֹם עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן וְאָנִי 4
הָיִיתִי עַל־יַד הַנָּהָר הַגָּדוֹל הוּא חִדֶּקֶל׃
וָאֶשָּׂא אֶת־עֵינַי וָאֵרֶא וְהִנֵּה אִישׁ־אֶחָד לָבוּשׁ 5
בַּדִּים וּמָתְנָיו חֲגֻרִים בְּכֶתֶם אוּפָז׃
וּגְוִיָּתוֹ כְּתַרְשִׁישׁ וּפָנָיו כְּמַרְאֵה בָרָק וְעֵינָיו 6
כְּלַפִּידֵי אֵשׁ וּזְרֹעֹתָיו וּמַרְגְּלֹתָיו כְּעֵין נְחֹשֶׁת קָלָל
וְקוֹל דְּבָרָיו כְּקוֹל הָמוֹן׃
וְרָאִיתִי אֲנִי דָנִיֵּאל לְבַדִּי אֶת־הַמַּרְאֶה וְהָאֲנָשִׁים 7
אֲשֶׁר־הָיוּ עִמִּי לֹא רָאוּ אֶת־הַמַּרְאֶה אֲבָל חֲרָדָה
גְדֹלָה נָפְלָה עֲלֵיהֶם וַיִּבְרְחוּ בְהַחְבֵּא׃
וַאֲנִי נִשְׁאַרְתִּי לְבַדִּי וָאֶרְאֶה אֶת־הַמַּרְאֶה 8
הַגְּדֹלָה הַזֹּאת וְלֹא־נִשְׁאַר בִּי כֹחַ וְהוֹדִי נֶהְפַּךְ עָלַי
לְמַשְׁחִית וְלֹא עָצַרְתִּי כֹחַ׃
וָאֶשְׁמַע אֶת־קוֹל דְּבָרָיו וְכִשְׁמָעִי אֶת־קוֹל דְּבָרָיו 9
וַאֲנִי הָיִיתִי נִרְדָּם עַל־פָּנַי וּפָנַי אַרְצָה׃
וְהִנֵּה־יָד נָגְעָה בִי וַתְּנִיעֵנִי עַל־בִּרְכַּי וְכַפּוֹת יָדָי׃ 10
וַיֹּאמֶר אֵלַי דָּנִיֵּאל אִישׁ־חֲמֻדוֹת הָבֵן בַּדְּבָרִים 11
אֲשֶׁר אֲנֹכִי דֹבֵר אֵלֶיךָ וַעֲמֹד עַל־עָמְדֶךָ כִּי עַתָּה
שֻׁלַּחְתִּי אֵלֶיךָ וּבְדַבְּרוֹ עִמִּי אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה עָמַדְתִּי
מַרְעִיד׃
וַיֹּאמֶר אֵלַי אַל־תִּירָא דָּנִיֵּאל כִּי מִן־הַיּוֹם 12
הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר נָתַתָּ אֶת־לִבְּךָ לְהָבִין וּלְהִתְעַנּוֹת
לִפְנֵי אֱלֹהֶיךָ נִשְׁמְעוּ דְבָרֶיךָ וַאֲנִי בָּאתִי בִּדְבָרֶיךָ׃

26 Et post hebdomades sexaginta duas occidetur Christus, & nō erit ei populus qui
eum negaturus est. Et ciuitatē & sanctuarium
dissipabit populus cū duce venturo, & fi-
nis eius vastitas, & post finem belli statuta
27 desolatio. Confirmabit autem pactum
multis hebdomada vna, & in dimidio hebdo-
madis deficiet hostia & sacrificium, & erit in templo abominatio desolationis, &
vsque ad consummationē & finem perse-
uerabit desolatio.

CAP. X.

1 ANno tertio regni Cyri regis Persarum,
A verbum reuelatum est Danieli, cuius nomen vocatiū est
Baltasar, & verbum verum, & fortitudo magna, & intellectus datus est ei in visione.
2 In diebus illis ego Daniel lugebam trium
hebdomadarum diebus.
3 Panem desiderabilem non comedi, & caro
& vinum non introierunt in os meum,
Sed neque vnguento vnctus sum, donec
complerentur trium hebdomadarum dierum.
4 Die autem vicesima & quarta mensis
primi eram iuxta fluuium magnum, qui est
Tigris.
5 Et leuaui oculos meos, & vidi. Et ecce
vir vnus vestitus lineis, & renes eius accincti auro obrizo.
6 Et corpus eius quasi chrysolithus, &
facies eius velut species fulguris, & oculi
eius vt lampas ardēs, & brachia eius, & quæ
deorsum sunt vsque ad pedes, quasi species
æris candentis, & vox sermonum eius vt
vox multitudinis.
7 Vidi autem ego Daniel solus visionem,
B Porrò viri qui erant mecum non viderunt,
sed terror nimius irruit super eos, & fugerunt in abscondituin.
8 Ego autē relictus solus vidi visionem
grandem hanc, & non remansit in me fortitudo, sed & species mea immutata est in
me, & emarcui, nec habui quicquā virium.
9 Et audiui vocem sermonum eius, &
audiens iacebam consternatus super faciem
meam, & vultus meus hærebat terræ.
10 Et ecce manus tetigit me, & erexit me
super genua mea, & super articulos manuum
mearum.
11 Et dixit ad me: Daniel vir desideriorum,
C rum, intellige verba quæ ego loquor ad te,
& sta in gradu tuo. Nunc enim missus
sum ad te. Cumque dixisset mihi sermonem
istum, steti tremens.
12 Et ait ad me: Noli metuere Da-
niel; quia ex die primo quo posuisti cor
tuum ad intelligendū vt te affligeres coram
Deo tui, exaudita sunt verba tua, & ego
veni propter sermones tuos.

26 Et post hebdomadas sexaginta quatuor, & occidetur Christus, & nō erit ei iudicium non est in eo. At ciuitatem & sanctum dissipabit cum duce veniente, & succidentur sicut in diluuio, et vsque ad finem belli concisi ordinabit desolationibus.
27 Et confortabit testamentum multis hebdomada vna, & in dimidio hebdomadæ auferetur sacrificium & libamen. Et in templo abominatio desolationum erit, & vsque ad consummationem temporis consummatio dabitur super desolationem.

CAP. X.

1 In anno tertio Cyri regis Persarum, verbum reuelatum est Danieli, cuius nomen vocatiū est Baltasar, & verum verbum, & fortitudo magna, & intellectus datus est ei in visione.
2 In diebus illis ego Daniel eram lugens tres hebdomadas dierum.
3 Panem desideriorum non comedi, & caro & vinum non intrauit in os meum, & vnguento non vnctus sum vsque ad plenitudinem trium hebdomadarum dierum.
4 Et in die vigesima et quarta mensis primi, & ego eram iuxta fluuium magnum, ipse est Tigris.
5 Et leuaui oculos meos, & vidi, & ecce vir vnus indutus lineis, & lumbi eius præcincti in auro Ophaz.
6 Et corpus eius quasi Tharsis, & facies eius quasi visio fulguris, et oculi eius quasi lampades ignis, & brachia eius & crura quasi visio æris fulgentis, & vox sermonum eius quasi vox turbæ.
7 Et vidi ego Daniel solus visionem; & viri qui mecum, non viderunt visionem; sed extasis magna incidit super eos, & fugerunt in timore.
8 Et ego relictus sum solus, & vidi visionem magnam hanc, & non est relicta in me fortitudo, & gloria mea conuersa est in corruptionem, & non tenui robur, & audiui vocem sermonum eius.
9 Et cum audirem ego vocem verborū eius, eram compunctus, & facies mea super terram.
10 Et ecce manus tangens me, & erexit me super genua mea & articulos manuum mearū.
11 Et dixit ad me: Daniel vir desideriorum, intellige in verbis quæ ego loquor ad te, & sta in statione tua; quia nunc missus sum ad te. & cum loqueretur ipse ad me verbum hoc, surrexi tremens.
12 Et dixit ad me: Ne timeas Daniel; quia à die primo quo dedisti cor tuum vt intelligeret & vt affligeretur in conspectu Domini Dei tui, exaudita sunt verba tua, & ego veni in sermonibus tuis.

26 καὶ μετὰ ἑβδομάδας ἑξηκοντατέσσαρες κ) ἐξολοθρευθήσε). κρίσις & κῆμα οὐκ ἔσιν ἐν αὐτῷ. τὴν δὲ πόλιν καὶ τὸ ἅγιον διαφθερεῖ σὺν τῷ ἡγεμόνι τῷ ἐρχομένῳ & ὀκκοπήσον) ὡς ἐν κατακλυσμῷ & ἕως τέλους πολέμου συντετμημένα τάξει ἀφανισμοῖς.
27 καὶ δυναμώσει διαθήκην πολλοῖς ἑβδομὰς μία, & ἐν τῷ ἡμίσει τῆς ἑβδομάδ& ἀρθήσεται θυσία καὶ σπονδή. καὶ ἐπὶ τὸ ἱερὸν ἐβδέλυγμα τῶν ἐρημώσεων ἔσαι· καὶ ἕως συντελείας καιροῦ συντέλεια δοθήσεται ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν.

ι'

1 Ἐν ἔτει τρίτῳ κύρ& βασιλέως περσῶν, λόγος ἀπεκαλύφθη τῷ Δανιὴλ ὃ τὸ ὄνομα ἐπεκλήθη Βαλτάσαρ, καὶ ἀληθινὸς ὁ λόγ&, & δύναμις μεγάλη & σύνεσις ἐδόθη αὐτῷ ἐν τῇ ὁράσει.
2 ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐγὼ Δ. ἐνηστευόμην πένθων τρεῖς ἑβδομάδας ἡμερῶν.
3 ἄρτ& ἐπιθυμιῶν οὐκ ἔφαγον, & κρέας & οἶν& οὐκ ἐσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μ&, & ἄλειμμα οὐκ ἠλειψάμην ἕως πληρώσεως τριῶν ἑβδομάδων ἡμερῶν.
4 καὶ ἐν ἡμέρᾳ εἰκοστῇ & τετάρτῃ δ' μηνὸς δ' πρώτου, καὶ ἐγὼ ἤμην ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ μεγάλου αὐτός ἐστιν τίγρις.
5 καὶ ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μ&, & ἰδὼν, & ἰδοὺ ἀνὴρ εἷς ἐνδεδυμένο& βαδδὰν, καὶ ἡ ὀσφὺς αὐτοῦ περιεζωσμένη ἐν χρυσίῳ ὀφάζ.
6 & τὸ σῶμα αὐτοῦ ὡς θαρτεῖς, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ ὅρασις ἀστραπῆς, & ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡσεὶ λαμπάδες πυρός, & βραχίονες αὐτοῦ καὶ τὰ σκέλη ὡσεὶ ὅρασις χαλκοῦ στίλβοντ&, καὶ ἡ φωνὴ τῶν λόγων αὐτοῦ
7 ὡς φωνὴ ὄχλ&. & εἶδον ἐγὼ Δανιὴλ μόνος τὴν ὅρασιν, & οἱ ἄνδρες οἱ μετ' ἐμοῦ, οὐκ εἶδον τὴν ὅρασιαν· ἀλλ' ἢ ἔκστασις μεγάλη ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτούς. & ἔφυγον ἐν φόβῳ.
8 καὶ ἐγὼ κατελείφθην μόν&, κ) εἶδον τὴν ὅρασιαν τὴν μεγάλην ταύτην, & οὐ κατελείφθη ἐν ἐμοὶ ἰσχύς, καὶ ἡ δόξα μ& ἐστράφη εἰς διαφθοράν, & οὐκ ἐκράτησα ἰσχύ&, & ἤκουσα τὴν φωνὴν τῶν λόγων αὐτοῦ.
9 καὶ ἐν τῷ ἀκούσαί με τὴν φωνὴν ῥημάτων αὐτοῦ, ἤμην καταπεπυγμέν&, καὶ τὸ πρόσωπόν μ& ἐπὶ τὴν γῆν.
10 & ἰδοὺ χεὶρ ἁπτομένη μ&, & ἤγειρέ με ἐπὶ τὰ γόνατά μ& κ) τοὺς ὄρθους χεῖράς μ&.
11 καὶ εἶπεν πρός με, Δανιὴλ ἀνὴρ ἐπιθυμιῶν σύ ἐν τοῖς λόγοις οἷς ἐγὼ λαλῶ πρός σε, & στῆθι ἐπὶ τῇ στάσει σε, ὅτι νῦν ἀπεστάλμαι πρός σε, καὶ ἐν τῷ λαλῆσαι αὐτὸν πρός με τὸν λόγον τοῦτον, ἀνέστην ἐντρομ&.
12 & εἶπεν πρός με, μὴ φοβοῦ Δανιὴλ, ὅτι ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆ πρώτης ἧς ἔδωκας τὴν καρδίαν σου & συνιέναι & κακωθῆναι ἐναντίον κυρίου & θεοῦ σου, ἠκούσθησαν οἱ λόγοι σου, & ἐγὼ ἦλθον ἐν τοῖς λόγοις σου.

Universidad de Deusto
Biblioteca

13 ׀ וְשַׂר מַלְכוּת פָּרַס עָמַד לְנֶגְדִּי עֶשְׂרִים וְאֶחָד יוֹם
וְהִנֵּה מִיכָאֵל אַחַד הַשָּׂרִים הָרִאשֹׁנִים בָּא לְעָזְרֵנִי
וַאֲנִי נוֹתַרְתִּי שָׁם אֵצֶל מַלְכֵי פָּרַס׃
14 ׀ וּבָאתִי לְהַבִינְךָ אֵת אֲשֶׁר־יִקְרֶה לְעַמְּךָ בְּאַחֲרִית
הַיָּמִים כִּי־עוֹד חָזוֹן לַיָּמִים׃
15 ׀ וּבְדַבְּרוֹ עִמִּי כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה נָתַתִּי פָנַי אַרְצָה
וָאֶאֱלְמָה׃
16 ׀ וְהִנֵּה כִּדְמוּת בְּנֵי אָדָם נֹגֵעַ עַל־שְׂפָתָי וָאֶפְתַּח־
פִּי וָאֲדַבְּרָה וָאֹמְרָה אֶל הָעֹמֵד לְנֶגְדִּי אֲדֹנִי בַּמַּרְאָה
נֶהְפְּכוּ צִירַי עָלַי וְלֹא עָצַרְתִּי כֹחַ׃
17 ׀ וְאֵיךְ יוּכַל עֶבֶד אֲדֹנִי זֶה לְדַבֵּר עִם־אֲדֹנִי זֶה
וַאֲנִי מֵעַתָּה לֹא־יַעֲמֹד בִּי כֹחַ וּנְשָׁמָה לֹא נִשְׁאֲרָה־
בִי׃
18 ׀ וַיֹּסֶף וַיִּגַּע־בִּי כְּמַרְאֵה אָדָם וַיְחַזְּקֵנִי׃
19 ׀ וַיֹּאמֶר אַל־תִּירָא אִישׁ חֲמֻדוֹת שָׁלוֹם לָךְ חֲזַק
וַחֲזָק וּכְדַבְּרוֹ עִמִּי הִתְחַזַּקְתִּי וָאֹמְרָה יְדַבֵּר אֲדֹנִי כִּי
חִזַּקְתָּנִי׃
20 ׀ וַיֹּאמֶר הֲיָדַעְתָּ לָמָּה־בָּאתִי אֵלֶיךָ וְעַתָּה אָשׁוּב
לְהִלָּחֵם עִם־שַׂר פָּרַס וַאֲנִי יוֹצֵא וְהִנֵּה שַׂר־יָוָן בָּא׃
21 ׀ אֲבָל אַגִּיד לְךָ אֵת־הָרָשׁוּם בִּכְתָב אֱמֶת וְאֵין
אָחַד מִתְחַזֵּק עִמִּי עַל־אֵלֶּה כִּי אִם־מִיכָאֵל שַׂרְכֶם׃

יא

1 ׀ וַאֲנִי בִּשְׁנַת אַחַת לְדָרְיָוֶשׁ הַמָּדִי עָמְדִי לְמַחֲזִיק
וּלְמָעוֹז לוֹ׃
2 ׀ וְעַתָּה אֱמֶת אַגִּיד לָךְ הִנֵּה־עוֹד שְׁלֹשָׁה מְלָכִים
עֹמְדִים לְפָרַס וְרֵבִיעִי יַעֲשִׁיר עֹשֶׁר גָּדוֹל מִכֹּל
וּכְחָזְקָתוֹ בְּעָשְׁרוֹ יָעִיר הַכֹּל אֶת מַלְכוּת יָוָן׃
3 ׀ וְעָמַד מֶלֶךְ גִּבּוֹר וּמָשַׁל מֶמְשָׁל רַב וְעָשָׂה
כִרְצוֹנוֹ׃
4 ׀ וּכְעָמְדוֹ תִּשָּׁבֵר מַלְכוּתוֹ וְתֵחָץ לְאַרְבַּע רוּחוֹת
הַשָּׁמָיִם וְלֹא לְאַחֲרִיתוֹ וְלֹא כְמִשְׁלוֹ אֲשֶׁר מָשָׁל כִּי
תִנָּתֵשׁ מַלְכוּתוֹ וּלְאֲחֵרִים מִלְּבַד אֵלֶּה׃
5 ׀ וְיֶחֱזַק מֶלֶךְ הַנֶּגֶב וּמִן־שָׂרָיו וְיֶחֱזַק עָלָיו וּמָשַׁל
מֶמְשָׁל רַב מֶמְשַׁלְתּוֹ׃
6 ׀ וּלְקֵץ שָׁנִים יִתְחַבָּרוּ וּבַת מֶלֶךְ־הַנֶּגֶב תָּבוֹא אֶל
מֶלֶךְ הַצָּפוֹן לַעֲשׂוֹת מֵישָׁרִים וְלֹא־תַעְצֹר כּוֹחַ הַזְּרוֹעַ
וְלֹא יַעֲמֹד וּזְרֹעוֹ וְתִנָּתֵן הִיא וּמְבִיאֶיהָ וְתַיְלְדָהּ־
וּמְחַזְּקָהּ בָּעִתִּים׃

13 * Princeps autem regni Persarum restitit
mihi viginti & vno diebus: & ecce Michael
vnus de principibus primis venit in adiu-
torium meum, & ego remansi ibi iuxta re-
gem Persarum. 14 * Veni autem vt docea-
te quæ ventura sunt populo tuo in nouissi-
mis diebus; quoniam adhuc visio in dies
15 mis diebus; * Cumque loqueretur mihi huiusce-
di verbis, deieci vultum meum ad terrã, &
16 tacui. * Et ecce quasi similitudo filij hominis tetigit
G nis tetigit labia mea; & aperiens os meum
locutus sum, & dixi ad eum qui stabat co-
tra me: Domine mi in visione tua dissolu-
tæ sunt compages meæ, & nihil in me re-
17 mansit virium. * Et quomodo poterit
seruus Domini mei loqui cum Domino
meo? Nihil enim in me remansit virium,
18 sed & halitus meus intercluditur. * Rursum ergo tetigit me quasi visio ho-
19 minis, & confortauit me. * Et dixit: Ne
timere vir desideriorum; pax tibi. Confor-
tare & esto robustus. Cumque loqueretur
mecum, cõualui, & dixi: Loquere Domine
20 mi; quia confortasti me. * Et ait: Numquid
scis quare venerim ad te? Et nunc reuertar
vt prælier aduersum principem Persarum.
Cùm enim egrederer, apparuit princeps
21 Græcorum veniens. * Veruntamen an-
nũciabo tibi quid expressum est in scriptu-
ra veritatis, & nemo est adiutor meus in
omnibus his, nisi Michael princeps vester.

CAP. XI.

1 A EGo autem à primo anno Darij Medi
stabam, vt cõfortaretur & roboraretur.
2 * Et nunc veritatem annunciabo tibi.
Ecce adhuc tres reges stabunt in Perside, & quartus
ditabitur opibus nimis super omnes. Et cùm inualuerit diuitijs suis, &
citabit omnes aduersum regnum Græcor.
3 * Surget verò rex fortis, & dominabitur
potestate multa, & faciet quod placuerit ei.
4 * Et cùm steterit, conteretur regnum
eius, & diuidetur in quatuor ventos cæli, & nõ
sed non in posteros eius, neque secundum
potentiam illius qua dominatus est. Lacera-
bitur enim regnum eius etiam in extera
nos, exceptis his.
5 * Et confortabitur rex Austri, & de prin-
cipibus eius præualebit super eum, & do-
minabitur ditione: multa enim dominatio eius.
6 * Et post finem annorum fœderabitur.
Filiaque regis Austri veniet ad regem Aquilonis facere amicitiam, & non
obtinebit fortitudinem brachij, nec stabit
semen eius. Et tradetur ipsa, & qui adduxerunt eam adolescentes eius, & qui confortabant eam in temporibus.

13 * Et princeps regni Persarũ stetit ex aduerso
mei viginti & vna die. Et ecce Michael vnus
principum primorum venit ad adiuuandum me,
et ipsum reliqui ibi cum principe regũ Persarũ.
14 * Et veni docere te quæcunque occurrent po-
pulo tuo in nouissimis diebus; quia adhuc visio in
15 dies. * Et cùm loqueretur ipse mecum secun-
dùm verba hæc, dedi faciem meam super terrã,
& compunctus sum.
16 * Et ecce quasi similitudo filij hominis tetigit
labia mea, & aperui os meum, & locutus sum
& dixi ad stantem coram me: Domine in visio-
ne tua conuersa sunt interiora mea in me, & nõ
habuerunt fortitudinem.
17 * Et quomodo potero seruus tuus Domine lo-
qui cum Domino meo hoc? Et ego ex nũc non sta-
bit in me fortitudo, & halitus non est relictus
18 in me. * Et addidit, & tetigit me quasi visio
hominis, & confortauit me.
19 * Et dixit mihi: Ne timeas vir desideriorũ;
pax tibi, viriliter age & confortare. Et cùm lo-
queretur ipse mecum, confortatus sum, & dixi:
Loquatur Dominus meus, quia confortasti me.
20 * Et dixit mihi: Si scis quare veni ad te, &
nunc reuertar vt prælier cum principe Persa-
rum, & ego egressus sum, & princeps Græcorũ
21 veniebat. * Veruntamẽ annunciabo tibi quod
consignatum est in scriptura veritatis, & non
est vnus qui adiutor sit mecum de hoc, nisi Mi-
chael princeps vester.

CAP. XI.

1 ET ego in anno primo Cyri stetì in fortitudinẽ
& robur.
2 * Et nunc veritatem annunciabo tibi. Ecce
adhuc tres reges surgent in Perside, et quartus
ditabitur diuitiis magnis super omnes. Et post-
quã inualuerit ipse diuitiis suis, insurget in om-
nia regna Græcorum.
3 * Et consurget rex potens, & dominabitur
potestatis multæ, & faciet secundũ voluntatem
4 suam. * Et cùm steterit regnum eius, contere-
tur & diuidetur in quatuor ventos cæli, & nõ
in extrema eius neque secundum potestatẽ eius,
qua dominatus est, quia lacerabitur regnum eius
& aliis præter istos dabitur.
5 * Et confortabitur rex Austri, & vnus prin-
cipum eius præualebit super eũ, & dominabitur
dominationis multæ in potestate sua.
6 * Et post annos eius commiscebuntur. Et fi-
lia regis Austri intrabit ad regem Aquilonis,
vt faciat fœdera cum eo, & non obtinebit for-
titudinem brachij, & non stabit semen eius.
Et tradetur ipsa, & ferẽtes eam, & adolescens
& confortans eam in temporibus.

13 * καὶ ὁ ἄρχων τῆς βασιλείας περσῶν εἰς ἠκέ μοι ἡμέρας
εἴκοσι καὶ μίαν ἡμέραν. καὶ ἰδοὺ μιχαὴλ εἷς τῶν
ἀρχόντων τῶν πρώτων ἦλθεν βοηθῆσαί μοι, καὶ αὐτὸν
κατέλιπον ἐκεῖ μετὰ τοῦ ἄρχοντος βασιλέως περσῶν.
14 * καὶ ἦλθον συνιέναι σε ὅσα ἀπαντήσει τῷ λαῷ σου ἐπ'
ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν, ὅτι ἔτι ἡ ὅρασις εἰς ἡμέρας.
15 * καὶ ἐν τῷ λαλῆσαι αὐτὸν μετ' ἐμοῦ κατὰ τοὺς λόγους
τούτους, ἔδωκα τὸ πρόσωπόν μου ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ κατε-
16 νύγην. * καὶ ἰδοὺ ὡς ὁμοίωσις υἱοῦ ἀνθρώπου ἥψατο
τῶν χειλέων μου, καὶ ἠνοίξα τὸ στόμα μου, καὶ ἐλάλησα
καὶ εἶπα πρὸς τὸν ἑστῶτα ἀντίον ἐμοῦ, κύριε ἐν τῇ ὁπλασίᾳ
σου ἐστράφη τὰ ἐντός μου ἐν ἐμοί, καὶ οὐκ ἔσχον ἰσχύν.
17 * καὶ πῶς δυνήσομαι ὁ παῖς σου κύριε λαλῆσαι μετὰ τοῦ
κυρίου μου τούτου. καὶ ἐγὼ ἀπὸ τοῦ νῦν οὐ στήσεται ἐν ἐμοὶ
ἰσχύς, καὶ πνοὴ οὐκ ὑπολέλειπται ἐν ἐμοί.
18 * καὶ προσέθετο καὶ ἥψατό μου ὡς ὅρασις ἀνθρώπου καὶ
ἐνίσχυσέ με. * καὶ εἶπεν μοι, μὴ φόβου ἀνὴρ ἐπιθυ-
μιῶν εἰρήνην ἔσο καὶ ἀνδρίζου καὶ ἴσχυε. καὶ ἐν τῷ λαλῆσαι αὐ-
τὸν μετ' ἐμοῦ ἰσχυσα καὶ εἶπα, λαλείτω ὁ κύριός μου, ὅτι
20 ἐνίσχυσάς με. * καὶ εἶπεν μοι, εἰ οἶδας· ἵνα τί ἦλθον
πρός σε, καὶ νῦν ἐπιστρέψω τοῦ πολεμῆσαι μετὰ ἀρχόντος
περσῶν· καὶ ἐγὼ ἐξεπορευόμην καὶ ὁ ἄρχων τῶν ἑλλήνων
21 ἤρχετο. * ἀλλ' ἢ ἀπαγγελῶ σοι τὸ ἐγγεγραμμένον ἐν γρα-
φῇ ἀληθείας, καὶ οὐκ ἔστιν εἷς ἀντεχόμενος μετ' ἐμοῦ πε-
ρὶ τούτων, ἀλλ' ἢ μιχαὴλ ὁ ἄρχων ὑμῶν.

ιά

1 * Καὶ ἐγὼ ἐν ἔτει πρώτῳ κύρου ἔστην εἰς ἰσχὺν καὶ κρά-
2 τος. * καὶ νῦν ἀλήθειαν ἀπαγγελῶ σοι. ἰδοὺ ἔτι τρεῖς
βασιλεῖς ἀναστήσονται ἐν περσίδι, καὶ ὁ τέταρτος πλου-
τήσει πλοῦτον μέγαν ὑπὲρ πάντας. καὶ μετὰ τὸ κρατῆ-
σαι αὐτὸν τοῦ πλούτου αὐτοῦ, ἐπαναστήσεται πάσαις βασι-
λείαις ἑλλήνων.
3 * καὶ ἀναστήσεται βασιλεὺς δυνατός, καὶ κυριεύσει κυ-
ρείας πολλῆς, καὶ ποιήσει κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ.
4 * καὶ ὡς ἀνῆκεν ἡ βασιλεία αὐτοῦ συντριβήσεται καὶ
διαιρεθήσεται εἰς τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τοῦ οὐρανοῦ, καὶ οὐκ
εἰς τὰ ἔκγονα αὐτοῦ οὐδὲ κατὰ τὴν κυρείαν αὐτοῦ, ὃν τρό-
πον ἐκλιθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ καὶ ἑτέροις ἐκτὸς
τούτων δοθήσεται.
5 * καὶ ἐνισχύσει ὁ βασιλεὺς τοῦ νότου, καὶ εἷς τῶν ἀρ-
χόντων αὐτοῦ ἐνισχύσει ἐπ' αὐτὸν καὶ κυριεύσει κυρείαν πολ-
λὴν ὑπὲρ ἐξουσίαν αὐτοῦ.
6 * καὶ μετὰ τὰ ἔτη αὐτοῦ συμμιγήσονται. καὶ ἡ θυγά-
τηρ βασιλέως τοῦ νότου εἰσελεύσεται πρὸς βασιλέα τοῦ
βορρᾶ τοῦ ποιῆσαι συνθήκας μετ' αὐτοῦ, καὶ οὐ κρατη-
σει ἰσχύος βραχίονος, καὶ οὐ στήσεται τὸ σπέρμα αὐτοῦ·
καὶ παραδοθήσεται αὐτὴ καὶ οἱ φέροντες αὐτὴν, καὶ ὁ νεανίσκος
ὁ καταχυθεὶς αὐτὴν ἐν τοῖς καιροῖς.

Universidad de Deusto
Biblioteca

7 ז וְעָמַד מִנֵּצֶר שָׁרְשֶׁיהָ כַּנּוֹ וְיָבֹא אֶל־הַחַיִל וַיָּבֹא
בְּמָעוֹז מֶלֶךְ הַצָּפוֹן וְעָשָׂה בָהֶם וְהֶחֱזִיק׃
8 ח וְגַם אֱלֹהֵיהֶם עִם־נְסִכֵיהֶם עִם־כְּלֵי חֶמְדָּתָם
כֶּסֶף וְזָהָב בַּשִּׁבְיָ יָבִא מִצְרָיִם וְהוּא שָׁנִים יַעֲמֹד
מִמֶּלֶךְ הַצָּפוֹן׃
9 ט וּבָא בְּמַלְכוּת מֶלֶךְ הַנֶּגֶב וְשָׁב אֶל־אַדְמָתוֹ׃
10 י וּבָנָיו יִתְגָּרוּ וְאָסְפוּ הֲמוֹן חֲיָלִים רַבִּים וּבֹא יָבוֹא
וְיָשֹׁטֵף וְעָבַר וְיָשֹׁב וְיִתְגָּרֶה עַד־מָעֻזּוֹ׃
11 יא וְיִתְמַרְמַר מֶלֶךְ הַנֶּגֶב וְיָצָא וְנִלְחַם עִמּוֹ עִם־
מֶלֶךְ הַצָּפוֹן וְהֶעֱמִיד הֲמוֹן רָב וְנִתַּן הֲהֲמוֹן בְּיָדוֹ׃
12 יב וְנִשָּׂא הֲהֲמוֹן וְרָם לִבּוֹ וְהִפִּיל רִבְאוֹת וְלֹא יָעוּז׃
13 יג וְשָׁב מֶלֶךְ הַצָּפוֹן וְהֶעֱמִיד הֲמוֹן רַב מִן־הָרִאשׁוֹן
וְלִקֵּץ הָעִתִּים שָׁנִים יָבוֹא בֹּוא בְּחַיִל גָּדוֹל
וּבִרְכוּשׁ רָב׃
14 יד וּבָעִתִּים הָהֵם רַבִּים יַעַמְדוּ עַל־מֶלֶךְ הַנֶּגֶב וּבְנֵי
פָרִיצֵי עַמְּךָ יִנַּשְּׂאוּ לְהַעֲמִיד חָזוֹן וְנִכְשָׁלוּ׃
15 טו וְיָבֹא מֶלֶךְ הַצָּפוֹן וְיִשְׁפֹּךְ סוֹלְלָה וְלָכַד עִיר מִבְצָרוֹת
וּזְרֹעוֹת הַנֶּגֶב לֹא יַעֲמֹדוּ וְעַם מִבְחָרָיו וְאֵין כֹּחַ
לַעֲמֹד׃
16 טז וְיַעַשׂ הַבָּא אֵלָיו כִּרְצוֹנוֹ וְאֵין עוֹמֵד לְפָנָיו וְיַעֲמֹד
בְּאֶרֶץ־הַצְּבִי וְכָלָה בְיָדוֹ׃
17 יז וְיָשֵׂם פָּנָיו לָבוֹא בְּתֹקֶף כָּל־מַלְכוּתוֹ וִישָׁרִים
עִמּוֹ וְעָשָׂה וּבַת־הַנָּשִׁים יִתֶּן־לוֹ לְהַשְׁחִיתָהּ וְלֹא
תַעֲמֹד וְלֹא־לוֹ תִהְיֶה׃
18 יח וְיָשֶׁב פָּנָיו לְאִיִּים וְלָכַד רַבִּים וְהִשְׁבִּית קָצִין
חֶרְפָּתוֹ לוֹ בִלְתִּי חֶרְפָּתוֹ יָשִׁיב לוֹ׃
19 יט וְיָשֶׁב פָּנָיו לְמָעוּזֵּי אַרְצוֹ וְנִכְשַׁל וְנָפַל וְלֹא יִמָּצֵא׃
20 כ וְעָמַד עַל־כַּנּוֹ מַעֲבִיר נוֹגֵשׂ הֲדַר מַלְכוּת וּבְיָמִים
אֲחָדִים יִשָּׁבֵר וְלֹא בְאַפַּיִם וְלֹא בְמִלְחָמָה׃
21 כא וְעָמַד עַל־כַּנּוֹ נִבְזֶה וְלֹא־נָתְנוּ עָלָיו הוֹד מַלְכוּת
וּבָא בְשַׁלְוָה וְהֶחֱזִיק מַלְכוּת בַּחֲלַקְלַקּוֹת׃
22 כב וּזְרֹעוֹת הַשֶּׁטֶף יִשָּׁטְפוּ מִלְּפָנָיו וְיִשָּׁבֵרוּ וְגַם
נְגִיד בְּרִית׃
23 כג וּמִן־הִתְחַבְּרוּת אֵלָיו יַעֲשֶׂה מִרְמָה וְעָלָה וְעָצַם
בִּמְעַט־גּוֹי׃
24 כד בְּשַׁלְוָה וּבְמִשְׁמַנֵּי מְדִינָה יָבוֹא וְעָשָׂה אֲשֶׁר לֹא־
עָשׂוּ אֲבֹתָיו וַאֲבוֹת אֲבֹתָיו בִּזָּה וְשָׁלָל וּרְכוּשׁ לָהֶם
יְבַזֵּר וְעַל מִבְצָרִים יְחַשֵּׁב מַחְשְׁבֹתָיו וְעַד־עֵת׃

7 Et stabit de germine radicū eius planta-
B tatio, & veniet cum exercitu, & ingredietur
prouinciā regis Aquilonis, & abutetur eis
8 & obtinebit. Insuper & deos corum, &
sculptilia, vasa quoque pretiosa auri & ar-
genti captiua ducet in Ægyptum. Ipse pre-
9 ualebit aduersus regē Aquilonis.
10 Et intrabit in regnum rex Austri, & reuertetur
ad terrā suam. Filij autem eius prouoca-
buntur, & congregabunt multitudinē ex-
ercituum plurimorū. Et veniet properans
& inundans, & reuertetur, & concitabitur,
11 & congredietur cum robore eius. Et pro-
uocatus rex Austri egredietur, & pugnabit
aduersus regem Aquilonis, & præparabit
12 multitudinem nimiam, & dabitur multi-
tudo in manus eius. Et capiet multitudi-
nem, & exaltabitur cor eius, & deiecit mul-
ta millia, sed nō præualebit. Conuertetur
13 enim rex Aquilonis, & præparabit multi-
tudinē multo maiorem quàm prius. Et in
fine temporū annorumque veniet properā-
rans cū exercitu magno & opibus nimis.
14 In temporibus illis multi consurgent ad-
uersus regē Austri. Filij quoque prædatorū
populi tui extollentur vt implerent visionē, & corruent. 15 Et veniet rex Aquilonis
& effundet aggerem, & capiet vrbes mu-
nitas. Et brachia regis Austri non stabunt. Et
consurgent electi eius, & non erit robur ad stan-
dum. 16 Et faciet veniens aduersus eum secun-
dum voluntatem suam, & non est stans contra
faciē eius. Et stabit in terra inclyta, & consum-
mabitur in manu eius. 17 Et ponet faciem suā
vt veniat in fortitudine omnis regni eius, &
recta omnia cum eo faciet. Et filiam mulierum
dabit ei, vt corrumpat eam, et non permanebit,
& non illi erit. 18 Et conuertet faciem suam
in insulas, et capiet multas. Et cessare faciet prin-
cipes opprobrij sui, & opprobrium eius conuer-
tetur ei. 19 Et conuertet faciem suam ad forti-
tudinem terræ suæ, & infirmabitur & cadet,
& non inuenietur. 20 Et surget de radice eius
planta regni in præparationem eius transferens,
faciens gloriam regni. Et in diebus illis contere-
tur, & non in facie neque in prælio stabit.
21 In præparatione eius spernetur, & nō dedit
super eum gloriam regni, & veniet in abundan
tia, & obtinebit regnum in blanditiis.
22 Et brachia inundantis deuoluentur à facie
eius, & conterentur, & dux fœderis.
23 Et à commixtionibus erga eum faciet do-
lum, & ascendet & præualebit super eum in
pauca gente.
24 Et in abundantia & in pluribus regioni-
bus veniet. Et faciet quæ non fecerunt pa-
tres eius, & patres patrum eius prædam, &
spolia & substantiam eis dispergēt, & super Ae-
gyptum cogitabit cogitationes suas vsque ad
tempus.

7 * καὶ ἀνασταθήσε) ὀπὶ δ ἄλλος τῆς ῥίζης αὐτῆς ἀπὶ τῆς ἑ-
τοιμασίας αὐτοῦ, καὶ ἥξει πρὸς τὴν δύναμιν, καὶ εἰσελεύ-
σε) εἰς τὰ ἀσφαλισμάτα δ βασιλέως δ βορρᾶ, & ποιή-
8 σει ἐν αὐτοῖς καὶ καλέσει. * καὶ γε εἰδωλα θεῶν αὐτῶν μ
τῶν χωνευτὰν αὐτῶν, πολὺ σκῦλος ἀπὶ ὑμῶν αὐτῶν ἀργυ-
ρίου καὶ χρυσίου μ αἰχμαλωσίας οἴσει εἰς αἴγυπτον, & αὐ-
9 τὸς στήσε) ὑπὲρ βασιλέα δ βορρᾶ. * καὶ εἰσελεύσε) εἰς
τὴν βασιλείαν δ βασιλέως δ νότου, καὶ ἀναστρέψ εἰς τὴν
10 γῆν αὐτοῦ. & υἱοὶ αὐτοῦ παροξυνθήσον ὄχλον δυνάμεων πολ-
λῶν, καὶ εἰσελεύσε) ἐρχόμενος καὶ κατακλύζων, καὶ πα-
ρελεύσε) καὶ καὶ ἀπὶ) καὶ ἀποστραφήσε) ἕως τῆς
11 ἰσχύος αὐτοῦ. * καὶ ἀγριωθήσε) ὁ βασιλεὺς δ νότου καὶ ἐξε-
λεύσε) καὶ πολεμήσε μ δ βασιλέως δ βορρᾶ, & στήσει
ὄχλον πολὺν, καὶ παραδοθήσε) ὁ ὄχλος ἐν χειρὶ αὐτοῦ.
12 * καὶ λήψε) τὸν ὄχλον καὶ ὑψωθήσε) ἡ καρδία αὐτοῦ, &
καταβαλεῖ μυριάδας & οὐκ ἰσχύσε). * καὶ ἀποστρέψει ὁ
βασιλεὺς δ βορρᾶ, καὶ ἄξει ὄχλον πολὺ ὑπὲρ τὸν πρῶ-
τερον, καὶ εἰς τὸ τέλος τῶν καιρῶν ἐπελεύσε) ἰσοδύναμα ἐν δυ-
14 ναμεῖ μεγάλῃ καὶ ἐν ὑπαρξει πολλῇ. * καὶ ἐν τοῖς καιροῖς
ἐκείνοις πολλοὶ ἐπαναστήσον ἀπὶ βασιλέα δ νότου. & υἱοὶ
τῶν λοιμῶν δ λαοῦ σου ἐπαρθήσον δ στῆσαι ὅρασιν & ἐ-
15 σθενώσουσιν. * καὶ εἰσελεύσε) βασιλεὺς δ βορρᾶ & χώσει
πρόχωμα, καὶ συλλήψε) πόλεις ὀχυρὰς. καὶ οἱ βραχίονες
δ βασιλέως δ νότου ἀντιστήσον. * καὶ ἀναστήσονται οἱ ἐπιλεκτοὶ
αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔσαι ἰσχὺς δ στῆναι. * καὶ ποιήσει ὁ εἰσπορευό-
μενος πρὸς αὐτὸν κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ. καὶ οὐκ ἔσιν ἐνώ-
πιον αὐτοῦ. καὶ στήσε) ἐν τῇ γῇ δ σαβεὶ & συν-
17 τελεσθήσε) ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. * καὶ τάξει τὸ πρόσωπον αὐ-
τοῦ εἰσελθεῖν ἐν ἰσχύι πάσης τῆς βασιλείας αὐτοῦ καὶ ὁ-
μοίαν πρὸς αὐτὸν ποιήσε. καὶ θυγατέρα τῶν γυναικῶν
δώσει αὐτῷ δ διαφθεῖραι αὐτὸ, καὶ οὐκ ἀναμενεῖ καὶ
18 οὐκ αὐτὸ ἔσαι. * καὶ ἀποστρέψει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ εἰς τὰς
νήσους, & συλλήψε) πολλὰς. καὶ καταπαύσει ἄρχοντας ὀ-
νειδισμοῦ αὐτοῦ καὶ ὁ ὀνειδισμὸς αὐτοῦ ἀποστρέψει αὐτῷ.
19 * καὶ ἀποστρέψει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ εἰς τὴν ἰσχὺν τῆς γῆς
20 αὐτοῦ, καὶ ἀσθενήσει καὶ πεσεῖ) καὶ οὐχ ὑρεθήσε). * καὶ ἀ-
ναστήσε) ἐπὶ τὴν ῥίζης αὐτοῦ φυτὸν βασιλείας ἀπὶ τὴν ἑτοι-
μασίαν αὐτοῦ ἄβασιλεύτον πρόσοδον δόξης βασιλείας.
καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις σωτηρισθήσε), καὶ οὐκ ἐν πρό-
σωπῳ δ ἐν πολέμῳ στήσε). * ἀπὶ τὴν ἑτοιμασίαν αὐτοῦ
ἐξουδενωθῇ, καὶ οὐκ ἔδωκεν ἐπ' αὐτὸν δόξαν βασιλείας, καὶ
ἥξει ἐν ἀθυμίᾳ καὶ καταφύσῃ βασιλείας ἐν ὀλιγοστήμασιν.
22 * καὶ βραχίονες τοῦ καταφύζοντος καταφυγήσονται
ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ δ καὶ συντριβήσον). καὶ ἡγούμενος διαθή-
23 κης. * καὶ ἀπὸ τῶν συναναμίξεων πρὸς αὐτὸν ποιήσε δόλον,
24 καὶ αἰάλησε) καὶ ὑπερισχύσε αὐτοῦ ἐν ὀλίγῳ ἔθνει. * καὶ ἐν ἀθυ-
μίᾳ & ἐν πλείοσι χώραις ἥξει. & ποιήσει ἃ οὐκ ἐποίησαν
οἱ πατέρες αὐτοῦ, & οἱ πατέρες τῶν πατέρων αὐτοῦ διασκορπεῖ, καὶ ἐπ'
αὐχμῶν λογιεῖται λογισμὸς αὐτοῦ ἕως καιροῦ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

25 * וְיַעֵר כֹּחוֹ וּלְבָבוֹ עַל־מֶלֶךְ הַנֶּגֶב בְּחַיִל גָּדוֹל וּמֶלֶךְ
הַנֶּגֶב יִתְגָּרֶה לַמִּלְחָמָה בְּחַיִל־גָּדוֹל וְעָצוּם עַד־מְאֹד
וְלֹא יַעֲמֹד כִּי־יַחְשְׁבוּ עָלָיו מַחֲשָׁבוֹת׃
26 * וְאֹכְלֵי פַּתְּבָנוֹ יִשְׁבְּרוּהוּ וְחֵילוֹ יִשְׁטוֹף וְנָפְלוּ
חֲלָלִים רַבִּים׃
27 * וּשְׁנֵיהֶם הַמְּלָכִים לְבָבָם לְמֵרָע וְעַל־שֻׁלְחָן אֶחָד
כָּזָב יְדַבֵּרוּ וְלֹא תִצְלָח כִּי־עוֹד קֵץ לַמּוֹעֵד׃
28 * וְיָשָׁב אַרְצוֹ בִּרְכוּשׁ גָּדוֹל וּלְבָבוֹ עַל־בְּרִית קֹדֶשׁ
וְעָשָׂה וְשָׁב לְאַרְצוֹ׃
29 * לַמּוֹעֵד יָשׁוּב וּבָא בַנֶּגֶב וְלֹא־תִהְיֶה כָרִאשֹׁנָה
וְכָאַחֲרוֹנָה׃
30 * וּבָאוּ בוֹ צִיִּים כִּתִּים וְנִכְאָה וְשָׁב וְזָעַם עַל־בְּרִית־
קֹדֶשׁ וְעָשָׂה וְשָׁב וְיָבֵן עַל־עֹזְבֵי בְּרִית קֹדֶשׁ׃
31 * וּזְרֹעִים מִמֶּנּוּ יַעֲמֹדוּ וְחִלְּלוּ הַמִּקְדָּשׁ הַמָּעוֹז
וְהֵסִירוּ הַתָּמִיד וְנָתְנוּ הַשִּׁקּוּץ מְשֹׁמֵם׃
32 * וּמַרְשִׁיעֵי בְּרִית יַחֲנִיף בַּחֲלַקּוֹת וְעַם יֹדְעֵי אֱלֹהָיו
יַחֲזִקוּ וְעָשׂוּ׃ 33 * וּמַשְׂכִּילֵי עָם יָבִינוּ לְרַבִּים וְנִכְשְׁלוּ
בְּחֶרֶב וּבְלֶהָבָה בִּשְׁבִי וּבְבִזָּה יָמִים׃
34 * וּבְהִכָּשְׁלָם יֵעָזְרוּ עֵזֶר מְעָט וְנִלְווּ עֲלֵיהֶם רַבִּים
בַּחֲלַקְלַקּוֹת׃
35 * וּמִן־הַמַּשְׂכִּילִים יִכָּשְׁלוּ לִצְרוֹף בָּהֶם וּלְבָרֵר
וְלַלְבֵּן עַד־עֵת קֵץ כִּי־עוֹד לַמּוֹעֵד׃
36 * וְעָשָׂה כִּרְצֹנוֹ הַמֶּלֶךְ וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְגַּדֵּל עַל־כָּל־
אֵל וְעַל אֵל אֵלִים יְדַבֵּר נִפְלָאוֹת וְהִצְלִיחַ עַד־כָּלֶה
זַעַם כִּי־נֶחֱרָצָה נֶעֱשָׂתָה׃
37 * וְעַל־אֱלֹהֵי אֲבֹתָיו לֹא יָבִין וְעַל־חֶמְדַּת נָשִׁים
וְעַל־כָּל־אֱלוֹהַּ לֹא יָבִין כִּי עַל־כֹּל יִתְגַּדֵּל׃
38 * וְלֶאֱלֹהַּ מָעֻזִּים עַל־כַּנּוֹ יְכַבֵּד וְלֶאֱלוֹהַּ אֲשֶׁר
לֹא־יְדָעֻהוּ אֲבֹתָיו יְכַבֵּד בְּזָהָב וּבְכֶסֶף וּבְאֶבֶן יְקָרָה
וּבַחֲמֻדוֹת׃
39 * וְעָשָׂה לְמִבְצְרֵי מָעֻזִּים עִם־אֱלוֹהַּ נֵכָר אֲשֶׁר
הַכִּיר יַרְבֶּה כָבוֹד וְהִמְשִׁילָם בָּרַבִּים וַאֲדָמָה יְחַלֵּק
בִּמְחִיר׃
40 * וּבְעֵת קֵץ יִתְנַגַּח עִמּוֹ מֶלֶךְ הַנֶּגֶב וְיִשְׂתָּעֵר עָלָיו
מֶלֶךְ הַצָּפוֹן בְּרֶכֶב וּבְפָרָשִׁים וּבָאֳנִיּוֹת רַבּוֹת וּבָא
בָאֲרָצוֹת וְשָׁטַף וְעָבָר׃
41 * וּבָא בְּאֶרֶץ הַצְּבִי וְרַבּוֹת יִכָּשְׁלוּ וְאֵלֶּה יִמָּלְטוּ
מִיָּדוֹ אֱדוֹם וּמוֹאָב וְרֵאשִׁית בְּנֵי עַמּוֹן׃

25 * Et concitabitur fortitudo eius, & cor
E eius aduersum regē Austri in exercitu ma-
gno. Et rex Austri prouocabitur ad bellum
multis auxiliis & fortibus nimis, & nō sta-
bunt; quia inibunt aduersus eum consilia.
26 * Et comedentes panē cum eo conterent
illum, exercitusque eius opprimetur, & ca-
27 dent interfecti plurimi. * Duorum quoq;
regum cor erit vt malefaciāt, & ad mensam
vnam mendacium loquentur, & non pro-
ficient; quia adhuc finis in aliud tempus.
28 * Et reuertetur in terrā suam cum opibus
multis, & cor eius aduersum testamentum
sanctū, & faciet, & reuertetur in terrā suam.
29 * Statuto tempore reuertetur, & veniet
ad Austrū, & non erit priori simile nouissi-
30 mum. * Et venient super eum trieres &
Romani, & percutietur & reuertetur. Et in-
dignabitur contra testamētum sanctuarij,
& faciet reuerteturque, & cogitabit adue-
sum eos qui dereliquerūt testamentū san-
31 ctuarij. * Et brachia ex eo stabunt, & pol-
luent sanctuarium fortitudinis, & auferent
iuge sacrificiū, & dabunt abominationē in
32 desolationē. * Et impij in testamentū simu-
labunt fraudulenter. Populus autem scien-
33 Deū suum obtinebit & faciet. * Et docti in
F populo docebunt plurimos, & ruent in gla-
dio & in flāma, & in captiuitate & in tapi-
34 na dierum. * Cumq; corruerint, subleua-
buntur auxilio paruulo, & applicabūtur eis
35 plurimi fraudulēter. * Et de eruditis ruent,
vt conflentur & eligātur, & dealbētur vsq;
ad tempus præfinitū; quia adhuc aliud tem-
36 pus erit. * Et faciet iuxta voluntatē suā rex,
& leuabitur & magnificabitur aduersus
omnem Deum, & aduersus Deum deorum
loquetur magnifica, & dirigetur, donec cō-
pleatur iracundia. perpetrata quippe est de-
37 finitio. * Et Deum patrum suorum non re-
putabit, & erit in concupiscentiis fœmina-
rum, nec quenquam deorum curabit, quia
38 aduersum vniuersa consurget. * Deum au-
tem Maozim in loco suo venerabitur, &
deum quem ignorauerunt patres eius, colet
auro & argento, & lapide pretioso, rebus
39 pretiosis. * Et faciet vt muniat Maozim cū
G deo alieno quē cognouit, & multiplicabit
gloriā, & dabit eis potestatem in multis, &
40 terrā diuidet gratuitò. * Et in tempore pre-
finito prœliabitur aduersus eū rex Austri, &
quasi tempestas veniet contra illum rex
Aquilonis in curribus & in equitibus & in
classe magna, & ingredietur terras, & con-
teret & pertransiet.
41 * Et introibit in terram gloriosam, &
multi corruent. Hæ autem solæ saluabun-
tur de manu eius, Edom & Moab, & prin-
cipium filiorum Ammon:

25 * Et suscitabitur fortitudo eius, & cor eius
in regem Austri in virtute magna. Et rex Au-
stri inibit bellum, & in virtute magna & for-
ti valde, & non stabunt; quia cogitabunt contra
eum cogitationes. * Et comedent necessaria
26 eius, & conterent eum. et exercitus dissoluet, et
cadent vulnerati multi.
27 * Et vtrique reges corda eorum in malū, &
in mensa vna mendacia loquentur, & non diri-
getur; quia finis in tempus.
28 * Et reuertetur in terram suam in substantia
multa, et cor eius aduersus testamentū sanctum.
Et faciet, & reuertetur in terram suam.
29 * Et in tempus reuertetur, & veniet in Au-
stro, & non erit sicut prima & vltima.
30 * Et venient qui in eo, & egredientes Citij
& humiliabuntur. Et reuertetur & indigna-
bitur super testamentum sanctum. Et faciet, &
reuertetur, & intelliget contra derelinquentes
testamentum sanctum. * Et brachia ex eo
31 surgent, & polluent sanctuarium imperij, &
transferent continuum sacrificium, & dabunt
abominationem desolatam. * Et iniquè agentes
32 in testamentum inducent in lubricitatibus: &
populus cognoscentes Deum suum, præualebunt,
& faciēt. * Et intelligentes populi intelligēt in
33 multa, & infirmabuntur in gladio, & in flam-
ma, & in captiuitate, & in direptione dierum.
34 * Et cùm infirmati fuerint ipsi, adiuuabuntur
auxilio paruo, & adiicientur ad eos multi in lu-
bricitatibus. * Et ab intelligentibus infirma-
35 buntur, vt igne conflentur ipsi, & eligantur, &
reuelentur vsque ad temporis finem; quia adhuc
in tempus. * Et faciet secundum voluntatem
36 suā, & rex exaltabitur et magnificabitur super
omnē deum, & super deum deorum, & loque-
tur superba, & dirigetur donec compleatur ira;
in enim consummationem fit. * Et super omnes
37 deos patrum suorum non intelliget. Et in concu-
piscentiam fœminarū, et super omnem deum non
intelliget; quia super omnes magnificabitur. * Et
38 deum Maozim in loco suo glorificabit. Et Deum
quem non glorificauerunt patres eius, glorifica-
bit in argento & auro & lapide pretioso, & in
concupiscentiis. * Et faciet munitionibus ciui-
39 tatum cum deo alieno quem cognouerit, & mul-
tiplicabit gloriā, & subiiciet eis multos, & ter-
rā diuidet in donis. * Et in tēporis fine confliget
40 cū rege Austri, & congregabitur contra eum rex
Aquilonis in curribus & in equitibus & in
nauibus multis, & ingredietur in terram, &
conteret, & pertransibit. * Et ingredietur in
41 terram optimam, & multi infirmabūtur; & isti
saluabuntur de manu eius, Edom & Moab, & prin-
cipatus filiorum Ammon.

25 * καὶ ἐξεγερθήσεται ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ ἐπὶ
βασιλέα τοῦ νότου ἐν δυνάμει μεγάλῃ. καὶ ὁ βασιλεὺς τοῦ
νότου συνάψει πόλεμον καὶ ἐν δυνάμει μεγάλῃ καὶ ἰσχυρᾷ
σφόδρα, καὶ οὐ στήσονται. ὅτι λογιοῦνται ἐπ' αὐτὸν λογισμούς.
26 * καὶ φάγονται τὰ δέοντα αὐτοῦ καὶ συντρίψουσιν αὐ-
τόν. καὶ δυνάμεις καταλύσει, καὶ πεσοῦνται τραυματίαι
27 πολλοί. * καὶ ἀμφότεροι οἱ βασιλεῖς αἱ καρδίαι αὐτῶν
εἰς πονηρίαν. καὶ ἐπὶ τραπέζῃ μιᾷ ψευδῆ λαλήσουσιν καὶ
28 οὐ κατευθυνεῖ, ὅτι πέρας εἰς καιρόν. * καὶ ἐπιστρέψει εἰς
τὴν γῆν αὐτοῦ ἐν ὑπάρξει πολλῇ, καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ ἐπὶ
διαθήκην ἁγίαν. καὶ ποιήσει καὶ ἐπιστρέψει εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ.
29 * καὶ εἰς τὸν καιρὸν ἐπιστρέψει καὶ ἥξει ἐν τῷ νότῳ, καὶ
30 οὐκ ἔσται ὡς ἡ πρώτη καὶ ἡ ἐσχάτη. * καὶ εἰσελεύσονται οἱ
ἐν αὐτῷ, καὶ οἱ ἐκπορευόμενοι κήτιοι καὶ ταπεινωθήσονται.
καὶ ἐπιστρέψει καὶ θυμωθήσεται ἐπὶ διαθήκην ἁγίαν. καὶ
ποιήσει καὶ ἐπιστρέψει καὶ συνήσεται ἐπὶ τοῦ καταλιπόν-
31 τας διαθήκην ἁγίαν. * καὶ βραχίονες ἐξ αὐτοῦ ἀνα-
στήσονται. καὶ βεβηλώσουσιν τὸ ἁγίασμα τῆς δυναστείας. καὶ
μεταστήσουσιν τὸν ἐνδελεχισμόν, καὶ δώσουσιν βδέλυγμα
32 ἠφανισμένον. * καὶ οἱ ἀνομοῦντες διαθήκην ἐπάξουσιν
ἐν ὀλισθήμασιν, καὶ λαὸς γινώσκοντες θεὸν αὐτοῦ, κατισχύ-
33 σουσιν καὶ ποιήσουσιν. * καὶ οἱ συνετοὶ τοῦ λαοῦ συνή-
σουσιν εἰς πολλά, καὶ ἀσθενήσουσιν ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν φλο-
γὶ καὶ ἐν αἰχμαλωσίᾳ καὶ ἐν διαρπαγῇ ἡμερῶν.
34 * καὶ ἐν τῷ ἀσθενῆσαι αὐτοῦ βοηθήσονται βοήθειαν
μικρὰν, καὶ προστεθήσονται ἐπ' αὐτοὺς πολλοὶ ἐν ὀλισθήμασιν.
35 * καὶ ἀπὸ τῶν συνιέντων ἀσθενήσουσιν, τοῦ πυρῶσαι αὐ-
τοῦ καὶ τοῦ ἐκλέξασθαι καὶ τοῦ ἀποκαλυφθῆναι ἕως και-
36 ροῦ πέρας, ὅτι ἔτι εἰς καιρόν. * καὶ ποιήσει κατὰ τὸ θέλη-
μα αὐτοῦ, καὶ ὁ βασιλεὺς ὑψωθήσεται καὶ μεγαλυνθήσεται
ἐπὶ πάντα θεὸν καὶ ἐπὶ θεὸν τῶν θεῶν, καὶ λαλήσει ὑπέρογκα
καὶ κατευθυνεῖ μέχρις οὗ συντελεσθῇ ὀργή, εἰς γὰρ συν-
37 τέλειαν γίνεται. * καὶ ἐπὶ πάντας θεοὺς τῶν πατέρων
αὐτοῦ οὐ συνήσει. καὶ ἐπὶ ἐπιθυμίαν γυναικῶν καὶ ἐπὶ
πάντα θεὸν οὐ συνήσει ὅτι ἐπὶ πάντας μεγαλυνθήσεται.
38 * καὶ θεὸν μαωζεῖν ἐπὶ τοῦ τόπου αὐτοῦ δοξάσει. καὶ
θεὸν ὃν οὐκ ἐδόξασαν οἱ πατέρες αὐτοῦ δοξάσει ἐν ἀργυ-
ρίῳ καὶ χρυσίῳ καὶ λιθωτιμίῳ καὶ ἐν ἐπιθυμήμασιν.
39 * καὶ ποιήσει τοῖς ὀχυρώμασιν τῶν πόλεων μετὰ θεοῦ
ἀλλοτρίου οὗ ἐὰν ἐπιγνῷ, καὶ πληθυνεῖ δόξαν καὶ ὑπο-
τάξει αὐτοῖς πολλούς, καὶ γῆν διελεῖ ἐν δώροις.
40 * καὶ ἐν καιροῦ πέρατι συνκερατισθήσεται μετὰ
τοῦ βασιλέως τοῦ νότου, καὶ συναχθήσεται ἐπ' αὐτὸν
βασιλεὺς τοῦ βορρᾷ ἐν ἅρμασιν καὶ ἐν ἱππεῦσιν καὶ ἐν
ναυσὶ πολλαῖς, καὶ εἰσελεύσεται εἰς τὴν γῆν καὶ συντρί-
ψει, καὶ παρελεύσεται.
41 * καὶ εἰσελεύσεται εἰς τὴν γῆν τοῦ σαβεῖ, καὶ πολλοὶ
ἀσθενήσουσιν, καὶ οὗτοι διασωθήσονται ἐκ χειρὸς αὐτοῦ ἐδὼν
καὶ μωάβ καὶ ἀρχὴ υἱῶν ἀμμών.

Universidad de Deusto
Biblioteca

42 * וְיִשְׁלַח יָדוֹ בַּאֲרָצוֹת וְאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא תִהְיֶה
לִפְלֵיטָה׃
43 * וּמָשַׁל בְּמִכְמַנֵּי הַזָּהָב וְהַכֶּסֶף וּבְכֹל חֲמֻדוֹת
מִצְרַיִם וְלֻבִים וְכֻשִׁים בְּמִצְעָדָיו׃
44 * וּשְׁמֻעוֹת יְבַהֲלֻהוּ מִמִּזְרָח וּמִצָּפוֹן וְיָצָא בְּחֵמָא
גְדֹלָה לְהַשְׁמִיד וּלְהַחֲרִים רַבִּים׃
45 * וְיִטַּע אָהֳלֵי אַפַּדְנוֹ בֵּין יַמִּים לְהַר צְבִי־קֹדֶשׁ וּבָא
עַד־קִצּוֹ וְאֵין עוֹזֵר לוֹ׃

יב

1 * וּבָעֵת הַהִיא יַעֲמֹד מִיכָאֵל הַשַּׂר הַגָּדוֹל הָעֹמֵד
עַל־בְּנֵי עַמֶּךָ וְהָיְתָה עֵת צָרָה אֲשֶׁר לֹא־נִהְיְתָה
מִהְיוֹת גּוֹי עַד הָעֵת הַהִיא וּבָעֵת הַהִיא יִמָּלֵט עַמְּךָ
כָּל־הַנִּמְצָא כָּתוּב בַּסֵּפֶר׃
2 * וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת־עָפָר יָקִיצוּ אֵלֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם
וְאֵלֶּה לַחֲרָפוֹת לְדִרְאוֹן עוֹלָם׃
3 * וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וּמַצְדִּיקֵי
הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד׃
4 * וְאַתָּה דָּנִיֵּאל סְתֹם הַדְּבָרִים וַחֲתֹם הַסֵּפֶר עַד־
עֵת קֵץ יְשֹׁטְטוּ רַבִּים וְתִרְבֶּה הַדָּעַת׃
5 * וְרָאִיתִי אֲנִי דָנִיֵּאל וְהִנֵּה שְׁנַיִם אֲחֵרִים עֹמְדִים
אֶחָד הֵנָּה לִשְׂפַת הַיְאֹר וְאֶחָד הֵנָּה לִשְׂפַת הַיְאֹר׃
6 * וַיֹּאמֶר לָאִישׁ לְבוּשׁ הַבַּדִּים אֲשֶׁר מִמַּעַל לְמֵימֵי
הַיְאֹר עַד־מָתַי קֵץ הַפְּלָאוֹת׃
7 * וָאֶשְׁמַע אֶת־הָאִישׁ לְבוּשׁ הַבַּדִּים אֲשֶׁר מִמַּעַל
לְמֵימֵי הַיְאֹר וַיָּרֶם יְמִינוֹ וּשְׂמֹאלוֹ אֶל־הַשָּׁמַיִם
וַיִּשָּׁבַע בְּחֵי הָעוֹלָם כִּי לְמוֹעֵד מוֹעֲדִים וַחֵצִי וּכְכַלּוֹת
נַפֵּץ יַד־עַם־קֹדֶשׁ תִּכְלֶינָה כָּל־אֵלֶּה׃
8 * וַאֲנִי שָׁמַעְתִּי וְלֹא אָבִין וָאֹמְרָה אֲדֹנִי מָה
אַחֲרִית אֵלֶּה׃
9 * וַיֹּאמֶר לֵךְ דָּנִיֵּאל כִּי־סְתֻמִים וַחֲתֻמִים הַדְּבָרִים
עַד־עֵת קֵץ׃
10 * יִתְבָּרְרוּ וְיִתְלַבְּנוּ וְיִצָּרְפוּ רַבִּים וְהִרְשִׁיעוּ רְשָׁעִים
וְלֹא יָבִינוּ כָּל־רְשָׁעִים וְהַמַּשְׂכִּלִים יָבִינוּ׃
11 * וּמֵעֵת הוּסַר הַתָּמִיד וְלָתֵת שִׁקּוּץ שֹׁמֵם יָמִים
אֶלֶף מָאתַיִם וְתִשְׁעִים׃
12 * אַשְׁרֵי הַמְחַכֶּה וְיַגִּיעַ לְיָמִים אֶלֶף שְׁלֹשׁ מֵאוֹת
שְׁלֹשִׁים וַחֲמִשָּׁה׃
13 * וְאַתָּה לֵךְ לַקֵּץ וְתָנוּחַ וְתַעֲמֹד לְגֹרָלְךָ לְקֵץ הַיָּמִין׃

42 * Et mittet manũ suam in terras, & terra
43 Ægypti non effugiet. * Et dominabitur
thesaurorum auri & argẽti, & in omnibus
pretiosis Ægypti. Per Libyam quoque &
44 Æthiopiam transibit. * Et fama turba-
bit eum ab Oriente & ab Aquilone, & ve-
niet in multitudine magna, vt conterat &
45 interficiat plurimos. * Et figet taberna-
culum suum Apadno inter duo maria su-
per montem inclytum & sanctum, & ve-
niet vsque ad summitatem eius, & nemo
auxiliabitur ei.

CAP. XII.

1 IN tempore autẽ illo consurget Michael
A princeps magnus, qui stat pro filiis po-
puli tui, & veniet tempus quale nõ fuit ab
eo, ex quo gentes esse cœperunt vsque ad
tempus illud. Et in tempore illo saluabitur
populus tuus, omnis qui inuentus fuerit
scriptus in libro.
2 * Et multi de his qui dormiunt in terræ
puluere, euigilabũt, alij in vitam æternam,
alij in op probrium vt videant semper.
3 * Qui autẽ docti fuerint, fulgebunt quasi
B splendor firmamenti; & qui ad iustitiam
erudiunt multos, quasi stellæ in perpetuas
æternitates.
4 * Tu autem Daniel claude sermones, &
signa librum vsque ad tempus statuti. Plu-
rimi pertransibunt, & multiplex erit scien-
5 tia. * Et vidi ego Daniel, & ecce quasi duo
alij stabant, vnus hinc super ripã fluminis,
& alius inde ex altera ripa fluminis.
6 * Et dixit viro qui erat indutus lineis, qui
stabat super aquas fluminis: Vsquequo fi-
nis horum mirabilium?
7 * Et audiui virũ qui indutus erat lineis,
C qui stabat super aquas fluminis, cum ele-
uasset dextram & sinistram suam in cælũ,
& iurasset per viuentem in æternum, quia
in tempus & tempora & dimidium tem-
poris. Et cùm completa fuerit dispersio ma-
nus populi sancti, complebuntur vniuersa
8 hæc. * Et ego audiui & non intellexi. Et
dixi: Domine mi quid erit post hæc?
9 * Et ait: Vade Daniel, quia clausi sunt si-
gnatique sermones, vsque ad præfinitũ tem-
10 pus. * Eligentur & dealbabuntur, & quasi
D ignis probabuntur multi. Et impiè agent
impij, neque intelligent omnes impij. Pro-
11 rò docti intelligent. * Et à tempore cõtin-
ablatum fuerit iuge sacrificium, & posita
fuerit abominatio in desolationem, dies
mille ducenti nonaginta.
12 * Beatus qui expectat & peruenit vsque
ad dies mille trecentos triginta quinque.
13 * Tu autẽ Daniel vade ad præfinitum,
& requiesces & stabis in sorte tua in fine
dierum.

42 * Et extendet manum suam super terram, et
terra Aegypti non erit in salutem.
43 * Et dominabitur in absconditis auri & ar-
genti, & in omnibus desiderabilibus Aegypti, et
Libum & Aethiopum in munitionibus eorum.
44 * Et auditus turbabunt eum ex Oriente, &
ab Aquilone. Et veniet in furore multo vt de-
leat & anathematizet multos.
45 * Et figet tabernaculum suum Aphadpno in-
ter maria super montem Sabi sanctũ. Et veniet
vsque ad summitatem eius, & non erit qui li-
beret eum.

CAP. XII.

1 ET in tempore illo consurget Michael princeps
magnus qui stetit super filios populi tui. Et
erit tempus tribulationis, qualis non fuit ex quo
facta est gens in terra, vsque ad tempus illud. Et
in tempore illo saluabitur populus tuus omnis,
qui inuentus est scriptus in libro.
2 * Et multi dormientium ex terræ puluere
exurgent, hi in vitam æternam, & hi in oppro-
brium & confusionem æternam.
3 * Et intelligentes fulgebũt quasi splendor fir-
mamenti, & à iustis multis quasi stellæ in secu-
la, & vltrà.
4 * Et tu Daniel claude sermones, & signa li-
brum vsque ad tẽpus consummationis donec do-
ceantur multi, & multiplicetur scientia.
5 * Et vidi ego Daniel, & ecce duo alij stete-
rant, vnus hinc labij fluminis, & vnus inde la-
bij fluminis.
6 * Et dixi viro induto lineis qui erat super a-
quam fluminis: Vsquequo finis eorum quæ di-
xisti mirabilium?
7 * Et audiui virum indutum lineis qui erat
super aquam fluminis; & eleuauit dexterã suam
& sinistram suam in cælum, & iurauit viuenti
in seculum; quia in tempus & tempora dimidiũ
temporis, cùm impleta fuerit dispersio manus po-
puli sanctificati, cognoscent omnia ista.
8 * Et ego audiui, & non intellexi. Et dixi:
Domine quid extrema horum?
9 * Et dixit: Veni Daniel, quia clausi & si-
gnati sermones vsque ad temporis finem.
10 * Eligentur & dealbabuntur, & igne pro-
babuntur multi, & iniquè agent iniqui, & non
intelligent omnes iniqui, & intelligentes intelli-
gent. 11 * Et à tempore mutationis continuita-
tis, & vt data fuerit abominatio desolationis
dies mille ducenti nonaginta.
12 * Beatus qui expectat & peruenit in dies
mille trecentos triginta quinque.
13 * Et tu Daniel veni in complementum con-
summationis. & requiesces & surges in sorte
tua in consummationem dierum.

42 * καὶ ἐκτενεῖ τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ γῆ
αἰγύπτου οὐκ ἔσται εἰς σωτηρίαν.
43 * καὶ κυριεύσει ἐν τοῖς ἀποκρύφοις τοῦ χρυσίου καὶ τοῦ
ἀργυρίου καὶ ἐν πᾶσιν ἐπιθυμητοῖς αἰγύπτου καὶ λιβύων
καὶ αἰθιόπων ἐν τοῖς ὀχυρώμασιν αὐτῶν.
44 * καὶ ἀκοαὶ ταράξουσιν αὐτὸν ἐξ ἀνατολῶν καὶ ἀπὸ
βορρᾶ· καὶ ἥξει ἐν θυμῷ πολλῷ τοῦ ἀφανίσαι καὶ τοῦ
ἀναθεματίσαι πολλούς.
45 * καὶ πήξει τὴν σκηνὴν αὐτοῦ ἀφαδπνῶ ἀναμέσον τῶν
θαλασσῶν ἐπ' ὄρος σαβεῖ ἅγιον. καὶ ἥξει ἕως τῆς ἄκρας
αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ῥυόμενος αὐτόν.

ιβ

1 * Καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀναστήσει μιχαὴλ ὁ ἄρ-
χων ὁ μέγας ὁ ἑστηκὼς ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τοῦ λαοῦ σου. καὶ ἔσται και-
ρὸς θλίψεως, οἷα οὐ γέγονεν ἀφ' οὗ γεγένηται ἔθνος ἐπὶ τῆς
γῆς, ἕως τοῦ καιροῦ ἐκείνου. καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ σωθήσεται
ὁ λαός σου πᾶς, ὁ εὑρεθεὶς γεγραμμένος ἐν τῇ βίβλῳ.
2 * καὶ πολλοὶ τῶν καθευδόντων ἐκ γῆς χώματος ἐξε-
γερθήσονται οὗτοι εἰς ζωὴν αἰώνιον, καὶ οὗτοι εἰς ὀνειδισμὸν καὶ
3 αἰσχύνην αἰώνιον. * καὶ οἱ συνιέντες ἐκλάμψουσιν ὡς ἡ
λαμπρότης τοῦ στερεώματος καὶ ἀπὸ τῶν δικαίων τῶν πολ-
λῶν ὡς οἱ ἀστέρες εἰς τοὺς αἰῶνας καὶ ἔτι.
4 * καὶ σὺ δανιὴλ ἔμφραξον τοὺς λόγους καὶ σφράγισον
τὸ βιβλίον ἕως καιροῦ συντελείας ἕως διδαχθῶσιν πολ-
λοὶ καὶ πληθυνθῇ ἡ γνῶσις.
5 * καὶ εἶδον ἐγὼ δανιήλ, καὶ ἰδοὺ δύο ἕτεροι εἱστήκεισαν.
εἷς ἐντεῦθεν τοῦ χείλους τοῦ ποταμοῦ, καὶ εἷς ἐντεῦθεν τοῦ
χείλους τοῦ ποταμοῦ.
6 * καὶ εἶπον τῷ ἀνδρὶ τῷ ἐνδεδυμένῳ τὸ βαδδεῖν ὃς ἦν
ἐπάνω τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ, ἕως πότε τὸ πέρας ὧν εἴρη-
7 κας τῶν θαυμασίων; * καὶ ἤκουσα τοῦ ἀνδρὸς τοῦ ἐν-
δεδυμένου τὸ βαδδεῖν ὃς ἦν ἐπάνω τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ.
καὶ ὕψωσεν τὴν δεξιὰν αὐτοῦ καὶ τὴν ἀριστερὰν αὐτοῦ εἰς
τὸν οὐρανόν, καὶ ὤμοσεν τῷ ζῶντι τὸν αἰῶνα, ὅτι εἰς καιρὸν καὶ
καιροὺς ἥμισυ καιροῦ, ἐν τῷ συντελεσθῆναι διασκορπισμὸν
χειρὸς λαοῦ ἡγιασμένου, γνώσονται πάντα ταῦτα.
8 * καὶ ἐγὼ ἤκουσα καὶ οὐ συνῆκα. καὶ εἶπα, κύριε τί τὰ
9 ἔσχατα τούτων; * καὶ εἶπεν, δεῦρο δανιήλ, ὅτι ἐμπε-
φραγμένοι καὶ ἐσφραγισμένοι οἱ λόγοι ἕως καιροῦ
10 πέρας. * ἐκλεγῶσιν καὶ ἐκλευκανθῶσιν καὶ πυρωθῶσιν
πολλοί, καὶ ἀνομήσωσιν ἄνομοι, καὶ οὐ συνήσουσιν πάντες
ἄνομοι καὶ οἱ νοήμονες συνήσουσιν.
11 * καὶ ἀπὸ καιροῦ παραλλάξεως τοῦ ἐνδελεχισμοῦ, καὶ τοῦ
δοθῆναι βδέλυγμα ἐρημώσεως ἡμέραι χίλιαι διακόσιαι
12 ἐννενήκοντα. * μακάριος ὁ ὑπομένων καὶ φθάσας εἰς
ἡμέρας χιλίας τριακοσίας τριακονταπέντε.
13 * καὶ σὺ δανιὴλ δεῦρο εἰς αὐαπλήρωσιν συντε-
λείας. καὶ ἀναπαύσῃ καὶ ἀναστήσῃ εἰς τὸν κλῆρόν σου εἰς
συντέλειαν ἡμερῶν.

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP.XIII.

ET erat vir habitans in Baby- 1
lone, & nomen ei Ioachim.
* Et accepit vxorem cui nomẽ 2
Susanna filia Helchiæ, pulchrã val
de, & timentem Dominũ. * Et 3
parentes eius iusti, & docuerunt
filiã suã secundũ legẽ Moysi. * Et 4
erat Ioachim diues valde, & erat
ipsi hortus vicinus domui eius, et
ad eũ cõgregabãtur Iudæi, eo quòd
esset ipse honorabilior omnibus.
* Et designati sunt duo seniores 5
ex populo iudices in anno illo, de
quibus locutus est Dominus, Quia
egressa est iniquitas ex Babylone à
senioribus iudicibus qui videbãtur
gubernare populũ. * Isti expecta- 6
bant in domo Ioachim, & venie-
bant ad eos omnes litigãtes. * Et 7
factum est quando recedebat popu
lus medio die, ingrediebatur Su-
sanna, & deambulabat in horto
viri sui. * Et videbant eam duo 8
seniores quotidie ingredientẽ &
deambulantẽ, & facti sunt in con
cupiscentia eius. * Et peruerte- 9
runt suũ sensum, & declinauerũt
oculos suos, vt nõ respicerẽt in cæ-
lum, neque recordarentur iudicio-
rum iustorũ. * Et erant ambo cõ 10
pũcti circa eã, & nõ annunciaue-
runt adinuicem dolorẽ suũ. * Quia 11
erubescebãt annunciare cõcupiscẽ-
tiã suã, quòd volebãt cõmisceri ei.
* Et obseruabant diligẽter quo- 12
tidie videre illã, & dixerunt alter
alteri.
* Eamus in domum, quia pran 13
dij hora est. * Et egressi di- 14
scesserũt ad inuicẽ, & reuersi ve-
nerunt in idipsum, & sciscitantes
ad inuicẽ causam, confessi sunt ad
inuicẽ concupiscentiã suã, & tunc
cõmuniter constituerunt tempus
quãdo ipsam possint inuenire solã.
* Et factum est cùm obseruarẽt 15
ipsi diem aptũ, ingressa est Susan-
na sicut heri & tertia die, cum
duabus solis puellis, & deside-
rauit lauari in horto.
* Quia æstus erat, & non erat 16
vllus ibi; præterquam duo senio-
res absconditi & obseruantes
eam.

ιγ'

1 Καὶ ἦν ἀνὴρ οἰκῶν ἐν Βαβυλῶνι, καὶ ὄνο
2 μα αὐτῷ Ἰωακείμ. * καὶ ἔλαβε γυναῖκα
ᾗ ὄνομα Σωσάννα θυγάτηρ Χελκίου, κα-
λὴν σφόδρα καὶ φοβουμένην τὸν κύριον.
3 * καὶ οἱ γονεῖς αὐτῆς δίκαιοι, καὶ ἐδίδαξαν
τὴν θυγατέρα αὐτῶν κατὰ τὸν νόμον Μωυσῆ.
4 * καὶ ἦν Ἰωακεὶμ πλούσιος σφόδρα καὶ ἦν
αὐτῷ παράδεισος γειτνιῶν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. καὶ
πρὸς αὐτὸν συνήγοντο οἱ Ἰουδαῖοι διὰ τὸ εἶ-
5 ναι αὐτὸν ἐνδοξότερον πάντων. * καὶ ἀπε-
δείχθησαν δύο πρεσβύτεροι ἐκ τοῦ λαοῦ
κριταὶ ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ περὶ ὧν ἐ-
λάλησεν ὁ δεσπότης. ὅτι ἐξῆλθεν ἀνομία
ἐκ Βαβυλῶνος ἐκ πρεσβυτέρων κριτῶν
6 οἳ ἐδόκουν κυβερνᾶν τὸν λαόν. * οὗτοι προσ-
εκαρτέρουν ἐν τῇ οἰκίᾳ Ἰωακεὶμ καὶ ἤρ-
χοντο πρὸς αὐτοὺς πάντες οἱ κρινόμενοι.
7 * καὶ ἐγένετο ἡνίκα ἀπέτρεχεν ὁ λαὸς
μέσον ἡμέρας, εἰσεπορεύετο Σωσάννα καὶ
περιεπάτει ἐν τῷ παραδείσῳ τοῦ ἀνδρὸς
8 αὐτῆς. * καὶ ἐθεώρουν αὐτὴν οἱ δύο πρε-
σβύτεροι καθ' ἡμέραν εἰσπορευομένην
καὶ περιπατοῦσαν. καὶ ἐγένοντο ἐν ἐπιθυ-
9 μίᾳ αὐτῆς. * καὶ διέστρεψαν τὸν ἑαυτῶν
νοῦν. καὶ ἐξέκλιναν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐ-
τῶν τοῦ μὴ βλέπειν εἰς τὸν οὐρανόν, μηδὲ
10 μνημονεύειν κριμάτων δικαίων. * καὶ ἦσαν
ἀμφότεροι κατανενυγμένοι περὶ αὐτῆς.
καὶ οὐκ ἀπήγγελλον ἀλλήλοις τὴν ὀδύ-
11 νην αὐτῶν. * ὅτι ᾐσχύνοντο ἀπαγγεῖλαι
τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν, ὅτι ἤθελον συγγενέ-
12 σθαι αὐτῇ. * καὶ παρετηροῦσαν φιλοτί-
μως καθ' ἡμέραν ὁρᾶν αὐτήν. καὶ εἶπαν
13 ἕτερος τῷ ἑτέρῳ· * πορευθῶμεν δὴ εἰς οἶ-
14 κον, ὅτι ἀρίστου ὥρα ἐστίν. * καὶ ἐξελθόντες
διεχωρίσθησαν ἀπ' ἀλλήλων, καὶ ἀνα-
κάμψαντες ἦλθον ἐπὶ τὸ αὐτό. καὶ ἀνε-
τάζοντες ἀλλήλους τὴν αἰτίαν ὡμολό-
γησαν ἀλλήλοις τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν.
καὶ τότε κοινῇ συνετάξαντο καιρὸν ὅτε αὐ-
15 τὴν δυνήσονται εὑρεῖν μόνην. * καὶ ἐγένετο
ἐν τῷ παρατηρεῖν αὐτοὺς ἡμέραν εὔθετον,
εἰσῆλθεν ἡ Σωσάννα καθὼς χθὲς καὶ
τρίτης ἡμέρας μετὰ δύο μόνων κορα-
σίων, καὶ ἐπεθύμησε λούσασθαι ἐν τῷ πα-
16 ραδείσῳ. * ὅτι καῦμα ἦν. καὶ οὐκ ἦν οὐδεὶς
ἐκεῖ, πλὴν οἱ δύο πρεσβύτεροι ἐγκε-
κρυμμένοι καὶ παρατηροῦντες αὐτήν.

Hucusque Danielẽ in Hebræico volumine legim, et cætera quæ sequũtur vsq; ad finẽ libri, de Theodotionis editione translata sunt.*

CAP. XIII.

1 ET erat vir habitãs in Baby
lone, & nomen eius Ioa-
A chim. * Et accepit vxorẽ nomi- 2
ne Susannã filiã Helchiæ pul
chrã nimis & timentẽ Deum:
3 * Parentes enim illius cùm
essent iusti erudierũt filiã suam
4 secũdũ legẽ Moysi. * Erat au-
tẽ Ioachim diues valde, & erat
ei pomeriũ vicinũ domui suæ,
& ad ipsum cõfluebãt Iudæi, eo
quòd esset honorabilior cun-
5 ctorũ. * Et constituti sunt duo
senes iudices in illo anno: de
quibus locutus est Dñs, Quia
egressa est iniquitas de Babylo-
ne à senioribus iudicibus, qui
6 videbãtur regere populũ. * Isti
frequentabãt domũ Ioachim,
& veniebant ad eũ omnes qui
7 habebãt iudicia. * Cùm autẽ
populus reuertisset per meri-
diẽ ingrediebatur Susanna, &
deambulabat in pomerio viri
8 sui. * Et videbant eam senes
quotidie ingredientẽ & deam-
bulantẽ, & exarserunt in concu-
9 piscẽtiã eius: * Et euerterunt
sensum suũ, & declinauerunt
oculos suos vt nõ viderẽt cœlũ,
neq; recordarentur iudiciorũ iu-
10 storũ. * Erãt ergo ambo vul-
B nerati amore eius, nec indica-
uerũt sibi vicissim dolorẽ suũ.
11 * Erubescebãt enim indicare
sibi cõcupiscentiã suã volentes
12 cõcubere cũ ea. * Et obserua-
bãt quotidie sollicitius videre
13 eã. Dixitq; alter ad alterũ: Ea-
mus domũ; quia hora prandij
14 est. * Et egressi recesserunt à se.
Cumq; reuertissent venerunt in
vnũ: & sciscitãtes ad inuicẽ cau-
sam, cõfessi sunt cõcupiscentiã
suã. Et tũc in cõmune statuerunt
tẽpus, quãdo eã possent inue-
15 nire solã. * Factũ est autẽ cùm
obseruarẽt diẽ aptum, ingressa
est aliquando sicut heri & nu-
diustertius cũ duab' solis puel-
lis, voluitq; lauari in pomerio,
16 * Æstus quippe erat: & nõ erat
ibi quisquã præter duos senes
absconditos, & cõtẽplantes eã.

* Dixit ergo puellis: Afferte 17
mihi oleum & smigmata, &
ostia pomœrij claudite vt la-
uer. * Et fecerunt sicut præ- 18
ceperat, clauseruntq; ostia po-
mœrij, & egressæ sunt per po-
sticũ vt afferrent quæ iusserat.
nesciebãtque senes intus esse
absconditos. * Cùm autem 19
essent egressæ puellæ, surrexe- C
runt duo senes, & accurrerunt
ad eam, & dixerunt:
* Ecce ostia pomœrij clausa 20
sunt, & nemo nos videt, & in
cõcupiscẽtia tui sumus. Quã-
obrem assentire nobis, & com
miscere nobiscum. * Quòd 21
si nolueris, dicemus contra te
testimonium, quòd fuerit tecũ
iuuenis, & ob hanc causam e-
miseris puellas à te. * Inge- 22
muit Susanna, & ait: Angustiæ
sunt mihi vndique. Si enim
hoc egero, mors mihi est; si au-
tem non egero, non effugiam
manus vestras. * Sed melius 23
est mihi absque opere incidere
in manus hominũ, quàm pec-
care in conspectu Domini.
* Et exclamauit voce magna 24
Susanna. Exclamauerunt autẽ
& senes aduersus eam. * Et cu 25
currit vnus ad ostia pomœrij,
& aperuit. * Cùm ergo au- 26
dissent clamorẽ famuli domus
in pomœrio, irruerunt per po-
sticũ, vt viderent quidnã esset.
* Postquam autem senes lo- 27
cuti sunt, erubuerunt serui ve-
hementer; quia nunquam di-
ctus fuerat sermo huiuscemo-
di de Susanna. * Et facta est 28
dies crastina. Cumque venisset
populus ad Ioachim virũ eius,
venerũt & duo presbyteri ple-
ni iniqua cogitatione aduersus
Susannam, vt interficerent eã.
* Et dixerunt coram popu- 29
lo: Mittite ad Susannam filiam D
Helchiæ, vxorem Ioachim. Et
statim miserunt.
* Et venit cum parentibus 30
& filiis & vniuersis cognatis
suis. * Porrò Susanna erat 31
delicata nimis, & pulchra fa-
cie. * At iniqui illi iusserunt 32
vt discooperiretur; erat enim
cooperta, vt vel sic satiarentur
decore eius.

* καὶ εἶπεν τοῖς κορασίοις αὐτῆς, ἐνέγ- 17
κατε δή μοι ἔλαιον καὶ σμῆγμα, καὶ τὰς
θύρας τοῦ παραδείσου κλείσατε ὅπως
λούσωμαι. * καὶ ἐποίησαν καθὼς εἶπεν, 18
καὶ ἀπέκλεισαν τὰς θύρας τοῦ παραδεί-
σου, καὶ ἐξῆλθον κατὰ τὰς πλαγίας θύ-
ρας ἐνέγκαι τὰ προστεταγμένα αὐταῖς.
καὶ οὐκ εἶδον τοὺς πρεσβυτέρους, ὅτι ἦσαν
κεκρυμμένοι. * καὶ ἐγένετο ὡς ἐξῆλθον 19
τὰ κοράσια, ἀνέστησαν οἱ δύο πρεσβύτε-
ροι καὶ ἐπέδραμον αὐτῇ, καὶ εἶπαν. * ἰδοὺ 20
αἱ θύραι τοῦ παραδείσου κέκλεινται καὶ οὐ-
δεὶς θεωρεῖ ἡμᾶς, καὶ ἐν ἐπιθυμίᾳ σου
ἐσμέν, διὸ συγκατάθου ἡμῖν. * καὶ γενοῦ 21
μεθ' ἡμῶν. εἰ δὲ μή, καταμαρτυρήσομέν
σου, ὅτι ἦν μετὰ σοῦ νεανίσκος, καὶ διὰ τοῦτο
ἐξαπέστειλας τὰ κοράσια ἀπὸ σοῦ. * καὶ 22
ἀνεστέναξε Σωσάννα καὶ εἶπεν. στενά
μοι πάντοθεν. ἐάν τε γὰρ τοῦτο πράξω, θά-
νατός μοι ἐστίν. ἐάν τε μὴ πράξω, οὐκ ἐκ-
φεύξομαι τὰς χεῖρας ὑμῶν. * αἱρετόν 23
μοι ἐστὶ μὴ πράξασαν ἐμπεσεῖν εἰς τὰς
χεῖρας ὑμῶν, ἢ ἁμαρτεῖν ἐνώπιον κυρίου.
* καὶ ἀνεβόησε φωνῇ μεγάλῃ Σωσάν- 24
να. ἐβόησαν δὲ καὶ οἱ δύο πρεσβύτεροι
κατέναντι αὐτῆς. * καὶ δραμὼν ὁ εἷς ἤνοι- 25
ξε τὰς θύρας τοῦ παραδείσου. * ὡς δὲ ἤ- 26
κουσαν τὴν κραυγὴν ἐν τῷ παραδείσῳ
οἱ ἐκ τῆς οἰκίας, εἰσεπήδησαν διὰ τῆς
πλαγίας θύρας ἰδεῖν τί τὸ συμβεβηκὸς
αὐτῇ. * ἡνίκα δὲ εἶπον οἱ πρεσβύτεροι 27
τοὺς λόγους αὐτῶν, κατῃσχύνθησαν οἱ δοῦ-
λοι σφόδρα, ὅτι πώποτε οὐκ ἐρρέθη λό-
γος τοιοῦτος περὶ Σωσάννης. * καὶ ἐγένετο 28
τῇ ἐπαύριον ὡς συνῆλθεν ὁ λαὸς πρὸς
τὸν ἄνδρα αὐτῆς Ἰωακείμ, ἦλθον οἱ δύο
πρεσβύτεροι πλήρεις τῆς ἀνόμου ἐννοίας
κατὰ Σωσάννης τοῦ θανατῶσαι αὐτήν.
* καὶ εἶπαν ἔμπροσθεν τοῦ λαοῦ· 29
ἀποστείλατε ἐπὶ Σωσάνναν θυγατέρα
Χελκίου ἥ ἐστι γυνὴ Ἰωακείμ. οἱ δὲ ἀπέ-
στειλαν. * καὶ ἦλθεν αὐτὴ καὶ οἱ γονεῖς 30
αὐτῆς καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς καὶ πάντες
οἱ συγγενεῖς αὐτῆς. * ἡ δὲ Σωσάννα ἦν 31
τρυφερὰ σφόδρα καὶ καλὴ τῷ εἴδει.
* οἱ δὲ παράνομοι ἐκέλευσαν ἀ- 32
νακαλυφθῆναι αὐτήν, ἦν γὰρ κατα-
κεκαλυμμένη, ὅπως ἐμπλησθῶσι τοῦ
κάλλους αὐτῆς.

17 * Et dixit puellis suis: Afferte
iam mihi oleum & smigma, &
ostia horti claudite vt lauer.
18 * Et fecerunt sicut dixit, &
clauserunt ostia horti, & egressæ
sunt per obliquas portas, vt af-
ferrent præcepta eis. Et non vi-
derunt seniores; quia erant ab-
sconditi.
19 * Et factum est vt egressæ sunt
puellæ, surrexerunt duo seniores,
& accurrerunt ei, & dixerunt:
20 * Ecce ostia horti clausa sunt,
& nemo videt nos; & in concu-
piscentia tui sumus; ideo concũbe
nobiscum.
21 * Et esto nobiscum. Alioquin te-
stificabimur contra te, quia erat
tecum iuuenis, & propterea emi-
sisti puellas à te.
22 * Et ingemuit Susanna, et ait:
Angustiæ mihi vndique; siue enim
hoc fecero, mors mihi est; siue nõ fe
cero, non effugiam manus vestras.
23 * Eligibilius mihi est, nõ facien-
tem incidere in manus vestras,
quã peccare in conspectu Domini.
24 * Et exclamauit voce magna Su-
sanna. Clamauerunt autẽ & duo
seniores aduersus eam.
25 * Et currens vnus aperuit por
tas horti.
26 * Vt autem audierunt clamorẽ
in horto qui ex domo, insilierũt per
obliquam portam, vt viderẽt quid
quod acciderat ei.
27 * Quando autem dixerunt se-
niores verba sua, erubuerũt serui
valde; quia vnquam non dictus
est sermo talis de Susanna.
28 * Et factum est die crastina, vt
conuenit populus ad virum eius
Ioachim, venerũt duo seniores ple
ni iniqua cogitatione contra Su-
sannam, vt interficerent eam.
29 * Et dixerunt coram populo:
Mittite ad Susannã filiã Helchiæ,
quæ est vxor Ioachim. Illi autem
30 miserunt. * Et venit ipsa &
parentes eius, & filij eius, & om-
31 nes cognati eius. * At Susanna
erat delicata valde et pulchra spe-
32 cie. * At iniqui iusserũt discoope-
riri eam, erat enim cooperta, vt sa
tiarentur pulchritudine eius.

Universidad de Deusto Biblioteca

* Flebãt autẽ qui ab ea, & om 33
nes vidẽtes eã. * Surgentes autẽ 34
duo presbyteri in medio populi po
suerunt manus super caput eius.
* Illa autẽ flens respexit in cælũ, 35
quia erat cor eius confidens in Do
mino. * Dixerũt autem seniores, 36
Deambulãtibus nobis in horto so-
lis, ingressa est hæc cum duabus an
cillis, & clausit ostia horti, & di-
misit ancillas. * Et venit ad eã 37
iuuenis qui erat absconditus, &
concubuit cum ea. * Nos autem 38
existentes in angulo horti, viden-
tes iniquitatẽ, cucurrimus ad eos.
Et videntes commixtos eos,
* Illius quidem non potuimus 39
compotes fieri, eo quòd præualuit
ipse super nos, & aperiens ostia
exiluit.
* Hanc autem apprehendentes 40
interrogamus quis erat iuuenis:
& non voluit annunciare nobis.
hæc testificamur.
* Et credidit eis multitudo, 41
quasi senioribus populi & iudici-
bus, & condemnauerunt eam vt
moreretur. * Exclamauit autẽ 42
voce magna Susanna, & dixit:
Deus æterne absconditorum co-
gnitor, qui scis omnia antequam
fiant ea. * Tu scis quia menda- 43
citer contra me testificati sunt, &
ecce morior non faciens quicquam
quorum isti malignati sunt contra
me. * Et exaudiuit Deus vocem 44
eius. * Et adducta ea vt periret, 45
suscitauit Deus Spiritũ sanctum
pueri iunioris cui nomen Daniel,
& clamauit vocemagna.
* Mũdus ego à sanguine huius. 46
* Conuersus est autẽ omnis popu 47
lus ad eũ, et dixerunt, Quis sermo
iste quẽ tu locutus es?
* Ille autẽ stans in medio eorum 48
dixit: Sic fatui filij Israel non iudi
cantes, neq; certũ cognoscentes, cõ
dẽnastis filiam Israel?
* Reuertimini ad iudiciũ, falsa 49
enim isti testificati sunt cõtra eam.
* Et reuersus est omnis populus 50
cum festinatione, & dixerunt ei
seniores, Veni sede in medio no-
strum, & annuncia nobis, quia
tibi dedit Deus honorem senio-
rum.

33 * ἔκλαιον δὲ οἱ παρ' αὐτῆς καὶ πάντες οἱ
34 εἰδότες αὐτήν. * ἀναστάντες δὲ οἱ δύο πρε-
σβύτεροι ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ ἔθηκαν τὰς
35 χεῖρας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς. * ἡ δὲ
κλαίουσα ἀνέβλεψεν εἰς τὸν οὐρανόν. ὅτι
ἦν ἡ καρδία αὐτῆς πεποιθυῖα ἐπὶ τῷ κυ-
36 ρίῳ. * εἶπαν δὲ οἱ πρεσβύτεροι. περιπα-
τούντων ἡμῶν ἐν τῷ παραδείσῳ μόνων,
εἰσῆλθεν αὕτη μετὰ δύο παιδισκῶν, καὶ ἀ-
πέκλεισεν τὰς θύρας τοῦ παραδείσου, καὶ
37 ἀπέλυσεν τὰς παιδίσκας. * καὶ ἦλθεν
πρὸς αὐτὴν νεανίσκος ὃς ἦν κεκρυμ-
μένος καὶ ἀνέπεσεν μετ' αὐτῆς.
38 * ἡμεῖς δὲ ὄντες ἐν τῇ γωνίᾳ τοῦ παρα-
δείσου ἰδόντες τὴν ἀνομίαν ἐδράμομεν
ἐπ' αὐτούς. καὶ ἰδόντες συγγινομένους αὐ-
39 τούς. * ἐκείνου μὲν οὐκ ἠδυνήθημεν ἐγκρα-
τεῖς γενέσθαι διὰ τὸ ἰσχύειν αὐτὸν ὑπὲρ ἡμᾶς
καὶ ἀνοίξαντα τὰς θύρας ἐκπεπηδηκέναι.
40 * ταύτης δὲ ἐπιλαβόμενοι ἐπερωτῶ-
μεν τίς ἦν ὁ νεανίσκος, καὶ οὐκ ἠθέλησεν
ἀπαγγεῖλαι ἡμῖν. ταῦτα μαρτυροῦμεν.
41 * καὶ ἐπίστευσεν αὐτοῖς ἡ συναγωγὴ
ὡς πρεσβυτέροις τοῦ λαοῦ καὶ κριταῖς, καὶ
κατέκριναν αὐτὴν ἀποθανεῖν.
42 * ἀνεβόησεν δὲ φωνῇ μεγάλῃ σωσάννα
καὶ εἶπεν ὁ θεὸς ὁ αἰώνιος ὁ τῶν κρυπτῶν
γνώστης ὁ εἰδὼς τὰ πάντα πρὶν γενέσεως
43 αὐτῶν. * σὺ ἐπίστασαι ὅτι ψευδῆ μου
κατεμαρτύρησαν, καὶ ἰδοὺ ἀποθνήσκω μὴ
ποιήσασα μηδὲν ὧν οὗτοι ἐπονηρεύσαντο
44 κατ' ἐμοῦ. * καὶ εἰσήκουσεν ὁ θεὸς τῆς φωνῆς
45 αὐτῆς. * καὶ ἀπαγομένης αὐτῆς ἀπολέσθαι,
ἐξήγειρεν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον παι-
δαρίου νεωτέρου ᾧ ὄνομα δανιήλ, καὶ ἐ-
46 βόησεν φωνῇ μεγάλῃ. * καθαρὸς ἐγὼ
47 ἀπὸ τοῦ αἵματος ταύτης. * ἐπέστρεψεν δὲ
πᾶς ὁ λαὸς πρὸς αὐτὸν καὶ εἶπαν τίς ὁ
λόγος οὗτος ὃν σὺ λελάληκας;
48 * ὁ δὲ στὰς ἐν μέσῳ αὐτῶν εἶπεν· οὕτως
μωροὶ υἱοὶ ἰσραὴλ οὐκ ἀνακρίναντες οὐδὲ
τὸ σαφὲς ἐπιγνῶντες κατεκρίνατε θυ-
49 γατέρα ἰσραήλ; * ἀναστρέψατε εἰς τὸ
κριτήριον, ψευδῆ γὰρ οὗτοι κατεμαρ-
50 τύρησαν αὐτῆς. * καὶ ἀνέστρεψεν πᾶς ὁ
λαὸς μετὰ σπουδῆς. καὶ εἶπον αὐτῷ οἱ
πρεσβύτεροι. δεῦρο δὴ κάθισον ἐν μέσῳ
ἡμῶν καὶ ἀπάγγειλον ἡμῖν ὅτι σοὶ δέδωκεν
ὁ θεὸς τὸ πρεσβυτέριον.

33 * Flebant igitur sui & omnes
34 qui nouerant eã. * Cõsurge-
F tes autẽ duo presbyteri in me-
dio populi, posuerunt manus
35 suas super caput eius. * Quæ
flens suspexit ad cælum. Erat
enim cor eius fiduciam habẽs
36 in Domino. * Et dixerunt
presbyteri: Cùm deambulare-
mus in pomerio soli, egressa est
hæc cũ duabus puellis, & clau-
sit ostia pomœrij, & dimisit à
37 se puellas. * Venitque ad eam
adolescens qui erat abscondi-
tus, & concubuit cum ea.
38 * Porrò nos cùm essemus in
angulo pomerij videtes iniqui-
tatẽ, cucurrimus ad eos, & vi-
dimus eos pariter commisceri.
39 * Et illum quidẽ non quiui-
mus comprehendere, quia for-
tior nobis erat: & apertis ostijs
40 exiliuit. * Hanc autem cùm
apprehendissemus, interroga-
mus quisnã esset adolescens, &
noluit indicare nobis. Huius
41 rei testes sumus. * Credidit eis
multitudo quasi senibus & iu-
dicibus populi. Et condemna-
42 uerunt eam ad mortẽ. * Excla-
G mauit autem voce magna Su-
sanna, & dixit: Deus æterne qui
absconditorũ es cognitor, qui
nosti omnia antequam fiant,
43 * Tu scis quoniã falsum te-
stimoniũ tulerunt contra me;
& ecce morior cùm nihil horum
fecerim quæ isti malitiosè com-
44 posuerũt aduersum me. * Exau-
diuit autẽ Dominus vocem eius.
45 * Cumq; duceretur ad mortẽ,
suscitauit Dñs spiritũ pueri iu-
nioris cuius nomen Daniel. Et
46 exclamauit voce magna. Mun-
dus ego sum à sanguine huius.
47 * Et cõuersus omnis populus
ad eũ dixit: Quis est iste sermo
48 quẽ tu locutus es? * Qui cùm
staret in medio eorũ ait: Sic fa-
tui filij Israel nõ iudicantes neq;
quod verum est cognoscentes,
49 cõdẽnastis filiã Israel? * Reuer-
timini ad iudiciũ: quia falsum
testimoniũ locuti sunt aduer-
50 sus eã. * Reuersus est ergo po-
pulus cũ festinatione, & dixe-
runt ei senes: Veni & sede in
medio nostrum, & indica no-
bis, quia tibi Deus dedit ho-
norem senectutis.

* Et dixit ad eos Daniel, 51
Separate illos ab inuicem
procul & dijudicabo eos.
* Cùm ergo diuisi essent 52
alter ab altero, vocauit
vnũ de eis & dixit ad eũ,
Inueterate dierum malo-
rum, nunc venerunt pec-
cata tua quæ operabaris
prius, * Iudicans iudicia 53
iniusta, innocentes oppri-
mens, & dimittẽs noxios,
dicente Dño, Innocentem
& iustum non interficies.
* Nunc ergo si vidisti eã, 54
dic sub qua arbore videris
eos colloquẽtes sibi. Qui
ait, Sub schino. * Dixit aũt 55
Daniel, Rectè mentitus es
in caput tuum. Ecce enim
angelus Dei accepta sen-
tẽtia ab eo scindet te me-
diũ. * Et amoto eo iussit 56
venire aliũ, & dixit ei: Se-
men Chanaan & non Iu-
da, species decepit te, &
concupiscentia subuertit
cor tuũ. * Sic faciebatis fi- 57
liabus Israel, & illę timen-
tes loquebãtur vobis, sed
nõ filia Iuda sustinuit ini-
quitatem vestram. * Nunc 58
ergo dic mihi sub qua ar-
bore comprehenderis eos
loquentes sibi. Qui ait,
Sub prino. * Dixit aũt ei 59
Daniel, Rectè mẽtitus es
& tu in caput tuum. Ma-
net enim angelus Dei gla
diũ habẽs vt secet te me-
dium & interficiat vos.
* Exclamauit itaque om- 60
nis cœtus voce magna, &
benedixerũt Deum qui sal
uat sperantes in se. * Et 61
consurrexerunt aduersus
duos presbyteros. Conui-
cerat enim eos Daniel ex
ore suo falsum dixisse te-
stimoniũ. * Feceruntq; eis 62
sicut malè egerant aduer-
sus proximũ, vt facerẽt se-
cũdum legẽ Moysi, & in-
terfecerũt eos. Et saluatus
est sanguis innoxius in die
illa. * Helchias aũt & vxor 63
eius laudauerunt Deũ pro
filia sua Susanna cum Ioa
chim marito eius, & co-
gnatis omnibus, quia non
est inuẽta in ea res turpis.

* καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς δανιήλ· 51
διαχωρίσατε αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων
μακρὰν καὶ ἀνακρινῶ αὐτούς.
* ὡς δὲ διεχωρίσθησαν εἷς ἀπὸ τοῦ 52
ἑνός, ἐκάλεσεν τὸν ἕνα αὐτῶν, καὶ εἶ-
πεν αὐτῷ· πεπαλαιωμένε ἡμερῶν κα
κῶν, νῦν ἥκασιν αἱ ἁμαρτίαι σου ἃς ἐ-
ποίεις τὸ πρότερον. * κρίνων κρίσεις 53
ἀδίκους, καὶ τοὺς μὲν ἀθῴους κατακρί-
νων· ἀπολύων δὲ τοὺς αἰτίους, λέγοντος
τοῦ κυρίου ἀθῷον καὶ δίκαιον οὐκ ἀποκτε-
νεῖς. * νῦν οὖν ταύτην εἴπερ εἶδες, εἰπὸν 54
ὑπὸ τί δένδρον εἶδες αὐτοὺς ὁμιλοῦν-
τας ἀλλήλοις. * ὁ δὲ εἶπεν, ὑπὸ σχῖνον. 55
εἶπεν δὲ δανιήλ, ὀρθῶς ἔψευσαι εἰς τὴν
σεαυτοῦ κεφαλήν, ἤδη γὰρ ἄγγελος τοῦ
θεοῦ λαβὼν φάσιν παρὰ τοῦ θεοῦ σχίσει σε
μέσον. * καὶ μεταστήσας αὐτὸν ἐκέλευ- 56
σεν προσαγαγεῖν τὸν ἕτερον, καὶ εἶπεν
αὐτῷ, σπέρμα χαναὰν καὶ οὐκ ἰούδα
τὸ κάλλος ἐξηπάτησέν σε καὶ ἡ ἐπι-
θυμία διέστρεψε τὴν καρδίαν σου.
* οὕτως ἐποιεῖτε θυγατράσιν ἰσ- 57
ραήλ, κἀκεῖναι φοβούμεναι ὡμίλουν
ὑμῖν· ἀλλ' οὐ θυγάτηρ ἰούδα ὑπέμει-
νεν τὴν ἀνομίαν ὑμῶν.
* νῦν οὖν λέγε μοι ὑπὸ τί δέν- 58
δρον κατέλαβες αὐτοὺς ὁμιλοῦντας
ἀλλήλοις· ὁ δὲ εἶπεν, ὑπὸ πρῖνον.
* εἶπεν δὲ αὐτῷ δανιήλ, ὀρθῶς ἔψευ- 59
σαι καὶ σὺ εἰς τὴν σεαυτοῦ κεφαλήν,
μένει γὰρ ὁ ἄγγελος τοῦ θεοῦ τὴν ῥομ-
φαίαν ἔχων πρίσαι σε μέσον, ὅπως
ἐξολοθρεύσῃ ὑμᾶς.
* καὶ ἀνεβόησεν πᾶσα ἡ συνα- 60
γωγὴ φωνῇ μεγάλῃ καὶ ηὐλόγησαν
τῷ θεῷ τῷ σῴζοντι τοὺς ἐλπίζοντας
ἐπ' αὐτόν. * καὶ ἀνέστησαν ἐπὶ τοὺς δύο 61
πρεσβυτέρους, ὅτι συνέστησεν αὐτοὺς
δανιὴλ ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν ψευδο-
μαρτυρήσαντας. * καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς 62
ὃν τρόπον ἐπονηρεύσαντο τῷ πλησίον
ποιῆσαι κατὰ τὸν νόμον μωυσῆ, καὶ ἀπέκ-
τειναν αὐτούς, καὶ ἐσώθη αἷμα ἀναίτιον
ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. * χελκίας δὲ καὶ ἡ 63
γυνὴ αὐτοῦ ᾔνεσαν τὸν θεὸν περὶ τῆς
θυγατρὸς αὐτῶν σωσάννης μετὰ ἰωα
κεὶμ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς καὶ τῶν συγ-
γενῶν πάντων, ὅτι οὐχ εὑρέθη ἐν αὐ-
τῇ ἄσχημον πρᾶγμα.

51 * Et dixit ad eos Daniel,
Separate illos ab inuicẽ pro-
52 cul, & dijudicabo eos. * Vt
autem separati sunt vnus ab
vno, vocauit vnum eorum,
& dixit ei, Inueterate die-
rum malorũ, nunc venerunt
peccata tua quæ faciebas
53 prius, * Iudicans iudicia in-
iusta, & quidem innocentes
condemnans; dimittens autẽ
noxios, dicẽte Domino: Inno
centẽ et iustũ non interficies.
54 * Nunc ergo hanc si vidisti,
dic sub qua arbore vidisti eos
55 conuersantes adinuicem. * At
ille dixit, Sub schino. dixit
aũt Daniel, Rectè mentitus
es in tuũ caput, iam enim an-
gelus Dei accipiens sententiã
56 à Deo scindet te mediũ. * Et
amouens eum iussit adducere
alterum, & dixit ei, Semen
Chanaan & non Iuda, pul-
chritudo decepit te, & con-
cupiscentia peruertit cor tuũ.
57 * Sic faciebatis filiabus Is-
rael, & illæ timentes conuer-
sabantur vobis. sed non filia
Iuda sustinuit iniquitatẽ ve
58 stram. * Nunc ergo dic mihi
sub qua arbore deprehendisti
eos conuersantes adinuicem.
59 ille aũt dixit, sub prino. * Di-
xit aũt ei Daniel, Rectè men
titus es & tu in tuum caput;
manet enim angelus Dei gla-
dium habens vt secet te me-
dium, vt interficiat vos.
60 * Et exclamauit omnis sy-
nagoga voce magna, & be-
nedixerunt Deo qui saluat
61 sperantes in eum. * Et sur-
rexerunt in duos seniores,
quia constituerat eos Daniel
ex ore suo falsum testimoniũ
62 dixisse. * Et fecerunt eis
sicut malignati sunt proximo
vt facerent secundùm legem
Moysi, & interfecerunt eos,
& saluatus est sanguis inno-
63 xius in die illa. * Helchias
aũt & vxor eius laudauerũt
Deũ super filia sua Susanna
cum Ioachim viro suo & co-
gnatis omnibus, quia non est
inuenta in ea turpis res.

Universidad de Deusto
Biblioteca

64 ‡ Et Daniel factus est magnus in conspectu populi à die illa & vltrà. ‡ Et rex Astyages appositus est ad patres suos, & accepit Cyrus Perses regnum eius.

CAP. XIIII.

1 ET erat Daniel conuiua regis & gloriosus super omnes amicos eius.

2 ‡ Et erat idolum Babyloniis cui nomen Bel, & impendebantur in illud singulis diebus similæ artabæ duodecim, & oues quadraginta, & vini metretæ sex. ‡ Et rex colebat illud, & 3 ibat per singulos dies adorare illud; Daniel autem adorabat Deum suum. Et dixit illi rex, Quare non adoras Bel?

4 ‡ Ille autem dixit, Quia non colo idola manufacta, sed viuentem Deum qui creauit cælum & terram, & habentem omnis carnis potestatem. ‡ Et di- 5 xit illi rex; Non videtur tibi Bel esse viuens Deus? an non vides quanta comedit per singulos dies? ‡ Et ait Daniel ri- 6 dens, Ne erres rex, iste enim intrinsecus quidem est lutum, extrinsecus autē æs, & non comedit neque bibit aliquando.

7 ‡ Et iratus rex, vocauit sacerdotes eius, & ait illis, Nisi dixeritis mihi, quis comedens impensam hanc, moriemini.

8 ‡ Si autem ostenderitis quia Bel comedit ea, morietur Daniel, quia blasphemauit in Bel. & dixit Daniel regi, Fiat secundùm verbum tuum.

9 ‡ Et erant sacerdotes Bel septuaginta sine mulieribus, & filijs, & venit rex cum Daniel in domum Bel.

10 ‡ Et dixerūt sacerdotes, Ecce nos recedimus foras, tu autem rex appone escas, & vinū miscens pone, et claude ostium, & signa in anulo tuo.

11 ‡ Et veniens manè, si non inueneris omnia comesta à Bel, moriemur, vel Daniel qui mentitus est aduersum nos.

64 ‡ Daniel autem factus est magnus in cōspectu populi à die illa & deinceps.

65 ‡ Et rex Asthyages appositus est ad patres suos, & suscepit Cyrus Perses regnum eius.

CAP. XIIII.

1 ERat autem Daniel conuiua regis & honoratus super omnes amicos eius.

2 ‡ Erat quoq; idolum quod Babylonios nomine Bel, & impēdebātur in eo per dies singulos similæ artabæ duodecim, & oues quadraginta, 3 vinij; amphoræ sex. ‡ Rex quoq; colebat eum, & ibat per singulos dies adorare eum: porrò Daniel adorabat Deum suum. Dixitq; ei rex, Quare non adoras Bel? ‡ Qui respondens, ait ei: Quia non colo idola manufacta, sed viuētem Deum qui creauit cælum & terram & habet potestatem omnis carnis.

5 ‡ Et dixit rex ad eum, Non videtur tibi Bel viuere? An non vides quanta comedat & bibat quotidie?

6 ‡ Et ait Daniel arridens: Ne erres rex. Iste est enim intus lutеus, foris aēreus, & neque comedit aliquando.

7 ‡ Et iratus rex vocauit sacerdotes eius, & ait eis: Nisi dixeritis mihi quis est iste qui comedat impensas istas, moriemini. 8 ‡ Si autem ostenderitis quoniam Bel comedat hæc, morietur Daniel, quia blasphemauit in eum. Et dixit Daniel regi: Fiat secundùm verbum tuum.

9 ‡ Erant autē sacerdotes Bel septuaginta exceptis uxoribus & paruulis & filijs. Et venit rex cum Daniele in templum Belis.

10 ‡ Et dixerūt sacerdotes Belis: Ecce nos egrediemur foras, & tu rex pone cibos & vinum misce, & claude ostium, & signa anulo tuo.

11 ‡ Et cùm ingressus fueris manè nisi inueneris omnia comesta à Bel, morieris, vel Daniel qui mentitus est aduersum nos.

12 ‡ Confidebant autē quia fecerant sub mensa absconditum introitum, & per illum ingrediebantur semper & deuorabant ea. 13 ‡ Factum est igitur postquam egressi sunt illi, & rex posuit cibos ante Bel, præcepit Daniel pueris suis & attulerunt cinerem, & cribrauit per totū templum coram rege, & egressi clauserunt ostium, & lignantes anulo regis abierunt. 14 ‡ Sacerdotes autem ingressi sunt nocte iuxta cōsuetudinem suam & vxores & filij eorum, & comederūt omnia & biberunt. 15 ‡ Surrexit autem rex primo diluculo, & Daniel cum eo.

16 ‡ Et ait rex: Salua ne sunt signacula Daniel? Qui respō dit, Salua rex. 17 ‡ Statimque cùm aperuisset ostiū, intuitus rex mensam exclamauit voce magna: Magnus es Bel & nō est apud te dolus quisquam. 18 ‡ Et risit Daniel. Et tenuit regē ne ingrederetur intrò, & dixit: Ecce pauimētum, animaduerte cuius vestigia sunt hæc. 19 ‡ Et dixit rex: Video vestigia virorum & mulierum & infantium.

20 ‡ Et iratus est rex. Tunc apprehendit rex sacerdotes & vxores & filios eorum, & ostenderunt ei absconditа 21 osliola p quę ingrediebātur, & consumebant quæ erant super mensam. 22 ‡ Occidit ergo illos rex, & tradidit Bel in potestatem Danielis, qui subuertit eū & templū eius.

22 ‡ ET ERAT draco magnus in loco illo, & colebant eum Babylonij. 23 ‡ Et dixit rex Danieli: Ecce nunc non potes dicere, quia iste nō sit Deus viuens. Adora ergo eum.

24 ‡ Dixitq; Daniel regi: Dominum Deum meum adoro, quia ipse est Deus viuēs. 25 Iste autem non est Deus viuens.

25 ‡ Tu autē rex da mihi potestatem & interficiam draconem absque gladio & fuste. Et ait rex: Do tibi.

12 ‡ αὐτοὶ δὲ κατεφρόνουν ὅτι πεποιήκεσαν ὑπὸ τὴν τράπεζαν κεκρυμμένον εἴσοδον καὶ δι' αὐτῆς εἰσεπορεύοντο καὶ ἐδαπάνων αὐτά.

13 ‡ καὶ ἐγένετο ὡς ἐξῆλθοσαν ἐκεῖνοι, ὁ βασιλεὺς παρέθηκεν τὰ βρώματα τῷ Βήλ, καὶ ἐπέταξεν Δανιὴλ τοῖς παιδαρίοις αὐτοῦ, ἤνεγκαν τέφραν καὶ ἐκαθέτρωσαν ὅλον τὸν ναὸν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως· καὶ ἐξελθόντες ἔκλεισαν τὰς θύρας, ἐσφράγισαν ἐν τῷ δακτυλίῳ τοῦ βασιλέως καὶ ἀπῆλθον. 14 ‡ οἱ δὲ ἱερεῖς εἰσῆλθον τὴν νύκτα κατὰ τὸ ἔθος αὐτῶν, καὶ αἱ γυναῖκες καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν, καὶ κατέφαγον πάντα, καὶ ἐξῆλθον.

15 ‡ ὤρθρισεν ὁ βασιλεὺς τὸ πρωΐ καὶ ὁ Δανιὴλ μετ' αὐτοῦ. 16 ‡ εἶπεν ὁ βασιλεύς, σῶοι αἱ σφραγῖδες Δανιήλ. ὁ δὲ εἶπεν, σῶοι βασιλεῦ. 17 ‡ καὶ ἐγένετο ἅμα τῷ διοίξαι τὰς θύρας ἐπιβλέψας ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὴν τράπεζαν ἐβόησεν φωνῇ μεγάλῃ· μέγας εἶ Βήλ, καὶ οὐκ ἔστιν παρὰ σοὶ δόλος οὐδείς.

18 ‡ καὶ ἐγέλασεν Δανιὴλ καὶ συνέσχεν τὸν βασιλέα τοῦ μὴ εἰσελθεῖν αὐτὸν ἔσω· καὶ εἶπεν, ἰδὲ τὸ ἔδαφος καὶ γνῶθι τίνος τὰ ἴχνη ταῦτα. 19 ‡ εἶπεν ὁ βασιλεύς· ὁρῶ τὰ ἴχνη ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν καὶ παιδίων. 20 ‡ ὠργίσθη ὁ βασιλεύς, στρέλαβεν τοὺς ἱερεῖς, καὶ τὰς γυναῖκας, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν, καὶ ἔδειξαν αὐτῷ τὰς κρυπτὰς θυρίδας δι' ὧν εἰσεπορεύοντο, καὶ κατεδαπάνων τὰ ἐπὶ τῆς τραπέζης. 21 ‡ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτοὺς ὁ βασιλεύς, καὶ ἔδωκεν τὸν Βὴλ ἐξούσιον Δανιὴλ, καὶ κατέστρεψεν αὐτὸν καὶ τὸν ναὸν αὐτοῦ.

22 ‡ Καὶ ἦν δράκων μέγας ἐν τῷ τόπῳ, καὶ ἐσέβοντο αὐτὸν οἱ Βαβυλώνιοι.

23 ‡ καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ Δανιήλ, μὴ καὶ τοῦτον ἐρεῖς ὅτι χαλκοῦς ἐστιν; ἰδοὺ ζῇ καὶ ἐσθίει, καὶ πίνει· δύνασαι εἰπεῖν ὅτι οὐκ ἔστιν θεὸς ζῶν, καὶ προσκύνησον αὐτόν. 24 ‡ καὶ εἶπεν Δανιὴλ· κυρίῳ τῷ θεῷ μου προσκυνήσω, ὅτι οὗτός ἐστιν θεὸς ζῶν. 25 ‡ σὺ δὲ βασιλεῦ δός μοι ἐξουσίαν, καὶ ἀποκτενῶ τὸν δράκοντα ἄνευ μαχαίρας, καὶ ῥάβδου. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, δίδωμί σοι.

12 ‡ Ipsi autem despiciebant, quia fecerant sub mensa absconditum introitum & per ipsam ingrediebantur semper & de- 13 struebant ea. ‡ Et factum est vt egressi sunt illi, & rex apposuit eis ea Bel, & præcepit Daniel pueris suis, & attulerunt cinerem, & strauerunt totum templum in conspectu regis, & exeuntes clauserunt portas & signauerunt in anulo regis & 14 abierunt. ‡ At sacerdotes ingressi sunt nocte secundùm consuetudinem suam, & vxores, & filij eorum, & comederunt omnia, & egressi sunt.

15 ‡ Et manicauit rex manè, et 16 Daniel cū eo. ‡ Et ait rex, Salua signacula Daniel? ille autem 17 dixit, Salua rex. ‡ Et factū est statim cùm aperuisset portas, inspiciens rex in mensam clamauit voce magna: Magnus es Bel, & non est apud te dolus 18 quisquam. ‡ Et risit Daniel, & tenuit regem ne ingrederetur ipse intrò: & dixit, Vide pauimentum, & cognosce cuius vestigia hæc.

19 ‡ Et dixit rex, Video vestigia virorum & mulierum, et infantium.

20 ‡ Et iratus rex tunc, apprehendit sacerdotes & vxores, & filios eorum: & ostenderunt ei abscondita ostiola per quæ ingrediebantur & consumebant quæ in mensa.

21 ‡ Et occidit illos rex, & dedit Bel abietēum Danieli, & subuertit eum & tēplum eius.

22 ‡ ET ERAT draco magnus in loco, & colebant eū Babylonij.

23 ‡ Et dixit rex Danieli, Nunquid & hunc dices, quia æreus est? Ecce viuit & comedit, & bibit, non potes dicere quia non est iste Deus viuens: & adora 24 eum. ‡ Et dixit Daniel, Dominum Deum meū adorabo, quia iste est Deus viuens.

25 ‡ Tu autem rex da mihi potestatem, & interficiam draconem absque gladio & virga. & dixit rex, Do tibi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

26 ‡ Et accepit Daniel picē & adipē & pilos, & coxit in idipsum & fecit massas, et dedit in os draconis, & diruptus est draco, et dixit: Ecce culturæ vestræ. 27 ‡ Et factum est vt audierunt Babylonij, indignati sunt valde, & conuersi sunt in regē, & dixerunt: Iudæus factꝰ est rex: Bel destruxit, et draconem interfecit & sacerdotes occidit. 28 ‡ Et dixerunt vehementes ad regē: Trade nobis Danielem, alioquin interficiemus te & domū tuam. 29 ‡ Et vidit rex quia vrgent eum vehementer: & coactus tradidit eis Danielē. 30 ‡ Illi autem miserunt eum in lacum leonū: & fuit ibi diebus sex. 31 ‡ Erant autem in lacu septem leones, et dabātur eis in die duo corpora et duæ oues. tunc autem non data sunt eis, vt deuorarent Danielem. 32 ‡ Habacuc propheta erat in Iudæa, et ipse coxit pulmentum & contriuit panes in peluim, & ibat in campum ferre messoribus. 33 ‡ Et dixit angelus Domini Abacuc: Affer prandium, quod habes, in Babylonem, Danieli in lacū leonū. 34 ‡ Et dixit Abacuc: Domine, Babylonē non vidi, & lacum non scio vbi est.

35 ‡ Et apprehendit angelus Dñi vertice eius; & portans coma capitis eius, posuit illum in Babylonē super lacum impetu spiritus sui.

36 ‡ Et clamauit Abacuc, dicens: Daniel Daniel, accipe prandium quod misit tibi Deus. 37 ‡ Et dixit Daniel, Recordatus es enim mei Deus, et nō dereliquisti exquirentes te. 38 ‡ Et surgēs Daniel comedit: at angelus Dei restituit Abacuc cōfestim in locū suū. 39 ‡ At rex venit die septima vt lugeret Daniel, et venit ad lacū & introspexit, & ecce Daniel sedens. 40 ‡ Et exclamans rex voce magna, dixit: Magnus es Dñe Deus Danielis, et nō est alius præter te: & extraxit eū. 41 ‡ At auctores perditionis eius immisit in lacū, et deuorati sūt statim corā eo.

26 ‡ Τὸν ἔλαβεν δανιὴλ πίσαν, καὶ στέαρ, καὶ τείχας, καὶ ἔψησεν ὅπῃ τὸ αὐτὸ, καὶ ἐποίησεν μάζας, καὶ ἔδωκεν εἰς τὸ στόμα τοῦ δράκοντος, καὶ διερράγη ὁ δράκων, καὶ εἶπεν· ἴδε τὰ σεβάσματα ὑμῶν. 27 ‡ Καὶ ἐχύθη ὡς ἤκουσαν οἱ Βαβυλώνιοι ἰσχυρὰ νάλιηναν λίαν, καὶ σὺν ἐς ἐφόνευσαν ἐπὶ τὸν βασιλέα, καὶ εἶπον· ἰουδαῖος γέγονεν ὁ βασιλεὺς· τὸν βὴλ κατέστρεψεν, καὶ τὸν δράκοντα ἀπέκτεινεν, καὶ τοὺς ἱερεῖς κατέσφαξεν. 28 ‡ Καὶ εἶπαν ἐλθόντες πρὸς τὸν βασιλέα· παράδος ἡμῖν τὸν δανιὴλ· εἰδὲ μὴ ἀποκτενοῦμέν σε, καὶ τὸν οἶκόν σου. 29 ‡ Καὶ εἶδεν ὁ βασιλεὺς ὅτι ἐπείγουσιν αὐτὸν σφόδρα· καὶ διὰ ταῦτα παρέδωκεν αὐτοῖς τὸν δανιὴλ. 30 ‡ οἱ δὲ ἔβαλον αὐτὸν εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων, καὶ ἦν ἐκεῖ ἡμέρας ἓξ. 31 ‡ ἦσαν δὲ ἐν τῷ λάκκῳ ἐπτὰ λέοντες, καὶ ἐδίδοτο αὐτοῖς τὴν ἡμέραν δύο σώματα, καὶ δύο πρόβατα· τότε δὲ οὐκ ἐδόθη αὐτοῖς ἵνα καταφάγωσιν τὸν δανιήλ. 32 ‡ Καὶ ἀμβακὰμ ὁ προφήτης ἦν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, καὶ αὐτὸς ἔψησεν ἔψεμα, καὶ ἐνέρυψεν ἄρτους εἰς σκάφην, καὶ ἐπορεύετο εἰς τὸ πεδίον ἀπενέγκαι τοῖς θερισταῖς. 33 καὶ εἶπεν ἄγγελος κυρίου τῷ ἀμβακάμ, ἀπένεγκον τὸ ἄριστον ὃ ἔχεις εἰς Βαβυλῶνα τῷ δανιὴλ εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων. 34 ‡ Καὶ εἶπεν ἀμβακάμ, κύριε βαβυλῶνα οὐκ ἑώρακα, καὶ τὸν λάκκον οὐγινώσκω ποῦ ἐστιν. 35 καὶ ἐπελάβετο ὁ ἄγγελος κυρίου τοῦ κορυφῆς αὐτοῦ, καὶ βαστάσας τῇ κόμῃ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, ἔθηκεν αὐτὸν εἰς βαβυλῶνα ἐπὶ τῷ ὠῷ τῷ λάκκῳ ἐν τῷ ῥοίζῳ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ. 36 ‡ Καὶ ἐβόησεν ἀμβακάμ, λέγων· δανιὴλ δανιὴλ λάβε τὸ ἄριστον ὃ ἀπέστειλέν σοι ὁ θεός. 37 ‡ Καὶ εἶπεν δανιὴλ, ἐμνήσθης γάρ μου ὁ θεός, καὶ οὐκ ἐγκατέλειπες τοὺς ἐκζητοῦντάς σε. 38 ‡ Καὶ ἀνέστας δανιὴλ ἔφαγεν· ὁ δὲ ἄγγελος τοῦ θεοῦ ἀπεκατέστησεν τὸν ἀμβακὰμ παραχρῆμα ἐπὶ τὸν τόπον αὐτοῦ. 39 ‡ Καὶ ὁ βασιλεὺς ἦλθεν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ πενθῆσαι τὸν δανιήλ, καὶ ἦλθεν ἐπὶ τὸν λάκκον καὶ ἐνέβλεψεν, καὶ ἰδοὺ δανιὴλ καθήμενος. 40 καὶ ἀνακράξας ὁ βασιλεὺς φωνῇ μεγάλῃ, εἶπεν· μέγας εἶ κύριε ὁ θεὸς τοῦ δανιὴλ· καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν σοῦ, καὶ ἐξέσπασεν αὐτόν. 41 ‡ Καὶ τοὺς αἰτίους τῆς ἀπωλείας αὐτοῦ ἐνέβαλεν εἰς τὸν λάκκον, καὶ κατεβρώθησαν παραχρῆμα ἐνώπιον αὐτοῦ.

FINIS DANIELIS PROPHETAE.

26 ‡ Tulit ergo Daniel picē & adipē, & pilos, & coxit pariter, fecitque massas, & dedit in os draconis, & diruptus est draco. Et dixit Daniel, Ecce quæ colebatis. 27 ‡ Quod cùm audissent Babylonij indignati sunt vehementer, & cōgregati aduersum regē, dixerunt, Iudæus factus est rex: Bel destruxit, draconē interfecit, & sacerdotes occidit. 28 ‡ Et dixerunt cùm venissent ad regem, Trade nobis Danielē, alioquin interficiemus te & domū tuam. 29 ‡ Vidit ergo rex quòd irruerent in eū vehementer, & necessitate coactus tradidit eis Danielē. 30 ‡ Qui miserunt eum in lacū leonum, & fuit ibi diebus sex. 31 ‡ Erant autem lacu erāt leones septem, & dabantur eis duo corpora quotidie & duæ oues; & nunc non data sunt eis, vt deuorarent Danielē. 32 ‡ Erat autē Abacuc propheta in Iudæa, & ipse coxerat pulmentū, & intriuerat panes in alueolo, & ibat in campum vt ferret messoribus. 33 ‡ Et dixit angelus Dñi ad Abacuc: Fer prandium quod habes in Babylonem Danieli, qui est in lacu leonum. 34 ‡ Et dixit Abacuc: Dñe Babylonem non vidi, & lacum nescio. 35 ‡ Et apprehendit eum angelus Dñi in vertice eius, & portauit eum capillo capitis sui, posuitque eum in Babylonem super lacum in impetu spiritus sui. 36 ‡ Et clamauit Abacuc, dicēs: Daniel Daniel, tolle prandium quod misit tibi Deus. 37 ‡ Et ait Daniel, Recordatus es mei Deus, et non derelinquisti diligētes te. 38 ‡ Et surgens Daniel comedit: porrò angelus Dñi restituit Abacuc confestim in loco suo. 39 ‡ Et factum est ergo rex die septimo vt lugeret Danielem, & veniens ad lacum & introspexit, & ecce Daniel sedens in medio leonum. 40 ‡ Et exclamauit voce magna, dicens: Magnus es Dñe Deus Danielis. Et extraxit eū de lacu leonū. 41 ‡ Porrò illos qui fuerāt causa perditionis eius causa fuerat, misit in lacū, & deuorati sunt in momento coram eo.

PROLOGVS IN LIBRVM DVODECIM PROPHETARVM.

NOn idem ordo est duodecim prophetarum apud Hebræos qui est apud nos. Vnde secundùm id quod ibi legitur, hîc quoq; dispositi sunt. Osee commaticus est, & quasi per sententias loquēs. Iohel planus in principijs, in fine obscurior, & vsque ad Malachiam, habent singuli proprietates suas, quem Esdram scribam legisque doctorem Hebræi autumant. Et quia longum est nunc de omnibus dicere, hoc tantùm vos ô Paula & Eustochium admonitas scire volo, vnum librum esse duodecim prophetarum; & Osee synchronon Esaiæ, Malachiam verò Aggæi & Zachariæ fuisse temporibus. In quibus autem tempus non præfertur in titulo, sub illis eos regibus prophetasse, sub quibus & hi qui ante eos habent titulos, prophetauerunt.

ALIVS PROLOGVS.

REgulæ sunt hæ sub quibus significationibus nominum, ad quas tribus per prophetas sermo Domini dirigatur. Quotiescunque ad decem tribus tenditur prophetia, sub his nominibus designatur, id est Ephraim, Samaria, Israel, Ioseph, Iezrahel, Bethel, Bethauen, & interdum Iacob. Quando autem ad duas loquitur tribus, sub his nominibus sermo profertur, id est Iuda, Hierusalem, Beniamin, domus Dauid, & interdum Iacob. Aliquoties Israel ad totas duodecim tribus refertur. Duplex est apud Hebræos sententia de his quatuor versibus, qui in capite sunt prænotati. Plerique enim dicunt quòd ab Esdra scriba in omnibus prophetis sic fuerit titulatum, vt præscripto vniuscuiusque nomine prophetia cuius sit sequens, noscatur. Ipse est autem Esdras qui vltimus prophetarum Malachiæ nomine scribitur. Alij verò dicūt quòd ab ipsis prophetis per spiritum sanctum, vt cætera, sunt conscripta.

PROLOGVS IN LIBRVM OSEÆ PROPHETÆ.

TEmporibus *Oziæ & Ioathæ, Achaz & Ezechiæ regum Iuda, & Hieroboam filij Ioas regis, Osee filius Beeri ad prophetiam dicendam, spiritu sancto repletus est. De memorato itaque numero regum, Achaz rex Iuda, & Hieroboam rex Israel, Dominum derelinquentes, vt historiæ Regū & Paralipomenon indicant: etiam Israel idololatriæ crimen imperio ac potestate sua admittere coegerunt. Propter quod Deus ad Osee hæc locutus est, dicens: Accipe tibi vxorem fornicariam siue fornicationum, & fac filios fornicationis. Fornicariam itaque, non elocati corporis meretricem, sed gentilem Deum ignorantem, appellat; quæ Dei creatoris sui amore cōtempto, simulachrorū se subiecit desideriis. Sed cùm Dei præcepto propheta in hac re paruisset, conceptū ex ea filiū, Iezrahel præcepit nominare; Deo pollicente post breue tempus sanguinem Iezrael in domo Iehu vindicare. Cuius promissionis hæc causa est, Iehu per Heliseum in regem inunctus ad defendendum sanguinem Naboth ciuis Iezrahel, quæ tunc temporis metropolis erat, quem Iezabel Achab regis Israel vxor interemerat, sicut Regum historia exponit: is cùm grauiter iuxta diuinum præceptum vindicandi sanguinis causa, in omnem memorati domum desæuisset, hoc peracto Dominum dereliquisse imunitur; cuius pronepote Hieroboam, qui lectione comprehensus est, originis suæ facta imitante, ac contra Dei præcepta, & religionem cum populo Israel agente, sanguis Naboth, qui in loco certè Iezrahel fuerat profusus, in domo Iehu patris memorati Hieroboæ pro peccato redundaturus significatur. Hinc factum est vt ira Dei in populo Israel per denunciationem prophetæ processura diceretur. domui autem Iudæ misericordia lectione comprehensa, ob hoc promissa est, quia Ezechias rex Iuda filius Achaz sublatis idolis, quæ tam pater eius quàm cæteri reges consecrauerant, templum Dei purgasse & purificasse monstratur.*

ARGVMENTVM IN EVNDEM.

OSEE crebrò nominat Ephraim, Samariam, Ioseph, Iezrahel, & vxorem fornicariam, & fornicationis filios, & adulteram cubiculo clausam mariti multo tempore sedere viduam; & sub veste lugubri viri ad se reditum præstolari.

Universidad de Deusto
Biblioteca

א

1 דְּבַר־יְהוָה אֲשֶׁר הָיָה אֶל־הוֹשֵׁעַ
בֶּן־בְּאֵרִי בִּימֵי עֻזִּיָּה יוֹתָם אָחָז
יְחִזְקִיָּה מַלְכֵי יְהוּדָה וּבִימֵי
יָרָבְעָם בֶּן־יוֹאָשׁ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל׃
2 תְּחִלַּת דִּבֶּר־יְהוָה בְּהוֹשֵׁעַ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־
הוֹשֵׁעַ לֵךְ קַח־לְךָ אֵשֶׁת זְנוּנִים וְיַלְדֵי זְנוּנִים כִּי־
זָנֹה תִּזְנֶה הָאָרֶץ מֵאַחֲרֵי יְהוָה׃
3 וַיֵּלֶךְ וַיִּקַּח אֶת־גֹּמֶר בַּת־דִּבְלָיִם וַתַּהַר
וַתֵּלֶד־לוֹ בֵּן׃
4 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו קְרָא שְׁמוֹ יִזְרְעֶאל כִּי־עוֹד
מְעַט וּפָקַדְתִּי אֶת־דְּמֵי יִזְרְעֶאל עַל־בֵּית יֵהוּא
וְהִשְׁבַּתִּי מַמְלְכוּת בֵּית יִשְׂרָאֵל׃
5 וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא וְשָׁבַרְתִּי אֶת־קֶשֶׁת יִשְׂרְאֵל
בְּעֵמֶק יִזְרְעֶאל׃
6 וַתַּהַר עוֹד וַתֵּלֶד בַּת וַיֹּאמֶר לוֹ קְרָא שְׁמָהּ לֹא
רֻחָמָה כִּי לֹא אוֹסִיף עוֹד אֲרַחֵם אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל
כִּי־נָשֹׂא אֶשָּׂא לָהֶם׃
7 וְאֶת־בֵּית יְהוּדָה אֲרַחֵם וְהוֹשַׁעְתִּים בַּיהוָה
אֱלֹהֵיהֶם וְלֹא אוֹשִׁיעֵם בְּקֶשֶׁת וּבְחֶרֶב וּבְמִלְחָמָה
בְּסוּסִים וּבְפָרָשִׁים׃
8 וַתִּגְמֹל אֶת־לֹא רֻחָמָה וַתַּהַר וַתֵּלֶד בֵּן׃
9 וַיֹּאמֶר קְרָא שְׁמוֹ לֹא עַמִּי כִּי אַתֶּם לֹא עַמִּי
וְאָנֹכִי לֹא־אֶהְיֶה לָכֶם׃
10 וְהָיָה מִסְפַּר בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל כְּחוֹל הַיָּם
אֲשֶׁר לֹא־יִמַּד וְלֹא יִסָּפֵר וְהָיָה בִּמְקוֹם אֲשֶׁר־
יֵאָמֵר לָהֶם לֹא־עַמִּי אַתֶּם יֵאָמֵר לָהֶם בְּנֵי
אֵל־חָי׃

LIBER OSEÆ PROPHETAE.

CAP. I.

A 1 VErbum Domini quod factum eſt ad Oſee filium Beeri in diebus Oziæ, Ioathan, Achaz, Ezechiæ regum Iuda, & in diebus Hieroboam filij Ioas regis Iſrael.

2 ‡ Principiū loquendi Domino in Oſee. Et dixit Dominus ad Oſee, Vade fac tibi vxorem fornicationum, & filios fornicationis: quia fornicans fornicabitur terra à Domino.

3 ‡ Et abijt & accepit Gomer filiam Debelaim: & concepit & peperit ei filium.

B 4 ‡ Et dixit Dominus ad eum, Voca nomen eius Iezrahel. Quoniam adhuc modicum, & viſitabo ſanguinem Iezrahel ſuper domum Iehu, & quieſcere faciam regnum domus Iſrael.

5 ‡ Et erit in illa die conteram arcum Iſrael in valle Iezrahel.

6 ‡ Et concepit adhuc & peperit filiam. Et dixit ei, Voca nomen eius Abſque miſericordia, quia non addam vltrà miſereri domui Iſrael, ſed obliuione obliuiſcar eorum.

C 7 ‡ Et domui Iuda miſerebor, & ſaluabo eos in Domino Deo ſuo, & non ſaluabo eos in arcu, & gladio, & in bello, & in equis, & in equitibus.

8 ‡ Et ablactauit eam quæ erat abſque miſericordia. Et concepit & peperit filium.

9 ‡ Et dixit, Voca nomẽ eius Non populus meus; quia vos non populus meus, & ego non ero veſter.

10 ‡ Et erit numerus filiorum Iſrael ſicut arena maris, quæ ſine menſura eſt, & non numerabitur. Et erit in loco vbi dicebatur eis, Non populus meus vos, dicetur eis, Filij Dei viuentis.

OSEE.

CAP. I.

1 VErbum Domini quod factum eſt ad Oſee filium Beeri in diebus Oziæ, Ioathan, Achaz, Ezechiæ regum Iuda, & in diebus Ieroboam filij Ioas regis Iſrael.

2 ‡ Principium verbi Domini ad Oſee: & dixit Dominus ad Oſee, Vade tolle tibi vxorem fornicationis, & filios fornicationis, quia fornicans fornicabitur terra à Deo.

3 ‡ Et abijt & accepit Gomer filiam Debelaim: & concepit & peperit filium.

4 ‡ Et dixit Dominus ad eum, Voca nomen eius Hieſdrael; quia adhuc modicum, & vlciſcar ſanguinem Iſrael ſuper domum Iuda, & quieſcere faciam regnum domus Iſrael.

5 ‡ Et erit in illa die, & conteram arcum Iſrael in valle Iezrael.

6 ‡ Et concepit adhuc & peperit filiam, & dixit ei, Voca nomen eius Abſque miſericordia; quia nequaquam addam vltrà diligere domum Iſrael, ſed aduerſans aduerſabor eis.

7 ‡ At filiorum Iuda miſerebor, & ſaluabo eos in Domino Deo ſuo, & non ſaluabo eos in arcu neque in gladio, neq; in bello, neq; in equis neque in equitibus.

8 ‡ Et ablactauit eam quæ abſq; miſericordia. & concepit & peperit filium.

9 ‡ Et dixit Dominus: Voca nomen eius Non, populus meus; quia vos non populus meus, & ego non ſum veſter.

10 ‡ Et erit numerus filiorum Iſrael ſicut arena maris quæ non menſurabitur, neque numerabitur: & erit in loco vbi dictum eſt eis Non populus meus vos, vocabuntur Filij Dei viuentis.

ΩΣΗΕ.

κεφ. α'.

1 ΛΟγος κυρίου ὃς ἐγενήθη πρὸς ὡσηὲ τὸν τοῦ βεηρὶ ἐν ἡμέραις ὀζίου, καὶ ἰωαθὰν, ἀχαζ, ἐζεκίου βασιλέων ἰούδα, καὶ ἐν ἡμέραις ἱεροβοὰμ υἱοῦ ἰωὰς βασιλέως τοῦ ἰσραήλ.

2 ‡ Ἀρχὴ λόγου κυρίου πρὸς ὡσηέ· καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς ὡσηέ, βάδιζε λάβε σεαυτῷ γυναῖκα πορνείας, καὶ τέκνα πορνείας, διότι πορνεύουσα ἐκπορνεύσει ἡ γῆ ἀπὸ τοῦ θεοῦ.

3 ‡ καὶ ἐπορεύθη καὶ ἔλαβεν τὴν γομὲρ θυγατέρα δεβηλεήν· καὶ συνέλαβεν καὶ ἔτεκεν υἱόν.

4 ‡ καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς αὐτόν, κάλεσον τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἰεσδραήλ, διότι ἔτι μικρὸν, καὶ ἐκδικήσω τὸ αἷμα τοῦ ἰσραὴλ ἐπὶ τὸν οἶκον ἰούδα, καὶ καταπαύσω βασιλείαν οἴκου ἰσραήλ.

5 ‡ καὶ ἔσται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, καὶ συντρίψω τὸ τόξον τοῦ ἰσραὴλ ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ ἰεζραήλ.

6 ‡ καὶ συνέλαβεν ἔτι καὶ ἔτεκεν θυγατέρα, καὶ εἶπεν αὐτῷ, κάλεσον τὸ ὄνομα αὐτῆς ἀνέλεημοσύνη, διότι οὐ μὴ προσθῶ ἔτι ἀγαπῆσαι τὸν οἶκον ἰσραήλ, ἀλλ' ἢ ἀντιτασσόμενος ἀντιτάξομαι αὐτοῖς.

7 ‡ τοῦ δὲ οἴκου ἰούδα ἐλεήσω, καὶ σώσω αὐτοὺς ἐν κυρίῳ θεῷ αὐτῶν, καὶ οὐ σώσω αὐτοὺς ἐν τόξῳ, οὐδὲ ἐν ῥομφαίᾳ, οὐδὲ ἐν πολέμῳ, οὐδὲ ἐν ἵπποις, οὐδὲ ἐν ἱππεῦσιν.

8 ‡ καὶ ἀπεγαλάκτισεν τὴν ἀνέλεημοσύνην· καὶ συνέλαβεν καὶ ἔτεκεν υἱόν.

9 ‡ καὶ εἶπεν κύριος, κάλεσον τὸ ὄνομα αὐτοῦ λαὸς μου, διότι ὑμεῖς λαός μου, καὶ ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ὑμῶν.

10 ‡ καὶ ἔσται ὁ ἀριθμὸς τῶν υἱῶν ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης ἣ οὐκ ἐκμετρηθήσεται οὐδὲ ἐξαριθμηθήσεται, καὶ ἔσται ἐν τῷ τόπῳ οὗ ἐρρέθη αὐτοῖς λαὸς μου ὑμεῖς, κληθήσονται υἱοὶ θεοῦ ζῶντος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO IN OSEAM PROPHETAM,

EX BIBLIOTHECA COMPLVTEN. AD HEBRAICAM VERITATEM EX *Chaldæis exemplaribus correcta, opera B. Ariæ Montani.* CAP. I.

VErbum prophetiæ à facie Domini quod factum eſt cum Oſea filio Beeri, in diebus Oziæ, Iotham, Achaz, Ezechiæ regum domus Iuda, & in diebus Ieroboam filij Ioas regis Iſrael. ‡ Principium verbi Domini in Oſea; & dixit Dominus ad Oſeam, Vade, prophetiza contra habitatores ciuitatis idololatræ, qui addunt peccare; quia errando errabunt habitatores terræ à cultu Domini. ‡ Et abijt & prophetauit ſuper eos; Quòd ſi conuerſi fuerint, remitterur eis: ſed ſi non fuerint conuerſi, ſicut defluunt folia ficulneæ defluent; at addiderunt & fecerunt opera mala. ‡ Et dixit Dominus ad eum, Voca nomen populi Diſperſor: quia ferè adhuc modicum eſt, & viſitabo ſanguinem colentium idola, quem effudit Iehu in Iezreel, quos occidit quòd ſeruirent Baal, & poſtea conuerſi ſunt etiam ipſi vt erratent poſt vitulos qui erant in Bethel & in Dan. Ideo reputabo illum ſanguinem innocentem ſuper domum Iehu, & ceſſare faciam regnum domus Iſrael. ‡ Et erit in tempore illo, & conteram fortitudinem bellatorum Iſrael in valle Iezreel. addiderunt vltrà, & fecerunt opera mala, & dixit ei; Voca nomen eorum, Non miſericordiam conſecuti in operibus ſuis: quia non addam vltrà miſereri domus Iſrael: veruntamen ſi conuerſi fuerint, dimittendo dimittam eis. ‡ Et domus Iehudah miſerebor, & ſaluabo eos in verbo Domini Dei ipſorum, & non ſaluabuntur in arcu, gladio, & in bellatoribus, in equis & equitibus. ‡ Habitatores autem eorum qui extorres transportati ſunt inter populos, inuenti ſunt miſericordia indigni in operibus ſuis: ſed addiderunt & fecerunt opera mala. ‡ Et ait, Voca nomen eorum Non populus meus, quia vos non eſtis populus meus, eò quòd vos non confirmetis verba legis meæ: Verbum meum non erit in adutoriũ veſtrum. ‡ Et erit numerus filiorum Iſrael copioſus ſicut arena maris, quæ nec menſurari nec numerari poteſt: & erit in loco quò exules acti fuerint inter populos, quando transſtetiſſi fuerint verba legis, & dictum fuerit eis, Non eſtis populus meus; conuertentur & magnificabuntur, diceturque eis, Populi Dei viui.

א

1 סְלִקַת מִן קֳדָם יְיָ דַּהֲוַת עִם הוֹשֵׁעַ בַּר בְּאֵרִי בְּיוֹמֵי עֻזִּיָּה יוֹתָם אָחָז יְחִזְקִיָּה מַלְכַיָּא דִּיהוּדָה וּבְיוֹמֵי יָרָבְעָם בַּר יוֹאָשׁ
מַלְכָּא דְּיִשְׂרָאֵל׃ 2 שְׁרִיוּת פִּתְגָמָא דַּייָ בְּהוֹשֵׁעַ וַאֲמַר יְיָ לְהוֹשֵׁעַ אֲזֵל אֵיתֵי לָךְ אִתְּתָא דְּזָנְיָן וְיַלְדֵי זְנוּנִין מְסַיְּפִין
דְּזָנְיָן אִתְּתְכוֹן וּבְנָתְכוֹן דְּמִתְחַיְּבָן בְּחוֹבֵיהוֹן׃ 3 וַאֲזַל וְאֵיתֵי יָת גֹּמֶר בַּת דִּבְלָיִם וְעַבְרַת וְיָלְדַת לֵיהּ בְּרָא׃
4 וַאֲמַר יְיָ לֵיהּ קְרֵי שְׁמֵהּ פְּקִידְנָא אֲרֵי עוֹד צְבַר קְצָר וְאַסְעַר דָּמָא דְּשָׁפִיךְ בְּיִזְרְעֶאל עַל בֵּית יֵהוּא וְאֶשְׁבּוֹת
מַלְכוּתָא מִבֵּית יִשְׂרָאֵל׃ 5 וְיִהֵי בְּיוֹמָא הַהוּא וְאֶתְבַּר יָת קַשְׁתְּהוֹן דְּבֵית יִשְׂרָאֵל בְּבִקְעַת יִזְרְעֶאל׃
6 וְעַבְרַת עוֹד וְיָלְדַת בְּרַת וַאֲמַר לֵיהּ קְרֵי שְׁמַהּ לָא רְחִימָא אֲרֵי לָא אוֹסִיף עוֹד לְמִרְחַם עַל בֵּית יִשְׂרָאֵל
אֲרֵי מִשְׁבַּק אֶשְׁבּוֹק לְהוֹן׃ 7 וְעַל בֵּית יְהוּדָה אֲרַחֵם וְאֶפְרְקִנִּין בְּמֵימְרָא דַּייָ אֱלָהֲהוֹן וְלָא אֶפְרְקִנִּין בְּקַשְׁתָּא
וּבְחַרְבָּא וּבְקִטָּלָא בְּסוּסְוָן וּבְפָרָשָׁן׃ 8 וְאַפְרֵישׁ יָת דְּלָא רְחִימָא וְעַבְרַת וְיָלְדַת בְּרָא׃ 9 וַאֲמַר קְרֵי שְׁמֵהּ
לָא עַמִּי אֲרֵי אַתּוּן לָא עַמִּי בְּדִלְיָא אִתּוּן מִקַּיְּמֵי אוֹרַיְתִי וַאֲנָא לָא אֶהְוֵי דִּילְכוֹן׃ 10 וְיִהֵי מִנְיַן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
כְּחוֹלָא דְּיַמָּא דְּלָא מִתְכַּל וְלָא מִתְחֲבֵי וְיִהֵי בְּאַתְרָא דְּאִתְגְּלִיָּ לְהוֹן לָא עַמִּי בְּדִלְיָא אִתּוּן מִקַּיְּמֵי אוֹרַיְתִי מֵימְרִי
יִתְקְרוֹן וְיִתְרַבְּיָן וְיִתְאַמְּרָן לְהוֹן בְּנֵי מֵימְרָא דַּייָ חַיָּא׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

11 * וְנִקְבְּצוּ בְנֵי־יְהוּדָה וּבְנֵי־יִשְׂרָאֵל יַחְדָּו
וְשָׂמוּ לָהֶם רֹאשׁ אֶחָד וְעָלוּ מִן־הָאָרֶץ כִּי גָדוֹל
יוֹם יִזְרְעֶאל׃

ב

1 * אִמְרוּ לַאֲחֵיכֶם עַמִּי וְלַאֲחוֹתֵיכֶם רֻחָמָה׃
2 * רִיבוּ בְאִמְּכֶם רִיבוּ כִּי־הִיא לֹא אִשְׁתִּי וְאָנֹכִי
לֹא אִישָׁהּ וְתָסֵר זְנוּנֶיהָ מִפָּנֶיהָ וְנַאֲפוּפֶיהָ מִבֵּין
3 שָׁדֶיהָ׃ * פֶּן־אַפְשִׁיטֶנָּה עֲרֻמָּה וְהַצַּגְתִּיהָ
כְּיוֹם הִוָּלְדָהּ וְשַׂמְתִּיהָ כַמִּדְבָּר וְשַׁתְּהָהָ כְּאֶרֶץ צִיָּה
4 וַהֲמִתִּיהָ בַצָּמָא׃ * וְאֶת־בָּנֶיהָ לֹא אֲרַחֵם כִּי־בְנֵי זְנוּנִים הֵמָּה׃
5 * כִּי זָנְתָה אִמָּם הוֹבִישָׁה הוֹרָתָם כִּי אָמְרָה
אֵלְכָה אַחֲרֵי מְאַהֲבַי נֹתְנֵי לַחְמִי וּמֵימַי צַמְרִי
6 וּפִשְׁתִּי שַׁמְנִי וְשִׁקּוּיָי׃ * לָכֵן הִנְנִי־שֵׂךְ אֶת־דַּרְכֵּךְ בַּסִּירִים וְגָדַרְתִּי אֶת־
7 גְּדֵרָהּ וּנְתִיבוֹתֶיהָ לֹא תִמְצָא׃ * וְרָדְפָה אֶת־מְאַהֲבֶיהָ וְלֹא־תַשִּׂיג אוֹתָם
וּבִקְשַׁתָּם וְלֹא תִמְצָא וְאָמְרָה אֵלְכָה וְאָשׁוּבָה
8 אֶל־אִישִׁי הָרִאשׁוֹן כִּי טוֹב לִי אָז מֵעָתָּה׃
9 * וְהִיא לֹא יָדְעָה כִּי אָנֹכִי נָתַתִּי לָהּ הַדָּגָן
וְהַתִּירוֹשׁ וְהַיִּצְהָר וְכֶסֶף הִרְבֵּיתִי לָהּ וְזָהָב עָשׂוּ
10 לַבָּעַל׃ * לָכֵן אָשׁוּב וְלָקַחְתִּי דְגָנִי בְּעִתּוֹ וְתִירוֹשִׁי
בְּמוֹעֲדוֹ וְהִצַּלְתִּי צַמְרִי וּפִשְׁתִּי לְכַסּוֹת אֶת־עֶרְוָתָהּ׃
11 * וְעַתָּה אֲגַלֶּה אֶת־נַבְלֻתָהּ לְעֵינֵי מְאַהֲבֶיהָ
וְאִישׁ לֹא־יַצִּילֶנָּה מִיָּדִי׃
12 * וְהִשְׁבַּתִּי כָּל־מְשׂוֹשָׂהּ חַגָּהּ חָדְשָׁהּ וְשַׁבַּתָּהּ
וְכָל־מוֹעֲדָהּ׃
13 * וְהַשְׁמֹתִי גַּפְנָהּ וּתְאֵנָתָהּ אֲשֶׁר אָמְרָה אֶתְנָה
הַמָּה־לִּי אֲשֶׁר נָתְנוּ־לִי מְאַהֲבַי וְשַׂמְתִּים לְיַעַר
וַאֲכָלָתַם חַיַּת הַשָּׂדֶה׃

HOSEE. Translat. B. Hieronymi.

11 *Et cõgregabũtur filij Iuda & filij Israel pariter, & ponent sibimet caput vnum, & ascendent de terra, quia magnus dies Iezrahel.

CAP. II.

1 DIcite fratribus vestris, Populus meus, A & sorori vestræ, Misericordiã cõse-
2 cuta. *Iudicate matrem vestram iudicate, quoniam ipsa non vxor mea, & ego non vir eius. Auferat fornicationes suas à facie sua, & adulteria sua de medio vberis sui-
3 rum. * Ne fortè expoliem eam nudam, & statuam eam secundùm diem natiuitatis suæ: & ponam eam quasi solitudinem, & statuam eam velut terram inuiam, & in-
4 terficiam eam siti. *Et filiorum illius non miserebor, quoniam filij fornicatio-
5 num sunt. *Quia fornicata est mater eorum. Confusa est quæ cõcepit eos, quia dixit, Vadã post amatores meos, qui dant mihi panes meos, & aquas meas, & lanam meam, & linum meum, oleum meum & potum
6 meum. *Propter hoc, ecce ego sepiam B viam tuam spinis, & sepiam eam maceria, & semitas suas non inueniet.
7 *Et sequetur amatores suos, & non apprehendet eos, & quæret eos & non inueniet. Et dicet, Vadam & reuertar ad virum meum priorem, quia bene mihi erat tunc magis quàm nunc.
8 *Et hæc nescisti, quia ego dedi ei frumentum & vinum, & oleum, & argentum multiplicaui ei, & aurũ quę fecerunt Baal.
9 *Idcircò conuertar & sumam frumentum meum in tempore suo, & vinum meum in tempore suo, & libabo lanam meam, & linum meum quæ operiebant ignominiam eius. *Et nunc reuelabo immunditiam eius in cõ-
10 spectu amatorum illius, & nullus eruet eam de manu mea. *Et auertam omnes lætitias eius, solennitates eius, & neomenias eius & sabbata eius, & cũctas festiuitates eius. *Et dis-
11 perdam vineam eius & ficus eius, quæcunque dixit, Mercedes meæ sũt istæ, quas dederũt mihi amatores mei: & ponam ea in testimonium, et comedent ea volucres cæli & bestiæ agri & reptilia terræ.
12 *Et corrumpã vineam eius, & ficulneas eius, quas dederũt mihi amatores mei. Et ponam eam in saltum, & comedet eam bestia agri.

תרגום יונתן

11 ... ב ... ד ... ה ... ו ... ז ... ח ... ט ... י ... יא ... יב ... יג ... יד ... טו ... טז ... יז ... יח ... יט ... כ ... כא ... כב ... כג

11 * καὶ συναχθήσονται υἱοὶ Ἰούδα καὶ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ στήσονται ἑαυτοῖς ἀρχὴν μίαν· καὶ ἀναβήσονται ἐκ τῆς γῆς ὅτι μεγάλη ἡμέρα Ἰεζραήλ.

β.

1 * Εἴπατε τοῖς ἀδελφοῖς ὑμῶν λαός μου, καὶ τῇ ἀδελ-
2 φῇ ὑμῶν ἠγαπημένῃ. * κρίνετε πρὸς τὴν μητέρα ὑμῶν κρίνατε, ὅτι αὐτὴ γυνή μου, κἀγὼ οὐκ ἀνὴρ αὐτῆς· καὶ ἐξαρῶ τὴν πορνείαν αὐτῆς ἀπὸ προσώπου μου, καὶ τὴν μοι-
3 χείαν αὐτῆς ἀπὸ μέσου τῶν μαστῶν αὐτῆς· * ὅπως ἀκδύσω αὐτὴν γυμνήν, καὶ ἀποκαταστήσω αὐτὴν ὡς ἡμέρα γενέσεως αὐτῆς, καὶ θήσω αὐτὴν ὡς ἔρημον καὶ ταξῶ αὐτὴν ὡς γῆν ἀνύδρου, καὶ ἀποκτενῶ αὐτὴν ἐν δίψῃ.
4 * καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς οὐ μὴ ἐλεήσω, ὅτι τέκνα πορνείας
5 ἐστίν. * ὅτι ἐξεπόρευσεν ἡ μήτηρ αὐτῶν, κατῃσχύνθη ἡ τεκοῦσα αὐτούς, ὅτι εἶπεν, πορεύσομαι ὀπίσω τῶν ἐραστῶν μου τῶν διδόντων μοι τοὺς ἄρτους μου, καὶ τὸ ὕδωρ μου, καὶ τὰ ἱμάτιά μου, καὶ τὰ σθόνιά μου καὶ τὸ ἔλαιόν μου, καὶ πλούτου ὅ-
6 σα μοι καθήκει. * διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ φράσω τὴν ὁδὸν αὐτῆς ἐν σκόλωψιν, καὶ φραγμὸν φράξω τὰς ὁδοὺς αὐτῆς, καὶ τὸν τελίβον αὐτῆς οὐ μὴ εὕρῃ.
7 * καὶ καταδιώξεται τοὺς ἐραστὰς αὐτῆς, καὶ οὐ μὴ καταλάβῃ αὐτούς· καὶ ζητήσει αὐτοὺς καὶ οὐ μὴ εὕρῃ, καὶ ἐρεῖ· πορεύσομαι καὶ ἐπιστρέψω πρὸς τὸν ἄνδρα μου τὸν πρῶ-
8 τερον, ὅτι καλῶς μοι ἦν τότε ἢ νῦν ἐστί.
9 * καὶ αὐτὴ οὐκ ἔγνω ὅτι ἐγὼ δέδωκα αὐτῇ τὸν σῖτον, καὶ τὸν οἶνον, καὶ τὸ ἔλαιον, καὶ τὸ ἀργύριον ἐπλήθυνα αὐτῇ. αὐτὴ δὲ ἀργυρᾶ, καὶ χρυσᾶ ἐποίησεν τῇ Βααλ. * διὰ τοῦτο
10 ἐπιστρέψω, καὶ κομιοῦμαι τὸν σῖτόν μου καθ' ὥραν αὐτοῦ, καὶ τὸν οἶνόν μου ἐν καιρῷ αὐτοῦ, καὶ λήψομαι τὰ ἱμάτιά μου, καὶ τὰ ὀθόνιά μου ἃ μὴ καλύπτειν τὴν αἰσχύνην αὐ-
10 τῆς. * καὶ νῦν ἀποκαλύψω τὴν ἀκαθαρσίαν αὐτῆς ἐνώπιον τῶν ἐραστῶν αὐτῆς, καὶ πᾶς ἐξελεῖται αὐτὴν ἐκ χει-
11 ρός μου. * καὶ καταπαύσω πάσας τὰς εὐφροσύνας αὐτῆς ἑορτὰς αὐτῆς, καὶ τὰς νεομηνίας αὐτῆς, καὶ τὰ σάββατα
12 αὐτῆς, καὶ πάσας τὰς πανηγύρεις αὐτῆς. * καὶ ἀφανιῶ ἄμπελον αὐτῆς, καὶ τὰς συκᾶς αὐτῆς, ὅσα εἶπεν μισθούς μοί ἐστιν ταῦτα, ἃ ἔδωκάν μοι οἱ ἐρασταί μου· καὶ θήσομαι αὐτὰ εἰς μαρτύριον, καὶ καταφάγεται αὐτὰ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ, καὶ τὰ ἑρπετὰ τῆς γῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Et congregabuntur filij Iehuda & filij Israel simul, & constituent sibi principem vnum de domo Dauid, atque ascendent de terra transmigrationis suæ; quia magnus erit dies congregationis eorum.

CAP. II.

PRophetæ dicite fratribus vestris, Populo mi, conuertimini ad legem meam, & congregationis vestræ miserebor. 2 Arguite cœtũ Israel, & dicite ei, quia ipsa non addicit se cultui meo: Verbum meum non suscipiet orationem eius, donec auferat opera sua mala à conspectu vultus sui, & cultũ idolorum suorum de medio ciuitatis suæ. 3 Ne forte subducam maiestatem meam ab ea, & auferam gloriam eius, & ponam illam derelictam sicut diebus priscorum, antequam accessissẽt ad cultũ meum: & residebit furor meus super eam, sicut residet iratus super populum generationis, qui transgressi sunt legem meam in deserto; & ponam terram desertam, & interficiam eam siti. 4 Et filiorum eius non miserebor; quia filij, qui idololatriam perpetrant, sunt. 5 Quia fornicata est congregatio eorum post pseudoprophetas; confusi sunt doctores eorum, quæ dicebat, Sequar populos amatores meos suppeditantes cibum meum & potũ meum, vestimẽta mea & byssina, & omnia alimenta mea. 6 Propterea ecce ego dissipo vias tuas in modũ eorum qui sepiunt spinis, & intercludam veluti sepe & byssina, & omnia alimenta mea. 6 Propterea ecce ego dissipo vias tuas in modũ eorum qui sepiunt spinis, & intercludam veluti fericea & byssina, & omnia alimenta mea. 6 Propterea ecce ego dissipo vias tuas in modũ eorum qui sepiunt spinis, & intercludam veluti qui parietibus cingunt: & semitas suas nõ inueniet. 7 Et perſequetur pacem cum populis amatoribus suis, sed ab illis minimè obtinebit; & quæret adiutorium, & non inueniet. tunc dicet, Vadam & reuertar ad dominum meum priorem, quia bene erat mihi quando seruiebam eorum eo: deinceps non seruiam idolis. 9 Ipsi autem nesciebant, quia ego benedixi eis frumento & vino & oleo: & argentũ multiplicaui & quæret adiutorium, & non inueniet. tunc dicet, Vadam & reuertar ad dominum meum priorem, quia bene erat mihi quando seruiebam eorum eo: deinceps non seruiam idolis. 9 Ipsi autem nesciebant, quia ego benedixi eis frumento & vino & oleo: & argentũ multiplicaui eis, ex quo confecerunt idola. 10 Propterea reuocabitur verbum meum vt auferat frumentum in tempore quo recondetur in area; & vinũ, tempore quo in torculari premetur: & detrahatn indumentum fericeum & byssinum, quod dederam ei ad operiendam ignominiam suam, eis, ex quo confecerunt idola. 10 Propterea reuocabitur verbum meum vt auferat frumentum in tempore quo recondetur in area; & vinũ, tempore quo in torculari premetur: & detrahatn indumentum fericeum & byssinum, quod dederam ei ad operiendam ignominiam suam, 11 Nunc verò reuelabo eius ignominiam in oculis populorum amatorũ eius: & nemo liberabit eam de manu mea. 11 Et ceſſare faciam omnia eius gaudia, festiuitates eius, calendas eius, & sabbatha eius, & omnes solennitates eius. 12 Et desolabo fructũ vineæ eius, & ficulneæ eius: quando quidem dixit, Pręmiũ ista sunt mihi, quod dederunt mihi populi amatores mei, sed ponam ea in saltũ, & comedet ea bestia agri,

Universidad de Deusto
Biblioteca

13 ׀ וּפָקַדְתִּי עָלֶיהָ אֶת־יְמֵי הַבְּעָלִים אֲשֶׁר
תְּקַטֵּיר לָהֶם וַתַּעַד נִזְמָהּ וְחָלְיָתָהּ וַתֵּלֶךְ אַחֲרֵי
מְאַהֲבֶיהָ וְאֹתִי שָׁכֵחָה נְאֻם־יְהוָה׃
14 ׀ לָכֵן הִנֵּה אֲנֹכִי מְפַתֶּיהָ וְהֹלַכְתִּיהָ הַמִּדְבָּר
וְדִבַּרְתִּי עַל־לִבָּהּ׃
15 ׀ וְנָתַתִּי לָהּ אֶת־כְּרָמֶיהָ מִשָּׁם וְאֶת־עֵמֶק
עָכוֹר לְפֶתַח תִּקְוָה וְעָנְתָה שָּׁמָּה כִּימֵי נְעוּרֶיהָ
וּכְיוֹם עֲלוֹתָהּ מֵאֶרֶץ־מִצְרָיִם׃
16 ׀ וְהָיָה בַיּוֹם־הַהוּא נְאֻם־יְהוָה תִּקְרְאִי אִישִׁי
וְלֹא־תִקְרְאִי־לִי עוֹד בַּעְלִי׃
17 ׀ וַהֲסִירֹתִי אֶת־שְׁמוֹת הַבְּעָלִים מִפִּיהָ וְלֹא־
יִזָּכְרוּ עוֹד בִּשְׁמָם׃
18 ׀ וְכָרַתִּי לָהֶם בְּרִית בַּיּוֹם הַהוּא עִם־חַיַּת
הַשָּׂדֶה וְעִם־עוֹף הַשָּׁמַיִם וְרֶמֶשׂ הָאֲדָמָה
וְקֶשֶׁת וְחֶרֶב וּמִלְחָמָה אֶשְׁבּוֹר מִן־הָאָרֶץ
וְהִשְׁכַּבְתִּים לָבֶטַח׃
19 ׀ וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי לְעוֹלָם וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי בְּצֶדֶק
וּבְמִשְׁפָּט וּבְחֶסֶד וּבְרַחֲמִים׃
20 ׀ וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי בֶּאֱמוּנָה וְיָדַעַתְּ אֶת־יְהוָה׃
21 ׀ וְהָיָה ׀ בַּיּוֹם הַהוּא אֶעֱנֶה נְאֻם־יְהוָה אֶעֱנֶה
אֶת־הַשָּׁמַיִם וְהֵם יַעֲנוּ אֶת־הָאָרֶץ׃
22 ׀ וְהָאָרֶץ תַּעֲנֶה אֶת־הַדָּגָן וְאֶת־הַתִּירוֹשׁ וְאֶת־
הַיִּצְהָר וְהֵם יַעֲנוּ אֶת־יִזְרְעֶאל׃
23 ׀ וּזְרַעְתִּיהָ לִּי בָּאָרֶץ וְרִחַמְתִּי אֶת־לֹא רֻחָמָה
וְאָמַרְתִּי לְלֹא־עַמִּי עַמִּי־אַתָּה וְהוּא יֹאמַר אֱלֹהָי׃

ג

1 ׀ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי עוֹד לֵךְ אֱהָב־
אִשָּׁה אֲהֻבַת רֵעַ וּמְנָאֶפֶת כְּאַהֲבַת יְהוָה אֶת־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְהֵם פֹּנִים אֶל־אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְאֹהֲבֵי
אֲשִׁישֵׁי עֲנָבִים׃

13 ׀ Et visitabo super eam dies Baalim in quibus accendebat incensum, & ornabatur inaure sua & monili suo, & ibat post amatores suos, & mei autem oblita est, dicit Dominus.
14 ׀ Propter hoc ecce ego lactabo eam, & ducam eam in solitudinem: & loquar ad cor eius.
15 ׀ Et dabo ei vinitores eius ex eodem loco, & vallem Achor ad aperiendam spem. Et canet ibi iuxta dies iuuentutis suæ & iuxta dies ascensionis suæ de terra Ægypti.
16 ׀ Et erit in die illo, ait Dominus, vocabit me Vir meus: & non vocabit me vltrà Baali.
17 ׀ Et auferã nomina Baalim de ore eius, & non recordabitur vltrà nominis eorum.
18 ׀ Et percutiam cum eis fœdus in die illa cum bestiis agri & cum volucre cæli, & cum reptili terræ. Et arcum & gladium & bellum conteram de terra, & dormire eos faciam fiducialiter.
19 ׀ Et sponsabo te mihi in sempiternum: & sponsabo te mihi in iustitia & iudicio & misericordia & miserationibus.
20 ׀ Et sponsabo te mihi in fide, & scies quia ego Dominus.
21 ׀ Et erit in die illa exaudiam, dicit Dominus, & exaudiam cælos, & illi exaudient terram.
22 ׀ Et terra exaudiet triticum & vinum & oleum, & hæc exaudient Iezrahel.
23 ׀ Et seminabo eam mihi in terra, & miserebor׀ eius quæ fuit absque misericordia. Et dicam non populo meo, Populus meus es tu: & ipse dicet, Deus meus es tu.

CAP. III.

1 A ET dixit Dominus ad me; Adhuc vade & dilige mulierem dilectam & adulteram, sicut diligit Dominus filios Israel, & ipsi respiciunt ad Deos alienos, & amant coctiones vinaceis.

13 ׀ Et vlciscar super eam dies Baalim in quibus immolabat eis, & circũdabat inaures suas & monilia sua, & ibat post amatores suos, mei autem oblita est, dicit Dominus.
14 ׀ Ideo ecce ego seduco eam, & ponam illam quasi desertam, & loquar ad cor eius.
15 ׀ Et dabo ei possessiones suas inde & vallem Achor ad aperiendum intelligentiam eius: & humiliabitur ibi iuxta dies iuuentutis suæ, & iuxta dies ascensionis suæ de terra Ægypti.
16 ׀ Et erit in illa die, dicit Dominus, vocabit me Vir meus, & non vocabit me vltrà Baalim.
17 ׀ Et auferam nomina Baalim ex ore eius, & non recordabuntur vltrà nominum eorum.
18 ׀ Et disponam eis in die illa testamentum cum bestijs terræ, & cum volatilibus cæli & reptilibus terræ: et arcum & gladium & bellum conteram de terra: & habitare faciam eos in spe.
19 ׀ Et sponsabo te mihi in sempiternum: & sponsabo te mihi in iustitia & iudicio & misericordia & miserationibus.
20 ׀ Et sponsabo te mihi in fide, & scies quia ego Dominus.
21 ׀ Et erit in die illa exaudiam, dicit Dominus, exaudiam cælum, & cælum exaudiet terram.
22 ׀ Et terra exaudiet frumẽtum & vinum & oleum: & ipsa exaudient Israel.
23 ׀ Et seminabo eam mihi super terram & diligam nõ dilectam, & dicam non populo meo, Populus meus es tu: & ipse dicet, Dominus Deus meus es tu.

CAP. III.

1 ET dixit Dominus ad me, Adhuc vade et dilige mulierem diligentem mala & adulteras sicut diligit Dominus filios Israel, ipsi autem respiciunt ad Deos alienos, & amant coctiones cum vinaceis.

13 ׀ καὶ ἐκδικήσω ἐπ' αὐτὴν τὰς ἡμέρας τῶν βααλείμ
ἐν αἷς ἐπέθυον αὐτοῖς, καὶ ἀπεστίλβετο τὰ ἐνώτια αὐτῆς
καὶ τὰ καθορμεῖα αὐτῆς, καὶ ἐπορεύετο ὀπίσω τῶν ἐρασ-
τῶν αὐτῆς, ἐμοῦ δὲ ἐπελάθετο, λέγει κύριος.
14 ׀ διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ πλανῶ αὐτὴν, καὶ ἄξω αὐτὴν ὡς
ἔρημον, καὶ λαλήσω ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῆς.
15 ׀ καὶ δώσω αὐτῇ τὰ κτήματα αὐτῆς ἐκεῖθεν, καὶ τὴν
κοιλάδα ἀχὼρ διανοίξαι σωτῆρα αὐτῆς· καὶ ταπεινωθή-
σεται ἐκεῖ κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς νεότητος αὐτῆς, καὶ κατὰ τὰς
ἡμέρας ἀναβάσεως αὐτῆς ἐκ γῆς αἰγύπτου.
16 ׀ καὶ ἔσται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, λέγει κύριος, καλέσει
με ὁ ἀνήρ μου, καὶ οὐ καλέσει με ἔτι βααλείμ.
17 ׀ καὶ ἐξαρῶ τὰ ὀνόματα τῶν βααλεὶμ ἐκ στόματος
αὐτῆς, καὶ οὐ μὴ μνησθῶσιν ἔτι τὰ ὀνόματα αὐτῶν.
18 ׀ καὶ διαθήσομαι αὐτοῖς ἐν ἡμέρᾳ ἐκείνῃ διαθήκην
μετὰ τῶν θηρίων τῆς γῆς, καὶ μετὰ τῶν πετεινῶν τοῦ
οὐρανοῦ, καὶ τῶν ἑρπετῶν τῆς γῆς, καὶ τόξον καὶ ῥομφαίαν,
καὶ πόλεμον συντρίψω ἀπὸ τῆς γῆς· καὶ κατοικιῶ αὐ-
τοὺς ἐπ' ἐλπίδι.
19 ׀ καὶ μνησθήσομαί σε ἐμαυτῷ εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ μνησθή-
σομαί σε ἐμαυτῷ ἐν δικαιοσύνῃ, καὶ κρίματι, καὶ ἐν ἐλέει,
καὶ οἰκτιρμοῖς.
20 ׀ καὶ μνησθήσομαί σε ἐμαυτῷ ἐν πίστει, καὶ ἐπιγνώσῃ
ὅτι ἐγώ κύριος.
21 ׀ καὶ ἔσται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, λέγει κύριος· ἐπακού-
σομαι τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ὁ οὐρανὸς ἐπακούσεται τῆς γῆς.
22 ׀ καὶ ἡ γῆ ἐπακούσεται τοῦ σίτου, καὶ τοῦ οἴνου, καὶ τοῦ
ἐλαίου· καὶ αὐτὰ ἐπακούσεται τοῦ ἰσραήλ.
23 ׀ καὶ σπερῶ αὐτὸν ἐμαυτῷ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἀγαπή-
σω τὸν οὐκ ἠγαπημένον, καὶ ἐρῶ τῷ οὐ λαῷ μου, λαός
μου εἶ σύ. καὶ αὐτὸς ἐρεῖ, κύριος ὁ θεός μου εἶ σύ.

γ'.

1 ׀ Καὶ εἶπεν κύριος πρός με, ἔτι πορεύθητι, καὶ ἀγά-
πησον γυναῖκα ἀγαπῶσαν πονηρὰ, καὶ μοιχαλίδας,
καθὼς ἀγαπᾷ κύριος τοὺς υἱοὺς ἰσραήλ, αὐτοὶ δὲ ἐκλε-
λείπασιν ἐπὶ τοὺς θεοὺς τοὺς ἀλλοτρίους, καὶ φιλοῦσιν
πέμματα μὴ σαφίδων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Et visitabo super eam dies, quibus seruiebat idolis, & adolebat eis aromata, *quando* similis erat mulieri quæ maritum suum deseruit, & adornata inauribus suis, & monilibus margaritarum suarum, aberrauit post amatores suos, sic cœtus Israel maluit seruire idolis, & cultum meũ dereliquit, dicit Dominus. "Propterea ecce ego subiiciam eam Legi, & operabor illi miracula & grandia facinora, qualia edidi illi in deserto, & in manu seruorum meorum prophetarum loquar consolationes ad cor eius. "Et constituam ei inde gubernatores eius, & vallem Achor ad delicias animæ, & dedent sese ibi verbo meo, sicut in diebus antiquis: ego quoque faciam ei miracula & præclara facinora, sicuti die quo ascenderunt de terra Aegypti. "Et erit in tempore illo, ait Dominus, vocabitis cultui meo, & non seruietis vltrà idolis. "Et auferam nomen idolorum populorum de ore eorum, & non fiet memoria nominis eorum in posterum. "Et feriam eis pactum in tempore illo, vt degant pacificè cum fera agresti, & cum volucre cæli atque reptili terræ: & arcum & gladium ac bellatores exterminabo de terra, & habitare eos faciam confidenter. "Et consolidabo vos coram me in æternum, stabiliamque vos in veritate & iudicio, & in misericordia & miserationibus. "Deniq; confirmabo vos corã me in fide, & scietis timere à facie Domini. "Erit verò tunc temporis, suscipiam orationem vestram, ait Dominus: mandabo cœlis, & ipsi demittent pluuiam super terram. "Et terra producet frumentum & vinum oleumque, quæ sint factura satis transmigrationi populi mei. "Et stabiliam eos coram me in terra domus maiestatis meæ; & miserebor illorum qui erant misericordia indigni propter opera sua: & dicam iis quibus dicebam, Non populus meus, vtique populus meus estis vos; & ipsi respondebunt, Deus meus.

CAP. III.

ET dixit Dominus ad me iterũ: Vade, vaticinare prophetiã aduersum domũ Israel, qui similes sunt mulieri charissimæ suo marito; quæ licet fornicetur sub eo, adeò tamen diligit eam, vt non velit dimittere eã: talis est dilectio Dñi erga filios Israel; at ipsi se vertunt ad idola populorum: verumtamen si conuertantur, dimittetur eis, & assimilabuntur viro qui ignoranter peccauit, & dixit sermonem in vino suo.

תרגום יונתן

Universidad de Deusto
Biblioteca

ב * וַאֲכָרֶהָ לִּי בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר כֶּסֶף וְחֹמֶר שְׂעֹרִים
וְלֶתֶךְ שְׂעֹרִים׃
ג * וָאֹמַר אֵלֶיהָ יָמִים רַבִּים תֵּשְׁבִי לִי לֹא תִזְנִי
וְלֹא תִהְיִי לְאִישׁ וְגַם־אֲנִי אֵלַיִךְ׃
ד * כִּי יָמִים רַבִּים יֵשְׁבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵין מֶלֶךְ וְאֵין
שַׂר וְאֵין זֶבַח וְאֵין מַצֵּבָה וְאֵין אֵפוֹד וּתְרָפִים׃
ה * אַחַר יָשֻׁבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבִקְשׁוּ אֶת־יְהוָה
אֱלֹהֵיהֶם וְאֵת דָּוִיד מַלְכָּם וּפָחֲדוּ אֶל־יְהוָה וְאֶל־
טוּבוֹ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים׃

ד

א * שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
כִּי רִיב לַיהוָה עִם־יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ כִּי אֵין־אֱמֶת
וְאֵין־חֶסֶד וְאֵין דַּעַת אֱלֹהִים בָּאָרֶץ׃
ב * אָלָה וְכַחֵשׁ וְרָצֹחַ וְגָנֹב וְנָאֹף פָּרָצוּ וְדָמִים
בְּדָמִים נָגָעוּ׃
ג * עַל־כֵּן תֶּאֱבַל הָאָרֶץ וְאֻמְלַל כָּל־יוֹשֵׁב בָּהּ
בְּחַיַּת הַשָּׂדֶה וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וְגַם־דְּגֵי הַיָּם יֵאָסֵפוּ׃
ד * אַךְ אִישׁ אַל־יָרֵב וְאַל־יוֹכַח אִישׁ וְעַמְּךָ
כְּמְרִיבֵי כֹהֵן׃
ה * וְכָשַׁלְתָּ הַיּוֹם וְכָשַׁל גַּם־נָבִיא עִמָּךְ לָיְלָה
וְדָמִיתִי אִמֶּךָ׃
ו * נִדְמוּ עַמִּי מִבְּלִי הָדַעַת כִּי אַתָּה הָדַעַת מָאַסְתָּ
וְאֶמְאָסְךָ מִכַּהֵן לִי וַתִּשְׁכַּח תּוֹרַת אֱלֹהֶיךָ אֶשְׁכַּח
בָּנֶיךָ גַּם־אָנִי׃
ז * כְּרָבָּם כֵּן חָטְאוּ־לִי כְּבוֹדָם בְּקָלוֹן אָמִיר׃
ח * חַטַּאת עַמִּי יֹאכֵלוּ וְאֶל־עֲוֹנָם יִשְׂאוּ נַפְשָׁוֹ׃
ט * וְהָיָה כָּעָם כַּכֹּהֵן וּפָקַדְתִּי עָלָיו דְּרָכָיו וּמַעֲלָלָיו
אָשִׁיב לוֹ׃
י * וְאָכְלוּ וְלֹא יִשְׂבָּעוּ הָזְנוּ וְלֹא יִפְרֹצוּ כִּי־אֶת־
יְהוָה עָזְבוּ לִשְׁמֹר׃

2 * Et fodi eam mihi quindecim argenteis,
& coro hordei, & dimidio coro hordei.
3 * Et dixi ad eam, Dies multos sedebis apud
me, non fornicaberis, & nó eris viro, & ego
4 sed & ego expectabo te. * Quia dies multos sedebunt filij Israel sine rege, & sine principe, & sine sacrificio, & sine altari, & sine Ephod, & sine Theraphim. 5 * Et post hæc reuertentur filij Israel, & quærent Dominum Deū suum, & Dauid regem suum, & pauebunt ad Dominum, & ad bonum eius in nouissimo dierum.

CAP. IIII.

1 A * Audite verbum Dñi filij Israel, quia iudicium Domino cum habitatoribus terræ. Non est enim veritas & non est mi-
2 sericordia, & non est scientia Dei in terra. * Maledictum & mendacium, & homicidiū & furtum, & adulterium inundauerunt, & sanguis sanguinem tetigit.
3 pter hoc lugebit terra, & infirmabitur omnis qui habitat in ea. In bestia agri & in volucre cæli, sed & pisces maris congabuntur.
4 * Veruntamē vnusquisq; non iudicetur, B non arguatur vir. Populus enim tuus hi qui contradicunt sacerdoti, & corruent
5 hodie. * Et corruet etiam propheta tecum. Nocte tacere feci matrem tuam.
6 * Conticuit populus meus, eo quòd non habuerit scientiam, quia tu scientiam repulisti, repellam te ne sacerdotio fungaris mihi. Et oblita es legis Dei tui, obliuiscar filiorum tuorum & ego.
7 * Secundùm multitudinem eorum sic peccauerunt mihi, gloriam eorum in ignominiam commutabo.
8 * Peccata populi mei comedent, & in iniquitatem eorum subleuabunt animas eorum.
9 * Et erit sicut populus, sic sacerdos, & visitabo super eum vias eius & cogitationes eius reddam ei.
10 * Et comedent & non saturabuntur, fornicati sunt & non cessauerunt, quia Dñm dereliquerunt in non custodiendo.

2 * καὶ ἐμισθωσάμην αὐτὴν ἐμαυτῷ πεντεκαίδεκα
ἀργυρίοις, καὶ γόμορ κριθῆς, καὶ νέβελ οἴνου.
3 * καὶ εἶπον πρὸς αὐτὴν, ἡμέρας πολλὰς καθίσῃ ἐπ'
ἐμοί, οὐ μὴ πορνεύσῃς, οὐδὲ μὴ γένῃ ἀνδρί, καὶ ἐγὼ ἐπὶ
σοί.
4 * διότι ἡμέρας καθήσονται πολλὰς υἱοὶ Ισραὴλ, οὐκ ὄντος
βασιλέως, οὐδὲ ἄρχοντος, οὐδὲ οὐσίας θυσίας, οὐδὲ ὄντος
θυσιαστηρίου, οὐδὲ ἱερατείας οὐδὲ δηλώσεως.
5 * καὶ μὴ ταῦτα ἐπιστρέψουσιν υἱοὶ Ισραὴλ, καὶ ζητή-
σουσι κύριον τὸν θεὸν αὐτῶν, καὶ Δαυὶδ τὸν βασιλέα αὐτῶν,
καὶ ἐκστήσονται ἐπὶ τῷ κυρίῳ, καὶ ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς αὐτοῦ
ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν.

δ'.

1 * Ακούσατε λόγον κυρίου υἱοὶ Ισραήλ, διότι κρίσις τῷ
κυρίῳ πρὸς τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλή-
θεια οὐδὲ ἔλεος, οὐδὲ ἐπίγνωσις θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς.
2 * ἀρὰ καὶ ψεῦδος, φόνος καὶ κλοπὴ, καὶ μοιχεία ἐκκέ-
χυται ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ αἷμα ἐφ' αἵμασι μίσγουσιν.
3 * διὰ τοῦτο πενθήσει ἡ γῆ σὺν πᾶσιν τοῖς κατοικοῦσιν
αὐτὴν, σὺν τοῖς θηρίοις τοῦ ἀγροῦ, καὶ σὺν τοῖς πετεινοῖς τοῦ
οὐρανοῦ· καὶ ἰχθύες τῆς θαλάσσης ἐκλείψουσιν.
4 * ὅπως μηθεὶς μήτε δικαζέσθω μήτε ἐλεγχέσθω μηθεὶς ὁ
λαός μου ὡς ἱερεῖς ἀντιλεγόμενοι.
5 * καὶ ἀδυνήσει ἡμέρας, ἀδυνήσει καὶ προφήτης μετὰ
σοῦ, νυκτὶ ὡμοίωσα τὴν μητέρα σου.
6 * ὡμοιώθη ὁ λαός μου ὡς οὐκ ἔχων γνῶσιν, ὅτι ἐπίγνω-
σιν ἀπώσω· καὶ ἀπωθοῦμαί σε καὶ ἀγὼ τοῦ μὴ ἱερατεύειν μοι·
ἐπελάθου νόμου θεοῦ σου, ἐπιλάθομαι τέκνων σου κἀγώ.
7 * κατὰ τὸ πλῆθος αὐτῶν οὕτως ἥμαρτόν μοι, τὴν δόξαν
αὐτῶν εἰς ἀτιμίαν ἀνθοῦμαι.
8 * ἁμαρτίας λαοῦ μου φάγονται, καὶ ἐν ταῖς ἀδικίαις
αὐτῶν λήψονται τὰς ψυχὰς αὐτῶν.
9 * καὶ ἔσται καθὼς ὁ λαός, οὕτως καὶ ὁ ἱερεύς· καὶ ἐπι-
κρίνω ἐπ' αὐτὸν τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ, καὶ τὰ διαβούλια αὐτοῦ
ἀνταποδώσω αὐτῷ.
10 * καὶ φάγονται καὶ οὐ μὴ ἐμπλησθῶσιν· ἐπόρνευσαν καὶ
οὐ μὴ κατευθυνθῶσιν, διότι τὸν κύριον κατέλιπον τοῦ μὴ
φυλάξαι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Et redemi eos per verbū meum die quintadecima mensis Nisan, & dedi argentum in pondere pro pretio redemptionis animarum eorum: & dixi, vt offerrent coram me manipulum eleuationis de frugibus hordeaceis. 2 Propheta dic ei, Congregatio Israel, peccata vestra in causa fuerunt vobis, vt exularetis quam plurimis diebus. applicabitis vos cultui meo, nō fornicabimini neque famulabimini idolis, ego quoque miserturus sum vestri. 3 Quia diebus multis manebunt filij Israel absque rege de domo Dauid *progenato*, & absque dominium excellente in Israel; nec erit qui sacrificet in beneplacitum in Ierusalem, neque erit in Samaria excelsum, nec non Ephod, nec qui responsum reddat. 4 Postea pœnitentia ducentur filij Israel & quærent cultum Domini Dei sui, & obedient Christo filio Dauid regi suo, atque fiadebunt cultui Domini, & multiplicabitur bonitas eius quæ aduentura est eis in fine dierum. CAP. IIII.

SVscipite verbū Domini domus Israel, siquidem disceptatio coram Domino est cum habitatoribus terræ, quia nō sunt operatores veritatis, nec retribuentes misericordiam, neque qui ambulent in timore Domini in terra. 2 Iurant falsō & mētiuntur, occidunt̃que animas & furantur, & adulteria committentes generant filios ex vxoribus proximorum suorum, & aggregant peccata peccatis. 3 Hanc ob causam vastabitur terra & exterminio delebitur omnis qui habitat in ea à bestia agri & volucre cæli: quin & pisces maris diminutionem patientur ob illorum peccata. 4 Verùm eò quòd dicaat, Scriba non doceat, nec reprehendat propheta; populus verò tuus litigat cum doctoribus suis. 5 Et corruetis hodie, corruent quoque pariter pseudoprophetæ qui vobiscum versantur, tanquam in nocte, & confusione induam congregationem vestram. 6 Insipiens factus est populus meus absque scientia, quia tu scire timorem mei dereliquisti es, & abijciam te ne ministres corā me: propterea etiam quòd oblitus es legis Dei tui, expellam filios tuos etiam ego. 7 Sicut multiplicauit eis fruges, sic multum peccare addiderunt coram me, gloriam suam cum ignommia cōmutauerunt. 8 Sacerdotes se polluerunt comedendo oblationē pro peccato populi mei, vt adderent peccata peccatis animarum eorum. 9 Erit itaque cùm collocauero laicum in sacerdotem ad contaminandum solemnitates vestras, prophanabo gloriam eorum, & in contemptibilem, vt vltionē sumam ab eis iuxta vias eorū & secundùm opera eorum corrupta reddam eis. 10 Et comedent, & non saturabuntur; accipient vxores, sed non generabunt filios, quia cultum Domini reliquerunt & non custodierunt.

ב וְאֶמְרֵת לְהוֹן כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל חוֹבֵיכוֹן כְּפוּר נַפְשָׁתְהוֹן וְאִסְרַת דֵּיהוֹן סַקְרֵין קֳדָמַי עִסַּר אַרְמוֹתָא מַעֲלַת
מִנְחָתָא דְּקָרֵיבְתִּי לָהּ כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל חוֹבֵיכוֹן גַּרְמוּ לְכוֹן דְּתִגְלוֹן יוֹמִין סַגִּיאִין הַהֲנָהוֹן לְפָלְחָנִי לָא תִשְׁתְּעוֹן וְלָא הִפְלָחוּן לְטָעֲוָתָא
ג אֲרֵי יוֹמִין סַגִּיאִין יְהֵבוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵית מַלְכָּא מְרֵמְיָה דְּעָבַד וְלֵית שַׁלִּיטָן עַל יִשְׂרָאֵל וְלֵית רַבְרְבָא
ד בְּהַר בֵּן יְהוֹבוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִתְבְּעוֹן יָת פֻּרְקָנָא דְיְיָ וְיָת מֵימְרָא דֵּיהוֹן וְיִשְׁתַּכְּחוֹן לְמִשְׁתְּבָא
ה קְבִילוּ פִּתְגָמָא דְיְיָ וְיָתְבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִתְבְּעוּן יָת יְיָ אֱלָהֲהוֹן וְיָת דָּוִד מַלְכָּהוֹן וְיִשְׁתַּכְּחוּן לְמִשְׁתְּבָא
ו ד שְׁמָעוּ פִּתְגָמָא דְיְיָ בֵּית יִשְׂרָאֵל אֲרֵי דִינָא קֳדָם יְיָ עִם יָתְבֵי אַרְעָא אֲרֵי לֵית קְשׁוֹט וְלֵית נְמִיסָא וְלֵית דְּחִלְתָּא דְיְיָ בְּאַרְעָא׃
ז קְלָלָא וְכִדָּבָא וְקָטָלָא וְגַנָּבָא וְנָאפָא פְּרִיצוּ וְדָמִין בְּדָמִין קָרִיבוּ׃
ח עַל כֵּן תְּנוּחַ אַרְעָא וְיִתְמְסְכַן כָּל דְּיָתֵב בַּהּ בְּחַיַּת בָּרָא וּבְעוֹפָא דִשְׁמַיָּא וְאַף נוּנֵי יַמָּא יִתְכְּנְשׁוּן׃
ט בְּרַם לָא יְדִינוּן וְלָא יוֹכְחוּן גְּבָרַיָּא וְעַמָּךְ כְּסָנֵי עִם כָּהֲנָא׃
י וְתִתְקְלוּן בְּיוֹמָא וְתִתְקְלוּן אַף נְבִיָּא עִמָּכוֹן בְּלֵילְיָא וְאַבְהַתְכוֹן בְּגִשְׁתְכוֹן׃
יא אִשְׁפַּשִׁי עַמִּי מִבְּלִי דַעְתָּא אֲרֵי אַתְּ מְרַע דַּחֲלְתִּי קַדְּמָי וְאַרְחַק קִנְאָתָא וְתִשְׁתַּכַּח
יב כְּמָא דַאֲסַגִּיתִי לְהוֹן עֲלֵיהֶם כֵּן אֲסַגֵּי לְמֶחֱטֵי קֳדָמַי יְקָרְהוֹן בְּקָלָנָא חֲלָפוֹ׃
יג עַל נִכְסַת קוּדְשַׁיָּא דִּי מַקְרִבִין עַל חוֹבֵי נַפְשָׁתְהוֹן ׃ וְיָתָא כְּמָא דַאֲסַגִּיתִי לְכַהֲנַיָּא לְכַהֲנָא לְעַמָּא קַדִּישִׁיכוֹן
יד וְאֶסְעַר לְמִסְעַר עַל בְּנַיָּא דִּי לָא יְלִידִין בְּנִין קְשִׁין וְלָא יִלְדִין בְּנִין אֲרֵי חַיָּא פְּלָחְנָא דְיְיָ שַׁבְקוּ וְלָא נְטָרוּ׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

11 זְנוּת וְיַיִן וְתִירוֹשׁ יִקַּח־לֵב׃
12 עַמִּי בְעֵצוֹ יִשְׁאָל וּמַקְלוֹ יַגִּיד לוֹ כִּי רוּחַ זְנוּנִים
הִתְעָה וַיִּזְנוּ מִתַּחַת אֱלֹהֵיהֶם׃
13 עַל־רָאשֵׁי הֶהָרִים יִזְבָּחוּ וְעַל־הַגְּבָעוֹת
יְקַטֵּרוּ תַּחַת אַלּוֹן וְלִבְנֶה וְאֵלָה כִּי־טוֹב צִלָּהּ עַל־
כֵּן תִּזְנֶינָה בְּנוֹתֵיכֶם וְכַלּוֹתֵיכֶם תְּנָאַפְנָה׃
14 לֹא־אֶפְקֹד עַל־בְּנוֹתֵיכֶם כִּי תִזְנֶינָה וְעַל־
כַּלּוֹתֵיכֶם כִּי הֵנָּה עִם־הַזֹּנוֹת יִפָּרֵדוּ
וְעִם־הַקְּדֵשׁוֹת יִזְבָּחוּ וְעַם לֹא־יָבִין יִלָּבֵט׃
15 אִם־זֹנֶה אַתָּה יִשְׂרָאֵל אַל־יֶאְשַׁם יְהוּדָה
וְאַל־תָּבֹאוּ הַגִּלְגָּל וְאַל־תַּעֲלוּ בֵּית אָוֶן וְאַל־
תִּשָּׁבְעוּ חַי־יְהוָה׃
16 כִּי כְפִרָה סֹרֵרָה סָרַר יִשְׂרָאֵל עַתָּה יִרְעֵם
יְהוָה כְּכֶבֶשׂ בַּמֶּרְחָב׃
17 חֻבּוּר עֲצַבִּים אֶפְרַיִם הַנַּח־לוֹ׃
18 סָר סִבְאָם הַזְנֵה הַזְנוּ אָהֲבוּ הָבוּ קָלוֹן מָגִנֶּיהָ׃
19 צָרַר רוּחַ אוֹתָהּ בְּכַנְפֶּיהָ וְיֵבֹשׁוּ מִזִּבְחוֹתָם׃

ה

1 שִׁמְעוּ־זֹאת הַכֹּהֲנִים וְהַקְשִׁיבוּ בֵּית
יִשְׂרָאֵל וּבֵית הַמֶּלֶךְ הַאֲזִינוּ כִּי לָכֶם הַמִּשְׁפָּט
כִּי־פַח הֱיִיתֶם לְמִצְפָּה וְרֶשֶׁת פְּרוּשָׂה עַל־
תָּבוֹר׃ 2 וְשַׁחֲטָה שַׁטִּים הֶעְמִיקוּ וַאֲנִי
מוּסָר לְכֻלָּם׃
3 אֲנִי יָדַעְתִּי אֶפְרַיִם וְיִשְׂרָאֵל לֹא־נִכְחַד מִמֶּנִּי
כִּי עַתָּה הִזְנֵית אֶפְרַיִם נִטְמָא יִשְׂרָאֵל׃
4 לֹא יִתְּנוּ מַעַלְלֵיהֶם לָשׁוּב אֶל־אֱלֹהֵיהֶם כִּי
רוּחַ זְנוּנִים בְּקִרְבָּם וְאֶת־יְהוָה לֹא יָדָעוּ׃
5 וְעָנָה גְאוֹן־יִשְׂרָאֵל בְּפָנָיו וְיִשְׂרָאֵל וְאֶפְרַיִם
יִכָּשְׁלוּ בַעֲוֹנָם כָּשַׁל גַּם־יְהוּדָה עִמָּם׃

HOSEE. Translat. B. Hieronymi.

11 *Fornicatiõ & vinum & ebrietas auferunt cor. 12 *Populus meus in ligno suo interrogabat, & in virgis suis annunciabat ei; *spiritu fornicationis seducti sunt, & fornicati sunt à Deo suo. 13 *Super vertices montiũ sacrificabant, & super colles accendebant thymiama subtus quercum, & populum, & arborem vmbrosam, quia bonũ vmbraculum: propterea fornicabuntur filiæ vestræ, & sponsæ vestræ mœchabuntur. 14 *Non visitabo super filias vestras cùm fornicatæ fuerint, & super sponsas vestras cùm adulteratæ fuerint, & super sponsas vestras cùm adulterauerint, quoniam ipsi cũ meretricibus commisebantur; & cum initiatis immolabãt; & populus non intelligens adhærebat 15 *Cum meretrice: tu autem Israel ne ignores, & Iuda ne ingrediamini in Galgala, & ne ascendatis in domum iniquitatis, & ne iuretis, Viuit Dominus. 16 *Quoniam sicut vacca aſilo percussa insaniuit Israel: nunc pascet vos Dominus sicut agnum in spacioso. 17 *Particeps idolorum Ephraim, posuit sibi scandala. 18 *Et amauit Chananæos, fornicantes fornicati sunt, & dilexerunt ignominiam ex fremitu eorum. 19 *Turbo spiritus tu es in alis eius, & confundentur ex altaribus suis.

CAP. V.

1 AVdite hæc sacerdotes, & attendite domus Israel, & domus regis auribus percipite, quia ad vos est iudicium: speculationi namque eſtis speculationi, & sicut rete expansum super Thabor. 2 *Qui rapiunt venationem timuerunt: ego autem eruditor vester. 3 *Ego cognoui Ephraim, & Israel non recessit à me, quia nunc fornicatus est Ephraim, & maculatus est Israel. 4 *Et non dederunt cogitationes suas, vt reuertantur ad Deum suum, quia spiritus fornicationis est in medio eorum: at Dominum non cognouerunt. 5 *Et humiliabitur iniuria Israel in faciem eius; & Israel & Ephraim infirmabuntur in iniquitatibus suis, & infirmabitur & Iudas cum eis.

11 *πορνεία Ϲ οἶνον, καὶ μέθυσμα ἐδέξατο καρδία
12 *λαοῦ μου· ἐν συμβόλοις αὐτῶν ἐπρώτων, Ϲ ἐν ῥάβδοις αὐτῶν ἀπήγγελλον αὐτῷ· πνεῦμα πορνείας ἐπλανήθησαν, καὶ ἐπόρνευσαν ὑπὸ τοῦ θεοῦ αὐτῶν.
13 *ἐπὶ τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων ἐθυσίαζον, καὶ ἐπὶ τοῦ βουνὸς ἔθυον ὑποκάτω δρυὸς, καὶ λύκης, καὶ δρυὸς συσκιάζοντος, ὅτι καλὴ σκέπη· διὰ τοῦτο πορνεύουσιν αἱ θυγατέρες ὑμῶν, καὶ αἱ νύμφαι ὑμῶν μοιχεύουσιν.
14 *καὶ οὐ μὴ ἐπισκέψωμαι ἐπὶ τὰς θυγατέρας ὑμῶν ὅταν πορνεύσωσιν, καὶ ἐπὶ τὰς νύμφας ὑμῶν ὅταν μοιχεύσωσιν, ὅτι αὐτοὶ μετὰ τῶν πορνῶν συναπεφύροντο, καὶ μετὰ τῶν τετελεσμένων ἔθυον· Ϲ ὁ λαὸς ὁ συνιὼν συνεπλέκετο
15 *μὴ πόρνης· σὺ δ' Ἰσραὴλ μὴ ἀγνόει, καὶ Ἰούδα μὴ εἰσπορεύεσθε εἰς Γάλγαλα, καὶ μὴ διαβαίνετε εἰς τὸν οἶκον ὦν, καὶ μὴ ὀμνύετε, ζῇ κύριος.
16 *ὅτι ὡς δάμαλις παροιστρῶσα παροίστρησεν Ἰσραὴλ νῦν νεμεῖ αὐτὸς κύριος ὡς ἀμνὸν ἐν εὐρυχώρῳ.
17 *μέτοχος εἰδώλων Ἐφραὶμ, ἔθηκεν αὐτῷ σκάνδαλα·
18 *καὶ ἠρέτισεν χαναναίους, πορνεύοντες ἐξεπόρευσαν καὶ ἠγάπησαν ἀτιμίαν ἐκ φρυάγματος αὐτῶν.
19 *συνεφὴ πνεύματος σὺ εἶ ἐν πτέρυξιν αὐτῆς, καὶ καταισχυνθήσονται ἐκ τῶν θυσιαστηρίων αὐτῶν.

ε.

1 *Ακούσατε ταῦτα οἱ ἱερεῖς, καὶ προσέχετε οἶκος Ἰσραὴλ, καὶ οἶκος βασιλέως ἐνωτίζεσθε, διότι πρὸς ὑμᾶς ἐστιν τὸ κρῖμα· τῇ σκοπιᾷ ὅτι παγὶς ἐγρηγόρατε καὶ ὡς δίκτυον ἐκτεταμένον ἐπὶ τὸν Θαβώρ.
2 *καὶ ἀρθρώσαντες τὴν θήραν κατέπηξαν· ἐγὼ δὲ παιδεύσω ὑμᾶς.
3 *ἐγὼ ἔγνων τὸν Ἐφραὶμ, καὶ Ἰσραὴλ οὐκ ἀπέστη ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι νῦν ἐξεπόρνευσεν Ἐφραὶμ, καὶ ἐμιάνθη Ἰσραήλ.
4 *καὶ οὐκ ἔδωκαν τὰ διαβούλια αὐτῶν, τοῦ ἐπιστρέψαι πρὸς θεὸν αὐτῶν, ὅτι πνεῦμα πορνείας ἐστὶν ἐν μέσῳ αὐτῶν, τὸν δὲ κύριον οὐκ ἐπέγνωσαν.
5 *καὶ ταπεινωθήσεται ἡ ὕβρις τοῦ Ἰσραὴλ εἰς πρόσωπον αὐτοῦ· Ἰσραὴλ, Ϲ Ἐφραὶμ ἀσθενήσουσιν ἐν ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, καὶ ἀσθενήσει καὶ Ἰούδας μετ' αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Fornicatio, vinum & ebrietas educit, & in errorem compellit corda eorum. "Populus meus simulachrum ligni sui consulit, & pertæ baculum suum posse sibi responsum dare, quia spiritus erroris ad errorem adegit eos, & aberrarunt post cultum Dei sui. "Super culmina montium sacrificant, & super colles adolent thymiamata sub vlmo, platano & quercu, eò quòd densa sit vmbra eius. Ideo fornicantur filiæ vestræ quas suscepistis de filiabus populorum: & nurus vestræ quas accepistis filijs vestris ex populis, adulteria cõmittunt. "Non animadueram in filias vestras cùm fornicatæ fuerint, & in nurus vestras cùm adulterium perpetrauerint: ipsi enim cum meretricibus societate se iungunt, atque cum scorto comessantur; & potant; populus autem generationis qui nõ intellexit legẽ, nónne collidetur "Si erratis vos & viri domus Israel, saltem non scelere conuincantur viri domus Iehuda, neque ventatis in Bethel, nec iureis in vanum; viuit namque Dominus. "Quoniam sicut bos qui saginatur & recalcitrat, sic rebellat propter multitudinem bonorum Israel. Nunc deducet eos Dominus, quasi agnũ electum in planicie. "Participes idolorum facti sunt viri domus Israel, dereliquerunt suam religionem: "Principes eorum multiplicauerunt conuiuia ex rapina. Ideò errauerunt & se conuerterunt post fornicationẽ, quam dilexerunt, vt eueniret sibi in ignominiam, proceres eorum. "Opera magnatum illorum haud recta sunt, quemadmodum constructus non potest teneri ventus in ala: nunc adducam contra eos inimicum; & confusione obstupescent ob aras idolorum suorum. CAP. V.

AVdite hoc sacerdotes & attẽdite domus Israel, & domus regis auscultate. Nunquid vestra refert dignoscere iudicium? offendiculum æternum fuistis doctoribus vestris, & veluti rete quod expansum est super montẽ excelsum. 'Et sacrificant idolis largissimè, & ego adduco correptiones super omnes illos. 'Palàm nota mihi sunt opera Ephraim, & domus Israel nõ abscondita sunt à conspectu meo; siquidem nunc errauerunt viri domus Ephraim, contaminata est domus Israelitica. 'Non missa faciunt opera sua quò conuertantur ad cultum Dei sui, quia spiritus erroris versatur inter eos, & doctrinam à facie Dñi non quæsiuerunt. 'Et deprimetur gloria Israel ipsis videntibus; & domus Israel atque familia Ephraim corruent in peccatis suis, corruent perinde viri domus Iehuda cum eis.

תרגום יונתן

11 עִמִּי דְּיָי בְּצָלֵם אֲעָה שָׁאַל וּסְדָמֵי בְּחִטְרָה מְחֵנִי לֵהּ אֲרֵי רוּחַ דְּטָעוּ אַטְעֵיהִנּוּן
12 עַל רֵישֵׁי טוּרַיָּא סְנִיאֵי קֳדָמַי וְעַל רַמָּתָא סְקִיפִין בְּסִפְיָא תְּחוֹת בְּלוּט וְלִבְנֵן וּבִטְמָא אֲרֵי מְעָפֵי טוּלֵּהּ עַל כֵּן מְזַנְיָן
בְּנָתְכוֹן דְּכַד תְּסַבְּרוּן מִבְּנָתְהוֹן דְּעַמְמַיָּא וְכַלָּתְכוֹן אֲרֵי מְסַנְיָן עַל כַּלָּתְכוֹן אֲרֵי
13 לָא אֶסְעַר עַל בְּנָתְכוֹן אֲרֵי מְזַנְיָן עַל כַּלָּתְכוֹן אֲרֵי
14 עִם זָנְיָתָא דְּזָנְיָא שַׁלְּפִי וְסַמְּעִי יַתְכוֹן וְלָא תֵּיחַבְּרוּן לְגִלְגָּל וְלָא תֵּיסְקוּן לְבֵית חֲרָן וְלָא תְּקַיְּמוּן בְּקְיָמָא דְּשִׁקְרָא
15 אִם שָׁעֵי אַהֵין דְּבֵית יִשְׂרָאֵל בְּעֵין דְּקַדְּמוּן לְשַׁקְרָא וְלָא תְּשַׁקְּרוּן לְבֵיתְאֵל וְלָא תְּסַקְּרוּן קָיֵם הוּא יְיָ
16 אֲרֵי כְּהוֹרָא דְּאִתְפַּנְּיָם אִתְחַבְּרוּ לְטָעוּתָא בֵּית יִשְׂרָאֵל שְׁבִקוּ לְהוֹן יְיָ פִּלְחָנָא
17 עוֹבְדֵי דַּבְרֵיהוֹן לָא יְהַבוּן לְמִתְוַב לְקֳדָמוֹי אֲרֵי רוּחַ טָעוּתָא בְּקִרְבֵּיהוֹן וְיָת יְיָ לָא יְדָעוּ׃

ה

1 שְׁמָעוּ דָא כָּהֲנַיָּא וְקַשִּׁיבוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל וּבֵית מַלְכָּא אַצְיְתוּ אֲרֵי לְכוֹן לְמִדַּע דִּינָא אֲרֵי הֲוִיתוּ לְמַלְפָּיכוֹן וְכִמְצָדָא דְּפָרִיסָא עַל טוּרַיָּא
2 וְנִכְסֵי גֵּיוָתָא עֲמִיקוּ לְמִטְבַּח וַאֲנָא מוֹכִיחַ לְכוּלְּכוֹן׃
3 לָא שְׁקַרְתָּא עִיבְדֵיהוֹן לְמֵיחַב לְפוּלְחָנָא דַּאֲלָהֵהוֹן אֲרֵי רוּחַ דְּטָעוּ בֵּינֵיהוֹן וְיָת יְיָ לָא אִסְתְּכָּרוּ
4 וְיִקַּר יִשְׂרָאֵל וְאִנְתַּן תְּקוֹף בֵּית יִשְׂרָאֵל וּדְבֵית אֶפְרַיִם יִתְקְלוֹן בְּחוֹבֵיהוֹן יִתְקַלְקַל אַף דְּבֵית יְהוּדָה עִמְּהוֹן׃

6 * בְּצֹאנָם וּבִבְקָרָם יֵלְכוּ לְבַקֵּשׁ אֶת־יְהוָה וְלֹא יִמְצָאוּ חָלַץ מֵהֶם׃
7 * בַּיהוָה בָּגָדוּ כִּי־בָנִים זָרִים יָלָדוּ עַתָּה יֹאכְלֵם חֹדֶשׁ אֶת־חֶלְקֵיהֶם׃
8 * תִּקְעוּ שׁוֹפָר בַּגִּבְעָה חֲצֹצְרָה בָּרָמָה הָרִיעוּ בֵּית אָוֶן אַחֲרֶיךָ בִּנְיָמִין׃
9 * אֶפְרַיִם לְשַׁמָּה תִהְיֶה בְּיוֹם תּוֹכֵחָה בְּשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל הוֹדַעְתִּי נֶאֱמָנָה׃
10 * הָיוּ שָׂרֵי יְהוּדָה כְּמַסִּיגֵי גְּבוּל עֲלֵיהֶם אֶשְׁפּוֹךְ כַּמַּיִם עֶבְרָתִי׃
11 * עָשׁוּק אֶפְרַיִם רְצוּץ מִשְׁפָּט כִּי הוֹאִיל הָלַךְ אַחֲרֵי־צָו׃
12 * וַאֲנִי כָעָשׁ לְאֶפְרָיִם וְכָרָקָב לְבֵית יְהוּדָה׃
13 * וַיַּרְא אֶפְרַיִם אֶת־חָלְיוֹ וִיהוּדָה אֶת־מְזֹרוֹ וַיֵּלֶךְ אֶפְרַיִם אֶל־אַשּׁוּר וַיִּשְׁלַח אֶל־מֶלֶךְ יָרֵב וְהוּא לֹא יוּכַל לִרְפֹּא לָכֶם וְלֹא־יִגְהֶה מִכֶּם מָזוֹר׃
14 * כִּי אָנֹכִי כַשַּׁחַל לְאֶפְרַיִם וְכַכְּפִיר לְבֵית יְהוּדָה אֲנִי אֲנִי אֶטְרֹף וְאֵלֵךְ אֶשָּׂא וְאֵין מַצִּיל׃
15 * אֵלֵךְ אָשׁוּבָה אֶל־מְקוֹמִי עַד אֲשֶׁר־יֶאְשְׁמוּ וּבִקְשׁוּ פָנָי

ו

1 בַּצַּר לָהֶם יְשַׁחֲרֻנְנִי׃ * לְכוּ וְנָשׁוּבָה אֶל־יְהוָה כִּי הוּא טָרָף וְיִרְפָּאֵנוּ יַךְ וְיַחְבְּשֵׁנוּ׃
2 * יְחַיֵּנוּ מִיֹּמָיִם בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יְקִמֵנוּ וְנִחְיֶה לְפָנָיו׃
3 * וְנֵדְעָה נִרְדְּפָה לָדַעַת אֶת־יְהוָה כְּשַׁחַר נָכוֹן מֹצָאוֹ וְיָבוֹא כַגֶּשֶׁם לָנוּ כְּמַלְקוֹשׁ יוֹרֶה אָרֶץ׃
4 * מָה אֶעֱשֶׂה־לְּךָ אֶפְרַיִם מָה אֶעֱשֶׂה־לְּךָ יְהוּדָה וְחַסְדְּכֶם כַּעֲנַן־בֹּקֶר וְכַטַּל מַשְׁכִּים הֹלֵךְ׃
5 * עַל־כֵּן חָצַבְתִּי בַּנְּבִיאִים הֲרַגְתִּים בְּאִמְרֵי־פִי וּמִשְׁפָּטֶיךָ אוֹר יֵצֵא׃

6 * In gregibus suis & in armentis suis va-
B dent ad quærendum Dominum, & non
inuenient: ablatus est ab eis.
7 * In Domino præuaricati sunt, quia fi-
lios alienos genuerunt. Nunc deuorabit
eos mensis cum partibus suis.
8 * Clangite buccina in Gabaa, tuba in
Rama. Vlulate in Bethauen: post tergum
C tuum Beniamin.
9 * Ephraim in desolatione erit in die cor-
reptionis in tribubus Israel ostendi fidem.
10 * Facti sunt principes Iuda quasi assumen-
tes terminum: super eos effundam quasi
aquam iram meam.
11 * Calumniã patiens est Ephraim fractus
iudicio, quoniam cœpit abire post sordes.
12 * Et ego quasi tinea Ephraim: & quasi
D putredo domui Iuda.
13 * Et vidit Ephraim languorem suum, &
Iuda, vinculum suum. Et abiit Ephraim ad
Assur, & misit ad regem vltorem: & ipse
non poterit sanare vos, nec soluere poterit
à vobis vinculum.
14 * Quoniam ego quasi leæna Ephraim,
& quasi catulus leonis domui Iuda. Ego e-
go capiam & vadam: tollam, & non est
qui eruat.
15 * Vadens reuertar ad locum meum, do-
nec deficiatis & quæratis faciem meam.

CAP. VI.

1 IN tribulatione sua manè consurgent ad
me. * Venite & reuertamur ad Domi-
A num, quia ipse cepit, & sanabit nos: percu-
2 tiet, & curabit nos. * Viuificabit nos post
duos dies: in die tertia suscitabit nos, &
viuemus in conspectu eius.
3 * Sciemus sequemurq; vt cognoscamus
Dominum. Quasi diluculum præparatus
B est egressus eius, & veniet quasi imber no-
bis temporaneus & serotinus terræ.
4 * Quid faciam tibi Ephraim, quid fa-
ciã tibi Iuda? Misericordia vestra quasi nu-
bes matutina, et quasi ros manè pertransiens.
5 * Propter hoc dolaui in prophetis, & oc-
cidi eos in verbis oris mei, & iudicia tua
quasi lux egredientur.

תרגום יונתן

6 בעניהון ובתוריהון יהכון למתבע אולפן מן קדם יי ולא ישכחון סלק שכינתה מנהון׃
7 במימרא דיי שקרו ארי בנין מבנת עממיא אוקימו להון כען איתי עליהון עממיא ירח בירח ויבוזון ית פרי ארעהון׃
8 נביאיא ארימו קלכון כדבשופרא אתנבו דייתון עליהון עממיא קטולין על דמליכו עליהון ית שאול דמגבעתא דבנימין אצוחו כדבחצוצרתא אמרו דייתון עליהון מלכין במשריתהון על דלא קבילו לפתגמי שמואל נביא דמן רמתא אכריזו עליהון יבבות עבדי קרבא על דשקרו במימרי ואסתחרו לאחורא מבתר פלחני ולא פלחו קדמי בבית מקדשא דקאים בארע שבטא דבנימין׃
9 דבית אפרים לצדו יהון ביום תשלמת חובין ברם בשבטיא דישראל הודעת אוריתא׃
10 הוו רברבי יהודה כמשני תחום עליהון אשפוך כמיא חמתי׃
11 אניסין דבית אפרים כבישין בדיניהון ארי אתפניו דייניהון למטעי בתר ממון דשקר׃
12 ומימרי כעשא לדבית אפרים וכרקבא לדבית יהודה׃
13 וחזא אפרים ית מרעה ויהודה ית מכאובה ואזלו דבית אפרים לאתור ושלחו למלכא דייתי לאתפרעא להון נביא אמר להון הוא לא יכול לאסאה לכון ולא יניח מנכון מכאוב׃
14 ארי מימרי כליתא לדבית אפרים וכבר אריון לדבית יהודה אנא במימרי אקטול ואעדי ארים מחת גבורתי ולית דמשיזב׃
15 אסלק שכינתי ואתוב לבית מקדשי עד דידעון דחבו ויבעון מן קדמי כד העוק להון יתבעון דחלתי׃
ו
1 יימרון אתו ונתוב לפלחנא דיי ארי הוא מחא ויסי לנא דאיתי עלנא חבר ויניח לנא׃
2 יחיננא ליומי נחמתא דעתידין למיתי ביום אחיות מתיא יקימננא ונחי קדמוהי׃
3 ונילף ונרדוף למדע ית דחלתא דיי כנהור צפרא דמקשט במפקה וייתי ברכן לנא כמטר מגבר כלקישא דמרוי ארעא׃
4 קדם דין דקושטא מה אעבד לכון דבית אפרים מה אעבד לכון דבית יהודה וטובתכון כענן צפרא וכטלא דמותי פסיק׃
5 על דאזהרית בשליחות נביי ולא תבו איתי עליהון קטולין על דעברו על מימרי רעותי ודיני כנהור נפיק׃

* Cum ouibus & vitulis ibunt vt quærant 6
Dominum, & non inuenient eum, declinauit
enim ab illis. * Quia Dominum dereliquerunt, 7
& filij alieni nati sunt: nunc deuorabit eos ru-
bigo & cleros eorum. * Clangite tuba super 8
colles, sonate super excelsis, prædicate in domo
iniquitatis, mente cecidit Beniamin.
* Ephraim in desolationem factus est in die- 9
bus correptionis, in tribubus Israel ostendi fide-
lia. * Facti sunt principes Iuda, quasi transfe- 10
rẽtes terminos: super eos effundam sicut aquam
impetum meum. * Oppressit Ephraim aduer- 11
sarium suum, & conculcauit iudiciũ, quia cœ-
pit abire post vana. * Et ego quasi conturbatio 12
Ephraim, & quasi stimulus domui Iuda.
* Et vidit Ephraim infirmitatem suam, & 13
Iudas dolorem suum: & abijt Ephraim ad As-
syrios, & misit legatos ad regem Iarib, & ipse
non potuit liberare nos, & non cessare faciet à
vobis dolorem. * Quia ego quasi panthera 14
Ephraim, & quasi leo domui Iuda; & ego ra-
piam, & vadam, & tollam, & non erit qui
eruat. * Ibo & reuertar in locum meum, do- 15
nec dispereant & quærant faciem meam.

CAP. VI.

IN tribulatione sua manicabunt ad me, di- 1
centes: * Eamus & reuertamur ad Do- 2
minum Deum nostrum, quia ipse rapuit & sa-
nabit nos, percutiet & turbabit nos, & sanos
faciet nos post duos dies, in die tertia resurge-
mus & viuemus coram eo.
* Et sciemus & persequemur vt cognosca- 3
mus Dominum, quasi manè paratum inuenie-
mus eum, & veniet quasi pluuia nobis tem-
poranea & serotina terræ.
* Quid tibi faciam Ephraim? quid tibi fa- 4
ciam Iuda? at misericordia vestra quasi nubes
matutina, et quasi ros matutinus pertransiens.
* Propterea succidi vestros prophetas, oc- 5
cidi eos in verbo oris mei, & iudicium tuum
quasi lux egredietur.

6 * μετὰ προβάτων καὶ μόσχων πορεύσονται ζητῆσαι τὸν κύ-
ριον, καὶ οὐ μὴ εὕρωσιν αὐτόν, ἐκκέκλικεν γὰρ ἐξ αὐτῶν.
7 * ὅτι τὸν κύριον ἐγκατέλιπον, καὶ τέκνα ἀλλότρια ἐγεν-
νήθησαν αὐτοῖς· νῦν φάγεται αὐτοὺς ἡ ἐρυσίβη καὶ τοὺς κλήρους αὐ-
8 τῶν. * σαλπίσατε σάλπιγγι ἐπὶ τοὺς βουνούς, ἠχήσατε
ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν, κηρύξατε ἐν τῷ οἴκῳ ὤν, ἐξέστη βενιαμίν.
9 * ἐφραΐμ εἰς ἀφανισμὸν ἐγένετο ἐν ἡμέραις ἐλέγχου,
10 ἐν ταῖς φυλαῖς τοῦ ἰσραὴλ ἔδειξα πιστά. * ἐγένοντο οἱ ἄρ-
χοντες ἰούδα, ὡς μετατιθέντες ὅρια, ἐπ' αὐτοὺς ἐκχεῶ ὡς
11 ὕδωρ τὸ ὅρμημά μου. * κατεδυνάστευσεν ἐφραΐμ τὸν
ἀντίδικον αὐτοῦ, καὶ κατεπάτησεν κρίμα, ὅτι ἤρξατο πο-
12 ρεύεσθαι ὀπίσω τῶν ματαίων. * καὶ ἐγὼ ὡς ταραχὴ τῷ
ἐφραΐμ, καὶ ὡς κέντρον τῷ οἴκῳ ἰούδα.
13 * καὶ εἶδεν ἐφραΐμ τὴν νόσον αὐτοῦ, καὶ ἰούδας τὴν ὀδύνην
αὐτοῦ, καὶ ἐπορεύθη ἐφραΐμ πρὸς ἀσσυρίους· καὶ ἀπέστειλεν
πρέσβεις πρὸς βασιλέα ἰαρείμ, καὶ αὐτὸς οὐκ ἐδυνάσθη
διασῶσαι ὑμᾶς, καὶ οὐ μὴ διαπαύσῃ ἐξ ὑμῶν ὀδύνη.
14 * ὅτι ἐγὼ ὡς πάνθηρ τῷ ἐφραΐμ, καὶ ὡς λέων τῷ οἴκῳ
ἰούδα· καὶ ἐγὼ ἁρπάσομαι, καὶ πορεύσομαι, καὶ λήψομαι,
καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἐξαιρούμενος.
15 * πορεύσομαι καὶ ἐπιστρέψω ἐπὶ τὸν τόπον μου, ἕως οὗ
ἀφανισθῶσι καὶ ζητήσουσι τὸ πρόσωπόν μου.

ϛ.

1 * Ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν ὀρθριοῦσι πρός με, λέγοντες.
2 * πορευθῶμεν καὶ ἐπιστρέψωμεν πρὸς κύριον τὸν θεὸν
ἡμῶν, ὅτι αὐτὸς ἥρπακεν καὶ ἰάσεται ἡμᾶς, πατάξει καὶ μο-
τώσει ἡμᾶς, καὶ ὑγιάσει ἡμᾶς μετὰ δύο ἡμέρας, ἐν τῇ ἡμέρᾳ
τῇ τρίτῃ ἀναστησόμεθα καὶ ζησόμεθα ἐνώπιον αὐτοῦ.
3 * καὶ γνωσόμεθα καὶ διώξομεν τοῦ γνῶναι τὸν κύριον, ὡς
ὄρθρον ἕτοιμον εὑρήσομεν αὐτόν· καὶ ἥξει ὡς ὑετὸς ἡμῖν
πρώϊμος καὶ ὄψιμος τῇ γῇ.
4 * τί σοι ποιήσω ἐφραΐμ, τί σοι ποιήσω ἰούδα; τὸ δὲ
ἔλεος ὑμῶν ὡς νεφέλη πρωϊνὴ καὶ ὡς δρόσος ὀρθρινὴ πο-
ρευομένη.
5 * διὰ τοῦτο ἀπεθέρισα ὑμῶν τοὺς προφήτας, ἀπέκ-
τεινα αὐτοὺς ἐν ῥήματι στόματός μου, καὶ τὸ κρίμα σου ὡς
φῶς ἐξελεύσεται.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[6] Cum ouibus suis ac bobus ibunt quæsitum responsum à facie Domini, sed non inuenient; *quippe* subduxit se maiestas eius ab eis.
[7] In verbum Domini perperam egerunt, quia filios de filiabus gentium sibi statuerunt. nunc adducã aduersum eos populos per singulos menses qui populabuntur fructus terræ eorum.
[8] Prophetæ leuate vocem vestram velut in buccina, prophetate venturos contra eos populos interfectores, eò quòd crearunt regem super se Saulem, qui erat de Gabaa Beniamin: proclamate veluti tuba, prædicite aduenturos aduersum eos reges cum suis exercitibus, eò quòd minimè susceperint verba Samuelis prophetæ, qui erat de Ramatha: annunciate eis vociferationem bellatorum, eò quòd præuaricati sunt in verbum meum, & conuersi sunt retrorsum à cultu meo, nec seruierunt coram me in domo sanctuarij, quæ stat in terra tribus Beniamin.
[9] Viri domus Ephraim in desolationem erunt in die retributionis peccatorum: veruntamen in tribubus Israel notam feci legem.
[10] Fuerunt principes Iehuda quasi mutantes terminum: super eos effundam sicut aquas iram meam.
[11] Vim patientes sunt viri domus Ephraim oppressi in iudicijs suis: quia se verterunt iudices eorum, vt errarent post mammona iniquitatis.
[12] Verbum autem meum erit quasi tinea domui Ephraim, & quasi putredo domui Iehuda.
[13] Et vidit Ephraim infirmitatem suam, & Iehuda dolorem suum. & abierunt viri domus Ephraim ad Assur, & miserunt ad regem vt aduentaret vltum eos. Propheta dic eis, Non poterit sanitatem conferre vobis, neque sedabit vestrum dolorem.
[14] Verbum enim meum quasi leæna erit domui Ephraim, & quasi catulus leonum domui Iehuda. Ego in verbo meo occidam, transibo, & extollam plagam potentiæ meæ, nec erit qui eruat.
[15] Auferam maiestatẽ meam, & reuertar in habitaculum sanctitatis meæ quod est in cælis, donec norint se peccasse & deprecentur ante me; cùm ingruerit eis angustia, requirent timorem mei.

CAP. VI.

DIcent, Venite & reuertamur ad cultũ Domini: nam ipse qui percussit nos & sanabit nos; & qui induxit super nos interitũ, refocillabit nos.
[2] Vita donabit nos in diebus consolationis qui venturi sunt, in die resurrectionis mortuorũ suscitabit nos & viuemus corã eo.
[3] Et discemus & consectabimur vt cognoscamus timorem Domini, quasi lux matutina quæ in ortu suo *omnia* collustrat: & venient benedictiones nobis quasi imber mundans, & veluti serotinus qui terram humectat.
[4] A facie iudicij veri quid faciam vobis domus Ephraim? quid faciam vobis domus Iehuda? certè benignitas vestra quasi nubes matutina, & velut ros qui citò deficit.
[5] Pro eo quòd monui eos per legationem prophetarum meorum, nec sunt pœnitentia ducti, adducam super eos trucidatores, propterea quòd transgressi sunt verba voluntatis meæ: profectò iudicium meum quasi lux orietur.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

6 * Quia misericordiam volui & non sacrificium; & scientiam Dei plus quam holocaustum. 7 *Ipsi aút sicut Adam transgressi sunt pactum, ibi prævaricati sunt in me. 8 *Galaad ciuitas operantiũ idolum, supplantata sanguine. 9 *Et quasi fauces virorum latronũ parietes sacerdotũ in via interficientiũ pergentes de Sychem, quia scelus operati sunt. 10 *In domo Israel vidi horrendum, ibi fornicationes Ephraim, contaminatus est Israel, 11 *Sed & Iuda pone messem tibi, cùm conuertero captiuitatem populi mei.

6 * כִּי חֶסֶד חָפַצְתִּי וְלֹא זֶבַח וְדַעַת אֱלֹהִים מֵעֹלוֹת׃
7 * וְהֵמָּה כְּאָדָם עָבְרוּ בְרִית שָׁם בָּגְדוּ בִי׃
8 * גִּלְעָד קִרְיַת פֹּעֲלֵי אָוֶן עֲקֻבָּה מִדָּם׃
9 * וְכַחֲכֵי אִישׁ גְּדוּדִים חֶבֶר כֹּהֲנִים דֶּרֶךְ יִרְצְחוּ שְׁכֶמָה כִּי זִמָּה עָשׂוּ׃
10 * בְּבֵית יִשְׂרָאֵל רָאִיתִי שַׁעֲרִירִיָּה שָׁם זְנוּת לְאֶפְרַיִם נִטְמָא יִשְׂרָאֵל׃
11 * גַּם־יְהוּדָה שָׁת קָצִיר לָךְ בְּשׁוּבִי שְׁבוּת עַמִּי׃

Cap. VII.

1 * בְּרָפְאִי לְיִשְׂרָאֵל וְנִגְלָה עֲוֹן אֶפְרַיִם
וְרָעוֹת שֹׁמְרוֹן כִּי פֹעֲלוּ שֶׁקֶר וְגַנָּב יָבוֹא פָּשַׁט
גְּדוּד בַּחוּץ׃
2 * וּבַל־יֹאמְרוּ לְלִבָּבָם כָּל־רָעָתָם זָכַרְתִּי עַתָּה
סְבָבוּם מַעֲלָלֵיהֶם נֶגֶד פָּנַי הָיוּ׃
3 * בְּרָעָתָם יְשַׂמְּחוּ־מֶלֶךְ וּבְכַחֲשֵׁיהֶם שָׂרִים׃
4 * כֻּלָּם מְנָאֲפִים כְּמוֹ תַנּוּר בֹּעֵרָה מֵאֹפֶה יִשְׁבּוֹת
מֵעִיר מִלּוּשׁ בָּצֵק עַד־חֻמְצָתוֹ׃
5 * יוֹם מַלְכֵּנוּ הֶחֱלוּ שָׂרִים חֲמַת מִיַּן מָשַׁךְ יָדוֹ
אֶת־לְצִצִּים׃
6 * כִּי־קָרְבוּ כַתַּנּוּר לִבָּם בְּאָרְבָּם כָּל־הַלַּיְלָה יָשֵׁן
אֹפֵיהֶם בֹּקֶר הוּא בֹּעֵר כְּאֵשׁ לֶהָבָה׃
7 * כֻּלָּם יְחַמּוּ כַתַּנּוּר וְאָכְלוּ אֶת־שֹׁפְטֵיהֶם
כָּל־מַלְכֵּיהֶם נָפָלוּ אֵין־קֹרֵא בָהֶם אֵלָי׃
8 * אֶפְרַיִם בָּעַמִּים הוּא יִתְבּוֹלָל אֶפְרַיִם הָיָה עֻגָּה
בְּלִי הֲפוּכָה׃ 9 * אָכְלוּ זָרִים כֹּחוֹ וְהוּא לֹא יָדָע גַּם־
שֵׂיבָה זָרְקָה בּוֹ וְהוּא לֹא יָדָע׃
10 * וְעָנְתָה גְאוֹן־יִשְׂרָאֵל בְּפָנָיו וְלֹא־שָׁבוּ אֶל־
יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וְלֹא בִקְשֻׁהוּ בְּכָל־זֹאת׃
11 * וַיְהִי אֶפְרַיִם כְּיוֹנָה פּוֹתָה אֵין לֵב מִצְרַיִם
קָרְאוּ אַשּׁוּר הָלָכוּ׃

1 A CVm sanare vellem Israel, reuelata est iniquitas Ephraim, & malitia Samariæ; quia operati sunt mendacium. Et fur ingressus est, spolians latrunculus foris. 2 Et non dicant in cordibus suis omnia litiam eorũ me recordatũ. Nunc circumdederunt eos adinuentiones suę, coram facię mea factæ sunt. 3 *In malitiis suis lętificauerunt regem, & in mendaciis suis principes. 4 *Omnes adulteratores quasi clibanus ardens in coctionem B cauerunt regem, & in mendacijs suis principes. 5 *Omnes adulteratores quasi clibanus succensus à coquente. Quieuit pistor, dum ciuitas à commixtione fermenti, donec fermentaretur totum. 6 *Dies regis nostri, cœperunt principes furere à vino. Extendit manum suam cum illusoribus. 7 *Quia applicauerunt quasi clibanum cor suum cum insidijs suis, C Tota nocte dormiuit coquens eos, ipse succensus quasi ignis flammæ. 8 *Omnes calefacti sunt quasi clibanus, & deuorauerunt iudices suos. Omnes reges eorum ceciderunt, nō est qui clamet in eis ad me. 9 *Ephraim in populis suis commiscebatur; factus est subcinericius qui nō reuersatur. 10 *Et comederunt alieni fortitudinẽ eorũ, & ipse nescit. Sed & cani efflorerunt in eo, & ipse ignorauit. 11 *Et humiliabitur superbia Israel in facie eius. Nec reuertentur ad D Dominum Deum suum, & non requirent eũ in omnibus his. 12 *Et factus est Ephraim quasi colũba seducta nō habens cor: Aegyptũ inuocabant, ad Assyrios abierunt.

תרגום יונתן

ארי בעידני מיבעי קדמי עובדי עבירתא דעמי אסתקפו עלוהי: 2 ואנון בדרעא קדמאי עבדו חובא קדמי ומיסתקפי עלוהי: גלעד קרתא אבוסין דנכלין אשדרין דם זפי: 4 וכמא דמסבר אנש למשדרין אחתכרו אנון בית ישראל קדם קודשא בריך הוא שגיעו אשתעיו שבו ולא למפלח: 5 בית ישראל דיקרא דמלכותי שבו אשתעיו בעגלא דבית אוון ולא למפלח עמהון ארום אתגלי מנהון דלא למפלח: 6 ואף דביתי יהודה שריו ישראל: 7 כמהכעי חובי ישראל יתגלין עוירת אפרים ובישת שמרון ארי עבדו קדם קהלין דלא מן קדמי ומיסתקפי עלוהי: 8 ולא מסתכלין בלבהון דכל בישהון גלין קדמי כיון דקפנון עובדיהון בישיא: 9 כרוך קהלין מתדן בלבהון ובכריהון רברבין: 10 בלהון מתקדרן למנף נפשיהון דלקין כתנורא ראזי לה: 11 יומא דמלכנו חלשו שרי עממיא ולא אדכרו נסין ונבורתין דאתעבידו להון ביום מסקהון: 12 ומיא דמבולא עליהון מלכהון שריו רברביא למשתי עמהא חמר נגר לידה סיעת שקרין: 13 לחודהון מתחסנין מקנוניא ולא עבדו כקנוניא בער לבהון באתכסונייהון כל לילייא סורך רגזוהון שד צפרא הוא דלק כאשא: 14 כולהון מתחממין כאתונא ואכלין ית דיניהון מתניהון כל מלכיהון אתקטלו לית דמצלי מנהון קדמי: 15 בית אפרים מן קדם דלא מתחלין: 16 ויסגון יקר ישראל ואנון חזן על דלא הבו לפולחנא דייי אלההון ולא בעו מן קדמוהי כפל לאו: 17 אף על גב דמתקנין שרי ומקרבין אתקרבו ומיתו לה לב לאפרים אתקרבו ומיתו: 18 ומיסתכלין בעגלי דהבא דעבדו ירבעם בר נבט ומיסתכלין בעגלי דכסף דעבדו אחאב ומיסתכלין בצלמי דנחשא דעבדו מנשה ומיסתכלין בצלם דמיכאל דעבד מיכה ומיסתכלין בצלם דיהונתן דעבד שלום ומיסתכלין בצלם דצדקיה דעבד אמון ומיסתכלין בצלם דיהויקים דעבד יאשיה ומיסתכלין בצלם דיכניה דעבד יהויקים ומיסתכלין בצלם דצדקיה דעבד יכניה ומיסתכלין בצלם דגדליה דעבד ישמעאל ומיסתכלין בצלם דישמעאל דעבד יוחנן ומיסתכלין בצלם דיוחנן דעבד יאשיה ומיסתכלין בצלם דיאשיה דעבד יהוחנן ומיסתכלין בצלם דיהוחנן דעבד יהויקים ומיסתכלין בצלם דיהויקים דעבד יכניה ומיסתכלין בצלם דיכניה דעבד צדקיה ומיסתכלין בצלם דצדקיה דעבד גדלי

Universidad de Deusto
Biblioteca

8:12 כְּאֲשֶׁר יִלְכּוּ אֶפְרֹשׂ עֲלֵיהֶם רִשְׁתִּי כְּעוֹף
הַשָּׁמַיִם אוֹרִידֵם אִיסְרֵם כְּשֵׁמַע לַעֲדָתָם׃
13 אוֹי לָהֶם כִּי־נָדְדוּ מִמֶּנִּי שֹׁד לָהֶם כִּי־פָשְׁעוּ
בִּי וְאָנֹכִי אפְדֵּם וְהֵמָּה דִּבְּרוּ עָלַי כְּזָבִים׃
14 וְלֹא זָעֲקוּ אֵלַי בִּלְבָּם כִּי יְיִלִילוּ עַל־מִשְׁכְּבוֹתָם
עַל־דָּגָן וְתִירוֹשׁ יִתְגּוֹרָרוּ יָסוּרוּ בִי׃
15 וַאֲנִי יִסַּרְתִּי חִזַּקְתִּי זְרוֹעֹתָם וְאֵלַי יְחַשְּׁבוּ־רָע׃
16 יָשׁוּבוּ לֹא עַל הַיּוֹ כְּקֶשֶׁת רְמִיָּה יִפְּלוּ בַחֶרֶב
שָׂרֵיהֶם מִזַּעַם לְשׁוֹנָם זוֹ לַעְגָם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃

ח

1 אֶל־חִכְּךָ שְׁפֹר כַּנֶּשֶׁר עַל־בֵּית יְהוָה
יַעַן עָבְרוּ בְרִיתִי וְעַל־תּוֹרָתִי פָּשָׁעוּ׃
2 לִי יִזְעָקוּ אֱלֹהַי יְדַעֲנוּךָ יִשְׂרָאֵל׃
3 זָנַח יִשְׂרָאֵל טוֹב אוֹיֵב יִרְדְּפוֹ׃
4 הֵם הִמְלִיכוּ וְלֹא מִמֶּנִּי הֵשִׂירוּ וְלֹא יָדַעְתִּי
כַּסְפָּם וְזְהָבָם עָשׂוּ לָהֶם עֲצַבִּים לְמַעַן יִכָּרֵת׃
5 זָנַח עֶגְלֵךְ שֹׁמְרוֹן חָרָה אַפִּי בָם עַד־מָתַי
לֹא יוּכְלוּ נִקָּיוֹן׃
6 כִּי מִיִּשְׂרָאֵל וְהוּא חָרָשׁ עָשָׂהוּ וְלֹא אֱלֹהִים
הוּא כִּי־שְׁבָבִים יִהְיֶה עֵגֶל שֹׁמְרוֹן׃
7 כִּי רוּחַ יִזְרָעוּ וְסוּפָתָה יִקְצֹרוּ קָמָה אֵין־לוֹ צֶמַח
בְּלִי יַעֲשֶׂה־קֶּמַח אוּלַי יַעֲשֶׂה זָרִים יִבְלָעֻהוּ׃
8 נִבְלַע יִשְׂרָאֵל עַתָּה הָיוּ בגוֹיִם כִּכְלִי אֵין־
חֵפֶץ בּוֹ׃ 9 כִּי־הֵמָּה עָלוּ אַשּׁוּר פֶּרֶא בודד לוֹ
אֶפְרַיִם הִתְנוּ אֲהָבִים׃
10 גַּם כִּי־יִתְּנוּ בַגּוֹיִם עַתָּה אֲקַבְּצֵם וַיָּחֵלּוּ
מְעֹט מִמַּשָּׂא מֶלֶךְ שָׂרִים׃
11 כִּי־הִרְבָּה אֶפְרַיִם מִזְבְּחוֹת לַחֲטֹא הָיוּ־לוֹ
מִזְבְּחוֹת לַחֲטֹא׃ 12 אֶכְתָּב־לוֹ רבֵּי תוֹרָתִי
כְּמוֹ־זָר נֶחְשָׁבוּ׃

12:1 Et cùm profecti fuerint, expandam super eos rete meum, & quasi volucrē cæli detraham eos. Cædam eos secundùm auditionem cœtus eorū. 2 Væ eis, quoniā recesserunt à me. Vastabuntur, quia prævaricati sunt in me. Ego redemi eos, & ipsi locuti sunt contra me mendacia. 3 Et non clamauerunt ad me corde suo, sed vlulabāt in cubilibus suis. Super triticū & vinū nutrabant, & recesserunt à me. 4 Et ego erudiui eos, & confortaui brachia eorū, & in me cogitauerunt malitiam. 5 Reuertēti sunt vt essent absq; iugo, facti sunt quasi arcus dolosus. Cadent in gladio principes eorum propter furore linguę suæ. Ista subsannatio eorum in terra Ægypti.

CAP. VIII.

1 IN gutture tuo sit tuba quasi aquila super domū Dñi, pro eo quòd transgressi sunt fœdus meū, & legē meam prævaricati sunt. 2 Me inuocabunt Deus meus, & ego cognouimus te Israel. 3 Proiecit Israel bona, inimicus persequetur eum. 4 Ipsi regnauerunt & non ex me, principes extiterunt, & non cognoui. Aurum suum & argentum suum fecerunt sibi idola, vt interirent. 5 Proiectus est vitulus tuus Samaria, concitatus est furor meus in eis, vsque quo non poterunt emundari? 6 Quia ex Israel & ipse est. Artifex fecit illum, & non est Deus, quoniam in aranearum telas erit vitulus tuus Samaria. 7 Quia ventum seminabunt, & turbinem metent. Culmus stans non erit in eo, germen non faciet farinam. Quod si fecerit, alieni comedent eam. 8 Deuoratus est Israel. Nunc facti sunt in gentibus quasi vas inutile. 9 Quia ipsi ascenderunt ad Assyrios, germinauit per semetipsum Ephraim, munera dilexit. 10 Propterea tradentur gentibus: nunc suscipiam eos, & quiescent parum vt vngant regē & principem. 11 Quia multiplicauit Ephraim altaria in peccata, & facta sunt ei altaria delicta. 12 Scribam eius multitudinem, legitima eius in aliena reputata sunt.

12:1 καθὼς ἂν πορεύωνται, ἐπιβαλῶ ἐπ' αὐτὰς τὸ δίκτυόν μου· καθὼς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καταξῶ αὐτάς· παιδεύσω αὐτὰς ἐν τῇ ἀκοῇ τῆς θλίψεως αὐτῶν.
2 οὐαὶ αὐτοῖς ὅτι ἀπεπήδησαν ἀπ' ἐμοῦ· δειλαιοί εἰσιν ὅτι ἠσέβησαν εἰς ἐμέ· ἐγὼ ἐλυτρωσάμην αὐτούς, αὐτοὶ δὲ κατελάλησαν κατ' ἐμοῦ ψευδῆ.
3 καὶ οὐκ ἐβόησαν πρός με αἱ καρδίαι αὐτῶν, ἀλλ' ἢ ὠλόλυζον ἐν ταῖς κοίταις αὐτῶν, τῷ σίτῳ καὶ οἴνῳ κατετέμνοντο· ἐπαιδεύθησαν ἐν ἐμοί. 4 κατίσχυσα δὴ βραχίονας αὐτῶν, καὶ εἰς ἐμὲ ἐλογίσαντο πονηρά.
5 ἐπέστρεψαν εἰς τὸ κενόν, ἐγένοντο ὡς τόξον ἐντεταμένον, πεσοῦνται ἐν ῥομφαίᾳ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν διὰ ἀπαιδευσίαν γλώσσης αὐτῶν· οὗτος ὁ φαυλισμὸς αὐτῶν ἐν γῇ Αἰγύπτου.

ῆ.

1 Εἰς κόλπον αὐτῶν ὡς γῆν, ὡς ἀετὸς ἐπὶ οἶκον κυρίου, ἀνθ' ὧν παρέβησαν τὴν διαθήκην μου, καὶ κατὰ τοῦ νόμου μου ἠσέβησαν. 2 ἐμὲ κεκράξαι, ὁ θεός ἐγνώκαμέν σε.
3 ὅτι ἐρρίφη Ἰσραὴλ ἀπερρίφη ὡς ἀγαθά· ἐχθρὸν κατεδίωξαν. 4 ἑαυτοῖς ἐβασίλευσαν καὶ οὐ δι' ἐμοῦ ἤρξαν κἀγὼ οὐκ ἐγνώρισθήν μοι· τὸ ἀργύριον αὐτῶν καὶ τὸ χρυσίον αὐτῶν ἐποίησαν ἑαυτοῖς εἰδώλια, ὅπως ἐξολοθρευθῶσιν.
5 ἀπόρριψαι τὸν μόσχον σου Σαμάρεια, παρωξύνθη ὁ θυμός μου εἰς αὐτούς· ἕως τίνος οὐ μὴ δύνωμαι καθαρισθῆναι 6 ὅτι ἐξ Ἰσραὴλ κἀκεῖνος ἐποίησεν αὐτόν, καὶ οὐ θεός ἐστιν· διότι πλανῶν ἔσται ὁ μόσχος σου Σαμάρεια.
7 ὅτι ἀνεμόφθορα ἔσπειραν, καὶ ἡ καλαμοφθὴ αὐτῶν οὐκ ἐδέξατο· ἀφάγμα οὐκ ἔχουσιν ποιῆσαι ἄλευρα· ἐὰν καὶ ποιήσῃ, ἀλλότριοι καταφάγονται αὐτά.
8 κατεπόθη Ἰσραήλ, νῦν ἐγένετο ὡς τὰ ἔθνη ὡς σκεῦος οὐκ ἄρεστον. 9 ὅτι αὐτοὶ ἀνέβησαν εἰς Ἀσσυρίους, ἀνέβαλεν καθ' ἑαυτὸν Ἐφραὶμ, δῶρα ἠγάπησεν.
10 διὰ τοῦτο παραδοθήσονται τοῖς ἔθνεσιν· νῦν εἰσδέξομαι αὐτούς, καὶ κοπάσουσιν μικρὸν ἀπὸ χρίειν βασιλέα καὶ ἄρχοντα. 11 ὅτι ἐπληθύνθη ἐφραὶμ θυσιαστήρια εἰς ἁμαρτίας, καὶ ἐγένοντο αὐτῷ θυσιαστήρια ἐπὶ πλημμελήμασι· 12 γράψω αὐτῷ πλῆθος, τὰ νόμιμα αὐτοῦ εἰς ἀλλότρια ἐλογίσθησαν.

תרגום יונתן

12:1 כְּתַרְכֵּן אַפְרַיִם עֲלֵיהֶן מְצָדְתִּי כְּעוֹפָא דְשַׁמְיָא אֶתְגְּלֵנֵּי וְיסוּרִין אֵיתֵי עֲלֵיהֶן עַל דְּשַׁמְעוּ לְעָצָתְהוֹן׃ 2 וַיְלֵהוֹן אֲרֵי אִתְרַחֲקוּ
מִן קֳדָמַי חֲבִילָא דְּחַרְבָּא וְאָנָן בְּסִפְרֵי קְדוּשָׁתָא דִּילִי אֲרֵי אִתְרְחִיקוּ מִן פֻּלְחָנִי פָּרֵק לְהוֹן וְאָנָן מְמַלְלִין קֳדָמַי כַּדְבָא׃ 3 וְלָא מְצַדְּקִין קֳדָמַי כַּדְבָּא׃
4 נְבִיָּא בְּחֵכֶךְ אֲכָלִי מַרְכְּשׁוֹפָרָא אֲמַר הָא כְנִשְׁרָא דְּמִשְׁתַּדֵּי
עַל בֵּית מַקְדְּשָׁא דַּיְיָ חֲלָף דַּעֲבָרוּ עַל קְיָמִי וְעַל אוֹרַיְתִי תָּרָעוּ׃ 5 בְּכָל עִדָּן דְּאֵיתֵי עֲלֵיהוֹן עֲקָא מְצַלֵּין קֳדָמַי
עַמִּי בֵּית יִשְׂרָאֵל מְכַבְּרִין אֲרֵי אֲנָחְנָא עֲבַד יִשְׂרָאֵל׃ 6 טְעוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל מִכֹּבֶר פָּלְחָנֵי דְּרִילָה אֲנָא
אֲנָן אֲמַלִּיכוּ וְלָא מִמֵּימְרִי רַבְיוּ וְלָא מַרְעִיתִי בְּסַפְּהוֹן וְדַהֲבְהוֹן דַּאֲסִיקוּ לְהוֹן מִמִּצְרַיִם
7 אֲרֵי מִיִּשְׂרָאֵל וְהוּא נַבִּי אִתְעֲבִיד וְהוּא גַּבְרָא דְּאֵמַּן
אִתְכְּוִין יִשְׂרָאֵל בְּעֵגֶל דִּבְעֵתָא דְּלָא כַּדְקָא דְּחִילַת מִנֵּיהּ וְלָא יְהֵא לֵיהּ אֲרִיכוּ יוֹמִין׃ 8 אֲרֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל אִתְבְּלַעוּ כְּעַן הֲווֹ בְעַמְמַיָּא כְּמָנָא דְּלֵית בֵּהּ צְרוּךְ׃ 9 אֲרֵי אִנּוּן גְּלוֹ לְאַתּוּר
כְּעֵירָא דְּבָרָא דְּמִשְׁתַּדֵּי בְּרַחֲמוֹהִי אֶפְרַיִם אַגְחִין לְמִתְּנָן לְמַלְכִּין וְשַׁלְטוֹנִין׃ 10 אַף אִם יְשׁוּתוּן בֵּית יִשְׂרָאֵל אִתְמְסָרִין בְּיַד עַמְמַיָּא דְּרַחֲמוֹ׃
כְּתַרְכֵּן אַפְרַיִם אַגְחִין לְמִתְּנָן לְמַלְכִּין וְשַׁלְטוֹנִין׃ 11 אֲרֵי אַסְגִּיוּ דְּבֵית אֶפְרַיִם אֲגוּרִין לְמִחְטֵי בְּוּ
אֶכְתּוֹב לֵיהּ סַגְיוּת אוֹרַיְתִי וְאִנּוּן כְּעַמְמַיָּא אִתְחֲשִׁיבוּ׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Quocumque ierint, expandam super eos rete meum: quasi volucrem cæli vagari faciam eos & correptiones adducam super eos, propterea quòd sint obsecuti suis consiliis. "Væ eis quoniam longè recesserunt à timore mei: prædones inducam super eos, quòd rebelles fuerint in verbū meum. "Cùm ego essem eorum redemptor, ipsi profetebant coram me mendacia. "Non autem orant coram me in cordibus suis, quin potius vlulant in lectulis suis præ vbertate tritici & vini quæ collegerunt: rebellauerunt in verbum meum. "Quoties verò adduco aduersus eos correptiones & roboro brachia eorum, toties ipsi addunt moliri coram me mala. "Auersi sunt vt deficerent à lege, non quòd malum intulerim eis, similes sunt arcui doloso: perimentur gladio principes eorum propter prauitatem linguæ eorum. Ista erunt opera eorum dum essent in terra Aegypti.

CAP VIII.

PRopheta gutture tuo clamita quasi in tuba. Dic: Ecce sicut aquila quæ sese mouitat, sic ascendet rex cum exercitu suo & castrametabitur contra domum sanctuarij Domini, pro eo quòd transgressi sunt pactum meum, & legem meam prætuaricati sunt. "Omni tempore quo adduco super eos angustiam, orant coram me dicentes: Nunc pro comperto tenemus, quòd non sit nobis Deus præter te: redime nos, quandoquidem sumus populus tuus Israel. "Errauerunt domus Israel à cultu meo, cuius de causa adducebam eis bona: in posterum hostis persequetur eos. "Regem sibi crearūt, & non ex sententia mea; constituerunt principes, sed non ex voluntate mea: ex argento & auro suo quod sustulerunt sibi ex Aegypto, confecerunt in suum vsum idola propter quæ excidentur. "Errauerunt ad vitulum Samariæ: exarsit furor meus in eos quamdiu non potuerunt se purgare. "Quia ex Israel est, & ipsum compaginatus iunxit artifex, ipse fecit eum. Deus est in quo non est vtilitas: etenim in minuta tabularum redigetur vitulus Samariæ. "Nam domus Israel similis est ei quod ventus disseminat & turbo demetit, in quo non est stans seges, prouentum non faciet: quòd si fortè opes comparauerint, gentes deprædabuntur eas. "Prædę patuit Israel, nunc fuerunt inter populos quasi vas inutile. "Quippe qui exularunt in Assur, pro eo quòd ambulauerint in voluntate animæ suæ, tanquam onager efferus: domus Israel traditi sunt in manum populorum quos adamarunt. "Attamen si reconsidant domus Israel timorem mei in corde suo, cogam transmigrationem eorum de medio populorum: & si pauulùm sapiant, auferam ab eis dominium regum & principum. "Quia multiplicauerunt domus Ephraim altaria peccandi gratia: versa sunt eis altaria in dolorum suorum in ruinam. "Conscripsi eis multiplicitatem legis meæ: ipsi autem velut gentes reputati sunt.

Universidad de Deusto
Biblioteca

13 זִבְחֵי הַבְהָבַי יִזְבְּחוּ בָשָׂר וַיֹּאכֵלוּ יְהוָה לֹא
רָצָם עַתָּה יִזְכֹּר עֲוֹנָם וְיִפְקֹד חַטֹּאתָם הֵמָּה
מִצְרַיִם יָשׁוּבוּ׃
14 וַיִּשְׁכַּח יִשְׂרָאֵל אֶת־עֹשֵׂהוּ וַיִּבֶן הֵיכָלוֹת
וִיהוּדָה הִרְבָּה עָרִים בְּצֻרוֹת וְשִׁלַּחְתִּי אֵשׁ בְּעָרָיו
וְאָכְלָה אַרְמְנוֹתֶיהָ׃

ט

1 אַל־תִּשְׂמַח יִשְׂרָאֵל אֶל־גִּיל כָּעַמִּים כִּי זָנִיתָ
מֵעַל אֱלֹהֶיךָ אָהַבְתָּ אֶתְנָן עַל כָּל־גָּרְנוֹת דָּגָן׃
2 גֹּרֶן וָיֶקֶב לֹא יִרְעֵם וְתִירוֹשׁ יְכַחֲשׁ בָּהּ׃
3 לֹא יֵשְׁבוּ בְּאֶרֶץ יְהוָה וְשָׁב אֶפְרַיִם מִצְרַיִם
וּבְאַשּׁוּר טְמֵא יֹאכֵלוּ׃
4 לֹא־יִסְּכוּ לַיהוָה יַיִן וְלֹא יְעָרְבוּ־לוֹ זִבְחֵיהֶם
כְּלֶחֶם אוֹנִים לָהֶם כָּל־אֹכְלָיו יִטַּמָּאוּ כִּי־לַחְמָם
לְנַפְשָׁם לֹא יָבוֹא בֵּית יְהוָה׃
5 מַה־תַּעֲשׂוּ לְיוֹם מוֹעֵד וְלִיוֹם חַג־יְהוָה׃
6 כִּי־הִנֵּה הָלְכוּ מִשֹּׁד מִצְרַיִם תְּקַבְּצֵם מֹף
תְּקַבְּרֵם מַחְמַד לְכַסְפָּם קִמּוֹשׁ יְיָרְשֵׁם חוֹחַ
בְּאָהֳלֵיהֶם׃
7 בָּאוּ יְמֵי הַפְקֻדָּה בָּאוּ יְמֵי הַשִּׁלּוּם יֵדְעוּ
יִשְׂרָאֵל אֱוִיל הַנָּבִיא מְשֻׁגָּע אִישׁ הָרוּחַ עַל רֹב
עֲוֹנְךָ וְרַבָּה מַשְׂטֵמָה׃
8 צוֹפֶה אֶפְרַיִם עִם־אֱלֹהָי נָבִיא פַּח יָקוּשׁ
עַל־כָּל־דְּרָכָיו מַשְׂטֵמָה בְּבֵית אֱלֹהָיו׃
9 הֶעְמִיקוּ שִׁחֲתוּ כִּימֵי הַגִּבְעָה יִזְכֹּר עֲוֹנָם יִפְקֹד
חַטֹּאתָם׃
10 כָּעֲנָבִים בַּמִּדְבָּר מָצָאתִי יִשְׂרָאֵל כְּבִכּוּרָה
בְתְאֵנָה בְּרֵאשִׁיתָהּ רָאִיתִי אֲבוֹתֵיכֶם הֵמָּה בָּאוּ
בַּעַל־פְּעוֹר וַיִּנָּזְרוּ לַבֹּשֶׁת וַיִּהְיוּ שִׁקּוּצִים כְּאֹהֲבָם׃
11 אֶפְרַיִם כְּעוֹף יִתְעוֹפֵף כְּבוֹדָם מִלֵּדָה וּמִבֶּטֶן
וּמֵהֵרָיוֹן׃

HOSEE. Translat. B. Hieronymi.

13 *Hostias offerent, immolabunt carnes & comedẽt, & Dñs non suscipiet eas. Nũc recordabitur iniquitatis eorum, & vltiscetur peccata eorum: ipsi in Ægyptum conuersi sunt, in Assyriis immunda comedent.
14 *Et oblitus est Israel factoris sui, & ædificauit delubra, & Iudas multiplicauit vrbes munitas. Et mittam ignem in ciuitates eius, & deuorabit ædes illius.

CAP. IX.

1 NOli lætari Israel, noli exultare sicut populi, quia fornicatus es à Deo tuo, dilexisti mercedem super omnes areas tritici.
2 *Area & torcular non pascet eos, & vinum mentietur eis.
3 *Non habitabunt in terra Domini. Reuersus est Ephraim in Ægyptum, & in Assyriis pollutum comedet.
4 *Non libabunt Dño vinum, & non placebunt ei. Sacrificia eorum quasi panis lugentium. Omnes qui comedent eum contaminabuntur, quia panes eorum animabus ipsorum, non intrabunt in domum Domini.
5 *Quid facietis in die solennitatis Domini? *Ecce enim profecti sunt à vastitate. Ægyptus congregabit eos, Memphis sepeliet eos. Desiderabile argentum eorum vrtica hæreditabit, lappa in tabernaculis eorum.
6 *Venerunt dies visitationis, venerunt dies retributionis. Scitote Israel. Stultus propheta insanus vir spiritualis. Propter multitudinem iniquitatum tuarum, & multitudinem amentiæ.
7 *Speculator Ephraim cum Deo meo propheta laqueus ruinæ factus est super omnes vias eius. insania in domo Dei eius.
8 *Profundè peccauerunt sicut in diebus Gabaa. Recordabitur iniquitatis eorum & visitabit peccata eorum.
9 *Quasi vuas in deserto inueni Israel, quasi prima poma ficulneæ in cacumine eius vidi patres eorum. Ipsi autem ingressi uerunt ad Beelphegor, & abalienati sunt in confusione, & facti sunt abominabiles sicut ea quæ dilexerunt.
10 *Ephraim quasi auis auolauit: gloria eorum à partu, & ab vtero, & à conceptu.

Interp. ex Græc. lxx. CAP. IX. ΩΣΗΕ: μεθερμηνευσις των ο. 733

13 *Θυσιαςήρια τὰ ἠγαπημένα, διότι ἐθλὰ θύσουσι θυσίαν, καὶ φάγωσιν κρέα, κύριος οὐ προσδέξεται αὐτὰ νῦν μνησθήσεται ἀδικίας αὐτῶν, καὶ ἐκδικήσει τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν· αὐτοὶ εἰς αἴγυπτον ἐπέστρεψαν· ἐν ἀσσυρίοις ἀκάθαρτα φάγονται.
14 *ἀπελάθετο ἰσραὴλ τὸν ποιήσαντα αὐτὸν, καὶ ᾠκοδόμησαν τεμένη· καὶ ἰούδας ἐπλήθυνεν πόλεις τετειχισμένας· καὶ ἐξαποστελῶ πῦρ εἰς τὰς πόλεις αὐτοῦ, καὶ καταφάγεται τὰ θεμέλια αὐτοῦ.

Θ.

1 *Μὴ χαῖρε ἰσραὴλ, μηδὲ θρόαινε καθὼς ὁ λαός· ὅτι ἐπόρνευσας ἀπὸ τοῦ θεοῦ σου, ἠγάπησας δόμαλα ἐπὶ πάσαν ἅλω σίτου. *ἅλως καὶ ληνὸς οὐκ ἔγνω αὐτούς, καὶ ὁ οἶνος ἐψεύσατο αὐτοῖς.
3 *οὐ κατῴκησαν ἐν γῇ ὁ κύριος, κατῴκησεν ἐφραὶμ εἰς αἴγυπτον, καὶ εἰς ἀσσυρίους ἀκάθαρτα φάγονται.
4 *οὐκ ἔσπεισαν τῷ κυρίῳ οἶνον καὶ οὐκ ἤσαν αὐτῷ ὡς ἄρτοι πενθῶν αὐτοῖς· πάντες οἱ ἐσθίοντες αὐτὰ μιανθήσονται· διότι ἄρτοι ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν οὐκ εἰσελεύσεται εἰς τὸν οἶκον τοῦ κυρίου.
5 *τί ποιήσετε ἐν ἡμέρᾳ πανηγύρεως, ἐν ἡμέρᾳ ἑορτῆς κυρίου.
6 *διὰ τοῦτο ἰδοὺ πορεύσονται ἐκ ταλαιπωρίας αἰγύπτου, καὶ ἐκδέξεται αὐτοὺς μεμφὶς, καὶ θάψει αὐτοὺς μαχμάς· τὸ δὲ ἄργυρον αὐτῶν ὅλεθρος κληρονομήσει, καὶ ἄκανθαι ἐν τοῖς σκηνώμασιν αὐτῶν.
7 *ἥκασιν αἱ ἡμέραι τῆς ἐκδικήσεως, ἥκασιν αἱ ἡμέραι τῆς ἀνταποδόσεως θεοῦ, ἐγκακωθήσεται ἰσραὴλ, ὥσπερ ὁ ἄφρων φήτης ὁ παρεκτικὸς ὁ πνευματοφόρος ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἀδικιῶν σου, ἐπληθύνθη μανία.
8 *σκότος ἐφραὶμ μετὰ θεόν· ἄφρων φήτης παγὶς σκολιὰ ἐπὶ πάσας τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ· μανία ἐν οἴκῳ θεοῦ. *καλέπηξαν· ἐφθάρησαν ὡς τὰς ἡμέρας τοῦ βουνοῦ, μνησθήσεται ἀδικίας αὐτῶν, ἐκδικήσει ἁμαρτίας αὐτῶν.
10 *ὡς σταφυλὴν ἐν ἐρήμῳ εὗρον τὸν ἰσραήλ, ὡς σῦκον ἐν συκῇ πρωίμου ἰδὼν πατέρας αὐτῶν, αὐτοὶ εἰσῆλθον πρὸς τὸν βεελφεγώρ, καὶ ἀπηλλοτριώθησαν εἰς αἰσχύνην· καὶ ἐμίσησε βδελυγμοὺς ὡς ἠγαπημένους.
11 *ἐφραὶμ ὡς ὄρνεον ἐξεπετάσθη· δόξα αὐτῶν ἐκ τόκων καὶ ὠδίνων, καὶ ἐκ συλλήψεων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS *TRANSLATIO.

"Sacrificant quæ ex rapina colligunt, mactant carnes & vescuntur, sed non est beneplacitum coram Domino in eis. Nunc visitabit peccata eorum & vlciscetur iniquitates eorum, ipsi in Ægyptum reuertentur. "Et dimisit Israel cultum factoris sui, & extruxit templa idolis, viri verò domus Iehuda multiplicauerunt ciuitates munitas: sed immittã ignem in ciuitates eius & cõsumet palatia eius. CAP. IX.
NE lætemini viri domus Israel, neque exultetis iuxta consuetudines populorum, aberrastis namque à cultu Dei vestri, dilexistis seruire idolis pro omnibus areis frumenti. 'Ab area, & à torculari non nutrientur, vinũ non sufficiet eis. 'Non habitabunt in terra maiestatis Domini, sed reuertentur viri domus Ephraim in Ægyptum & ad Assur migrabunt, immundum comedent. 'Non libabunt coram Domino libamina vini, nec suscipientur eũ beneplacito oblationes eorũ, sacrificia eorum erunt eis instar panis abominabilis: omnis qui eo vescetur contaminabitur, nequaquam enim eorũ oblatio expiabit pro ipsis animas eorum in æde sanctuarij Domini. 'Quid facturi estis in die silentitatis atque in the festiuitatis dominicæ? 'Ecce namque extorres erunt à facie vastatorum; in Ægyptum congregabuntur, in Memphi sepelientur: in domo desiderabili argenti eorum vrticæ degent, & cati erunt in eorum prætorijs. 'Adueuerunt dies animaduersionis, ingruerũt dies retributionis peccatorum: scient qui ex domo Israel, prophetas illis prædixisse veritatem: tenebras verò illis offudisse pseudoprophetas, ita vt adaugerent iniquitates tuas, confortarent peccata tua. 'Prospicientes qui sunt ex domo Israel, quòd permaneat

Universidad de Deusto
Biblioteca

Quòd & si enutrierint filios suos, ab-
C que liberis eos faciam in hominibus. Nec
13 & væ eis cùm recessero ab eis. Ephraim
vt vidi Tyrus erat fundata in pulchritudi-
ne. Et Ephraim educet ad interfectionem
14 filios suos. Da eis Domine. Quid da-
bis eis? Da eis vuluam sine liberis, & ube-
15 ra arentia. Omnes nequitiæ eorum in
Galgal, quia exosos habui eos. Propter ma-
D litiam adinuentionum eorum, de domo
mea eijciam eos. Non addam vt diligam
eos. Omnes principes eorum recedentes.
16 Percussus est Ephraim, radix eorum
exiccata est. fructum nequaquam faciet.
Quòd & si genuerint, interficiam amabilia
17 vteri eorum. Abijciet eos Deus
meus, quia non audierunt eum, & erunt
vagi in nationibus.

CAP. X.

A Vitis frondosa Israel, fructus ejus adæqua-
est ei. Secundùm multitudinem fructus
sui multiplicauit altaria, iuxta bonita-
tem terræ suæ, exuberauit simulachris.
2 Diuisum est cor eorum, nunc interibunt.
Ipse confringet simulachra altarium eorum,
depopulabitur aras eorum.
3 Quia nunc dicent, Non est rex nobis.
Non enim timemus Dominum. Et rex
quid faciet nobis?
4 Loquimini verba visionis inutilia, &
ferietis fœdus cum mendacio, & germi-
nabit quasi amaritudo iudicium super
5 cos agri. Vaccas Bethaven colent
B habitatores Samariæ. Quia luxit super eum
populus eius, & ædituj eius super eum
ultauerunt in gloria eius, quia migrauit
ab eo.
6 Siquidem & ipse in Assyrios
delatus est munus regi vltori. Confusio
Ephraim capiet, & confundetur Israel de
7 voluntate sua. Transiit fecit Samaria
regem suum quasi spumam super faciem
aquæ.
8 Et dispergentur excelsa idolo-
catum Israel. Lappa & tribulus ascendet
per aras eorum. Et dicent montibus, Operite
rite nos: & collibus, Cadite super nos.

12 Quia si & nutrierint filios suos, sine filiis
erunt in hominibus; quia & væ eis est, caro mea
13 ex eis. Ephraim, sicut vidi in captionem præ-
buit filios suos, vt educeret ad interfectionem
14 filios suos. Da eis Domine. quid dabis eis?
da eis vuluam sine filiis, & vbera arentia.
15 Omnes nequitiæ eorum in Galgalis, quia
ibi odi eos, propter malitias adinuentionum eo-
rum, de domo mea eijciam eos, & nõ addam vt
diligam eos; omnes principes eorũ inobedientes.
16 Doluit Ephraim, radices suas arefecit, fru-
ctum nequaquam vltrà feret, quia si genuerint,
interficiam desiderabilia vteri eorum.
17 Repellet eos Deus, quia non audierunt eũ,
& erunt vagi in gentibus.

CAP. X.

1 VItis frondosa Israel, fructus eius abun-
dans secundùm multitudinem fructuum
suorum, multiplicauit altaria iuxta bona terræ
eorum, ædificauit titulos. 2 Diuisit corda sua,
nunc peribunt, ipse suffodiet altaria eorum, af-
flgentur tituli eorum. 3 Quia nunc dicent,
Non est rex nobis, quia non timuimus Domi-
num, quia rex quid faciet nobis.
4 Loquens verba, occasiones mendaces, di-
sponet testamentum: orietur sicut gramen iudi-
cium super desertum agri.
5 Apud vitulum domus iniquitatis mora-
buntur qui habitant Samariam, quia luxit po-
pulus eius super eum sicut irritauerunt illum:
gaudebunt super gloriam eius, quia translata
est ab eo.
6 Et ipsum in Assyrios ligantes attulerunt
munera regi Iarib, in domo Ephraim suscipiet:
confundetur Israel in consilio suo.
7 Proiecit Samaria regem suum sicut cre-
mium super faciem aquæ.
8 Et auferentur altaria iniquitatis, peccata
Israel: spinæ & tribuli ascendent super altaria
eorum, & dicent montibus, Operite nos: &
collibus, Cadite super nos.

תרגום יונתן

כִּי אִם יְגַדְּלוּ אֶת בְּנֵיהֶם וְשִׁכַּלְתִּים מֵאָדָם כִּי גַם אוֹי לָהֶם בְּשׁוּרִי מֵהֶם׃ 12 אֶפְרַיִם כַּאֲשֶׁר רָאִיתִי לְצוֹר שְׁתוּלָה בְּנָוֶה וְאֶפְרַיִם לְהוֹצִיא אֶל הוֹרֵג בָּנָיו׃ 13 תֵּן לָהֶם יְהוָה מַה תִּתֵּן תֵּן לָהֶם רֶחֶם מַשְׁכִּיל וְשַׁדַּיִם צַמְּקִים׃ 14 כָּל רָעָתָם בַּגִּלְגָּל כִּי שָׁם שְׂנֵאתִים עַל רֹעַ מַעַלְלֵיהֶם מִבֵּיתִי אֲגָרְשֵׁם לֹא אוֹסִף אַהֲבָתָם כָּל שָׂרֵיהֶם סוֹרְרִים׃ 15 הֻכָּה אֶפְרַיִם שָׁרְשָׁם יָבֵשׁ פְּרִי בַלִּי יַעֲשׂוּן גַּם כִּי יַלִּדוּן וְהָמַתִּי מַחֲמַדֵּי בִטְנָם׃ 16 יִמְאָסֵם אֱלֹהַי כִּי לֹא שָׁמְעוּ לוֹ וְיִהְיוּ נֹדְדִים בַּגּוֹיִם׃

יוד

1 גֶּפֶן בּוֹקֵק יִשְׂרָאֵל פְּרִי יְשׁוּהוּ לְרֹב פִּרְיוֹ הִרְבָּה לַמִּזְבְּחוֹת כְּטוּב לְאַרְצוֹ הֵטִיבוּ מַצֵּבוֹת׃ 2 חָלַק לִבָּם עַתָּה יֶאְשְׁמוּ הוּא יְעָרֵף מִזְבְּחוֹתָם יְשֹׁדֵד מַצֵּבוֹתָם׃ 3 כִּי עַתָּה יֹאמְרוּ אֵין מֶלֶךְ לָנוּ כִּי לֹא יָרֵאנוּ אֶת יְהוָה וְהַמֶּלֶךְ מַה יַּעֲשֶׂה לָנוּ׃ 4 דִּבְּרוּ דְבָרִים אָלוֹת שָׁוְא כָּרֹת בְּרִית וּפָרַח כָּרֹאשׁ מִשְׁפָּט עַל תַּלְמֵי שָׂדָי׃ 5 לְעֶגְלוֹת בֵּית אָוֶן יָגוּרוּ שִׁבֵּן שֹׁמְרוֹן כִּי אָבַל עָלָיו עַמּוֹ וּכְמָרָיו עָלָיו יָגִילוּ עַל כְּבוֹדוֹ כִּי גָלָה מִמֶּנּוּ׃ 6 גַּם אוֹתוֹ לְאַשּׁוּר יוּבָל מִנְחָה לְמֶלֶךְ יָרֵב בָּשְׁנָה אֶפְרַיִם יִקָּח וְיֵבוּשׁ יִשְׂרָאֵל מֵעֲצָתוֹ׃ 7 נִדְמָה שֹׁמְרוֹן מַלְכָּהּ כְּקֶצֶף עַל פְּנֵי מָיִם׃ 8 וְנִשְׁמְדוּ בָּמוֹת אָוֶן חַטַּאת יִשְׂרָאֵל קוֹץ וְדַרְדַּר יַעֲלֶה עַל מִזְבְּחוֹתָם וְאָמְרוּ לֶהָרִים כַּסּוּנוּ וְלַגְּבָעוֹת נִפְלוּ עָלֵינוּ׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

9 * Ex diebus Gabaa peccauit Israel, ibi
steterunt. Non comprehendet eos in Ga-
baa prælium super filios iniquitatis.
10 * Iuxta desiderium meũ corripiam eos.
Congregabũtur super eos populi cùm cor-
ripientur propter duas iniquitates suas.
11 * Ephraim vitula docta diligere tritu-
ram & ego transiui super pulchritudinem
colli eius. Ascendam super Ephraim. Ar-
D bit Iudas, confringet sibi fulcos Iacob.
12 * Seminate vobis in iustitia, & meten-
in ore misericordiæ, innouate vobis no-
uale. Tempus autem requirendi Domi-
num, cùm venerit qui docebit vos iusti-
tiam.
13 * Arastis impietatem, iniquitatem me-
fuistis, comedistis fructum mendacij. Quia
confisus es in vijs tuis, & in multitudine
fortium tuorum.
14 * Consurget tumultus in populo tuo, &
omnes munitiones tuæ vastabuntur, sicut
vastatus est Salmana à domo eius qui vin-
dicauit Baal, in die prælij mater super fi-
lios allisa.
15 * Sic fecit vobis Bethel à facie malitiæ
nequitiarum vestrarum.

CAP. XI.

A 1 * Sicut manè transiit, pertransiit rex Israel.
* Quia puer Israel & dilexi eum, & ex
Ægypto vocaui filium meum.
2 * Vocauerunt eos sicut abierunt à facie
eorum, Baalim immolabant, & idolis sa-
crificabant.
3 * Et ego quasi nutricius Ephraim por-
B bam eos in brachijs meis, & nescierunt
quòd curarem eos.
4 * In funiculis Adam traham eos in vin-
culis charitatis. Et ero eis quasi exaltans
iugum super maxillas eorum, & declinans
ad eum vt vesceretur.
5 * Non reuertetur in terram Ægypti, sed
Assur ipse rex eius, quoniam noluerunt
conuerti.
6 * Cœpit gladius in ciuitatibus eius, & co-
C consumet electos eius, & comedet eorum.

9 * מִימֵי הַגִּבְעָה חָטָאת יִשְׂרָאֵל שָׁם עָמָדוּ לֹא
תַשִּׂיגֵם בַּגִּבְעָה מִלְחָמָה עַל־בְּנֵי עַוְלָה׃
10 * בְּאַוָּתִי וְאִסְּרֵם וְאֻסַּף עֲלֵיהֶם עַמִּים בְּאָסְרָם
לִשְׁתֵּי עֵינֹתָם׃
11 * וְאֶפְרַיִם עֶגְלָה מְלֻמָּדָה אֹהֵבְתִּי לָדוּשׁ וַאֲנִי
עָבַרְתִּי עַל־טוּב צַוָּארָהּ אַרְכִּיב אֶפְרַיִם יַחֲרוֹשׁ
יְהוּדָה יְשַׂדֵּד־לוֹ יַעֲקֹב׃
12 * זִרְעוּ לָכֶם לִצְדָקָה קִצְרוּ לְפִי־חֶסֶד נִירוּ
לָכֶם נִיר וְעֵת לִדְרוֹשׁ אֶת־יְהוָה עַד־יָבוֹא
וְיוֹרֶה צֶדֶק לָכֶם׃
13 * חֲרַשְׁתֶּם־רֶשַׁע עַוְלָתָה קְצַרְתֶּם אֲכַלְתֶּם פְּרִי־
כָחַשׁ כִּי־בָטַחְתָּ בְּדַרְכְּךָ בְּרֹב גִּבּוֹרֶיךָ׃
14 * וְקָאַם שְׁאוֹן בְּעַמֶּיךָ וְכָל־מִבְצָרֶיךָ יוּשַׁד כְּשֹׁד
שַׁלְמַן בֵּית אַרְבֵאל בְּיוֹם מִלְחָמָה אֵם עַל־
בָּנִים רֻטָּשָׁה׃
15 * כָּכָה עָשָׂה לָכֶם בֵּית־אֵל מִפְּנֵי רָעַת רָעַתְכֶם
יא
1 בַּשָּׁחַר נִדְמָה נִדְמָה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל׃ * כִּי נַעַר
יִשְׂרָאֵל וָאֹהֲבֵהוּ וּמִמִּצְרַיִם קָרָאתִי לִבְנִי׃
2 * קָרְאוּ לָהֶם כֵּן הָלְכוּ מִפְּנֵיהֶם לַבְּעָלִים
יְזַבֵּחוּ וְלַפְּסִלִים יְקַטֵּרוּן׃
3 * וְאָנֹכִי תִּרְגַּלְתִּי לְאֶפְרַיִם קָחָם עַל־זְרוֹעֹתָיו
וְלֹא יָדְעוּ כִּי רְפָאתִים׃
4 * בְּחַבְלֵי אָדָם אֲמְשְׁכֵם בַּעֲבֹתוֹת אַהֲבָה
וָאֱהִי לָהֶם כְּמָרִימֵי עֹל עַל לֶחֱיֵיהֶם וְאֵט
אֵלָיו אוֹכִיל׃
5 * לֹא יָשׁוּב אֶל־אֶרֶץ מִצְרַיִם וְאַשּׁוּר הוּא מַלְכּוֹ
כִּי מֵאֲנוּ לָשׁוּב׃
6 * וְחָלָה חֶרֶב בְּעָרָיו וְכִלְּתָה בַדָּיו וְאָכְלָה
מִמּוֹעֲצוֹתֵיהֶם׃

תרגום יונתן

9 * ἀφ' ἡμερῶν Γαβαὰ ἥμαρτεν Ισραήλ· ἐκεῖ ἔστη καὶ
οὐ καταλάβῃ αὐτοὺς ἐπὶ τῷ βουνῷ πόλεμος, ἐπὶ τὰ τέκνα
10 ἀδικίας. * ἦλθεν ἡ παιδεύσεν αὐτούς, καὶ συναχθήσον-
ται λαοὶ ἐπ' αὐτοὺς ἐν τῷ παιδεύεσθαι αὐτοὺς ἐν ταῖς δυσὶν ἀ-
11 δικίαις αὐτῶν. * ἐφραὶμ δαμαλὶς ἐκδεδαγμένη ἀγα-
πᾷ νεῖκος, ἐγὼ δὲ ἐπελευσόμαι ἐπὶ τὸ κάλλιστον τοῦ τρα-
χήλου αὐτῆς· ἐπιθήσω ἐφραὶμ, καὶ διασωπήσομαι
Ἰούδαν, ἐνισχύσει ἄπωθεν Ιακώβ.
12 * σπείρατε ἑαυτοῖς εἰς δικαιοσύνην, τρυγήσατε καρπὸν
ζωῆς, φωτίσατε ἑαυτοῖς φῶς γνώσεως, ἐκζητήσατε τὸν κύ-
ριον ἕως τοῦ ἐλθεῖν ὑμῖν κήρυγμα δικαιοσύνης.
13 * τί παρεσώπησατε ἀσεβείας, καὶ τὰς ἀδικίας αὐ-
τῆς· ἐτρυγήσατε, ἐφάγετε καρπὸν ψευδῆ, ὅτι ἠλπίσας
ἐν ταῖς ἁμαρτίαν σου ἐν πλήθει δυναμέως σου.
14 * καὶ ἀναστήσεται ἀπώλεια ἐν τῷ λαῷ σου, καὶ πᾶ-
σα τὰ τείχη σου ἀφανισθήσεται ὡς ἄρχων σαλμα-
να ἐκ τοῦ οἴκου ἱερβοὰμ ἐν ἡμέρᾳ πολέμου, μητέρα
15 ἐπὶ τέκνοις ἐδάφισεν. * οὕτως ποιήσω ὑμῖν οἶκος τοῦ
Ισραὴλ διὰ πρόσωπον κακῶν ὑμῶν.

ιά.

* Ὄρθρου ἀπερείφου βασιλεὺς Ισραήλ,
1 * ὅτι νήπιος Ισραὴλ, κἀγὼ ἠγάπησα αὐτὸν, καὶ ἐξ
αἰγύπτου μετεκαλεσάμην τὰ τέκνα αὐτοῦ.
2 * καθὼς μετεκαλεσάμην αὐτά, οὕτως ᾤχοντο ἐκ
προσώπου μου, αὐτοὶ τοῖς βααλ ἔθυον καὶ τοῖς εἰδώλοις
ἐθυμίων.
3 * καὶ ἐγὼ συνεπόδισα τὸν ἐφραὶμ, ἐλάβον αὐτὸν
ἐπὶ τὸν βραχίονα, οὐκ ἔγνωσαν ὅτι ἰάσομαι αὐτούς.
4 * ἐν διαφθορᾷ ἀνθρώπου ἐζήτουν αὐτοὺς ἐν δεσμοῖς
ἀγαπήσεώς μου, καὶ ἔσομαι αὐτοῖς ὡς ῥαπίζων ἄνθρω-
πον ἐπὶ τὰς σιαγόνας αὐτοῦ, καὶ ἐπιβλέψομαι πρὸς
αὐτὸν δυνάμενος αὐτοῦ.
5 * κατοικήσει ἐφραὶμ ἐν αἰγύπτῳ, καὶ ὁ ἐκ βασιλεὺς
βασιλεὺς αὐτοῦ, ὅτι οὐκ ἠθέλησεν ἐπιστρέψαι.
6 * καὶ ἠδένησεν ῥομφαία ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτοῦ, καὶ κα-
τέπαυσεν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ, καὶ φάγονται ἐκ τῶν δια-
βουλιῶν αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 A diebus Gabaa peccastis, ô qui de domo Israel: ibi steterunt, prævaricati sunt in verbum meum præficiendo super se regem, nec etiam digni habiti sunt quibus permaneret regnum in Gabaa: illuc inuaserunt eos bellatores qui vt patres cum filijs occiderent, ascende-
runt. 10 In verbo meo adduxi super eos correptiones, & congregauit aduersum eos populos: & dominium exercuerunt in eos in modum quo ligantur iuga boum ad duos sulcos. 11 Cœtus Israel similis est vitulæ quam arare docent, & non discit; dilexit in voluntate animę suæ ambulare: at ego liberaui vos à seruitute Aegyptiorum: abstuli iu-
gum durum à ceruicibus vestris, collocaui domum Israeliticam in fortitudine terræ Amorĥæorum qui subiugati sunt coram eis, hæreditate feci domum Iuda possessionem pro qua iuraueram patri eorum Iacob. 12 Domus Israel agite vobis opera bona, ambulate per viam iustitiæ, stabilite vobis doctrinam legis: ecce omni tempore prophetæ dicunt vobis, Recipite vos ad timorem Dominii nunc enim reuelabitur & adferet vobis iustitiam. 13 Machinati estis rapinam, impietatem commisistis, recepistis retributionem operum vestro-
rum, etenim confisus es in vijs tuis propter multitudinem fortium tuorum. 14 Nihilominus consurget tumultus in populo tuo, & omnes
accessitæ vastabuntur, sicut vastatur pacificus per insidias in die belli: mater super filios occisa est. 15 Talium causa fuerunt vobis peccata, quæ patrastis in Bethel propter improbitatem operum vestrorum: confusus est porrò & probro affectus est rex Israel.

CAP. XI.

QVando puer erat Israel, diligebam eum, & ex Aegypto vocaui eos filios. 2 Misi prophetas meos vt eruditent eos, sed ipsi illorum conspectum refugerunt idolis sacrificantes, & simulachris adolentes aromata. 3 Atque ego per angelum missum à facie mea deduxi Israel per congruam viam, & portaui eos ferme in brachijs, licet nescirent à facie mea misericordiam super ipsos extare. 4 Sicuti moris est trahi filios dilectos, traxi eos fortitudine charitatis: fuitque Verbum meum sicut agricola bonus qui alleuat humerum boum & frenis relaxat in maxillis eorum: adhucque etiamnum in deserto degentibus multa suppeditaui eis bona, quibus vescerentur. 5 Non reuertentur in terram Aegypti, sed Assur dominabitur eis, quoniam renuerunt conuerti. 6 Et verbabitur gladius in ciuitatibus eius, & concidet fortes eius, & consumet proceres eius à consultationibus consilij eorum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

7 ׳ וְעַמִּי תְלוּאִים לִמְשׁוּבָתִי וְאֶל־עַל יִקְרָאֻהוּ יַחַד
לֹא יְרוֹמֵם׃
8 ׳ אֵיךְ אֶתֶּנְךָ אֶפְרַיִם אֲמַגֶּנְךָ יִשְׂרָאֵל אֵיךְ אֶתֶּנְךָ
כְּאַדְמָה אֲשִׂימְךָ כִּצְבוֹיִם נֶהְפַּךְ עָלַי לִבִּי יַחַד
נִכְמְרוּ נִחוּמָי׃
9 ׳ לֹא אֶעֱשֶׂה חֲרוֹן אַפִּי לֹא אָשׁוּב לְשַׁחֵת אֶפְרַיִם
כִּי־אֵל אֲנֹכִי וְלֹא־אִישׁ בְּקִרְבְּךָ קָדוֹשׁ וְלֹא אָבוֹא
10 בְּעִיר׃ ׳ אַחֲרֵי יְהוָה יֵלֵכוּ כְּאַרְיֵה יִשְׁאָג כִּי־הוּא
יִשְׁאַג וְיָחֵרְדוּ בָנִים מִיָּם׃
11 ׳ יָחֵרְדוּ כְצִפּוֹר מִמִּצְרַיִם וּכְיוֹנָה מֵאֶרֶץ אַשּׁוּר
וְהוֹשַׁבְתִּים עַל־בָּתֵּיהֶם נְאֻם־יְהוָה׃
12 ׳ סְבָבֻנִי בְכַחַשׁ אֶפְרַיִם וּבְמִרְמָה בֵּית יִשְׂרָאֵל
וְיְהוּדָה עֹד רָד עִם־אֵל וְעִם־קְדוֹשִׁים נֶאֱמָן׃

יב

1 ׳ אֶפְרַיִם רֹעֶה רוּחַ וְרֹדֵף קָדִים כָּל־הַיּוֹם
כְּזָב וְשֹׁד יַרְבֶּה וּבְרִית עִם־אַשּׁוּר יִכְרֹתוּ וְשֶׁמֶן
2 לְמִצְרַיִם יוּבָל׃ ׳ וְרִיב לַיהוָה עִם־יְהוּדָה וְלִפְקֹד עַל־יַעֲקֹב
כִּדְרָכָיו כְּמַעֲלָלָיו יָשִׁיב לוֹ׃
3 ׳ בַּבֶּטֶן עָקַב אֶת־אָחִיו וּבְאוֹנוֹ שָׂרַר אֶת־
4 אֱלֹהִים׃ ׳ וַיָּשַׂר אֶל־מַלְאָךְ וַיּוּכָל בָּכָה וַיִּתְחַנֶּן־לוֹ בֵּית־
אֵל יִמְצָאֵנוּ וְשָׁם יְדַבֵּר עִמָּנוּ׃
5 ׳ וַיהוָה אֱלֹהֵי הַצְּבָאוֹת יְהוָה זִכְרוֹ׃
6 ׳ וְאַתָּה בֵּאלֹהֶיךָ תָּשׁוּב חֶסֶד וּמִשְׁפָּט שְׁמֹר וְקַוֵּה
7 אֶל־אֱלֹהֶיךָ תָּמִיד׃ ׳ כְּנַעַן בְּיָדוֹ מֹאזְנֵי מִרְמָה
8 לַעֲשֹׁק אָהֵב׃ ׳ וַיֹּאמֶר אֶפְרַיִם אַךְ עָשַׁרְתִּי מָצָאתִי
אוֹן לִי כָּל־יְגִיעַי לֹא יִמְצְאוּ־לִי עָוֹן אֲשֶׁר־חֵטְא׃
9 ׳ וְאָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם עֹד אוֹשִׁיבְךָ
בָּאֳהָלִים כִּימֵי מוֹעֵד׃

7 ׳ Et populus meus pendebit ad reditum
meum. Iugum autē imponetur eis simul,
8 quod non auferetur. ׳ Quomodo dabo te
Ephraim, protegam te Israel? Quomodo
dabo te sicut Adama, ponā te vt Seboim?
Conuersum est in me cor meum, pariter
9 conturbata est plenitudo mea. ׳ Non fa-
ciam furorem iræ meæ. non conuertar vt
D disperdam Ephraim, quia Deus ego & non
homo. In medio tui sanctus & non ingre-
10 diar ciuitatem. ׳ Post Dñm ambulabunt.
Quasi leo rugiet, quia ipse rugiet & stupe-
11 dabunt filij maris. ׳ Et auolabunt quasi
auis ex Ægypto, & quasi columba de terra
Assyriorum, & collocabo eos in domibus
12 suis, dicit Dominus. ׳ Circundedit me
Ephraim in negatione, & in dolo domus
Israel. Iudas autē testis descendit cum Deo
& cum sanctis fidelibus.

CAP. XII.

1 A Ephraim pascit vētum & sequitur æsti-
tum tota die; mendaciū & vastitatem multi-
plicat, & fœdus cū Assyriis iniit, & oleum
2 in Ægyptum ferebat. ׳ Iudicium ergo Domini cum Iuda, &
visitatio super Iacob. Iuxta vias eius & iu-
3 xta adinuentiones eius reddet ei. ׳ In vtero supplantauit fratrem suum, & ꝑ
B in fortitudine sua directus est cum angelo.
4 ׳ Et inualuit ad angelum & confortatus
est. Fleuit & rogauit eum, in Bethel inue-
5 nit eum, & ibi locutus est nobiscum.
׳ Et Dominus Deus exercituum Domi-
nus memoriale eius.
6 ׳ Et tu ad Deum tuum conuertere: mi-
sericordiam & iudicium custodi, & spera
in Deo tuo semper.
7 ׳ Chanaan in manu eius statera dolo
calumniam dilexit.
8 ׳ Et dixit Ephraim, Verumtamen diues
effectus sum, inueni idolum mihi. Omnes
C labores mei non inuenient mihi iniquita-
9 tem quam peccauī.
׳ Et ego Dominus Deus tuus ex terra
Ægypti. Adhuc habitare te faciam in taber-
naculis, sicut in diebus festiuitatis.

תרגום יונתן

7 ואמי מתלוים למתובתי ואל על יקרא יקרוהו יחד לא ירומם׃ 8 איכדין אמסרנך אפרים אשיזבנך ישראל איכדין אשוינך כאדמה אשויניך כצבויים מתהפכא עלי מחשבתי כחדא אתקנן רחמי׃ 9 לא אעבד תקוף רגזי ולא יתוב בית ישראל למחבל ארי אלהא אנא ולא בשר בגוויכון שכינתי בגו קריתא ולא אתגלי בעלמא דאתי׃ 10 בתר פולחנא דייי יהכון כאריא דמכאריא ארי הוא יכלי ויזעקון ובניא מן מערבא׃ 11 יזדעזעון כעופרא ממצרים וכיונה מארעא דאתור ואתיבנון בשלם על בתיהון נאם יי׃ 12 אסתיין קדמי בכדבין בית אפרים ובנכלין בית ישראל ובית יהודה הוו סהדקפין בקדישתא יב

דהוו מסהדין בקשוט׃ 1 אפרים מתרעי רוחא ורדף קדמי כל יומא בזבן ושוד ירבי ועל עלוי חד עבד כל יומא וקיים עם אתוראה אקימון וקרנא למצרים מוביל׃ 2 ומימרא דייי עם יהודה ולמפרוק על יעקב כאורחתוי כעובדוהי יתיב לה׃ 3 בבטנא אסר לחון עם אחוהי ובתוקפיה הקנא יהיב לה׃ 4 נביא אסר להון ואלא יעקב אבוכון ובמימריה אסתגר עם מלאכא ויכל בכא ובעא טבתה בבית אל ואתמלל עמנא׃ 5 ויתקף בפולחנא דייי אלהי צבאות ואתגלי על אברהם יתנחם ויעקב וכמא דאמיר על ידי משה ייי אלהכון דאפקכון ממצרים חתקוף עלהון ודינא דאלהך חדיראי׃ 6 ואמרי דבית אפרים עתרנא אשכחנא אנס לנא נביא אסר להון כל עתרכון לא יתקיים לכון בחובא דאמרתון דלא נתעבד בנו חובא׃ 7 ואנא ייי אלהך דאפקתך מארעא דמצרים עוד אוסיבנך במשכנין כיומי קדם׃

7 ׳ καὶ ὁ λαὸς αὐτοῦ ϑπικρεμάμενος ὀπ τῆς κατοικίας
αὐτοῦ, καὶ ὁ ϑεὸς ϑπὶ τὰ τίμια αὐτοῦ ϑυμωϑήσ(ε)ται καὶ ὑ-
8 μὴ ὑψωϑῇ αὐτός. ׳ τί σοι ποιήσω ἐφραΐμ, ὑπερα-
σπιῶ σε ἰσραὴλ τί σοι ποιήσω, ὡς ἀδαμσὸ τιϑήσομαί σε ἢ
ὡς σεβοεὶμ μετεστράφη ἡ καρδία μου ϑπὶ τὸ αὐτό· διεφ-
θάρϑη ἡ μεταμέλειά μου.
9 ׳ ὐ μὴ ποιήσω κ(ύ)ριε τὸν ὀργὴν τοῦ ϑυμοῦ μου· ὐμὴ
ἐγκαταλείπω τοῦ ἐξαλειφϑῆναι τὸν ἐφραΐμ, διότι ὁ ϑεὸς
ἐγώ εἰμι καὶ ὀκ ἀνϑρωπος ὀν ϑιάγιος ϑ, καὶ ὀκ εἰσελεύ-
σομαι εἰς πόλιν.
10 ׳ ὀπίσω κυρίου πορεύσομαι, ὡς λέων ἐρεύξεται, ὅπι αὐ-
τὸς ἐρεύξε(ῖ) καὶ ὀκπτοῦσι υἱοὶ ϑαλάσσης.
11 ׳ καὶ ἥξουσιν ὡς ὄρνεα ἐξ αἰγύπτου, καὶ ὡς περιστερὰ
ὀκ γῆς ἀσσυρίων· καὶ ὀποικιῶ αὐτὸς εἰς τοὺς ὀίκους
12 αὐτῶν, λέγει κύριος. ׳ ὀκύκλωσόν με ὀν ψεύδει ἐφραΐμ,
ἐν ὀσεβείᾳ οἴκου ἰσραὴλ ἐν ἰούδᾳ· νῦν ἔγνω αὐτὸς ὁ
ϑεός, ἐλαὸς ἅγιος κλη ϑή(σ)ε(ται) τοῦ ϑεοῦ.

ιβ.

1 ׳ Ο ὐ ἐφραΐμ, πονηρὸν πνεῦμα ἐϑόξεν καύσωνα
ὅλην τὴν ἡμέραν, κενὰ ἐμάταια ἐπλήϑυνεν, ἐδιαϑήκω
μὴ ἀσυρίων διέϑετο, ἐέλαιον εἰς αἴγυπτον ὐπεπορεύετο.
2 ׳ καὶ κρίσις τῷ κυρίῳ πρὸς ἰούδαν, τοῦ ὐκδικῆσαι τὸν
ἰακὼβ κ(ύ)ριος τὰς ὁδὸς αὐτοῦ· καὶ κ(ύ)ριος τὰ ἀποτόμματα
3 αὐτοῦ ἀποδώσει αὐτῷ. ׳ ὐν τῇ κοιλίᾳ ἐπέρασεν τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ὐν κόπῳ αὐτοῦ ἴσχυσεν πρὸς ϑεόν.
4 ׳ ἐἴσχυσεν μὴ ἀγγέλου, κ ἐδυνάσϑη· ἐκλαυσαν, ἐἐ-
δεήϑησάν μοι, ὐν τῷ ὀίκῳ ὡν ὄψῃ με, ὐκεῖ ἐλαλήϑη πρὸς
5 αὐτούς. ׳ ὁ δὲ κύριος ὁ ϑεὸς παντοκράτωρ ἔσαι μνημό-
συνον αὐτοῦ. ׳ καὶ σὺ ὐν ϑεῷ ἐπιστρέψεις· ἔλεος ἐκεῖ-
μα φυλάσσε, ἐἔγκλιζε πρὸς ϑεὸν ὐ διαπαντός.
7 ׳ χαναὰδ ὐν χερὶ αὐτοῦ ζυγὸς ἀδικίας καταδυνα-
στεύειν ἠγάπησεν.
8 ׳ καὶ εἶπεν ἐφραΐμ, πλοῦτον πεπλούτηκα, ἄὐρηκα ἀνα-
ψυχὴν ἐμαυτῷ πάντες ④ πόνοι αὐτοῦ ὐχ ἁρεθήσ(ο)ται
αὐτῷ διὰ ἀδικίας ὐν αἷς ἥμαρτεν.
9 ׳ ἐγὼ δὲ κύριος ὁ ϑεός ὐ μὴ γαῦσέ σε ὐκ γῆς αἰγύπτου,
ἔτι κατοικιῶ σε ὐν σκηναῖς καϑὼς ὐν ἡμέρᾳ ἑορτῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Populus autem meus hæsitat se conuertere ad legem meam, sed in infirmitatem grauem incurrent simul, non ambulabunt erecta statura.
8 Quomodo tradam te Ephraim? exterminabo te Israel: quomodo dispergā te sicut Adamā? ponam te velut Seboim; obstupuit mihi verbum pacti meis simul connoluta est cōmiseratio patrum veterum. 9 Non exequar iram furoris mei, nec conuertetur verbum meum cauſa dispердendæ domus Israel, siquidem Deus ego cōm sum, verbum meum in æternū permanet, nec sunt opera mea qualia filiorum hominū, qui morantur in terra: sic decreui in verbo meo, nempe vt inter vos sit maiestas mea sancta: certè non permutabo amplius Ierusalem pro alia ciuitate. 10 Post cultum Domini ambulabunt, & Verbum eius sicut leo erit qui rugit, statim enim ac rugiet, congregabuntur exules ab Occidente. 11 Sicut auis quæ apertè venit, sic venient qui in exilium acti fuerunt in terram Ægypti: & sicut columba quæ reuertitur ad columbare suum, sic redibunt qui deportati sunt in terrā Assur: sanè reducam eos in pace ad domos suas, & Verbum meum aderit in pacto eorum, ait Dominus. 12 Multiplicauerunt coram me mendacia, prognati domus Ephraim; & dolos, orti de familia Israel: proles vero domus Iuda validi fuerunt in cultu Domini; donec exulauit populus Dei de terra sua, & illi qui venerationem exhibuerunt coram me in tō domus sanctuarij, vocantur Populus sanctus, in eo quòd fuerunt stabiles.

CAP. XII.

1 Domus Israel comparantur ei qui seminat ventum, & metit turbinem tota die: mendacia & prædam multiplicant, & fœdus cum Assur
domo sanctuarij, vocantur Populus sanctus, in eo quòd fuerunt stabiles. CAP. XII.
Domus Israel comparantur ei qui seminat ventum, & metit turbinem tota die: mendacia & prædam multiplicant, & fœdus cum Assur
fecerunt; & munera in Aegyptum deferunt. 2 Et iudicium est coram Domino cum domo Iuda, vt animaduertat in Iahacob iuxta
vias suas, & secundum opera sua recta reddat ei. 3 Propheta dic eis: Nonne de Iahacob patre vestro, antequam natus esset, prædictum est,
quòd maior euaderet fratre suo, & fortitudine sua præualuit Angelo? 4 Præualuit quidem Angelo & superauit, fleuit & deprecatus est eum:
in Bethel reperiatus est ei, ibique nobiscum loquetur. 5 Propheta dic eis: Ipse est Dominus Deus exercituum, qui apparuit Abrahamo, Isaac
& Iacob; & sicut traditum est per manus Moysis, Dñs memoriale eius erit in generatione & generatione. 6 Tu autem in cultu Domini Dei
tui confortaberis: misericordiam & iudicium custodi, & præstolare redemptionem Dei tui iugiter. 7 Ne sitis sicut mercatores, in quorum
manibus sunt bilances dolosæ, rapinæ studentes. 8 Et dixerunt qui de domo Ephraim, Vtique locupletati sumus, nacti sumus nobis rapi-
nam. Propheta dic eis: Omnes diuitiæ vestræ non permansuræ sunt vobis in die terributionis peccatorum. 9 Et ego Dominus Deus tuus,
qui eduxi te de terra Aegypti adhuc habitare te faciam in tabernaculis sicut in diebus antiquis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

10 ¶ וְדִבַּרְתִּי עַל־הַנְּבִיאִים וְאָנֹכִי חָזוֹן הִרְבֵּיתִי וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה׃

11 ¶ אִם־גִּלְעָד אָוֶן אַךְ־שָׁוְא הָיוּ בַּגִּלְגַּל שֻׁורִים זִבְּחוּ גַּם מִזְבְּחוֹתָם כְּגַלִּים עַל תַּלְמֵי שָׂדָי׃

12 ¶ וַיִּבְרַח יַעֲקֹב שְׂדֵה אֲרָם וַיַּעֲבֹד יִשְׂרָאֵל בְּאִשָּׁה וּבְאִשָּׁה שָׁמָר׃

13 ¶ וּבְנָבִיא הֶעֱלָה יְהוָה אֶת־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וּבְנָבִיא נִשְׁמָר׃

14 ¶ הִכְעִיס אֶפְרַיִם תַּמְרוּרִים וְדָמָיו עָלָיו יִטּוֹשׁ וְחֶרְפָּתוֹ יָשִׁיב לוֹ אֲדֹנָיו׃

יג

1 ¶ כְּדַבֵּר אֶפְרַיִם רְתֵת נָשָׂא הוּא בְּיִשְׂרָאֵל וַיֶּאְשַׁם בְּבַעַל וַיָּמֹת׃

2 ¶ וְעַתָּה׀ יוֹסִפוּ לַחֲטֹא וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם מַסֵּכָה מִכַּסְפָּם בִּתְבוּנָתָם עֲצַבִּים מַעֲשֵׂה חָרָשִׁים כֻּלָּה לָהֶם הֵם אֹמְרִים זֹבְחֵי אָדָם עֲגָלִים יִשָּׁקוּן׃

3 ¶ לָכֵן יִהְיוּ כַּעֲנַן־בֹּקֶר וְכַטַּל מַשְׁכִּים הֹלֵךְ כְּמֹץ יְסֹעֵר מִגֹּרֶן וּכְעָשָׁן מֵאֲרֻבָּה׃

4 ¶ וְאָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם וֵאלֹהַּ זוּלָתִי לֹא תֵדָע וּמוֹשִׁיעַ אַיִן בִּלְתִּי׃

5 ¶ אֲנִי יְדַעְתִּיךָ בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ תַּלְאוּבוֹת׃

6 ¶ כְּמַרְעִיתָם וַיִּשְׂבְּעוּ שָׂבְעוּ וַיָּרָם לִבָּם עַל־כֵּן שְׁכֵחוּנִי׃

7 ¶ וָאֱהִי לָהֶם כְּמוֹ־שָׁחַל כְּנָמֵר עַל־דֶּרֶךְ אָשׁוּר׃

8 ¶ אֲפְגְּשֵׁם כְּדֹב שַׁכּוּל וְאֶקְרַע סְגוֹר לִבָּם וְאֹכְלֵם שָׁם כְּלָבִיא חַיַּת הַשָּׂדֶה תְּבַקְּעֵם׃

9 ¶ שִׁחֶתְךָ יִשְׂרָאֵל כִּי־בִי בְּעֶזְרֶךָ׃

10 ¶ אֵהִי מַלְכְּךָ אֹפוֹא וְיוֹשִׁיעֲךָ בְּכָל־עָרֶיךָ וְשֹׁפְטֶיךָ אֲשֶׁר אָמַרְתָּ הָנָה־לִּי מֶלֶךְ וְשָׂרִים׃

11 ¶ אֶתֵּן־לְךָ מֶלֶךְ בְּאַפִּי וְאֶקַּח בְּעֶבְרָתִי׃

12 ¶ צָרוּר עֲוֹן אֶפְרַיִם צְפוּנָה חַטָּאתוֹ׃

10 ¶ Et locutus sum super prophetas, & ego visionem multiplicaui, & in manu prophetarum assimilatus sum.
11 ¶ Si Galaad idolum, ergo frustrà erat in Galgal bobus immolantes. Nam & altaria eorũ quasi acerui super sulcos agri.
12 ¶ Fugit Iacob in regionem Syriæ, & seruiuit Israel in vxorem, & in vxorem custodiuit.
13 ¶ In propheta autem eduxit Dominus Israel de Ægypto, & in propheta seruatus est.
14 ¶ Ad iracundiam me prouocauit Ephraim in amaritudinibus suis, & sanguis eius super eum veniet, & opprobrium eius restituet ei Dominus suus.

CAP. XIII.

1 ¶ LOquente Ephraim horror inuasit Israel, & deliquit in Baal, & mortuus est.
2 ¶ Et nunc addiderũt ad peccandum, & conflauerunt sibi conflatile de argento suo, quasi similitudinem idolorum. Factura artificum totum est. His ipsi dicunt, immolate homines, vituli defecerũt.
3 ¶ Idcirco erunt quasi nubes matutina, & quasi ros matutinus præteriens. Sicut puluis raptus ex area, & sicut fumus de fumario.
4 ¶ Ego autem Dominus Deus tuus ego eduxi te de terra Ægypti, & Deum præter me non cognoscis, & Saluator non est absque me.
5 ¶ Ego cognoui te in deserto, in terra inhabitabili.
6 ¶ Iuxta pascua sua adimpleti sunt, & saturati sunt. Et eleuauerũt cor suum, & obliti sunt mei.
7 ¶ Et ero ei quasi pardus in via Assyriorum.
8 ¶ Occurram eis quasi vrsa raptis catulis, & disrumpam interiora iecoris eorum, & consumam eos ibi quasi leo, bestia agri scindet eos.
9 ¶ Perditio tua Israel, tantummodo in me auxiliũ tuum.
10 ¶ Vbi est rex tuus? Aut ximè nunc saluet te in omnibus vrbibus tuis. Et iudices tuos de quibus dixisti, Da mihi regem & principes.
11 ¶ Dabo tibi regem in furore meo, & auferam in indignatione mea.
12 ¶ Colligata est iniquitas Ephraim, absconditum peccatum eius.

10 ¶ Καὶ λαλήσω τοῖς προφήταις· καὶ ἐγὼ ὁράσεις ἐπλήθυνα καὶ ἐν χειρὶ προφητῶν ὡμοιώθην·
11 ¶ εἰ μὴ γαλγάλα ἐστίν, ἆρα καὶ ψευδεῖς ἦσαν ἐν γαλγὰλ ἄρχοντες θυσιάζοντες καὶ τὰ θυσιαστήρια αὐτῶν ὡς χελώναι ἐπὶ χέρσον ἀγροῦ. 12 ¶ καὶ ἀνεχώρησεν Ιακὼβ εἰς πεδίον συρίας, καὶ ἐδουλώσεν Ισραὴλ ἐν γυναικὶ καὶ ἐν γυναικὶ ἐφυλάξατο. 13 ¶ ἐν προφήτῃ δὲ ἤγαγε κύριος τὸν Ισραὴλ ἐξ αἰγύπτου, καὶ ἐν προφήτῃ διεφυλάχθη.
14 ¶ καὶ παρώξυνεν με Ἐφραὶμ ἐν τοῖς ἁμαπτεγμοῖς αὐτοῦ, καὶ τὰ αἵματα αὐτοῦ ἐπ' αὐτὸν ἐκχυθήσεται· ὀνειδισμὸν αὐτῷ ἀνταποδώσει κύριος.

ιγ.

1 ¶ Κατὰ τὸν λόγον Ἐφραὶμ, δικαιώματα ἔλαβεν αὐτὸς ἐν Ισραήλ· ἐβλάβη τῇ βάαλ, καὶ ἀπέθανεν.
2 ¶ καὶ νῦν προστίθεσθε τοῦ ἁμαρτάνειν καὶ ἐποίησαν ἑαυτοῖς χωνεύματα ἐκ τοῦ ἀργυρίου αὐτῶν, κατ' εἰκόνα εἰδώλων ἔργα τεκτόνων συγκεχωνευμένα· αὐτοῖς· αὐτοὶ λέγουσιν, θύσατε ἀνθρώπους, μόσχοι ἐκλείπασιν.
3 ¶ διὰ τοῦτο ἔσονται ὡς νεφέλη πρωϊνὴ, καὶ ὡς δρόσος ὀρθρινὴ διερχομένη, καὶ ὡσεὶ ἄχνη ἀποφυσωμένη ἀφ' ἅλωνος, καὶ ὡσεὶ ἀτμὶς ἀπὸ ἀκρίδων.
4 ¶ ἐγὼ δὲ κύριος ὁ θεός σου ἐγὼ ἀνήγαγόν σε ἐκ γῆς αἰγύπτου, καὶ θεὸν πλὴν ἐμοῦ οὐ γνώσῃ, καὶ σώζων οὐκ ἔστιν πάρεξ ἐμοῦ. 5 ¶ ἐγὼ ὁ ποιμαίνων σε ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν γῇ οἰκούσῃ· 6 κατὰ τὰς νομὰς αὐτῶν, καὶ ἐνεπλήσθησαν εἰς πλησμονήν, καὶ ὑψώθησαν αἱ καρδίαι αὐτῶν, ἕνεκα τούτων ἐπελάθοντό μου.
7 ¶ καὶ ἔσομαι αὐτοῖς ὡς πάνθηρ καὶ ὡς πάρδαλις, κατὰ τὴν ὁδὸν Ἀσσυρίων
8 ¶ συναντήσω αὐτοῖς ὡς ἄρκος ἀπορισθήν, καὶ διαρρήξω συγκλεισμὸν καρδίας αὐτῶν· καὶ καταφάγονται αὐτοὺς ἐκεῖ σκύμνοι δρυμοῦ, θηρία ἀγροῦ διασπάσει αὐτούς.
9 ¶ τὴ διαφθορά σου Ισραὴλ τίς βοηθήσει; ποῦ βασιλεύς σου ἵνα σῴζῃ σε, καὶ διασωζάτω σε ἐν πάσαις ταῖς πόλεσί σου, καὶ κριτάς σου εἶπας, δός μοι βασιλέα καὶ ἄρχοντα.
11 ¶ καὶ ἔδωκά σοι βασιλέα ἐν ὀργῇ μου, καὶ ἔσχον ἐν τῷ θυμῷ μου.
12 ¶ συναγωγὴ ἀδικίας ἐφραὶμ, ἐγκεκρυμμένη ἁμαρτία αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Atque ego locutus sum cum prophetis, & ipse prophetias multiplicaui, atque per manum prophetarum missi. " Si in Galaad grassatores fuere: certè in fano Galgal vitulos idolis immolarũt, quin etiam aras suas multitudine æquauerũt acerui super terminos agrorum. " Propheta dic eis: Nonne Iahacob patet vester abiit ad agros Syriæ, & seruiuit Israel pro vxore, & pro vxore custodiuit oues? " Quin etiam quando descenderunt patres vestri in Ægyptum, propheram legauit Dominus qui ascendere fecit Israel de Aegypto, ac per manus prophetæ seruatus est. " Ad iracundiam prouocant progeniti domus Ephraim, peccare aditicntes, & deliciis sanguinis iusti quem effudit, in eum recidet, & opprobrium ipsius reddet ei dominus suus; CAP. XIII.
" Vm loquitur nonnullus de domo Ephraim, ttemor apprehendit populos, quòd principes fuerint in Israel: nunc verò quia peccauerũt in eo quòd coluerunt idola, necì traduntur. " Ac nunc addunt peccare, & fabricati sunt sibi conflatile de argento suo ad similitudinem suam: simulachra opus artificum vniuersa sunt: quibus ipsi dicunt: Pseudoprophetæ sacra celebrãt operi manuum hominis, boues immolant vitulis. " Ideo erunt sicut nubes matutina, & sicut ros qui citò deficit, sicut stipula quam exsufflat ventus de area, denique sicut fumus de fumario. " Ego verò sum Dominus Deus tuus qui ascendere te feci de terra Aegypti: Deum itaque præter me non agnosces, nec est saluator nisi ego. " Ego tribui vobis necessaria in deserto, in terra in qua desiderabatis omnia.
" Quando enutrini eos, saturitate sunt oppleti, & eleuatum est cor eorum, ob idque missum cultum meum fecerunt. " Quapropter fuit Verbum meum eis quasi leæna, & velut pardus qui insidiatur prope viam. " Occurrit Verbum meum eis quasi vrsa orbata: & confregi impietatem cordis eorum, & occidi eos ibi in modum catulorum leonum: sicut bestia denrata quæ dilacerat cõsumpsi eos. " Cùm vos depranatis opera vestra ô domus Israel, dominantur in vos populi: sed quoties cõuersi eritis ad legem meam, Verbum meum fuit vobis præsidio. " Vbi est nunc rex tuus vt saluet te in omnibus vrbibus tuis? & iudices tui, de quibus dixisti, Constitue super me regem & principẽ? " Constituì super te regem in furore meo, tamque abstuli in ira mea. " Reposita sunt peccata Ephraim, seruata sunt vt pœnis mulctem vniuersa eorum scelera.

הרגום יונתן

11 אִם כְּגִלְעָד הֲוָו אֲסוֹנִיתִי בְּרֵם בְּבֵית גִּלְגָּל תּוֹרִין לְמַעְנָתָא רַבְּחוּ אַף 12 נְבִיָא אֲמַר לְהוֹן מַלְאָךְ יְקָרָא דַיְיָ יַעֲקֹב אֲבוּכוֹן חֲלַל לְמֶחֱלֵי אֲרָם וּפְלַח יִשְׂרָאֵל בְּאִתְּתָא וּבְאִתְּתָא נְטַר עֲנָאוּ 13 מְרָגְזָן רַבְּיַת אֶפְרַיִם

ג

1 כְּמִמְלֵל מִלַּת נְבִיָא נְבוּאָה אֲמָרִית וּכְיַד נְבִיָא אֲמָרִית לְמַעְנָתָא דְּיִשְׂרָאֵל רַבְּרְבִין הֲוָה בְּיִשְׂרָאֵל וְרַפְלַחוּ לְמֶעְבַּד פִּתְגָמָא דְּמֵימְרָא דַיְיָ וְעָבְדוּ לְהוֹן לְעַסָּיָא מִרְרְבִין הַוּוּ בְּיִשְׂרָאֵל וּכְדוּן רַבְּבוּ עַל רַפְלָחוּ לְמֶעְבַּד פִּתְגָמָא דְּמֵימְרָא דַיְיָ 2 וְעָבְדוּ לְהוֹן תַּרְעִין לְמֶעְבַּד צַלְמִין עוֹבַד אֲמָנִין כְּרֵהוֹן אֲנִין אֲמָרִין נִכְסֵי שְׁקָרָא רַבְּחִין לְעוֹבַד יְדֵי 3 וַאֲנָא יְיָ אֱלָהָכוֹן מִן יוֹמֵי דְּהֲוֵיתוּן בְּמִצְרַיִם וְלָא יְדַעְתּוּן פָּקֵם כְּמוֹתָא דְּנָפְקַת מִדְּרָא וְכִתְבָנָא מְפַרְסָא נְדִירָא 4 וַאֲנָא יְיָ מֵימְרִי שְׁבַעְתּוּן מִשְׁבַּע וּרְפַרְנַיִת וְאַלְהָא בַּר מִנִּי לָא תִּדַּע וּפָרֵק לַיִת אֶלָּא אֲנָא 5 אֲנָא סוֹפִיקַת צְרִבַיכוֹן בְּמַדְבְּרָא בְּאַרְעָא דַּחֲיוָהוֹן חֲצִיבוּ 6 מִתְּנָתְהוֹן לְהוֹן מִתְּחַל וְהַרְבֵּית לְהוֹן וְקִשְׁלְחִנּוּן וְסָבְעוּ וְרָמָא לִבְּהוֹן עַל כֵּן שְׁכַחוּנִי 7 וְהֲוֵיתִי לְהוֹן כְּדֵב וְכִנְמֵר עַל אוֹרַח אַתּוּר 8 אֲמַלְכִינוּן עַמְמִין וְאֶקְטוֹל מַלְכֵיהוֹן וְאֶשֵׁיצִינוּן וְאֶפְרוֹק יָתְהוֹן מִבֵּית מַלְכוּתְהוֹן וְאֶשֵׁיצִינוּן בֵּית מַקְדְּשֵׁיהוֹן וְאֶשְׁלֵים בְּהוֹן פֻּרְעָנוּתְהוֹן וְחוֹבֵי בֵּית אֲפְרַיִם נְטִירִין לְאִתְפָּרָעָא כָּל חֲטָאֵיהוֹן

Universidad de Deusto
Biblioteca

13 חֶבְלֵי יוֹלֵדָה יְבֹאוּ לוֹ הוּא־בֵן לֹא חָכָם כִּי־
עֵת לֹא־יַעֲמֹד בְּמִשְׁבַּר בָּנִים׃
14 מִיַּד שְׁאוֹל אֶפְדֵּם מִמָּוֶת אֶגְאָלֵם אֱהִי דְבָרֶיךָ
מָוֶת אֱהִי קָטָבֵךְ שְׁאוֹל נֹחַם יִסָּתֵר מֵעֵינָי׃
15 כִּי הוּא בֵּין אַחִים יַפְרִיא יָבוֹא קָדִים רוּחַ
יְהוָה מִמִּדְבָּר עֹלֶה וְיֵבוֹשׁ מְקוֹרוֹ וְיֶחֱרַב מַעְיָנוֹ
הוּא יְשִׁסֶּה אוֹצַר כָּל־כְּלִי חֶמְדָּה׃

יד

1 תֶּאְשַׁם שֹׁמְרוֹן כִּי מָרְתָה בֶּאֱלֹהֶיהָ בַּחֶרֶב יִפֹּלוּ
עֹלְלֵיהֶם יְרֻטָּשׁוּ וְהָרִיּוֹתֵיהֶם יְבֻקָּעוּ׃
2 שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל עַד יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כִּי כָשַׁלְתָּ
בַּעֲוֹנֶךָ׃ 3 קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל־יְהוָה
אִמְרוּ אֵלָיו כָּל־תִּשָּׂא עָוֹן וְקַח־טוֹב וּנְשַׁלְּמָה
פָרִים שְׂפָתֵינוּ׃ 4 אַשּׁוּר לֹא יוֹשִׁיעֵנוּ עַל־סוּס לֹא נִרְכָּב וְלֹא־
נֹאמַר עוֹד אֱלֹהֵינוּ לְמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ אֲשֶׁר־בְּךָ
יְרֻחַם יָתוֹם׃ 5 אֶרְפָּא מְשׁוּבָתָם אוֹהֲבֵם
נְדָבָה כִּי שָׁב אַפִּי מִמֶּנּוּ׃ 6 אֶהְיֶה כַטַּל לְיִשְׂרָאֵל יִפְרַח כַּשּׁוֹשַׁנָּה וְנָךְ
שָׁרָשָׁיו כַּלְּבָנוֹן׃ 7 יֵלְכוּ יוֹנְקוֹתָיו וִיהִי כַזַּיִת
הוֹדוֹ וְרֵיחַ לוֹ כַּלְּבָנוֹן׃ 8 יָשֻׁבוּ יֹשְׁבֵי בְצִלּוֹ יִחְיוּ דָגָן וְיִפְרְחוּ כַגָּפֶן זִכְרוֹ
כְּיֵין לְבָנוֹן׃ 9 אֶפְרַיִם מַה־לִּי עוֹד לָעֲצַבִּים
אֲנִי עָנִיתִי וַאֲשׁוּרֶנּוּ אֲנִי כִּבְרוֹשׁ רַעֲנָן מִמֶּנִּי פִרְיְךָ
נִמְצָא׃ 10 מִי חָכָם וְיָבֶן אֵלֶּה נָבוֹן וְיֵדָעֵם
כִּי־יְשָׁרִים דַּרְכֵי יְהוָה וְצַדִּקִים יֵלְכוּ בָם
וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם׃

1 * Dolores parturientis venient ei: ipse fi-
lius non sapiens. Nunc enim non stabit in
14 contritione filiorum. * De manu inferni
liberabo eos: de morte redimam eos. ero
mors tua ô mors: morsus tuus ero inferno.
Consolatio abscondita est ab oculis meis.
15 * quia ipse inter fratres diuidet. Adducet
ventum urentem Dominus de deserto su-
per eos; siccabit venas eius, & deso-
labit fontem eius: ipse diripiet thesauros
omnis vasis desiderabilis.

CAP. XIIII.

A PEreat Samaria: quoniam ad amaritudi-
nem concitauit Deum suum. In gladio
pereant: paruuli eorum elidantur, & ute-
ri eius scindantur. * Conuertere Israel ad
Dominum Deum tuum, quoniam corru-
sti in iniquitate tua. * Tollite vobiscum
B verba, & conuertimini ad Dominum, & di-
cite ei: Omnem auferi iniquitatem, & ac-
cipe bonũ, & reddemus vitulos labiorũ
nostrorum. * Assur non saluabit nos, super
per equum non ascendemus: nec dicemus
vltrà, Dii nostri opera manuum nostrarum,
quia eius qui in te est misereberis pupilli.
* Sanabo contritiones eorum, diligam
C eos spontaneè, quia auersus est furor meus
ab eis.
6 * Ero quasi ros Israeli: germinabit sicut
lilium: & erumpet radix eius vt Libani.
7 * Ibunt rami eius: & erit quasi oliua fru-
ctifera, & odor eius quasi Libani.
8 * Conuertentur sedentes in vmbra eius,
viuent tritico. Et germinabũt quasi vinea:
memoriale eius sicut vinum Libani.
9 * Ephraim quid vltrà idola? ego exau-
diam, & dirigam eum: ego vt abietem vi-
rentem; ex me fructus eius inuentus est.
10 * Quis sapiens, & intelliget hæc? Quia recta
gens, & sciet hæc: Quia rectæ viæ Domini,
& iusti ambulabunt in eis: prævaricatores
verò corruent in eis.

תרגום יונתן

1 אִתְּתָא כְּחַבְלִין עַל יַלְדָּה יֵיתֵי עֲלוֹהִי וְהוּא בַר דְּאוֹרְכֵי דְּלָא חָכִים לְמִרַע דְּחַלְתִּי כְּקֳדָם אִיתֵי עֲלוֹהִי עָקָא כְּאִתְתָּא דְּיַחְבָּא עַל מַחְבָּרָא
דְּלָא מִתְחַזֵּי׃ 14 בֵּית יִשְׂרָאֵל מִדְּקְטוֹל פִּרְקִינוּן וּמִסְּחִבְלָא שֵׁיזְבִינוּן בְּעָן יְהֵי סֵימְרִי בְּהוֹן לְקְטוֹל וּפִתְגָמִי לְמַחְבְּלָא וְעַל דַּעֲבָרוּ
מִן קֳדָמַי לָא אֲתִיב וְלָא אֲמַלֵּל׃ 15 אֲרֵי אֲנָן סַהֲדָנָן בֵּיתָא נְגִידָא דְּיִתְקְרֵן בְּגִין וְעוֹבְדִין מְקַלְקְלִין אֲסַגְּיוּ בְּגִין אִיתֵי עֲלֵיהוֹן מְלַךְ דְּתַקִּיף פְּרִיחַ קְרִיסָא בְּמֵימְרָא
דַּייָ וְיִתְגְּלֵי מִן קֳדָמוֹהִי עֲתִידָא דְּיִתְחַרַב וְיִבְזוֹן אוֹצְרִין כָּל מָנֵי חֲמָדָתָא׃

יד

1 אִתְּחַיָּבוּ דְּיָתְבֵי שֻׁמְרוֹן אֲרֵי סָרְבָה בְּפֻלְחַן דַּייָ אֱלָהָהּ בְּחַרְבָּא יִתְקְטְלוּן עֻלֲמֵיהוֹן וְעֻלֲמֵי עֻלֲמֵיהוֹן בְּחַרְבָּא יִתְקַטְּלוּן וְעֻלֲמֵיהוֹן וְעֻלֲמֵי עֻלֲמֵיהוֹן יְחַפְּזוּן׃ 2 תּוּב יִשְׂרָאֵל לְדַחְלְתָא דַּייָ
אֱלָהָךְ אֲרֵי חֲבֵילְתָּא בִּישְׁתָּא עֲבַדְתְּ בְּמֵימְרָךְ׃ 3 קַבִּילוּ עִמְּכוֹן פִּתְגָמִין דְּאִתּוֹדְיָתָא וְהוּבוּ לְפֻלְחָנָא דַּייָ אֲמַרוּ קֳדָמוֹהִי כָּל תְּקוֹף חוֹבָא וְקַבֵּל טָבְתָא וְנֵיתֵב עֵגֶל
שִׂפְוָתָנָא׃ 4 לָא יְפָרְקִנָּנָא עַל רְכָבֵי סוּסִין לָא נְהַדַּר עוֹד לְמֵימַר לְעוֹבַד יְדָנָא דְּקֻדָּשְׁכוֹן אַתְּ הִיא דְּרַחֵים עַל מַכְתְּשָׁךְ׃ 5 אֶסְעַד יָת מְדַכְּיָתְהוֹן אֲחַבִּינוּן
בְּרַעֲוָא דְּמֵימְרִי אֲרֵי תָּב רְגָזִי מִנְּהוֹן׃ 6 אֶהֱוֵי כְּטַלָּא לְיִשְׂרָאֵל יְפָרַח כְּשׁוֹשַׁנָּא וְיִתֵּן שָׁרָשׁוֹהִי כְּלִבְנוֹן׃ 7 יְהֵי מֵיסְרֵי כְּמַלְּיָא וְיֵהֵי קִנְיָנֵיהּ כְּשׁוּשַׁנְתָּא וְיֵהֵי רֵיחֵיהּ כְּאֵילַת לְבָנוֹן׃
8 יְתוּבוּן דְּיָתְבִין בְּטוּרָא קַדִּישָׁא זִיוְהוֹן וְרֵיחֵיהוֹן כְּרֵישׁ קְטוֹרֶת בָּסְמָא׃ 9 יִתְכַּנְּשׁוּן מִבֵּינֵי גָלְוָתְהוֹן וְיִתְבְּנוֹן
בְּמֵימְרִי דַּייָ אֲנָא אֲקַבֵּל צְלוֹתְהוֹן וְאֶסְעַד יָתְהוֹן כְּאִילָנָא דְּחַיֵּי עַל מַיָּא דְּנָגְדִין לְאַרְעָא דְּלָא תִּתְבְּרֵי וְיִשְׁרָאֵל יְהֵי מְשַׁבַּח
וְיִתְרַבֵּי כְּאִילָנָא דְּלָא מִתְקְטַע וְיִתְפַּשַּׁט שָׁרָשׁוֹהִי כְּלִבְנוֹן׃ 10 מַן חַכִּים וְיִסְבַּר אֵלֶּן סְכָלְתָן וְיִדַּעְנִין אֲרֵי מֵקֳדָמַי אָרְחָתָא דַּייָ וְצַדִּיקַיָּא
יְהַלְּכוּן בַּהּ וְעַבָּדַיָּא בִּישַׁיָּא יִתְכַּשְּׁלוּן בַּהּ׃

13 * ὠδῖνες ὡσεὶ τικτούσης ἥξουσιν αὐτῷ· οὗτος ὁ υἱὸς οὐ
φρόνιμος, διότι νῦν ὁ μὴ στὰς ἢ οὐ σωτηρίᾳ τέκνων.
14 * ἐκ χειρὸς ᾅδου ῥύσομαι αὐτοὺς ἐκ θανάτου λυτρώ-
σομαι αὐτούς· ποῦ ἡ δίκη σου θάνατε; ποῦ τὸ κέντρον σου
ᾅδη; παράκλησις κέκρυπται ἀπ᾽ ὀφθαλμῶν μου.
15 * διότι αὐτὸς ἀναμέσον ἀδελφῶν διαστελεῖ, ἐπάξει πνεῦ-
μον καύσωνα κύριος ἐκ τῆς ἐρήμου ἐπ᾽ αὐτούς, καὶ ξηρανεῖ
τὰς φλέβας αὐτοῦ, ἐξερημώσει τὰς πηγὰς αὐτοῦ· οὗτος κα-
ταξηρανεῖ τὴν γῆν αὐτοῦ, καὶ πᾶσα τὰ σκεύη τὰ ἐπιθυμητά.

ιδ΄.

1 * Ἀφανισθήσεται σαμάρεια, ὅτι ἀπέστη τοῦ θεοῦ αὐτῆς·
ἐν ῥομφαίᾳ πεσοῦνται, καὶ τὰ νήπια αὐτῶν ἐδαφισθή-
σεται, καὶ αἱ ἐν γαστρὶ ἔχουσαι αὐτῶν διαῤῥαγήσονται.
2 * ἐπίστρεψον Ἰσραὴλ τοῦ κυρίου τοῦ θεοῦ σου, διότι
ἠσθένησας ἐν ταῖς ἀδικίαις σου.
3 * λάβετε μεθ᾽ ἑαυτῶν λόγους, ἐπιστράφητε πρὸς κύ-
ριον, εἴπατε αὐτῷ, ὅπως μὴ λάβητε ἀδικίαν, καὶ λάβητε
ἀγαθά, καὶ ἀνταποδώσωμεν καρπὸν χειλέων ἡμῶν.
4 * καὶ οὐσὰρ μὴ σώσῃ ἡμᾶς, ἐφ᾽ ἵππου οὐκ ἀναβησό-
μεθα, οὐκ ἔτι ἐροῦμεν μὴ εἴπωμεν θεοὶ ἡμῶν τοῖς ἔργοις τῶν
χειρῶν ἡμῶν, ὃς ἐν σοὶ ἐλεεῖς ὀρφανόν.
5 * ἰάσομαι τὰς καρδίας αὐτῶν, ἀγαπήσω αὐτοὺς ὁμο-
λογουμένως, ὅτι ἀπέστρεψα ὀργήν μου ἀπ᾽ αὐτῶν.
6 * ἔσομαι ὡς δρόσος τῷ Ἰσραήλ· ἀνθήσει ὡς κρίνον καὶ
βαλεῖ τὰς ῥίζας αὐτοῦ ὡς ὁ λίβανος,
7 * πορεύσονται ὁ κλάδοι αὐτοῦ, καὶ ἔσται ὡς ἐλαία κα-
τάκαρπος· καὶ ἡ ὀσφρησία αὐτοῦ ὡς λιβάνου.
8 * ἐπιστρέψουσιν, καὶ καθίσουσιν ὑπὸ τὸ σκέπασμα αὐτοῦ ζή-
σονται· καὶ σπερισθήσονται σίτῳ καὶ ἐξανθήσουσιν ὡς ἄμ-
πελος· τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ ὡς οἶνος λιβάνου.
9 * ἐφραὶμ τί ἔτι καὶ εἰδώλοις; ἐγὼ ἐπακούσομαι αὐτοῦ
καὶ ἐγὼ κατευθυνῶ αὐτόν, ἐγὼ ὡς ἀρκεύθου πυκάζουσα ἐξ
ἐμοῦ ὁ καρπός σου εὑρέθη.
10 * τίς σοφὸς καὶ συνήσει ταῦτα; καὶ συνετὸς, καὶ ἐπι-
γνώσεται αὐτά; ἐπεὶ εὐθεῖαι ὁδοὶ τοῦ κυρίου, καὶ δίκαιοι
πορεύσονται ἐν αὐταῖς· οἱ δὲ ἀσεβεῖς ἀσθενήσουσιν ἐν
αὐταῖς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Tribulatio atque perturbatio inuadent eos sicut dolores parientis: ipse autem filius est qui grandior factus haud sapuit quò timorem mei cognosceret; nunc adducam contra eum coarctationem tanquam mulieris quæ assidet sellæ parturientium, nec virtus suppetit ei parturiendi. "Domum Israel à cæde redemi & ab exterminio delente erut eos: mox erit Verbum meum contra eos in necem, & Verbũ meum ad differendum: & eò quòd transgressi sunt legem meam, tollam maiestatẽ meam ab eis. "Quia ipsi vocati sunt filij & multiplicauerunt opera corrupta, nunc adducam in eos regem fortem, sicut ventum vrentem in verbo Domini qui de via deserti ascendet, & destruet domus thesaurorum illorum, & defolabit ciuitatem regni eorum; ipse dirripiet cellaria, omnia vasa desiderabilia.

CAP. XIIII.

PEccati rea est Samaria, quandoquidem rebellauit in verbum Dei sui: gladio occidentur, iuuenes eorũ allidentur, & prægnantes eorum scindentur. "Reuertere Israel ad timorem Domini Dei tui, quia corruisti in flagitio tuo. "Afferte vobiscum verba confessionis, & conuertimini ad religionem Domini: dicite coram eo, Propè est coram te vt dimittas delicta, & suscipias nos vtique quasi bonos, & sint eloquia labiorum nostrorum pœnes te accepta, tanquam boues in beneplacitum super altari tuo. "Reges Assyrij haud saluabunt nos, nec in equorum ascensoribus confidentiam reponemus: nec vltrà dicemus Deum nostrum operibus manuum nostrarum, eò quòd à te misereatur patrum nostrorum, quando erant in Ægypto pupillorum instar. "Acceptabo eos in conuersione sua; agnoscam peccatis eorũ, & eorum misererbor cùm conuerti fuerint liberali animo, auersus est enim furor meus ab eis. "Erit Verbũ meum sicut ros Israeli, splendebunt sicut lilium, & habitabunt in robore terræ suæ sicut arbor Libani quæ diffandit suã propagineni. "Accrescent filijs ac filiabus, & erit splendor eorum sicut splendor candelabri sanctitatis, & odor eorum velut odor incensi aromatum. "Congregabuntur de medio captiuitatis suæ, habitabũt in vmbra Christi sui, & viuent mortui, accrescetque bonum in terra, nec non erit memoriale bonitatis eorum fructificans & sine intermissione. "Dicent pœnitentiam domus Israel, Quid ad nos attinet vltrà seruire idolis? ego in verbo meo suscipiam orationem Israel atque misererbor ipsius in verbo meo, efficiam illum indeficiens iuxta ac memoria clangoris tubarum super vino vetteri, quod libari solet in domo sanctuarij. "Quis sapiens, vt consideret istas prudens, & ipsa perciet? equidem rectæ sunt viæ Domini, & iusti qui incedunt per eas, ob ipsasmet vita viuent sempiterna. Impij verò tradentur gehennæ, eò quòd non ambulauerunt per illas.

FINIS OSEÆ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

PROLOGVS IN IOEL PROPHETAM.

SANCTVS Ioel apud Hebræos post Osee ponitur. Et sicut ibi sub nomine Ephraim ad decem tribus cōfertur vaticinium; quæ vel Samaria vel Israel sæpe memorantur, sic in hunc prophetam omne quod dicitur, ad regnum Iuda & ad Hierusalem pertinere credendum est, & nullam omnino Israelis, id est decem tribuum in his fieri mentionem. Tempora quoque quibus prophetauit, eadem debemus accipere quæ in Osee legimus, in diebus Osiè, Ionathan, & Achaz, & Ezechiæ, regum Iuda, & in diebus Hieroboam filij Ioas regis Israel. Porro factum esse sermonē Domini ad nos ritum eius refertur cui fit, non ad conditionem eius qui fieri dicitur, vt alibi legimus. Dominus factus est mihi in salutem. Auditus enim in scripturis sanctis nō est iste qui ad aures sonat, sed qui in corde percipitur, iuxta illud quod Dominus loquitur: Qui habet aures audiendi audiat. Quod autem dicitur Hebraicè Haazinu; Græce Enotisaste, Latinè sonat auribus percipite, propositum non aure sed corde percipitur. Qui senes sunt & cælestes audiunt spiritualiter. qui autem habitant in terra appellanturque terreni, auribus percipiunt. Vbicunque autem hæc duo verba iuncta ponuntur, non ad simplicem eorum verborum sonum, sed ad reconditam quoque dictorum intelligentiam pertinere intelligendum est. In Genesi Lamech loquitur ad vxores suas, Ada & Sella: Audite verba mea vxores Lamech, auribus percipite sermonem meos. Quia virum occidi in vulnus meum, & iuuenem in liuorem meum. Et Esaias: Audite cæli & auribus percipe terra.

ALIVS PROLOGVS IN EVNDEM.

IN hoc Propheta idcircò nec reges, nec tempora sunt pernotata, quia eisdem temporibus ac regibus quibus Osee prophetauerat, & ipse prophetauit. Ex tribus igitur generibus Rhetorum hæc sumuntur principia, & tres sunt argumentorum partes, ex quibus incipere solet omnis Orator. Aut enim dociles, aut beneuolos, aut attentos auditores debet efficere. Hic ergo Propheta à magnitudine cladis sumens principium, eosque qui aduituri erant volens ad pœnitentiam prouocare, reddit attentos, admirans futurum malum, vt considerantes venturæ cladis asperitatem, ocius arriperēt pœnitentiam. Ioel interpretatur incipiens, aut Domini descensus. Phatuel verò aut latitudo, aut ostium Dei. Tropologicè hoc est, quòd qui ostium Dei & scientiam habuerit apertam, rectè incipit prophetare.

ARGVMENTVM IN EVNDEM.

IOEL *filius Phatuel describit terram duodecim tribuum, eruca, brucho, locusta, rubigine vastante consumptam, & post reuersionem prioris populi effusum iri spiritum sanctum super seruos Dei & ancillas, id est, super centum viginti credentes homines, & effusum iri in cœnaculo Syon. Qui centum viginti ab vno vsque ad quindecim paulatim, & per incrementa surgentes, quindecim graduum numerum efficiunt, qui in Psalterio mysticè continentur.*

א

1 דְּבַר־יְהוָה אֲשֶׁר הָיָה אֶל־יוֹאֵל בֶּן־
פְּתוּאֵל׃
2 שִׁמְעוּ־זֹאת הַזְּקֵנִים וְהַאֲזִינוּ
כֹּל יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ הֶהָיְתָה זֹּאת
בִּימֵיכֶם וְאִם בִּימֵי אֲבֹתֵיכֶם׃
3 עָלֶיהָ לִבְנֵיכֶם סַפֵּרוּ וּבְנֵיכֶם לִבְנֵיהֶם וּבְנֵיהֶם
4 לְדוֹר אַחֵר׃ יֶתֶר הַגָּזָם אָכַל הָאַרְבֶּה וְיֶתֶר
הָאַרְבֶּה אָכַל הַיָּלֶק וְיֶתֶר הַיֶּלֶק אָכַל הֶחָסִיל׃
5 הָקִיצוּ שִׁכּוֹרִים וּבְכוּ וְהֵילִלוּ כָּל־שֹׁתֵי יָיִן עַל־
עָסִיס כִּי נִכְרַת מִפִּיכֶם׃
6 כִּי־גוֹי עָלָה עַל־אַרְצִי עָצוּם וְאֵין מִסְפָּר
שִׁנָּיו שִׁנֵּי אַרְיֵה וּמְתַלְּעוֹת לָבִיא לוֹ׃
7 שָׂם גַּפְנִי לְשַׁמָּה וּתְאֵנָתִי לִקְצָפָה חָשֹׂף חֲשָׂפָהּ
וְהִשְׁלִיךְ הִלְבִּינוּ שָׂרִיגֶיהָ׃
8 אֱלִי כִּבְתוּלָה חֲגֻרַת־שַׂק עַל־בַּעַל נְעוּרֶיהָ׃
9 הָכְרַת מִנְחָה וָנֶסֶךְ מִבֵּית יְהוָה אָבְלוּ הַכֹּהֲנִים
מְשָׁרְתֵי יְהוָה׃
10 שֻׁדַּד שָׂדֶה אָבְלָה אֲדָמָה כִּי שֻׁדַּד דָּגָן הוֹבִישׁ
תִּירוֹשׁ אֻמְלַל יִצְהָר׃
11 הֹבִישׁוּ אִכָּרִים הֵילִילוּ כֹּרְמִים עַל־חִטָּה וְעַל־
12 שְׂעֹרָה כִּי אָבַד קְצִיר שָׂדֶה׃ הַגֶּפֶן הוֹבִישָׁה
וְהַתְּאֵנָה אֻמְלָלָה רִמּוֹן גַּם־תָּמָר וְתַפּוּחַ כָּל־עֲצֵי
הַשָּׂדֶה יָבֵשׁוּ כִּי־הֹבִישׁ שָׂשׂוֹן מִן־בְּנֵי אָדָם׃
13 חִגְרוּ וְסִפְדוּ הַכֹּהֲנִים הֵילִילוּ מְשָׁרְתֵי מִזְבֵּחַ
בֹּאוּ לִינוּ בַשַּׂקִּים מְשָׁרְתֵי אֱלֹהָי כִּי נִמְנַע מִבֵּית
אֱלֹהֵיכֶם מִנְחָה וָנָסֶךְ׃
14 קַדְּשׁוּ־צוֹם קִרְאוּ עֲצָרָה אִסְפוּ זְקֵנִים
כֹּל יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ בֵּית יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְזַעֲקוּ
אֶל־יְהוָה׃

IOEL PROPHETA.

CAP. I.

1 A Verbum Domini quod fa-
ctum est ad Ioel filium
Phatuel.
2 Audite hæc senes, &
auribus percipite omnes
habitatores terræ, si fa[ctum]
est istud in diebus vestris, aut in diebus pa-
trum vestrorum.
3 Super hoc filijs vestris narrate, & filij
vestri filijs suis, & filij eorum generationi
4 alteri. Residuum erucæ comedit locusta, &
B & residuum locustæ comedit bruchus, &
residuum bruchi comedit rubigo.
5 Expergiscimini ebrij, flete & vlulate
omnes qui bibitis vinum in dulcedine,
quoniam perijt ab ore vestro.
6 Gens enim ascendet super terram meam
fortis & innumerabilis. détes eius vt dentes
tes leonis, & molares eius vt catuli leonis.
7 Posuit vineam meam in desertum, &
ficum meam decorticauit. Nudans spo-
liauit eam & proiecit, albi facti sunt rami
8 eius. Plange quasi virgo accincta sacco
super virum pubertatis suæ.
9 Perijt sacrificium & libatio de domo
C Domini, luxerunt sacerdotes ministri Do-
10 mini. Depopulata est regio, luxit hu-
mus quoniam deuastatum est triticum:
Confusum est vinum & elanguit oleum.
11 Confusi sunt agricolæ, vlulauerunt vi-
nitores super frumeto & hordeo, quia pe-
rijt messis agri.
12 Vinea cófusa est, & ficus elanguit: ma-
logranatum & palma & malum, & omnia
ligna agri aruerunt, quia confusum est gau-
dium á filiis hominum.
13 Accingite vos & plangite sacerdotes,
vlulate ministri altaris: Ingredimini, cubate
te in sacco ministri Dei mei: quoniam in-
teriit de domo Dei vestri sacrificium & li-
14 batio. Sanctificate ieiunium, vocate
cœtum: congregate senes omnes habita-
tores terræ in domum Domini Dei vestri,
& clamate ad Dominum.

תרגום

תרגום יונתן

א

נְבוּאַת מִן קֳדָם יְיָ דַּהֲוָה עִם יוֹאֵל בַּר פְּתוּאֵל׃ 2 שְׁמַעוּ דָא סָבַיָא וְאַצִיתוּ כָּל יָתְבֵי אַרְעָא הֲהָוַת דָא בְּיוֹמֵיכוֹן וְאִם בְּיוֹמֵי אֲבָהָתְכוֹן׃ 3 עֲלַהּ לִבְנֵיכוֹן אִשְׁתַּעוּ וּבְנֵיכוֹן לִבְנֵיהוֹן וּבְנֵיהוֹן לְדָר אָחֳרָן׃ 4 מוֹתַר זַחֲלָא אֲכַל גּוֹבָא ...
... אֲכַל שׁוּשְׁיָא׃ 5 אִתְּעָרוּ רַוָיָא וּבְכוּ וְאֵילִילוּ כָּל שָׁתֵי חֲמַר עַל חֲמַר מְרַת אֲרֵי אִתְמְנַע מִפּוּמְכוֹן׃
... שִׁנּוֹהִי שִׁנֵּי אַרְיָא וְנִיבוֹהִי כְּבַר אַרְיָוָן׃ 7 שַׁוִי פֵּרֵי גֻּפְנֵי עַמִּי לְצָדוּ וְתֵינֵיהוֹן לְסִפְחַת ...
כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל עֲבִידוּ אֵלְיָא כִּבְתוּלְתָא דְאַסִירָא שַׂקָּא לְמִסְפַּד עַל בַּעַל עוּלֵמוּתַהָא׃
... מִבֵּית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ אִתְאַבָּלוּ כָּהֲנַיָא דִמְשַׁמְּשִׁין בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ׃
... אֲרֵי סָף עֲבוּרָא יְבִשׁוּ גֻפְנַיָא נְהַרוּ זֵיתַיָא׃
... עַל חִטִּין וְעַל שְׂעָרִין אֲרֵי סָף חֲצַד חַקְלָא׃
... וְרִמּוֹנַיָא אַף דִּקְלִין וְחוּזְרִין וְכָל אִילָנֵי חַקְלָא יְבִשׁוּ אֲרֵי פְּסַקַת חֶדְוְתָא מִבְּנֵי אֱנָשָׁא׃
... דִמְשַׁמְּשִׁין עַל מַדְבְּחָא עוּלוּ בִיתוּ בְּסַקַּיָא דִמְשַׁמְּשִׁין קֳדָם אֱלָהִי אֲרֵי אִתְמְנַע מִבֵּית מַקְדְּשָׁא דֶאֱלָהֲכוֹן
14 גְּזָרוּ תַּעֲנִי עֲרַעוּ כְּנִשָׁא כְּנוֹשׁוּ סָבַיָא כָּל יָתְבֵי אַרְעָא וְעוּלוּ לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ אֱלָהֲכוֹן וְצַלּוֹ קֳדָם יְיָ׃

IOEL.

CAP. I.

Verbum Domini quod factum est 1
ad Ioel filium Bathuel.
Audite hæc senes, & auribus 2
percipite omnes habitãtes terram,
si facta sunt talia in diebus vestris, aut in die-
bus patrum vestrorum.
Super hæc filiis vestris narrate, & filij 3
vestri filijs suis, & filij eorum in generationem
alteram.
Residua erucæ comedit locusta, & residua 4
locustæ comedit bruchus, & residua bruchi co-
medit rubigo.
Et resipiscite qui ebrij estis ex vino vestro, 5
plorate et plangite omnes qui bibitis vinum in
ebrietatem, quia ablatum est de ore vestro.
Quia gens ascendit super terrã meam for- 6
tis & innumerabilis: dentes eius dentes leonis,
& molares eius vt catuli leonis.
Posuit vineam meam in dissipationem, et 7
ficus meas in confractionem: scrutans scrutatus
est eam & eradicauit, dealbauit ramos eius.
Plange ad me super virginem præcinctam 8
cilicio super virum suum virgineum.
Ablatum est sacrificium & libatio de do- 9
mo Domini: lugete sacerdotes ministri Domini.
Quoniam desolati sunt campi: lugeat terra, 10
quoniam afflictum est triticum: aruit vinum,
imminutum est oleum.
Aruerũt agricolæ: lugete possessiones pro fru- 11
mẽto & hordeo, quia periit vindemia ex agro.
Vinea aruit, & ficus imminutæ sunt: ma- 12
lum granatum & palma & malum & omnia
ligna agri arefacta sunt, quoniam confuderunt
gaudium filij hominum.
Accingimini, & plangite, sacerdotes lã- 13
mentamini qui ministratis altari, ingredimini
dormite in saccis ministrantes Deo: quia defecit
de domo Dei vestri sacrificium & libatio.
Sanctificate ieiunium, prædicate curationẽ: 14
congregate seniores omnes habitantes terram, in
domum Domini Dei vestri, & clamate ad Do-
minum vehementer.

ΙΩΗΛ.

κεφ. α'.

1 Λόγος κυρίου ὃς ἐγενήθη πρὸς ἰωὴλ τὸν τοῦ
2 βαθουήλ. ἀκούσατε ταῦτα οἱ πρεσβύ-
τεροι, καὶ ἐνωτίσασθε πάντες οἱ κατοικοῦν-
τες τὴν γῆν, εἰ γέγονε τοιαῦτα ἐν ταῖς ἡ-
μέραις ὑμῶν, ἢ ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ὑμῶν
3 ὑπὲρ αὐτῶν, τοῖς τέκνοις ὑμῶν διηγήσασθε, καὶ τὰ
τέκνα ὑμῶν τοῖς τέκνοις αὐτῶν, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς γε-
4 νεὰν ἑτέραν. τὰ κατάλοιπα τῆς κάμπης κατέφαγεν ἡ
ἀκρίς, καὶ τὰ κατάλοιπα τῆς ἀκρίδος κατέφαγεν ὁ βροῦ-
χος, καὶ τὰ κατάλοιπα τοῦ βρούχου κατέφαγεν ἡ ἐρυσίβη.
5 καὶ ἐκνήψατε οἱ μεθύοντες ἐξ οἴνου αὐτῶν, κλαύσα-
τε καὶ θρηνήσατε πάντες οἱ πίνοντες τὸν οἶνον εἰς μέθην,
6 ὅτι ἐξῆρται ἐκ στόματος ὑμῶν. ὅτι ἔθνος ἀνέβη ἐπὶ
τὴν γῆν μου ἰσχυρὸν καὶ ἀναρίθμητον· οἱ ὀδόντες αὐτοῦ
ὀδόντες λέοντος, καὶ αἱ μύλαι αὐτοῦ ὡς σκύμνου.
7 ἔθετο τὴν ἄμπελόν μου εἰς ἀφανισμόν, καὶ τὰς συ-
κάς μου εἰς κλασμόν· ἐρευνῶν ἐξηρεύνησεν αὐτὴν καὶ ἐξε-
ρίζωσεν, ἐλεύκανεν τὰ κλήματα αὐτῆς.
8 θρήνησον πρός με ὑπὲρ παρθένον περιεζωσμένην
σάκκον ἐπὶ τὸν ἄνδρα αὐτῆς τὸν παρθενικόν.
9 ἐξῆρται θυσία καὶ σπονδὴ ἐξ οἴκου κυρίου· πενθεῖτε ἱε-
ρεῖς οἱ λειτουργοὶ τοῦ κυρίου.
10 ὅτι ἐταλαιπώρησαν πεδία· πενθείτω ἡ γῆ, ὅτι ἐτα-
λαιπώρησε σῖτος· ἐξηράνθη οἶνος, ὠλιγώθη ἔλαιον.
11 ἐξηράνθησαν γεωργοί· θρηνεῖτε κτήματα ὑπὲρ πυ-
ροῦ καὶ κριθῆς, ὅτι ἀπόλωλεν τρυγητὸς ἐξ ἀγροῦ.
12 ἡ ἄμπελος ἐξηράνθη, καὶ αἱ συκαῖ ὠλιγώθησαν· ῥοὰ
καὶ φοῖνιξ, καὶ μῆλον, καὶ πάντα τὰ ξύλα τοῦ ἀγροῦ ἐξη-
ράνθη, ὅτι ᾔσχυναν χαρὰν υἱοὶ ἀνθρώπων.
13 περιζώσασθε καὶ κόπτεσθε, οἱ ἱερεῖς θρηνεῖτε οἱ λει-
τουργοῦντες θυσιαστηρίῳ, εἰσέλθετε, ὑπνώσατε ἐν σάκ-
κοις λειτουργοῦντες θεῷ· ὅτι ἀπέσχηκεν ἐξ οἴκου θεοῦ ὑμῶν
θυσία καὶ σπονδή.
14 ἁγιάσατε νηστείαν, κηρύξατε θεραπείαν· συναγά-
γετε πρεσβυτέρους πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν, εἰς
οἶκον κυρίου θεοῦ ὑμῶν, καὶ κεκράξατε πρὸς κύριον
ἐκτενῶς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO IN IOEL PROPHETAM, EX BIBLIOTHECA COMPLVTEN. AD HEBRAICAM VERITATEM EX Chaldæis exemplaribus correcta, opera B. Ariæ Montani. CAP. I.

Verbum prophetiæ à facie Domini quod factum est ad Ioel filium Pathuel. 2 Audite hoc senes, & auribus percipite omnes in-
colæ terræ, num tale fuerit in diebus vestris, aut diebus maiorum vestrorũ. 3 De ipso filijs vestris narrate & filij vestri filijs suis,
filij demũ eorũ generationi alij. 4 Residuũ erucæ comedit locusta; & residuũ locustę corrasit bruchus; atq; reliquias bruchi cõsum
psit rubigo. 5 Expergiscimini ebrij, flete & vlulate omnes potatores vini causa vini meri, quoniã vetitũ est ori vestro. 6 Etenim
populus ascendit super terram meam fortis & innumerus: dentes eius, dentes sunt leonis, & molares eius quales catuli leonum.
7 Posuit fructus vinearum populi mei in vastitatem, & ficus eorum in exhalationem animæ decorticando decorticauit, atque proiecit:
albi facti sunt rami eius. 8 Cœtus Israel agite lamentum, veluti virgo quæ accingitur sacco plangendi gratia super viro adolescentiæ suæ.
9 Cessauerunt oblationes atque libamina de domo sanctuarij Domini: eiularunt sacerdotes ministrantes in domo sanctuarij Domini.
10 Vastati sunt agri, desolata est terra, quoniam consumptum est frumentum, aruerunt vites, defluxerunt oliuæ. 11 Pudore suffundimini
agricolæ, vlulate cultores vinearum propter triticum & hordeum, perijt enim messis agri. 12 Vites aruerunt, & ficus decidêre, malaque
granata, similiter palmæ, mali, atque vniuersæ arbores agri exaruerunt: profectò desijt gaudium à filiis hominum. 13 Accingite vos &
plangite, sacerdotes, vlulate qui ministerio fungimini super altari: ingredimini, excubate in saccis qui ministratis corã Deo meo, siquidem
prohibitæ sunt à domo sanctuarij Dei vestri oblationes ac libamina. 14 Decernite ieiunium, conuocate cœtum, congregate senes omnes
habitatores terræ, & introite in domum sanctuarij Domini Dei vestri, atque precemini coram Domino.

Universidad de Deusto Biblioteca

15 * אהה ליום כי קרוב יום יהוה וכשד משדי יבוא׃
16 * הלא נגד עינינו אכל נכרת מבית אלהינו
שמחה וגיל׃
17 * עבשו פרדות תחת מגרפתיהם נשמו אצרות
נהרסו ממגרות כי הביש דגן׃
18 * מה־נאנחה בהמה נבכו עדרי בקר כי אין
מרעה להם גם־עדרי הצאן נאשמו׃
19 * אליך יהוה אקרא כי־אש אכלה נאות מדבר
ולהבה להטה כל־עצי השדה׃
20 * גם־בהמות שדה תערוג אליך כי יבשו אפיקי
מים ואש אכלה נאות המדבר׃

ב

1 * תקעו שופר בציון והריעו בהר קדשי ירגזו
כל ישבי הארץ כי־בא יום־יהוה כי קרוב׃
2 * יום חשך ואפלה יום ענן וערפל כשחר פרש
על־ההרים עם רב ועצום כמהו לא נהיה מן־
העולם ואחריו לא יוסף עד־שני דור ודור׃
3 * לפניו אכלה אש ואחריו תלהט להבה כגן־
עדן הארץ לפניו ואחריו מדבר שממה וגם־
פליטה לא־היתה לו׃
4 * כמראה סוסים מראהו וכפרשים כן
ירוצון׃
5 * כקול מרכבות על־ראשי ההרים ירקדון
כקול להב אש אכלה קש כעם עצום ערוך
מלחמה׃
6 * מפניו יחילו עמים כל־פנים קבצו פארור׃
7 * כגבורים ירוצון כאנשי מלחמה יעלו חומה
ואיש בדרכיו ילכון ולא יעבטון ארחותם׃
8 * ואיש אחיו לא ידחקון גבר במסלתו ילכון
ובעד השלח יפלו לא יבצעו׃

15 * A,a,a,diei,quia propè est dies Domini,
16 & quasi vastitas à potente veniet. * Nun-
D quid non coram oculis vestris alimenta pe-
rierunt de domo Dei nostri, lætitia & exul-
17 tatio? * Computruerunt iumenta in ster-
core suo, demolita sunt horrea, dissipatæ
sunt apothecæ, quoniam cõfusum est tri-
18 ticum. * Quid ingemuit animal, mugie-
runt greges armenti? Quia non est pascua
eis. Sed & greges pecorum disperierunt.
19 * Ad te Domine clamabo, quia ignis co-
medit speciosa deserti, & flamma succen-
dit omnia ligna regionis.
20 * Sed & bestiæ agri quasi area sitiens im-
brem suspexerunt ad te, quoniam exsiccati
sunt fontes aquarum, & ignis deuorauit
speciosa deserti.

CAP. II.

1 Canite tuba in Sion, vlulate in monte
A sancto meo. Conturbentur omnes ha-
bitatores terræ, quia venit dies Domini,
2 quia propè est * Dies tenebrarum & ca-
liginis, dies nubis & turbinis. Quasi mane
expansum super montes populus multus
& fortis. Similis ei non fuit à principio, &
post eum non erit vsque in annos genera-
tionis & generationis.
3 * Ante faciem eius ignis vorans, & post
eum exurens flamma. Quasi hortus volu-
ptatis terra coram eo, & post eum solitudo
deserti, neque est qui effugiat eum.
4 * Quasi aspectus equorum aspectus eo-
B rum, quasi equites sic current.
5 * Sicut sonitus quadrigarum super ca-
pita montium exilient, sicut sonitus flam-
mæ ignis deuorantis stipulam, velut po-
pulus fortis præparatus ad prælium.
6 * A facie eius cruciabuntur populi, om-
nes vultus redigentur in ollam.
7 * Sicut fortes current, quasi viri bella-
tores ascendent murum. Viri in viis suis
gradientur, & non declinabunt à semitis
8 suis. * Vnusquisque fratrem suum non
coartabit, singuli in calle suo ambulabunt:
C Sed & per fenestras cadent, & non demo-
lientur.

תרגום יונתן

ווי ליומא ארי קריב יומא דעתיד למיתי מן קדם יי וכבזא מן קדם יי שדי ייתי׃ 16 הא עד דאנחנא חזן עבורא פסק מבית מקדשא דאלהנא חדוא ובֵיעַ׃
17 אתמסיו גרבי חמר תחות מגופתהון צדיו אוצריא אתפגרו אוסניא ארי סף עבורא׃
18 מה אתאנחת בעירא מתערבלין בקרן דתורין ארי לית רעיא להון אף עדרי ענא צדיאת׃ 19 קדמך יי אנא מצלי ארי קדם
ושלהוביתא שיצאת כל אילני חקלא׃ 20 אף חיות ברא מסברא קדמך ארי יבשו פצידי מיא וקדם

ב

1 תקעו שופרא בציון ויבבו בטור קודשי יזועון כל יתבי ארעא ארי מטא יומא דעתיד למיתי מן קדם יי ארי קריב׃ 2 יום
חשוך וקבל יום עננא ואמיטתא כנהור צפרא דפרים על טוריא עם סגי ותקיף דכותיה לא הוה מן עלמא ובתרוהי לא יוסיף עד שני דר ודר׃
3 קדמוהי אכלא אשתא ובתרוהי משיציא שלהוביתא כגנתא דעדן ארעא קדמוהי ובתרוהי מדבר צדו ואף שיזבא ליתבה לרשיעיא׃
4 כמחזי סוסון חזויהון וכפרשיא כן רהטין׃ 5 כקל רתיכיא על רישי טוריא מקפצין כקל שלהובי אשתא דמשיציא בקשא יבשא כעם תקיף מסדרי קרבא׃
6 מן קדמוהי יזועון עממיא כל אפיא אתחפיו אכרום אכמין כקדרא׃
7 כגברין רהטין כגברי עבדי קרבא סלקין לשורא וגבר בארחה אזלין ולא מעכבין אורחתהון׃
8 וגבר אחוהי לא ידחקון גבר בכבשה אזלין ולאתר דאנון שליחין אזלין קטלין ולא מקבלין ממון׃

* Hei mihi, hei mihi, hei mihi in diem, quo- 15
niam iuxtà dies Domini, & quasi miseria de
miseria veniet. * Nonne ante oculos vestros 16
alimenta? sublata sunt de domo Dei vestri læ-
titia & gaudium. * Saltauerunt vitulæ in 17
præsepibus suis: dissipati sunt thesauri, suffossa
sunt torcularia, quia arefactum est triticum.
* Quid reponemus nobis? fleuerunt armen- 18
ta boum, quia non erant pascua eis, & greges
ouium disperierunt. * Ad te Domine clamabo, 19
quoniam ignis consumpsit speciosa deserti, &
flamma succendit omnia ligna agri.
* Et iumenta campi suspexerunt ad te, quo- 20
niam arefactæ sunt emissiones aquarum, &
ignis deuorauit speciosa deserti.

CAP. II.

Canite tuba in Sion, prædicate in monte 1
sancto meo, & conturbentur omnes habi-
tantes terram, quoniã adest dies Domini, quo-
niam iuxtà * Dies tenebrarum & caliginis, 2
dies nubis & nebulæ: sicut manè fundetur su-
per montes populus multus & fortis; similis ei
non fuit à seculo, & post eum non erit vsque
ad annos generationis generationum.
* Ante eum ignis consumens, & post eum 3
succensa flamma, sicut paradisus voluptatis ter-
ra ante faciem eius, & posteriora illius sicut
campi desolationis, & saluatus non erit ei.
* Sicut visio equorum aspectus eorum, & 4
sicut equites sic persequentur.
* Sicut vox quadrigarum super vertices 5
montium exilient, & sicut vox flammæ ignis
deuorantis stipulam, & sicut populus multus,
& fortis præparatus ad prælium.
* A facie eius conterentur populi, omnis vul- 6
tus sicut adustio ollæ.
* Sicut pugnatores discurrent, & sicut viri 7
bellatores ascendent super muros, & vnus-
quisque in via sua ambulabit, & non declina-
bunt à semitis suis.
* Et vnusquisque à fratre suo non recedet, 8
aggrauati in armis suis ibunt, in iaculis cadent,
& non consumentur.

15 * οἴμοι οἴμοι οἴμοι εἰς ἡμέραν, ὅτι ἐγγὺς ἡ ἡμέρα κυ-
ρίου· καὶ ὡς ταλαιπωρία ἐκ ταλαιπωρίας ἥξει.
16 * οὐχὶ κατέναντι τῶν ὀφθαλμῶν ὑμῶν βρώματα· ἐξήρ-
θη ἐξ οἴκου θεοῦ ἡμῶν εὐφροσύνη καὶ χαρά.
17 * ἐσκίρτησαν δαμάλεις ἐπὶ ταῖς φάτναις αὐτῶν· ἠφα-
νίσθησαν θησαυροί, κατεσκάφησαν ληνοί, ὅτι ἐξηράν-
18 θη σῖτος. * τί ἀποθήσομεν ἑαυτοῖς; ἔκλαυσαν βου-
κόλια βοῶν, ὅτι οὐχ ὑπῆρχεν νομὴ αὐτοῖς· καὶ τὰ ποίμνια
τῶν προβάτων ἠφανίσθησαν.
19 * πρὸς σὲ κύριε βοήσομαι, ὅτι πῦρ ἀνήλωσεν τὰ ὡ-
ραῖα τῆς ἐρήμου· καὶ φλὸξ κατέκαυσεν πάντα τὰ ξύ-
20 λα τοῦ ἀγροῦ. * καὶ τὰ κτήνη τοῦ πεδίου ἀνέβλεψαν
πρὸς σέ, ὅτι ἐξηράνθησαν ἀφέσεις ὑδάτων, καὶ πῦρ κα-
τέφαγεν τὰ ὡραῖα τῆς ἐρήμου.

β'.

1 * Σαλπίσατε ἐν σάλπιγγι ἐν σιών, κηρύξατε ἐν ὄρει
ἁγίῳ μου, καὶ συνταραχθήτωσαν πάντες οἱ κατοικοῦντες
τὴν γῆν, ὅτι πάρεστιν ἡ ἡμέρα κυρίου· ὅτι ἐγγὺς
2 * ἡ ἡμέρα σκότους καὶ γνόφου, ἡμέρα νεφέλης, καὶ ὁμί-
χλης, ὡς ὄρθρος χυθήσεται ἐπὶ τὰ ὄρη λαὸς πολὺς καὶ
ἰσχυρός· ὅμοιος αὐτῷ οὐ γέγονεν ἀπὸ τοῦ αἰῶνος, καὶ μετ'
αὐτὸν οὐκ ἔσται ἕως ἐτῶν γενεᾶς γενεῶν.
3 * ἔμπροσθεν αὐτοῦ πῦρ ἀναλίσκον, καὶ ὀπίσω αὐτοῦ ἀπτο-
μένη φλόξ, ὡς παράδεισος τρυφῆς ἡ γῆ ἔμπροσθεν τοῦ
προσώπου αὐτοῦ, καὶ τὰ ὀπίσω αὐτοῦ ὡσεὶ πεδία ἀφανισ-
μοῦ, καὶ ἀνασωζόμενος οὐκ ἔσται αὐτῷ.
4 * ὡς ὅρασις ἵππων ἡ ὄψις αὐτῶν· καὶ ὡς ἱππεῖς οὕτως
καταδιώξονται.
5 * ὡς φωνὴ ἁρμάτων ἐπὶ κορυφὰς τῶν ὀρέων ἐξαλοῦνται,
καὶ ὡς φωνὴ φλογὸς πυρὸς κατεσθιούσης καλάμην, καὶ
ὡς λαὸς πολὺς καὶ ἰσχυρὸς παρατασσόμενος εἰς πόλεμον.
6 * ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ συντριβήσονται λαοί, πᾶν πρό-
σωπον ὡς πρόσκαυμα χύτρας.
7 * ὡς μαχηταὶ δραμοῦνται, καὶ ὡς ἄνδρες πολεμι-
σταὶ ἀναβήσονται ἐπὶ τὰ τείχη· καὶ ἕκαστος ἐν τῇ ὁδῷ αὐτοῦ
πορεύσεται καὶ οὐ μὴ ἐκκλίνωσιν τὰς τρίβους αὐτῶν.
8 * καὶ ἕκαστος ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ οὐκ ἀφέξεται, κα-
ταβαρυνόμενοι ἐν τοῖς ὅπλοις αὐτῶν πορεύσονται, ἐν τοῖς
βέλεσιν πεσοῦνται· καὶ οὐ μὴ συντελεσθῶσιν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Væ à conspectu diei; prope sit enim dies, qui venturus est à facie Domini, qui sicut vastitas à facie Omnipotentis veniet.
16 Ecce adhuc spectantibus nobis frumentum desiit, defecit à domo sanctuarij Dei nostri gaudium & exultatio. 17 Computruerunt dolia vini, sub operculis suis destructa sunt cellaria, diruta sunt horrea, defecit namque frumentum. 18 Magnopere ingemiscit animal; coarctantur boum armenta, quòd non sit pascuum eis. greges quoque ouiũ confecti sunt. 19 Coram te Domine ego oro, quia incendium vehemens sicut ignis, disperdidit habitacula deserti, & flamma consumpsit omnes arbores agri. 20 Quin etiam bestiæ agrestes spectant coram te, quòd exsiccati sint riui aquarum, & æstus fortis sicut ignis consumpsit habitacula deserti.

CAP. II.

Propheta dic; Clangite tuba in Syon, & vociferamini in monte sanctitatis meæ: contremiscant omnes habitatores terræ, quia contigit dies qui venturus est à facie Domini, iam *inquam* instat. 2 Dies tenebrarum & caliginis, dies nubilosa atque tenebricosa. Quemadmodum lux matutina quæ expanditur super montes, populus multiplex & potens qualis haud fuit vnquam, nec postea redintegrabitur in annos generationis atque generationis. 3 Ante eum vorauit ignis, & post eum consumpsit flamma: quasi paradisus voluptatis erat terra coram eo, & post eum, desertũ vastitas, sed nec liberatio est impiis in eo. 4 Qualis visio equorũ, talis eorum aspectus: & sicut equites ita currunt. 5 Sicut strepitus quadrigarum super fastigia montium subsiliunt, sicut crepitus flammæ ignis absumentis stipulã siccam: sic populus validus qui nouit acies bellicas. 6 Ad aspectũ eius cõtremiscent populi, omnes vultus operientur fuligine, nigri quasi ollæ. 7 Sicut fortes excurrunt, velut viri bellatores conscendunt murum, & vnusquisque via sua graditur, nec morantur in viis suis. 8 Atque nullus fratrem suum coarctat, singuli per callem suum procedunt, & ad locum quò missi sunt vadunt & trucidantur; nec recipiunt pecuniam.

Universidad de Deusto Biblioteca

9 בעיר ישקו בחומה ירצון בבתים יעלו בעד
החלונים יבאו כגנב׃
10 לפניו רגזה ארץ רעשו שמים שמש וירח
11 קדרו וכוכבים אספו נגהם׃ ויהוה נתן קולו
לפני חילו כי רב מאד מחנהו כי עצום עשה דברו
כי גדול יום־יהוה ונורא מאד ומי יכילנו׃
12 וגם־עתה נאם־יהוה שבו עדי בכל־לבבכם
ובצום ובבכי ובמספד׃
13 וקרעו לבבכם ואל־בגדיכם ושובו אל־
יהוה אלהיכם כי־חנון ורחום הוא ארך אפים
ורב־חסד ונחם על־הרעה׃
14 מי יודע ישוב ונחם והשאיר אחריו ברכה
מנחה ונסך ליהוה אלהיכם׃
15 תקעו שופר בציון קדשו־צום קראו עצרה׃
16 אספו־עם קדשו קהל קבצו זקנים אספו
עוללים ויונקי שדים יצא חתן מחדרו וכלה
17 מחפתה׃ בין האולם ולמזבח יבכו הכהנים
משרתי יהוה ויאמרו חוסה יהוה על־עמך ואל־
תתן נחלתך לחרפה למשל־בם גוים למה יאמרו
בעמים איה אלהיהם׃
18 ויקנא יהוה לארצו ויחמל על־עמו׃
19 ויען יהוה ויאמר לעמו הנני שלח לכם את־
הדגן והתירוש והיצהר ושבעתם אתו ולא־אתן
אתכם עוד חרפה בגוים׃
20 ואת־הצפוני ארחיק מעליכם והדחתיו אל־
ארץ ציה ושממה את־פניו אל־הים הקדמני
וספו אל־הים האחרון ועלה באשו ותעל
צחנתו כי הגדיל לעשות׃
21 אל־תיראי אדמה גילי ושמחי כי־הגדיל
יהוה לעשות׃

9 Vrbem ingredientur, in muro current,
C domos conscendent, per fenestras intra-
10 bunt quasi fur. A facie eius contremuit
terra, moti sunt cæli. Sol & Luna obtene-
brati sunt, & stellæ retraxerunt splendorem
11 suum. Et Dominus dedit vocem suam
ante faciem exercitus sui, quia multa sunt
nimis castra eius, quia fortia & facientia
verbum eius. Magnus enim dies Domini
& terribilis valde. Et quis sustinebit eum?
12 Nunc ergo dicit Dominus, Conuer-
timini ad me in toto corde vestro, in ieiu-
13 nio, & in fletu, & in planctu. Et scindite
corda vestra & non vestimenta vestra. Et
conuertimini ad Dñm Deum vestrum, quia
benignus & misericors est, patiens, & multæ
misericordiæ & præstabilis super mali-
14 tia. Quis scit si conuertatur & ignoscat,
D & relinquat post se benedictionem? Sacri-
ficium & libamen Domino Deo vestro?
15 Canite tuba in Sion, sanctificate ieiu-
16 nium, vocate cœtum. Cōgregate populum,
sanctificate ecclesiam, coadunate senes,
cōgregate paruulos & sugētes vbera. Egre-
diatur sponsus de cubili suo, & sponsa de
17 thalamo suo. Inter vestibulum & al-
tare plorabunt sacerdotes ministri Domi-
ni, & dicent: Parce Domine parce populo
tuo, & ne des hæreditatem tuam in op-
probrium vt dominentur eis nationes.
Quare dicunt in populis, Vbi est Deus eo-
18 rum? Zelatus est Dominus ter-
E ram suam, & pepercit populo suo.
19 Et respondit Dominus, & dixit popu-
lo suo: Ecce ego mittam vobis frumen-
tum & vinum, & oleum, & replebimini
eis, & non dabo vos vltra opprobrium in
20 gentibus. Et eum qui ab Aquilone est,
procul faciam à vobis, & expellam eum in
terram inuiam & desertam: faciem eius
contra mare Orientale, & extremum eius
vsque ad mare nouissimum. Et ascendet
fœtor eius, & ascendet putredo eius, quia
21 superbè egit. Noli timere terra, exulta
& lętare, quoniam magnificauit Dominus
vt faceret.

תרגום יונתן

בקרתא מזינין על שורא רהטין בבתיא סלקין מן חרכיא עלין כגנביא׃ 10 קדמוהי חרובת ארעא וזעו שמיא שמשא וסיהרא קבלו
וכוכביא אתכנשו זיהוריהון׃ 11 ויי ארים מימרה קדם משריתה ארי סגי לחדא משריתה ארי תקיפין עבדי מימרה ארי רב יומא דעתיד
למיתי מן קדם יי ודחיל לחדא ומן יכיל לסוברותה׃ 12 ואף כען אמר יי תובו לפלחני בכל לבכון ובצומא ובבכיתא ובמספדא׃
13 ואעדו רשעא מלבכון ולא בבזוע לבושיכון ותובו לפלחנא דיי אלהכון ארי חננא ורחמנא הוא מרחיק רגז ומסגי למעבד טבון ומתיב
מימריה מלאיתאה בישא׃ 14 מן ידע דאית בידה חובין יתוב מנהון ויתרחם עלוהי וכל מן דיתוב ישתבקון לה חובוהי ויקבל
ברכן ונחמן ותהי צלותיה כגבר דמקריב קרבנין ונסכין בבית מקדשא דיי אלהכון׃ 15 תקעו שופרא בציון גזרו מעני ערעו כנישא׃
16 כנושו עמא זמינו קהלא כנשו סביא איתו טליא וינקי תדיא יפק חתנא מאדרון בית משכבה וכלתא מבית גנונהא׃
17 בין אולמא למדבחא יבכון כהניא דמשמשין קדם יי ויימרון חוס יי על עמך ולא תתן אחסנתך לחסודין למשלט בהון עממיא
למא יימרון בעממיא אן דאתפרקו במימר אלההון׃ 18 וחס יי על ארעה ורחם על עמה׃ 19 ואתיב יי ואמר לעמה הא אנא
שלח לכון ית עבורא וחמרא ומשחא ותשבעון יתיה ולא אתן יתכון עוד חסודי כפנא ביני עממיא׃ 20 וית עמא דאתי מצפונא ארחק
מנכון ואגלנון לארע צדיא וחרבא רישה לימא מדנחאה וסופה לימא מערבאה ויסק סרוחה ויסק ריחה ארי אסגי למעבד בישן׃
21 לא תדחלין ארעא דישראל בועי וחדי ארי אסגי יי למעבד כדן טבון לעמה׃

Vrbem apprehendēt, & super muros dis- 9
currēt, super domos ascendent, & per fenestras
intrabunt sicut fures. Ante faciem eius con- 10
fundetur terra, & commouebitur cælum; Sol
& Luna contenebrabuntur, & stellæ mittent
in occasum lumen suum. Et Dominus da- 11
bit vocem suam ante faciem fortitudinis suæ:
quia multa sunt nimis castra eius, quoniam for-
tia opera sermonum illius; quia magna dies Do-
mini, magna & illustris nimis; & quis erit suf
ficiens ei? Et nunc dicit Dominus, Conuer- 12
timini ad me de toto corde vestro in ieiunio, &
fletu, & planctu. Et scindite corda vestra, 13
& non vestimenta vestra, & conuertimini ad
Dominum Deum vestrum, quia misericors &
miserator est; patiens & multæ misericordiæ
& pænitens super malitiis. Quis nouit si 14
reuertetur, & pænitebit eum, & dimittet post
se benedictionem & sacrificium, & libamen
Domino Deo vestro? Clangite tuba in Sion, 15
sanctificate ieiunium, prædicate curationem.
Congregate populum, sanctificate ecclesiam, 16
eligite seniores, congregate paruulos sugentes
vbera, egrediatur sponsus de cubili suo, &
sponsa de thalamo suo.
Inter crepidinem & altare plorabunt sa- 17
cerdotes ministrantes Domino, & dicent: Par-
ce Domine populo tuo, & ne des hæreditatem
tuam in opprobrium vt dominentur eorum gen
tes, vt non dicant in nationibus, Vbi est Deus
eorum? Et zelauit Dominus terram suam, 18
& pepercit populo suo.
Et respondit Dominus, & dixit populo 19
suo, Ecce ego mitto vobis frumentum, & vi-
num, & oleum, & implebimini eis: & non da-
bo vos vltrà in opprobrium in gentibus.
Et eum qui ab Aquilone repellam à vobis, 20
& expellam eum in terram sine aqua, & di-
sperdam faciem eius in mare primum, & poste-
riora eius in mare nouissimum, & ascendet pu-
tredo eius, & ascendet sonitus illius, quoniam
magnificauit opera eius.
Confide terra, gaude & letare, quia ma- 21
gnificauit Dominus vt faceret.

9 τῆς πόλεως ἐπιλήψονται, καὶ ἐπὶ τῶν τειχέων διαδρα-
μοῦνται· ἐπὶ τὰς οἰκίας ἀναβήσονται, καὶ διὰ τῶν θυρίδων εἰ-
10 σελεύσονται ὡς κλέπται. πρὸ προσώπου αὐτοῦ συγ-
χυθήσεται ἡ γῆ, καὶ σεισθήσεται ὁ οὐρανός· ἥλιος καὶ σελήνη
συσκοτάσουσιν καὶ τὰ ἄστρα δύσουσι φέγγος αὐτῶν.
11 καὶ κύριος δώσει φωνὴν αὐτοῦ πρὸ προσώπου δυ-
νάμεως αὐτοῦ· ὅτι πολλή ἐστιν σφόδρα ἡ παρεμβολὴ αὐτοῦ,
ὅτι ἰσχυρὰ ἔργα λόγων αὐτοῦ· διότι μεγάλη ἡ ἡμέρα κυ-
ρίου, μεγάλη καὶ ἐπιφανὴς σφόδρα, καὶ τίς ἔσται ἱκανὸς αὐτῇ;
12 καὶ νῦν λέγει κύριος, ἐπιστράφητε πρός με ἐξ ὅ-
λης τῆς καρδίας ὑμῶν ἐν νηστείᾳ καὶ κλαυθμῷ καὶ κοπετῷ.
13 καὶ διαρρήξατε τὰς καρδίας ὑμῶν, καὶ μὴ τὰ ἱμά-
τια ὑμῶν, καὶ ἐπιστρέψατε πρὸς κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν, ὅτι
ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων ἐστί· μακρόθυμος καὶ πολυέ-
λεως καὶ μετανοῶν ἐπὶ ταῖς κακίαις.
14 τίς οἶδεν εἰ ἐπιστρέψει καὶ μετανοήσει αὐτόν, καὶ ὑπο-
λείψεται ὀπίσω αὐτοῦ εὐλογίαν, καὶ θυσίαν, καὶ σπονδὴν κυ-
15 ρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν. σαλπίσατε σάλπιγγι ἐν σιών· ἁγιά-
σατε νηστείαν· κηρύξατε θεραπείαν.
16 συναγάγετε λαόν, ἁγιάσατε ἐκκλησίαν, ἐκλέξασθε
πρεσβυτέρους· συναγάγετε νήπια θηλάζοντα μαστούς,
ἐξελθέτω νυμφίος ἐκ τοῦ κοιτῶνος αὐτοῦ, καὶ νύμφη ἐκ
17 τοῦ παστοῦ αὐτῆς. ἀναμέσον τῆς κρηπῖδος καὶ τοῦ θυσια-
στηρίου κλαύσονται οἱ ἱερεῖς οἱ λειτουργοῦντες κυρίῳ, καὶ
ἐροῦσιν· φεῖσαι κύριε τοῦ λαοῦ σου· καὶ μὴ δῷς τὴν κληρο-
νομίαν σου εἰς ὄνειδος τοῦ κατάρξαι αὐτῶν ἔθνη, ὅπως μὴ
18 εἴπωσιν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ποῦ ἐστιν ὁ θεὸς αὐτῶν; καὶ ἐζήλω-
σεν κύριος τὴν γῆν αὐτοῦ, καὶ ἐφείσατο τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.
19 καὶ ἀπεκρίθη κύριος καὶ εἶπεν τῷ λαῷ αὐτοῦ, ἰδοὺ ἐγὼ
ἐξαποστέλλω ὑμῖν τὸν σῖτον καὶ τὸν οἶνον καὶ τὸ ἔλαιον, καὶ ἐμ-
πλησθήσεσθε αὐτῶν, καὶ οὐ δώσω ὑμᾶς οὐκέτι εἰς ὀνειδισμὸν
ἐν τοῖς ἔθνεσιν.
20 καὶ τὸν ἀπὸ βορρᾶ ἐκδιώξω ἀφ' ὑμῶν· καὶ ἐξώσω αὐτὸν
εἰς γῆν ἄνυδρον, καὶ ἀφανιῶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ εἰς τὴν θά-
λασσαν τὴν πρώτην, καὶ τὰ ὀπίσω αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασ-
σαν τὴν ἐσχάτην· καὶ ἀναβήσεται ἡ σαπρία αὐτοῦ, καὶ ἀνα-
βήσεται ὁ βρόμος αὐτοῦ· ὅτι ἐμεγάλυνεν τὰ ἔργα αὐτοῦ.
21 θάρσει γῆ, χαῖρε καὶ εὐφραίνου· ὅτι ἐμεγάλυνεν
κύριος τοῦ ποιῆσαι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 In ciuitate armati super murum excurrunt, domos scandunt, per fenestras intrant more latronum. 10 Coram eo direpta est terra, moti sunt cæli, Sol & Luna obtenebrati sunt, stellæ restrinxerunt splendorem suum. 11 Dominus autem leuauit verbum suum coram exercitu suo, quia copiosus est valdè exercitus eius: certè fortes exequutores verbi eius; magnus namque dies qui venturus est à facie Domini, & terribilis admodum: & quis poterit illum sustinere? 12 Nunc quoque dicit Dominus, Conuertimini ad cultum meum in toto corde vestro, & in ieiunio ac fletu, planctuque. 13 Et auferte impietatem cordis vestri, & non cum dilaceratione vestimentorum vestrorum, atq; reuertimini ad cultum Dñi Dei vestri, quippe clemens & misericors est, ipse iram differt & multum benefacit, reuocatque verbum suum ab inducendo malo. 14 Qui scit penes se esse peccata, abscedat ab eis, & misericordia applicabitur ei: & quicunque pœnitentiam egerit, dimittentur ei peccata sua, & recipiet benedictiones atque consolationes, eritque eius oratio sicut viri qui offert oblationes, & libamina in æde sanctuarij Domini Dei vestri. 15 Clangite tuba in Sion, indicite ieiunium, conuocate cœtum. 16 Congregate populum, assignate concionem, congregate senes, adducite paruulos & sugentes vbera, egrediatur sponsus de conclaui cubiculi sui, & sponsa de domo thalami sui. 17 Inter vestibulum & altare eiulabunt sacerdotes, qui ministrant coram Domino, & dicent, Miserere Domine populi tui, & ne des hæreditatem tuam in opprobria quò dominentur eis gentes. quare dicent inter populos, Vbi sunt qui redempti sunt verbo Dei sui? 18 Pepercit itaque Dominus terræ suæ, & misertus est populi sui. 19 Et respondit Dominus, & dixit populo suo, Ecce benedico vobis frumentum, vinum & oleum; & eo saturabimini: neque dabo vos amplius opprobria famis inter populos. 20 Populum verò qui venit ab Aquilone procul abigam à vobis, & ablegabo eum in terram desolatam & desertam: prima frons eius ad mare Orientale pertinget, & extremum eius ad mare Occidentale, & ascendet fœtor eius atque abibit odor eius, quamplurima enim patrauit maleficia. 21 Ne timeas terra Israel, exulta & lætare, quia magnificatus est Dominus vt agat in te munificè populo suo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

21 * אַל־תִּירְאוּ בְהֵמוֹת שָׂדָי כִּי דָשְׁאוּ נְאוֹת מִדְבָּר
כִּי־עֵץ נָשָׂא פִרְיוֹ תְּאֵנָה וְגֶפֶן נָתְנוּ חֵילָם׃
23 * וּבְנֵי צִיּוֹן גִּילוּ וְשִׂמְחוּ בַּיהוָה אֱלֹהֵיכֶם כִּי־
נָתַן לָכֶם אֶת־הַמּוֹרֶה לְצְדָקָה וַיּוֹרֶד לָכֶם גֶּשֶׁם
מוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ בָּרִאשׁוֹן׃
24 * וּמָלְאוּ הַגְּרָנוֹת בָּר וְהַשִּׁיקוּ הַיְקָבִים תִּירוֹשׁ
וְיִצְהָר׃
25 * וְשִׁלַּמְתִּי לָכֶם אֶת־הַשָּׁנִים אֲשֶׁר אָכַל
הָאַרְבֶּה הַיֶּלֶק וְהַחָסִיל וְהַנָּזִם חֵילִי הַגָּדוֹל אֲשֶׁר
שִׁלַּחְתִּי בָכֶם׃
26 * וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ וְהִלַּלְתֶּם אֶת־שֵׁם
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־עָשָׂה עִמָּכֶם לְהַפְלִיא וְלֹא־
יֵבְשׁוּ עַמִּי לְעוֹלָם׃
27 * וִידַעְתֶּם כִּי בְקֶרֶב יִשְׂרָאֵל אָנִי וַאֲנִי יְהוָה־
אֱלֹהֵיכֶם וְאֵין עוֹד וְלֹא־יֵבְשׁוּ עַמִּי לְעוֹלָם׃
28 * וְהָיָה אַחֲרֵי־כֵן אֶשְׁפֹּךְ אֶת־רוּחִי עַל־כָּל־בָּשָׂר
וְנִבְּאוּ בְנֵיכֶם וּבְנֹתֵיכֶם זְקֵנֵיכֶם חֲלֹמוֹת יַחְלֹמוּן
בַּחוּרֵיכֶם חֶזְיֹנוֹת יִרְאוּ׃
29 * וְגַם עַל־הָעֲבָדִים וְעַל־הַשְּׁפָחוֹת בַּיָּמִים
הָהֵמָּה אֶשְׁפּוֹךְ אֶת־רוּחִי׃
30 * וְנָתַתִּי מוֹפְתִים בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ דָּם וָאֵשׁ
וְתִמְרוֹת עָשָׁן׃
31 * הַשֶּׁמֶשׁ יֵהָפֵךְ לְחֹשֶׁךְ וְהַיָּרֵחַ לְדָם לִפְנֵי בּוֹא יוֹם
יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא׃
32 * וְהָיָה כֹּל אֲשֶׁר־יִקְרָא בְשֵׁם יְהוָה יִמָּלֵט כִּי
בְהַר־צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַ͏ִם תִּהְיֶה פְּלֵיטָה כַּאֲשֶׁר אָמַר
יְהוָה וּבַשְּׂרִידִים אֲשֶׁר יְהוָה קֹרֵא׃

ג

1 * כִּי הִנֵּה בַיָּמִים הָהֵמָּה וּבָעֵת הַהִיא אֲשֶׁר
אָשׁוּב אֶת־שְׁבוּת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָ͏ִם׃

IOEL. Translat. B. Hieronymi.

21 * Nolite timere animalia regionis, quia germinauerunt speciosa deserti, quia lignum attulit fructum suum, ficus & vinea dederunt virtutem suam.
23 * Et filij Sion exultate & letamini in Domino Deo vestro, quoniam dedit vobis doctorem iustitiæ, & descendere faciet ad vos imbrem matutinum, & serotinum sicut in principio.
24 * Et implebuntur areæ frumento, & redundabunt torcularia vino & oleo.
25 * Et reddam vobis annos quos comedit locusta, bruchus, & rubigo, & eruca, & titudo mea magna quam misi in vos.
26 * Et comedetis vescentes & saturabimini, & laudabitis nomen Domini Dei vestri, qui fecit mirabilia vobiscum. Et non confundetur populus meus in æternum.
27 * Et scietis, quia in medio Israel sum ego: & ego Dominus Deus vester, & non est amplius, & non confundetur populus meus in æternum.
28 * Et erit post hæc, effundam de spiritu meo meum super omnem carnem, & prophetabunt filij vestri & filiæ vestræ, senes vestri somnia somniabunt, & iuuenes vestri visiones videbunt.
29 * Sed & super seruos & ancillas in diebus illis effundam de spiritu meo.
30 * Et dabo prodigia in cælo, & in terra sanguinem, & ignem, & vaporem fumi.
31 * Sol conuertetur in tenebras, & Luna in sanguinem, antequam veniat dies Domini magnus & horribilis.
32 * Et erit omnis qui inuocauerit nomen Domini, saluus erit, quia in monte Sion & in Hierusalem erit saluatio, sicut dixit Dominus, & in residuis quos Dominus vocauerit.

CAP. III.

1 A Quia ecce in diebus illis, & in tempore illo, cùm conuertero captiuitatem Iuda & Hierusalem:

תרגום יונתן

לא תדחלון חיות ברא ארי אתשדרו דרתן מדברא ארי אילנא אבהה חינא ותפנא שגנו פריהון׃
כבי ציון ותחדו בפורקנא דייי אלהכון ארי אתיב לכון ית פלפיכון לזכו ומחית לכון מטר בכיר בעדנה ולקישא בירחא נסן׃
ותהון כיקבא גלגלתא ושופון נגודא חברא ושתיא׃ 25 ואשלם לכון שנא טבתא חלף שנייא רבוי יכהן שמסמיא
כל חילא רבא דשדרית בכון׃ 26 ותיכלון אכול ושבעא ותשבחון ית שמא דייי אלהכון דעבד עמכון פרישן ולא יכהתון עמי בית ישראל לעלם׃
27 ותדעון ארום שכינתי בית ישראל אנא ייי אלהכון ולית אחרן ולא יכהתון עמי בית ישראל לעלם׃
28 והוי בתר כן אשפוך ית רוחי קדישי על כל בשרא ויתנבון בניכון ובנתיכון סבוכון חלמין יחלמון ועולמיכון חזיונין יחזון׃
29 ואף על עבדיא ועל אמהתא בימיא ההינון אשפוך ית רוחי קדישי׃ 30 ואתן אתין בשמיא ובארעא דם ואישא ועמודין דתכן׃
שמשא יתהפך לחשוכא וסיהרא לדם קדם מיתי יומא דייי רבא ודחילא׃
32 והוי כל דיצלי בשום מימרא דייי ישתיזב ארום בטוורא דציון ובירושלם תהי שיזבתא כמא דאמר ייי ובשיזבניא דייי יהון׃

ג

1 ארום הא יומיא ההינון ובעדנא ההיא דאתיב ית גלות עמא דיהודה וירושלם׃

21 * Θαρσεῖτε κτλίη τοῦ πεδίου· ὅτι ϐεϐλάστηκεν πεδία τῆ ἐρήμῳ, ὅτι ξύλον ἤνεγκεν καρπὸν αὐτῆ, ἄμπελος καὶ συκῆ ἐδώκαν ἰσχὺν αὐτῶν.
23 * καὶ τὰ τέκνα σιὼν χαίρετε καὶ ϑὶ φραίνεσθε ἐπὶ κυρίῳ ϑεῷ ὑμῶν, ὅτι ἔδωκεν ὑμῖν τὰ ϐρέγματα εἰς δικαιοσύνην, καὶ βρέξει ὑμῖν ὑετὸν πρώϊμον καὶ ὄψιμον καϑὼς ἔμπροσϑεν.
24 * καὶ πλησθήσονται αἱ ἅλωνες σίτου, καὶ ὑπερεκχυϑήσονται αἱ ληνοὶ οἴνου καὶ ἐλαίου.
25 * καὶ ἀποδώσω ὑμῖν ἀντὶ τῶν ἐτῶν ὧν κατέφαγεν ἡ ἀκρὶς καὶ ὁ ϐροῦχος καὶ ἡ κάμπη, καὶ ἡ ἐρυσίϐη, ἡ δύναμίς μου ἡ μεγάλη ἣν ἐξαπέστειλα εἰς ὑμᾶς.
26 * καὶ φάγεσθε ϐρώσει, καὶ ἐμπλησθήσεσθε, καὶ αἰνέσετε τὸ ὄνομα κυρίου τοῦ ϑεοῦ ὑμῶν ὃς ἐποίησεν μεθ' ὑμῶν ϑαυμάσια, καὶ οὐ μὴ καταισχυνϑῇ ὁ λαός μου εἰς τὸν αἰῶνα.
27 * καὶ γνώσεσθε ὅτι ἐν μέσῳ τοῦ Ἰσραὴλ εἰμὶ ἐγώ· καὶ εἶπεν κύριος ὁ ϑεὸς ὑμῶν, καὶ οὐκ ἔστιν πλὴν ἐμοῦ, καὶ οὐ μὴ καταισχυνϑῇ οὐκ ἔτι πᾶς ὁ λαός μου εἰς τὸν αἰῶνα.
28 * καὶ ἔσται μετὰ ταῦτα ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα, καὶ προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ ϑυγατέρες ὑμῶν, οἱ πρεσϐύτεροι ὑμῶν ἐνύπνια ἐνυπνιασϑήσονται, καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὁράσεις ὀψονται.
29 * καὶ γε ἐπὶ τοὺς δούλους καὶ ἐπὶ τὰς δούλας ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου.
30 * καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς αἷμα καὶ πῦρ, καὶ ἀτμίδα καπνοῦ.
31 * ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος, καὶ ἡ σελήνη εἰς αἷμα πρὶν ἐλθεῖν τὴν ἡμέραν κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ.
32 * καὶ ἔσται πᾶς ὃς ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα κυρίου, σωϑήσεται, ὅτι ἐν τῷ ὄρει σιὼν, καὶ ἐν ἱερουσαλὴμ ἔσται διασωζόμενος καϑότι εἶπεν ὁ κύριος, καὶ διαγελιζόμενος ὃς ὁ κύριος προσκέκληται.

γ.

1 * Διότι ἰδοὺ ἐγὼ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ὅταν ἐπιστρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν Ἰούδα καὶ τὴν ἱερουσαλήμ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Ne timeatis bestiæ agri, quia coronata sunt *bonis* habitacula deserti, quoniam arbor feliciter protulit fructum suum, ficus & vites attulerunt fructus suos. "O filij Sion exultate & lætamini in verbo Domini Dei vestri, quoniam reddidit vobis doctorem vestrum in iustitiam, demisitque vobis primitiuam pluuiam tempestiuè, & serotinam in mense Nisan. "Et replebuntur areæ frumento, & redundabunt torcularia musto atque oleo. "Et reddam vobis annos bonos pro annis quibus diripuerunt vos populi, & linguæ, imperatores atque regna vindictæ, exercitus meus magnus quem immisi in vos.
"Tunc comedetis vescentes & saturabimini, & laudabitis nomen Domini Dei vestri, qui gessit vobiscum mirabilia: nec erubesceret populus meus domus Israel in æternum. "Sed scietis quòd intra filios Israel collocauerim maiestatem meam: profectò ego sum Dominus Deus vester, & non est amplius *vllus*, ideò non confundetur populus meus in æternum.
"Sed erit post hæc, effundam spiritum sanctum meum super omnem carnem, & prophetabunt filij vestri & filiæ vestræ, senes vestri somnia somniabunt, & iuuenes vestri visiones videbunt. "Quin etiam super seruos & ancillas in diebus illis effundam spiritum sanctum meum. "Atque dabo signa in cælis & in terra, sanguinem, & ignem atque columnas fumi.
"Sol conuertetur in tenebras, & Luna in sanguinem, antequam adueniat dies qui venturus est à conspectu Domini, magnus & formidabilis. "Eritque omnis qui orauerit in nomine Domini, liberabitur; quia in monte Sion & in Ierusalem erit liberatio, quemadmodum dixit Dominus: & liberabantur illi quos Dominus destinat.

CAP. III.

ECce enim in diebus illis eodemque tempore quo conuertero captiuitatem virorum Iehuda & incolarum Ierusalem;

Universidad de Deusto
Biblioteca

2 וְקִבַּצְתִּי אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם וְהוֹרַדְתִּים אֶל־עֵמֶק
יְהוֹשָׁפָט וְנִשְׁפַּטְתִּי אִתָּם שָׁם עַל־עַמִּי וְנַחֲלָתִי
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר פִּזְּרוּ בַגּוֹיִם וְאֶת־אַרְצִי חָלָקוּ׃
3 וְאֶל־עַמִּי יַדּוּ גוֹרָל וַיִּתְּנוּ הַיֶּלֶד בַּזּוֹנָה וְהַיַּלְדָּה
מָכְרוּ בַיַּיִן וַיִּשְׁתּוּ׃
4 וְגַם מָה־אַתֶּם לִי צֹר וְצִידוֹן וְכֹל גְּלִילוֹת
פְּלֶשֶׁת הֲגְמוֹל אַתֶּם מְשַׁלְּמִים עָלַי וְאִם־
גְּמֹלִים אַתֶּם עָלַי קַל מְהֵרָה אָשִׁיב גְּמֻלְכֶם
בְּרֹאשְׁכֶם׃
5 אֲשֶׁר־כַּסְפִּי וְזְהָבִי לְקַחְתֶּם וּמַחֲמַדַּי הַטֹּבִים
הֲבֵאתֶם לְהֵיכְלֵיכֶם׃
6 וּבְנֵי יְהוּדָה וּבְנֵי יְרוּשָׁלַם מְכַרְתֶּם לִבְנֵי
הַיְוָנִים לְמַעַן הַרְחִיקָם מֵעַל גְּבוּלָם׃
7 הִנְנִי מְעִירָם מִן־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־מְכַרְתֶּם אֹתָם
שָׁמָּה וַהֲשִׁבֹתִי גְמֻלְכֶם בְּרֹאשְׁכֶם׃
8 וּמָכַרְתִּי אֶת־בְּנֵיכֶם וְאֶת־בְּנֹתֵיכֶם בְּיַד בְּנֵי
יְהוּדָה וּמָכְרוּם לִשְׁבָאִים אֶל־גּוֹי רָחוֹק כִּי
יְהוָה דִּבֵּר׃
9 קִרְאוּ־זֹאת בַּגּוֹיִם קַדְּשׁוּ מִלְחָמָה הָעִירוּ
הַגִּבּוֹרִים יִגְּשׁוּ יַעֲלוּ כָּל אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה׃
10 כַּתְּתוּ אִתֵּיכֶם לַחֲרָבוֹת וּמַזְמֵרוֹתֵיכֶם לְרֹמָחִים
הַחַלָּשׁ יֹאמַר גִּבּוֹר אֲנִי׃
11 עֻשׁוּ וּבֹאוּ כָּל־הַגּוֹיִם מִסָּבִיב וְנִקָּבְצוּ שָׁמָּה
הַנְחֵת יְהוָה גִּבּוֹרֶיךָ׃
12 יֵעוֹרְרוּ וְיַעֲלוּ הַגּוֹיִם אֶל־עֵמֶק יְהוֹשָׁפָט כִּי שָׁם
אֵשֵׁב לִשְׁפֹּט אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם מִסָּבִיב׃
13 שִׁלְחוּ מַגָּל כִּי בָשַׁל קָצִיר בֹּאוּ רְדוּ כִּי־מָלְאָה
גַּת הַשִּׁיקוּ הַיְקָבִים כִּי־רַבָּה רָעָתָם׃
14 הֲמוֹנִים הֲמוֹנִים בְּעֵמֶק הֶחָרוּץ כִּי קָרוֹב יוֹם
יְהוָה בְּעֵמֶק הֶחָרוּץ׃

2 * Congregabo omnes gentes, & deducam eos in vallem Iosaphat, & disceptabo cum eis ibi super populo meo, & hereditate mea Israel quos dispersérunt in nationibus, & terram meam diuiserunt.
3 * Et super populum meum miserunt sortem. Et posuerunt puerum in prostibulo, & puellam vendiderunt pro vino vt biberent.
4 * Verùm quid mihi & vobis Tyrus & Sydon, & omnis terminus Palæstinorum? Nunquid vltionè vos reddetis mihi? Et B vlciscimini vos contra me, citò velociter reddam vicissitudinem vobis super caput vestrum. * Argentum enim meum & aurum tuliſtis, & desiderabilia mea & pulcherrima intuliſtis in delubra vestra.
6 * Et filios Iuda & filios Hierusalem vendidiſtis filijs Græcorum, vt longè faceretis eos de finibus suis.
7 * Ecce ego suscitabo eos de loco in quo vendidiſtis eos, & conuertam retributionem vestram in caput vestrum.
8 * Et vendam filios vestros, & filias vestras in manibus filiorum Iuda, & venundabunt eos dabunt eos Sabæis genti longinquæ, quia Dominus locutus est.
9 * Clamate hæc in gentibus, sanctificate bellum, suscitate robuſtos, accedant, ascendant omnes viri bellatores.
C
10 * Concidite aratra vestra in gladios, & falces vestras in lanceas. Infirmus dicat, Quia ego fortis sum.
11 * Erumpite & venite omnes gentes de circuitu, & congregamini. Ibi occumbere faciet Dominus robuſtos tuos.
12 * Consurgant & ascendant gentes in vallem Iosaphat, quia ibi sedebo vt iudicem omnes gentes in circuitu.
13 * Mittite falces, quia maturauit messis. Venite & descendite, quia plenum est torcular. Exuberant torcularia, quia malitia eorum.
14 * Populi populi in valle concisionis, quia iuxtà est dies Domini in valle
D quia iuxtà est dies Domini in valle concisionis.

2 * Συνάξω πάντα τὰ ἔθνη καὶ καταξω αὐτὰ εἰς
τὴν κοιλάδα ἰωσαφάτ· καὶ διακρινθήσομαι πρὸς αὐ-
τοὺς ἐκεῖ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ μου καὶ τῆς κληρονομίας μου
ἰσραὴλ, ἃς διέσπειρα ἐν τοῖς ἔθνεσιν, καὶ τὴν γῆν μου
κατεδιείλαντο.
3 * καὶ ἐπὶ τὸν λαόν μου ἔβαλον κλήρους, καὶ τὰ παι-
δάρια ἔδωκαν πόρναις, καὶ τὰ κοράσια ἐπώλουν ἀντὶ
οἴνου καὶ ἔπινον.
4 * καὶ γε τί ἐμοὶ καὶ ὑμῖν τύρος καὶ σιδὼν, Ⓒ πᾶσα γα
λιλαία ἀλλοφύλων; μὴ ἀνταπόδομα ὑμεῖς ἀνταπο-
δίδοτέ μοι, ἢ μνησικακεῖτε ὑμεῖς ἐμοί; ὀξέως καὶ ταχέως
ἀνταποδώσω τὸ ἀνταπόδομα ὑμῶν εἰς κεφαλὰς ὑμῶν.
5 * ἀνθ' ὧν τὸ ἀργύριόν μου, καὶ τὸ χρυσίον μου ἐλά-
βετε, καὶ τὰ ἐπιλεκτά μου, καὶ τὰ καλὰ εἰσενέγκατε
εἰς οἶκον ναὸς ὑμῶν.
6 * οἶκον υἱὸς ἰούδα καὶ οἶκον υἱὸς ἰερουσαλὴμ ἀπέδοσθε τοῖς
υἱοῖς τῶν ἑλλήνων, ὅπως ἐξώσητε ἐκ τῶν ὁρίων αὐτῶν.
7 * ἰδοὺ ἐγὼ ἐξεγείρω αὐτοὺς ἐκ τοῦ τόπου ὃ ἀπέδοσθε
αὐτοὺς ἐκεῖ· καὶ ἀνταποδώσω ἀνταπόδομα ὑμῶν εἰς κε-
φαλὰς ὑμῶν.
8 * καὶ ἀποδώσομαι οἶκον υἱὸς ὑμῶν, καὶ τὰς θυγατέρας
ὑμῶν εἰς χεῖρας υἱῶν ἰούδα· Ⓒ ἀποδώσουσιν αὐτὰς εἰς αἰχ-
μαλωσίαν εἰς ἔθνος μακρὰν, ὅτι ὁ κύριος ἐλάλησεν.
9 * κηρύξατε ταῦτα ἐν τοῖς ἔθνεσιν· ἁγιάσατε πόλεμον,
ἐξεγείρατε οἶκον μαχητάς, προσαγάγετε καὶ ἀναβαί-
νετε πάντες ἄνδρες πολεμισταί.
10 * συγκόψατε τὰ ἄροτρα ὑμῶν εἰς ῥομφαίας, καὶ τὰ
δρέπανα ὑμῶν εἰς ῥομφάρας· ὁ ἀδυνατῶν λεγέτω,
ἰσχύω ἐγώ.
11 * σπουδάσατε καὶ εἰσπορεύεσθε πάντα τὰ ἔθνη κυ-
κλόθεν καὶ συνάχθητε ἐκεῖ, πραῦς ἔσω πολεμιστής.
12 * ἐξεγειρέσθωσαν καὶ ἀναβαινέτωσαν τὰ ἔθνη εἰς τὴν
κοιλάδα ἰωσαφάτ, ὅτι ἐκεῖ καθιῶ τοῦ διακρίναι πάντα
τὰ ἔθνη κυκλόθεν.
13 * ἐξαποστείλατε δρέπανα ὅτι παρέστηκεν τρυγητής,
εἰσπορεύεσθε πατεῖτε, διότι πλήρης ἡ ληνὸς· ὑπερεχείτωσαν
τὰ ὑπολήνια, ὅτι ἐπληθύνθη τὰ κακὰ αὐτῶν.
14 * ἦχοι ἠχήσουσιν ἐν τῇ κοιλάδι τῆς δίκης ὅτι ἐγγὺς ἡ
ἡμέρα κυρίου ἐν τῇ κοιλάδι τῆς δίκης.

2 * Congregabo omnes gentes & deducam eas in vallem Iosaphat, & disceptabo cum eis ibi pro populo meo, & hereditate mea Israel, quos dispersérunt in gentibus, & terram meam diuiserunt.
3 * Et super populum meum miserunt sortes, & pueros dederunt meretricibus, & puellas vendebant pro vino & bibebant.
4 * Et quidem quid mihi & vobis Tyrus & Sidon, & omnis Galilæa alienigenarum? nunquid retributionem vos retribuitis mihi; aut iram in corde retinetis vos mihi? velociter & citò reddam retributionem vestram in capitibus vestris.
5 * Pro eo quòd argentum meum & aurum meum tuliſtis, & electa mea, & bona intuliſtis in templa vestra.
6 * Filios Iuda & filios Hierusalem vendidiſtis filijs Græcorum, vt eijceretis ex finibus suis.
7 * Ecce ego suscito eos de loco vbi vendidiſtis eos illic; & reddam retributionem vestram in capita vestra.
8 * Et vendam filios vestros, & filias vestras in manus filiorum Iuda, & venundabunt eos in captiuitatem in gentem quæ procul, quoniam Dominus locutus est.
9 * Prædicate hæc in gentibus, sanctificate bellum, suscitate pugnatores, accedite & ascendite omnes viri bellatores.
10 * Concidite aratra vestra in gladios, & falces vestras in lanceas: nō fortis dicat, Præualeo ego.
11 * Congregamini & intrate omnes gentes per circuitum & congregamini illuc, mansuetus sit pugnator.
12 * Consurgant & ascendant gentes in vallem Iosaphat, quia ibi sedebo vt iudicem omnes gentes in circuitu.
13 * Emittite falces quoniam adest vindemia, introite calcate, quia plenum torcular, redundant torcularia, quia multiplicata sunt mala eorum.
14 * Sonitus auditi sunt in valle iudicij, quia iuxtà dies Domini in valle iudicij.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

2 Congregabo vniuersos populos, & descendere faciam eos in vallem diuisionis iudicij, & vindicabo summam ab eis ibi pro populo meo, & hæreditate mea Israel, quos disperserunt inter populos, atque terram meam diuiserunt. 3 Et in populum meum proiecerunt sortes, & dederunt puerum pro mercede meretricis, & puellam vendiderunt pro vino, & biberunt. 4 Vos quoque Tyrus atque Sidon, omnesque termini Philistinorum quanti æstimati estis apud me? nunquid retributionem redditis coram me? quòd si in præsentia mea rependitis, protinus in momento conuertam retributionem in caput vestrum. 5 Qui argentum meum & aurum accepistis, & vasa desiderij mei bona intulistis in palatia vestra. 6 Et filios Iehuda filiosque Ierusalem vendidistis filijs Græcorum, vt longè amandaretis eos à terminis suis. 7 Ecce ego adducam eos publicè de loco in quo vendidistis eos, vt reddam mercedem vestram in caput vestrum. 8 Tradam ergo filios vestros & filias vestras in potestatem filiorum Iehuda, qui venundabunt eos filijs Sabba populo longinquo; quia verbo Domini decretum est ita. 9 Proclamate hoc in gentibus, præparate bellatores, venitant publicè robusti, accedant & conscendant omnes viri bellatores. 10 Dirigite vomeres vestros in gladios, & falces vestras in lanceas, qui infirmus est, dicat, Fortis ego sum. 11 Congregentur & veniant omnes populi de circuitu & accedant, ibi confringet Dominus robur fortium eorum. 12 Venient apertè, & ascendent populi in vallem diuisionis iudicij: ibi namque reuelabor vt iudicem omnes gentes circumuicinas. 13 Protendite in eos gladium: etenim peruenit tempus finis eorum, descendite concilcate interfectos fortes eorum sicut quod calcari solet in torculari: fundite sanguinem eorum, quia multiplicata est illorum malignitas. 14 Exercitus crebertimi *sint* in valle diuisionis iudicij, instat enim dies qui venturus est à facie Domini in valle diuisionis iudicij.

תרגום יונתן

Universidad de Deusto
Biblioteca

15 * שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ קָדָרוּ וְכוֹכָבִים אָסְפּוּ נָגְהָם׃
* Sol & Luna obtenebrati sunt, & stellæ retraxerunt splendorem suum.

16 * וַיהוָה מִצִּיּוֹן יִשְׁאָג וּמִירוּשָׁלַ͏ִם יִתֵּן קוֹלוֹ וְרָעֲשׁוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ וַיהוָה מַחֲסֶה לְעַמּוֹ וּמָעוֹז לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃
* Et Dominus de Sion rugiet, & de Hierusalem dabit vocem suam. Et mouebitur cælum & terra: & Dominus spes populi sui, & fortitudo filiorum Israel.

17 * וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם שֹׁכֵן בְּצִיּוֹן הַר־קָדְשִׁי וְהָיְתָה יְרוּשָׁלַ͏ִם קֹדֶשׁ וְזָרִים לֹא־יַעַבְרוּ־בָהּ עוֹד׃
* Et scietis, quia ego Dominus Deus vester habitans in Sion in monte sancto meo, & erit Hierusalem sancta, & alienigenæ non transibunt per eam amplius.

18 * וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא יִטְּפוּ הֶהָרִים עָסִיס וְהַגְּבָעוֹת תֵּלַכְנָה חָלָב וְכָל־אֲפִיקֵי יְהוּדָה תֵּלַכְנָה מָיִם וּמַעְיַן מִבֵּית יְהוָה יֵצֵא וְהִשְׁקָה אֶת־נַחַל הַשִּׁטִּים׃
* Et erit in die illa, stillabunt montes dulcedinem, & colles fluent lacte, & omnes emissiones riuos Iuda ibunt aquæ, & fons de domo Domini egredietur, & irrigabit torrentem spinarum.

19 * מִצְרַיִם לְשְׁמָמָה תִּהְיֶה וֶאֱדוֹם לְמִדְבַּר שְׁמָמָה תִּהְיֶה מֵחֲמַס בְּנֵי יְהוּדָה אֲשֶׁר־שָׁפְכוּ דָם־נָקִי בְּאַרְצָם׃
* Ægyptus in desolationem erit, & Idumæa in desertum perditionis, pro eo quòd iniquè egerint in filios Iuda, & effuderint sanguinem innocentem in terra sua.

20 * וִיהוּדָה לְעוֹלָם תֵּשֵׁב וִירוּשָׁלַ͏ִם לְדֹר וָדֹר׃
* Et Iudæa in æternum habitabitur, & Hierusalem in generationem & generationem.

21 * וְנִקֵּיתִי דָמָם לֹא־נָקִיתִי וַיהוָה שֹׁכֵן בְּצִיּוֹן׃
* Et mundabo sanguinem eorum, & non mundaueram, & Dominus commorabitur in Sion.

תרגום יונתן

15 וְיָקְדוּן נְהוֹרֵי שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא וְכוֹכְבַיָּא כְּנִשׁוּ זִיוֵיהוֹן׃ 16 וַיְיָ מִצִּיּוֹן יְבַלֵּי וּמִירוּשְׁלֵם יְרִים מֵימְרֵהּ וְיִזְעְזְעוּן שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְיְיָ סְמָךְ לְעַמֵּהּ וְתֻקְפָּא לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 17 וְתִדְּעוּן אֲרֵי אֲנָא יְיָ אֱלָהֲכוֹן שַׁכְנְתִּי בְּצִיּוֹן שׁוּרָא דְקֻדְשִׁי וִיהֵי יְרוּשְׁלֵם קַדִּישָׁא וְנָכְרָאֵי לָא יְעַדּוּן בָּהּ עוֹד׃ 18 וִיהֵי בְּעִדָּנָא הַהִיא יִרְבּוּן טוּרַיָּא חֲמַר מָרְתָּא וְרַכְסָתָא יִגְרְנוּן טוּבָא וְכָל פְּצִידֵי בֵּית יְהוּדָה יְהֵכְכוּן מַיָּא וּמְבוּעָא מִבֵּית מַקְדְּשָׁא יִפֵּק וְיַשְׁקֵי יָת נַחֲלָא דְשִׁטִּין׃ 19 מִצְרַיִם לְצַוְדָּא תְּהֵי וְאֶדוֹם לְמַדְבְּרָא דְחָרְבָּא תְּהֵי מִדָּמָא דְאַלִּימוּ בְּנֵי יְהוּדָה דַּאֲשָׁדוּ דָם זַכַּי בְּאַרְעָהוֹן׃ 20 וְיִתְיְתַב לְעָלַם חֵיל וּמַלְכוּתָא וְיִרוּשְׁלֵם לְדָר וְדָר׃ 21 וְאֶתְפְּרַע דְּמְהוֹן מִן עַמְמַיָּא תּוּב אֲנָא עָתִיד לְאִתְפְּרָעָא מִנְּהוֹן וְיְיָ דַּאֲשְׁרֵי שְׁכִינְתֵּהּ בְּצִיּוֹן׃

Interp. ex Græc. lxx. CAP. III. ΙΩΗΛ. μθερμήνευσις κβ΄. 779

15 * Sol & Luna obtenebrabuntur, & stellæ occidere facient splendorem suum.
16 * At Dominus de Sion clamabit & ex Hierusalem dabit vocem suam, & mouebitur cælum & terra: at Dominus parcet populo suo, & confortabit filios Israel.
17 * Et scietis, quia ego Dominus Deus vester habitans in Sion monte sancto meo, & erit Hierusalem sancta, & alienigenæ non transibunt per eam amplius.
18 * Et erit in die illa, stillabunt montes dulcedinem, & colles fluent lacte, & omnes emissiones Iuda fluent aquis, & fons de domo Domini egredietur, & irrigabit torrentem funiculorum.
19 * Ægyptus in perditionem erit, & Idumæa in campum desolationis ex iniquitatibus filiorum Iuda: pro eo quòd effuderunt sanguinem iustum in terra sua.
20 * At Iudæa in æternum habitabitur, & Hierusalem in generationes & generationem.
21 * Et vlciscar sanguinem eorum, & non mundabo, & Dominus habitabit in Sion.

15 * ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη συσκοτάζουσιν, καὶ τὰ ἄστρα δύουσιν τὸ φέγγος αὐτῶν.
16 * ὁ δὲ κύριος ἐκ σιὼν ἀνακραύξεται, καὶ ἐξ ἱερουσαλὴμ δώσει φωνὴν αὐτοῦ, καὶ σεισθήσεται ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ· ὁ δὲ κύριος φείσεται τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐνισχύσει τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ.
17 * καὶ γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν κατασκηνῶν ἐν σιὼν ὄρει ἁγίῳ μου· καὶ ἔσται ἱερουσαλὴμ ἁγία, καὶ ἀλλογενεῖς οὐ διελεύσονται δι αὐτῆς ἔτι.
18 * καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ· ὀρος αλάξει τὰ ὄρη γλυκασμόν, καὶ βουνοὶ ῥυήσονται γάλα, καὶ πᾶσαι αἱ ἀφέσεις ἰούδα ῥυήσονται ὕδατα· καὶ πηγὴ ἐξ οἴκου κυρίου ἐξελεύσεται, καὶ ποτιεῖ τὸν χειμάρρουν τῶν ῥοιῶν.
19 * αἴγυπτος εἰς ἀφανισμὸν ἔσται· καὶ ἡ ἰδουμαία εἰς πεδίον ἀφανισμοῦ ἐξ αἰτιῶν υἱῶν ἰούδα· αὐθ' ὧν ἐξέχεαν αἷμα δίκαιον ἐν τῇ γῇ αὐτῶν.
20 * καὶ ἡ ἰουδαία εἰς τὸν αἰῶνα κατοικηθήσεται, καὶ ἱερουσαλὴμ εἰς γενεὰς καὶ γενεάν.
21 * καὶ ἐκδικήσω τὸ αἷμα αὐτῶν, καὶ ἐ μὴ ἀθῳώσω, καὶ κύριος κατασκηνώσει ἐν σιών.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Sol & Luna obtenebrati sunt, nec non stellæ restrinxerunt splendorem suum. " Et Dominus de Sion rugiet, & de Ierusalem sublimabit verbum suum: tunc commouebuntur cæli & terra. Dominus autem sustentaculum est populo suo, & auxilium filijs Israel. " Scietisque quòd ego Dominus Deus vester cùm manentem posuero maiestatem meam in Sion monte sanctitatis meæ, erit Ierusalem sancta, neque extranei transibunt per eam amplius. " Et erit in tempore illo, stillabunt montes vinum inebrians, & colles bonis decurrent, ac per omnes latices domus Iehuda obambulabunt aquæ, quin & fons de domo sanctuarij Domini prodibit, qui irrigabit vallem Sittim. " Ægyptus in desolationem fiet, & Idumæa in desertum vastitatis erit, ob id quòd violenter oppresserunt filios Iehuda, qui effuderunt sanguinem innocentem in terra sua. " Iuda autem in æternum permanebit, & Ierusalem in cunctas generationes. " Quòd verò vltus sum sanguinem eorum ex populis, iterum vindicaturus sum, ait Dominus, qui, manentem locauit maiestatem suam in Sion.

FINIS IOELIS PROPHETÆ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

PROLOGVS IN AMOS PROPHETAM.

OZIAS rex cùm religionem sollicitè æmularetur, nimio religionis amore prouocatus, circa præceptum legis Moysi arrepto thuribulo; vt in historia libri secundi Paralipomenon ostenditur, sacerdotale officium præsumere conatus est. Ob eam rem terræmotum in templo Dei exortum constat: cuius etiam Zacharias Propheta memnit. Ante hunc itaque terræmotum Amos propheta temporibus prædicti regis, & temporibus Hieroboam filij Ioas regis Israel, in eas gentes quæ lectione comprehensæ sunt, iram Dei ob eas causas quas memorauit, affuturam denunciat. Et quia idem propheta in sequentibus ait: Super tribus impietatibus, & super quatuor non conuertam eum: tertiò peccatorum indulgẽtiam Deum dare posse significat; quartò eadem peccata admittentibus, nec pœnitentiam nec indulgentiam daturum annunciat. Nam per ignis similitudinem, quem in prædictas gentes immittendum prædixit; grauem atque irreuocabilem Dei iram ad euertionem earundem ciuitatum processuram, voluit demonstrare.

ALIVS PROLOGVS IN EVNDEM.

AMos Propheta pastor & rusticus, & ruborum mora distringens, paucis verbis explicari non potest. Quis enim dignè exprimat tria & quatuor scelera Damasci, Gazæ, Tyri, Idumææ, filiorum Ammon, Moab, & septimo octauoque studio Iudæ & Israel? Hic loquitur ad vaccas pingues, quæ sunt in monte Samariæ, & numerum domum maiorem minoremque testatur. Ipse cernit fictorem locustæ, & illum tem Dominum super murum litum, vel adamantinum, & vncinum pontorem attrahentem supplicia peccatoribus, & famem in terra; non famem panis, neque sitim aquæ, sed audiendi verbum Domini: non dixit verba; sed verbum. Amos verò interpretatur onustus. Hic Amos spirituali gratia plenus, prophetauit inter cæteros prophetas. Non enim solus ipse erat prophetes, sed etiam alij. Et quippe non poterat prophetes esse, nisi prius antè fuisset. Qui etiam tuba sua clangit, per singulos dies erudiens & docens in Ecclesia. In veritate enim vox omnium prophetarum tanquam tuba spiritualis est, prædicans in Ecclesia, sicut quod scriptum est: Ascende in montem excelsum tu qui euangelizas Sion; exalta vocem tuam qui prædicas Hierusalem.

ITEM ALIVS PROLOGVS.

HIC *Amos propheta & pastor non fuit pater Esaiæ Prophetæ, quamquam & ille Propheta extiterit. Nam aliis literis ille, aliis iste apud Hebræos scribitur, quæ differentia literarum apud Latinos non habetur: & ille fortis vel robustus, hic verò auulsus interpretatur: quia loquitur contra decem tribus, quæ per idololatriam à cultu Dei & à regno Dauid erant auulsæ. Fuit autem cognatio eius ex oppido Thecue, quod sex milliaribus distat à Bethleem, curam gerens pecorum in latitudine camporum qui sunt proximi oppido Thecue in quibus humo arida atque arenosa nihil omnino frugum gignitur, sed vberrimis pascuis abundant, & ideò cuncta sunt plena pastoribus: & sterilitas terræ compensatur pecorum multitudine. ex hoc numero pastorum fuit Amos imperitus sermone, sed plenus scientia. Prophetauit autem eisdem temporibus quibus Iohel, Naum, Ionas, Osee, Esaias. sed aliquantulum exorsus est prophetare antequàm Esaias. Maximè autem contra decem tribus locutus est, pauca de duabus interserens. Hunc ablatum de numero pastorum misit Dominus, vt in Samaria prophetaret; quem Amasias Sacerdos frequenter plagis afflixit: tandem filius eius Ozias vecte per tempora transfixit. Post hæc semiuiuus in terram suam euectus post aliquot dies dolore vulneris expirauit: sepultusq; est cum patribus suis.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

א

1 דִּבְרֵי עָמוֹס אֲשֶׁר־הָיָה בַנֹּקְדִים
מִתְקוֹעַ אֲשֶׁר חָזָה עַל־יִשְׂרָאֵל בִּימֵי
עֻזִּיָּה מֶלֶךְ־יְהוּדָה וּבִימֵי יָרָבְעָם
בֶּן־יוֹאָשׁ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל שְׁנָתַיִם
לִפְנֵי הָרַעַשׁ׃

2 * וַיֹּאמַר יְהוָה מִצִּיּוֹן יִשְׁאָג וּמִירוּשָׁלַם יִתֵּן קוֹלוֹ
וְאָבְלוּ נְאוֹת הָרֹעִים וְיָבֵשׁ רֹאשׁ הַכַּרְמֶל׃

3 * כֹּה אָמַר יְהוָה עַל־שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי דַמֶּשֶׂק וְעַל־
אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ עַל־דּוּשָׁם בְּחָרְצוֹת הַבַּרְזֶל
אֶת־הַגִּלְעָד׃

4 * וְשִׁלַּחְתִּי אֵשׁ בְּבֵית חֲזָאֵל וְאָכְלָה אַרְמְנוֹת
בֶּן־הֲדָד׃

5 * וְשָׁבַרְתִּי בְּרִיחַ דַּמֶּשֶׂק וְהִכְרַתִּי יוֹשֵׁב מִבִּקְעַת־
אָוֶן וְתֹמֵךְ שֵׁבֶט מִבֵּית עֵדֶן וְגָלָה עַם־אֲרָם קִיר אָמַר
יְהוָה׃

6 * כֹּה אָמַר יְהוָה עַל־שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי עַזָּה וְעַל־
אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ עַל־הַגְלוֹתָם גָּלוּת שְׁלֵמָה
לְהַסְגִּיר לֶאֱדוֹם׃

7 * וְשִׁלַּחְתִּי אֵשׁ בְּחוֹמַת עַזָּה וְאָכְלָה אַרְמְנוֹתֶיהָ׃

8 * וְהִכְרַתִּי יוֹשֵׁב מֵאַשְ�dוֹד וְתֹמֵךְ שֵׁבֶט מֵאַשְׁקְלוֹן
וַהֲשִׁיבוֹתִי יָדִי עַל־עֶקְרוֹן וְאָבְדוּ שְׁאֵרִית פְּלִשְׁתִּים
אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה׃

9 * כֹּה אָמַר יְהוָה עַל־שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי צֹר וְעַל־
אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ עַל־הַסְגִּירָם גָּלוּת שְׁלֵמָה
לֶאֱדוֹם וְלֹא זָכְרוּ בְּרִית אַחִים׃

10 * וְשִׁלַּחְתִּי אֵשׁ בְּחוֹמַת צֹר וְאָכְלָה אַרְמְנוֹתֶיהָ׃

11 * כֹּה אָמַר יְהוָה עַל־שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי אֱדוֹם וְעַל־
אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ עַל־רָדְפּוֹ בַחֶרֶב אָחִיו וְשִׁחֵת
רַחֲמָיו וַיִּטְרֹף לָעַד אַפּוֹ וְעֶבְרָתוֹ שָׁמְרָה נֶצַח׃

AMOS. Translat. B. Hieronymi

AMOS PROPHETA

CAPVT I.

1 VERBA Amos qui fuit in pastoribus Thecue, quæ vidit super Israel in diebus Oziæ regis Iuda, & in diebus Hieroboam filij Ioas regis Israel, ante duos annos terræmotus.

2 *Et dixit: Dominus de Sion rugiet, & de Hierusalem dabit vocem suam. Et luxerunt speciosa pastionis, & exiccatus est vertex Carmeli.

3 *Hæc dicit Dominus: Super tribus Damasci & super quatuor non conuertam eum, eo quòd triturauerunt in plaustris ferreis Galaad.

4 *Et mittam ignem in domum Azael, & deuorabit domos Benadab.

5 *Et conteram vectem Damasci, & disperdam habitatorem de campo Idoli, & tenentem sceptrum de domo voluptatis, & transferetur populus Syriæ Cyrenen, dicit Dominus.

6 *Hæc dicit Dominus: Super tribus Gazæ & super quatuor non conuertam eum, eo quòd transtulerint captiuitatem perfectam vt concluderet eam in Idumæa.

7 *Et mittam ignem in murum Gazæ, & deuorabit ædes eius:

8 *Et disperdam habitatorem de Azoto, & tenentem sceptrum de Ascalone: & conuertam manum meam super Accaron, & peribunt reliqui Philistinorum, dicit Dominus Deus.

9 *Hæc dicit Dominus: Super tribus Tyri & super quatuor non conuertam eum, eo quòd concluserint captiuitatem perfectam in Idumæa, & non recordati fuerint cordati fœderis fratrum.

10 *Et mittam ignem in murum Tyri, & deuorabit ædes eius.

11 *Hæc dicit Dominus: Super tribus Edom & super quatuor non conuertam eum, eo quòd persecutus fuerit in gladio fratrem suum, & violauerit misericordias eius, & tenuerit vltrà furorem suum & indignationem suam seruauerit vsque in finem.

תרגום יונתן

א

1 פִּתְגָמֵי דִּי גְזַר מִקְּדָמַי עָמוֹס דִּי הֲוָה בֵּין רָעַיָּא דִּי מִן קְרָוֵי תְקוֹעַ דִּי חֲזָא עַל יִשְׂרָאֵל בְּיוֹמֵי עֻזִּיָּה וּבְיוֹמֵי יָרָבְעָם בַּר יוֹאָשׁ מַלְכָּא
דְּיִשְׂרָאֵל תַּרְתֵּין שְׁנִין קֳדָם דִּי אִתְגְּלִי רְגָזָא דַּיְיָ עַל עַמֵּיהּ בֵּית יִשְׂרָאֵל׃

2 וַאֲמַר יְיָ מִצִּיּוֹן יְבַלֵּי וּמִירוּשְׁלֶם יְרִים מֵימְרֵהּ וְיִצְדַּוְחוּן מִדּוֹרֵי מַלְכַיָּא וְיִתְחָרַב רֵאשׁ הַקִּוֹף׃

3 כִּדְנָן אֲמַר יְיָ עַל תְּלָתָא חוֹבֵי דַּמַּשְׂקָא וְעַל אַרְבְּעָה לָא אֲשָׁבֵק לְהוֹן עַל דְּדָשׁוּ בְּמוֹרְגֵי בַרְזְלָא יָת אַרְעָא גִּלְעָד׃

4 וְאֶשְׁלַח נוּרָא בְּבֵית חֲזָאֵל וְתֵיכוֹל אַרְמְנָתָא דְּבֶן הֲדַד׃

5 וְאֶתְבַּר יָת תֻּקְפָּא דְּדַמַּשְׂקָא וְאֶשֵׁיצֵי יָת דַּיָּרָא מִבִּקְעַת אָוֶן וְיָת דְּשַׁלִּיט בֵּית עֵדֶן וְיִתְגְּלֵי עַמָּא דַּאֲרָם לְקִירְוָן אֲמַר יְיָ׃

6 כִּדְנָן אֲמַר יְיָ עַל תְּלָתָא חוֹבֵי עַזָּה וְעַל אַרְבְּעָה לָא אֲשָׁבֵק לְהוֹן עַל דְּגַלְיָאוּנָן גָּלוּ שְׁלֵמָא לְמִסְגַּר לַאֲדוֹם׃

7 וְאֶשְׁלַח נוּרָא בְּשׁוּרֵי עַזָּה וְתֵיכוֹל אַרְמְנָתָהּ׃

8 וְאֶשֵׁיצֵי דַּיָּרָא מֵאַשְׁדּוֹד וְיָת דְּשַׁלִּיט בֵּית עֵדֶן מֵאַשְׁקְלוֹן וְאָתִיב יְדִי עַל עֶקְרוֹן וְיִתְבַּדּוּן שְׁאָרָא דִּפְלִשְׁתָּאֵי אֲמַר יְיָ אֱלָהִים׃

9 כִּדְנָן אֲמַר יְיָ עַל תְּלָתָא חוֹבֵי צוֹר וְעַל אַרְבְּעָה לָא אֲשָׁבֵק לְהוֹן עַל דְּאַסְגָּרוּן גָּלוּ שְׁלֵמָא לַאֲדוֹם וְלָא אַדְכָּרוּ קְיָם אָחִין׃

10 וְאֶשְׁלַח נוּרָא בְּשׁוּרֵי צוֹר וְתֵיכוֹל אַרְמְנָתָהּ׃

11 כִּדְנָן אֲמַר יְיָ עַל תְּלָתָא חוֹבֵי אֱדוֹם וְעַל אַרְבְּעָה לָא אֲשָׁבֵק לְהוֹן עַל דְּתָבַע בְּסֵיפָא יָת אָחוּהִי וְחַבֵּל רַחֲמוֹהִי וּתְקֵיף לָעָלַם קְצָפֵהּ וְחֵמָתֵהּ נְטָרָא לְאַפְרָשׁ׃

AMMOS.

CAPVT I.

1 *SErmones Ammos qui facti sunt in Accarpi ex Thecue, quos vidit super Hierusalem in diebus Oziæ regis Iuda, et in diebus Hieroboã filij Joas regis Israel ante duos annos terræmotus.

2 *Et dixit, Dominus de Sion locutus est, & de Hierusalem dedit vocẽ suam, & luxerunt pascua ouium, & exiccatus est vertex Carmeli.

3 *Et dixit Dominus, Super tribus impietatibus Damasci, & super quatuor, non conuertam eum, eo quòd secauerunt serris ferreis in vtero habentes in Galaad:

4 *Et oriri faciam ignem in domum Azael, et deuorabit fundamenta filij Ader:

5 *Et conteram vectes Damasci, & disperdam habitantes ex campo Idoli: & concidam tribum ex viris voluptatis, & captiuabitur populus Syriæ inclytus, dicit Dominus.

6 *Hæc dicit Dominus, Super tribus impietatibus Gazæ, & super quatuor non conuertam eos, eo quòd captiuauerunt ipsi captiuitatem Salomon vt concluderet in Idumæam.

7 *Et mittam ignem in muros Gazæ, & deuorabit fundamenta eius.

8 *Et disperdam habitantes de Azoto: et auferetur tribus ex Ascalonẽ, & inducam manum meam super Accaronem, & peribunt reliqui alienigenarum, dicit Dominus.

9 *Hæc dicit Dominus: Super tribus impietatibus Tyri & super quatuor, non conuertam eam, pro eo quòd concluserunt captiuitatem Salomon in Idumæam. & non recordati sunt testamenti fratrum:

10 *Et mittam ignem in muros Tyri, & deuorabit fundamenta eius.

11 *Hæc dicit Dominus: Super tribus impietatibus Idumææ & super quatuor, non conuertam eos, eo quòd persecutus est in gladio fratrem suum, & violauit vultum in terra, & rapuit in testimonium horrorem suum, & impetum suum seruauit in contentionem.

ΑΜΜΩΣ.

κεφαλ. α'.

1 Ογοι ἀμμὼς οἳ ἐχρύσωθ ἐν ἀκκαρὶ ὧν ἑωκούε, οὓς ἴδεν ὑπὲρ ἰερουσαλήμ, ἐν ἡμέραις ὀζίου βασιλέως ἰούδα, καὶ ἐν ἡμέραις ἱεροβοὰμ υἱοῦ ἰωὰς βασιλέως ἰσραὴλ πρὸ δύο ἐτῶν ἐν σεισμοῦ.

2 * καὶ εἶπεν, κύριος ὁκ σιὼν ἐφθέγξατο, καὶ ἐξ ἰερουσαλὴμ ἔδωκεν φωνὴν αὐτοῦ καὶ ἐπενύσθησαν αἱ νομαὶ τῶν ποιμένων, καὶ ἐξηράνθη ἡ κορυφὴ τοῦ καρμήλου.

3 * καὶ εἶπεν κύριος, ἐπὶ ταῖς τρισὶν ἀσεβείαις δαμασκοῦ, καὶ ἐπὶ ταῖς τέσσαρσιν, οὐκ ἀποστρεφήσομαι αὐτὸν, ἀνθ' ὧν ἐπρίζον πρίσιν σιδηρᾶν ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις ἐν γαλαάδ.

4 * καὶ ἐξαποστελῶ πῦρ εἰς τὸν οἶκον ἀζαὴλ, καὶ καταφάγε) θεμέλια υἱοῦ ἀδερ.

5 * καὶ συντρίψω μοχλοὺς δαμασκοῦ, καὶ ἐξολοθρεύσω κατοικοῦντας ἐκ πεδίου εἰδώλων, καὶ κατακόψω φυλὴν ἐξ ἀνθρώπων ἀδὰν, καὶ αἰχμαλωτισθήσε) λαὸς συρίας ἔνδοξος, λέγει κύριος.

6 * τάδε λέγει κύριος, ἐπὶ ταῖς τρισὶν ἀσεβείαις γάζης, καὶ ἐπὶ ταῖς τέσσαρσιν οὐκ ἀποστρεφήσομαι αὐτὸν ἕνεκεν τοῦ αἰχμαλωτῆσαι αὐτοὺς αἰχμαλωσίαν τοῦ ὁλομεῖν τοὺς συγκλεῖσαι εἰς τὴν ἰδουμαίαν.

7 * καὶ ἐξαποστελῶ πῦρ ἐπὶ τὰ τείχη γάζης, καὶ καταφάγε) τὰ θεμέλια αὐτῆς.

8 * καὶ ἐξολοθρεύσω κατοικοῦντας ἐξ ἀζώτου. & ἐξαρθήσεται φυλὴ ἐξ ἀσκαλῶν, καὶ ἐπάξω τὴν χεῖρά μου ἐπὶ ἀκκαρὼν, καὶ ἀπολοῦνται ⓗ κατάλοιποι τῶν ἀλλοφύλων, λέγει κύριος. * τάδε λέγει κύριος, ἐπὶ ταῖς τρισὶν ἀσεβείαις τύρου & ἐπὶ ταῖς τέσσαρσιν, οὐκ ἀποστρεφήσομαι αὐτοῦ. ἀνθ' ὧν συνέκλεισαν τὴν αἰχμαλωσίαν ὁλομεὶ εἰς τὴν ἰδουμαίαν. καὶ οὐκ ἐμνήσθησαν διαθήκης ἀδελφῶν· * καὶ ἐξαποστελῶ πῦρ ἐπὶ τὰ τείχη τύρου, καὶ καταφάγε) τὰ θεμέλια αὐτῆς.

11 * τάδε λέγει κύριος, ἐπὶ ταῖς τρισὶν ἀσεβείαις ἐδουμαίας & ἐπὶ ταῖς τέσσαρσιν, οὐκ ἀποστρεφήσομαι αὐτοῦ ἕνεκεν & καταδιώξαι ἐν ῥομφαίᾳ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἐλυμήνατο μήτραν ἐπὶ γῆς, καὶ ἥρπασεν εἰς μαρτύριον φόβον αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄρημα αὐτοῦ ἐφύλαξεν εἰς νῖκος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO,

EX BIBLIOTHECA COMPLVTEN. AD HEBRAICAM veritatem ex Chaldæis exemplaribus correcta, opera B. Ariæ Montani. CAP. I.

1 VErba Amos qui erat pastor pecorum de Thecua, quæ prophetauit super Israel diebus Oziæ regis domus Iuda, atque diebus Hieroboam filij Ioas regis Israel, duobus annis antequam euenirent terræmotus.

2 Dixit igitur: Dominus de Syon rugiet, & de Ierusalem leuabit verbum suum, & desolabuntur habitacula regum, atque desertum fiet præsidium arcium illorum.

3 In hunc modum dicit Dominus: Super tribus sceleribus Damasci & super quatuor non parcam eis, eo quòd triturauerint tribulis ferreis habitatores terræ Galaad.

4 Et immittam ignem in domum Azael, qui consumet palatia Ben-hadad.

5 Et conteram robur Damasci, & disperdam habitatorem de Bikath-Auen, & rerum potientem de domo Eden: & migrabit populus Syriæ in Cirenen, ait Dominus.

6 Ita inquit Dominus: Super tribus sceleribus Gazæ & super quatuor non ignoscam eis, eo quòd relegauerint eos exilio perfecto quò traderent ipsos Idumæę.

7 Mittam ergo ignem in muros Gazæ, qui palatia eius deuorabit.

8 Et absumam habitatorem de Azoto & dominio potentem ab Ascalone; conuertamque plagam potentię meæ in Ackaron, ita vt pereant reliquię Philistinorum, ait Dominus Deus.

9 Hoc modo dicit Dominus: Super tribus sceleribus Tyri, & super quatuor non condonabo ei culpam, veniam dabo eis, eò quòd tradiderint eos exilio perfecto Idumęis, nec sint recordati fœderis fraterni.

10 Propterea immittam ignem in muros Tyri, & eius palatia comburet.

11 Hęc dicit Dominus: Super tribus sceleribus Edom & super quatuor non condonabo ei culpam, pro eo quòd persecutus sit gladio fratrem suum, & violauerit misericordiam suam, occideritque strage perpetua furor eius, & indignatio eius reseruata sit in æternum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

12 * וְשִׁלַּחְתִּי אֵשׁ בְּתֵימָן וְאָכְלָה אַרְמְנוֹת בָּצְרָה׃
13 * כֹּה אָמַר יְהוָה עַל־שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי בְנֵי־עַמּוֹן וְעַל־
אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ עַל־בְּקָעָם הָרוֹת הַגִּלְעָד לְמַעַן
הַרְחִיב אֶת־גְּבוּלָם׃
14 * וְהִצַּתִּי אֵשׁ בְּחוֹמַת רַבָּה וְאָכְלָה אַרְמְנוֹתֶיהָ
בְּתְרוּעָה בְּיוֹם מִלְחָמָה בְּסַעַר בְּיוֹם סוּפָה׃
15 * וְהָלַךְ מַלְכָּם בַּגּוֹלָה הוּא וְשָׂרָיו יַחְדָּו אָמַר
יְהוָה׃

ב

1 * כֹּה אָמַר יְהוָה עַל־שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי מוֹאָב וְעַל־
אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ עַל־שָׂרְפּוֹ עַצְמוֹת מֶלֶךְ־
אֱדוֹם לַשִּׂיד׃
2 * וְשִׁלַּחְתִּי־אֵשׁ בְּמוֹאָב וְאָכְלָה אַרְמְנוֹת קְרִיּוֹת
וּמֵת בְּשָׁאוֹן מוֹאָב בִּתְרוּעָה בְּקוֹל שוֹפָר׃
3 * וְהִכְרַתִּי שוֹפֵט מִקִּרְבָּהּ וְכָל־שָׂרֶיהָ אַהֲרֹג עִמּוֹ
אָמַר יְהוָה׃
4 * כֹּה אָמַר יְהוָה עַל־שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי יְהוּדָה וְעַל־
אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ עַל־מָאֲסָם אֶת־תּוֹרַת יְהוָה
וְחֻקָּיו לֹא שָׁמָרוּ וַיַּתְעוּם כִּזְבֵיהֶם אֲשֶׁר־הָלְכוּ
אֲבוֹתָם אַחֲרֵיהֶם׃
5 * וְשִׁלַּחְתִּי אֵשׁ בִּיהוּדָה וְאָכְלָה אַרְמְנוֹת יְרוּשָׁלִָם׃
6 * כֹּה אָמַר יְהוָה עַל־שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל־
אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ עַל־מְכָרָם בַּכֶּסֶף צַדִּיק וְאֶבְיוֹן
בַּעֲבוּר נַעֲלָיִם׃
7 * הַשֹּׁאֲפִים עַל־עֲפַר־אֶרֶץ בְּרֹאשׁ דַּלִּים וְדֶרֶךְ עֲנָוִים
יַטּוּ וְאִישׁ וְאָבִיו יֵלְכוּ אֶל־הַנַּעֲרָה לְמַעַן חַלֵּל אֶת־
שֵׁם קָדְשִׁי׃
8 * וְעַל־בְּגָדִים חֲבֻלִים יַטּוּ אֵצֶל כָּל־מִזְבֵּחַ וְיֵין
עֲנוּשִׁים יִשְׁתּוּ בֵּית אֱלֹהֵיהֶם׃

AMOS. Translat. B. Hieronymi.

12 * Mittam ignem in Theman, & deuorabit ædes Bosræ.
13 * Hæc dicit Dominus: Super tribus scelleribus filiorum Ammon & super quatuor, non conuertam eum, eo quod dilecerant prægnantes Galaad ad dilatandum terminum suum.
14 * Et succendam ignem in muro Rabbath, & deuorabit ædes eius in vlulatu die belli, & in turbine in die cõmotionis.
15 * Et ibit Melchom in captiuitatem ipse & principes eius simul, dicit Dominus.

CAP. II.

1 HÆc dicit Dominus: Super tribus scelleribus Moab & super quatuor, non conuertam eum, eo quòd incenderit ossa regis Idumææ vsque ad cinerem.
2 * Et mittam ignem in Moab, & deuorabit ædes Carioth, & morietur in tumultu Moab in clangore tubæ.
3 * Et disperdam iudicem ex media ea & omnes principes eius interficiam cũ eo, dicit Dominus.
4 * Hæc dicit Dominus: Super tribus scelleribus Iuda & super quatuor non conuertam eum, eo quòd abiecerint Legem Domini, & mandata eius non custodierint. Deceperunt enim eos idola sua post quæ abierunt patres eorum.
5 * Et mittam ignem in Iudam, & deuorabit ædes Hierusalem.
6 * Hæc dicit Dominus: Super tribus scelleribus Israel & super quatuor, non conuertam eum, pro eo quòd vendiderint argento iustum, & pauperem pro calciamentis.
7 * Qui conterunt super puluerem terræ capita pauperum, & viam humilium declinant. Et filius ac pater eius ierunt ad puellam, vt violarent nomen sanctum meum:
8 * Et super vestimenta pignoratis accubuerunt iuxta omne altare, & vinum damnatorum bibebant in domo Dei sui.

תרגום יונתן

12 כְּדֵין אֲמַר יְיָ יַיִּי עַל תֵּילָתָא חוֹבֵי בְנֵי עֵסָו וְעַל אַרְבְּעָא לָא אֲשָׁבֵק לְהוֹן עַל
דְּחַבּוּ לְאַפְחָאָה יַת רַחֲמוֹהִי וְתִשְׁיצִי בִּרְנְיָתְהָא בְּיוֹמָא דְּקִיטָא וְתִשְׁיצִי בִּרְנְיָתְהָא בְּיוֹמָא דְּקִרְבָּא בְּעַלְעוּל
13 כְּדֵין אֲמַר יְיָ עַל תְּלָתָא חוֹבֵי בְנֵי עַמּוֹן וְעַל אַרְבְּעָא לָא אֲשָׁבֵק לְהוֹן עַל
דְּקָרִיעוּ מְעַבְּרָתְהוֹן דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּדִלְאַרְחָבָא תְּחוּמֵיהוֹן׃
14 וְאַדְלֵק אֶשָׁתָא בְּשׁוּרֵי רַבְּרַת וְתִשְׁיצִי בִּרְנְיָתְהָא בְּיוֹמָא דְּקִרְבָּא בְּעַלְעוּל
15 כְּדֵין אֲמַר יְיָ עַל תְּלָתָא חוֹבֵי מוֹאָב וְעַל אַרְבְּעָא לָא אֲשָׁבֵק לְהוֹן עַל
דְּאוֹקִיד גַּרְמֵי מַלְכָּא דַּאֲדוֹם וְסַרְנוֹן בְּגִירָא בְּבִיהָה ב
1 כְּדֵין אֲמַר יְיָ עַל תְּלָתָא חוֹבֵי מוֹאָב וְעַל אַרְבְּעָא לָא אֲשָׁבֵק לְהוֹן עַל דְּאוֹקִיד גַּרְמֵי מַלְכָּא דַּאֲדוֹם וְסַרְנוֹן בְּגִירָא בְּבִיהָה ב
2 וְאַדְלֵק אֶשָׁתָא בְּמוֹאָב וְתִשְׁיצִי בִּרְנְיָתְהָא בְּיוֹמָא דְּקִרְבָּא וְיִתְרַגְּשָׁא מוֹאָב בְּיוֹמָא דְּקָל שׁוֹפָרָא׃
3 וְאֶשֵׁיצֵי דַּיָּנָא מִבֵּינַיְהוֹן וְיַת כָּל רַבְרְבָנָהָא אֶקְטֹל עִמֵּהּ אֲמַר יְיָ׃
4 כְּדֵין אֲמַר יְיָ עַל תְּלָתָא חוֹבֵי יְהוּדָה וְתִשְׁיעָאוּנֵיהּ כְּדַבְיוֹהִי דְּתַלְיוֹ אֲבָהָתְהוֹן דְּתַלְיוֹ׃
5 וְאֶשְׁלַח אֶשָׁתָא בִּיהוּדָה וְתֵיכוֹל בִּרְנְיָתְהָא דִּירוּשְׁלֵם׃
6 כְּדֵין אֲמַר יְיָ עַל תְּלָתָא חוֹבֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל אַרְבְּעָא לָא אֲשָׁבֵק לְהוֹן עַל דְּזַבְנוּ בְּכַסְפָּא זַכָּאִין וְחַשִּׁיכַיָּא בְּדִיל דְּיִחְמְנוּן׃
7 דְּמִשְׁתָּאֲפִין מְחַחִין בְּקַשְׁרֵי אֲגוּרֵיהוֹן עַל אַפֵּי עַפְרָא דְּאַרְעָא וְחַשִּׁיכַיָּא מְסַטְּנִין דִּינָא דְּעַנְוָתָנַיָּא וּבַר נְשָׁא וְאַבּוֹהִי אָזְלִין עִלְּמָא בְּדִיל לְאַחָלָא יַת שְׁמָא דְקוּדְשִׁי׃
8 וְעַל לִבְשָׁן דְּמִסְתְּחַרְיָן בְּסִטְנָא סָמְכִין אוּנְסָא שַׁתְיָן בְּבֵית טַעֲוָתְהוֹן׃

Interp. ex Græc. lxx. CAP. II. AMMΩΣ. μθιερμώδσις τῶν ο 785

8 * καὶ ἐξαποστελῶ πῦρ ἐπὶ Θαιμὰν, καὶ καταφάγεται τὰ θεμέλια αὐτῆς.
13 * τάδε λέγει κύριος· ἐπὶ ταῖς τρισὶν ἀσεβείαις τῶν υἱῶν Ἀμμὼν καὶ ἐπὶ ταῖς τέσσαρσιν. οὐκ ἀποστρέψομαι αὐτούς, διότι ὠμύνοντο τὰς ὀσφῦς ἐν ἐγκύοις τῶν Γαλααδιτῶν, ὅπως ἐμπλατύνωσιν τὰ ὅρια αὐτῶν.
14 * καὶ ἐκκαύσω πῦρ ἐπὶ τὰ τείχη Ραββά. καὶ καταφάγεται τὰ θεμέλια αὐτῆς μετ᾽ ἀλαλαγμοῦ ἐν ἡμέρᾳ πολέμου, καὶ σεισθήσεται ἐν ἡμέρᾳ συντελέσεως αὐτῆς.
15 * καὶ πορεύσεται ὁ βασιλεὺς αὐτῶν ἐν αἰχμαλωσίᾳ οἱ ἱερεῖς αὐτοῦ καὶ ἄρχοντες αὐτῶν ἐπὶ τὸ αὐτό, λέγει κύριος.

β΄.

1 * Τάδε λέγει κύριος, ἐπὶ ταῖς τρισὶν ἀσεβείαις Μωὰβ καὶ ἐπὶ τέσσαρσιν, οὐκ ἀποστρέψομαι αὐτόν. ἀνθ᾽ ὧν κατέκαυσαν τὰ ὀστᾶ βασιλέως Ἰδουμαίας εἰς κονίαν.
2 * καὶ ἐξαποστελῶ πῦρ ἐπὶ Μωάβ· καὶ καταφάγεται τὰ θεμέλια τῶν πόλεων, καὶ ἀποθανεῖται ἐν ἀδυναμίᾳ Μωάβ, μετὰ φωνῆς καὶ μετὰ κραυγῆς σάλπιγγος.
3 * καὶ ἐξολοθρεύσω κριτὴν ἐξ αὐτῆς, καὶ πάντας σὺν αὐτῇ ἀποκτενῶ μετ᾽ αὐτῆς, λέγει κύριος.
4 * τάδε λέγει κύριος, ἐπὶ ταῖς τρισὶν ἀσεβείαις τῶν υἱῶν Ἰούδα καὶ ἐπὶ ταῖς τέσσαρσιν, οὐκ ἀποστρέψομαι αὐτὸν σύνεσιν ἐξ ἀπώσασθαι αὐτοὺς τὸν νόμον κυρίου, καὶ τὰ προστάγματα αὐτοῦ οὐκ ἐφυλάξαντο, καὶ ἐπλανήσαν αὐτοὺς τὰ μάταια αὐτῶν ἃ ἐποίησαν, οἷς ἐξηκολούθησαν οἱ πατέρες αὐτῶν ὀπίσω αὐτῶν.
5 * καὶ ἐξαποστελῶ πῦρ ἐπὶ Ἰούδαν, καὶ καταφάγεται τὰ θεμέλια Ἰερουσαλήμ.
6 * τάδε λέγει κύριος, ἐπὶ ταῖς τρισὶν ἀσεβείαις Ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ ταῖς τέσσαρσιν, οὐκ ἀποστρέψομαι αὐτόν, ἀνθ᾽ ὧν ἀπέδοντο ἀργυρίου πλοῦτον καὶ πενίαν αὐτῶν ὑποδημάτων
7 * καταπατοῦντες ἐπὶ τὸν χοῦν τῆς γῆς. τὸ σκοπεύλιζον εἰς κεφαλὴν πλουτοῦντος, τὸ ὁδὸν ταπεινῶν ὀξέκλινεν, τὸς πατὴρ εἰσεπορεύοντο πρὸς τὴν αὐτὴν παιδίσκην, ὅπως βεβηλώσωσιν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ αὐτῶν, * καὶ τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἐνεχυριάζοντες κοινοῖς καταπετάσμασιν ἐπὶ παντὸς θυσιαστηρίου. καὶ οἶνον ἐκ συκοφαντιῶν ἔπινον ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ αὐτῶν.

* Et mittam ignem in Theman, & deuorabit fundamenta eius.
13 * Hæc dicit Dominus, Super tribus impietatibus filiorum Amon & super quatuor, non conuertam eos, eo quòd dissecabant ventre habentes ex Galaaditis, vt dilatarent terminos suos.
14 * Et succendam ignem in muros Rabba, & deuorabit fundamenta eius cum clamore in die belli, & cõmouebitur in diebus consummationis eius.
15 * Et ibit rex eorum in captiuitate, sacerdotes & principes eorum in idipsum, dicit Dñs.

CAP. II.

1 HÆc dicit Dominus, Super tribus impietatibus Moab & super quatuor, non conuertam eum, eo quòd combusserunt ossa regis Idumææ in cinerem.
2 * Et mittam ignem in Moab, & deuorabit fundamenta vrbium, & morietur in impotentia Moab, cum voce & cum clamore tubæ.
3 * Et disperdam iudicem ex ea, & omnes principes eius interficiam cũ eo, dicit Dominus.
4 * Hæc dicit Dominus: Super tribus impietatibus filiorum Iuda & super quatuor, non conuertam eum, eo quòd abiecerunt ipsi Legem Domini, & præcepta eius non custodierunt, et deceperunt eos vana eorum quæ fecerunt, quæ secuti sunt patres eorum postea.
5 * Et mittam ignem in Iudam, & deuorabit fundamenta Hierusalem.
6 * Hæc dicit Dominus, Super tribus impietatibus Israel & super quatuor, non conuertam eum, eo quòd vendiderunt argento mendicum & pauperem pro calciamentis
7 * conculcantem super puluerem terræ. & pugnis percutiebant in capite mendicum, & viam humilium declinauerunt; & filius et pater ingressi sunt ad eandem ancillam, vt violarent nomen Dei sui:
8 * Et vestimenta eorum ligantes funibus velamina faciebant adhærentia altari: & vinum ex calumniis bibebant in domo Dei sui.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Itaque mittam ignem in Austrum qui absumet palatia Bosra. " Sic dicit Dominus: Super tribus sceleribus filiorum Amon & super quatuor non dimittam eis, eo quòd dilecerint prægnantes Galaad, vt dilatarent terminos suos.
" Ideò succendam ignem in muros Rabba, & consumet palatia eius cum concrepatione in die belli, cum turbine in die venti.
" Et abibit rex eorum in captiuitatem, ipse & principes eius simul, ait Dominus.

CAP. II.

ITa dicit Dominus: Super tribus sceleribus Moab & super quatuor non parcam eis, eo quòd incenderit ossa regis Idumææ, & obliuiuerit eis pro calce domum suam. ' Propterea mittam ignem in Moab, & consumet palatia arcis, & morietur in tumultu Moab in vociferatione & voce tubæ. ' Et disperdam iudicem eius de medio eius, & omnes principes eius occidam cum eo, ait Dominus. ' Hoc pacto dicit Dominus, Super tribus sceleribus Iehuda & super quatuor non ignoscam eis, eo quòd sint detestati Legem Domini, nec decreta eius obseruarint, sed seduxerint eos mendacia sua, post quæ patres eorum abierant.
' Quare immittam ignem in domum Iehuda qui vorabit palatia Ierusalem.
' Sic dicit Dominus, Super tribus sceleribus & super quatuor non condonabo eis culpam, eo quòd vendiderint pro argento iustos & pauperes, quò opes possideant.
' Qui contemnunt quasi puluerem terræ, caput mendicorum, & causam obscurorum peruertunt. & vir ac pater eius diuertunt ad puellam vt contaminent nomen sacrosanctum meum.
' Atque in lectulis pignoratis accumbunt, iuxta omnes aras suas, vinumque rapinæ bibunt in æde idolorum suorum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

9 * Ego autem exterminaui Amorrheum à facie eorum, cuius altitudo cedrorum altitudo eius, & fortis ipse quasi quercus: & contriui fructum eius desuper, & radices eius subter.

10 * Ego sum qui ascēdere vos feci de terra Ægypti, & duxi vos in desertum quadraginta annis, vt possideretis terram Amorræi:

11 * Et suscitaui de filiis vestris in Prophetas, & de iuuenibus vestris in Nazaræos. Nunquid non ita est filij Israel, dicit Dominus?

12 * Et propinabatis Nazaræis vinum, & Prophetis mandabatis dicentes, Ne prophetetis.

13 * Ecce ego stridebo subter vos, sicut stridet plaustrum onustum fœno.

14 * Et peribit fuga à veloce, & fortis non obtinebit virtutem suam, & robustus non saluabit animam suam.

15 * Et tenens arcum non stabit, & velox pedibus suis non saluabitur: & ascensor equi non saluabit animam suam:

16 * Et robustus corde inter fortes nudus effugiet in illa die, dicit Dominus.

CAP. III.

1 AVdite verbum quod locutus est Dominus super vos filij Israel, super omnem cognationem quā eduxi de terra Ægypti, dicens:

2 * Tantummodo vos cognoui ex omnibus cognationibus terræ: idcirco visitabo super vos omnes iniquitates vestras.

3 * Nunquid ambulabunt duo pariter, nisi conuenerit eis?

4 * Nunquid rugiet leo in saltu, nisi habuerit prædam? Nunquid dabit catulus leonis vocem de cubili suo, nisi aliquid apprehenderit?

5 * Nunquid cadet auis in laqueum super terram absque aucupe? Nunquid auferetur laqueus de terra antequàm quid capiat?

6 * Si clanget tuba in ciuitate, & populus non expauescet? Si erit malum in ciuitate, quod Dominus non fecerit?

9 * וְאָנֹכִי הִשְׁמַדְתִּי אֶת־הָאֱמֹרִי מִפְּנֵיהֶם אֲשֶׁר כְּגֹבַהּ אֲרָזִים גָּבְהּוֹ וְחָסֹן הוּא כָּאַלוֹנִים וָאַשְׁמִיד פִּרְיוֹ מִמַּעַל וְשָׁרָשָׁיו מִתָּחַת׃

10 * וְאָנֹכִי הֶעֱלֵיתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וָאוֹלֵךְ אֶתְכֶם בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה לָרֶשֶׁת אֶת־אֶרֶץ הָאֱמֹרִי׃

11 * וָאָקִים מִבְּנֵיכֶם לִנְבִיאִים וּמִבַּחוּרֵיכֶם לִנְזִרִים הֲאַף אֵין זֹאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נְאֻם־יְהוָה׃

12 * וַתַּשְׁקוּ אֶת־הַנְּזִרִים יָיִן וְעַל־הַנְּבִיאִים צִוִּיתֶם לֵאמֹר לֹא תִנָּבְאוּ׃

13 * הִנֵּה אָנֹכִי מֵעִיק תַּחְתֵּיכֶם כַּאֲשֶׁר תָּעִיק הָעֲגָלָה הַמְלֵאָה לָהּ עָמִיר׃

14 * וְאָבַד מָנוֹס מִקַּל וְחָזָק לֹא־יַאֲמִץ כֹּחוֹ וְגִבּוֹר לֹא־יְמַלֵּט נַפְשׁוֹ׃

15 * וְתֹפֵשׂ הַקָּשֶׁת לֹא יַעֲמֹד וְקַל בְּרַגְלָיו לֹא יְמַלֵּט וְרֹכֵב הַסּוּס לֹא יְמַלֵּט נַפְשׁוֹ׃

16 * וְאַמִּיץ לִבּוֹ בַּגִּבּוֹרִים עָרוֹם יָנוּס בַּיּוֹם־הַהוּא נְאֻם־יְהוָה׃

ג

1 * שִׁמְעוּ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה עֲלֵיכֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל כָּל־הַמִּשְׁפָּחָה אֲשֶׁר הֶעֱלֵיתִי מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר׃

2 * רַק אֶתְכֶם יָדַעְתִּי מִכֹּל מִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה עַל־כֵּן אֶפְקֹד עֲלֵיכֶם אֶת כָּל־עֲוֹנֹתֵיכֶם׃

3 * הֵיֵלְכוּ שְׁנַיִם יַחְדָּו בִּלְתִּי אִם־נוֹעָדוּ׃

4 * הֲיִשְׁאַג אַרְיֵה בַּיַּעַר וְטֶרֶף אֵין לוֹ הֲיִתֵּן כְּפִיר קוֹלוֹ מִמְּעֹנָתוֹ בִּלְתִּי אִם־לָכָד׃

5 * הֲתִפֹּל צִפּוֹר עַל־פַּח הָאָרֶץ וּמוֹקֵשׁ אֵין לָהּ הֲיַעֲלֶה פַּח מִן־הָאֲדָמָה וְלָכוֹד לֹא יִלְכּוֹד׃

6 * אִם־יִתָּקַע שׁוֹפָר בְּעִיר וְעָם לֹא יֶחֱרָדוּ אִם־תִּהְיֶה רָעָה בְּעִיר וַיהוָה לֹא עָשָׂה׃

תרגום יונתן

9 אנא שכינתי ית אמוראה מן קדמיהון דכרים ארזין רומה ותסיק הוא כבלוטין ושציתי אבה מלעל ושרשוהי מלרע׃
10 ואנא איסקית יתכון מארעא דמצרים ואדברת יתכון במדברא ארבעין שנין למירת ית ארעא דאמוראי׃ 11 ואקימית מבנוכון
לנבייא ומן בחוריכון לנזירין הלא דא הוא כנוי ישראל אמר יי׃ 12 ואשקיתון ית נזירין חמרא ועל נבייא פקדתון למימר לא תתנבון
13 הא אנא מריגיז עלוכון עקא ומעיק לכון כאחריכון כמא דעיקא עגלתא דשבירא עמירא׃ 14 ואתבר מנוסא מן קלפיכון בחסינא
ותקיף לא יתקיף חילה וגבר לא ישיזב נפשה׃ 15 ודאחיד קשתא לא יתקיים בקרבא ודקליל
ברגלוי לא ישיזב נפשה ורכיב סוסיא לא ישיזב נפשה׃ 16 ידחקוף לבבה בגבוראי ערטילאי בלא זין ינדוק בעדנא ההיא אמר יי׃

ג

1 שמעו ית פיתגמא הדין דמליל יי עליכון בני ישראל על כל זרעיתא דאסקרת מארעא דמצרים למימר׃
2 רחים בכון אתרעיתי מכל זרעיתא דארעא על כן אסגיר עליכון ית כל חוביכון׃ 3 היתכנון תרין כחדא אלהן אם אזדמנו׃
4 היתכון אריא בחרשא ודגדא ליה תירס בר ארעא קלה מבריותה אלהן אם אחד׃
5 אם יתקטף שוספרא על ארעא ודגדא ליה להישור קולא מן ארעא ומיחד לא יחוד׃
6 אם יתקע שופרא בקרתא ולא יזועון אם תהי בישתא בקרתא ומן קדם יי לא אתעבידת׃

9 * ἐγὼ δὲ ἦρα τὸν ἀμορραῖον ἀπ᾽ προσώπου αὐτῶν. καθὼς ὕψος κέδρου τὸ ὕψος αὐτοῦ, καὶ ἰσχυρὸς ὡς δρυς, καὶ ἐξῆρα τὸν καρπὸν αὐτοῦ ἐπάνωθεν, καὶ τὰς ῥίζας αὐτοῦ ὑποκάτωθεν.

10 * καὶ ἐγὼ ἀνήγαγον ὑμᾶς ἀπὸ γῆς αἰγύπτου, & ἀφεκήγαγον ὑμᾶς ἐν τῇ ἐρήμῳ τεσσαράκοντα ἔτη, τοῦ κατακληρονομῆσαι τὸν ἀμορραῖον·

11 * καὶ ἔλαβον ἀπὸ τῶν υἱῶν ὑμῶν εἰς προφήτας, & ἐκ τῶν νεανίσκων ὑμῶν εἰς ἡγιασμένους; μὴ οὐκ ἔστι ταῦτα οὕτως ἰσραὴλ, λέγει κύριος;

12 * ὑμεῖς δὲ ἐποτίζετε τοὺς ἡγιασμένους μου οἶνον, καὶ τοῖς προφήταις ἐνετέλλεσθε λέγοντες, μὴ προφητεύσητε.

13 * διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ κυλίω ὑποκάτω ὑμῶν, ὃν τρόπον κυλίει ἅμαξα ἡ γέμουσα καλάμης.

14 * καὶ ἀπολεῖται φυγὴ ἀπὸ ὀλιγοστοῦ. καὶ ὁ κραταιὸς οὐ μὴ κρατήσῃ τῆς ἰσχύος αὐτοῦ· καὶ ὁ μαχητὴς οὐ μὴ σώσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ.

15 * καὶ ὁ τοξότης οὐ μὴ ὑποστῇ, & ὁ ὀξὺς τοῖς ποσὶν αὐτοῦ & μὴ διασωθῇ, & ὁ ἱππεὺς οὐ μὴ σώσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ·

16 * καὶ δυνήσεται τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν ὀλιγωρείαις. ὁ γυμνὸς φεύξεται ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, λέγει κύριος.

γ΄.

1 * Ακούσατε τὸν λόγον τοῦτον ὃν ἐλάλησεν κύριος ἐφ᾽ ὑμᾶς οἶκον τοῦ ισραὴλ, καὶ κατὰ πάσης φυλῆς ἧς ἀνήγαγον ἀπὸ γῆς αἰγύπτου λέγων,

2 * πλὴν ὑμᾶς ἔγνων ἀπὸ πασῶν φυλῶν τῆς γῆς, διὰ τοῦτο ἐκδικήσω ἐφ᾽ ὑμᾶς πάσας τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν.

3 * εἰ πορεύσονται δύο ἐπὶ ταὐτὸ καθόλου ἐὰν μὴ γνωσθῶσιν ἑαυτοῖς;

4 * εἰ ἐρεύξεται λέων ἐν δρυμοῦ αὐτοῦ ὃν θηρᾶν οὐκ ἐδώκαμεν; εἰ δώσει σκύμνος φωνὴν αὐτοῦ ἐκ τοῦ μάνδρας αὐτοῦ καθόλου ἐὰν μὴ ἁρπάσῃ τι;

5 * εἰ πεσεῖται ὄρνεον ἐπὶ τὴν γῆν ἀπὸ παγίδος ἐπὶ τῆς γῆς ἀνὰ ἓν συλλαβεῖν τι;

6 * εἰ φωνήσει σάλπιγξ ἐν πόλει, καὶ λαὸς οὐ πτοηθήσεται; εἰ ἔσται κακία ἐν πόλει, ὃν κύριος οὐκ ἐποίησεν;

Interp. ex Græc. lxx. CAP. III.

9 * Ego autem abstuli Amorræum à facie eorum. sicut altitudo cedri altitudo eius, & fortis erat vt quercus: & abstuli fructum eius desuper, & radices eius subter.

10 * Et ego eduxi vos de terra Ægypti, & circunduxi vos in deserto quadraginta annis, vt possideretis Amorræum:

11 * Et accepi de filiis vestris in Prophetas, & de iuuenibus vestris in sanctificatos: nunquid non sunt hæc filij Israel, dicit Dominus?

12 * Vos autem potabatis sanctificatos meos vino, & Prophetis mandabatis dicentes, Non prophetetis.

13 * Propterea ecce ego deuoluo subter vos, sicut deuoluitur currus plenus stipula:

14 * Et peribit fuga à cursore. et fortis non obtinebit virtutem suam: & pugnator non saluabit animam suam.

15 * Et sagittator non subsistet; & velox pedibus suis non saluabitur, neque eques saluabit animam suam:

16 * Et inueniet animam suam in potentatibus. nudus fugiet in diebus illis, dicit Dominus.

CAP. III.

1 AVdite verbum hoc quod locutus est Dominus super vos domus Israel, & contra omnem tribum quam eduxit de terra Ægypti, dicens:

2 * Tantummodo vos cognoui ex omnibus tribubus terræ; idcirco vlciscar super vos omnia peccata vestra.

3 * Si ambulabunt duo in idipsum omnino, si non notum fecerint sibi ipsis?

4 * Si rugiet leo de saltu suo quem venari non sciens? si dabit catulus vocem suam ex cubili suo omnino nisi rapuerit aliquid?

5 * Si cadet auis in terram absque aucupe? si statuetur laqueus in terra sine eo quod apprehendat aliquid?

6 * Si clamabit tuba in ciuitate, & populus non expauescet? si erit malum in ciuitate, quod Dominus non fecit?

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Licet disperdiderim Amorrheum à facie eorum, cuius celsitudo erat qualis altitudo cedrorum, ac ipse robustus erat quasi quercus; disperdidi tamen fructum eius sursum, & radices eius deorsum. " Ego verò ascendere vos feci de terra Ægypti, & deduxi vos per desertum quadraginta annis, vt hæreditario iure terram Amorrhæi caperetis. " Et suscitaui de filiis vestris Prophetas, & de iuuenibus vestris Doctores: nunquid non ita est filij Israel, dicit Dominus? " Et in errorem impulistis doctores vestros vino, & Prophetis mandastis dicentes, Ne vaticinemini propheriam. " Ecce ego adducam super vos tribulationem quæ coarctabit vos in locis vestris sicut coarctatur plaustrum manipulis onustum. " Itaque interibit domus refugij à veloce, & fortis non robotabitur virtute sua, nec robustus saluabit animam suam. " Et arcitenens non consistet in prœlio, & præpes pedibus suis non euadet, nec ascensor equorum saluabit animam suam. " Nec non cordatus inter fortes, nudus & inermis fugiet tunc temporis, ait Dominus.

CAP. III.

SVscipite verbum istud quod decreuit contra vos Dominus, filii Israel, aduersum omnem cognationem quam ascendere feci de terra Ægypti, dicens: * Tantùm vos elegi de omnibus terræ cognationibus: ideò visitabo contra vos omnia peccata vestra. * Nunquid vnà duo iter facient nisi conuenerint? * Nunquid rugiet leo in sylua, præda illi deficiente? an extollet leonum catulus vocem suam de accubitu suo, nisi apprehenderit? * Nunquid cadet auis in laqueum super terram, nullo imminente ei aucupe? nunquid soluetur laqueus de terra, & arripiendo nihil prehenderit? * An clangetur tuba in ciuitate extra suum tempus, quin populus qui in ea est, non contremiscat? num erit afflictio in ciuitate, quæ à Domino non fit facta?

Universidad de Deusto
Biblioteca

7 * כִּי לֹא יַעֲשֶׂה אֲדֹנָי יֱהוִה דָּבָר כִּי אִם־גָּלָה סוֹדוֹ
8 אֶל־עֲבָדָיו הַנְּבִיאִים׃ * אַרְיֵה שָׁאָג מִי לֹא יִירָא
אֲדֹנָי יֱהוִה דִּבֶּר מִי לֹא יִנָּבֵא׃
9 * הַשְׁמִיעוּ עַל־אַרְמְנוֹת בְּאַשְׁדּוֹד וְעַל־אַרְמְנוֹת
בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם וְאִמְרוּ הֵאָסְפוּ עַל־הָרֵי שֹׁמְרוֹן וּרְאוּ
מְהוּמֹת רַבּוֹת בְּתוֹכָהּ וַעֲשֻׁקִים בְּקִרְבָּהּ׃
10 * וְלֹא־יָדְעוּ עֲשׂוֹת־נְכֹחָה נְאֻם־יְהוִה הָאֹצְרִים
חָמָס וְשֹׁד בְּאַרְמְנוֹתֵיהֶם׃
11 * לָכֵן כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה צַר וּסְבִיב הָאָרֶץ
וְהוֹרִיד מִמֵּךְ עֻזֵּךְ וְנָבְזּוּ אַרְמְנוֹתָיִךְ׃
12 * כֹּה אָמַר יְהוָה כַּאֲשֶׁר יַצִּיל הָרֹעֶה מִפִּי הָאַרְיֵה שְׁתֵּי
כְרָעַיִם אוֹ בְדַל־אֹזֶן כֵּן יִנָּצְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל הַיֹּשְׁבִים
בְּשֹׁמְרוֹן בְּפֵאַת מִטָּה וּבְדַמֶּשֶׂק עָרֶשׂ׃
13 * שִׁמְעוּ וְהָעִידוּ בְּבֵית יַעֲקֹב נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה
אֱלֹהֵי הַצְּבָאוֹת׃
14 * כִּי בְיוֹם פָּקְדִי פִּשְׁעֵי־יִשְׂרָאֵל עָלָיו וּפָקַדְתִּי עַל־
מִזְבְּחוֹת בֵּית־אֵל וְנִגְדְּעוּ קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ וְנָפְלוּ
לָאָרֶץ׃
15 * וְהִכֵּיתִי בֵּית־הַחֹרֶף עַל־בֵּית הַקָּיִץ וְאָבְדוּ בָתֵּי
הַשֵּׁן וְסָפוּ בָתִּים רַבִּים נְאֻם־יְהוָה׃

ד

1 * שִׁמְעוּ הַדָּבָר הַזֶּה פָּרוֹת הַבָּשָׁן אֲשֶׁר בְּהַר
שֹׁמְרוֹן הָעֹשְׁקוֹת דַּלִּים הָרֹצְצוֹת אֶבְיוֹנִים הָאֹמְרוֹת
לַאדֹנֵיהֶם הָבִיאָה וְנִשְׁתֶּה׃
2 * נִשְׁבַּע אֲדֹנָי יֱהוִה בְּקָדְשׁוֹ כִּי הִנֵּה יָמִים בָּאִים
עֲלֵיכֶם וְנָשָׂא אֶתְכֶם בְּצִנּוֹת וְאַחֲרִיתְכֶן בְּסִירוֹת
3 דוּגָה׃ * וּפְרָצִים תֵּצֶאנָה אִשָּׁה נֶגְדָּהּ וְהִשְׁלַכְתֶּנָה
הַהַרְמוֹנָה נְאֻם־יְהוָה׃
4 * בֹּאוּ בֵית־אֵל וּפִשְׁעוּ הַגִּלְגָּל הַרְבּוּ לְפִשְׁעוּ וְהָבִיאוּ
לַבֹּקֶר זִבְחֵיכֶם לִשְׁלֹשֶׁת יָמִים מַעְשַׂרְתֵיכֶם׃

7 * Quia non faciet Dominus Deus verbum, nisi reuelauerit secretum suum ad
8 seruos suos Prophetas. * Leo rugiet, quis non timebit? Dominus Deus locutus
C est, quis non prophetabit?
9 * Auditum facite in ædibus Azoti, & in ædibus terræ Ægypti, & dicite: Congregamini super montes Samariæ, & videte insanias multas in medio eius, & calumniam patientes in penetralibus eius.
10 * Et nescierunt facere rectum, dicit Dominus: thesaurizantes iniquitatem & rapinas in ædibus suis.
11 * Propterea hæc dicit Dominus Deus: Tribulabitur & circumietur terra, & detrahetur de te fortitudo tua, & diripientur
12 des tuæ. * Hæc dicit Dominus: Sicut auellet pastor de ore leonis duo crura, aut extremum auriculæ; sic euellentur filij Israel qui habitant in Samaria cõtra tribum & in Damasco. Sacerdotes
13 * audite & contestamini domum Iacob, dicit Dominus Deus omnipotens.
14 * Quia in die cùm vlciscar impietates Israel, super eum vlciscar super altaria Bethel. & suffodientur cornua altaris, & cadent super terram.
15 * Confundam & percutiam domum hyemalem cum domo æstiuali, & peribunt domus eburneæ, & adijcientur domus aliæ & multæ, dicit Dominus.

CAP. IIII.

1 * AVdite verbum istud, vaccæ Basan quæ estis in monte Samariæ, quæ opprimitis mẽdicos & conculcatis pauperes: dicentes dominis vestris, Date nobis vt bibamus.
2 * Iurat Dominus per sanctos suos, quoniam ecce dies veniunt super vos: & tollent vos in armis, & eos qui vobiscum, in lebetes negotiatores pestilentes. * Et efferemini nudi contra imuicẽ; & proijciemini super montem Rammam, dicit Dominus Deus.
3 * Venistis ad Bethel & impiè egistis; & in Galgala & multiplicastis vt impiè ageretis. et attulistis in manè sacrificium vestrum, in triduum decimas vestras.

7 * διότι ὃ μὴ ποιήσῃ κύριος πρᾶγμα, ἐὰν μὴ ἀποκαλύψῃ παιδείαν πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ τοὺς προφήτας.
8 * λέων ἐρρύηξε, καὶ τίς οὐ φοβηθήσεται; κύριος ἐλάλησεν, καὶ τίς οὐ μὴ προφητεύσῃ;
9 * ἀπαγγείλατε χώραις ἐν ἀσυρίοις καὶ θαὶταῖς χώραις ἐν γῇ αἰγύπτου, καὶ εἴπατε, συνάχθητε εἰς τὰ ὄρη Σαμαρείας, καὶ ἴδετε θαύμασια πολλὰ ἐν μέσῳ αὐτῆς, καὶ παράνομα ἐν αὐτῇ.
10 * καὶ οὐκ ἔγνω ἃ ἔστιν ἐν αὐτῇ λέγει κύριος, οἱ θησαυρίζοντες ἀδικίας ἐν ταλαιπωρίαις ἐν ταῖς χώραις αὐτῶν.
11 * διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ὁ θεός, τύραννος ἐν κυκλόθεν ἡ γῆ σου ἐρημωθήσεται, καὶ καταξὶ ἀπὸ σοῦ τὸ ἰσχύον σου, καὶ ἁρπαγήσονται αἱ χῶραί σου.
12 * τάδε λέγει κύριος, ὃν τρόπον ἁρπάσει ποιμὴν ἐκ στόματος λέοντος δύο σκέλη ἢ λοβὸν ὠτός, οὕτως ἁρπασθήσονται οἱ ἰσραὴλ οἱ κατοικοῦντες ἐν σαμαρείᾳ κατὰ μέρη φυλῆς καὶ ἐν δαμασκῷ. ἱερεῖς
13 * ἀκούσατε καὶ ἐπιμαρτύρασθε τῷ οἴκῳ ἰακώβ, λέγει κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ·
14 * διότι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ὅταν ἐκδικῶ ἀσεβείας ἐπ' ἰσραήλ, ἐπ' αὐτὸν ἐκδικήσω καὶ τὰ θυσιαστήρια βαιθήλ. καὶ κατασκαφήσεται τὰ κέρατα τοῦ θυσιαστηρίου καὶ πεσοῦνται ἐπὶ τὸ γῆ.
15 * συνάξω καὶ πατάξω τὸν οἶκον τὸν βερὶ πέρυσι ἐπὶ τὸν οἶκον τὸν θερινόν, καὶ ἀπολοῦνται οἶκοι ἐλεφάντινοι, καὶ ἀφανισθήσονται οἶκοι ἕτεροι καὶ πολλοί, λέγει κύριος.

δ'.

1 * Ἀκούσατε τὸν λόγον τοῦτον, ἀγελάδες βασὰν αἱ ὄντες ἐν τῷ ὄρει σαμαρείας αἱ καταδυναστεύουσαι πλουσίους καὶ καταπονοῦσι πένητας. αἱ λέγουσι τοῖς κυρίοις αὐτῶν, ἐπίδοτε ἡμῖν ὅπως πίωμεν.
2 * ὀμνύει κύριος κς τὰν ἁγίων αὐτοῦ, διότι ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται ἐφ' ὑμᾶς. καὶ λήψονται ὑμᾶς ἐν ὅπλοις. καὶ τοὺς μετ' ὑμῶν εἰς λέβητας ἐμπορίου λοιμοί.
3 * καὶ ἐξενεχθήσεσθε γυμνοὶ κατέναντι ἀλλήλων. καὶ ῥιφήσεσθε ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ ῥεμμάν, λέγει κύριος ὁ θεός.
4 * εἰσήλθετε εἰς βαιθὴλ καὶ ἠσεβήσατε, καὶ εἰς γαλγαλα, καὶ ἐπληθύνατε καὶ ἀσεβήσατε. καὶ ἐνέγκατε εἰς πρωὶ θυσίαν ὑμῶν εἰς τὰς τριημερίας τὰ ἐπιδέκατα ὑμῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

' Quoniam haud rectè res fieri Domino Deo viderentur, nisi reuelaret secretum suum seruis suis prophetis. ' Leone rugiente quis non timebit? Domino Deo loquente quis non suscipiet prophetiam? ' Annunciate in palatiis Azoti & in prætoriis terræ Aegypti, & dicite: Congregamini super montes Samariæ, & videte conturbationes ingentes in medio eius, & oppressores intra eam.
" Certe nesciunt exequi legem, ait Dominus, cùm impleant ceillaria sua rapina, atque prædam in ædibus suis *recondant*.
" Quamobrem sic dicit Dominus Deus: Tribulatio grauis erit in terra, quę abolebit à te fortitudinem tuam, & ædes tuæ diripientur.
" Hæc dicit Dominus: Quemadmodum erueret pastor de ore leonis duo crura, aut extremum auriculæ: sic liberabuntur filij Israel qui habitant in Samaria, in fortitudine potestatis, & in Damasco innitentes. " Audite & protestamini in domo Iahacob, ait Dominus Deus exercituum. " Quia in die qua visitauero peccata Israel contra eum, visitabo quoque super colentes in altaribus Bethel, & succidentur cornua altarium, & cadent in terram. " Et percutiam domum hyemalem cum domo æstiuali, & peribunt domus quæ stratæ sunt ebore, & diffipabuntur domus multæ, ait Dominus.

CAP. IIII.

AVdite sententiam istam diuites substantiarum qui estis in monte Samariæ, qui vim infertis egenis, opprimitisque pauperes: qui dicunt principibus suis: Vbi est potestas, vt diripiamus? ' Iurauit Dñs Deus per sanctitatem suam, quòd ecce dies venient super vos, & tollent vos populi super scuta sua, & filias vestras in scapha piscatorum. ' Et confringent super vos murum, & educent vos quasi mulieres singuli ante se, & transferent vos vltra montes Armeniæ, dicit Dominus. ' Venerunt ad Bethel, & præuaricati sunt; in Galgal multiplicarunt peccare, sed offertis manè victimas vestras, in tribus diebus decimas vestras.

תרגום יונתן

[illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [

Universidad de Deusto
Biblioteca

5 * וְקִטֵּר מֵחָמֵץ תּוֹדָה וְקִרְאוּ נְדָבוֹת הַשְׁמִיעוּ כִּי
כֵן אֲהַבְתֶּם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה׃
6 * וְגַם אֲנִי נָתַתִּי לָכֶם נְקִיון שִׁנַּיִם בְּכָל עָרֵיכֶם
וְחֶסֶר לֶחֶם בְּכָל מְקוֹמֹתֵיכֶם וְלֹא־שַׁבְתֶּם עָדַי נְאֻם־
יְהוִה׃
7 * וְגַם אָנֹכִי מָנַעְתִּי מִכֶּם אֶת־הַגֶּשֶׁם בְּעוֹד שְׁלֹשָׁה
חֳדָשִׁים לַקָּצִיר וְהִמְטַרְתִּי עַל־עִיר אֶחָת וְעַל־עִיר
אַחַת לֹא אַמְטִיר חֶלְקָה אַחַת תִּמָּטֵר וְחֶלְקָה אֲשֶׁר
לֹא־תַמְטִיר עָלֶיהָ תִּיבָשׁ׃
8 * וְנָעוּ שְׁתַּיִם שְׁלֹשׁ עָרִים אֶל־עִיר אַחַת לִשְׁתּוֹת
מַיִם וְלֹא יִשְׂבָּעוּ וְלֹא־שַׁבְתֶּם עָדַי נְאֻם־יְהוִה׃
9 * הִכֵּיתִי אֶתְכֶם בַּשְׁדָּפון וּבִירָקון חֲרְבוֹת גַּנּוֹתֵיכֶם
וְכַרְמֵיכֶם וּתְאֵנֵיכֶם וְזֵיתֵיכֶם יֹאכַל הַגָּזָם וְלֹא־
שַׁבְתֶּם עָדַי נְאֻם־יְהוִה׃
10 * שִׁלַּחְתִּי בָכֶם דֶּבֶר בְּדֶרֶךְ מִצְרַיִם הָרַגְתִּי בַחֶרֶב
בַּחוּרֵיכֶם עִם שְׁבִי סוּסֵיכֶם וָאַעֲלֶה בְאַשׁ מַחֲנֵיכֶם
וּבְאַפְּכֶם וְלֹא־שַׁבְתֶּם עָדַי נְאֻם־יְהוִה׃
11 * הָפַכְתִּי בָכֶם כְּמַהְפֶּכֶת אֱלֹהִים אֶת־סְדֹם וְאֶת־
עֲמֹרָה וַתִּהְיוּ כְאוּד מֻצָּל מִשְּׂרֵפָה וְלֹא־שַׁבְתֶּם עָדַי
נְאֻם־יְהוִה׃
12 * לָכֵן כֹּה־אֶעֱשֶׂה־לְךָ יִשְׂרָאֵל עֵקֶב כִּי־זֹאת
אֶעֱשֶׂה־לָּךְ הִכּוֹן לִקְרַאת־אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל׃
13 * כִּי הִנֵּה יוֹצֵר הָרִים וּבוֹרֵא רוּחַ וּמַגִּיד לְאָדָם מַה־
שֵּׂחוֹ עֹשֵׂה שַׁחַר עֵיפָה וְדֹרֵךְ עַל־בָּמֳתֵי אֶרֶץ יְהוָה
אֱלֹהֵי־צְבָאוֹת שְׁמוֹ׃

ה

1 * שִׁמְעוּ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹשֵׂא עֲלֵיכֶם
קִינָה בֵּית־יִשְׂרָאֵל׃
2 * נָפְלָה לֹא־תוֹסִיף קוּם בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל נִטְּשָׁה
עַל־אַדְמָתָהּ אֵין מְקִימָהּ׃

5 * Et sacrificate de fermento laudem, & B
vocate voluntarias oblationes & annun-
ciate. Sic enim voluistis filij Israel, dicit
6 Dominus Deus. * Vnde & ego dedi
vobis stuporem dentium in cunctis vrbi-
bus vestris, & indigentiam panum in cun-
nibus locis vestris, & non estis reuersi ad
7 me, dicit Dominus. * Ego quoque
prohibui à vobis imbrem cùm adhuc tres
menses superessent vsque ad messem, &
pluui super vnam ciuitatem, & super alte-
ram ciuitatem non plui. Pars vna compre-
ta est, & pars super quam non plui, aruit.
8 * Et venerunt duæ & tres ciuitates ad vi- C
nam ciuitatem vt biberent aquam, & non
sunt satiatæ, & non rediistis ad me, dicit
9 Dominus. * Percussi vos in vredine
& in aurugine multitudinem hortorum
vestrorum & vinearum vestrarum, ficu-
um vestrarum & olearum vestrarum co-
dit bruchus: & neque sic reuersi estis ad me,
10 dicit Dominus. * Misi in vos mortem
in via Ægypti, occidi in gladio iuuenes
vestros cum captiuitate equorum vestro-
rum, & adduxi in igne castra vestra in ira
vestra: & neque sic reuersi estis ad me, dicit
11 Dominus. * Subuerti vos sicut D
subuertit Deus Sodomam & Gomorram,
& facti estis quasi torris raptus ab incen-
dio, & non rediistis ad me, dicit Dominus.
12 * Quapropter hæc faciam tibi Israel.
Postquàm autem hæc fecero tibi, præpa-
rare in occursum Dei tui Israel.
13 * Quia ecce formans montes & creans
ventum, & annuncians hominem eloquium
suum, faciens matutinam nebulam, & gra-
diens super excelsa terræ, Dominus Deus
exercituum nomen eius.

CAP. V.

1 AVdite verbum istud quod ego assumo A
super vos planctum. Domus Israel
2 cecidit, & nō adiiciet vt resurgat. Vir-
go Israel proiecta est in terram suam, non
est qui suscitet eam:

5 * Et legerunt foris Legem, & inuocauerunt ; B
confessionem. annunciate quoniam ista dilexe-
runt filij Israel, dicit Dominus.
6 * Et ego dabo vobis stridorem dentium in
omnibus ciuitatibus vestris, & indigentiam
panum in locis vestris, & non reuersi estis ad
7 me, dicit Dominus. * Et abstuli ex vobis
pluuiam ante tres menses vindemiæ. & pluam
super ciuitatem vnam; super autem ciuitatem
vnam non pluam. pars vna pluetur, & pars
super quam non pluam arescet.
8 * Et congregabuntur duæ & tres ciuitates C
in ciuitatem vnam bibere aquam, & non sa-
tiabuntur: & neque sic reuersi estis ad me, di-
cit Dominus.
9 * Exussi vos in combustione & in ictteritia. 9
multiplicastis hortos & vineas, & siceta, &
olueta. hos deuorauit eruca. & neque sic re-
uersi estis ad me, dicit Dominus.
10 * Misi in vos mortem in via Ægypti, occi- 10
di in gladio iuuenes vestros cum captiuitate e-
quorum vestrorum, & adduxi in igne castra
vestra in ira vestra: & neque sic reuersi estis
ad me, dicit Dominus.
11 * Subuerti vos sicut subuertit Dominus So- 11
domam & Gomorram, & facti estis sicut tor-
ris raptus ab incendio: & non rediistis ad me,
dicit Dominus.
12 * Propterea sic faciam tibi Israel. veruntа- 12
men quia sic faciam tibi, præparare ad inuoca
dum Deum tuum Israel:
13 * Quia Dominus es firmans tonitruum, & 13
creans spiritum, & annuncians in homines
Christum suum, faciens manè & nebulam, &
ascendens super excelsa terræ Dominus Deus,
Omnipotens nomen illi.

CAP. V.

1 AVdite verbum Domini quod ego assumo su- A
per vos planctum: domus Israel
2 cecidit, non amplius adiiciat resurgere.
Virgo Israel proiecta est in terram suam, non
est qui suscitet eam.

5 * καὶ ἀνέγνωσαν ἔξω νόμον καὶ ἐπεκαλέσαν τὸ μο- 5
λογίαν. ἀπαγγείλατε ὅτι ταῦτα ἠγάπησαν υἱοὶ Ἰσραήλ,
λέγει κύριος.
6 * καὶ ἐγὼ δώσω ὑμῖν γομφιασμὸν ὀδόντων ἐν πάσαις 6
ταῖς πόλεσιν ὑμῶν, καὶ σύδειαν ἄρτων ἐν τοῖς τόποις ὑμῶν,
καὶ οὐκ ἐπεστρέψατε πρός με, λέγει κύριος.
7 * καὶ ἀνέσχον ἐξ ὑμῶν τὸν ὑετὸν πρὸ τριῶν μηνῶν τοῦ 7
θερισμοῦ. καὶ βρέξω ἐπὶ πόλιν μίαν, ἐπὶ δὲ πόλιν μίαν
οὐ βρέξω. μερὶς μία βραχήσεται καὶ μερὶς ἐφ' ἣν οὐ βρέ-
ξω ξηρανθήσεται.
8 * καὶ σωαφροιήσουσιν δύο καὶ τρεῖς πόλεις εἰς πόλιν 8
μίαν τοῦ πιεῖν ὕδωρ καὶ οὐ μὴ ἐμπλησθῶσιν, καὶ οὐδ' ὅτως
ἐπεστρέψατε πρός με, λέγει κύριος.
9 * ἐπύρωσα ὑμᾶς ἐν πυρώσει καὶ ἐν ἰκτέρῳ. ἐπληθύ- 9
νατε κήπους καὶ ἀμπελῶνας, καὶ συκῶνας, καὶ ἐλαιῶνας.
τοὺς κατέφαγεν ἡ κάμπη· καὶ οὐδ' οὕτως ἐπεστρέψατε
πρός με, λέγει κύριος.
10 * ἐξαπέστειλα εἰς ὑμᾶς θανατον ἐν ὁδῷ Αἰγύπτου, ἀπέ- 10
κτεινα ἐν ῥομφαίᾳ τοὺς νεανίσκους ὑμῶν μετ' αἰχμαλω-
σίας ἵππων ὑμῶν, καὶ ἀνήγαγον ἐν πυρὶ τὰς παρεμβο-
λὰς ὑμῶν ἐν τῇ ὀργῇ ὑμῶν, καὶ οὐδ' οὕτως ἐπεστρέψατε
πρός με, λέγει κύριος.
11 * κατέστρεψα ὑμᾶς καθὼς κατέστρεψε κύριος Σό- 11
δομα καὶ Γόμορρα, καὶ ἐγένησθε ὡς δαλὸς ἐξεσπασ-
μένος ἀπὸ καύσεως, καὶ οὐκ ἐπεστρέψατε πρός με, λέ-
γει κύριος.
12 * διὰ τοῦτο οὕτως ποιήσω σοι Ἰσραήλ. πλὴν ὅτι οὕτως 12
ποιήσω σοι, ἑτοιμάζου τοῦ ἐπικαλεῖσθαι τὸν θεόν σου Ἰσραήλ.
13 * διότι κύριος εἷς στερεῶν βρονταὶ καὶ κτίζων πνεῦμα, 13
καὶ ἀπαγγέλλων εἰς ἀνθρώπους τὸν χριστὸν αὐτοῦ ποιῶν ὄρθρον
καὶ ὁμίχλην, καὶ ἐπιβαίνων ἐπὶ τὰ ὕψη τῆς γῆς κύριος ὁ
θεός, παντοκράτωρ ὄνομα αὐτῷ.

ε'.

1 * Ἀκούσατε τὸν λόγον κυρίου ὃν ἐγὼ λαμβάνω ἐφ' ὑ- 1
μᾶς θρῆνον, οἶκος Ἰσραήλ· ἔπεσεν, οὐκ ἔτι μὴ
προσθῇ ἀναστῆναι παρθένος Ἰσραήλ· ἐξεφάλη ἐπὶ τῆς
γῆς αὐτῆς, οὐκ ἔστιν ὁ ἀνιστῶν αὐτήν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

Colligunt autem ex rapina sacrificium gratiarum actionis, & adducunt illud cum cantico, dicentes: Hoc est in beneplacitum, sic enim dilexistis filij Israel, ait Dominus Deus. 6 Ego quoque dedi vobis stuporem dentium in omnibus vrbibus vestris, & indigentiam cibi in omnibus locis vestris: attamen non conuertimini ad cultum meum, dicit Dñs. 7 Deinde ego prohibui à vobis pluuiam in fine triú mensiú tempore messis: ac imbrem demisi super ciuitatē vnam, sed super aliam non demisi: super hereditatem vnam descendet pluuia, at hæreditas super quam minimè descenderit pluuia, arescet. 8 Et cum lassitudine duæ vel tres ciuitates aspirabunt ad vrbem vnam vt bibant aquam, sed non saturabuntur: nec tamen conuertimini ad cultum meum, dicit Dñs. 9 Percussi vos vredine & ærugine, multitudinem hortorum vestrorum, vinearum vestrarum, ficuum vestrarum, olearumque vestrarum corrosit bruchus: nec estis conuersi ad cultum meum, dicit Dñs. 10 Misi contra vos pestilentiam quando in via Ægypti eratis: occidi gladio iuuenes vestros cum captiuitate equorum vestrorum, atque ascendere feci fœtorem castrorum vestrorum idque in nares vestras: nec minus conuersi estis ad cultum meum, dicit Dñs. 11 Abominatum est Verbum meum vos, non aliter ac auersatus est Dñs Sodomam & Gomortham; & facti estis quasi torris erutus ab incendio: nihilominus non estis conuersi ad cultum meum, dicit Dñs. 12 Propterea hoc faciam tibi Israel, propterea quòd nequaquam conuersus es ad Legem, hoc inquam tibi faciam: adorna te vt suscipias doctrinam Legis Dei tui Israel. 13 Ecce namque fit conspicuus qui plasmauit montes, & creauit ventum, vt annunciet hominibus quanta sint eius opera, & vt præparet lumen iustis quasi lumen matutinum: qui incedit & præparat adducere tenebras impiis, vt conterat impios tertæ. Dominus Deus exercituum nomen eius. CAP. V.

Suscipite verbum istud quod ego assumo super vos in lamentum, domus Israel. 2 Cecidit, nec addet vt resurgat vnus vno cœtus Israel: prostrata est super terram, nec est qui suscitet eam.

Universidad de Deusto
Biblioteca

3 כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הָעִיר הַיֹּצֵאת אֶלֶף תַּשְׁאִיר מֵאָה וְהַיּוֹצֵאת מֵאָה תַּשְׁאִיר עֲשָׂרָה לְבֵית יִשְׂרָאֵל׃

4 כִּי כֹה אָמַר יְהוָה לְבֵית יִשְׂרָאֵל דִּרְשׁוּנִי וְחְיוּ׃

5 וְאַל־תִּדְרְשׁוּ בֵית־אֵל וְהַגִּלְגָּל לֹא תַעֲבֹאוּ וּבְאֵר שֶׁבַע לֹא תַעֲבֹרוּ כִּי הַגִּלְגָּל גָּלֹה יִגְלֶה וּבֵית אֵל יִהְיֶה לָאָוֶן׃

6 דִּרְשׁוּ אֶת־יְהוָה וְחְיוּ פֶּן־יִצְלַח כָּאֵשׁ בֵּית יוֹסֵף וַאֲכָלָה וְאֵין מְכַבֶּה לְבֵית־אֵל׃

7 הַהֹפְכִים לַלַּעֲנָה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה לָאָרֶץ הִנִּיחוּ׃

8 עֹשֵׂה כִימָה וּכְסִיל וְהֹפֵךְ לַבֹּקֶר צַלְמָוֶת וְיוֹם לַיְלָה הַחְשִׁיךְ הַקּוֹרֵא לְמֵי־הַיָּם וַיִּשְׁפְּכֵם עַל־פְּנֵי הָאָרֶץ יְהוָה שְׁמוֹ׃

9 הַמַּבְלִיג שֹׁד עַל־עָז וְשֹׁד עַל־מִבְצָר יָבוֹא׃

10 שָׂנְאוּ בַשַּׁעַר מוֹכִיחַ וְדֹבֵר תָּמִים יְתָעֵבוּ׃

11 לָכֵן יַעַן בּוֹשַׂסְכֶם עַל־דָּל וּמַשְׂאַת־בַּר תִּקְחוּ מִמֶּנּוּ בָּתֵּי גָזִית בְּנִיתֶם וְלֹא־תֵשְׁבוּ בָם כַּרְמֵי חֶמֶד נְטַעְתֶּם וְלֹא תִשְׁתּוּ אֶת־יֵינָם׃

12 כִּי יָדַעְתִּי רַבִּים פִּשְׁעֵיכֶם וַעֲצֻמִים חַטֹּאתֵיכֶם צֹרְרֵי צַדִּיק לֹקֵחַ כֹּפֶר וְאֶבְיוֹנִים בַּשַּׁעַר הִטּוּ׃

13 לָכֵן הַמַּשְׂכִּיל בָּעֵת הַהִיא יִדֹּם כִּי עֵת רָעָה הִיא׃

14 דִּרְשׁוּ־טוֹב וְאַל־רָע לְמַעַן תִּחְיוּ וִיהִי־כֵן יְהוָה אֱלֹהֵי־צְבָאוֹת אִתְּכֶם כַּאֲשֶׁר אֲמַרְתֶּם׃

15 שִׂנְאוּ־רָע וְאֶהֱבוּ טוֹב וְהַצִּיבוּ בַשַּׁעַר מִשְׁפָּט אוּלַי יְחֻנֵּן יְהוָה אֱלֹהֵי־צְבָאוֹת שְׁאֵרִית יוֹסֵף׃

16 לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי־צְבָאוֹת אֲדֹנָי בְּכָל־רְחֹבוֹת מִסְפֵּד וּבְכָל־חוּצוֹת יֹאמְרוּ הוֹ־הוֹ וְקָרְאוּ אִכָּר אֶל־אֵבֶל וּמִסְפֵּד אֶל־יוֹדְעֵי נֶהִי׃

17 וּבְכָל־כְּרָמִים מִסְפֵּד כִּי־אֶעֱבֹר בְּקִרְבֶּךָ אָמַר יְהוָה׃

3 * Quia hæc dicit Dominus Deus: Vrbs ex qua egrediebantur mille, relinquentur centum. et ex qua egrediebantur centum, relinquentur decem domui Israel.

4 * Quia hæc dicit Dominus super domum Israel: Quærite me, & viuetis:

5 * Et non quæratis Bethel. et in Galgala non ingrediamini, et in puteũ iuramenti non transeatis, quia Galgala captiuata captiuabitur, & Bethel non existens. * Quærite Dominum & viuite, vt non succendatur vt ignis domus Ioseph & deuoret eam: & non erit extinguens domui Israel. * Faciens in excelsum iudicium, & iustitiam in terram: * Faciens omnia & fabricans, et conuertam in manè vm bram, & diem in noctem obscurans: vocans aquam maris, & effundens illam super faciem terræ, Dominus Deus omnipotens nomen illi.

9 * Suscitans contritionem super robur, & miseriam super munitionem inducens.

10 * Odio habuerunt in portis corripientem, et sermonem sanctum abominati sunt.

11 * Idcircò desuper existens pugnis percutiebat mendicum: & dona electa suscepistis ab eo. domos politas ædificastis, & non habitabitis in eis: vineas desiderabiles plantastis, & non bibetis vinum earum: * Quia cognoui multas impietates vestras, & fortia peccata vestra, conculcantes iustum, accipientes commutationes, & pauperem in portis declinantes.

13 * Idcirco intelligens in tempore illo tacebit, quia tempus malum est. * Quærite bonum, & non malum, vt viuatis, & erit vobiscum Dominus. Sic dixit Dominus Deus omnipotẽs, sicut dixerunt: * Odio habuimus mala, & dileximus bona, & restituetur in portis iudicium, vt misereatur Dominus Deus omnipotens reliquiarum Ioseph. * Propterea hæc dicit Dominus Deus omnipotens: In omnibus plateis planctus, & in omnibus viis dicetur væ. vocabitur agricola in luctum, & in planctum, & in scientes lamentum. * Et in omnibus vineis erit planctus, quia veniam per medium tui, dixit Dominus.

3 * διότι τάδε λέγει κύριος ὁ θεός, πόλις ἐξ ἧς ἐξεπορεύοντο χίλιοι ὑπολειφθήσονται ἑκατόν, καὶ ἐξ ἧς ἐξεπορεύοντο ἑκατόν, ὑπολειφθήσονται δέκα τῷ οἴκῳ Ισραήλ.

4 * διότι τάδε λέγει κύριος τῷ τὸν οἶκον Ισραὴλ ἐκζητήσατέ με, καὶ ζήσεσθε· 5 * καὶ μὴ ἐκζητεῖτε Βαιθήλ. καὶ εἰς Γαλγαλὰ μὴ εἰσπορεύεσθε, καὶ τῷ φρέατι τοῦ ὅρκου μὴ διαβαίνετε, διότι Γαλγαλὰ αἰχμαλωτισμῷ αἰχμαλωτισθήσεται, καὶ Βαιθὴλ οὐκ ὑπαρχούσα.

6 * ἐκζητήσατε τὸν κύριον καὶ ζήσατε, ὅπως μὴ ἐκκαύσῃ ὡς πῦρ οἶκος Ιωσὴφ καὶ καταφάγῃ αὐτόν. καὶ οὐκ ἔσται ὁ σβέσων τῷ οἴκῳ Ισραήλ.

7 * ὁ ποιῶν εἰς ὕψος κέρμα καὶ δικαιοσύνην εἰς γῆν

8 * ὁ ποιῶν πλειάδα καὶ καταστερίζων, καὶ στρέψων εἰς πρωΐ σκιάν, καὶ ἡμέραν εἰς νύκτα σκοτάζων, ὁ προσκαλούμενος τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης, καὶ ἐκχέων αὐτὸ ἐπὶ πρόσωπον τῆς γῆς, κύριος ὁ θεὸς παντοκράτωρ ὄνομα αὐτῷ.

9 * ὁ διεξιὼν ζωτὸν μετὰ ἰσχύος, καὶ ταλαιπωρίαν ἐπὶ ὀχύρωμα ἐπάξων. 10 * ἐμίσησαν ἐν πύλαις ἐλέγχοντα, καὶ λόγον ὅσιον ἐβδελύξαντο.

11 * διὰ τοῦτο ὁ ὢν ὢν κατεκονδύλιζεν πτωχόν. καὶ δῶρα ἐλήμψασθε ἐξ ἐδάφους παρ' αὐτοῦ. οἴκους ξεστοὺς ᾠκοδομήσατε, καὶ οὐ μὴ κατοικήσητε ἐν αὐτοῖς, ἀμπελῶνας ἐπιθυμήσεις ἐφυτεύσατε. καὶ οὐ μὴ πίητε τὸν οἶνον αὐτῶν.

12 * ὅτι ἔγνων πολλὰς ἀσεβείας ὑμῶν, καὶ ἰσχυρὰς αἱ ἁμαρτίαι ὑμῶν, καταπατοῦντες δίκαιον λαμβάνοντες ἀλλάγματα, καὶ πτωχὸν ἐν πύλαις ἐκκλίνοντες.

13 * διὰ τοῦτο ὁ ζῶν ὢν ἐν καιρῷ σιωπήσεται, ὅτι 14 καιρὸς πονηρός ἐστιν. * ἐκζητήσατε τὸ καλὸν καὶ μὴ τὸ πονηρόν, ὅπως ζήσεσθε καὶ ἔσται μεθ' ὑμῶν κύριος. ὕτως εἶπεν κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὃν τρόπον εἶπε δι'

15 * μεμισήκαμεν τὰ πονηρὰ καὶ ἠγαπήσαμεν τὰ καλά, καὶ ἀποκατάστηθι ἐν πύλαις κέρμα, ὅπως ἐλεήσῃ κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ τοὺς καταλοίπους Ιωσήφ.

16 * διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὃν πάσαις πλατείαις κοπετός, καὶ ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς ῥηθήσεται οὐαὶ οὐαί. κληθήσεται γεωργὸς εἰς πόνον καὶ εἰς κοπετὸν καὶ εἰς εἰδότας θρῆνον.

17 * καὶ ἐν πάσαις ὁδοῖς κοπετός, διότι ἐλεύσομαι διὰ μέσου σου εἶπεν κύριος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

¹ Nam sic inquit Dominus, In ciuitate de qua egrediebantur mille, remanebunt centum; & de qua centum exibant, vsque ad decem superstites erunt in domo Israel. ² Quandoquidem ita dicit Dominus domui Israel, Requirite timorem mei, & viuetis. ³ Non quæratis verò pergere ad Bethel, & ad Galgalā ne veniatis, & per Beersabee ne trāseatis, quia qui in Galgala, certissimè multabūtur exilio; & qui colūt idola Bethel, redigentur in nihilum. ⁴ Quærite timorem Domini, vt vita potiamini, ne fortè succendatur sicut ignis furor eius in domo Ioseph, qui voret, nec sit qui extinguat propter peccata vestra, qui seruiebatis idolis in Bethel. ⁵ Qui conuertunt in absinthium iudicium, & iustitiam in terram proiiciunt. ⁶ Desierunt timere à facie Domini qui fecit Arcturum & Orionem, & conuertit in lucem tenebras, & die in noctem obtenebrat: qui iubet congregari exercitus multos instar aquarum maris, & dispergit eos super faciem terræ: Dominus nomen eius. ⁷ Qui vires auget infirmis contra fortes, & direptoribus super propugnacula fortissimorum imperium donat. ⁸ Odio prosequuntur in portis corripientem, & sermonem sanctum abominantur. ⁹ Idcirco pro eo quòd diripiebatis egenum, & vim pauperibus inferebatis: domos dolato lapide construxistis, in quibus non habitabitis: vineas desideriabiles plantastis, quarum vinum non bibetis. ¹⁰ Siquidem notum est mihi quòd permultę sint vestræ præuaricationes, & fortia peccata vestra: contribulant iustum vt suscipiant mammona iniquitatis, & iudicium obscurorum peruertunt in domo congregationis ipsorum. ¹¹ Propterea doctores tunc temporis propter impios conticuerunt, tempus enim malum erat. ¹² Querite benefacere & non malè, quò viuatis: tunc aderit Verbum Domini Dei exercituum in auxilium vestrum sicut dixistis. ¹³ Odite malefacere, & bene operari diligite: & dirigite iudicium in domo congregationis vestræ: fortè misericordia tributur à conspectu Domini Dei exercituum super reliquias Iosephi. ¹⁴ Quamobrem sic dicit Dominus Deus exercituum, Dominus ipse: In omnibus plateis erit planctus, & in omnibus compitis dicent, Væ, væ: & conuocabunt agricolam ad luctum, & planctum emittentem ad eum qui ciulandi est peritus. ¹⁵ Atque in omnibus vineis erit planctus; quia apparebo vt faciam vltionem iudicij in medio tui, dicit Dominus.

תרגום יונתן

כִּי כֹה אָמַר יְיָ אֱלֹהִים קַרְתָּא דְנַפְקִין מִנַּהּ אַלְפָא יִשְׁתָּאֲרוּן בַּהּ כְּמָאָה יִשְׁתָּאֲרוּן מִנַּהּ עַד עֲשָׂרָא לְבֵית יִשְׂרָאֵל׃ 3

כִּי כְדֵין אָמַר יְיָ לְבֵית יִשְׂרָאֵל תְּכוּעוּ דְּחִלְתִּי וְאִתְקַיְּמוּ׃ 4

וְלָא תִתְבְּעוּן לְמֵחַךְ לְבֵיתְאֵל וְלִגְלְגָל לָא תֵיתוּן וְלִבְאֵר שְׁבַע לָא תִתְקַיְּמוּן דְּגָלְגָל גָּלְיָא יִתְגְּלֵי וּבֵיתְאֵל לָא יְהֵי לְמִסְמְכָא׃ 5

תְּבְעוּ יְיָ דְּחִלְתָּא דְיֵי וְאִתְקַיְּמוּ דִּלְמָא יִתְקַף כְּאִשְׁתָּא בֵּית יוֹסֵף וְתֵיכוֹל וְלָא יְהֵא מַיְתִיב בֵּיתְאֵל וְיִתְקְטִיל׃ 6

דְּמַהְפְּכִין לְגַיְנָא דִינָא וְכִשְׁלָא וְחָתַךְ לְמִשְׁתַּעְיָא בְּבֵית־אֵל׃ 7

דְּעָבֵד כִּימָה וּכְסִילָא וְהָפַךְ לְנְהוֹר קְבֵל דְּאָפֵל לְיָמָא דְּחַשִׁין עַל דְּקָרֵי לְמֵי יַמָּא וּמְבַזַּר לְהוֹן עַל אַפֵּי אַרְעָא יְיָ שְׁמֵהּ׃ 8

דְּמַגְבֵּר חַשִׁין עַל תַּקִּיפִין וְכִזְזִין עַל מִבְצָרִין יֵתֵי׃ 9

סָנְאוּ לְדַמּוֹכַח לְהוֹן בְּבֵית דִּינָא פִּתְגָמֵי קוּשְׁטָא תְּעִיבוּ׃ 10

בְּכֵן חֲלַף דְּמִסְכְּנִין וּמְנַסְּבִין חִטֵּי מִנַּיְהוֹן מְסַכְּנָא וּמְנַסְּבִין מִנַּיְהוֹן חִטֵּי בְּתֵי גְזִית בְּנִיתוּן וְלָא תֵיתְבוּן בְּהוֹן כְּרְמֵי חֶמְדָּא נְטַעְתּוּן וְלָא תִשְׁתּוּן יַת חֲמָרְהוֹן׃ 11

אֲרֵי גְלֵי קֳדָמַי דְּמַסְגִּיאִין חוֹבֵיכוֹן וְתַקִּיפִין חוֹבְתְכוֹן מְעִיקִין לַהּ לְזַכָּאָה בְּדִיל לְקַבָּלָא מְסָכִין דְּשָׁקַר וְדִינִין דְּלָא כְקוֹשְׁטָא מְקַבְּלִין בְּתוֹכֵיכוֹן׃ 12

בְּכֵן סַכְלְתָנָא בְּעִדָּנָא הַהִיא מִן קֳדָם דְּחִילוּ דַיְיָ שְׁתִיקוּ אֲרֵי עִדָּן בִּישׁ הוּא׃ 13

תְּבְעוּ לְאוֹטָבָא וְלָא לְבִישָׁא בְּדִיל דְּתֵיחוֹן וִיהֵי בְּסַעְדְּכוֹן יְיָ אֱלָהֵי צְבָאוֹת כְּמָא דְאֲמַרְתּוּן׃ 14

שְׂנוֹ לְאַבְאָשָׁא וְרַחֲמוּ לְאוֹטָבָא וְאַתְקִנוּ בְּבֵית דִּינָא קְשׁוֹט דִּינָא דִּלְמָא יְרַחֵם מִן קֳדָם יְיָ אֱלָהֵי צְבָאוֹת עַל שְׁאָרָא דְיוֹסֵף׃ 15

בְּכֵן כִּדְנַן אָמַר יְיָ אֱלָהֵי צְבָאוֹת מָרֵהּ דְּעָלְמָא בְּכָל־רְחוֹבָא מִסְפְּדָא וּבְכָל־פָּרְשָׁנוּת דִּין כְּנִגְדָּךְ 16

וּבְכָל־כַּרְמַיָּא מִסְפְּדָא אֲרֵי אֶתְגְּלֵי לְמֶעְבַּד פֻּרְעָנוּת דִּין כְּנִגְדָּךְ 17

Universidad de Deusto
Biblioteca

18 הוֹי הַמִּתְאַוִּים אֶת־יוֹם יְהוָה לָמָּה־זֶּה לָכֶם יוֹם
יְהוָה הוּא־חֹשֶׁךְ וְלֹא־אוֹר׃
19 כַּאֲשֶׁר יָנוּס אִישׁ מִפְּנֵי הָאָרִי וּפְגָעוֹ הַדֹּב וּבָא
הַבַּיִת וְסָמַךְ יָדוֹ עַל־הַקִּיר וּנְשָׁכוֹ הַנָּחָשׁ׃
20 הֲלֹא־חֹשֶׁךְ יוֹם יְהוָה וְלֹא־אוֹר וַאֲפֵלָה וְלֹא־
נֹגַהּ לוֹ׃
21 שָׂנֵאתִי מָאַסְתִּי חַגֵּיכֶם וְלֹא אָרִיחַ בְּעַצְרֹתֵיכֶם׃
22 כִּי אִם־תַּעֲלוּ־לִי עוֹלוֹת וּמִנְחֹתֵיכֶם לֹא אֶרְצֶה
וְשֶׁלֶם מְרִיאֵכֶם לֹא אַבִּיט׃
23 הָסֵר מֵעָלַי הֲמוֹן שִׁירֶיךָ וְזִמְרַת נְבָלֶיךָ לֹא אֶשְׁמָע׃
24 וְיִגַּל כַּמַּיִם מִשְׁפָּט וּצְדָקָה כְּנַחַל אֵיתָן׃
25 הֲזִבָחִים וּמִנְחָה הִגַּשְׁתֶּם־לִי בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים
שָׁנָה בֵּית יִשְׂרָאֵל׃
26 וּנְשָׂאתֶם אֶת סִכּוּת מַלְכְּכֶם וְאֶת כִּיּוּן צַלְמֵיכֶם
כּוֹכַב אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם לָכֶם׃
27 וְהִגְלֵיתִי אֶתְכֶם מֵחֲלָאה לְדַמֶּשֶׂק אָמַר יְהוָה
אֱלֹהֵי־צְבָאוֹת שְׁמוֹ׃

ו

1 הוֹי הַשַּׁאֲנַנִּים בְּצִיּוֹן וְהַבֹּטְחִים בְּהַר שֹׁמְרוֹן
נִקְבֵי רֹאשִׁית הַגּוֹיִם וּבָאוּ לָהֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל׃
2 עִבְרוּ כַלְנֵה וּרְאוּ וּלְכוּ מִשָּׁם חֲמַת רַבָּה וְרִדוּ
גַת־פְּלִשְׁתִּים הֲטוֹבִים מִן־הַמַּמְלָכוֹת הָאֵלֶּה אִם־
רַב גְּבוּלָם מִגְּבוּלְכֶם׃
3 הַמְנַדִּים לְיוֹם רָע וַתַּגִּישׁוּן שֶׁבֶת חָמָס׃
4 הַשֹּׁכְבִים עַל־מִטּוֹת שֵׁן וְסָרֲחִים עַל־עַרְשָׂתָם
וְאֹכְלִים כָּרִים מִצֹּאן וַעֲגָלִים מִתּוֹךְ מַרְבֵּק׃
5 הַפֹּרְטִים עַל־פִּי הַנֵּבֶל כְּדָוִיד חָשְׁבוּ לָהֶם
כְּלֵי שִׁיר׃
6 הַשֹּׁתִים בְּמִזְרְקֵי־יַיִן וְרֵאשִׁית שְׁמָנִים יִמְשָׁחוּ וְלֹא
נֶחְלוּ עַל־שֵׁבֶר יוֹסֵף׃

AMOS. Translat. B. Hieronymi. 794

18 * Væ desiderantibus diem Domini. Ad
quid eam vobis? dies Domini illa tenebræ
19 & non lux. * Quomodo si fugiat vir a
F facie leonis, & occurrat ei vrsus, & ingre-
diatur domum, & innitatur manu sua in-
per parietem, & mordeat eum coluber.
20 * Nunquid non tenebræ dies Domini,
& non lux, & caligo & non splendor in eo?
21 * Odi & proieci festiuitates vestras, &
non capiam odorem cœtuum vestrorum.
22 * Quòd si obtuleritis mihi holocausta
mata & munera vestra non suscipiam, &
G vota pinguium vestrorum non respiciam.
23 * Auser à me tumultum carminum vo-
rum, & cantica lyræ tuæ non audiam.
24 * Et reuelabitur quasi aqua iudicium,
iustitia quasi torrens fortis.
25 * Nunquid hostias & sacrificia obtulistis
deserto quadraginta annis domus Israel?
26 * Et portastis tabernaculum Moloch &
vestro, & imaginem idolorum vestrorum,
sydus Dei vestri Remphan, figuras quas
fecistis vobis adorare eas.
27 * Et migrare vos faciam trans Damas-
cum, dicit Dominus, Deus exercituum
men eius.

CAP. VI.

1 * VÆ vobis qui opulenti estis in Sion, &
confiditis in monte Samariæ, optimi
tes capitis populorum, ingredientes nomi-
patiœ domum Israel.
2 * Transite in Ca-
lanne & videte, & ite inde in Emath ma-
gnam, & descendite in Geth Palæstino-
rum, & ad optima quoque regna horum,
si latior terminus eorũ termino vestro.
3 * Qui separati estis in diem malum, &
B appropinquatis solio iniquitatis.
4 * Qui dormitis in lectis eburneis, &
lasciuitis in stratis vestris. Qui comedi-
agnum de grege, & vitulos de medio fa-
5 menti:
terij. sicut Dauid putauerunt se habere
vasa cantici.
6 * Bibentes vinum in phialis, & optimo
vnguento delibuti, & nihil patiebantur
super contritione Ioseph.

18 * Væ qui desideratis diem Domini, vt quid
ipsa dies? & hæc est tenebræ & non lux:
19 * Quemadmodum si quis fugiat à facie leo-
nis & occurrat ei vrsus, & insiliat in domum,
& confirmet manus suas super murum, et mor
deat eum serpens.
20 * Nonne tenebræ dies Domini & non lux,
& caligo non habens splendorem?
21 * Odi, proieci festiuitates vestras, & non
odorabo in conuentibus vestris.
22 * Quia si attuleritis mihi holocausta & sa-
crificium vestrum, non suscipiam, & salutare
apparitionis vestræ non respiciam.
23 * Auser à me sonitum carminum tuorum, et
psalmum organorum tuorum non audiam.
24 * Et voluetur quasi aqua iudicium. & iu-
stitia quasi torrens imuius.
25 * Nunquid hostias & sacrificia quadragin-
ta annis obtulistis mihi domus Israel?
26 * Et portastis tabernaculum Moloch & sy-
dus Dei vestri Rompha: figuras eorum quas fe-
cistis in eis.
27 * Et migrare faciam vos vltra Damascum,
dicit Dominus, Deus omnipotens nomen illi.

CAP. VI.

1 VÆ spernentibus Sion, & confidentibus in
montem Samariæ. vindemiaui principatus
gentium. & ingressa est ad eos domus Israel.
2 * Transite omnes & videte, & pertransi-
te indè in Emath Raba, & descendite in Geth
Philistiim optimas de regnis istis, quoniam plu-
res sunt termini eorum terminis vestris
3 * orantes in diem. & illi appropinquantes
& attingentes Sabbata falsa:
4 * Dormientes in lectis eburneis, & lasci-
uientes in stratis suis: & comedentes hœdos ex
gregibus, & vitulos ex armentis lactantes:
5 * Plaudentes ad vocem organorum, sicut
stantem putauerunt, & non sicut fugientem.
6 * Bibentes defœcatum vinum, & primis
vnguentis vncti, & non patiebantur quic-
quam super contritione Ioseph.

18 * οὐαὶ ⸋ ἐπιθυμοῦντες τὴν ἡμέραν κυρίου, ἱνατί
19 αὕτη ἡ ἡμέρα, καὶ αὕτη ἐστὶν σκότος καὶ οὐ φῶς· * ὃν τρό-
πον ἐάν τις φύγῃ ἀπὸ προσώπου λέοντος, καὶ ἐμπέσῃ αὐτῷ
ἄρκος, καὶ εἰσπηδήσῃ εἰς τὸν οἶκον, καὶ ἀπερεισῃ τὰς χεῖ-
ρας αὐτοῦ ἐπὶ τὸν τοῖχον, καὶ δάκῃ αὐτὸν ὄφις.
20 * οὐχὶ σκότος ἡ ἡμέρα κυρίου καὶ οὐ φῶς, καὶ γνόφος
οὐκ ἔχων φέγγος;
21 * μεμίσηκα, ἀπώσομαι ἑορτὰς ὑμῶν, καὶ οὐ μὴ ὀσφραν-
θῶ ἐν ταῖς πανηγύρεσιν ὑμῶν.
22 * διότι ἐὰν ἀνενέγκητέ μοι ὁλοκαυτώματα καὶ θυσίαν
ὑμῶν, οὐ προσδέξομαι, καὶ σωτήριον ἐπιφανείας ὑμῶν
οὐκ ἐπιβλέψομαι.
23 * μετάστησον ἀπ' ἐμοῦ ἦχον ᾠδῶν σου καὶ ψαλμὸν ὀρ-
γάνων σου οὐκ ἀκούσομαι.
24 * καὶ κυλισθήσεται ὡς ὕδωρ κρῖμα. ⸋ δικαιοσύνη ὡς
χειμαρρὼς ἀβατος.
25 * μὴ θυσίας καὶ θυσίας προσηνέγκατέ μοι ἐν προσω-
26 πῳ κατέ μου οἶκον τοῦ ἰσραήλ· * ⸋ ἀνελάβετε τὴν
σκηνὴν ⸋ μολὸχ ⸋ τὸ ἄστρον τοῦ θεοῦ ὑμῶν ῥομφᾶ· εἴδω-
τυπους αὐτῶν οὓς ἐποιήσατε ἐν αὐτοῖς.
27 * καὶ μετοικιῶ ὑμᾶς ἐπέκεινα δαμασκοῦ, λέγει κύριος,
ὁ θεὸς παντοκράτωρ ὄνομα αὐτῷ.

ϛ'.

1 * Οὐαὶ τοῖς ἐξουδενοῦσιν σιών, καὶ τοῖς πεποιθόσιν ⸋ τῷ
ὄρει σαμαρείας. ἀπεσύγησα δεκὰς ἐθνῶν. καὶ εἰ-
σῆλθεν εἰς αὐτὴν οἶκος τοῦ ἰσραήλ.
2 * διάβητε πάντες καὶ ἴδετε, καὶ διέλθετε ἐκεῖθεν εἰς
ἐμμαὰθ ῥαβά, καὶ καταβητε εἰς γὲθ ἀλλοφύλων τὰς
κρατίστας ἐκ τῶν βασιλείων τούτων, ἐπεὶ πλείονα ἐστὶν τὰ
ὅρια αὐτῶν τῶν ὁρίων ὑμῶν· * ⸋ ὁ ἐχόμενοι εἰς ἡμέραν.
κακεῖνοι ἐγγίζοντες καὶ ἐφαπτόμενοι καθέδρων ψευδῶν.
4 * ⸋ καθεύδοντες ⸋ ἐπὶ κλινῶν ἐλεφαντίνων, ⸋ καλλιστα
ζόντες ⸋ ἐπὶ ταῖς στρωμναῖς αὐτῶν. ⸋ ἐσθίοντες ἐκ
τομνίων, καὶ μοσχάρια ἐκ βουκολίων γαλαθινά.
5 * ⸋ ὑπερηφανεύοντες φωνῇ τοῦ φωνεῖν τὰν ὀργάνων, ὡς
ἐσκόπελον ἐλογίσαντο, καὶ οὐχ ὡς φεύγοντα.
6 * πίνοντες ἐν φιάλαις μετὰ οἴνου καὶ τὰ πρῶτα μύ-
ρα χριόμενοι, καὶ οὐκ ἔπαθον οὐδὲν ⸋ τὴν συντριβὴν
τοῦ ἰωσήφ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Vę desiderantibus diem qui venturus est à conspectu Domini ad quid conducet vobis dies qui aduenturus est à facie Domini? ipse obscuritas est & non lux. "Quomodo vir qui fugit à facie leonis, & occurret ei vrsus, & ingredietur domum, & innitetur manu sua super parietem, & mordebit eum coluber. "Nonne tenebrosus est dies qui venturus est à facie Domini & non lucidus? & caligo erit in eo, & non splendor? "Odio habui, reprobatiique festiuitates vestras, nec beneuolè excipiam oblationem congregationis vestræ. "Quoniam si offeratis eoram me holocaustomata & oblationes vestras, non erunt acceptabiles, & victimæ sanctificatæ vestræ non recipientur à me. "Auser à conspectu meo sonitum carminum tuorum, & modulationem citharæ tuæ non audiam. "Et reuelabitur tanquam aqua iudicium, & iustitia sicut torrens inundans. "Nunquid hostias sanctificatas & oblationes obtulistis coram me in deserto quadraginta annis domus Israel? "Et portastis bini tabernaculum Sacerdotum vestrorum, & Chiun imaginem vestram, Sydus idolum vestrum quod fecistis vobis. "Et ablegabo vos vltra Damascum, ait Dominus, Deus exercituum nomen eius. CAP. VI.

VÆ quietè degentibus in Syon, & qui confidunt in arce Samariæ, imponentibus nomen filiorum suorum fecundùm nomen filiorum gentium, & omnium quibus innititur domus Israel. 'Transite in Calne & videte, & contendite indè in Emath magnam, atque descendite in Gath Philistinorum: num meliores sunt regnis his, an latior est terminus eorum termino vestro? 'Ipsi prorogabant diem malum, vos autem propè facitis in domo congregationis vestræ rapinas. 'Qui dormiunt in lectis stratis ebore, & submergunt se in lectis suis, & comedunt pinguia ex ouibus & vitulos de medio faginarij. 'Qui modulos concinnunt super os nabli, sicut Dauid præparauerunt sibi instrumenta musica. 'Qui bibunt in phialis argenteis vinum, & præstantissimis optimisque vnguentis sese inunguntnec tangit eos dolor ex contritione Iosephi.

תרגום יונתן

[Aramaic Targum of Jonathan for Amos 5:18–6:6]

Universidad de Deusto
Biblioteca

7 לָכֵן עַתָּה יִגְלוּ בְּרֹאשׁ גֹּלִים וְסָר מִרְזַח סְרוּחִים׃
8 נִשְׁבַּע אֲדֹנָי יֱהוִה בְּנַפְשׁוֹ נְאֻם־יְהוָה אֱלֹהֵי
צְבָאוֹת מְתָאֵב אֲנֹכִי אֶת־גְּאוֹן יַעֲקֹב וְאַרְמְנֹתָיו
שָׂנֵאתִי וְהִסְגַּרְתִּי עִיר וּמְלֹאָהּ׃
9 וְהָיָה אִם־יִוָּתְרוּ עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים בְּבַיִת אֶחָד
וָמֵתוּ׃
10 וְנָשָׂא דֹדוֹ וּמְסָרְפוֹ לְהוֹצִיא עֲצָמִים מִן־הַבַּיִת
וְאָמַר לַאֲשֶׁר בִּירְכָתֵי הַבַּיִת הַעוֹד עִמָּךְ וְאָמַר אָפֵס
וְאָמַר הַס כִּי לֹא לְהַזְכִּיר בְּשֵׁם יְהוָה׃
11 כִּי־הִנֵּה יְהוָה מְצַוֶּה וְהִכָּה הַבַּיִת הַגָּדוֹל רְסִיסִים
וְהַבַּיִת הַקָּטֹן בְּקָעִים׃
12 הֲיִרְצ֣וּן בַּסֶּלַע סוּסִים אִם־יַחֲרֹשׁ בַּבְּקָרִים בִּי־
הֲפַכְתֶּם לְרֹאשׁ מִשְׁפָּט וּפְרִי צְדָקָה לְלַעֲנָה׃
13 הַשְּׂמֵחִים לְלֹא דָבָר הָאֹמְרִים הֲלוֹא בְחָזְקֵנוּ
לָקַחְנוּ לָנוּ קַרְנָיִם׃
14 כִּי הִנְנִי מֵקִים עֲלֵיכֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל נְאֻם־יְהוָה
אֱלֹהֵי הַצְּבָאוֹת גּוֹי וְלָחֲצוּ אֶתְכֶם מִלְּבוֹא חֲמָת
עַד־נַחַל הָעֲרָבָה׃

ז

1 כֹּה הֶרְאַנִי אֲדֹנָי יֱהוִה וְהִנֵּה יוֹצֵר גֹּבָי בְּתְחִלַּת
עֲלוֹת הַלֶּקֶשׁ וְהִנֵּה־לֶקֶשׁ אַחַר גִּזֵּי הַמֶּלֶךְ׃
2 וְהָיָה אִם־כָּלָה לֶאֱכוֹל אֶת־עֶשֶׂב הָאָרֶץ וְאָמַר
אֲדֹנָי יֱהוִה סְלַח־נָא מִי יָקוּם יַעֲקֹב כִּי קָטֹן
הוּא׃
3 נִחַם יְהוָה עַל־זֹאת לֹא תִהְיֶה אָמַר יְהוָה׃
4 כֹּה הֶרְאַנִי אֲדֹנָי יֱהוִה וְהִנֵּה קֹרֵא לָרִב בָּאֵשׁ
אֲדֹנָי יֱהוִה וַתֹּאכַל אֶת־תְּהוֹם רַבָּה וְאָכְלָה אֶת־
הַחֶלְקָ׃
5 וָאֹמַר אֲדֹנָי יֱהוִה חְדַל־נָא מִי יָקוּם יַעֲקֹב כִּי
קָטֹן הוּא׃

7 * Quapropter nunc migrabunt in capite transmigrantium, & auferetur factio lasciuientium.
8 * Iurauit Dominus Deus in anima sua, dicit Dominus Deus exercituũ. Detestor ego superbiam Iacob, & domos eius odi, & tradam ciuitatem cum habitatoribus suis. * Quòd si reliqui fuerint decem viri in domo vna, & ipsi morientur.
10 * Et tollet eum propinquus suus, & cremburet eum vt efferat ossa de domo, & dicet ei qui in penetralibus domus est: Nonne adhuc est penes te? & respondebit: Finis. Et dicet ei: Tace, & non recorderis nominis Domini.
11 * Quia ecce Dominus mãdauit, & percutiet domum maiorẽ ruinis, & domum minorem scissionibus.
12 * Nunquid currere queunt in petris qui, aut arari potest in bubalis? quoniam conuertistis in amaritudinem iudicium, & fructum iustitiæ in absinthium:
13 * Qui lętamini in nihil, qui dicitis: Nonne quid non in fortitudine nostra comparauimus nobis cornua?
14 * Ecce enim suscitabo super vos domum Israel, dicit Dominus Deus exercituum, gentem, & cõteret vos ab introitu Emath vsque ad torrentem deserti.

CAP. VII.

1 HÆc ostendit mihi Dominus Deus: & ecce fictor locustæ in principio germinationis nantium serotini imbris, & ecce germinatio serotini postquam tonsa fuerat farrago regis.
2 * Et factũ est cùm consummasset comedere herbam terræ, & dixi: Domine propitius esto: quis suscitabit Iacob? quia paruulus est.
3 * Pœnitentiam age Domine super hoc, et hoc non erit, dicit Dominus.
4 * Hæc ostendit mihi Dominus Deus: & ecce vocabat iudicium ad ignẽ Dominus, & deuorauit abyssum multam, & comedit simul partem.
5 * Et dixi: Domine Deus quiesce, quis suscitabit Iacob, quia paruulus est?

7 * διὰ τοῦτο νῦν αἰχμαλωτοι ἐθνῶν ἀπ' ἀρχῆς δυναστῶν· καὶ ἐξαρθήσεται) χεμεπιμὸς ἵππου ἐξ Ἐφραίμ.
8 * ὄμοσεν κύριος κατ' ἐαυτοῦ, διότι βδελύσσομαι ἐγὼ πᾶσαν τὴν ὕβριν Ιακωβ, καὶ τὰς χώρας αὐτῶν μεμίσηκα. ἐξαρῶ πόλιν σὺν πᾶσιν τοῖς ἐν αὐτῇ.
9 * καὶ ἔσται ἐὰν ὑπολειφθῶσιν ἄνδρες ἐν οἰκίᾳ μιᾷ, ὃ ἀποθανοῦνται, καὶ ὑπολειφθήσονται ὁ καταλοιποι.
10 * καὶ λήψονται ὁ οἰκεῖοι αὐτῶν καὶ κατακαύσουσιν τοῦ ἐξενέγκαι τὰ ὀστᾶ ἐκ τοῦ οἴκου. καὶ ἐρεῖ τοῖς κατοικοῦσιν τὴν οἰκίας, εἰ ἔτι ὑπάρχει κρυβῆναι οἷς καὶ ἐρεῖ ὄκκε ἔτι. καὶ ἐρεῖ, σιγάτω, οὐ μὴ ὀνόμασται κύριον.
11 * ὅτι ἰδοὺ κύριος ἐντελεῖται, καὶ πατάξει τὸν οἶκον τὸν μέγαν θλάσμασιν, καὶ τὸν οἶκον τὸν μικρὸν ῥήγμασιν.
12 * εἰ διώξονται ἐν πέτραις ἵπποι, εἰ κατασπιπήσονται ἐν ἀγελείαις ἵπποι· ὅτι ἐξέστρεψαν εἰς θυμὸν κέλμα, καὶ καρπὸν δικαιοσύνης εἰς πικρίαν,
13 * ὁ εὐφραινόμενοι ἐπ' οὐδενὶ ῥήματι. ὁ λέγοντες, διότι οὐκ ἐν τῇ ἰσχύι ἡμῶν ἐκτησάμεθα κέρας·
14 * διότι ἰδοὺ ἐγὼ ἐπεγερῶ ἐφ' ὑμᾶς οἶκον τοῦ Ισραὴλ ἔθνος καὶ θλίψουσιν ὑμᾶς, τοῦ μὴ εἰσελθεῖν εἰς αἰμαὰθ καὶ ἕως χειμάρρου τῶν δυσμῶν.

ζ.

1 * Οὕτως ἔδειξέ μοι κύριος. καὶ ἰδοὺ ἐπιγονὴ ἀκρίδων ἐρχομένης ἑωθινῆς. καὶ ἰδοὺ βροῦχος εἰς γὼγ τὸν βασιλέα.
2 * καὶ ἔσται ἐὰν συντελέσῃ τοῦ καταφαγεῖν τὸν χόρτον τῆς γῆς, καὶ εἶπα, κύριε ἵλεως γενοῦ, τίς ἀναστήσει τὸν Ιακωβ, διότι ὀλιγοστός ἐστιν.
3 * μετανόησον κύριε ἐπὶ τούτῳ, καὶ τοῦτο οὐκ ἔσται, λέγει κύριος.
4 * οὕτως ἔδειξέ μοι κύριος, καὶ ἰδοὺ συνάλεσεν τὴν δίκην ἐν πυρὶ κύριος, καὶ κατέφαγεν τὴν ἄβυσσον τὴν πολλήν, καὶ κατέφαγεν τὴν μερίδα.
5 * καὶ εἶπα, κύριος ὁ θεὸς κόπασον, τίς ἀναστήσει τὸν Ιακωβ; ὅτι ὀλιγοστός ἐστιν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

'Quapropter nũc exultabunt ipsi inter primos captiuos, & recedent ab eis gaudia ac stragula subtilia. 'Iurauit Dñs Deus per verbũ suũ, dixit Dñs Deus Sabaoth: Abominor ego domum sanctuarij amplitudinis Iacob, & palatia eius execror, quin & tradam ciuitatem & plenitudinem eius. 'Accidetque si remanserint superstites decem viri in domo vna, vt mortem oppetant. "Et tollet eum propinquus eius ab incendio ad educendum ossa de domo, & dicet ei qui in angulo domus versabitur, Nunquid adhuc est penes te aliquis? qui dicet, Pericunt. dicet verò, Remoue, quandoquidem dum vita fruebantur, in nomine Domini non preces fundebant. "Ecce enim Dominus mandat, & percutiet regnum magnum percussione forti, regnum verò minus plaga remissiore. "Nunquid per petram currunt equi, an arat quispiam bobus? quandoquidem conuertistis in caput serpentum maleficorum iudicium, & fructus iustitiæ in absinthium. "Qui lætantur in re nihili, & dicunt: Nonne fortitudine nostra comparauimus nobis diuitias? "Etenim ecce ego suscito aduersum vos, dominus Israel, inquit Dominus Deus exercituum, populum qui affligat vos ab introitu Emath vsque ad torrentem planitiei.

CAP. VII.

HÆc ostendit mihi Dñs Deus: Ecce creatio locustarum in principio germinationis serotinę, & ecce germinatio minima postquàm tonsa est farrago regis. 'Et factum est antequàm consummasset comedere herbã terræ, vt diceremus: Suscipe deprecationem meam Domine Deus, ignosce obsecro peccatis reliquiarum domus Iacob: quis consurget & veniam exorabit pro peccatis eorum? quia diminuti sunt. 'Auertit Dominus iram suam ob id, non stabit, dicit Dominus. 'Sic ostendit mihi Dñs Deus: Ecce iudicaturus erat igne Dñs Deus, & vorauerat abyssum magnam, & consumpserat hereditatem. 'Et dixi, Exaudi deprecationem meam Domine Deus, parce quæso peccatis reliquiarum domus Iacob: quis consurget & veniam exorabit pro peccatis eorum? vagi sunt enim ipsi.

תרגום יונתן

קַיָּם יְיָ אֱלָהִים בְּמֵימְרֵהּ אֲמַר יְיָ אֱלָהֵי צְבָאוֹת מְנַבֵּל אֲנָא יָת בֵּיתָ מַקְדְּשָׁא
וְיָהִי אִם יִשְׁתַּאֲרוּן עֲשָׂרָא גַּבְרִין בְּבַיְתָא חַד וְיָמוּתוּן׃
אֲרֵי הָא יְיָ מְפַקֵּד וְיָמֵחִי בֵּיתָא רַבְיָתָא וְיֵיתֵר לְרֵי בְּשִׁבְרָא דְּבַיְתָא עִקְּתָךְ וְיֵיתֵר סְפִי וְיֵיתֵר סְלַק רַבָּא מְחָא וְיֵיתֵר סְלַק אֲרֵי כַּד חֲווֹ קְטִילָא חֲווֹ
אֲרֵי הָא אֲנָא מְקַיֵּם עֲלֵיכוֹן בֵּית יִשְׂרָאֵל אֲמַר יְיָ אֱלָהֵי צְבָאוֹת עַמָּא דְּמַעְבְּדִין קְטוֹל בְּחֶרְבָּא וְיָת מַלְכֵי רַבְרְבַיָּא וְיָת מַלְכֵי זְעִירַיָּא מְחָא חַלְשָׁא׃
הֵידְרַהְסִין בְּכִיפָּא סוּסִין וְיִנְיָא בְּתוֹרִין בִּישִׁין דְּיִנְיָא וּפָרֵי זַכְוָתָא לְנִדְיָן׃
דְּמִתְחַיְּבִין יְיָ אֱלָהִים עֲלֵיכוֹן בֵּית יִשְׂרָאֵל אֲמַר יְיָ אֱלָהֵי צְבָאוֹת אֲרֵי אַתּוּן הֲפַכְתּוּן דִּינָא דְּקוּשְׁטָא לְרוֹשׁ וְאִבְּתָא דְּזַכְוָתָא לְמָרַת׃
דְּחַדְתּוּן לָא מִדַּעְתֵּיכוֹן דְּאָמְרִין הֲלָא בְּתָקְפָּנָא קְנִינָא לָנָא
קַיָּם יְיָ אֱלָהִים בְּמֵימְרֵהּ אֲמַר יְיָ אֱלָהֵי צְבָאוֹת אֲנָא מְרַחֵם עֲלֵיכוֹן וְאַתּוּן תְּהוֹן אֲמְרִין שְׁיֵיצֵי יְיָ אֱלָהִים שְׁבַק כְּעַן לְחוֹבֵי עַמָּךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל אֲרֵי זְעִירִין אִנּוּן׃
אֲתֵיב יְיָ אֱלָהִים וְאָמַר לָא יְהֵי רְעוּתֵהּ עַל דָּא לָא יְהֵי אֲמַר יְיָ׃
אַחְזִי יְיָ אֱלָהִים שְׁבַק כְּעַן לְחוֹבֵי שְׁאָרֵי בֵּית יַעֲקֹב כַּן יְקוּם וְיִבְעֵי עַל
קַיָּם קֳבֵל מֵימְרֵהּ יְיָ אֱלָהִים וְהָא עָתִיד לְמֵיתֵן בְּאִשְׁתָּא יְיָ אֱלָהִים וְאָכְלַת יַת תְּהוֹמָא רַבָּא וְשֵׁיצִיאַת יַת אַחֲסָנְתָּא׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

6 * נִחַם יְהוָה עַל־זֹאת גַּם־הִיא לֹא תִהְיֶה
אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה׃

7 * כֹּה הֶרְאַנִי וְהִנֵּה אֲדֹנָי נִצָּב עַל־חוֹמַת אֲנָךְ
וּבְיָדוֹ אֲנָךְ׃

8 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי מָה־אַתָּה רֹאֶה עָמוֹס וָאֹמַר
אֲנָךְ וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי הִנְנִי שָׂם אֲנָךְ בְּקֶרֶב עַמִּי יִשְׂרָאֵל
לֹא־אוֹסִיף עוֹד עֲבוֹר לוֹ׃

9 * וְנָשַׁמּוּ בָּמוֹת יִשְׂחָק וּמִקְדְּשֵׁי יִשְׂרָאֵל יֶחֱרָבוּ
וְקַמְתִּי עַל־בֵּית יָרָבְעָם בֶּחָרֶב׃

10 * וַיִּשְׁלַח אֲמַצְיָה כֹהֵן בֵּית־אֵל אֶל יָרָבְעָם
מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר קָשַׁר עָלֶיךָ עָמוֹס בְּקֶרֶב
בֵּית יִשְׂרָאֵל לֹא־תוּכַל הָאָרֶץ לְהָכִיל אֶת־כָּל־
דְּבָרָיו׃

11 * כִּי־כֹה אָמַר עָמוֹס בַּחֶרֶב יָמוּת יָרָבְעָם וְיִשְׂרָאֵל
גָּלֹה יִגְלֶה מֵעַל אַדְמָתוֹ׃

12 * וַיֹּאמֶר אֲמַצְיָה אֶל־עָמוֹס חֹזֶה לֵךְ בְּרַח־לְךָ אֶל־
אֶרֶץ יְהוּדָה וְאָכַל־שָׁם לֶחֶם וְשָׁם תִּנָּבֵא׃

13 * וּבֵית־אֵל לֹא־תוֹסִיף עוֹד לְהִנָּבֵא כִּי מִקְדַּשׁ־
מֶלֶךְ הוּא וּבֵית מַמְלָכָה הוּא׃

14 * וַיַּעַן עָמוֹס וַיֹּאמֶר אֶל־אֲמַצְיָה לֹא־נָבִיא אָנֹכִי
וְלֹא בֶן־נָבִיא אָנֹכִי כִּי־בוֹקֵר אָנֹכִי וּבוֹלֵס
שִׁקְמִים׃

15 * וַיִּקָּחֵנִי יְהוָה מֵאַחֲרֵי הַצֹּאן וַיֹּאמֶר אֵלַי יְהוָה
לֵךְ הִנָּבֵא אֶל־עַמִּי יִשְׂרָאֵל׃

16 * וְעַתָּה שְׁמַע דְּבַר־יְהוָה אַתָּה אֹמֵר לֹא תִנָּבֵא
עַל־יִשְׂרָאֵל וְלֹא תַטִּיף עַל־בֵּית יִשְׂחָק׃

17 * לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה אִשְׁתְּךָ בָּעִיר תִּזְנֶה וּבָנֶיךָ
וּבְנֹתֶיךָ בַּחֶרֶב יִפֹּלוּ וְאַדְמָתְךָ בְּחֶבֶל תֵּחָלֵק וְאַתָּה
עַל־אֲדָמָה טְמֵאָה תָּמוּת וְיִשְׂרָאֵל גָּלֹה יִגְלֶה מֵעַל
אַדְמָתוֹ׃

6 * Misertus est Dominus super hoc. Sed & istud non erit, dicit Dominus Deus.

7 * Hæc ostendit mihi. & ecce Dominus stans super murum litum, & in manu eius trulla cementarij.

8 * Et dixit Dominus ad me: Quid tu vides Amos? & dixi: Trullam cementarij. & dixit Dominus: Ecce ego ponam trullam in medio populi mei Israel. Non adiiciam vltrà superinducere eum.

9 * Et demolientur excelsa idoli, & sanctificationes Israel desolabuntur: & consurgam super domum Hieroboam in gladio.

10 * Et misit Amasias Sacerdos Bethel ad Hieroboam regem Israel, dicens: Rebellauit contra te Amos in medio domus Israel. Non poterit terra sustinere omnes sermones eius.

11 * Hæc enim dicit Amos: In gladio morietur Hieroboam, & Israel captiuus migrabit de terra sua.

12 * Et dixit Amasias ad Amos: Qui videns gradere, fuge in terram Iuda, & comede ibi panem, & prophetabis ibi:

13 * Et in Bethel non adiicies vltrà prophetes; quia sanctificatio regis est, & domus regni est.

14 * Respondit que Amos & dixit ad Amasiam: Non sum Propheta, & non sum filius Prophetæ, sed armentarius ego sum & vellicans sycomoros.

15 * Et tulit me Dominus cùm sequerer gregem, & dixit Dominus ad me: Vade, prophetiza ad populum meum Israel.

16 * Et nunc audi verbum Domini. Tu dicis: Non prophetabis super Israel, & non stillabis super domum Idoli.

17 * Propter hoc hæc dicit Dominus: Vxor tua in ciuitate fornicabitur, & filij tui & filiæ tuæ in gladio cadent, & humus tua funiculo metietur. Et tu in terra immunda morieris, & Israel captiuus migrabit de terra sua.

6 * μεταπενθήσει κύριος ἐπὶ τούτῳ. καὶ τοῦτο οὐ μὴ γένηται, λέγει κύριος.

7 * οὕτως ἔδειξέν μοι κύριος, καὶ ἰδοὺ κύριος ἑστηκὼς ἐπὶ τείχους ἀδαμαντίνου, καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἀδάμας.

8 * καὶ εἶπεν κύριος πρός με, τί σὺ ὁρᾷς Ἀμμώς; καὶ εἶπα, ἀδάμαντα. καὶ εἶπεν πρός με, ἰδοὺ ἐγὼ ἵσταμαι ἀδάμαντα ἐν μέσῳ λαοῦ μου Ισραηλ. οὐκ ἐπ μὴ προσθῶ τοῦ παρελθεῖν αὐτόν.

9 * καὶ ἀφανισθήσονται βωμοὶ τοῦ γέλωτος. καὶ αἱ τελεταὶ τοῦ Ισραηλ ἐρημωθήσονται), καὶ ἀναστήσομαι ἐπὶ τὸν οἶκον ἱεροβοαμ ἐν ῥομφαίᾳ.

10 * Καὶ ἀπέστειλεν Αμασίας ὁ ἱερεὺς εἰς Βαιθηλ πρὸς ἱεροβοαὰμ βασιλέα Ισραηλ λέγων, συστροφὰς ποιεῖται κατὰ σοῦ Αμμὼς ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου Ισραηλ, οὐ μὴ δύνηται ἡ γῆ ὑποστεγάσαι πάντας τοὺς λόγους αὐτοῦ.

11 * διότι τάδε λέγει Αμμὼς, ἐν ῥομφαίᾳ τελευτήσει ἱεροβοάμ· ὁ δὲ Ισραηλ αἰχμάλωτος ἀχθήσεται.

12 * καὶ εἶπεν Αμασίας πρὸς Αμμὼς λέγων, ὁ ὁρῶν βάδιζε ἀπόχωρησον εἰς γῆν Ιουδα, καὶ ἐκεῖ καταφάγῃ καὶ ἐκεῖ προφητεύσεις·

13 * εἰς δὲ Βαιθηλ οὐκ ἔτι μὴ προσθῇς τοῦ προφητεῦσαι, ὅτι ἔσχατά ἐστι βασιλέως.

14 * καὶ ἀπεκρίθη Αμμὼς, καὶ εἶπεν πρὸς Αμασίαν, οὐκ ἤμην προφήτης οὐδὲ υἱὸς προφήτου, ἀλλὰ αἰπόλος ἤμην κνίζων συκάμινα·

15 * καὶ ἀνέλαβόν με κύριος ἐκ τῶν προβάτων. καὶ εἶπεν κύριος πρός με, βάδιζε καὶ προφητεύσεις ἐπὶ τὸν οἶκον Ισραηλ·

16 * καὶ νῦν ἄκουε λόγον κυρίου. σὺ λέγεις, οὐ προφητεύσεις ἐπὶ τὸν Ισραηλ, καὶ οὐ μὴ ὀχλαγωγήσεις ἐπὶ τὸν οἶκον Ιακώβ.

17 * διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος, ἡ γυνή σου ἐν τῇ πόλει πορνεύσει, καὶ υἱοί σου καὶ αἱ θυγατέρες σου αἰχμάλωτοι ἀχθήσονται). καὶ ἡ γῆ σου σχοινίῳ καταμετρηθήσεται). καὶ σὺ ἐν γῇ ἀκαθάρτῳ τελευτήσεις. ὁ δὲ Ισραηλ αἰχμάλωτος ἀχθήσεται) ἀπὸ τῆς γῆς αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Auertit *iterum* Dominus furorem suum hac de causa: nec etiam istud stabit, dicit Dominus Deus.
7 Sic ostendit mihi: Et ecce Verbum Domini stabat super murum iudicij, & coram illo erat iudicium.
8 Dixit autem mihi Dominus: Quid vides Amos? & respondi: Iudicium. Dixit proinde Dominus ad me: Ecce ego iudicium exercebo in medio populi mei Israel, non vltrà additurus eis dimittere.
9 Deuastabuntur ergo excelsa Isaac, & sacra Israel desolabuntur: suscitaboque contra familiam Ieroboam eos qui trucidant gladio.
10 Et misit Amasias princeps Bethel ad Ieroboam regem Israel cum his verbis: Coniurauit contra te Amos in medio domus Israel; haud valebit terra sustinere omnes sermones eius.
11 Sic enim dixit Amos: Gladio perimetur Ieroboam, & Israel certissimè in exilium agetur de terra sua.
12 Dixit verò Amasias ad Amos prophetam: Veni & perge in terram domus Iuda, comedeque ibi panem ac vaticinare.
13 At in Bethel ne adiicias vltrà prophetare, quoniam sanctuarium regis est, ac domus regia.
14 Et respondit Amos, & dixit ad Amasiam: Nec propheta nec prophetæ filius, sed pecuarius sum ego, suntque mihi sycomori in campestri: atque propter peccata populi mei Israel ego animam meam affligo.
15 Assumpsit me autem Dominus de ouili sequentem oues, & ad me dixit Dominus: Vade prophetiza de populo meo Israel.
16 Idcircò nunc audi verbum Domini, tu qui dicis: Non prophetabis contra Israel, neque in domo Isaac docebis.
17 Proinde sic dicit Dominus: Vxor tua in ciuitate fornicabitur, & filij tui filiæque tuæ gladio occidentur. & terra tua forte diuidetur. tu verò in terra immunda morieris, etiamque Israel de terra sua captiuus migrabit.

תרגום יונתן

16 לָכֵן כְּדֵין אָמַר יְיָ אִתְּתָךְ תִּסְרֵי בְּקִרְוַיָּא וּבְנָיִךְ וּבְנָתָיִךְ בְּחַרְבָּא יִתְקְטָלוּן וְאַרְעָךְ בְּחַבְלָא תִתְפְּלַג וְאַתְּ עַל אַרְעָא מְסָאֲבָא תְּמוּת וְיִשְׂרָאֵל

Universidad de Deusto
Biblioteca

ח

1 כֹּה הֶרְאַנִי אֲדֹנָי יֱהוִה וְהִנֵּה כְּלוּב קָיִץ׃
2 וַיֹּאמֶר מָה־אַתָּה רֹאֶה עָמוֹס וָאֹמַר כְּלוּב קָיִץ
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי בָּא הַקֵּץ אֶל־עַמִּי יִשְׂרָאֵל לֹא־
אוֹסִיף עוֹד עֲבוֹר לוֹ׃
3 וְהֵילִילוּ שִׁירוֹת הֵיכָל בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם אֲדֹנָי
יֱהוִה רַב הַפֶּגֶר בְּכָל־מָקוֹם הַשְׁלִיךְ הָס׃
4 שִׁמְעוּ־זֹאת הַשֹּׁאֲפִים אֶבְיוֹן וְלַשְׁבִּית עֲנִיֵּי־
אָרֶץ׃
5 לֵאמֹר מָתַי יַעֲבֹר הַחֹדֶשׁ וְנִשְׁבִּירָה שֵׁבֶר וְהַשַּׁבָּת
וְנִפְתְּחָה־בֶּר לְהַקְטִין אֵיפָה וְלְהַגְדִּיל שֶׁקֶל וְלְעַוֵּת
מאזני מרמה׃
6 לִקְנוֹת בַּכֶּסֶף דַּלִּים וְאֶבְיוֹן בַּעֲבוּר נַעֲלָיִם וּמַפָּל
בֶּר נַשְׁבִּיר׃
7 נִשְׁבַּע יְהוָה בִּגְאוֹן יַעֲקֹב אִם־אֶשְׁכַּח לָנֶצַח כָּל־
מַעֲשֵׂיהֶם׃
8 הַעַל זֹאת לֹא־תִרְגַּז הָאָרֶץ וְאָבַל כָּל־יוֹשֵׁב בָּהּ
וְעָלְתָה כָאוֹר כֻּלָּהּ וְנִגְרְשָׁה וְנִשְׁקְעָה כִּיאוֹר מִצְרָיִם׃
9 וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה וְהֵבֵאתִי
הַשֶּׁמֶשׁ בַּצָּהֳרָיִם וְהַחְשַׁכְתִּי לָאָרֶץ בְּיוֹם אוֹר׃
10 וְהָפַכְתִּי חַגֵּיכֶם לְאֵבֶל וְכָל־שִׁירֵיכֶם לְקִינָה
וְהַעֲלֵיתִי עַל־כָּל־מָתְנַיִם שָׂק וְעַל־כָּל־רֹאשׁ קָרְחָה
וְשַׂמְתִּיהָ כְּאֵבֶל יָחִיד וְאַחֲרִיתָהּ כְּיוֹם מָר׃
11 הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה וְהִשְׁלַחְתִּי
רָעָב בָּאָרֶץ לֹא רָעָב לַלֶּחֶם וְלֹא צָמָא לַמַּיִם כִּי אִם־
לִשְׁמֹעַ אֶת־דִּבְרֵי יְהוָה׃
12 וְנָעוּ מַיִם עַד־יָם וּמִצָּפוֹן וְעַד־מִזְרָח יְשׁוֹטְטוּ
לְבַקֵּשׁ אֶת־דְּבַר־יְהוָה וְלֹא יִמְצָאוּ׃
13 בַּיּוֹם הַהוּא תִּתְעַלַּפְנָה הַבְתוּלוֹת הַיָּפוֹת
וְהַבַּחוּרִים בַּצָּמָא׃

CAP. VIII.

1 A HÆc ostendit mihi Dominus Deus:
Ecce vncinus pomorum.
2 * Et dixit: Quid tu vides Amos? Et dixi:
Vncinum pomorum. Et dixit Dominus ad
me: Venit finis super populum meum Is-
rael. nō adiiciam vltrà vt pertranseam eum.
3 * Et ſtridebunt cardines templi in illa die,
B illa, dicit dominus Deus. Multi morientur
in omni loco proiicietur ſilentium.
4 * Audite hoc qui conteritis pauperem,
& deficere facitis egenos terræ:
5 * dicentes: Quando tranſibit menſis, & ve-
nundabimus merces, & Sabbatum, &
aperiemus frumentum, vt imminuamus
menſuram & augeamus ſiclum, & ſupe-
ramus ſtateras doloſas,
6 * Vt poſſideamus in argento egenos, &
pauperes pro calciamentis, & quiſquilias
frumenti vendamus?
7 * Iurauit Dominus in ſuperbiam Iacob,
C Si oblitus fuero vſque ad finem omnia o-
pera eorum.
8 * Nunquid ſuper iſto non conturba-
bitur terra, & lugebit omnis habitator e-
ius? Et aſcendet quaſi fluuius vniuerſus, &
eiicietur & defluet quaſi fluuius Ægypti.
9 * Et erit in die illa, dicit Dominus Deus,
occidet Sol meridie, & tenebreſcet terram in die luminis.
10 * Et conuertam feſtiuitates veſtras in lu-
ctum, & omnia cantica veſtra in lamen-
tationem, & inducam ſuper omne dorſum
faccum, & ſuper omne caput caluicium.
Et ponam eam quaſi luctum vnigeniti, &
nouiſſima eius quaſi diem amaritudinis.
11 * Ecce dies veniunt, dicit Dominus, &
emittam famem in terram, non famem
D panis neque ſitim aquæ, ſed audiendi ver-
bum Domini.
12 * Et commouebuntur à mari vſque ad
mare, & ab Aquilone vſque ad Orientem
circuibunt quærentes verbum Domini,
non inuenient.
13 * In die illa deficient virgines pulchræ
& adoleſcentes in ſiti:

ή.

1 * Οὕτως ἔδειξέ μοι κύριος. καὶ ἰδοὺ ἄγγος
ἐζδύλου.
2 * καὶ εἶπεν κύριος, τί σὺ βλέπεις ἀμμῶς; καὶ εἶπα,
ἄγγος ἐζδύλου. καὶ εἶπεν κύριος πρὸς μέ, ἥκει τὸ πέρας
ἐπὶ τὸν λαόν μου τὸν ἰσραήλ, οὐ προσθήσω ἔτι τοῦ παρ-
ελθεῖν αὐτόν.
3 * καὶ ὀλολύξη τὰ φατνώματα τοῦ ναοῦ ἐν ἐκείνῃ τῇ
ἡμέρᾳ, λέγει κύριος. πολὺς ὁ κόπτης, ἐν παντὶ τόπῳ ῥί-
ψω σιωπήν.
4 * ἀκούσατε δὴ τοῦτο οἱ συντρίβοντες πτωχόν. καὶ κα-
ταλύοντες ἀπὸ γῆς πένητας.
5 * οἱ λέγοντες, πότε διελεύσεται ὁ μὴν καὶ πωλήσωμεν;
καὶ τὰ σάββατα καὶ ἀνοίξωμεν θησαυρούς; τοῦ ποιῆσαι
μικρὸν τὸ μέτρον. καὶ τὰ μεγαλύναι σταθμὸν καὶ ποιῆ-
σαι ζυγὸν ἄδικον.
6 * τοῦ κτήσασθαι ἀργυρίου πτωχούς, καὶ ταπεινὸν ἀντ'
ὑποδημάτων, καὶ ἀπὸ πάσης καθαιρέσεως ἐμπορευ-
σώμεθα.
7 * ὀμνύει κύριος κατ' ὑπερηφανίαν ἰακώβ, εἰ ἐπι-
λησθήσεται εἰς νῖκος πάντα τὰ ἔργα αὐτῶν.
8 * καὶ ἐπὶ τούτοις οὐ ταραχθήσεται ἡ γῆ; καὶ πενθή-
σει πᾶς ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ. καὶ ἀναβήσεται ὡς ποταμὸς
ἡ συντέλεια, καὶ καταβήσεται ὡς ποταμὸς αἰγύπτου.
9 * καὶ ἔσται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, λέγει κύριος, δύσεται
ὁ ἥλιος μεσημβρίας, καὶ συσκοτάσει ἐν ἡμέρᾳ φωτός.
10 * καὶ μεταστρέψω τὰς ἑορτὰς ὑμῶν εἰς πένθος, καὶ πᾶ-
σας ᾠδὰς ὑμῶν εἰς θρῆνον, καὶ ἀναβιβάσω ἐπὶ πᾶσαν
ὀσφῦν σάκκον, καὶ ἐπὶ πᾶσαν κεφαλὴν φαλάκρωμα.
καὶ θήσομαι αὐτὸν ὡς πένθος ἀγαπητοῦ, καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ
ὡς ἡμέραν ὀδυνῶν.
11 * ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος, καὶ ἐξαποστελῶ
λιμὸν ἐπὶ τὴν γῆν, οὐ λιμὸν ἄρτων, οὐδὲ λιμὸν ὕδατος,
ἀλλὰ λιμὸν τοῦ ἀκοῦσαι λόγον κυρίου.
12 * καὶ σαλευθήσεται ὕδατα ἕως θαλάσσης, καὶ ἀπὸ
βορρᾶ ἕως ἀνατολῶν περιδραμοῦνται ζητοῦντες λόγον κυ-
ρίου, καὶ οὐ μὴ εὕρωσιν.
13 * ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐκλείψουσιν αἱ παρθένοι αἱ κα-
λαί, καὶ οἱ νεανίσκοι ἐν ὄψῃ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. VIII.

THale quid ostendit mihi Dominus Deus, & ecce vas plenum extremis æstatis frugibus. * Et ait: Quid tu vides Amos? & dixi: Vas plenum nouissimis æstatis frugibus. Tunc dixit Dominus ad me: Vltio finalis aduenit vt adoriatur populum meum Israel. non adiiciā vltrà illis dimittere. * Et vlulabunt loco cantici in domibus suis tunc temporis, ait Dominus Deus: multa erunt occisorum cadavera vbiuis loci, adeò vt dicatur, Proijce & tolle. * Audite istud qui perinde flocci penditis capita pauperum ac pulverem terræ, & putatis posse nulla reddere pauperum eloquia in terra. * Qui dicitis, Quando continget mensis frumenti, vt frumentum vendamus? & annus requisitionis, vt aperiamus horreā diminuendæ mensuræ, atque augendi sicli, ſtateriſque doloſis decipiendi causa? * Vt coemant argento egenos & pauperes quò bona possideant, & quisquilias frumenti venundemus. * Iurauit Dominus qui magnitudinem dedit Iacobo, Si obliuioni tradentur in sæcula omnia opera eorum. * Nunquid propter istud non desolabitur terra, & consumetur omnis qui habitat in ea? & ascender aduersùs eam rex cum exercitu suo ad instar aquarum fluminis copioso, qui operiet eam totam, & expellet habitatores eius, & demerget velut fluuius Ægypti. * Erit autem in tempore illo, dicit Dominus Deus, operiam Solem quasi in meridie, & tenebras offundam terræ in die luminis. * Et conuertam solennitates vestras in luctum, & omnia vestra cantica in lamentum, & efficiam vt ascendat super omnium lumbos saccus, & super quodlibet caput caluitium: & ponam eam tanquam luctum vnici, & finem eius velut diem amaram. * Ecce dies veniunt, dicit Dominus Deus, cùm mittam famem in terram: non erit qui esuriat ad comedendum panem, nec qui sitiat ad bibendas aquas, sed ad recipienda verba Domini. * Et lassabunt (e à mari ad Occidentem vsque, & ab Aquilone vsque ad Orientem pergent quæsitum doctrinam à facie Domini, non inuenient tamen. * Tempore illo patietur deliquium cœtus Israel, qui similes sunt virginibus pulcherrimis, quæ pulchritudine sua cum iuuenibus peccatoribus fornicatæ sunt, erunt proinde prosternati & siti defecti.

כֹּה אַחֲזַנִי יְיָ אֱלֹהִים וְהָא מָאן סָלֵי סִיוּפֵי קַיְטָא׃ 1
וַאֲמַר מָה אַתְּ חֲזֵי עָמוֹס וְאֲמַרִית סָן סָלֵי סִיוּפֵי קַיְטָא וַאֲמַר יְיָ לִי מְטָה פְּרָעָנוּת
עַל עַמִּי יִשְׂרָאֵל לָא אוֹסִיף עוֹד לְמִשְׁבַּק לְהוֹן׃ 2
וְיֵלֶלוּ חֲלָף זְמָרָא בְּכֹל הֵיכְלֵי מַלְכְוָתָא הַהִיא אֲמַר יְיָ אֱלָהִים סַגֵּי פְּגָרֵי קְטוֹלִין 3
בְּכָל אֲתַר דְּאִשְׁתְּדַר לָא יְהוֹן מְקַבְּרִין יְרִיקוּ בְּשָׁתָא׃
שְׁמַעוּ דָא דְּשֵׁיצִין בְּעַפְרָא דְאַרְעָא רֵישׁ סְחוֹרָנִיא וְנָזְקִין עֲבוֹרָא וְשֵׁמְתָּא וְנִפְתַּח אוּצְרִין לְאַזְעָרָא סְלָעָא וְלִאוֹסָפָא עַל סְלָעָא וְלִשְׁקָרָא בְּמֹאזְנַיָּן דְּנָכְלִין׃ 4
לְמִזְבַּן בְּכַסְפָּא מִסְכֵּנַיָּא וְדַלִּידָא בְּעוּתְרָא וְשִׁמְשָׁתָא וְנִפְתַּח אוּצְרִין לְאַזְעָרָא סְלָעָא וְלִאוֹסָפָא עַל סְלָעָא וְלִשְׁקָרָא בְּמֹאזְנַיָּן דְּנָכְלִין׃ 5
וְיֵמָא דְּלָא חֲרִיב עוֹבְדֵיהוֹן דְּעַמָּא בֵּיתָא דְיַעֲקֹב אִם אֶשְׁכַּח לְעָלַם כָּל עוֹבְדֵיהוֹן׃ 6
הֲעַל דָּא לָא תִּתְרְגַּז אַרְעָא וְתִתְבְּלֵי כָּל דְּיָתֵב בַּהּ וְתִסְּקוּן כָּל דְּיָתֵב בַּהּ כְּנִילוּסָא וְתִתְרְמֵי וְתִתְבְּלֵי וְתִתְרְמֵי כְּנִילוּסָא דְּמִצְרָיִם׃ 7
וְיְהֵי בְּיוֹמָא הַהוּא אֲמַר יְיָ אֱלָהִים וְאַעְדֵּי שִׁמְשָׁא בְּפַלְגוּת יוֹמָא וְאַחְשִׁיךְ לְאַרְעָא בְּיוֹם נְהוֹר׃ 8
וְאֶהְפּוֹךְ חַגֵּיכוֹן לְאֵבֶל וְכָל־ 9
רָא יוֹמְנָא אֲתָן אֲמַר יְיָ 10
וְיִשְׁתַּלְהוֹן מִיְמָא עַד מַעַרְבָא 11
בְּעִדָּנָא הַהִיא יִשְׁתַּלְהֲנוּן בְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל דְּאִנּוּן נָפְקִין לְבַחֲלָן 12

Universidad de Deusto
Biblioteca

14 * הַנִּשְׁבָּעִים בְּאַשְׁמַת שֹׁמְרוֹן וְאָמְרוּ חַי אֱלֹהֶיךָ דָּן וְחַי דֶּרֶךְ בְּאֵר־שָׁבַע וְנָפְלוּ וְלֹא יָקוּמוּ עוֹד׃

ט

1 * רָאִיתִי אֶת־אֲדֹנָי נִצָּב עַל־הַמִּזְבֵּחַ וַיֹּאמֶר הַךְ הַכַּפְתּוֹר וְיִרְעֲשׁוּ הַסִּפִּים וּבְצַעֵם בְּרֹאשׁ כֻּלָּם וְאַחֲרִיתָם בַּחֶרֶב אַהֲרֹג לֹא־יָנוּס לָהֶם נָס וְלֹא־יִמָּלֵט לָהֶם פָּלִיט׃ 2 * אִם־יַחְתְּרוּ בִשְׁאוֹל מִשָּׁם יָדִי תִּקָּחֵם וְאִם־יַעֲלוּ הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם אוֹרִידֵם׃ 3 * וְאִם־יֵחָבְאוּ בְּרֹאשׁ הַכַּרְמֶל מִשָּׁם אֲחַפֵּשׂ וְלָקַחְתִּים וְאִם־יִסָּתְרוּ מִנֶּגֶד עֵינַי בְּקַרְקַע הַיָּם מִשָּׁם אֲצַוֶּה אֶת־הַנָּחָשׁ וּנְשָׁכָם׃ 4 * וְאִם־יֵלְכוּ בַשִּׁבְי לִפְנֵי אֹיְבֵיהֶם מִשָּׁם אֲצַוֶּה אֶת־הַחֶרֶב וַהֲרָגַתָּם וְשַׂמְתִּי עֵינִי עֲלֵיהֶם לְרָעָה וְלֹא לְטוֹבָה׃ 5 * וַאדֹנָי יְהוִה הַצְּבָאוֹת הַנּוֹגֵעַ בָּאָרֶץ וַתָּמוֹג וְאָבְלוּ כָּל־יֹשְׁבֵי בָהּ וְעָלְתָה כַיְאֹר כֻּלָּהּ וְשָׁקְעָה כִּיאֹר מִצְרָיִם׃ 6 * הַבּוֹנֶה בַשָּׁמַיִם מַעֲלוֹתָו וַאֲגֻדָּתוֹ עַל־אֶרֶץ יְסָדָהּ הַקּוֹרֵא לְמֵי הַיָּם וַיִּשְׁפְּכֵם עַל־פְּנֵי הָאָרֶץ יְהוָה שְׁמוֹ׃ 7 * הֲלוֹא כִבְנֵי כֻשִׁיִּים אַתֶּם לִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נְאֻם־יְהוָה הֲלוֹא אֶת־יִשְׂרָאֵל הֶעֱלֵיתִי מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּפְלִשְׁתִּיִּים מִכַּפְתּוֹר וַאֲרָם מִקִּיר׃ 8 * הִנֵּה עֵינֵי אֲדֹנָי יְהוִה בַּמַּמְלָכָה הַחַטָּאָה וְהִשְׁמַדְתִּי אֹתָהּ מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה אֶפֶס כִּי לֹא הַשְׁמֵיד אַשְׁמִיד אֶת־בֵּית יַעֲקֹב נְאֻם־יְהוָה׃ 9 * כִּי־הִנֵּה אָנֹכִי מְצַוֶּה וְהֵנַעְתִּי בְכָל־הַגּוֹיִם אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר יִנּוֹעַ בַּכְּבָרָה וְלֹא־יִפּוֹל צְרוֹר אָרֶץ׃ 10 * בַּחֶרֶב יָמוּתוּ כָּל חַטָּאֵי עַמִּי הָאֹמְרִים לֹא־תַגִּישׁ וְתִקְדִּים בַּעֲדֵינוּ הָרָעָה׃

AMOS. Translat. B. Hieronymi. 802

14 * Qui iurant in delicto Samariæ, & dicũt: Viuit Deus tuus Dan, & viuit via Bersabee. & cadent, & non resurgent vltrà.

CAP. IX.

1 A VIdi Dominum stantem super altare, & dixit: Percute cardinem, & cõmouebuntur superliminaria. Auaritia enim in capite omnium, & nouissimum eorum in gladio interficiam. Non erit fuga eis, & non fugerit ex eis, non saluabitur.

2 * Si descenderint vsque ad infernum, indè manus mea educet eos: & si ascenderint vsque ad cælum, indè detrahamus eos.

3 * Et si absconditi fuerint in vertice Carmeli, indè scrutans auferam eos: & si absconderint se ab oculis meis in profundo maris, ibi mandabo serpenti & mordebit eos.

B 4 * Et si abierint in captiuitatem coram inimicis suis, ibi mandabo gladio, & occidet eos. Et ponam oculos meos super eos in malum, & non in bonum.

5 * Et Dominus Deus exercituum qui tangit terram & tabescit, & lugebunt omnes habitantes in ea. Et ascendet tota C nes habitantes in ea. Et ascendet tota C uus omnis, & defluet sicut fluuius Ægypti.

6 * Qui ædificat in cælo ascensionem suam, & fasciculum suum super terram fundauit. Qui vocat aquas maris, & effundit eas super faciem terræ. Dominus nomen eius.

7 * Nunquid non vt filij Æthiopum estis mihi filij Israel, ait Dominus? Nonne quid non Israel ascendere feci de terra Ægypti, & Palæstinos de Cappadocia, & Syros de Cyrene?

8 * Ecce oculi Domini Dei super regnum peccans, & conteram illud à facie terræ. D Veruntamen non conteram domum Iacob, dicit Dominus.

9 * Ecce enim mundabo ego & concutiam in omnibus gentibus domum Israel, sicut concutitur in cribro, & non cadet granum super terram.

10 * In gladio morientur omnes peccatores populi mei, dicentes, Non appropinquabit & non veniet super nos malum.

14 * Qui iurant per propiciationem Samariæ, & dicentes: Viuit Deus tuus Dan, & Deus tuus Bersabee. & cadent, & non resurgent vltrà.

CAP. IX.

1 VIdi Dominum stantem super altare, & dixit: Percute propiciatorium, & commouebuntur vestibula. & disseca in capita omniũ: & reliquos eorum in gladio interficiam. et non fugiet ex eis fugiens, neque saluabitur ex eis saluatus.

2 * Si desodiantur in infernum, indè manus mea extrahet eos. si ascenderint in cælum, indè deducam eos.

3 * Si absconditi fuerint in verticem Carmeli, indè scrutabor & accipiam eos. si mersi fuerint ex oculis meis in fundamenta maris, ibi mandabo draconi, & mordebit eos.

4 * Et si abierint in captiuitate ante faciem inimicorum suorum, ibi mandabo gladio & occidet eos. & firmabo oculos meos super eos in mala, & non in bona.

5 * Et Dominus Deus omnipotens qui tangit terram & commouet eam: & lugebunt omnes habitantes eam. & ascendet sicut fluuius Ægypti.

6 * Qui ædificat in cælum ascensionem, & repromissionem in terra fundans: qui vocat aquã maris, & effundens eam super faciem terræ, Dominus nomen illi.

7 * Nonne vt filij Æthiopum mihi erit domus Israel, dicit Dominus? nonne Israel eduxi ex Ægypto, & alienigenas ex Cappadocia, & Syros ex fouea?

8 * Ecce oculi Domini super regnum peccans, & auferam illud à facie terræ: veruntamen quia non in finem auferam domum Iacob, dicit Dominus.

9 * Quia ecce ego mando & ostendo in omnibus gentibus domum Israel. sicut cùm cribratur in cribro, & non cadet granum super terram.

10 * In gladio morientur omnes peccatores populi mei, dicentes, Non appropinquabunt super nos mala:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Qui iurant per delictum Samariæ, & dicunt, Viuit Deus tuus qui est in Dan, & stabiles sunt leges Bersabee. corruent tamen, nec vltrà subsistent.

CAP. IX.

DIxit Amos propheta: Vidi gloriam Dñi considentis à Cherub qui mansit super altare, & ait: Nisi populus domus Israel conuertatur ad Legẽ, extinguetur candelabrũ: occidetur rex Iosias, & destruetur domus, & dissipabuntur atria, & vasa domus sanctuarij in captiuitatem ibũt, & reliquias eorũ occidam gladio: nõ aufugiet ex eis qui fugam arripuerit, nec liberabitur ex eis qui euaserit. 2 Si putauerint abscondi velut in inferno, indè verbo meo tollẽt eos inimici sui; & si ascenderint montes excelsos ad cœli summitatem vsque, indè detrahent eos verbo meo. 3 Et si existimauerint abscõdi in cacumine turriũ castellorũ, indè mãdabo scrutatoribus vt scrutẽtur eos: prætereà si putauerint posse delitescere à facie mea in insulis maris, indè iniungã populis fortibus instar serpentum; vt eos enecent. 4 Deinde si in captiuitatẽ ierint ante hostes suos, indè mandatũ dabo gladio cędẽbus vt occidãt eos, atq; ponã Verbũ meũ contra eos in malũ, & non in bonũ. 5 Et Dñs Deus exercituum est qui terrã increpat ita vt cõmoueatur: dissipabũtur sanè omnes qui habitãt in ea: ascendetq; cõtra eam rex cũ exercitu suo numeroso instar aquatũ fluminis, qui illã totam contegat, & demergatur velut Ægypti fluuio. 6 Qui collocauit in pũblico excelso mansionẽ suã, & Ecclesiã suã in terra decorauit: qui dixit se cõgregaturum exercitus quamplurimos quasi aquas maris, atque dispersurum eos super faciem terræ, Dominus nomen eius. 7 Nunquid non vt filij dilecti reputati estis vos coram me domus Israel, dicit Dominus? nonne Israel ascendere feci de terra Ægypti, & Palæstinos de Cappadocia, & Syros de Cyrene? 8 Ecce coram Domino Deo patent opera regni nefarij, proinde dispertam illud à facie terræ: veruntamen non totali consumptione consumam domum Israel, dicit Dominus. 9 Ecce namque mandabo & dispergam per vniuersas gentes domum Israel, quemadmodum solent conuoluere *mitcum* in cribro, de cuius medio ne lapillus quidem intercidit in terram. 10 Gladio occidentur omnes peccatores populi mei, qui dicunt: Non adueniet neque festinabit aduersum nos malum.

תרגום יונתן

14 אלין מתקסמין שׁקרין דאמרין קיימא דחלהך די בדן וקיימין נמוסי באר שבע ויפלון ולא יקומון עוד׃ ט 1 חמית ית יי קאים על מדבחא ואמר אתחיל קטרוכא ושרא על מרבדא ואמר אם ליית עמא בית ישׂראל חייבין לאודיתא תפני מנדרתא דבית מקדשׁא ואשתיצי יתהון מן בית מקדשׁא ואתון בית ישׂראל אם אתחייבתון ומבי בית׳ מקדשׁא ומבי בית׳ מקדשׁא לא יעדק לחזק דעדק ולא יהון תמן מן עמא דבית ישׂראל דיהרבנון עזיהון ואם יסקון בטוורין דרמין עד צית שמיא מתמן אמר ויהון

Universidad de Deusto
Biblioteca

11 * In die illa ſuſcitabo tabernaculũ Dauid quod cecidit, & reædificabo aperturas murorum eius, & ea quæ corruerant instaurabo, & reædificabo eum ſicut in diebus antiquis:

12 * Vt poſſideant reliquias Idumææ, & omnes nationes, eò quòd inuocatum ſit nomen meum ſuper eos, dicit Dominus faciens hæc.

13 * Ecce dies venient, dicit Dominus, & comprehendet arator meſſorem, & calcator vuæ mittentem ſemen. Et ſtillabunt montes dulcedinem, & omnes colles conſiti erunt.

14 * Et conuertam captiuitatem populi mei Iſrael, & ædificabunt ciuitates deſertas, & inhabitabunt & plantabunt vineas & bibent vinum earum, & facient hortos & comedent fructus eorum.

15 * Et plantabo eos ſuper humum ſuam & non euellam eos vltrà de terra ſua quam dedi eis, dicit Dominus Deus.

11 * בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת־סֻכַּת דָּוִיד הַנֹּפֶלֶת וְגָדַרְתִּי אֶת־פִּרְצֵיהֶן וַהֲרִסֹתָיו אָקִים וּבְנִיתִיהָ כִּימֵי עוֹלָם׃

12 * לְמַעַן יִירְשׁוּ אֶת־שְׁאֵרִית אֱדוֹם וְכָל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־נִקְרָא שְׁמִי עֲלֵיהֶם נְאֻם־יְהוָה עֹשֶׂה זֹאת׃

13 * הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וְנִגַּשׁ חוֹרֵשׁ בַּקּוֹצֵר וְדֹרֵךְ עֲנָבִים בְּמֹשֵׁךְ הַזָּרַע וְהִטִּיפוּ הֶהָרִים עָסִיס וְכָל־הַגְּבָעוֹת תִּתְמוֹגַגְנָה׃

14 * וְשַׁבְתִּי אֶת־שְׁבוּת עַמִּי יִשְׂרָאֵל וּבָנוּ עָרִים נְשַׁמּוֹת וְיָשָׁבוּ וְנָטְעוּ כְרָמִים וְשָׁתוּ אֶת־יֵינָם וְעָשׂוּ גַּנּוֹת וְאָכְלוּ אֶת־פְּרִיהֶם׃

15 * וּנְטַעְתִּים עַל־אַדְמָתָם וְלֹא יִנָּתְשׁוּ עוֹד מֵעַל אַדְמָתָם אֲשֶׁר־נָתַתִּי לָהֶם אָמַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃

11 * Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀναστήσω τὴν σκηνὴν Δαυὶδ τὴν πεπτωκυῖαν, καὶ ἀναστήσω τὰ πεπτωκότα αὐτῶν, καὶ τὰ κατεσκαμμένα αὐτῶν ἀναστήσω. καὶ οἰκοδομήσω αὐτὴν καθὼς αἱ ἡμέραι τοῦ αἰῶνος.

12 * ὅπως ἐκζητήσωσιν ὁ κατάλοιπος τῶν ἀνθρώπων. καὶ πάντα τὰ ἔθνη ἐφ' οὓς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτοὺς, λέγει κύριος ὁ ποιῶν ταῦτα.

13 * ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος. καὶ καταλήψεται ὁ ἀλοητὴς τὸν τρυγητὸν. καὶ περκατειὴ σταφυλὴν ὁ τὸ σπόρον, καὶ ἄφορα καλέσει τὰ ὄρη γλυκασμόν. καὶ πάντες οἱ βουνοὶ σὺμφυοὶ ἔσονται. 14 * καὶ ἀποστρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ λαοῦ μου Ἰσραὴλ, καὶ οἰκοδομήσουσι πόλεις τὰς ἠφανισμένας, καὶ κατοικήσουσι, καὶ φυτεύσουσιν ἀμπελῶνας, καὶ πίονται τὸν οἶνον αὐτῶν. καὶ ποιήσουσι κήπους, καὶ φάγονται τὸν καρπὸν αὐτῶν.

15 * καὶ καταφυτεύσω αὐτοὺς ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῶν, καὶ οὐ μὴ ἐκπεσοῦσιν ἔτι ἐκ τῆς γῆς αὐτῶν ἧς ἔδωκα αὐτοῖς, λέγει κύριος ὁ θεός.

תרגום יונתן

בְּיוֹמָא הַהוּא אֲקִים יָת מַלְכוּתָא דְּבֵית דָּוִיד דְּנָפְלַת וְאֶבְנֵי יַת כְּרַכֵּיהוֹן וּפִסְגֵיהוֹן אֶתְקֹן וְהִשְׁלַט בְּכָל־מַלְכְוָתָא וְתִבְנֵי וְתִשְׁצֵי סַגִּי
וְיֵיתוֹן וְיִשְׁתְּחֲווֹן קֳדָמַי כָּל־עַמְמַיָּא דְּיַתִּיר שְׁמִי עֲלֵיהוֹן אֲמַר יְיָ דְּעָבֵד דָּא׃
אָמַר יְיָ אִין אַתּוּן עָבְדִין יָת פִּקּוּדַי וְיָתֵיר יָת דִּינַי וְיָת אוֹרָיְתָא וְתִפְלְחוּן קֳדָמַי וְתִתְּנוּן לְמִפְלַח יָת בֵּית מַקְדְּשִׁי וְיִשְׁרֵי שְׁכִינְתִּי בֵּינֵיכוֹן
וְלָא תְּהוֹן עוֹד מְחַסְּרִין כְּמָא דְּחַסַּרְתּוּן בְּזַמָּנָא קַדְמָאָה וְלָא יְהֵי מִתְרְחֵישׁ לְמִשְׁרֵי שְׁכִינְתִּי בֵּינֵיכוֹן כְּמָא דְּאִתְרְחֵישׁ לְמִשְׁרֵי שְׁכִינְתִּי בְּמִשְׁכְּנָא דְּסִינַי וְלָא תְּהוֹן מִתְקַטְּלִין כְּמָא דְּאִתְקְטִילוּ עַמְמַיָּא דְּלָא עֲבַדוּ יָת פִּקּוּדַי וְיָת דִּינַי וְיָת אוֹרָיְתָא׃
וְיִשְׁתְּאַר עַמִּי יִשְׂרָאֵל וְיִרְכּוּן קְרָיִן דְּצַדִּיקַיָּא וְיִרְתוּן טוּרַיָּא חַמְרָא פָּרִיר וְכָל־רַעֲיָא וְיִרְכּוּן כְּרָמִין וְיִשְׁתּוּן יָת חַמְרְהוֹן וְיַעְבְּדוּן גִּנְּיִן וְיֵכְלִין יַת אִבְּהוֹן׃
וְיִשְׁתְּאַר עַל אַרְעָהוֹן וְלָא יִשְׁלְטוּ עוֹד מֵעַל אַרְעָהוֹן דְּיַעֲקֹב גְּנִין וְיֵכְלִין יַת אִבְּהוֹן׃
וְאֶתֵּן לְהוֹן אַמַּר יְיָ אֱלָהָךְ׃

תם עמוס

PROLOGVS IN ABDIAM PROPHETAM.

IACOB patriarcha habuit fratrem Eſau, qui ob ruborem corporis ſui Edom Hebræa lingua appellatus eſt, quod Latinè ſanguineus dicitur. Is memoratum fratrem ſuum, qui Iſrael nomen acceperat, gratii odio contra motus interimere conatus eſt. Quã de cauſa omnes qui populum Iſrael, id eſt, filios patriarchæ Iacob prædicti Eſau odium imitati perſecutiõ ſũt, Eſau & Edom appellati ſunt. Et quia populus Iſrael de captiuitate Chaldæorum per Cyrum regem Perſarum nutu Dei reuocatus in Hieruſalem ab alio regno grauiter afflictus atque oppreſſus eſt: ideò hoc regnum quod more Eſau prædictum populum perſecutum eſt, per denunciationem Abdiæ prophetæ increpatur, quòd non Dei indignatione, ſed ſua virtute populum ſuperatum gloriabatur. De quo regno olim per Dauid Pſalmo centeſimo trigeſimo ſexto dictum eſt. Memorare Domine filiorum Edom in die Hieruſalem. Nam reliqua lectione comprehenſa, futurum in gentes iudicium Dei indignatione comprehenſas, regnumque Dei in populo Iſrael ſignificatur. Hebræi hunc dicunt eſſe, qui ſub rege Samariæ Achab & impiiſſima Iezabel, pauit centũ prophetas in ſpeluncis qui non curuauerunt genu ante Baal, & de ſeptem millibus erat quos Helias arguitur ignoraſſe. Sepulchrum quoque eius vſque hodie cum mauſeolo Heliſæi prophetæ & Baptiſtę Iohannis, in Sebaſte venerationi habetur, quæ olim Samaria dicebatur. Hanc Herodes rex Antipatri filius in honore Auguſti Cæſaris Græco nomine vocauit Auguſtam. Hic igitur qui centum Prophetas pauerat, accepit gratiam Prophetalem, & de duce exercitus fuit dux Eccleſiæ. Tunc in Samaria paruum gregẽ pauerat, nunc in toto orbe Chriſti paſcit Eccleſias. Et ſicut Stephanus coronam meruit paſſionis, ſic hic de ſeruitutis Dei cum Paulo Apoſtolo nomine gloriatur: quia Abdias, Seruus Domini, in noſtro ſonat eloquio.

ARGVMENTVM.

ABdias, qui interpretatur Seruus Domini, perſonat contra Edom: ſanguineum terrenumque fratrem, fratris quoque Iacob ſemper æmulum, haſta percutit ſpiritali.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Tempore illo ſuſcitabo regnum domus Dauid quod collapſum fuerat, & condam propugnacula eorum, & rupturas eorum reparabo, dominabiturque in omnia regna, confringet & diſperdet copioſas eius legiones: ipſum verò ædificabitur fundabiturq; ſicut diebus ſeculi.
" Vt poſſideant reliquias Idumæorum, & omnes populos domus Iſrael ſuper quos inuocatum eſt nomen meum, ait Dominus, ideo hoc facio. " Ecce dies venient, dicit Dominus, & occurret arator meſſori, & calcator vuarum ſementem educenti: & plurimum vini meri producent montes, colleſque omnes erunt culti.
" Quamobrem conuertam captiuitatem populi mei Iſrael, qui vaſtatas reædificabunt vrbes quas inhabitabunt, & plantabunt vineas, & bibent vinum earum, facientque hortos quorum veſcentur fructibus.
" Et firmabo eos ſuper terram ſuam adeò vt non transfetantur vltrà à terra ſua quam dedi eis, dixit Dominus Deus tuus.

FINIS LIBRI AMOS.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ABDIAS PROPHETA

CAPVT I.

1 Visio Abdiæ. Hæc dicit Dominus Deus Idumææ: Auditum audiuimus a Domino, & legatum ad gentes missus: surgite & consurgamus contra eam in prælium.

2 Ecce paruulum dedi te in gentibus: contemptibilis tu es valdè.

3 Superbia cordis tui extulit te, habitantem in scissuris petrarum, exaltantem habitaculum tuum, dicentem in corde tuo: Quis detrahet me in terram?

4 Si exaltatus fueris vt aquila, & inter sydera posueris nidum tuum, indè detrahã te, dicit Dominus.

5 Si fures introissent ad te, si latrones noctem, quomodo conticuisses? nonne furati essent sufficientia sibi? Si vindemiatores introissent ad te, nunquid relinquissent racemum tibi?

6 Quomodo scrutati sunt Esau? Investigauerunt absconditas eius.

7 Vsque ad terminum emiserunt te omnes viri fœderis tui: illuserunt tibi, prævaluerunt aduersum te viri pacis tuæ. Qui comedunt tecum, ponent insidias subter te. Non est prudentia in eo.

8 Nunquid non in die illa, dicit Dominus, perdam sapientes de Idumæa, & prudentiam de monte Esau?

9 Et pauebunt fortes tui à Meridie, vt intereat vir de monte Esau. Propter interfectionem,

10 & propter iniquitatem in fratrem tuum Iacob operiet te confusio, & peribis in æternum.

11 In die cùm stares aduersus eum, in die quo capiebant alieni exercitum eius, & extranei ingrediebantur portas eius, & super Hierusalem mittebant sortem, tu quoque quasi vnus ex eis.

12 Et non despicies in die fratris tui, in die peregrinationis eius. Et non lætaberis super filios Iuda in die perditionis eorum, & non magnificabis os tuum in die angustiæ eorum.

א

1 חֲזוֹן עֹבַדְיָה כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה לֶאֱדוֹם שְׁמוּעָה שָׁמַעְנוּ מֵאֵת יְהוָה וְצִיר בַּגּוֹיִם שֻׁלָּח קוּמוּ וְנָקוּמָה עָלֶיהָ לַמִּלְחָמָה׃

2 הִנֵּה־קָטֹן נְתַתִּיךָ בַּגּוֹיִם בָּזוּי אַתָּה מְאֹד׃

3 זְדוֹן לִבְּךָ הִשִּׁיאֶךָ שֹׁכְנִי בְחַגְוֵי־סֶלַע מְרוֹם שִׁבְתּוֹ אֹמֵר בְּלִבּוֹ מִי יוֹרִידֵנִי אָרֶץ׃

4 אִם־תַּגְבִּיהַ כַּנֶּשֶׁר וְאִם־בֵּין כּוֹכָבִים שִׂים קִנֶּךָ מִשָּׁם אוֹרִידְךָ נְאֻם־יְהוָה׃

5 אִם־גַּנָּבִים בָּאוּ־לָךְ אִם־שׁדְדֵי לַיְלָה אֵיךְ נִדְמֵיתָה הֲלוֹא יִגְנְבוּ דַיָּם אִם־בֹּצְרִים בָּאוּ לָךְ הֲלוֹא יַשְׁאִירוּ עֹלְלוֹת׃

6 אֵיךְ נֶחְפְּשׂוּ עֵשָׂו נִבְעוּ מַצְפֻּנָיו׃

7 עַד־הַגְּבוּל שִׁלְּחוּךָ כָּל אַנְשֵׁי בְרִיתֶךָ הִשִּׁיאוּךָ יָכְלוּ לְךָ אַנְשֵׁי שְׁלֹמֶךָ לַחְמְךָ יָשִׂימוּ מָזוֹר תַּחְתֶּיךָ אֵין תְּבוּנָה־בּוֹ׃

8 הֲלוֹא בַיּוֹם הַהוּא נְאֻם־יְהוָה וְהַאֲבַדְתִּי חֲכָמִים מֵאֱדוֹם וּתְבוּנָה מֵהַר עֵשָׂו׃

9 וְחַתּוּ גִבּוֹרַיִךְ תֵּימָן לְמַעַן יִכָּרֵת־אִישׁ מֵהַר עֵשָׂו מִקָּטֶל׃

10 מֵחֲמַס אָחִיךָ יַעֲקֹב תְּכַסְּךָ בוּשָׁה וְנִכְרַתָּ לְעוֹלָם׃

11 בְּיוֹם עָמְדְךָ מִנֶּגֶד בְּיוֹם שְׁבוֹת זָרִים חֵילוֹ וְנֵכָרִים בָּאוּ שְׁעָרוֹ וְעַל־יְרוּשָׁלַם יַדּוּ גוֹרָל גַּם־אַתָּה כְּאַחַד מֵהֶם׃

12 וְאַל־תֵּרֶא בְיוֹם־אָחִיךָ בְּיוֹם נָכְרוֹ וְאַל־תִּשְׂמַח לִבְנֵי־יְהוּדָה בְּיוֹם אָבְדָם וְאַל־תַּגְדֵּל פִּיךָ בְּיוֹם צָרָה׃

תרגום יונתן

א

עברית פתגם אשר ייי אלהים לאדום בשורא שמענא מן קדם ייי ואגוד בעממיא שליחא קומו ונתעתד עלה לקרבא׃
הא חלשא יהבתך בין עממיא בזיא את לחדא׃
תשע לבך אשתעך דאת דמי לחדא בשרי בשני בפא ברומא׃
רשע לבך אשתעך דאת דמי לחדא בשרי בשני בפא ברומא׃ אם תרים כנשרא ואם בין כוכביא תשוי מדורך מתמן אחתך אמר ייי׃
אין גנבין עלוי בליליא איכדין אתיית מסתמרוהי ואם חמטופין בקטופין אתו עלך הלא משארין עוללן׃
איך אתחפשו עשו נבעו מצפוניו׃
עד תחומא אלוף שלחוך כל אנשי קיבך אשתיירך יכלי לך אנשי שלמך אכלי לחמ פתורך שויו הקלא תחותך מדלית בך מכלתנו׃
הלא ביומא ההוא אמר ייי ואובד חכימין מאדום וקל גבר רבה מכלהנותא מכרכא רבא ועשו׃
וחתו גבוריך תימן למען יכרת גברא מטורא דעשו מקטול׃
מחמס אחיך יעקב תכסך בושתא ונכרת לעלם׃
ביום קמך מנגד ביום שבות זרים חילו ונכרין עלו בקרוהי ועל ירושלם רמו עדבין ואף את כחד מנהון׃
ולא תסתכל ביום דבוהי ביום עממיא נכסוהי ולא תרבי ולא תשבח לבני יהודה ביום אובדנם ולא תגדל פומך ביום עקא׃
על תעל בקרוי עמי ביום מכתהון ולא תסתכל אף את בביתהון ביום מכתהון ולא תשבח בחילהון ביום מכתהון׃
ולא תקום על פרשת אורחא לקטלא ית פליטוהי ולא תסגר ית שיזבוהי ביום עקא׃
ארי קריב יום מכתא על כל עממיא כדין דעבת יתעבד לך גמולך יתיב ויהי כלא׃
ארי כדין דשתיתון על טוור קודשי יתון כל עממיא תדירא ושתון ולעטון ויהון כלא דלא הוו׃
ועל טוור ציון יהי פליטא ויהי קדיש ויתבון בית יעקב ית אחסנתהון׃
ויהי בית יעקב אישתא ובית יוסף אישתא ובית עשו לקש ויקדון בהון ויסיפון ולית שיזבא לבית עשו ארי ייי מליל׃
ויחסנון דרומא ית טוור עשו ושפלתא ית פלשתאי ויחסנון ית חקל אפרים וית חקל שומרון ובנימין ית גלעד׃
ואגלותא דחילא הדא דבני ישראל כל כנענאי עד צרפת ואגלותא דירושלם דבגלות ספרד תחסנון ית קרוי דרומא׃
ויסקון פריקין בטוור ציון למדן בית עשו ויהי לייי מלכותא׃

ABDIAS.

CAPVT I.

1 Visio Abdiæ. Hæc dicit Dominus Deus Idumææ: Auditum audiui à Domino, & munitionem emisit in gentes: surgite & consurgamus contra eam in prælium:

2 Ecce paruulum dedi te in gentibus. inhonoratus tu valdè.

3 Superbia cordis tui eleuauit te, habitantem in foraminibus petrarum, exaltantem habitaculum tuũ, dicentem in corde tuo: Quis me deducet in terram?

4 Si exaltatus fueris vt aquila, & inter sydera posueris nidum tuum, indè detrahã te, dicit Dominus.

5 Si fures introissent ad te, vel latrones noctu, vbi proiectus esses, nonne furati essent sufficientia sibi? et si vindemiatores introissent ad te, nonne reliquissent racemum?

6 Quomodo inuestigatus est Esau, & deprehensa sunt eius abscondita?

7 Vsque ad terminos emiserunt te. omnes viri testamenti tui resisterunt tibi. prævaluerunt aduersum te viri pacifici tui; posuerunt insidias subter te: non est sapientia in eis.

8 In illa die, dicit Dominus, perdam sapientes ex Idumæa, & intelligentiã de monte Esau.

9 Et pauebunt bellatores tui de Theman, vt auferatur homo de monte Esau propter interfectionem.

10 Et impietatem aduersus fratrem tuum Iacob, operiet te confusio, & auferêris in æternũ.

11 Ex qua die restitisti econtra in die captiuitium alienigenarum fortitudinem eius, & alieni ingressi sunt in portas eius: & super Hierusalem miserunt sortes. & vos eratis quasi vnus ex eis.

12 Et non despicies diem fratris tui in die alienorum, & non lætaris super filios Iuda in die perditionis eorum, & non magna loqueris in die angustiæ eorum.

ΑΒΔΕΙΑΣ.

κεφαλ. α.

1 Ορασις Αβδιου. τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς τῇ Ιδουμαίᾳ, ἀκοὴν ἤκουσα παρὰ κυρίου καὶ ἄγγελος ἐν ἔθνεσιν ἐξαπέσταλκεν εἰς τὰ ἔθνη, διάστητε καὶ ἐξαναστῶμεν ἐπ' αὐτὴν εἰς πόλεμον

2 ἰδοὺ ὀλιγοστὸν δέδωκά σε ἐν τοῖς ἔθνεσιν. ἠτιμωμένος σὺ σφόδρα.

3 ἡ ὑπερηφανία τῆς καρδίας σου ἐπῆρέ σε, κατασκηνοῦντα ἐν ταῖς ὀπαῖς τῶν πετρῶν ὑψώσας κατοικίαν σου, λέγοντα ἐν τῇ καρδίᾳ σου, τίς με καθελεῖ ἐπὶ τὴν γῆν;

4 ἐὰν μετεωρισθῇς ὡς ἀετός, καὶ ἀναμέσον τῶν ἄστρων θῇς νοσσιάν σου, ἐκεῖθέν σε καταζῶ σε, λέγει κύριος.

5 εἰ κλέπται εἰσῆλθόν σοι ἢ λῃσταὶ νυκτός, πῶς οὐχ ἱκανὰ ἐκλέψαι τὰ ἱκανὰ ἑαυτοῖς; καὶ εἰ τρυγηταὶ εἰσῆλθόν σοι, οὐκ ἂν κατέλειπόν σοι ἐπιφυλλίδα;

6 πῶς ἐξερευνήθη Ησαυ, καὶ κατελείφθη αὐτοῦ τὰ κεκρυμμένα;

7 ἕως τῶν ὁρίων ἐξαπέστειλάν σε· πάντες ἄνδρες τῆς διαθήκης σου αὐτέσχον σοι. ἠδυνήθησαν πρὸς σὲ ἄνδρες εἰρηνικοί σου ἔθηκαν σύνεδρα ὑποκάτω σου, οὐκ ἔστιν συνέσεις ἐν αὐτοῖς.

8 ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ λέγει κύριος, Ἀπολῶ σοφοὺς ἐκ τῆς Ιδουμαίας καὶ σύνεσιν ἐξ ὄρους Ησαυ.

9 καὶ φοβηθήσονται) ὁ πολεμισταί σου ὦ Θεμάν, ἵνα ἀποσπασθῇ ἄνθρωπος ὄρους Ησαυ διὰ τὴν σφαγήν.

10 καὶ τὴν ἀσέβειαν τῆς ἀδελφοῦ σου Ιακὼβ. καλύψει σε αἰσχύνη, καὶ ἐξαρθήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα.

11 ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀντέστης ἐξεναντίας ἐν ἡμέρᾳ αἰχμαλωτευόντων ἀλλογενῶν δυνάμιν αὐτοῦ, καὶ ἀλλότριοι εἰσῆλθον εἰς πύλας αὐτοῦ. καὶ ἐπὶ Ιερουσαλὴμ ἔβαλον κλῆρους. καὶ ὑμεῖς ἦτε ὡς εἷς ἐξ αὐτῶν.

12 καὶ μὴ ἐπίδῃς ἡμέραν ἀδελφοῦ σου ἐν ἡμέρᾳ ἀλλοτρίων, καὶ μὴ ἐπιχαρῇς ἐπὶ τοῖς υἱοῖς Ιούδα ἐν ἡμέρᾳ ἀπωλείας αὐτῶν, καὶ μὴ μεγαλορρημονήσῃς ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO IN ABDIAM PROPHETAM,

EX BIBLIOTHECA COMPLVTEN. AD HEBRAICAM VERITATEM EX *Chaldæis exemplaribus correcta, opera B. Aria Montani.* CAP. I.

Prophetia Abdiæ: Sic dixit Dominus Deus de Edom: Nuncium audiuimus à facie Domini, & legatus ad gentes missus est: surgite & consistamus aduersum eam in prælio.

Ecce infirmum dedi te inter populos: contemptibilis tu es valdè.

Impietas cordis tui seduxit te, quippe qui sis similis aquilæ in scopulis petrarum commoranti, cuius habitaculum cùm sit in excelso, dicit in corde suo: Quis detrahet me in terram?

Etiamsi exaltaueris te sicut aquila, & licet inter stellas habitaculum tuum posueris, indè *tamen* detraham te, ait Dominus.

Si fures venerunt ad te, si prædones de nocte, quomodo ista sufficiebat eis sint furati? si raptores vt vindemiatores ad te venissent, an non racemos reliquos fecissent?

Quomodo perueſtigatus est Esau, derecta sunt abscondita eius?

A termino in exilium deportarunt te omnes confœderati tui: seduxerunt te, inualuerunt aduersum te pacifici tui: vescentes pane mensæ tuæ, posuerunt offendiculum sub te, eo quòd non sit in te prudentia.

Nonne per id tempus, dicit Dominus, perdam sapientes de Idumæa, & quemlibet virum prudentia præditum ex arce magna Esau?

Et conterentur fortes tui habitantes ad Meridiem, vt concidatur vir robore pollens ex arce magna Esau præcide.

Propter rapinam in fratrem tuum Iacob *à te illatam*, operiet te confusio, atque in perpetuum excideris.

Quo die econtra stabas, die quo diripiebant populi substantiam eius, & extranei ingrediebantur ciuitatem eius, ac super Ierusalem proiiciebant sortes, tu quoque velut vnus ex eis eras.

Et quia vidisti diem fratris tui, diem confractionis eius, & quia lætatus es super filios Iuda die interitus eorum, & quia multa magnificè locutus es in die tribulationis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

13 * אַל־תָּבוֹא בְשַׁעַר־עַמִּי בְּיוֹם אֵידָם אַל־
תַּרְא גַּם־אַתָּה בְרָעָתוֹ בְּיוֹם אֵידוֹ וְאַל־תִּשְׁלַחְנָה
בְחֵילוֹ בְּיוֹם אֵידוֹ׃

14 * וְאַל־תַּעֲמֹד עַל־הַפֶּרֶק לְהַכְרִית אֶת־פְּלִיטָיו
וְאַל־תַּסְגֵּר שְׂרִידָיו בְּיוֹם צָרָה׃

15 * כִּי־קָרוֹב יוֹם־יְהוָה עַל־כָּל־הַגּוֹיִם כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ
יֵעָשֶׂה לָךְ גְּמֻלְךָ יָשׁוּב בְּרֹאשֶׁךָ׃

16 * כִּי כַאֲשֶׁר שְׁתִיתֶם עַל־הַר קָדְשִׁי יִשְׁתּוּ כָל־
הַגּוֹיִם תָּמִיד וְשָׁתוּ וְלָעוּ וְהָיוּ כְּלוֹא הָיוּ׃

17 * וּבְהַר צִיּוֹן תִּהְיֶה פְלֵיטָה וְהָיָה קֹדֶשׁ וְיָרְשׁוּ בֵּית
יַעֲקֹב אֶת־מוֹרָשֵׁיהֶם׃

18 * וְהָיָה בֵית־יַעֲקֹב אֵשׁ וּבֵית יוֹסֵף לֶהָבָה וּבֵית
עֵשָׂו לְקַשׁ וְדָלְקוּ בָהֶם וַאֲכָלוּם וְלֹא־יִהְיֶה שָׂרִיד
לְבֵית עֵשָׂו כִּי יְהוָה דִּבֶּר׃

19 * וְיָרְשׁוּ הַנֶּגֶב אֶת־הַר עֵשָׂו וְהַשְּׁפֵלָה אֶת־
פְּלִשְׁתִּים וְיִרְשׁוּ אֶת־שְׂדֵה אֶפְרַיִם וְאֶת־שְׂדֵה
שֹׁמְרוֹן וּבִנְיָמִן אֶת־הַגִּלְעָד׃

20 * וְגֹלַת הַהֵל־הַזֶּה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־כְּנַעֲנִים
עַד־צָרְפַת וְגָלַת יְרוּשָׁלַיִם אֲשֶׁר בִּסְפָרַד יִרְשׁוּ
אֶת־עָרֵי הַנֶּגֶב׃

21 * וְעָלוּ מוֹשִׁיעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת־הַר עֵשָׂו
וְהָיְתָה לַיהוָה הַמְּלוּכָה׃

ABDIAS.

13 * Neque ingredieris portam populi mei in die ruinæ eorum, neque despicies tu in malis eius in die vastitatis illius. Et non emitteris aduersus exercitum eius in die vastitatis illius:

14 * Neque stabis in exitibus vt interficias eos qui fugerint. & non cõcludes reliquos eius in die tribulationis:

15 * Quoniam iuxtà est dies Domini super omnes gentes. Sicut fecisti, fiet tibi: retributionem tuam conuertam in caput tuum.

16 * Quomodo enim bibisti super montem sanctum meum, bibent omnes gentes iugiter: & bibent, & absorbebuntur, & erunt quasi non sint.

17 * Et in monte Sion erit saluatio, & erit sanctus. & possidebit domus Iacob eos qui se possederant.

18 * Et erit domus Iacob ignis, & domus Ioseph flamma, & domus Esau stipula. & succendentur in eis, & deuorabunt eos, & non erit reliquiæ domus Esau, quia Dominus locutus est.

19 * Et hæreditabunt hi qui ad Austrum montem Esau, & qui in campestri, alienigenas. & possidebunt montem Ephraim, & campum Samariæ, & Beniamin & Galaad:

20 * Et transmigratio exercitus huius filiorum Israel omnia loca Chananæorum vsque ad Sareptam, & transmigratio Hierusalem quæ in Bosphoro est, possidebunt ciuitates Austri.

21 * Et ascendent saluatores in montem Sion iudicare montem Esau, & erit Domino regnum.

13 * μὴ ὃ εἰσέλθῃς εἰς πύλας λαῶν ἐν ἡμέρᾳ πόνων αὐτῶν. καὶ μὴ ἴδῃς καὶ σὺ τὴν σωαγωγὴν αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ὀλέθρου αὐτῶ, μὴ ὃ συνεπιδῇ ἐπὶ τὴν δύναμιν αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ἀπωλείας αὐτῶν.

14 * μὴ ὃ ἐπιστῇς ἐπὶ τὰς διεκβολὰς αὐτῶν, ἐξολοθρεῦσαι σὺν ζωζομένους ἐξ αὐτῶν. μὴ ὃ συγκλείσῃς σὺν φεύγοντας ἐξ αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως.

15 * διότι ἐγγὺς ἡ ἡμέρα κυρίε ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη. ὃν τρόπον ἐποίησας ὕτως ἔσαι σοι. τὸ ἀνταπόδομά σου ἀνταποδοθήσε εἰς κεφαλήν σου.

16 * διότι ὃν τρόπον ἔπιες ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν μου, πίονται πάντα τὰ ἔθνη οἶνον. πίονται καὶ καταποθήσονται, καὶ ἔσονται καθὼς οὐχ ὑπάρχοντες.

17 * ἐν ὃ τῷ ὄρει σιὼν ἔσαι ἡ σωτηρία καὶ ἔσαι ἅγιον. καὶ κατακληρονομήσει ὁ οἶκος τοῦ ἰακὼβ τοὺς καταληρονομήσαντας αὐτούς.

18 * καὶ ἔσαι ὁ οἶκος ἰακὼβ πῦρ, καὶ ὁ οἶκος ἰωσὴφ φλόξ. ὁ ὃ οἶκος ἠσαῦ καλάμη. καὶ ἐκκαυθήσονται εἰς αὐτὸν, καὶ καταφάγονται αὐτοὺς, καὶ οὐκ ἔσαι πυροφόρος τῷ οἴκῳ ἠσαῦ· ὅτι κύριος ἐλάλησεν.

19 * καὶ καταληρονομήσουσιν ⟨τὸ⟩ ὄναγρὸν τὸ ὄρος τὸ ἠσαῦ. καὶ ⟨τὸ⟩ ὀν τῇ ζεφηλά, οὗτοι ἀλλοφύλοις. καὶ καταληρονομήσουσι τὸ ὄρος Ἐφραὶμ. καὶ τὸ πεδίον σαμαρείας καὶ βενιαμίν. καὶ τὴν γαλαάδ,

20 * καὶ τὸ μετοικεσίας ἡ ἀρχὴ αὕτη τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ γῆ τῶν χαναναίων ἕως σαρέπτων, καὶ ἡ μετοικεσία ἱερουσαλὴμ ἕως θοφρατά. καὶ κληρονομήσουσι τὰ ὀγὼθ.

21 * καὶ ἀναβήσονται ἀναστῶζόμενοι ἐξ ὄρους σιών, ἐκδικῆσαι τὸ ὄρος τὸ ἠσαῦ, καὶ ἔσαι τῷ κυρίῳ ἡ βασιλεία.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Atque ingressus es in portas populi mei die interitus eius, & vidisti etiamnum malum eius die exitii eius, & extendisti manũ tuam in eius facultates die excidij eius.
" Quisque stetisti in biuio ad excidendos eorum profugos, atque tradidisti eorum superstites tempore aduerso.
" Instat enim dies qui venturus est à facie Domini contra gentes omnes: vt fecisti, fiet tibi: retributio tua in caput tuum retorquebitur.
" Quoniam quemadmodum lætitiam cepistis de subuersione montis sanctitatis meæ, sic bibent omnes populi e alicem vltionis suæ iugiter: bibent certè & absorbebuntur, eruntque ac si non fuissent.
" At in monte Sion erit euasio, eruntque sancti, & possidebunt prognati domus Iacob substantiam populorum qui eos possidebant.
" Erunt præterea qui de domo Iacob, fortes sicut ignis; qui verò de domo Iosephi, robusti instar flammæ, sed *ariti* domus Esau debiles velut stipula: & dominabuntur eis, atque trucidabunt eos, ita vt non sint reliquiæ domui Esau: siquidem verbo Domini ita statutum est.
" Et possidebunt Austrum incolentes arcem Esau, & campestria habitantes terram Philistinorum, & occupabunt ciuitates Ephraim, & ciuitates Samariæ, & progeniti familiæ Beniamin habitatores terræ Galaad.
" Tandem transmigratio populi huius, filiorum scilicet Israel qui sunt in terra Chananæorum vsque ad Sareptam, & transmigratio Ierusalem quæ est in Hispania, possidebunt ciuitates terræ Australis.
" Tunc ascendent saluatores in montem Sion, ad iudicandam arcem magnam Esau, ac reuelabitur regnum Domini in instanti omnibus terræ incolis, eritque regnum Domini permanens in seculum & per seculorum secula.

FINIS ABDIÆ PROPHETÆ.

תרגום יונתן

וְיֵיתֵי אַרְעָא דְּעַמִּי בְּיוֹם תֻּבְרָהוֹן וְחֲזֵיתָא אַף אַתְּ בְּכִישְׁתָּהּ בְּיוֹם תֻּבְרָהּ וּדְאוֹשַׁטְתָּא יְדָךְ בְּנִכְסוֹהִי בְּיוֹם תֻּבְרָהּ׃
וְלָא תֵיקוּם עַל פֻּרְקָנָא לְשֵׁיצָאָה יָת מְעָרָקוֹהִי וְיַתְקְרֵי יָת מְשֵׁיזְבוֹהִי בְּיוֹם רוּגְזָא׃
אֲרֵי קָרִיב יוֹמָא דְּיְיָ עַל כָּל עַמְמַיָּא כְּמָא דַּעֲבַדְתָּ לָךְ יִתְעֲבֵד לָךְ גְּמוּלָךְ יְהֵךְ בְּרֵישָׁךְ׃
אֲרֵי כְּמָא דִּשְׁתֵיתוּן עַל טוּרָא דְּקוּדְשִׁי כֵּן יִשְׁתּוּן כָּל עַמְמַיָּא כְּמָא דְּעַבְדִּין לָךְ יִתְהַבֵּל בְּרִישָׁךְ׃
וְיִשְׁתּוּן וְיִתְבַּלְעוּן וְיֶהֱווֹן כְּדְלָא הֲווֹ׃
וּבְטוּרָא דְּצִיּוֹן תְּהֵי פֻּרְקָנָא וְיִתְקַיַּם קֻדְשָׁא וְיֵרְתוּן בֵּית יַעֲקֹב יָת אַחְסָנַת עַמְמַיָּא׃
וְיֶהֱוֵי בֵּית יַעֲקֹב אֶשָׁתָא וּבֵית יוֹסֵף לַהֲבָתָא וּבֵית עֵשָׂו לְקַשָׁא וְיִתְלְקוֹן בְּהוֹן וְיִכְּלוּנוּן וְלָא יְהֵי שְׁרִיד
לְבֵית עֵשָׂו אֲרֵי מֵימְרָא דַּייָ מְמַלֵּיל׃
וְיֵרְתוּן דָּרוֹמָא יָת טוּרָא דְּעֵשָׂו וְשִׁפְלָתָא יָת פְּלִשְׁתָּאֵי וְיֵרְתוּן יָת חֲקַל אֶפְרַיִם וְיָת חֲקַל שֹׁמְרוֹן וּבִנְיָמִן יַת גִּלְעָד׃
וְגָלוּתָא הָדֵין דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל דְּכָל אַתְרָא דִּכְנַעֲנָאֵי עַד צָרְפַת וְגָלוּתָא יְרוּשְׁלֵם דִּבְאֶסְפַּמְיָא יַחְסְנוּן יָת קִרְוֵי אַרְעָא דְּרוֹמָא׃
וְיִסְּקוּן שֵׁיזְבָנִין לְטוּרָא דְּצִיּוֹן לְמִדַּן יָת טוּרָא דְּעֵשָׂו וּתְהֵי מַלְכוּתָא דַּייָ׃

תם עובריה

PROLOGVS IN IONAM PROPHETAM.

SANCTVM Ionam Hebræi affirmant filium fuisse mulieris viduæ Sareptanæ, quem Helias propheta mortuum suscitauit, matre posteà dicente ad eum: Nunc cognoui quia vir Dei es tu, & verbum Dei in ore tuo veritas est. Ob hanc etiam causam puerum sic vocauit Amathi. Amathi enim in nostra lingua veritatem sonat. Et ex eo quòd verum Helias locutus est, ille qui suscitatus est, filius esse dicitur veritatis. Ideò de veritate columba nascitur, quia Ionas, Columbam sonat. In condemnationem autem Israel Ionas ad gentes mittitur, quòd Niniue agente pœnitentiam illi in malitia perseuerant. Temporibus quippe Hieroboam regis Israel, qui Deo derelicto cum populo suo in Samaria idolis sacrificabat, Ionam prophetam fuisse, quartus liber Regum indicat. Is cùm prophetia illuminante peccatores ciuitatis Niniuæ Dei misericordiam

יונה

א

1 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יוֹנָה בֶן־אֲמִתַּי
לֵאמֹר׃
2 קוּם לֵךְ אֶל־נִינְוֵה הָעִיר
הַגְּדוֹלָה וְקְרָא עָלֶיהָ כִּי־עָלְתָה
רָעָתָם לְפָנָי׃
3 וַיָּקָם יוֹנָה לִבְרֹחַ תַּרְשִׁישָׁה מִלִּפְנֵי
יְהוָה וַיֵּרֶד יָפוֹ וַיִּמְצָא אֳנִיָּה בָּאָה תַּרְשִׁישׁ וַיִּתֵּן
שְׂכָרָהּ וַיֵּרֶד בָּהּ לָבוֹא עִמָּהֶם תַּרְשִׁישָׁה מִלִּפְנֵי
יְהוָה׃
4 וַיהוָה הֵטִיל רוּחַ־גְּדוֹלָה אֶל־הַיָּם וַיְהִי סַעַר־
גָּדוֹל בַּיָּם וְהָאֳנִיָּה חִשְּׁבָה לְהִשָּׁבֵר׃
5 וַיִּירְאוּ הַמַּלָּחִים וַיִּזְעֲקוּ אִישׁ אֶל־אֱלֹהָיו
וַיְטִלוּ אֶת־הַכֵּלִים אֲשֶׁר בָּאֳנִיָּה אֶל־הַיָּם
לְהָקֵל מֵעֲלֵיהֶם וְיוֹנָה יָרַד אֶל־יַרְכְּתֵי הַסְּפִינָה
וַיִּשְׁכַּב וַיֵּרָדָם׃

IONAS PROPHETA CAPVT I.

1 ET factum est verbum Domini ad Ionam filium Amathi, dicens:
2 * Surge, & vade in Niniuen ciuitatem magnam, & prædica in ea: quia ascendit malitia eius coram me.
3 * Et surrexit Ionas vt fugeret in Tharsis à facie Domini. Et descendit Ioppen, & inuenit nauem euntem in Tharsis, & dedit naulum eius, & descendit in eam, vt iret cum eis in Tharsis à facie Domini.
4 * Dominus autem misit ventum magnum in mare, & facta est tempestas magna in mari, & nauis periclitabatur dissolui.
5 * Et timuerunt nautæ, & clamabant vnusquisque ad Deum suum: & iactum fecerunt vasorum quæ in naui in mare, vt alleuiaretur ab eis. Ionas autem descendit ad concauum nauis, & dormiebat & stertebat.

תרגום יונתן

א

1 ואיתא פתגם יהוה בנבואה מן קדם ייי עם יונה בר אמתי למימר׃
2 קום אזל לנינוה קרתא רבתא ואתנבי עלה ארי סלקת בישתהון לקדמי׃
3 וקם יונה למערק תרשיש מן קדם דאתנבי בשמא דייי ונחת ליפו ואשכח אלפא דאזלא ליתא ויהב אגרה ונחת בה למיזל עמהון לתרשיש מן קדם דייי׃
4 ודלהון סגיאה ייי על ימא ונחתת נחשול רב בימא ואלפא בעיא לאתברא׃
5 ודחלו מלחיא ועיקו גבר מן קדם אלהוהון ושדו ית מנייא דבאלפא לימא לאקלא מעליהון ויונה נחת לארעית שדיא

consecuturos videret, ne falsa prædicare videretur, ad denunciandum interitum eiusdem ciuitatis ire nolebat. Nam sicut Deus ad Abraam de impietate Sodomorum locutus est: Clamor Sodomorum & Gomorræorum peruenit ad me; ita & de Niniue dicitur: Eò quòd ascenderit clamor malitiæ eius ad Deum. Et quia sententia Dei de Sodomis facta, minimè reuocata est; ita & Ionas aduersum Niniuen prolatam sententiam reuocari nolebat, diuinæ dispensationis ignarus, qui salutem hominum ad se conuertentium magis vult quàm interitum. Hoc illi acciderat quod & sancto Heliseo, qui filium Sunamitidis mulieris mortuum ignorauit. Ideò à conspectu Dei fugere se Ionas putabat humanum aliquid passus, dicente Dauid: Quò ibo à spiritu tuo, & quò à facie tua fugiam?

ARGVMENTVM.

IONAS *columba pulcherrima naufragio suo passionem Domini præfigurans, mundum ad pœnitentiam reuocat, & sub nomine Niniuæ salutem gentibus denunciat.*

IONAS. CAPVT I.

1 ET factum est verbum Domini ad Ionam filium Amathi, dicens:
2 * Surge, & vade in Niniuen ciuitatem magnam, et prædica in ea: quia ascendit clamor malitiæ eius ad me.
3 * Et surrexit Ionas vt fugeret in Tharsis à facie Domini: & descendit in Ioppen, & inuenit nauem euntem in Tharsis, & dedit naulum suum & ascendit in eam, vt nauigaret cum eis in Tharsis à facie Domini.
4 * Et Dominus suscitauit spiritum in mare, & facta est tempestas magna in mari, & nauis periclitabatur dissolui.
5 * Et timuerunt nautæ, & clamabant vnusquisque ad Deum suum: & iactum fecerunt vasorum quæ in naui in mare, vt alleuiaretur ab eis. Ionas autem descendit ad concauum nauis, & dormiebat & stertebat.

ΙΩΝΑΣ. κεφαλ. α.

1 Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς Ιωνᾶν τὸν τοῦ Ἀμαθῆ λέγων,
2 * ἀνάστηθι καὶ πορεύθητι εἰς Νινευὶ τὴν πόλιν τὴν μεγάλην, καὶ κήρυξον ἐν αὐτῇ, ὅτι ἀνέβη ἡ κραυγὴ τῆς κακίας αὐτῆς πρός με.
3 * καὶ ἀνέστη Ιωνᾶς τοῦ φυγεῖν εἰς Θαρσεῖς ἀπὸ προσώπου κυρίου, καὶ κατέβη εἰς Ιόππην καὶ εὗρεν πλοῖον βαδίζον εἰς Θαρσεῖς, καὶ ἔδωκεν τὸ ναῦλον αὐτοῦ, καὶ ἐνέβη εἰς αὐτό, τοῦ πλεῦσαι μετ' αὐτῶν εἰς Θαρσεῖς ἀπὸ προσώπου κυρίου.
4 * καὶ κύριος ἐξήγειρεν πνεῦμα εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐγένετο κλύδων μέγας ἐν τῇ θαλάσσῃ, καὶ τὸ πλοῖον ἐκινδύνευεν συντριβῆναι.
5 * καὶ ἐφοβήθησαν οἱ ναυτικοὶ καὶ ἀνεβόων ἕκαστος πρὸς τὸν θεὸν αὐτοῦ, καὶ ἐκβολὴν ἐποιήσαντο τῶν σκευῶν τῶν ἐν τῷ πλοίῳ εἰς τὴν θάλασσαν, τοῦ κουφισθῆναι ἀπ' αὐτῶν. Ιωνᾶς δὲ κατέβη εἰς τὴν κοίλην τοῦ πλοίου, καὶ ἐκάθευδεν καὶ ἔρεγχεν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO IN IONAM PROPHETAM, EX BIBLIOTHECA COMPLVTEN. AD HEBRAICAM VERITATEM EX *Chaldæis exemplaribus correcta, opera B. Ariæ Montani.* CAP. I.

ET factum est verbum prophetiæ à facie Domini cum Iona filio Amithai dicendo.
' Surge, vade in Ninuen ciuitatem grandem, & prophetiza in eam: ascendit enim malitia eorum ante conspectum meum.
' Et surrexit Ionas fugiendi causa ad mare, ne in nomine Domini prophetaret: & descendit in Ioppen, vbi nauem offendit quę pergebat in mare: & cùm dedisset mercedem eius descendit in eam, vt iret cum eis per mare, ne in nomine Domini vaticinaretur.
' Dominus autem excitauit ventum magnum super mare, & facta est tempestas magna in mari, adeò vt nauis quæreret conteri.
' Qua de causa timuerunt nautæ, & deprecati sunt vnusquisque deum suum: sed cùm vidissent quòd nulla esset in eis vtilitas, proiecerunt quæ erant in naui vasa in mare, quò hisce leuaretur. Ionas autem descenderat ad infimum nauis latus qui decumbens dormiebat.

Universidad de Deusto
Biblioteca

6 * וַיִּקְרַב אֵלָיו רַב הַחֹבֵל וַיֹּאמֶר לוֹ מַה־לְּךָ נִרְדָּם
קוּם קְרָא אֶל־אֱלֹהֶיךָ אוּלַי יִתְעַשֵּׁת הָאֱלֹהִים
לָנוּ וְלֹא נֹאבֵד׃

7 * וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ לְכוּ וְנַפִּילָה גורלות׃
וְנֵדְעָה בְּשֶׁלְמִי הָרָעָה הַזֹּאת לָנוּ וַיַּפִּלוּ גורלות וַיִּפֹּל
הַגּוֹרָל עַל־יוֹנָה׃

8 * וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הַגִּידָה נָּא לָנוּ בַּאֲשֶׁר לְמִי־הָרָעָה
הַזֹּאת לָנוּ מַה־מְּלַאכְתְּךָ וּמֵאַיִן תָּבוֹא מָה אַרְצֶךָ
וְאֵי־מִזֶּה עַם אָתָּה׃

9 * וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם עִבְרִי אָנֹכִי וְאֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי
הַשָּׁמַיִם אֲנִי יָרֵא אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת־הַיָּם וְאֶת־
הַיַּבָּשָׁה׃

10 * וַיִּירְאוּ הָאֲנָשִׁים יִרְאָה גְדוֹלָה וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו
מַה־זֹּאת עָשִׂיתָ כִּי־יָדְעוּ הָאֲנָשִׁים כִּי־מִלִּפְנֵי יְהוָה
הוּא בֹרֵחַ כִּי הִגִּיד לָהֶם׃

11 * וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו מַה־נַּעֲשֶׂה לָּךְ וְיִשְׁתֹּק הַיָּם
מֵעָלֵינוּ כִּי הַיָּם הוֹלֵךְ וְסוֹעֵר׃

12 * וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם שָׂאוּנִי וַהֲטִילֻנִי אֶל־הַיָּם וְיִשְׁתֹּק
הַיָּם מֵעֲלֵיכֶם כִּי יוֹדֵעַ אָנִי כִּי בְשֶׁלִּי הַסַּעַר הַגָּדוֹל
הַזֶּה עֲלֵיכֶם׃

13 * וַיִּחְתְּרוּ הָאֲנָשִׁים לְהָשִׁיב אֶל־הַיַּבָּשָׁה וְלֹא
יָכֹלוּ כִּי הַיָּם הוֹלֵךְ וְסוֹעֵר עֲלֵיהֶם׃

14 * וַיִּקְרְאוּ אֶל־יְהוָה וַיֹּאמְרוּ אָנָּה יְהוָה אַל־נָא
נֹאבְדָה בְנֶפֶשׁ הָאִישׁ הַזֶּה וְאַל־תִּתֵּן עָלֵינוּ דָם נָקִיא
כִּי־אַתָּה יְהוָה כַּאֲשֶׁר חָפַצְתָּ עָשִׂיתָ׃

15 * וַיִּשְׂאוּ אֶת־יוֹנָה וַיְטִלֻהוּ אֶל־הַיָּם וַיַּעֲמֹד
הַיָּם מִזַּעְפּוֹ׃

16 * וַיִּירְאוּ הָאֲנָשִׁים יִרְאָה גְדוֹלָה אֶת־יְהוָה וַיִּזְבְּחוּ
זֶבַח לַיהוָה וַיִּדְּרוּ נְדָרִים׃

IONAS. Translat B.Hieronymi.

6 * Et accessit ad eum gubernator, & dixit ei: Quid tu sopore deprimeris? Surge, invoca Deū tuum, si forte recogitet Deus de nobis, & non pereamus.

7 * Et dixit vir ad collegam suum: Venite & mittamus sortes, & sciamus cuius causa malum hoc sit nobis. Et miserūt sortes, & cecidit sors super Ionam.

8 * Et dixerunt ad eum: Indica nobis cuius causa malum istud sit nobis: quod tuum opus est, vel ex quo populo es tu?

9 * Et dixit ad eos: Hebræus ego sum, & Dominum Deum cæli ego timeo, qui fecit mare & aridam.

10 * Et timuerunt viri timore magno, & dixerunt ad eum: Quid hoc fecisti? Cognouerunt enim viri quòd à facie Domini fugeret; quia indicauerat eis.

11 * Et dixerunt ad eum: Quid faciemus tibi, & cessabit mare à nobis? quia mare ibat & intumescebat super eos.

12 * Et dixit ad eos: Tollite me & mittite in mare, & cessabit mare à vobis. Scio enim ego, quoniam propter me tempestas hæc grandis venit super vos.

13 * Et remigabant viri vt reuerterentur ad aridam, & non valebāt, quia mare ibat & intumescebat super eos.

14 * Et clamauerunt ad Dominum, & dixerunt: Quæsumus Domine ne pereamus in anima viri illius, & ne des super nos sanguinem innocentem, quia tu Domine sicut voluisti fecisti.

15 * Et tulerunt Ionam & miserunt eum in mare, & stetit mare à feruore suo.

16 * Et timuerunt viri timore magno Dominum, & immolauerunt hostias Domino, & vouerunt vota.

תרגום יונתן

וקריב לוותיה רב ספינא ואמר לה מה את דמיך קום צלי קדם אלהך מסם יתרחם סן קדם ייי עלנא ולא נובד׃
ואמרו גבר לחבריה אתו ונרמי עדבין ונדע בדיל סן בישתא הדא לנא ורמו עדבין ונפל עדבא על יונה׃
ואמרו ליה ואחוי לן בדיל סן בישתא הדא לנא מה עובדך ומסן אתר אנת ומן סנו עמא אנת׃
ואמר להון עבדא דייי אנא ומן קדם ייי אלהא דשמיא אנא דחל דעבד ית ימא וית יבשתא׃
וידחלו גוברייא דחילא רבא ואמרו ליה מה דא עבדת ארי ידעו גוברייא ארי מן קדם ייי הוא עתיד לאחזי׃
ואמרו ליה מה נעבד לך ויוסנח ימא מנגא ארי ימא סגי עלנא׃
ואמר להון סבורוני ורמוני לימא ויוסנח ימא מנגא ארי ידע אנא ארי מן קדמי ייי הוא עתיד לאחזי עלכון׃
וחתרו גוברייא למיתב לבישתא ולא יכלו ארי ימא אזל ונחשולא תקף עלוהי׃
וקריבו לות ייי ואמרו בבעותא ייי לא נכסן כרבי בחובת נפשה דגוברא הדין ולא תתן עלנא חובת דם זכי ארי אנת ייי כמא דרעוא
קדמך עבדת׃
ונסבו ית יונה ורמוהי לימא ואוסן ימא מנגא׃
ודחלו גוברייא דחילא רבא מן קדם ייי ואקריבו לדבחא קדם ייי ונדרו נדרין׃

6 * καὶ προσῆλθεν πρὸς αὐτὸν ὁ κυβερνήτης. καὶ εἶπεν αὐτῷ, τί σὺ ῥέγχεις; ἀνάστα, ἐπικαλοῦ τὸν θεόν σου, ὅπως διασώσῃ ὁ θεὸς ἡμᾶς, καὶ μὴ ἀπολώμεθα.

7 * καὶ εἶπεν ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, δεῦτε βάλωμεν κλήρους, καὶ γνῶμεν τίνος ἕνεκα ἡ κακία αὕτη ἐστὶν ἡμῖν. καὶ ἔβαλον κλήρους, καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος Ἰωνᾶ.

8 * καὶ εἶπαν πρὸς αὐτόν· ἀπάγγειλον ἡμῖν τίνος ἕνεκεν τὸ κακὸν τοῦτο ἡμῖν, τίς σου ἡ ἐργασία ἐστίν· καὶ πόθεν ἔρχῃ· καὶ ἐκ ποίας χώρας· καὶ ἐκ ποίου λαοῦ εἶ.

9 * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, δοῦλος κυρίου ἐγώ εἰμι, καὶ τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὴν γῆν ἐγὼ σέβομαι, ὃς ἐποίησεν τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηράν.

10 * καὶ ἐφοβήθησαν οἱ ἄνδρες φόβον μέγα, καὶ εἶπαν πρὸς αὐτόν, τί τοῦτο ἐποίησας; διότι ἔγνωσαν οἱ ἄνδρες ὅτι ἐκ προσώπου κυρίου ἦν φεύγων, ὅτι ἀπήγγειλεν αὐτοῖς.

11 * καὶ εἶπαν πρὸς αὐτόν, τί σοι ποιήσωμεν καὶ κοπάσει ἡ θάλασσα ἀφ' ἡμῶν; ὅτι ἡ θάλασσα ἐπορεύετο, καὶ ἐξεγείρετο μᾶλλον κλύδωνα.

12 * καὶ εἶπεν Ἰωνᾶς πρὸς αὐτούς, ἄρατέ με καὶ ἐμβάλετε εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ κοπάσει ἡ θάλασσα ἀφ' ὑμῶν, διότι ἔγνωκα ἐγώ, ὅτι δι' ἐμὲ ὁ κλύδων οὗτος μέγας ἐφ' ὑμᾶς ἐστίν.

13 * καὶ παρεβιάζοντο οἱ ἄνδρες τοῦ παρεψαι εἰς τὴν γῆν. καὶ οὐκ ἠδύναντο, ὅτι ἡ θάλασσα ἐπορεύετο καὶ ἐξεγείρετο μᾶλλον ἐπ' αὐτούς.

14 * καὶ δεήθησαν πρὸς κύριον καὶ εἶπαν, μηδαμῶς κύριε μὴ ἀπολοίμεθα ἕνεκεν τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου τούτου. καὶ μὴ δῷς ἐφ' ἡμᾶς αἷμα δίκαιον. διότι σὺ κύριε ὃν τρόπον ἐβούλου πεποίηκας.

15 * καὶ ἔλαβον τὸν Ἰωνᾶν καὶ ἐνέβαλον αὐτὸν εἰς τὴν θάλασσαν. καὶ ἔστη ἐκ τοῦ ζάλου αὐτῆς.

16 * καὶ ἐφοβήθησαν οἱ ἄνδρες φόβῳ μεγάλῳ τὸν κύριον, καὶ ἔθυσαν θυσίας τῷ κυρίῳ καὶ ηὔξαντο εὐχάς.

Et accessit ad eum proræ dux, & dixit ei: Quid tu sternis? surge, inuoca Deum tuum, vt saluet Deus nos & non pereamus.

Et dixit vnusquisque ad proximum suū: Venite mittamus sortes, & sciamus cuius causa malum hoc est nobis. & miserunt sortes, & cecidit sors super Ionam:

Et dixerunt ad eum: Indica nobis cuius causa malum hoc nobis? quod tuum opus est; & vnde venis, & ex qua regione, et ex quo populo tu es.

Et dixit ad eos: Seruus Domini ego sum, & Deum cæli & terræ ego colo, qui fecit mare & aridam.

Et timuerunt viri timore magno, & dixerunt ad eum: Quid hoc fecisti? cognouerunt enim viri quòd à facie Domini erat fugiens, quia nunciauit eis.

Et dixerunt ad eum: Quid tibi faciemus, & quiescet mare à nobis? quia mare ibat, & suscitabat magis fluctum.

Et dixit Ionas ad eos: Tollite me & mittite in mare, & quiescet mare à vobis: quia noui ego, quòd propter me fluctus iste magnus contra vos est.

Et conabantur viri vt reuerterentur ad terram: & non potuerunt, quia mare ibat & insurgebat magis contra eos.

Et clamauerunt ad Dominum, & dixerunt: Nequaquam Domine, ne pereamus propter animam hominis huius. & ne des super nos sanguinem iustum. quia tu Domine sicut voluisti fecisti.

Et tulerunt Ionam & miserunt eum in mare. & stetit à commotione sua.

Et timuerunt viri timore magno Dominum, & immolauerunt hostias Domino, & vouerunt vota.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

Et accessit ad eum princeps nautarum, & dixit ei: Quid tu somno indulges? surge, ora coram Deo tuo, si fortè misericordia concedatur à Domino nobis, quò minimè pereamus.

Et dixerunt vnusquisque ad proximum suum: Venite & proiiciamus sortes, vt sciamus propter quem hoc malum sit nobis. misertique sunt ergo sortes, & cecidit sors super Ionam.

Itaque dixerunt ei: Indica nunc nobis quamobrem malum hoc impendeat nobis, quod sit opus tuum, vndè venias, & quæ sit provincia tua, & ex qua gente sis.

Et respondit eis: Iehudæus sum: & à conspectu Domini Dei cæli ego timeo, qui mare fecit & aridam.

Timuerunt ergo viri ingenti timore, & dixerunt ei: Cur hoc fecisti? cognouerunt enim viri quòd à facie Domini fugeret, quippe qui indicasset eis. Et dixerunt ei: Quid faciemus tibi vt quiescat mare à nobis? siquidem ibat mare, & tempestas eius increbrescebat.

Qui dixit eis: Tollite me atque in mare proiicite, & tranquillum erit vobis mare: scio enim quòd tempestas hæc magna propter me super vos sit exorta. Interea remigabant viri vt reducerent *nauem* ad aridam, sed nequiuere: quandoquidem mare ibat & tempestas eius inualescebat super eos. Quapropter orauerunt coram Domino, & dixerunt: Suscipe deprecationem nostram Domine, ne nunc pereamus propter peccatum animæ viri illius, neque imputes nobis peccatum sanguinis innocentis, quia tu Domine quemadmodum placuit coram te, fecisti.

Tulerunt ergo Ionam, & eum in mare proiecerunt, quieuitque mare à tempestate sua.

Præterea viri illi timuerunt permagno timore à facie Domini, & dixerunt se sacrificia sacrificaturos coram Domino, & vota vouerunt.

ב

1 וימן יהוה דג גדול לבלע את־יונה ויהי יונה
במעי הדג שלשה ימים ושלשה לילות׃
2 ויתפלל יונה אל־יהוה אלהיו ממעי הדגה׃
3 ויאמר קראתי מצרה לי אל־יהוה ויענני מבטן
שאול שועתי שמעת קולי׃
4 ותשליכני מצולה בלבב ימים ונהר יסבבני
כל־משבריך וגליך עלי עברו׃
5 ואני אמרתי נגרשתי מנגד עיניך אך אוסיף
להביט אל־היכל קדשך׃
6 אפפוני מים עד־נפש תהום יסבבני סוף חבוש
לראשי׃
7 לקצבי הרים ירדתי הארץ בריחיה בעדי
לעולם ותעל משחת חיי יהוה אלהי׃
8 בהתעטף עלי נפשי את־יהוה זכרתי ותבוא
אליך תפלתי אל־היכל קדשך׃
9 משמרים הבלי־שוא חסדם יעזבו׃
10 ואני בקול תודה אזבחה־לך אשר נדרתי
אשלמה ישועתה ליהוה׃
11 ויאמר יהוה לדג ויקא את־יונה אל־היבשה׃

ג

1 ויהי דבר־יהוה אל־יונה שנית לאמר׃
2 קום לך אל־נינוה העיר הגדולה וקרא אליה
את־הקריאה אשר אנכי דבר אליך׃
3 ויקם יונה וילך אל־נינוה כדבר יהוה ונינוה
היתה עיר־גדולה לאלהים מהלך שלשת ימים׃
4 ויחל יונה לבוא בעיר מהלך יום אחד ויקרא
ויאמר עוד ארבעים יום ונינוה נהפכת׃
5 ויאמינו אנשי נינוה באלהים ויקראו־צום
וילבשו שקים מגדולם ועד־קטנם׃

CAP. II.

1 A ET præparauit Dominus piscem gran-
dem vt deglutiret Ionam. & erat Ionas
in ventre piscis tribus diebus & tribus no-
2 ctibus. Et orauit Ionas ad Domi-
num Deum suum de ventre piscis.
3 Et dixit: Clamaui de tribulatione mea
ad Dominum, & exaudiuit me. de ventre
inferi clamaui, & exaudisti vocem meam.
4 Et proiecisti me in profundũ in cor-
B de maris, & flumen circundedit me: omnes
gurgites tui & fluctus tui super me trans-
5 ierunt. Et ego dixi: Abiectus sum à con-
spectu oculorum tuorũ. Veruntamen rur-
sus video templum sanctum tuum.
6 Circundederunt me aquæ vsque ad a-
C nimam, abyssus vallauit me, pelagus ope-
7 ruit caput meum. Ad extrema mon-
tium descendi, terræ vectes concluserunt
me in æternum, & subleuabis de corru-
ptione vitam meam Domine Deus meus.
8 Cùm angustiaretur in me anima mea,
Domini recordatus sum, vt veniat ad te o-
D ratio mea ad templum sanctum tuum.
9 Qui custodiunt vanitates frustra, mi-
sericordiam suam derelinquunt.
10 Ego autem in voce laudis immolabo
tibi; quæcunque voui reddam pro salute
11 Domino. Et dixit Dominus pisci,
& euomuit Ionam in aridam.

CAP. III.

1 A ET factum est verbum Domini ad Io-
nam secundò dicens:
2 Surge & vade in Niniuen ciuitatem
magnam, & prædica in ea prædicationem
quam ego loquor ad te.
3 Et surrexit Ionas & abiit in Niniuen
iuxta verbum Domini. Et Niniue erat ci-
uitas magna, itinere trium dierum.
4 Et cœpit Ionas introire ciuitatem iti-
B nere diei vnius, & clamauit & dixit: Ad-
huc quadraginta dies, & Niniue subuer-
tetur.
5 Et crediderunt viri Niniuitæ in Deum,
& prædicauerunt ieiunium, & vestiti sunt
saccis à maiore vsque ad minorem.

תרגום יונתן

ב

1 ומני יי נונא רבא למבלע ית יונה והוה יונה במעיא דנונא תלתא יומין ותלתא לילון׃ 2 וצלי יונה קדם יי אלהה ממעיא דנונא׃
3 ואמר צליתי מעקא לי קדם יי וקבל צלותי מארעית תהומא בעיתי עבדת בעותי׃
4 ורמיתני לעמקיא בלבא דימא ונהרא סחור סחור לי כל נחשולוהי דימא וגלוהי עלי עברו׃
5 ואנא אמרית אתרכית מן קדם מימרך ברם אוסף לאסתכלא בהיכלא דקודשך׃ 6 אקפוני מיא עד מותא תהומא סחור סחור לי ימא על רישי׃
7 לעקרי טוריא נחתית וארעא נגרת בתקפהא על מני עלמין ואתקרב קדמך לאסקא מחבלא חיי יי אלהי׃
8 באשתלהיות עלי נפשי פלחנא דיי אדכרית ועלת לקדמך צלותי להיכלא דקודשך׃ 9 לא כעממיא פלחי טעותא דמאתר דאחוטב ליה אנון ידעין׃
10 ואנא בתשבחת אודאה קרבני אקרב קדמך דנדרית אשלם פרקן נפשי בצלו קדם יי׃ 11 ואמר יי לנונא ופלט ית יונה ליבשתא׃

ג

1 והוה פתגם נבואה מן קדם יי עם יונה תנינות למימר׃ 2 קום איזל לנינוה קרתא רבתא ואתנבי עלה ית נבואתא די אנא ממלל עמך׃
3 וקם יונה ואזל לנינוה כפתגמא דיי ונינוה הות קרתא רבתא קדם יי מהלך תלתא יומין׃ 4 ושרי יונה למיעל בקרתא מהלך יומא חד ואכריז ואמר בסוף ארבעין יומין ונינוה מתהפכא׃
5 והימנו אנשי נינוה במימרא דיי וגזרו צומא ולבשו שקין מרבהון ועד זעירהון׃

CAP. II.

ET præcepit Dominus ceto magno, & deuo- 1
rauit Ionam. & fuit Ionas in ventre ceti
tribus diebus & tribus noctibus.
Et orauit Ionas ad Dominum Deum suũ 2
de ventre ceti,
& dixit: Clamaui in tribulatione mea ad 3
Dominum Deum meum, & exaudiuit me: de
ventre inferni audisti vocem meam.
Proiecisti me in profundum cordis maris, 4
& flumina circundederunt me: omnes eleuatio-
nes tuæ & fluctus tui super me transierunt.
Et ego dixi: Abiectus sum ex oculis tuis, 5
profectò addam vt videam templum sanctum
tuum.
Circumfusa est mihi aqua vsque ad animã: 6
abyssus vallauit me, intrauit caput meum
in scissuras montium, descendi in terram 7
cuius vectes eius retinacula sempiterna, & a-
scendat ex corruptione vita mea Domine Deus
meus.
Cùm deficeret à me anima mea, Domini 8
memoratus sum: & veniat ad te oratio mea ad
templum sanctum tuum.
Qui custodiunt vana & mendacia, mise- 9
ricordiam suam reliquerunt.
Ego autem cum voce laudis & confessio- 10
nis immolabo tibi: quæcunque voui reddam ti-
bi in salutare meum Domino. Et præcep- 11
tum est ceto, & eiecit Ionam super aridam.

CAP. III.

ET factus est sermo Domini ad Ionam secun- 1
dò, dicens: Surge & vade in Niniuen 2
ciuitatem magnam, & prædica in ea secundùm
prædicationem priorem, quam ego locutus sum
ad te. Et surrexit Ionas, & abijt in Nini- 3
uen sicut locutus est Dominus. At Niniue ciui-
tas magna Deo, quasi itineris viæ dierũ trium.
Et cœpit Ionas ingredi in ciuitatem quasi 4
itinere diei vnius. & prædicauit & dixit, Et
adhuc tres dies, & Niniue subuertetur.
Et crediderunt viri Niniue Deo, et præ- 5
dicauerunt ieiuniũ, et vestiti sunt saccis à ma-
gno eorum & vsque ad paruum eorum.

β.

1 Καὶ προσέταξε κύριος κήτει μεγάλῳ, καὶ κατέ-
πιε τὸν ἰωνᾶν. καὶ ἦν ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡ-
μέρας καὶ τρεῖς νύκτας.
2 καὶ προσηύξατο ἰωνᾶς πρὸς κύριον τὸν θεὸν αὐτοῦ ἐκ
3 τῆς κοιλίας τοῦ κήτους. καὶ εἶπεν, ἐβόησα ἐν θλί-
ψει μου πρὸς κύριον τὸν θεόν μου, καὶ εἰσήκουσέ μου. ἐκ
κοιλίας ᾅδου ἤκουσας φωνῆς μου.
4 ἀπέρριψάς με εἰς βάθος καρδίας θαλάσσης. καὶ
ποταμοὶ ἐκύκλωσάν με, πάντες οἱ μετεωρισμοί σου καὶ
τὰ κύματά σου ἐπ' ἐμὲ διῆλθον.
5 κἀγὼ εἶπον, ἀπῶσμαι ἐξ ὀφθαλμῶν σου, ἆρα προσ-
θήσω τοῦ ἐπιβλέψαι τὸν ναὸν τὸν ἅγιόν σου.
6 περιεχύθη μοι ὕδωρ ἕως ψυχῆς, ἄβυσσος ἐκύκλωσέν
7 με, ἔδυ ἡ κεφαλή μου εἰς σχισμὰς ὀρέων, κατέβην
εἰς γῆν ἧς οἱ μοχλοὶ αὐτῆς κάτοχοι αἰώνιοι. καὶ ἀναβήτω
ἐκ φθορᾶς ἡ ζωή μου κύριε θεέ μου.
8 ἐν τῷ ἐκλείπειν ἀπ' ἐμοῦ τὴν ψυχήν μου, τοῦ κυ-
ρίου ἐμνήσθην, καὶ ἔλθοι πρὸς σὲ ἡ προσευχή μου πρὸς
9 ναὸν ἅγιόν σου. φυλασσόμενοι μάταια καὶ ψευ-
δῆ, ἔλεον αὐτῶν ἐγκατέλιπον.
10 ἐγὼ δὲ μετὰ φωνῆς αἰνέσεως καὶ ἐξομολογήσεως θύ-
σω σοι. ὅσα ηὐξάμην ἀποδώσω σοι εἰς σωτηρίαν μου τῷ
11 κυρίῳ. καὶ προσετάγη τῷ κήτει, καὶ ἐξέβαλε τὸν
ἰωνᾶν ἐπὶ τὴν ξηράν.

γ.

1 Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ἰωνᾶν ἐκ δευτέρου λέγων,
2 ἀνάστηθι καὶ πορεύθητι εἰς νινευῒ τὴν πόλιν τὴν με-
γάλην, καὶ κήρυξον ἐν αὐτῇ κατὰ τὸ κήρυγμα τὸ ἔμπροσ-
θεν, ὃ ἐγὼ λελάληκα πρὸς σέ.
3 καὶ ἀνέστη ἰωνᾶς καὶ ἐπορεύθη εἰς νινευῒ καθὼς ἐλά-
λησε κύριος. ἡ δὲ νινευῒ πόλις μεγάλη τῷ θεῷ ὡσεὶ πο-
ρείας ὁδοῦ ἡμερῶν τριῶν.
4 καὶ ἤρξατο ἰωνᾶς τοῦ εἰσπορεύεσθαι εἰς τὴν πόλιν ὡσεὶ πο-
ρείαν ἡμέρας μιᾶς. καὶ ἐκήρυξε καὶ εἶπεν. ἔτι τρεῖς
ἡμέραι, καὶ νινευῒ καταστραφήσεται.
5 καὶ ἐπίστευσαν οἱ ἄνδρες νινευῒ τῷ θεῷ, καὶ ἐκήρυξαν
νηστείαν, καὶ ἐνεδύσαντο σάκκους ἀπὸ μεγάλου αὐτῶν καὶ
ἕως μικροῦ αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. II.

PRæparauerat autem Dominus piscem grandem qui Ionam deglutiret, & fuit Ionas in ventre piscis tribus diebus ac tribus noctibus. 2 Orauit verò Ionas coram Domino Deo suo de visceribus piscis. 3 Et ait: Oraui præ angustia mea ad Dominum qui suscepit orationem meam. de infima abysso deprecatus sum, deprecationem meam executus es. 4 Tu quidem proiecisti me in profunditates, in cor maris, & flumen cùm circumquaque me circundet, omnes maris tempestates & fluctus eius super me transierunt. 5 Ego verò dixeram: Eiectus sum à conspectu Verbi tui: veruntamen addam aspicere sacrosanctum templum tuum. 6 Circundederunt me aquæ vsq; ad mortem, abysso circumquaq; me ambiente: mare carectosum suspensum erat capiti meo. 7 Ad radices montium descenderam, & terra serrarat robora sua super me in perpetuum: sed procliue fuit tibi educere à corruptione vitam meam, Dñe Deus meus. 8 Cùm deliquio laboraret in me anima mea, cultus Dñi sum recordatus: & penetrauit coram te oratio mea in templum sanctitatis tuæ. 9 Non more gentium idola colentiũ quę quo ex loco beneficium conferatur ipsis, nesciunt. 10 At ego in laude confessionis offeram oblationem meã coram te: quod voui reddam pro salute animæ meę in oratione coram Dño. 11 Tum dixit Dñs pisci, & euomuit Ionam in arida. CAP. III.

FActum est autem verbum prophetiæ à facie Domini cum Iona iterum dicendo: 2 Surge, vade in Niniuen ciuitatem magnam, & vaticinare contra eam prophetiam quam ego tecum loquor. 3 Surrexit itaque Ionas, & ad Niniuen contendit iuxta sermonem Domini. Niniue autem erat ciuitas permagna coram Domino, itinere trium dierum. 4 Cœpit autem Ionas intrare ciuitatem itinere vnius diei, & præconizauit, dixitque: Post finem quadraginta dierum Niniue subuertenda est. 5 Et crediderunt viri Niniuitæ verbo Domini: indixeruntque ieiunium, & induerunt se saccis à maximo eorum vsque ad eorundem minimum.

6 וַיִּגַּע הַדָּבָר אֶל־מֶלֶךְ נִינְוֵה וַיָּקָם מִכִּסְאוֹ וַיַּעֲבֵר
אַדַּרְתּוֹ מֵעָלָיו וַיְכַס שַׂק וַיֵּשֶׁב עַל־הָאֵפֶר׃
7 וַיַּזְעֵק וַיֹּאמֶר בְּנִינְוֵה מִטַּעַם הַמֶּלֶךְ וּגְדֹלָיו לֵאמֹר
הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה הַבָּקָר וְהַצֹּאן אַל־יִטְעֲמוּ מְאוּמָה
אַל־יִרְעוּ וּמַיִם אַל־יִשְׁתּוּ׃
8 וְיִתְכַּסּוּ שַׂקִּים הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה וְיִקְרְאוּ אֶל־
אֱלֹהִים בְּחָזְקָה וְיָשֻׁבוּ אִישׁ מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה וּמִן־
הֶחָמָס אֲשֶׁר בְּכַפֵּיהֶם׃
9 מִי־יוֹדֵעַ יָשׁוּב וְנִחַם הָאֱלֹהִים וְשָׁב מֵחֲרוֹן אַפּוֹ
וְלֹא נֹאבֵד׃
10 וַיַּרְא הָאֱלֹהִים אֶת־מַעֲשֵׂיהֶם כִּי־שָׁבוּ מִדַּרְכָּם
הָרָעָה וַיִּנָּחֶם הָאֱלֹהִים עַל־הָרָעָה אֲשֶׁר־דִּבֶּר
לַעֲשׂוֹת־לָהֶם וְלֹא עָשָׂה׃

ד

1 וַיֵּרַע אֶל־יוֹנָה רָעָה גְדוֹלָה וַיִּחַר לוֹ׃
2 וַיִּתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה וַיֹּאמַר אָנָּה יְהוָה הֲלוֹא־זֶה
דְבָרִי עַד־הֱיוֹתִי עַל־אַדְמָתִי עַל־כֵּן קִדַּמְתִּי לִבְרֹחַ
תַּרְשִׁישָׁה כִּי יָדַעְתִּי כִּי אַתָּה אֵל־חַנּוּן וְרַחוּם אֶרֶךְ
אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד וְנִחָם עַל־הָרָעָה׃
3 וְעַתָּה יְהוָה קַח־נָא אֶת־נַפְשִׁי מִמֶּנִּי כִּי טוֹב
מוֹתִי מֵחַיָּי׃
4 וַיֹּאמֶר יְהוָה הַהֵיטֵב חָרָה לָךְ׃
5 וַיֵּצֵא יוֹנָה מִן־הָעִיר וַיֵּשֶׁב מִקֶּדֶם לָעִיר וַיַּעַשׂ לוֹ
שָׁם סֻכָּה וַיֵּשֶׁב תַּחְתֶּיהָ בַּצֵּל עַד אֲשֶׁר יִרְאֶה מַה־
יִּהְיֶה בָּעִיר׃
6 וַיְמַן יְהוָה־אֱלֹהִים קִיקָיוֹן וַיַּעַל מֵעַל לְיוֹנָה
לִהְיוֹת צֵל עַל־רֹאשׁוֹ לְהַצִּיל לוֹ מֵרָעָתוֹ וַיִּשְׂמַח יוֹנָה
עַל־הַקִּיקָיוֹן שִׂמְחָה גְדוֹלָה׃
7 וַיְמַן הָאֱלֹהִים תּוֹלַעַת בַּעֲלוֹת הַשַּׁחַר לַמָּחֳרָת
וַתַּךְ אֶת־הַקִּיקָיוֹן וַיִּיבָשׁ׃

6 Et peruenit verbum ad regem Niniue:
& surrexit de solio suo, & abiecit vestimen-
C tum suum à se, & indutus est sacco, & se-
7 dit in cinere: 7 Et clamauit & dixit in
Niniue ex ore regis & principum eius, di-
cens: Homines, & iumenta, & boues, & pe-
cora non gustent quicquam nec pascan-
tur, & aquam non bibant.
8 Et operiátur saccis homines & iumen-
ta, & clament ad Deum in fortitudine, &
conuertatur vir à via sua mala, & ab ini-
quitate quæ est in manibus eorum.
9 Quis scit si conuertatur & ignoscat
Deus, & reuertatur à furore iræ suæ, & non
peribimus?
10 Et vidit Deus opera eorum, quia con-
uersi sunt de via sua mala, & misertus est
super malitiam quam locutus fuerat vt fa-
ceret eis, & non fecit.

CAP. IIII.

1 ET afflictus est Ionas afflictione magna,
A & iratus est:
2 Et orauit ad Dominum & dixit: Ob-
secro Domine, nunquid non hoc est ver-
bum meũ cùm adhuc essem in terra mea?
Propter hoc præoccupaui vt fugerem in
Tarsis. Scio enim quia tu Deus clemens &
misericors es, patiens & multæ miseratio-
nis, & ignoscens super malitiam.
3 Et nunc Domine tolle quæso animam
B meam à me, quia melior est mihi mors
quàm vita.
4 Et dixit Dominus: Putasne bene ira-
sceris tu?
5 Et egressus est Ionas de ciuitate, & se-
dit contra Orientem ciuitatis. Et fecit sibi-
met vmbraculum ibi, & sedebat subter il-
lud in vmbra, donec videret quid accideret
ciuitati.
6 Et præparauit Dominus Deus hederam,
& ascendit super caput Ionæ vt esset vm-
bra super caput eius, & protegeret eum: la-
borauerat enim. Et lætatus est Ionas super
hedera lætitia magna. 7 Et parauit Deus
C vermem ascensu diluculi in crastinum, &
percussit hederam, & exaruit.

*Et appropinquauit sermo ad regem Nini- 6
ue. & surrexit de throno suo, & abstulit sto-
lam suam à seipso, & indutus est sacco, & se-
dit in cinere.*
*Et prædicatum est in Niniue à rege & ab 7
omnibus magnatibus eius dicens: Homines, &
iumenta, & boues, & oues non gustent, ne-
que pascantur, & aquam non bibant.*
*Et cooperti sunt saccis homines & iumen- 8
ta. & clamauerunt ad Deum vehementer. &
reuersus est vnusquisque de via sua mala, &
iniquitate quæ in manibus eorum,*
*Dicentes: Quis scit si pœnitentiam aget 9
Deus, & reuertetur ab ira furoris sui, & non
pereamus?*
*Et vidit Deus opera eorum, quoniam re- 10
uersi sunt à viis suis malis, et egit pœnitentiam
Deus super malitia quam locutus est vt faceret
eis, & non fecit.*

CAP. IIII.

*ET contristatus est Jonas tristitia grandi, & 1
confusus est.*
*Et orauit ad Dominum & ait: O Domi- 2
ne: nonne isti sermones mei sunt adhuc existen-
te me in terra mea? propterea præueni fugere in
Tharsis, quia cognoui quòd misericors & mise-
rator, patiens & multæ misericordiæ, & agens
pœnitentiam super malitiis.*
*Et nunc dominator Domine tolle animam 3
meam à me. quia bonum mori me magis quàm
viuere.*
*Et dixit Dominus ad Jonam, Si vehemen- 4
ter contristatus es tu?*
*Et egressus est Ionas ex ciuitate, & sedit 5
contra Orientem, & fecit sibi tabernaculum.
& sedit sub eo in vmbra, donec videret quid
erit ciuitati.*
*Et præcepit Dominus Deus cucurbitæ, & 6
ascendit super caput Jonæ, vt obumbraret eum,
& protegeret eum à malis suis. Et lætatus est
Jonas super cucurbita gaudio magno.*
*Et præcepit Deus vermi matutino in cra- 7
stinum. & percussit cucurbitam, & aresa-
cta est.*

6 καὶ ἤγγισεν ὁ λόγος πρὸς τὸν βασιλέα τῆς νινευΐ. καὶ ἐξανέστη ἐκ τοῦ θρόνου αὐτοῦ, καὶ περιείλατο τὴν στολὴν αὐτοῦ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ, καὶ ἐνεδύσατο σάκκον, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ σποδοῦ.
7 καὶ ἐκηρύχθη ἐν τῇ νινευῒ παρὰ τοῦ βασιλέως καὶ παρὰ πάντων τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ λέγων· οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ κτήνη, καὶ οἱ βόες, καὶ τὰ πρόβατα μὴ γευσάσθωσαν, μηδὲ νεμέσθωσαν, καὶ ὕδωρ μὴ πιέτωσαν.
8 καὶ περιεβάλοντο σάκκους οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ κτήνη· καὶ ἀνεβόησαν πρὸς τὸν θεὸν ἐκτενῶς. καὶ ἐπέστρεψεν ἕκαστος ἐκ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς, καὶ τῆς ἀδικίας τῆς ἐν χερσὶν αὐτῶν,
9 λέγοντες, τίς οἶδεν εἰ μετανοήσει ὁ θεὸς, καὶ ἀποστρέψει ἐξ ὀργῆς θυμοῦ αὐτοῦ καὶ οὐ μὴ ἀπολώμεθα;
10 καὶ ἴδεν ὁ θεὸς τὰ ἔργα αὐτῶν, ὅτι ἀπέστρεψαν ἀπὸ τῶν ὁδῶν αὐτῶν τῶν πονηρῶν, καὶ παρεκλήθη ὁ θεὸς ἐπὶ τῇ κακίᾳ ᾗ ἐλάλησε τοῦ ποιῆσαι αὐτοῖς, καὶ οὐκ ἐποίησεν.

δ΄.

1 Καὶ ἐλυπήθη ἰωνᾶς λύπην μεγάλην, καὶ συνεχύθη.
2 καὶ προσηύξατο πρὸς κύριον καὶ εἶπεν, ὦ κύριε· οὐχ οὗτοι οἱ λόγοι μοι εἰσὶν ἔτι ὄντος μου ἐν τῇ γῇ μου. διὰ τοῦτο προέφθασα φυγεῖν εἰς θαρσεῖς, διότι ἔγνων ὅτι ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων μακρόθυμος καὶ πολυέλεως, καὶ μετανοῶν ἐπὶ ταῖς κακίαις.
3 καὶ νῦν δέσποτα κύριε, λάβε τὴν ψυχήν μου ἀπ᾽ ἐμοῦ· ὅτι καλὸν τὸ ἀποθανεῖν με μᾶλλον ἢ ζῆν.
4 καὶ εἶπε κύριος πρὸς ἰωνᾶν, εἰ σφόδρα λελύπησαι σύ.
5 καὶ ἐξῆλθεν ἰωνᾶς ἐκ τῆς πόλεως, καὶ ἐκάθισεν κατέναντι τῆς πόλεως, καὶ ἐποίησεν ἑαυτῷ σκηνὴν. καὶ ἐκάθητο ὑποκάτω αὐτῆς ἐν σκιᾷ. ἕως οὗ ἀπίδῃ τί ἔσται τῇ πόλει.
6 καὶ προσέταξεν κύριος ὁ θεὸς κολοκύνθῃ καὶ ἀνέβη ὑπὲρ κεφαλῆς ἰωνᾶ, τοῦ συσκιάζειν αὐτῷ, καὶ περισκέπειν αὐτὸν ἀπὸ τῶν κακῶν αὐτοῦ. καὶ ἐχάρη ἰωνᾶς ἐπὶ τῇ κολοκύνθῃ χαρὰν μεγάλην.
7 καὶ προσέταξεν ὁ θεὸς σκώληκι ἑωθινῇ ἐπαύριον. καὶ ἐπάταξεν τὴν κολόκυνθαν, καὶ ἀπεξηράνθη.

תרגום יונתן

6 ומטא פתגמא לות מלכא דנינוה וקם מכורסי מלכותה ואעדי לבוש יקרה מנה ואתכסי שקא ויתב על קטמא׃
7 ואכריז ואמר בנינוה מגזרת מלכא ורברבנוהי למימר אנשא ובעירא תורי ועאנא לא יטעמון מדעם ולא ירעון ומיא לא ישתון׃
8 ויתכסון שקין אנשא ובעירא ויצלון קדם יי בתקוף ויתובון גבר מארחיה בישתא ומן חטופא דבידיהון׃
9 מן ידע דאית בידיה חובין יתוב מנהון ויתרחם עלנא מן קדם יי ויתוב מתקוף רגזיה ולא ניבד׃
10 וגלי קדם יי עובדיהון ארי תבו מארחתהון בישתא והב יי מן בישתא די מליל למעבד להון ולא עבד׃

ד

1 ובאיש ליונה בישא רבא ותקיף לה׃
2 וצלי קדם יי ואמר קביל בעותי יי הלא דין פתגמי עד דהויתי קים על ארעי על כן אוחיתי למערק לימא ארי ידענא ארי את אלהא חננא ורחמנא מרחק רגז ומסגי למעבד טבון ומתיב מימריה מלאיתאה בישא׃
3 וכען יי סב כען ית נפשי מני ארי טב דאמות מדאחי׃
4 ואמר יי הלחדא תקיף לך׃
5 ונפק יונה מן קרתא ויתב מקדנח לקרתא ועבד לה תמן מטלתא ויתב תחותה בטולא עד דיחזי מה יהי בסוף קרתא׃
6 וזמין יי אלהים קיקיון וסליק מעל מן יונה למהוי טולא על רישה לאגנא עלוהי מבישתיה וחדי יונה על קיקיון חדוא רבא׃
7 וזמין יי תולעתא במסק צפרא דיומא דבתרוהי ומחת ית קיקיון ויבש׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Peruenit quoque verbum ad regem Niniue, qui surrexit de solio regni sui, & deposito gloriæ suę indumento, sacco opertus est, ac in cinere sedit. 7 Atq; per præconem proclamare iussit ac dicere per Niniuen ex regis ac principum eius decreto, in hęc verba: Vir, iumentum, boues & oues, ne quicquam degustent, neque pascantur, sed neque aquas bibant. 8 Sed operiantur saccis homines & iumenta, & orent coram Domino cum instantia, atque conuertatur vnusquisque à via sua mala, & à rapina quæ est in manibus suis. 9 Quisquis penes se existere peccata agnorit, auertatur ab eis, & misericordia fiet nobis à Domino, atque auertetur à vehementia iræ suæ, nec peribimus.
10 Et manifesta facta sunt coram Domino opera eorum, quòd conuersi essent à via sua mala: quapropter conuersus est Dominus à malo quod locutus fuerat se facturum eis, nec fecit.

CAP. IIII.

ET molestum fuit Ionæ dolore maximo, iratusque est. 2 Et orauit coram Domino, dicens: Suscipe deprecationem meam Domine: nunquid non erat hoc verbum meum dum adhuc stabam in terra mea? ideò festinaram confugere ad mare, quòd compertum haberem te Deum esse clementem, misericordem, qui iram cohibeas, & multa beneficia conferas, & sententiam reuoces, quò minus malum infligas. 3 Nunc ergo Domine, tolle obsecro animam meam à me: melius enim est vt moriar, quàm vt viuam.
4 Dixit itaque Dominus: Nunquid vehementer irasceris? 5 Et egressus est Ionas de ciuitate, & habitauit ad Orientem ciuitatis, ac sibi eo loci fecit vmbraculum, subter quod consedit in vmbra, donec videret quid tandem futurum esset ciuitati.
6 Preparauit autem Dominus Deus cucurbitam, quæ & ascendit super Ionam, vt esset vmbra capiti eius, & eum à malo suo protegeret. Proinde lętatus est Ionas super cucurbita lætitia magna. 7 Sed parauit Dominus vermem sub auroræ ascensum sequentis diei, qui percussit cucurbitam, atque exaruit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

8 ‡ Et cùm ortus fuisset Sol, præcepit Deus vento calido & vrenti, & percussit Sol per caput Ionę, & æstuabat. & petiit animæ suæ vt moreretur. & dixit: Melius est mihi mori, quàm viuere.

9 ‡ Et dixit Deus ad Ionam: Putasne bene irasceris tu super hederam? & dixit: Bene irascor vsque ad mortem.

10 ‡ Et dixit Dominus: Tu doles super hederam in qua non laborasti, neque enutristi eam, quæ sub vnâ nocte nata est, & sub vna nocte periit.

11 ‡ Et ego non parcam Niniue ciuitati magnæ, in qua sunt plusquàm centum & viginti millia hominũ, qui non sciunt discernere dextram & sinistram suam, & iumenta multa.

8 ‡ וַיְהִי כִּזְרֹחַ הַשֶּׁמֶשׁ וַיְמַן אֱלֹהִים רוּחַ קָדִים חֲרִישִׁית וַתַּךְ הַשֶּׁמֶשׁ עַל־רֹאשׁ יוֹנָה וַיִּתְעַלָּף וַיִּשְׁאַל אֶת־נַפְשׁוֹ לָמוּת וַיֹּאמֶר טוֹב מוֹתִי מֵחַיָּי׃

9 ‡ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־יוֹנָה הַהֵיטֵב חָרָה־לְךָ עַל־הַקִּיקָיוֹן וַיֹּאמֶר הֵיטֵב חָרָה־לִי עַד־מָוֶת׃

10 ‡ וַיֹּאמֶר יְהוָה אַתָּה חַסְתָּ עַל־הַקִּיקָיוֹן אֲשֶׁר לֹא־עָמַלְתָּ בּוֹ וְלֹא גִדַּלְתּוֹ שֶׁבִּן־לַיְלָה הָיָה וּבִן־לַיְלָה אָבָד׃

11 ‡ וַאֲנִי לֹא אָחוּס עַל־נִינְוֵה הָעִיר הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר יֶשׁ־בָּהּ הַרְבֵּה מִשְׁתִּים־עֶשְׂרֵה רִבּוֹ אָדָם אֲשֶׁר לֹא־יָדַע בֵּין יְמִינוֹ לִשְׂמֹאלוֹ וּבְהֵמָה רַבָּה׃

תרגום יונתן

וּמַיְמַר יְיָ רוּחַ קְדִים תַּקִּיפָא שְׁחִיקָתָא וּשְׁפַחַת שִׁמְשָׁא עַל רֵישֵׁהּ דְּיוֹנָה וְאִשְׁתְּהֵי וְשָׁאֵל יַת נַפְשֵׁהּ לְמִסְתְּנֵי וַאֲמַר טַב דַּאֲמוּת מִמִּיחֵי׃

וַאֲמַר יְיָ לְיוֹנָה הֲלְחַדָּא תְּקוּף לָךְ עַל קִיקְיוֹן וַאֲמַר לְחַדָּא תְּקוּף לִי עַד מוֹתָא׃

וַאֲמַר יְיָ אַתְּ חַסְתָּ עַל קִיקְיוֹן דְּלָא עַמַּלְתָּ בֵּהּ וְלָא רַבֵּיתֵהּ דִּי בִּלֵּילְיָא תְּנִין הֲוָה וּבִלֵּילְיָא אֲחֲרָנָא אֲבַד׃

וַאֲנָא מָחוּס עַל נִינְוֵה קִרְיְתָא רַבְּתָא דְּאִית בָּהּ סַגִּי מַתְרָתָא עֶשְׂרֵי דְּבוּא אֱנָשָׁא דְּלָא יְדַע בֵּין יְמִינֵהּ לְסְמָאלֵהּ וּבְעִירָא סַגִּי׃

תם יונה

PROLOGVS IN MICHÆAM PROPHETAM.

TEMPORIBVS Ioathę & Achaz & Ezechię regum Iudæ, Michæam prophetam ob hanc prophetiam ritusancto repletum fuisse lectio ipsa demonstrat. Nam de supradicto numero regum Ioatham & Ezechiam Deo ob religionem placuisse, historia libri quarti Regum, & secundi Paralipomenon indicat. Achaz vero relicto Deo, idola Samariæ, quibus etiam filios suos in sacrificium igni concremandos obtulerat, coluisse constat. Quamobrem Deus Samariam, quæ reges Israël & Iuda simulachrorum superstitione

8 ‡ καὶ ἐγένετο ἅμα τῷ ἀνατεῖλαι τὸν ἥλιον, καὶ προσέταξε ὁ θεὸς πνεύματι καύσωνι συγκαίοντι, καὶ ἐπάταξεν ὁ ἥλιος ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἰωνᾶ, καὶ ὀλιγοψύχει καὶ ἀπελείπετο τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. καὶ εἶπεν, καλόν μοι τὸ ἀποθανεῖν ἢ ζῆν.

9 ‡ καὶ εἶπεν κύριος πρὸς ἰωνᾶν, εἰ ϹΦόδρα λελύπησαι σὺ ἐπὶ τῇ κολοκύνθῃ; Ϲ εἶπεν, ϹΦόδρα λελύπημαι ἐγὼ ἕως θανάτου.

10 ‡ καὶ εἶπεν ὁ κύριος, σὺ ἐφείσω ὑπὲρ τῆς κολοκύνθης ὑπὲρ ἧς οὐκ ἐκακοπάθησας ἐπ' αὐτῇ, οὐδὲ ἐξέθρεψας αὐτήν. ἣ ὑπὸ νύκτα ἐγρνήθη καὶ ὑπὸ νύκτα ἀπώλετο.

11 ‡ ἐγὼ δὲ οὐ φείσομαι ὑπὲρ νινευὶ τῆς πόλεως τῆς μεγάλης ἐν ᾗ κατοικοῦσιν πλείους ἢ δώδεκα μυριάδες ἀνθρώπων, οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν δεξιὰν αὐτῶν, οὐ δὲ ἀριστερὰν καὶ κτήνη πολλά.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

8 ‡ Postea factum est oriente Sole vt præpararet Dominus ventum Orientalem quietum, atque percussit Sol caput Ionæ, qui animi deliquium patiens, optabat animæ suæ mori: & dicebat; Melius est vt moriar, quàm vt viuam.

9 ‡ Dixitque Dominus Ionæ: Nunquid vehementer irasceris pro cucurbita? & ait: Admodum irascor ad mortem vsque.

10 ‡ Et dixit Dominus, Tu cucurbitæ misertus es, in qua non laborasti, nec eam nutriuisti: quæ in hac nocte fuit, sed nocte altera periit.

11 ‡ Ego verò non parcam Niniuæ ciuitati magnæ, in qua sunt plusquàm centum & viginti hominum millia, qui nesciunt inter dextram & sinistram suam discernere, nec non & iumenta multa.

FINIS IONÆ PROPHETÆ.

fefellerat, increpans; indignationem suam in eam processuram comminatus est. Populo etiam Israel prævaricatori, & principibus eius, qui eundem populum fallaci suasione ad colenda idola impulerant verbis in sequentibus captiuitatem & interitum affuturum denunciauit.

ARGVMENTVM.

MICHÆAS *de Morasthi cohæres Christi vastationem annunciat filiæ latronis, & obsidionem ponit contra eam; quia maxillam percusserit iudicis Israel.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

MICHÆAS PROPHETA

CAPVT I.

1 A VERBVM Domini quod factum est ad Michæam Morasthitem in diebus Ioathan, Achaz, & Ezechiæ regum Iuda, de quibus vidit de Samaria & de Hierusalem.

2 *Audite populi omnes, & attendat terra & plenitudo eius, & sit Dominus Deus vobis in testem, Dominus in templo sancto suo.

3 *Quia ecce Dominus egreditur de loco suo, & descendet & ascendet super excelsa terræ.

4 *Et consumentur montes subtus eum, & valles scindentur sicut cera à facie ignis, sicut aquæ quæ decurrunt in præceps.

5 *In scelere Iacob omne istud, & in peccatis domus Israel. Quod scelus Iacob? nonne Samaria? & quæ excelsa Iudæ, nonne Hierusalem?

6 *Et ponam Samariam in acervum lapidum in agro cùm plantatione vineæ, & detraham in vallem lapides eius, & fundamenta eius revelabo:

7 *Et omnia sculptilia eius concidentur, & omnes mercedes eius comburentur igne, & omnia idola eius ponam in perditionem, quia ex mercedibus meretricis congregata sunt, & usque ad mercedem meretricis revertentur.

8 *Super hoc plangam & ululabo, vadam spoliatus & nudus. Faciam planctum quasi draconum, & luctum quasi filiarum sirenum.

9 *Quia desperata est plaga eius, quia venit usque ad Iudam, tetigit portam populi mei usque ad Hierusalem.

10 *In Geth nolite annunciare, lachrymis ne ploretis. In domo pulueris pulueri conspergite:

11 *Et transite vobis habitatio pulchra, confusa ignominia. Non egressa quæ habitat in exitu. Planctum domus vicina accipiet ex vobis stabilimentum eius.

12 *Quia infirmata est in bonis quæ habitat in amaritudine: Quia descendit malum à Domino in portam Hierusalem:

ΜΙΧΑΙΑΣ.

κεφαλ. α'.

1 Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς μιχαίαν τὸν μορασθίτην ἐν ἡμέραις ἰωαθὰμ, καὶ ἄχαζ, καὶ ἐζεκίου βασιλέων ἰούδα, ὑπὲρ ὧν ἶδεν περὶ Σαμαρείας καὶ περὶ ἱερουσαλήμ.

2 *ἀκούσατε λαοὶ πάντες λόγοις, προσεχέτω ἡ γῆ καὶ πάντες ὅ ἐν αὐτῇ, καὶ ἔσται κύριος ὁ θεὸς ἐν ὑμῖν εἰς μαρτύριον, κύριος ἐξ οἴκου ἁγίου αὐτοῦ.

3 *διότι ἰδοὺ κύριος ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ, καὶ καταβήσεται καὶ ἐπιβήσεται ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ τῆς γῆς.

4 *καὶ σαλευθήσεται τὰ ὄρη ὑποκάτωθεν αὐτοῦ, καὶ αἱ κοιλάδες τακήσονται ὡς τὴκεται κηρὸς ἀπὸ προσώπου πυρός, καὶ ὡς ὕδωρ καταφερόμενον ἐν καταβάσει.

5 *διὰ ἀσέβειαν ἰακὼβ πᾶσα ταῦτα, καὶ διὰ ἁμαρτίαν οἴκου ἰσραήλ. τίς ἀσέβεια ἰακὼβ, οὐχὶ σὺ σαμάρεια; καὶ τίς ἡ ἁμαρτία οἴκου ἰούδα, οὐχὶ ἱερουσαλήμ;

6 *καὶ θήσομαι σαμάρειαν εἰς ὀπωροφυλάκιον ἀγροῦ, καὶ εἰς φυτείαν ἀμπέλων, καὶ καταστρέψω εἰς χάος τοὺς λίθους αὐτῆς, καὶ τὰ θεμέλια αὐτῆς ἀποκαλύψω.

7 *καὶ πάντα τὰ γλυπτὰ αὐτῆς κατακαύσουσιν, καὶ πάντα τὰ μισθώματα αὐτῆς ἐμπεσοῦνται πυρί, καὶ πάντα τὰ εἴδωλα αὐτῆς θήσομαι εἰς ἀφανισμόν, διότι ἐκ μισθωμάτων πορνείας συνήγαγεν, καὶ ἐκ μισθωμάτων πόρνης κατέστρεψεν.

8 *ἕνεκεν τούτου κόψεται καὶ ὀλολύξει, περιβήσεται ἀνυπόδετος καὶ γυμνὴ ποιήσει κοπετὸν ὡς δρακόντων, καὶ πένθος ὡς θυγατέρων σειρήνων.

9 *ὅτι κατισχύσασεν ἡ πληγὴ αὐτῆς, διότι ἦλθεν ἕως ἰούδα. καὶ ἥψατο ἕως πύλης λαοῦ μου ἐν ἱερουσαλήμ.

10 *ἐν γὲθ μὴ μεγαλυνθῆτε, καὶ οἱ ἐν βακεὶν μὴ ἀνοικοδομεῖτε. ἐξ οἴκου καταγέλωτα γέλωτα καὶ ταπεινώσει ταπεινώσεται. ἐξ οἴκου καταγέλωτα ὑμῖν καὶ οἰκήσας καλῶς τὰς πόλεις αὐτῆς, οὐκ ἐξῆλθεν καθοικοῦσα σαανὰν. κόψεσθε οἶκον ἐχόμενον αὐτῆς. λήψεται ἐξ ὑμῶν πληγὴν ὀδυνηράν.

11 *τίς ἤρξατο εἰς ἀγαθὰ καθοικοῦσιν ἐν ὀδυναῖς, ὅτι κατέβη κακὰ παρὰ κυρίου ἐπὶ πύλας ἱερουσαλήμ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO IN MICHAEAM PROPHETAM,

EX BIBLIOTHECA COMPLVTEN. AD HEBRAICAM VERITATEM EX *Chaldæis exemplaribus correcta, opera B. Ariæ Montani.* CAP. I.

VErbum prophetiæ à facie Domini quod factum est cum Michæa de Marefa, in diebus Ioatham, Achaz, & Ezechiæ regum domus Iuda, qui prophetauit contra Samariam & Ierusalem. 2 Audite populi vniuersi, & estote attenti terra & plenitudo eius, sitque vobis in testem, Dñs de templo sancto suo. 3 Ecce enim Dñs conspicuum se ostendit de loco domus maiestatis suæ, & apparebit, conculcabitque terræ robora. 4 Propterea liquefient montes subtus eum, atque valles scindentur velut cera ab aspectu ignis, vt aquæ quæ per decliue funduntur. 5 Propter scelera familiæ Iahacob *euenit* istud, atque ob domus Israelitícæ peccata: vbinam scelus commiserunt *exerti* domus Iacob, an non in Samaria? & quo loco peccauerunt *prognati* domus Iuda, nonne in Ierusalem? 6 Proinde ponam Samariam in acetuos agrorum, domum desolatam in plantationes vineæ, & proiiciam in vallem lapides eius, insuper & fundamenta ipsius detegam. 7 Adeò vt omnia eius simulachra concidantur, & omnia eius idola igni succendantur: domumque quamlibet deorum eorum ponam in vastitatem, quandoquidem mercede meretricis cùm sint congregata, in domum colentium idola tradentur. 8 Ob id plangent & vlulabunt, ibunt nudi in captiuitatem, planctum edent more draconum, & luctum velut filiæ struthionum. 9 Grauis enim est plaga eius, quoniam peruenit vsque ad domum Iuda, accessit ingressura portas populi mei vsq; Ierusalem. 10 In Gath ne annuncietis, planctu nolite plorare qui habitatis in domibus pulueruleutis, cinere operite capita vestra. 11 Transite vobis qui habitatis in pulchritudine discooperti verendis nudi & pudefacti: non exierunt salui de habitatoribus Saanan: planctum vobis edite cum amaritudine ob interfectos fortium vestrorum in domo profunda, propter domos desiderabiles vestras quas violenter abstulistis hanc ad istam adiungentes: ideò elegantia terræ vestræ tollerur à vobis. 12 Nam illa quæ habitabat in amœnitate terræ, & expectabat bona, ad Legem conuerti renuit: quid faciens? descendit enim à facie Domini malum, vt ingrediatur portas Ierusalem.

א

1 בר־יְהוָה׀ אֲשֶׁר הָיָה אֶל־מִיכָה הַמֹּרַשְׁתִּי בִּימֵי יוֹתָם אָחָז יְחִזְקִיָּה מַלְכֵי יְהוּדָה אֲשֶׁר חָזָה עַל־שֹׁמְרוֹן וִירוּשָׁלִָם׃

2 * שִׁמְעוּ עַמִּים כֻּלָּם הַקְשִׁיבִי אֶרֶץ וּמְלֹאָהּ וִיהִי אֲדֹנָי יֱהוִה בָּכֶם לְעֵד אֲדֹנָי מֵהֵיכַל קָדְשׁוֹ׃

3 * כִּי־הִנֵּה יְהוָה יֹצֵא מִמְּקוֹמוֹ וְיָרַד וְדָרַךְ עַל־בָּמֳתֵי־אָרֶץ׃

4 * וְנָמַסּוּ הֶהָרִים תַּחְתָּיו וְהָעֲמָקִים יִתְבַּקָּעוּ כַּדּוֹנַג מִפְּנֵי הָאֵשׁ כְּמַיִם מְגֻרִים בְּמוֹרָד׃

5 * בְּפֶשַׁע יַעֲקֹב כָּל־זֹאת וּבְחַטֹּאות בֵּית יִשְׂרָאֵל מִי־פֶשַׁע יַעֲקֹב הֲלוֹא שֹׁמְרוֹן וּמִי בָּמוֹת יְהוּדָה הֲלוֹא יְרוּשָׁלִָם׃

6 * וְשַׂמְתִּי שֹׁמְרוֹן לְעִי הַשָּׂדֶה לְמַטָּעֵי כָרֶם וְהַגַּרְתִּי לַגַּי אֲבָנֶיהָ וִיסֹדֶיהָ אֲגַלֶּה׃

7 * וְכָל־פְּסִילֶיהָ יֻכַּתּוּ וְכָל־אֶתְנַנֶּיהָ יִשָּׂרְפוּ בָאֵשׁ וְכָל־עֲצַבֶּיהָ אָשִׂים שְׁמָמָה כִּי מֵאֶתְנַן זוֹנָה קִבָּצוּ וְעַד־אֶתְנַן זוֹנָה יָשׁוּבוּ׃

8 * עַל־זֹאת אֶסְפְּדָה וְאֵילִילָה אֵילְכָה שׁוֹלָל וְעָרוֹם אֶעֱשֶׂה מִסְפֵּד כַּתַּנִּים וְאֵבֶל כִּבְנוֹת יַעֲנָה׃

9 * כִּי אָנוּשָׁה מַכּוֹתֶיהָ כִּי בָּאָה עַד־יְהוּדָה נָגַע עַד־שַׁעַר עַמִּי עַד־יְרוּשָׁלִָם׃

10 * בְּגַת אַל־תַּגִּידוּ בָכוֹ אַל־תִּבְכּוּ בְּבֵית לְעָפְרָה עָפָר הִתְפַּלָּשְׁתִּי׃

11 * עִבְרִי לָכֶם יֹשֶׁבֶת שָׁפִיר עֶרְיָה בְּשֶׁת לֹא יָצְאָה יוֹשֶׁבֶת צַאֲנָן מִסְפַּד בֵּית הָאֵצֶל יִקַּח מִכֶּם עָמְדָתוֹ׃

12 * כִּי־חָלָה לְטוֹב יוֹשֶׁבֶת מָרוֹת כִּי־יָרַד רָעָ מֵאֵת יְהוָה לְשַׁעַר יְרוּשָׁלִָם׃

תרגום יונתן

א

נבואה מן קדם יי די הות עם מיכה מן מרשה ביומי יותם אחז יחזקיה מלכיא יהודה דאתנבי על שמרון וירושלם׃ שמעו עממיא כלהון אצתיתי ארעא ומלאה ויהי אלהא בכון לסהיד יי מן היכל קדשיה׃ ארי הא יי מתגלי ונחית מן אתריה ויתקוף על טורי ארעא׃ ויתקטרן טוריא תחותוהי ומישריא יתבזעון כשעיתא מן קדם נורא כמיא דמשדין במדרגתא׃ כל דא בגלל חובת יעקב כל דא בחטאי בית ישראל מי חובת יעקב הלוא שמרון ומי במות דבית יהודה הלוא ירושלם׃ ואשוי שמרון לעי חקלא לבית משרן ומי בתר דבית יהודה הלא ירושלם׃ ואגלי לגבי בנוהי ויסודהי אחשוף׃ וכל פסיליהא יתברון וכל אתנניהא יתוקדון באישתא וכל צלמנהא אשוינון שמה ארי מאתר זנית אתכנשו ולדבית פלחי טעוותא יתסתרון׃ על דא אקונן ואיבכי אהך ואיזיל שביא ועריא אעבד מספד כתנין ואבל כבנת יענה׃ ארי סתירא מחתונהא ארי אתת עד דבית יהודה אתא עד תרעי עמי עד ירושלם׃ בבית לא תחוון בשפיר גלן קריא בית לעפרה עפר אתבזעת׃ עברו לכון מסקנא דקטינא דישיכון׃ ארי דגזירת יקבא על שפר ארעא׃ ארי דגזירת יקבא מן קדם יי על קרתי גברי כהנא דמשכנהון אסתיר ומקדשין דמן לקטר מן דבכן יתנכס מנכון שפר ארעכון׃ ארי דגזירת יקבא על שפר ארעא דישראל מן קדם יי על קרתי ירושלם׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

13 * רֹתֵם הָמֶרְכָּבָה לָרֶכֶשׁ יוֹשֶׁבֶת לָכִישׁ רֵאשִׁית
חַטָּאת הִיא לְבַת־צִיּוֹן כִּי בָךְ נִמְצְאוּ פִּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל׃
14 * לָכֵן תִּתְּנִי שִׁלּוּחִים עַל מוֹרֶשֶׁת גַּת בָּתֵּי אַכְזִיב
לְאַכְזָב לַמַּלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃
15 * עֹד הַיֹּרֵשׁ אֲבִי לָךְ יוֹשֶׁבֶת מָרֵשָׁה עַד־עֲדֻלָּם
יָבוֹא כְּבוֹד יִשְׂרָאֵל׃
16 * קָרְחִי וְגֹזִּי עַל־בְּנֵי תַּעֲנֻגָיִךְ הַרְחִבִי קָרְחָתֵךְ
כַּנֶּשֶׁר כִּי־גָלוּ מִמֵּךְ׃

ב

1 * הוֹי חֹשְׁבֵי־אָוֶן וּפֹעֲלֵי רָע עַל־מִשְׁכְּבוֹתָם בָּאוֹר
הַבֹּקֶר יַעֲשׂוּהָ כִּי יֶשׁ־לָאֵל יָדָם׃
2 * וְחָמְדוּ שָׂדוֹת וְגָזָלוּ וּבָתִּים וְנָשָׂאוּ וְעָשְׁקוּ גֶּבֶר
וּבֵיתוֹ וְאִישׁ וְנַחֲלָתוֹ׃
3 * לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי חֹשֵׁב עַל־הַמִּשְׁפָּחָה
הַזֹּאת רָעָה אֲשֶׁר לֹא־תָמִישׁוּ מִשָּׁם צַוְּארֹתֵיכֶם וְלֹא
תֵלְכוּ רוֹמָה כִּי עֵת רָעָה הִיא׃
4 * בַּיּוֹם הַהוּא יִשָּׂא עֲלֵיכֶם מָשָׁל וְנֹהָה נְהִי נֹהָיָה
אָמַר שָׁדוֹד נָשְׁדֹּנוּ חֵלֶק עַמִּי יָמִיר אֵיךְ יָמִישׁ לִי
לְשׁוֹבֵב שָׂדֵינוּ יְחַלֵּק׃
5 * לָכֵן לֹא יִהְיֶה־לָּךְ מַשְׁלִיךְ חֶבֶל בְּגוֹרָל בִּקְהַל
יְהוָה׃ 6 * אַל־תַּטִּיפוּ יַטִּיפוּן לֹא־יַטִּיפוּ לָאֵלֶּה
לֹא יִסַּג בְּלִמּוֹרִים׃
7 * הָאָמוּר בֵּית־יַעֲקֹב הֲקָצַר רוּחַ יְהוָה אִם־אֵלֶּה
מַעֲלָלָיו הֲלוֹא דְבָרַי יֵיטִיבוּ עִם הַיָּשָׁר הוֹלֵךְ׃
8 * וְאִתְמוֹל עַמִּי לְאוֹיֵב יָקוּם מֵעִם שַׂלְמָה אַדֶּרֶת
תַּפְשִׁיטוּן מַעֹבְרִים בֶּטַח שׁוּבֵי מִלְחָמָה׃
9 * נְשֵׁי עַמִּי תְּגָרְשׁוּן מִבֵּית תַּעֲנֻגֶיהָ מֵעַל עֹלָלֶיהָ
תְּקַחְוּ הֲדָרִי לְעוֹלָם׃
10 * קוּמוּ וּלְכוּ כִּי לֹא־זֹאת הַמְּנוּחָה בַּעֲבוּר טָמְאָה
תַּחְבֵּל וְחֶבֶל נִמְרָץ׃

13 * Tumultus quadrigæ stupori habitatoris Lachis. Principium peccati est filiæ Sion: quia in te inuentæ sunt sceleratæ Israel.
14 * Propterea dabit emissarios super hereditatem Geth, domos mendacij in deceptionem regibus Israel. 15 * Adhuc hæredem adducam tibi quæ habitas in Marefa, vsq; ad Odolam veniet gloria Israel. 16 * Decalua & tonde super filios deliciarum tuarum: dilata caluicium tuum sicut aquilæ, quoniam captiui ducti sunt ex te.

CAP. II.

1 VÆ qui cogitatis inutile, & operamini malum in cubilibus vestris. In lucem tutina faciunt illud, quoniam contra Deum est manus eorum. 2 * Et concupierunt agros, & violenter tulerũt, & rapuerunt domos, & calumniabantur virum & domum eius, virum & hæreditatem eius. 3 Ideò hæc dicit Dominus: Ecce ego cogito super familiam istam malum, vnde non auferatis colla vestra, & non ambulabitis erecti, quoniam tempus pessimum est. 4 * In die illa sumetur super vos parabola, & cantabitur canticum cum lamentatione dicentium: Depopulatione vastati sumus. B Pars populi mei commutata est. Quomodo recedis à me, cùm reuertatur qui nostras diuidat? 5 * Propter hoc non erit tibi mittens funiculum sortis in cœtu Domini. 6 * Ne loquamini loquentibus. Non stillabit super istos, non comprehendet confusio, 7 * dicit domus Iacob. Numquid abbreuiatus est spiritus Domini, si hæ adinuentiones eius sunt, nonne sermones eius boni cum eo, & recti ambulauerunt? 8 * Et prius populus meus in aduersum restitit in immicitiam contra pacem eius. pellem & C sarium cum furore auferunt. De super tunicas eorum sustulistis, & eos qui transibant fiducialiter conuertistis in bellum. 9 * Mulieres populi mei eiecistis de domibus delitiarum suarum, à paruulis earum tulistis laudem meam in perpetuum. 10 Surge & ambula, & ite, quia non habetis hîc requiem. Propter immunditiam eius corrumpetur tredine pessima.

13 * Sonitus curruum & equitantium habitans Lachis. Principium peccati est filiæ Sion: quia in te inuentæ sunt impietates Israel.
14 * Ideò dabit emissarios vsque ad hæreditatem Geth. Domos vanas frustrà fuerunt regibus Israel, 15 * donec hæredes adducant tibi habitans Lachis hereditas tua. vsque ad Odolam veniet gloria filiæ Israel.
16 * Decaluare & tondere super filios deliciarum tuos. Dilata caluitium tuum sicut aquila, quoniam captiui ducti sunt ex te.

CAP. II.

1 FÆci sunt cogitantes labores, & operantes mala in cubilibus suis. & simul cum die consummabãt ea. quia non leuauerunt ad Dominum manus suas.
2 * Et desiderabant agros, & diripiebant pupillos, & domos opprimebant, & diripiebant virum & domum eius, virum & hæreditatem eius.
3 * Propterea hæc dicit Dominus: Ecce ego cogito super tribum istam mala, de quibus non auferatis colla vestra, & non ambuletis erecti, quia tempus malum est.
4 * In die illa, sumetur super vos parabola, et plangetur planctus in cantico dicentium, Miseria vastati sumus. pars populi demensa est funiculo, & non erat qui prohiberet eam vt auerteret illum. agri nostri diuisi sunt.
5 * Propter hoc non erit mittens funiculum in hæreditate in Ecclesia Domini.
6 * Ne flete lachrymis, neq; plorent super his. non abijciet opprobria 7 * qui dicit domus Iacob pronouauit spiritũ Domini, si hæ adinuentiones eius sunt, nonne sermones eius boni cum eo, & recti ambulauerunt? 8 * Et prius populus meus restitit in inimicitiam contra pacem eius. pellem eius excoriauerunt, vt auferrẽt sbem contritionem belli. 9 * Duces populi mei proijcientur de domibus delitiarum suarum. propter malas adinuentiones suas electi sunt. propinquate montibus æternis. 10 * Surge & ambula, quia non est tibi ipsi requies propter immunditiam. corrupti estis corruptione:

13 * ψόφῳ ἁρμάτων καὶ ἱππευόντων κατοικοῦσα. Λαχὶς ἀρχηγὸς ἁμαρτίας ἐστὶ τῇ θυγατρὶ Σιών· ὅτι ἐν σοὶ εὑρέθησαν αἱ ἀσέβειαι Ισραήλ. 14 * διὰ τοῦτο δώσει ἐξαποστελλομένους ἕως κληρονομίας γῇ· οἴκους ματαίους εἰς κοπὸν ἐγλύνουσι τοῖς βασιλεῦσιν Ισραήλ,
15 * ἕως σοῦ κληρονόμους ἀγαγέσθωσαν οἱ κατοικοῦντα Λαχὶς κληρονομία σου. ἕως ὀδολὰμ ἥξει δόξα τῆς θυγατρὸς Ισραήλ. 16 * ξύρησαι καὶ κείραι ἐπὶ τὰ τέκνα τὰ τρυφερά σου. ἐμπλάτυνον τὴν ξυρησίν σου ὡς ἀετός, ὅτι ἠχμαλωτεύθησαν ἀπὸ σοῦ.

ε'.

1 * Ἐγὼν δὲ λογιζόμενος κόποις καὶ ἐργαζόμενος κακὰ ἐν τοῖς κοίταις αὐτῶν. καὶ ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ἐποίουν αὐτά, διότι οὐκ ἦραν χεῖρας πρὸς τὸν κύριον τὰς χεῖρας αὐτῶν.
2 * καὶ ἐπεθύμουν ἀγρούς, καὶ διήρπαζον ὀρφανούς, καὶ οἴκους κατεδυνάστευον. καὶ διήρπαζον ἀνδρεῖα καὶ τὸν οἶκον αὐτῶν ἀνδρεῖα καὶ τὴν κληρονομίαν αὐτῶν.
3 * διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ λογίζομαι ἐπὶ τὴν φυλὴν ταύτην κακὰ ἐξ ὧν οὐ μὴ ἀφῆτε σοῦ τὰ τραχήλια ὑμῶν, οὐδὲ μὴ πορευθῆτε ὀρθοί, ὅτι καιρὸς πονηρός ἐστιν.
4 * ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ληφθήσεται ἐφ' ὑμᾶς παραβολὴ καὶ θρηνηθήσεται θρῆνος ἐν μέλει λεγόντων, Ταλαιπωρίᾳ ἐταλαιπωρήσαμεν. μερὶς λαοῦ κατεμετρήθη σχοινίῳ, καὶ οὐκ ἦν ὁ κωλύων αὐτὸν τοῦ ἀποστρέψαι αὐτόν· οἱ ἀγροί ἡμῶν διεμερίσθησαν.
5 * διὰ τοῦτο οὐκ ἔσται ὁ βάλλων σχοινίον ἐν κλήρῳ ἐν ἐκκλησίᾳ κυρίου.
6 * μὴ δακρύετε δάκρυσιν, μὴ ὀ δακρύετωσαν ἐπὶ τούτοις. οὐκ ἀποστραφήσεται
7 * ὁ λέγων οἶκος Ιακὼβ παρώργισται τὸ πνεῦμα κυρίου, εἰ τοῦτα τὰ ῥήματα αὐτοῦ ἐστιν, οὐχὶ οἱ λόγοι αὐτοῦ καλοὶ μετ' αὐτοῦ ὀρθοὶ πεπόρευνται;
8 * καὶ ἔμπροσθεν ὁ λαός μου κατέστη εἰς ἔχθραν κατὰ πρόσωπα εἰρήνης αὐτοῦ. τὴν δόξαν αὐτοῦ ἐξέδυσαν· ἀφελεῖς ἐλπίδα σωτηρίου πολέμου.
9 * ἡγεμόνες λαοῦ μου ἀποστραφήσονται ἐκ τῶν οἴκων τρυφῆς αὐτῶν. διὰ τὰ πονηρὰ ῥήματα αὐτῶν ἐξώσθησαν. ἐγγίζατε ὄρεσιν αἰωνίοις.
10 * ἀνάστηθι καὶ πορεύου, ὅτι οὐκ ἔστιν σοι αὐτῇ ἀνάπαυσις οἴκου ἀκαθαρσίας. διεφθάρητε φθορᾷ·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Aptate quadrigas, proiicite vos super veredos, qui habitatis in Lachis. Initium scelerum fuit ipsa cœtui Sion, in te namq; deprehẽti sunt prævaricatores Israel. '4 Propterea mittes munera hæredibus Geth: domus Achzib tradentur populis propter peccata quibus veneran sunt idola reges Israel. '5 Adhuc adducam hæredes in vos qui habitatis in Maresa, vsq; ad Odolam ascendent, atque terminum terræ Israelitæ ingredientur. '6 Euelle tibi capillos, & proiice super filios delitiosos tuos, sicut aquila cuius alæ delapsæ sunt: sic adauge tuum caluitium in capite tuo causa filiorum tuorum, siquidem à te transmigrauerunt. CAP. II.

VÆ cogitãtibus ad rapinã vt perpetrẽt quod facinorosum est in cubilibus suis: mane cõsurgẽtes patrãt illud, in manu enim eorum adest potestas. ' Quj concupiscunt agros quos rapiũt, & domos quas per vim auferũt, diripiuntq; virũ & domũ eius, virum insuper & hæreditatem eius. ' Idcircò hęc dicit Dñs: Ecce ego molior contra populum istius generationis perniciem; vnde minimè auferetis colla vestra, nec erecti ambulabitis, quandoquidem tempus aduersum est. ' Per id tempus assumet de vobis parabolam atque lamentationem quisquam, & dicet in afflictione sua, Penitus direpti sumus, & partes populi mei auferuntur ab eis, ab hęreditatibus suis detrudũtur, reuersi sunt partes eorum diuiduntur. ' Propterea non erit tibi tendens funiculum mensurę in sortem in Ecclesia Domini. ' Ne prophetetis prophetiam neque docetis populum istum, nam non admittunt confusionem. ' Numquid rectum istud est, dicit domus Iacob? numquid abbreuiatum est verbum à facie Dñi? an illa sunt eius opera? nonne omnia verba mea recta erant? quę me adducturum dixeram, adduxi equidem omnibus in veritate ambulantibus. ' Propter peccata populi mei inimico traditi sunt, ęregione eorum populi stantes possident eos, pecuniam eorum preciosam ab eis tollunt: transeuntes per terram eorum confidenter, conuertuntur in eos velut bello confractos. ' Cœtum populi mei eiecistis de domo eorum delicioso, ab ipsis filios eorum tollentes: translata est gloria eorum quam diximus in æternum permansuram. " Surgite & migrate; siquidem non hæc est terra domus requiei impius: vt eam polluatis, perditè agitis; vt eam efficiatis immundam, contra eam consociamini.

תרגום יונתן

12 בכן משׁדרין מלאכין קדמי למחבל ית ירושלם ויתיבין ויכנשׁתא דציון אתי לכנשׁתכון סרחני ישׂראל׃ 13 עוד מחסנין אינתי עליכין דיתבין
בקרתא דמיכה ב
בגוה ית ירושׁלם ותגלון מן ארעכון ותגלון לבבל ומתמן תתפרקון ותתפרקון קדם יי׳ ית פרקנכון ויתגלי עליכון מלכותיה׃ 14 בכן תשׁדרין
מלאכין מן קדם יי׳ לחבלא ית בתי עבדי טעוותא דבית אחאב דיתמסרון לעמא דאתון סגדין להון ויתבזון בגין חובי מלכי ישׂראל׃ 15 עוד
מחסנין אינתי עליכון דיתבין בקרתא דמרישׁא ית ירושׁלם יקרא דישׂראל׃ 16 חלשׁו ורמא על בני תפנוקיכון תא כנשׁרא ותגרו גבותכון כין אסגיו מנכון
ב
ויגלון מארעא דלא ארעא בית נייחא לרשׁיעיא בגין מסאבותה אתון מחבלין בחבלא דמסאבותא אתון מסחיניין׃ 2 ובגין דאתון מסחיניין
ית עמי מן קדם בית מקדשׁי בגין חובי מלכי ישׂראל דאתון מתלעטין ית עמי מן קדם בית מקדשׁי בגין חובי מלכי ישׂראל דאתון מתלעטין

Universidad de Deusto
Biblioteca

11 לו־איש הולך רוח ושקר כזב אטף לך ליין
ולשכר והיה מטיף העם הזה׃
12 אסף אאסף יעקב כלך קבץ אקבץ שארית
ישראל יחד אשימנו כצאן בצרה כעדר בתוך
הדברו תהימנה מאדם׃
13 עלה הפרץ לפניהם פרצו ויעברו שער ויצאו
בו ויעבר מלכם לפניהם ויהוה בראשם׃

ג

1 ואמר שמעו־נא ראשי יעקב וקציני בית
ישראל הלוא לכם לדעת את־המשפט׃
2 שנאי טוב ואהבי רעה גזלי עורם מעליהם
ושארם מעל עצמותם׃
3 ואשר אכלו שאר עמי ועורם מעליהם הפשיטו
ואת־עצמתיהם פצחו ופרשו כאשר בסיר וכבשר
בתוך קלחת׃
4 אז יזעקו אל־יהוה ולא יענה אותם ויסתר פניו
מהם בעת ההיא כאשר הרעו מעלליהם׃
5 כה אמר יהוה על־הנביאים המתעים את־עמי
הנשכים בשניהם וקראו שלום ואשר לא־יתן על־
פיהם וקדשו עליו מלחמה׃
6 לכן לילה לכם מחזון וחשכה לכם מקסם ובאה
השמש על־הנביאים וקדר עליהם היום׃
7 ובשו החזים וחפרו הקסמים ועטו על־שפם
כלם כי אין מענה אלהים׃
8 ואולם אנכי מלאתי כח את־רוח יהוה
ומשפט וגבורה להגיד ליעקב פשעו ולישראל
חטאתו׃
9 שמעו־נא זאת ראשי בית יעקב וקציני
בית ישראל המתעבים משפט ואת כל־הישרה
יעקשו׃

11 * Vtinam non essem vir habens spiritum, & mendacium potius loquerer. Stillabo tibi in vinum & in ebrietatem, & erit iste per quem stillatur populus iste.
12 *Congregatione congregabo Iacob totum te, in vnum cõducam reliquias Israel. Pariter ponam illum quasi gregem in ouili, quasi pecus in medio caularum, tumultuabuntur à multitudine hominum.
13 * Ascendet enim pandens iter ante eos. Diuidet & transibunt portam, & egredientur per eam. Et transibit rex eorum coram eis, & Dominus in capite eorum.

CAP. III.

1 A ET dixi: Audite principes Iacob, & duces domus Israel: Nunquid non vestrum est scire iudicium?
2 * Qui odio habetis bonum, & diligitis malum: qui violenter tollitis pelles eorum desuper eos, & carnem eorum desuper ossibus eorum.
3 * Qui comederunt carnem populi mei, & pellem eorum desuper excoriauerunt, & ossa eorum confregerunt, & conciderunt
B sicut in lebete, & quasi carnem in medio
4 ollæ. * Tunc clamabunt ad Dominum, & non exaudiet eos; & abscondet faciem suam ab eis in tempore illo, sicut nequiter
5 egerunt adinuentionibus suis. * Hæc dicit Dominus super prophetas qui seducunt populum meum, qui mordent dentibus suis & prędicant pacem. & si quis non dederit in ore eorum quippiam, sanctificant
6 super eum prælium. * Propterea nox
C vobis pro visione erit, & tenebræ vobis pro diuinatione. Et occumbet Sol super Prophetas, & obtenebrabitur super eos
7 dies. * Et confundentur qui vident visionem; & confundentur diuini, & operient omnes vultus suos, quia non est re-
8 sponsum Dei. * Veruntamen ego repletus sum fortitudine spiritus Domini, iudicio & virtute, vt annũciem Iacob scelus suum, & Israel peccatum suum.
9 * Audite hoc principes domus Iacob, &
D iudices domus Israel, qui abominamini iudicium, & omnia recta peruertitis.

תרגום יונתן

11 ארי על דאינון טען בתר נביי שקרא דמתנבן להון רוח דשקר וסלפין יתהון לחמר ולרויו ויהי כמא דאלפו למטעי בתר נביי שקרא כן יגלון
עמא הדין... 12 בסופא כנשא אכנשכון דבית יעקב כלכון קרבא אקרב גלותכון שארא דישראל כחדא אשוינון כענא
...סגי אנשא׃ 13 יסקון משיזבין כדבקדמתא ויסק מלך מדבר ברישהון ויתבר בעל דבבא דמעיק
...ויהי מלכהון מדבר ברישהון ומימרא דיוי בסעדהון׃

ג

1 ואמרית שמעו כען רישי יעקב ושלטוני בית ישראל הלא לכון למדע ית דינא׃ 2 סנן לאוטבא ורחמין לאבאשא אנסין נכסי עמא
3 ודי בזו נכסי עמי וממון יקרהון מנהון נסבין וית שארהון מגמרין חיבין ומפלגין יתהון כמא דמפלגין
4 ...כבן יצלון קדם יוי ולא יקבל צלותהון ויסלק שכנתה מנהון בעדנא ההיא כמא דאבאישו עובדיהון׃
5 ...דמטען ית עמי דמן סוביל להון שרון דבשר מתנבן עלוהי שלמא ודלא סוביל להון מזמנין עלוהי קרבא׃
6 ...ויתכנען מלאלפא ויחפי עקא כקבלא ית נביי שקרא ויקבל עליהון עדנא׃
7 ...ויתעטפון על שפם כאבלין כלהון ארי לית בהון רוח נבואה מן קדם יוי׃
8 ...רוח נבואה מן קדם יוי ודין דקשוט וגבורתא לחואה ליעקב חובוהי ולישראל חטאוהי׃
9 ...רישי בית יעקב ושלטוני בית ישראל די מקלקלין אורחת דינא וית כל כונתא מעקמין׃

Fugistis nemine persequente. spiritus statuit mendacium. stillauit tibi in vinum & in ebrietatem. & erit tibi de stilla populi huius. 11
Congregatus congregabitur Iacob. cum omnibus suscipiens suscipiam ipsos reliquos domus Israel, in idipsum ponam auersionem eorum, sicut oues in tribulatione quasi gregem in medio cubilis sui. exilient ex hominibus. 12
Ascende per diuisionem ante faciem eorum. diuiserunt & pertransierunt portam & egressi sunt per eam, & exuit rex eorum ante faciem eorum, & Dominus dux erit eorum. 13

CAP. III.

ET dicet: Audite iam principatus Iacob, & reliqui domus Israel. nonne vobis est scire iudicium? 1 * *Exosi bona, & quærentes mala: diripientes pelles eorum ab eis, et carnes eorum ab ossibus eorum.* 2
* *Sicut deuorauerunt carnes populi mei, & pelles eorum excoriauerunt ab eis, & ossa eorum confregerunt: & diuiserunt sicut carnes in lebetem, & sicut carnem in ollam:* 3
* *Sic clamabunt ad Dominum, & non exaudiet eos. & auertet faciem suam ab eis* 4
* *in tempore illo, eo quòd impiè egerunt in adinuentionibus suis. Hæc dicit Dominus super prophetas qui seducunt populum meum, qui mordent in dentibus suis, & qui prædicant super eos pacem, et non est data in ore eorum, sanctificauerunt super eum prœlium.* 5
* *Propterea nox vobis erit de visione, & tenebræ vobis sunt ex diuinatione. & occumbet Sol super Prophetas, & contenebrescet super eos dies:* 6
* *Et confundentur qui vident somnia, & confundentur arioli, & maledicent eis omnes; quia non est qui exaudiat eos.* 7
* *Nisi ego impleuero fortitudinem in spiritu Domini & iudicium & potentiam, vt annunciem Iacob impietates suas, et Israel peccata sua.* 8
* *Audite iam hæc duces domus Iacob, & reliqui domus Israel. qui abominamini iudicium, & omnia recta peruertitis:* 9

11 * κατεδιώχθητε οὐδενὸς διώκοντος. πνεῦμα ἔστησε ψεῦδος. ἐστάλαξέ σοι εἰς οἶνον καὶ εἰς μέθυσμα. καὶ ἔσται σοι ἐκ τῆς σταγόνος τοῦ λαοῦ τούτου.
12 * συναγόμενος συναχθήσεται ἰακώβ. σὺν πᾶσιν ἐκδεχόμενος δέξομαι αὐτοὺς τοὺς καταλοίπους τοῦ οἴκου ἰσραήλ, ἐπὶ τὸ αὐτὸ θήσομαι τὴν ἀποστροφὴν αὐτῶν, ὡς πρόβατα ἐν θλίψει ὡς ποίμνιον ἐν μέσῳ κοίτης αὐτοῦ. ἐξαλοῦνται ἐξ ἀνθρώπων.
13 * ἀνάβηθι διὰ τῆς διακοπῆς πρὸ προσώπου αὐτῶν. διέκοψαν καὶ διῆλθον πύλην καὶ ἐξῆλθον δι' αὐτῆς. καὶ ἐξῆλθεν βασιλεὺς αὐτῶν πρὸ προσώπου αὐτῶν, καὶ κύριος ἡγήσεται αὐτῶν.

γ'.

1 * Καὶ ἐρεῖ, ἀκούσατε δὴ αἱ ἀρχαὶ τοῦ ἰακὼβ καὶ οἱ κατάλοιποι οἴκου ἰσραήλ. οὐχ ὑμῖν ἐστι τοῦ γνῶναι τὸ κρίμα;
2 * μισοῦντες τὰ καλὰ καὶ ζητοῦντες τὰ πονηρά, ἁρπάζοντες τὰ δέρματα αὐτῶν ἀπ' αὐτῶν, καὶ τὰς σάρκας
3 αὐτῶν ἀπὸ τῶν ὀστῶν αὐτῶν. * ὃν τρόπον κατέφαγον τὰς σάρκας τοῦ λαοῦ μου, καὶ τὰ δέρματα αὐτῶν ἐξέδειραν ἀπ' αὐτῶν, καὶ τὰ ὀστᾶ αὐτῶν συνέθλασαν, καὶ ἐμέλισαν ὡς σάρκας εἰς λέβητα, καὶ ὡς κρέας εἰς χύτραν·
4 * οὕτως κεκράξονται πρὸς τὸν κύριον, καὶ οὐκ εἰσακούσεται αὐτῶν. καὶ ἀποστρέψει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπ' αὐτῶν
5 * ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀνθ' ὧν ἐπονηρεύσαντο ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν. τάδε λέγει κύριος ἐπὶ τοὺς προφήτας τοὺς πλανῶντας τὸν λαόν μου τοὺς δάκνοντας ἐν τοῖς ὀδοῦσιν αὐτῶν, καὶ κηρύσσοντας ἐπ' αὐτὸν εἰρήνην, καὶ οὐκ ἐδόθη εἰς τὸ στόμα αὐτῶν, ἡγίασαν ἐπ' αὐτὸν πόλεμον.
6 * διὰ τοῦτο νὺξ ὑμῖν ἔσται ἐξ ὁράσεως, καὶ σκότος ὑμῖν ἐστιν ἐκ μαντείας. καὶ δύσεται ὁ ἥλιος ἐπὶ τοὺς προφήτας, καὶ συσκοτάσει ἐπ' αὐτοὺς ἡμέρα·
7 * καὶ καταισχυνθήσονται οἱ ὁρῶντες τὰ ἐνύπνια, καὶ καταισχυνθήσονται οἱ μάντεις, καὶ καταράσονται αὐτῶν πάντες. διότι οὐκ ἔστιν ὁ ἐπακούων αὐτῶν,
8 * ἐὰν μὴ ἐγὼ ἐμπλήσω ἰσχὺν ἐν πνεύματι κυρίου καὶ κρίμα καὶ δυναστείαν, τοῦ ἀπαγγεῖλαι τῷ ἰακὼβ ἀσεβείας αὐτοῦ, καὶ τῷ ἰσραὴλ ἁμαρτίας αὐτοῦ.
9 * ἀκούσατε δὴ ταῦτα οἱ ἡγούμενοι οἴκου ἰακώβ, καὶ οἱ κατάλοιποι οἴκου ἰσραήλ. οἱ βδελυσσόμενοι κρίμα, καὶ πάντα τὰ ὀρθὰ διαστρέφοντες·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Pro eo quòd aberrarunt post pseudoprophetas, qui eis spiritu mendaci prophetabant, quique illos vino & ebrietati assuefaciebant, erit profectò sicuti didicere post pseudoprophetas aberrare, sic exulabit in terram mendaciorum populus istius generationis. 12 In fine planè congregabo vos qui de domo Israel vniuersos; captiuitatem vestram reliquias Israelis vnà applicando copulabo: ponam eos ouium instar in medio ouilis, qui gregis more media in caula tumultum edent præ hominum frequentia. 13 Ascendent saluati sicut in principio, & ascendet rex ductor à fronte eorum, qui conteret inimicum opprimentem eos, atque expugnabit arces munitas, vrbes gentium possidebunt. rexque eorum ducet à fronte eorum, verbo Domini auxilium eis tribuente. CAP. III.

DIxi autem: Audite nunc principes Iahacob & pręfecti domus Israel: Nonne vestra referebat iudicium cognoscere? 2 Odientes benefacere, malefacere verò diligentes, violenter populi facultates ab eo rapientes, pecuniamque eorum pretiosam ab ipsis tollentes. 3 Et qui diripuerunt substantiam populi mei, & pecuniam eorũ pretiosam tollunt, reliquiasque eorum consumunt, conuersi diuidunt eos quẽadmodum qui concidunt membra in frusta in medio lebetis & particulas in ollę medio. 4 Tunc orabunt ad Dñm, & non exaudiet orationem eorum: quin potius maiestatem suam subducet ab eis tempore illo, prout ipsi mala fecerunt opera sua. 5 Sic dicit Dñs contra pseudoprophetas qui seducunt populum meum, quòd qui offert eis conuiuium carnis, pacem ei vaticinantur: aduersus autem eum qui non offert eis, bellum instruunt. 6 Ideò confundemini quo minus prophetetis, & erubescetis ne doceatis, operietque tribulatio velut caligo falsos prophetas, insuper obtenebrabitur super eos tempus. 7 Confundentur porrò pseudoprophetæ & pudefient, ita vt non doceant; inuoluentque superum labrum suum velut lugentes, eorum singuli, quandoquidem non sit in eis spiritus propheticus à facie Domini. 8 Verumenimuerò repletus sum ego virtute spiritus prophetiæ à facie Domini, atque iudicio veritatis ac fortitudinis, vt annunciem Iahacob scelera eius, & Israel sua peccata. 9 Audite nunc istud principes familiæ Iahacob & præfecti domus Israeliticæ, qui consuetudinem iudicij corrumpitis, omniaque recta peruertitis.

10 בנה ציון בדמים וירושלם בעולה:
11 ראשיה בשחד ישפטו וכהניה במחיר יורו ונביאיה בכסף יקסמו ועל יהוה ישענו לאמר הלא יהוה בקרבנו לא תבוא עלינו רעה:
12 לכן בגללכם ציון שדה תחרש וירושלם עיין תהיה והר הבית לבמות יער:

ד

1 והיה באחרית הימים יהיה הר בית יהוה נכון בראש ההרים ונשא הוא מגבעות ונהרו עליו עמים:
2 והלכו גוים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר יהוה ואל בית אלהי יעקב ויורנו מדרכיו ונלכה בארחתיו כי מציון תצא תורה ודבר יהוה מירושלם:
3 ושפט בין עמים רבים והוכיח לגוים עצמים עד רחוק וכתתו חרבתיהם לאתים וחניתתיהם למזמרות לא ישאו גוי אל גוי חרב ולא ילמדון עוד מלחמה:
4 וישבו איש תחת גפנו ותחת תאנתו ואין מחריד כי פי יהוה צבאות דבר:
5 כי כל העמים ילכו איש בשם אלהיו ואנחנו נלך בשם יהוה אלהינו לעולם ועד:
6 ביום ההוא נאם יהוה אספה הצלעה והנדחה אקבצה ואשר הרעתי:
7 ושמתי את הצלעה לשארית והנהלאה לגוי עצום ומלך יהוה עליהם בהר ציון מעתה ועד עולם:
8 ואתה מגדל עדר עפל בת ציון עדיך תאתה ובאה הממשלה הראשנה ממלכת לבת ירושלם:

10 Qui ædificatis Sion in sanguinibus, & Hierusalem in iniquitate.
11 Principes eius in muneribus iudica[illegible]bant, & Sacerdotes eius in mercede doce[illegible]bant. Et prophetæ eius in pecunia diuina[illegible]bant, & super Dominum requiescebant dicentes: Nunquid non Dominus in me[illegible]dio nostrum? Nunquid venient super nos mala?
12 Propter hoc causa vestri Sion quasi ager arabitur, & Hierusalem quasi aceruus lapidum erit, & mons templi in excelsa syluarum.

CAP. IIII.

1 ET erit in nouissimo dierum, erit mons domus Domini paratus in vertice mon[illegible]tium, & sublimis super colles. Et fluent ad eum populi.
A
2 Et properabunt gentes multæ, & dicent: Venite ascendamus ad montem Domini, & ad domum Dei Iacob. & docebit nos de viis suis, & ibi[illegible]mus in semitis eius. Quia de Sion egredie[illegible]tur lex, & verbum Dñi de Hierusalem.
B
3 Et iudicabit inter populos multos, & corripiet gentes fortes vsque in longin[illegible]quum. Et concident gladios suos in vo[illegible]meres, & hastas suas in ligones. Non su[illegible]met gens aduersus gentem gladium, & non discent vltrà belligerare.
4 Et sedebit vir subtus vineam suam, & subtus ficum suam, & non erit qui deter[illegible]reat. Quia os Domini exercituum locutum est,
5 quia omnes populi ambulabunt vnus[illegible]quisque in nomine Dei sui. Nos autem ambulabimus in nomine Dei nostri in æ[illegible]ternum & vltrà.
6 In die illa, dicit Dominus, congregabo claudicantem, & eam quam eiecteram col[illegible]ligam, quam afflixeram.
7 Et ponam claudicantem in reliquias, & eam quæ laborauerat, in gentem robu[illegible]stam. Et regnabit Dominus super eos in monte Sion, ex hoc nunc & vsque in æter[illegible]num.
C
8 Et tu turris gregis nebulosa filiæ Sion vsque ad te veniet, & veniet potestas prima regnum filiæ Hierusalem.

תרגום יונתן

10 דבנן בתיהון בציון בדם אשיד וירושלם בנכלין:
11 רישהא בשחדא דינין וכהנהא בממון מורן ונביי שקרא בכספא מלפין ועל מימרא דיי סמכין למימר הלא שכינתא דיי בינגא אמרין לא תיתי עלנא בישא:
12 בכן בדיל חוביכון ציון חקל תתרדי וירושלם יגרין תהי וטור בית מקדשא לחישת חורשא:

ד

1 ויהי בסוף יומיא יהי טור בית מקדשא דיי מתקן בריש טוריא ומנטל הוא מרמתא ויתפנן לספלח עלוהי מלכותא:
2 ויהכון עממין סגיאין ויימרון אתו וניסק לטור בית מקדשא דיי ולבית שכינת אלהא דיעקב ויליפננא מארחן דתקנן קדמוהי ונהך בפלחן אורייתא ואלפן פתגמא דיי מירושלם:
3 וידין בין עממין סגיאין ויוכח למלכין תקיפין עד עלמא ויתברון חרביהון לסכין ורומחיהון למגלין לא ישלון עם בעם סיפין ולא יתאלפון עוד מגבן קרבא:
4 ויתבון גבר תחות פרי גופניה ותחות פרי תיניה ולית דמניד ארי במימרא דיי צבאות גזיר כן:
5 ארי כל עממיא יחובון על דפלחו לטעותא ואנחנא נרחיץ בשמא דיי אלהנא לעלמא ולעלמי עלמיא:
6 בעדנא ההיא אמר יי אכנש מטלטליא ומבדריא אקריב ודאבאשית להון בחובי עמי:
7 ואשוי ית מטלטליא לשארא ומבדריא לעם תקיף ויתגלי מלכותא דיי עליהון בטורא דציון מכען ועד עלמא:
8 ואת משיחא דישראל דטמיר מן קדם חובי כנשתא דציון לך עתידה מלכותא למיתי ויתי שלטנא קדמאה למלכות כנשתא דירושלם:

Qui ædificatis Sion in sanguinibus, et Hierusalem in iniquitatibus. 10
Duces eius cum muneribus iudicauerunt, et Sacerdotes eius cum mercede responderunt, & Prophetæ eius cum argento diuinabant, & super Dominum requiescebant dicentes: Nonne Dominus in nobis est, non venient super nos mala. 11
Idcirco propter vos Sion quasi ager arabitur, & Hierusalem vt pomorum custodia erit, & mons domus in locum saltus. 12

CAP. IIII.

ET erit in nouissimo dierum manifestus mons domus Domini, præparatus super verticem montium, & eleuabitur super colles, & festinabunt ad eum populi. 1
Et ibunt gentes multæ, & dicent: Venite ascendamus ad montem Domini, & ad domum Dei Jacob, et ostendent nobis viam suam. & ambulabimus in semitis eius: quia de Sion exibit Lex, et verbum Domini de Hierusalem. 2
Et iudicabit inter populos multos, & arguet gentes fortes vsque in longinquum: & concident gladios suos in aratra, & hastas suas in falces: & non vltrà tollet gens contra gentem gladium, & nequaquam discent vltrà belligerare. 3
Et requiescet vnusquisque sub vite sua, & vnusquisque sub ficu sua, & non erit qui exterreat: 4
Quia os Domini omnipotentis locutum est hæc. quia omnes populi ibunt vnusquisque viã suam, nos autem ibimus in nomine Domini Dei nostri in æternum & vltrà. 5
In die illa, dicit Dominus, congregabo eam quæ contrita est, & quæ eiecta est suscipiam, & quos repuleram. 6
Et ponam contritam in reliquias, & repulsam in gentem fortem. et regnabit Dominus super eos in monte Sion, ex nunc & vsque in seculum. 7
Et tu turris gregis squallidi filia Sion. ad te veniet, & ingredietur principatus primus regnum de Babylone filiæ Hierusalem. 8

10 οἱ οἰκοδομοῦντες σιὼν ἐν αἵμασιν, καὶ ἱερουσαλὴμ ἐν ἀδικίαις.
11 οἱ ἡγούμενοι αὐτῆς μετὰ δώρων ἔκρινον, καὶ οἱ ἱερεῖς αὐτῆς μετὰ μισθοῦ ἀπεκρίναντο, καὶ οἱ προφῆται αὐτῆς μετὰ ἀργυρίου ἐμαντεύοντο, καὶ ἐπὶ τὸν κύριον ἐπανεπαύοντο λέγοντες, οὐχὶ κύριος ἐν ἡμῖν ἐστιν, οὐ μὴ ἐπέλθῃ ἐφ᾽ ἡμᾶς κακά.
12 διὰ τοῦτο δι᾽ ὑμᾶς σιὼν ὡς ἀγρὸς ἀροτριαθήσεται καὶ ἱερουσαλὴμ ὡς ὀπωροφυλάκιον ἔσται, καὶ τὸ ὄρος τοῦ οἴκου εἰς τόπον δρυμοῦ.

δ´.

1 Καὶ ἔσται ἐπ᾽ ἐσχάτῳ τῶν ἡμερῶν ἐμφανὲς τὸ ὄρος οἴκου κυρίου, ἕτοιμον ἐπὶ τὴν κορυφὴν τῶν ὀρέων, καὶ μετεωρισθήσεται ὑπεράνω τῶν βουνῶν, καὶ σπεύσουσιν πρὸς αὐτὸ λαοί.
2 καὶ πορεύσονται ἔθνη πολλὰ καὶ ἐροῦσιν, δεῦτε ἀναβῶμεν εἰς τὸ ὄρος κυρίου, καὶ εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἰακώβ, καὶ δείξουσιν ἡμῖν τὴν ὁδὸν αὐτοῦ. καὶ πορευσόμεθα ἐν ταῖς τρίβοις αὐτοῦ, ὅτι ἐκ σιὼν ἐξελεύσεται νόμος, καὶ λόγος κυρίου ἐξ ἱερουσαλήμ.
3 καὶ κρινεῖ ἀναμέσον λαῶν πολλῶν, καὶ ἐλέγξει ἔθνη ἰσχυρὰ ἕως μακράν, καὶ κατακόψουσι τὰς ῥομφαίας αὐτῶν εἰς ἄροτρα, καὶ τὰ δόρατα αὐτῶν εἰς δρέπανα, καὶ οὐκ ἔτι οὐ μὴ ἀντάρῃ ἔθνος ἐπ᾽ ἔθνος ῥομφαίαν, καὶ οὐ μὴ μάθωσιν ἔτι πολεμεῖν.
4 καὶ ἀναπαύσεται ἕκαστος ὑπὸ τὴν ἄμπελον αὐτοῦ, καὶ ἕκαστος ὑποκάτω συκῆς αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἐκφοβῶν·
5 ὅτι τὸ στόμα κυρίου παντοκράτορος ἐλάλησε ταῦτα. ὅτι πάντες οἱ λαοὶ πορεύσονται ἕκαστος τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, ἡμεῖς δὲ πορευσόμεθα ἐν ὀνόματι κυρίου θεοῦ ἡμῶν εἰς τὸν αἰῶνα καὶ ἐπέκεινα.
6 ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, λέγει κύριος, συνάξω τὴν συντετριμμένην καὶ τὴν ἀπωσμένην εἰσδέξομαι, καὶ οὓς ἀπωσάμην.
7 καὶ θήσομαι τὴν συντετριμμένην εἰς ὑπόλειμμα· καὶ τὴν ἀπερριμμένην εἰς ἔθνος ἰσχυρόν· καὶ βασιλεύσει κύριος ἐπ᾽ αὐτοὺς ἐν ὄρει σιών, ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος.
8 καὶ σὺ πύργος ποιμνίου αὐχμώδης θυγάτηρ σιών. ἐπὶ σὲ ἥξει, καὶ εἰσελεύσεται ἀρχὴ ἡ πρώτη βασιλεία ἐκ βαβυλῶνος τῇ θυγατρὶ ἱερουσαλήμ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Condentes domos suas in Syon cum sanguine effuso, & Ierusalem dolis. 11 Principes eius pro munere ius dicunt, & Sacerdotes eius pro pecunia erudiunt, atque pseudoprophetę pro argento docent, ac in verbum Domini innituntur, dicentes: An non maiestas Domini inter nos est? non adorietur nos malum, inquiunt. 12 Propterea ob peccata vestra Syon vt ager arabitur, & Ierusalem in aceruos redigetur, atque mons domus sanctuarij in arundinetum saltus.

CAP. IIII.

FVturum est autem postremis diebus, vt sit mons sanctuarij Domini præparatus in vertice montium atque collibus excelsior, & vultus vertent vt seruiant super eo regna. 2 Ibunt itaque populi complures, & dicent: Venite & ascendamus in montem domus sanctuarij Domini, & ad domum maiestatis Dei Iacob: docebit nos sanè vias quæ coram se rectæ sint, & ambulabimus in doctrina Legis eius: quia de Syon prodibit Lex, & doctrina sermonis Domini de Ierusalem. 3 Et iudicabit inter populos multos, atque arguet reges fortes in perpetuũ vsq;. cõflabunt verò gladios suos in vomeres, & lanceas suas in falces. nec assumet gens contra gentẽ gladios nec arma, neq; discẽt deinceps prœliari. 4 Sed sedebunt vnusquisque sub fructu vitis suæ subque fructu ficulneæ suæ: nec erit qui exterreat: quia verbo Domini exercituum decretum est ita. 5 Etenim vniuersi populi peccabunt ad ea quæ venerati sunt idola; nos verò fiduciam collocabimus in nomine Domini Dei nostri in seculum & in secula seculorum. 6 Eo tempore, dicit Dominus, congregabo translatos & dispersos, colligam & illos quibus malefeci, propter peccata populi mei. 7 Ponamque deportatos in reliquias, & dispersos in populum potentem, atque reuelabitur regnum Domini super eos in monte Syon à modò & vsque in seculum. 8 Tu autem Christe Israelis, qui absconditus es propter peccata cœtus Syon, tibi venturum est regnum: sed & dominatio prisca adueniet regno cœtus Ierusalem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

עַתָּה לָמָּה תָרִיעִי רַע חֶמְלָךְ אִין־בָּךְ אִם־יוֹעֲצֵךְ
אָבַד כִּי־הֶחֱזִיקָךְ חִיל כַּיּוֹלֵדָה׃
חוּלִי וּגְחִי בַּת־צִיּוֹן כַּיּוֹלֵדָה כִּי־עַתָּה תֵּצְאִי
מִקִּרְיָה וְשָׁכַנְתְּ בַּשָּׂדֶה וּבָאת עַד־בָּבֶל שָׁם תִּנָּצֵלִי
שָׁם יִגְאָלֵךְ יְהוָה מִכַּף אֹיְבָיִךְ׃
וְעַתָּה נֶאֱסְפוּ עָלַיִךְ גּוֹיִם רַבִּים הָאֹמְרִים תֻּחַנָּף
וְתַחֲז בְּצִיּוֹן עֵינֵינוּ׃
וְהֵמָּה לֹא יָדְעוּ מַחְשְׁבוֹת יְהוָה וְלֹא הֵבִינוּ
עֲצָתוֹ כִּי קִבְּצָם כְּעֹמֶר גָּרְנָה׃
קוּמִי וְדוֹשִׁי בַּת־צִיּוֹן כִּי־קַרְנֵךְ אָשִׂים בַּרְזֶל
וּפַרְסֹתַיִךְ אָשִׂים נְחוּשָׁה וְהָדַקְּות עַמִּים רַבִּים
וְהַחֲרַמְתִּי לַיהוָה בִּצְעָם וְחֵילָם לַאֲדוֹן כָּל־הָאָרֶץ׃

ד

עַתָּה תִתְגֹּדְדִי בַת־גְּדוּד מָצוֹר שָׂם עָלֵינוּ בַּשֵּׁבֶט
יַכּוּ עַל־הַלֶּחִי אֶת־שֹׁפֵט יִשְׂרָאֵל׃
וְאַתָּה בֵּית־לֶחֶם אֶפְרָתָה צָעִיר לִהְיוֹת בְּאַלְפֵי
יְהוּדָה מִמְּךָ לִי יֵצֵא לִהְיוֹת מוֹשֵׁל בְּיִשְׂרָאֵל
וּמוֹצָאֹתָיו מִקֶּדֶם מִימֵי עוֹלָם׃ לָכֵן יִתְּנֵם עַד־
עֵת יוֹלֵדָה יָלָדָה וְיֶתֶר אֶחָיו יָשׁוּבוּן עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
וְעָמַד וְרָעָה בְּעֹז יְהוָה בִּגְאוֹן שֵׁם יְהוָה אֱלֹהָיו
וְיָשָׁבוּ כִּי־עַתָּה יִגְדַּל עַד־אַפְסֵי־אָרֶץ׃
וְהָיָה זֶה שָׁלוֹם אַשּׁוּר כִּי־יָבֹא בְאַרְצֵנוּ וְכִי יִדְרֹךְ
בְּאַרְמְנוֹתֵינוּ וַהֲקֵמְנוּ עָלָיו שִׁבְעָה רֹעִים וּשְׁמֹנָה
נְסִיכֵי אָדָם׃
וְרָעוּ אֶת־אֶרֶץ אַשּׁוּר בַּחָרֶב וְאֶת־אֶרֶץ נִמְרֹוד
בְּפִתְחֶיהָ וְהִצִּיל מֵאַשּׁוּר כִּי־יָבוֹא בְאַרְצֵנוּ וְכִי־
יִדְרֹךְ בִּגְבוּלֵנוּ׃
וְהָיְתָה שְׁאֵרִית יַעֲקֹב בְּקֶרֶב עַמִּים רַבִּים כְּטַל
מֵאֵת יְהוָה כִּרְבִיבִים עָלֵי־עֵשֶׂב אֲשֶׁר לֹא־יְקַוֶּה
לְאִישׁ וְלֹא יְיַחֵל לִבְנֵי אָדָם׃

9 * Nunc quare mœrore contrahêris? quid rex non eſt tibi, aut conſiliarius tuus periit, quia cõprehendit te dolor ſicut parturientem? 10 * Dole & fatage filia Sion quaſi parturiens, quia nunc egrederis de ciuitate, & habitabis in regione, & venies vſque ad Babylonem. ibi liberaberis, ibi redimet te Dñs de manu inimicorum tuorum. 11 * Et nunc congregatæ ſunt ſuper te gentes multæ, quæ dicunt, Lapidetur, & aſpiciat in Sion oculus noſter. 12 * Ipſi autem non cognouerunt cogitationes Domini, & non intellexerunt conſilium eius, quia congregauit eos quaſi manipulos areæ. 13 * Surge & tritura filia Sion, quia cornua tua ponam ferrea, & vngulas tuas ponam æreas: & comminues populos multos, & conſecrabis Domino multitudinem eorum, & robur eorũ Domino vniuerſæ terræ.

CAP. V.

1 NVnc obſtruetur filia obſtructione. anguſtiã poſuit ſuper nos. in virga percutient ſuper maxillam tribus Iſrael. 2 * Et tu domus Bethleem Ephrata minima es vt ſis in millibus Iuda. ex te mihi egredietur vt ſit in principem in Iſrael: & egreſſus eius ab initio ex diebus ſeculi. 3 * Propterea dabit eos vſque ad tempus quo pariens pariet, & reliqui fratrum eorum reuertentur ad filios Iſrael: 4 * Et ſtabit & paſcet in fortitudine Domini, & in gloria nominis Domini Dei ſui erunt, quia nunc magnificabitur vſque ad terminos terræ. 5 * Et hæc erit pax, quando Aſſyrius venerit ſuper terram noſtram, & cum aſcenderit ſuper regionem noſtram, & conſurgent ſuper eum ſeptem paſtores & octo morſus hominum. 6 * Et paſcent Aſſur in gladio, & terram Nebrod in fouea eius, & liberabit de Aſſur 5 cum venerit ſuper terram veſtram, & cum aſcenderit ſuper terminos veſtros? 7 * Erit reliquum Iacob in medio populorũ multorum quaſi ros à Domino cadens, & quaſi agni ſuper gramen, vt non congregetur quiſquam neque ſubſiſtat in filiis hominum.

9 * Et nunc quare cognouiſti mala? nunquid rex non erat in te? aut conſilium tuum periit, quia obtinuerunt te dolores parturientis? 10 * Dole & viriliter age filia Sion quaſi parturiens. quia nunc egredieris de ciuitate, & habitabis in campo, & venies vſque ad Babylonem. indè liberabit te, & indè redimet te Dominus Deus tuus de manu inimicorum tuorum. 11 * Et nunc congregatæ ſunt ſuper te gentes multæ, dicentes: Exultabimus, & videant in Sion oculi noſtri. 12 * Ipſi autem non cognouerunt cogitationes Domini, & non intellexerunt conſilium eius: quia congregauit eos vt manipulos areæ. 13 * Surge & mole eos, filia Sion, quia cornua tua ponam ferrea, & vngulas tuas ponam æreas: & minues populos multos, & conſecrabis Domino multitudinem eorum, & robur eorũ Domino vniuerſæ terræ.

CAP. V.

1 NVnc per turmas ſociaberis, ciuitas, quam obſidione obſidebant illi qui percutiebant virga maxillas iudicum Iſrael. 2 Et tu Bethlehem Ephtata quę minima fuiſti, adeò vt computareris inter millia domus Iehuda, ex te coram me prodibit Chriſtus, vt ſit dominium exercens in Iſrael, cuius nomen dictum eſt ab æternitate à diebus ſeculi. 3 Propterea tradentur tempore quo parturiens pariet, & reſiduo fratrum ſuorum adiungentur filij Iſrael. 4 Proindè ſtabit & dominabitur fortitudine à præſentia Dñi *promanante*, & magnitudine nominis Dñi Dei ſui, atque conuertentur de medio captiuitatis ſuæ: nam magnificabitur nomen eius vſque ad fines terræ. 5 Et erit deinceps pax nobis: quòd ſi Aſſyrius terram noſtram ingreſſus fuerit, atque ędes noſtras calcauerit, ſuper nos conſtituemus ſeptem reges, & octo hominũ principes. 6 Qui depaſcent terram Aſſur gladio, & terram Nemrod in fortitudine turrium eius: & liberabit nos ab Aſſur, vt non ingrediatur in terram noſtram, nec calcet terminos noſtros. 7 Erunt autem reliquiæ domus Iahacob in medio populorum multorum, ſicut ros à Domino *deſtuens*, & ſicut guttæ imbris ſerotini ſuper herbam, quæ non expectat virum nec filium hominis præſtolatur.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Nunc autem quare tu populis adiungeris? an non in te rex eſt? aut conſiliarij tui perierunt? quoniam circundederunt te tribulatio ac tremor, ſicut agones parturientem. 10 Dole & contremiſce cœtus Syon more parturientis, nunc etenim de ciuitate egredieris & habitabis in agro, ibiſq; vſque ad Babylonem, vbi liberaberis, ac ibi redimet te Dominus de manu inimicorum tuorum. 11 Mox verò congregabuntur aduerſum te gentes permultæ quæ dicant: Impiè agetur videbit ſanè ruinam Syon oculus noſter. 12 Ipſi autem minimè ſecreta Domini cognoſcunt, nec intelligunt conſilia eius, quippe accumulat eos quaſi manipulos in aream. 13 Surge & occide congregatio Syon, populum enim qui in te eſt, ponam fortem ſicut ferrum, & reliquias eorum robuſtas ſicut æs, & occides populos permultos: conſummam autem eorum Domino facultates eorum, & pretioſam eorum pecuniam coram dominatore vniuerſæ terræ. CAP. V.

NVnc per turmas ſociaberis, ciuitas, quam obſidione obſidebant illi qui percutiebant virga maxillas iudicum Iſrael. 2 Et tu Bethlehem Ephtata quę minima fuiſti, adeò vt computareris inter millia domus Iehuda, ex te coram me prodibit Chriſtus, vt ſit dominium exercens in Iſrael, cuius nomen dictum eſt ab æternitate à diebus ſeculi. 3 Propterea tradentur tempore quo parturiens pariet, & reſiduo fratrum ſuorum adiungentur filij Iſrael. 4 Proindè ſtabit & dominabitur fortitudine à præſentia Dñi *promanante*, & magnitudine nominis Dñi Dei ſui, atque conuertentur de medio captiuitatis ſuæ: nam magnificabitur nomen eius vſque ad fines terræ. 5 Et erit deinceps pax nobis: quòd ſi Aſſyrius terram noſtram ingreſſus fuerit, atque ędes noſtras calcauerit, ſuper nos conſtituemus ſeptem reges, & octo hominũ principes. 6 Qui depaſcent terram Aſſur gladio, & terram Nemrod in fortitudine turrium eius: & liberabit nos ab Aſſur, vt non ingrediatur in terram noſtram, nec calcet terminos noſtros. 7 Erunt autem reliquiæ domus Iahacob in medio populorum multorum, ſicut ros à Domino *deſtuens*, & ſicut guttæ imbris ſerotini ſuper herbam, quæ non expectat virum nec filium hominis præſtolatur.

תרגום יונתן

9 מה תתרעמין עכשו מלכא לית בך אם מלכך אבדו ארי תקפך עקא ויגיע הא כחבלין למלחא׃
10 תבשלי ותיהבשי בת ציון כילדתא ארי כדון תפקין מקרתא ותשרין בחקלא ותהכין עד בבל ותמן תשתזבין ותמן יפרקנך ייי מיד בעלי
דינך׃ 11 וכדון כנשו עלך עממין סגיאין דאמרין תתחבל ותחמי בסכלתן ציון עינינא׃ 12 ואנון לא ידעין רעיונא דייי ולא מסתכלין
בתושבחתיה ארי כנשינון כקומוסין לאדרא׃ 13 קומי וקטלי כנשתא דציון ארי עמא די בך אשויי תקיפין כברזלא ושארהון מסגיין כנחשא
ותוכסין עממין סגיאין ותקטלינון ותחרמון קדם ייי נכסיהון ופסונין יקרהון קדם רבון כל ארעא׃ ה
1 כען תתכנשין כנשת גדודיא מצור שם עלינא בשיבטא יתבו על לחמא דתימן ית מתניא דישראל׃ 2 ואנת בית לחם אפרתה זעיר
למהוי באלפי יהודה ממך לי יפוק למהוי מושל בישראל די שמה אמיר מלקדמין מיומי עלמא׃ 3 ויהום וישלים בתקוף מן קדם ייי ברבות שמא
דייי אלהה ויתבון ארי כדון יתרבי עד סופי ארעא׃ 4 ויהי מתבחן שלמא לנא אתור ארעא ארי יעול בארעונא ולארי יסוק בתרעונא
ואקים עלוהי שבעה רעיין ותמניא רברבי אנשא׃ 5 וירעון ית ארעא דאתור בחרבא ולא ירחיק בתחופנא׃ 6 ויהי שארא דבית יעקב בגו עממין סגיאין כטלא מן קדם ייי
כרביבין על עיסבא דלא משתרי לגבר ולא מסתדר לבני אנשא׃ 7 ויהי שארא דבית יעקב בגו עממין סגיאין כשבלא מן קדם ייי

8 * והיה שארית יעקב בגוים בקרב עמים רבים
כאריה בבהמות יער ככפיר בעדרי־צאן אשר אם־
עבר ורמס וטרף ואין מציל:
9 * תרם ידך על־צריך וכל־איביך יכרתו:
10 * והיה ביום־ההוא נאם־יהוה והכרתי סוסיך
מקרבך והאבדתי מרכבתיך:
11 * והכרתי ערי ארצך והרסתי כל־מבצריך:
12 * והכרתי כשפים מידך ומעוננים לא יהיו־
לך:
13 * והכרתי פסיליך ומצבותיך מקרבך ולא־
תשתחוה עוד למעשה ידיך:
14 * ונתשתי אשיריך מקרבך והשמדתי עריך:
15 * ועשיתי באף ובחמה נקם את־הגוים אשר
לא שמעו:

ו

1 * שמעו־נא את אשר־יהוה אמר קום ריב את־
ההרים ותשמענה הגבעות קולך:
2 * שמעו הרים את־ריב יהוה והאתנים מסדי ארץ
כי ריב ליהוה עם־עמו ועם־ישראל יתוכח:
3 * עמי מה־עשיתי לך ומה הלאתיך ענה בי:
4 * כי העלתיך מארץ מצרים ומבית עבדים
פדיתיך ואשלח לפניך את־משה אהרן ומרים:
5 * עמי זכר־נא מה־יעץ בלק מלך מואב ומה־ענה
אתו בלעם בן־בעור מן־השטים עד־הגלגל למען
דעת צדקות יהוה:
6 * במה אקדם יהוה אכף לאלהי מרום האקדמנו
בעולות בעגלים בני שנה:
7 * הירצה יהוה באלפי אילים ברבבות נחלי־
שמן האתן בכורי פשעי פרי בטני חטאת נפשי:

8 * Et erunt reliquię Iacob in gentibus in
medio populorum multorum quasi leo in
iumentis syluarum,& quasi catulus leonis
in gregibus pecorum. qui cùm transierit,
& conculcauerit & ceperit, non est qui e-
9 ruat. * Et exaltabitur manus tua super ho-
stes tuos,& omnes inimici tui interibunt.
10 * Et erit in die illa,dicit Dominus, aufe-
D ram equos tuos de medio tui, & disperdam
11 quadrigas tuas. * Et perdam ciuitates
terræ tuæ,& destruam omnes munitiones
12 tuas. * Et auferam maleficia de manu
tua,& diuinationes non erunt in te.
13 * Et perire faciam sculptilia tua & sta-
tuas tuas de medio tui,& non adorabis vl-
14 trà opera manuum tuarum: * Et euellam
lucos de medio tui, & conteram ciuitates
15 tuas. * Et faciam in furore & indigna-
tione vltionem in omnibus gentibus quæ
non audierunt.

CAP. VI.

1 AVdite quæ Dominus loquitur: Surge,
A contende iudicio aduersum montes, &
2 audient colles vocem tuam. * Audiant
montes iudicium Domini, & fortia fun-
damenta terræ: quia iudicium Domini cum
populo suo,& cum Israel diiudicabitur.
3 * Popule meus, quid feci tibi, aut quid
molestus fui tibi? Responde mihi.
4 * Quia eduxi te de terra Ægypti, & de
domo seruientium liberaui te, & misi an-
te faciem tuam Moysen,& Aaron, & Ma-
5 riam. * Popule meus memento quæso
quid cogitauerit cõtra te Balach rex Moab,
& quid responderit ei Balaam filius Beor
de Sethim vsque ad Galgalam, vt cogno-
sceres iustitias Domini.
6 * Quid dignum offeram Domino?
curuabo genu Deo excelso. Nunquid of-
feram ei holocaustomata & vitulos anni-
culos?
7 * Nunquid placari potest Dominus in
millibus arietũ, an in multis millibus hir-
corum pinguium? Nunquid dabo primo-
genitum meum pro scelere meo,& fructum
ventris mei pro peccato animæ meæ?

*Et erunt reliquiæ Iacob in gentibus in me- 8
dio populorum multorum, quasi leo in iumentis
in saltu, & quasi catulus leonis in gregibus pe-
corum. quemadmodum cùm pertransierit &
diuidens rapiat, & non sit qui eruat:
*Eleuabitur manus tua super eos qui tribu- 9
lant te, & omnes inimici tui perdentur.
* Et erit in illa die, dicit Dominus, interfi- 10
ciam equos tuos de medio tui, & disperdam
currus tuos:
* Et subuertam ciuitates terræ tuæ, & au- 11
feram omnes munitiones tuas;
*Et auferam veneficia tua de manibus tuis, 12
& qui loquantur non erunt tibi:
* Et disperdam sculptilia tua & statuas 13
tuas de medio tui, & non vltrà adorabis opera
manuum tuarum.
* Et succidam lucos tuos de medio tui, & 14
demoliar ciuitates tuas:
* Et faciam in ira & in furore vltionem in 15
gentibus, pro eo quòd non audierunt.

CAP. VI.

AVdite iam quæ Dominus dixit: Surge iudi- 1
care apud montes, & audiant colles vocem
tuam: * Audite populi iudicium Domi- 2
ni, & valles fundamenta terræ: quia iudicium
Domino aduersus populum suum, et cum Israel
iudicabitur.
* Popule meus, quid feci tibi, aut quid mo- 3
lestus fui tibi? responde mihi. * Quia eduxi te 4
de terra Ægypti, & de domo seruitutis rede-
mi te: misi ante faciem tuam Moysen, & Aa-
ron & Mariam. * Popule meus recor- 5
dare rogo. quid cogitauit aduersum te Balac rex
Moab? & quid ei respondit Balaam filius
Beor de Schenis vsque ad Galgal? vt cognosce-
retur iustitia Domini.
*In quo apprehendam Dominum, suscipiam 6
Deum meum excelsum. si apprehendam eum in
holocaustis in vitulis anniculis:
* Si suscipiet Dominus in millibus arietum, 7
aut in decem millibus caprarũ pinguium: si de-
dero primogenita mea pro peccato meo fructum
ventris mei pro impietate animæ meæ.

8 * καὶ ἔσαι τὸ ὑπόλειμμα τοῦ ἰακὼβ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐν
μέσῳ λαῶν πολλῶν, ὡς λέων ἐν κτήνεσιν ἐν τῷ δρυμῷ
καὶ ὡς σκύμνος ἐν ποιμνίοις προβάτων. ὃν τρόπον ὅταν
διέλθῃ καὶ διαστείλας ἁρπάσῃ καὶ μὴ ᾖ ὁ ῥυόμενος.
9 * ὑψωθήσεται ἡ χείρ σου ἐπὶ τοὺς θλίβοντάς σε, καὶ
πάντες οἱ ἐχθροί σου ἐξολοθρευθήσονται.
10 * καὶ ἔσαι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, λέγει κύριος, ἐξολοθρεύ-
σω τοὺς ἵππους σου ἐκ μέσου σου, καὶ ἀπολῶ τὰ ἅρματά σου,
11 * καὶ ἐξολοθρεύσω τὰς πόλεις τῆς γῆς σου, καὶ ἐξαρῶ
πάντα τὰ ὀχυρώματά σου·
12 * καὶ ἐξολοθρεύσω τὰ φάρμακά σου ἐκ τῶν χειρῶν
σου, καὶ ἀποφθεγγόμενοι οὐκ ἔσονταί σοι·
13 * καὶ ἐξολοθρεύσω τὰ γλυπτά σου καὶ τὰς στήλας σου
ἐκ μέσου σου. καὶ οὐκ ἔτι μὴ προσκυνήσῃς τοῖς ἔργοις τῶν
χειρῶν σου.
14 * καὶ ἐκκόψω τὰ ἄλση σου ἐκ μέσου σου, καὶ ἀφανιῶ
15 τὰς πόλεις σου· * καὶ ποιήσω ἐν ὀργῇ καὶ ἐν θυμῷ ἐκ-
δίκησιν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἀνθ' ὧν οὐκ εἰσήκουσαν.

ϛ.

1 * Ἀκούσατε δὴ ἃ ὁ κύριος εἶπεν, ἀνάστηθι κρίθητι
πρὸς τὰ ὄρη, καὶ ἀκουσάτωσαν οἱ βουνοὶ φωνήν σου·
2 * ἀκούσατε λαοὶ τὴν κρίσιν κυρίου καὶ φάραγγες θε-
μέλια τῆς γῆς, ὅτι κρίσις τῷ κυρίῳ πρὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ
μετὰ τοῦ ἰσραὴλ διαλεχθήσεται.
3 * λαός μου τί ἐποίησά σοι ἢ τί παρηνώχλησά σοι;
ἀποκρίθητί μοι,
4 * διότι ἀνήγαγόν σε ἐκ γῆς αἰγύπτου, καὶ ἐξ οἴκου δου-
λείας ἐλυτρωσάμην σε, ἐξαπέστειλα πρὸ προσώπου σου
μωυσῆν καὶ ἀαρὼν καὶ μαριάμ.
5 * λαός μου μνήσθητι δέομαι. τί ἐβουλεύσατο κατὰ σοῦ
βαλὰκ βασιλεὺς μωάβ, καὶ τί αὐτῷ ἀπεκρίθη βαλαὰμ
υἱὸς βεὼρ ἀπὸ τῶν σχοίνων ἕως τοῦ γαλγάλ, ὅπως γνωσθῇ
ἡ δικαιοσύνη τοῦ κυρίου.
6 * ἐν τίνι καταλάβω τὸν κύριον, ἀντιλήψομαι θεοῦ μου
ὑψίστου. εἰ καταλήψομαι αὐτὸν ἐν ὁλοκαυτώμασιν ἐν
7 μόσχοις ἐνιαυσιαίοις· * εἰ προσδέξεται κύριος ἐν χι-
λιάσι κριῶν ἢ ἐν μυριάσι χιμάρων πιόνων εἰ δῶ πρωτό-
τοκά μου ὑπὲρ ἁμαρτίας μου καρπὸν κοιλίας μου ὑπὲρ
ἀσεβείας ψυχῆς μου.

תרגום יונתן

8 ויהי שארא דבית יעקב בעממיא בגו עממין סגיאין כאריא בבעירא דחורשא וכליתא בעדרי ענא דאם יעדי וירמס ויקטל וליתדי משזיב:
9 תתקף ידך ישראל על סנאך וכל בעלי דבבך ישתיצון:
10 ויהי בעדנא ההיא אמר יי ואשיצי סוסות עממיא מבינך ואובד רתיכיהון:
11 ואשיצי קרוי עממיא מארעך ואפגר כל כרכיהון תקיפיא:
12 ואשיצי חרשין מבינך ומענגין לא יהון לך:
13 ואשיצי צלמי עממיא וקמתהון מבינך ולא תשתעבד עוד לעובדי ידך:
14 ואעקר שתילי עממיא מבינך ואשיצי בעלי דבבך:
15 ואעביד ברגז ובחמה ית פרענותא דין מן עממיא דלא קבלו אלפן אוריתא:

ו

1 שמעו כען ית דיי אמר קום אתוכח עם אבהתא וישמעון אמהתא קלך:
2 שמעו טוריא ית דינא דיי ותקפיא סיסודי ארעא ארי דינא קדם יי עם עמה ועם ישראל עבד תוכחה:
3 עמי מה טובא אמרית למעבד לך ולא עבדית או מרועא קשיא אסגיתי עלך אסהידו בי:
4 ארי אסקתך מארעא דמצרים ומבית עבדותא פרקתך ושלחית קדמך תלתא נביאין משה לאלפא מסרת דינין אהרן לכפרא על עמא ומרים לאוראה לנשיא:
5 עמי אדכר כען מה מלך בלק מלכא דמואב ומה אתיב יתה בלעם בר בעור הלא גבורן אתעבידא לכון ממישר שטין עד בית גלגלא בדיל למדע זכותא דיי:
6 במא אפלח קדם יי אשתעבד לאלהא דשכנתה בשמי מרומא האפלח קדמוהי בעלון בעגלין בני שתא:
7 הירעי יי באלפי דכרין ברבות נחלין דמשח האתן בכרי חלף חובי חבוב מעי חלף חטאי נפשי:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

8 Erunt demum reliquię domus Iahacob inter gentes in medio populorum multorum sicut leo in bestiis syluę, & velut leęna in gregibus ouium: quæ si transierit & conculcauerit occideritque, non erit qui eruat. 9 Multum deinceps præualebit manus tua, ô Israel, super hostes tuos, atque omnes inimici tui abscindentur. 10 Et fiet illo tempore, dicit Dominus, disperdam equos populorum de terra tua, atque currus eorum perdam. 11 Subuertam etiam gentium ciuitates de terra tua, nec non omnes eorum arces munitas destruam. 12 Succidam & maleficos de medio tui, & præstigiatores non erunt tibi. 13 Concidam insuper simulachra populorum & statuas eorum de medio tui, & non subiicieris vltrà operibus manuum tuarum. 14 Denique eradicabo plantationes gentium de tui medio, ac exterminabo inimicos tuos. 15 Atque exequar cum ira & furore vltionem iudicij in populos, eo quòd haud doctrinam Legis susceperint. CAP. VI.

1 AVdite nunc quæ Dominus ait: Surge, iudicio contende cum patribus, & audiant matres vocem tuam. 2 Audite montes disceptationem Dñi, & radices fundamentorum terrę, siquidem iudicium ordinatum est coram Dño cum populo suo, & cum Israel disputationẽ instituit. 3 Popule mi, quid boni dixi me facturum tibi quod non fecerim? aut quam infirmitatem grauem multiplicaui super te, testimoniũ perhibe in me. 4 Quoniam ascendere te feci de terra Ægypti, & de domo seruitutis redemi te: misique ante te tres prophetas, Moysen videlicet vt doceret iudiciorum traditionem, Aharon vt expiaret populum, & Mariam vt instrueret mulieres. 5 Popule mi, meméto quæso quid consultarat Balach rex Moab, quidque responderat ei Balham filius Beor. nonne egregia facinora edita sunt in vestri gratiam à conualle Sittim vsque ad domum Galgalę, quò agnoscerentur iustitię Domini? 6 In quo seruiam coram Dño, me submittam Deo cuius in cælis altissimis residet maiestas? nunquid coram illo venerabor cum holocaustis, aut vitulis anniculis? 7 Num sibi Dñs complacet in millibus arietum, in myriadibus torrentium olei? Nunquid dabo primogenitũ meũ pro flagitio meo, dilectũ viscerũ meorũ ꝓ peccatorũ expiatione aïæ meæ?

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

8 ✱ Indicabo tibi ô homo quid sit bonum
& quid Dominus requirat à te, nisi vt facias iu-
cere iudicium, & diligere misericordiam,
& sollicitum ambulare cum Deo tuo.
9 ✱ Vox Domini ad ciuitatem clamat, &
C salus erit timentibus nomen eius. Audite
tribus, & quis approbabit illud?
10 ✱ Adhuc ignis in domo impij, thesau-
iniquitatis & mensura minor, ira plena.
11 ✱ Nunquid iustificabo stateram impie-
& saccelli pondera dolosa? 12 Inquibus di-
uites eius repleti sunt iniquitate, & habi-
tantes in ea loquebantur mendacium, &
D lingua eorum fraudulenta in ore eorum.
13 ✱ Et ego ergo cœpi percutere te, plagā
14 tione super peccatis tuis. ✱ Tu come-
des & non saturaberis, & humiliatio tua
in medio tui. Et apprehendes & non sal-
uabis, & quos saluaueris, in gladium de-
15 ✱ Tu seminabis & non metes, tu cal-
bis oliuam & non vngeris oleo, & mustum
16 & non bibes vinum. ✱ Et custodisti
præcepta Amri, & omne opus domus Ach-
chab, & ambulasti in voluptatibus eorum,
vt darem te in perditionem, & habitatores
in ea in sibilum: & opprobrium populi
mei portabis.

CAP. VII.

1 VÆ mihi, quia factus sum sicut qui col-
ligit in Autumno racemos vindemiæ.
Non est botrus ad comedendum, primitiua
2 quas ficus desiderauit anima mea. ✱ Per-
fanctus de terra, & rectus in hominibus
non est. Omnes in sanguine insidiantur,
vir fratrem suum ad mortem venatur.
3 ✱ Malum manuum suarum dicunt bo-
num. Princeps postulat, & iudex in pa-
do est. & magnus locutus est desiderium
animæ suæ, & conturbauerunt eam.
4 ✱ Qui optimus in eis est quasi paliurus,
& qui rectus quasi spina de sepe. Die specu-
culationis tuæ, visitatio tua venit. nunc
erit vastitas eorum.
5 ✱ Nolite credere amico, & nolite confi-
dere in duce: ab ea quę dormit in sinu tuo
custodi claustra oris tui:

8 ✱ הִגִּיד לְךָ אָדָם מַה־טּוֹב וּמָה־יְהוָה דּוֹרֵשׁ מִמְּךָ
כִּי אִם־עֲשׂוֹת מִשְׁפָּט וְאַהֲבַת חֶסֶד וְהַצְנֵעַ לֶכֶת עִם־
אֱלֹהֶיךָ׃
9 ✱ קוֹל יְהוָה לָעִיר יִקְרָא ׀ וְתוּשִׁיָּה יִרְאֶה־שְׁמֶךָ
שִׁמְעוּ מַטֶּה ׀ וּמִי יְעָדָהּ׃
10 ✱ עוֹד הַאִשׁ בֵּית רָשָׁע אֹצְרוֹת רֶשַׁע וְאֵיפַת רָזוֹן
זְעוּמָה׃
11 ✱ הַאֲזַכֶּה בְּמֹאזְנֵי רֶשַׁע וּבְכִיס אַבְנֵי מִרְמָה׃
12 ✱ אֲשֶׁר עֲשִׁירֶיהָ מָלְאוּ חָמָס וְיֹשְׁבֶיהָ דִּבְּרוּ־שֶׁקֶר
וּלְשׁוֹנָם רְמִיָּה ׀ בְּפִיהֶם׃
13 ✱ וְגַם־אֲנִי הֶחֱלֵיתִי הַכּוֹתֶךָ הַשֵּׁם עַל־חַטֹּאתֶיךָ׃
14 ✱ אַתָּה תֹאכַל וְלֹא תִשְׂבָּע וְיִשְׁחֲךָ בְּקִרְבֶּךָ וְתַסֵּג
וְלֹא תַפְלִיט וַאֲשֶׁר תְּפַלֵּט לַחֶרֶב אֶתֵּן׃
15 ✱ אַתָּה תִּזְרַע וְלֹא תְקַצֹּר אַתָּה תִּדְרֹךְ־זַיִת וְלֹא־
סָךְ שֶׁמֶן וְתִירוֹשׁ וְלֹא תִשְׁתֶּה־יָּיִן׃
16 ✱ וַיִּשָּׁתֵּר חֻקּוֹת עָמְרִי וְכֹל מַעֲשֵׂה בֵית־אַחְאָב
וַתֵּלְכוּ בְּמֹעֲצוֹתָם לְמַעַן תִּתִּי אֹתְךָ לְשַׁמָּה וְיֹשְׁבֶיהָ
לִשְׁרֵקָה ׀ וְחֶרְפַּת־עַמִּי תִּשָּׂאוּ׃

ז

1 ✱ אַלְלַי לִי כִּי הָיִיתִי כְּאָסְפֵי־קַיִץ כְּעֹלְלֹת ׀ בָּצִיר
אֵין־אֶשְׁכּוֹל לֶאֱכֹל בִּכּוּרָה אִוְּתָה נַפְשִׁי׃
2 ✱ אָבַד חָסִיד מִן־הָאָרֶץ וְיָשָׁר בָּאָדָם אָיִן כֻּלָּם
לְדָמִים יֶאֱרֹבוּ אִישׁ אֶת־אָחִיהוּ יָצוּדוּ חֵרֶם׃
3 ✱ עַל־הָרַע כַּפַּיִם לְהֵיטִיב הַשַּׂר שׁוֹאֵל וְהַשֹּׁפֵט
בַּשָּׁלוֹם וְהַגָּדוֹל דֹּבֶר הַוַּת נַפְשׁוֹ הוּא וַיְעַבְּתוּהָ׃
4 ✱ טוֹבָם כְּחָרָךְ יָשָׁר מִמְּסוּכָה יוֹם מְצַפֶּיךָ פְּקֻדָּתְךָ
בָּאָה עַתָּה תְּהִיֶּה־מְבוּכָתָם׃
5 ✱ אַל־תַּאֲמִינוּ בְרֵעַ אַל־תִּבְטְחוּ בְּאַלּוּף מִשְׁכָּבֶת
חֵיקֶךָ שְׁמֹר פְּתָחֵי־פִיךָ׃

תרגום יונתן

8 ✱ אחוי לך אנשא מה שב וטח ייי חבש מנך אלהין למעבד דין ודקשוט ולמרחם גמילות חסדא והווי אנגיע לאתלכא בדחלתא דאלהך׃
9 ✱ בנבואה דייי לקרתא מקלין ומלפין דחלין לשמא דייי שמעו דיני שבטא ומלכותניא ושאר עמא דארעא׃ 10 עוד האית בית רשיעא
אוצרי חטופי ומכילתא מסאבתא דאיתעבדת בעולא׃ 11 היזכון במאזנין דרשע ובכיס מה דבה מתקלין רמיין ודעדקין׃ 12 דעתהון מלן
לא תתיסבון ברחיים ולא תתרחצון בקריב מאחת קיניך טר מלי פומך׃ 13 ואף אנא אוחיתי עלך מרעא מחתא אצדנך על דחטיתא׃
14 אנת תיכול ולא תתבסם ומכתשתך בגויך ותרדיק ולא תשזב ודשזבת לשייפא אנא אמסר׃ 15 אנת תזרע ולא תחצד אנת תדרך זיתין
ולא תסוך משחא וחמרא ולא תשתי חמר׃ 16 ואתנטרת קיים עמרי וכל עובדי בית אחאב והלכתון בגמוסיהון
ולמתקלא בית אחאב והלכתון בעיטתהון בגין דאיתי ית אתתך לשמהא ויתבהא לשריקא וסעדי עמי תקבלון׃

ז

1 ✱ ויי אנא מתאנח בדחלתי מן קדם ייי אנא מתרעם בצלותי קדם אלהי ישמע לי׃ 2 אבדו חסידיא מן ארעא ותקשיט מן אנשא ליה כלהון למשפך דם זכי כמנין גברייא אחוהי מסדין
שקא דנהון קשי למפק מן יהבה דקשיט בהון מסגיאות חיוב ביש יום מבוניך למטב ענך מטרנן ביישתך׃ 3 לא תתיסבון ברחיים ולא תתרחצון בקריב מאחת קיניך טר מלי פומך׃

8 ✱ ἀπηγγέλη σοι ἄνθρωπος, τί καλὸν ἢ τί κύριος ἐκζητεῖ παρὰ σοῦ; ἀλλ' ἢ τοῦ ποιεῖν κρίμα καὶ ἀγαπᾶν ἔλεος καὶ ἑτοιμοεῖναι τοῦ πορεύεσθαι μετὰ τοῦ θεοῦ σου;
9 ✱ φωνὴ κυρίου πρὸς τὴν πόλιν κεκλῆσθαι, καὶ σώσει φοβουμένους τὸ ὄνομα αὐτοῦ. ἄκουε φυλή, καὶ τίς κοσμήσει πόλιν;
10 ✱ μὴ πῦρ καὶ οἶκος ἀδίκου θησαυρίζων θησαυροὺς ἀνόμους καὶ μέτρου ὕβρεως ἄδικα;
11 ✱ εἰ δικαιωθήσεται ἐν ζυγῷ ἄδικος. καὶ ἐν μαρσύπῳ σάθμια δόλου,
12 ✱ ἐξ ὧν τὸν πλοῦτον ἀσεβείας ἐνέπλησαν. καὶ οἱ κατοικοῦντες αὐτὴν ἐλάλησαν ψεῦδη, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν ὑπόψιθυρος ἐν τῷ στόματι αὐτῶν.
13 ✱ καὶ ἐγὼ ἐκάσθηνίασά σε ἀφανισμῷ διὰ τὰς ἁμαρτίας
14 σου. ✱ σὺ φάγεσαι καὶ οὐκ ἐμπλησθήσῃ, καὶ ἀπὸ καλῶ σε εἰς σεαυτόν. καὶ καταλήψῃ καὶ οὐ μὴ διασώσῃς, καὶ οἷς ἐὰν διασώσῃς εἰς ῥομφαίαν παραδοθήσονται.
15 ✱ σὺ σπερεῖς, καὶ οὐκ ἀμήσῃς. σὺ πιέσεις ἔλαιον, καὶ οὐ μὴ ἀλείψῃ ἐλαίῳ. καὶ οἶνον, καὶ οὐ μὴ πίεσαι.
16 ✱ καὶ ἀφανισθήσῃ νόμιμα λαῶν μου, καὶ πᾶν ἔργα οἴκου Ἀχαάβ, καὶ ἐπορεύθητε ἐν ταῖς βουλαῖς αὐτῶν, ὅπως παραδῶ σε εἰς ἀφανισμόν, καὶ τοὺς κατοικοῦντας αὐτὴν ἐν συριγμῷ, καὶ ὀνείδη λαῶν λήψεσθε.

ζ.

1 ✱ Οἱ μοὶ ὅτι ἐγενήθην ὡς συνάγων καλάμην ἐν ἀμητῷ, καὶ ὡς ἐπιφυλίδας ἐν τρυγητῷ. οὐκ ἔστι βότρυς τοῦ φαγεῖν πρωΐ γονα. οἴμοι ψυχή.
2 ✱ ὅτι ἀπόλωλεν ὅσιος ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ κατορθῶν ἐν ἀνθρώποις οὐκ ὑπάρχει, πάντες εἰς αἵματα δικαίζοντες, ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ ἐκθλίβουσιν ἐκθλίψει.
3 ✱ ἐπὶ τὸ κακὸν τὰς χεῖρας αὐτῶν ἑτοιμάζοντες. ὁ ἄρχων αἰτεῖ καὶ ὁ κριτὴς εἰρωνικὸς λόγος ἐλάλησεν, καταθύμιον ψυχῆς αὐτοῦ ἐστιν, καὶ ἐγὼ ἐξελοῦμαι
4 ✱ τὰ ἀγαθὰ αὐτῶν ὡς σῆς ἐκτρέγων, καὶ βαδίζων ἐπὶ κανόνος. ἐπὶ ἐκδικήσεις σου ἦκασιν. νῦν ἔσον) κλαυθμοὶ αὐτῶν.
5 ✱ μὴ καταπιστεύετε ἐν φίλοις, μὴ ἐλπίζετε ἐπὶ ὑγεμόσι, ἀπὸ τῆς συγκοίτου σου φύλαξαι θῦ μὴ σκάθῃς τί αὐτῇ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

8 Num annunciabit tibi homo quid bonum sit? quid verò Dñs requirit à te, nisi vt iudicium veritatis exerceas, atque diligas misericordię retributionem? Eris ergo humilis ambulando in timore Dei tui. 9 Voce Prophetę Dñi ad ciuitatem clamant, & doctores timent nomē Domini: audite rex & prefecti, residuúsque terræ populus: 10 Nunquid adhuc extat domus impij? thesauri impietatis & mensuræ iniquitatis adducunt maledictionem. 11 Nunquid iusti habebuntur in stateris impietatis, & in sæculo quo sunt pondera maiora & minima? 12 Cuius diuites replent thesauros suos rapina, & habitatores eius loquuntur mendacium, & linguę eorum fraudulentæ sunt in ore eorum. 13 Ego quoque adduxi contra te infirmitatem & plagam, destruam te eò quòd peccasti. 14 Tu comedes, & non saturaberis, sed erit tibi in infirmitatem in vtero tuo: & assequeris, & non eripies, & quos tu saluaueris, gladio tradam. 15 Tu seminabis & non metes, tu excuties oliuas, nec oleo vngeris: calcabis & vuas, quarū vinū non bibes. 16 Sed eò q decreta domus Amri custoditis, & feciſtis opera domus Achab, atq; ambulastis in legitimis eorū, vt traderē te in desolationē, & habitatores eius in stuporē: op, pbria populi mei recipietis. CAP. VII. DIxit Propheta: Vę mihi, quia fui quando deficiebant boni, tempore quo perierunt misericordes de terra: ecce sicut fructus æstiuales, sicut racemi post vindemiam: non est vir qui habeat opera bona, bonos tamen appetit anima mea. 2 Perierunt misericordes de terra, & verax inter homines non est: omnes parant insidias sanguinis iusti effundendi causa, vnusquisque fratrem suū ad exterminium venantur. 3 Mala operantur manibus suis, & non benefaciunt: princeps postulat, & iudex dicit, Fac pro me, & retribuam tibi. & magnus loquitur desideria animæ suæ: væ eis qui deprauarunt eam. 4 Bonus qui inter eos est, durus est, ita vt exeat de manu eius sicut de spina, & qui verax est in eis de sepe spinosa: dies mala, in qua bonum expectabas, tempus visitationis malitiæ tuæ peruenit, nunc erit perplexitas eorum. 5 Ne credatis vos amico, nec confidatis in propinquo, ab vxore fœderis tui obserua verba oris tui.

6 כִּי־בֵן מְנַבֵּל אָב בַּת קָמָה בְאִמָּהּ כַּלָּה בַּחֲמֹתָהּ
אֹיְבֵי אִישׁ אַנְשֵׁי בֵיתוֹ׃
7 וַאֲנִי בַּיהוָה אֲצַפֶּה אוֹחִילָה לֵאלֹהֵי יִשְׁעִי
יִשְׁמָעֵנִי אֱלֹהָי׃
8 אַל־תִּשְׂמְחִי אֹיַבְתִּי לִי כִּי נָפַלְתִּי קָמְתִּי כִּי־אֵשֵׁב
בַּחֹשֶׁךְ יְהוָה אוֹר לִי׃
9 זַעַף יְהוָה אֶשָּׂא כִּי חָטָאתִי לוֹ עַד אֲשֶׁר יָרִיב
רִיבִי וְעָשָׂה מִשְׁפָּטִי יוֹצִיאֵנִי לָאוֹר אֶרְאֶה בְּצִדְקָתוֹ׃
10 וְתֵרֶא אֹיַבְתִּי וּתְכַסֶּהָ בוּשָׁה הָאֹמְרָה אֵלַי אַיּוֹ
יְהוָה אֱלֹהָיִךְ עֵינַי תִּרְאֶינָּה בָּהּ עַתָּה תִּהְיֶה לְמִרְמָס
כְּטִיט חוּצוֹת׃
11 יוֹם לִבְנוֹת גְּדֵרָיִךְ יוֹם הַהוּא יִרְחַק־חֹק׃
12 יוֹם הוּא וְעָדֶיךָ יָבוֹא לְמִנִּי אַשּׁוּר וְעָרֵי מָצוֹר
וּלְמִנִּי מָצוֹר וְעַד־נָהָר וְיָם מִיָּם וְהַר הָהָר׃
13 וְהָיְתָה הָאָרֶץ לִשְׁמָמָה עַל־יֹשְׁבֶיהָ מִפְּרִי
מַעַלְלֵיהֶם׃
14 רְעֵה עַמְּךָ בְשִׁבְטֶךָ צֹאן נַחֲלָתֶךָ שֹׁכְנִי לְבָדָד יַעַר
בְּתוֹךְ כַּרְמֶל יִרְעוּ בָשָׁן וְגִלְעָד כִּימֵי עוֹלָם׃
15 כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת׃
16 יִרְאוּ גוֹיִם וְיֵבֹשׁוּ מִכֹּל גְּבוּרָתָם יָשִׂימוּ יָד עַל־פֶּה
אָזְנֵיהֶם תֶּחֱרַשְׁנָה׃
17 יְלַחֲכוּ עָפָר כַּנָּחָשׁ כְּזֹחֲלֵי אֶרֶץ יִרְגְּזוּ מִמִּסְגְּרֹתֵיהֶם
אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יִפְחָדוּ וְיִרְאוּ מִמֶּךָּ׃
18 מִי־אֵל כָּמוֹךָ נֹשֵׂא עָוֹן וְעֹבֵר עַל־פֶּשַׁע לִשְׁאֵרִית
נַחֲלָתוֹ לֹא־הֶחֱזִיק לָעַד אַפּוֹ כִּי־חָפֵץ חֶסֶד הוּא׃
19 יָשׁוּב יְרַחֲמֵנוּ יִכְבֹּשׁ עֲוֹנֹתֵינוּ וְתַשְׁלִיךְ בִּמְצֻלוֹת
יָם כָּל־חַטֹּאתָם׃
20 תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתָּ
לַאֲבֹתֵינוּ מִימֵי קֶדֶם׃

6 Quia filius contumeliam facit patri, & filia consurget aduersus matrem suam, & nurus aduersus socrum suã: & inimici hominis domestici eius.
7 Ego aũt ad Dominũ aspiciam: expectabo Deum saluatorẽ meũ. Audiet me Deus meus.
8 Ne læteris inimica mea super me, quia cecidi. Consurgam, cùm sedero in tenebris, Dominus lux mea est.
9 Iram Domini portabo: quoniam peccaui ei, donec causam meam iudicet, & faciat iudicium meum. Educet me in lucem, videbo iustitiam eius.
10 Et aspiciet inimica mea, & operietur confusione quæ dicit ad me: Vbi est Dominus Deus tuus? Oculi mei videbunt in eã. Nunc erit in conculcatione vt lutum platearum.
11 Dies vt ædificentur maceriæ tuæ. In die illa longe fiet lex.
12 In die illa & vsque ad te veniet de Assur, & vsque ad ciuitates munitas, & a ciuitatibus munitis vsque ad flumen, & ad mare de mari, & ad montem de monte.
13 Et terra erit in desolationem propter habitatores suos, & propter fructum cogitationum eorum.
14 Pasce populum tuum in virga tua: gregem hæreditatis tuæ, habitantes solos in saltu. In medio Carmeli pascentur Basan & Galaad iuxta dies antiquos.
15 Secundum diem egressionis tuæ de terra Ægypti ostendam ei mirabilia.
16 Videbunt gentes & confundentur super omni fortitudine sua. Ponent manum super os: aures eorum surdæ erunt.
17 Lingent puluerem sicut serpentes: velut reptilia terræ perturbabuntur de ædibus suis: Dominum Deum nostrum desiderabunt, & timebunt te.
18 Quis Deus similis tui, qui aufers iniquitatem, & transfers peccatum reliquiarum hæreditatis tuæ? Non immittet vltrà furorem suum, quoniam volens misericordiam est.
19 Reuertetur & miserebitur nostri: deponet iniquitates nostras, & proiiciet in profundum maris omnia peccata nostra.
20 Dabis veritatem Iacob, misericordiam Abraham: quæ iurasti patribus nostris à diebus antiquis.

Quia filius contumeliam facit patri: filia 6
surget aduersus matrem suam, nurus contra socrum suã: inimici omnes viri qui in domo eius.
Ego autem ad Dominum meum aspiciam: 7
expectabo in Deo salutari meo. exaudiet me
Deus meus. Ne insultes mihi inimica mea, quia 8
cecidi, et resurgã: quia si sedero in tenebris, Dominus illuminabit me. Iram Domini susti- 9
nebo, quia peccaui ei, donec iustificet ipse causam meam. Faciet iudicium meum, educet me in lucem, videbo iustitiam eius. Et videbit ini- 10
mica mea, et operietur confusione, dicens ad me: Vbi Dominus Deus tuus? oculi mei videbunt eam: nunc erit in conculcationem sicut lutum in viis tuis. Dies lituræ lateris deletio tua: 11
& depellet legitima dies illa. Et vrbes tuæ 12
venient in conclusionem & in diuisionem Assyriorum, & ciuitates tuæ munitæ in diuisionẽ. A Tyro vsque ad flumen, & à mari vsque ad mare, & à monte vsque ad montem.
Et erit terra in dissipationem cum eis ha- 13
bitantibus eam propter fructus adinuentionum eorum. Pascet populum tuum in virga tua 14
oues hæreditatis tuæ, habitantes per semetipsas in saltu: in medio Carmeli pascentur Basanitin & Galaaditin sicut dies seculi. Et secundũ 15
dies egressionis tuæ de terra Ægypti ostendam eis mirabilia. Videbunt gentes & confun- 16
dentur in omni fortitudine sua: imponent manus super os suum, aures eorum obsurdescent.
Lingent puluerem sicut serpentes qui tra- 17
bunt terram: turbabuntur in clausura sua, super Domino Deo nostro formidabunt, & timebunt à te.
Quis Deus sicut tu? auferens iniquitates 18
& transcendens impietates his qui reliqui sunt hæreditatis eius. Non constituit in testimonium iram suam, quia volens misericordiam est.
Ipse reuertetur & miserebitur nostri: de- 19
merget iniquitates nostras, & proiicientur in profunda maris omnia peccata nostra.
Dabit veritatem Iacob, misericordiam A- 20
braham, sicut iurauit patribus nostris iuxta dies priores.

6 διότι υἱὸς ἀτιμάζει πατέρα. θυγάτηρ ἐπαναστήσεται ἐπὶ τὴν μητέρα αὐτῆς, νύμφη ἐπὶ τὴν πενθερὰν αὐτῆς. ἐχθροὶ πάντες τοῦ ἀνδρὸς οἱ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.
7 ἐγὼ δὲ ἐπὶ τὸν κύριόν μου ἐπιβλέψομαι. ὑπομενῶ ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ σωτῆρί μου. εἰσακούσεταί μου ὁ θεός μου.
8 μὴ ἐπίχαιρέ μοι ἡ ἐχθρά μου, ὅτι πέπτωκα καὶ ἀναστήσομαι, διότι ἐὰν καθίσω ἐν τῷ σκότει, κύριος φωτιεῖ μοι.
9 ὀργὴν κυρίου ὑποίσω, ὅτι ἥμαρτον αὐτῷ ἕως τοῦ δικαιῶσαι αὐτὸν τὴν δίκην μου. ποιήσει τὸ κρίμα μου, ἐξάξει με εἰς τὸ φῶς, ὄψομαι τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ.
10 καὶ ὄψεται ἡ ἐχθρά μου, καὶ περιβαλεῖται αἰσχύνην λέγουσα πρός με, ποῦ κύριος ὁ θεός σου; οἱ ὀφθαλμοί μου ἐπόψονται αὐτήν, νῦν ἔσται εἰς καταπάτημα ὡς πηλὸς ἐν
11 ταῖς ὁδοῖς. ἡμέρα ἀλοιφῆς πλίνθου ἐξάλειψίς σου, καὶ ἀποτρίψεται νόμιμα ἡ ἡμέρα ἐκείνη.
12 καὶ αἱ πόλεις σου ἥξουσιν εἰς συμπέρασμα καὶ εἰς διαμερισμὸν ἀσσυρίων, καὶ αἱ πόλεις σου αἱ ὀχυραὶ εἰς διαμερισμόν. ἀπὸ τύρου ἕως τοῦ ποταμοῦ, καὶ ἀπὸ θαλάσσης ἕως θαλάσσης, καὶ ἀπὸ ὄρους ἕως ὄρους.
13 καὶ ἔσται ἡ γῆ εἰς ἀφανισμὸν μετὰ τῶν κατοικούντων αὐτὴν διὰ τοὺς καρποὺς ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν.
14 ποίμαινε λαόν σου ἐν ῥάβδῳ σου πρόβατα κληρονομίας σου κατασκηνοῦντας καθ' ἑαυτοὺς ἐν δρυμῷ ἐν μέσῳ τοῦ καρμήλου, νεμήσονται τὴν βασανῖτιν καὶ τὴν γαλαα-
15 δῖτιν καθὼς αἱ ἡμέραι τοῦ αἰῶνος. καὶ κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς ἐξοδίας σου ἐκ γῆς αἰγύπτου δείξω αὐτοῖς θαυμαστά.
16 ὄψονται ἔθνη, καὶ αἰσχυνθήσονται ἐν πάσῃ ἰσχύϊ αὐτῶν. ἐπιθήσουσιν χεῖρας ἐπὶ τὸ στόμα αὐτῶν. τὰ ὦτα αὐτῶν ἀ-
17 ποκωφωθήσονται. λείξουσιν χοῦν ὡς ὄφεις σύροντες γῆν. συγχυθήσονται ἐν συγκλεισμῷ αὐτῶν, ἐπὶ τῷ κυρίῳ θεῷ ἡμῶν ἐκστήσονται καὶ φοβηθήσονται ἀπὸ σοῦ.
18 τίς θεὸς ὥσπερ σύ; ἐξαίρων ἀδικίας καὶ ὑπερβαίνων ἀσεβείας τοῖς καταλοίποις τῆς κληρονομίας αὐτοῦ. οὐ συνέσχεν εἰς μαρτύριον ὀργὴν αὐτοῦ· ὅτι θελητὴς ἐλέους ἐστίν.
19 αὐτὸς ἐπιστρέψει καὶ οἰκτειρήσει ἡμᾶς. καταδύσει τὰς ἀδικίας ἡμῶν, καὶ ἀπορριφήσονται εἰς τὰ βάθη τῆς θα-
20 λάσσης πᾶσαι αἱ ἁμαρτίαι ἡμῶν. δώσει ἀλήθειαν τῷ ἰακώβ, ἔλεον τῷ ἀβραάμ, καθότι ὤμοσεν τοῖς πατράσιν ἡμῶν κατὰ τὰς ἡμέρας τὰς ἔμπροσθεν.

תרגום יונתן

אֲרֵי בְעִדָּנָא הַהוּא בְרָא מְנַבֵּל אַבָּא בְּרַתָּא מִנְצְיָא עִם אִמַּהּ כַּלְּתָא מַתְקְלָא מַקְלָא לַחֲמָתַהּ סַנְאוֹהִי דְגַבְרָא אֱנָשֵׁי בֵיתֵהּ׃ 7 אֲמַר נְבִיָּא
... לָא תֶחֱדִין בְּעֵל דְבָבוּתִי לִי דִי נְפַלֵית אֲקוּם אֲרֵי יָתֵבָה כִּדְבְקַבְלָא
... קֳדָם יְיָ קַבְּלֵית אֲרֵי חָבֵית קֳדָמוֹהִי עַד דִּידִין דִּינִי וְיִתְפְּרַע עֶלְבָּנִי יַפְּקִנַּנִי לִנְהוֹר אֶחֱזֵי בִּזְכוּתֵהּ׃
... אֲמַרָה לִי אָן דְאִתְפָּרְקַתְּ בְּמֵימְרָא דַייָ אֱלָהָךְ עֵינַי יֶחֶזְיָן בְּמַפַּלְתְּהָא כְּעַן תְּהֵי לְדַיִשׁ כְּטִין שְׁוָקִין׃
... בְּעִדָּנָא הַהִיא יִתְבַּטְּלָן גְּזֵרַת עַמְמַיָּא׃ 12 בְּעִדָּנָא הַהִיא יִתְכַּנְשׁוּן גָּלְוָתָא דְמִן אַתּוּר וְקִרְוֵי תָּקְפָּהָא
... וְעַד פְּרָת וְיַמָּא מַעַרְבָּאָה וְטוּרֵי טוּרָא׃ 13 וּתְהֵי אַרְעָא לְצָדוּ עַל יָתְבָהָא מִפֵּרֵי עוֹבָדֵיהוֹן׃ 14 אֲמַר נְבִיָּא
... דְהוּא עָתִיד לְאִתְחַדָּתָא יִשְׁרוֹן בִּלְחוֹדֵיהוֹן דַהֲווֹ צָדַן כְּחֻרְשָׁא יִתְיַתְּבוּן בְּכַרְמְלָא וְיִתְפַּרְנְסוּן בְּאַרַע
... כְּיוֹמֵי מִפַּקְהוֹן מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם אַחֲזִנּוּן פְּרִישָׁן׃ 16 יֶחֱזוּן עַמְמַיָּא וְיִבְהֲתוּן מִכָּל־גְּבוּרַתְהוֹן יְשַׁוּוֹן יְדֵיהוֹן עַל
... יִשְׁתַּטְּחוּן עַל אַפֵּיהוֹן עַל אַרְעָא כְּחִוְיָא כִּזְחָלֵי עַפְרָא יְזוּעוּן מִבִּרְנְיָתְהוֹן מִן קֳדָם יְיָ אֱלָהָנָא יִתְבָּרוּן וְיִדְחֲלוּן
... לֵית בַּר מִנָּךְ אַתְּ הוּא אֱלָהָא שָׁבֵק לַעֲוָיָן וּמַעְבַּר עַל חוֹבִין לִשְׁאָרָא דְאַחֲסַנְתֵּהּ לָא מוֹרִיךְ לְעָלְמִין רֻגְזֵהּ אֲרֵי רָעֵי לְאוֹטָבָא הוּא׃
... וְיִרְמֵי לְעִמְקֵי יַמָּא כָּל־חֲטָאֵי יִשְׂרָאֵל׃ 20 תִּתֵּן קְשׁוֹטָא דְיַעֲקֹב לִבְנוֹהִי כְּמָא
... בְּרַחֲמֵי כְּמָא דְקַיֶּמְתָּא לֵהּ בֵּין בִּתְרַיָּא תִּדְכַּר לָנָא עֲקֵידַת יִצְחָק דְאִתְעֲקַד עַל מַדְבְּחָא קֳדָמָךְ
... לַאֲבָהָתָנָא מִיּוֹמֵי קֳדָם׃
תם מיכה

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Quia tempore illo filius vilipendit patrẽ, filia litigat cum matre sua, nurus opprobriis afficit socrum suam, & inimici cuiusuis domestici eius sunt. 7 Dixit Propheta: Ego autẽ in verbo Domini exultabo, lætabor in Deo qui adimplet salutẽ meã: suscipiet orationẽ meã Deus meus. 8 Ne læteris inimica mea super me, quòd ceciderim, cõsurgã, cùm sedero quasi in tenebris, Dominus illuminabit me. 9 Dixit Ierusalẽ: Calicẽ maledictionis suscepi à facie Domini, siquidẽ peccaui corã eo, donec iudicet iudicium meũ, & iniuriam meã vlciscatur: tunc educet me in lucẽ & conspiciã iustitiam eius. 10 Videbit autẽ inimica mea & operiet eam confusio, quę mihi dicebat: Vbi es quę redẽpta es verbo Domini Dei tui? oculi mei ruinam eius conspicient, nunc erit in conculcationem sicut lutum platearum. 11 Tunc temporis ædificabitur cœtus Israel, in tempore illo irrita fient decreta gentium. 12 Illo tempore congregabuntur transmigrationes ex Assur & ciuitatibus fortitudinis eius, ab Armenia etiam grandi, & ciuitatibus munitis, & vsque ad Euphratem & mare Occidentale & montana montis. 13 Eritq; terra in desolationẽ propter habitatores eius ob fructus operũ ipsorũ. 14 Dixit Propheta: Pasce populũ tuũ verbo tuo, populũ hęreditatis tuę, in seculo quod innouandũ est, habitabunt soli qui erãt deserti sicut sylua, & inhabitabũt in Carmelo, & pascẽtur in terra Basan & Galaad, iuxta dies pristinos. 15 Iuxta diem quo egressi sunt de terra Ægypti, ostendã eis res mirandas. 16 Videbunt populi & pudefient ab omni fortitudine sua: ponẽt manus suas super os suũ, aures eorũ obsurdescent. 17 Distendẽtur in faciẽ suam in terra sicut serpens, velut qui repunt in terra, cõmouebuntur de ędibus suis, à cõspectu Domini Dei nostri cõterentur, ac timebunt à facie tua. 18 Nullus est prætèr te, tu es Deus ignoscens iniquitatibus, & missa faciens scelera reliquiarũ hęreditatis eius. non retinet in ęternum furorem suũ, placet enim ei beneficia cõferre. 19 Reuertetur verbũ eius vt misereatur nostri: subiiciet iniquitates nostras suę misericordiæ, proiicietque in profundũ maris vniuersa Israelis peccata. 20 Dabis veritatem Iacobi filiis eius quemadmodum iuramento pollicitus es ei in Bethel, & misericordiam Abrahę, semini eius post eum, sicut iurasti ei inter diuisiones: memor eris in nostri gratiam alligationis Isaac qui alligatus est super altare coram te. facies tandem nobiscum bona atque veritatem, sicut à diebus priscis patribus nostris iureiurando promisisti.

FINIS MICHÆÆ PROPHETÆ.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

PROLOGVS IN NAVM PROPHETAM.

NAvm prophetam ante aduentum regis Assyriorum qui populum Israël captiuum in suam regionem transtulerat, fuisse Hebræorum traditio confirmat. Siquidem in fine huius lectionis prædicti regis aduentum, idem propheta annunciare monstratur. Sed cùm habitatores Niniuæ, Ionæ interitum ciuitatis prædicante, ne diuina ira denunciatū interitum sustinerent, peccatorum & impietatis pœnitentiam egissent, acceptum deinde misericordia, grauioribus se criminibus implicuerunt. Qua de causa memoratus propheta spiritusancto plenus, iudicium Dei annuncians, ita locutus est. Deus zelans & vlciscens Dominus est, &c. Iam enim decem tribus ab Assyrijs ductæ fuerant in captiuitatem sub Ezechia rege Iuda: sub quo etiam nunc in consolatione populi transmigrati aduersum Niniuen videntur cernitur. Nec erat parua consolatio, tam his qui iam Assyriis seruiebant, quam reliquis qui sub Ezechia de tribu Iuda & Beniamin ab eisdem hostibus obsidebantur, vt audirent Assyrios quoque à Chaldæis esse capiendos, sicut

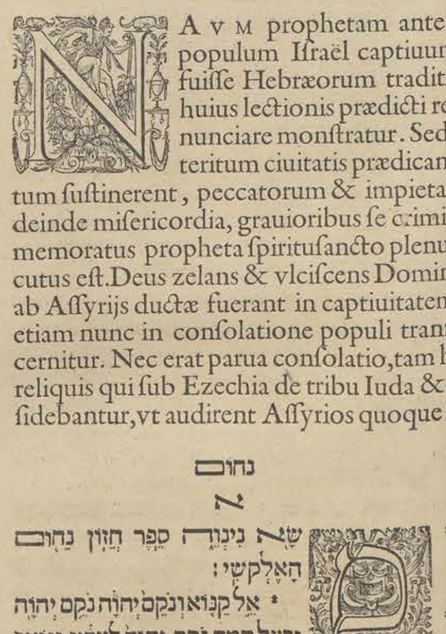

נחום

א

שָׂא נִינְוֵה סֵפֶר חֲזוֹן נַחוּם
הָאֶלְקֹשִׁי׃
אֵל קַנּוֹא וְנֹקֵם יְהוָה נֹקֵם יְהוָה
וּבַעַל חֵמָה נֹקֵם יְהוָה לְצָרָיו וְנוֹטֵר
הוּא לְאוֹיְבָיו׃
יְהוָה אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדוֹל־כֹּחַ וְנַקֵּה לֹא
יְנַקֶּה יְהוָה בְּסוּפָה וּבְשַׂעֲרָה דַּרְכּוֹ וְעָנָן אֲבַק
רַגְלָיו׃
גּוֹעֵר בַּיָּם וַיַּבְּשֵׁהוּ וְכָל־הַנְּהָרוֹת הֶחֱרִיב אָמְלַל
בָּשָׁן וְכַרְמֶל וּפֶרַח לְבָנוֹן אָמְלָל׃
הָרִים רָעֲשׁוּ מִמֶּנּוּ וְהַגְּבָעוֹת הִתְמוֹגָגוּ וַתִּשָּׂא
הָאָרֶץ מִפָּנָיו וְתֵבֵל וְכָל־יוֹשְׁבֵי בָהּ׃
לִפְנֵי זַעְמוֹ מִי יַעֲמֹד וּמִי יָקוּם בַּחֲרוֹן אַפּוֹ
חֲמָתוֹ נִתְּכָה כָאֵשׁ וְהַצֻּרִים נִתְּצוּ מִמֶּנּוּ׃
טוֹב יְהוָה לְמָעוֹז בְּיוֹם צָרָה וְיֹדֵעַ חוֹסֵי בּוֹ׃

NAVM PROPHETA.

CAPVT I.

NVS Niniue, liber visionis Naum Helcheseí.

² Deus æmulator et vlciscens Dñs cũ furore, vlciscẽs Dominus aduersarios suos, et tollens ipse inimicos suos.

³ Dominus longanimis, et magna fortitudo eius, & innocentem non innocentem faciet: Dominus in consummatione & cõmotione via eius, & nebula puluis pedum eius.

⁴ Comminans mari et exiccans illud, et omnia flumina deserta faciens. Diminuta est Basanitis et Carmelus, & quæ florebant Libani defecerunt.

⁵ Montes commoti sunt ab eo, & colles concussi sunt, & contracta est terra à facie eius, vniuersitas & qui habitant in ea:

⁶ Ante faciem iræ suæ quis sustinebit? et quis resistet in ira furoris eius? furor eius liquefacit principatus, & petræ contritæ sunt ab eo.

⁷ Vtilis Dominus expectantibus eum in die tribulationis, et cognoscens timentes se.

תרגום יונתן

א

² מַשְׁלְחַן לְאַשְׁקָאָה יְדֵי נִינְוֵה סֵפֶר מִנַּת חִפָּר וְחִבָּה מַחוֹבָתָא וּכְרוֹז דְּאוֹסִיפָה לְמֶחֱמֵי יְהַב
³ מִתְּבֵי עֲלָה נַחוּם סַבְרִית קוּשׁוֹי כְּמָא דְּכְתִיב בְּסִפְרָא הַנֵּן׃
⁴ מְחָרְבָא יַמָּא וְיַבֵּישׁ כָּל נַהֲרַיָּא מְסָכְנַאי עַמְמָא וּבְרִנֵּז חֲסִין מִבַּעֲלֵי דְּבָבוֹהִי׃
⁵ מִן קֳדָמוֹהִי רָגְזִין טַוְרַיָּא וְגִבְעָתָא מְסָרְבָן וְאִתְגְּלִיאַת אַרְעָא מִן קֳדָמוֹהִי וְשֵׁלַהּ לְמֵיתְבָא לְאוֹרְיְתֵהּ וְלִדְלָא מְיַבְּשִׁין לְאוֹרַיְתֵהּ סָכְנִין עַמְמַיָּא וְחַיָּלֵהוֹן׃
⁶ מִן קֳדָמוֹהִי מִתְבְּהֲתִין וְלָא מְקַבְּלִין וְלָא מְיַבְּשִׁין לְאוֹרַיְתֵהּ וְלָא מְצַיְּתִין לְמֵימְרֵהּ וְלָא מְקַבְּלִין לְמֶעְבַּד פִּרְקָנֵהּ׃
⁷ מִן קֳדָמוֹהִי רָגְזִין טַוְרַיָּא וְגִבְעָתָא מְסָרְבָן וְאִתְגְּלִיאַת אַרְעָא מִן קֳדָמוֹהִי וְכָל דְּיַתְבִין בָּהּ׃ ⁸ כַּד אִתְגְּלֵי כְּרַחֲמָנוּתֵהּ לְמֶחֱמֵי אוֹרַיְתֵהּ
וְהַבֶל וְכָל דְּיַתְבִין בָּהּ׃ ⁹ מָה יְיָ לְיִשְׂרָאֵל לְאִסְתַּכָּלָא עֲלוֹהִי בְּעִדָּן עָקָא וּגְלֵי קֳדָמוֹהִי דְּרַחֲמִין עַל מֵימְרֵהּ׃

sequentibus libri huius demonstrabitur. Sciendum quòd Niniue in nostra lingua de Hebræo speciosam sonat. Speciosus autem hic mundus dicitur: Vnde & apud Græcos Cosmos ab ornatu nomen accepit. Et quidquid nunc aduersum Niniuen dicitur; de mundo figuraliter prædicari sentiamus. Quam ob causam & assumptio quam Septuaginta interpretes dicunt, apud Hebræos Massa ponitur, id est, graue onus: eo quòd eam aduersus quam prophetatur premat, nec sinat eleuare ceruicem. Simulq; hoc attendendum, quòd hæc ipsa vel assumptio, vel onus, vel pondus prophetæ, visio sit. Non enim loquitur propheta in extasi; vt Montanus & Priscilla, Maximillaq; delirant: sed quod prophetat, liber est visionis intelligentis vniuersa quæ loquitur, & pondus hostium facientis suo populo visionem. De consummatione itaque mundi secundum anagogen consolationem Sanctorum prophetia texitur: vt quæcunque in mundo vident, quasi prætereuntia & caduca contemnant & præparent se ad iudicij diem. vbi vltor aduersum vires Assyriorum affuturus est Dominus.

ARGVMENTVM.

NAum consolator orbis interpretatur. Increpat ciuitatem sanguinum & post euersionem illius loquitur: Ecce super montes pedes Euangelizantis & annunciantis pacem.

NAVM. CAPVT I.

¹ *Assumptio Niniuæ, liber visionis Naum Elcesæi.*

² *Deus æmulator et vlciscens Dñs cũ furore, vlciscẽs Dominus aduersarios suos, et tollens ipse inimicos suos.*

³ *Dominus longanimis, et magna fortitudo eius, & innocentem non innocentem faciet: Dominus in consummatione & cõmotione via eius, & nebula puluis pedum eius.*

⁴ *Comminans mari et exiccans illud, et omnia flumina deserta faciens. Diminuta est Basanitis et Carmelus, & quæ florebant Libani defecerunt.*

⁵ *Montes commoti sunt ab eo, & colles concussi sunt, & contracta est terra à facie eius, vniuersitas & qui habitant in ea:*

⁶ *Ante faciem iræ suæ quis sustinebit? et quis resistet in ira furoris eius? furor eius liquefacit principatus, & petræ contritæ sunt ab eo.*

⁷ *Vtilis Dominus expectantibus eum in die tribulationis, et cognoscens timentes se.*

ΝΑΟΥΜ. κεφαλ. α.

¹ Ημμα νινθὶ βιβλίον ὁράσεως ναοὺμ τοῦ ἐλκεσαίου.

² θεὸς ζηλωτὴς καὶ ἐκδικῶν κύριος μετὰ θυμοῦ, ἐκδικῶν κύριος τοῖς ὑπεναντίοις αὐτοῦ, καὶ ἐξαίρων αὐτοὺς τοῦ ἐχθροὺς αὐτοῦ. ³ κύριος μακρόθυμος, καὶ μεγάλη ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ, καὶ ἀθῶων οὐκ ἀθωώσει, κύριος ἐν σταθμοῖς καὶ ἐν σάλῳ ἡ ὁδὸς αὐτοῦ. καὶ νεφέλη κονιορτὸς ποδῶν αὐτοῦ.

⁴ ἀπειλῶν θάλασσαν καὶ ξηραίνων αὐτὴν. καὶ πάντας τοὺς ποταμοὺς ἐξερημῶν. ὠλιγώθη ἡ βασανίτις καὶ ὁ καρμήλος, καὶ τὰ ἐξανθοῦντα τοῦ λιβάνου ἐξέλιπον.

⁵ τὰ ὄρη ἐσείσθησαν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ οἱ βουνοὶ ἐσαλεύθησαν, καὶ ἀνέστάλη ἡ γῆ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ, ἡ οἰκουμένη καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ.

⁶ ἀπὸ προσώπου ὀργῆς αὐτοῦ τίς ὑποστήσεται; καὶ τίς ἀνθέξεται ἐν ὀργῇ θυμοῦ αὐτοῦ; ὁ θυμὸς αὐτοῦ τήκει δρυμούς, καὶ πέτραι διεθρύβησαν ἀπ' αὐτοῦ.

⁷ χρηστὸς κύριος τοῖς ὑπομένουσιν αὐτὸν ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως, καὶ γινώσκων κύριος τοὺς ἐλπίζοντας αὐτόν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO IN NAVM PROPHETAM, EX BIBLIOTHECA COMPLVTEN. AD HEBRAICAM VERITATEM EX *Chaldæis exemplaribus correcta, opera B. Arie Montani.* CAP. I.

ONus calicis maledictionis ad propinandū ipsi Niniue, contra quam vaticinatus est à principio Ionas filius Amithai, qui erat ex Gath-Chaphar, & ipsa pœnitentiam egit de suis peccatis: sed quando addidit flagitia committere, reuersus est ac prophetauit aduersus eam Nachum de Beth-Kosfi, prout scriptum est in hoc libro.

² Dominus Iudex & vltor Dominus, vindictam sumpturus est Dominus, cumque multa sit potentia coram eo, futurum est vt vindictam sumat de iis qui oderunt populum suum, & in ira vehementi de hostibus suis.

³ Dominus longè propellit iram, & est multa potentia coram eo: parcit iis qui conuersi fuerint ad Legem, qui verò conuersi non fuerint, haudquaquam dimissurus est insontes. Dominus in turbine & spiritu ducem se præbet, ac nubem caliginis subiecit coram se.

⁴ Qui increpat mare, ipsumque exiccat, & omnia flumina arefacit, vastatus est Mathnan & Carmelus, & arbores Libani defluunt.

⁵ Montes commoti sunt à conspectu eius, & disrupti sunt colles, ac vastata est terra ab eius præsentia, nec non orbis, & omnes qui habitant in eo. ⁶ Quando se patefecit cum misericordia vt daret Legem populo suo, sic commotus est mundus à conspectu eius: ita quando sese demonstrabit in furore ad sumendam vindictam de obstinatis populi sui, coram ipsius vltione quis subsistat, & quis sustineat malum iræ eius? Ira eius ignis instar dissipat, & rupes confringuntur à conspectu eius.

⁷ Bonus est Dominus Israeli vt innitatur ei tempore angustiæ, & manifesti sunt coram eo qui fiduciam suam collocant in verbo ipsius.

Universidad de Deusto
Biblioteca

8 ٨ Et in diluuio prętereũte cõsummatione
faciet loci eius,& inimicos eius persequen-
9 tur tenebræ.* Quid cogitatis contra Dñm?
Cõsummationẽ ipse faciet, non cõsur-
10 get duplex tribulatio:* Quia sicut spinæ
inuicem complectuntur, sic comestis ex-
rum pariter potantium cõsumẽtur tan-
11 quam stipula ariditate plena. * Ex te enim exijt
cogitans contra Dñm malitiã, mente ma-
12 tractans pręuaricationem.* Hæc dicit Dñs:
Si perfecti fuerint & ita plures,sic quoque
D attondentur & pertransibit. Affligam te,
13 non affligam te vltrà. * Et nunc conteram
virgã eius de dorso tuo, & vincula tua di-
14 rumpam:* Et præcipiet super te Dominus:
Nõ seminabitur ex nomine tuo amplius:
De domo Dei tui interficiam. Sculptile &
conflatile ponam sepulchrum tuum, quo-
15 niam inhonoratus es.* Ecce super montes pedes
euangelizantis & annunciantis pacẽ. Ce-
lebra Iuda festiuitates tuas, redde vota
tua, quia non vltrà apponent vt per-
transeãt in te belial, vniuersus interijt.

CAP. II.

1 A Ascendit qui dispergat coram te, ob-
sidiat obsidionem. Contemplare viam,
conforta lumbos,robora virtutem ve-
2 hementer.* Quia sicut reddit Dominus superbiam
Iacob, sic superbiam Israel: quia vastatores
dissipauerunt eos, & propagines eorum de-
3 ruperunt. * Clypeus fortium eius ignitus,
viri exercitus in coccineis. Igneæ bigæ in
currus in die præparationis eius, & equi-
4 tores eius consopiti sunt. * In itineribus
turbati sunt, quadrigæ collisæ sunt in pla-
teis. aspectus eorum quasi lampades ignis,
5 fulgura discurrentia. * Recordabitur optima-
tes eius,ruent in itineribus suis. Velocius
ascendent muros eius,& præparabitur
6 propugnaculum. * Portæ fluuiorum apertæ
& templum ad solum dirutum. * Et nunc
7 captiuus adductus est,& ancillæ eius duce-
bantur gementes vt columbæ, quasi plan-
8 gentes in cordibus suis. * Et Ninive quasi
B na aquarum aquæ eius, ipsi verò fugien-
State, state, & non est qui reuertatur.

8 ٨ Et in diluuio transeunte consummationem
faciet,consurgentes & inimicos eius persequen
9 tur tenebræ. * Quid cogitatis contra Dñm?
consummationẽ ipse faciet: non vindicabit
10 bis in idipsum in tribulatione: * Quia vsque
ad fundamenta sua in pauimentum redigentur.
& quasi similax planta implicata comedentur.
& quasi stipula exsiccabitur. * Ex te exibit
11 cogitatio contra Dominum mala cogitans con-
traria. * Hæc dicit Dominus regnans aquis
12 multis, & sic diuidentur. & auditus tuus non
audietur amplius. * Et nunc conteram vir-
13 gam eius à te, & vincula tua dirumpam.
* Et præcipiet de te Dominus, non seminabi-
14 tur amplius ex nomine tuo, ex domo Domini
Dei tui disperdam sculptilia & conflatilia, po-
nam sepulchrum tuum quia veloces. * Ecce
15 super montes pedes tui euangelizantis, & an-
nunciantis pacẽ. Celebra Iuda festiuitates tuas,
redde vota tua, quia non vltrà apponent vt
pertranseãt in te vetustatem. Completum est, con-
summatũ est, ascendit insufflãs in faciem tuam,
eruens de tribulatione.

CAP. II.

1 COntemplare viam, tene lumbum, viriliter
age,roborare vehementer,* quoniam auertit
2 Dominus contumeliam Iacob, sicut contumeliã
Israel,quia excutientes excusserunt eos,et pro-
pagines eorum demoliti sunt. * Arma potentiæ
3 eius ex hominibus viros fortes illudẽtes in igne.
habenæ currũm eorũ in die præparationis eo-
rum,& equites eorum tumultuabuntur. * In
4 exitibus confundentur currus, & collidentur
in plateis.aspectus eorum quasi lampades ignis,
& quasi fulgura discurrentia. * Et memora-
5 buntur optimates eorum & fugient in diebus,
& infirmabuntur in itinere suo. & festinabũt
ad muros, & præparabunt propugnacula sua.
* Portæ ciuitatum apertæ sunt, & regalia
6 ceciderunt. * Et substantia reuelata est, &
7 ista ascendebat. & ancillæ eius ducebantur: si-
cut columbæ loquentes in cordibus suis. * Et
8 Ninive sicut piscina aquarum aquæ eius, & ip-
si fugientes nõ steterunt. nõ erat qui respiceret.

8 * καὶ ἐν κατακλυσμῷ πορϑοῦντι σωτέλειαν ποιήσει,
τοὺς ἐξεγειρομένους ἐξ οὗ ἐχθρὸς αὐτῷ διώξεται σκότος.
9 * τί λογίζεσϑε ἐπὶ τὸν κύριον, σωτέλειαν αὐτὸς ποι-
10 ήσει, οὐκ ἐκδικήσει δὶς ϑλῖψαι τὸ ἐν ϑλίψει, * ὅτι ἕως
ϑεμελίων αὐτὰ χερσωθήσονται. καὶ ὡς ζιμίλαξ ἀσύμπλε-
κόμενον βρωθήσεται. καὶ ὡς καλάμη ξηρανθήσεται.
11 * ἐκ σοῦ ἐξελεύσεται λογισμὸς κατὰ τοῦ κυρίου πονηρὰ
12 βουλευόμενον ἐνάντια. * τάδε λέγει κύριος· κατάρ-
χων ὑδάτων πολλῶν, καὶ οὕτω διασαλήσονται. καὶ ἡ ἀκοή σου
13 οὐκ ἐνακουσθήσεται ἔτι. * καὶ νῦν συντρίψω τὸν
ῥάβδον αὐτῶν ἀπὸ σοῦ, καὶ σοῦ τὰ δεσμὰ διαρρήξω.
14 * καὶ ἐντελεῖται περὶ σοῦ κύριος, οὐ σπαρήσεται ἔτι ἐξ
ὀνόματός σου, ἐξ οἴκου κυρίου τοῦ ϑεοῦ σου ἐξολοϑρεύσω
γλυπτὰ καὶ χωνευτά, ϑήσομαι ταφόν σου ὅτι ἀκεῖς.
15 * ἰδοὺ ϑεῖα ὄρη πόδες σου εὐαγγελιζομένου, καὶ ἀπαγ-
γέλλοντος εἰρηνεύειν. ἑόρταζε ἰούδα τὰς ἑορτάς σου, ἀπόδος
τὰς εὐχάς σου, διότι οὐκ ἔτι μὴ προσθῶσιν τοῦ διελθεῖν
εἰς παλαίωσιν. συνεπλήσθη, συντετέλεσται, αἴρεται ἐμφυσῶν
εἰς πρόσωπόν σου, ἐξεμεούμενον ἐκ ϑλίψεως.

β'.

1 * Σκόπευσον ὁδόν, κεράτισον ὀσφύν, σὺν δείσαι ἰσχὺς
2 σφόδρα. * διότι ἀπέστρεψεν κύριος τὴν ὕβριν ἰακὼβ. καθὼς τὴν ὕβριν τοῦ ἰσραὴλ, διότι ἐκπιάσαντες
ἐξέτιναξαν αὐτοὺς καὶ τὰ κλήματα αὐτῶν διέφθειραν.
3 * ὅπλα δυναστείας αὐτοῦ ἐξ αὐτῶν ῥώμης δόξας δίκαια-
τοὺς ἐμπαίζοντας ἐν πυρί. αἱ ἵππειαι τῶν ἁρμάτων αὐτῶν ἐν
ἡμέρᾳ ἑτοιμασίας αὐτῶν. καὶ οἱ ἵπποι αὐτῶν ϑορυβη-
4 ϑήσονται. * ἐν ταῖς ἐξόδοις συμβήσεται τὰ ἅρματα συμ-
πλακήσονται ἐν ταῖς πλατείαις. ἡ ὅρασις αὐτῶν ὡς λαμ-
πάδες πυρὸς καὶ ὡς ἀστραπαὶ διατρέχουσαι.
5 * καὶ μνησθήσονται μεγιστᾶνες αὐτῶν ἐν ὁδοῖς προσ-
ἐν ἡμέρᾳ, καὶ ἀστοχήσουσιν ἐν τῇ πορείᾳ αὐτῶν. καὶ ἀποστή-
σουσιν ϑεῖα τὰ τείχη, καὶ ἑτοιμάσουσιν τὰς προφυλακάς
6 αὐτῶν. * πύλαι τῶν πόλεων διωυσίχϑησαν, καὶ τὰ βα-
7 σίλεια διέπεσεν. * καὶ ἡ ἱστάσασις ἀπεκαλύφϑη, καὶ
αὐτὴ ἀνέβαινεν. καὶ αἱ δούλαι αὐτῆς ἤγοντο, καθὼς περι-
στεραὶ φϑέγγονται ἐν καρδίαις αὐτῶν. * καὶ νινευὶ ὡς
κολυμβήϑρα ὑδάτων τὰ ὕδατα αὐτῆς. καὶ αὐτοὶ φεύγον-
τες οὐκ ἔστησαν οὐκ ἦν ὁ ϑαρσῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

'Sed in ira forti & furore vehementi exterminationem faciet cum omnibus gentibus, quæ insurrexerunt & vastauerunt ædem sanctuarii Domini, ac inimicos suos tradet gehennæ. 'Gentes quæ expilauerunt Israel, quid vos cogitatis coram Domino? futurum est vt fiat exterminatio vobiscum de vobis: non consurget domui Israel bis angustia. "Quoniam principes gentium qui deprædati sunt domũ Israel, quẽadmodũ errauerunt in vino, ita seduxerunt atque consumpserunt eos, sicut cõsumit ignis stipulam aridã multam. "Ex te prodibit Ninive rex qui moliturus est aduersum populũ Domini malũ, qui iniurus est consiliũ impietatis. "Sic ait Dñs: Et si fuerint perfectę cõsilio, multęq; numero gentes, quę cõgregãtur vt te ad angustias adigãt, Ierusãlẽ, vadoq; traiecerint Tigrim, & trãsierint Euphratẽ, atq; venerint ad affligẽdũ te, cũm te subiecerim, nõ amplius te subiicia. "Nunc autẽ frangam iugũ gentiũ à collo vestro, & vincula vestra præscidã. "Porrò cõstituet super te Dñs regẽ Assyrię, nec erit amplius memoria noĩs tui: de domo idolorũ tuorũ delebo simulachrũ & cõflatile ibi reponam sepulchrum tuum, quoniam hoc perfacile est coram me. "Ecce super montes Israel pedes euangelizantis facientis auditu pacem: celebra Iuda festiuitatem tuam, persolue vorum tuũ, quoniam nõ addent vltrà vt transeãt per te impij, omnes deleti sunt. CAP. II. QVi ascẽdebant ac dispergebantur super terrã tuam; obsidebant te obsidione, erigentes speculas iuxta vias tuas: obfirma ceruicẽ, corrobora vires vehementer. 'Etenim restituit Dominus robur ipsi Iaacob, celsitudinẽ Israeli: quoniã expilauerunt eos expilatores, & cibora vites vehementer. 'Scuta fortiũ eorũ rubea, viri bellũ gerentes induti sunt coccineo: igni faces currũm eorum apparitates decoris eorum destruxerunt. 'In plateis perstrepunt currus, fonitus contrite sunt ad diem ornatus ipsorum, & magnates exercitus eorum coruscant vestibus coloratis. 'In plateis perstrepunt currus, fonitus consiliorũ armorum ipsorum audiũr in compitis vrbium: aspectus eorum sicut lampades, tanquam fulgura discurrẽt. 'Pręficient duces sui exercitus, corruẽt in itinere suo, festinantes subiicient murũ, turres ędificabunt. 'Pontes fluuiorũ ipsorũ exsiũ sunt, & rex in palatio suo commotus est. 'Et regina quę fedebat assistens in transmigrationibus, exiit, & ecce ancillę eius abducẽ post eam incedunt gementes sicut vox columbarum perstrepentium super corde suo. 'Cæterùm Ninive instar loci collectionis aquarum à diebus antiquis est: & ipsi fugerunt: obsistite, obsistite, sed nemo est qui vultum vertat ad obsistendum.

תרגום יונתן

וְנִינְוֵה כְּבֵית תְּנִישׁת מַיָא מֵימֵי קֳדָם הִיא וְאִנּוּן עָרְקִין קוּמוּ קוּמוּ עֲלֵיהּ דְּמִפְּנֵה לְמִקָם׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

9 * דָּרוֹ כֶסֶף בְּזוּ זָהָב וְאֵין קָצֶה לְתִכּוּנָה כָּבֵד מִכֹּל כְּלֵי חֶמְדָּה׃
10 * בּוּקָה וּמְבוּקָה וּמְבֻלָּקָה וְלֵב נָמֵס וּפִיק בִּרְכַּיִם וְחַלְחָלָה בְּכָל־מָתְנַיִם וּפְנֵי כֻלָּם קִבְּצוּ פָּארוּר׃
11 * אַיֵּה מְעוֹן אֲרָיוֹת וּמִרְעֵה הַוּא לַכְּפִירִים אֲשֶׁר הָלַךְ אַרְיֵה לָבִיא שָׁם גּוּר אַרְיֵה וְאֵין מַחֲרִיד׃
12 * אַרְיֵה טֹרֵף בְּדֵי גֹרוֹתָיו וּמְחַנֵּק לְלָבְאֹתָיו וַיְמַלֵּא־טֶרֶף חֹרָיו וּמְעֹנֹתָיו טָרָף׃
13 * הִנְנִי אֵלַיִךְ נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת וְהִבְעַרְתִּי בָעֲשָׁן רִכְבָּהּ וְכְפִירַיִךְ תֹּאכַל חֶרֶב וְהִכְרַתִּי מֵאֶרֶץ טַרְפֵּךְ וְלֹא־יִשָּׁמַע עוֹד קוֹל מַלְאָכֶיהָ׃

ג

1 * הוֹי עִיר דָּמִים כֻּלָּהּ כַּחַשׁ פֶּרֶק מָלְאָה לֹא יָמִישׁ טָרֶף׃
2 * קוֹל שׁוֹט וְקוֹל רַעַשׁ אוֹפָן וְסוּס דֹּהֵר וּמֶרְכָּבָה׃
3 * פָּרָשׁ מַעֲלֶה וְלַהַב חֶרֶב וּבְרַק חֲנִית וְרֹב חָלָל וְכֹבֶד פֶּגֶר וְאֵין קָצֶה לַגְּוִיָּה יִכְשְׁלוּ בְּגִוִּיָּתָם׃
4 * מֵרֹב זְנוּנֵי זוֹנָה טוֹבַת־חֵן בַּעֲלַת כְּשָׁפִים הַמֹּכֶרֶת גּוֹיִם בִּזְנוּנֶיהָ וּמִשְׁפָּחוֹת בְּכְשָׁפֶיהָ׃
5 * הִנְנִי אֵלַיִךְ נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת וְגִלֵּיתִי שׁוּלַיִךְ עַל־פָּנָיִךְ וְהִרְאֵיתִי גּוֹיִם מַעֲרֹךְ וּמַמְלָכוֹת קְלוֹנֵךְ׃
6 * וְהִשְׁלַכְתִּי עָלַיִךְ שִׁקֻּצִים וְנִבַּלְתִּיךְ וְשַׂמְתִּיךְ כְּרָאי׃
7 * וְהָיָה כָּל־רֹאַיִךְ יָדוֹד מִמֵּךְ וְאָמַר שָׁדְדָה נִינְוֵה מִי יָנוּד לָהּ מֵאַיִן אֲבַקֶּשׁ מְנַחֲמִים לָךְ׃
8 * הֲטוֹבָה אַתְּ מִנֹּא אָמוֹן הַיֹּשֶׁבֶת בִּיאֹרִים מַיִם סָבִיב לָהּ אֲשֶׁר־חֵיל יָם מַיִם חוֹמָתָהּ׃
9 * כּוּשׁ עָצְמָהּ וּמִצְרַיִם וְאֵין קֵצֶה פּוּט וְלוּבִים הָיוּ בְעֶזְרָתֵךְ׃

NAVM. Translat.B.Hieronym.

9 * Diripite argentum, diripite aurum, & non est finis diuitiarum ex omnibus vasis desiderabilibus. * Dissipata est & fossa, & dilacerata est, cor tabescés & dissolutio genuum, & dolores super omnem lumbum, & facies omnium sicut nigredo olle.
11 * Vbi est habitaculum leonum, & pascua catulorum leonum? Ad quam ibat leo, vt ingrederetur illuc catulus leonis, & non est qui exterreat. * Leo cepit sufficienter catulis suis, & necauit leænis suis, & implenit uenatione nidum suum, & habitaculum suum rapina.
13 * Ecce ego ad te, dicit Dominus exercituum, & succendam in fumo multitudinem tuam, & leones tuos comedet gladius: & auferam de terra prædam tuam, & non audietur vltrà vox nuntiorum tuorum.

CAP. III.

1 VÆ ciuitas sanguinum vniuersa mendacij dilaceratione plena. Non recedet a te rapina. * Vox flagelli & vox impetus rotarum, & equi frementis, & quadrigæ ferentis,
3 * & equitis ascendentis, & micantis gladij, & fulgurátis hastæ, & multitudinis vulneratorum, & grauis ruinæ, & non erit finis gentibus eius. & infirmabuntur in corporibus eorum
4 * à multitudine fornicationis. & meretrix speciosa & grata dux maleficorum, quæ vendit gentes in fornicatione sua, & tribus in ueneficiis suis.
5 * Ecce ego ad te, dicit Dominus omnipotens, & discooperiam posteriora tua super faciem tuam, & ostendam gentibus turpitudinem tuam, & regnis ignominiam tuam.
6 * Et proiiciam super te abominationem secundum immunditias tuas, & ponam te in exemplum.
7 * Et erit omnis videns te descendet à te, & dicet: Misera Niniue quis gemet eam? vnde quæram consolationem illi?
8 * Apta chordam pars Ammon quæ habit at in fluminibus. aqua in circuitu eius, cuius principium mare & aqua muri eius:
9 * Æthiopia fortitudo eius & Ægyptus. & non est finis fugæ tuæ. Et Libyes facti sunt auxiliatores eius:

9 * διήρπαζον τὸ ἀργύριον, διήρπαζον τὸ χρυσίον, καὶ οὐκ ἦν πέρας τοῦ κόσμου αὐτῆς. βεβαρυμένα ὑπὲρ πάντα σκεύη τὰ ἐπιθυμήματα αὐτῆς. * σύντριμμα, καὶ διάπτωμα, καὶ ἀκροσμός, καὶ καρδίας θραῦσις, καὶ ὑπόλυσις γονάτων. καὶ ὠδῖνες πᾶσιν ὁσφύϊ. καὶ τὰ πρόσωπα πάντων ὡς πρόσκαυμα χύτρας.
11 * ποῦ ἔστιν ἡ κατοικητήριον τῶν λεόντων καὶ ἡ νομὴ ἡ οὖσα τοῖς σκύμνοις; ποῦ ἐπορεύθη λέων τοῦ εἰσελθεῖν ἐκεῖ σκύμνος λέοντος, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ ἐκφοβῶν.
12 * λέων ἥρπασεν τὰ ἱκανὰ τοῖς σκύμνοις αὐτοῦ, καὶ ἀπέπνιξεν τοῖς λέουσιν αὐτοῦ, καὶ ἔπλησεν θήρας νοσσιὰν αὐτοῦ καὶ τὸ κατοικητήριον αὐτοῦ ἁρπαγῆς.
13 * ἰδοὺ ἐγὼ πρός σέ, λέγει κύριος παντοκράτωρ, καὶ ἐκκαύσω ἐν καπνῷ πλῆθός σου. καὶ σὺ λέοντάς σου κατα-φάγεται μάχαιρα, καὶ ἐξολοθρεύσω ἐκ τῆς γῆς τὴν θήραν σου, καὶ οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἔτι τὰ ἔργα σου.

γ.

1 * Ω πόλις αἱμάτων ὅλη ψευδὴς ἀλικίας πλήρης, ἡ ψηλαφηθήσεται θήρα.
2 * φωνὴ μαστίγων καὶ φωνὴ σεισμοῦ τροχῶν, ἵππου διώκοντος καὶ ἅρματος διαβεβηκότος,
3 * ἱππέως ἀναβαίνοντος, πλουσίας ῥομφαίας, καὶ ἐξαστραπόντων ὅπλων, καὶ πλήθους τραυμάτων, καὶ βαρείας πληγῆς, καὶ οὐκ ἔσται πέρας τοῖς ἔθνεσιν αὐτῆς. καὶ ἀσθενήσουσιν ἐν τοῖς σώμασιν αὐτῶν,
4 * ἀπὸ πλήθους πορνείας. καὶ πόρνη καλὴ καὶ χαρὰ ἡγουμένη φαρμάκων, ἡ πωλοῦσα ἔθνη ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς, καὶ φυλὰς ἐν τοῖς φαρμάκοις αὐτῆς.
5 * ἰδοὺ ἐγὼ πρός σε λέγει κύριος παντοκράτωρ, καὶ ἀποκαλύψω τὰ ὀπίσω σου πρὸ τοῦ προσώπου σου, καὶ δείξω ἔθνεσιν τὴν αἰσχύνην σου, καὶ βασιλείαις τὴν ἀτιμίαν σου.
6 * καὶ ἐπιρρίψω ἐπὶ σὲ βδελυγμὸν καὶ τὰς ἀκαθαρσίας σου, καὶ θήσομαί σε εἰς παράδειγμα.
7 * καὶ ἔσται πᾶς ὁ ὁρῶν σε καταβὰς κατ' αὐτοῦ ἀπὸ σοῦ. καὶ ἐρεῖ, ὀλόλυξον νινευΐ, τίς συνάξει αὐτὴν πόθεν ζητήσω παράκλησιν αὐτῇ;
8 * ἀρίμωσον χορδὴν μεσὶς ἀμμοῦς κατοικοῦσα ἐν ποτα-μοῖς. ὕδωρ κύκλῳ αὐτῆς, ἧς ἡ ἀρχὴ θάλασσα, καὶ ὕδωρ τὰ τείχη αὐτῆς, * αἰθιοπία ἰσχὺς αὐτῆς καὶ αἴγυπτος. καὶ οὐκ ἔστι πέρας τῆς φυγῆς σου. καὶ λίβυες ἐγένοντο βοηθοὶ αὐτῆς,

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Diripite argentum, diripite aurum, & non est finis thesauris: consúmite omnia vasa desiderabila. " Direpta, expilata, & aperta est porta inimico, & cor liquefactum, & genuum collisio, & commotio per totos lumbos, omnium deniq; facies operę fuerunt nigredine instar ollæ denigratæ. " Vbi sunt habitacula regum, & ædes habitabiles principum, quò loci proficiscebantur reges, ibi filios suos relinquunt, ecce sicut leo qui habitat super venationem suam præsidéter, nec est qui terreat. " Reges adferunt rapinam vxoribus suis, & prædas filiis suis, complentq; thesauros suos rapina, & palatia sua expilatione. " Ecce ego immittam furorem meum in te, dixit Dominus exercituum, & accendam igne currus tuos, & oppida tua concidet gladius, & delebo de terra negociationem tuam, nec audietur vltrà vox legatorum tuorum.

CAP. III.

VÆ ciuitati effundenti sanguinem: vniuersa mendaciis præda q; referta est, non definit occisio. * Sonitus concussionis plagę, & sonitus commotionis rotarum, & equorum frementium, curruumq; subsilientium. * Eques ascendit, & flamma aciesque gladiorū, & polities hastarū, & abundantia occisorū, & multitudo cadauerum, nec est finis trucidatis, impingēt in trucidatos suos. * Præ multitudine stirpitus ciuitatis quæ est sicut meretrix & scortum, eleganti venustate prædrtum, sciens magicas artes, vt prodat gentes idolis suis, & regnia veneficiis suis. * Ecce ego immittam furorem meum super te, inquit Dominus exercituum, ac patefaciam confusionem sceleris tui in vultum tuum, & ostendam gentibus pudendum dedecus tuum, & regnis ignominias tuas. * Et proiiciam in te abominationes, teque reddam execrandam, & ponam te fœdissimam oculis omnium videntium te. * Et futurum est vt quisquis te conspexerit, procul recedat à te, dicatque: Expilata est Niniue, quis condolebit tibi, vbi inuenium tibi consolatores? * An ex melior quàm Alexandria magna, quæ sedet inter fluuios aquarum vndiquaque circundata, cuius murus est mare, aquæ maris murus eius? * Æthiopia præsidium eius ac Ægyptus, nec est finis: Libyę Lidiique tibi fuerunt auxilio.

תרגום יונתן

כמה כתפא מחא ולית סוף לאוצריא קפדו כל־מני חמדתא׃ 10 בזיזא ומחבוזיקא ופתיחת חרעא לסנאה ולב פסי ונקוש רכובין
אין מדורי מלכיא ובית מישרי שלטוניא אפהד דהוו אזלין מלכיא 11
תמא אנא שלח רגזי עלך ולירת דקניך ואבטל מלכותהון 12 מלכיא מיהוך חשוף לשיעבוד ובזיזא לבניהון ויפלן אוצריהון
ג
קל נקוש מחא וקל זיוע גלגלין וסוסין מפגנין ורתיכין מקפצין׃ 2
אסק פרשין לחוב וגלוחב קדמיהון ניס קטילין והמון פגרין ולית סוף לקטיליא ויהקלקון בקטיליהון׃
כמנין זנוניך אתר ייי צבאות ואנאי בחיתך חזבך על אפך ואחזי עסקיא בהתחתך והלבוניא בחרשתא׃
הא אנא על־דין ייי צבאות וארים ית־שוקיך על־אפך ואחזי עסקיא בהתחתך והלבוניא בחרשתא׃
ויהי כל־די יחזנך יתרחק מנך וייאמר אתחזות מנך נינוה מן ידוי
ליית סוף פוטאי לוקבאי תהו בסעדך׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

16 * גַּם־הִיא לַגֹּלָה הָלְכָה בַּשֶּׁבִי גַּם עֹלָלֶיהָ יֻרְטְשׁוּ
בְּרֹאשׁ כָּל־חוּצוֹת וְעַל־נִכְבַּדֶּיהָ יַדּוּ גוֹרָל וְכָל־
גְּדוֹלֶיהָ רֻתְקוּ בַּזִּקִּים׃

11 * גַּם־אַתְּ תִּשָּׁכְרִי תִּהְיִי נַעֲלָמָה גַּם־אַתְּ תְּבַקְשִׁי
מָעוֹז מֵאוֹיֵב׃

12 * כָּל־מִבְצָרַיִךְ תְּאֵנִים עִם־בִּכּוּרִים אִם־יִנֹּעוּ
וְנָפְלוּ עַל־פִּי אוֹכֵל׃

13 הִנֵּה עַמֵּךְ נָשִׁים בְּקִרְבֵּךְ לְאֹיְבַיִךְ פָּתוֹחַ נִפְתְּחוּ
שַׁעֲרֵי אַרְצֵךְ אָכְלָה אֵשׁ בְּרִיחָיִךְ׃

14 * מֵי מָצוֹר שְׁאָבִי לָךְ חִזְקִי מִבְצָרַיִךְ בְּאִי בַטִּיט
וְרִמְסִי בְּחֹמֶר הַחֲזִיקִי מַלְבֵּן׃

15 * שָׁם תְּאכָלֵךְ אֵשׁ תַּכְרִיתֵךְ חֶרֶב תְּאכָלֵךְ כַּיֶּלֶק
הִתְכַּבְּדִי כַּיֶּלֶק הִתְכַּבְּדִי כָּאַרְבֶּה׃

16 * הִרְבִּיתְ רְכָלַיִךְ מִכּוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם יֶלֶק פָּשַׁט
וַיָּעָף׃

17 * מְנֻזָּרַיִךְ כָּאַרְבֶּה וּמִפְקָדַיִךְ כְּגֹבַ֫י גוֹבַי הַחוֹנִים
בַּגְּדֵרוֹת בְּיוֹם קָרָה שֶׁמֶשׁ זָרְחָה וְנוֹדַד וְלֹא־נוֹדַע
מְקוֹמוֹ אַיֵּהוּ׃

18 * נָמוּ רֹעָיִךְ מֶלֶךְ אַשּׁוּר יָשְׁכְּנוּ אַדִּירֶיךָ נָפְשׁוּ עַמֶּךָ
עַל־הֶהָרִים וְאֵין מְקַבֵּץ׃

19 * אֵין־כֶּהָה לְשִׁבְרֵךְ נַחְלָה מַכָּתֵךְ כָּל שֹׁמְעֵי
שִׁמְעֲךָ תַּקְעוּ כַף עָלַיִךְ כִּי עַל מִי לֹא עָבְרָה רָעָתֵךְ
תָּמִיד׃

10 * Sed & ipſa in transmigratione
eſt in captiuitatem. Paruuli eius elisi ſunt
B in capite omnium viarum, & ſuper inclyt-
tos eius miserunt ſortem, & omnes op-
mates eius confixi ſunt in compedibus.
11 * Et tu ergo inebriaberis & eris deſpecta,
& quæres tu auxilium ab inimico.
12 * Omnes munitiones tuæ ſicut ficus habentes
groſſos ſuis, ſi concuſſe fuerint cadent in os
comedentis.
13 * Ecce populus tuus mulieres in medio
tui. Inimicis tuis ad apertionem patent
portę terrę tuę, deuorabit ignis vectes tuos.
14 * Aquam propter obſidionem hauri tibi,
& calca, ſubigens tene laterem.
15 * Ibi comedet te ignis, diſperdet te gladius:
deuorabit te vt bruchus. Congregare quaſi
D vt bruchus, multiplicare vt locuſta.
16 * Plures feciſti negotiationes tuas, quam
ſtellæ ſint cœli. bruchus expanſus eſt, & a-
uolauit.
17 * Cuſtodes tui quaſi locuſtæ, & principes
tui quaſi locuſtæ locuſtarum, quæ conſident
in ſepibus in die frigoris. Sol ortus eſt, &
uolauerunt, & non eſt cognitus locus eo-
rum vbi fuerint.
18 * Dormitauerunt paſtores tui rex Aſſy-
rius conſopiuit fortes tuos: abiit populus tuus ſuper
montes, & non erat qui ſuſciperet:
19 * Et non eſt ſanitas contritionis tuæ. intu-
muit plaga tua. omnes qui audiunt nuncium
tuũ plaudent manus ſuper te: quia ſuper quem
non intrauit malitia tua ſemper?

10 * Ἐ καὶ αὐτὴ ἐν αἰχμαλωσίᾳ πορεύσεται αἰχμάλωτος,
καὶ τὰ νήπια αὐτῆ ἐδαφισθήσεται ἐπ' ἀρχὰς πασῶν ὁδῶν αὐτῆς,
Ꝟ ἐπὶ πᾶσι τὰ ἔνδοξα αὐτῆ βαλοῦσιν κλήρους. ϗ πάντες
οἱ μεγιστᾶνες αὐτῆ δεθήσονται χειροπέδαις.
11 * καὶ σὺ μεθυσθήσῃ καὶ ἔσῃ παρεωραμένη, Ꝟ σὺ ἐπι-
ζητήσεις ἑαυτῇ ἵνα σώσῃ ἐξ ἐχθρῶν.
12 * πάντα ὀχυρώματά σου ὡς συκαῖ ἔχουσαι ὀλύνθους,
ἐὰν σαλευθῶσιν πεσοῦνται εἰς στόμα ἐσθίοντος.
13 * ἰδοὺ ὁ λαός σου ὡς γυναῖκες ἐν σοὶ τοῖς ἐχθροῖς σου.
θύραι γῆς σου ἀνοιχθήσονται πύλαι τῆς γῆς σου, καὶ κα-
ταφάγεται πῦρ σοῦ μοχλούς σου.
14 * ὕδωρ πολιορκίας πρόσασαι σεαυτῇ. καλαικεύσῃ
πᾶν ὀχύρωμά σου, ἐμβήσῃ εἰς πηλόν, καὶ συμπατήσῃ
ἐν ἀχύρῳ. καλαικεύσῃ τοῦβ πλίνθον,
15 * ἐκεῖ καταφάγεταί σε πῦρ, ἐξολοθρεύσει σε ῥομ-
φαία, καταφάγεταί σε ὡς ἀκρὶς, καὶ βαρυνθήσῃ ὡς
βροῦχος, πληθύνθητι ὡς ὁ βροῦχος.
16 * ἐπληθύνας τὰς ἐμπορίας σου ὡς τὰ ἄστρα τοῦ οὐ-
ρανοῦ. καὶ βροῦχος ὥρμησεν καὶ ἐξεπετάσθη.
17 * ὁ σύμμικτος σου ὡς ἀκρὶς ἐπὶ θερμασιᾷ ἐπὶ φραγ-
μοῦ ἐν ἡμέρᾳ παγοῦ. ὁ ἥλιος ἀνέτειλεν καὶ ἀφείλετο, καὶ
οὐκ ἔγνω τὸν τόπον αὐτῆς. ὅπου αὐτός.
18 * ἐνύσταξεν οἱ ποιμένες σου, βασιλεῦς ἀσσυρίου ἐκοί-
μησεν σοῦ δυνάστας σου, ἀπῆρεν ὁ λαός σου ἐπὶ τὰ ὄρη,
Ꝟ οὐκ ἦν ὁ ἐπεχόμενος. 19 * καὶ οὐκ ἔσιν ἴασις σου τετριῶσθαι
σου. ἐφλέγμανεν ἡ πληγή σου. πάντες οἱ ἀκούοντες τὴν
ἀγγελίαν σου κρεκτήσουσιν χεῖρας ἐπὶ σέ, διότι ἐπὶ τίνα
οὐκ ἐπῆλθεν ἡ κακία σου διαπαντός;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Sed & ipſa in exilio ambulabit in captiuitate, etiam adoleſcentes eius allidentur in capite omnium plateārum, & ſuper inclytos eius
coniicientur ſortes, & omnes eius principes comminuentur catenis.
11 Tu quoque temulento ſimilis eris, peſſundata; tu etiam auxilium flagitabis ab inimico.
12 Omnes arces tuæ erunt ſimiles ficubus temporaneis, quæ ſi excutiantur defluent, & remanebunt in eis uuæ paſſæ, quæ aptæ ſunt
ad comedendum.
13 Ecce populus tuus imbecillis eſt inſtar mulierum in medio tui; hoſtibus tuis apertæ fuerunt portæ terræ tuæ, deuorauit ignis ro-
bur tuum.
14 Aquas munitionis congrega intra te, obfirma tuas arces, multiplica cæmenta & ſubige lutum, fortifica ædificia tua.
15 Ibi venient ſuper te gentes quæ ſunt validæ ſicut ignis, delebunt te interfectores gladio, congregabuntur aduerſum te exercitus
gentium quæ multæ ſunt vt reptilia, operient te ſicut bruchus, vaſtabunt te tanquam locuſta.
16 Multiplicaſti mercatores tuos præ ſtellis cælorum, en ſicut locuſta quæ ſeſe diffundit & volat.
17 Ecce laminæ tuæ flammicant vt bruchus, & duces tui ſicut vermes locuſtarum quæ habitant in parietibus in die frigoris, quæ ſimul
atque Sol exortus eſt ſuper ipſas, diſperguntur, neque innoteſcit locus earum quò fugiunt.
18 Fracti ſunt fortes tui rex Aſſyriæ, exulant populus tuorum exercituum: diſperſi ſunt populi tui ſuper montes, nec eſt qui congreget.
19 Non eſt qui doleat ſibi de fractione tua, infirmatum eſt vulnus tuum: quotquot audierunt rumorem tui complosſerunt manibus
ſuis ſuper te lætantes. ad quem enim non penetrauit plaga nequitiæ tuæ iugiter?

FINIS NAHVM PROPHETÆ.

10 אַף הִיא לְגָלוּתָא תֵּהֵךְ בְּשִׁבְיָא אַף עֻלְּלָתָא יִשְׁתְּבְיָן בְּרֵישׁ כָּל־שׁוּקַיָּא וְעַל יְקִירָתָא רְמוֹ עָרְבִין וְכָל־רַבְרְבָהָא יִתְקְדְקְנָן בְּשַׁלְשְׁלִין׃
11 אַף אַתְּ תְּהֵי חֲמִירָא מִן כָּל־עַמְמַיָּא תְּהֵי מְכַסְיָא וְתִתְבְּעִי מִסְּנָא מִן קֳדָם בַּעֲלֵי דְבָבָךְ׃
12 כָּל־תַּקִּיפֵי קִרְוָךְ כְּתֵינֵי דְּקַיְמִין בְּתִינֵי אִלֵּין דְּאִם מִתְנַעֲרִין נָפְלִין עַל פּוּם אָכְלָנֵיהוֹן׃
13 הָא עַמָּךְ כְּנִשְׁתָּא בְּגַוָּךְ לְבַעֲלֵי דְבָבָךְ אִתְפְּתָחָא אִתְפְּתָחָא תְּרֵי תַּרְעֵי אַרְעָךְ אָכְלַת אֶשָׁתָא מַגְּרָךְ׃
14 מֵי מְצוּקָא לְנַפְשָׁךְ סְחוֹר תְּקוֹף מִגְדְּלָךְ עוֹל בְּטִינָא וְתִרְמֵי בְּלִבְנָתָא׃
15 תַּמָּן יְהֵוֵן עָלָךְ שְׁמָשִׁין דְּמַיְתִין יָת אַנְתְּ וְיָת בְּנָנָךְ אִתְקְפִי בְּגִינָךְ׃
16 אַסְגֵּיתְ מִסְחָרָךְ מִכּוֹכְבֵי שְׁמַיָּא יְלַק פְּשַׁט וְעָף׃
17 אִתְרְעוּ אִתְרְחוּן לְאַן עָרְקִין׃
18 אִתְרְעוּ גִּבָּרָךְ מַלְכָּא דְאָתּוּר גְּלוֹ עַמָּם מַשְׁרְיָתָךְ אִתְבַּדְּרוּ עַמָּךְ עַל טוּרַיָּא וְלֵית דְּסַכְנִשׁ׃
19 אֲתַר דְּלָא אִתְרְחִישׁ לָךְ מַכְתָּךְ נְחָלָה מַחְתָּא בִּישְׁתָּךְ כָּל דִּי שְׁמָעִין שְׁמָעָתָךְ מְחָאוּ יְדֵיהוֹן עָלָךְ תָּדִיר אֲרֵי עַל מַן לָא עָדְתָּ מְחָת בִּישְׁתָּךְ תְּדִירָא׃

PROLOGVS
IN HABACVC
PROPHETAM.

QVATVOR Prophetæ in duodecim prophetarum volumine continentur: è quibus tres in principio Malà, id eſt, pondus titulum habent: Naum, Habacuc & Malachias. Porrò Zacharias in medio & circa finem duos huiuſcemodi ponit titulos: è quibus vnus eſt, Onus verbi Domini in terrà Adrach & Damaſci requiei eius. Alter in fine, ſcilicet Onus verbi Domini ſuper Iſrael. De Naum orationibus tuis iam liber vnus editus eſt. De Zacharia & Malachia, ſi vita comes fuerit, diſſeretur. Nunc Habacuc habemus in manibus, qui vel ex eo quòd amabilis Deo eſt, vocatur amplexator: vel quòd in certamen & luctam (& vt ita dicam) amplexum cum Deo congreditur, amplexantis, id eſt, luctantis ſortitus eſt nomen. Nullus enim tam audaci voce auſus eſt Deum ad diſceptationem iuſtitiæ prouocare: & dicere ei. Cur in rebus humanis & mundi iſtius pompà tanta rerum verſetur iniquitas. Vociferabor ad te vim patiens, & non ſaluabis? Quare oſtendiſti mihi iniquitatem & laborem videre? Lacerata eſt lex, & non peruenit vſque ad finem iudicium, quia impius prævalet aduerſum iuſtum: ideo egreditur iudicium peruerſum. Vides quàm temeraria vox ſit & quodammodo blaſphemantis; creatorem ſuum ad iudicium prouocare, & vas fragile aduersus figulum cur tale vel tale factum ſit diſputare? Necnon & hoc animadvertendum quòd aſſumptio vel pondus, quæ grauia iam eſſe diximus, prophetæ viſio eſt, & aduerſum Montani dogma peruerſum intelligit quod videt, nec vt amens loquitur, nec more inſanientium fœminarum dat ſine mente ſonum. Vnde & Apoſtolus iubet, vt ſi prophetantibus aliis alij fuerit reuelatum, taceant qui prius loquebantur. Et ſtatim, Non eſt, inquit, diſſensionis Deus; ſed pacis. Ex quo intelligitur cùm quis ex voluntate reticet, & aliis locum dat ad loquendum, poſſe & loqui & tacere cùm velit. Qui iam inuitaſi, id eſt, inuitus loquitur, nec tacere nec loqui in ſua poteſtate habet. Illud quoque diſce, quia ſemel à me violenter exigis, vt quaſi quoſdam gradus & ſcalas ad altiora nitenti, hiſtoriam tibi interpreter, prophetiam edo prior propheta Naum, quem Habacuc ſequitur, vaticinium habet contra Niniuen & Aſſyrios, qui vaſtauerunt decem tribus quæ vocantur Iſrael; ita Habacuc prophetiam habeat aduerſus Babylonem & Nabuchodonoſor, à quibus Iudas & Hieruſalem templumque ſubuerſa ſunt. Et vt ſcias eo tempore fuiſſe Habacuc quo iam duæ tribus, Daniel docere & poterat: ad quem in lacum leonum Habacuc cum prandio mittitur, quam apud Hebræos hæc ipſa non legatur hiſtoria. Igitur ſiue quas recipiat ſcripturam illam, ſiue non recipiat; vtrumque pro nobis eſt.

Aut enim recipit, & iam poſt factam rē liber Habacuc texitur: aut nō recipit, & quaſi Propheta ſcribit quæ ventura cognoſcit. Interim ſecundùm literam cauſatur aduerſum Deum Propheta, cur Nabuchodonoſor templum Dei vaſtet & Iudam, cur Ieruſalem quondam vrbs Domini deſtruatur: quare clamet populus & non audiatur; vociferetur ad Dominum oppreſſus à Chaldæis, & non ſaluetur: quare etiam ipſe Propheta, vel populus ex cuius perſona loquitur, ad hoc vixerit, & huc vſque perductus ſit, vt iniquitatem hoſtium & ſuum laborem viderit, cur iniuſtitia prævaleat aduerſum ſe. Et hæc dicit præ mentis anguſtia, neſciens aurū in igne conflari. & tres pueros de camino ignis puriores exiſſe quàm intrauerant. Sed & hoc generaliter accipere poſſumus quod ex perſona humanæ impatientiæ loquatur, vt in querulam vocem & plenam doloris erumpat, dicens: Quare reſpicis contemptores, & taces conculcante impio iuſtiorem ſe? Hæc autem loquitur, neſciens iudicia Dei inueſtigabilia, & profundum diuitiarum ſapientiæ & ſcientiæ eius, quòd non ita videat Deus vt videt homo. Homo tantùm præſentia reſpicit, Deus futura & æterna cognoſcit. Et quomodo ſi ægrotans & æſtuans febribus aquam frigidam poſtulet, & dicat ad medicum: Vim patior, crucior, vror, exanimor: vſquequo medice clamabo, & non exaudies? & reſpondeat ei ſapientiſſimus & clementiſſimus medicus: Scio quo tempore dare debeam quod poſtulas: non miſereor modò, quia misericordia iſta crudelitas eſt; & voluntas tua contra te petit: ita & Deus noſter ſciens clementiæ ſuę pondera atque mēſuras, interdum non exaudit clamantem, vt eum probet, & magis prouocet eum ad rogandū; & quaſi igne excoctum iuſtiorem & puriorem faciat. Quod intelligens Apoſtolus ſecundùm id quod miſericordiam conſecutus eſt à Domino, ait: Sed non deficimus. Et ſcit quòd qui perſeuerauerit vſque in finem, hic ſaluus erit: & gloriatur in labore & dolore. & cum Ieremia dicit: Tribulationem & miſeriam inuocabo: & quomodo alius inuocat Deum, ſic ſanctus vir & bellator inuictus ad exercendum ſe & probandum, tribulationem & miſeriam inuenire deſiderat.

ARGVMENTVM.

HAbacuc luctator fortis & rigidus ſtat ſuper cuſtodiam ſuam, & figit gradum ſuper munitionem, vt Chriſtum in cruce contempletur & dicat: Operuit cælos gloria eius, & laudis eius plena eſt terra. Splendor eius vt lux erit, cornua in manibus eius, ibi abſcondita eſt fortitudo eius.

א

1 משא אשר חזה חבקוק הנביא׃
2 עד־אנה יהוה שועתי ולא
תשמע אזעק אליך חמס ולא
תושיע׃
3 למה תראני און ועמל תביט ושד וחמס לנגדי
ויהי ריב ומדון ישא׃
4 על־כן תפוג תורה ולא־יצא לנצח משפט כי
רשע מכתיר את־הצדיק על־כן יצא משפט
מעקל׃
5 ראו בגוים והביטו והתמהו תמהו כי־פעל פעל
בימיכם לא תאמינו כי־יספר׃
6 כי־הנני מקים את־הכשדים הגוי המר והנמהר
ההולך למרחבי־ארץ לרשת משכנות לא־לו׃
7 אים ונורא הוא ממנו משפטו ושאתו יצא׃
8 וקלו מנמרים סוסיו וחדו מזאבי ערב ופשו
פרשיו ופרשיו מרחוק יבאו יעפו כנשר חש
לאכול׃
9 כלה לחמס יבוא מגמת פניהם קדימה ויאסף
כחול שבי׃
10 והוא במלכים יתקלס ורזנים משחק לו הוא
לכל־מבצר ישחק ויצבר עפר וילכדה׃
11 אז חלף רוח ויעבר ואשם זו כחו לאלהו׃
12 הלוא אתה מקדם יהוה אלהי קדשי לא נמות
יהוה למשפט שמתו וצור להוכיח יסדתו׃
13 טהור עינים מראות רע והביט אל־עמל לא
תוכל למה תביט בוגדים תחריש בבלע רשע
צדיק ממנו׃
14 ותעשה אדם כדגי הים כרמש לא־משל בו׃

HABACVC PROPHETA.

CAPVT I.

1 A ONvs quod vidit Habacuc propheta.
2 Vsquequo Domine clamabo, & nõ exaudies? vociferabor ad te vim patiens, & non saluabis?
3 Quare ostendisti mihi iniquitatem & laborem, videre prædam & iniustitiam contra me? Et factum est iudicium & contradictio potentior.
4 Propter hoc lacerata est Lex, & non peruenit vsque ad finem iudicium, quia impius præualet aduersus iustum, propterea egredietur iudicium peruersum.
5 Aspicite in gentibus & videte, & admiramini & obstupescite, quia opus factum est in diebus vestris quod nemo credet cùm narrabitur.
6 Quia ecce ego suscitabo Chaldæos gentem amaram & velocem ambulantem super latitudinem terræ vt possideat tabernacula non sua.
7 Horribilis & terribilis est, ex semetipsa
C iudicium & onus eius egredietur.
8 Leuiores pardis equi eius, & velociores lupis vespertinis, & diffundentur equites eius. Equites namque eius de longe venient, volabunt quasi aquila festinans ad comedendum.
9 Omnes ad prædam venient, facies eorum ventus vrens, & congregabit quasi arenam captiuitatem.
10 Et ipse de regibus triumphabit, & tyranni ridiculi eius erũt. Ipse super omnem munitionem ridebit, & comportabit aggerem & capiet eam.
11 Tunc mutabitur spiritus & pertransibit & corruet. Hæc est fortitudo eius Dei sui.
12 Nunquid non à principio Domine Deus meus sancte meus, &
D non moriemur? Domine in iudicium posuisti eum, & fortem vt corriperes fundasti eum.
13 Mundi sunt oculi tui ne videas malum, & respicere ad iniquitatem nõ poteris. Quare non respicis super iniquè agentes, & taces deuorante impio iustiorem se?
14 Et facis homines quasi pisces maris, & quasi reptile non habens principem?

AMBACVC.

CAPVT I.

1 *ASsumptio quã vidit Ambacuc propheta.*
2 *Vsquequo Dominé clamabo, & non exaudies? vociferabor ad te vim patiens, & non saluabis?*
3 *Quare mihi ostendisti labores & dolores? videre miseriam & impietatem? ex aduerso mei factum est iudicium, & iudex accipit.*
4 *Propterea dissipata est Lex, & non deducitur in finem iudicium: quia impius præualet aduersus iustum, propter hoc egredietur iudicium peruersum.*
5 *Videte contemptores & respicite, & videte mirabilia & disperdimini, quia opus ego operor in diebus vestris quod non credetis, si quis enarrauerit.*
6 *Quia ecce ego suscito Chaldæos gentem amaram & velocem, quæ ambulat super latitudines terræ vt possideat tabernacula non sua.*
7 *Terribilis & illustris est, de ipsa iudicium eius erit, & assumptio eius de se egredietur.*
8 *Et exilient super pardos equi eius, & velociores super lupos Arabiæ. Equitabunt equites eius, & impetu venient de longinquo, & volabunt quasi aquila prompta ad comedendũ.*
9 *Consummatio in impios veniet resistentes faciebus eorum ex aduerso. & congregabit quasi arenam captiuitatem.*
10 *Et ipse in regibus deliciabitur, & tyranni ludibria eius: & ipse in omnem munitionem illudet, & mittet aggerem & obtinebit eam.*
11 *Tunc mutabit spiritum & pertransibit, & propiciabitur. hæc fortitudo Deo meo.*
12 *Nonne tu à principio Domine Deus meus sancte meus, non moriemur. Domine in iudiciũ posuisti eum, & plasmauit me vt arguam disciplinam eius.*
13 *Mundus oculus ne videat mala et aspiciat super dolorem. quare aspicis super contemptores: tacebis cùm deuorauerit impius iustum?*
14 *Et facies homines quasi pisces maris, & quasi reptilia non habentia ducem?*

ΑΜΒΑΚΟΥΚ.

κεφαλ. α΄.

1 Τὸ λῆμμα ὃ εἶδεν ἀμβακοὺκ ὁ προφήτης.
2 ἕως πότε κύριε κεκράξομαι καὶ οὐ μὴ εἰσακούσῃς, βοήσομαι πρὸς σὲ ἀδικούμενος καὶ οὐ σώσῃς;
3 ἵνα τί μοι ἔδειξας κόπους καὶ πόνους, ἐπιβλέπειν ταλαιπωρίαν καὶ ἀσέβειαν; ἐξεναντίας μου γέγονε κρίσις, καὶ ὁ κριτὴς λαμβάνει.
4 διὰ τοῦτο διεσκέδασται νόμος, καὶ οὐ διεξάγεται εἰς τέλος κρίμα, ὅτι ὁ ἀσεβὴς καταδυναστεύει τὸν δίκαιον, ἕνεκεν τούτου ἐξελεύσεται τὸ κρίμα διεστραμμένον.
5 εἴδετε οἱ καταφρονηταὶ καὶ ἐπιβλέψατε καὶ ἴδετε θαυμάσια καὶ ἀφανίσθητε, διότι ἔργον ἐγὼ ἐργάζομαι ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν ὃ οὐ μὴ πιστεύσητε, ἐάν τις ἐκδιηγῆται.
6 διότι ἰδοὺ ἐγὼ ἐξεγείρω τοὺς χαλδαίους τὸ ἔθνος τὸ πικρὸν καὶ τὸ ταχινὸν τὸ πορευόμενον ἐπὶ τὰ πλάτη τῆς γῆς τοῦ κατακληρονομῆσαι σκηνώματα οὐκ αὐτοῦ.
7 φοβερὸς καὶ ἐπιφανής ἐστιν, ἐξ αὐτοῦ τὸ κρίμα αὐτοῦ ἔσται, καὶ τὸ λῆμμα αὐτοῦ ἐξ αὐτοῦ ἐξελεύσεται.
8 καὶ ἐξαλοῦνται ὑπὲρ παρδάλεις οἱ ἵπποι αὐτοῦ, καὶ ὀξύτεροι ὑπὲρ τοὺς λύκους τῆς ἀραβίας. ἐξιππάσονται οἱ ἱππεῖς αὐτοῦ καὶ ἐξορμήσουσι μακρόθεν, καὶ πετασθήσονται ὡς ἀετὸς πρόθυμος εἰς τὸ φαγεῖν.
9 συντέλεια εἰς ἀσεβεῖς ἥξει ἀνθεστηκότας προσώποις αὐτῶν ἐξεναντίας. καὶ συνάξει ὡς ἄμμον αἰχμαλωσίαν.
10 καὶ αὐτὸς ἐν βασιλεῦσιν ἐντρυφήσει, καὶ τύραννοι παίγνια αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς εἰς πᾶν ὀχύρωμα ἐμπαίξεται, καὶ βαλεῖ χῶμα καὶ κρατήσει αὐτοῦ.
11 τότε μεταβαλεῖ τὸ πνεῦμα καὶ διελεύσεται καὶ ἱλάσεται. αὕτη ἡ ἰσχὺς τῷ θεῷ μου.
12 οὐχὶ σὺ ἀπ' ἀρχῆς κύριε ὁ θεός μου ὁ ἅγιός μου, οὐ μὴ ἀποθάνωμεν. κύριε εἰς κρίμα τέταχας αὐτὸν καὶ ἔπλασέ με τοῦ ἐλέγχειν παιδείαν αὐτοῦ.
13 καθαρὸς ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ μὴ ὁρᾶν πονηρά, καὶ ἐπιβλέπειν ἐπὶ πόνον. ἵνα τί ἐπιβλέπεις ἐπὶ καταφρονοῦντας, παρασιωπήσῃ ἐν τῷ καταπίνειν ἀσεβῆ τὸν δίκαιον.
14 καὶ ποιήσεις τοὺς ἀνθρώπους ὡς τοὺς ἰχθύας τῆς θαλάσσης καὶ ὡς τὰ ἑρπετὰ οὐκ ἔχοντα ἡγούμενον.

תרגום יונתן

א

נבואתא דאתנבי חבקוק נביא׃ 2 עד אימתי יי אנא מצלי הלא גלי קדמך קבלנא קדמך על חטופין הלא יכלא
קדמך לפרק׃ 3 למה אנא חזי אנוסין ומסתכל בעבדי לאות שקר ובזוזין וחטופין לקבלי ודבחרותא ובזדונא אנון
4 על כן פגת אוריתא ולא נפק לאפרש דינא ארי רשיעיא מסלעמין לצדיקיא על כן לא נפק דינא כון׃ 5 חזו בעממיא
[illegible] ארי עובדא אתעבד ביומיכון לא תהימנון ארי ישתעון לכון׃ 6 ארי הא אנא מקים ית כסדאי עמא מותיא וקלילא
[illegible] קרוין דלא דילה׃ 7 אסתנין ודחילין אנון מנה דינה וגזרתה נפקין׃ 8 וקלילין מנמריא סוסותה
[illegible] ופרשותי מרחיק ייתון משתחרן כנשרא דטאס למיכל׃ 9 כלהון לחטוף אתן מקבל אפיהון דמן כרוח
[illegible] כחלא שביא׃ 10 והוא על מלכיא מתלעב ועל שלטוניא מחייך הוא לכל כרך תקיף מעיק וצבר מליתא וכבש לה׃
11 בכן על דאעדת רוחה עלוהי עדא מלכותה וחב על דאסגי יקרא לטעותה׃ 12 הלא את יי ברית עלמא מבראשית את אלהא
קדיש בעובדי הימנותא מימרך קים לעלמין יי למעבד דינא בריתה ותקיף לאתפרעא אתקנתוהי׃
13 [illegible] בעובדי ביש ומלאסתכלא בעבדי לאות שקר הלא גלי קדמך למה את מסתכל באנוסין ואת יהב ארכא
[illegible] סנהון׃ 14 ועבדתא אנשא כנוני ימא כרחשא דלית שלטן עלוהי׃

משל

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO IN HABACVC PROPHETAM, EX BIBLIOTHECA COMPLVTEN. AD HEBRAICAM VERITATEM EX Chaldæis exemplaribus correcta, opera B. Aria Montani. CAP. I.

ONvs prophetiæ quam vaticinatus est Chabacuc propheta. 2 Quousque Dñe ego precaturus sum? annon manifestum est coram te me clamitare in conspectu tuo propter rapinas? nunquid est apud te seruandi potestas? 3 Quare ego video oppressores, & conspicio operantes laborem falsitatis? direptores & raptores coram me sunt, atque contentione & superbia ipsi preualent. 4 Propterea languescit Lex, nec prodit in æternum iudicium, quoniam impii deuorant iustos, ideò non prodit iudicium rectum. 5 Intuemini gentes & conspicite, admiramini, obstupescite: opus enim factum est in diebus vestris, quod nequaquã credituri estis cùm vobis narrabitur. 6 Quoniã ecce ego suscito Caldęos populum celerem & velocem, qui peruadat latitudines terræ, vt possideat ciuitates quæ ipsius non sunt. 7 Horrendi & terribiles sunt, ab ipsomet *populo Chaldæorum* ipsius iudiciũ & decretũ promanant. 8 Et velociores sunt pardis equi eius, & acutiores lupis vespertinis: & multiplicabuntur equites eius, equites eius *inquam* de longinquo venient, sese diffundentes aquilę in morē quę volat ad comedendum. 9 Omnes ad rapiendum veniunt, aspectus eorum persimilis est vento vehementi, qui collegit quasi arenam captiuitatē. 10 Et ipse reges subsannat, ac principes irridet: ipse omnem arcem validam in angustias adigit, & coaceruat aggeres ac subigit eam. 11 Ideò propter elationem spiritus eius, ab eo translatum est eius regnum, & flagitium admisit, eò quòd multiplicauerit gloriã idolo suo. 12 Nonne tu Dñe creasti mundum ab initio? tu Deus index veritatis in omnes creaturas tuas, sanctus in operibus fidei: verbũ tuũ in secula permanet Domine, vt exequatur iudicium creasti illud, potens ad vindictam sumendam ipsum præparasti. 13 Purius est verbum tuum quàm vt videat opera mala, & contempletur operantes laborem falsitatis: nonne manifestum est coram te? quare ergo respicis in oppressores, & das longitudinem *vitæ* sceleratis, & deuorant seipsis meliores? 14 Tu autem fecisti homines quasi pisces maris, sicut reptilia quibus nullus est princeps.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

15 כֻּלֹּה בְּחַכָּה הֵעֲלָה יְגֹרֵהוּ בְחֶרְמוֹ וְיַאַסְפֵהוּ בְּמִכְמַרְתּוֹ עַל־כֵּן יִשְׂמַח וְיָגִיל׃
16 עַל־כֵּן יְזַבֵּחַ לְחֶרְמוֹ וִיקַטֵּר לְמִכְמַרְתּוֹ כִּי בָהֵמָּה שָׁמֵן חֶלְקוֹ וּמַאֲכָלוֹ בְּרִאָה׃
17 הַעַל כֵּן יָרִיק חֶרְמוֹ וְתָמִיד לַהֲרֹג גּוֹיִם לֹא יַחְמוֹל׃

ב

1 עַל־מִשְׁמַרְתִּי אֶעֱמֹדָה וְאֶתְיַצְּבָה עַל־מָצוֹר וַאֲצַפֶּה לִרְאוֹת מַה־יְדַבֶּר־בִּי וּמָה אָשִׁיב עַל־תּוֹכַחְתִּי׃
2 וַיַּעֲנֵנִי יְהוָה וַיֹּאמֶר כְּתֹב חָזוֹן וּבָאֵר עַל־הַלֻּחוֹת לְמַעַן יָרוּץ קוֹרֵא בוֹ׃
3 כִּי עוֹד חָזוֹן לַמּוֹעֵד וְיָפֵחַ לַקֵּץ וְלֹא יְכַזֵּב אִם־יִתְמַהְמַהּ חַכֵּה־לוֹ כִּי־בֹא יָבֹא לֹא יְאַחֵר׃
4 הִנֵּה עֻפְּלָה לֹא־יָשְׁרָה נַפְשׁוֹ בּוֹ וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה׃
5 וְאַף כִּי־הַיַּיִן בּוֹגֵד גֶּבֶר יָהִיר וְלֹא יִנְוֶה אֲשֶׁר הִרְחִיב כִּשְׁאוֹל נַפְשׁוֹ וְהוּא כַמָּוֶת וְלֹא יִשְׂבָּע וַיֶּאֱסֹף אֵלָיו כָּל־הַגּוֹיִם וַיִּקְבֹּץ אֵלָיו כָּל־הָעַמִּים׃
6 הֲלוֹא־אֵלֶּה כֻלָּם עָלָיו מָשָׁל יִשָּׂאוּ וּמְלִיצָה חִידוֹת לוֹ וְיֹאמַר הוֹי הַמַּרְבֶּה לֹּא־לוֹ עַד־מָתַי וּמַכְבִּיד עָלָיו עַבְטִיט׃
7 הֲלוֹא פֶתַע יָקוּמוּ נֹשְׁכֶיךָ וְיִקְצוּ מְזַעְזְעֶיךָ וְהָיִיתָ לִמְשִׁסּוֹת לָמוֹ׃
8 כִּי־אַתָּה שַׁלּוֹתָ גּוֹיִם רַבִּים יְשָׁלּוּךָ כָּל־יֶתֶר עַמִּים מִדְּמֵי אָדָם וַחֲמַס־אֶרֶץ קִרְיָה וְכָל־יֹשְׁבֵי בָהּ׃
9 הוֹי בֹּצֵעַ בֶּצַע רָע לְבֵיתוֹ לָשׂוּם בַּמָּרוֹם קִנּוֹ לְהִנָּצֵל מִכַּף רָע׃
10 יָעַצְתָּ בֹּשֶׁת לְבֵיתֶךָ קְצוֹת־עַמִּים רַבִּים וְחוֹטֵא נַפְשֶׁךָ׃
11 כִּי־אֶבֶן מִקִּיר תִּזְעָק וְכָפִיס מֵעֵץ יַעֲנֶנָּה׃

15 Totú in hamo subleuauit, traxit illud in sagena sua, & congregauit in rete suum.
16 Super hoc lætabitur & exultabit. Propterea immolabit sagenæ suæ, & sacrificabit reti suo. Quia in ipsis incrassata est pars eius, & cibus eius electus.
17 Propter hoc ergo expandit sagená suam, & semper interficere gentes non cessat. CAP. II.
1 A Super custodiam meam stabo, & figam gradum super munitionem. Et contemplabor vt videá quid dicatur mihi, & quid respondeam ad arguentem me.
2 Et respondit mihi Dominus, & dixit: Scribe visum & explana eum super tabulas, vt percurrat qui legerit eum.
3 Quia adhuc visus procul, & apparebit in finem, & non mentietur. Si morá fecerit, expecta illum: quia veniens veniet, & non tardabit.
4 Ecce qui incredulus est, non erit recta anima eius in semetipso. Iustus aút in fide sua viuet.
5 Et quomodo vinum potantem decipit, sic erit vir superbus & nó decorabitur. Qui dilatauit quasi infernus animam suam, & ipse quasi mors: & non adimpletur. Et congregauit ad se omnes gentes, & coaceruauit ad se omnes populos.
6 B Nunquid non omnes isti super eum parabolá sumét, & loquelá ænigmatum eius? Et dicetur: Ve ei qui multiplicat nó sua. Vsquequo & aggrauat cótra se densum lutum?
7 Nunquid non repente consurgent qui mordeant te? Et suscitabuntur lacerantes te, & eris in rapinam eis?
8 Quia tu spoliasti gentes multas: spoliabunt te omnes qui reliqui fuerint de populis propter sanguinem hominis, & iniquitatem terræ, ciuitatis & omnium habitantium in ea.
9 Væ qui congregat auaritiam malá domui suæ, vt sit in excelso nidus eius, & liberari se putat de manu mali.
10 Cogitasti confusioné domui tuæ, concidistis populos multos, & peccauit anima tua.
11 Quia lapis de pariete clamabit, & C lignum quod inter iuncturas ædificiorum est, respondebit.

Consummationē in hamo subleuauit, et attraxit eum in reti suo. congregauit eum in sagenis suis. propter hoc lætabitur & gaudebit. 15
Propter hoc immolabit sagenæ suæ, & sacrificabit reti suo. quia in ipsis incrassauit partem suam, & escæ eius electæ. 16
Propterea iaciet rete suum, & semper interficere gentes non parcet. 17

CAP. II.

Super custodia mea stabo, & ascendam super petram, & contemplabor vt videam quid loquatur in me, & quid respondeam ad correptionem meam. 1
Et respondens dixit Dominus ad me: Scribe visionem manifestè in buxum, vt currat qui legit ea. 2
Quia adhuc visio in tempus, & orietur in finem & non in vacuum. si defecerit, sustine eum, quia veniens veniet & non tardabit. 3
Si retraxerit se, non complacebit anima mea in eo. at iustus ex fide mea viuet. 4
At arrogans & contemptor vir superbus nihil producet ad finem. qui dilatauit sicut infernus animam suam, & iste quasi mors non adimpletus & aggregabit ad se omnes gentes, & accipiet ad se omnes populos. 5
Nonne hæc vniuersa parabolam aduersum eum sument, & propositionem ad narrationem eius? & dicent: Væ qui multiplicat sibi quæ non sunt sua: vsque quo & aggrauans densum lutum contra se? 6
Quia subitò consurgent mordentes eum, et vigilabunt insidiatores tui, & eris in rapinam ipsis. 7
Quia tu spoliasti gentes multas, spoliabunt te omnes reliqui populi propter sanguines hominum & impietates terræ & ciuitatis & omnium habitantium eam. 8
Væ qui multiplicat auaritiam malam domui suæ, vt ponat in excelsum nidum suum: vt eruatur de manu malorum. 9
Cogitasti confusionē domui tuæ. consumpsisti populos multos, & peccauit anima tua. 10
Propter quod lapis ex pariete clamabit, et scarabeus de ligno loquetur ea. 11

15 συντέλειαν ἐν ἀγκίστρῳ ἀνέσπασεν καὶ εἵλκυσεν αὐτὸν ἐν ἀμφιβλήστρῳ αὐτοῦ. συνήγαγεν αὐτὸν ἐν ταῖς σαγήναις αὐτοῦ. ἕνεκεν τούτου εὐφρανθήσεται καὶ χαρήσεται,
16 ἕνεκεν τούτου θυμιάσει τῇ σαγήνῃ αὐτοῦ, καὶ θύσει τῷ ἀμφιβλήστρῳ αὐτοῦ· ὅτι ἐν αὐτοῖς ἐλίπανεν μερίδα αὐτοῦ, καὶ τὰ βρώματα αὐτοῦ ἐκλεκτά.
17 διὰ τοῦτο βαλεῖ ἀμφίβληστρον αὐτοῦ, καὶ διαπαντὸς ἀποκτείνειν ἔθνη οὐ φείσεται.

β.

1 Ἐπὶ τῆς φυλακῆς μου στήσομαι καὶ ἐπιβήσομαι ἐπὶ πεῖραν, καὶ ἀποσκοπεύσω τοῦ ἰδεῖν τί λαλήσῃ ἐν ἐμοί, καὶ τί ἀποκριθῶ ἐπὶ τὸν ἔλεγχόν μου.
2 καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν κύριος πρός με, γράψον ὅρασιν σαφῶς εἰς πυξίον, ὅπως διώκῃ ὁ ἀναγινώσκων αὐτά.
3 διότι ἔτι ὅρασις εἰς καιρόν, καὶ ἀνατελεῖ εἰς πέρας καὶ οὐκ εἰς κενόν. ἐὰν ὑστερήσῃ, ὑπόμεινον αὐτόν, ὅτι ἐρχόμενος ἥξει καὶ οὐ μὴ χρονίσῃ.
4 ἐὰν ὑποστείληται, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχή μου ἐν αὐτῷ. ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεώς μου ζήσεται.
5 ὁ δὲ κατοιόμενος καὶ καταφρονητὴς ἀνὴρ ἀλαζὼν οὐθὲν οὐ μὴ περάνῃ. ὃς ἐπλάτυνεν καθὼς ὁ ᾅδης τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, καὶ οὗτος ὡς θάνατος οὐκ ἐμπιπλάμενος καὶ ἐπισυνάξει πρὸς αὐτὸν πάντα τὰ ἔθνη καὶ εἰσδέξεται πρὸς
6 αὐτὸν πάντας τοὺς λαούς. οὐχὶ ταῦτα πάντα παραβολὴν κατ' αὐτοῦ λήψονται καὶ πρόβλημα εἰς διήγημα αὐτοῦ, καὶ ἐροῦσιν, οὐαὶ ὁ πληθύνων ἑαυτῷ τὰ οὐκ ὄντα αὐτοῦ, ἕως τίνος, καὶ βαρύνων τὸν παχὺν πηλὸν καθ' ἑαυ-
7 τοῦ. ὅτι ἐξαίφνης ἐξαναστήσονται δάκνοντες αὐτόν, καὶ ἐκνήψουσιν οἱ ἐπίβουλοί σου, καὶ ἔσῃ εἰς διαρπαγὴν
8 αὐτοῖς. διότι σὺ ἐσκύλευσας ἔθνη πολλά, σκυλεύσουσίν σε πάντες οἱ καταλελειμμένοι λαοὶ δι' αἵματα ἀνθρώπων καὶ ἀσεβείας γῆς καὶ πόλεως καὶ πάντων τῶν
9 κατοικούντων αὐτήν. ὦ ὁ πλεονεκτῶν πλεονεξίαν κακὴν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, τοῦ τάξαι εἰς ὕψος νοσσιὰν αὐτοῦ τοῦ ἐκσπασθῆναι ἐκ χειρὸς κακῶν.
10 ἐβουλεύσω αἰσχύνην τῷ οἴκῳ σου. συνεπέρανας λαοὺς πολλούς, καὶ ἐξήμαρτεν ἡ ψυχή σου.
11 διότι λίθος ἐκ τοίχου βοήσεται, καὶ κάνθαρος ἐκ ξύλου φθέγξεται αὐτά.

תרגום יונתן

15 כלהון דמן לצידא דאחד נונא בחכתא כניש לה בחרמה ורמי לה במצדתה על כן חדי ודאץ׃ 16 על כן מרבח לזינה ומסק למצדתה ארי בהון שב סיכלה ושרותה מטעמא׃ 17 העל אלין ישלח משריתה בתדירא לאספא עממין ולא בחיס׃

ב

1 אמר נביא על מטרתי אנא קאים עתיד משמש על מצודתי ומסכינא אנא למחזי מה יתמלל עמי ומה אתותב על בעותי׃
2 ואתותבא מן קדם יי ואמר כתיבא נבואתא ומפרשא על ספרא דאוריתא בדיל דיוחי לםחכם מן דקרי בה׃
3 ארי עתידא נבואתא לזמן ומתקן קצא ולא יבטל אם יהי ארכא לפתגמא סברו לה ארי בזמנה ייתי ולא יתעכב׃
4 הא רשיעיא אמרין בלביהון לית כל אלין וצדיקיא על קשטהון יתקימון׃ 5 ואף הא כטעי בחמר גבר יהיר ברשע ולא יתקים דאפתי כשאול נפשה והוא כמותא ולא שבע וכנש לותה כל עממיא וקרב לותה כל מלכותא׃
6 הלא אלין כלהון עלוהי מתלין יטלון ושועי חידן ויימרון ליה וי דמסגי נכסין דלא דיליה עד אימתי את מתקף עלך תקוף חובין׃ 7 הלא בתכף יקומון אנסך ויתגלון מזעזעך ותהי לבזא להון׃
8 ארי את בזתא עממין סגיאין יבזונך כל שאר שבטיא מדמי אנשא וחטוף ארעא דישראל קרתא ירושלם וכל דיתבין בה׃
9 וי דאנס ממון דרשע לביתה לשואה במרומא מדורה לאשתזבא מיד ביש׃ 10 מלכתא בהתא לביתך בזתא עממין סגיאין וחבת נפשך׃
11 ארי אבנא מכתלא צוחא על דאנס לה ושפא מגו מרשא עני לה׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Omnes similes sunt piscatori, qui cùm ceperit piscem hamo, colligit eum in sagena sua, & proiicit eum in rete suum: idcircò gaudet & exultat. 16 Propterea sacrificat armis suis, & adolet aromata retiaculo suo, ipsis enim bonus est cibus eius, eiusq; conuiuium suaue. 17 Nunquid propterea mittet exercitus suos, vt perpetuò consumat gentes, idque sine vlla misericordia? CAP. II.

Dixit Propheta: Super custodiam meam sto paratus, ministro munitioni meæ, & speculabor eam visurus quid dicetur mihi, & quid respondebitur ad deprecationem meam. 2 Et responsum tuli à conspectu Dñi, & dixit: Scribe prophetiam & explana eam in libro Legis, vt festinet ad sapientiam assequendam quicunque legerit in eo. 3 Quoniam futura est prophetia illa *suo* tépore, & paratus est finis qui non obsolescet: si fuerit longitudo verbo, ipsum expectate, quandoquidem tempore suo eueniet, nec tardabit. 4 En impij dicunt in cordibus suis: Illa omnia futura non sunt. iusti verò in veritate sua permanebunt. 5 Quinetiam ecce quemadmodum homo errat in vino superbus in impietate & non permanebit, qui dilatat tanquam infernus animam suam; & ipse est sicut mors, neque satiatur, sed colligit ad se omnes gentes, sibiq; propinqua ducit omnia regna. 6 Nonne illi omnes de ipso prouerbia ferent, & narrationes ęnigmatú dicent de eo? diceturq;: Væ qui multiplicat diuitias non suas, vsquequo aggrauaturus es in te grauitatem peccatorum? 7 Nonne statim surgent qui te opprimant, & reuelabuntur qui te perterrefaciant, & eris eis in prædam? 8 Quia tu expilasti gentes multas, expilabunt te omnes reliquię tribuum, ob sanguines hominum, & rapinam terræ Israel, vrbis Ierusalem & omnium habitantium in ea. 9 Væ qui per vim accumulat diuitias impietatis domi suæ, vt ponat in celsitudine habitationem suam, vt liberetur à manu mali. 10 Consilium cepisti ignominiosum domui tuæ, deprædatus es gentes multas, sed in animam tuam peccasti. 11 Quoniam lapis de pariete clamat, quòd vim ei inferas: & putamen de medio trabis respondet ei.

12 הוֹי בֹּנֶה עִיר בְּדָמִים וְכוֹנֵן קִרְיָה בְּעַוְלָה׃
13 הֲלוֹא הִנֵּה מֵאֵת יְהוָה צְבָאוֹת וְיִיגְעוּ עַמִּים
בְּדֵי־אֵשׁ וּלְאֻמִּים בְּדֵי־רִיק יִעָפוּ׃
14 כִּי תִּמָּלֵא הָאָרֶץ לָדַעַת אֶת־כְּבוֹד יְהוָה כַּמַּיִם
יְכַסּוּ עַל־יָם׃
15 הוֹי מַשְׁקֵה רֵעֵהוּ מְסַפֵּחַ חֲמָתְךָ וְאַף שַׁכֵּר לְמַעַן
הַבִּיט עַל־מְעוֹרֵיהֶם׃
16 שָׂבַעְתָּ קָלוֹן מִכָּבוֹד שְׁתֵה גַם־אַתָּה וְהֵעָרֵל
תִּסּוֹב עָלֶיךָ כּוֹס יְמִין יְהוָה וְקִיקָלוֹן עַל־כְּבוֹדֶךָ׃
17 כִּי־חֲמַס לְבָנוֹן יְכַסֶּךָּ וְשֹׁד בְּהֵמוֹת יְחִיתַן מִדְּמֵי
אָדָם וַחֲמַס־אֶרֶץ קִרְיָה וְכָל־יֹשְׁבֵי בָהּ׃
18 מָה־הוֹעִיל פֶּסֶל כִּי פְסָלוֹ יֹצְרוֹ מַסֵּכָה וּמוֹרֶה
שָׁקֶר כִּי בָטַח יֹצֵר יִצְרוֹ עָלָיו לַעֲשׂוֹת אֱלִילִים
אִלְּמִים׃
19 הוֹי אֹמֵר לָעֵץ הָקִיצָה עוּרִי לְאֶבֶן דּוּמָם הוּא
יוֹרֶה הִנֵּה־הוּא תָּפוּשׂ זָהָב וָכֶסֶף וְכָל־רוּחַ אֵין
בְּקִרְבּוֹ׃
20 וַיהוָה בְּהֵיכַל קָדְשׁוֹ הַס מִפָּנָיו כָּל־הָאָרֶץ׃

ג

1 תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק הַנָּבִיא עַל שִׁגְיֹנוֹת׃
2 יְהוָה שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי יְהוָה פָּעָלְךָ בְּקֶרֶב
שָׁנִים חַיֵּיהוּ בְּקֶרֶב שָׁנִים תּוֹדִיעַ בְּרֹגֶז רַחֵם תִּזְכּוֹר׃
3 אֱלוֹהַּ מִתֵּימָן יָבוֹא וְקָדוֹשׁ מֵהַר־פָּארָן סֶלָה
כִּסָּה שָׁמַיִם הוֹדוֹ וּתְהִלָּתוֹ מָלְאָה הָאָרֶץ׃
4 וְנֹגַהּ כָּאוֹר תִּהְיֶה קַרְנַיִם מִיָּדוֹ לוֹ וְשָׁם חֶבְיוֹן עֻזֹּה׃
5 לְפָנָיו יֵלֶךְ דָּבֶר וְיֵצֵא רֶשֶׁף לְרַגְלָיו׃
6 עָמַד וַיְמֹדֶד אֶרֶץ רָאָה וַיַּתֵּר גּוֹיִם וַיִּתְפֹּצְצוּ
הַרְרֵי־עַד שַׁחוּ גִּבְעוֹת עוֹלָם הֲלִיכוֹת עוֹלָם לוֹ׃
7 תַּחַת אָוֶן רָאִיתִי אָהֳלֵי כוּשָׁן יִרְגְּזוּן יְרִיעוֹת אֶרֶץ
מִדְיָן׃

HABACVC. Translat. B. Hieronymi.

12 * Væ qui ædificat ciuitatem in sangui-
nibus, & preparat vrbem in iniquitati-
13 * Nunquid non sunt hæc à Dño exerci-
tuum? Laborabunt enim populi in multo
igni, & gentes in vacuum, & deficient.
14 * Quia replebitur terra vt cognoscant
gloriam Dñi, quasi aque operientes mare.
15 * Væ qui potum dat amico suo mittens
fel suum & inebrians, vt aspiciat nuditatem
16 eius. * Repletus es ignominia pro gloria.
D Bibe tu quoque & consopire. Circundabit
te calix dexteræ Domini, & vomitus igno-
17 miniæ super gloriam tuam. * Quia iniqui-
tas Libani operiet te, & vastitas anima-
lium deterrebit eos, de sanguinibus hominum &
iniquitate terre & ciuitatis, & omnium ha-
18 bitantium in ea. * Quid prodest sculptile,
quia sculpsit illud fictor suus, conflatile &
imaginem falsam, quia sperauit in figmen-
to fictor eius, vt faceret simulachra muta?
19 * Væ qui dicit ligno, Expergiscere: Surge,
lapidi tacenti. Nunquid ipse docere pote-
rit? Ecce iste coopertus est auro & argento:
& omnis spiritus nõ est in visceribus eius.
Dominus autem in templo sancto suo, si-
leat à facie eius omnis terra.
1 * Oratio Habacuc prophetæ pro igno-
rantiis. CAP. III.
2 * DOmine audiui auditionem tuam, & ti-
A mui. Domine opus tuum in medio anno-
rum viuifica illud. In medio annorum
notum facies: cùm iratus fueris, miseri-
cordiæ recordaberis.
3 * Deus ab Austro veniet, & sanctus de
monte Pharan. Operuit cælos gloria eius,
& laudis eius plena est terra.
4 * Splēdor eius vt lux erit, cornua in ma-
nibus eius. Ibi abscondita est fortitudo e-
5 ius: * Ante faciem eius ibit mors. Egre-
dietur diabolus ante pedes eius.
6 * Stetit & mensus est terram. Aspexit &
dissoluit gentes, & contriti sunt montes se-
culi. Incuruati sunt colles mundi, ab iti-
B neribus æternitatis eius.
7 * Pro iniquitate vidi tentoria Æthio-
piæ, turbabuntur pelles terræ Madian.

תרגום יונתן

[illegible] וּמְשַׁכְלֵל קִרְיָה בְּנִכְלִין׃ 13 הֲלָא מִחָן תַּקִּיפָן וַחֲסִינָן אָתְיָן מִן קֳדָם יְיָ צְבָאוֹת וְלֵאוֹת עַמְמַיָּא תַּקִּיפִין כְּאֶשָּׁתָא
[illegible] 14 אֲרֵי תִתְמְלֵי אַרְעָא לְמִדַּע יָת דַּחֲלְתָא דַּייָ כְּמַיָּא דִּי לְיַמָּא חָפָן׃ 15 וַי דְּמַשְׁקֵי לְחַבְרֵיהּ וְזָלֵיף בְּחֶמְתָּא בְּדִיל
[illegible] 16 שְׂבַעְתְּ קְלָנָא מִן יְקָרָא אִשְׁתְּ אַף אַתְּ וְאִתְעַרְטַל יִסְתְּחַר עֲלָךְ כָּס דְּלוּט מִן קֳדָם יְיָ וִיהֵי קְלָנָא עַל יְקָרָךְ׃
[illegible] תִּתְבָּרַךְ מִדְּמֵי אֱנָשָׁא וַחֲטוֹף אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל קַרְתָּא דִירוּשְׁלֵם וְכָל דְּיָתְבִין בַּהּ׃ 18 מָה אַהֲנֵי
[illegible] וְדַחֲלַת שְׁקַר אֲרֵי אַתְרְחִיץ לִבָּא דְעָבְדֵהּ עֲלוֹהִי לְמֶעְבַּד טַעֲוַן דְּלֵית בְּהוֹן צְרוֹךְ׃ 19 וַי דִּי אָמַר לְצַלְמָא אָעָא קוּם
[illegible] הָא הוּא סַבְּלֵי הָא הוּא מְחַפֵּי דְהַב וּכְסַף וְכָל רוּחַ לֵית בִּמְעוֹהִי׃ 20 וַייָ אִתְרְעֵי לְאַשְׁרָאָה שְׁכִנְתֵּהּ
[illegible] כָּל דַּחֲלַת אַרְעָא׃ ג 1 צְלוֹתָא דְּצַלֵּי חֲבַקּוּק נְבִיָּא כַּד אִתְגְּלֵי לֵהּ עַל אַרְכָּא דִּיהַב לְרַשִׁיעַיָּא דְּאִם
[illegible] דַּחֲבוּ קֳדָמוֹהִי הָא כְשָׁלוּתָא׃ 2 יְיָ שְׁמַעִית שְׁמַע גְּבוּרְתָךְ דַּחֲלִית יְיָ רַבְרְבִין עוֹבָדָךְ
[illegible] וְלָא תָבוּ וְאִנּוּן מַרְגְּזִין קֳדָמָךְ בְּגוֹ שְׁנַיָּא דִּיהַבְתָּא לְהוֹן חַיָּא בְּכֵן אַתְּ עָתִיד לְהוֹדָעָא גְּבוּרְתָךְ
[illegible] דַּעֲבַרוּ עַל מֵימְרָךְ וְצַדִּיקַיָּא עָבְדֵי רְעוּתָךְ בְּרַחֲמִין תִּדְכַּר׃ 3 בְּמִתַּן אוֹרַיְתָא לְעַמֵּהּ אֱלָהָא
[illegible] אִתְחֲפִיוּ שְׁמַיָּא זִיו יְקָרֵהּ וְאַמְרֵי תֻשְׁבַּחְתֵּהּ מְלִיאָה אַרְעָא׃ 4 וְזֹהַר יְקָרֵהּ כְּזֹהַר בְּרֵאשִׁית
[illegible] 5 מִן קֳדָמוֹהִי מִשְׁתַּלַּח מַלְאַךְ מוֹתָא
[illegible] עַל מֵימְרֵהּ וְאַף כְּתַנְיָתָא כַּד חָבוּ קֳדָמוֹהִי
[illegible] 7 כַּד פְּלַחוּ בֵית יִשְׂרָאֵל לְטַעֲוָתָא
[illegible] עַל יַד גִּדְעוֹן בַּר יוֹאָשׁ׃

* Væ qui ædificat ciuitatem in sanguinibus, 12
& præparat vrbem in iniquitatibus. * Nonne 13
hæc sunt à Dño omnipotente? & defecerunt
populi multi in igne & gentes multæ, & coan-
gustiatæ sunt. * Quia replebitur terra, vt cog- 14
noscāt gloriam Dñi: quasi aquam ad operiendū
maria. * Væ qui potat proximū suū subuersione 15
turbida & inebrians, vt aspiciat in speluncis
suis. * Saturitatem ignominiæ de gloria bibe, 16
& commouere, circundedit te calix dexteræ
Domini, & congregata est ignominia superglo-
riam tuam: * Quia impietas Libani ope- 17
riet te, & miseria bestiarum terrebit te prop-
ter sanguinem hominum, & impietates terræ,
& ciuitatis & omnium habitantium eam.
* Quid prodest sculptili quod sculpserunt il- 18
lud: formauerunt illud cōflatile imaginationem
falsam. quia confidit fictor in figmento suo, vt
faciat idola muta. * Væ qui dicit ligno Vigila, 19
surge; & lapidi Eleuare: & ipsum est imagi-
natio & est productio auri & argenti, & om-
nis spiritus non est in eo: at Dominus in tēplo
sancto suo: reuereatur à facie eius omnis terra.

CAP. III.

ORatio Ambacuc prophetæ cum cantico. 1
* Domine audiui auditum tuum & timui, 2
Domine consideraui opera tua, & obstupui. in
medio duorum animalium cognosceris, cùm ap-
propinquauerint anni, cognosceris; cùm aderit
tempus, demonstraberis. cùm conturbata fuerit
anima mea, misericordiæ recordaberis. * Deus 3
ab Austro veniet, & sanctus de monte vmbro-
so Pharā. diapsalma. Operuit cælos virtus eius,
& laude eius plena est terra: * Et splendor eius 4
quasi lux erit, et cornua in manib' ei': et posuit
dilectionē robustā fortitudinis suæ. * Ante faciē 5
eius ibit verbum, & egredietur in campos. Iu-
xta pedes eius * stetit, & mota est terra, aspexit 6
& distare fecit gentes, & montes contriti sunt
violētia, tabuerūt colles seculi, itinera sempiter-
na eius. * Pro laborib' vidi tabernacula Æthio- 7
pum, turbabūtur et tabernacula terræ Madian.

12 * οὐαὶ ὁ οἰκοδομῶν πόλιν ἐν αἵμασιν καὶ ἑτοιμάζων πό-
13 λιν ἐν ἀδικίαις. * οὐ ταῦτά ἐστιν παρὰ κυρίου παντοκρά-
τορος; καὶ ἐξέλιπον λαοὶ πολλοὶ ἐν πυρὶ καὶ ἔθνη πολλὰ
14 καὶ ὠλιγοψύχησαν. * ὅτι πλησθήσεται ἡ γῆ, τοῦ γνῶ-
ναι τὴν δόξαν κυρίου. ὡς ὕδωρ κατακαλύψαι θαλάσσας.
15 * ὦ ὁ ποτίζων τὸν πλησίον αὐτοῦ ἀνατροπῇ θολερᾷ
καὶ μεθύσκων, ὅπως ἐπιβλέπῃ ἐπὶ τὰ σπήλαια αὐτῶν.
16 * πλησμονὴν ἀτιμίας ἐκ δόξης πίε, καὶ διασαλεύθη-
τι, ἐκύκλωσεν σε ποτήριον δεξιᾶς κυρίου, καὶ συνήχθη
17 ἀτιμία ἐπὶ τὴν δόξαν σου. * διότι ἀσέβεια τοῦ λι-
βάνου καλύψει σε, καὶ ταλαιπωρία θηρίων πτοήσει σε δι'
αἵματα ἀνθρώπων καὶ ἀσεβείας γῆς καὶ πόλεως καὶ πάν-
18 των τῶν κατοικούντων αὐτήν. * τί ὠφελεῖ γλυπτὸν
ὅτι ἔγλυψαν αὐτό, ἔπλασαν αὐτὸ χώνευμα φαντασίαν
ψευδῆ. ὅτι πέποιθεν ὁ πλάσας ἐπὶ τὸ πλάσμα αὐτοῦ, τοῦ
19 ποιῆσαι εἴδωλα κωφά. * οὐαὶ ὁ λέγων τῷ ξύλῳ ἔκνη-
ψον, ἐγέρθητι· καὶ τῷ λίθῳ ὑψώθητι, καὶ αὐτό ἐστι φαν-
τασία καὶ ἔστιν ἔλασμα χρυσίου καὶ ἀργυρίου, καὶ πᾶν πνεῦ-
μα οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ, ὁ δὲ κύριος ἐν ναῷ ἁγίῳ αὐτοῦ, εὐ-
λαβείσθω ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πᾶσα ἡ γῆ. γ'.
1 * Προσευχὴ ἀμβακοὺμ τοῦ προφήτου μετ' ᾠδῆς.
2 * κύριε εἰσακήκοα τὴν ἀκοήν σου καὶ ἐφοβήθην, κύ-
ριε κατενόησα τὰ ἔργα σου, καὶ ἐξέστην. ἐν μέσῳ δύο
ζώων γνωσθήσῃ, ἐν τῷ ἐγγίζειν τὰ ἔτη ἐπιγνωσθήσῃ, ἐν τῷ
παρεῖναι τὸν καιρὸν ἀναδειχθήσῃ. ἐν τῷ ταραχθῆναι τὴν
ψυχήν μου, ἐλέους μνησθήσῃ.
3 * ὁ θεὸς ἀπὸ θαιμὰν ἥξει καὶ ὁ ἅγιος ἐξ ὄρους κατασκίου
φαράν. * διάψαλμα. ἐπεκάλυψεν οὐρανοὺς ἡ δύ-
ναμις αὐτοῦ, καὶ τῆς αἰνέσεως αὐτοῦ ἐπλήσθη ἡ γῆ·
4 * καὶ διαύγασμα αὐτοῦ ὡς φῶς ἔσται, καὶ κέρατα ἐν χερ-
σὶν αὐτοῦ, καὶ ἔθηκεν ἀγάπησιν ἰσχυρὰν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ.
5 * πρὸ προσώπου αὐτοῦ πορεύσεται λόγος, καὶ ἐξελεύσεται
6 εἰς πεδία. κατὰ πόδας αὐτοῦ * ἔστη καὶ ἐσαλεύθη ἡ γῆ, κα-
τενόησεν καὶ ἐξετάκησαν τὰ ἔθνη. καὶ τὰ ὄρη ἐθρύβησαν
βίᾳ, ἐτάκησαν βουνοὶ τοῦ αἰῶνος, αἱ ὁδοὶ αἰώνιαι αὐτοῦ.
7 * ἀντὶ πόνων εἶδον τὰς σκηνὰς αἰθιόπων, ταραχθήσον-
ται καὶ τὰ σκηνώματα τῆς γῆς μαδιάμ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[12] Vę qui ędificat ciuitatē sanguine effuso, & iacit fundamēta vrbis fraudibus. [13] Nonne plagę validę & vehementes veniūt à conspectu Dñi exercituū? & labor gētiū robustarū tanquā ignis, & regna in vanū sese fatigabūt. [14] Quoniā replebitur terra ad cognoscēdū timorē Dñi, sicut aquę quæ mare operiūt. [15] Vę qui propinat socio suo, & fundit cū calore vt bibat & inebrietur, patefiatq; eius ignominia. [16] Satiatus es ignominia plusquā honore: tu quoq; bibe & denudare: reuertetur in te calix maledictionis à cōspectu Dñi, & veniet ignominia super decus tuū. [17] Siquidē rapina domus sanctuarij operiet te, & pda populi eius cōteret te, ob sanguines hoīm, & rapinā terrę Israel, vrbis Ierusalē & oīm habitātiū in ea. [18] Quid profuit simulachrū q̃ cōflauerit illud factor ipsius? conflatile & numē falsum q̃ confisum sit in eo cor factoris ipsius, vt faceret idola in quibus nulla est vtilitas? [19] Væ qui dicit simulachro, Lignum surge; & idolo lapideo Expergiscere: ipsum autem tacet, licet similitudine illud referat clamātē. ecce ipsum obductū est auro & argēto, nullusq; spiritus inest visceribus eius. [20] Dominus autem voluit collocare maiestatem suam in templo sanctitatis suæ, à cuius conspectu consumentur omnia idola terræ. CAP. III.

ORatio quā orauit Chabacuc ppheta quādo reuelatū est ei de lōgitudine *temporis* quā dedit *Deus* impiis: q̃ si cōuertātur ad Legē corde perfecto, remittetur eis, eritq; oīa eorū scelera quę admiserūt in cōspectu eius tanquam ignorātia. [2] Dñe audiui famā potētię tuę: timui Dñe grādia opera tua, quippe qui dederis lōgitudinē impiis si cōuertātur ad Legē tuā q̃ si nō cōuertātur, sed ipsi prouocauerint te ad irā in medio annorū quibus dedisti eis vitā, tādē ita futurū est vt notā facias potētiā tuā in medio annorū, quibus dixisti te renouaturū mūdū, vt vindictā sumas de impiis qui trāsgressi sunt verbū tuū: iustorū autē qui pstāt volūtatē tuā, cū miserationibus memineris. [3] Quū daret Legē populo suo Deus, ab Austro reuelatus est, & Sāctus à mōte Pharā: per potētiā ęternā operti sunt cęli splēdore gloriæ ipsius, & eloquiis laudis eius repleta est terra. [4] Porrò splēdor glorię eius sicut splēdor primigenius apparuit, & scintillę à quadriga glorię eius prodierunt, ibi patefecit maiestatē suā, quę abscōdita est à filiis hominū cū potētia sublimi. [5] Ab eius cōspectu emissus est angelus mortis, & prodiit in flāma ignis verbū eius. [6] Reuelatus est & cōmouit terrā, & adduxit diluuiū super populū generationis eorū qui trāsgressi fuerāt verbū suum: & etiā secūdò quādo peccauerūt corā ipso peccatis suis, sic cōfudit ipsas gētes & fracti sunt mōtes qui erāt ab antiquo, depssi colles qui extiterāt à seculo, eius est mūdi potētia. [7] Quādo coluit domus Israel idola, tradidi eos in manu Cussan scelerati; sed quādo conuersi sunt vt præstarēt Legē, edidi ipsis signa & virtutes, & liberaui eos à manu Madianitarū per manū Gedeonis filij Ioas.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

8 הֲבַנְּהָרִים חָרָה יְהוָה אִם בַּנְּהָרִים אַפֶּךָ
אִם בַּיָּם עֶבְרָתֶךָ כִּי תִרְכַּב עַל סוּסֶיךָ מַרְכְּבֹתֶיךָ
ישׁוּעָה׃
9 עָרֵיָה תָעוֹר קַשְׁתֶּךָ שִׁבְעוֹת מַטּוֹת אֲמֶר סֶלָה
נְהָרוֹת תְּבַקַּע־אָרֶץ׃
10 רָאוּךָ יָחִילוּ חָרִים זֶרֶם מַיִם עָבָר נָתַן תְּהוֹם קוֹלוֹ
רוֹם יָדָיו נָשָׂא׃
11 שֶׁמֶשׁ יָרֵחַ עָמַד זְבֻלָה לְאוֹר חִצֶּיךָ יְהַלֵּכוּ לְנֹגַהּ
בְּרֶק חֲנִיתֶךָ׃
12 בְּזַעַם תִּצְעַד־אָרֶץ בְּאַף תָּדוּשׁ גּוֹיִם׃
13 יָצָאתָ לְיֵשַׁע עַמֶּךָ לְיֵשַׁע אֶת־מְשִׁיחֶךָ מָחַצְתָּ
רֹאשׁ מִבֵּית רָשָׁע עֲרוֹת יְסוֹד עַד־צַוָּאר סֶלָה׃
14 נָקַבְתָּ בְמַטָּיו רֹאשׁ פְּרָזָו יִסְעֲרוּ לַהֲפִיצֵנִי עֲלִיצָתָם
כְּמוֹ־לֶאֱכֹל עָנִי בַּמִּסְתָּר׃
15 דָּרַכְתָּ בַיָּם סוּסֶיךָ חֹמֶר מַיִם רַבִּים׃
16 שָׁמַעְתִּי וַתִּרְגַּז בִּטְנִי לְקוֹל צָלְלוּ שְׂפָתַי יָבוֹא
רָקָב בַּעֲצָמַי וְתַחְתַּי אֶרְגַּז אֲשֶׁר אָנוּחַ לְיוֹם צָרָה
לַעֲלוֹת לְעַם יְגוּדֵנוּ׃
17 כִּי־תְאֵנָה לֹא תִפְרָח וְאֵין יְבוּל בַּגְּפָנִים כִּחֵשׁ
מַעֲשֵׂה־זַיִת וּשְׁדֵמוֹת לֹא־עָשָׂה אֹכֶל גֵּזֶר מִמִּכְלָה
צֹאן וְאֵין בָּקָר בָּרְפָתִים׃
18 וַאֲנִי בַּיהוָה אָעֲלֹזָה אָגִילָה בֵּאלֹהֵי יִשְׁעִי׃
19 יֱהוִה אֲדֹנָי חֵילִי וַיָּשֶׂם רַגְלַי כָּאַיָּלוֹת וְעַל
בָּמוֹתַי יַדְרִכֵנִי לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינֹתָי׃

8 *Nunquid in fluminibus iratus es Domine? aut in fluminibus furor tuus, vel in mare indignatio tua? Qui ascendis super equos tuos, & quadrigæ tuæ saluatio.
9 *Suscitans suscitabis arcum tuum, iuramenta tribus quæ locutus es, flumina scindes terræ.
10 *Viderunt te & doluerunt montes, gurges aquarum transiit. Dedit abyssus vocem suam, altitudo manus suas leuauit.
11 *Sol & Luna steterũt in habitaculis suis, in luce sagittarum tuarũ ibunt in splendore fulgurantis hastæ tuæ.
12 *In fremitu conculcabis terram, & in furore obstupefacies gentes.
C 13 *Egressus es in salutem populi tui, in salutem cum christo tuo. Percussisti caput de domo impij, denudasti fundamentum eius vsque ad collum semper.
14 *Maledixisti sceptris eius capiti horum eius venientibus vt turbo ad dispergendum me. exultatio eorum tanquam qui deuorat pauperem in abscondito.
15 *Viam fecisti in mari equis tuis, in aquarum multarum.
16 *Audiui & conturbatus est venter meus, a voce contremuerũt labia mea. Ingressus D tur putredo in ossibus meis, & subter me scateat. Vt requiescã in die tribulationis vt ascendam ad populum accinctum nobis.
17 strum. *Ficus enim non florebit. Et non erit germen in vineis. Mentietur opus oliuæ, & arua non afferent cibum. Abscindetur de ouili pecus, & non erit armentum in præsepibus.
18 *Ego autem in Deo Iesu meo gaudebo, exultabo in Deo Iesu meo.
19 *Deus Dñs fortitudo mea, & ponet pedes meos quasi ceruorum. & super excelsa mea deducet me victor in psalmis canendis.

8 *Nunquid in fluminibus iratus es Domine, aut in fluminibus furor tuus, aut in mari impetus tuus? ascensurus super equos tuos, & equitatus tuus salus.
9 *Extendens extendes arcum tuũ super sceptra, dicit Dominus. Diapsalma. Fluuius scinditur terra.
10 *Viderunt te, & condolent populi. dispersiones aquarum itinerũ, dedit abyssus vocem suam, altitudinem visionis eius. Exaltatus est
11 *Sol & Luna stetit in ordine suo. In luce iacula tua ibunt, & in splendore coruscationis armorum tuorum.
12 *In commimatione imminues terram, & in furore detrahes gentes.
13 *Egressus es in salute populi tui vt saluares christos tuos. misisti in caput impiorũ mortem, suscitasti vincula vsque ad collum in finem.
14 *Diuisisti in stupore capita potentium, commouebuntur in ea, aperient frenos suos sicut comedens pauperem in abscondito.
15 *Et superduxisti in mari equos tuos, conturbantes aquas multas.
16 *Custodiui, & extimuit venter meus à voce orationis labiorum meorum, & ingressus est tremor in ossa mea. & subter me conturbata est fortitudo mea; requiescam in die tribulationis meæ, vt ascendam ad populum peregrinationis meæ:
17 *Quoniam ficus non afferet fructum, & in vineis non erunt germina, mentietur opus oliuæ, & cãpi non facient escas. defecerunt, eo quòd comederunt oues, & non sunt boues in præsepibus.
18 *Ego autem in Domino exultabo, gaudebo super Deo salutari meo.
19 *Dominus Deus fortitudo mea, et ponet pedes meos in consummationem, & super excelsa imponet me vt vincam in cantico eius.

8 *μὴ ἐν ποταμοῖς ὀργίζῃ κύριε, ἢ ἐν ποταμοῖς ὁ θυμός σου, ἢ ἐν θαλάσσῃ ἡ ὁρμή σου; ὁ ἀναβησόμενός σου ἐπὶ τοὺς ἵππους σου, καὶ ἡ ἱππασία σου σωτηρία.
9 *ἐντείνας ἐντενεῖς τὸ τόξον σου διὰ τὰ σκῆπτρα λέξεις κύριος. διάψαλμα. ὁ ποταμὸς ῥαγήσεται τῇ γῇ.
10 *εἶδόν σε, καὶ ὠδινησάτωσαν λαοί. διαπορεῖς ὕδατα τὸ πορεύεσθαι, ἔδωκεν ἡ ἄβυσσος τὴν φωνὴν αὐτῆς, τὸ ὕψος τῆς φαντασίας αὐτῆς. ὑψώθη
11 *ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη ἔστη ἐν τῇ τάξει αὐτῆς. ἐν φωτὶ αἱ βολίδες σου πορεύονται, καὶ ἐν φέγγει ἀστραπῆς τῶν ὅπλων σου.
12 *ἐν ἀπειλῇ ἐλατήσεις τὴν γῆν, καὶ ἐν ὀργῇ καταξεῖς ἔθνη.
13 *ἐξῆλθες διὰ σωτηρίαν τοῦ λαοῦ σου τοῦ σῶσαι σὺν χριστοῖς σου. ἐπέμψας διὰ κεφαλὴν ἀσεβῶν θάνατον, ἤγειρας δεσμοὺς ἕως τοῦ τραχήλου εἰς τὸ τέλος.
14 *διεμέρισας ἐν θάμβει τὰς κεφαλὰς τῶν δυναστῶν, ἐσαλεύθησαν ἐν αὐτῇ, ἀνοίξουσι τὰς λύσας αὐτῶν ὡς τρώγων πτωχὸν ἐν ἀποκρύφῳ.
15 *καὶ διεπήγασες διὰ θαλάσσης σὺν ἵπποις σου συνταράσσοντας ὕδατα πολλά.
16 *ἐφυλαξα, καὶ ἐφοβήθη ἡ κοιλία μου ἀπὸ φωνῆς προσευχῆς τῶν χειλέων μου, καὶ εἰσῆλθε τρόμος διὰ τὰ ὀστέα μου. καὶ ὑποκάτω μου συνεταράχθη ἡ ἰσχύς μου, καταπαύσομαι ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς μου, τοῦ ἀναβαίνειν πρὸς τὸν λαὸν τὸν παροικίας μου.
17 *ὅτι συκῆ οὐ μὴ βλαστήσῃ τὸν καρπόν, καὶ ἐν τοῖς ἀμπέλοις οὐκ ἔσται φυτά, ψεύσεται τὸ ἔργον τὸ ἐλαίας, καὶ τὰ πεδία οὐ ποιήσουσι βρώματα. ἐξέλιπον, διότι ἔφαγον πρόβατα, καὶ οὐκ εἰσὶν βόες ἐν ταῖς φάτναις.
18 *ἐγὼ δὲ ἐν τῷ κυρίῳ ἀγαλλιάσομαι, εὐφρανθήσομαι
19 ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ σωτῆρί μου. *κύριος ὁ θεός ἰσχύς μου, καὶ θήσει τοὺς πόδας μου εἰς συντέλειαν, καὶ ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ ἐπιβήσει με τοῦ νικῆσαι ἐν ᾠδῇ αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

*En super regna & exercitus ipsorum qui multi sunt vt aquæ fluminis exstitit ira à cõspectu tuo Dñe, & super reges fuit furor tuus, ac permare notam fecisti in eos virtionem potentiæ tuæ, quoniam patefactus es super quadrigam gloriæ tuæ: maiestas tua populo tuo robur fuit & redemptio. *Reuelando reuelatus es cum potentia tua propter fœdus tuum quod cum tribubus Verbum tuum pepigit in secula ipsius; fecisti eis rupes fortes, & manarunt flumina inundantia terrã. *In patefactione tui super montem Sinai viderunt gloriam tuam, commoti sunt montes, nubes nimbosæ transierunt, eleuauit abyssus vocem suam, virtutes excelsæ mirabundæ substiterunt. *Quando etiam fecisti signa ipsi Iehosua in planicie Gabaon, Sol & Luna substiterunt in habitationibus suis, populus tuus verbo tuo præualuit in robore victoriæ potentiæ tuæ. *Cùm induces maledictionem super osores populi tui, cùm tete patefacies ad frangendum impios terræ, scidisti regum impiorum caput, denudasti fundamentum eius vsque ad collum semper. *Reuelatus es ad liberandum populum tuum, ad liberandum Christum tuum, deleuisti à conspectu eorum reges & principes à domibus suis, expulisti sceleratos ac fregisti exercitus eorum: pedibus populi tui colla regum inimicorum ipsorum calcasti, verbum tuum stat in æternum. *Scidisti mare virga ipsius Mosis, & strenuos duces exercitus Pharao qui machinabantur machinationes malas aduersus populũ tuũ, confregisti eos vento turbinũ, eosq; demersisti in mare Suph, eò quòd oppressissent ac seruituti subiecissent populum tuum, dedissentque consilium in abscondito vt eum perderent. *Manifestatus es super mare in quadriga gloriæ tuæ, in acerno aquarum multarum. *Dixit Babel: Audiui & commoti sunt reges propter iudicium quo iudicati sunt Ægyptij: à voce sermonum illorum tremuerũt labia mea, inuasit tremor sapientes meos, & in loco quo manebã commota sum quòd reliquissent me in diem angustiæ, quo tempore ascendet transmigratio populi mei ex me, conteret me. *Etenim regnum Babel non permanebit, nec exercebit dominium. Israel, trucidabuntur reges Mediæ, & fortes Græciæ non prosperabuntur: delebuntur Romani, nec colligent tributum de Iefu. Ait Propheta: Ego verò in verbo Domini gaudebo, exultabo in Deo factore redemptionis meæ. *Deus Dominus qui auxiliatur mihi virtute, redditque pedes meos æquè veloces ac ceruarum, ac super domum potentiæ meæ constituet me, cuius sunt victoriæ & virtutes: proinde coram eo ego fides pulso cum hymno meo.

FINIS CHABACVC PROPHETÆ.

תרגום יונתן

וְקַיָּמִין עַל מַלְכָּנָן וְסַגִּיאִין כְּמֵי נַהֲרָא הֲוָה רְגַז מִן קֳדָמָךְ יְיָ עַל מַלְכַיָּא הֲוָה רְגָזָךְ וּבִיאָה הוֹדְעָתָא לְהוֹן פָּרְעָנוּתָךְ גְּבוּרְתָּךְ אַרְעָא
וְרַגְזָא דְמַלְכַיָּא דְּשָׁבְקוּ יָתָךְ לְעָבְדָךְ תְּקִיפוּ וּפְרִקְנָן׃ 8 אִתְגְּלֵאתָ אִתְגְּלֵיתָא בְּגְבוּרְתָּךְ בְּרִיל קְיוֹמָא דְעָם שְׁכִינְתָּא מֵימְרָךְ קַיָּם לְעָלְמִין
אִתְגְּלֵאתָ פּוּרְקָנָא בְּחֵילָא דְּמַלְכָּא מְשִׁיחָךְ חֲרַבְתָּא מִבֵּית רִשְׁיעַיָּא אַעֲרֵיתָא יְסוֹדָא עַד צַוָּארָא׃ 9 בְּזַעְתָּא וְמָא בְּחֵימְרָה דְסוּף עַל דְּחַקְתָּ סִיסְרָא וְגַבְרֵי רֵישֵׁי מַשְׁרְיָתָא פַּרְעֹה וְחֵילֵהּ טְבַעְתָּ בְּיַמָּא דְסוּף וְתִשְׁבוּ מֵחֵשְׁכָן בִּישִׁין עַל עַמָּךְ חֵבֶר הַנְּחִנִּים
אִתְגְּלֵיתָא עַל טוּרָא דְסִינַי וְאִתְחֲזִיאוּ עַמְמַיָּא תֵּיבְלָךְ וְאִתְגְּלִיאַת עַל טוּרָא דְסִינַי וְאִתְחֲזִיאוּ עַמְמַיָּא תֵּיבְלָךְ וְאִתְגְּלִיאַת 10 אִתְגְּלֵיתָא אַרְעָא וְאִתְבְּלִיעַת מֵימְרָא דַיְיָ בְּמֵימְרָךְ וְעַמָּךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבַרוּ בְּיַבֶּשְׁתָּא בְּגַוָּהּ׃ 11 אַף בְּמֵימְרָךְ נְסִין לִיהוֹשֻׁעַ בְּמִישׁוֹר גִּבְעוֹן וְסַהֲרָא קָמוּ בִּמְעוֹנֵיהוֹן וְעַמָּךְ בְּמֵימְרָךְ אִתְנַבְּרוּ
כְּאִינּוּנֵיהוֹן לוּט עַל סַנְאֵי עַמָּךְ בְּאַתְגָּלְיוּתָךְ לְמִהְכַּר רִשְׁעֵי אַרְעָא בְּרִגְזָךְ תִּקְטוֹל עַמְמַיָּא׃ 12 אִתְגְּלֵיתָא
בְּזַעְתָּא וְמָא בְּחֵימְרָה דְסוּף עַל דְּחַקְתָּ סִיסְרָא וְגַבְרֵי רֵישֵׁי מַשְׁרְיָתָא פַּרְעֹה וְחֵילֵהּ טְבַעְתָּ בְּיַמָּא דְסוּף וְתִשְׁבוּ מֵחֵשְׁכָן בִּישִׁין עַל עַמָּךְ חֵבֶר הַנְּחִנִּים
אִתְגְּלֵיתָא עַל טוּרָא דְסִינַי וְאִתְחֲזִיאוּ עַמְמַיָּא תֵּיבְלָךְ וְאִתְגְּלִיאַת עַל טוּרָא דְסִינַי וְאִתְחֲזִיאוּ עַמְמַיָּא תֵּיבְלָךְ וְאִתְגְּלִיאַת 13 אִתְגְּלֵיתָא
בְּזַעְתָּא וְמָא בְּחֵימְרָה דְסוּף עַל דְּחַקְתָּ סִיסְרָא וְגַבְרֵי רֵישֵׁי מַשְׁרְיָתָא פַּרְעֹה וְחֵילֵהּ טְבַעְתָּ בְּיַמָּא דְסוּף וְתִשְׁבוּ מֵחֵשְׁכָן בִּישִׁין עַל עַמָּךְ חֵבֶר הַנְּחִנִּים
אִתְגְּלֵיתָא עַל טוּרָא דְסִינַי וְאִתְחֲזִיאוּ עַמְמַיָּא תֵּיבְלָךְ וְאִתְגְּלִיאַת עַל טוּרָא דְסִינַי וְאִתְחֲזִיאוּ עַמְמַיָּא תֵּיבְלָךְ וְאִתְגְּלִיאַת 14 אִתְגְּלֵיתָא
בְּזַעְתָּא וְמָא בְּחֵימְרָה דְסוּף עַל דְּחַקְתָּ סִיסְרָא וְגַבְרֵי רֵישֵׁי מַשְׁרְיָתָא פַּרְעֹה וְחֵילֵהּ טְבַעְתָּ בְּיַמָּא דְסוּף וְתִשְׁבוּ מֵחֵשְׁכָן בִּישִׁין עַל עַמָּךְ חֵבֶר הַנְּחִנִּים
אִתְגְּלֵיתָא עַל טוּרָא דְסִינַי וְאִתְחֲזִיאוּ עַמְמַיָּא תֵּיבְלָךְ וְאִתְגְּלִיאַת עַל טוּרָא דְסִינַי וְאִתְחֲזִיאוּ עַמְמַיָּא תֵּיבְלָךְ וְאִתְגְּלִיאַת 15 אִתְגְּלֵיתָא
בְּזַעְתָּא וְמָא בְּחֵימְרָה דְסוּף עַל דְּחַקְתָּ סִיסְרָא וְגַבְרֵי רֵישֵׁי מַשְׁרְיָתָא פַּרְעֹה וְחֵילֵהּ טְבַעְתָּ בְּיַמָּא דְסוּף וְתִשְׁבוּ מֵחֵשְׁכָן בִּישִׁין עַל עַמָּךְ חֵבֶר הַנְּחִנִּים
אִתְגְּלֵיתָא עַל טוּרָא דְסִינַי וְאִתְחֲזִיאוּ עַמְמַיָּא תֵּיבְלָךְ וְאִתְגְּלִיאַת עַל טוּרָא דְסִינַי וְאִתְחֲזִיאוּ עַמְמַיָּא תֵּיבְלָךְ וְאִתְגְּלִיאַת 16 אִתְגְּלֵיתָא
בְּזַעְתָּא וְמָא בְּחֵימְרָה דְסוּף עַל דְּחַקְתָּ סִיסְרָא וְגַבְרֵי רֵישֵׁי מַשְׁרְיָתָא פַּרְעֹה וְחֵילֵהּ טְבַעְתָּ בְּיַמָּא דְסוּף וְתִשְׁבוּ מֵחֵשְׁכָן בִּישִׁין עַל עַמָּךְ חֵבֶר הַנְּחִנִּים
אִתְגְּלֵיתָא עַל טוּרָא דְסִינַי וְאִתְחֲזִיאוּ עַמְמַיָּא תֵּיבְלָךְ וְאִתְגְּלִיאַת עַל טוּרָא דְסִינַי וְאִתְחֲזִיאוּ עַמְמַיָּא תֵּיבְלָךְ וְאִתְגְּלִיאַת 17 אֲרֵי מַלְכוּת בָּבֶל לָא תְקוּם וְלָא תִתְקַיֵּם וְלָא תַעֲבֵד שָׁלְטָן עַל יִשְׂרָאֵל
אֶלָּא תִּתְחֲרַב וְתִתְעֲבֵד כְּאִלָּנָא דְּיָבֵישׁ עָלֵהּ וְלָא יִתְחַיֵּי וְיִתְעֲבֵד כְּגַרְמָא דְּלָא אִית לֵהּ אִילָנָא דְּלָא סְפִיחַ אֶחָד וְיִשְׁבֵּי לְחַכְיָסֵי
מִינַיִן וְלָא יִתְקַיְּמוּן וְלָא יִתְעַבְּדוּן לְהוֹן מַלְכִין

Universidad de Deusto
Biblioteca

PROLOGVS IN SOPHONIAM PROPHETAM.

RADVNT Hebræi cuiuſcunq; prophetę pater aut auus ponatur in titulo, ipſos quoq; prophetas fuiſſe. Vnde & Amos vnũ de duodecim prophetis, qui dixit, Non ſum propheta nec filius prophetę; ſed paſtor caprarũ vellicãs ſycomoros; patris nomẽ in titulo non habere. Hoc ſi rerũ eſt; Sophonias propheta, qui nomine, vt ita dicã, prophetico & glorioſa maiorũ ſuorum ſtirpe generatus habuit enim patrẽ Chuſi, auum Godoliam, proauũ Amariam, atauum Ezechiam: & talẽ quadrigã ipſe velut extremus auriga cõpleuit. Nomen Sophoniæ, alij ſpeculã, alij arcanũ Domini trãſtulerũt. Siue igitur ſpecula, ſiue abſconditũ Domini interpretur: vtrumq; prophetæ conuenit. Dicitur enim ad Ezechielem: Fili hominis, ſpeculatorẽ te poſui domui Iſrael. Iſte ergo propheta qui erat in ſpecula & in ſublimibus cõſtitutus, & nouerat myſteria Domini, filius erat Chuſi, qui interpretatur Humilitas. Habebat quoque auũ Godoliã

צפניה

א

1 בֶּן־יְהוֹה אֲשֶׁר־הָיָה אֶל־צְפַנְיָה
בֶּן־כּוּשִׁי בֶּן־גְּדַלְיָה בֶּן־אֲמַרְיָה בֶּן־
חִזְקִיָּה בִּימֵי יֹאשִׁיָּהוּ בֶן־אָמוֹן
מֶלֶךְ יְהוּדָה׃

2 אָסֹף אָסִיף כֹּל מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה נְאֻם־יְהוָה׃

3 אָסֹף אָדָם וּבְהֵמָה אָסֹף עוֹף־הַשָּׁמַיִם וּדְגֵי הַיָּם
וְהַמַּכְשֹׁלוֹת אֶת־הָרְשָׁעִים וְהִכְרַתִּי אֶת־הָאָדָם מֵעַל
פְּנֵי הָאֲדָמָה נְאֻם־יְהוָה׃

4 וְנָטִיתִי יָדִי עַל־יְהוּדָה וְעַל כֹּל־יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלָ͏ִם
וְהִכְרַתִּי מִן־הַמָּקוֹם הַזֶּה אֶת־שְׁאֵר הַבַּעַל אֶת־שֵׁם
הַכְּמָרִים עִם־הַכֹּהֲנִים׃

5 וְאֶת־הַמִּשְׁתַּחֲוִים עַל־הַגַּגּוֹת לְצְבָא הַשָּׁמָיִם
וְאֶת־הַמִּשְׁתַּחֲוִים הַנִּשְׁבָּעִים לַיהוָה וְהַנִּשְׁבָּעִים
בְּמַלְכָּם׃

6 וְאֶת־הַנְּסוֹגִים מֵאַחֲרֵי יְהוָה וַאֲשֶׁר לֹא־בִקְּשׁוּ
אֶת־יְהוָה וְלֹא דְרָשֻׁהוּ׃

SOPHONIAS PROPHETA

CAPVT I.

1 A VERBVM Domini quod factum eſt ad Sophoniam filium Chuſi, filij Godoliæ, filij Amariæ, filij Ezechiæ, in diebus Joſiæ filij Ammon regis Iuda.

2 Congregans congregabo omnia de terræ, dicit Dominus:

3 Congregans hominem & pecus congregans volatilia cæli & pisces maris, & ruinæ impiorum erunt, & disperdam homines à facie terræ, dicit Dominus.

4 Et extendam manum meam super Iudam, & super omnes habitantes Hierusalem: & disperdam de loco hoc reliquias Baal, & nomen æduorum cum sacerdotibus:

5 Et eos qui adorant super tecta militiam cæli, & adorant & iurant in Melchom:

6 Et qui auertuntur de post tergum Domini, & qui non quæsierunt Dominum, nec inuestigauerunt eum.

תרגום יונתן

1 מימרא דייי דמליל עם צפניה בר כושי בר גדליה בר אמריה בר חזקיה ביומי יאשיהו בר אמון מלך יהודה׃

2 מיפני אפנאה אשיצי כלא מעל אפי ארעא אמר ייי׃

3 אשיצי אנשא ובעירא אשיצי עופא דשמיא וזוגי ימא על דסגיאה תקלתא דרשיעיא ואשיצי ית אנשא מעל אפי ארעא אמר ייי׃

4 ואושיט ית מחתי על אנש יהודה ועל כל יתבי ירושלם ואשיצי מן אתרא הדין ית שאר בעלא ויתיה שום פולחניהון עם כמריהון׃

5 וית דסגדין על אגורייא לחילי שמיא וית דסגדין דמקיימין בשבעא דייי ומקיימין בשם פולחניהון׃

6 וית דאתחזרו לאחורא מבתר פולחנא דייי ולא בעיו ית דחלתא דייי ולא בעו סדר קדמוהי׃

qui dicitur Magnitudo Domini: & proauum Amariam; qui & ipſe vertitur in Sermonem Domini: atauum Ezechiam, qui ſonat Fortitudo Domini. De fortitudine itaque Domini natus eſt ſermo Domini: & de ſermone Domini nata eſt magnitudo Domini: de magnitudine Domini nata eſt humilitas: vt cùm peruenerit aliquis ad perfectum, dicat: Quia non ſum dignus vocari Apoſtolus. Et illud in Pſalmis: Domine non eſt exaltatum cor meum, neque elati ſunt oculi mei. Ioſiam regem Iudæ, cuius temporibus Sophonias prophetaſſe inuenitur, Deo præ omnibus regibus Iudę placuiſſe, hiſtoria quarti libri Regum & ſecundi Paralipomenon demonſtrat. Ioſias ſimulachra, quæ pater ſuus Amõ vel auus Manaſſes in tẽplo Dei collocauerat, deiecta comminuiſſe mõſtratur. In quibus etiam ſerpentem æreum à Moyſe factũ, quẽ errori inductus populus ſuperſtitione idolorũ detentus admiſerat. Idem cuſtodiſſe Paſcha & intermiſſum temporibus multis ſolus celebraſſe mõſtratur. Ideo Deus per prophetam temporibus memorati regis quæ prouentura erant oſtendens, gentibus quidem lectione comprehenſis affuturum iudicium; populo verò Iſrael ſalutem, & ciuitati Hieruſalem reſtaurationem, tunc temporis tribuendam, textu lectionis denunciauit.

ARGVMENTVM.

Sophonias ſpeculator & arcanorum Dei cognitor, audit clamorem à Porta piſcium, & eiulatum à Secunda, & contritionem à collibus. Indicit quoque vlulatum habitatoribus Pilæ, quia conticuit omnis populus Chanaan: diſperierunt vniuerſi qui inuoluti erant argento.

SOPHONIAS.

CAPVT I.

1 VERBVM Domini quod factum eſt ad Sophoniam filium Chuſi, filij Godoliæ, filij Gomoriæ, filij Ezechiæ, in diebus Joſiæ filij Ammon regis Juda.

2 Defectione deficiat à facie terræ, dicit Dominus.

3 Deficiat homo & iumenta, deficiant volatilia cæli & pisces maris, & infirmabuntur impij, & auferam iniquos à facie terræ, dicit Dominus.

4 Et extendam manum meam super omnes habitantes Hierusalem, & auferam de loco hoc nomina Baal, & nomina Sacerdotum cum Sacerdotibus:

5 Et eos qui adorant super tecta militiam cæli, & eos qui iurant per Dominum, & qui iurant per regem ſuum:

6 Et eos qui deſerunt Dominum, & eos qui non quærunt Dominum, & non adhærent ei.

ΣΟΦΟΝΙΑΣ.

κεφαλ. α.

1 Ος ὁ κυρίου ὃς ἐγλήθη πρὸς Σοφονίαν τὸν τοῦ Χουσὶ υἱοῦ Γοδολίου, υἱοῦ Γαμαείου, τοῦ Ἐζεκίου, ἐν ἡμέραις Ἰωσία υἱοῦ Ἀμμὼν βασιλέως Ἰούδα.

2 Ἐκλείψει ἐκλειπέτω πάντα πρόσωπα τῆς γῆς, λέγει κύριος. 3 Ἐκλειπέτω ἄνθρωπος καὶ κτήνη, ἐκλειπέτω τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ οἱ ἰχθύες τῆ θαλάσσης, καὶ ἀδυσωπησίαι οἱ ἀσεβεῖς, καὶ ἐξαρῶ τοὺς ἀνόμους ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς, λέγει κύριος. 4 Καὶ ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου ἐπὶ Ἰούδαν, καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας Ἰερουσαλήμ, καὶ ἐξαρῶ ἐκ τοῦ τόπου τούτου τὰ ὀνόματα τῆ Βααλ, καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἱερέων μετὰ τῶν ἱερέων· 5 καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ἐπὶ τὰ δώματα τῆ στρατιᾶ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τοὺς ὀμνύοντας κατὰ Γ κυρίου, καὶ ὀμνύοντας κατὰ βασιλέως αὐτῶν, 6 καὶ τοὺς ἐκκλίνοντας ἀπὸ τοῦ κυρίου, καὶ τοὺς μὴ ζητοῦντας τὸν κύριον, καὶ τοὺς μὴ ἐντρεχομένους αὐτῶ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO IN SOPHONIAM PROPHETAM,

EX BIBLIOTHECA COMPLVTEN, AD HEBRAICAM VERITATEM EX *Chaldæis exemplaribus correcta, opera B. Arie Montani.* CAP. I.

VERBVM Prophetiæ quod factum eſt coram Domino cum Sophonia filio Cuſſi, filij Ghedaliæ, filij Amariæ, filij Chizkiæ in diebus Ioſiæ filij Amon regis tribus domus Iuda. 2 Delendo delebo omnia à ſuperficie terræ, dicit Dominus. 3 Conficiam homines & iumenta, conficiam auem cælorum & pisces maris, eò quòd multiplicatum ſit offendiculum impiorum, & delebo homines à ſuperficie terræ, dicit Dominus. 4 Et eleuabo vulnus potentiæ meæ in hominem Iuda, & in omnes habitatores Ieruſalem: delebo quoque ex hoc loco reliquias *idolorum* Baal, & nomen colentium ipſa cum ſacrificulis ſuis. 5 Et qui adorant in tectis exercitus cælorum, & adoratores qui iurant in nomine Domini reuertentes vt iurent in nomine idolorum ſuorum. 6 Quique auertuntur retrorſum à cultu Domini, nec perquiſierunt timorem Domini, neque precibus poſtularunt à conſpectu ipſius.

Universidad de Deusto
Biblioteca

7 ✱ הַס מִפְּנֵי אֲדֹנָי יֱהוִה כִּי קָרוֹב יוֹם יְהוָה כִּי־הֵכִין
יְהוָה זֶבַח הִקְדִּישׁ קְרֵאיו׃
8 ✱ וְהָיָה בְּיוֹם זֶבַח יְהוָה וּפָקַדְתִּי עַל־הַשָּׂרִים וְעַל־
בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְעַל כָּל־הַלֹּבְשִׁים מַלְבּוּשׁ נָכְרִי׃
9 ✱ וּפָקַדְתִּי עַל כָּל־הַדּוֹלֵג עַל־הַמִּפְתָּן בַּיּוֹם הַהוּא
הַמְמַלְאִים בֵּית אֲדֹנֵיהֶם חָמָס וּמִרְמָה׃
10 ✱ וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם־יְהוָה קוֹל צְעָקָה מִשַּׁעַר
הַדָּגִים וְיִלֲלָה מִן־הַמִּשְׁנֶה וְשֶׁבֶר גָּדוֹל
מִן־הַגְּבָעוֹת׃
11 ✱ הֵילִילוּ יֹשְׁבֵי הַמַּכְתֵּשׁ כִּי נִדְמָה כָּל־עַם כְּנַעַן
נִכְרְתוּ כָּל־נְטוּלֵי כָסֶף׃
12 ✱ וְהָיָה בָּעֵת הַהִיא אֲחַפֵּשׂ אֶת־יְרוּשָׁלַם בַּנֵּרוֹת
וּפָקַדְתִּי עַל־הָאֲנָשִׁים הַקְפָאִים עַל־שְׁמָרֵיהֶם
הָאֹמְרִים בְּלִבָּם לֹא־יֵיטִיב יְהוָה וְלֹא יָרֵעַ׃
13 ✱ וְהָיְתָה חֵילָם לְמִשְׁסֶּה וּבָתֵּיהֶם לְשִׁמָּמָה
וּבָנוּ בָתִּים וְלֹא יֵשֵׁבוּ וְנָטְעוּ כְרָמִים וְלֹא יִשְׁתּוּ
אֶת־יֵינָם׃
14 ✱ קָרוֹב יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל קָרוֹב וּמַהֵר מְאֹד קוֹל
יוֹם יְהוָה מַר צוֹרֵחַ שָׁם גִּבּוֹר׃
15 ✱ יוֹם עֶבְרָה הַיּוֹם הַהוּא יוֹם צָרָה וּמְצוּקָה
יוֹם שֹׁאָה וּמְשׁוֹאָה יוֹם חֹשֶׁךְ וַאֲפֵלָה יוֹם עָנָן
וַעֲרָפֶל׃
16 ✱ יוֹם שׁוֹפָר וּתְרוּעָה עַל הֶעָרִים הַבְּצֻרוֹת וְעַל
הַפִּנּוֹת הַגְּבֹהוֹת׃
17 ✱ וְהַצַּרְתִּי לָאָדָם וְהָלְכוּ כְעִוְרִים כִּי לַיהוָה חָטָאוּ
וְשֻׁפַךְ דָּמָם כֶּעָפָר וּלְחֵמָם כַּגְּלָלִים׃
18 ✱ גַּם כַּסְפָּם גַּם זְהָבָם לֹא־יוּכַל לְהַצִּילָם
בְּיוֹם עֶבְרַת יְהוָה וּבְאֵשׁ קִנְאָתוֹ תֵּאָכֵל כָּל־
הָאָרֶץ כִּי כָלָה אַךְ־נִבְהָלָה יַעֲשֶׂה אֵת כָּל־יוֹשְׁבֵי
הָאָרֶץ׃

7 ✱ Silete à facie Domini Dei, quia iuxtà
est dies Domini. Quia præparauit Domi-
nus hostiam, sanctificauit vocatos suos.
8 ✱ Et erit in die hostiæ Domini, visitabo
super principes & super filios regis, & in-
per omnes qui induti sunt vestibus pere-
grina:
9 ✱ Et visitabo super omnem qui aggre-
ganter ingreditur super limen in die illa
qui complent domum domini sui im-
quitate & dolo.
10 ✱ Et erit in die illa, dicit Dominus, vox
C clamoris à Porta pisciũ, & vlulatus à se-
cunda, & contritio magna à collibus.
11 ✱ Vlulate habitatores pilæ. Conta-
omnis populus Chanaan, disperierunt
nes inuoluti argento.
12 ✱ Et erit in tempore illo, scrutabor Hie-
rusalem in lucernis, & visitabo super vi-
ros defixos in fæcibus suis, qui dicunt in
cordibus suis: Non faciet bene Dominus,
& non faciet malè.
13 ✱ Et erit fortitudo eorum in direptio-
nem, & domus eorum in desertum. & ædi-
ficabunt domos, & non habitabunt. &
plantabunt vineas, & non bibent vinum
earum.
14 ✱ Iuxtà est dies Domini magnus, iuxtà
est & velox nimis. Vox diei Domini amara,
ra, tribulabitur ibi fortis.
15 ✱ Dies iræ dies illa, dies tribulationis &
angustiæ, dies calamitatis & miseriæ, dies
tenebrarum & caliginis, dies nebulæ &
turbinis:
16 ✱ Dies tubæ & clangoris super ciuita-
tes munitas, & super angulos excelsos.
17 ✱ Et tribulabo homines, & ambulabunt
vt cæci, quia Domino peccauerunt, & effun-
detur sanguis eorum sicut humus, &
corpora eorum sicut stercora.
18 ✱ Sed & argentum eorum & aurum eo-
rum non poterit liberare eos in die iræ Do-
mini. In igne zeli eius deuorabitur omnis
terra, quia consummationem cum festi-
natione faciet cunctis habitantibus ter-
ram.

תרגום יונתן

7 קטיר קדם ייי אלהים ארי קריב יומא דעתיד למיתי מן קדם ייי ארי אתקן ייי קטול עדע מזמנותי׃
8 והוי ביום קטול דעתיד למיתי מן קדם ייי ואסעור על רברביא ועל בני מלכא ועל כל דמתרעשין למפלח לטעוקא׃
9 ויהי בעדנא ההיא אסעור על כל דמתרגשין בתרעא ההיא דמלן בית רבוניהון חטוף ותכלין׃
10 ויהי בעדנא ההיא אמר ייי קל קלו מתרעא דדגיגן ויבבא מן תניינא ותבירו רבא מן גבעתא׃
11 אוללו דיתבין קנחלא דקרתן ארי אתברו כל עמא דתגר עובדיהון אשתיציו כל גברי כספא׃
12 ויהי בעדנא ההיא אפקד בלושין ית ירושלם בכנדילין ואסעור על גוברין דמשלהין על כספהון דאמרין בלבהון לא ישפר ייי ולא ישיצנא׃
13 והות תקופתון לשלא ובתיהון לחורבנא ויבנון בתין ולא יתבון ויתעבדון כרמין ולא ישתון ית חמרהון׃
14 קריב יומא דעתיד למיתי מן קדם ייי קריב ומזדרז לאתאה קל יומא דעתיד למיתי מן קדם ייי תקיף תמן גבר מתקפל׃
15 יום מעברה יומא ההוא יום עקתא ומצוקתא יום שיצפונא ומשואתא יום חשוכא ואפלתא יום ענן וקבלא׃
16 יום שופרא וייבבא על קרוונא כריכתא ועל מגדלי רמתא׃
17 ואעיק לבני אינשא ויהכון כסומקין ארי קדם ייי חבו ושחפך דמהון כעפרא ובכלהון כסחיתא׃
18 אף כספהון אף דהבהון לא יכול לשיזבותהון ביום רגזא דייי ובאשת קנאתיה יסופון כל דשכיני ארעא ארי גמירא ברם שיצצא

7 ✱ Τimete à facie domini Dei, quia iuxtà dies
Domini, quia præparauit Dominus victimam
suam, sanctificauit vocatos suos:
8 ✱ Et erit in die hostiæ Domini: & vlciscar
super principes, & super domum regis, & su-
per omnes qui induti sunt indumentis alienis.
9 ✱ Et vlciscar super omnes manifestè qui in
vestibulis in illa die, qui complent domum Do-
mini Dei sui impietate & dolo.
10 ✱ Et erit in illa die, dicit Dominus, vox cla-
moris de porta compungentium, & vlulatus à
secunda, & contritio magna à collibus.
11 ✱ Plangite qui habitatis concisam, quia assi-
milatus est omnis populus Chanaan, disperierũt
omnes qui erecti sunt argento.
12 ✱ Et erit in illa die, scrutabor Hierusalem
cum lucerna, & vlciscar super homines qui con
tenunt super custodias suas, qui dicunt in cor-
dibus suis: Non benefaciet Dominus neq; ma-
lefaciet.
13 ✱ Et erit fortitudo eorum in rapinam, &
domus eorum in dissipationem. & ædificabunt
domos, & non habitabunt. & plantabunt vi-
neas, & non bibent vinum earum.
14 ✱ Quia iuxtà dies Domini magnus, & iux-
tà & velox nimis. vox diei Domini amara,
& dura posita est fortis
15 ✱ Dies iræ dies illa, dies tribulationis et ne-
cessitatis, dies miseriæ & perditionis, dies te-
nebrarum & caliginis, dies nubis & ne-
bulæ:
16 ✱ Dies tubæ & clamoris, super ciuitates mu
nitas, & super angulos excelsos.
17 ✱ Et tribulabo homines & ambulabunt
vt cæci, qui Domino peccauerunt, & effun-
det sanguinem eorum sicut puluerem, & carnes
eorum sicut stercora boum.
18 ✱ Argentum eorum & aurum eorum non
poterit eruere eos in die iræ Domini. & in igne
zeli eius consumetur omnis terra, quia con-
summationem et festinationem faciet super om-
nes habitantes terram.

7 ✱ σιλαβεῖσθε ἀπὸ προσώπου κυρίου τοῦ θεοῦ, διότι ἐγ-
γὺς ἡ ἡμέρα κυρίου, ὅτι ἡτοίμασε κύριος τὴν θυσίαν αὐ-
τοῦ, ἡγίασε τοὺς κλητοὺς αὐτοῦ. 8 ✱ καὶ ἔσται ἐν ἡμέρᾳ
θυσίας κυρίου· καὶ ἐκδικήσω ἐπὶ τοὺς ἀρχοντας, καὶ ἐπὶ τὸν
οἶκον τοῦ βασιλέως, καὶ ἐπὶ πάντας οὓς ἐνδεδυμένους ἐν-
δύματα ἀλλότρια. 9 ✱ καὶ ἐκδικήσω ἐπὶ πάντας ἐμ-
φανῶς τοὺς ἐπὶ τὰ προπύλαια ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, τοὺς πλη-
ροῦντας τὸν οἶκον κυρίου θεοῦ αὐτῶν ἀσεβείας, καὶ δόλου.
10 ✱ καὶ ἔσται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, λέγει κύριος, φωνὴ
κραυγῆς ἀπὸ πύλης ἀποκοπτούντων, καὶ ὀλολυσμὸς ἐκ
τῆς δευτέρας, καὶ συντελεσμὸς μέγας ἀπὸ τῶν βουνῶν.
11 ✱ ἀλολύξατε οἱ κατοικοῦντες τὴν κατακεκομμένην,
ὅτι ὡμοιώθη πᾶς ὁ λαὸς χαναάν, ἐξωλοθρεύθησαν πάν-
τες οἱ ἐπηρμένοι ἀργυρίου. 12 ✱ καὶ ἔσται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ἐξερευνήσω τὴν ἱερου-
σαλὴμ μετὰ λύχνου, καὶ ἐκδικήσω ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς
καταφρονοῦντας ἐπὶ τὰ φυλάγματα αὐτῶν, τοὺς λέ-
γοντας ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, οὐ μὴ ἀγαθοποιήσει κύ-
ριος οὐ μὴ κακώσει.
13 ✱ καὶ ἔσται ἡ δύναμις αὐτῶν εἰς διαρπαγήν, καὶ οἱ οἶκοι
αὐτῶν εἰς ἀφανισμόν. καὶ οἰκοδομήσουσιν οἰκίας, καὶ
οὐ μὴ κατοικήσωσι. καὶ καταφυτεύσουσιν ἀμπελῶνας, καὶ
οὐ μὴ πίωσι τὸν οἶνον αὐτῶν.
14 ✱ ὅτι ἐγγὺς ἡμέρα κυρίου ἡ μεγάλη καὶ ἐγγὺς καὶ τα-
χέα σφόδρα. φωνὴ ἡμέρας κυρίου πικρὰ καὶ σκληρὸς
τότε δυνατή 15 ✱ ἡμέρα ὀργῆς ἡ ἡμέρα ἐκείνη, ἡμέρα
θλίψεως καὶ ἀνάγκης, ἡμέρα ταλαιπωρίας καὶ ἀφανισμοῦ,
ἡμέρα σκότους καὶ γνόφου, ἡμέρα νεφέλης καὶ ὁμίχλης,
16 ✱ ἡμέρα σάλπιγγος καὶ κραυγῆς, ἐπὶ τὰς πόλεις τὰς
ὀχυρὰς καὶ ἐπὶ τὰς γωνίας τὰς ὑψηλάς.
17 ✱ καὶ ἐκθλίψω τοὺς ἀνθρώπους καὶ πορεύσονται ὡς τυ-
φλοὶ, οἱ τῷ κυρίῳ ἥμαρτον, καὶ ἐκχεῖται τὸ αἷμα αὐτῶν ὡς
χοῦς, καὶ τὰς σάρκας αὐτῶν ὡς βόλβιτα.
18 ✱ τὸ ἀργύριον αὐτῶν καὶ τὸ χρυσίον αὐτῶν οὐ μὴ δυνῆ-
ται ἐξελέσθαι αὐτοὺς ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς κυρίου. καὶ ἐν πυρὶ ζήλου
αὐτοῦ καταναλωθήσεται πᾶσα ἡ γῆ, διότι συντέλειαν καὶ
ἀσθενῆ ποιήσει ἐπὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Pereatis funditus omnes impij à conspectu Domini Dei, quoniam propinquus est dies qui venturus est à conspectu Dñi, quoniam
preparauit Dñs occisionem, conuocauit inuitatos suos. 8 Porrò futurum est in die occisionis qui vēturus est à conspectu Dñi, vt animad-
uertam in magnates & in filios regis, in omnes denique qui perstrepunt ad cultum idolorum. 9 Et animaduertam in omnes qui ambulãt
in legibus Palestinorum in illo tempore qui complent ædes dominorum suorum rapina, & dolis. 10 Et erit in illo tẽpore, inquit Dñs, vox
clamoris à porta piscių, & vlulatus à loco sublimi, magnaq; contritio à collibus. 11 Vlulate omnes qui habitatis in torrente Cedron, quo-
niam fractus est totus populus, cuius opera similia sunt operibus populi terræ Chanaan, excisi sunt omnes diuites opibus. 12 Et fututū est
in illo tempore vt conftituam peruestigatores, & peruestigabunt Ierusalem, vt ij qui scrutantur cum lucerna: & animaduertam in homines
qui sigmma tranquillitate fruuntur in diuitiis suis: qui dicunt in cordibus suis: Non est voluntas coram Dño benefaciendi, siue etiam ma-
lefaciendi. 13 Erunt itaque diuitiæ eorum in spolium, & domus eorum in prædam. & ędificabunt domos, sed non habitabũt: & planta-
bunt vineas, sed non bibent vinum earum. 14 Propinquus est dies qui venturus est à conspectu Domini magnus, propinquus est, & festi-
nat valdè vox diei qui venturus est à conspectu Domini, in quo est mœror & clamor: ibi potentes interficientur. 15 Dies transibit, dies ille
dies afflictionis & angustię, dies tumultus & commotionis, dies tenebrarum & caliginis, dies nubilosus & obscurus. 16 Dies buccinę & iu-
bilationis super ciuitatibus munitas, & super collibus exaltatis. 17 Et in angustias adigam filios hominum, & ambulabunt tanquam cæci:
quoniam coram Domino peccauerunt, & effundetur sanguis eorum sicut puluis, & cadauera eorum sicut stercus. 18 Nec argentum suum
nec aurum suum poterit liberare eos in die iræ Domini, sed igne vltionis ipsius consumentur omnes impij terræ, quoniam exterminatio-
nem, & excisionem faciet cum omnibus habitatoribus terræ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ב

CAP. II.

1 * הִתְקוֹשְׁשׁוּ וְקוֹשׁוּ הַגּוֹי לֹא נִכְסָף׃
2 * בְּטֶרֶם לֵדֶת חֹק כְּמֹץ עָבַר יוֹם בְּטֶרֶם לֹא־יָבוֹא
עֲלֵיכֶם חֲרוֹן אַף יְהוָה בְּטֶרֶם לֹא־יָבוֹא עֲלֵיכֶם יוֹם
אַף־יְהוָה׃
3 * בַּקְּשׁוּ אֶת־יְהוָה כָּל־עַנְוֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר מִשְׁפָּטוֹ
פָּעָלוּ בַּקְּשׁוּ צֶדֶק בַּקְּשׁוּ עֲנָוָה אוּלַי תִּסָּתְרוּ בְּיוֹם
אַף יְהוָה׃
4 * כִּי עַזָּה עֲזוּבָה תִּהְיֶה וְאַשְׁקְלוֹן לִשְׁמָמָה אַשְׁדּוֹד
בַּצָּהֳרַיִם יְגָרְשׁוּהָ וְעֶקְרוֹן תֵּעָקֵר׃
5 * הוֹי יֹשְׁבֵי חֶבֶל הַיָּם גּוֹי כְּרֵתִים דְּבַר־יְהוָה
עֲלֵיכֶם כְּנַעַן אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים וְהַאֲבַדְתִּיךְ מֵאֵין
יוֹשֵׁב׃
6 * וְהָיְתָה חֶבֶל הַיָּם נְוֹת כְּרֹת רֹעִים וְגִדְרוֹת צֹאן׃
7 * וְהָיָה הֶחָבֶל לִשְׁאֵרִית בֵּית יְהוּדָה עֲלֵיהֶם יִרְעוּן
בְּבָתֵּי אַשְׁקְלוֹן בָּעֶרֶב יִרְבְּצוּן כִּי יִפְקְדֵם יְהוָה
אֱלֹהֵיהֶם וְשֵׁב שְׁבוּתָם׃
8 * שָׁמַעְתִּי חֶרְפַּת מוֹאָב וְגִדּוּפֵי בְּנֵי עַמּוֹן אֲשֶׁר חֵרְפוּ
אֶת־עַמִּי וַיַּגְדִּילוּ עַל־גְּבוּלָם׃
9 * לָכֵן חַי־אֲנִי נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
כִּי מוֹאָב כִּסְדֹם תִּהְיֶה וּבְנֵי עַמּוֹן כַּעֲמֹרָה מִמְשַׁק
חָרוּל וּמִכְרֵה־מֶלַח וּשְׁמָמָה עַד־עוֹלָם שְׁאֵרִית עַמִּי
יְבוֹזֻם וְיֶתֶר גּוֹי יִנְחָלוּם׃
10 * זֹאת לָהֶם תַּחַת גַּאוֹנָם כִּי חֵרְפוּ וַיַּגְדִּלוּ עַל־עַם
יְהוָה צְבָאוֹת׃
11 * נוֹרָא יְהוָה עֲלֵיהֶם כִּי רָזָה אֶת כָּל־אֱלֹהֵי הָאָרֶץ
וְיִשְׁתַּחֲווּ־לוֹ אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ כֹּל אִיֵּי הַגּוֹיִם׃
12 * גַּם־אַתֶּם כּוּשִׁים חַלְלֵי חַרְבִּי הֵמָּה׃
13 * וְיֵט יָדוֹ עַל־צָפוֹן וְיַאֲבֵד אֶת־אַשּׁוּר וְיָשֵׂם אֶת־
נִינְוֵה לְשַׁמָּה צִיָּה כַּמִּדְבָּר׃

CAP. II.

1 COnuenite, congregamini gens non a-
mabilis,‡ priusquàm pariat iussio quasi
A si puluerem transeuntem diem, antequàm
veniat super vos ira furoris Dñi, antequàm
veniat super vos dies indignationis Dñi.
3 ‡ Quærite Dominum omnes mansueti
terræ, quia iudicium eius exercuistis operati-
rite iustum, quærite mansuetum, si quo-
modo abscondamini in die furoris Dñi.
4 ‡ Quia Gaza desiructa erit, & Ascalon
in desertum. Azotum in Meridie eiicietur,
& Acharon eradicabitur.
5 ‡ Væ qui habitatis funiculũ maris, gens
B perditorum. Verbum Domini super
Chanaan, terra Philistinorum, & diper-
dam te, ita vt non sit inhabitator.
6 ‡ Et erit funiculus maris requies pas-
rum & caulæ pecorum.
7 ‡ Et erit funiculus eius qui remanse-
de domo Iuda. Ibi pascentur in domi-
Ascalonis, ad vesperam requiescent, quia
visitabit eos Dominus Deus eorum, & a-
uertet captiuitatem eorum.
8 ‡ Audiui opprobrium Moab, & blas-
phemias filiorum Ammon, quæ exprobra-
uerunt populo meo, & magnificati sunt
super terminos eorum.
9 ‡ Propterea viuo ego, dicit Dominus
C exercituum Deus Israel, quia Moab sicut So-
doma erit, & filij Ammon quasi Gomorra,
ra: ficcitas spinarum & aceruus salis, &
sertum vsque in æternum. reliquiæ populi
li mei diripient eos, & reliqui gentis meæ
possidebunt illos.
10 ‡ Hoc eis euenit pro superbia sua, quia
blasphemauerunt & magnificati sunt
per populum Domini exercituum.
11 ‡ Horribilis Dominus super eos, & te-
nuabit omnes deos terræ. & adorabunt
eum viri de loco suo, omnes insulæ gen-
12 ‡ Sed & vos Æthiopes interfecti gladio
13 meo eritis. ‡ Et extendet manũ suam su-
Aquilonem, & perdet Assur. & ponet
D ciosam in solitudinem & in imman-
quasi desertum.

β.

1 * Σιωπήσατε καὶ σωθέντε τὸ ἔθνος τὸ ἀπαίδευτον,
2 * πρὸ τοῦ ἡμέρας ὑμᾶς ὡς ἄνθος παραπορεύεσθαι ἡμέρα, πρὸ τοῦ ἐπελθεῖν ἐφ' ὑμᾶς ὀργὴν κυρίου, πρὸ τοῦ πεσεῖν ἐπὶ ὑμᾶς ἡμέρα ὀργῆς θυμοῦ κυρίου.
3 * ζητήσατε τὸν κύριον πάντες ταπεινοὶ γῆς. κρίμα ἐργάζεσθε καὶ δικαιοσύνην ζητήσατε, καὶ ἀποκρίνεσθε αὐτά, ὅπως σκεπασθῆτε ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς κυρίου.
4 * διότι γάζα διαρπασμὸν ἔσται, καὶ ἀσκαλὼν εἰς ἀφανισμόν, καὶ ἄζωτος μεσημβρίας ἐκβληθήσεται, καὶ ἀκκαρὼν ἐκριζωθήσεται.
5 * οὐαὶ ⓐ κατοικοῦντες τὸ χοίνισμα τῆ θαλάσσης πάροικοι κρητῶν, λόγος κυρίου ἐφ' ὑμᾶς χαναὰν γῆ ἀλλοφύλων. καὶ ἀπολῶ ὑμᾶς ἐκ κατοικίας.
6 * καὶ ἔσαι κρήτη νομὴ ποιμένων καὶ μάνδρα προβάτων.
7 * καὶ ἔσαι τὸ χοίνισμα τῆ θαλάσσης τοῖς καταλοίποις οἴκου ἰούδα, ἐπ' αὐτῆς νεμηθῶν ἐν τοῖς οἴκοις ἀσκαλῶνος, δείλης καταλύσουσιν ἀπὸ προσώπου υἱῶν ἰούδα· ὅτι ἐπισκέψεται αὐτοῖς κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ ἀποστρέψει τὴν αἰχμαλωσίαν αὐτῶν.
8 * ἤκουσα ὀνειδισμὸν μωὰβ καὶ ὀνειδισμὸν υἱῶν ἀμμών, ἐν οἷς ὠνείδιζον τὸν λαόν μου καὶ ἐμεγαλύνοντο ἐπὶ τὰ ὅριά μου.
9 * διὰ τοῦτο ζῶ ἐγώ, λέγει κύριος παντοκράτωρ ὁ θεὸς τοῦ ἰσραήλ, διότι μωὰβ ὡς σοδομα ἔσαι, καὶ οἱ υἱοὶ ἀμμὼν ὡς γόμορρα, καὶ δαμασκὸς σπλεγμονὴ ἁλῶν, καὶ ὡς σηωνία ἀλὸς καὶ ἠφανισμένη εἰς τὸν αἰῶνα. ⓒ ④ καταλοιποὶ τοῦ λαοῦ μου διαρπάσουσιν αὐτούς, καὶ ④ κατάλοιποι ἔθνους μου κληρονομήσουσιν αὐτούς.
10 * τοῦτο αὐτοῖς ἀντὶ τῆς ὕβρεως αὐτῶν, διότι ὠνείδισαν καὶ ἐμεγαλύνθησαν ἐπὶ τὸν κύριον παντοκράτορα.
11 * ἐπιφανὴς ἔσαι κύριος ἐπ' αὐτούς, καὶ ἐξολοθρεύσει πάντας τοὺς θεοὺς τῶν ἐθνῶν τῆς γῆς. καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ ἕκας ⓒ ἐκ τοῦ τόπου αὐτῶν· πᾶσαι αἱ νῆσοι τῶν ἐθνῶν,
12 * καὶ ὑμεῖς αἰθίοπες τραυματίαι ῥομφαίᾳ μου ἔσεσθε.
13 * καὶ ἐκτενεῖ τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ βορραῖ. καὶ ἀπολεῖ τὸν ἀσσύριον, καὶ θήσει τὴν νινευὶ εἰς ἀφανισμὸν ἀδύδρον ὡς ἔρημον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. II.

COngregamini & venite & accedite populus generationis nolentis conuerti ad Legem: 2 Antequàm prodeat in vos edictum domus iudicij, & fitis similes glumę quã perflat ventus; & vmbrę quæ trãsit à conspectu diei, antequàm veniat super vos vehemens ira Dñi, antequàm veniat super vos dies furoris Dñi. 3 Quærite timorem Dñi omnes mansueti terræ, qui iudicia voluntatis eius præstiterunt: quærite veritatem, quærite mansuetudinem, si forsan fiat protectio super vos in die iræ Dñi. 4 Gaza enim derelicta erit, & Ascalon in vastationem: Asilod in Meridie expelletur, & Acaron eradicabitur. 5 Væ qui habitant in portu maris, populus qui peccat vt deleatur: decretum verbi Domini super vos qui habitatis in Canaan terra Palestinorũ; perdam te vt ne sis absque habitatore. 6 Etitque portus maris habitaculũ, locus mansionis pastorũ, & caulę ouiũ. 7 Et erit sors reliquiis domus Iudæ: super ipsas pascẽtur in domibus Ascalon, quãdo vesperè pernoctabunt, siquidem introibit eorum memoria in bonũ coram Domino Deo ipsorum, ac reducet eorũ transmigrationẽ. 8 Audita sunt coram me opprobria Moab, & elatio filiorum Amon, qui probro affecerunt populum meum, & magnificauerunt sese super fines eorum. 9 Quapropter iuro ego, inquit Dominus exercituũ Deus Israel, quòd Moab sicut Gomorra, locus derelictus carduis, & fodinæ salis, & desolatio in æternum vsque: reliquiæ populi mei expilabunt eos, & reliquiæ tribuum possidebunt eas. 10 Hoc illis euenit propter factum ipsorum, quoniam probris affecerunt & magnificauerunt sese aduersus populum Domini exercituum. 11 Terribilis Dominus ad redimendum eos, quoniam deprehendit omnes deos terræ: & adorabunt eum, & requirent à conspectu eius vnusquisque de loco suo, omnes insulæ gentium. 12 Vos quoque Æthiopes interfecti gladio meo eritis. 13 Et altè inferet vulnus pas tentiæ suæ in Aquilonem, & perdet Assyrium, ac rediget Niniuen in desolationem, vastationem *inquam* quasi desertum.

תרגום יונתן

ב

1 אתכנשו ואתקרבו עמא דלא חסיד למתיב לאורייתא: 2 עד לא תפק עליכון גזרת בית דינא דזיעא והתזן כמוסא דנפיק
3 יומא דלא תיתי עליכון תקוף רגזא דייי עד לא ייתי עליכון יום רגזא דייי: 3 תבעו ית דחלתא דייי כל-
4 עניי ארעא דעבדו דינא דקשטא תבעו עובדכותא מאם יתגן עליכון ביום רגזא דייי: 4 ארי עזה שביקא תהי ואשקלון
5 לחוד תהי ואשדוד בצפרא יתעקרון ועקרון תתעקר: 5 ויל יתבי חבל ימא עם כנענאי ארעא דפלשתאי ואובדינך מבלי יתב:
6 ויהי חבל ימא לנוות רעיין וחשרין לענא: 7 ויהי ערבא לשארא דבית
7 יהודה עלוהי ירעון בבתי אשקלון בפרק יתגוננון ארי יתפקדינון ייי אלההון ויתיב גלותהון:
8 שמעית חרפת מואב וגידופי בני עמון דחסדו ית עמי ואתרברבו על תחומהון: 9 בכן קיים אנא אמר ייי צבאות אלהא
9 דישראל ארי מואב כסדום תהי ובני עמון כעמרה מטשק חריל ומכרי מלח וחרבא עד עלמא שיארא דעמי יבזונון ושארא שבטיא
10 ירתונון: 10 דחילא ייי למפרקהון ארי אסתאב וקטיל ית כל טעוותא דבארעא ויסגדון ליה גבר מאתרה כל גגוות עממיא:
11 אף אתון כושאי קטילי חרבי תהוון:

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

14 * וְרָבְצוּ בְתוֹכָהּ עֲדָרִים כָּל־חַיְתוֹ־גוֹי גַּם־קָאַת
גַּם־קִפֹּד בְּכַפְתֹּרֶיהָ יָלִינוּ קוֹל יְשׁוֹרֵר בַּחַלּוֹן חֹרֶב
בַּסַּף כִּי אַרְזָה עֵרָה׃
15 * זֹאת הָעִיר הָעַלִּיזָה הַיּוֹשֶׁבֶת לָבֶטַח הָאֹמְרָה
בִּלְבָבָהּ אֲנִי וְאַפְסִי עוֹד אֵיךְ הָיְתָה לְשַׁמָּה מַרְבֵּץ
לַחַיָּה כֹּל עוֹבֵר עָלֶיהָ יִשְׁרֹק יָנִיעַ יָדוֹ׃

ג

1 * הוֹי מֹרְאָה וְנִגְאָלָה הָעִיר הַיּוֹנָה׃
2 * לֹא שָׁמְעָה בְּקוֹל לֹא לָקְחָה מוּסָר בַּיהוָה לֹא
בָטָחָה אֶל־אֱלֹהֶיהָ לֹא קָרֵבָה׃
3 * שָׂרֶיהָ בְקִרְבָּהּ אֲרָיוֹת שֹׁאֲגִים שֹׁפְטֶיהָ זְאֵבֵי
עֶרֶב לֹא גָרְמוּ לַבֹּקֶר׃
4 * נְבִיאֶיהָ פֹּחֲזִים אַנְשֵׁי בֹּגְדוֹת כֹּהֲנֶיהָ חִלְּלוּ־
קֹדֶשׁ חָמְסוּ תּוֹרָה׃
5 * יְהוָה צַדִּיק בְּקִרְבָּהּ לֹא יַעֲשֶׂה עַוְלָה בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר
מִשְׁפָּטוֹ יִתֵּן לָאוֹר לֹא נֶעְדָּר וְלֹא־יוֹדֵעַ עַוָּל בֹּשֶׁת׃
6 * הִכְרַתִּי גוֹיִם נָשַׁמּוּ פִּנּוֹתָם הֶחֱרַבְתִּי חוּצוֹתָם
מִבְּלִי עוֹבֵר נִצְדּוּ עָרֵיהֶם מִבְּלִי־אִישׁ מֵאֵין יוֹשֵׁב׃
7 * אָמַרְתִּי אַךְ־תִּירְאִי אוֹתִי תִּקְחִי מוּסָר וְלֹא־יִכָּרֵת
מְעוֹנָהּ כֹּל אֲשֶׁר־פָּקַדְתִּי עָלֶיהָ אָכֵן הִשְׁכִּימוּ
הִשְׁחִיתוּ כֹּל עֲלִילוֹתָם׃
8 * לָכֵן חַכּוּ־לִי נְאֻם־יְהוָה לְיוֹם קוּמִי לְעַד כִּי מִשְׁפָּטִי
לֶאֱסֹף גּוֹיִם לְקָבְצִי מַמְלָכוֹת לִשְׁפֹּךְ עֲלֵיהֶם זַעְמִי
כֹּל חֲרוֹן אַפִּי כִּי בְּאֵשׁ קִנְאָתִי תֵּאָכֵל כָּל־הָאָרֶץ׃
9 * כִּי־אָז אֶהְפֹּךְ אֶל־עַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה לִקְרֹא כֻלָּם
בְּשֵׁם יְהוָה לְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד׃
10 * מֵעֵבֶר לְנַהֲרֵי־כוּשׁ עֲתָרַי בַּת־פּוּצַי יוֹבִלוּן מִנְחָתִי׃
11 * בַּיּוֹם הַהוּא לֹא תֵבוֹשִׁי מִכֹּל עֲלִילֹתַיִךְ אֲשֶׁר
פָּשַׁעַתְּ בִּי כִּי־אָז אָסִיר מִקִּרְבֵּךְ עַלִּיזֵי גַּאֲוָתֵךְ וְלֹא־
תוֹסִפִי לְגָבְהָה עוֹד בְּהַר קָדְשִׁי׃

14 *Et accubabunt in medio eius greges om-
nes bestię gentium, & onocrotalus & eri-
cius in liminibus eius morabitur. Vox can-
tantis in fenestra, coruus in superliminari,
15 quoniã attenuabo robur eius. *Hęc est ci-
uitas gloriosa habitans in cõfidentia, quę
dicebat in corde suo: Ego sum, & extra me
non est alia amplius: quomodo facta est in
desertum cubile bestiæ? Omnis qui trans-
sit per eam, sibilabit, & mouebit manum
suam.

CAP. III.

1 VÆ prouocatrix & redempta ciuitas co-
2 lumba. *Non audiuit vocẽ, & nõ susce-
pit disciplinam. In Dño non est cõfisa, ad
3 Deũ suum nõ appropinquauit. *Principes
eius in medio eius quasi leones rugientes.
Iudices eius lupi vesperæ, non relinquebãt
4 in manè. *Prophetę eius vesani, viri infide-
les. Sacerdotes eius polluerũt sanctũ, iniu-
5 stè egerunt contra Legem. *Dñs iustus in
medio eius non faciet iniquitatem. Manè
B manè iudiciũ suũ dabit in luce, & non ab-
scõdetur. nesciuit autem iniquus cõfusio-
6 nẽ. *Disperdidi gẽtes & dissipati sunt an-
guli earũ. desertas feci vias eorũ dũ nõ est
qui transeat. desolatę sunt ciuitates eorũ,
non remanente viro neq; vllo habitatore.
7 *Dixi: Attamẽ timebis me, suscipies disci-
plinam. Et non peribit habitaculum eius
propter omnia in quibus visitaui eã. Verũ-
tamẽ diluculò surgẽtes corruperũt oẽs co-
8 gitationes suas. *Quapropter expecta me,
dicit Dñs, in die resurrectionis meę in futu-
rũ, quia iudiciũ meũ vt cõgregẽ gentes, &
colligã regna. Et effũdã super eos indigna-
tionẽ meam, omnẽ irã furoris mei. In igne
enim zeli mei deuorabitur omnis terra.
9 *Quia tunc reddã populis labiũ electũ, vt
inuocẽt oẽs nomen Dñi, & seruiant ei hu-
10 mero vno. *Vltra flumina Æthiopię, inde
C supplices mei filij dispersorũ meorũ defe-
11 rẽt munus mihi. *In die illa nõ cõfunderis
sup cũctis adinuẽtionib' tuis, quibus præ-
uaricata es in me. Quia tũc auferã de me-
dio tui magniloquos supbię tuę, & nõ ad-
iicies exaltari ampli' in mõte sancto meo.

תרגום יונתן

14 וְיִשְׁרוֹן בְּגַוַּהּ עֶדְרִין דְּכָל־חֵיוַת בָּרָא אַף קָאִין וְאַף קִפְּדִין בִּפְתוּחַ תַּרְעָא יְבִיתוּן קָל עוֹפָא דִּמְנַצֵּף בְּכַוְּתָא חָרְבוּ תַרְעָהָא וּטְלָלָהּ סַתְרוּ׃
15 דָּא קַרְתָּא תַּקִּיפְתָּא דְּיָתְבָא לְרֻחְצָן דְּאָמְרָה בְּלִבַּהּ אֲנָא וְלֵית בַּר מִנִּי עוֹד אֵיכְדֵין הֲוָת לְצָדוּ בֵּית מַשְׁרֵי לְחֵיוְתָא כָּל־דְּיִעְבַּר עֲלַהּ יִכְלֵי וִינִיד
יְדֵיהּ׃ ג 1 וַי דִּמוֹחַיָּא וּמִתְפָּרְקָא קַרְתָּא דְּמַסְגְּיָא לְאַרְגָּזָא׃ 2 לָא שְׁמַעַת בְּקָל עַבְדוֹהִי נְבִיַּיָא
לָא קַבִּילַת אַלְפַן בְּמֵימְרָא דַּייָ לָא אִתְרְחִיצַת וּלְפָלְחָנָא דֶּאֱלָהַהּ לָא אִתְקְרֵבַת׃ 3 רַבְרְבָהָא בְגַוַּהּ כְּאַרְיָוָן נָהֲמִין דַּיָּנָהָא דִּיבֵי רַמְשָׁא לָא סוֹרְכִין
לְצַפְרָא׃ 4 נְבִיֵּי שִׁקְרָא דִּי בְגַוַּהּ בָּאֲשִׁין גֻּבְרִין שַׁקְרִין כָּהֲנָהָא מַפְסִין קֻדְשָׁא חָטְפִין בְּאוֹרַיְתָא׃ 5 יְיָ זַכָּאָה אֲמַר לְאַשְׁרָאָה שְׁכִנְתֵּהּ
בְּגַוַּהּ לָא לְמֶעְבַּד שְׁקַר קֳדָמוֹהִי הָא כִנְהוֹר צַפְרָא דְּאָזֵל וְתָקֵף כֵּן דִּינֵהּ נְפַק לְאַפְרָשָׁא לָא מִתְעַכַּב וְלָא יָדְעִין עֲוָלַיָּא כַּהֲתָא׃ 6 שֵׁיצֵיתִי עַמְמַיָּא
אִתְרְטִישׁוּ בִּירָנְיָתְהוֹן צַדִּיאִית שְׁוָקֵיהוֹן מִבְּלִי עָדֵי צְדִיאָה קִרְוֵיהוֹן מִבְּלִי אֱנָשׁ מִבְּלִי יָתֵב׃ 7 אֲמָרִית בְּרַם תִּדְחֲלִין מִן קֳדָמַי תְּקַבְּלִין אַלְפַן
וְלָא יִשְׁתֵּיצֵי מְדוֹרְהוֹן מֵאַרְעָא בֵּית שְׁכִנְתִּי כָּל־טָבָן דַּאֲמָרִית לְהוֹן אַיְתֵי לְהוֹן בְּכֵן אַקְדִּימוּ חַבִּילוּ כָּל עוֹבָדֵיהוֹן׃ 8 בְּכֵן סַבַּרוּ לְמֵימְרִי אֲמַר
יְיָ לְיוֹם אִתְגְּלָיוּתִי לְמֵידָן אֲרֵי דִינִי לְמִכְנַשׁ עַמְמַיָּא לְקָרָבָא מַלְכְוָתָא לְמִשְׁפַּךְ עֲלֵיהוֹן חֵמְתִּי כָּל תְּקוֹף רֻגְזִי אֲרֵי בְּאֶשָּׁת פֻּרְעֲנוּתִי יִסּוֹפוּן כָּל־
רַשִׁיעֵי אַרְעָא׃ 9 אֲרֵי בְכֵן אֶשְׁנֵי עַל עַמְמַיָּא מַמְלַל חַד בְּחִיר לְצַלָּאָה כּוּלְהוֹן בִּשְׁמָא דַייָ לְמִפְלַח קֳדָמוֹהִי כְּתַף חַד׃
10 מֵעִבְרָא לְנַהֲרֵי הוֹדּוּ בְּרַחֲמִין יְתוּבוּן גָּלְוָת עַמִּי דְּאִתְגְּלִיאָה וִיהוֹן מַיְתָן לְהוֹן הָא כְּקוּרְבָּנִין׃ 11 בְּעִדָּנָא הַהוּא לָא תִּבְהֲתִין מִכָּל
עוֹבָדַיִךְ בִּישַׁיָּא דִּי מְרַדְתְּ בְּמֵימְרִי אֲרֵי בְכֵן אַעְדֵּי מִגַּוִּיךְ תַּקִּיפֵי יְקָרִיךְ וְלָא תוֹסְפִין לְאִתְרַבְרָבָא עוֹד בְּטוּרָא דְקֻדְשִׁי׃

*Et pascentur in medio eius greges & om- 14
nes bestiæ terræ, & leones & ericij in præsepi-
bus eius cubabunt, & bestiæ clamabunt in fo-
ueis suis, & corui in portis eius, quia cedrus
coronatio eius. *Hæc ciuitas malis dedita, 15
quæ habitat in spe, dicens in corde suo; Ego sum,
& non est post me vltrà alia. Quomodo facta
est in desolationem pascua bestiarum? omnis qui
pertransit eã sibilabit & mouebit manus suas.

CAP. III.

VÆ illustris & redempta ciuitas, columba: 1
*Non audiuit vocem neque suscepit dis- 2
ciplinam: in Domino non est confisa, et ad Deũ
suum non appropinquauit. *Principes eius 3
in ea velut leones rugientes. iudices eius sicut
lupi Arabiæ, non dimittebantur in manè.
*Prophetæ eius portantes spiritum, viri con 4
temptores. Sacerdotes eius polluunt sancta, &
impiè agunt in Legem. *At Dominus iustus in 5
medio eius, & non faciet iniquitatẽ: manè ma-
nè iudicium suum dabit in luce, & non abscon-
ditus est, & non scit iniquitatẽ in corruptione.
*Demisi superbos, dissipati sunt anguli eorum, 6
destruxi vias eorum penitus ne transeant. de-
fecerunt ciuitates eorum, eo quòd nihil subsiste-
ret, neque habitaret. *Dixi, Veruntamen time- 7
bitis me, & suscipietis disciplinam. & non pe-
ribitis de oculis eius omnibus quibus vltus sum
super eam. præparare consurge diluculò, corru-
ptus est omnis racemus eorum. *Propterea ex- 8
pecta me, dicit Dñs, in die resurrectionis meæ
in testimoniũ. quia iudiciũ meũ in cõgregationes
gentium vt suscipiam reges, vt effundam super
eos iram meam, omnem iram furoris mei, quia
in igne zeli mei consumetur omnis terra. *Quia 9
tunc conuertam super populos linguam in gene-
rationem eius, vt inuocent omnes nomen Dñi,
vt seruiant ei sub iugo vno. *De finibus flumi- 10
num Æthiopiæ suscipiam dispersos meos, affe-
rent victimas mihi *in die illa. non confunderis 11
ex omnibus adinuentionibus tuis quibus impiè
egisti in me. quia tunc auferam à te detractio-
nes contumeliæ tuæ, & vltrà non adijcies vt
glorieris super montem sanctum meum:

14 *καὶ νεμήσονται ἐν μέσῳ αὐτῆς ποίμνια, καὶ πάντα τὰ
θηρία τῆς γῆς, καὶ λέοντες καὶ ἐχῖνοι ἐν τοῖς φατνώμασιν
αὐτῆς κοιτασθήσονται, καὶ θηρία φωνήσει ἐν τοῖς διορύγμασιν
αὐτῆς, καὶ κόρακες ἐν τοῖς πυλῶσιν αὐτῆς, διότι κέδρος τὸ ἀ-
15 νάστεμα αὐτῆς. *αὕτη ἡ πόλις ἡ φαυλίστρια, ἡ κατοι-
κοῦσα ἐπ᾽ ἐλπίδι, λέγουσα ἐν τῇ καρδίᾳ ἑαυτῆς, ἐγώ εἰμι
καὶ οὐκ ἔστιν μετ᾽ ἐμὲ ἔτι ἄλλη. πῶς ἐγενήθη εἰς ἀφανισ-
μὸν νομὴ θηρίων; πᾶς ὁ διαπορευόμενος αὐτὴν συριεῖ,
καὶ κινήσει τὰς χεῖρας αὐτοῦ. γ΄.
1 *Ω ἡ ἐπιφανὴς καὶ ἀπολελυτρωμένη πόλις, ἡ πε-
2 ριστερά, *οὐκ ἤκουσε φωνῆς, οὐδὲ ἐδέξατο παιδείαν, ἐπὶ
τῷ κυρίῳ οὐκ ἐπεποίθει, καὶ πρὸς τὸν θεὸν αὐτῆς οὐκ ἤγ-
3 γισεν. *οἱ ἄρχοντες αὐτῆς ἐν αὐτῇ ὡς λέοντες ὠρυόμενοι.
οἱ κριταὶ αὐτῆς ὡς λύκοι τῆς ἀραβίας, οὐχ ὑπελείποντο εἰς
4 τὸ πρωΐ. *οἱ προφῆται αὐτῆς πνευματοφόροι, ἄνδρες
καταφρονηταί. οἱ ἱερεῖς αὐτῆς βεβηλοῦσι τὰ ἅγια, καὶ ἀ-
5 σεβοῦσιν εἰς τὸν νόμον. *ὁ δὲ κύριος δίκαιος ἐν μέσῳ αὐτῆς,
καὶ οὐ μὴ ποιήσει ἄδικον, πρωῒ πρωῒ κρίμα αὐτοῦ δώσει ἐν
φωτί, καὶ οὐκ ἐκρύφθη, καὶ οὐκ οἶδεν ἀδικίαν ἐν διαφ-
6 θορᾷ. κατέσπασα ὑπερηφάνους, ἠφανίσθησαν γωνίαι αὐ-
τῶν, ἐξερήμωσα τὰς ὁδοὺς αὐτῶν τὸ παράπαν τοῦ μὴ διοδεύ-
ειν. ἐξέλιπον αἱ πόλεις αὐτῶν, διὰ τὸ μηδένα ὑπάρχειν, μηδὲ
7 κατοικεῖν. *εἶπα, πλὴν φοβηθήσεσθέ με, καὶ δέξεσθε παιδείαν.
καὶ οὐ μὴ ἐξολοθρευθῆτε ἐξ ὀφθαλμῶν αὐτῆς πάντα ὅσα
ἐξεδίκησα ἐπ᾽ αὐτήν· ἑτοιμάζου ὄρθριζε, διέφθαρται
8 πᾶσα ἡ ἐπιφυλλὶς αὐτῶν. *διὰ τοῦτο ὑπόμεινόν με, λέγει
κύριος, ἐν ἡμέρᾳ ἀναστάσεώς μου εἰς μαρτύριον. διότι τὸ
κρίμα μου εἰς συναγωγὰς ἐθνῶν τοῦ εἰσδέξασθαι βασιλεῖς,
τοῦ ἐκχέαι ἐπ᾽ αὐτοὺς τὴν ὀργήν μου πᾶσαν ὀργὴν θυμοῦ
μου, διότι ἐν πυρὶ ζήλου μου καταναλωθήσεται πᾶσα
9 ἡ γῆ. *διότι τότε μεταστρέψω ἐπὶ λαοὺς γλῶσσαν εἰς γε-
νεὰν αὐτῆς, τοῦ ἐπικαλεῖσθαι πάντας τὸ ὄνομα κυρίου, τοῦ δου-
10 λεύειν αὐτῷ ὑπὸ ζυγὸν ἕνα. *ἐκ περάτων ποταμῶν αἰ-
θιοπίας ὑποδέξομαι ἐν διεσπαρμένοις μου, οἴσουσι θυ-
11 σιάσματά μοι. *ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, οὐ μὴ καταισχυν-
θῇς ἐκ πάντων τῶν ἐπιτηδευμάτων σου ὧν ἠσέβησας εἰς
ἐμέ. ὅτι τότε περιελῶ ἀπὸ σοῦ τὰ φαυλίσματα τῆς ὕβρεώς
σου, καὶ οὐκέτι οὐ μὴ προσθῇς μεγαλαυχῆσαι ἐπὶ τὸ ὄ-
ρος τὸ ἅγιόν μου·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Et habitabunt in medio eius greges omnium ferarum, etiam onocrotali & ericij quoq; in ostio portę pernoctabunt: vox auis garrientis in fenestra audietur. desolarunt portam eius, & eius tabulatum destruxerunt. 15 Hæc est ciuitas potens quę sedet confidenter, quę dicit in corde suo: Ego sum, & nulla est præter me: quomodo facta est in desolationem, locus habitationis ferarum? quisquis transibit iuxta eam clamabit & mouebit manum suam.

CAP. III.

VÆ festinanti & redẽptę ciuitati quę multiplicat irę prouocationem. 2 Non audiit vocem seruorum eius prophetarũ, neque recepit doctrinã in verbo Dñi, non confisa est, & ad cultũ Dei sui nõ accessit. 3 Principes eius in medio ipsius sunt sicut leones rugiẽtes, iudices eius lupi vespertini non prorogãtes in tẽpus matutinũ. 4 Pseudoprophetę qui sunt in medio eius malè agunt, homines mẽdaces, Sacerdotes eius cõtaminant sanctitatẽ, iniquè agentes in Legẽ. 5 Dñs purus dixit se collocaturũ maiestatẽ suã in medio ipsius, corã eo non fit mendaciũ: ecce sicut lux aurorę quę progreditur ac dirigitur; sic iudiciũ eius prodit vt discernat: nõ tardat, neq; norunt improbi cõfusionẽ. 6 Excidi gentes, vastata sunt palatia earũ, desolaui plateas earũ vt non sit qui trãseat: vastatę sunt vrbes earũ vt nemo sit, vt nullus sit incola. 7 Dixi, Enimuerò timeas à conspectu meo, recipias doctrinã, neq; excidet habitationes eorum à terra domus maiestatis meę. omnia bona quę dixi eis adducã eis: idcircò manè puenerũt, destruxerũt oĩa opera sua. 8 Quapropter sperate in verbo meo, ait Dñs, quo die reuelabor ad iudicandũ; quoniã iudiciũ meũ erit ad cõgregandũ gẽtes, ad propè sistendũ regna, ad effundendũ in eas furorẽ meum, omnẽ vehemẽtiã irę meę, etenim igne vltionis meę consumẽtur oẽs impii terrę. 9 Siquidẽ ita conuertã in omnes gẽtes locutionẽ vnã electam, vt precentur omnes in nomine Domini, vt seruiant coram eo humero vno. 10 Ab vlteriore ripa fluuiorum Indiæ cum miserationibus reuertetur transmigratio populi mei quę in exilium abducta est, & afferent sibi ecce quasi oblationes. 11 In illo tempore non pudefies ex omnibus operibus tuis malis quibus rebellasti in Verbum meum, quoniam sic patefaciam è medio tui fortes gloriæ tuæ, vt non addas vltrà ad tete magnificandum in monte sanctitatis meæ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

וְהִשְׁאַרְתִּי בְקִרְבֵּךְ עַם עָנִי וָדָל וְחָסוּ בְשֵׁם יְהוָה׃ 12

שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל לֹא יַעֲשׂוּ עַוְלָה וְלֹא יְדַבְּרוּ כָזָב וְלֹא יִמָּצֵא בְּפִיהֶם לְשׁוֹן תַּרְמִית כִּי־הֵמָּה 13
יִרְעוּ וְרָבְצוּ וְאֵין מַחֲרִיד׃

רָנִּי בַת־צִיּוֹן הָרִיעוּ יִשְׂרָאֵל שִׂמְחִי וְעָלְזִי בְכָל־ 14
לֵב בַּת יְרוּשָׁלִָם׃

הֵסִיר יְהוָה מִשְׁפָּטַיִךְ פִּנָּה אֹיִבֵךְ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל 15
יְהוָה בְּקִרְבֵּךְ לֹא־תִרְאִי רָעָה עוֹד׃

בַּיּוֹם הַהוּא יֵאָמֵר לִירוּשָׁלִַם אַל־תִּירְאִי צִיּוֹן 16
אַל־יִרְפּוּ יָדָיִךְ׃

יְהוָה אֱלֹהַיִךְ בְּקִרְבֵּךְ גִּבּוֹר יוֹשִׁיעַ יָשִׂישׂ עָלַיִךְ 17
בְּשִׂמְחָה יַחֲרִישׁ בְּאַהֲבָתוֹ יָגִיל עָלַיִךְ בְּרִנָּה׃

נוּגֵי מִמּוֹעֵד אָסַפְתִּי מִמֵּךְ הָיוּ מַשָּׂאת עָלֶיהָ 18
חֶרְפָּה׃

הִנְנִי עֹשֶׂה אֶת־כָּל־מְעַנַּיִךְ בָּעֵת הַהִיא וְהוֹשַׁעְתִּי 19
אֶת־הַצֹּלָעָה וְהַנִּדָּחָה אֲקַבֵּץ וְשַׂמְתִּים לִתְהִלָּה
וְלִשֵׁם בְּכָל־הָאָרֶץ בָּשְׁתָּם׃

בָּעֵת הַהִיא אָבִיא אֶתְכֶם וּבָעֵת קַבְּצִי אֶתְכֶם כִּי־ 20
אֶתֵּן אֶתְכֶם לְשֵׁם וְלִתְהִלָּה בְּכֹל עַמֵּי הָאָרֶץ בְּשׁוּבִי
אֶת־שְׁבוּתֵיכֶם לְעֵינֵיכֶם אָמַר יְהוָה׃

12 * Et relinquam in medio tui populum pauperem & egenum, & sperabunt in nomine Domini.

13 * Reliquiæ Israel non facient iniquitatem, nec loquentur mendacium, & non inuenietur in ore eorum lingua dolosa: Quoniam ipsi pascentur & accubabunt, & non erit qui exterreat.

14 * Lauda filia Sion, iubila Israel. Lætare & exulta in omni corde filia Ierusalem.

15 * Abstulit Dominus iudicium tuum, D uertit inimicos tuos. Rex Israel Dominus in medio tui, non timebis malum vltrà.

16 * In die illa dicetur Ierusalem: Noli timere Sion, non dissoluantur manus tuæ.

17 * Dominus Deus tuus in medio tui potens, ipse saluabit. Gaudebit super te in lætitia, silebit in dilectione tua, & exultabit super te in laude.

18 * Nugas qui à Lege recesserant congregabo, quia ex te erant vt non vltrà habeas super eis opprobrium.

19 * Ecce ego interficiam omnes qui afflixerunt te in tempore illo, & saluabo claudicantem, & eã quæ ejecta fuerat congregabo. & ponam eos in laudem & in nomen in omni terra confusionis eorum.

20 * In tempore illo quo adducam vos, & in tempore quo congregabo vos. Dabo enim vos in nomen & in laudem omnibus populis terræ, cùm conuertero captiuitatem vestram coram oculis vestris, dicit Dominus.

תרגום יונתן

וְאַשְׁאִיר בְּגַוֵּךְ עַם עַנְוְתָן וְסַכְּכֵל עֲלֵיהֶן וְיִתְרַחֲצוּן בְּשִׁמְהָא דַּייָ׃ 12
שְׁאָרָא דְיִשְׂרָאֵל לָא יַעְבְּדוּן שְׁקַר וְלָא יְמַלְּלוּן כְּדִיבִין וְלָא 13
יְהֵי בְּפוּמְהוֹן לְשׁוֹן נְכָלִין אֲרֵי אִנּוּן יִתְפְּרְנְסוּן וְיִשְׁרוֹן וְלֵית דְּמַנְיָד׃
שַׁבְּחִי בְּנִישְׁתָּא דְצִיּוֹן וְצַוְחִי יִשְׂרָאֵל חֲדִי וּבְעִי בְּכָל לִבָּא 14
בְּעַנָּא דְּיוֹרְשְׁלֵם׃
אַגְלִי יְיָ דַּיְנֵי שְׁקַרָא סְנִגְדָּךְ פְּלִי כְּעֲלֵי דְּבָבָךְ מַלְכָּה דְיִשְׂרָאֵל יְיָ בְּגַוָּךְ לָא תִדְחֲלִין מִן 15
בְּעַנָּא דְּיוֹרְשְׁלֵם׃
בְּעַנָּא תֵּהֵא יְתֵאמַר לִירוּשְׁלֵם לָא תִדְחֲלִין צִיּוֹן לָא יְתְרַשְׁלָן יְדָךְ׃ 16
יְיָ אֱלָהָךְ אַמַר לְאַשְׁרָאָה שְׁכִינְתֵּהּ 17
בְּגַוָּךְ גִּבָּר פָּרְקָנָא יְכַבֵּשׁ עַל חוֹבָךְ בְּרַחֲמָתֵהּ יְדוּט עֲלָךְ בִּדְיָנָא
יְחַדֵּשׁ לָךְ בְּרַחֲמָתֵהּ יְדוּט עֲלָךְ בִּדְיָנָא׃ 18
דִּי הֲווֹ מְעַכְּבִין כַּךְ זְמַנֵּי מוֹעֲדָךְ אִתְחֲזָקַת מִנָּךְ וַי עֲלֵיהוֹן
הָא אֲנָא אֲעֲבֵד גְּמִירָא עִם כָּל מְעַנְּיָךְ בְּעִדָּנָא הַהִיא וְאֲפָרֵק דַּיָּרַת מְטַלְטְלָא 19
וְדִידַחַת אֲכַנֵּשׁ וְאֶשְׁוֵי לְתֻשְׁבָּחָא וּלְשֵׁם בְּכָל אַרְעָא בַּהֲתָהוֹן׃
בְּעִדָּנָא הַהִיא אֲכַנֵּשׁ יַתְכוֹן וּבְעִדָּנָא אֲקָרֵב גָּלוּתְכוֹן 20
בְּעַנָּא תֵּהֵא אֲתִיב יַת גָּלוּתְכוֹן לְעֵינֵיכוֹן אֲמַר יְיָ׃

תם צפניה

12 * Καὶ καταλείψομαι ἐν σοὶ λαὸν πτωχὸν καὶ ταπεινόν. καὶ ἐλπιοῦσιν ἐπὶ τὸ ὄνομα κυρίου

13 * Οἱ κατάλοιποι τοῦ Ισραὴλ, καὶ οὐ ποιήσουσιν ἀδικίαν, καὶ οὐ λαλήσουσιν ματαία, καὶ οὐ μὴ εὑρεθῇ ἐν τῷ στόματι αὐτῶν γλῶσσα δολία, διότι αὐτοὶ νεμηθήσονται καὶ κοιτασθήσονται, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἐκφοβῶν αὐτούς.

14 * Χαῖρε θύγατερ Σιών, κήρυσσε Ιερουσαλήμ, εὐφραίνου καὶ καταίρπου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου θύγατερ Ιερουσαλήμ.

15 * Ἀφεῖλε κύριος τὰ ἀδικήματά σου, λελύτρωταί σε ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν σου βασιλεὺς Ισραὴλ. ἐν μέσῳ σου, οὐκ ὄψῃ κακὰ οὐκ ἔτι.

16 * ἐν τῇ καιρῷ ἐκείνῳ ἐρεῖ κύριος τῇ Ιερουσαλήμ, θαῤῥεῖσιών, μὴ παρείσθωσαν αἱ χεῖρές σου.

17 * κύριος ὁ θεός σου δυνατὸς ἐν σοὶ σῶσει σε, ἐπαίξῃ ἐπὶ σὲ εὐφροσύνῃ, καὶ καινιεῖ σε ἐν τῇ ἀγαπήσει αὐτοῦ, καὶ εὐφρανθήσεται ἐπὶ σοὶ ἐν τέρψει,

18 * ὡς ἐν ἡμέρᾳ ἑορτῆς, καὶ ζωμὸς σὺν διεσκορπισμένοις. οὐαὶ ἔλαβον ἐπ' αὐτῶν ὀνειδισμόν.

19 * ἰδοὺ ἐγὼ ποιῶ ἐν σοὶ σὲ σκὰ σὺν ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, καὶ σώσω τὴν ἐκπεπτισμένην καὶ τὴν ἀπωσμένην εἰσδέξομαι, καὶ θήσομαι αὐτοὺς εἰς καύχημα καὶ ὄνομα τοῖς
20 ἐν πάσῃ τῇ γῇ, καὶ καταισχυνθήσονται * ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ὅταν καλῶς ὑμῖν ποιήσω, καὶ ἐν τῷ καιρῷ ὅτε δὲ εἰσδέχομαι ὑμᾶς, διότι δώσω ὑμᾶς ὄνομα καὶ εἰς καύχημα πᾶσι τοῖς λαοῖς τῆς γῆς, ἐν τῷ ἐπιστρέφειν με τὴν αἰχμαλωσίαν ὑμῶν ἐνώπιον ὑμῶν, λέγει κύριος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Et relinquam in medio tui populum mansuetum & excipientem afflictionem, fiduciamque suam collocabunt in nomine Domini.
" Reliquiæ Israel non facient falsitatem, neque loquentur mendacia, neque inuenietur in ore ipsorum lingua dolosa: quoniam ipsi pascentur & habitabunt, nec erit qui terreat *eos*.
" Hymnos cane congregatio Sion, & exultate Israel; gaude & lætare in toto corde congregatio Ierusalem.
" Manifestauit Dominus iudices falsos è medio tui, extirpauit inimicos tuos rex Israel: Dominus dixit se collocaturum maiestatem suam in medio tui, non expauesces à conspectu mali amplius.
" In illo tempore dicetur ipsi Ierusalem: Ne timeas Sion, ne remittantur manus tuæ.
" Dominus Deus tuus dixit se collocaturum maiestatem suam intra te: fortis redéptor lætabitur super te, cum gaudio subiiciet scelus tuum cum misericordia sua, super te exultabit exultatione.
" Qui remorati sunt in te tempora solennitatis tuæ, procul expuli à te: væ illis quoniam portauerunt arma sua contra te, & opprobriis te affecerunt.
" Ecce ego faciam exterminationem cum omnibus qui te subiecerunt in illo tempore; & redimam extorres, & dispersos accersam; & collocabo eos in laudem & nomen in vniuersa terra confusionis ipsorum.
" In illo tempore congregabo vos, & in illo tempore postliminio restituam exules vestros, quoniam ponam vos in nomen & in gloriam inter omnes gentes terræ, quum reduxero exules vestros in oculis vestris, dixit Dominus.

FINIS SOPHONIÆ PROPHETÆ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

PROLOGVS IN AGGÆVM PROPHETAM.

IEREMIAS Propheta ob causam periurij Sedechiæ regis, vt historia libri secundi Paralipomenon indicat, qui fidem promissam Nabuchodonosor regi Chaldæorum non seruauerat, populum Israel refert cum memorato rege Ierusalem, expugnata Ierusalem captiuum in Babylonē fuisse perductum. Sed cùm memoratus populus multis temporibus idolis seruiendo, & effusione sanguinis innocentum se grauiter impiasset, volens Deus generationem vniuersam eiusdem populi ob causas memoratas penitus deperire, septuaginta annorum captiuitatem eundem populum in regno Chaldæorum statuit sustinere: hac ratione, vt completo numero annorum, nouus populus, à memoratis peccatis immunis, ad renouationem seruitutem perueniret. Sexagesimo itaque secundo anno, regno Chaldæorum subuerso, cui adhuc octo restabant ad regnandum, quod etiam sexta visio Danielis ostendit, quum propter causam sacrificij quod in eadem visione continetur, fuisset extinctum, Darius qui Medis imperabat, vt septima visio Danielis ostendit, memoratus in regno successit. cuius primo anno regni, vt decima visio Danielis manifestat, Daniel supputatis annis, videns appropinquare tempus reuersionis quæ per Ieremiam fuerat promissa, orans tam pro se quàm pro populo, eandem promissionem à Deo postulabat impleri, cui per Gabrielem Archangelum in eadem visione, iuxta preces eiusdem vniuersa completa esse, Daniel dixit. Nam moriente supradicto Dario rege Medorum, & succedente in regno Cyro rege Persarum, promissione Dei completa per eundem regem populumque Israel in Ierusalem reductum, historia secundi libri Paralipomenon & initium Esdræ prophetæ confirmant. Cumque à populo Israel & à principibus templum Dei ædificari cœpisset, mortuo Cyro rege, ac regnante Dario rege Persarum, qui memorato Cyro successerat, vicinæ gentes ciuitatis Ierusalem, vt idem Esdras refert, restaurationem templi & ciuitatis resistendo impedire cœperunt. Qua ratione deterritus populus Israel, reparationem supradicti templi Domini, necdum iuxta promissionem concessam esse credebat. Propter quod in secundo anno regni memorati Darij regis Persarum Aggæus propheta à Deo missus ad Zorobabel, qui de tribu erat Iuda, qui potestatem regni susceperus erat, & Iesum filium Iosedech summum Sacerdotem admonet, vt credant completo numero annorum tempus restaurationis Ierusalem aduenisse. Hoc etiam addito, ne incredulitatem populi vellent imitari: de quo Deus per eum dixit: Populus hic dicit: Nondum venit tempus vt ædificetur domus Dei. Omnia autem quæ textu huius prophetię continentur, reuersionem populi, ædificationem templi, renouationem ciuitatis, obseruantiam Sacerdotalem, & interitum regnorum gentium exterarum significant.

חגי

א

שְׁנַת שְׁתַּיִם לְדָרְיָוֶשׁ הַמֶּלֶךְ בַּחֹדֶשׁ
הַשִּׁשִּׁי בְּיוֹם אֶחָד לַחֹדֶשׁ הָיָה דְבַר־
יְהוָה בְּיַד־חַגַּי הַנָּבִיא אֶל־זְרֻבָּבֶל
בֶּן־שַׁאַלְתִּיאֵל פַּחַת יְהוּדָה וְאֶל־
יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־יְהוֹצָדָק הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לֵאמֹר׃
כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת לֵאמֹר הָעָם הַזֶּה׀ אָמְרוּ
לֹא עֵת־בֹּא עֵת בֵּית יְהוָה לְהִבָּנוֹת׃
וַיְהִי דְבַר־יְהוָה בְּיַד־חַגַּי הַנָּבִיא לֵאמֹר׃
הֵעֵת לָכֶם אַתֶּם לָשֶׁבֶת בְּבָתֵּיכֶם סְפוּנִים וְהַבַּיִת
הַזֶּה חָרֵב׃
וְעַתָּה׀ כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׀ שִׂימוּ לְבַבְכֶם
עַל־דַּרְכֵיכֶם׃
זְרַעְתֶּם הַרְבֵּה וְהָבֵא מְעָט אָכוֹל וְאֵין־לְשָׂבְעָה
שָׁתוֹ וְאֵין לְשָׁכְרָה לָבוּשׁ וְאֵין־לְחֹם לוֹ וְהַמְשַׂתֵּכֵר
מִשְׂתַּכֵּר אֶל־צְרוֹר נָקוּב׃

AGGÆVS PROPHETA

CAPVT I.

IN anno secundo Darij regis, in mense sexto, in vna mensis, factum est verbum Domini in manu Aggæi prophetæ ad Zorobabel filium Salathiel de tribu Iuda, & ad Iesum filium Iosedec Sacerdotem magnum, dicens:

Hæc ait Dominus exercituum, dicens: Populus iste dicit: Nondum venit tempus domus Domini ædificandæ.

Et factum est verbum Domini in manu Aggæi Prophetæ, dicens:

Nunquid tempus vobis est vt habitetis in domibus laqueatis, & domus ista deserta?

Et nunc hæc dicit Dominus exercituum: Ponite corda vestra super vias vestras.

Seminastis multū, & inulistis pauca: comedistis, & non estis satiati: bibistis, & non estis inebriati: operuistis vos, & non estis calefacti. & qui mercedes congregans, congregauit in sacculum pertusum.

תרגום יונתן

א

בְּרַם שְׁנַת תְּרֵין לְדָרְיָוֶשׁ מַלְכָּא בְּיַרְחָא שִׁתְיְתָאָה בְּיוֹמָא חַד לְיַרְחָא הֲוָה פִּתְגָם דְּיְיָ בִּידָא דְּחַגַּי נְבִיָּא לְוָת זְרֻבָּבֶל
בַּר שְׁאַלְתִּיאֵל רַבָּא דְבֵית יְהוּדָה וְלָוַת יְהוֹשֻׁעַ בַּר יְהוֹצָדָק כָּהֲנָא רַבָּא לְמֵימָר׃
כְּדֵין אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת לְמֵימָר עַמָּא הָדֵין אֲמָרִין עִדָּן לָא מְטָא עִדָּן בֵּית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ לְאִתְבְּנָיָא׃
וַהֲוָה פִּתְגָם דַּיְיָ לְוָת אֲחוֹנִין בְּכִין אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת עַל מִדַּם עִדָּנֵיכוֹן׃
וְכִין אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת שׁוּוּ לְבַבְכוֹן עַל אָרְחָתְכוֹן׃
זְרַעְתּוּן סַגִּיאִין וְעָלִין זְעֵר לָא שְׂבַעְתּוּן שְׁתוֹ וְלָא רְוֵיתוּן לְהַוְיָן דְּחָסְרִין וְלָא שְׂחִיתוּן לְהוֹן דְּחָסְחָנִין לְמִתְעַר לְמִתְעַרְתָּא׃

ARGVMENTVM.

AGgæus festiuus & lætus, qui seminauit in lachrymis, vt in gaudio meteret; destructum templum reædificat, Deumque Patrem inducit loquentem: Adhuc vnum modicum est, & ego commouebo cælum & terram, mare & aridam; & mouebo omnes gentes, & veniet desideratus cunctis gentibus.

AGGÆVS.

CAPVT I.

IN secundo anno sub Dario rege in mense sexto vna mensis, factum est verbum Domini in manu Aggæi prophetæ, dicens: Dic ad Zorobabel filium Salathiel de tribu Iuda, & ad Iesum filium Iosedec Sacerdotem magnum, dicens:

Hæc dicit Dominus Deus exercituum, dicens: Populus iste dicunt: Non venit tempus ædificandi domum Domini.

Et factum est verbum Domini in manu Aggæi prophetæ, dicens:

Si tempus vobis est vt habitetis in domibus concauis, at domus ista deserta est?

Et nunc hæc dicit Dominus exercituum: Ponite corda vestra in vias vestras.

Seminastis multa, & intulistis pauca: comedistis, & non in saturitatem: bibistis, & non in ebrietatem: operti estis, & non estis calefacti in ipsis: & mercedes congregans, congregauit in ligamentum pertusum.

ΑΓΓΑΙΑΣ.

κεφαλ. ά.

Ν τῷ δευτέρῳ ἔτει Δαρείου τοῦ βασιλέως ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ μιᾷ τοῦ μηνός, ἐγένετο λόγος κυρίου ἐν χειρὶ ἀγγαίου τοῦ προφήτου λέγων, εἶπον πρὸς ζοροβάβελ τὸν τοῦ σαλαθιὴλ ἐν φυλῇ ἰούδα, καὶ πρὸς ἰησοῦν τὸν τοῦ ἰωσεδὲκ τὸν ἱερέα τὸν μέγαν, λέγων,

τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων, λέγων, ὁ λαὸς οὗτος λέγουσιν, οὐχ ἥκει ὁ καιρὸς τοῦ οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον κυρίου.

καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου ἐν χειρὶ ἀγγαίου τοῦ προφήτου, λέγων,

εἰ καιρὸς ὑμῖν ἐστι τοῦ οἰκεῖν ἐν οἴκοις κοιλοσάθμοις, ὁ δὲ οἶκος οὗτος ἠρήμωται.

καὶ νῦν τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων, τάξατε τὰς καρδίας ὑμῶν εἰς τὰς ὁδοὺς ὑμῶν.

ἐσπείρατε πολλὰ καὶ εἰσενέγκατε ὀλίγα. ἐφάγετε καὶ οὐκ εἰς πλησμονήν, ἐπίετε καὶ οὐκ εἰς μέθην, περιεβάλεσθε καὶ οὐκ ἐθερμάνθητε ἐν αὐτοῖς, καὶ ὁ συνάγων, συνήγαγεν εἰς δεσμὸν τετρυπημένον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO IN CHAGGAEVM PROPHETAM,
EX BIBLIOTHECA COMPLVTEN. AD HEBRAICAM VERITATEM EX *Chaldaïs exemplaribus correcta, opera B. Ariæ Montani.* CAP. I.

ANno secundo Darij regis mense sexto die prima mensis, factum est verbum prophetiæ à conspectu Domini per manum Chaggæi prophetæ ad Zerubabelem filium Sealthuelis principem domus Iuda, & ad Iehosuam filium Iehozadac summum Sacerdotem, dicendo:

Sic ait Dominus exercituum, dicendo: Populus iste inquit, Vsquequò non veniet tempus domus sanctuarij Domini, vt ædificetur?

Et exstitit verbum à conspectu Domini per manum Chaggæi prophetæ, dicendo:

Siccine decet vos vt habitetis in domibus quæ tectæ sunt, in tabulatis cedrinis, cùm hæc ædes sanctuarij destructa sit?

Nunc itaque sic ait Dominus exercituum: Apponite cor vestrum ad vias vestras.

Seminatis multa, & educitis modicum: comeditis, & non satiamini: bibitis, & non inebriamini: induti estis, nec vobis inest calor: & qui operas suas locat, mercedem reportat maledictionem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

7 כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת שִׂימוּ לְבַבְכֶם עַל־
דַּרְכֵיכֶם׃
8 עֲלוּ הָהָר וְהֲבֵאתֶם עֵץ וּבְנוּ הַבַּיִת וְאֶרְצֶה־בּוֹ
וְאֶכָּבֵדָה אָמַר יְהוָה׃
9 פָּנֹה אֶל־הַרְבֵּה וְהִנֵּה לִמְעָט וְהֲבֵאתֶם הַבַּיִת
וָנָפַחְתִּי בּוֹ יַעַן מֶה נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת יַעַן בֵּיתִי אֲשֶׁר־
הוּא חָרֵב וְאַתֶּם רָצִים אִישׁ לְבֵיתוֹ׃
10 עַל־כֵּן עֲלֵיכֶם כָּלְאוּ שָׁמַיִם מִטָּל וְהָאָרֶץ כָּלְאָה
יְבוּלָהּ׃
11 וָאֶקְרָא חֹרֶב עַל־הָאָרֶץ וְעַל־הֶהָרִים וְעַל־דָּגָן
וְעַל־הַתִּירוֹשׁ וְעַל־הַיִּצְהָר וְעַל אֲשֶׁר תּוֹצִיא הָאֲדָמָה
וְעַל־הָאָדָם וְעַל־הַבְּהֵמָה וְעַל כָּל־יְגִיעַ כַּפָּיִם׃
12 וַיִּשְׁמַע זְרֻבָּבֶל בֶּן־שַׁלְתִּיאֵל וְיהוֹשֻׁעַ בֶּן־יְהוֹצָדָק
הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וְכֹל שְׁאֵרִית הָעָם בְּקוֹל יְהוָה
אֱלֹהֵיהֶם וְעַל־דִּבְרֵי חַגַּי הַנָּבִיא כַּאֲשֶׁר שְׁלָחוֹ יְהוָה
אֱלֹהֵיהֶם וַיִּירְאוּ הָעָם מִפְּנֵי יְהוָה׃
13 וַיֹּאמֶר חַגַּי מַלְאַךְ יְהוָה בְּמַלְאֲכוּת יְהוָה לָעָם
לֵאמֹר אֲנִי אִתְּכֶם נְאֻם־יְהוָה׃
14 וַיָּעַר יְהוָה אֶת־רוּחַ זְרֻבָּבֶל בֶּן־שַׁלְתִּיאֵל פַּחַת
יְהוּדָה וְאֶת־רוּחַ יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־יְהוֹצָדָק הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל
וְאֶת־רוּחַ כֹּל שְׁאֵרִית הָעָם וַיָּבֹאוּ וַיַּעֲשׂוּ מְלָאכָה
בְּבֵית־יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵיהֶם׃

ב

1 בְּיוֹם עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה לַחֹדֶשׁ בַּשִּׁשִּׁי בִּשְׁנַת
שְׁתַּיִם לְדָרְיָוֶשׁ הַמֶּלֶךְ׃
2 בַּשְּׁבִיעִי בְּעֶשְׂרִים וְאֶחָד לַחֹדֶשׁ הָיָה דְבַר־יְהוָה
בְּיַד־חַגַּי הַנָּבִיא לֵאמֹר׃
3 אֱמֹר־נָא אֶל־זְרֻבָּבֶל בֶּן־שַׁלְתִּיאֵל פַּחַת יְהוּדָה
וְאֶל־יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־יְהוֹצָדָק הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וְאֶל־שְׁאֵרִית
הָעָם לֵאמֹר׃

7 Hæc dicit Dominus exercituum: Ponite corda vestra super vias vestras.
8 Ascendite in montem, parate ligna, & ædificate domum, & acceptabilis mihi erit, & glorificabor, dicit Dominus.
9 Respexistis ad amplius, & ecce factum est minus. & intulistis in domum, & exsufflaui illud. Quam ob causam, dicit Dominus exercituum? quia domus mea deserta est, & vos festinastis vnusquisque in domum suam.
10 Propter hoc super vos prohibiti sunt cœli ne darent rorem, & terra prohibita est ne daret germen suum.
11 Et vocaui siccitatem super terram, & super montes, & super triticum, & super vinum, & super oleum, & quæcunque profert humus, & super homines, & super omnem laborem manuum,
12 Et audiuit Zorobabel filius Salathiel, & Iesus filius Iosedech Sacerdos magnus, & omnes reliqui populi vocem Domini Dei sui, & verba Aggæi prophetæ sicut misit eum Dominus Deus eorum ad eos: & timuerunt à facie Domini.
13 Et dixit Aggæus nuncius Domini de nunciis Domini populo, dicens: Ego vobiscum sum, dicit Dominus.
14 Et suscitauit Dominus spiritum Zorobabel filij Salathiel ducis Iuda, & spiritum Iesu filij Iosedech Sacerdotis magni, & spiritum reliquorum de omni populo, & ingressi sunt & faciebant opus in domo Domini exercituum Dei sui.

CAP. II.

1 IN die vicesima & quarta mensis in sexto mense in anno secundo Darij regis,
2 In septimo mensi, vicesima & prima mensis, factum est verbum Domini in manu Aggæi prophetæ, dicens:
3 Loquere ad Zorobabel filium Salathiel ducem Iuda, & ad Iesum filium Iosedech Sacerdotem magnum, & ad reliquos populi, dicens:

7 Hæc dicit Dominus omnipotens: Ponite iam corda vestra in vias vestras:
8 Ascendite in montem & incidite ligna, et ædificate domum; & complacebo in ea & glorificabor, dixit Dominus.
9 Respexistis in multa, & facta sunt pauca. & intulistis in domum, & exsufflaui illud. quamobrem dicit Dominus exercituum: Pro eo quod domus mea deserta est, vos autem festinatis vnusquisque in domum suam:
10 Propter hoc abstinebit cœlum à rore, & terra subtrahet germina sua.
11 Et inducam gladium super terram, & super montes, & super triticum, & super vinum, & super oleum, & super homines, & super iumenta, & super omnes labores manuũ eorum.
12 Et audiuit Zorobabel filius Salathiel, & Iesus filius Iosedec Sacerdos magnus, & omnes reliqui populi vocem Domini Dei sui, & verba Aggei prophetæ sicut misit eum Dominus ad eos: & timuerunt à facie Domini.
13 Et dixit Aggæus nuncius Domini in nunciis Domini: Dic populo, Ego sum vobiscum, dicit Dominus.
14 Et suscitauit Dominus spiritum Zorobabel filij Salathiel de tribu Iuda, & spiritum Iesu filij Iosedec Sacerdotis magni, & spiritum reliquorum populi, & ingressi sunt & faciebant opera in domo Domini exercituum Dei sui.

CAP. II.

1 QVarta & vicesima mensis sexti in secundo anno sub Dario rege:
2 Septimo mense, vna & vigesima mensis, factum est verbum Domini in manu Aggæi prophetæ, dicens:
3 Dic iam ad Zorobabel filium Salathiel de tribu Iuda, & ad Iesum filium Iosedec Sacerdotem magnum, & ad omnes reliquos populi, dicens:

7 τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, θέσθε δὴ καρδίας ὑμῶν εἰς τὰς ὁδοὺς ὑμῶν.
8 ἀνάβητε εἰς τὸ ὄρος καὶ κόψατε ξύλα, καὶ οἰκοδομήσατε τὸν οἶκον, καὶ εὐδοκήσω ἐν αὐτῷ, καὶ ἐνδοξασθήσομαι, εἶπεν κύριος.
9 ἐπεβλέψατε εἰς πολλά, καὶ ἐγένετο ὀλίγα. καὶ εἰσηνέγκατε εἰς τὸν οἶκον, καὶ ἐξεφύσησα αὐτό. διὰ τοῦτο λέγει κύριος τῶν δυνάμεων· ἀνθ' ὧν ὁ οἶκός μου ἔρημός ἐστιν, ὑμεῖς δὲ διώκετε ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.
10 διὰ τοῦτο ἀνέξει ὁ οὐρανὸς ἀπὸ δρόσου, καὶ ἡ γῆ ἀποστελεῖ τὰ γενήματα αὐτῆς.
11 καὶ ἐπάξω ῥομφαίαν ἐπὶ τοὺς γεωργούς, καὶ ἐπὶ τὰ ὄρη, καὶ ἐπὶ τὸν σῖτον, καὶ ἐπὶ τὸν οἶνον, καὶ ἐπὶ τὸ ἔλαιον, καὶ ἐπὶ σοὶ ἀνθρώπους, καὶ ἐπὶ τὰ κτήνη, καὶ ἐπὶ πάντας σοὶ πόνους τῶν χειρῶν αὐτῶν.
12 καὶ ἤκουσε Ζοροβάβελ ὁ τοῦ Σαλαθιήλ. καὶ Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ἰωσεδὲκ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας, καὶ πάντες ⟨ὁ⟩ κατάλοιποι τοῦ λαοῦ τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτῶν, καὶ τῶν λόγων Ἀγγαίου τοῦ προφήτου καθότι ἐξαπέστειλεν αὐτὸν κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν πρὸς αὐτούς, καὶ ἐφοβήθησαν ἀπὸ προσώπου κυρίου.
13 καὶ εἶπεν Ἀγγαίας ὁ ἄγγελος κυρίου ἐν ἀγγέλοις τοῦ κυρίου, εἶπον τῷ λαῷ, ἐγὼ εἰμι μεθ' ὑμῶν, λέγει κύριος.
14 καὶ ἐξήγειρε κύριος τὸ πνεῦμα τοῦ Ζοροβάβελ υἱοῦ Σαλαθιὴλ ἐκ φυλῆς Ἰούδα, καὶ τὸ πνεῦμα Ἰησοῦ υἱοῦ Ἰωσεδὲκ τοῦ ἱερέως τοῦ μεγάλου, καὶ τὸ πνεῦμα τῶν καταλοίπων τοῦ λαοῦ, καὶ εἰσῆλθοσαν καὶ ἐποίουν τὰ ἔργα ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου τῶν δυνάμεων τοῦ θεοῦ αὐτῶν.

β΄.

1 Τῇ τετράδι καὶ εἰκάδι τοῦ μηνὸς τοῦ ἕκτου ἐν τῷ δευτέρῳ ἔτει ἐπὶ Δαρείου τοῦ βασιλέως,
2 τῇ ἑβδόμῳ μηνὶ μιᾷ καὶ εἰκάδι τοῦ μηνός, ἐγένετο λόγος κυρίου ἐν χειρὶ Ἀγγαίου τοῦ προφήτου, λέγων,
3 εἶπον δὴ πρὸς Ζοροβάβελ τὸν τοῦ Σαλαθιὴλ ἐκ φυλῆς Ἰούδα, καὶ πρὸς Ἰησοῦν τὸν τοῦ Ἰωσεδὲκ τὸν ἱερέα τὸν μέγαν, καὶ πρὸς πάντας τοὺς καταλοίπους τοῦ λαοῦ, λέγων,

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Sic ait Dominus exercituum: Apponite corda vestra ad vias vestras.
8 Conscendite montes, & afferte ligna, & ædificate ædem, & placebit mihi collocate maiestatem meam in ea in gloria, dicit Dominus.
9 Respicitis ad multum, & fit modicum: & introducitis illud in domum: ego verò immittam in ipsum maledictionem: propter quid? ait Dominus exercituum, propter ædem sanctuarij mei quæ destructa est, cùm vnusquisque vestrum excurrat in domum suam.
10 Idcircò propter scelera vestra cessauerunt cœli ab immittenda pluuia, & terra cessauit ab edendo fructus.
11 Et vocaui siccitatem super terram, & super homines, & super bestias, denique super omnem laborem manuum.
12 Audiuit autem Zerubabel filius Sealthielis, & Iehosua filius Iehozadak summus Sacerdos, & omnes reliquiæ populi verbum Domini Dei sui, & sermones Chaggæi prophetæ, prout miserat eum Deus ipsorum: timuitque populus à conspectu Domini.
13 Et dixit Chaggæus propheta Domini, in legatione *quam susceperat* à conspectu Domini ad populum, dicendo: Verbum meum vobis est auxilio, dicit Dominus.
14 Et excitauit Dominus spiritum Zerubabelis filij Sealthielis principis domus Iuda, & spiritum Iehosua filii Iehozadac summi Sacerdotis, & spiritum omnium reliquiarum populi. venerunt itaque & fecerunt opus in æde sanctuarij Domini exercituum Dei sui.

CAP. II.

1 DIe vicesima & quarta mensis, in sexto *mense*, anno secundo Darii regis:
2 In septimo *mense*, vicesima & prima mensis factum est verbum prophetiæ à conspectu Domini per manum Chaggæi prophetæ, dicendo:
3 Dic nunc Zerubabeli filio Sealthielis principi domus Iuda, & Iehosuæ filio Iehozadac summo Sacerdoti, & residuo populi, dicendo:

תרגום יונתן

1 בְּרַם מִכַּד יְיָ צְבָאוֹת שָׁוֵי לְמִכַּת עַל אַרְעָא חֲכִימוּ: 2 סְקוּ לְטוּרָא וְאַיְתוּ אָעִין וּבְנוּ בֵּיתָא וְאֶתְרְעֵי לְאַשְׁרָאָה שְׁכִינְתִּי בַּהּ בֵּימְרָא דַּייָ אֲמַר יְיָ׃
3 מִכַּד אֲתֵיתוּן לְמֶחֱזֵי לְהֵיכְלָא וַאֲנָא שַׁלַּח בֵּיכוֹן מָה אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת חֲלַף בֵּית מִקְדְּשִׁי דְּהוּא חָרוּב
4 וְאַתּוּן רָהִיטִין לְבָתֵּיכוֹן׃ 5 עַל כֵּן בְּדִיל הוֹבֵיכוֹן פְּסַק שְׁמַיָּא מֵלְאַחֲתָא מִטְרָא וְאַרְעָא פְּסָקָה מִלְּאַחֲתָא
6 יְבוּלָהּ׃ 7 וְשַׁוֵּי זְרִיזוּתָא עַל אַרְעָא וְעַל טוּרַיָּא וְעַל עִבּוּרָא וְעַל מִשְׁחָא וְעַל כָּל דִּי מַפֵּיק אַרְעָא וְעַל אֱנָשָׁא וְעַל בְּעִירָא וְעַל כָּל לַאוּת
8 יְדֵי בְנֵי נָשָׁא׃ 9 וְשָׁמַע זְרֻבָּבֶל בַּר שַׁלְתִּיאֵל וְיֵיהוֹשֻׁעַ בַּר יְהוֹצָדָק כָּהֲנָא רַבָּא וְכָל שְׁאָרָא דְעַמָּא לְמֵימְרָא דַּייָ אֱלָהְהוֹן וּלְפִתְגָמֵי חַגַּי נְבִיָּא כְּמָא
9 דְשַׁלְחֵיהּ יְיָ אֱלָהְהוֹן וְדָחֲלוּ עַמָּא מִן קֳדָם יְיָ׃ 10 וַאֲמַר חַגַּי מַלְאֲכָא דַּייָ בְּמַלְאֲכוּת יְיָ לְעַמָּא לְמֵימְרָא
10 אֲנָא עִמְּכוֹן אֲמַר יְיָ׃ 11 וְאַתְּרַע יְיָ יָת רוּחַ זְרֻבָּבֶל בַּר שַׁלְתִּיאֵל רַבָּא דְיְהוּדָה וְיָת רוּחַ כָּל שְׁאָרָא דְעַמָּא וְיָת רוּחַ
11 יֵיהוֹשֻׁעַ בַּר יְהוֹצָדָק כָּהֲנָא רַבָּא וְיָת רוּחַ כָּל שְׁאָרָא דְעַמָּא וַאֲתוֹ וַעֲבָדוּ עֲבִידָתָא בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַּייָ צְבָאוֹת אֱלָהְהוֹן׃

ב

1 בְּיוֹמָא עַסְרִין וְאַרְבְּעָא לְיַרְחָא בְּשִׁתְּיתָאָה בְּשַׁתָּא תִּנְיָנָא לְדָרְיָוֶשׁ מַלְכָּא׃
2 בְּשַׁבְּיעָאָה בְּעַסְרִין וְחַד לְיַרְחָא הֲוָה פִּתְגָמָא דַּייָ בְּיַד חַגַּי נְבִיָּא לְמֵימָר׃
3 אֱמַר כְּעַן לְזֻרְבָּבֶל בַּר שַׁלְתִּיאֵל רַבָּא דִּיהוּדָה וְלִיהוֹשֻׁעַ בַּר יְהוֹצָדָק כָּהֲנָא רַבָּא וְלִשְׁאָרָא דְעַמָּא לְמֵימָר׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

4 מִי בָכֶם הַנִּשְׁאָר אֲשֶׁר רָאָה אֶת־הַבַּיִת הַזֶּה
בִּכְבוֹדוֹ הָרִאשׁוֹן וּמָה אַתֶּם רֹאִים אֹתוֹ עַתָּה הֲלוֹא
כָמֹהוּ כְּאַיִן בְּעֵינֵיכֶם׃
5 וְעַתָּה חֲזַק זְרֻבָּבֶל נְאֻם־יְהוָה וַחֲזַק יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־
יְהוֹצָדָק הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וַחֲזַק כָּל־עַם הָאָרֶץ נְאֻם־
יְהוָה וַעֲשׂוּ כִּי־אֲנִי אִתְּכֶם נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת׃
6 אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר־כָּרַתִּי אִתְּכֶם בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרַיִם
וְרוּחִי עֹמֶדֶת בְּתוֹכְכֶם אַל־תִּירָאוּ׃
7 כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת עוֹד אַחַת מְעַט הִיא
וַאֲנִי מַרְעִישׁ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ וְאֶת־הַיָּם
וְאֶת־הֶחָרָבָה׃
8 וְהִרְעַשְׁתִּי אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם וּבָאוּ חֶמְדַּת כָּל־
הַגּוֹיִם וּמִלֵּאתִי אֶת־הַבַּיִת הַזֶּה כָּבוֹד אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת׃
9 לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת׃
10 גָּדוֹל יִהְיֶה כְּבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה הָאַחֲרוֹן מִן־הָרִאשׁוֹן
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת וּבַמָּקוֹם הַזֶּה אֶתֵּן שָׁלוֹם נְאֻם
יְהוָה צְבָאוֹת׃
11 בְּעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה לַתְּשִׁיעִי בִּשְׁנַת שְׁתַּיִם
לְדָרְיָוֶשׁ הָיָה דְּבַר־יְהוָה בְּיַד־חַגַּי הַנָּבִיא לֵאמֹר׃
12 כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת שְׁאַל־נָא אֶת־הַכֹּהֲנִים
תּוֹרָה לֵאמֹר׃
13 הֵן יִשָּׂא־אִישׁ בְּשַׂר־קֹדֶשׁ בִּכְנַף בִּגְדוֹ וְנָגַע
בִּכְנָפוֹ אֶל־הַלֶּחֶם וְאֶל־הַנָּזִיד וְאֶל־הַיַּיִן וְאֶל־שֶׁמֶן
וְאֶל־כָּל־מַאֲכָל הֲיִקְדָּשׁ וַיַּעֲנוּ הַכֹּהֲנִים וַיֹּאמְרוּ לֹא׃
14 וַיֹּאמֶר חַגַּי אִם־יִגַּע טְמֵא־נֶפֶשׁ בְּכָל־אֵלֶּה
הֲיִטְמָא וַיַּעֲנוּ הַכֹּהֲנִים וַיֹּאמְרוּ יִטְמָא׃
15 וַיַּעַן חַגַּי וַיֹּאמֶר כֵּן הָעָם־הַזֶּה וְכֵן־הַגּוֹי הַזֶּה לְפָנַי
נְאֻם־יְהוָה וְכֵן כָּל־מַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם וַאֲשֶׁר יַקְרִיבוּ שָׁם
טָמֵא הוּא׃

4 Quis in vobis est derelictus qui vidit
domum istam in gloria sua prima? & quid
vos videtis hanc nunc? nunquid nõ ita est
quasi non sit in oculis vestris?
5 Et nunc confortare Zorobabel, dicit
Dominus, & confortare Iesu fili Iosedech
Sacerdos magne, & confortare omnis po-
pulus terræ, dicit Dominus exercituum; &
B facite, quoniam ego vobiscum sum, dicit
Dominus exercituum.
6 Verbum quod pepigi vobiscum cùm
egrederemini de terra Ægypti, & spiritus
meus erit in medio vestrû. Nolite timere,
7 quia hæc dicit Dominus exercituum:
Adhuc vnum modicum est, & ego com-
mouebo cælum, & terram, & mare, & a-
ridam:
8 Et mouebo omnes gentes. Et veniet
desideratus cunctis gentibus. & implebo
domum istam gloria, dicit Dominus exer-
cituum.
9 Meum est argentum, & meum est au-
rum, dicit Dominus exercituum.
10 Magna erit gloria domus istius nouis-
simæ plusquàm primę, dicit Dominus ex-
ercituum. & in loco isto dabo pacem, di-
cit Dominus exercituum.
11 In vicesima & quarta noni mensis in
anno secundo Darij regis factum est ver-
bum Dñi ad Aggeum prophetam, dicens:
12 Hæc dicit Dominus exercituum: In-
C terroga Sacerdotes Legem, dicens:
13 Si tulerit homo carnem sanctificatam
in ora vestimenti sui, & tetigerit de sum-
mitate eius panem aut pulmetum, aut vi-
num, aut oleum, aut omnem cibum, nun-
quid sanctificabitur? Respondentes autem
Sacerdotes, dixerunt: Non. Et dixit Ag-
14 geus: Si tetigerit pollutus in anima ex om-
nibus his, nunquid contaminabitur? & re-
sponderunt Sacerdotes & dixerunt: Con-
15 taminabitur. Et respondit Aggeus &
dixit: Sic populus iste, & sic gens ista ante
faciem meam, dicit Dominus, & sic omne
opus manuum eorum, & omnia quæ ob-
tulerunt ibi, contaminata erunt.

Quis ex vobis vidit domum istam in glo- 4
ria sua quæ antè, & quomodo vos videtis ip-
sam nunc, sicut non existentem in conspectu
vestro?
Et nunc confortare Zorobabel, dicit Do- 5
minus, & confortare Iesu fili Iosedec Sacerdos
magnus, & confortetur omnis populus terræ,
dicit Dominus exercituum. & facite, quoniam
vobiscum sum, dicit Dominus exercituum.
Verbum quod pepigi vobiscum cùm egre- 6
deremini vos de terra Ægypti, & spiritus
meus stetit in medio vestrum. Confidite.
Quia hæc dicit Dominus exercituum: Ad- 7
huc semel ego commoueo cælum & terram, &
mare & aridam.
Et commouebo omnes gentes, & venient 8
electa omnium gentium, & implebo domum
istam gloria, dicit Dominus exercituum.
Meum argentum & meum aurum, dicit 9
Dominus exercituum.
Quia magna erit gloria domus istius no- 10
uissima super primam, dicit Dominus exerci-
tuum: & in loco isto dabo pacem, dicit Domi-
nus exercituum.
Quarta & vicesima nono mense, anno se- 11
cundo sub Dario, factus est sermo Domini ad
Aggeum prophetam, dicens:
Hæc dicit Dominus exercituum: Interro- 12
ga Sacerdotes Legem, dicens:
Si sumpserit homo carnem sanctam in sum- 13
mitate vestimenti sui, & tetigerit summitas
vestimenti eius panem, aut coctionem, aut vi-
num, aut oleum, aut omnem cibum, si sancti-
ficabitur. Et responderunt Sacerdotes & di-
xerunt, Non. Et dixit Aggæus: Si tetigerit 14
pollutus in anima de omnibus his, si contamina-
bitur? Et responderũt Sacerdotes & dixerunt,
Contaminabitur. Et respondit Aggæus & 15
dixit: Sic populus iste, et sic gens hæc coram me,
dicit Dominus, & sic omnia opera manuũ sua-
rum. & quicunque appropinquauerit ibi, con-
taminabitur. Propter munera eorum matutina
dolebunt à facie malitiarum suarum, & odio
habebatis qui in portis arguebant.

4 τίς ἐξ ὑμῶν ἴδε τὸν οἶκον τοῦτον ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ τῇ ἔμ
προσθεν, καὶ πῶς ὑμεῖς βλέπετε αὐτὸν νῦν καθὼς οὐχ
ὑπάρχοντα ἐνώπιον ὑμῶν;
5 καὶ νῦν κατίσχυε ζοροβάβελ, λέγει κύριος, καὶ κα-
τίσχυε ἰησοῦ ὁ τοῦ ἰωσεδὲκ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας, καὶ κατισχυέτω πᾶς
ὁ λαὸς τῆς γῆς, λέγει κύριος τῶν δυνάμεων. καὶ ποιεῖτε, διότι
μεθ' ὑμῶν εἰμί, λέγει κύριος τῶν δυνάμεων.
6 τὸ ῥῆμα ὃ διέθηκα πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ἐξελθεῖν ὑμᾶς
ἐκ γῆς αἰγύπτου, καὶ τὸ πνεῦμά μου ἐφέστηκεν ἐν μέσῳ ὑ-
7 μῶν. θαρσεῖτε, διότι τάδε λέγει κύριος τῶν δυ-
νάμεων, ἔτι ἅπαξ ἐγὼ σείω τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ
τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηράν.
8 καὶ συσείσω πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἥξει τὰ ἐκλεκτὰ
πάντων τῶν ἐθνῶν, καὶ πλήσω τὸν οἶκον τοῦτον δόξης, λέγει
κύριος τῶν δυνάμεων.
9 ἐμὸν τὸ ἀργύριον καὶ ἐμὸν τὸ χρυσίον, λέγει κύριος
10 τῶν δυνάμεων. διότι μεγάλη ἔσται ἡ δόξα τοῦ
οἴκου τούτου ἡ ἐσχάτη ὑπὲρ τὴν πρώτην, λέγει κύριος τῶν
δυνάμεων, καὶ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ δώσω εἰρήνην, λέγει κύ-
ριος τῶν δυνάμεων.
11 τῇ τετράδι καὶ εἰκάδι τοῦ ἐννάτου μηνὶ ἔτει δευτέρῳ
ἐπὶ δαρείου, ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ἀγγαῖον τὸν προ-
φήτην, λέγων·
12 τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων, ἐπερώτησον τοὺς
ἱερεῖς νόμον λέγων,
13 ἐὰν λάβῃ ἄνθρωπος κρέας ἅγιον ἐν τῷ ἄκρῳ τοῦ
ἱματίου αὐτοῦ, καὶ ἅψηται τὸ ἄκρον τοῦ ἱματίου αὐτοῦ
ἄρτου ἢ ἑψέματος, ἢ οἴνου, ἢ ἐλαίου, ἢ παντὸς βρώ-
ματος εἰ ἁγιασθήσεται. καὶ ἀπεκρίθησαν οἱ ἱερεῖς, καὶ
εἶπον, οὔ.
14 καὶ εἶπεν ὁ ἀγγαῖος, ἐὰν ἅψηται μεμιαμμένος ἐπὶ
ψυχῇ ἀπὸ πάντων τούτων εἰ μιανθήσεται; καὶ ἀπεκρίθη-
σαν οἱ ἱερεῖς καὶ εἶπαν, μιανθήσεται.
15 καὶ ἀπεκρίθη ἀγγαῖος καὶ εἶπεν, οὕτως ὁ λαὸς οὗτος καὶ
οὕτως τὸ ἔθνος τοῦτο ἐναντίον ἐμοῦ, λέγει κύριος, καὶ οὕτως
πάντα τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτῶν. καὶ ὃς ἂν ἐγγίσῃ ἐκεῖ μι-
ανθήσεται. ἕνεκεν τῶν λημμάτων αὐτῶν τῶν ὀρθρινῶν ὀ-
δυνηθήσονται ἀπὸ προσώπου πονηριῶν αὐτῶν, καὶ ἐμισεῖτε
τοὺς ἐν θύραις ἐλέγχοντας.

תרגום יונתן

4 מן בכון דישתאר דחזא ית ביתא הדין ביקריה קדמאה ומה אתון חזן יתיה כען הלא כדליתוהי כן הוא בעיניכון׃ 5 וכען
תקף זרבבל אמר יי ותקף יהושע בר יהוצדק כהנא רבא ותקף כל עמא דארעא אמר יי ועבידו ארי מימרי בסעדכון אמר יי צבאות׃
6 ית פתגמא די גזרית עמכון במפקכון ממצרים ונביאי מלפין ביניכון לא תדחלון׃
7 ארי כדנן אמר יי צבאות עוד חדא זערא היא ואנא מזיע ית שמיא וית ארעא וית ימא וית יבשתא׃
8 ואזיע ית כל עממיא וייתון חמדת כל עממיא ואמלי ית ביתא הדין יקרא אמר יי צבאות׃
9 דילי כספא ודילי דהבא אמר יי צבאות׃
10 סגי יהא יקרה דביתא הדין בתראה מן קדמאה אמר יי צבאות ובאתרא הדין אתן שלמא אמר יי צבאות׃
11 בעשרין וארבעא לתשיעאה בשנת תרתין לדריוש הוה פתגם נבואה מן קדם יי ביד חגי נביא למימר׃
12 כדנן אמר יי צבאות שאל כען ית כהניא אוריתא למימר׃
13 הא אם יסב גבר בשר קודשא בכנף לבושה ויקרב בכסותה ללחמא ולתבשילא ולחמרא ולמשחא ולכל דמתאכל היתאסר ואתיבו כהניא ואמרו לא׃
14 ואמר חגי אם יקרב טמא נפשא בכל אלין היסתאב ואתיבו כהניא ואמרו יסתאב׃
15 ואתיב חגי ואמר כן עמא הדין וכן כנשתא הדא קדמי אמר יי וכן כל עובדי ידיהון ודיקרבון תמן מסאב הוא׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 Quis est inter vos qui remanserit, qui viderit domum istam in primo decore suo, ecquid vos videtis eam nunc, nonne quasi res nihili, sic & ipsa est in oculis vestris?
5 Nunc ergo roborare Zerubabel, dicit Dominus, & roborare Iehosua fili Iehozadac summe Sacerdos, ac roborare omnis popule terra, ait Dominus: & agite, quoniam Verbum meum *erit* vobis auxilio, dicit Dominus exercituum.
6 Verbum quod decreui vobiscum cùm eduxi vos ex Ægypto, & Prophetæ mei docent vos, ne timeatis.
7 Quoniam sic ait Dominus exercituum: Adhuc hoc modicum est, & ego commoturus sum cælos & terram, & mare & aridam.
8 Et commouebo vniuersas gentes, & veniet desiderium omnium gentiũ, & implebo hanc domum gloria, ait Dominus exercituum.
9 Meum est argentum, & meum est aurum, dicit Dominus exercituum. 10 Maior futura est gloria huius domus postremæ, quàm primæ, ait Dominus exercituum: & in hoc loco ponam pacem, ait Dominus exercituum.
11 Vicesima & quarta noni mensis anno secundo Darij, factum est verbum prophetiæ à conspectu Domini per manum Chaggæi prophetæ, dicendo: 12 Sic ait Dominus exercituum: Roga nunc Sacerdotes Legem, dicendo:
13 Ecce feret vir aliquis carnem sanctitatis ora vestimenti sui, & tanget operimento suo panem, & pulmentum, & vinum, & oleum, quicquid denique comeditur, nonne prohibebitur? Et responderunt Sacerdotes ac dixerunt: Minimè.
14 Et dixit Chaggæus: Si tetigerit pollutum animæ in illis omnibus, nonne contaminabitur? & responderunt Sacerdotes ac dixerunt, Contaminabitur. 15 Et respondit Chaggæus & ait: Sic populus iste, & sic ista congregatio coram me, inquit Dominus: & sic omnia opera manuum ipsorum, quodque offerent ibi, pollutum est.

Universidad de Deusto
Biblioteca

16 ‡ וְעַתָּה שִׂימוּ־נָא לְבַבְכֶם מִן־הַיּוֹם הַזֶּה וָמָעְלָה
מִטֶּרֶם שׂוּם־אֶבֶן אֶל־אֶבֶן בְּהֵיכַל יְהוָה׃
17 ‡ מִהְיוֹתָם בָּא אֶל־עֶרֶמַת עֶשְׂרִים וְהָיְתָה עֶשְׂרֶה
בָּא אֶל הַיֶּקֶב לַחְשׂף חֲמִשִּׁים פּוּרָה וְהָיְתָה
עֶשְׂרִים׃
18 ‡ הִכֵּיתִי אֶתְכֶם בַּשִּׁדָּפוֹן וּבַיֵּרָקוֹן וּבַבָּרָד אֶת כָּל־
מַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם וְאֵין אֶתְכֶם אֵלַי נְאֻם יְהוָה׃
19 ‡ שִׂימוּ־נָא לְבַבְכֶם מִן־הַיּוֹם הַזֶּה וָמָעְלָה מִיּוֹם
עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה לַתְּשִׁעִי לְמִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר־יֻסַּד
הֵיכַל־יְהוָה שִׂימוּ לְבַבְכֶם׃
20 ‡ הַעוֹד הַזֶּרַע בַּמְּגוּרָה וְעַד־הַגֶּפֶן וְהַתְּאֵנָה
וְהָרִמּוֹן וְעֵץ הַזַּיִת לֹא נָשָׂא מִן־הַיּוֹם הַזֶּה אֲבָרֵךְ׃
21 ‡ וַיְהִי דְבַר־יְהוָה שֵׁנִית אֶל־חַגַּי בְּעֶשְׂרִים
וְאַרְבָּעָה לַחֹדֶשׁ לֵאמֹר׃
22 ‡ אֱמֹר אֶל־זְרֻבָּבֶל פַּחַת־יְהוּדָה לֵאמֹר אֲנִי
מַרְעִישׁ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ׃
23 ‡ וְהָפַכְתִּי כִּסֵּא מַמְלָכוֹת וְהַשְׁמַדְתִּי חֹזֶק מַמְלְכוֹת
הַגּוֹיִם וְהָפַכְתִּי מֶרְכָּבָה וְרֹכְבֶיהָ וְיָרְדוּ סוּסִים
וְרֹכְבֵיהֶם אִישׁ בְּחֶרֶב אָחִיו׃
24 ‡ בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם־יְהוָה צְבָאוֹת אֶקָּחֲךָ זְרֻבָּבֶל בֶּן
שַׁאַלְתִּיאֵל עַבְדִּי נְאֻם־יְהוָה וְשַׂמְתִּיךָ כַּחוֹתָם כִּי־
בְךָ בָחַרְתִּי נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת׃

16 ‡ Et nunc ponite corda vestra à die hac & suprà, antequàm poneretur lapis super lapidem in templo Domini,
17 ‡ Cùm accederetis ad aceruum viginti modiorum, & fierent decem: & intraretis ad torcular vt exprimeretis quinquaginta lagenas, & fiebant viginti.
18 ‡ Percussi vos vento vrente, & aurugine & grādine omnia opera manuum vestrarum, & non fuit in vobis qui reuerteretur ad me, dicit Dominus.
19 ‡ Ponite corda vestra ex die ista & in futurum à die vicesima & quarta noni mensis, à die qua fundamenta iacta sunt templi Domini, ponite super cor vestrum.
20 ‡ Nunquid iam semen in germine eius & adhuc vinea, & ficus, & malogranatum & lignum oliuę non floruit. ex die ista benedicam.
21 ‡ Et factum est verbum Domini secundò ad Aggæum in vicesima & quarta mensis, dicens:
22 ‡ Loquere ad Zorobabel ducem Iuda, dicens: Ego mouebo cęlum pariter & terram:
23 ‡ & subuertam solium regnorum, & conteram fortitudinem regni gentium, & subuertam quadrigam & ascensores eius; & descendent equi & ascensores eorum, vir in gladio fratris sui.
24 ‡ In die illa, dicit Dominus exercituum, assumam te Zorobabel fili Salathiel seruus meus, dicit Dominus; & ponam te quasi signaculum; quia te elegi, dicit Dominus exercituum.

16 ‡ Et nunc ponite iam corda vestra à die hac & suprà, antequàm poneretur lapis super lapidem in templo Domini.
17 ‡ Qui eratis quando mittebatis in modium hordei viginti sata, & facta sunt hordei decē sata: & ingrediebamini in torcular vt hauriretis quinquaginta amphoras, & facta sunt viginti.
18 ‡ Percussi vos in sterilitate, & in corruptione aëris, & in grandine, omnia opera manuum vestrarum, & non reuersi estis ad me, dicit Dominus.
19 ‡ Ponite iam corda vestra à die ista & vltrà, à quarta & vicesima noni mensis, à die qua fundatum est templum Domini, ponite in cordibus vestris:
20 ‡ Si vltrà cognoscetur super terram area, et adhuc vinea, & ficus, & malogranata, & ligna oliuæ quæ non ferunt fructum: à die hac benedicam.
21 ‡ Et factum est verbum Domini secundò ad Aggæum prophetam quarta & vicesima mensis, dicens:
22 ‡ Dic ad Zorobabel filium Salathiel, de tribu Iuda: Ecce ego mouebo cælum & terram, & mare & aridam:
23 ‡ Et subuertam thronos regum, & subuertam currus & ascensores: & descendent equi & ascensores eorum vnusquisque in gladio ad fratrem suum.
24 ‡ In die illa, dicit Dominus exercituum, assumam te Zorobabel filium Salathiel seruum meum, dicit Dominus: & ponam te quasi signaculum, quia te elegi, dicit Dominus exercituum.

16 ‡ καὶ νῦν θέσθε δὴ τὰς καρδίας ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας
ταύτης, καὶ ὑπερόμνω πρὸ τοῦ θεῖναι λίθον ἐπὶ λίθον ἐν
τῷ ναῷ κυρίου.
17 ‡ τίνες ἦτε ὅτε ἐνεβάλλετε εἰς κυψέλλω κριθῆς εἴκοσι
Σάτα, καὶ ἐγένετο κριθῆς δέκα Σάτα. καὶ εἰσεπορεύεσθε
εἰς ὑπολήνιον ἐξαντλῆσαι πεντήκοντα μετρητας, καὶ ἐ-
γένοντο εἴκοσι.
18 ‡ ἐπάταξα ὑμᾶς ἐν ἀφορίᾳ, καὶ ἐν ἀνεμοφθορίᾳ, καὶ
ἐν χαλάζῃ, πάντα τὰ ἔργα τῶν χειρῶν ὑμῶν, καὶ οὐκ ἐπε-
στρέψατε πρός με, λέγει κύριος.
19 ‡ τάξατε δὴ τὰς καρδίας ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης
καὶ ἐπέκεινα, ἀπὸ τῆς τετράδος καὶ εἰκάδος τοῦ ἐνάτου
μηνός. ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἐθεμελιώθη ὁ ναὸς κυρίου, θέ-
σθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν,
20 ‡ εἰ ἔτι γνωσθήσεται ἐπὶ γῆς ἄλως· καὶ εἰ ἔτι ἄμ-
πελος, καὶ αἱ συκαῖ, καὶ αἱ ῥοαί, καὶ τὰ ξύλα τῆς ἐ-
λαίας τὰ οὐ φέροντα καρπόν, ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης εὐ-
λογήσω.
21 ‡ καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου ἐκ δευτέρου πρὸς ἀγγαῖον
τὸν προφήτην τετράδι καὶ εἰκάδι τοῦ μηνὸς λέγων·
22 ‡ εἰπὸν πρὸς ζοροβάβελ τὸν τοῦ σαλαθιὴλ, ἐκ φυλῆς
ἰούδα, ἰδοὺ ἐγὼ σείω τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ τὴν θά-
λασσαν καὶ τὴν ξηράν·
23 ‡ καὶ καταστρέψω θρόνους βασιλέων, καὶ καταστρέψω
ἅρματα καὶ διαβάτας, καὶ καταβήσονται ἵπποι καὶ ἀ-
ναβάται αὐτῶν ἕκαστος ἐν ῥομφαίᾳ πρὸς τὸν ἀδελφὸν
αὐτοῦ.
24 ‡ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, λέγει κύριος τῶν δυνάμεων, λή-
ψομαί σε ζοροβάβελ τὸν τοῦ σαλαθιὴλ τὸν δοῦλόν μου,
λέγει κύριος, καὶ θήσομαί σε ὡς σφραγῖδα, διότι σὲ ἠρέ-
τισα, λέγει κύριος τῶν δυνάμεων.

" Nunc itaque apponite nunc cor vestrum ab hoc die & suprà, priusquàm ordo ordini apponeretur in templo Domini.
" Ex quo ingrediebamini ad aceruum viginti modiorum, & fiebant decem: ingrediebamini in torcular in quo erant quinquaginta dolia vini, & fiebant viginti.
" Percussi vos vredine & rubigine & grandine omnia opera manuum vestrarum, nec vos conuersi estis ad cultum meum, dicit Dñs.
" Apponite nunc cor vestrum ab hoc die & suprà, à die vicesimo & quarto noni mensis, à die quo cœperunt iaci fundamenta templi Domini, apponite cor vestrum.
" An adhuc frumentum in area, & an adhuc vites, & ficus, & mala punica, & arbores oliuæ non ferunt? ex die ista benedicam.
" Et factum est verbum prophetiæ à conspectu Domini secundò cum Chaggæo vicesima & quarta mensis, dicendo:
" Die Zerubabeli principi domus Iuda dicendo: Ego commoueo cælos & terram.
" Et subuertam solia regnorū, & frangam robur regnorum gentium, ac subuertam currus & assessores eorum, & interficiētur equi & equites ipsorum vnusquisque gladio fratris sui.
" In illo tempore, ait Dominus exercituum, accersam te Zerubabel fili Sealthielis serue mi, dicitur Dominus: & ponam te sicut sculptorem annuli super manum: quoniam in te mihi complacui, dicit Dominus exercituum.

FINIS CHAGGÆI PROPHETÆ.

תרגום יונתן

16 וכען שוון כענן לבכון מן יומא הדין ולעלא עד לא יתשם נדבך על נדיך בהיכלא דייי׃
17 מדהויתון עלין לערמתא עשרין ואהויא עשרא עלין אתון למעצרתא דבה חמשין גרבין ואהוין עשרין׃
18 מחיתי יתכון בשדפונא ובירקונא ובברדא ית כל־עובדי ידיכון ולא תיבין לקדמי אמר ייי׃
19 שוון כענן לבכון מן יומא הדין ולעלא מיום עשרין וארבעא לתשיעאה למן יומא די שרי לאשתכללא היכלא דייי שוו לבכון׃
20 הדעוד כענא באידרא ועד כענן וגפנא לתשיעאה ולמן יומא די שרי לאשתכללא היכלא דייי שוו לבכון׃
21 ואתמר פתגמא דייי תניינות עם חגי בעשרין וארבעא לירחא למימר׃
22 אמר לזרובבל רבא דבית יהודה למימר אנא מזיע ית שמיא וית ארעא׃
23 ואהפוך כורסי מלכוותא ואתבר תוקף מלכוות עממיא ואהפוך מרכבתא ורכביהון וינחתון סוסין ורוכביהון גבר בחרבא דאחוהי׃
24 ביומא ההוא נאם ייי צבאות אקחנך זרובבל בר שאלתיאל עבדי אמר ייי ואשוינך כגלוף דעזקתא על ידא ארי בך אתרעיתי אמר ייי׃

תם חגי

PROLOGVS IN ZACHARIAM PROPHETAM.

SECVNDO anno Darij regis Medorum Aggæum & Zachariam prophetasse, lectiones eorundem declarant. Sed hac de causa Aggæus Zachariæ in ordine prophetarum prælatus esse videtur, quòd eum duobus mensibus, vt prædictorum lectiones ostendunt, in prophetia præcessisse inuenitur, & ad reparationem templi præcepto Dei populum animasse, vt Esdras refert, dicens. In secundo anno Darij regis Persarum prophetauerunt Aggæus & Zacharias filius Addo prophetæ super Iudæos, qui erant in Iuda & Hierusalem, super Israel in nomine Dei Israel super eos. tunc surrexerunt Zorobabel filius Salathiel,& Iesus filius Iosedech & principes eius, inchoaueruntque ædificare domum Dei quæ est in Hierusalem. Quibus cùm adessent prophetæ,exhortatione sua adiuuerunt eos. Nam & populum Israel ab imitatione paternorum delictorum, per suam admonitionem idem propheta cupiens reuocare, verbis lectionis comprehensis vsus est. Vidi nocte,& ecce vir ascenderat super equum rubeum, &c. Vidit propheta virum equo rubeo sedentem & stantem in medio myrteti vmbrosi, cuius visionis hæc solutio est. Vir ascendens equum rubeum, licet angelus intelligatur, tamen, quia prædicti coloris equum conscendere visus est, vindictam sanguinis in eam gentem significat asserendam, quæ populum Israel in captiuitatem redegerat. Nam & Esaias propheta per ruborem vestimentorum inter gentes vindictam cum sanguine à Deo proferendam demonstrans,his verbis vsus est,dicens:Quis est iste qui venit de Edom? tinctis vestibus de Bosra? &c. Stantem verò in medio myrteti vmbrantis, quòd dixit, lætitiam populo futuram per myrteti significationem voluit designari.Eius ligni Moyses in Leuitico cùm faceret mentionem,ait:Accipietis die prima fructus ligni speciosi:vt lætitiam populi per bene olentis ligni speciosi vmbraculum demonstraret. Sed hanc visionem quæ liberationem populi & vindictam de aduersariis futuram demonstrat,ob hoc noctu propheta se vidisse memorauit, quia populum Israel in prima liberatione de terra Ægypti, noctu discessisse constabat. Cuius exempli quia præsens populus aliquam partem in se retinere videbatur, liberatio eiusdem ac reditus captiuitatis de terra Chaldæorum per noctem prophetæ est reuelata.

זכריה

א

חֹדֶשׁ ח֣שְׁמִינִי בִּשְׁנַת־ שְׁתַּיִם
לְדָרְיָוֶשׁ הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־זְכַרְיָה
בֶּן־בֶּרֶכְיָה בֶּן־עִדּוֹ הַנָּבִיא לֵאמֹר׃
קָצַף יְהוָה עַל־אֲבוֹתֵיכֶם קָצֶף׃
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃ שׁוּבוּ
אֵלַי נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת וְאָשׁוּב אֲלֵיכֶם אָמַר יְהוָה
צְבָאוֹת׃
אַל־תִּהְיוּ כַּאֲבוֹתֵיכֶם אֲשֶׁר קָרְאוּ אֲלֵיהֶם
הַנְּבִיאִים הָרִאשֹׁנִים לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
שׁוּבוּ נָא מִדַּרְכֵיכֶם הָרָעִים וּמֵעַלִילֵיכֶם הָרָעִים וְלֹא
שָׁמְעוּ וְלֹא־הִקְשִׁיבוּ אֵלַי נְאֻם־יְהוָה׃
אֲבֹתֵיכֶם אַיֵּה הֵם וְהַנְּבִאִים הֲלְעוֹלָם יִחְיוּ׃
אַךְ דְּבָרַי וְחֻקַּי אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶת־עֲבָדַי הַנְּבִיאִים
הֲלֹוא הִשִּׂיגוּ אֲבֹתֵיכֶם וַיָּשׁוּבוּ וַיֹּאמְרוּ כַּאֲשֶׁר זָמַם
יְהוָה צְבָאוֹת לַעֲשׂוֹת לָנוּ כִּדְרָכֵינוּ וּכְמַעַלְלֵינוּ כֵּן
עָשָׂה אִתָּנוּ׃

ZACHARIAS PROPHETA.

CAPVT I.

IN mense octauo in anno secundo Darij, factum est verbum Domini ad Zachariam filium Barachiæ filij Addo Prophetam, dicens:

[2] Iratus est Dominus contra patres vestros ira magna.

[3] Et dices ad eos: Hæc dicit Dominus exercituum: Conuertimini ad me, dicit Dominus virtutum, & conuertar ad vos, dicit Dominus virtutum.

[4] Et nolite fieri sicut patres vestri, quos arguerunt eos Prophetæ qui prius fuerant, dicentes: Hæc dicit Dominus virtutum, Conuertimini à viis vestris malis, & ab adinuentionibus vestris malis: & non attenderunt vt audirent me, dicit Dominus.

[5] Patres vestri vbi sunt & Prophetæ: nunquid in æternum viuent?

[6] Veruntamen sermones meos & legitima mea quæcunque ego præcipio in spiritu meo seruis meis Prophetis, qui comprehenderunt patres vestros. & responderunt & dixerunt: Sicut præparatus est Dominus virtutum facere secundùm vias nostras & secundùm adinuentiones nostras, sic fecit nobis.

ARGVMENTVM.

Zacharias memor Domini sui, multiplex in prophetia, Iesum cum vestibus sordidis, & lampadem oculorum septem candelabrumque aureum cum totidem lucernis quot oculis, duas quoque oliuas à sinistris lampadis cernit, & à dextris, & post equos rufos, varios, albos, & dißipatas quadrigas ex Ephraim, & equum de Hierusalem; pauperem regem vaticinatur, & prædicit regem sedentem super pullum asinæ filium subiugalis.

ZACHARIAS.

CAPVT I.

IN octauo mense anni secundi sub Dario, factum est verbum Domini ad Zachariam filium Barachiæ filij Addo Prophetam, dicens:

[2] Iratus est Dominus contra patres vestros ira magna.

[3] Et dices ad eos: Hæc dicit Dominus exercituum: Conuertimini ad me, dicit Dominus virtutum, & conuertar ad vos, dicit Dominus virtutum.

[4] Et nolite fieri sicut patres vestri, quos arguerunt eos Prophetæ qui prius fuerant, dicentes: Hæc dicit Dominus virtutum, Conuertimini à viis vestris malis, & ab adinuentionibus vestris malis: & non attenderunt vt audirent me, dicit Dominus.

[5] Patres vestri vbi sunt & Prophetæ: nunquid in æternum viuent?

[6] Veruntamen sermones meos & legitima mea quæcunque præcipio in spiritu meo seruis meis Prophetis, qui comprehenderunt patres vestros, & responderunt & dixerunt: Sicut cogitauerat Dominus exercituum facere nobis, iuxta vias nostras & secundùm opera nostra, sic fecit nobiscum.

ΖΑΧΑΡΙΑΣ.

κεφαλ. ά.

ΕΝ τῷ ὀγδόῳ μηνὶ ἔτους δευτέρου τοῦ Δαρείου ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς Ζαχαρίαν τὸν τοῦ βαραχίου υἱὸν ἀδδὼ τὸν προφήτην λέγων,

[2] ὠργίσθη κύριος πρὸς τοὺς πατέρας ὑμῶν ὀργὴν μεγάλην.

[3] καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων, καὶ ἐπιστρέψατε πρός με, λέγει κύριος τῶν δυνάμεων, καὶ ἐπιστραφήσομαι πρὸς ὑμᾶς, λέγει κύριος τῶν δυνάμεων.

[4] καὶ μὴ γίνεσθε καθὼς οἱ πατέρες ὑμῶν, οἷς ἐνεκάλεσαν αὐτοῖς οἱ προφῆται οἱ ἔμπροσθεν λέγοντες· τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων, ἀπόστρεψατε ἀπὸ τῶν ὁδῶν ὑμῶν τῶν πονηρῶν, καὶ ἀπὸ τῶν ἐπιτηδευμάτων ὑμῶν τῶν πονηρῶν, καὶ οὐ προσέσχον οὐδὲ εἰσήκουσάν μου, λέγει κύριος.

[5] οἱ πατέρες ὑμῶν ποῦ εἰσι καὶ οἱ προφῆται, μὴ εἰς τὸν αἰῶνα ζήσουσι;

[6] πλὴν οὓς λόγους μου καὶ τὰ νόμιμά μου δέξασθε, ὁσαεἐγὼ ἐντέλλομαι ἐν πνεύματί μου τοῖς δούλοις μου τοῖς προφήταις, οἱ κατέλαβον οὓς πατέρες ὑμῶν. καὶ ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν, καθὼς ἐβουλεύσατο κύριος τῶν δυνάμεων ποιῆσαι ἡμῖν κατὰ τὰς ὁδοὺς ἡμῶν καὶ κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα ἡμῶν, οὕτως ἐποίησεν ἡμῖν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO IN ZACHARIAM PROPHETAM,

EX BIBLIOTHECA COMPLVTEN. AD HEBRAICAM VERITATEM EX Chaldæis exemplaribus correcta, opera B. Ariæ Montani. CAP. I.

IN mense octauo, anno secundo Darii, factum est verbum prophetiæ à facie Domini cum Zacharia filio Barachiæ filij Addo prophetæ, dicendo: [2] Ira fuit à facie Domini contra patres vestros, pro eo quòd iracundiam concitassent coram eo. [3] Et dices ad eos: Hæc dicit Dominus exercituum: Conuertimini ad cultum meum, dicit Dominus exercituum, & respiciam in vestro benefaciam vobis, dicit Dominus exercituum. [4] Ne sitis sicut patres vestri, quibus prophetauerunt Prophetæ priores, dicendo: Sic dicit Dominus exercituum: Conuertimini nunc à viis vestris pessimis, & ab operibus vestris corruptis: sed non obedierunt, nec auscultauerunt verbum meum, dicit Dominus. [5] Patres vestri vbi sunt? & si dixeritis, Prophetæ nonne in æternum subsistent? [6] Veruntamen verba mea & pacta mea quæ mandaui seruis meis Prophetis nonne comprehenderunt patres vestros? & conuersi sunt & dixerunt: Sicut cogitauerat Dominus exercituum facere nobis, iuxta vias nostras & secundùm opera nostra, sic fecit nobiscum.

תרגום יונתן

א

[1] בְּיַרְחָא תְּמִינָאָה בְּשַׁתָּא תִּנְיָנָא לְדָרְיָוֶשׁ הֲוָה פִּתְגָמָא דַּייָ עִם זְכַרְיָה בַּר בֶּרַכְיָה בַּר עִדּוֹ נְבִיָּא לְמֵימָר׃ [2] תְּקִיף רְגַז מִן קֳדָם יְיָ עַל אֲבָהָתְכוֹן בִּתְקוֹף רְגָזֵיהּ תַּקִּיף׃ [3] וְתֵימַר לְהוֹן כִּדְנַן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת תּוּבוּ לְפֻלְחָנִי אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת וַאֲתוּב לְפֻלְחָנְכוֹן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת׃ [4] לָא תְּהוֹן כַּאֲבָהָתְכוֹן דַּיְיָתִיבוּ לְהוֹן נְבִיֵּיא קַדְמָאֵי לְמֵימַר כִּדְנַן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת תּוּבוּ כְּעַן מֵאָרְחָתְכוֹן בִּישָׁתָא וּמֵעוֹבָדֵיכוֹן בִּישַׁיָּא וְלָא קַבִּילוּ וְלָא אַצִּיתוּ לְמִסְתְּמַע קֳדָמָי אֲמַר יְיָ׃ [5] אֲבָהָתְכוֹן אַיָּן אִנּוּן וְאִם נְבִיָּיא לָא לְעָלְמָא קַיְמִין׃ [6] בְּרַם פִּתְגָמַי וּקְיָמַי דִּי פַקֵּדֵת יָת עַבְדַי נְבִיָּיא הֲלָא אַדְבָּקוּ אֲבָהָתְכוֹן וְתֵיבוּ וְאֲמָרוּ כְּמָא דְחָשַׁב יְיָ צְבָאוֹת לְמֶעְבַּד לָנָא כְּאָרְחָתָנָא וּכְעוֹבָדָנָא כֵּן עֲבַד עִמָּנָא׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

7 בְּיוֹם עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה לְעַשְׁתֵּי עָשָׂר חֹדֶשׁ הוּא־
חֹדֶשׁ שְׁבָט בִּשְׁנַת שְׁתַּיִם לְדָרְיָוֶשׁ הָיָה דְבַר־יְהוָה
אֶל־זְכַרְיָה בֶן־בֶּרֶכְיָהוּ בֶן־עִדּוֹא הַנָּבִיא לֵאמֹר׃

8 רָאִיתִי הַלַּיְלָה וְהִנֵּה־אִישׁ רֹכֵב עַל־סוּס אָדֹם
וְהוּא עֹמֵד בֵּין הַהֲדַסִּים אֲשֶׁר בַּמְּצֻלָה וְאַחֲרָיו
סוּסִים אֲדֻמִּים שְׂרֻקִּים וּלְבָנִים׃

9 וָאֹמַר מָה־אֵלֶּה אֲדֹנִי וַיֹּאמֶר אֵלַי הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר
בִּי אֲנִי אַרְאֲךָ מָה־הֵמָּה־אֵלֶּה׃

10 וַיַּעַן הָאִישׁ הָעֹמֵד בֵּין הַהֲדַסִּים וַיֹּאמֶר אֵלֶּה
אֲשֶׁר שָׁלַח יְהוָה לְהִתְהַלֶּךְ בָּאָרֶץ׃

11 וַיַּעֲנוּ אֶת־מַלְאַךְ יְהוָה הָעֹמֵד בֵּין הַהֲדַסִּים
וַיֹּאמְרוּ הִתְהַלַּכְנוּ בָאָרֶץ וְהִנֵּה כָל־הָאָרֶץ יֹשֶׁבֶת
וְשֹׁקֶטֶת׃

12 וַיַּעַן מַלְאַךְ־יְהוָה וַיֹּאמַר יְהוָה צְבָאוֹת עַד־מָתַי
אַתָּה לֹא תְרַחֵם אֶת־יְרוּשָׁלַם וְאֶת־עָרֵי יְהוּדָה אֲשֶׁר
זָעַמְתָּה זֶה שִׁבְעִים שָׁנָה׃

13 וַיַּעַן יְהוָה אֶת־הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי דְּבָרִים טוֹבִים
דְּבָרִים נִחֻמִים׃

14 וַיֹּאמֶר אֵלַי הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי קְרָא לֵאמֹר כֹּה־
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת קִנֵּאתִי לִירוּשָׁלַם וְלִצִיּוֹן קִנְאָה
גְדוֹלָה׃

15 וְקֶצֶף גָּדוֹל אֲנִי קֹצֵף עַל־הַגּוֹיִם הַשַּׁאֲנַנִּים אֲשֶׁר
אֲנִי קָצַפְתִּי מְעָט וְהֵמָּה עָזְרוּ לְרָעָה׃

16 לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה שַׁבְתִּי לִירוּשָׁלַם בְּרַחֲמִים
בֵּיתִי יִבָּנֶה בָּהּ נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת וְקָוֹה יִנָּטֶה עַל־
יְרוּשָׁלִָם׃

17 עוֹד קְרָא לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת עוֹד
תְּפוּצֶנָה עָרַי מִטּוֹב וְנִחַם יְהוָה עוֹד אֶת־צִיּוֹן וּבָחַר
עוֹד בִּירוּשָׁלִָם׃

18 וָאֶשָּׂא אֶת־עֵינַי וָאֵרֶא וְהִנֵּה
אַרְבַּע קְרָנוֹת׃

7 * In die viceſima & quarta vndecimi menſis Sabat, in anno ſecundo Darij, factum eſt verbum Domini ad Zachariam filium Barachiæ filij Addo prophetam, dicens:

8 * Vidi per noctem, & ecce vir aſcendens ſuper equum ruſum, & iſte ſtabat inter myrteta quæ erant in profundo, & poſt eum equi ruſi, varij, & albi.

9 * Et dixi: Qui ſunt iſti Domine mi? Et dixit ad me angelus qui loquebatur in me: Ego oſtendam tibi quid ſint hæc.

10 * Et reſpondit vir qui ſtabat inter myrteta, & dixit: Iſti ſunt quos miſit Dominus vt perambulent terram.

11 * Et reſponderunt angelo Domini qui ſtabat inter myrteta, & dixerunt: Perambulauimus terram, & ecce omnis terra habitatur & quieſcit.

12 * Et reſpondit angelus Domini & dixit: Domine exercituum, vſquequo tu non miſereberis Hieruſalem & vrbium Iuda, quibus iratus es? iſte iam ſeptuageſimus annus eſt.

13 * Et reſpondit Dominus angelo qui loquebatur in me verba bona, verba conſolatoria.

14 * Et dixit ad me angelus qui loquebatur in me; Clama, dicens: Hæc dicit Dominus exercituũ: Zelatus ſum Hieruſalem & Sion zelo magno.

15 * Et ira magna ego iraſcor ſuper gentes opulẽtas: quia ego iratus ſum parum, ipſi verò adiuuerunt in malum.

16 * Propterea hæc dicit Dominus: Reuertar ad Hieruſalem in miſericordiis, & domus mea ædificabitur in ea, ait Dominus exercituum, & perpendiculum extendetur ſuper Hieruſalem.

17 * Adhuc clama, dicens: Hæc dicit Dominus exercituum: Adhuc affluent ciuitates meæ bonis. & conſolabitur adhuc Dominus Sion, & eliget adhuc Hieruſalem.

18 * Et leuaui oculos meos & vidi, & ecce quatuor cornua.

7 * τῇ τεσσαρὰ καὶ εἰκάδι ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ μηνί, οὗτος
ὁ μὴν Σαβάτ, ἐν τῷ δευτέρῳ ἔτει Δαρεῖος, ἐγένετο λό-
γος κυρίου πρὸς Ζαχαρίαν τὸν τοῦ βαραχίου υἱὸν ἀδδὼ
τὸν προφήτην, λέγων,

8 * ἑώρακα τὴν νύκτα, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἐπικεκωκὼς
ἵππον πυρρόν, καὶ οὗτος εἱστήκει ἀναμέσον τῶν ὀρέων τῶν
κατασκίων, καὶ ὀπίσω αὐτοῦ ἵπποι πυρροὶ, καὶ λευκοὶ καὶ
ποικίλοι.

9 * καὶ εἶπα, τί οὗτοι κύριε; καὶ εἶπε πρός με ὁ ἄγγελος
ὁ λαλῶν ἐν ἐμοί, ἐγώ σοι δείξω τίνες τοῦτο.

10 * καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἀνὴρ ὁ ἐφεστηκὼς ἀναμέσον τῶν ὀρέων.
καὶ εἶπε πρός με, οὗτοί εἰσιν οὓς ἐξαπέστειλεν κύριος τοῦ
περιοδεῦσαι τὴν γῆν.

11 * καὶ ἀπεκρίθη τῷ ἀγγέλῳ κυρίου τῷ ἑστῶτι ἀνα-
μέσον τῶν ὀρέων, καὶ εἶπαν, περιωδεύκαμεν τὴν γῆν, καὶ
ἰδοὺ πᾶσα ἡ γῆ κατοικεῖται καὶ ἡσυχάζει.

12 * καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἄγγελος κυρίου καὶ εἶπε, κύριε
τῶν δυνάμεων, ἕως τίνος οὐ μὴ ἐλεήσῃς τὴν Ἰερουσα-
λὴμ, καὶ τὰς πόλεις Ἰούδα αἷς ἐθυμώθης, τοῦτο ἑβδομη-
κοστὸν ἔτος.

13 * καὶ ἀπεκρίθη κύριος τῷ ἀγγέλῳ τῷ λαλοῦντι ἐν
ἐμοί. ῥήματα καλὰ, λόγους παρακλητικούς.

14 * καὶ εἶπε πρός με ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοί, βόα-
σον λέγων, τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, ἐζήλωκα
τὴν Ἰερουσαλὴμ καὶ τὴν σιὼν ζῆλον μέγαν,

15 * καὶ θυμῷ μεγάλῳ ἐγὼ ὀργίζομαι ἐπὶ τὰ ἔθνη τὰ συ-
νεπιπλέμενα· αὐτοὶ γὰρ ἐγὼ μὴν ὠργίσθην ὀλίγα, αὐτοὶ δὲ συ-
νεπέθεντο εἰς κακά.

16 * διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος, ἐπιστρέψω ἐπὶ Ἰερου-
σαλὴμ ἐν οἰκτιρμῷ, καὶ ὁ οἶκός μου οἰκοδομηθήσεται
ἐν αὐτῇ, λέγει κύριος τῶν δυνάμεων, καὶ μέτρον ἐκτα-
θήσεται ἐπὶ Ἰερουσαλήμ.

17 * ἔτι βόησον λέγων, τάδε λέγει κύριος τῶν δυ-
νάμεων, ἔτι διασπαρήσονται πόλεις ἐν ἀγαθοῖς, καὶ ἐ-
λεήσει κύριος ἔτι τὴν σιών, καὶ αἱρετιεῖ ἔτι τὴν Ἰερου-
σαλήμ.

18 * καὶ ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ τέσ-
σαρα κέρατα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 In die viceſima quarta vndecimi menſis, ipſe eſt menſis Sebat, anno ſecundo Darij, factum eſt verbum prophetiæ à facie Domini cum Zacharia filio Barachiæ filii Addo propheta, dicendo:
8 Vidi nocte, & ecce vir aſcendens ſuper equum rufum, & ipſe ſtabat inter arbores myrthinas quæ ſunt in Babylone, & poſt eum equi rufi, varii, & albi.
9 Et dixi: Quid ſunt iſti, domine mi? Et dixit ad me angelus qui loquebatur mecum: Ego oſtendam tibi quinam ſint iſti.
10 Et reſpondit vir qui ſtabat inter arbores myrthinas, atque dixerunt: Perambulauimus terram: & ecce omnis terra habitatur pacifica & quieta.
11 Et reſponderunt ad angelum Domini qui ſtabat inter arbores myrthinas, & dixit: Iſti ſunt quos miſit Dominus vt perambulent terram.
12 Et reſpondit angelus Domini & dixit: Domine exercituum, vſquequo non miſereberis Ieruſalem & vrbium domus Iuda, ſuper quas adduxiſti maledictionem iſtis ſeptuaginta annis?
13 Et reſpondit Dominus angelo qui loquebatur mecum verba recta, verba conſolatoria.
14 Et dixit ad me angelus qui loquebatur mecum: Vaticinare dicendo: Sic dicit Dominus exercituum: Ego vlciſcar vltionem Ieruſalem & Sion zelo magno.
15 Et ira magna ego iraſcar in gentes quæ degunt ſecurè: quia ego iratus ſum parum contra populum meum, & ipſi auxiliati ſunt ad malefaciendum.
16 Propterea ſic dicit Dominus: Conuertar ad Ieruſalem cum miſerationibus: domus ſanctuatii mei ædificabitur in ea, dicit Dominus exercitum: & funiculus perpendiculi extendetur ſuper ædificium parietum Ieruſalem.
17 Adhuc vaticinare, dicendo: Sic dicit Dominus exercituum: Adhuc implebuntur bono vribes populi mei, & conſolabitur adhuc Dominus Sion, & complacebit adhuc ſibi in Ieruſalem.
18 Et leuaui oculos meos & vidi, & ecce quatuor regna.

תרגום יונתן

7 יוֹמָא עֶשְׂרִין וְאַרְבְּעָא לְיַרְחָא הוּא יַרְחָא שְׁבָט בְּשַׁתָּא תִּנְיָנָא לְדָרְיָוֶשׁ הֲוָה פִּתְגָמָא דַיְיָ עִם זְכַרְיָה בַּר בֶּרֶכְיָהוּ
בַּר עִדּוֹא נְבִיָּא לְמֵימָר׃ 8 חֲזֵיתִי בְּלֵילְיָא וְהָא גַבְרָא רָכֵב עַל סוּס סָמוֹק וְהוּא קָאֵם בֵּין אִילָנֵי הֲדַסְיָא דִּי בְבִקְעָא וּבָתְרוֹהִי סוּסִין סְמוֹקִין
חִוָּרִין וְחִוָּרִין׃ 9 וְאָמַרְנָא מָה אִלֵּין רִבּוֹנִי וַאֲמַר לִי מַלְאֲכָא דְּמִתְמַלֵּל עִמִּי אֲנָא אַחֲזִנָּךְ מָה אִנִּין אִלֵּין׃
10 וְאָתִיב גַּבְרָא דְּקָאֵם בֵּין אִילָנֵי הֲדַסְיָא וַאֲמַר אִלֵּין דִּי שְׁלַח יְיָ לְהַלְכָא בְּאַרְעָא׃
11 וְאָתִיבוּ יָת מַלְאֲכָא דַיְיָ דְּקָאֵם בֵּין אִילָנֵי הֲדַסְיָא וַאֲמָרוּ הַלַּכְנָא בְּאַרְעָא וְהָא כָל־אַרְעָא יְתִבָא וְשַׁלְיָא וּשְׁקִיטָה׃
12 וְאָתִיב מַלְאֲכָא דַיְיָ וַאֲמַר יְיָ צְבָאוֹת עַד אֵימָתַי אַתְ לָא תְרַחֵם עַל יְרוּשְׁלֶם וְעַל קִרְוַיָא דִּיהוּדָה דְּאִתְרְגַזְתָּ בְהוֹן דֵּין שִׁבְעִין
שְׁנִין׃ 13 וּפַרְקֵם יְיָ יָת מַלְאֲכָא דְּמִתְמַלֵּל עִמִּי אַתְנֵי לְמֵימַר פִּתְגָמִין תְּקִנִין פִּתְגָמִין דְּנֶחָמִין׃
14 וַאֲמַר לִי מַלְאֲכָא דְּמִתְמַלֵּל עִמִּי אַתְנֵי לְמֵימַר כְּרוֹז לְמֵימַר כִּדְנָן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת קַנֵּיתִי לִירוּשְׁלֶם וְלִצְיוֹן קִנְאָה רַבָּא׃
15 וּרְגַז רַב אֲנָא רָגֵז עַל עַמְמַיָּא דִּי שַׁרְיָן בַּרְעָנָא דְּאֲנָא רָגֵז עַל עַמִּי זְעֵר וְאִנּוּן מַסְעִינוּ לְאַבָּשָׁא׃
16 בְּכֵן כִּדְנָן אֲמַר יְיָ אִתּוּב לִירוּשְׁלֶם בְּרַחֲמִין בֵּירְתִּי סְקִרְשִׁי יִתְבְּנֵי בָּהּ אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת וְחוּט דְּמִשְׁחָא יִתְנְגַר עַל בִּנְיַן קִרְוֵי יְרוּשְׁלֶם׃
17 וְקַדֵּם זְעֵי עִמִּי וְתֵימַר כִּדְנָן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת עוֹד יִתְפַּלְּגוּן קִרְוַי עַמִּי טָבָא וְיִנַּחֵם יְיָ עוֹד יָת צִיּוֹן וְיִתְרְעֵי עוֹד בִּירוּשְׁלֶם׃
18 וְאָרֵימִית יָת עֵינַי וַחֲזֵיתִית וְהָא אַרְבַּע מַלְכְוָן׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

19 ¶ וְאֹמַר אֶל־הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי מָה־אֵלֶּה וַיֹּאמֶר
אֵלַי אֵלֶּה הַקְּרָנוֹת אֲשֶׁר זֵרוּ אֶת־יְהוּדָה וְאֶת־יִשְׂרָאֵל
20 וַיהוֹשָׁלִָם׃ ¶ וַיַּרְאֵנִי יְהוָה אַרְבָּעָה חָרָשִׁים׃
21 ¶ וָאֹמַר מָה אֵלֶּה בָּאִים לַעֲשׂוֹת וַיֹּאמֶר לֵאמֹר אֵלֶּה
הַקְּרָנוֹת אֲשֶׁר־זֵרוּ אִישׁ רֹאשׁ וְלֹא־נָשְׂאוּ
וַיָּבֹאוּ אֵלֶּה לְהַחֲרִיד אוֹתָם לְיַדּוֹת אֶת־קַרְנוֹת
הַגּוֹיִם הַנֹּשְׂאִים קֶרֶן אֶל־אֶרֶץ יְהוּדָה לְזָרוֹתָהּ׃

ב

1 ¶ וָאֶשָּׂא עֵינַי וָאֵרֶא וְהִנֵּה־אִישׁ וּבְיָדוֹ חֶבֶל מָדָה׃
2 ¶ וָאֹמַר אָנָה אַתָּה הֹלֵךְ וַיֹּאמֶר אֵלַי לָמֹד אֶת־
יְרוּשָׁלִַם לִרְאוֹת כַּמָּה רָחְבָהּ וְכַמָּה אָרְכָּהּ׃
3 ¶ וְהִנֵּה הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי יֹצֵא וּמַלְאָךְ אַחֵר יֹצֵא
לִקְרָאתוֹ׃
4 ¶ וַיֹּאמֶר אֵלָיו רֹץ דַּבֵּר אֶל־הַנַּעַר הַלָּז לֵאמֹר פְּרָזוֹת
תֵּשֵׁב יְרוּשָׁלִַם מֵרֹב אָדָם וּבְהֵמָה בְּתוֹכָהּ׃
5 ¶ וַאֲנִי אֶהְיֶה־לָּהּ נְאֻם־יְהוָה חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב
וְלִכָבוֹד אֶהְיֶה בְתוֹכָהּ׃
6 ¶ הוֹי הוֹי וְנֻסוּ מֵאֶרֶץ צָפוֹן נְאֻם־יְהוָה כִּי כְאַרְבַּע
רוּחוֹת הַשָּׁמַיִם פֵּרַשְׂתִּי אֶתְכֶם נְאֻם־יְהוָה׃
7 ¶ הוֹי צִיּוֹן הִמָּלְטִי יֹשֶׁבֶת בַּת־בָּבֶל׃
8 ¶ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אַחַר כָּבוֹד שְׁלָחַנִי
אֶל־הַגּוֹיִם הַשֹּׁלְלִים אֶתְכֶם כִּי הַנֹּגֵעַ בָּכֶם
נֹגֵעַ בְּבָבַת עֵינוֹ׃
9 ¶ כִּי הִנְנִי מֵנִיף אֶת־יָדִי עֲלֵיהֶם וְהָיוּ שָׁלָל
לְעַבְדֵיהֶם וִידַעְתֶּם כִּי־יְהוָה צְבָאוֹת שְׁלָחָנִי׃
10 ¶ רַנִּי וְשִׂמְחִי בַּת־צִיּוֹן כִּי הִנְנִי־בָא וְשָׁכַנְתִּי
בְתוֹכֵךְ נְאֻם־יְהוָה׃
11 ¶ וְנִלְווּ גוֹיִם רַבִּים אֶל־יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא וְהָיוּ לִי
לְעָם וְשָׁכַנְתִּי בְתוֹכֵךְ וְיָדַעַתְּ כִּי־יְהוָה צְבָאוֹת שְׁלָחַנִי
אֵלָיִךְ׃

19 ‡Et dixi ad angelum qui loquebatur in
me: Quid sunt hæc? & dixit ad me: Hæc
sunt cornua quæ ventilauerunt Iudam &
20 Israel & Ieruſalem. ‡Et ostendit mihi
21 Dominus quatuor fabros. ‡Et dixi:
Quid isti veniunt facere? Qui ait, dicens:
Hæc sunt cornua quæ ventilauerunt Iu-
dam per ſingulos viros, & nemo eorum le-
uauit caput ſuum. Et venerunt iſti ut ter-
rere ea, vt deiiciant cornua gentium quæ
leuauerunt cornu ſuper terram Iudæ vt di-
pergerent eam.

CAP. II.

1 ‡ET leuaui oculos meos & vidi: & ecce
A vir, & in manu eius funiculus menſo-
2 rius. ‡Et dixi: Quò tu vadis? & dixit
me: Vt metiar Ieruſalem, & videam quan-
ta ſit longitudo eius, & quanta ſit latitu-
5 dinis eius. ‡Et ecce angelus qui loquebatur
B in me egrediebatur, & angelus egrediebā-
4 tur in occurſum eius. ‡Et dixit ad eum:
Curre, loquere ad puerum iſtum, dicens:
Abſque muro habitabitur Ieruſalem præ
multitudine hominum & iumentorum in
5 medio eius. ‡Et ego ero ei, ait Dominus,
murus ignis in circuitu, & in gloria ero
6 medio eius. ‡O, ô, fugite de terra Aqui-
lonis, dicit Dominus: quoniam in quatuor
C ventos cæli diſperſi vos, dicit Dominus.
7 ‡O Sion fuge quæ habitas apud filiam
‡Babylonis: ‡Quia hæc dicit Dominus
exercituum: Poſt gloriam miſit me ad gen-
tes quæ ſpoliauerunt vos. Qui enim tan-
gerit vos, tangit pupillam oculi mei.
8 ‡Quia ecce ego leuo manum meam ſu-
per eos, & erunt prædæ his qui ſeruierunt
D ſibi: & cognoſcetis quia Dominus exerci-
tuum miſit me.
10 ‡Lauda & lætare filia Sion, quia ecce ego
venio, & habitabo in medio tui, ait
Dominus.
11 ‡Et applicabuntur gentes multæ ad
Dominum in die illa, & erunt mihi in po-
pulum. Et habitabo in medio tui: & ſcies
quia Dominus exercituum miſit me
ad te.

19 ‡Et dixi ad angelum qui loquebatur in me,
Quid ſunt hæc Domine? & dixit ad me, Hæc
cornua quæ diſperſerunt Iudam & Iſrael, &
Hieruſalem. ‡Et oſtendit mihi Dominus qua-
20 tuor fabros. ‡Et dixi, Quid iſti veniunt fa-
21 cere? & ait ad me, dicens: Hæc cornua quæ di-
ſperſerunt Iudam, & Iſrael confregerunt, &
nullus eorum leuauit caput, & egreſſi ſunt iſti
vt exacuerent ea in manibus ſuis quatuor cor-
nua, gentes ſunt quæ eleuant cornu ſuper ter-
ram Domini vt diſpergant eam.

CAP. II.

1 ET leuaui oculos meos & vidi, & ecce vir, &
in manu eius funiculus geometricus.
2 ‡Et dixi ad eum, Quò vadis? & dixit ad
me, Vt dimetiar Hieruſalem, & videam quan-
ta latitudo eius eſt, & quanta longitudo.
3 ‡Et ecce angelus qui loquebatur in me ſta-
bat, & alius angelus egrediebatur in occurſum
4 ei. ‡Et ait ad eum, Curre & loquere ad ado-
leſcentem illum, dicens: Frugifera habitabitur
Hieruſalem à multitudine hominū, & iumen-
torum quæ in medio eius.
5 ‡Et ego ero illi, dicit Dominus, murus ignis
in circuitu, & in gloriam ero in medio eius.
6 ‡O o fugite de terra Aquilonis, dicit Domi-
nus, quia de quatuor ventis cæli cōgregabo vos,
dicit Dominus. ‡In Sion ſaluamini qui habi-
7 tatis filiam Babylonis.
8 ‡Quia hæc dicit Dominus omnipotens, Poſt
gloriam miſit me ad gentes, quæ ſpoliauerunt
vos, quia qui tangit vos quaſi tangens pupil-
lam oculi eius.
9 ‡Quia ecce ego inſero manum meam ſuper
eos, & erunt prædæ his qui ſeruierant eis, &
cognoſcetis quia Dominus omnipotens miſit me.
10 ‡Lætare & gaude filia Sion, quia ecce ego
venio & habitabo in medio tui, dicit Dominus.
11 ‡Et confugient gentes multæ ad Dominum
in die illa, & erunt ei in populum, & habitabo
in medio tui: & ſcies quoniam Dominus omni-
potens miſit me ad te.

19 ‡Ἐ εἶπα πρὸς τὸν ἄγγελον τὸν λαλοῦντα ἐν ἐμοί, τί
ἐστι ταῦτα κύριε; καὶ εἶπε πρός με, ταῦτα τὰ κέρατα τὰ
διασκορπίσαντα τὸν Ἰούδαν & τὸν Ἰσραὴλ, & τὴν Ἰερουσα-
20 λήμ. ‡καὶ ἔδειξέ μοι κύριος τέσσαρας τέκτονας.
21 ‡καὶ εἶπα, τί οὗτοι ἔρχονται ποιῆσαι; καὶ εἶπε πρός με
λέγων· ταῦτα τὰ κέρατα τὰ διασκορπίσαντα τὸν Ἰούδα,
καὶ τὸν Ἰσραὴλ κατῆξαν, καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἦρε κεφαλήν, &
ἐξῆλθον οὗτοι τοῦ ἐξαίρειν αὐτὰ εἰς χεῖρας αὐτῶν τὰ τέσ-
σαρα κέρατα ἔθνη εἰσὶν ἐπαιρόμενα κέρας ἐπὶ τὴν γῆν
κυρίου τοῦ διασκορπίσαι αὐτήν.

β'.

1 ‡Καὶ ἦρα ἐγὼ τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ ἴδον, καὶ ἰδοὺ ἀνήρ,
καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ σπαρτίον γεωμετρικόν.
2 ‡καὶ εἶπα πρὸς αὐτόν, ποῦ πορεύῃ; καὶ εἶπε πρός με,
τοῦ διαμετρῆσαι τὴν ἱερουσαλήμ, καὶ ἰδεῖν πηλίκον τὸ
πλάτος αὐτῆς ἐστι, καὶ πηλίκον τὸ μῆκος.
3 ‡καὶ ἰδοὺ ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ ἐξήρχετο, & ἕτερος
ἄγγελος ἐξεπορεύετο εἰς ἀπάντησιν αὐτῷ.
4 ‡Ἐ εἶπεν πρὸς αὐτόν, δράμε & λάλησον πρὸς νεανίαν
ἐκεῖνον, λέγων· κατοικηθήσεται ἱερουσαλὴμ
ἀπὸ πλήθους ἀνθρώπων & κτηνῶν τῶν ἐν μέσῳ αὐτῆς.
5 ‡καὶ ἐγὼ ἔσομαι αὐτῇ, λέγει κύριος, τεῖχος πυρὸς κυ-
κλόθεν· καὶ εἰς δόξαν ἔσομαι ἐν μέσῳ αὐτῆς. ‡ὦ ὦ φεύ-
γετε ἀπὸ γῆς βορρᾶ, λέγει κύριος· διότι ἐν τοῖς τεσσά-
ρων ἀνέμων τοῦ οὐρανοῦ συνάξω ὑμᾶς, λέγει κύριος.
7 ‡εἰς σιὼν διασώσω ἔτι κατοικοῦντες θυγατέρα βαβυ-
8 λῶνος. ‡διότι τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, ὀπίσω
δόξης ἐξαπέστειλέν με ἐπὶ τὰ ἔθνη τὰ συλήσαντα ὑ-
μᾶς, διότι ὁ ἁπτόμενος ὑμῶν ὡς ὁ ἁπτόμενος τῆς κόρης τοῦ
ὀφθαλμοῦ αὐτοῦ.
9 ‡διότι ἰδοὺ ἐγὼ ἐπιφέρω τὴν χεῖρά μου ἐπ' αὐτούς, καὶ
ἔσονται σκῦλα τοῖς δουλεύσασιν αὐτοῖς, καὶ γνώσεσθε διότι
κύριος παντοκράτωρ ἐξαπέστειλέν με.
10 ‡τέρπε καὶ εὐφραίνου θυγατερ σιών, διότι ἰδοὺ ἐγὼ ἔρ-
χομαι καὶ κατασκηνώσω ἐν μέσῳ σου, λέγει κύριος.
11 ‡καὶ καταφεύξονται ἔθνη πολλὰ ἐπὶ τὸν κύριον ἐν τῇ
ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔσονται εἰς λαόν, καὶ κατασκηνώ-
σω ἐν μέσῳ σου, καὶ ἐπιγνώσῃ ὅτι κύριος παντοκράτωρ
ἐξαπέσταλκέν με πρὸς σε.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Et dixi ad angelum qui mecum verba faciebat, Quid ſunt iſtæ? qui dixit mihi, Iſta ſunt regna quæ diſperſerunt viros Iuda, & Iſrae-
lem, & habitatores Ieruſalem. "Et oſtendit mihi Dominus quatuor artifices. "Et dixi, Quid iſti acturi veniunt? & ait, dicendo,
Hæc ſunt regna quæ diſperſere viros Iudæos, nec virum permiſerunt erectum incedere: veniunt autem ipſi vt commoueant ea, & vt con-
terant regna populorum quæ tulere arma in terram domus Iehuda, ad deportandam eam in exilium.

CAP. II.

ERexi verò oculos meos & vidi, & ecce vir, cuius in manu funiculus menſorius. 'Cui dixi, Quò te confers? & dixit mihi, Menſura-
rum Ieruſalem, vt videam quanta ſit latitudo eius, quantaque longitudo. 'Ecce autem angelus qui me alloquebatur, egre-
diebatur, in cuius occurſum alius prodibat angelus. 'Et dixit ei, Curre, loquere cum iuuene iſto, dicens: Vicatim habitabitur
Ieruſalem præ multitudine hominum iumentorumque in medio eius. 'Verbumque meum erit ei, dicit Dominus, veluti
murus igneus illam per circuitum ambiens, atque glorioſè maieſtatem meam in medio eius reponam. "Proclamate diſperſis, & dicite
eis, Congregamini de terra Aquilonari, dicit Dominus: nam in quatuor cæli ventos diſperſi vos, ait Dominus. 'Clamate cœtui Sion, &
dicite ei, Euade & veni qui habitas in prouincia Babylonis. "Etenim ſic dicit Dominus exercituum, Poſt gloriam quam vobis addu-
xit fe dixit, miſit me ad populos qui vos diripiunt: quiſquis enim detrimentum infert vobis, peræque ac ſi manum ſuam extendat
vt tangat pupillam oculi ſui. 'Ecce enim tollo plagam potentiæ meæ ſuper eos, & patebunt prædæ famulis ſuis; ſcietisque certò Do-
minum exercituum me miſiſſe. "Exulta & lætare cœtus Sion, ecce enim reuelabor & collocabo maieſtatem meā in medio tui, dicit Do-
minus. "Et adijcientur populi multi plebi Domini tunc temporis, qui coram me in populum erunt, ponamque meam maieſta-
tem in tui medium, ſcietiſque quòd Dominus exercituum me miſerit ad te.

תרגום יונתן

[illegible]

Universidad de Deusto
Biblioteca

11 * וְנָחַל יְהוָה אֶת־יְהוּדָה חֶלְקוֹ עַל אַדְמַת הַקֹּדֶשׁ
12 וּבָחַר עוֹד בִּירוּשָׁלִָם׃ * הַס כָּל־בָּשָׂר מִפְּנֵי
יְהוָה כִּי נֵעוֹר מִמְעוֹן קָדְשׁוֹ׃

ג

1 * וַיַּרְאֵנִי אֶת־יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עֹמֵד לִפְנֵי
מַלְאַךְ יְהוָה וְהַשָּׂטָן עֹמֵד עַל־יְמִינוֹ לְשִׂטְנוֹ׃
2 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־הַשָּׂטָן יִגְעַר יְהוָה בְּךָ הַשָּׂטָן
וְיִגְעַר יְהוָה בְּךָ הַבֹּחֵר בִּירוּשָׁלִַם הֲלוֹא זֶה אוּד מֻצָּל
3 מֵאֵשׁ׃ * וִיהוֹשֻׁעַ הָיָה לָבוּשׁ בְּגָדִים צוֹאִים
וְעֹמֵד לִפְנֵי הַמַּלְאָךְ׃
4 * וַיַּעַן וַיֹּאמֶר אֶל־הָעֹמְדִים לְפָנָיו לֵאמֹר הָסִירוּ
הַבְּגָדִים הַצֹּאִים מֵעָלָיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו רְאֵה הֶעֱבַרְתִּי
מֵעָלֶיךָ עֲוֹנֶךָ וְהַלְבֵּשׁ אוֹתְךָ מַחֲלָצוֹת׃
5 * וָאֹמַר יָשִׂימוּ צָנִיף טָהוֹר עַל־רֹאשׁוֹ וַיָּשִׂימוּ
הַצָּנִיף הַטָּהוֹר עַל־רֹאשׁוֹ וַיַּלְבִּשֻׁהוּ בְּגָדִים וּמַלְאַךְ
יְהוָה עֹמֵד׃
6 * וַיָּעַד מַלְאַךְ יְהוָה בִּיהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר׃
7 * כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אִם־בִּדְרָכַי תֵּלֵךְ וְאִם
אֶת־מִשְׁמַרְתִּי תִשְׁמֹר וְגַם־אַתָּה תָּדִין אֶת־בֵּיתִי
וְגַם תִּשְׁמֹר אֶת־חֲצֵרָי וְנָתַתִּי לְךָ מַהְלְכִים בֵּין
הָעֹמְדִים הָאֵלֶּה׃
8 * שְׁמַע־נָא יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל אַתָּה וְרֵעֶיךָ
הַיֹּשְׁבִים לְפָנֶיךָ כִּי־אַנְשֵׁי מוֹפֵת הֵמָּה כִּי־הִנְנִי
מֵבִיא אֶת־עַבְדִּי צֶמַח׃
9 * כִּי הִנֵּה הָאֶבֶן אֲשֶׁר נָתַתִּי לִפְנֵי יְהוֹשֻׁעַ עַל־
אֶבֶן אַחַת שִׁבְעָה עֵינָיִם הִנְנִי מְפַתֵּחַ פִּתֻּחָהּ
נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת וּמַשְׁתִּי אֶת־עֲוֹן הָאָרֶץ הַהִיא
10 בְּיוֹם אֶחָד׃ * בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם יְהוָה
צְבָאוֹת תִּקְרְאוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ אֶל־תַּחַת גֶּפֶן וְאֶל־
תַּחַת תְּאֵנָה׃

12 * Et possidebit Dominus Iudam partem suam in terra sanctificata, & eliget adhuc Hierusalem.
13 * Sileat omnis caro à facie Domini, quia consurrexit de habitaculo sancto suo.

CAP. III.

1 ET ostendit mihi Dominus Iesum sacerdotem magnum stantem coram angelo Domini, & Sathan stabat à dextris eius, vt aduersaretur ei.
2 * Et dixit Dominus ad Sathan, Increpet Dominus in te Sathan, & increpet te Dominus qui elegit Hierusalem. Nunquid non iste torris est erutus de igne?
3 * Et Iesus erat indutus vestibus sordidis, & stabat ante faciem angeli.
4 * Qui respondit, & ait ad eos qui stabant coram se, dicens: Auferte vestimenta sordida ab eo. Et dixit ad eum, Ecce abstuli iniquitatem tuam à te, & induam te crepidatorijs.
5 * Et dixit, Ponite cidarim mundam super caput eius. Et posuerunt cidarim mundam super caput eius, & induerunt eum vestibus. Et angelus Domini stabat.
6 * Et contestabatur angelus Domini Iesum, dicens:
7 * Hæc dicit Dominus exercituum, Si in viis meis ambulaueris, & custodiam meam custodieris, tu quoque iudicabis domum meam, & custodies atria mea, & dabo tibi ambulantes de his qui nunc hic assistunt.
8 * Audi Iesu sacerdos magne, tu & proximi tui qui habitant coram te, quia viri portentorum spectatores sunt, quia ecce ego adduco seruum meum Orientem.
9 * Quia lapis quem dedi ante faciem Iesu super lapidem vnum septem oculi sunt: ecce ego sodio foueam, dicit Dominus omnipotens, & auferam iniquitatem terræ illius in die vna.
10 * In die illa, dicit Dominus exercituum, vocabit vir amicum suum subter vitem & subter ficum.

12 * Et possidebit Dominus Judam partem suam, super terram sanctam, & eliget adhuc Hierusalem.
13 * Timeat omnis caro à facie Domini, quia surrexit de nubibus sanctis suis.

CAP. III.

1 ET ostendit mihi Dominus Iesum sacerdotem magnum stantem ante faciem angeli Domini: & diabolus stabat à dextris eius, vt aduersaretur ei.
2 * Et dixit Dominus ad diabolum, Increpet Dominus in te diabole, & increpet Dominus in te qui elegit Hierusalem: nonne iste torris erutus de igne?
3 * Et Iesus erat indutus vestibus sordidis, & stabat ante faciem angeli.
4 * Et respondit, & ait ad eos, qui stabant ante faciem suam, dicens: Auferte vestimenta sordida ab eo: & dixit ad eum, Ecce abstuli iniquitates tuas, & induite eum veste talari.
5 * Et dixit, Imponite & cidarim mundam super caput eius: & circumposuerunt cidarim mundam super caput eius, & circundederunt eum vestimentis, & angelus Domini stabat.
6 * Et contestabatur angelus Domini ad Iesum, dicens.
7 * Hæc dicit Dominus omnipotens, Si in viis meis ambulaueris, & præcepta mea custodieris, tu dijudicabis domum meam, & tu custodies atrium meum, & dabo tibi qui conuersentur in medio stantium istorum.
8 * Audi iam Iesu sacerdos magne, tu & proximi tui qui sedent ante faciem tuam, quia viri portentorum spectatores sunt, quia ecce ego adduco seruum meum Orientem.
9 * Quia lapis quem dedi ante faciem Iesu super lapidem vnum septem oculi sunt: ecce ego sodio foueam, dicit Dominus omnipotens, & contrectabo omnem iniquitatem terræ illius in die vna.
10 * In die illa, dicit Dominus omnipotens, conuocabit vnusquisque proximum suum subter vitem & subter ficum.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Atque in hæreditatem donabit Dominus domui Iuda partem suam in terra sanctitatis suæ; adhucque gratam habebit Ieruſalem.
"Diſpereant omnes impij à conſpectu Domini, quoniam de habitaculo ſanctitatis ſuæ apparebit.

CAP. III.

OStendit autem mihi Ioſue ſacerdotem magnum ſtantem coram angelo Domini, ad cuius dexteram ſtabat aduerſarius, vt ei aduerſaretur. ² Et dixit Dominus ad aduerſarium, Increpet te Dominus aduerſarie, increpet *inquam* Dominus te, ille cui placuit collocare maieſtatem ſuam in Ieruſalem: an non torris eſt iſte erutus ab incendio? ³ Erant autem ipſi Ioſue, filij qui duxerant vxores quæ non erant dignæ ſacerdotio, & ſtabat coram angelo. ⁴ Et reſpondit & dixit his qui coram ſe miniſtrabant, dicendo: Dicite ei vt ejiciat de domo ſua vxores quæ nō ſunt decentes ſacerdotio. eiq; dixit, Vide, quòd abſtulerim à te iniquitatē tuam, & te induerim iuſtitijs. ⁵ Tunc dixi, Imponite cidarim mundā capiti eius, & acceperunt ei vxorē decentē ſacerdotio: & angelus Dñi ſtabat. & in mortuorum reſurrectione reſuſcitabo te, quidem iudicabis eos qui in domo ſanctuarij mei miniſtrant; & præterea ſeruabis atria mea, & ſi obſeruationem verbi mei cuſtodieris, tu quidem iudicabis eos qui in domo ſanctuarij mei miniſtrant; & præterea ſeruabis atria mea, & dabo tibi ambulantes inter Seraphim iſtos ambulantes tibi donabo. ⁶ Et conteſtatus eſt angelus Domini Ioſue, dicendo: ⁷ Sic inquit Dominus exercituum, Si per vias quæ mihi rectæ videntur perrexeris, & ſi obſeruationem verbi mei cuſtodieris, tu quidem iudicabis eos qui in domo ſanctuarij mei miniſtrant; & præterea ſeruabis atria mea, & dabo tibi ambulantes inter Seraphim iſtos ambulantes tibi donabo. ⁸ Agedum audi Ioſue ſacerdos tu cum tuis, qui tibi aduſtant, ſocijs; digni ſunt enim viri quibus fiant miracula: Equidem ecce ego ſeruū meum Chriſtum adduco, qui reuelabitur. ⁹ En enim lapis quem diſpoſui ante Ioſue, ſuper lapidem vnum quem ſeptem cernunt oculi, ecce ego ſculpturam eius reuelo, dicit Dominus exercituum, & die vna ſcelera terræ illius auferam. ¹⁰ Eo tempore, ait Dominus exercituum, inuitabitis vnuſquiſque proximum ſuum ſubter fructus vineæ ſuæ & ſubter fructus ficus ſuæ.

תרגום יונתן

ג

Universidad de Deusto Biblioteca

ד

1 וישב המלאך הדבר בי ויעירני כאיש אשר־
יעור משנתו: 2 ויאמר אלי מה אתה ראה ואמר
ראיתי והנה מנורת זהב כלה וגלה על־ראשה
ושבעה נרתיה עליה שבעה ושבעה מוצקות
לנרות אשר על־ראשה:
3 ושנים זיתים עליה אחד מימין הגלה ואחד
4 על־שמאלה: ואען ואמר אל־המלאך הדבר
בי לאמר מה אלה אדני:
5 ויען המלאך הדבר בי ויאמר אלי הלוא ידעת
מה־המה אלה ואמר לא אדני:
6 ויען ויאמר אלי לאמר זה דבר־יהוה אל־
זרבבל לאמר לא בחיל ולא בכח כי אם־ברוחי
אמר יהוה צבאות:
7 מי־אתה הר־הגדול לפני זרבבל למישור
והוציא את־האבן הראשה תשאות חן חן לה:
8 ויהי דבר־יהוה אלי לאמר:
9 ידי זרבבל יסדו הבית הזה וידיו תבצענה
וידעת כי־יהוה צבאות שלחני אליכם:
10 כי מי בז ליום קטנות ושמחו וראו את־האבן
הבדיל ביד זרבבל שבעה־אלה עיני יהוה המה
משוטטים בכל־הארץ:
11 ואען ואמר אליו מה־שני הזיתים האלה
על־ימין המנורה ועל־שמאולה:
12 ואען שנית ואמר אליו מה־שתי שבלי הזיתים
אשר ביד שני צנתרות הזהב המריקים מעליהם
13 הזהב: ויאמר אלי לאמר הלוא ידעת מה־
אלה ואמר לא אדני:
14 ויאמר אלה שני בני־היצהר העמדים על־
אדון כל־הארץ:

CAP. IIII.

1 A ET reuersus est angelus qui loquebatur in me, & suscitauit me quasi virum qui suscitatur de somno suo.

2 Et dixit ad me, Quid tu vides? Et dixi, Vidi & ecce candelabrum aureum totum, & lampas eius super caput ipsius, & septem lucernæ eius super illud, & septem infusoria lucernis quæ erant super caput eius.

3 Et duæ oliuæ super illud, vna à dextris B lampadis, & vna à sinistris eius.

4 Et respondi, & aio ad angelum qui loquebatur in me, dicens: Quid sunt hæc Domine mi?

5 Et respondit angelus qui loquebatur in me, & dixit ad me, Nunquid nescis quid sunt hæc? Et dixi, Non Domine mi.

6 Et respondit, & ait ad me, dicens: Hoc C est verbum Domini ad Zorobabel, dicens: Non in exercitu nec in robore, sed in spiritu meo, dicit Dominus exercituum.

7 Quis tu mons magne coram Zorobabel in planum? Et educet lapidem primarium, & exequabit gratiam gratiæ eius.

8 Et factum est verbum Domini ad me, dicens:

9 Manus Zorobabel fundauerunt domum istam, & manus eius perficient eam: & scietis, quia Dominus exercituum misit me ad vos.

10 Quis enim despexit dies paruos? & læ- D tabuntur & videbunt lapidem stanneum in manu Zorobabel. Septem isti oculi Domini qui discurrunt in vniuersam terram.

11 Et respondi & dixi ad eum, Quid sunt duæ oliuæ istæ ad dexteram candelabri & ad sinistram eius?

12 Et respondi secundò, & dixi ad eum: Quid sunt duæ spicæ oliuarum quæ sunt iuxta duo rostra aurea in quibus sunt suffusoria ex auro?

13 Et ait ad me, dicens: Nunquid nescis quid sunt hæc? Et dixi, Non Domine mi.

14 Et dixit, Isti sunt duo filij olei qui assistunt dominatori vniuersæ terræ.

CAP. IIII.

ET reuersus est angelus qui loquebatur in me, & suscitauit me sicut cùm suscitatur homo de somno suo. 1

Et dixit ad me, Quid tu vides? & dixi, Vidi, & ecce candelabrum aureum totum, & lampas super illud, & septem lucernæ super illud, & septem fusoria lucernarum, septem lucernis quæ super illud. 2

Et duæ oliuæ super illud, vna à dextris lampadis eius, & vna à sinistris. 3

Et interrogaui, & dixi ad angelum qui loquebatur in me, dicens: Quid sunt hæc Domine? 4

Et respondit angelus qui loquebatur in me, & dixit ad me, Non cognoscis quid sunt hæc? & dixi, Non Domine. 5

Et respondit, & dixit ad me, dicens: Iste sermo Domini ad Zorobabel, dicens: Non in fortitudine magna neque in robore, sed in spiritu meo, dicit Dominus omnipotens. 6

Quis es tu mons magne ante faciem Zorobabel vt corrigas? & educam lapidem hæreditatis æqualitatem gratiæ gratiam eius. 7

Et factus est sermo Domini ad me, dicens: 8

Manus Zorobabel fundauerunt domum istam, & manus eius complebunt eam: & scies quoniam Dominus omnipotens misit me ad te. 9

Quia quis despexit dies paruos, & lætabuntur, & videbunt lapidem stanneum in manu Zorobabel? septem isti oculi Domini sunt respicientes super omnem terram. 10

Et respondi, & dixi ad eum, Quid duo oliuæ quæ à dextris candelabri & à sinistris? 11

Et interrogaui secundò & dixi ad eum, Quid duo rami oliuarum qui in manibus duarum narium aurearum quæ infundunt & retrahunt suffusoria aurea? 12

Et dixit ad me, Non scis quid sunt hæc? & dixi, Nequaquam Domine. 13

Et ait, Isti sunt duo filij pinguedinis qui astiterunt Domino omnis terræ. 14

δ΄.

1 Καὶ ἐπέστρεψεν ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ καὶ ἐξήγειρέ με ὃν τρόπον ὅταν ἐξεγείρηται ἄνθρωπος ἐξ ὕπνου αὐτοῦ.

2 καὶ εἶπε πρός με, τί σὺ βλέπεις; καὶ εἶπα, ἑώρακα, καὶ ἰδοὺ λυχνία χρυσῆ ὅλη, καὶ τὸ λαμπάδιον ἐπάνω αὐτῆς, καὶ ἑπτὰ λύχνοι ἐπάνω αὐτῆς· καὶ ἑπτὰ ἐπαρυστρίδες τοῖς ἑπτὰ λύχνοις τοῖς ἐπάνω αὐτῆς.

3 καὶ δύο ἐλαῖαι ἐπάνω αὐτῆς, μία ἐκ δεξιῶν τοῦ λαμπαδίου αὐτῆς, καὶ μία ἐξ εὐωνύμων.

4 καὶ ἐπηρώτησα καὶ εἶπα πρὸς τὸν ἄγγελον τὸν λαλοῦντα ἐν ἐμοί, λέγων· τί ἐστι ταῦτα κύριε;

5 καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοί, καὶ εἶπε πρός με, οὐ γινώσκεις τί ἐστι ταῦτα; καὶ εἶπα, οὐχὶ κύριε.

6 καὶ ἀπεκρίθη, καὶ εἶπε πρός με, λέγων· οὗτος ὁ λόγος κυρίου πρὸς Ζοροβάβελ, λέγων· οὐκ ἐν δυνάμει μεγάλῃ οὐδὲ ἐν ἰσχύϊ, ἀλλ᾽ ἐν πνεύματί μου, λέγει κύριος παντοκράτωρ.

7 τίς εἶ σὺ τὸ ὄρος τὸ μέγα πρὸ προσώπου Ζοροβάβελ τοῦ κατορθῶσαι; καὶ ἐξοίσω τὸν λίθον τῆς κληρονομίας ἰσότητα χάριτος χάριτα αὐτῆς.

8 καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με, λέγων·

9 αἱ χεῖρες Ζοροβάβελ ἐθεμελίωσαν τὸν οἶκον τοῦτον, καὶ αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἐπιτελέσουσιν αὐτόν, καὶ ἐπιγνώσῃ διότι κύριος παντοκράτωρ ἐξαπέσταλκέ με πρὸς σέ.

10 διότι τίς ἐξουδένωσεν ἡμέρας μικράς, καὶ χαροῦνται καὶ ὄψονται τὸν λίθον τὸν κασσιτέρινον ἐν χειρὶ Ζοροβάβελ· ἑπτὰ οὗτοι οἱ ὀφθαλμοὶ κυρίου εἰσὶν οἱ ἐπιβλέποντες ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν.

11 καὶ ἀπεκρίθην, καὶ εἶπα πρὸς αὐτόν· τί αἱ δύο ἐλαῖαι αἱ ἐκ δεξιῶν τῆς λυχνίας καὶ ἐξ εὐωνύμων;

12 καὶ ἐπηρώτησα ἐκ δευτέρου, καὶ εἶπα πρὸς αὐτόν, τί οἱ δύο κλάδοι τῶν ἐλαιῶν οἱ ἐν ταῖς χερσὶ τῶν δύο μυξωτήρων τῶν χρυσῶν τῶν ἐπιχεόντων καὶ ἐπαναγόντων τὰς ἐπαρυστρίδας τὰς χρυσᾶς.

13 καὶ εἶπεν πρός με· οὐκ οἶδας τί ἐστι ταῦτα; καὶ εἶπον, οὐχὶ κύριε.

14 καὶ εἶπεν, οὗτοι εἰσὶν οἱ δύο υἱοὶ τῆς πιότητος οἳ παρεστήκασι κυρίῳ πάσης τῆς γῆς.

תרגום יונתן

ד

[illegible] מלאכא דממלל עמי ואערני כגברא דמתער משנתה: 2 ואמר לי מה את חזי ואמרת חזיתי והא מנרתא דדהבא כלה וגולתה
[illegible] עלה שבעא ושבעא דמריקין מנהון משחא לבוציניא דעל רישהו: 3 ותרתין זיתין דעלה חד מימין גולתא
[illegible] 4 ואתיבת ואמרית למלאכא דממלל עמי למימר מה אלין רבוני: 5 ואתיב מלאכא דממלל עמי ואמר לי הלא
[illegible] 6 ואתיב ואמר לי למימר דין פתגמא דיי עם זרבבל למימר לא בחיל ולא בגבורה אלהן ברוח
[illegible] 7 מה את חשיב מלכותא טפשתא קדם זרבבל הלא כמישרא ויגלי ית משיחא דאמיר שמה מלקדמין
[illegible] 8 והוה פתגם נבואה מן קדם יי עמי למימר: 9 ידי זרבבל שריאה למבני ביתא הדין וידוהי ישכללונה
[illegible] 10 ארי מן דין דבסר יומא דין על בנינא דהוא זער הלא יחוב ויחדי כד יחזי ית אבן משקלתא
[illegible] קדם יי גלן עובדי בני אנשא בכל ארעא:
[illegible] 11 ואתיבת ואמרית ליה מה תרין זיתיא האלין על ימין מנרתא ועל שמאלה: 12 ואתיבת תנינות ואמרית ליה מה תרין שבלי זיתיא דביד
[illegible] דמריקין מנהון משחא לבוציני דהבא: 13 ואמר לי למימר הלא ידעתא מה אלין ואמרית לא רבוני:
[illegible] קדם רבון כל ארעא:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. IIII.

ET reuersus angelus qui mecum colloquebatur, suscitauit me quasi virum, qui de somno suo excitatur. 2 Dixitque mihi, Quid tu vides? & dixi, Video, & ecce candelabrum totum aureum quod habet in sua summitate lenticulam, & septem lucernæ quæ super illud erant, septenæ erant ex quibus infundebatur oleum lucernis quæ in fastigio eius *eminebant*. 3 Duarum quoque oliuarum quæ iuxta illud erant, vna erat à dextera lenticulæ, & altera ab ipsius læua. 4 Tum respondi & dixi ad angelú qui me alloquebatur dicendo, Quæ sunt ista Domine mi? 5 Et respondit angelus qui mecum loquebatur, ac dixit, Nostine quid hæc sunt? cui dixi, Minimè Domine mi. 6 Et respondens ait mihi, dicendo: Hoc est verbum Domini ad Zorobabel, dicendo: Non exercitu nec fortitudine, sed spiritu verbi sanctitatis meæ, dicit Dominus exercituum. 7 Quale tu cum Zorobabele reputaris regnum stolidum? nónne sicut vallis? & emerget Christus cuius ab æterno nomen dictum est, qui imperio potietur omnium regnorum. 8 Et factum est verbum prophetiæ à facie Domini mecum, dicens. 9 Manus Zorobabel inceperunt ædificare domum istam, & manus eius perficient eam: & scietis, quia Dominus exercituum misit me ad vos. 10 Quoniam quis est iste qui contempsit diem hanc? eò quòd ædificium sit exiguum. Nonne conuertetur & lætabitur quando viderit lapidem perpendiculi in manu Zorobabel? septem lapidum ordines sunt in his. Coram Domino reuelata sunt opera filiorum hominis in vniuersa terra. 11 Et respondi, & dixi ad eum, Quid sunt duæ oliuæ istæ ad dexteram candelabri, & ad sinistram eius? 12 Et respondi secundò, & dixi, Quid sunt duæ spicæ oliuarum quæ sunt iuxta duos lecythos aureos, ex quibus effunditur oleum in lucernas aureas? 13 Et ait ad me, dicens: Nónne scis quid sunt hæc? & dixi, Non Domine mi. 14 Et dixit, Isti sunt duo filij principum qui stant coram gubernatore vniuersæ terræ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ה

CAP. V.

א ¹ וָאָשׁוּב וָאֶשָּׂא עֵינַי וָאֵרֶא וְהִנֵּה מְגִלָּה עָפָה׃ 1 A ¹ ET cõuersus sum & leuaui oculos meos, & vidi, & ecce volumen volans.

ב ² וַיֹּאמֶר אֵלַי מָה אַתָּה רֹאֶה וָאֹמַר אֲנִי רֹאֶה מְגִלָּה עָפָה אָרְכָּהּ עֶשְׂרִים בָּאַמָּה וְרָחְבָּהּ עֶשֶׂר בָּאַמָּה׃ 2 ² Et dixit ad me, Quid tu vides? & dixi, Ecce ego video volumen volans, longitudo eius viginti cubitorum, & latitudo eius decem cubitorum.

ג ³ וַיֹּאמֶר אֵלַי זֹאת הָאָלָה הַיּוֹצֵאת עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ כִּי כָל־הַגֹּנֵב מִזֶּה כְּמוֹהָ נִקָּה וְכָל־הַנִּשְׁבָּע מִזֶּה כְּמוֹהָ נִקָּה׃ 3 ³ Et dixit ad me, Hæc est maledictio quæ egreditur super faciem omnis terræ, quia omnis fur sicut ibi scriptum est, iudicatur, & omnis iurans ex hoc similiter iudicatur.

ד ⁴ הוֹצֵאתִיהָ נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת וּבָאָה אֶל־בֵּית הַגַּנָּב וְאֶל־בֵּית הַנִּשְׁבָּע בִּשְׁמִי לַשָּׁקֶר וְלָנָה בְתוֹךְ בֵּיתוֹ וְכִלָּתְהוּ וְאֶת־עֵצָיו וְאֶת־אֲבָנָיו׃ 4 ⁴ Educam illud, dicit Dominus exercituum, & veniet ad domum furis, & ad domum iurantis in nomine meo mendacio, & requiescet in medio domus eius, & consumet eam, & ligna eius, & lapides eius.

ה ⁵ וַיֵּצֵא הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי וַיֹּאמֶר אֵלַי שָׂא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה מַה הַיּוֹצֵאת הַזֹּאת׃ 5 ⁵ Et egressus est angelus qui loquebatur in me, & dixit ad me, Leua oculos tuos & vide, quid est hoc quod egreditur?

ו ⁶ וָאֹמַר מָה־הִיא וַיֹּאמֶר זֹאת הָאֵיפָה הַיּוֹצֵאת וַיֹּאמֶר זֹאת עֵינָם בְּכָל־הָאָרֶץ׃ 6 ⁶ Et dixi, Quid nam est? & ait, Hæc est amphora egrediens. & dixit: Hic est oculus eorum in vniuersa terra.

ז ⁷ וְהִנֵּה כִכַּר עוֹפֶרֶת נְשֵׂאת וְזֹאת אִשָּׁה אַחַת יוֹשֶׁבֶת בְּתוֹךְ הָאֵיפָה׃ 7 ⁷ Et ecce talentum plumbi portabatur, & ecce mulier vna sedens in medio amphoræ.

ח ⁸ וַיֹּאמֶר זֹאת הָרִשְׁעָה וַיַּשְׁלֵךְ אֹתָהּ אֶל־תּוֹךְ הָאֵיפָה וַיַּשְׁלֵךְ אֶת־אֶבֶן הָעוֹפֶרֶת אֶל־פִּיהָ׃ 8 ⁸ Et dixit, Hæc est impietas. Et proiecit eam in medio amphoræ, & misit massam plumbeam in os eius.

ט ⁹ וָאֶשָּׂא עֵינַי וָאֵרֶא וְהִנֵּה שְׁתַּיִם נָשִׁים יוֹצְאוֹת וְרוּחַ בְּכַנְפֵיהֶם וְלָהֵנָּה כְנָפַיִם כִּכַנְפֵי הַחֲסִידָה וַתִּשֶּׂנָה אֶת־הָאֵיפָה בֵּין הָאָרֶץ וּבֵין הַשָּׁמָיִם׃ 9 ⁹ Et leuaui oculos meos & vidi, & ecce duæ mulieres egredientes, & spiritus in alis earum, & habebant alas quasi alas vrupæ, & eleuauerunt amphoram inter terram & cælum.

י ¹⁰ וָאֹמַר אֶל־הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי אָנָּה הֵמָּה מוֹלִכוֹת אֶת־הָאֵיפָה׃ 10 ¹⁰ Et dixi ad angelum qui loquebatur in me, Quò istæ deferunt amphoram?

יא ¹¹ וַיֹּאמֶר אֵלַי לִבְנוֹת־לָהּ בַּיִת בְּאֶרֶץ שִׁנְעָר וְהוּכַן וְהֻנִּיחָה שָׁם עַל־מְכֻנָתָהּ׃ 11 ¹¹ Et dixit ad me, Vt ædificent ei domum in terra Sennaar, & stabiliatur, & ponatur ibi super basem suam.

CAP. VI.

א ¹ וָאָשׁוּב וָאֶשָּׂא עֵינַי וָאֵרֶא וְהִנֵּה אַרְבַּע מֶרְכָּבוֹת יֹצְאוֹת מִבֵּין שְׁנֵי הָהָרִים וְהָהָרִים הָרֵי נְחֹשֶׁת׃ 1 A ¹ ET cõuersus sum, & leuaui oculos meos & vidi, & ecce quatuor quadrigæ egredientes de medio duorum montium, & montes, montes ærei.

תרגום יונתן

ה

א ¹ וְתָבְתִּית וְקָבֵילְנָא וְחָזֵית וְהָא מְגִלָּא פָּרְחָא׃ 1 ² וַאֲמַר לִי מָה אַתְּ חָזֵי וַאֲמָרֵת אֲנָא חָזֵי מְגִלָּה פָּרְחָא אָרְכָּהּ עֶשְׂרִין אַמִּין וּפְתִיהּ עֶשֶׂר אַמִּין׃ 2 ³ וַאֲמַר לִי דָּא סוּפְקָא דְּעַל אַפֵּי כָל אַרְעָא אֲרֵי כָל דְּגַנֵּב יְכַכְּדִנָּא כְּדָא לְקַו וְכָל דְּקַיָּים בִּשְׁמִי לְשִׁקְרָא כְּדָא לְקַו׃ 3 ⁴ אַפְקֵית יָתַהּ אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת וְתֵעוֹל לְבֵית גַּנָּבָא וּלְבֵית דְּמָקְיָם בִּשְׁמִי לְשִׁקְרָא וְתִתְלְנֵי בְּגוֹ בֵּיתֵהּ וְתִשֵּׁיצִנֵּהּ וְיָת אָעוֹהִי וְיָת אַבְנָתֵהּ׃ 4 ⁵ וַאֲתָא מַלְאָכָא דְּמְמַלֵּל עִמִּי וַאֲמַר לִי זְקוֹף כְּעַן עֵינָךְ וְחֲזֵי מָא דֵּין דְּנָפֵק אִלֵּין׃ 5 ⁶ וַאֲמַרֵת מָן אִנּוּן וַאֲמַר אִלֵּין נְפָקִין דְּעַל אַפֵּי כָל אַרְעָא וְהָא עַמְמַיָּא קַלִּילִין מִגָּלֵי וְיָהֲבִין בְּקַלּוּלִי וְאַזְדוּ עַמְמִין אֲחֲרָנִין וְיִתְבוּ בְּאַתְרֵי עַמְמַיָּא קַלִּילִין מִגָּלֵי וְיָהֲבִין בְּקַלּוּלִי וְאַזְדוּ עַמְמִין אֲחֲרָנִין וְיִתְבוּ׃ 6 ⁷ וְהָא עַמְמַיָּא קַלִּילִין מִגָּלֵי יְהָבִין בְּקַלּוּלִי וְאַזְדוּ עַמְמִין אֲחֲרָנִין וְיִתְבוּ׃ 7 ⁸ וַאֲסַר עַל דָּא אִתְחֲיִבוּ וּגְלוֹ עַל דְּהָווּ נָסְבִין וְיָהֲבִין בְּסִכְלוּתָא דְּשִׁקְרָא וַאֲזַדוּ עַמְמִין אֲחֲרָנִין וְיִתְבוּ׃ 8 ⁹ וְזָקְפַת עֵינַי וְחָזֵית וְהָא תַּרְתֵּין נְסָבִין וְיָהֲבִין בְּסִכְלוּתָא דְּשִׁקְרָא וְהָא תַּרְתֵּין נְסָבִין נַלְיִן וְעַמְמִין קַלִּילִין מִגָּלֵי וְיָהֲבִין בְּקַלּוּלִי בְּגַוָּא וְאַזְדוּ עַמְמִין אֲחֲרָנִין וְיִתְבוּ׃ 9 ¹⁰ וַאֲמַרֵת לְמַלְאָכָא דְּמְמַלֵּל עִמִּי לְהָן אֲנַהּ מְטַלְטְלִין אִלֵּין נְסָבִין וְיָהֲבִין בְּסִכְלוּתָא דְּשִׁקְרָא׃ 10 ¹¹ וַאֲמַר לִי לְאַתְקָנָא לְהוֹן אֲנַהּ מְטַר בְּמַרְגְּנָא בָּבֶל

ו

א ¹ וְתָבְתִּית וְקָבֵילְנָא וְחָזֵית וְהָא אַרְבַּע רְתִיכִין נָפְקִין מִבֵּין תַּרְנ טוּרַיָּא וְטוּרַיָּא טוּרֵי נְחָשָׁא׃

CAP. V.

א ¹ ΚΑΙ ἐπέστρεψα καὶ ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ δρέπανον πετώμενον. 1 A ¹ ET conuersus sum & leuaui oculos meos, & vidi, & ecce falx volans.

ב ² καὶ εἶπεν πρός με, Τί σὺ ὁρᾷς; καὶ εἶπον· ἐγὼ ὁρῶ δρέπανον πετώμενον· μῆκος πηχέων εἴκοσι, καὶ πλάτος πηχέων δέκα. 2 ² Et dixit ad me, Quid tu vides? & dixi, Ego video falcem volantem; longitudinis cubitorum viginti, & latitudinis cubitorum decem.

ג ³ καὶ εἶπεν πρός με, αὕτη ἡ ἀρὰ ἡ ἐκπορευομένη ἐπὶ προσώπου πάσης τῆς γῆς, ὅτι πᾶς ὁ κλέπτης ὧδε ἕως θανάτου ἐκδικηθήσεται· καὶ πᾶς ὁ ἐπιορκῶν ὧδε ἕως θανάτου ἐκδικηθήσεται. 3 ³ Et dixit ad me; Hæc maledictio quæ egreditur super faciem omnis terræ, quia omnis fur ex hoc vsque ad mortem punietur, & omnis periurus ex hoc vsque ad mortem cruciabitur.

ד ⁴ καὶ ἐξοίσω αὐτήν, λέγει κύριος παντοκράτωρ, καὶ εἰσελεύσεται εἰς τὸν οἶκον τοῦ κλέπτου καὶ εἰς τὸν οἶκον τοῦ ὀμνύοντος τῷ ὀνόματί μου ἐπὶ ψευδεῖ, καὶ καταλύσει ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου αὐτοῦ, καὶ συντελέσει αὐτόν, καὶ τὰ ξύλα αὐτοῦ, καὶ τοὺς λίθους αὐτοῦ. 4 ⁴ Et educam illud, dicit Dominus omnipotens, & ingredietur in domum furis, & in domum iurantis in nomine meo in mendacio, & requiescet in medio domus eius, & consumet eam, & ligna eius, & lapides eius.

ה ⁵ Καὶ ἐξῆλθεν ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοί, καὶ εἶπεν πρός με, ἀνάβλεψον τοῖς ὀφθαλμοῖς σου, καὶ ἰδὲ τί τὸ ἐκπορευόμενον τοῦτο. 5 ⁵ Et egressus est angelus qui loquebatur in me, & dixit ad me, Suspice oculis tuis & vide: quid est quod egreditur hoc?

ו ⁶ καὶ εἶπα, τί ἐστιν; καὶ εἶπεν, τοῦτο τὸ μέτρον τὸ ἐκπορευόμενον. καὶ εἶπεν, αὕτη ἐστὶν ἡ ἀδικία αὐτῶν ἐν πάσῃ τῇ γῇ. 6 ⁶ Et dixi, Quid est? & dixit, Hæc mensura quæ egreditur: & dixit, Hæc est iniquitas eorum in omni terra.

ז ⁷ καὶ ἰδοὺ τάλαντον μολίβδου ἐξαιρόμενον, καὶ ἰδοὺ γυνὴ μία ἐκάθητο ἐν μέσῳ τοῦ μέτρου. 7 ⁷ Et ecce talentum plumbi eleuatum, & ecce mulier vna sedebat in medio mensuræ.

ח ⁸ καὶ εἶπεν, αὕτη ἐστὶν ἡ ἀνομία αὐτῶν· καὶ ἔρριψεν αὐτὴν εἰς μέσον τοῦ μέτρου καὶ ἔρριψεν τὸν λίθον τοῦ μολίβδου εἰς τὸ στόμα αὐτῆς. 8 ⁸ Et dixit, Hæc est iniquitas eorũ, & proiecit eam in medium mensuræ, & proiecit lapidem plumbi in os eius.

ט ⁹ καὶ ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ δύο γυναῖκες ἐκπορευόμεναι, καὶ πνεῦμα ἐν ταῖς πέρυξιν αὐτῶν καὶ αὗται εἶχον πέρυγας ὡς πέρυγας ἔπωπος, καὶ ἐξέλαβον τὸ μέτρον ἀνὰ μέσον τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ. 9 ⁹ Et leuaui oculos meos & vidi, & ecce duæ mulieres egredientes & spiritus in alis earum, & ipsæ habebant alas sicut alas vrupæ, & eleuauerunt mensuram inter terram & cælum.

י ¹⁰ καὶ εἶπα πρὸς τὸν ἄγγελον τὸν λαλοῦντα ἐν ἐμοί, ποῦ αὗται ἀποφέρουσιν τὸ μέτρον; 10 ¹⁰ Et dixi ad angelum qui loquebatur in me, Quò istæ deferunt mensuram?

יא ¹¹ καὶ εἶπεν πρός με, οἰκοδομῆσαι αὐτῇ οἰκίαν ἐν γῇ Βαβυλῶνος, καὶ ἑτοιμάσαι, καὶ θήσουσιν αὐτὸ ἐκεῖ ἐπὶ τῷ ἑτοιμασίῳ αὐτοῦ. 11 ¹¹ Et dixit ad me, Vt præparetur eis locus in prouincia Babylonis, & retineantur & demorentur ibi, donec perueniat tempus eorum.

CAP. VI.

א ¹ Καὶ ἐπέστρεψα καὶ ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ τέσσαρα ἅρματα ἐκπορευόμενα ἐκ μέσου δύο ὀρέων, καὶ τὸ ὄρος ὄρος χαλκοῦ. 1 A ¹ ET conuersus sum & leuaui oculos meos & vidi, & ecce quatuor currus egredientes de medio duorum montium, & mõtes erant montes ærei.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. V.

ET conuersus sum, & sustuli oculos meos, & vidi, & ecce volumen volans. ² Et dixit ad me: Quid tu vides? & dixi, Ego video volumen volans: longitudo eius viginti cubitorum, & latitudo eius decem cubitorum. ³ Et dixit ad me: Hæc est maledictio quæ egressura est super faciem vniuersæ terræ: Omnis enim qui furatur & mentitur, percutietur ab ista; & omnis qui iurauerit falsò in nomine meo, percutietur ab ista. ⁴ Eduxi eam, dicit Dominus exercituũ, & ingredietur in domum eius qui furatur, & in domum eius qui iurat in nomine meo falsò, & habitabit in medio domus eius, & consumet eum, & ligna eius, & lapides eius. ⁵ Et egressus est angelus Dñi qui loquebatur mecum, & dixit ad me: Attolle nunc oculos tuos, & vide quinam sunt hi qui apparent? ⁶ Et dixi, Qui sunt? dixit autem, Isti sunt populi qui accipiebãt & dabãt mensuram falsã. & dixit, Ecce illi reuelãtur coram omnibus habitatoribus terræ. ⁷ Et ecce populi celeres transferunt illos velociter: & venerunt populi alij, qui habitauerunt in loco eorum, pro eo quòd accipiebant & dabant mensuram falsã. ⁸ Et dixit, Propter hoc condemnati sunt & in exilũ translati sunt, pro eo quòd accipiebãt & dabãt mensuram falsã, & venerunt populi alieni, qui habitauerunt in loco eorum. ⁹ Et leuaui oculos meos, & vidi, & ecce duæ prominciæ reuelabantur, & populi celeres transferebant illos velociter, sicut volat aquila: & migrare fecerunt populum, qui accipiebant & dabant mensuram falsã inter regna populorum terræ, quæ sunt foib omnibus cælis. ¹⁰ Et dixi ad angelum qui mecum loquebatur: Quò isti migrare faciunt populum istum, qui accipiebat & dabat mensuram falsã? ¹¹ Et dixit ad me, Vt præparetur eis locus in prouincia Babylonis, & retineantur & demorentur ibi, donec perueniat tempus eorum.

CAP. VI.

ET conuersus sum & sustuli oculos meos & vidi, & ecce quatuor quadrigæ egredientes de medio duorum montium; & montes erant montes ærei.

Universidad de Deusto
Biblioteca

2 בַּמֶּרְכָּבָה הָרִאשֹׁנָה סוּסִים אֲדֻמִּים וּבַמֶּרְכָּבָה
הַשֵּׁנִית סוּסִים שְׁחֹרִים׃
3 וּבַמֶּרְכָּבָה הַשְּׁלִשִׁית סוּסִים לְבָנִים וּבַמֶּרְכָּבָה
הָרְבִיעִית סוּסִים בְּרֻדִּים אֲמֻצִּים׃
4 וָאַעַן וָאֹמַר אֶל־הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי מָה־
אֵלֶּה אֲדֹנִי׃
5 וַיַּעַן הַמַּלְאָךְ וַיֹּאמֶר אֵלַי אֵלֶּה אַרְבַּע רוּחוֹת
הַשָּׁמַיִם יוֹצְאוֹת מֵהִתְיַצֵּב עַל־אֲדוֹן כָּל־הָאָרֶץ׃
6 אֲשֶׁר־בָּהּ הַסּוּסִים הַשְּׁחֹרִים יֹצְאִים אֶל־
אֶרֶץ צָפוֹן וְהַלְּבָנִים יָצְאוּ אַחֲרֵיהֶם וְהַבְּרֻדִּים
יָצְאוּ אֶל־אֶרֶץ הַתֵּימָן׃
7 וְהָאֲמֻצִּים יָצְאוּ וַיְבַקְשׁוּ לָלֶכֶת לְהִתְהַלֵּךְ
בָּאָרֶץ וַיֹּאמֶר לְכוּ הִתְהַלְּכוּ בָאָרֶץ וַיִּתְהַלְּכוּ
בָּאָרֶץ׃
8 וַיִּזְעַק אֹתִי וַיְדַבֵּר אֵלַי לֵאמֹר רְאֵה הַיּוֹצְאִים
אֶל־אֶרֶץ צָפוֹן הֵנִיחוּ אֶת־רוּחִי בְּאֶרֶץ צָפוֹן׃
9 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
10 לָקוֹחַ מֵאֵת הַגּוֹלָה מֵחֶלְדַּי מֵאֵת טוֹבִיָּהוּ וּמֵאֵת
יְדַעְיָה וּבָאתָ אַתָּה בַּיּוֹם הַהוּא וּבָאתָ בֵּית יאשיה
בֶּן־צְפַנְיָה אֲשֶׁר־בָּאוּ מִבָּבֶל׃
11 וְלָקַחְתָּ כֶּסֶף־וְזָהָב וְעָשִׂיתָ עֲטָרוֹת וְשַׂמְתָּ
בְּרֹאשׁ יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־יְהוֹצָדָק הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל׃
12 וְאָמַרְתָּ אֵלָיו לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
לֵאמֹר הִנֵּה־אִישׁ צֶמַח שְׁמוֹ וּמִתַּחְתָּיו יִצְמָח וּבָנָה
אֶת־הֵיכַל יְהוָה׃
13 וְהוּא יִבְנֶה אֶת־הֵיכַל יְהוָה וְהוּא־יִשָּׂא הוֹד
וְיָשַׁב וּמָשַׁל עַל־כִּסְאוֹ וְהָיָה כֹהֵן עַל־כִּסְאוֹ וַעֲצַת
שָׁלוֹם תִּהְיֶה בֵּין שְׁנֵיהֶם׃
14 וְהָעֲטָרֹת תִּהְיֶה לְחֵלֶם וְלִטוֹבִיָּה וְלִידַעְיָה וּלְחֵן
בֶּן־צְפַנְיָה לְזִכָּרוֹן בְּהֵיכַל יְהוָה׃

2 * In quadriga prima equi rufi, in quadriga secunda equi nigri.
3 * In quadriga tertia equi albi, & in quadriga quarta equi varij & fortes.
4 * Et respondi, & dixi ad angelum qui loquebatur in me, Quid sunt hæc Domine mi?
5 * Et respondit angelus & ait ad me, Isti sunt quatuor venti cæli qui egrediuntur vt assistant Domino omnis terræ.
6 * In qua erant equi nigri, egrediebantur in terram Aquilonis, & albi egressi sunt post eos, & varij egressi sunt ad austrum Austri.
7 * Qui autem erant robustissimi, egrediebantur & quærebant ire & discurrere per terram: & dixit, Ite & perambulate terram. Et perambulauerunt terram.
8 * Et vocauit me, & locutus est ad me, dicens: Ecce qui egrediuntur in terram Aquilonis, requiescere fecerunt furorem meum in terra Aquilonis.
9 * Et factum est verbum Domini ad me, dicens:
10 * Sume à transmigratione ab Oldai & Tobia, & ab Idaia, & venies tu in die illa, & intrabis in domum Iosiæ filij Sophoniæ, qui venerunt de Babylone.
11 * Et sumes aurum & argentum, & facies coronas, & pones in capite Iesu filij Iosedech sacerdotis magni.
12 * Et loqueris ad eum, dicens: Hæc dicit Dominus exercituum, dicens: Ecce vir, Oriens nomen eius. Et subter eum orietur, & ædificabit templum Domino.
13 * Et ipse extruet templum Domino, & ipse portabit gloriam, & sedebit & dominabitur super solio suo, & erit sacerdos à dextris eius, & consilium pacificum erit inter vtrumque.
14 * Et coronæ erunt Helem & Tobiæ & Idaiæ, & Hen filio Sophoniæ memoriale in templo Domini.

תרגום יונתן

ואתיבת ומלילת עמי למימר הא גברא דשמיה צמחא שפיר ודיתגלי ויתרבי ויבני ית היכלא דיי׃
והוא יבני ית היכלא דיי והוא ישל יז ויתב וישלט על כרסוהי ויהי כהן רב על כרסוהי ומלכא יהוי בין תריהון׃
והכתרין יהון להלם ולטוביה ולידעיה ולחן בר צפניה לדכרנא בהיכלא דיי׃

2 * Et in curru primo equi rufi, & in curru secundo equi nigri.
3 * Et in curru tertio equi albi, & in curru quarto equi varij & multicolores.
4 * Et respondi, & dixi ad angelum qui loquebatur in me, Quid sunt hæc Domine?
5 * Et respondit angelus qui loquebatur in me, & dixit, Hæc sunt quatuor venti cæli, qui egrediuntur vt assistant Domino omnis terræ.
6 * In quo erant equi nigri, egrediebantur super terram Aquilonis: & albi egrediebantur post eos: & varij exibant super terram Austri.
7 * Et multicolores egrediebantur & instabiliebant vt circuirent terram: & dixit, Ite & circuite terram: & circuierunt terram.
8 * Et clamauit, & locutus est ad me, dicens: Ecce qui egrediuntur super terram Aquilonis, requiescere fecerunt furorem meum super terram Aquilonis.
9 * Et factus est sermo Domini ad me, dicens:
10 * Accipe de captiuitate à principibus, & ab vtilibus eius, & ab his qui cognouerunt eam, & ingredieris in die illa in domum Iosiæ Sophoniæ qui venit de Babylone.
11 * Et accipies argentum & aurum, & facies coronas, & impones super caput Iesu filij Iosedec sacerdotis magni.
12 * Et dices ad eum, Hæc dicit Dominus omnipotens, Ecce vir, Oriens nomen eius, & subter eum orietur, & ædificabit domum Domini.
13 * Et ipse accipiet virtutem, & sedebit & imperabit super throno suo, & erit sacerdos à dextris eius, & consilium pacificum erit inter vtrumque.
14 * At corona erit expectantibus & vtilibus eius, & his qui cognouerunt eam, & in gratiam filiis Sophoniæ, & in psalmum in domo Domini.

2 * καὶ ἐν τῷ ἅρματι τῷ πρώτῳ ἵπποι πυρροί, καὶ ἐν τῷ
ἅρματι τῷ δευτέρῳ ἵπποι μέλανες.
3 * καὶ ἐν τῷ ἅρματι τῷ τρίτῳ ἵπποι λευκοί, καὶ ἐν τῷ
ἅρματι τῷ τεταρτῳ ἵπποι ποικίλοι καὶ ψαροί.
4 * καὶ ἀπεκρίθη καὶ εἶπα πρὸς τὸν ἄγγελον τὸν λα-
λοῦντα ἐν ἐμοί, τί ἐστιν ταῦτα κύριε;
5 καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοί, καὶ εἶπεν,
Ταῦτά ἐστιν οἱ τέσσαρες ἄνεμοι τοῦ οὐρανοῦ, οἱ ἐκπορευόν-
ται παρίστασθαι τῷ κυρίῳ πάσης τῆς γῆς.
6 * ἐν ᾧ ἦσαν ἵπποι μέλανες, ἐξεπορεύοντο ἐπὶ γῆν
βορρᾶ· καὶ οἱ λευκοί, ἐξεπορεύοντο ὀπίσω αὐτῶν· καὶ οἱ
ποικίλοι ἐξεπορεύοντο ἐπὶ γῆν νότου.
7 * καὶ ψαροὶ ἐξεπορεύοντο, καὶ ἐπέβλεπον τοῦ πορευ-
θῆναι τὴν γῆν· καὶ εἶπεν, πορεύεσθε καὶ περιοδεύσα-
τε τὴν γῆν· καὶ περιῴδευσαν τὴν γῆν.
8 * καὶ ἐβόησεν καὶ ἐλάλησεν πρός με, λέγων· ἰδοὺ
οἱ ἐκπορευόμενοι ἐπὶ γῆν βορρᾶ, ἀνέπαυσαν τὸν θυμόν
μου ἐπὶ γῆν βορρᾶ.
9 * καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με, λέγων
10 * λάβε ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας παρὰ τῶν ἀρχόν-
των, καὶ παρὰ τῶν χρησίμων αὐτῆς, καὶ παρὰ τῶν ἐπε-
γνωκότων αὐτὴν, καὶ εἰσελεύσῃ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ
εἰς τὸν οἶκον ἰωσίου τοῦ Σοφονίου τοῦ ἥκοντος ἐκ Βαβυ-
λῶνος.
11 * καὶ λήψῃ ἀργύριον καὶ χρυσίον, καὶ ποιήσεις στεφά-
νους, καὶ ἐπιθήσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἰησοῦ τοῦ ἰωσεδὲκ
τοῦ ἱερέως τοῦ μεγάλου.
12 * καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτόν, τάδε λέγει κύριος παντο-
κράτωρ· ἰδοὺ ἀνήρ, ἀνατολὴ ὄνομα αὐτῷ, καὶ ὑποκάτω-
θεν αὐτοῦ ἀνατελεῖ, καὶ οἰκοδομήσει τὸν οἶκον κυρίου.
13 * καὶ αὐτὸς λήψεται δόξαν καὶ καθίσεται, καὶ κα-
τάρξει ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ, καὶ ἔσται ὁ ἱερεὺς ἐν δεξιᾷ
αὐτοῦ, καὶ βουλὴ εἰρηνικὴ ἔσται ἀναμέσον ἀμφοτέρων.
14 ὁ δὲ στέφανος ἔσται τοῖς ὑπομένουσιν καὶ τοῖς χρη-
σίμοις αὐτῆς καὶ τοῖς ἐπεγνωκόσιν αὐτὸν, καὶ εἰς χάρι-
τα τοῖς υἱοῖς Σοφονίου, καὶ εἰς ψαλμὸν ἐν οἴκῳ κυρίου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[2] In quadriga prima erant equi rufi, & in quadriga secunda equi nigri. [3] Et in quadriga tertia equi albi, & in quadriga quarta equi varij, & coloris cinerei. [4] Et respondi, & dixi ad angelum qui loquebatur mecum, Quid sunt hæc Domine mi? [5] Et respondit angelus & dixit ad me: Hæc sunt quatuor regna quæ sunt in quatuor ventis cæli, apparentia, quò minus stent coram dominatore omnis terræ. [6] In qua equi nigri erãt, egrediebantur in terram Aquilonis; & albi egrediebantur post eos, & varij egrediebantur in terrã Australem. [7] Cinerei egrediebantur & quærebant ire & deambulare per terrã: & dixit, Ite & perambulate terram. itaque terram perambulauere. [8] Et clamauit ad me, & locutus est mecum, dicens: Vide illos qui egrediuntur in terram Aquilonis: dic eis, Facite voluntatem meam in terra Aquilonis. [9] Et factus est sermo prophetiæ à facie Domini ad me, dicendo: [10] Assume à filijs transmigrationis ab Holdai & à Tobia, & ab Idaia, & ab eis qui reuelandus est & magnificandus, & ædificaturus templum Domini. [11] Et tolles argentum & aurum, & facies coronam magnam, & pones in capite Iosue filij Iosedech sacerdotis magni. [12] Et dices ei, dicendo: Sic ait Dominus exercituum, dicens: Ecce vir, Christus nomen eius, qui reuelandus est & magnificandus, & ædificaturus templum Domini. [13] Ipse enim ædificabit templum Domini & ipse portabit gloriam; & sedebit, & dominabitur in solio suo: erit & summus sacerdos in solio suo, & consilium pacis erit inter vtrumque. [14] Et laus erit Helem & Tobiæ, & Idaiæ, & Hen filio Sophoniæ in memoriam in templo Domini.

Universidad de Deusto
Biblioteca

* וּרְחוֹקִים יָבֹאוּ וּבָנוּ בְּהֵיכַל יְהוָה וִידַעְתֶּם כִּי־ 15
יְהוָה צְבָאוֹת שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם וְהָיָה אִם־שָׁמוֹעַ
תִּשְׁמְעוּן בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃

ז

* וַיְהִי בִּשְׁנַת אַרְבַּע לְדָרְיָוֶשׁ הַמֶּלֶךְ הָיָה דְבַר־ 1
יְהוָה אֶל־זְכַרְיָה בְּאַרְבָּעָה לַחֹדֶשׁ הַתְּשִׁעִי בְּכִסְלֵו׃
* וַיִּשְׁלַח בֵּית־אֵל שַׂרְאֶצֶר וְרֶגֶם מֶלֶךְ וַאֲנָשָׁיו 2
לְחַלּוֹת אֶת־פְּנֵי יְהוָה׃
* לֵאמֹר אֶל־הַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר לְבֵית־יְהוָה צְבָאוֹת 3
וְאֶל־הַנְּבִיאִים לֵאמֹר הַאֶבְכֶּה בַּחֹדֶשׁ הַחֲמִשִׁי
הִנָּזֵר כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי זֶה כַּמֶּה שָׁנִים׃
* וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה צְבָאוֹת אֵלַי לֵאמֹר׃ 4
* אֱמֹר אֶל־כָּל־עַם הָאָרֶץ וְאֶל־הַכֹּהֲנִים לֵאמֹר 5
כִּי־צַמְתֶּם וְסָפוֹד בַּחֲמִישִׁי וּבַשְּׁבִיעִי וְזֶה שִׁבְעִים
שָׁנָה הֲצוֹם צַמְתֻּנִי אָנִי׃ * וְכִי תֹאכְלוּ וְכִי תִשְׁתּוּ 6
הֲלוֹא אַתֶּם הָאֹכְלִים וְאַתֶּם הַשֹּׁתִים׃
* הֲלוֹא אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר קָרָא יְהוָה בְּיַד 7
הַנְּבִיאִים הָרִאשֹׁנִים בִּהְיוֹת יְרוּשָׁלִַם יֹשֶׁבֶת וּשְׁלֵוָה
וְעָרֶיהָ סְבִיבֹתֶיהָ וְהַנֶּגֶב וְהַשְּׁפֵלָה יֹשֵׁב׃
* וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה אֶל־זְכַרְיָה לֵאמֹר׃ 8
* כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת לֵאמֹר מִשְׁפַּט אֱמֶת 9
שְׁפֹטוּ וְחֶסֶד וְרַחֲמִים עֲשׂוּ אִישׁ אֶת־אָחִיו׃
* וְאַלְמָנָה וְיָתוֹם גֵּר וְעָנִי אַל־תַּעֲשֹׁקוּ וְרָעַת 10
אִישׁ אָחִיו אַל־תַּחְשְׁבוּ בִּלְבַבְכֶם׃
* וַיְמָאֲנוּ לְהַקְשִׁיב וַיִּתְּנוּ כָתֵף סֹרָרֶת וְאָזְנֵיהֶם 11
הִכְבִּידוּ מִשְּׁמוֹעַ׃
* וְלִבָּם שָׂמוּ שָׁמִיר מִשְּׁמוֹעַ אֶת־הַתּוֹרָה וְאֶת־ 12
הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁלַח יְהוָה צְבָאוֹת בְּרוּחוֹ בְּיַד
הַנְּבִיאִים הָרִאשֹׁנִים וַיְהִי קֶצֶף גָּדוֹל מֵאֵת יְהוָה
צְבָאוֹת׃

15 *Et qui procul sunt, venient & ædifica-
bunt in templo Dñi, & scietis quia Dñs
exercituum misit me ad vos. Erit autem hoc,
si auditu audieritis vocem Dñi Dei vestri.

CAP. VII.

1 A ET factum est in anno quarto Darij re-
gis, factum est verbum Dñi ad Zacha-
riam in quarta mēsis noni qui est Casleu.
2 *Et miserunt ad domum Dei Sarasar
& Rogomelech, & viri qui erant cum eo,
3 ad precandum faciem Domini. *Vt di-
cerent sacerdotibus domus Domini exer-
cituum, & prophetis loquentes: Nunquid
flendum est mihi in quinto mense, vel san-
ctificare me debeo sicut feci iam multis
4 annis? *Et factum est verbum Domini
exercituum ad me, dicens:
5 *Loquere ad omnem populum terræ,
B & ad sacerdotes, dicens: Cùm ieiunaretis,
& plāgeretis in quinto & septimo per hos
septuaginta annos, nunquid ieiunium ie-
iunastis mihi?
6 *Et cùm comedistis & bibistis, num-
quid non vobis comedistis & vobismet i-
psis bibistis?
7 *Nunquid nō hæc sunt verba quæ
locutus est Dominus in manu propheta-
rum priorum, cùm adhuc Hierusalem ha-
bitaretur & esset opulenta, & ipsa & vrbes
C in circuitu eius, & ad Austrum, & in cam-
8 pestribus habitaretur? *Et factum est ver-
bum Domini ad Zachariam, dicens:
9 *Hæc ait Dominus exercituum, dicens:
Iudicium verum iudicate, & misericordiam
& miserationes facite vnusquisque cum
10 fratre suo. *Et viduam, & pupillum, &
aduenam, & pauperem nolite calumniari:
& malum vir fratri suo nō cogitet in cor-
11 de suo. *Et noluerunt attendere, & auer-
terunt scapulam recedentes, & aures suas
aggrauauerunt ne audirent.
12 *Et cor suum posuerunt vt adamantem,
ne audirent legem & verba quæ misit Dñs
exercituum in spiritu suo sancto per ma-
num prophetarum priorum. Et facta est
indignatio magna à Domino exercituum.

תרגום יונתן

15 ודרחיקיא יתון ויבנון בהיכלא דיוי ותדעון ארי יוי צבאות שלחני לאתנבאה לכון ויהי אם קבלא תקבלון למימרא דיוי אלהכון׃

ז

1 והוה בשנת ארבע לדריוש מלכא הוה פתגם נבואה מן קדם יוי עם זכריה בארבעא לירחא תשיעאה בכסלו׃
2 ושלח לבית אל שראצר ורגם מלך וגברוהי לצלאה קדם יוי׃ 3 למימר לכהניא די משמשין בבית מקדשא דיוי צבאות
ולנביא למימר האבכי בירחא חמשאה האמנע נפשי מתפנוקין כמא דעבדית דנן כמה שנין׃
4 והוה פתגם נבואה מן קדם יוי צבאות עמי למימר׃ 5 אמר לכל עמא דארעא ולכהניא למימר ארי צימין אתון וספדין בחמשא
ובשביעא דנן שבעין שנין הצום תעני אתון מתענין קדמי׃ 6 ודאתון אכלין ודאתון שתן הלא לאוטבא לכון אתון אכלין ולאוטבא
לכון אתון שתן׃ 7 הלא ית פתגמיא די שלח יוי ביד נביא קדמאי כד הות ירושלם יתבא ושליא וקרוהא סחרנהא ודרומא ושפלתא יתב׃
8 והוה פתגם נבואה מן קדם יוי עם זכריה למימר׃ 9 כדנן אמר יוי צבאות למימר דין דקשוט דינו וחסדא ורחמי עבדו גבר
עם אחוהי׃ 10 וארמלא ויתם גיור ומסכן לא תינסון וביש גבר עם אחוהי לא תחשבון בלבכון׃
11 וסריבו לקבלא ויהבו כתפהון מריד ואדניהון יקרו מלמשמע׃ 12 ולבהון שויו תקיף כשמירא מלקבלא ית אוריתא וית פתגמיא
די שלח יוי צבאות במימריה ביד נביא קדמאי והוה רגז רב מן קדם יוי צבאות׃

* *Et qui longè ab eis venient, & ædifica-* 15
bunt in domo Domini: & scietis quia Domi-
nus omnipotens misit me ad vos, & erit si au-
dientes audieritis vocem Domini Dei vestri.

CAP. VII.

ET factum est in quarto anno sub Dario re- 1
ge, factus est sermo Domini ad Zachariam
quarta mensis noni qui est Chasleu.
* *Et misit in Bethel, Sarasar & Rogom rex* 2
& viri eius vt precarentur Dominum.
* *Dicens, Ad sacerdotes qui in domo Domi-* 3
ni omnipotentis, & ad prophetas, dicens: In-
gressa est hac in quinto mense sanctificatio iuxta
quod fecerunt iam pluribus annis.
* *Et factus est sermo Domini virtutum ad* 4
me, dicens:
* *Dic omni populo terræ & ad sacerdotes,* 5
dicens: Si ieiunaueritis aut planxeritis in quin-
tis, aut in septimis, & ecce septuaginta anni,
nunquid ieiunium ieiunastis mihi?
* *Et si comederitis aut biberitis, nonne vos* 6
comeditis & vos bibitis?
* *Nonne ista verba mea sunt quæ locutus est* 7
Dominus in manibus prophetarum, qui antè
fuerunt quando erat Hierusalem habitata, &
abundans, & ciuitates eius in circuitu, &
mōtana & campestris habitata est? * *Et factus* 8
est sermo Domini ad Zachariam, dicens:
* *Hæc dicit Dominus omnipotens, dicens: Iu-* 9
diciū iustum iudicate, et misericordiam & mi-
serationem facite vnusquisque ad fratrē suum.
* *Et viduam, & pupillum, & aduenam, &* 10
pauperem non opprimatis; & malitiæ vnus-
quisque fratris sui ne memineritis in cordibus
vestris.
* *Et noluerunt attendere, & dederunt dor-* 11
sum contemnens, & aures suas aggrauauerunt
ne audirent.
* *Et cor suum posuerunt inobediens, ne au-* 12
dirent legem meam, & verba quæ misit Do-
minus omnipotens in spiritu suo in manibus
prophetarum qui antè fuerunt: & facta est ira
magna à Domino omnipotente.

15 * καὶ οἱ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν ἥξουσι καὶ οἰκοδομήσουσιν
ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου, καὶ γνώσεσθε διότι κύριος παντοκράτωρ
ἐξαπέσταλκέ με πρὸς ὑμᾶς· καὶ ἔσται ἐὰν εἰσακούοντες
εἰσακούσητε τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν.

ζ.

1 * Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ τετάρτῳ ἔτει ἐπὶ δαρείου τοῦ βα-
σιλέως, ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ζαχαρίαν τετράδι τοῦ
μηνὸς τοῦ ἐννάτου ὅς ἐστι χασλεῦ.
2 * καὶ ἐξαπέστειλεν εἰς βαιθήλ, σαρασὰρ καὶ ῥογὼμ ὁ
βασιλεὺς, καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ ἐξιλάσασθαι τὸν κύριον·
3 * λέγων πρὸς τοὺς ἱερεῖς τοὺς ἐν οἴκῳ κυρίου παντοκρά-
τορος καὶ πρὸς τοὺς προφήτας, λέγων· εἰσελήλυθεν ὧδε
ἐν τῷ πέμπτῳ μηνὶ τὸ ἁγίασμα καθότι ἐποίησαν ἤδη
4 ἱκανὰ ἔτη. * καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου τῶν δυνάμεων
πρός με, λέγων·
5 * εἰπὸν παντὶ τῷ λαῷ τῆς γῆς καὶ πρὸς τοὺς ἱερεῖς, λέ-
γων, ἐὰν νηστεύσητε ἢ κόψησθε ἐν ταῖς πέμπταις ἢ ἐν ταῖς
ἑβδόμαις, καὶ ἰδοὺ ἑβδομήκοντα ἔτη, μὴ νηστείαν νενηστεύ-
κατέ μοι;
6 * καὶ ἐὰν φάγητε ἢ πίητε, οὐχ ὑμεῖς ἐσθίετε καὶ ὑμεῖς
πίνετε;
7 * οὐχ οὗτοι οἱ λόγοι μου εἰσὶν οὓς ἐλάλησε κύριος ἐν
χερσὶ τῶν προφητῶν τῶν ἔμπροσθεν ὅτε ἦν ἱερουσαλὴμ
κατοικουμένη καὶ εὐθηνοῦσα, καὶ αἱ πόλεις αὐτῆς κυκλό-
θεν, καὶ ἡ ὀρεινὴ καὶ ἡ πεδινὴ κατῴκητο;
8 * καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ζαχαρίαν, λέγων·
9 * τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, λέγων· κρίμα
δίκαιον κρίνατε, καὶ ἔλεον καὶ οἰκτιρμὸν ποιεῖτε ἕκαστος
πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.
10 * καὶ χήραν, καὶ ὀρφανὸν, καὶ προσήλυτον, καὶ πένητα μὴ
καταδυναστεύητε· καὶ κακίαν ἕκαστος τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ μὴ
11 μνησικακείτε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν. * καὶ ἠπείθησαν τοῦ
προσέχειν καὶ ἔδωκαν νῶτον παραφρονοῦντα, καὶ τὰ ὦτα
αὐτῶν ἐβάρυναν τοῦ μὴ εἰσακούειν.
12 * καὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν ἔταξαν ἀπειθῆ τοῦ μὴ ὑπα-
κούειν τοῦ νόμου μου, καὶ τοὺς λόγους οὓς ἐξαπέστειλε κύριος
παντοκράτωρ ἐν πνεύματι αὐτοῦ ἐν χερσὶ τῶν προφητῶν
τῶν ἔμπροσθεν· καὶ ἐγένετο ὀργὴ μεγάλη παρὰ κυρίου
παντοκράτορος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Et de terra longinqua venient & ædificabunt templum Domini. Et scietis quia Dominus exercituum misit me vt prophetarem vobis:
erit autem hoc, si suscipiendo susceperitis verbum Domini Dei vestri.

CAP. VII.

ET factum est in anno quarto Darij regis, factū est verbū prophetiæ à facie Domini ad Zachariam in quarta die mensis noni in Casleu.
2 Et misit ad Bethel Sarasar & Rogomelech & viros eius vt orarent coram Domino: 3 Et vt dicerent sacerdotibus qui ministrabāt in
domo sanctuarii Domini exercituum & scribis, dicendo: Nunquid plorabo in mense quinto? Nunquid prohibebo animam meam à deli-
ciis, sicut feci iam multis annis? 4 Et factum est verbum prophetiæ à facie Domini ad me, dicens: 5 Dic omni populo terræ & sacerdo-
tibus, dicens: Quando vos ieiunabatis & lamentabamini in quinto & in septimo mense istis septuaginta annis: nunquid ieiunio afflictio-
nis vos afflixistis coram me? 6 Et quod vos comeditis & bibitis, nónne vt benefaciatis vobismetipsis vos comeditis, & vt benè faciatis
vobis, vos bibitis? 7 Nonne hæc sunt verba quæ misit Dominus per manum prophetarum priorum, quando Ierusalem habitabatur, &
erat opulenta, & vrbes eius in circuitu eius; & Australis plaga, & planities incolebatur? 8 Et factum est verbū prophetiæ à facie Domini
ad Zachariam, dicens: 9 Sic dicit Dominus exercituum, dicendo: Iudicium verum iudicate, & misericordiam & miserationes facite
vnusquisque cum fratre suo. 10 Et viduam, & pupillum, & aduenam, & pauperem ne opprimatis: nec cogitetis malum vir cum fratre
suo in cordibus vestris. 11 Et noluerunt obedire, & dederunt humerum suum recedentem, & aures suas aggrauauerunt ne audirent.
12 Et cor suum posuerunt durum, sicut adamantem ne susciperent legem, & verba quæ misit Dominus exercituum in verbo suo per ma-
num prophetarum priorum: & fuit ira magna à facie Domini exercituum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

13 ׀ וְהָיָה כַּאֲשֶׁר־קָרָא וְלֹא שָׁמְעוּ כֵּן יִקְרְאוּ וְלֹא
אֶשְׁמָע אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃
14 ׀ וְאֲסָעֲרֵם עַל כָּל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא־יְדָעוּם
וְהָאָרֶץ נָשַׁמָּה אַחֲרֵיהֶם מֵעֹבֵר וּמָשֹׁב וַיָּשִׂימוּ
אֶרֶץ־חֶמְדָּה לְשַׁמָּה׃

ח

1 ׀ וַיְהִי דְבַר־יְהוָה צְבָאוֹת לֵאמֹר׃
2 ׀ כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת קִנֵּאתִי לְצִיּוֹן קִנְאָה
גְדוֹלָה וְחֵמָה גְדוֹלָה קִנֵּאתִי לָהּ׃
3 ׀ כֹּה אָמַר יְהוָה שַׁבְתִּי אֶל־צִיּוֹן וְשָׁכַנְתִּי בְתוֹךְ
יְרוּשָׁלִַם וְנִקְרְאָה יְרוּשָׁלִַם עִיר הָאֱמֶת וְהַר־יְהוָה
צְבָאוֹת הַר הַקֹּדֶשׁ׃
4 ׀ כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת עֹד יֵשְׁבוּ זְקֵנִים וּזְקֵנוֹת
בִּרְחֹבוֹת יְרוּשָׁלִַם וְאִישׁ מִשְׁעַנְתּוֹ בְיָדוֹ מֵרֹב יָמִים׃
5 ׀ וּרְחֹבוֹת הָעִיר יִמָּלְאוּ יְלָדִים וִילָדוֹת מְשַׂחֲקִים
בִּרְחֹבֹתֶיהָ׃
6 ׀ כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת כִּי יִפָּלֵא בְּעֵינֵי שְׁאֵרִית
הָעָם הַזֶּה בַּיָּמִים הָהֵם גַּם־בְּעֵינַי יִפָּלֵא נְאֻם
יְהוָה צְבָאוֹת׃
7 ׀ כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת הִנְנִי מוֹשִׁיעַ אֶת־עַמִּי
מֵאֶרֶץ מִזְרָח וּמֵאֶרֶץ מְבוֹא הַשָּׁמֶשׁ׃
8 ׀ וְהֵבֵאתִי אֹתָם וְשָׁכְנוּ בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלִַם וְהָיוּ־לִי
לְעָם וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים בֶּאֱמֶת וּבִצְדָקָה׃
9 ׀ כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת תֶּחֱזַקְנָה יְדֵיכֶם
הַשֹּׁמְעִים בַּיָּמִים הָאֵלֶּה אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
מִפִּי הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר בְּיוֹם יֻסַּד בֵּית־יְהוָה צְבָאוֹת
הַהֵיכָל לְהִבָּנוֹת׃
10 ׀ כִּי לִפְנֵי הַיָּמִים הָהֵם שְׂכַר הָאָדָם לֹא נִהְיָה
וְשִׂכַר הַבְּהֵמָה אֵינֶנָּה וְלִיוֹצֵא וְלַבָּא אֵין־שָׁלוֹם מִן
הַצָּר וְאַשַּׁלַּח אֶת־כָּל־הָאָדָם אִישׁ בְּרֵעֵהוּ׃

13 ׀ Et factum est sicut locutus eſt & non
audierunt, ſic clamabunt & nō exaudiam,
dicit Dominus exercituum.
14 ׀ Et diſperſi eos per omnia regna quæ
neſciũt, & terra deſolata eſt ab eis, eo quòd
non eſſet tranſiens & reuertens, & poſue-
runt terram deſiderabilem in deſertum.

CAP. VIII.

1 ET factum eſt verbum Domini exer-
A cituum ad me, dicens:
2 ׀ Hæc dicit Dominus exercituum, Zelo-
latus ſum Sion zelo magno, & indigna-
ne magna zelatus ſum eam.
3 ׀ Hæc dicit Dominus exercituum, Re-
uerſus ſum ad Sion, & habitabo in medio
Hieruſalem. Et vocabitur Hieruſalē ciuitas
uitas veritatis, & mons Domini exerci-
tuum, mons ſanctificatus.
4 ׀ Hęc dicit Dominus exercituum, Adhuc
huc habitabunt ſenes, & anus in plateis
Hieruſalem, & viri baculus in manu eius
præ multitudine dierum.
5 ׀ Et plateæ ciuitatis complebuntur
fantibus, & puellis ludentibus in plateis
eius.
6 ׀ Hæc dicit Dominus exercituum, Si
videbitur difficile in oculis reliquiarum po-
puli huius in diebus illis, nunquid & co-
lis meis difficile erit, dicit Dñs exercituum.
7 ׀ Hæc dicit Dominus exercituum, Ecce
B ego ſaluabo populum meũ de terra Ori-
tis, & de terra occaſus Solis.
8 ׀ Et adducam eos, & habitabunt in me-
dio Hieruſalem: & erũt mihi in populum,
& ego ero eis in Deum in veritate & in
iuſtitia.
9 ׀ Hæc dicit Dominus exercituum, Cõ-
fortentur manus veſtræ qui auditis in
diebus iſtis ſermones iſtos per os prophe-
in die quo fundata eſt domus Domini ex-
ercituum, vt templum ædificaretur.
10 ׀ Siquidem ante dies illos merces ho-
minum non erat, nec merces iumentorum
erat, neque introeunti neque exeunti
pax præ tribulatione: & dimiſi omnes ho-
mines vnũquemque cõtra proximum ſuum.

תרגום יונתן

13 ׀ והוה כמא דאמרית להון נבייא ולא קבלו מן קדמי יאמר ייי צבאות
14 ׀ ואתדרנון מיני עממיא דלא ידעינון וארעא חריבת מדוכתהון מאבר ומתיב ושוון ארעא חמדתא לשוממו׃

ח

1 ׀ והוה מימרא דייי צבאות למימר׃
2 ׀ כדנן אמר ייי צבאות קנאית לציון בקנאה רבא ורגז רב מן
3 ׀ קדמי׃ כדנן אמר ייי שבית לציון ואשרי שכינתי בגו ירושלם ותתקרי ירושלם קרתא דקשטא וטור בית
4 ׀ מקדשא דייי צבאות טור מקדשא׃ כדנן אמר ייי צבאות עוד יתבון סבין סבתין ברחובי ירושלם וגבר עוכדוהי תקנניא ידיהון
5 ׀ מן סיבותהון׃ ורחובי קרתא ירושלם יתקלון עלמין ועלמתן משחקין בפתחתא׃
6 ׀ כדנן אמר ייי צבאות הא אנא פרק ית שמי מארעא דעמא הדין ביומיא האינון אף קדמי יקרין אמר ייי צבאות׃
7 ׀ כדנן אמר ייי צבאות הא אנא פרק ית עמי מארעא מדנחא ומארעא מערבלי שמשא׃
8 ׀ ואייתי יתהון וישכנון בגו ירושלם ואנא אהוי להון לאלהא בקשוט ובזכו׃
9 ׀ כדנן אמר ייי צבאות תתקפן ידיכון דשמעין ביומיא האילין ית פתגמיא האילין מפם נכייא די ביומא דשריו לאשתכללא בית מקדשא
10 ׀ דייי צבאות היכלא למיבנייה׃ ארי קדם יומיא ההינון אגרא דאנשא לא הוה ואגרא דבעירא לא הוה ולנפקא ולעליא לית

13 ׀ Et erit ſicut dixi & non audierunt eum,
ſic clamabunt & non exaudiam eos, dicit Do-
minus omnipotens.
14 ׀ Et eiiciam eos in omnes gentes quas non
cognouerũt, et terra deſolata erit poſt eos à per-
ambulante & à reuertente, & poſuerunt ter-
ram electam in deſolationem.

CAP. VIII.

ET factus eſt ſermo Domini omnipotentis di-
cens. ׀ Hæc dicit Dominus omnipotens, 2
Zelatus ſum Hieruſalem & Sion zelo magno
& furore magno zelatus ſum eam.
׀ Hæc dicit Dominus omnipotens, Reuerſus 3
ſum ad Sion & habitabo in medio Hieruſalem,
& vocabitur Hieruſalē ciuitas vera, & mons
Domini omnipotentis mons ſanctus.
׀ Hæc dicit Dominus omnipotens, Adhuc ſe- 4
debunt ſeniores & anus in plateis Hieruſalem,
vnuſquiſque virgam ſuam habens in manu ſua
præ multitudine dierum.
׀ Et plateæ ciuitatis replebuntur pueris & 5
puellis ludentibus in plateis eius.
׀ Hæc dicit Dominus omnipotens, Si impoſſi- 6
bile erit coram reliquiis populi huius in diebus
illis, nunquid & coram me impoſſibile erit, dicit
Dominus omnipotens?
׀ Hæc dicit Dominus omnipotens, Ecce ego 7
ſaluabo populum meum de terra Orientis, &
de terra Occidentis.
׀ Et adducam eos, & habitabunt in medio 8
Hieruſalem, & erunt mihi in populum, & ego
ero eis in Deum in veritate & in iuſtitia.
׀ Hæc dicit Dominus omnipotens, Cõforten- 9
tur manus veſtræ qui auditis in diebus his ſer
mones iſtos ex ore prophetarum, ex qua die fun-
data eſt domus Domini omnipotentis, & tem-
plum ex quo ædificatum eſt.
׀ Quia ante dies illos merces hominum non 10
erit in lucrum, et merces iumentorum non ſub-
ſiſtet: & egredienti & ingredienti non erit pax
præ tribulatione: & emittam omnes homines
vnumquemque ad proximum ſuum.

13 ׀ καὶ ἔσαι ὃν τρόπον εἶπον καὶ οὐκ εἰσήκουσάν μου,
ἔτως κεκράξομαι), καὶ οὐ μὴ εἰσακούσω αὐτῶν, λέγει κύριος
14 παντοκράτωρ. ׀ καὶ ἐκβαλῶ αὐτοὺς εἰς πάντα τὰ ἔθνη
ἃ οὐκ ἔγνωσαν, καὶ ἡ γῆ ἀφανισθήσεται) ὄντος ὄπισθεν αὐ-
τῶν ἐκ διοδεύοντος καὶ ἐξ ἀναστρέφοντος, καὶ ἔταξαν
τὴν γῆν τὴν ἐκλεκτὴν εἰς ἀφανισμόν.

η.

1 ׀ Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου παντοκρατόρος, λέγων·
2 ׀ τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, ἐζήλωκα τῇ ἱε-
ρουσαλὴμ, καὶ τῷ σιὼν ζῆλον μέγαν καὶ θυμῷ μεγά-
3 λῳ ἐζήλωκα αὐτήν. ׀ τάδε λέγει κύριος παντοκρά-
τωρ, ἐπέστρεψα ἐπὶ σιών, καὶ κατασκηνώσω ἐν μέσῳ ἱερου-
σαλήμ, καὶ κληθήσεται) ἱερουσαλὴμ πόλις ἀληθινή, καὶ
τὸ ὄρος κυρίου παντοκράτορος ὄρος ἅγιον.
4 ׀ τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, ἔτι καθήσονται
πρεσβύτεροι καὶ πρεσβύτεραι ἐν ταῖς πλατείαις ἱερου-
σαλὴμ ἕκας τοῦ μὴ βάδον αὐτὸ ἔχων ἐν τῇ χειρὶ αὐ-
τοῦ ἀπὸ πλήθους ἡμερῶν.
5 ׀ καὶ αἱ πλατεῖαι τῆς πόλεως πλησθήσονται) παιδαρίων,
καὶ κοράσιων παιζόντων ἐν ταῖς πλατείαις αὐτῆς.
6 ׀ τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, εἰ ἀδυνατήσει
ἐνώπιον τῶν καταλοίπων τοῦ λαοῦ τούτου ἐν ταῖς ἡμέραις
ἐκείναις, μὴ καὶ ἐνώπιον ἐμοῦ ἀδυνατήσει, λέγει κύριος
7 παντοκράτωρ. ׀ τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ,
ἰδοὺ ἐγὼ ἀναστώσω τὸν λαόν μου ἀπὸ γῆς ἀνατολῶν, καὶ
ἀπὸ γῆς δυσμῶν.
8 ׀ καὶ εἰσάξω αὐτούς, καὶ κατασκηνώσουσιν ἐν μέσῳ ἱε-
ρουσαλήμ, καὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν, καὶ ἐγὼ ἔσομαι αὐ-
τοῖς εἰς θεὸν ἐν ἀληθείᾳ, & ἐν δικαιοσύνῃ.
9 ׀ τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, κραταιούσθωσαν αἱ
χεῖρες ὑμῶν τῶν ἀκουόντων ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις τοὺς
λόγους τούτους ἐκ στόματος τῶν προφητῶν ἀφ' ἧς ἡμέ-
ρας τεθεμελίωται) ὁ οἶκος κυρίου παντοκράτορος, καὶ ὁ
ναὸς ἀφ' οὗ ᾠκοδομήθαι.
10 ׀ ὅτι πρὸ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ὁ μισθὸς τῶν ἀνθρώ-
πων οὐκ ἔσαι εἰς ὄνησιν, καὶ ὁ μισθὸς τῶν κτηνῶν οὐχυ-
κυρίζει· καὶ τῷ ἐκπορευομένῳ καὶ τῷ εἰσπορευομένῳ οὐκ
ἔσαι εἰρήνη ἀπὸ τῆς θλίψεως· & ἐξαποστελῶ πάντας τοὺς
ἀνθρώπους ἕκαστον ἐπὶ τὸν πλησίον αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 Et factum eſt ſicut prophetauerunt eis prophetæ, & non obedierunt: ſic orabunt coram me, & non ſuſcipiam orationem eorum, dixit Dominus exercituum. 14 Et diſpergam eos inter populos quos neſcierunt, & terra deſolabitur poſt eos, ita vt non ſit tranſiens & reuertens, eò quòd poſuerunt terram meam deſiderabilem in deſolationem.

CAP. VIII.

ET factum eſt verbum prophetiæ à facie Domini exercituum ad me, dicens: 2 Hæc dicit Dominus exercituum, Vltione ego vlciſcar Sion zelo magno, & ira magna à facie mea ſuper populos qui ad æmulationẽ prouocarunt eam. 3 Hæc dicit Dñs, Reuertar ad Sion, & habitare faciam maieſtatẽ meam in medio Ieruſalem, & vocabitur Ieruſalẽ ciuitas veritatis, & mons domus ſanctuarij Domini exercituum mons ſanctitatis. 4 Hæc dicit Dominus exercituum, Adhuc habitabunt ſenes & anus in plateis Ieruſalem, & opera recta vniuſcuiuſque protegent eum præ multitudine dierum. 5 Et plateæ ciuitatis Ieruſalem implebuntur pueris & puellis cantantibus in locis eius ſpacioſis. 6 Hæc dicit Dominus exercituum, Sicut honorabilis erit timor meus in oculis reſidui populi huius in diebus illis: ſic etiam coram me erunt pretioſi, dicit Dominus exercituum. 7 Hæc dicit Dominus exercituum, Ecce ego redimam populum meum de terra Orientali, & de terra occaſus Solis. 8 Et adducam eos vt habitent in medio Ieruſalem: & erunt coram me in populum; & ego ero eis in Deum in veritate & in iuſtitia. 9 Hæc dicit Dominus exercituum, Confortentur manus veſtræ qui auditis in his diebus ſermones iſtos ex ore prophetarum, quia in die quo cœpit fundari domus ſanctuarij Domini exercituum, vt templum ædificaretur, 10 Quia antequam venirent dies illi, merces hominis non erat, & merces iumentorum non erat, & ingredientibus & egredientibus non erat pax propter tribulationem; & pugnare feci omnes homines vnumquemque contra proximum ſuum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

11 ‡ וְעַתָּה לֹא כַיָּמִים הָרִאשֹׁנִים אֲנִי לִשְׁאֵרִית
הָעָם הַזֶּה נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת׃
12 ‡ כִּי־זֶרַע הַשָּׁלוֹם הַגֶּפֶן תִּתֵּן פִּרְיָהּ וְהָאָרֶץ תִּתֵּן
אֶת־יְבוּלָהּ וְהַשָּׁמַיִם יִתְּנוּ טַלָּם וְהִנְחַלְתִּי אֶת־
שְׁאֵרִית הָעָם הַזֶּה אֶת־כָּל־אֵלֶּה׃
13 ‡ וְהָיָה כַּאֲשֶׁר הֱיִיתֶם קְלָלָה בַּגּוֹיִם בֵּית יְהוּדָה
וּבֵית יִשְׂרָאֵל כֵּן אוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם וִהְיִיתֶם בְּרָכָה אַל־
תִּירָאוּ תֶּחֱזַקְנָה יְדֵיכֶם׃
14 ‡ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת כַּאֲשֶׁר זָמַמְתִּי לְהָרַע
לָכֶם בְּהַקְצִיף אֲבֹתֵיכֶם אֹתִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
וְלֹא נִחָמְתִּי׃
15 ‡ כֵּן שַׁבְתִּי זָמַמְתִּי בַּיָּמִים הָאֵלֶּה לְהֵיטִיב אֶת־
יְרוּשָׁלַםִ וְאֶת־בֵּית יְהוּדָה אַל־תִּירָאוּ׃
16 ‡ אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ דַּבְּרוּ אֱמֶת אִישׁ
אֶת־רֵעֵהוּ אֱמֶת וּמִשְׁפַּט שָׁלוֹם שִׁפְטוּ בְּשַׁעֲרֵיכֶם׃
17 ‡ וְאִישׁ אֶת־רָעַת רֵעֵהוּ אַל־תַּחְשְׁבוּ בִּלְבַבְכֶם
וּשְׁבֻעַת שֶׁקֶר אַל־תֶּאֱהָבוּ כִּי אֶת־כָּל־אֵלֶּה אֲשֶׁר
שָׂנֵאתִי נְאֻם־יְהוָה׃
18 ‡ וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה צְבָאוֹת אֵלַי לֵאמֹר׃
19 ‡ כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת צוֹם הָרְבִיעִי וְצוֹם
הַחֲמִישִׁי וְצוֹם הַשְּׁבִיעִי וְצוֹם הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה
לְבֵית־יְהוּדָה לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה וּלְמֹעֲדִים טוֹבִים
וְהָאֱמֶת וְהַשָּׁלוֹם אֱהָבוּ׃
20 ‡ כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת עֹד אֲשֶׁר יָבֹאוּ עַמִּים
21 וְיֹשְׁבֵי עָרִים רַבּוֹת׃ ‡ וְהָלְכוּ יוֹשְׁבֵי אַחַת אֶל־
אַחַת לֵאמֹר נֵלְכָה הָלוֹךְ לְחַלּוֹת אֶת־פְּנֵי יְהוָה
וּלְבַקֵּשׁ אֶת־יְהוָה צְבָאוֹת אֵלְכָה גַּם־אָנִי׃
22 ‡ וּבָאוּ עַמִּים רַבִּים וְגוֹיִם עֲצוּמִים לְבַקֵּשׁ
אֶת־יְהוָה צְבָאוֹת בִּירוּשָׁלָםִ וּלְחַלּוֹת אֶת־פְּנֵי
יְהוָה׃

11 ‡ Nunc autem non iuxta dies priores
ego faciã reliquijs populi huius, dicit Do-
minus exercituum.
12 ‡ Sed semen pacis erit: Vinea dabit fru-
ctum suum, & terra dabit germen suum,
C Et cæli dabunt rorem suum, & possidere
faciam reliquias populi huius vniuersa
13 hæc. ‡ Et erit sicut eratis maledictio in
gentibus domus Iuda & domus Israel, sic
saluabo vos & eritis benedictio. Nolite
timere. confortentur manus vestræ.
14 ‡ Quia hæc dicit Dominus exercituum,
Sicut cogitaui vt affligerem vos, cùm ad
iracundiam prouocassent patres vestri me,
dicit Dominus, & non sum misertus.
15 ‡ Sic conuersus cogitaui in diebus istis
vt benefaciam domui Iuda & Hierusa-
lem. nolite timere.
16 ‡ Hæc sunt ergo verba, quæ facietis. Lo-
quimini veritatem vnusquisque cum pro-
ximo suo. veritatem & iudicium pacis iu-
dicate in portis vestris.
17 ‡ Et vnusquisque malum contra ami-
cum suum ne cogitetis in cordibus vestris:
& iuramentum mendax ne diligatis. Om-
nia enim hæc sunt quæ odi, dicit Domi-
nus.
18 ‡ Et factum est verbum Domini exerci-
tuum ad me, dicens:
19 ‡ Hæc dicit Dominus exercituum, Ie-
iunium quarti, & ieiunium quinti, & ieiu-
nium septimi, & ieiunium decimi erit do-
D mui Iudæ in gaudium & in lætitiam, & in
solennitates præclaras. Veritatem tantum
& pacem diligite.
20 ‡ Hæc dicit Dominus exercituum, Vs-
quequo veniant populi & habitent in ci-
uitatibus multis.
21 ‡ Et vadant habitatores vnus ad alte-
rum, dicentes: Eamus & deprecemur fa-
ciem Domini, & quæramus Dominum
exercituum. Vadam etiam ego.
22 ‡ Et venient populi multi, & gentes ro-
bustæ ad quærendum Dominum exerci-
tuum in Hierusalem, & deprecandam fa-
ciem Domini.

תרגום יונתן

¹¹ וּכְעַן לָא כְיוֹמַיָא קַדְמָאֵי אֲנָא לִשְׁאָרָא דְעַמָא הָדֵין אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת׃ ¹² אֲרֵי בְעִדָּנָא הַהִיא זַרְעָא יְהֵי שְׁלָם גּוּפְנָא תִּתֵּן אִבַּהּ וְאַרְעָא
תִּתֵּן יַת עֲלַלְתַּהּ וּשְׁמַיָּא יִשְׁמְשׁוּן בְּטַלְּהוֹן וְאַחְסֵן לִשְׁאָרָא דְעַמָא הָדֵין יַת כָּל בִּרְכָתָא הָאִלֵּין׃ ¹³ וִיהֵי כְּמָא דַהֲוֵיתוֹן לְוָטָא בְעַמְמַיָּא בֵּית
יְהוּדָה וּבֵית יִשְׂרָאֵל כֵּן אֶפְרוֹק יַתְכוֹן וּתְהוֹן מְבָרְכִין לָא תִדְחֲלוּן יִתְקְפָן יְדֵיכוֹן׃ ¹⁴ אֲרֵי כִדְנַן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת כְּמָא דַחֲשַׁבִית לְאַבְאָשָׁא
לְכוֹן כַּד אַרְגִּיזוּ אֲבָהָתְכוֹן קֳדָמַי אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת וְלָא תָבִית מִמֵּימְרִי׃ ¹⁵ כֵּן תָבִית חֲשַׁבִית בְּיוֹמַיָּא הָאִלֵּין לְאוֹטָבָא לְיָתְבֵי יְרוּשְׁלֵם וּלְבֵית
יְהוּדָה לָא תִדְחֲלוּן׃ ¹⁶ אִלֵּין פִּתְגָמַיָּא דִּי תַעְבְּדוּן מַלִּילוּ קֻשְׁטָא גְּבַר עִם חַבְרֵיהּ קֻשְׁטָא וְדִינָא דִשְׁלָמָא דּוּנוּ בְּקִרְוֵיכוֹן׃
¹⁷ וּגְבַר יַת בִּשַׁת חַבְרֵיהּ לָא תַחְשְׁבוּן בְּלִבְּכוֹן וּשְׁבוּעַת דִּשְׁקַר לָא תִרְחֲמוּן אֲרֵי יַת כָּל אִלֵּין דִּי רַחֵיקַת אֲמַר יְיָ׃
¹⁸ וַהֲוָה פִּתְגַם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ צְבָאוֹת עִמִּי לְמֵימַר׃ ¹⁹ כִּדְנַן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת צוֹמָא רְבִיעָאָה וְצוֹמָא חֲמִישָׁאָה וְצוֹמָא שְׁבִיעָאָה
וְצוֹמָא עֲשִׂירָאָה יְהוֹן לְבֵית יְהוּדָה לְבֵיעַ וּלְחֶדְוָא וּלְמוֹעֲדִין טָבִין וְקֻשְׁטָא וּשְׁלָמָא רְחָמוּ׃
²⁰ כִּדְנַן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת עוֹד דְּיֵיתוֹן עַמְמִין וְיָתְבֵי קִרְוִין סַגִּיאִין׃
²¹ וִיהָכוּן יָתְבֵי חֲדָא עִם חֲדָא לְמֵימַר נֵיזֵיל מֵיזַל לְצַלָּאָה קֳדָם יְיָ וּלְמִתְבַּע אוּלְפַן מִן קֳדָם יְיָ צְבָאוֹת דֵּין לְדֵין יֵימַר אֵיזֵיל אַף אֲנָא׃
²² וְיֵיתוֹן עַמְמִין סַגִּיאִין וּמַלְכְוָן רַבְרְבָן לְמִתְבַּע אוּלְפַן מִן קֳדָם יְיָ צְבָאוֹת בִּירוּשְׁלֵם וּלְצַלָּאָה קֳדָם יְיָ׃

‡ Et nunc non iuxta dies qui antè fuerunt, 11
ego facio reliquis populi huius, dicit Dominus
omnipotens. ‡ Sed monstrabo pacem, vinea 12
dabit fructum suum, & terra dabit germina
sua, & cælum dabit rorem suum, & possidere
faciam reliquis populi mei omnia hæc.
‡ Et erit sicut eratis in maledictione genti- 13
bus domus Iuda, & domus Israel, sic saluabo
vos, & eritis in benedictione: confidite & con
fortamini in manibus vestris.
‡ Quia hæc dicit Dominus omnipotens, Si- 14
cut cogitaui vt affligerem vos cùm prouocassent
ad iram me patres vestri, dicit Dominus omni-
potens, & non me pœnituit.
‡ Sic paratus sum & cogitaui in diebus istis, 15
vt bene facerem Hierusalem & domui Iuda:
confidite.
‡ Isti sunt sermones quos fecistis: loquimini 16
veritatem vnusquisque ad proximum suum,
& iudicium pacificum & iustum iudicate in
portis vestris.
‡ Et vnusquisque malum proximi sui non 17
cogitetis in cordibus vestris, & iuramentum
mendax non diligatis, quia hæc omnia odi, dicit
Dominus omnipotens.
‡ Et factus est sermo Domini omnipotentis 18
ad me, dicens:
‡ Hæc dicit Dominus omnipotens, Ieiunium 19
quartum & ieiunium quintum, & ieiunium
septimum & ieiunium decimum erunt domui
Iuda in gaudium, & in lætitiam, & in festiui-
tates bonas, & lætabimini, & veritatem &
pacem diligite.
‡ Hæc dicit Dominus omnipotens, Adhuc ve- 20
nient populi multi, & habitantes ciuitates
multas.
‡ Et congregabuntur qui habitant ciuitates 21
in vnam ciuitatem, dicentes: Eamus vt depre-
cemur faciem Domini, & quæramus faciem
Domini omnipotentis: vadam & ego.
‡ Et venient populi multi, & gentes mul- 22
tæ vt quærant faciem Domini omnipotentis in
Hierusalem & vt deprecentur faciem Do-
mini.

11 ‡ καὶ νῦν οὐ κατὰ τὰς ἡμέρας τὰς ἔμπροσθεν ἐγὼ ποιῶ
τοῖς καταλοίποις τοῦ λαοῦ τούτου, λέγει κύριος παντο-
κράτωρ.
12 ‡ ἀλλ' ἢ δείξω εἰρήνην· ἡ ἄμπελος δώσει τὸν καρπὸν
αὐτῆς, καὶ ἡ γῆ δώσει τὰ γεννήματα αὐτῆς, καὶ ὁ οὐρανὸς
δώσει τὴν δρόσον αὐτοῦ, καὶ κατακληρονομήσω τοῖς κατα-
λοίποις τοῦ λαοῦ μου πάντα ταῦτα.
13 ‡ καὶ ἔσται ὃν τρόπον ἦτε ἐν κατάρᾳ τοῖς ἔθνεσιν ὁ οἶκος
ἰούδα, καὶ ὁ οἶκος ἰσραήλ· οὕτως διασώσω ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθε ἐν
εὐλογίᾳ· θαρσεῖτε καὶ κατισχύετε ἐν ταῖς χερσὶν ὑμῶν.
14 ‡ διότι τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ· ὃν τρόπον διε-
νοήθην τοῦ κακῶσαι ὑμᾶς ἐν τῷ παροργίσαι με τοὺς πα-
τέρας ὑμῶν, λέγει κύριος παντοκράτωρ· καὶ οὐ μετενόησα
15 ‡ οὕτως παρατέταγμαι, καὶ διανενόημαι ἐν ταῖς ἡμέ-
ραις ταύταις, τοῦ καλῶς ποιῆσαι τὴν ἱερουσαλὴμ καὶ τὸν
οἶκον ἰούδα, θαρσεῖτε.
16 ‡ οὗτοί εἰσιν οἱ λόγοι οὓς ἐποιήσατε· λαλεῖτε ἀλή-
θειαν ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, καὶ κρίμα εἰρη-
νικὸν καὶ δίκαιον κρίνατε ἐν ταῖς πύλαις ὑμῶν.
17 ‡ καὶ ἕκαστος τὴν κακίαν τοῦ πλησίον αὐτοῦ μὴ λογί-
ζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, καὶ ὅρκον ψευδῆ μὴ ἀγα-
πᾶτε, διότι ταῦτα πάντα ἐμίσησα, λέγει κύριος παν-
τοκράτωρ.
18 ‡ καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου παντοκράτορος πρός με
λέγων.
19 ‡ τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, νηστεία ἡ τε-
τάρτη, καὶ νηστεία ἡ πέμπτη, καὶ νηστεία ἡ ἑβδόμη, καὶ νηστεία
ἡ δεκάτη ἔσονται τῷ οἴκῳ ἰούδα εἰς χαρὰν καὶ εἰς εὐφροσύνην
καὶ εἰς ἑορτὰς ἀγαθάς· καὶ εὐφρανθήσεσθε, καὶ τὴν ἀλή-
θειαν, καὶ τὴν εἰρήνην ἀγαπήσατε.
20 ‡ τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, ἔτι ἥξουσιν λαοὶ
πολλοί, καὶ κατοικοῦντες πόλεις πολλάς.
21 ‡ καὶ συνελεύσονται κατοικοῦντες πόλεις εἰς μίαν πό-
λιν, λέγοντες· πορευθῶμεν δεηθῆναι τοῦ προσώπου κυρίου,
καὶ ἐκζητῆσαι τὸ πρόσωπον κυρίου παντοκράτορος, πο-
ρεύσομαι καὶ ἐγώ.
22 ‡ καὶ ἥξουσιν λαοὶ πολλοὶ καὶ ἔθνη πολλὰ ἐκζητῆσαι
τὸ πρόσωπον κυρίου παντοκράτορος ἐν ἱερουσαλήμ· καὶ
τοῦ ἐξιλάσασθαι τὸ πρόσωπον κυρίου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[11] Nunc autem non iuxta dies antiquos reliquijs populi istius *faciam*, ait Dominus exercituum. [12] Quoniam in tempore illo semen erit perfectum; vitis producet fructum suum, & terra dabit suum prouentum, quibus cæli rore suo subministrabunt, atque pro hæreditate donabo reliquias populi istius vniuersis hisce benedictionibus. [13] Erit ergo non secus ac maledicti fuistis, inter populos domus Iehuda, domus item Israel, sic afferam vos, eritisque benedicti: ne timeatis, roborentur manus vestræ. [14] Sic namque, inquit Dominus exercituum, Quemadmodum commentus sum damna vobis inferre, cùm me ad iracundiam prouocassent patres vestri, ait Dominus exercituum, nec pœnituit verbum meum. [15] Ita conuersus proposui istis diebus bona elargiri habitatoribus Ierusalem, & domui Iehuda, ne timeatis. [16] Hæc sunt verba quæ opere complebitis: veritatem loquimini quisque cum proximo suo, & iudicium pacificum in ciuitatibus vestris iudicate. [17] Nec vllus perniciem proximi sui in cordibus vestris cogitetis, & iuramentum falsum ne diligatis, quia hæc sunt omnia quæ auersor, dicit Dominus. [18] Et factum est propheticum verbum à Domino exercituum mecum, dicendo. [19] Sic dicit Dominus exercituum, Ieiunium quartum & ieiunium quintum, ieiuniumque septimum ac ieiunium decimum vertetur domui Iehuda in gaudium & lætitiam, & in iocundas festiuitates: veritatis & pacis propterea estote studiosi. [20] Sic dicit Dominus exercituum, Adhuc populi venient & vrbium habitatores plures. [21] Et ibunt vnius incolæ cum alterius *vrbis habitatoribus*, dicentes: Euntes eamus oratum faciem Domini, & quæsitum doctrinam à Domino exercituum. Iste huic dicet, Ibo etiam ego. [22] Quamobrem populi complures & regna magna confluent in Ierusalem postulandæ doctrinæ causa à Domino exercituum, & vt conspectum eius exorent.

Universidad de Deusto
Biblioteca

כִּי־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת בְּיָמִים הָהֵמָּה אֲשֶׁר
יַחֲזִיקוּ עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים מִכֹּל לְשֹׁנוֹת הַגּוֹיִם
וְהֶחֱזִיקוּ בִכְנַף אִישׁ יְהוּדִי לֵאמֹר נֵלְכָה עִמָּכֶם
כִּי שָׁמַעְנוּ אֱלֹהִים עִמָּכֶם׃

ט

1 * מַשָּׂא דְּבַר־יְהוָה בְּאֶרֶץ חַדְרָךְ וְדַמֶּשֶׂק
מְנוּחָתוֹ כִּי לַיהוָה עֵין אָדָם וְכֹל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל׃
2 * וְגַם־חֲמַת תִּגְבָּל־בָּהּ צֹר וְצִידוֹן כִּי חָכְמָה מְאֹד׃
3 * וַתִּבֶן צֹר מָצוֹר לָהּ וַתִּצְבֹּר־כֶּסֶף כְּעָפָר וְחָרוּץ
4 כְּטִיט חוּצוֹת׃ * הִנֵּה־אֲדֹנָי יוֹרִשֶׁנָּה
וְהִכָּה בַיָּם חֵילָהּ וְהִיא בָאֵשׁ תֵּאָכֵל׃
5 * תֵּרֶא אַשְׁקְלוֹן וְתִירָא וְעַזָּה וְתָחִיל מְאֹד
וְעֶקְרוֹן כִּי־הוֹבִישׁ מִבְטָחָהּ וְאָבַד מֶלֶךְ מֵעַזָּה
וְאַשְׁקְלוֹן לֹא תֵשֵׁב׃
6 * וְיָשַׁב מַמְזֵר בְּאַשְׁדּוֹד וְהִכְרַתִּי גְּאוֹן פְּלִשְׁתִּים׃
7 * וְהַסְרֹתִי דָמָיו מִפִּיו וְשִׁקֻּצָיו מִבֵּין שִׁנָּיו וְנִשְׁאַר
גַּם־הוּא לֵאלֹהֵינוּ וְהָיָה כְּאַלֶּף בִּיהוּדָה וְעֶקְרוֹן כִּיבוּסִי׃
8 * וְחָנִיתִי לְבֵיתִי מִצָּבָא מֵעֹבֵר וּמָשֹׁב וְלֹא־יַעֲבֹר
עֲלֵיהֶם עוֹד נֹגֵשׂ כִּי־עַתָּה רָאִיתִי בְעֵינָי׃
9 * גִּילִי מְאֹד בַּת־צִיּוֹן הָרִיעִי בַּת־יְרוּשָׁלִָם הִנֵּה
מַלְכֵּךְ יָבוֹא לָךְ צַדִּיק וְנוֹשָׁע הוּא עָנִי וְרֹכֵב עַל־
חֲמוֹר וְעַל־עַיִר בֶּן־אֲתֹנוֹת׃
10 * וְהִכְרַתִּי רֶכֶב מֵאֶפְרַיִם וְסוּס מִירוּשָׁלִַם וְנִכְרְתָה
קֶשֶׁת מִלְחָמָה וְדִבֶּר שָׁלוֹם לַגּוֹיִם וּמָשְׁלוֹ מִיָּם
עַד־יָם וּמִנָּהָר עַד־אַפְסֵי־אָרֶץ׃
11 * גַּם־אַתְּ בְּדַם־בְּרִיתֵךְ שִׁלַּחְתִּי אֲסִירַיִךְ מִבּוֹר
אֵין מַיִם בּוֹ׃
12 * שׁוּבוּ לִבְצָרוֹן אֲסִירֵי הַתִּקְוָה גַּם־הַיּוֹם מַגִּיד
מִשְׁנֶה אָשִׁיב לָךְ׃

23 * Hæc dicit Dominus exercituum, In diebus illis in quibus apprehendent decem homines ex omnibus linguis gentium, & apprehendent fimbriam viri Iudæi, dicentes, Ibimus vobiscum. Audiuimus enim quoniam Deus vobiscum est.

CAP. IX.

1 ONus verbi Domini in terra Adrach, & Damasci requiei eius, quia Dominus oculus hominis & omnium tribuum Israel.
2 * Emath quoque in terminis eius, & Tyrus & Sidon. Assumpserunt quippe sapientiam valde.
3 * Et ædificauit Tyrus munitionem suam, & coacernauit argentum quasi pulueren, & congregauit aurum vt lutum platearum.
4 * Ecce Dominus possidebit eam, & percutiet in mari fortitudinem eius, & ipsa igne deuorabitur.
5 * Videbit Ascalon & timebit, Gaza & dolebit nimis, & Accaron, quoniam confusa est spes eius. Et peribit rex de Gaza, & Ascalon non habitabitur.
6 * Et sedebit separator in Azoto, & disperdam superbiam Philistinorum.
7 * Et auferam sanguinem eius de ore eius, & abominationes eius de medio dentium eius, & relinquetur etiam ipse Deo nostro, & erit quasi dux in Iuda, & Accaron sicut Iebusæus.
8 * Et circundabo domum meam ex his qui militant mihi, euntes & reuertentes, & nō transibit super eos vltra exactor, quia nunc vidi in oculis meis.
9 * Exulta satis filia Sion, iubila filia Hierusalem. Ecce rex tuus veniet tibi iustus & saluator ipse, pauper, & ascendens super asinum & pullum filium asinæ.
10 * Et disperdam quadrigam ex Ephraim & equum de Hierusalem, & disperdetur arcus belli. Et loquetur pacem gentibus, & potestas eius à mari vsque ad mare, & à fluminibus vsque ad fines terræ.
11 * Tu quoque in sanguine testamenti tui emisisti vinctos tuos de lacu in quo non est aqua.
12 * Conuertimini ad munitionem vincti spei. Hodie quoque annuntio duplicia reddam tibi.

23 * Hæc dicit Dominus omnipotens, In diebus illis si apprehenderint decem viri de omnibus linguis gentium. & tenuerint fimbriam vnius hominis Iudæi: dicētes, Ibimus tecum, quia audiuimus quòd Deus vobiscum est.

CAP. IX.

1 ASsumptio verbi Domini in terra Sedrac, & Damasci sacrificium eius, quia Dominus respicit homines & omnes tribus Israel.
2 * Et Emath in finibus eius, Tyrus et Sidon, quoniam sapientes fuerunt nimis.
3 * Et ædificauit Tyrus munitionem sibi & thesaurizauit argentum quasi pluuerem, & cōgregauit aurum vt lutum viarum.
4 * Propterea Dominus possidebit eam, et percutiet in mari fortitudinem eius, & ipsa in igne concremabitur.
5 * Videbit Ascalon & timebit, & Gaza et dolebit nimis, & Accaron, quoniam confusa est de spe sua: & peribit rex de Gaza, & Ascalon non habitabitur.
6 * Et alienigenæ habitabunt in Azoto: et destruam iniuriam alienigenarum.
7 * Et auferam sanguinē eorum de ore illorum & abominationes eorum de medio dentium eorum: & manebunt & ipsi Deo nostro, & erunt vt tribunus in Iuda, & Accarō sicut Iebuseus.
8 * Et substituam domui meæ eleuationem, ne pertranseat neque reuertatur vllus, & non superueniat super eos vltrà vllus abigens eos, quia nunc vidi in oculis meis.
9 * Gaude vehementer filia Sion, prædica filia Hierusalem, ecce rex tuus venit tibi iustus & saluans, ipse mansuetus & ascendens super subiugalem & pullum equinū nouū.
10 * Et disperdet quadrigas ex Ephraim, et equum de Hierusalē: et disperdet arcū pugnantium, & multitudinem & pacem ex gentibus, & dominabitur ab aquis vsq; ad mare & fluminā exitus terræ.
11 * Et tu in sanguine testamēti emisisti vinctos tuos de lacu qui nō habet aquam.
12 * Sedebitis in munitione vincti congregationis, & pro vna die peregrinationis tuæ duplicia reddam tibi.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

23 Sic dicit Dominus exercituum: In diebus illis in quibus apprehendent decem viri ex omnibus linguis populorum, apprehendent inquam fimbriam viri Iudæi, dicentes: Ibimus vobiscum. audiuimus enim quòd verbum Domini sit in adiutorium vestrum.

CAP. IX.

1 ONus verbi Domini in terra Australi, & Damascus conuertetur vt sit de terra domus maiestatis eius, quia coram Domino manifesta sunt opera filiorum hominum, & sibi complacet in omnibus tribubus Israel.
2 Emath quoque conuertetur vt sit de terra domus maiestatis eius; & Tyrus & Sidon, quia confortatæ sunt valde.
3 Et ædificauit Tyrus munitionem sibi, & congregauit argentum quasi puluerem, & aurum quasi lutum plateārum.
4 Ecce Dominus eiiciet eam & proiiciet diuitias eius in mare: & ipsa igne succenditur.
5 Videbit Ascalon & timebit: & Gaza, & contremiscet nimis; & Acharon, quoniam confusa est à domo confidentiæ suæ: & peribit rex de Gaza, & Ascalon non habitabitur.
6 Et habitabunt domus Israel in Azoto sicut erant in ea quasi alieni, qui non habent partem, & cessare faciam magnitudinem Philistinorum.
7 Et disperdam comedentes sanguinem & abominationem de medio eorum, & deficiet virtus eorum: & proselyti qui remanserint in eis, adiicientur etiam ipsi ad populū Dei nostri, & erunt quasi principes domus Iudæ: & Acharon implebitur de domo Israel sicut Ierusalem.
8 Et habitare faciam maiestatem glotiæ meæ in domo sanctuarij mei: & fortitudo brachij potentiæ meæ erit sicut mutus ignis in circuitu eius propter transeuntes & redeuntes: & non transibit per eos amplius tyrannus, quia nunc conspicuam feci potentiā meam vt benefaciam eis.
9 Exulta vehementer ce tus Sion: iubila cœtus Ierusalē; ecce rex tuus venit intra te iustus ipse & saluator mansuetus, equitans in asino & pullo filio asinæ.
10 Et disperdam quadrigas ex Ephraim & equos de Ierusalem: & conteram fortitudinem bellatorū & exercitus populorū: & iudicabit in pace regna & dominabitur à mari & vsque ad Occidentē; & ab Euphrate vsque ad fines terræ.
11 Vos quoque quibus cū in sanguine sanctitū est pactū, redemi vos de subiectione Ægyptiorū: tribui vobis necessaria in deserto quod erat desolatū sicut lacus vacuus in quo non sunt aquæ.
12 Cōuertimini vt sitis sicut ciuitates munitæ, ò vincti qui speratis redemptionē. hodie quoque mittam ad nuntiandū vobis, quòd duplicia bona quæ dixi vobis, adducam vobis.

תרגום יונתן

ט

1 מַשְׁרִי מִלַּת נְבוּאָה דַּאֲנָן דְּיִתְקַפְּיָן עֲשָׂרָה גַּבְרִין מִכָּל לִשְׁנֵי עַמְמַיָּא וְיִתְקַפְּיָן בְּכְנָף גַּבְרָא יְהוּדָאָה לְמֵימַר נֵיזִל עִמְּכוֹן אֲרֵי שְׁמַעְנָא
2 מִמֵּימְרָא דַּייָ עִמְּכוֹן בְּאַרְעָא דְּחַדְרָךְ וְדַרְמָסְקָא תְּהֵי מְחוּסְתֵּיהּ לְמֵימְרֵי
3 אֲרֵי קֳדָם יְיָ עֵינָן עִיבְּדֵי כְּנֵי אֱנָשָׁא אִתְרְעֵי בְּכָל שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל׃ וְאַף חֲמָת תְּחוּם לְמֵימְרֵי אַרְעָא
4 מַשְׁתְּלַח בַּיִת שְׁכִינְתֵּהּ דַּייָ וְעַל דַּרְמָסְקָא מְנוּחַת שְׁכִינְתֵּהּ דַּייָ אֲרֵי קֳדָם יְיָ אִתְגְּלִיאַת בְּנֵי אֱנָשָׁא
5 וְכָל שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל׃ וְאַף חֲמָת תְּחוּם לְמֵימְרֵי אַרְעָא דְּחַדְרָךְ וְדַרְמָסְקָא תְּהֵי מְחוּסְתֵּיהּ לְמֵימְרֵי
6 אֲרֵי קֳדָם יְיָ עֵינָן עִיבְּדֵי כְּנֵי אֱנָשָׁא אִתְרְעֵי בְּכָל שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל׃ וְאַף חֲמָת תְּחוּם לְמֵימְרֵי אַרְעָא
7 מַשְׁתְּלַח בַּיִת שְׁכִינְתֵּהּ דַּייָ וְעַל דַּרְמָסְקָא מְנוּחַת שְׁכִינְתֵּהּ דַּייָ אֲרֵי קֳדָם יְיָ אִתְגְּלִיאַת בְּנֵי אֱנָשָׁא
8 וְכָל שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל׃ וְאַף חֲמָת תְּחוּם לְמֵימְרֵי אַרְעָא דְּחַדְרָךְ וְדַרְמָסְקָא תְּהֵי מְחוּסְתֵּיהּ לְמֵימְרֵי
9 אֲרֵי קֳדָם יְיָ עֵינָן עִיבְּדֵי כְּנֵי אֱנָשָׁא אִתְרְעֵי בְּכָל שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל׃ וְאַף חֲמָת תְּחוּם לְמֵימְרֵי אַרְעָא
10 מַשְׁתְּלַח בַּיִת שְׁכִינְתֵּהּ דַּייָ וְעַל דַּרְמָסְקָא מְנוּחַת שְׁכִינְתֵּהּ דַּייָ אֲרֵי קֳדָם יְיָ אִתְגְּלִיאַת בְּנֵי אֱנָשָׁא
11 וְכָל שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל׃ וְאַף חֲמָת תְּחוּם לְמֵימְרֵי אַרְעָא דְּחַדְרָךְ וְדַרְמָסְקָא תְּהֵי מְחוּסְתֵּיהּ לְמֵימְרֵי
12 אֲרֵי קֳדָם יְיָ עֵינָן עִיבְּדֵי כְּנֵי אֱנָשָׁא אִתְרְעֵי בְּכָל שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל׃ וְאַף חֲמָת תְּחוּם לְמֵימְרֵי אַרְעָא

Universidad de Deusto
Biblioteca

13 כִּי־דָרַכְתִּי לִי יְהוּדָה קֶשֶׁת מִלֵּאתִי אֶפְרַיִם
וְעוֹרַרְתִּי בָנַיִךְ צִיּוֹן עַל־בָּנַיִךְ יָוָן וְשַׂמְתִּיךְ כְּחֶרֶב
גִּבּוֹר׃

14 וַיהוָה עֲלֵיהֶם יֵרָאֶה וְיָצָא כַבָּרָק חִצּוֹ וַאדֹנָי
יֱהוִה בַּשּׁוֹפָר יִתְקָע וְהָלַךְ בְּסַעֲרוֹת תֵּימָן׃

15 יְהוָה צְבָאוֹת יָגֵן עֲלֵיהֶם וְאָכְלוּ וְכָבְשׁוּ
אַבְנֵי־קָלַע וְשָׁתוּ הָמוּ כְּמוֹ־יַיִן וּמָלְאוּ כַמִּזְרָק
בַּזָּוִיּוֹת מִזְבֵּחַ׃

16 וְהוֹשִׁיעָם יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם בַּיּוֹם הַהוּא כְּצֹאן
עַמּוֹ כִּי אַבְנֵי־נֵזֶר מִתְנוֹסְסוֹת עַל־אַדְמָתוֹ׃

17 כִּי מַה־טּוּבוֹ וּמַה־יָּפְיוֹ דָּגָן בַּחוּרִים וְתִירוֹשׁ
יְנוֹבֵב בְּתֻלוֹת׃

יוד

1 שַׁאֲלוּ מֵיְהוָה מָטָר בְּעֵת מַלְקוֹשׁ יְהוָה עֹשֶׂה
חֲזִיזִים וּמְטַר־גֶּשֶׁם יִתֵּן לָהֶם לְאִישׁ עֵשֶׂב
בַּשָּׂדֶה׃

2 כִּי הַתְּרָפִים דִּבְּרוּ־אָוֶן וְהַקֹּסְמִים חָזוּ שֶׁקֶר
וְחַלְמוֹת הַשָּׁוְא יְדַבֵּרוּ הֶבֶל יְנַחֵמוּן עַל־כֵּן נָסְעוּ
כְמוֹ־צֹאן יַעֲנוּ כִּי־אֵין רֹעֶה׃

3 עַל־הָרֹעִים חָרָה אַפִּי וְעַל־הָעַתּוּדִים אֶפְקֹד
כִּי־פָקַד יְהוָה צְבָאוֹת אֶת־עֶדְרוֹ אֶת־בֵּית יְהוּדָה
וְשָׂם אוֹתָם כְּסוּס הוֹדוֹ בַּמִּלְחָמָה׃

4 מִמֶּנּוּ פִּנָּה מִמֶּנּוּ יָתֵד מִמֶּנּוּ קֶשֶׁת מִלְחָמָה מִמֶּנּוּ
יֵצֵא כָּל־נוֹגֵשׂ יַחְדָּו׃

5 וְהָיוּ כְגִבֹּרִים בּוֹסִים בְּטִיט חוּצוֹת בַּמִּלְחָמָה
וְנִלְחֲמוּ כִּי יְהוָה עִמָּם וְהֹבִישׁוּ רֹכְבֵי סוּסִים׃

6 וְגִבַּרְתִּי אֶת־בֵּית יְהוּדָה וְאֶת־בֵּית יוֹסֵף אוֹשִׁיעַ
וְהוֹשְׁבוֹתִים כִּי רִחַמְתִּים וְהָיוּ כַּאֲשֶׁר לֹא־זְנַחְתִּים
כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וְאֶעֱנֵם׃

13 Quoniam extendi mihi Iudam, quasi arcum, impleui Ephraim. Et suscitabo filios tuos Sion super filios tuos Græcia, & ponam te quasi gladium fortium.

14 Et Dominus Deus super eos apparebit, & egredietur sicut fulgur sagitta eius, et Dominus Deus in tuba clanget, & ibit in commotione minarum suarum.

15 Dominus exercituum proteget eos, & deuorabũt & subijcient lapidibus fundæ. Et bibentes inebriabuntur quasi à vino, & replebuntur vt phialæ, & quasi cornua altaris.

16 Et saluabit eos Dominus Deus eorum in die illa vt gregẽ populi sui, quia lapides sancti eleuabuntur super terram eius.

17 Quid enim bonum eius est, & quid pulchrum eius nisi frumẽtum electorum & vinum germinans virgines?

CAP. X.

1 PEtite à Domino pluuiam in tempore serotino; & Dominus faciet nimbos & pluuiam imbris, & dabit eis singulis herbam in agro.

2 Quia simulachra locuta sunt inutile, & diuini viderunt mendacium, & somnium res locuti sunt frustrà, & vanè consolabantur. Idcircò adducti sunt quasi grex, affligentur quia non est eis pastor.

3 Super pastores iratus est furor meus, & super hircos visitabo. Quia visitauit Dominus exercituum gregem suum domum Iuda, & posuit eos quasi equum decorum suum in prælio.

4 Ex ipso angulus, ex ipso paxillus, ex ipso arcus prælij, & ex ipso egredietur omnis exactor simul.

5 Et erunt quasi fortes conculcantes lutum viarum in prælio: et bellabunt, quia Dominus cum eis, & confundentur ascensores equorum.

6 Et confortabo domũ Iuda, & domum Ioseph saluabo. Et conuertam eos, quia miserebor eorum, & erunt sicut fuerant quando nõ projeceram eos. Ego enim Dominus Deus eorum, & exaudiam eos.

13 ὅτι ἐνέτεινά σε ἰούδα ἐμαυτῷ· τόξον ἔπλησα τὸν
ἐφραΐμ, καὶ κατεξεγερῶ τὰ τέκνα σου σιὼν ἐπὶ τὰ
τέκνα τῶν ἑλλήνων καὶ ψηλαφήσω σε ὡς ῥομφαίαν μα
χητοῦ.

14 καὶ κύριος ὁ θεὸς ἐπ' αὐτὲς ὀφθήσ(ε)ται, & ἐξελεύσ(ε)ται
ὡς ἀστραπὴ βολὶς αὐτοῦ· καὶ κύριος ὁ θεὸς ἐν σάλπιγ
σαλπιεῖ· & πορεύσ(ε)ται ἐν σάλῳ ἀπειλῆς αὐτοῦ.

15 κύριος παντοκράτωρ ὑπερασπιεῖ αὐτῶν· & κατα
ναλώσουσιν αὐτὲς & καταχώσουσιν αὐτὲς ἐν λίθοις σφεν
δόναις, & ἐκπίονται τὸ αἷμα αὐτῶν ὡς οἶνον, καὶ πλήσουσιν
τὰς φιάλας αὐτῶν ὡς θυσιαστηρίου.

16 καὶ σώσει αὐτὲς κύριος ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ,
ὡς πρόβατα τὸν λαὸν αὐτοῦ, ὅτι λίθοι ἅγιοι κυλίονται
ἐπὶ τῆς γῆς αὐτοῦ.

17 ὅτι εἰ τὶ καλὸν αὐτοῦ, & εἴ τὶ ἀγαθὸν αὐτοῦ, σῖτος
νεανίσκοις, & οἶνος βλαστάζων εἰς παρθένους.

ι.

1 Αἰτεῖσθε ὑετὸν παρὰ κυρίου καθ' ὥραν, πρώϊμον καὶ
ὄψιμον· κύριος ἐποίησεν φαντασίας καὶ ὑετὸν εἰχειμέ
νιον δώσει αὐτοῖς, ἑκάστῳ βοτάνην ἐν ἀγρῷ.

2 ὅτι οἱ λαλοῦντες ἐλάλησαν κόπους, καὶ οἱ
μάντεις ὁρῶντες ψευδεῖς, & ἐνύπνια ψευδῆ ἐλάλουν, μά
ταια παρεκάλουν· διὰ τοῦτο ἐξῆλθαν ὡς πρόβατα & ἐκακώθησαν, ὅτι οὐκ ἦν ἴασις.

3 ἐπὶ τοὺς ποιμένας παρῳξύνθη ὁ θυμός μου, καὶ
ἐπὶ τοὺς ἀμνοὺς ἐπισκέψομαι· καὶ ἐπισκέψεται κύριος
ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ τὸ ποίμνιον αὐτοῦ τὸν οἶκον τοῦ ἰού
δα· καὶ τάξει αὐτὸν ὡς ἵππον δύπρεπῆ αὐτοῦ ἐν πο
λέμῳ.

4 καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐπέβλεψεν αὐτοῖς, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἔταξεν
τόξον ἐν θυμῷ, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐξελεύσ(ε)ται πᾶς ὁ ἐξελαύνων
ἐν τοῖς αὐτοῦ.

5 καὶ ἔσ(ον)ται ὡς μαχηταὶ πατοῦντες πηλὸν ἐν ταῖς ὁδοῖς
ἐν πολέμῳ, καὶ παραταξονται, διότι κύριος μετ' αὐτῶν·
καὶ καταισχυνθήσονται διαβάται ἵππων.

6 καὶ καλαχύσω τὸν οἶκον ἰούδα, καὶ τὸν οἶκον ἰωσὴφ σώ
σω, & κατοικιῶ αὐτὲς ὅτι ἠγάπησα αὐτές· καὶ ἔσ(ον)ται ὃν
τρόπον ὅτε οὐκ αὐτὲς ἀπέρριψα, διότι ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς
αὐτῶν ἐπακούσομαι αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Quoniam roborauí coram me domum Iuda, sicut arcum extensum, tanquam domum armorum, repleui fortitudine domum Israel, & præmaniter faciam filios tuos Sion super filios populorum, & ponam te quasi gladium in manu fortis. "Et Dominus super eos reuelabitur, & verba eius egredientur quasi fulgura: & à facie Domini Dei clangetur tuba, & ducet in turbine venti Australis. "Dominus exercituum miserebitur eorum, & deuorabuntur populis & occident eos, & reliquias eorum consument, feci qui mittunt lapidem funda, & dirpient subsistantias eorum, & saturabuntur ex eis, in morem bibentium vinum: & erit anima eorum plena delitijs, sicut phiala quæ plena est simila & oleo; & splendebunt sicut sanguis qui splendet in pariete altaris. "Et redimet eos Dominus Deus suus in tempore illo, eò quòd dispersus est sicut oues populus eius, quoniam eliget eos sicut lapides superhumeralis, & congregabit eos in terram suam. "Quonism quàm bona & quàm pulchra est doctrina legis ducibus, & iudicium veritatis directum in congregatione! CAP. X. PEtite à facie Domini pluuiam in tempore serotino: Dominus faciet ventos, & deducet pluuiam filijs hominum, vt det eis frumentum ad comedendum, & herbam iumentis in agro. 'Quoniam cultores simulachrorum loquuntur rapinam, & diuini prophetant falsitatem, & pleudoprophetæ in prophetia sua falsa mendacia loquuntur, & vanè consolantur. Ideo dispersi sunt sicut dispersuntur oues, tranflati sunt quia non est eis rex. 'In reges factus est furor meus & in principes, ego visitabo eorum peccata, quia recordatus est Dominus exercituum populi sui domus Iuda, & ponet eos quasi equum fortem, splendentem in bello. 'Ex ipso rex eius, ex ipso christus eius, & ex ipso fortitudo belli sui, ex ipso magnificabuntur omnes gubernatores eius simul. 'Et fortes domus Israel trituranbunt inimicos populorũ quasi lutum viarum in bello, & prælia committent; quia Verbum Dñi erit in auxilium eorũ: & confundentur ascensores equorum. 'Et roborabo domum Iuda, & domum Ioseph redimam, & congregabo captiuitatem eorum, & miserebor eorum, & erunt quasi non transmigrare fecissem eos, quia ego Dominus Deus eorum suscipiam orationem eorum.

תרגום יונתן

"ארום מתחתי דבית יהודה כקשתא מתיחא כבית ישראל ואגבר בנך ציון על בני עממיא ואשוינך כחרבא גיר
"ויתגלי עלוהי יקבלי ויהון נפקין כבריקין פתגמוהי ומן קדם יי אלהים ישופרא יתקע ויתכר בעלעול רוחי דרומא:
"יי צבאות יגין עלוהון וישלטון בעממיא ויקטלונון וישארהון יגמרון כמא דשדן אבנא בקלעא ויבזון וינכסיהון וישבעון מנהון
כמא דמלין סשון מחמרא לא דמתמלין מזלפי מדבחא: "ויפרקינון יי אלהיהון ביומא ההוא כעמא ארי יתחזון כאבני אפודא ויקרבנון לאתרהון: "ארי מה טב ומה יאי אלפן אורייתא

יוד

"שיילו מן קדם יי שבר רוחין ומטרא לגבי אינשא למהוי להון עבורא למיכל ועשבא לבעירא בחקלא:
"ארי טעותנין מללין שקרא וגבוראתא שקריהון חזיין שקרא ומפקלין לגו מרעם מנחמין על כן אתגלגלו
כעמא יתבזעון ארי לית להון רועי: "על מלכיא תהוי רגזי ועל שלטונייא אנא מסער עלויהון חוביהון ארי דכר יי צבאות ית עמה ית דבית
יהודה ושוי יתהון כסוסוי חולקניה כמגה קשיחה מגה תקוף קרבה מגה יקרבון כל פרנסוהי כחדא: "ומנהון
ואגבר ית

Universidad de Deusto
Biblioteca

7 ⁖ וְהָיוּ כְגִבּוֹר אֶפְרַיִם וְשָׂמַח לִבָּם כְּמוֹ־יָיִן
וּבְנֵיהֶם יִרְאוּ וְשָׂמֵחוּ יָגֵל לִבָּם בַּיהוָה׃
8 ⁖ אֶשְׁרְקָה לָהֶם וַאֲקַבְּצֵם כִּי פְדִיתִים וְרָבוּ
כְּמוֹ רָבוּ׃
9 ⁖ וְאֶזְרָעֵם בָּעַמִּים וּבַמֶּרְחַקִּים יִזְכְּרוּנִי וְחָיוּ
אֶת־בְּנֵיהֶם וָשָׁבוּ׃
10 ⁖ וַהֲשִׁבוֹתִים מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּמֵאַשּׁוּר אֲקַבְּצֵם
וְאֶל־אֶרֶץ גִּלְעָד וּלְבָנוֹן אֲבִיאֵם וְלֹא יִמָּצֵא לָהֶם׃
11 ⁖ וְעָבַר בַּיָּם צָרָה וְהִכָּה בַיָּם גַּלִּים וְהֹבִישׁוּ
כֹּל מְצוּלוֹת יְאֹר וְהוּרַד גְּאוֹן אַשּׁוּר וְשֵׁבֶט
מִצְרַיִם יָסוּר׃
12 ⁖ וְגִבַּרְתִּים בַּיהוָה וּבִשְׁמוֹ יִתְהַלָּכוּ נְאֻם יְהוָה׃

יא

1 ⁖ פְּתַח לְבָנוֹן דְּלָתֶיךָ וְתֹאכַל אֵשׁ בַּאֲרָזֶיךָ׃
2 ⁖ הֵילֵל בְּרוֹשׁ כִּי־נָפַל אֶרֶז אֲשֶׁר אַדִּרִים שֻׁדָּדוּ
הֵילִילוּ אַלּוֹנֵי בָשָׁן כִּי יָרַד יַעַר הַבָּצוֹר׃
3 ⁖ קוֹל יִלְלַת הָרֹעִים כִּי שֻׁדְּדָה אַדַּרְתָּם קוֹל
שַׁאֲגַת כְּפִירִים כִּי שֻׁדַּד גְּאוֹן הַיַּרְדֵּן׃
4 ⁖ כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהָי רְעֵה אֶת־צֹאן הַהֲרֵגָה׃
5 ⁖ אֲשֶׁר קֹנֵיהֶן יַהַרְגֻן וְלֹא יֶאְשָׁמוּ וּמֹכְרֵיהֶן
יֹאמַר בָּרוּךְ יְהוָה וַאעְשִׁר וְרֹעֵיהֶם לֹא יַחְמוֹל
עֲלֵיהֶן׃
6 ⁖ כִּי לֹא אֶחְמוֹל עוֹד עַל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ נְאֻם־יְהוָה
וְהִנֵּה אָנֹכִי מַמְצִיא אֶת־הָאָדָם אִישׁ בְּיַד־רֵעֵהוּ
וּבְיַד מַלְכּוֹ וְכִתְּתוּ אֶת־הָאָרֶץ וְלֹא אַצִּיל מִיָּדָם׃
7 ⁖ וָאֶרְעֶה אֶת־צֹאן הַהֲרֵגָה לָכֵן עֲנִיֵּי הַצֹּאן
וָאֶקַּח־לִי שְׁנֵי מַקְלוֹת לְאַחַד קָרָאתִי נֹעַם וּלְאַחַד
קָרָאתִי חֹבְלִים וָאֶרְעֶה אֶת־הַצֹּאן׃

7 ⁖ Et erunt quasi fortes Ephraim, & læta-
bitur cor eorum quasi à vino. Et filij eorum
videbunt & lætabuntur, & exultabit cor
8 eorum in Domino. ⁖ Sibilabo eis, & con-
gregabo illos, quia redemi eos. Et multipli-
cabo eos sicut antè fuerant multiplicati.
9 ⁖ Et seminabo eos in populis: & de lon-
ge recordabuntur mei, & viuent cum filijs
10 suis, & reuertentur. ⁖ Et reducam eos de
terra Ægypti, & de Assyrijs cõgregabo eos.
Et ad terram Galaad & Libani adducam
eos, & non inuenietur eis locus.
11 ⁖ Et transiet in maris freto, & percutiet
in mari fluctus, & confundentur omnia
profunda fluminis, & humiliabitur super-
bia Assur, & sceptrum Ægypti recedet.
12 ⁖ Confortabo eos in Domino, & in no-
mine eius ambulabunt, dicit Dominus.

CAP. XI.

1 APeri Libane portas tuas, & comedat
ignis cedros tuas.
2 ⁖ Vlula abies quia cecidit cedrus, quo-
niam magnifici vastati sunt. Vlulate quer-
cus Basan, quoniam succisus est saltus
3 munitus. ⁖ Vox vlulatus pastorum, quia
vastata est magnificentia eorum. Vox ru-
gitus leonum, quoniam vastata est super-
4 bia Iordanis. ⁖ Hæc dicit Dominus Deus
meus: Pasce pecora occisionis.
5 ⁖ Quæ qui possederant occidebant &
non dolebant, & vendebant ea dicentes,
Benedictus Dominus, diuites facti sumus,
& pastores eorum non parcebant eis.
6 ⁖ Et ego non parcam vltrà super habi-
tantes terram, dicit Dominus. Ecce ego
tradam homines, vnumquenque in manu
proximi sui & in manu regis sui, & con-
cident terram, & non eruam de manu
eorum.
7 ⁖ Et pascam pecus occisionis propter
hoc ô pauperes gregis: & assumpsi mihi
duas virgas, vnam vocaui Decorem, & al-
teram vocaui Funiculum, & paui gre-
gem.

תרגום יונתן

[illegible] וִיהוֹן כְּגִבָּרִין דְּבֵית אֶפְרַיִם וְיֶחְדֵי לִבְּהוֹן כְּשָׁתֵי חֲמַר וּבְנֵיהוֹן יֶחֱזוֹן וְיֶחְדוּן יָבוּעַ לִבְּהוֹן בְּמֵימְרָא דַיְיָ׃ 8 אַכְלֵי לְכַנָּשָׁא גָלְוָתְהוֹן וַאֲקָרְבִנּוּן
[illegible] כְּמָא דְאָמִיר עֲלֵיהוֹן דְּיִסְגוֹן׃ 9 וּכְמָא דְבַדַּרְתִּנוּן בֵּינֵי עַמְמַיָּא וּבְאַרְעָא רְחִיקָא הֲווֹ דְּכִירִין לִדְחַלְתִּי וְיוֹרְכוּן שְׁנֵי חַיֵּיהוֹן
[illegible] וִיתוּבוּן׃ 10 וּכְמָא דְאַפֵּקְתִּנוּן מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם כֵּן מֵאַתּוּר אֲקָרֵב גָּלְוָתְהוֹן וּלְאַרַע גִּלְעָד וּמַקְדְּשָׁא אַעֲלִנּוּן וְלָא יִסּוֹפֵק לְהוֹן׃
[illegible] וְיִתְעַבְדוּן לְהוֹן נִסִּין וּגְבוּרָן כְּמָא דְאִתְעֲבִידוּ לַאֲבָהָתְהוֹן בְּמֶעְבַּרְהוֹן בְּיַמָּא וְיֶחֱזוֹן בְּפֻרְעֲנוּת סַנְאֵיהוֹן כְּמָא דְאִטְרַפוּ גֻּבְרַיָּא בְּגַלֵּי יַמָּא
[illegible] מַלְכֵי עַמְמַיָּא וְיִבְטַל תָּקְפָא מֵאַתּוּרָאָה וְשָׁלְטָן מִצְרָאֵי יֶעְדֵּי׃ 12 וְאַגְבְּרִנּוּן בְּמֵימְרָא דַיְיָ וּבִשְׁמֵהּ יְהָכוּן פְּרִיקִין אֲמַר יְיָ׃
יא 1 פְּתַחוּ עַמְמַיָּא תַּרְעֵיכוֹן וּתְשֵׁיצֵי אֶשָּׁתָא תֻּקְפֵּיכוֹן׃ 2 אֵילִילוּ מַלְכַיָּא אֲרֵי אִתְבָּרוּ שִׁלְטוֹנַיָּא דַּעֲתִירֵי [illegible]
[illegible] אִילִילוּ טוּרְנֵי מְדִינָתָא אֲרֵי אִתְבְּזִיז מְחוֹז תֻּקְפֵּיכוֹן׃ 3 קָל צְוָחַת מַלְכַיָּא אֲרֵי אִתְבְּזִיזוּ מַחוֹזֵיהוֹן קָל נַהֲמוֹתְהוֹן כִּבְנֵי אַרְיָוָן כַּד
[illegible] רוּם יַרְדְּנָא׃ 4 כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלֹהִים אִתְנַבֵּי עַל פַּרְנָסַיָּא דְּאִתְמַנִּיו לְפַרְנָסָא יַת עַמִּי וְאִנּוּן שְׁלַטוּ בְהוֹן כְּעָנָא לְנִכְסְתָא׃
[illegible] אָמְרִין לֵית עֲלַנָא חוֹבָא וּמְזַבְּנֵיהֶן אָמְרִין בְּרִיךְ יְיָ דְּעַתַּרְנָא וְרָעֵיהֶן לָא חַיְסִין עֲלֵיהֶן׃
[illegible] עַל יָתְבֵי אַרְעָא אֲמַר יְיָ הָא אֲנָא מְסַרֵי יַת אֱנָשָׁא גְּבַר בְּיַד חַבְרֵהּ וּבְיַד מַלְכֵּהּ וִיבֹזּוּן יַת אַרְעָא וְלָא אֲשֵׁיזֵב מִידְהוֹן׃
[illegible] פַּרְנָסַיָּא עַל עַמָּא וְאִנּוּן שְׁלַטוּ בְהוֹן כְּעָנָא לְנִכְסְתָא מִסְכְּנוּ וְטַלְטִלוּ יַת עַמִּי וְאִתְפְּלַגוּ קֳדָמַי לִתְרֵין פַּלְגִּין וְאִתְפְּלַגוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל
[illegible] מַלְכוּתָא דְבֵית דָּוִד דִּי בְהוֹן רַעֲוָא קֳדָמַי לְמֶהֱוֵי פַרְנָסִין עַל עַמִּי׃

⁖ *Et erunt quasi pugnatores Ephraim, & 7*
lætabitur cor eorum quasi in vino: & filij eo-
rum videbunt & lætabuntur, & gaudebit
cor eorum in Domino.
⁖ *Signabo eos, & suscipiam eos, quia redi- 8*
mam eos, & multiplicabũtur sicut erant multi.
⁖ *Et seminabo eos in populis, & qui de lon- 9*
gè recordabuntur mei, & enutrient filios suos,
& conuertentur.
⁖ *Et conuertam eos de terra Ægypti, & de 10*
Assyriis suscipiam illos, & in Galaaditen, & in
Libanum introducam eos, & non relinquetur
ex eis vllus.
⁖ *Et pertransibunt in mari angusto, & per- 11*
cutient in mari fluctus, & siccabuntur omnia
profunda fluuiorum, & confundetur omnis su-
perbia Assyriorũ, & sceptrum Ægypti tolletur.
⁖ *Et confortabo eos in Domino Deo suo, & 12*
in nomine eius gloriabuntur, dicit Dominus.

CAP. XI.

APeri Libane portas tuas, & comedat ignis 1
cedros tuas.
⁖ *Vlulet pinus, quia cecidit cedrus; quia mi- 2*
seri facti sunt optimates. vlulate quercus Basa-
nitidis, quia succisus est saltus consitus.
⁖ *Vox lugentium pastorum, quoniam misera 3*
facta est magnificentia eorum: vox rugientium
leonum, quia miser factus est fremitus Iordanis.
⁖ *Hæc dicit Dominus omnipotens, Pasce 4*
oues occisionis.
⁖ *Quas qui possederunt interficiebant, & 5*
non agebant pænitentiam: & qui vendebant
eas, dicebãt, Benedictus Dominus, diuites facti
sumus: & pastores earum non patiebantur
quicquam super eis.
⁖ *Ideo non parcam vltrà super habitantes 6*
terram, dicit Dominus: & ecce ego trado ho-
mines, vnumquemque in manus proximi sui,
& in manus regis eius, & concident terram,
& non eruam de manu eorum.
⁖ *Et pascam oues occisionis in Chananitide, 7*
& assumam mihi duas virgas; vnam vocaui
Decorem, & alteram vocaui Funiculum, &
pascam oues.

7 ⁖ καὶ ἔσονται ὡς μαχηταὶ τοῦ ἐφραίμ, καὶ χαρήσεται ἡ
καρδία αὐτῶν ὡς ἐν οἴνῳ, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ὄψονται καὶ χα-
ρήσονται, καὶ εὐφρανθήσεται ἡ καρδία αὐτῶν ἐπὶ τῷ κυρίῳ.
8 ⁖ σημανῶ αὐτοὺς, καὶ εἰσδέξομαι αὐτοὺς, διότι λυτρώσο-
μαι αὐτοὺς καὶ πληθυνθήσονται καθότι ἦσαν πολλοί.
9 ⁖ καὶ σπερῶ αὐτοὺς ἐν λαοῖς, καὶ οἱ μακρὰν μνησθήσονται
μου καὶ ἐκθρέψουσι τὰ τέκνα αὐτῶν, καὶ ἐπιστρέψουσιν.
10 ⁖ καὶ ἐπιστρέψω αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου, καὶ ἐξ ἀσ-
συρίων εἰσδέξομαι αὐτοὺς, καὶ εἰς τὴν γαλααδῖτιν, καὶ
εἰς τὸν λίβανον εἰσάξω αὐτοὺς, καὶ οὐ μὴ ὑπολειφθῇ ἐξ
αὐτῶν οὐδὲ εἷς.
11 ⁖ καὶ διελεύσονται ἐν θαλάσσῃ στενῇ, καὶ πατάξουσιν
ἐν θαλάσσῃ κύματα, καὶ ξηρανθήσεται πάντα τὰ βά-
θη ποταμῶν, καὶ καταισχυνθήσεται πᾶσα ὕβρις ἀσσυρίων·
καὶ σκῆπτρον αἰγύπτου περιαιρεθήσεται.
12 ⁖ καὶ κατισχύσω αὐτοὺς ἐν κυρίῳ θεῷ αὐτῶν καὶ ἐν τῷ
ὀνόματι αὐτοῦ καυχήσονται, λέγει κύριος.

ια.

1 ⁖ Διάνοιξον ὁ λίβανος τὰς θύρας σου, καὶ καταφα-
γέτω πῦρ τὰς κέδρους σου.
2 ⁖ ὀλολυξάτω πίτυς, διότι πέπτωκεν κέδρος, διότι ἐτα-
λαιπωρήθησαν μεγιστᾶνες· ὀλολύξατε δρύες τῆς βασανί-
τιδος, ὅτι κατεσπάσθη ὁ δρυμὸς ὁ σύμφυτος.
3 ⁖ φωνὴ θρηνούντων ποιμένων, ὅτι τεταλαιπώρηκεν ἡ
μεγαλωσύνη αὐτῶν· φωνὴ ὠρυομένων λεόντων, ὅτι τε-
ταλαιπώρηκεν τὸ φρύαγμα τοῦ ἰορδάνου.
4 ⁖ τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, ποίμαινε τὰ πρό-
βατα τῆς σφαγῆς.
5 ⁖ ἃ οἱ κτησάμενοι ἔσφαζον, καὶ οὐ μετεμελοῦντο, καὶ οἱ
πωλοῦντες αὐτὰ ἔλεγον, εὐλογητὸς κύριος, πεπλουτήκα-
μεν· καὶ οἱ ποιμένες αὐτῶν οὐκ ἔπασχον οὐδὲν ἐπ' αὐτοῖς.
6 ⁖ διὰ τοῦτο οὐ φείσομαι οὐκ ἔτι ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας
τὴν γῆν, λέγει κύριος· καὶ ἰδοὺ ἐγὼ παραδίδωμι τοὺς ἀνθρώ-
πους, ἕκαστον εἰς χεῖρας τοῦ πλησίον αὐτοῦ καὶ εἰς χεῖρας βα-
σιλέως αὐτοῦ, καὶ κατακόψουσι τὴν γῆν, καὶ οὐ μὴ ἐξέλωμαι
7 ἐκ χειρὸς αὐτῶν. ⁖ καὶ ποιμανῶ τὰ πρόβατα τῆς σφα-
γῆς εἰς τὴν χανανῖτιν· καὶ λήψομαι ἐμαυτῷ δύο ῥάβδους,
τὴν μίαν ἐκάλεσα κάλλος, καὶ τὴν ἑτέραν ἐκάλεσα
σχοίνισμα· καὶ ποιμανῶ τὰ πρόβατα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Et erunt quasi fortes viri domus Ephraim, & lætabitur cor eorum in morem bibentiũ vinũ: & filij eorum videbunt & lætabuntur, & exultabit cor eorum iñ verbo Domini. 8 Clamabo vt congregem captiuitatem eorum; & coadunabo eos quia redemi eos. & multiplicabuntur sicut dictum est eos multiplicatum iri. 9 Et sicut dispersi eos inter populos, & in terra longinqua recordabantur timoris mei: & prolongabunt annos vitæ cum filijs suis, & reuertentur. 10 Et sicut eduxi eos de terra Ægypti, sic congregabo captiuitatem eorum de Assur; & ad terram Galaad, & sanctuarij adducam eos, & non sufficiet eis. 11 Et fient eis miracula & magnalia sicut facta sunt patribus eorum cùm transirent per mare; & videbunt vltionem inimicorum suorum, vt inuoluti sunt viri in fluctibus maris, & confundentur omnes reges populorum, & cessabit fortitudo ab Assyrijs; & dominium Ægyptiorum auferetur. 12 Et roborabo eos in verbo Domini, & in nomine eius ambulabunt redempti, dicit Dominus.

CAP. XI.

APerite populi portas vestras, & consumet ignis munitiones vestras. 2 Vlulate reges quia contriti sunt principes, qui opibus erant diuites, vastati sunt. Vlulate satrapæ prouinciarum quia vastata est regio fortitudinis vestræ. 3 Vox clamoris regum quia vastatæ sunt prouinciæ eorum: vox rugitus eorum vt catulorum leonum, quoniam exiccata est propter eos elatio Iordanis. 4 Sic dicit Dominus Deus, Vaticinare aduersus gubernatores qui constituti sunt ad gubernandũ populum meum, & ipsi dominati sunt in eos quasi in oues occisionis. 5 Qui possident eas occidunt eas, dicentes: Non imputabitur nobis peccatum: & vendentes eas dicunt, Benedictus Dominus quia diuites facti sumus, & pastores earum non parcunt eis. 6 Non enim parcam vltrà habitatoribus terræ, ait Dominus: Ecce ego tradam vnumquemque in manum proximi sui, & in manũ regis sui. & diripient terram, & non eruam de manibus eorũ. 7 Et constitui gubernatores super populum, & ipsi dominati sunt in eos, sicut in oues occisioni *destinatas*, & depauperauerunt & migrare fecerunt populum meum. Et diuisi sunt coram me in duas diuisiones: & diuisa est domus Israel à domo Iuda: & detestati sunt regnum domus Dauid, ex qua placitum erat mihi vt essent gubernatores super populum meum.

Universidad de Deusto Biblioteca

8 וָאַכְחִד אֶת־שְׁלֹשֶׁת הָרֹעִים בְּיֶרַח אֶחָד וַתִּקְצַר נַפְשִׁי בָּהֶם וְגַם־נַפְשָׁם בָּחֲלָה בִי׃
9 וָאֹמַר לֹא אֶרְעֶה אֶתְכֶם הַמֵּתָה תָמוּת וְהַנִּכְחֶדֶת תִּכָּחֵד וְהַנִּשְׁאָרוֹת תֹּאכַלְנָה אִשָּׁה אֶת־בְּשַׂר רְעוּתָהּ׃
10 וָאֶקַּח אֶת־מַקְלִי אֶת־נֹעַם וָאֶגְדַּע אֹתוֹ לְהָפֵיר אֶת־בְּרִיתִי אֲשֶׁר כָּרַתִּי אֶת־כָּל־הָעַמִּים׃
11 וַתֻּפַר בַּיּוֹם הַהוּא וַיֵּדְעוּ כֵן עֲנִיֵּי הַצֹּאן הַשֹּׁמְרִים אֹתִי כִּי דְבַר־יְהוָה הוּא׃
12 וָאֹמַר אֲלֵיהֶם אִם־טוֹב בְּעֵינֵיכֶם הָבוּ שְׂכָרִי וְאִם־לֹא חֲדָלוּ וַיִּשְׁקְלוּ אֶת־שְׂכָרִי שְׁלֹשִׁים כָּסֶף׃
13 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי הַשְׁלִיכֵהוּ אֶל־הַיּוֹצֵר אֶדֶר הַיְקָר אֲשֶׁר יָקַרְתִּי מֵעֲלֵיהֶם וָאֶקְחָה שְׁלֹשִׁים הַכֶּסֶף וָאַשְׁלִיךְ אֹתוֹ בֵּית יְהוָה אֶל־הַיּוֹצֵר׃
14 וָאֶגְדַּע אֶת־מַקְלִי הַשֵּׁנִי אֵת הַחֹבְלִים לְהָפֵר אֶת־הָאַחֲוָה בֵּין יְהוּדָה וּבֵין יִשְׂרָאֵל׃
15 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָי עוֹד קַח־לְךָ כְּלִי רֹעֶה אֱוִלִי׃
16 כִּי הִנֵּה־אָנֹכִי מֵקִים רֹעֶה בָּאָרֶץ הַנִּכְחָדוֹת לֹא־יִפְקֹד הַנַּעַר לֹא־יְבַקֵּשׁ וְהַנִּשְׁבֶּרֶת לֹא יְרַפֵּא הַנִּצָּבָה לֹא יְכַלְכֵּל וּבְשַׂר הַבְּרִיאָה יֹאכַל וּפַרְסֵיהֶן יְפָרֵק׃
17 הוֹי רֹעִי הָאֱלִיל עֹזְבִי הַצֹּאן חֶרֶב עַל־זְרוֹעוֹ וְעַל־עֵין יְמִינוֹ זְרֹעוֹ יָבוֹשׁ תִּיבָשׁ וְעֵין יְמִינוֹ כָּהֹה תִכְהֶה׃

יב

1 מַשָּׂא דְבַר־יְהוָה עַל־יִשְׂרָאֵל נְאֻם־יְהוָה נֹטֶה שָׁמַיִם וְיֹסֵד אָרֶץ וְיֹצֵר רוּחַ־אָדָם בְּקִרְבּוֹ׃
2 הִנֵּה אָנֹכִי שָׂם אֶת־יְרוּשָׁלַםִ סַף־רַעַל לְכָל־הָעַמִּים סָבִיב וְגַם עַל־יְהוּדָה יִהְיֶה בַמָּצוֹר עַל־יְרוּשָׁלָםִ׃

8 Et succidi tres pastores in mense vno, & contracta est anima mea in eis. Siquidem & anima eorum variauit in me.
9 Et dixi, Non pascam vos. Quod moritur moriatur, & quod succiditur, succidatur, & reliqui deuorent vnusquisque carnem proximi sui.
10 Et tuli virgam meam quæ vocabatur Decus, & abscidi eam vt irritū facerē foedus meum, quod percussi cum omnibus populis.
11 Et in irritum deductum est in die illa, & cognouerunt sic pauperes gregis qui custodiunt mihi, quia verbum Domini est.
12 Et dixi ad eos, Si bonum est in oculis vestris, afferte mercedem meam; & si non, quiescite. Et appenderunt mercedem meam triginta argenteos.
13 Et dixit Dominus ad me, Proijce illud ad statuarium. Decorum precium quo appreciatus sum ab eis. Et tuli triginta argenteos, & proieci illos in domo Domini ad statuarium.
14 Et præcidi virgam meam secundam, quę appellabatur Funiculus, vt dissoluerem germanitatem inter Iudam & Israel.
15 Et dixit Dominus ad me, Adhuc sume tibi vasa pastoris stulti.
16 Quia ecce ego suscitabo pastorem in terra, qui derelicta nō visitabit, dispersum non quæret, & contritum non sanabit, & id quod stat non enutriet, & carnes pinguium comedet, & vngulas eorum dissoluet.
17 O pastor & idolum, derelinquens gregem. Gladius super brachium eius, & super oculum dextrum eius. Brachium eius ariditate siccabitur, & oculus dexter eius tenebrescens obscurabitur.

CAP. XII.

1 ONus verbi Domini super Israel. Dicit Dominus extendens cælum, & fundans terram, & fingens spiritum hominis in eo.
2 Ecce ego ponam Hierusalem superliminare crapulæ omnibus populis in circuitu, sed & Iuda erit in obsidione contra Hierusalem.

8 *Et auferam tres pastores in mense vno, & ingrauescet anima mea super eos, & enim animæ eorum rugiebant super me.*
9 *Et dixi, Non pascam eos: quod moritur moriatur, & quod deficit deficiat; & reliqui deuorent vnusquisque carnes proximi sui.*
10 *Et assumam virgam meam pulchram, & proijciam eam vt dissipem testamentum meum quod disposui ad omnes populos.*
11 *Et dissipabitur in die illa, & cognoscent Chananæi oues quæ custodiūtur mihi, quia verbum Domini est.*
12 *Et dicam ad eos, Si bonum in conspectu vestro est, date mercedem meam aut quiescite: & statuerunt mercedem meam triginta argenteos.*
13 *Et dixit Dominus ad me, Depone eos in conflatorium, & recogita si probatum est, sicut probatus sum pro eis: & tuli triginta argenteos, & misi eos in domum Domini in conflatorium.*
14 *Et abieci virgam meam secundam quæ appellatur Funiculus, vt dissiparem testamentum quod inter Judam & inter Israel.*
15 *Et dixit Dominus ad me, Et adhuc sume tibi vasa pastoralia pastoris imperiti.*
16 *Quia ecce suscitabo pastorem super terrā, qui derelictum non visitet, & dispersum non requirat, & fractum non sanet, & integrum non dirigat, & carnes electorum deuorabit, & talos eorum peruertet.*
17 *Væ qui pascitis vana & qui dereliquistis oues: gladius super brachium eius, & super oculum eius dextrum: brachium eius siccatum siccabitur, & oculus eius dexter excæcatus excæcabitur.*

CAP. XII.

1 *ASsumptio verbi Domini super Israel, dicit Dominus, extendens cælum & fundans terram, & fingens spiritum hominis in eo.*
2 *Ecce ego pono Hierusalem, sicut superminaria quæ mouentur omnibus populis in circuitu, & in Judæa erit obsidio super Hierusalem.*

8 καὶ ἐξαρῶ τοὺς τρεῖς ποιμένας ἐν μηνὶ ἑνί, καὶ βαρυνθήσεται ἡ ψυχή μου ἐπ᾽ αὐτούς, καὶ γὰρ αἱ ψυχαὶ αὐτῶν ἐπωρύοντο ἐπ᾽ ἐμέ.
9 καὶ εἶπα, οὐ ποιμανῶ αὐτούς· τὸ ἀποθνῆσκον ἀποθνησκέτω, καὶ τὸ ἐκλεῖπον ἐκλειπέτω· καὶ τὰ κατάλοιπα κατεσθιέτωσαν ἕκαστος τὰς σάρκας τοῦ πλησίον αὐτοῦ.
10 καὶ λήψομαι τὴν ῥάβδον μου τὴν καλήν, καὶ ἀπορρίψω αὐτὴν διασκεδάσαι τὴν διαθήκην μου ἣν διεθέμην πρὸς πάντας τοὺς λαούς.
11 καὶ διασκεδασθήσεται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ· καὶ γνώσονται οἱ χαναναῖοι τὰ πρόβατα φυλασσόμενά μοι, διότι λόγος κυρίου ἐστίν.
12 καὶ ἐρῶ πρὸς αὐτούς, εἰ καλὸν ἐνώπιον ὑμῶν ἐστιν, δότε τὸν μισθόν μου ἢ ἀπείπασθε· καὶ ἔστησαν τὸν μισθόν μου τριάκοντα ἀργυρίοις.
13 καὶ εἶπεν κύριος πρός με, κάθες αὐτοὺς εἰς τὸ χωνευτήριον, καὶ σκέψαι εἰ δόκιμόν ἐστιν, ὃν τρόπον ἐδοκιμάσθην ὑπὲρ αὐτῶν· καὶ ἔλαβον τοὺς τριάκοντα ἀργυρίους, καὶ ἐνέβαλον αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον κυρίου εἰς τὸ χωνευτήριον.
14 καὶ ἀπέρριψα τὴν ῥάβδον μου τὴν δευτέραν τὴν καλουμένην τὸ σχοίνισμα τοῦ διασκεδάσαι τὴν κατάσχεσιν τὴν ἀναμέσον ἰούδα καὶ ἀναμέσον ἰσραήλ.
15 καὶ εἶπεν κύριος πρός με, καὶ ἔτι λάβε σεαυτῷ σκεύη ποιμενικὰ ποιμένος ἀπείρου.
16 διότι ἰδοὺ ἐξεγερῶ ποιμένα ἐπὶ τὴν γῆν, ὅστις τὸ ἐκλεῖπον οὐ μὴ ἐπισκέψηται, καὶ τὸ ἐσκορπισμένον οὐ μὴ ζητήσῃ, καὶ τὸ συντετριμμένον οὐ μὴ ἰάσηται, καὶ τὸ ὁλόκληρον οὐ μὴ κατευθύνῃ, καὶ τὰ κρέα τῶν ἐκλεκτῶν καταφάγεται, καὶ τοὺς ἀστραγάλους αὐτῶν ἐκστρέψει.
17 ὦ οἱ ποιμαίνοντες τὰ μάταια καὶ ἐγκαταλελοιπότες τὰ πρόβατα, μάχαιρα ἐπὶ τὸν βραχίονα αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τὸν ὀφθαλμὸν αὐτοῦ τὸν δεξιόν, ὁ βραχίων αὐτοῦ ξηραινόμενος ξηρανθήσεται, καὶ ὁ ὀφθαλμὸς αὐτοῦ ὁ δεξιὸς ἐκτυφλούμενος ἐκτυφλωθήσεται.

ιβ´.

1 Λῆμμα λόγου κυρίου ἐπὶ τὸν ἰσραήλ, λέγει κύριος, ἐκτείνων τὸν οὐρανὸν καὶ θεμελιῶν γῆν, καὶ πλάσσων πνεῦμα ἀνθρώπου ἐν αὐτῷ.
2 ἰδοὺ ἐγὼ τίθημι τὴν ἱερουσαλήμ, ὡς πρόθυρα σαλευόμενα πᾶσι τοῖς λαοῖς κύκλῳ, καὶ ἐν τῇ ἰουδαίᾳ ἔσται περιοχὴ ἐπὶ ἱερουσαλήμ.

תרגום יונתן

8 [illegible] פַּרְנְסַיָּא בְּיַרְחָא חַד וְרַחַק מֵימְרִי יַתְהוֹן עַל דְּנַפְשְׁהוֹן קָצַת בְּפָלְחָנִי׃
9 וַאֲמָרִית דְּלָא לְמַנָּאָה עֲלֵיכוֹן פַּרְנַס דְּמָתִין [illegible] וּדְיִשְׁתַּאֲרוּן יְבוּזוּן גְּבַר יַת נִכְסֵי קְרִיבֵהּ׃
10 וְאַיְתֵיתִי יַת סַנְחֵרִיב מַלְכָּא דְאַתּוּר עַל מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל וְאַגְלֵיתִי יָתֵהּ [illegible] דְּלָא לְמִפְלַח לְטַעֲוָתָא בְּכֵן גְּלוֹ לְבֵינֵי עַמְמַיָּא׃
11 וְעַל דְּאַשְׁנִיו קְיָמָא גְּלוֹ בְּעִדָּנָא הַהִיא וִידַעוּן בְּכֵן עַנְוְתָנַיָּא [illegible] אֲרֵי פִתְגָמָא דַיְיָ הוּא׃
12 וַאֲמָרִית לְהוֹן אִם תַּקִּין בְּעֵינֵיכוֹן עֲבִידוּ רְעוּתִי וְאִם לָא אִתְמְנָעוּ וַעֲבַדוּ יַת רְעוּתִי [illegible]
13 אֲמַר יְיָ לִי כְּתֹב דָּכְרַן עוֹבָדֵיהוֹן בְּחִילַשׁ כְּתָבָא וּרְמֵי יָתֵהּ לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ לְהַחוֹת יַד אֲמַרְכְּלָא רַבָּא חֲלָף דְּיַקָּרַת [illegible] וּכְתַבִית דָּכְרַן עוֹבָדֵיהוֹן בְּחִילַשׁ כְּתָבָא וּרְמֵיתִי יָתֵהּ לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ לִתְחוֹת יַד אֲמַרְכְּלָא רַבָּא׃
14 וְאַיְתֵיתִי יַת נְבוּכַדְ[illegible] עַל צִדְקִיָּה מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה וְאַגְלְיוּן יָתֵהּ עַל דְּאַשְׁנִיו קְיָמָא אַף אִנּוּן דְּבֵית יְהוּדָה כַּאֲחֵיהוֹן בֵּית יִשְׂרָאֵל׃
15 [illegible] עַל פַּרְנָסָא טַפְשָׁא׃
16 אֲרֵי הָא אֲנָא מְקִים פַּרְנָסָא בְּאַרְעָא דְשָׁגַן לָא יִבְעֵי דְאִטַּלְטָלוּ לָא יִתְבַּע דְּתַבִירִין [illegible] וּנְכָסֵי עַתִּירַיָּא יְבוּז וּשְׁאָרְהוֹן יְגַמַּר׃
17 וַי עַל פַּרְנָסָא טַפְשָׁא דְאִתְפַּקַּד לֵהּ עַמָּא לְפַרְנָסָא דִי הוּא דָמֵי לְטַבָּחָא [illegible] דְּרָעֵהּ מִיבַשׁ יְבַשׁ וְעֵינֵהּ דְּיַמִּינָא מִכְהָא תִכְהֵה׃

יב

1 [illegible] אֲמַר יְיָ דִּתְלָא שְׁמַיָּא וְשַׁכְלֵל אַרְעָא וּבְרָא רוּחַ דֶּאֱנָשָׁא בִּמְעוֹהִי׃
2 הָא אֲנָא מְשַׁוִּי יַת יְרוּשְׁלֵם מָאן [illegible] עַמְמַיָּא כְּיַד אֲנִיסִין בְּצִיָרָא לִירוּשְׁלֵם׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

8 Et consumpsi tres gubernatores in mense vno. Et proiecit eos Verbum meum, eò quòd detestata est anima eorum cultum meum.
9 Et dixi quòd non constituerem super vos gubernatorem . qui moriuntur moriantur, & qui consumuntur consumantur, & qui reliqui fuerint, diripiat vnusquisque substantiam proximi sui.
10 Et adduxi Senacherib regem Assur contra regem Israel, & migrare feci eum, eò quòd irritum fecerunt pactum quod pepigi cum eis, vt non seruirent idolis: ideò migrauerunt inter populos.
11 Et quia irritum fecerunt pactum, migrauerunt in tempore illo: vt scirent postea mansueti & pauperes populi, qui fecerunt voluntatem meam, quia verbum Domini est.
12 Et dixi eis, Si rectum est in oculis vestris, facite voluntatem meam; si non, finite. & fecerunt voluntatem meam viri ex parte.
13 Et dixit Dominus ad me, Scribe memoriam operum eorum in archiuo scripturarum, & proijce illud in domo sanctuarij Domini sub manu præpositi magni: pro eo quòd preciosum feci timorem mei in oculis eorum, & scripsi memoriam operum eorum in archiuo scripturarum: & proieci illud in domo sanctuarij Domini sub manu præpositi magni.
14 Et adduxi Nabuchodonosor regem Babyloniæ cōtra Sedechiam regem tribus domus Iuda: & captiuum duxerunt eum, eò quòd irritum fecerant pactum etiam illi viri domus Iuda, sicut fratres eorum viri domus Israel.
15 Et dixit Dominus ad me, Adhuc vade, vaticinare super gubernatorem insipientem.
16 Quia ecce ego instituo gubernatorem in terra: illos qui errauerunt, non quæret; & illos qui migrauerunt, non requiret; & illos qui contriti sunt non sanabit; & illos qui stant non sustentabit, & substantias diuitum diripiet, & reliquias eorum consumet.
17 Væ super gubernatorem insipientem, qui commendatus est populo vt gubernet illum: qui similis est lanioni, qui habet gladium in manu sua, & oculus ipsius respicit ad pinguia vt iugulet ea. Brachium eius ariditate arescet, & oculus eius dexter obscuratione obscurabitur.

CAP. XII.

1 ONus verbi Domini super Israel, dixit Dominus qui appendit cælos, & fundauit terram, & creauit spiritum hominis in visceribus eius.
2 Ecce ego ponam Ierusalem vas plenum ebrietate omnibus populis in circuitu, & etiam viros domus Iuda addacent populi quasi per vim in obsidione Ierusalem.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

3 * וְהָיָה בַיּוֹם־הַהוּא אָשִׂים אֶת־יְרוּשָׁלַם אֶבֶן
מַעֲמָסָה לְכָל־הָעַמִּים כָּל־עֹמְסֶיהָ שָׂרוֹט יִשָּׂרֵטוּ
וְנֶאֶסְפוּ עָלֶיהָ כֹּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ׃
4 * בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם־יְהוָה אַכֶּה כָל־סוּס בַּתִּמָּהוֹן
וְרֹכְבוֹ בַּשִּׁגָּעוֹן וְעַל־בֵּית יְהוּדָה אֶפְקַח אֶת־עֵינַי
וְכֹל סוּס הָעַמִּים אַכֶּה בַּעִוָּרוֹן׃
5 * וְאָמְרוּ אַלֻּפֵי יְהוּדָה בְּלִבָּם אַמְצָה לִי יֹשְׁבֵי
יְרוּשָׁלַם בַּיהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵיהֶם׃
6 * בַּיּוֹם הַהוּא אָשִׂים אֶת־אַלֻּפֵי יְהוּדָה כְּכִיּוֹר אֵשׁ
בְּעֵצִים וּכְלַפִּיד אֵשׁ בְּעָמִיר וְאָכְלוּ עַל־יָמִין וְעַל־
שְׂמֹאול אֶת־כָּל־הָעַמִּים סָבִיב וְיָשְׁבָה יְרוּשָׁלַם
עוֹד תַּחְתֶּיהָ בִּירוּשָׁלָם׃
7 * וְהוֹשִׁיעַ יְהוָה אֶת־אָהֳלֵי יְהוּדָה בָּרִאשֹׁנָה
לְמַעַן לֹא־תִגְדַּל תִּפְאֶרֶת בֵּית־דָּוִיד וְתִפְאֶרֶת יֹשֵׁב
יְרוּשָׁלַם עַל־יְהוּדָה׃
8 * בַּיּוֹם הַהוּא יָגֵן יְהוָה בְּעַד יוֹשֵׁב יְרוּשָׁלַם וְהָיָה
הַנִּכְשָׁל בָּהֶם בַּיּוֹם הַהוּא כְּדָוִיד וּבֵית דָּוִיד
כֵּאלֹהִים כְּמַלְאַךְ יְהוָה לִפְנֵיהֶם׃
9 * וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא אֲבַקֵּשׁ לְהַשְׁמִיד אֶת־כָּל־
הַגּוֹיִם הַבָּאִים עַל־יְרוּשָׁלָם׃
10 * וְשָׁפַכְתִּי עַל־בֵּית דָּוִיד וְעַל יוֹשֵׁב יְרוּשָׁלַם רוּחַ
חֵן וְתַחֲנוּנִים וְהִבִּיטוּ אֵלַי אֵת אֲשֶׁר־דָּקָרוּ
וְסָפְדוּ עָלָיו כְּמִסְפֵּד עַל־הַיָּחִיד וְהָמֵר עָלָיו כְּהָמֵר
עַל־הַבְּכוֹר׃
11 * בַּיּוֹם הַהוּא יִגְדַּל הַמִּסְפֵּד בִּירוּשָׁלַם כְּמִסְפַּד
הֲדַדְרִמּוֹן בְּבִקְעַת מְגִדּוֹן׃
12 * וְסָפְדָה הָאָרֶץ מִשְׁפָּחוֹת מִשְׁפָּחוֹת לְבָד
מִשְׁפַּחַת בֵּית־דָּוִיד לְבָד וּנְשֵׁיהֶם לְבָד מִשְׁפַּחַת
בֵּית־נָתָן לְבָד וּנְשֵׁיהֶם לְבָד׃

3 * Et erit in die illa, ponam Hierusalem lapidem oneris cunctis populis. Omnes qui leuabunt eum, concisione lacerabuntur, & colligentur aduersus eam omnia re-
B gna terræ.
4 * In die illa, dicit Dominus, percutiam omnem equum in stuporem, & ascensorem eius in amentiam: Et super domum Iuda aperiam oculos meos, & omnem equum populorum percutiam cæcitate.
5 * Et dicent duces Iudæ in corde suo, Confortentur mihi habitatores Hierusalem in Domino exercituum Deo eorum.
6 * In die illa ponam duces Iuda sicut caminum ignis in lignis, & sicut facem ignis
C in fœno, & deuorabunt ad dexteram & ad sinistram omnes populos in circuitu: Et habitabitur Hierusalem rursus in loco suo in Hierusalem.
7 * Et saluabit Dominus tabernacula Iuda sicut in principio, vt non magnifice glorietur domus Dauid & gloria habitantium Hierusalem contra Iudam.
8 * In die illa proteget Dominus habitatores Hierusalem. Et erit qui offenderit ex eis in die illa quasi Dauid & domus Dauid quasi Dei, sicut angelus Domini in conspectu eorum.
9 * Et erit in die illa, quæram conterere omnes gentes quæ veniunt contra Hierusalem.
10 * Et effundam super domum Dauid, & super habitatores Hierusalem spiritum
D gratiæ & precum: Et aspicient ad me quem confixerunt, & plangent eum planctu quasi super vnigenitum, & dolebunt super eum vt doleri solet in morte primogeniti.
11 * In die illa magnus erit planctus in Hierusalem sicut planctus Adremon in cam-
12 po Magedon.
* Et plangent terræ familiæ & familiæ seorsum: Familiæ domus Dauid seorsum, & mulieres eorum seorsum: Familiæ domus Nathan seorsum, & mulieres eorum seorsum.

3 * *Et erit in die illo, ponam Hierusalem lapidem qui conculcatur cunctis gentibus; omnis qui calcat eam, illudens illudet, & congregabuntur super eam omnes gentes terræ.*
4 * *In die illa dicit Dominus omnipotens, percutiam omnem equum in stupore, & ascensorem eius in amentia: super autem domum Iuda aperiam oculos meos, & omnes equos populorum percutiam in cæcitate.*
5 * *Et dicent tribuni Iuda in cordibus suis, Inueniamus nobis qui habitant Hierusalem in Domino omnipotente Deo eorum.*
6 * *In die illa ponã tribunos Iuda, sicut torrem ignis in lignis, & sicut facem ignis in stipula, & deuorabunt à dextris, & à sinistris omnes populos per circuitum, & habitabit Hierusalem adhuc in semetipsam.*
7 * *Et saluabit Dominus tabernacula Iuda sicut à principio, vt non magnificetur gloria domus Dauid, & elationes habitantium in Hierusalem super Iudam.*
8 * *Et erit in die illa, proteget Dominus super habitantes Hierusalem: & erit qui infirmus fuerit in eis in illa die, quasi domus Dauid, & domus Dauid quasi domus Dei, & angelus Domini in conspectu eorum.*
9 * *Et erit in die illa, quæram auferre omnes gentes quæ veniunt contra Hierusalem.*
10 * *Et effundam super domum Dauid, & super habitantes Hierusalem spiritum gratiæ & misericordiæ: & aspicient ad me, pro eo quòd insultauerunt: & plangent super se planctum quasi super dilectum; & dolebunt dolore quasi super primogenito.*
11 * *In die illa magnus erit planctus in Hierusalem, sicut planctus malorum granatorum in campo succisorum.*
12 * *Et planget terra per tribus tribus: tribus domus Dauid seorsum, & mulieres eorum seorsum. Tribus domus Nathan seorsum, & mulieres eorum seorsum.*

3 * καὶ ἔσαι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, θήσομαι τὴν ἱερουσαλὴμ λίθον καταπατούμενον πᾶσι τοῖς ἔθνεσι· πᾶς ὁ καταπατῶν αὐτήν, ἐμπαίζων ἐμπαίξεται, καὶ ἐπισυναχθήσεται ἐπ' αὐτὴν πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς.
4 * ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, λέγει κύριος παντοκράτωρ, πατάξω πάντα ἵππον ἐν ἐκστάσει καὶ τὸν ἀναβάτην αὐτοῦ ἐν παραφρονήσει, ἐπὶ δὲ τὸν οἶκον ἰούδα διανοίξω τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ πάντας τοὺς ἵππους τῶν λαῶν πατάξω ἐν ἀποτυφλώσει.
5 * καὶ ἐροῦσιν οἱ χιλίαρχοι ἰούδα ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, εὑρήσομεν ἡμῖν τοὺς κατοικοῦντας ἱερουσαλὴμ ἐν κυρίῳ παντοκράτορι θεῷ αὐτῶν.
6 * ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ θήσομαι τοὺς χιλιάρχους ἰούδα, ὡς δαλὸν πυρὸς ἐν ξύλοις, καὶ ὡς λαμπάδα πυρὸς ἐν καλάμῃ, καὶ καταφάγονται ἐκ δεξιῶν, καὶ ἐξ εὐωνύμων πάντας τοὺς λαοὺς κυκλόθεν· καὶ κατοικήσει ἱερουσαλὴμ ἔτι καθ' ἑαυτήν.
7 * καὶ σώσει κύριος τὰ σκηνώματα ἰούδα καθὼς ἀπ' ἀρχῆς, ὅπως μὴ μεγαλύνηται καύχημα οἴκου δαυίδ· καὶ ἐπάρσεις τῶν κατοικούντων ἐν ἱερουσαλὴμ ἐπὶ τὸν ἰούδαν.
8 * καὶ ἔσαι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ὑπερασπιεῖ κύριος ὑπὲρ τῶν κατοικούντων ἱερουσαλήμ· καὶ ἔσαι ὁ ἀσθενῶν ἐν αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὡς ὁ οἶκος δαυίδ, καὶ ὁ οἶκος δαυίδ ὡς ὁ οἶκος τοῦ θεοῦ, καὶ ὁ ἄγγελος τοῦ κυρίου ἐνώπιον αὐτῶν.
9 * καὶ ἔσαι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ζητήσω τοῦ ἐξᾶραι πάντα τὰ ἔθνη τὰ ἐρχόμενα ἐπὶ ἱερουσαλήμ.
10 * καὶ ἐκχεῶ ἐπὶ τὸν οἶκον δαυίδ καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας ἱερουσαλὴμ πνεῦμα χάριτος καὶ οἰκτιρμοῦ· καὶ ἐπιβλέψονται πρός με ἀνθ' ὧν κατωρχήσαντο· καὶ κόψονται ἐφ' ἑαυτοὺς κοπετὸν ὡς ἐπ' ἀγαπητῷ, καὶ ὀδυνηθήσονται ὀδύνην ὡς ἐπὶ πρωτοτόκῳ.
11 * ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ μεγαλυνθήσεται ὁ κοπετὸς ἐν ἱερουσαλήμ, ὡς κοπετὸς ῥοῶν ἐν πεδίῳ ἐκκοπτομένων.
12 * καὶ κόψεται ἡ γῆ κατὰ φυλὰς φυλάς· φυλὴ οἴκου δαυὶδ καθ' ἑαυτήν, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν καθ' ἑαυτάς· φυλὴ οἴκου νάθαν καθ' ἑαυτήν, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν καθ' ἑαυτάς.

תרגום יונתן

3 ויהי בעדנא ההיא אשוי ית ירושלם אבן תקלא לכל עממיא כל אנסהא אתבזזא יתבזזון ויתכנשון עלה כל עממי ארעא׃
4 בעדנא ההיא אמר יי אמחי כל סוסות עממיא בטפשותא ורוכביהון בשעממותא ועל דבית יהודה אגלי ית גבורתי לאוטבא להון וכל סוסות עממיא אמחי בסמיותא׃
5 ויימרון רברבי יהודה בלבהון אשתכח פרקן ליתבי ירושלם במימרא דיי צבאות אלההון׃
6 בעדנא ההיא אשוי ית רברבי יהודה כלבוש דנור באעיא וכבעור דאשא בעמירא ויבזון מן דרומא ומן צפונא ית כל נכסי עממיא סחור סחור ותתיב ירושלם עוד באתרה ותצלח ירושלם׃
7 ויפרק יי ית קרויא דבית יהודה כקדמתא בדיל דלא תסגי אתרברבות בית דוד ואתרברבות יתבי ירושלם על דבית יהודה׃
8 בעדנא ההיא יגין יי על יתבי ירושלם ויהי דחלש בהון בעדנא ההיא כדויד ודבית דויד כרברבין יצלחון כמלאכא דיי קדמיהון׃
9 ויהי בעדנא ההיא אתבע לשיצאה ית כל עממיא די מתכנשין ואתן על ירושלם׃
10 ואריק על דבית דויד ועל יתבי ירושלם רוח חסד ורחמין ויבעון מן קדמי על דאטלטלו ויספדון עלוהי כמא דספדין על יחידא ויתמררון עלוהי כמא דמתמררין על בוכרא׃
11 בעדנא ההיא יסגי מספדא בירושלם כמספדא דאחאב בר עמרי די קטל יתה הדדרמון בר טברמון ברמות גלעד וכמספדא דיאשיה בר אמון די קטל יתה פרעה חגירא בבקעת מגדון׃
12 ויספדון דירי ארעא זרעין זרעין זרעית בית דויד לחוד גבריהון לחוד ונשיהון לחוד זרעית בית נתן גבריהון לחוד ונשיהון לחוד׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 Et erit in tempore illo, ponam Ierusalem lapidem offensionis omnibus populis. Omnes qui vim intulerint ei, vastatione vastabuntur: congregabuntur autem contra eam omnes populi terræ. 4 In tempore illo, dicit Dominus, percutiam omnes equos populorum amentia, & ascensores eorum stupore; & super viros domus Iuda reuelabo potentiam meam, vt benefaciam eis; & omnes equos populorum percutiam cæcitate. 5 Et dicent principes Iuda in cordibus suis, Inuenta est salus habitatoribus Ierusalem per verbum Domini exercituum Dei ipsorum. 6 In tempore illo ponam principes Iuda sicut vestimentum ignitum inter ligna, & quasi lampadem ignis inter manipulos: & vastabunt ab Austro, & ab Aquilone omnes substantias populorum per circuitum, habitabiturque rursus Ierusalem in loco suo, & prosperabitur Ierusalem. 7 Et saluabit Dominus ciuitates domus Iuda sicut in principio, vt non multiplicetur magnitudo domus Dauid, & magnitudo habitatorum Ierusalem super viros domus Iuda. 8 In tempore illo miserebitur Dominus habitatorum Ierusalem: & qui infirmus fuerit in eis, in tempore illo erit sicut Dauid, & domus Dauid instar heroum feliciter agent, acsi angelus Domini in conspectu eorum esset. 9 Et erit in tempore illo, quæram consumere omnes populos qui congregantur vt veniant contra Ierusalem. 10 Et effundam super domum Dauid, & super habitatores Ierusalem, spiritum misericordiæ & miserationum: & rogabunt à facie mea, eò quòd translati fuerint: & plangent super eum, sicut qui plangunt super vnigenitum: & mærebũt super eum sicut ij qui contristantur super primogenitum. 11 In tempore illo multiplicabitur planctus in Ierusalem sicut planctus Achab filij Amri quem occidit Hadar Remon filius Tabremon in Ramoth Galaad: & sicut planctus Iosiæ filij Amon quem occidit Pharao claudus in campo Magedo. 12 Et plangent habitatores terræ per familias singulas, viri seorsum, & vxores eorum seorsum. Viri familiæ domus Dauid, seorsum, & vxores eorum seorsum. Viri familiæ domus Nathan seorsum & vxores eorum seorsum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

13 * מִשְׁפַּחַת בֵּית־לֵוִי לְבָד וּנְשֵׁיהֶם לְבָד מִשְׁפַּחַת חַשְׁמְעִי לְבָד וּנְשֵׁיהֶם לְבָד׃

14 * כֹּל הַמִּשְׁפָּחוֹת הַנִּשְׁאָרוֹת מִשְׁפָּחֹת מִשְׁפָּחֹת לְבָד וּנְשֵׁיהֶם לְבָד׃

יג

1 * בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה מָקוֹר נִפְתָּח לְבֵית דָּוִיד וְלִישְׁבֵי יְרוּשָׁלַם לְחַטָּאת וּלְנִדָּה׃

2 * וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת אַכְרִית אֶת־שְׁמוֹת הָעֲצַבִּים מִן־הָאָרֶץ וְלֹא יִזָּכְרוּ עוֹד וְגַם אֶת־הַנְּבִיאִים וְאֶת־רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן־הָאָרֶץ׃

3 * וְהָיָה כִּי־יִנָּבֵא אִישׁ עוֹד וְאָמְרוּ אֵלָיו אָבִיו וְאִמּוֹ יֹלְדָיו לֹא תִחְיֶה כִּי שֶׁקֶר דִּבַּרְתָּ בְּשֵׁם יְהוָה וּדְקָרֻהוּ אָבִיהוּ וְאִמּוֹ יֹלְדָיו בְּהִנָּבְאוֹ׃

4 * וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא יֵבֹשׁוּ הַנְּבִיאִים אִישׁ מֵחִזְיֹנוֹ בְּהִנָּבְאֹתָו וְלֹא יִלְבְּשׁוּ אַדֶּרֶת שֵׂעָר לְמַעַן כַּחֵשׁ׃

5 * וְאָמַר לֹא נָבִיא אָנֹכִי אִישׁ עֹבֵד אֲדָמָה אָנֹכִי כִּי־אָדָם הִקְנָנִי מִנְּעוּרָי׃

6 * וְאָמַר אֵלָיו מָה הַמַּכֹּת הָאֵלֶּה בֵּין יָדֶיךָ וְאָמַר אֲשֶׁר הֻכֵּיתִי בֵּית מְאַהֲבָי׃

7 * חֶרֶב עוּרִי עַל־רֹעִי וְעַל־גֶּבֶר עֲמִיתִי נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת הַךְ אֶת־הָרֹעֶה וּתְפוּצֶיןָ הַצֹּאן וַהֲשִׁבֹתִי יָדִי עַל־הַצְּעָרִים׃

8 * וְהָיָה בְּכָל־הָאָרֶץ נְאֻם־יְהוָה פִּי שְׁנַיִם בָּהּ יִכָּרְתוּ יִגְוָעוּ וְהַשְּׁלִישִׁית יִוָּתֵר בָּהּ׃

9 * וְהֵבֵאתִי אֶת־הַשְּׁלִישִׁת בָּאֵשׁ וְצָרַפְתִּים כִּצְרֹף אֶת־הַכֶּסֶף וּבְחַנְתִּים כִּבְחֹן אֶת־הַזָּהָב הוּא יִקְרָא בִשְׁמִי וַאֲנִי אֶעֱנֶה אֹתוֹ אָמַרְתִּי עַמִּי הוּא וְהוּא יֹאמַר יְהוָה אֱלֹהָי׃

13 * Familiæ domus Leui seorsum, & mulieres eorum seorsum. Familię Semei seorsum, & mulieres eorum seorsum.

14 * Omnes familiæ reliquæ, familiæ & familiæ seorsum, & mulieres eorum seorsum.

CAP. XIII.

1 IN die illa erit fons patens domui Dauid & habitantibus Hierusalem, in ablutionem peccatoris & menstruatæ.

2 * Et erit in die illa, dicit Dominus exercituum: disperdam nomina idolorum de terra, & non memorabúntur vltrà. Et pseudoprophetas & spiritum immundum auferam de terra.

3 * Et erit cùm prophetauerit quispiam vltrà, dicent ei pater eius & mater eius qui genuerunt eum: Non vives, quia mendacium locutus es in nomine Domini. Et configent eum pater eius & mater eius genitores eius cùm prophetauerit.

B nitores eius cùm prophetauerit.

4 * Et erit in die illa, confundentur prophetæ vnusquisq; ex visione sua cùm prophetauerit ipse, & induetur pelle cilicina pro eo quòd mentitus est.

5 * Et dicet, Non sum propheta ego, quia homo genuit me à iuuentute mea.

6 * Et dicam ad eum, Quid plagæ istæ in medio manuum tuarum? & dicet, Quibus percussus sum in domo dilecti mei.

7 * Framea suscitare super pastorē meum, & super virum cohærentē mihi, dicit Dominus exercituum. Percute pastorem & dispergentur oues, & inducam manum meam super paruulos.

8 * Et erunt in omni terra, dicit Dominus, partes duæ in ea dispergentur & deficient, & tertia pars relinquetur in ea.

9 * Et ducam tertiam partem per ignem, & vram eos sicut vritur argentum, & probabo eos sicut probatur aurū. Ipse inuocabit nomen meum, & ego exaudiam eum: & dicam, Populus meus iste est: & ipse dicet, Dominus Deus meus tu.

13 * Φυλὴ οἴκου λευὶ καθ' ἑαυτήν, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν καθ' ἑαυτάς· φυλὴ συμεὼν καθ' ἑαυτήν, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν καθ' ἑαυτάς.

14 * πᾶσαι αἱ φυλαὶ αἱ καταλελειμμέναι φυλὴ φυλὴ καθ' ἑαυτήν, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν καθ' ἑαυτάς.

ιγ'.

1 * Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσται πᾶς ὁ τόπος διανοιγόμενος ἐν τῷ οἴκῳ δαυὶδ καὶ τοῖς κατοικοῦσιν ἱερουσαλήμ, καὶ ἐν τῇ μεταλλαγῇ ἐν τῇ ῥαντίσει.

2 * καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, λέγει κύριος σαβαώθ, ἐξολοθρεύσω τὰ ὀνόματα τῶν εἰδώλων ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ οὐκ ἔσται ἔτι αὐτῶν μνεία, καὶ τοὺς ψευδοπροφήτας, καὶ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον ἐξαρῶ ἀπὸ τῆς γῆς.

3 * καὶ ἔσται ἐὰν προφητεύσῃ τις ἔτι, καὶ ἐρεῖ πρὸς αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ οἱ γεννήσαντες αὐτόν· οὐ ζήσῃ, ὅτι ψευδῆ λελαλήκας ἐπ' ὀνόματι κυρίου, καὶ συμποδήσουσιν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ οἱ γεννήσαντες αὐτόν, ἐν τῷ προφητεύειν αὐτόν.

4 * καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καταισχυνθήσονται οἱ προφῆται ἕκαστος ἐκ τῆς ὁράσεως αὐτοῦ ἐν τῷ προφητεύειν αὐτόν, καὶ ἐνδύσεται δέρριν τετριχωμένην οὐκ ἐνδύσασθε.

5 * καὶ ἐρεῖ, οὐκ εἰμὶ προφήτης ἐγώ, ἀλλ' ἄνθρωπος ἐργάτης μού ἐστιν ἐκ νεότητός μου.

6 * καὶ ἐρῶ πρὸς αὐτόν, τί αἱ πληγαὶ αὗται ἀνὰ μέσον τῶν χειρῶν σου; καὶ ἐρεῖ, ἃς ἐπλήγην ἐν τῷ οἴκῳ τῶν ἀγαπητῶν μου.

7 * ῥομφαία ἐξεγέρθητι ἐπὶ τὸν ποιμένα μου καὶ ἐπὶ ἄνδρα πολίτην μου, λέγει κύριος παντοκράτωρ· πάταξον τὸν ποιμένα καὶ διασκορπισθήσονται τὰ πρόβατα, καὶ ἐπάξω τὴν χεῖρά μου ἐπὶ τοὺς ποιμένας.

8 * καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, λέγει κύριος, τὰ δύο μέρη ἐξολοθρευθήσεται καὶ ἐκλείψει, τὸ δὲ τρίτον καταλειφθήσεται ἐν αὐτῇ.

9 * καὶ διάξω τὸ τρίτον διὰ πυρός, καὶ πυρώσω αὐτοὺς ὡς πυροῦται τὸ ἀργύριον, καὶ δοκιμῶ αὐτοὺς ὡς δοκιμάζεται τὸ χρυσίον· αὐτὸς ἐπικαλέσεται τὸ ὄνομά μου, καὶ ἐγὼ ἐπακούσομαι αὐτοῦ, καὶ ἐρῶ, λαός μου ἕτοιός ἐστιν· καὶ αὐτὸς ἐρεῖ, κύριος ὁ θεός μου σύ.

Interp. ex Græc. lxx. CAP. XIII.

13 * Tribus domus Leui seorsum, & mulieres eorum seorsum: tribus Symeon seorsum, & mulieres eorum seorsum.

14 * Omnes tribus reliquæ, tribus tribus seorsum, & mulieres eorum seorsum.

CAP. XIII.

1 IN die illa erit omnis locus patens in domo Dauid & habitantibus Hierusalem, & in transmutatione, & in aspersione.

2 * Et erit in die illa, dicit Dominus Sabaoth, disperdam nomina idolorum de terra, & non erit vltrà eorum memoria: & pseudoprophetas, & spiritum immundum auferam de terra.

3 * Et erit si prophetauerit homo vltrà, & dicet ad eum pater eius, & mater eius qui genuerunt eum, Non vives: quoniam mendacia locutus es in nomine Domini, & compedient eum pater eius & mater eius qui genuerunt eum, cùm prophetauerit ipse.

4 * Et erit in die illa, Confundentur prophetæ vnusquisque ex visione sua cùm prophetauerit ipse, & induetur pelle cilicina pro eo quòd mentitus est.

5 * Et dicet, Non sum propheta ego, quia homo genuit me à iuuentute mea.

6 * Et dicam ad eum, Quid plagæ istæ in medio manuum tuarum? & dicet, Quibus percussus sum in domo dilecti mei.

7 * Gladius consurge super pastorem meum, & super virum ciuem meum, dicit Dominus omnipotens: Percute pastorem & dispergantur oues, & inducam manum meam super pastores.

8 * Et erit in die illa, dicit Dominus, Duæ partes peribunt & deficient, at tertia relinquetur in ea.

9 * Et traducam tertiam partem per ignem, & vram eos sicut vritur argentum, & probabo eos sicut probatur aurū: ipse inuocabit nomen meum, & ego exaudiam eum: & dicam, Populus meus iste est: & ipse dicet, Dominus Deus meus tu.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

'Viri familiæ domus Leui seorsum, & vxores eorum seorsum: viri domus Simghi seorsum, & vxores eorū seorsum. "Omnes familiæ reliquæ fuerint per familias, viri seorsum, & vxores seorsum. CAP. XIII.

IN tempore illo erit doctrina legis patens sicut scaturigo aquarum domui Dauid, & habitatoribus Ierusalem, & dimittam peccata eorum sicut mundantur aquæ aspersionis, & cinere vaccæ quæ *oblata* est pro peccato. 'Et erit in tempore illo, dicit Dominus exercituum, diſperdam nomen idolorum populorum de terra, & non erit vltrà memoria nominis eorum: & etiam pseudoprophetas, & spiritum immundum abolebo de terra. 'Et erit si prophetauerit aliquis vltrà, dicent ei pater & mater eius genitores eius; Non vives, quia mendacium prophetasti in nomine Domini: & configent eum pater eius & mater eius genitores eius, cùm prophetauerit. 'Eritque in tempore illo, confundétur pseudoprophetæ quisque à prophetia sua cùm prophetauerit. & non prophetabunt vltrà mendacium, vt doceant mendacia. 'Et dicet, Non sum ego propheta, vir agricola ego sum, quia homo docuit me vt essem pastor ab adolescentia mea. 'Et dicetur ei, Quæ sunt plagæ illæ, quæ venerunt super nos? nónne propter opera manuum tuarum? & dicet, Meritò percussi sumus propter peccata quæ dileximus. 'Gladie denudare super regem & diſpergentur principes: & conuertam plagam potentiæ meæ super secundos. 'Et erit in omni terra, dicit Dominus, Duæ partes quæ in ea sunt consumentur & deficient, & tertia pars relinquetur in ea. 'Et inducam tertiam partem in tribulationem in caminū ignis, & conflabo eos more eorum qui probant aurum: ipse preces fundet in nomine meo, & ego suscipiam orationem eius. dicam, Populus meus est: & ipse dicet, Dominus Deus meus.

תרגום יונתן

יג

ביומא ההוא יתגלי מבוע לבית דויד וליתבי ירושלם לחודא ונשיהון לחודא זרעיתא בית שמעי בריהון לחודא ונשיהון לחודא ׃ 13 כל זרעיתא די אשתארא זרעין

ביומא ההוא יהי רחיץ סמקא דיתי מן בית מקדשא ויכפר על חובי עמא בית ישראל ויעבר יתהון מן ארעא ׃ 2 ויהי בעידנא ההיא אמר יי צבאות אשיצי ית שום טעוית עממיא מן ארעא ולא יהי דכרן משמהון עוד וית נביאיא משקרניא ורוח מסאבא אעבר מן ארעא ׃ 3 ויהי ארי יתנבי גבר עוד ויימרון לה אבוהי ואמה ילדוהי לא תתקיים ארי

ואמר יי לא תחיי כי שקר דברת בשום יי ויטעון אבוהי ואמה ילדוהי בזמן דיתנבי ׃ 4 ויהי ביומא ההוא יבהתון נביאיא איש מחזוניה בזמן דיתנבי ולא ילבשון לבוש מסכנותא דשקרין ׃ 5 ויימר לא נביא אנא גבר מפלח בארעא אנא ארי אנשא אקנני מזעורי ׃ 6 ויימר לה מה מחתא האלין בין ידך ויימר לה אלין דאתחבלת בהון בבית רחמי ׃ 7 חרבא אתגלי על רעיי ועל גבר עמיתי אמר יי צבאות קטל ית רעיא ותתבדר עדרא ואתפני ית ידי על זוטריא ׃ 8 ויהי בכל ארעא אמר יי תתברון תלתיהון ישתיזבון ויתפרעון ותלתא

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

יד

1 הִנֵּה־ יוֹם־ בָּא לַיהוָה וְחֻלַּק שְׁלָלֵךְ בְּקִרְבֵּךְ׃
2 וְאָסַפְתִּי אֶת־ כָּל־ הַגּוֹיִם אֶל־ יְרוּשָׁלַ͏ִם לַמִּלְחָמָה וְנִלְכְּדָה הָעִיר וְנָשַׁסּוּ הַבָּתִּים וְהַנָּשִׁים תְּשַׁגַּלְנָה וְיָצָא חֲצִי הָעִיר בַּגּוֹלָה וְיֶתֶר הָעָם לֹא יִכָּרֵת מִן־ הָעִיר׃
3 וְיָצָא יְהוָה וְנִלְחַם בַּגּוֹיִם הָהֵם כְּיוֹם הִלָּחֲמוֹ בְּיוֹם קְרָב׃
4 וְעָמְדוּ רַגְלָיו בַּיּוֹם־ הַהוּא עַל־ הַר הַזֵּיתִים אֲשֶׁר עַל־ פְּנֵי יְרוּשָׁלַ͏ִם מִקֶּדֶם וְנִבְקַע הַר הַזֵּיתִים מֵחֲצִיוֹ מִזְרָחָה וָיָמָּה גֵּיא גְּדוֹלָה מְאֹד וּמָשׁ חֲצִי הָהָר צָפוֹנָה וְחֶצְיוֹ־ נֶגְבָּה׃
5 וְנַסְתֶּם גֵּיא־ הָרַי כִּי־ יַגִּיעַ גֵּי־ הָרִים אֶל־ אָצַל וְנַסְתֶּם כַּאֲשֶׁר נַסְתֶּם מִפְּנֵי הָרַעַשׁ בִּימֵי עֻזִּיָּה מֶלֶךְ־ יְהוּדָה וּבָא יְהוָה אֱלֹהַי כָּל־ קְדֹשִׁים עִמָּךְ׃
6 וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא לֹא־ יִהְיֶה אוֹר יְקָרוֹת יִקְפָּאוּן׃
7 וְהָיָה יוֹם־ אֶחָד הוּא יִוָּדַע לַיהוָה לֹא־ יוֹם וְלֹא־ לָיְלָה וְהָיָה לְעֵת־ עֶרֶב יִהְיֶה־ אוֹר׃
8 וְהָיָה בַּיּוֹם· הַהוּא יֵצְאוּ מַיִם־ חַיִּים מִירוּשָׁלַ͏ִם חֶצְיָם אֶל־ הַיָּם הַקַּדְמוֹנִי וְחֶצְיָם אֶל־ הַיָּם הָאַחֲרוֹן בַּקַּיִץ וּבַחֹרֶף יִהְיֶה׃
9 וְהָיָה יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל־ כָּל־ הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהוָה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד׃
10 יִסּוֹב כָּל־ הָאָרֶץ כָּעֲרָבָה מִגֶּבַע רִמּוֹן נֶגֶב יְרוּשָׁלַ͏ִם וְרָאֲמָה וְיָשְׁבָה תַּחְתֶּיהָ לְמִשְׁעַר בִּנְיָמִן עַד־ מְקוֹם שַׁעַר הָרִאשׁוֹן עַד־ שַׁעַר הַפִּנּוֹת וּמִגְדַּל חֲנַנְאֵל עַד יִקְבֵי הַמֶּלֶךְ׃
11 וְיָשְׁבוּ בָהּ וְחֵרֶם לֹא יִהְיֶה־ עוֹד וְיָשְׁבָה יְרוּשָׁלַ͏ִם לָבֶטַח׃

ZACHARIAS: Transl. B. Hieronymi. CAP. XIIII.

1 A ECce dies Domini veniet, dicit Dominus, & diuidentur spolia tua in medio
2 tui. * Et congregabo omnes gentes ad Hierusalem in prælium, & capietur ciuitas, & vastabũtur domus, & mulieres violabuntur. Et egredietur media pars ciuitatis in captiuitatem, & reliquum populi non auferetur ex vrbe.
3 * Et egredietur Dominus & præliabitur contra gentes illas, sicut præliatus est in die certaminis.
4 * Et stabunt pedes eius in die illa super montem Oliuarum qui est contra Hierusalem ad Orientem. Et scindetur mons Oliuarũ ex media parte sui ad Orientem & ad Occidentem prærupto grandi valde. Et separabitur medium montis ad Aquilonem, & medium eius ad Meridionem.
5 * Et fugietis ad vallem montiũ eorum, quoniam coniungetur vallis montium vsque
B ad proximum. Et fugietis sicut fugistis a facie terræmotus in diebus Oziæ regis Iuda. Et veniet Dominus Deus meus, & omnes sancti cum eo.
6 * Et erit in die illa, non erit lux, sed frigus & gelu.
7 * Et erit dies vna quæ nota est Domino, non dies neque nox, & in tempore vespe-
ri erit lux.
8 * Et erit in die illa, exibunt aquæ viuæ de Hierusalem. Medium earum ad mare Orientale, & medium earum ad mare nouissimum. In æstate & in hyeme erunt.
9 * Et erit Dominus rex super omnem terram. In die illa erit Dominus vnus, & nomen eius vnum.
10 * Et reuertetur omnis terra vsque ad Hebron de colle Remmõ ad Austrum Hierusalem. Et exaltabitur & habitabitur in loco suo à porta Beniamin vsque ad locum portæ primæ, & cum portę prioris, & vsque ad portam angulorum, & à turre Ananahel vsq; ad torcularia regis.
11 * Et habitabũt in ea, & anathema non erit vltrà: & habitabit Hierusalem confidens.

תרגום יונתן

יד

1 הא יומא דיי דאתי ויתקסמון בגוכי עמיא בגווך ירושלם׃ 2 ואכנוש ית כל עממיא לירושלם לאגחא
קרבא ותתכבש קרתא ותשתסי בתיא ונשיא ישתמשכן ויפק פלגות קרתא בשבי ושארי עמא לא יתקטע מן קרתה׃
3 ויתגלי בנבואתה בעותא קדם יי ויפק ויגח בעמיא האנון ביומא דגח בקרבא ביומא דקרבא׃ 4 ויתגלי
מלכותיה דמשיחא על טור זיתא דעל מדנח קדם ירושלם ויתבזע טור זיתא מפלגותא ולמערבא חילא רבא לחדא ויתלש פלגות דטורא לצפונא ופלגות לדרומא׃
5 ותערקון מתרתא דילה ארי יכמי תרתא מפלגות למדנחא ולמערבא חילא רבא לחדא ויתלש פלגות דטורא לצפונא ופלגות לדרומא׃
6 ויהי ביומא ההוא לא יהון נהורין יקרין כמא דעתידין מן קדם זיוא דיהון כיבי עזיז מלך שכתאה דביד
7 ויהי בעותא קדם יי יום לא כיומא ולא יהי ליליא ויהי לעתן רמשא יהי נהורא׃
8 ויהי ביומא ההוא יפקון מי מבוי ירושלם פלגותהון לימא דמדנחא ופלגותהון לימא מערבאה בקיטא ובסתויא יהון נפקין׃
9 ויהי יי למלכא על כל יתבי ארעא ביומא ההוא יפלחון קדם יי חד ושמה חד׃ 10 יתגלגל כל ארעא כמישרא מגבע רמון דבי אדדי שמה זיב בעלמא ולית בר מנה
ויתבון בה וקטלא לא יהי עוד ותתב ירושלם לרחצן׃

CAP. XIIII.

1 ECce dies veniunt Domini, & diuidentur spolia tua in te.
2 * Et congregabo omnes gentes super Hierusalem in prælium, & capietur ciuitas, & diripientur domus, & mulieres polluentur; & egredietur media pars ciuitatis in captiuitate: at reliqui populi mei non peribunt de ciuitate.
3 * Et egredietur Dominus & præliabitur in gentibus illis sicut dies commissionis eius in die belli.
4 * Et stabunt pedes eius in die illa super montem oliuarum, qui contra Hierusalem ad Orientem; & scindetur mons oliuarum, media pars eius ad Orientem, & media pars illius ad mare voraginem magnam nimis, & inclinabit media pars montis ad Aquilonem, & media pars eius ad Austrum.
5 * Et obturabitur vallis montium meorum, & adiungetur vallis montium vsque ad Asael; & obturabitur sicut obturata est à facie terræmotus in diebus Oziæ regis Iuda, & veniet Dominus Deus meus, & omnes sancti cum eo.
6 * Et erit in illa die non erit lux, sed frigus & gela
7 * Erit in vna die: & dies illa nota Domino, neque dies neque nox, & ad vesperam erit lux.
8 * Et erit in die illa, egredietur aqua viua de Hierusalem: media pars eius in mare primum, & media pars eius in mare nouissimum, in æstate & in vere sic erit.
9 * Et erit Dominus in regem super omnem terram. in die illa erit Dominus vnus, & nomen eius vnum
10 * Circuiens omnem terram, & desertum à Gabaon vsque Remmon ad Austrum Hierusalem. Rama autem in loco permanebit à porta Beniamin vsque ad locum portæ primæ, & vsque ad portam angulorum, & vsque ad turrim Anameel, vsque ad torcularia regis.
11 * Et habitabunt in ea, & anathema non erit vltrà: & habitabit Hierusalem confidens.

ΖΑΧΑΡΙΑΣ. μεθερμήνευσις τῶν ὁ. 905

ιδ'.

1 * Ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται τοῦ κυρίου, καὶ διαμεμερισθήσεται τὰ σκῦλά σου ἐν σοί.
2 * καὶ συνισωάξω πάντα τὰ ἔθνη ἐπὶ Ἰερουσαλὴμ εἰς πόλεμον· καλῶ(ε) ἡ πόλις, καὶ διαρπαγήσονται(ν) αἱ οἰκίαι, καὶ αἱ γυναῖκες μολυνθήσονται, καὶ ἐξελεύσ(ε) τὸ ἥμισυ τῆς πόλεως ἐν αἰχμαλωσίᾳ· οἱ δὲ κατάλοιποι τοῦ λαοῦ μου οὐκ ἐξολοθρευθήσονται ἀπὸ τῆς πόλεως.
3 * καὶ ἐξελεύσ(ε) κύριος καὶ παρατάξεται ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐκείνοις καθὼς ἡμέρᾳ παρατάξεως αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ πολέμου.
4 * καὶ στήσονται οἱ πόδες αὐτοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐπὶ τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν τὸ κατέναντι Ἰερουσαλὴμ κατ' ἀνατολῶν· καὶ χωσθήσεται τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, τὸ ἥμισυ αὐτοῦ πρὸς θάλασσαν, καὶ τὸ ἥμισυ αὐτοῦ πρὸς θάλασσαν χάος μέγα σφόδρα, καὶ κλινεῖ τὸ ἥμισυ βορρᾶν, καὶ τὸ ἥμισυ αὐτοῦ πρὸς νότον.
5 * καὶ ἐμφραγήσεται ἡ κοιλὰς τῶν ὀρέων μου καὶ συναψεῖται ἡ φάραγξ τῶν ὀρέων ἕως Ἀσαήλ· καὶ ἐμφραγήσεται ὃν τρόπον ἐνεφράγη ἀπὸ προσώπου σεισμοῦ ἐν ἡμέραις Ὀζίου βασιλέως Ἰούδα· καὶ ἥξει κύριος ὁ θεός μου καὶ πάντες οἱ ἅγιοι μετ' αὐτοῦ.
6 * Καὶ ἔσται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ οὐκ ἔσται φῶς, ἀλλ' ἢ ψῦχος καὶ παγετός
7 * ἔσται ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ· καὶ ἡ ἡμέρα ἐκείνη γνωστὴ τῷ κυρίῳ, ὥστε ἡμέραν ὅτε νύξ, καὶ πρὸς ἑσπέραν ἔσται φῶς.
8 * καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελεύσεται ὕδωρ ζῶν ἐξ Ἰερουσαλήμ· τὸ ἥμισυ αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν τὴν πρώτην, καὶ τὸ ἥμισυ αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν τὴν ἐσχάτην, ἐν θέρει καὶ ἐν ἔαρι ἔτως ἔσαι.
9 * καὶ ἔσαι κύριος εἰς βασιλέα ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσαι κύριος εἷς, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἓν
10 * κυκλῶν πᾶσαν τὴν γῆν ὡς τὴν ἔρημον ἀπὸ γαβαὼν ἕως ῥεμμὼν κατὰ νότον Ἰερουσαλήμ· ῥαμὰ δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου μενεῖ ἀπὸ τῆς πύλης βενιαμὶν ἕως τοῦ τόπου τῆς πύλης τῆς πρώτης, καὶ ἕως τῆς πύλης τῶν γωνιῶν, καὶ ἕως πύργου ἀναμεήλ, ἕως τῶν ὑπολήνιων τοῦ βασιλέως.
11 * καὶ κατοικηθήσονται ἐν αὐτῇ, καὶ ἀνάθεμα οὐκ ἔσαι ἔτι· καὶ κατοικήσει Ἰερουσαλὴμ πεποιθώς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XIIII.

ECce dies venturus est à facie Domini, & diuident domus Israel substantias populorum in medio tui Ierusalem. 2 Et congregabo omnes gentes ad Ierusalem oppugnandam, & capietur ciuitas, & vastabuntur domus, & cum mulieribus dormient, & ibit media pars vrbis in captiuitatem, & reliquus populus non succidetur ab vrbe. 3 Et reuelabitur Dominus, & præliabitur contra populos illos, sicut in die quo præliatus est in mari carectoso. 4 Et reuelabitur in fortitudine sua tempore illo super montem Oliuarum, qui est è regione Ierusalem ab Oriente, & scindetur mons Oliuarum ex media parte sui ad Orientem & ad Occidẽtem valle magna admodũm: et euelletur media pars montis ad Aquilonem, & media pars eius ad Austrum. 5 Et obturabitur vallis montium, quia pertinget vallis montium, & omnes sancti eius cum eo. 6 Et fiet in tempore illo, non erit lux, sed præda & gelu. 7 Et itaque dies vna quæ nota est Domino, non sicut lux diei, nec sicut tenebræ noctis: verùm fiet vt in tempore vespertino sit lux. 8 Et erit in tempore illo, egredientur aquæ scaturiginis de Ierusalem; medium earum ad mare Orientale, & medium earum ad mare Occidentale: in æstate, & in hyeme erunt promanantes. 9 Et reuelabitur regnum Domini super omnes habitatores terræ: in tempore illo seruient coram Domino huic vno, quia nomen eius verum est in æternum, nec est præter illud. 10 Et circundabitur omnis terra quasi valle à Gabaa vsque ad Remon ad Austrum Ierusalem, & à turre Pechos vsque ad toreularia regis. 11 Et habitabunt in ea, nec occisio erit amplius: & vsque ad portam angulorum, & à turre Pechos vsque ad toreularia regis. 11 Et habitabunt in ea, nec occisio erit amplius; sed fedebit Ierusalem confidenter.

11 וזאת תהיה המגפה אשר יגף יהוה את־כל־
העמים אשר צבאו על־ירושלם המק בשרו
והוא עמד על־רגליו ועיניו תמקנה בחריהן
ולשונו תמק בפיהם:
13 והיה ביום ההוא תהיה מהומת־יהוה רבה
בהם והחזיקו איש יד רעהו ועלתה ידו על־יד
רעהו:
14 וגם־יהודה תלחם בירושלם ואסף חיל כל־
הגוים סביב זהב וכסף ובגדים לרב מאד:
15 וכן תהיה מגפת הסוס הפרד הגמל והחמור
וכל־הבהמה אשר יהיה במחנות ההמה
כמגפה הזאת:
16 והיה כל־הנותר מכל־הגוים הבאים על־
ירושלם ועלו מדי שנה בשנה להשתחות למלך
יהוה צבאות ולחג את־חג הסכות:
17 והיה אשר לא־יעלה מאת משפחות הארץ
אל־ירושלם להשתחות למלך יהוה צבאות ולא
עליהם יהיה הגשם:
18 ואם־משפחת מצרים לא־תעלה ולא באה ולא
עליהם תהיה המגפה אשר יגף יהוה את־
הגוים אשר לא יעלו לחג את־חג הסכות:
19 זאת תהיה חטאת מצרים וחטאת כל־הגוים
אשר לא יעלו לחג את־חג הסכות:
20 ביום ההוא יהיה על־מצלות הסוס קדש
ליהוה והיה הסירות בבית יהוה כמזרקים לפני
המזבח:
21 והיה כל־סיר בירושלם וביהודה קדש ליהוה
צבאות ובאו כל־הזבחים ולקחו מהם ובשלו
בהם ולא־יהיה כנעני עוד בבית־יהוה צבאות
ביום ההוא:

12 *Et hæc erit plaga qua percutiet Dominus omnes gentes quæ pugnauerunt aduersus Hierusalem. Tabescet caro vniuscuiusque stantis super pedes suos, & oculi eius contabescent in foraminibus suis, & lingua eorum contabescet in ore suo.
13 *In die illa erit tumultus Domini magnus in eis, & apprehendet vir manum proximi sui.
14 *Sed & Iudas pugnabit aduersus Hierusalem, & congregabuntur diuitiæ omnium gentium in circuitu, aurum & argentum, & vestes multæ satis.
15 *Et sic erit ruina equi & muli, & cameli, & asini, & omnium iumentorum quæ fuerint in castris illis sicut ruina hæc.
16 *Et omnes qui reliqui fuerint de vniuersis gentibus quæ venerunt contra Hierusalem, ascendent ab anno in annum, vt adorent regem Dominum exercituum, & celebrent festiuitatem tabernaculorum.
17 *Et erit qui non ascenderit de familiis
D terræ ad Hierusalem, vt adorēt regem Dominum exercituum, non erit super eos imber.
18 *Quod & si familia Ægypti non ascenderit & non venerit, nec super eos erit: Sed erit ruina qua percutiet Dominus omnes gentes quæ non ascenderint ad celebrandam festiuitatem tabernaculorum.
19 *Hoc erit peccatum Ægypti, & hoc peccatum omnium gentium quæ non ascenderint ad celebrandam festiuitatem tabernaculorum.
20 *In die illa erit quod super frenum equi est, sanctum Domino; & erunt lebetes in domo Domini quasi phialæ coram altari.
21 *Et erit omnis lebes in Hierusalem, & in Iuda sanctificatus Domino exercituum: & venient omnes immolantes, & sument ex eis, & coquent in eis. Et non erit mercator vltra in domo Domini exercituum in die illo.

*Et hæc erit ruina qua percutiet Dominus 12
omnes populos, quicunque militauerunt in Hierusalem: tabescent carnes eorum stantium super pedes suos, & oculi eorum defluent de foraminibus eorum, & lingua eorum tabescet in ore eorum.
*Et erit in die illa stupor Domini magnus 13
super eos: & apprehendent vnusquisque manum proximi sui; & adiacebit manus eius ad manum proximi sui.
*Et Iudas pugnabit in Hierusalem; & con- 14
gregabit robur omnium populorum per circuitum, aurum & argentum; & vestem in multitudinem valde.
*Et hæc erit ruina equorum & mulorum, 15
& camelorum, & asinorum, & omnium iumentorum quæ sunt in castris illis iuxta ruinam hanc.
*Et erit quicunque derelicti fuerint de cun- 16
ctis gentibus quæ venerint contra Hierusalem, & ascendent per annos singulos, vt adorent regem Dominum Deum omnipotentem; & vt celebrent festiuitatem tabernaculorum.
*Et erit quicunque non ascenderint de om- 17
nibus terræ in Hierusalem, vt adorent regem Dominum Deum omnipotentem, & isti illis apponentur.
*Si autem tribus Ægypti non ascenderit, 18
neque venerit illuc, & super hos erit ruina qua percutiet Dominus omnes gentes quæcunque non ascenderint vt celebrent solennitatem scenopegiæ.
*Hoc erit peccatum Ægypti, & peccatū om- 19
nium gentium quæcunque non ascenderint celebrare festiuitatem scenopegiæ.
*In die illa erit quod super frenum equi, san 20
ctum Domino omnipotenti; & erunt lebetes in domo Domini sicut phialæ ante faciem altaris.
*Et erit omnis lebes in Hierusalem, & in 21
Iuda sanctus Domino omnipotenti, & venient omnes qui immolant & sument ex eis, & coquent in illis, & non erit vltrà Chananæus in domo Domini omnipotentis in die illa.

12 *καὶ αὕτη ἔσται ἡ πτῶσις ἣν κόψει κύριος πάντας τοὺς λαούς, ὅσοι ἐπεστράτευσαν ἐπὶ ἱερουσαλήμ· τακήσονται αἱ σάρκες αὐτῶν ἑστηκότων ἐπὶ τῶν ποδῶν αὐτῶν· καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρυήσονται ἐκ τῶν ὀπῶν αὐτῶν, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν τακήσεται ἐν τῷ στόματι αὐτῶν.
13 *καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔκστασις κυρίου μεγάλη ἐπ' αὐτούς· καὶ ἐπιλήψονται ἕκαστος τῆς χειρὸς τοῦ πλησίον αὐτοῦ· καὶ συμπλακήσεται ἡ χεὶρ αὐτοῦ πρὸς τὴν χεῖρα τοῦ πλησίον αὐτοῦ.
14 *καὶ ἰούδας παρατάξεται ἐν ἱερουσαλήμ· καὶ συνάξει τὴν ἰσχὺν πάντων τῶν λαῶν κυκλόθεν χρυσίον καὶ ἀργύριον καὶ ἱματισμὸν εἰς πλῆθος σφόδρα.
15 *καὶ αὕτη ἔσται ἡ πτῶσις τῶν ἵππων καὶ τῶν ἡμιόνων, καὶ τῶν καμήλων, καὶ τῶν ὄνων, καὶ πάντων τῶν κτηνῶν τῶν ὄντων ἐν ταῖς παρεμβολαῖς ἐκείναις κατὰ τὴν πτῶσιν ταύ-
16 την. *καὶ ἔσται ὅσοι ἂν καταλειφθῶσιν ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν τῶν ἐπελθόντων ἐπὶ ἱερουσαλήμ, καὶ ἀναβήσονται κατ' ἐνιαυτὸν τοῦ προσκυνῆσαι τῷ βασιλεῖ κυρίῳ θεῷ παντοκράτορι, καὶ τοῦ ἑορτάζειν τὴν ἑορτὴν τῆς σκηνοπηγίας.
17 *καὶ ἔσται ὅσοι ἐὰν μὴ ἀναβῶσιν ἐκ πάντων τῶν τῆς γῆς εἰς ἱερουσαλὴμ τοῦ προσκυνῆσαι τῷ βασιλεῖ κυρίῳ θεῷ παντοκράτορι, καὶ οὗτοι ἐκείνοις προστεθήσονται.
18 *ἐὰν δὲ φυλὴ αἰγύπτου μὴ ἀναβῇ μηδὲ ἔλθῃ ἐκεῖ, καὶ ἐπὶ τούτους ἔσται ἡ πτῶσις ἣν πατάξει κύριος πάντα τὰ ἔθνη ὅσα ἂν μὴ ἀναβῇ τοῦ ἑορτάσαι τὴν ἑορτὴν τῆς σκηνοπηγίας.
19 *αὕτη ἔσται ἡ ἁμαρτία αἰγύπτου, καὶ ἡ ἁμαρτία πάντων τῶν ἐθνῶν ὅσοι ἂν μὴ ἀναβῶσιν ἑορτάσαι τὴν ἑορτὴν τῆς σκηνοπηγίας.
20 *ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσται τὸ ἐπὶ τὸν χαλινὸν τοῦ ἵππου ἅγιον τῷ κυρίῳ παντοκράτορι· καὶ ἔσονται οἱ λέβητες ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου ὡς φιάλαι πρὸ προσώπου τοῦ θυσιαστηρίου.
21 *καὶ ἔσται πᾶς λέβης ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν τῷ ἰούδα ἅγιος τῷ κυρίῳ παντοκράτορι· καὶ ἥξουσιν πάντες οἱ θυσιάζοντες, καὶ λήψονται ἐξ αὐτῶν, καὶ ἑψήσουσιν ἐν αὐτοῖς, καὶ οὐκ ἔσται ἔτι χαναναῖος ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου παντοκράτορος ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.

תרגום יונתן

12 ודא תהי מחתא דימחי יי ית כל עממיא דמתכנשין ואתן על ירושלם יתמסי בסרה והוא קאים על רגלוהי ועינוהי יתמסין בגלגליהון ולישנהון יתמסי בפומהון:
13 ויהי בעדנא ההיא יהי שגוש קטולא קדם יי סגי בהון ויתקפון גבר ביד חבריה ותתלש ידה עם ידא דחבריה:
14 ואף דבית יהודה ייתון עממיא כד אניסין לאגחא קרבא בירושלם ויכנשון נכסי כל עממיא סחור סחור דהבא וכספא ולבושין לסגיאה לחדא:
15 וכן תהי מחת סוסיא כודניא גמלא וחמרא וכל בעירא דיהי במשריתא האנון כמחתא הדא:
16 ויהי כל דישתאר מכל עממיא דמתכנשין ואתן על ירושלם יסקון בזמן שתא בשתא למסגד קדם מלך עלמיא יי צבאות ולמחג ית חגא דמטליא:
17 ויהי דלא יסק מן זרעית עממי ארעא לירושלם למסגד קדם מלך עלמיא יי צבאות ולא עליהון יהי מטרא:
18 ואם מלכות מצרים לא תסק ולא תיתי לא להון יסק נילוס ברם עליהון תהי מחתא דימחי יי ית עממיא דלא יסקון למחג ית חגא דמטליא:
19 דא תהי פורענות מצראי ופורענות כל עממיא דלא יסקון למחג ית חגא דמטליא:
20 בעדנא ההיא יהי כל קרובת סוסיא קדשא קדם יי ויהון דודיא בבית מקדשא דיי סגיאין כמזרקיא קדם מדבחא:
21 ויהי כל דוד בירושלם וביהודה קדשא קדם יי צבאות וייתון כל דבחין ויסבון מנהון ויבשלון בהון ולא יהי עבד תגרא עוד בבית מקדשא דיי צבאות בעדנא ההיא:

תם זכריה

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Et hæc erit percussio qua percutiet Dominus omnes populos qui congregantur & veniunt contra Ierusalem. tabescet caro eius ipso stante super pedes suos, & oculi eius tabescent in orbibus suis; & lingua eorum tabescet in ore ipsorum. 13 Eritque in tempore illo, erit conturbatio stragis coram Domino magna in eis, & apprehendet vnusquisque manum proximi sui, & euelletur manus eius cum manu proximi sui. 14 Et etiam viros domus Iuda adducent populi quasi violenter, vt oppugnent Ierusalem. & congregabuntur substantiæ omnium populorum in circuitu, aurum & argentum, & vestes multæ nimis. 15 Et sic fiet percussio equorum, mulorum, camelorum, & asinorum, omnium denique iumentorum quæ fuerint in castris illis, sicut percussio hæc. 16 Et erit, omnes qui remanserint ex omnibus populis qui congregati sunt & veniunt contra Ierusalem, ascendent in tempore ab anno in annum, vt adorent coram rege seculorum Domino exercituum, & celebrent festiuitatem tabernaculorum. 17 Eritque qui de cognationibus gentium terræ non ascenderint Ierusalem, ad adorandum coram rege seculorum Domino exercituum: non erit super eos pluuia. 18 Et si regnum Ægypti non ascenderit nec venerit, non crescet eis Nilus. Verumtamen erit super eos percussio qua percutiet Dominus populos qui non ascenderint vt celebrent festiuitatem tabernaculorum. 19 Eiusmodi erit vltio Aegyptiorum, & punitio omnium populorum qui non ascenderint vt celebrent diem festum tabernaculorum. 20 In tempore illo erunt omnes phaleræ equi sanctificatæ coram Domino, & erunt lebetes domus sanctuarij Domini multæ quasi phialæ coram altari. 21 Et erit omnis lebes in Ierusalem & in Iuda sanctificatus coram Domino exercituum, & venient omnes immolantes, & tollent ex eis & coquent in eis: & non erit mercator vltrà in domo Domini exercituum in tempore illo.

FINIS ZACHARIÆ PROPHETÆ.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

PROLOGVS IN MALACHIAM PROPHETAM.

DEvs per Moysen populo Israel præceperat, sacerdotes tabernaculi sui omni corporali vitio liberos, hostias omni vitio vacuas sibi offerre. Quibus legem suam ad regendum populum ob hoc dederat vt per sacrificiorum oblationem internuncij Dei & hominum facti, populum præceptis cælestibus facerent obedire. Vnde sacerdotes angelos Dei esse, hoc in loco scriptura testatur. Sed quia tanti muneris gratiam contemnentes, superdictus populus ac sacerdotes sacrificia vitio deturpata ipsi criminibus ac impietatibus maculati Deo offerre ceperunt. Ideo per Malachiam prophetam Deus populum suum Israel increpans, ait: Dilexi vos, dicit Dominus. Et dixistis: In quo dilexisti nos? Nõne frater erat Esau Iacob? dicit Dominus. Et dilexi Iacob, Esau autem odio habui. Esau autem fratrem Iacob, non inique aut spontanea voluntate odio habitum à Deo, vel sine meriti gratia Iacob

dilectum manifestum est, cùm secundum præscientiam suam Esau quidem effusionem fraterni sanguinis concupiscere, Iacob autem in sui cognitione obseruandã legem desiderare cognosceret. Cuius rei gratia, supradicto vsus est exemplo, dicens: Dilexi Iacob, Esau autem odio habui. Quanuis ex operibus memoratorum, quorum liber Geneseos meminit, in quo vnusquisque eorum futurus erat propositò, manifestè cõstaret, vt scriptum est. Creuerunt pueri: & erat Esau homo agrestis sciens venari; Iacob autem homo simplex manens in tabernaculo. Nam reliqua quæ lectione comprehensa sunt, præuaricationem populi Israel in obseruandis sacrificijs Dei, increpationemque in eundem quòd deos alienos coluerunt, significant.

ARGVMENTVM IN EVNDEM.

MALACHIAS *apertè & in fine omnium prophetarum, dicit de abiectione Israel & vocatione gentium. Non est mihi, ait, voluntas in vobis, dicit Dominus exercituum, & munus non suscipiam de manu vestra. Ab ortu enim Solis vsque ad occasum magnum est nomen meum in gentibus, & in omni loco sacrificatur & offertur nomini meo oblatio munda.*

מלאכי

א

1 שָׂא דְבַר־יְהוָה אֶל־יִשְׂרָאֵל בְּיַד מַלְאָכִי:

2 אָהַבְתִּי אֶתְכֶם אָמַר יְהוָה וַאֲמַרְתֶּם בַּמָּה אֲהַבְתָּנוּ הֲלוֹא אָח עֵשָׂו לְיַעֲקֹב נְאֻם־יְהוָה וָאֹהַב אֶת־יַעֲקֹב:

3 וְאֶת־עֵשָׂו שָׂנֵאתִי וָאָשִׂים אֶת־הָרָיו שְׁמָמָה וְאֶת־נַחֲלָתוֹ לְתַנּוֹת מִדְבָּר:

4 כִּי־תֹאמַר אֱדוֹם רֻשַּׁשְנוּ וְנָשׁוּב וְנִבְנֶה חֳרָבוֹת כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת הֵמָּה יִבְנוּ וַאֲנִי אֶהֱרוֹס וְקָרְאוּ לָהֶם גְּבוּל רִשְׁעָה וְהָעָם אֲשֶׁר זָעַם יְהוָה עַד־עוֹלָם:

5 וְעֵינֵיכֶם תִּרְאֶינָה וְאַתֶּם תֹּאמְרוּ יִגְדַּל יְהוָה מֵעַל לִגְבוּל יִשְׂרָאֵל:

6 בֵּן יְכַבֵּד אָב וְעֶבֶד אֲדֹנָיו וְאִם־אָב אֲנִי אַיֵּה כְבוֹדִי וְאִם־אֲדֹנִים אֲנִי אַיֵּה מוֹרָאִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת לָכֶם הַכֹּהֲנִים בּוֹזֵי שְׁמִי וַאֲמַרְתֶּם בַּמָּה בָזִינוּ אֶת־שְׁמֶךָ:

MALACHIAS PROPHETA.

CAP. I.

1 ONvs verbi Domini super Israel in manu Malachiæ.

2 *Dilexi vos, dicit Dominus. Et dixistis, In quo dilexisti nos? Nonne frater erat Esau Iacob, dicit Dominus? & dilexi Iacob.*

3 *At Esau odio habui, & posui terminos eius in desolationem, & hereditatem eius in dominos deserti.* 4 *Quia dicet Idumea subuersa est, & reuertamur, & reædificemus deserta: hæc dicit Dñs omnipotens, Ipsi ædificabunt, & ego destruam: & vocabuntur eis termini iniquitatis, & populus super quem præparatus est Dominus vsque in æternum.*

5 *Et oculi vestri videbunt, & vos dicetis, Magnificatus est Dñs super terminos Israel.*

6 *Filius glorificat patrem, & seruus dominum suum: & si pater sum ego, vbi est gloria mea? & si Dominus sum ego, vbi est timor meus, dicit Dominus omnipotens? vos sacerdotes qui despicitis nomen meum: & dixistis, In quo despeximus nomen tuum?*

MALACHIAS QVI ET ANGELVS.

CAP. I.

1 *Assumptio verbi Domini super Israel in manu Angeli eius.*

2 *Dilexi vos, dicit Dominus. & dixistis, In quo dilexisti nos? nonne frater erat Esau Iacob, dicit Dominus? & dilexi Iacob.*

3 *At Esau odio habui, & posui terminos eius in desolationem, & hereditatem eius in domos deserti.* 4 *Quia dicet Idumea subuersa est, & reuertamur, & reædificemus deserta: hæc dicit Dñs omnipotens, Ipsi ædificabunt, & ego destruam: & vocabuntur eis termini iniquitatis, & populus super quem præparatus est Dominus vsque in æternum.*

5 *Et oculi vestri videbunt, & vos dicetis, Magnificatus est Dñs super terminos Israel.*

6 *Filius glorificat patrem, & seruus dominum suum: & si pater sum ego, vbi est gloria mea? & si Dominus sum ego, vbi est timor meus, dicit Dominus omnipotens? vos sacerdotes qui despicitis nomen meum: & dixistis, In quo despeximus nomen tuum?*

ΜΑΛΑΧΙΑΣ ΚΑΙ ΑΓΓΕΛΟΣ.

κέφ. α'.

1 Ημμα λόγε κυρίε ἐπὶ τὸν ἰσραὴλ ἐν χειρὶ ἀγγέλου αὐτ̃ῦ.

2 *ἠγάπησα ὑμᾶς, λέγει κύριος, καὶ εἴπατε, ἐν τίνι ἠγάπησας ἡμᾶς; οὐκ ἀδελφὸς ἦν ἡσαῦ τοῦ ἰακὼβ, λέγει κύριος; καὶ ἠγάπησα τὸν ἰακώβ.*

3 *τὸν δὲ ἡσαῦ ἐμίσησα, καὶ ἔταξα τὰ ὅρια αὐτ̃ῦ εἰς ἀφανισμόν, καὶ τὴν κληρονομίαν αὐτ̃ῦ εἰς δράκοντας ἐρήμου.*

4 *διότι ἐρεῖ ἡ ἰδουμαία καθῃρέθημεν, καὶ ἀποστρέψωμεν, καὶ οἰκοδομήσωμεν ἠρημωμένα, τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ· αὐτοὶ οἰκοδομήσουσι, κἀγὼ καταστρέψω, καὶ κληθήσεται αὐτοῖς ὅρια ἀνομίας, καὶ λαὸς ἐφ' ὃν προστέταχται κύριος ἕως αἰῶνος.*

5 *καὶ αἱ ὀφθαλμοὶ ὑμῶν ὄψονται, καὶ ὑμεῖς ἐρεῖτε, ἐμεγαλύνθη κύριος ὑπεράνω τῶν ὁρίων ἰσραήλ.*

6 *υἱὸς δοξάζει πατέρα, καὶ δοῦλος τὸν κύριον αὐτ̃ῦ, καὶ εἰ πατὴρ εἰμὶ ἐγώ, ποῦ ἐστιν ἡ δόξα μου, καὶ εἰ κύριός εἰμι ἐγώ, ποῦ ἐστιν ὁ φόβος μου, λέγει κύριος παντοκράτωρ; ὑμεῖς οἱ ἱερεῖς οἱ φαυλίζοντες τὸ ὄνομά μου, καὶ εἴπατε, ἐν τίνι ἐφαυλίσαμεν τὸ ὄνομά σου;*

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO IN MALACHIAM PROPHETAM, EX BIBLIOTHECA COMPLVTEN. AD HEBRAICAM *veritatem ex Chaldæis exemplaribus correcta, opera B. Ariæ Montani.*

CAP. I.

ONvs verbi Domini super Israel per manum Malachiæ. 2 Amaui vos, dixit Dominus. quod si dixeritis, In quo amauisti nos? nõne erat frater Esau ipsi Iacob, ait Dominus? At dilexi Iaacob. 3 Esau verò reprobaui, & redegi montes eius in desolationem, & possessionem eius in vastationem deserti. 4 Quòd si dixerint Ædumæi, Ad pauperatem redacti fuimus, nunc diuites facti reuertamur, & ædificemus quæ destructa sunt: Sic ait Dominus exercituũ, Ipsi ædificabunt, ego verò demoliar, & vocabunt eos Terminum populi impij, & populum super quem adducet Dñs maledictionem in perpetuum vsque. 5 Et oculi vestri videbunt, & de seruo vt reuereatur conspectum heri tui: si tanquam pater ego sum, vbinam est honor meus? & si tanquam Dominus ego sum, vbinam vos reueremini præsentiam meam, dixit Dominus exercituum? vobis sacerdotes qui contemnitis nomen meum: quòd si dixeritis, In quo contemnimus nomen tuum?

תרגום יונתן

א

1 פִּתְגָמָא דַיְיָ עַל יִשְׂרָאֵל בִּידָא דְמַלְאָכִי:

2 לְיִשְׂרָאֵל אֲמַר יְיָ רְחֵמֵת יָתְכוֹן וְאִם תֵּימְרוּן בְּמָה רְחֵמְתָּנָא הֲלָא אָחָא עֵשָׂו לְיַעֲקֹב אֲמַר יְיָ וְרְחֵמֵת יָת יַעֲקֹב:

3 וְיָת עֵשָׂו רְחֵקֵת וְשַׁוֵיתִי יָת טוּרוֹהִי לְצַדְיָ וְיָת אַחְסָנְתֵּהּ לְצַדּוּחֵי מַדְבְּרָא:

4 אֲרֵי תֵּימַר אֱדוֹם אִתְמְסָכְנָא כְּעַן נְתָהֵךְ וְנִבְנֵי חֳרָבָתָא כְּדֵין יְיָ צְבָאוֹת אִנּוּן יִבְנוֹן וַאֲנָא אֲפַגַּר וְיִקְרוֹן לְהוֹן תְּחוּמָא דְּחוֹבָא וְעַמָּא דְּרָגַז עֲלוֹהִי יְיָ עַד עָלְמָא:

5 וְעֵינֵיכוֹן יְחֲזְיָן וְאַתּוּן תֵּימְרוּן יִתְרַבֵּי מִן כְּבַב אֲנָא יְיָ עַל תְּחוּם יִשְׂרָאֵל:

6 בַּר יְקַר אַבָּא וְעַבְדָּא לְמָרֵיהּ מִן כְּדוֹ אֲנָא אַן יְקָרִי וְאִם כְּרִבּוֹנָא אֲנָא אַן דְּחִתְּךְ דְּחִלְתִּי מִן קֳדָמָי אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת לְכוֹן כָּהֲנַיָּא דְּמַבְזְרִין עַל שְׁמִי וְאִם תֵּימְרוּן בְּמָה בְּזַרְנָא עַל שְׁמָךְ:

Universidad de Deusto
Biblioteca

7 * Offertis super altare meum panes pollutos, et dixistis, In quo polluimus te? in eo quòd dicitis, Mensa Dñi despecta est.

8 * Si offeratis cæcum ad immolandum, nónne malũ est? Et si offeratis claudum & languidum, nónne malum est? Offer illud duci tuo si placuerit ei, aut si susceperit te, dicit Dñs exercituum.

9 * Et nunc deprecamini vultum Dei vestri, & misereatur vestri, de manu enim vestra factum est hoc: si quomodo susceperit faciem vestram, dicit Dñs exercituum.

10 * Quis est vestrûm qui claudat ostia, & nõ incendatis altare meum gratuitò? Non est mihi voluntas in vobis, dicit Dñs exercituum, & munus non suscipiam de manu vestra.

11 * Quia ab ortu Solis vsq; ad occasum, magnum est nomen meum in gentibus, & in omni loco sacrificatur, & offertur nomini meo oblatio munda, quia magnum est nomen meum in gentibus, dicit Dñs exercituum.

12 * Et vos polluistis illud in eo quòd dicitis, Mensa Dñi contaminata est, & quod superponitur cõemptibile est cibus eius.

13 * Et exufflastis illud, dicit Dñs exercituum. Et intulistis de rapinis claudum & languidum, & intulistis munus. Nunquid sustinebo illud de manu vestra, dicit Dominus?

14 * Maledictus dolosus qui habet in grege suo masculum, & votum faciens immolat debile Domino. Quia rex magnus ego sum, dicit Dominus exercituum, & nomen meum horribile in gentibus.

CAP. II.

1 * ET nunc ad vos mãdatum hoc sacerdotes.

2 * Si nolueritis andire, & si nolueritis ponere super cor ve detis gloriam nomini meo, ait Dominus exercituum, mittam in vos egestatem, & maledicam benedictionibus vestris, & maledixi illis, quoniam non posuistis super cor.

3 * Ecce ego proijciam vobis brachium & dispergam super vultum vestrum stercus solemnitatum vestrarum, & assumet vos secum.

7 * προσφέροντες ἐπὶ τὸ θυσιαστήριόν μου ἄρτους ἠλισγημένους, καὶ εἴπατε, ἐν τίνι ἠλισγήσαμέν σε; ἐν τῷ λέγειν ὑμᾶς, τράπεζα κυρίου ἠλισγημένη ἐστί, καὶ τὰ ἐπιλύσιμα αὐτῆς ἐξουδενῶσαι. 8 διότι ἐὰν προσφέρητε τυφλὸν εἰς θυσίαν, οὐ κακόν, καὶ ἐὰν προσφέρητε χωλὸν ἢ σκληρόν, οὐ κακόν· προσφέρε δὴ αὐτὸ τῷ ἡγεμόνι σου, εἰ προσδέξεταί σε, εἰ λήψεται πρόσωπόν σου, λέγει κύριος παντοκράτωρ. 9 καὶ νῦν ἐξιλάσκεσθε τὸ πρόσωπον τοῦ θεοῦ ὑμῶν, καὶ δεήθητε αὐτοῦ, ἐν χερσὶν ὑμῶν γέγονε ταῦτα, εἰ λήψομαι ἐξ ὑμῶν πρόσωπα ὑμῶν, λέγει κύριος παντοκράτωρ. 10 διότι καὶ ἐν ὑμῖν συγκλεισθήσονται θύραι καὶ οὐκ ἀνάψεται τὸ θυσιαστήριόν μου δωρεάν· οὐκ ἔστι μοι θέλημα ἐν ὑμῖν, λέγει κύριος παντοκράτωρ· καὶ θυσίαν οὐ προσδέξομαι ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν.

11 διότι ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου μέχρι δύσεως ἐνδοξόν μου τὸ ὄνομα ἐν τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἐν παντὶ τόπῳ θυμίαμα προσάγεται τῷ ὀνόματί μου καὶ θυσία καθαρά, διότι μέγα τὸ ὄνομά μου ἐν τοῖς ἔθνεσι, λέγει κύριος παντοκράτωρ.

12 ὑμεῖς δὲ βεβηλοῦτε αὐτὸ ἐν τῷ λέγειν ὑμᾶς, τράπεζα κυρίου ἠλισγημένη ἐστίν· καὶ τὰ ἐπιλύσιμα αὐτῆς ἐξουδενῶσαι βρώματα αὐτῆς. 13 καὶ εἴπατε, ἰδοὺ ἐκ κακοπαθείας ἐστίν· καὶ ἐξεφυσήσατε αὐτά, λέγει κύριος παντοκράτωρ, καὶ εἰσενέγκατε τὰ ἁρπάγματα, καὶ τὰ χωλὰ καὶ τὸ ἀνοχλήματα, καὶ εἰσφέρετε εἰς θυσίαν, εἰ προσδέξομαι αὐτὰ ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν, λέγει κύριος παντοκράτωρ.

14 καὶ ἐπικατάρατος ὁ ἄνθρωπος ὃς ἓν ὄμνυσι καὶ ὑπῆρχεν ἐν τῷ ποιμνίῳ αὐτοῦ ἄρσεν, καὶ ἡ εὐχὴ αὐτοῦ ἐπ' αὐτῷ· καὶ θύει διεφθαρμένον κυρίῳ· διότι βασιλεὺς μέγας ἐγώ εἰμι, λέγει κύριος παντοκράτωρ, καὶ τὸ ὄνομά μου ἐπιφανὲς ἐστιν ἐν τοῖς ἔθνεσιν.

β.

1 Καὶ νῦν ἡ ἐντολὴ αὕτη πρὸς ὑμᾶς ὦ ἱερεῖς· 2 ἐὰν μὴ ἀκούσητε, καὶ ἐὰν μὴ θῆσθε εἰς τὴν καρδίαν ὑμῶν, τοῦ δοῦναι δόξαν τῷ ὀνόματί μου, λέγει κύριος παντοκράτωρ, ἐξαποστελῶ ἐφ' ὑμᾶς τὴν κατάραν, καὶ ἐπικαταράσομαι τὴν εὐλογίαν ὑμῶν, καὶ καταράσομαι αὐτήν, ἀνέστι ἐν ὑμῖν, ὅτι ὑμεῖς οὐ τίθεσθε ἐπὶ καρδίαν ὑμῶν. 3 ἰδοὺ ἐγὼ ἀφορίζω ὑμῖν τὸν ὦμον, καὶ σκορπιῶ σῦ ἐφ' ὑμᾶς τὰ πρόσωπα ὑμῶν, ἐνεγκεῖν ἑορτὰς ὑμῶν, καὶ λήψομαι ὑμᾶς εἰς τὸ αὐτό.

7 * Offerentes ad altare meum panes pollutos, et dixistis, In quo polluimus eũ? in eo quòd dicitis vos, Mensa Domini polluta est, & imposita despexistis. 8 * Quia si offeratis cæcum in sacrificium, non malum? & si offeratis claudum aut languidum, nonne malum? offer iam illud duci tuo, si susceperit te, si accipiet faciem tuam, dicit Dñs omnipotens. 9 * Et nunc deprecamini faciem Dei vestri, & rogate eum, in manibus vestris facta sunt hæc, si suscipiam ex vobis facies vestras, dicit Dominus omnipotens.

10 * Quia & in vobis claudentur ostia, & nõ succendetur altare meum gratis: non est mihi voluntas in vobis, dicit Dominus omnipotens, & sacrificiũ non suscipiam de manibus vestris.

11 * Quia ab ortu Solis vsque ad occasum, nomen meum glorificatum est in gentibus, & in omni loco incensum offertur nomini meo, & sacrificium mundum, quia magnũ nomen meum in gentibus, dicit Dominus omnipotens.

12 * Vos autem contaminatis illud in eo quòd dicitis vos, Mensa Domini polluta est, & qui superponuntur despecti sunt cibi eius.

13 * Et dixistis, Ecce ex afflictione sunt, & exsufflastis ea, dicit Dominus omnipotens, & inferebatis rapinas & claudа & debilia, & offerebatis in sacrificium: si suscipiam ea de manibus vestris, dicit Dominus omnipotens.

14 * Et maledictus homo qui erat potẽs, & fuit in grege suo masculum & votum eius super eo, & immolat debile Domino, quia rex magnus ego sum, dicit Dominus omnipotens, & nomen meum illustre est in gentibus.

CAP. II.

1 * ET nunc mandatum hoc ad vos o sacerdotes: 2 * Si nõ audieritis, & si non posueritis in cor vestrum, vt detis gloriam nomini meo, dicit Dominus omnipotens, mittam super vos maledictionem, & maledicam benedictionibus vestris, & maledixi illis, quia non posuistis in cor vestrum. 3 * Ecce ego separo à vobis humerum, & disperdam vẽtriculũ super faces vestras, ventriculũ solennitatum vestrarum, & suscipiam vos in idipsum.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Vos offertis super altare meum oblationem execrandam, quòd si dixeritis, In quo execrandam? quando vos dicitis, Mensa Domini est, & quod infirmum, nónne malum est? offerte illud nunc principi tuo qui tibi *placet*, num sibi complacebit in te; aut num accipiet faciem tuam, dicit Dominus exercituum? 9 Nunc itaque orate nunc coram Deo, vt recipiat orationem nostram: à manibus vestris hoc factum est: num recipientur vobis facies, dicit Dominus exercituum? 10 "Quis est etiam hic inter vos qui claudat ostium ædis sanctuarij mei, & non offeratis super altare meum oblationẽ execrandam: non est voluntas coram me in vobis, ait Dominus exercituũ; & oblationem gratiam non accipiam à manibus vestris. 11 "Quoniam ab ortu Solis & vsque ad occasum eius magnum est nomen meum inter gentes: sed quocunque tempore vos executuri estis voluntatem meam; ego recipiam preces vestras, & nomen meum magnum sanctificabitur per manus vestras, & oratio vestra *erit* sicut oblatio munda coram me, quoniam magnum est nomen meum inter gentes, dicit Dominus exercituum. 12 "Vos autem prophanatis illud, quando vos dicitis, Mensa Domini despicatui habita est, ac despiciuntur dona ex ea. 13 "Quòd si dixeritis, Ecce quod artulimus, ex labore nostro *est*, & suffocatis illud, ait Dñs exercituum. at affertis quod raptum & quod claudum, & quod infirmum est, & affertis illud in oblationem: num illud gratum accipiam de manu vestra, ait Dominus? 14 "Et maledictus qui agit cum fraude cũm habeat in grege suo masculum, & obnoxius sit voto, tamen immolat quod corruptum est coram Domino. Enimuerò rex magnus ego sum, ait Dominus exercituum, & nomen meum potens est inter gentes.

CAP. II.

Vnc autem ad vos præceptum hoc sacerdotes: 2 "Nisi receipiatis, & nisi ponatis timorem mei super cor ad dandum gloriam nomini meo, ait Dominus exercituum; tunc immittam in vos maledictionem, & malefica benedictioni vestræ, & etiam execrabor eam, quoniam vos non ponitis timorem mei super cor. 3 "Ecce ego increpo vos ob prouentũ natum è semine, & patefaciam confusionem sequentem vestrorum in facies vestras, & abolebo magnificentiam solennitatum vestrarum; ac prohibebitur pars vestra ab eo,

תרגום יונתן

ז קְרִיבִין אַתּוּן עַל מַדְבְּחִי קוּרְבָּנָא מְרַחֲקָא וְאִם תֵּימְרִין בְּמָה סְרִיחַ כַּדְּאָמְרִין אִסְתְּרִיךְ מִתְּחִלָּא דְּיִיָּי בְּסֵירָא הוּא׃ ח וְאִסְתְּרִיךְ קְרִיבִין דְּתַקִּיף כַּדְּאָמְרִין אִסְרִין קַדְּמָאִין דְּיִיָּי בְּסֵירָא הוּא וְאִם תַּקְרְבוּן אִסְרִין קַדְּמָאִין הֲלָא בִּישׁ קֳרְבּוּתְכוֹן בְּעֵין קֳדָם מַלְכְּכוֹן דְּעַל דְּלִשְׁלְטוּנֵךְ הֲיִתְרְעֵי בָּךְ אוֹ הֲיִסְבַּר אַפָּךְ אָמַר יְיָ צְבָאוֹת׃ ט וּכְעַן בְּעוּ קֳדָם יְיָ וְיִתְרְעֵי בְּמֵימְרֵיהּ דְּמִן קֳדָמוֹי הֲוָה דָּא הֲיִתְרְעֵי מִן יְדֵיכוֹן אָמַר יְיָ צְבָאוֹת׃ י מַן אַף הֲכָא בְּכוֹתְכוֹן וְיִגְעוּף דַּשְׁיֵי בֵּית מַקְדְּשִׁי וְלָא תּוֹקְדוּן אִסְתְּרִין עַל מַדְבְּחִי חִנָּם לֵית רְעוּתִי בְּכוֹן אָמַר יְיָ צְבָאוֹת וְקוּרְבָּנָא לָא אֶקַבֵּל מִידֵיכוֹן׃ יא אֲרֵי מִסְּפַרְנַת שִׁמְשָׁא וְעַד מֵעְלָהּ רַב שְׁמִי בֵּינֵי עַמְמַיָּא וּבְכָל אֲתַר מְקַבְּלִין קֳדָמַי קוּרְבָּנִין דַּכְיִין וְקוּרְבָּנָא מְרַחֲקָא אֲרֵי רַב שְׁמִי בֵּינֵי עַמְמַיָּא אָמַר יְיָ צְבָאוֹת׃ יב וְאַתּוּן מְחַלְּלִין יָתֵיהּ כַּד אֲמַרְתּוּן דְּמַדְבְּחָא דַּייָ מְסָאָב הוּא וְאִסְתְּרֵיהּ מְרַחֲקָא מִלְּאֲכָלָא׃ יג וַאֲמַרְתּוּן הָא מִדְּחִיקוּתָא אֲנָא אֲקַבֵּל עֲלַיְכוֹן וּשְׁבַקְתּוּן יָתֵיהּ וְיֵיכוֹן וּגְזֵילָא דְּגָזְלִין וְיֵיכוֹן כְּרֵיכוֹן וְדֵיכוֹן וְאַיְתִיתוּן קוּרְבָּנָא הֲאֶקַבֵּל מִידֵיכוֹן אָמַר יְיָ׃ יד וְאִתּוּן מְחַיְּלִין יְהֵא בְּרַאֲתוּן אִסְרִין דְּעִדְרֵיהּ וְנָדַר וְקָרֵב קֳדָם יְיָ מְסָאָב וְקָרֵב קֳדָמַי קוּרְבָּנָא מְרַחֲקָא דְּמַלְכָּא רַב אֲנָא אָמַר יְיָ צְבָאוֹת וְשׁוּם אִסְתְּרִי מְרַחֲקָא בֵּינֵי עַמְמַיָּא׃

ב

א וּכְעַן לְוָתְכוֹן פִּתְגָמָא דְּפוּרְקָנָא הָדֵין לְכוֹן כָּהֲנַיָּא׃ ב אִם לָא תְקַבְּלוּן וְאִם לָא תְשַׁוּוּן דְּחִילְתִּי עַל לִבְּכוֹן לְמִתַּן יְקָרָא לְשׁוּם אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת וְאֶשְׁלַח

Universidad de Deusto
Biblioteca

4 ᵃ וידעתם כי שלחתי אליכם את המצוה הזאת להיות בריתי את־לוי אמר יהוה צבאות׃
5 ᵃ בריתי היתה אתו החיים והשלום ואתנם־ B cis, & dedi ei timorem & timuit me, & à
לו מורא וייראני ומפני שמי נחת הוא׃ facie nominis mei pauebat.
6 ᵃ תורת אמת היתה בפיהו ועולה לא־נמצא ᵃ Lex veritatis fuit in ore eius, & iniquitas non eſt inuenta in labijs eius. In pace
בשלום ובמישור הלך אתי ורבים & in æquitate ambulauit mecum, & multos auertit ab iniquitate.
השיב מעון׃
7 ᵃ כי־שפתי כהן ישמרו־דעת ותורה יבקשו 7 ᵃ Labia enim sacerdotis custodiũt scientiam, & legem requirent ex ore eius, quia
מפיהו כי מלאך יהוה־צבאות הוא׃ angelus Domini omnipotentis eſt.
8 ואתם סרתם מן־הדרך הכשלתם רבים ᵃ Vos autem recessistis de via, & infirmos
בתורה שחתם ברית הלוי אמר יהוה צבאות׃ fecistis multos in lege, irritum fecistis
9 וגם־אני נתתי אתכם נבזים ושפלים לכל־ pactum Leui, dicit Dominus exercituum.
העם כפי אשר אינכם שמרים את־דרכי ונשאים ᵃ Propter quod & ego dedi vos contemptibiles & humiles omnibus populis, quòd
פנים בתורה׃ nõ seruastis vias meas, & accepistis faciem in lege.
10 ᵃ הלוא אב אחד לכלנו הלוא אל אחד בראנו ᵃ Nunquid non pater vnus omnium nostrum? nonne Deus vnus creauit nos? quare
מדוע נבגד איש באחיו לחלל ברית אבתינו׃ C strum? Nunquid non Deus vnus creauit nos? Quare ergo despicit vnusquisque fra-
11 בגדה יהודה ותועבה נעשתה בישראל strum fratrem suum, violans pactum patrum nostrorum?
ובירושלם כי חלל יהודה קדש יהוה אשר אהב ᵃ Transgressus est Iudas, & abominatio facta est in Israel & in Hierusalem: quia contaminauit Iudas sanctũ Domini in quibus dilexit,
ובעל בת־אל נכר׃ & habuit in deos alienos.
12 ᵃ יכרת יהוה לאיש אשר יעשנה ער ועונה ᵃ Disperdet Dominus virum qui facit hoc, magistrum & discipulum de tabernaculis Iacob, & offerentem munus Domino exercituum.
מאהלי יעקב ומגיש מנחה ליהוה צבאות׃
13 ᵃ וזאת שנית תעשו כסות דמעה את־מזבח ᵃ Et hoc rursum feciſtis: Operiebatis lachrymis altare Domini fletu & gemitu
יהוה בכי ואנקה מאין עוד פנות אל־המנחה vt non respiciam vltrà ad sacrificium, nec
ולקבל רצון מידכם׃ accipiam placabile quid de manu vestra.
14 ᵃ ואמרתם על־מה על כי יהוה העיד בינך ובין ᵃ Et dixistis, Quam ob causam? Quoniam Dominus testificatus eſt inter te & vxorem pubertatis tuæ, quam tu despexisti, & hæc particeps tua, & vxor fœderis tui.
אשת נעוריך אשר אתה בגדתה בה והיא חברתך
ואשת בריתך׃
15 ᵃ ולא־אחד עשה ושאר רוח לו ומה האחד ᵃ Nónne vnus fecit, & reliquiæ Spiritus sui? Et quid vnus quærit nisi semẽ quærit Deus? Custodite ergo spiritum vestrum, & vxorem adolescentiæ tuæ ne derelinquas.
מבקש זרע אלהים ונשמרתם ברוחכם ובאשת
נעוריך אל־יבגד׃

4 ᵃ Et cognoscetis quia ego misi ad vos mandatum hoc, vt esset testamentum meum ad Leuitas, dicit Dominus omnipotens.
5 ᵃ Testamentum meum fuit cum eo vitæ & pacis: & dedi ei vt timore timeret me, & à facie nominis mei formidaret ipse.
6 ᵃ Lex veritatis fuit in ore eius, & iniquitas non eſt inuenta in labijs eius: in pace dirigens ambulauit mecum, & multos auertit ab iniquitate.
7 ᵃ Quoniam labia sacerdotis custodient scientiam, & legem requirent ex ore eius, quia angelus Domini omnipotentis eſt.
8 ᵃ Vos autem declinastis de via, & infirmos ᵃ fecistis multos in lege, corrupistis testamentum Leui, dicit Dominus omnipotens.
9 ᵃ Et ego dedi vos contemptibiles & dissolutos in omnes gentes, pro eo quòd vos non custodistis vias meas, ᵃ sed accipiebatis personam in lege.
10 ᵃ Nonne pater vnus omnium vestrum? nonne Deus vnus creauit vos? quare reliquistis vnusquisque fratrem suum vt pollueretis testamentum patrum vestrorum?
11 ᵃ Derelictus eſt Judas, & abominatio facta eſt in Israel & in Hierusalem: quia contaminauit Judas sanctũ Domini in quibus dilexit, & studuit in deos alienos.
12 ᵃ Disperdet Dominus hominẽ qui facit hæc, donec humilietur de tabernaculis Jacob, & exhis qui offerunt sacrificium Domino omnipotenti.
13 ᵃ Et hæc quæ oderam faciebatis; operiebatis lachrymis altare Domini in planctu, & gemitu de laboribus: adhuc dignum respicere in sacrificium, aut suscipere acceptabile de manibus vestris. ᵃ Et dixistis: Propter quid? quia Dominus testificatus eſt inter te, & inter vxorem adolescentiæ tuæ quam reliquisti, & hæc particeps tua & vxor testamenti tui.
15 ᵃ Et non alius fecit, & reliquiæ Spiritus sui: & dixistis, Quid aliud nisi semẽ quærit Deus? custodite in Spiritu vestro, & vxorem adolescentiæ tuæ ne derelinquas.

4 ᵃ Καὶ γνώσεσθε διότι ἐγὼ ἐξαπέσταλκα πρὸς ὑμᾶς τὴν ἐντολὴν ταύτην, ἵ εἶναι τὴν διαθήκην μου πρὸς τοὺς λευίτας, λέγει κύριος παντοκράτωρ.
5 ᵃ ἡ διαθήκη μου ἦν μετ' αὐτοῦ ἡ ζωὴ καὶ ἡ εἰρήνη, καὶ ἔδωκα αὐτῷ φόβῳ φοβεῖσθαί με, καὶ ἀπὸ προσώπου ὀνόματός μου ἐπέλεσεν αὐτόν.
6 ᵃ νόμος ἀληθείας ἦν ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ· ἡ ἀδικία οὐχ εὑρέθη ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ· ἐν εἰρήνῃ κατευθυνῶν ἐπορεύθη μετ' ἐμοῦ· καὶ πολλοὺς ἀπέστρεψεν ἀπὸ ἀδικίας.
7 ᵃ ὅτι χείλη ἱερέως φυλάξει γνῶσιν, καὶ νόμον ἐκζητήσουσιν ἐκ στόματος αὐτοῦ, διότι ἄγγελος κυρίου παντοκράτορός ἐστιν.
8 ᵃ ὑμεῖς δὲ ἐξεκλίνατε ἐκ τῆς ὁδοῦ· καὶ ἠσθενήσατε πολλοὺς ἐν νόμῳ, διεφθείρατε τὴν διαθήκην τοῦ λευΐ, λέγει κύριος παντοκράτωρ.
9 ᵃ καὶ ἐγὼ δέδωκα ὑμᾶς ἐξουθενωμένους καὶ παρειμένους εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἀνθ' ὧν ὑμεῖς οὐκ ἐφυλάξασθε τὰς ὁδούς μου, ἀλλὰ ἐλάμβανέσθε πρόσωπον ἐν νόμῳ.
10 ᵃ οὐχὶ πατὴρ εἷς πάντων ὑμῶν; οὐχὶ θεὸς εἷς ἔκτισεν ὑμᾶς; τί ὅτι ἐγκατελίπετε ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ βεβηλῶσαι τὴν διαθήκην τῶν πατέρων ὑμῶν;
11 ᵃ ἐγκατελείφθη Ἰούδας, καὶ βδέλυγμα ἐγένετο ἐν τῷ Ἰσραὴλ καὶ ἐν Ἰερουσαλήμ· διότι ἐβεβήλωσεν Ἰούδας τὰ ἅγια κυρίου ἃ ἠγάπησεν, καὶ ἐπετήδευσεν τοῖς θεοῖς ἀλλοτρίοις.
12 ᵃ ἐξολοθρεύσει κύριος τὸν ἄνθρωπον τὸν ποιοῦντα τοῦτο ἕως ἀπόκρισιν ἐκ σκηνωμάτων Ἰακώβ, καὶ προσαγόντων θυσίαν τῷ κυρίῳ παντοκράτορι.
13 ᵃ καὶ τοῦτο ἃ ἐμίσουν ἐποιεῖτε· ἐκαλύπτετε δάκρυσιν τὸ θυσιαστήριον κυρίου ἐν κλαυθμῷ καὶ στεναγμῷ ἐκ κόπων, ἔτι ἄξιον προσβλέπειν εἰς θυσίαν ἢ λαβεῖν δεκτὸν ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν.
14 ᵃ καὶ εἴπατε, ἕνεκεν τίνος; ὅτι κύριος διεμαρτύρατο ἀνὰ μέσον σοῦ καὶ ἀνὰ μέσον γυναικὸς νεότητός σου ᾗ ἐγκατέλιπες· καὶ αὐτὴ κοινωνός σου καὶ γυνὴ διαθήκης σου.
15 ᵃ καὶ οὐκ ἄλλος ἐποίησεν καὶ ὑπόλειμμα πνεύματος αὐτῷ· καὶ εἴπατε, τί ἄλλο ἀλλ' ἢ σπέρμα ζητεῖ ὁ θεός, καὶ φυλάξασθε ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν, καὶ γυναῖκα νεότητος σου μὴ ἐγκαταλίπῃς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

ᵃ Et scietis quòd ego miserim ad vos præceptum hoc, vt sit pactum meum cum Leui, dicit Dominus exercituum. ᵃ Pactum meum fuit cum eo vitæ & pacis. & dedi ei doctrinam legis perfectam vt timeret à facie mea: & à facie nominis mei timuit ipse. ᵃ Lex veritatis fuit in ore eius, & falsitas non eſt inuenta in labiis eius: in pace & in æquitate ambulauit coram me, & multos auertit ab iniquitate.
ᵃ Labia enim sacerdotis custodient scientiam, & disciplinam requirent ab ore eius; quia minister eſt coram Domino exercituum.
ᵃ Vos autem declinastis à via, & scandalizastis plurimos in lege: corrupistis pactum quod erat cum Leui, dicit Dominus exercituum.
ᵃ Ego quoque dedi vos contemptibiles & infirmos omnibus populis, ficut vos non seruastis vias quæ rectæ sunt coram me; & accepistis faciem in lege. ᵃ Nónne pater vnus eſt omnium noſtrum? nónne vnus Deus creauit nos? quare igitur iniquè agimus quisque contra fratrem suum, violando pactum quod eſt cum patribus noſtris?
ᵃ Iniquè egerunt viri domus Iuda, & abominatio facta eſt in Israel, & in Ierusalem; quia violauerunt viri domus Iuda animam suam, quæ erat sanctificata coram Domino, & dilecta: & voluerunt accipere sibi vxores filias populorum.
ᵃ Disperdet Dominus viro qui fecerit hoc, filium & nepotem de vrbibus Iacob: & si fuerit sacerdos, disperdet eum Dominus ne offerat oblationem in domo sanctuarij Domini exercituum. ᵃ Et hoc secundò facitis: Operitis lachrymis altare Domini plorantium & gementium, ita vt vltrà non respiciam oblationem, nec suscipiam illam cum beneplacito de manibus vestris.
ᵃ Et si dixeritis, Quamobrem? Eo quòd Dominus testificatus eſt inter te & vxorem adolescentiæ tuæ, contra quam tu iniquè egisti, & ipsa eſt particeps tui, & vxor fœderis tui. ᵃ Nónne vnus fuit Abraham solus, ex quo propagatum eſt seculum? & quid vnus quæsiuit, nisi vt permaneret sibi proles in conspectu Domini? Cauete igitur vobismetipsis: & contra vxorem adolescentiæ tuæ ne iniquè agas.

תרגום יונתן

ᵃ דתיתון ארי שלחית ליתכון ית תפקדתא הדא למהוי קיימי עם לוי אמר ייי צבאות׃ ᵃ קיימי יהוה עמה חיי ושלמא ויתחבת לה אלפן׃ ᵃ אוריתא דקשטא הות בפמה ושקרא לא אשתכח בכשפוהי בשלמא׃ ᵃ ואנת סטיתון מן ארחתא תקלתון סגיאין באורייתא חבלתון קיימא דעם ייי צבאות׃ ᵃ ואנא יהבית יתכון בזיזין ישרין מדעא ואורחא יבעון מפמה ארי מסכנין קדם ייי צבאות הוא׃ ᵃ הלא אבא חד לכלנא הלא אלהא חד ברא יתנא מה דין נשקר גבר באחוהי לאפסקא קיימא דעם אבהתנא׃ ᵃ שקר גבר דא ומרודא ותועבתא אתעבדת בישראל ובירושלם ארי אפיסו רביא יהודה נפשהון דקודשא קדם ייי דרחם ואתרעיו ברת עם אלה נכרין׃ ᵃ ישיצי ייי לגבר דיעבדנה בר ובר בר מקרוי יעקב ואם כהן הוא ושיציבה מקריב קורבנא בפומי מקדשא ᵃ ודא תניתות די אהון עבדין חפת דסעדא ית מדבחא דייי בכין ודי מדנקן מדלית עוד אתפנאה לקורבנא ולקבלא ᵃ ואם תאמרון על מה על ריין אסהיד ביניך ובין אנתת קיימך דאת שקרתא בה והיא שותפתך ואנת קיימך׃ ᵃ הלא חד הות אברהם יחידי דיה סגיא אוחדי עלמא ומה חד בעי אלהנן די יתקיים לה ולד מן קדם ייי ויתקטרון בנפשתכון ובאנת

16 ׃ כי־שנא שלח אמר יהוה אלהי ישראל וכסה
חמס על־לבושו אמר יהוה צבאות ונשמרתם
ברוחכם ולא תבגדו׃
17 ׃ הוגעתם יהוה בדבריכם ואמרתם במה
הוגענו באמרכם כל־עשה רע טוב בעיני יהוה
ובהם הוא חפץ או איה אלהי המשפט׃

ג

1 ׃ הנני שלח מלאכי ופנה־דרך לפני ופתאם
יבוא אל־היכלו האדון אשר־אתם מבקשים
ומלאך הברית אשר־אתם חפצים הנה־בא אמר
יהוה צבאות׃
2 ׃ ומי מכלכל את־יום בואו ומי העמד בהראותו
כי־הוא כאש מצרף וכברית מכבסים׃
3 ׃ וישב מצרף ומטהר כסף וטהר את־בני־לוי
וזקק אתם כזהב וככסף והיו ליהוה מגישי
מנחה בצדקה׃
4 ׃ וערבה ליהוה מנחת יהודה וירושלם כימי
עולם וכשנים קדמניות׃
5 ׃ וקרבתי אליכם למשפט והייתי עד ממהר
במכשפים ובמנאפים ובנשבעים לשקר ובעשקי
שכר־שכיר אלמנה ויתום ומטי־גר ולא יראוני
6 אמר יהוה צבאות׃ ׃ כי אני יהוה לא שניתי
ואתם בני־יעקב לא כליתם׃
7 ׃ למימי אבתיכם סרתם מחקי ולא שמרתם
שובו אלי ואשובה אליכם אמר יהוה צבאות
ואמרתם במה נשוב׃
8 ׃ היקבע אדם אלהים כי אתם קבעים אתי
ואמרתם במה קבענוך המעשר והתרומה׃
9 ׃ במארה אתם נארים ואתי אתם קבעים
הגוי כלו׃

16 * Cùm odio habueris eam, dimitte, dicit Dominus Deus Israel: Operiet autem iniquitas vestimentum eius, dicit Dominus exercituum. Custodite spiritum vestrum, & nolite despicere.
17 *Laborare fecistis Dominum in sermonibus vestris. Et dixistis, In quo eum fecimus laborare? In eo quod dicitis: Omnis qui facit malum, bonus est in conspectu Domini, & tales ei placét. Aut certè vbi est Deus iudicij?

CAP. III.

1 ECce ego mitto angelum meum, & præ-
A parabit viam ante faciē meam. Et statim veniet ad templum suum dominator
quem vos quæritis, & angelus testamenti
quem vos vultis. Ecce venit, dicit Domi-
2 nus exercituum. * Et quis poterit cogitare
diem aduentus eius? Et quis stabit ad videndum eum? Ipse enim quasi ignis conflans, & quasi herba fullonum.
3 * Et sedebit conflans & emundans argentum, & purgabit filios Leui, & colabit eos quasi aurum & quasi argentum: & erunt Domino offerentes sacrificia in iustitia.
4 * Et placebit Domino sacrificium Iuda & Hierusalē, sicut dies seculi, & sicut anni
5 antiqui. * Et accedam ad vos in iudicio, & ero testis velox maleficis & adulteris, & periuris, & qui calumniantur mercedem
B mercenarij, & humiliant viduas & pupillos, & opprimunt peregrinum, nec timuerunt me, dicit Dominus exercituum. & non mutor:
6 * Ego enim Dominus & non mutor: & vos filij Iacob non estis consumpti.
7 * A diebus enim patrum vestrorum recessistis à legitimis meis, & nō custodistis. Reuertimini ad me & reuertar ad vos, dicit Dominus exercituū. Et dixistis, In quo reuertemur?
8 * Si affigit homo Deum, quia vos configitis me? Et dixistis, In quo configimus te? In decimis & in primitijs.
9 * Et in penuria vos maledicti estis, & me vos configitis gens tota.

תרגום יונתן

ארי אם סניתא לה פטרה אמר יי אלהא דישראל ולא תכסון חטאה בלבושך אמר יי צבאות ותסתמרון בנפשתכון ולא תשקרון׃ אלהכון קדם יי בפתגמיכון ואם תימרון במה אלהינא קדמוהי בדאתון אמרין כל דעביד ביש תקין קדם יי ובהון רעוא קדמוהי ... דעבד דינא׃

ג

הא אנא שלח מלאכי ויפני ארחא קדמי ובתכף יעול להיכלה רבונא די אתון בען בה ומלאך קימא די אתון צבן בה הא אתי אמר יי צבאות׃ ומן דסובר ית יום מיתוהי ומן יקום באתגליותה ארי רגזה כאשתא מדבי וכבוריתא דמחורין בה׃ [3] ויתגלי לצרפא ולדכאה כצריף ומדכי כספא וידכי ית בני לוי ויזקק יתהון כדהבא וכבספא ויהון קדם יי מקרבין קרבן בזכו׃ [4] ויתקבל ברעוא קדם יי קרבן דבית יהודה ויתבי ירושלם כיומי עלמא וכשנין דמלקדמין׃ [5] ואתגלי עליכון למעבד דינא ויהי מימרי בכון לסהיד סוחי בחרשיא ובגיורא ובמשתבעין לשקרא ובאנסי אגרא דאגירא ארמלא ויתם ומסטן דין גיורא ולא דחלו מן קדמי אמר יי צבאות׃ ארי אנא יי לא אשניתי קימי דמן עלמא ואתון בני ישראל אתון מדמן דמן דמאית בעלמא הדין דינה פסקו ... מיומי אבהתכון סטיתון מן קימי ולא נטרתון תובו לפלחני ואתפני במימרי לאוטבא לכון אמר יי צבאות ואם תימרון במה נתוב׃ הירגז גבר קדם דינא ארי אתון מרגזין קדמי ואם תימרון במה ארגזנא קדמך במעשריא ובתרומתא׃ בלוטא אתון מתלטים וקדמי אתון מרגזין עמא בית ישראל כלהון׃

16 * *Sed si odio habueris, dimitte, dicit Dominus Deus Israel: operiet impietas super cogitationes tuas, dicit Dominus omnipotens: & custodite in spiritu vestro & non derelinquatis.*
17 * *Qui prouocastis Deum in sermonibus vestris, & dixistis, In quo prouocauimus eum? in eo quod dicitis vos, Omnis qui facit malum, bonus in conspectu Domini, & in his ipse complacuit: & vbi est Deus iustitiæ?*

CAP. III.

1 *ECce ego mitto angelum meum qui præparabit viam ante faciem meam, & subito veniet in templum suum Dominus quem vos quæritis, & angelus testamenti quem vos vultis. ecce venit, dicit Dominus omnipotens.*
2 * *Et quis sustinebit diem introitus eius, aut quis sustinebit in visione eius, quia ipse ingreditur quasi ignis cōflatorij et quasi herba lauātiū.*
3 * *Et sedebit conflans & emundans, sicut argentū: & emūdabit filios Leui & effundet eos, sicut aurum & sicut argentum: erunt Domino offerentes sacrificium in iustitia.*
4 * *Et placebit Deo sacrificium Iuda & sacrificium Hierusalem, sicut dies seculi, & sicut anni priores.*
5 * *Et accedam ad vos in iudicio, & ero testis velox super veneficos, & super adulteros: & super eos qui iurant in nomine meo in mēdacio, & super eos qui priuant mercedem mercenarij, et qui opprimunt per potentiam viduas, & qui percutiunt pupillos, & qui peruertunt iudiciū aduenæ, & qui non timent me, dicit Dominus omnipotens.*
6 * *Quoniam ego Dominus Deus vester & nō sum mutatus, & vos filij Iacob non recessistis*
7 * *a peccatis patrum vestrorum: declinastis à legitimis meis, & non custodistis: reuertimini ad me, et reuertar ad vos, dicit Dominus omnipotēs: et dixistis, In quo reuertemur?*
8 * *Si supplantabit homo Deum? quia vos supplantatis me. et dixistis, In quo supplantauimus te? quia decimæ & primitiæ vobiscū sunt.*
9 * *Et respicientes vos respicitis, & me vos supplantatis: annus impletus est.*

16 * ἀλλ' ἐὰν μισήσης, ἐξαπόστειλον, λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ· καλύψει ἀσέβεια ἐπὶ τὰ ἐνθυμήματά σου, λέγει κύριος παντοκράτωρ· καὶ φυλάξασθε ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν, καὶ οὐ μὴ ἐγκαταλίπητε
17 * οἱ παροξύνοντες τὸν θεὸν ἐν τοῖς λόγοις ὑμῶν, καὶ εἴπατε, ἐν τίνι παρωξύναμεν αὐτόν; ἐν τῷ λέγειν ὑμᾶς, πᾶς ποιῶν πονηρόν, καλὸς ἐνώπιον κυρίου καὶ ἐν αὐτοῖς αὐτὸς εὐδόκησεν, καὶ ποῦ ἐστιν ὁ θεὸς τῆς δικαιοσύνης;

γ´.

1 * Ἰδοὺ ἐγὼ ἐξαποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου ὅστις ἑτοιμάσει ὁδὸν πρὸ προσώπου μου, καὶ ἐξαίφνης ἥξει εἰς τὸν ναὸν αὐτοῦ κύριος ὃν ὑμεῖς ζητεῖτε, καὶ ὁ ἄγγελος τῆς διαθήκης ὃν ὑμεῖς θέλετε, ἰδοὺ ἔρχεται, λέγει κύριος παντοκράτωρ.
2 * καὶ τίς ὑπομενεῖ ἡμέραν εἰσόδου αὐτοῦ, ἢ τίς ὑποστήσεται ἐν τῇ ὀπτασίᾳ αὐτοῦ, διότι αὐτὸς εἰσπορεύεται ὡς πῦρ
3 χωνευτηρίου, καὶ ὡς πόα πλυνόντων. * καὶ καθιεῖται χωνεύων καὶ καθαρίζων, ὥσπερ τὸ ἀργύριον· καὶ καθαριεῖ τοὺς υἱοὺς λευὶ καὶ χεεῖ αὐτούς, ὥσπερ τὸ χρυσίον καὶ ὥσπερ τὸ ἀργύριον· ἔσονται τῷ κυρίῳ προσάγοντες θυσίαν ἐν δικαιοσύνῃ.
4 * καὶ ἀρέσει τῷ θεῷ θυσία ἰούδα, καὶ θυσία ἱερουσαλήμ, καθὼς αἱ ἡμέραι τοῦ αἰῶνος, καὶ καθὼς τὰ ἔτη τὰ ἔμπρο-
5 σθεν. * καὶ προσήξω πρὸς ὑμᾶς ἐν κρίσει καὶ ἔσομαι μάρτυς ταχὺς ἐπὶ τοὺς φαρμακούς, καὶ ἐπὶ τοὺς μοιχούς· καὶ ἐπὶ τοὺς ὀμνύοντας τῷ ὀνόματί μου ἐπὶ ψευδεῖ καὶ ἐπὶ τοὺς ἀποστεροῦντας μισθὸν μισθωτοῦ, καὶ καταδυναστεύοντας χήρας, καὶ κονδυλίζοντας ὀρφανούς, καὶ τοὺς ἐκκλίνοντας κρίσιν προσηλύτου, καὶ τοὺς μὴ φοβουμένους με, λέγει κύριος παντοκράτωρ.
6 * διότι ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν καὶ οὐκ ἠλλοίωμαι, καὶ ὑμεῖς υἱοὶ ἰακὼβ οὐκ ἀπέχεσθε
7 * ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν τῶν πατέρων ὑμῶν· ἐξεκλίνατε ἀπὸ τῶν νομίμων μου, καὶ οὐκ ἐφυλάξατε· ἐπιστράφητε πρός με, καὶ ἐπιστραφήσομαι πρὸς ὑμᾶς, λέγει κύριος παντοκράτωρ· καὶ εἴπατε, ἐν τίνι ἐπιστρέψωμεν;
8 * εἰ πτερνιεῖ ἄνθρωπος θεόν; διότι ὑμεῖς πτερνίζετέ με, καὶ εἴπατε, ἐν τίνι ἐπτερνίσαμέν σε; ὅτι τὰ ἐπιδέκατα καὶ αἱ ἀπαρχαὶ μεθ' ὑμῶν εἰσιν.
9 * καὶ ἀποβλέποντες ὑμεῖς ἀποβλέπετε, καὶ ἐμὲ ὑμεῖς πτερνίζετε· τὸ ἔτος συνετελέσθη.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[16] Quòd si oderis eam, dimitte eam, dicit Dominus exercituum Deus Israel, & ne operias peccatum vestimento tuo, dicit Dominus exercituum. Cauete igitur animabus vestris, & ne iniquè agatis. [17] Facessistis negotium coram Domino sermonibus vestris. Et si dixeritis, In quo facessimus negocium coram eo? in eo quod dicitis, Omnis qui operatur malum, rectus est coram Domino, & in ipsis est voluntas coram eo. vbi est ergo Deus qui facit iudicium?

CAP. III.

ECce ego mitto angelum & complanabit viam coram me, & subitò veniet ad templum suum Dominus quem vos quæritis: & angelus testamenti quem vos desideratis, ecce venit, dicit Dominus exercituum. [2] Ecquis sustinebit diem aduentus eius, ecquis consistet cùm reuelatus fuerit? quia furor eius sicut ignis mundans, & sicut sapo quo *panni* dealbantur. [3] Et reuelabitur vt conflet & mundet, sicut vir qui conflat & mundat argentum, & mundabit filios Leui, & expurgabit eos, quasi aurum & quasi argentum. Et coram Domino offerent oblationem in iustitia. [4] Et suscipietur voluntariè coram Domino oblatio virorum Iuda, & habitatorum Ierusalem, sicut in diebus seculi, & sicut in annis antiquis. [5] Et reuelabor super vos vt faciam iudicium: & erit Verbum meum contra vos in testem velocem, contra maleficos, & contra adulteros, & contra eos qui iurant falso, & contra eos qui auferunt violenter mercedem mercenarij: & *opprimunt* viduam & pupillum, & peruertunt iudicium peregrini, & non timent à facie mea, dicit Dominus exercituum. [6] Ego enim Dominus non mutaui pactum meum quod à seculo est: vos verò domus Israel putatis quòd quicunque moritur in hoc seculo, iudicium eius cesset. [7] A diebus patrum vestrorum declinastis à mandatis meis, & non custodistis ea. conuertimini ad cultum meum, & respiciam in verbo meo vt bene faciam vobis, dicit Dominus exercituum: quod si dixeritis, In quo reuertemur? [8] Nunquid ad iracundiam prouocat vir iudicem? quia vos me prouocastis ad iracundiam. Et si dixeritis, In quo prouocauimus te? In decimis & in primitijs. [9] Maledictione vos maledicti estis, & vos ad iram me prouocatis, popule vniuersæ domus Israel.

Universidad de Deusto
Biblioteca

10 * הָבִיאוּ אֶת־כָּל־הַמַּעֲשֵׂר אֶל־בֵּית הָאוֹצָר וִיהִי
טֶרֶף בְּבֵיתִי וּבְחָנוּנִי נָא בְּזֹאת אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
אִם־לֹא אֶפְתַּח לָכֶם אֶת אֲרֻבּוֹת הַשָּׁמַיִם וַהֲרִיקֹתִי
לָכֶם בְּרָכָה עַד־בְּלִי דָי׃
11 * וְגָעַרְתִּי לָכֶם בָּאֹכֵל וְלֹא־יַשְׁחֵת לָכֶם אֶת־
פְּרִי הָאֲדָמָה וְלֹא־תְשַׁכֵּל לָכֶם הַגֶּפֶן בַּשָּׂדֶה אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת׃
12 * וְאִשְּׁרוּ אֶתְכֶם כָּל־הַגּוֹיִם כִּי־תִהְיוּ אַתֶּם אֶרֶץ
חֵפֶץ אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃
13 * חָזְקוּ עָלַי דִּבְרֵיכֶם אָמַר יְהוָה וַאֲמַרְתֶּם מַה־
נִּדַּבַּרְנוּ עָלֶיךָ׃
14 * אֲמַרְתֶּם שָׁוְא עֲבֹד אֱלֹהִים וּמַה־בֶּצַע כִּי שָׁמַרְנוּ
מִשְׁמַרְתּוֹ וְכִי הָלַכְנוּ קְדֹרָנִית מִפְּנֵי יְהוָה צְבָאוֹת׃
15 * וְעַתָּה אֲנַחְנוּ מְאַשְּׁרִים זֵדִים גַּם־נִבְנוּ עֹשֵׂי
רִשְׁעָה גַּם בָּחֲנוּ אֱלֹהִים וַיִּמָּלְטוּ׃
16 * אָז נִדְּבְרוּ יִרְאֵי יְהוָה אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ וַיַּקְשֵׁב
יְהוָה וַיִּשְׁמָע וַיִּכָּתֵב סֵפֶר זִכָּרוֹן לְפָנָיו לְיִרְאֵי יְהוָה
וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ׃
17 * וְהָיוּ לִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת לַיּוֹם אֲשֶׁר אֲנִי
עֹשֶׂה סְגֻלָּה וְחָמַלְתִּי עֲלֵיהֶם כַּאֲשֶׁר יַחְמֹל אִישׁ
עַל־בְּנוֹ הָעֹבֵד אֹתוֹ׃
18 * וְשַׁבְתֶּם וּרְאִיתֶם בֵּין צַדִּיק לְרָשָׁע בֵּין עֹבֵד
אֱלֹהִים לַאֲשֶׁר לֹא עֲבָדוֹ׃

10 * Inferte omnem decimam in horreum, & sit cibus in domo mea, & probate me super hoc, dicit Dominus. Si non aperiro vobis cataractas cæli, & effudero vobis benedictionem vsque ad abundantiam.
11 * Et increpabo pro vobis deuorantem, & non corrumpet fructum terræ vestræ, nec erit sterilis vinea in agro, dicit Dominus exercituum.
12 * Et beatos vos dicent omnes gentes, Eritis enim vos terra desiderabilis, dicit Dominus exercituum.
13 * Inualuerunt super me verba vestra, dicit Dominus. Et dixistis; Quid locuti sumus contra te?
14 * Dixistis, Vanus est qui seruit Deo: & quod emolumentum, quia custodiuimus præcepta eius, & quia ambulauimus supplices coram Domino omnipotente?
15 * Ergo nunc beatos dicimus alienos, siquidem ædificati sunt facientes impietates, & tentauerunt Deum, & salui facti sunt.
16 * Tunc locuti sunt timentes Dominum vnusquisque cum proximo suo. Et attendit Dominus, & audiuit, & scriptus est liber monumenti coram eo timentibus Dominum, & cogitantibus nomen eius.
17 * Et erunt mihi, ait Dominus exercituum, in die qua ego facio in peculium, & parcam eis sicut parcit vir filio suo seruienti sibi.
18 * Et conuertemini & videbitis quid sit inter iustum & impium, & inter seruientem Deo & non seruientem ei.

CAP. IIII.

1 ECce enim dies veniet succensa quasi fornus, & erunt omnes superbi & omnes facientes impietatem, stipula. Et succendet eos dies veniens, dicit Dominus exercituum: quæ non derelinquet eis radicem & germen.
2 * Et orietur vobis timentibus nomen meum, Sol iustitiæ, & sanitas in pennis eius. Et egrediemini & salietis sicut vituli de armento.

10 * καὶ εἰσενέγκατε πάντα τὰ ἐπιφόρια εἰς οἶκον θησαυρὸς, καὶ ἡ διαρπαγὴ ἐν τοῖς οἴκοις ὑμῶν· ἵνα τί γὰρ ἐν τούτῳ, λέγει κύριος παντοκράτωρ· ἐὰν μὴ ἀνοίξω ὑμῖν τοὺς καταρράκτας τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐκχεῶ ὑμῖν τὴν εὐλογίαν μου ἕως τοῦ ἱκανωθῆναι.
11 * καὶ διασελῶ ὑμῖν βρῶσιν, καὶ οὐ μὴ διαφθείρω τὸν καρπὸν τῆς γῆς ὑμῶν· καὶ οὐ μὴ ἀσθενήσῃ ὑμῖν ἡ ἄμπελος ἐν τῷ ἀγρῷ, λέγει κύριος παντοκράτωρ.
12 * καὶ μακαριοῦσιν ὑμᾶς πάντα τὰ ἔθνη, διότι ἔσεσθε μοι ὑμεῖς ὡς γῆ θελητή, λέγει κύριος παντοκράτωρ.
13 * ἐβαρύνατε ἐπ' ἐμὲ ἐν τοῖς λόγοις ὑμῶν, λέγει κύριος· καὶ εἴπατε, ἐν τίνι κατελαλήσαμεν κατὰ σοῦ;
14 * εἴπατε, μάταιος ὁ δουλεύων θεῷ, καὶ τί πλέον ὅτι ἐφυλάξαμεν τὰ φυλάγματα αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἐπορεύθημεν οἰκέται ἀπὸ προσώπου κυρίου παντοκράτορος.
15 * καὶ νῦν ἡμεῖς μακαρίζομεν ἀλλοτρίους, καὶ οἰκοδομοῦντες πρόσοδοι ποιοῦντες δόγμα, καὶ διέτρησαν θεὸν καὶ ἐσώθησαν.
16 * τότε κατελάλησαν οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ· καὶ προσέσχεν κύριος καὶ εἰσήκουσεν, καὶ ἔγραψεν βιβλίον μνημοσύνου ἐνώπιον αὐτοῦ τοῖς φοβουμένοις τὸν κύριον καὶ ἐυλαβουμένοις τὸ ὄνομα αὐτοῦ.
17 * καὶ ἔσονταί μοι, λέγει κύριος παντοκράτωρ, εἰς ἡμέραν ἣν ἐγὼ ποιῶ εἰς περιποίησιν· καὶ αἱρεθήσομαι αὐτοὺς ὃν τρόπον αἱρετίζει ἄνθρωπος τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν δουλεύοντα αὐτῷ.
18 * καὶ ἐπιστραφήσεσθε καὶ ὄψεσθε, τί δύναται ἀναμέσον δικαίου καὶ ἀδίκου, καὶ ἀναμέσον τοῦ δουλεύοντος θεῷ καὶ τοῦ μὴ δουλεύοντος αὐτῷ.

δ΄.

1 * Διότι ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται καιομένη ὡς κλίβανος, καὶ φλέξει αὐτούς, καὶ ἔσονται πάντες ἀλλόφυλοι, καὶ πάντες ποιοῦντες ἄνομα καλάμη· καὶ ἀνάψει αὐτοὺς ἡ ἡμέρα ἡ ἐρχομένη, λέγει κύριος παντοκράτωρ, ἣ οὐ μὴ καταλειφθῇ αὐτῶν ῥίζα οὐδὲ κλῆμα.
2 * ὑμῖν δὲ τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά μου ἀνατελεῖ ἥλιος δικαιοσύνης, καὶ ἴασις ἐν ταῖς πτέρυξιν αὐτοῦ· καὶ ἐξελεύσεσθε καὶ σκιρτήσετε ὡς μοσχάρια ἐκ δεσμῶν ἀνειμένα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Dixit prophetа, Inferte omnes decimas in domum thesauri, vt sit alimentum ijs qui ministrant in æde sanctuarij mel, & experiamini nunc coram me in hoc, ait Dominus exercituum, nisi aperiam vobis fenestras cælorum, & demittam vobis bonum, adeò vt diuitiis, Satis est. "Et increpabo pro vobis corruptorem, neque corrumpet vobis fructum terræ, nec sterilescet vobis vitis in agro, dicit Dominus exercituum. "Et laudabunt vos omnes gentes, quoniam vos habitabitis in terra domus maiestatis meæ, & fiet in ea vobis lucrum meum, dicit Dominus exercituum. "Inualuerunt coram me verba vestra, ait Dominus. quòd si dixeritis, In quo multiplicauimus sermonem coram te? "Dixistis, Nihil lucratur qui colit coram Domino: & quid diuitiarum nobis lucro cessit quòd seruauimus custodiam verbi eius, & quòd ambulauerimus in depressione spiritus coram Domino exercituum? "Nunc autem nos laudamus impios, etiam stabiliti sunt facientes peccatum, etiam tentauerunt coram Domino, & liberati sunt. "Ideo loquuntur timentes Dominum vnusquisque cum socio suo, & auditum est coram Domino, ac manifestatum coram eo, & scriptus est liber memoriaram coram eo timentibus Dominum, & cogitantibus gloriam nominis eius. "Et erunt coram me, ait Dominus exercituum quo die factурus sum, in peculium; & parcam eis sicut parcit vir filio suo seruienti sibi. "Et conuertemini, & dispicietis inter iustos & impios, inter eos qui colunt coram Domino, & eos qui non colunt coram eo.

CAP. IIII.

Siquidem ecce dies venit succensa sicut furnus, & erunt omnes impij omnesque patratores sceleris debiles sicut stipula, atque absumet eos dies quæ ventura est, ait Dominus exercituum, qui non derelinquet eis filium nec nepotem. "Cæterùm orietur vobis qui teueremini nomen meum, Sol puritatis; & sanitas in alis eius: & exibitis, ac augescetis quasi vituli saginati.

תרגום יונתן

10 וְהַנְּבִיאָה אָמַר הָבוּ כָּל מַעֲשְׂרָא לְבֵית אוֹצָרָא וְיִקֵּי פְּרִגּוֹם לְרַשְׁתָּא בְּבֵית מַקְדְּשִׁי וְנִסּוֹן קֳדָמַי בְּהָדָא אִם־לֹא אֶפְתַּח לְכוֹן טוּבָא עַד דְּתֵיסְרוּן מִתָּה׃ 11 וְאֶזְעוֹף לְכוֹן בְּמַחְבְּלָא וְלָא יְחַבֵּל לְכוֹן יָת אִבָּא דְאַרְעָא וְלָא תְקַבֵּל לְכוֹן
גוּפְנָא בְּחַקְלָא אָמַר יְיָ צְבָאוֹת׃ 12 וְיִשְׁבְּחָן יָתְכוֹן כָּל עַמְמַיָּא אֲרֵי תְּהוֹן אַתּוּן אַרְעָא דְּחֵינָן שְׁכִינְתִּי אָמַר יְיָ צְבָאוֹת׃ 13 תַּקִּיפוּ עֲלַי פִּתְגָמֵיכוֹן אָמַר יְיָ וְאֲמַרְתּוּן מָה אִתְכַּנֵּינָא לְמֵלָּא קֳדָמָךְ׃ 14 אֲמַרְתּוּן לָא לְהֶנְאָה מָן קֳדָם יְיָ וּמָה מָטוּן
דְּנָטַרְנָא מַטְרַת מֵימְרֵהּ וַאֲרֵי הָלַכְנָא בְּמִכְיְכוּת רוּחָא מָן קֳדָם יְיָ צְבָאוֹת׃ 15 וּכְעַן אֲנַחְנָא מְשַׁבְּחִין רִשְׁיעִין אַף אִתְקַיְּמוּ
לְמֶעְבַּד חוֹבָא וְנִסּוֹ קֳדָם יְיָ וְאִשְׁתֵּיזִבוּ׃ 16 כְּכֵן מְמַלְלִין דְּחָיְלִין קֳדָם יְיָ גְּבַר עִם חַבְרֵהּ וְשָׁמַע יְיָ וְקַבֵּל וְאִתְכְּתִיב סֵפֶר
דְּכָרוֹנָא קֳדָמוֹהִי לְדָחֲלֵי קֳדָם יְיָ וּלְמִסְבְּרֵי בְּשׁוּם יְקָרֵהּ׃ 17 וְיִהְוֹן קֳדָמַי אָמַר יְיָ צְבָאוֹת לְיוֹמָא דְּאָנָא עָתִיד לְמֶעְבַּד סְגֻלְּתָא וְאֶתְחֲמִי
עֲלֵיהוֹן כְּמָא דְּאֶתְחֲמִי גְּבַר עַל בְּרֵהּ דְּפָלְחַן קֳדָמוֹהִי׃ 18 וְתִתּוּבוּן וְתֶחְזוֹן בֵּין צַדִּיקַיָּא לְרִשְׁיעַיָּא בֵּין דְּפָלְחִין קֳדָם יְיָ לְדְלָא פָּלְחִין קֳדָמוֹהִי׃

ד

1 כִּי הִנֵּה הַיּוֹם בָּא בֹּעֵר כַּתַּנּוּר וְהָיוּ כָל־זֵדִים
וְכָל־עֹשֵׂה רִשְׁעָה קַשׁ וְלִהַט אוֹתָם הַיּוֹם הַבָּא אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת אֲשֶׁר לֹא־יַעֲזֹב לָהֶם שֹׁרֶשׁ וְעָנָף׃
2 * וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא
בִּכְנָפֶיהָ וִיצָאתֶם וּפִשְׁתֶּם כְּעֶגְלֵי מַרְבֵּק׃

ד

1 אֲרֵי הָא יוֹמָא אָתֵי דְּיָקֵד כְּתַנּוּרָא וְיִהְוֹן כָּל עַבְדֵי חֲטָאָה וְחֵילֶתֶךְ דְּיִתְקַד יוֹמָא דְּאָתֵי אָמַר יְיָ צְבָאוֹת וְלָא יִשְׁתְּאַר לְהוֹן לֹא עִקָּר וְלָא אִסְפְּנָא׃
2 וְתִזְרַח לְכוֹן דְּחָיְלִי שְׁמִי שִׁמְשָׁא דִּזְכוּ וַאֲסוּתָא בְּכַנְפָתָא וְתִפְקוּן וְתִסְחוֹלוּן כְּעֻגְלֵי רְבִיקָא׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

3 * וְעַסּוֹתֶם רְשָׁעִים כִּי־יִהְיוּ אֵפֶר תַּחַת כַּפּוֹת
רַגְלֵיכֶם בַּיּוֹם אֲשֶׁר־אֲנִי עֹשֶׂה אָמַר יְהוָה
צְבָאוֹת׃
4 * זִכְרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי אֲשֶׁר צִוִּיתִי אוֹתוֹ
בְּחֹרֵב עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים׃
5 * הִנֵּה אָנֹכִי שֹׁלֵחַ לָכֶם אֵת אֵלִיָּה הַנָּבִיא לִפְנֵי
בּוֹא יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא׃
6 * וְהֵשִׁיב לֵב־אָבוֹת עַל־בָּנִים וְלֵב בָּנִים עַל־
אֲבוֹתָם פֶּן־אָבוֹא וְהִכֵּיתִי אֶת־הָאָרֶץ חֵרֶם׃

3 * Et calcabitis impios cùm fuerint cinis sub planta pedum vestrorum, in die qua ego facio, dicit Dominus exercituum.
4 * Mementote legis Moysi serui mei, quam mandaui ei in Oreb ad omnem Israel, præcepta & iudicia.
5 * Ecce ego mittam vobis Heliam prophetam, antequam veniat dies Domini magnus & horribilis.
6 * Et conuertet cor patrum ad filios, & cor filiorum ad patres eorum, ne fortè veniam & percutiam terram anathemate.

תרגום יונתן

[illegible] רשיעין ארי יהון קטמא תחות פרסת רגליכון ביומא די אנא עבד אמר ייי צבאות׃
[illegible] אוריתא דמשה עבדי די פקדת יתה בחורב על כל ישראל לאלפא יתהון קיימין ודינין׃
[illegible] אנא שלח לכון ית אליה נביא קדם מיתי יומא דעתיד למיתי מן קדם ייי רבא ודחילא׃
[illegible] אבהן על בנין ולב בניא על אבהתהון דלמא אתגלי ואשכח כל ארעא בחובהא ואמחנה גמירא׃

תם ספר מלאכי

[illegible] ומונה עם רב עיון על ידי בנדיכטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכה
הזאת במצות פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על
כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח׃

ב׳ א׳ מ׳

3 * καὶ καταπατήσετε ἀνόμους· καὶ ἔσονται σποδὸς ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ᾗ ἐγὼ ποιῶ, λέγει κύριος παντοκράτωρ.
4 * μνήσθητε τοῦ νόμου τοῦ μωυσέως τοῦ δούλου μου, καθότι ἐνετειλάμην αὐτῷ ἐν ὀρὴβ πρὸς πάντα ἰσραὴλ προστάγματα καὶ κρίματα.
5 * ἰδοὺ ἐγὼ ἐξαποστέλλω ὑμῖν ἡλίαν τὸν προφήτην πρὶν ἐλθεῖν ἡμέραν κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ.
6 * ὃς ἀποκαταστήσει καρδίαν πατρὸς πρὸς υἱόν, καὶ καρδίαν ἀνθρώπου πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, μὴ ἐλθὼν πατάξω τὴν γῆν ἄρδην.

3 * Et conculcabitis iniquos, & erũt cinis sub pedibus vestris in die qua ego facio, dicit Dominus omnipotens.
4 * Mementote legis Moysis serui mei; sicut præcepi ei in Oreb ad omnem Israel præcepta & iudicia.
5 * Ecce ego mitto vobis Heliam prophetam, antequam veniat dies Domini magna & illustris.
6 * Qui conuertet cor patris ad filium, & cor hominis ad proximum suum: ne fortè veniens percutiam terram penitus.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[3] Et conculcabitis impios, erunt enim cinis subter plantam pedum vestrorum in die quo ego acturus sum, ait Dominus exercituum.
[4] Reuocate in memoriam legem Mosis serui mei, quam præcepi ei in Oreb ad vniuersum Israel vt doceret eos pacta & iudicia.
[5] Ecce ego mittam vobis Eliam prophetam, ante aduentum diei qui venturus est à conspectu Domini, magnus & terribilis.
[6] Et restituet cor patrum in filios, & cor filiorum in patres suos, ne reueler, & inueniam vniuersam terram in scelere suo, ac feriam eam exterminatione.

FINIS MALACHIAE PROPHETÆ.

INTEGRVM OMNIVM PROPHETARVM OPVS,
Hebraicè, Græcè & Chaldaicè impressum, cum Latina triplici versione, cum optimis exemplaribus collatum, B. Arias Montanus diligenter perlegit, & ex Catholici Regis mandato recensitum probauit.

B. Arias Montanus

HANC Chaldaicæ paraphrasis veteris Testamenti Latinã versionem, nos infrascripti Theologi, quibus ex Philippi Catholici Regis mandato à Louaniensi Academia & facultate Theologica id muneris commissum fuerat, diligenter examinauimus, examinatamque comprobauimus, & ad ipsum textum Hebraïcum Latinumque plurimis locis illustrandum, vtilem iudicauimus. Actum Louanij pridie Calendas Apriles, anno Domini CIↃ. IↃ. LXX.

Augustinus Hunnæus Sacræ Theologiæ ordinarius & regius professor.

Cornelius Reyneri Goudanus S. Theolog. professor ordinarius.

Io. VVilhelmius Harlem. Sacræ Theologiæ Licentiatus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

PROLOGVS B. HIERONYMI PRESBYTERI IN LIBROS MACHABÆORVM.

MACHABÆORVM libri duo prænotant prœlia inter Hebræorum duces, gentemq́ue Perſarum; pugnam quoque ſabbatorũ, & nobiles Machabæi ducis triumphos, ex cuius nomine & libri iidem ſunt nuncupati. Hæc quoque hiſtoria continet etiam inclyta illa geſta Machabæorum fratrum, qui ſub Antiocho rege pro ſacris legibus dira tormenta perpeſſi ſunt. Quos mater pia, dum diuerſis ſuppliciis vrgerentur, non ſolùm non fleuit, ſed & gaudens hortabatur ad gloriam paſsionis.

ALIVS PROLOGVS.

MACHABÆORVM libri licet non habeantur in canone Hebræorum, tamẽ ab Eccleſia inter diuinorum voluminum annotantur hiſtorias. Notant autem prœlia inter Hebræorum duces gentesq́ue Perſarum; pugnam quoque ſabbatorum, & nobiles Machabæi triumphos; fœdus quoque amicitiarum cum Romanorum ducibus atque legationum. Machabæi ſeptẽ fratres ab vna matre Machabæa nomine geniti, cuſtodientes legem, patris traditionem; non manducantes carnem porcinam, ob hoc ab Antiocho rege ſęuiſſimo in Antiochia martyrij gloria coronati ſunt cum matre ſua, atque ſepulti cum magna veneratione ibi quieſcunt.

Tranſlat. B. Hieronymi. CAP. I.

LIBER PRIMVS MACHABÆORVM. CAP. I.

1 ET factũ eſt poſtquam percuſſit Alexãder Philippi Macedo qui primus regnauit in Græcia, egreſſus de terra Cethim, Darium regem Perſarum & Medorum:

2 Conſtituit prœlia multa, & obtinuit omnium munitiones, & interfecit reges terræ. 3 Et pertranſiit vſq; ad fines terræ, & accepit ſpolia multitudinis gentium, & ſiluit terra in cõſpectu eius.

Iuſt. 1. 4 Et congregauit virtutẽ, & exercitum fortem nimis.

5 Et exaltatum eſt & eleuatum cor eius, & obtinuit regiones gentiũ & tyrannos, & facti ſunt illi in tributum.

6 Et poſt hæc decidit in lectũ, & cognouit quia moreretur.

ΜΑΚΚΑΒΑΙΩΝ πρῶτος. κεφ. α'.

1 ΚΑὶ ἐγένετο μετὰ τὸ πατάξαι ἀλέξαν δρον τὸν φιλίππου τὸν μακεδόνα, ὃς ἐξῆλθεν ἐκ τῆς γῆς χετιίμ, καὶ ἐπάταξε τὸν δαρεῖον βασιλέα περσῶν καὶ μήδων, καὶ ἐβασιλεύσεν αὐτ' αὐτοῦ πρότερον ἐπὶ τὴν ἑλλάδα. 2 καὶ συνεστήσατο πολέμους πολλούς, καὶ ἐκράτησεν ὀχυρωμάτων. καὶ ἔσφαξε βασιλεῖς τῆς γῆς. 3 καὶ διῆλθεν ἕως ἄκρων τῆς γῆς, καὶ ἔλαβε σκῦλα πλήθους ἐθνῶν, καὶ ἡσύχασεν ἡ γῆ ἐνώπιον αὐτοῦ. 4 καὶ ὑψώθη καὶ ἐπήρθη ἡ καρδία αὐτοῦ. 5 καὶ συνῆξε δύναμιν ἰσχυρὰν σφόδρα, καὶ ἦρξε χωρῶν ἐθνῶν καὶ τυραννιῶν. καὶ ἐγένοντο αὐτῷ εἰς φόρον. 6 καὶ μετὰ ταῦτα ἔπεσεν ἐπὶ τὴν κοίτην, καὶ ἔγνω ὅτι ἀποθνήσκει.

Interp. Græc.

MACHABÆORVM PRIMVS. CAP. I.

1 *ET factum eſt poſtquã percuſsit Alexãder filius Philippi Macedo qui exiuit de terra Chetiim, & percuſsit Darium regem Perſarum & Medorũ, & regnauit pro eo prius in Græcia.* 2 *Et cõſtituit prœlia multa, & obtinuit munitiones, & interfecit reges terræ.* 3 *Et pertranſiuit vſque ad terminos terræ, & accepit ſpolia multitudinis gentium, & ſiluit terra in conſpectu eius.* 5 *Et exaltatum & eleuatũ eſt cor eius.* 4 *Et congregauit exercitũ fortem valde, & obtinuit regiones gentiũ et tyrannides, et fuerũt ei in tributũ.* 6 *Et poſt hæc cecidit in lectum, & cognouit quòd moritur.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

7 ‡ Et vocauit pueros suos nobiles educatos simul cum eo à iuuentute. Et dimisit eis regnum suum adhuc viuente eo.

8 ‡ Et regnauit Alexander annos duodecim, & mortuus est.

9 ‡ Et regnauerunt pueri eius, quilibet in loco suo.

10 ‡ Et imposuerunt sibi omnes diademata, postquam mortuus est ille, & filij eorũ post eos annos multos. Et multiplicauerunt mala in terra.

11 ‡ Et exiuit ex eis radix peccatrix Antiochus illustris, filius Antiochi regis, qui fuit obses in Roma. Et regnauit in anno centesimo & tricesimo & septimo regni Græcorum.

12 ‡ In diebus illis exierunt de Israel filij iniqui, & suaserunt multis dicentes: Eamus et disponamus pactum cum gentibus quæ in circuitu nostrum, quia ex quo recessimus ab eis, inuenerũt nos mala multa.

13 ‡ Et placuit sermo in oculis eorum.

14 ‡ Et parati sunt quidam de populo, & iuerunt ad regem. Et dedit eis potestatem faciendi iustitiam gentium.

15 ‡ Et ædificauerunt gymnasium in Hierosolymis secundum leges gentium. 16 ‡ Et fecerunt sibi præputia, & recesserunt à testamento sancto, & iuncti sunt gentibus, & venditi sunt vt facerent malum.

17 ‡ Et paratum est regnum coram Antiocho, & cœpit regnare Aegypto, vt regnaret super duo regna.

18 ‡ Et intrauit in Aegyptum in turba graui, in curribus & elephantis & in equitibus & in classe magna.

19 ‡ Et constituit bellum contra Ptolemæum regem Aegypti. Et veritus est Ptolemæus à facie eius, & fugit, & ceciderunt vulnerati multi.

7 ‡ καὶ ἐκάλεσε σὺν παῖδας αὐτοῦ ἐνδόξους σὺν στωικτοφόρους ἀπὸ νεότητος. καὶ διέλεγεν αὐτοῖς τοῦ βασιλεύειν αὐτοῦ ἔτι ζῶντος αὐτοῦ.

8 ‡ καὶ ἐβασίλευσεν Ἀλέξανδρος ἔτη δώδεκα, καὶ ἀπέθανεν.

9 ‡ καὶ ἐπεκράτησαν οἱ παῖδες αὐτοῦ ἕκαστος ἐν τῷ τόπῳ αὐτοῦ.

10 ‡ καὶ ἐπέθεντο πάντες διαδήματα μετὰ τὸ ἀποθανεῖν αὐτόν, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν ὀπίσω αὐτῶν ἔτη πολλά. καὶ ἐπλήθυνθη κακὰ ἐν τῇ γῇ.

11 ‡ καὶ ἐξῆλθεν ἐξ αὐτῶν ῥίζα ἁμαρτωλὸς Ἀντίοχος Ἐπιφανὴς, υἱὸς Ἀντιόχου βασιλέως, ὃς ἦν ὅμηρος ἐν τῇ Ῥώμῃ. καὶ ἐβασίλευσεν ἐν ἔτει ἑκατοστῷ καὶ τριακοστῷ καὶ ἑβδόμῳ βασιλείας Ἑλλήνων.

12 ‡ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐξῆλθον ἐξ Ἰσραὴλ υἱοὶ παράνομοι, καὶ ἐπέπεισαν πολλοὺς λέγοντες· πορευθῶμεν καὶ διαθώμεθα διαθήκην μετὰ τῶν ἐθνῶν τῶν κύκλῳ ἡμῶν. ὅτι ἀφ' ἧς ἐχωρίσθημεν ἀπ' αὐτῶν, εὗρεν ἡμᾶς κακὰ πολλά.

13 ‡ καὶ ἠγαθύνθη ὁ λόγος ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτῶν. 14 ‡ καὶ προεθυμήθησάν τινες ἀπὸ τοῦ λαοῦ, καὶ ἐπορεύθησαν πρὸς τὸν βασιλέα. καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν ποιῆσαι τὰ δικαιώματα τῶν ἐθνῶν.

15 ‡ καὶ ᾠκοδόμησαν γυμνάσιον ἐν Ἰερουσαλὴμ κατὰ τὰ νόμιμα τῶν ἐθνῶν. 16 ‡ καὶ ἐποίησαν ἑαυτοῖς ἀκροβυστίας, καὶ ἀπέστησαν ἀπὸ διαθήκης ἁγίας. καὶ ἐζεύχθησαν τοῖς ἔθνεσι καὶ ἐπράθησαν ποιῆσαι τὸ πονηρόν.

17 ‡ καὶ ἡτοιμάσθη ἡ βασιλεία ἐναντίον Ἀντιόχου. καὶ ὑπέλαβε βασιλεῦσαι τῆς Αἰγύπτου, ὅπως βασιλεύσῃ ἐπὶ τὰς δύο βασιλείας. 18 ‡ καὶ εἰσῆλθεν εἰς Αἴγυπτον ἐν ὄχλῳ βαρεῖ ἐν ἅρμασι καὶ ἐλέφασι καὶ ἐν ἱππεῦσι καὶ ἐν στόλῳ μεγάλῳ.

19 ‡ καὶ συνεστήσατο πόλεμον πρὸς Πτολεμαῖον βασιλέα Αἰγύπτου. καὶ ἐφοβήθη Πτολεμαῖος ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ καὶ ἔφυγε. καὶ ἔπεσον τραυματίαι πολλοί.

7 ‡ Et vocauit pueros suos nobiles qui secum erant enutriti à iuuentute sua, & dimisit illis regnum suũ cum adhuc viueret.

8 ‡ Et regnauit Alexander annis duodecim, & mortuus est.

9 ‡ Et obtinuerũt pueri eius regnũ vnusquisque in loco suo.

10 ‡ Et imposuerunt omnes sibi diademata post mortem eius, & filij eorum post eos annis multis, & multiplicata sunt mala in terra.

11 ‡ Et exiit ex eis radix peccati, Antiochus illustris filius Antiochi regis qui fuerat Romæ obses: & regnauit in anno centesimo tricesimo septimo regni Græcorum.

12 ‡ In diebus illis exierunt ex Israël filij iniqui, & fecerunt multis dicentes, Eamus & disponamus testamentum cum gentibus quæ circa nos sunt; quia ex quo recessimus ab eis, inuenerunt nos mala mala.

13 ‡ Et bonus visus est sermo in oculis eorum.

14 ‡ Et destinauerunt aliqui de populo, & abierũt ad regem, & dedit illis potestatem, vt facerent iustitiam gentium.

15 ‡ Et ædificauerunt gymnasium in Hierosolymis secundum leges nationum.

16 ‡ Et fecerunt ibi præputia, & recesserunt à testamento sancto, & iuncti sunt nationibus, & venundati sunt vt facerent malum.

17 ‡ Et paratum est regnum in conspectu Antiochi, & cœpit regnare in terra Aegypti vt regnaret super duo regna.

18 ‡ Et intrauit in Aegyptum in multitudine graui, in curribus & elephantis, & equitibus, & classe magna.

19 ‡ Et fecit bellum contra Ptolemæum regem Aegypti, & veritus est Ptolemæus à facie eius & fugit, & ceciderunt vulnerati multi.

20 ‡ Et comprehendit ciuitates munitas in terra Ægypti, & accepit spolia terræ Ægypti. 21 ‡ Et conuertit Antiochus postquam percussit Ægyptum in centesimo & quadragesimo & tertio anno.

22 ‡ Et ascendit ad Israël, & ascendit Hierosolymam in multitudine graui.

23 ‡ Et intrauit in sanctificationẽ cum superbia, & accepit altare aureum, & candelabrum luminis, & vniuersa vasa eius, & mensam propositionis & libatoria, & phialas, & mortariola aurea, & velum, & coronas, & ornamentum aureum quod in facie templi erat: & comminuit omnia.

24 ‡ Et accepit argentum, & aurum, & vasa concupiscibilia, & accepit thesauros occultos quos inuenit, & sublatis omnibus abiit in terram suam.

25 ‡ Et fecit cædem hominum, & locutus est in superbia magna.

26 ‡ Et factus est plãctus magnus in Israël, & in omni loco eorum.

27 ‡ Et ingemuerunt principes & seniores, & iuuenes & virgines infirmati sunt, & speciositas mulierum immutata est.

28 ‡ Omnis maritus sumpsit lamentum, & quæ sedebant in thoro maritali lugebant.

29 ‡ Et commota est terra super habitantes in ea, & vniuersa domus Iacob induit confusionem.

30 ‡ Et post duos annos dierũ misit rex principẽ tributo in ciuitates Iuda, & venit Hierusalẽ cũ turba magna.

31 ‡ Et locutus est ad eos verba pacifica in dolo, & crediderunt ei. 32 ‡ Et irruit super ciuitatẽ repentè, & percussit eã plaga magna, & perdidit populum multum ex Israël.

33 ‡ Et accepit spolia ciuitatis, & succẽdit eã igni, & destruxit domos eius, & muros eius in circuitu.

20 ‡ καὶ ἐλεηλάσατο τὰς πόλεις τῆς χώρας ἐν γῇ Αἰγύπτῳ. καὶ ἔλαβε τὰ σκῦλα τῆς Αἰγύπτου.

21 ‡ καὶ ἐπέστρεψεν ἀντίοχος μετὰ τὸ πατάξαι Αἴγυπτον ἐν τῷ ἑκατοστῷ καὶ τεσσαρακοστῷ καὶ τρίτῳ ἔτει.

22 ‡ καὶ ἀνέβη ἐπὶ Ἰσραὴλ καὶ ἐς Ἰερουσαλὴμ ἐν ὄχλῳ βαρεῖ.

23 ‡ καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὰ ἁγίασμα ἐν ὑπερηφανίᾳ, καὶ ἔλαβε τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν, καὶ τὴν λυχνίαν τοῦ φωτός, καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς, καὶ τὴν τράπεζαν τῆς προθέσεως. καὶ τὰ σπονδεῖα καὶ τὰς φιάλας, καὶ τὰς θυίσκας τὰς χρυσᾶς, καὶ τὸ καταπέτασμα, καὶ τοὺς στεφάνους, καὶ τὸν κόσμον τὸν χρυσοῦν τὸν κατὰ πρόσωπον τοῦ ναοῦ. καὶ ἐλέπισε πάντα.

24 ‡ καὶ ἔλαβε τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον καὶ τὰ σκεύη τὰ ἐπιθυμητά. καὶ ἔλαβε θησαυροὺς τοὺς ἀποκρύφους ἃς εὗρε. καλέων πάντα ἀπῆλθεν εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ. 25 ‡ καὶ ἐποίησε φονοκτονίαν, καὶ ἐλάλησεν ὑπερηφανίαν μεγάλην. 26 ‡ καὶ ἐγένετο πένθος μέγα ἐπὶ Ἰσραὴλ ἐν παντὶ τόπῳ αὐτῶν. 27 ‡ καὶ ἐστέναξαν ἄρχοντες καὶ πρεσβύτεροι, παρθένοι καὶ νεανίσκοι ἠσθένησαν, καὶ τὸ κάλλος τῶν γυναικῶν ἠλλοιώθη.

28 ‡ πᾶς νυμφίος θρῆνον ἐκάθητο ἐν νυμφῶνι καθημένη ἐν τῷ πένθει ἐκοιμᾶτο ἡ νύμφη.

29 ‡ καὶ ἐσείσθη ἡ γῆ ἐπὶ τοῖς κατοικοῦσιν αὐτήν. καὶ πᾶς ὁ οἶκος Ἰακὼβ ἐνεδύσατο αἰσχύνην.

30 ‡ μετὰ δύο ἔτη ἡμερῶν ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς ἄρχοντα φορολογίας εἰς τὰς πόλεις Ἰούδα. καὶ ἦλθεν εἰς Ἰερουσαλὴμ ἐν ὄχλῳ βαρεῖ.

31 ‡ καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς λόγους εἰρηνικοὺς ἐν δόλῳ, καὶ ἐπείσθησαν αὐτῷ. 32 ‡ καὶ ἐπέπεσεν ἐπὶ τὴν πόλιν ἐξάπινα. καὶ ἐπάταξεν αὐτὴν πληγὴν μεγάλην. καὶ ἀπώλεσε λαὸν πολὺν ἐξ Ἰσραήλ.

33 ‡ καὶ ἔλαβε τὰ σκῦλα τῆς πόλεως, καὶ ἐνεπύρισεν αὐτὴν πυρί, καὶ καθεῖλε τοὺς οἴκους αὐτῆς καὶ τὰ τείχη αὐτῆς κύκλῳ.

10 ‡ Et ceperunt vrbes munitas in terra Aegypti. Et accepit spolia Aegypti.

11 ‡ Et reuersus est Antiochus, postquam percussit Aegyptum in centesimo & quadragesimo & tertio anno.

12 ‡ Et ascendit in Israel & Hierosolymam in turba graui.

13 ‡ Et intrauit in sanctuarium in superbia, & accepit altare aureum, & cãdelabrum luminis, & omnia vasa eius, & mensam propositionis, & libatoria & phialas, & mortariola aurea, & velum, & coronas, & ornamentum aureum quod in facie templi. Et comminuit omnia.

14 ‡ Et accepit argẽtum & aurum et vasa desiderabilia, et accepit thesauros absconditos quos inuenit. Et accipiẽs omnia abiit in terram suam.

15 ‡ Et fecit hominum cædem, & locutus est superbiam magnam.

16 ‡ Et fuit luctus magnus in Israel in omni loco eorum.

17 ‡ Et gemuerunt principes & seniores, virgines & pueri infirmati sunt, & pulchritudo mulierum mutata est.

18 ‡ Omnis sponsus accepit luctum, sedens in thalamo fuit in luctu.

19 ‡ Et concussa est terra super habitantes eam, & omnis domus Iacob induerunt confusionem.

20 ‡ Post duos annos dierũ misit rex principem tributi in vrbes Iuda, & venit in Hierusalem in turba graui.

21 ‡ Et locutus est eis verba pacifica in dolo, & crediderunt ei.

22 ‡ Et irruit super ciuitatem subitò, & percussit eam plaga magna, & perdidit populum multum de Israel.

23 ‡ Et accepit spolia vrbis, & combussit illam igni, & destruxit domos illius & muros illius in circuitu.

Universidad de Deusto
Biblioteca

‡ Et captiuauerũt mulieres et filios, & iumenta possederunt.
‡ Et ædificauerunt vrbem Dauid muro magno & forti turribus munitis, & fuit illis in arcem.
‡ Et posuerunt illic gentem peccatricem, viros iniquos, & conualuerunt in illa.
‡ Et posuerunt arma & escas, et congregantes spolia Hierusalem reposuerunt illic, & facti sunt in magnum laqueum.
‡ Et fuit in insidias sanctuario, & in calumniatorem malũ Israel semper.
‡ Et effuderunt sanguinem innocentem in circuitu sanctuarij, & polluerunt sanctuarium.
‡ Et fugerunt habitatores Hierusalem propter eos, & facta est habitatio exterorum, & facta est extera generationibus suis, & filij sui reliquerũt eam.
‡ Sanctuarium illius desolatum est vt eremus. Festa eius versa sunt in luctum, sabbata eius in ignominiam, honor eius in vilipendium.
‡ Iuxta gloriam eius fuit ignominia eius, & altitudo eius versa est in luctum.
‡ Et scripsit rex omni regno suo, vt essent omnes in populum vnum, & relinqueret quisque leges suas.
‡ Et consenserunt omnes gentes secundum sermonem regis. ‡ Et multi ab Israel consenserunt seruituti eius, & sacrificauerunt idolis, & polluerunt sabbatum.
‡ Et misit rex libros in manu nunciorum in Hierusalem et vrbes Iuda, vt irent post leges alienorum terræ.
‡ Et prohiberent holocausta & sacrificium et libationem ex sanctuario.
‡ Et coinquinarent sabbata & festa. ‡ Et polluerent sanctuarium & sanctos.
‡ Aedificarent aras & lucos, & idola, & sacrificarent porcina & pecora communia.

‡ Et captiuas duxerũt mulieres & natos, & pecora possederunt. ‡ Et ædificauerunt ciuitatem Dauid muro magno & firmo, & turribus firmis, & facta est illis in arcem. ‡ Et posuerunt illic gentem peccatricem viros iniquos, & cõualuerũt in illa.
‡ Et posuerunt arma & escas, & congregauerunt spolia Hierusalem, & reposuerunt illic, & facti sunt illi in quem magnum.
‡ Et factum est hoc addisidias sanctificationi, & in diabolum malum Israel.
‡ Et effuderunt sanguinem innocentem per circuitum sanctificationis, & coinquinauerunt sanctificationem.
‡ Et fugerunt habitatores Hierusalẽ propter eos, & facta est habitatio exterorum, & facta est extera semini eius & nati eius reliquerunt eam.
‡ Sanctificatio eius deserta est sicut solitudo, dies festi eius conuersi sunt in luctum, sabbata eius in opprobrium, honores eius in contemptum.
‡ Secundum gloriam eius multiplicata est ignominia eius, & sublimitas eius conuersa est in luctum.
‡ Et scripsit rex Antiochus omni regno suo, vt esset populus vnus: & relinquerunt vnusquisque legem suam.
‡ Et cõsenserũt omnes gentes secũdũ verbũ regis Antiochi.
‡ Et multi ex Israel consenserũt ei, et sacrificauerũt sabbatis & coinquinauerũt sabbata.
‡ Et misit rex Antiochus libros per manus nunciorum in Hierusalem, & in omnes ciuitates Iudæ, vt sequerentur leges gentium terræ.
‡ Et prohiberent holocausta & sacrificia, & libamina fieri in templo Dei.
‡ Et prohiberet celebrari sabbatũ & dies solennes.
‡ Et iussit coinquinari templũ & sancta & sanctum templi Israel.
‡ Et iussit ædificari aras & templa & idola, & immolari porcos & pecora communia.

‡ Et relinquere filios suos incircumcisos, & coinquinari animas eorũ in omnibus immũditiis & abominationibus, ita vt obliuiscerentur legem, & immutarent omnes iustificationes Dei.
‡ Et quicunq; nõ fecissent secundum verbum regis Antiochi, morerentur.
‡ Secundum omnia verba hæc scripsit omni regno suo, & præposuit principes populo qui hæc fieri cogerent.
‡ Et iusserunt ciuitatibus Iudæ sacrificare. ‡ Et congregati sunt multi de populo ad eos qui dereliquerãt legem Dñi, & fecerũt mala super terrã. ‡ Et effugauerũt populũ Israel in abditis & in absc̃oditis fugitiuorũ locis.
‡ Die quintadecima mensis Casleu, quinto & quadragesimo & centesimo anno, ædificauit rex Antiochus abominandum idolũ desolationis super altare Dei, & per vniuersas ciuitates Iudæ in circuitu ædificauerunt aras.
‡ Et ante ianuas domorũ, & in plateis incendebãt thura & sacrificabant. ‡ Et libros legis Dei cõbusserunt igni scindentes eos. ‡ Et apud quemcunque inueniebantur libri testamenti Domini, & quicunque obseruabat legem Domini, secundũ edictũ regis trucidabant eũ.
‡ In virtute sua faciebant hæc populo Israel qui inueniebatur in omni mense in ciuitatibus. ‡ Et quinta & vicesima die mensis sacrificabãt super arã quæ erat cõtra altare. ‡ Et mulieres quæ circũcidebãt filios suos trucidabãtur secũdũ iussum regis Antiochi. ‡ Et suspẽdebant pueros à ceruicibus per vniuersas domos corũ, & eos qui circũciderãt illos trucidabãt.
‡ Et multi de populo Israël diffinierũt apud se, vt nõ mã ducarẽt immũda. ‡ Et elegerũt magis mori q̃ cibis coinquinari immũdis, & noluerũt infringere legẽ Dei sanctã, & trucidati sunt.
‡ Et facta est ira magna super populum Israel valde.

‡ Et relinquerent filios suos incircuncisos, abominarentur animas suas in omni immundo, & coinquinatione, ita vt obliuiscerentur legis, & immutarent omnes iustificationes.
‡ Et qui non faceret iuxta verbum regis, moreretur.
‡ Iuxta omnia verba hæc scripsit omni regno suo, & fecit principes super omnem populũ.
‡ Et præcepit vrbibus Iuda sacrificare per vrbem & vrbẽ.
‡ Et congregati sunt de populo ad eos multi, omnis qui dereliquerat legem, & fecerunt mala in terra.
‡ Et posuerunt Israel in abditis in omni refugio ipsorum.
‡ Et quinta & decima die Casleu, quinto & quadragesimo & centesimo anno ædificauerunt abominationem desolationis super altare, & in vrbibus Iuda in circuitu ædificauerunt aras:
‡ Et in ianuis domorum & in plateis thura incendebant.
‡ Et libros legis quos inuenerunt, combusserunt igne scindentes.
‡ Et vbi inueniebatur apud aliquem liber testamenti, & si quis acquiescebat legi, edicto regis occidebãt illũ in virtute sua.
‡ Faciebant sic Israel inuentis in omni mense, & mense in vrbibus. ‡ Et quinta & vicesima mensis sacrificantes super aram quæ erat in altari.
‡ Et mulieres quæ circuncid̃erunt filios suos, occiderunt iuxta iussum.
‡ Et suspenderunt infantes ex collis eorum, & domos eorũ, & eos qui circunciderant illos.
‡ Et multi in Israel fortificati sunt, & offirmati in se vt non comederent communia.
‡ Et elegerunt mori vt non polluerentur cibis, & ne inquinarent testamentum sanctum, & mortui sunt.
‡ Et fuit ira magna super Israel valde.

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. II.

1 IN diebus illis surrexit Mattathias filius Joannis filij Symeon, sacerdos filiorum Joarib de Hierusalem, & sedit in Modin.

2 Et ei filij quinque; Joannes cognominatus Gaddis.

3 Simon vocatus Thasi.

4 Judas vocatus Maccabæus.

5 Eleazarus vocatus Auaran; Jonathas vocatus Apphus.

6 Et vidit blasphemias quæ fiebant in Juda & Hierusalem.

7 Et dixit: Hei mihi, vt quid hoc natus sum videre contritionem populi mei, & contritionē vrbis sanctæ, & sedere ibi cùm datur ea in manu inimicorum?

8 Sanctuarium in manu alienorum, factum est templum eius vt vir ignobilis.

9 Vasa gloriæ captiua abducta sunt; trucidati sunt infantes eius in plateis eius, pueri eius in gladio inimici.

10 Quæ gens non hæreditauit regnum, & non obtinuit spolia eius?

11 Omnis ornatus eius ablatus est; pro libera facta est in seruam.

12 Et ecce sancta nostra & pulchritudo nostra & gloria nostra desolata est, & contaminauerunt ea gentes.

13 Vt quid nobis vltrà viuere?

14 Et scidit Mattathias & filij eius vestes suas, & induerunt saccos, & plorauerunt valde.

15 Et venerunt qui à rege cogentes rebellionem in Modin vrbem vt sacrificarent.

16 Et multi de Israel ad eos accesserunt, & Mattathias & filij eius congregati sunt.

17 Et responderunt qui à rege, & dixerunt Mattathiæ, dicentes: Princeps & gloriosus & magnus es in vrbe hac, & corroboratus in filiis & fratribus.

6

1 Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἀνέστη ματταθίας ἰωαννὴς ὑὸς συμεὼν ἱερεὺς τῶν υἱῶν ἰωαρὶβ ἀπὸ ἱερουσαλήμ. καὶ 2 ἐκάθισεν ἐν μωδείν. 3 Καὶ αὐτῷ υἱοὶ πέντε, ἰωάννης ὁ ἐπικαλούμενος ἰαδδίς. 4 σίμων ὁ καλούμενος θασί. 4 5 ἰούδας ὁ καλούμενος μακκαβαῖος. 5 6 ἐλεάζαρ ὁ καλούμενος αὐαράν, ἰωνάθας ὁ καλούμενος σαπφοῦς. 6 καὶ εἶδε τὰς βλασφημίας τὰς γινομένας ἐν ἰούδᾳ καὶ ἱερουσαλήμ. 7 καὶ εἶπεν· οἵ μοι, ἱνατί τοῦτο ἐγενήθην ἰδεῖν τὸ σύντεμμα τοῦ λαοῦ μου, καὶ τὸ σύντεμμα τῆς πόλεως τῆς ἁγίας, καὶ καθίσαι ἐκεῖ ἐν τῷ δοθῆναι αὐτὴν ἐν χειρὶ ἐχθρῶν; 8 τὰ ἁγίασμα ἐν χειρὶ ἀλλοτρίων. ἐλένετο ὁ ναὸς αὐτῆς ὡς ἀνὴρ ἀδόξος. 9 Τὰ σκεύη τῆς δόξης αἰχμάλωτα ἀπήχθη, ἀπεκτάνθη τὰ νήπια αὐτῆς ἐν ταῖς πλατείαις αὐτῆς. 10 νεανίσκοι αὐτῆς ἐν ῥομφαίᾳ ἐχθροῦ. 11 ποῖον ἔθνος οὐκ ἐκληρονόμησε βασιλείαν, καὶ οὐκ ἐκράτησε τῶν σκύλων αὐτῆς. 12 πᾶς ὁ κόσμος αὐτῆς ἀφῃρέθη· ἀντὶ ἐλευθέρας ἐχρύσωσε εἰς δούλιον. 13 καὶ ἰδοὺ τὰ ἅγια ἡμῶν καὶ ἡ καλλονὴ ἡμῶν, καὶ ἡ δόξα ἡμῶν ἠρημώθη, καὶ ἐβεβήλωσαν αὐτὰ τὰ ἔθνη. 14 ἵνα τί ἡμῖν ἔτι ζῆν; 15 καὶ διέρρηξε ματταθίας καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ περιεβάλοντο σάκκους. καὶ ἐπόνησαν σφόδρα. 16 καὶ ἦλθον οἱ ἀπὸ τοῦ βασιλέως οἱ καταναγκάζοντες τὴν ἀποστασίαν εἰς μωδεὶν τὴν πόλιν ἵνα θυσιάσωσι. 17 καὶ πολλοὶ ἀπὸ ἰσραὴλ πρὸς αὐτοὺ προσῆλθον. καὶ ματταθίας καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ συνήχθησαν.

CAP. II.

1 IN diebus illis surrexit Mattathias filius Iohannis filij Simeonis sacerdos ex filijs Ioarim ab Hierusalem, & sedit in monte Modin.

2 Et habebat filios quinque, Iohannem, qui cognominabatur Gaddis.

3 Et Simonem, qui cognominabatur Thasi.

4 Et Iudam, qui vocabatur Maccabæus.

5 Et Eleasarum qui cognominabatur Abaron, & Ionatham, qui cognominabatur Apphus.

6 Hi videbant mala quæ fiebant in populo Iuda & in Hierusalem.

7 Et dixit Matathias: Vt quid natus sum mihi: vt quid natus sim videre contritionē populi mei & contritionē ciuitatis sanctæ, & sedere illic cùm datur in manibus inimicorum.

8 Sancta in manu eorum facta sunt: quasi neorum facta sunt: quasi eius sicut homo ignobilis.

9 Vasa gloriæ eius captiua abducta sunt, trucidati sunt infantes eius in plateis, & iuuenes eius ceciderunt in gladio inimicorū.

10 Quæ gens non hæreditauit regnū eius, & obtinuit spolia eius?

11 Omnis ornatus eius ablatus est: de libera facta est ancilla.

12 Et ecce sancta nostra & pulchritudo nostra & gloria nostra desolata est, & contaminatas nostra desolata est a gentes.

13 Vt quid ergo nobis adhuc viuere?

14 Et scidit vestimenta sua Mattathias, & filij eius, & operuerunt se ciliciis, & planxerūt valde.

15 Et venerunt illuc missi erant à rege Antiocho vt cogerent eos qui cogerant in ciuitatem Modin immolare & accendere thura, & à lege Dei discedere.

16 Et multi de populo Israel consentientes accesserunt ad eos, sed Mattathias & filij eius constanter steterūt.

17 Et respondentes dixerūt Mattathias, dicentes, dixerūt Mattathiæ princeps & clarissimus es in hac ciuitate, & confortatus filijs & fratribus.

18 Ergo accede prior & fac iussum regis sicut fecerunt omnes gentes & viri Iuda, & qui remanserunt in Hierusalē. Et eris tu & filij tui inter amicos regis, & amplificatus auro & argento, & muneribus multis.

19 Et respondit Matathias & dixit magna voce: Et si omnes gentes regi Antiocho obediunt, vt discedant vnusquisq; à seruitute legis patrum suorum, & consentiant mandatis eius:

20 Ego & filij mei & fratres mei obediemus legi patrum nostrorum.

21 Propitius sit nobis Deus: non est nobis vtile relinquere legem & iustitias Dei.

22 Non audiemus verba regis Antiochi, nec sacrificabimus trāsgredientes legis nostræ mandata, vt eamus altera via.

23 Et vt cessauit loqui verba hæc, accessit quidam Iudæus in omnium oculis sacrificare idolis super aram in ciuitate Modin secundū iussum regis.

24 Et vidit Mathias & doluit, & contremuerunt renes eius, & accensus est furor eius secundum iudicium legis, & insiliens trucidauit eum super aram.

25 Sed & virum quem rex Antiochus miserat qui cogebat immolare, occidit in ipso tempore, & aram destruxit.

Macab.

26 Et zelatus est legē sicut fecit Phinees Zambri filio Salomi.

27 Et exclamauit Matathias vocemagnain ciuitate dicēs. Omnis qui zelum habet legis statuens testamētū exeat post me.

28 Et fugit ipse & filij eius in monte, & reliquerūt quæcunque habebant in ciuitate.

29 Tunc descenderūt multi quærentes iudicium & iustitiam in desertum.

30 Et sederunt ibi ipsi & filij eius, & mulieres eorum & D pecora eorum, quoniā inundauerunt super eos mala.

18 νῦν προσέλθε πρῶτος καὶ ποίησον τὸ πρόσταγμα τοῦ βασιλέως, ὡς ἐποίησαν πάντα τὰ ἔθνη καὶ οἱ ἄνδρες ἰούδα καὶ οἱ καταλειφθέντες ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ ἔσῃ σὺ καὶ ὁ οἶκός σου τῶν φίλων τοῦ βασιλέως. καὶ σὺ καὶ οἱ υἱοί σου δοξασθήσεσθε ἀργυρίῳ καὶ χρυσίῳ, καὶ δόσεσι πολλαῖς. 19 καὶ ἀπεκρίθη ματταθίας καὶ εἶπεν φωνῇ μεγάλῃ· εἰ πάντα τὰ ἔθνη τὰ ἐν οἴκῳ τῆς βασιλείας τοῦ βασιλέως ἀκούσωσιν αὐτοῦ, ἀποστῶσιν ἕκαστος ἀπὸ λατρείας πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἠρετίσαντο ἐν τολαῖς αὐτοῦ. 20 κἀγὼ καὶ οἱ υἱοί μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου πορευσόμεθα ἐν διαθήκῃ πατέρων ἡμῶν. 21 ἵλεως ἡμῖν καταλιπεῖν νόμον καὶ δικαιώματα. 22 τὸν λόγον τοῦ βασιλέως οὐκ ἀκουσόμεθα παρελθεῖν τινὸ λατρείαν ἡμῶν δεξιὰν ἢ ἀριστερᾶν. 23 καὶ ὡς ἐπαύσατο λαλῶν τοὺς λόγους τούτους, προσῆλθεν ἀνὴρ ἰουδαῖος ἐν ὀφθαλμοῖς πάντων θυσιάσαι ἐπὶ τοῦ βωμοῦ ἐν μωδεὶν κατὰ τὸ πρόσταγμα τοῦ βασιλέως. 24 καὶ εἶδε ματταθίας καὶ ἐζήλωσε, καὶ ἐτρόμησαν οἱ νεφροὶ αὐτοῦ, καὶ ἀνέβλυσε θυμὸν κατὰ τὸ κρῖμα· καὶ δραμὼν ἔσφαξεν αὐτὸν ἐπὶ τὸν βωμόν. 25 καὶ τὸν ἄνδρα τοῦ βασιλέως τὸν ἀναγκάζοντα θύειν ἀπέκτεινεν ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, καὶ τὸν βωμὸν καθεῖλε. 26 καὶ ἐζήλωσε τῷ νόμῳ, καθὼς ἐποίησε φινεὲς τῷ ζαμβρὶ υἱῷ σαλώμ. 27 καὶ ἐξεκραύγασε ματταθίας λέγων ἐν τῇ πόλει φωνῇ μεγάλῃ λέγων· πᾶς ὁ ζηλῶν τῷ νόμῳ καὶ ἱστῶν διαθήκην, ἐξελθέτω ὀπίσω μου. 28 καὶ ἔφυγον αὐτὸς καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ εἰς τὰ ὄρη, καὶ ἐγκατέλιπον ὅσα εἶχον ἐν τῇ πόλει. 29 τότε κατέβησαν πολλοὶ ζητοῦντες δικαιοσύνην καὶ κρῖμα εἰς τὴν ἔρημον 30 καθῆσαι ἐκεῖ, αὐτοὶ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν καὶ γυναῖκες αὐτῶν καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν, ὅτι ἐπληθύνθη ἐπ' αὐτοὺς τὰ κακά.

18 Nunc accede primus et fac præceptum regis, vt fecerūt omnes gentes & viri Juda, & relicti in Hierusalem: & eris tu & domus tua amicorum regis, & tu & filij tui glorificabimini argento & auro & muneribus multis.

19 Et respondit Mattathias, & dixit voce magna: Si omnes gentes quæ in familia regni regis obediunt ei, vt recedant quilibet à seruitute patrum suorum, & consenserunt præceptis eius:

20 Et ego & filij mei & fratres mei ambulabimus in testamento patrum nostrorum.

21 Propitius nobis relinquere legem & iustitias.

22 Sermonem regis non audiemus vt prætereamus seruitutē nostram dextera vel sinistra.

23 Et vt cessauit loqui verba hæc, accessit vir Judæus in oculis omnium sacrificare in ara in Modin secundum iussum regis.

24 Et vidit Mattathias, & zelauit, & contremuerunt renes eius, & pertulit furorem secundum iudicium, & currens iugulauit eum super aram.

25 Et virum regis cogentem sacrificare occidit in tēpore illo, & aram destruxit.

26 Et zelauit legem, sicut fecit Phinees Zambri filio Salom.

27 Et clamauit Mattathias in vrbe voce magna dicens, Omnis qui zelat legem et statuit testamentum, exeat post me.

28 Et fugerunt ipsæ & filij eius in montes, & reliquerunt quæ habebant in vrbe.

29 Tunc descenderunt multi quærentes iustitiam, & iudiciū in desertum

30 Sedere illuc, ipsi & filij eorum, & vxores eorum & inmenta eorum, quoniam multiplicata sunt super eos mala.

Universidad de Deusto
Biblioteca

31 ‡ Et nunciatum est viris regis & exercitibus qui erant in Hierusalem vrbe Dauid; quoniã descenderunt viri, qui dissipauerunt mandatum regis in occulta in deserto, & cucurrerunt post eos multi.

32 ‡ Et deprehendentes eos castra metati sunt contra illos, & constituerunt aduersus eos prælium in die sabbatorum, & dixerunt ad eos:

33 ‡ Vsque nunc egressi facite iuxta sermonem regis, & viuetis.

34 ‡ Et dixerunt: Non exibimus, neque faciemus verbũ regis vt polluamus diẽ sabbatorũ.

35 ‡ Et accelerauerunt contra eos prælium.

36 ‡ Et non responderunt eis, neque lapidẽ excusserunt in eos, neque oppilauerunt occulta, dicentes:

37 ‡ Moriamur omnes in simplicitate nostra. Testis est super nos cælum & terra quòd indicta causa perditis nos.

38 ‡ Et insurrexerunt contra illos in bello sabbatis, et mortui sunt ipsi & mulieres eorum, et filij eorum, & iumenta eorum vsque ad mille animas hominum.

39 ‡ Et cognouit Mattathias et amici eius, & luxerunt super eos vsque ad valde.

40 ‡ Et dixit vir propinquo suo: Si omnes fecerimus vt fratres nostri fecerunt, & non pugnauerimus contra gentes pro anima nostra et iustificationibus nostris, nunc citius nos dispergent à terra.

41 ‡ Et cogitauerunt die illa dicentes: Omnis homo quicunque venerit ad nos in bellum die sabbatorum, pugnemus contra eum, & non moriamur omnes sicut mortui sunt fratres nostri in occultis.

42 ‡ Tunc congregati sunt ad illos synagoga, Asidæorum fortes potentia de Israel omnis voluntarius lege.

31 ‡ καὶ ἀνήγγελη τοῖς ἀνδράσι τοῦ βασιλέως καὶ ταῖς δυνάμεσιν αὐ ἦσαν ἐν ἱερουσαλὴμ πόλει δαυίδ, ὅτι καλέσαντων ἀνδρες, οἵ τινες διεσκέδασαν τὴν ἐντολὴν τοῦ βασιλέως εἰς τὴν κρύφοις ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἔδραμον ὀπίσω αὐτῶν πολλοί.

32 ‡ καὶ καταλαβόντες αὐτοὺς παρενέβαλον ἐπ' αὐτοὺς, καὶ συνεστήσαντο πρὸς αὐτὰς πόλεμον ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων. ⁋ εἶπαν πρὸς αὐτούς·

33 ‡ ἕως ἤνυν ἐξελθόντες ποιήσατε κατὰ τὸν λόγον τοῦ βασιλέως ⁋ ζήσεσθε. ‡ καὶ εἶπον· οὐκ ἐξελευσόμεθα, οὐδὲ ποιήσωμεν τὸν λόγον τοῦ βασιλέως βεβηλῶσαι τὴν ἡμέραν τῶν σαββάτων. ‡ καὶ ἐτάχυναν ἐπ' αὐτοὺς πόλεμον. ‡ καὶ οὐκ ἀπεκρίθησαν αὐτοῖς, οὐδὲ λίθον ἐνετίναξαν αὐτοῖς, οὐδὲ ἐνέφραξαν τοὺς κρύφους λέγοντες· ‡ Ἀποθάνωμεν πάντες ἐν τῇ ἁπλότητι ἡμῶν· μαρτυρεῖ ἐφ' ἡμᾶς ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ὅτι ἀκρίτως ἀπόλλυτε ἡμᾶς.

38 ‡ καὶ ἀνέστησαν ἐπ' αὐτοὺς ἐν τῷ πολέμῳ τοῖς σαββασι, καὶ ἀπέθανον αὐτοὶ καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν, καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν ἕως χιλίων ψυχῶν ἀνθρώπων.

39 ‡ καὶ ἔγνω ματταθίας ⁋ οἱ φίλοι αὐτοῦ, καὶ ἐπενύσησαν ἐπ' αὐτοῖς ⁋ ἕως

40 σφόδρα. ‡ καὶ εἶπεν ἀνὴρ τῷ πλησίον αὐτοῦ, ἐὰν πάντες ποιήσωμεν ὡς ἀδελφοὶ ἡμῶν ἐποίησαν, καὶ μὴ πολεμήσωμεν πρὸς τὰ ἔθνη ὑπὲρ τῆς ψυχῆς ἡμῶν καὶ τῶν δικαιωμάτων ἡμῶν, καὶ τάχυνον ἡμᾶς ὀλοθρεῦσιν ἀπὸ τῆς γῆς.

41 ‡ καὶ ἐβουλεύσαντο τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ λέγοντες· πᾶς ἀνθρωπ ⁋ ὃς ἐὰν ἔλθῃ πρὸς ἡμᾶς εἰς πόλεμον τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων, πολεμήσωμεν καὶ οὐκ ἀναπεσοῦμεν ⁋ ὡς ἀπέθανον ⓓ ἀδελφοὶ ἡμῶν ἐν τοῖς κρύφοις.

42 ‡ τότε συνήχθησαν πρὸς αὐτοὺς συναγωγὴ, ἀσιδαίων ἰσχυροὶ δυνάμει ἀπὸ ἰσραὴλ πᾶς ὁ ἐκουσιαζόμενος ⁋ τῷ νόμῳ.

31 ‡ Et omnes qui fugiebant à malis additi sunt ad eos, & facti sunt illis ad firmamẽtũ.

32 ‡ Et collegerunt exercitũ, & percusserunt peccatores in ira sua, & viros iniquos in indignatione sua, & cęteri fugerunt ad nationes vt euaderent.

33 ‡ Et circuiuit Mathathias & amici eius, & destruxerunt aras.

34 ‡ Et circundederũt pueros incircuncisos quotquot inuenerũt in finibus Israël in fortitudine.

35 ‡ Et persecuti sunt filios superbiæ, & prosperatum est opus in manibus eorum.

36 ‡ Et obtinuerunt legẽ de manibus gentium, & de manibus regum, & non dederunt cornu peccatori.

37 ‡ Et appropinquauerunt dies Matathiæ moriendi, & dixit filiis suis: Nunc confortata est superbia & castigatio, & tempus euersionis, & ira indignationis.

38 ‡ Nũc ergo filij æmulatores estote legis, & date animas vestras pro testamẽto patrũ.

39 ‡ Et memẽtote operũ patrũ quæ fecerunt in generationib' suis, & accipietis gloriã magnã & nomẽ æternũ.

Gen.22. 40 ‡ Abraam nonne in tentatione inuentus est fidelis, & reputatũ est ei ad iustitiã?

41 ‡ Ioseph in tẽpore angustię suæ custodiuit mãdatũ, & factus est Dominus Ægypti.

Malach. 42 ‡ Phinees pater noster zelando zelum Dei accepit testamẽtum sacerdotij æterni.

Iosue. 43 ‡ Iesus dum impleuit verbum factus est dux in Israël.

Num.14. 44 ‡ Caleb dum testificatur in Ecclesia accepit hæreditatem. ‡ Dauid in sua misericordia consecutus est sedẽ regni in secula.

45 ‡ Helias dũ zelat zelũ legis, receptus est in cælũ.

Dan.3. 46 ‡ Ananias & Azarias, & Misael credẽtes liberati sunt de flãma.

47 ‡ Daniel dum simplicitate liberatus est de ore leonũ.

48 ‡ Et ita cogitate per generationẽ & generationẽ quia omnes qui sperant in eũ, non infirmantur.

43 ‡ Et omnes fugitiui ob mala additi sunt illis, & facti sunt eis in firmamentum.

44 ‡ Et collegerũt exercitum, et percusserunt peccatores in ira sua, viros sine lege in furore suo. Et reliqui fugerunt in gentes vt liberarentur.

45 ‡ Et circundedit Mattathias & amici illius, & destruxerunt aras illorum.

46 ‡ Et circumcideruntpueros incircuncisos, quos inuenerunt in terminis Israel in fortitudine.

47 ‡ Et persecuti sunt filios superbiæ, & prosperatum est opus in manu eorum.

48 ‡ Et obtinuerunt legem de manu gentium & de manu regum, & non dederunt cornu peccatori.

49 ‡ Et appropinquauerunt dies Mattathiæ vt moreretur. Et dixit filiis suis: Nunc firmata est superbia & castigatio, & tempus confusionis, & ira indignationis.

50 ‡ Et nunc filij zelate legem, & date animas vestras pro testamento patrum vestrorum.

51 ‡ Mementote patrum nostrorũ opera quæ fecerunt in generationibus eorum, & accipite gloriã magnam & nomen eternum.

52 ‡ Abraam nonne in tentatione inuentus est fidelis, & reputatum est ei ad iustitiam? ‡ Ioseph in tempore angustiæ suæ custodiuit præceptũ, & factus est Dominus Ægypti.

54 ‡ Phinees pater noster in zelando zelum, accepit testamentum sacerdotij sempiterni.

55 ‡ Iesus in adimplendo sermonẽ factus est iudex in Israel.

56 ‡ Caleb in testificando in Ecclesia accepit terræ hæreditatem.

57 ‡ Dauid in misericordia sua possedit sedẽ regni perpetui.

58 ‡ Elias dum zelaret zelũ legis, receptus est vsque ad cælum.

59 ‡ Ananias, Azarias, Misael credẽtes liberati sunt de flamma.

60 ‡ Daniel in simplicitate sua liberatus est de ore leonum.

61 ‡ Et sic cogitate per generationẽ & generationẽ quoniã omnes sperãtes in ipsum non infirmabuntur.

43 ‡ καὶ πλῆτες οἱ φυγαδεύοντες ἀπὸ τῶν κακῶν προστέθησαν αὐτοῖς, καὶ ἐγένετο αὐτοῖς εἰς στήριγμα. ⁋ 44 συνέστησαν δὲ δυνάμεις καὶ ἐπάταξαν ἁμαρτωλοὺς ἐν ὀργῇ αὐτῶν ἀνδρας ἀνόμους ἐν θυμῷ αὐτῶν. ⁋ οἱ λοιποὶ ἔφυγον εἰς τὰ ἔθνη σωθῆναι. καὶ ἐκύκλωσε ματταθίας ⁋ οἱ φίλοι αὐτοῦ, καὶ καθεῖλον τοὺς βωμοὺς αὐτῶν. ‡ καὶ 46 περιέτεμον τὰ παιδάρια τὰ ἀπερίτμητα ὅσα εὗρον ἐν ὁρίοις ἰσραὴλ ἐν ἰσχύι. ‡ καὶ ἐδίωξαν τοὺς υἱοὺς τῆς ὑ- 47 περηφανίας, καὶ κατηυθύνθη τὸ ἔργον ἐν χειρὶ αὐτῶν. ‡ καὶ ἐκτελέσαν- 48 το ἐκ νόμου ἐκ χειρὸς τῶν ἐθνῶν καὶ ἐκ χειρὸς τῶν βασιλέων. καὶ οὐκ ἔδωκαν κέρας τῷ ἁμαρτωλῷ. ‡ καὶ ἤγγισαν 49 αἱ ἡμέραι ⁋ ματταθίᾳ ἀποθανεῖν, ⁋ εἶπε τοῖς υἱοῖς αὐ ⁋. νῦν ἐσχυρίσθη ὑπερηφανία καὶ ἔλεγμος καὶ καιρὸς καταστροφῆς καὶ ὀργὴ θυμοῦ. ⁋ νῦν 50 τέκνα ζηλώσατε τῷ νόμῳ, καὶ δότε τὰς ψυχὰς ὑμῶν ὑπὲρ διαθήκης πατέρων ὑμῶν. ‡ μνήσθητε τῶν παλαίων 51 ἡμῶν τὰ ἔργα ἃ ἐποίησαν ἐν ταῖς γενεαῖς αὐτῶν. καὶ λήψεσθε δόξαν μεγάλην καὶ ὄνομα αἰώνιον.

Gen.22. 52 ‡ ἀβραὰμ οὐκ ἐν πειρασμῷ εὑρέθη πιστός, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην; ‡ ἰωσὴφ ἐν καιρῷ στενο- 53 χωρείας αὐτοῦ ἐφύλαξεν ἐντολήν, ⁋ ἐγένετο κύριος αἰγύπτου. ‡ φινεὲς ὁ πα- 54 τὴρ ἡμῶν ἐν τῷ ζηλῶσαι ζῆλον, ἔλαβε διαθήκην ἱερωσύνης αἰωνίας.

Iosue. ‡ ἰησοῦς ἐν τῷ πληρῶσαι λόγον ἐ- 55 γένετο κριτὴς ἐν ἰσραήλ. ‡ χάλεβ 56 ἐν τῷ ἐξομαρτυρῆσαι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἔλαβε γῆς κληρονομίαν.

‡ δαυὶδ ἐν τῷ ἐλέει αὐτοῦ ἐκληρο- 57 νόμησε θρόνον βασιλείας αἰωνίας.

‡ ἠλίας ἐν τῷ ζηλῶσαι ζῆλον νό- 58 μου ἀνελήφθη εἰς τὸν οὐρανόν.

‡ ἀνανίας, ἀζαρίας, μισαὴλ πι- 59 στεύσαντες ἐσώθησαν ἐκ φλογός.

‡ δανιὴλ ἐν τῇ ἁπλότητι αὐτοῦ ἐρ- 60 ρύσθη ἐκ στόματος λεόντων. ⁋ ἕτως 61 ἐννοήσατε κατὰ γενεὰν ⁋ γενεάν, καὶ ὅτι πάντες ⓓ ἐλπίζοντες ἐπ' αὐτὸν, οὐκ ἀσθενήσουσι.

Universidad de Deusto
Biblioteca

62 ‡ Et à verbis viri peccatoris ne timueritis; quia gloria eius stercus & vermis est.

62 ‡ Hodie extolletur & cras non inuenietur; quia conuersus est in puluerem suum, et cogitatio eius perijt.

63 ‡ Et vos filij confortamini, & viri estote in lege; quia in ipsa glorificabimini.

64 ‡ Et ecce Symeon frater vester, scio quòd vir cõsilij est: eum audite omnes dies. Ipse vobis erit in patrem.

65 ‡ Et Judas Maccabæus ipse fortis potentia à iuuentute sua, hic vobis erit princeps exercitus, & bellabit bellum populorum.

66 ‡ Et vos adducetis ad vos omnes factores legis, & vltionem populi vestri.

67 ‡ Retribuite retributionem gentibus, & attendite in præcepta legis.

68 ‡ Et benedixit eos. Et appositus est ad patres suos.

69 ‡ Et mortuus est in sexto & quadragesimo & centesimo anno. Et sepelierunt eum filij eius in sepulturis patrum suorum in Modin, & luxerunt eum omnis Israel luctu magno.

62 ‡ καὶ ἀπὸ λόγων ἀνδρὸς ἁμαρτωλοῦ μὴ φοβηθῆτε, ὅτι ἡ δόξα αὐτοῦ εἰς κόπρια καὶ εἰς σκώληκας.

63 ‡ Σήμερον ἐπαρθήσε) καὶ αὔριον οὐκ εὑρεθῇ, ὅτι ἐπέστρεψεν εἰς τὸν χοῦν αὐτοῦ, καὶ ὁ διαλογισμὸς αὐτοῦ ἀπώλετο.

64 ‡ καὶ ὑμεῖς τέκνα ἰσχύσατε καὶ ἀνδρίζεσθε ἐν τῷ νόμῳ, ὅτι ἐν αὐτῷ δοξασθήσεσθε.

65 ‡ καὶ ἰδοὺ συμεὼν ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν, οἶδα ὅτι σοφὸς βουλῆς ἐστιν, αὐτοῦ ἀκούετε πάσας τὰς ἡμέρας. αὐτὸς ὑμῖν ἔσται εἰς πατέρα.

66 ‡ καὶ Ἰούδας μακκαβαῖος αὐτὸς ἰσχυρὸς δυνάμει ἐκ νεότητος αὐτοῦ, οὗτος ὑμῖν ἔσται ἄρχων στρατιᾶς, καὶ πολεμήσετε πόλεμον λαῶν.

67 ‡ Εἰσάξετε πρὸς ὑμᾶς πάντας τοὺς ποιητὰς τοῦ νόμου, καὶ ἐκδικήσατε τὸ λαὸ ὑμῶν.

68 ‡ ἀνταπόδοτε ἀνταπόδομα τοῖς ἔθνεσι καὶ προσέχετε εἰς τὰ προστάγματα τοῦ νόμου.

69 ‡ καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς καὶ προστέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ.

70 ‡ καὶ ἀπέθανεν ἐν τῷ ἕκτῳ καὶ τεσσαρακοστῷ καὶ ἑκατοστῷ ἔτει. καὶ ἔθαψαν αὐτὸν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἐν τάφοις πατέρων αὐτοῦ ἐν μωδιεῖν, καὶ ἐκόψαντο αὐτὸν πᾶς ἰσραὴλ κοπετὸν μέγαν.

CAP. III.

ET surrexit Iudas vocatus Maccabæus filius eius pro eo.

2 ‡ Et adiuuabant eum omnes fratres eius, & omnes qui adhæserant patri eius, & præliabantur prælium Israel cum lætitia.

3 ‡ Et dilatauit gloriam populo suo. Et induit thoracem vt gigas, & succinxit se armis bellicis suis. Prælia constituit protegens castra in gladio.

4 ‡ Et similis factus est leoni in operibus suis, & vt catulus leonis ruens in venationem.

5 ‡ Et persecutus est iniquos scrutans, & turbantes populũ suum succendit.

γ

1 ‡ Καὶ ἀνέστη Ἰούδας ὁ καλούμενος μακκαβαῖος υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

2 ‡ καὶ ἐβοήθουν αὐτῷ πάντες οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ πάντες ὅσοι ἐκολλήθησαν τῷ πατρὶ αὐτοῦ, καὶ ἐπολέμουν τὸν πόλεμον ἰσραὴλ μετ' εὐφροσύνης.

3 ‡ καὶ ἐπλάτυνε δόξαν τῷ λαῷ αὐτοῦ. καὶ ἐνεδύσατο θώρακα ὡς γίγας, καὶ συνεζώσατο τὰ σκεύη τὰ πολεμικὰ αὐτοῦ. πολέμους συνεστήσατο σκεπάζων παρεμβολὴν ἐν ῥομφαίᾳ.

4 ‡ καὶ ὡμοιώθη λέοντι ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, καὶ ὡς σκύμνος ἐρευγόμενος εἰς θήραν.

5 ‡ καὶ ἐδίωξεν ἀνόμους ἐξερευνῶν. καὶ τοὺς ταράσσοντας τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐφλόγισε

6 ‡ Et repulsi sunt inimici eius præ timore eius, & omnes operarij iniquitatis conturbati sunt, & directa est salus in manu eius.

7 ‡ Et exacerbabat reges multos, & lætificabat Iacob in operibus suis, & in seculũ memoria eius in benedictione.

8 ‡ Et perábulabat ciuitates Iuda, & perdidit impios ex eis, & auertit iram ab Israël.

9 ‡ Et nominatus est vsque ad nouissimum terræ, & congregauit pereuntes.

10 ‡ Et congregauit Apollonius gẽtes, & à Samaria virtutem multam, & magnam ad bellandum contra Israël.

11 ‡ Et cognouit Iudas & exiit obuiam illi, & percussit, & occidit illum, & ceciderũt vulnerati multi: & reliqui fugerunt.

12 ‡ Et accepit spolia eorum, & gladium Apollonij abstulit Iudas, & erat pugnans in eo omnibus diebus.

13 ‡ Et audiuit Seron princeps exercitus Syriæ quòd congregauit Iudas congregationem fidelium & Ecclesiã secum: & ait.

14 ‡ Faciam mihi nomen & glorificabor in regno, & debellabo Iudam, & eos qui cum ipso sunt, qui spernebant verbum regis.

15 ‡ Et præparauit se, & ascẽderunt cum eo castra impiorum fortes auxiliarij vt facerent vindictã in filios Israël.

16 ‡ Et appropinquauerunt vsque ad Bethoron, & exiuit Iudas obuiam illis cum paucis.

17 ‡ Vt autem viderunt exercitum veniẽtem sibi obuiã, dixerunt Iudæ: Quomodo poterimus pauci pugnare cõtra multitudinem hanc tantam & tam fortem, & nos fatigati sumus ieiunio hodie?

18 ‡ Et ait Iudas, Facile est concludi multos in manu paucorum, & non est differentia in conspectu Dei cæli liberare in multis & in paucis.

6 ‡ καὶ συνεσάλησαν οἱ ἄνομοι ἀπὸ φόβου αὐτοῦ. καὶ πάντες οἱ ἐργάται τῆς ἀνομίας συνεταράχθησαν. καὶ διῳδώθη σωτηρία ἐν χειρὶ αὐτοῦ.

7 ‡ καὶ παρώξυνε βασιλεῖς πολλούς, καὶ ηὔφρανε τὸν ἰακὼβ ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα ἡ μνημόσυνον αὐτοῦ εἰς εὐλογίαν.

8 ‡ καὶ διῆλθεν ἐν πόλεσιν ἰούδα, καὶ ἐξωλόθρευσεν ἀσεβεῖς ἐξ αὐτῆς, καὶ ἀπέστρεψεν ὀργὴν ἀπὸ ἰσραήλ.

9 ‡ καὶ ὠνομάσθη ἕως ἐσχάτης τῆς γῆς, καὶ συνήγαγε ἀπολλυμένους.

10 ‡ συνήγαγε δὲ ἀπολλώνιος ἔθνη, καὶ ἀπὸ Σαμαρείας δύναμιν μεγάλην εἰς πολεμῆσαι πρὸς ἰσραήλ.

11 ‡ καὶ ἔγνω ἰούδας καὶ ἐξῆλθεν εἰς συναντησιν αὐτοῦ. καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν καὶ ἀπέκτεινε. καὶ ἔπεσον τραυματίαι πολλοί, καὶ οἱ λοιποὶ ἔφυγον.

12 ‡ καὶ ἔλαβε τὰ σκῦλα αὐτῶν, καὶ τὴν μάχαιραν ἀπολλωνίου ἔλαβεν ἰούδας, καὶ ἦν πολεμῶν ἐν αὐτῇ πάσας τὰς ἡμέρας.

13 ‡ καὶ ἤκουσε σήρων ὁ ἄρχων τῆς δυνάμεως συρίας, ὅτι ἤθροισεν ἰούδας ἄθροισμα, καὶ ἐκκλησίαν πιστῶν μεθ' αὐτοῦ, καὶ ἐκπορεύομένων εἰς πόλεμον. καὶ εἶπε·

14 ‡ ποιήσω ἐμαυτῷ ὄνομα καὶ δόξαν ἐν τῇ βασιλείᾳ, καὶ πολεμήσω τὸν ἰούδαν καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ, καὶ τοὺς ἐξουδενοῦντας τὸν λόγον ἐν ἐπαλέως.

15 ‡ καὶ προσέθετο, καὶ ἀνέβη μετ' αὐτοῦ παρεμβολὴ ἀσεβῶν ἰσχυρὰ βοηθῆσαι αὐτῷ ποιῆσαι τὴν ἐκδίκησιν ἐν υἱοῖς ἰσραήλ.

16 ‡ καὶ ἤγγισεν ἕως διαβάσεως βαιθωρών. καὶ ἐξῆλθεν ἰούδας εἰς συνάντησιν αὐτοῦ ὀλιγοστός.

17 ‡ ὡς δὲ εἶδον τὴν παρεμβολὴν ἐρχομένην εἰς συνάντησιν αὐτοῖς, εἶπον τῷ ἰούδα· τί δυνησόμεθα ὀλιγοστοὶ ὄντες πολεμῆσαι πρὸς πλῆθος τοσοῦτο ἰσχυρόν. καὶ ἡμεῖς ἐκλελύμεθα σήμερον.

18 ‡ εἶπεν ἰούδας· εὔκοπόν ἐστι συγκλεισθῆναι πολλοὺς ἐν χερσὶν ὀλίγων, καὶ οὐκ ἔστι διαφορὰ ἐναντίον τοῦ οὐρανοῦ σῴζειν ἐν πολλοῖς ἢ ἐν ὀλίγοις.

6 ‡ *Et compulsi sunt iniqui à timore eius, & omnes operarij iniquitatis conturbati sunt, & prosperata est saluatio in manu eius.*

7 ‡ *Et exacerbauit reges multos, & letificauit Iacob in operibus suis, & vsque in seculum memoria eius in benedictionem.*

8 ‡ *Et perambulauit in ciuitatibus Iuda, & deleuit impios de ea: et auertit iram ab Israel.*

9 ‡ *Et nominatus est vsque ad nouissimum terræ, & congregauit pereuntes.*

10 ‡ *Et congregauit Apollonius gentes, à Samaria exercitũ magnũ, vt pugnaret contra Israel.*

11 ‡ *Et cognouit Judas, & exiuit in occursum ei, & percussit eum & occidit, & ceciderunt vulnerati multi, & reliqui fugerunt.*

12 ‡ *Et accepit spolia eorum, & gladium Apollonij accepit Judas, & fuit pugnans cum eo omnes dies.*

13 ‡ *Et audiuit Serõ princeps exercitus Syriæ, quòd congregauit Judas congregationem, et ecclesiam fidelium secum, & exeuntium in bellum, & dixit.*

14 ‡ *Faciam mihi nomen, & glorificabor in regno, & debellabo Judam & eos qui cum eo, & spernentes verbum regis.*

15 ‡ *Et addidit, & ascenderũt cum eo castra impiorum fortia, ad adiuuandum eum vt faceret vltionem in filiis Israel.*

16 ‡ *Et appropinquauerũt vsq; ad ascẽsum Bethoron, et exiuit Judas in occursum ei cum paucis.*

17 ‡ *Vt autem viderunt exercitum venientem in occursum eis, dixerũt Juda, Quid poterimus pauci existentes, pugnare contra multitudinẽ tantam fortem, & nos fatigati sumus ieiunio existentes hodie?*

18 ‡ *Et dixit Judas, Facile est concludi multos in manibus paucorum, & non est differentia in conspectu cæli saluare in multis vel in paucis.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

ª Quoniam non in multitudine potentiæ victoria belli est, sed à cælo fortitudo.

ª Ipsi veniunt cõtra nos multitudine contumaciæ & iniquitatis vt disperdant nos, & mulieres nostras, & filios nostros, vt spolient nos. ª Nos autẽ pugnamus pro animabus nostris, & legibus nostris. ª Et ipse confringet eos ante faciem nostram, vos autẽ non timeatis ab eis. ª Postquam autẽ cessauit loqui, irruit in eos subito, et contritus est Serõ, & exercitus eius coram eo. ª Et persecuti sunt eos in descensu Bethoron vsque ad campum, & ceciderũt ab eis quasi viri octingenti, at reliqui fugerunt in terram Phylistium.

ª Et incepit timor Juda à fratrum eius, & formido incidere in gentes quæ in circuitu eorum.

ª Et appropinquauit vsque ad regem nomen eius, & de prælus Judæ narrabat omnis gens.

ª Cùm autem audiuit Antiochus rex sermones hos, iratus est furore, & misit, & congregauit exercitus omnes regni sui, castra fortia valde.

ª Et aperuit gazophylacium suum, & dedit stipendia exercitibus suis in annum, & iussit eis in annum esse paratos ad omnem necessitatem.

ª Et vidit quòd defecit pecunia de thesauris, & tributorũ collectores regionis pauci, propter dissensionẽ & plagã quam fecit in terra, vt tolleret legem quæ erat à diebus primis.

ª Et timuit ne non haberet vt semel & bis ad expensas, & dona quæ dederat antè larga manu, & abundauerat super reges priores liberali manu.

ª Et consternatus erat anima sua valde, & cogitauit ire in Persidem, & accipere tributa regionum, & congregare pecuniam multam.

ª ὅτι οὐκ ἐν πλήθει δυνάμεως νίκη πολέμου ἐστίν, ἀλλ' ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἰσχύς. ª αὐτοὶ ἔρχονται πρὸς ἡμᾶς πλήθει ὕβρεως καὶ ἀνομίας τοῦ ἐξᾶραι ἡμᾶς καὶ τὰς γυναῖκας ἡμῶν καὶ τὰ τέκνα ἡμῶν τοῦ σκυλεῦσαι ἡμᾶς. ª ἡμεῖς δὲ πολεμοῦμεν περὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν καὶ τῶν νομίμων ἡμῶν. ª καὶ αὐτὸς συντρίψει αὐτοὺς πρὸ προσώπου ἡμῶν. ὑμεῖς δὲ μὴ φοβηθῆτε ἀπ' αὐτῶν. ª ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν ἐνήλατο εἰς αὐτοὺς ἄφνω, καὶ συνετρίβη πρὼν καὶ ἡ παρεμβολὴ αὐτοῦ ἐνώπιον αὐτοῦ. ª καὶ ἐδίωκον αὐτοὺς ἐν τῇ καταβάσει Βαιθωρὼν ἕως τοῦ πεδίου. ἔπεσον ἀπ' αὐτῶν ὡς ὀκτακόσιοι. ὁ δὲ λοιποὶ ἔφυγον εἰς γῆν Φυλιστιείμ. ª καὶ ἠρξατο ὁ φόβος ἐσθλα καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ καὶ ἡ πλοὶ τῶν ἐθνῶν τὰ κύκλῳ αὐτῶν. ª καὶ ἤγγισεν ἕως τοῦ βασιλέως τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ὑπὲρ τῶν παραταξέων ἐσθλα ἐξηγεῖτο πᾶν ἔθνος. ª ὡς δὲ ἤκουσεν ἀντίοχος ὁ βασιλεὺς τοὺς λόγους τούτους, ὠργίσθη θυμῷ. καὶ ἀπέστειλε καὶ συνήγαγε τὰς δυνάμεις πάσας τῆς βασιλείας αὐτοῦ παρεμβολὴν ἰσχυρὰν σφόδρα. ª καὶ ἤνοιξε τὸ ταμιεῖον αὐτοῦ καὶ ἔδωκεν ὀψώνια ταῖς δυνάμεσιν αὐτοῦ εἰς ἐνιαυτόν. καὶ ἐνετείλατο αὐτοῖς εἶναι ἕτοιμοι εἰς πᾶσαν χρείαν. ª καὶ εἶδεν ὅτι ἐξέλιπε τὸ ἀργύριον ἀπὸ τῶν θησαυρῶν. καὶ οἱ φόροι λόγοι τῆς χώρας ὀλίγοι. χάριν τῆς διχοστασίας καὶ πληγῆς ἧς κατέσπασεν ἐν τῇ γῇ, τοῦ ἄραι τὰ νόμιμα ἃ ἦσαν ἀφ' ἡμερῶν τῶν πρώτων. ª καὶ ἐφοβήθη μὴ οὐκ ἔχῃ ὡς ἅπαξ καὶ δὶς εἰς τὰς δαπάνας καὶ τὰ δόματα ἃ ἐδίδου ἔμπροσθεν δαψιλεῖ χειρί. καὶ ἐπερίσσευσεν ὑπὲρ τοὺς βασιλεῖς τοὺς πρώτους δαψιλεῖ χειρί. ª καὶ ἠπορεῖτο τῇ ψυχῇ αὐτοῦ σφόδρα. καὶ ἐβουλεύσατο τοῦ πορευθῆναι εἰς τὴν περσίδα καὶ λαβεῖν τοὺς φόρους τῶν χωρῶν, καὶ συναγαγεῖν ἀργύριον πολύ.

ª Quoniam non in multitudine exercitus victoria belli, sed de cælo fortitudo est. ª Ipsi veniũt ad nos in multitudine contumaciæ & superbia, vt disperdant nos, & vxores nostras, & filios nostros, & vt spolient nos. ª Nos verò pugnamus pro animabus nostris & legibus nostris. ª Et ipse Dominus conteret eos ante faciem nostram. Vos autẽ ne timueritis eos. ª Vt cessauit autem loqui, insiluit in eos subitò & contritus est Seron & exercitus eius in conspectu ipsius. ª Et persecutus est eum in descensu Bethoron vsque in campum, & ceciderunt ex eis octingenti viri, reliqui autem fugerunt in terram Philistiim. ª Et cecidit timor Iudæ ac fratrum eius, & formido super omnes gentes in circuitu eorum. ª Et peruenit ad regem nomen eius, & de prælis Iudæ narrabant omnes gentes. ª Vt audiuit autem rex Antiochus sermones illos iratus est animo: & misit & congregauit exercitum vniuersi regni sui castra fortia valde. ª Et aperuit arcanum suum, & dedit stipendia exercitui in annum, & mandauit illis vt essent parati ad omnia. ª Et vidit quòd defecerit pecunia de thesauris suis & tributa regionis modica propter diuisionẽ, & plagã quam fecit in terra, vt tolleret leges quæ erant à primis diebus. ª Et timuit ne non haberet & semel & bis in sumptus, & donaria quæ dederat antè larga manu, & abundauerat super reges qui ante eum fuerant. ª Et cõsternatus erat animo valde, & cogitauit ire in Persidem & accipere tributa regionum, & congregare argentum multum.

ª Et reliquit Lysiam hominem nobilem de genere regali super negotia regia, à flumine Euphrate vsque ad flumen Ægypti.

ª Et vt nutriret Antiochũ filium suum donec rediret.

ª Et tradidit ei medium exercitum, & elephantos, & mãdauit ei de omnibus quæ volebat, & de inhabitãtibus Iudæam & Hierusalem.

ª Et vt mitteret ad eos exercitum ad conterendam & extirpandam virtutem Israel & reliquias Hierusalẽ, & auferendam memoriam eorũ de loco.

ª Et vt constitueret habitatores filios alienigenas in omnibus finibus eorum, & sorte distribueret terram eorum.

ª Et rex assumpsit partem exercitus residui, & exiuit ab Antiochia ciuitate regni sui anno centesimo & quadragesimo septimo, & transfretauit Euphratem flumen, & perambulabat superiores regiones.

ª Et elegit Lysias Ptolemæum filium Dorimini, & Nicanorem, & Gorgiam viros potentes ex amicis regis.

ª Et misit cum eis quadraginta millia virorum, & septem millia equitum, vt venirent in terrã Iuda, & disperderent eã secundum verbum regis.

ª Et processerunt vt irent cum vniuersa virtute sua: & venerũt & applicuerũt Ammaum in terra campestri.

ª Et audierunt mercatores regionum nomen eorum, & acceperunt argentum & aurum multum valde, & pueros: & venerunt in castra vt acciperent filios Israël in seruos, & additi sunt ad eos exercitus Syriæ & terræ alienigenarum.

ª καὶ κατέλιπε λυσίαν ἄνδρα τῶν ἐνδόξων καὶ ἀπὸ γένους τῆς βασιλείας, ἐπὶ τῶν πραγμάτων τοῦ βασιλέως ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ Εὐφράτου, ἕως τῶν ὁρίων Αἰγύπτου. ª καὶ τρέφειν αὐτίοχον τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἕως τοῦ ἐπιστρέψαι αὐτόν. ª καὶ παρέδωκεν αὐτῷ τὰς ἡμίσεις τῶν δυνάμεων καὶ τῶν ἐλεφάντων. καὶ ἐνετείλατο αὐτῷ περὶ πάντων ὧν ἐβούλετο. καὶ περὶ τῶν κατοικούντων τὴν ἰουδαίαν καὶ ἱερουσαλήμ. ª ἀποστεῖλαι ἐπ' αὐτοὺς δύναμιν τοῦ συντρίψαι καὶ ἐξᾶραι τὴν ἰσχὺν ἰσραὴλ καὶ τὸ κατάλειμμα ἱερουσαλήμ, καὶ ἆραι τὸ μνημόσυνον αὐτῶν ἀπὸ τοῦ τόπου. ª καὶ κατοικῆσαι υἱοὺς ἀλλογενεῖς ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῶν, καὶ κατακληροδοτῆσαι τὴν γῆν αὐτῶν. ª καὶ ὁ βασιλεὺς παρέλαβε τὰς ἡμίσεις τῶν δυνάμεων τὰς καταλειφθείσας. καὶ ἀπῆρεν ἀπὸ ἀντιοχείας ἀπὸ πόλεως βασιλείας αὐτοῦ, ἔτους ἑβδόμου καὶ τεσσαρακοστοῦ καὶ ἑκατοστοῦ. καὶ διεπέρασε τὸν εὐφράτην ποταμὸν καὶ διεπορεύετο τὰς ἐπάνω χώρας. ª καὶ ἐπέλεξε λυσίας πτολεμαῖον τὸν δορυμένους καὶ νικάνορα καὶ γοργίαν, ἄνδρας δυνατοὺς τῶν φίλων τοῦ βασιλέως. ª καὶ ἀπέστειλε μετ' αὐτῶν τεσσαράκοντα χιλιάδας ἀνδρῶν καὶ ἑπτακισχιλίαν ἵππον, τοῦ ἐλθεῖν εἰς γῆν ἰούδα καὶ καταφθεῖραι αὐτὴν κατὰ τὸν λόγον τοῦ βασιλέως. ª καὶ ἀπῆραν σὺν πάσῃ τῇ δυνάμει αὐτῶν καὶ ἦλθον. καὶ παρενέβαλον πλησίον ἐμμαοὺμ ἐν τῇ γῇ τῇ πεδινῇ. ª ἤκουσαν οἱ ἔμποροι τῆς χώρας τὸ ὄνομα αὐτῶν, καὶ ἔλαβον ἀργύριον καὶ χρυσίον πολὺ σφόδρα καὶ παῖδας. καὶ ἦλθον εἰς τὴν παρεμβολὴν τοῦ λαβεῖν τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ εἰς παῖδας. καὶ προσεγένοντο πρὸς αὐτοὺς δυνάμεις συρίας καὶ γῆς ἀλλοφύλων.

ª Et reliquit Lysiam hominem nobilem & de genere regali, super negotia regis à fluuio Euphrate vsque ad terminos Aegypti.

ª Et vt nutriret Antiochum filium suum quousque rediret ipse.

ª Et tradidit ei dimidiũ exercituum & elephãtos, et iussit ei de omnibus quæ volebat, & de inhabitantibus Judæam & Hierusalem.

ª Vt mitteret contra eos exercitum, vt contereret & deleret fortitudinem Israel, & reliquias Hierusalem, & tolleret memoriam eorum de loco.

ª Et constituerent filios alienigenas in omnibus terminis eorum, & sorte distribueret terram illorum.

ª Et rex accepit dimidium exercituum reliquum, & profectus est ab Antiochia ab vrbe regni sui, anno septimo & quadragesimo et centesimo, & transiuit Euphratem fluuium, & perambulabat superiores regiones.

ª Et elegit Lysias Ptolemæũ filium Dorymenis, & Nicanorem & Gorgiam, viros potentes ex amicis regis.

ª Et misit cum eis quadraginta millia virorum, & septem millia equitum, vt irent in terram Juda, & disperderent eam iuxta verbum regis.

ª Et profecti sunt cum omni exercitu suo, & venerunt, & castra metati sunt prope Emmanaum in terra campestri.

ª Et audierunt mercatores regionis nomen illorum, & acceperunt argentum & aurum multum valde, & pueros: & venerunt in castra vt acciperent filios Israel in seruos. Et additi sunt ad eos exercitus Syriæ, & terræ alienigenarum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

‡ *Et vidit Judas & fratres*
eius, quoniam multiplicata sunt
mala, & exercitus castrametã-
tur in terminis eorũ. Et cogno-
uerunt verba regis quæ præce-
pit facere populo in perditionem
& consummationẽ. Et dixit vn-
usquisque ad proximũ suum:

‡ *Erigamus deiectionẽ populi*
nostri, & pugnemus pro populo
nostro & sanctis.

‡ *Et congregata est synagoga*
vt essent parati in bellum, &
vt orarent & peterent misei-
cordiam & miserationes.

‡ *Et Hierusalem erat inhabi-*
tata vt desertum. Non erat in-
trans & exiens de natis eius.
Et sanctum conculcatum, & fi-
lij alienigenarum in arce habi-
tatio in gentibus. Et ablata est
delectatio de Jacob, & defecit
tibia & cithara.

‡ *Et congregati sunt, & ve-*
nerunt in Maspha contra Hie-
rusalem, quoniam locus oratio-
nis in Maspha antè in Israel.

‡ *Et ieiunauerunt in die illo,*
& induerunt saccos & cinerẽ
super capita ipsorum, & scide-
runt vestimenta sua.

‡ *Et expanderunt librum le-*
gis, de quibus scrutabantur gen
tes inscribere in ipsis similitudi-
nes idolorum suorum.

‡ *Et attulerunt vestes sa-*
cerdotij, & primitias & deci-
mas. Et suscitauerũt Nazaræos,
qui impleuerunt dies.

‡ *Et clamauerunt voce in cæ-*
lum, dicentes: Quid faciemus
his, & quò eos ducemus?

‡ *Et sancta tua conculcata*
sunt, & contaminata sunt, &
sacerdotes tui in luctu & hu-
militate.

‡ *Et ecce gentes conuene-*
runt contra nos vt disperdant
nos. Tu scis quæ cogitant contra
nos.

‡ καὶ εἶδεν Ἰούδας καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, ὅτι ἐπληθύνθη τὰ κακά, ⁊ αἱ δυνάμεις παρεμβάλλουσιν ἐν τοῖς ὁρίοις αὐτῶν. καὶ ἐπέγνωσαν τοὺς λόγους οὓς βασιλεὺς ἐνετείλατο ποιῆσαι τῷ λαῷ εἰς ἀπώλειαν καὶ συντέλειαν. καὶ εἶπεν ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ.

‡ ἀναστήσωμεν τὸν καθαίρεσιν τοῦ λαοῦ ἡμῶν. καὶ πολεμήσωμεν περὶ τοῦ λαοῦ ἡμῶν ⁊ τῶν ἁγίων.

‡ ⁊ ἠτοιάσθη ἡ συναγωγὴ τοῦ εἶναι ἑτοίμους εἰς πόλεμον, καὶ τοῦ προσεύξασθαι καὶ αἰτῆσαι ἔλεον καὶ οἰκτιρμούς.

‡ καὶ Ἰερουσαλὴμ οὐκ ᾠκίσθη ὡς ἔρημος. ὧν οὐκ ἦν ὁ εἰσπορευόμενος καὶ ἐκπορευόμενος ἐκ τῶν γενημάτων αὐτῆς. καὶ τὸ ἁγίασμα κατεπατήθη μυσιον, καὶ υἱοὶ ἀλλογενῶν ἐν τῇ ἄκρᾳ κατάλυμα ἐν τοῖς ἔθνεσι. ⁊ ἐξήρθη τέρψις ἐξ Ἰακώβ, ⁊ ἐξέλιπεν αὐλὸς καὶ κιθάρα.

‡ ⁊ ἐσυνήχθησαν ⁊ ἦλθοσαν εἰς μασπφὰ κατὰ Ἰερουσαλήμ, ὅτι τόπος προσευχῆς εἰς μασπφὰ τὸ πρότερον τῷ Ἰσραήλ.

‡ καὶ ἐνήστευσαν τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ ἐνεδύσαντο σάκκους καὶ σποδὸν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν. καὶ διέρρηξαν τὰ ἱμάτια αὐτῶν. ‡ καὶ ἐξεπέτασαν τὸ βιβλίον τοῦ νόμου περὶ ὧν ἐζήτουν τὰ ἔθνη τοῦ ἐπιγράφειν ἐπ' αὐτῶν τὰ ὁμοιώματα τῶν εἰδώλων αὐτῶν.

‡ καὶ ἤνεγκαν τὰ ἱμάτια τῆς ἱερωσύνης, καὶ τὰ πρωτογενήματα καὶ τὰς δεκάτας. καὶ ἤγειραν τοὺς ναζηραίους οἱ ἐπλήρωσαν τὰς ἡμέρας.

‡ καὶ ἐβόησαν φωνῇ εἰς τὸν οὐρανὸν λέγοντες· τί ποιήσωμεν τούτοις καὶ ποῦ αὐτοὺς ἀπαγάγωμεν;

‡ καὶ τὰ ἅγιά σου καταπεπάτηνται, καὶ βεβήλωται. καὶ οἱ ἱερεῖς σου ἐν πένθει ⁊ ταπεινώσει.

‡ καὶ ἰδοὺ τὰ ἔθνη συνῆχθαι ἐφ' ἡμᾶς τοῦ ἐξᾶραι ἡμᾶς. σὺ οἶδας ἃ λογίζονται ἐφ' ἡμᾶς.

‡ Et vidit Iudas & fratres
eius, quia multiplicata sunt
mala, & exercitus applicabat
F ad fines eorũ, & cognouerũt
verba regis quæ mandauit
populo facere in interitu &
consummationem: & dixe-
runt vnusquisque ad proxi-
mum suum.

‡ Erigamus deiectionem
populi nostri, & pugnemus
pro populo nostro & sanctis
nostris.

‡ Et congregatus est con-
uentus, vt essent parati in
prælium, & vt orarent & pe-
terent misericordiam & mi-
serationes.

‡ Et Hierusalem non ha-
bitabatur, sed erat sicut de-
sertum. Non erat qui ingre-
deretur & egrederetur de na-
tis eius, sanctum conculca-
batur: & filij alienigenarum
erant in arce, ibi erat habita-
tio gentium. Et ablata erat de-
luptas à Iacob, & defecit ti-
bia & cithara.

‡ Et congregati sunt, & ve-
nerunt in Maspha contra
Hierusalem, quia locus ora-
tionis erat in Maspha antè
in Israël.

‡ Et ieiunauerunt illa die,
& induerunt se cilicijs, & ci-
nerem imposuerunt super
suo, & dissuerunt vestimen-
ta sua.

‡ Et expanderũt librum le-
gis de quibus scrutabantur
gentes similitudinem simu-
lachrorum suorum.

‡ Et attulerunt ornamẽta
sacerdotalia, & primitias
& decimas, & suscitauerunt
Nazaræos qui impleuerunt
dies.

‡ Et clamauerũt voce in
G cælum dicentes: Quid
faciemus istis, & quò eos du-
cemus?

‡ Et sancta tua conculcata
sunt, & contaminata sunt,
& sacerdotes tui facti sunt
in luctum & in humilitatẽ.

‡ Et ecce nationes conue-
nerunt aduersùm nos, vt nos
disperdant. Tu scis quæ co-
gitant in nos.

‡ Quomodo poterimus
subsistere ante faciem eorũ,
nisi tu Deus adiues nos?

‡ Et tubis exclamauerunt
voce magna.

‡ Et post hæc cõstituit Iu-
das duces populi, tribunos
& centuriones, & pentacon
tarchos & decuriones.

‡ Et dixit his qui ædifica-
bant domos, & sponsabant
vxores, & plantabant vineas
& formidolosis, vt redirent
vnusquisque in domum suã
secundum legem.

‡ Et mouerũt castra & col
locauerunt ad austrum Am-
maum. ‡ Et ait Iudas,
Accingimini & estote fi-
lij potentes, & estote parati
in mane, vt pugnetis aduer-
sus nationes has quæ conue-
nerũt disperdere nos & san-
cta nostra.

‡ Quoniã melius est nos
mori in bello, quàm videre
mala gentis nostræ & san-
ctorum.

‡ Sicut autem fuerit volũ-
tas in cælo, sic fiat.

CAP. IIII.

ET assumpsit Gorgias quin
que millia virorum, & A
mille equites electos, & mo-
uerunt castra nocte.

‡ Vt applicarent ad castra
Iudæorum, & percuterẽt eos
subitò. Et filij qui erant ex
arce, erant illis duces.

‡ Et audiuit Iudas & sur-
rexit ipse & potentes percu-
tere virtutem exercitũ regis
qui erant in Ammaum.

‡ Adhuc enim dispersus
erat exercitus à castris.

‡ Et venit Gorgias in ca-
stra Iudę noctu, & neminem
inuenit, & quærebat eos in
montibus, quoniam dixit,
Fugiunt hi à nobis.

‡ Et cùm dies factus esset,
apparuit Iudas in campo cũ
tribus millibus virorum tã-
tùm, qui tegumenta & gla-
dios non habebant.

‡ Et viderunt castra gen-
tium valida, & loricatos &
equitatus in circuitu eorum,
& hi docti ad prælium.

‡ πῶς δυνησόμεθα ὑποστῆναι κατὰ πρόσωπον αὐτῶν, ἐὰν μὴ σὺ βοηθήσῃς ἡμῖν; ‡ ⁊ ἐσάλπισαν ἐν ταῖς σάλπιγξι, ⁊ ἐβόησαν φωνῇ μεγάλῃ.

‡ ⁊ μετὰ τοῦτο καλέσασεν Ἰούδας ἡγεμόνας τοῦ λαοῦ χιλιάρχας καὶ ἑκατοντάρχας καὶ πεντηκοντάρχας καὶ δεκάρχας. ‡ καὶ εἶπαν τοῖς οἰκοδομοῦσιν οἰκίας καὶ μνηστευομένοις γυναῖκας καὶ φυτεύουσιν ἀμπελῶνας, ⁊ δειλοῖς, ἀποστρέφειν ἕκαστον εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ κατὰ τὸν νόμον.

‡ ⁊ ἀπῆρεν ἡ παρεμβολή, ⁊ παρενεβάλοσαν κατὰ νότον τοῦ Ἐμμαούμ.

‡ καὶ εἶπεν Ἰούδας, περιζώσασθε, ⁊ γίνεσθε εἰς υἱὸς δυνατούς, καὶ γίνεσθε ἕτοιμοι εἰς τὸ πρωὶ τοῦ πολεμῆσαι ἐν τοῖς ἔθνεσι τούτοις τοῖς συνηγμένοις ἐφ' ἡμᾶς ἐξᾶραι ἡμᾶς καὶ τὰ ἅγια ἡμῶν. ‡ ὅτι κρεῖσσον ἡμᾶς ἀποθανεῖν ἐν τῷ πολέμῳ, ἢ ἰδεῖν τὰ κακὰ τοῦ ἔθνους ἡμῶν ⁊ τῶν ἁγίων.

‡ ὡς δ' ἂν ᾖ θέλημα ἐν οὐρανῷ, οὕτω ποιήσῃ.

Δ'

‡ Καὶ παρενέβαλεν Γοργίας πεντακισχιλίους ἄνδρας καὶ χιλίαν ἵππον ἐκλεκτούς, καὶ ἀπῆρεν ἡ παρεμβολὴ νυκτός. ‡ ὥστε πατάξαι ἐπὶ τῷ παρεμβολῷ τῶν Ἰουδαίων καὶ πατάξαι αὐτοὺς ἄφνω, καὶ οἱ υἱοὶ τῆς ἄκρας ἦσαν αὐτῷ ὁδηγοί.

‡ καὶ ἤκουσεν Ἰούδας, καὶ ἀπῆρεν αὐτὸς καὶ οἱ δυνατοὶ πατάξαι τὸν δύναμιν τοῦ βασιλέως τὸν ἐν Ἐμμαούμ. ‡ ἕως ἔτι αἱ δυνάμεις ἐσκορπισμέναι ἦσαν ἀπὸ τῆς παρεμβολῆς.

‡ καὶ ἦλθε Γοργίας εἰς τὴν παρεμβολὴν Ἰούδα νυκτός, καὶ οὐδένα εὗρε, καὶ ἐζήτει αὐτοὺς ἐν τοῖς ὄρεσιν, ὅτι εἶπε, φεύγουσιν οὗτοι ἀφ' ἡμῶν.

‡ καὶ ἅμα ἡμέρᾳ ὤφθη Ἰούδας ἐν τῷ πεδίῳ ἐν τρισχιλίοις ἀνδράσι. πλὴν καλύμματα καὶ μάχαιραν οὐκ εἶχον καθὼς ἠθέλοντο.

‡ καὶ εἶδον παρεμβολὴν ἐθνῶν ἰσχυρὰν τετραχισμένην, καὶ ἵππον κυκλοῦσαν αὐτήν, καὶ αὐτοὶ διδακτοὶ πολέμου.

‡ Quomodo poterimus subsistere ante faciem eorum, si nõ tu adiues nos? ‡ Et exclamauerunt tubis et clamauerunt voce magna. ‡ Et post hoc constituit Iudas duces populi, tribunos et centuriones, & pẽtacontarchos & decuriones.

‡ Et dixerunt ædificantibus domos & sponsantibus vxores & plantantibus vineas & timidis, reuerti vnumquemq; in domum suam secundum legem.

‡ Et recesserunt castra, & castrametati sunt secũdum meridiem Emmaum.

‡ Et dixit Iudas, Accingimini & estote in filios potentes, & estote parati in mane, vt pugnemus contra gentes has congregatas aduersus nos, vt disperdat nos, & sanctã nostra.

‡ Quoniam melius nos mori in bello, quàm videre mala gẽtis nostræ & sanctorum.

‡ Sicut autẽ fuerit voluntas in cælo, sic faciat.

CAP. IIII.

‡ ET assumpsit Gorgias quinq; millia virorum, & mille equites electos, & mouerunt castra nocte.

‡ Vt applicarẽt ad castra Iudæorum & percuterẽt eos subitò: & filij arcis erant illi duces.

‡ Et audiuit Iudas, & profectus est ipse & potentes ad percutiendum exercitum regis qui in Emmaum.

‡ Adhuc exercitus dispersi erant à castris.

‡ Et venit Gorgias in castra Iudæ nocte, & nullum inuenit, & quærebat illos in montibus, quoniam dixit, Fugiunt hi à nobis.

‡ Et simul cum die visus est Iudas in campo, cum tribus millibus virorum: verùm tegumenta & gladium non habebant sicut volebant.

‡ Et viderunt castra gentiũ fortia loricata, & equitatũ circueuntem ipsa, & hi docti bello.

Universidad de Deusto
Biblioteca

* Et dixit Judas viris qui secum, Non timeatis multitudinem eorum, & impetum eorum ne timueritis.
* Mementote quomodo liberati sunt patres nostri in mari rubro, quando persecutus est eos Pharao in exercitu.
* Et nunc clamemus in cælũ si miserebitur nostrum, & recordabitur testamenti patrum, & confringet castra hæc ante faciẽ nostram hodie.
* Et cognoscent omnes gẽtes quòd est redimens & saluans Israel.
* Et eleuauerunt alienigenæ oculos suos, & viderunt eos venientes ex aduerso.
* Et exierunt de castris ad prælium, & tuba cecinerunt, qui iuxta Judam.
* Et congressi sunt, & contritæ sunt gentes, & fugerunt in planiciem.
* At vltimi omnes ceciderunt in gladio, & persecuti sunt eos vsque ad Assaremoth, & vsque ad campos Idumææ, & Azoti, & Jamnias, & ceciderunt ex eis ad virorum tria millia.
* Et reuersus est Judas & exercitus à persequendo post eos.
* Et dixit ad populum, Non concupiscatis spolia, quoniã bellum ex aduerso nostri.
* Et Gorgias & exercitus in monte prope nos, sed state nũc contra inimicos nostros, et expugnate eos, & post hæc accipite spolia cum securitate.
* Adhuc complente Juda hæc, apparuit pars quædam prospiciens de monte.
* Et vidit quòd cõuersi sunt in fugam, & comburunt castra: nam fumus qui videbatur demonstrabat quod factum erat.
* At hæc cõspicientes timuerunt valde, aspicientes autem & Juda castra in planicie parata in prœliũ, * fugerunt omnes in terrã alienigenarum.

8 * καὶ εἶπεν ἰούδας τοῖς ἀνδράσι τοῖς μεθ' αὐτοῦ· μὴ φοβεῖσθε τὸ πλῆθος αὐτῶν, καὶ τὸ ὅρμημα αὐτῶν μὴ δειλωθῆτε.
9 * μνήσθητε ὡς ἐσώθησαν οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν θαλάσσῃ ἐρυθρᾷ, ὅτε ἐδίωξεν αὐτοὺς φαραὼ ἐν δυνάμει.
10 * καὶ νῦν βοήσωμεν εἰς οὐρανὸν εἰ ἐλεήσει ἡμᾶς, καὶ μνησθήσεται διαθήκης πατέρων, καὶ συντρίψει τὴν παρεμβολὴν ταύτην κατὰ πρόσωπον ἡμῶν σήμερον.
11 * καὶ γνώσονται πάντα τὰ ἔθνη ὅτι ἔστιν ὁ λυτρούμενος καὶ σώζων τὸν ἰσραήλ.
12 * καὶ ἦραν οἱ ἀλλόφυλοι τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, καὶ εἶδον αὐτοὺς ἐρχομένους ἐξ ἐναντίας.
13 * καὶ ἐξῆλθον ἐκ τῆς παρεμβολῆς εἰς πόλεμον, καὶ ἐσάλπισαν οἱ παρὰ ἰούδα.
14 * καὶ συνῆψαν, καὶ συνετρίβησαν τὰ ἔθνη, καὶ ἔφυγον εἰς τὸ πεδίον.
15 * οἱ δὲ ἔσχατοι πάντες ἔπεσον ἐν ῥομφαίᾳ, καὶ ἐδίωξαν αὐτοὺς ἕως ἀσσαρημὼθ καὶ ἕως τῶν πεδίων τῆς ἰδουμαίας καὶ ἀζώτου καὶ ἰαμνείας, καὶ ἔπεσον αὐτῶν εἰς ἄνδρας τρισχιλίους.
16 * καὶ ἐπέστρεψεν ἰούδας καὶ ἡ δύναμις ἀπὸ τοῦ διώκειν ὄπισθεν αὐτῶν.
17 * καὶ εἶπε πρὸς τὸν λαόν· μὴ ἐπιθυμήσητε τῶν σκύλων, ὅτι πόλεμος ἐξ ἐναντίας ἡμῶν.
18 * καὶ γοργίας καὶ ἡ δύναμις ἐν τῷ ὄρει ἐγγὺς ἡμῶν, ἀλλὰ στῆτε νῦν ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν, καὶ πολεμήσατε αὐτοὺς. καὶ μετὰ ταῦτα λάβετε τὰ σκύλα μετὰ παρρησίας.
19 * ἔτι πληροῦντος ἰούδα ταῦτα ὤφθη μέρος τι ἐκκύπτον ἐκ τοῦ ὄρους.
20 * καὶ εἶδεν ὅτι τετρόπωνται, καὶ ἐμπυρίζουσι τὴν παρεμβολήν. ὁ γὰρ καπνὸς θεωρούμενος ἐνεφάνιζε τὸ γεγονός.
21 * οἱ δὲ ταῦτα συνιδόντες ἐδειλώθησαν σφόδρα. συνιδόντες δὲ καὶ τὴν ἰούδα παρεμβολὴν ἐν τῷ πεδίῳ ἑτοίμην εἰς παράταξιν·
22 * ἔφυγον πάντες εἰς γῆν ἀλλοφύλων.

8 * Et ait Judas viris qui secum erãt: Ne timueritis multitudinem eorum & impetum eorum ne formidetis.
9 * Mementote qualiter salui facti sunt patres nostri in mari rubro, cùm sequeretur eos Pharao cum exercitu multo.
10 * Et nunc clamemus in cælũ & miserebitur nostri Dominus, & memor erit testamenti patrum nostrorum, & conteret exercitum istum ante faciem nostrã hodie.
11 * Et scient omnes gentes quia est Deus qui redimat & liberet Israel.
12 * Et eleuauerunt alienigenæ oculos suos, & viderunt eos venientes ex aduerso.
13 * Et exierunt de castris in prœlium, & tuba cecinerunt hi qui erant cum Juda.
14 * Et congressi sunt, & contritæ sunt gentes, & fugerunt in campum.
15 * Nouissimi autẽ ceciderunt in gladio, & persecuti sunt eos vsque Gezeron, & vsque in campos Idumæ & Azoti, & Iamniæ, & ceciderunt ex illis vsque tria millia virorum.
16 * Et reuersus est Judas & exercitus eius sequens eum.
17 * Dixitq; ad populum: Non cõcupiscatis spolia, quia bellum contra nos est.
18 * Et Gorgias & exercitus eius prope nos in montibus. Sed state nunc contra inimicos nostros, et expugnate eos, & sumetis postea spolia securi.
19 * Et adhuc loquente Juda hæc, ecce apparuit pars quædam prospiciens de monte.
20 * Et vidit Gorgias quòd in fugam conuersi sunt sui, & succensa sunt castra. Fumus enim qui videbatur declarabat quod factum est.
21 * Quibus illi conspectis timuerunt valde, aspicientes simul, & Iudam & exercitum in campo paratum ad prœlium.
22 * Et fugerunt omnes in campo alienigenarum.

* Et Iudas reuersus est ad spolia castrorum. Et acceperunt aurum multum, & argentum, & hyacinthum, & purpuram marinam, & opes magnas. * Et cõuersi hymnum canebant & benedicebant Deum in cælum, quoniam bonus est, quoniam in seculum misericordia eius.
* Et facta est salus magna in Israel in die illa. * Quicunque autem alienigenarũ euaserunt, venerunt, & nunciauerũt Lysiæ vniuersa quæ acciderant. * Quibus ille auditis, consternatus animo deficiebat, quòd non qualia voluit, talia contigerunt in Israel, & qualia mãdauit rex.
* Et sequenti anno congregauit Lysias virorum electorũ sexaginta millia, & equitum quinque millia, vt debellaret eos. * Et venerunt in Iudæam, & castra posuerunt in Bethorõ, & occurrit illis Iudas cum decem millibus viris. * Et viderunt exercitum fortem, & orauit & dixit: Benedictus es saluator Israel, qui contriuisti impetũ potentis in manu serui tui Dauid, & tradidisti castra alienigenarũ in manu Ionathæ filij Saul & armigeri eius.
* Conclude exercitũ istũ in manu populi tui Israel, & confundatur in exercitu suo & equitibus.
* Da illis formidinem & tabefac audaciã virtutis eorum, & cõmoueantur contritione sua.
* Deiice illos gladio diligentium te, & collaudent te omnes qui nouerunt nomẽ tuum in hymnis.
* Et commiserunt prœliũ & ceciderũt de exercitu Lysiæ quinque millia virorum.
* Videns autẽ Lysias suorũ fugam, & Iudæorum audaciã, & quòd parati sunt aut viuere aut mori fortiter, abiit Antiochiam & elegit milites, vt multiplicati rursus venirent in Iudæam.

23 * καὶ ἰούδας ἀνέστρεψεν ἐπὶ τὴν σκυλίαν τῆς παρεμβολῆς· καὶ ἔλαβον χρυσίον πολὺ καὶ ἀργύριον καὶ ὑάκινθον καὶ πορφύραν θαλασσίαν καὶ πλοῦτον μέγαν. * καὶ ἐπιστραφέντες ὕμνουν καὶ εὐλόγουν εἰς οὐρανόν, ὅτι καλόν, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
25 * καὶ ἐγένηθη σωτηρία μεγάλη τῷ ἰσραὴλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. * ὅσοι δὲ τῶν ἀλλοφύλων διεσώθησαν παραγενηθέντες ἀπήγγειλαν τῷ λυσίᾳ πάντα τὰ συμβεβηκότα. * ὁ δὲ ἀκούσας συνεχύθη καὶ ἠθύμει, ὅτι οὐχ οἷα ἤθελε τοιαῦτα ἐγεγόνει τῷ ἰσραήλ, καὶ οὐχ οἷα ἐνετείλατο αὐτῷ ὁ βασιλεὺς ἐξέβη. * καὶ ἐν τῷ ἐρχομένῳ ἐνιαυτῷ συνελόχησεν ἀνδρῶν ἐπιλέκτων ἑξήκοντα χιλιάδας καὶ πεντακισχιλίαν ἵππον ὥστε ἐκπολεμῆσαι αὐτούς. * καὶ ἦλθον εἰς τὴν ἰδουμαίαν, καὶ παρενέβαλον ἐν βαιθσούροις, καὶ συνήντησεν αὐτοῖς ἰούδας ἐν δέκα χιλιάσιν ἀνδρῶν. * καὶ εἶδε τὴν παρεμβολὴν ἰσχυρὰν, καὶ προσηύξατο καὶ εἶπεν· εὐλογητὸς εἶ ὁ σωτὴρ ἰσραὴλ ὁ συντρίψας τὸ ὅρμημα τοῦ δυνάστου ἐν χειρὶ τοῦ δούλου σου δαυίδ, καὶ παρέδωκας τὴν παρεμβολὴν τῶν ἀλλοφύλων εἰς χεῖρας ἰωνάθου υἱοῦ σαοὺλ καὶ τοῦ αἴροντος τὰ σκεύη αὐτοῦ. * σύγκλειον τὴν παρεμβολὴν ταύτην ἐν χειρὶ λαοῦ σου ἰσραήλ, καὶ αἰσχυνθήτωσαν ἐπὶ τῇ δυνάμει καὶ τῇ ἵππῳ αὐτῶν. * δὸς αὐτοῖς δειλίαν, καὶ τῆξον θράσος ἰσχύος αὐτῶν καὶ σαλευθήτωσαν τῇ συντριβῇ αὐτῶν. * κατάβαλε αὐτοὺς ῥομφαίᾳ ἀγαπώντων σε, καὶ αἰνεσάτωσάν σε πάντες οἱ εἰδότες τὸ ὄνομά σου ἐν ὕμνοις. * καὶ συνέβαλον ἀλλήλοις, καὶ ἔπεσον ἐκ τῆς παρεμβολῆς λυσίου εἰς πεντακισχιλίους ἄνδρας, καὶ ἔπεσον ἐξ ἐναντίας αὐτῶν. * ἰδὼν δὲ λυσίας τὴν γενομένην τροπὴν τῆς αὐτοῦ συντάξεως, τῆς δὲ ἰούδα τὸ γεγενημένον θάρσος, καὶ ὡς ἕτοιμοι εἰσὶν ἢ ζῆν ἢ τεθνηκέναι γενναίως, ἀπῆρεν εἰς ἀντιόχειαν, καὶ ἐξενολόγει, καὶ πλεονάσας τὸν γενηθέντα στρατὸν ἐλογίζετο πάλιν γενηθέντα παραγενέσθαι εἰς τὴν ἰουδαίαν.

23 * Et Judas reuersus est ad spolium castrorum. Et acceperũt aurum multum & argentũ & hyacinthum, & purpurã marinam, & diuitias magnas.
24 * Et reuersi laudabant & benedicebant in cælũ; quoniam bonũ, quoniam in seculum misericordia eius.
25 * Et facta est saluatio magna in Israel in die illa.
26 * Quicunque autẽ alienigenarũ saluati sunt, venientes nunciauerũt Lysiæ omnia quæ acciderant.
27 * Ille autẽ audiens cõfusus est, & deficiebat; quoniã non qualia voluit talia facta sunt in Israel, & non qualia præcepit ei rex, euenerunt.
28 * Et in sequenti anno congregauit virorũ delectorũ sexaginta millia & quinque millia equitũ, vt debellaret eos.
29 * Et venerũt in Idumæam, & castra metati sunt in Bethsoris. Et occurrit eis Judas cum decẽ millibus virorũ.
30 * Et vidit castra fortia; & orauit, et dixit: Benedictus es saluator Israel, qui contriuisti impetum potentis in manu serui tui Dauid, & tradidisti castra alienigenarum in manus Ionathæ filij Saul, et ferentis arma eius.
31 * Conclude exercitũ hunc in manu populi tui Israel, & confundantur in exercitu & equitatu suo.
32 * Da eis timorem, & liquefac audaciam fortitudinis eorũ, et commouean tur contritione sua.
33 * Deiice illos gladio diligentium te, & laudẽt te omnes scientes nomen tuum in hymnis.
34 * Et congressi sunt ad inuicem. Et ceciderunt de castris Lysiæ ad quinque millia virorum, & ceciderunt ex aduerso eorum.
35 * Videns autem Lysias factã fugam sui exercitus, exercitus autem Judæ factam audaciam, & quomodo parati sunt vel viuere vel mori generosè, profectus est in Antiochiam, & elegit milites, & multiplicans factum exercitum, cogitabat iterum factum venire in Judæam.

Universidad de Deusto
Biblioteca

36 ‡ Dixit autem Judas & fratres eius: Ecce contriti sunt inimici nostri, ascendamus ad purgandum sancta & renouandū.
37 ‡ Et congregata sunt castra omnia, et ascenderunt in montē Sion. 38 ‡ Et viderunt sanctū desolatum, & altare cōtaminatum, & portas combustas, & in aulis plantas natas, vt in sylua vel vt in aliquo montium, & pastophoria diruta. ‡ Et scideriūt 39 vestimenta sua, & planxerunt planctu magno, & imposuerunt cinerem super caput suum.
40 ‡ Et ceciderunt in faciem super terram, & exclamauerunt tubis signorum, & clamauerūt in cælum. 41 ‡ Tunc præcepit Judas viris oppugnare eos qui in arce quoad purgaret sancta.
42 ‡ Et elegit sacerdotes sine macula libentes in lege.
43 ‡ Et mundauerunt sancta, et tulerunt lapides contaminationis in locū immundum. 44 ‡ Et cogitauerunt de altari holocausti contaminato, quid illi facerent.
45 ‡ Et incidit illis cōsilium bonum, vt destruerent illud, ne esset illis in opprobrium; quia contaminauerunt gentes illud, & destruxerunt altare.
46 ‡ Et reposuerūt lapides in mōte domus in loco apto, quoadvsq; veniret propheta ad respondendum de eis.
47 ‡ Et acceperunt lapides integros secundum legem, & ædificauerunt altare nouum secundū priu. 48 ‡ Et ædificauerunt sancta, & quæ intra domum, & atria sanctificauerunt.
49 ‡ Et fecerunt vasa sancta noua, & intulerunt candelabrū & altare holocaustorum & incensorum & mensam in templū.
50 ‡ Et incenderunt super altare, & accenderūt lucernas quæ in candelabro, & illuxerunt in templo.
51 ‡ Et imposuerunt super mensam panes, & extenderunt velamina, & perfecerunt omnia opera quæ fecerunt.

36 ‡ εἶπε δὲ ἰούδας καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ· ἰδοὺ συνετρίβησαν οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν, ἀναβαίνωμεν καθαρίσαι τὰ ἅγια
37 καὶ ἐγκαινίσαι. ‡ καὶ συνήχθη ἡ παρεμβολὴ πᾶσα, καὶ ἀνέβησαν εἰς ὄ-
38 ρος σιών. ‡ καὶ εἶδον τὸ ἁγίασμα ἠρημωμένον, καὶ τὸ θυσιαστήριον βεβηλωμένον, καὶ τὰς πύλας κατακεκαυμένας, καὶ ἐν ταῖς αὐλαῖς φυὰ πεφυκότα ὡς ἐν δρυμῷ ἢ ὡς ἐν ὄρεσι μόνων, καὶ τὰ παστοφόρια καθῃρημένα.
39 ‡ καὶ διέρρηξαν τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐκόψαντο κοπετὸν μέγαν, καὶ ἐπέθεντο
40 σποδὸν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῶν. ‡ καὶ ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐσάλπισαν ταῖς σάλπιγξι τῶν σημασιῶν, καὶ ἐβόησαν εἰς τὸν οὐρανόν.
41 ‡ τότε ἐπέταξεν ἰούδας ἀνδράσι πολεμεῖν τοὺς ἐν τῇ ἄκρᾳ ἕως καθαρίσῃ
42 τὰ ἅγια. ‡ καὶ ἐπέλεξεν ἱερεῖς ἀμώμους θελητὰς νόμου. ‡ καὶ ἐκαθάρισαν τὰ ἅγια, καὶ ἦραν τοὺ λίθους τοῦ
44 μιασμοῦ εἰς τόπον ἀκάθαρτον. ‡ καὶ ἐβουλεύσαντο περὶ τοῦ θυσιαστηρίου τῆς ὁλοκαυτώσεως ἃ βεβηλωμένον τί αὐ-
45 τῷ ποιήσωσι. ‡ καὶ ἔπεσεν αὐτοῖς βουλὴ ἀγαθή, καθελεῖν αὐτὸ μήτε ὀνείδισμα αὐτοῖς εἰς ὄνειδος, ὅτι ἐμίαναν τὰ ἔθνη αὐτό, καὶ καθεῖλον τὸ θυσιαστήριον.
46 ‡ καὶ ἀπέθεντο τοὺ λίθους ἐν τῷ ὄρει ἐν οἴκῳ ἐν τόπῳ ἁπτῷ, μέχρι τοῦ ἐλθεῖν προφήτου ἐξ ὑποδη-
47 κεῖν περὶ αὐτῶν. ‡ καὶ ἔλαβον λίθους ὁλοκλήρους κατὰ τὸν νόμον, καὶ ᾠκοδόμησαν τὸ θυσιαστήριον καινὸν
48 κατὰ τὸ πρότερον. ‡ καὶ ᾠκοδόμησαν τὰ ἅγια καὶ τὰ ἐντὸς τοῦ οἴκου, καὶ τὰς αὐλὰς ἡγίασαν.
49 ‡ καὶ ἐποίησαν τὰ σκεύη τὰ ἅγια καινά, καὶ εἰσήνεγκαν τὴν λυχνίαν καὶ τὸ θυσιαστήριον τῶν ὁλοκαυτωμάτων καὶ τοῦ θυμιάματος καὶ τὴν τράπε-
50 ζαν εἰς τὸν ναόν. ‡ καὶ ἐθυμίασαν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ ἐξήψαντο τοὺς λύχνους τοὺς ἐπὶ τῆς λυχνίας καὶ ἔφαυ-
51 σαν ἐν τῷ ναῷ. ‡ καὶ ἐπέθηκαν ἐπὶ τοῦ τραπέζαν ἄρτους, καὶ ἐξεπέτασαν τὰ καταπετάσματα· καὶ ἐτέλεσαν πάντα τὰ ἔργα ἃ ἐποίησαν.

36 ‡ Dixit autem Judas & fratres eius: Ecce contriti sunt inimici nostri, ascendamus nunc mundare sancta & renouare. ‡ Et congregata est omnis exercitus, & ascenderunt in montem Syon.
38 ‡ Et viderūt sanctificationem desertam, & altare prophanatum, & portas exustas, & in atriis virgulta nata sicut in saltu vel in montibus & 39 pastophoria diruta. ‡ Et scideruntvestimenta sua, & planxerunt planctu magno, & imposuerunt cinerem su-
40 per caput suum. ‡ Et ceciderunt in faciem super terram, & exclamauerunt tubis signorum, & clamauerunt in cælum. ‡ Tunc ordinauit Judas viros vt pugnarent aduersus eos qui erant in arce, donec emundarent sancta.
42 ‡ Et elegit sacerdotes sine macula voluntatem habentes in lege Dei. ‡ Et mundauerunt sancta, & tulerunt lapi-
44 des contaminationis in locū cum immundum. ‡ Et cogitauit de altari holocausti contaminato, quid de eo facerent.
45 ‡ Et incidit illi consilium bonum vt destrueret illud, ne forte illis esset in opprobrium, quia contaminauerunt illud gentes & demoliti
46 sunt illud. ‡ Et reposuerunt lapides in monte domus in loco apto, quoadusque veniret propheta & responderet
47 de eis. ‡ Et acceperunt lapides integros secundum legem, & ædificauerunt altare nouum secundum illud quod
48 fuit prius. ‡ Et ædificauerunt sancta, & quæ intra domum erant intrinsecus, & ædificauerunt atria sanctificauerūt.
49 ‡ Et fecerunt vasa sancta noua, & intulerūt candelabrū & altare incēsorū & mēsam in templū.
50 ‡ Et incēsum posuerūt super altare, & accēderūt lucernas q̄ sup̄ cādelabrū erāt, & luxerūt in templo. ‡ Et posuerūt
51 per mēsam panes & appenderūt velamina, & cōsummauerūt omnia opera quę fecerunt.

‡ Et ante matutinum surrexerunt quinta & vicesima die mensis noni, hoc est mēsis Casleu centesimi quadragesimi octaui anni.
‡ Et obtulerunt sacrificiū secundum legem super altare holocaustorum nouum quod fecerunt.
‡ Secundū tempus & secundum diem in qua contaminauerunt illud gentes, in ipsa renouatum est in cantici, & citharis, & cynaris, & cymbalis. ‡ Et cecidit omnis populus in faciem, & adorauerunt & benedixerūt in cælum eū qui prosperauit eis.
‡ Et fecerunt dedicationē altaris diebus octo, & obtulerunt holocausta cum lętitia, & salutaria laudis.
‡ Et ornauerunt faciem tēpli coronis aureis & scutulis, & dedicauerunt portas & pastophoria, & imposuerunt eis ianuas. ‡ Et facta est lętitia in populo magna valde, & auersum est opprobriū gentium. ‡ Et statuit Judas & fratres eius, & vniuersa ecclesia Israel, vt agatur dies dedicationis altaris in temporibus suis ab anno in annum per dies octo, à quinta & vicesima die mensis Casleu cum lætitia & gaudio.
‡ Et ædificauerunt in tempore illo montem Sion, & per circuitum mūros altos & turres firmas: nequando venirent gentes & conculcarent eum sicut antea fecerunt.
‡ Et collocauit illic exercitum vt seruarēt eum, & muniuit eum ad custodiendum Bethsuram, vt haberet populus munitionem contra faciem Idumęæ.

CAP. V.

ET factum est vt audierūt gentes in circuitu, quia ædificatum est altare & sanctuarium sicut priùs, iratæ sunt valde.

52 ‡ καὶ ὠρθρίσθη τὴ πρωὶ τῇ πέμ-
53 πτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ μηνὸς τοῦ ἐνάτου· ἔστι ὁ μὴν χασελεῦ ἕως ὀγδόου καὶ τεσ-
54 σαρακοστοῦ καὶ ἑκατοστοῦ ἔτους.
53 ‡ καὶ ἐθυσίασαν θυσίαν κατὰ τὸν νό-
54 μον ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τῶν ὁλοκαυτωμάτων τὸ καινὸν ὃ ἐποίησαν.
54 κατὰ καιροὺς κατὰ τὴν ἡμέραν ἐν ᾗ ἐβεβήλωσαν αὐτὰ ἔθνη, ἐν ἐκείνῃ ἐνεκαινίσθη ἐν ᾠδαῖς καὶ κιθάραις καὶ κύμβαλα καὶ ἐν κυμβάλοις.
55 ‡ καὶ ἔπεσεν πᾶς ὁ λαὸς ἐπὶ πρόσωπον, καὶ προσεκυνήσαν καὶ εὐλόγησαν εἰς οὐρανὸν τὸν εὐοδώσαντα αὐτοῖς.
56 ‡ καὶ ἐποίησαν τὸν ἐγκαινισμὸν τοῦ θυσιαστηρίου ἡμέρας ὀκτὼ, καὶ προσήνεγκαν ὁλοκαυτώματα μετ' εὐφροσύνης, καὶ ἔθυσαν θυσίαν σωτηρίου καὶ αἰνέσεως.
57 ‡ καὶ ἐκαλλώπισαν τὸ κατὰ πρόσωπον τοῦ ναοῦ στεφάνοις χρυσοῖς καὶ ἀσπιδίσκαις, καὶ ἐγκαίνισαν τὰς πύλας καὶ τὰ παστοφόρια καὶ ἐθύρωσαν αὐτά. ‡ καὶ ἐγένετο εὐφροσύνη μεγάλη ἐν τῷ λαῷ σφόδρα, καὶ
59 ἀπεστράφη ὀνειδισμὸν ἐθνῶν. ‡ καὶ ἔστησεν ἰούδας καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ πᾶσα ἐκκλησία ἰσραὴλ, ἵνα ἄγωνται αἱ ἡμέραι ἐγκαινισμοῦ τοῦ θυσιαστηρίου ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν ἐνιαυτὸν καθ' ἐνιαυτὸν ἡμέρας ὀκτὼ ἀπὸ τῆς πέμπτης καὶ εἰκάδος τοῦ μηνὸς χασελεῦ μετ' εὐφροσύνης καὶ χαρᾶς.
60 ‡ καὶ ᾠκοδόμησαν ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ τὸ ὄρος σιὼν κυκλόθεν τείχη ὑψηλὰ καὶ πύργους ἰσχυρούς, μήποτε παραγενόμενα τὰ ἔθνη καταπατήσωσιν αὐτά, ὡς ἐποίησαν τὸ πρότερον.
61 ‡ καὶ ἐπέταξαν ἐκεῖ φυλακὴν μιᾶν τηρεῖν αὐτό, καὶ ὠχύρωσαν αὐτὸ τοῦ εἶναι τὸν βαιθσοῦρα τοῦ ἔχειν τὸν λαὸν ὀχύρωμα κατὰ πρόσωπον τῆς ἰδουμαίας.

ε'

1 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἤκουσαν τὰ ἔθνη κυκλόθεν ὅτι ᾠκοδομήθη τὸ θυσιαστήριον, καὶ ἐνεκαινίσθη τὰ ἁγίασμα ὡς τὸ πρότερον, καὶ ὠργίσθησαν σφόδρα.

52 ‡ Et mane surrexerunt prima luce quinta & vicesima mē sis noni, hic mensis Chaseleu octaui & quadragesimi & centesimi anni.
53 ‡ Et obtulerunt sacrificium secundum legem super altare holocaustorū nouū quod fecerunt.
54 ‡ Secundum tempus secundū diem in qua contaminauerunt illud gentes, in illa renouatū est in canticis, & citharis, & cinyris, & in cymbalis.
55 ‡ Et ceciderunt omnis populus super faciē, & adorauerūt, & benedixerūt in cælum ei qui prosperauit eis.
56 ‡ Et fecerunt dedicationem altaris diebus octo, & obtulerunt holocausta cum letitia, et sacrificauerunt sacrificium salutationis & laudis.
57 ‡ Et ornauerunt quod secundum faciem templi coronis aureis & scutulis, & dedicauerūt portas, & pastophoria, & ianuas posuerunt eis.
58 ‡ Et fuit letitia magna in populo valde, & auersum est opprobrium gentium.
59 ‡ Et statuit Judas & fratres eius, & omnis ecclesia Israel, vt agantur dies dedicationis altaris in temporibus eorum annū secundum annum per dies octo à quinta & vigesima mensis Chaseleu cum letitia & gaudio.
60 ‡ Et ædificauerunt in tempore illo, montem Sion in circuitu muros altos & turres fortes, ne forte aduenientes gentes conculcarēt eos, vt fecerunt prius.
61 ‡ Et collocauerunt illic exercitum vt seruarent illum, & muniuerunt illum ad custodiendam Bethsuram, vt haberet populus munitionem cōtra faciem Idumææ.

CAP. V.

1 ET factū est quando audierūt gētes in circuitu quòd ædificatum est altare, & dedicatū est sanctuarium sicut prius, & iratæ sunt valde.

Universidad de Deusto
Biblioteca

‡ *Et cogitauerunt tollere genus Iacob qui erant in medio eorum, & cœperunt occidere in populo & auferre.*

‡ *Et bellabat Iudas contra filios Esau in Idumæa Acrabattinam, quia circũsedebãt Israel: & percussit eos plaga magna, et compressit eos, & accepit spolia eorum.*

‡ *Et recordatus est malitiæ filiorum Bean, qui fuerunt populo in laqueum & in scandalum, in insidiando eos in uiis.*

‡ *Et cõclusi sunt ab eo in turribus. Et castra metatus est contra eos, & anathematizauit illos & combussit turres eius in igne cum omnibus qui ibi erant.*

‡ *Et transiuit ad filios Ammon, & inuenit manum fortem & populum multum & Timotheum ducem illorum.*

‡ *Et commisit contra eos prælia multa. Et contriti sunt ante faciem illius, & percussit eos.*

‡ *Et cepit Gazer & filias eius, & reuersus est in Iudæam.*

‡ *Et congregatæ sunt gentes in Galaad contra Israel qui erãt in finibus eorum, vt tollerent eos. Et fugerunt in Dathema arcem.*

‡ *Et miserunt literas ad Iudam & fratres eius, dicentes:*

‡ *Congregatæ sunt contra nos gentes quæ in circuitu nostro vt tollant nos: & parant venire & capere munitionem in quam confugimus, & Timotheus dux est castrorum eorum.*

‡ *Nunc igitur ueniens libera nos de manu eorum, quoniã cecidit de nobis multitudo.*

‡ *Et omnes fratres nostri existentes in locis Tubin interfecti sunt. Et captiuauerunt mulieres eorũ & filios eorum & supellectilem, & peremerunt illic ferè mille uirorũ.* ‡ *Adhuc epistole legebãtur, et ecce nuncij alij uenerunt de Galilea conscissis uestibus, nuntiantes iuxta uerba hæc:*

1 καὶ ἐβουλεύσαντο ἆραι τὸ γένος
2 Ιακὼβ τοὺς ὄντας ἐν μέσῳ αὐτῶν· καὶ
ἤρξαντο ἀποκτεῖναι ἐν τῷ λαῷ καὶ
3 ἐξαίρειν. ‡ καὶ ἐπολέμησεν πρὸς
υἱοὺς Ησαυ ἐν τῇ Ιδουμαίᾳ τὴν ἀ-
κραβαττίνην, ὅτι περιεκάθητο τὸν
Ισραήλ, καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς πληγὴν
μεγάλην καὶ συνέστειλεν αὐτούς, καὶ ἔλα
4 βεν τὰ σκῦλα αὐτῶν. ‡ καὶ ἐμνήσθη τῆς
κακίας υἱῶν Βαιδή, οἳ ἦσαν τῷ λαῷ
εἰς παγίδα καὶ εἰς σκάνδαλον ἐν τῇ
5 ἐνεδρεύειν αὐτοὺς ἐν ταῖς ὁδοῖς. ‡ καὶ
διεκλείσθησαν ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὰς πύρ-
γους, καὶ παρενέβαλεν ἐπ' αὐτούς, καὶ
ἀνεθεμάτισεν αὐτοὺς καὶ ἐνεπύρισε
καὶ πύργους αὐτῆς ἐν πυρὶ σὺν πᾶσι
6 τοῖς οὖσιν. ‡ καὶ διεπέρασεν ἐπὶ τοὺς
υἱοὺς Αμμών, καὶ εὗρε χεῖρα κραταιὰν
καὶ λαὸν πολὺν καὶ Τιμόθεον ἡγού-
7 μενον αὐτῶν. ‡ καὶ συνῆψε πρὸς
αὐτοὺς πολέμους πολλούς, καὶ συνε-
τρίβησαν πρὸ προσώπου αὐτοῦ, καὶ
8 ἐπάταξεν αὐτούς. ‡ καὶ προσκατε-
λάβετο τὴν Γαζὴρ καὶ τὰς θυγατέ-
ρας αὐτῆς, καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὴν Ἰε-
9 δαίαν. ‡ καὶ ἐπεσυνήχθησαν τὰ
ἔθνη τὰ ἐν τῇ Γαλαὰδ ἐπὶ τὸν Ισρα-
ὴλ τοῦ ὄντας ἐπὶ τοῖς ὁρίοις αὐτῶν
τοῦ ἐξᾶραι αὐτούς. καὶ ἔφυγον εἰς Δα-
10 θεμὰ τὸ ὀχύρωμα. ‡ καὶ ἀπέστειλαν
γράμματα πρὸς Ἰούδαν καὶ τοὺς ἀδελ-
11 φοὺς αὐτοῦ λέγοντες· ‡ ἐπισυνήγμένα
ἐστὶν ἐφ' ἡμᾶς τὰ ἔθνη τὰ κύκλῳ ἡμῶν
τοῦ ἐξᾶραι ἡμᾶς, καὶ ἑτοιμάζονται ἐλ-
θεῖν καὶ προσκαταλαβέσθαι τὸ ὀχύρω-
μα εἰς ὃ καὶ φευγόμεθα, καὶ Τιμόθεος ἡ-
12 γεῖται παρεμβολῆς αὐτῶν. ‡ νῦν οὖν
ἐλθὼν ἐξελοῦ ἡμᾶς ἐκ χειρὸς αὐ-
τῶν, ὅτι πέπτωκεν ἐξ ἡμῶν πλῆθος.
13 ‡ καὶ πάντες οἱ ἀδελφοὶ ἡμῶν τῶν
ὄντες ἐν τοῖς Τοβὶς τεθνάτωσαν), καὶ
ἠχμαλώτησαν τὰς γυναῖκας αὐτῶν
καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν καὶ τὴν ὑποσκευήν,
καὶ ἀπώλεσαν ἐκεῖ ὡς μίαν χιλιαρ-
14 χίαν ἀνδρῶν. ‡ ἔτι δὲ ἐπιστολαὶ ἀνε-
γινώσκοντο, καὶ ἰδοὺ ἄγγελοι ἕτεροι
παρεσύροντο ἐκ τῆς Γαλιλαίας διερ-
ρηχότες τὰ ἱμάτια ἀπαγγέλλοντες
κατὰ τὰ ῥήματα ταῦτα.

‡ Et cogitabant tollere genus Iacob, qui erãt inter eos, & cœperũt occidere de populo & perlequi.

‡ Et debellabat Iudas filios Esau in Idumæa, & eos qui erant in Arabathane, quia circunsedebant Israelitas, & percussit eos plaga magna.

‡ Et recordatus est malitiam filiorum Bean, qui erant populo in laqueum & in scandalum, insidiantes eis in via.

‡ Et conclusi sunt ab eo in turribus, & applicuit ad eos, & anathematizauit eos, & incendit turres eorũ igni cum omnibus qui in eis erant.

‡ Et transiuit ad filios Ammon, & inuenit manum fortem & populum copiosum, & Timotheum ducem ipsorum.

‡ Et commisit cum eis prælia multa, & contriti sunt in conspectu eorum, & percussit eos. ‡ Et cepit Gazer ciuitatem & filias eius, & reuersus est in Iudæam.

‡ Et congregatæ sunt gentes quę sunt in Galaad aduersus Israelitas qui erant in finibus eorum, vt tollerent eos, & fugerunt in Dathema munitionẽ. ‡ Et miserũt literas ad Iudam & fratres eius dicentes. ‡ Cõgregatæ sunt aduersum nos gentes per circuitũ, vt nos auferant. & parant venire & occupare munitionem in quam confugimus, & Timotheus est dux exercitus eorum.

‡ Nunc ergo veni & erue nos de manibus eorum, quia cecidit multitudo de nobis.

‡ Et omnes fratres nostri qui erant in locis Tubin, interfecti sunt, & captiuas duxerunt uxores eorũ, & natos & spolia, & peremerunt illic ferè mille viros.

‡ Et adhuc epistolæ legebantur. Et ecce alij nuncij venerunt de Galilea concisis tunicis nunciantes secundũ verba hæc.

‡ Dicẽtes conuenisse aduersum se, à Ptolemaide, & Tyro, & Sidone, & repleta est omnis Galilæa alienigenis, vt nos consumant.

‡ Vt audiuit autem Iudas & populus sermones istos, conuenit ecclesia magna cogitare quid facerẽt fratribus suis qui in tribulatione erãt: & expugnabantur ab eis.

‡ Dixitq; Iudas Simoni fratri suo: Elige tibi viros, & vade & libera fratres tuos in Galilæa: ego autem & frater meus Ionathas ibimus in Galaaditim.

‡ Et reliquit Iosephum filium Zachariæ, & Azarian duces populi cũ residuo exercitu in Iudæa ad custodiam.

‡ Et præcepit illis dicens: Præsidete populo huic, & nolite bellum committere aduersum gentes donec reuertamur.

‡ Et data sunt Simoni virorum tria millia, vt iret in Galilæam, Iudæ autem octo millia in Galaaditim.

‡ Et abiit Simon in Galilæam, & commisit prælia multa cum gentibus, & contritæ sunt gentes à facie eius, & persecutus est eos vsq; ad portam Ptolemaidis.

‡ Et ceciderunt de gentibus ferè tria millia virorum: & accepit spolia eorum.

‡ Et assumpsit eos qui erant in Galilęa, & in Arbatis cum vxoribus & natis, & omnibus quæ erant illis, & adduxit in Iudæam cum lætitia magna.

‡ Et Iudas Machabæus & Ionathas frater eius transierunt Iordanem, & abierunt viam trium dierum in desertum.

‡ Et occurrerunt eis Nabuthæi, & susceperunt eos pacificè, & narrauerunt eis omnia quæ acciderant fratribus eorum in Galaaditide.

‡ λέγοντες, Ἐπισυνῆχθαι ἐπ' 15
αὐτοὺς ἐκ Πτολεμαΐδος καὶ Τύρου καὶ
Σιδῶνος καὶ πᾶσαν Γαλιλαίαν ἀλ-
λοφύλων καὶ ἐξαναλῶσαι ἡμᾶς.
‡ ὡς δὲ ἤκουσεν Ἰούδας καὶ ὁ λαὸς 16
οὗτοι τοὺς λόγους τούτους, ἐπισυνήχθη ἐκ-
κλησία μεγάλη βουλεύσασθαι τί
ποιήσωσι τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῶν τοῖς ὑπ-
ἔστιν ἐν θλίψει καὶ πολεμουμένοις
ὑπ' αὐτῶν. ‡ καὶ εἶπεν Ἰούδας Σί- 17
μωνι τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ· Ἔκλεξον
σεαυτῷ ἄνδρας, καὶ πορεύθητι καὶ ῥῦ-
σαι τοὺς ἀδελφούς σου τοὺς ἐν τῇ Γα-
λιλαίᾳ. ἐγὼ δὲ καὶ Ἰωνάθαν ὁ ἀ-
δελφός μου πορευσόμεθα εἰς τὴν Γα
λααδῖτιν. ‡ καὶ κατέλιπεν Ἰώση- 18
φον τὸν Ζαχαρίου καὶ Ἀζαρίαν ἡ-
γουμένους τοῦ λαοῦ μετὰ τῶν ἐπιλοί-
πων τῆς δυνάμεως ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ εἰς
τήρησιν. ‡ καὶ ἐνετείλατο αὐτοῖς 19
λέγων· Προΐστησθε τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ
μὴ συνάψητε πόλεμον πρὸς τὰ
ἔθνη ἕως τοῦ ἐπιστρέψαι ἡμᾶς.
‡ καὶ ἐμερίσθησαν σίμωνι δισχί- 20
λιοι τοῦ πορευθῆναι εἰς τὴν Γα-
λιλαίαν, Ἰούδᾳ δὲ ἄνδρες ὀκτακισχίλιοι
εἰς τὴν γαλααδῖτιν.
‡ καὶ ἐπορεύθη σίμωνι εἰς τὴν Γα- 21
λιλαίαν, καὶ συνῆψε πολέμους πολ-
λοὺς πρὸς τὰ ἔθνη, καὶ συνετρίβη
τὰ ἔθνη ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ, καὶ ἐ-
δίωξεν αὐτοὺς ἕως τῶν πυλῶν Πτολε-
μαΐδος. ‡ καὶ ἔπεσον ἐκ τῶν ἐθνῶν 22
εἰς τρισχιλίους ἀνδρῶν, καὶ ἔλαβον τὰ
σκῦλα αὐτῶν.
‡ καὶ παρέλαβον αὐτοὺς ἐν τῇ 23
Γαλιλαίᾳ, καὶ ἐν λαβάσεσι σὺν
ταῖς γυναιξὶ καὶ τοῖς τέκνοις, καὶ πά-
ντα ὅσα ἦν αὐτοῖς, καὶ ἦγεν εἰς τὴν Ιου
δαίαν μετ' εὐφροσύνης μεγάλης.
‡ καὶ ἆραν Ἰούδας ὁ Μακκαβαῖος καὶ Ἰω- 24
νάθαν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, διέβησαν τὸν
Ἰορδάνην, καὶ ἐπορεύθησαν ὁδὸν τριῶν
ἡμερῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ.
‡ καὶ συνεύτησαν τοῖς ναβα- 25
ταίοις, καὶ ἀπήντησαν αὐτοῖς εἰρηνι-
κῶς, καὶ διηγήσαντο αὐτοῖς ἅπαντα
τὰ συμβάντα τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῶν
ἐν τῇ γαλααδίτιδι.

15 ‡ *Dicentes, conuenisse contra eos de Ptolemaide, & Tyro, & Sidone, & omnem Galilæam alienigenarum, vt consumãt nos.*

16 ‡ *Vt autem audiuit Iudas & populus sermones hos, congregata est ecclesia magna ad cogitandum quid facturi sint fratribus suis existentibus in tribulatione, & qui oppugnabantur ab illis.*

17 ‡ *Et dixit Iudas Simoni fratri suo: Elige tibi viros, & vade & libera fratres tuos qui in Galilæa. Ego autem & Ionathan frater meus ibimus in Galaaditim.*

18 ‡ *Et reliquit Iosephum filium Zachariæ, & Azariã duces populi cum reliquis exercitus in Iudæa in custodiam.*

19 ‡ *Et præcepit eis, dicens: Præsidete populo huic, & non committatis bellum contra gentes quoad reuertamur nos.*

20 ‡ *Et distributi sunt Simoni viri tres mille, vt iret ad Galilæam; Iudæ autem viri octo mille in Galaaditim.*

21 ‡ *Et profectus est Simon in Galilæam, & commisit prælia multa contra gentes. Et contritæ sunt gentes à facie eius, & persecutus est eos vsque ad portas Ptolemaidis.*

22 ‡ *Et ceciderunt de gentibus ad tria millia virorum, & acceperunt spolia eorum.*

23 ‡ *Et assumpserũt eos de Galilæa & in Arbattis cũ mulieribus & filiis, & omnia quæ erant eis, & duxerunt in Iudæam cum lætitia magna.*

24 ‡ *Et Iudas Maccabæus & Ionathan frater eius transierũt Iordanem, & abierunt viam trium dierum in solitudine.*

25 ‡ *Et occurrerunt Nabatæis, & obuiam fuere illis pacificè, & enarrauerũt illis omnia quæ contigerant fratribus eorum in Galaaditide.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

26 ‡ Et quòd multi de eis comprehensi sunt in Bosorra. et Bosor in Alimis, Chascor, Maced et Carnaim; omnes vrbes hæ fortes & magnæ.

27 ‡ Et in reliquis vrbibus Galaaditidis sunt comprehensi. In crastinum constituunt castra ponere contra munitiones, & comprehendere & tollere omnes hos in die vna.

28 ‡ Et conuertit Judas & castra eius viam in desertum in Bosorra repente: & cepit vrbem, & occidit omne masculinũ in ore gladij, & cepit omnia spolia eorum, & combussit eam igne.

29 ‡ Et discessit illinc nocte, & ibat tanquam ad munitionem.

30 ‡ Et factum est diluculum, et eleuauerunt oculos suos, & ecce populus multus cuius non erat numerus, portantes scalas & machinas ad capiendum munitionem, & oppugnabant eos.

31 ‡ Et vidit Judas quòd inceptum est prælium. Et clamor vrbis ascendit vsque ad cælum tubis & voce magna, & dixit viris exercitus:

32 ‡ Pugnate hodie pro fratribus vestris.

33 ‡ Et exiit in tribus ordinibus post eos, & clanxerunt tubis, & clamauerunt in oratione.

34 ‡ Et cognouit exercitus Timothei, quòd Maccabæus est, et fugerunt à facie illius, & percussit illos plaga magna, & ceciderunt ex eis in illo die ad octo millia virorum.

35 ‡ Et declinauit ad Masspha, & oppugnauit eam, et cepit eã, & occidit omnẽ masculũ eius, & accepit spolia eius, & combussit eam igne. 36 ‡ Illinc abiit, & accepit Chasphon, Maced, Bosor, & reliquas vrbes Galaaditidis. 37 ‡ Post autem verba hæc congregauit Timotheus castra alia, & castrametatus est contra faciem Raphon vltra torrentem.

26 ‡ καὶ ὅτι πολλοὶ ἐξ αὐτῶν συνειλημμένοι εἰσὶν εἰς Βόσορρα. καὶ Βοσὸρ ὧν ἀλέμοις, χασκὼρ, μακεδὲ καρναὶν· πᾶσαι αἱ πόλεις αὗται ὀχυραὶ καὶ μεγάλαι. 27 ‡ καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς πόλεσι τ γαλααδίτιδος εἰσὶ συνειλημμένοι εἰς αὔριον τάσσουσι παρεμβαλεῖν ἐπὶ τὰ ὀχυρώματα καὶ καταλαβέσθαι καὶ ἐξᾶραι πόλεις τότε ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ. 28 ‡ καὶ ἀπέστρεψεν ἰούδας ἡ παρεμβολὴ αὐτοῦ ὁδὸν εἰς τὴν ἔρημον εἰς Βόσορρα ἄφνω. καὶ καταλαβέσθη τὴν πόλιν, καὶ ἀπέκτεινε πᾶν ἄρσενικὸν ἐν στόματι ῥομφαίας, καὶ ἔλαβε πόλιν καὶ σκῦλα αὐτῶν, καὶ ἐνέπρησεν αὐτὴν πυρί. 29 ‡ καὶ ἀπῆρεν ἐκεῖθεν νυκτός, καὶ ἐπορεύθη ὡς ἐπὶ τὸ ὀχύρωμα. 30 ‡ καὶ ἐγένετο ἐωθινή, καὶ ἦραν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, καὶ ἰδοὺ λαὸς πολὺς ἕως οὗ ἦν ἀριθμός, αἱ σκάλαι κλίμακας καὶ μηχανὰς καταλαβέσθαι τὸ ὀχύρωμα. καὶ ἐπολέμει αὐτούς. 31 ‡ καὶ εἶδεν ἰούδας ὅτι ἦρξατο ὁ πόλεμος. καὶ ἡ κραυγὴ τῆς πόλεως ἀνέβη ἕως τοῦ οὐρανοῦ μετὰ τῆς σάλπιγγος καὶ φωνῆ μεγάλῃ, καὶ εἶπε τοῖς ἀνδράσι τῆς παρεμβολῆς. 32 ‡ πολεμήσατε σήμερον ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν. 33 ‡ καὶ ἐξῆλθεν ἐν τρισὶν ἀρχαῖς ὄπισθεν αὐτῶν, καὶ ἐσάλπισαν ταῖς σάλπιγξι, καὶ ἐβόησαν ἐν προσευχῇ. 34 ‡ καὶ ἐπέγνω ἡ παρεμβολὴ τιμοθέου ὅτι μακκαβαῖός ἐστί, καὶ ἔφυγον ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς πληγῇ μεγάλῃ, καὶ ἔπεσον ἐξ αὐτῶν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ εἰς ὀκτακισχιλίους ἀνδρας. 35 ‡ ἀπέκλινεν εἰς μασφά, καὶ ἐπολέμησεν αὐτήν, καὶ προσκαλεσάμενος αὐτὸν ἀπέκλεισε πᾶν ἀρσενικὸν αὐτῆς, καὶ ἔλαβε τὰ σκῦλα αὐτῆς, καὶ ἐνέπρησεν αὐτὴν πυρί. 36 ‡ ἐκεῖθεν ἀπῆρε, καὶ προσκαλεσάμενος τὴν χασφών, μακεδ, βοσὸρ, καὶ τὰς λοιπὰς πόλεις τ 37 γαλααδίτιδος. ‡ μετὰ δὲ τὰ ῥήματα ταῦτα συνήγαγε τιμόθεος παρεμβολὴν ἄλλην, καὶ παρεμβαλὲ κατὰ πρόσωπον ῥαφὼν ἐπέκεινα τοῦ χειμάρρου.

26 ‡ Et quia multi ex eis comprehensi sunt in Bosra & Abosor, & in Alimis, & in Casphor, & Magath, & Carnaim. hæ omnes ciuitates munitæ & magnæ.

27 ‡ Sed & in cæteris ciuitatibus Galaaditidis tenentur comprehensi, & in crastinũ constituerunt admouere exercitum ciuitatibus his, & comprehendere & tollere eos in vna die.

28 ‡ Et conuertit Iudas & exercitus eius viam in desertum Bozor repente, & occupauit ciuitatem, & occidit omnem masculum in ore gladij, & accepit omnia spolia eorum, & succendit eam igni.

29 ‡ Et surrexerũt inde nocte, & ibant vsq; ad munimentum.

30 ‡ Et factum est diluculo, & ecce populus multus cuius non erat numerus, portantes scalas & machinas, vt comprehenderent munitionem & expugnarent eos.

31 ‡ Et vidit Iudas quia cœpit bellum, & clamor bellicosus ascẽdit ad cælum sicut tubæ, & clamor magnus de ciuitate, & dixit exercitui suo.

32 ‡ Pugnate hodie pro fratribus vestris.

33 ‡ Et venit tribus ordinibus post eos, & exclamauerunt tubis, & clamauerunt in oratione.

34 ‡ Et cognouerunt castra Timothei quia Machabæus est, & refugerunt à facie eius, & percussit eos plaga magna, & ceciderunt ex eis in die illa ferè octo millia virorum.

35 ‡ Et diuertit Iudas in Maspha, & expugnauit eam, & occidit omnem masculum eius, & sumpsit spolia eius, & succendit eam igni.

36 ‡ Inde pertexit & venit Casbõ, & Bozor, & reliquas ciuitates Galaaditidis. 37 ‡ Post hæc autẽ verba congregauit Timotheus exercitũ aliũ, & castra posuit contra Raphan trans torrentem.

38 ‡ Et misit Iudas speculari exercitum, & nunciauerunt ei dicẽtes, Quia conuenerũt ad eũ omnes gentes quæ in circuitu nostro sunt, & exercitus multus nimis.

39 ‡ Et Arabas conduxerunt in auxilium sibi, & castra posuerunt trans torrentem, parati ad te venire in prœlium, & abiit Iudas obuiam illis.

40 ‡ Et ajt Timotheus principibus exercitus sui: Cùm appropinquauerit Iudas & exercitus eius ad torrentem aquæ, si transierit ad nos ptior, non poterimus sustinere eum, quia potens poterit aduersum nos.

41 ‡ Si verò timuerit transire & posuerit castra extra flumen, transfretemus ad eos, & poterimus aduersus illũ.

42 ‡ Vt autem appropinquauit Iudas ad torrentem aquę, statuit scribas populi secus torrentem, & mandauit eis, dicẽs: Neminem hominum reliqueritis, sed veniant omnes in prœlium.

43 ‡ Et transfretauit ad illos prior, & omnis populus post eum, & cõtritæ sunt omnes gentes à facie eorũ, & proiecerunt arma sua, & fugerunt ad phanum quod erat in Carnaim.

44 ‡ Et occupauit ipsam ciuitatem, & phanum succendit igni, cum omnibus quæ erãt in ipso. Et oppressa est Carnaim, & non potuit sustinere contra faciem Iudæ.

45 ‡ Et congregauit Iudas vniuersos Israelitas qui erant in Galaaditide à minimo vsque ad maximum, & vxores eorum, & natos, & exercitum magnum valde, vt venirent in terram Iudæ.

46 ‡ Et venerunt vsque ad Ephron, & hæc ciuitas magna in ingressu posita munita valde. Et non erat declinare ab ea dextera vel sinistra, sed per medium iter erat.

47 ‡ Et incluserũt se qui erãt in ciuitate.

38 ‡ καὶ ἀπέστειλεν ἰούδας κατασκοπεῦσαι τὴν παρεμβολήν, καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ λέγοντες· Συνηγμένα εἰσὶ πρὸς αὐτοὺς πᾶσαι τὰ ἔθνη τὰ κυκλῳ ἡμῶν, σφόδρα πολλὴ σφόδρα. 39 ‡ Ἀράβας μεμίσθωται εἰς βοήθειαν αὐτοῖς, καὶ παρεμβάλλουσι πέραν χειμάρρου ἕτοιμοι ἐλθεῖν ἐπὶ σὲ εἰς πόλεμον. καὶ ἐπορεύθη ἰούδας εἰς συνάντησιν αὐτῶν. 40 ‡ Εἶπε δὲ τιμόθεος τοῖς ἄρχουσι δυνάμεως αὐτοῦ· ἐν τῷ ἐγγίζειν ἰούδαν καὶ τὴν παρεμβολὴν αὐτοῦ ἐπὶ τὸν χειμάρρου ἔδαφος, ἐὰν διαβῇ πρὸς ἡμᾶς πρῶτος, οὐ δυνησόμεθα ἰσχύσαι αὐτόν. ὅτι δυνατὸς δυνήσεται πρὸς ἡμᾶς. 41 ‡ ἐὰν δὲ φοβηθῇ καὶ παρεμβάλῃ πέραν τοῦ ποταμοῦ, διαπερασόμεθα πρὸς αὐτὸν καὶ δυνησόμεθα πρὸς αὐτόν. 42 ‡ ὡς δὲ ἤγγισεν ἰούδας ἐπὶ τὸν χειμάρρου ἔδαφος, ἔστησε τοὺς γραμματεῖς τοῦ λαοῦ ἐπὶ τοῦ χειμάρρου, καὶ ἐνετείλατο αὐτοῖς λέγων· μὴ ἀφῆτε πάντα ἄνθρωπον παρεμβαλεῖν, ἀλλ' ἐρχέσθωσαν πάντες εἰς τὸν πόλεμον. 43 ‡ καὶ διεπέρασεν ἐπ' αὐτοὺς πρότερος, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὀπίσω αὐτοῦ. καὶ συνετρίβησαν πρὸ προσώπου αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη τὰ κυκλῳ, καὶ ἔρριψαν τὰ ὅπλα αὐτῶν, καὶ ἔφυγον εἰς τὸ τέμενος τὸ καρναίν. 44 ‡ καὶ προσκατέλαβον τὴν πόλιν καὶ τὸ τέμενος ἐνεπύρισαν ἐν πυρὶ σὺν πᾶσι τοῖς οὖσιν αὐτῷ· καὶ ἐταπεινώθη ἡ καρναίν, καὶ οὐκ ἐδυνάσθη ἔτι στῆναι κατὰ πρόσωπον ἰούδα. 45 ‡ καὶ συνήγαγεν ἰούδας πάντα ἰσραὴλ ὃσοι ἦσαν ἐν τῇ γαλααδίτιδι ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου σὺν ταῖς γυναιξὶν αὐτῶν, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν καὶ τὴν ἀποσκευὴν παρεμβολὴν μεγάλην σφόδρα, ἐλθεῖν εἰς γῆν ἰούδα. 46 ‡ καὶ ἦλθον ἕως ἐφρών, καὶ αὕτη ἡ πόλις μεγάλη ἐπὶ τῇ εἰσόδῳ ὀχυρὰ σφόδρα. οὐκ ἦν ἐκκλῖναι ἀπ' αὐτῆς δεξιὰν ἢ ἀριστερά, ἀλλὰ διαμέσου αὐτῆς πορεύεσθαι. 47 ‡ καὶ ἀπέκλεισαν αὐτοὺς οἱ ἐν τῇ πόλεως.

38 ‡ Et misit Iudas ad considerandum castra, & renunciauerunt ei dicẽtes: Congregatæ sunt ad eos omnes gentes quæ in circuitu nostro, exercitus multus valde.

39 ‡ Et Arabes conduxit in auxilium illis, & castra metantur trans torrentem, parati venire ad te in bellum. Et abiit Iudas in occursum illorum.

40 ‡ Et dixit Timotheus principibus exercitus eius: Cùm appropinquauerit Iudas et castra eius ad torrentem aquæ, si transierit ad nos prior, non poterimus sustinere eum, quoniam potens poterit aduersum nos.

41 ‡ Si autẽ timuerit, & posuerit castra vltra fluuium, transibimus ad eũ, & poterimus contra illum.

42 ‡ Vt autem appropinquauit Iudas ad torrẽtem aquæ, statuit scribas populi in torrente, & præcepit eis dicens: Nõ dimittatis omnem hominẽ castra metari, sed veniant omnes ad bellũ.

43 ‡ Et trãsiuit contra eos prior, & omnis populus eius post eum. Et contritæ sunt ante faciẽ eius omnes gentes, & proiecerũt arma sua, & fugerunt in lucum in Carnaim.

44 ‡ Et ceperunt vrbem & lucum succenderunt in igne cum omnibus quæ in illo. Et oppressa est Carnaim, & non potuerunt vltrà sustinere contra faciem Judæ.

45 ‡ Et congregauit Judas omnem Israel qui in Galaaditide à paruo vsque ad magnum, & mulieres eorum, et filios eorum, & sarcinas, castra magna valde, vt venirent in terram Iuda.

46 ‡ Et venerũt vsq; ad Ephron, & hæc vrbs magna in introitu munita valde. Non erat declinare ab ea ad dextram vel sinistram, sed per medium eius ire.

47 ‡ Et incluserunt eos qui de ciuitate.

42 ‡ Et obstruxerunt portas lapidibus. ‡ Et misit ad eos Judas sermonibus pacificis, dicēs:

49 ‡ Transibo per terram tuam, vt abeamus in terram nostram, & nullus malefaciet vobis, sed pedibus transibimus: & nō voluerunt aperire ei.

50 ‡ Et iussit Judas prædicare in castris, vt castra ponerent vnusquisque in quo est loco. Et castrametati sunt viri exercitus, & oppugnauerunt vrbem totā die illa & tota nocte; et tradita est vrbs in manibus eius.

51 ‡ Et occidit omnē masculum in ore gladij, & eradicauit eam, & accepit spolia eius, & transiuit per ciuitatem super occisos, & transierunt Iordanem in campum magnum contra faciē Bethsan.

52 ‡ Et erat Judas congregans extremos, & adhortans populū per totam viam, donec venit in terram Juda.

53 ‡ Et ascenderunt in montem Sion in lætitia et gaudio. Et adduxerunt holocausta; quia nō cecidit de eis vllus donec reuersi sunt in pace.

54 ‡ Et in diebus quibus erat Judas & Ionathas in Galaad, & Simon frater eius in Galilea contra faciem Ptolemaidis.

55 ‡ Audiuit Joseph filius Zacharie, & Azarias principes exercitus facinora & prælium qualia fecerant, & dixerunt:

56 ‡ Faciamus & ipsi nobis nomen, & eamus ad pugnandum contra gentes quæ in circuitu nostro. ‡ Et præceperunt his qui de exercitu qui cum illis, & abierunt in Jamniam.

57 ‡ Et exiuit Gorgias de ciuitate, et viri eius in occursum eis in bellum.

58 ‡ Et fugatus est Josephus & Azarias, & persecutionem sunt passi vsq; ad terminos Judææ. Et ciderunt in die illo de populo Israel ad duo mille viros: & facta est fuga magna in populo Israel.

48 ‡ καὶ ἐνέφραξαν τὰς πύλας λί-
49 θοις. ‡ καὶ ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς
Ἰούδας λόγοις εἰρηνικοῖς λέγων·

50 ‡ διελεύσομαι διὰ τῆς σε ἔ ἀ-
πελθεῖν εἰς τὴν γῆν ἡμῶν. καὶ οὐδεὶς κα-
κοποιήσει ὑμᾶς, πλὴν τοῖς ποσὶ παρελευσόμεθα. καὶ οὐκ ἠθέλησε θοῖ-
51 ξαι αὐτῷ. ‡ καὶ ἐπέταξεν Ἰούδας κηρύ-
ξαι ἐν τῇ παρεμβολῇ ἕ παρεμβα-
λεῖν ἕκαστον ἐν ᾧ ἐστι τόπῳ. ἐ παρεμέ-
βαλον ⸗ ἄνδρες ἕ δυνάμεως, καὶ
ἐπολέμησαν τὴν πόλιν ὅλην τὴν ἡ-
μέραν ἐκείνην ἐ ὅλην τὴν νύκτα. καὶ
παρεδόθη ἡ πόλις ἐν χερσὶν αὐτῶ.

52 ‡ καὶ ἀπώλεσε πᾶν ἄρσενικὸν ἐν
στόματι ῥομφαίας, καὶ ἐξερίζωσεν
αὐτὴν. καὶ ἔλαβε τὰ σκῦλα αὐτῆ. καὶ
διῆλθε διὰ τῆς πόλεως ἐπάνω τῶν ἀ-
πεκταμένων. ἐ διέβησαν τὸν Ἰορδάνην
εἰς τὸ πεδίον τὸ μέγα κατὰ πρόσωπον
53 Βαιθσάν. ‡ ἐ ἦν Ἰούδας ἀπισυ-
άγων ὀπίσω ἐξαλίζοντας ἐ παρακαλῶν
τὸν λαὸν κατὰ πᾶσαν τὴν ὁδόν, ἕως οὗ
54 ἦλθεν εἰς γῆν Ἰούδα. ‡ καὶ ἀνέβησαν
εἰς τὸ ὄρος Σιὼν ἐν εὐφροσύνῃ καὶ χα-
ρᾷ. καὶ προσήγαγον ὁλοκαυτώματα,
ὅτι οὐκ ἔπεσον ἐξ αὐτῶν ἕως οὗ
55 ἀπεστράφησαν ἐν εἰρήνῃ. ‡ καὶ ἐν ταῖς
ἡμέραις αἷς ἦν Ἰούδας κ Ἰωνάθαν ἐν
τῇ Γαλααδῖ, καὶ Σιμὼν ὁ ἀδελφὸς
αὐτοῦ ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ κατὰ πρόσω-
56 που Πτολεμαΐδος. ‡ ἤκουσεν Ἰωσὴφ
ὁ τοῦ Ζαχαρίου καὶ Ἀζαρίας ἄρχον-
τες τῆς δυνάμεως τῶν ἀνδραγαθιῶν
καὶ τοῦ πολέμου οἷα ἐποίησαν, καὶ εἶ-
57 παν. ‡ ποιήσωμεν καὶ αὐτοὶ ἑαυτοῖς
ὄνομα. καὶ πορευθῶμεν πολεμῆσαι
πρὸς τὰ ἔθνη τὰ κύκλῳ ἡμῶν.

58 ‡ καὶ παρήγειλαν τοῖς ὑπὸ τῆς
δυνάμεως τῆς μετ' αὐτῶν. καὶ ἐπο-
59 ρεύθησαν εἰς Ἰαμνίαν. ‡ καὶ ἐξῆλ-
θε Γοργίας ἐκ τῆς πόλεως, ἐ οἱ ἄν-
δρες αὐτῶ εἰς συνάντησιν αὐτοῖς εἰς
60 πόλεμον. ‡ ἐ ἐτροπώθη Ἰώσηφος ἐ
Ἀζαρίας καὶ ἐδιώχθησαν ἕως τῶν ὁ-
ρίων Ἰουδαίας. ἐ ἔπεσον ἐν τῇ ἡμέρᾳ
ἐκείνῃ ἐκ τοῦ λαοῦ τοῦ Ἰσραὴλ εἰς δι-
χιλίους ἄνδρας, ἐ ἐγένετο πτῶσις με-
γάλη ἐν τῷ λαῷ Ἰσραήλ.

61 ‡ Quia non audierunt Judā & fratres eius, existimantes fortiter se facturos.

62 ‡ Ipsi autem non erant de semine virorum illorum, per quos salus facta est in Israel.

63 ‡ Et viri Iuda magnificati sunt valde in cōspectu omnis Israel & gētiū omnium, vbi audiebatur nomen eorum.

64 ‡ Et conuenerunt ad eos fausta acclamantes.

65 ‡ Et exiuit Judas & fratres eius, & expugnabant filios Esau in terra quæ ad Austrū est, & percussit Chebron & filias eius, & muros eius & turres eius succendit igni in circuitu.

66 ‡ Et mouit castra vt iret in terram alienigenarum, & perambulabat Samariam.

67 ‡ In die illa ceciderunt sacerdotes in bello dum volūt fortiter facere, dum sine cōsilio exeunt in prœlium.

68 ‡ Et declinauit Judas in Azotum in terram alienigenarum, & diruit aras eorum, & spolia deorum suorū succendit igni, & cepit spolia ciuitatum, & reuersus est in terram Iuda.

61 ‡ ὅτι οὐκ ἤκουσαν Ἰούδα κ τῶν ἀδελ-
φῶν αὐτοῦ, οἰόμενοι καλῶς ποιῆσαι.

62 ‡ αὐτοὶ δὲ οὐκ ἦσαν ἐκ σπέρ-
ματος ἀνδρῶν ἐκείνων οἷς ἐδόθη
σωτηρία ἐν χειρὶ αὐτῶν.

63 ‡ καὶ ὁ ἀνὴρ Ἰούδας καὶ οἱ ἀδελφοὶ
αὐτοῦ ἐδοξάσθησαν σφόδρα ἐν παντὶ
Ἰσραὴλ ἐ πάντων τῶν ἐθνῶν ἐφ' οὓς
ἦκούσθη τὸ ὄνομα αὐτῶν. ‡ καὶ συνῆ-
64 γοντο πρὸς αὐτοὺς εὐφημοῦντες. ‡ καὶ
65 ἐξῆλθεν Ἰούδας ἐ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ,
ἐ ἐπολέμουν τοὺς υἱοὺς Ἠσαὺ ἐν τῇ γῇ
τῇ πρὸς νότον, καὶ ἐπάταξε τὴν χε-
ρσὸν κ τὰς θυγατέρας αὐτῆς. ‡ καὶ
66 καθεῖλε τὸ ὀχύρωμα αὐτῆς, καὶ τοὺς
πύργους αὐτῆς ἐνέπρησε κυκλόθεν. καὶ
ἀπῆρε ἕ πορεύθη Ἰδουμαίαν εἰς γῆν ἀλλο-
φύλων, καὶ διεπορεύθη τὴν Σαμά-
ρειαν.

67 ‡ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔπεσον ἱερεῖς
πόλεως ἐκλωμῦς αὐτῶ αὐθαδιασθῆ-
ναι ἐν τῷ αὐτὸν ἐξελθεῖν εἰς πόλε-
μον ἀβουλήτως.

68 ‡ καὶ ἐξέκλινεν Ἰούδας εἰς ἄζω-
τον γῆν ἀλλοφύλων, καὶ καθεῖλε τοὺς
βωμοὺς αὐτῶν, καὶ τὰ γλυπτὰ τῶν
θεῶν αὐτῶν κατέκαυσε πυρί, ἐ ἐσκύ-
λευσε τὰ σκῦλα τῶν πόλεων, καὶ ἐ-
πέστρεψεν εἰς τὴν γῆν Ἰούδα.

CAP. VI.

1 ET rex Antiochus perambulauit superiores regiones A
nes. Et audiuit esse ciuitatem Elymaidem in Perside nobiliſſimam & copioſam in argento & auro.

2 ‡ Templumque in ea locuples valde, & illic velamina aurea, & loricæ & scuta, quæ reliquit Alexander Philippi rex Macedo qui regnauit primus in Græcia.

3 ‡ Et venit & quærebat capere ciuitatem & deprædari eam & non potuit, quoniam innotuit sermo his qui erant in ciuitate.

4 ‡ Et insurrexerunt in prœlium & fugit inde, & abiit cum triſtitia magna, & reuersus est in Babyloniam.

5

1 ‡ Καὶ ὁ βασιλεὺς ἀντίοχος ὁ
διεπορεύετο τὰς ἐπάνω χώρας, καὶ
ἤκουσεν ὅτι ἔστιν ἐν ἐλύμαις ἐν τῇ περ-
σίδι πόλις ἔνδοξος πλούτῳ ἀργυρίῳ
καὶ χρυσίῳ.

2 ‡ καὶ τὸ ἱερὸν τὸ ἐν αὐτῇ πλού-
σιον σφόδρα, καὶ ἐκεῖ καλύμματα
χρυσᾶ καὶ θώρακες καὶ ὅπλα ἃ κα-
τέλιπεν ἐκεῖ Ἀλέξανδρος ὁ Φι-
λίππου βασιλεὺς ὁ Μακεδών, ὃς
ἐβασίλευσε πρῶτος ἐν τοῖς Ἕλλησι.

3 ‡ καὶ ἦλθε καὶ ἐζήτει καταλα-
βεῖν τὴν πόλιν καὶ προνοεῖσθαι
αὐτήν, καὶ οὐκ ἠδυνάσθη, ὅτι ἐγνώ-
σθη ὁ λόγος τοῖς ἐν τῇ πόλει.

4 ‡ καὶ ἐπέστησαν αὐτῷ εἰς πόλε-
μον, καὶ ἔφυγε καὶ ἀπῆρεν ἐκεῖθεν
μετὰ λύπης μεγάλης καὶ ἀπορρέψαι εἰς
Βαβυλῶνα.

61 ‡ Quoniam non audierunt Judam & fratres suos putātes fortiter se facere.

62 ‡ Ipſi autem non erant de semine virorum illorum, quibus data est salus Israel per manum eorum.

63 ‡ Et vir Judas & fratres eius glorificati sunt valde corā omni Israel, & gentibus omnibus vbi audiebatur nomen eorum.

64 ‡ Et conuenerunt ad eos fausta dicentes.

65 ‡ Et exiit Judas & fratres eius, & oppugnabant filios Esau in terra quæ ad meridiem, & percussit Chebron & filias eius.

66 ‡ Et destruxit munitionem eius, & turres eius combussit in circuitu. Et profectus est vt iret in terram alienigenarum, & perambulabat Samariam.

67 ‡ In die illa ceciderunt sacerdotes vrbium volente illo fortiter facere, dum ipse egreditur in bellum sine consilio.

68 ‡ Et declinauit Judas in Azotum terram alienigenarum, & destruxit aras eorum, & sculptilia deorum illorum succendit igne, & spoliauit spolia vrbium, & reuersus est in terram Juda.

CAP. VI.

1 ET rex Antiochus perambulabat superiores regiones, et audiuit quòd est in Elymis in in Perside ciuitas glorioſa diuitiis argento & auro.

2 Et templum quod in ea opulentum valde, & illic velamina aurea, & loricæ, & arma quæ reliquit illic Alexāder filius Philippi rex Macedo, qui regnauit primus in Græcis.

3 ‡ Et venit & quærebat capere ciuitatem & deprædari eam, & non potuit; quoniam cognitus est sermo his qui de ciuitate.

4 ‡ Et insurrexerunt contra eum in bellū. Et fugit, et profectus est illinc cum triſtitia magna vt reuerteretur in Babylonem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

‡ *Et venit nuntians quidam ei in Perſidē, quòd fugata erant caſtra quæ iuerant in terram Juda.*

‡ *Et iuit Lyſias cum exercitu forti in primis, & fugatus eſt à facie eorum. Et inualuerunt armis, & exercitu, & ſpoliis multis, quæ ceperunt à caſtris quæ exciderunt.*

‡ *Et diruerunt abominationem quam ædificauit in altari quod in Hieruſalem, & ſanctuarium ſicut prius circundederūt muris altis, & Bethſuram ciuitatem ſuam.*

‡ *Et factum eſt vt audiuit rex ſermones iſtos, expauit & commotus eſt valde, & cecidit in lectum, & incidit in infirmitatem præ triſtitia; quoniam non eſt factum ei ſicut cogitauerat.*

‡ *Et fuit illic dies plures, quoniam renouata eſt in eo triſtitia magna, & arbitratus eſt quòd moritur.*

‡ *Et vocauit omnes amicos ſuos, & dixit ad eos: Recedit ſomnus ab oculis meis, & corrui corde præ ſollicitudine.*

‡ *Et dixi corde, Vſque ad quam tribulationem veni, & fluctum magnum in quo nunc ſum, quoniam probus & dilectus fui in dominio meo!*

‡ *Nunc autem recordor malorum quæ feci in Hieruſalem, & accepi omnia vaſa aurea & argentea quæ in ea, & miſi auferre habitantes Juda ſine cauſa.*

‡ *Cognoui quòd cauſa horum inuenerunt me mala hæc. Et ecce pereo triſtitia magna in terra aliena.*

‡ *Et vocauit Philippum vnum amicorum ſuorum, & conſtituit eum ſuper omne regnum ſuum.*

‡ *Et dedit ei diadema, & veſtem ſuam, & annulum, vt adduceret Antiochum filium ſuum, & nutriret eum vt regnaret.*

5 ‡ καὶ ἦλθεν ἀπαγγέλων τὶς αὐτῷ εἰς τὴν περσίδα, ὅτι τετρόπωται αἱ παρεμβολαὶ αἱ πορευθεῖσαι εἰς γῆν ἰούδα. ‡ καὶ ἐπορεύθη λυσίας δυνάμει ἰσχυρᾷ ἐν πρώτοις, καὶ ἀνεστράφη ὑπὸ προσώπου αὐτῶν, καὶ ἐτράπη καὶ ἔφυγεν ὅπλοις καὶ ἰσχύι καὶ σκύλοις πολλοῖς οἷς ἔλαβον ὑπὸ τῶν παρεμβολῶν ὧν ἐξέκοψαν.

7 ‡ καὶ καθεῖλον τὸ βδέλυγμα ὃ ᾠκοδόμησεν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ τὸ ἁγίασμα καθὼς τὸ πρότερον ἐκύκλωσαν τείχεσιν ὑψηλοῖς, καὶ τὴν βαιθσούραν πόλιν αὐτοῦ.

8 ‡ καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς τοὺς λόγους τούτους, ἐθαμβήθη καὶ ἐσαλεύθη σφόδρα. καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν κοίτην, καὶ ἐνέπεσεν εἰς ἀρρωστίαν, ὑπὸ τῆς λύπης, ὅτι οὐκ ἐγένετο αὐτῷ καθὼς ἐνεθυμεῖτο.

9 ‡ καὶ ὧδε ἐκεῖ ἡμέρας πλείους, ὅτι ἀνεκαινίσθη ἐπ' αὐτὸν λύπη μεγάλη, καὶ ἐλογίσατο ὅτι ἀποθνήσκει.

10 ‡ καὶ ἐκάλεσε πάντας τοὺς φίλους αὐτοῦ, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· ἀφίσταται ὁ ὕπνος ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου, καὶ ἐμπέπτωκα τῇ καρδίᾳ ἀπὸ τῆς μεριμνης. ‡ καὶ εἶπα τῇ καρδίᾳ, ἕως τίνος θλίψεως ἦλθον καὶ κλύδωνος μεγάλου ἐν ᾧ νῦν εἰμί, ὅτι χρηστὸς καὶ ἀγαπώμενος ἤμην ἐν τῇ ἐξουσίᾳ μου.

12 ‡ νῦν δὲ μεμνήσκομαι τῶν κακῶν ὧν ἐποίησα ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ἔλαβον πάντα τὰ σκεύη τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ ἐξαπέστειλα ἀδίκως τοὺς κατοικοῦντας ἰούδα ἀκαιρῶς.

13 ‡ ἔγνων ὅτι χάριν τούτων εὗρόν μου κακὰ ταῦτα. καὶ ἰδοὺ ἀπόλλυμαι λύπῃ μεγάλῃ ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ.

14 ‡ καὶ ἐκάλεσε φίλιππον ἕνα τῶν φίλων αὐτοῦ, καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἐπὶ πάσης τῆς βασιλείας αὐτοῦ.

15 ‡ καὶ ἔδωκεν αὐτῷ τὸ διάδημα, καὶ τὴν στολὴν αὐτοῦ καὶ τὸ δακτύλιον τοῦ ἀσπάσεσθαι ἀντίοχον τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ ἀνθρέψαι αὐτὸν τοῦ βασιλεύειν.

5 ‡ Et venit qui nuntiaret ei in Perſide, quia fugata ſunt caſtra quæ erant in terra Iuda.

6 ‡ Et quia abiit Lyſias cum virtute forti in primis, & fugatus eſt à facie Iudæorū, & inualuerunt armis & viribus & ſpoliis multis quæ ceperunt de caſtris quæ exciderunt.

7 ‡ Et quia diruerūt abominationem quam ædificauerant ſuper altare quod erat in Hieruſalem & ſanctificationem ſicut prius circundederunt muris excelſis, ſed & Bethſuram ciuitatem ſuam.

8 ‡ Et factum eſt vt audiuit rex ſermones iſtos, expauit & cōmotus eſt valde, & decidit in lectum & incidit in languorem præ triſtitia, quia non eſt factum ſicut cogitabat.

9 ‡ Et erat illic per dies multos, quia renouata eſt in eo triſtitia magna, & arbitratus eſt ſe mori.

10 ‡ Et vocauit omnes amicos ſuos, & dixit illis: Recedit ſomnus ab oculis meis, & concidi & corrui corde præ ſollicitudine.

11 ‡ Et dixi in corde meo: In quantam tribulationem deueni, & in quos fluctus miſtitiæ in qua nunc ſum, qui iucundus eram, & dilectus in poteſtate mea!

12 ‡ Nunc verò reminiſcor malorum quæ feci in Hieruſalem, vnde & abſtuli omnia ſpolia aurea & argentea quæ erant in ea, & miſi auferre habitantes Iudæam ſine cauſa.

13 ‡ Cognoui ergo quia propterea inuenerunt me mala iſta, & ecce pereo triſtitia magna in terra aliena.

14 ‡ Et vocauit Philippum vnum de amicis ſuis, & preposuit eum ſuper vniuerſum regnum ſuum.

15 ‡ Et dedit ei diadema, & ſtolam ſuam & annulum, vt adduceret Antiochum filium ſuum, & nutriret eum & regnaret.

16 ‡Et mortuus eſt illic Antiochus rex, anno centeſimo quadrageſimo nono.

17 ‡Et cognouit Lyſias quoniam mortuus eſt rex, & cōſtituit regnare Antiochum filium eius quem nutriuit adoleſcentem, & vocauit nomen eius Eupatorem.

18 ‡Et hi qui erāt in arce cōcluſerāt Iſrael in circuitu ſan Ctorū, & quærebant eis mala ſemper ad firmamentū gentium.

19 ‡Et cogitauit Iudas diſperdere eos, & conuocauit vniuerſum populum vt obſiderent eos.

20 ‡Et cōuenerunt ſimul, & obſederunt eos anno centeſimo quinquageſimo, & fecerunt baliſtas & machinas.

21 ‡ Et exierunt quidam ex eis qui obſidebantur, & adiunxerūt ſe illis aliqui impij ex Iſrael, & abierūt ad regem & dixerunt.

22 ‡Quouſq; non facis iudicium & vindicas fratres noſtros?

23 ‡Nos decreuimus ſeruire patri tuo, & ambulare in præceptis eius, & obſequi edictis eius & filij populi noſtri.

24 ‡Propter hæc alienabant ſe à nobis. Et quicunq; inueniebantur ex nobis, interficiebantur, & hereditates noſtræ diripiebantur.

25 ‡Et non ad nos tantum extenderunt manum, ſed in omnes fines noſtros.

26 ‡Et ecce applicuerunt hodie ad arcem in Hieruſalem occupare eam, & munitionē in Bethſuram munierunt.

27 ‡Et niſi præueneris eos velocius, maiora quàm hæc facient, & non poteris obtinere eos.

28 ‡Et iratus eſt rex vt hæc audiuit, & conuocauit omnes amicos ſuos, & principes exercitus ſui & eos qui ſuper equites erant.

29 ‡Sed & de regnis aliis & de inſulis maritimis venerunt ad eum exercitus cōductitius.

16 ‡ καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ ἀντίοχος ὁ βασιλεὺς ἐν τοῖς ἐνιαυτοῖς τεσσαρακοστοῦ καὶ ἑκατοστοῦ. ‡ καὶ ἐπέγνω λυσίας ὅτι τέθνηκεν ὁ βασιλεύς, καὶ κατέστησε βασιλεύειν ἀντίοχον τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ, ὃν ἐξεθρεψε νεώτερον, καὶ ἐπάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ εὐπάτωρ. ‡ καὶ οἱ ὄντες ἄκρας ἦσαν συγκλείοντες τὸν ἰσραὴλ κύκλῳ τῶν ἁγίων καὶ ζητοῦντες τὰ κακὰ διόλου καὶ ἐνέδρας τοῖς ἔθνεσι.

19 ‡ καὶ ἐλογίσατο ἰούδας ἐξᾶραι αὐτούς. καὶ ἐξεκλησίασε πᾶσαν τὸν λαὸν τοῦ πολεμῆσαι ἐπ' αὐτούς.

20 ‡ καὶ συνήχθησαν ἅμα, καὶ ἐπολιόρκησαν αὐτοὺς ἔτους πεντηκοστοῦ καὶ ἑκατοστοῦ, καὶ ἐποίησεν ἐπ' αὐτοὺς βελοστάσεις καὶ μηχανάς. ‡ καὶ ἐξῆλθον ἐξ αὐτῶν ἐν τοῖς συγκλεισμοῖς, καὶ ἐκολλήθησαν αὐτοῖς τινὲς τῶν ἀνομῶν ἐξ ἰσραήλ, καὶ ἐπορεύθησαν πρὸς τὸν βασιλέα καὶ εἶπαν.

22 ‡ ἕως πότε οὐ ποιήσῃ κρίσιν, καὶ ἐκδικήσεις τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν;

23 ‡ ἡμεῖς διελογισάμεθα διαθεῖναι τῷ πατρί σου καὶ πορεύεσθαι τοῖς ὑπ' αὐτοῦ λεγομένοις καὶ κατακολουθεῖν τοῖς προσταγμασιν αὐτοῦ, ὅτι οἱ υἱοὶ λαοῦ τούτου ‡ χάριν τούτου ἠλλοτριώθησαν ἀφ' ἡμῶν. πολλοὺς οὓς ἐθανατώσαμεν ἀφ' ἡμῶν ἐθανατώθησαν, καὶ ἀκληρονομίαι ἡμῶν διηρπάζοντο. ‡ καὶ οὐκ ἐφ' ἡμᾶς μόνον ἐξέτεινεν χεῖρα, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πάντα τὰ ὅρια αὐτῶν.

26 ‡ καὶ ἰδοὺ παρεμβεβλήκασι σήμερον ἐπὶ τὴν ἄκραν ἱερουσαλήμ, τοῦ καταλαβέσθαι αὐτὴν καὶ τὸ ἁγίασμα, καὶ τὴν βαιθσοῦραν ὠχύρωσαν. ‡ καὶ ἐὰν μὴ προκαταλάβῃ αὐτοὺς διαταχύς, μείζονα τούτων ποιήσουσι, καὶ οὐ δυνήσῃ τοῦ κατασχεῖν αὐτούς.

28 ‡ καὶ ὠργίσθη ὁ βασιλεύς, ὅτε ἤκουσε, καὶ συνήγαγε πάντας τοὺς φίλους αὐτοῦ ἄρχοντας δυνάμεως αὐτοῦ καὶ τοὺς ἐπὶ τῶν ἱππέων.

29 ‡ καὶ ὅτι βασιλέων ἑτέρων καὶ ὅτι νήσων θαλασσῶν ἦλθον πρὸς αὐτὸν συνάμεις μισθωταί.

16 ‡ Et mortuus eſt illic Antiochus rex anno nono & quadrageſimo & centeſimo.

17 ‡ Et cognouit Lyſias quòd mortuus eſt rex, & conſtituit vt regnaret Antiochus filius eius pro eo, quē nutriuit iuniorem, & vocauit nomen eius Eupator.

18 ‡ Et qui de arce erant concludentes Iſrael in circuitu ſanctorum, & quærentes mala ſemper, & firmamentum gentibus.

19 ‡ Et cogitauit Iudas diſperdere eos, & congregauit vniuerſum populum vt obſideret in eos.

20 ‡ Et congregati ſunt ſimul, et obſederunt in eos anno quinquageſimo & centeſimo; & fecit contra eos baliſtas & machinas.

21 ‡ Et exierunt de eis de loco obſeſſo, & adhæſerunt eis quidam ex impiis de Iſrael, et abierunt ad regem, & dixerunt:

22 ‡ Vſquequò non facies iudicium, & vlciſceris fratres noſtros?

23 ‡ Nos decreuimus ſeruire patri tuo, & ambulare in his quæ ab eo dicebātur, et obedire præceptis eius, quoniam qui ſunt populi huius, ‡ cauſa huius alienabantur à nobis. Verùm qui inueniebantur ex nobis, occidebantur, & poſſeſſiones noſtræ diripiebantur. ‡ Et nō contra nos ſolùm extenderunt manum, ſed & contra omnes terminos noſtros. ‡ Et ecce caſtra metati ſunt hodie contra arcem Hieruſalem vt capiant illam & ſanctum, & Bethſuram munierunt.

27 ‡ Et ſi non præueneris eos velociter, maiora his facient, & non poteris obtinere eos.

28 ‡ Et iratus eſt rex, quando audiuit; & congregauit omnes amicos ſuos, principes exercitus ſui, & eos qui ſuper equites.

29 ‡ Et à regibus aliis & ab inſulis maris venerunt ad eum exercitus conductitij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

30 ‡ Et erat numerus exercituum eius centum millia pedituũ, & viginti millia equitum, & elephantes duo & triginta doćti ad bellum.

30 ‡ Ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν δυναμέων αὐτῶ ἑκατὸν χιλιάδες πὸν πεζῶν, καὶ εἴκοσι χιλιάδες ἱππέων, & ἐλέφαντες δύο καὶ τεσσαράκοντα εἰδότες πόλεμον.

30 Dtus eius centum millia peditũ, & viginti millia equitũ, & elephanti triginta duo ad huc ad prœliũ.

31 ‡ Et venerunt per Idumæam, & applicuerunt ad Bethsuram, & pugnauerũt ad dies multos, & fecerunt machinas; & exierunt et cõbusserunt eas in igne, & pugnauerunt fortiter.

31 ‡ καὶ ἦλθοσαν διὰ τῆς ἰδουμαίας, καὶ παρενέβαλοσαν πρὸ βαιθσύρων, καὶ ἐπολέμησαν πρὸ ἡμέρας πολλὰς, καὶ ἐποίησαν μηχανὰς, καὶ ἐξῆλθον καὶ ἐνεπύρισαν αὐτὰς ἐν πυρί, καὶ ἐπολέμησαν γενναίως.

31 Et ueniunt per Idumæam & applicuerunt ad Bethsuram, & pugnauerunt dies multos, & fecerũt machinas & exierunt & succenderunt eas igni, & pugnauerunt uiriliter.

32 ‡ Et recessit Judas ab arce, et mouit castra ad Bethzacharia contra castra regis.

32 ‡ καὶ ἀπῆρεν ἰούδας ἀπὸ τῆς ἄκρας, καὶ παρενέβαλεν εἰς βαιθζαχαρία ἀπέναντι τῆς παρεμβολῆς τοῦ βασιλέως.

32 Et recessit Iudas ab arce, & mouit castra ad Bethzacharam contra castra regis.

33 Et surrexit rex mane, & cõcituit exercitũ in impetu eius contra viam Bethzacharia, & diuisi sunt exercitus in prœliũ, & cecinerunt tubis.

33 ‡ καὶ ὤρθρισεν ὁ βασιλεὺς πρωῒ, καὶ ἀπῆρε τὴν παρεμβολὴν ἐν ὁρμήματι αὐτῆς κατὰ τὴν ὁδὸν βαιθζαχαρία, καὶ διεσκεδάσθησαν αἱ δυνάμεις πρὸ πολέμου, καὶ ἐσάλπισαν ταῖς σάλπιγξι.

33 ‡ Et surrexit rex ante lucẽ & concitauit exercitus in impetum contra uiam Bethzacharam. Et comparauerunt se exercitus in prœlium, & tubis cecinerunt.

34 Et elephantis ostenderunt sanguinem uuæ & mororũ ut acuerent eos in prœlium.

34 ‡ καὶ τοῖς ἐλέφασιν ἔδειξαν αἷμα σταφυλῆς καὶ μόρων τοῦ παρασῆσαι αὐτοὺς εἰς πόλεμον.

34 ‡ Et elephantis ostenderunt sanguinem uuæ & mororũ ad acuẽdos eos in prœlium.

35 Et diuiserũt bestias per phalanges, & statuerunt cuilibet elephanti mille viros loricatos in loricis concatenatis, & galeæ æreæ in capitibus eorũ, & quingenti equites ordinati, cuilibet bestiæ electi.

35 ‡ καὶ διεῖλον τὰ θηρία εἰς τὰς φάλαγγας, καὶ παρέστησαν ἑκάστῳ ἐλέφαντι χιλίους ἄνδρας τεθωρακισμένους ἐν ἁλυσιδωτοῖς, καὶ περικεφαλαίαν χαλκᾶν ἐπὶ τῶν κεφαλῶν αὐτῶν, καὶ πεντακοσίους ἵππους διαλελεγμένους, ἑκάστῳ θηρίῳ ἐκλελεγμένους.

35 ‡ Et diuiserunt bestias per legiones, & astiterunt singulis elephantis mille uiri loricis concatenatis, & galeæ æreæ in capitibus eorum, & quingenti equites ordinati, uniuique bestiæ electi sunt.

36 Hi ante tẽpus vbi erat bestia, erant, & quocunque ibat, ibãt simul, nõ discedebant ab eo.

36 ‡ Ὅτι ὅπου καιρὸν ἐὰν ἦν τὸ θηρίον ἦσαν, καὶ ἐὰν ἐπορεύετο, ἐπορεύοντο ἅμα, οὐκ ἀφίσταντο ἀπ' αὐτοῦ.

36 ‡ Hi ante tempus ubicunque erat bestia, ibi erant, & quocunque ibat, ibant, & non discedebant ab ea.

37 Et turres ligneæ super ipsos munitæ protegentes in qualibet bestia accinctæ super ea machinis: & super qualibet viri duo & triginta pugnantes in eis, & Indus eius.

37 ‡ Οἱ δὲ πύργοι ξύλινοι ἐπ' αὐτὲς ὀχυρωσὶ σκεπαζόμενοι ἐφ' ἑκάστῳ θηρίῳ ἐζωσμένοι ἐπ' αὐτῷ μηχαναῖς, καὶ ἐφ' ἑκάστῳ ἄνδρες δύο καὶ τεσσαράκοντα οἱ πολεμοῦντες ἐπ' αὐτῆς, & ὁ ἰνδὸς αὐτοῦ.

37 Sed & turres ligneæ superpositæ per eos firmæ protegentes super singulas bestias & ipsas per eas machinę. Et super singulas viri uirtutis triginta duo qui pugnabãt desuper, & intus magister bestiæ.

38 Et residuum hinc & inde constituerũt in duas partes castrorum concutientes & obturati in vallibus.

38 ‡ Τὸ δὲ λοιπὸν ὅθεν & ὅθεν ἔκλιναν ἐπὶ τὰ δύο μέρη τῆς παρεμβολῆς καὶ κατασείοντες καὶ καταφερόμενοι ἐν ταῖς φάραγξιν.

38 ‡ Et residuum equitatus hinc, & inde statuit in duas partes, tubis exercitum concitare & perurgere contra paros in legionibus eius.

39 Vt autem fulsit sol in aureos clypeos, resplenduerunt mõtes ab eis, & resplenduerũt vt lampades ignis.

39 ὡς δὲ ἔσηλθεν ὁ ἥλιος ἐπὶ τὰς χρυσᾶς ἀσπίδας ἔσηλθεν τὰ ὄρη ἀπ' αὐτῶν, & κατεμύγαζεν ὡς λαμπάδες πυρός.

39 ‡ Et ut refulsit sol in aureos clypeos & æreos, resplenduerunt montes ab eis, & resplenduerunt sicut lampades ignis.

40 Et extensa fuit pars quædã castrorum regis ad altos montes, & aliqui ad humilia, & ibant cautè & ordinatè.

40 ‡ καὶ ἐξελάθη μέρος τι τῆς παρεμβολῆς τοῦ βασιλέως ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ ὄρη, καί τινες ἐπὶ τὰ ταπεινά. & ἤρχοντο ἀσφαλῶς & τεταγμένως.

40 ‡ Et distincta est pars exercitus regis per montes excelsos, & alia per loca humilia, & ibant cautè & ordinatè.

41 Et cõmouebantur omnes inhabitãtes terrã à voce multitudinis eorum, & incessu turbæ & collisione armorum, erat enim exercitus magnus valde & fortis.

41 ‡ καὶ ἐσαλεύοντο πάντες οἱ ἀκούοντες φωνῆς πλήθους αὐτῶν καὶ ὁδοιπορείας & πλήθος καὶ συγκρασμὸς τῶν ὅπλων. ἦν γὰρ παρεμβολὴ μεγάλη σφόδρα & ἰσχυρά.

41 ‡ Et commouebantur omnes audientes uocem multitudinis eorum, & incessum multitudinis, & collisionem armorũ; erat enim exercitus magnus valde et fortis.

42 Et appropiauit Iudas & exercitus eius in prœlium, & ceciderunt de exercitu regis sexcenti viri.

42 ‡ καὶ ἤγγισεν ἰούδας & παρεμβολὴ αὐτοῦ εἰς πρόσταξιν, καὶ ἔπεσον ἀπὸ τῆς παρεμβολῆς & βασιλέως ἑξακόσιοι ἄνδρες.

42 ‡ Et appropinquauit Judas & castra illius in prœlium, & ceciderunt ab exercitu regis sexcenti uiri.

43 Et vidit Eleazar filius Saura vnam de bestiis loricatam loricis regis, & erat eminens super cæteras bestias. Et visum est ei quòd in ea esset rex.

43 ‡ καὶ εἶδεν ἐλεάζαρος αὐαράν σὺν τῶν θηρίων τετωρακισμένων θώραξι βασιλικοῖς, καὶ ὑπερέχον πάντα τὰ θηρία & ὤφθη ὅτι ἐν αὐτῷ ἐστιν ὁ βασιλεύς.

43 ‡ Et uidit Eleazarus filius Auaran unam de bestiis loricatam loricis regalibus, & erat supereminens omnes bestias. Et uisum est quòd in illa est rex.

44 Et dedit se vt liberaret populum suum, & acquireret sibi nomen æternum.

44 ‡ καὶ ἐδόκησεν ἑαυτὸν & σῶσαι τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ ποιῆσαι ἑαυτῷ ὄνομα αἰώνιον.

44 ‡ Et dedit se ut liberaret populum suum, & acquireret sibi nomen æternum.

45 Et irruit in eam audacter in medio legionis interficiẽs à dextris & sinistris. Et cadebant ab eo huc atq; illuc.

45 ‡ καὶ ἐπέδραμεν αὐτῷ θράσει εἰς μέσον τῆς φάλαγγος, καὶ ἐθανάτα δεξιὰ καὶ εὐώνυμα, καὶ ἐχίζοντο ἀπ' αὐτοῦ ἔνθα & ἔνθα.

45 ‡ Et irruit in eam audaćter in mediũ phalangis, & interficiebat à dextra et sinistra, & scissi sunt ab eo hinc & hinc.

46 Et iuit sub pedes elephantis, & suppositus se ei, & occidit eũ, & cecidit in terrã super ipsum, & mortuus est illic.

46 ‡ καὶ εἰσῆλθεν ὑπὸ τὸν ἐλέφαντα, καὶ ὑπέστρωσεν αὐτῷ, καὶ ἔκλεινεν αὐτὸν, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν ἐπάνω αὐτοῦ, καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ.

46 ‡ Et subiit sub elephantem, & suppositus se ei, & occidit eum, & cecidit in terram super ipsum, & mortuus est illic.

47 Et viderunt fortitudinẽ regni & impetum exercituũ, & declinauerunt ab eis.

47 ‡ καὶ εἶδον τὴν ἰσχὺν τῆς βασιλείας καὶ τὸ ὁρμημα τῶν δυνάμεων, καὶ ἐξέκλιναν ἀπ' αὐτῶν.

47 ‡ Et uiderunt fortitudinẽ regni & impetum exercituũ, & declinauerunt ab eis.

48 Qui autẽ de castris regis, ascenderunt in occursum eorum in Hierusalem. Et castra metatus est rex contra Judæam & in montem Sion.

48 ‡ Οἱ δὲ ἀπὸ τῆς παρεμβολῆς τοῦ βασιλέως ἀνέβαινον εἰς συνάντησιν αὐτῶν εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ παρενέβαλεν ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν ἰουδαίαν & εἰς τὸ ὄρος Σιών.

48 ‡ Qui autẽ de castrũ regis, ascenderunt in occursum eorum in Hierusalem. Et castra metatus est rex contra Judæam & in montem Sion.

49 Et fecit pacem cum his qui erant in Bethsura, & exierunt de ciuitate, quia non erant eis ibi alimenta concluſis, quia sabbata erant terræ.

49 ‡ καὶ ἐποίησεν εἰρηνεύειν μετὰ τῶν ἐν βαιθσύροις. καὶ ἐξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως, ὅτι οὐκ ἦν αὐτοῖς ἐκεῖ διατροφὴ τοῦ συγκεκλεῖσθαι ἐν αὐτῇ, ὅτι σάββατον ἦν τῇ γῇ.

49 ‡ Et fecit pacem cum his qui de Bethsura. Et exierunt de ciuitate, quoniam non erant eis illic alimẽta, quia concluſi erant in ea, quia sabbatũ erat in terra.

50 Et cõprehẽdit rex Bethsuram, & cõstituit ibi custodiã seruare eam.

50 ‡ καὶ κατελάβετο ὁ βασιλεὺς τὴν βαιθσύραν, καὶ ἐπέταξεν ἐκεῖ φρουρὰν πρὸς αὐτήν.

50 ‡ Et cepit rex Bethsuram, & constituit ibi custodiam ad seruandum eam.

51 Et posuit castra contra sanctuarium diebus multis. Et statuit illic baliſtas, & machinas, & iacula ignis, & tormẽta ad iaciendos lapides, & scorpiones ad iacienda iacula, & fundas.

51 ‡ καὶ παρενέβαλεν ἐπὶ τὸ ἁγίασμα ἡμέρας πολλάς, & ἔστησεν ἐκεῖ βελοστάσεις καὶ μηχανὰς καὶ πυροβόλα καὶ λιθοβόλα, & σκορπίδια εἰς τὸ βάλλειν βέλη καὶ σφενδόνας.

51 ‡ Et posuit castra contra sanctuarium diebus multis. Et statuit illic baliſtas, & machinas, & iacula ignis, & tormẽta ad iaciendos lapides, & scorpiones ad iacienda iacula, & fundas.

52 Et fecerunt & ipsi machinas contra machinas illorum, et pugnauerunt dies multos.

52 ‡ καὶ ἐποίησαν καὶ αὐτοὶ μηχανὰς κατὰ τὰς μηχανὰς αὐτῶν, καὶ ἐπολέμησαν ἡμέρας πολλάς.

52 ‡ Et fecerunt & ipsi machinas contra machinas illorum, et pugnauerunt dies multos.

53 Cibi autem non erant in vasis; quia septimus annus erat. Et qui liberati fuerant in Judæa de gentibus, comederant reliquias repositionis.

53 ‡ Βρώματα δὲ οὐκ ἦν ἐν τοῖς ἀγγείοις, διὰ τὸ ἕβδομον ἔτος εἶναι, & οἱ διασωζόμενοι εἰς τὴν ἰουδαίαν ἀπὸ τῶν ἐθνῶν κατέφαγον τὸ ὑπόλειμμα τῆς περιθέσεως.

53 ‡ Cibi autem non erant in uasis; quia septimus annus erat. Et qui liberati fuerant in Judæa de gentibus, comederant reliquias repositionis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

* Et relicti fuerũt in sanctis viri pauci, quoniam obtinuerat eos fames, & dispersi sunt vnusquisque in locum suum.
54 ¶ Καὶ ὑπελείφθησαν ἐν τοῖς ἁγίοις ἄνδρες ὀλίγοι, ὅτι κατεκράτησεν αὐτῶν ὁ λιμός, καὶ ἐσκορπίσθησαν ἕκαστος εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ.
54 * Et remãserunt in sanctis viris pauci, quoniam obtinuerat eos fames, & dispersi sunt vnusquisque in locum suum.

* Et audiuit Lysias quòd Philippus, quem constituit rex Antiochus adhuc viuente illo, nutrire Antiochum filium suum, vt regnaret ille.
55 ¶ Καὶ ἤκουσε Λυσίας ὅτι Φίλιππος ὃν κατέστησεν ὁ βασιλεὺς ἀντίοχος ἔτι ζῶντος αὐτοῦ ἐν Ἰβρέψαι ἀντίοχον τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸ βασιλεῦσαι αὐτόν.
55 * Et audiuit Lysias quòd Philippus quem constituerat rex Antiochus cũ adhuc viueret, vt nutriret Antiochum filium suum, & regnaret.

* Reuersus est à Perside & Media, & exercitus qui ierat regis cum illo, & quòd quærit assumere cum negotiis.
56 ¶ Ἀπέστρεψεν ἀπὸ τῆς Περσίδος καὶ Μηδείας, καὶ αἱ δυνάμεις αἱ πορευθεῖσαι μετ' αὐτοῦ, ὅτι ζητεῖ ἁρπάσαι μετὰ πραγμάτων.
56 * Reuersus est à Perside & Media & exercitus qui abierat cum ipso, & quia quærebat suscipere regni negotia.

* Et festinauerunt & stimulabantur ex arce, vt irent & dicerent ad regem & duces exercitus & viros: Deficimus in dies, & cibus nobis paucus, & locus super quem castra ponimus est munitus, & incumbunt nobis negotia regni.
57 ¶ Καὶ κατέπεσεν καὶ ἐπενύστασεν ὀπὸ τῆς ἄκρας, τοῦ ἀπελθεῖν καὶ εἰπεῖν πρὸς τὸν βασιλέα καὶ τοὺς ἡγεμόνας τῆς δυνάμεως καὶ τοὺς ἄνδρας. ὀκλείπομεν καθ' ἡμέραν, καὶ ἡ τροφὴ ἡμῖν ὀλίγη, καὶ ὁ τόπος οὗ παρεμβάλλομεν ἐσὶν ὀχυρός, καὶ ἐπίκειται ἡμῖν τὰ τῆς βασιλείας.
57 * Et festinauit ire & dicere ad regem & ducem exercitus: Deficimus quotidie & esca nobis modica est, & locus quem obsidemus est munitus, & incumbit nobis ordinare de regno.

* Nunc igitur demus dextras hominibus his, et faciamus cum illis pacem & cum omni gente eorum.
58 ¶ Νῦν ἂν δῶμεν δεξιὰς τοῖς ἀνθρώποις τούτοις, καὶ ποιήσωμεν μετ' αὐτῶν εἰρήνην καὶ μὴ πάντες ἔθνες αὐτῶν.
58 * Nunc itaque demus dextras hominibus istis, & faciamus cum illis pacem & cum omni gente eorum.

* Et constituamus illis vt ambulẽt in legitimis suis, vt prius. Propter enim legitima sua quæ expulimus, irati sunt & fecerunt hæc omnia.
59 ¶ Καὶ στήσωμεν αὐτοῖς τοῦ πορεύεσθαι τοῖς νομίμοις αὐτῶν, ὡς τὸ πρότερον. χάριν γὰρ τῶν νομίμων αὐτῶν ὧν ἐξεπετάσαμεν, ὠργίσθησαν καὶ ἐποίησαν ταῦτα πάντα.
59 * Et constituamus illis vt ambulent in legitimis suis sicut prius. Propter legitima enim ipsorum quæ despeximus irati sunt, & fecerunt omnia hæc.

* Et placuit sermo in conspectu regis & principum: & misit ad eos pacem facere, & susceperunt.
60 ¶ Καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος ἐναντίον τοῦ βασιλέως καὶ τῶν ἀρχόντων, καὶ ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς εἰρηνεῦσαι, καὶ ἐπεδέξαντο.
60 * Et placuit sermo in conspectu regis & principum, & misit ad eos pacem facere, & susceperunt illã.

* Et iurauit eis rex & principes. Post hæc exierunt de munitione.
61 ¶ Καὶ ὤμοσεν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ ἄρχοντες. καὶ ἐξῆλθον ἀπὸ τοῦ ὀχυρώματος.
61 * Et iurauit illis rex & principes, & exierunt de munitione.

* Et rex intrauit in montem Sion, & vidit munitionem loci, & rupit iuramentum quod iurauit, & præcepit & destruxit murum in circuitu.
62 ¶ Καὶ ὁ βασιλεὺς εἰσῆλθεν εἰς τὸ ὄρος Σιών, καὶ εἶδε τὸ ὀχύρωμα τοῦ τόπου, καὶ ἠθέτησε τὸν ὁρκισμὸν ὃν ὤμοσε, καὶ ἐνετείλατο καὶ καθεῖλε τὸ τεῖχος κυκλόθεν.
62 * Et intrauit rex Sion & vidit munitionem loci, & rupit citius iuramentum quod iurauit, & mandauit destruere murum in gyro.

* Et abiit cum festinatione, & reuersus est in Antiochiam, & inuenit Philippum dominantem vrbi, & pugnauit contra illum, & occupauit ciuitatẽ vi.
63 ¶ Καὶ ἀπῆρε καὶ ἔσπευδεν, καὶ ἀπέστρεψεν εἰς ἀντιόχειαν, καὶ εὗρε Φίλιππον κυριεύοντα τῆς πόλεως, καὶ ἐπολέμησε πρὸς αὐτὸν, καὶ κατελάβετο τὴν πόλιν βίᾳ.
63 * Et discessit festinanter & reuersus est Antiochiam, & inuenit Philippum dominantem ciuitati, & pugnauit aduersus eum, & occupauit ciuitatem.

CAP. VII.

ANno vno et quinquagesimo centesimo exiuit Demetrius filius Seleuci ex Roma, & ascendit cum viris paucis in ciuitatem maritimam, & regnauit illic.

ζ
1 ¶ Ἔτους οὖν καὶ πεντηκοστοῦ ἑκατοστοῦ ἐξῆλθε Δημήτριος ὁ Σελεύκου ἀπὸ Ῥώμης, καὶ ἀνέβη σὺν ὀλίγοις εἰς πόλιν παράλιον, καὶ ἐβασίλευσεν ἐκεῖ.
1 * ANno cẽtesimo quinquagesimo & primo exiit Demetrius Seleuci filius ab vrbe Roma, & ascendit cum paucis viris in ciuitatem maritimam, & regnauit illic.

* Et factũ est vt ingressus est domum regni patrũ suorum, comprehẽdit exercitus Antiochũ & Lysiam, vt adducerent eos ad eum.
2 ¶ Καὶ ἐγένετο ὡς εἰσεπορεύετο εἰς οἶκον βασιλείας πατέρων αὐτοῦ, συνέλαβον αἱ δυνάμεις τὸν ἀντίοχον καὶ τὸν Λυσίαν ἄγειν αὐτοὺς αὐτῷ.
2 * Et factum est postquam intrauit in domum regni patrum suorum, comprehẽderunt exercitus Antiochum & Lysiam vt adducerent eos ei.

* Et res ei innotuit & ait: Nolite mihi ostendere faciẽ eorum.
3 ¶ Καὶ ἐγνώσθη αὐτῷ τὸ πρᾶγμα, καὶ εἶπεν, μή μοι δείξητε τὰ πρόσωπα αὐτῶν.
3 * Et cognita est ei res, & dixit: Ne mihi ostẽdatis facies eorum.

* Et occidit eos exercitus. Et sedit Demetrius super sedem regni sui.
4 ¶ Καὶ ἀπέκτειναν αὐτοὺς αἱ δυνάμεις, καὶ ἐκάθισε Δημήτριος ἐπὶ θρόνου βασιλείας αὐτοῦ.
4 * Et occiderunt eos exercitus, & sedit Demetrius in sede regni sui.

* Et venerunt ad eum viri iniqui & impij ex Israel, & Alcimus dux eorum qui volebat fieri sacerdos.
5 ¶ Καὶ ἦλθον πρὸς αὐτὸν πάντες ἄνδρες ἄνομοι καὶ ἀσεβεῖς ἐξ Ἰσραήλ, καὶ Ἀλκιμος ἡγεῖτο αὐτῶν βουλόμενος ἱερατεύειν.
5 * Et venerunt ad eum omnes viri iniqui & impij de Israel: & Alcimus dux erat eorum volens esse sacerdos.

* Et accusauerunt populũ apud regem dicentes: Perdidit Iudas & fratres eius amicos tuos, & nos disperdidit de terra nostra.
6 ¶ Καὶ κατηγόρησαν τοῦ λαοῦ πρὸς τὸν βασιλέα λέγοντες· ἀπώλεσεν Ἰούδας καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ πάντας σοὺ φίλους σε, καὶ ἡμᾶς ἐξεκόρπισεν ἀπὸ τῆς γῆς ἡμῶν.
6 * Et accusauerunt populum apud regem dicentes: Perdidit Iudas & fratres eius omnes amicos tuos: & nos disperdiderunt de terra nostra.

* Nunc ergo mitte virum cui credis, vt eat & videat exterminium omne quod fecit nobis in regionibus regis, & puniat omnes amicos eius & adiutores eorum.
7 ¶ Νῦν ἐν ἀπόστειλον ἄνδρα ᾧ πιστεύεις, καὶ πορευθεὶς ἰδέτω τὴν ἐξολόθρευσιν πάσην ἣν ἐποίησεν ἡμῖν καὶ χώρᾳ τοῦ βασιλέως, καὶ κολασάτω αὐτοὺς καὶ πάντας τοὺς ἀποβοηθοῦντας αὐτοῖς.
7 * Nunc igitur mitte virum cui credis: & vadens videat destructionem omnem quam fecit nobis & regioni regis: & puniat eos & omnes adiutores eorum.

* Et elegit rex ex amicis suis Bacchidẽ qui dominabatur trans flumẽ magnum in regno & fidelem regi, & misit eum vt videret exterminium quod fecit Iudas.
8 ¶ Καὶ ἐξελέξατο ὁ βασιλεὺς τὸν Βακχίδην τὸν φίλον τοῦ βασιλέως κυριεύοντα ἐν τῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ καὶ μέγαν ἐν τῇ βασιλείᾳ καὶ πιστὸν τῷ βασιλεῖ, καὶ ἀπέστειλεν αὐτόν,
8 * Et elegit rex Bacchidem amicum regis dominantem trans flumen & magnum in regno & fidelem regi, & misit eum,

* Sed & Alcimum impiũ constituit in sacerdotium, & mandauit ei facere vltionem in filios Israel.
9 καὶ Ἀλκιμον τὸν ἀσεβῆ, καὶ ἔκτισεν αὐτῷ τέλειον ἱερωσύνην, καὶ ἐνετείλατο αὐτῷ ποιῆσαι τὴν ἐκδίκησιν ἐν τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ.
9 * Et Alcimum impium, & statuit illi sacerdotium, & præcepit ei vt faceret vltionem in filiis Israel.

* Et surrexerunt & venerunt cum exercitu magno in terrã Iuda, & miserunt nuncios, & locuti sunt ad Iudam & ad fratres eius verbis pacificis in dolo.
10 ¶ Καὶ ἀπῆλθον, καὶ ἦλθον μετὰ δυνάμεως πολλῆς εἰς γῆν Ἰούδα, καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸς Ἰούδαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ λόγοις εἰρηνικοῖς μετὰ δόλου.
10 * Et abierunt, & venerunt cum potentia multa in terram Iuda, & misit nuncios ad Iudã & fratres eius verbis pacificis cum dolo.

* Non intenderũt sermonibus eorum. Viderũt enim quia venerunt cum exercitu magno.
11 ¶ Καὶ οὐ προσέσχον τοῖς λόγοις αὐτῶν, εἶδον γὰρ ὅτι ἦλθον μετὰ δυνάμεως πολλῆς.
11 * Et non intenderunt sermonibus eorũ, viderunt enim quòd venerunt cum exercitu multo.

* Et conuenerunt ad Alcimum & Bacchidem congregatio scribarũ requirere quæ iusta sunt.
12 ¶ Καὶ συνήχθησαν πρὸς Ἀλκιμον καὶ Βακχίδην συναγωγὴ γραμματέων ἐκζητῆσαι δίκαια.
12 * Et congregati sunt ad Alcimum, & Bacchidem synagoga scribarum ad quærendum iusta.

* Et primi Asidei erant in filiis Israel, & quærebant ab illis pacem.
13 ¶ Καὶ πρῶτοι οἱ ἀσιδαῖοι ἦσαν ἐν υἱοῖς Ἰσραήλ, καὶ ἐπεζήτουν παρ' αὐτῶν εἰρήνην.
13 * Et primi Asidei erant in filiis Israel, & quærebant ab illis pacem.

* Dixerunt enim: Homo sacerdos de semine Aarõ venit, nõ decipiet nos.
14 ¶ Εἶπαν γὰρ ἄνθρωπος ἱερεὺς ἐκ σπέρματος Ἀαρὼν ἦλθεν ἐν ταῖς δυνάμεσι, καὶ οὐκ ἀδικήσει ἡμᾶς.
14 * Dixerunt enim: Homo sacerdos de semine Aaron venit cum exercitibus, & non iniuria afficiet nos.

* Et locutus est cũ eis verba pacifica, & iurauit illis dicẽs: Non inferemus vobis malũ neq; amicis vestris.
15 ¶ Καὶ ἐλάλησεν μετ' αὐτῶν λόγους εἰρηνικούς, καὶ ὤμοσεν αὐτοῖς λέγων· οὐκ ἐκζητήσομεν ὑμῖν κακὰ καὶ τοῖς φίλοις ἡμῶν.
15 * Et locutus est cum eis verba pacifica. Et iurauit eis, dicens: Non quæremus vobis mala & amicis nostris.

Universidad de Deusto
Biblioteca

16 ‡ Et crediderunt ei, & occe-
perũt ex eis sexaginta viros, &
occidit eos in die vna secundum
sermones quos scripsit.

17 ‡ Carnes sanctorum tuorum
& sanguines eorum effuderunt
in circuitu Hierusalem, & non
erat eis sepeliens.

18 ‡ Et incubuit eis timor &
tremor in omnem populum; quo-
niam dixerũt: Non est in eis ve
ritas & iudiciũ, trãsgressi sunt
enim constitutum & iusiuran-
dum quod iurauerunt.

19 ‡ Et recessit Bacchides à Hie
rusalem, & castrametatus est in
Bezeth, & misit & cõprehen-
dit multos de his qui cum eo qui
ad se fugerant viris & quosdã
ex populo, & mactauit eos in
puteum magnum.

20 ‡ Et commisit regionem Alci-
mo, & reliquit cum eo exercitũ
vt auxiliaretur ei: & abiit
Bacchides ad regem.

21 ‡ Et satagebat Alcimus circa
principatum sacerdotij.

22 ‡ Et congregati sunt ad eum
omnes turbantes populum illo-
rum, & obtinuerunt terrã Iu-
da, & fecerunt plagam magnam
in Hierusalem.

23 ‡ Et vidit Iudas omne ma-
lum quod fecit Alcimus & qui
cum eo in filiis Israel plusquam
gentes.

24 ‡ Et exiuit in omnes termi-
nos Iudææ in circuitu, & fecit
vltionem in viris desertoribus,
& cessauerunt ab eundo in re-
gionem.

25 ‡ Vt autẽ vidit Alcimus quòd
præualuit Iudas & qui cum eo,
& cognouit quòd non potest su-
stinere eos, et reuersus est ad re-
gem, & accusauit eos malorum.

26 ‡ Et misit rex Nicanorem
vnum principum eius nobilio-
rum, & odio habentem, & ini-
micum Israel, & præcepit ei de-
lere populum.

27 ‡ Et venit Nicanor in Hie-
rusalem cum exercitu multo, et
misit ad Iudam & fratres eius
cũ dolo verbis pacificis dicens.

16 ‡ Ἐνεπίσθυσαν αὐτῷ καὶ συνέ-
λαβον ἐξ αὐτῶν ἑξήκοντα ἄνδρας,
καὶ ἀπέκτεινεν αὐτοὺς ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ
17 κατὰ τοὺς λόγους οὓς ἔγραψε. ‡ Σάρκας
ὁσίων σου καὶ αἷμα αὐτῶν ἐξέχεαν
κύκλῳ ἱερουσαλήμ, καὶ οὐκ ἦν ὁ θάπτων.
18 ‡ Ἐπέπεσεν αὐτοῖς ὁ
φόβος καὶ ὁ τρόμος ἐπὶ πᾶσαν τὸν
λαόν, ὅτι εἶπαν, οὐκ ἔστιν ἐν αὐτοῖς ἀ-
λήθεια καὶ κρίσις· παρέβησαν γὰρ τὴν
ῥῆσιν καὶ τὸν ὅρκον ὃν ὤμοσαν.
19 ‡ Ἐξῆρε Βακχίδης ἀπὸ ἱερουσα-
λήμ, καὶ παρενέβαλεν ἐν Βηζαίθ,
καὶ ἀπέστειλε καὶ συνέλαβε πολλοὺς
ἀπὸ τῶν μετ' αὐτοῦ συμπολιτῶν
καὶ τοῦ λαοῦ, καὶ ἔθυσεν
αὐτοὺς εἰς τὸ φρέαρ τὸ μέγα.
20 ‡ καὶ κατέστησε τὴν χώραν τῷ Ἀλ
κίμῳ, καὶ ἀφῆκε μετ' αὐτοῦ δύναμιν
τοῦ βοηθεῖν αὐτῷ, καὶ ἀπῆλθε Βακ-
χίδης πρὸς τὸν βασιλέα.
21 ‡ καὶ ἠγωνίσατο Ἀλκιμος περὶ τῆ
22 ς ἱερωσύνης. ‡ καὶ συνήχθη-
σαν πρὸς αὐτὸν πάντες οἱ ταράσσον-
τες τὸν λαὸν αὐτῶν, καὶ κατεκράτη-
σαν γῆς Ἰούδα, καὶ ἐποίησαν πληγὴν
23 μεγάλην ἐν Ἰσραήλ. ‡ καὶ εἶδεν
Ἰούδας πᾶσαν τὴν κακίαν ἣν ἐποίη-
σεν Ἀλκιμος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἐν
υἱοῖς Ἰσραὴλ ὑπὲρ τὰ ἔθνη.
24 ‡ Ἐξῆλθεν εἰς πάντα τὰ ὅρια τ
Ἰουδαίας κυκλόθεν, καὶ ἐποίησεν ἐκ-
δίκησιν ἐν τοῖς ἀνδράσι τῆς αὐτομο-
λήσασι, καὶ ἠρέσαλησαν τοῦ πο-
ρεύεσθαι εἰς τὴν χώραν.
25 ‡ ὡς δὲ εἶδεν Ἀλκιμος ὅτι ἐνίσχυσεν
Ἰούδας καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἔγνω ὅτι
οὐ δύναται ἀντοῖς στῆναι αὐτός, καὶ ἐ-
πέστρεψε πρὸς τὸν βασιλέα καὶ κα
τηγόρησεν αὐτῶν πονηρά.
26 ‡ Καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς νικάνο-
ρα ἕνα τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ τῶν ἐν-
δόξων, καὶ μισοῦντα καὶ ἐχθραίνοντα
τῷ Ἰσραὴλ, καὶ ἐνετείλατο αὐτῷ
ἐξᾶραι τὸν λαόν.
27 ‡ Καὶ ἦλθε Νικάνωρ εἰς Ἱερουσαλὴμ
δυνάμει πολλῇ, καὶ ἀπέστειλε πρὸς
Ἰούδαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ μετὰ δό-
λου λόγοις εἰρηνικοῖς λέγων·

16 ‡ Et crediderunt ei, & cõ-
prehendit ex eis sexaginta vi
ros, & occidit eos in vna die
secundum verbũ quod scri-
ptum est. ‡ Carnes sanctõ-
rum tuorum & sanguinem
ipsorum effuderunt in circui
tu Hierusalẽ, & non erat qui
sepeliret. ‡ Et incubuit ti-
mor & tremor in omnẽ po-
pulum; quia dixerunt: Nõ est
veritas & iudiciũ in eis. Tran
gressi sunt enim constitutũ
& iusiurãdũ quod iurauerũt.
19 ‡ Et mouit Bacchides ca-
stra ab Hierusalem, & aggre-
cuit in Bethzecha, & milit &
comprehendit multos ex eis
qui à se refugerant, & quos-
dam de populo mactauit, &
in puteum magnũ proiecit.
20 ‡ Et commisit regionem
Alcimo, & reliquit cum eo
auxilium in adiutorium ei.
Et abiit Bacchides ad regẽ.
21 ‡ Et satis agebat Alcimus
D pro principatu sacerdotij.
22 ‡ Et conuenerunt ad eum
omnes qui perturbabant po
pulum suũ, & obtinuerunt
terram Iuda, & fecerunt pla-
gam magnam in Israel.
23 ‡ Et vidit Iudas omnia ma
la quæ fecit Alcimus, & qui
cum eo erant filiis Israel mul
to plusquam gentes.
24 ‡ Et exiit in omnes fines
Iudææ in circuitu, & fecit vin
dictam in viros desertores,
& cessauerunt vltrà exire in
regionem.
25 ‡ Vidit autem Alcimus
quòd præualuit Iudas & qui
cum eo erant, & cognouit
quia nõ potest sustinere eos, &
& egressus est ad regẽ, & ac
cusauit eos multis crimini-
bus.
26 ‡ Et misit rex Nicanorem
vnum ex principibus suis no
bilioribus qui erat inimicus
tias exercens contra Israel,
& mandauit ei euertere po
pulum.
27 ‡ Et venit Nicanor in Hie
rusalem cum exercitu mul
gno, & misit ad Iudam & ad
fratres eius verbis pacificis
cum dolo dicens.

28 ‡ Non sit pugna inter me
& vos. Veniã cum viris pau-
cis vt videam facies vestras
cum pace.

29 ‡ Et venit ad Iudam, & sa
lutauerunt se inuicem paci-
cè, & hostes parati erant ra
pere Iudam.

30 ‡ Et innotuit sermo Iudæ
quoniam cum dolo venerat
ad eum, & conterritus est ab
eo, & ampliùs noluit videre
faciem eius.

31 ‡ Et cognouit Nicanor
quoniam denudatum est cõ
silium eius, & exiuit obuiam
Iudæ in pugnam iuxta Ca-
pharsalama.

32 ‡ Et ceciderunt de Nica-
noris exercitu ferè quinque
millia viri, & fugerunt in ci-
uitatem Dauid.

33 ‡ Et post hæc verba ascen
dit Nicanor in montẽ Sion,
& exierunt de sacerdotibus
populi salutare eum in pace,
& demonstrare ei holocau-
stomata quæ offerebãtur pro
rege.

34 ‡ Et irridẽs spreuit eos &
polluit, & locut' est superbè.

35 ‡ Et iurauit cum ira dicẽs:
Nisi traditus fuerit Iudas &
exercitus eius in manꝰ meas,
continuò cùm regressus fue-
ro in pace, succendam domũ
istam. Et exiit cũ ira magna.

36 ‡ Et intrãuerunt sacerdo-
tes, & steterunt ante faciem
altaris templi, & flentes di-
xerunt.

F

37 ‡ Tu Domine elegisti do-
mum istam ad inuocandum
nomen tuum in ea, vt esset
domus orationis & obsecra-
tionis populo tuo.

38 ‡ Fac vindictam in homi-
ne isto, & exercitu eius; & ca
dant in gladio. Memẽto blas
phemias eorum, & ne dede-
ris eis vt permaneant.

39 ‡ Et exiit Nicanor ab Hie-
rusalẽ & castra applicuit ad
Bethoron, & occurrit illi ex-
ercitus Syriæ.

40 ‡ Et Iudas applicuit in A-
darsa cum tribus millibus
viris. Et orauit Iudas & di-
xit.

28 ‡ μὴ ἔστω μάχη ἀνὰ μέσον ἐμοῦ
καὶ ὑμῶν· ἥξω ἐν ἀνδράσιν ὀλίγοις, ἵνα
ὑμῶν ἴδω τὰ πρόσωπα μετ' εἰρήνης.
29 ‡ Καὶ ἦλθε πρὸς Ἰούδαν, καὶ ἠσπά-
σαντο ἀλλήλους εἰρηνικῶς. καὶ οἱ πο-
λέμιοι ἦσαν ἕτοιμοι ἁρπάσαι τὸν
Ἰούδαν. ‡ καὶ ἐγνώσθη ὁ λόγος τῷ
30 Ἰούδα, ὅτι μετὰ δόλου ἦλθεν ἐπ' αὐ-
τόν· καὶ ἐφοβήθη ἀπ' αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠθε-
λήθη ἔτι ἰδεῖν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ.
31 ‡ καὶ ἔγνω Νικάνωρ, ὅτι ἀπεκα-
λύφθη ἡ βουλὴ αὐτοῦ, καὶ ἐξῆλθεν
εἰς συναντήσιν τῷ Ἰούδα κατὰ πα-
ράταξιν. ‡ καὶ ἔπεσον τῶν περὶ
32 Νικάνορος ὡσεὶ πεντακόσιοι ἄνδρες,
καὶ ἔφυγον εἰς τὴν πόλιν Δαυίδ.
33 ‡ καὶ μετὰ τοὺς λόγους τούτους ἀνέ-
βη Νικάνωρ εἰς τὸ ὄρος Σιών· καὶ ἐξῆλ-
θον ἀπὸ τῶν ἱερέων ἐκ τῶν ἁγίων καὶ
ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ ἀσπά-
σασθαι αὐτὸν εἰρηνικῶς, καὶ δεῖξαι
αὐτῷ τὴν ὁλοκαύτωσιν τὴν
προσφερομένην ὑπὲρ τοῦ βασιλέως.
34 ‡ καὶ ἐμυκτήρισεν αὐτούς, καὶ κα-
τεγέλασεν αὐτῶν, καὶ ἐμίανεν αὐτοὺς
καὶ ἐλάλησεν ὑπερηφάνως.
35 ‡ καὶ ὤμοσε μετὰ θυμοῦ λέγων·
ἐὰν μὴ παραδοθῇ Ἰούδας καὶ ἡ πα-
ρεμβολὴ αὐτοῦ εἰς χεῖράς μου τὸ νῦν,
καὶ ἔσται ἐὰν ἐπιστρέψω ἐν εἰρήνῃ,
ἐμπυριῶ τὸν οἶκον τοῦτον· καὶ ἐξῆλθε
μετὰ θυμοῦ μεγάλου.
36 ‡ καὶ εἰσῆλθον οἱ ἱερεῖς, καὶ ἔστησαν
πρὸ προσώπου τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ
ναοῦ, καὶ ἔκλαυσαν καὶ εἶπον·
37 ‡ σὺ ἐξελέξω τὸν οἶκον τοῦτον ἐπι-
κληθῆναι τὸ ὄνομά σου ἐπ' αὐτῷ, εἶναι
οἶκον προσευχῆς καὶ δεήσεως τῷ λαῷ
σου. ‡ ποίησον ἐκδίκησιν ἐν τῷ ἀν-
38 θρώπῳ τούτῳ καὶ ἐν τῇ παρεμβολῇ
αὐτοῦ, καὶ πεσέτωσαν ἐν ῥομφαίᾳ.
μνήσθητι τῶν δυσφημιῶν αὐτῶν, καὶ
μὴ δῷς αὐτοῖς μονήν. ‡ καὶ ἐξῆλθε
39 Νικάνωρ ἐξ Ἱερουσαλήμ, καὶ παρενέ-
βαλεν ἐν Βαιθωρών, καὶ συνήντη-
σεν αὐτῷ δύναμις Συρίας.
40 ‡ Καὶ Ἰούδας παρενέβαλεν ἐν Ἀδα-
σὰ ἐν τρισχιλίοις ἀνδράσι· καὶ προ-
σηύξατο Ἰούδας καὶ εἶπεν·

28 ‡ Non sit bellum inter me et
vos. Veniam cum viris paucis,
vt vestras videam facies cum
pace.

29 ‡ Et venit ad Iudam, & sa
lutauerunt se adinuicem pacifi-
cè, & hostes erant parati rapere
Iudam.

30 ‡ Et innotuit sermo Iudæ,
quod cum dolo venit ad eum, et
timuit ab eo, & non voluit vl-
trà videre faciem eius.

31 ‡ Et cognouit Nicanor, quòd
reuelatum est cõsilium suum, &
exiuit in occursum Iudæ iuxta
Capharsalama.

32 ‡ Et ceciderunt de parte Ni-
canoris ferè quingenti viri, &
fugerunt in vrbem Dauid.

33 ‡ Et post verba hæc ascendit
Nicanor in montẽ Sion. Et exie-
runt de sacerdotibus ex sanctis
& à senioribus populi vt salu-
tarent eum pacificè, & demon-
strarent ei holocaustũ quod offe-
rebatur pro rege.

34 ‡ Et subsannauit eos, & de-
risit eos, & polluit eos, & locu
tus est superbè.

35 ‡ Et iurauit cum furore, di-
cens: Si non traditus fuerit Ju-
das & castra eius in manus
meas nunc, & erit si rediero in
pace, comburam domũ hanc. &
exiuit cum furore magno.

36 ‡ Et intrauerunt sacerdotes,
& steterunt ante faciem altaris
& templi, & plorauerunt &
dixerunt:

37 ‡ Tu elegisti domum hanc vt
inuocaretur nomen tuum in ea,
vt esset domus orationis & ob-
secrationis populo tuo.

38 ‡ Fac vindictam in homine
hoc & in castris eius, & cadant
in gladio. Recordare blasphe-
miarum eorum, & non des eis
mansionem.

39 ‡ Et exiuit Nicanor de Hie-
rusalem, et castra metatus est in
Bethoron. Et occurrit ei exerci-
40 tus Syriæ. ‡ Et Iudas castra
posuit in Adasa cum tribus mil-
libus virorum. Et orauit Iudas
& dixit:

Universidad de Deusto
Biblioteca

41 * Qui à rege quãdo blasphemauerunt, exiuit angelus tuus, & percussit in eis centum octoginta quinque millia.

42 * Sic contere exercitum hunc coram nobis hodie, & cognoscãt reliqui, quòd malè locuti sunt contra sanctã tuã; & iudica eũ secundum nequitiam eius.

43 * Et conuenerunt exercitus in prælium tertia decima mensis Adar. Et cõtrita sunt castra Nicanoris, & cecidit ipse primus in prælio.

44 * Vt autem vidit exercitus eius quòd mortuus est Nicanor, proiicientes arma sua fugerunt.

45 * Et persecuti sunt eos via diei vnius de Adasa, vsquequò veniatur ad Gazera, & cecinerunt post eos tubis signorum.

46 * Et exierũt de omnibus vicis Judææ in circuitu, & persequebantur eos, & conuertebantur hi ad eos, et ceciderunt omnes gladio, & non relictus est ex illis vllus.

47 * Et acceperũt spolia & prædam, & caput Nicanoris amputauerunt, & dexteram eius, quam extendit superbè; & tulerunt, & suspenderunt contra Hierusalem.

48 * Et lætatus est populus valde, & egerunt diem illum diem lætitiæ magnæ.

49 * Et statuerunt vt agerent singulis annis diem hanc tertia decima Adar.

50 * Et siluit terra Juda dies paucos.

CAP. VIII.

1 ET audiuit Judas nomen Romanorum quòd sunt potentes fortitudine, & ipsi acquiescunt in omnibus propositis sibi. Et quicunque accesserint ad eos, statuunt cum eis amicitiam; & quòd sunt potentes viribus.

2 * Et narrauerunt ei prælia illorum, & virtutes bonas, quas faciunt in Galatia; & quòd obtinuerunt eos, & duxerunt eos sub tributum.

41 * Ὁ δὲ κύριός σου βλασφήμησαν, ἐξῆλθεν ἄγγελός σου, καὶ ἐπάταξεν ἐν αὐτοῖς ἑκατὸν ὀγδοήκοντα πέντε χιλιάδας.

42 * ἄτω συντρῖψον τὴν παρεμβολὴν ταύτην ἐνώπιον ἡμῶν σήμερον, καὶ γνώτωσαν οἱ λοιποί, ὅτι κακῶς ἐλάλησαν ἐπὶ τὰ ἅγιά σου, καὶ κρῖνον αὐτὸν κατὰ τὴν κακίαν αὐτοῦ.

43 * καὶ συνῆψαν αἱ παρεμβολαὶ εἰς πόλεμον τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τοῦ μηνὸς ἀδάρ, καὶ συνετρίβη ἡ παρεμβολὴ Νικάνορος, καὶ ἔπεσεν αὐτὸς πρῶτος ἐν τῇ πολέμῳ.

44 * ὡς δὲ εἶδεν ἡ παρεμβολὴ αὐτοῦ, ὅτι τέθνηκε Νικάνωρ, ῥίψαντες τὰ ὅπλα αὐτῶν ἔφυγον.

45 * καὶ κατεδίωκον αὐτοὺς ὁδὸν ἡμέρας μιᾶς ἀπὸ Ἀδασὰ ἕως τοῦ ἐλθεῖν εἰς Γάζηρα, καὶ ἐσάλπισαν ὀπίσω αὐλῶν ταῖς σάλπιγξι τῶν σημασιῶν.

46 * καὶ ἐξῆλθον ἐκ πασῶν τῶν κωμῶν τῆς Ἰουδαίας κυκλόθεν, καὶ ὑπῆκεράν αὐτούς, καὶ ἐπέστρεφον πρὸς τούτους, καὶ ἔπεσον πάντες ῥομφαίᾳ, καὶ οὐ κατελείφθη ἐξ αὐτῶν ἕως ἑνός.

47 * καὶ ἔλαβον τὰ σκῦλα καὶ τὸ προνόμιον, καὶ τὴν κεφαλὴν Νικάνορος καὶ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ ἣν ἐξέτεινεν ὑπερηφάνως, καὶ ἤνεγκαν, καὶ ἐξέτειναν ἔξω τὴν Ἱερουσαλήμ.

48 * καὶ εὐφράνθη ὁ λαὸς σφόδρα, καὶ ἦγαγον τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἡμέραν εὐφροσύνης μεγάλης.

49 * καὶ ἔστησαν τοῦ ἄγειν καθ' ἑνιαυτὸν τὴν ἡμέραν ταύτην τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τοῦ Ἀδάρ.

50 * καὶ ἡσύχασεν ἡ γῆ Ἰούδα ἡμέρας ὀλίγας.

η'

1 * Καὶ ἤκουσεν Ἰούδας τὸ ὄνομα τῶν Ῥωμαίων ὅτι εἰσὶ δυνατοὶ τῇ ἰσχύϊ, καὶ αὐτοῖς ἀποδέχεσθαι ἐν πᾶσι τοῖς προτιθεμένοις αὐτοῖς, καὶ ὅσοι ἂν προσέλθωσιν αὐτοῖς ἴσως αὐτοῖς φιλίαν, καὶ ὅτι 2 εἰσὶ δυνατοὶ ἰσχύϊ. * καὶ διηγήσαντο αὐτῷ τοὺς πολέμους αὐτῶν καὶ τὰς ἀνδραγαθίας ἃς ποιοῦσιν ἐν τοῖς Γαλάταις, καὶ ὅτι κατεκράτησαν αὐτῶν, καὶ ἤγαγον αὐτοὺς ὑπὸ φόρον.

41 * Qui missi erant à rege Sennacherib, Domine quia blasphemauerunt te, exiit angelus & percussit ex eis centum octoginta quinque millia.

42 * Sic contere exercitum istum in cõspectu nostro hodie, & sciant cæteri quia malè locutus est super sancta tua, & iudica illum secundũ malitiam illius.

43 * Et commiserunt exercitus prœliũ tertiadecima diei mensis Adar, & contrita sunt castra Nicanoris, & cecidit ipse primus in prœlio.

44 * Vt autem vidit exercitus G eius quia cecidisset Nicanor, proiecerunt arma sua & fugerunt.

45 * Et persecuti sunt eos via vnius diei ad Adazer, vsque quo veniatur in Gazara, & tubis cecinerunt post eos cũ significationibus.

46 * Et exierunt de omnibus castellis Iudææ in circuitu, & ventilabant eos cornibus & cõuertebãtur iterum ad eos. Et ceciderunt omnes gladio, & non est relictus ex eis nec vnus.

47 * Et acceperunt spolia eorum in prædam. Et caput Nicanoris amputauerunt, & dexteram eius quam extenderat superbè, & attulerunt, & suspenderunt contra Hierusalem.

48 * Et lætatus est populus valde, & egerunt diem illum in lætitia magna.

49 * Et constituit agi omnibus annis diem illam tertia decima die mensis Adar. Et

50 siluit terra Iuda dies paucos.

CAP. VIII.

1 ET audiuit Judas nomen Romanorũ quia sunt potentes viribus, & acquiescunt ad omnia quæ proponuntur ab eis; & quicunque accesserunt ad eos, statuerunt cũ eis amicitias, & quia sunt potentes viribus.

2 * Et audierũt prœlia eorũ & virtutes bonas quas fecerunt in Galatia, quia obtinuerunt eos & duxerũt sub tributũ.

3 * Et quanta fecerunt in regione Hispaniæ, & quòd in potestatem redegerunt metalla argenti & auriquæ illic sunt.

4 * Et possederunt omnem locum consilio suo & patiẽtia, locaque quæ longe erant valde ab eis, & reges qui superuenerant eis ab extremis terræ cõtriuerũt, & percussérũt eos plaga magna. Cæteri autem dant eis tributum omnibus annis.

5 * Et Philippum Persen Ceteorum regem & cęteros qui aduersus eos arma tulerant, contriuerunt in bello, & obtinuerunt eos.

6 * Et Antiochum magnũ regem Asiæ qui eis pugnam intulerat, habẽs centum viginti elephantes & equitatũ, & currus & exercitum magnum valde contritum ab eis.

7 * Et quia ceperunt eũ vium, & statuerũt ei vt daret ipse & qui regnarent post ipsum tributum magnũ & daret obsides & constitutum.

8 * Et regionẽ Indorum & Medos & Lydos de optimis regionibus eorum, & acceptas eas ab eis dederunt Eumeni regi.

9 * Et quia qui erant apud Helladã, voluerũt ire & tollere eos, & innotuit sermo his.

10 * Et miserunt ad eos ducẽ vnum, & pugnauerunt cõtra illos, & ceciderũt ex eis multi, & captiuas duxerunt vxores eorum & filios, & diripuerunt eos, & terram eorũ possederunt, & destruxerunt muros eorum, & in seruitutem illos redegerunt vsque in hunc diem: & residua regna,

11 * Et insulas quæ aliquando restiterant illis, exterminauerunt & in potestatem redegerunt.

3 * Ὅσα ἐποίησαν ἐν χώρᾳ Ἱσπανίας, τοῦ κατακρατῆσαι τῶν μεταλλων ἐν ἀργυρίῳ καὶ χρυσίῳ τὸ κτᾶσθαι.

4 * καὶ κατεκράτησαν πάντα τὸν τόπον βουλῇ αὐτῶν καὶ τῇ μακροθυμίᾳ· καὶ ὁ τόπος ἦν μακρὰν ἀπέχων ἀπ' αὐτῶν σφόδρα, καὶ τῶν βασιλέων τῶν ἐπελθόντων ἐπ' αὐτοὺς ἀπ' ἄκρου τῆς γῆς ἕως συνέτριψαν αὐτούς, καὶ ἐπάταξαν ἐν αὐτοῖς πληγὴν μεγάλην, καὶ οἱ λοιποὶ διδόασιν αὐτοῖς φόρον κατ' ἐνιαυτόν.

5 * καὶ τὸν Φίλιππον καὶ τὸν Περσέα βασιλέα τῶν Κιτιέων καὶ τοὺς ἐπαρχίους ἐπ' αὐτοὺς συνέτριψαν αὐτοὺς πολέμῳ, καὶ κατεκράτησαν αὐτῶν.

6 * καὶ Ἀντίοχον τὸν μέγαν βασιλέα τῆς Ἀσίας τὸν πορευθέντα ἐπ' αὐτοὺς εἰς πόλεμον ἔχοντα ἐλέφαντας ἑκατὸν εἴκοσι καὶ ἵππον καὶ ἅρματα καὶ δύναμιν πολλὴν σφόδρα, καὶ συνετρίβη ἀπ' αὐτῶν.

7 * καὶ ἔλαβον αὐτὸν ζῶντα, καὶ ἔστησαν αὐτοῖς διδόναι αὐτὸν καὶ τοὺς βασιλεύοντας μετ' αὐτὸν φόρον μέγαν, καὶ ὁμήρους καὶ διαταγήν.

8 * καὶ χώραν τὴν Ἰνδικὴν καὶ Μῆδειαν καὶ Λυδίαν, καὶ ἀπὸ τῶν καλλίστων χωρῶν αὐτῶν, καὶ λαβόντες αὐτὰς παρ' αὐτῶν ἔδωκαν αὐτὰς δωρεὰν τῷ βασιλεῖ.

9 * καὶ ὅτι ἐβουλήθησαν οἱ ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἐλθεῖν καὶ ἐξᾶραι αὐτούς, καὶ ἐγνώσθη ὁ λόγος αὐτοῖς.

10 * καὶ ἀπέστειλαν ἐπ' αὐτοὺς στρατηγὸν ἕνα, καὶ ἐπολέμησαν πρὸς αὐτούς· καὶ ἔπεσον ἐξ αὐτῶν τραυματίαι πολλοί· καὶ ᾐχμαλώτευσαν πολλούς, τὰς γυναῖκας αὐτῶν καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν, καὶ προενόμευσαν αὐτούς, καὶ κατεκράτησαν τῆς γῆς αὐτῶν, καὶ καθεῖλον τὰ ὀχυρώματα αὐτῶν, καὶ προενόμευσαν αὐτούς, καὶ κατεδουλώσαντο αὐτοὺς ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, καὶ τὰς λοιπὰς βασιλείας.

11 * καὶ τὰς νήσους ὅσαι ποτὲ ἀντέστησαν αὐτοῖς, κατέφθειραν καὶ ἐδούλωσαν αὐτούς.

3 * Et quæ fecerunt in prouincia Hispaniæ, vt obtinerẽt metalla argenti & auri quod illic.

4 * Et obtinuerunt locum omnem consilio suo & patientia. Et locus erat longè distans ab illis valde, & à regibus qui venerant contra eos ab extremo terræ quoad contriuerunt eos. Et percusserunt in eis plagam magnam, & reliqui dant eis tributum quolibet anno.

5 * Et Philippum & Persea Ceteorum regem, & eos qui insurrexerunt contra eos, contriuerunt eos bello, & obtinuerũt eos.

6 * Et Antiochum magnum regem Asiæ, qui iuit contra eos in pugnam, habens centum viginti elephantes, & equitatum, & currus, & exercitum multum valde, & contritus est ab eis.

7 * Et acceperunt eum viuũ, & statuerunt eis dare eum, & qui regnarent post eum tributum magnum, dare obsides & distinctionem.

8 * Et regionem Indicam, & Mediam, & Lydiam, & de optimis regionibus eorũ. Et accipientes illas ab eo, dederunt eas Eumeni regi.

9 * Et quòd qui ex Hellade decreuerunt ire & tollere eos, & innotuit sermo eis.

10 * Et miserunt contra illos ducem vnum, & pugnauerunt contra eos. Et ceciderunt de eis vulnerati multi, & captiuauerunt multos, mulieres eorum, & filios eorum, & diripuerunt eos, & obtinuerunt terram eorum, & destruxerunt arces eorum, & diripuerunt eos, & seruos fecerunt eos vsque in diem hanc: & reliqua regna,

11 * Et insulas quæ vnquam restiterant eis, destruxerunt, & in seruitutem redegerunt eos.

Universidad de Deusto
Biblioteca

12 * Cum autem amicis suis & qui acquiescebant eis conseruauerunt eis amicitiam, & obtinuerũt regna quæ propè & quæ longè. Et quicunque audierunt nomen eorum, timebant ab eis. Quos autem velint adiuuare, et vt regnent, regnant.

13 * Quos autem velint deturbant, & exaltati sunt valde.

14 * Et in omnibus his non imposuit sibi vllus eorũ diadema, & non vestierunt purpuram, vt magnificarentur in ea.

15 * Et curiam fecerunt sibi, & quotidie consulebant trecenti et viginti consultantes semper de multitudine, vt gubernent eos.

16 * Et credunt vni homini, vt imperet eis per singulos annos, & dominetur totius terræ eorũ, & omnes audiunt vnum, & non est inuidia neque zelus in illis.

17 * Et elegit Iudas Eupolemũ filium Ioannis filij Accos, & Iasonem filium Eleazari, et misit eos ad Romam ad constituendum cum illis amicitiam & societatem.

18 * Et vt auferrent iugum ab eis; quoniam viderunt regnum Græcorum in seruitutem redigentes Israel seruitio.

19 * Et abierunt ad Romam, et via multa valde, & intrauerũt in senatum, & responderunt et dixerunt:

20 * Iudas Maccabæus et fratres eius, & multitudo Iudæorum miserunt nos ad vos, ad statuendũ vobiscũ societatẽ & pacẽ, et ad conscribendum nos socios & amicos vestros.

21 * Et placuit sermo coram eis.

22 * Et hoc rescriptum epistolæ quam rescripsit in tabulis æreis. Et misit in Hierusalem vt esset apud eos illic memoriale pacis & societatis.

23 * Bene sit Romanis & genti Iudæorum in mari & in terra in seculum, & gladius & hostis procul sit ab eis.

12 * μετὰ δὲ τῶν φίλων αὐτῶν καὶ τῶν ἐπαναπαυομένων αὐτοῖς συνετήρησαν αὐτοῖς φιλίαν, καὶ κατεκράτησαν τῶν βασιλειῶν τῶν ἐγγὺς καὶ τῶν μακρόθεν· ὡς ὅσοι ἤκουσαν τὸ ὄνομα αὐτῶν ἐφοβοῦντο ἀπ' αὐτῶν· 13 ὅσους δὲ ἂν βέλωνται βοηθεῖν καὶ βασιλεύειν βασιλεύσουσιν.

13 * ὃς δ' ἂν βέλωνται, μεθιστᾶσι, καὶ ὑψώθησαν σφόδρα.

14 * καὶ ἐν πᾶσι τούτοις οὐκ ἐπέθετο διάδημα καὶ οὐ περιεβάλοντο πορφύραν, ὥστε μεγαλυνθῆναι ἐν αὐτῇ. 15 * καὶ βουλευτήριον ἐποίησαν ἑαυτοῖς, καὶ καθ' ἡμέραν ἐβουλεύοντο τριακόσιοι καὶ εἴκοσι βουλόμενοι διαπαντὸς περὶ τοῦ πλήθους, τοῦ διοικεῖν αὐτούς. 16 * καὶ πιστεύουσιν εἰς ἄνθρωπον, ἄρχειν αὐτῶν κατ' ἐνιαυτόν, καὶ κυριεύειν πάσης τῆς γῆς αὐτῶν, καὶ τοῦτες οὐκ ἔστι φθόνος οὐδὲ ζῆλος ἐν αὐτοῖς.

17 * καὶ ἐπελέξαντο Ἰούδας τὸν Εὐπόλεμον τὸν Ἰωάννου τοῦ Ἀκκὼς καὶ Ἰάσονα τὸν Ἐλεαζάρου, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς Ῥώμην στῆσαι αὐτοῖς φιλίαν καὶ 18 συμμαχίαν. * καὶ τοῦ ἆραι τὸν ζυγὸν ἀπ' αὐτῶν, ὅτι εἶδον τὴν βασιλείαν τῶν Ἑλλήνων καταδεδουλωμένους τὸν Ἰσραὴλ δουλείᾳ.

19 * καὶ ἐπορεύθησαν εἰς Ῥώμην, καὶ ἡ ὁδὸς πολλὴ σφόδρα, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸ βουλευτήριον. καὶ ἀπεκρίθησαν 20 καὶ εἶπον. * Ἰούδας ὁ Μακκαβαῖος καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων ἀπέστειλαν ἡμᾶς πρὸς ὑμᾶς στῆσαι μεθ' ὑμῶν συμμαχίαν καὶ εἰρήνην καὶ γραφῆναι ἡμᾶς συμμάχους καὶ φίλους ὑμῶν.

21 * καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον αὐτῶν. 22 * καὶ τοῦτο τὸ ὑπόγραφον τῆς ἐπιστολῆς ἧς ἀντέγραψαν ἐπὶ δέλτοις χαλκαῖς καὶ ἀπέστειλεν εἰς Ἱερουσαλὴμ εἶναι παρ' αὐτοῖς εἰς μνημόσυνον εἰρήνης καὶ συμμαχίας.

23 * καλῶς γένοιτο Ῥωμαίοις καὶ τῷ ἔθνει Ἰουδαίων ἐν τῇ θαλάσσῃ καὶ ἐπὶ τῆς ξηρᾶς εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ ῥομφαία καὶ ἐχθρὸς μακρυνθείη ἀπ' αὐτῶν.

12 * Cum amicis autem suis & qui in ipsis requiem habebant conseruauerunt amicitiam, & obtinuerunt regna quæ erant proxima & quæ erant longè, quia quicunque audiebant nomen eorum, timebant eos.

13 * Quibus verò vellent auxilio esse vt regnarent, regnabant. Quos autem vellent, regno deturbabant, & exaltati sunt valde.

14 * Et in omnibus illis nullus eorum portabat diadema, nec induebatur purpura vt magnificaretur in ea.

15 * Et quia curiam fecerunt sibi, & quotidie consulebant trecentos viginti consultum agentes semper de multitudine vt quæ digna sunt gerant.

16 * Et cõmittunt vni homini magistratum suum per singulos annos dominari vniuersæ terræ suæ, & omnes obediunt vni, & non est inuidia neque zelus inter eos.

17 * Et elegit Iudas Eupolemum filium Iohannis filij Hacob, & Iasonem filium Eleazari, & misit eos Romã constituere cum illis amicitiam & societatem.

18 * Et vt auferrent ab eis iugum Græcorũ, quia viderunt quòd in seruitutem premerent regnum Israel.

19 * Et abierunt Romã viam multam valde, & introierunt curiam & dixerunt.

20 * Iudas Machabæus & fratres eius, & populus Iudæorum miserunt nos ad vos, ut tuere vobiscum societatem & pacem, & conscribere nos socios & amicos vestros.

21 * Et placuit sermo in conspectu eorum.

22 * Et hoc rescriptũ est quod rescripserũt in tabulis æreis, & miserunt in Hierusalem vt esset apud eos ibi memoriale pacis & societatis.

23 * Bene sit Romanis & genti Iudæorum in mari & in terra in æternum, gladiusque & hostis procul sit ab eis.

24 * Quod si institerit bellũ Romanis prius aut omnib' sociis eorum in omni dominatione eorum:

25 * Auxilium feret gens Iudæorum prout tempus dictauerit corde pleno. D

26 * Et præliãtibus non dabunt neq; subministrabunt triticum, arma, pecuniam, naues, sicut placuit Romanis, & custodient mandata eorum nihil ab eis accipientes.

27 * Similiter autẽ & si genti Iudæorũ prius acciderit bellum, adiuuabunt Romani ex animo prout eis tẽpus permiserit.

28 * Et adiuuantibus nõ dabitur triticum, arma, pecunia, naues, sicut placuit Romanis, & custodient mandata eorum absque dolo.

29 * Secundũ hæc verba constituerunt Romani populo Iudæorum.

30 * Quòd si post hæc verba hi aut illi addere aut demere ad hæc aliquid voluerint, facient ex proposito suo, & quæcunque addiderint vel dempserint rata erunt.

31 * Sed & de malis quæ Demetrius rex fecit in eos, scripsimus ei dicentes: Quare grauasti iugum tuum super amicos nostros & socios Iudæos?

32 * Si ergo iterum adierint nos aduersum te, faciemus illis iudiciũ, & pugnabimus tecum mari terraque.

24 * ἐὰν δὲ στῇ πόλεμος ἐν Ῥώμῃ πρῶτον ἢ πᾶσι τοῖς συμμάχοις αὐτῶν ἐν πάσῃ κυρίᾳ αὐτῶν· 25 * συμμαχήσει τὸ ἔθνος τῶν Ἰουδαίων, ὡς ἂν ὁ καιρὸς ὑπογραφῇ αὐτοῖς καρδίᾳ πλήρει. 26 * καὶ τοῖς πολεμοῦσιν οὐ δώσουσι, οὐδὲ ἐπαρκέσουσι σίτου, ὅπλων, ἀργυρίου, πλοίοις ὡς ἔδοξε Ῥωμαίοις· καὶ φυλάξουσι τὰ φυλάγματα αὐτῶν οὐθὲν λαβόντες.

27 * καὶ τῷ αὐτὰ δὲ ἐὰν ἔθνει Ἰουδαίων συμβῇ περιστέρεια πόλεμος, συμμαχήσουσι Ῥωμαῖοι ὀπὴ ψυχῆς ὡς ἂν αὐτοῖς ὁ καιρὸς ὑπογραφῇ. 28 * καὶ τοῖς συμμαχοῦσιν οὐ δοθήσεται σῖτος, ὅπλα, ἀργύριον, πλοῖα ὡς ἔδοξε Ῥώμῃ, καὶ φυλάξουσι τὰ φυλάγματα ταῦτα καὶ ἐμὴ δόλῳ.

29 * κατὰ ταῦτα λόγους τούτους ἔστησαν Ῥωμαῖοι τῷ δήμῳ τῶν Ἰουδαίων.

30 * ἐὰν δὲ μετὰ ταῦτα λόγους τούτοις βουλεύσωνται οὗτοι καὶ οὗτοι προσθῆναι ἢ ἀφελεῖν, ποιήσονται ἐξ ἀρέσεως αὐτῶν. καὶ ὃ ἐὰν προσθῶσιν ἢ ἀφέλωσιν ἔσται κυρία. 31 * καὶ περὶ τῶν κακῶν ὧν ὁ Βασιλεὺς Δημήτριος συνετέλεσε εἰς αὐτούς, ἐγράψαμεν αὐτῷ λέγοντες· διατί ἐβάρυνας τὸν ζυγόν σου ἐπὶ τοὺς φίλους ἡμῶν τοὺς συμμάχους Ἰουδαίους;

32 * ἐὰν οὖν ἐπεύχωσι κατὰ σοῦ, ποιήσωμεν αὐτοῖς τὴν κρίσιν, καὶ πολεμήσομέν σε διὰ τῆς θαλάσσης καὶ διὰ τῆς ξηρᾶς.

Θ'

1 * Καὶ ἤκουσε Δημήτριος ὅτι ἐπέπεσε νικάνωρ καὶ δυνάμεις αὐτοῦ πόλεμον, καὶ προσέθετο τὸν Βακχίδην καὶ τὸν Ἄλκιμον ἐκ δευτέρου ἀποστεῖλαι εἰς γῆν Ἰούδα, καὶ τὸ δεξιὸν κέρας μετ' αὐτῶν.

2 * καὶ ἐπορεύθησαν ὁδὸν τὴν εἰς Γαλγαλα, καὶ παρενέβαλον ἐπὶ μεσαλὼθ τὴν ἐν Ἀρβήλοις· καὶ προκατελάβοντο αὐτὴν, καὶ ἀπώλεσαν ψυχὰς ἀνθρώπων πολλάς.

3 * καὶ ἓν μηνὶ ἔτους πρώτου τοῦ δευτέρου καὶ ἑκατοστοῦ καὶ ἐνάτου παρενέβαλον ἐπὶ ἱερουσαλήμ.

1 Nterea vt audiuit Demetri[us] quia cecidit Nicanor & exercitus eius in prœlio, apposuit Bacchidẽ & Alcimũ rursum mittere in Iudæã & dextrum cornu cum illis.

2 * Et abierũt viã quæ ducit in Galgala, & castra posuerũt in Masaloth quę est in Arbelis, & occupauerũt eã, & peremerunt animas hominum multas.

3 * In mense primo anni centesimi & quinquagesimi & secũdi applicuerũt exercitum ad Hierusalem.

1 ΕΤ audiuit Demetrius quòd fecit Nicanor & exercitus eius bellum, & addidit Bacchidem & Alcimum iterũ mittere in terram Iuda, & dextrũ cornu cum eis.

2 * Et abierunt viam quæ in Galgala, & castrametati sunt in Mesaloth quæ in Arbelis. Et acceperunt eam, & peremerunt animas hominum multas.

3 * Et mense primo anni secundi & quinquagesimi & centesimi castrametati sunt ad Hierusalem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ǂ Et surrexerunt et abierunt 4
in Berean cum viginti millibus
virorum, & duobus millibus
equitum.

ǂ Et Judas posuerat castra in 5
Eleasa, & tres mille viri electi
cum eo.

ǂ Et viderunt multitudinẽ 6
exercituum quoniã multi sunt,
& timuerunt valde, & sub-
traxerunt se multi de castris, nõ
relicti sunt ex eis nisi octingenti
viri.

ǂ Et vidit Judas quòd de- 7
fluerent castra sua, & bellum af
fligebat eum, & confractus est
corde, quoniam non habuit tem-
pus vt congregaret eos, & dis-
solutus est.

ǂ Et dixit relictis: Surgamus 8
& ascendamus ad contrarios
nostros, si fortè poterimus debel
lare eos.

ǂ Et auerterunt eum, dicen- 9
tes: Non poterimus; sed libere-
mus nostras animas. nunc reuer
tere, & fratres nostri defluxe-
runt, & pugnabimus contra
eos, nos autem pauci.

ǂ Et dixit Judas: Non mihi 10
sit res hæc, facere vt fugiamus
ab eis. Et appropinquauit tem-
pus nostrum, & moriamur for-
titer propter fratres nostros, &
non relinquamus crimen gloriæ
nostræ.

ǂ Et mouit exercitus de ca- 11
stris, & steterunt in occursum
eis, & diuisus est equitatus in
duas partes, & fundibularij et
sagittarij præibãt exercitũ, &
primi certatores omnes potẽtes.

ǂ Bacchides autem erat in 12
dextro cornu. Et appropinqua-
uit phalanx à duabus partibus,
& cecinerunt tubis. ǂ Et ceci- 13
nerunt qui à parte Judæ & ipsi
tubis; & commota est terra à
voce exercituum. Et fuit præliũ
commissum à manè vsque ad
vesperam. ǂ Et vidit Judas 14
quòd Bacchides & firmamen-
tum exercitus in dextris, &
conuenerunt cum eo omnes ani-
mosi corde.

4 ǂ Ἐξανέστησαν καὶ ἐπορεύθησαν εἰς
Βεθὲ ἐν εἴκοσι χιλιάσιν ἀνδρῶν &
διχιλίαις ἵπποις. 5 ǂ καὶ ἦσαν ὡς παρεμβεβληκὼς ἐν Ἐλεάσα, καὶ τεσ-
σαράκοντα ἄνδρες ἐκλεκτοὶ μετ' αὐτοῦ.
6 ǂ καὶ εἶδον τὸ πλῆθος τῶν δυνά-
μεων ὅτι πολλοί εἰσι, & ἐφοβήθησαν
σφόδρα, & ἐξερρύησαν πολλοὶ ἀπὸ
τῆς παρεμβολῆς, & καλελείφθησαν
ἐξ αὐτῶν ἀλλ' ἢ ὀκτακόσιοι ἄνδρες.
7 ǂ καὶ εἶδεν Ἰούδας ὅτι ἀπερρύη
ἡ παρεμβολὴ αὐτοῦ, καὶ ὁ πόλεμος
ἔθλιβεν αὐτόν, καὶ συνετρίβη τῇ καρ
δίᾳ ὅτι οὐκ εἶχε καιρὸν συναγα-
γεῖν αὐτούς· καὶ ἐξελύθη.
8 ǂ καὶ εἶπε τοῖς καταλειφθεῖσιν·
ἀναστῶμεν καὶ ἀναβῶμεν ἐπὶ τοὺς
ὑπεναντίους ἡμῶν, ἐὰν ἄρα δυνώμε-
θα πολεμῆσαι αὐτούς.
9 ǂ καὶ ἀπέστρεψαν αὐτὸν λέγοντες·
οὐ μὴ δυνώμεθα ἀλλ' ἢ σώζωμεν τὰς
ἑαυτῶν ψυχάς· νῦν ἐπίστρεψον, &
οἱ ἀδελφοὶ ἡμῶν ἀπέστρυσαν, καὶ
πολεμήσωμεν ὀπίσω αὐτῶν, ἡμεῖς ὀ-
19 λίγοι. 10 ǂ καὶ εἶπεν Ἰούδας· μὴ μοι
γένοιτο πρᾶγμα τοῦτο, ποιῆσαι φυ-
γεῖν ἀπ' αὐτῶν, καὶ ἤγγικεν ὁ καιρὸς
ἡμῶν καὶ ἀποθνήσωμεν ἀνδρείᾳ χά-
ριν τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, καὶ μὴ καλα-
λίπωμεν αἰτίαν τῇ δόξῃ ἡμῶν.
11 ǂ καὶ ἀπῆρεν ἡ δύναμις ἀπὸ τῆς
παρεμβολῆς, καὶ ἔστησαν εἰς συναν-
τησιν αὐτῶν, καὶ ἐμερίσθη ἡ ἵππος
δύο μέρη, καὶ & σφενδονῆται καὶ &
τοξόται προεπορεύοντο τῆς δυνά-
μεως, καὶ & προαγοντες πάντες
& δυνατοί.
12 ǂ Βακχίδης δὲ ἦν ἐν τῷ δεξιῷ κέ-
ρατι, καὶ ἤγγισεν ἡ φάλαγξ ἀπὸ τῶν
δύο μερῶν & ἐφώνησαν ταῖς σάλπιγξι.
13 καὶ ἐσάλπισαν & οἱ μετὰ Ἰούδα & αὐτοὶ ταῖς σάλπιξι, & ἐσαλεύθη ἡ
γῆ ἀπὸ τῆς φωνῆς τῶν παρεμβολῶν.
καὶ ἐγένετο ὁ πόλεμος συνημμένος
ἀπὸ πρωΐ ἕως ἑσπέρας.
14 ǂ & εἶδεν Ἰούδας ὅτι Βακχίδης καὶ
τὸ στρέωμα τῆς παρεμβολῆς ἐν τοῖς
δεξιοῖς, καὶ συνῆλθον αὐτῷ πάντες οἱ
ἀνδρεῖοι τῇ καρδίᾳ.

4 ǂ Et surrexerunt & abie-
runt in Berea viginti millia
virorũ, & duo millia equitũ.
5 ǂ Et Iudas posuerat castra
in Laisa, & tria millia vi-
lecti cum eo.
6 ǂ Et viderũt multitudinẽ
exercitus, quia multi sunt,
& timuerunt valde: & multi
subtraxerunt se de castris: &
non remanserunt ex eis nisi
octingenti viri.
7 ǂ Et vidit Judas quòd de-
fluxit exercitus suus, & bellũ
perurgebat eum, & contra-
ctus est corde, quia non ha-
bebat tempus congregandi
eos, & dissolutus est.
8 ǂ Et dixit his qui relicti
erant: Surgamus & eamus
ad aduersarios nostros, si po-
terimus pugnare aduersus
eos.
9 ǂ Et auertebant eum di-
centes: Non poterimus, sed
liberemus animas nostras
modò, & reuertamur ad fra-
tres nostros, & tunc pugna-
bimus aduersus eos. nos au-
B tem pauci sumus.
10 ǂ Et ait Iudas: Absit illum
rem facere, vt fugiamus ab
eis. Et si appropiauit tempus
nostrum, moriamur in vir-
tute propter fratres nostros,
& nõ inferamus crimen glo-
riæ nostræ.
11 ǂ Et mouit exercitus de
castris, & steterunt illis ob-
uiam. Et diuisi sunt equites
in duas partes, & fundibu-
larij & sagittarij præibant ex-
ercitum & primi certamini
omnes potentes.
12 ǂ Bacchides autem erat in
dextro cornu, & proximauit
legio ex duabus partibus, &
clamabant tubis.
13 ǂ Exclamauerunt autem
& hi qui erant ex parte Iudæ
etiam ipsi, & cõmota est ter-
ra à voce exercituum, & cõ-
missum est prælium à mane
vsque ad vesperam.
14 ǂ Et vidit Iudas quòd fir-
mior est pars exercitus Bac-
chidis in dextris, & conue-
nerunt cum ipso omnes con-
stantes corde.

Sup.4.b. ǂ Et contrita est dextera 15
pars ab eis, & persecutus est
eos vsque ad mõtem Azoti.
ǂ Et qui in sinistro cornu 16
erant, viderunt quòd contri-
tum est dextrum cornu, &
secuti sunt post Iudã & eos
qui cum ipso erant à tergo.
ǂ Et ingrauatum est præ- 17
lium & ceciderunt vulnerati
multi ex his & ex illis.
ǂ Et Iudas cecidit, & cæte- 18
ri fugerunt.
ǂ Et Ionathas & Simõ tu-
lerunt Iudam fratrem suum,
& sepelierunt eum in sepul-
chro patrum suorum in ciui
tate Modin.
ǂ Et fleuerunt eum omnis 20
populus Israel planctu ma-
gno, & lugebãt dies multos, C
& dixerunt:
ǂ Quomodo cecidit potẽs q. 21
saluũ faciebat populũ Israel?
ǂ Et cætera verba bellorũ 22
Iudæ & virtutum quas fecit,
& magnitudinis ei' nõ sunt
descripta. multa enim erant
valde. ǂ Et factum est post 23
obitum Iudæ emerserunt ini
qui in omnib' finibus Israel,
& exorti sunt omnes qui o-
perabantur iniquitatem.
ǂ In diebus illis facta est 24
fames magna valde, & tradi-
dit se Bacchidi omnis regio
eorum cum ipsis.
ǂ Et elegit Bacchides viros 25
impios & constituit eos do-
minos regionis. ǂ Et exqui- 26
rebant & perscrutabãtur a-
micos Iudæ, & adducebant
eos ad Bacchidem, & vindi-
cabat in illos & illudebat.
ǂ Et facta est tribulatio 27
magna in Israel, qualis non
fuit ex die qua non est visus
propheta in Israel. ǂ Et cõgre- 28
gati sunt omnes amici Iudæ,
& dixerũt Ionathæ. ǂ Ex quo 29
frater tuus Iudas defunctus
est, vir similis ei non est qui
exeat cõtra inimicos nostros
Bacchidem & eos qui inimi-
ci sunt gentis nostræ. ǂ Nunc 30
itaque te hodie elegimus esse
pro eo nobis in principẽ &
ducem ad bellandũ bellum
nostrum.

καὶ συνετρίβη τὸ δεξιὸν κέρας 15
ἀπ' αὐτῶν, καὶ ἐδίωκον ὀπίσω αὐτῶν
ἕως Ἀζώτου ὄρους. ǂ & οἱ εἰς τὸ δεξιὸν 16
μὲν κέρας εἶδον ὅτι συνετρίβη τὸ δε-
ξιὸν κέρας, καὶ ἐπέστρεψαν καὶ ἀπὸ
δας ἰσθλὲ καὶ τῶν μετ' αὐτὸν ἐκ τῶν
ὀπίσω. ǂ καὶ ἐκραιώθη ὁ πόλε- 17
μος, καὶ ἔπεσον τραυματίαι πολ-
λοὶ ἐκ τούτων καὶ ἐκ τούτων.
ǂ & Ἰούδας ἔπεσε, καὶ & οἱ λοιποὶ 18
ἔφυγον. ǂ καὶ ἦραν Ἰωνάθαν καὶ 19
Συμὼν Ἰούδαν τὸν ἀδελφὸν αὐτῶν,
καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν τῷ τάφῳ τῶν
πατέρων αὐτῶν ἐν Μωδεΐν.
ǂ & ἔκλαυσαν αὐτὸν καὶ ἐκόψαν- 20
το αὐτὸν πᾶς Ἰσραὴλ κοπετὸν μέγαν·
καὶ ἐπόθησαν ἡμέρας πολλὰς, καὶ εἶ-
πον· ǂ πῶς ἔπεσε δυνατὸς σώζων 21
τὸν Ἰσραήλ; ǂ καὶ τὰ περισσὰ τῶν 22
λόγων Ἰούδα καὶ τῶν πολέμων καὶ
τῶν ἀνδρείων ἃ ἐποίησε καὶ
τῆς μεγαλωσύνης αὐτοῦ οὐ κατεγρα-
φη, πολλὰ γὰρ ἦν σφόδρα. ǂ καὶ 23
ἐγένετο μετὰ τὴν τελευτὴν Ἰούδα, ἐξέ-
κυψαν οἱ ἄνομοι ἐν πάσαις τοῖς ὁρίοις
Ἰσραὴλ, καὶ ἀνέτειλαν πάντες & ἐρ-
γαζόμενοι τὴν ἀδικίαν. ǂ ἐν ταῖς 24
ἡμέραις ἐκείναις ἐγενήθη λιμὸς μέ-
γας σφόδρα, & ἠνομώθησεν ἡ χώ-
ρα μετ' αὐτῶν. ǂ καὶ ἐξέλεξε βακ- 25
χίδης τοὺς ἀσεβεῖς ἄνδρας, καὶ κα-
τέστησεν αὐτοὺς κυρίους τῆς χώρας.
& ἐξεζήτουν καὶ ἐξηρώτων τοὺς 26
φίλους Ἰούδα. καὶ ἤγαγον αὐτοὺς πρὸς
βακχίδην, καὶ ἐξεδίκα αὐτοὺς, καὶ
ἐνέπαιζεν αὐτοῖς. ǂ καὶ ἐγένετο θλί- 27
ψις μεγάλη ἐν τῷ Ἰσραήλ, ἥτις οὐκ
ἐγένετο ἀφ' ἧς ἡμέρας οὐκ ὤφθη
προφήτης αὐτοῖς. ǂ καὶ ἠθροίσθησαν 28
πάντες & φίλοι Ἰούδα, καὶ εἶπον τῷ
Ἰωνάθαν· ǂ ἀφ' οὗ ὁ ἀδελφός σου 29
Ἰούδας τετελεύτηκε· καὶ ἀνὴρ ὅμοιος
αὐτῷ οὐκ ἔστιν ἐξελθεῖν πρὸς σοῦ ἐχ-
θροὺς καὶ βακχίδην, καὶ ἐν τοῖς ἐχ-
θροῖς τοῦ ἔθνους ἡμῶν.
νῦν οὖν σε ἠρετισάμεθα σήμε- 30
ρον τοῦ εἶναι σὺ αὐτὸς ἡμῖν εἰς ἄρ-
χοντα καὶ ἡγούμενον τοῦ πολεμῆσαι
τὸν πόλεμον ἡμῶν.

15 ǂ Et cõfractum est dextrum
cornu ab ipsis, & persecuti sunt
post eos vsque ad Azoti montẽ.
16 ǂ Et qui in sinistro cornu, vi-
derunt quòd contritum est dex-
trum cornu, & reuersi sunt se-
cundum pedes Judæ & eorum
qui cum eo à tergo.
17 ǂ Et ingrauatum est prælium,
& ceciderunt vulnerati multi
ex his & ex hijs.
18 ǂ Et Judas cecidit, & reliqui
19 fugerunt. ǂ Et tulerunt Jo-
nathan & Simon Judam fratrẽ
suum, & sepelierunt eum in se-
pultura patrum eius in Modin.
20 ǂ Et luxerunt eum & plan-
xerũt eum omnis Israel planctu
magno, & ploraverũt dies mul-
tos, & dixerunt:
21 ǂ Quomodo cecidit potens
22 saluans Israel? ǂ Et reliqua
sermonum Judæ & bellorum et
facinorum quæ fecit, & magni-
tudinis eorum, non sunt scripta;
multa enim erant valde.
23 ǂ Et factum est post mortem
Judæ, emerserunt iniqui in om-
nibus terminis Israel, & exorti
sunt omnes operãtes iniquitatẽ.
24 ǂ In diebus illis facta est fa-
mes magna valde, & rebella-
uit regio cum ipsis.
25 ǂ Et elegit Bacchides impios
viros, & constituit eos dominos
regionis.
26 ǂ Et exquirebant & scru-
tabantur amicos Judæ, & du-
xerunt eos ad Bacchidem, &
vindicabat in illos, & illudebat
27 eos. ǂ Et facta est tribulatio
magna in Israel, quæ nõ est facta
à qua die non est visus propheta
28 eis. ǂ Et congregati sunt om-
nes amici Judæ, & dixerunt
Jonathæ:
29 ǂ Ex quo frater tuus Judas
mortuus est, & vir similis ei
non est ad exeundum contra ini-
micos & Bacchidem, & in ini-
micos gentis nostræ.
30 ǂ Nunc igitur te elegimus ho
die vt sis pro eo nobis in princi-
pem & ducem, vt pugnes pu-
gnam nostram.

Universidad de Deusto
Biblioteca

‡ *Et suscepit Jonathan in tẽ-* 31
pore illo ducatum, & surrexit pro Juda fratre suo.

‡ *Et cognouit Bacchides &* 32
quærebat eũ occidere: ‡ *Et co-* 33
gnouit Jonathas & Simon frater eius & omnes qui cum eo, & fugerunt in desertũ Thecoe: & castrametati sunt ad aquam lacus Asphar.

‡ *Et cognouit Bacchides die* 34
sabbatorum, & venit ipse & totus exercitus eius vltra Jordanem.

‡ *Et misit fratrem suum du-* 35
cem turbæ, & rogauit Nabatæos amicos eius vt commendarẽt illis apparatum eorũ multũ.

‡ *Et exierunt filij Ambri de* 36
Medaba, & comprehenderunt Joãnem & omnia quæ habuit, & abierunt habentes.

‡ *Post autẽ sermones hos re-* 37
nunciauerunt Jonathæ, & Simoni fratri eius, quòd filij Ambri faciunt nuptias magnas, & ducunt sponsam ex Nabadath filiam vnius magnorum principum Chanaan cum ambitione magna.

‡ *Et recordati sunt Joannis* 38
fratris sui, & ascenderunt & absconditi sunt sub tegumento montis.

‡ *Et leuauerũt oculos suos &* 39
viderunt, & ecce tumultus & apparatus multus, & sponsus exiuit & amici eius & fratres eius in occursum eorum cũ tympanis & musicis & armis multis.

‡ *Et surrexerunt in eos de* 40
insidiis, & occiderunt eos, & ceciderunt vulnerati multi, & reliqui fugerunt in montem, & acceperunt omnia spolia eorum.

‡ *Et conuersa sunt nuptiæ in* 41
luctũ, & vox musicorũ ipsorum in luctum.

‡ *Et vindicauerunt vindi-* 42
ctam sanguinis fratris sui, & reuersi sunt in oram Iordanis.

‡ *Et audiuit Bacchides, &* 43
venit die sabbatorum vsque ad ripas Jordanis cũ exercitu multo.

31 ‡ Ἐπεδέξατο ἰωνάθαν ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ τῶν ἡγουμένων, καὶ ἀνέστη ἀντὶ τοῦ ἰούδα τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ.

32 ‡ καὶ ἔγνω βακχίδης ἐζήτει αὐτὸν ἀποκτεῖναι.

33 ‡ ἔγνω ἰωνάθαν καὶ σίμων ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ πάντες ④ μετ' αὐτοῦ καὶ ἔφυγον εἰς τὴν ἔρημον θεκωέ, καὶ παρενέβαλον ἐπὶ τὸ ὕδωρ λάκκου ἀσφάρ.

34 ‡ ἔγνω βακχίδης τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων, καὶ ἦλθεν αὐτὸς καὶ πᾶν τὸ στράτευμα αὐτοῦ πέραν τοῦ ἰορδάνου.

35 ‡ καὶ ἀπέστειλε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἡγούμενον τοῦ ὄχλου, καὶ παρεκάλεσε τοὺς ναβαταίους φίλους αὐτοῦ ἆραι θέας αὐτοῖς τὴν ἀποσκευὴν αὐτῶν τὴν πολλήν.

36 ‡ καὶ ἐξῆλθον οἱ υἱοὶ ἀμβεὶ ὁπὸ μηδαβά, καὶ συνέλαβον ἰωάννην καὶ πάντα ὅσα εἶχε, καὶ ἀπῆλθον ἔχοντες.

37 ‡ μετὰ δὲ τοὺς λόγους τούτους ἀπήγγειλαν ἰωνάθαν καὶ σίμωνι τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, ὅτι οἱ υἱοὶ ἀμβεὶ ποιοῦσι γάμον μέγαν, καὶ ἄγουσι τὴν νύμφην ἀπὸ ναβαδὰθ θυγατέρα ἑνὸς τῶν μεγάλων μεγιστάνων χαναάν μετὰ ἀποπομπῆς μεγάλης.

38 ‡ καὶ ἐμνήσθησαν ἰωάννου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν, καὶ ἀνέβησαν καὶ ἐκρύβησαν ὑπὸ τὸ σκέπην τοῦ ὄρους.

39 ‡ καὶ ἦραν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ θροῦς καὶ ἀποσκευὴ πολλὴ καὶ ὁ νυμφίος ἐξῆλθε καὶ ④ φίλοι αὐτοῦ καὶ ④ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἰς συναντὴσιν αὐτῶν μετὰ τυμπάνων καὶ μουσικῶν καὶ ὅπλων πολλῶν.

40 ‡ καὶ ἐξανέστησαν ἐπ' αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ ἐνέδρου, καὶ ἀπέκτειναν αὐτούς, καὶ ἔπεσον τραυματίαι πολλοί, καὶ οἱ ὑπόλοιποι ἔφυγον εἰς τὸ ὄρος, καὶ ἔλαβον πάντα τὰ σκῦλα αὐτῶν.

41 ‡ καὶ μετεστράφη ὁ γάμος εἰς πένθος, καὶ φωνὴ μουσικῶν αὐτῶν εἰς θρῆνον.

42 ‡ καὶ ἐξεδικήσαν τὸ αἷμα τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν, καὶ ἀπέστρεψαν εἰς τὸ ὄρος τοῦ ἰορδάνου.

43 ‡ καὶ ἦκουσε βακχίδης, καὶ ἦλθε τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἕως τῶν κρημνῶν τοῦ ἰορδάνου ἐν δυνάμει πολλῇ.

31 ‡ And suscepit Ionathas ré-
D pore illo principatum, & sur
rexit loco Iudæ fratris sui.

32 ‡ Et cognouit Bacchides,
& quærebat eum occidere.

33 ‡ Et cognouit Ionathas &
Simon frater eius & omnes
qui cum eo erant, & fugerũt
in desertum Thecue, & con
sederũt ad aquã lac Asphar.

34 ‡ Et cognouit Bacchides,
& die sabbatorũ venit ipse
& omnis exercitus eius trans
Iordanem.

35 ‡ Et Ionathas misit fratrẽ
suum ducem populi, & ro-
gauit Nabuthæos amicos
suos vt cõmodarent illis ap-
paratum suum qui erat co-
piosus.

36 ‡ Et exierunt filij Iambri
ex Madaba, & cõprehen de-
runt Iohannẽ & omnia quæ
habebat, & abierunt haben-
tes ea.

37 ‡ Post hæc verba renun-
ciatũ est Ionathæ & Simoni
fratri eius, quia filij Iambri
faciunt nuptias magnas &
ducunt sponsam ex Mada-
ba filiam vnius de magnis
principibus Chanaan cum
ambitione magna.

38 ‡ Et recordati sunt fratris
nis Iohannis fratris sui, &
ascenderunt & absconderũt
se sub tegumento montis.

39 ‡ Et eleuauerunt oculos
suos, & viderunt & ecce tu-
multus & apparatus multus,
& sponsus processit & amici
eius & fratres eius obuiam
illis cum tympanis & musi-
cis & armis multis.

40 ‡ Et irruerunt in eos de
insidiis & occiderunt eos, &
vulnerati multi, & reliqui fu
gerũt in mõtes, & acceperũt
omnia spolia eorum.

41 ‡ Et conuersæ sunt nuptiæ
in luctum, & vox musicorũ
ipsorum in lamentum.

42 ‡ Et vindicauerunt vindi-
ctam sanguinis fratris sui, &
reuersi sunt ad ripam Iorda-
nis.

43 ‡ Et audiuit Bacchides,
& venit die sabbatorũ vsque
ad oram Iordanis in virtute
magna.

‡ Et dixit ad suos Ionathas: 44
Surgamus & pugnemus cõ-
tra inimicos nostros. nõ est E
enim hodie sicut heri & nu-
diustertius.

‡ Ecce enim bellũ ex ad- 45
uerso, aqua verò Iordanis
hinc & inde, & ripæ, & palu-
des, & saltus, & non est lo-
cus diuertendi.

44-45 ‡ Nunc ergo clamate in 46
cælum, vt liberemini de ma-
nu inimicorum vestrorum:
& commissum est bellum.

‡ Et extendit Ionathas ma 47
num suam percutere Bacchi
dem, & diuertit ab eo retro.

‡ Et dissiliit Ionathas, & 48
qui cum eo erant in Iorda-
nem, & transnatauerunt ad
eos Iordanem.

‡ Et ceciderunt de parte 49
Bacchidis die illa mille viri.

‡ Et reuersi sunt in Hieru- 50
salem, & ædificauerunt ciui-
tates munitas in Iudæa mu-
nitionem quæ erat in Hieri-
cho, & in Ammaum, & in
Bethoron, & Bethel, & Thã-
natha, & Phara, & Thopo
murtis excelsis, & portis &
seris.

‡ Et posuit custodiam in 51
eis, vt inimicitias exercerent
in Israel.

‡ Et muniuit ciuitatẽ Beth- 52
suram, & Gazaram, & arcẽ,
& posuit in eis auxilia & ap-
paratum escarum.

‡ Et accepit filios princi- 53
pum regionis obsides, & po-
suit eos in arce in Hierusalẽ
in custodiam.

‡ Et anno centesimo quin 54
quagesimo tertio mense se-
cundo præcepit Alcimus de-
strui muros domus sanctæ
interiores, & destrui opera
prophetarum. Et cœpit de- F
struere. ‡ In tẽpore illo per- 55
cussus est Alcimus, & impe-
dita sunt opera illius, & oc-
clusum est os eius, & dissolu-
tus est paralysi, nec vltrà po-
tuit loqui verbũ & mandare
de domo sua.

‡ Et mortuus est Alcimus 56
in tempore illo cum tormen
to magno.

44 ‡ Εἶπεν ἰωνάθαν τοῖς παρ' αὐτοῦ, ἀναστῶμεν νῦν καὶ πολεμήσωμεν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν, ὅ γὰρ ἐστι σήμερον ὡς ἐχθὲς καὶ τρίτην ἡμέραν.

45 ‡ ἰδοὺ γὰρ ὁ πόλεμος ἐξεναντίας ἡμῶν καὶ ἐξόπισθεν ἡμῶν. τὸ μὲν ὕδωρ τοῦ ἰορδάνου ἔνθεν καὶ ἔνθεν καὶ ἕλος καὶ δρυμός, οὐκ ἔστι τόπος τοῦ ἐκκλῖναι.

46 ‡ νῦν οὖν κεκράξατε εἰς τὸν οὐρανόν, ὅπως διασωθῆτε ἀπὸ ἐχθρῶν καὶ σωθῇ ὁ πόλεμος.

47 ‡ καὶ ἐξέτεινεν ἰωνάθαν τὴν χεῖρα αὐτοῦ παίσαι τὸν βακχίδην, καὶ ἐξέκλινεν ἐπ' αὐτοῦ εἰς τὰ ὀπίσω.

48 ‡ καὶ ἐνεπήδησεν ἰωνάθαν καὶ ④ μετ' αὐτοῦ εἰς τὸν ἰορδάνην, καὶ διεκολύμβησαν εἰς τὸ πέραν, καὶ οὐ διέβησαν ἐπ' αὐτοὺς τὸν ἰορδάνην.

49 ‡ καὶ διέπεσον ἀπὸ βακχίδου τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ εἰς χιλίους ἄνδρας.

50 ‡ καὶ ἐπέστρεψεν εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ ᾠκοδόμησε πόλεις ὀχυρὰς ἐν τῇ ἰουδαίᾳ καὶ τὸ ὀχύρωμα τὸ ἐν ἰεριχὼ καὶ τὴν βαιθήλ, καὶ τὴν θαμνασὰ φαρεμθωνὶ καὶ τὴν τεφὼν τείχεσιν ὑψηλοῖς καὶ πύλαις καὶ μοχλοῖς.

51 ‡ καὶ ἔθετο φρουρὰν ἐν αὐτοῖς ἵνα ἐχθραίνειν τῷ ἰσραήλ.

52 ‡ καὶ ὠχύρωσε τὴν πόλιν τὴν ἐν βαιθσὼρα καὶ γαζαρὰ καὶ τὴν ἄκραν. καὶ ἔθετο ἐν αὐτοῖς δυνάμεις καὶ ἐπισκέψεις βρωμάτων.

53 ‡ καὶ ἔλαβε τοὺς υἱοὺς τῶν ἡγουμένων τῆς χώρας ὁμήρους, καὶ ἔθετο αὐτοὺς ἐν τῇ ἄκρᾳ ἐν ἱερουσαλήμ ἐν φυλακῇ.

54 ‡ καὶ ἔτει τρίτῳ καὶ πεντηκοστῷ καὶ ἑκατοστῷ μηνὶ τῷ δευτέρῳ, ἐπέταξεν ἀλκιμος καθαιρεῖν τὸ τεῖχος τῆς αὐλῆς τῶν ἁγίων τῆς ἐσωτέρας, καὶ καθεῖλε τὰ ἔργα τῶν προφητῶν, καὶ ἐνήξατο τοῦ καθαιρεῖν.

55 ‡ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐπλήγη ἄλκιμος καὶ ἐνεποδίσθη τὰ ἔργα αὐτοῦ, καὶ ἀπεφράγη τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ παρελύθη, καὶ οὐκ ἠδυνάτο ἔτι λαλῆσαι λόγον καὶ ἐντείλασθαι περὶ τοῦ οἴκου αὐτοῦ.

56 ‡ καὶ ἀπέθανεν ἄλκιμος ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ μετὰ βασάνου μεγάλης.

44 ‡ *Et dixit Jonathas suis: Surgamus nunc & pugnemus pro animabus nostris; non enim est hodie vt heri & nudiustertius.*

45 ‡ *Ecce enim bellũ ex aduersõ nostrum et post nos: at aqua Iordanis hinc & hinc, & palus & sylua, non est locus ad declinandum.*

46 ‡ *Nunc igitur clamate in cælum vt liberemini de manu inimicorum, et commissum est præ-*
47 *lium.* ‡ *Et extendit Jonathas manum suã vt percuteret Bacchidem, & declinauit ab eo in retro.*

48 ‡ *Et insiluit Jonathas & qui cum eo in Jordanem, & transnatauerunt ad vlteriorẽ partẽ, & non transierunt ad eos Jordanem.*

49 ‡ *Et ceciderunt à Bacchidis parte die illa ad mille viros.*

50 ‡ *Et reuersus est in Hierusalem, & ædificauit vrbes munitas in Judæa, & munitionem quæ in Hiericho & Bethel, & Thamnasa Pharathoni & Tepho in muris excelsis & portis & vectibus.*

51 ‡ *Et posuerunt custodiam in eis vt inimicitias exercerent in*
52 *Israel.* ‡ *Et muniuit vrbem quæ in Bethsura, & Gazaram, & arcem, & posuit in eis exercitus & apparatus escarum.*

53 ‡ *Et accepit filios ducum regionis obsides, & posuit eos in arce in Hierusalem in custodia.*

54 ‡ *Et in anno tertio & quinquagesimo & centesimo, mense secundo, præcepit Alcimus destruere murum aulæ sanctorum interioris, & destruxit opera prophetarum, & incepit destruere.*

55 ‡ *In tempore illo percussus est Alcimus, & impedita sunt opera illius, et occlusum est os eius, & dissolutus est, & non potuit vltrà loqui sermonem & mandare de domo sua.*

56 ‡ *Et mortuus est Alcimus in tempore illo cum tormento magno.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

57 ‡ Et vidit Bacchides quòd mortuus est Alcimus, & reuersus est ad regem, & siluit terra Juda annos duos.

58 ‡ Et cogitauerunt omnes iniqui dicentes: Ecce Jonathas & qui apud illum, in silentio habitant confidentes. Nunc igitur ducamus Bacchidem, & comprehendet eos omnes in nocte vna.

59 ‡ Et euntes consuluerunt ei.

60 ‡ Et abiit vt veniret cum exercitu multo, & misit epistolas occultè omnibus sociis eius qui in Judæa, vt comprehendãt Jonathan & eos qui cum eo, et non potuerunt; quia innotuit illis consilium eorum.

61 ‡ Et apprehenderunt de viris regionis principũ malitiæ quinquaginta viros, & occiderunt eos.

62 ‡ Et secessit Jonathas & Simon, & qui cum eo, in Bethbesem quæ in deserto, & ædificauit quæ destructa erant eius, & firmauit eam.

63 ‡ Et cognouit Bacchides, & congregauit omnem multitudinẽ suam, & his qui erant de Judæa denunciauit.

64 ‡ Et veniens posuit castra super Bethbasem, & oppugnauit eam dies multos, & fecit machinas.

65 ‡ Et reliquit Jonathas Simonem fratrem suum in ciuitate, & exiuit in regionem, & venit numerans.

66 ‡ Et percussit Odomira & fratres eius, & filios Phasiron in tabernaculo ipsorum. Et incepit percutere, & ascendit cum exercitibus.

67 ‡ Et Simon & qui cum eo exierunt de vrbe, & combusserunt machinas.

68 ‡ Et pugnauerunt contra Bacchidem, & contritus est ab eis. Et afflixerunt eum valde, quoniam fuit consilium eius & exitus eius vanus.

57 ‡ καὶ εἶδε βακχίδης ὅτι ἀπέθανεν ἄλκιμος, καὶ ἀπέστρεψε πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ ἡσύχασεν ἡ γῆ ἰούδα ἔτη δύο.

58 ‡ Ⓒ ἐβουλεύσαντο πάντες οἱ δόμοι λέγοντες· ἰδοὺ ἰωνάθαν καὶ Ⓐ παρ' αὐτὸν ἐν ἡσυχίᾳ κατοικοῦσι πεποιθότες· νῦν οὖν ἄξωμεν τὸν βακχίδην, καὶ συλλήψεται αὐτοὺς πάντας ἐν νυκὶ μιᾷ.

59 ‡ Ⓒ πορευθέντες συνεβουλεύσαντο

60 αὐτῷ. ‡ καὶ ἀπῆρε τοῦ ἐλθεῖν μὴ δυνάμεως πολλῆς, καὶ ἀπέστειλεν ἐπιστολὰς λάθρα πᾶσι τοῖς συμμάχοις αὐτοῦ τοῖς ἐν τῇ ἰουδαίᾳ, ὅπως συλλάβωσι τὸν ἰωνάθαν Ⓒ οὐ μετ' αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐδυνάντο, ὅτι ἐγνώσθη αὐτοῖς ἡ βουλὴ αὐτῶν.

61 ‡ καὶ συνελάβοντο ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν τῆς χώρας τῶν ἀρχηγῶν τῆς κακίας πεντήκοντα ἄνδρας, καὶ ἀπέκτειναν αὐτούς.

62 ‡ καὶ ἐξεχώρησεν ἰωνάθαν καὶ Σίμων καὶ Ⓐ μετ' αὐτοῦ εἰς βαιθβασὶ τὴν ἐν τῇ ἐρήμῳ, Ⓒ ᾠκοδόμησε τὰ καθῃρημένα αὐτῆς, καὶ ἐστερέωσεν αὐτά.

63 ‡ Ⓒ ἔγνω βακχίδης Ⓒ συνήγαγε πᾶν τὸ πλῆθος αὐτοῦ, Ⓒ τοῖς ἐκ τῆς ἰουδαίας παρήγγειλε.

64 ‡ καὶ ἐλθὼν παρενέβαλεν ἐπὶ βαιθβασὶ Ⓒ ἐπολέμησεν αὐτὴν ἡμέρας πολλάς, Ⓒ ἐποίησε μηχανάς.

65 ‡ καὶ ἀπέλιπεν ἰωνάθαν Σίμωνα τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει, καὶ ἐξῆλθεν εἰς τὴν χώραν, καὶ ἦλθεν ἀριθμῶν.

66 ‡ Ⓒ ἐπάταξεν ὀδομηρὰ καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ Ⓒ τοὺς υἱοὺς φασιρὼν ἐν τῷ σκηνώματι αὐτῶν, Ⓒ ἐξήρξατο τύπτειν, Ⓒ ἀνέβαινεν ἐν ταῖς δυνάμεσι.

67 ‡ Ⓒ Σίμων καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἐξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως, καὶ ἐνεπύρισαν τὰς μηχανάς.

68 ‡ καὶ ἐπολέμησαν πρὸς τὸν βακχίδην, καὶ συνετρίβη ὑπ' αὐτῶν, καὶ ἐβουλεύσαντο αὐτὸν ἐν ᾧ ἡ βουλὴ αὐτοῦ καὶ ἡ ἔφοδος αὐτοῦ κενή.

57 ‡ Et vidit Bacchides quoniam mortuus est Alcimus, & reuersus est ad regem, & siluit terra annis duobus.

58 ‡ Et cogitauerunt omnes iniqui dicentes: Ecce Jonathas & qui cum eo sunt in silentio habitant confidenter. Nunc ergo adducamus Bacchidem, & comprehendet eos omnes vna nocte.

59 ‡ Et abierunt, & consilium ei dederunt.

60 ‡ Et surrexit vt veniret cũ exercitu multo. Et misit occultè epistolas sociis suis qui erant in Iudæa, vt comprehenderent Ionatham, & eos qui cum eo erant, sed non potuerunt, quia innotuit eis consilium eorum.

61 ‡ Et apprehendit de viris regionis qui principes erant militiæ quinquaginta viros, & occidit eos.

62 ‡ Et secessit Ionathas & Simon, & qui cum eo erant in Bethbessem quæ est in deserto, & extruxit diruta eius, & firmauerunt eam.

63 ‡ Et cognouit Bacchides & congregauit vniuersam multitudinem suam, & his qui de Iudæa erant denunG ciauit.

64 ‡ Et venit & castra posuit desuper Bethbessem, & expugnauit eã dies multos, & fecit machinas.

65 ‡ Et reliquit Ionathas Simonem fratrem suum in ciuitate, & exiuit in regionem, & venit cum numero.

66 ‡ Et percussit Odarem & fratres eius, & filios Phasiron in tabernaculis ipsorum, & cœpit cædere & crescere in virtutibus.

67 ‡ Simon verò, & qui cum ipso erant, exierunt de ciuitate, & succenderunt machinas.

68 ‡ Et pugnauerunt contra Bacchidem, & contritus est ab eis. Et afflixerunt eum valde, quoniam consilium eius & congressus eius cum inanis.

69 ‡ Et iratus contra viros iniquos qui ei consilium dederãt vt veniret in regionem ipsorũ, multos ex eis occidit. Ipse autem cogitauit cum reliquis abire in regionem suam.

70 ‡ Et cognouit Ionathas, & misit ad eum legatos componere pacem cum ipso, & reddere ei captiuitatem.

71 ‡ Et libenter accepit, & fecit secundum verba eius, iurauit se nihil facturum ei malum omnibus diebus vitæ eius.

72 ‡ Et reddidit ei captiuitatem quam prius erat prædatus de terra Iuda. Et conuersus abiit in terram suam, & non apposuit amplius venire in fines eius.

73 ‡ Et cessauit gladius ex Israel. Et habitauit Ionathas in Machmas: & cœpit Ionathas ibi iudicare populum, & exterminauit impios ex Israel.

69 ‡ καὶ ὠργίσθησαν θυμῷ τοῖς δύο- δράσι τοῖς δυσὶν τοῖς συμβεβουλευκόσιν αὐτῷ ἐλθεῖν εἰς τὴν χώραν, Ⓒ ἀπέκλεινεν ἐξ αὐτῶν πολλούς, καὶ ἐβουλεύσατο τοῦ ἐλθεῖν εἰς τὴν γῆν αὐτῶν. ‡ καὶ ἐπέγνω ἰωνάθαν, καὶ 70 ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν πρέσβεις τοῦ συνθέσθαι πρὸς αὐτὸν εἰρήνην καὶ ἀποδοῦναι αὐτοῖς τὴν αἰχμαλωσίαν.

‡ καὶ ἀπεδέξατο καὶ ἐποίησε κατὰ 71 τοὺς λόγους αὐτοῦ, καὶ ὤμοσεν αὐτῷ μηδὲν ζητῆσαι αὐτῷ κακὸν πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ.

‡ καὶ ἀπέδωκεν αὐτῷ τὴν αἰχ- 72 μαλωσίαν ἣν ἠχμαλώτευσε τὸ πρότερον ἐκ γῆς ἰούδα, καὶ ἀποστρέψας ἀπῆλθεν εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ, καὶ οὐ προσέθετο ἔτι ἐλθεῖν εἰς τὰ ὅρια αὐτῶν. ‡ καὶ κατέπαυσε ῥομφαία 73 ἐξ ἰσραήλ· καὶ ᾤκησεν ἰωνάθαν ἐν μαχμάς, καὶ ἤρξατο ἰωνάθαν κρίνειν τὸν λαόν, καὶ ἠφάνισε θεοὺς ἀσεβεῖς ἐξ ἰσραήλ.

CAP. X.

1 ΕΤ anno centesimo sexagesimo ascendit Alexander Antiochi filius qui cognominatus est nobilis, & occupauit Ptolemaidam, & receperunt eum, & regnauit illic.

2 ‡ Et audiuit Demetri⁹ rex & congregauit exercitum copiosum valde, & exiuit obuiam illi in prœlium.

3 ‡ Et misit Demetrius epistolam ad Ionatham verbis pacificis vt magnificaret cũ. Dixit enim.

4 ‡ Anticipemus facere pacem cũ eo priusquam faciat cũ Alexandro aduersum nos.

5 ‡ Recordabitur enim omnium malorum quę fecimus in eum, & in fratrem eius & in gentem eius.

6 ‡ Et dedit ei potestatem congregandi exercitum, & fabricare arma, & esse ipsum socium eius: & obsides qui erant in arce, iussit tradi ei.

CAP. X.

1 ΕΤ in anno sexagesimo et centesimo, ascendit Alexander filius Antiochi nobilis, & occupauit Ptolemaidam, & susceperunt eum, & regnauit illic.

2 ‡ Et audiuit Demetrius rex, & congregauit exercitus multos valde, & exiit in occursum ei in bellum.

3 ‡ Et misit Demetrius ad Jonathan epistolas verbis pacificis, vt magnificarent eum. dixit enim:

4 ‡ Præueniamus pacem ponere cum eis, antequam ponat ipse cum Alexandro contra nos.

5 ‡ Recordabitur enim omniũ malorum quæ fecimus contra ipsum, & in fratres eius & contra gentem eius.

6 ‡ Et dedit ei potestatem congregandi exercitus & præparandi arma, & vt esset ipse socius eius. et obsides qui in arce dixit vt redderentur ei.

Universidad de Deusto
Biblioteca

‡ *Et venit Jonathas in Hierusalem, & legit epistolas in aures omnis populi & eorum qui de arce.*

Et timuerunt timore magno quando audierunt quòd dedit ei rex potestatem congregandi exercitus.

‡ *Et tradiderunt qui de arce Jonathæ obsides, et reddidit eos parentibus eorum.*

Et habitauit Jonathas in Jerusalem: & cœpit ædificare & innouare ciuitatem.

‡ *Et dixit ad facientes opera vt ædificarent muros & montem Sion in circuitu ex lapidibus quadratis in munitionem: & fecerunt sic.*

‡ *Et fugerunt alienigenæ qui erant in munitionibus quas ædificauit Bacchides.*

‡ *Et reliquit quilibet locum suum, & abiit in terram suam.*

‡ *Cæterum in Bethsuris reliqui sunt quidam ex his qui dereliquerant legem, & præcepta, erat enim eis refugium.*

‡ *Et audiuit Alexander rex promissa quæ misit Demetrius Jonathæ, & narrauerunt ei prælia & facinora quæ fecit ipse & fratres eius, et labores quos habuerunt: & dixit.*

‡ *Nunquid inueniemus virum talem vnum? & nunc faciemus eum amicum & socium nostrum.*

‡ *Et scripsit epistolas, & misit ei iuxta verba hæc dicens.*

‡ REX *Alexander fratri Jonathæ gaudere.*

‡ *Audiuimus de te quòd vir potens fortitudine & aptus es vt sis nobis amicus.*

‡ *Et nunc cõstituimus te hodie summum sacerdotem gentis tuæ, & amicum regis vocari. & misit ei purpuram & coronam auream, & vt sapias quæ nostra sunt & vt serues amicitiam erga nos.*

7 ‡ καὶ ἦλθεν ἰωνάθαν εἰς ἱερυσαλήμ, καὶ ἀνέγνω τὰς ἐπιστολὰς εἰς τὰ ὦτα παντὸς τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἐκ τῆς ἄκρας. 8 καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν ὅτε ἤκουσαν ὅτι ἔδωκεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς ἐξουσίαν συναγαγεῖν δυνάμεις. 9 καὶ παρέδωκαν τοῖς ἐκ τῆς ἄκρας ἰωνάθαν τοὺς ὁμήρους, καὶ ἀπέδωκεν αὐτοὺς τοῖς γονεῦσιν αὐτῶν. 10 καὶ ᾤκησεν ἰωνάθαν ἐν ἱερυσαλήμ, καὶ ἤρξατο οἰκοδομεῖν καὶ καινίζειν τὴν πόλιν.

11 καὶ εἶπε τοῖς τοὺς ποιοῦντας τὰ ἔργα οἰκοδομεῖν τὰ τείχη καὶ τὸ ὄρος σιὼν κυκλόθεν ἐν λίθοις τετραγώνοις εἰς ὀχύρωσιν, καὶ ἐποίησαν οὕτως. 12 καὶ ἔφυγον οἱ ἀλλογενεῖς οἱ ὄντες ἐν τοῖς ὀχυρώμασιν οἷς ᾠκοδόμησε βακχίδης. 13 καὶ κατ' ἔλιπεν ἕκας τὸν τόπον αὐτοῦ, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ.

14 πλὴν ἐν βαιθσούρᾳ ὑπελείφθησάν τινες τῶν καταλιπόντων τὸν νόμον, καὶ τὰ προστάγματα, ἦν γὰρ αὐτοῖς φυγαδευτήριον.

15 καὶ ἤκουσεν ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς τὰς ἐπαγγελίας ὅσας ἀπέστειλε δημήτριος τῷ ἰωνάθῃ, καὶ διηγήσαντο αὐτῷ τοὺς πολέμους καὶ τὰς ἀνδραγαθίας ἃς ἐποίησεν αὐτὸς καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ τοὺς κόπους οὓς ἔσχοσαν· καὶ εἶπε·

16 μὴ εὑρήσομεν ἄνδρα τοιοῦτον σήμερον καὶ νῦν ποιήσωμεν αὐτὸν φίλον καὶ σύμμαχον ἡμῶν.

17 καὶ ἔγραψεν ἐπιστολὰς καὶ ἀπέστειλεν αὐτῷ κατὰ τοὺς λόγους τούτους λέγων·

18 Βασιλεὺς ἀλέξανδρος τῷ ἀδελφῷ ἰωνάθῃ χαίρειν.

19 ἀκηκόαμεν περὶ σοῦ ὅτι δυνατὸς ἰσχύι καὶ ἁρμόζει εἶναι ἡμῶν φίλον.

20 καὶ νῦν καθεσάκαμέν σε σήμερον ἀρχιερέα τοῦ ἔθνους σου, καὶ φίλον βασιλέως καλεῖσθαι, καὶ ἀπέστειλεν αὐτῷ πορφύραν καὶ στέφανον χρυσοῦν, καὶ φρονεῖν τὰ ἡμῶν καὶ συντηρεῖν φιλίαν πρὸς ἡμᾶς.

7 ‡ Et venit Ionathas in Hierusalem, & legit epistolas in auditu omnis populi, & eorum qui in arce erant.

8 ‡ Et timuerũt timore magno, quoniã audierunt quòd dedit ei rex potestatem congregandi exercitum.

9 ‡ Et traditi sunt Ionathæ obsides, & reddidit eos parentibus suis.

10 ‡ Et habitauit Ionathas in Hierusalem, & cœpit ædificare & innouare ciuitatem.

11 ‡ Et dixit facientibus opera vt extruerẽt muros & montem Sion in circuitu lapidibus quadratis ad munitionem: & ita fecerunt.

12 ‡ Et fugerunt alienigenæ qui erant in munitionibus quas Bacchides ędificauerat.

13 ‡ Et reliquit vnusquisque locũ, & abiit in terram suam.

14 ‡ Tantum in Bethsura remanserunt aliqui ex his qui reliquerant legẽ & præcepta Dei. erat enim hoc eis ad refugium.

15 ‡ Et audiuit Alexander res promissa quæ promisit Demetrius Ionathæ, & narrauerũt ei prœlia & virtutes quas ipse fecit & fratres eius, & labores quos laborauerunt. Et ait.

16 ‡ Nunquid inueniemus aliquem virum talem? Et nunc faciemus cum amicũ & socium nostrum.

17 ‡ Et scripsit epistolam, & misit ei secundum hæc verba dicens.

18 ‡ REX Alexander fratri Ionanathæ salutem.

19 ‡ Audiuimus de te quòd vir potens sis viribus, & aptus es vt sis amicus nobis.

20 ‡ Et nunc constituimus te hodie summum sacerdotem gentis tuæ, vt amicus vocaris regis. Et misit ei purpuram & coronam auream & vt sapias quæ nostra sunt & vt conserues amicitias ad nos.

‡ Et induit se Ionathas stolam sanctã septimo mense anno centesimo sexagesimo in die solenni Scenopegiæ. Et congregauit exercitum & fecit arma copiosa.

‡ Et audiuit Demetrius verba ista, & contristatus est nimis, & ait.

‡ Quid hoc fecimus quòd præoccupauit nos Alexãder apprehendere amicitiam Iudæorum ad munimen sui?

‡ Scribam & ego illis verba deprecatoria & dignitates & dona, vt sint mecũ in adiutorium.

‡ Et scripsit eis in hæc verba. REX Demetrius gẽti Iudæorum salutem.

‡ Quoniã seruastis ad nos pactum, & manssistis in amicitia nostra, & nõ accessistis ad inimicos nostros, audiuimus & gauisi sumus.

‡ Et nunc perseuerate adhuc cõseruare ad nos fidem, & retribuemus vobis bona pro his quæ fecistis nobiscum.

‡ Et remittem⁹ vobis præstationes multas, & dabimus vobis donationes.

‡ Et nunc absoluo vos & omnes Iudęos à tributis, & precia salis indulgeo, & coronas remitto, & tertias seminis.

‡ Et dimidiam partẽ fructus ligni quod est portionis C meæ, relinquo vobis ex hodierno die & deinceps, ne accipiatur à terra Iuda & à tribus ciuitatibus quæ additæ sunt illi ex Samaria & à Galilęa ex hodierna die, & in totum tempus.

‡ Et Hierusalem sit sancta & libera cum finibus suis, & decimæ & tributa ipsius sint.

‡ Remitto etiam potestatem arcis quæ est in Hierusalem, & do eam summo sacerdoti, vt constituat in ea viros quoscunque ipse elegerit qui custodiant eam.

21 ‡ καὶ ἐνεδύσατο ἰωνάθαν τὴν ἁγίαν στολὴν τῷ ἑβδόμῳ μηνὶ ἔτους ἑξηκοστοῦ καὶ ἑκατοστοῦ ἐν ἑορτῇ σκηνοπηγίας· καὶ συνήγαγε δυνάμεις, καὶ κατεσκεύασεν ὅπλα πολλά.

22 ‡ καὶ ἤκουσε δημήτριος τοὺς λόγους τούτους, καὶ ἐλυπήθη σφόδρα· εἶπε

23 ‡ τί τοῦτο ἐποιήσαμεν ὅτι προέφθακεν ἡμᾶς ὁ ἀλέξανδρος τοῦ φιλίαν καταστῆσαι τοῖς ἰουδαίοις εἰς σήευμα.

24 ‡ γράψω αὐτοῖς καὶ γὼ λόγους παρακλήσεως καὶ τιμαῖς καὶ δόμασιν, ὅπως ὦσι σὺν ἐμοὶ εἰς βοήθειαν.

25 ‡ καὶ ἐπέστειλεν αὐτοῖς κατὰ τοὺς λόγους τούτους βασιλεὺς δημήτριος τῷ ἔθνει τῶν ἰουδαίων χαίρειν.

26 ‡ ἐπεὶ συνετηρήσατε τὰς πρὸς ἡμᾶς συνθήκας, καὶ ἐνεμείνατε τῇ φιλίᾳ ἡμῶν καὶ οὐ προσεχωρήσατε τοῖς ἐχθροῖς ἡμῶν ἀκούσαντες καὶ ἐχάρημεν.

27 ‡ καὶ νῦν ἐμμείνατε ἔτι τοῦ συντηρῆσαι πρὸς ἡμᾶς πίστιν, καὶ ἀνταποδώσομεν ὑμῖν ἀγαθά, ἀνθ' ὧν ποιεῖτε μεθ' ἡμῶν.

28 ‡ καὶ ἀφήσομεν ὑμῖν ἀφέματα πολλά, καὶ δώσομεν ὑμῖν δόματα.

29 ‡ καὶ νῦν ἀπολύω ὑμᾶς, καὶ ἀφίημι ὑμῖν πάντας τοὺς ἰουδαίους ἀπὸ τῶν φόρων καὶ τῆς τιμῆς τοῦ ἁλός, καὶ ἀπὸ τῶν στεφάνων, καὶ ἀντὶ τοῦ τρίτου τῆς σπορᾶς.

30 ‡ καὶ ἀντὶ τοῦ ἡμίσους τοῦ καρποῦ τοῦ ξυλίνου τοῦ ἐπιβάλλοντός μοι λαβεῖν, ἀφίημι ἀπὸ τῆς σήμερον καὶ ἐπέκεινα τοῦ λαβεῖν ἀπὸ τῆς γῆς ἰούδα, καὶ ἀπὸ τῶν τριῶν νομῶν τῶν προστεθέντων αὐτῇ ἀπὸ τῆς Σαμαρείτιδος καὶ γαλιλαίας, καὶ ἀπὸ τῆς Σιμεὼν ἡμέρας καὶ εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον. 31 ‡ ἱερουσαλὴμ ἔτω ἁγία καὶ ἀφημμένη τὰ ὅρια αὐτῆς, καὶ δεκάται καὶ τὰ τέλη.

32 ‡ ἀφίημι καὶ τὴν ἐξουσίαν τῆς ἄκρας τῆς ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ δίδωμι τῷ ἀρχιερεῖ, ὅπως θῇ καθίστασθαι ἐν αὐτῇ ἄνδρας οὓς ἂν ἐκλέξηται αὐτὸς τοῦ φυλάσσειν αὐτήν.

21 ‡ *Et induit se Jonathas sanctam vestem septimo mense, anno sexagesimo & centesimo in festo scenopegiæ: & congregauit exercitus, & præparauit arma multa.*

22 ‡ *Et audiuit Demetrius sermones hos, & tristatus est, & dixit:*

23 ‡ *Quid hoc fecimus, quia præuenit nos Alexander vt amicitiam constitueret cum Judæis in munimen?*

24 ‡ *Scribam eis & ego verba exhortationis & altitudinis et donorum, vt sint mecum in auxilium.*

25 ‡ *Et misit epistolam eis iuxta verba hæc: REX Demetrius genti Judæorum gaudere.*

26 ‡ *Quoniam conseruastis ad nos pacta, & permansistis in amicitia nostra, & non accessistis ad inimicos nostros, audiuimus & gauisi sumus.*

27 ‡ *Et nunc perseuerate adhuc conseruare erga nos fidem, & retribuemus vobis bona pro his quæ facitis nobiscum.*

28 ‡ *Et remittemus vobis remissiones multas, & dabimus vobis dona.*

29 ‡ *Et nunc absoluo vos, & remitto vobis omnes Judæos à tributis & pretio salis, & de coronis, & pro tertia parte seminis.*

30 ‡ *Et pro dimidia parte fructus lignei quod incumbit mihi accipere, dimitto à die hodierna & deinceps accipere de terra Juda, & de tribus ciuitatibus additis illi ex Samaria & Galilæa, & ex hodierna die, & in sempiternum tempus.*

31 ‡ *Et Hierusalem sit sancta & libera, & fines eius, & decimæ & tributa.*

32 ‡ *Remitto & potestatem arcis quæ est in Hierusalem, & do principi sacerdotum vt constituat in ea viros quoscunque elegerit ipse ad custodiendam ipsam.*

* *Et omnem animam Iudæorum captiuatam à terra Iuda in omni regno meo remitto liberã gratis.* 33

* *Et omnes remittant tributa & iumentorum suorum: & omnia festa & sabbata & neomeniæ, & dies decreti, & tres dies ante festum, & tres dies post festum, sint omnes dies immunitatis & remissionis omnibus Iudæis qui sunt in regno meo.* 34

* *Et non habebit potestatem vllus agere & fatigare aliquem eorum de omni re.* 35

* *Et ascribantur ex Iudæis in exercitus regis ad triginta millia virorum, & dabuntur eis munera vt oportet omnibus exercitibus regis.* 36

* *Et ordinabuntur ex eis in munitionibus regis magnis. Et ex his constituentur super negocia regni existẽtia ad fidem, & qui super ea & principes sint de ipsis, & ambulent in legibus suis, sicut & præcepit rex in terra Iuda.* 37

* *Et tres ciuitates additas* 38 *Iudææ ex regione Samariæ, addat Iudææ ad computationem vt sint sub vno, vt non obediant alij potestati, nisi summi Sacerdotis.*

* *Ptolemaida & terminos* 39 *eius dedi dono sanctis qui in Hierusalem, in necessariũ sumptum sanctis.*

* *Et ego do singulis annis* 40 *quindecim millia siclorum argenti de rationibus regis à locis attinentibus.*

* *Et omne quod reliquum est* 41 *quod non reddiderant de negociis, vt in primis annis, ex nunc dabunt in opera domus.*

* καὶ πᾶσαν ψυχὴν ἰουδαίων τὴν αἰχμαλωτισθεῖσαν ἀπὸ γῆς ἰούδα εἰς πᾶσαν βασιλείαν μου ἀφίημι ἐλευθέραν δωρεάν. 33

* καὶ πάντες ἀφιέτωσαν αὐτῶν φόρους καὶ κλωὴν αὐτῶν, καὶ πᾶσαι ἑορταὶ καὶ τὰ Σάββατα καὶ νουμηνίαι, καὶ ἡμέραι ἀποδεδειγμέναι, καὶ τρεῖς ἡμέραι πρὸ ἑορτῆς καὶ τρεῖς ἡμέραι μετ' ἑορτήν, ἔσωσαν πᾶσαι αἱ ἡμέραι ἀτελείας καὶ ἀφέσεως πᾶσι τοῖς ἰουδαίοις τοῖς ὄσιν ἐν τῇ βασιλείᾳ μου. 34

* καὶ οὐκ ἔξει ἐξουσίαν οὐδεὶς πράσσειν καὶ παρενοχλεῖν τινα αὐτῶν περὶ παντὸς πράγματος. 35

* καὶ καταγραφήτωσαν τῶν ἰουδαίων εἰς τὰς δυνάμεις τοῦ βασιλέως εἰς τριάκοντα χιλιάδας ἀνδρῶν, καὶ δοθήσεται αὐτοῖς ξένια ὡς καθήκει πᾶσαις ταῖς δυνάμεσι τοῦ βασιλέως. 36

* καὶ καταστήσεται ἐξ αὐτῶν ἐν τοῖς ὀχυρώμασι τοῦ βασιλέως τοῖς μεγάλοις, καὶ ὧν τὰ κατασταθήσεται ἐπὶ χρειῶν τῆς βασιλείας τῶν ὄντων εἰς πίστιν, καὶ οἱ ἐπ' αὐτῶν καὶ οἱ ἄρχοντες ἔσωσαν ἐξ αὐτῶν, καὶ πορευέσθωσαν τοῖς νόμοις αὐτῶν, καθὰ καὶ προσέταξεν ὁ βασιλεὺς ἐν γῇ ἰούδα. 37

* καὶ οὗτοι τρεῖς νόμοι οὗτοι προσετέθησαν τῇ ἰουδαίᾳ ἀπὸ τῆς χώρας Σαμαρείας, προστεθήτω τῇ ἰουδαίᾳ πρὸς τὸ λογισθῆναι τοῦ ἀρχιερέως ἐφ' ὕλῃ, τοῦ μὴ ὑπακοῦσαι ἄλλης ἐξουσίας, ἀλλ' ἢ τοῦ ἀρχιερέως. 38

* πτολεμαΐδα καὶ τὴν προσκυρῶνα αὐτῆς δέδωκα δόμα τοῖς ἁγίοις τοῖς ἐν ἱερουσαλὴμ εἰς τὴν προσκαθήκουσαν δαπάνην τοῖς ἁγίοις. 39

* κἀγὼ δίδωμι κατ' ἐνιαυτὸν δεκαπέντε χιλιάδας σίκλων ἀργυρίου ἀπὸ τῶν λόγων τοῦ βασιλέως ἀπὸ τῶν τόπων τῶν ὑπηκόντων. 40

* καὶ πᾶν τὸ πλεονάζον ὃ οὐκ ἀπεδίδοσαν ἀπὸ τῶν χρειῶν, ὡς ἐν τοῖς πρώτοις ἔτεσιν, ἀπὸ τοῦ νῦν δώσουσιν εἰς τὰ ἔργα τοῦ οἴκου. 41

* Et omnem animam Iudæorum, quæ captiua est à terra Iuda in omni regno meo, relinquo liberã gratis, vt omnes à tributis soluantur etiam pecorum suorum. 33

* Et omnes dies solennes & sabbata & neomeniæ, & dies decreti, & tres dies ante & tres dies post diem solennem, & tres dies immunitatis & remissionis omnibus Iudæis qui sunt in regno meo. 34

* Et nemo habebit potestatem agere aliquid & molestare negocia aduersus aliquem illorum in omni causa. 35

* Et vt ascribantur ex Iudæis in exercitu regis ad triginta millia virorum: et dabuntur illis copię vt oportet omnibus exercitibus regis. 36

* Et ex eis ordinabuntur qui sint in munitionibus regis magni. Et ex his constituentur super negocia regni quæ agitur ex fide, & principes sint ex eis, & ambulent in legibus suis, sicut præcepit rex in terra Iuda. 37

* Et tres ciuitates quæ additæ sunt Iudææ ex regione Samariæ, cum Iudæa reputentur vt sint sub vno, & non obediãt alienæ potestati, nisi summo Sacerdoti. 38

* Ptolemaida & confines eius quas dedi donum sanctis qui sunt in Hierusalem ad necessarios sumptus sanctorum. 39

* Et ego dabo singulis annis quindecim millia siclorum argenti de rationibus regis quæ me contingunt. 40

* Et omne quod reliquum fuerit quod non reddiderant qui super negocia erant annis prioribus, ex hoc dabunt in opera domus. 41

* Et super hæc quinque millia siclorum argenti quæ accipiebant de sanctorũ ratione per singulos annos, & hæc ad sacerdotes pertineãt qui ministerio funguntur. 42

* Et quicunque cõfugerit in templum quod est Hierosolymis, & in omnibus finibus eius, obnoxij regi in omni negocio dimittantur, & vniuersa quæ sunt in regno meo, libera habeant. 43

* Et ad ædificanda vel restauranda opera sanctorum sumptus dabuntur de ratione regis. 44

* Et ad extruendos muros in Hierusalem, & communiendos in circuitu, sumptus dabũtur de ratione regis, & ad construendos muros in Iudęa. 45

* Vt audiuit autem Ionathas & populus sermones istos, nõ crediderunt eis, nec receperũt eos; quia recordati sunt malitiæ magnę quam fecerat in Israel, & tribulauerat eos valde. 46

* Et complacuit eis in Alexandrum, quia ipse fuerat eis princeps sermonum pacis, & ipsi auxilium ferebant omnibus diebus. 47

* Et cõgregauit rex Alexãder exercitum magnum, & admouit castra cõtra Demetrium. 48

* Et commiserunt prœliũ duo reges, & fugit exercitus Demetrij, & insecutus est eũ Alexander & incubuit super eos. 49

* Et inualuit prœliũ nimis donec occidit sol, & cecidit Demetrius in die illa. 50

* Et misit Alexander ad Ptolemæum regem Ægypti legatos secundum hæc verba dicens. 51

* QVONIAM regressus sum in regnum meum, & sedi in sede patrum meorum, & obtinui principatum, & cõtriui Demetrium, & possedi regionem nostrã. 52

* καὶ ἐπὶ τοῖς πεντακισχιλίοις σίκλοις ἀργυρίου ἃς ἀναφέρουσιν ἐκ τῶν χρειῶν ὡς ἐν τοῖς πρώτοις ἔτεσι τοῦ λόγου κατ' ἐνιαυτὸν καὶ ταῦτα ἀφίεται διὰ τὸ διήκειν αὐτὰ τοῖς ἱερεῦσι τοῖς λειτουργοῦσι. 42

* καὶ ὅσοι ἐὰν φύγωσιν εἰς τὸ ἱερὸν τὸ ἐν ἱεροσολύμοις καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτοῦ, ὀφείλοντες βασιλικὰ ἢ πρᾶγμα, ἀπολελύσθωσαν, ἢ πάντα ὅσα ἐστὶν αὐτοῖς ἐν τῇ βασιλείᾳ μου. 43

* καὶ τοῦ οἰκοδομηθῆναι καὶ τοῦ ἀποκατασταθῆναι τὰ ἔργα τῶν ἁγίων, καὶ ἡ δαπάνη δοθήσεται ἐκ τοῦ λόγου τοῦ βασιλέως. 44

* καὶ τοῦ οἰκοδομηθῆναι τὰ τείχη ἱερουσαλὴμ καὶ ὀχυρῶσαι κυκλόθεν, καὶ ἡ δαπάνη δοθήσεται ἐκ τοῦ λόγου τοῦ βασιλέως, ἢ τοῦ οἰκοδομηθῆναι τὰ τείχη τὰ ἐν τῇ ἰουδαίᾳ. 45

* ὡς δὲ ἤκουσεν ἰωνάθαν ἢ ὁ λαὸς τοὺς λόγους τούτους, οὐκ ἐπίστευσαν αὐτοῖς οὐδὲ ἐπεδέξαντο, ὅτι ἐπεμνήσθησαν τῆς κακίας τῆς μεγάλης ἧς ἐποίησεν ἐν ἰσραήλ, καὶ ἔθλιψεν αὐτοὺς σφόδρα. 46

* καὶ ἠὐδόκησεν ἐν ἀλεξάνδρῳ, ὅτι αὐτὸς ἐλάλησε πρὸς αὐτοὺς λόγους εἰρηνικούς, ἢ συνεμάχουν αὐτῷ πάσας τὰς ἡμέρας. 47 * ἢ συνήγαγεν ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς δυνάμεις μεγάλας, καὶ παρενέβαλεν ἐξεναντίας δημητρίου. 48

* καὶ συνῆψαν πόλεμον οἱ δύο βασιλεῖς, καὶ ἔφυγεν ἡ παρεμβολὴ ἀλεξάνδρου, καὶ ἐδίωξεν αὐτὸν ὁ δημήτριος, ἢ ἴσχυσεν ἐπ' αὐτούς. 49

* καὶ ἐστερέωσε τὸν πόλεμον σφόδρα ἕως ἔδυ ὁ ἥλιος, καὶ ἔπεσεν ὁ δημήτριος ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. 50 * καὶ ἀπέστειλεν ἀλέξανδρος πρὸς πτολεμαῖον βασιλέα αἰγύπτου πρέσβεις κατὰ τοὺς λόγους τούτους λέγων. 51

* Ἐπεὶ ἀνέστρεψα εἰς τὴν βασιλείαν μου, καὶ ἐκαθισα ἐπὶ θρόνων πατέρων μου, ἢ ἐκρατησα τῆς ἀρχῆς, ἢ συνέτριψα τὸν δημήτριον, καὶ ἐπεκράτησα τῆς χώρας ἡμῶν. 52

42 * *Et super hæc quinque millę siclos argenti, quos accipiebãt de negociis, vt in primis annis sancti de ratione singulis annis. Et hæc remittuntur, quia pertinent ea ad sacerdotes qui ministrant.*

43 * *Et quicunque fugerint in templum quod in Hierosolymis, & in omnibus finibus eius, debentes regalia & omne negotiũ, dimittantur, & vniuersa quæ sunt eis in regno meo.*

44 * *Et vt ædificentur & renouentur opera sanctorum, & sumptus dabitur de ratione regis.*

45 * *Et vt extruantur muri Hierusalem, & muniant in circuitu, & sumptus dabitur de ratione regis, & vt construantur muri qui in Iudea.*

46 * *Vt autem audiuit Ionathas & populus sermones istos, non crediderunt illis neque receperunt, quia recordati sunt malitiæ magnæ quam fecit in Israel, & tribulauit eos valde.*

47 * *Et complacuit in Alexandro, quoniam ipse fuit eis princeps sermonum pacificorum, & auxilium ferebant ipsi omnibus diebus.*

48 * *Et congregauit Alexander rex exercitus magnos, & castra metatus est contra Demetrium.*

49 * *Et commiserunt prœlium duo reges; & fugit exercitus Alexandri, & persecutus est eum Demetrius, & prœualuit contra eos.*

50 * *Et fortificauit prœliũ valde, donec occidit sol. Et cecidit Demetrius in die illo.*

51 * *Et misit Alexander ad Ptolemæum regem Aegypti legatos secundum verba hæc dicens:*

52 * *Quoniam regressus sum in terram regni mei, & sedi in thronis patrum meorum, & obtinui principatum, & contriui Demetrium, & obtinui regionem nostram.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

‡ *Et commisi contra eum pugnam, & contritus est ipse & castra eius à nobis, & sedimus in sede regni eius.*

‡ *Et nunc statuamus inter nos amicitiam, & nunc da mihi filiam tuam in vxorẽ, & genero tibi, & dabo tibi dona & ipsi digna te.*

‡ *Et respondit Ptolemæus rex dicẽs: Bona dies in qua reuersus es ad terram patrũ tuorum, & sedisti in sedibus regni eorum.*

‡ *Et nunc faciã tibi quæ scripsisti, sed occurre in Ptolemaidẽ, vt videamus nos inuicem, & ero socer tibi sicut dixisti.*

‡ *Et exiuit Ptolemæus de Ægypto ipse & Cleopatra filia eius: & venerunt in Ptolemaidem anno secundo & sexagesimo & centesimo.*

‡ *Et occurrit ei Alexander rex, & dedit ei Cleopatrã filiam suam, & fecit nuptias eius in Ptolemaide, sicut reges in gloria magna.*

‡ *Et scripsit rex Alexander Jonathæ, vt veniret in occursum ei.*

‡ *Et abiit cum gloria in Ptolemaidem, & occurrit duobus regibus, & dedit eis argentum & aurum, & amicis eorum & dona multa, & inuenit gratiam coram eis.*

‡ *Et cõuenerunt aduersus eũ viri pestilentes de Jsrael, viri iniqui ad interpellandum aduersus eum, & non intendit eis rex.*

‡ *Et iussit rex, & expoliauerunt Jonatham vestibus suis, et induerunt eum purpura. & fecerunt ita.*

‡ *Et fecit sedere eum rex secum, & dixit principibus suis, Exite cum eo in medium ciuitatis, & prædicate vt nullus interpellet aduersus eum de vllo negocio, & nullus ei molestus sit de omni ratione.*

53 ‡ Ἐσωπλίσα πρὸς αὐτὸν μάχην, καὶ συνετρίβη αὐτὸς καὶ ἡ παρεμβολὴ αὐτοῦ ὑφ' ἡμῶν, καὶ ἐκαθίσαμεν ἐπὶ θρόνε βασιλείας αὐτῶ.

54 ‡ καὶ νῦν στήσωμεν πρὸς ἑαυτοὺς φιλίαν, ⁊ νῦν δὸς μοι τὴν θυγατέρα σε εἰς γυναῖκα, ⁊ ἐπιγαμβρεύσω σοι, ⁊ δώσω σοι δόματα, καὶ αὐτῇ ἀξιά σου.

55 ‡ καὶ ἀπεκρίθη πτολεμαῖος ὁ βασιλεὺς λέγων· ἀγαθὴ ἡμέρα ἐν ᾗ ἐπέστρεψας εἰς γῆν πατέρων σε ⁊ ἐκάθισας ἐπὶ θρόνου βασιλείας αὐτῶν.

56 ‡ καὶ νῦν ποιήσω σοι ἃ ἔγραψας, ἀλλ' ἀπάντησόν εἰς πτολεμαΐδα, ὅπως ἰδωμεν ἀλλήλους, καὶ ἐπιγαμβρεύσω σοι καθὼς εἰρηκας. ⁊ ἐξῆλθε πτολεμαῖος ἐξ αἰγύπτε αὐτὸς ⁊ κλεοπάτρα ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ· καὶ ἦλθον εἰς πτολεμαΐδα ἔτους δευτέρου καὶ

58 ἑξηκοστοῦ καὶ ἑκατοστοῦ. ‡ καὶ ἀπήντησεν αὐτῷ ἀλέξανδρος ὁ βασιλεύς, καὶ ἐξέδοτο αὐτῷ κλεοπάτραν τὴν θυγατέρα αὐτοῦ, καὶ ἐποίησεν γάμον αὐτῆς ἐν πτολεμαΐδι, καθὼς ⊕ βασιλεῖς ἐν δόξῃ μεγάλῃ.

59 ‡ ⁊ ἔγραψεν ὁ βασιλεὺς ἀλέξανδρος ἰωνάθῃ, ἐλθεῖν εἰς συναντησιν αὐτῷ.

60 ‡ καὶ ἐπορεύθη μετὰ δόξης εἰς πτολεμαΐδα, καὶ ἀπλώπισε τοῖς δυσὶ βασιλεῦσι. καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ἀργύριον καὶ χρυσίον καὶ τοῖς φίλοις αὐτῶν καὶ δόματα πολλά, καὶ εὗρε χάριν ἐναντίον αὐτῶν.

61 ‡ καὶ ἐπισυνήχθησαν ἐπ' αὐτὸν ἄνδρες λοιμοὶ ἐξ ἰσραὴλ ἄνδρες παράνομοι ἐντυχεῖν κατ' αὐτοῦ, καὶ ὁ πρόσεχεν αὐτοῖς ὁ βασιλεύς.

62 ‡ καὶ προσέταξεν ὁ βασιλεύς, ⁊ ἐξέδυσαν ἰωνάθην τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν πορφύραν, καὶ ἐποίησαν ἕτως.

63 ‡ καὶ ἐκάθισεν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς μετ' αὐτοῦ, καὶ εἶπε τοῖς ἄρχουσιν αὐτοῦ· ἐξέλθετε μετ' αὐτοῦ εἰς μέσον τῆς πόλεως, καὶ κηρύξατε τοῦ μηδένα ἐντυγχάνειν κατ' αὐτοῦ περὶ μηδενὸς πράγματος· καὶ μηδεὶς αὐτῷ παρενοχλείτω περὶ παντὸς λόγου.

53 ‡ Et commisi pugnam cũ eo, & contritus est ipse & castra eius à nobis, & sedemus in sede regni eius.

54 ‡ Et nunc statuamus ad inuicem amicitiã, & da mihi filiam tuam vxorem, & ero gener tuus, & dabo tibi dona & ipsi dignitatem.

55 ‡ Et respondit rex Ptolemæus dicẽs: Felix dies in qua reuersus es ad terram patrũ tuorum, & sedisti in sede regni eorum.

56 ‡ Et nunc faciã tibi quod scripsisti: sed occurre mihi Ptolemaidam, vt videamus inuicem nos, & sponsã tibi sicut dixisti.

57 ‡ Et exiuit Ptolemæus de Ægypto ipse & Cleopatra filia eius, & venit Ptolemaidam anno centesimo sexagesimo secundo.

58 ‡ Et occurrit ei Alexander rex. Et dedit ei Cleopatram filiam suam, & fecit nuptias eius Ptolemaidæ, sicut reges in magna gloria.

59 ‡ Et scripsit Alexander rex Jonathæ, vt veniret obuiam sibi.

60 ‡ Et abiit cum gloria Ptolemaidam, & occurrit duobus regibus, & dedit illis argentum multum & aurum & dona, & inuenit gratiam in conspectu eorum.

61 ‡ Et conuenerunt aduersus eum viri pestilentes ex Jsrael, viri iniqui interpellantes aduersus eum, & non intendit ad eos rex.

62 ‡ Et iussit spoliari Jonatham vestibus suis, & indui eum purpura. Et ita fecerunt.

63 ‡ Et collocauit eum rex sedere secum: dixitque principibus suis: Exite cum eo in medium ciuitatis, & præcipite vt nemo aduersus eum interpellet de vllo negocio, nec quisquam ei molestus sit de vlla ratione.

‡ Et factum est vt viderũt qui interpellabant gloriam Gei eius quæ prædicabatur, & opertum eum purpura, fugerunt omnes.

‡ Et magnificauit eum rex & scripsit eum inter primos amicos, & posuit eum ducẽ & participem principatus.

‡ Et reuersus est Ionathas in Hierusalem cum pace & lætitia.

‡ In anno centesimo sexagesimo quinto venit Demetrius filius Demetrij à Creta in terram patrum suorum.

‡ Et audiuit Alexander rex & contristatus est valde, & reuersus est Antiochiam.

‡ Et constituit Demetrius rex Apollonium ducem qui præerat Cœlesyriæ, & congregauit exercitum magnum & accessit ad Iamniam, & misit ad Ionatham summum sacerdotem dicens.

‡ Tu solus resistis nobis. Ego autem factus sum in derisum & in opprobriũ, propterea quia tu potestatẽ aduersum nos exerces in montibus.

‡ Nunc ergo si confidis in virtutibus tuis, descende ad nos in campum & comparemus illic inuicem, quia mecum est virtus bellorum.

‡ Interroga & disce quis sum ego & cæteri qui auxilio sunt mihi, qui & dicunt quia non potest stare pes vester ante faciem nostrã, quia bis in fugam cõuersi sunt patres tui in terram suam.

‡ Et nunc quomodo poteris sustinere equitatum & exercitum tantum in campo vbi non est lapis neque saxũ neque locus fugiendi?

‡ Vt audiuit autem Ionathas sermones Apollonij, motus est animo: & elegit decẽ millia virorũ & exiit ab Hierusalẽ, & occurrit ei Simõ frater ei⁹ in adiutoriũ. ‡ Et applicuerũt castra in Ioppẽ. Et exclusit eum à ciuitate, quia custodia Apollonij Ioppe erat, & oppugnauit eam.

64 ‡ Ⓒ ἐγήθεσαν ὡς εἶδον ⊕ ἐντυχάνοντες τὴν δόξαν αὐτοῦ καθὼς ἐκήρυξαν Ⓒ περιβεβλημμένον αὐτὸν πορφύραν, καὶ ἔφυγον πάντες.

65 ‡ καὶ ἐδόξασεν αὐτὸν ὁ βασιλεύς, καὶ ἔγραψεν αὐτὸν τῶν πρώτων φίλων, Ⓒ ἔθετο αὐτὸν στρατηγὸν ⊕ μεριδαρχην. ‡ Ⓒ ἐπέστρεψεν ἰωνάθαν εἰς ἱερουσαλὴμ μετ' εἰρήνης καὶ εὐφροσύνης.

67 ‡ καὶ ἐν ἔτει ἑξηκοστῷ Ⓒ ἑκατοστῷ ἦλθε δημήτριος ὁ υἱὸς δημητρίε ⊕ κρήτης εἰς τὴν γῆν τῶν πατέρων αὐτοῦ. ‡ καὶ ἤκουσεν ἀλέξανδρος ὁ βασιλεύς, Ⓒ ἐλυπήθη Ⓒ φόβῳ, καὶ ἀπέστρεψεν εἰς φυτόχειαν. ‡ καὶ κατέστησε δημήτριος ⊕ ἀπολλώνιον τὸν ὄντα ἐπὶ κοίλης συρίας, καὶ συνήγαγε δύναμιν μεγάλην, καὶ παρενέβαλεν ἐν ἰαμνεία. καὶ ἀπέστειλε πρὸς ἰωνάθαν τὸν ἀρχιερέα λέγων·

70 ‡ Σὺ μονώτατος ἐπαίρῃ ἐφ' ἡμᾶς, ἐγὼ δὲ εἰμὶ ἐξηυτελισμένος εἰς καταγέλωτα ⁊ εἰς ὀνειδισμὸν διὰ σέ· καὶ διατί ὀζαπαίζῃ ἐφ' ἡμᾶς ἐν τοῖς ὄρεσι.

71 ‡ νῦν οὖν εἰ πέποιθας ἐπὶ ταῖς δυνάμεσί σου, καταβηθι πρὸς ἡμᾶς εἰς τὸ πεδίον, καὶ συγκεκλιμμεθα ἑαυτοῖς ἐκεῖ, ὅτι μετ' ἐμοῦ ἐστι δυνάμις τῶν πόλεων. ‡ ἐρώτησον καὶ μάθε τίς εἰμι Ⓒ ⊕ λοιποὶ ⊕ βοηθοῦντες ἡμῖν· καὶ λέγουσιν, οὐκ ἔστιν ὑμῖν στάσις ποδὸς κατὰ πρόσωπον ἡμῶν, ὅτι δὶς ἐτροπώθησαν ⊕ πατέρες σε ἐν τῇ γῇ αὐτῶν. ‡ καὶ νῦν οὐ δυνήσῃ ὑποστῆναι τὸν ἵππον καὶ δύναμιν τοιαύτην ἐν τῷ πεδίῳ, ὅτι οὐκ ἔστι λίθος οὐδὲ κόλαξ οὐδὲ τόπος ⊖ φυγεῖν.

74 ‡ ὡς δὲ ἤκουσεν ἰωνάθαν τῶν λόγων ἀπολλωνίε, ἐκινήθη τῇ διανοίᾳ, καὶ ἐπέλεξε δέκα χιλιάδας ἀνδρῶν, καὶ ἐξῆλθεν ἐξ ἱερουσαλήμ, ⁊ συνήντησεν αὐτῷ σίμων ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ εἰς βοήθειαν αὐτοῦ.

75 ‡ καὶ παρενέβαλεν ἐπὶ ἰόππην, Ⓒ ἀπέκλεισαν αὐτὸν ἐν τῇ πόλεως, ὅτι φυλακὴ ἀπολλωνίε ἐν ἰόππῃ, Ⓒ ἐπολέμησαν αὐτόν.

64 ‡ *Et factum est vt viderunt qui interpellabant gloriam eius, vt prædicauerunt, & opertum eum purpura, & fugerunt omnes.*

65 ‡ *Et glorificauit eum rex, et scripsit eum inter primos amicos, & posuit eum ducem & participem principatus.*

66 ‡ *Et reuersus est Jonathas in Hierusalem cum pace et lætitia.*

67 ‡ *Et in anno quinto & sexagesimo & centesimo venit Demetrius filius Demetrij de Creta in terram patrum suorum.*

68 ‡ *Et audiuit Alexander rex, & tristatus est valde, & reuersus est in Antiochiam.*

69 ‡ *Et constituit Demetrius Apollonium, qui erat super Cœlen Syriæ. Et congregauit exercitum magnum, et posuit castra in Jamnia, & misit ad Jonathan summum sacerdotem, dicens:*

70 ‡ *Tu solissimus extolleris contra nos; ego autem factus sum in derisum & in opprobrium propter te, & eo quòd potestatem exerces aduersus nos in montibus.*

71 ‡ *Nunc igitur si confidis in exercitibus tuis, descẽde ad nos in campum, & comparemur ad inuicem illic; quia mecũ est exercitus virtium.*

72 ‡ *Interroga & disce quis sum & cæteri auxiliantes nobis. Et dicunt: Non est vobis statio pedis contra faciem nostram; quia bis conuersi sunt in fugam*

73 *patres tui in terra sua.* ‡ *Et nunc non poteris sustinere equitatũ & exercitũ talẽ in campo, vbi non est lapis neque saxum*

74 *neque locus fugiendi.* ‡ *Vt autem audiuit Jonathas sermones Apollonij, motus est animo, & elegit decem millia virorum, & exiuit de Hierusalem, & occurrit ei Simon frater eius in adiutorium eius.*

75 ‡ *Et castra posuit in Joppen: & excluserunt eum à ciuitate; quia custodia Apollonij in Joppe, & oppugnauerunt eam.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

‡ *Et exterriti aperuerũt qui de ciuitate. Et obtinuit Jonathas Joppen.*

‡ *Et audiuit Apollonius, & admouit tria millia equitum & exercitum multum: & abiit in Azotum tanquam iter faciens. Et simul processit in campum, eò quòd haberet ipse multitudinem equitatus, & confideret in ipso.*

‡ *Et insecutus est post eum in Azotum, & commiserunt exercitus post eum in prælium.*

‡ *Et reliquit Apollonius mille equites occultè post eos.*

‡ *Et cognouit Jonathas quòd sunt insidiæ post se, & circuierunt eius castra; & eiecerunt iacula in populum à mane vsque ad vesperam.*

‡ *At populus stetit sicut præcepit Jonathas, & laborauerũt equi eorum.*

‡ *Et traxit Simon exercitum suum, & commisit contra legionem: nam equites fatigati erant. Et contriti sunt ab eo, & fugerunt.*

‡ *Et equites dispersi sunt per campum, & fugerunt in Azotum, & intrauerunt in Bethdagon idolum suum vt liberarentur.*

‡ *Et succedit Jonathas Azotum & ciuitates quæ in circuitu eius, & accepit spolia eorum, & templum Dagon & eos qui confugerunt in illud, succendit igni.*

‡ *Et fuerunt qui ceciderunt gladio cũ succensis ad viros octo mille.* ‡ *Et recessit inde Jonathas, & castra metatus est in Ascalonem. Et exierunt qui de ciuitate in occursum ei in gloria magna.* ‡ *Et reuersus est Jonathas in Hierusalẽ cũ suis habentes spolia multa.* ‡ *Et factũ est vt audiuit Alexander rex sermones istos, & addidit glorificare Jonathan.* ‡ *Et misit ei fibulam auream, vt cõsuetudo est dari cognatis regum: & dedit ei Accaron & omnes fines eius in possessionem.*

‡ ϰ̀ φοβηθέντες ἤνοιξαν ⓓ ἐκ τῆς πόλεως, ⁊ ἐκνεύευσεν ἰωνάθαν ἰόπτης. ‡ ⁊ ἤκουσεν Ἀπολλώνιος, ⁊ παρενέβαλε τετραχιλίαν ἵππον ⁊ δυνάμιν πολλήν· ϰ̀ἐπορεύθη εἰς ἄζωτον ὡς ὁδοιπόρων, ϰ̀ἅμα προῆγεν εἰς τὸ πεδίον, διὰ τὸ ἔχειν αὐτὸν πλῆθος ἵππου ϰ̀ πεποιθέναι ἐπ' αὐτῷ. ‡ ϰ̀ϰαὶ ἐδίωξεν ὀπίσω αὐτοῦ εἰς ἄζωτον, ϰ̀ἐσώθησαν αἱ παρεμβολαὶ ὀπίσω αὐτοῦ εἰς πόλεμον. ‡ ϰ̀ϰαὶ ἀπέλιπεν Ἀπολλώνιος χιλίαν ἵππον ϰ̀ρυπτῶς κατόπισθεν αὐτῶν. ‡ ϰ̀ ἔγνω ἰωνάθαν ὅτι ἔστιν ἐνέδρον κατόπισθεν αὐτοῦ, ϰ̀ϰυκλώσουσι αὐτοῦ τὴν παρεμβολήν, ⁊ ἐξετείναξαν τὰς σχίζας εἰς τὸν λαὸν ἀπὸ πρωΐθεν ἕως δείλης. ‡ ὁ δὲ λαὸς εἰστήκει καθὼς ἐπέταξεν ἰωνάθαν, ϰ̀ϰοπίασαν ⓓ ἵπποι αὐτῶν. ‡ ϰ̀ εἵλκυσε Σίμων τὴν δύναμιν αὐτοῦ, ϰ̀ϰαὶ συνῆψε πρὸς τὴν φάλαγγα. ἠγωνίασε γὰρ ἵππος ἐξελύθη, ϰ̀ϰαὶ συνετελέσησαν ἀπ' αὐτοῦ, ⁊ ἔφυγον. ‡ ϰ̀ϰαὶ ἡ ἵππος ἐσκορπίσθη ἐν τῷ πεδίῳ, ϰ̀ϰαὶ ἔφυγον εἰς ἄζωτον, ϰ̀ϰαὶ εἰσῆλθον εἰς βηθδαγὼν τὸ εἰδωλεῖον αὐτῶν ⁊ ζωθῆσαι. ‡ ϰ̀ϰαὶ ἐνεπύρισεν ἰωνάθαν τὴν ἄζωτον ϰ̀ τὰς πόλεις τὰς κύκλῳ αὐτῆς, ϰ̀ϰαὶ ἔλαβε τὰ σκῦλα αὐτῶν, ϰ̀ϰαὶ τὸ ἱερὸν δαγὼν ⁊ οὓς συμφυγόντας εἰς αὐτὸ ἐνεπύρισε πυρί. ‡ ϰ̀ϰαὶ ἐγένοντο ⓓ πεπληγότες μαχαίρᾳ σὺν τοῖς ἐμπυρισθεῖσιν εἰς δύο ἄνδρας ὀκτακισχιλίους. ‡ ϰ̀ϰαὶ ἀπῆρεν ἐκεῖθεν ἰωνάθαν, ϰ̀ϰαὶ παρενέβαλεν πρὸς ἀσκάλωνα, ⁊ ἐξῆλθον ⓓ ἀπὸ τῆς πόλεως εἰς συνάντησιν αὐτῷ ἐν δόξῃ μεγάλῃ. ‡ ϰ̀ϰαὶ ἐπέστρεψεν ἰωνάθαν εἰς ἱερουσαλὴμ σὺν τοῖς παρ' αὐτοῦ ἔχουσι σκῦλα πολλά. ‡ ⁊ ἑώρων ὡς ἤκουσεν ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς σὺν λόγοις τούτοις, ϰ̀ϰαὶ προσέθετο δοξάσαι τὸν ἰωνάθαν. ‡ ϰ̀ϰαὶ ἀπέστειλεν αὐτῷ πορφύραν χρυσοῦν, ὡς ἔθος ἐστὶ δίδοσθαι τοῖς συγγενέσι τῶν βασιλέων ϰ̀ϰαὶ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ἀκκαρὼν ϰ̀ϰαὶ πάντα τὰ ὅρια αὐτῆς εἰς κληροδοσίαν.

76 ‡ Et exterriti qui erant in ciuitate aperuerunt ei, & obtinuit Ionathas Ioppen.

77 ‡ Et audiuit Apollonius, & admouit tria millia equitum & exercitum multum. Et abiit Azotum tanquã iter faciens, & statim exiit in campum, eo quòd haberet multitudinem equitum, & confideret in eis.

78 ‡ Et insecutus est eum Jonathas in Azotum, & commiserunt prælium.

79 ‡ Et reliquit Apollonius in castris mille equites post eos occultè.

80 ‡ Et cognouit Ionathas quoniã insidiæ sunt post se, & circuierunt castra eius, & eiecerunt iacula in populum à manè vsque ad vesperam.

81 ‡ Populus autem stabat sicut præceperat Ionathas, & laborauerunt equi eorum.

82 ‡ Et eiecit Simon exercitũ suum & commisit contra legionem. Equites enim fatigati erant. Et contriti sunt ab eo & fugerunt.

83 ‡ Et qui dispersi sunt per campum, fugerunt in Azotum, & intrauerũt in Bethdagon idolum suum vt liberarent.

84 ‡ Et succendit Ionathas Azotum, & ciuitates quæ erant in circuitu eius, & accepit spolia eorum, & templũ Dagon & omnes qui fugerunt in illud, succendit igni.

85 ‡ Et fuerunt qui ceciderunt gladio cũ his qui succẽsi fuerẽ octo millia virorum.

86 ‡ Et mouit inde Ionathas castra, & applicuit ea Ascalonẽ, & exierunt de ciuitate obuiam illi in magna gloria.

87 ‡ Et reuersus est Ionathas in Hierusalem, cum suis habentibus spolia multa.

88 ‡ Et factũ est vt audiuit Alexander rex sermones istos, adhuc glorificare Ionathan.

89 ‡ Et misit ei fibulã auream, sicut consuetudo est dari cognatis regum. Et dedit ei Accharon & omnes fines eius in possessionem.

CAP. XI.

E Trex Ægypti congregauit exercitum sicut arenam quæ est circa oram maris, & naues multas, & quærebat obtinere regnum Alexandri dolo & addere illud regno suo.

‡ Et exiit in Syriam verbis pacificis, & aperiebantur ei ciuitates, & occurrebant ei quia mandauerat Alexander rex exire ei obuiam, eo quòd socer suus esset.

Sept. 10. ‡ Cùm autẽ introiret ciuitatem Ptolemęus ponebat custodias militum in singulis ciuitatibus.

Sept.4. ‡ Et cùm appropiauit Azoto, ostenderunt ei templũ Dagon succensum igni, & Azotum & cętera eius demolita & corpora proiecta, & corum qui cæsi erant in bello tumulos quos fecerant secus viam.

‡ Et narrauerunt regi quia hæc fecit Ionathas, vt inuidiam facerent ei. Et tacuit rex.

‡ Et occurrit Ionathas regi in Ioppen cum gloria, & inuicem se salutauerunt, & dormierunt illic.

‡ Et abiit Ionathas cũ rege vsque ad fluuium qui vocabatur Eleutherus, & reuersus est in Hierusalem.

‡ Rex autem Ptolemæus obtinuit dominium ciuitatum vsque Seleuciam maritimam; & cogitabat in Alexandrum consilia mala.

‡ Et misit legatos ad Demetrium dicens: Veni componamus inter nos pactum, & dabo tibi filiã meam quã habet Alexander, & regnabis in regno patris tui.

‡ Pœnitet enim me quòd dederim illi filiam meam. Quæsiuit enim me occidere.

‡ Et vituperauit eum propterea quòd concupierat regnum eius.

ια'

‡ Καὶ ὁ βασιλεὺς αἰγύπτου ἤθροισεν δυνάμεις πολλὰς ὡς ἡ ἄμμος ἡ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης, ϰ̀ϰαὶ πλοῖα πολλά· ϰ̀ϰαὶ ἐζήτησε καταπολεμῆσαι τῆς βασιλείας ἀλεξάνδρου δόλῳ, ⁊ προσθεῖναι αὐτὴν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ. ‡ ϰ̀ϰαὶ ἐξῆλθεν εἰς συρίαν λόγοις εἰρηνικοῖς, ϰ̀ϰαὶ ἤνοιγον αὐτῷ ⓓ ἀπὸ τῶν πόλεων, ϰ̀ϰαὶ συνελάμβανον αὐτῷ, ὅτι ἐνετείλατο ἀλέξανδρος ⁊ βασιλεὺς συναντῆσαι αὐτῷ διὰ τὸ πενθερὸν αὐτοῦ εἶναι. ‡ ὡς δὲ εἰσεπορεύετο εἰς τὰς πόλεις πολεμαΐδος, ἀπέταξε τὰς δυνάμεις φρουρὰν ἐν ἑκάστῃ πόλει. ‡ ὡς δὲ ἤγγισεν εἰς ἄζωτον, ἔδειξαν αὐτῷ τὸ ἱερὸν δαγὼν ἐμπεπυρισμένον, ϰ̀ϰαὶ ἄζωτον ϰ̀ τὰ περίπολια αὐτῆς καθῃρημένα, ϰ̀ϰαὶ τὰ σώματα ἐρριμμένα, ϰ̀ϰαὶ οὓς ἐμπεπυρισμένους ὡς ἐνεπύρισεν ἐν τῷ πολέμῳ, ἐποίησαν γὰρ θυμωνίας αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ αὐτοῦ. ‡ ϰ̀ϰαὶ διηγήσαντο τῷ βασιλεῖ ἃ ἐποίησεν ἰωνάθαν εἰς τὸ ψογῆσαι αὐτόν· ⁊ ἐσίγησεν ὁ βασιλεύς. ‡ ϰ̀ϰαὶ συνέλιπησεν ἰωνάθαν τῷ βασιλεῖ εἰς ἰόππην μετὰ δόξης, ϰ̀ ἠσπάσαντο ἀλλήλους, ϰ̀ϰαὶ ϰοιμήθησαν ἐκεῖ. ‡ ϰ̀ϰαὶ ἐπορεύθη ἰωνάθαν μετὰ τοῦ βασιλέως ἕως τοῦ ποταμοῦ τοῦ καλουμένου ἐλευθέρου, ϰ̀ϰαὶ ἐπέστρεψεν εἰς ἱερουσαλήμ. ‡ ὁ δὲ βασιλεὺς πτολεμαῖος ἐκυρίευσε τῶν πόλεων ⁊ θαλάσσης ἕως σελευκείας τῆς θαλασσίας ϰ̀ϰαὶ διελογίζετο κατὰ ἀλεξάνδρου λογισμοὺς πονηρούς. ‡ ϰ̀ ἀπέστειλε πρέσβεις πρὸς δημήτριον τὸν βασιλέα λέγων· δεῦρο συνθώμεθα πρὸς ἑαυτοὺς διαθήκην, ϰ̀ϰαὶ δώσω σοι τὴν θυγατέρα μου ἣν ἔχει ἀλέξανδρος, ϰ̀ϰαὶ βασιλεύσεις ⁊ βασιλείας ⁊ πατρός σου. ‡ μετεμεμέλημαι γὰρ ὅτι δέδωκα αὐτῷ τὴν θυγατέρα μου, ἐζήτησε γὰρ ἀποκτεῖναί με. ‡ ⁊ ἐψόγησεν αὐτὸν, χάριν ⁊ ἐπιθυμῶν αὐτὸν ⁊ βασιλείας αὐτοῦ.

1 ‡ *Et rex Aegypti congregauit exercitus multos sicut arena quæ circa oram maris, & naues multas; et quæsiuit obtinere regnum Alexandri dolo, & addere illud regno suo.*

2 ‡ *Et exiit in Syriam verbis pacificis, & aperiebant ei qui de ciuitatibus, & occurrebant ei; quoniam mandatũ erat Alexandri regis obuiare ei, eò quòd socer suus esset.*

3 ‡ *Ut autem introiuit in ciuitates Ptolemaidis, ponebat exercitus in custodiam in singulis ciuitatibus.*

4 ‡ *Ut autem appropinquauit in Azotum, ostenderunt ei templum Dagon succẽsum, & Azotum & suburbia eius destructa, & corpora proiecta, & combustos quos combussit in bello; fecerant enim tumulos eorum in via eius.*

5 ‡ *Et narrauerunt regi quæ fecit Jonathas ad vituperandũ eum: & tacuit rex.*

6 ‡ *Et occurrit Jonathas regi in Joppe cum gloria, & salutauerunt se inuicem & dormierũt illic.*

7 ‡ *Et abiit Jonathas cum rege vsque ad fluuium vocatum Eleutheros, & reuersus est in Hierusalem.*

8 ‡ *At rex Ptolemæus obtinuit dominium ciuitatum maritimæ vsque ad Seleuciam maritimam, & cogitabat de Alexandro consilia mala.*

9 ‡ *Et misit legatos ad Demetrium regem, dicens: Veni componamus inter nos pactum, & dabo tibi filiam meam quam habet Alexander, & regnabis in regno patris tui.*

10 ‡ *Pœnitet enim quòd dedi ei filiam meam; quæsiuit enim occidere me.*

11 ‡ *Et vituperauit eum; quia desiderabat ipse regnum illius.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

‡ Et auferës ab eo filiam, dedit ipsi Demetrio, & alienatus est ab Alexandro, & apparuit inimicitia illorum. ‡ Et intrauit Ptolemæus in Antiochiam, & imposuit duo diademata circum caput eius; diadema Asiæ & Aegypti.

‡ Alexander autem rex erat in Cilicia in tẽporibus illis; quia rebellabant qui de locis illis.

‡ Et audiuit Alexander, & venit contra eum in bellum. Et eduxit Ptolemæus, & occurrit ei in manu forti, & fugauit eum.

‡ Et fugit Alexander in Arabiam, vt protegeretur ipse ibi: at rex Ptolemæus exaltatus est.

‡ Et abstulit Zabdiel Arabs caput Alexandri, & misit Ptolemæo.

‡ Et rex Ptolemæus mortuus est die tertio, & existentes in munitionibus suis occisi sunt ab his qui in munitionibus.

‡ Et regnauit Demetrius anno septimo & sexagesimo & centesimo.

‡ In diebus illis congregauit Jonathas eos qui de Judæa, vt expugnaret arcem quæ in Hierusalem, & fecit contra eam machinas multas.

‡ Et abierunt quidam odio habentes gentem illorum viri iniqui ad regem, & nunciauerunt ei quòd Jonathas obsidet arcem.

‡ Et audiens iratus est. Vt autem audiuit, statim cùm iter fecisset, venit in Ptolemaidem, & scripsit Jonathæ, vt non obsideret, & vt occurreret ipse ei vt conuenirent in Ptolemaidẽ citò.

‡ Vt autem audiuit Jonathas, iussit obsidere. Et elegit ex presbyteris Israel & sacerdotibus, & dedit se periculo.

‡ Et accipiens argentum & aurum & vestem & alia munuscula plura, iuit ad regem in Ptolemaidem, & inuenit gratiam coram eo.

12 ‡ καὶ ἀφελόμενος αὐτὸ τὴν θυγατέρα, ἔδωκεν αὐτῷ τῷ δημηλίῳ, καὶ ἠλλιώθη τοῦ ἀλεξάνδρου, καὶ ἐφάνη ἡ ἔχθρα αὐτῶν.

13 ‡ καὶ εἰσῆλθε πτολεμαῖος εἰς ἀντιόχειαν, καὶ περιέθετο δύο διαδήματα περὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, τὸ τῆς ἀσίας καὶ αἰγύπτιος.

14 ‡ ἀλέξανδρος δὲ ὁ βασιλεὺς ἦν ἐν κιλικίᾳ κατὰ τοὺς καιροὺς ἐκείνους, ὅτι ἀπεστάτουν οἱ ἀπὸ τῶν τόπων ἐκείνων.

15 ‡ καὶ ἤκουσε ἀλέξανδρος, καὶ ἦλθεν ἐπ' αὐτὸν πολέμῳ, καὶ ἐξήγαγε πτολεμαῖος, καὶ ἀπήντησεν αὐτῷ ἐν χειρὶ ἰσχυρᾷ, καὶ ἐτροπώσατο αὐτόν.

16 ‡ καὶ ἔφυγεν ἀλέξανδρος εἰς τὴν ἀραβίαν, ἵνα σκεπασθῇ ἐκεῖ, ὁ δὲ βασιλεὺς πτολεμαῖος ὑψώθη.

17 ‡ καὶ ἀφεῖλε ζαβδιὴλ ὁ ἄραψ τὴν κεφαλὴν ἀλεξάνδρου, καὶ ἀπέστειλε τῷ πτολεμαίῳ.

18 ‡ καὶ ὁ βασιλεὺς πτολεμαῖος ἀπέθανε τῇ ἡμέρᾳ τρίτῃ, καὶ οἱ ὄντες ἐν τοῖς ὀχυρώμασιν αὐτοῦ ἀπώλοντο

19 ὑπὸ τῶν ἐν τοῖς ὀχυρώμασι. ‡ καὶ ἐβασίλευσε δημήτριος ἔτους ἑβδόμου καὶ ἑξηκοστοῦ καὶ ἑκατοστοῦ.

20 ‡ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις συνήγαγε ἰωνάθαν τοὺς ἐν ἰουδαίᾳ, ἵνα πολεμήσαι τὴν ἄκραν τὴν ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ἐποίησεν ἐπ' αὐτὴν μηχανὰς πολλάς.

21 ‡ καὶ ἐπορεύθησαν τινες μισοῦντες τὸ ἔθνος αὐτῶν ἄνδρες ἄνομοι πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ ὅτι ἰωνάθαν πολιορκεῖ τὴν ἄκραν.

22 ‡ καὶ ἀκούσας ὠργίσθη. ὡς δὲ ἤκουσεν, εὐθέως ἀναζεύξας ἦλθεν εἰς πτολεμαΐδα, καὶ ἔγραψεν ἰωνάθαν, τοῦ μὴ πολιορκεῖν καὶ τοῦ ἀπαντῆσαι αὐτὸν αὐτῷ συμμίσγειν εἰς

23 πτολεμαΐδα τὴν ταχίστην. ‡ ὡς δὲ ἤκουσεν ἰωνάθαν, ἐκέλευσε πολιορκεῖσθαι, καὶ ἐπέλεξε τῶν πρεσβυτέρων ἰσραὴλ καὶ τῶν ἱερέων, καὶ ἔδωκεν ἑαυτὸν

24 τῷ κινδύνῳ. ‡ καὶ λαβὼν ἀργύριον καὶ χρυσίον καὶ ἱματισμὸν καὶ ἕτερα ξένια πλείονα, ἐπορεύθη πρὸς τὸν βασιλέα εἰς πτολεμαΐδα, καὶ εὗρε χάριν ἐνώπιον αὐτοῦ.

12 ‡ Et abstulit filiam suam B & dedit eam Demetrio, & alienauit se ab Alexandro, & manifestatæ sunt inimicitiæ eius.

13 ‡ Et intrauit Ptolemæus Antiochiã, & imposuit duo diademata capiti suo Ægypti & Asiæ.

14 ‡ Alexander autẽ rex erat in Cilicia illis temporibus, quia rebellabant qui erant in locis illis.

15 ‡ Et audiuit Alexander, & venit ad eum in bellum. Et produxit Ptolemæus rex exercitum, & occurrit ei in manu valida, & fugauit eum.

16 ‡ Et fugit Alexander in Arabiã, vt ibi protegeretur. Rex autem Ptolemæus exaltatus est.

17 ‡ Et abstulit Zabdihel Arabs caput Alexandri, & misit Ptolemæo.

18 ‡ Et rex Ptolemæus mortuus est in die tertia, & qui erant in munitionibus perierunt ab his qui erant intra castra.

19 ‡ Et regnauit Demetrius anno centesimo septuagesimo septimo.

20 ‡ In diebus illis cõgregauit Ionathas eos qui erant in Iudæa, vt expugnarent arcem quæ est in Hierusalem, & fecerunt cõtra eam machinas multas.

21 ‡ Et abierunt quidam qui oderant gentem suam viri iniqui ad regẽ Demetrium, & renunciauerunt ei quòd Ionathas obsideret arcem.

22 ‡ Et vt audiuit iratus est, & statim venit Ptolemaidã, & scripsit Ionathæ ne obsideret arcem, sed occurreret sibi ad colloquium festinãtò.

23 ‡ Vt audiuit autem Jonathas iussit obsidere. Et elegit de senioribus Israel & de sacerdotibus, & dedit se periculo.

24 ‡ Et accepit aurum & argentum, & vestem, & alia enxenia multa, & abiit ad regẽ in Ptolemaidã, & inuenit gratiã in cõspectu eius.

‡ Et interpellabant aduersus eum quidam iniqui ex gente sua.

‡ Et fecit ei rex, sicut fecerant ei qui ante eum fuerãt. Et exaltauit eum in conspectu omniũ amicorum suorũ.

‡ Et statuit ei principatum sacerdotij, & quęcunque alia habuit prius preciosa, & fecit eum principem amicorum.

‡ Et postulauit Ionathas à rege vt immunẽ faceret Iudæã, & tres toparchias, id est, Samariam & cõfines eius, & promisit ei talenta trecenta.

‡ Et consensit rex, & scripsit Ionathæ epistolas de his omnibus hunc modum continentes.

‡ REX Demetrius fratri Ionathæ salutẽ & genti Iudæorum.

‡ Exemplum epistolæ, quã scripsimus Lastheni parenti nostro de vobis, misimus ad vos vt sciretis.

‡ Rex Demetrius Lastheni parenti salutem.

‡ Genti Iudæorum amicis nostris, & cõseruantibus quę iusta sunt apud nos, decreuimus benefacere, propter benignitatem ipsorum quam erga nos habent.

‡ Statuimus ergo illis omnes fines Iudęæ & tres ciuitates, Lydã & Ramathã, quæ additæ sunt Iudęæ ex Samaria, & omnes cõfines earum sequestrari omnibus sacrificãtibus in Hierosolymis pro his quæ ab eis prius accipiebat rex per singulos annos, & pro fructibus terræ & pomorum.

‡ Et alia quæ ad nos pertinebant decimarum & tributorum ex hoc tempore remittimus eis, & areas salinarum & coronas quæ nobis deferebãtur, omnia ipsis cõcedimus.

‡ Et nihil horum irritum erit ex hoc & in omne tẽpus.

‡ Nunc ergo curate facere horum exemplum, & detur Ionathæ, & ponatur in monte sancto & in loco celebri.

25 ‡ καὶ ἐνελύχαινον καθ' αὐτοῦ τινες ἄνδρες ἄνομοι τῶν ἰδίων ἐθνῶν.

26 ‡ ἐποίησεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς καθὼς ἐποίησαν αὐτῷ οἱ πρὸ αὐτοῦ, ἐὐψωσεν αὐτὸν ἐναντίον πάντων τῶν φίλων αὐτοῦ.

27 ‡ καὶ ἔχρισεν αὐτῷ τὴν ἀρχιερωσύνην καὶ ὅσα ἄλλα εἶχε τίμια τὸ πρότερον, καὶ ἐποίησεν αὐτὸν τῶν πρώτων φίλων ἡγεῖσθαι.

28 ‡ καὶ ἠξίωσεν ἰωνάθαν τὸν βασιλέα ποιῆσαι τὴν ἰουδαίαν ἀφορολόγητον καὶ τὰς τρεῖς τοπαρχίας καὶ τὴν σαμάρειαν, καὶ ἐπηγγείλατο αὐτῷ τάλαντα τριακόσια.

29 ‡ καὶ ἐδόκησεν ὁ βασιλεύς, καὶ ἔγραψε τῷ ἰωνάθαν ἐπιστολὰς περὶ πάντων τούτων ἐχούσας τὸν τρόπον τοῦτον.

30 ‡ Βασιλεὺς δημήτριος ἰωνάθαν τῷ ἀδελφῷ χαίρειν καὶ ἔθνει ἰουδαίων.

31 ‡ τὸ ἀντίγραφον ἐπιστολῆς ἧς ἐγράψαμεν ἀαδενεὶ τῷ συγγενεῖ ἡμῶν περὶ ὑμῶν, γεγράφαμεν καὶ πρὸς ὑμᾶς ὅπως ἴδητε.

32 ‡ βασιλεὺς δημήτριος ἀαδένει τῷ πατρὶ χαίρειν.

33 ‡ τῷ ἔθνει τῶν ἰουδαίων φίλοις ἡμῶν καὶ σωτηροῦσι τὰ πρὸς ἡμᾶς δίκαια ἐπεναθυμηθέντες ἀγαθοποιῆσαι, χάριν τῆς εἰς ἡμᾶς εὐνοίας πρὸς ἡμᾶς.

34 ‡ ἐστάκαμεν αὐτοῖς τὰ τέγεμα τῆς ἰουδαίας δὲ τρεῖς νόμους, ἀφαίρεμα καὶ λύδδαν καὶ ραθαμὶν προσελέξησαν τῇ ἰουδαίᾳ ἀπὸ τῆς σαμαρείτιδος καὶ τὰ πάντα τὰ συνκρίνοντα αὐτοῖς πᾶσι τοῖς θυσιάζουσιν εἰς ἱερουσόλυμα, ἀντὶ τῶν βασιλικῶν ὧν ἐλάμβανεν ὁ βασιλεὺς παρ' αὐτῶν τὸ πρότερον καὶ ἐνιαυτὸν ἀπὸ τῶν γενημάτων τῆς γῆς καὶ ἀπὸ τῶν ἀκροδρύων.

35 ‡ καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἀνήκοντα ἡμῖν ἀπὸ νῦν τῶν δεκατῶν καὶ τῶν τελῶν τῶν δοθησομένων ἡμῖν, καὶ τὰς ἁλὸς λίμνας, καὶ τὰς στεφάνους ἡμῖν προσφόρους, πάντα ἐπαρκέσομεν αὐτοῖς.

36 ‡ καὶ οὐκ ἀθετήσεται οὐδὲν τούτων ἀπὸ τοῦ νῦν εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον.

37 ‡ νῦν οὖν φροντίσατε ποιῆσαι τοῦτων ἀντίγραφον, καὶ δοθήτω ἰωνάθαν καὶ τεθείτω ἐν τῷ ὄρει τῷ ἁγίῳ ἐν τόπῳ ἐπιφανεῖ αὐτοῦ.

25 ‡ Et interpellabãt contra eũ quidã iniqui eorũ qui ex gente.

26 ‡ Et fecit illi rex sicut fecerunt ei qui ante eum: & exaltauit eum coram omnibus amicis eius.

27 ‡ Et statuit ei principatum sacerdotij & quæcunque alia habuit preciosa prius, & fecit eum ex primis amicis esse principem.

28 ‡ Et rogauit Jonathas regem vt faceret Judæam immunem tributorum, & tres toparchias & Samaritin, & promisit ei talenta trecenta.

29 ‡ Et consensit rex, & scripsit Jonathæ epistolas de omnibus his, habentes modum hunc:

30 ‡ REX Demetrius Jonathæ fratri gaudere, & genti Judæorum.

31 ‡ Exemplum epistolæ quam scripsimus Aastheni cognato nostro de vobis, scripsimus & ad vos vt videatis.

32 ‡ Rex Demetrius Aastheni parenti gaudere.

33 ‡ Genti Judæorum amicis nostris, & conseruantibus erga nos iusta, decreuimus benefacere, propter illorum benevolentiã erga nos.

34 ‡ Statuimus ipsis fines Judææ tres nomos, Apherema & Lyddan & Rathamin, additæ sunt Iudææ à Samaritide, et omnia attinentia ad ipsos omnes sacrificantes in Hierusalem, pro regalibus quæ accipiebat rex ab ipsis prius per singulos annos de fructibus terræ & de fructibus arborum.

35 ‡ Et alia pertinentia ad nos ex nunc decimarum & tributorum pertinentium ad nos, & salis stagna, & pertinentes ad nos coronas, omnia concedemus eis.

36 ‡ Et non erit irritum quicquam horum à nunc vsque in omne tempus.

37 ‡ Nunc ergo curate facere horum exemplum, & detur Jonathæ, & ponatur in monte sancto in loco vtili celebri.

Universidad de Deusto
Biblioteca

38 ‡ Et vidit Demetrius rex quòd siluit terra coram eo, & nihil ei restitit: et dimisit omnes exercitus suos, vnumquemque in proprium locum præter peregrinos exercitus quos collegit ab insulis gentium, & inimici fuerunt ei omnes exercitus qui à patribus.

39 ‡ Tryphon autem erat eorum qui ab Alexandro prius. Et vidit quòd omnes exercitus murmurant contra Demetrium, & iuit ad Simalcue Arabē, qui nutriebat Antiochum filium Alexandri.

40 ‡ Et assidebat ei vt traderet eum ipsi, vt regnaret pro patre eius: & nunciauit ei quanta fecit Demetrius, & inimicitiam qua prosequūtur eum exercitus eius, et mansit illic diebus multis.

41 ‡ Et misit Jonathas epistolas ad Demetrium regem, vt eiceret eos qui de arce ex Hierusalē, & qui in munitionibus; erant enim oppugnantes Israel.

42 ‡ Et misit Demetrius ad Jonathan, dicens: Nō tantùm hæc faciam tibi & genti tuæ; sed gloria illustrabo te & gentem tuā, si opportunitatem habuero.

43 ‡ Nunc ergo rectè facies mittens ad me viros qui auxilientur; quoniam discesserunt omnes exercitus mei.

44 ‡ Et misit Jonathas viros tres mille potentes fortitudine ei in Antiochiam. Et venerunt ad regem, & lætatus est rex in aduentu illorum.

45 ‡ Et conuenerunt qui de ciuitate in medium vrbis ad virorū centum viginti millia, & volebant interficere regem.

46 ‡ Et fugit rex in aulam, & occupauerunt qui de ciuitate itinera vrbis, & cœperunt pugnare.

47 ‡ Et vocauit Rex Judæos in auxilium, & conuenerunt ad eum omnes simul, & dispersi sunt in ciuitate.

38 ‡ καὶ εἶδε δημήτριος ὁ βασιλεὺς ὅτι ἡσύχασεν ἡ γῆ ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ οὐδὲν αὐτῷ ἀνθεστήκει, ⁊ ἀπέλυσε πάσας τὰς δυνάμεις αὐτοῦ ἕκαστον εἰς τὸν ἴδιον τόπον πλὴν τῶν ξενῶν δυνάμεων ὧν ἐξενολόγησεν ἀπὸ τῶν νήσων τῶν ἐθνῶν· καὶ ἦν ἀρχὴ πᾶσαι αἱ δυνάμεις αἱ ἀπὸ τῶν πατέρων.

39 ‡ τρύφων δὲ ἦν τῶν παρ' ἀλεξάνδρου τὸ πρότερον, ⁊ εἶδεν ὅτι πᾶσαι αἱ δυνάμεις καταγογγύζουσι τὸν δημητρίου, καὶ ἐπορεύθη πρὸς σιμαλκουὲ τὸν ἀραβα ὃς ἔτρεφε τὸν υἱὸν τὸν παιδάριον τοῦ ἀλεξάνδρου.

40 ‡ καὶ προσέβλεψεν αὐτῷ ὅπως ἀποδοῖ αὐτὸν αὐτῷ, ὅπως βασιλεύσῃ ἀντὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῷ ὅσα συνετέλεσε δημήτριος καὶ τὸν ἔχθραν ὃν ἐχθραίνουσιν αὐτῷ αἱ δυνάμεις αὐτοῦ, καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ ἡμέρας πολλάς.

41 ‡ καὶ ἀπέστειλεν ἰωνάθαν ἰσραὴλ πρὸς δημήτριον τὸν βασιλέα ἵνα ἐκβάλῃ τοὺς ἐκ τῆς ἄκρας ἐξ ἱερουσαλὴμ ⁊ τοὺς ἐν τοῖς ὀχυρώμασιν, ἦσαν γὰρ πολεμοῦντες τὸν ἰσραήλ.

42 ‡ καὶ ἀπέστειλε δημήτριος πρὸς ἰωνάθαν λέγων· μόνον τοῦτο ποιήσω σοι ⁊ τῷ ἔθνει σου, ἀλλὰ δόξῃ δοξάσω σε καὶ τὸ ἔθνος σου, ἐὰν δὲ καιρὸς τύχῳ. ‡ νῦν οὖν ὀρθῶς ποιήσεις ἀποστείλας μοι ἄνδρας οἱ συμμαχήσουσιν, ὅτι ἀπέστησαν πᾶσαι αἱ δυνάμεις μου. ‡ ⁊ ἀπέστειλεν ἰωνάθαν ἄνδρας τετραχιλίους δυναλὲς ἰσχύι αὐτῷ εἰς ἀντιόχειαν, ⁊ ἦλθοσαν πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ εὐφράνθη ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῇ ἐφόδῳ αὐτῶν. ‡ ⁊ ἐπισυνήχθησαν οἱ ἐκ τῆ πόλεως εἰς μέσον τῆς πόλεως εἰς ἀνδρῶν ὡσεὶ δώδεκα μυριάδας, καὶ ἠβούλοντο ἀνελεῖν τὸν βασιλέα.

45 ‡ ἔφυγεν ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν αὐλήν· καὶ κατελάβοντο οἱ ἐκ τῆ πόλεως τὰς ὁδοὺς τῆ πόλεως, καὶ ἤρξαντο πολεμεῖν. ‡ ⁊ ἐκάλεσεν ὁ βασιλεὺς τοὺς ἰουδαίους εἰς βοήθειαν, ⁊ ἐπισυνήχθησαν πρὸς αὐτὸν πάντες ἅμα. ⁊ διεσπάρησαν ἐν τῇ πόλει.

38 ‡ Et videns Demetrius rex quòd siluit terra in conspectu suo, & nihil ei restitit, dimisit totum exercitum suū vnumquemq; in locū suum, excepto peregrino exercitu, quem traxit ab insulis gentium, & inimici erāt ei omnes exercitus patrum eius.

39 ‡ Tryphon autē erat quidam partiū Alexandri prius, & vidit quoniam omnis exercitus murmurauit contra Demetriū, & iuit ad Emalchuel Arabem qui nutriebat Antiochum filium Alexandri.

40 ‡ Et assidebat ei vt traderet eum ipsi vt regnaret in loco patris sui. Et enunciauit ei quanta fecit Demetrius & inimicitias exercituum eius aduersus illum. Et mansit ibi diebus multis.

41 ‡ Et misit Ionathas ad Demetrium regem, vt eiceret eos qui in arce erant in Hierusalem, & qui in præsidiis erant quia impugnabant Israel.

42 ‡ Et misit Demetrius ad Ionathan dicens: Non hoc tantum faciam tibi & genti tuæ, sed gloria illustrabo te, & gentem tuam cùm fuerit opportunum.

43 ‡ Nunc ergo rectè feceris si miseris in auxilium mihi viros, quia discessit omnis exercitus meus.

44 ‡ Et misit ei Ionathas tria millia virorum fortium Antiochiam. Et venerunt ad regem, & delectatus est rex in aduentu eorum.

45 ‡ Et conuenerunt qui erāt de ciuitate, centum viginti millia virorum, & volebant interficere regem.

46 ‡ Et fugit rex in aulam, & occupauerunt qui erant de ciuitate itinera ciuitatis, & cœperunt pugnare.

47 ‡ Et vocauit rex Judæos in auxilium, & conuenerunt omnes simul ad eum. Et dispersi sunt omnes per ciuitatem.

48 ‡ Et occiderunt in illa die centum millia hominum. Et succenderunt ciuitatem, & ceperunt spolia multa in illa die, & liberauerunt regem.

49 ‡ Et viderunt qui erant de ciuitate, quòd obtinuissent Iudæi ciuitatem sicut volebant, & infirmati sunt mente sua, & clamauerunt ad regem cum precibus dicentes.

50 ‡ Da nobis dexteras, & cessent Iudæi oppugnare nos F & ciuitatem.

51 ‡ Et proiecerūt arma sua, & fecerunt pacem. Et glorificati sunt Iudæi in conspectu regis, & in cōspectu omnium qui erāt in regno eius, & nominati sunt in regno. Et regressi sunt in Hierusalē, habentes spolia multa.

52 ‡ Et sedit Demetrius rex in sede regni sui, & siluit terra in conspectu eius.

53 ‡ Et mentitus est omnia quæcunque dixit, & abalienauit se à Ionatha, & nō retribuit ei secundum beneficia quæ sibi tribuerat, & vexabat eum valde.

54 ‡ Post hęc autem reuersus est Tryphon & Antiochus cum eo puer adolescens, & regnauit & imposuit sibi diadema.

55 ‡ Et congregati sunt ad eū omnes exercitus quos dispersérat Demetrius, & pugnauerunt contra eum, & fugit, & terga vertit.

56 ‡ Et accepit Tryphon bestias, & obtinuit Antiochiā.

57 ‡ Et scripsit Antiochus adolescens Ionathæ, dicens: Constituo tibi sacerdotij principatum, & constituo te super quatuor ciuitates vt sis de amicis regis.

58 ‡ Et misit illi vasa aurea in ministerium, & dedit ei potestatem bibendi in auro, & esse in purpura, & habere fibulam auream.

59 ‡ Et Simonem fratrē eius constituit ducem à terminis Tyri vsque ad fines Ægypti.

48 ‡ καὶ ἀπέκτειναν ἐν τῇ πόλει ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ εἰς μυριάδας δέκα, καὶ ἐνεπύρισαν τὴν πόλιν, καὶ ἐλάβοσαν σκῦλα πολλὰ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, καὶ ἔσωσαν τὸν βασιλέα.

49 ‡ καὶ εἶδον ④ ὅτι κατὰ τῆς πόλεως ὅτι κατέσχησαν οἱ ἰουδαῖοι τὴν πόλεως ὡς ἠθέλοντο, ⁊ ἠσθένησαν ταῖς διανοίαις αὐτῶν, καὶ ἐκέκραξαν πρὸς τὸν βασιλέα μὴ δεήσεως λέγοντες·

50 ‡ δὸς ἡμῖν δεξιὰς καὶ παυσάσθωσαν ④ ἰουδαῖοι πολεμοῦντες ἡμᾶς καὶ τὴν πόλιν.

51 ‡ ⁊ ἔρριψαν τὰ ὅπλα καὶ ἐποίησαν εἰρήνην, καὶ ἐδοξάσθησαν ④ ἰουδαῖοι ἐναντίον τοῦ βασιλέως καὶ ἐνώπιον πάντων τῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ, καὶ ἐπέστρεψαν εἰς ἱερουσαλὴμ ἔχοντες σκῦλα πολλά.

52 ‡ καὶ ἐκάθισε δημήτριος ⑤ ὁ βασιλεὺς ἐπὶ θρόνου τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ ἡσύχασεν ἡ γῆ ἐνώπιον αὐτοῦ.

53 ‡ καὶ ἐψεύσατο πάντα ὅσα εἶπεν, καὶ ἠλλοτρίωσε τὸν ἰωνάθαν, ⁊ οὐκ ἀντεδώκεν κατὰ τὰς δωρεὰς ἃς ἀντεδώκει αὐτῷ, καὶ ἔθλιβεν αὐτὸν σφόδρα.

54 ‡ μετὰ δὲ ταῦτα ἀπέστρεψε τρύφων καὶ ἀντίοχος μετ' αὐτοῦ παιδάριον νεώτερον, καὶ ἐβασίλευσε καὶ ἐπέθετο διάδημα. ‡ ⁊ ἐπισυνήχθησαν πρὸς αὐτὸν πάντες αἱ δυνάμεις ἃς ἀπεσκορπίσε δημήτριος, καὶ ἐπολέμησαν πρὸς αὐτὸν, καὶ ἔφυγε καὶ ἐτροπώθη. ‡ καὶ ἔλαβε τρύφων τὰ θηρία ⁊ κατεκράτησεν αὐτῆς χώρας.

57 ‡ καὶ ἔγραψεν ἀντίοχος ὁ νεώτερος ἰωνάθῃ λέγων· ἰδοὺ μὲν κεχειροτόνηκά σε τὸν ἀρχιερωσύνην, καὶ καθίστημί σε ἐπὶ τῶν τεσσάρων νόμων, καὶ εἶναί σε τῶν φίλων τοῦ βασιλέως.

58 ‡ καὶ ἀπέστειλεν αὐτῷ χρυσώματα καὶ διακονίαν, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ πιεῖν ἐν χρυσώμασι, καὶ εἶναι ἐν πορφύρᾳ καὶ ἔχειν πόρπην χρυσῆν.

59 ‡ ⁊ Σίμωνα τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ κατέστησε στρατηγὸν ἀπὸ τῆ κλίματος τύρου ἕως τῶν ὁρίων αἰγύπτου.

48 ‡ Et occiderūt in vrbe in die illa ad centum millia, & succenderunt ciuitatem, & ceperunt spolia multa in illa die, & liberauerunt regem.

49 ‡ Et viderunt qui de ciuitate quòd obtinuerunt Judæi ciuitatem sicut volebant, & infirmati sunt mētibus suis, & clamauerunt ad regē cum precibus, dicentes:

50 ‡ Da nobis dextras & cessent Judæi oppugnare nos & ciuitatem.

51 ‡ Et proiecerunt arma, & fecerunt pacem, & glorificati sunt Judæi coram rege, & coram omnibus qui in regno eius, & regressi sunt in Hierusalem habentes spolia multa.

52 ‡ Et sedit Demetrius rex in sede regni sui, & siluit terra in conspectu eius.

53 ‡ Et mentitus est omnia quæcunque dixit, & abalienatus est ab Jonatha, & non retribuit secundum beneficia quæ retribuit sibi, & vexabat eum valde.

54 ‡ Post autem hæc reuersus est Tryphon, & Antiochus cum eo puer iunior, & regnauit & imposuit sibi diadema.

55 ‡ Et congregati sunt ad eum omnes exercitus quos dispersérat Demetrius, & pugnauerunt contra eum, & fugit, & fugatus est.

56 ‡ Et accepit Tryphon bestias, & obtinuit Antiochiam.

57 ‡ Et scripsit Antiochus iunior Jonathæ, dicens: Constituo tibi sacerdotij principatum, & constituo te super quatuor ciuitates, & vt sis tu ex amicis regis.

58 ‡ Et misit ei vasa aurea & ministerium, & dedit ei potestatem bibendi in aureis vasis, & vt esset in purpura, & vt haberet fibulam auream.

59 ‡ Et Simonem fratrem eius constituit ducem ab ascensu Tyri vsque ad fines Aegypti.

Universidad de Deusto
Biblioteca

60 ‡ Et exiit Jonathas & perambulabat trans flumen & in urbibus, & congregati sunt ad eum omnes exercitus Syriæ in auxilium, & venit in Ascalonem, & occurrerunt ei qui de ciuitate honorificè.

61 ‡ Et abiit inde in Gazã & concluserunt se qui de Gaza, et obsedit circum eam, & succendit suburbana eius igne, & prædatus est eas.

62 ‡ Et rogauerunt qui de Gaza Jonathan, & dedit eis dextras, & accepit filios principum eorum in obsides, & misit eos in Hierusalem, & perambulauit regionem vsque ad Damascum.

63 ‡ Et audiuit Jonathas quòd aderant principes Demetrij in Cades quæ est in Galilæa, cum exercitu multo, volentes remouere eum à regione.

64 ‡ Et occurrit eis: at fratrem eius Simonem reliquit in regione.

65 ‡ Et posuit castra Simon in Bethsura, & expugnabat eam diebus multis, & concluſit eam.

66 ‡ Et postulauerunt eum dextras accipere, & dedit eis, & eiecit eos inde, & cepit ciuitatem & posuit in ea præsidium.

67 ‡ Et Jonathas & castra eius applicuerunt ad aquam Gennesar; & surrexerunt manè in campo Nasor.

68 ‡ Et ecce castra alienigenarũ occurrebant ei in campo, & eiecerunt insidias contra eum in montibus, ipsi autè occurrerunt ex aduerso.

69 ‡ At insidiæ exurrexerunt de locis suis, & commiserunt prœlium.

70 ‡ Et fugerunt qui à Jonatha omnes, nemo relictus est ab eis præterquã Matathias filius Absalomi, & Judas filius Chalphi principes militiæ exercituum.

71 ‡ Et scidit Jonathas vestimenta sua, & imposuit terram super caput suum, & orauit.

60 ‡ καὶ ἐξῆλθεν ἰωνάθαν καὶ διεπορεύετο πέραν ἐν ποταμῷ τοῦ ἐν ταῖς πόλεσι, καὶ ἠθροίσθησαν πρὸς αὐτὸν πᾶσαι αἱ δυνάμεις Συρίας εἰς συμμαχίαν, καὶ ἦλθεν εἰς ἀσκάλωνα, καὶ ἀπηντήσαν αὐτῷ ὁ ἐκ τῆς πόλεως ἐνδόξως.

61 ‡ καὶ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς γάζαν καὶ ἀπέκλεισαν ὁ ἀπὸ γάζης, καὶ ἐνεπύρισε τὰ περίοικα αὐτῆς πυρί, καὶ ἐσκύλευσεν αὐτάς.

62 ‡ καὶ ἠξίωσαν ὁ ἀπὸ γάζης ἰωνάθαν, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς δεξιάς· καὶ ἔλαβεν τοὺς υἱοὺς τῶν ἀρχόντων αὐτῶν εἰς ὁμήρα, καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτοὺς εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ διῆλθε τὴν χώραν ἕως δαμασκοῦ.

63 ‡ καὶ ἤκουσεν ἰωνάθαν ὅτι παρῆσαν ὁ ἄρχοντες δημητρίου εἰς κάδης τὴν ἐν τῇ γαλιλαίᾳ μετὰ δυνάμεως πολλῆς, βουλόμενοι μεταστῆσαι αὐτὸν τῆς χώρας.

64 ‡ καὶ συνώμοσεν αὐτοῖς, τὸν δὲ ἀδελφὸν αὐτοῦ σίμωνα κατέλιπε τῇ χώρᾳ.

65 ‡ καὶ παρενέβαλε σίμων ἐπὶ βαιθσούρα, καὶ ἐπολέμει αὐτὴν ἡμέρας πολλὰς, καὶ συνέκλεισεν αὐτήν.

66 ‡ καὶ ἠξίωσαν αὐτὸν τοῦ δεξιὰς λαβεῖν, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς καὶ ἐξέβαλεν αὐτοὺς ἐκεῖθεν, καὶ κατέλαβε τὴν πόλιν καὶ ἔθετο ἐπ' αὐτῇ φρουράν.

67 ‡ καὶ ἰωνάθαν καὶ ἡ παρεμβολὴ αὐτοῦ παρενέβαλον ἐπὶ τὸ ὕδωρ γεννησὰρ· καὶ ὤρθρισαν τὸ πρωῒ εἰς τὸ πεδίον νασώρ.

68 ‡ καὶ ἰδοὺ παρεμβολὴ ἀλλοφύλων ἀπήντα αὐτῷ ἐν τῷ πεδίῳ, καὶ ἐξέβαλον ἐνέδρον ἐπ' αὐτὸν ἐν τοῖς ὄρεσιν, αὐτοὶ δὲ ἀπήντησαν ἐξεναντίας.

69 ‡ τὰ δὲ ἐνέδρα ἐξανέστησαν ἐκ τῶν τόπων αὐτῶν, καὶ συνῆψαν πόλεμον.

70 ‡ καὶ ἔφυγον ὁ πάντες ἀπὸ ἰωνάθου πλὴν ματταθίας ὁ τοῦ ἀψαλώμου καὶ ἰούδας ὁ τοῦ χαλφὶ ἄρχοντες τῆς στρατιᾶς τῶν δυνάμεων.

71 ‡ καὶ διέρρηξεν ἰωνάθαν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἐπέθηκε γῆν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ προσηύξατο.

60 ‡ Et exiit Ionathas, & perambulabat trans flumen ciuitates, & congregatus est ad eum omnis exercitus Syriæ in auxilium. Et venit Ascalonem, & occurrerunt ei honorificè de ciuitate.

61 ‡ Et abiit inde Gazan & concluserunt se qui erãt Gazæ, & obsedit eam, & succedit quæ erant in circuitu ciuitatis, & prædatus est eam.

62 ‡ Et rogauerunt Gazenses Ionathan, & dedit illis dextram, & accepit filios eorum obsides, & misit illos in Hierusalem, & perambulauit in regionem vsque ad Damascum.

63 ‡ Et audiuit Ionathas quòd prævaricati sunt principes Demetrij in Cades quę est in Galilæa, cũ exercitu multo, volẽtes eum remouere à negotio regni.

64 ‡ Et occurrit illis: fratrem autem suum Simonem reliquit intra prouinciam.

65 ‡ Et applicuit Simonẽ ad Bethsuram, & expugnabat eã diebus multis, & concluſit eos.

66 ‡ Et postulauerunt ab eo dexteras accipere, & dedit illis. Et eiecit eos inde, & cepit ciuitatẽ, & posuit in ea præsidium.

67 ‡ Et Ionathas & castra eius applicuerunt ad aquam Gennezar, & ante lucem vigilauerunt in campo Azor.

68 ‡ Et ecce castra alienigenarum occurrebant in campo, & tendebant ei insidias in montibus, ipse autem occurrit ex aduerso.

69 ‡ Insidiæ verò exurrexerũt de locis suis & commiserunt prœlium.

70 ‡ Et fugerunt qui erant ex parte Ionathæ omnes, & remo relictus est eis nisi Mathathias filius Absolomi, & Iudas filius Calphi princeps militiæ exercitus.

71 ‡ Et scidit Ionathas vestimenta sua, & in capite suo, & orauit.

72 ‡ Et reuersus est Ionathas ad eos in prælium, & cõuertit eos in fugam & pugnauerunt.

73 ‡ Et viderunt qui fugiebãt partis illius, & reuersi sunt ad eum & insequebantur cum eo omnes vsq; Cades ad castra sua, & peruenerunt vsq; illuc.

74 ‡ Et ceciderunt de alienigenis in die illa tria millia virorum, & reuersus est Ionathas in Hierusalem.

CAP. XII.

1 ET vidit Ionathas quia tẽpus eum iuuat, & elegit viros, & misit eos Romam statuere & renouare cum eis amicitiam.

2 ‡ Et ad Spartiatas & ad alia loca misit epistolas secundũ eandem formam.

3 ‡ Et abierunt Romam & intrauerunt curiam, & dixerunt: Ionathas summus sacerdos & gens Iudæorum misserunt nos, vt renouaremus amicitiam & societatem secundum priſtinum.

4 ‡ Et dederunt illis epistolas ad ipsos per loca vt deducerent eos in terram Iuda cũ pace.

5 ‡ Et hoc est exemplum epistolarum quas scripsit Ionathas Spartiatis.

6 ‡ IONATHAS summus sacerdos, & seniores gẽtis & sacerdotes, & reliquus populus Iudæorum Spartiatis fratribus salutem.

7 ‡ Iampridem missæ erant epistolę ad Oniam summum sacerdotem à Dario qui regnabat apud vos, quoniam estis fratres nostri, sicut scriptum continet quod subiectum est.

8 ‡ Et suscepit Onias virum qui missus fuerat cũ honore, & accepit epistolas in quibus significabatur de societate & de amicitia.

9 ‡ Nos enim cũ nullo horum indigeremus habentes sanctos libros qui sunt in manibus nostris:

72 ‡ καὶ ὑπέστρεψε πρὸς αὐτοὺς πολέμῳ, καὶ ἐτροπώσατο αὐτοὺς καὶ ἔφυγον.

73 ‡ καὶ εἶδον ὁ φυγόντες παρ' αὐτοῦ, καὶ ἀπέστρεψαν πρὸς αὐτὸν καὶ ἐδίωκον μετ' αὐτοῦ ἕως κάδης ἕως τῆς παρεμβολῆς αὐτῶν, καὶ παρενέβαλον ἐκεῖ.

74 ‡ καὶ ἔπεσον ἐκ τῶν ἀλλοφύλων ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ εἰς δισχιλίους· καὶ ἐπέστρεψεν ἰωνάθαν εἰς ἱερουσαλήμ.

ιϛ'

1 Καὶ εἶδεν ἰωνάθαν ὅτι ὁ καιρὸς αὐτῷ συνεργεῖ, καὶ ἐπέλεξεν ἀνδρας, καὶ ἀπέστειλεν εἰς ῥώμην στῆσαι καὶ ἀνανεώσασθαι τὴν πρὸς αὐτοὺς φιλίαν.

2 ‡ καὶ πρὸς σπαρτιάτας & τόπους ἑτέρους ἀπέστειλεν ἐπιστολὰς κατὰ ταὐτά.

3 ‡ καὶ ἐπορεύθησαν εἰς ῥώμην, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸ βουλευτήριον καὶ εἶπαν· ἰωνάθης ὁ ἀρχιερεὺς καὶ τὸ ἔθνος τῶν ἰουδαίων ἀπέστειλεν ἡμᾶς ἀνανεώσασθαι τὴν φιλίαν αὐτοῖς & τὴν συμμαχίαν καθ' τὸ πρότερον.

4 ‡ καὶ ἔδωκαν ἐπιστολὰς αὐτοῖς πρὸς αὐτοὺς κατὰ τόπον, ὅπως προπέμπωσιν αὐτοὺς εἰς γῆν ἰούδα μετ' εἰρήνης.

5 ‡ καὶ τοῦτο τὸ ἀντίγραφον τῶν ἐπιστολῶν ὧν ἔγραψεν ἰωνάθης τοῖς σπαρτιάταις·

6 ‡ Ἰωνάθαν ἀρχιερεὺς καὶ ἡ γερουσία τοῦ ἔθνους, καὶ & ἱερεῖς καὶ ὁ λοιπὸς δῆμος & τῶν ἰουδαίων σπαρτιάταις τοῖς ἀδελφοῖς χαίρειν.

7 ‡ ἔτι πρότερον ἀπεστάλησαν ἐπιστολαὶ πρὸς ὀνίαν τὸν ἀρχιερέα παρὰ δαρείου τοῦ βασιλεύοντος ὑμῶν, ὅτι ἐστὲ ἀδελφοὶ ἡμῶν ὡς τὸ ἀντίγραφον ὑποκεῖται.

8 ‡ καὶ ἐπεδέξατο ὀνίας τὸν ἄνδρα τὸν ἀπεσταλμένον ἐνδόξως, καὶ ἔλαβε τὰς ἐπιστολὰς ἐν αἷς διεσαφεῖτο περὶ συμμαχίας καὶ φιλίας.

9 ‡ καὶ ἡμεῖς οὖν ἀπροσδεεῖς τούτων, ὄντες παράκλησιν ἔχοντες τὰ βιβλία τὰ ἅγια τὰ ἐν ταῖς χερσὶν ἡμῶν.

72 ‡ Et reuersus est ad eos in prælio, & fugauit illos & fugerunt.

73 ‡ Et viderunt fugientes ab eo, & reuersi sunt ad eum, & persecuti sunt cum eo vsque ad Cades, vsque ad castra eorum, & castra posuerunt ibi.

74 ‡ Et ceciderunt de alienigenis in die illa ad viros tres mille, & reuersus est Jonathas in Hierusalem.

CAP. XII.

1 ET vidit Jonathas quòd tẽpus eum iuuat, & elegit viros, & misit ad Romam ad statuendum & renouandum erga eos amicitiam.

2 ‡ Et ad Spartiatas & loca alia misit epistolas secundũ hæc.

3 ‡ Et abierunt in Romam, & ingressi sunt in senatum & dixerunt, Jonathas sacerdotum princeps, & gens Judæorum misit nos vt renouaremus amicitiam eis, & societatem secundum prius.

4 ‡ Et dederunt epistolas eis ad eos per locum, vt deducerent eos in terram Juda cũ pace.

5 ‡ Et hoc exemplum epistolarũ quas scripsit Jonathas Spartiatis.

6 ‡ Jonathas summus sacerdos & senatus gentis, & sacerdotes, & reliquus populus Judæorum Spartiatis fratribus gaudere.

7 ‡ Jampridem missæ fuerunt epistolæ ad Oniam summum sacerdotem à Dario regnante apud vos; quoniã estis fratres nostri, vt exemplum subiicit.

8 ‡ Et suscepit Onias virum missum gloriosè, & accepit epistolas in quibus significabatur de societate & amicitia.

9 ‡ Et nos igitur non indigentes horum existentes, admonitionem habentes libros sanctos qui in manibus nostris;

Universidad de Deusto
Biblioteca

‡ *Tentauimus mittere erga* 10
vos fraternitatem & amicitiã
renouare, ne alieni efficiamur à
vobis, multa enim tempora tran
sierunt ex quo missis ad nos.

‡ *Nos igitur in omni tempo-* 11
re assiduè, inque festis & in reli
quis opportunis diebus recordа-
mur vestri, in his quæ offerimus
sacrificiis & in orationibus vt
decens est & conueniens recor-
dari fratrum.

‡ *Lætamur autem de gloria* 12
vestra.

‡ *Nos verò circundederunt* 13
multæ tribulationes & bella
multa, & oppugnauerunt nos
reges qui in circuitu nostro.

‡ *Non voluimus ergo moleſti* 14
esse vobis & reliquis sociis &
amicis nostris in bellis his.

‡ *Habemus enim ex cælo au-* 15
xilium adiuuans nos, & libera-
ti sumus de inimicis nostris, &
humiliati sunt inimici nostri.

‡ *Elegimus igitur Numeniũ* 16
Antiochi, et Antipatrũ Jasonis,
& misimus ad Romanos ad re-
nouandam erga eos amicitiam
& societatem priorem.

‡ *Mandauimus itaque eis* 17
etiam ad vos venire & sa-
lutare vos, & reddere vobis
nostras epistolas de innouatione
& fraternitate nostra.

‡ *Et nunc bene facietis re-* 18
spondentes nobis ad hæc.

‡ *Et hoc exemplum epistola-* 19
rum quas miserunt:

‡ *Oniares rex Spartiatarum* 20
Oniæ sacerdoti magno gaudere.

‡ *Inuentum est in scriptura* 21
de Spartiatis & Judæis, quòd
sunt fratres, & quòd sunt de
genere Abraam.

‡ *Et nunc ex quo cognoui-* 22
mus hæc, bene facietis scribentes
nobis de pace vestra.

‡ *Et nos autem rescribimus* 23
vobis: iumenta vestra & sub-
stantia vestra nobis est, & no-
stra vobis sunt. Præcipimus
igitur vt nuncient vobis iuxta
hæc.

10 ‡ ἐπειρώμεθα ἀποστεῖλαι τὴν πρὸς
ὑμᾶς ἀδελφότητα καὶ φιλίαν ἀνανεώσασθαι πρὸς τὸ μὴ ἐξαλλοτριωθῆναι ὑμᾶς. πολλοὶ γὰρ καιροὶ διῆλθον ἀφ' ἧς ἀπεστείλατε πρὸς ἡμᾶς.

11 ‡ ἡμεῖς οὖν ἐν παντὶ καιρῷ ἀδιαλείπτως ὄντες ταῖς ἑορταῖς & ταῖς λοιπαῖς καταλλήλοις ἡμέραις μιμνησκόμεθα ὑμῶν, ἐφ' ὧν προσφέρομεν θυσιῶν & ἐν ταῖς προσευχαῖς ὡς δέον ἐστὶ & πρέπον μνημονεύειν ἀδελφῶν.

12 ‡ εὐφραινόμεθα δὲ ἐπὶ τῇ δόξῃ
13 ὑμῶν. ‡ ἡμᾶς δὲ ἐκύκλωσαν πολλαὶ θλίψεις & πόλεμοι πολλοί· καὶ ἐπολέμησαν ἡμᾶς οἱ βασιλεῖς οἱ κύ-
14 κλῳ ἡμῶν. ‡ οὐκ ἠβουλόμεθα οὖν παρενοχλεῖν ὑμῖν & τοῖς λοιποῖς συμμάχοις καὶ φίλοις ἡμῶν ἐν τοῖς πο-
15 λέμοις τούτοις. ‡ ἔχομεν γὰρ τὴν ἐξ οὐρανοῦ βοήθειαν βοηθοῦσαν ἡμῖν, & ἐρρύσθημεν ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν, καὶ ἐταπεινώθησαν οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν.

16 ‡ ἐπελεξάμεν οὖν νουμηνίου υἱὸν
Ὀπόχου καὶ Ἀντίπατρον Ἰάσωνος & καὶ ἀπεστάλκαμεν πρὸς Ῥωμαίους ἀνανεώσασθαι τὴν πρὸς αὐτοὺς φιλίαν
17 καὶ συμμαχίαν τὴν προτέραν. ‡ ἐνετειλάμεθα δὲ αὐτοῖς καὶ πρὸς ὑμᾶς πορεύθῆναι καὶ ἀσπάσασθαι ὑμᾶς, & ἀποδοῦναι ὑμῖν τὰς παρ' ἡμῶν ἐπιστολὰς περὶ τῆς ἀνανεώσεως
18 καὶ τῆς ἀδελφότητος ἡμῶν. ‡ καὶ νῦν καλῶς ποιήσετε ἀντιφωνήσαντες
19 ἡμῖν πρὸς ταῦτα. ‡ καὶ τοῦτο τὸ ἀντίγραφον τῶν ἐπιστολῶν ὧν ἀπέστε-
20 λαν. ‡ ὀνιάρης βασιλεὺς σπαρτατῶν ὀνίᾳ ἱερεῖ μεγάλῳ χαίρειν.

21 ‡ εὑρέθη ἐν γραφῇ περί τε τῶν σπαρτατῶν καὶ ἰουδαίων, ὅτι εἰσὶν ἀδελφοί, καὶ ὅτι εἰσὶν ἐκ γένους Ἀβραάμ.

22 ‡ καὶ νῦν ἀφ' οὗ ἐγνωμεν ταῦτα, καλῶς ποιήσετε γράφοντες ἡμῖν περὶ τῆς εἰρήνης ὑμῶν.

23 ‡ καὶ ἡμεῖς δὲ ἀντιγράφομεν ὑμῖν τὰ κτήνη ὑμῶν, καὶ ἡ ὕπαρξις ὑμῶν ἡμῖν ἐστι, καὶ τὰ ἡμῶν ὑμῖν ἐστιν. ἐντελλόμεθα οὖν ὅπως ἀπαγγείλωσιν ὑμῖν κατὰ ταῦτα.

10 ‡ Maluim[9] mittere ad vos
renouare fraternitatẽ & ami
citiam, ne fortè alieni efficia-
mur à vobis. multa enim tẽ-
pora transierunt ex quo mi-
sistis ad nos.

11 ‡ Nos ergo in
omni tempore sine intermis
sione in diebus solẽnibus &
cæteris quibus oportet, in-
mores sumus vestri in sacri-
ficiis quę offerimus & in ob-
seruationibus sicut fas est &
decet meminisse fratrum.

12 ‡ Lætamur itaque de glo-
13 ria vestra. ‡ Nos autem cir-
cundederunt multæ tribula-
tiones & multa prælia, & im
pugnauerunt nos reges qui
sunt in circuitu nostro.

14 ‡ Noluim[9] ergo vobis mo-
lesti esse neque cæteris fœde
& amicis nostris in his pre-
15 liis. ‡ Habuimus enim de
cælo auxilium, & liberati fu-
mus nos, & humiliati sunt
16 inimici nostri. ‡ Elegimus
itaque Neumenium Anti-
chi filium & Antipatrem Ia-
sonis filium, & misimus ad
Romanos renouare cum eis
amicitiam & societatem pri-
stinam.

17 ‡ Mandauimus itaque eis
C vt veniant etiam ad vos &
salutent vos, & reddant vo-
bis epistolas nostras de in-
nouatione fraternitatis nos-
18 træ. ‡ Et nũc bene facietis re-
spondentes nobis ad hæc.

19 ‡ Et hoc rescriptum epi-
stolarum quod miſit Onias
20 ‡ REX Spartiatarũ Onias
Ionathæ sacerdoti magno &
lutem.

21 ‡ Inuentũ est in scriptura
de Spartiatis & Iudæis quo-
nia sunt fratres & quia sunt
de genere Abraam.

22 ‡ Et nunc ex quo hæc co-
gnouimus, benefacitis scri-
bentes nobis de pace ve-
stra.

23 ‡ Sed & nos rescribimus
vobis. Pecora nostra &
sessiones nostræ vestræ sunt,
& vestræ nostræ. Mandau-
mus itaque hęc nunciari vo-
bis.

‡ *Et audiuit Ionathas quo-* 24
niam regressi sunt principes
Demetrij cum exercitu mul-
to, supra quàm prius, pugna-
re aduersus eum.

‡ *Et exiit ab Hierusalem,* 25
& occurrit eis in Amathite
regione. Non enim dederat
eis spatium vt ingrederentur
regionem eius.

‡ *Et misit speculatores in* 26
castra eorũ, & reuersi renun-
ciauerunt quòd constituunt
superuenire illic nocte.

‡ *Cùm occidisset autẽ sol,* 27
præcepit Ionathas suis vigi-
lare & esse in armis paratos
ad pugnã tota nocte. Et po-
suit custodes per circuitum
castrorum. ‡ *Et audierunt* 28
aduersarij quòd paratus est
Ionathas cum suis in bello:
& timuerunt, & formidauе-
runt in corde suo, & accen-
derunt focos in castris suis.

‡ *Ionathas autem & qui* 29
cum eo erant, non cognoue-
runt vsque manè. Videbant
autem luminaria ardentia.

‡ *Et secutus est eos Iona-* 30
thas, & nõ cõprehendit eos.
transierunt enim flumen E-
leutherum.

‡ *Et diuertit Ionathas ad* 31
Arabes qui vocabantur Za-
badæi, & percussit eos & ac-
cepit spolia eorum.

‡ *Et iunxit, & venit Da-* 32
mascum, & perambulabat
omnem regionem illam.

‡ *Simon autẽ exiit & ve-* 33
nit vsq; Ascalonẽ & ad pro-
xima præsidia, & declinauit
in Ioppẽ, & occupauit eam.

‡ *Audiuit enim quòd vel-* 34
lent præsidiũ tradere partib⁹ E
Demetrij, & posuit ibi custo-
des vt custodirent eam. ‡ *Et* 35
reuersus est Ionathas, & cõ-
uocauit seniores populi, &
cogitauit cum eis ædificare
præsidia in Iudæa: ‡ *Et ædifi-* 36
care muros in Hierusalem &
exaltare altitudine magna
inter medium arcis & ciui-
tatis, vt separaret eam à ciui-
tate, vt esset ipsa singulari-
ter & neque emant neq; ven-
dant.

24 ‡ καὶ ἤκουσεν ἰωνάθου ὅτι ἐπέστρε-
ψαν οἱ ἀρχοντες δημητρίου μὴ δυνάμεως πολλῆς ὑπὲρ τὸ πρότερον τοῦ πολεμῆσαι πρὸς αὐτόν. 25 ‡ καὶ
ἀπῆρεν ἐξ ἱερουσαλὴμ, καὶ ἀπήντησαν αὐτῷ εἰς τὴν ἀμαθῖτιν χώραν, ὅτι οὐκ ἔδωκεν αὐτοῖς ἀνοχὴν ἐμβῆναι
εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ. 26 ‡ & ἀπέστειλε κατασκόπους εἰς τὴν παρεμβολὴν αὐτῶν, & ἀπέστρεψαν & ἀπήγγειλαν αὐτῷ, ὅτι ἕτοιμοί εἰσιν ἐπὶ
πεσεῖν ἐπ' αὐτοὺς τὴν νύκτα.

27 ‡ ὡς δὲ ἔδυ ὁ ἥλιος ἐπέταξεν ἰωνάθαν τοῖς παρ' αὐτοῦ γρηγορεῖν καὶ εἶναι ἐν τοῖς ὅπλοις, ἑτοιμάζεσθαι εἰς πόλεμον διὸλης τῆς νυκτός· καὶ ἐξέβαλε
28 προφύλακας κύκλῳ τῆς παρεμβολῆς. ‡ & ἤκουσαν οἱ ὑπεναντίοι ὅτι ἡτοίμασαι ἰωνάθαν καὶ οἱ παρ' αὐτοῦ
εἰς πόλεμον, & ἐφοβήθησαν καὶ ἐπίηξαν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν· & ἀνέκαυσαν πυρὰς ἐν τῇ παρεμβολῇ αὐτῶν.

29 ‡ ἰωνάθαν δὲ καὶ οἱ παρ' αὐτοῦ οὐκ ἔγνωσαν ἕως πρωΐ, ἔβλεπον γὰρ τὰ φῶτα καιόμενα. 30 ‡ καὶ κατεδίωξεν
ἰωνάθαν ὀπίσω αὐτῶν, & οὐ κατέλαβεν αὐτούς, διέβησαν γὰρ τὸν ἐλεύθερον
31 ποταμόν. ‡ καὶ ἐξέκλινεν ἰωνάθαν ἐπὶ ὁδὸν ἀραβας τοὺς καλουμένους ζαβαδαίους, & ἐπάταξεν αὐτούς,
& ἔλαβε τὰ σκῦλα αὐτῶν. ‡ & διαζώσας ἦλθεν εἰς δαμασκὸν & διώδευσεν πάσῃ τῇ χώρᾳ. 33 ‡ & Σίμων
ἐξῆλθε & διώδευσεν ἕως ἀσκάλωνος & τὰ πλησίον ὀχυρώματα, & ἐξέκλινεν εἰς ἰόππην & προκατελάβετο αὐτήν. 34 ‡ ἤκουσε γὰρ ὅτι βέλονται τὸ ὀχύρωμα παραδοῦναι τοῖς μέρεσι δημητρίου, & ἔθετο φρουρὸν ὅπως φυλάσσωσιν αὐτό. 35 ‡ καὶ ἐπέστρεψεν ἰωνάθαν καὶ ἐξεκλησίασε τοὺς πρεσβυτέρους τοῦ λαοῦ, & ἐβουλεύσατο μετ' αὐτῶν τοῦ οἰκοδομῆσαι ὀχυρώματα ἐν τῇ ἰουδαίᾳ. 36 ‡ & πρὸς ὑψώσαι τὰ τείχη ἱερουσαλὴμ, & ὑψῶσαι ὕψος μέγα ἀνάμεσον τῆς ἄκρας & τῆς πόλεως εἰς τὸ διαχωρίζειν αὐτὸ τὸ πόλεως ἵνα ᾖ αὐτὴ καθαμόνας, ὅπως μήτε ἀγοράζωσι μήτε πωλῶσι.

24 ‡ *Et audiuit Jonathas quòd*
reuersi sunt principes Demetrij
cum exercitu multo supra trã-
actum ad pugnãdum contra eũ.

25 ‡ *Et abiit ex Hierusalem, &*
occurrit eis in Amathite regio-
ne, non enim dedit eis spatiũ ad
intrandum in regionem eius.

26 ‡ *Et misit speculatores in ca-*
stra eius, & redierunt & nun-
ciauerunt ei, quòd sic ordinant
irruere in eos nocte.

27 ‡ *Vt autem occidit sol, iussit*
Ionathas suis vigilare & esse in
armis, vt parati essent ad pugnã
per totam noctem. Et posuit cu-
stodes in circuitu castrorum.

28 ‡ *Et audierũt aduersarij quòd*
paratus esset Jonathas et qui cũ
eo ad bellum: & timuerunt &
formidauerunt in corde suo, &
accenderũt pyras in castris suis.

29 ‡ *Jonathas autem & qui cũ*
eo, non cognouerũt vsque ad ma
nè; videbant enim luminaria
ardentia.

30 ‡ *Et persecutus est Jonathas*
post eos, et non comprehẽdit eos.
transierunt enim Eleutherum
fluuium.

31 ‡ *Et declinauit Jonathas ad*
Arabes vocatos Zabadæos, &
32 *percussit eos, & accepit spolia*
eorũ. ‡ *Et mouës castra venit*
in Damascũ, & perambulauit
33 *omnem regionem.* ‡ *Et Simon*
exiit & venit vsq; ad Ascalo-
nem & proximas munitiones,
& declinauit in Joppen, & oc-
cupauit eam.

34 ‡ *Audiuit enim quòd volunt*
munitionẽ tradere his qui sunt
à parte Demetrij. Et posuit illic
custodiam vt custodirent eam.

35 ‡ *Et reuersus est Jonathas,*
& congregauit seniores populi,
& cogitauit cum eis ædificare
munitiones in Iudea:

36 ‡ *Et exaltare muros Hieru-*
salem, & exaltare altitudinem
magnam inter arcem & ciuita-
tem, ad separandum eam à ciui-
tate, vt esset ipsa singulariter,
vt neque emant neque vendant.

Universidad de Deusto
Biblioteca

‡ Et cõuenerũt vt ædificarẽt ciuitatẽ: et appropinquauit muro torrentis qui à subsolano, & ædificauerunt eum qui vocatur Chaphenatha.

‡ Et Simon ædificauit Adida in Sephela, & muniuit portas & seras.

‡ Et quæsiuit Tryphõ regnare Asiæ, & apponere sibi diadema, & extendere manũ in Antiochum regem.

‡ Et timuit ne fortè non sineret eum Jonathas, & ne fortè pugnaret aduersus eum, & quærebat viam ad comprehendendum eum vt perderet. & exurgens venit in Bethsan.

‡ Et exiuit Jonathas in occursum eius cum quadraginta millibus virorũ electis in prælium, & venit in Bethsan.

‡ Et vidit Tryphõ quòd adest cum exercitu multo, & extendere manum contra eum timuit.

‡ Et suscepit eum gloriosè, et commendauit eum omnibus amicis eius, & dedit ei munera, & præcepit amicis suis obedire ei sicut ipsi.

‡ Et dixit Jonathæ, Vt quid vexasti vniuersum populũ hunc cùm bellum non sit nobis?

‡ Et nunc remitte eos in domos suas: elige autem tibi viros paucos qui erunt tecum, & veni mecum in Ptolemaidem, & tradam tibi eã & reliquas munitiones & exercitus reliquos & vniuersos præpositos negociorum, & conuersus abibo, huius enim gratia adsum.

‡ Et credens ei fecit sicut dixit. & misit exercitus, & abierunt in terram Juda.

‡ Reliquit autem secum viros tres mille, quorum duo mille dimisit in Galilæa, mille autẽ venerunt cum eo.

‡ Vt autẽ intrauit Jonathas in Ptolemaidem, clauserunt Ptolemenses portas, & comprehenderunt eum, & omnes ingressos cum eo interfecerunt in gladio.

37 ‡ καὶ συνήχθησαν ⸗ οἰκοδομεῖν τὴν πόλιν, ⸗ ἤγειρε ⸗ τείχους ⸗ ὑμαάρρα ⸗ ἐξ ἀπηλιώτου, ⸗ ἐπεστήλωσαν τὸ 38 καλούμενον χαφεναθά. ‡ καὶ Σίμων ᾠκοδόμησε τὴν ἀδιδὰ ἐν τῇ Σεφήλα, ⸗ ὠχύρωσε θύρας καὶ μο- 39 χλούς. ‡ καὶ ἐζήτησε τρύφων βασιλεῦσαι τῆς ἀσίας καὶ περιθεῖναι τὸ διάδημα καὶ ἐκτεῖναι χεῖρα ἐπὶ ἀντίοχον τὸν βασιλέα. ‡ καὶ ἐφοβήθη μήποτε οὐκ ἐάσῃ αὐτὸν ἰωνάθαν καὶ μήποτε πολεμήσῃ πρὸς αὐ- 40 τόν, καὶ ἐζήτει πόρον ⸗ συλλαβεῖν αὐτὸν ⸗ ἀποκτεῖναι· καὶ ἀπάρας ἦλθεν 41 εἰς βαιθσάν. ‡ καὶ ἐξῆλθεν ἰωνάθαν εἰς ἀπάντησιν αὐτῷ ⸗ ἐν τεσσαράκοντα χιλιάσιν ἀνδρῶν ἐπιλελεγμένοις εἰς παράταξιν, ⸗ ἦλθεν εἰς βαιθσάν.

42 ‡ καὶ εἶδε τρύφων ὅτι παρέστι μετὰ δυνάμεως πολλῆς, καὶ ἐκλείναι χεῖ- 43 ρας ἐπ' αὐτὸν ἐβιάθη. ‡ καὶ ἐπεδέξατο αὐτὸν ἐνδόξως καὶ συνέστησεν αὐτὸν πᾶσι τοῖς φίλοις αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ δόματα, ⸗ ἐπέταξε τοῖς φίλοις αὐτοῦ ὑπακοῦσαι αὐτῷ ὡς αὐτοῦ.

44 ‡ καὶ εἶπεν τῷ ἰωνάθαν, ἱνατί ἐκοψας πάντα τὸν λαὸν τοῦτον πολέμῳ 45 μὴ ὄντος ἡμῖν. ‡ ⸗ νῦν ἀπόστειλον αὐτοὺς εἰς οἴκους αὐτῶν, ἐπίλεξαι ⸗ σεαυτῷ ὀλίγους ἄνδρας οἵτινες ἔσονταί μετ' ἐμοῦ εἰς πολεμαΐδα, καὶ παραδώσω σοι αὐτὴν καὶ τὰ λοιπὰ ὀχυρώματα καὶ τὰς δυνάμεις τὰς λοιπὰς καὶ πάντας τοὺς ἐπὶ τῶν χρειῶν· ⸗ ἐπιστρέψας ἀπελεύσομαι, τούτου γὰρ χάριν πάρειμι.

45 ‡ καὶ ἐμπιστεύσας αὐτῷ ἐποίησε καθὼς εἶπε, καὶ ἐξαπέστειλε τὰς δυνάμεις, καὶ ἀπῆλθον εἰς γῆν ἰούδα.

47 ‡ κατέλιπε ⸗ μεθ' ἑαυτοῦ ἄνδρας τρισχιλίους, ὧν δισχιλίους ἀφῆκεν ἐν τῇ γαλιλαίᾳ, χίλιοι ⸗ συνῆλθον αὐτῷ.

48 ‡ ὡς ⸗ εἰσῆλθον ἰωνάθαν εἰς πολεμαΐδα, ἀπέκλεισαν οἱ πολεμαεῖς τὰς πύλας, καὶ συνέλαβον αὐτὸν, καὶ πάντας τοὺς εἰσελθόντας μετ' αὐτοῦ ἀπέκτειναν ἐν ῥομφαίᾳ.

37 ‡ Et conuenerunt vt ædificarent ciuitatem, & cecidit murus qui erat super torrentem ab ortu Solis: & reparauit eum qui vocatur Capietheta.

38 ‡ Et Simõ ędificauit Adida in Sephela, & muniuit eã, & imposuit portas & seras.

39 ‡ Et cogitauit Tryphon regnare Asiæ, & assumere diadema & extendere manũ in Antiochum regem.

40 ‡ Timens ne fortè nõ permitteret eum Ionathas, sed pugnaret aduersus eum, quærebat comprehendere eum & occidere. Et exurgẽs abiit in Bethsan.

41 ‡ Et exiit Ionathas obuiã cum quadraginta millibus virorum electorum in prælium, & venit Bethsan.

42 ‡ Et vidit Tryphon quia venit Ionathas cum exercitu multo, vt extenderet in eum manus, & timuit.

43 ‡ Et excepit eum cum honore, & commendauit eum omnibus amicis suis, & dedit ei munera. Et præcepit exercitibus suis vt obedirent ei sicut sibi.

44 ‡ Et dixit Ionathæ: Vt quid vexasti vniuersum populum cùm bellum nobis non sit?

45 ‡ Et nunc remitte eos in domos suas. Elige autem tibi viros paucos qui tecum sint, & veni mecum Ptolemaida, & tradam eam tibi, & reliqua præsidia & exercitum, & vniuersos præpositos negocij, & conuersus abibo. Propterea enim veni.

46 ‡ Et credidit ei, & fecit sicut dixit, & dimisit exercitũ & abierunt in terram Iuda.

47 ‡ Retinuit autem secum tria millia virorum ex quibus remisit in Galilæam duo millia, mille autem venerunt cum eo.

48 ‡ Vt autem intrauit Ptolemaidam Ionathas, clauserunt portas ciuitatis Ptolemenses, & comprehenderunt eum, & omnes qui cum eo intrauerunt, gladio interfecerunt.

‡ Et misit Tryphõ exercitum & equites in Galilæam & in campũ magnũ, vt perderẽt omnes socios Ionathæ.

‡ At illi cùm cognouissent quia comprehensus est Ionathas, & periit, & omnes qui cum eo erãt, hortati sunt semetipsos & exierunt parati in prœlium.

‡ Et videntes hi qui insecuti fuerant quia pro anima res est illis, reuersi sunt.

‡ Illi autem venerunt omnes cum pace in terram Iuda. Et planxerunt Ionatham & eos qui cũ ipso erant valde. Et luxit Israel luctu magno.

‡ Et quæsierunt omnes gẽtes quę erãt in circuitu eorũ, cõterere eos. Dixerunt enim:

‡ Non habent principem & adiuuantem, nunc ergo expugnemus illos, & tollamus de hominibus memoriam eorum.

CAP. XIII.

ET audiuit Simon quòd congregauit Tryphõ exercitum copiosum vt veniret in terram Iuda, & attereret eã. ‡ Videns quia in tremore populus est & in timore, ascendit Hierusalem & congregauit populum.

‡ Et adhortans dixit: Vos scitis quanta ego & fratres mei, & domus patris mei fecimus pro legibus & pro sanctis prœlia, & angustias quales vidimus. ‡ Horũ gratia perierunt fratres mei omnes propter Israel, & relictus sum ego solus. ‡ Et nunc nõ mihi contingat parcere animæ meæ in omni tempore tribulationis: non enim melior sum fratribus meis.

‡ Vindicabo itaque gentẽ meam & sanctã, natos quoq; nostros, & vxores quia congregatæ sunt vniuersæ gentes conterere nos inimicitiæ gratia. ‡ Et accensus est spiritus populi simul vt audiuit sermones istos, & respondẽrunt voce magna dicentes.

‡ Tu es dux noster loco Iudæ, & Ionathæ fratris tui.

49 ‡ καὶ ἀπέστειλε τρύφων δυνάμεις καὶ ἵππον εἰς γῆν γαλιλαίαν ⸗ τὸ πεδίον τὸ μέγα, ⸗ ἀπολέσαι πάντας τοὺς μετὰ ἰωνάθου. ‡ καὶ ἐπέ- 50 γνωσαν ὅτι συνελήφθη ⸗ ἀπόλωλεν καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, καὶ παρεκάλεσαν ἑαυτοὺς ⸗ ἐπορεύοντο ⸗ συνεσταλμένοι ἕτοιμοι εἰς πόλεμον. ‡ καὶ εἶδον 51 οἱ διώκοντες ὅτι περὶ ψυχῆς αὐτοῖς ἐστι. ‡ ⸗ ἐπέστρεψαν καὶ ἦλθον πάντες 52 εἰς γῆν ἰούδα, ⸗ ἐπένθησαν τὸν ἰωνάθαν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ⸗ ἐφοβήθησαν σφόδρα, ⸗ ἐπενθησαν πᾶς ἰσραὴλ πένθος μέγα. ‡ ⸗ ἐζήτησαν πάντα 53 τὰ ἔθνη τὰ κύκλῳ αὐτῶν ἐκλείψαι αὐτούς. εἶπαν γάρ· ‡ οὐκ ἔχουσιν ἄρ- 54 χοντα καὶ βοηθόν. νῦν οὖν πολεμήσωμεν αὐτούς, καὶ ἐξαρῶμεν ἐξ ἀνθρώπων τὸ μνημόσυνον αὐτῶν.

ιγ'

1 Καὶ ἤκουσε Σίμων ὅτι συνήγαγε τρύφων δύναμιν πολλὴν ⸗ ἐλθεῖν εἰς γῆν ἰούδα καὶ ἐκτρίψαι αὐτήν. 2 ‡ καὶ εἶδεν τὸν λαὸν ὅτι ἐστὶν σὺν τρόμος καὶ ἔκφοβος, καὶ ἀνέβη εἰς ἱερουσαλήμ, ⸗ ἤθροισε τὸν λαόν.

3 ‡ καὶ παρεκάλεσεν αὐτοὺς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, αὐτοὶ οἴδατε ὅσα ἐγὼ καὶ ⸗ ἀδελφοί μου καὶ ὁ οἶκος τοῦ πατρός μου ἐποιήσαμεν περὶ τῶν νόμων καὶ τῶν ἁγίων, καὶ τοὺς πολέμους ⸗ τὰς συνοχωρίας ἃς εἴδομεν.

4 ‡ τοὺς γὰρ χάριν ἀπώλοντο οἱ ἀδελφοί μου πάντες χάριν τοῦ ἰσραήλ, ⸗ κατελείφθην ἐγὼ μόνος.

5 ‡ καὶ νῦν μὴ μοι γένοιτο φείσασθαί μου τῆς ψυχῆς ἐν παντὶ καιρῷ θλίψεως, ⸗ γὰρ εἰμι κρείσσων τῶν ἀδελφῶν μου. 6 ‡ πλὴν ⸗ ἐκδικήσω περὶ ⸗ ἔθνους μου καὶ περὶ τῶν ἁγίων ⸗ περὶ τῶν γυναικῶν ⸗ τῶν τέκνων ὑμῶν, ὅτι συνήχθησαν πάντα τὰ ἔθνη ἐκτρίψαι ἡμᾶς ἕνεκεν χάριν.

7 ‡ καὶ ἐνεζωπύρησε τὸ πνεῦμα ⸗ λαοῦ ἅμα ⸗ ἀκοῦσαι τῶν λόγων τούτων, καὶ ἀπεκρίθησαν φωνῇ μεγάλῃ λέγοντες· 8 ‡ σὺ εἶ ἡγεμὼν ⸗ ἀντὶ Ἰούδα, καὶ ἰωνάθου τοῦ ἀδελφοῦ σου.

49 ‡ Et misit Tryphon exercitus & equitatũ in terrã Galilæam & campum magnum, vt perderẽt omnes qui à parte Ionathæ.

50 ‡ Et cognouerunt quòd comprehensus est, & periit, & qui cũ eo, et hortati sunt seipsos, & inierũt cõuersi parati in prœliũ.

51 ‡ Et viderunt qui insequebantur quòd de anima eis est.

52 ‡ Et reuersi sunt, & venerunt omnes in terram Juda, & luxerunt Jonathan & eos qui cũ eo, & timuerũt valde, & luxerũt omnis Israel luctũ magnũ.

53 ‡ Et quæsierunt omnes gentes qui in circuitu eorum conterere eos: dixerunt enim.

54 ‡ Non habẽt principem, & adiuuantem: nunc igitur oppugnabimus eos, & delebimus de hominibus memoriam eorum.

CAP. XIII.

1 ET audiuit Simon quòd congregauit Tryphon exercitũ multum, vt veniret in terram Juda, & attereret eam.

2 ‡ Et vidit populum quòd est tremens & formidans, & ascendit in Hierusalem, & congregauit populum.

3 ‡ Et adhortatus est eos, & dixit eis, Ipsi scitis quanta ego & fratres mei, & domus patris mei fecimus pro legibus & sanctis, & prœlia & angustias quas vidimus.

4 ‡ Huius gratia perierunt fratres mei omnes propter Israel, & relictus sum ego solus.

5 ‡ Et nunc non mihi fiat parcere meæ animæ in omni tempore tribulationis, non enim sum melior fratribus meis.

6 ‡ Verùm vindicabo pro gente mea, & pro sanctis, & pro vxoribus, & filiis vestris, quia congregatæ sunt omnes gentes conterere nos inimicitiæ gratia.

7 ‡ Et accensus est spiritus populi simul vt audiuit sermones hos, & responderunt voce magna dicẽtes: 8 ‡ Tu es noster dux pro Juda & Jonatha fratribus tuis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

‡ *Pugna prælium nostrum, & omnia quæcunque dixeris nobis faciemus.*

‡ *Et congregauit omnes viros bellatores, & acceleranit cõsummare muros Hierusalem, & muniuit eam circumcirca.*

‡ *Et misit Jonathas filiũ Absalomi & cum eo exercitum sufficientem in Joppen. Et eiecit eos qui erant in ea, & mansit illic in ea.*

‡ *Et profectus est Tryphon de Ptolemaide cũ exercitu multo vt intraret in terram Juda, & Jonathas cum eo in custodia.*

‡ *Simon autem castra metatus est in Adidis contra faciem campi.*

‡ *Et cognouit Tryphon quòd surrexit Simon pro Jonatha fratre suo, & quòd committere cũ eo futurus esset prælium, & misit ad eum legatos, dicens:*

‡ *Pro argento quod debebat Jonathas frater tuus in ratione regis propter quæ habuit negotia, detinuimus eum.*

‡ *Et nunc mitte argenti talenta centum & duos ex filiis eius obsides, vt non dimissus recedat à nobis, & dimittemus eum.*

‡ *Et cognouit Simon quòd dolo loquuntur ad eum, & mittit argentum, duos pueros, & ne inimicitiam sumeret magnã ad populum dicentes:*

‡ *Quòd nõ misi ei argentum & pueros, & periit.*

‡ *Et misit pueros & centum talenta. Et mentitus est, & non dimisit Jonathan.*

‡ *Et post hæc venit Tryphon vt ascenderet in regionem & contereret eam. Et circundedit viam quæ in Adora. Et Simon & castra eius contra veniebant ei in omnem locum quocunque ibat.*

‡ *At qui in arce, mittebant ad Tryphonem legatos, & qui vrgerent eum vt veniret ad se per desertum, & mitteret eis alimonias.*

9 ‡ πολέμησον τὸν πόλεμον ἡμῶν, καὶ ἐγὼ παντα ὅσα ἂν εἴπῃς ἡμῖν ποιήσομεν.

10 ‡ καὶ συνήγαγε πᾶσας τὰς δυνάμεις αὐτοῦ πολεμιστάς, καὶ ἐτάχυνε τοῦ τελέσαι τὰ τείχη ἱερουσαλήμ, καὶ ὠχύρωσεν αὐτὴν κυκλόθεν.

11 ‡ καὶ ἀπέστειλαν ἰωνάθαν τὸν τοῦ ἀψαλώμε καὶ μετ' αὐτοῦ δυνάμιν ἱκανὴν εἰς ἰόππην· καὶ ἐξέβαλε τοὺς ὄντας ἐν αὐτῇ, καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ ἐν αὐτῇ.

12 ‡ καὶ ἀπῆρε τρύφων ἀπὸ πτολεμαΐδ' μὴ δυνάμεως πολλῆς εἰσελθεῖν εἰς γῆν ἰούδα, καὶ ἰωνάθαν μετ' αὐτοῦ ἐν φυλακῇ.

13 ‡ Σίμων δὲ παρενέβαλεν ἐν ἀδίδοις κατὰ πρόσωπον τοῦ πεδίου.

14 ‡ καὶ ἐπέγνω τρύφων ὅτι ἀνέστη σίμων ἀντὶ ἰωνάθου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ ὅτι σωπᾶται αὐτῷ μέλλει πόλεμον, καὶ ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν πρέσβεις, λέγων·

15 ‡ περὶ τοῦ ἀργυρίου ὃ ὤφειλεν ἰωνάθαν ὁ ἀδελφός σου εἰς τὰ βασιλικὰ διὰς εἶχε χρείας συνέχομεν αὐτόν.

16 ‡ καὶ νυνὶ δόσειλον ἀργυρίου τάλαντα ἑκατὸν καὶ δύο τῶν υἱῶν αὐτοῦ ὅμηρα, ὅπως μὴ ἀφεθεὶς δόσαλίσῃ ἀφ' ἡμῶν, καὶ ἀφήσομεν αὐτόν.

17 ‡ καὶ ἔγνω σίμων ὅτι δόλῳ λαλοῦσι πρὸς αὐτὸν, καὶ πέμπει τὸ ἀργύριον, καὶ τὰ δύο παιδάρια, καὶ μήποτε ἐχθρὸν ἀρῇ μεγάλων πρὸς τὸν λαὸν λέγοντες·

18 ‡ ὅτι οὐκ ἀπέστειλα αὐτῷ τὸ ἀργύριον, καὶ τὰ παιδάρια, καὶ ἀπώλετο.

19 ‡ καὶ ἀπέστλε τὰ παιδάρια καὶ τὰ ἑκατὸν τάλαντα, καὶ διεψεύσατο καὶ οὐκ ἀφῆκε τὸν ἰωνάθαν.

20 ‡ καὶ μετὰ ταῦτα ἦλθε τρύφων τοῦ ἐμβατεῦσαι εἰς τὴν χώραν, καὶ συνεπάτησε αὐτὴν, καὶ ἐκύκλωσεν ὁδὸν τὴν εἰς ἄδωρα. καὶ σίμων καὶ ἡ παρεμβολὴ αὐτοῦ συνεπορεύοντο αὐτῷ εἰς πάντα τόπον ὃ ἐὰν ἐπορεύετο.

21 ‡ οἱ δὲ ἐν τῇ ἄκρᾳ ἀπέστελλον πρὸς τρύφωνα πρεσβύτας, καὶ κατεπαρρησιάζοντο αὐτὸν τοῦ ἐλθεῖν πρὸς αὐτοὺς διὰ τῆς ἐρήμου, καὶ ἀποστέλλειν αὐτοῖς τροφάς.

9 ‡ Pugna prælium nostrũ & omnia quęcunque dixeris nobis faciemus.

10 ‡ Et congregans omnes viros bellatores acceleranit consummare vniuersos muros Hierusalem, & munuit eam in gyro.

11 ‡ Et misit Ionathan filiũ Absolomi, & cum eo exercitum nouum in Joppen, & eiectis his qui erant in arce, remansit illic ipse.

12 ‡ Et mouit Tryphõ à Ptolemaida cum exercitu multo vt veniret in terram Juda, & Ionathas cũ eo in custodia.

13 ‡ Simon autem applicuit in Addus cõtra faciem cãpi.

14 ‡ Et vt cognouit Tryphon quia surrexit Simon loco fratris sui Ionathæ, & quia cõmissurus esset cum eo prælium, misit ad eum legatos dicens.

15 ‡ Pro argento quod debebat frater tuus Ionathas in ratione regis, propter negotia quæ habuit, detinuimus eum.

16 ‡ Et nunc mitte argenti talenta cẽtum & duos filios eius obsides, vt non dimissus fugiat à nobis, & remittemus eum.

17 ‡ Et cognouit Simon quia cum dolo loqueretur fecum. Iussit tamen dari argentum & pueros, ne inimicitiã magnam sumeret ad populum Israel, dicentem:

18 ‡ Quia non misit ei argentum & pueros, propterea periit.

19 ‡ Et misit pueros & centũ talenta. Et mentitus est, & non dimisit Ionathan.

20 ‡ Et post hæc venit Tryphon intra regionem, vt contereret eam, & gyrauerit per viam quæ ducit Ador. Et Simon & castra eius ambulabant in omnem locum quocunque ibant.

21 ‡ Qui autem in arce erant misserunt ad Tryphonem legatos vt festinaret venire per desertũ, & mitteret illis alimonias.

22 ‡ Et parauit Tryphõ omnem equitatum, vt veniret Dilla nocte. Erat enim nix multa valde, & non venit in Galaaditim.

23 ‡ Et cùm appropinquasset Baschaman, occidit Ionathã & filios eius illic.

24 ‡ Et conuertit Tryphõ, & abiit in terram suam.

25 ‡ Et misit Simon & accèpit ossa Ionathæ fratris sui, & sepeliuit ea in Modin ciuitate patrum eius.

26 ‡ Et planxerunt eum omnis Israel planctu magno, & luxerunt eum dies multos.

27 ‡ Et ædificauit Simon super sepulchrum patris sui, & fratrum suorum ædificium altum visu, lapide polito retrò & antè.

28 ‡ Et statuit septem pyramidas, vnam contra vnam, patri & matri, & quatuor fratribus. Et his circũposuit columnas magnas, & super columnas arma, ad memoriam æternam, & iuxta arma naues sculptas, quæ viderentur ab hominibus nauigantibus mare.

30 ‡ Hoc est sepulchrũ quod fecit in Modin vsque in hũc diem.

31 ‡ Tryphon autem cùm iter faceret cum Antiocho rege adolescente dolo occidit eum.

32 ‡ Et regnauit loco eius. Et imposuit sibi diadema Asiæ, & fecit plagam magnam in terra.

33 ‡ Et ædificauit Simõ præsidia Iudææ muniens ea turribus excelsis, & muris magnis, & portis & seris, & posuit alimenta in munitionibus.

34 ‡ Et elegit Simon viros, & misit ad Demetrium regem vt faceret remissionem regioni, quia actus omnes Tryphonis per direptionẽ fuerant gesti.

22 ‡ Ὁ δὲ τρύφων ἐπορεύετο ἵππον ἄπαν τὴν δύναμιν αὐτοῦ ἐλθεῖν, καὶ ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἦν χιὼν πολλὴ σφόδρα, καὶ οὐκ ἦλθε διὰ τὴν χιόνα· καὶ ἀπῆρε καὶ ἦλθεν εἰς τὴν γαλααδίτιν.

23 ‡ ὡς δὲ ἤγγισε τῇ βασκαμὰ ἀπέκτεινε τὸν ἰωνάθαν, καὶ ἐτάφη ἐκεῖ.

24 ‡ καὶ ἐπέστρεψε τρύφων καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ.

25 ‡ καὶ ἀπέστειλε σίμων, καὶ ἔλαβε τὰ ὀστᾶ ἰωνάθαν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν μωδεὶν πόλει τῶν πατέρων αὐτοῦ.

26 ‡ Ἐκόψαντο αὐτὸν πᾶς ἰσραὴλ κοπετὸν μέγαν, καὶ ἐπένθησαν αὐτὸν ἡμέρας πολλάς.

27 ‡ καὶ ᾠκοδόμησε σίμων ἐπὶ τὸν τάφον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, καὶ ὕψωσεν αὐτὸν τῇ ὁράσει λίθῳ ξεστῷ ἐκ τῶν ὄπισθεν καὶ ἔμπροσθεν.

28 ‡ καὶ ἔστησεν ἐπ' αὐτὰ ἑπτὰ πυραμίδας, μίαν κατέναντι τῆς μιᾶς τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ καὶ τοῖς τέσσαρσιν ἀδελφοῖς.

29 ‡ καὶ τούτοις ἐποίησε μηχανήματα τεθειμένοις σύλοις μεγάλοις καὶ ἐποίησεν ἐπὶ τοῖς σύλοις πανοπλίας εἰς ὄνομα αἰώνιον καὶ παρὰ τὰς πανοπλίας πλοῖα ἐπιγεγλυμμένα εἰς τὸ θεάσασθαι ὑπὸ πάντων τῶν πλεόντων τὴν θάλασσαν.

30 ‡ οὗτος ὁ τάφος ὃν ἐποίησεν ἐν μωδεὶν ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

31 ‡ ὁ δὲ τρύφων ἐπορεύετο δόλῳ μετὰ τοῦ νεανίσκου τοῦ βασιλέως τοῦ νεωτέρου, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτόν.

32 ‡ καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ, καὶ ἔθετο τὸ διάδημα τῆς ἀσίας, καὶ ἐποίησε πληγὴν μεγάλην ἐπὶ τῆς γῆς.

33 ‡ Ὠκοδόμησε σίμων τὰ ὀχυρώματα τῆς ἰουδαίας, καὶ ἐτείχισε πύργοις ὑψηλοῖς καὶ τείχεσι μεγάλοις καὶ πύργοις καὶ πύλαις καὶ μοχλοῖς, καὶ ἔθετο βρώματα ἐν τοῖς ὀχυρώμασι.

34 ‡ καὶ ἐπέλεξε σίμων ἀνδρας, καὶ ἀπέστειλε πρὸς δημήτριον τὸν βασιλέα τοῦ ποιῆσαι ἄφεσιν τῇ χώρᾳ, ὅτι πάσας αἱ πράξεις τρύφωνος ἦσαν ἁρπαγαί.

22 ‡ *Et parauit Tryphon omnẽ equitatum suum vt veniret. Et in nocte illa fuit nix multa valde, & non venit propter niuẽ, & abiit & venit in Galaaditim.*

23 ‡ *Vt autem appropinquauit Bascama, occidit Jonathan, & sepultus est illic.*

24 ‡ *Et rediit Tryphon, & abiit in terram suam.*

25 ‡ *Et misit Simon, & accepit ossa Jonathæ fratris sui. Et sepelierunt eum in Modin ciuitate patrum eius.*

26 ‡ *Et planxerunt eum omnis Israel planctu magno, & luxerunt eum dies multos.*

27 ‡ *Et ædificauit Simon super sepulchrum patris sui & fratrũ suorum, & exaltauit illud visu lapide polito à posterioribus & anterioribus.*

28 ‡ *Et statuit super ea septem pyramidas, vnam contra vnam patri & matri & quatuor fratribus.*

29 ‡ *His fecit machinamenta circumponens columnas magnas, & fecit super columnas arma in nomen æternum, & apud arma nauigia sculpta, vt viderentur ab omnibus nauigantibus per mare.*

30 ‡ *Hoc sepulchrum quod fecit in Modin vsque ad diem hunc.*

31 ‡ *At Tryphon ibat fraude cũ Antiocho rege adolescente, & occidit eum.*

32 ‡ *Et regnauit pro eo, & circumposuit sibi diadema Asiæ, et fecit plagam magnam in terra.*

33 ‡ *Et ædificauit Simon munitiones Judææ, & muniuit turribus excelsis & muris magnis & turribus & portis & seris, & posuit alimenta in munitionibus.*

34 ‡ *Et elegit Simon viros, & misit ad Demetrium regem, vt faceret remissionem regioni; quoniam omnes actus Tryphonis erant rapinæ.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

‡ *Et misit ei Demetrius rex* 35
iuxta sermones hos, & respon-
dit ei, & scripsit ei epistolã talẽ.

‡ REX *Demetrius Simoni,* 36
principi sacerdotum, & amico
regum, & senioribus, & genti
Iudæorum gaudere.

‡ *Coronam auream, & bai-* 37
nem quæ misistis accepimus, &
parati sumus facere vobiscum
pacem magnam, & scribere iis
qui super negotia vt remittant
vobis remissiones.

‡ *Et quæ statuimus erga vos* 38
constant, & munitiones quas
ædificauistis sint vobis.

‡ *Remittimus autem ignorã-* 39
tias & peccata vsque in hodier-
num diem, & coronam quam
debebatis; & si quid aliud tri-
butarium erat in Hierusalem,
non amplius sit tributarium.

‡ *Et si qui apti ex vobis cõ-* 40
scribi inter eos qui circa nos, cõ-
scribãtur, & sit inter nos pax.

‡ *Anno septuagesimo, & cẽ-* 41
tesimo ablatũ est iugũ gentiũ ab
Israel. ‡ *Et cœpit populus Israel* 42
scribere in conscriptionibus &
cõmutationibus anno primo sub
Simone principe sacerdotũ ma-
gno, & duce, & principe Iu-
dæorũ. ‡ *In diebus illis castrame-* 43
tatus est ad Gazã, & circunde-
dit eam castris, & fecit machi-
nam, & applicuit ad ciuitatem,
& percussit turrem vnam, &
comprehendit.

‡ *Et eruperunt qui in machi-* 44
na in vrbem, & factus est mo-
tus magnus in ciuitate.

‡ *Et ascenderunt qui in ciui-* 45
tate cum vxoribus & filiis su-
pra murum scissis tunicis suis,
& clamauerunt voce magna
postulantes Simonẽ dextras eis
dare, & dixerunt.

‡ *Non nobis vtaris secun-* 46
dũ malitias nostras, sed secundũ
misericordiã tuã. ‡ *Et flexus est* 47
eis Simõ, & nõ debellauit eos, et
eiecit eos de ciuitate, & emun-
dauit ædes in quibus fuerant si-
mulachra: & sic intrauit in eã,
laudans & benedicens.

35 ‡ καὶ ἀπέστειλεν αὐτῷ δημήτριος ὁ βασιλεὺς κατὰ τοὺς λόγους τούτους· καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ, καὶ ἔγραψεν αὐτῷ ἐπιστολὴν τοιαύτην·

36 ‡ Βασιλεὺς δημήτριος Σίμωνι ἀρχιερεῖ καὶ φίλῳ βασιλέων καὶ πρεσβυτέροις καὶ ἔθνει ἰουδαίων χαίρειν. ‡ τὸν στέφανον τὸν χρυσοῦν καὶ τὸ βαΐνιον ἃ ἀπεστείλατε κεκομίσμεθα· καὶ ἕτοιμοί ἐσμεν ποιεῖν ὑμῖν εἰρήνην μεγάλην, καὶ γράφειν τοῖς ἐπὶ τῶν πράξεων ἄφεσιν ὑμῖν ἀφέματα. ‡ καὶ ὅσα ἐσυνεθήκαμεν πρὸς ὑμᾶς ἔσηκεν, καὶ τὰ ὀχυρώματα ἃ ᾠκοδομήκατε ὑπαρχέτω ὑμῖν. ‡ ἀφίεμεν δὲ ἀγνοήματα καὶ τὰ ἁμαρτήματα ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας, καὶ τὸν στέφανον ὃν ὠφείλετε, καὶ εἴ τι ἄλλο ἐτελωνεῖτο ἐν ἱερουσαλήμ, μηκέτι τελωνείσθω.

40 ‡ καὶ εἴ τινες ἐπιτήδειοι ὑμῖν γραφῆναι εἰς τοὺς περὶ ἡμᾶς ἐγγραφέσθωσαν, καὶ γενέσθω διαμέσον ἡμῶν εἰρήνη. ‡ ἔτους ἑβδομηκοστοῦ καὶ ἑκατοστοῦ ἤρθη ὁ ζυγὸς τῶν ἐθνῶν ἀπὸ Ἰσραήλ. ‡ ἐν ἑξακοσιοστῷ ὀλοὺς ἰσραὴλ γράφειν ἐν ταῖς συγγραφαῖς καὶ συναλλάγμασιν ἔτους πρώτου ἐπὶ σίμωνος ἀρχιερέως μεγάλου καὶ στρατηγοῦ καὶ ἡγεμόνος ἰουδαίων. ‡ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παρενέβαλεν ἐπὶ γάζῃ καὶ ἐκύκλωσεν αὐτὴν παρεμβολαῖς, καὶ ἐποίησεν ἑλέπολιν καὶ προσήγαγε τῇ πόλει, καὶ ἐπάταξε πύργον ἕνα καὶ ἐκαθείλετο. ‡ καὶ ἐξῆλον οἱ ἐν τῇ ἑλεπόλει εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἐγένετο κίνημα μέγα ἐν τῇ πόλει. ‡ καὶ ἀνέβησαν οἱ ἐν τῇ πόλει σὺν τοῖς γυναιξὶ καὶ τοῖς τέκνοις ἐπὶ τὸ τεῖχος διερρηχότες τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐβόησαν φωνῇ μεγάλῃ αἰτοῦντες σίμωνα δεξιὰς αὐτοῖς δοῦναι, καὶ εἶπαν· ‡ μὴ ἡμῖν χρήσῃ κατὰ τὰς πονηρίας ἡμῶν, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἔλεός σου.

47 ‡ καὶ συνελύθη αὐτοῖς σίμων, καὶ οὐκ ἐπολέμησεν αὐτούς· καὶ ἐξέβαλεν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς πόλεως, καὶ ἐκαθάρισε τὰς οἰκίας ἐν αἷς ἦν τὰ εἴδωλα, καὶ οὕτως εἰσῆλθεν εἰς αὐτὴν ὑμνῶν καὶ εὐλογῶν.

35 ‡ Et Demetrius rex ad ver-
ba ista respondit ei, & scri-
psit ei epistolam talem.

36 ‡ REX Demetrius Simoni
summo sacerdoti, & amico
regum, & senioribus, & gen-
ti Iudæorum salutem.

37 ‡ Coronam auream, & ba-
hen quam misistis suscepi-
mus, & parati sumus facere
vobiscum pacem magnam,
& scribere præpositis regis
remittere vobis quæ indul-
simus. ‡ Quæcúque enim cõ-
stituimus vobis cõstãt. Mu-
nitiones quas ædificastis vo-
bis sint.

39 ‡ Remittimus quoq; igno-
F rantias & peccata vsque in
hodiernum diem, & coro-
nam quam debebatis. Et si quid
aliud erat tributariũ in Hie-
rusalẽ, iam nõ sit tributarium.

40 ‡ Et si qui ex vobis apti
sunt conscribi inter nostros,
conscribãtur, & sit inter nos
pax. ‡ Anno centesimo sep-
tuagesimo ablatum est iugum
gentium ab Israel.

42 ‡ Et cœpit populus Israel
scribere in tabulis & gestis
publicis, anno primo sub Si-
mone summo sacerdote ma-
gno duce & principe Iudæo-
rũ. ‡ In diebus illis applicuit
Simon ad Gazan, & circun-
dedit eam castris, & fecit ma-
chinas, & applicuit ad ciui-
tatem, & percussit turrem vna
nam, & comprehendit eam.

44 ‡ Et qui eruperant erant
intra machinam & ciuita-
tem, & factus est motus ma-
gnus in ciuitate. ‡ Et ascen-
derunt qui erãt in ciuitate cũ
vxoribus, & filiis supra mu-
rum, scissis tunicis suis, & cla-
mauerũt voce magna postu-
lantes à Simone dextras sibi
dari, & dixerũt. ‡ Non nobis
reddas secundũ malitias no-
stras, sed secundũ misericor-
dias tuas, & seruiemus tibi.

47 ‡ Et flexus Simõ nõ debel-
lauit eos; eiecit tamẽ eos de
ciuitate, & emũdauit ædes in
quibus fuerãt simulachra: &
tũc intrauit in eã cũ hymnis
benedicens Dominum.

48 ‡ Et eiecta ab ea omni im-
mũditia collocauit in ea vi-
ros qui legem facerẽt, & mu-
niuit eam, & fecit sibi habi-
tationem.

49 ‡ Qui autem erant in arce
Hierusalem, prohibebantur
egredi & ingredi regionem,
& emere ac vendere: & esu-
rierunt valde, & multi ex eis
fame perierunt.

50 ‡ Et clamauerunt ad Si-
monẽ, vt dextras acciperẽt:
& dedit illis, & eiecit eos in-
de, & mundauit arcem à cõ-
taminationibus.

51 ‡ Et intrauerunt in eã ter-
tia & vicesima die secundi
mensis anno centesimo sep-
tuagesimo primo cum lau-
de, & ramis palmarum, & ci-
tharis, & cynaris, & cymba-
lis, & nablis, & hymnis, &
canticis, quia contritus est
inimicus magnus ex Israel.

52 ‡ Et constituit vt omni-
bus annis agerentur dies hi
cum lætitia.

53 ‡ Et muniuit montẽ tem-
pli, qui erat secus arcem, &
habitauit ibi ipse, & qui cũ
eo erant.

54 ‡ Et vidit Simon Iohannẽ
filium suũ, quòd fortis prę-
lij vir esset, & posuit eũ du-
cem virtutum vniuersarum:
& habitauit in Gazaris.

48 ‡ καὶ ἐξέβαλεν ἐξ αὐτῆς πᾶ-
σαν ἀκαθαρσίαν, καὶ κατῴκισεν ἐκεῖ
ἄνδρας οἵτινες τὸν νόμον ποιοῦσι· καὶ
ἐτείχωσεν χύρωσιν αὐτὴν καὶ ᾠκοδό-
μησεν ἑαυτῷ ἐν αὐτῇ οἴκησιν.

49 ‡ Οἱ δὲ ἐκ τῆς ἄκρας ἐν ἱερου-
σαλὴμ ἐκωλύοντο ἐκπορεύεσθαι καὶ εἰ-
σπορεύεσθαι εἰς τὴν χώραν, καὶ ἀ-
γοράζειν καὶ πωλεῖν, καὶ ἐπείνασαν
σφόδρα, καὶ ἀπώλοντο ἐξ αὐτῶν ἱ-
κανοὶ τῷ λιμῷ.

50 ‡ καὶ ἐβόησαν πρὸς σίμωνα δε-
ξιὰς λαβεῖν, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ
ἐξέβαλεν αὐτοὺς ἐκεῖθεν καὶ ἐκαθάρι-
σε τὴν ἄκραν ἀπὸ τῶν μιασμάτων.

51 ‡ καὶ εἰσῆλθεν εἰς αὐτὴν τῇ
τρίτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ δευτέρου μηνὸς
ἔτους ἑνὸς καὶ ἑβδομηκοστοῦ καὶ ἑκα-
τοστοῦ μετ᾽ αἰνέσεως καὶ βαΐων καὶ ἐν
κινύραις καὶ ἐν κυμβάλοις καὶ ἐν
νάβλαις καὶ ἐν ὕμνοις καὶ ἐν ᾠδαῖς, ὅτι
συνετρίβη ἐχθρὸς μέγας ἐξ ἰσραήλ.

52 ‡ καὶ ἔστησε καθ᾽ ἐνιαυτὸν τοῦ ἄγειν
τὴν ἡμέραν ταύτην μετ᾽ εὐφροσύνης.

53 ‡ καὶ προσωχύρωσε τὸ ὄρος τοῦ
ἱεροῦ πλησίον τῆς ἄκρας, καὶ ᾤκει
ἐκεῖ αὐτὸς καὶ οἱ παρ᾽ αὐτοῦ.

54 ‡ καὶ εἶδεν σίμων ἰωάννην τὸν
υἱὸν αὐτοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἐστί, καὶ ἔθετο αὐτὸν
ἡγούμενον τῶν δυνάμεων πασῶν, καὶ
ᾤκει ἐν γαζαρίοις.

CAP. XIIII.

1 ANno centesimo septua-
gesimo secundo congre-
gauit rex Demetrius exercitum
suum: & abiit in Mediã ad contrahenda sibi auxilia, vt expugnaret Tryphonem.

2 ‡ Et audiuit Arsaces rex
Persidis & Mediæ, quia intra-
uit Demetrius cõfines suos:
& misit vnum de principibus suis vt comprehenderet eum viuũ, & adduceret eum ad se.

3 ‡ Et abiit, & percussit ca-
stra Demetrij, & comprehendit eum, & duxit eum ad Arsacem; & posuit eum in custodiam.

ιδ΄

1 Καὶ ἐν ἔτει δευτέρῳ καὶ ἑβδομη-
κοστῷ καὶ ἑκατοστῷ συνήγαγε δημή-
τριος ὁ βασιλεὺς τὰς δυνάμεις αὐ-
τοῦ, καὶ ἐπορεύθη εἰς μήδειαν τοῦ παρα-
σκευάσασθαι βοήθειαν αὐτῷ, ὅπως πο-
λεμήσῃ τὸν τρύφωνα.

2 ‡ Καὶ ἤκουσεν ἀρσάκης ὁ βασιλεὺς
τῆς περσίδος καὶ μηδείας ὅτι ἦλθε
δημήτριος εἰς τὰ ὅρια αὐτοῦ, καὶ ἀπέ-
στειλεν ἕνα τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ συλ-
λαβεῖν αὐτὸν ζῶντα.

3 ‡ καὶ ἐπορεύθη καὶ ἐπάταξε τὴν
παρεμβολὴν δημητρίου, καὶ συνέλα-
βεν αὐτὸν καὶ ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς
ἀρσάκην, καὶ ἔθετο αὐτὸν ἐν φυλακῇ.

48 ‡ Et eiecit ex ea omnem im-
munditiam, & collocauit illic
viros qui legem faciunt, & mu-
niuit eam, & ædificauit sibi in
ipsa habitationem.

49 ‡ Qui autem erant in arce
in Hierusalem, prohibebantur
egredi & ingredi in regionem,
& emere & vendere: & esu-
rierunt valde, & perierunt ex
illis multi fame.

50 ‡ Et clamauerunt ad Simonẽ
dextras accipere. Et dedit eis,
& eiecit eos illinc, et mundauit
arcem à contaminationibus.

51 ‡ Et intrauit in eam tertia
& vicesima secundi mensis an-
no vno & septuagesimo & cen-
tesimo cum laude & ramis, &
in cinyris, & in cymbalis, et in
nablis, & in hymnis, & in can
ticis; quia contritus est inimicus
magnus ex Israel.

52 ‡ Et constituit singulis annis
vt agerent diem hanc cum læ-
titia.

53 ‡ Et muniuit montem tem-
pli quod prope arcem, & habi-
tabat illic ipse & qui cum eo.

54 ‡ Et vidit Simon Ioannem
filium suum quòd vir est, & po
suit eum ducem virtutum vni-
uersarum: & habitabat in Ga-
zaris.

CAP. XIIII.

1 ET in anno secundo & se-
ptuagesimo & cẽtesimo con-
gregauit Demetrius rex exercitus suos, & abiit in Mediam ad contrahendum auxilium sibi, vt expugnaret Tryphonem.

2 ‡ Et audiuit Arsaces rex
Persiæ & Mediæ quòd venit
Demetrius in fines suos, & mi-
sit vnum principum suorum vt
comprehenderet eum viuum.

3 ‡ Et abiit & percussit castra
Demetrij, & comprehendit
eum, & duxit eum ad Arsa-
cem, & posuit eum in custodia.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ǂEt siluit terra omnibus diebus Simonis, & quæsiuit bona genti suæ, & placuit illis potestas eius & gloria eius omnibus diebus.

ǂEt cum omni gloria sua accepit Ioppen in portum, & fecit introitum in insulis maris.

ǂEt dilatauit fines genti suæ, & obtinuit regionem.

ǂEt congregauit captiuitatẽ multam, & dominatus est Gazaræ & Bethsuræ & arcis, & abstulit immunditias ex ea, & non erat resistens ei.

ǂEt erant colentes terram suam cum pace, & terra autem dabat fructus suos & ligna camporum fructum suum.

ǂSeniores in plateis sedebãt, omnes de bonis consultabant in communi, & iuuenes induerunt glorias & stolas belli.

ǂCiuitatibus tribuebat alimonias, & constituit eas in vasis munitionis, vsquequo nominatum est nomen gloriæ eius vsque ad extremum terræ.

ǂFecit pacem super terram, & lætatus est Israel lætitia magna.

ǂEt sedit vnusquisque sub vite sua & ficu sua, & non erat exterrens eos.

ǂEt defecit impugnans eos super terram, & reges contriti sunt in diebus illis.

ǂEt confirmauit omnes humiles populi sui: legem exquisiuit, & abstulit omnem iniquum & malum.

ǂSancta glorificauit, & multiplicauit vasa sanctorum.

ǂEt audierũt in Roma, quòd defunctus esset Ionathas, et vsque in Spartam, & tristati sunt valde. ǂVt autem audierunt quòd Simõ frater eius factus est pro illo summus sacerdos, & obtinet regionem & ciuitates quæ in ea; ǂScripserunt ad eũ tabulis æreis vt renouarent erga eum amicitiam & societatem quam constituerunt cum Iuda & Jonatha fratribus eius.

4 ǂ Καὶ ἡσύχασεν ἡ γῆ πάσας τὰς ἡμέρας Σίμωνος, καὶ ἐζήτησεν ἀγαθὰ τῷ ἔθνει αὐτοῦ, καὶ ἤρεσεν αὐτοῖς ἡ ἐξουσία αὐτοῦ καὶ ἡ δόξα αὐτοῦ πάσας
5 τὰς ἡμέρας. ǂ καὶ μετὰ πάσης τῆς δόξης αὐτοῦ ἔλαβε τὴν Ἰόππην εἰς λιμένα, καὶ ἐποίησεν εἴσοδον τοῖς νή-
6 σοις τῆς θαλάσσης. ǂ καὶ ἐπλάτυνε τὰ ὅρια τοῦ ἔθνους αὐτοῦ καὶ ἐκρά-
7 τησε τῆς χώρας. ǂ καὶ συνήγαγε αἰχμαλωσίαν πολλήν, καὶ ἐκυρίευσε Γαζάρων καὶ Βαιθσούρων καὶ τὴν ἄκραν· καὶ ἐξῆρε τὰς ἀκαθαρσίας ἐξ αὐτῆς, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἀντικείμενος αὐ-
8 τῷ. ǂ καὶ ἦσαν γεωργοῦντες τὴν γῆν αὐτῶν μετ' εἰρήνης, καὶ ἡ γῆ ἔδι-
9 δου τὰ γενήματα αὐτῆς καὶ τὰ ξύλα τῶν πεδίων τὸν καρπὸν αὐτῶν.
ǂ πρεσβύτεροι ἐν ταῖς πλατείαις ἐκάθηντο πάντες περὶ ἀγαθῶν συνομολογοῦντο, καὶ οἱ νεανίσκοι ἐνεδύσαντο δόξας καὶ στολὰς πολέμου.
10 ǂ ταῖς πόλεσιν ἐχορήγησε βρώματα, καὶ ἔταξεν αὐτὰς ἐν σκεύεσιν ὀχυρώσεως ἕως οὗ ὠνομάσθη τὸ ὄνομα τῆς δόξης αὐτοῦ ἕως ἄκρου τῆς γῆς.
11 ǂ ἐποίησε τὴν εἰρήνην ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ηὐφράνθη Ἰσραὴλ εὐφροσύνῃ
12 μεγάλῃ. ǂ καὶ ἐκάθισεν ἕκαστος ὑπὸ τὴν ἄμπελον αὐτοῦ καὶ τὴν συκῆν αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐκφοβῶν αὐτούς.
13 ǂ καὶ ἐξέλιπε πολεμῶν αὐθεὶς ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ οἱ βασιλεῖς συνετρίβησαν
14 ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις. ǂ ἐστήριξε πάντας τοὺς ταπεινοὺς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ· τὸν νόμον ἐξεζήτησε, καὶ ἐξῆρε
15 πάντα ἄνομον καὶ πονηρόν. τὰ ἅγια ἐδόξασε, καὶ ἐπληθύνθη τὰ σκεύη τῶν
16 ἁγίων. ǂ καὶ ἤκουσαν ἐν Ῥώμῃ, ὅτι ἀπέθανεν Ἰωνάθαν καὶ ἕως Ἀσιάτης, καὶ
17 ἐλυπήθησαν σφόδρα. ǂ ὡς δὲ ἤκουσαν ὅτι Σίμων ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ γέγονεν αὐτ' αὐτοῦ ἀρχιερεύς, καὶ ἐπεκράτει τῆς χώρας καὶ τῶν πόλεων τῶν ἐν αὐτῇ,
18 ǂ ἔγραψαν πρὸς αὐτὸν δέλτοις χαλκαῖς καὶ ἀνανεώσασθαι πρὸς αὐτὸν φιλίαν καὶ τὴν συμμαχίαν ἣν ἔστησαν πρὸς Ἰούδαν καὶ Ἰωνάθαν τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ.

4 ǂ Et siluit omnis terra Iuda omnibus diebus Simonis, & quæsiuit bona genti suæ, & placuit illis potestas eius, & gloria eius omnibus diebus.

5 ǂ Et cum omni gloria sua accepit Ioppẽ in portum, & fecit introitũ in insulis maris. 6 ǂ Et dilatauit fines gentis suæ, & obtinuit regionem.

7 ǂ Et congregauit captiuitatem multam, & dominatus est Gazarę, & Bethsuræ, & arci, & abstulit immunditias ex ea, & non erat qui resisteret ei.

8 ǂ Et vnusquisque colebat B terram suam cũ pace, & terra Iuda dabat fructus suos, & ligna camporũ fructum suum.

9 ǂ Seniores in plateis sedebant omnes, & de bonis terræ tractabant, & iuuenes induebant se gloriam, & stolas belli.

10 ǂ Et ciuitatibus tribuebat alimonias, & constituebat eas vt essent vasa munitionis, quoadusque nominatus est nomen gloriæ eius vsque ad extremum terræ.

11 ǂ Fecit pacem super terrã, & lætatus est Israel lætitia 12 magna. ǂ Et sedit vnusquisque sub vite sua, & sub ficulnea sua, & non erat qui eos terreret. 13 ǂ Defecit impugnãs eos super terram, reges contriti sunt in diebus illis.

14 ǂ Et confirmauit omnes humiles populi sui, & legem exquisiuit, & abstulit omnem iniquum & malum.

15 ǂ Sãcta glorificauit, & multiplicauit vasa sanctorum.

16 ǂ Et auditum est Romæ, C quia defunctus esset Ionathas, & vsque in Spartiatas, & contristati sunt valde.

17 ǂ Vt audierunt autẽ quod Simon frater eius factus esset summus sacerdos loco eius, & ipse obtineret omnem regionem, & ciuitates in ea,

18 ǂ Scripserũt ad eũ tabulis æreis, vt renouarẽt amicitiam & societatẽ quã fecerat cũ Iuda & cũ Ionatha fratribus eius.

ǂ Et lectæ sunt in conspectu ecclesiæ in Hierusalẽ. ǂ Et hoc exemplum epistolarum quas Spartiatæ miserunt. SPARTIANORVM principes & ciuitates, Simoni sacerdoti magno, & senioribus, & sacerdotibus, & reliquo populo Iudæorũ fratribus salutẽ. ǂ Legati qui missi sunt ad populum nostrũ, nũtiauerũt nobis de vestra gloria, & honore, & lætitia, & gauisi sum' in introitu eorũ.

ǂ Et scripsimus quæ ab eis erant dicta in cõciliis populi sic. Numenius Antiochi, & Antipater Iasonis filius legati Iudæorũ venerunt ad nos renouantes nobiscum amicitiam pristinam.

ǂ Et placuit populo excipere viros gloriosè, & ponere exemplum sermonum eorum in segregatis populi libris, vt sit ad memoriam populo Spartiatarum. Exemplũ autem horum scripsimus Simoni magno sacerdoti.

ǂ Posthæc autem misit Simon Numeniũ Romam, habentem clypeum aureũ magnum pondo minarũ mille, ad statuendam cum eis societatem.

ǂ Cùm autem audisset populus Romanus sermones istos, dixerũt: Quam gratiarum actionem reddemus Simoni & filiis eius?

ǂ Restituit enim ipse fratres suos, & expugnauit inimicos Israel ab eis, & statuerunt ei libertatem, & descripserunt in tabulis æreis, & posuerunt in titulis in monte Sion.

ǂ Et hoc est exemplũ scripturæ. OCTAVA DECIMA die mensis Elul, anno cẽtesimo septuagesimo secundo, anno tertio sub Simone sacerdote magno in Assaramel; ǂ In conuentu magno sacerdotũ, & populi, & principũ, & gentis, & seniorũ regionis, nota facta sunt hæc, quoniã frequẽter facta sunt prælia in regione nostra.

19 ǂ καὶ ἀνεγνώσθησαν ἐνώπιον τῆς ἐκ-
20 κλησίας ἐν Ἱερουσαλήμ. ǂ καὶ τοῦτο τὸ ἀντίγραφον τῶν ἐπιστολῶν ὧν ἀ-
πέστειλαν Σπαρτιᾶται. σπαρτιατῶν ἄρχοντες καὶ ἡ πόλις, Σίμωνι ἱερεῖ μεγάλῳ καὶ τοῖς πρεσβυτέροις καὶ τοῖς ἱερεῦσι καὶ τῷ λοιπῷ δήμῳ τῶν ἀδελφῶν ἀδελφοῖς χαίρειν.

21 ǂ οἱ πρεσβευταὶ οἱ ἀποσταλέντες πρὸς τὸν δῆμον ἡμῶν ἀπήγγειλαν ἡμῖν περὶ τῆς δόξης ὑμῶν καὶ τιμῆς, καὶ ἐφάνημεν ἐπὶ τῇ ἐφόδῳ αὐ-
22 τῶν. ǂ καὶ διεγράψαμεν τὰ ὑπ' αὐτῶν εἰρημένα ἐν ταῖς βουλαῖς τοῦ δήμου ἔτως. νεμήνιος καὶ ἀντίπατρος ἰάσονος πρεσβευταὶ ἀπ' Ἰουδαίων ἦλθοσαν πρὸς ἡμᾶς ἀνανεούμενοι πρὸς ἡμᾶς φιλίαν.

23 ǂ καὶ ἤρεσε τῷ δήμῳ ἀποδέξα-
σθαι αὐτοὺς ἀνδράσι ἐνδόξως καὶ θεῖναι τὸ ἀντίγραφον τῶν λόγων αὐτῶν ἐν ταῖς ἀποδεδειγμέναις τῷ δήμῳ βιβλίοις, ἵνα μνημόσυνον ἔχειν ὁ δῆμος τῶν Σπαρτιατῶν. τὸ δὲ ἀντίγραφον τούτων ἔγραψαν Σίμωνι
24 τῷ ἀρχιερεῖ. ǂ μετὰ ταῦτα ἀπέστειλε Σίμων τὸν νεμήνιον εἰς Ῥώμην ἔχοντα ἀσπίδα χρυσῆν μεγάλην ὁλκῆς μνᾶς χιλίων εἰς τὸ στῆσαι πρὸς αὐ-

19 ǂ Et lectæ sunt coram ecclesia in Hierusalem.

20 ǂ Et hoc exemplum epistolarum quas miserunt Spartiatæ: SPARTIATARVM principes & ciuitas, Simoni sacerdoti magno, & senioribus, & sacerdotibus, & reliquo populo Iudæorum fratribus gaudere.

21 ǂ Legati missi ad populum nostrum nuntiauerunt nobis de gloria vestra & honore, & gauisi sumus in introitu eorum.

22 ǂ Et rescripsimus quæ ab ipsis dicta sunt in conciliis populi sic: Numenius Antiochi, & Antipater Jasonis legati Iudæorum venerunt ad nos ad renouandũ erga nos amicitiam.

23 ǂ Et placuit populo excipere viros gloriosè, & vt poneretur exemplum sermonum illorum in patentibus populo libris, vt memoriam haberet populus Spartiatarum. At exemplum horum scripserunt Simoni principi sacerdotum.

24 ǂ Post hæc misit Simon Numenium in Romam, habentem clypeum aureum magnũ pondo minarum millium, ad statuendã cum eis societatem.

25 ǂ Vt autem audiuit populus sermones istos, dixerunt: Quam gratiam reddemus Simoni & filiis eius?

26 ǂ Firmauit enim ipse & fratres eius & domus patris eius, & expugnauerunt inimicos Israel ab eis, & statuerunt ei libertatem, & descripserunt in tabulis æreis, & posuerunt in columnis in monte Sion.

27 ǂ Et hoc exemplũ scripturæ: DECIMA octaua Elul, anno secundo & septuagesimo & centesimo, & hic tertius annus, sub Simone principe sacerdotum in Saramel,

28 ǂ In conuentu magno sacerdotum, & populi, & principum gentis, & seniorum regionis innotuit nobis, quoniam frequenter facta sunt prælia in regione.

Universidad de Deusto
Biblioteca

‡ *Simō autem Mattathiæ filius filiorum Jarib & fratres eius dederunt seipsos periculo: et restiterunt aduersarijs gentis suæ, vt starent sancta ipsorum & lex: & gloria magna glorificauerunt gentem suam.*

‡ *Et congregauit Jonathas gentem suam. Et factus est eis princeps sacerdotum, & appositus est ad populum suum.*

‡ *Et voluerunt inimici eorum ascendere in regionem eorum vt contererent regionem illorum, & extenderent manus in sancta eorum.*

‡ *Tunc surrexit Simon, & pugnauit pro gente sua, & expendit pecunias multas ex suis; & armauit viros exercitus gentis suæ, & dedit eis stipendia.*

‡ *Et muniuit ciuitates Judææ & Bethsuram quæ in finibus Judææ, vbi erant arma hostium prius. Et posuit illic præsidium viros Judæos.*

‡ *Et Joppen muniuit quæ in mari, & Gazara, quæ in finibus Azoti, in qua habitabant hostes prius illic, & collocauit illic Judæos, & quæcũque apta erant ad horum correptionẽ posuit in eis.*

‡ *Et vidit populus fidem Simonis, & gloriã quam cogitauit facere genti suæ, & posuerunt eum ducem suum & principem sacerdotum, quia ipse fecit omnia hæc, & iustitiam & fidem quam conseruauit genti suæ, & quæsiuit omni modo exaltare populum suum.*

‡ *Et in diebus eius prosperatum est in manibus eius, vt tollerentur gentes de regione ipsorum, & qui sunt in ciuitate Dauid qui in Hierusalem, qui fecerunt sibi arcem de qua egrediebantur, & contaminabant in circuitu sanctorum, & faciebant plagam magnam in castitate.*

29 ‡ Σίμων δὲ ὁ Μαθαθίου ὁ υἱὸς τῶν
υἱῶν Ιαρὶβ καὶ ⓓ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἔ-
δωκαν ἑαυτοὺς τῷ κινδυνῳ, καὶ ἀν-
τέστησαν τοῖς ἀντενantίοις τοῦ ἔθνους
αὐτῶν, ὅπως σταθῇ τὰ ἅγια αὐτῶν &
ὁ νόμος, καὶ ὅλῃ μεγάλῃ ἐδόξα-
σαν τὸ ἔθνος αὐτῶν.

30 ‡ καὶ ἤθροισε Ιωνάθαν τὸ ἔθνος
αὐτῶν, & ἐγένηθη αὐτοῖς ἀρχιερεύς, &
προσετέθη πρὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ.

31 ‡ καὶ ἐβουλήθησαν ⓓ ἐχθροὶ αὐ-
τῶν ἐμβατεῦσαι εἰς τὴν χώραν αὐ-
τῶν τοῦ ἐκτεῖναι τὴν χώραν αὐτῶν
καὶ ἐκτεῖναι χεῖρας ἐπὶ τὰ ἅγια
αὐτῶν.

32 ‡ τότε ἀνέστη Σίμων, & ἐπολέμη-
σε ὑπὲρ τοῦ ἔθνους αὐτοῦ, & ἐδαπάνησε
χρήματα πολλὰ ὑπὲρ ἑαυτοῦ, καὶ ὡ-
πλοδότησε τοὺς ἀνδρας τῆς δυνά-
μεως τοῦ ἔθνους αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν
αὐτοῖς ὀψώνια.

33 ‡ καὶ ὠχύρωσε τὰς πόλεις τῆς
Ιουδαίας & τὴν Βαιθσοῦραν τὴν ἐπὶ
τῶν ὁρίων Ἰουδαίας, ἔνθα τὰ ὅπλα
τῶν πολεμίων τὸ πρότερον, καὶ ἔθε-
το ἐκεῖ φρουρὸν ἀνδρας Ιουδαίους.

34 ‡ καὶ Ἰόππην ὠχύρωσε τὴν ἐπὶ
τῆς θαλάσσης, & τὴν Γάζαρα τὴν
ἐπὶ τῶν ὁρίων Αζώτου ἐν ᾗ ᾠκοῦσαν
ⓓ πολέμιοι τὸ πρότερον ἐκεῖ, καὶ
κατῴκισεν ἐκεῖ Ιουδαίους, καὶ ὅσα
ἐπιτήδεια ἦν πρὸς τὴν τούτων ἐπανόρ-
θωσιν ἔθετο ἐν αὐτοῖς. 35 ‡ καὶ εἶδεν
ὁ λαὸς τὴν πίστιν τοῦ Σίμωνος & τὴν
δόξαν ἣν ἐβουλεύσατο ποιῆσαι τῷ
ἔθνει αὐτοῦ, καὶ ἔθεντο αὐτὸν ἡγούμενον
αὐτῶν καὶ ἀρχιερέα, διὰ τὸ αὐτὸν πε-
ποιηκέναι πάντα ταῦτα, καὶ τὴν δι-
καιοσύνην & τὴν πίστιν ἣν συνετή-
ρησε τῷ ἔθνει αὐτοῦ, & ἐζήτησε πανὶ
τρόπῳ ὑψῶσαι τὸν λαὸν αὐτοῦ.

36 ‡ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ εὐοδώθη
ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ, τοῦ ἐξαρθῆναι
τὰ ἔθνη ἐκ τῆς χώρας αὐτῶν, & τοὺς
ἐν τῇ πόλει Δαυὶδ τοὺς ἐν Ἱερουσα-
λήμ, ⓓ ἐποίησαν ἑαυτοῖς ἄκραν ἐξ
ἧς ἐξεπορεύοντο, καὶ ἐμίαινον κύκλῳ
τῶν ἁγίων, & ἐποίουν πληγὴν με-
γάλην ἐν τῇ ἁγνείᾳ.

29 ‡ Simō autem Mattathiæ filius, ex filiis Iarib, & fratres eius dederunt se periculo, & restiterunt aduersarijs gentis suæ, vt starent sancta ipsorum & lex, & gloria magna glorificauerunt gentem suam.

30 ‡ Et congregauit Jonathas gentem suam, & factus est illis sacerdos magnus, & appositus est ad populũ suum.

31 ‡ Et voluerũt inimici eorum calcare sancta, & atterere regionem ipsorum, & extendere manus in sanctã sanctorum.

32 ‡ Tunc restitit Simon, & pugnauit pro gente sua, & erogauit pecunias multas, & armauit viros virtutis gentis suæ, & dedit illis stipendia.

33 ‡ Et muniuit ciuitates Judææ & Bethsuram quæ erat in finibus Iudææ vbi erant arma hostium antea, & posuit illic præsidium viros Iudæos.

34 ‡ Et Ioppen muniuit quæ erat ad mare, & Gazaram quæ est in finibus Azoti, in qua hostes antea habitabãt: & collocauit illic Iudæos, & quæcunq; apta erant ad correptionem eorum posuit in eis.

35 ‡ Et vidit populus ‡ aptã ea-
F Simonis, & gloriam quam cogitabat facere genti suæ, & posuerunt eum ducem suum & principem sacerdotum, eo quòd ipse fecerit hæc omnia, & iustitiam & fidem quam conseruauit genti suæ, & exquisiuit omni modo exaltare populum suum.

36 ‡ Et in diebus eius prosperatum est in manibus eius, vt tollerentur gentes de regione ipsorum, & qui in ciuitate Dauid erant in Hierusalem in arce de qua procedebãt, & contaminabant omnia quæ in circuitu sanctorum sunt, & inferebant plagam magnam castitati.

37 ‡ Et collocauit in ea viros Iudæos ad tutamentum regionis & ciuitatis, & exaltauit muros in Hierusalem.

38 ‡ Et rex Demetrius statuit illi summum sacerdotium.

39 ‡ Secundum hæc fecit eũ amicũ suum, & glorificauit eum gloria magna.

40 ‡ Audiuit enim quòd appellati sunt Iudei à Romanis amici, & socij, & fratres, & quia susceperunt legatos Simonis gloriosè.

41 ‡ Et quia Iudei & sacerdotes eorum cõsenserunt eum esse ducem suum, & summũ sacerdotem in æternum donec surgat propheta fidelis.

42 ‡ Et vt sit super eos dux, & vt cura esset illi pro sanctis, & vt cõstitueret præpositos super opera eorũ, & super regionem, & super arma, & super præsidia.

43 ‡ Et cura sit illi de sanctis, & vt audiatur ab omnibus, & scribãtur in nomine eius omnes conscriptiones in regione, & vt operiatur purpura & auro.

44 ‡ Et ne liceat vlli ex populo & ex sacerdotibus irritum facere aliquid horum, & cõtradicere his quæ ab eo dicũtur, aut conuocare conuentum in regione sine ipso, & vestiri purpura, & vti fibula aurea.

45 ‡ Qui autem fecerit extra hæc, aut irritum fecerit aliquid horum, reus erit.

46 ‡ Et complacuit omni populo statuere Simonẽ, & facere secundum verba ista.

47 ‡ Et suscepit Simon, & placuit ei vt summo sacerdotio fungeretur, & esset dux & princeps gentis Iudæorum & sacerdotum, & præesset omnibus.

48 ‡ Et scripturam istam direxerunt ponere in tabulis æreis:

49 ‡ Et ponere eas in peribolo sanctorũ, in loco celebri. Exemplum autem eorũ ponere in ærario, vt habeat Simon & filij eius.

37 ‡ καὶ κατῴκισεν ἐν αὐτῇ ἀνδρας
Ιουδαίους, καὶ ὠχύρωσεν αὐτὴν πρὸς
ἀσφάλειαν τῆς χώρας καὶ τῆς πόλεως,
καὶ ὕψωσε τὰ τείχη Ἱερουσαλήμ.

38 ‡ καὶ ὁ βασιλεὺς Δημήτριος ἔστη-
σεν αὐτῷ τὴν ἀρχιερωσύνην

39 ‡ κατὰ πάντα· καὶ ἐποίησεν αὐτὸν
τῶν φίλων αὐτοῦ, καὶ ἐδόξασεν αὐτὸν
δόξῃ μεγάλῃ. 40 ‡ ἠκούσθη γὰρ ὅτι
προσαγορεύονται ⓓ Ἰουδαῖοι ὑπὸ Ῥω-
μαίων φίλοι καὶ σύμμαχοι, καὶ ὅτι
ἀπεδέξαντο τοὺς πρεσβευτὰς Σίμωνος
ἐνδόξως. 41 ‡ καὶ ὅτι ἐδοξάσθη ⓓ
Ἰουδαῖοι & ⓓ ἱερεῖς εἶναι αὐτῶν σί-
μωνα ἡγούμενον καὶ ἀρχιερέα εἰς τὸν
αἰῶνα ἕως & ἀναστῇναι προφήτην
πιστόν. 42 ‡ καὶ τοῦ εἶναι ἐπ' αὐτὸν στρα-
τηγόν, καὶ ὅπως μέλῃ αὐτῷ περὶ τῶν
ἁγίων καθίσθαι ἐπ' αὐτοῦ περὶ τῶν
ἔργων αὐτῶν καὶ ἐπὶ τῆς χώρας καὶ
ἐπὶ τῶν ὅπλων καὶ ἐπὶ τῶν ὀχυρωμά-
των. 43 ‡ καὶ ὅπως μέλῃ αὐτῷ περὶ
τῶν ἁγίων, καὶ ὅπως ἀκούηται ὑπὸ
πάντων, καὶ ὅπως γράφωνται ἐπὶ τῷ
ὀνόματι αὐτοῦ πᾶσαι συγγραφαὶ ἐν
τῇ χώρᾳ, & ὅπως περιβάλλη πορ-
φύραν καὶ ἐμπορπώσθω
πόρπην χρυσῆν.

45 ‡ ὃς δ' ἂν παρὰ ταῦτα ποιήσῃ ἢ ἀ-
θετήσῃ τι τούτων οὐκ ἔσται.

46 ‡ καὶ εὐδόκησε πᾶς ὁ λαὸς θέ-
σθαι Σίμωνι ποιῆσαι κατὰ τοὺς λό-
γους τούτους.

47 ‡ καὶ ἐπεδέξατο Σίμων & ἐδόκη-
σεν ἀρχιερατεύειν καὶ εἶναι στρατη-
γὸς & ἐθναρχης τῶν Ἰουδαίων, & ἱερέων &
τοῦ προστατῆσαι πάντων.

48 ‡ καὶ τὴν γραφὴν ταύτην εἶπαν
τεθῆναι ἐν δέλτοις χαλκαῖς· 49 ‡ καὶ
στῆσαι αὐτὰς ἐν περιβόλῳ τῶν ἁγίων
ἐν τόπῳ ἐπισήμῳ· τὰ δὲ ἀντίγραφα
αὐτῶν τεθῆναι ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ,
ὅπως ἔχῃ Σίμων & ⓓ υἱοὶ αὐτοῦ.

37 ‡ *Et collocauit in ea viros Judæos, & muniuit eam ad tutamentum regionis & ciuitatis, & exaltauit muros Hierusalem.*

38 ‡ *Et rex Demetrius statuit ei summum sacerdotium*

39 ‡ *Secundum omnia: & fecit eum ex amicis suis, & glorificauit eum gloria magna.*

40 ‡ *Auditum est enim quòd appellãtur Judæi à Romanis amici & socij, & quòd occurrerunt legatis Simonis gloriosè.*

41 ‡ *Et quia consenserunt Judæi & sacerdotes esse eorum Simonem ducem & summum sacerdotem in seculum, donec resurgat propheta fidelis.*

42 ‡ *Et vt sit super eos dux, & vt cura sit ei de sanctis constituere per eum super opera eorũ & super regionem, & super arma, & super munitiones.*

43 ‡ *Et vt cura sit ei de sanctis, & vt audiatur ab omnibus, et vt scribantur in nomine eius omnes conscriptiones in regione, & vt operiatur purpura, & aurum ferat.*

44 ‡ *Et non licebit vlli ex populo & sacerdotibus irritum facere aliquid horum, & contradicere ab eo dicendis, & conuocare conuẽtum in regione sine ipso, & vestiri purpura, & insibulari fibula aurea.*

45 ‡ *Qui autem præter hæc fecerit, aut irritum fecerit quicquam horum, reus erit.*

46 ‡ *Et placuit omni populo statuere Simonem facere secundum verba ista.*

47 ‡ *Et suscepit Simon, & placuit esse summum sacerdotem, et esse ducem & principem gentis Judæorum & sacerdotum, & præesse omnibus.*

48 ‡ *Et scripturam istam dixerunt poni in tabulis æreis,*

49 ‡ *Et statuere illas in peribolo sanctorum in loco celebri. At exempla earum poni in ærario, vt habeat Simon & filij eius.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. XV.

ET misit Antiochus filius Demetrij regis epistolas ab insulis maris Simoni sacerdoti & principi gentis Judæorum, & vniuersæ genti.

Et erant continentes modum hunc: REX Antiochus Simoni sacerdoti magno et principi gentis, & genti Judæorum gaudere.

Quoniam viri pestilentes obtinuerũt regnum patrum nostrorum.

Volo autem vendicare regnum, vt restituam illud vt erat prius. Collegi autem multitudinem exercituum, & paraui naues bellicas. Volo autem procedere per regionem, vt vlciscar eos qui corruperunt regionẽ nostram, & qui desolauerunt ciuitates multas in regno.

Nunc ergo statuo tibi omnes oblationes quas remiserunt tibi qui ante me reges, & quæcunque alia dona remiserunt tibi.

Et permiserunt tibi facere percussuram proprium numisma regioni tuæ.

Hierusalem autem & sancta esse libera, & omnia arma quæ fabricasti, & munitiones quas construxisti, quas obtines, maneant tibi.

Et omne debitum regium, et quæ futura sunt regia, ex núc & in omne tempus remittantur tibi.

Cùm autem constituerimus regnum nostrum, glorificabimus te & gentem tuam, & templi gloria magna, vt manifesta fiat gloria vestra in vniuersa terra.

Anno quarto & septuagesimo & centesimo exiit Antiochus in terram patrum suorum, & conuenerunt ad eum omnes exercitus, ita vt pauci essent cũ Tryphone. Et persecutus est eũ Antiochus rex, & venit in Doram fugiens per mare. Sciebat enim quòd cõgregata erant in eũ mala, et reliquerũt eũ exercitus.

ιε

Καὶ ἀπέστειλεν ἀντίοχος ὁ υἱὸς δημητρίου τὸ βασιλέως ἐπιστολὰς ἀπὸ τῶν νήσων τῆς θαλάσσης Σίμωνι ἱερεῖ καὶ ἐθναρχῃ τῶν Ἰουδαίων καὶ παντὶ τῷ ἔθνει. καὶ ἦσαν περιέχουσαι τὸν τρόπον τοῦτον· Βασιλεὺς ἀντίοχος Σίμωνι ἱερεῖ μεγάλῳ καὶ ἐθναρχῃ καὶ ἔθνει Ἰουδαίων χαίρειν. ἐπειδὴ ἄνδρες λοιμοὶ κατεκράτησαν τῆς βασιλείας τῶν πατέρων ἡμῶν. βούλομαι δὲ ἀνιπποιήσασθαι τῆς βασιλείας, ὅπως ἀποκαταστήσω αὐτὴν ὡς ἦν τὸ πρότερον. ἐξενολόγησα δὲ πλῆθος δυνάμεων, καὶ κατεσκεύασα πλοῖα πολεμικά. βούλομαι δὲ ἐπελθεῖν κατὰ τὴν χώραν, ὅπως μετέλθω τοὺς κατεφθαρκότας τὴν χώραν ἡμῶν, καὶ τοὺς ἠρημωκότας πόλεις πολλὰς ἐν τῇ βασιλείᾳ.

νῦν οὖν ἵστημί σοι πάντα τὰ ἀφαιρέματα ἃ ἀφῆκάν σοι οἱ πρὸ ἐμοῦ βασιλεῖς, καὶ ὅσα ἄλλα ἀφέματα ἀφῆκάν σοι.

ἐπέτρεψάν σοι ποιῆσαι κόμμα ἴδιον νόμισμα τῇ χώρᾳ σου.

ἱερουσαλὴμ δὲ καὶ τὰ ἅγια εἶναι ἐλεύθερα. καὶ πάντα τὰ ὅπλα ὅσα κατεσκεύασας καὶ τὰ ὀχυρώματα ἃ ᾠκοδόμησας ὧν κρατεῖς, μενέτω σοι.

καὶ πᾶν ὀφείλημα βασιλικὸν καὶ τὰ ἐσόμενα βασιλικά, ἀπὸ τοῦ νῦν ἐς τὸν ἅπαντα χρόνον ἀφείσθω σοι. ὡς δὲ ἂν καταστήσωμεν τὴν βασιλείαν ἡμῶν, δοξάσομέν σε καὶ τὸ ἔθνος σου καὶ τὸ ἱερὸν δόξῃ μεγάλῃ· ὥστε φανερὰν γενέσθαι τὴν δόξαν ὑμῶν ἐν πάσῃ τῇ γῇ.

ἐν τοῖς τεταρτοῦ καὶ ἑβδομηκοστοῦ καὶ ἑκατοστοῦ ἔτους ἐξῆλθεν ἀντίοχος εἰς τὴν γῆν τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ συνῆλθον πρὸς αὐτὸν πᾶσαι αἱ δυνάμεις, ὥστε ὀλίγους εἶναι σὺν τρύφωνι.

καὶ ἐδίωξεν αὐτὸν ἀντίοχος ὁ βασιλεύς, καὶ ἦλθεν εἰς δῶρα φεύγων ἐπὶ τῆς θαλάσσης. εἶδε γὰρ ὅτι συνῆκται ἐπ' αὐτὸν τὰ κακά, καὶ ἀφῆκαν αὐτὸν αἱ δυνάμεις.

CAP. XV.

ET misit rex Antiochus filius Demetrij epistolas ab insulis maris Simoni Sacerdoti, & principi gentis Judæorum & vniuersæ genti.

Et erant cõtinentes hũmodũ. REX Antiochus Simoni Sacerdoti magno & genti Iudæorum salutem.

Quoniam quidã pestilentes obtinuerũt regnũ patrum nostrorum:

Volo autem vendicare regnum, & restituere illud sicut erat antea, & electam feci multitudinem exercitus, & feci naues bellicas. Volo autem procedere per regionem, vt vlciscar in eos qui corruperũt regionẽ nostram, & qui desolauerunt ciuitates multas in regno meo.

Nunc ergo statuo tibi omnes oblationes quas remiserunt tibi ante me omnes reges, & quæcunque alia dona remiserunt tibi.

Et permitto tibi facere percussũram proprij numismatis in regione tua.

Hierusalem autem sanctã esse & liberam, & omnia arma quæ fabricata sunt, & præsidia quæ cõstruxisti, quæ tenes, maneant tibi.

Et omne debitum regis, & quæ futura sunt regi ex hoc & in totum tempus remittuntur tibi.

Cùm autem obtinuerimus regnum nostrum, glorificabimus te & gentẽ tuã, & templum gloria magna, ita vt manifesterur gloria vestra in vniuersa terra.

Anno cẽtesimo septuagesimo quarto exiit Antiochus in terram patrum suorum, & cõuenerunt ad eum omnes exercitus, ita vt pauci remanerent relicti essent cum Tryphone.

Et insecutus est eum Antiochus rex, & venit Doram fugiens per maritimã. Sciebat enim quòd congregata sunt mala in eum, & reliquerint eum exercitus.

Et applicuit Antiochus super Doram, cum centum vigintimillibus virorũ belligeratorum, & octo millibus equitum.

Et circuiuit ciuitatem, & naues à mari accesserunt, & vexabant ciuitatem à terra & mari, & neminem sinebant ingredi vel egredi.

Venit autem Numenius & qui cum eo fuerant ab vrbe Roma, habentes epistolas regibus & regionibus scriptas, in quibus continebantur hæc.

LVCIVS cõsul Romanorum, Ptolemæo regi salutem.

Legati Iudæorum venerunt ad nos amici nostri, renouantes pristinam amicitiam & societatem, missi à Simone principe sacerdotũ & populo Iudæorum.

Attulerunt autem & clypeum aureum minarũ mille.

Placuit itaque nobis scribere regibus & regionibus vt non inferant illis mala, neque impugnent eos, & ciuitates eorum, & regiones eorum, & vt non ferant auxilium pugnantibus aduersus eos.

Visum autem est nobis accipere ab eis clypeum.

Si qui ergo pestilentes fugerint de regione ipsorum ad vos, tradite eos Simoni principi sacerdotum, vt vindicet in eos secũdum legem suam.

Hæc eadem scripta sunt Demetrio regi, & Attalo, & Arabæ:

Et Arsaci, & in omnes regiones, & Sampsamæ, & Spartanis, Delo, & Mido, & Sicione, & Cariæ, & Samum, & Pamphiliam, & Lyciam, & Alicarnassum, & Rhodũ, & Phaselida, & Coo, & Siden, & Arado, & Gortynam, & Gnidũ, & Cyprũ, & Cyrenen. Exemplum autẽ eorũ scripserũt Simoni principi sacerdotum & populo Iudæorum.

καὶ παρενέβαλεν ἀντίοχος ἐπὶ δῶρα, καὶ σὺν αὐτῷ δώδεκα μυριάδες ἀνδρῶν πολεμιστῶν καὶ ὀκτακισχίλιαι ἵπποι. καὶ ἐκύκλωσε τὴν πόλιν καὶ τὰ πλοῖα ἀπὸ θαλάσσης συνῆψε, καὶ ἔθλιβε τὴν πόλιν ἀπὸ τῆς γῆς καὶ τῆς θαλάσσης, καὶ οὐκ ἔασεν οὐδένα ἐκπορεύεσθαι καὶ εἰσπορεύεσθαι.

καὶ ἦλθε νεμήνιος καὶ οἱ παρ' αὐτοῦ ἐπιστολὰς ἔχοντες ἐπιστολὰς τοῖς βασιλεῦσι καὶ ταῖς χώραις, ἐν αἷς ἐγέγραπτο τάδε·

Λούκιος ὕπατος ῥωμαίων πτολεμαίῳ βασιλεῖ χαίρειν.

πρεσβευταὶ τῶν ἰουδαίων ἦλθον πρὸς ἡμᾶς φίλοι ἡμῶν καὶ σύμμαχοι ἀνανεούμενοι τὴν ἐξ ἀρχῆς φιλίαν καὶ συμμαχίαν, ἀπεσταλμένοι ἀπὸ σίμωνος τοῦ ἀρχιερέως καὶ τοῦ δήμου τῶν ἰουδαίων.

ἤνεγκαν ἀσπίδα χρυσῆν ἀπὸ μνᾶς πενταχιλίων.

ἔδοξεν οὖν ἡμῖν γράψαι τοῖς βασιλεῦσι καὶ ταῖς χώραις, ὅπως μὴ ἐκζητήσωσιν αὐτοῖς κακὰ, καὶ μὴ πολεμήσωσιν αὐτοὺς καὶ τὰς πόλεις αὐτῶν καὶ τὴν χώραν αὐτῶν, οὐδὲ συμμαχήσωσι τοῖς πολεμοῦσιν αὐτούς.

ἔδοξε δὲ ἡμῖν δέξασθαι τὴν ἀσπίδα παρ' αὐτῶν. εἴ τινες οὖν λοιμοὶ διαπεφύγασιν ἐκ τῆς χώρας αὐτῶν πρὸς ὑμᾶς, παράδοτε αὐτοὺς σίμωνι τῷ ἀρχιερεῖ, ὅπως ἐκδικήσῃ αὐτοὺς κατὰ τὸν νόμον αὐτῶν.

καὶ ταὐτὰ ἔγραψε δημήτριῳ καὶ ἀτταλῳ καὶ ἀράθῃ,

καὶ ἀρσάκῃ καὶ εἰς πάσας τὰς χώρας, καὶ σαμψάμῃ, καὶ σπαρτιάταις, καὶ εἰς δῆλον, καὶ εἰς μιλητόν, καὶ εἰς σικυῶνα, καὶ εἰς τὴν καρίδα, καὶ εἰς σάμον, καὶ τὴν παμφιλίαν, καὶ εἰς τὴν λυκίαν, καὶ εἰς ἁλικαρνασσόν, καὶ εἰς κῶ, καὶ εἰς σίδην, καὶ εἰς ἀράδον, καὶ εἰς φασηλίδα, καὶ εἰς γόρτυναν, καὶ κνίδον, καὶ κύπρον, καὶ κυρήνην.

τὸ δὲ ἀντίγραφον αὐτῶν ἔγραψαν σίμωνι τῷ ἀρχιερεῖ.

*Et applicuit exercitum Antiochus super Doran, & cum eo duodecim decem millia virorum belligeratorum, & octo millia equitum.

*Et circuiuit ciuitatem, & naues à mari congregauit, & vexabat ciuitatem à terra & mari, & nõ sinebat vllum egredi & ingredi.

*Et venit Numenius & qui cum eo ex Roma habentes epistolas regibus & regionibus, in quibus scripta erant hæc:

*LVCIVS Consul Romanorum Ptolemæo regi gaudere.

*Legati Judæorum venerũt ad nos amici nostri & socij, renouantes quæ ab initio amicitiã & societatẽ, missi à Simone principe sacerdotum, & populo Judæorum.

*Attulerunt autem clypeum aureum minarum quinque millium.

*Placuit igitur nobis scribere regibus & regionibus, vt non quærant eis mala, & ne impugnent eos & ciuitates eorum & regionem eorum, & vt non auxilientur impugnantibus eos.

*Visum est autem nobis accipere clypeum ab eis.

*Si qui ergo pestilentes fugerunt de regione illorum ad vos, tradite eos Simoni principi sacerdotum, vt vindicet eos secundum legem suam.

*Et hæc scripsit Demetrius regi, & Attalo, & Arathæ;

*Et Arsacæ, & in omnes regiones, & Sampsamæ & Spartiatis, & in Delum, et in Myndum, & in Sicionem, & in Caridem, & in Samum, & Pamphiliam, & in Lyciam, & in Alicarnassum, & in Co, & in Siden, & in Aradon, & in Phaselidem, & in Gortynam, & Gnidum, & Cyprum, & Cyrenen.

*At exemplum eorum scripserunt Simoni principi sacerdotum.

* *Antiochus autem rex castra applicuit in Doram secundò, admouens semper ei manus & machinas faciens, & concluſit Tryphonem propter ingredi & egredi.*

* *Et miſit ei Simon duo millia virorum electorum, vt auxiliarentur ei, & argẽtum, & aurum, & vaſa copioſa.*

* *Et non voluit ea accipere;* *sed rupit omnia quæ pepigit cum eo prius, & alienatus eſt ab eo.*

* *Et miſit ad eum Athenobiũ vnum de amicis ſuis collocuturũ cum ipſo, dicens: Vos obtinetis Joppen & Gazaran, & arcem quæ in Hieruſalem, ciuitates regni mei.*

* *Fines earum deſolaſtis, & feciſtis plagam magnam ſuper terram, & dominati eſtis locorum multorum in regno meo.*

* *Nunc ergo tradite ciuitates quas occupaſtis, & tributa locorum in quibus dominati eſtis finium qui ſunt extra Judæam.*

* *Si autem non, date pro eis quingenta talenta argenti, & exterminij quod exterminaſtis, & tributorum locorum alia talenta quingenta. Si autem non, aduenietes expugnabimus vos.*

* *Et venit Athenobius amicus regis in Hieruſalem, & vidit gloriam Simonis, & abacum cum vaſis aureis & argenteis, & apparatum copioſum, et obſtupuit; & nunciauit ei verba regis.*

* *Et reſpondens Simon dixit ei: Neque terram alienam ſumpſimus, neq; aliena detinuimus, ſed hæreditatem patrum noſtrorum; ab autem inimicis noſtris iniuſtè in quodam tempore poſſeſſa eſt.*

* *Nos verò opportunitatẽ habentes vindicamus hæreditatem patrum noſtrorum.*

25 * αντίοχος ὁ βασιλεὺς παρενέβαλεν ἐπὶ δῶρα ἐν τῇ δηλέσα, προσάγων διαπαντὸς αὐτῇ τὰς χεῖρας καὶ μηχανὰς ποιούμενος, καὶ συνέκλεισε τὸν τρύφωνα τοῦ εἰσπορεύεσθαι καὶ ἐκπορεύεσθαι.

26 * καὶ ἀπέστειλεν αὐτῷ Σίμων δισχιλίους ἄνδρας ἐκλεκτοὺς συμμαχῆσαι αὐτῷ καὶ ἀργύριον καὶ χρυσίον καὶ σκεύη ἱκανά.

27 * καὶ οὐκ ἠθέλησεν λαβεῖν ἀλλ' ἠθέτησε πάντα ὅσα συνέθετο αὐτῷ τὸ πρότερον, καὶ ἀλλοτριοῦτο αὐτοῦ.

28 * καὶ ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν Ἀθηνόβιον ἕνα τῶν φίλων αὐτοῦ κοινολογισόμενον αὐτῷ λέγων· ὑμεῖς κατέχετε τὴν Ἰόππην καὶ Γαζάραν καὶ τὴν ἄκραν τὴν ἐν ἱερουσαλὴμ πόλεις τῆς βασιλείας μου.

29 * τὰ ὅρια αὐτῶν ἠρημώσατε, καὶ ἐποιήσατε πληγὴν μεγάλην ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἐκυριεύσατε τόπων πολλῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ μου.

30 * νῦν οὖν παράδοτε τὰς πόλεις ἃς κατελάβεσθε καὶ φόρους τῶν τόπων ὧν κατεκυριεύσατε τῶν ὁρίων τῶν ἐκτὸς τῆς Ἰουδαίας.

31 * εἰ δὲ μή, δότε ἡμῖν ἀργυρίου πεντακόσια τάλαντα καὶ ἀργυρίου καὶ τῆς καταφορᾶς ἧς κατεφάρκατε, καὶ τῶν φόρων τῶν τόπων ἄλλα τάλαντα πεντακόσια. εἰ δὲ μή, παραγενόμενοι ἐκπολεμήσομεν ὑμᾶς.

32 * καὶ ἦλθεν Ἀθηνόβιος ὁ φίλος τοῦ βασιλέως εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ εἶδεν τὴν δόξαν Σίμωνος καὶ κυλικεῖον μετὰ χρυσωμάτων καὶ ἀναρυωμάτων καὶ ἐστόμωσαν ἱκανῶς, καὶ ἔξισταται καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῷ τοὺς λόγους τοῦ βασιλέως.

33 * καὶ ἀποκριθεὶς Σίμων εἶπεν αὐτῷ· οὔτε γῆν ἀλλοτρίαν εἰλήφαμεν, οὔτε ἀλλοτρίων κεκρατήκαμεν, ἀλλὰ τῆς κληρονομίας τῶν πατέρων ἡμῶν, ὅτι δὲ ἐχθρῶν ἡμῶν ἀκρίτως ἐν τινι καιρῷ κατεκρατήθη.

34 * ἡμεῖς δὲ καιρὸν ἔχοντες ἀντεχόμεθα τῆς κληρονομίας τῶν πατέρων ἡμῶν.

25 * Antiochus autẽ rex applicuit castra in Doram ſecundò, admouens ei ſemper manus, & machinas faciens, & concluſit Tryphonem ne procederet.

26 * Et miſit ad duo millia virorum electorum in auxilium, & argentum, & aurum & vaſa copioſa.

27 * Et noluit ea accipere, ſed rupit omnia quæ pactus eſt cum eo antea, & alienauit ſe ab eo.

28 * Et miſit ad eum Athenobium vnũ de amicis ſuis, vt tractaret cum ipſo dicẽs: Vos tenetis Ioppen & Gazaram, & arcem quę eſt in Hieruſalem ciuitates regni mei.

29 * Fines earum deſolaſtis, & feciſtis plagam magnam in terra, & dominati eſtis per loca multa in regno meo.

30 * Nunc ergo tradite ciuitates quas occupaſtis, & tributa locorum in quibus dominati eſtis extra fines Iudeæ.

31 * Sin autem, date pro illis quingenta talenta argenti, & exterminij quod exterminaſtis, & tributorum ciuitatũ alia talenta quingenta. Sin autẽ, veniemus & expugnabimus vos.

32 * Et venit Athenobius amicus regis in Hieruſalem, & vidit gloriam Simonis, & claritatem in auro & argento, & obſtupuit, & renulit ei verba regis.

33 * Et reſpondit ei Simon, & dixit ei: Neque alienam terram ſumpſimus, neque alienam detinemus, ſed hæreditatem patrum noſtrorum, quæ iniuſtè ab inimicis noſtris aliquo tempore poſſeſſa eſt.

34 * Nos verò tempus habentes vendicamus hæreditatem patrum noſtrorum.

* Nam de Ioppe & Gazara, quæ expoſtulas, ipſi faciebant in populo plagam magnam, & in regione noſtra, horum damus talenta centum. Et non reſpondit ei Athenobius verbum.

* Reuerſus autẽ cum ira ad regem renuntiauit ei verba iſta, & gloriam Simonis & vniuerſa quæ vidit: & iratus eſt rex ira magna.

* Tryphõ autẽ fugit naui in Orthoſaida.

* Et conſtituit rex Cendebæum ducem maritimum, & exercitum peditum & equitum dedit illi.

* Et mandauit illi mouere caſtra contra faciem Iudææ, & mandauit ei ędificare Cedronem, & obſtruere portas ciuitatis, & debellare populum. Rex autem perſequebatur Tryphonem.

* Et peruenit Cendebæus Iamniam, & cœpit irritare plebem, & conculcare Iudeã, & captiuare populum & interficere, & ædificare Cedronem.

* Et collocauit illic equites & exercitum, vt egreſſi perambularent viam Iudææ ficut conſtituit ei rex.

35 * περὶ δὲ Ἰόππης καὶ Γαζάρων ὧν αἰτεῖς, αὗται ἐποίουν ἐν τῷ λαῷ πληγὴν μεγάλην ἐν τῇ χώρᾳ ἡμῶν, τούτων δώσομεν τάλαντα ἑκατόν· καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ λόγον.

36 * ἀπέστρεψε δὲ μετὰ θυμοῦ πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῷ ὧν εἶδεν λόγους τοὺς καὶ τὴν δόξαν Σίμωνος καὶ πάντα ὅσα εἶδεν, καὶ ὠργίσθη ὁ βασιλεὺς ὀργὴν μεγάλην.

37 * τρύφων δὲ ἐμβὰς εἰς πλοῖον ἔφυγεν εἰς ὀρθωσιάδα.

38 * καὶ κατέστησεν ὁ βασιλεὺς τὸν κενδεβαῖον ἐπὶ στρατηγὸν τῆς παραλίας, καὶ δυνάμεις πεζικὰς καὶ ἱππικὰς ἔδωκεν αὐτῷ.

39 * καὶ ἐνετείλατο αὐτῷ παρεμβαλεῖν κατὰ πρόσωπον τῆς ἰουδαίας, καὶ ἐνετείλατο αὐτῷ οἰκοδομῆσαι τὴν κεδρὼν καὶ ὀχυρῶσαι τὰς πύλας, καὶ ὅπως πολεμῇ τὸν λαόν· ὁ δὲ βασιλεὺς ἐδίωκε τὸν τρύφωνα.

40 * καὶ παρεγένετο κενδεβαῖος εἰς ἰάμνειαν, καὶ ἤρξατο διεγείζειν τὸν λαὸν καὶ ἐμβατεύειν εἰς τὴν ἰουδαίαν καὶ αἰχμαλωτίζειν τὸν λαὸν καὶ φονεύειν καὶ οἰκοδόμησε τὴν κεδρών.

41 * καὶ ἔταξεν ἐκεῖ ἱππεῖς καὶ δυνάμεις ὅπως ἐκπορεύωνται ἐξοδεύωσι τὰς ὁδοὺς τῆς ἰουδαίας καθὰ συνέταξεν αὐτῷ βασιλεύς.

ις'

1 * Καὶ ἀνέβη ἰωάννης ἐκ γαζάρων, καὶ ἀπήγγειλε σίμωνι τῷ πατρὶ αὐτοῦ ἃ συνέλεγεν κενδεβαῖος.

2 * καὶ ἐκάλεσε σίμων δύο υἱοὺς αὐτοῦ πρεσβυτέρους ἰούδαν καὶ ἰωάννην, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ἐγὼ καὶ οἱ ἀδελφοί μου καὶ ὁ οἶκος τοῦ πατρός μου ἐπολεμήσαμεν τοὺς πολεμίους ἰσραὴλ ἀπὸ νεότητος ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας· καὶ διεσώθη ἐν ταῖς χερσὶν ἡμῶν ῥύσασθαι τὸν ἰσραὴλ πλεονάκις.

3 * νῦν δὲ γεγήρακα, καὶ ὑμεῖς δὲ ἐν τῷ ἐλέει ἱκανοί ἐστε ἐν τοῖς ἔτεσι. γίνεσθε ἀντ' ἐμοῦ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ μου, καὶ ἐξελθόντες ὑπερμαχεῖτε ὑπὲρ τοῦ ἔθνους ἡμῶν· ἡ δὲ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ βοήθεια ἦτω μεθ' ὑμῶν.

35 * De autem Ioppe & Gazara quæ expoſtulas, hæ faciebant in populo plagam magnam, & in regione noſtra; horũ dabimus talenta centum. Et non reſpondit ei verbum.

36 * Reuerſus eſt autem cum ira ad regem, et renuntiauit ei verba iſta, & gloriam Simonis, & vniuerſa quæ vidit. Et iratus eſt rex ira magna.

37 * Tryphon autem aſcendens in nauem fugit in Orthoſiada.

38 * Et conſtituit rex Cendebæũ in ducem maritimæ, & exercitus pedeſtres & equeſtres dedit

39 ei. * Et mãdauit ei caſtra metari contra faciem Iudææ, & mandauit ei ædificare Cedron, & munire portas, & vt debellet populum. At rex perſequebatur Tryphonem.

40 * Et peruenit Cendebæus in Jamniã, & cœpit irritare plebẽ & intrare in Iudæam, & captiuare populum & interficere: & ædificauit Cedron.

41 * Et collocauit illic equites et exercitus, vt egreſſi perambularent vias Judææ, ſicut conſtituit ei rex.

CAP. XVI.

1 * ET aſcendit Joannes de Gazaris, & nuntiauit Simoni patri ſuo quæ faciebat Cendebæus.

2 * Et vocauit Simon duos filios ſuos ſeniores, Iudam & Joannem, & ait eis: Ego & fratres mei, & domus patris mei, expugnauimus hoſtes Iſrael ab adoleſcentia vſque in hodiernũ diem, & proſperatum eſt in manibus noſtris liberare Iſrael pluries.

3 * Nunc autem ſenui, & vos autem in miſericordia ſufficientes eſtis in annis: eſtote pro me & fratre meo, & egreſſi pugnate pro gente noſtra. At de cælo auxilium ſit vobiſcum.

‡ *Et elegit de regione viginti millia virorum belligeratorum, & equites: & profecti sunt ad Cendebæum, & dormierunt in Modin.*

‡ *Et surgẽtes manè abierunt in campum, & ecce exercitus multus in obuiam eis pedestris & equites, & torrẽs erat inter ipsos.*

‡ *Et admouit castra contra faciem eorum ipse & populus eius, & vidit populum trepidantem ad transfretandum torrentem, & transfretauit primus. Et viderunt eum viri, & transierunt post eum.*

‡ *Et diuisit populum & equites in medio peditũ: at equitatus aduersariorum multus valde.*

‡ *Et cecinit tubis, & conuersus est in fugam Cendebæus & castra eius. Et ceciderunt ex eis vulnerati multi, at residui fugerunt in munitionem.*

‡ *Tunc vulneratus est Judas, frater Joannis. Joannes autem insecutus est eos donec venit in Cedron quam ædificauit.*

‡ *Et fugerunt vsque ad turres quæ in agro Azoti, & succendit eam in igne. Et ceciderũt ex eis ad viros duo mille, & reuersus est in terram Juda cũ pace.*

‡ *Et Ptolemæus filius Abubi erat constitutus dux in campo Hiericho, & habebat argẽtum & aurum multum.*

‡ *Erat enim gener summi sacerdotis.*

‡ *Et exaltatum est cor eius, & voluit obtinere regionem, et volebat dolo aduersus Simonem & filios eius tollere eos.*

‡ *Simon autem erat perambulans ciuitates quæ in regione, & sollicitudinem gerens de cura earum. Et descendit in Hiericho ipse & Mattathias & Judas filij eius anno septimo & septuagesimo & centesimo, in mense vndecimo, hic mensis Sabat.*

4 ‡ καὶ ἐπέλεξεν ἐκ τῆς χώρας εἴκοσι χιλιάδας ἀνδρῶν πολεμιστῶν καὶ ἱππεῖς, καὶ ἐπορεύθησαν ἐπὶ τὸν κενδηβαῖον, καὶ ἐκοιμήθησαν ἐν μωδεείν. 5 ‡ καὶ ἀναστάντες τὸ πρωὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὸ πεδίον. καὶ ἰδοὺ δύναμις πολλὴ εἰς συνάντησιν αὐτοῖς πεζικὴ καὶ ἱππεῖς, καὶ χειμάρρους ὢν διαμέσον αὐτῶν.

6 ‡ καὶ παρενέβαλεν καὶ ἀπέναντι τὸ πρόσωπον αὐτῶν αὐτὸς καὶ ὁ λαὸς αὐτοῦ. καὶ εἶδε τὸν λαὸν δειλιῶντα διαπερᾶσαι τὸν χειμάρρουν, καὶ διεπέρασε πρῶτος· καὶ εἶδον αὐτὸν οἱ ἄνδρες, καὶ διεπέρασαν κατόπισθεν αὐτοῦ.

7 ‡ καὶ διεῖλε τὸν λαὸν καὶ τοὺς ἱππεῖς ἐν μέσῳ τῶν πεζῶν. ἦν δὲ ἵππος τῶν ὑπεναντίων πολλὴ σφόδρα.

8 ‡ καὶ ἐσάλπισε ταῖς σάλπιγξι, καὶ ἐτροπώθη κενδηβαῖος καὶ ἡ παρεμβολὴ αὐτοῦ, καὶ ἔπεσον ἐξ αὐτῶν τραυματίαι πολλοί. οἱ δὲ καταλειφθέντες ἔφυγον εἰς τὸ ὀχύρωμα.

9 ‡ τότε ἐτραυματίσθη ἰούδας ὁ ἀδελφὸς ἰωάννου· ἰωάννης δὲ κατεδίωξεν αὐτοὺς ἕως ἦλθεν εἰς κεδρὼν ὃν ᾠκοδόμησε.

10 ‡ καὶ ἔφυγον ἕως εἰς αὐτὸν πύργους αὐτὸν ἐν τῇ ἀγρῷ ἀζώτου, καὶ ἐνεπύρισεν αὐτὴν ἐν πυρί, καὶ ἔπεσον ἐξ αὐτῶν εἰς δισχιλίους, καὶ ἀπέστρεψεν εἰς γῆν ἰούδα μετ' εἰρήνης.

11 ‡ καὶ πτολεμαῖος ὁ τοῦ ἀβούβου ἦν κατεσταλμένος στρατηγὸς εἰς τὸ πεδίον ἰεριχώ. καὶ εἶχεν ἀργύριον καὶ χρυσίον πολύ.

12 ‡ ἦν γὰρ γαμβρὸς τοῦ ἀρχιερέως.

13 ‡ καὶ ὑψώθη ἡ καρδία αὐτοῦ, καὶ ἠβουλήθη καταμερατῆσαι τῆς χώρας, καὶ ἐβούλετο δόλῳ κατὰ σίμωνος καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ ἀρᾶι αὐτούς.

14 ‡ σίμων δὲ ἦν ἐφοδεύων τὰς πόλεις τὰς ἐν τῇ χώρᾳ καὶ φροντίζων τὴν ἐπιμελείας αὐτῶν, καὶ κατέβη εἰς ἱεριχὼ αὐτὸς καὶ ματταθίας καὶ ἰούδας ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτους ἑβδόμου καὶ ἑβδομηκοστοῦ καὶ ἑκατοστοῦ ἐν μηνὶ ἑνδεκάτῳ, οὗτός ὁ μὴν σαβάτ.

4 ‡ Et elegit de regione viginti millia virorum belligeratorum, & equites: & profecti sunt ad Cendebæum, & dormierunt in Modin.

5 ‡ Et surrexerunt manè, & abierunt in campum. Et ecce B exercitus copiosus in obuiam illis, peditum & equitum, & fluuius torrẽs erat inter medium ipsorum.

6 ‡ Et admouit castra contra faciem eorum, ipse & populus eius, & vidit populũ trepidantem ad trãs fretandum torrentẽ, & transfretauit primus. Et viderũt eum viri, & transierunt post eum.

7 ‡ Et diuisit populum, & equites in medio peditũ. Erat autem equitatus aduersariorum copiosus nimis.

8 ‡ Et exclamauerunt tubis, & in fugam conuersus est Cẽdebæus & castra eius, & ceciderũt ex eis multi vulnerati, residui autem in munitionem fugerunt.

9 ‡ Tunc vulneratus est Judas frater Ioannis. Joannes autem insecutus est eos donec venit Cedronem quam ædificauit.

10 ‡ Et fugerũt vsque ad turres quæ erant in agris Azoti, & succendit eas igni. Et ceciderũt ex illis duo millia virorum, & reuersus est in terram in pace.

11 ‡ Et Ptolemæus filius Abubi C constitutus erat dux in campo Hiericho, & habebat argentum & aurum multũ.

12 ‡ Erat enim gener summi C sacerdotis.

13 ‡ Et exaltatũ est cor eius, & volebat obtinere regionẽ, & cogitabat dolũ aduersum Simonẽ & filios eius, vt tollereret eos.

14 ‡ Simon autẽ perambulãs ciuitates quæ erãt in regione Iudææ, & sollicitudinẽ gerens carum, descẽdit in Hiericho ipse & Mattathias filius eius, & Iudas, anno centesimo septuagesimo septimo, mense vndecimo. hic est mensis Sabbat.

‡ Et susceptus eos filius Abobi, in munitiũculam quæ vocatur Doch, cũ dolo, quã ædificauit, & fecit eis conuiuium magnum, & absconditillic viros.

‡ Et cùm inebriatus esset Simon & filij eius, surrexit Ptolemæus cum suis, & sumpserunt arma sua, & intrauerunt in conuiuium & occiderunt eum, & duos filios eius, & quosdã pueros eius.

‡ Et fecit deceptionẽ magnam in Israel, & reddidit D mala pro bonis.

‡ Et scripsit hęc Ptolemęus, & misit regi vt mitteret ei exercitum in auxiliũ, & traderet ei regionem, & ciuitates eorum & tributa.

‡ Et misit alios in Gazarã tollere Ioannem, & tribunis misit epistolas vt venirẽt ad se, & daret eis argentum, & aurum, & dona.

‡ Et alios misit occupare Hierusalem & montem templi.

‡ Et præcurrens quidam, nuntiauit Ioanni in Gazara quia periit pater eius, & fratres ei', & quia misit te quoque interfici.

‡ Vt audiuit autem, vehementer expauit, & comprehẽdit viros qui venerãt perdere eum, & occidit eos. Cognouit enim quia quærebãt perdere eum.

‡ Et cætera sermonum Ioannis, & bellorum eus, & bonarum virtutum quibus fortiter gessit, & ædificij murorum quos extruxit, & rerum gestarum eius;

‡ Ecce hæc scripta sunt in libro dierum sacerdotij eius, ex quo factus est princeps sacerdotum post patrem suũ.

15 ‡ καὶ ὑπεδέξατο αὐτοὺς ὁ γὰβούβου εἰς τὸ ὀχυρωμάτιον τὸ καλούμενον δωκὼ μὴ δόλῳ οἰκοδόμησε, καὶ ἐποίησεν αὐτοῖς πότον μέγαν, καὶ ἐνέκρυψεν ἐκεῖ ἄνδρας.

16 ‡ καὶ ὅτε ἐμεθύσθη σίμων καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, ἐξανέστη πτολεμαῖος καὶ οἱ παρ' αὐτοῦ, καὶ ἔλαβοσαν τὰ ὅπλα αὐτῶν, καὶ ἐπέπεσον τῷ σίμωνι εἰς τὸ συμπόσιον, καὶ ἀπέκτειναν αὐτὸν καὶ τοὺς δύο υἱοὺς αὐτοῦ, καὶ τινας τῶν παιδαρίων αὐτοῦ.

17 ‡ καὶ ἐποίησεν ἀθεσίαν μεγάλην καὶ ἀπέδωκε κακὰ ἀντὶ ἀγαθῶν.

18 ‡ καὶ ἔγραψε ταῦτα πτολεμαῖος, καὶ ἀπέστειλε τῷ βασιλεῖ ὅπως ἀποστείλῃ αὐτῷ δυνάμεις εἰς βοήθειαν καὶ παραδῷ τὴν χώραν αὐτῷ καὶ τὰς πόλεις.

19 ‡ καὶ ἀπέστειλεν ἑτέρους εἰς γάζαρα ἀρᾶι τὸν ἰωάννην, καὶ τοῖς χιλιάρχοις ἀπέστειλεν ἐπιστολὰς παραγενέσθαι πρὸς αὐτὸν, ὅπως δῷ αὐτοῖς ἀργύριον καὶ χρυσίον καὶ δόματα.

20 ‡ καὶ ἕτερος ἀπέστειλε καταλαβέσθαι τὰ ἱεροσόλυμα καὶ τὸ ὄρος τοῦ ἱεροῦ.

21 ‡ καὶ προδραμών τις ἀπήγγειλε ἰωάννῃ εἰς γάζαρα ὅτι ἀπώλετο ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἀπέσταλκε καὶ σὲ ἀποκτεῖναι.

22 ‡ καὶ ἀκούσας ἐξέστη σφόδρα, καὶ συνέλαβε τοὺς ἄνδρας τοὺς ἐλθόντας ἀπολέσαι αὐτὸν καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς, ἐπέγνω γὰρ ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν ἀπολέσαι.

23 ‡ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἰωάννου καὶ τῶν πολέμων αὐτοῦ καὶ τῶν ἀνδραγαθιῶν αὐτοῦ ὧν ἐπολέμησε, καὶ τῆς οἰκοδομῆς τῶν τειχέων ὧν ᾠκοδόμησε, καὶ τῶν πράξεων αὐτοῦ.

24 ‡ ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίων ἡμερῶν ἀρχιερωσύνης αὐτοῦ, ἀφ' οὗ ἐχρημάτισεν ἀρχιερεὺς μετὰ τὸν πατέρα αὐτοῦ.

15 ‡ Et susceptus eos filius Abubi in munitiunculam vocatã Doc, cum dolo, quam ædificauit. Et fecit eis conuiuium magnum, & abscondit illic viros.

16 ‡ Et cùm inebriatus esset Simon & filij eius, surrexit Ptolemæus & sui, & sumpserunt arma sua, & irruerunt in Simonem in conuiuio, & occiderunt eum & duos filios eius, et quosdam ex pueris eius.

17 ‡ Et fecit deceptionem magnam, & reddidit mala pro bonis.

18 ‡ Et scripsit hæc Ptolemæus, & misit regi vt mitteret ei exercitus in auxilium, & traderet regionem ei & ciuitates.

19 ‡ Et misit alios in Gazaram tollere Joannẽ. Et tribunis misit epistolas vt venirent ad se, vt daret eis argentum & aurũ & dona.

20 ‡ Et alios misit occupare Hierusalem, & montem templi.

21 ‡ Et præcurrens quidã nuntiauit Joanni in Gazara quòd periit pater eius, & fratres eius, & quia misit & te interficere.

22 ‡ Et audiens expauit vehementer, & comprehendit viros qui venerant perdere eum, & occidit eos, cognouit enim quòd quærebant eum perdere.

23 ‡ Et cætera sermonum Joannis, & bellorum eius, & facinorum eius quæ fortiter gessit, & ædificij murorum quos extruxit, & gestorum eius;

24 ‡ Ecce hæc scripta sunt in libris dierum principatus sacerdotij eius, ex quo factus est princeps sacerdotum post patrem suum.

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΤΩΝ ΜΑΚΚΑΒΑΙΩΝ ΠΡΩΤΗΣ.

FINIS MACHABÆORUM PRIMI.

MACCABÆORVM SECVNDVS.

CAP. I.

EFratribus qui sunt per Aegyptum, Judæis gaudere, fratres qui sunt in Hierosolymis Judæi, et qui in regione Judææ pacem bonam.

‡ Et bona faciat vobis Deus, & meminerit testamenti sui, quod ad Abraam & Isaac & Jacob seruos suos fideles.

‡ Et det vobis cor omnibus ad colendum eum, & faciendum eius voluntates corde magno & anima volente.

‡ Et adaperiat cor vestrum in lege sua, & in præceptis, & pacem faciat.

‡ Et exaudiat vestras orationes, & reconcilietur vobis, & non vos deserat in tempore malo.

‡ Et nunc hic sumus orantes pro vobis.

‡ Regnante Demetrio anno centesimo sexagesimo nono, nos Judæi scripsimus vobis in tribulatione & in impetu qui superuenit nobis in annis istis, ex quo recessit Jason & qui cum eo à sancta terra & regno.

‡ Et succenderunt portam, & effuderunt sanguinem innocentē. Et orauimus Dominum, & exauditi sumus, & obtulimus sacrificia & similaginem, & accēdimus lucernas, & proposuimus panes.

‡ Et nunc vt agatis dies scenopegiæ Chaseleu mensis.

‡ Anno centesimo octogesimo & octauo, qui sunt in Hierusalem, & qui in Judæa, & senatus, & Judas Aristobulo magistro Ptolemæi regis. Qui est autem de christorum sacerdotum genere, & qui sunt in Aegypto Judæis, gaudere & saluere.

ΜΑΚΚΑΒΑΙΩΝ δεύτερον.

κεφ. α.

ΤΟῖς ἀδελφοῖς τοῖς κατ' αἴγυπτον ἰουδαίοις χαίρειν, καὶ ἀδελφοὶ καὶ οἱ ἐν ἱεροσολύμοις ἰουδαῖοι καὶ οἱ ἐν τῇ χώρᾳ τῆς ἰουδαίας εἰρήνην ἀγαθήν.

‡ καὶ ἀγαθὰ ποιήσαι ὑμῖν ὁ θεός, καὶ μνησθείη τῆς διαθήκης αὐτοῦ, τῆ πρὸς ἀβραὰμ καὶ ἰσαὰκ & ἰακὼβ τῶν δούλων αὐτοῦ τῶν πιστῶν.

‡ καὶ δώη ὑμῖν καρδίαν πᾶσι εἰς τὸ σέβεσθαι αὐτὸν καὶ ποιεῖν αὐτοῦ τὰ θελήματα καρδίᾳ μεγάλῃ & ψυχῇ βουλομένῃ.

‡ καὶ διανοίξαι τὴν καρδίαν ὑμῶν ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς προστάγμασι, καὶ εἰρήνην ποιήσαι.

‡ καὶ ἐπακούσαι ὑμῶν τῶν δεήσεων, καὶ καταλλαγείη ὑμῖν, καὶ μὴ ὑμᾶς ἐγκαταλίποι ἐν καιρῷ πονηρῷ.

‡ καὶ νῦν ὧδε ἐσμὲν προσευχόμενοι περὶ ὑμῶν.

‡ βασιλεύοντος δημητρίου ἔτους ἑκατοστοῦ ἑξηκοστοῦ ἐνάτου, ἡμεῖς οἱ ἰουδαῖοι γεγράφηκαμεν ὑμῖν ἐν τῇ θλίψει καὶ ἐν τῇ ἁρμῇ τῇ ἐπελθούσῃ ἡμῖν ἐν τοῖς ἔτεσι τούτοις, ἀφ' οὗ ἀπέστη ἰάσων καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἁγίας γῆς & τῆς βασιλείας.

‡ καὶ ἐνεπύρισαν τὸν πυλῶνα καὶ ἐξέχεαν αἷμα ἀθῷον. καὶ ἐδεήθημεν τοῦ κυρίου, καὶ εἰσηκούσθημεν. καὶ προσηνέγκαμεν θυσίας καὶ σεμίδαλιν, & ἐξήψαμεν τοὺς λύχνους, καὶ προεθήκαμεν τοὺς ἄρτους.

‡ & νῦν ἵνα ἄγητε τὰς ἡμέρας τῆς σκηνοπηγίας τοῦ χασελεύ μηνός.

‡ ἔτους ἑκατοστοῦ ὀγδοηκοστοῦ & ὀγδόου, καὶ ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ οἱ ἐν τῇ ἰουδαίᾳ, καὶ ἡ γερουσία καὶ ἰούδας ἀριστοβούλῳ διδασκάλῳ πτολεμαίου βασιλέως, ὄντι δὲ ἀπὸ τοῦ τῶν ἱερέων γένους καὶ τοῖς ἐν αἰγύπτῳ ἰουδαίοις, χαίρειν καὶ ὑγιαίνειν.

LIBER SECVNDVS MACHABAEORVM.

CAP. I.

A EFratrib' qui sunt per Ægyptū Iudæis salutem dicunt fratres qui sunt in Hierosolymis Iudæi, & qui in regione Iudæa, & pacem bonam.

‡ Benefaciat vobis Deus, & meminerit testamenti sui quod locutus est ad Abraā, & Isaac, & Iacob seruorum suorum fidelium.

‡ Et det vobis cor omnibus, vt colatis eum, & faciatis eius voluntatē corde magno, & animo volenti.

‡ Adaperiat cor vestrū in lege sua, & in præceptis suis, & faciat pacem.

‡ Exaudiat orationes vestras, & reconcilietur vobis, nec vos deserat in tempore malo.

‡ Et nunc hīc sumus orantes pro vobis.

‡ Regnante Demetrio anno B no centesimo sexagesimo no no nos Iudæi scripsimus vobis in tribulatione & impetu qui superuenit nobis in tu qui superuenit nobis istis annis ex quo recessit Iason à sancta terra, & à regno.

‡ Portam succenderunt, & effuderunt sanguinem innocentem. Et orauimus ad Dominū, & exauditi sumus, & obtulimus sacrificium, & similaginem, & accendimus lucernas, & proposuimus panes.

‡ Et nunc frequētate dies scenopegiæ mensis Casleu.

‡ Anno centesimo octauo, populus qui est Hierosolymis, & in Iudea senatusque, & Iudas Aristobolo magistro Ptolemæi regis, qui est de genere christorum sacerdotum, & his qui in Ægypto sunt Iudæis, salutem & sanitatem.

‡ De magnis periculis à Deo liberati magnificè gratias agimus ipsi, vtpote qui aduersus tale regem dimicauimus.

‡ Ipse enim ebullire fecit de Persida eos qui pugnauerunt contra nos & sanctam ciuitatem.

‡ Nā cùm in Persida esset dux ipse, & cum ipso immēsus exercitus, cecidit in templo Nanææ, cōsilio deceptus sacerdotum Nanææ.

‡ Etenim cum ea habitaturus venit ad locum Antiochus, & amici eius, & vt acciperet pecunias multas dotis nomine.

‡ Cumque proposuissent eas sacerdotes Nanææ, & ipse cū paucis ingressus esset intra ambitum phani, clauserunt templum.

‡ Cùm autē intrasset Antiochus, apertoque occulto aditu templi, mittentes lapides, percusserunt ducem, & eos qui cum eo erant, & diuiserunt membratim, & capitibus amputatis foras proiecerunt. ‡ Per omnia benedictus Deus qui tradidit impios. ‡ Facturi igitur quinta, & vicesima die mensis Casleu, purificationem templi, necessarium duximus significare vobis, vt & vos quoque agatis diem scenopegiæ, & diem ignis qui datus est quando Nehemias ædificato tēplo, & altari obtulit sacrificia.

‡ Nam cùm in Persidem ducerentur patres nostri sacerdotes qui tunc cultores Dei erant, acceptum ignem de altari occultè absconderunt in valle vbi erat puteus altus & siccus, & in eo contutati sunt eum, ita vt omnibus ignotus esset locus.

‡ Cùm autem præteriissent anni multi, & placuit Deo vt mitteretur Nehemias à rege Persidis, nepotes sacerdotū illorū qui absconderant misit ad requirendū ignē, & sicut narrauerūt nobis, nō inuenerūt ignē, sed aquā crassam.

‡ ἐκ μεγάλων κινδύνων ὑπὸ θεοῦ σεσωσμένοι, μεγάλως δίκαιον εὐχαριστεῖν αὐτῷ, ὡς ἂν πρὸς βασιλέα πολεμοῦντες.

‡ αὐτὸς γὰρ ἐξέβρασε τοὺς πολεμοῦντας ἐν τῇ ἁγίᾳ πόλει.

‡ εἰς γὰρ τὴν περσίδα ὁρμήσας ὁ ἡγεμὼν καὶ ἡ μετ' αὐτὸν δύναμις κατεκόπησαν ἐν τῷ τῆς ναναίας ἱερῷ πολυπλανήσαντος τοῦ ἱερέως ναναίου.

‡ ὡς γὰρ συνοικήσων αὐτῇ πλησιάζει εἰς τὸν τόπον, ὅ, τε αὐτίοχος & οἱ σὺν αὐτῷ φίλοι, χάριν ἔλαβεῖν τὰ χρήματα εἰς φερνῆς λόγον.

‡ καὶ προθέντων αὐτὰ τῶν ἱερέων τοῦ ναναίου, κἀκεῖνος προσελθόντος μετ' ὀλίγων εἰς τὸν περίβολον τοῦ τεμένους, συγκλείσαντες τὸ ἱερόν·

‡ ὡς εἰσῆλθεν αὐτίοχος, ἀνοίξαντες τὸν τοῦ φατνώματος κρυπτὸν θύραν, βάλλοντες πέτρας συνεκεραύνωσαν τὸν ἡγεμόνα, καὶ μέλη ποιήσαντες καὶ τὰς κεφαλὰς ἀφελόντες τοῖς ἔξω παρέρριψαν,

‡ κύριον πάντα εὐλογητὸν ὑμῶν ὁ θεὸς ὃς ἔδωκε τοὺς ἀσεβήσαντας.

‡ μέλλοντες ἄγειν ἐν τῷ χασελεῦ πέμπτῃ καὶ εἰκάδι τὸν καθαρισμὸν τοῦ ἱεροῦ δέον ἠγησάμεθα διασαφῆσαι ὑμῖν ἵνα καὶ αὐτοὶ ἄγητε ὡς σκηνοπηγίας καὶ τοῦ πυρός, ὅτε νεμίας οἰκοδομήσας τόν, τε ἱερὸν & τὸ θυσιαστήριον, ἀνήνεγκε θυσίαν.

‡ καὶ γὰρ ὅτε εἰς τὴν περσικὴν ἠγόντο ἡμῶν οἱ πατέρες, οἱ τότε εὐσεβεῖς ἱερεῖς λαβόντες ἀπὸ τοῦ πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου λαθραίως, κατέκρυψαν ἐν κοιλώματι φρέατος τάξιν ἔχοντος ὑδρον. ἐν ᾧ κατισφαλήσαντο ὥστε πᾶσιν ἄδηλον εἶναι τὸν τόπον. ‡ διελθόντων δ' ἐτῶν ἱκανῶν ὅτε ἔδοξε τῷ θεῷ, ἀποσταλεὶς νεμίας ὑπὸ βασιλέως περσίδος & τοὺς ἐγγόνους τῶν ἱερέων τῶν ἀποκρυψάντων ἔπεμψεν ἐπὶ τὸ πῦρ. ὡς διεσάφησεν ἡμῖν μὴ εὑρηκέναι πῦρ, ἀλλὰ ὕδωρ παχύ.

‡ De magnis periculis à Deo liberati, magnificè gratias agimus ei, vtpote contra regem dimicantes.

‡ Ipse enim ebullire fecit eos qui pugnauerunt in sancta ciuitate.

‡ In Persida existens enim dux, & circa ipsum irresistibilis apparens esse exercitus, percussi sunt in Nanææ templo deceptione vtentibus iis qui circa Nanæam sacerdotibus.

‡ Tanquam enim simul habitaturus cum ea aduenit in locū, ipseque Antiochus & qui cum eo amici, vt acciperent pecunias in dotis ratione.

‡ Et cùm proposuissent eas sacerdotes Nanæi, & ille ingressus esset cum paucis intra ambitum phani, claudentes templum.

‡ Postquam intrauit Antiochus, aperientes laquearis occultam portam, mittentes lapides lapidauerūt ducem, & membra facientes, & capita auferentes his qui extrà erant, proiecerunt.

‡ Per omnia benedictus noster Deus, qui tradidit impios.

‡ Futuri agere in Chaseleu quinta & vicesima purificationem templi, necessariū duximus significare vobis, vt & ipsi agatis tanquam scenopegiæ & ignis: quando Neemias postquam ædificauit templum & altare, obtulit sacrificium.

‡ Etenim quando in Persidē ducti sunt nostri patres, qui tūc erant pij sacerdotes, accipientes ab igne altaris occultè, absconderunt in concauitate putei ordinem habentis siccum, in quo tutati sunt, ita vt omnibus ignotus esset locus.

‡ Præteritis autem annis multis quando visum est Deo, missus Neemias à rege Persidis, nepotes sacerdotum qui absconderunt misit ad ignem. Vt narrāuerunt nobis non inuenisse ignem, sed aquam crassam:

Universidad de Deusto
Biblioteca

‡ *Iussit eos haurientes ferre.* 21 *Vt autem oblata sunt sacrificia, iussit sacerdotes Neemias aspergere aqua, ipsáque ligna & quæ erant superposita.*

‡ *Vt autē factum est & tempus transiit, quando sol refulsit prius nubilus existens, accensa est pyra magna, adeò vt mirarentur omnes.* 22

‡ *Orationem autem fecerunt sacerdotes cōsummato sacrificio, & sacerdotes, & omnes inchoante Jonatha, ac reliquis respondentibus vt Neemia.* 23

‡ *Erat autem oratio modum habens hunc: Domine, Domine Deus, omnium creator, terribilis & fortis, & iustus, & misericors:* 24

‡ *Solus rex, & bonus solus præstans, solus iustus & omnipotens et æternus, liberās Israel ab omni malo; qui fecisti patres electos, & sanctificasti eos;* 25

‡ *Accipe sacrificium pro omni populo tuo Israel, et custodi partem tuam, & sanctifica.* 26

‡ *Congrega dispersionem nostram, libera eos qui seruiunt in gentibus contemptos, & abominatione habitos respice, & sciāt gentes quòd tu es Deus noster.* 27

‡ *Afflige opprimentes & contumelijs afficientes in superbia.* 28

‡ *Planta populum tuum in loco sancto tuo, sicut dixit Moyses.* 29

‡ *At sacerdotes psallebant hymnos. Postquam autem consumptum est sacrificium,* 30

‡ *Et residua aqua, Neemias iussit lapides maiores persundi.* 31

‡ *Vt autem hoc factum est, flamma accensa est. At ab altari relucente lumine consumpta est.* 32

‡ *Vt autem manifesta facta est res, & renunciatum est regi Persarum, quòd in loco vbi ignem absconderunt qui translati fuerant sacerdotes, aqua apparuit, ex qua & Neemias purificauit sacrificium.* 33

21 ‡ ἐπέλθοντες αὐτοῖς ἀντλῆσαι
ἆραι φέρειν. ὡς δὲ ἀνηνέχθη τὰ τῶν
θυσιῶν, ἐπέλθωσι οἱ ἱερεῖς νεεμίας
ἐπιρρᾶναι τῷ ὕδατι τότε ξύλα καὶ
22 τὰ ἐπικείμενα. ‡ ὡς δὲ ἐγένετο
χρόνος διῆλθεν ὅτε ἥλιος ἀνέλαμ-
ψε πρότερον ἐπεφὼς ἦν, ἀνήφθη
πυρὰ μεγάλη, ὥστε θαυμάσαι πάν-
23 τας. ‡ προσηύξαντο δὲ ἐποίησαν δὲ
οἱ ἱερεῖς δαπανωμένης τῆς θυσίας
ὅτε ἱερεῖς καὶ πάντες, καθαρχομένου
Ιωνάθου, τῶν δ' λοιπῶν ἐπιφωνούντων
ὡς νεεμίας.
24 ‡ ἦν δὲ ἡ προσευχὴ τὸν τρόπον ἔ-
χουσα τοῦτον. κύριε κύριε ὁ θεὸς ὁ
πάντων κτίστης ὁ φοβερὸς καὶ ἰσχυρὸς
καὶ δίκαιος καὶ ἐλεήμων.
25 ‡ ὁ μόνος βασιλεὺς καὶ χρηστὸς
ὁ μόνος χορηγός, ὁ μόνος δίκαιος
καὶ παντοκράτωρ καὶ αἰώνιος, ὁ σω-
ζων τὸν Ισραὴλ ἐκ πάσης κακῆς,
ὁ ποιήσας τοὺς πατέρας ἐκλεκτούς,
καὶ ἁγιάσας αὐτούς·
26 ‡ προσδέξαι τὴν θυσίαν ὑπὲρ
πάντας τοῦ λαοῦ σου Ισραήλ, καὶ δια-
φύλαξον τὴν μερίδα σου καὶ ἁγια-
27 σόν. ‡ ἐπισυνάγαγε τὴν διασπορὰν ἡμῶν. ἐλευθέρωσον τοὺς δου-
λεύοντας ἐν τοῖς ἔθνεσι τοὺς ἐξουθενη-
μένους καὶ βδελυκτοὺς ἔπιδε καὶ γνώτω-
σαν τὰ ἔθνη ὅτι σὺ εἶ ὁ θεὸς ἡμῶν.
28 ‡ κατάδυσον τοὺς καταδυναστεύον-
τας καὶ ἐξυβρίζοντας ἐν ὑπερηφανίᾳ.
29 ‡ καταφύτευσον τὸν λαόν σου εἰς
τὸν τόπον τὸν ἅγιόν σου καθὼς εἶπε
30 μωυσῆς. ‡ οἱ δὲ ἱερεῖς ἐπέψαλλον
τοὺς ὕμνους, καθὼς δὲ ἀνηλώθη τὰ τῆ
31 θυσίας. ‡ καὶ τὸ περιλειπόμενον
ὕδωρ, ὁ νεεμίας ἐκέλευσε λίθους μεί-
32 ζονας καταχεῖν. ‡ ὡς δὲ τοῦτο ἐγε-
νήθη φλὸξ ἀνήφθη. τοῦ δὲ ἀπὸ τοῦ
θυσιαστηρίου ἀνάπλαμψε φῶς φωτὸς
33 ἐδαπανήθη. ‡ ὡς δὲ φανερὸν ἐγε-
νήθη τὸ πρᾶγμα· καὶ διηγέλη τῷ βα-
σιλεῖ τῶν περσῶν ὅτι εἰς τὸν τόπον ὅ
τὸ πῦρ ἀπέκρυψαν οἱ μεταχθέντες
ἱερεῖς, τὸ ὕδωρ ἐφάνη ἀφ' οὗ καὶ οἱ
περὶ τὸν νεεμίαν ἤγνισαν τὰ τῆς θυ-
σίας.

21 ‡ Et iussit eos haurire & afferre sibi, & sacrificia quæ imposita erāt iussit sacerdos Nehemias aspergi ipsa aqua, & ligna, & quæ erant superposita.

22 ‡ Vtque hoc factum est, & tempus affuit quo sol refulsit, qui prius erat in nubilo, accēsus est ignis magnus, ita vt omnes mirarentur.

23 ‡ Orationem autē faciebant omnes sacerdotes dum cōsummaretur sacrificiū Jonatha inchoante, cæteris autem respondentibus.

24 ‡ Et Nehemiæ erat oratio hunc habens modum. Domine Deus omniū creator, terribilis, & fortis, iustus, & misericors:

25 ‡ Qui solus es bonus rex, solus præstans, solus iustus, & omnipotens, & æternus, qui liberas Israel de omni malo, qui fecisti patres electos, & sanctificasti eos,

26 ‡ Accipe sacrificium pro vniuerso populo tuo Israel, & custodi partem tuam, & sanctifica.

27 ‡ Congrega dispersionem nostrā, libera eos qui seruiunt gentibus, & contempros, & abominatos respice, vt sciāt gentes quia tu es Deus noster.

28 ‡ Afflige opprimentes & contumeliam facientes in superbia.

29 ‡ Constitue populum tuum in loco sancto tuo, sicut dixit Moyses.

30 ‡ Sacerdotes autē psallebant hymnos vsque quo consumptum esset sacrificium.

31 ‡ Cùm autem cōsumptū esset sacrificiū, ex residua aqua Nehemias iussit lapides maiores perfundi.

32 ‡ Quod vt factum est, ex eis flamma accēsa est, sed extincta est. ‡ Vt verò lumen quod refulsit ab altari consumptā est.

33 ‡ Vt verò manifestata est res, nunciatum est regi Persarū, quòd in loco in quo ignē abscōderant, in quo qui trāslati fuerāt sacerdotes, aqua apparuit, de qua Nehemias, & qui cū eo erant purificauerunt sacrificia.

‡ Considerans autem rex, & rem diligenter examinās, fecit ei templū, vt probaret quod factū erat. Et cùm probasset, ‡ Sacerdotib⁹ donauit multa bona, & alia atq; alia munera, & accipiens manu sua tribuebat eis.

‡ Appellauit autē Nehemias hunc locū Nephthar, quod interpretatur purificatio. Vocatur autē apud plures Nephi.

CAP. II.

1 INuenitur autē in descriptionibus Hieremiæ prophetæ, quòd iussit eos ignem accipere, qui transmigrabātur, vt significatum est, & vt mandauit transmigratis.

2 ‡ Et dedit illis legem, ne obliuiscerētur præcepta Domini, & vt nō exerrarent mētibus, videntes simulachra aurea, & argentea, & ornamēta corū. ‡ Et alia huiusmo³ di dicēs, hortabatur ne legē amouerent à corde suo.

4 ‡ Erat autem in ipsa scriptura, quomodo tabernaculum, & arcam iussit propheta diuino responso ad se facto comitari secum, vsque quo exiit in montem, in quo Moyses ascēdit, & vidit Dei hereditatē. ‡ Et veniens ibi 5 Hieremias inuenit locū speluncæ, & tabernaculū, & arcam, & altare incensi intulit illuc, & ostium obstruxit.

6 ‡ Et accesserunt quidam simul, qui sequebātur vt notarent sibi locū, & nō potuerūt inuenire. ‡ Vt autē cognouit Hieremias, culpās illos dixit, quòd ignotus erit locus donec congreget Deus cōgregationē populi, & propitius fiat. ‡ Et tūc Dñs ostē 8 det hæc, & apparebit maiestas Dñi, & nubes erit sicut & Moysi manifestabatur, & sicut cùm Salomō petiit vt locus sanctificaretur magno Deo, manifestabat hæc.

‡ Magnificè etenim sapiētiā tractabat, & vt sapientiā habēs, obtulit sacrificiū dedicationis & consummationis templi.

‡ Παφοήξας δὲ ὁ βασιλεὺς ἱερὸν 34
ἐποίησε δοκιμάσας τὸ πρᾶγμα.
‡ ᾧ οἷς ἐχαρίζετο ὁ βασιλεὺς πολ 35
λὰ διάφορα ἐλάμβανε καὶ μετεδίδου.
‡ προσηύχοντο δὲ οἱ περὶ τὸν νεε- 36
μίαν ἔτι νέφθαρ, ὃ διερμηνεύεται
καθαρισμός. καλεῖται δὲ ὑπό τινων
πολλοῖς νέφθαρ.

β'

‡ Εὑρίσκεται δὲ ἐν ταῖς ὑπογρα- 1
φαῖς ἱερεμίας ὁ προφήτης ὅτι ἐπέ-
λαυσε τοῦ πυρὸς λαβεῖν τοὺς μεταγε-
νομένους ὡς ἔσται, καὶ ὡς ἐνε-
τείλατο τοῖς μεταχθεῖσιν ὁ προ-
φήτης, ‡ δοὺς αὐτοῖς τὸν νόμον, 2
ἵνα μὴ παραλάθωσι τὰ προσταγμά-
των τοῦ κυρίου, καὶ ἵνα μὴ ἀποπλανη-
θῶσι ταῖς διανοίαις βλέποντες εἰδώλ-
ματα χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ καὶ τὸν περὶ
αὐτὰ κόσμον. ‡ καὶ ἕτερα τοιαῦτα 3
λέγων, παρεκάλει μὴ ἀποστῆναι τὸν
νόμον ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῶν.
‡ ἦν δὲ ἐν τῇ γραφῇ ὡς τὴν σκη- 4
νὴν καὶ τὴν κιβωτὸν ἐπέλθωσεν ὁ προ-
φήτης χρηματισμοῦ γενηθέντος
αὐτῷ συνακολουθεῖν, ὡς δὲ ἐξῆλ-
θεν εἰς τὸ ὄρος ὃ ὁ μωυσῆς ἀνέβας
ἐθεάσατο τὴν τοῦ θεοῦ κληρονομίαν.
‡ καὶ ἐλθὼν ὁ ἱερεμίας εὗρεν οἶ- 5
κον σπηλαιώδη καὶ τὴν σκηνὴν καὶ τὴν
κιβωτὸν καὶ τὸ θυσιαστήριον τοῦ θυ-
μιάματος εἰσενέγκαντα ἐκεῖ, καὶ τὴν
θύραν ἐνέφραξε. ‡ προσελθόντες 6
τινες τῶν συνακολουθούντων ὥστε ἐπι-
σημειώσασθαι τὴν ὁδόν, καὶ οὐκ ἠδυ-
νήθησαν εὑρεῖν.
‡ ὡς δὲ ὁ ἱερεμίας ἔγνω, μεμψάμε- 7
νος αὐτοῖς εἶπεν, ὅτι ἄγνωστος ὁ τό-
πος ἔσται ἕως ἂν συναγάγῃ ὁ θεὸς ἐπι-
συναγωγὴν λαοῦ καὶ ἔλεος γένῃ.
‡ καὶ τότε ὁ κύριος ἀναδείξει ταῦ- 8
τα, καὶ ὀφθήσεται ἡ δόξα κυρίου καὶ
ἡ νεφέλη, ὡς καὶ ἐπὶ μωυσῆ ἐδηλοῦ-
το, ὡς καὶ ὁ Σολομὼν ἠξίωσεν ἵνα ὁ
τόπος ἁγιασθῇ μεγάλως. διε-
σαφεῖτο δέ.
‡ καὶ ὡς σοφίαν ἔχων ἐτέλεσε, 9
θυσίαν ἐγκαινισμοῦ καὶ τῆς τελειώ-
σεως τοῦ ἱεροῦ.

34 ‡ Circumsepiens autem rex templum, fecit vt probaret rem.

35 ‡ Et quibus gratificabatur rex, multa diuersa accipiebat et dabat.

36 ‡ Appellauit autem Neemias hoc Nephthar, quod interpretatur purificatio. Vocatur autē apud multos Nephthar.

CAP. II.

1 INuenitur autē in descriptionibus Hieremias propheta, quòd iussit deigne accipere eos qui transmigrabantur, vt significatum est, & vt mandauit transmigratis propheta:

2 ‡ Dans eis legem, vt non obliuiscantur præceptorum Domini, & vt non aberrarent mentibus, videntes simulachra aurea & argentea, & quod circa ea ornamentum.

3 ‡ Et alia huiusmodi dicens, hortabatur ne amouerent legem à corde suo.

4 ‡ Erat autem in scriptura, quomodo tabernaculum & arcam iussit propheta diuino responso facto se comitari, vsque quo exiuit in montē vbi Moyses ascendens vidit Dei hæreditatem.

5 ‡ Et veniens Hieremias inuenit domum speluncæ, & tabernaculum, & arcam, & altare incensi intulit illuc, et ostiū obstruxit.

6 ‡ Et accedentes quidam qui simul sequebantur vt notarent viam, & non potuerunt inuenire.

7 ‡ Vt autem Hieremias cognouit, culpans eos dixit, quòd & ignotus locus erit donec congreget Deus congregationem populi, & misericordia fiat.

8 ‡ Et tunc Dominus ostendet hæc, & apparebit gloria Domini, & nubes, sicut & in Moyse manifestabatur, sicut & Salomon petiit vt locus sanctificaretur maximè. manifestabat autem. ‡ Et vt sapientiam habens obtulit sacrificiū dedicationis & consummationis templi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

‡ *Sicut & Moyses orauit ad Dominum, & descendit ignis de cælo, & holocaustum cõsumpsit; sic & Salomon orauit, & descẽdens ignis consumpsit holocaustum.*

‡ *Et dixit Moyses, eo quòd non est comestum quod erat pro peccato consumptum est.*

‡ *Similiter & Salomon octo dies celebrauit.*

‡ *Narrabantur autem & in descriptionibus, & in commentariis quæ secundum Neemiam eadem, & vt construens bibliothecam congregauit ea quæ de regibus, & prophetarum, et ea quæ Dauid, & epistolas regum de donariis.*

‡ *Similiter autem & Judas quæ acciderunt per factum bellum nobis cõgregauit omnia, & sunt apud nos.*

‡ *Quorum itaque necessitatem habueritis, eos qui perferant vobis mittite.*

‡ *Futuri igitur agere purificationem scripsimus vobis: bene igitur facietis agentes dies.*

‡ *At Deus qui liberauit omnem populum suum, & reddidit hæreditatem omnibus & regnum, & sacerdotium, & sanctificationem:*

‡ *Sicut promisit in lege, speramus enim in Deo quòd citò nostri miserebitur, & congregabit de sub cælo in sanctum locum.*

‡ *Liberauit enim nos de magnis malis, & locum purgauit.*

‡ *Ea autem quæ ad Judam Maccabæum, & huius fratres, & templi magni purificationẽ, & aræ dedicationem:*

‡ *Item quæ contra Antiochũ Nobilẽ, & huius filum Eupatorem prælia:*

‡ *Et de cælo factas illuminationes, his qui pro Judaismo strenuè fecerunt, ita vt totam regionem pauci existẽtes popularentur, & barbaram multitudinem persequerentur.*

‡ καθὼς ⸀ μωυσῆς προσηύξατο πρὸς κύριον, καὶ κατέβη πῦρ ἐκ τοῦ θεμνοῦ καὶ τὰς τῆς θυσίας ἐδαπάνησεν, ὕτω καὶ ⸀ ὁλομὼν προσηύξατο. καὶ καταβὰν τὸ πῦρ ἀνῆλωσε τὰ ὁλοκαυτώματα. ‡ καὶ εἶπε μωυσῆς διὰ ⸀ τὸ μὴ βεβρῶσθαι τὸ περὶ τῆς ἁμαρτίας ἀνηλῶθη.

‡ ὡσαύτως καὶ ὁ ὁλομὼν τὰς ὀκτὼ ἡμέρας ἦγαγε.

‡ ἐξηγῶτο ⸀ δὲ καὶ ἐν ταῖς διαθήκαις καὶ ἐν τοῖς ὑπομνηματισμοῖς τοῖς κατὰ νεεμίαν τὰ αὐτά· καὶ ὡς καταβαλλόμενος βιβλιοθήκην ἐπισυνήγαγε τὰ περὶ τῶν βασιλέων, καὶ προφητῶν ⸀ τὰ τοῦ δαυὶδ καὶ ἐπιστολὰς βασιλέων περὶ ἀναθεμάτων. ‡ ὡσαύτως ⸀ δὲ καὶ ἰούδας τὰ διαπεπωκότα διὰ τὸν γενόμενα πόλεμον ἡμῖν ἐπισυνήγαγε πάντα, καὶ ἔστι παρ' ἡμῖν. ‡ ὧν οὖν ἐάν χρείαν ἔχητε, σπεύσατε ἀποκομισθῆναι ὑμῖν ἀποστέλλετε. ‡ μέλλοντες οὖν ἄγειν τὴν καθαρισμὸν ἐγράψαμεν ὑμῖν. καλῶς οὖν ποιήσετε ἄγοντες τὰς ἡμέρας. ‡ ὁ δὲ θεὸς ὁ σώσας τὸν πάντα λαὸν αὐτοῦ ⸀ καὶ ἀποδοὺς τὴν κληρονομίαν πᾶσι καὶ τὴν βασιλέαν, καὶ τὸ ἱεράτευμα, καὶ τὸν ἁγιασμόν. ‡ καθὼς ἐπηγγείλατο διὰ τοῦ νόμου, ἐλπίζομεν γὰρ ἐπὶ τῷ θεῷ ὅτι ταχέως ἡμᾶς ἐλεήσει, καὶ ἐπισυνάξει ⸀ ἐκ τῆς ὑπὸ τὸν οὐρανὸν εἰς τὸν ἅγιον τόπον.

‡ ἐξείλετο ⸀ γὰρ ἡμᾶς ἐκ μεγάλων κακῶν, καὶ τὸν τόπον ἐκαθάρισε.

‡ τὰ δὲ κατὰ τὴν ἰούδαν τὸν μακκαβαῖον καὶ τοῦ ⸀ τούτου ἀδελφούς, καὶ τὸν τοῦ ἱεροῦ τοῦ μεγάλου καθαρισμόν, καὶ τὸν τοῦ βωμοῦ ἐγκαινισμόν, ‡ ἔτι τε τοῦ ⸀ πρὸς ἀντίοχον τὸν ἐπιφανῆ καὶ τὸν τούτου ⸀ υἱὸν εὐπάτορα πολέμους·

‡ καὶ τὰς ⸀ ἐξ οὐρανοῦ φανερώσεις ἐπιφανείας τοῖς ὑπὲρ τοῦ ἰουδαϊσμοῦ φιλοτίμως ἀνδραγαθήσασι ὥς τε τὴν ὅλην χώραν ὀλίγους ὄντας λεηλατεῖν, καὶ τὰ βάρβαρα πλήθη διώκειν.

‡ Sicut & Moyses orauit ad Dominum, & descendit ignis de cælo, & consumpsit holocaustum sicut & Salomõ orauit, & descendit ignis de cælo, & consumpsit holocaustum.

‡ Et dixit Moyses, eo quòd non sit comestum quod erat pro peccato consumpti eſt.

‡ Similiter & Salomon octo diebus celebrauit dedicationem.

‡ Inferebantur autem in descriptionibus, & cõmentariis Nehemiæ hæc eadem, & qualiter cõstruens bibliothecam, congregauit de regionibus libros, & prophetarum, & Dauid, & epistulas regum de donariis.

‡ Similiter autem & Iudas ea quæ didicerat per bellum quod nobis accidérat, cõgregauit omnia, & sunt apud nos.

‡ Si ergo desideratis hæc, mittite qui perferant vobis.

‡ Acturi itaque purificationẽ scripsimus vobis. Bene ergo facietis, si egeritis hos dies.

‡ Deus autẽ qui liberauit populum suum, & reddidit hæreditatem omnibus & regnum, & sacerdotiũ, & sanctificationem:

‡ Sicut promisit in lege, speramus quòd citò nostri miserebitur, & congregabit de sub cælo in locum sanctum.

‡ Eripuit enim nos de magnis periculis, & locum purgauit.

‡ De Iuda verò Machabæo, & de fratribus eius, & de templi magni purificatione, & de aræ dedicatione:

‡ Sed & de prœliis quæ pertinẽt ad Antiochum Nobilem, & filiũ eius Eupatorem,

‡ Et de illuminationibus quę de cęlo factæ sunt ad eos qui pro Iudæis fortiter fecerunt, ita vt vniuersam regionem cùm pauci essent vindicarent, & barbaram multitudinem fugarent.

‡ Et famosissimum in toto orbe templum recuperarent, & ciuitatem liberarent, vt leges quę abolitæ erãt restituerentur Domino, cum omni tranquillitate propitio facto illis.

‡ Item quæ ab Iasone Cyrenæo quinque libris cõprehensa tentauimus nos vno volumine breuiare.

‡ Cõsiderantes enim multitudinem librorum, & difficultatem volentibus aggredi narrationes historiarũ propter multitudinem rerum,

‡ Curauimus volentibus quidem legere, vt esset animi oblectatio, studiosis verò, vt facilius possint memoriç cõmendare, omnibus autẽ legentibus vtilitas conferatur.

‡ Et nobis quidẽ ipsis qui hoc opus breuiandi causa suscepimus, non facilem laborem, imò verò negotium plenum vigiliarum & sudoris assumpsimus.

‡ Sicut hi qui præparant conuiuium, & quærunt aliorum volũtati parère, propter multorum gratiam, libenter laborem sustinemus:

‡ Veritatem quidẽ de singulis auctoribus cõcedẽtes, ipsi autem secundum datam formam breuitati studentes.

‡ Sicut enim nouæ domus architecto de vniuersa structura curandum est, ei verò qui pingere curat, quæ apta sunt ad ornatum, exquirenda sunt, ita æstimandum est & in nobis.

‡ Etenim intellectum colligere, & ordinare sermonem, & curiosius partes singulas quasque disquirere, historiæ congruit auctori.

‡ Breuitatẽ verò dictionis sectari, & executiones rerum vitare breuianti concedendum est.

‡ Hinc ergo narrationem incipiemus: de prefatione tãtum dixisse sufficiat. Stultũ etenim est ante historiam effluere, in ipsa autem historia succingi.

‡ καὶ τὸ ⸀ φημισθὲν καθ' ὅλων τῶν οἰκουμένων ἱερὸν σωθήσεσθαι, καὶ τὴν πόλιν ἐλευθερώσαι, ⸀ καὶ τοὺς μέλλοντας καταλύειν νόμους ἐπανορθώσαι, ⸀ καὶ κυρίως μὴ πάσης ἐπιεικείας ἔλεω γενομένου αὐτοῖς·

‡ ὡσὶ ἰάσωνος ⸀ τοῦ κυρηναίου ⸀ διὰ πέντε βιβλίων, πειρασόμεθα ἑνὸς συντάγματος ⸀ ἐπιλεμεῖν. ‡ συνορῶντες ⸀ γὰρ τὸ πλῆθος τῶν ἀριθμῶν καὶ τὴν ⸀ ὄσαν δυσχέρειαν τοῖς θέλουσιν εἰσυκλεῖσθαι τοῖς τῆς ἱστορίας διηγήμασι διὰ τὸ πλῆθος τῆς ὕλης,

‡ ἐφροντίσαμεν τοῖς μὲν βουλομένοις ἀναγινώσκειν ψυχαγωγίαν, τοῖς δὲ φιλοφρονουσιν εἰς τὸ διὰ μνήμης ἀναλαβεῖν εὐκοπίαν, πᾶσι ⸀ τοῖς ἐντυγχάνουσιν ὠφέλειαν.

‡ καὶ ἡμῖν μὲν τοῖς τὴν κακοπάθειαν ἐπιδεδεγμένοις τῆς ἐπιτομῆς οὐ ῥᾴδιον, ἱδρὼτος ⸀ δὲ καὶ ἀγρυπνίας τὸ πρᾶγμα.

‡ καθάπερ τῷ ⸀ ἑτοιμάζοντι συμπόσιον καὶ ζητοῦντι τὴν πάντων ἀνυποτέλειαν ⸀ οὐκ εὐχερές, ὅμως διὰ τὴν τῶν πολλῶν εὐχαριστίαν, ἡδέως τὴν κακοπάθειαν ⸀ ὑπομένομεν.

‡ τὸ μὲν διακριβοῦν περὶ ἑκάστων τῷ συγγραφεῖ ⸀ ἀφαιρεῖσθαι δοκεῖ, τὸ δὲ ἐπιπορεύεσθαι τοῖς ὑπογραμμοῖς τῆς ἐπιτομῆς ἀνεύθυντον.

‡ καθάπερ ⸀ γὰρ τοῖς καινῆς οἰκίας ἀρχιτέκτονι τῆς ὅλης καταβολῆς φροντιστέον, τῷ δ' ἐγκαίειν καὶ ζωγραφεῖν ἐπιχειροῦντι τὰ ἁρμόδια πρὸς διακόσμησιν ἐξεταστέον, ὕτω δοκῶ ⸀ καὶ ἐπὶ ἡμῖν. ‡ τὸ μὲν ἐμβατεύειν ⸀ καὶ πειρατὸν ποιεῖσθαι λόγων καὶ πολυπραγμονεῖν ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα μέρος, τῷ τῆς ἱστορίας ἀρχηγέτῃ καθήκειν. ‡ τὸ δὲ συντόμου τῆς λέξεως μεταδιώκειν, καὶ τὸ ἐξεργαστικὸν τῆς πραγματείας παραιτεῖσθαι, τῷ τὴν μετάφρασιν ποιουμένῳ συγχωρητέον. ‡ ὀνθένδε οὖν ⸀ ἀρξώμεθα τῆς διηγήσεως τοῖς προφρονεστέροις τοῦτον ἐπιζητῆσαι. ὅσον γὰρ μὲν ⸀ πρὸ τῆς ἱστορίας πλεονάζειν, τὸν δὲ ἱστορίᾳ ἐπιτεμεῖν.

‡ Et celebre per totum vniuersum templũ restauraret, & ciuitatem liberaret, & quæ futuræ erant dissolui, leges erigerent, Domino cum omni tranquillitate propitio facto eis.

‡ A Iasone Cyrenæo declarata in quinque libris, tentabimus in vno volumine abbreuiare.

‡ Considerantes enim effusionem numerorum, & existẽtem difficultatem, volentibus circumuoluere historiæ narrationes propter multitudinem materiæ;

‡ Curauimus his quidem qui volũt legere oblectationem, ipsis autem studiosis ad in memoriam accipiendum facilitatem, omnibus autem legentibus vtilitatem.

‡ Et nobis quidem qui laborẽ assumpsimus abbreuiationis non facile; sudoris autem & vigiliæ negotium.

‡ Sicut illi qui parat conuiuium, & quærit omnium vtilitatem non facile; tamẽ propter multorum gratiam, libenter laborem sustinebimus.

‡ Ipsam quidem diligentiam de singulis historiographo concedentes, ipsum autem perscrutari figuras epitomes omittentes.

‡ Sicut enim nouæ domus architecto de vniuersa structura curandum; at inurere & pingere aggredienti, apta ad ornatũ exquirenda sunt, sic æstimo & in nobis.

‡ Ipsum quidem perambulare, & viam facere sermonum, & curiosum esse in his quæ sunt secũdum partes, historiæ auctori congruere.

‡ At breuitatem dictionis sectari, & curiositatem negotij omittere, abbreuiationem facienti concedendum.

‡ Hinc ergo incipiamus narrationẽ prædictis tantum adiungentes: stultum enim ante historiam effluere, ipsam autem historiam abbreuiare.

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. III.

CVm sancta ciuitas habitaretur cum omni pace, & leges quàm optimè custodirentur, propter Oniæ pontificis pietatē, & malorum odium:

‡ Accidebat & ipsos reges honorare loci, & templum muneribus optimis illustrare.

‡ Ita vt & Seleucus Asiæ rex suppeditaret ex propriis reditibus omnes ad ministeria sacrificiorum pertinētes sumptus.

‡ Simō autē quidā de Beniamin tribu præpositus templi constitutus, contendit cum principe sacerdotum de ea quæ in vrbe ædilitate.

‡ Et vincere Oniam non potens, venit ad Apollonium filiū Thrasæi, qui in illo tēpore Cœles Syriæ & Phœniciæ dux.

‡ Et nuntiauit de pecuniis ineffabilibus, plenum esse in Hierosolymis ærarium, adeò quòd multitudo diuersorum innumerabilis esset, & non pertinerent ea ad sacrificiorum rationem, esse autem possibile sub regis potestatem cadere hæc.

‡ Collocutus autem Apollonius cum rege, de nuntiatis ei pecuniis manifestauit. Ille autem eligens Heliodorū qui super negotia, misit, dans mandata, prædictarum pecuniarum asportationem facere.

‡ Statim autem Heliodorus fecit iter, ipsa quidē specie quasi quæ per Cœlen Syriæ, & Phœnicen, ciuitates peragraturus, re autem regis propositum perfecturus.

‡ Cùm venisset autem in Hierusalem, & benignè à summo sacerdote vrbis susceptus esset, proposuit de facto indicio, & cuius gratia aderat ostendit. Interrogabat autem si re vera hæc sic se haberent.

‡ At summo sacerdote ostendente depositā esse viduarum & orphanorum:

γ

‡ Τῆς αἰτίας πόλεως καθικνεμένης μὲν πάσης εἰρήνης, καὶ τῶν νόμων ὅτι κάλλιστα σωτηρουμένων, διὰ τὴν ὁσίαν τοῦ ἀρχιερέως διάθεσίν τε καὶ μισοπονηρίαν, ‡ συνέβαινε καὶ αὐτοὺς δὴ βασιλεῖς πυθόμενον τὸν τόπον, καὶ τὸ ἱερὸν δοξάζειν λαμπραῖς δωρεαῖς. ‡ ὥστε καὶ Σέλευκον τὸν τῆς Ἀσίας βασιλέα χορηγεῖν ἐκ τῶν ἰδίων πρόσοδον πάντα τὰ πρὸς τὰς λειτουργείας τῶν θυσιῶν ἀναλίσκοντα δαπανήματα.

‡ Σίμων δέ τις ἐκ τῆς Βενιαμὶν φυλῆς προστάτης τοῦ ἱεροῦ καθεσταμένος, διηνείχθη τῷ ἀρχιερεῖ περὶ τῆς τῶν πόλιν ἀγορανομίας.

‡ καὶ νικῆσαι τὸν Ὀνίαν μὴ δυνάμενος, ἦλθε πρὸς Ἀπολλώνιον Θρασαίας, τὸν καθ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν κοίλης Συρίας καὶ Φοινίκης στρατηγόν.

‡ καὶ προσήγγειλε περὶ τῶν χρημάτων ἀμυθήτων, γέμειν τὸ ἐν Ἱεροσολύμοις γαζοφυλάκιον, ὥστε τὸ πλῆθος τῶν διαφόρων ἀναρίθμητον εἶναι, καὶ μὴ πρόσηκειν αὐτὰ πρὸς τὸν τῶν θυσιῶν λόγον, εἶναί τε δυνατὸν ὑπὸ τὴν τοῦ βασιλέως ἐξουσίαν πεσεῖν ταῦτα. ‡ συμμίξας δὲ ὁ Ἀπολλώνιος τῷ βασιλεῖ, περὶ τῶν μηνυθέντων αὐτῷ χρημάτων ἐνεφάνισεν. ὁ δὲ προχειρισάμενος Ἡλιόδωρον τὸν ἐπὶ τῶν χρημάτων, ἀπέστειλε δηλῶν ὅτλας, τὴν τῶν προειρημένων χρημάτων ἐκκομιδὴν ποιήσασθαι. ‡ διὸ θέως ὁ Ἡλιόδωρος ἐποιεῖτο τὴν πορείαν, τῇ μὲν ἐμφάσει ὡς τὰς κατὰ κοίλην συρίας καὶ Φοινίκην πόλεις ἐφοδεύων, τῷ πράγματι δὲ τὴν τοῦ βασιλέως πρόθεσιν ἐπιτελῶν. ‡ παραγενηθεὶς δὲ εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ φιλοφρόνως ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως τῆς πόλεως ἀποδεχθείς, δηλοῖ περὶ τοῦ γεγονότος ἐμφανισμοῦ, καὶ τίνος εἵνεκεν παρείη διεσάφησεν. ἐπυνθάνετο δὴ εἰ ταῦτ' ἀληθείας ἔχοντα ὕτως ἔχοι τὰ τυγχάνει.

‡ Ὁ δὲ ἀρχιερεὺς ὑποδεξάμενος παραθήκας εἶναι χηρῶν καὶ ὀρφανῶν:

CAP. III.

1 A IGitur cùm sancta ciuitas habitaretur in omni pace, leges autem adhuc optimè custodirentur propter Oniæ pontificis dispositionem & pietatem, & animos odio habentes mala:

2 ‡ Fiebat vt & ipsi reges & principes locum summo honore dignum ducerent, & templum maximis muneribus illustrarent.

3 ‡ Ita vt Seleucus Asiæ rex de reditibus suis præberet omnes sumptus ad ministerium sacrificiorū pertinētes.

4 ‡ Simon autem de tribu Beniamin præpositus templi constitutus, contendebat, consistente sibi principe sacerdotum, iniquum aliquid in ciuitate moliri.

5 ‡ Sed cùm vincere omnino non posset, venit ad Apollonium Tharsæ filium, qui eo tēpore erat dux Cœlesyriæ & Phœnicis.

6 ‡ Et nuntiauit ei pecunias innumerabilibus plenū esse ærarium Hierosolymis, & cum munes copias immensas esse quæ non pertinent ad rationem sacrificiorum, esse autem possibile sub potestate regis cadere vniuersa.

7 ‡ Cumque retulisset ad regem Apollonius de pecuniis quæ delatæ erant, ille accitum Heliodorum qui erat super negotia eius, misit cum mandatis vt prædictam pecuniam transportaret.

8 ‡ Statimque Heliodorus iter est aggressus, specie quidem, quasi per Cœlesyriam & Phœnicem ciuitates circa peragraturus, reuera autē regis propositum perfecturus.

9 ‡ Sed cùm venisset Hierosolymam, & benignè à summo sacerdote in ciuitate excepta, narrauit de dato indicio pecuniarū, & cuius rei gratia adesset aperuit. Interrogabat autem si verè hæc ita essent. ‡ Tūc summus sacerdos ostēdit depositā esse viduarum & victualia viduarum & pupillorum.

‡ Quædam verò esse Hircani Tobiæ viri valde eminentis, in his quæ detulerat impius Simon, vniuersa autem argenti talenta esse quadringenta, & auri ducenta.

‡ Decipi verò eos qui credidissent loco & tēplo, quod per vniuersum mundum honoratur, pro sui, veneratione & sanctitate omnino impossibile esse.

‡ At ille pro his quæ habebat in mandatis à rege, dicebat omni genere regi ea esse deferenda.

‡ Constituta autē die intrabat de his Heliodorus ordinaturus. Non modica verò per vniuersam ciuitatem erat trepidatio.

‡ Sacerdotes autem ante altare cum stolis sacerdotalibus iactauerunt se, & inuocabant de cælo eum qui de depositis legem posuit, vt his qui deposuerant ea, salua custodiret.

‡ Iā verò qui videret summi sacerdotis vultum, mente vulnerabatur. Facies enim & color immutatus, declarabat internum animi dolorem.

‡ Circumfusa enim erat mœstitia quædam viro, & horror corporis, per quē manifestus aspicientibus dolor cordis eius efficiebatur.

‡ Alij etiam congregati de domibus cōfluebant publica supplicatione obsecrātes, pro eo quòd in cōtemptum locus esset venturus.

‡ Accinctęq; mulieres ciliciis pectus per plateas cōfluebāt, sed & virgines quæ cōclusæ erant, procurrebāt ad Oniā, aliæ autem ad muros, quædā verò per fenestras aspiciebāt.

‡ Vniuersæ autē protēdentes manus in cælū deprecabātur. ‡ Erat enim misera commixtæ multitudinis, & magni sacerdotis in agone cōstituti expectatio. ‡ Et hi quidē inuocabaut omnipotentē Deū, vt credita sibi his qui crediderāt cū omni integritate conseruarentur.

‡ πινὰ δ' καὶ ἱρκανοῦ τοῦ τωβίου Σφόδρα ἀνδρὸς ἐν ὑπερογῇ κειμένου, ἃ ὡς διαβάλλων ὁ δυσεβὴς σίμων, τὰ μὲν πολλὰ ἀργυρίου τετρακόσια τάλαντα, χρυσίου δὲ διακόσια. ‡ ἀδικηθῆναι δὲ τοὺς πεπιστευκότας τῇ τοῦ τόπου ἁγιότητι καὶ τετιμηκότας τὸν συμπάντα κόσμον· ἱεροῦ σεμνότητι καὶ ἀσυλίᾳ, παντελῶς ἀμήχανον εἶναι.

‡ ὁ δὲ ἡλιόδωρος διὰ τὰς εἰχε βασιλικὰς ἐντολὰς, πρότερος ἔλεγεν εἰς τὸ βασιλικὸν δυναληπτέα ταῦτα εἶναι. ‡ τεταγμένος δὲ ἡμέραν εἰσεῖ τὴν περὶ τούτων ἐπίσκεψιν οἰκονομήσων· ἦν δ' οὐ μικρὰ καθ' ὅλην τὴν πόλιν ἀγωνία. ‡ οἱ δὲ ἱερεῖς πρὸ τοῦ θυσιαστηρίου ἐν ταῖς ἱερατικαῖς στολαῖς ῥίψαντες ἑαυτοὺς, ἐπεκαλοῦντο εἰς τὸν οὐρανὸν τὸν περὶ παρακαταθήκης νομοθετήσαντα, τοῖς παρακαταθεμένοις ταῦτα σῶα διαφυλάξαι.

‡ ὧν δὲ ὁρῶντα τὸν τοῦ ἀρχιερέως ἰδέαν τιτρώσκειν τὴν διάνοιαν. ἡ γὰρ ὄψις καὶ τὸ τῆς χρόας παρηλλαγμένον, ἐνέφαινε τὴν τοῦ ψυχὴν αἰῶνίαν. ‡ περιεκέχυτο δὲ περὶ τὸν ἄνδρα δέος τι καὶ φρικασμὸς σώματος. δι' ὧν πρόδηλον ἐγίνετο τοῖς θεωροῦσι τὸ καὶ καρδίαν ἐνεστὼς ἄλγος.

‡ οἱ δὲ ἐκ τῶν οἰκιῶν ἀγεληδὸν ἐξεπήδων ἐπὶ παράδημον ἱκετείαν, διὰ τὸ μέλλειν εἰς καταφρόνησιν ἔρχεσθαι τὸν τόπον. ‡ ὑπεζωσμέναι δὲ ταῖς μασοὺς αἱ γυναῖκες σάκκους κατὰ τὰς ὁδοὺς ἐπλήθυον. αἱ δὲ καλλίκλειστοι τῶν παρθένων, αἱ μὲν συνέτρεχον ἐπὶ τὰς πυλῶνας, αἱ δὲ ἐπὶ τὰ τείχη, ἄλλαι δὲ διὰ τῶν θυρίδων διέκυπτον. ‡ πᾶσαι δὲ προτείνουσαι τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανὸν, ἐποιοῦντο τὴν λιτὴν ἐκείαν.

‡ ἐλεεῖν δὲ ἦν τὴν τῶν πλήθους παμιγῆ πρόπωσιν, τῷ τε τοῦ μεγάλου ἀγωνιῶντος ἀρχιερέως προσδοκίαν.

‡ οἱ μὲν οὖν ἐπεκαλοῦντο τὸν παγκρατῆ κύριον τὰ πεπιστευμένα τοῖς πεπιστευκόσι σῶα διαφυλάσσειν μετὰ πάσης ἀσφαλείας.

CAP. III.

11 ‡ *Quædam autem & Hircani filij Tobiæ valde viri in excellentia positi, non vt calumniatus fuerat impius Simon. At vniuersa argenti quadringenta talenta, auri autem ducenta:*

12 ‡ *Iniuria affici verò eos qui credidissent loci sanctitati & honorati per vniuersum mundum: templi venerationi & integritati, omnino difficile esse.*

13 ‡ *At Heliodorus propter quæ habuit regia mādata, omnino dicebat in regiū referenda hæc esse.*

14 ‡ *Constituens autem diem intrabat de his consilium ordinaturus. Fuit autem non modica in omni ciuitate trepidatio.*

15 ‡ *At sacerdotes ante altare in sacerdotalibus stolis iactantes seipsos, inuocabant in cælum eū qui de deposito legem tulit, his qui deposuerunt hæc salua custodire.*

16 ‡ *Erat autē videntem summi sacerdotis vultum vulnerari mente. Nam aspectus & coloris immutatio, declarabat eam quæ in anima turbationem.*

17 ‡ *Circumfusa erat enim circa virum formido quædā & horror corporis, per quæ manifestus efficiebatur aspiciētibus in corde existens dolor.*

18 ‡ *Alij autē de domibus gregatim exiliebant ad popularem supplicationem, quia futurus erat in contemptū venire locus.*

19 ‡ *Succinctæ autem sub mammis mulieres ciliciis per vias consluebant. At inclusæ virgines, aliæ quidem concurrebant ad ianuas, aliæ verò ad muros, quædam autem per fenestras aspiciebant.*

20 ‡ *Vniuersæ autem protendentes manus in cælū, faciebant de-*
21 *precationem.* ‡ *Miserari autē erat multitudinis cōmixtæ ruinā, & magni agonizantis principis sacerdotum expectationē.*

22 ‡ *Hi quidē itaque inuocabāt omnipotentem Dominū credita his qui crediderunt salua seruare cum omni securitate.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

‡ *At Heliodorus quod decreuerat perficiebat, ibi autem eo cum satellitibus ad ærarium iam præsente.*

‡ *Spirituum, & omnis potestatis princeps ostentum magnũ fecit, adeo vt omnes qui ausi fuerant conuenire, admirantes Dei virtutem, in dissolutionem & timorem conuerterentur.*

‡ *Apparuit enim quidam equus eis, terribilem habens sessorem, & optimo operimento adornatus; inuectus autem cum impetu concussit in Heliodorum priores vngulas: ipse autẽ sessor videbatur aurea arma habere.*

‡ *Alij autem duo apparuerunt ei iuuenes robore quidem decori, optimi autem gloria, speciosi autẽ amictu: qui & astãtes ex vtraque parte, flagellabant eum incessanter, multas incutiẽtes ei plagas:*

‡ *Subitò autem cadentem in terra, & multa caligine circũfusum, corripientes, & in gestatoria sella imponentes eum.*

‡ *Qui nuper cum multa incursione, & omnibus satellitibus in prædictum ingressus erat ærarium, ferebant à nullo adiutum ipsum armis stantem;*

‡ *Manifestè Dei potentiam cognoscentem: & ille quidem per diuinam virtutem mutus, & omni priuatus spe & salute iacebat.*

‡ *Hi autem Dominum benedicebant, qui magnificauerat suũ locum, & paulo antè timore, & tumultu plenum templum, omnipotente apparente Domino, gaudio & letitia impletum est.*

‡ *Statim autem quidam ex Heliodori amicis rogabant Oniã vt inuocaret Altissimũ, & vitam donaret ei, qui omnino in vltimo spiritu constitutus erat.*

‡ *In suspitione autem fatus princeps sacerdotum, ne fortè opinionem rex haberet, maleficiũ aliquod circa Heliodorũ à Judæis consummatũ esse, obtulit hostiam pro viri salute.*

23 ‡ ὁ δὲ ἡλιόδωρος ὃ προδιεγνωσμένον ἐπετέλει. αὐτὸν δὲ αὐτὸ σὺν τοῖς δορυφόροις κατὰ τὸ γαζοφυλάκιον
24 ἤδη παρόντ᾽. ‡ ὁ τῶν πνευμάτων καὶ πάσης ἐξουσίας ἐπιφάνειαν μεγάλην ἐποίησεν, ὥστε πάντας τοὺς καταπλαγῆναι τὴν τοῦ θεοῦ δύναμιν, εἰς ἔκλυσιν καὶ δειλίαν τραπῆναι.
25 ‡ ὤφθη γάρ τις ἵππος αὐτοῖς φοβερὸν ἔχων τὸν ἐπιβάτην, καὶ καλλίστῃ σαγῇ διακεκοσμημένος, φερόμενος ὁρμῇ ἐνέσεισε τοῖς ἡλιοδώρῳ τοὺς ἐμπροσθίους ὁπλάς. ὁ δὲ ἐπικαθήμενος ἐφαίνετο χρυσῆν παναπλίαν ἔχων.
26 ‡ ἕτεροι δὲ δύο προεφάνησαν αὐτῷ νεανίαι τῇ ῥώμῃ μὲν διαπρεπεῖς, κάλλισι δὲ τῇ δόξῃ, διαπρεπεῖς δὲ τὴν περιβολήν. οἳ καὶ παρεστῶτες ἐξ ἑκατέρας μέρους, ἐμαστίγουν αὐτὸν ἀδιαλείπτως, πολλὰς ἐπιτιθέντες αὐτῷ πληγάς.
27 ‡ ἄφνω δὲ πεσόντα περὶ τὴν γῆν καὶ πολλῷ σκότει περιχυθέντα, συναρπάσαντες καὶ εἰς φορεῖον ἐντιθέντες.
28 ‡ τὸν ἄρτι μὲν πολλῆς παρεσκευασμένης καὶ πάσης δορυφορίας εἰς τὸ προειρημένον εἰσελθόντα γαζοφυλάκιον, ἔφερον ἀβοήθητον αὐτὸν τοῖς
29 ὅπλοις καθεστῶτα, ‡ φανερῶς τὴν τοῦ θεοῦ δυναστείαν ἐπεγινώσκοντα· καὶ ὁ μὲν διὰ τὴν θείαν ἐνέργειαν ἄφωνος καὶ πάσης ἐστερημένος ἐλπίδος καὶ
30 σωτηρίας ἔρριπτο. ‡ οἱ δὲ τὸν κύριον εὐλόγουν τὸν παρεστῶτα δοξάζοντα τὸν ἑαυτοῦ τόπον. καὶ τὸ μικρῷ πρότερον δέος καὶ ταραχῆς γέμον ἱερὸν, τοῦ παντοκράτορος ἐπιφανέντος κυρίου, χαρᾶς καὶ
31 εὐφροσύνης ἐπεπλήρωτο. ‡ ταχὺ δέ τινες τῶν περὶ ἡλιοδώρῳ σωμάτων ἠξίουν τὸν ὀνίαν παρακαλέσασθαι τὸν ὕψιστον, καὶ τὸ ζῆν χαρίσασθαι τῷ παντελῶς ἐν ἐσχάτῃ πνοῇ κειμένῳ.
32 ‡ ὑποπτεύσας δὲ ἡγούμενος ὁ ἀρχιερεὺς μήποτε διάληψιν ὁ βασιλεὺς σχῇ, κακοεργίαν τινὰ περὶ τὸν ἡλιόδωρον ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων συντετελέσθαι, προσπαγεῖσαν ὑπὲρ τῆς τοῦ ἀνδρὸς σωτηρίας.

23 ‡ Heliodorus autem quod E decreuerat perficiebat eodẽ loco ipse cum satellitibus ad ea ærarium præsens.

24 ‡ Sed spiritus omnipotentis Dei magnam fecit fugam ostensionis euidentiam, ita vt omnes qui ausi fuerãt penetrare ei, ruentes Dei virtute in dissolutionem & formidinem conuerterentur.

25 ‡ Apparuit enim illis quidam equus, terribilem habens sessorem, optimis operimentis adornatus: isque cum impetu Heliodoro priores calces elisit. Qui autem ei sedebat, videbatur arma habere aurea.

26 ‡ Alij etiam apparuerunt duo iuuenes virtute decori, optimi gloria, speciosique amictu, qui circunsteterunt eum, & ex vtraque parte flagellabant, sine intermissione multis plagis verberantes.

27 ‡ Subitò autem Heliodorus concidit in terrã, cumque multa caligine circunfusus rapuerunt, atque in sella gestatoria positum eiecerunt.

28 ‡ Et is qui cũ multis cum F soribus & satellitibus prædictum ingressus est ærarium, portabatur nullo sibi auxilium ferente:

29 ‡ Manifesta Dei cognita virtute. Et ille quidẽ per diuinam virtutẽ iacebat mutus atq; omni spe & salute priuatus.

30 ‡ Hi autem Dominũ benedicebant, quia magnificauerat locum suum, & templum quod paulò antè timore & tumultu erat plenum, apparente omnipotẽte Domino, gaudio & lętitia impletum est.

31 ‡ Tunc verò ex amicis Heliodori quidã rogabant eũ, vt inuocaret Altissimũ Oniã, vt vitam donaret ei, qui in supremo spiritu erat cõstitutus. ‡ Cõsiderans autem summ⁹ sacerdos, ne forte rex suspicaretur malitiã aliquam ex Iudæis circa Heliodorum consummatã, obtulit pro ea lute viri hostiam salutarem.

‡ Cúmque summus sacerdos exoraret, iidem iuuenes eisdẽ vestibus amicti, astãtes Heliodoro, dixerunt: Oniæ sacerdoti gratias age, nã propter eum tibi Dominus vitã donauit.

‡ Tu autem à Deo flagellatus, nuntia omnibus magnalia Dei & potestatem. & his dictis non comparuerũt.

‡ Heliodorus autem hostia Deo oblata, & votis magnis promissis ei qui viuere illi concesit, & Oniæ gratias agens, recepto exercitu, repedabat ad regem.

‡ Testabatur autẽ omnibus ea quæ sub oculis suis viderat opera magna Dei.

‡ Cùm autem rex interrogasset Heliodorũ, quis esset aptus adhuc semel Hierosolymam mitti, ait:

‡ Si quem habes hostem aut regni tui insidiatorem, mitte illuc, & flagellatũ eum recipies, si tamen euaserit, eò quòd in loco sit verè Dei quædam virtus.

‡ Nam ipse qui habet in cælis habitationem, visitator & adiutor est loci illius: & venientes ad malefaciendũ, percutit ac perdit.

‡ Igitur de Heliodoro & ærarii custodia ita res se habet.

33 ‡ ποιουμένου δὲ τοῦ ἀρχιερέως τὸν ἱλασμόν, οἱ αὐτοὶ νεανίαι πάλιν ἐφάνησαν τῷ ἡλιοδώρῳ ἐν ταῖς αὐταῖς ἐσθήσεσιν ἐστολισμένοι, καὶ στάντες εἶπαν, πολλὰς τῷ ὀνίᾳ τῷ ἀρχιερεῖ χάριτας ἔχε· διὰ γὰρ αὐτὸν τοι κεχάρισταί σοι ὁ κύριος. ‡ σὺ δὲ ἐξ οὐρανοῦ μεμαστιγωμένος διάγγελε πᾶσι τὸ μεγαλεῖον τοῦ θεοῦ κράτος. ταῦτα δὲ εἰπόντες ἀφανεῖς ἐγένοντο.
34 ‡ ὁ δὲ ἡλιόδωρος θυσίαν ἐνέγκας τῷ κυρίῳ καὶ εὐχὰς μεγίστας εὐξάμενος τῷ τὸ ζῆν χαρισαμένῳ, καὶ τὸν ὀνίαν ἀσπασάμενος ἀπέδραμε πρὸς τὸν βασιλέα.
35 ‡ ἐξεμαρτύρει δὲ πᾶσιν ἅπερ ὑπ᾽ ὄψιν τεθεαμένος ἔργα τοῦ μεγίστου θεοῦ.
36 ‡ τοῦ δὲ βασιλέως ἐπερωτήσαντος τὸν ἡλιόδωρον τίνος τις εἴη ἐπιτήδειος ἔτι ἅπαξ διαπεμφθῆναι εἰς ἱεροσόλυμα, ἔφησεν.
37 ‡ εἴ τινα ἔχεις πολέμιον ἢ πραγμάτων ἐπίβουλον, πέμψον αὐτὸν ἐκεῖ· καὶ μεμαστιγωμένον αὐτὸν ὑποδέξῃ· ἐφ᾽ὅτῳ δὲ σωθῇ, διὰ τὸ εἶναι τὸν τόπον ἀληθῶς εἶναί τινα θεοῦ δύναμιν.
38 ‡ αὐτὸς γὰρ ὁ τὴν κατοικίαν ἐπουρανίαν ἔχων, ἐπόπτης ἐστὶ καὶ βοηθὸς ἐκείνου τοῦ τόπου· καὶ ἐλθὼν ὡς μὲν ἐχθροὺς κατακρούει τοὺς ἐκεῖ κακώσει τυπτῶν ἀπολύσ.
39 ‡ καὶ τὰ μὲν περὶ ἡλιόδωρον καὶ τὴν τοῦ γαζοφυλακίου τήρησιν ἕως ἐχώρησεν.

33 ‡ Faciente autem summo sacerdote propiciationem, ĳdem iuuenes iterum apparuerũt Heliodoro in eisdem vestibus amicti, & stantes dixerunt: Multas Oniæ principi sacerdotum gratias habe: propter enim eum tibi donauit vitam Dominus.

34 ‡ Tu autem de cælo flagellatus, nuntia omnibus magnam Dei potestatem. hæc autem cùm dixissent, disparentes facti sunt.

35 ‡ At Heliodorus sacrificium offerens Domino, & vota maxima vouens ei qui vitam concessit: & Oniæ gratias agens, rediit cum exercitu ad regem.

36 ‡ Testabatur autem omnibus quæ erat sub visu conspicatus opera maximi Dei.

37 ‡ At rege interrogante Heliodorum, quis esset aptus adhuc semel, vt mitteretur in Hierosolyma, dixit:

38 ‡ Si quem habes hostem vel rerum insidiatorem, mitte eum illuc: & flagellatum eum recipies. si tamen & euaserit, eo quòd in loco verè sit quædam Dei potentia.

39 ‡ Ipse enim qui habitationem cælestem habet, visitator est & adiutor illius loci. & veniẽtes ad maleficium, percutiens perdit.

40 ‡ Et res quidem de Heliodoro & ærarij custodia sic transactæ sunt.

CAP. IIII.

SImon autem prædictus pecuniarũ & patriæ delator, A malè loquebatur de Onia, tanquam ipse Heliodorum instigasset ad hæc, & ipse fuisset inuentor malorum.

‡ Prouisoremque ciuitatis ac defensorem gentis suæ, & æmulatorem legis Dei, audebat insidiatorem regni dicere.

‡ Sed cùm inimicitiæ intantùm procederẽt, vt etiam per quosdam Simonis necessarios homicidia fierent:

CAP. IIII.

1 ΟΥ δὲ προειρημένος σίμων ὁ τῶν χρημάτων καὶ τῆς πατρίδος ἐνδείκτης γεγονὼς, ἐπακολουθεῖ τῷ ὀνίᾳ· ὡς αὐτός τε εἴη τὸν ἡλιόδωρον ἐπισεσεικώς, καὶ τῶν κακῶν δημιουργὸς καθεστηκώς.
2 ‡ καὶ τὸν εὐεργέτην τῆς πόλεως καὶ τὸν κηδεμόνα τῶν ὁμοεθνῶν καὶ ζηλωτὴν τῶν νόμων, ἐπίβουλον τῶν πραγμάτων ἐτόλμα λέγειν.
3 ‡ τοῦ δὲ ἐχθρὰς ἐπὶ τοῦτον προβαινούσης, ὥς τε καὶ διά τινος τῶν τοῦ σίμωνος δεδοκιμασμένων φόνους συντελεῖσθαι.

1 AT prædictus Simon pecuniarum & patriæ delator factus, malè loquebatur de Onia: tanquam ipse esset qui Heliodorum instigasset, & malorũ artifex extitisset.

2 ‡ Et benefactorem ciuitatis & defensorem suæ gentis, & æmulatorem legum, insidiatorem rerum audebat dicere.

3 ‡ Sed cùm inimicitia ad tantum procederet, vt & per quendam ex his qui à Simone probati erant, homicidia fierent.

Universidad de Deusto
Biblioteca

4 ‡ Videns Oniat difficultatem contentionis, & Apollonium insanire vtpote Cœlesyriæ & Phœniciæ ducem augentem malitiam Simonis, ad regem se contulit.

5 ‡ Non factus ciuium accusator, sed vtilitatem publicè & priuatim vniuersæ multitudini considerans.

6 ‡ Videbat enim sine regali prouidentia impossibile esse consequi pacem vltrà res, & Simonem cessationem non acceptura stultitiæ.

7 ‡ Cùm commutasset autem vitam Seleucus, & suscepisset regnum Antiochus qui cognominatus est Nobilis, ambiuit Iason frater Oniæ summum sacerdotium.

8 ‡ Promittens regi propter consecutionem, argenti talenta sexaginta supra trecenta, & reditus cuiusdam alij talenta octoginta.

9 ‡ Ad autem hæc promittebat, & alia constituturũ quinquaginta ad centum, si concedatur per potestatem eius gymnasium, & Ephebiam sibi constituere, & in Hierosolymis Antiochenses scribere.

10 ‡ Cùm annuisset autem rex & principatum obtinuisset, statim ad Græcum ritum contribules transtulit.

11 ‡ Et quæ posita erant Iudæis mansueta regia per Ioannem patrem Eupolemi, qui fecit legationem pro amicitia & societate apud Romanos amouit; & quidem legitimas soluens politias, praua instituta innouabat.

12 ‡ Sponte enim sub ipsam arcem gymnasium ædificauit, & optimos Epheborum substituës, sub velum duxit.

13 ‡ Erat autem sic occasio quædam gentilitatis, & profectus alienigenæ conuersationis propter impij, & non summi sacerdotis Iasonis eminens scelus.

4 ‡ σωφρὼν ὁ ὀνίας τὸ χαλεπὸν τ φιλονικείας ⁊ ἀπολλώνιον μαίνεσθ ὡς ὢν κοίλης συρίας ⁊ φοινίκης στρατηῶν σωαυξοντα τὴν κακίαν τοῦ σίμωνος, ὡς τὸν βασιλέα διεκομίσθη.

5 ‡ ἀγνώμων τῶν πολιτῶν κατήγορος· τὸ δ σύμφορον κοινῇ ⁊ κατ' ἰδίαν παντὶ τῷ πλήθει σκοπῶν.

6 ‡ ἐώρα γὰρ δι' ἄλλα βασιλικῆς προνοίας ἀδύνατον εἶναι τυχεῖν εἰρήνης ἐπὶ τὰ πράγματα, καὶ τὸν σίμωνα παύλαν ἃ λυπούμενον τ' αὐσίας.

7 ‡ μεταλλάξαντος δὲ τὸν βίον σελεύκου, καὶ παραλαβόντος τὴν βασιλείαν ἀντίοχον τ ἐπικληθέντος ἐπιφανοῦς, ὑπεισθυσιν ἰάσων ὁ ἀδελφὸς ὀνίᾳ τὴν ἀρχιερωσύνην.

8 ‡ ἐπαγγειλάμενος τῷ βασιλεῖ δι' ὀντοδέξεως ἀργυρίου τάλαντα ἑξήκοντα πρὸς τοῖς τελακοσίοις, ⁊ προσόδου ἄλλης τάλαντα ὀγδοήκοντα.

9 ‡ πρὸς δὲ τούτοις ὑπισχνεῖτο καὶ ἕτερα διαγράψειν πεντήκοντα πρὸς τοῖς ἑκατόν, ἐὰν ἐπιχωρηθῇ διὰ τῆς ἐξουσίας αὐτῷ γυμνάσιον καὶ ἐφηβίαν αὐτῷ συσήσασθαι ⁊ δι' ὧν ἐν ἱεροσολύμοις ἀντιοχεῖς ἀναγράψαι.

10 ‡ ἐπινεύσαντος δὲ τοῦ βασιλέως ⁊ τῆς ἀρχῆς κρατήσας, εὐθέως ὑπὶ τὸν ἑλληνικὸν χαρακτῆρα σὺν ὁμοφύλους μετῆγε.

11 ‡ ⁊ τὰ κείμενα τοῖς ἰουδαίοις φιλανθρωπα βασιλικὰ διὰ ἰωάννην τ πατρὸς εὐπολέμου, τ ποιησαμένου τὴν πρεσβείαν ὑπὲρ φιλίας ⁊ συμμαχίας πρὸς τοὺς ῥωμαίους, παρισταῖ· καὶ τὰς μὲν νομίμους καταλύων πολιτείας, παρανόμους θεσμὺς ἐκαίνιζεν.

12 ‡ ἀσμένως γὰρ ὑπ' αὐτὴν τὴν ἀκρόπολιν γυμνάσιον καθίδρυσε, καὶ τοὺς κρατίστους τῶν ἐφήβων ὑπετάσσων, ὑπὸ πέταυον ἤγε.

13 ‡ ὡς δ' ἔτως ἀκμήτις ἑλληνισμοῦ, καὶ προσβασις ἀλλοφυλισμοῦ διὰ τὸν τοῦ ἀσεβοῦς ⁊ οὐκ ἀρχιερέως ἰάσονος ὑπερβάλλουσαν ἀναγειαν.

4 ‡ Considerans Onias periculum contentionis, & Apollonium insanire, vtpote ducem Cœlessyriæ & Phœniceis, ad augendam malitiam Simonis, ad regem se contulit: 5 ‡ Non vt ciuium accusator, sed communẽ vtilitatem apud semetipsum vniuersæ multitudinis considerans. 6 ‡ Videbat enim sine regali prouidentia impossibile esse pacem rebus dari, nec Simonem posse cessare à stultitia 7 sua. ‡ Sed post Seleuci vitæ excessum, cùm suscepisset regnum Antiochus, qui Nobilis appellabatur, ambiebat Iason frater Oniæ summum 8 sacerdotium. ‡ Adito rege promittens ei argenti talenta trecẽta sexaginta, & ex reditibus aliis talenta octoginta. 9 ‡ Super hoc promittebat & alia centũ quinquaginta, si potestati eius cõcederetur, gymnasiũ & ephebiam sibi constituere; & eos qui in Hierosolymis erant Antiochenos scribere. 10 ‡ Quod cùm rex annuisset & obtinuisset principatum, statim ad gentilem ritum contribules suos transferre cœpit. 11 ‡ Et amotis his, quæ humanitatis causa Iudæis à regibus fuerant constituta, per Ioannem patrem Eupolemi, qui apud Romanos de amicitia & societate functus est legatione legitima, ciuitatibus iura destituens, prauaq; instituta sanciebat. 12 ‡ Etenim ausus est sub ipsa arce gymnasium cõstituere, & optimos quosque epheborum in lupanaribus perire. 13 ‡ Erat autem hæc initium, sed incrementum quoddam, & profectus gentilis, & alienigenæ conuersationis, propter impij & non sacerdotis Iasonis nefarium & inauditum scelus.

14 ‡ Ita vt sacerdotes iam nõ circa altaris officia dediti essent; sed contempto templo & sacrificiis neglectis, festinarẽt participes fieri palæstræ & præbitionis eius iniustę, & in exercitiis disci: 15 ‡ Et patrios quidẽ honores nihil habentes, Græcas glorias optimas arbitrabantur. 16 ‡ Quarum gratia periculosa eos contẽtio habebat, & corũ instituta æmulabantur, ac per omnia his consimiles esse cupiebãt, quos hostes & peremptores habuerant. 17 ‡ In leges enim diuinas impiè agere impunè nõ cedit, sed hoc tempus sequens declarabit. 18 ‡ Cùm autem quinquennalis agon Tyro celebraretur, & rex præsens esset, 19 ‡ Misit Iason facinorosus ab Hierosolymis viros peccatores, portãtes argenti didrachmas trecentas in sacrificium Herculis, quas postulauerũt hi qui asportauerãt, ne in sacrificiis erogarentur; quia non oportebat; sed in alios sumptus eas deputari. 20 ‡ Sed hæc oblata sunt quidem ab eo, qui miserat in sacrificium Herculis: propter præsentes autẽ datæ sunt in fabricã nauium triremiũ. 21 ‡ Misso autẽ in Ægyptũ Apollonio Mnesthei filio propter primates Ptolemæi Philometoris regis, cùm cognouisset Antiochus alienum se à negociis regni effectum, propriis vtilitatibus consulẽs, profectus inde venit Ioppen, & inde Hierosolymam.

22 ‡ Et magnificè ab Iasone & ciuitate susceptus, cum facularũ luminibus & laudibus ingressus est; & inde in Phœnicen exercitum conuertit. 23 ‡ Et post triennii tempus misit Iason Menelaum, supradicti Simonis fratrem, portantem pecunias regi, & de negociis necessariis respõsa perlaturum.

14 ‡ ὥστε μηκέπι περὶ τὰς ⁊ θυσιαστηρίς λειτουργείας ⁊ θυμὺς εἶναι θῦ ἱερεῖς· ἀλλὰ ⁊ μὴ νεὼ καταφρονοῦντες ⁊ τῶν θυσιῶν ἀμελοῦντες, ἔσπευδον μετέχειν τ ὑπ παλαίστρα παρανόμου χορηγίας, μ τὴν τοῦ δίσκου προκλησιν.

15 ‡ καὶ τὰς μὴ πατρώους τιμὰς ὑπ ὐδενὶ πθέμενοι, τὰς δ' ἑλληνικὰς δόξας καλλίστας ἡγήσαντο.

16 ‡ ὧν καὶ χάριν ἔσχον αὐτὸς χαλεπὴν περίστασις· ⁊ ὧν ἐζήλουν τὰς ἀγωγὰς ⁊ καθάπαν ἤθελον ὁμοιοῦσθαι, τότες πολεμίοις καὶ μωρητὰς ἔχον.

17 ‡ ἀσεβεῖν γὰρ εἰς θεῖος νόμυς ἐράδιον, ἀλλὰ καὶ τοῦτα ὁ ἀκόλουθος καιρὸς δηλώσει.

18 ‡ ἀγομένου δὲ πενταετηρικοῦ ἀγῶνος ὑπ τύρῳ καὶ τοῦ βασιλέως παρόντ.

19 ‡ ἀπέστειλεν ἰάσων ὁ μιαρὸς θεωρὺς ὡς ἀπὸ ἱεροσολύμων ἀντιοχέας βακομίζοντας ἀργυρίου δραχμὰς τελακοσίας εἰς τὴν τοῦ ἡρακλέους θυσίαν, ἃς καὶ ἠξίωσαν ⁊ βακομίσαντες μὴ χρῆσθαι πρὸς θυσίαν.

20 ‡ ἕνεκα γ τῶν βακομιζόντων εἰς τὰς τῶν τελιρεων κατασκευάς.

21 ‡ Ἀπολλωνίου δὲ εἰς αἴγυπτον Ἀπολλωνίου τοῦ μενεσθέως διὰ τὰ πρωτοκλήσια τ φιλομήτορ βασιλέως, μεγαλαβὼν ἀντίοχ ἀλλότριον αὐτὸν τῶν αὐτοῦ γεγονέναι πραγμάτων, τῆς καθ' αὐτὸν ἀσφαλείας ἐφρόντιζεν· ὅθεν εἰς ἰόππην βαγγόμηρ κατέστησεν εἰς ἱεροσόλυμα. ‡ μεγαλομερῶς δὲ ὑπ' αὐτοῦ ⁊ ἰάσωνος καὶ τ πόλεως ἀποδεχθείς, μ δαδουχίας ⁊ βοῶν εἰσεδέχθη· εἶθ' ὕτως εἰς τὴν φοινίκην κατεστρατοπέδευσεν.

23 ‡ μ τ τελετῆ χρόνον ἀπέστειλε ἰάσων μηνέλαον τὸν τοῦ προσημαινομένου σίμωνος ⁊ ἀδελφόν, βακομίζοντα τὰ χρήματα τῷ βασιλεῖ, καὶ περὶ πραγμάτων ἀναγκαίων ὑπομνηματισμὺς τελεῦντα.

14 ‡ Ita vt non vltrà circa altaris ministeria prompti essent sacerdotes, sed ipsum quidem templum contemnentes & sacrificia negligentes, festinabant participes esse quæ in palæstra iniustè exhibentur 15 ; post disci prouocationem, 15 ‡ Et quidem patrios honores in nihilo ponentes, sed Græcas glorias optimas arbitrantes. 16 ‡ Quorũ & gratia habuit eos graue infortunium: & quorum æmulabantur mores, & omnino volebant similes esse, hos hostes & punitores habuerunt. 17 ‡ Impiè agere enim contra diuinas leges non facile, sed & hæc sequens tempus declarabit. 18 ‡ Cùm celebraretur autem quinquennalis agon in Tyro, & rex adesset: 19 ‡ Misit Iason scelestus sacrorum procuratores vt ab Hierosolymis Antiochenses portantes argenti drachmas trecentas in Herculis sacrificium, quas & postulauerunt ij qui asportauerant ne expenderentur in sacrificio. 20 ‡ Propter autem portantes in triremium fabricationes. 21 ‡ Misso autem in Ægyptum Apollonio filio Menesthei propter primates Philometoris regis, suspicans Antiochus alienum eum suarum factum esse rerum, propriæ securitatis curam habuit, vnde in Joppen veniens profectus est in Hierosolyma. 22 ‡ Magnificè autem à Jasone & ciuitate acceptus, cum facibus & exclamationibus susceptus est: postea sic in Phœniciam cum exercitu abijt. 23 ‡ Post autem triennij tempus misit Jason Menelaum prædicti Simonis fratrem, portantem pecunias regi, & de negociis necessariis commonitiones facturum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

24 ‡ Ille autem commendatus regi, & magnificans eum à facie potestatis, in semetipsum retorsit summum sacerdotium, superans Jasonẽ talentis argenti trecentis. ‡ Cùm cepisset autẽ regia 25 mandata venit, equidem summo sacerdotio nihil dignum ferens, furores autem crudelis tyranni & feræ barbaræ impetus habens.

26 ‡ Et quidem Jason qui proprium fratrem circumuenerat, circüuentus ab alio profugus in Ammanitẽ regionẽ expulsus est.

27 ‡ At Menelaus ipsum quidem principatum obtinuit, sed de promissis regi pecunijs nihil bene disponebat: faciente autem exactionem Sostrato arcis præposito. ‡ Ad hùc enim erat vectigalium exactio, ob quam causam ipsi duo à rege vocati sunt.

29 ‡ Et quidem Menelaus reliquit summi sacerdotij successorem Lysimachũ suum fratrem: Sostratus autem Crateten eum qui super Cyprios.

30 ‡ Cùm talia autem constituerentur, contigit Tarsenses & Mallotas discordes esse, propterea quòd Antiochidi concubmæ regis in dono darentur.

31 ‡ Festinanter itaque rex venit sedare res, relinquens suffectum Andronicum ex ijs qui in dignitate positi erant.

32 ‡ Ratus autem Menelaus accepisse oportunitatem bonam, aurea vasa quædam templi furatus donauit Andronico, & alia vendiderat inque Tyro & ijs quæ in circuitu ciuitatibus.

33 ‡ Et cùm manifestè cognouisset Onias, arguebat recedens in tutum locum, in Daphne quæ ad Antiochiam posita est.

34 ‡ Vnde Menelaus accipiens seorsum Andronicum hortabatur interficere Oniam: ille aũt veniẽs ad Oniam & persuasus cum dolo & acceptus cum iuramentis, dans dextram, quanquã in suspicione positus, persuasit de asylo procedere, quẽ et statim conclusit non veritus iustitiam.

24 ‡ ὁ δὲ συσταθεὶς τῷ βασιλεῖ καὶ δοξάσας αὐτὸν τῷ προσώπῳ τῆς ἀρχιερωσύνης ὑπερβαλὼν τὸν ἰάσωνα τάλαντα ἀργυρίου τετρακόσια.

25 ‡ λαβὼν δὲ τὰς βασιλικὰς ἐντολὰς παρεγένετο, τῆς μὲν ἀρχιερωσύνης οὐδὲν ἄξιον φέρων, θυμὸς δὲ ὠμοῦ τυράννου καὶ θηρὸς βαρβάρου ὁρμὰς ἔχων.

26 ‡ καὶ ὁ μὲν ἰάσων ὁ τὸν ἴδιον ἀδελφὸν ὑπανοηθύσας, ὑπονοηθεὶς ὑφ' ἑτέρου φυγὰς εἰς τὴν ἀμμανῖτιν χώραν σωθήσετο. ‡ ὁ δὲ μενέλαος τὴν μὲν ἀρχὴν κρατεῖ, τῶν δὲ ἐπηγγελμένων τῷ βασιλεῖ χρημάτων οὐδὲν διατάττει· ποιεμένου δὲ τὴν ἀπαίτησιν σωσιράτου τοῦ τῆς ἀκροπόλεως

28 ἐπάρχου. ‡ πρὸς γὰρ τοῦτον ἦν ἡ τῶν διαφόρων πρᾶξις, διὸ δύο ὑπὸ τοῦ βασιλέως μετεκλήθησαν. ‡ καὶ ὁ μὲν μενέλαος ἀπέλιπε τὴν ἀρχιερωσύνης διάδοχον λυσίμαχον τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφόν, σώσρατος δὲ ὁ κρατῆτος τὸν ἐπὶ τῶν κυπρίων.

30 ‡ Τούτων δὲ συνεστηκότων, συνέβη ταρσεῖς καὶ μαλλώτας στασιάζειν, διὰ τὸ αὐτοχίδι τῇ παλλακῇ τοῦ βασιλέως ἐν δωρεᾷ δίδοσθαι. ‡ σπεύσας οὖν ὁ βασιλεὺς ἦκε καταστεῖλαι τὰ πράγματα, καταλιπὼν τὸν διαδεχόμενον ἀνδρόνικον τῶν ἐν ἀξιώματι

32 κειμένων. ‡ νομίσας δὲ ὁ μενέλαος εἰληφέναι καιρὸν εὐφυῆ, χρυσώματά τινα τοῦ ἱεροῦ νοσφισάμενος ἐχαρίσατο τῷ ἀνδρονίκῳ, καὶ ἕτερα ἐτύγχανε πεπρακὼς εἰς τε τύρον καὶ

33 τὰς κυκλῳ πόλεις. ‡ καὶ σαφῶς ἐπεγνωκὼς ὁ ὀνίας, ἀπήλεγχεν ἀποκεχωρηκὼς εἰς ἄσυλον τόπον, ἐπὶ δάφνης τῆς πρὸς ἀντιόχειαν κείμενης.

34 ‡ ὅθεν ὁ μενέλαος λαθὼν ἰδίᾳ τὸν ἀνδρόνικον παρεκάλει χειρώσασθαι τὸν ὀνίαν· ὁ δὲ ἐλθὼν καὶ πεισθεὶς ἐπὶ δόλῳ καὶ δεξιὰ δεξάμενος μετ' ὅρκων, ὃς δεξιὸν καίπερ ἐν ὑποψίᾳ κείμενον, ἔπεισεν ἐκ τοῦ ἀσύλου πρόσελθεῖν· ὃν καὶ παραχρῆμα κατέκλεισεν οὐκ αἰδεσθεὶς τὸ δίκαιον.

24 ‡ At ille commendatus regi, cùm magnificasset faciem potestatis eius, in semetipsum retorsit summum sacerdotium, supponens Iasoni talenta argenti trecenta.

25 ‡ Acceptisque à rege mandatis venit, nihil quidem dignum habens dignum sacerdotio, animos verò crudelis tyranni, & feræ beluæ iram gerens.

26 ‡ Et Iason quidem, qui proprium fratrem captiuauerat, ipse deceptus profugus in Amanitem expulsus

27 est regionem. ‡ Menelaus autem principatum quidem obtinuit; de pecuniis verò regi promissis nihil agebat, cùm exactionem faceret Sostratus, qui arci erat præpositus. ‡ Nam ad hunc exactio vectigaliũ pertinebat, quam ob causam vtrique ad

28 regem sunt euocati.

29 ‡ Et Menelaus amotus est à sacerdotio, succedente Lysimacho fratre suo; Sostratus autem prælatus est Cypriis.

30 ‡ Et cùm hæc agerentur, contigit Tharsenses & Mallotas seditionem mouere, propterea quòd Antiochi regis concubinæ dono essent dati.

31 ‡ Festinanter itaque rex venit sedare illos, relicto suffecto vno ex comitibus suis Andronico.

32 ‡ Ratus autem Menelaus accepisse se tempus oportunum, aurea quædam templi furatus, donauit Andronico, & alia vendiderat Tyro, & per vicinas ciuitates.

33 ‡ Quod cùm certissimè cognouisset Onias, arguebat eum ipse in loco tuto, se continẽs Antiochię secus Daphnem.

34 nem. ‡ Vnde Menelaus accedens ad Andronicũ, rogabat vt Oniam interficeret. qui cũ venisset ad Oniũ, & datis dextris cũ iureiurãdo, quanquã esset ei suspectus, suadebat de asylo procedere, statim eum peremit, non veritus iustitiã.

35 ‡ Ob quam causam non solùm Iudæi, sed etiam aliæ quoque nationes indignabantur, & molestè ferebant de nece tanti viri iniusta.

36 ‡ Sed regressum regem de Ciliciæ locis, adierunt Iudæi Fapud Antiochiam simul & Græci, conquerentes de iniqua nece Oniæ.

37 ‡ Contristatus itaque est animo Antiochus propter Oniam, & flexus ad misericordiam, lachrymas fudit, recordatus defuncti sobrietatem & modestiam.

38 ‡ Accensisque animis, Andronicum purpura exutum, per totam ciuitatem iubet circũduci; & in eodem loco in quo in Oniam impietatẽ commiserat, sacrilegum vita priuari, Domino illi condignam retribuente pœnam.

39 ‡ Multis autem sacrilegiis in templo à Lysimacho commissis Menelai consilio, & diuulgata fama, congregata est multitudo aduersum Lysimachum, multo iam auro exportato.

40 ‡ Turbis autem insurgentibus, & animis ira repletis, Lysimachus armatis ferè tribus millibus iniquis manibus vti cœpit; duce quodam tyranno, ætate pariter & dementia prouecto.

41 ‡ Sed vt intellexerunt conatum Lysimachi, alij lapides, alii fustes validos arripuere, quidam verò cinerem in Lysimachum iecere.

42 ‡ Et multi quidam vulnerati, quidam autem & prostrati; omnes verò in fugam conuersi sunt. ipsum etiam G sacrilegũ secus ærarium interfecerunt.

43 ‡ De his ergo cœpit iudicium aduersus Menelaum agitari.

44 ‡ Et cùm venisset rex Tyrum, ad ipsum negocium detulerunt missi tres viri à senioribus.

35 ‡ διὰ τίνα αἰτίαν οὐ μόνον ἰουδαῖοι, πολλοὶ δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἐθνῶν ἐδυσφόρουν καὶ ἐβυσφόρουν ἐπὶ τῷ τοῦ ἀνδρὸς ἀδίκῳ φόνῳ.

36 ‡ τοῦ δὲ βασιλέως ἐπανελθόντος ἀπὸ τῶν κατὰ κιλικίαν τόπων, ἐνετύγχανον οἵ τε ἰουδαῖοι συμπροπηγεῖτων καὶ τῶν ἑλλήνων, ὑπὲρ ἀδίκου λόγου τὸν ὀνίου ἀπεκτονευθέντος.

37 ‡ ψυχικῶς οὖν ὁ ἀντίοχος ἐπὶ λυπηθεὶς καὶ τραπεὶς εἰς ἔλεον, καὶ δακρύσας διὰ τὴν ἐμετηλλαχότος σωφροσύνην καὶ πολλὴν διάταξιν.

38 ‡ καὶ πυρωθεὶς τοῖς θυμοῖς, ἅρπαγμα τὴν ἀνδρονίκου πορφύραν περιελόμενος καὶ διαρρήξας, περιαγαγὼν καθ' ὅλην τὴν πόλιν ἐπ' αὐτὸν τὸν τόπον ἔπερ τὸν ὀνίαν ἠσέβησεν, ἐκεῖ τὸν μιαιφόνον ἀπέκτεινε μισθὸν ἐκ κυρίου τὴν ἀξίαν ἀπὸ κόλασιν ἀποδόντος.

39 ‡ χρημάτων δὲ πολλῶν ἱεροσυλημάτων τὴν πόλιν ὑπὸ τοῦ λυσιμάχου, μετὰ μενελάου γνώμης· καὶ διαδοθείσης ἔξω τὰ φήμης, ἐπισυνήχθη τὸ πλῆθος ἐπὶ τὸν λυσίμαχον, χρυσωμάτων ἤδη πολλῶν διενηνεγμένων. ‡ ἐπεγειρομένων δὲ τῶν

40 ὄχλων καὶ ταῖς ὁρμαῖς διεμπιπλαμένων, καθοπλίσας ὁ λυσίμαχος ὡς τρισχιλίους κατήρξατο χειρῶν ἀδίκων προηγησαμένου τινὸς αὐρήνης πρεσβυτικότος τὴν ἡλικίαν, ἀδυνάτου δὲ ἧττον καὶ τὴν διανοίαν. ‡ σπουδόντες δὲ καὶ

41 τὴν ἐπίθεσιν τοῦ λυσιμάχου, σπουδαπάσαντες μὲν πέτρους, οἱ δὲ ξύλων πάχη, τινὲς δὲ ἐκ τῆς παρακειμένης ἀποδοῦ δραστόμβροι φύρδην ἐνεῖναι τὸν εἰς τοῦ περὶ τὸν λυσίμαχον.

42 ‡ διὰ τίνα αἰτίαν πολλοὺς μὲν ἀπὸν τραυματίας ἐποίησαν, τινὰς δὲ καὶ κατέβαλον, πάντας δὲ εἰς φυγὴν συνήλασαν· αὐτὸν δὲ τὸν ἱερόσυλον παρὰ τὸ γαζοφυλάκιον ἐχειρώσαντο. ‡ περὶ δὲ τούτων ἐνέκειτο κρίσις πρὸς

43 τὸν μενέλαον. ‡ καταντήσαντες δὲ οἱ

44 βασιλέως εἰς τύρον, ἐπ' αὐτῆς τὴν διακαλογίαν ἐποιήσαντο οἱ πεμφθέντες τρεῖς ἄνδρες ἀπὸ τῆς γερουσίας.

35 ‡ Ob quam causam non solùm Iudæi, multi autem & aliarum gentium indignabantur, & molestè ferebant ob viri iniustam necem.

36 ‡ At rege regresso ex Ciliciæ locis, occurrerũt ciuitatis Iudæi, simul scelus abominantibus & Græcis, propterea quòd sine causa Onias interfectus fuerat.

37 ‡ Ex animo igitur Antiochus tristatus, & versus in misericordiam, & lachrymans ob mortui sobrietatem & multam modestiam:

38 ‡ Et incensus furore, statim Andronici purpuram auferens, & vestes scindens, circũducens per totã ciuitatẽ in ipso loco, vbi in Oniam impietatem cõmiserat, illic homicidam vita priuauit, Domino condignam ei pœnam retribuente.

39 ‡ Factis autem multis sacrilegiis per ciuitatẽ à Lysimacho, cum Menelai consilio, & diuulgata extra fama, congregata est multitudo aduersus Lysimachũ, vasis aureis iam multis exportatis.

40 ‡ Excitatis autem turbis & ira repletis, armans Lysimachus ad tres mille incepit vti manibus iniquis, duce quodã Aurano prouecto ætate, nihil autem

41 minus & mente. ‡ Intelligentes autem & conatum Lysimachi, arripientes alij quidẽ saxa, alii verò fustes validos, quidã autem ex adiacente cinere apprehendentes mixtim, proiecerunt in Lysimachum.

42 ‡ Ob quam causam multos quidem eorum vulneratos fecerunt; aliquos verò & prostrauerunt: omnes verò in fugam compulerunt. ipsum autem sacrilegum prope ærarium interfecerunt.

43 ‡ De his autem instabat iudicium aduersus Menelaum.

44 ‡ Cùm venisset autem rex ad Tyrum, ad ipsum iudicium retulerunt missi tres viri à senatu.

45 ‡ Jam verò superatus Menelaus promisit pecunias multas Ptolemæo Dorymenis ad suadendum regi.

46 ‡ Unde accipiens Ptolemæus in quodam atrio tanquam refrigerantem se regem à sententia mutauit.

47 ‡ Et ipsum quidem vniuersæ malitiæ reum Menelaum absoluit criminibus; at miseros, qui & si apud Scythas causam dixissent, absoluti essent innocētes, hos morte damnauit.

48 ‡ Citò ergo iniustam pœnam passi sunt, pro ciuitate & populis, & sacris vasis causam prosecuti.

49 ‡ Ob quam causam & Tyrij rem abominati quæ ad sepulturam eorum magnificè suppeditauerunt.

50 ‡ At Menelaus propter potentium auaritiam, manſit in principatu crescens malitia, magnus ciuium insidiator constitutus.

CAP. V.

1 CIrca autem tempus hoc secundam profectionem Antiochus in Ægyptum profectus est. 2 ‡ Contigit autē per vniuersam ciuitatē ferè in diebus quadraginta, videri in aëre currentes equites auratas stolas habentes, & hastis ad modum cohortis armatos, & gladiorum eductiones.

3 ‡ Et cursus equorum per ordinem digestos, & congressiones factas, et incursiones vtrorumque, & scutorum motus, & spiculorum multitudinem, & telorum iactus, & aureorum ornamentorum splendores, & omnis generis loricas.

4 ‡ Quamobrē omnes rogabant in bonum ostentum fieri.

5 ‡ Cùm factus esset autem rumor falsus, tanquam commutasset Antiochus vitam, assumens Jason non pauciores mille, repente in ciuitatem fecit impetum: ipsis autē ad murum compulsis & ad vltimum iam apprehensa ciuitate:

45 ‡ ἤδη δὲ λελειμμένος ὁ μενέλαος ἐπηγγείλατο χρήματα ἱκανὰ τῷ πολεμάρχῃ τῶν δορυμένους πρὸς τὸ πεῖσαι τὸν βασιλέα.

46 ‡ ὁ δὲ ἀπολλωνίου τοῦ πολεμάρχου εἰς ὑπερίσχυρον ὡς ἀναψύξαντα τὸν βασιλέα, μετέβησε.

47 ‡ καὶ τὸν μὲν τῆς ὅλης κακίας αἴτιον μενέλαον ἀπέλυσε τῶν καλουμένων, τοὺς δὲ ἁλαπαγῆς, εἴτινες εἰ καὶ παρὰ σκύθαις ἔλεγον, ἀπελύθησαν δῆθεν ἀκαλάγνωστοι, τούτους θανάτου ἐπέκρινε.

48 ‡ Ταχέως οὖν τῷ ἄλλων ζημίαν ὑπέσχον, ὑπὲρ πόλεως καὶ δήμων, καὶ τῶν ἱερῶν σκευῶν περιφρόνησαντες. 49 ‡ διὸ καὶ αἰτίαν καὶ τύφοι μισονεικήσαντες τὰ πρὸς τὴν κηδείαν αὐτῶν μεγαλοπρεπῶς ἐχορήγησαν.

50 ‡ ὁ δὲ μενέλαος διὰ τὰς τῶν κρατούντων πλεονεξίας, ἔμενεν ἐπὶ τῆς ἀρχῆς ἐπιφυόμενος τῇ κακίᾳ, μέγας τῶν πολιτῶν ἐπίβουλος καθεστώς.

ε'.

1 ‡ Περὶ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον τὴν δευτέραν ἔφοδον ὁ ἀντίοχος εἰς αἴγυπτον ἐσείλατο.

2 ‡ συνέβη δὲ καθ' ὅλην τὴν πόλιν ὀφθῆναι ἐφ' ἡμέρας τεσσαράκοντα, φαίνεσθαι διὰ τῶν ἀέρων τρέχοντας ἱππεῖς διαχύσεις στολὰς ἔχοντας, καὶ λόγχας ἀειρομένας ἐξοπλισμούς, καὶ μαχαιρῶν ἀσμούς.

3 ‡ καὶ εἴλας ἵππων διατεταγμένας, καὶ προσβολὰς γνωμονίας, καὶ καταδρομὰς ἑκατέρων, καὶ ἀσπίδων κινήσεις, καὶ καμάκων πλῆθη, καὶ ἑλῶν βολάς, καὶ χρυσῶν κόσμων ἐκλάμψεις, καὶ παντοίους θωρακισμούς.

4 ‡ διὸ πάντες ἠξίουν ἐπ' ἀγαθῷ τὴν ἐπιφάνειαν γένεσθαι.

5 ‡ γρομένης δὲ λαλιᾶς ψευδοῦς, ὡς μετηλλαχότος ἀντίοχου τὸν βίον, ἀναλαβὼν ὁ ἰάσων οὐκ ἐλάττους τῶν χιλίων, αἰφνιδίως ἐπὶ τὴν πόλιν ἀνεστελέσατο ἐπὶ θεσιν· τῶν δὲ ἐπὶ τὰ τείχη ἀνηλαδέντων καὶ τέλος ἤδη καταλαμβανομένης τῆς πόλεως,

6 ‡ Menelaus fugit in arcem. Iason verò non parcebat in cæde ciuibus suis, nec cogitabat prosperitatē aduersum cognatos malum esse maximum, arbitrans hostium & non ciuium se trophæa capturum.

7 ‡ Et principatum quidem non obtinuit, finem verò insidiarum suarum confusionē accepit, & profugus iterum abiit in Ammaniten.

8 ‡ Ad vltimum in exitium sui conclusus ab Areta Arabum tyranno, fugiens de ciuitate in ciuitatem, omnibus odiosus, vt refuga legum; & execrabilis, vt patriæ & ciuium hostis, in Ægyptū extrusus est.

9 ‡ Et qui multos de patria sua expulerat, peregrè periit Lacedæmonas profectus, quasi pro cognatione ibi refugium habiturus.

10 ‡ Et qui insepultos multos abiecerat, ipse & illamentatus & insepultus abiicitur, sepultura neque peregrina vsus, neque patrio sepulchro participans.

11 ‡ His itaque gestis, suspicatus est rex societatē desertoros Iudæos, & ob hoc profectus ex Ægypto, efferatis animis ciuitatē quidē armis cepit.

12 ‡ Iussit autem militibus interficere, nec parcere occurrentibus, & per domos ascēdentes trucidare.

13 ‡ Fiebant ergo cædes iuuenum ac seniorum, mulierum & natorum exterminia, virginumque & paruulorum neces.

14 ‡ Erant autem toto triduo octoginta millia interfecti, quadraginta millia vincti, nō minus autem venundati.

15 ‡ Sed nec ista sufficiunt. Ausus est etiam intrare templū, vniuersa terra sanctius, Menelao ductore, qui legum & patriæ fuit proditor.

6 ‡ ὁ μενέλαος εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἐφυγαδεύσεν· ὁ δὲ ἰάσων ἐποιεῖτο σφαγὰς τῶν πολιτῶν τῶν ἰδίων ἀφειδῶς, ὑσυνοῶν τὴν εἰς αὐτὸν συγγνωστὴν εὐημερίαν δυσημερίαν εἶναι τὴν μεγίστην· δοκῶν γὰρ πολεμίων καὶ οὐκ ὁμοεθνῶν τρόπαια καταβάλλεσθαι. 7 ‡ τὴν μὲν ἀρχῆς οὐκ ἐκράτησε· τὸ γὰρ τέλος τῆς ἐπιβουλῆς αἰσχύνην λαῶν, φυγὰς πάλιν εἰς τὴν ἀμμανίτιν ποιῆλθε.

8 ‡ πέρας οὖν κακῆς δύσερφῆς ἔτυχεν ἐγκλειστεὶς πρὸς ἀρέταν τὸν τῶν ἀράβων τύραννον, πόλιν ἐκ πόλεως φεύγων διωκόμενος ὡσὰ πᾶσιν, συγχεόμενος ὡς τῶν νόμων ἀποστάτης, καὶ βδελυσσόμενος ὡς πατρίδος καὶ πολιτῶν δήμιος, εἰς αἴγυπτον ἐξεβράσθη. 9 ‡ καὶ ὡσεὶ χρὴς τὸ πατρίδος ἀποξενώσας, ἐπὶ ξένης ἀπώλετο πρὸς λακεδαιμονίους διαχθεὶς, ὡς διὰ τὴν συγγένειαν τευξόμενος σκέπης. 10 ‡ καὶ ὁ πλῆθος ἀτάφων ἐκρίψας ἀπενθήτος ἐγγήθη, καὶ κηδείας οὐδ' ἡλιοσθὴν ὕστερ πατρώου τάφου μετέσχεν.

11 ‡ πρεσβεύοντων δὲ πρὸ βασιλέα περὶ τῶν γεγονότων διέλαβεν ἀποσταλεῖν τὴν ἰουδαίαν· ὅθεν θυμοῦθεὶς ἐξ αἰγύπτου τεθνεμμένος τῇ ψυχῇ, ἔλαβε τὴν μὲν πόλιν δορυάλωτον. 12 ‡ καὶ ἐπέλευσε τοῖς στρατιώταις κόπτειν ἀφειδῶς οὓς ἐμπίπτοντας, καὶ οὓς εἰς τὰς οἰκίας ἀναβαίνοντας κατασφάζειν.

13 ‡ ἐγίνοντο δὲ νέων καὶ πρεσβυτέρων ἀναιρέσεις, ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν καὶ τέκνων ἀφανισμός, παρθένων τε καὶ νηπίων σφαγαί.

14 ‡ ὀκτὼ δὲ μυριάδες ἐν ταῖς πάσαις ἡμέραις τρισὶ κατεφθάρησαν· τέσσαρες μὲν ἐν χειρῶν νόμῳ· ἐχθὲν δὲ τῶν ἐσφαγμένων ἐπερέθησαν.

15 ‡ οὐκ ἀρκεσθεὶς δὲ τούτοις κατετόλμησεν εἰς τὸ πάσης τῆς γῆς ἁγιώτατον ἱερὸν εἰσελθεῖν, ὁδηγὸν ἔχων τὸν μενέλαον, τὸν καὶ τῶν νόμων καὶ τῆς πατρίδος προδότην γεγονότα.

6 ‡ Menelaus in arcem fugit. at Jason faciebat cædes ciuium propriorū immisericorditer, non cogitans aduersus cognatos prosperitatem infortunium esse maximum: arbitrans autem hostium & non ciuium trophæa diruere.

7 ‡ Verumtamen principatum non obtinuit: at finem insidiarū pudorem accipiēs, profugus iterum in Ammanitem abijt.

8 ‡ Denique igitur malam reuersionem consecutus est inclusus apud Aretam Arabum tyrannum, in ciuitatem ex ciuitate fugiens, persecutionem passus ab omnibus, odio habitus vt legum transgressor, & execrabilis vt patriæ & ciuium hostis, in Ægyptum extrusus est.

9 ‡ Et vt puluis patriæ peregrinus, peregrè perijt ad Lacedæmonios delatus, quasi ob cognationem assecuturus protectionem.

10 ‡ Et qui multitudinem insepultorum abiecerat, illamentatus factus est, & sepultura nulla neque patrio sepulchro partici-
11 cipauit. ‡ Cùm innotuissent autem regi, pro his quæ facta erant, putauit rebellaturam Iudæam. Vnde profectus ex Ægypto efferatus animo, cepit quidem ciuitatem armis.

12 ‡ Et iussit militibus interficere crudeliter occurrentes, & in domos ascendentes trucidare.

13 ‡ Fiebant autem iuuenum et seniorum cædes, virorumque & mulierum, & natorum exterminiū, virginumque & paruulorum trucidationes.

14 ‡ Octo autem decem millia in omnibus diebus tribus interfecta sunt; quatuor quidem in manuum captiuitate: non minus verò iugulatis venditi sunt.

15 ‡ Non contentus autem his ausus est in vniuersæ terræ sanctissimum templum intrare, ductorem habens Menelaum, & legum & patriæ proditorem factum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

‡ *Et scelestis manibus sancta* 16
vasa sumens, & quæ ab aliis
regibus posita erant ad augmen-
tum & gloriam loci, & hono-
rem, profanis manibus contre-
ctans.

‡ *Et eleuatus est mente An-* 17
tiochus, non videns quòd pro-
pter peccata ciuitatem habitan-
tium iratus fuit breui Domi-
nus: quamobrem fuit circa lo-
cum despectio.

‡ *Si autem non contigisset in-* 18
uolutos esse multis peccatis, sicut
Heliodorus missus à Seleuco re-
ge ad visitationem ærarij, hic
adueniens statim flagellatus re-
pulsus fuisset ab audacia.

‡ *Verùm non propter locum* 19
gentem, sed propter gentem lo-
cum Dominus elegit.

‡ *Ideóque & ipse locus parti-* 20
ceps factus gentis malorũ quæ
euenerunt, postea beneficiorum
socius fuit; & qui relictus fuit
in omnipotentis ira, iterum in
magni Domini reconciliatione
cum omni gloria exaltatus est.

‡ *Igitur Antiochus octingenta* 21
supra mille auferens ex tem-
plo talenta, velociter in Antio-
chiam petijt, existimans præ su-
perbia ipsam quidem terram na
uigabilem, & mare ambulabi-
le facturum propter elationem
cordis.

‡ *Reliquit autem & præpo-* 22
sitos ad affligendam gentem, in
quidem Hierosolymis Philip-
pum, ipso quidem genere Phry-
gem, at morem barbariorem ha-
bentem quàm is qui illum con-
stituit.

‡ *In autem Garizin Andro-* 23
nicum: ad autẽ hæc Menelaum
qui pessimè aliorum superbiebat
in ciues.

‡ *Inimicam autem contra ci-* 24
ues Iudæos habens intentionem;
misit autem odiosum principem
Apollonium cum exercitu: vi-
ginti mille autem supra duo mil
le, præcipiens qui erant in ætate
omnes interficere, at mulieres
& iuuenes vendere.

MAKKAB. B.

16 ‡ καὶ ταῖς μιαραῖς χερσὶ τὰ ἱερὰ
σκεύη λαμβάνων, & τὰ ὑπ' ἄλλων
βασιλέων ἀναθέντα πρὸς αὔξη-
σιν & δόξαν & τιμὴν, ταῖς βε-
βήλοις χερσὶ συναύρων.

17 ‡ καὶ ἐμετεωρίζετο τῷ διανοίᾳ
ὁ Ἀντίοχος, ὑ σιωπῶν ὅτι διὰ τὰς
ἁμαρτίας τῶν τὴν πόλιν οἰκούντων
ἀπώργισται βραχέως ὁ δεσπότης·
διὸ γέγονε περὶ τὸν τόπον παρό-
ρασις.

18 ‡ εἰ δὲ μὴ ἐνέβαινε πρόσωπον πρό-
τερον πολλοῖς ἁμαρτήμασι, κα-
θάπερ ὁ Ἡλιόδωρος ὁ πεμφθεὶς ὑπὸ
Σελεύκου τοῦ βασιλέως ἐπὶ τὴν ἐ-
πίσκεψιν τοῦ γαζοφυλακίου, οὗτος
παραχθεὶς πληγῇ μαστιγω-
19 θεὶς ἀπετράπη τοῦ θράσους. ‡ ἀλλ' ὑ
διὰ τὸν τόπον τὸ ἔθνος, ἀλλὰ διὰ τὸ
ἔθνος τὸν τόπον ὁ κύριος ἐξελέξατο.

20 ‡ διόπερ & αὐτὸς ὁ τόπος συμμε
ταχὼν τῶν τοῦ ἔθνους δυστυχημάτων
γενομένων, ὕστερον εὐεργετημάτων
κοινωνήσει· & καταλειφθεὶς ἐν τῇ
παντοκράτορος ὀργῇ, πάλιν ἐν τῇ
τοῦ μεγάλου δεσπότου καταλλαγῇ
μετὰ πάσης δόξης ἐπανορθώθη.

22 ‡ ὁ γοῦν Ἀντίοχος ὀκτακόσια
πρὸς τοῖς χιλίοις ἀπενεγκάμενος
ἐκ τοῦ ἱεροῦ τάλαντα, ταχὺ ἐν εἰς Φοι-
νίκην ἐχωρίσθη, οἰόμενος ὑπὸ τῆς
ὑπερηφανίας τὴν μὲν γῆν πλοτὴν
καὶ τὸ πέλαγος πορθητὸν θέσθαι
διὰτὸν μετεωρισμὸν τῆς καρδίας.

22 ‡ κατέλιπε δὲ καὶ ἐπισάτας ἐ
κακῶν τὸ γένος· ἐν μὲν ἱεροσολύμοις
Φίλιππον, τὸ μὲν γένος Φρύγα, τὸν
δὲ τρόπον βαρβαρώτερον ἔχοντα ἐ
κατασήσαντος.

23 ‡ ἐν δὲ Γαριζὶν Ἀνδρόνικον· πρὸς δὲ
τούτοις Μενέλαον, ὃς χείρισα τῶν
ἄλλων ὑπερήρετο τοῖς πολίταις.

24 ‡ ἀπεχθῆ δὲ πρὸς τοὺς πολίτας
Ἰουδαίους ἔχων διαθέσιν· ἔπεμψε δὲ
τὸν μυσάρχην Ἀπολλώνιον μετὰ
τάγματος· δισμυρίοις δὲ πρὸς τοῖς
δισχιλίοις, προστάξας τοῦ ἐν ἡλι-
κίᾳ πάντας καταφάξαι, τὰς δὲ
γυναῖκας & νεωτέροις πωλεῖν.

16 ‡ Et scelestis manibus sa-
cris vasa, quæ ab aliis
regibus & ciuitatibus erant
posita ad ornatũ loci & glo-
riam, contrectabat indigne
17 & contaminabat. ‡ Ira ele-
natus mente Antiochus, non
considerabat quòd propter
peccata habitantium ciuita-
tem modicum Deus fuerat
iratus, propter quod & acce-
dit circa locum despectio.
18 ‡ Alioquin nisi contigisset
eos multis peccatis esse inuo-
lutos, sicut Heliodorus, qui
missus est à Seleuco rege ad
expoliandum ærarium, etiam
hic statim adueniens, flagel-
latus & repulsus vtique fuis-
19 set ab audacia. ‡ Verùm
non propter locum gentem,
sed propter gentem locum
20 Deus elegit. ‡ Ideóq; & ipse
locus particeps factus est pri-
puli malorum; postea autem
fiet socius bonorum: & qui
derelictus in ira Dei omni-
potentis est; iterũ in magni
Domini reconciliatione cum
summa gloria exaltabitur.
21 ‡ Igitur Antiochus mille &
D octingentis ablatis de tem-
plo talentis, velociter Antio-
chiam regressus est, existimans
se præ superbia terram ad na-
uigandum, pelagus verò ad
iter agendum, dedúcturum
propter mentis elationem.
22 ‡ Reliquit autem præpo-
sitos ad affligendam gentem:
Hierosolymis quidem Phi-
lippum, genere Phrygem,
moribus crudeliorẽ eo ipso
à quo constitutus est.
23 ‡ In Garizim autem An-
dronicum & Menelaum, qui
grauius quàm cæteri inno-
24 nebant ciuibus. ‡ Cumque
appositus esset cõtra Iudæos,
misit odiosum principẽ Apol-
lonium cũ exercitu, viginti
& duobus millibus, præci-
piẽs ei omnes perfectæ ætatis
interficere; mulieres aciuue-
nes vendere.

‡ Qui cùm venisset Hie- 25
rosolymam, pacem simulans
quieuit vsque ad diem san-
ctum sabbati: & tunc feria-
tis Iudæis, arma capere suis
præcepit.

‡ Omnesque simul qui ad 26
spectaculũ processerant, tru-
cidauit, & ciuitatem cum ar-
matis discurrens, ingentem
multitudinem peremit.

‡ Iudas autẽ Machabæus 27
qui decimus fuerat, secesse-
rat in desertum locum, ibiq;
inter feras vitam in monti-
bus cum suis agebat, & fœni
cibo vescentes demoraban-
tur, ne participes essent coin
quinationis.

CAP. VI.

SEd non post multum tem 1
poris misit rex senem quẽ-
dam Antiochenum, qui com
pelleret Iudæos, vt se trans-
ferrent à patriis & Dei legi-
bus:

‡ Contaminare etiã quod 2
in Hierosolymis erat tem-
plum, & cognominare Iouis
Olympii, & in Garizim,
prout erant hi qui locum in-
habitabant Iouis hospitalis.

‡ Pessima autẽ & vniuersis 3
grauis erat malorũ incursio.

‡ Nam templum luxuria 4
& cõmessationibus erat ple-
num, & scortantium cum
meretricibus, sacratisque æ-
dibus mulieres se vltrò in-
gerebant, intrò ferentes ea
quæ non licebant.

‡ Altare etiam plenũ erat 5
illicitis, quæ legibus prohi-
bebantur.

‡ Neque autem sabbata 6
custodiebantur, neque dies
solennes patrii seruabantur,
nec simpliciter se quisquam
Iudæum confitebatur.

‡ Ducebantur autem cum 7
amara necessitate in die na-
talis regis ad sacrificia; &
cùm Liberi sacra celebraren-
tur, cogebantur hedera co-
ronati Libero circuire.

25 ‡ ὁ δὲ ὡς εἰρηνεύσας εἰς ἱερο-
σόλυμα, καὶ τὸν εἰρηνικὸν ὑποκεί-
θεις, ἐπέσχεν ἕως τῆς ἁγίας ἡμέρας
τοῦ σαββάτου· καὶ λαβὼν ἀργοῦν-
τας αὐτοὺς Ἰουδαίους, ἐκέλευσεν ὁπλί-
ζεσθαι.

26 ‡ & ἐν δὲ ἐξελθόντας πάντας ἐπὶ
τὴν θεωρίαν συνεξεκέντησε· καὶ εἰς
τὴν πόλιν συὺ τοῖς ὅπλοις εἰσδρα-
μὼν, ἱκανὰ κατέτροσε πλήθη.

27 ‡ Ἰούδας δὲ ὁ μακκαβαῖος δέκατός
που γενηθεὶς & ἀναχωρήσας ἐν τοῖς
ὄρεσι θηρίων τρόπον διέζη σὺν τοῖς
μετ' αὐτοῦ, καὶ τὴν χορτώδη τρο-
φὴν σὺμβροι, διετέλουν πρὸς τὸ
μὴ μεταλαχεῖν τοῦ μολυσμοῦ.

ς'.

1 ‡ Μετ' ὀλίγον δὲ χρόνον ἐξα-
πέστειλεν ὁ βασιλεὺς γέροντα Ἀθη-
ναῖον, ἀναγκάζειν τοὺς Ἰουδαίους με-
ταβαίνειν ἀπὸ τῶν πατρώων νόμων,
καὶ τοῖς τοῦ θεοῦ νόμοις μὴ πολι-
τεύεσθαι.

2 ‡ μολυῦαι δὲ καὶ τὸν ἐν ἱεροσολύ-
μοις νεών, καὶ προσονομάσαι διὸς ὀ-
λυμπίου, καὶ τὸν ἐν γαριζὶν, καθὼς
ἐτύγχανον οἱ τὸν τόπον οἰκοῦντες,
διὸς ξενίου.

3 ‡ χαλεπὴ δὲ & δυσχερὴς ἦν τοῖς
ὄχλοις ἡ ἐπίστασις τῆς κακίας.

4 ‡ τὸ μὲν γὰρ ἱερὸν ἀσωτίας καὶ
κώμων ὑπὸ τῶν ἐθνῶν ἐπεπλήρω-
ραθυμουμένων μεθ' ἑταίρων, καὶ ἐν
τοῖς ἱεροῖς πρὸς βόλοις γυναιξὶ πλη-
σιάζοντων, ἔτι δὲ τὰ μὴ καθήκον-
τα ἔνδον φερόντων.

5 ‡ τὸ δὲ θυσιαστήριον τοῖς ἀποδιε-
σαλμένοις ὑπὸ τῶν νόμων ἀθεμί-
τοις ἐπεπλήρωτο.

6 ‡ οὐδ' ὅτε σαββατίζειν, ὅτε πα-
τρώους ἑορτὰς διαφυλάττειν, ὅτε ἁ-
πλῶς ἰουδαῖον ὁμολογεῖν εἶναι.

7 ‡ ἤγοντο δὲ μετὰ πικρᾶς ἀνάγκης
εἰς τὴν κατὰ μῆνα τοῦ βασιλέως
γενέθλιον ἡμέραν ἐπὶ σπλαγχνισ-
μόν· γινομένης δὲ διονυσίων ἑορτῆς,
ἠναγκάζοντο κισσοὺς ἔχοντες πομ-
πεύειν τῷ διονύσῳ.

25 ‡ Hic autem veniens in Hie-
rosolymam, & pacificum se si-
mulans, quieuit vsque ad san-
ctum diem sabbati. & accipiẽs
otiosos Iudæos, his qui erant sub
se, vt armarentur, præcepit.
26 ‡ Et egressos omnes ad spe-
ctandum, transfodit; & in ci-
uitate cum armis discurrens, in-
gentem percussit multitudinem.
27 ‡ Judas autem Machabæus
decimus factus, & recedens in
montibus, ferarum more viue-
bat cum his qui erant secum. &
fœni cibo vescentes, perseuera-
bant vt non participarent ex
inquinatione.

CAP. VI.

1 POst non multum autem tem-
pus, misit rex senem Athe-
niensem, compellere Judæos
vt transgrederentur à paternis
legibus, & Dei legibus non gu-
bernarentur:
2 ‡ Contaminare autẽ & quod
erat in Hierosolymis templũ, &
cognominare Iouis Olympij; &
quod in Garizin, prout erant lo-
cum habitantes, Iouis hospi-
talis.
3 ‡ Difficile autem & graue
erat turbis præceptum nequi-
tiæ.
4 ‡ Nam templum luxuria &
comessationibus à gentibus im-
pletum erat, scortantibus cum
meretricibus, & in sacris por-
ticibus cum mulieribus sese mi-
scentibus: præterea etiam quæ
non decebat intrò ferentibus.
5 ‡ At altare prohibitis à le-
gibus illicitis plenum erat.
6 ‡ Erat autem neque sabba-
tum custodire, neque patrias
solennitates seruare, neque sim-
pliciter Judæum confiteri esse.
7 ‡ Ducebantur autem cum
amara necessitate, ad quæ sin-
gulis mensibus regis natalem
diem ad sacrificium. cùm esset
autem Bacchanaliorum festum,
cogebantur hederas habentes
pompam agere Libero.

Universidad de Deusto
Biblioteca

* *Decretum autem exijt in*
8 *vicinas ciuitates Græcas, Ptolemæo suggerente eandem consuetudinem aduersus Judæos, agere & sacrificare.*

* *Eos autem qui non vellent,*
9 *transire ad Græcos ritus, iugulare, erat ergo videre præsentem miseriam.*

* *Duæ enim mulieres delatæ*
10 *sunt quæ circunciderant filios: harum autem ex vberibus suspendentes natos, & publicè circunducentes eas per ciuitatem, à muro præcipitauerunt.*

* *Alij verò proximè cõcurrentes ad speluncas, vt latenter celebrarent sabbatum, indicati Philippo succensi sunt, eò quòd verentur auxiliari sibimet secundùm gloriam colendissimæ diei.*

* *Hortor itaque legentes hũc*
12 *librum, ne abhorrescant propter calamitates, reputent autem supplicia non ad interitum, sed ad correptionem generis nostri esse.*

* *Et enim non multum tem-*
13 *pus sinere peccatores, sed statim vindicare suppliciũ, magni beneficij indicium est.*

* *Non enim sicut & in alijs*
14 *gentibus, expectat patiens Dominus vsque quo adueniat eos ad plenitudinem peccatorum punire, sic & in nobis iudicauit esse; vt non ad finem peruenientibus nostris peccatis, postea nos vlciscatur.*

* *Quamobrem nunquam qui-*
15 *dem misericordiam à nobis amouet: corripiens autem cũ calamitate, non derelinquit suum populum.*

* *Verùm ad commonitionem*
16 *hæc nobis dicta sint.*

* *Per pauca autem venien-*
17 *dum est ad narrationem.*

* *Eleazarus quidam ex pri-*
18 *moribus scribis vir iam prouectus ætate & aspectu faciei pulcherrimus, hians compellebatur manducare porcinam carnem.*

8 * ψήφισμα δ' ἐξέπεσεν εἰς τὰς
ἀσυγγέτους πόλεις ἑλληνίδας πτολεμαίου τοῦ θεμένου τοῦτο αὐτοῦ
ἀγωγὴν κ᾽ τῶν ἰουδαίων, ἄγειν καὶ
θυλαχνίζειν.

9 * οἷς δὲ μὴ προαιρουμένοις με-
ταβαίνειν πρὸς τὰ ἑλληνικὰ, καταφάζ᾽ παρὼν ὡς ὁρᾶν τοῦτο ἐνεστῶσαν ταλαιπωρίαν.

10 * δύο γὰρ γυναῖκες αὐηχθησαν περιτετμηκυῖαι τὰ τέκνα αὐτῶν δ᾽ ὁπλῶν
μαστῶν κρεμάσαντες τὰ βρέφη,
& δημοσίᾳ προαγαγόντες αὐτὰς
τὴν πόλιν, κ᾽ τείχες ὑκρήμνισαν.

11 * ἕτεροι δ᾽ πλησίον συνδραμόντες εἰς τὰ σπήλαια, λεληθότως ἄγειν
τὴν ἑβδομάδα, μυηθόντες τὸ φιλίππῳ συνεφρονήθησαν, διὰ τὸ
θυλαβᾶς ἔχειν βοηθεῖσαι ἑαυτοῖς κ᾽
τοῦ δόξαν τ᾽ σεμνοτάτης ἡμέρας.

12 * παρακαλῶ οὖν τοὺς ἐντυγχάνοντας τῇ δ᾽ τῇ βίβλῳ, μὴ συγκλύδωνας διὰ τὰς συμφορὰς, λογίζεσθαι δ᾽ τὰς μνείας μὴ πρὸς ὄλεθρον,
ἀλλὰ πρὸς παιδείαν δ᾽ ἡμῶν
εἶναι. * καὶ γὰρ τὸ μὴ πολὺν χρόνον
ἐᾶσθαι τοὺς δυσεβοῦντας, ἀλλ᾽ αὐθέως
περιπίπτειν σπτιμίοις, μεγάλης
εὐεργεσίας σημεῖόν ἐστιν.

14 * ὁ γὰρ καθάπερ καὶ σπὶ τῶν ἄλλων ἐθνῶν, διὰμένει μακροθυμῶν ὁ
δεσπότης μέχρι κ᾽ καταντήσωσιν οἱ
αὐτοὶ πρὸς ἀναπλήρωσιν ἁμαρτιῶν
κολάσαι, ὕτω καὶ ἐφ᾽ ἡμῶν ἔκρινεν
εἶναι· ἵνα μὴ πρὸς τέλος ἀφικομένων ἡμῶν τῶν ἁμαρτιῶν, ὕστερον ἡ-
μᾶς ἐκδικᾷ. * διόπερ οὐδέποτε μὲν
τὸν ἔλεον ἀφ᾽ ἡμῶν ἀφίστησι· παιδεύων δὲ μὴ συμφορᾷ, οὐκ ἐγκαταλείπει τὸν ἑαυτοῦ λαόν.

16 * πλὴν ἕως ὑπομνήσεως τοῦτ᾽
ἡμῖν εἰρήσθω.

17 * διὸ λίγων δὲ ἐλθυτέον σπὶ τὴν
διήγησιν.

18 * Ἐλεάζαρός τις τῶν πρωτοθρόνων γραμματέων ἀνὴρ ἤδη προβεβηκὼς τὴν ἡλικίαν & τὸ πρόσωπον τοῦ προσώπου καλλιστος, ἀνὰχανὼν
ἀναγκάζεσθαι φαγεῖν ὕειον κρέας.

8 * Decretum autem exijt in proximas ciuitates gentiles suggerentibus Ptolemæis, vt
C pari modo & ipsi aduersus Judæos agerent, vt sacrificarent.

9 * Eos autem qui nolunt transire ad instituta gentium, interficerent: erat ergo videre
10 re miseriã. * Duæ enim mulieres delatæ sunt natos suos circũcidisse, quas ad vbera infantibus suspensis, cum publicè per ciuitatem circumduxissent, per muros præcipitauerunt. * Alij verò ad
11 proximas coeuntes speluncas, & latenter sabbati diem celebrantes, cùm indicati essent Philippo, flammis cremati sunt propter religionẽ & obseruantiam, manu sibimet auxiliũ ferre. * Obsecro autem eos qui hunc librum legẽtium
12 sunt, ne abhorrescãt propter aduersos casus, sed reputent ea quæ acciderunt, non ad interitũ, sed ad correptionem esse generis nostri. * Etenim
13 multo tempore non sinere peccatoribus ex sententia agere, sed statim vltiones exhibere, magni beneficij indicium. * Non enim sicut in aliis nationibus Dominus
14 patiẽter expectat, vt eas cumulata iudicij dies aduenerit, in plenitudine peccatorũ punire: ita & in nobis statuit, vt peccatis nostris in finem deductis, tunc demum in nos vindicetur. * Propter quod non
15 dicet. quam quidem à nobis misericordiã suam amouet, corripiens verò in aduersis populum suum non derelinquit. * Sed hæc nobis ad commo-
16 nitionem legẽtium dicta sint. * Iam autem
17 sint paucis. veniendũ est ad narrationẽ. * Igitur Eleazarus vnus de
18 primoribus scribarum, ætate prouectus, & vultu decorus, aperto ore hians, compellebatur carnem porcinam manducare.

* At ille glorioſiſſimam
19 mortẽ magis quàm odibilẽ vitam complectens, voluntariè præibat ad ſupplicium.

* Intuens autem quemad-
20 modum oporteret accedere, patienter ſuſtinens, deſtinauit nõ admittere illicita propter vitę amorem. * Hi autẽ
21 qui aſtabant, iniqua miſeratione commoti, propter antiquã viri amicitiam, tollẽtes eum, ſecretò rogabãt afferri carnes quib᾽ veſci ei licebat, vt ſimularetur manducaſſe, ſicut rex imperauerat, de ſacrificij carnibus. * Vt hoc
22 facto à morte liberaretur, & propter veterem viri amicitiam hanc in eo faciebant humanitatẽ. * At ille cogitare
23 cœpit ętatis ac ſenectutis ſuę eminentiam dignam, & ingenitæ nobilitatis canitiem, atque à puero optimæ conuerſationis actus, & ſecundũ ſanctæ & à Deo cõditæ legis conſtituta, reſpondit citò, dicens præmitti ſe velle in infernum. * Nõ enim ætati
24 noſtræ dignũ eſt, inquit, fingere, vt multi adoleſcẽtes arbitrates Eleazarũ nonaginta annorũ, trãſiſſe ad vitã alienigenarũ. * Et ipſi propter
25 meam ſimulationem, & propter modicum corruptibilis vitæ tempus decipiantur, & per hoc maculam atq; execrationẽ meæ ſenectuti conquiram.

* Nam etſi in præſenti tẽ-
26 pore ſuppliciis hominum eripiar, ſed manum Omnipotentis nec viuus nec defunctus effugiam.

* Quamobrem fortiter
27 vita excedendo, ſenecture G quidem dignus apparebo.

* Adoleſcentibus autem
28 exemplum forte relinquam, ſi prompto animo ac fortiter pro grauiſſimis ac ſanctiſſimis legibus honeſta morte perfungar. His dictis, confeſtim ad ſuppliciũ trahebatur.

19 * ὁδὸν μετ᾽ δικίας θάνατον
μᾶλλον ἢ τὸν μετὰ μύσους βίον ὑποδεξάμενος, αὐθαιρέτως σπὶ τὸ τύμπανον προσῆλθ.

20 * προσπύσας δ᾽ καθ᾽ ὃν ἔδει τρόπον προσέρχεσθαι σὺν ὑπομονῇ τοὺς
ἀμυνεσθαι, ὧν ἀ θέμις γεύσασθαι
διὰ τὸν προς τὸ ζῆν φιλοσοφίαν.

21 * οἱ δὲ πρὸς τὸ παράνομον
προλαβισμῶ τεταγμένοι, διὰ τὴν
ἐν ἐκείνῳ παλαιὰν χρόνων πρὸς τὸν ἄνδρα γνῶσιν, ἀπολαβόντες αὐτὸν καθ᾽
ἰδίαν παρεκάλουν, ἐνέγκαντα κρέα
οἷς καθῆκον ὑπ᾽ χρᾶσθαι δι᾽ αὐτὸ παρασκευασθέντα, ὑποκεῖναι δὲ ὡς
ἐδίοντα τὰ ὑπὸ βασιλέως προστεταγμένα, ὧν ἀπὸ τ᾽ θυσίας κρεῶν.

22 * ἵνα τοῦτο πράξας ἀπολυθῇ θ᾽
θανάτου· & διὰ τὴν ἀρχαίαν πρὸς
αὐτὸν φιλίαν τύχῃ φιλανθρωπίας.

23 * ὁ δ᾽ λογισμὸν ἀξίον ἀλαθῶν
καὶ ἄξιον τ᾽ ἡλικίας & τ᾽ σὺν γήρως
ὑπεροχῆς, & τ᾽ σπικτήτου & σπιφανοῦς πολιᾶς, & τ᾽ ἐκ παιδὸς καλλίστης ἀναστροφῆς, μᾶλλον δ᾽ τ᾽ ἁγίας
καὶ θεοκτίστου νομοθεσίας, ἀκολούθως
ἀπεφώνατο, ταχέως λέγων προπέμπειν εἰς τὸν ᾅδην.

24 * ἀ γὰρ τ᾽ ἡμετέρας ἡλικίας ἄξιόν
ἐστιν ὑποκρθῆναι, ἵνα πολλοὶ τῶν
νέων ὑπολαβόντες ἐλεάζαρον τὸν
ἐνενηκονταετῆ μεταβεβηκέναι εἰς
ἀλλοφυλισμόν.

25 * & αὐτοὶ διὰ τὴν ἐμὴν ὑπόκρισιν
& διὰ τὸ μικρὸν καὶ ἀκαιρότατον ζῆν,
πλανηθῶσι δι᾽ ἐμέ, & μῦσος καὶ κηλίδα τοῦ γήρως κατακτήσωμαι.

26 * εἰ γὰρ & σπὶ πυρόντος ἐξελοῦμαι τὴν δ᾽ ἀνθρώπων τιμωρίαν, ἀλλὰ τὰς τοῦ παντοκρατόρος χείρας,
ὅτε ζῶν ὅτε ἀποθανὼν ἐκφεύξομαι.

27 * διόπερ ἀνδρείως μὲν νῦν διαλλάξας τὸν βίον, & μὲν γήρως ἄξιος φανήσομαι. * τοῖς δὲ νέοις ὑποδείγμα
γενναῖον καταλελοιπὼς, εἰς τὸ προθύμως & γενναίως ὑπὲρ τῶν σεμνῶν
καὶ ἁγίων νόμων ἀπευθανατίζειν.
ταῦτα δὲ εἰπὼν σπὶ τὸ τύμπανον
ὠθέως ἤλθε.

19 * Ille autem cum gloria mortem magis quàm cum odio vitam complectens, ſponte ad ſupplicium præibat.

20 * Expuens autem ſecundùm quem oportebat modum accedere ſuſtinentes puniri, quæ non licebat guſtare propter vitæ amorem.

21 * Qui autem ad ſceleſtum ſacrificium parati erant, ob eam quæ à priſcis temporibus cum homine notitiam, tollentes eum ſeorſum hortabantur, afferentem carnes quibus licitum erat ei vti ab eo paratas, ſimulare autem tanquam comedentẽ quæ à rege iuſſæ erant, de iis quæ ex ſacrificio carnibus.

22 * Vt hoc faciens liberaretur à morte: & ob veterem erga eos amicitiam aſſequeretur benignitatem.

23 * Ille autem cogitationem vrbanam recipiens, & dignam ætate & ſenectutis eminentia, & acquiſita & illuſtri canitie, & à pueritia optima educatione, maximè autem ſancta & à Deo condita legis lutione, conſequenter reſpondit, cito dicens: vt ſe præmitteret ad infernum.

24 * Non enim noſtra ætate dignum eſt fingere, vt multi adoleſcentum arbitrantes Eleazarum nonagenarium transiſſe in alienigenarum legem.

25 * Et ipſi propter meam ſimulationem & ob modicum, & momẽtaneum viuere, decipiantur propter me, & execrationem & maculam ſenectutis conquiram.

26 * Si enim & ad præſens eripiar hominũ ſupplicio, ſed Omnipotentis manus, neque viuus, neque defunctus effugiam.

27 * Quamobrem viriliter quidem nunc commutans vitam, certè ſenectute dignus apparebo.

28 * At adoleſcentibus exemplum generoſum reliquero, ad promptè & generosè pro grauibus & ſanctis legibus morien-
dum: tanta autem dicens, ad ſupplicium confeſtim venit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

[29] *At ductoribus erga eum paulo antè benevolētiam in inimicitiam cōuertentibus, ob prædicta verba, vt ipsi existimabant arrogantiam esse.*

[30] *Futurus autem plagis mori, gemens dixit: Domino sanctam scientiam habenti manifestum est, quòd cùm possim liberari à morte, duros sustineo in corpore dolores flagellatus, secūdùm animam verò dulciter propter eius timorem hæc patior.*

[31] *Et hic igitur hoc modo migrauit, non solùm iuuenibus, sed & plurimis gentis suam mortem exemplum generositatis & memoriam virtutis relinquens.*

CAP. VII.

COntigit autem & septem [1] fratres cum matre comprehensos cogi à rege, ex illicitis porcinis carnibus tangere, flagris & taureis cruciatos.

[2] *Vnus autem ipsorum fatus primus concionator, sic ait: Quid futurus es interrogare & discere à nobis? parati enim mori sumus, potius quàm transgredi patrias leges.*

[3] *Iratus autem factus rex, iussit sartagines & ollas aeneas succendere.*

[4] *Illis autem confestim succensis, illi qui fuerat eorum primus locutor iussit linguam amputare, & excoriantes extremas partes abscindere, reliquis fratribus & matre inspicientibus.*

[5] *Inutilem autem eum in omnibus factum, iussit pyræ admouere, spirantem & sartagine torrere. at vapore ad multum se dilatāte ex sartagine, ad inuicem se hortabantur cum matre generose mori, dicentes sic:*

[6] *Dominus Deus aspicit, ex veritatibus in nobis consolatur, quēadmodum per in facie protestans canticū declarauit Moyses, dicens: Et in seruis suis consolabitur.*

[29] τῶν δ' ἀγόντων πρὸς αὐτὸν τὴν μικρῷ πρότερον διώρυξιαν εἰς δυσμένειαν ἀπαγόντων, διὰ τὸ τῶν παρρησιῶν λόγων, ὡς αὐτοὶ ὑπελάμβανον ὄντονοιαν εἶναι.

[30] μέλλων δ' ταῖς πληγαῖς τελευτᾶν, ἀναστενάξας εἶπε. τῷ κυρίῳ τῷ τὴν ἁγίαν γνῶσιν ἔχοντι φανερόν ἐστιν, ὅτι δυνάμενος ἀπολυθῆναι θανάτου, σκληρὰς ὑπομένω κ) σῶμα ἀλγηδόνας μαστιγούμενος, κ) ψυχῇ δ' ἡδέως διὰ τὸν αὐτοῦ φόβον ταῦτα πάσχω.

[31] καὶ δὴ οὖν οὗτον τὸν τρόπον μετήλλαξεν, οὐ μόνον τοῖς νέοις, ἀλλὰ κ) τοῖς πλείοσι τοῦ ἔθνους τὸν ἑαυτοῦ θάνατον ὑπόδειγμα γενναιότητος κ) μνημόσυνον ἀρετῆς καταλιπών.

ζ.

[1] Συνέβη δ' καὶ ἑπτὰ ἀδελφοὺς μετὰ τῆς μητρὸς συλληφθέντας ἀναγκάζεσθαι ὑπὸ τοῦ βασιλέως, ὑπὸ τῶν ἀθεμίτων ὑείων κρεῶν ἐφάπτεσθαι, μάστιξι καὶ νευραῖς αἰκιζομένους.

[2] εἷς δ' αὐτῶν ἡγούμενος προηγορῶν, ὅτως ἔφη· τί μέλλεις ἐρωτᾶν καὶ μανθάνειν ἡμᾶς; ἕτοιμοι γὰρ ἀποθνήσκειν ἐσμὲν, ἢ παραβαίνειν θεοῦ πατρικοὺς νόμους.

[3] ἐθυμῶθη δὲ ὁ βασιλεύς, προσέταξε τήγανα καὶ λέβητας ἐκπυρωθῆναι.

[4] τῶν δὲ παραχρῆμα ἐκπυρωθέντων, τὸν ἡγούμενον αὐτῶν προηγορεῦσαν, προσέταξε γλωσσοτομεῖν, καὶ περισκυθίσαντας ἀκροτομιάζειν, τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν κ) τῆς μητρὸς συνορώντων. [5] ἄχρηστον δ' αὐτὸν τοῖς ὅλοις ἡγούμενον, ἐκέλευσε τῇ πυρᾷ προσάγειν, ἔμπνουν κ) τηγανίζειν· τοῦ δ' ἀτμίδος ἐφ' ἱκανὸν διαδιδούσης κ) τηγάνου, ἀλλήλους παρεκάλουν σὺν τῇ μητρὶ γενναίως τελευτᾶν, λέγοντες ὅτως. [6] ὁ κύριος ὁ θεὸς ἐφορᾷ κ) ταῖς ἀληθείαις ἐφ' ἡμῖν παρακαλεῖ· καθάπερ διὰ τῆς πρόσωπον ἀντιμαρτυρούσης ὠδῆς διεσάφησε μωυσῆς, λέγων· καὶ ἐπὶ τοῖς δούλοις αὐτοῦ παρακληθήσεται.

[29] Hi autem qui eum ducebant, & paulò antè fuerant mitiores, in iram conuersi sunt propter sermones ab eo dictos, quos illi per arrogantiam prolatos arbitrabantur.

[30] Sed cùm plagis perimeretur, ingemuit & dixit, Domine qui habes sanctā scientiam, manifestè tu scis, quia cùm à morte possem liberari, duros corporis sustineo dolores, secundum animam verò propter timorem tuum libenter hæc patior. [31] Et ille quidem hoc modo vita decessit, non solùm iuuenibus, sed & vniuersæ genti memoriam mortis suæ ad exemplum virtutis & fortitudinis derelinquens.

CAP. VII.

ACOntigit autē septem fratres vnà cum matre apprehensos, compelli à rege edere contra fas carnes porcinas, flagris & taureis cruciatos. [2] Vnus autem exillis qui erat primus, sic ait: Quid quæris, & quid vis discere à nobis? parati sumus mori magis, quàm patrias Dei leges præuaricari. [3] Iratus itaque rex, iussit sartagines & ollas æneas succendi. [4] Quibus statim succensis, iussit ei qui prior fuerat locutus, amputari linguam; & cute capitis abstracta, summas quoque manus & pedes ei præcidi, cæteris eius fratribus & matre inspicientibus.

[5] Et cùm iam per omnia inutilis factus esset, iussit ignem admoueri, & adhuc spirantem torreri in sartagine: in qua cùm diu cruciarentur, cæteri vnà cum matre inuicem se hortabātur mori fortiter, dicentes:

[6] Dominus Deus aspicit in veritatem, & consolabitur in nobis, quemadmodum in protestatione cantici declarauit Moyses: Et in seruis suis consolabitur.

[7] Mortuo itaq; illo primo hoc modo, sequētem deducebāt ad illudēdum, & cute capitis eius cum capillis abstracta, interrogabant si māducaret priꝰ quam toto corpore per membra singula puniretur. [8] At ille respondens patria voce, dixit: Nō faciā. [9] Propter quod & iste sequenti loco primi tormenta susceptit, & in vltimo spiritu constitutus sic ait: Tu quidē scelestissime in præsenti vita nos perdis, sed rex mūdi defunctos nos pro suis legibus æternę vitę resurrectione suscitabit. [10] Post hūc tertius illuditur, & linguā postulatus citò protulit, & manus constāter extendit, & cū fiducia ait: [11] E cælo ista possideo; sed propter Dei leges nunc hæc ipsa despicio; quoniam ab ipso me ea recepturum spero. [12] Ita vt rex & qui cum eo erant, mirarentur adolescentis animū, quòd tanquā nihil duceret cruciatus. [13] Et hoc ita defuncto, quartum vexabāt similiter torquētes. [14] Et cùm iam esset ad mortem, sic ait: Potius est ab hominibus morti datos, spem expectare à Deo, iterum ab ipso resuscitandos: tibi enim resurrectio ad vitam nō erit. [15] Et cū admouissent quintum, vexabant eum: at ille respiciens in eum, dixit:

[16] Potestatem inter homines habēs, cùm sis corruptibilis, facis quod vis. noli autem putare genus nostrum à Deo esse derelictum. [17] Tu autem patienter sustine, & videbis magnam potestatē ipsius, qualiter te & semen tuum torquebit. [18] Post hūc ducebant sextum; & is mori incipiens, sic ait: Noli frustra errare: nos enim propter nostrimetipsos hoc patimur, peccantes in Deum nostrum, & digna admiratione facta sunt in nobis.

[7] μεταλλάξαντος δὴ τοῦ πρώτου τὸν τρόπον τοῦτον, τὸν δεύτερον ἦγον ἐπὶ τὸν ἐμπαιγμόν· κ) τὸ μὲν κεφαλῆς δέρμα σὺν ταῖς θριξὶ περισύραντες ἐπηρώτων, εἰ φάγεται πρὸ τοῦ μωρωθῆναι τὸ σῶμα κ) μέλος. [8] ὁ δὲ ἀποκριθεὶς τῇ πατρίῳ φωνῇ, προσεῖπεν ἐχί. [9] διόπερ κ) οὗτος τὴν ἐξῆς ἔλαβε βάσανον, ὡς ὁ πρῶτος· ἐν ἐσχάτῃ δὲ πνοῇ γρόμενος εἶπε· σὺ μὲν ἀλάστωρ, ἐκ δὲ παρόντος ἡμᾶς ζῆν ἀπολύεις· ὁ δὲ κόσμου βασιλεὺς ἀποθανόντας ἡμᾶς ὑπὲρ τῶν αὐτοῦ νόμων, εἰς αἰώνιον ἀναβίωσιν ζωῆς ἡμᾶς ἀναστήσει. [10] μετὰ δὲ τοῦτον ὁ τέταρτος ἐνεπαίζετο, κ) τὴν γλῶσσαν αἰτηθεὶς ταχέως προέβαλε, κ) τὰς χεῖρας εὐθαρσῶς προέτεινε, κ) γενναίως εἶπεν. [11] ἐξ οὐρανοῦ ταῦτα κέκτημαι, κ) διὰ θεοῦ αὐτὰ νόμους ὑπερορῶ ταῦτα· καὶ πάλιν ἀπ' αὐτοῦ ταῦτα πάλιν ἐλπίζω κομίσεσθαι.

[12] ὡς τε αὐτὸν τὸν βασιλέα κ) θεοῦ σὺν αὐτῷ ἐκπλήσσεσθαι τῷ τοῦ νεανίσκου ψυχῷ, ὡς ὐδενὶ τὰς ἀλγηδόνας ἐτίθετο. [13] καὶ τότε δὴ μεταλλάξαντος, τὸν τέταρτον ὡσαύτως ἐβασανίζον αἰκιζόμενοι.

[14] καὶ γρόμενος κ) πρὸς τὸ τελευταῖ ὅτως ἔφη· αἱρετὸν μεταλλάσσοντα τὰς ἀπ' ἀνθρώπων, τὰς ὑπὸ τοῦ θεοῦ προσδοκᾶν ἐλπίδας, πάλιν ἀναστήσεσθαι ὑπ' αὐτοῦ· σοὶ μὲν γὰρ ἀνάστασις εἰς ζωὴν οὐκ ἔσται.

[15] ἐχομένως δὲ τὸν πέμπτον προσάγοντες ἠκίζοντο· ὁ δὲ πρὸς αὐτὸν ἰδὼν εἶπεν·

[16] ἐξουσίαν ἐν ἀνθρώποις ἔχων φθαρτὸς ὤν, ὃ θέλεις ποιεῖς· μὴ δόκει δὲ τὸ γένος ἡμῶν ὑπὸ τοῦ θεοῦ καταλελεῖφθαι. [17] σὺ δὲ καρτέρει, κ) θεωρεῖ τὸ μεγαλεῖον αὐτοῦ κράτος, ὡς σὲ καὶ τὸ σπέρμα σου βασανιεῖ.

[18] μετὰ δὲ τοῦτον ἦγον τὸν ἕκτον· καὶ μέλλων ἀποθνήσκειν ἔφη· μὴ πλανῶ μάτην· ἡμεῖς γὰρ δι' ἑαυτοὺς ταῦτα πάσχομεν, ἁμαρτάντες εἰς τὸν ἑαυτῶν θεόν· ἄξια γὰρ θαυμασμοῦ γέγονε.

[7] *Mortuo autem primo ad modum hunc, secundum deducebant ad ludibrium: & capitis pellem cum capillis abstrahentes interrogabant, Si manducabis antequam puniatur corpus per membra?*

[8] *Ille autem respondens patria voce, dixit, Non.*

[9] *Quamobrē & hic sequens accepit tormentum, vt primus: in vltimo verò spiritu existens dixit, Tu quidē scelestę, ex præsenti nos vita abijcis. at mundi rex defunctos nos pro suis legibus, in æternam resurrectionem vitæ nos suscitabit.*

[10] *Post autem hunc tertius illudebatur, & linguam postulatus citò protulit, & manus alacriter extendit, & generosè dixit.*

[11] *A cælo hæc possedi, & propter eius leges despicio hæc: & ab eo hæc iterum spero receputurum.* [12] *Ita vt ipse rex & qui cum eo mirarentur adolescentis animam, quòd in nihilo dolores ponebat.*

[13] *Et hoc autem defuncto, quartum eodem modo vexabāt torquentes.*

[14] *Et cùm esset ad mortem, sic ait, Eligibile est commutantem quæ ab hominibus, quæ sunt à Deo, expectare spes, iterum resuscitandos esse ab eo: tibi namque resurrectio ad vitam non erit.*

[15] *Consequenter autem quintum admouentes vexabant; ille autem ad eum aspiciens, dixit:*

[16] *Potestatem in hominibus habens corruptibilis cùm sis, quod vis facis: non putes autem genus nostrum à Deo derelictum esse.* [17] *Tu autem sustine, & vide magnam eius potestatem, quomodo te & semen tuum torquebit.* [18] *Post verò hunc ducebant sextum: & futurus mori, dixit, Non erres frustrà: nos enim propter nos ipsos hæc patimur, peccantes in nostrum Deum: digna enim admiratione facta sunt.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

19 ‡ Tu autem ne existimes impunitum forè, contra Deum pugnare conatus.

20 ‡ Supra modum autem mater mirabilis & memoria bona digna, quæ pereuntes filios septem conspiciens vnius sub tempore diei, bono animo ferebat propter in Domino spes.

21 ‡ Quemlibet autem eorum hortabatur patria voce generosa repleta prudentia, & fœmineam cogitationem masculino animo excitans, dicens ad eos:

22 ‡ Non scio quomodo in meo apparuistis vtero, neque ego spiritum & vitam vobis donaui, & cuiusque conglutinationem non ego compegi.

23 ‡ Igitur mundi conditor qui formauit hominis natiuitatem, & omnium inuenit generationem, & spiritum, & vitam vobis iterum dat cum misericordia, vt nunc despicitis vos propter eius leges.

24 ‡ At Antiochus arbitrans contemni & contumeliosam despiciens vocem, adhuc iuniore superstite, non solùm per verba faciebat adhortationem, sed & per iuramenta affirmabat, simul ditaturum & beatum effecturum translatum à patrius, & amicum habiturum & necessária præbiturum.

25 ‡ At adolescente nequaquam attendente, aduocans rex matrē hortabatur vt esset adolescentis consiliatrix in salutem.

26 ‡ Multis autem illo adhortante, promisit suasuram filio.

27 ‡ Exclinata autem ad eum, deridens crudelem tyrannum, sic dixit patria voce.

28 ‡ Fili miserere mei quæ in vtero portaui te menses nouem, & lac dedi tibi annos tres, & alui te, & duxi in ætatē istam, & molestias educationis sustinui: peto te nate, respicientem ad cælum & terram, & quæ sunt in eis omnia videntem, cognoscere quòd non ex existentibus fecit ipsa Deus, & hominum genus.

19 ‡ σὺ δὲ μὴ νομίσῃς αὐθαδος ἔσεσθαι, θεομαχεῖν ἐπιχειρήσας.

20 ‡ ὑπερφυόντως δὲ ἡ μήτηρ θαυμασὴ καὶ μνήμης ἀγαθῆς ἀξία, ἥτις ἑπτὰ συνορῶσα υἱοὺς ἐπὶ μιᾶς ὑπὸ καιρὸν ἡμέρας, ἀδήλυχως ἔφερε διὰ τὰς ἐπὶ κύριῳ ἐλπίδας.

21 ‡ ἑκάστοις δὲ αὐτῶν παρεκάλει τῇ πατρίῳ φωνῇ θρυαλίῳ πεπληρωμένη φρονήματι, καὶ τὸν θῆλυν λογισμὸν ἄρσενι θυμῷ διεγείρασα, λέγουσα πρὸς αὐτούς.

22 ‡ Οὐκ οἶδ' ὅπως εἰς τὴν ἐμὴν ἐφάνητε κοιλίαν, οὐ δὲ ἐγὼ τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ζωὴν ὑμῖν ἐχαρισάμην, καὶ τὴν ἑκάστου συστασιν οὐκ ἐγὼ διερρύθμισα.

23 ‡ Τοιγαροῦν ὁ τοῦ κόσμου κτίστης ὁ πλάστας ἀνθρώπου γένεσιν, καὶ πάντων εὑρὼν γένεσιν, καὶ τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ζωὴν ὑμῖν πάλιν ἀποδώσει μετ' ἐλέους, ὡς νῦν ὑπερορᾶτε ἑαυτοὺς διὰ τὸν αὐτοῦ νόμους.

24 ‡ Ὁ δὲ Ἀντίοχος ὀργὴ καὶ ὑπεροψίᾳ καὶ φωνὴν, ἔτι δὲ νεωτέρου περιόντος, οὐχὶ μόνον διὰ λόγων ἐπαίετο τὴν παῤῥησίαν, ἀλλὰ καὶ δι' ὅρκων πάσαν, ἅμα πλουτιεῖν καὶ μακαριοῦν ποιήσειν μεταβεβηκότα ἀπὸ τῶν πατρίων, καὶ φίλον ἕξειν καὶ χρείας ἐμποδὼν.

25 ‡ Τοῦ δὲ νεανίου μηδαμῶς προσέχοντος, προσκαλεσάμενος ὁ βασιλεὺς τὴν μητέρα παρῄνει χρεὼν εἶναι συμβουλον τῇ σωτηρίᾳ.

26 ‡ πολλὰ δὲ ἀπὸ παραινέσαντος, ἐπεδέξατο πείσειν τὸν υἱόν.

27 ‡ προσκύψασα δὲ αὐτῷ, χλευάσασα τὸν ὠμοτύραννον ἕτως ἔφησε τῇ πατρίῳ φωνῇ.

28 ‡ Υἱέ ἐλέησόν με τὴν ἐν γαστρί σε ἐνεγκασάμενόν σε μῆνας ἐννέα καὶ θηλάσασά σε ἔτη τρία, καὶ ἐκθρέψασά σε καὶ ἀγαγοῦσα εἰς τὴν ἡλικίαν ταύτην, καὶ τροφοφορήσασαν· αἰτῶ σε τέκνον, ἀναβλέψαντα εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα ἰδόντα, γνῶναι ὅτι ἐκ τῶν ὄντων ἐποίησεν αὐτὰ ὁ θεὸς, καὶ τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος.

19 ‡ Tu autē ne existimes tibi impunè futurū, quòd contra Deum pugnare tentaueris.

20 ‡ Supra modū autē mater mirabilis, & bonorū memoria digna, quæ pereuntes septem filios sub vnius diei tempore conspiciens, bono animo ferebat propter spem quam in Deo habebat. ‡ Singulos illorū hortabatur voce patria fortiter repleta sapientia, & fœminæ cogitationi masculinū animū intexens, dixit ad eos:

22 ‡ Nescio qualiter in vtero meo apparuistis: neq; enim ego spiritum & animā donaui vobis & vitam, & singulorū membra non ego ipsa compegi.

23 ‡ Sed enim mundi creator, qui formauit hominis natiuitatem, quique omnium inuenit originem, & spiritū vobis iterū cū misericordia reddet & vitam, sicut nunc vosmetipsos despicitis propter leges eius. ‡ Antiochus autē contemni se arbitratus, simul & exprobrantis vocē despecta, cùm adhuc adolescentior superesset, non solùm verbis hortabatur, sed & cū iuramento affirmabat, diuitē se & beatum facturū, & translatum à patriis legibus amicū habiturum, & res necessarias ei præbiturū. ‡ Sed ad hæc cùm adolescens nequaquam inclinaretur, vocauit rex matrē, & suadebat ei, vt adolescenti fieret in salutē. ‡ Cùm autē multis esset hortatus, promisit suasuram se filio suo. ‡ Itaq; inclinata ad illum, irridens crudelē tyrannum, ait patria voce: ‡ Fili mi, miserere mei, quæ te in vtero nouē mensibus portaui, & lac triennio dedi, & alui, & in ætatē istam pduxi: peto nate, vt aspicias ad cælum & terram, & omnia quæ in eis sunt, & intelligas quia ex nihilo fecit illa Deus & hominū genus.

29 ‡ Ita fiet vt nō timeas carnificē istum, sed dignus fratribus tuis effectus particeps suscipe mortem, vt in illa miseratione cum fratribus tuis te recipiam.

30 ‡ Cùm hæc illa adhuc diceret, ait adolescens, Quem sustinetis? Non obedio præcepto regis, sed præcepto legis, quæ data est nobis per Moysem. ‡ Tu verò, qui inuentor omnis malitiæ factus es in Hebræos, non effugies manum Dei.

32 ‡ Nos enim pro peccatis nostris hæc patimur.

33 ‡ Et si nobis propter increpationem & correptionē Dominus Deus noster modicum iratus est, sed iterum reconciliabitur seruis suis.

34 ‡ Tu autem ô sceleste, & omnium hominū flagitiosissime, noli frustra extolli vanis spebus in seruos eius inflammatus.

35 ‡ Nondum enim omnipotentis Dei & omnia inspiciē- G tis iudicium effugisti.

36 ‡ Nam fratres mei modico nunc dolore sustentato, sub testamento æternæ vitæ effecti sunt; tu verò iudicio Dei iustas superbiæ tuæ pœnas exolues.

37 ‡ Ego autem sicut & fratres mei animam & corpus meum trado pro patriis legibus, inuocans Deum maturius genti nostræ propitium fieri, teque cum tormentis & verberibus confiteri, quòd ipse est Deus solus.

38 ‡ In me verò & in fratribus meis desinet Omnipotētis ira, quæ super omne genus nostrum iustè superducta est.

39 ‡ Tunc rex accensus ira, in hunc super omnes crudelius desæuit, indignè ferēs se derisum.

40 ‡ Et hic itaque mundus obiit, per omnia in Domino confidens.

29 ‡ Ἕτω γίνεται· μὴ φοβηθῇς τὸν δήμιον τοῦτον, ἀλλὰ τῶν ἀδελφῶν ἄξιος γενόμενος, πρόδεξαι τὸν θάνατον, ἵνα ἐν τῷ ἐλέει σὺν τοῖς ἀδελφοῖς σου κομίσωμαί σε.

30 ‡ Ἐπὶ δὲ τούτοις καταλῃγόντος ὁ νεανίας εἶπε, τίνα μέλλετε οὐχ ὑπακούειν ἔσεσθαι; οὐ πειθαρχῶ τῷ τοῦ βασιλέως. ἀλλὰ πειθαρχῶ τῷ διὰ Μωυσέως δοθέντι νόμῳ.

31 ‡ σὺ δὲ πάσης κακίας εὑρετὴς γε νόμους εἰς σὲ ἐφαίνης, ἐ μὴ διαφύγῃς τὰς χεῖρας τοῦ θεοῦ.

32 ‡ ἡμεῖς γὰρ διὰ τὰς ἑαυτῶν ἁμαρτίας πάσχομεν.

33 ‡ εἰ δὲ χάριν ἐπιπλήξεως καὶ παιδείας ὁ ζῶν κύριος ὑμῖν βραχέως ἐπώργισται, καὶ πάλιν καταλλαγήσεται τοῖς ἑαυτοῦ δούλοις.

34 ‡ σὺ δὲ ὦ ὑπόσις ἐ πάντων ἀνθρώπων μιαρώτατε μὴ μάτην μετεωρίζου, φρυαττόμενος ἀδήλοις ἐλπίσιν ἐπὶ τοὺς ἠρανίους παῖδας ἐπαιρόμενος χεῖρα.

35 ‡ οὔπω γὰρ τὴν τῶ ἐπουρανίων κράτος ἐκπέφευγας.

36 ‡ οἱ μὲν γὰρ νῦν ἡμέτεροι ἀδελφοὶ βραχύν ὑπενέγκαντες πόνον, ἀενάου ζωῆς ὑπὸ διαθήκην θεοῦ πεπλώκασι· σὺ δὲ τῆ τοῦ θεοῦ κρίσει δίκαια τὰ ἀπότιμα τῆς ὑπερηφανίας ἀποίσῃ.

37 ‡ ἐγὼ δὲ καθάπερ οἱ ἀδελφοὶ καὶ σῶμα καὶ ψυχὴν παραδίδωμι περὶ τῶν πατρώων νόμων, ἐπικαλούμενος τὸν θεὸν ἵλεων ταχὺ τῷ ἔθνει γενέσθαι· ἐπὶ σὲ μὴ ἐτασμῶν καὶ μαστίγων ἐξομολογήσασθαι, ὅτι μόνος αὐτὸς θεός ἐστιν.

38 ‡ ἐν ἐμοὶ δὲ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς μου σῆσαι τὸ παντοκράτορος ὀργὴ τὸ ἐπὶ πᾶσι τοῦ σύμπαντος ἡμῶν γένους δικαίως ἐπηγμένον.

39 ‡ ἐκθυμος δὲ γενόμενος ὁ βασιλεὺς, τότε καὶ παρὰ πάντας ἄλλους χειρίστως ἀπέκειτο, πικρῶς φέρων ἐπὶ τῷ μυκτηρισμῷ.

40 ‡ καὶ οὗτος μὲν οὕτως καθαρῶς μετήλλαξε παντελῶς ἐπὶ τῷ κυρίῳ πεποιθώς.

29 ‡ Ita fit: ne timeas carnificē istum, sed fratribus dignus factus, suscipe mortem, vt in misericordia cum fratribus tuis recipiam te.

30 ‡ Adhuc autem hac cessante adolescēte ait, Quem expectatis? nō obedio præcepto regis, at præcepto obedio legis datæ patribus nostris per Moysem.

32 ‡ Tu verò omnis malitiæ inuentor factus in Hebræos, non effugies manus Dei.

32 ‡ Nos enim propter nostra peccata patimur.

33 ‡ Si autem causa increpationis & correptionis viuens Dominus contra nos parum iratus est, & iterū reconciliabitur suis seruis.

34 ‡ Tu autem o sceleste & omnium hominum flagitiosissime non frustra extollaris, fremens incertis expectationibus contra cælestes seruos eleuans manum.

35 ‡ Nondum enim omnipotentis inspectoris Dei iudicium effugisti.

36 ‡ Nam nunc nostri fratres qui breuem sustinuerunt laborem, æternæ vitæ sub testamento Dei ceciderūt: tu verò Dei iudicio iustas pœnas superbiæ seres.

37 ‡ Ego autem sicut fratres & corpus & animam trado pro patriis legibus, inuocans Deū propitium citò genti fieri: et te cum quæstionibus & verberibus confiteri, quòd solus ipse Deus est.

38 ‡ In me verò & fratribus meis cessare Omnipotentis iram super omne nostrum genus iustè superductam.

39 ‡ Iratus autem factus rex, in hunc super alios pessimè inuectus est, amarè ferens ob subsannationem.

40 ‡ Et hic igitur mundè obiit, omnino in Domino confidens.

41 ‡ Nouissima autem filiorum mater mortua est.

42 ‡ Quæ igitur circa sacrificia & eminentes crudelitates, huc vsque declarata sunt.

CAP. VIII.

1 IVdas autem Maccabæus & qui cum eo, intrantes latenter in castella hortabãtur cognatos, & qui permanserant in Iudaismo assumentes, congregauerunt sex mille.

2 ‡ Et inuocabant Dominum vt aspiceret ab omnibus afflictum populum, misereretur autem & templi ab impiis hominibus contaminati.

3 ‡ Misereretur autem & exterminatæ ciuitatis, & quæ futura erat solo æquata fieri, & clamantem ad se sanguinem audiret. 4 ‡ Memoraretur autem & innocẽtium infantium iniquam perditionem, & de factis contra nomen eius blasphemijs, & scelestos abominaretur.

5 ‡ Factus autẽ Maccabæus in congregatione, intolerabilis iam gentibus efficiebatur, ira Domini in misericordiam versa.

6 ‡ Ciuitates autem & castella insperatè veniens succendebat: & opportuna loca occupans, non paucos hostium in fugam vertens.

7 ‡ Maximè noctes ad huiusce modi insidias aduitrices accipiebat: & fama quædam fortitudinis eius diffundebatur vbique.

8 ‡ Videns autem Philippus paulatim ad profectum venientem virum, frequentius autem in prosperitatibus procedẽtem, ad Ptolemæum Cœles Syriæ, & Phœniciæ ducem scripsit vt auxilium ferret regis negotiis.

9 ‡ Ille autem citò assumens Nicanorẽ Patrocli ex primoribus amicis misit, subdens omnigenorum gentes non pauciores viginti millibus, vt omne Iudæorum deleret genus: adiunxit autem ei & Gorgiam virum ducem & in bellicis vsibus experientiam habentem.

41 ‡ ἐχάτη δὲ τῶν υἱῶν ἡ μήτηρ ἐτε-
52 λεύτησε. ‡ τὰ μὲν οὖν περὶ τὰς θυ-
σίας ἀπλαϊχνισμὸς καὶ τὰς ὑπερβαλλύ-
σας αἰκίας ἐπιδοῦσιν δεδηλώσω-
μεν.

1 ‡ Ἰούδας δὲ ὁ μακκαβαῖος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ παρεισπορευόμενοι λεληθότως εἰς τὰς κώμας προσεκαλοῦντο τοὺς συγγενεῖς, καὶ τοὺς μεμενηκότας ἐν τῷ ἰουδαϊσμῷ προσλαβόμε-
2 νοι, συνήγαγον ἑξακισχιλίους. ‡ καὶ ἐπεκαλοῦντο τὸν κύριον ἐπιδεῖν τὸν ὑπὸ πάντων καταπονούμενον λαόν, οἰκτῖραι δὲ καὶ τὸν ναὸν τὸν ὑπὸ τῶν
3 ἀσεβῶν ἀνθρώπων βεβηλωθέντα. ‡ ἐλεῆσαι δὲ τὴν καταφθειρομένην πόλιν καὶ μέλλουσαν ἰσοπεδοῦσθαι, καὶ τῶν καλουμένων πρὸς
4 αὐτὸν αἵματων εἰσακοῦσαι. ‡ μνησθῆναι δὲ καὶ τῆς τῶν ἀναμαρτήτων νηπίων προπετοῦς ἀπωλείας, καὶ περὶ τῶν γεγονότων εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ βλασφημιῶν, καὶ μισοπονηρῆσαι.

5 ‡ Ὡς δὲ ὁ μακκαβαῖος ἐν συστήμασι, ἀνυπόστατος ἦν τοῖς ἔθνεσιν ἐγίνετο τῆς ὀργῆς τοῦ κυρίου εἰς ἔλεον τραπείσης.

6 ‡ πόλεις δὲ καὶ κώμας ἀπροσδοκήτως ἐρχόμενος ἐνεπίμπρα· καὶ τοὺς προκαίρους τόπους λαμβάνων, ἐκ ὀλίγων τῶν πολεμίων προπτόμε-
7 νος, ‡ μάλιστα τὰς νύκτας πρὸς τὰς τοιαύτας ἐπιβουλὰς συνεργὸς ἐλάμβανε· καὶ λαλιά τις τῆς ἀνδρείας αὐτοῦ διεχεῖτο πανταχῆ. ‡ συνο-
8 ρῶν δὲ ὁ φίλιππος καταμικρὸν εἰς προκοπὴν ἐρχόμενον τὸν ἄνδρα, πυκνότερον δὲ ἐν ταῖς δημερίαις προβαίνοντα, πρὸς πτολεμαῖον τὸν κοίλης συρίας καὶ φοινίκης στρατηγὸν ἔγραψεν ἐπιβοηθεῖν τοῖς τοῦ βασιλέως
9 πράγμασιν. ‡ ὁ δὲ ταχέως προχειρισάμενος νικάνορα τὸν τοῦ πατροκλου τῶν πρώτων φίλων ἀπέστειλεν ὑπὸ πλείας παμφύλων ἔθνη ὡς ἐλάττους τῶν δισμυρίων, τὸ σύμπαν τῶν ἰουδαίων ἐξᾶραι γένος· συνέσπσε δὲ αὐτῷ καὶ γοργίαν ἄνδρα στρατηγὸν καὶ ἐν πολεμικαῖς χρείαις πεῖραν ἔχοντα.

41 ‡ Nouissimè autem post filios & mater cõsumpta est.

42 ‡ Igitur de sacrificiis & eminiis crudelitatibus satis dictum est.

CAP. VIII.

1 IVdas verò Machabæus, & A qui cum illo erant, introibant latenter in castella, & conuocãtes cognatos & amicos, & eos qui permanserant in Iudaismo assumẽtes, eduxerunt ad se sex millia virorũ.

2 ‡ Et inuocabant Dominũ, vt respiceret in populum qui ab omnibus calcabatur, & misereretur téplo, quod contaminabatur ab impijs.

3 ‡ Misereretur etiam exterminio ciuitatis, quæ esset illicò complananda, & vocem sanguinis ad se clamantis audiret. 4 ‡ Memoraretur quoq; iniquissimas mortes parũlorum innocentium, & blasphemias nomini suo illatas, & indignaretur super his.

5 ‡ At Machabæus congregata multitudine, intolerabilis gentibus efficiebatur: ira enim Domini in misericordiam conuersa est.

6 ‡ cordiam conuersa est. ‡ Et B superueniens castellis & ciuitatibus, improuisus succendebat eas, & opportuna loca occupãs, nõ paucas hostium strages dabat. 7 ‡ Maximè autẽ noctib' ad huiusce modi cursus ferebatur, & fama virtutis eius vbique diffundebatur. 8 ‡ Videns autem Philippus, paulatim virum ad profectum venire, ac frequẽtiùs res ci cedere prosperè, ad Ptolemæum ducem Cœlessyriæ & Phœnicis scripsit, vt auxilium ferret regis negotijs. 9 ‡ At ille velociter misit Nicanorem Patrocli de primoribus amicum, datis ei de permixtis gentibus armatis non minus viginti millibus, vt vniuersum Iudæorum genus deleret, adiuncto ei & Gorgia viro militari, & in bellicis rebus experientissimo.

10 ‡ Constituit autem Nicanor regi, vt tributum, quod C Romanis erat dandum, duo millia talentorum, de captiuitate Iudæorum suppleret.

11 ‡ Statimque ad maritimas ciuitates misit, conuocans ad coemptionem Iudaicorũ mancipiorum, promittens se nonaginta mancipia talento distracturum, non respiciens ad vindictam, quæ eum ab Omnipotente esset consecutura.

12 ‡ Iudas autem vbi comperit, indicauit his qui secum erant Iudæis, Nicanoris aduentum.

13 ‡ Ex quibus quidam formidantes, & non credentes Dei iustitiæ, in fugam vertebantur.

14 ‡ Alii verò, si qui de his supererant, veniebãt, simulq; Dominum deprecabantur, vt eriperet eos de impio Nicanore, qui eos priusquam in D cominus veniret, vẽdiderat.

15 ‡ Etsi nõ propter eos, propter testamentũ tamen quod erat ad patres eorum, & propter inuocationem sancti & magnifici nominis eius super ipsos.

16 ‡ Conuocatis autem Machabæus septem millibus qui cum ipso erant, rogabat, ne hostibus reconciliarentur, neque metuerent iniquè venientium aduersum se hostium multitudinem, sed fortiter contenderẽt, ante oculos habentes contumeliam, quæ loco sancto ab his iniustè esset illata.

17 ‡ Itemque ludibrio habitæ ciuitatis iniuriam, adhuc etiam veterum institutа cõuulsa.

18 ‡ Nam illi quidem armis confidunt, ait, simul & audacia; nos autem in omnipotente Domino, qui potest & venientes aduersum nos, & vniuersum mundum vno nutu delere, confidimus.

10 ‡ διεσήσατο δὲ ὁ νικήνωρ τὸν φό-
10 ρον τῷ βασιλεῖ τοῖς ῥωμαίοις ὄντα τάλαντων διχιλίων ἐκ τῆς τῶν ἰουδαίων αἰχμαλωσίας ἐκπληρώσῃ.

11 ‡ αὐθέως δὲ εἰς τὰς παραθαλασ-
11 σίους πόλεις ἀπέστελε προκαλούμενος ἐπ' ἀγορασμὸν ἰουδαίων σωμάτων, ὑπισχνούμενος ἐννενήκοντα σώματα τάλαντου παραχωρήσειν· οὐ προσδεχόμενος τὴν ἀπὸ τοῦ παντοκράτορος μέλλουσαν παρακολουθήσειν ἐπ' αὐτὸν δίκην.

12 ‡ τῷ δὲ ἰούδᾳ προσέπεσε περὶ τοῦ
12 νικάνορος ἔφοδον· καὶ μεταδόντος τοῖς σὺν αὐτῷ τὴν παρουσίαν στρατοπέδου.

13 ‡ οἱ δειλανδρούντες καὶ ἀπιστοῦν-
13 τες τὴν τοῦ θεοῦ δίκην, διεδίδρασκον ἑαυτούς, καὶ ἐξετόπιζον.

14 ‡ οἱ δὲ τὰ περιλελειμμένα πάν-
14 τα ἐπώλουν· ὁμοῦ δὲ τὸν κύριον ἠξίουν ῥύσασθαι αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ δυσεβοῦς νικάνορος πρὶν συντυχεῖν πεπραμένοις.

15 ‡ καὶ εἰ μὲν δι' αὐτοὺς ἀλλὰ διὰ
15 τὰς πρὸς αὐτοῦ πατέρας διαθήκας, καὶ ἕνεκα τῆς ἐπ' αὐτοὺς ἐπικλήσεως τοῦ σεμνοῦ καὶ μεγαλοπρεποῦς ὀνόματος αὐτοῦ.

16 ‡ συναγαγὼν δὲ ὁ μακκαβαῖος
16 οὐς περὶ αὐτὸν ὄντας τὸν ἀριθμὸν ἑξακισχιλίους παρεκάλει μὴ καταπλαγῆναι τοῖς πολεμίοις, μὴ δὲ ἀλογεῖσθαι τὴν ἀδίκως προσγινομένων ἐπ' αὐτοὺς ἐθνῶν πολυπληθίαν· ἀγωνισαμένους δὲ γενναίως πρὸ ὀφθαλμῶν λαβόντας τὴν ἁγίαν ὡς εἰς τὸν ἅγιον τόπον συντετελεσμένην ὑπ' αὐτῶν ὕβριν.

17 ‡ καὶ τὸν τῆς ἐμπεπαγμένης πό-
17 λεως αἰκισμόν· ἔτι δὲ τὴν τῶν προγονικῆς πολιτείας κατάλυσιν.

18 ‡ ὁ μὲν γὰρ ὅπλοις πεποίθασιν
18 ἅμα καὶ τόλμαις ἔφησεν· ἡμεῖς δὲ ἐπὶ τῷ παντοκράτορι θεῷ δυναμένῳ καὶ σὺν ἐρχομένους ἐφ' ἡμᾶς καὶ τὸν ὅλον κόσμον ἐν σοὶ νεύματι καταβαλεῖν πεποίθαμεν.

10 ‡ Constituit autem Nicanor tributum regi Romanis existens talentorum duorum millium ex Iudæorum captiuitate vt suppleret.

11 ‡ Statim autem in maritimas ciuitates misit prouocans ad emptionem Iudæorum corporum, promittens nonaginta corpora talento traditurum: non expectans quæ ab Omnipotente futura erat sequi contra se vltionem.

12 ‡ At Iudæ compertum fuit de Nicanoris aduentu, & cùm declarasset his qui cum eo aduentum exercitus:

13 ‡ Qui formidabant & non credebant Dei iustitiæ, in fugam conuertebant seipsos, & à loco recedebant.

14 ‡ Alij verò relicta omnia vendebãt: simul autem Dominum deprecabantur vt eriperet eos qui ab impio Nicanore antequam congrederentur venditi erant.

15 ‡ Et si non propter ipsos, saltem propter quæ erant ad patres eorum pacta, & propter super ipsos inuocationem venerandi & magnifici nominis eius.

16 ‡ Congregans autem Maccabæus eos qui circa ipsum erant, numero sex mille, hortabatur ne absterrerentur hostibus, neque metuerent iniustè venientium aduersum se gentium multitudinem: pugnarent ausem generosè ante oculos recipientes iniustè in sanctum locum sactam ab illis contumeliam;

17 ‡ Et illusæ ciuitatis iniuriam, adhuc autem præteriti instituti dissolutionem.

18 ‡ Illi namque armis confidũt simul & audacia, ait: nos autem in omnipotente Deo qui potest & venientes aduersum nos & vniuersum mundum in vno nutu delere, confidimus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

‡ Enarrans autem eis & erga progenitores facta auxilia, et quod fuit sub Sennacherim centũ octoginta quinq; millia quomodo perierunt.

19 ‡ Διηγησαμενος δε και τας επι των προγονων γενομενας βοηθειας, και τας επι Σενναχηριμ του εκατον ογδοηκονταπεντε χιλιαδων ως απωλοντο.

19 ‡ Admonuit autem eos & de auxiliis Dei, quæ facta sunt erga parentes, & quòd sub Sennacherib centũ octoginta quinque millia perierunt.

‡ Et de prælio quod eis aduersus Galatas fuit in Babylonia, vt omnes ad rem venerũt octo millia, cum Macedonibus quatuor mille: Macedonibus hæsitantibus, octo mille duodecim decem millia peremerũt ob factum ipsis à cælo auxilium; & vtilitatem multam acceperunt.

20 ‡ Και τον εν τη Βαβυλωνια τον προς τους γαλατας παταξιν γενομενον· ως οι παντες επι τω χειλιαρχω ηλθον οκταχιλιοι σων μακεδοσι τετρακισχιλιοις· των μακεδονων δισταζοντων, και οκταχιλιοι τας δωδεκα μυριαδας απωλεσαν δια την γενομενην αυτοις απ' εκεινου βοηθειαν· και ωφελειαν πολλην ελαβον.

‡ Propter quæ audaces eos constituens & paratos pro legibus & patria mori, quadripartitum exercitum fecit:

21 ‡ Και τους αδελφους αυτου προστησαμενος εκαλεσεν ταξεως, συμμαχα Σιμωνα, Ιωσηφον, και Ιωναθαν, εκαστα ξας εκατον χιλιας προς τοις πεντακοσιοις.

‡ Constituens & fratres suos duces vtriusque ordinis, Simonem & Iosephum & Ionahan, subiiciens vnicuique mille supra quingentos.

23 ‡ Επι δε και ελεαζαρον προσαγαγων τω ιερω βιβλον, και σημα θεου ευθειας, αυτος πρωτης αρξας αυτος προηγουμενος συνεβαλε τοις νικανορος.

‡ Adhuc aũt & Eleazarũ cùm legisset sacrum librum, & dedisset signum Dei adiutorij, primi ordinis ipse dux commisit cum Nicanore.

24 ‡ Και θεου συμμαχου γενομενου, κατεσφαξαν των πολεμιων υπερ εννακισχιλιους, τραυματιας δε και τους μελεσιν απαπηρους τους πλειονας μερους του νικανορος εποιησαν· πασι δε φυγειν ηναγκασαν.

‡ Et facto sibi adiutore Omnipotẽte, interfecerunt ex hostibus supra nouem mille, vulneratos autẽ & membris mutilos maiorem partem Nicanoris exercitus fecerunt: omnes autẽ fugere coegerunt.

25 ‡ Τα δε χρηματα των προσγενομενων επι τον αγορασμον αυτων ελαβον· συνδιωξαντες δε αυλους εφ' ικανον, διελυσαν υπο τας ωρας συγκλειομενοι.

‡ At pecunias illorum qui venerãt ad emptionem ipsorum acceperunt: persequentes autem eos diu, cessauerunt ab hora conclusi.

26 ‡ Ην γαρ η προ του σαββατου, δι' ην αιτιαν ουκ εμακροτοησαν καταδεχοντες αυτους.

‡ Erat enim dies ante sabbatũ, ob quam causam non diu perstiterunt insequentes illos.

27 ‡ Οπλολογισαντες δε αυτους και τα σκυλα ενδυσαντες των πολεμιων περι το σαββατον εγινοντο· πλειοσως δε υμνολογουντες, και εξομολογουμενοι τω κυριω τω διασωσαντι εις την ημεραν ταυτην δροσιλω ελεος σαξαντος αυτοις.

27 ‡ Arma autem ipsorum & spolia congregantes, sabbatum agebant benedicentes Dominum, qui liberauit eos in isto die, misericordiæ instillans eis.

28 ‡ Μετα δε το σαββατον τοις ηκισμενοις και τοις χηραις και ορφανοις μεεσδωκαν απο των σκυλων, τα λοιπα αυτοι και τα παιδια εμερισαντο.

28 ‡ Post autem sabbathum debilibus & viduis & orphanis diuidentes de spolijs, residua ipsi & pueri partiti sunt.

29 ‡ His itaque gestis & communiter ab omnibus facta obsecratione, misericordem Dominum postulabãt, vt in finem seruis suis reconciliaretur.

29 ‡ Ταυτα δε διαπραξαμενοι και κοινω ικετιαν ποιησαμενοι, τον ελεημονα κυριον ηξιουν εις τελος καταλλαγηναι τοις αυτου δουλοις.

30 ‡ Et ex his qui cum Timotheo & Bacchide erant contra se contendẽtes, super viginti millia interfecerunt, & munitiones excelsas obtinuerunt, & plures prædas diuiserunt, æquam portionem debilibus pupillis & viduis, sed & senioribus facientes.

30 ‡ Και εκ τουτων οι μετα τιμοθεου και βακχιδου συνεριζαντες υπερ δεν δισμυριας ανδρων ηνειλον, και οχυρωματων υψηλων δε μαλα εγκρατεις εγενοντο· και λαφυρα πλειονα εμερισαντο, ισομοιρους αυτους και τοις ηκισμενοις, και ορφανοις, και χηραις ετι δε και πρεσβυτεροις ποιησαντες.

31 ‡ Et cùm arma eorum diligenter collegissent, omnia cõposuerunt in locis opportunis. Residua verò spolia Hierosolymam detulerunt:

31 ‡ οπλολογησαντες δε αυτους, παμελως πασα συνεβηκαν εις δεον παιρους τοπους· τα δε λοιπα των σκυλων ηνεγκαν εις ιεροσολυμα.

32 ‡ Et Philarchen qui cum Timotheo erat, interfecerũt virum scelestum qui in multis Iudæos afflixerat.

32 ‡ τον δε φιλαρχην τον μετα τον μισοθεον ανειλον ανοσιωτατον ανδρα και πολλα δεν ηδαιους επιλελυπηκοτα.

33 ‡ Et cùm epinicia agerent in Hierosolymis, eos qui sacras ianuas incẽderũt, id est, Callisthenẽ, cùm in quoddam domiciliũ refugissent, incenderunt, digna eis mercede pro impietatibus suis reddita.

33 ‡ επινικια δε αγοντες εν τη πατριδι, τον εμπρησαντα δεν ιερας πυλωνας καλλισθενην υφηψαν εις ολιγιστον πεφυγοτα· και τον αξιον του δυσεβειας εκομισατο μισθον.

34 ‡ Facinorosissimus autem Nicanor qui mille negociantes ad Iudæorum venditionem adduxerat;

34 ‡ ο δε τεταλιτηκως νικανωρ ο δεν χιλιους εμπορους επι τιμω περασιν των ιουδαιων αγαγων,

35 ‡ Humiliatus auxilio Domini ab his quos nullos existimauerat, deposita veste gloriæ, per mediterranea fugiens solus venit Antiochiã, summam infelicitatem de interitu sui exercitus consecutus.

35 ‡ ταπεινωθεις δοτων και αυτον νομιζομενων ελαχιστων ειναι, τη του κυριου βοηθεια τιμω δοξικω αποθεμενος εσθητα δια του μεσογειου δραπετευτροπον ερημον εαυτον ποιησας, ηκεν φυτοχειαν υπερ απαν δυμερικως επι τη του στρατου διαφθορα.

36 ‡ Et qui promiserat Romanis se tributum restituere de captiuitate Hierosolymorum, prædicabat nunc protectorẽ Deum habere Iudæos, & ob ipsum inuulnerabiles esse, eò quòd sequerentur leges ab ipso constitutas.

36 ‡ και ο τοις ρωμαικοις αναδεξαμενος φορον απο της των εν ιεροσολυμοις αιχμαλωσιας καθεθωσεδς, κατηγελα υπερμαχον εχειν τον θεον δεν ιουδαιους, και δια τον τροπον τουτον ατρωτους ειναι δεν ιουδαιους, δια το ακολουθειν τοις υπ' αυτου προστεταγμενοις νομοις.

CAP. IX.

Eodem tẽpore Antiochus inhoneste reuertebatur A de Perside.

Θ'.

1 Περι δε τον καιρον εκεινον ετυγχανεν αντιοχος αναλελυκως ακοσμως εκ των περι την περσιδα τοπων.

1 Circa autem tempus illud erat Antiochus reuersus inhoneste ex ijs qui circa Persiam locis.

‡ Intrauerat enim in eam quæ dicitur Persepolis, & tentauit sacra spoliare & ciuitatem obtinere: quam ob rem multitudine concurrente ad armorum auxilium fugati sunt: & contigit versum in fugam Antiochum ab indigenis, turpem reditum facere.

‡ Existenti autem illi in Ecbatanis cõperta sunt quæ erga Nicanorem & Timotheum gesta sunt.

‡ Elatus autem ira arbitratur & eorum qui fugauerant se malignitatem in Judæos retorsurum: ideoque iussit aurigam incessanter agitantem expedire iter, ex cælo iam iudicio urgente eum: sic enim superbè dixit: Cœmiterium Judæorum Hierosolymam faciam veniens illuc.

‡ At omnipotens Dominus Deus Israel percussit eum insanabili & inuisibili plaga. statim autem vt ipse finiuit sermonem, apprehendit eum immedicabilis viscerũ dolor & amara internorum tormenta.

‡ Valde iustè eum qui multis & nouis calamitatibus aliorum viscera torserat.

‡ Ille autem nequaquam à insultantia cessabat: adhuc autem et superbia repletus erat, ignem spirans furore in Judæos, & præcipiens festinare iter: cõtigit autem & cadere eum de curru qui ferebatur impetu, & graui casu cadenti omnia membra corporis vexari.

‡ Ille autẽ qui nuper sibi videbatur maris fluctibus imperare propter eã quæ supra hominem arrogantiam, et statera mõtium arbitratus altitudines appendere, in terra existens in gestatorio portabatur, manifestam Dei omnibus potentiam demonstrans. ‡ Ita vt & de corpore impij vermes scaturirent, & viuentis in doloribus et tormentis, carnes eius caderent: præ autem odore eius, omnis exercitus grauaretur ob putredinem.

‡ εἰσεληλύθει γὰρ εἰς τὴν λεγομένην περσέπολιν, καὶ ἐπεχείρησεν ἱεροσυλεῖν & τὴν πόλιν συνέχειν· διὸ δὴ τῶν πληθῶν ὁρμησάντων ἐπὶ τὴν τῶν ὅπλων βοήθειαν, ἐτράπησαν· καὶ συνέβη τοπωθέντα τὸν ἀντίοχον ἀπὸ τῶν ἐγχωρίων, ἀχήμονα τὴν ἀναζυγὴν ποιήσασθαι. ‡ ὅλῳ δ' αὐτῷ κατ' ἐκβάτανα προσέπεσε τὰ κατὰ νικάνορα & τιμόθεον γεγονότα. ‡ ἐπαρθεὶς δὲ τῷ θυμῷ ἐᾤετο & τὴν τῶν πεφυγαδευκότων αὐτὸν κακίαν εἰς ἐκείνους ἰουδαίους ἀναπερείσασθαι· διὸ συνέταξε τὴν ἁρματηλάτην ἀδιαλείπτως ἐλαύνοντα καταπυκνεῖν τὴν πορείαν· τῆς δὲ οὐρανοῦ ἤδη κρίσεως συνούσης αὐτῷ· ἔτω γὰρ ὑπερηφάνως εἶπε· πολυανδρίου ἰουδαίων ἱερόσυλα ποιήσω ἅμα ῥυόμενος ἐκεῖ. ‡ ὁ δὲ παντοκράτωρ κύριος ὁ θεὸς τοῦ ἰσραὴλ, ἐπάταξεν αὐτὸν ἀνιάτῳ & ἀοράτῳ πληγῇ· αὐτὰρ δὲ αὐτοῦ καταλήξαντος τὸν λόγον, ἔλαβεν αὐτὸν δύσκρισος τῶν σπλάγχνων ἀλγηδὼν & πικραὶ τῶν ἔνδον βάσανοι. ‡ πάνυ δικαίως τὰ πολλαῖς & ξενιζούσας συμφοραῖς ἑτέρων σπλάγχνα βασανίσαντα. ‡ ὁ δ' ἅμα ὡς τὸ ἀγεροχίας ἐληγε· ἔτι δὲ & τῆς ὑπερηφανίας ἐπεπλήρωτο, πῦρ πνέων τοῖς θυμοῖς ἐπὶ τοὺς ἰουδαίους, & κελεύων ἐπιζωπεῖν τὴν πορείαν· συνέβει δὴ & πεσεῖν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ἅρματος φερομένῳ ῥοίζῳ, & δυσχερεῖ πτώματι σπασθῆναι πάντα τὰ μέλη τοῦ σώματος· ὑποσρεβλοῦσθαι.

‡ οὐ μὴν ἀρτι δοκῶν τοῖς τῆ θαλάσσης κύμασιν ἐπιτάσσειν διὰ τὴν ὑπὲρ ἄνθρωπον ἀλαζονίαν, καὶ πλάστιγγι τὰ τῶν ὀρέων οἰόμενον ὕψη σήσειν, καὶ γῆν φερόμενος ἐν φορείῳ παρεκομίζετο, φανερὸν τοῦ θεοῦ πᾶσιν τὴν δύναμιν ἐνδεικνύμενος.

‡ ὥς τε καὶ ἐκ τοῦ σώματος τοῦ δυσεβοῦς σκώληκας ἀναζέειν· καὶ ζῶντος ἐν ὀδυναῖς & ἀλγηδόσι, τὰς σάρκας αὐτοῦ διαπίπτειν· ὑπὸ δὲ τῆς ὀσμῆς αὐτοῦ, πᾶν τὸ στράτευμα βαρύνεσθαι τὴν σαπίαν.

‡ Intrauerat enim in eam quæ dicitur Persepolis, & rentauit expoliare templum, & ciuitatẽ opprimere, sed multitudine ad arma cõcurrente, in fugam versi sunt, & ita contigit, vt Antiochus post fugam turpiter rediret. ‡ Et cum venisset circa Ecbatanam, recognouit quæ erga Nicanorem & Timotheum gesta sunt. ‡ Elatus autem ira, arbitrabatur se iniuriam illorũ, qui se fugauerãt, posse in Iudæos retorquere, idcirco iussit agitari currum suum, sine intermissione agẽs iter, cælesti eũ iudicio prosequente, cò quòd ita superbè locutus est, se venturum Hierosolymam, & cõgeriem sepulchrorum Iudæorum eam facturum.

‡ Sed qui vniuersa conspicit Dñs Deus Israel, percussit eum insanabili & inuisibili plaga. Vt enim finiuit hîc ipsum sermonẽ, apprehendit eũ dolor dirus viscerũ, & amara internorum tormenta. ‡ Et quidẽ satis iustè, quippe qui multis & nouis cruciatibus aliorum torserat viscera, nec ille nullo modo à sua malitia cessaret. ‡ Super hoc autem superbia repletus, igné spirãs animo in Iudæos, & præcipiens accelerari negocium, contigit illum impetu euntem de curru cadere, & graui corporis collisione membra vexari.

‡ Isque qui sibi videbatur etiam fluctibus maris imperare, supra humanum modum superbia repletus, & montium altitudines in libratera appendere, nunc humiliatus ad terram, in gestatorio portabatur, manifestum Dei virtutem in semetipso contestans.

‡ Ita vt de corpore impij vermes scaturirent, ac viuentes in doloribus carnes eius effluerent, odore etiam illius & fœtore exercitus grauaretur.

‡ Et qui paulò antè sydera cæli contingere se arbitrabatur, eum nemo poterat propter intolerantiam fœtoris portare. ‡ Hinc igitur cœpit, ex graui superbia deductus, ad agnitionẽ sui venire, diuina admonitus plaga, per momenta singula doloribus suis augmenta capientibus.

‡ Et cùm nec ipse iam fœtorem suum ferre posset, ita ait: Iustum est subditum esse Deo, & mortalem non paria Deo sentire. ‡ Orabat autem hic sceleſtus Dominũ, à quo non esset misericordiã consecuturus, ‡ Et ciuitatem ad quam festinans veniebat, vt eam ad solum deduceret, ac sepulchrum congestorum faceret, ‡ Nunc optat liberam reddere, & Iudæos quos nec sepultura quidem se dignos habiturum, sed auibus ac feris diripiendos traditurum, & cum parvulis exterminaturũ dixerat; æquales nunc Athenienſibus facturum, pollicetur.

‡ Templum etiam sanctũ, quod prius expoliauerat, optimis donis ornaturum, & sancta vasa multiplicaturũ; & pertinentes ad sacrificia & pertinentes ad sacrificia sumptus, de reditibus suis præstaturum.

‡ Super hæc & Iudæum se futurum, & omnem locum terræ perambulaturum, & prædicaturum Dei potestatem. ‡ Sed non cessantibus doloribus; superuenerat enim in eum iustum Dei iudicium, desperans scripsit ad Iudæos in hunc modum deprecationis epistolam, hęc continentem:

‡ Optimis ciuib' Iudęis, plurimam salutem, & bene valere, & esse felices, rex & princeps Antiochus.

‡ Si bene valetis, & filij vestri, & ex sententia vobis cuncta sunt, maximas agimus gratias.

‡ καὶ τὸν μικρῷ πρότερον τῶν ὑπερνεφελίων ἄστρων ἅπτεσθαι δοκοῦντα βαστάζειν ἐδύσωδες διὰ τὸ τὸ ὀσμῆς ἀφόρητον βάρος.

‡ ἐνταῦθα οὖν ἤρξατο τὸ πολὺ τῆς ὑπερηφανίας λήγειν τεθορυβημένος, & εἰς ἐπίγνωσιν ἔρχεσθαι θεία μάστιγι, κατὰ στιγμὴν ἐπιτεινομένῳ & ταῖς ἀλγηδόσι.

‡ & μηδὲ τὴν ὀσμῆς αὐτοῦ δυναμένους φέρειν ἔφη· δίκαιον ὑποτάσσεσθαι τῷ θεῷ, καὶ μὴ θνητὸν ὄντα ἰσόθεα φρονεῖν.

‡ ηὔχετο δὲ ὁ μιαρὸς οὗτος τὸν & οὐκ ἔτι αὐτὸν ἐλεήσοντα δεσπότην ὧδε λέγων·

‡ τὴν μὲν ἁγίαν πόλιν ἣν ἔσπευδεν παρεγενέσθαι ἰσόπεδον ποιῆσαι καὶ πολυάνδριον οἰκοδομῆσαι,

‡ ἐλευθέρους ἀναδεῖξαι, οὓς δὲ ἰουδαίους, ὡς διεγνώκει μηδὲ ταφῆς ἀξιώσειν, οἰωνοβρώτους & σὺν τοῖς νηπίοις ἐκβαλεῖν θυρίοις, πάντας αὐτοὺς ἰσοις ἀθλιωτάτοις ποιήσειν.

‡ ὃν & πρότερον ἐσκύλευσεν ἅγιον νεών, καλλίστοις ἀναθήμασιν κοσμήσειν· καὶ τὰ ἱερὰ σκεύη πολυπλάσια πάντα ἀποδώσειν, τὰς δαπάνας ἐπιβαλλόμενος τὰς θυσίας προσάξειν & τῶν ἰδίων προσόδων χορηγήσειν.

‡ πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἰουδαῖον ἔσεσθαι, & πάντα τόπον οἰκητὸν ἐπελεύσεσθαι καταγγέλλοντα τὸ & θεοῦ κράτος.

‡ ἀδαμῶς δὲ ληγόντων τῶν πόνων, ἐπεληλύθει γὰρ ἐπ' αὐτὸν δικαία ἡ τοῦ θεοῦ κρίσις· τὰ καθ' αὐτὸν ἀπελπίσας, ἔγραψε πρὸς & τοὺς ἰουδαίους τὸν ὑπογεγραμμένον ἐπιστολὴν ἱκετηρίας τάξιν ἔχουσαν, περιέχουσαν δὲ ὧδε.

‡ Τοῖς χρηστοῖς ἰουδαίοις τοῖς πολίταις πολλὰ χαίρειν καὶ ὑγιαίνειν καὶ & τὰ περὶ αὐτὸν βασιλεὺς καὶ στρατηγὸς ἀντίοχος.

‡ εἰ ἔρρωσθε καὶ τὰ τέκνα καὶ τὰ ἴδια, κατὰ γνώμην ἐστὶν ὑμῖν.

‡ Et eum qui paulò antè cælestia sydera contingere videbatur, portare nemo poterat ob fœtoris intolerabilem grauitatem.

‡ Hic igitur cœpit à multa superbia desinere vulneratus, & in agnitionem venire diuino flagello, per momentum augmentatus in doloribus.

‡ Et neque odorem suum potens ferre hæc ait: Iustum est subdi Deo, & non mortalem existentem paria Deo sapere.

‡ Orabat autem sceleſtus ad eum qui non iam eius misertur rus erat Dominum, sic dicens:

‡ Ipsam quidem sanctam ciuitatem, ad quam festinans veniebat, solo æquatã vt faceret, & cœmiterium ædificaret,

‡ Liberam facturum: at Judæos, quos decreuerat neque sepultura dignaturum, auibus deuorandos autem cum parvulis proiecturum feris, omnes eos æquales Athenienſibus facturum.

‡ Quod autem prius spoliauerat sanctum templum, optimis donis ornaturum: & sancta vasa multoplura omnia restituturum, at pertinentes ad sacrificia sumptus ex propriis reditibus præstaturum.

‡ Super autem hæc & Judæum futurum, & omnem locum habitabilem perambulaturum nuntiantem Dei potestatem.

‡ Nequaquam autem cessantibus doloribus, superuenerat enim in eum iustum Dei iudicium, de se desperans scripsit ad Judæos subscriptam epistolam deprecationis ordinem habentem, continentem autem sic.

‡ Bonis Judæis ciuibus multum gaudere, & valere, & esse felices rex & dux Antiochus.

‡ Si valetis, & filij & propria, ex sententia est vobis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

21 ‡ In cælo spem habens ve-
strum honoris & beneuolentiæ
recordatus sum benignè. reuer-
sus de Persidis locis, & incidens
in infirmitatem grauitatem ha-
bentem, necessariũ duxi curam
habere communis omnium secu-
ritatis:

22 ‡ Non desperans de me ipso,
sed habens multam spem effu-
giendi infirmitatem.

23 ‡ Considerans autem quòd et
pater, quibus temporibus ad su-
periora loca duxit exercitum,
ostendit eũ qui succeßurus erat.

24 ‡ Vt si quid præter opinionẽ
accideret, vel & nunciaretur
quid difficile, scientes indigenæ
cui relicta erant res, non turba-
rentur.

25 ‡ Ad autem hæc considerans
adiacentes potentes & vicinos
regno temporibus, attendentes
& expectantes quid euenturũ
est, designaui filium Antiochum
regem: quem sæpe recurrens in
superiora regna, apud plurimos
vestrum deponebam, & com-
mendabam: scripsi autem ad
eum subscripta.

26 ‡ Hortor igitur vos & peto,
memores beneficiorum commu-
niter & priuatim, vt vnus-
quisque conseruet existẽtem ami
citiam erga me & filium.

27 ‡ Certus sum enim eum beni-
gnè & humanè sequentem meũ
propositum obsecuturum vobis.

28 ‡ Ille igitur homicida & bla-
phemus pessimè passus, vt alios
tractauit, in peregrina terra in
montibus misero obitu commu-
tauit vitam.

29 ‡ Portabat autẽ corpus Phi-
lippus collactaneus eius, qui &
metuens filium Antiochi, ad Pto
lemæum Philometorem in Aegy
ptum abijt.

CAP. X.

1 MAccabæus autẽ & qui cum
eo, Dño ducente eos, ipsum
quidem templum recuperauerũt
& vrbem.

2 ‡ At in foro aras ab alieni-
genis structas, adhuc autem &
delubra demoliti sunt.

21 ‡ εἰς οὐρανὸν τὴν ἐλπίδα ἔχων
ὑμῶν τῶν τε ὑμῖν καὶ τῶν εὐνοίαν δὲ
ἐμνημόνευον φιλοτέργως· ἐπαπάρ
ας ἐκ τῶν περὶ τὴν περσίδα τόπων,
καὶ πεσὼν εἰς ἀσθενείαν δυσχέρειαν
ἔχοντι, ἀναγκαῖον ἡγησάμην φρον
τίσαι τῆς κοινῆς πάντων ἀσφαλείας.

22 ‡ οὐκ ἀπογινώσκων τὰ καθ' ἑαυτόν, ἀλλ' ἔχων πολλὴν ἐλπίδα ἐκ-
φεύξασθαι τὴν ἀσθένειαν.

23 ‡ θεωρῶν δὲ ὅτι καὶ ὁ πατὴρ καθ'
οὓς καιροὺς εἰς ἐκτὸς ἀνῶτέρω ἐστρα
τόπέδευσεν, ἀπέδειξε τὸν διαδεχόμενον.

24 ‡ ὅτως ἐάν τι παράδοξον ἀπαντήσαι, ἢ ἐκ περιαγγελθῇ τι δυσχερές, εἰ-
δότες οἱ κατὰ τὴν χώραν ᾧ καταλέ-
λειπται τὰ πράγματα, μὴ ταπεινω-
θῶσιν).

25 ‡ ἅμα δὲ τούτοις καλῶν ὄντων
ἐκτὸς παρακειμένους δυνάστας ἐκ πει-
νῶντας βασιλεία τοῖς καιροῖς ἐπέ-
χοντας καὶ προσδοκῶντας τὸ ἀπο-
βησόμενον, ἀπαδέδειχα τὸν υἱὸν ἀντί-
οχον βασιλέα· ὃν πολλάκις ἀνα-
τρέχων εἰς τὰς ἐπάνω σατραπείας,
τοῖς πλείστοις ὑμῶν παρακατεθέμην
ἐκ συνίων· γέγραφα δὲ πρὸς αὐ-
τὸν τὰ ὑπογεγραμμένα.

26 ‡ παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐκ ἀξιῶ,
μεμνημένους τῶν εὐεργεσιῶν κοινῇ
καὶ κατ' ἰδίαν, ἕκαστον σωτηρεῖν τὴν
οὖσαν εὔνοιαν εἰς ἐμὲ καὶ τὸν υἱόν.

27 ‡ πέπεισμαι γὰρ αὐτὸν ἁπλῶς
καὶ φιλανθρώπως παρακολουθῆ-
τα τῇ ἐμῇ προαιρέσει συμπερι-
νεχθήσεσθαι ὑμῖν.

28 ‡ ὁ μὲν οὖν ἀνδροφόνος καὶ βλάσ-
φημος τὰ χείρισα παθὼν, ὡς ἕτε-
ρους διέθηκεν, ἐπιξείνης ἐν τοῖς ὄρεσιν
οἰκτίσῳ μόρῳ κατέστρεψε τὸν βίον.

29 ‡ παρεκόμιζε δὲ τὸ σῶμα Φί-
λιππος ὁ σύντροφος αὐτοῦ· ὃς ἐκ φο-
βηθεὶς τὸν υἱὸν ἀντίοχ., πρὸς
πτολεμαῖον τὸν φιλομήτορα εἰς Αἴ-
γυπτον διεκομίσθη. ι.

1 ‡ Μακκαβαῖος δὲ ἐκ οἱ σὺν αὐ-
τῷ ἐκ κυρίου προαγόντος αὐτοῦς, τὸ
μὲν ἱερὸν ἐκομίσαντο ἐκ τὴν πόλιν.

2 ‡ τοὺς δὲ ἐκ τῶν ἀγορῶν βωμοὺς
ὑπὸ τῶν ἀλλοφύλων δεδημιορ γημένους, ἔτι δὲ ἐκ τὰ τεμένη καθεῖλον.

11 ‡ Et ego in infirmitate cõ-
stitutus, vestri autem memor
benignè reuersus de Persidis
locis, & in infirmitate grau
apprehensus, necessariũ duxi
pro communi vtilitate cura
habere: 12 ‡ Non desperans
memetipsum, sed spem mul-
tam habens effugiendi in-
firmitatem. 13 ‡ Respiciens au-
tẽ quòd & pater meus, qui-
D bus temporibus in locis su-
perioribus ducebat exercitũ,
ostendit, qui post se susce-
14 ret principatũ: ‡ Vt si quid
cõtrarium accideret, aut dif-
ficile nuntiaretur, scientes
hi qui in regionibus erant,
cui esset rerum summa dere-
15 licta, non turbarentur. ‡ Ad
hæc considerãs de proximo
potentes quosque & vicinos
temporibus insidiantes, &
cuentum expectantes, dili-
gnaui filium meum Anio-
chum regem; quem sæpe re-
currens in superiora regna,
multis vestrum commenda-
bam, & scripsi ad eum quæ
16 subiecta sunt. ‡ Oro itaque
vos & peto, memores bene-
ficiorũ publicè & priuatim,
vt vnusquisque conseruet ex-
dem ad me, & ad filiũ meũ.
17 ‡ Confido enim eum me-
destè & humanè actũrum, &
sequentem propositũ meum
& communem vobis fore.
18 ‡ Igitur homicida & blas-
phemus pessimè percussus,
& vt ipse alios tractauerat,
peregrè in montibus miserã
bili obitu vita functus est.
19 ‡ Transferebat autem cor-
pus Philippus collectaneus
eius, qui metuens filium An-
tiochi, ad Ptolemæũ Philo-
metorem in Ægyptum abs-

CAP. X.

1 MAchabæus autẽ, & qui
A cum eo erant, Domino
se protegente, templũ quidẽ
2 & ciuitatem recepit. ‡ Aras
autem quas alienigenæ per
plateas extruxerant, itemq;
delubra, demolitus est.

3 ‡ Et purgato templo, aliud
altare fecerunt, & de ignitis
lapidibus igne concepto, sa-
crificia obtulerũt post bien-
nium, & incensum, & lucer-
nas, & panes propositionis
posuerunt.

4 ‡ Quibus gestis, rogabãt
Dominum, prostrati in ter-
ram, ne amplius talibus ma-
lis inciderẽt: sed & si quãdo
peccassent, vt ab ipso mitiùs
corriperentur, & non bar-
baris ac blasphemis homini-
bus traderentur.

5 ‡ Qua die autem templũ
ab alienigenis pollutũ fue-
rat, contigit eadem die puri-
ficationem fieri vicesima &
quinta mẽsis, qui fuit Casleu.

6 ‡ Et cum lætitia diebus
octo egerunt in modum ta-
bernaculorum, recordantes
quòd ante modicũ temporis
diem solennem tabernacu- B
lorum in montibus & in spe-
luncis more bestiarum ege-
rant.

7 ‡ Propter quod thyrsos
& ramos virides, & palmas
præferebãt ei, qui prospera-
uit mundare locum suum.

8 ‡ Et decreuerunt cõmuni
præcepto & decreto vniuersę
genti Iudæorum, omnibus
annis agere dies istos.

9 ‡ Et Antiochi quidem, qui
appellatus est Nobilis, vitæ
excessus ita se habuit.

10 ‡ Nunc autẽ de Eupatore
Antiochi impii filio quæ ge-
sta sunt, narrabimus, breuiã-
tes mala quæ in bellis gesta
sunt.

11 ‡ Hic enim suscepto re-
gno, constituit super nego-
cia regni Lysiam quendam
Phœnicis & Syriæ militiæ
principem.

12 ‡ Nam Ptolemæus, qui
dicebatur Macer, iusti tenax C
erga Iudæos esse cõstituit, &
præcipuè propter iniquita-
tem quæ facta erat in eos, &
pacificè agere cum eis.

3 ‡ καὶ τὸν νεὼν καθαρίσαντες, ἕτε-
ραν θυσιαστήριον ἐποίησαν· καὶ πυ-
ρώσαντες λίθους, καὶ πῦρ ἐκ τούτων
λαβόντες θύσιν καν θυσίαν μετὰ
διετῆ χρόνον, καὶ θυμίαμα ἐκ λύχ-
νους, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἐ-
ποίησαν ἐκ.

4 ‡ ταῦτα δὲ ποιήσαντες, ἐξίωσαν
τὸν κύριον πεσόντες ἐπὶ κοιλίαν, μη
κέτι πεσεῖν τοιούτοις κακοῖς,
ἀλλ' ἐάν ποτε καὶ ἁμάρτωσιν, ὑπ'
αὐτοῦ μετ' ἐπιεικείας παιδεύεσθαι,
καὶ μὴ βλασφήμοις ἐκ βαρβάροις
ἔθνεσι παραδίδοσθαι.

5 ‡ ἐν ᾗ δ' ἡμέρᾳ ὁ νεὼς ὑπὸ ἀλλο-
φύλων ἐβεβηλώθη, σωέβη καὶ τὴν
αὐτὴν ἡμέραν τὸν καθαρισμὸν γρέ-
σθαι τοῦ ναοῦ, τῇ πέμπτῃ ἐκ εἰκάδι ἐ
μηνός, ὅς ἐστι χασελεύ.

6 ‡ καὶ μετ' εὐφροσύνης ἦγον ἡμέ-
ρας ὀκτὼ σκηνωμάτων τρόπον, μνη
μονεύοντες ὡς πρὸ μικροῦ χρόνου
τὼν σκηνῶν ἑορτὴν, ἐν τοῖς ὄρεσι
καὶ ἐν τοῖς σπηλαίοις θηρίων τρόπον
ἦσαν μεμονωμένοι.

7 ‡ διὸ θύρσους καὶ κλάδους ὡραίους
ἔτι δὲ φοίνικας ἔχοντες, ὕμνους ἀνέ-
φερον τῷ εὐοδώσαντι καθαρισθῆναι
τὸν ἑαυτοῦ τόπον.

8 ‡ ἐδογμάτισαν δὲ μὴ κοινοῦ προ-
στάγματος ἐκ ψηφίσματος παν-
τὶ τῷ τῶν ἰουδαίων ἔθνει κατ' ἐνιαυ-
τὸν ἄγειν τὰς δέτας ἡμέρας.

9 ‡ καὶ τὰ μὲν τῆς ἀντιόχου τοῦ
προσαγορευθέντος ἐπιφανοῦς τε-
λευτῆς ἕως εἶχε.

10 ‡ νυνὶ δὲ τὰ κατὰ τὸν εὐπάτορα δυ-
τίοχον, υἱὸν δὲ τοῦ ἀσεβοῦς γνόμενα
συνελόντι αὐτά, συντέμνοντες τὰ
συνέχοντα τῶν πολέμων κακά.

11 ‡ ἔστι γὰρ προλαβὼν τὴν βα-
σιλείαν, ἀνέδειξεν ἐπὶ τῶν πραγμά-
των λυσίαν τινὰ κοίλης συρίας ἐκ
φοινίκης στρατηγὸν πρώταρχον.

12 ‡ πτολεμαῖος γὰρ ὁ καλούμενος μά-
κρων τὸ δίκαιον δυσπρεῖν προηγέμε
νος εἰς τοὺς ἰουδαίους διὰ τὴν γεγονῖαν
εἰς αὐτοὺς ἀδικίαν, ἐπεχείρει τὰ πρὸς
αὐτοὺς εἰρηνικῶς διεξάγειν.

3 ‡ Et templũ purgantes, aliud
altare fecerunt. & incendentes
lapides, et ignẽ ex his accipiẽtes,
obtulerũt sacrificium post bien-
nij tempus, & incensum &
lucernas, & panum propositio-
nem fecerunt.

4 ‡ Hæc autem cùm fecissent,
rogauerunt Dominum, procidentes super ventrem, ne amplius inciderent in hæc mala, sed si quando & peccauerint, ab eo cum benignitate corriperentur, & non blasphemis & barbaris gentibus traderentur.

5 ‡ In qua autem die templum ab alienigenis pollutum est, contigit in eadem die purificationẽ fieri templi, quinta & vicesima mensis, qui est Chaseleu.

6 ‡ Et cum lætitia egerunt dies octo tabernaculorum modo, memores quòd ante modicum temporis in tabernaculorum festo, in montibus & in spelunciis ferarũ more fuerant solitarij.

7 ‡ Quamobrem thyrsos & ramos pulchros, item & palmas habentes, hymnos referebant ei qui prosperauit mundari suum locum.

8 ‡ Decreuerunt autem cum communi præcepto & decreto, vniuersæ Iudæorum genti singulis annis agere hos dies.

9 ‡ Et quidẽ Antiochi qui appellatus est Nobilis, obitus ita se habuit.

10 ‡ Nunc autem ea quæ de Eupatore Antiocho, filio autem impij gesta sunt, declarabimus, ea abbreuiantes continua bellorum mala.

11 ‡ Hic enim cùm suscepisset regnum, designauit super negocia Lysiam quendam: cœles autem Syriæ & Phœniciæ ducem primarium.

12 ‡ Ptolemæus enim vocatus Macer, iustitiam conseruare eligens erga Iudæos, propter facta in eos iniuriam, tentabat res erga illos pacificè agere.

Universidad de Deusto
Biblioteca

13 ‡ Unde accusatus ab amicis apud Eupatorem, & proditor frequenter audiens, eò quòd Cyprum sibi creditam à Philometore, deseruisset, & ad Antiochum Nobilem transisset, neque nobilem poteſtatem generosè administrans; venenans seipsum reliquit vitam.

14 ‡ Gorgias autem cùm esset dux locorum, aduenas accipiebat, & assiduè contra Judæos bellum gerebat.

15 ‡ Simul verò cum hoc & Idumæi cõpotes opportunarum munitionum existentes, exercebant Judæos, & fugatos à Hierosolymis suscipientes, debellare tentabant.

16 ‡ Qui autem circa Maccabæum, facientes orationem, & orantes Deum adiutorè eis esse, contra Idumæorum munitiones impetum fecerunt.

17 ‡ Quibus & insistentes fortiter, compotes facti sunt locorum, omnesque qui in muro pugnabant, vlti sunt. interemerunt autem occurrentes, interfecerunt verò non minus viginti millibus.

18 ‡ Cùm fugissent autem non minus nouem millibus in duas turres fortes valde, & omnia quæ ad obsidionẽ habentes,

19 ‡ Maccabæus ad vrgentes locos relinquens Simonem & Josephũ, adhuc autem & Zacchæum & qui cum eo multos ad horum obsidionem, ipse secessit.

20 ‡ Qui autem circa Simonem pecuniæ auidi, à quibusdam qui in turribus persuasi sunt argento. septies autem decem millia drachmarum accipientes, permiserunt quosdam diffluere.

21 ‡ Cùm nunciatum autem esset Maccabæo de eo quod factum est, congregans principes populi, accusaunt quòd pecunia vendidissent fratres, aduersarios contra eos dimittentes.

13 ‡ ὅθεν κατηγορήθη ὑπὸ τῶν φίλων πρὸς τὸν βυπάτορα, & προδότης παρέκαθα ἀκέων, διὰ τὸ τὴν κύπρον ἐμπιστευθεῖσα ὑπὸ τοῦ φιλομήτορος ὑκλιπεῖν, καὶ πρὸς ἀντίοχον τὸν Ἐπιφανῆ ἀναχωρῆσαι, μὴτ' εὐγενῆ τὴν ἐξουσίαν ἐξευγενίσας, φαρμακεύσας ἑαυτὸν ἐξέλιπε τὸν βίον.

14 ‡ γοργίας δ' ἡγούμενος στρατηγὸς τῶν τόπων, ἐξενοτρόφει, & παρέκαθα πρὸς τὸν ἰουδαϊκὸν ἐπολεμοτρόφει.

15 ‡ ὁμοῦ δὲ τούτῳ καὶ οἱ ἰδουμαῖοι ἐγκρατεῖς ἐπικαίρων ὀχυρωμάτων ὄντες, ἐγύμναζον τοὺς ἰουδαίους, καὶ τοὺς φυγαδευθέντας ὑπὸ ἱεροσολύμων πρόσλαβόμενοι πολεμοτροφεῖν ἐπεχείρουν.

16 ‡ οἱ δὲ περὶ τὸν μακκαβαῖον ποιησάμενοι λιτανείαν, καὶ αἰτησάμενοι τὸν θεὸν σύμμαχον αὐτοῖς γενέσθαι, ἐπὶ τὰ τῶν ἰδουμαίων ὀχυρώματα ὥρμησαν.

17 ‡ οἷς καὶ προσβάλοντες ῥᾳδίως, ἐγκρατεῖς ἐγένοντο τῶν τόπων, πάντας τε τοὺς ἐπὶ τοῦ τείχους μαχομένους ἀνεῖλαν· κατέσφαζον δὲ τοὺς ἐμπίπτοντας, φεύγειν δὲ οὐκ ἦν τῶν δισμυρίων.

18 ‡ συμφυγόντων δὲ οὐκ ἐλάττων τῶν ἐννακισχιλίων εἰς δύο πύργους ἰσχυρὰς ἄμαλα, & πάντα τὰ πρὸς πολιορκίαν ἔχοντας,

19 ‡ ὁ μακκαβαῖος εἰς ἐπείγοντας τόπους ἀπολιπὼν σίμωνα καὶ ἰώσηφον, ἔτι δὲ καὶ ζακχαῖον & τοὺς σὺν αὐτῷ ἱκανὸς πρὸς τὴν τούτων πολιορκίαν, αὐτὸς ἐχωρίσθη.

20 ‡ οἱ δὲ περὶ τὸν σίμωνα φιλαργυρήσαντες ὑπό τινων ἐν τοῖς πύργοις ἐπείσθησαν ἀργυρίῳ· ἐπῆκτο δὲ μυριάδας δραχμὰς λαβόντες, ἐασάν τινας διαρρυῆναι.

21 ‡ προσαγγελθέντος δὲ τῷ μακκαβαίῳ περὶ τοῦ γεγονότος, συναγαγὼν τοὺς ἡγουμένους τοῦ λαοῦ, κατηγόρησεν ὡς ἀργυρίου πεπράκασι τοὺς ἀδελφούς, τοὺς πολεμίοις κατ' αὐτῶν ἀπολύσαντες.

Translat. B. Hieronymi.

13 ‡ Sed ob hoc accusatus ab amicis apud Eupatore, eùm frequenter proditor audiret, eò quòd Cyprum creditam sibi à Philometore delerusset, & ad Antiochum Nobilem translatus, etiam ab eo recessisset, veneno vitam finiuit.

14 ‡ Gorgias autem cùm esset dux locorum, assumptis aduenis, frequenter Iudæos debellabat.

15 ‡ Iudæi verò qui tenebant opportunas munitiones, fugatos ab Hierosolymis fulcipiebant, & bellare tentabant.

16 ‡ Hi verò qui erant cum Machabæo, per orationes Dominum rogantes, vt esset sibi adiutor, impetum fecerũt in munitiones Idumæorum.

17 ‡ Multaque vi insistentes, D loca obtinuerunt, occurrentes interemerunt, & omnes simul non minus viginti quinque millibus trucidauerunt.

18 ‡ Quidam autẽ cùm confugissent in duas turres valdè munitas, omnem apparatum ad repugnandum habentes;

19 ‡ Machabæus ad eorum expugnationem, relicto Simone & Iosepho, itemque Zacheo, cisque qui cum ipsis erant satis multis, ipse ad eas quæ amplius perurgebant pugnas conuersus est.

20 ‡ Hi verò qui cum Simone erant cupiditate ducti, à quibusdam qui in turribus erant, suasi sunt pecunia, & septuaginta millib' didrachmis acceptis, dimisserũt quosdam effugere.

21 ‡ Cùm autem Machabæo nunciarum esset quod factũ est, principibus populi congregatis, accusãunt quòd pecunia fratres vẽdidissent, aduersariis eorum dimissis.

22 ‡ Hos igitur proditores factos interfecit, & cõfestim duas turres occupauit.

23 ‡ Armis autem ac manibus omnia prosperè agendo, in duabus munitionibus plusquam viginti millia perE emit.

24 ‡ Et Timotheus qui prius à Iudæis fuerat superatus, cõuocato exercitu peregrinæ multitudinis & congregato equitatu Asiano, aduenit quasi armis Iudææ capturus.

25 ‡ Machabęus autẽ & qui cum ipso erant, appropinquante illo deprecabantur Dominum;

26 ‡ Caput terra aspergẽtes, lumboſque ciliciis præcincti, ad altaris crepidinem prouoluti, vt sibi propitius, inimicis autem eorum esset inimicus, & aduersariis aduersaretur, sicut lex dicit.

27 ‡ Et ita post orationem, sumptis armis, longiùs deciuitate procedentes, & proximi hostibus effecti resedẽrũt.

28 ‡ Primo autem Solis ortu vtriq; commiserunt, illi quidem victorię & prosperitatis sponsorem cum virtute Dominum habentes, illi autem ducem belli animum habebant.

29 ‡ Sed cùm vehemens pugna esset, apparuerunt adF uersariis de cælo viri quinque, in equis frẽnis aureis decori, ducatum Iudæis præstantes.

30 ‡ Ex quibus duo Machabęum medium habentes armis suis circumseptum incolumem conseruabant, in aduersarios autem tela & fulmina iaciebãt, ex quo & cæcitate confusi & repleti perturbatione cadebant.

31 ‡ Interfecti sunt autem viginti millia quingenti & equites sexcenti.

32 ‡ Timotheus verò confugit in Gazaram præsidium munitũ cui præerat Chęreas.

22 ‡ Τοὺτες μὲν οὖν προδότας ἕνα μόρους ἀπέκλεινε, & παραχρῆμα τὸν δύο πύργους καὶελάβετο.

23 ‡ τοῖς δ' ὅπλοις τὰ πάντα ἐν ταῖς χερὶν διοδεύμενος, ἀπώλεσεν ἐν τοῖς δυσὶν ὀχυρώμασι πλείους τῶν δισμυρίων.

24 ‡ ἡμόθεος δὲ ὁ πρότερον ἡττηθεὶς ὑπὸ τῶν ἰουδαίων, συναγαγὼν ξένας δυνάμεις παμπληθεῖς, & τὸν τῆς ἀσίας ἡγουμένους ἵππους συναθροίσας οὐκ ὀλίγους, παρῆν ὡς δορυάλωτον λησόμενος τὴν ἰουδαίαν.

25 ‡ ὡς δὲ τὸν μακκαβαῖον συνεγγίζοντες αὐτῷ πρὸς ἱκετείαν τοῦ θεοῦ, ‡ γῆν τὰς κεφαλὰς καταπάσαντες καὶ τὰς ὀσφύας σάκκοις ζώσαντες, ὑπὸ τὸν ἀπέναντι τοῦ θυσιαστηρίου κρηπῖδα προπεσόντες, ἠξίουν ἵλεων αὐτοῖς γενόμενον, ἐχθρεύσαι τοῖς ἐχθροῖς αὐτῶν, & ἀντικεῖσθαι τοῖς ἀντικειμένοις, καθὼς ὁ νόμος διασαφεῖ. ‡ γενόμενοι δὲ ἀπὸ τῆς δεήσεως, ἀναλαβόντες τὰ ὅπλα, προῆλθον ἀπὸ τῆς πόλεως ὑπερπλέον συνεγγίσαντες τοῖς πολεμίοις, ἐφ' ἑαυτῶν ἦσαν. ‡ ἅρτι δὲ τοῦ ἡλίου διαχεομένης, προσέβαλον ἑκάτεροι· & μὲν ἔχοντες ἔχοντες δύναμεις & νίκης μεθ' ἑτοιμότητος, τὸν ὑπὲρ τὸν κύριον καταφυγὼν, οἱ δὲ καθηγεμόνα τῶν ἀγώνων ταττόμενοι τὸν θυμόν.

29 ‡ γενομένης δὲ καρτερᾶς μάχης, ἐφάνησαν τοῖς ὑπεναντίοις ἐξ οὐρανοῦ ἐφ' ἵππων χρυσοχαλίνων ἄνδρες πέντε διαπρεπεῖς, καὶ ἡγούμενοι τῶν ἰουδαίων οἱ δύο.

30 ‡ καὶ τὸν μακκαβαῖον λαβόντες μέσον, & σκεπάζοντες τοῖς ἐπ' αὐτῶν παναπλίοις, ἄτρωτον διεφύλατον· εἰς δὲ τοὺς ὑπεναντίους τοξεύματα & κεραυνοὺς ἐξερρίπτουν· διὸ συγχυθέντες ἀοράσια διεκόπτοντο τυφλώσεως πεπληρωμένοι.

31 ‡ κατεσφάγησαν δὲ δισμύριοι πρὸς τοῖς πεντακοσίοις, ἱππεῖς δὲ ἑξακόσιοι. ‡ αὐτὸς δ' ὁ ἡμόθεος σωθεὶς φυγῇ εἰς γάζαρα λεγόμενον ὀχύρωμα ἀμάλα φρούριον, τεθαρρηκὼς ἐκεῖ χαρέου.

22 ‡ Hos quidem igitur proditores factos interfecit, & confestim duas turres occupauit.

23 At armis omnino in manibus prosperatus, peremit in duabus munitionibus plusquam viginti mille.

24 ‡ Timotheus autem qui prius superatus fuit à Judæis, congregans peregrinos exercitus multos, & qui Asiæ erant equites congregans non paucos, affuit quasi armis capturus Judæam.

25 ‡ Qui autem circa Maccabæum appropinquante eo ad supplicationem Dei,

26 ‡ Terra capita aspergentes, & lumbos ciliciis cingentes, ad eam quæ est è regione altaris crepidinem procidentes, rogabant propitium eis factum, inimicum esse inimicis suis, & aduersari aduersantibus, sicut lex declarat.

27 ‡ Cùm fuissent autem post orationem, assumentes arma, processeruut ab vrbe nimium. appropinquantes autem inimicis,

28 in se ipsis fuerunt: ‡ nuper autẽ Solis ortu diffuso, commiserunt vtrique. ipsi quidem sponsorem habentes prosperitatis & victoriæ cum virtute in Dominum refugium, illi autem ducem certaminum constituentes animum.

29 ‡ Cùm esset autem vehemens pugna, apparuerunt aduersariis de cælo in equis aureos frænos habentibus viri quinq; decori, & duces Judæorum duo.

30 ‡ Et Maccabæum accipientes medium, et cooperientes ijs quæ supra eos armis, inuulneratum seruabant; contra autem aduersarios tela & fulmina iaciebãt: quamobrem confusi cæcitate intercidebantur turbatione repleti.

31 ‡ Interfecti sunt autem viginti mille supra quingentos, equites autem sexcenti.

32 ‡ Ipse autem Timotheus confugit in Gazaram dictum præsidium valde munitum, præsidente illic Chærea.

‡ *Qui autem circa Macca-* 33
bæum, libentes obſederunt præſidium dies quatuor & viginti.

‡ *Qui autem intus firmitate* 34
loci conſiſti, valdè blaſphemabant, & ſermones nefandos iactabant.

‡ *Illucescente autem quinta* 35
& vigeſima die, iuuenes ex his qui circa Maccabæum, accenſi animis propter blaſphemias, accedentes muro, viriliter & efferato animo eum qui occurrebat feriebant.

‡ *Alij autem ſimiliter aſcen-* 36
dentes in circumflexione aduerſus eos qui intus incendebant turres; & pyras incendentes viuos blaſphemos combuſſerunt.

‡ *Alij autē portas fregerunt:* 37
intromittentes autem reliquum exercitum occupauerunt ciuitatem, & Timotheum occultatum in quodam lacu iugulauerunt, & huius fratrem Chæream & Apollophanem.

‡ *Hæc autem cùm geſſiſſent,* 38
cum hymnis & confeſſionibus benedicebant Domino qui magnificè benefaciebat Iſrael, & victoriam ipſis dederat.

CAP. XI.

POſt paruum autem omnino 1
tempus Lyſias procurator regis, & cognatus, & ſuper negotia, valdè grauiter ferens ob ea quæ facta ſunt,

‡ *Congregans circa octo de-* 2
cem millia, & equitatum omnem, venit aduerſum Iudæos, exiſtimans quidē ciuitatem Græcis habitaculum facturum:

‡ *At templū in pecuniæ quæ-* 3
ſtum ſicut cætera gentium delubra: venale autem ſingulis annis ſummum ſacerdotium facturum.

‡ *Nequaquam conſiderans* 4
Dei poteſtatem: extra mentem factus autem decem milliariis peditum, & millibus equitum, & elephantis octoginta.

33 ‡ Ⓓ Ὁ περὶ τὸν μακκαβαῖον ἄσ-
μενοι ἐξεκάθησαν τὸ φρέαιον ἡ-
μέρας τέσσαρας καὶ εἴκοσι.

34 ‡ Ⓓ Ὁ ἔνδον τῇ ἐρυμνότητι τοῦ τό-
που πεποιθότες, ὑπερέφαγον ἐβλασ-
φήμουν, καὶ λόγοις ἀθεμίτοις
ἐρρίπτουν.

35 ‡ Ὑποφαινούσης δὲ τῇ πέμπτης καὶ
εἰκοστῆς ἡμέρας, νεανίαι τῶν περὶ τὸν
μακκαβαῖον πυρωθέντες τοῖς θυμοῖς
διὰ τὰς βλασφημίας, προσβα-
λόντες τῷ τείχει, ἀφρενωδῶς καὶ θυ-
μικῶς ἐμπίπτοντα ἐκοπτον.

36 ‡ ἕτεροι δὲ ὁμοίως προσαναβάν-
τες ὑπὸ τὸν περισασμὸν πρὸς τοῦ
ἔνδον πῦρ ἔμπρων τοῦ πύργους· καὶ
πυρᾷ φιλοπόλεις ζῶντας τοὺς ἐλασ
φήμους κατέκαιον.

37 ‡ Ⓓ Ὁ τὰς πύλας διέκοπον· εἰσ-
δεξάμενοι δὲ τὴν λοιπὴν ταξιν τοῦ
κατελάβοντο τὴν πόλιν· καὶ τὸν μι-
μόβεον ὑποκεκρυμμένον ἐν λιμνὶ λάκ-
κῳ κατέσφαξαν, Ⓒ τὸν τούτου ἀδελ-
φὸν χαιρέαν καὶ τὸν ἀπολλοφάνη.

38 ‡ Ταῦτα δὲ διαπραξάμενοι,
μεθ' ὕμνων Ⓒ ἐξομολογήσεων εὐ-
λόγουν τὰ κυρίῳ τῷ μεγάλως εὐ-
εργετοῦντι τὸν ἰσραήλ, καὶ τὸ νῖκος
αὐτοῖς διδόντι.

ια'.

1 ‡ Μετ' ὀλίγον δὲ παυλελαὸς χρό-
νον λυσίας ἐπίτροπος τοῦ βασιλέως
καὶ συγγενὴς καὶ ἐπὶ τῶν πραγ-
μάτων, λίαν βαρέως φέρων ἐπὶ τοῖς
γεγονόσι,

2 ‡ συναθροίσας περὶ τὰς ὀκτὼ
μυριάδας Ⓒ τὸν ἵππον πᾶσαν πα-
ρεμβάλε Ⓒ ἐπὶ τοῦ ἰουδαίους, λογι-
σάμενος τὴν μητρόπολιν ἕλληνιν οἰκη-
τήριον ποιήσειν.

3 ‡ τὸ δὲ ἱερὸν ἀργυρολόγητον κα-
θὼς τὰ λοιπὰ τῶν ἐθνῶν τεμένη·
πρατὸν δὲ κατ' ἔτος τὴν ἀρχιε-
ρωσύνην ποιήσειν.

4 ‡ ἐδαμῶς ἐπιλογιζόμενος τὸ τοῦ
θεοῦ κράτος· πεφρενωμένος δὲ
ταῖς μυριάσι τῶν πεζῶν καὶ ταῖς χι-
λιάσι τῶν ἱππέων καὶ τοῖς ἐλέφασι
τοῖς ὀγδοήκοντα.

33 ‡ Machabæus autem & qui cum eo erant, latenter obſederunt præſidium diebus quatuor.

34 ‡ At hi qui intus erant in- G
ci firmitate conſiſi, ſupra mo-
dum maledicebant, & fe-
mones nefandos iactabant.

35 ‡ Sed cùm dies quinta ter-
ceſceret, viginti iuuenes ex
his qui cū Machabæo erant,
accenſi animis propter blaſ-
phemiam viriliter accedentes
ad murum, & feroci animo
incedentes, aſcendebant.

36 ‡ Sed & alij ſimiliter aſcē-
dentes turres, portasque ſuc-
cendere aggreſſi ſunt, atque
ipſos maledicos viuos con-
cremare.

37 ‡ Per continuum autem
biduū, præſidio vaſtato, Ti-
motheum occultantem ſe in
quodam repertum loco per-
emerunt, & fratrē illius Chæ-
ream & Apollophanem oc-
ciderunt.

38 ‡ Quibus geſtis, in hymnis
& confeſionibus benedice-
bant Dominum, qui magna
fecit in Iſrael, & victoriam
dedit illis.

CAP XI.

1 SEd paruo poſt tépore Ly- A
ſias procurator regis &
propinquus ac negotiorum
præpoſitus, grauiter ferens
de his quæ acciderant:

2 ‡ Congregatis octoginta
millibus & equitatu vniuer-
ſo, veniebat aduerſum Iu-
dęos, exiſtimans ſe ciuitatem
quidem captam gētibus ha-
bitaculum facturum:

3 ‡ Templum verò in pecu-
nię queſtum ſicut cætera de-
lubra gentium habiturum,
& per ſingulos annos vena-
le ſacerdotium.

4 ‡ Nuſquā recogitans Dei
poteſtatem, ſed mente effre-
natus in multitudine pedi-
tum, & in millibus equitum
& in octoginta elephantis
confidebat.

‡ Ingreſſus autē Iudæam, 5
& appropians Bethſuræ, quę
erat in anguſto loco ab Hie-
roſolyma, interuallo quinq;
ſtadiorum, illud præſidium
expugnabat. ‡ Vt autem 6
Machabæus & qui cum eo
erāt, cognouerūt expugnari
præſidia, cū fletu & lachry-
mis rogabant Dominum, &
omnis turba ſimul, vt bonū
Angelū mitteret ad ſalutem
Iſrael. ‡ Et ipſe primus Ma- 7
chabæus ſumptis armis, cæ- B
teros exhortatus eſt, ſimul
ſecum periculum ſubire, &
ferre auxilium fratribus ſuis.

‡ Cumque pariter prom- 8
pto animo procederēt Hie-
roſolymis, apparuit præce-
dens eos eques in veſte can-
dida, armis aureis haſtam vi-
brans. ‡ Tunc omnes ſimul 9
benedixerunt miſericordem
Dominum, & conualuerunt
animis, non ſolùm homines,
ſed & beſtias ferociſſimas, &
muros ferreos parati pene-
trare. ‡ Ibant igitur prom- 10
pti de cælo, habentes adiu-
torem & miſerantem ſuper
eos Dominum. ‡ Leonum 11
autem more impetu irruen-
tes in hoſtes, proſtrauerunt C
ex eis vndecim millia pedi-
tum, & equitum mille ſexcē-
tos. ‡ Vniuerſos autem in 12
fugam verterunt; plures au-
tem ex eis vulnerati, nudi
euaſerunt: ſed & ipſe Lyſias
turpiter fugiens, euaſit.

‡ Et quia non inſenſatus 13
erat, ſecum ipſe reputans fa-
ctam ergā ſe diminutionem,
& intelligens inuictos eſſe
Hebræos, omnipotentis Dei
auxilio nitētes, miſit ad eos,

‡ Promiſitque ſe conſen- 14
ſurum omnibus quæ iuſta
ſunt, & regem compulſurū
amicum fieri. ‡ Annuit 15
autem Machabæus precibus
Lyſiæ, in omnibus vtilitati
conſulens. Et quæcunque
Machabęus ſcripſit Lyſiæ de
Iudæis, ea rex conceſsit.

‡ εἰσελθὼν εἰς τὴν ἰουδαίαν 5
καὶ συνεγγίσας τῷ βαιθσύρῳ,
ὄντι πρὸ ἑρμισὶ χωρίῳ ἀπέχοντι δὲ
ἱεροσολύμων ὡσεὶ σταδίοις πέντε, τοῦ-
τὸ ἐπολιόρκει. ‡ ὡς δὲ μετέλαβον Ⓓ 6
περὶ τὸν μακκαβαῖον πολιορκοῦντα
αὐτῶν τὰ ὀχυρώματα, μετ' ὀδυρ-
μοῦ καὶ δακρύων ἱκέτευον σὺν τοῖς ὄ-
χλοις τὸν κύριον, ἀγαθὸν ἄγγελον
ἀποστεῖλαι πρὸς σωτηρίαν τῷ ἰσρα-
ήλ. ‡ αὐτὸς δὲ πρῶτος Ⓒ ὁ μακκα- 7
βαῖος ἀναλαβὼν τὰ ὅπλα παρε-
τέψατο τοῦ ἄλλους, ἅμα αὐτῷ δια
κινδυνεύοντας συμβοηθεῖν τοῖς ἀδελ
φοῖς αὐτῶν. ‡ ὁμοῦ δὲ Ⓒ προθύμως 8
ἐξώρμησαν· αὐτοῖς δὲ πρὸς τοῖς
ἱεροσολύμοις ὄντων ἐφάνη προηγού-
μενος αὐτῶν ἔφιππος ἐν λευκῇ ἐσθῆ-
τι παναπλίαν χρυσοῦν κραδαίνων.

‡ ὁμοῦ δὲ πάντες εὐλόγησαν τὸν 9
ἐλεήμονα θεὸν Ⓒ ἐπερρώσησαν ταῖς
ψυχαῖς, οὐ μόνον ἀνθρώποις θῆρας
ὁ τοῦ ἀγριωτάτους καὶ σιδηρᾶ τεί-
χη τιτρώσκειν ὄντας ἑτοίμους. ‡ προσῆγον 10
δὲ διασκευὴν τὸν ἀπ' οὐρανοῦ συμμα-
χον ἔχοντες ἐλεήσαντος αὐτὸς ἐ κυ-
ρίου. ‡ λεοντιδὸν ὁ ἐντιθέντες εἰς 11
τοὺς πολεμίους, κατέρρωσαν αὐτῶν
χιλίους πρὸς τοῖς μυρίοις, ἱππεῖς δὲ
ἑξακοσίους πρὸς τοῖς χιλίοις. ‡ τοὺς 12
δὲ πάντας ἠνάγκασαν φυγεῖν Ⓓ
πλείονες ὁ αὐτῶν τραυματίαι, γυμ-
νοὶ διεσώθησαν· Ⓒ αὐτὸς ὁ λυσίας
αἰσχρῶς φεύγων διεσώθη. ‡ ὅτι ἄνους 13
δὲ ὑπάρχων πρὸς ἑαυτὸν ἀντιβάλ-
λων τὸ γεγονὸς περὶ αὐτὸν ἐλάσσω-
μα, Ⓒ συννοήσας ἀνικήτους εἶναι τοὺς
ἑβραίους, Ⓒ παντοδυνάμου θεοῦ συμ
μαχοῦντος αὐτοῖς, πρεσβεύσας,
‡ ἔπεισε συλλυσαι ἐπὶ πᾶσι τοῖς 14
δικαίοις, καὶ διότι καὶ τὸν βασιλέα
πείσειν φίλον αὐτοῖς ἀναγκάζειν
ὑφέξαι.

‡ ἐπένευσε δὲ ὁ μακκαβαῖος ἐπὶ 15
πᾶσιν οἷς ὁ λυσίας παρεκάλει τοῦ
συμφέροντος φροντίζων· ὅσα γὸ ὁ
μακκαβαῖος ἐπέδωκε τῷ λυσίᾳ διὰ
γραπῶν περὶ τῶν ἰουδαίων, συνε-
χώρησεν ὁ βασιλεύς.

5 ‡ *Ingreſſus in Iudæam, &*
appropinquans Bethſuræ, qui erat quidem forte caſtellum, diſtabat autē à Hieroſolymis quaſi ſtadia quinque, hoc afflixit.

6 ‡ *Vt autem cognouerunt qui*
circa Maccabæum obſidere ſua præſidia, cum ſuſpiriis & lachrymis ſupplicabant cum turbis Dominum, bonum Angelum mittere ad liberationem Iſrael.

7 ‡ *Ipſe autem primus Macca-*
bæus aſſumēs arma, cohortatus eſt alios, vt ſimul eum ipſo periclitantes auxiliarentur fratribus ſuis.

8 ‡ *Pariter autem & prom-*
ptè irruerūt: ibidem autem circa Hieroſolyma exiſtentibus apparuit præcedens eos eques in alba veſte armaturam auream vibrans.

9 ‡ *Simul autem omnes bene-*
dixerunt miſericordem Deum: & conualuerunt animis, non ſolùm homines, beſtias quinetiam ferociſſimas, & ferreos muros ferire exiſtentes parati.

10 ‡ *Ibant in diſpoſitione à cælo*
adutorem habentes miſerente illorum Domino.

11 ‡ *More leonum autem irruen-*
tes in hoſtes, proſtrauerunt ex eis mille ſupra decē millia, equites autem ſexcentos ſupra mille.

12 ‡ *At vniuerſos coëgerunt fu-*
gere; plures autem eorum vulnerati, nudi euaſerunt, & ipſe autem Lyſias turpiter fugiens liberatus eſt.

13 ‡ *Non inſenſatus autem exi-*
ſtens intra ſe reputans factam circa ſe diminutionem, & intelligens inuictos eſſe Hebræos, omnipotente Deo auxiliante eis, mittens,

14 ‡ *Perſuaſit conſentire in om-*
nibus iuſtis, & ob eam rem & regem perſuaſurum amicum eis cogere eſſe.

15 ‡ *Annuit autem Maccabæus*
in omnibus quibus Lyſias hortabatur, vtilitatis curam habens: quæcunque enim Maccabæus tradidit Lyſiæ per ſcripta de Iudæis, conceſſit rex.

Universidad de Deusto
Biblioteca

16 ‡ *Fuerunt enim scriptæ Judæis epistolæ, à quidem Lysia continentes modum hunc. Lysias multitudini Iudæorum gaudere.*

16 ‡ ἦσαν γὰρ αἱ γεγραμμέναι τοῖς ἰουδαίοις ἐπιστολαί, ὧδε μὲν λυσίου φερούσαι τὸν τρόπον τοῦτον· Λυσίας τῷ πλήθει τῶν ἰουδαίων χαίρειν.

16 ‡ Nam erant scriptæ Iudæis epistolæ, à Lysia quidem hunc modum continentes. Lysias populo Iudeorum salutem.

17 ‡ *Ioannes & Abesalon missi à vobis tradentes subscriptum responsum, rogabant pro ijs quæ per illud significabantur.*

17 ‡ ἰωάννης καὶ ἀβεσαλὼμ οἱ πεμφθέντες παρ' ὑμῶν ἐπιδόντες τὸ ὑπογεγραμμένον χρηματισμόν, ἠξίουν περὶ τῶν δι' αὐτοῦ σημαινομένων.

17 ‡ Ioannes & Abessalo qui missi fuerant à vobis tradentes scripta postulabant, vt ea quæ per illos significabantur, implerem.

18 ‡ *Quæcunque igitur oportebat regi perferri significaui: quæ autem fuerunt possibilia concessit.*

18 ‡ ὅσα μὲν οὖν ἔδει τῷ βασιλεῖ φερσενεχθῆναι διεσάφησα· ἃ δ' ἐνδεχόμενα συνεχώρησεν.

18 ‡ Quæcunque igitur regi potuerunt perferri, expedi, & quæ res permittebat, consensi.

19 ‡ *Si igitur seruaueritis ad negotia beneuolentiam, & in reliquum tentabo causa bonorum esse.*

19 ‡ ἐὰν οὖν μὲν σωτηρήσητε τὴν εἰς τὰ πράγματα εὔνοιαν, καὶ εἰς τὸ λοιπὸν πειράσομαι δικαίως ἀγαθῶν αἴτιος γίνεσθαι.

19 ‡ Si igitur in negotiis fidem conseruaueritis, & deinceps bonorum vobis causam præbere tentabo.

20 ‡ *Pro autem his quæ secundùm partem iussi his que & qui sunt à me, colloqui vobiscum.*

20 ‡ ὑπὲρ δὲ τῶν κατὰ μέρος ἐντεταλμένων τούτοις τε καὶ τοῖς παρ' ἐμοῦ, διαλεχθῆναι ὑμῖν.

20 ‡ De cæteris autem per singula verba mandaui, & illis, & his qui à me missi sunt colloqui vobiscum.

21 ‡ *Valete. anno cẽtesimo quadragesimo octauo, Iouis Corinthij vicesima quarta.*

21 ‡ ἔρρωσθε· ἔτους ἑκατοστοῦ τεσσαρακοστοῦ ὀγδόου, διὸς κορινθίου εἰκάδι τετάρτῃ.

21 ‡ Bene valete: anno cẽtesimo quadragesimo octauo, mẽsis Dioscori die vicesima quarta.

22 ‡ *At regis epistola continebat sic: Rex Antiochus fratri Lysiæ gaudere.*

22 ‡ ἡ δὲ τοῦ βασιλέως ἐπιστολὴ περιεῖχεν ὅτως· Βασιλεὺς ἀντίοχος τῷ ἀδελφῷ λυσίᾳ χαίρειν.

22 ‡ Regis autẽ epistola ista continebat. Rex Antiochus Lysię fratri salutẽ.

23 ‡ *Patre nostro in deos translato, volentes eos qui ex regno sine tumultu sunt, esse ad propriorum curam:*

23 ‡ Ἐπατρὸς ἡμῶν εἰς θεὸς μετασήτου, βουλόμενοι οὖν ὑπὲρ τοῦ βασιλείας ἀταράχους ὄντας γίνεσθαι πρὸς τὴν τῶν ἰδίων ἐπιμέλειαν,

23 ‡ Patre nostro inter Deos translato, nos volentes eos qui sunt in regno nostro sine tumultu agere, & rebus suis adhibere diligentiam:

24 ‡ *Audientes Judæos non consentiẽtes patris in Græca translationi, sed suum morem tenere, postulantes concedi sibi legitima.*

24 ‡ ἀκηκοότες δὲ ἰουδαίους μὴ συνευδοκοῦντας τῇ τοῦ πατρὸς ἐπὶ τὰ ἑλληνικὰ μεταθέσει, ἀλλὰ τὸν ἑαυτῶν ἀγωγὴν αἱρεῖσθαι ζῆν ἀξιοῦντας συγχωρηθῆναι αὐτοῖς τὰ ἰούμμα.

24 ‡ Audiuimus Iudæos non consensisse patri meo vt transferrentur ad ritum Græcorum, sed tenere velle suum institutum, ac propterea postulare à nobis concedi sibi legitima sua.

25 ‡ *Volentes igitur hanc quoque gentem quietam esse, iudicamus & templum ipsis restitui, & vt viuant secundùm eos qui sub maioribus suis mores.*

25 ‡ αἱρούμενοι οὖν καὶ τοῦτο τὸ ἔθνος ἀκτάραχον εἶναι, κρίνομεν τό, τε ἱερὸν αὐτοῖς ἀποκαταστα θῆναι, καὶ πολιτεύεσθαι κατὰ τὰ ἐπὶ τῶν προγόνων αὐτῶν ἔθη.

25 ‡ Volétes igitur hanc quoque gentem quietam esse, statuentes iudicauimus templum restitui illis, vt agerent secundum suorum maiorum consuetudinem.

26 ‡ *Bene igitur facies mittens ad eos & dans dextras: vt cognoscentes nostram voluntatem, bono animo sint, & libenter versentur ad propriorum procurationem.*

26 ‡ δῶ οὖν ποιήσεις διαπεμψάμενος πρὸς αὐτοὺς καὶ δὰς δεξιάς· ὅπως εἰδότες τὴν ἡμετέραν προαίρεσιν, εὐθυμοίτε ὦσι, καὶ ἡδέως διαγίνωνται πρὸς τὴν τῶν ἰδίων ἀυτίλψιν.

26 ‡ De cæteris autem feceris, si mandaueris & dexteram dederis, vt cognita nostra voluntate bono animo sint, & vtiliratibus propriis deseruiant.

27 ‡ *Ad Judæos verò regis epistola talis erat. Rex Antiochus senatui Judæorum & aliis Judæis gaudere.*

27 ‡ πρὸς δὲ τὸ ἔθνος τὸ τοῦ βασιλέως ἐπιστολὴ τοιαύτη ἦν βασιλεὺς ἀντίοχος τῇ γερουσίᾳ τῶν ἰουδαίων καὶ τοῖς ἄλλοις ἰουδαίοις χαίρειν.

27 ‡ Ad Iudæos verò regis epistola talis erat. Rex Antiochus senatui Iudæorum & cæteris Iudæis salutem.

28 ‡ *Si valetis, sic est vt volumus, sed & ipsi bene valemus.*

28 ‡ εἰ ἔρρωσθε, εἴη ἂν ὡς βουλόμεθα· ἐσμὲν δὲ εὐγιαίνοντες.

28 ‡ Si valetis, erit vt volumus, & ipsi autem valemus.

29 ‡ *Adiit nos Menelaus, dicẽs, velle vos descẽdere ad vestros qui sunt apud nos.*

29 ‡ ἐνεφάνισεν ἡμῖν ὁ μενέλαος βούλεσθαι καταβῆναι ὑμᾶς γίνεσθαι πρὸς τοὺς ἰδίους.

29 ‡ Significauit nobis Menelaus velle descendentes vos venire ad proprios.

30 ‡ *His igitur qui cõmeant vsque ad diem tricesimum mensis Xãdici, damus dexteras securitatis.*

30 ‡ τοῖς καταπορευομένοις οὖν μέχρι τεταρτάδος ξανδικοῦ ὑπάρξει δεξιὰ μὴ ἀδεία.

30 ‡ Descendentibus itaque vsq; ad tricesimam diem Xanthici erit dextra cum securitate:

31 ‡ *Vt Iudaicis vtãtur cibis, & legibus suis sicut & prius; & nemo eorum vllo modo molestiã patiatur de his quæ per ignorantiam gesta sunt.*

31 ‡ χρῆσθαι δὲ τοῖς ἰουδαϊκοῖς τοῖς ἑαυτῶν δαπανήμασι καὶ νόμοις καθὰ καὶ πρότερον· καὶ οὐδεὶς αὐτῶν καθ' ὁδένα τρόπον παρενοχληθήσεται περὶ τῶν ἠγνοημένων.

31 ‡ Vt Iudæis vtãtur cibis, & legibus suis sicut & prius; & nemo eorum vllo modo molestiã patiatur de his quæ per ignorantiam gesta sunt.

32 ‡ *Misimus autem & Menelaum, qui vos alloquatur. Valete. Anno centesimo quadragesimo octauo, Xandici mẽsis quinta decima die.*

32 ‡ πέπομφα δὲ καὶ τὸν μενέλαον παρακαλέσοντα ὑμᾶς. ἔρρωσθε· ἔτους ἑκατοστοῦ τεσσαρακοστοῦ ὀγδόου, ξανδικοῦ πεντεκαιδεκάτῃ.

32 ‡ Misimus autem & Menelaum, qui vos alloquatur. Valete. Anno centesimo quadragesimo octauo, Xandici mẽ is quinta decima die.

33 ‡ *Miserunt autem etiam Romani epistolam ita se habentem. Quintus Memmius & Titus Manilij legati Romanorum, populo Iudæorũ, salutẽ.*

33 ‡ ἔπεμψαν δὲ καὶ οἱ ῥωμαῖοι ὡς αὐτὸς ἐπιστολὴν ἔχουσαν ὅτως· Κόϊντος μέμμιος, τίτος μάνλιος, πρέσβυται ῥωμαίων, τῷ δήμῳ τῶν ἰουδαίων χαίρειν.

33 ‡ Miserunt autem etiam Romani epistolam ita se habentem. Quintus Memmius & Titus Manilius legati Romanorum, populo Iudæorũ, salutẽ.

34 ‡ *De quibus autem ad regem iudicauit referendum, cõfestim aliquẽ mittite diligẽtiùs inter vos conferẽtes, vt decernamus sicut cõgruit vobis. Nos enim Antiochiã accedimus.*

34 ‡ ὑπὲρ ὧν λυσίας ὁ συγγενὴς & βασιλέως συνεχώρησεν ὑμῖν, καὶ ἡμεῖς συναδοκοῦμεν.

34 ‡ De quibus autem ad regem iudicauit referendum, cõfestim aliquẽ mittite diligẽtiùs inter vos conferẽtes, vt decernamus sicut cõgruit vobis. Nos enim Antiochiã accedimus.

35 ‡ *Ideoq; festinate & rescribere, vt nos quoq; sciamus cuius estis voluntatis.*

35 ‡ ἃ δ' ἔκεινε προσηνεχθῆναι τῷ βασιλεῖ, πέμψατέ τινα ταχέως τὸ πρόσκεψόμενον ὡς τάχιστα ἐν ἀντιόχειᾳ ὡς καθήκει ὑμῖν· ἡμεῖς γὰρ παραγινόμεθα πρὸς ἀντίοχειαν.

35 ‡ Ideoque festinate, & mittite aliquos, vt & nos cognoscamus cuius estis sententiæ.

36 ‡ *Bene valete. Anno cẽtesimo quadragesimo octauo, Xandici quintadecima die mensis Xandici.*

36 ‡ διὸ ταχύσατε, καὶ πέμψατέ τινας ὅπως καὶ ἡμεῖς προγνῶμεν ὁποίας ἐσχήκαμεν. ὑγιαίνετε· ἔτους ἑκατοστοῦ τεσσαρακοστοῦ ὀγδόου ξανδικοῦ πεντεκαιδεκάτῃ.

36 ‡ Valete: anno cẽtesimo quadragesimo octauo, Xãthici quinta & decima.

CAP. XII.

1 HIs factis pactionibus Lysias pergebat ad regẽ, Iudæi autẽ agriculturę operam dabãt.

ιβ'.

1 Γενομένων δὲ τῶν συνθηκῶν τούτων, ὁ μὲν λυσίας ἀπῄει πρὸς τὸν βασιλέα· οἱ δὲ ἰουδαῖοι περὶ τὴν γεωργίαν ἐγίνοντο.

1 FActis autem pactionibus his, ipse quidem Lysias pergebat ad regem: at Iudæi circa agriculturam versabantur.

2 ‡ *Timotheus autem & Apollonius filius Gennei, & Hieronymus & Demophon superbus & Nicanor Cypriarches non sinebant eos in silẽtio agere, & quiete.*

2 ‡ τῶν δὲ κατὰ τόπον στρατηγῶν μόθεός & ἀπολλώνιος ὁ & γναίου, ἔτι δὲ ἱερώνυμος & δημοφῶν, πρὸς δὲ τούτοις νικάνωρ ὁ κυπεμάρχης, οὐκ εἴων αὐτοὺς ἡσυχάζειν καὶ τὰ τῆς ἡσυχίας ἄγειν.

2 ‡ Eorum autem qui in locis ducum Timotheus & Apollonius filius Gennei, item autem Hieronymus & Demophon, vltra autem hos Nicanor Cypriarches, non sinebant eos quiescere & silentium agere.

3 ‡ *Ioppitæ autem tale perpetrauerant flagitium, rogantes eos qui cum ipsis habitabant Iudæos cũ quibus habitabant, ascẽdere scaphas quas parauerant cũ vxoribus & filiis, quasi nullis inimicitiis inter eos subiacentibus.*

3 ‡ ἰοππῖται δὲ τηλικοῦτον συνετελέσαν & δυσέβημα, προσκαλέσαντες δὲ οὓς αὐτοῖς οἰκοῦντας ἰουδαίους ἐμβῆναι εἰς τὰ προσαφέντα ὑπ' αὐτῶν σκάφη σὺν γυναιξὶ & τέκνοις ὡς μὴ δι' μιᾶς ὑπεσώσης πρὸς αὐτὸς δυσμενείας.

3 ‡ Ioppitæ autem tale perpetrauerant flagitium, rogantes eos qui cum ipsis habitabant Iudæos cum quibus habitabant, ascẽdere in paratas à ipsis scaphas cum vxoribus & filiis quasi nulla stante cum eis inimicitia.

Universidad de Deusto
Biblioteca

*Secundum autem commune
4 ciuitatis decretum, & his acquiescentibus tanquam pacem agere volentibus & nihil suspectum habentibus, in altum ductos eos submerserũt, cùm essent non minùs ducentis.

*Cognoscens autem Iudas sa
5 ctam in suam gentem crudelitatem, præcipiens his qui circa se hominibus.

*Et inuocans iustum iudi-
6 cem Deum, veniens aduersus homicidas fratrum, ipsum quidem portum noctu succendit, & scaphas combussit, eos autem qui illuc confugerunt, transfodit.

*Ipsa autem villa concluſa,
7 recessit quasi iterum venturus, & vniuersam Ioppitarum eradicaturus gentem.

*Cùm cognouisset autem &
8 eos, qui in Iamnia, eodem facere volentes modo habitãtibus apud se Iudæis.

*Et Iamnitis nocte superue-
9 niens, succendit portum cum nauibus; ita vt apparerent splendores ignis in Hierosolymis, stadia cùm essent ducenta quadraginta.

*Inde autem abeuntes sta-
10 diis nouem, facientibus iter contra Timotheum, superuenerunt Arabes in eum non pauciores quinque millibus, equites autẽ quingenti.

*Facta autem valida pugna,
11 & his qui circa Iudam ob id quod à Deo, auxilium prosperatis, victi pastorales Arabes petebant dare Judam dextram eis, promittentes & pascua daturos, & in cæteris profuturos eis.

*Judas autẽ arbitratus quàm
12 verè in multis eos vtiles, concessit pacem actũrum erga eos: & accipientes dextras, in tabernacula discesserunt.

*Aggressus est autem &
13 in quandam ciuitatem ponte munitam, & muris circumseptam, & mixtis gentibus habitatam, nomen autem Casphin.

4 *Secundum commune ita-
que decretum ciuitatis, & ipsis acquiescẽtibus, pacifq; causã nihil suspectum habẽtibus, cùm in altum processissent, submerserunt non minus ducentos.

5 *Quam crudelitatem Iu-
das in suæ gentis homines factam vt cognouit, præcepto viris qui erant cum ipso.

6 *Et inuocato iusto iudice
Deo, venit aduersus interfectores fratrum, & portum quidem nocte succendit, scaphas exussit; eos autem qui ab igne refugerant, gladio peremit.

7 *Et cùm hæc ita egisset,
B discessit quasi iterum reuersurus, & vniuersos Ioppitas eradicaturus.

8 *Sed cùm cognouisset, &
eos qui erant Iamniæ, velle pari modo facere habitantibus secum Iudæis;

9 *Iamnitis quoque nocte
superuenit, & portum cum nauibus succendit, ita vt lumen ignis appareret Hierosolymis ab stadiis ducentis quadraginta.

10 *Inde cùm iam abissent
nouem stadiis, & iter facerent ad Timotheum, contra miserũt cum eo Arabes quinque millia viri, & equites quingenti.

11 *Cumque pugna valida
fieret, & auxilio Dei prosperè cessisset, residui Arabes petebant à Iuda dextras dari, promittentes se pro
C scua daturos, & in cæteris profuturos.

12 *Iudas autem arbitratus
verè in multis eos vtiles, permisit pacem: dextrisque acceptis, discessere ad tabernacula sua.

13 *Aggressus est autem &
ciuitatem quandam firmam pontibus, muris[que] circumseptam, quæ à turbis habitabatur gentium promiscuarum, cui nomen Caſphin.

14 *Hi verò qui intus erãt, confidẽtes in stabilitate murorũ, & apparatu alimoniarum, remissiùs agebant, maledictis lacessentes Iudam, & blasphemantes & loquentes quæ fas non est.

15 *Machabæus autem, in-
uocato magno mundi principe, qui sine arietibus & Iol. 6.
machinis, temporibus Iesu præcipitauit Hiericho, irruit ferociter muris. 16 *Et capta ciuitate, per Domini voluntatem innumerabiles cædes fecit: ita vt adiacens stagnũ stadiorum duorum latitudinis sanguine interfectorum fluere videretur. 17 *Inde discesserunt stadia septingenta quinquaginta, & venerunt in Characa ad eos, qui dicũ- D tur Tibianei Iudæos. 18 *Et Timotheum quidem in illis locis non comprehenderũt, nulloque negotio perfecto regressus est, relicto in quodam loco firmissimo præsidio. 19 *Dositheus autem & Sosipater, qui erant duces cũ Machabæo, peremerunt à Timotheo relictos in præsidio decem millia viros. 20 *At Machabæus, ordinatis circũ se sex millibus, & constitutis per cohortes, aduersus Timotheum processit, habentem secum centum viginti millia peditum, equitũq; duo millia quingentos. 21 *Cognito autẽ Iudæ aduentu, Timotheus præmisit mulieres & filios & reliquum apparatũ in præsidium, quod Carnion dicitur: erat enim inexpugnabile & accessu difficile propter locorum angustias.

22 *Cumque cohors Iudæ
prima apparuisset, timor hostibus incussus est ex præsentia Dei, qui vniuersa conspicit, & in fugam versi sunt alius ab alio, ita vt magis à suis deiicerentur, & gladiorum suorum ictibus debilitarentur.

14 *Ὁ δ' ἔνδον πεποιθότες τῇ τῶν τεί-
χέων ἐρυμνότητι, τῇτε τῶν ἐρωμά-
των ἀσφαλεστάτῃ, ἀναλωτότερον ἐχρῶν-
το, τοῖς περὶ τὸν Ἰούδαν λοιδοροῦντες καὶ
ἀσεβέστερον βλασφημοῦντες καὶ λαλοῦν-
τες ἃ μὴ θέμις. 15 *Οἱ δὲ περὶ τὸν Ἰούδαν
ἐπικαλεσάμενοι τὸν μέγαν τοῦ κόσ-
μου δυνάστην, τὸν ἄτερ κριῶν καὶ μη-
χανῶν ὀργανικῶν καταιχηνίσαντα
τὴν Ἰερειχὼ κατὰ τὸν Ἰησοῦ χρόνους, ἐνέ-
στησαν πολεμωδῶς τῷ τείχει. 16 *Καὶ κα-
λαβόμενοί τε τὴν πόλιν τῇ τοῦ θεοῦ θε-
λήσει, ἀμυθήτους ἐποίησαν τοὺς σφαγάς·
ὡς τε τὴν παρακειμένην λίμνην τὸ
πλάτος ἔχουσαν σταδίους δύο, καταῤ-
ρυῆναι αἵματι πεπληρωμένην φαίνε-
σθαι. 17 *Ἐκεῖθεν δὲ ἀποστάντες σα-
δίους ἑπτακοσίους πεντήκοντα δίηυσαν
εἰς τὸν Χάρακα πρὸς τοὺς λεγομέ-
νους Τουβιανοὺς Ἰουδαίους. 18 *Τὸ μὲν θεον
μὲν οὖν τῶν τόπων οὐ καλέλαβον ἄ-
πρακτον τότε ἀπὸ τῶν τόπων ὁπλε
λυκότα, καταλελοιπότα δ' ἐρύρω-
σάν τινι τόπῳ καὶ μάλα ὀχυρῷ.
19 *Δωσίθεος δὲ καὶ Σωσίπατρος τῶν περὶ
τὸν Μακκαβαῖον ἡγεμόνων, ἐξελθόν-
τες, ἀπώλεσαν τοὺς ὑπὸ τιμοθέῳ
καταλειφθέντας ἐν τῷ ὀχυρώματι
πλείους τῶν μυρίων ἀνδρῶν. 20 *Ὁ δὲ
Μακκαβαῖος διατάξας τὴν ἑαυτοῦ
στρατιὰν ἀφρηδὸν καλέσησεν αὐτὸς
ἐπὶ τῶν ἀφρῶν· καὶ ἐπὶ τὸν τιμόθεον
ὥρμησεν ἔχοντα περὶ αὐτὸν μυριά-
δας δώδεκα πεζῶν, ἱππεῖς δὲ δύο χι-
λίους πρὸς τοῖς πενταχοσίοις. 21 *Τὴν δὲ
ἔφοδον μεθ' ἁλωσεως ἰούδα, ἐπεὶ πέξα-
πέστειλεν ὁ τιμόθεος τὰς γυναῖκας καὶ
τὰ τέκνα καὶ τῷ ἄλλῳ ἀποσκευῇ
εἰς τὸ λεγόμενον καρνίον· ἦν δὲ δυ-
σπολιόρκητον καὶ δυσπρόσοδον τὸ χω-
ρίον διὰ τὴν πάντων τῶν τόπων στε-
νότητα. 22 *Ἐπιφανείσης δὲ τῆς ἰού-
δου σπείρας πρώτης, καὶ φρικόμενου
θέους ἀπὸ τοῦ θεοῦ πολεμίους· φόβου τε
ἐν τῇς τοῦ πλήτα ἐφορῶντος ἐπι-
φανείας φρικόμου ἐπ' αὐτὸς, εἰς
φυγὴν ὥρμησεν, ἄλλος ἀλλαχῇ
φερόμενος· ὥς τε πολλάκις ὑπὸ
τῶν ἰδίων βλαπῆσθαι καὶ ταῖς τῶν
ξιφῶν ἀκμαῖς διαπείσεσθαι.

14 *Qui verò intus confisi in
murorum stabilitate, & alimonarum apparatu, remissiùs vtebantur, Judam conuitiis lacessentes & adhuc blasphemãtes, & loquentes quæ non fas.

15 *Qui autem circa Judam in-
uocantes magnum mundi principem, qui sine arietibus & machinis instrumentalibus præcipitauit Hiericho in Jesu temporibus, irruerunt ferociter in mu-
16 rum. *Capientesque ciuitatem
Dei voluntate, ineffabiles fecerunt cædes: ita vt adiacens stagnum in latitudine habẽs stadia duo, fluens sanguine impletum videretur.

17 *Inde autem discedentes per
stadia septingenta quinquaginta transierunt in Characa ad eos qui dicuntur Tubiaeni Judæi.

18 *Et Timotheum quidem in
locis non comprehenderunt infecto negotio tunc à locis regressum, relinquentem autem præsidium in quodam loco & valdè firmum.

19 *Dositheus autem & Sosi-
pater ex his qui circa Maccabæum ducibus, exeuntes, peremerunt à Timotheo relictos in præsidio plures decẽ mille viris.

20 *At Maccabæus ordinans
suum exercitũ per cohortes constituit eos in turmas, & in Timotheum impetum fecit habentem circa se decem miliaria duodecim peditum, equites autem duo mille supra quingentos.

21 *At aduentũ cognoscens Ju-
dæ, præmisit Timotheus vxores, & filios, & reliquũ apparatũ ad id quod dicitur Carnion. erat enim difficile obsessu, & accessu difficile castellum ob omnium locorum angustiam.

22 *Cùm apparuisset autem Ju-
dæ cohors prima, et facto timore in hostes, trepidationéque ex illius qui vniuersa videt apparentia facta super ipsos, in fugam versi sunt, alius aliò latus; ita vt sæpè à proprijs læderentur, & gladiorum mucronibus transfigerentur.

*Faciebat autem persecutionem intensiorē Judas stimulans prophanos, occidúque ad decem milliaria tria virorum.

*Ipse autem Timotheus incidēs in eos qui circa Dositheum & Sosipatrem, postulabat cum multis adulationibus vt dimitterent viuum se: eò quòd plurium quidem parentes aliorum aūt fratres haberet; & hos decipi contiget.

*Cùm firmasset autem ipse per plura definitionem restituturum hos illæsos: dimiserunt eum propter fratrum salutem.

*Egrediens autem in Carnion & Atergateum, iugulauit decem milliaria corporum duo, & quinque millia.

*Post autem horum fugam, & perditionem exercitum mouit, & contra Ephron ciuitatem munitam; in qua omnigenæ in ipsa multitudines habitabāt: iuuenes autem robusti ante muros consistentes fortiter repugnabant: hic instrumentorum, & telorum multi apparatus erant.

*Inuocantes autem principem cum fortitudine confringentem hostium vires, ceperunt ciuitatem subditam; prostrauerunt autem ex his qui intus in decem milliaria duo quinque millia.

*Abeuntes autem inde, profecti sunt in Scytharum ciuitatem distantem à Hierosolymis stadiis sexcentis.

*Testantibus autem qui illic erant Judæi, quam Scythopolitæ habuerunt erga eos benevolentiam, & in aduersitatis temporibus benignum occursum, gratias agentes;

*Et hortantes etiam in reliqua erga genus benignos esse, venerūt in Hierosolymam, hebdomadarum festo existente propinquo.

*Post autem dictam Pentecosten, irruerunt contra Gorgiam Idumææ ducem.

23 *ἐποιεῖτο δὲ τὸν διωγμὸν σὺν τονώτερον Ἰούδας συγκεντῶν σὺν ἀλιτηρίοις· διέφθειρέ τε εἰς μυριάδας τρεῖς δισχιλίους.

24 *αὐτὸς δὲ ὁ Τιμόθεος ἐμπεσὼν τοῖς περὶ τὸν Δωσίθεον καὶ Σωσιπατρον, ἠξίου μετὰ πολλῆς γοητείας ἐξαφεθῆναι ζωντα αὐτὸν· διὰ τὸ πλείονων μὲν γονεῖς ὢν ἢ ἀδελφοὺς ἔχειν καὶ τούτους ἀλογηθῆναι συμβῆσε).

25 *πιστώσαντος δὲ αὐτοῦ διὰ πλειόνων τὸν ὅρκον ἀποκαταστήσειν τοῖς ἀπημοῦσι, ἀπέλυσαν αὐτὸν ἕνεκα τῆς τῶν ἀδελφῶν σωτηρίας.

26 *Ἐξελθὼν δὲ ἐπὶ τὸ Καρνίον καὶ τὸ Ἀτεργατεῖον, κατέσφαξε μυριάδας σωμάτων δύο καὶ πεντακισχιλίους.

27 *μετὰ δὲ τοῦτον τροπὴν καὶ ἀπώλειαν ἐπεφέρατο καὶ ἐπὶ Ἔφρων πόλιν ὀχυρὰν· ἐν ᾗ πάμφυλα ἐνῴκει καὶ ἰσχυρῶς· νεανίαι δὲ ῥωμαλέοι περὶ τῶν τειχέων καθεστῶτες ἀνδρείως ἀπεμάχοντο· ἐνῆσαν δὲ ὀργάνων καὶ βελῶν πολλαὶ παρασκευαὶ ὑπῆρχον.

28 *Ἐπικαλεσάμενοι δὲ τὸν δυνάστην τὸν μὴ κρατούμενον σωτῆρα μὲν τῶν πολεμίων ἀλκὰς, ἔλαβον τὴν πόλιν ῥᾳδίως· κατέσφαξαν δὲ τῶν ἐνόντων εἰς μυριάδας δύο καὶ πεντακισχιλίους.

29 *ἀναζεύξαντες δὲ ἐκεῖθεν, ὥρμησαν ἐπὶ Σκυθῶν πόλιν ἀπέχουσαν τῶν ἱεροσολύμων σταδίους ἑξακοσίους.

30 *μαρτυρησάντων δὲ τῶν ἐκεῖ κατοικούντων Ἰουδαίων, ὡς καὶ Σκυθοπολῖται ἔχοιεν πρὸς αὐτοὺς εὔνοιαν, καὶ ἐν τοῖς τῆς ἀτυχίας καιροῖς ἥμερον ἀπήντησιν, εὐχαριστήσαντες·

31 *καὶ παρακαλέσαντες καὶ εἰς τὰ λοιπὰ πρὸς τὸ γένος εὐμενεῖς εἶναι, παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα τῶν ἑβδομάδων ἑορτῆς ἐγγὺς οὔσης.

32 *μετὰ δὲ τὴν λεγομένην πεντηκοστὴν, ὥρμησαν ἐπὶ Γοργίαν τὸν τῆς Ἰδουμαίας στρατηγόν.

23 *Iudas autem vehementer instabat punies propter nos & prostrauit ex eis triginta millia virorum.

24 *Ipse verò Timotheus incidit in partes Dosithei & Sosipatris, & multis precibus postulabat vt viuus dimitteretur, eò quòd multorum ex Iudæis parentes haberet ac fratres quos merito eius decipi eueniret.

25 *Et cùm fidem dedisset restituturū se eos secundum constitutum, illæsum eum dimiserunt propter fratrum salutem.

26 *Iudas autem regressus ab E à Carnion interfectis viginti quinque millibus.

27 *Post horum fugam & perditionem exercitus ad Ephron ciuitatem munitam, in qua multitudo diuersarum gentium habitabat, & robusti iuuenes pro muris consistētes fortiter repugnabant. In hac autem machinę multæ, & telorum erat apparatus.

28 *Sed cùm Omnipotentem inuocasset, qui potestate sua vires hostium cōfringit, ceperūt ciuitatem, & ex eis qui intus erant, viginti quinque millia prostrauerunt.

29 *Inde ad ciuitatem Scytharum abierunt, quæ ab Hierosolymis sexcentis stadiis aberat.

30 *Contestantibus autē his qui apud Schytopolitas erant Iudæis, quòd benignè ab eis haberentur, & temporibus infelicitatis quòd modestè secum egerint, gratias agentes eis:

31 *Et exhortati etiam de cætero erga genus suum benignos esse, venerunt Hierosolymam die soleni septimarum instante.

32 *Et post Pētecosten abierunt contra Gorgiam præpositum Idumææ.

33 *Exiuit autem cum peditibus tribus millibus, & equitibus quadringentis.

34 *Quibus congressis contigit paucos ruere Iudæorum.

35 *Dositheus verò quidam de Bacenoris eques, vir fortis Gorgiam tenebat, & cùm vellet illum capere viuum, eques quidam de Thracibus irruit in eum, humerumque eius amputauit, atque ita Gorgias effugit in Maresa.

36 *At illis qui cum Esdrin erant, diutius pugnantibus & fatigatis, inuocauit Iudas Dominum adiutorem & ducem belli fieri.

37 *Incipiens voce patria, & cum hymnis clamorem extollens, fugam Gorgiæ militibus incussit.

38 *Iudas autem collecto exercitu, venit in ciuitatem Odollam. Et cùm septima dies superueniret, secundum consuetudinem purificati in eodem loco sabbatum egerunt.

39 *Et sequenti die venit cū suis Iudas, vt corpora prostratorū tolleret, & cum parentibus poneret in sepulchris paternis.

40 *Inuenerunt autem sub tunicis interfectorū de donariis idolorum, quæ apud Iamniam fuerunt, à quibus lex prohibet Iudæos. Omnibus ergo manifestum factum est, ob hanc causam eos corruisse.

41 *Omnes itaque benedixerunt iustum iudicium Domini, qui occulta fecerat manifesta.

42 *Atque ita ad preces conuersi, rogauerunt vt id quod factum erat delictū obliuioni traderetur. At verò fortissimus Iudas hortabatur populū conseruare se sine peccato, sub oculis videntes quę facta sunt pro peccatis corū, qui prostrati sunt.

33 *ἐξῆλθον δὲ μετὰ πεζῶν τρισχιλίων, ἱππέων δὲ τετρακοσίων.

34 *ἐφ' οὓς τοὺς μὲν παρατεταγμένους συνέβη πεσεῖν ὀλίγους ἐκ τῶν Ἰουδαίων.

35 *Δωσίθεος δέ τις τῶν τοῦ Βακήνορος ἔφιππος ἀνὴρ καρτερὸς εἶχε τοῦ Γοργίου, καὶ λαβόμενος τῆς χλαμύδος, ἤλκε αὐτὸν ἁρπάσας· καὶ βουλομένου τὸν κατάφατον λαβεῖν ζωγρίαν, τῶν ἱππέων τινὸς Θρᾳκῶν ἐπειλθόντος αὐτῷ καὶ τὸν ὦμον καθελόντος, διέφυγε Γοργίας εἰς Μαρισά.

36 *τῶν δὲ περὶ τὸν Ἔσδριν ἐπὶ πλεῖον μαχομένων, καὶ κακοπόνων ὄντων, ἐπικαλεσάμενος ὁ Ἰούδας τὸν κύριον σύμμαχον φανῆναι καὶ ἡγεμόνα τοῦ πολέμου.

37 *καταρξάμενος τῇ πατρίῳ φωνῇ ὑμνῳδῶν μετ' ὕμνων κραυγὴν, ἐνέκλασε τοὺς περὶ τὸν Γοργίαν, τροπὴν αὐτοῖς ἐποιήσατο.

38 *Ἰούδας δὲ συναγαγὼν τὸ στράτευμα, ἦλθεν εἰς Ὀδολλάμ· πόλιν· τῆς δὲ ἑβδομάδος ἐπιφαλλούσης, κατὰ τὸν ἐθισμὸν ἁγνισθέντες αὐτόθι τὸ σάββατον διήγαγον.

39 *τῇ δ' ἐχομένῃ ἦλθον οἱ περὶ τὸν Ἰούδαν καθ' ὃν χρόνον τὰ χρεία ἐγένετο, τὰ σώματα τῶν πεπτωκότων ἀνακομίσασθαι, καὶ μετὰ τῶν συγγενῶν ἀποκατασπάσαι εἰς τοὺς πατρῴους τάφους.

40 *εὗρον δὲ ὑπὸ ἑκάστου τῶν τεθνηκότων ὑπὸ τοὺς χιτῶνας ἱερώματα τῶν ἀπὸ Ἰαμνείας εἰδώλων, ἃ οὐκ ὀνόμασε περιέργειν τοῖς Ἰουδαίοις· τοῖς δὲ πᾶσι σαφὲς ἐγένετο διὰ τὴν αἰτίαν τοὺς δὲ πεπτωκέναι. *πάντες οὖν εὐλογήσαντες τὰ τοῦ δικαιοκρίτου κυρίου τοῦ τὰ κεκρυμμένα φανερὰ ποιοῦντος, *εἰς ἱκετείαν ἐτράποντο, ἀξιώσαντες τὸ γεγονὸς ἁμάρτημα τελείως ἐξαλειφθῆναι· ὁ δὲ γενναῖος Ἰούδας παρεκάλεσε τὸ πλῆθος σωτηρίαν αὐτοὺς ἀναμαρτήτους εἶναι, ὑπ' ὄψιν ἐωρακότας τὰ γεγονότα διὰ τὴν τῶν πεπτωκότων ἁμαρτίαν.

33 *Exierunt autem cum peditibus tribus millibus, equitibus autem quadringentis.

34 *Contra hūc autem pugnantes contigit cadere paucos de Judæis.

35 *Dositheus autem quidam de his qui Bacenoris eques vir & fortis apprehēdit Gorgiam, & tenens chlamyde, duxit eum fortiter, & cùm vellet scelestum capere viuum, equitum quodam Thracensium inuecto in eum & humerum amputante, fugit Gorgias in Maresa.

36 *His autem qui circa Hesdrin diutius pugnantibus, & fatigatis existentibus, inuocans Iudas Dominum adiutorem apparere & ducem belli,

37 *Incipiens patria voce cum hymnis clamorem, aggressus insperatè eos qui circa Gorgiam, fugam eorum fecit.

38 *Judas autem colligens exercitum, venit in Odollam ciuitatem: at septima die superuenientе, secundùm consuetudinem purificati ibidem sabbatum egerunt.

39 *At sequenti venerunt qui circa Iudam, quo tempore necessitas fuit, corpora prostratorum tollere, & cum cognatis reponere in paternis sepulchris.

40 *Inuenerunt autem vnius cuiusque mortuorum sub tunicis sacra eorum quæ de Jamnia idolorum, à quibus lex prohibet Judæos: at omnibus manifestum fuit ob hanc causam hos corruisse.

41 *Omnes itaque benedicentes opera iusti Domini qui occulta manifesta facit:

42 *Ad supplicationem conuersi sunt, rogantes factum delictum omnino deleri: at generosus Iudas hortatus est multitudinem conseruare se sine peccato esse, sub oculis videntes quæ facta erant ob prostratorum peccatum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

* Faciensque præparationes secundum virorum collectionem ad argenti drachmas duo mille, misit in Hierosolymam ad offerendum pro peccato sacrificium, valde bene & vrbanè faciens, de resurrectione cogitans.

* Nisi enim eos qui ceciderãt resurrecturos sperasset, superfluum & vanum pro mortuis orare.

* Deinde considerans his qui cum pietate obdormierant optimam repositam gratiam:

* Sancta & pia consideratio: vnde pro mortuis propitiationẽ fecit, vt à peccato soluerentur.

CAP. XIII.

AT nono & quadragesimo & centesimo anno, compertum est Iudæ, Antiochum Eupatorem venire cum multitudinibus aduersus Judæam:

* Et cum eo Lysiam procuratorem, & super negotia, vnumquemque habentem exercitum Græcum, peditum decem millia ria vndecim, & equites quinq; mille trecentos, & elephantes viginti duos, currus autem falcatos trecentos.

* Commiscuit se autem illis & Menelaus, & hortabatur cum multa ironia Antiochum, nõ pro salute patriæ, existimans autem in principatu constitutum iri.

* At rex regum suscitauit animũ Antiochi in peccatorem, & Lysia ostendẽte hunc causam malorum esse omnium, iussit, vt consuetudo est, in loco necare ducentes in Beream.

* Est autẽ in loco turris quinquaginta cubitorum, plena cinere: hæc autem instrumentum habebat rotundum, vndique præceps

* In cinerem. hic sacrilegij reum, vel & quorundam aliorum malorum summitatem factum, omnes propellunt in mortem.

* Tali fato prævaricatorem cõtigit mori, neque terram assecutum Menelaum.

* ποιησάμενός τε καταςκευάσματα κατ' ἀνδραλογίαν εἰς ἀργυρίου δραχμὰς δισχιλίας, ἀπέστειλεν εἰς ἱεροσόλυμα πρσαγαγεῖν περὶ ἁμαρτίας θυσίαν, πάνυ καλῶς καὶ ἀγαθῶς περὶ τῶν, ὑπὲρ ἀναστάσεως διαλογιζόμενος.

* εἰ μὴ γὰρ τοὺς πρσπεπωκότας ἀναστῆναι πρσεδόκα, περισσὸν καὶ ληρῶδες ὑπὲρ νεκρῶν εὔχεσθαι.

* εἶτ' ἐμβλέπων τοῖς μετ' εὐσεβείας κοιμωμένοις κάλλιστον ἀποκείμενον χαρισήριον, * ὅσια καὶ εὐσεβὴς ἡ πρόνοια· ὅθεν περὶ τῶν τεθνηκότων τὸν ἐξιλασμὸν ἐποίησατο, τ' ἁμαρτίας ἀπολυθῆναι.

ιγ'.

* Τῷ δὲ ἐνάτῳ & τεσσαρακοστῷ & ἑκατοστῷ ἔτει πρσέπεσε τοῖς περὶ τὸν Ἰούδαν, ὅτι ὁχυρὸν τὸν διάτορα πρσαγίνεσθαι σὺν πλήθεσιν ἐπὶ τὴν Ἰουδαίαν. * & σὺν αὐτῷ λυσίαν τὸν ἐπίτροπον καὶ ἐπὶ τῶν πραγμάτων, ἕκαστον ἔχοντα δυνάμιν ἑλληνικὴν πεζῶν μυριάδας ὀύδεκα, καὶ ἱππεῖς πεντακισχιλίους τετρακοσίους, καὶ ἐλέφαντας εἰκοσιδύο, ἅρματα δὲ δρεπανηφόρα τετρακόσια.

* συνέμιξε δὲ αὐτοῖς καὶ μενέλαος, καὶ παρεκάλει μὴ πολλῆς εἰρωνείας τὸν ὑπατον, ἀλλ' ἐπὶ σωτηρίᾳ τ πατρίδος, οἰόμενος δ' ἐπὶ τῆς ἀρχῆς καταστάθησεσθαι. ὁ δ' βασιλεὺς τῶν βασιλέων ἐξήγειρε τὸν θυμὸν τοῦ ὑπάτου ἐπὶ τὸν ἀλιτήριον, καὶ λυσίου ὑποδείξαντος τοῦτον αἴτιον τῶν κακῶν εἶναι πάντων, πρσέταξεν, ὡς ἔθος ἐςὶν ἐν τῷ τόπῳ, πρσαπολέσαι ἀγαγόντας εἰς βέροιαν.

* ἔστι δ' ἐν τῷ τόπῳ πύργος πεντήκοντα πηχῶν πλήρης σποδοῦ· ἔχει δὲ ὄργανον εἶχε περιφερὲς πάντοθεν ὑπόκρημνον

* εἰς τὴν σποδόν· ἐνταῦθα τὸν ἱεροσυλίας ἕνοχον, ἢ καί ἄλλων κακῶν ὑπερβολὴ πεποιημένον, ἅπαντες πρστρωθῆναι εἰς ὄλεθρον. τοιούτῳ μόρῳ τὸν βέβηλον συνέβη θανεῖν μὴ δ τ γῆς τυχόντα μενέλαον.

* Et facta collatione, duodecim millia drachmas argenti misit Hierosolymam, offerri pro peccatis mortuorum sacrificium, bene & religiosè de resurrectione cogitans. * Nisi enim eos qui ceciderãt resurrecturos speraret, superfluum videretur & vanum orare pro mortuis. * Et quia considerabat quòd hi qui cũ pietate dormitionem acceperant, optimam haberent repositã gratiam: * Sancta ergo & salubris est cogitatio pro defunctis exorare, vt à peccatis soluantur.

CAP. XIII.

ANno centesimo quadragesimo nono, cognouit Iudas Antiochũ Eupatorem venire cum multitudine aduersus Iudæam.

* Et cum eo Lysiam procuratorem, & præpositum negotiorum, secum habentem pedirum centũ decem millia, & equitum quinque millia, & elephantes viginti duos, currus cum falcibus trecentos.

* Commiscuit autem se illis & Menelaus, & cum multa fallacia deprecabatur Antiochum, non pro patriæ salute, sed sperans se constitui in principatum.

* Sed rex regum suscitauit animos Antiochi in peccatorem, & suggerente Lysia hoc esse causam omnium malorum, iussit, vt eis est consuetudo, apprehensum in eodem loco necari. * Erat autẽ in eodem loco turris quinquaginta cubitorum, aggestum vndique habens cineris, hanc prospectum habebat in præceps.

* Inde in cinerem damnatis iussit sacrilegũ, omnibus aliis propellentibus ad interitum. * Et tali lege prævaricatorem legis contigit mori, nec terræ dari Menelaum.

* Et quidem satis iustè. Nã quia multa erga aram Dei Delicta commisit, cuius ignis & cinis erat sanctus, ipse in cineris morte damnatus est.

* Sed rex mente effrenatus, veniebat nequiorem se patre suo Iudæis ostensurus.

* Quibus Iudas cognitis præcepit populo vt die ac nocte Dominum inuocarẽt, quòd sicut semper & nunc adiuuaret eos.

* Quippe qui lege & patria sanctorum tẽplo priuari vererentur, ac populum qui nuper paululum respirasset, ne sineret blasphemis rursus nationibus subdi.

* Omnibus itaque simul id facientibus & petentibus Dominum misericordiam cũ fletu & ieiuniis per triduum continuũ prostratis, hortatus est eos Iudas vt se præpararẽt. * Ipse verò cũ seniorib' cogitauit, priusquá rex admoueret exercitum ad Iudæam, & obtineret ciuitatem exire, & Domini iudicio cõmittere exitum rei.

* Dans itaque potestatem omnium Deo mundi creatori, & hortatus suos, vt fortiter dimicarent & vsque ad mortem pro legibus, tẽplo, ciuitate, patria, & ciuibus stare, circa Modin exercitum constituit.

* Et dato signo suis Dei victoriæ, iuuenibus fortissimis, electis, nocte aggressus aulam regiam in castris interfecit viros quatuordecim millia, & maximum elephãtorum, cum his qui superpositi fuerant. * Summoque metu ac perturbatione hostium castra replentes, rebusque prosperè gestis, abierũt.

* Hoc autem factũ est die illucescente, adiuuante eum Dñi protectione. * Sed rex accepto gustu audaciæ Iudæorum, arte difficultatem locorum tentabat.

* πάνυ δικαίως· ἐπεὶ γὰρ συνέτερε λέσατο πολλὰ περὶ τὸν βωμὸν ἁμαρτήματα, & τὸ πῦρ ἁγνὸν λῦ καὶ ἡ σποδός, ἐν σποδῷ τὸν θάνατον ἐκόμισατο. * τῆς δ' φρονήμασιν ὁ βασιλεὺς βεβαρβαρωμένος ἤρχετο, τὰ χείρω τῶν ἐπὶ & πατρὸς αὐτὸ γε γονότων ἐνδείκνυσθαι & τοῖς ἰουδαίοις.

* μεταλαβὼν δ' ἰούδας ταῦτα παρήγγειλε τῷ πλήθει δι' ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐπικαλεῖσθαι τὸν κύριον, εἴ ποτε ἔλλοτε καὶ νῦν, ἐπιβοηθεῖν τοῖς

* νόμοις & πατρίδος καὶ ἱερῷ ἁγίᾳ στερεᾶς μέλλουσι· καὶ τὸν ἄρτι βραχέως ἀνεψυχότα λαὸν μὴ ἐᾶσαι τοῖς δυσφήμοις ἔθνεσιν ὑποχείριος γενέσθαι. * πάντων δ' & αὐτὸ ποιησάντων ὁμοῦ καὶ καταξιωσάντων τὸν ἐλεήμονα κύριον μετὰ κλαυθμοῦ καὶ νηστειῶν & πρσπώσεως ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς ἀδιαλείπτως, πρσκαλέσας αὐτοὺς ὁ ἰούδας ἐκέλευσε παραγίνεσθαι. * καθ' ἑαυτὸν δ' σὺν τοῖς πρεσβυτέροις φρόμενος, ἐβουλεύσατο πρὶν εἰσβαλεῖν & βασιλέως τὸ στράτευμα εἰς τὴν ἰουδαίαν καὶ φυέσθαι τ πόλεως ἐγκρατεῖς, ἐξελθόντας κρῖναι τὰ πράγματα τῇ & κυρίου βοηθείᾳ. * δὸς δ' τὴν ἐπὶ τρπὴν τῷ κτίσῃ & κόσμου, πρσκαλέσας σὺν αὐτῷ, γναίως ἀγωνίσασθαι μέχρι θανάτου περὶ νόμων ἱεροῦ πόλεως πατρίδος πολιτείας· περὶ δ μοδεὶν ἐποιήσατο τὴν στρατόπεδον. * ἀναδὺς δ' τοῖς περὶ αὐτὸν σύνθεμα θεοῦ νίκης, μετ' νεανίσκων ἐκλεκτῶν κεκεμμένων ἐπὶ βαλὼν νύκτωρ ἐπὶ τὴν βασιλικὴν αὐλὴν τὴν παρεμβολήν, ἀνεῖλεν εἰς ὀύδρας χιλίους· & τοὺς πρωτοβόνα τὰς ἐλεφάντων σὺν τοῖς κατ' οἰκείαν ὄχλῳ συνέθηκε. * καὶ τὸ τέλος τὴν παρεμβολὴν δέους & ταραχῆς ἔπλησαν, & ἐξέλυσαν θυμερεῦντες.

* ὡς φαινούσης δ ἤδη τ ἡμέρας τοῦτ' ἐγεγόνει, διὰ τὴν ἐπαρήγουσαν αὐτῷ & κυρίου σκέπην. * ὁ δὲ βασιλεὺς εἰληφὼς γεῦμα τῆς τῶν ἰουδαίων ὀλμίας, κατεπείρασε διὰ μεσόδων εὖ τόπους.

* Valde iustè: quoniam enim perpetrauit multa circa arã delicta, cuius ignis sanctus erat & cinis, in cinere mortem tulit.

* At superbia rex efferatus esse incipiebat, pessima eorũ quæ sub patre suo facta fuerunt ostẽsurus Judæis.

* Cognoscens autem Judas hæc, præcepit multitudini per diem & noctem inuocare Dominum, si quando & alias & nunc, adiuuare eos,

* Qui lege & patria & tẽplo sancto priuandi erant. et qui nuper paululum respirauerat populum non sinere blasphemis gẽtibus subditos fieri.

* Omnibus autem idem facientibus simul & petentibus misericordem Dominum cum fletu & ieiunijs & prostratione per dies tres assiduè hortatus eos Judas iussit venire.

* Per se autem cum senioribus existens, cogitauit priusquã irrueret regis exercitus in Judæam, & fierent ciuitatis compotes, egressos iudicare negotia Domini auxilio.

* Dans autem procurationẽ creatori mundi, hortatus eos qui cum eo, generosè dimicare vsque ad mortem, pro legibus, templo, ciuitate, patria, republica: circa autem Modin fecit exercitum.

* Reddens autem his qui circa se signum Dei victoriæ, cum iuuenibus optimis electis admouens noctu ad regiam aulam castra, interfecit ad viros duo mille: & maximum elephantorum cum ea quæ in domo turba composuit.

* Et in fine, castra metu & turbatione compleuerũt, & regressi sunt prosperati.

* Illuscente autem iam die hoc factum fuerat, ob adiuuantem eum Domini protectionem.

* At rex cùm accepisset gustum Judæorum audaciæ, tentabat per compendia loca.

Universidad de Deusto
Biblioteca

19 ‡ Et ad Bethsura præsidium munitum Judæorum accessit. fugabatur, offendebat, minorabatur.

20 ‡ His autem qui intus, Judas necessaria misit.

21 ‡ Nuntiauit autem mysteria hostibus Rhodocus ex Judaico exercitu. requisitus est autem & comprehensus est & conclusus est.

22 ‡ Secundò locutus est rex his qui in Bethsuris: dexteram dedit; accepit; abijt; commisit cum Juda; minor fuit.

23 ‡ Cognouit rebellasse Philippum in Antiochia, qui relictus erat super negotia. confusus est. Judæos rogauit, subditus est, & iurauit in omnibus iustis. reconciliatus est & sacrificium obtulit. honorauit templum, & locũ humanè tractauit.

24 ‡ Et Maccabæum amplexatus est: reliquit ducem à Ptolemaide usq; ad Gerrenos principem.

25 ‡ Venit in Ptolemaidem: grauiter ferebant pro pactis Ptolemenses, indignabantur enim pro eo quòd volucrant irrita facere fœdera.

26 ‡ Accessit ad tribunal Lysias, defendit possibiliter, persuasit, sedauit, benignos fecit, regressus est in Antiochiam. sic regis profectio & reuersio contigerunt.

19 ‡ καὶ ἐπὶ Βαιθζοὺρα φρέωμοι ὀχυρὸν τῶν ἰουδαίων προσῆλθ· ἐτροπώθη, προσέκρουεν, ἠλατλονοῦτο.

20 ‡ Τοῖς δ' ἐνδονιούδας τὰ δέοντα προσέπεμψε. ‡ προσήγγειλε δὲ τὰ μυστήρια τοῖς πολεμίοις ῥοδοκὸς ἐκ τοῦ ἰουδαϊκοῦ τάξεως· ἀνεζητήθη δὲ καὶ κατελήφθη & κατεκλείσθη.

22 ‡ ἐδευτερολόγησεν ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐν βαιθσούροις· δεξιὰν ἔδωκεν, ἔλαβεν, ἀπῆει, προσέβαλε τοῖς περὶ τὸν ἰούδαν, ἥττων ἐγένετο.

23 ‡ μετέλαβεν ὑπονενοῆσθαι τὸν φίλιππον ἐν ἀντιοχείᾳ τὸν ἐπιλελημμένον ἐπὶ τῶν πραγμάτων. συνεχύθη· δεῦ ἰουδαίους παρεκάλεσεν, ὑπέταγη, καὶ ὤμοσεν ἐπὶ πᾶσι τοῖς δικαίοις συνελύθη & θυσίαν προσήγαγε, ἐτίμησε τὸν νεὼ, καὶ τὸν τόπον ἐφίλησε φρόπησε.

24 ‡ καὶ τὸν μακκαβαῖον ἀπεδέξατο; κατέλιπε στρατηγὸν ἀπὸ πτολεμαΐδος ἕως τῶν γερρηνῶν ἡγεμονίδων.

25 ‡ ἦλθεν εἰς πτολεμαΐδα· ἐδυσφόρεσαν ὑπὲρ τῶν συνθηκῶν οἱ πτολεμαεῖς· ἐβούλοντο γὰρ ὑπὲρ ὧν ἐβέλησαν ἀθετεῖν τὰς διαταλσεις.

26 ‡ προσῆλθε πρὸ τὸ βῆμα λυσίας· ἀπελογίσατο ἐνλεγομένως. συνέπεισε, κατεπράυνεν, ἐμενεῖς ἐποίησεν, ἀνέζευξεν εἰς ἀντιόχειαν· ἔτυτα τοῦ βασιλέως τῆς ἐφόδου & τῆς ἀναζυγῆς ἐχώρησε.

CAP. XIIII.

1 ΠΟst autẽ triennij tempus innotuit Judæ, Demetrium filium Seleuci per eum qui in Tripoli portum nauigantem cũ multitudine forti & classe,

2 ‡ Obtinuisse regionem, postquam occidit Antiochũ, et huius procuratorem Lysiam.

3 ‡ Alcimus autem quidam qui fuerat summus sacerdos, volũtariè autem coinquinatus in segregationis temporibus, cognoscens quòd secundum quemlibet modum non est ei salus, neque ad sanctum altare vltrà accessus:

ιδ'.

1 ‡ Μετὰ δὲ τρίετῆ χρόνον προσέπεσε τοῖς περὶ τὸν ἰούδαν, δημήτριον τὸν & σελεύκου διὰ & κῆ τρίπολιν λιμένος εἰσπλεύσαντα μὴ πλήθει ἰσχυρῷ καὶ στόλου,

2 ‡ κεκρατηκέναι τῆς χώρας ἐπανελθόμενον αὐτίοχον καὶ τὸν τούτου ἄπατορ ον λυσίαν.

3 ‡ ἄλκιμος δέ τις προηγούμενος ἱερεύς, ἑκουσίως & μεμολυμμένος ἐν τοῖς τ' ἀμιξίας χρόνοις, συνοήσας ὅτι καθ' ὁντινα οὖν τρόπον οὐκ ἔστιν αὐτῷ σωτηρία, οὐδὲ προσ τὸ ἅγιον θυσιαστήριον ἔτι προσβολος.

Translat. B. Hieronymi. CAP. XIIII. MAKKAB. B. Interp. Græc. 121

19 ‡ Et Bethsurę quæ erat ipsorum præsidium munitiF castra admouebat, sed fugebatur, impingebatur, mutilabatur. 20 ‡ His autem qui intus erant Judas necessaria mittebat. 21 ‡ Enuntiauit autem mysteria hostibus Rhodocus quidá de Iudaico exercitu, qui requisitus, cõprehensus est & conclusus.

22 ‡ Iterum rex sermonem habuit ad eos qui erãt in Bethsuris: dextram dedit, accepit, abiit, commisit cum Iuda, minor peratus est.

23 ‡ Vt autem cognouit rebellasse Philippum Antiochiæ, qui relictus erat super negotia, mente cõsternatus, Iudæos deprecans, subditus; eis iurat de omnibus quibus iustum visum est, & reconciliatus obtulit sacrificiũ, honorauit templum, & mansuetum posuit.

24 ‡ Machabęum amplexatus G est, & fecit eum à Ptolemaide usque ad Gerrenos ducẽ & principem.

25 ‡ Vt autẽ venit Ptolemaidam, graueriter ferebant Ptolemenses amicitiæ conuentionem, indignãtes ne fortè fœdus irritũ faceret.

26 ‡ Tunc ascendit Lysias tribunal, & expostulit rationem & populum sedauit: regressus; est Antiochiam, & hoc modo regis profectio & reditus processit.

CAP XIIII.

1 ASed post triennii tẽpus cognouit Iudas & qui cum eo erant, Demetrium Seleuci cum multitudine valida & nauibus per portũ Tripolis ascẽdisse ad loca opportuna.

2 ‡ Et tenuisse regiones aduersus Antiochũ & eius ducem Lysiã. 3 ‡ Alcimus autẽ quidã qui summus sacerdos fuerat, sed voluntariè coinquinatus est temporibus commixtionis, considerans nullo modo sibi esse salutem, neque accessum ad altare:

4 ‡ Venit ad regem Demetriũ quasi primo & quinquagesimo, & centesimo anno, offerens ei coronam auream & palmam, vltra autem hæc ex legitimis ramis templi: & die illo silentium habuit:

5 ‡ Opportunitatem autem sumens propriæ dementiæ auxiliatricem, vocatus ad consilium à Demetrio, & interrogatus in qua dispositione & consilio perstarent Judæi, ad hæc dixit.

6 ‡ Qui dicũtur ex Judæis Asidæi, quibus præest Judas Maccabæus, bella nutriunt & seditiones mouent, non sinentes regnum quietem assequi.

7 ‡ Vnde defraudatus maiorum gloria, dico autem summo sacerdotio, huc nunc veni.

8 ‡ Primùm quidem pro his quæ pertinent ad regem legitimè sapiens, secundò autem & pro propriis ciuibus negotians, nam prædictorum stultitia vniuersum nostrum genus non parum vexat.

9 ‡ Singula autem horum cognoscens tu rex, & regioni & obsesso generi nostro prospice, secundùm quam habes erga omnes obuiam clementiam.

10 ‡ Quamdiu enim Judas superest, impossibile est pacem consequi negotia.

11 ‡ Talibus autem dictis ab hoc, citò cæteri amici hostiliter se habentes aduersus Judam inflãmauerunt Demetrium.

12 ‡ Aduocans autem statim Nicanorem qui erat elephantorum præfectus, & ducem designans Judææ, misit,

13 ‡ Dans epistolas, ipsum quidem Judam occidere, qui autem cum ipso, dispergere: constituere autem Alcimum summum sacerdotem maximi templi.

14 ‡ Quæ autem ex Judæa fugerant Judam gentes commiscebant se gregatim Nicanori, Judæorum aduersitates & clades proprias prosperitates existimantes fore.

4 ‡ ἦλθε πρὸς τὸν βασιλέα δημήτριον ὡς πρώτου καὶ πεντηκοστοῦ καὶ ἑκατοστοῦ ἔτους, προσήγαγον αὐτῷ στέφανον χρυσοῦν καὶ φοίνικα, πρὸς δὲ τούτοις τῶν νομιζομένων θαλῶν τοῦ ἱεροῦ· καὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἡσυχίαν ἔσχε. 5 ‡ καιρὸν δὲ λαβὼν τῆς ἰδίας ἀνοίας σωτῆρον, προσκληθεὶς εἰς συνέδριον ὑπὸ τοῦ δημητρίου, καὶ ἐπερωτηθεὶς ἐν τίνι διαθέσει καὶ βουλῇ καθεστήκασιν οἱ ἰουδαῖοι, πρὸς ταῦτα ἔφη. 6 ‡ οἱ λεγόμενοι τῶν ἰουδαίων ἀσιδαῖοι, ὧν ἀφηγεῖται ἰούδας ὁ μακκαβαῖος, πολεμοτροφοῦσι & στασιάζουσιν, οὐκ ἐάντες τὴν βασιλείαν ἡσυχαθείας τυχεῖν.

7 ‡ ὅθεν ἀφελόμενος τὴν προγονικὴν δόξαν, λέγω δὴ τὴν ἀρχιερωσύνην, ἧδε πρὸ ἐλήλυθα.

8 ‡ πρῶτον μὲν ὑπὲρ τῶν δεόντων τὰ βασιλεῖ γνησίως φρονῶν, δεύτερον δὲ & τῶν ἰδίων πολιτῶν σπουδάζομενος· τὴ μὲν γὰρ τῶν προειρημένων ἀλογισία τὸ σύμπαν ἡμῶν ἔθνος οὐ μικρῶς ἀνλεῖ.

9 ‡ ἔκαστα δὴ τούτων ἐπεγνωκὼς σὺ, βασιλεῦ, & τῆς χώρας & τοῦ προειρημένου ἡμῶν ἔθνους προνόησον, καθ' ὃ ἔχεις πρὸς ἅπαντας φιλανθρωπίαν. 10 ‡ ἄχρι γὰρ ἰούδας περίεστιν, ἀδύνατον εἰρήνης τυχεῖν τὰ πράγματα.

11 ‡ τούτων δὴ ῥηθέντων ὑπὸ τούτου, ἧττον οἱ λοιποὶ φίλοι δυσμενῶς ἔχοντες τὰ πρὸς τὸν ἰούδαν προσπέρωσαν τὸν δημήτριον.

12 ‡ προσκαλεσάμενος & εὐθέως νικάνορα τὸν ἡμίμερον ἐλεφανταρχίαν, καὶ στρατηγὸν ἀποδείξας τῆς ἰουδαίας, ἐξαπέστειλε.

13 ‡ δὺς ἐπιστολὰς, αὐτὸν μὲν τὸν ἰούδαν ἐπανελέσθαι, τὸν δὲ σὺν αὐτῷ σκορπίσαι, καταστῆσαι δὲ ἄλκιμον ἀρχιερέα τοῦ μεγίστου ἱεροῦ.

14 ‡ τὰ δὲ ἐθνη τὰ ἰουδαίας πεφυγαδευκότα τὸν ἰούδαν ἔθνη συνέμισγον ἀγεληδὸν τῷ νικάνορι, λαὸς τῶν ἰουδαίων ἀτυχίας καὶ συμφορὰς ἰδίας εὐημερίας ἀποδύντες ἔσεσθαι.

Universidad de Deusto
Biblioteca

15 ‡ Audientes verò Nicanoris aduentum & conuentum nationum, conspersi terra, rogabant eum qui vsque in seculum constituerat suum populum, semper autem cum ostento protegeret portionem suam.

16 ‡ Imperante autem duce, illinc statim mouens, commisceat se ipsis ad castellum Dessau.

17 ‡ Simon autem frater Iudæ commiserat prælium cum Nicanore: paululum autem ob repentinã hostiũ apparitionẽ errauit.

18 ‡ Veruntamen audiens Nicanor quam habebant qui circa Iudam fortitudinem, & in pro patria certaminibus prosperitatem, metuebat iudicium per sanguinem facere.

19 ‡ Quamobrem misit Posidonium, & Theodotum, & Matthiam vt darent & acciperent dextras.

20 ‡ Longiore autem facta de his consultatione, & duce cum multitudine communicante, & cùm videretur concors sententia, annuerunt pactis.

21 ‡ Constituerunt autem diem in qua secretò venirent in vnũ. & accessit ab vnoquoque sella: posuerunt sellas.

22 ‡ Disposuit Iudas armatos, paratos in opportunis locis, ne fortè ab hostibus repentè maleficium fieret: congruum fecerunt colloquium.

23 ‡ Morabatur Nicanor in Hierosolymis, & fecit nihil absurdum: at congregatas gregarias turbas dimisit.

24 ‡ Et habebat Iudam semper in conspectu: ex animo viro inclinatus fuit.

25 ‡ Hortatus est autẽ eum ducere vxorem, & filios gignere: vxorem duxit: quieuit: communem duxit vitam.

26 ‡ At Alcimus cognoscens eam quæ inter illos inuicem beneuolentiã et factas cõuentiones, venit accipiens ad Demetrium, & dicebat Nicanorẽ aliena sapere de negotiis, nã insidiatorẽ regni eius Judã successorẽ designauit.

15 ‡ ἀκόσαντες ὃ τὴν Ε νικάνορος ἔφοδον & τὴν παρεσίαν τῶν ἐθνῶν, κατασπείραντες γῆν ἐλιτεύοντο τὸν ἄρχειν αἰῶνος συσήσαντα τὸν ἑαυτοῦ λαόν, ἀεὶ ὃ μετ' ἐπιφανείας διατελοῦντα μεριδος ἑαυτοῦ.

16 ‡ προσαξάντος ὃ Ε ἡγεμόνος, ἐκεῖθεν αὐθέως ἀναζεύξας συμμίσγει αὐτοῖς ἐπὶ κώμην διεστώς.

17 ‡ σίμων ὃ ὁ ἀδελφὸς ἰούδα συμβεβληκὼς ἦν τῷ νικάνορι, βραχέως ὃ τὴν αἰφνίδιον τῶν ὑπεναντίων ἀφασίαν ἐπαικώς. ‡ ὅμως ὃ ἀκόων ὁ νικάνωρ ἦν εἶχον & περὶ τὸν ἰούδαν ἀνδραγαθίαν, & ἐν τοῖς περὶ τ πατρίδος ἀγῶσιν εὐτυχίαν, ὑπευλαβεῖτο τὴν κρίσιν δι' αἱμάτων ποιήσασθαι.

19 ‡ διόπερ ἔπεμψε ποσιδώνιον & θεόδοτον & ματθίαν, δοῦναί & λαβεῖν δεξιάς. ‡ πλείονος ὃ γρομένης περὶ τούτων ἐπισκέψεως, καὶ Ε ἡγεμόνος τοῖς πλήθεσιν ἀνακοινωσαμένου, & φανείσης ὁμοψήφου γνώμης, ἐπένευσαν ταῖς συνθήκαις.

21 ‡ ἐτάξαντο ὃ ἡμέραν ἐν ᾗ καὶ ἰδίαν ἥξουσιν εἰς τὸ αὐτὸ & προσῆλθε παρ' ἑκάστης δίφρους. ‡ διέταξεν ἰούδας ἐνόπλους ἑτοίμους ἐν τοῖς ἐπικαίροις τόποις, μήποτε ἐκ τῶν πολεμίων αἰφνιδίως κακοργία γένηται· τῷ ἁρμόζουσι δὲ ἐποιήσαντο & κοινολογίαν.

23 ‡ διέτριβεν ὁ νικάνωρ ἐν ἱεροσολύμοις, & ἔπραττεν οὐδὲν ἄτοπον· τοὺς δὲ συναχθέντας ἀγελαίους ὄχλους ἀπέλυσε.

24 ‡ καὶ εἶχε τὸν ἰούδαν διαπαντὸς ἐν προσώπῳ· ψυχικῶς τῷ ἀνδρὶ προσεκέκλιτο.

25 ‡ παρεκάλεσε δὲ αὐτὸν γῆμαι καὶ παιδοποιήσασθαι· ἐγάμησεν, ἐκατοικίσθη, ἐκοινώνησε βίου.

26 ‡ ὁ δὲ ἄλκιμος συνιδὼν τὴν πρὸς ἀλλήλους εὔνοιαν καὶ τὰς γενομένας συνθήκας, ἦλθε λαβὼν πρὸς τὸν δημήτριον, καὶ ἔλεγε τὸν νικάνορα ἀλλότρια φρονεῖν περὶ τῶν πραγμάτων· τὸν δὲ ἐπιβουλεύοντα τ βασιλείας αὐτῷ ἰούδαν διάδοχον ἀνεδείκνυ.

15 ‡ Audito itaq; Iudæ Nicanoris aduentu, & conuentu nationum, conspersa terra rogabãt eum, qui perpetuum constituit, in æternũ custodiret, quique suam portionem signis euidentibus protegit.

16 ‡ Imperante autem duce, statim inde mouerunt, conueneruntque ad castellum Dessau.

17 ‡ Simon verò frater Iudæ commiserat cum Nicanore, sed conterritus est repentino aduentu aduersariorum.

18 ‡ Nicanor tamen audiens virtutem comitum Iudæ, & animi magnitudinẽ, quam pro patriæ certaminibus habebant, sanguine iudicium facere metuebat.

19 ‡ Quamobrem præmisit Posidonium & Theodotum & Matthiam, & vt darent dextras atque acciperent.

20 ‡ Et cùm diu de his consilium ageretur, & ipse dux ad multitudinem retulisset, omnium vna fuit sententia amicitiis annuere.

21 ‡ Itaque diem constituerũt, qua secretò inter se eggrerent; & singulis sellæ propositæ sunt & positæ.

22 ‡ Præcepit autem Iudas armatos esse locis opportunis, ne fortè ab hostibus repentè mali aliquid oriretur, & congruum colloquium fecerunt.

23 ‡ Morabatur autẽ Nicanor Hierosolymis, nihilque iniquè agebat, gregesq; turbarum quæ congregatæ fuerant, dimisit.

24 ‡ Habebat autem Iudam semper charum ex animo, & erat viro inclinatus.

25 ‡ Rogauitque eum ducere vxorem, filiosq; procreare. Nuptias fecit, quiete egit, communiterque viuebant.

26 ‡ Alcimus autem videns charitatem illorum ad inuicem & conuentiones, venit ad Demetriũ, & dicebat Nicanorem rebus alienis præsidere; Iudamq; regni insidiatorẽ successorẽ sibi destinare.

27 ‡ Itaque rex exasperatus & pessimis huius criminationibus irritatus, scripsit Nicanori dicens, grauiter quidem se ferre de amicitiæ conuentione, iubere tamen Machabæum citius vinctum mittere Antiochiam.

28 ‡ Quibus cognitis Nicanor consternabatur & grauiter ferebat, si ea quæ conuenerant, irrita faceret, nihil læsus à viro. ‡ Sed quia regi resistere non poterat, opportunitatem obseruabat, qua præceptum perficeret.

30 ‡ At Machabæus videns secum austeriùs agere Nicanorem, & cõsuetum occursum ferociùs exhibentem, intelligens non ex bono esse austeritatem istam, paucis suorũ congregatis, occultauit se à Nicanore. ‡ Quod cùm ille cognouit, fortiter se à viro prœuẽtum venit ad maximũ & sanctissimum templum, & sacerdotibus solitas hostias offerentibus, iussit sibi tradi virum.

31 ‡ Quibus cum iuramento dicẽtibus, nescire se vbi esset, qui quærebatur, extendens manum ad templum, iurauit dicens. ‡ Nisi Iudam mihi vinctũ tradideritis, istud Dei phanum in planitiem deducam, & altare effodiam, & tẽplum hoc Libero patri cõsecrabo. ‡ Et his dictis, abiit: Sacerdotes autem protendẽtes manus in cœlum, inuocabant eum, qui semper propugnator esset gentis ipsorũ, hæc dicentes.

35 ‡ Tu Domine vniuersorũ, qui nullius indiges, voluisti templum habitationis tuæ fieri in nobis.

36 ‡ Et nunc sancte sanctorũ omnium Domine, conserua in æternum impollutam domum istam, quæ nuper mũdata est. ‡ Razias autẽ quidam de senioribus ab Hierosolymis delatus est Nicanori, vir amator ciuitatis, & bene audiens, qui pro affectu pater Iudæorum appellabatur.

27 ‡ ὁ ὃ βασιλεὺς ἐκθυμος γενόμενος & ταῖς ἐπαμπονήσου διαβολαῖς ἐρεθισθείς, ἔγραψε νικάνορι φάσκων, ὑπὲρ μὲν τῶν συνθηκῶν βαρέως φέρειν· κελεύων ὃ τὸν μακκαβαῖον δέσμιον ἐξαποστέλλειν εἰς ἀντιόχειαν ταχέως. ‡ προσσεόντων ὃ τούτων τῷ νικάνορι συνεκέχυτο & δυσφόρως ἔφερεν, εἰ τὰ διεσταλμένα ἀθετήσειμηδὲν τ' ἀνδρὸς ἠδικηκότος. ‡ ἐπεὶ ὃ δὲ τῷ βασιλεῖ ἀλυπεῖν οὐκ ἦν, δίκαιον ἐτήρει ἐφ' ἁρπαγήματι τοῦτ' ἐπιτελέσαι. ‡ ὁ ὃ μακκαβαῖος αὐστηρότερον διεξαγόντα συνιδὼν τὸν νικάνορα πρὸς αὐτὸν, καὶ τὸ εἰθισμένον ἀπάντησιν ἀγροικοτέραν ἐχηκότα, νοήσας οὐκ ἀπὸ & βελτίστου τὴν αὐστηρίαν εἶναι, συρέψας οὐκ ὀλίγους τῶν περὶ αὐτὸν, συνεκρύπτετο τὸν νικάνορα. ‡ συνιδὼν ὃ ὁ ἕτερος ὅτι γναίως τό τ' ἀνδρὸς ἐστρατήγηται, προσχρώμενος ἐπὶ τὸ μέγιστον καὶ ἅγιον ἱερὸν, τῶν ἱερέων τὰς καθηκούσας θυσίας προσαγόντων, ἐκέλευσε προδιδόναι τὸν ἄνδρα. ‡ τῶν δὲ μετ' ὅρκων φασκόντων μὴ γινώσκειν ποῦ ποτ' ἐστὶν ὁ ζητούμενος, προτείνας τὴν δεξιὰν εἰς τὸν νεὼ, ὤμοσε ταῦτα. ‡ ἐὰν μὴ δέσμιόν μοι τὸν ἰούδαν προδῶτε, τὸν δὲ νεὸν & θεοῦ σηκὸν εἰς πεδίον ποιήσω, & θυσιαστήριον καταπατήσω, καὶ ἱερεῖον ἐνταῦθα τῷ διονύσῳ ἐπιφανὲς ἀναστήσω. ‡ ταῦτα εἰπὼν ἀπῆλθεν· οἱ δὲ ἱερεῖς προτείναντες τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανὸν, ἐπεκαλοῦντο τὸν διαπαντὸς ὑπέρμαχον & ἔθνους ἡμῶν, ταῦτα λέγοντες.

35 ‡ σὺ κύριε τῶν ὅλων ἀπροσδεὴς ὑπάρχων, ηὐδόκησας ναὸν τ σῆς σκηνώσεως ἐν ἡμῖν γενέσθαι.

36 ‡ καὶ νῦν ἅγιε παντὸς ἁγιασμοῦ κύριε, διατήρησον εἰς αἰῶνας ἀμίαντον τόνδε τὸν πρόσφατος κεκαθαρισμένον οἶκον. ‡ ῥαζίς δέ τις τῶν ἀπὸ ἱεροσολύμων πρεσβυτέρων, ἐμηνύθη τῷ νικάνορι, ἀνὴρ φιλοπολίτης καὶ σφόδρα καλῶς ἀκούων, καὶ & τῷ διονυσίων πατὴρ τῶν ἰουδαίων προσαγορευόμενος.

27 ‡ At rex iratus factus & scelesti calumniis irritatus, scripsit Nicanori, dicens, pro quidem pactis grauiter ferre: iubens autem Maccabæum vinctum mittere in Antiochiam citò.

28 ‡ Notificatis autem his Nicanori confusus erat, & grauiter ferebat, si pacta irrita faceret; cùm nihil vir malefecisset.

29 ‡ Quoniam autẽ regi resistere non erat, opportunitatem obseruabat stratagemate hoc perficere.

30 ‡ At Maccabæus austeriùs agentem cognoscens Nicanorem erga se, & consuetum occursum duriorem habentem, intelligens non ex optimo austeritatem esse, congregans non paucos eorum qui circa se, absconditus est à Nicanore.

31 ‡ Cognoscens autẽ alius quòd generosè à viro astutia præuentus esset, veniens ad maximum & sanctum templum, sacerdotibus decentes victimas offerentibus, iussit tradere virum.

32 ‡ His autem cum iuramentis dicentibus non scire vbi est qui quæritur, extendens dexteram in templum, iurauit hæc.

33 ‡ Si non vinctum mihi Iudam tradideritis, hoc Dei phanum in planitiem faciam, & altare effodiam, et templum hic Libero illustre erigam.

34 ‡ Tot autem dicens abijt. At sacerdotes protendentes manus in cælum, inuocabant eum qui semper propugnator fuit gentis nostræ, hæc dicentes:

35 ‡ Tu Domine vniuersorum non indigens existens, probasti templum tuæ habitationis in nobis fieri.

36 ‡ Et nunc sancte omnis sanctitatis Domine, seruа in sæcula impollutam hanc nuper munda datam domum. ‡ Razis autem quidam de Hierosolymitanis presbyteris, delatus est Nicanori, vir amator ciuitatis & valde bene audiens, & secundùm beneuolentiam pater Judæorum appellatus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Fuit enim in superioribus tẽporibus contimentiæ iudicium ferens in Iudaismo, & corpus & animã pro Iudaismo tradiderat cum omni perseuerantia.

38 *Volens autẽ Nicanor manifestam facere quam habebat erga Iudæos maleuolẽtiam, misit milites supra quingentos, vt comprehenderent eum.*

39 *Putabat enim illũ comprehendens, his facturum cladem*

40 *At multitudinibus futuris turrẽ occupare, et aulicã ianuam aggredientibus, & iubentibus ignem admouere & portas incendere, comprehensus factus, supposuit sibi gladium:*

41 *Generosè volens mori potius, quàm peccatoribus subditus fieri, & propria nobilitate indignè contumeliam pati.*

42 *At plagam non rectè dirigens ob agonis festimationem, & turbis intra ostia irrumpẽtibus, recurrens strennuè ad murum, præcipitauit se viriliter in turbas.*

43 *His autem velociter retrocedentibus facta diuisione, venit per medium in latus.*

44 *Adhuc autem viuus existens et inflammatus animo, surgens decurrente fontis more sanguine, & grauibus plagis existentibus, cursu turbas pertransiens:*

45 *Et stans in quadam petra præruptus, penitus exanguis iam factus, proferens intestina & accipiens vtrisque manibus, proiecit super turbas. & inuocans dominatorem vitæ & spiritus, hæc ei iterum reddere. hoc modo mortuus est.*

CAP. XV.

1 *AT Nicanor cùm comperisset Iudam existentem in Samariæ locis, cogitauit quietis die cum omni munitione in ipsos irruere.*

38 ἦν γὰρ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις ἀμιξίας κεῖσιν εἰσενηνεγμένος ἰουδαϊσμοῦ, & σῶμα καὶ ψυχὴν ὑπὲρ τοῦ ἰουδαϊσμοῦ παρεβεβλημένος μετὰ πάσης ἐντενείας. 39 ἐβούλετο δὲ & ὁ νικάνωρ ποιῆσαι ἣν εἶχε πρὸς τοὺς ἰουδαίους δυσμένειαν, ἀπέστειλε σὺν πλείοσι πεντακοσίοις συλλαβεῖν αὐτόν.

40 ἔδοξε γὰρ ῥᾴδιον συλλαβών, τάξειν τοῖς ἐργάταις τὰ συμφορά. 41 τῶν δὲ πλήθους μελλόντων τὸν πύργον καταλαβέσθαι, καὶ τὴν αὐλαίαν θύραν βιαζομένων, καὶ κελευόντων πῦρ προσάγειν καὶ τὰς θύρας ὑφάπτειν, περικαταληφθεὶς ὁμόσε & ὑπέθηκεν ἑαυτῷ τὸ ξίφος.

42 βουλόμενος θέλων ἀποθνῄσκειν, ἢ περ τοῖς ἀλιτηρίοις ὑποχείριος & γενέσθαι, καὶ τῆς ἰδίας εὐγενείας ἀναξίως τυχεῖν.

43 τὸν δὲ πληγὴν μὴ κατευθυνάσας διὰ τὸν ἀγῶνος ἀπορίαν, καὶ τῶν ὄχλων εἴσω τῶν πυρωμάτων εἰσβαλλόντων, ἀναθρασθεὶς γενναίως ἐπὶ τὸ τεῖχος, κατεκρήμνισεν ἑαυτὸν ἀνδρωδῶς εἰς τοὺς ὄχλους. 44 τῶν δὲ ταχέως ἀναποδισάντων γενομένης διασήματος, ἦλθε κατὰ μέσον εἰς τὸν κενεῶνα.

45 ἔτι δὲ ἔμπνους ὑπάρχων καὶ πεπυρωμένος τοῖς θυμοῖς, ἐξαναστὰς φερομένων κρηνηδὸν τῶν αἱμάτων, καὶ δυσχερῶν τῶν τραυμάτων ὄντων, δρόμῳ τοὺς ὄχλους διελθών.

46 καὶ στὰς ἐπί τινος πέτρας ἀπερρωγώς, παντελῶς ἐξαιμος ἤδη γενόμενος, προβαλὼν τὰ ἔντερα & ταῖς ἰδίαις ἑκατέραις ταῖς χερσίν, ἐνέστεισε τοῖς ὄχλοις· καὶ ἐπικαλεσάμενος τὸν δεσπόζοντα τῆς ζωῆς καὶ τοῦ πνεύματος, ταῦτα αὖθις πάλιν ἀποδοῦναι, τὸν δὲ ἐν τρόπον μετήλλαξεν.

ιε.

1 Ὁ δὲ νικάνωρ μεταλαβὼν τοῦ περὶ τὸν ἰούδαν ὄντας ἐν τοῖς κατὰ σαμάρειαν τόποις, ἐβουλεύσατο τῇ τῆς καταπαύσεως ἡμέρᾳ μετὰ πάσης ἀσφαλείας αὐτοῖς ἐπιβαλεῖν.

38 *Hic multis temporibus continentiæ propositum renuit in Iudaismo, corpusque & animam tradere constitutus pro perseuerantia.*

39 *Volens autem Nicanor manifestare odium quod habebat in Iudæos, milit milites quingentos vt eum comprehenderent.*

40 *Putabat enim si illum decepisset, sese cladem Iudæis maximam illaturum.*

41 *Turbis autem irruere in* G *domum eius, & ianuam diirumpere, atque ignem admouere cupientibus, cùm iam comprehenderetur, gladio se petiit:*

42 *Eligens nobiliter mori potius, quàm subditus fieri peccatoribus, & contra naturales suos indignis iniuriis agi.*

43 *Sed cùm per festinationem, non certo ictu plagam dedisset, & turbæ inter ostia irrumperent, recurrens audacter ad murum, præcipitauit semetipsum viriliter in turbas.*

44 *Quibus velociter locum dantibus casui eius, venit per mediam cerui cem.*

45 *Et cùm adhuc spirans accensus animo surrexit, & cùm sanguis eius magno fluxu defluxisset, & grauissimis vulneribus esset saucius, cursu turbam pertransiit.*

46 *Et stans supra quandam petram præruptam, & iam exanguis effectus, complexus intestina sua vtrisque manibus proiecit super turbas, inuocans dominatorem vitæ ac spiritus, vt hæc illi iterum redderet: atque ita vita defunctus est.*

CAP. XV.

1 *A NIcanor autem vt comperit Iudam esse in locis Samariæ, cogitauit cum omni impetu die sabbati committere bellum.*

2 *Iudæis verò qui illum per necessitatem sequebantur dicentibus, Ne ita ferociter & barbarè feceris, sed honorem tribue diei sanctificationis, & honora eum qui vniuersa conspicit.*

3 *At ille infelix interrogauit, si est potens in cœlo, qui imperauit agi diẽ sabbatorũ.*

4 *Et respondentibus illis, Est Dominus viuus, ipse in cælo potens, qui iussit agi septimam diem.*

5 *At ille ait: Et ego potens sum super terram, qui impero sumi arma & negotia regis impleri: Tamen non obtinuit vt consiliũ perficeret.*

6 *Et Nicanor quidem cum summa superbia erectus, collaudauerat commune trophæum statuere de Iuda.*

7 *Machabæus autem semper cõfidebat cum omni spe auxiliũ sibi à Domino affuturum.*

8 *Et hortabatur suos ne formidarent ad aduentum nationum, sed in mente haberent adiutoria sibi facta de cælo, & nunc sperarent ab Omnipotẽte sibi affuturam victoriam.*

9 *Et allocutus eos de lege & prophetis, admonens etiã certamina quæ fecerãt prius, promptiores constituit eos.*

10 *Et ita animis eorum erectis, simul ostendebat gentiũ fallaciam, & iuramentorum fallaciam, & iuramentorum præuaricationem.*

11 *Singulos autem illorum armauit, non clypei & hastæ munitione, sed sermonibus optimis, & exhortationibus exposito digno fide somnio: per quod vniuersos lætificauit.*

12 *Erat autem huiusmodi visus: Oniam qui fuerat sum* C *mus sacerdos, virum bonum & benignum, verecundum visu, modestum moribus, & eloquio decorũ, & qui à puero in virtutibus exercitatus sit, manus protendentem, orare pro omni populo Iudæorum.*

2 τῶν δὲ κατ' ἀνάγκην συνεπομένων αὐτῷ ἰουδαίων λεγόντων, μηδαμῶς ὕτως ἀγρίως καὶ βαρβάρως ἀποπέσῃς, δόξαν δὲ ἀπόμερισον τῇ προτετιμημένῃ ὑπὸ & πάντα ἐφορᾶντος μεγαλοπρεπῆ ἡμέρᾳ. 3 ὁ δὲ τρισαλιτήριος ἐπηρώτησεν, εἰ ἔστιν ἐν οὐρανῷ δυνάστης ὁ προστεταχὼς ἄγειν τὴν τῶν σαββάτων ἡμέραν.

4 τῶν δὲ ἀποφωναμένων, ἔστιν ὁ κύριος & ζῶν αὐτὸς ἐν οὐρανῷ δυνάστης ὁ κελεύσας ἀσπεῖν τὴν ἑβδομάδα. 5 ὁ δὲ ἕτερος καθ' ὧν φησι, δυνάστης ἐπὶ τῆς γῆς· ὁ προστάσσων αἴρειν ὅπλα & στρατιὰς χρείας ἐπιτελεῖν, ὅμως οὐ κατέσχεν ἐπιτελέσαι τὸ χέτλιον ἀπὸ βέλημα. 6 ὁ μὲν νικάνωρ μεγάλης ἀλαζονείας ὑψαυχενῶν διεγιγνώσκοντων τὸν περὶ τὴν ἰούδαν συνηθροισμένον τρόπαιον. 7 ὁ δὲ μακκαβαῖος ὡς ἀδιαλείπτως πεποιθὼς, μεγάλης ἐλπίδος φιλανθρώπου τυγχάνειν παρὰ τοῦ κυρίου. 8 & παρεκάλει τοὺς συνόντας μὴ δειλιᾶν τὴν τῶν ἐθνῶν ἔφοδον, ἔχοντας δὲ ἐν νῷ τὰ προγεγονότα αὐτοῖς ἀπ' οὐρανοῦ βοηθήματα, καὶ τὰ νῦν προσδοκᾶν τὸν παντοκράτορα ἐθουσιῶν αὐτοῖς νίκην.

9 καὶ παραμυθάμενος αὐτοὺς ἐκ & νόμου & τῶν προφητῶν, προτυπομνήσας δὲ αὐτοὺς & τοὺς ἀγῶνας οὓς ἦσαν ἐκτετελεκότες, προθυμοτέρους αὐτοὺς κατέστησε. 10 καὶ τοῖς θυμοῖς διεγείρας αὐτούς, παρήγγειλεν ἅμα παρεπιδεικνὺς τὴν τῶν ἐθνῶν ἀθεσίαν & τὴν τῶν ὅρκων παράβασιν. 11 ἕκαστον δὲ αὐτῶν καθοπλίσας οὐ τὴν ἀσπίδων & λογχῶν ἀσφάλειαν, ὡς τὴν ἐν τοῖς ἀγαθοῖς λόγοις παράκλησιν & προσεξηγησάμενος ὄνειρον ἀξιόπιστον, ὑπὲρ πάντας εὐφρανεν. 12 ἦν δὲ ἡ τότε θεωρία τοιάδε· ὀνίαν τὸν γενόμενον ἀρχιερέα ἄνδρα καλὸν & ἀγαθὸν, αἰδήμονα μὲν τὴν ἀπάντησιν, πραῢν δὲ τὸν τρόπον, καὶ λαλιὰν προσήκουσαν πρεπόντως· καὶ ἐκ παιδὸς ἐκμεμελετηκότα πάντα τὰ τῆς ἀρετῆς οἰκεῖα, τοῦτον τὰς χεῖρας προτείνασθαι κατὰ τοῦ παντὸς τῶν ἰουδαίων συστήματος.

2 *At ob necessitatem sequentibus eum Iudæis dicẽtibus, Nequaquam sic ferociter & barbarè pereas, gloriam autem tribue honoratæ ab omnia conspiciente cum sanctitate diei.*

3 *At sceleratissimus interrogauit, si est in cælo princeps qui imperauit agere sabbatorũ diem.*

4 *Illis autem respondentibus, Est Dominus viuẽs, ipse in cælo potens, qui iussit agere septimam diem.*

5 *At alius, Et ego, inquit, princeps super terram: qui impero sumere arma, & regia negotia conficere. tamen nõ obtinuit perficere miserum suum cõsilium.*

6 *Et quidem Nicanor cum omni iactantia superbiens decreuerat commune de Iuda statuere trophæum.*

7 *At Maccabæus erat semper confidens, cum omni spe auxiliũ consecuturum à Domino.*

8 *Et hortabatur eos qui cum eo, non formidare gentium aduentum: habentes autem in mente prius facta ipsis de cælo adiutoria, & nũc sperare ab Omnipotente futuram eis victoriam.*

9 *Et consultans cum eis ex lege & prophetis, commonens autem eos & certamina quæ confecerant, promptiores eos constituit.*

10 *Et animis excitans eos, admonebat, simul ostendens gentiũ fallaciam, & iuramentorum transgressionem.*

11 *Quemlibet autem eorum armans, non clypeorum & hastarum munitione, sed in bonis sermonibus adhortatione: et cùm exposuisset somnium dignũ fide, maximè vniuersos lætificauit.*

12 *Erat autem huius visio talis: Oniam qui erat summus sacerdos, virum honestum & bonum, verendũ quidem aspectu, modestum autem moribus, & eloquium emittentem decenter, et qui à puero exercuerat omnia virtutis propria, huic manus protendentem, orare pro omni Iudæorum cœtu.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

* *Deinde sic apparuisse virum canitie & gloria præstantem, mirabilem autem quandam & magnificentissimam esse circa illum eminentiam.*

* *Respondentem verò Onian* dixisse, *Fratrum amator hic est, qui multum orat pro populo & sancta ciuitate, Hieremias Dei propheta.*

* *Extendentem autem Hieremiam dextram tradere Judæ gladium aureum, cùm daret autem locutum esse hæc.*

* *Accipe sanctum gladium munus à Deo, per quem frangas aduersarios.*

* *Exhortati autem Judæ sermonibus valde bonis & potentibus ad virtutem incitare & animas iuuenum viriles facere, statuerunt non castrametari, generosè autem inuehi, & cum omni virilitate congredientes, iudicare negotia, eò quòd & ciuitas & sancta & templum periclitarentur.*

* *Erat enim pro vxoribus et filijs, item & fratribus & propinquis in minori parte positum eis periculum: maximus verò & primus pro sanctificato templo timor.*

* *Erat autem & in ciuitate detentis non mediocris sollicitudo, turbante in subdiali congressu.*

* *Et omnibus iam sperantibus futurum iudicium, & iam se miscentibus hostilibus & exercitu ordinato, & bestijs in parte opportuna constitutis, atque equitatu per cornua dispositio:*

* *Cognoscens Maccabæus multitudinum præsentiam & armorum varium apparatum, ipsamque bestiarum ferocitatem, extẽdens manus in cælum, inuocauit prodigia facientem Dominum, sciens quòd non est per arma, sicut autem in ipso iudicatum fuerit dignis tribuit victoriam.*

13 * εἶτ' ὕτως ἐπιφανῆναι δόξαν πολιᾶ & δόξῃ διαφέρουσαν, θαυμαστὸν δέ τινα καὶ μεγαλοπρεπεστάτην εἶναι τὴν περὶ αὐτὸν ὑπεροχήν.

14 * Ἀποκριθῆναι δὲ τὸν Ὀνίαν εἰπεῖν· ὁ φιλάδελφος οὗτός ἐστιν ὁ πολλὰ προσευχόμενος ὑπὲρ τοῦ λαοῦ & τῆς ἁγίας πόλεως ἱερεμίας ὁ τοῦ θεοῦ προφήτης.

15 * προτείνασθαι δὲ τὸν ἱερεμίαν τὴν δεξιὰν προδοῦναι τῷ Ἰούδᾳ ῥομφαίαν χρυσῆν, διδόντα δὲ προσφωνῆσαι τάδε.

16 * λάβε τὴν ἁγίαν ῥομφαίαν δῶρον παρὰ τοῦ θεοῦ, δι' ἧς θραύσεις τοὺς ὑπεναντίους.

17 * παρακληθέντες ὑπὸ τῶν Ἰούδου λόγοις πάνυ καλοῖς καὶ δυναμένοις ἐπ' ἀρετὴν παρορμῆσαι & ψυχὰς νέων ἐπανδρῶσαι, διέγνωσαν μὴ στρατόπεδον, χωρὶς δὲ ἐμφέρεσθαι, & μὴ πάσης διανοίας ἐμπλακέντες, κρῖναι τὰ πεπραγμένα, ὅπως ἂν καὶ τῇ πόλει καὶ τοῖς ἁγίοις καὶ τοῖς ἱεροῖς κινδυνεύσειν.

18 * ἦν γὰρ ὁ περὶ γυναικῶν & τέκνων ἔτι δὲ ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν ὀλίγοις μέρει κείμενος αὐτοῖς κίνδυνος· μέγιστος δὲ καὶ πρῶτος ὁ περὶ τοῦ καθ' ἁγιασμὸν οἴκου φόβος.

19 * ἦν δὲ καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει κατειλημμένοις ἀ παέργος ἀγωνία, ταραττομένης τῆς ἐν ὑπαίθρῳ προσβολῆς.

20 * καὶ πάντων ἤδη προσδοκώντων τὸ ἐσόμενον κρίσιν· & ἤδη συμμιξάντων τῶν πολεμίων καὶ τῆς φαλάγγος ὑποταγείσης, καὶ τῶν θηρίων ἐπὶ μέρους δίκαιον ἀποκαταστάντων, τῆς τε ἵππου κατὰ κέρας τεταγμένης, * σωιδὼν ὁ μακκαβαῖος τὸ τῶν πληθῶν παρουσίαν & τῶν ὅπλων τὸ ποικίλον προσκυνήσας, τὸ τε τῶν θηρίων ἀγελόητα, διατείνας τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανόν, ἐπεκαλέσατο τὸν τεραστοποιὸν κύριον, γινώσκων ὅτι οὐκ ἔστι δι' ὅπλων, καθὼς δὲ ἐν αὐτῷ κριθῇ τοῖς ἀξίοις προετοιᾶται τὸ νίκος.

13 * Post hoc apparuisse & alium virum, ætate & gloria mirabilem, & magni decoris habitudinem circa illum.

14 * Respondentem verò Oniam dixisse: Hic est fratrum amator & populi Israel, hic est qui multum orat pro populo & vniuersa sancta ciuitate, Hieremias propheta Dei.

15 * Extendisse autem Hieremiam dextram, & dedisse Iudæ gladium aureum, dicentem:

16 * Accipe sanctum gladium munus à Deo, in quo deicies aduersarios populi mei Israel.

17 * Exhortati itaque Iudæ sermonibus bonis valde, & quibus extolli posset impetus & animi iuuenum confortari, statuerunt dimicare, & confligere fortiter, vt vitu sde negotiis iudicaret, eò quòd ciuitas sancta & templum periclitarentur.

18 * Erat enim pro vxoribus & filiis, itemque pro fratribus & cognatis minor sollicitudo, maximus verò & primus pro sanctitate timor erat templi.

19 * Sed & eos qui in ciuitate erant, non minima sollicitudo habebat pro his qui congressuri erant.

20 * Et iam cùm omnes sperarent iudicium futurum, hostesque adessent, atque exercitus esset ordinatus, bestiæ equitesque opportuno loco compositi:

21 * Considerans Machabæus aduentum multitudinis, & apparatum varium armorum, ac ferocitatem bestiarum, extendens manus in cælum, prodigia facientem Dominum inuocauit, qui non secundum armorũ potentiam, sed prout ipsi placet, dat dignis victoriam.

* *Dixit autem inuocans hoc modo: Tu Domine, qui E misisti angelum tuum sub Ezechia rege Iuda, & interfeceisti de castris Sennacherib centum octogintaquinque millia.*

* *Et nunc Dominator cælorum, mitte angelum tuum bonũ ante nos, in timore & tremore magnitudinis brachij tui.*

* *Vt metuant qui cũ blasphemia veniũt aduersus sanctum populum tuum. & hic quidem ita perorauit.*

* *Nicanor autem & qui cum ipso erant, cum tubis & canticis admouebant.*

* *Iudas verò & qui cum eo erant, inuocato Deo per orationes, cõgressi sunt, manu quidem pugnantes.*

* *Sed & Dominum cordibus orantes, prostrauerunt non minus trigintaquinque millia, præsentia Dei magnificè delectati.*

* *Cumque cessassent, & cum gaudio redirent, cognouerunt Nicanorem ruisse cũ armis suis.*

* *Facto itaque clamore, & perturbatione susitata, patria voce omnipotentẽ Dominum benedicebant.*

* *Præcepit autem Iudas, qui per omnia corpore, & animo mori pro ciuibus paratus erat, caput Nicanoris & manum cum humero abscissam Hierosolymam perferri.*

* *Quò cùm peruenisset, conuocatis contribulibus & sacerdotibus ad altare, accersiit & eos qui in arce erant.*

* *Et ostenso capite Nicanoris, & manu nefaria quam extenderat contra domum sanctam omnipotentis Dei, magnificè gloriatus est.*

* *Linguam etiam impij Nicanoris præcisam iussit particulatim auibus dari, manum autem dementis contra templum suspendi.*

Sap. 5. d 1. Reg. 19. d Matt. 21. d

22 * ἔλεγε δὲ Ἐπικαλούμενος τὸν δεσπότην τρόπον· σὺ δέσποτα ἀπέστειλας τὸν ἄγγελόν σου ἐπὶ ἐζεκίου τοῦ βασιλέως τῆς ἰουδαίας, καὶ ἀπέκτεινε ἐν τῇ παρεμβολῇ σενναχηρείμ εἰς ἑκατὸν ὀγδοήκοντα πέντε χιλιάδας.

23 * καὶ νῦν δυνάστα τῶν οὐρανῶν, πόστειλον ἄγγελον ἀγαθὸν ἕμπροσθεν ἡμῶν εἰς φόβος καὶ τρόμον μεγέθει βραχίονός σου

24 * καταπλαγείησαν οἱ μετὰ βλασφημίας ἐλθόντες ἐπὶ τὸν ἅγιόν σου λαόν· & ἐπὶ μὲν τούτοις ἔληξεν. * οἱ δὲ περὶ τὸν νικάνορα μετὰ σαλπίγγων & παιάνων προσῆγον.

26 * ④ δὲ περὶ τὸν ἰούδαν μετ' ἐπικλήσεως καὶ εὐχῶν συνέμιξαν τοῖς πολεμίοις, καὶ ταῖς μὲν χερσὶν ἀγωνιζόμενοι * ταῖς δὲ καρδίαις πρὸς τὸν θεὸν εὐχόμενοι, κατέστρωσαν οὐκ ἧττον μυριάδων τριῶν καὶ πεντακισχιλίων, τῇ τοῦ θεοῦ μεγαλωσυνόμενοι δὲ ἀπὸ τῆς χρείας, & μὴ χαρᾶς ἀναλύοντες, ἐπέγνωσαν πεπτωκότα νικάνορα σὺν τῇ παν πλίᾳ.

29 * θορυβούμενης δὲ κραυγῆς & ταραχῆς, βλόγουν τὸν δυνάστην τῇ πατρίῳ φωνῇ. * καὶ προστέταξεν ὁ καθάπαν σώματι & ψυχῇ πρωταγωνιστὴς ὑπὲρ τῶν πολιτῶν ὁ τοῦ ἡλικίας θύραν εἰς ὅδυ ὁμοεθνεῖς διαφυλάξας, τοῦ νικάνορος κεφαλὴν ἀποτεμόντας & τὴν χεῖρα σὺν τῷ ὤμῳ φέρειν εἰς ἱεροσόλυμα.

31 * ὡς δὲ ἠθροίσθη ὁ ὀπάδ, & συγκαλέσας οὓς ὁμοεθνεῖς καὶ οὓς ἱερεῖς, προ τοῦ θυσιαστηρίου ἔστησας, μετεπέμψατο οὓς ἐκ τῆς ἄκρας. * καὶ ἐπιδείξαμενος τοῦ βμιαροῦ νικάνορ κεφαλὴν καὶ τοῦ χεῖρα τοῦ δυσφήμου, οὗ ἐκτείνας ἐπὶ τὸν ἅγιον & παντοκράτορος οἶκον ἐμεγαλαύχησε· * καὶ τοῦ γλῶσσαν τοῦ δυσεβοῦς νικάνορ & ἐκτεμών, ἔφη κτῆ μέρ & δώσειν τοῖς ὀρνέοις, τὰ δ' ἐπίχειρα τῆς ἀνοίας κατέναντι τοῦ ναοῦ κρεμάσαι.

22 * Dixit autem inuocans hoc modo: Tu Domine misisti angelum tuum sub Ezechia rege Judææ, et interfecit de castris Sennacherib ad centum octoginta quinque millia.

23 * Et nunc princeps cælorum, mitte angelum bonum ante nos, ad timorem & tremorem, magnitudine brachij tui

24 * Perterreantur qui cum blasphemia veniunt aduersus sanctum tuum populum: & hic quidem in his finiuit.

25 * Qui verò circa Nicanorem, cum tubis & canticis procedebant.

26 * Qui autem circa Judam, cum inuocatione & votis congressi sunt cum hostibus, & quidem manibus pugnantes:

27 * Sed cordibus ad Deũ orantes, prostrauerunt non minus decem milliariis tribus & quinque millibus, Dei maximè lætati præsentia.

28 * Cessantes autem à necessitate, & cum gaudio recedentes, cognouerunt ruisse Nicanorem cum armatura.

29 * Facto autem clamore & perturbatione, benedicebãt principem patria voce.

30 * Et præcepit per omnia corpore & animo primus pugnator pro ciuibus ætatis beneuolentiam erga contribules conseruans, Nicanoris caput abscindentes & manum cum humero ferre in Hierosolyma.

31 * Adueniens autem illuc, & conuocans contribules, & sacerdotes, ante altare stans accersiit eos qui de arce.

32 * Et ostendens sceleſti Nicanoris caput & manum blasphemi, quam extendens contra sanctam omnipotentis domum gloriatus fuerat:

33 * Et linguam impij Nicanoris abscindens, dixit particulatim se daturum auibus, at præmia dementiæ contra templum suspendere.

Universidad de Deusto
Biblioteca

‡ *At omnes in cælum benedixerunt illustri Domino, dicētes: Benedictus qui seruauit suum locum incontaminatum.*

‡ *Suspendit autem Nicanoris imaginem ex arce, manifestum omnibus et euidens Domini auxilij signum.*

‡ *Decreuerunt autem omnes cum cōmuni decreto nequaquam sinere incelebrem hunc diem.*

‡ *Habere autem insignem tertiamdecimam duodecimi mēsis, Adar dicitur Syriaca uoce, ante vnam diem Mardochæi diei.*

‡ *Ijs igitur quæ erga Nicanorem contingentibus sic, & ab illis temporibus possessa ciuitate ab Hebræis, & ipse hic sermonē finiam.*

‡ *Et si quidem bene & ut competit historiæ, hoc & ipse volui: si autem exiliter & modicè, hoc attingibile fuit mihi, sicut enim vinum solum bibere, similiter autem & aquam rursus contrarium.*

‡ *Quo autem modo vinum aquæ mixtum dulcem & delectabilem gratiam perficit, ita & præparatio sermonis delectat auditus legentium historiam: hoc autem erit finis.*

34 ‡ Οἱ δὲ πάντες εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησαν τὸν ἐπιφανῆ κύριον, λέγοντες· εὐλογητὸς ὁ διαλιπρήσας τὸν ἑαυτοῦ τόπον ἀμίαντον. 35 ‡ Ἐξέδησε δὲ τὴν τοῦ νικήτορος κεφαλὴν ἐπὶ τῆς ἄκρας, ἐπίδηλον πᾶσι καὶ φανερὸν τοῦ κυρίου βοηθείας σημεῖον. 36 ‡ ἐδογμάτισαν δὲ πάντες μὴ κοινοῦ ψηφίσματος μηδαμῶς ἐᾶσαι ἀπρόσκλητον τὴν ἡμέραν.

37 ‡ Ἔχειν δὲ ἐπίσημον τὴν τρισκαιδεκάτην τοῦ δωδεκάτου μηνός, Ἀδὰρ λέγεται τῇ συριακῇ φωνῇ, πρὸ μιᾶς ἡμέρας τῆς μαρδοχαϊκῆς ἡμέρας.

38 ‡ τῶν οὖν κατὰ τὸν νικήτορα χωρησάντων ἕως, καὶ ἀπ' ἐκείνων τῶν καιρῶν κρατηθείσης τῆς πόλεως ὑπὸ τῶν ἑβραίων, κἀγὼ αὐτόθι τὸν λόγον καταπαύσω. 39 ‡ καὶ εἰ μὲν καλῶς καὶ αὐθέκτως τῇ συντάξει, τοῦτο καὐτὸς ἤθελον· εἰ δὲ αὐτελῶς καὶ μετρίως, τοῦτο ἐφικτὸν ἦν μοι· καθάπερ γὰρ οἶνον καθαρὸν πίνειν, ὡσαύτως καὶ ὕδωρ πάλιν πολέμιον.

40 ‡ ὃν δὲ τρόπον οἶνος ὕδατι συγκεραθεὶς ἡδεῖαν καὶ ἁπτερπῆ τὴν χάριν ἀποτελεῖ, ὕτω καὶ ὁ τῆς κατασκευῆς λόγος τέρπει τὰς ἀκοὰς τῶν ἐντυγχανόντων τῇ συντάξει· ἐνταῦθα δὲ ἔσται ἡ τελευτή.

34 ‡Omnes igitur cæli benedixerunt Dominum, dicentes, Benedictus qui locum suum incontaminatum seruauit.

35 ‡ Suspendit autem Nicanoris caput in summa arce, vt euidens esset & manifestum signum auxilij Dei.

36 ‡ Itaque omnes communi consilio decreuerunt, nullo modo diem istum absque celebritate præterire.

37 ‡ Habere autem celebritatem tertiadecimam die mensis Adar, quæ dicitur voce Syriaca pridie Mardochei diei.

38 ‡ Igitur his ergo Nicanorem gestis, & ex illis temporibus ab Hebræis ciuitate possessa, ego quoque in his faciam finem sermonis.

39 ‡ Et siquidem bene, & vt historię competit, hoc & ipse velim; si autem minus digne, concedendum est mihi.

40 ‡ Sicut enim vinum semper bibere aut semper aquam contrarium est, alteris autē vti delectabile, ita legentibus si semper exactus sit sermo, non erit gratus: hic ergo erit consummatus.

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΤΩΝ ΜΑΚΚΑΒΑΙΩΝ ΔΕΥΤΕΡΑΣ.

FINIS MACCABÆORVM SECVNDI.

LIBER TERTIVS MACCABÆORVM,

QVI IN LATINO NON HABETVR.

ΑΤ Philopator à referentibus discens factam ab ipso possessorum locorum abstractionem ab Antiocho, denuntians omnibus exercitibus pedestribusque, & equestribus suis, & sororem Arsinoen secum accipiens, exiit vsque ad ea quæ secundum Raphian loca, vbi castrametati fuerant qui circa Antiochum. Theodotus autem quidam complere insidias cogitans, assumens ex suppositis sibi armis Ptolemaicis optima, contulit se noctu in Ptolemæi tabernaculum, tăquam solus interfecturus eum, & in hoc dissoluturus bellum. Hunc autem ducens Dositheus, filius Drimyli dictus, genere Judæus, postea autē commutans legitima, & à patriis sanctionibus alienus factus, ignobilem quendam reclinauit in tabernaculo, quem contigit ferre illius suppliciū. Facto autem forti prælio, & rebus magis bene succedentibus Antiocho, valde Arsinoe obambulans, exercitus hortabatur, cum miseria & lachrymis capillos soluta, vt auxiliarentur sibi ipsis & filiis & vxoribus audacter, promittens se daturam vincentibus cuilibet duas minas auri. Et sic contigit aduersarios in manuum pugna perimi, multos autem & captiuos comprehensos esse. Compos factus autem insidiarum, iudicauit propinquas ciuitates aduenientes hortari; faciens autem hoc, & delubris dona tribuens, bono esse animo subditos fecit. At Judæis mittentibus ad eum ex senatu & senioribus salutaturos eum, & munera portaturos, & pro his quæ contigerant congratulaturos, contigit magis ei in animo sedere, vt citissimè ad eos veniret. Perueniens autem ad Hierosolyma, & sacrificans maximo Deo, & gratias reddens, & eorum quæ deinde aliquid loco faciens, & iam veniens in locum, & diligentia & decore stupefactus, miratus autem & templi optimam institutionem, cogitauit decernere in templum intrare. His autem dicentibus, non licere fieri hoc, quia neque his qui ex gente licet intrare, neque omnibus sacerdotibus, sed soli præposito omniū summo sacerdoti, & hoc in anno semel. ille autem nequaquam persuadebatur. ipsaque lege spreta, nullatenus cessabat præferre seipsum, oportere intrare, dicens: Etsi illi fraudati sunt hoc honore, me nō oportet. & interrogabat, ob quam causam intrantē ipsum in omne sanum, nullus prohibuit præsentium. & quidā imprudenter dixit malè ipsum hoc monstrosum esse.

Ὁ δὲ φιλοπάτωρ ἅμα τῶν ἀπηκομιδέντων μαθὼν τὴν ἡμομένην τῶν ὑπ' αὐτὸ κρατουμένων τόπων ἀφαίρεσιν ἐπὶ δυτίοχε, σὺν παγκείλας τοῖς πάσαις δυνάμεσι πεζικαῖς τε καὶ ἱππικαῖς ἀπὸ, καὶ τὴν ἀδελφὴν δίσπνοϊν συμπαραλαβών, ἐξώρμησε μέχρι τῶν κατὰ ῥαφίαν τόπων, ὅπου παρεμβεβλήκεσαν οἱ περὶ δυτίοχον· θεόδοτος δέ τις ἐπληρώσας τὴν ἐπιβουλὴν διανοηθείς, σὺν αλαβὼν τῶν σκηνοτεταγμένων αὐτῷ ὅπλων πολεμαϊκῶν τὰ κράτιστα, διεκομίσθη νύκτωρ ἐπὶ τὴν τοῦ πτολεμαίου σκηνὴν, ὡς μόνος κτεῖναι αὐτὸν, καὶ ἐν τούτῳ διαλύσας τὸν πόλεμον· οὗτος δὲ διαγαγὼν δωσίθεος ὁ δριμύλου λεγόμενος, τὸ μὲν ἰουδαῖος, ὕστερον δὲ μεταβαλὼν τὰ νόμιμα καὶ τῶν πατρίων δογμάτων ἀπολλοτριωμένος, ἀσημόπινα κατέκλινεν ἐν τῇ σκηνῇ, ὃν συνέβη κομισθῆναι τὴν ἐκείνου κλάσιν· ἡμομένης δὲ καρτερᾶς μάχης καὶ τῶν πραγμάτων μᾶλλον ἐρρωμένων τὰ δυτιόχου, ἱκανὼς ἦν ἡ σινόη ἐπιπορευσαμένη τὰς δυνάμεις παρεκάλει, μὴ οἰκτου καὶ δακρύων σὺν πλοκάμοις λελυμένη, βοηθεῖν ἑαυτῇς τε καὶ τοῖς τέκνοις καὶ γυναιξὶ θαρραλέως, ἐπαγγελλομένη δώσειν νικῶσιν ἑκάστῳ δύο μνᾶς χρυσίου· καὶ ὕτω συνέβη σὺν παλτοῖς ἐν χειρομάχαις διαφθαρῆναι, πολλοὺς δὲ καὶ δορυαλώτους συλληφθῆναι· καταπραΰνασα δὲ ἡ βουλῆς ἔκλινε τὰς πλησίον πόλεις ἐπελθὼν παρακαλέσαι· ποιήσας δὲ τοῦτο, καὶ τοῖς τεμένεσι δωρεὰς ἀνενείκας, ἀναθαρσεῖς σὺν ταττεταγμένοις κατέσπευδε· τῶν δὲ ἰουδαίων διαπεμψαμένων πρὸς αὐτὸν ἀπὸ τῆς γερουσίας καὶ τῶν πρεσβυτέρων σὺν ἀσπασομένους αὐτὸν καὶ ξένια κομιοῦντας καὶ ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσι χαρησομένους, συνέβη μᾶλλον αὐτῷ εὐθυμηθῆναι ὡς ἰδίᾳ πρὸς αὐτοὺς παραγενέσθαι· διακομισθεὶς δὲ εἰς ἱερὸν τόλυμα, καὶ θύσας τῷ μεγίστῳ θεῷ, καὶ χαρίτας ἀποδιδοὺς, καὶ τῶν ἐξῆς ἃ τῷ τόπῳ ποιήσας, καὶ ὁλοσχερὴς παγόμενος εἰς τὸν τόπον, καὶ τῇ ἀσυδαμότητι καὶ ἀπρεπείᾳ καταπλαγείς, θαυμάσας ὃ καὶ τὸν τοῦ ἱεροῦ διάταξιν, ἐνεθυμήθη βουλεύσασθαι εἰς τὸν ναὸν εἰσελθεῖν· τῶν δὲ εἰπόντων μὴ καθήκειν γίνεσθαι τοῦτο, διὰ τὸ μὴ δὲ τοῖς ἐκ τοῦ ἔθνους ἐξεῖναι εἰστέναι μὴ δὲ πᾶσι τοῖς ἱερεῦσιν, ἀλλ' ἢ μόνῳ τῷ προηγουμένῳ πάντων ἀρχιερεῖ, καὶ τοῦτο κατ' ἐνιαυτὸν ἅπαξ, ὁ δὲ οὐδαμῶς ἐπείθετο· τότε νόμου παραγνωσθέντος, οὐδαμῶς ἀπέλειπε προφερόμενος ἑαυτὸν, δεῖν εἰσελθεῖν, λέγων· καὶ εἰ ἐκεῖνοι ἐσέρχονται ταύτης τῆς τιμῆς, ἐμὲ οὐ δεῖ· καὶ ἐπυνθάνετο, διὰ τίνα αἰτίαν εἰσερχόμενον αὐτὸν εἰς πρῶτον τέμενος οὐδεὶς ἐκώλυσε τῶν παρόντων· καί τις ἀφρονήτως ἔφη κακῶς αὐτὸ τοῦτο τερατοῦσθαι.

Universidad de Deusto
Biblioteca

γινομένου δέ φησι τούτου· διὰ τίνα αἰτίαν, οὐχὶ πάντως εἰσελεύσεσθαι καὶ θελόντων αὐτῶν καὶ μή; τῶν δὲ ἱερέων ἐν πάσαις ταῖς ἐσθήσεσι προσπεσόντων, καὶ δεομένων τοῦ μεγίστου θεοῦ βοηθεῖν τῇ ἐφεστώσῃ ἀνάγκῃ, καὶ τὴν ὁρμὴν τοῦ κακῶς ἐπιβαλλομένου μεταθεῖναι, κραυγῆς τε μετὰ δακρύων τὸ ἱερὸν ἐμπλησάντων, οἱ κατὰ τὴν πόλιν ἀπολιπόμενοι, ταραχθέντες ἐξεπήδησαν, ἄδηλόν τι θέμενοι τὸ γινόμενον· αἵ τε κατάκλειστοι παρθένοι ἐν θαλάμοις σὺν ταῖς τεκούσαις, ἐξώρμησαν καὶ ἀπέδωκαν κόνιν τὰς κόμας πασσόμεναι, γόου τε καὶ στεναγμῶν τὰς πλατείας ἐνεπίμπλων· αἱ δὲ καὶ προσαρτίως ἐσταλμέναι τοὺς πρὸς ἀπάντησιν διατεταγμένους καὶ τὴν ἁρμόζουσαν αἰδῶ παραλείπουσαι, δρόμον ἄτακτον ἐν τῇ πόλει συνίσταντο· τὰ δὲ νεογνὰ τῶν τέκνων αἵ τε πρὸς τούτοις μητέρες καὶ τιθηνοὶ παραλιποῦσαι ἄλλως καὶ ἄλλως, αἱ μὲν κατ' οἴκους, αἱ δὲ κατὰ τὰς ἀγυιὰς ἀνεπιστρέπτως εἰς τὸ πανυπέρτατον ἱερὸν ἠθροίζοντο· ποικίλη δὲ ἦν τῶν εἰς τοῦτο συλλεγέντων ἡ δέησις ἐπὶ τοῖς ἀνοσίως ὑπ' ἐκείνου κατεγχειρουμένοις· σύν τε τούτοις οἱ τῶν πολιτῶν θρασυνθέντες οὐκ ἠνείχοντο, τέλεον αὐτοῦ ἐπικειμένου καὶ τὸ τῆς προθέσεως ἐκπληροῦν διανοουμένου· φωνήσαντές δέ, τὴν ὁρμὴν ἐπὶ τὰ ὅπλα ποιήσασθαι καὶ θαρσαλέως ὑπὲρ τοῦ πατρῴου νόμου τελευτᾶν, ἱκανὴν ἐποίησαν ἐν τῷ τόπῳ τραχύτητα· μόλις τε ὑπό τε τῶν γηραιῶν καὶ τῶν πρεσβυτέρων ἀποτραπέντες, ἐπὶ τὴν αὐτὴν τῆς δεήσεως παρῆσαν στάσιν· καὶ τὸ μὲν πλῆθος ὡς ἔμπροσθεν ἐν τούτοις ἀνεστρέφετο δεόμενον· οἱ δὲ περὶ τὸν βασιλέα πρεσβύτεροι, πολλαχῶς ἐπειρῶντο τὸν ἀγέρωχον αὐτοῦ νοῦν ἐξιστάνειν τῆς ἐντεθυμημένης βουλῆς· θρασυνθεὶς δὲ καὶ πάντα παραπέμψας, ἤδη καὶ πρόσβασιν ἐποιεῖτο τέλος ἐπιθήσειν δοκῶν τῷ προειρημένῳ· ταῦτ' οὖν καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ὄντες θεωροῦντες, ἐτράπησαν εἰς τὸ σὺν τοῖς ἡμετέροις ἐπικαλεῖσθαι τὸν πᾶν κράτος ἔχοντα, τοῖς παροῦσιν ἐπαμῦναι μὴ παριδόντα τὴν ἄνομον καὶ ὑπερήφανον πρᾶξιν· ἐκ δὲ τῆς πυκνοτάτης τε καὶ ἐμπόνου τῶν ὄχλων συναγομένης κραυγῆς, ἀνείκαστός τις ἦν βοή· δοκεῖν γὰρ ἦν μὴ μόνον τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ τὰ τείχη καὶ τὸ πᾶν ἔδαφος ἠχεῖν, ἅτε δὴ τῶν πάντων τότε θάνατον ἀλλασσομένων ἀντὶ τῆς τοῦ τόπου βεβηλώσεως· καὶ εἶπον ὁμοθυμαδόν· κύριε κύριε βασιλεῦ τῶν οὐρανῶν καὶ δέσποτα πάσης κτίσεως, ἅγιε ἐν ἁγίοις, μόναρχε, παντοκράτορ, πρόσχες ἡμῖν καταπονουμένοις ὑπὸ ἀνοσίου καὶ βεβήλου θράσει καὶ σθένει πεφρυαγμένου· σὺ γὰρ ὁ κτίσας τὰ πάντα καὶ τῶν ὅλων ἐπικρατῶν δυνάστης δίκαιος εἶ· καὶ τοὺς ὕβρει καὶ ἀγερωχίᾳ τι πράσσοντας κρίνεις· σὺ τοὺς ἔμπροσθεν ἀδικίαν ποιήσαντας, ἐν οἷς καὶ γίγαντες ἦσαν ῥώμῃ καὶ θράσει πεποιθότες, διέφθειρας, ἐπαγαγὼν αὐτοῖς ἀμέτρητον ὕδωρ· σὺ τοὺς ὑπερηφανίαν ἐργαζομένους Σοδομίτας διαδήλους ταῖς κακίαις γενομένους, πυρὶ καὶ θείῳ κατέφλεξας, παράδειγμα τοῖς ἐπιγινομένοις καταστήσας· σὺ τὸν θρασὺν Φαραὼ καταδουλωσάμενον τὸν λαόν σου τὸν ἅγιον ἰσραήλ, ποικίλαις καὶ πολλαῖς δοκιμάσας

Facto autem, inquit, hoc propter aliquam causam, nonne omnino ingressurum esse, et volentibus & nolentibus? at sacerdotibus in omnibus vestibus procidentibus, & orantibus maximum Deum, auxiliari instanti necessitati, & impetum male irruentis comprimere, clamore etiam cum lachrymis templum implentibus, qui in ciuitate relicti erant turbati exilierunt, occultum quid existimantes factum: & inclusæ virgines in cubiculis, cum matribus, egressæ sunt, & reddiderunt puluerem comas spargentes, gemituque & suspiriis plateas implebant. Aliæ autẽ & nuper sepositæ ad omnes nunc ordinatos, & decentem pudorem relinquentes, cursum inordinatum in ciuitate confecerunt. at infantes ex filiis ipsæque præter hos matres & nutrices deserentes aliter atque aliter, aliæ quidem per domos, aliæ autem per vias irreuocabiliter in eminentissimo templo congregabantur. varia autem erat in hoc congregatorum oratio, pro his quæ iniustè ab illo tentabãtur. Cumque his ex ciuibus audentes, non ferebant, denique eo instante, & propositum complere cogitante; clamantes autem, impetum ad arma facere, & viriliter pro patria lege mori, multam fecerunt in loco exasperationem: vixque à senibus & presbyteris cohibiti, ad eundem orationis affuerunt statum: & quidem turba vt priùs in his versabatur orans. At qui circa regẽ seniores, multipliciter tentabãt superbum eius animum coercere à proposito consilio. induratus autem & omnia pretermittens, adhuc & impetum faciebat finem impositurum se existimans prædicto. Hæc igitur & qui circa eũ existebant videntes, conuersi sunt vt cum nostris inuocarent eum, qui omnem potestatem habet præsentibus auxiliari, non despicientem iniquum & superbum facinus. Ex autem densissimâque & laboriosa turbarum congregata exclamatione, incomparabilis quædam fuit vox: videri enim erat non solum homines, sed & muros & omne solum resonare, ceu iam omnibus tunc mortem commutantibus pro loci contaminatione: & dicebãt vnanimiter: Domine Domine rex cælorum, & Domine omnis creaturæ, sancte in sanctis, monarcha, omnipotens, intende nobis oppressis, ab impio & profano audacia & fortitudine superbiente: tu enim qui creasti omnia, & omnium dominans, princeps iustus es: & eos qui cum contumelia & superbia aliquid agunt, iudicas: tu illos qui prius impietatem fecerunt, inter quos & Gigantes fuerunt, robore & audacia confidentes, interemisti, superinducens eis immensam aquam: tu superbiam operantes Sodomitas manifestos in iniquitatibus factos, igne & sulphure cõbussisti, exemplũ venturis cõstituens: tu audacẽ Pharaonem, qui seruitute oppresserat populum tuum sanctum Israel, variis & multis tentans

suppliciis, notam fecisti potentiam: in quibus notificasti magnam tuam fortitudinem: & persequentem eum cum curribus & turbarum multitudine, inundasti profundo maris: eos autem qui crediderũt in te, omni creaturæ imperanti, saluos reduxisti: qui & cognoscentes opera tuæ manus, laudauerunt te omnipotentem: tu rex qui creasti infinitam & immensam terram, elegisti ciuitatem hanc, & sanctificasti locum hunc in nomen tibi omnium minimè indigenti: & glorificasti apparitione magnifica, commendationem faciens eius ad gloriam magni & venerabilis nominis tui: & amans domum Israel, pollicitus es, quòd si esset nostrum aduersitas, & comprehenderet nos afflictio, & venientes in locum hunc, oraremus, exaudires orationem nostram: & nunc fidelis es & verax. quoniam autem sæpe oppressis patribus nostris auxiliatus es ipsis in humilitate, & liberasti eos ex magnis malis, ecce autem nunc sancte Rex, ob multa & magna nostra peccata oppugnamur, & subiecti sumus inimicis nostris, & contemnimur in imbecillitatibus: in autem nostra ruina audax & profanus hic studet iniuria afficere in terra designatum nomini gloriæ tuæ sanctũ locum: nam habitaculum tuum cælum cæli incomprehensibile hominibus est; sed quoniam probasti gloriam tuam in populo tuo Israel, sanctificasti locum hunc: non vlciscaris nos in horum immunditia, neque punias nos in pollutione: vt non glorientur iniqui in furore suo, neque exultent in superbia linguæ suæ, dicentes: Nos calcauimus domum sanctificationis, sicut calcantur domus abominationum: dele peccata nostra, & disperge errores nostros, & ostende misericordiam tuam in tempore hoc. citò præoccupent miserationes tuæ, & da laudes in ore procidentium, & confractorum animabus, faciens nobis pacem. Hic omnium visitator Deus, & ante omnes sanctus, in sanctis exaudiens iustam orationem, contumelia & audacia valde elatum flagellauit eum, hinc & inde vibrans eum, vt arundinem à vento, adeóque in solo inutilem adhuc & membris solutum, neq; loqui posse iusto implicatum iudicio: vnde & amici, & corporis custodes celerem intuentes comprehendentem eum castigationem, timentes ne & vitam desereret, citò eum eduxerunt, maximo perculsi timore. In tempore autem postea colligens seipsum, nequaquam in pœnitentiam venit improperatus: cum minis autem acerbis recessit. Perueniens verò in Ægyptum, & malitiam augens, perque prædemonstratos coadiutores & socios ab omni iusto remotos, non solum in infinitis libidinibus perseuerauit, sed & ad tãtum audaciæ processit, vt blasphemias in locis

τιμωρίαις, ἐγνώρισας τὴν δυναστείαν· ἐφ' αἷς ἐγνώρισας τὸ μέγα σου κράτος· καὶ ἐπιδιώξαντα αὐτὸν σὺν ἅρμασι καὶ ὄχλων πλήθει, ἐπέκλυσας βάθει θαλάσσης, τοὺς δὲ ἐμπιστεύσαντας ἐπὶ σοὶ τῷ τῆς ἁπάσης κτίσεως δυναστεύοντι, σώους διεκόμισας· οἳ καὶ συνειδότες ἔργα σῆς χειρός, ᾔνεσάν σε τὸν παντοκράτορα· σὺ βασιλεῦ κτίσας τὴν ἀπέραντον καὶ ἀμέτρητον γῆν, ἐξελέξω τὴν πόλιν ταύτην, καὶ ἡγίασας τὸν τόπον τοῦτον εἰς ὄνομά σοι τῷ τῶν ἁπάντων ἀπροσδεεῖ· καὶ παρεδόξασας ἐπιφανείᾳ μεγαλοπρεπεῖ, σύστασιν ποιησάμενος αὐτοῦ πρὸς δόξαν τοῦ μεγάλου καὶ ἐντίμου ὀνόματός σου· καὶ ἀγαπῶν τὸν οἶκον ἰσραήλ, ἐπηγγείλω δὴ ὅτι ἐὰν γένηται ἡμῶν ἀποστροφή, καὶ καταλάβῃ ἡμᾶς στενοχωρία, καὶ ἐλθόντες εἰς τὸν τόπον τοῦτον δεηθῶμεν, εἰσακούσῃ τῆς δεήσεως ἡμῶν· καὶ δὴ πιστὸς εἶ καὶ ἀληθινός· ἐπεὶ δὲ πλεονάκις θλιβέντων τῶν πατέρων ἡμῶν ἐβοήθησας αὐτοῖς ἐν τῇ ταπεινώσει, καὶ ἐρρύσω αὐτοὺς ἐκ μεγάλων κακῶν, ἰδοὺ δὲ νῦν ἅγιε βασιλεῦ, διὰ τὰς πολλὰς καὶ μεγάλας ἡμῶν ἁμαρτίας καταπονούμεθα, καὶ ὑπετάγημεν τοῖς ἐχθροῖς ἡμῶν καὶ παρείμεθα ἐν ἀδυναμίαις· ἐν δὲ τῇ ἡμετέρᾳ καταπτώσει ὁ θρασὺς καὶ βέβηλος οὗτος ἐπιτηδεύει καθυβρίσαι τὸν ἐπὶ τῆς γῆς ἀναδεδειγμένον τῷ ὀνόματι τῆς δόξης σου ἅγιον τόπον· τὸ μὲν γὰρ οἰκητήριόν σου οὐρανὸς τοῦ οὐρανοῦ ἀνέφικτος ἀνθρώποις ἐστίν· ἀλλ' ἐπεὶ εὐδοκήσας τὴν δόξαν σου ἐν τῷ λαῷ σου ἰσραήλ, ἡγίασας τὸν τόπον τοῦτον· μὴ ἐκδικήσῃς ἡμᾶς ἐν τῇ τούτων ἀκαθαρσίᾳ, μὴ δὲ εὐθύνῃς ἡμᾶς ἐν βεβηλώσει· ἵνα μὴ καυχήσωνται οἱ παράνομοι ἐν θυμῷ αὐτῶν, μὴ δὲ ἀγαλλιάσωνται ἐν ὑπερηφανίᾳ γλώσσης αὐτῶν, λέγοντες· ἡμεῖς κατεπατήσαμεν τὸν οἶκον τοῦ ἁγιασμοῦ, ὡς καταπατοῦνται οἱ οἶκοι τῶν προσοχθισμάτων· ἀπάλειψον τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ διασκέδασον τὰς ἀμπλακίας ἡμῶν, καὶ ἐπίφανον τὸ ἔλεός σου κατὰ τὴν ὥραν ταύτην· ταχὺ προκαταλαβέτωσαν οἱ οἰκτιρμοί σου, καὶ δὸς αἰνέσεις ἐν στόματι τῶν καταπεπτωκότων καὶ συντετριμμένων τὰς ψυχάς, ποιήσας ἡμῖν εἰρήνην· ἐνταῦθα ὁ πάντων ἐπόπτης θεὸς καὶ πρὸ πάντων ἅγιος ἐν ἁγίοις εἰσακούσας τῆς ἐνθέσμου λιτανείας, τὸν ὕβρει καὶ θράσει μεγάλως ἐπηρμένον ἐμάστιξεν αὐτόν, ἔνθεν καὶ ἔνθεν κραδάνας αὐτὸν ὡς κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου, ὥστε κατ' ἐδάφους ἄπρακτον ἔτι καὶ τοῖς μέλεσι παραλελυμένον, μηδὲ φωνῆσαι δύνασθαι δικαίᾳ περιπεπληγμένον κρίσει· ὅθεν οἵ τε φίλοι καὶ οἱ σωματοφύλακες ὀξεῖαν ἰδόντες τὴν καταλαβοῦσαν αὐτὸν εὐθύναν, φοβούμενοι μὴ καὶ τὸ ζῆν ἐκλείπῃ, ταχέως αὐτὸν ἐξείλκυσαν ὑπερβάλλοντι καταπεπληγμένοι φόβῳ· ἐν χρόνῳ δὲ ὕστερον ἀναλεξάμενος ἑαυτόν, οὐδαμῶς εἰς μετάμελον ἦλθεν ἐπιτιμηθείς· μετ' ἀπειλῆς δὲ πικρᾶς ἀνέλυσεν. διακομισθεὶς δὲ εἰς τὴν αἴγυπτον, καὶ τὰ τῆς κακίας ἐπαύξων, διά τε τῶν προαποδεδειγμένων συμποτῶν καὶ ἑταίρων τοῦ παντὸς δικαίου κεχωρισμένων, οὐ μόνον ταῖς ἀναριθμήτοις ἀσελγείαις διηρκέσθη, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοσοῦτον θράσους προῆλθεν, ὥστε δυσφημίας ἐν τοῖς τόποις

συνίστασθαι, καὶ πολλοὺς τῶν φίλων ἀτενίζοντας εἰς τὴν τοῦ βασιλέως πρόθεσιν καὶ αὐτοὺς ἕπεσθαι τῇ ἐκείνου θελήσει· προέθετο δημοσίᾳ κατὰ τοῦ ἔθνους διαδοῦναι ψόγον· ἐπὶ τοῦ κατὰ τὴν αὐλὴν πύργου στήλην ἀναστήσας, ἐκόλαψε γραφὴν, μηδένα τῶν μὴ θυόντων εἰς τὰ ἱερὰ αὐτῶν εἰσιέναι, πάντας δὲ τοὺς ἰουδαίους εἰς λαογραφίαν καὶ οἰκετικὴν διάθεσιν ἀχθῆναι, τοὺς δὲ ἀντιλέγοντας βίᾳ φερομένους τοῦ ζῆν μεταστῆσαι, τούς τε ἀπογραφομένους χαράττεσθαι καὶ διὰ πυρὸς εἰς τὸ σῶμα παρασήμῳ διονύσου κισσοφύλλῳ, οὓς καὶ καταχωρίσαι εἰς τὴν προσυνεσταλμένην αὐθεντίαν· ἵνα δὲ μὴ τοῖς πᾶσιν ἀπεχθόμενος φαίνηται, ὑπέγραψεν· ἐὰν δέ τινες ἐξ αὐτῶν προαιρῶνται ἐν τοῖς κατὰ τὰς τελετὰς μεμυημένοις ἀναστρέφεσθαι, τούτους ἰσοπολίτας ἀλεξανδρεῦσιν εἶναι. ἔνιοι μὲν οὖν ἐπὶ πόλεως τὰς τῆς πόλεως εὐσεβείας ἐπιβάθρας στυγοῦντες, εὐχερῶς ἑαυτοὺς ἐδίδοσαν, ὡς μεγάλης τινὸς κοινωνήσοντες εὐκλείας ἀπὸ τῆς ἐσομένης τῷ βασιλεῖ συναναστροφῆς. οἱ δὲ πλεῖστοι γενναίᾳ ψυχῇ ἐνίσχυσαν, καὶ οὐ διέστησαν τῆς εὐσεβείας· τά τε χρήματα περὶ τοῦ ζῆν ἀντικαταλλασσόμενοι ἀδεῶς, ἐπειρῶντο ἑαυτοὺς ῥύσασθαι ἐκ τῶν ἀπογραφῶν, εὔελπιδές τε καθειστήκεισαν ἀντιλήψεως τεύξεσθαι· καὶ τοὺς ἀποχωροῦντας ἐξ αὐτῶν ἐβδελύσσοντο, καὶ ὡς πολεμίους τοῦ ἔθνους ἔκρινον, καὶ τῆς κοινῆς συναναστροφῆς καὶ εὐχρηστίας ἐστέρουν. ἃ καὶ μεταλαμβάνων ὁ δυσσεβὴς ἐπὶ τοσοῦτον ἐχόλησεν, ὥστε οὐ μόνον κατ' ἀλεξάνδρειαν διοργίζεσθαι, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐν τῇ χώρᾳ βαρυτέρως ἐναντιωθῆναι, καὶ προστάξαι σπεύσαντας συναγαγεῖν πάντας ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ χειρίστῳ μόρῳ τοῦ ζῆν μεταστῆσαι. τούτων δὲ οἰκονομουμένων φήμη δυσμενὴς ἐξηχεῖτο κατὰ τοῦ γένους ἀνθρώποις συμφρονοῦσιν εἰς κακοποίησιν, ἀφορμῆς διδομένης εἰς διάθεσιν, ὡς ἂν ἀπὸ τῶν νομίμων αὐτοὺς κωλυόντων. οἱ δὲ ἰουδαῖοι, τὴν μὲν πρὸς τοὺς βασιλεῖς εὔνοιαν καὶ πίστιν ἀδιάστροφον ἦσαν διαφυλάσσοντες· σεβόμενοι δὲ τὸν θεὸν, καὶ τῷ τούτου νόμῳ πολιτευόμενοι, χωρισμὸν ἐποίουν ἐπί τινων καὶ κατὰ τὰς τροφάς· δι' ἣν αἰτίαν ἐνίοις ἀπεχθεῖς ἐφαίνοντο· τῇ δὲ τῶν δικαίων εὐπραξίᾳ κοσμοῦντες τὴν συναναστροφὴν, ἅπασιν ἀνθρώποις εὐδόκιμοι καθειστήκεισαν. τὴν μὲν οὖν περὶ τοῦ γένους ἐν πᾶσι θρυλουμένην εὐπραξίαν οἱ ἀλλόφυλοι οὐδαμῶς διηριθμήσαντο· τὴν δὲ περὶ τῶν προσκυνήσεων καὶ τροφῶν διάστασιν ἐθρύλλουν, φάσκοντες μήτε τῷ βασιλεῖ μήτε ταῖς δυνάμεσιν ὁμοσπόνδους τοὺς ἀνθρώπους γίνεσθαι, δυσμενεῖς δὲ εἶναι καὶ μέγα τι τοῖς πράγμασιν ἐναντιουμένους· καὶ οὐ τῷ τυχόντι περιῆψαν ψόγῳ. οἱ δὲ κατὰ τὴν πόλιν ἕλληνες οὐδὲν ἠδικημένοι, ταραχὴν ἀπροσδόκητον περὶ τοὺς ἀνθρώπους θεωροῦντες, καὶ συνδρομὰς ἀπροσκόπους γινομένας, βοηθεῖν μὲν οὐκ ἔσθενον· τυραννικὴ γὰρ ἦν ἡ διάθεσις· παρεκάλουν δὲ καὶ δυσφόρως εἶχον, μεταπεσεῖσθαί τε ταῦτα ὑπελάμβανον· μὴ γὰρ οὕτω παροραθήσεσθαι τηλικοῦτο σύστημα μηδὲν ἠγνοηκός. ἤδη δὲ καί τινες γείτονές τε καὶ φίλοι καὶ

commendaret, & multi amicorum intenderent in regis propositum, etiam ipsi sequerentur illius voluntatem; proposuit publicè contra gentem tradere vituperium: in ea quæ secundum aulam turre columnam erigens, insculpsit scripturam, nullum eorum qui nō sacrificarent, in sanctuarum ingredi; omnes autem Iudæos, in populi scriptionem, & seruilem dispositionem duci; at contradicentes vi tractos vita priuare, ipsosque descriptos signari, & per ignem in corpore insigni Dionysij hederæ folio, quos & segregare in præcontractam libertatem. Vt autem non omnibus infensus appareret, subscripsit: Si autem quippiam ex illis voluerint inter eos, qui sacra initiati sunt, versari, hos æquales ciues Alexandrinis esse. Aliqui quidem igitur in ciuitate ciuitatis pietates scalas abominati, faciliter seipsos dederunt, tanquam magnæ cuiusdam participaturi gloriæ, ob futuram cum rege communicationem. at plurimi generosa anima præualuerunt, & non recesserunt à pietate; & pecunias pro vita commutantes intrepidè, tentabant seipsos liberare ab ascriptionibus, sperantesque perseuerauerunt auxilium se consecuturos. & eos qui recesserant, ab ipsis abominabantur, & tanquam hostes gentis iudicabant, & communi conuersatione & vtilitate priuabant. Quæ & cùm comperisset impius, adeò iratus est, vt non solum in Alexandriam indignaretur, sed & iis qui in regione grauius aduersaretur, & iuberet accelerantes cōgregare omnes in idem, & pessima morte vita priuare. His autē dispositis, fama inimica diuulgabatur contra gentē hominibus concordibus ad malefaciendū, occasione data ad constitutionem, tanquam à legibus eos prohibentibus. At Iudæi quidē erga reges beneuolentiam & fidem immutabilem fuerant seruantes; colentes autem Deum, & in huius lege rempublicā gerentes, separationem faciebāt in aliquos & subuersiones. Ob quam causam aliquibus odiosi videbantur; at iustitiæ operatione ornantes conuersationem, omnibus hominibus probati extiterūt. ipsam quidem igitur de genere in omnibus vulgatam modestiam alienigenæ nequaquā connumerauerunt, at de adorationibus et moribus dissensionē diuulgabāt, dicētes neq; regi neq; exercitibus amicos homines esse, odiosos autē esse, & maximè negotiis aduersantes. & nō quouis diffamauerūt vituperio; qui aūt in ciuitate Græci, nihil læsi, perturbationem insperatam circa homines videntes, & concursus subitos factos, auxiliari quidem non poterant; tyrannica enim erat oppressio. Consolabantur autem & grauiter ferebant, & suráque hæc existimabant. non enim sic contemnet tale constitutum, qui non ignorauerit. Iam autem & quidam, viciniique & amici &

qui cōuersabantur, secretè quosdā attrahētes, fidē dabāt protegere, et omne diligēs admittere ad auxiliū. Ille quidem igitur in præsenti prosperitate exultans, & non videns maximi Dei fortitudinem, existimans autem continuè in eodem perseuerare consilio, scripsit contra eos epistolā hanc. REX Ptolemæus Philopator in Ægypto & in loco ducibus & militibus gaudere & valere. Valeo autem & ego ipse & res nostræ, in Asiam facta nobis expeditione, quam scitis & ipsi, Deorum inuisibili auxilio secundum rationem ad finem ducta, putauimus non vi lanceæ, benignitate autem & multa humanitate indulgenter tractare habitantes Cœlen Syriam & Phœniciam gentes, benefacereque libenter. & his quæ in ciuitatibus templis tribuentes reditus multos, venimus & in Hierosolyma, ascendentes honorare templum scelestorum, & nunquam cessantium ab amentia. Illi autem verbo quidem nostram libenter suscipientes præsentiam, at re falsò, volentibus nobis intrare in templum eorum, & decentibus & pulcherrimis donis honorare; superbiis adducti antiquis, prohibuerunt nos ab ingressu, cùm inferiores essent nostro robore, ob quod habemus erga omnes homines amicitiam. At suam in nos inimicitiam manifestam statuentes, tanquam soli gentium contra reges & suos benefactores ceruicem tollentes, nihil legitimum volunt ferre. Nos autem horum stultitia adducti, & cum victoria aduenientes, & in Ægyptum omnibus gentibus humaniter occurrentes, vt decebat, fecimus. In autem his erga homines eiusdem nationis cum eis obliuionem malorum omnibus notificantes, obque societatem & creditas cum simplicitate ipsis à principio infinitas res audentes mutare, & participes semper sacerdotum constituere voluimus, & iure ciuitatis eos Alexandrinorum dignari. Illi autem contrarium sperantes, & ingenita malignitate honestum repellentes, semper autem in malum proni, non solum respuerunt inhonoratam politiam, sed & abominantur verboque & tacitè in ipsis paucos erga nos, legitimè dispositos; semper suspicantes ob infamatam vitam citò nos dissipaturos officia recta. Ob quod & coniecturis optimè persuasi, hos in omnibus dissentire à nobis modis: & prouidentes ne fortè subitò postea tumultu instante nobis impios hos ad tergus proditores & barbaros habeamus hostes, iussimus simul, vt notificata erit epistola hæc, eadem hora habitantes cum vxoribus & filiis cum contumelia et suppliciis mittere ad nos in vinculis ferreis vndiq; conclusos, ad immedicabilem & ignominiosam decentem inimicis cædē. His enimsimul

συμπραγματευόμενοι, μυστικῶς τινας ἐπισπώμενοι, πίστεις ἐδίδουν συνασπιεῖν, καὶ πᾶν ἐκτενὲς προσοίσεσθαι πρὸς ἀντίληψιν. ἐκεῖνος μὲν οὖν τῇ κατὰ τὸ παρὸν εὐημερίᾳ γεγαυρωμένος, καὶ οὐ καθορῶν τὸ τοῦ μεγίστου θεοῦ κράτος· ὑπολαμβάνων δὲ διηνεκῶς ἐν τῇ αὐτῇ διαμένειν βουλῇ, ἔγραψε κατ' αὐτῶν ἐπιστολὴν τήνδε. Βασιλεὺς Πτολεμαῖος φιλοπάτωρ τοῖς κατ' αἴγυπτον καὶ κατὰ τόπον στρατηγοῖς καὶ στρατιώταις χαίρειν καὶ ἐρρῶσθαι. ἔρρωμαι δὲ καὶ ἐγὼ αὐτὸς καὶ τὰ πράγματα ἡμῶν. τῆς εἰς τὴν ἀσίαν γενομένης ἡμῖν ἐπιστρατείας, ἧς ἴστε καὶ αὐτοί, τῇ τῶν θεῶν ἀπροπτώτῳ συμμαχίᾳ κατὰ λόγον ἐπὶ τέλος ἀχθείσης, ἡγησάμεθα μὴ βίᾳ δόρατος, ἐπιεικείᾳ δὲ καὶ πολλῇ φιλανθρωπίᾳ τιθηνήσασθαι τὰ κατοικοῦντα κοίλην συρίαν καὶ φοινίκην ἔθνη, εὖ ποιῆσαί τε ἀσμένως. καὶ τοῖς κατὰ πόλεσιν ἱεροῖς ἀπονείμαντες προσόδους πλείστας, προσήχθημεν καὶ εἰς τὰ ἱεροσόλυμα, ἀναβάντες τιμῆσαι τὸ ἱερὸν τῶν ἀλιτηρίων καὶ μηδέποτε ληγόντων τῆς ἀνοίας. οἱ δὲ λόγῳ μὲν τὴν ἡμετέραν ἀποδεξάμενοι παρουσίαν, τῷ δὲ πράγματι νόθως, προθυμηθέντων ἡμῶν εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναὸν αὐτῶν, καὶ τοῖς ἐκπρεπέσι καὶ καλλίστοις ἀναθήμασι τιμῆσαι, τύφοις φερόμενοι παλαιοτέροις εἶρξαν ἡμᾶς τῆς εἰσόδου, λειπόμενοι τῆς ἡμετέρας ἀλκῆς, δι' ἣν ἔχομεν πρὸς ἅπαντας ἀνθρώπους φιλίαν. τὴν δὲ αὐτῶν εἰς ἡμᾶς δυσμένειαν ἔκδηλον καθιστάντες, ὡς μονώτατοι τῶν ἐθνῶν βασιλεῦσι καὶ τοῖς ἑαυτῶν εὐεργέταις ὑψαυχενοῦντες, οὐδὲν γνήσιον βούλονται φέρειν. ἡμεῖς δὲ τῇ τούτων ἀνοίᾳ συμπεριενεχθέντες, καὶ μετὰ νίκης διακομισθέντες, καὶ εἰς τὴν αἴγυπτον τοῖς πᾶσιν ἔθνεσιν φιλανθρώπως ἀπαντήσαντες, καθὼς ἔπρεπεν ἐποιήσαμεν. ἐν δὲ τούτοις πρὸς τοὺς ὁμοφύλους αὐτῶν ἀμνησικακίαν ἅπασιν γνωρίζοντες, διά τε τὴν συμμαχίαν, καὶ τὰ πεπιστευμένα μετὰ ἁπλότητος αὐτοῖς ἀρχῆθεν μυρία πράγματα τολμήσαντες ἐξαλλοιῶσαι, καὶ μετόχους τῶν ἀεὶ ἱερέων καταστῆσαι ἐβουλήθημεν, καὶ πολιτείας αὐτοὺς ἀλεξανδρέων καταξιῶσαι. οἱ δὲ τοὐναντίον ἐκδεχόμενοι, καὶ τῇ συμφύτῳ κακοηθείᾳ τὸ καλὸν ἀπωσάμενοι, διηνεκῶς δὲ εἰς τὸ φαῦλον ἐκνεύοντες, οὐ μόνον ἀπεστρέψαντο τὴν ἀτίμητον πολιτείαν, ἀλλὰ καὶ βδελύσσονται λόγῳ τε καὶ σιγῇ τοὺς ἐν αὐτοῖς ὀλίγους πρὸς ἡμᾶς γνησίως διακειμένους, παρέκαστα ὑφορώμενοι διὰ τῆς δυσκλεεστάτης ἐμβιώσεως διὰ τάχους ἡμᾶς καταστρέψαι τὰ κατορθώματα. διὸ καὶ τεκμηρίοις καλῶς πεπεισμένοι, τούτους κατὰ πάντα δυσνοεῖν ἡμῖν τρόπον, καὶ προνοούμενοι μήποτε αἰφνιδίου μετέπειτα ταραχῆς ἐνστάσης ἡμῖν τοὺς δυσσεβεῖς τούτους κατὰ νώτου προδότας καὶ βαρβάρους ἔχωμεν πολεμίους, προστετάχαμεν ἅμα τῷ προσπεσεῖν τὴν ἐπιστολὴν τήνδε, αὐθωρὶ τοὺς ἐννεμομένους σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις μετὰ ὕβρεως καὶ σκυλμῶν ἀποστεῖλαι πρὸς ἡμᾶς ἐν δεσμοῖς σιδηροῖς πάντοθεν κατακεκλεισμένους, εἰς ἀνήκεστον καὶ δυσκλεῆ πρέποντα δυσμενέσι φόνον. τούτων γὰρ ὁμοῦ

Universidad de Deusto Biblioteca

κολασθέντων, διειλήφαμεν εἰς τὸν ἐπίλοιπον χρόνον τελείως ἡμῖν τὰ πράγματα ἐν εὐσταθείᾳ καὶ βελτίστῃ διαθέσει κατασταθήσεσθαι. ὃς δ' ἂν σκεπάσῃ τινὰ τῶν Ἰουδαίων ἀπὸ γεραιοῦ μέχρι νηπίου μέχρι τῶν ὑπομασθίων, αἰσχίσταις βασάνοις ἀποτυμπανισθήσεται πανοικία. μηνύειν δὲ τὸν βουλόμενον, ἐφ' ᾧ τὴν οὐσίαν τοῦ ἐμπίπτοντος ὑπὸ τὴν εὔθυναν λήψεσθαι, καὶ ἐκ τοῦ βασιλικοῦ ἀργυρίου δραχμὰς δισχιλίας, καὶ τῇ ἐλευθερίᾳ στεφανωθήσεσθαι. πᾶς δὲ τόπος οὗ ἐὰν φωραθῇ τὸ σύνολον σκεπαζόμενος Ἰουδαῖος, ἄβατος καὶ πυριφλεγὴς γινέσθω, καὶ πάσῃ θνητῇ φύσει κατὰ πᾶν ἄχρηστος φανήσεται εἰς τὸν ἀεὶ χρόνον. καὶ ὁ μὲν τῆς ἐπιστολῆς τύπος οὕτως ἐγέγραπτο. πάντῃ δὲ ὅπου προσέπιπτε τοῦτο τὸ πρόσταγμα, δημοτελὴς συνίστατο τοῖς ἔθνεσιν εὐωχία μετὰ ἀλαλαγμῶν καὶ χαρᾶς. ὡς ἂν τῆς προκατεσκιρωμένης αὐτοῖς πάλαι κατὰ διάνοιαν μετὰ παρρησίας νῦν ἐκφαινομένης ἀπεχθείας. τοῖς δὲ Ἰουδαίοις ἄληκτον πένθος ἦν καὶ πανόδυρτος μετὰ δακρύων βοὴ στεναγμοῖς, πεπυρωμένης πάντοθεν αὐτῶν τῆς καρδίας ὀλοφυρομένων τὴν ἀπροσδόκητον ἐξαίφνης αὐτοῖς ἐπικριθεῖσαν ὀλεθρίαν. τίς νομὸς, ἢ πόλις, ἢ τίς τὸ σύνολον οἰκητὸς τόπος, ἢ τίνες ἀγυιαὶ κοπετοῦ καὶ γόων ἐπ' αὐτοῖς οὐκ ἐνεπιπλῶντο; οὕτω γὰρ μετὰ πικρᾶς καὶ ἀνοίκτου ψυχῆς ὑπὸ τῶν κατὰ πόλιν στρατηγῶν ὁμοθυμαδὸν ἐξαπεστέλλοντο, ὥστε ἐπὶ ταῖς ἐξάλλοις τιμωρίαις καί τινας τῶν ἐχθρῶν, λαμβάνοντας πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τὸν κοινὸν ἔλεον, καὶ λογιζομένους τὴν ἄδηλον τοῦ βίου καταστροφήν, δακρύειν αὐτῶν τὴν δυσάθλιον ἐξαποστολήν. ἤγετο γὰρ γεραιῶν πλῆθος πολιᾷ πεπυκασμένων, τὴν ἐκ τοῦ γήρως νωθρότητα ποδῶν ἐπικύφων ἀνατροπῆς ὁρμῇ βιαίας ἁπάσης αἰδοῦς ἄνευ πρὸς ὀξεῖαν καταχρωμένων πορείαν. αἱ δὲ ἄρτι πρὸς βίου κοινωνίαν γαμικὸν ὑπεληλυθυῖαι παστὸν νεάνιδες, ἀντὶ τέρψεως μεταλαβοῦσαι γόους, καὶ κόνει τὴν μυροβρεχῆ πεφυρμέναι κόμην, ἀκαλύπτως δὲ ἀγόμεναι, θρῆνον ἀνθ' ὑμεναίων ὁμοθυμαδὸν ἐξῆρχον, ὡς ἐσπαραγμέναι σκυλμοῖς ἀλλοεθνέσι. δέσμιαι δὲ δημοσίᾳ μέχρι τῆς εἰς τὸ πλοῖον ἐμβολῆς εἵλκοντο μετὰ βίας. οἵ τε τούτων συζυγεῖς βρόχοις ἀντὶ στεφέων τοὺς αὐχένας περιπεπλεγμένοι κατὰ ἀκμαίας νεανικῆς ἡλικίας, ἀντὶ εὐωχίας καὶ νεωτερικῆς ῥαθυμίας τὰς ἐπιλοίπους τῶν γάμων ἡμέρας ἐν θρήνοις διῆγον, παρὰ πόδας ἤδη τὸν ᾅδην ὁρῶντες κείμενον. κατήχθησαν δὲ θηρίων τρόπον ἀγόμενοι σιδηροδέσμοις ἀνάγκαις. οἱ μὲν τοῖς ζυγοῖς τῶν πλοίων προσηλωμένοι τοὺς τραχήλους, οἱ δὲ τοὺς πόδας ἀρρήκτοις κατησφαλισμένοι πέδαις, ἔτι καὶ τῷ καθύπερθεν πυκνῷ σανιδώματι διακειμένῳ, ὅπως πάντοθεν ἐσκοτισμένοι τοὺς ὀφθαλμούς, ἀγωγὴν ἐπιβούλων ἐν παντὶ τῷ κατάπλῳ λαμβάνωσι. τούτων δὲ ἐπὶ τὴν λεγομένην Σχεδίαν ἀχθέντων, καὶ τοῦ παράπλου περαιωθέντος, καθὼς ἦν δεδογματισμένον τῷ βασιλεῖ, προσέταξεν αὐτοὺς ἐν τῷ πρὸ τῆς πόλεως ἱπποδρόμῳ παρεμβαλεῖν ἀπλέτῳ καθεστῶτι περιμέτρῳ, καὶ πρὸς παραδειγματισμὸν ἄγαν δικαιοτάτῳ καθεστῶτι πᾶσι τοῖς καταπορευομένοις εἰς τὴν πόλιν, καὶ

punitis, putamus in futurum tempus perfectè nobis res in bono statu & optima dispositione constitutum iri. Quicunque autem protexerit aliquem Iudæorum à sene vsque ad puerum vsque ad lactentes, turpissimis tormentis punietur cum tota domo. Nunciare autem qui voluerit, ob id substantiam incidentis in pœnam accipiet, etiam de regali pecunia drachmas duo mille, & libertate coronabitur. Omnis autem locus vbicunq; deprehensus fuerit omnino occultatus Iudæus, inaccessibilis & igne combustus fiat, & toti mortali naturæ penitus inutilis apparebit in sempiternum tempus. Et quidem epistolæ typus sic scriptus erat. Omninò autem vbi innotuit hic iussus, populare constitutum est gentibus conuiuium cum iubilationibus & gaudio, tanquam inueterata eis diu in mente cum audacia nunc demonstrata inimicitia. At Iudæis incessabilis luctus fuit & lugubris cum lachrymis clamor cum gemitibus, inflammato vndique ipsorum corde gementium insperatam subitò eis illatam perniciem. Quæ lex, vel vrbs, vel quis omnino habitabilis locus, vel quæ viæ planctu & luctibus super eos non implebantur? sic enim cum acerba & immiti anima ab his qui per ciuitatem ducibus vnanimiter expellebantur, vt ad externa supplicia etiam aliquot inimicorum, accipientes ante oculos communem misericordiam, & considerantes incertum vitæ statum, plorarent eorum infelicem expulsionem. Præibat enim senum multitudo canitie coopertorum ex senectute tarditate pedum incuruorum conuersionis impetu violentæ omni pudore absque ad velocem abutentium itineratione. Quæ autem nuper ad vitæ communionem coniugalem intrauerant thalamũ puellæ, pro lætitia suscipientes luctus, & puluere vnguentatam mistã habentes cæsariem, apertè autem ductæ, planctum pro hymenæis vnanimiter incipiebant, tanquam laceratæ vexationibus alienigenis. Vinctæ autem populares vsque ad in nauem immissionem trahebantur cũ violentia. Ipsiq; harũ coniuges laqueis loco coronarũ secundũ ceruices implicati cũ florida iuuenili ætate, pro cõuiuio & adolescentiũ otio reliquos nuptiarũ dies in luctibus transegerũt, ad pedes iã mortẽ vidẽtes positã. Abducebãtur autẽ ferarũ more tracti vinculorũ ferreorũ necessitatibus, hi quidẽ trãstris nauiũ affixi collis, illi autẽ secundũ pedes insolubilibus cõstricti pedicis, itẽ & desuper dẽsa tabula imposita: vt vndiq; obtenebrati oculis, vitã insidiatorũ in omni nauigatione acciperent. His autem ad dictum nauigium & nauigatione traiecta, sicut fuit sancitum à rege, iussit eos in ante ciuitatem hippodromo castra figere ingenti existente mensura: & ad manifestum opprobrium valde opportuno existente omnibus pergentibus in ciuitatem, &

ab his ad regionem proficiscentibus ad peregrinationem, vt neque exercituum eius communicatione, neque omnino dignarentur muris. Postquam autem hoc factum est, audiens ciuitatis contribules clam egredientes frequentius lugere ignominiosam fratrum miseriam, iratus iussit & his simul eodem modo diligenter sicut illis facere: non diminutis secundum vllum modum illorum supplicio: describi autem omne genus ex nomine.

Non enim ante paulo demonstratam operum laboriosam seruitutem; tortos autem denunciatis tormentis ad finem delere vnius sub tempus diei. Facta est quidem igitur horum descriptio cum acerba festinatione et ambitiosa assessione ab ortu solis vsq; ad occasum, inexpeditum accipiẽs finem ad dies quadraginta. Maximè autẽ & continuè rex gaudio repletus, cõuiuia in omnibus idolis constituens, errante vltra veritatem mente & profano ore, ipsa quidem muta & non potentia eis loqui vel auxiliari laudans, in autem maximum Deum non decentia loquens. Post autem prædictum temporis interuallum nunciauerunt scribæ regi, non vltra posse Iudæorum descriptionem fieri propter immensam eorum multitudinem, cùm essent in regione plures adhuc, hi quidem in domibus adhuc existentes, hi autem in loco, tanquam impossibili existente omnibus in Ægypto ducibus. Minante autem ipsis durius tanquam donis corruptis ad machinationem fugæ, contigit manifestè ipsum circa hoc paruisse dicentibus cum demonstratione, & chartam iam & scriptorios calamos, in quibus vtebantur, defecisse. Hoc autem erat operatio auxiliantis Iudæis è cælo prouidentiæ inuictæ.

Tunc vocans Hermonem præpositum elephantorum curæ, graui plenus ira & indignatione omnino inuertibilis, iussit insequenti die abundantibus pugnis thuris & vino multo puro omnes elephantos potare, qui erant numero quingenti: & efferatos poculi nimia subministratione, adducere ad occursum mortis Iudæorum. Ille quidem hæc iubens, versus est ad conuiuium congregans maximè ex amicis & exercitu odiose habentes contra Iudæos. At elephantorum præpositus præceptum aptè Hermon adimplebat. Atque ad hæc ministri ad vesperam exeuntes miserorum ligabant manus, & reliquam machinabantur circa eos securitatem, nocturnum existimantes simul accepturam gentem terminum mortis. Qui autem omni protectione destituti videbantur esse gentibus Iudæi, propter vndique opprimentem eos cum vinculis necessitatem, omnipotentem Dominum & omnis potentiæ dominantem, misericordem Deum eorum & patrem incessabili voce oẽs cũ lachrymis

τοῖς ἐκ τούτων εἰς τὴν χώραν στελλομένοις πρὸς ἐκδημίαν. πρὸς τὸ μὴ δὲ ταῖς δυνάμεσιν αὐτοῦ κοινωνεῖν, μὴ δὲ τὸ σύνολον καταξιῶσαι περιβόλων. ὡς δὲ τοῦτο ἐγενήθη, ἀκούσας τοὺς ἐκ τῆς πόλεως ὁμοεθνεῖς κρυβῇ ἐκπορευομένους πυκνότερον ἀποδύρεσθαι τὴν ἀκλεῆ τῶν ἀδελφῶν ταλαιπωρίαν, διοργισθεὶς προσέταξε καὶ τούτοις ὁμοῦ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπιμελῶς ὡς ἐκείνοις ποιῆσαι, μὴ λειπομένοις κατὰ μηδένα τρόπον τῆς ἐκείνων τιμωρίας, ἀπογραφῆναι δὲ πᾶν τὸ φῦλον ἐξ ὀνόματος. οὐ γὰρ τὴν ἔμπροσθεν βραχὺ προδεδηλωμένην τῶν ἔργων κατάπονον λατρείαν, στρεβλωθέντας δὲ παρηγγελμέναις αἰκίαις τὸ τέλος ἀφανίσαι μιᾶς ὑπὸ καιρὸν ἡμέρας. ἐγίνετο μὲν οὖν ἡ τούτων ἀπογραφὴ μετὰ πικρᾶς σπουδῆς, καὶ φιλοτίμου προσεδρείας ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου μέχρι δυσμῶν, ἀνήνυτον λαμβάνουσα τὸ τέλος ἐπὶ ἡμέρας τεσσαράκοντα. μεγάλως δὲ καὶ διηνεκῶς ὁ βασιλεὺς χαρᾷ πεπληρωμένος, συμπόσια ἐπὶ πάντων τῶν εἰδώλων συνιστάμενος πεπλανημένῃ πόρρω τῆς ἀληθείας φρενὶ καὶ βεβήλῳ στόματι, τὰ μὲν κωφὰ καὶ μὴ δυνάμενα αὐτοῖς λαλεῖν ἢ ἀρήγειν ἐπαινῶν, εἰς δὲ τὸν μέγιστον θεὸν τὰ μὴ καθήκοντα λαλῶν. μετὰ δὲ τὸ προειρημένον τοῦ χρόνου διάστημα προσηνέγκαντο οἱ γραμματεῖς τῷ βασιλεῖ, μηκέτι ἰσχύειν τὴν τῶν Ἰουδαίων ἀπογραφὴν ποιεῖσθαι διὰ τὴν ἀμέτρητον αὐτῶν πληθύν, καίπερ ὄντων κατὰ τὴν χώραν τῶν πλειόνων ἔτι, τῶν μὲν κατὰ τὰς οἰκίας ἔτι συνεστηκότων, τῶν δὲ κατὰ τόπον, ὡς ἀδυνάτου καθεστῶτος πᾶσι τοῖς ἐπ' Αἴγυπτον στρατηγοῖς. ἀπειλήσαντος δὲ αὐτοῖς σκληρότερον ὡς δεδωροκοπημένοις εἰς μηχανὴν τῆς ἐκφυγῆς, συνέβη σαφῶς αὐτὸν περὶ τούτου πεισθῆναι λεγόντων μετὰ ἀποδείξεως, καὶ τὴν χαρτηρίαν ἤδη καὶ τοὺς γραφικοὺς καλάμους ἐν οἷς ἐχρῶντο ἐκλελοιπέναι. τοῦτο δὲ ἦν ἐνέργεια τῆς τοῦ βοηθοῦντος τοῖς Ἰουδαίοις ἐξ οὐρανοῦ προνοίας ἀνικήτου. τότε προσκαλεσάμενος Ἕρμωνα τὸν πρὸς τῇ τῶν ἐλεφάντων ἐπιμελείᾳ, βαρείᾳ μεμεστωμένος ὀργῇ καὶ χόλῳ κατὰ πᾶν ἀμετάθετος, ἐκέλευσεν ὑπὸ τὴν ἐπερχομένην ἡμέραν δαψιλέσι δράκεσι λιβανωτοῦ καὶ οἴνῳ πλείονι ἀκράτῳ ἅπαντας τοὺς ἐλέφαντας ποτίσαι, ὄντας τὸν ἀριθμὸν πεντακοσίους. καὶ ἀγριωθέντας τῇ τοῦ πόματος ἀφθόνῳ χορηγίᾳ, εἰσαγαγεῖν πρὸς συνάντησιν τοῦ μόρου τῶν Ἰουδαίων. ὁ μὲν τάδε προστάσσων, ἐτρέπετο πρὸς τὴν εὐωχίαν συναγαγὼν τοὺς μάλιστα τῶν φίλων καὶ τῆς στρατιᾶς ἀπεχθῶς ἔχοντας πρὸς τοὺς Ἰουδαίους. ὁ δὲ ἐλεφαντάρχης τὸ προσαχθὲν ἀδιαπτώτως Ἕρμων συνετέλει. οἵ τε πρὸς τούτοις λειτουργοὶ κατὰ τὴν ἑσπέραν ἐξιόντες τὰς τῶν ταλαιπώρων ἐδέσμευον χεῖρας, τήν τε λοιπὴν ἐμηχανῶντο περὶ αὐτοὺς ἀσφάλειαν, ἔννυχον δόξαντες ὁμοῦ λήψεσθαι τὸ φῦλον πέρας τῆς ὀλεθρίας. οἱ δὲ πάσης σκέπης ἔρημοι δοκοῦντες εἶναι τοῖς ἔθνεσιν Ἰουδαῖοι, διὰ τὴν πάντοθεν περιέχουσαν αὐτοὺς μετὰ δεσμῶν ἀνάγκην, τὸν παντοκράτορα κύριον καὶ πάσης δυνάμεως δυναστεύοντα, ἐλεήμονα θεὸν αὐτῶν καὶ πατέρα, δυσκαταπαύστῳ βοῇ πάντες μετὰ δακρύων

Universidad de Deusto Biblioteca

ἐπεκαλέσαντο, δεόμενοι τὴν καθ' αὐτῶν μεταστρέψαι βουλὴν ἀνοσίαν, καὶ ῥύσασθαι αὐτοὺς μετὰ μεγαλομερoῦς ἐπιφανείας ἐκ τοῦ παρὰ πόδας ἐν ἑτοίμῳ μόρου. τούτων μὲν οὖν ἐκτενῶς ἡ λιτανεία ἀνέβαινεν εἰς οὐρανόν. ὁ δὲ Ἕρμων τοὺς ἀνηλεεῖς ἐλέφαντας ποτίσας πεπληρωμένους τῆς τοῦ οἴνου πολλῆς χορηγίας καὶ τοῦ λιβάνου μεμεστωμένους, ὄρθριος ἐπὶ τὴν αὐλὴν παρῆν, τὰ περὶ τούτων προσαγγεῖλαι τῷ βασιλεῖ. τὸ δὲ ἀπ' αἰῶνος χρόνου κτίσμα καλὸν ἐν νυκτὶ καὶ ἡμέρᾳ ἐπιβαλλόμενον ὑπὸ τοῦ χαριζομένου πᾶσιν οἷς ἂν αὐτὸς θελήσῃ, ὕπνου μέρος ἀπέστειλε πρὸς τὸν βασιλέα. καὶ ἡδίστῳ καὶ βαθεῖ κατεσχέθη τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ δεσπότου, τῆς ἀθέσμου μὲν προθέσεως πολὺ διεσφαλμένος, τοῦ δὲ ἀμεταθέτου λογισμοῦ μεγάλως διεψευσμένος. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι τὴν προσημανθεῖσαν ὥραν διαφυγόντες, τὸν ἅγιον ᾔνουν θεὸν αὐτῶν. καὶ πάλιν ἠξίουν τὸν εὐκατάλλακτον, δεῖξαι μεγαλοσθενοῦς αὐτοῦ χειρὸς κράτος ἔθνεσιν ὑπερηφάνοις. μεσούσης δὲ ἤδη δεκάτης ὥρας σχεδόν, ὁ πρὸς ταῖς κλήσεσι τεταγμένος, ἀθρόους τοὺς κλητοὺς ἰδών, ἔνυξε προσελθὼν τὸν βασιλέα. καὶ μόλις διεγείρας, ὑπέδειξε τὸν τοῦ συμποσίου καιρὸν ἤδη παρατρέχοντα, τὸν περὶ τούτων λόγον ποιούμενος. ὃν ὁ βασιλεὺς λογισάμενος καὶ τραπεὶς εἰς τὸν πότον, ἐκέλευσε τοὺς παραγεγονότας εἰς τὴν συμποσίαν ἄντικρυς ἀνακλιθῆναι αὐτοῦ. οὗ καὶ γενομένου, παρῄνει εἰς εὐωχίαν δόντας ἑαυτούς, τὸ παρὸν τῆς συμποσίας ἐπὶ πολὺ γεραιρομένους εἰς εὐφροσύνην καταθέσθαι μέρος. ἐπὶ πλεῖον δὲ προβαινούσης τῆς ὁμιλίας, τὸν Ἕρμωνα μεταπεμψάμενος ὁ βασιλεύς, μετὰ πικρᾶς ἀπειλῆς ἐπυνθάνετο, τίνος ἕνεκεν αἰτίας εἰάθησαν οἱ Ἰουδαῖοι τὴν περιοῦσαν ἡμέραν περιβεβιωκότες. τοῦ δὲ ὑποδείξαντος νυκτὸς τὸ προσταχθὲν ἐπὶ τέλος ἠγηοχέναι, καὶ τῶν φίλων αὐτοῦ προσμαρτυρησάντων, τὴν ὠμότητα χείρονα Φαλάριδος ἐσχηκὼς ἔφη, τῷ τῆς σήμερον ὕπνῳ χάριν ἔχειν αὐτούς. ἀνυπερθέτως δὲ εἰς τὴν ἐπιτέλλουσαν ἡμέραν κατὰ τὸ ὅμοιον ἑτοίμαζον τοὺς ἐλέφαντας ἐπὶ τὸν τῶν ἀθεμίτων Ἰουδαίων ἀφανισμόν. εἰπόντος δὲ τοῦ βασιλέως, ἀσμένως πάντες μετὰ χαρᾶς οἱ παρόντες ὁμοῦ συναινέσαντες, εἰς τὸν ἴδιον οἶκον ἕκαστος ἀνέλυσε. καὶ οὐχ οὕτως εἰς ὕπνον κατεχρήσαντο τὸν χρόνον τῆς νυκτός, ὡς εἰς τὸ παντοίους μηχανᾶσθαι τοῖς ταλαιπώροις δοκοῦσιν ἐμπαιγμούς. ἄρτι δὲ ἀλεκτρυὼν ἐκέκραγεν ὄρθριος, καὶ τὰ θηρία καθωπλικὼς ὁ Ἕρμων ἐν τῷ μεγάλῳ περιστύλῳ διεκίνει, τὰ δὲ κατὰ τὴν πόλιν πλήθη, συνήθροιστο πρὸς τὴν οἰκτροτάτην θεωρίαν προσδοκῶντα τὴν πρωΐαν μετὰ σπουδῆς. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι κατὰ τὸν ἀμερῆ ψυχουλκούμενοι χρόνον πολυδάκρυον ἱκετείαν ἐν μέλεσι γοεροῖς τείνοντες τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανὸν ἐδέοντο τοῦ μεγίστου θεοῦ, πάλιν αὐτοῖς βοηθῆσαι συντόμως. οὔπω δὲ ἡλίου βολαὶ κατεσπείροντο, καὶ τοῦ βασιλέως τοὺς φίλους ἐκδεχομένου, ὁ Ἕρμων παραστάς, ἐκάλει πρὸς τὴν ἔξοδον ὑποδεικνύων τὸ πρόθυμον τοῦ βασιλέως ἐν ἑτοίμῳ κεῖσθαι. τοῦ δὲ ἀποδεξαμένου καὶ καταπλαγέντος ἐπὶ τῇ παρανόμῳ ἐξόδῳ, καὶ πάσῃ ἀγνωσίᾳ

inuocauerunt, orantes quod contra se conuertere consilium impium, & liberare eos cum magnifica apparitione ab ea quæ erat ad pedes in promptu morte. Horum quidem assiduè supplicatio ascendit in cælum. At Hermon immites elephantos potans, repletos vini abundanti subministratione & thure saturatos, manè ad aulam affuit, de his nunciare regi. At à seculi temporum creationem bonam in nocte & die concessam ab eo qui gratificatur omnibus quibus ipse vult somni partem misit ad regem. Et dulcissima & profunda comprehensus est operatione Domini, iniquo quidem proposito valde fraudatus, et ab irreuocabili cogitatione maximè deceptus. At Iudæi præsignatam horam fugientes, sanctum laudabant Deum suum. Et iterum orabant facilem demõstrare magnipotentis eius manus potestatem gentibus superbis. Media existente autem iam decima hora fermè, qui ad excitandum constitutus erat, subitò vocatos videns, pupugit accedens regem. Et vix excitans, nunciauit conuiuij tempus iam præterire, de his sermonem faciens: quod rex reputans & versus in conuiuium, iussit eos, qui venerant in conuiuium coram accumbere. Quo & facto, hortabatur in conuiuium dedentes seipsos, præsentem conuiuij summe celebrantes in lætitia consumere partem. Longè autem procedente conuiuio, Hermonem accersens rex, cum acerba comminatione interrogauit, quam ob causam permissi sunt Iudæi præsentem diem superuiuere. Ipso autem nunciante noctè iussionem ad finem perduxisse, & amicis eius testimonium perhibentibus, crudelitatem peiorem Phalaridis habens dixit, hodierno somno gratiam habere eos. Sine dilatione autem ad venturum diem similiter præpara elephantos ad scelestorum Iudæorum perniciem. Cùm dixisset autem rex, vniuersi omnes cum gaudio præsentes simul collaudantes, in propriam domum vnusquisque reuersi sunt. Et non tam in somno consumpserunt tempus noctis, quàm in omnimodas excogitando miseris existimatis illusiones. Dudum autem gallus cantauerat matutinus, & bestias cùm armasset Hermon, in magno porticu expectabat: quæ autem per ciuitatem, multitudo congregata erat ad miserandum spectaculum expectans auroram cum auiditate. At Iudæi in indiuisibili animo suspensi temporè, multilachryma supplicatione in canticis luctuosis tendentes manus in cælum orabant maximum Deum, iterum eis auxiliari breui. Nondum autem Solis radij spargebantur, & rege amicos excipiente, Hermon adstans, vocabat ad exitum ostendens voluntatem regis in promptu esse. Ille autem cùm percepisset & obstupuisset in iniquo exitu, omnino ignorantia

detentus quærebat, quæ causa ob quam hoc illi cum festinatione confectum est. Hoc autem erat operatio cunctorum dominantis Dei, eorum quæ prius illi excogitata fuerant obliuionem in mente ponentis. Nunciauit Hermon & omnes amici, feras & exercitus paratos esse, rex, secundum tuum instans propositum. Ille autem in dictis repletus graui ira, eo quòd circa hæc prouidentia Dei dispersus fuisset omnis eius cogitatus, intuens cum minis, dixit: Quotquot parentes affuerunt aut filiorum filij, hunc bestiis ferocibus parauerunt abundantem cibum pro irreprehensibilibus mihi & maioribus meis præ se ferentibus continuam firmam fidem eminenter Iudæis. Quanquam siquidem non ob simul educationis amorem & necessitatis, vita pro his priuare deberes: sic Hermon insperatam periculosam sustinuit comminationem, & aspectu & vultu turbatus est. Vnusquisque autem amicorum cum tristitia erubescebant, congregatos dimiserunt quemlibet ad proprium negocium.

Ipsique Iudæi ea quæ à rege, audientes, illustrem Deum Dominum regem regum laudabant, & hanc opem ab eo consecuti. Secundum autem has leges rex constituens rursus conuiuium, ad lætitiam verti hortabatur. At Hermonem aduocans cum minis dixit: Quoties tibi oportet de his ipsis imperare infelicissime? elephantos adhuc & nunc arma in crastinum ad Iudæorum perniciem. At simul discumbentes cognati inconstantem mentem eius admirantes, protulerunt hæc. Rex, vsque quo tanquam insensatos nos tentas, iubens iam tertiò eos delere; & iterum in rebus ex mutatione reuocans à te sancita? quorum gratia ciuitas ob expectationem tumultuatur. Et adaucta conuersionibus, iam & periclitatur sæpe diripi.

Vnde in omnibus Phalaris rex impletus inscitia, & factas ad considerationem Iudæorum in ipso mutationes animæ nihili æstimans, non initiatum firmiter iusiurandum determinans, hos quidẽ sine dilatione missurum in infernũ in genibus & pedibus ferarũ punitos, ducentẽ exercitũ autẽ contra Iudæã solo æquatã igne & hasta positurum velociter: & inaccessibile illorum nobis templum igne prostratũ velocitate perficientiũ illic sacrificia in omne tempus cõstituturum. Tunc læti discedentes amici et cognati cũ fide, disposuerunt exercitus in opportunissimis locis ciuitatis ad obseruationẽ. At elephantorum præpositus feras ferme, vt sic dicã, in opus insanũ adducens, odoratissimis poculis vino thure commixto horribiliter paratas præparationibus circa auroram, ciuitate iam multitudinibus innumerabilibus in hippodromo plena, intrãs ad aulam ad constitutum, incitauit regem. Ille autem ira graui implens impiam mentem, omni mole cum feris exiuit, volens immiti corde & pupillis oculorum aspicere laboriosam & miseram

κεκρατημένος ἐπυνθάνετο, τί τὸ πρᾶγμα ἐφ' οὗ τοῦτο αὐτῷ μετὰ σπουδῆς τετέλεσται. τοῦτο δὲ ἦν ἡ ἐνέργεια τοῦ πάντα δεσποτεύοντος θεοῦ, τῶν πρὶν αὐτῷ μεμηχανευμένων λήθην κατὰ διάνοιαν ἐντεθεικότος. ὑπεδείκνυεν ὁ Ἕρμων καὶ πάντες οἱ φίλοι, τὰ θηρία καὶ τὰς δυνάμεις ἡτοιμάσθαι βασιλεῦ κατὰ τὴν σὴν ἐκτενῆ πρόθεσιν. ὁ δὲ ἐπὶ τοῖς ῥηθεῖσι πληρωθεὶς βαρεῖ χόλῳ, διὰ τὸ περὶ τούτων προνοίᾳ θεοῦ διεσκεδάσθαι πᾶν αὐτοῦ τὸ νόημα, ἐνατενίσας μετὰ ἀπειλῆς εἶπεν· ὅσοι γονεῖς παρῆσαν ἢ παίδων γόνοι, τήνδε θηρσὶν ἀγρίοις ἐσκεύασαν δαψιλῆ θοίναν, ἀντὶ τῶν ἀνεγκλήτων ἐμοὶ καὶ προγόνοις ἐμοῖς ἀποδεδειγμένων ὁλοσχερῆ βεβαίαν πίστιν ἐξόχως Ἰουδαίων. καίπερ εἰ μὴ διὰ τὴν τῆς συντροφίας στοργὴν καὶ τῆς χρείας, τὸ ζῆν ἀντὶ τούτων ἐστερήθης. οὕτως ὁ Ἕρμων ἀπροσδόκητον ἐπικίνδυνον ὑπήνεγκεν ἀπειλήν, καὶ τῇ ὁράσει καὶ τῷ προσώπῳ συνεστάλη. ὁ καθεὶς δὲ τῶν φίλων σκυθρωπῶς ὑπεκρέων, τοὺς συνηθροισμένους ἀπέλυσαν ἕκαστον ἐπὶ τὴν ἰδίαν ἀσχολίαν. οἵ τε Ἰουδαῖοι τὰ παρὰ τοῦ βασιλέως ἀκούσαντες, τὸν ἐπιφανῆ θεὸν κύριον βασιλέα τῶν βασιλέων ᾔνουν, καὶ τῆς δὲ τῆς βοηθείας αὐτοῦ τετυχότες. κατὰ δὲ τούτους τοὺς νόμους ὁ βασιλεὺς συστησάμενος πάλιν τὸ συμπόσιον, εἰς εὐφροσύνην τραπῆναι παρεκάλει. τὸν δὲ Ἕρμωνα προσκαλεσάμενος μετὰ ἀπειλῆς εἶπε· ποσάκις σοι δεῖ περὶ τούτων αὐτῶν προστάττειν ἀθλιώτατε; τοὺς ἐλέφαντας ἔτι καὶ νῦν καθόπλισον εἰς τὴν αὔριον ἐπὶ τὸν τῶν Ἰουδαίων ἀφανισμόν. οἱ δὲ συνανακείμενοι συγγενεῖς τὴν ἀστάθη διάνοιαν αὐτοῦ θαυμάζοντες, προσεφέροντο τάδε· βασιλεῦ, μέχρι τίνος ὡς ἀλόγοις ἡμᾶς διαπειράζεις, προστάσσων ἤδη τρίτον αὐτοὺς ἀφανίσαι, καὶ πάλιν ἐπὶ τῶν πραγμάτων ἐκ μεταβολῆς ἀναλύων τὰ σοὶ δεδογμένα; ὧν χάριν ἡ πόλις διὰ τὴν προσδοκίαν ὀχλεῖ. καὶ πληθύουσα συστροφαῖς, ἤδη καὶ κινδυνεύει πολλάκις διαρπασθῆναι. ὅθεν ὁ κατὰ πάντα Φάλαρις βασιλεὺς ἐμπλησθεὶς ἀλογιστίας, καὶ τὰς γινομένας πρὸς ἐπισκοπὴν τῶν Ἰουδαίων ἐν αὐτῷ μεταβολὰς τῆς ψυχῆς παρ' οὐδὲν ἡγούμενος, ἀτελέστατον βεβαίως ὅρκον ὁρισάμενος, τούτους μὲν ἀνυπερθέτως πέμψειν εἰς ᾅδην ἐν γόνασι καὶ ποσὶ θηρίων ᾐκισμένους, ἐπιστρατεύσαντα δὲ ἐπὶ τὴν Ἰουδαίαν ἰσόπεδον πυρὶ καὶ δόρατι θήσεσθαι διὰ τάχους, καὶ τὸν ἄβατον αὐτῶν ἡμῖν ναὸν πυρὶ πρηνέα τάχει τῶν συντελούντων ἐκεῖ θυσίας εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον καταστήσειν. τότε περιχαρεῖς ἀναλύσαντες οἱ φίλοι καὶ συγγενεῖς μετὰ πίστεως, διέτασσον τὰς δυνάμεις ἐπὶ τοὺς εὐκαιροτάτους τόπους τῆς πόλεως πρὸς τήρησιν. ὁ δὲ ἐλεφαντάρχης τὰ θηρία σχεδὸν ὡς εἰπεῖν εἰς κατάστημα μανιῶδες ἀγηοχώς, εὐωδεστάτοις πόμασιν οἴνῳ λελιβανωμένῳ φοβερῶς κεκοσμημένα κατασκευαῖς περὶ τὴν ἕω, τῆς πόλεως ἤδη πλήθεσιν ἀναριθμήτοις κατὰ τὸν ἱππόδρομον καταμεμεστωμένης, εἰσελθὼν εἰς τὴν αὐλὴν ἐπὶ τὸ προκείμενον, ὤτρυνε τὸν βασιλέα. ὁ δὲ ὀργῇ βαρείᾳ γεμίσας δυσσεβῆ φρένα, παντὶ τῷ βάρει σὺν τοῖς θηρίοις ἐξώρμησε, βουλόμενος ἀτρώτῳ καρδίᾳ καὶ κόραις ὀφθαλμῶν θεάσασθαι τὴν ἐπίπονον καὶ ταλαίπωρον

Universidad de Deusto
Biblioteca

τῶν προσεσημαμμένων καταφρονῶ. ὡς δὲ τῶν ἐλεφάντων ἰξιόντων ἐκ πύλης ἐπορεύοντο οἱ δυνάμεως τῆς ἐξ ἁπάντων ἐθνῶν συναγομένης εἰς τὴν βασιλείαν Ἰουδαίων, καὶ ἐγγὺς ἐγένοντο τοῦ ἱεροῦ τόπου, ὁ ἀρχιερεὺς Ὀνίας ἐκκαλυψάμενος τὸ πρόσωπον, καὶ ἐνδυσάμενος ἐσθῆτα ποδήρη, καὶ ἐν αὐτῇ τὰ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας σύμβολα, ἐπὶ τὴν στολὴν τὴν ποδήρη ἐνδεδυκὼς τὸν λογεῖον, καὶ τὴν κίδαριν ἐπικείμενος, ἐπὶ τὸν τοῦ κεφαλῆς τόπον τὸ πέταλον τὸ χρυσοῦν ἐπιφερόμενος, ἐπὶ τὸν τοῦ μετώπου τόπον τὸ ἅγιον ἐπιγραφὴν ἔχον, ἐπὶ τὸν τοῦ στήθους τόπον τὸν λογεῖον ἐπιφερόμενος, ἐπὶ τὸν τοῦ ἐφοὺδ τόπον τὸν ἐφοὺδ ἐπιφερόμενος, ἐπὶ τὸν τοῦ ποδήρους τόπον τὰ κωδωνίσκια καὶ τὰς ῥοιὰς

Universidad de Deusto Biblioteca

αἰνοῦντες θεόν. οἱ μὲν γὰρ ὅτε πᾶσαν καὶ κωκυτὸν ἀπωσάμενοι, χορὰς συνίσταντο εὐφροσύνης εἰρηνικῆς σημεῖον. ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς περὶ τούτων συμπόσιον βαρὺ συναγαγών, ἀδιαλείπτως εἰς οὐρανὸν ἀνθωμολογεῖτο μεγαλοπρεπῶς ἐπὶ τῇ παραδόξῳ γενηθείσῃ αὐτῷ σωτηρίᾳ. οἵ τε πρὶν εἰς ὄλεθρον καὶ οἰωνοβρώτους αὐτοὺς ἔσεσθαι τιθέμενοι, καὶ μετὰ χαρᾶς ἀπογραψάμενοι, κατεστέναξαν αἰσχύνην ἐφ' ἑαυτοῖς περιβαλλόμενοι, καὶ τὴν πυρίπνουν τόλμαν ἀκλεῶς ἐσβεσμένοι. οἵ τε ἰουδαῖοι καθὼς προειρήκαμεν συστησάμενοι τὸν προειρημένον χορόν, μετ' εὐωχίας ἐν ἐξομολογήσεσιν ἱλαραῖς καὶ ψαλμοῖς διῆγον. καὶ κοινὸν ὁρισάμενοι περὶ τούτων θεσμόν, ἐπὶ πᾶσαν τὴν παροικίαν αὐτῶν εἰς γενεὰς τὰς προειρημένας ἡμέρας ἄγειν ἔστησαν εὐφροσύνους, οὐ πότου χάριν καὶ λιχνείας, σωτηρίας δὲ τῆς διὰ θεὸν γενομένης αὐτοῖς. ἐνέτυχον δὲ τῷ βασιλεῖ, τὴν ἀπόλυσιν αὐτῶν εἰς τὰ ἴδια αἰτούμενοι. ἀπογράφονται δὲ αὐτοὺς ἀπὸ πέμπτης καὶ εἰκάδος τοῦ παχών, ἕως τῆς τετάρτης τοῦ ἐπὶφ ἐπὶ ἡμέρας τεσσαράκοντα. συνίστανται δὲ αὐτῶν τὴν ἀπώλειαν ἀπὸ πέμπτης τοῦ ἐπὶφ ἕως ἑβδόμης, ἡμέραις τρισίν. ἐν αἷς καὶ μεγαλοδόξως ἐπιφάνας τὸ ἔλεος αὐτοῦ ὁ τῶν ὅλων δυνάστης, ἀπταίστους αὐτοὺς ἐρρύσατο ὁμοθυμαδόν. εὐωχοῦντο δὲ πάντα ὑπὸ τοῦ βασιλέως χορηγούμενοι, μέχρι τῆς τεσσαρεσκαιδεκάτης. ἐν ᾗ καὶ τὴν ἔντευξιν ἐποιήσαντο περὶ τῆς ἀπολύσεως αὐτῶν. συναινέσας τε αὐτοῖς ὁ βασιλεύς, ἔγραψεν αὐτοῖς τὴν ὑπογεγραμμένην ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς κατὰ πόλιν στρατηγοὺς μεγαλοψύχως τὴν ἐκτένειαν ἔχουσαν. Βασιλεὺς πτολεμαῖος φιλοπάτωρ τοῖς κατ' αἴγυπτον στρατηγοῖς καὶ πᾶσι τοῖς τεταγμένοις ἐπὶ πραγμάτων χαίρειν καὶ ἐρρῶσθαι. ἐρρώμεθα δὲ καὶ αὐτοὶ καὶ τὰ τέκνα ἡμῶν, κατευθύναντος ἡμῖν τοῦ μεγάλου θεοῦ τὰ πράγματα καθὼς προαιρούμεθα. τῶν φίλων τινὲς κακοηθείᾳ πυκνότερον ἡμῖν παρακείμενοι, συνέπεισαν ἡμᾶς εἰς τὸ τοὺς ὑπὸ τὴν βασιλείαν ἰουδαίους συναθροίσαντας σύστημα κολάσασθαι ξενιζούσαις ἀποστατῶν τιμωρίαις. προφερόμενοι μήποτε εὐσταθήσειν ἡμῶν τὰ πράγματα, δι' ἣν ἔχουσιν οὗτοι πρὸς πάντα τὰ ἔθνη δυσμένειαν, μέχρις ἂν συντελεσθῇ τοῦτο. οἳ καὶ δεσμίους καταγαγόντες αὐτοὺς μετὰ σκυλμῶν ὡς ἀνδράποδα, μᾶλλον δὲ ὡς ἐπιβούλους, ἄνευ πάσης ἀνακρίσεως καὶ ἐξετάσεως, ἐπεχείρησαν ἀνελεῖν, νόμου σκυθῶν ἀγριωτέραν ἐμπεπορπημένοι ὠμότητα. ἡμεῖς δὲ ἐπὶ τούτοις σκληρότερον διαπειλησάμενοι, καθ' ἣν ἔχομεν πρὸς ἅπαντας ἀνθρώπους ἐπιείκειαν, μόγις τὸ ζῆν αὐτοῖς χαρισάμενοι, καὶ τὸν ἐπουράνιον θεὸν ἐγνωκότες ἀσφαλῶς ὑπερησπικότα τῶν ἰουδαίων, ὡς πατέρα ὑπὲρ υἱῶν διαπαντὸς συμμαχοῦντα, τήν τε τοῦ φίλου δι' ἣν ἔχουσι πρὸς ἡμᾶς βεβαίαν καὶ τοὺς προγόνους ἡμῶν εὔνοιαν ἀναλογισάμενοι, δικαίως ἀπολελύκαμεν πάσης καθ' ὅντιν' οὖν αἰτίας τρόπον. καὶ προστετάχαμεν ἑκάστῳ πάντα εἰς τὰ ἴδια ἐπιστρέφειν, ἐν παντὶ τόπῳ μηθενὸς αὐτοὺς τὸ σύνολον καταβλάπτοντος, μήτε ὀνειδίζειν περὶ τῶν γεγενημένων παρὰ λόγον. γινώσκετε γὰρ ὅτι κατὰ τούτων ἐάν τι κακοτεχνάζωμεν πονηρόν, ἢ ἐπιλυπή-

laudantes Deum: luctúmque omnem & gemitum repellentes, choreas constituerunt letitiæ pacificæ signum. Eodem modo autem & rex pro his symposium magnum congregans, incessanter in cælum confitebatur magnifice pro inopinata facta sibi saluatione. Quique prius in perditionem & auium escam eos futuros existimabant, & cum gaudio descripserant, gemuerunt pudorem in seipsis induti, & inflammata audacia inglorie extincti. Et Iudæi, sicut prædiximus, constituentes prædictam chorum, cum conuiuio in gratiarum actionibus lætis & psalmis transigebant, & communem statuentes de his legem, in omni habitatione sua in generationes prædictos dies agere decreuerunt hilares, non potus causa & gulæ, saluationis verò per Deum factæ ipsis. Adierunt autem regem, dimissionem suam ad propria petentes: describunt autem eos à quinta & vicesima Pachon, vsque ad quartam Epiph ad dies quadraginta. Constituunt autem eorum perditionem à quinta Epiph vsque ad septimam, diebus tribus. In quibus & gloriosè ostendens misericordiam suam omnium princeps, incolumes eos liberauit vnanimiter. Commessabantur autem omnibus ab rege necessariis donati, vsque ad quartam decimam. In qua & colloquium fecerunt de liberatione sua; collaudans que eos rex, scripsit eis subscriptam epistolam ad in ciuitate duces magnanimiter instantiam habentem. REX Ptolemæus Philopator qui sunt in Ægypto ducibus & omnibus præpositis super negocia, gaudere & valere. Valemus autem & nos & filij nostri; prosperante nobis magno Deo negocia, sicut volumus. Ex amicis quidam malorum morum frequentius nobis adstantes, persuaserunt nobis ad eos qui sub regno, Iudæos coniunctos in congregationem, puniendum nouis rebellatorum suppliciis: Prætendentes nunquam bonum statum habituras nostras res, ob quam habent hi contra omnes gentes inimicitiam, donec perficiatur hoc. Qui & vinctos adducentes eos cum afflictionibus tanquam mancipia, potius autem tanquam proditores, sine vllo discrimine & inquisitione, conati sunt occidere, lege Scytharum ferociorem induti crudelitatem. Nos verò pro his acerbius comminantes, iuxta quam habemus erga omnes homines benignitatem, vix vitam eis condonantes, & cælestem Deum cognoscentes fortiter protegentem Iudæos, vt patrem pro filiis semper pugnare, & amicitia ob quam habent erga nos firmam & maiores nostros beneuolentiam recolentes, iustè dimisimus omni iuxta quemcunq; causæ modum, & iussimus cuilibet omnia in propria conuertere, in omni loco nullo eos omnino lædente, neque iniurias de factis præter rationem. Scitote enim quòd contra hos si quid machinemur malum, vel offendi-

mus eos omnino, non hominem; sed omnis principem potentiæ Deum altissimum aduersantem nobis ad vltionem rerum in omnibus ineuitabiliter semper habebimus. Valete. Accipientes autem epistolam hanc, non festinauerunt statim fieri circa recessum: sed regem orauerunt, eos qui de genere Iudæorum sanctum Deum vltro transgressi fuerant & Dei legem, consequi per eos debitam punitionem, asserentes ventris causa diuina transgressos præcepta, nunquam beneuolos fore neque regis præceptis. Ille autem verum eos dicere percipiens & collaudans, dedit eis facultatem omnium, vt qui transierant Dei legem occiderent in omni qui sub ditione sua loco cum audacia citra omnem regalem potestatem vel visitationem.
Tunc bene precantes ei, vt decens erat, horum sacerdotes et omnis multitudo inclamantes Alleluia, cum gaudio recesserunt. Sic autem obuiantem ex pollutis conciuem in via puniebant, & cum exprobrationibus interficiebant. Illa autem die occiderunt supra trecentos viros, & egerunt letitiam cum gaudio profanos perimentes. Ipsi autem qui vsque ad mortem Deum habuerant, integram saluationis fruitionem accipientes, recesserunt ex ciuitate omnimodis odorantissimis floribus coronati cum lætitia & clamore: in laudibus & dulcibus hymnis gratias agentes Deo patrum suorum sancto Saluatori Israel. Cùm venissent autem in Ptolemaidem vocatam ob loci proprietatem rosiferam, in qua expectauit eos classis secundum commune eorum consilium dies septem, illic fecerunt conuiuium salutare, rege suppeditante eis abundè quæ ad recessum omnia vnicuique vsque ad propriam domum. Delati autem cum pace in decentibus gratiarum actionibus, eodem modo & illic statuerunt & has agere dies ad peregrinationis eorum tempus lætas, quas & consecrantes in columna, in conuiuij loco votum confirmantes, recesserunt illæsi, liberi, iocundi, perque terram & mare & fluuium saluati regis iussu quilibet in propriam, & maiorem quàm prius in inimicos potestatem habentes cum gloria & timore, omnino à nullo excussi à substantiis. Et omnia sua omnes attulerunt ex descriptione: ita vt habentes aliquid, cum timore maximo restituerent eis, magnalia maximo Deo faciente perfectè pro liberatione eorum. Benedictus liberator Israel in sempiterna tempora. Amen.

FINIS.

σωμεν αὐτοὺς σύνολον, οὐκ ἄνθρωπον ἀλλὰ τὸν πάσης δεσπόζοντα δυνάμεως θεὸν ὕψιστον ἀντικείμενον ἡμῖν ἐπ' ἐκδικήσει τῶν πραγμάτων κατὰ πᾶν ἀφεύκτως διαπαντὸς ἕξομεν. ἔρρωσθε. λαβόντες δὲ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, οὐκ ἐσπούδασαν εὐθέως γενέσθαι περὶ τὴν ἄφοδον, ἀλλὰ τὸν βασιλέα προσηξίωσαν, τοὺς ἐκ τοῦ γένους τῶν ἰουδαίων τὸν ἅγιον θεὸν αὐθαιρέτως παραβεβηκότας καὶ τοῦ θεοῦ τὸν νόμον, τυχεῖν δι' αὐτῶν τῆς ὀφειλομένης κολάσεως, προφερόμενοι τοὺς γαστρὸς ἕνεκεν τὰ θεῖα παραβεβηκότας προστάγματα, μηδέποτε εὐνοήσειν μηδὲ τοῖς τοῦ βασιλέως προστάγμασιν. ὁ δὲ τἀληθὲς αὐτοὺς λέγειν παραδεξάμενος καὶ συναινέσας, ἔδωκεν αὐτοῖς ἄδειαν πάντων, ὅπως τοὺς παραβεβηκότας τοῦ θεοῦ τὸν νόμον ἐξολοθρεύσωσι κατὰ πάντα τὸν ὑπὸ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τόπον μετὰ παρρησίας ἄνευ πάσης βασιλικῆς ἐξουσίας ἢ ἐπισκέψεως. τότε κατευφημήσαντες αὐτόν, ὡς πρέπον ἦν, οἱ τούτων ἱερεῖς καὶ πᾶν τὸ πλῆθος ἐπιφωνήσαντες τὸ ἀλληλούϊα, μετὰ χαρᾶς ἀνέλυσαν. οὕτω δὲ τὸν ἐμπεσόντα τῶν μεμιασμένων ὁμοεθνῆ κατὰ τὴν ὁδὸν ἐκόλαζον, καὶ μετὰ παραδειγματισμῶν ἀνῄρουν. ἐκείνῃ δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἀνεῖλον ὑπὲρ τοὺς τριακοσίους ἄνδρας, καὶ ἤγαγον εὐφροσύνην μετὰ χαρᾶς τοὺς βεβήλους χειρωσάμενοι. αὐτοὶ δὲ οἱ μέχρι θανάτου τὸν θεὸν ἐσχηκότες, παντελῆ σωτηρίας ἀπόλαυσιν εἰληφότες, ἀνέζευξαν ἐκ τῆς πόλεως παντοίοις εὐωδεστάτοις ἄνθεσι κατεστεμμένοι μετ' εὐφροσύνης καὶ βοῆς, ἐν αἴνοις καὶ παμμελέσιν ὕμνοις εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ τῶν πατέρων αὐτῶν ἁγίῳ σωτῆρι τοῦ ἰσραήλ. παραγενηθέντες δὲ εἰς πτολεμαΐδα τὴν ὀνομαζομένην διὰ τὴν τοῦ τόπου ἰδιότητα ῥοδοφόρον, ἐν ᾗ προσέμεινεν αὐτοὺς στόλος κατὰ κοινὴν αὐτῶν βουλὴν ἡμέρας ἑπτά, ἐκεῖ ἐποίησαν πότον σωτήριον, τοῦ βασιλέως χορηγήσαντος αὐτοῖς εὐψύχως τὰ πρὸς τὴν ἄφιξιν πάντα ἑκάστῳ ἕως εἰς τὴν ἰδίαν οἰκίαν. καταχθέντες δὲ μετ' εἰρήνης ἐν ταῖς πρεπούσαις ἐξομολογήσεσιν, ὡσαύτως κἀκεῖ ἔστησαν καὶ ταύτας ἄγειν τὰς ἡμέρας ἐπὶ τὸν τῆς παροικίας αὐτῶν χρόνον εὐφροσύνους. ἃς καὶ ἀνιερώσαντες ἐν στήλῃ, κατὰ τὸν τῆς συμποσίας τόπον προσευχῆς καθιδρύσαντες, ἀνέλυσαν ἀσινεῖς, ἐλεύθεροι, ὑπερχαρεῖς, διά τε γῆς καὶ θαλάσσης καὶ ποταμοῦ ἀνασωζόμενοι τῇ τοῦ βασιλέως ἐπιταγῇ ἕκαστος εἰς τὴν ἰδίαν, καὶ πλείστην ἢ ἔμπροσθεν ἐν τοῖς ἐχθροῖς ἐξουσίαν ἐσχηκότες μετὰ δόξης καὶ φόβου, τὸ σύνολον ὑπὸ μηδενὸς διασεισθέντες τῶν ὑπαρχόντων· καὶ πάντα τὰ ἑαυτῶν πάντες ἐκομίσαντο ἐξ ἀπογραφῆς· ὥστε τοὺς ἔχοντάς τι, μετὰ φόβου μεγίστου ἀποδοῦναι αὐτοῖς, τὰ μεγαλεῖα τοῦ μεγίστου θεοῦ ποιήσαντος τελείως ἐπὶ σωτηρίᾳ αὐτῶν. εὐλογητὸς ὁ ῥύστης ἰσραὴλ εἰς τοὺς ἀεὶ χρόνους. ἀμήν.

τέλος.

Universidad de Deusto
Biblioteca

HANC QVARTAM ET VLTIMAM TOTIVS veteris Testamenti partem, Hebraicè, Græcè & Latinè cum paraphrasi Chaldaica, & Latinis versionibus, Benedicti Ariæ Montani, ex Philippi Catholici regis mandato Legati opera, cum Complutensi & correctissimis aliis exemplaribus collatam, & approbatam, summa diligentia Christophori Plantinus excudebat Antuerpiæ, Pridie D. Iohannis Baptistæ, anno Domini M. D. LXX.

שיר התהלה אשר לאריאש מנצנוש

אשירה לאדוני אלהי
אשירה לו ואהלל אותו
כי הוא יוצרי וישועי
והוא הצילני מרע בולו

ואני במאד יחלתי
בחלותי בתוך ימי
ולשעירי מות קרבתי
והורידוני לשאול חולי

אמרתי יה־התקחני
התוציאני מארץ חיים
ולמה זה לא תרפני
ואראה את מעשיך טובים

את אוצר גדול דברך
המחובר בשוב לשונות
להאיר את עיני קהלך
קניתהו משונות האומות

ואתה יה על יס הביאתני
ועברתי את איי נוכרים
ובתוך איבי החייתני
בתוך בני אין נאמנים

הלא כי לעשות הפצתה
כי לפרתני לשונותיך
ואם בעברך מאצתה
אל תמאן בפועליך

ואת מלכך יה תושיע
ואת יראיך עבדיו
ואת מעשיהם תצליח
ותשלים ספרך בימיו

לא לנו אדוני לא לנו
כי אם לשמך תן כבוד
ותורתך תודיענו
לעבדך מאוד מאוד

מה אשלם לאלהי
ומה ארבר בתהילות
אשר שמע לקול שועי
ושלם אתי ישועות

והוא מחולי הבריאני
והקימני על רגלי
ולמעשי השיבני
בהיתי בלב דוי

ואבטח ועיני יראו
בתשלום ספרי קדושים
ולפני מלכי נפלאו
בעיני גדולי אנשים

ויהללוהו כל הארץ
השומע רוב חסדו
כי פרץ לשפת הפרץ
להטיב לקרוא תורתו:

סוף

B. Arias Montanus

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca